

INDIAN AFRICAN LINE.

Calcutta

Direct.

'MIRZAPUR,' Jan. 11th,

सीधी कलकत्ता जानेवाली स्टीमर.

"मीरजापुर" ता० ११ ली जनवरीको सीधी कलकत्ता जानेके लिये रवाना होगी. यह स्टीमर बहुत जलदसे दोबनेवाली है.

यह स्टीमरमें सासगी मुसाफरोंके लिये अच्छा बन्दोबस्त करनेमें आया है. पासेजरो अपनी मुसाफरी वही मजेसे और झानितसे करते हैं. सगबब वसम प्रकारसे की गई है, इसलिये कलकत्ताके सत्तावालों तरफसे सर्टिफिकेट पा चुके हैं. इसी कम्पनीकी स्टीमर कई कई बन्दर करती जानिते पासेजरो तकलीफ पाते हैं, ऐसी तकलीफ इस स्टीमरमें नहीं है और आदमी भारामसे दौड़ा जा सकतें हैं. उपरान्त सलासी भी यह स्टीमरमें इन्डियन है.

यह कम्पनीकी सभी स्टीमरोंमें अच्छा बन्दोबस्त करनेमें आया है. विशेष सफाके लिये निचे लिखे पते पर एजमेंटसे मिलनेसे माखूम होगा.

डीवाल बोखवे कुं०

पोस्ट.

मी. इम्राहीम इस्माइल कुं०

नां. ११४, ११६ और ११८ कमरखीबल रोड, बंबे.

बोखस मम्बर १२५.

উল্ভতানী সীধী স্টীমর.

"मीरजापुर" ता० ११ अनेवारीअ ठपडी जशे. आ स्टीमर उतावणी आदमी होवाथी नखरी पढेन्नी.

आ स्टीमरमां मुसाफरेने भाटे पास सगबब करवामां आवी छे तेयो मुसाफरेने मजे आतामभी नवानी सारी छे छे, अससी हसी छे, वणी भीछ स्टीमर हरेक अंदर करती जती होवाथी लामे वामते हसी पढेन्नी छे नखरे आभारी स्टीमर अहीथी ठपडी परवारी दिहुस्थान जती होवाथी थोडी मुदतमां पोथी सडारी, वहु नीगत भाटे नीचेने सरनामे अमर करारी.

डीवाल बोखवे कुं०

पोस्ट.

मी० इम्राहिम इस्माइलानी कुं०

नां. ११४, ११६ अने ११८, होमरखीबल रोड, बम्बे.

पोस्ट मी० १२५.

மேற்கண்ட ஸ்டீமர் மிகவும் உறுதியானதும், சிங்கப்பூரிலும், இலங்கையில் அதிக வேகமும் ஐந்து மணிக்கு சவிக்ஷியமுடையது. இந்த மிஸ்டர் என்டர்ஸ் மரக்கலம் ஐந்து மணிக்கு 11 மைல்களுக்கு இங்கிருந்து பாசிஞ்சர் ஏற்றிச் செல்லும்.

இது பாசிஞ்சர் ஏற்றுமதிக்காகச் செய்யப்பட்டுள்ளது. ஐந்து மணிக்குத் தெரிந்தவன், வசிக்கத்தக்கது. இந்த ஸ்டீமருக்கு கல்கத்தாவில் பலமான சர்ட்டிபிகேட் கிடைத்திருக்கிறது. அநேக பிரயாணிகள் இது கப்பல்களில் ஏறி அதிக கஷ்டமடைகிறார்கள். அவ்விதம் போவதில் கஷ்டமேயொழிய செளகரியம் இராது. எங்கள் ஸ்டீமரில் வரும் பிரயாணிகளுக்குக் கஷ்டமில்லாமல் இத்தியா கொண்டு செர்ப்போம்.

எங்கள் கப்பலில் வேலைபார்ப்பவர்கள் எல்லோரும் இந்நியர்கள். இத்தக்கம்பெனியின் ஸ்டீமர் இங்கிருந்து மாதாந்தரம் கல்கத்தாவுக்கு நேரே போகும். பிரயாணிகளுக்கு உபசரிப்புடன் இடம் கொடுக்கப்படும். மற்ற முக்கிய காரியங்களுக்கு அடித்தகவல் ஏஜன்டருக்கு எழுதித்தெரிந்துகொள்ளலாம்.

டேவால் அண்டு கோ,

பாசிஞ்சர்,

டீபன்.

மீ. இமராஹிம் இஸ்மாயில் அண்டு கோ,

நெ. 114, 116 அண்ட் 118.

கமரஹியல் ரோட், டீபன்.

பாக்ஸ் நெ. 125

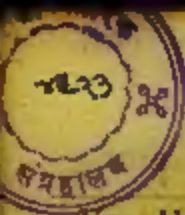

आम साधनं सवाजम ने साधनी
 सासे भाकी रहेंहुं होम तेमले मेडली आप
 वा मे. ३२वी.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, 6TH JANUARY, 1906.

No 1

M. H. NAZAR, Editor.

Contents.

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
The Outlook	1
The Status of British Indians	1
Mr. Evans and Indentured Indians	2
Indians on Trampcars	2
Indians in the O.R.C.	2
Retrospect and Hope	2
OTHER ARTICLES:—	
Shops Closing Act	3
Indian Immigration	3
The Account between England & India	3
The Position in the O.R.C.	4
India and English Party Politics	4
Notes on Current Topics	5
A Bond of Union	5
Our Weekly London Letter	6
Facts and Comments	6
CORRESPONDENCE:—	
Asiatica in Rickshas	4

Indian Opinion

SATURDAY, 6TH JAN., 1906.

The Outlook

We gave, last week, a retrospect of the Indian position in South Africa during the year that has just closed. We propose this week to dive into the future, and to ascertain whether there is any possibility of a better hope. We are inclined to think there is. First, because the Indian cause is just, and every just cause is its own strength. It can, therefore, only be spoiled by the Indians themselves giving way to despair and consequent lethargy. Secondly, although Lord Selborne has not given any definite clue to his policy regarding Indians, his desire to serve conscientiously all the subjects of the King-Emperor gives very good ground for the hope that when actual legislation in the Transvaal is passed, he will have given it a shape that will at least remove the present intolerable uncertainty, and do away with the wanton degradation that the present Asiatic laws in the Transvaal imply. If such a position be secured in the Transvaal, seeing that it gives the lead to the other colonies in South Africa, it may not be unreasonable to suppose that, to a certain extent, the condition of Indians will improve in the other

parts of South Africa also. But, above all, we have a right to expect a change for the better from the new Government at Home. Mr. John Morley is the custodian of the interests of the millions of the inhabitants of India. There is every reason to think that the Government will outlive the impending general election, and will have a good working majority in the House of Commons. Mr. John Morley has not hitherto worked half-heartedly in anything he has taken up. His sympathies for the weaker party are well-known. A moderate appeal to him, therefore, on behalf of Indians in South Africa cannot fail to obtain a good hearing. No matter how sacred may be the independence of self-governing colonies, he is not without remedy against oppression by the stronger over the weaker party. There is, too, ground for the hope that Lord Elgin will not give away the position of British Indians. But most important of all must always remain the efforts of the Indian community from within. We have pointed to extraneous circumstances to show that the position of British Indians in South Africa is not entirely cheerless, but self-help alone can be the primary cause for any amelioration in that position. No Colonial Secretary, no Indian Secretary, no High Commissioner, however sympathetically inclined or desirous he may be to help, can do any substantial good, unless they have the hearty co-operation of the Indians themselves. They must show utility of purpose, co-operation and strenuousness in fighting their own battles. Our Gujarati columns have shown that the people all over South Africa are desirous of attaining to a larger measure of these attributes. We have received ample encouragement for greater effort from what is at present going on in Bengal. The Indians in that Presidency are, under circumstances the most adverse, exhibiting an unprecedented spirit of co-operation, self-sacrifice, and patience. Professor Gokhale and Lala Lajpat Rai have shown, during their campaign in England, what even two earnest workers can do for a cause. How can Indians in South Africa, then, do otherwise than march boldly with the progressive current which is today impelling the Indian nation onward to its goal?

The Status of British Indians

As anticipated by us, the Indian National Congress did its duty towards Indians in South Africa, by passing a resolution, at its recent sitting at Benares on the subject of the treatment of British Indians in this sub-continent, praying, as a means of extorting relief, for the suspension of the supply of indentured labour to Natal, until the "most British" Colony sees its way to redress the existing intolerable disabilities and recognise Indians as equally members of the Empire. We heartily congratulate Congress on thus once again publicly drawing attention to the subject, and supporting Lord Curzon's policy in this matter as declared by him in his last Budget speech at Simla.

Those who have kept themselves informed of affairs in India will have noticed that, especially since 1897, the entire Indian population, Anglo-Indian as well as Indian, and the whole Indian Press, English and vernacular, have voiced persistently the sentiments to which the Congress resolution gives expression. Unfortunately, the system of government in India is such as to give very few opportunities for the responsible officers to publicly announce their opinions on public matters, however serious they may be; and the natural result is that it is very difficult to know them. It is for this reason chiefly that we find members of both Houses in England putting questions to the Secretary of State for India, and thus obtaining glimpses of what may be in the mind of the Government of India; and Indians in South Africa owe no little gratitude to such champions of their cause as the East India Association, Sir M. M. Bhowanagore, Sir Wm. Wedderburn and Sir Chas. Dilke, who by constant correspondence and timely questions have occasionally succeeded in eliciting something of the opinion of the Indian Government in the matter of the position of British Indians in the Colonies. Our readers cannot have forgotten the several meetings of the East India Association, held specially to discuss this subject, when speakers disclosed what had passed between them and the Secretaries for India and the Colonies, individually; but proper light was only thrown on the ideas of the Government of India in this

matter when an influential deputation waited on Lord George Hamilton, and his Lordship gave a frank reply. Since then, vigorous efforts have continued to be made, with the result that Lord Curzon deemed it politic to take the Indian public into his confidence, and seized the last Budget speech as an opportunity for breaking the seal of secrecy (which for reasons best known to itself, the Natal Government still very zealously guards) by publicly declaring the attitude and policy of his Government in the matter, and thus satisfying the millions under his care that he and his advisers were fully alive to the seriousness of the situation, and that they would leave no stone unturned to secure justice for the tens of thousands of his Imperial Majesty's "loyal and beloved" subjects who have emigrated to the Colonies with the view of bettering their material condition within the Empire.

Lord Curzon then said, in the course of a weighty pronouncement:

We have informed the Natal Government that we reserve to ourselves the fullest liberty to take at any time such measures in regard to emigration to that Colony as we may think necessary in order to secure proper treatment for our Indian settlers; and we have recently again declined to take any step towards facilitating the emigration of labourers under indenture until the Natal authorities substantially modify their attitude.

But there is one point about this matter—and that the chief one—which has not been sufficiently emphasized. It would seem that the treatment of British Indians in South Africa has not been raised above the arena of mere bargaining; and the rights of Indians as British subjects, apart from the special services in the terms of their indenture, appear to be ignored so far as possible by the Natal Government, and not adequately insisted on by the Government of India. Lord Curzon recognized that the need of indentured labour "might prove a powerful lever in our hands in securing better treatment for Indians generally in South Africa"; but, as we have said, this would be extorting relief and not securing it on high Imperial grounds. It would seem that were the supply of indentured labour to be stopped, the Government of India would feel itself powerless to protect its own subjects in South Africa. The position of British Indians would be a truly sorry one if that were so. But such a thing would be too anomalous under the British flag. We have now in Mr. John Morley, the new Secretary for India, a sympathetic, honest and most capable

man, and in Lord Elgin, the Colonial Secretary, a statesman of broad views and large experience, who has himself been Viceroy of India. When it is remembered that Lord Minto, the present Viceroy, was Governor-General of Canada, it may reasonably be hoped that the question of the status of British Indians will be definitely and satisfactorily settled in the near future.

Mr. Evans and Indentured Indians

lengthy but well-reasoned and thoughtful letter on the subject of indentured labour, both Chinese and Indian. Mr. Evans thinks that Natal at any rate should cease to import indentured labour. We do not agree with many of Mr. Evans' premises, but we are entirely at one with him in his conclusion, at which we ourselves arrived long ago on different grounds. The conditions under which such labour is introduced into Natal does hardly any good to the Colony at large, save from a selfish standpoint. It is positively harmful, so far as the Native population is concerned, encroaching as it does upon one of the few avenues to employment open to them in the land of their birth. A very large number of the leading Colonists want indentured labour; but wishing to escape some of its legitimate consequences, find themselves face to face with a serious problem in elementary ethics, and are obliged to do violence to their finer feelings and submit the indentured men to restrictions and injustice. We agree with Mr. Evans that the continuation of the introduction of indentured labour into Natal is undesirable under the present circumstances of the Colony; and so far as our humble efforts permit, we shall support Mr. Evans' proposal.

Indians on Tramcars

THE QUESTION of coloured people travelling on the Durban tramcars engages the attention of the *Natal Mercury*. It is a pity that our contemporary is apparently unable to approach this question from the unbiased standpoint that best befits the leading journal of Natal. The attitude of the *Mercury* can be seen from the following quotation: "...it is just those natives who exude the *bonquet d'Afrique* in its most concentrated form, and those Indians the date of whose annual bath is rapidly approaching, who most consistently travel on the cars." The *Mercury* is not at all well-informed when it says that "at the present time the right of natives and Indians to travel on the cars has not apparently been fully defined." According to the current Tram Regulations, No. 18

(b). "None but Europeans shall be allowed to travel in the interior of any car not specially reserved for coloured passengers." And with reference to dirty or malodorous persons (whether natives, Indians or Europeans), regulation No. 19 says: "Any person whose dress or clothing might, in the opinion of the Conductor, soil or injure a car or fittings thereof, or the dress or clothing of any passenger, or any person who in the opinion of any Conductor might for any other reason be objectionable to passengers, shall not be allowed to enter or remain in or on any car," etc. All this is surely definite enough; and if—we say if—objectionable people travel on the tramcars, the remedy is in the hands of the Tramway authorities, and there is no need for the *Mercury* to cast a slur on helpless communities in this way. The whole case is in a nutshell: being a municipal concern, all decent people, of whatever class, have exactly the same right to travel on the cars upon payment of the fare. Any restriction placed upon any class or colour is not done as a matter of right—except the right which might give over weaker and defenceless people.

LORD SELBORNE has sent the British Indian Association a prompt and courteous reply to its representation, protesting against the definition of the term "coloured person" in certain draft ordinances recently published in the O.R.C. *Government Gazette*. We venture to think that Lord Selborne has misread the representation of the Association, which has not stated that "none of the ordinances referred to would apply to British Indians." It has said that, "in practice," they will not apply. The two statements are quite different. His Excellency has, moreover justified the definition of "coloured person" on the ground that it is a legacy from the old Government. But British Indians object to the definition for that very reason. Their position is this. The ordinances will not in practice apply to them. The Boer Government insulted the Indians by classing them with the kaffirs. Now there is no occasion to perpetuate a needless insult. The argument seems to be unanswerable. It is a pity that His Excellency, in spite of his wish not to offend, has not seen his way to grant the very reasonable request of the Association.

THE CHRISTMAS NUMBER of the *Natal Mercury Pictorial* publishes an article under the above title, written by the late Sir John Robinson for Christmasweek, 1859. It is interesting as showing the state of the Colony at that time. The writer rejoices in the

season of fruition and the time of plenty, when no sufferer from want implored pity, or mendicant asked for charity. Hope, gratitude and self-congratulation were the foremost thoughts. Reviewing the past ten years, the writer found out that before 1850, while Natal certainly did exist as a British settlement, yet all that constitutes a British Colony was to a great extent absent. Natal at that time was considered by our friends in England as a land of insecurity and danger. After drawing attention to the commercial and social progress of the Colony under great difficulties, Sir John Robinson said: "There is the future of this Colony to mould, the impress of its destiny to seal. There is a coloured population to regenerate, or at least to show, by the strong force of our personal example, what a true man is. There is a tremendous responsibility placed in our hands by the allwise Disposer of nations—a responsibility which not so much affects ourselves as the unborn generations that are in the future to people the land." Has this tremendous responsibility been realized by the Colonists? Is the native regenerated by "the strong force of our personal example"? We are afraid that much of the spirit breathed by the late Sir John has been lost in this generation, and that the example of the ruling race is not always of good effect upon the natives. And again, the attitude taken up in Natal against the Indians, certainly does not carry out the prayer of that far seeing journalist. There is a far greater claim than ever upon the Colonists to take up this "white man's burden," and to realize that those to whom the Colony owes no small part of its prosperity, should receive more kindly consideration at their hands.

✦ The Shops Closing Act

A Natal Comment on the Chief Aim of the Act

The *Natal Advertiser*, in its issue of the 1st inst., says:—

It is very well understood that one of the chief aims of the Act, and one which, rightly administered, it is bound to achieve, in the suppression of the unfair and cut-throat competition carried on for the most part by Asiatics and a few low-class whites. For years the most reputable firms have been murmuring against these methods, and yet some of them were the first to throw obstacles in the way of the only Bill that has yet been devised to put down such slavish trading. In some cases the real reason for the opposition is well understood. There are wholesale merchants more interested in the prosperity of Indian stores than they would care to be universally known, and there are some that have the credit of giving better terms to the Asiatic than to white trader. It has long been said that capital has no

country: in a land like this we often have bitter proof of the fact that it has no race either. We welcome this Act as one of the first checks on the methods of a certain type of capitalist, and as a blow at one of those unfair advantages which the Asiatic has too long enjoyed. Let us hope that it is but the first step towards putting a final stopper on the ceaseless stream of Indian immigration into Natal.

Indian Immigration?

National Congress suggests Prohibition

Until Status is Recognised

The Indian National Congress, at its recent sitting, says a Reuter cable, passed a resolution regretting the subjection of British Indians in South Africa, and urging the Government of India to prohibit the emigration of Indians until their status as British subjects is recognised.

The Congress was held at Benares and not at Calcutta as stated in the cables.

The Account between England and India

We commend the following article, which we take from *India* (London), to the serious attention of our readers:—

Amongst many things within the wide compass of this great Empire that are imperfectly understood here at its centre, is that of the financial effect on India of the relations between the subject and the dominant country. By way of directing the attention of disinterested and impartial Englishmen to this field of investigation, a few of the leading facts of the case are here put in an interrogative form:—

1. If from one-fifth to one-fourth of our 130 millions of revenue were paid away and spent out of this country—say in Germany or America—would that revenue be raised as easily as now? Yet that is India's case.

2. If, as a cause and concomitant of the above state of things, these islands had to be constantly receiving numbers of young men, from the aforesaid Germany or America, to officer our army, and to be employed in all but the lowest paid Government offices of the country—which last were left to be struggled for by thousands of our poor though educated youths—should we feel that the future of our own people was a bright one? Yet this is India's case.

3. If, as proof and consequence of foreign payments and dependence on alien rulers, our trade returns, instead of, as now, showing a large excess of imports over exports, were to show that we were exporting from 25 to 30 per cent. more values (of all kinds, treasure included) than we were importing, should we be able to limit of

our national "progress"?—should we not raise loud jeremiads on the depletion of our resources, and the absence of profits on our national industries? Yet this is India's case.

4. If we could be told (perhaps with some ground) that in return for such payments we received armaments and stores of all sorts on better terms than we could elsewhere: and that, in respect of payments for "services" covered by that transfer of revenue, we secured much better government than we could provide for ourselves—should we like being so told: and would this suffice to make up in any material sense for the withdrawal of such a large proportion of our annual production and revenue? Yet that is India's case.

5. And, now, to do a little cross-examination. Are you aware, Senators, Peers, Commons members, and others, that while we have spent millions of British revenues and taxes in acquiring, fostering, and holding the Colonial portion of our Empire, yet INDIA HAS NOT COST US A SINGLE POUND STERLING?

9. Do you remember when annually voting sanction for raising 200,000 Regular troops of the British Army, that INDIA supplies THE PAY FOR ONE-THIRD of these troops?

7. Are you aware that, as a consequence of our one-sided financial relations with India, the exports of that country largely and continuously exceed in value that of the imports; and that (to take a period free from extremes of prices and monetary unsettlement) in the five years ending with March, 1873, the aggregate excess of India's exports over all her imports amounted to £61,350,000?

[The greater portion of the above was published here in a certain influential weekly journal in 1876: so it may as well now to give the corresponding total for a later period, 1899 to 1904, both inclusive, which amounts to 110 MILLIONS more in VALUES OF ALL KINDS EXPORTED FROM, THAN IMPORTED BY INDIA in the five years—showing that this adverse condition of India's commerce with the outside world is deepening—with all its impoverishing consequences.]

8. Are you aware that up to, say 1865, the ADVANTAGE TO ENGLAND from the possession of India may be represented on a careful estimate (including compound interest) at £1,500,000,000 sterling? [How much can it amount to now, after 40 years?]

If you KNOW NOT these things, you have MUCH TO LEARN: if you DO, you have MUCH TO CONSIDER.

AN ENGLISHMAN.

WE LEARN from the *Potsdam Budget* that all the Indian traders fell in with the decision of the Chamber of Commerce and closed their stores on Hingham's Day, and during the Christmas and New Year holidays.

The Position in the O.R.C.

Lord Selborne Replies

To British Indian Association

In our last issue we published a communication from the British Indian Association to the High Commissioner on the subject of the ordinances recently passed by the Government of the Orange River Colony. The following reply has been received:—

I am directed by His Excellency Lord Selborne to acknowledge the receipt of your letter of the 22nd December, and to say that since as you state in your letter, none of the ordinances referred to would apply to British Indians he cannot see that the terms of those ordinances can reasonably be construed into an insult to the community you so ably represent, especially when it is borne in mind that the definitions you object to are not new definitions, but the old definitions of the old Law to which those drafts are but in the nature of amending Ordinances, and that those old Laws were originally passed with a sole view to the indigenous races of South Africa.

Yours faithfully,
(Sgd.) D. V. Malcolm,
Private Secretary.

Johannesburg,
December 30th, 1905.

India and English Party Politics

By Lala Lajpat Rai, in the
"Indian Review"

I AM of opinion that those who talk of identifying the Congress with the Liberal Party in England, presume too much. Firstly, they assume without justification and, perhaps, against all experience, that the Liberal Party, as a party, are prepared to open their arms to them. My experience tells me just the otherwise. It is true that the response to the circular letter of the Chairman of the British Committee of the Indian National Congress, asking for platforms for the Indian delegates, came mostly from the Liberal and Radical Associations of England, including Trade Unions, Labour and Socialist circles. It is equally true that what little hearing we received in England was given to us by the Liberals; but then we cannot shut our eyes to the fact that the Liberal leaders and the Liberal executives kept themselves as much aloof as the Conservatives. These latter are in substantial agreement with the Conservatives in keeping Indian affairs out of party politics. At the discussion of the last Budget in June there was only one influential Liberal (Sir Charles Dillke) who spoke in favour of Mr. Herbert Robert's motion for a Parliamentary enquiry. The other leading Liberals went in a body against it. What have only to be a few days in

England to come to the conclusion that the Liberal executive is as indifferent to the Indian affairs as the Conservatives, and that as a party the Liberals are not prepared to receive your advances. For the time being some of them may utilise you for party purposes in those matters in which they differ from their rivals the Tories, but beyond that they will not go. As such, it is futile to discuss the wisdom or the non-wisdom of identifying the Congress with the Liberals as a party.

The question is, in present, outside the range of practical politics. Though it were possible to do so, I would rather have the Indian affairs fought and discussed on party lines. So far I am quite in agreement with Sir Pherozeshah Mehta. Any one even slightly acquainted with political life in England will tell you that, as a rule, English politicians are not prepared to devote any time and attention to any matter which does not further party interests. Matters outside party politics receive hardly any consideration. Nobody cares for the same. People do not feel sufficiently interested to spare any time or attention for matters which do not seem to concern them in any way. The Press cannot afford to spare space for them or it does not pay them. The man in the street is absorbed in his own affairs. The ordinary citizen or voter argues that a matter upon which both parties agree and hold the same views must be well looked after and needed no care on his part. To be just and fair to English Liberals, I must say that those who could be approached were found to be very sympathetic and for the time being, at least, appeared to have been touched by the tale of woe narrated before them. Some of them passed resolutions of sympathy and so on, but beyond that I don't believe they will take any further trouble of pressing it either on their representatives in the House of Commons or on their party leaders as such. So far, the greatest sympathy has been expressed by the Labour and Democratic and Socialist circles. The working men in England are now awake, and they are as much disgusted with the present system of class Government as we are. They are pushing forward their own candidates, and they hope to obtain a solid body of Labour members in the next General Election. The Democratic and Socialist sections are in favour of Home Rule for India and so, of course, are the Irish. These are the people upon whose active sympathy Indians can safely rely and who might help Indians if they were sufficiently strong to make themselves heard. But they are poor; and poverty in England is, perhaps, a greater curse and calamity than anywhere else in the world. They generally denounce the Liberals as well as the Conservatives, though their members in Parliament seem to have a certain sort of alliance with the Liberals. They are perfecting their organisations and are advancing steadily. The Socialists and the Democrats

are allied with them. I was much impressed with their sincerity of purpose and genuineness of sympathy, and I am of opinion that it is this class only with which, at present, an alliance is possible, if any. It is no doubt true, that in high Whig circles this class is not looked upon with favour, and very reasonably too. They aim at their overthrow and claim a share of the power of which the former have been enjoying an exclusive monopoly so far. The fact that of all countries in the European world, England is the most Conservative and very slow to adopt new ideas, makes it probable that the Labour, and Democratic influence will take a long time to develop and to attain the power which they aim at. But all the same it is hopeless to expect anything at the hands of the Liberals for India. When in power they might send a sympathetic Viceroy; but that they cannot and will not follow a systematic, persistent policy of advance in applying democratic principles of Government to India, is as certain as that the sun will set this evening and rise to-morrow morning.

There are some good Liberals who sincerely desire to rule India on sound Liberal principles, but at present they are in a hopeless minority; their voices do not count for much and there is little chance of their gaining any prominence or coming to the front Benches in the near future.

Under the circumstances, the only advice I can offer my countrymen is as follows:—

(1) That they should mainly look to themselves and their own exertions for political progress. The English voter, whether Liberal or Conservative is a sympathetic creature no doubt, but then he is absorbed in his own troubles and affairs and to care for us has neither the time nor the inclination to attend to anything which does not directly concern him or which is likely to affect his pocket injuriously.

(2) That if there is any class in England which deserves our confidence and upon whose votes we can place any reliance at all, it is the Labour party, including the Democrats and the Socialists, and the Irish, of course.

Correspondence

Asiaties in Rickshas

To the Editor, INDIAN OPINION.

Sir,—I have noticed several times Chinese travelling in rickshas marked "For Europeans Only." I am at a loss to understand whether their colour permits their doing so, or whether the reason is that they are Asiatics who are not British subjects.

I am, etc.,

M. BHATTARAK MAHARAJ

Aydenhaw,
December 30th, 1905.

Notes on Current Topics

By "Observer"

THE NEW YEAR opens amid great excitement in the political world. The new Government at Home has "taken on" with the great majority, and amongst the Indians there is a feeling of expectancy mingled with hope for better times ahead.

JOHN MORLEY at the head of the India Office ought to make all lovers of India and its people feel a sense of security. The new Secretary for India is no mere novice at the game of government, but a man of common sense, ripe experience and calm judgment, who will not shrink from facing the situation, which is undoubtedly difficult. But, above all, "Honest John," as he is sometimes called, is a man of high moral character. Mere expediency is not enough, he must be satisfied that a thing is right.

TO MY MIND we need more men of this stamp among our leaders. Some will argue that it is not at all necessary for a public man to possess an unsullied moral character, and that some of our greatest men have been far from models in that respect. However excellent these men may have been, I am fully persuaded in my own mind of the necessity for a high standard amongst the men who rule the destinies of nations.

SOUTH AFRICA is full of speculation as to the probable effect of the new Liberal Government. No more Chinese! Gold mines closed! Country ruined! But wait a moment. We have heard all this before, and have learned to know the value of such panic cries. We have very good reasons for believing that the Randlords are not the disinterested benefactors to the country they are sometimes represented to be. The Chinese experiment is not the great success which was anticipated; and sober-minded men are beginning to look at the question in the light of practical experience. Such an abominable system deserves to fail. The only wonder is the signs of failure have become public so soon.

MR. MAURICE EVANS, in an article on "The Chinese Curse," draws a vivid picture of the position in Natal. The system of bringing indentured Indians to work in Natal is likely in the future to swamp the Europeans, as a large number remain in the Colony. He also dreads to think of the possibility of a strange native race for the same reason. Therefore, he says, no more indentured Indians must be brought into Natal. Quite right; let there be no more indentured Indians. My reason for saying so is not exactly the same as Mr. Evans'. India and the Indians would not be much the poorer; and to do away with a system

which is a disgrace to the British people would be a blessing. But what would the planters say who are constantly clamouring for more? 7

A Bond of Union

TO many readers of INDIAN OPINION the following lines may appear to deal with a strangely unfamiliar theme, and yet, on closer scrutiny, the subject must assuredly be recognised as one essentially meet for its columns.

No doubt, not a few will agree in the contention that perhaps one of the greatest barriers between men, preventing intercommunion and knowledge of each other, is that of diversity of language. British Indians, at any rate, should be the first to agree with this, for it would be difficult to find any area in the world where the lack of a common language is so much felt, especially at a time like the present, when national aspirations are coming strongly to the front, thanks to the twenty-year prolonged efforts of the Indian National Congress and the unfortunate error of the ex-Governor-General in dividing the Presidency of Bengal. It is at such times as these that a common means of intercourse, whereby Bengali and Tamil could fraternise, by a proper comprehension of each other's inner thought, would prove invaluable.

True, Hindustani has proved a veritable *lingua franca* for Northern India; but it is an exceedingly complex tongue, notwithstanding its comparative simplicity. Sanskrit might lay claim to some title to community, but its use would be confined to the cultured few only, and the Mahomedan and Parsi peoples would be thereby excluded. English also might be crowned with the linguistic laurel. But—and here I may, perhaps, be striking new ground—English, notwithstanding its rich variety, notwithstanding its omnipresence, is an exclusive tongue; a language, moreover, that is jealously regarded by more than one European nation. In addition, I would point out that, owing to the strength and insistence of the Indo-Britannic connection, Indians are largely accustomed to regard the English language as the only European tongue that it is desirable or necessary to learn. Many pundits, of course, are as well acquainted with Latin as any English graduate in classics. Some few Indians, too, for various local reasons, are more or less superficially acquainted with French and Portuguese. But the gist of these remarks is that Indians, as a whole, have almost succeeded in cutting themselves off from the intellectual, commercial, spiritual, economic, and social life in Europe, as distinguished from England.

I think that it cannot be denied that such a separation is fraught with grave dangers to India; for the necessary result arising from it will be that isolation which has done so much to prevent the Britisher from understand-

ing the inner motives of his Continental brethren, and has also stood in the way of their better comprehension of him and his mode of life and thought.

Similar reflections, with regard to the development of friendly feeling in Europe, have urged many well-meaning men to devise some common speech whereby interchange of thought and feeling might be permitted with ease. Several attempts have been made to formulate such a common tongue, such, for instance, as "Volapuk"; but all have failed for such reasons as complexity, inflexibility, insufficiency, and other bars to the easy learning of them.

Some years ago, however, a Russian doctor, Zamenhof by name, developed the idea of creating an artificial language, that should be extremely simple in its grammar, facile in its use, flexible, and at the same time invariable. After years of experimentation, he launched upon the world the now well-known "Esperanto" language. Dr. Zamenhof claims for his grammar that it "can be learned perfectly in one hour." From experience it is affirmed that his claim is not so incredible as, at first sight, it would appear. By means of prefixes and suffixes, a vocabulary of two thousand words, and the use of a modicum of common-sense, would seem to have the effect of enabling one to converse, read, and write so fluently as to engage the attention of anyone, of whatever nationality, who is conversant with the new tongue.

That this is no idle boast is evidenced from the fact that, at the first International Congress, recently held at Boulogne, France, people of all nations, coming from different parts of the world, who met for the first time, engaged in conversation, gave lectures, produced plays, and performed all the other essentials to intimate intellectual and social intercourse that one normally expects on such occasions, without any misunderstanding whatsoever. At the present time, there must be a hundred thousand people constantly using the language, including some of the most eminent men and women of the time.

If, by a little trouble, some of my Indian friends could induce themselves to undertake the easy study of a means of speech opening up for them new vistas of international amity and extraneous modes of thought and activity, perhaps these few lines may help them to reach this linguistic haven.

A. CHERRILL PIQUET.

✓ CONGRATULATIONS.—It is with great pleasure that we announce the marriage of Mr. H. S. L. Polak and Miss M. G. Downs (who recently arrived from London), at Johannesburg on Saturday last. Mr. Polak is the Transvaal representative of INDIAN OPINION, and Mrs. Polak is in thorough sympathy with the cause of Indians in South Africa. We offer our heartiest congratulations and best wishes to the happy pair.

Our Weekly London Letter

(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT)

London, Dec. 1, 1905.

Le roi est mort, vive le roi

The news of the week is the resignation of the Conservative ministry. Mr. Balfour, with his bag of golf sticks, goes out of the back door of No. 10, Downing Street, while Sir Henry Campbell-Bannerman, summoned by the King to form a new Ministry, enters it by the front door. The last ten years of Tory rule will go down in history as one of the most memorable decades in the annals of England. In the late Boer war—which, in spite of Lord Salisbury's disclaimer in the Guildhall banquet of 9th November, 1899, that "we don't want their gold-fields, we don't want their territories," resulted in the swallowing up of two independent Republics of South Africa—they have sown the dragon's teeth in a way, which, if there be any truth in the saying that history repeats itself, would in the fulness of time produce for unborn generations a bumper crop of trouble and woe. At Home the studied neglect of, if not the pursuit of a positively maleficent policy towards, all popular interests, has at last exasperated John Bull to that extent that since the last two or three years he has hardly ever failed, whenever he has had a chance of a bye-election, to give notice to the Government to quit.

In India, the policy of the outgoing Government has been simply disastrous. To give only one instance: for the first time in the history of that voiceless land, the land of unqualified despotism, the military authority was made predominant and given the upper hand over the civil, with the consequence that the scanty revenue produced by the unrepresented and poverty-stricken millions would henceforth be frittered away with a recklessness such as would spell nothing but destruction both in the present and future.

Liberals and the Irish Party

And yet the path of the Liberals is not strewn with rose petals. Ireland, as it was in Mr. Gladstone's time, and in fact long before that, still blocks the way. The old stormy petrel of politics, Lord Roseberry, has sounded his discordant note in unmistakable terms. In his recent speeches, delivered within the last fortnight or so, he has avowed in so many words that if the Liberals take up the question of Home Rule for Ireland as a tip for settlement according to the national aspiration of the Irish, he won't have

any lot or part in it. And the Irish leaders, in the Nationalist Convention which they had summoned after Mr. Balfour's resignation, and in which 2000 delegates from all parts of Ireland were present, have expressed in unequivocal terms what it is that they want. One of their resolutions, unanimously passed in that Convention is:

And we hereby solemnly assert that no new system of Government for Ireland will be accepted as satisfactory, or will prove effective, except a legislative assembly freely elected and representative of the people, with power to make laws for Ireland and an executive Government responsible to that assembly.

I need not dwell on this subject further beyond giving only one sentence from Mr. Dillon's speech, as it has a special signification to us Indians in the present crisis of our history. Mr. Dillon said: "Unless they (the Irish people) were in a position to prove to the British people that it would be more inconvenient not to grant Home Rule than to grant it they would never give it." Read Indian for Irish and it would suit our case to a T.

"Transvaal Problems," by Mr. Lionel Phillips.

Mr. Lionel Phillips's book, published by John Murray, and which has come out about a week ago, may be said to be a digest of the many speeches that have been delivered by Rand company directors during the last few years on such subjects as Chinese labour, the wily Boer and the wicked British Radical, and is a comprehensive statement of their views as to how the country should be governed in the interests of themselves and their shareholders.

The reader will naturally first turn to the chapter on the labour problem, upon which Mr. Phillips is known to hold strong views. He says: "Engineers and mine managers have introduced every known kind of mechanical contrivance and automatic device to supplement the inadequate supply, and in no part of the world have labour-saving appliances been more earnestly studied, sought, or used." It is with such assertions that the magnates of the Rand have contrived in the past to bluff the public into a belief that their conduct of the industry was beyond criticism. What of Western Australia and all that it has done with labour-saving appliances to cheapen the cost of production? What has the Rand to show to compare with the achievement indicated by the chairman at the last meeting of a certain West Australian gold company? In three years profits had risen from £184,000 per annum to £285,000 per annum out of ore 25s. per ton lower in value. Working costs, including development, had been reduced from 35s. per short ton to about 22s. 6d. per ton, and a further reduction was forecasted. This was achieved with the standard

rate of wage at 2s. per actual working hour for skilled labour and 1s. 6d. for unskilled, as the terms are used on the Rand for miners. And yet a partner in the corporation of Wernher, Beit, Eckstein & Co., assures his readers that the retrograde Rand, where the average cost of production is 24s. 3d. with serf-labour—paid pence where the Australian miner is paid shillings—leads the mining world in human ingenuity and resourcefulness.

Facts and Comments

We offer congratulations to Mr. Godfrey W. Dick, F.C.I.S., on his admission as a Fellow of the Chartered Institute of Secretaries of Great Britain—a distinction which he eminently deserves, as evidenced by the thoroughness which he displays in the performance of his varied duties under the Colonial Government as Principal Assistant in the Harbour and Immigration Departments, as also in many other directions. (The official intimation appears in *The Secretary* for November to hand by last mail.)

INDIANS ON THE C.S.A.R.—The British Indian Association of the Transvaal has received from the C.S.A.R. Management a reply, with reference to its complaint that for Indian passengers travelling on the railways, a label "reserved" will be used instead of "coloured people," which the Association contends is offensive, owing to the manner in which it is used in the Transvaal.

THE POLL TAX.—M. Jameson writes to the *Natal Mercury*:—You are well aware we are given very short time to pay our poll tax. As you know, many of us out of town are farmers, and we have now only planted our mealies, &c., and have spent all our money in planting the same. We shall have no money till our crop is ready for sale. If the Government would give us six months to pay our tax, they will have less trouble and bother.

INDIAN MAELS.—The German East Africa Liner, *Bundesrath* sails direct for Bombay on 6th January.

The India-African Liner, *Mirsapur*, will leave Durban for Calcutta on or about 11th January. Messrs. B. Ebrahim Ismail & Co., Commercial Road, Durban, have the arrangements for Indian passengers.

The Natal Direct Liner, *Umhloti*, sails for Calcutta and Madras, transferring passengers at Colombo for Bombay, on or about 11th January. Messrs. King & Sons, West Street, Durban, are the Agents.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીક્સ-શનીવાર, તારીખ ૬ ઠી જાન્યુઆરી, ૧૯૦૬.

અંક ૧

અંકવાડિક પંચાંગ.

ખ્રિસ્તી-તા. ૬ ઠી જાન્યુઆરીથી તા. ૧૨ જાનેવારી સુધી ૪૦ સં ૧૯૦૬.

હિંદુ-પોષ સુક ૧૧ થી, પોષ વદ ૨ સુધી, સંવત ૧૯૬૨

મુસલમાની-તા. ૧૦ જુલકાદથી તા. ૧૬ જુલકાદ. સુધી ૧૩૨૩ હીજરી.

વાર.	ખ્રિસ્તી તારીખ.	હિંદુ તીથી.	મુસલમાની તારીખ.	સુરોદય ક. મી.	સુર્યાસ્ત ક. મી.
રવિ...	૧	૧૧	૧૦	૫	૩૭
રવી...	૭	૧૨	૧૧	૫	૪૭
સોમ...	૮	૧૩	૧૨	૫	૫૭
મંગળ...	૯	૧૪	૧૩	૫	૬૭
બુધ...	૧૦	૧૫	૧૪	૫	૭૭
ગુરુ...	૧૧	૧	૧૫	૫	૮૭
શુક્ર...	૧૨	૨	૧૬	૫	૯૭

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૬ જાન્યુઆરી, ૧૯૦૬.

હિંદો કૌચેસનો ઠરાવ.

દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદીઓના સભ્યમાં

જેમતાં વરસના પહેલા અંકમાં ખુબ ખમર આપનાં અમને આનંદ થાય છે. આમારા વંચનાર સારી રીતે જાણે છે કે હિંદુસ્થાનમાં દરેક વરસે મળતી ઇડિઅન નેશનલ કૌચેસ, ન્યારથી આપણા પ્રતિનિધિ મિ. ગાંધી સને ૧૮૯૬ માં હિંદુસ્થાન ગયા ત્યારથી, અંતથી આપણી વકીલાત માથે લીધી છે, અને તેથી ન્યારે ન્યારે તેના મેલાવડા થાય છે ત્યારે ત્યારે હંમેશ દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદીઓની સ્થિતિ વિશે ચર્ચા થાય છે અને તેપરથી ઠરાવો પસાર થાય છે. આ ઠરાવોની નકલ, ખીમ ઠરાવો સાથે, હિંદી અને વિલાયતની સરકારને તેમજ રાજકીય પ્રદરણમાં મહાગૂઢ થયેલા અંગ્રેસોને મોકલાય છે, જેથી હિંદુસ્થાન પોતાના દેશાવર ગણના પતનીઓને વિચારતું નથી એમ પ્રસિદ્ધ થાય છે; અને તે પર સરકારને ખમર કેસની દરજ્જા પડે છે. હાલ જે મુજબ વક્સ થયાં અંગ્રેજી વક્સ સાર્વજનિક ઠામનો

ઉત્સાહ રાખનાર કાંઈ કેટલા ગૃહસ્થો કૌચેસના મેલાવડાનો લાભ લઈ તેમાં હાથલ થાય છે, અને પોતાના જાતિ અનુભવ કહી બતાવી હિંદી અંગ્રેસોને દહાડે દહાડે બમડતી સ્થિતિનો સારો ખ્યાલ આપે છે, અને તેથી તેઓ સારવ રહી કૌચેસ દારાજ નહિ પણ ખીજ બહુ રીતે આપણી સેવા કરવા સક્તિ માન થાય છે. વર્તમાનપત્રો પણ આપણી વકીલાત હોંસથી કરે છે, અને સરકારને સદા જાગૃત રાખે છે. હિંદુસ્થાનની માનનીય રિચિત્ર છે, અને સરકારને પોતાના દરજ્જાના કદંગા ખ્યાલ છે, જેથી કાંઈ પણ જામત માં સરકાર પોતાની છમ્મજા દરજ્જાવતી નથી. પણ ખાનગી લખાણોથી પોતાના અમલદારો સાથે મપલા કરી, અથવા વિલાયતના દવાણુથી, જે કરવું હોય તે કરી જાય છે, અને પ્રજાની લામણી કે સ્વાભાવિક વાંછનાની કથી કરકાર કરતી નથી. આ હકીકત વાદ દેવાડવાનો હેતુ એ કે આમ છતાં પણ, હિંદી અંગ્રેસોએ હિંદી સરકારને મોં ખેલવાની જરૂર પાડી છે. લૉર્ડ કરજનને છેલ્લી બજેટ રપીયમાં લોકની માંગણી મુજબ જવાબ આપવાની દરજ્જા પડી એ નજીવી વાત નથી. આપણે તે બપણુથી ખાતરી થઈ કે હિંદી સરકાર પોતાની દરજ્જા જામતી નથી, અને સંરચનામાં હિંદી પ્રજા સુખી રહે એવી કળજ રાખ્યા કરે છે. લૉર્ડ કરજનનું બપણુ ૨. ગી મે ૧૯૦૫ નાં ઇડિઅન ઓપિનિઅનમાં જણાઈ ગયું છે તે પરથી જણાય છે કે તેમણે નાતાલની સરકારને ધમકી આપી છે કે જે તમે હિંદી વિરુદ્ધના કાયદા સુધારશો નહિં તો અમે મજુરો આપશું નહિ. આ વખત જનારસમાં મજેલી કૌચેસ ઠરાવ કરી આ મજુરી બંધ કરવાની સરકારને અરજ કરી છે, એટલે, લૉર્ડ કરજનની નીતિને ટેકા આપ્યો છે. નવા વાઇસરૉય લૉર્ડ મિટા આ માંગણીની કેવી બપવરવા કરે છે એ જોતાં રહ્યું, પણ હમેશ છે કે એ સાહેબ કૌચેસનું માં રાખશે. વિલાયતનું નવું પ્રધાન મંડળ બહુ સારું મણાય છે, અને તેથી આશા રખાય છે કે આપણી સ્થિતિ સુધારવાને આગસ છોડી ધડતી અંત અને હલકાઈથી પ્રયાસ કરીએ તો આપણી ધારણા પાર પડ્યા વિના રહે નહિ. મહારાજાની કૌચેસમાં મિ. ગાંધીજી તરફથી કામગીરી થઈ, અને તેમણે ઇડિઅન

ઓપિનિઅનમાંથી તારણ કરી અંગ્રેજી સ્થિતિ સારી રીતે સમજવી હશે હિંદી કૌચેસે આપણી સેવા કરી છે તેના પાડ જુલાય એમ નથી. હમેશ રાખીએ છીએ કે એવીજ અંતથી આપણી સ્થિતિ સુધારવા એ સાર્વજનિક મંડળ હમેશ તત્પર રહેશે, અને હમર તેમને જાય આપશે.

એરેન્જ રિવર કોલોની ખાખત ટ્રિટોશ ઇડિઅન એસોસીએશનની અરજનો લોડ સેલમેનનો જવાબ.

લોડ સેલમેનને ટ્રિટીય ઇડિઅન એસોસીએશનને જવાબ આપ્યો છે તેનો તરજુમો નીચે આપીએ છીએ.

તમારા એસોસીએશનના તા. ૨૨ મી ડીસેમ્બરના કામગના જવાબમાં લોડ સેલમેન જમાવે છે કે તમે પોતે બપુલ કયા છે કે જે કાયદા વિષે તમો વાંધો ઉઠાવો છો તે કાયદા હિંદીને બાલુ નહિં પડે એટલે જે કામના હકો તમે એવી સારી રીતે બંધવો છો તે કામનું અપમાન કેમ થાય છે તે સમજી શકાતું નથી. વળી એટલું વાદ રાખ્યું જોઈએ કે જે વ્યાખ્યા સામે તમે વાંધો દ્યો છો તે વ્યાખ્યા અગાઉથી ચાલતી આને છે અને નવા કાયદા જે થનારા છે તે માલ જુના કાયદાના સુધારાને સારું જ બનવેલા છે. અને જુના કાયદા તે માત્ર કાયદાને બાલુ પડે તેવા છે.

આ જવાબ સંબતાવાળો છે પણ નિરાશા ઉપજાવનાર છે. હિંદી કામને ખરું જોતાં લાગુ નથી પડતા અને અસહ્યથી ચાલી આવતી વ્યાખ્યા છે એજ ખતાવે છે કે હિંદી કામનું અપમાન વિના કારણ થાય છે.

ક્રાંસવાલમાં રેલવે અને હિંદીઓ.

ક્રાંસવાલમાં રેલગાડીમાં હિંદી ઉતારાઓ મુસદ્દરી કરે ત્યારે તેની ઉપર કાળાલોકો એવું લેખલ ચોડતાં હતાં. તે ઉપરથી ટ્રિટીય ઇડિઅન એસોસીએશનને તમાર કાળવી અને હવે જનતાક મેનેજરે મિત્ર મુકમ

હાકાડો છે કે "કપડાં પીપણ" એવી ચીજોને બધે "રીઝર્વ" એવી ચીજો ગણવામાં આવશે.

અમેરિકામાં ખેતી.

અમેરિકાની સરકાર ખેતીની બાબતમાં નેટલી કાગળ રાખે છે તેટલી કાગળ દુનિયામાં ખીજી જગ્યાએ રહેતી નથી. હિંદુસ્થાન તો અરેબી આધાર ખેતી ઉપર છે. અને અહીંના હિંદી વેપારીઓ વેપારની સઘે પોતે જન મહેનત કરી ખેતીની ઉપર લક્ષ આપશે તો તેમને હાથે થશે એટલું જ નહિ પણ તેઓ દેશમાં એવી જાતના સુકારા કરી શકશે.

અમેરિકાની સરકાર જુદા જુદા દેશોમાં જમીન માલુસોને મોકલે છે તે તે દેશના ભોક્ષને થી હાજરો છે તે જાણે છે ત્યાં જુ અનાજ પેદા થાય છે અને તે કેવી રીતે વધાય છે એ વિષે અજર કહાડે છે. અને કિષ્કવેણું બધું અમેરિકામાં લખ્યું કરે છે. તેનું પરિણામ એ આવ્યું છે કે શેઠડો માધ્યમ પડતર જમીન હાલ ખેડવાય શકે છે. અને જુદી જુદી જાતના પાક થાય છે. લીંબુ વિષે ફળ વગર ખીચાના ઉગાડવાના અખતર ચાલે છે અને જેમ જેમ વખત જતો જાય છે તેમ તેમ જમીન અને પેદાશ સુધારવામાં આવે છે. હાલ ચાકની ઉપર અખતર ચરે છે. અને સરસમાં સરસ ચીનાઈ ચાકને ટકર મારે તેવી ચાક ત્યાં ઉગાડવામાં આવે છે.

ચીનાનું જોર.

ચીના ભોક્ષોએ હવે એવો ઇરાદો કર્યો છે કે પરદેશી માલુસોને તદ્દન ચીનમાંથી કહાડી મુકવા. અમેરિકાના માલ ઉપર જે તગાદો એ ભોક્ષોએ કર્યો છે તે હજી જારી છે અને વધતો જાય છે. શંકામાં એક ઈંગ્રેજ ઉપર તહેમત આવેલું તેનો તપાસ ચીનાઈ મુન સફે અધાવા ધારણ. તેની સામે ઈંગ્રેજો થયા તેથી હવે એવી કીલચાલ ચાલે છે કે ચીનમાં હિંદી અરીજી જાય છે તે ખેતરો બંધ કરવું.

માહકોને સુચના—હવે એ આવવા દીધામાં રમના વિરસો હોવાને લીધે અમે એવું જાણ્યું છાપી શક્યા નથી જેને માટે માફી આપીએ છીએ.

હિંદુસ્થાનમાં કારખાનાં.

૨૫ દેશી માલ લેવાની કીલચાલ હિંદુસ્થાનમાં વધતી જાય છે. તે જેમ વધે છે તેમ દેશી માલની ખપત વધારે થાય છે. ૧૯૦૩ ની સાલમાં નીચે પ્રમાણે કારખાનાં હિંદુસ્થાનમાં હતા.

ખીસકુટ બનાવવાનાં	૨
હાકાં પીસવાનાં	૬
હાર બનાવવાનાં	૧૦
માકી બનાવવાનાં	૬
સુતરાઉ જીન	૭૭૫
વણવવાની કળ	૧૮૧
એનજીનીયરીંગ	૧૬
આટાની કળ	૨૮
ભોદું પીતળ બનાવવાનાં	૪૧
જુટ બનાવવાનાં	૩૫
વેરવાની મીલ	૭૧
જ્યુટ લખવાનાં	૭૬
ચોખ્ખાની મીલ	૧૧૧
કકરની	૧૭
નળીયંબનાવવાનાં	૧૦
બનાવતી મીથેનો	૫

આ બધી ફેક્ટરીઓમાં સંખ્યા કામથી માલ બનતો હતો આમાં હાથના બનાવેક માલનાં કારખાનાંનો સમાવેશ નથી થતો. આમાંની ૨૦૮ ફેક્ટરી બંગાળમાં, ૩૯૭ મુંબઈ પ્રદેશમાં, ૪૮૭ મધ્ય હિંદુસ્થાનમાં અને ૨૦૭ દેશનાકમાં હતી. મુંબઈની ધણીખરી મીથે દેશીના હાથમાં હતી અને બંગાળની ધણીખરી પુરોપીઓના હાથમાં હતી.

આ ઉપરથી જણાય છે કે હિંદુસ્થાન પોતાની ખપતનો માલ પેદા કરે તે પહેલાં હજારો ખીજાં કારખાનાંનો સમાવેશ થાય તેમ છે.

નાતાલનો દુકાન બંધ કરવા આમત કાયદો.

આ કાયદો નાતાલ ગવર્નમેન્ટ મેજિસ્ટ્રેટમાં બહાર પડી ચુક્યો છે તેમાંથી જરૂરની કમ મનો તરજુમો અમે ફેટવાક ગૃહસ્થોના આમલને માન આપી ફરી ત્રીજે આપીએ છીએ.

૧. આ કાયદો ૧૯૦૫ ના અને ગંરીની પહેલી તારીખથી ચરુ થશે.

૨. આ કાયદો ફરેક બેરો એટલે જમાં ફેરુનીસીપાલીટી કે મેજિસ્ટ્રેટ મોડે હોય ત્યાં, બેરોની પાસે ૫ માસ સુધીના મામલા અને મધ્યમરે કે ખીજા મામલે લાયક પાડે ત્યાં

અમલમાં આવશે.

૫ બધી દુકાનો.

(અ). ફરેક રવીયાર અને ખીજા જાહેર તહેવારને દીવસે આખો દહાડો બંધ રહેશે.

(ગ). ફર સોમવાર, મંગળવાર પુનવાર તથા શુક્રવારને દીવસે સાંજના ૫-૩૦ વાગતે બંધ કરવી.

(ફ). ફર શુક્રવારે રાતના દસ વાગતે બંધ કરવી.

(ડ). ફર સતીવારે જ્યોરના બે વાગતે બંધ કરવી.

૬. જ્યારે દુકાનો બંધ થાય ત્યારે ફેરી વાળાનું પશુ કામ બંધ કરવું.

૭. આ કાયદો એકલાં દારૂના પીણાં હોય તેને લાયક નહિ પડે.

૮. ખાવાની જગ્યાઓને તથા જ્યાં તાણુ દુધ ફૂટ દુધ તથા શાક પેહેંચાત તે દુકાનોને લાયક નહિ પડે તેમ પ્રમાણે ખીજી તમાકુ વેચનારની દુકાન, રેડી કે મીઠાં વાળાની દુકાન, કફન વેચનારની દુકાન, તથા કસાઈની દુકાને લાયક નહિ પડે.

સોમવારથી રાતીવાર સુધીમાં કેમીસ્ટની દુકાન રાતના આઠ વાગતે બંધ કરવી જો કે ત્યારબાદ પશુ ખસસ કારણને સાર હતા વહેંચી શકે છે.

હજમની દુકાનો સોમવારથી શુક્રા સુધી સાંજના સાત વાગે બંધ કરવી જોઈવારે સાંજના દસ વાગે બંધ કરવી અને રવીવારે કે ખીજા તહેવારના દીવસે ખીજાકુલ ખાસવી નહિ.

૯. રવીમરોને લગતી દુકાનો અથવા તેો અસ દુકાનો કે ખાસ જગ્યાની દુકાનોને પુરતા કારણ સાર ખોલવાનો કુકમ અવરનર મેજિસ્ટ્રેટમાં નોટીસ બહાર પાડી કુકમ આપી શકે છે.

૧૦. રરમી કીસેમ્બરથી ૩૧મી કીસેમ્બર સુધી ખીજાકુલ આ કાયદો લાયક નહિ પડે.

૧૧. રવીવાર શિવાયના ખીજા જાહેર રમના દીવસને આગતે દહાડે દુકાનો રાતના ૧૦ વાગતાં સુધી ખુલી રાખવાની રમ છે અને નખમાલને પહેલાંને દહાડે રમન મેરી સ્વર્ગ શિવાય ખીજા મામમાં ૫-૩૦ વાગ્યા સુધી ખુલી રાખવાની રમ છે.

૧૩. આઠમી કમમમાં બતોવેથી દુકાનમાં માલુસોની પાસેથી ફર અઠવાડીએ ૫૪ કલાકથી વધારે કામ લેવાની મનાઈ છે.

૧૪. બંધ કરવાનો વખત વીત્યા પછી તથા કામ થાકતે માલ વેચવે નહિ પણ જે થકાક તે વખતે કામ કરી હોય તેને અથવા કામ કરી દુકાનમાં બાંધવા બંધ કરીને

રાખવાની છુટ છે.

૨૫. આ કાયદાનો જંગ કરવાને સારું દુકાનદાર અથવા તેના માલિકની ઉપર કામ ચલાવી શકાય છે પણ ખાનગી ઉપર નહિ.

૨૬. જે માલિક આ કાયદાનો ગુનો કરશે તેનો પાછો સુધી ફંદ થશે. માલિક જેટલો આવા દરેક ગુનાની ખર્ચ લાઇસેન્સ આપનાર અમલદારને આપવી. જે માલિક આ કાયદાનો ગુનો એક વર્ષનાં બે કે તેથી વધારે વાર કરે તેની લાઇસેન્સ મેલિસેટ પ્રથમ માસ સુધી રદ કરી શકે છે.

ગુનો થયા પછી એક મહીના વીતી જાય તો પછી ગુનોગાર ઉપર કામ નહિ ચલાવાય.

ખુદાની કુદરત ન્યારી છે

(એક રસીક વાર્તા.)

[ગયા અંકથી ચાલુ.]

મનમાં બહુ દુઃખી થયે પોતાની જોડની બી તેની આંખ આગળ ખડી થઈ પછી પોતાના છેકરા પોતાની પાછે હેલ એમ લાગ્યું અને પોતાનો અગાઉનો આપો વીતી ૨ ખડા થયો. આવી તે એવો મનમાં કે તેને આપવાત કરવાનું મન થયું. "આ બધું એ હુઆનું કામ છે" એમ તેને થઈ આપ્યું અને એટલો બધો કોષ ચડ્યો કે તેને મારી હાંમે પણ તે પાછો ચમક્યો. જોડાને વાક કરવા લાગ્યો. આમ કરતા પખવાડીયું મળુ મળુ હાથ આવે નહિ. દિવસના કંઈ ગમે નહિ. એક રાત્રે પોતે કેટલાનામાં આંધા માર તો હતો તેટલામાં પાસેની દિવાલમાંથી ધુળ ખજૂતી તેજી જોઈ. તે જોઈ તેજી તપાસ્યું અને જોયું તો બીજાં આકાશ નગરે આપ્યું તેમાંથી મર નીકળ્યો. મર પોતે આજવાને જોઈને હમસાયા. આજવા તે ન જોયો હેલ એમ કરી જવા આંધું પણ મરે તેને કાચ જુલો ને કેરી રીને તેજી આકાશ પાડ્યું અને નિકળ્યો તે બતબત. પછી એકજોડે હસા તું મુખો રહેજે નહિતો તને ખબર પાડીશ જો તે લોકો જાણશે તો માને જન લેશે. પણ તેના પહેલાં હું તારી જીવ લઈશ. આજવાન ગુસ્સામાં કંપ્યો. પોતા નો હાથ ખેંચી લીધો. અને એકજોડે તું મને મારવાનો હતો. તો તો મને માર્યાજ છે મારે તારી વાત કહી દેવી કે નહિ તે મારી મારજની વાત છે. કામ હું કંઈ કહી નથી શકતો. અને જેમ પુણા જેવરસો તેમ હોરવા હવા. આજે જેદીમિને ખબર કાપવામાં આજ્યા તમારે માલિક પાડ્યું કે જેદીમિ

બીતમાં બાકેશ પાડ્યું હતું. કેદખાનાનો ઉપરી આજ્યો અને જુભાની લીધી પણ કોષએ પતો આપ્યો નહિ. છેડે ઉપરીએ આજવાને સવાર કર્યો "તું આજ્યો જોસો છે હાથને વચ્ચમાં રાખીને જુને પુછ્યું કે આ આકાશ કોણે પાડ્યું?" મર કેમ જાણે કોઈ જાણતો નહોત તેમ હોસો હતો. આજવાના હોઠ અને હાથ ધુજવા લાગ્યા તેજી વિચાર્યું "જે માલિકે મને ક્યારી નાંખ્યો છે તેનો જવાબ હું સા રાશ કરું. મને તેને સગ થાય." વળી તેજી વિચાર્યું. "પણ હું જો કહી દઈશ તો તેઓ તેનો જાખમ મારીને તેનો જન લેશે અને વખતે મેં તેની ઉપર જે જોમ રાખ્યો છે તે ખોટું પણ હોય.

(અપૂર્ણ)

ચરચા પત્ર.

[અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો વાંદ રાખશે તો જોવાનું પત્રો ઉપર દરેક જવાબ મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામગીરી એક જ બાબતે લખવું.
૨. અક્ષર ચોખ્ખા સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા કેટલાય બેરોમર લખવા, તે હમેશાં બહાર પાડવા સારું નહિ પણ અમારી જાણને સારું.
૪. લખાણ હમેશાં ફૂલ અને સુદાસર કરવું. — [અધિપતિ.]

ચર્ચા પત્રોએને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે તેઓએ જેમ અને તેમ ટુંકાણથી કાગળ લખવા.

ટેસ્ટ કેસનું ફંદ.

જે ઇ. એ. ના અધિપતિ જોમ. તા. ૨૩મી ડિસેમ્બર ૧૯૦૫ના તમારા પત્રમાં ટ્રાંસવાલની જમીન સારું ફંદની જરૂર એવા મયાના નીચે શેઠ કાજી હસા હાજી સુમારનો લખેલો કામગીરી વાંચી તેમના લખેલા કાગળને હું મળતો થઈ મારો વીચાર નીચે લખ્યા મુજબ જણાવું છું.

શેઠ કાજી હસા હાજી સુમાર લખે છે કે સેક્ટે એક ટકાને હાજી બારે જણાય તો જણાવવાને મેહેરજાની કરશે તો હું ફૂલ હું કે એક ટકા સેક્ટે કોઈને બારે પડે એમ નથી. મી. ગાંધીને જો માનવ સમાજ મેં શકે છે તો મારે મેહેર કે મી. ગાંધી પોતે જ હિંમત એસોસિએશનના સેક્ટરી છે, તો

તેઓ હિંમત એસોસિએશનના પ્રમુખને જો બાબત જણાવી જો કામ હિંમત એસોસિએશનની જ સર થાય તો હું મારું હું કે એ કામ સારું થશે. અને જો એ પ્રમાણે જો કામ થાય જાણો લેવા સર કરે તો મારે જો હાજીમાં પાંડ ૩૦ ગ્રીસ આપવા અને મને એવી ઉમેદ છે કે ક્રીસ વાલમાં વસતા તમામ જાણીઓ મદદ કરશે.

ફૂલસેક્ટે. પ તા. ૨૭-૧૨-૧૯૦૫.

લી. અલમદ હાજીમ. હોરાનાથ.

જે. ઇ. એ. ના અધિપતિ જોમ. પ્રીટસર્જન તા. ૨૭-૧૨-૧૯૦૫.

આપના મળ તા. ૨૩ મીના અંકમાં "ટ્રાંસવાલની જમીન સારું ફંદની જરૂર" એ ૧૯૦૫ ઉપર મી. હસા હાજી સુમાર તરફથી હસારો કરવામાં આવ્યો છે. તેમના અભિપ્રાયને હું મળતો છું; અને જમીન આપણા લોકોના નામ ઉપર કાવચ માટે તેમજ સુચવેલા ફંદમાં હું પાછો ૧૦ ફસ બરવા પુરી છું. હું આજા રાખું છું કે આ કામમાં ખીમ મદરથો પણ વિચાર કરી સામેલ થશે.

લી. એ. એમ. બાબતનાવતી, N. M. Bhyat.

નાનાલ હિંમત કોંગ્રેસ.

જે. એ. ના અધિપતિ જોમ. નીચલા કેટલાક સુચના બરેલા સવાનો ઉપર અજવાબ નાખી મને પોતાને તેમજ ખીમ કેટલાક ખીન વાંદજમારને આમારી કરશે.

૧ કોંગ્રેસનું ફેસ્ટીવલ છે કે કેમ? અને હોય તો મની પાસે છે અને તેની નકલ આપના જણમાં જાપવા તરફી લેશે. જે આપ નહિ જાણી શકતા હોય તો તેની ખરી તકલ કોની પાસે છે તેનું નામ તમા ટેકાણે લખવા તરફી લેશે.

૨. શું મજબૂર કોંગ્રેસ સાર્વજનિક લાભને મંડે છે? અને તેમ હેલ તો હાલ ઉદ્ધતા જ ગાસ હરમીયાન સાર્વજનિક લાભના કેટલાક કામ આટોર્યાં છે અને તેનો વિચાર છું છે.

૩. કોંગ્રેસની હાલમાં કેટલી મીલકતો છે, અને તે ક્યાં છે, અને તેનું બાકુ ઉપર છે કે નહિ, અને તે બાકુ કોની સંભાળ હેલ એકડું થાય છે?

૪. હાલમાં આવક અને ખર્ચો શું છે? ૫. કોંગ્રેસની કીલ્લા જાણે નહિ જરૂર, તું મું સમજા કાણુ છે?

इन्डियन ओपिनियन.

शनिवार, ता. ६ डी जानेवारी, १९०६.

दुकानें बन्द करनेके सम्बन्धमें
नातालके आर्देन.

—०—

नाताल कोलोनीमें दुकानें बन्द करनेके सम्बन्धमें कमीसे इतलल मच रही थी. अब वह आर्देन पसार होकर गवर्मेन्ट गसटमें प्रकाश हो चुके हैं. जिस जगह रातकी कलम इस प्रकार है:—

१. यह आर्देन सन १९०६ के जनवरीकी १ डी तारीखसे शरू होगा.

२. यह आर्देन हरएक बरो (जहां म्यु-निसिपालिटी या लोकल बोर्ड होवे वहां), बरोके निकट पांच माइलतक आये हुए गांवमें और गंवानर कहे वहां गांवमें, अमलमें आयेगा.

५. समस्त दुकानें,

(अ.) हरएक आतवार और दूसरे जहिर त्योहारोंके रोज आसा दिन दुकानें बन्द रहेंगे.

(ब.) हरएक सोम, मंगल, बुध और गुरुवारके रोज साठ पांच बजे दुकानें बन्द करना.

(क.) हरएक शुक्रवारके रोज रातके दस बजे बन्द करना.

(द.) हरएक शनिवारकी दुपेरी दो बजे बन्द करना.

६. जब दुकानें बन्द हो, त फेरीवाले अपना काम बन्द करे.

७. यह आर्देनसे सिर्फ शरूकी दुकानोंको कुछ प्रतिबन्ध नहीं है.

८. जानेकी जगह; ताजा दुध, फल फूल, शाक भाजी, सीगरेट, तम्बकाकू, सेटी, मोठार्ई, वीगरहकी दुकानें; कफन बेचनेवालोंकी दुकानें; न्युस पेपरवालोंकी दुकानें; साइकलकी दुकानें और बुचर शापकी यह आर्देनसे कुछ प्रतिबन्ध नहीं है.

सोमवारसे शनिवारतक कोमिस्टकी दुकानें रातके आठ बजे बन्द करना. लेकिन खास कारणमें दवा विक सकते हैं.

हजामती दुकानें सोमवारमें शुक्रवारतक संध्याको सात बजे बन्द करना. शनिवारकी रातके दस बजे. और आतवार या जहिर त्योहारोंके दिन एकदम बन्द करना.

९. स्टीमरोंकी साथ सम्बन्ध रखनेवाली दुकानें, खास दुकानें या खास स्थल, खात्री लावक कारण दिखानेसे खोलनेका हुक्म गेसटद्वारा नोटीस प्रकाश कर कर गवरना दे सकते हैं.

१०. २३ वीं दिसम्बरसे ३१ वीं दिसम्बरतक इन आर्देनका अमल नहीं होगा.

११. आतवार तिवाय जो रोज रजा हो, उनके आगेके रोज रातके दस बजे तक दुकानें खुली रखना. दर्बन और मेरि स्तर्ग सिवाय दूसरे गांवोंमें नलमालके आगेके रोज साठ पांच बजे बन्द करना.

१२. आठवीं कलममें दिखाई दुकानोंमें नौकरों पाससे हरएक सप्ताहमें ५४ कला कसे अधिक काम लिया नहीं जाये.

दुकान बन्द करनेका वक्त हो जाने पिछे नये ग्राहकसे बिक्री नहीं करना. परन्तु जिस ग्राहक वहां ही समयपर हाजर हो, इनसे दुकानका दरवाजा बन्द कर कर बिक्री कर सकते हैं.

१५. इस आर्देनका मंग करनेके लिये दुकानके मालिक या तो उनके नौकरपर काम चला सकते हैं. लेकिन दोनोपर नहीं.

१६. जिस आदमी यह आर्देनका मंग करे, उन्हाके ५ पौन्डतक जुम्माना लग जायेगा. माजिस्ट्रेट हरएक गुन्हाकी पर लाइसेन्सिंग अफसरको दैगे कोई आदमी एक सालमें दो या इससे अधिकवार गुन्हा करे, तो इनकी लाइसेन्स माजिस्ट्रेट तीन महीनेतक बन्द कर सकते हैं.

गुन्हा होने पिछे एक महीना बीत जाय तो गुन्हागारपर काम चला न सके.

एक संपका यल और स्वदेशा अभिमानका प्रताप.

चीना लोग अच्छी तरहसे समझे लमे हैं. अमेरीकाकी सरकारने चीना लोगकी विरुद्ध देश बुद्धिसे कालुन किया है उस परसे चीना बेपारीओने ठराय कामके अमेरीकन माल खरीदना बंध कीया है. और एतामी तजवीज हो रहा है की गोरी प्रजाकु स्वदेशमें बुझनेकु नहीं देना.

ब्रामदेशे बाहार प्रायः तीस वर्षसे कौज हारी कचहरीके मुखतग कचहरीके बराम देशे पैठा करते थे बिहर देली फाकत साहबने उन्हें निकालकर बाहार किया आप

बालकर हैं ! बात बंगाला प्रान्तके बराम परकी है खबर पत्रिकाको लगी है मुखता रोने दरखास्त दी सभ जयानी ना मजुरको गई शहरमें बहा आन्दोलन है कायकाज बन्द है सुबकिल लोग हेगन है.

हिंदुस्थानमें दरसाल हिंदी कोमिस्टकी समा मीलती है वह गत बरसमें बनारस मीलीवी. वह समयपर दक्षिण आफ्रिकाका हिंदीओकी दुरदशाके बारेमें बहोत चरचा हो रहीथी, और कोमिसेम सरकारकु भरज कीया है के जो नातालकी सरकार हिंदी वासीयोकी कीरजका कारण रद न कर देवे तो हिंदुस्थानसे गीरमीटमें मजुर भेजना नहीं. अरना मी. मदनजीत ना बातके बोमे पंदोवस्त करनेकु खास करके बना गया होगा.

मारयो ! तुम हिन्दु हो ! तुम्हारे लिये धर्म ही सार पराय है धर्म ही तुम्हारा दल है तुम्हारा जीवन धर्मात्मक है इसी धर्मके लिये तुम्हारे पूर्वज कितना कष्ट भोग गये है वह धर्मकेलिये जान देनेमें भी तनिक न हिचकते थे, पर अपने धर्मको सब तरहसे अधुन बचावे रहते थे आप लोग भी तो उन्हीकी सन्तान हैं, फिर आपका वह धर्मानुराग कहा गया ! जो अपने धर्मसे विमुख होते हैं, जो अपने धर्मपर अभद्रा देखाते हैं, अन्तमें उनकी फेरी घेर दुईशा होती है, सो अपने शाख पुराणोंकी उलटकर देखिते तो सही केवल धर्म धर्म पिता नेसे आदमी धार्मिक नहीं होता जब आप अपने धर्मकी और ध्यान रखियेगा, अपनी इन्द्रियोंकी अपने वस्त्रमें रखियेगा; तब आपकी सुधि धर्मकी और होनी कर्मद्वारा धर्मप्राप्त होता है बिना चेष्टा किये कोई फल नहीं होता अपने धर्म प्रन्योंको पढिये देखिये, उनमें धर्माधर्मकी कौसी व्यवस्था है.

अब अन्तमें हमारा यही अनुरोध है, कि आप लोग यदि अपने देशका और अपना कल्याण चाहते हो, तो गृहित अस्वाद्य और अपवित्र चीजसे हाथ मॉखिये अपने देशके बने हुए पवित्र पदार्थको काममें लाइये इसमें आपके धर्मपर कटाक्ष करनेको किसीको हिम्मत न पड़ेगी और आप भी अपने धर्मात्मक आहुत रहकर सबसे काट्यापन करेंगे. (बंगवासी.)

பாரிஸ் கதரத்தில் சார்பக்க
டைரீய் கிற்பிளசெய்துவந்த ஒரு
பெண்ணிற்கு 40,600 பவுன் லா
ட்டரில் வெகுமாளம் கிடைத்தது.
அது கிடைத்த இரண்டொரத்தி
ற்குள்ளாக பதினாறாம் லாபிபர்
ஷன் அப்பெண்டிஸ் கல்பாண்டி
ய்தும்கொள்ள சுடிதங்கள் அதுப்
பிரிந்திருந்தன.

19 EYER STREET, CAPE TOWN.

સરકારી ઇન્જનેર
 પાલકોના કામનું સારું કાર્ય કરનાર
 એ. જી. સોરેલ.
 ૨૦ શીલ્ડ સ્ટ્રીટ ઈડન.
સરકારી ઇન્જનેર.
 પાલકોના કામનું સારું કાર્ય કરનાર
 એ. જી. સોરેલ, ૨૦ ફિલ્ડ સ્ટ્રીટ ઈડન.
એ. જી. સોરેલ.
 ૨૦ શીલ્ડ સ્ટ્રીટ ઈડન.
સરકારી ઇન્જનેર.
 પાલકોના કામનું સારું કાર્ય કરનાર
 એ. જી. સોરેલ, ૨૦ ફિલ્ડ સ્ટ્રીટ ઈડન.

JAMESON & CO.,
Manufacturers.
 Ask us for Quotations before
 placing Orders elsewhere for
Natal Jams,
Curry Powder, Chutneys,
Cayenne Pepper,
White and Black Pepper,
Sauces,
 And other goods too numerous
 to mention.
 Prices to suit all buyers.
JAMESON & Co.
 Box 63, Durban.

L. KEHRMANN & Co.,
Partners:
 J. DARLICH, Cape Town; G. E. HANDS, Richmond.
Soft Goods, Hardware,
Stationery, Shawls,
Kaffir Goods,
Crockery, Jewellery.
SMITH STREET, DURBAN.
એલ. કેરમન એન્ડ કો.
 સ્મિથ સ્ટ્રીટ, ઈડન.
 સર્વ જાતનો માલ.
 સમગ્રી રસમનું સામન, લોહનો સામન,
 રોજનીરી, કાદરી સામન, વાસણો, કાચો,
 જાડગીરી, વિગેરે,
 સર્વથી સારું, ઈડન.
 અમે નીચે સહી કરનાર મેસર્સ એલ.
 કેરમનની કંપની સાથે લાંબા વખતથી વેપાર
 કરીએ છીએ અને તેમના તરફથી પુરતો સતોત
 મળે છે, તેમના બાગીદાર બધું બધું
 માણસ છે, અને મારેકા નારાજ ન આવે
 તેટલા માટે ખાસ દેખરેખ રાખે છે.
 લી. હાથ એસમાન,
 ૧૧ ઉપર હાથ આખરે ખેરી.

HARBROW & Co.,
POINT ROAD. DURBAN,
Timber Merchants & Importers
 OF EVERY DESCRIPTION OF
BUILDING MATERIAL.

હારબ્રોની કું.
હારબ્રો એન્ડ કો.
 પોઈટ રોડ, ઈડન.
 સર્વ જાતના લાકડા તથા હાથગરનાર
 સામન.
 સર્વ રકમની મોકોનું મંગાવેલા સા
 માન, મમલતુ ઓરે વામ તેસા.
 પોઈટ રોડ, ઈડન.
 અલંકારકાંડની કુંદા માં ઉત્તરકુંદાત્રિકુંદા બેસીયલી
 માપાનકુંદાત્રિકુંદા. કીડેકલેવતરકાંડ જુલેલોત્રાલકાંડ માંકા
 કુંદા બેસીયલી.
 જુલેલોત્રાલકાંડ.
 બુલેલોત્રાલકાંડ લાંબા.

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,
 467 SMITH STREET, DURBAN.

જંદુમહારાજ મીઠાઈવાલા
 ૧૫૨, યે સ્ટ્રીટ, ઈડન.
 હમારે ઘણું હરમય ગરમાતમ વીલી
 મીઠાઈ, તેવ ઓર પકોડા તૈયાર મિલે.
 ધીની મીઠાઈ
 રાઈડી. ગરમાતમ. અને વળી મરે
 તે વખતે. એળા ધીમાં—સુતરેલી,
 મગજ લાક, ચારી, છુદી, મેસુખ,
 મુખાંના હલેલા, જલેબી, માંખ,
 ખાજલી, સેવ, લાલખાં વીગેરે ધીમાં
 બનાવેલાં તૈયાર મળે. તેલ ખીલકુલ
 વાપરવામાં આવતું નથી.
 ખાસ ઓરડો ૫૨ પુરતું ધ્યાન આપી
 માલ વખતસર અને સરસ બનાવી આપીએ
 છીએ. બહારગામના ઓરડોના માલ વેલા
 મળેલી રહેને મારાત વખતસર મળીએ
 છીએ.
 ૧૫૨, યે સ્ટ્રીટ, ઈડન.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH, GUJARATI, HINDI AND TAMIL.

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 13th January, 1906.

No. 2.

P.O. Box 125.

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis,
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc.

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address "CAMROODEEN."

ભાડે આપવાનાં છે.

કરંડે એવન્યુનાં સારી જગ્યામાં આવેલું
એવન્યુ હોટેલ તથા પ્રિન્સ એડવર્ડ સ્ટ્રીટમાં
મેલુ જુ હામ કારખાનાં, મોટી વિગેરે
મટિ ઉપયોગનું છે. ભાડું સરલું. નીચેને
સીરનામે જણાવો.

જાણી, લાલ રંગનો ચીરટ બનાવવાનો
તમાકુ હમેશાં વેચાતો હોવાનો છે.

કેવ સુકે ફીશ આવી પેંદોચી છે જાવ
બુલાવ પ્રીયતમ તેમજ સ્વચ્છતા, મુજબ અને
નિઘાયતથી સર્વ જિરાફીના બરનો માલ આવી
છે અને પરાક્રમે અરજ કરનારાં આવે
કે કે બાવજ નેમ ચોરસ મોઢવાતા તેવીજ
કેડે ચોરસ પેંદોચી ઉપચાર કરતા રહેવો.

અસલાહ સેરાબજે બ્રોઝ.
110, ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

TO LET.—Those well-situated pre-
mises, "Avon Hotel," in First Avenue
and a Large Warehouse in Prince
Edward Street. They can be used
either as Workshops, for Meetings,
or any purpose. Rent cheap.

Rice, Dholl, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quilts,
Milk, Tobacco, Cape Snook,
Fish, Skins of various kinds, &c.

And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates.

JALBHAY SORABJEE BROS.,
110 Field Street, Durban.

DADA OSMAN,
General Merchant & Commission Agent,
139 QUEEN STREET, DURBAN.
P.O. Box 55. Tel. 444. "PORBANDER."
ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.
જનરલ મરચંડ ને કમીશન
એજંટ.
પોસ્ટ ૫૫, ૧૩૯, ક્વીન સ્ટ્રીટ,
ડુરબન.

SUN BRAND
Tobacco Works,
132 Queen Street,
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS.
SOER TOBACCO
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.
At Lowest Wholesale Prices.

સરસો અને હિંચો માલ.
સન સીગરેટ, સુમાત્રા ચીરટ બાર વગેરે
છનીઆ સેજ વગેરે બતતી તમાકુ નીચેરે
સરનામે મહેલો.
સન બ્રેન્ડ ટોબાકો વર્ક્સ.
132 ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants,

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &c., TO LET.

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 855.

EAST INDIAN
TRADING Coy.

GENERAL MERCHANTS
and Direct Importers of all
kinds of Groceries, Soft
Goods, etc., etc.

102 Queen Street,
Durban. P.O. Box 646.

Tel. Address: "PORBANDER."

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

જરમન ઇશ્ટ આફ્રિકા લાઇન
Fortnightly Steamer
ફર પદર હફાર્ટે સુંબજ જનારી આગખોટ.
For BOMBAY, Direct.

સ્વીમર એમાલી તા. ૨૦ મી જાનેવારીના ઉપરડો.
ફર પદર તા. ૩ હ ફેબ્રવારીના ઉપરડો.

ઉપરી આગખોટમાં ખલાસી દેસી છે, અગમ્ય નીચે ફાલકમાં ઉ અને કીચન પાણી વિગેરેનો બધુ સારો બદોબસ છે. હિંદુ મુસલમાનને મરિ અલગ અલગ છે. ઉપરી આગખોટ હમેશાં ટેમસર જાણી ટેમસર ઉપરી ટેમસર પહેલો છે. વારત જનારાઓ વિચાર કરી હામ કરતે કે કોપી પાછળથી ફેરાન પાણુ ન પડે. વધારે અગમ્ય નીચે જાણે છે કે નવા કાર્મટોલ ઉપાય છે તે મનાવવાથી મળશે. મેડેરનાની કરી ધ્યાનમાં રાખતે કે સ્વીમર સેમ્પલી, સુલતાન, બુનદુસરાત, જનરલ, કેસર ને ફેબ્રવારીમાં ખલાસી દેસી છે જ્યા ફાલકમાં છે અને કીચન પાણી વિગેરેનો બદોબસ છે. હિંદુ મુસલમાન સાર અલગ અલગ છે અને અગમ્ય બદોબસ નહિ પડશે. હવે ફેલકા નીચે છે કે ઉપરી આગખોટમાં ખલાસી જોરા છે પછુ તેમ નથી.

એમાલીન અહમદ,
અમરીન ખીલડીય, મે સીટ
પી. એ. બોક્સ ૧૨૬, ડરબન.

જરમન ઇશ્ટ આફ્રિકા લાઇન.
મારડીનર સીટ,
ડરબન.

ADAM H. G. MAHOMED, ESTATE OWNER.

LANDED PROPERTY
BOUGHT AND SOLD.
HOUSES TO LET.
"MOOR BACH," 8 KLOOF STREET
CAPE TOWN.
TELEGRAMS:
"ADAMHOLL," CAPETOWN.

P.O. BOX
441.

હું અબુબકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOOBAKER"

E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,

434, West Street, DURBAN. વેર સીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Biba,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations,	Goods,	Hats,
Chemises,	Frocks,	Wool Shawls.

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BE IT KNOWN TO ALL THAT THE PRICES MODERATE.
Of 25 and 50 for yourself.
Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail
Merchants & Direct Importers.
563 CHURCH STREET,
MARTIZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો
૫૬૩ ચર્ચ સ્ટ્રીટ,
પી. એમ. બર્ગ, નાતાલ.

દયાળ રામજી પટેલ,

ફુટર અને કમીશન એજન્ટ,
પી. એ. બોક્સ ૬૦૬, ડરબન.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2as. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Re. 3, 2as. post free.

EVERY-DAY DOINGS & DIFFICULTIES
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition), Re. 1, 2as.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Re. 1, 2as. post free.

SELECT SPEECHES OF THE GREAT ORA-
TORS, Vols. I and II.—Help to write idiom-
atic English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Re. 2,
2as. post free.

WORKS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science), Re. 1, 2as. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 106 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

પાંડિત શંકરભટ્ટ.

પ્રકાશક ગૌરવચંદ્રભટ્ટ, કચ્છ
ભણપુર ગોલકોંડાપાટ. પીરસાભા
ના અક્ષરપ્રકાશકના સ્વ. અરજદાર
ભ. ઇન્ડિયન કોલેજના પીરસ
કાંડ પીરસ, પીરસ, ગોલકોંડા.

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of
RICE, DHOLL, GHEE AND OIL,
Directly Imported from India.
343 PINE STREET, DURBAN.
TEL. ADDRESS "PADJEE" BOX 44.

TAYOB HAJEE KHAN MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357. Tel. Ad. 111, TAYOB.

INDIAN AFRICAN LINE.

Calcutta

Direct.

'MIRZAPUR,' Jan. 17th.

सीधी कलकत्ता जानेवाली स्टीमर

“मीरजापुर” ता० १७ भी जनवरीकी सीधी कलकत्ता जानेके लिये रवाना होगी। यह स्टीमर बहुत जल्दसे दोबारासी है।

यह स्टीमरमें खासगी मुसाफरोंके लिये अच्छा बन्दोबस्त करनेमें आया है, पाँचजरों अपनी मुसाफरी वही मजेसे और शान्तिसे करते हैं, सगवज जलम प्रकारसे की गई है, इसलिये कलकत्ताके सत्तावालों तरफसे सर्टिफिकेट पा चुके हैं, दुसरी कम्पनीकी स्टीमर कई कई बन्दर करती जगहसे पाँचजरो तकलीफ पाते हैं, ऐसी तकलीफ इस स्टीमरमें नहीं है और आरामसे देखा जा सकते हैं, उपरान्त बताया भी यह स्टीमरमें इन्डियन है.

यह कम्पनीकी सभी स्टीमरोंमें अच्छा पन्दोबस्त करनमें आया है. विशेष जगहके लिये गिरी लिये पैसे पर एजन्टोंसे मिलनेमें आसुप्त होता.

दीपाल दोसरे कुँ०

पोइम्ट.

पी. इमामीन इस्माइल कुं०

नॉ. ११४, ११५ और ११८ कमरशीबल रोड, इरवेल

पैसा नम्बर १२५

કલકત્તાની સીધી સ્ટીમર.

“મીરજાપુર” તા.૦ ૧૭ જાનેવારીએ ઉપડી જશે. આ સ્ટીમર ઉતારવળી ચાલની હોવાથી જલદી પહોંચશે.

આ સ્ટીમરમાં મુસાફરોને માટે ખાસ સગવડ કરવામાં આવી છે તેથી મુસાફરોને ઘણા આરામથી જવાની સારી તક છે, ખાસતી દેશી છે, વળી ખીજ સ્ટીમરો દરેક જંદર કરતી જતી હોવાથી લાંબે વખતે દેશ પહોંચે છે બ્યારે અમારી સ્ટી મરો અહીંથી ઉપડી પરનારી હિંદુસ્થાન જતી હોવાથી થોડી મુદતમાં પોંચી રાજશે, વધુ વીગત માટે નીચેને સરનામે અપરે કાઢશો.

દીવાલ બોલવે શું?

ਪ੍ਰੋ. ਟ.

બીં. ઈઆહિમ ઇસ્માઇલી કાં.

नां. ११४, ११६ अन्त ११८, होमरसीयस वे०. ५२५म.

५६७ ओ० १२५.

மேற்கண்ட கல்வியைப் பின்பற்றி
 நூல்கள் இருக்க சமீகிப்பெழுமா
 கல்வத்தாலுக்கு இவ்விருந்த பாகி

இது பாதிஞ்சர் ஏற்றுமதிக்கு
கூடா. இந்த ஸ்டீம்ஸ்சு கல்கத்தா
ஸ்திகன் இது கப்பல்களில் ஏறி அதை
செலுத்திவர இரகசியம் எங்களுக்கு
இதே தெரியுமே.

என்பதன் அப்படியில் வேண்டியபடியான எல்லோரும் இந்தியர்கள். இந்தக்கம்பெனியின் ஸ்தலம் இங்கிருந்து மாநகரத்தையே வந்ததாகவுண்டு நேரே போகும். பிரயாணிகளுக்கு உபசரிப்புடன் கொடுக்கப்படும். மற்ற முக்கிய காரியங்களுக்கு அடியித்தண்ட வண்டிக்கு எழுதித்தெரிந்துகொள் ளலாம்.

இவ்வாறு அமைந்திருக்கிறது.

• பி. ஜி. ராஜம் இன்மரையில் அண்ணோகா.

Qs. 114, 116 and 118.

சுதந்திரியன் சேரட்டி, டிசம்பர்.

W. F. JOHNSTONE,

DURBAN, NATAL, P.O. BOX 138.

JOHANNESBURG

Timber Merchant, - -
Builder and Contractor.

P.O. BOX 1869.

A. M. KHARVA

GENERAL MERCHANT.

Upper MURCHISON ST.,

LADYSMITH.

Cheapest House in Town for Indian and Japanese
Silks, Ladies' Boots and Shoes, Fancy Goods
and all sorts of Fashionable Goods.

MAHOMED ENUS

INTERPRETER,

22 BUTEN STREET, CAPE TOWN.

பெருமளவு பருவப் பண்டங்களை,

22 பூதன் சாலை. கேப் டவுன்

FOR

Tobacco, Ground Nuts,
Beans & Mealies,

WRITE TO

VERGATSAMY NAIDOO,

TONGAAT

R. NARASOO,

Indian and General Merchant.

Outfitter and Draper.

Boat and Shoe Warehouseman.

INDIAN SILKS A SPECIALITY.

KAFFIR TRUCK, &c., &c)

BARBERTON.

TRANSVAAL.

P. O. Box 20.

Telegraphic Address: "NARASOO."

Established 1854.

C. P. LUCHERAM,

Silk Merchant and . . .

. . . Direct Importer

Indian and other Oriental Merchandise

FROM—

INDIA, CHINA, JAPAN,
MOULTAN, MADRAS, MALTA,
TENERIFFE, CEYLON, &c.

HEAD OFFICE AND STORE:

10 Orphan Street, CAPE TOWN.

Telegram: "LUCHERAM," CAPE TOWN.

Branches:

JOHANNESBURG (P.O. Box 4081.)

PRETORIA, Maltan House, 242 Church St.
(P.O. Box 224.)

BOLAWATO (P.O. Box 486.)

BALMORON, SALISBURY, KIMBERLEY.

Orders and Enquiries forwarded to any
of the above addresses will have prompt
attention.

SUN
Insurance Office.

PAYNE BROS., Agents,
WEST STREET, DURBAN.

दुन्यामें हरतें पूर्णा

वागका विमाकी ऑफिस.

स्वाण पैर २०,००,०००.

अर्जों करनेसे कमतीमें कमती माव मिलें

दुनियांमें शैथी सुनी आगना वीमा
ओधीस लेनी सुनी पां ३०,००,००० नी ३
वणी अगुववाणी ओगना ओला थावु आवे
मणी रावे.

पुणेवास्तेमें पुणे वास्तेमें पुणे, व
पुणेवास्तेमें पुणे वास्तेमें पुणे, व
पुणेवास्तेमें पुणे वास्तेमें पुणे, व
पुणेवास्तेमें पुणे वास्तेमें पुणे, व

आमनी धर्मोत्तु पुणवाती निशाक.

ने पु. ११ नी पु. १२ नी ओली ३.

पुणवाती तथा धर्मोत्तु पुणवाती, कापीवा,

पाठमावाती, मीनीय पुणे, वने तेवा ३.

अने तेवा पुणेवा अगुवास यावे ३. पु

पुणेवा माटे अगुवा अगुवा पुणे ३२३.

१२३ २२३ नी, } अगुवा पुणे, २२३

२२३. } २२३ २२३.

Stranack Glew

& Co.,

General Merchants

AND DEALERS IN

Soft Goods,

Hardware,

Stationery,

Kaffir Goods,

Jewellery,

etc., etc.

80 ALBERT St.,

DURBAN.

TEL. ADD: "STRANCO."

TELEPHONE No. 487.

P.O. BOX 914.

கிரி ஏவாபானா.

அ ஏவாபானா இரே மவனி ஏவா புரி
பாடலாமி அவி ३. மதுர மாமனா மாரகே
பர புரத பான அபவாமி அவரே. இரீ
மோரி ஏவா பான அபி மகா மீ
மே २२வாமி அவரே. மீது அநே அபவா
ஏவா அமாரே தாமி மவரே.

२६० பாபு २२இ மவவா १२२५,
அமரேனி २இ २இமவனி பாபுமி.

இத்திய மருந்துக்கடை.

எல்லாவகை மருந்துகளும் விநிய
சகமாக விநியப்படுமீ. வேண்டியவர்க
ள் கேரிலாவது போஸ்ட்டி மருமக
து பெற்றதற்கெண்ணலாம். அடியிந்த
ண்ட விநியாதிக்குக்கும் குதிரை வி
நியாதிக்குக்கும் மருந்து விநியாதிக்கு
வெண்ண, மேகரணம், அசேணம், வச
தம், இரும்பு, தலைகோய், காக்கை
வி, பெண்ணை விநியாதி.

இத்திய மருந்துக்கடை, 310 கைப்
ஸ்துரீட், டர்பன். தய்கேனி கோட்
ஸ்துரீட்டிலுக்கு அருகில்.

வி. கோ. துரியதாசாயண

சாஸ்திரியாசனாகன் துயந்திய

தமிழ் புத்தகங்கள்.

கலாவதி.— ஏழ்க்குணன் ஒரு புதி
ய தமிழ்க்காடகம். கதைவிநியாதி
சிதம்பராய்க்க நீதிசன் பல கட்டிணாப்
பது. சுந்தர: யுகமும் சுந்தர: நீதி
தும் வாய்க்கது. கலாவதி கருத்திற் அ
கட்டிப்படுகது. விநிய: புர 1-8-11, 8
விநிய: கட்டிப்படுகது. 1-12-11.
நாடகவிநிய: இது 272 குத்திசன்
காடகவிநிய: ஒர் காடகத்தமிழ்விநிய: க
தல். விநிய: அருகில்.

பாவலர் விநிய:— மதுர: ஆ
காக்குச்சி புதிய கருத்துக்காடகவிநிய,
இனிமையும், புதுமையும், வாய்க்கது, ப
திருகு சிறியசெய்யுதுகன் கோன்
டது. விநிய: அருகில்.

தமயந்தி.

பி. ஏ. பாவலர்: தி: நாவலருர்
பி. ஏ., எல். ஏ. அகலாசன்: இயந்திரப்
பட்டது.

இது மகாபாரதத்திற் பாவலர்: க
யின் துயரத்தையென்க விநிய: பக
காருசன் செல்லப்பட்டுகது. இ
தன்சிறப்பையும் மகாபாரதவிநிய: க
கட்டுமோர் பதிவிநிய: தமயந்தி, சுந்தரியம்,
பெண்ணைவிநிய: பெருமைய, தக்கைய
து வந்தபிறகு கன்னிய: கன் தம் க
வர்க்கி வந்திடுகது. இது மகாபாரத
மகையம், வாயலம், குதாபிபுதிதல்
குதியவகைவிநிய: தமயந்தி. இது பெரும்
பாபும பெண்ணைவிநிய: கரு
தப்பட்டு ஒரு தமயந்தி பட்டதுடன்
பதிப்பிக்கப்பட்டுகது. விநிய: அருகில்.
பி. ஏ. கட்டிசன் அகலாசன் கம்பெனி,
எஸ்திரிபுரேட், சென்னை

Indian Opinion

VOL. IV.

PHENIX, NATAL, SATURDAY, 13TH JANUARY, 1906.

No 2

M. H. NAZAR, Editor.

Contents.

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
Progressive Politics ...	13
The Shops Closing Act ...	13
Mr. Hagger again ...	14
The Natal Adventurer and Indian Traders ...	14
OTHER ARTICLES:—	
Transvaal Progressive Association ...	14
Immigration Decree in Zanzibar ...	15
Cape Customs Notice ...	15
"Asiatic Invasion" ...	15
Things "Seen" ...	16
Notes on Current Topics ...	16
Mr. and Mrs. Polak ...	17
A Picnic ...	17
Shankar's Refutation of Materialism ...	17
Slave Gambling ...	18
Our Weekly London Letter ...	18
Facts and Comments ...	19

Indian Opinion

SATURDAY, 13TH JAN., 1906.

Progressive Politics

THE Secretary of the Transvaal Progressive Association has addressed to the Johannesburg *Star* a letter, to which is attached a statement of policy regarding, amongst other things, Native and Asiatic treatment. We have no immediate concern with the question of Native treatment, but we cannot permit that portion of the manifesto respecting the proposed treatment of Asiatics to pass without comment. The Progressive party has long claimed for itself a statesman-like attitude of mind as directed towards the present problems that confront the Transvaal, in view of the approaching elections for the representative Assembly that has been promised for that Colony. We are unable, after perusing the extraordinary document, to which publication has just been given, to conform to this opinion. Statesmanship is a term that should be used sparingly when applied to political actions, and the Transvaal Progressive Association has certainly not regarded the Asiatic question from the standpoint even of common sense, not to speak, therefore, of statesmanship. We will deal serially with the proposals, which we reproduce in another column.

It would appear that the Progressive Association has recognised the absurdity of endeavouring to promote legislation prohibiting immigration of Asiatics into the Transvaal, except under indenture on the conditions enunciated by the Labour Importation Ordinance recently passed to permit of the introduction of Chinese labour

into the Northern Colony. It has, therefore, been proposed that a general immigration ordinance be passed in the Transvaal, framed on the lines of those in force in the other South African Colonies. With the principle of this the British Indian Association is very largely in accord, but satisfaction will not be given to the Indian community unless a proviso be made in any such ordinance to the effect that the great Indian languages be accepted as equally valid with the recognised European tongues. The other South African Colonies have gratuitously ignored the claims of standard Indian languages, with the result that many a good citizen has been denied to them, and with the further result of creating increased complexity of treatment with regard to Indian colonists in South Africa. The policy of the Indian community is laid down in the statement submitted to Lord Selborne recently by a deputation that attended upon him on behalf of the British Indian Association; and stress was specially laid upon the ridiculous position that would be created in the case of those Indians, highly cultured though they might be in their own tongue, splendidly able though they might be by birth and training to take their part in the development of the country, yet who, under such linguistic restrictions as are forced against them in the other South African Colonies, would be prohibited from entering the Transvaal. Moreover, we would strongly urge upon those, in whose hands will shortly be placed the power to legislate on behalf of the people as a whole, that no restrictions should be placed upon those Indians who would desire to enter the Colony as domestic servants, and who might not be possessed of a knowledge of any language sufficient to enable them to satisfy the immigration officer.

We now pass to the question of trading licences. It is proposed that no new trading licences be granted to Asiatics entitling the holders to trade outside bazaars. Those Asiatics who held such licences prior to the war would be allowed to renew the same in respect of existing establishments, but not to transfer such licences to other Asiatics. Such an attitude is very unfair. It is actually sought to have regard for vested interests by destroying those interests: for, if an Indian trader wished to transfer his business from one place to another, his vested interests would immediately cease. If, again, he wished to transfer his business as a going concern to some other trader, he would be prohibited from so doing. In either case, ruin would follow, or, if not ruin, serious loss such as no trader could face with equanimity. The British

Indian Association has again and again directed attention to a way out of the difficulty. It is that the granting of new licences should be given to the municipalities, with full power of restriction, the sole proviso being appeal to the Supreme Court of the Colony in case of need. Such a course, which in our opinion would undoubtedly savour of statesmanship, should meet with no opposition from any party. As to the proposal that the control of the issue of licences to Asiatic hawkers should be given to municipal authorities, we can only endorse the opinion recently voiced by Mr. William Hosken, a leading member of the Progressive Association, to the effect that the hawker is undoubtedly filling a much-felt want in the Transvaal. He should, therefore, not be molested, but on the contrary, facilities should be given to him, enabling him to exercise his special function, in the way of endeavouring to reduce the cost of living which is so prohibitive in the Transvaal.

With regard to residence in bazaars, there can be no question whatever as to the attitude of the Indian community towards such a requirement, for Indians are entirely opposed to it. The proposition can only be regarded as a shameful insult and an attempt at the degradation of those who are already under severe and unjust disabilities, and the principle of granting letters of exemption can only be regarded as an added insult. It is exclusive and undemocratic, setting up, as it does, class distinction of the worst possible kind. If this is the manner in which questions of high politics are to be regarded by the respectable leaders of the European community, we can only hope that some powerful gentler influence may be brought to bear on them, to enable them to modify their prejudice and to put some restraint on their recklessness.

The Shops Closing Act

THE Shops Closing Act has produced a situation that has many elements of humour. It was intended to be a very serious thing indeed (for the Asiatic) and it is beginning to prove itself a little more serious than was anticipated—for the European also. It is said that one can drive a carriage and pair through any Act of Parliament, but apparently a coach could career in and out of this particular Act with perfect ease. Now that it is in operation, it is seen to be a production of which a comic opera-house than that gathering of luminaries—our Legislative Assembly. It is but a few

short months ago that the united wisdom of our brilliant and progressive Senate was brought to bear upon the hardships endured by the poor, over-worked shop assistant; and the present Shops Closing Act was devised to give him the much necessary relief. It will be remembered that almost every newspaper in Natal heartily supported Parliament in its laudable endeavour, and that the Bill was not only subject to much criticism but had the assistance of a special Parliamentary Commission also. In submitting what it termed a "comprehensive measure" to the House, the Select Committee said:

Your Committee went very fully into the question of regulating the closing hours of shops, and took evidence from all the representatives of municipal bodies and Local Boards in the colony, as from the representatives of the Chambers of Commerce in Durban, Maritzburg, and Ladysmith, the Durban Trades Council, the Natal Stores Employees' Association, Durban, the Natal Early Closing Association, Durban and Maritzburg, the small traders of Durban, the Agents of Maritzburg, the Acting Chief Commissioner of Police, the Superintendents of Police of Maritzburg and Durban, and many others interested in the question of early closing.

This was specially a Bill backed in the main by the whole Colony; and when it was passed, the whole Colony waited anxiously for the day when it should come into operation, and the poor, over-worked shop assistant get his most necessary relief. That day has come, and with it the revelation that in spite of the united wisdom of Parliament, Press and People, the poor assistant, in those stores closed by order of the Act, gets no protection whatever, whilst in the stores exempted the hours of the assistant are limited to fifty-four per week. In the stores closed, the hours are not regulated at all. Even in the closed stores there is nothing to prevent any shop-keeper continuing his business in every particular except serving customers at the counter. And the united wisdom of which we have spoken has been able to accomplish no more than this!

But the Bill had more than the innocent object of protecting the assistant. It was intended also to suppress the Indian trader. The European trader cannot expect to do this without some inconvenience to himself; but at least though it is perhaps early yet to speak of the probable effect, still our belief is that time will prove that the inconvenience and loss will be greater than he will care to bear. The Act may possibly have the effect of ruining some of the smaller Indian traders; but even so desirable a result (from the European point of view) will prove of no benefit to the European trader. The Act merely prevents the Kaffir (and many Europeans also) from purchasing at the most convenient time, and it cannot make them spend their money, say, in West Street. The effect of the Act will be to limit trade, it is said; but the point lost sight of is that one shop-keeper losing trade means a hundred people inconvenienced. Prob-

ably during the next session of Parliament this point will be seen, and by that time the cold fact of diminishing trade will have brought those responsible for the Act to their senses.

Mr. Haggar Again

MR. HAGGAR CONTINUES his long bid for popularity by publishing, through the medium of the *Natal Advertiser*, his views on Indian Traders—and, incidentally, on other matters also. We are always glad to read Mr. Haggar, for his views are original and his "doctored" philosophy entertaining. In the present letter he is unusually himself, in that he convinces the rest of the world of error in one of its most fundamental conceptions. "The fact that a man has the status of a British subject in one part of the Empire is no evidence that he is a British subject anywhere else," is a statement put forward in all seriousness. "On this matter," Mr. Haggar says, "there is much confusion." This is very evident, since every government in the world partakes of it. Mr. Haggar gives several quotations, which serve to show that his appetite for reading is greater than his digestion. For instance, in misquoting from Romans XIV, 7 ("none of us liveth to himself"), he apparently interprets this text to mean that Europeans in Natal have the warrant of Holy Scripture that they should live to themselves. His other quotations are equally happy, as for instance: "To act reasonably, a social being must take that course of conduct which gives the greatest chance of happiness to the community of which he forms part." The course of conduct advocated by Mr. Haggar to give the greatest happiness to the Indian portion of the community, is to first of all take away their means of livelihood. We do not propose to follow Mr. Haggar throughout his lucubration, for there is one point only on which we can agree with him, and that is the wish that the Government of India would stop further emigration (immigration, Mr. Haggar calls it). If the Indian Government can bring itself to this wise decision, we shall see what we shall see. Mr. Haggar approaches the truth most nearly in the first four words of his letter—"I may be dense." For the rest, it is worth noting that this Epistle to the Natalians emanates from a man who very recently sought Parliamentary honours, though—thanks to the good sense of the Durban electors—unsuccessfully.

The "Natal Advertiser" and Indian Traders

UNDER THE TITLE of "Things Seen," the *Natal Advertiser*, in its issue of the 6th inst., gives prominence to a pretty little piece of fiction intended to cast a slur on Indian traders generally. The incident "seen" is

reproduced in another column, in order to show our readers in South Africa and England the sort of thing a more or less responsible journal in Natal is prepared to publish against the hated Indian. In the course of the article a sentence occurs which exhibits in a few words the attitude towards Indians in a section of Colonists—happily the lowest one. "A couple of idle loafers," says the writer, "trailed up the pavement, spat with precision at K. Ram Sammy's feet, and passed on." The italics are ours, and need no further comment. With regard to the article generally, we strongly suspect the incident was seen only in the imagination of the writer. The authorities are quite capable of dealing with a case of this sort when it actually occurs. But truth is an unnecessary ingredient in any allegation, however improbable, against Indians. "A jaundiced eye sees everything yellow." The *Advertiser* has gone beyond the bounds of good taste in publishing an article of this nature so evidently inspired by animus; but perhaps the strain of producing two editions a day is proving a little too much for our contemporary during the present hot weather. The *Advertiser* has given this entertaining story under the title "Things Seen"; we may also perhaps speak of one thing we see, and that is, that the duty of a high-class journal, such as our contemporary doubtless aspires to be considered, lies in exactly the opposite direction to pandering to the execrable taste of that section of its readers to whom such an article will appeal.

Transvaal Progressive Association

Official Statement

Of Asiatic Policy

The Central Executive Committee of the Transvaal Progressive Association, representing the whole number of branches, has agreed on, and communicated to the Press, the following policy with regard to the treatment of Asiatics:—

The following questions affecting Asiatics have been considered:—

Immigration restriction.

Trading licences.

Residence in bazaars.

Regulation of travelling by railway.

The following are the recommendations adopted:—

(1) Immigration Restrictions

It is desirable that the immigration of Asiatics into the Transvaal should be absolutely prohibited except in the case of indentured labourers who are subject to repatriation on the expiration of the terms of their contracts, and to the other provisions of the 1st hour Immigration Ordinance, power being reserved to the Colonial Secretary to grant exemption to individuals

under special and exceptional circumstances. At the same time the practical impossibility of passing into law a prohibitive measure framed on the above lines, and specially directed against Asiatics, is recognised.

It is therefore recommended: That a general Immigration Ordinance be passed in the Transvaal, framed on the lines of those in force in other Colonies.

(2) Trading Licences

(a) That the issue of new trading licences to Asiatics, entitling the holders to trade outside bazaars, be prohibited by legislation, but that Asiatics who held such licences prior to the war be allowed to renew the same in respect of existing establishments, but be not allowed to transfer such licences to other Asiatics.

(b) That municipal authorities be empowered to require the removal to bazaars of Asiatics who are trading within their area outside bazaars, subject to such authorities undertaking the payment of compensation for vested interests.

(c) That full powers be given to municipal authorities to control the issue of licences to Asiatic hawkers within their districts, and to regulate such hawkers.

(3) Residence in Bazaars

(a) That all Asiatics be required to reside in bazaars or other localities appointed by the Government, with the exception of Asiatics holding letters of exemption.

(b) That the Colonial Secretary be authorised to grant a letter of exemption to any Asiatic who shall prove to the satisfaction of the Colonial Secretary that his status and mode of life entitle him to such exemption.

(4) Regulations of Travelling by Railway

That Asiatics be provided with such accommodation on the railway as they are prepared to pay for, but that such accommodation be separate from that which is provided for white persons.

Immigration Restriction Decree in Zanzibar.

According to a Decree issued by His Highness Seyyid Ali bin Hamoud, Sultan of Zanzibar, restricting Immigration into that Territory from the 1st instant, the following persons are treated as prohibited immigrants:—

- (a) Any person without visible means of support or any person who is likely to become a pauper or a public charge.
- (b) Any idiot or insane person.
- (c) Any person suffering from a loathsome or dangerous contagious disease.
- (d) Any person who, not having received a free pardon, has been convicted in any country of murder or any crime for which a sentence

of imprisonment has been passed for any term, and who, by reason of the circumstances connected therewith, is deemed to be an undesirable immigrant; but this provision shall not apply to crimes of a political character not involving moral turpitude.

(e) Any prostitute, and any person living on or receiving, or who may have lived or received, any part of the proceeds of the prostitution of others.

(f) Any person deemed by the First Minister to be an undesirable immigrant in consequence of information or advice received from any Secretary of State or Colonial Minister or through diplomatic channels or any Minister of a foreign country, or from any other trusted source.—

Cape Customs Notice

Important to Importers and Persons dealing in Imported Goods

In a notice dated the 29th ult., the Controller of Customs, Capetown, draws the attention of importers or persons of firms dealing in imported goods specially to Section 3 of Act No. 5 of 1905, which requires that all persons carrying on any business in this Colony shall keep reasonable and proper books or accounts of their transactions and must be prepared to produce the bills of lading, invoices, and all other documents containing all particulars regarding imported and sold goods, for inspection by Officers of his Department, under a penalty of £100 or imprisonment with or without hard labour for any period not exceeding one year. Notice is given that he intends at an early date to institute such a system of inspection, and that proceedings will be instituted against any person or persons who fail to comply with the provisions of the aforesaid Section.

“Asiatic Invasion”

How
Indians are “Outing” White Men
Natal's Problem

A correspondent writes to the *Natal Advertiser*:—

We have plenty in front of us with our coolies to keep us employed for some time looking after our own business. I have been in South Africa for the last 25 years, and can remember when all the kaffir stores were in the hands of white men. I do not suppose you would find three Europeans in Natal to-day who are on the kaffir trade. The business, which was a cash trade and quite worth keeping, has been cornered entirely by the Indian, who can sell to a white

part of what a European can, and under those circumstances can undersell any European. These people are also now competing with the bigger European merchants; and the Durban Corporation officials, who are very partial to coolies, have more than once given contracts for supplies to Indian merchants. The same also applies to the Durban Gaol, which has an Indian merchant as contractor for supplies: so you can see they have the support of the Durban Corporation, and also of the Natal Government. But then the bourgeois do not mind, nor do they trouble themselves until it affects them personally. When it does, they cry out and want relief at once.

Indians Everywhere

Take other businesses besides store-keeping. There are a great number of coolie carters, trolley owners—(we may have a coolie railway cartage scandal yet)—mineral water makers, etc., all of whom compete with Europeans, and do so successfully. There is also the coolie cow-keeper, licensed by the Corporation of Durban, who supplies milk, probably with a European name on the tin. There is the coolie tailor, bricklayer, carpenter, painter, etc., who can work at a price that Europeans would find it impossible to exist on.

Then, again, see the coolie clerks attached to Government offices; also the coolie clerks employed by some of the less reputable lawyers, who have them really for tout. All of these get plenty of support. I myself saw a coolie putting up a paling fence, and after it was erected he painted it. This was done for a Corporation official, who is in receipt of a good salary, and who is quite able to pay for a European tradesman to do this kind of work. All I can say is that I should like to see the Corporation remove this man from his position, and give it to a man who would employ Europeans. I was informed that this same official had employed coolie bricklayers to build him houses in town.

I understand there is a Trades Council in Durban. Can they do nothing to protect the European workman. As things are going at present, it is only a case of time before we shall be a second Mauritius, instead of the Garden Colony, as it is called. We have coolie doctors, lawyers, etc., and we are a complete.

The Political Committee spends hours discussing schemes and harbours, etc., of which I know very little, but a vital question is the Indian invasion they are so busy trying to tackle. Why do they not discuss this, and see what can be done to remedy the evil? The Indian should be forced in to the town and removed from the midst of the European. All the trading could be done out there, and that would be the town of the great

number of coolie stores existing at present. The natives could also be put out of town, and trading rights in the native locations would be put up for tender.

Curtail the Licenses

There would probably be some opposition to this, but if the burgesses were determined it could be arranged all right. The Licensing Officer for Durban should not issue any further licences to Indians for any kind of business whatever, and any Indian going insolvent should not be allowed to sell his licence. The law with reference to Indians keeping their books in English should be strictly enforced: it is a farce at present. The new books are taken up now, when the licence is required, which have been written up for the purpose, and after the licence is granted they are put aside for another 12 months. This should not be so. If the books are not kept properly the licence should not be granted.

As an agriculturist the cooling is not bad, but he should be discouraged from competing in any branch of trade where he comes in contact with Europeans, whom he can undersell in business and undercut in the price of work. We cannot have the European ousted. Natal as a coaling station for the British Navy in the case of a European war would not be much use to the Empire if it was in the hands of the coolies. It is therefore time that something was done to prevent these people from absorbing everything in the Colony. It is the duty of every true Colonist to do his utmost to stop them from being imported into this Colony, and to restrict those at present here from entering into competition with Europeans unless they do so on exactly the same lines as regards wages and hours.

We can allow the waste in native labour to stand over until the Indian question has been successfully tackled. The present restriction law for overseas passengers could, from all accounts, be improved on. Every coloured passenger should see the Harbour Secretary, and get his permission before he could land here. I understand lots of Indians have been admitted into the Colony who should have been kept out.

Things "Seen"

Early Closing

(FROM THE "NATAL ADVERTISER.")

K. Ram Sammy stood near the door of the corner store and looked up the street. It bore a deserted aspect, strangely out of harmony with his conceptions of a prosperous thoroughfare on a Saturday evening. A couple of idle loafers trailed up the pavement, pausing with prevision at K. Ram Sammy's feet, and passed on.

Over the way a tired-looking woman slouched along with a baby in her arms, and a half-dressed infant dragging at her petticoats. K. Ram Sammy was not aesthetical: yet he found the prospect depressing. He looked up at the sky, down at the fluttering lamps that spread in two thin lines of flame against the "purple" dusk-hidden buildings, and, with longing eyes at the shuttered windows. In other streets he knew that people pressed forlornly against plate-glass that was hedged with padlocked railings, and behind which lights gleamed on arrays of tempting things.

K. Ram Sammy drew from his pocket a key, and unlocked the little side-door that opened on an obscure alley. Inside, in the musty shop, were two candles, and behind the counter black-faced ghouls flitted noiselessly. The door was left open—to admit the air; and presently a head appeared in the aperture. It was that of a red-haired boy.

"Any kippers, Sammy? Well, gimme a tin of 'em. And a packet o' candles, and two bars o' blue-mottled."

Somebody emerged from the back of the twilight where there were smells of many things: there was the clink of coin, and soon the youth went off laden. K. Ram Sammy sat on a paraffin case near the doorway. A woman came up the alley with a basket covered with a cloth. She wasted no time on ceremony.

"Jam, half-pound tea, one tin baking powder. And I want three yards muslin, two packets of hairpins, and a bottle of lime juice."

She knew her mind and K. Ram Sammy, smiling approval, knew his. Thereafter came a thin but steady stream of customers, some of whom bought a pair of boots, others a felt hat, others again a soft shirt; but most of them groceries you could tuck under a shawl or stow away in small baskets. At the end of an hour the door was closed, and K. Ram Sammy strolled out to take the air again.

The tired woman was slouching back with the baby on the other arm. Up the street quite a crowd was standing at the window of a leading greener, whose good things gleamed tantalising under the glow of his window lamps. K. Ram Sammy noted with a smile that the iron gateway before the door was shut and padlocked.

"Verrie good thing, early closing," was his brief comment.

ASIATIC LICENCES IN DURBAN.—On the hon secretary of the Ratepayers' Association, Ward 3, stating that the Association "desires that the Licensing officer be instructed not to grant further licences to Asiatics in Ward 3," the Committee recommended, at the last meeting of the Durban Town Council, the reply that the Council is unable to interfere in this matter.

Notes on Current Topics

By "Observer"

INDIANS are not the only people who will suffer from the effects of Saturday early closing. The daily Press give evidence that the European community find it difficult to conform with the new regulations. Much of the inconvenience will, no doubt, be gradually done away with as the customers get used to the new order of things.

A CURIOUS FACT, and one which, to my mind, does away with the main advantage of the Act, is pointed out by the *Natal Witness*. It appears that an employer can force his assistant to remain, after the doors are closed, to pack up goods or make out accounts; and what is more, await the arrival of the evening mail, after which he may stay and despatch the goods ordered, without coming under the law.

SOMETHING HAS BEEN SAID of late regarding coloured passengers on the trains, but no satisfactory reason has been given why a respectable man, whose skin may be a shade darker than some of his fellow-passengers, should not be allowed to take his seat. What I do think should be stopped is the dangerous practice of smoking on the front seats, which is constantly being done, in spite of warnings.

LORD KITCHENER does not like the idea of having John Morley as his head-master, and no wonder. The Secretary for India and also the Prime Minister have made it quite clear in their recent speeches that military supremacy is to cease from this time forward, so "K. of K." may look out for squalls.

IT SEEMS A LITTLE HARD on Kitchener, when his path of glory seemed to be gilded with future prospects of military predominance in India. Lord Curzon out of the way, there seemed no hindrance to his plans for a great scheme to protect the Indian frontier against the crafty designs of Russia—poor Russia! And now all his plans seem likely to come to nought just because these new people think they know better than he does!

IT IS AMUSING to read the headings of the cable news in the daily papers. The most prominent places are given to such items as "John Burns' Bombast," "The Slavery Nonsense," "The Witches' Cauldron," and others similar. How highly complimented John Burns and W. H. Missingham must feel did they but know with what alacrity their utterances and writings are cabled to South Africa to serve as sauce for breakfast. And yet these same papers would have us believe that the afore-said gentleman's opinions are not worthy of our consideration! ☺

It will be seen from the above that the β values are not constant, and that the β values for the β values are not constant, and that the β values for the β values are not constant.

the Colonies. Whether this appointment is an augury of good or evil to our fellow countrymen abroad, it is yet immature to say. Under the British constitution the individuality of the Minister is merged in the Cabinet; his voice is the Cabinet's voice, or, rather, the Cabinet's voice is his voice. If he seriously disagrees with his colleagues, he must let out his steam from outside the door of No. 10, Downing Street. So long as he remains inside those portals it is not the proper noun but the collective noun that governs.

One ray of hope, however, rises in the mind. Since he has held the post of the King's representative in India, where having ruled for five years he should know the country and the people more intimately than strangers who have not had that opportunity, he would, as head of the Colonial Office, be able to bring a fairer and more correctly informed mind to the consideration of questions involving the interests of our people in South Africa.

The Under-Secretary of the Colonies

Lord Elgin's assistant is a man of many interests. Young, clever, and daring; his mind, considering his years, equipped with more than a respectable stock of knowledge of men and things, to which both study and travel have equally contributed; quite young as politicians go, and already not unknown to fame as a writer; equally deft with his sword, as the Boer war would testify; Mr. Winston Churchill, the inheritor of one of the greatest names in English history, has by his latest act given the most conclusive evidence of what we all prize most, and which outweighs all claims to human approbation. The Churchills, since the creation of their history, have stood by the King and the Constitution, and they have been known as the pillars of Toryism. Yet, when about two years ago Mr. Chamberlain first took out his fiscal policy from his witch's cauldron and hid it before the country, and Mr. Balfour followed him half-heartedly, of those of their party, including several of their colleagues in the Cabinet, who from principle left them, Mr. Winston Churchill was one. He has got his father's talent and independence of spirit, and also the rough side of his tongue. Lord Salisbury, when Lord Randolph Churchill was in his Cabinet, was one of the worst sufferers from that tongue, and he has left behind his impression of it in a characteristic story. When the final rupture took place between the Premier and his Secretary of State for India, some mutual friends took upon themselves to call upon the former with the view of interceding for the latter. "Has any of you, gentlemen, suffered from a carbuncle before?" asked Lord Salisbury of one of his guests. "No," he replied. "Then, I have," rejoined his lordship, "and I don't want another."

Mr. Winston Churchill has delivered such a stinging speech against Mr. Balfour last night, the first yet delivered by any of the new ministers, that he has already established his reputation as a chip of the old block.

The Secretary of State for India

Mr. John Morley has undertaken to clear the Augean stable of Indian administration. The reading of this announcement, when the papers first published the ministerial appointments gave rise to a strange feeling in the mind, such as no doubt must have been experienced by every Indian who is not altogether unacquainted with contemporary English history or English literature. Mr. Morley's name is synonymous with beneficent government. As a statesman, his unyielding and uncompromising rectitude of principle has enthroned him in the affections of his people, to whom he is endeared by the coveted pet name of "honest John." As a scholar and writer, everyone acquainted with the English alphabet owes him a debt of gratitude. He was the first Englishman, who, more than by his vision and strength, succeeded by the healing balm of humanity with which he had infused his statesmanship, in giving peace to Ireland. He is the only Englishman whose appointment at the head of the Indian administration raises our fast sinking hope and inclines us to forgive and forget the untold injury we have been suffering in his countrymen's hands.

Facts and Comments

THE DUKE AND DUCHESS OF CONSAUGHT landed at Capetown on Tuesday last.

THE "DAILY TELEGRAPH" states that the mineowners would have imported unindentured Indian labourers in the first instance if they had had their way.

THE FOUNDATION STONE of the Victoria Memorial Hall in Calcutta was laid last week by H.R.H. the Prince of Wales.

INDIAN PALACE BURNED.—A cable announces that the recently built palace of the Thakur Sahib of Limbdi has been burned down. The damage is estimated at 50 lakhs of rupees.

A SMALL NATIVE was brought before Mr. Stuart charged with breaking into a shop and stealing some coppers, sweets and cigarettes, and was sentenced to three months imprisonment with hard labour and 18 lashes.

INDIANS AND THE POLL TAX.—Mr. Harry Smith, the principal Immigration Officer, has been appointed by the Government to collect the poll tax from Indians leaving the Colony. All persons resident in Natal liable to the tax, will have to pay the same before leaving the Colony.

INDIAN MAILS.—The German East Africa Liner, *Somali* sails direct for Bombay on 20th January.

The India-African Liner, *Mirzapur*, will leave Durban for Calcutta on or about 17th January. S.S. *Ganipur* left Calcutta direct for Natal on the 5th instant. Messrs. B. Ebrahim Ismail & Co., Commercial Road, Durban, have the arrangements for Indian passengers.

The Natal Direct Liner, *Pongola* sails for Calcutta and Madras, transferring passengers at Colombo for Bombay, on or about 16th January. Messrs. King & Sons, West Street, Durban, are the Agents.

MILITARY SITUATION IN INDIA.—A cable to the *Natal Advertiser* says that it is stated that the Earl of Minto has already arranged a satisfactory compromise of the difficulties hitherto obtaining between the military and civil authorities in India. The basis of the compromise is said to be virtually the same as that desired by Lord Curzon, who, while perfectly willing that Lord Kitchener should possess full authority on military matters, objected to his holding any political power whatever.

BOMBAY.—The foundation stone of the new Alexandra wet and dry docks for Bombay was laid recently by the Prince of Wales. The two great existing docks of Bombay, Prince's and Victoria Docks, were finished in 1880 and 1888 respectively. Each berths 16 ships, while the Merewether dry dock can receive one large vessel. The present extension scheme, with its collateral improvements, involves an expenditure of £3,000,000. The new wet docks will add an area of 50 acres, with extra quay accommodation totalling over 12,000 ft., and will have a depth of water of 36 ft. The dry dock will be 1,000 ft. long and 33 ft. 6 in. deep. The site, immediately south of the Victoria Dock, is an admirable one. The project provides for the extension of the main line of railway along the wharf, so mail steamers will land and embark passengers at the dock whatever the state of the tide. A number of warehouses and railway sidings will also be constructed. The works will take six years to complete, though the preliminary operations were begun some time ago. Four million cubic yards of earth will have to be excavated and 700,000 cubic yards of masonry will have to be erected. Mr. Hughes, chief engineer to the Dock Trust, designed the works, and Messrs. Price, Wills and Reeves are the contractors.—A Reuter telegram states that Mr. Jacob Sassoon has offered about two lakhs of rupees toward the construction of a modern hospital for Europeans at Poona. *Labour News*.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીક્સ—શનીવાર, તારીખ ૧૩ મી જાન્યુઆરી, ૧૯૦૬.

અંક ૨

અકવાદિક પંચાંગ.

ખ્રોસ્તી-તા. ૧૩ જાન્યુઆરીથી તા. ૧૯ જાન્યુઆરી સુધી ૪૦ સ. ૧૯૦૬.
હિંદુ-પોષ વદ ૩ થી. પોષ વદ ૯ સુધી.
સંવત ૧૯૬૨
સુસલમાની-તા. ૧૭ જાન્યુઆરી તા. ૨૩ જાન્યુઆરી સુધી ૧૩૨૩ હિજરી.

વાર.	ખ્રોસ્તી તારીખ	હિંદુ તીથી.	સુસલમાની તારીખ	સુધાઈય ક. મી. ક. મી.	સુધાઈય અસ્ત. ક. મી. ક. મી.
શનિ...	૧૩	૩	૧૭	૫ ૧૧ ૭	૧
રવિ...	૧૪	૪	૧૮	૫ ૧૩ ૭	૧
સોમ...	૧૫	૫	૧૯	૫ ૧૫ ૭	૧
મંગળ...	૧૬	૬	૨૦	૫ ૧૭ ૭	૧
બુધ...	૧૭	૭	૨૧	૫ ૧૯ ૭	૧
ગુરુ...	૧૮	૮	૨૨	૫ ૨૧ ૭	૧
શુક્ર...	૧૯	૯	૨૩	૫ ૨૩ ૭	૦

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૧૩ જાન્યુઆરી, ૧૯૦૬.

જુલમી કાયદો.

દુકાન બંધ કરવા સંબંધી.

વરસ ભેસતોજ આ પાતળી કાયદો અમલમાં આવ્યો છે. અને તેણે કાલ સર કરી છે. મરીખ બિચારા હિંદી વેપારીઓ પ્રમાણિક પછે વેપાર રોજગાર કરે તે અનેના હુકમ બુદ્ધિના, અતિશય સ્વાર્થી, અને અદેખા ગોરાઓ ભેદ શકતા નથી અને તેથી દિન જર દિન જુલમ વધાર્યા જાય છે, અને ઉપરોક્ત કાયદો ચલાવી તેઓમાં ત્રાસ વર્તાવી દેવા છે. વરસ બેઠાને હજુ પંખવાડીકુ બધું નથી તેટલામાંજ દુકાનદારો ત્રાહે ત્રાહે પોધારે છે. દુકાનદારોને જે કાયદો નડ્યો તે વેપારીઓને પણ કનડે એમાં આવશ્ય નથી; કારણ કે વેપારીનો નિભાવ દુકાનદારથી થાય છે. મિ. ચેમ્બર્લેન અરે બેલી મવા તે પરથી એમ આશા બધાની હતી કે સાઈસેન્સને કાયદો સુધરશે; પણ સુધરવાને બદલે જોર ઉલટથી રિખાવે છે તે તો હુંડામથ, દાદા જોશીમાન, ગોરાજી વિગેરેના કામચલાવી શિક્ષક થાય છે. તેમાં આ નવો કાયદો તો વડ થાય

છે. પણ રોડમાં રહે દિવસ કરનો નથી. આપણે જુલમ નાબૂદ કરવા બનતાં પ્રયત્નો કરવાં જોઈએ. આવતા અંકમાં અમે કેટલીક સચવાત કરવા ધારીએ છીએ, અને હમેશાં સખીએ છીએ કે તેપર આપણા અગ્રેસરે તેમજ તમ મ દુકાનદારો પૂરતું કશું આપી ચઢતાં પગલાં ચર દીસે બરવા માંડશે.

હિંદુસ્થાન અને ઇંગ્લંડ વચ્ચેનો હિસાબ.

હિંદુસ્થાનની સ્થિતિની ઇંગ્લંડ સાથે સરખામણી કરી જોતાં એક અગ્રેસર કેટલાક સવામો પુછેલા છે અને જણાવે છે કે જો ઇંગ્લંડની સ્થિતિ હિંદુસ્થાનના જેવી હોય તે ત્યાંની પ્રજા તથા રાજ્ય થું ઉપાયો કરે તે કદી નથી શકાતું તેઓ પોતાના દેશને આવી અધમ સ્થિતિમાં કદી જોઈ શકે નહિં. હિંદુસ્થાનને સારી સ્થિતિપર લાવવાની અગ્રેજ પ્રજાની ફરજ છે છતાં ઇંગ્લંડે હિંદુસ્થાનને માટે કંઈ કરેલું નથી. તેણે પહેલું એમ પુછેલું છે કે ઇંગ્લંડની જે ૧૩ કરોડની રેવન્યુ છે તેનો ચોથો અઘવા પાંચમો ભાગ દેશમાંથી બહાર બસગાઇ જાય તો તે ખાતે કાલની માફ સહેલાણી પુરી શકાય કે? હિંદુસ્થાનની આવી સ્થિતિ છે છતાં આંખ આડા કાન કરવામાં આવે છે. વળી આવી રીતે દેશને પૈસા બહાર દેશ બસગાઇ જાય અને દેશના લોકરમાં બહાર દેશથી માણસો આવે અને તે પણ મોટા પગારની જગ્યા ઉપર અને દેશના બહોલા માણસો માટે દલકા પગારની જગ્યા રાખવામાં આવે તો તેથી કદી પોતાના દેશને ઉલ્લ થશે એમ કદી શકાય? કદી નહિં. વળી તે લેખક ઇંગ્લંડના સેનેટર અમીર ઉમરાવ અને પારલામેન્ટના સભાસભાને ઉદ્દેશીને કહે છે કે સંસથાનોનાં રક્ષણને માટે ઇંગ્લંડે કાપ્પા પૈંડ ખરચ્યા છે અને હજુ પણ તેટલોજ ખરચ થયા કરે છે ત્યારે હિંદુસ્થાનના રક્ષણ માટે ઇંગ્લંડને એક પૈંડ પણ ખરચવો નથી પડ્યો. અગ્રેજ લસ્કર પછપાડે દર વર્ષે જે બે લાખ પૈંડનો ખર્ચ થાય છે તેનો ત્રીજો ભાગ હિંદુસ્થાનને આપવો પડે છે. હિંદુસ્થાનની તેજુરી બાબતની આપણી બેઠકારીને બીજે તે દેશની જાવકના કાંઈક આવકના કરતાં બહુજ મેલ છે. ઉપરનાં તેણે જણાવ્યું છે કે ઇંગ્લંડને ૧૮૬૫ની સાલ સુધીમાં હિંદુસ્થાનમાંથી ૧.૫, ૦૦, ૦૦, ૦૦૦ પૈંડનો લાભ મળેલો છે અને ૧૮૬૫ની સાલ પછીથી આજ સુધીમાં એટલે બીજાં ૪૦ વરસમાં તે આંકડો કેટલો મોટો થયો હશે.

આ હકીકત દરેક વાંચનારે વાંચ્યા પછી તેમાંથી ઘણું સમજવા અને શીખવાનું છે.

કેપની કસ્ટમની નોટિસ.

કેપટાઉનના કસ્ટમ અમલદારે નોટિસ કાઢી છે કે ૧૯૦૫ ના ૫ માં કાયદાની ૩ ૨૭ કલમ અમલમાં મુકાશે, અને તે મુજબ તપાસ શરૂ થશે. એ કલમ પ્રમાણે, વેપારીઓએ પોતાના ચોપડા વિગતવાર રાખવા જોઈએ, અને બિલ્ડ આફ લેડિંગ, ધ-વોઇસ વિગેરે તમામ વાઉચરોમાં સાચવી રાખવાં જોઈએ, કારણ કે ૧૨ મહીનામાં અમે ત્યારે કસ્ટમવાળા તે માંગીને તપાસી શકે છે, તેમ બહુ શકે છે. મુન્હેગારને પા. ૧૦૦) લગીનો દંડ અથવા વરસ લગીની કેદની સજા થાય.

માથા વેરા.

નાતાલમાં વસતા દરેક મરદે ૧૯૦૬ ના જાન્યુઆરીની પહેલી તારીખથી દર વર્ષે એક પૈંડનો કર આપવાનો છે. આ કર ડીપીટન ગાજીએટની ઓફીસમાં ભરવાનો છે. અને જે બહાર વરસ અને તેની ઉપરની ઉમરના મરદો ઉપર લાગુ પડે છે. વળી આ કર દરેક વર્ગે આપવાનો છે. એટલે કે હિંદી, ગોરા, નેટીવ (નેટીવ લોકોમાં બાદ કરેલા નેટીવોને પણ) અને આ કોલોનીમાં વસતા બીજા કસડ લોકોએ પણ આ કર આપવાનો છે.

નીચે જણાવેલા લોકોએ આ કર નથી આપવાનો.

(૧.) ૧૮૭૫ ના ૧૩ ના કાયદા મુજબ જે નેટીવોને હટ ટેક્સ (ધર વેરો) આપવાનો છે તે.

(૨.) બહારની કોલોનીના ડોમીસાઇલ હોય તેવા આ કોલોનીમાં કામ કરતાં નેટીવો.

(૩.) ઇડિઅન ઇમિગ્રેશનના કાયદા મુજબ ગીરમીટમાં કામ કરતા હોય તેવાં હિંદીઓ—જ્યાં સુધી તેમની ગીરમીટ કોષમાં સુધીજ.

(૪.) જે લોકો માત્ર કુદ સુલતાની મુસા ફરી કરવાને આવેલા હોય તેવું ખાતરી કરી આપનારાઓને આ મુલત હ માસ કરતાં વધારે ન હોવી જોઈએ.

જેઓએ આ કર ૧૯૦૧ ના માર્ચની પહેલી તારીખ સુધીમાં નહિં બરેલો હેમ તેમનાપર કામ અલાવવામાં આવશે અને તેઓ પાંચ પૌંડ સુધીના દંડની સજાને પ્રાપ્ત થશે.

ઝાંઝીવારમાં ઇમીગ્રેશનનો કાયદો.

ઝાંઝીવારના સુલતાન નામદાર સૈયદ અલીખાન હમુદ સાયેખની સહીથી ઇમીગ્રેશનનો કાયદો બહાર પડ્યો છે. તે બધે બાંહે યુરોપના જોરાઓને લાગુ પડતો હોય એમ જોવામાં આવે છે. તે કાયદાની રૂબે નીચેના માથુસોને ઝાંઝીવારમાં જાણી બધી છે.

(૧) જે માથુસની પાસે ઝાંઝીવારમાં રહેવાના દેખાડા સાધન ન હોય તે.

(૨) ઝાંઝી માથુસો.

(૩) યુ-હેગાર માથુસો.

(૪) વેરયા અથવા વેરયાના ધંધા ઉપર નીબાવ કરનારાઓ.

(૫) જેને વિષે કેલોનીયસ સેક્રેટરીએ ખપ્પર આપ્યા હોય કે તે માથુસ ના લાયક છે તેના માથુસો.

આમાંની પહેલી કલમજી ખરું જોતા સાધારણ રિતે હિંદીને લાગુ પડે છે. હવેથી કેંઈ માથુસ જેની પાસે કંઈ નોકરી વિગેરેનું સાધન નહિં હોય તે સાફસ કરવાનેજ ખાતર જવા માગશે તો નહિં જઇ શકે.

જે કાયદામાં એક જાણવા જેવી કલમ એ છે કે જે હિંદી પોતાનો હક સાબોત કરવા લખત્ર થવા માંહે તો તેણે રૂ. ૫૦ સરકાર પાસે રાખવા જોઈએ અને જે કોઈ યુરોપીયન હોયતો તેણે રૂ. ૭૫૦ અનામત મુકવા જોઈશે.

મહેર તહેવારો.

સાઉથ આફ્રિકામાં જુદે જુદે ઠેકાણે નીચે જણાવ્યા પ્રમાણે મહેર તહેવારો પાઠવામાં આવે છે.

ટાંસવાલ—જાન્યુઆરી ૧ નવા વર્ષનો દહાડો; એપ્રિલ ૧૩ યુક્રાઈડ; એપ્રિલ ૧૬ ઇસ્ટર મન્ડે; મે ૨૪ વીક્ટોરીઆડે; જુન ૪ વીક્ટ મન્ડે; ઓગસ્ટ ૬ ઓગસ્ટનો પહેલો

સોમવાર (આરબરડે); નવેમ્બર ૯ રામનો જન્મ દિવસ; ડીસેમ્બર ૧૭ ડીવાન્સડે; ડીસેમ્બર ૨૫-૨૬ નાતાલના તહેવારો.

નાતાલ—જાન્યુઆરી ૧ નવા વર્ષનો દહાડો; એપ્રિલ ૧૩ યુક્રાઈડ; એપ્રિલ ૧૬ ઇસ્ટર મન્ડે; મે ૨૪ વીક્ટોરીઆડે; જુન ૪ વીક્ટ મન્ડે; સપ્ટેમ્બર ૨૬ મીક્સમસડે; નવેમ્બર ૯ રામનો જન્મ દિવસ; ડીસેમ્બર ૨૫ ક્રીસ્ટમસડે.

કેપ કોલોની—જાન્યુઆરી ૧ નવા વર્ષનો દહાડો; એપ્રિલ ૧૩ યુક્રાઈડ; એપ્રિલ ૧૬ ઇસ્ટર મન્ડે; મે ૨૪ એશિયનડે; અને વીક્ટોરીઆડે. જુન ૪ વીક્ટ મન્ડે; ઓક્ટોબર ૧ (ઓક્ટોબર મહીનાનો પહેલો સોમવાર) ડીસેમ્બર ૨૫ ક્રીસ્ટમસડે.

એરેન્જ રિવર કોલોની—જાન્યુઆરી ૧ નવા વર્ષનો દહાડો; એપ્રિલ ૧૩ યુક્રાઈડ; એપ્રિલ ૧૬ ઇસ્ટર મન્ડે; મે ૨૪ એશિયનડે; જુન ૪ વીક્ટ મન્ડે; ઓગસ્ટ ૬ આરબરડે; નવેમ્બર ૯ રામનો જન્મ દિવસ ડીસેમ્બર ૧૭ ડીવાન્સડે; ડીસેમ્બરની ૨૫-૨૬ ક્રીસ્ટ મસડે.

ખુદાની કુદરત ન્યારી છે.

(એક રસીક વાર્તા.)

[ગયા અંકથી આગળ.]

ગમે તેમ તોપણ મને તેથી શો લાભ થવાનો છે? આમ તે વિચારની લેહેરીમાં પડ્યો હતો, તેવામાં ઉપરીએ ધ્રુસે થઇ ફરી થી પુછ્યું "કેમ અલ્લા ડાસા જેમ હોય તેમ કહી દે. દિવાલમાં પાકોઈ કોણે પાડ્યું."

આપવન મકર તરફ આંખ ફરી બેઠો. સાહેબ કું નથી કહી શકતો. ખુદાની મરજી એમ જણાય છે કે મારે મુંઝું રહેવું જોઈએ. મારી ઉપર તમારી જે મરજી હોય તે કરો. કું તમારા હાથમાં છું. બધું સમજાવ્યા છતાં આપવન યુષ રહ્યો.

તે રાતે આપવન સૂઈ જતો હતો એટલા માં મકર આવ્યો. આપવને તેને પુછ્યું હજી તારે મારી પાસે મું બાઈ છે, અહીંથી તુ જા. મકર થોડી વાર મુજો રહ્યો. અને પછી ક્રીમે સાહે બેઠો. આપવન મને માફ કર. પેલા વેપારીને મારનાર તે કુંજ છું જરી પણ તારા સામાનમાં મેં સંતાડી. તને પણ મારવાનો મારો ઇરાદો હતો પણ મે બહાર અવાજ સાંભળ્યો અને કું બારીનાટે નાઠો. આપવન મુજો રહ્યો અને બોલી નહિં શક્યો. મકર ફરી પાછો ગળગળે સાહે બેઠો. "જાહ અને માફ કર કું ખુદાને બાંધે તારી પાછી મુઝી મઠી છું કે મેં તારો

મોટો યુ-હો કયો છે. ખરો ખુની કું છું એમ કપુત્ર કરવા માગુ છું એટલે તને તેઓ છોડશે અને તું તારે ઘેર જાશે. આપવન બેઠો. "હવે વાતો કરવી એ કીક છે પણ કું ૨૬ વરસ મર્ધા રીખાઈ છું હવે કું કયાં જઈ મારી જોરત મરી મધ છે મારા જોકરું મને બુલી મયા હશે મારે કયાંય જવાનું નથી." મકર તેને પગે પડ્યો હતો ત્યાંથી ઊઠી શક્યો નહિં અને જમીન ઉપર માથુ પછાડવા લાગ્યો. "આપવન મને તું માફ કર. જ્યારે તેઓએ મને કોરડા માર્યા ત્યારે જેટલું દરદ થયું હતું તેના કરતાં આજે તને જોઈને મને વધારે દરદ થાય છે. મે તારું નખોદ વાળ્યું, છતાં તે મારી ઉપર દયા કરી અને મને બચાવી લીધો ખુદાને વારતો મને માફ કરજો." એમ કહી મકર પોકે પોકે રોવા લાગ્યો. આપવને આમ જોયું એટલે તેને પણ રોવા આવ્યું અને બેઠો. "આપ તને ખુદા માફ કરશે. કેમ કહી શકાય કે કું પોતે તારા કરતા સેંકડો દરજ્જે પાપી નહિં હોઈ? આટલા શબ્દ આપવન બેઠો એટલે તેનું દેહું હલકું થયું પરખાર ની લલના છુટી મધ કેંઈલાનામાંથી જવાનો ઇરાદો ન રહ્યો અને માત્ર મોતની શક જોઈ બેઠો. છતાં મકરે તો પોતાનો યુ-હો કપુત્ર કયો. જ્યારે આપવનને છુટા થવાનો દરમાન પહોંચ્યો ત્યારે આપવન પોતી ગયો હતો. એમ ખુદાની કુદરત ન્યારી છે.

ચરયા પત્ર.

—0—

[અમારા ચરયાપત્રીઓ નીચેના નિયમો બાદ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર તુરત ધ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કાગળની એક જ બાજુએ લખવું.

૨. અક્ષર ચોખ્ખા સાહીથી લખવા.

૩. નામ તથા ઠેકાણું બરાબર લખવા, તે હમેશાં બહાર પાડવા આવું નહિ પણ અમારી ભૂલને સારું.

૪. લખાણ હમેશાં કુંક અને સુદાસર કરવું.—[અધિપતિ.]

ચરયા પત્રીઓને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે તેઓએ જેમ અને તેમ કુંકાજીથી કાગળ લખવા.

હિંદુ—નનામા કાગળપર ધ્યાન આપી શકતા નથી. તમારો નિયમ સાચો છે, પણ લખવાની રીત બધું બાંધે બરેલી છે.

સાંસ્કૃતિક ની બાબત.

હુકાનદારો વિષે રાવ.

સાંસ્કૃતિક તા. ૨૭-૧૨-૦૫.

૭. જો. ના અધિપતિ ભેગ.
જે સ્વદેશી ધંધા હાથ સુધારે સ્વાસ્થ્ય
દેવતા વેપારીઓ વાસ્તે તે ધીમી કરી છે
તે વેપાર તા. ૧૬ મીના ઇ.સ. ૧૯૦૫. તા.
પાતે ૮૪૯ ટાઈ સ્વદેશી ધીમી કરી છે છતાં
અત્યે સારું બહાર પાડવા તત્તલ છે બીજે.
તે વખતે મીડીંગ થઈ તે વખતે હા.
કાંઈ તેમના કહેવા પ્રમાણે આપવાને કબુલ
થઈ હતા. પણ અમારામાંથી એક વેપારી
એ સાવ શીશીન ૧૦ કબુલ કરેલી તેમને
૧૨)૬ આપવાને ફરજ પાડી. તે વેપારીએ તે
નાકચુર કર્યું તે તે સ્વદેશીને વેપાર
તેજીવાન પાડે ત્યાં શરમ ધામી, અને
વરમાં ચોખી રહેતું પડ્યું એવી જાતના કાચ
ધીવાળા માત્ર ૩)૦ને વાસ્તે માંડીવાળે તેજ
આવડ્યો બરેલ છે.

જેવી રીતે વેપારી વેપારીને ૨)૬ વધારે
આપવા ફરજ પાડી તેવી રીતે જેની અહીં
પ્રાપ્તિ છે અને આશરે પાંચ ૧૫ થી ૨૦
બાઈ આજે છે અને જેની હુકાન નથી તે
સર્વ સ્વદેશીને તેઓએ બીજાના કહેવા છતાં
આપવાને માગણી કરી તથા. તે હુકાન
વાળાઓ કરતાં પ્રાપ્તિવાળાઓને વધારે
લાભ નથી? શરમાતમાં તેઓ લખે છે કે
આપણામાં કોનપ્રિટીન કુસંધ વધતો નય
છે અને પાછળથી લખે છે કે એવા કામમાં
એ કામચલાવુ વહિ તે સાધ્યોની સાથે
જેવાર પ્રક્રિયા કરેલો અને તેમના પ્રવે
મળતાઓએ ઇ. જો. સાં ખજાર આપવી,
તો તે સ્વદેશીને વિચાર બે પક્ષ પાડીને
કુસંધ વધારવાનો છે કે સંધ વધારવાનો છે
તે સમજ પડતી નથી. એ તેમને સંધ
વધારવાનો ઇચ્છે છે તે જાણી આ પક્ષમાં
થી વધશે? તેઓને અહિના નહાના વળી
વેપારીઓના વેચાણ કરતાં આવા વધારે
છે તો તેઓએ પોતે સાવચેત આવી સ્કેન્ડ
રોગના વેપારીઓની કુલ કાઢી દેવા વે.
અમને શરમની વાત હતી. પણ પાછળથી
આવી રીતે વળતું તે તેઓને શોભતું
નથી. મધ સાકમાં જે વખતે ઇ.સ. ૧૯૦૫
એસોસીએશન તરફથી ઉપરાણું થયું હતું
તે વખતે તેમના મેનેજરે પહેલો એવો
જવાબ આપ્યો હતો કે આ કામમાં મને
પેસા આપવાનો સેકને હુકમ મળે નહિ. તો
હું એ લોકોની આટલી પ્રતી સાચવી છે તે
સેક પોતાના મેનેજરને આજો હુકમ આપતાં
હાથ ખુલી થયા હશે? પણ હવે પોતે
અહીં છે અને આટલી જાતના કામથી સ્વદેશી
ખંધુએ વાસ્તે જાતને છે. અને હવે તેજ
પ્રમાણે વર્તિત આવેલાં છે તેઓ તેઓ
વધા અહીંના વેપારીઓ વેતન કાઢી
સ્વદેશીઓ તેમને મોટા આભાર માનશે.
અને કુવા કર્યું કે ખુદ તેમના વેપાર રાજ
ગારમાં વધારે વધતું રેવ.

તા. ૧૬ મી. ડિસેમ્બર ૧૯૦૫.
જી. બી. અધીપતિ.

સે. ૭૭ જો. અધીપતિ ભેગ.
વિનંતી જે માર્ચ તા. ૧૬ ના રોજે રીજ
ફાન્સડેનો તહેવાર હોવાથી અનેના સરને
કુરોપીયનો વેપારીઓએ પોતાની હુકાનો
બંધ રાખી હતી. મારી બને હુકાનો પણ
બંધ રાખવામાં આવી હતી. જ્યારે આપણા
વાળા બીજા ઇ.સ. ૧૯૦૫નો જોડી વેપાર
આજ રાખ્યો હતો. એટલે જ તરીકે મારે
મધ કાણે કીરકસનો તહેવાર હોવા છતાં
પણ તેમજ બંધ હતું. જે ભેગ મને આજ
એક સાચ છે. આજે જોડાથી સને વેપાર
કરે કે તે કોઈને જાણ સમજવું, પણ ભેગ
કામાં ખજાર મળ્યા કે તે કોઈ આપણા
તામદાર સહેનશાહના લગ્ન દીવસનો તહે
વાર પણ પાળતા નથી જેવી કહેવું કે સમ
જવું બદલે જશે. આમથી કામચલાવુ છે
કે સ્વચંતાની રીત આપણાવાળામાં જેન
વધી. આપણાવાળા પ્રમાણે કરી આપ રવા
ખી હોઈને આવી બાળતમાં આ કુલકતા
રીતી રીવાજે સાધતા નથી, જેથી અનેના
કુરોપીયનો આપણી ઇરવા કરે તેમાં નવાઈ
નથી. કુરોપીયનો પોતાની હુકાનો બંધ રાખે
ને ઇ.સ. ૧૯૦૫. તેથી કોઈ વસ્તુક વસ્તે તે
પરથી એ લોકોને આપણી ઇરવા કાઢવાનાં
કારણો મળે છે. રાજદારી હાં માટે
આપણાએ તેની બરોબરી કરવા ચાહીએ
અને આવી બાળતમાં હાથે કરી તેમની
આંખે થવા જેવું કરીએ એ બાબતો કહેવાય
મહી પોતાની કુલ પ્રક્રિયા ભેગ તે અહીં
પ્રતિ માંડી, અને વળી પોતાની મોટા ન
સુધારતાં પૂરતા અવશ્યક કહાડતા તે આજ
જેવાં તો વડન નહાતા છે. આપણા લોકો
દેશમાં રાવતા ૮-૯ વાગ્યા સુધી વેપાર
કરે છે એ લોકો માંચ વાગ્યે બંધ કરે, જે
પરથી બનાર નાતાલનો કાચકો રીતી
વધ્યાંજ છે. એટલે જ્યારે એવી કામ
પૂરે ત્યાંકે તો બંધ કરીજ પરથી આજ
બને તે કરતાં અજાણીજ સમજ કર્યું કુરો
પીયન લોકોની આંખે ન થતાં જસ વહારી
બઈએ એવી મુક્તિ તે આપણાવાળા
રાખ્યાજ નથી. અનેના કુરોપીયન વેપારી
ઓના રીવાજને અનુસરી ન ચાલીએ મળતા
વડા ન થઈએ, ને ભુમટ કર્યા કરીએ તે
સરને કોલકાજ સમજવા. ખુદ કરે તે
મારે આ લખાણ આપણાવાળાના હીલમાં
ઉતરે ને તેથી અસર સાચ તો મારે પ્રમ
નીર્ધક મળશે નહી. ને આપણા કિતેન્દ્ર
આપણે માટે જે સારા ઉપાયો લેવા વારે
છે તેમાં કોઈ મળવાની જોઈ રહેશે. પણ
આપણે હા કાઢી વધી મને ચાલીએ તો
તેથી આપણને જુલમ છે. બીજાને કહ્યું
નથી, એમ સમજવાર છે કે પક્ષ છે, છતાં
પોતાની જુલ ન સુધારતાં ઇ.સ. ૧૯૦૫ વસ્તી
બનાઈ પડ્યા છે. કરે તે બીજી રીતથી
રીતી વાત નથી.

હું આજે લખતો વીસ વર્ષ પછી રજાંડ
રતમાં તેવાર કરે છે, ને દેશમાં અનેના
લોકોના રીવાજને અનુસરી ચાલું છે, જેથી
કરી મારે માટે કોઈ વહેલો આજે અહીં
અદેખાઈ અનેના વતની કુરોપીયનો તરફથી
મળી તેવામાં આવી નથી. પણ આપણા
વાળા બીજા વેપારીઓના ડાંગડાસરેનો
દાખલો ભેગ દીલગીરી માય છે કે ને હદાડ
અનેના વતની એક કુરોપીયન સ્વદેશી મને
મેટિ ચડીને કહ્યું કે "તમારાવાળા બીજા
લોકોએ હુકાનો બીજા કેમ રાખી છે? હું
તેઓને વેપાર આવડે ને અમને વેપાર નહી
મળતો હોય? આ બાબતો તરી" એકરથી
મને પડ્યું માફ વાગ્યું, કે આપણાવાળા
મારીવે વસ્તુ નહી. તે પણ કાંઈ મારા
પોતાના વેપાર માટે નહીજ, પણ આપણે
એક જ દેશના લોકોને અને બંધે બંધે મને
સાચીએ બીજે તે જો વાવ એ લોકોની
બધ્યામાં આવે છે તેથીજ કીરકસી મારે છે,
આવી કુરોપીયન એ લોકોની બધ્યામાં આવે તે
આપણે માટે બીજી નુકસાનકારક નથી, તેમ
પછીજ મનાવા તહેવારમાં એકાદ દહાડો
વેપાર ચાલુ ન રાખીએ તો તેમાં નુકસાન
નથી. પણ એ લોકોથી આડાઈ કરીને છતી
આંખે કુવામાં દારાવા જેવું કરીએ તે
બાબતો કહેવાયજ નહી.

લી. સેવક,
હસા હાથ સુધારના સંધામ.

હાબેલ મદ્રેસાના વલિવરનો રિપોર્ટ.

સે. ૭. જો. ના અધિપતિ ભેગ,
તા. ૨૫. ડિસેમ્બર સને ૧૯૦૫ને રાજ
લેહાનેરજમાં અનુભવન ઇસલામ હાબેલના
મદ્રેસાની મીડીંગ સુરતી ઇસ્ટેટ કુ. ના હોલ
માં જરવામાં આવી હતી. શરમાતમાં
મી. દાફિન અનુક્રમકે હુકાન સરીકરી
તેલાવત કરી હતી જાદ અનુભવના સેકેટરી
એ ફરમાસ કરી કે આજની મીડીંગના એક
મેન સુરતવાળા મોલવી સેયદ અબદુલ કાદર
સાહેબને નીમવા. દરખાસ મંતુર થયા પછી
પછી મજબૂર મોલવી સાહેબ સુરતવાળા
સેયદ અબદુલ કાદર પ્રમુખની ખુશીપર
બીરાજ્યા. પછી અનુભવનના સેકેટરી મી.
અહમદ હાકીયાએ અનુભવન ઇસલામ
હાબેલના મદ્રેસાના હીસાબ આજીન સુધી
પાઉંડ ૨૦૦૦ બે દલર થયા છે અને તે
બેકમાં છે તેની વિમત વાંચી સંભળાવી
હતી. પછી મજબૂર રકમમાંથી પાઉંડ ૮૦૦
સાકોગુ પર ૧ લેજ પેસાઈ લીધું છે.
મદ્રેસાના ખરચ સાર તેની હાલત જાહેર
કરી હતી. પણ એક હુસુપએ કહ્યું કે
મજબૂર મદ્રેસાના હુકમાં પાઉંડ ૨૦૦૦
એના થયા છે એ મહી ખુશીની વાત છે.
પણ આપણે એક રકમપર ખુશ જતાથી
જેથી રીકેડ તે બધું જાણ કરે છે.

કેમકે જેમ મદરેસાની ઇમારત વધારે હશે અને તેની આવક વધારે થશે તેમ હમાશા મદરેસાને તથા કેળવણી જોતાઓને ફાયદો થશે. પણ મી. ઇસુપચએ કહ્યું કે હમાશા વિચારે છે કે મદરેસાના ફાજા સાથે નાતબંધ, કેસાઓઆમે, કેપટાઉન, અને બીજામદરી તરફ પણ જવું એ ઉપરથી એકમતે બધા રેસ્પોન્સીબલ દા પાડી હતી, અને નીચેના હકાવ પસાર કર્યા હતા.

૧. મદરેસા કોલેજ મામતા બાબુપર બનાવવી.

૨. મદરેસાની જમીન નામદાર મામલામાં સરકાર પાસેથી મદદ તરીકે માંગવી.

પછી ચેરમેન સાહેબે કહ્યું કે કોલેજ મદરેસાને સાથે સંબંધિત અને મોજાવન નીમવા એ ઉપરથી સચીવવાળા નવામનદા બારીકદર નસુરવાળાને સાહેબને તથા વડો દરાવાળા નવાળ મીર સફીદીન ખાન સાહેબને સરપરશન નીમવા તથા મોજાવનમાં સુરતવાળા રોડ દ્વારા ઇન્ફરાસ્ટીમ તુરંગા સાહેબને નીમવા તથા રાંદેરવાળા મોજાવ સાહેબ ઇસમાઇલ સાહેબ, લાચેરવાળા મોજાવ હાફેઝ મુલેમાન સુરી સાહેબ, કુલા વાવાળા મોજાવ હાફેઝ અબ્દુલ હક સાહેબને નીમવા એ હકાવ એકમતે પસાર થયો હતો. પણ એ મદરેસાની આમદાની થાય તોપણ સુરતી લોકો મદરેસાની ઇમદાને સાથે રહે કુલાવથી ૧૦ આપવી અને ફેરી વાળા જેની ૬ આપે એ ઉપરથી રોડ ઇસુપચ દરમારા શીર્કાંગ ૧૭ આપવા કબુલ થયા છે ને ચેરમેન સાહેબે પણ ભાગ લીધો છે, મદરેસાની મદદમાં ત્યારબાદ પ્રશ્ન એવાએજ નેશીફત કરી હતી ને પોતાના બાબજીમાં ઈલમતા શું શું ફાયદા છે તે સારેથી સમજાવી આપી હતી ને જે લોકો ઇલમથી દુર છે તેની કેવી ખરાબી થાય છે તે પણ સારી રીતે સમજાવ્યું હતું.

પછી એ પણ કહ્યું કે અનજીમન ઇસમાઇલ કોલેજના મદરેસાના જે લોકો કામ કરનારા છે તેવા ખાલનથી રોડ ઇસુપચ તથા રોડ કરી મી. અદમદ કાઠલીયા તથા મેનેજીંગ કમીટીના ચેરમેન એ લોકોને દર વરસે અનજીમનના રેસ્પોન્સીબલ વધુમતે બદલવા અને મદરેસાની મીટીંગ વરસમાં ૪ વખત પણ ક્ષીક કરવી અને ખાલનચીને ખરચને સાથે રપ પચીસ પાંચેક સુધી રબ આપવી. એથી વધુ ખરચની જરૂર હોય તો પબ્લીક મીટીંગની રબ વગર થાય નહીં અને દર વરસનો ખરચ તથા આવકનો હીસાબ રેપરમાં આપવો. મજદૂર કરાવે બધા કબુલ કરવામાં આવ્યા હતા. પછી ચેરમેન સાહેબે કહ્યું કે મદરેસાની મીટીંગ ખાલાય થઈ હતી અને જોણી પણ રેવેન્યુમાં આવી હતી.

પછી ખાલગી વાત ચાલી હતી કે બેદાને સુબર્ગમાં ૧ મસીદ તેથી ઇદમાં તથા જુમાની નમાઝમાં જગ્યાની ઘણી અડચણ થાય છે મદરેસાના લોકો ૧ તબી મસીદ બાંધવી કેમકે ઇદમાં ખાદ કે પાંચ ટકાએ

નમાઝ થાય છે એ ઉપરથી ઇસુપચ ખાલગીએ પછી ખુશી બતાવી હતી અને ખાલગી દાનર રહેવા લોકોએ પણ પછી ખુશી બતાવી હતી પણ રખત કુંકે હોવાથી આવતા રમીવાર ઉપર મીટીંગ કરવા કરાવી મીનલસ વીખરાઈ થઈ હતી.

તા. ૧ જાનેવારી અને ૧૯૦૬ ના રોજે સુરતી ઇસ્ટેટ ક. ના હોશમાં મીટીંગ બરી હતી જેમાં સરવાતમાં સુરતવાળા મોજાવ સાહેબ સૈયદ અબ્દુલ કાદર એવાએજ કરી હતી જેમાં દાનર રહેવા લોકોને એમ પણ કહ્યું હતું કે ૧ મસીદ જે ને બીજા બનાવવાનું કારણ શું છે પછી દાનર રહેવા લોકોએ કહ્યું કે અમારી દબાસીની ૧ મોડી જમાત છે અને મસીદમાં જુમાં તથા ઇદમાં પછીજ અડચણ થાય છે એમો લોકો કાંઈ તકરારને લીધે કે કાંઈ બીજા કારણને લીધે નથી બનાવતા કુલ અહલાની ઇમારતને સાથે તેમાં અમે મસીદ બનાવવાએ જીએ તેની આલુબાલુમાં આસરે ૧૫૦ લોકોની વસતી છે ને પાંચ વખત જમાત બારાબર થાયો. પછી મોજાવ સાહેબે કહ્યું કે કાંઈ તકરારને લીધે નહીં બનાવશો.

એકમતે એવો હકાવ થયો કે મસીદ બાંધવી. પણ મી. ઇસુપચએ જાહેર કર્યું કે આ મસીદ મદરેસાની જમાત આપવાને કબુલ કરે છં પણ મી. અદમદ પીરબાઇ ફેનસીએ કહ્યું કે મી. ઇસુપચ જાણી સાહેબ પછી મદદ કરશે એ ઉપરથી મી. ઇસુપચ પાવેંડ ૧૦૫ આપવા કબુલ થયા છે. મી. મુનલીઆ સાહેબે કહ્યું કે રોડ અબ્દુલ ગાનીને પણ સાથે રાખીને કામ કરવું. પણ એવો હકાવ થયો કે મસીદનું ઉધરાણું કરવું. પણ મી. વડોદીયા તથા મી. કુત્રાલીયા રોડે કહ્યું કે આવતા રમીવારે મીટીંગ આમ કરીને બાબાએલે બોલાવીને ઉધરાણું કામ સારું કરવું જેથી આવતા રમીવાર ઉપર મુજબતી રાખવામાં આવ્યું છે.

અનજીમને ઇસમાઇલ કોલેજના સેક્રેટરી, અદમદ મદમદ કાઠલીયા.

૭૮૬

કેળવણી અને તે પ્રત્યે આપણા આગેવાનોની બેદરકારી.

દરબત તા. ૨૫-૧૨-૦૫
(૨)

હ. ઓ. ના અધિવર્તિ ભેગ.

પોતાની મતુથી ઉપર દયા લાગી તેની બેદરકારીને અટકાવવી તે એક સુધુનવી પહેલી ફરજ છે. પરંતુ જ્યારે ફરજને ફરજ સમજનાર કોઈ નહીં હોય તો શું ? તે બેદરકારી અટકાવી રહી કરી શકશે, કરી નહીં. મદરેસાના સમય હતું વીધે નથી. આજે બી તમે હીમતવાનો હીમત કરો તો પોતાને ખરેખર એક સરસ નીસાળની રૂપાવના કરી બહારથી કોઈ એ સંભળીત કે કેમકે તમે

નાણાવાળા છો. જુઓ કે જે લોકો પાસે કાંઈપણ સાધન નહીં હતું તે આજે કેવા લગભગના પાયા ઉપર બેસીને છે. અલીમદ ફોલોલ હીન મતીહીન થઈ બેપરલ છે. તેથી કાંઈપણ અનુભવ વહી કરી : કોઈ કે તેના પોતાને કિષ્કિતી હતી, તેમો પાસે કંઈ કેવલનો સંકાર હતો. અમર માયા, મુશ્ક, બંકાર, દોહત, કે ખાલગી જે સમયે તે મદરેસા સર-સંકળની અલુબા જાન અને મોદે દરજોની કેળવણીનું હતું. કે જે હીમતવાન નદે પોતાની આખી છંકરી રવરેકો જતોની કેળવણી સુધારવા બેઠે કરી, અને લાયક કા રફાવ મુશ્કેલીને તેને મદદ આપી એ આજ બેદરકારીમાં એક અંક સચીમ મુદારીવ થઈ વીખવાવી પામી છે. જેમાં કેળવણીના વિષય પાંચેને કુલોત્તા હાથવડે પ્રયાતી લેવામાં આવે છે.

૧મી લાહેરની દયાનવી એન્ડોવમેન્ટ કમિટીમાં આગણી સરકારે શું સહાયતા આપી ? તે પણ એક મદદાત પ્રુપ પડીવ લેખરામજીની અમુલક જુલોટીય કરવણ છે. જેને ચારેમમથી ધન્યવાદના પોદારો સાથે યાદ કરવામાં આવે છે. રૂઢી કોલેજના અમરમાપકોએ ક્યાં સરકારની મદદ માગી. હીક્કી એન્ડો એન્ડોવન કોલેજે ક્યાં સરકારને દરખાસ્ત કરી ? પણ તે લાયક અને કેળવણીના સુબલ નરોજે પોતાના રવરેકો પ્રુપેને સારી કેળવણી આપવા પોતાની મોડી મોડી મેલકતો દોહતોને ઉપરાંત પોતાનો અમુલ્ય વખત લેટ કર્યો. જેનું પરીણામ આજે આપણે નોંધણી લીએ કે કોઈ એનજીનીયર કોઈ કાકતર, પ્રોફેસર, બારી રકર વીજેરની મોડી કીચીઓ મેળવી, પોતાના રવરેકોઓની સેવા બાળવી. પોતાની માત્ર જુમીની ઇજત વધારનાર નીવડયા છે. પણ અફસોસ કે આપણે ફર અને ફુલ મગજવાળા મનુષ્યો કોઈ પ્રકારની પણ પોતાના બાળકોને કેળવણી દેવાની કોસેસ કરતા નથી.

જ્યારે મામાપો પોતેજ ઉધરાઓને ફર વચનો બોલવાના આવતા પાડે તો તે શું શીજે. જ્યારે મામાપો બાળો દઇ ખુશી થાય ત્યારે બાળકો કેવી શરમ રાખે ?

જો મદરેસાના ઇડમાં પણ આંખ બેઠેલા રવરેકો આંખેલાં. આ મામા પેલામાં ખુલરી ફોડી રવરેકોઓ, જરા તો જરૂરી મમતા સુધી મુશીબતે મદરે વીજાર તો કરે, કે તમારી પછીની આંકાદ બી જે તમારા જેવીજ અમલ્ય રહી તો તેનું, કેહું ફર પરીણામ આવશે. અહા ! આ વખતે મારા મીત્રે મને કહેવા અમુલ્ય જવાબ આપ્યો કે " શું અમારા ઉધરાઓને બાણાની બીજાએને ત્યાં મોડરી કરાવીએ " પણ અમર તમારા જેવાજ વીધારો યુરોપમાં હોત તો તેને આજે ફનીયામાં કાંઈપણ તબક્ત નહીં કે પ્રુપાય ક્યાં છે.

પછી શું તમે એક પણ સમયે જો કે વીધારી મદુલ્ય ઉતરવી પાવરીનો જણાવે

તો ખરેખર તમે મુસલમાન થઈ મુસલમાનીનું નામ હુલાવો છો. શું તમે જાણતા નથી કે, તલતુલ ફલોમો ફરીસવા: અલ્લા ફુલ્લે મુતલેમોન: અલ્લા ફુલ્લે મુતલેમાર્તો: અહા હવેની ન્યારીજ નતિ છે. તે જગ્યાએ કાઠ કામને જાણીત કરવા આવે છે તો આપણા જવાબ નકારા નીચારો તે લોકોના મનમાં ઠસાવી દીધે છે. પણ અમારા આગે વાનો ચાદ રાખજો કે જે તમે તમારા બાળકોને મારે કાંઈપણ સુધારવાની કે કેવળ વાની કાશીસ નહીં કરો તો "પેસા નહીંતો પેસે કે શીર તીન તીન હૈ" અને કાઠ પુછશે બી નહીં કે તમે કોના છોકરા છો અને કેમ દુરમતી બોમવો છો જુઓ પેસા અને સુખતાએ શું કર્યું તે સાંભળો ઘોરી ખાન ફાન બરગાદ થયું, સૈયદ ખાનફાનને અંત આવ્યો. પેસા પ્રતાપે કરી ગુલામ વંશને પદગ્રસ્ત થયા. પેસાના કોએ યોજગ જેવ જેવા સહેનસાહો તુદી પડયા કે જેના વંશનેને અઠ્ઠવરની બોલાદ છતાં પણ કાંઈ પુછવું નથી. તો તમારી શું નીચાવ.

મિત.

હવેનો પાયાનો ઇત્તિહાસ જ રહ્યો છે, છરે નહાલતને ક્રીયા કબજા દુરશેઠ કહો નહાલે થી. હું છું. "તુરખી."

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વિગેરે.

ભોચર દુએલાવાળા ઇસ્માઈલ છાંદીમ સીદાવ પેતાના લેખુદારોના હિસાબ પતારવા માટે તા. ૨૩મી જાન્યુઆરીના રોજ પોતાની મીલકત મારિતજર્ગમાં સુપ્રીમ કોર્ટને સોંપી આપશે.

શીનીકસના બેકર એમ જેમીસન લેખુદારોના હિસાબ પ્રતાવવા માટે તા. ૧૨ મી ફેબ્રુઆરીના રોજ પોતાની મીલકત કોર્ટને સોંપી આપશે.

ડાબનના વેપારી છાંદીમ તુરમદમદની મીલકતની વહેંચણીને હિસાબ સુપ્રીમ કોર્ટના મારતરની બોરીસમાં ફાઇલ કરવામાં આવ્યો છે. જ્યાં આગળ તે તા. ૧૭ મી જાન્યુઆરી સુધી તપાસને માટે રહેશે. જ્યાર પછી તે મંચુર કરવામાં આવશે.

ડાબનના રહીશ રામસરુપ મહારાજની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં મી. એ. સ્ટીવન સન દરદી નીમાણ છે લેખુદારોની મીલકત નીચે મુજબ ઠરેલી છે.

પહેલી તથા બીજી મીલકત તા. ૧૬ મી જાન્યુઆરી અને ત્રીજી મીલકત તા. ૨૦ મી જાન્યુઆરીના રોજ મંચુર.

પરચુરણ ખખરો.

—:—:—

કેશાગેઆમેની હયા દિવસે દિવસે સારી થતી સંબળાય છે. મેહેરીયાના કેસો બહુજ ઓછા થાય છે. બીજી તત્તના તાવના કેસો પણ જુજ થાય છે.

જોહાનેરજર્ગમાં સાહમન્ડસ અને મારસલ રટીટનાં જુજા ઉપર આવેલા મેસર્સ વીથી મુવરની કુલ વાગા જે માળતા મકાનમાં મથે શુક્રવારે મોટી આગ લાગી હતી. તુકસાન બહુ મોટું થયું અઠસડવામાં આવે છે. ઇમારતનો વિમો ઉતરાવેલો છે.

મથે અઠવાળીએ જોહાનેરજર્ગમાં એક મોટી ફીકટ મેચ રમવામાં આવી હતી જેમાં ઈંગ્લંડની મેરીલીયોન ફીકટ ક્લબ તરફથી ૧૨ રમનારાઓ આવ્યા હતા મેચ મથે શુક્રવારે પુરી થઈ હતી અને તેમાં ઈંગ્લંડથી આવેલી પાર્ટી બને વખત હાર પામી હતી.

ગુજરાતમાં આવેલ ડાબેલમાં મહેસાના ફંડમાં ભરાયેલા નાણા.

મી. દીલદારમાં ચાખલી.	૧ ૦ ૦
હસાહ મુસા જસાવ.	૦ ૫ ૦
આકુલ હસન.	૧ ૦ ૦
હમદ ઈબરાહીમ નાનાબાદ.	૭ ૧૦ ૦
ઈબરાહીમ આકુલ.	૦ ૭ ૬
સાલે આકુલ.	૦ ૫ ૦
અશમાલજી મજેરા.	૦ ૧ ૦
સલેમાન મહમદ.	૦ ૨ ૬
હસન હારા બદાવ.	૦ ૨ ૬
ઈસમાઈલ આકુલ.	૦ ૧ ૬
અહમદ હાસમ.	૦ ૨ ૬
અહમદ આકુલ.	૦ ૨ ૬
ઈસમાઈલ ઈસપ.	૦ ૨ ૬
આદમજી અબરામજી.	૦ ૨ ૬
આદમજી અબરામજી મુસા.	૦ ૨ ૬
સાલે ઈસપ.	૦ ૧ ૦
ઈસપ અબરામ.	૦ ૨ ૦
અબરામ હસન.	૦ ૨ ૬
અહમદ ઈસપ દાઈદ.	૦ ૫ ૦
ઈસમાઈલ અહમદ.	૦ ૨ ૦
ઈસમાઈલ અહમદ દાઈદ.	૦ ૪ ૦
હુસેનલાલ ઈશાચના.	૦ ૫ ૦
ફરીરલાલ.	૦ ૫ ૦
ફરીર ઈસપ ખમડાહા.	૦ ૫ ૦
અહમદ હાસમ સતપી.	૦ ૨ ૬
અસમાલ છવા.	૦ ૨ ૬
ઈબરાહીમ આકુલ.	૦ ૩ ૬
મહમદ સાલે.	૦ ૫ ૦
ઈબરાહીમ મુસા.	૦ ૫ ૦

ઈસપ ઈબરાહીમ.	૦ ૪ ૦
આદમ હારા.	૦ ૪ ૦
ઈસપ અસમાલ.	૦ ૨ ૦
સાલે અસમાલ.	૦ ૧ ૦
આદમ અસમાલ.	૦ ૩ ૦
મહમદ સાલે.	૦ ૩ ૦
ઈસપ આદમ.	૦ ૩ ૦
અસમાલ હારા.	૦ ૩ ૦
ઈસપ આકુલ.	૦ ૨ ૦
આકુલ હસન.	૦ ૨ ૦
ઈસપ મુસા.	૦ ૪ ૦
ઈસા હાજ અસમાલ.	૦ ૪ ૦
ઈબરાહીમ મુસા.	૦ ૬ ૦
આકુલ અમેલ.	૦ ૩ ૦
ઈબરાહીમ સાલે.	૦ ૩ ૦
અમેલ મુસા.	૦ ૨ ૦
ઈસમાઈલ મુસા.	૦ ૨ ૦
ઈસમાઈલ મહમદ.	૦ ૧ ૦
આદમ અહમદ.	૦ ૧ ૦
મુસા આદમ.	૦ ૧૦ ૦
અસમાલ ફરીર.	૦ ૫ ૦
ઈબરાહીમ હસન.	૦ ૨ ૬
અહમદ મુસા.	૦ ૭ ૦
અહમદ હુસેમાન.	૦ ૪ ૦
ઈસાહ ઈબરાહીમ.	૦ ૬ ૦
ઈબરાહીમ સુલેમાન.	૦ ૨ ૦
મુરોજ મહમદ.	૦ ૨ ૬
હાસમ હસન.	૦ ૫ ૦
મહમદ અહમદ.	૦ ૫ ૦
મહમદ અસમાલજી.	૦ ૫ ૦
ઈસમાઈલ ઈસાહ.	૦ ૧૦ ૦

હિમળય રેલવે ફંડમાં ભરાયેલા નાણા.

હુસેન હાસમની કુ.	૨૦ ૦ ૦
ઈબ્રાહીમ તુર મહમદ.	૨૦ ૦ ૦
હાદા અબદુલાની કુ.	૨૦ ૦ ૦
અહમદ છવા, (મરહુમ).	૨૦ ૦ ૦
સમસુદીન સાહેબ.	૧૫ ૦ ૦
અબદુલ હદી અહમદ.	૧૫ ૦ ૦
એસ. પી. મહમદની કુ.	૧૫ ૦ ૦
આબમ હુસેન.	૧૫ ૦ ૦
અહમદ સુલેમાન ખોટા.	૧૨ ૧૦ ૦
હાસમ જુમા.	૧૨ ૧૦ ૦
સુલેમાન અહમદ કમરોડા.	૧૨ ૦ ૦
દાઈદ મહમદ સીદાવ.	૧૧ ૦ ૦
ઈબ્રાહીમ કમરોડીન.	૧૦ ૧૦ ૦
પીર બક્ષ સાહેબ.	૧૦ ૧૦ ૦
આઈ. એમ. કરોડીયા.	૧૦ ૧૦ ૦
મહમદ હાજ અબદુર રહેમાન કચ્છી.	૧૦ ૦ ૦
મહમદ હાસમ આંબલીયા.	૧૦ ૦ ૦
હાદા ખોસમાન.	૧૦ ૦ ૦
અહમદ ઈબ્રાહીમ.	૧૦ ૦ ૦
જુલામ હુસેન ધાંવી.	૧૦ ૦ ૦
ઈબ્રાહીમ મારતરની કુ.	૧૦ ૦ ૦
અહમદ ઈસમાલ વેલાજી.	૧૦ ૦ ૦

અણવા ભેગ હકીકત.

સ્પીનાચની બાજુ તે કમજબતને સાર
દાખલાતરક છે.

ખીટરૂટ તથા મટેલા માંસ વધારનાર
ચુખીયાં છે.

* * *

ભાતીના દરદને સાર ખનાના ઉપયોગી
રૂળ છે.

* * *

ખજુર તાજાં આપનાર તથા કમજબત
હકીકતને છે.

* * *

કેડલીવર ઓષધને બદલે મધ સાર છે.

* * *

સંધીયાના દરદવાળાને માજર શુભકારક છે

* * *

આસલેટના ડબામાં કપુરની કટકી નાંખ
વાથી બત્તિ યધારે તેજ આપે છે.

ઈટરનેશનલ પ્રોન્ટીંગ પ્રેસ

ફીનીકસ નાતાલ.

ડરબન ઓફીસ, મરકયુરી લેન,
(મરકયુરી છાપાની સામે.)

લેકર હેઠ, ખીલો, રેટરેટ, કવર, રસીટ
પુકા પ્રેમીસરી નોટ પુકા, એક પુક, ડીલી
વરી પુકા, હેન્ડ ખીલો, કકોલી, દરક
રકમના કાર્ડ, મેગેરેન્ડમ ફોર્મ, રેલવે પુકા
વગેરે વગેરે હરેક તરફતું છાપવાનું કામ
સુંદર અને શીખીતું થાય છે. ભેગમાં ઉચ્છેલ
સાથે શુભચાલી પથ નાખી આપીશું. આવો
ધણી સરતા છે. ઉપર ગામના ઓરકારો
પુરતુ ધ્યાન આપશું. દરેક તરફના નમુના
અમારી ડરબનની ઓફીસ ભેગ ચકાસે.

છુક બાર્નિંગ તથા રબર સ્કાંપ
ખનાવવાનું કામ પણ અમે કરીએ છીએ.
કામગીર અમને નીચેને સરનામે લખવા.

ઈન્ડિયન ઓપીનીઅનનું લખાણ મ
—ડરબન તથા નાતાલ માટે વરસ
એકના ૧૨/૬; ટ્રાંસવાલ, કેપ, હિંદુસ્તાન
વગેરે માટે વરસ એકના ૧૦/.

Change of Address.

THE DURBAN OFFICE

OF

"INDIAN OPINION"

IS NOW REMOVED TO

Mercury Lane.

અમારી ડરબન ઓફીસ

એ સ્ટ્રીટમાંથી અમે નીચેને

ઠેકાણે ઓફીસ ફેરવી છે.

મરકયુરી લેન,

સેન્ટ્રલ હોટેલ બીલ્ડીંગ,

ડરબન.

हमारी डर्बनकी आफिस.

हमारी डर्बनकी आफिस जो मे
लीटमें थी, वह हमें निचे लिखे पत्ते
पर बदल दी है.

मरकयुरी लेन,

सेन्ट्रल होटेल बिल्डींग,
डर्बन.

விஸாகம் மாற்றல்.

இந்தியன் ஓப்
பினை டர்பன் ஆ
பிஸ். மெர்க்குரி சத்
துக்கு மாற்றப்பட்ட
டிருக்கின்றது. கடி
தம் அனுப்புவோ
கள் மேல்கண்ட வி
லாசத்துக்கு அனு
ப்பவேண்டியது.

Swami Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : : :
Collection of his : :

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekanan-
da, Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master"; his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago; all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America and India on Gna-na Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga, Vedanta and Hinduism; selections from the eloquent, stirring and inspiring speeches he gave in reply to addresses of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Colombo to Almora, on his return from America; a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to friends; and a selection from the beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the seer.

DETAILED CONTENTS:—The Song of the Sanyasin; My master I: Address at the Parliament of Religions 38; Reply to Addresses of Congratulation from Madras and Calcutta 64; Karma-Yoga 98; Metaphysics in India: Re-incarnation 119; Immortality 139; Is the Soul Immortal? 157; The Freedom of the Soul 168; Maya and Illusion 184; Maya and the Conception of God 210; Maya and Freedom 229; The Real and the Apparent Man 246; The absolute and Manifestation 271; Unity in Diversity 293; The Cosmos: The Microcosm 318; The Cosmos: The Microcosm 328; Realization 349; the Ideal of a universal Religion 379; God in Everything 408; Bhakti or devotion 424; Vedanta 448; The Vedanta in Indian Life 501; The Mission of the Vedanta 532; The Sages of India 564; Christ, The Messenger 593; The Relation of Buddhism to Hinduism 615; The True Method of Social Reform 619; The Reform of Caste 630; Education on National Lines 639; The Conquest of the World by Indian Thought 644; The Himalayas 650; Max Muller—A Vedantist 653; Japan 657; To a Friend 660; The Hymn of Creation 664; And Let Shyama Dance there 666; To the Awakened India 671.

Cloth bound, Price, 4/- Post free.
Apply to G. A. NAYEN & Co.,
PUBLISHERS, ESPLANADE, MADRAS.

इन्डियन ओपिनियन.

शनिस्वर, ता. १३मी जनवरी, १९०६.

मुंडी कर.

सन १९०६ के जनवरी महीनेकी १ ली तारीखसे प्रति वर्ष नातालमें वसते प्रत्येक मरदकी एक पीन्डका कर सरकारको देनेका है. कर विमायी मेरीक्सेटकी आफिसमें भरनेका है. कर देनेका कायदा अठारह वर्ष और इससे अधिक उमरवाले मरदको लगाया गया है. यह कर गोरों, हिन्दीओं, काफिर वगैरह समस्त जातियोंसे लिया जायगा.

निचे लिखे हुए आदमियोंको यह कर नहीं देनेका है:—

(१.) १८७५ के १३ वां कायदा अनुसार जिस काफिर घरका कर देते हैं, इन्होंने यह कर नहीं लिया जायगा.

(२.) वहार कोलोनीके बोमिसाइल हो, ऐसे इस कोलोनीमें काम करते काफिरोंसे यह कर नहीं लिया जायगा.

(३.) इन्डियन इमिग्रेशन कायदा अनुसार जो हिन्दीओ विरपीटमें काम करते हैं, ऐसे हिन्दीओकी विरपीट जहातक सजात न हो, वहातक इन्होंने नहीं लिया जायगा.

(४.) जिस आदमी पोली मुरतके लिये मुसाफरी करने आये हो, ऐसा साबित कर देवे, इन्होंने इस कर नहीं लिया जाय. मुसाफरीकी मुरत छः माहसे अधिक न होना चाहिये.

यह कर १ ली मार्च १९०६ तकमें जिस आदमीने वसूल न दिया होगा, उनकी पर काम चलावा जायगा और पांच पीन्डतक जुर्माना लगा दिया जायगा.

अमेरिकामें केती.

अमेरिकाकी सरकार केतीके बारेमें बितना ध्यान लगाती है, उतना ध्यान सारी दुन्नामें किसी स्थलमें लगाया नहीं जाता है. हिन्दुत्वानका सद्युष जीवन केतीपर रहता है. वहां के हिन्दी व्यापारियों व्यापार साथ अपनी जात महिनत करके केतीपर ध्यान लगायगा, तो उनके अधिक लाभ मिलेगे. इतना ही नहीं, लेकिन वे लोग देशमें उसी तरहका सुधार

साधिल कर सकेंगे.

अमेरिकाकी सरकार देश विदेशमें अपने पीछानवाले आदमियों भेजते हैं. वह देशकी प्रजाको कौन तरहकी आवश्यकता है यह देखते हैं. वहां कीन तरहका अनाज पैदा होता है और कौन तरहसे बीया जाता है, वगैरह पीछान सकते हैं इस सब रकमका तारिका होलके अमेरिकामें उमका प्रचार करता है. फल यह आया, कि सैकड़ों मील जमीन नीकजयी, यह अब बौंद गई है. तरह तरहकी चीज पैदा होती है. लीबू वगैरह फल बिना बीजके पैदा करने का तारिका लगाया गया है. ज्यों ज्यों समय बीता जायगा त्यों त्यों जमीन और पैदाशमें सुधार लगाया जाता है. अब चाहपर तारिका जारी किया है. उमदामें उमरा चीनइ चाहकी टकर मारे ऐसी चाह वहां पैदा करनेमें आती है.

कब जागेंगे.

राज्य उही राज्य व्यवस्था को कहते हैं, जहां चनी गरीब क्या बलवान नीपर एक समान्य लाभ सुखशान्ती भोगते हों. इस अंग्रेजी राज्य विषय का भी एक कहावत प्रसिद्ध है, की इस राज्यमें बाग बकरी एकही घाटमें पानी पीते हैं. परन्तु दक्षिण अफ्रीकामें भारतीय सन्तान हिन्दीओं पर जो वहांके राज्य व्यवस्था से अपराधों पर गढ़ी है इसे कहना पड़ता है, की जिसकी लाठी बस्की बैस की कहावत अनुसार यहां की राज्य व्यवस्था चल रही है. यहांपर हिन्दीओं को अपने लाभ व सुखशान्ती के लिये सरकार की सहायता का भरोसापर न रहना चाहिये. हमारे लोगोंका करतव्या स्वदेशाभिमान, धर्माभिमान व स्वजातिय अनुगम स्वलभ्य है. इस उषत का जमाने में जब कि अपने आंखों देखते हो की पुर्निय देशस जपानीयोंने पोरेडी समयमें उषत के शिखरपर चढ़ा हुआ स्वदेशाभिमान की प्रतापसे महा प्रतापी राज्य हो गया. सो सब एकयताका अचूत फल है. क्या हमारे हिन्दी भाइयो कब निराश्रयता त्याग इस अवनतीसे उधार के लिये आपुस का विरोधता और बहुमति को त्याग स्वजातिय करतव्य करने को उद्यत होंगे ?

प्रांस्वाल-रेलवे और हिन्दीओं.

प्रांस्वालकी रेलवेमें हिन्दी मुसाफिर जब मुसाफरी करते थे तब उनकी गम्बियापर "काले लोग" ऐसा चीठी लगाया जाता था. इस लिये ब्रिटिश इन्डियन एसोसियेशनने प्रतिवाद किया था. उस परसे रेलवे के प्रधान अधिकारीने हुकम निकाला कि "कलर्ड पीपल" चीठीके बदल "रीजर्व" नामे चीठी लगाया.

उर्यन मंदिरपर महासभा.

वर्षनका श्रीठाकुरद्वारा और धर्मशास्त्रका प्रबन्ध विषय वार्षिक आय व्यय विवरों स्वीकृतके लिये श्रीठाकुरद्वारापर, अगामी २१ तारीख रविवार के दिन तीन बजे, महाधिपेशन होगा. जो महासभा को इस सभामें कोई प्रस्ताव या कुन्ध चुनना न कहना होवे ओ यो सभाइ पुर्ब इस मंदिर के मंत्रीको अपना अभिप्राय लिख भेजे.

आजकल प्राय बङ्गाली लड़कोंके मुंहसे "बन्दे मातरम्"की अनाज सन पकती है, घर बाहर जहां दस बोंस बङ्गाली देख पड़ते हैं. वहां ही "बन्दे मातरम्"की ध्वनि उठती है, "बन्दे मातरम्" मानो शक्तिशाली मन्त्र हो रहा है, मन्त्रका असर भी प्रायः देखने सुननेमें आता है, अब "बन्दे मातरम्" कहनेसे अनेक बेताइ व्यक्ति बिड़ने लगे हैं, इस समय बङ्गालियोंके बखारने या हाँ हँ करनेसे साइनोंको "बन्दे मातरम्"का शक होता है, इस शक्तिशाली मन्त्रने बङ्गदेशमें हलचल मचा दी है.

सरकुलरपर सभा. नियमपत्रको अङ्ग्रेजी में सरकुलर कहते हैं, इन्देसी आन्दोलनकी आज घर घर चर्चा है, इस आन्दोलनमें शरीक होनेसे सरकारने विधायियोंको रोका है, खाली रोका ही नहीं किन्तु स्वदेशी वस्तु प्रचारकी चर्चा करनेवाले विधायियोंके दंड देनेका सरकुलर जारी कर दिया है, सरकुलरकी बात पाठकीसे छिपी नहीं है, इसी सरकुलरपर फरीदपुरमें एक बड़ी भारी सभा हुई है, सभाद्वारा डक सरकुलरकी काररपइ बन्द करनेके लिये सरकारसे प्रायना की गई है, कारण सरकुलरको पकड़कर पुलिसके अनेक कर्मचारियोंद्वारा खूब अत्याचार होनेकी आशङ्का हो रही है "बन्दे मातरम्" शब्द मुंहसे निकालनेवाले लड़कोंका पुलिस नाम लिख रही है.

மேலும் பார்த்தால் வெளி விஷயம் பற்றிய செய்தியிருந்து 4 மார்ச்சு, பங்காளத்திலிருந்து 11 மெரும் தேயாளத்திலிருந்து 11 மெரும் ஆக 31 பேர் தற்போது கர்ப்போத்தேசகர்கள்.

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

GOLD MEDAL

Madras Industrial and Art
Exhibition, 1903.

(ESTABLISHED 1887)

TWO GOLD MEDALS

Bombay Industrial
and Agricultural Exhibition,
— 1904. —

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c.

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt-cases; portmanteaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

MH Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

Money to Lend

in sums of

£100 to £10,000

on Freehold Securities.

Apply:

Advocate Gabriel,

5 & 11 Hollander's Building,

Field Street, Durban.

બાળે આપવાના નાણા.

દી હેઠલ મીલકત કુપર ૧૦૦ થી ૧૦,૦૦૦
પાઈડ સુધી બાળે આપવાના છે, જેને
બેંકના હોય તેણે નીચેને સરનામે લખવું.

બર્નાર્ડ ગેબ્રીયલ,
૫ અને ૧ હોલ્લાન્ડર્સ બીલ્ડિંગ,
ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

સુદપર દેનેકા પેસા.

ક્રીડોલ્ડ મિલકતવા ૧૦૦ થી ૧૦,૦૦૦
પૌન્ડસ સુદપર દેનેકા છે. જિલ્લો વાલિયે,
કર્ને ગિલે લિસે પેસે પીટી મેગના.

બર્નાર્ડ ગેબ્રીયલ,
૫ અને ૧ હોલ્લાન્ડર્સ બીલ્ડિંગ,
ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

કલનુકુંપ્પનામ.

કલનુકુંપ્પનામ 'તેલવાયુલેજોતુ
કુંતુ લેન્ડકોન્ડકુંતુ જુમીલે
સિલ્ 100 પવનીલિતું 10,000 પ
વુલ્ વલેયુલેજોતુ લેન્ડકુંપ્પનામ. લે
લેન્ડકુંપ્પનામ અલિતુંલેન્ડકુંપ્પનામ. લે
લેન્ડકુંપ્પનામ લેન્ડકુંપ્પનામ લેન્ડકુંપ્પનામ.

અલ્લેવોલેજોતુ, ડી. કોલેજિસ,
5 અને 6, હોલ્લાન્ડર્સ બીલ્ડિંગ,
ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

FOR SALE.

About 47 ACRES of FREEHOLD LAND

At PINETOWN, partly planted
with Fruit Trees, together with
BRICK HOUSE, &c., furnished.

Also 8 COWS, 7 CALVES, and
usual Farm Stock, Carts, &c.,

The whole to be sold cheap.

Apply—

ADVOCATE GABRIEL,

Field Street, Durban.

FOR

Artistic Printing

TRY THE

INTERNATIONAL PRINTING PRESS,

A. LATIEF,
General Dealer, - - - -
- - Outfitter and Draper.

BARBERTON,

TRANSVAAL.

P.O. Box 81.

TEL. ADDRESS: "LATIEF."

E. A. PATEL & Co.,
GENERAL DEALERS
—AND—
DIRECT IMPORTERS,

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Pauco Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.

TEL. ADD.: "ACCOMMODATE."

P.O. Box 11.

BRANCH AT ROSENEKAL.

M. J. MAHOMED,

470 & 478 CHURCH ST.,

MARITZBURG.

TEL. ADD.: "MAHOMED."
Telephone No. 208.

સુધા જાનમહમદ.

૪૭૦-૪૭૮ ચર્ચ સ્ટ્રીટ, હોલ્ડેસ અને
ફીલ્ડ, મારિટ્ઝબર્ગ. ટેલ-૨૦૮.

મરીસમદ.

મેન્સ, ચુલ્-હોલ્ડ, ચુલ્-હોલ્ડ, મારિટ્ઝબર્ગ
સ્ટ્રીટ, જાનમહમદ.

SHAIKH ALLIE,

General Dealer & Family Grocer

80 & 56 LEUWEN STREET,

CAPE TOWN.

BRANCHES—272 Caledon Street,

295 Long Street.

• Castle Cash Stores. •

M. I. DALA,

Crockery and Chinaware,

CASTLE BUILDINGS,

HANOVER STREET,

CAPETOWN.

EBRAHIM CAMROODEEN.

GENERAL MERCHANT.

(Natal Leaf Tobacco a Speciality.)

123 GRET STREET, (Camroodeen's Buildings.)

TEL. ADD.: "CAMROODEEN," Durban.

રવરી સીકા

સુશોભિત ઓર સસ્તા.

મમપસબ્દ ઓર મમુનેજાર મમુનેજાર
રવર સ્ટાપ બનાવા જતા છે.

ઈમ્પરનેશનલ મિર્ચેન્ડાઈઝ મેન્ડ,

ફિર્નિશ્સ, નાતાલ.

Parsi Mancherji,
MERCHANT & IMPORTER.

Up-country Orders carefully and promptly
executed. Full details will be given through
correspondence.

Telegrams: "MANCHERJI."

P.O. Box 1036, CAPE TOWN.

Amod Mamoojee Patel,

GENERAL MERCHANT.

S.A.C. Cantonment,

P.O. Box 55.

POTCHEFSTROOM.

TEL. AD.: "Mamoojee."

Treated.

ABDOOL RAHMAN,

MERCHANT,

POTCHEFSTROOM.

TEL. ADDRESS: "RAHMAN."

P.O. Box 12.

MOOSA HASSEN,

General Dealer,

KING EDWARD STREET,

AT THE MILL,

POTCHEFSTROOM.

AYOB MOHAMED,

General Merchant & Direct Importer.

MARKET SQUARE.

PIETERSBURG.

Box 134.

TEL. ADD.: "AYOB."

P. V. SANGHAYEE,

Head Office: 201 Grey St., DUBLIN.

Branch: 34 Ezra Street, CALCUTTA.

COMMISSION AGENT.

Importer of Rice, Dholl, Ghos, &c.

Gunny Bags, &c.

એ. એમ. પારેખ.

જનરલ મર્ચન્ટ.

દરેક જાતનાં મેસરી કાપડ વગેરે નાણું

ખરોડ સામાન હમેશાં તૈયાર છે.

ડે. હોમરસીઅલ રોડ ડર્બન.

આહજોને વિનંતી.

જાણ સારું લખાવમ જે આહજોને

પાસે જાડી રહેશે હોય તેમજુ મેસરી નાણું

વા જે. ૧૨૫.

Pohoomull Brothers,

WHOLESALE & RETAIL DEALERS.

Depots in India, Egypt, Gibraltar, Malta, China, Japan, Manilla, Zanzibar, Belra, Salisbury, Johannesburg, Durban, &c., &c.

All fashionable goods, silks of every variety,
IMPORTED DIRECTLY

Corner Longmarket & Parliament Streets.

Telegrams: "POHOOMULL," CAPE TOWN. Box 1126.

DURBAN: 100 QUEEN STREET. Box 621.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગાની,

નંબર ૫ ડી ૫.

આપ, મરોસરી અને બીજા દરેક વસ્તુઓ
આપનાં શાખનાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

अबदुलगनी,

जनरल डीलर,

कपड़, प्रोसरी और दुसरी सब रकमका
माल स्टोकमें रखनेवाला.

५०७, क्रोस स्ट्रीट, केपटौन.

મિ. અબ્દુલ ગાની કંપનીમાં મેંજરના પદે સેવામાં છે. તેમ
જોડવામાં આવેલા છે. તેમનાં નામ, જોડવામાં આવેલા છે.

5. ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

Prof. L. Doovey, Indian Herbalist and Palmist, Cape Town,

Inventor of the famous RHEUMATIC LOTION.

Remedies from REV. I. J. RETLEY, ARTHUR GARCIA, ESQ., R.M., UITHENAGE,
and many others.

પ્રોફેસર એલ. ડોવે.

આપના વનસ્પતિ ઔષધિ શાખનાર અને
આપના તથા રોગાચારી. સમીવાની પાસે
કેપટાઉન પ્રેસિડેન્સી યોગ્ય. રેવરન્ડ એલ.
ડો. રીટલી, આર્થર ગાર્સિયા એન્ડ સોન
એન્ડ સોન સરકારી ડૉ.

કેપટાઉન.

मोफेसर एल. दवे, (इन्डियन.)

वनस्पतिक औषधीका संग्रह रखनेवाले और
पिछाननेवाले इस्तेमालाची तथा सन्धीवाले
लीये पानीलेव जगतप्रसिद्ध इवाका शोधक.
सर्टीफिकेट बहुत मिला है. केपटौन.

આપના જોડવામાં આવેલા છે. તેમનાં નામ, જોડવામાં આવેલા છે.
જોડવામાં આવેલા છે. તેમનાં નામ, જોડવામાં આવેલા છે.
જોડવામાં આવેલા છે. તેમનાં નામ, જોડવામાં આવેલા છે.

J. M. H. Gool

Importer of Indian Produce
and Exporter of Cape Snook
in all parts of South Africa,
except Durban, Natal, where
JALHOV & SORABJI BROS., are
Sole Agents.

જી. એમ. હી. ગૂલ.
ઇન્ડિયન પ્રોડ્યુસ મરચાંડી.

નાતાલમાં ડરબન શિવાય તથા સાઈન
આફ્રિકામાં બધે ડેકાલે કેપ સ્નોક મરચા
પરોચ્યાલમાં આવે છે. ડરબનમાં અમારા
આસ એન્ડ સોરબજી એન્ડ સોરબજી
બધે રહેવા ત્યાંથી બધી બધી વસ્તુ.

૧૨૬ કેસલ સ્ટ્રીટ,
ડેલીમન્ટ એન્ડ રેસ "ગૂલ,"
કેપ ટાઉન.

129 CASTLE ST., CAPE TOWN

Telegrams and Cablegrams: "GOOL," Cape Town.

Haji Sulaiman

Shah Mahomed,

Estate Owner,

164 BREE STREET,

—CORNER OF—

BLOEM STREET, CAPE TOWN.

TELEGRAMS:

"SHAHMAHOMED,"

CAPE TOWN

A. CADER,

General Importer and Agent

SUB-AGENT FOR THE

Indian Department,

German East African Line.

42 CHURCH STREET,
CAPE TOWN.

Ebrahim Norooddeen,

General Dealer

—AND—

Family Grocer,

140 ALBERT ROAD,
WOODSTOCK.

BRANCHES:

Capetown, Salt River, Observatory,
and Wynberg.

RATANJEE NOWROOJI,

Direct Importer and

Mineral Water Manufacturer

રતનજી નવરોઝી.

દીકરો ઈમ્પોર્ટર અને મીનરલ વોટર
બનાવનાર.

એલમન્ટ. કેપટાઉન

CLAREMONT, CAPE COLONY.

SHAIKH ALIE,

ESTATE OWNER.

HOUSES TO LET.

19 EVER STREET, CAPE TOWN.

KRUGERSDORP.

સરકારી સરવેયર.
જમીને માટે વધી કાગળથી સંતોષકારક
કાગળ આપશે.
જે. એ. સોરેલ.
૨૦ રીડ સ્ટ્રીટ બીચી, ડરબન.

સરકારી ઇન્જેનર.
જમીનોના કામ વહુત ધ્યાનસે સંતોષકારક
કાગળ આપશે.
જે. એ. સોરેલ, ૨૦ રીડ સ્ટ્રીટ ડરબન.
જે. એ. સોરેલ.
જમીનોના કામ વહુત ધ્યાનસે
કાગળ આપશે.
જે. એ. સોરેલ, ૨૦ રીડ સ્ટ્રીટ ડરબન.

JAMESON & CO.,
Manufacturers.
Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for
Natal Jams,
Curry Powder, Chutneys,
Cayenne Pepper,
White and Black Pepper,
Sauces,
And other goods too numerous
to mention.
Prices to suit all buyers.
JAMESON & Co.
Box 63, Durban.

L. KEHRMANN & Co.,
PARTNERS:
J. GARLICK, Cape Town; G. E. HANUS, Beaufort.
Soft Goods, Hardware,
Stationery, Shawls,
Kaffir Goods,
Crocery, Jewellery.
SMITH STREET, DURBAN.

એલ. કેરમન એન્ડ કો.

આગીદાર
જે. ગાર્લિક, કેપટાઉન,
જી. ઇ. હાનુસ, બેફોર્ટ.
સર્વ જાતનો માલ,
સમજી રકમનું કાપડ, સોડાનો સામાન,
રોટનરી, કાદરી સામાન, વાસણો, શાલો,
જવહીર, વિગેરે.
સ્મીથ સ્ટ્રીટ, ડરબન.
અમે બીએ સહી કરનાર મેસર્સ એલ.
કેરમનની કંપની સાથે લાંબા વખતથી વેપાર
કરેલા છે, અને તેમના તકરબી પુરતો સત્વર
મળેલો છે, તેમના આગીદાર બહુ બધા
માણસ છે. અનુ પરાકો નારાજ ન થયે
તેમના માટે ખાસ દેખરેખ રાખે છે.
લી. કાદા એસમાન.
" જમર કાજ આજદ કહેરી.

HARBROW & Co.,

POINT ROAD. DURBAN,
Timber Merchants & Importers
OF EVERY DESCRIPTION OF

BUILDING MATERIAL.

હારબ્રોની કું.

હારબ્રો એન્ડ કું.

જે. એલ. હાર્બ્રો તથા હારમારનો
ખામાન.

વહુત રકમનો મકાન બનાવેલા સા
મીન, વખત જોરે વાગ સત્તર.

પોઇન્ટ રોડ, ડરબન.

પોઇન્ટ રોડ, ડરબન.

અવધીતરજાનીકીરુત્ત મારીત્રકુમકીસેયંત્ર લેપીપત્રી
જામનાત્રુસેયંત્રકુત્ત. કીકેલ્લેવત્તરજાજી કુલ્લિયાત્રુલલક માર્ક
કુલ્લિયાત્રુલલક.

જુરપટો અલંકાર.

પાયલંડી રોડ, ડરબન.

P. O. Box 303.

TEL. ADDRESS "HARBROW"

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,
467 SMITH STREET, DURBAN.

જે. એ. સોરેલ, ૨૦ રીડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.
જે. એ. સોરેલ, ૨૦ રીડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.
જે. એ. સોરેલ, ૨૦ રીડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.
જે. એ. સોરેલ, ૨૦ રીડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

આવો, ગરમા ગરમ
મસાલાદાર બીના શરૂમાં,
અને બીણા.

જંદુમહારાજ મીઠાઈવાલા

૧૯૯, ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.
અમારે વર્ષા હરમેલ જામગરમ લીલી
મીઠાઈ, સેવ જોર વકોલા તૈયાર મિલે.

ધીની મીઠાઈ
સ્વાદીય. ગરમાગરમ. અને વળી મળે
તે વખતે. ચોખા ધીના—સુતરદેખી,
મગજ લાડ, પારી, છુદી, મેસુબ,
ખુબના હલવો, જલેબી, જાંબુ,
ખાજલી, સેવ, કાજમાં બીજે ધીનાં
ખનારેલાં તખ્તાર મળશે. તેલ ખીલકુલ
વાપરવામાં આવતું નથી.

ખાસ જોરરો ૧૨ પુરુ ખ્યાન આપી
માલ વખતસર અને સરસ ખનાવી આપીએ
કાજી. વહારગામના જોરરો માલ પેસા
મળેલી રેલવે માર્ગ વખતસર મળાવીએ
કાજી.

જે. એલ. હારબ્રો એન્ડ કું.

૧૫૬, ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Printed and Published by
V. MADANIT, International
Printing Press, Phoenix, Natal.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH, GUJARATI, HINDI AND TAMIL.

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 20th January, 1906.

No. 3.

P.O. Box 128.

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODDEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc.

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODDEEN."

ભટિ આપવાનાં છે.

ફર્સ્ટ એવન્યુમાં સારી જગ્યામાં આવેલું
એવન્યુ હોટેલ તથા પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્ટ્રીટમાં
નેહાલું કુદામ ધરમાનાં, મીઠાં વિગેરે
માટે ઉપયોગી છે. ભાડું સસ્તું. નીચેની
સીરનામે જણાવો.

બાંબો, લાલ રંગનો ચીરટ બનાવવાનો
તમાકુ, દુધેરાં વેચવાનો લેવાનો છે.

કેપ સ્નુક ફીશ: આવી પેંદોથી કે બાવ
પણાજી મીઠાંયત તેમજ કલકત્તા, મુંબઈ અને
વિદ્યાવતી સર્વ જોરાણીના બરનો માલ આવી
પુરો છે અને ધરોની અરજ કરવામાં આવે
કે કે અમલ લેખ જોરડા મેલવા તોલી
શીતે જોરડા મેલવી ઉપકાર કરતા રહેવો.

જાલભાઈ સોરાબજી બરડે,
૧૧૦, ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

TO LET—Those well-situated pre-
mises, "AVON HOTEL" in First Avenue
and a Large Warehouse in Prince
Edward Street. They can be used
either as Workshops, for Meetings,
or any purpose. Rent cheap.

Rice, Dholl, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Cocoanuts and Groundnuts, Quills,
Milk, Tobacco, Cape Snook,
Fish, Skins of various kinds, &c.

And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates.

—AT—

JALBOY SORABJEE BROS.,
110 Field Street, Durban.

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &c., TO LET.

APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 355

DADA OSMAN,
General Merchant & Commission Agent,
139 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 22.

Tel. 144: "FORBANDER."

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચન્ટ ને કમીશન
એજન્ટ.

પોસ્ટ ૨૨. ૧૩૯, ક્વીન સ્ટ્રીટ,
ડુરબન.

SUN BRAND

Tobacco Works,

132 Queen Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

BOER TOBACCO

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

સસ્તો અને હિયો માલ.

સન સીગરેટ, સુમાત્રા ચીરટ ધાર વર
વિનીઆ શેગ વગેરે જાતની તમાકુ નીચેની
સરનામે મળશે.

સન બ્રેન્ડ ટાબેકો વર્ક્સ.

132 ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

**EAST INDIAN
TRADING Coy.**

GENERAL MERCHANTS
and Direct Importers of all
kinds of Groceries, Soft
Goods, etc., etc.

102 Queen Street,
Durban.

P.O. Box 606.

Tel. Address: "FORBANDER."

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

જરમન ઇશ્ટ

આફ્રિકા લાઇન.

Fortnightly

Steamer

દર ૧૫ દિવસે

મુંબઈ જનારી આગમોટ.

For BOMBAY, Direct.

સ્પીમર સોમાલી તા. ૨૦ મી જાન્યુઆરીના ઉપરશે.

કેસર તા. ૩૦ જાન્યુઆરીના ઉપરશે.

ઉપલી આગમોટમાં ખલાસી દેરી છે, જ્યાં નીચે ફાલકામાં છે અને કીચન પાણી વિગેરેના બધું સારું બહોળવળ છે, હિંદુ મુસલમાનને મનમાં અલગ અલગ છે.

ઉપલી આગમોટમાં દુએમાં ટેમસર આવી ટેમસર ઉપરી ટેમસર પહેલે છે, વાસ્ત જનતામાં વિચાર કરી કામ કરશે કે જેથી પાણીમાં ફેરાન થાય ન પડે. વધારે ખર્ચ નીચે જાય છે તેથી નવા હાઈમટેલમાં કપાય છે તે મનાવવાથી મળશે.

મેટરવાની કરી આનમાં રાખશે કે સ્પીમર સોમાલી, સુલતાન, બુનદુસરાત, જનરલ, કેસર ને રાજસ્થાનમાં ખલાસી દેરી છે જ્યાં ફાલકામાં છે અને કીચન પાણી વિગેરેના બહોળવળ છે. હિંદુ મુસલમાન સારું અલગ અલગ છે અને જનનાર ખાદ્ય નહિ પડશે. હવે કેસર મળે છે કે ઉપલી આગમોટમાં ખલાસી મેરા છે પણ તેમ નથી.

સોમાલી અહમદ.

જરમન ઇશ્ટ આફ્રિકા લાઇન.

જમીન બીલડીંગ, એ સીટ

મારીનર સીટ.

પી. એ. બોક્સ ૧૨૬, ડરબન.

ડરબન.

ADAM H. G. MAHOMED, ESTATE OWNER.

LANDED PROPERTY
BOUGHT AND SOLD.

HOUSES TO LET.

"MOOR BAGH," 8 KLOOF STREET
CAPE TOWN.

TELEGRAMS:
"ADAMGOOL," CAPETOWN.

૧૦ ૩૦૪

ઈ. એબુબકર આમદ એન્ડ બ્રદર,
નરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (તાતાલ).

Tel. Address
"ABOUBAKER"

E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Skirts,	Bibs,
Undershirts,	Bonnets,
Children's Fancy	Bootees,
Goods,	Hats,
Coats,	Wool Shawls,

Woolen, Laces, Insertion, Bibban

and all other goods.

PRICE MODERATE.

and all other goods.

and all other goods.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET,
MARTIZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો.

હાઈવેસ્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ,
પી. એમ. બર્ગ, નાતાલ.

દયાળ રામજી પટેલ,

ફાર્સ અને કમીશન એજન્ટ,

પી. એ. બોક્સ ૬૦૬, ડરબન.

USEFUL BOOKS

MOORE'S LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2s. 6d. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Re. 1, 2s. 6d. post free.

EVERY-DAY ENGLISH & CORRESPONDENCE
(in teaching, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition). Re. 1, 2s. 6d.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Re. 1, 2s. 6d. post free.

SECRET SOURCES OF THE GREAT ORA-
TORS, Vols. I and II.—Help to write elo-
quent English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Re. 2,
2s. 6d. post free.

WONDERS OF THE WORLD IN NATURE,
Art and Science, Re. 1, 2s. 6d. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 108 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

ગાંધીજીનાં પત્રો.

મુકત્યુ વેલ્યુએબલ, કામ
મળ્યું છે. ગોળીઓ. પ્રાચીન
અને અર્ધપ્રાચીન કામગીરી
છે. ગોળીઓ, ગોળીઓ, ગોળીઓ.

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, DHOOL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN.

Tel. Address: "PABULAK" Box 111

TAYOB HAJEE KHAN MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

Tel. Address: "TAYOB."

INDIAN AFRICAN LINE.

Calcutta

Direct.

'MIRZAPUR,' Jan. 17th,

सीधी कलकत्ता जानेवाली स्टीमर.

"मीरजापुर" ता० १७ मी अनवरीको सीधी कलकत्ता जानेके लिये रवाना होगी. यह स्टीमर बहुत अच्छे से बनेवाली है.

यह स्टीमरमें खासगी मुसाफरोंके लिये अच्छा बन्दोबस्त करामें आया है. पासेजरो अपनी मुसाफरी बरी मजेसे और साफतसे करतें हैं. सगवड वतम प्रकारसे की गई है; इसलिये कलकत्ताके सत्तावालों तरफसे सर्टिफिकेट पा चुके हैं. इसी कम्पनीकी स्टीमर कई कई बन्दर करती जनिसे पासेजरो तकलीफ पातें है, ऐसी तकलीफ इस स्टीमरमें नहीं है और आपसी आरामसे देश जा सकतें हैं. उपरान्त खलासी भी यह स्टीमरमें इन्डियन है.

एह कम्पनीकी सभी स्टीमरोंमें अच्छा बन्दोबस्त करामें आया है. विशेष खबरके लिये निचे लिखे पर दख्खतसे मिलनेसे माहूम होगा,

सीवाल बोखवे कुं०

पोस्ट.

बी. इब्राहीम इस्माइल कुं०

नां. ११४, ११५ और ११८ कमरसीयल रोड, बर्कन.

बोखड नम्बर १२५.

উল্ভতানী সীধী স্টীমর.

"मीरजापुर" ता० १७ जानेवारीको उपडी नरो. आ स्टीमर उतावणी मावनी होवायी अबही पहेलोने.

आ स्टीमरमा मुसाफरोने माटे आस सगवड करवाभां आयी छे तेथो मुसाफरोने भया आरामयी जवानी सारी तब छे, भवली देशी छे, वणी भीछ स्टीमरो इरेक अंदर करती नती होवायी लागे वभते देल पहेले छे. न्यारे अमारी स्टीमरो अहीयो उपडी परवारी हिंदुस्थान नती होवायी थोड़ी मुतमां पोथी खसरी, वधु वीजत माटे नीबेने सरनामे अजर कादरी.

सीवाल बोखवे कुं०

पोस्ट.

बी० इब्राहिम इस्माइल कुं०

नां. ११४, ११५ अने ११८, कमरसीयल रोड, बर्कन,

पोस्ट नो० १२५.

மேற்கண்ட ஸ்கம்ப் மிகவும் உறுதியானதும், கிஸ்தாபுரம், துட்டத்தில் அதிக இலகரமும், ஜனங்களுக்கும் சுகந்தியமுமானது. இந்த மிகச்சுதுர் என்னும் மாக்கலம் ஜனவரி மாதம் 17-ல் கங்கத்தாவுக்கு இங்கிருந்து பாசிஞ்சுர் வந்திச்சென்றும்.

இது பாசிஞ்சுர் வந்ததுமிக் காசுச் செய்யப்பட்டுள்ளது. ஜனங்களுக்கும் தொத்தியவந்தி வகித்தத்தக் கது. இந்த ஸ்கம்புக்கு கங்கத்தாயில் பலமான சரட்டுபெட்டி கிடைத்திருக்கிறது. அநேக பிரயாணிகள் இது கப்பல்களில் ஏறி அதிக கஷ்டமடைகிறார்கள். அவ்விதம் போவதில் கஷ்டமென்பதழிய செளகரியம் இரகது. தங்கன் ஸ்கம்பில் வரும் பிரயாணிகளுக்குக் கஷ்டமில்லாமல் இந்தியா கொண்டு செல்ப்போம்.

தங்கன் கப்பலில் வேலைபார்க்கப்பவர்கள் எல்லோரும் இந்தியர்கள். இந்தக் கம்பெனியின் ஸ்கம்ப் இங்கிருந்து மாதாந்தாய் கங்கத்தாவுக்கு சேரே போகும், பிரயாணிகளுக்கு உபசரிப்புடன் இடம் கொடுக்கப்படும். மற்ற முக்கிய காரியங்களுக்கு அடித்திரைண்ட வஜண்டாருக்கு எழுதித்தெரிந்ததொன் னலாம்.

மேலவர் அண்டுமோ,

பயிண்டு,

டர்பன்.

பி. இபிராஹிம் இஸ்மாயில் அண்டுமோ,

கெ. 114, 116 அண்ட் 118.

கம்பனிபல் ரோட், டர்பன்,

பாக்ஸ் கெ. 125

WHOLESALE & RETAIL DEALERS.

18 EYER STREET, CAPE TOWN.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, 20TH JANUARY, 1906.

No 3

Contents.

EDITORIAL COLUMN:—	Page
Mr. Evans and his Critics ...	29
Payment of the Poll Tax ...	30
OTHER ARTICLES:—	
The Indian Candidates ...	30
O. K. C. and Indians ...	30
Death of an Anglo-Indian Statesman ...	30
The Poll Tax ...	32
The Indentured Indian ...	32
National University for India ...	31
Notes on Current Topics ...	31
Interesting Items ...	32
Asiatic Competition ...	32
Moral Influence of Indian education ...	33
The Indian National Congress ...	33
Facts and Comments ...	34
CORRESPONDENCE:—	
The Kanyana ...	33

Indian Opinion

SATURDAY, 20TH JAN., 1906.

Mr. Evans and his Critics

MR. EVANS' letter to the Natal Press has provoked a small amount of discussion and criticism, but not such a response as the importance of his contention deserves. Those more especially concerned with indentured labour, and therefore those best able to deal with the practicability or otherwise of Mr. Evans' suggestion of prohibition, have been quite silent. It appears impossible for Colonists generally to take up any question other than a hap-hazard manner, or resolutely tackle a serious problem even when told that their welfare in the immediate future is menaced. This in itself is a far greater danger than any amount of Indian immigration, for it is but the effect of that indolence and apathy which is the only real curse of Natal. This point is very noticeable in reading the comments on Mr. Evans' letter. And another thing that is specially noticeable in this controversy is the amateurishness of much of Mr. Evans' letter and also of much of the criticism. With regard to Mr. Evans we may indicate three points in his letter. He states that every ounce of gold taken out of the Banket the country is so much the poorer. Speaking of Natives, Mr. Evans disposes of the weighty conclusions of the Commission by the trivial sentence: "There is such a thing as honest men unconsciously influenced." And with regard to Indians—though we agree with Mr. Evans' suggestion to stop the immigration of indentured labour, on different grounds—such windy clap-trap as Indians "crowding out Europeans" and "making this a second Mauritius," takes the place of sound

argument. The pity is that Colonists as a body appear unable to distinguish between argument and denunciation, judgment and pre-conception, what is relevant and what irrelevant. One would think the easiest thing in the world was to run a State or a big industry.

Commenting on Mr. Evans' letter, the *Natal Mercury*, in the course of a well-reasoned editorial, said:

The position thus created by the working of quite natural economic laws has grown up with the country, and has been identified with such progress as it has made, and it is very well to indulge in a series of vague generalities and popular platitudes about stopping the importation of coloured labour without showing how the serious financial disturbance to the industries of the country that this might cause could be averted. Mr. Evans disposes of the report of the Native Labour Commission, that the necessary labour is not in the country, by simply stating that he is not convinced that such is the case; but his bare assertion does not invalidate a single fact or figure put forward by the Commission. The report of the Commission, it must be remembered, was endorsed by the Bloemfontein Conference, and again by the Native Affairs Commission, and, with all due deference to Mr. Evans, his opinion on such a matter is not authoritative, while theirs is, as it is supported by sound evidence from competent sources, and Mr. Evans, moreover, makes no attempt to show that their facts, their figures, and their general conclusions are inaccurate. We regret as much as anyone can the necessity for importing unskilled coloured labour, but the country in this matter is the victim of its circumstances, its social environment, and the economic conditions upon which it has been built up, and we cannot alter existing conditions by a stroke of the pen without precipitating a financial crisis that would bring the whole country to the verge of ruin.

The *Times of Natal* said:

If the Indians were corrupting our natives; if their presence had the effect of increasing the laziness of the natives, we would be inclined to agree with Mr. Evans. But the facts point entirely the other way. But they are coming out to work in ever-increasing numbers. The Asiatic labour has had rather a stimulating and educating effect than otherwise, and has shown the natives that their labour is not indispensable. The Indians are far better and more reliable workers than the natives. Let us strive to make them more so; and, at the same time, to make fuller and better use of our native population, that "big undeveloped mass," as Mr. Evans calls it. As against the unquestionable economic advantages of imported indentured labour we fail to see that there are social or political dangers. The relationships between the Indians and natives have not been attended by unfortunate results, and the Asiatics do not enjoy political rights. At the same time we do not want the Asiatics as settlers; and Natal should not rest content until it has concluded an arrangement with the Indian Government under which coolies imported for industrial purposes can be repatriated at the termination of their period of indenture.

The *Transvaal Critic* objects to "the Indian invasion" on economic grounds.

South Africa is not a country which will ever support a gigantic population. It will only provide work for a certain number of people. If a large proportion of these people are Asiatics the white population must necessarily be smaller than it might have been. And a bigger Asiatic population means less trade in proportion to numbers. It is an economic axiom that the white man consumes more than the Asiatic.

This is an example of the clap-trap that satisfies the average Colonial. But, at the same time, our contemporary says:

The loss heard of the violent prejudices of the National Convention, which was prepared to send to a location an Indian Prince socially capable of entertaining the future King and Queen of England, the better. Extravagances of this sort will do more harm than good. The educated, civilised Asiatic must be as well treated as the white man. This can be done whilst still closing the door to the masses who constitute the real danger.

Among the well-reasoned criticisms of Mr. Evans may be mentioned a letter of Mr. Geo. Denny to the *Natal Mercury*. In a communication to the same journal, Mr. P. A. Siburn pointed out that:

It is quite misleading for any white community in the world to be set up as a standard for the white population of South Africa. We have a lonely furrow to follow, and if we keep our eyes on that furrow, and from wandering to the very distant and misleading furrows of our neighbours, the straighter ours will be; and, although we have many vexed problems before us, the most intricate of all, and surrounded with potential dangers, is our native question.

Also he says:

It is the law of progression that will eventually solve the problem of Asiatic labour, as it has solved it in the very countries Mr. Evans quotes. Let us remember that Asiatic labour, under plentiful white supervision, built the railways of America, exploited the gold-fields of California, and assisted in founding the industrial life throughout the New World. This form of labour played an important part in the economic life of Australia and New Zealand, and when it had played that part it was superseded.

But seeing that Mr. Evans has given publicity to his views, and evidently intends to do all he can to further them, we would urge him to keep before himself the question in its completeness. Mr. Evans has defined his aims to be the encouragement of a large European population, and the recognition of the fact that they have to safeguard the interests of the Natives. With these aims we are in entire accord. But assuming that Chinese immigration to the Transvaal has been stopped, and that indentured Indian immigration to Natal has likewise been arrested, there would still remain the resident Indian population in Natal to be considered. It is evident that repatriation of the Indians who have settled in the Colony is outside practical politics. If, then, the European population are to live a

life such as to enable them, in Mr. Evans' words, to fulfil their onerous responsibilities as the governing race, they must recognise the presence of the large Indian population also. There can be no such thing as progress of only one portion of the whole body. It is impossible for the white races to avoid all contact with the Indian population resident in Natal. They may be considered unworthy of attention, but the result of any such policy must be disastrous. Or they may be considered as human beings, having more or less the same feelings, the same sentiments, as the white people. In that case, it is obvious that those feelings and sentiments must be guided into the right channel. Indians must be given the opportunity of rising in the scale of evolution. The predominant race must set an example in character that is worthy of imitation. Are Indians to be kept in a state of degradation and at the same low level both mentally and physically? If so, the loss would be as much the white colonists' as the Indians'. It is the clearest duty of the white colonists to face the facts as they are, and to make the best possible economic and political use of the Indians who may be resident in the Colony. Then there would be a healthy all-round progress, and we would hear less about great differences in the mode of life of the Indian and the European. There is no gain-saying that the latter has to teach a great deal the former in many things, but if those who have known the East intimately are to be credited with any accurate knowledge, we are told that the East also has to teach the West a great deal. And, though Indians in the Colony may not be the best specimens of their race, they still represent a nation with a glorious past, and no matter to what depth they may have sunk, in healthy surroundings they cannot but develop their innate good qualities, which, in the words of the late Professor Max Muller, go far to fill the many gaps that are to be found in Western civilization.

Payment of the Poll Tax

THE POLL TAX, AS WAS to be expected, does not seem to be paid with much enthusiasm, judging by the meagre response to date. The trouble will begin towards the end of next month. The authorities will not have an easy task in discriminating between those who can pay and those who cannot. But one thing at all events seems clear: the Government appear determined to squeeze blood out of stones. Some time ago an Indian approached the Colonial Secretary, asking if Government would be prepared to extend the time of payment in the case of those who were dependent upon their meagre crops to provide the necessary subsistence, and received a reply that they were not prepared to do so, but suggesting that such people could raise a

loan on the security of their crops. One would have thought that, in a civilised country, a man who was living such a hand-to-mouth existence that he had no money left after planting his crops, would not be expected to pay the tax. But such a sorry condition appears to the authorities to be comparative affluence. There is evidently something very rotten in a state that has to descend to such depths as these. The authorities might have gone a step further and suggested that the poorest man could raise the money to pay the tax by mortgaging his body for dissection purposes. But we might point out that according to section 14 (4) of the Act: "Any person who shall prove that he is unable through poverty to pay the tax shall be excused therefrom for the time being, but this excuse shall not prevent a subsequent prosecution or action if such person shall afterwards become able to pay the tax and fails to do so." It appears, therefore, that persons so placed as the correspondent referred to, can plead poverty and pay the tax later from the proceeds of their crops. There will be no need whatever to go the length of raising a loan on the growing crop (and paying usurious interest), since the Act provides for this very contingency.

The Indian Candidates

For the Imperial Parliament

We regret to announce that both Mr. Dadabhai Naoroji and Sir M. M. Bhowmaggree have been unsuccessful in their candidature for the Imperial Parliament.

O.R.C. and Indians

The following is the further correspondence between H.E. the High Commissioner and the British Indian Association:—

3rd January, 1906.

To:

The Private Secretary to His Excellency the High Commissioner for South Africa, Johannesburg.

Sir,—I have the honour to acknowledge receipt of your letter of the 20th ultimo with reference to certain Draft Ordinances published in a recent issue of the *Government Gazette* for the Orange River Colony.

I venture to invite His Excellency's attention to the fact that it is not stated in my letter of the 22nd ultimo that the Ordinances referred to do not apply to British Indians. The contention of my Association is that the Ordinances in question do apply to British Indians in theory but they do not in practice, and it is for that very reason that the definitions taken from the old law that my Association sub-

mits it is an unnecessary insult to the Indian community to retain the definitions. A continuous inclusion of British Indians in the term "coloured persons," as it is understood in the Orange River Colony, and other parts of South Africa, has resulted in very serious injustice being done to them. My Association, therefore, humbly ventures to think that in all new legislation at any rate the definition should be amended so as to avoid the offence which the community, represented by my Association, feels so keenly. Moreover, I would venture to invite His Excellency's attention to the fact that there is already on the Statute book of the Orange River Colony special legislation affecting Asiatics and therefore British Indians.

I have the honour to remain, Sir,

Your obedient servant,

(Sgd.) ANAND GANI,

Chairman, British Indian Assoc.

The Governor's Office,
Johannesburg,

6th January, 1906.

Sir,—I have the honour to acknowledge the receipt of your letter of the 3rd instant on the subject of certain Draft Ordinances published in the Orange River Colony *Government Gazette*.

Lord Selborne desires me to say that he fully appreciates the honourable character of the motives which inspire you in persistently calling attention to the points, which you think affect the interests or the honour of the British Indian community, which you represent.

His Excellency is forwarding a copy of the correspondence which has passed to the Lieutenant-Governor of the Orange River Colony.

Yours faithfully,

(Sgd.) D. MALCOLM,

Private Secretary.

To the Chairman,
British Indian Association,
Johannesburg.

Death of an Anglo-Indian Statesman

The death is announced of the Rt. Hon. Sir Mountstuart Elphinstone Grant Duff, G.C.S.I., M.A., F.R.S., D.L.

The deceased was for many years connected with India, being Under-Secretary of State for India, 1868 to 1874, and Governor of Madras, 1881 to 1886. He has held many high positions, including the presidency of the Royal Geographical and the Royal Historical Societies. He was also Lord Rector of the Adordeen University, a member of the Senate of the University of London, and a trustee of the British Museum. He was the author of numerous publications. His father was the author of the *History of the Mahabharata*.

The Poll Tax

Date of Payment not to be Extended

We reproduced recently a letter from Mr. Jameson, of Phoenix, suggesting that Government should extend the time for payment of the poll tax in the case of Indians and others who have nothing but their crops with which to pay the tax. Mr. Jameson has received the following letter from Mr. Bird, the Principal Under Secretary:—

Sir,—With reference to your letter of the 9th inst., it is regretted that the time for paying the poll-tax cannot be extended. In the case of farmers, there should be no difficulty in raising the amount of the poll-tax on the security of the crops owned by them.

The Indentured Indian

Question ■ Passes

From the statements of 25 Indians accused at Maritzburg on Monday it would appear that European employers of indentured servants are by no means thoroughly aware of the provisions of the law governing the lives of their Indian servants.

The Police Court in which Mr. Farrar sat that morning was almost crowded out with indentured Indians, who had been arrested during the week-end on the general charge of being abroad without passes.

As a reminder to employers the police had made an organised raid on coolies walking about town during Sunday more particularly, with the result that general commotion was caused through the temporary loss of servants. The hospital, hotels, and a number of private householders were sufferers, either through their lack of knowledge of the law or the disobedience of their servants.

Among the employers was Mr. Sowersby Mason, who confessed that he was not aware that it was necessary for the Indians to carry passes. The magistrate convinced him that it was.

It appears that there are two provisions in the law governing indentured labour. The first one is: "It shall be lawful for every person entitled to the services of any Indian immigrant, or for any servant of such person, or for any constable, to apprehend without a warrant, such immigrant being found at a distance of more than one mile from the residence of the person in respect of whom his services shall be due without ticket of leave signed by the master or some person duly authorised," etc., etc.

The penalty for such offences is then fixed at 10s. fine, to grow correspondingly on repetition of the offence.

In a large number of cases the Indians swore that they had never before been made to take out passes, but they were nevertheless fined.

The magistrate hoped that this might be a warning to both employers and employees.—*Times of Natal.*

National University for India

Probability of Japanese Co-operation

A monster meeting was held at Calcutta recently to consider the question of a National University. About 20,000 students attended the meeting. Three Japanese gentlemen attended the meeting and added stimulus to it to achieve something by way of the development of the national education which has done such great things for Japan.

Mr. Surendra Nath Banerjee presided and made a great speech, in the course of which he said the National University to be formed ought to maintain a high standard of education in the literary and scientific branches of study. At any rate it would maintain no standard lower than that of the official University. Referring to the presence of the Japanese visitors at the meeting, the speaker, amid tumultuous applause, said that the proposed University would be conducted under the guidance of the Japanese. Mr. Surendra Nath Banerjee said that already a sum of 16 lakhs of rupees had been subscribed. He made an eloquent appeal to the students to gather round the leaders of the Swadeshi movement. He would himself leave his Ripon College as a legacy to the public.

A collection was made at the meeting, and the result was cash amounting to Rs. 8,694.

Notes on Current Topics

By "Observer"

VICTORIA COUNTY is now the proud possessor, in the new Connaught Bridge over the Umgeni River, of one of the finest structures in South Africa. The bridge has twelve spans, each about 77ft. in width, and the total length is 922ft. The cost approaches nearly £58,000. Those who have had occasion to use the temporary bridge since the great flood of June last, "at their own risk," as the notice board announced, will, I have no doubt, greatly appreciate the change.

SIR LIEKE HUTCH, in opening the new bridge, spoke of the progress Victoria County had made in recent years. The quantity of produce grown had increased by leaps and bounds. Referring to the suggestion that Indian labour could be done away with, he said, that without it the development of the resources of the colony was impossible. Anti-Indians, please note!

ON THE SAME OCCASION, Mr. Armstrong, M.L.A., is reported to have given expression to the choice remark: that with regard to the poll tax he would cheerfully see the man who suggested it pass away. (Wonder who the man was.) He also called attention to the

Colonial Treasurer's remark that the tax was not likely to be imposed on Europeans for more than two years. What about Asiatics and Natives? Are we to expect they will still have to pay?

MALARIA has become so serious in Durban that it behoves everyone to do all in his power to remove the cause. Dr. Marissos is doing good work in draining and filling up cavities in the marshy ground round about the town. In such places the mosquito, which is the main cause of the disease, breeds and multiplies. My advice to Indians is to look to their own premises and see that no dirty water is allowed to stand. In this matter, the leaders of the Indian community have a duty to perform. The poor and ignorant people must be told what is necessary to be done. All the information and advice published in the papers is useless to them. What is required is an explanation in their own language by their own people.

A WOMAN has now stepped into the arena of Natal politics, the *Advertiser* being the medium through which she has ventilated her feelings. Of course, there are the same old grievances on the Indian question and the same disregard for the fact that Indian immigration saved the colony from bankruptcy. There is only one remedy for this agitation, and that is, let the colony try to do without them for twelve months, and see what happens. I think we should hear no more of the subject for some time afterwards.

IN A RECENT CASE at the City court where 23 Indians were accused of being "abroad" without passes, we have another instance of the poor being made to suffer without a cause while those—their employers—who ought to know the law better, go scot free. Mr. Sowersby Mason, M.L.A., one of the employers concerned, confessed that he did not know the requirements of the law—and he was, not so long ago, mayor of Maritzburg, and is a legislator in the bargain. In spite of the protests of the Indians that they had never been made to carry passes, they were fined. The zealous magistrate hoped that it would be a warning to both employers and employees. Yes; the employers got the benefit of the warning while the poor Indian pays the fine.

VACCINATION.—We have received a copy of a booklet entitled "What it Costs to be Vaccinated: the Pains and Penalties of an Unjust Law." (Fisfield, London, 6d., net.) It describes the risks attending the practice of vaccination, and forms gruesome reading. There is no doubt that vaccination is a loathsome practice, but whether it is useless as a preventative of small-pox, as the author contends, we cannot pretend to say. Those interested in vaccination should procure a copy of this little book.

Interesting Items

From our Indian Exchanges

THE TOTAL SUBSCRIPTIONS to the National Fund now exceed Rs. 96,000.

H.H. THE MAHARAJAH OF BENARES has given Rs 50,000 to the Medical College scheme in the United Provinces.

RAJI BHINDRJI NARAIN SINGH, of Salemgarh, has subscribed 10,000 Rupees towards the Gorakhpur Jubilee High School Extension Fund.

THE LOCAL INDIAN PRESS of Bombay disapprove of Sir A. Lawley's new appointment on the ground of his anti-Indian attitude in South Africa.

NEW AGRICULTURAL FARM.—The Madras Government are taking up a large area of land of some 420 acres for the establishment of a new Agricultural Farm in the Coimbatore district.

FOR TWO HOURS India was without a Viceroy. Lord Curzon left at 8 a.m. and the Proclamation announcing Lord Minto's appointment was not read in the Secretary's Hall till 10.

SUBSCRIPTIONS to the Curzon Memorial Fund now amount to Rs. 44,000. Among the later contributors are the Maharaja of Mysore Rs. 2,000, the Maharaja of Bobbili Rs. 1,000, and the Maharaja of Hill Tipperah Rs. 500.

MR. KAMESH CHUNDER DUTT, C.I.E., has in preparation a volume entitled, "Indian Poetry." Messrs. Dent propose to add the volume almost at once to the series known as the Temple Classics.

A HONGKONG PAPER says that the boycott movement at Canton shows no sign of abating. In view, however, of the Viceroy's attitude, the boycotters work secretly and cautiously, and the movement is gaining a firmer hold every day.

THE MAHOMEDANS OF LAHORE held a meeting of their co-religionists recently in the Mahomedan Hall, Lahore, to protest against the action of the European Powers in coercing Turkey to agree to their demands in respect of Macedonia.

THE LUCKNOW MEDICAL COLLEGE. Raja Tasadduk Rasul Khan, C.S.I., of Jehangirabad, Vice-President of the 'Talukdars' Association, who was the originator of the Medical College scheme and has already given Rs. 15,000 to the project, has now subscribed a further sum of Rs. 40,000 to start a branch College for women "in token of his unflinching loyalty and gratification at the fact that it is the first occasion on which a Prince of the British Royal line has honoured our capital with a visit."

SPELLING AND ARRANGING of Indian Personal Names.—A Government resolution, in favour of securing uniformity of treatment in the spelling and arrangement of Indian personal names in official publications, appears as a supplement to a recent issue of the *Gazette of India*.

THE INDIAN COMMUNITY have had a busy time in Benares. Besides the National Congress, there were held meetings of the Social Conference, and of an All India Temperance Conference. Besides these there is the annual exhibition. We hope that much good may be evolved.

THE PRINCE OF WALES gave private audience to Sir Pherozeshah Mehta, the Honourable Justice Tyabjee, Dr. Bhandarkar, Sir Jamshetji and Mr. Malabari. The Prince asked Sir P. M. Mehta a number of questions, and Sir Walter Lawrence asked Sir P. M. Mehta to place before the Prince the public point of view.

AN AMERICAN'S IMPRESSIONS.—Mr. Walter Delmar is an American who spent a few weeks in India as a tourist last winter, and has embodied his impressions in a book called "India of To-day." He says: "India is a country conquered by Irish soldiers and governed by English officials, for the benefit of Scotch planters, merchants and engineers."

✓ Asiatic Competition

How Europeans are Losing their Markets

Arab Trade Methods

[FROM THE "NATAL ADVERTISER."]

The other day, a four-wheeler, neat, trim and smart, drawn by two of the finest bays in Durban, travelled leisurely down the main thoroughfare of West Street. It was quite an aristocratic turnout—an expressed challenge to excite the envy of the "haute Société" of the Borough. Its occupants were four well-dressed Arabs—merchants and business men presumably. One of them, the most distinguished looking of the quartette, had a copy of "Sporting Life" and was obviously absorbed in the contents of the "Pink Un." "Greyville" was the order, and the decorated coachman on the box whipped up his charges into Field Street. To the ordinary resident of Durban this incident would have passed unnoticed. The policeman at the corner observed that "it was a common enough thing, but they are getting on."

In 1865, there were 288 indentured Indians in Durban, imported to do scavenger work, which the natives declined to perform. Five years later this number had increased to 408, and two of the former contingent, on the

completion of their service, opened retail shops. In 1875, the total stood at 668, an Arab opened a store and there were 10 retail shops under the management of Indians. About this time pieces of property had been bought by Indians to the value of £3,000. In 1880, the Asiatic population was put down at 3,309; 50 pieces of property had been sold to them for £32,000; 22 of these plots were tenanted by Europeans. There were 66 stores, 35 in the main streets, 19 eating houses, and 17 hawkers' licences issued.

A few more figures possess the merit of being interesting and instructive.

By Leaps and Bounds

At the present time the Asiatic population of the Borough may be very safely set down at 17,000. There are some 92 wholesale stores, conducted by Asiatics, 300 retail shops, and 35 eating houses. 100 hawkers' licences have been issued and over 100 Indians hawk goods for which no licence is required. They have purchased (freehold) 650 pieces of property in the Borough to the value of about £600,000. Over 300 Europeans rent property from Indians.

The above summarises the astonishing progress which the Asiatic has made within the last 40 years. From his point of view he rightly regards it as a most creditable performance, and chuckles with undisguised satisfaction at his exalted position. The fact that the white man has only recently awakened to the knowledge of the existence of his Asiatic competitor has stimulated his efforts not only to secure his position more firmly, but even to advance to "higher things." As in most matters of the kind, the people of the Colony have settled down in a groove, from which nothing save a volcanic eruption can arouse them.

Twenty-five years ago a vehement protest was lodged by the minority against the issue of licences to Asiatics for the main streets. It was rejected. The Indian—the trader and merchant in particular—makes his stand upon the rights which he claims are the unalienable privileges of a subject of the British Empire. But the point to be noted is that the Indian and Arab have been allowed to enter the Colony, and once in have had matters a very great deal their own way. As a British town the mixed population of Durban is one of the main characteristics. As a European town, the strong position acquired by the Asiatic subject is its most prominent feature. As a town of great enterprise and progress, the people of Durban have been remarkable in the past for inexplicable apathy towards questions which so materially concern their interests. "The Indian and the Arab will run Durban yet," is an exclamation often heard in local business circles. The situation, it is devoutly hoped, may not reach that climax, but in this particular instance the arrow indicates the direction of the current.

Firms that Back the Indian

The position of the Arab and Indian trader in Durban to-day is a menacing challenge to European competition. It is a blot upon the history of the town that in the securing of property in and around the Borough the Asiatic has had the substantial backing of many of the leading influential business men in the Colony. Those who have been loudest in protestations against the Asiatic have been foremost in bolstering up Arab and Indian businesses. There has been a lamentable want of consistency: true to principle but false to practice. Were it not for the assistance thus gained the Arab and the Indian would not to-day be in the position of a competitor to be so seriously reckoned with.

As a matter of fact, the Arab and Indian merchant is given the greatest encouragement by his European fellow-merchants. There is no complaint against Asiatic competition from the large importers for the simple reason that the Asiatics are their best customers and they get a better price from them for their wares. Can it be claimed, for instance, that our large importers and merchants allow such extensive credit to European customers as they extend to the Asiatics? A perusal of the list of bankruptcies will afford interesting testimony on this point.

The settled progress of the Asiatic trader has not been without detriment to European enterprise. As matters now stand there is nothing to prevent them from obtaining the whole of the retail trade in the Borough. The Arab makes a peaceful citizen. He gives the police the minimum of trouble, if any at all. He is thrifty and can live upon an expenditure less than a shilling a day. His methods of business, which have proved so effective in commercial competition, possess the characteristic simplicity. Step into any of these shops or stores and you are surprised to find so many "assistants." A little investigation will show that these "assistants" are the brothers, but in most cases the friends, of the principal. He has brought them out to work for him and run his business. They are paid nothing in the way of salaries, but money is given to them, in the same way that the ordinary schoolboy receives his "pocket-cash." In the course of time they become thoroughly acclimatised to local conditions and well versed in the lines of their respective businesses. They are intrusted with the management of a shop which is run under their own names but which, of course, belongs to their principal. The rest is as simple as the water running down the mill.

Not the "Kafir Trade" Only

It is in this way that the Asiatic undersells his European neighbour. The money thus saved in trade goes to purchase the property. The Asiatic has long since absorbed the native trade. Running his business upon

such simple lines he was able to cater specially for it.

But his enterprise has not ended here. He has now entered the arena for the capture of European trade. Already he has made marked advance along this line. There are some who argue that the Asiatic competitor will not get beyond the native. But he has stepped outside the ordinary groove of the native trade. A look around the town shows what the Asiatic is doing to compete against his white neighbour. In all the important shops and stores conducted by these people, the style and class of goods seen compare favourably with the articles displayed in European stores.

This is not "kafir trade." It is an invitation to the European community. The shops are "got up" upon modern lines, and they are patronised by Europeans. Our people visit these shops because they can get the article they want at a shade less price than elsewhere. The Asiatic can sell as good an article as his white neighbour at a lower price and still make a profit, because his methods of business allow him to do so. For so long as they are accorded European patronage, for so long will they continue to undersell the English merchant. They supplanted him in the "kafir trade." They are making undisguised attempts to secure the strongest hold in the European trade.

With the rigorous enforcement of the Shops Closing Act, Asiatic enterprise will to some extent be curtailed. Up now the Arab has had splendid opportunities of firmly establishing himself in the town. Open at dawn and closed the last thing at night—he has enjoyed the acme of commercial freedom.

One of our leading merchants approached his Asiatic neighbour who was reputed to be underselling the white man out and out, and said that he was thinking of buying his place—and asked what he wanted for it. The Asiatic replied that he had no intention of selling his place, but added: "I was just wondering, Mr.—how much would you take for yours?" The merchant's reply is not on record.

THIRTY MILLION BIRDS FOR HATS.

—When the figures of the millinery slaughter-houses are counted up, says the *Animal's Friend*, they are rather appalling. Ten million birds a year, it was estimated, were required to supply the women of the United States with suitable hat trimming; forty thousand terns in a single season on Cape Cod, a million bobolinks near Philadelphia in a single month. England imports between twenty-five million and thirty million birds a year. Altogether it is estimated that between two hundred million and three hundred million birds perish each year to trim the hats of the women of the world.

Correspondence

The Ramayana

To the Editor of INDIAN OPINION.

Sir,—I have read the story of the Ramayana, in book-form, by Mr. Erasmus, with infinite pleasure. He may well be commended for his beautiful description, that, and his expanded ideas liken him unto Aristotle the Philosopher. Few will indeed surpass Erasmus in his masterly narration of the Epic Poem, but it requires some correction. For instance, Sita after her rescue and return to Ayodhya was banished by Rama from her home though she was pregnant. After wandering in the wilderness, she reached the hermitage of Valmiki, who took her under his protection. During her banishment she gave birth to a male child, and one day while on her way to draw water she left her child in care of the sage. On reaching the jungle she noticed some monkeys carrying their young with much affection. She was so touched by the sight that she returned at once and took up her child, and Valmiki missing the child, feared the cause of Sita, and so at once made a child out of sacred grass, hence the twins come into the story according to Erasmus; but Sita never bore twins as related by him. This is the one great error in his narrative.

I am, etc.,

J. S. DORR

Sea View.

Jan. 17th, 1905.

The Moral Influences of Indian Education

According to the Government of India, there are four principal agencies by whose active influence and aid morality can best be taught to the rising generation of Indians. The first and foremost of these is the influence of home life, the influence, that is to say, of parents, relatives and guardians. This is obviously a matter beyond the sphere of State influence. The advancement of education certainly has much to show with regard to this influence. The establishment of religious, semi-religious and social organisations throughout the country has done much to elevate the moral influences of the home in this country. Among those classes of people who have had the benefits of education, the moral surroundings of the home are exceptionable. There are, however, sections of the population whose ethical standards are certainly not what they should be, but it cannot be said that boys coming from their homes are altogether exposed to unhealthy and undesirable influences. The moral welfare of the youthful population of Schools and Colleges is where more carefully and more attentively looked after than in this country. In our own numerous Samajes, Sabhas

men make it a particular duty of their own to cater for the moral needs of young men, and the result is that the students who come from homes into which the practical influences of education have not penetrated to any extent receive quite as much attention as those who have had more favourable surroundings. Our countrymen of all classes who have the good of their motherland at heart are convinced that the moral welfare of the rising generation should be the special care of all who are interested in the good of India, because they feel that boys of to-day will be the citizens of to-morrow.

The second powerful influence is that of the teacher upon the pupil. We quite agree with the Government of India that this depends in the main upon the character and the capability of the teacher, and these, we hold, depend a good deal upon Government. Arrangements have no doubt been made by the State to start Training Colleges and Normal Schools for training teachers for schools of various classes. But it must be remembered that really good teachers will be forthcoming only when the pay and prospects offered are really suitable. At present, even in schools under the direct management of the State, the junior teachers are not at all well paid, and this is the reason why the profession of a teacher has no attractions for the best and most brilliant among our young men. It is quite true that the profession of a teacher cannot be made sufficiently attractive for men who are absolutely first class. But surely a good deal can be done to make it much more attractive than it is at present.

Third in importance comes the influence dependent upon the selection of suitable text-books and the determination of appropriate subjects and courses of study. The text books for Colleges are selected by Boards of Studies and the Syndicates of Universities, and the voice most potent in the selection is that of the Principals and Professors who have to teach them. As regards the schools, the selection is made by the Departments of Public Instruction on the advice and recommendations of the Provincial Text-Book Committees which are semi-government institutions. The Text-Book Committees are merely advisory bodies, and although their advice generally carries great weight, the final selection rests with Government. It is difficult to understand the remark in Mr. Risley's letter that on the Boards and Committees that recommend or select College or School text-books, the Indian element is in the majority. It is true that Text-Book Committees have Indian members, and on the University Syndicates also there are a few Indian gentlemen, but they are mostly servants of Government and do not constitute the majority. The number of independent Indian members is small. The Government is quite correct in saying that the influence for good of books and courses of study is not of full effect, it can only be by the closest co-operation

of the members who represent Indian opinion and who are necessarily more familiar with the mental characteristics of Indian students than their European colleagues can be." But it is in the power of Government to secure this co-operation. As things stand at present little or nothing is done by Government to invite independent Indians to co-operate with the officers of Government in this matter. *The Tribune* (Lahore).

The Indian National Congress

Its Origin and Development

By Mr. G. Subramaniam Aiyar, B.A.
(Late Editor of the "Hindu")

[From the "Indian Review"]

The establishment of the Indian National Congress, in the year 1885, and its first meeting in Bombay in the closing week of that year, inaugurated a new period in the history of modern India. It was an event full of significance regarding the social and political changes that the people of India had been undergoing since the establishment of British supremacy. Like all great events, it was the culmination of the joint operation of several factors in their progress under a peaceful and free Government. The abolition of the East India Company and the assumption of the Government of India directly by the British Crown, marked the commencement of a new era because it put an end to a regime of war and force, when the new foreign rulers gave almost their exclusive attention to foreign politics and had no leisure to attend home affairs. But even during that regime, forces were at work, which, though unseen and neglected at the time were gathering strength and rapidly developing as it drew to an end. Education and freedom of discussion, equality of laws, impartial justice, contact with a vigorous and progressive foreign race, did not fail to produce their natural effect. These forces, since the abolition of the Company, have worked with greater freedom and over wider areas have and slowly trained the people to a corporate life and continuous self-improvement and progress; and Indian society advanced with unsuspected rapidity towards the goal to which it was encouraged.

The earlier years of the new regime, inaugurated in 1858, were devoted to the repairing of the evil results of the mutiny and to the organisation of the Government machinery to the new conditions. Finance, public works, administrative reform, occupied the attention of Lord Lawrence and his successors. But when this accomplished work in this direction made a pause possible, the improvement of the condition of the people claimed attention, and as

the termination of the terrible famine of 1878 the Marquis of Ripon became the Governor-General of India. His administration was free from troubles on the frontier, from financial difficulties, and from famine, and the new Viceroy strenuously set himself to the task of devising measures for the material and moral elevation of the people. His well-meant and liberal endeavours met with the most violent opposition from British residents in India and brought out unsuspected formidable difficulties which a truly pro-Indian policy of British rule had to contend against. British Indian residents had all along been blind to the forces of progress that were connecting the Indian people into a new community. They did not comprehend the full meaning of Sir John Strachey's assertion that "the England of Queen Anne was hardly more different from the England of to-day than the India of Lord Ellenborough was from the India of Lord Ripon." The British Indian considered, as he foolishly considers even now, that the fruitful changes which had taken place around him in successive stages of political development had left the people of India simply as they found them, that the laws of evolution had not touched them, and that the Indian must remain, as he remained of old, the primitive creature of prehistoric strata. But the people of India, under the influence of their fresh born self-consciousness, thought differently of themselves. They did not feel that they were still the primitive creatures of pre-historic strata. They had become conscious of the freedom, rights and liberties that British government had irrevocably conferred on them. They knew their strength and fully reckoned on it and on the sympathy of the British Democracy.

Thus, the violence of the British Indian community measures intended for their good provoked a counter opposition from the educated classes, who for the first time learnt that in the ascendant class of British Indians they had always a force hostile to their advancement and that the only way of overcoming it was to organise and strengthen their own. They learnt that the surest and the only means of attaining their national ends was to present a bold front to unreasonable race hostility, and appeal to the British nation and the British Parliament for the fulfilment of the rights and privileges that the British constitution and traditions had conferred on them and the repeated pledges of the British sovereign and statesmen had guaranteed to them.

The most important outcome of this new national feeling took practical shape in the establishment of the Indian National Congress twenty-one years ago. Previous to that event, political associations had sprung into existence in various centres throughout the country, and while they were all then working independently and without

unison, the opposition of the British Indian community suggested the necessity of their working in co-operation and harmony towards the common ends of the nation. Each association had been endeavouring to consolidate public opinion and organise public activity within its own provincial sphere. The Madras Mahajan Sabha for instance, which was established towards the close of Lord Ripon's administration, held two successive Provincial Conferences in the Christmas week of 1884 and 1885, and the Indian Association of Calcutta had done the same. At the end of the year 1884, an Industrial Exhibition was held in Calcutta, and attracted Indian visitors from different parts of the country, and the leading public men of that place invited to a Conference the visitors from other Provinces. The departure of Lord Ripon, in December 1884, which was regarded as a national occasion, drew a number of Indian leaders to Bombay where at a consultation among them, the idea of a common gathering of patriotic men from all parts of India was, for the first time, reduced to practical shape. There was in Bombay an organisation called the Indian National Union which used to send telegraphic messages to London of important political occurrences in India, not only to acquaint the British public with the opinions of the Indian public, but also to counteract the effects of the one-sided representations that proceeded from the official quarter. Amidst such sentiments that were in the minds of most leading men throughout India the Indian National Congress was born, was illustrated by the speech of the late Dr. Rajendralal Mitra of Calcutta, who welcomed the delegates to the Congress when it held its second session in that city in December 1885.

It has been the dream of my life that the scattered units of my race may some day coalesce and come together; that instead of living merely as individuals, we may some day combine as to be able to live as a nation. In this meeting I behold the commencement of such coalescence. I hope the union will not be very distant. It may not be left to me to realise the sight, but it is highly gratifying to me that we are here assembled together, delegates from the North and from the South, from the East and from the West, all anxious to join in the work of one nation for the good of our country."

The same sentiments actuated other men of light and leading in Bombay, Madras and other capital cities of India, and they took a practical shape at the consultation in December 1884. Mr. A. O. Hume, who had just retired from service and who was actuated by a noble ambition to render to the people of India a substantial and lasting service in the cause of their regeneration, took upon himself to give them a permanent embodiment in an annual assembly consisting of representative Indians from the different parts of the country. From Bombay, whither he had come to join in the farewell to Lord Ripon, he went to Simla to place before the new Viceroy Lord Dufferin the idea of a national union that had

come into prominence in most of the leading men of India. What took place in this memorable interview and how the Congress took shape are related by Mr. W. C. Bonnerjee, in a preface he wrote for Mr. Natesan's "Indian Politics."

It will probably be news to many that the Indian National Congress, as it was originally started and as it has since been carried on, is in reality the work of the Marquis of Dufferin and Ava when that nobleman was Governor-General of India. Mr. A. O. Hume, C.B., had, in 1884, conceived the idea that it would be of great advantage to the country if leading Indian politicians could be brought together once a year to discuss social matters and be upon friendly footing with one another. He did not desire that politics should form part of their discussion, for there were recognised political bodies in Calcutta, Bombay, Madras and other parts of India, and he thought that these bodies might suffer in importance if Indian politicians from different parts of the country came together and they discussed politics. His idea further was that the Governor of the Province where the politicians met should be asked to preside over them and that thereby greater cordiality should be established between the official classes and the non-official Indian politicians. Full of these ideas he saw the noble Marquis when he went to Simla early in 1885 after having in the December previous assumed the Viceroyalty of India. Lord Dufferin took great interest in the matter, and after considering over it for some time he sent for Mr. Hume and told him that, in his opinion, Mr. Hume's project would not be of much use. He said there was no body of persons in this country who performed the functions which Her Majesty's Opposition did in England. The newspapers, even if they really represented the views of the people, were not reliable, and as the English were necessarily ignorant of what was thought of them and their policy in native circles, it would be very desirable in the interests as well of the rulers as of the ruled that Indian politicians should meet yearly and point out to the Government in what respects the administration was defective and how it could be improved; and he added that an assembly such as he proposed should not be presided over by the local Governor, for in his presence the people might not like to speak out their minds. Mr. Hume was convinced by Lord Dufferin's arguments, and when he placed the two schemes, his own and Lord Dufferin's, before leading politicians in Calcutta, Bombay, Madras and other parts of the country, the latter unanimously accepted Lord Dufferin's scheme and proceeded to give effect to it. Lord Dufferin had made it a condition with Mr. Hume that his name in connection with the scheme of the Congress should not be divulged as long as he remained in the country, and this condition was faithfully maintained and none but the men consulted by Mr. Hume knew anything about the matter.

(To be continued)

Facts and Comments

THE SKELETON OF AN INDIAN WAS found by the Natal police at Sydenham in an old hut on the Springfield flats, says the *Advertiser*. Indications show that the body must have been there at least three months. It is thought that the Indian, who was a pauper, went to the hut some time ago and died there of starvation.

WITH THE OBJECT OF reviving the accurate, systematic, and extended study of Hindu medicine as cultivated and practiced in India from the remotest times, it has been decided, says the *Rangoon Gazette*, to found a medical School with a hospital attached to it at Mylapore, in January next. Mr. V. Krishnaswamy Iyer, of the Madras Bar, has set apart Rs. 25,000 for the upkeep of the institution, which is to be known as the Venkataramana Medical School, in memory of his father. Experienced medical practitioners capable of imparting instruction to the pupils in Charaka, Bhata, Susruta, and other celebrated treatises on indigenous Hindu medicine and surgery, of recognised merit, are to be employed to take charge of the school and the hospital.

A BISHOP'S WARNING. — The Bishop of Liverpool, in a sermon at Liverpool Cathedral, said there are not wanting signs that there is threatening a break-up of the old English style of home, and with it that home influence which had helped to make this country what it was. In the upper classes nurses and governesses were taking the place of the mother, and schoolmasters and college tutors were expected to fill the place of the father. So great were the claims of business and politics supposed to be, that fathers and mothers declared that they had no time to look after their children. What was the remedy? It lay in the revival of true home life. Marriage must be treated with the utmost honour and reverence, and we must uphold the pure and reverent love of one man for one woman. The claims of Society must never be allowed to compete with the claims of home life. — *Reynolds's*.

FIVE MINUTES WITH A BLACK MAMBA. — Mr. W. Warrenton, Stanger, relates the following incident in the *Natal Mercury*: One of my indentured Indians had what I consider an adventure with a large snake a few days ago. He was returning to the barracks with his hoe on his shoulder, when out in the open he nearly stepped on a black mamba, measuring 9 ft. in length. The snake cleared for all it was worth in the direction of a sluit, distant about 50 yards, followed by the Indian, who made several unsuccessful attempts to strike it with his hoe. When within 5 yards of the sluit, he pinned the snake to the ground, about four feet from its tail. The snake pluckily held on to the hoe, and dodged the snake's head, striking out in the air. A coolie dog, who had been bitten and was lying down, was killed by some of the snake's blood. The Indian had rather an exciting experience, but did not at the time realise the danger he was in.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીક્સ—શનીવાર, તારીખ ૨૦ મી જાન્યુઆરી, ૧૯૦૬.

અંક ૩

અકવાડિક પંચાંગ.

ખ્રોસ્તો-તા. ૨૦ જાન્યુઆરીથી તા. ૨૬ જાન્યુઆરી સુધી ૪૦ સં. ૧૯૦૬.
હિંદુ-પોષ વદ ૧૦ થી, માહ સુદ ૨ સુધી, સંવત ૧૯૬૨
ચુસસમાની-તા. ૨૪ જાન્યુઆરી તા. ૩૦ જાન્યુઆરી સુધી ૧૮૨૩ કીજરી.

વાર.	ખ્રોસ્તો તારીખ.	હિંદુ તીથી.	ચુસસમાની તારીખ.	સુર્યાસય ક. મી. ક. મી.	સુર્યાસય અસ્ત. ક. મી. ક. મી.
શનિ...	૨૦	૧૦	૨૪	૫ ૧૯ ૫ ૫૭	
રવિ...	૨૧	૧૨	૨૫	૫ ૨૦ ૭ ૫૭	
સોમ...	૨૨	૧૩	૨૬	૫ ૨૧ ૭ ૫૮	
મંગળ...	૨૩	૧૪	૨૭	૫ ૨૨ ૭ ૫૮	
બુધ...	૨૪	૩૦	૨૮	૫ ૨૩ ૭ ૫૭	
ગુરુ...	૨૫	૧	૨૯	૫ ૨૪ ૭ ૫૭	
શુક્ર...	૨૬	૨	૩૦	૫ ૨૫ ૭ ૫૬	

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૨૦ જાન્યુઆરી, ૧૯૦૬.

કરીએ તેવું પામીએ.

નાતાલમાં, હિંદુસ્થાનથી કરારનામાં મળુરો આવવા લાગ્યા ત્યાર પહેલાં હિંદીઓની વસ્તી સમુગી નહોતી. આજથી ૪૦ વરસપર નાતાલની સ્થિતિ અતિશય અસ્થિર હતી, અને પાયામાં ઘણા જવાનો બચ હતા; તેથી એ સંસ્થાને ઉગારવા અને આપાદ કરવા હિંદી સરકાર મદદ લાઈ, અને બહુ સસ્તે પગારે હિંદુસ્થાનથી આ સંસ્થાનમાં મળુરો કરારનામાં આવવા લાગ્યા. આ મળુરો આવતાંજ નાતાલની સાખ વધી, અને સંસ્થાન આપાદ થવા માંડ્યું. આ આપાદાની હિંદી મળુરોને પ્રતાપેજ થતી એમ તે વખતના નાતાલના વતનીઓ બહુ સારી રીતે સમજતા, અને તેથી તેમને રાજી રાખવા પ્રયાસ કરતા, એમ સમજતે કે રાજી રાખે કરારના પૂરે મતાં તેઓ હિંદુસ્થાન પાછા નહિ જાય, અને નાતાલમાંજ વસી ખેતી કરી જમીન સુધારે આંજીને હાથ ધરે. આવી સ્થિતિમાં હિંદીઓને જ મળુરોમાં વસવું શરૂ કર્યું. હિંદીઓને જ મળુરોમાં વસવું શરૂ કર્યું.

મળુરોની મુદત પૂરી કરી દુકાને કાદસ માંડી. ધીમધીએ હિંદીઓની વસ્તી વધતી ગઈ. અને તેપરથી મોરિસપી હિંદી વેપારીઓએ પશુ આરવું શરૂ કર્યું. પહેલાં તેમને કાંઈ હરકત નહોતી; પરંતુ જેમ સંસ્થાન આપાદ થતું ગયું તેમ તવા તવા વતનીઓ વિચારતથી આવતા થયા. અને વેપારીઓની અદેખાઈ થવા લાગી; તેમ હિંદી મળુરો પ્રાપ્ત આવવા લાગ્યા અને વસવા લાગ્યા એટલે તેમની પ્રજા કદર એકરી થવા લાગી. આજથી ૨૦ વરસપ. હિંદીઓ સામાં એવી સખત લાગણી વગદાર આદમીઓમાં યદ્ય કે સરકારે ખાસ કમિશન નિમી આખાં સંસ્થાનમાંના સંબંધિત ગૃહસ્થોની જુગાની લીધી. સુકાદો કરેક રીતે હિંદીની તરફેણમાં ગળે— હિંદી મળુરો વગર સંસ્થાન નીએ નહિ, અને વેપારીઓ સારી ગરજ સારે છે. કમિશને આવો ફેસલો કરીએ તે કાંઈ કેટલા તોફાનીઓને પસંદ પડ્યું નહિ. અને તેથી તેઓએ ખાસ વેપારી સામાની લડત ચરી રાખી. હિંદી વેપારીઓ સાહસ અને કરકસરથી એ પેસા હમાતા તે તેઓ જોઈ શકતા નહિ; અને નાતાલમાંજ નહિ પણ દક્ષિણ આફ્રિકામાં કામ કામ ન્યાં જ્યાં તોફાની ટોળાંઓ જોરા પર હતી ત્યાં ત્યાં રમખાણ થવા માંડ્યું. ટ્રાન્સવાલ અને ઓરેન્જ ફ્રી સ્ટેટમાં હિંદી મળુરો નહિ એટલે ત્યાં ફક્ત વેપારી સામાંજ કુમલા થતા હિંદીઓને કમનસીમે ૧૮૮૫ માં ટ્રાન્સવાલની સરકારે વિચારતની સરકારની સંમતિથી હિંદીઓ સામાં કાયદો પસાર કર્યો, અને ત્યારથી તમામ દક્ષિણ આફ્રિકામાં હિંદીઓ વિરુદ્ધ તોફાન વધારે એસથી થવા લાગ્યાં. થોડાં વરસમાં ઓરેન્જ ફ્રી સ્ટેટમાંથી હિંદી વેપારીઓને કાંડી કાઢ્યા, અને નાતાલને સ્વરજ્ય મળ્યું. એટલે એ સંસ્થાને પશુ હિંદીઓના હક છીનવા અને અપમાન કરી બગાડી મુકવા કાયદા કરવા માંડ્યા નાતાલને હિંદીઓ સામાં કાયદા ઘડતાં પ્રથમ ગહુ મુકેલ લાગ્યું, કારણ કે હિંદી વસ્તી નજી નહોતી, અને હિંદીઓ વેલ આપી શકતા; તેથી અગ્રેસરોએ હેડા વિચાર કરી હિંદીઓના વેલ હુંડવી લેવા પ્રથમ પ્રયાસ કર્યો, અને અતે તેમાં ફાળ્યા. હિંદીઓના વેલ ગયા એટલે મેરઝોના પગમાં જોર આપ્યું, અને ત્યારથી આખીને પ્રિટિક સરકારની રાંક

હિંદી પ્રજાપર નહિ ઝાજતો જુલમ મુજરવા માંડ્યો છે.

આવી કામ કામ દુર્દશા થવાનાં હરે કારણો તપાસીએ. પહેલું, હિંદી સરકારની રૈયત તરફ બેદરકારી. જે સરઆતથીજ હિંદી સરકારે રૈયતનાં રક્ષણની કાંઈપશુ કાળજી બતાવી હોત તો આજ આ ગતિ થાત નહિ. બીજું (અને આપણે બીજાં કારણપર ખાસ ધ્યાન દેવાની જરૂર છે), આપણે આપણી ફરજે અદા કરી નથી, અને પહેલું કારણ સખળ રહે છે તે આ બીજાં કારણથી, એટલે આપણી અજાનતા અને બેદરકારીયા. હિંદુસ્થાનમાં ઈંગ્લેન્ડની સત્તા સ્થપાવાને લગભગ ૧૫૦ વરસ થયાં, અને તે છતાં આપણે તેઓની રાજનીતિ સમજતા નથી અને મુશીબતો બોગવીએ છીએ. ખુદ રાણીનું રાજ થવાને આજ ૫૦ વરસ થયાં આખ્યાં; અને હિંદુસ્થાનની દહારે દહારે કંદાકી અવરથા થવા છતાં પ્રિટિક રાજનીતિપર ખાસ કરી વેપારીઓ ઘટનું ધ્યાન નથી આપતા એ આસે સની વાત છે; તેમાં સાહસિક પરદેશ વેકનારા વેપારીઓને વધારે નીચું જોવાનું છે, કારણ કે તેમને મળેલા તકના તેઓ લાભ લેતા નથી, અને તેથી સાહસને સારે માર્ગે દોર વાય તેહનું દોરી શકતા નથી. સ્વરાજ્યવાળાં સંસ્થાનોમાં વસતા વેપારીઓએ તો ખસુસ રાજનીતિપર ઘટનું ધ્યાન આપવુંજ જોઈએ. અને તે નથી અપાતું તેથી તમામ હિંદી કોમને બહુ દુઃખ થઈ પડે છે. આ વાતમાં એસાઓ પાસેથી બહુ સિખવવાનું બાકી રહ્યું છે; જે આ વાતત આપણે લક્ષમાં રાખી મચન કરીએ તો આપણી પીડા ટળે એટલુંજ નહિ પણ તેની અસર હિંદુસ્થાનમાં પશુ થાય. જરા માણસાઇથી વિચાર કરી આપણે જેવું બેઠએ કે આપણામાં ખોડ આપણુ કેટલી છે અને કેવી છે. અને પછી તન બન અને ધનથી તે સુધારવા બનતી દોશિશ કરવી જોઈએ. આમ માણસ સમજ શકિતથી કરી શકે છે, અને સમજ શકિત કેળવણીથી દીપી નીકળે છે; એટલે પહેલું ધ્યાન કેળવણીપર આપવું જોઈએ. જ્યાં લગી આપણે કેળવણીમાં પછાત છીએ ત્યાં લગી કાંઈ સુધારો કરી શકવાના નથી. વિદ્યા વિનાનો આદમી કમેરા પશુ ગણાયો છે, અને દહારે દહારે એવો વખત આવતો જાય છે કે બાજી આજુસની દોરથી પશુ બોધી

કદર થશે. આપણે જાતે સુધરવા મહેનત કરવી, અને તે સાથે આપણાં બાળબચ્ચાંને પણ સંસાર સાગર તરવા તૈયાર કરવાં એ આપણી એક મહોદી ફરજ છે. આ ફરજ અદા કરવા આપણે કાંઈપણ ખર્ચ રાખી તજવીજને કાપી છે? અમારે દિલગીરી સાથે કહેવું પડે છે કે નહિ, સમગ્રી નહિ. એકાદ નહાની નિશાળ કાંઈ શોધ સેવા થતી નથી. જેમ હિંદુસ્થાનમાં અસિગદ ફોલો, ફરગુસન ફોલો, દયાનંદ ફોલો, અને નાતાલમાં સેન્ટ એડ્વેન્સ ટ્રેનિંગ ફોલો જેવી કેળવણી આપવા સારું રચપાઠ છે. તેમ એક નાતાલ હિંદી કોલેજ ડર્બનમાં થાય, અને રાહેરે રાહેર અને ગામે ગામ હિંદી છોકરાં સારી નિશાળો ખુલે (હિંદુ સ્થાનમાં સરકારી નિશાળો છે તેવાં ધોરણ પર), તો આપણા અંગ્રેસોએ એક મહોદી ફરજ અદા કરી કહેવાય. જો પહેલા વસ નારા આગેવાન વેપારીઓએ આ વાત પર વિચાર કર્યો હોત તો: અદેખા ગોરાઓની એક હબિસ ઓછી થાત, અને 'ફૂટ સેક' અને 'કુલી' સખ્તો છુટથી વપરાત નહિ, અને ભરી બજારમાં હિંદી વેપારીઓનું અપમાન થતું તે તેટલે ફરજને થાત નહિ. કેળવણીનો પ્રચાર થતાં પોતાના હક બળવજ અને સાંવજનિક બાબતમાં અનિપ્રાય દર્શાવવા ખાસ વર્તમાનપત્રોની જરૂર જણાય. આજથી ૫૦ વરસ પર ડર્બન આમડું હતું, છતાં તે વખતના ગરીબ ખેડૂતો ને દુકાન દારોએ મરકપુરિને નિભાવું એટલુંજ નહિ પણ એટલો ટેકો આપ્યો કે અંડવર્ટાઈઝર પણ નીકળ્યું અને આજ બંને પત્રો ધમ ધોકાર કામ ચલાવે છે અને દરરોજ બે અને ત્રણવાર છપાય છે. લેડિસમથ જેવાં ગામ ડાંમાં પણ પોતાનું છાપું. આનું કારણ એજ કે ગોરાઓ કેળવણીની કદર ખુલે છે. હિંદી વસ્તી ગોરી વસ્તી કરતાં વધારે છે તે છતાં મહીને એક સિલિંગ આપી, સવાધામ આદમી છતાં, એક હાઉસન ઓપિનિઅન જેવું છાપું પણ નિભાવી શકતા નથી! જો સારો ટેકો મળે તો એજ ૫૪ રોજીદુ થઈ શકે, અને તેથી અતિસય લાભ કરી શકે. જો આજથી ૧૫ વરસ પર આવું પણ હિંદી ઓની વહીલાત કરનારું છાપું હોત તો અમે ગાનીએ છીએ કે નાતાલમાં હિંદી સામાં કાયદા ન થાત, અને તેની અસર તમામ દક્ષિણ આફ્રિકામાં જણાત; અને ગોરાઓ વિચારીનેજ બેગત. પણ દીર્ઘદષ્ટિના વાંધા, એટલે આગળના આગેવાનોએ આવી વાત બ્યાન પર લીધી નહિ, અને પરિણામે આજ હિંદી પ્રખરે અપમાન અને દુઃખ ખમ્યાં પડે છે. સરકારી અને સામાજિક

બાબતોમાં પણ એજ કસ્તોથી તેમ પેસાના અતિ લોભથી પહાત રહ્યા. ગરીબોની સ્થિતિનો કાંઈપણ વિચાર ન કર્યો. પોતાની અણધારતાથી કોમને કેટલું નુકસાન થાય છે તેનો ખ્યાલ ન કર્યો, પણ માત્ર સ્વાર્થ, નીચ સ્વાર્થ નીચ ભરિત કરી, મુસાદર સારું ધરમશાળા નહિ, કે જ્યાં ગમે તે કોમના મુસાદરને વિસામો મળે; છપ્પીતાલ નહિ કે જ્યાં ગરીબ ખરદ ઓરત અને બચ્ચાંની સારવાર થાય, કમળ નહિ કે જ્યાં ગરીબને તવંગર, વેપારીને ખેડૂત-કોમના દરેક જાતના માણસો છુટથી મળી શકે અને પોત પોતાના વિચારો દર્શાવી અને ચર્ચાવી શકે. કોઈગામ કે ચહેરમાં પંચ થયું નથી કે જે તકરારના દહાકા કરે, અને તેથી હિંદી કોમને હમરો પાડે ડના બદામત અને વહીવટના ખરબામાંથી બચાવે. પોતાના ખુદ સ્વાર્થ સારું બિલિંગ સોસાએટિઓથી ઓરાને કેટલો લાભ થાય છે તે એવા છતાં એક એવી મંડળી હિંદીઓએ કાપી નથી, કે વેપારી છતાં હિંદુસ્થાન સાથે રોજગાર સારો કરવા બંધ બનાવી નથી, અને તેમ કરી વરસ દહાડે હમરો પાડેડો વંશવ બચાવવા તજવીજ કાપી નથી! આવી કાંઈક સમગ્ર હોત તો, મારિસ્તર્ગના મિ. નેડુની લાખો પાઉડની મિલકત ૨-૨૫ ટામાં વેચાત નહિ, અને ડર્બનમાં રાખીપીતું ૨૫ હજારનું મકાન ૧૦ હજારમાં વેચાતા હાથ માં જાત નહિ (આ વેચાણોથી હિંદીઓનું નાક મથું છે); તેમ કાંઈ કેટલા ગરીબ ખેડૂતો અને દુકાનદારો આ નાણાં બીડના વખતમાં ખુવાર થાત નહિ.

આમ ઉપલી અને એવીજ બાબતોમાં આપણા આગળના આગેવાનોએ પોતાની ફરજ અદા કરી નહિ, અને શરમ બરેલી ખેદરકારી અને નાલાપતાત બતાવી, તેનાં પરિણામ આજ આપણે ભોગવીએ છીએ. અમને લખતાં ખુશી ઉપજે છે નાતાલમાં ધાડ પડવા માંડી ત્યારે આગેવાનોની આંખ ખુલતી થઈ, અને તેઓ પોતાની ફરજ પર વિચાર કરવા લાગ્યા, અને તે આજ કરવા નાતાલ હાઉસ કોલેસ રચાવી શરૂ થાત કાપી. કોલેસની રચાવના કરવામાં જે અંગ્રેસોએ ભાગ લીધો તેમનો હિંદી કોમે સદા ઉપકાર માતવો એકએ; કારણ કે તેમણે તમામ અધારમાં રોડની કરવી શરૂ કરી. આપણે કમનસીમે તેમની ઉલટ અને હોસ વરસ બે વરસમાં ઠી પડી ગઈ. પણ આજે તો તેઓ કેવું કામ કરી શકે, અને કેવી રીતે એકસંધ સ્વસાંવજનિક કામ માથે ઉપાડી બે તેનો હાખરો (કોલેસ) બેધાથી ઉમેદ રહે છે કે હમણાંનો ખારિક વખત વિચારી તેઓ હુસ્તી ઓડી પાછા

જાગૃત થશે, અને પોતાની આ જમાનાની અને હવે પછીની હિંદી પ્રજા તરફની ફરજ સમજી તે કરવા હંમેશા તત્પર રહેશે. જેમ આરંભમાં દર્શાવી ગયા કે આગલી સ્થિતિ બાબત વિના નવા આવતા ગોરાઓ હિંદી ઓનો તિરસ્કાર કરવા લાગ્યા. તેમ દુર્ભાગ્યે, આપણા હિંદી બાઇઓમાં પણ કેટલાક એવા છે કે જે અંગ્રેની કાંઈ હકીકત બાબત વિના હાલની કોડોની સ્થિતિની જોખમદારી કોલેસ પર ફેલે છે. આવી વગર વિચારી વાત ફેલાવવાથી કેટલું નુકસાન થાય છે તેનો તેઓ ખ્યાલ કરતા નથી. આ ગેરસમજ દૂર કરવા ઉપર અમે બતાવી ગયા છીએ કે હિંદીઓ સામાંનું તોફાન કોલેસ રચપાઠ તે પહેલાં ૧ વરસ પર આણુ હતું, અને કોલેસે લડત ચલાવવા માંડી તો ટ્રાન્સવાલના કાયદા નાતાલમાં છુટી શક્યા નહિ. ટ્રાન્સવાલમાં ૧૮૮૫ નો અને કાયદો તે વખત એકાદી કોલેસ હોત તો થાત નહિ, કારણ કે હિંદીઓ વહી સરકારની ગેરસમજ દૂર કરત, અને તેથી કાયદો બહાલ થાત નહિ. કોલેસે જ્યાં લગી ખરાં મનથી કામ લીધું ત્યાં લગી કનેક મેળવી છે; કુસંપનો સડો પેડો પછીજ તક લીધા ખરેખર વધવા માંડી. સલાહકારોની સલાહ પ્રમાણે જો કામ કર્યું કરવું હોત તો આજ નાતાલમાં હિંદીઓની સ્થિતિ બહુ સુધરી હોત એ તો બધા કબુલ કરે છે. ઉવ ટમાં, આજ અમે હાલના આગેવાનોને અરજ કરીએ છીએ કે ઉપલી અને એવી બાબતો પર પૂરતો વિચાર કરશે અને ફરજ અદા કરવા સજ થશે. હાલનો મામતો મંજીર છે; પણ હિંમતથી તમારું કંતવ્ય કરશે તો આગામી ખાત્રી છે કે હિંદી પ્રજાની હાલની અત્યંત કોડોની સ્થિતિ સુધરશે, અને હાલની અને હવે પછીની હિંદી પ્રજા તમારો ઉપકાર માનશે. તમે બાચ બીડશે તો આપણા વિશ્વાસ અને હિંદુસ્થાનના ખેરખાંઓને શૂર ચહશે, અને જપ મળશે; કારણ, સત્યને હંમેશ જપ થાય છે.

સાબ્બાશ રિયમંડ.

રિયમંડથી મળેલો કાગળ અમે આજ ખીજે ઠેકાણે છાપીએ છીએ. તેમાંની હકીકત વાંચી અમરે બહુ આનંદ થયો છે. એ મંડળને અમે ખરાં દિલથી મુબારકબાદી આપીએ છીએ, અને ઉમેદ રાખીએ છીએ કે એવાં લાભદારી અને ડાહ્યાં પગલાં ગમે ગામ અને રાહેરે રાહેરે લેવાશે.

હિંદુસ્થાનમાં આગેવાં છાપાં બંગાળામાં થતા માત્રા જુલમની હકીકતની બરપૂર છે.

સૂચના.

અમારું અહીં લખી ગયા તે પ્રમાણે આજ અમારા હિંદી બાહ્યોને કેટલીએક સૂચના કરી એ હોય; આજા છે કે તેપર તેઓ ઘટતો વિચાર કરશે. નાતાલમાં જેટલા હિંદીઓની સામાના કામગીરી થયા તે અહીં મિ. એવન્સની ટોળીના હાથમાં રાજસાગમ હતી તે અહીં સામાના થયા છે; હવે પ્રધાન મંડળ લિબરલ થવાની વાત છે, અને હિંદુસ્થાનની પ્રજા એ ટોળી ન્યાય કરશે, અને સ્થિતિ સુધારશે એમ માને છે, તેમ અને પશુ માનીએ છીએ. પ્રધાન મંડળને આગળથી આપણી હકીકત પૂરી રીતે સમજાવવી એમાં હલપણ છે; અને હિંદુસ્થાનમાં લોર્ડ મિટો નવાજ ગયા છે તે તેમની ખાતરી કરવી કે હિંદી પ્રજા પશુ પરદેશ ગએલા હિંદીઓનાં હિત સાથે ઇતેજાર છે, એ આપણી દરજ છે. આ દરજ બાળવવાના સંબંધમાં આ સૂચના આ છે :-

(૧) લંડનની સિટિસ કમિટી તથા ઇસ્ટ ઇન્ડિયા એસોસિએશનને દક્ષિણ આફ્રિકાની તમામ હિંદી મંડળોએ તરફથી અરજ કરવી કે નવાં પ્રધાન મંડળને દક્ષિણ આફ્રિકામાં વસતી હિંદી પ્રજાની કોઈકી અવરધાનો ખ્યાલ આપવો, વર્તમાનપત્રો તેમજ પોલિટિકલ સભાઓ અને અગ્રેસરોને અહિં યતો અન્યાય સમજાવવો, અને હીક લાગે તેમ અગ્રેની સ્થિતિ સુધારવા પ્રયાસ કરવો.

(૨) હિંદુસ્થાનમાં કોંગ્રેસની દરેક છાત્રાની કમિટીને ઉપર મુજબ અરજ કરવી—ફર એટલેજ કે પ્રધાન મંડળને બદલે લોર્ડ મિટોનું નામ મુકવું, અને તે નામકારની આંખ ખોલવી કે હિંદુસ્થાનની પ્રજા આ જાણતું મંજીર મળે છે.

(૩) ઉપલી અરજ નેઓ ખુશીથી સ્વીકારશે, પણ અગ્રેની અગવડથી બનતી મદદ નહિ કરી શકે તેથી દરેક મંડળને ૧૦-૨૦ પાઉંડ આગળથી મોકલી વિનંતી કરવી કે એ રકમ હપાગણી, કપાસ અને પરચુરસુ ખર્ચ કરવામાં વાપરવી.

(૪) આ રકમ તમામ દક્ષિણ આફ્રિકામાંથી ઉપરાવવી.

(૫) દક્ષિણ આફ્રિકાની દરેક હિંદી સભાએ અગ્રત રહી વિશ્વપત અને હિંદુસ્થાનના જેરમાંએને ઉત્તેજન આપવું અને નહિનું ઠસેબ ઉલટવી કાઢવું.

(૬) શ્રીમતી ગણા આજ કરી મરીમોને

બહુ કનડે છે તેથી નવાના દુકાનકારો અને તમામ જનસમૂહ અગ્રેસરો સુરત દેખાય ત્યાં તેઓએ તેમને જાગૃત કરવા પ્રયત્નો કરવા, અને વિવેકથી કામગીરી કરી કામ કરાવવું.

(૭) ખાતરી તકરાર અને દેવ કારે મુકી એક સંપ થવું. જ્યાં લગી સંપ નહિ હશે ત્યાં લગી કાંઈ પરકમ થશે નહિ. તમામ દક્ષિણ આફ્રિકાની સભાઓએ એકમેકનાં કામથી વાકેફ રહેવું, અને કાંઈ મારે પડ્યું અરજી દોષ તો પહેલાં સારી મસલત કરવી કે નેથી પાછળથી ગેરસમાજ થાય નહિ;

અને દરેક પ્રકારે દક્ષિણ આફ્રિકામાં વસ્તા દરેક જાત અને પદાના હિંદીઓમાં સંપ વધારવા બનતી કોશિસો કરવી.

મિ. એવન્સનો કાગળ.

મી. મેરીસ એવન્સે વર્તમાનપત્રોમાં એક લાંબો કાગળ લખ્યો છે તેમાં જણાવે છે કે ગીરમીટીઆ હિંદીઓને નાતાલનાં કામગીરી કરવાનું બંધ થવું એમ છે. ચીનાઓને ટ્રાંસવાલમાં કામગીરી થતાં બંધ કરવાનો હુકમ વિલાયતથી આવ્યો છે તે ઉપરથી આ વાત મી. એવન્સે નાતાલમાં ઉઠાવી છે. મી. એવન્સની કેટલીક દલીલો બરેબર જેવામાં આવે છે, જેવી કે હિંદી મજૂરોના આવવાથી કાદરોને કામ મેળવવાની ઓછી તક મળે છે. મી. એવન્સ એમ માને છે કે ગોરાઓની દરજ કાદરોએને કેળવણી આપી હુશીઆર બનાવવાની છે પણ એઓ સાહેબ સુધી જાય છે કે કદાચ ગીરમીટીઆ હિંદીઓ આવતાં બંધ થાય તોપણ નાતાલમાં હિંદીઓની બહુ મોટી વસ્તી રહેશે—એ વસ્તીનો શો ઉપયોગ કરવો એ વિચેના વિચાર તેમણે મારે ક્યાંજ નથી. કેળવણી ના વડા મી. બારનેટ કહી ગયાં છે કે નો હિંદીને પુરતી કેળવણી આપી પાવરધા નહિ કરવામાં આવે તો તેઓની અસર ગોરાઓની ઉપર ખરાબ થાય. કોઈ પણ રીતે હિંદીઓ ગોરાઓના પ્રસંગમાં નજ આવે એ તો બનવા જેવું ત્યાં તો પછી હિંદીઓ અજાન અને નબળા રહે તો જેમ શરિતું એક અવધવ બગડેલું દોષ તો આપા શરિતને તુકશાન કરે તેમ એક દેશ માં રહેનારા માણસોમાંનો અમુક બાગ અજાન દોષ તો તેનો કાંઈ બીજા બાગને લાગત વિના રહેજ નહિ. વળી આખી દુનિયામાં એવોળ અનુભવ જેવામાં આવ્યો છે કે જેની ઉપર મુલમ થતો દોષ તેના કરતાં જુદામ કરનારને અતી પધારે

તુકશાન થય છે. મી. એવન્સ નાતાલ તથા દક્ષિણ આફ્રિકાને સાથે જે સાચા વિચારો ધરાવે છે તે વિચારો જ્યાં સુધી હિંદીઓને હક આપી તેઓને સારી રીતે સમજામાં લાગ નહીં લેવ ત્યાં સુધી તેઓના વિચાર કદી પાર પડવાના નથી. આ વાત અમારા હિંદી લખાણથી બગે તેના મનપર હસાવવા પ્રયત્ન કર્યો છે. અને જે સ્થિતિમાં ગીરમીટ વાળા માણસો આવે છે તે સ્થિતિ અટકાવવા માં મદદ કરવાનું પણ લખ્યું છે. એક તરફથી જે આપણને હક ન મળે તો ગીરમીટીયા મજૂરોને મોકલવાનું બંધ કરવાની માંજણી હિંદી કોંગ્રેસે કરી છે, અને બીજી તરફથી મી. એવન્સ લગત બીરી રાખે તો કાંઈક પણ આપણી સ્થિતિ સુધારવાનો સંભવ છે.

ટ્રાંસવાલમાં રેલવે શેડન ઉપર ઇ.અ.

મી.અ.બર્ગમાં એક હિંદીને શેડન ઉપર ઉભા રહેવાની મનાઇ કરેલી હતી તે ખાખત તેણે બીટીય ઇડિઅન એસોસિએશન ઉપર એરીટેવીટ મેકલાવી છે. શેડન ઉપરના સત્તાવાળાઓએ તે હિંદીનું બહુ અપમાન કરેલું જણાય છે બીટીય ઇડિઅન એસોસિએશનના પ્રમુખે તે એરીટેવીટ રેલવેના ચીફ ડ્રાઈક મેનેજર ઉપર મોકલાવેલી છે. અને ઉમેદ રાખી સકાય છે કે ચીફ ડ્રાઈક મેનેજર તે ખાખત પુરતી તપાસ કરી ખરાબ કાઢ આપશે.

પારલા મેંટની નવી ચુંટણી.

અમને બણી દિલગીરી કપડો છે કે મિ. કાદાબાઈ નવરાજ સર મંચેરજ બાવનગરી અને મી. મહેકની પાર્લામેંટની વિશ્વપતમાં થતી ચુંટણીમાં કાર થઇ છે.

ચેતવણી.

રવિવારે વેપાર કરવાના વાંક મારે ઓવર પોર્ટના એસ. ડી. મહમદની દુકાનના એ બાગીકારોને દંડ થયો છે. બહુ દિલગીરીની વાત છે કે કેટલાક દુકાનકારો હજુ ચેતીને આજતા નથી; આજેવાનોએ આવી ખાખત ઉંચકી સહ કાંઈ બદોખત કરવો જોઈએ. એકને પાપે વધારું ફો, એ જુલુ બાઈએ નહિ.

હિંદુસ્થાનની કપાસ—સ્વીમર અમ લાકી મારફત જનારી કપાસ તા. ૨૪ રૂી જાણ્યુઆરીના રોજ બંધ થશે.

ચરચા પત્ર.

0

અમારા ચરચાપત્રીએ નીચેના નિષ્ક્રમે ચાલ રાખશે તે તેઓના પૂર્વે ઉપર ઉપર આન મળવાનો સંભવ છે.

1. કાચળની એક જાણુએ લખવું.
2. અક્ષર ચોખા સાહીથી લખવા.
3. નામ તથા ઠેકાણું બરોબર લખવા, તે હમેશાં બહાર પાડવા સારું નહિ પણ અમારી જાણને સારું.
4. લખાણ હમેશાં કૂંડ અને યુક્તિસર કરવું.—[અધિપતિ.]

વેપારી—તમારા કાચળને જવાબ કોંગ્રેસ ના સેક્રેટરી સાહેબો આપે તેા કી એમ બારી, કાચળ છપાયા પછી અમે તેમને વિનંતી કરી, અને તેને માન આપી તેઓ સાહેબે જવાબ મોકલ્યો છે; પરંતુ જગાની તંત્રાસને કીમે આજ છાપી સફતા નથી. કીવની નકલ છાપવાની તમે માંચણી કરો છે તે સંબંધમાં અમે બારીએ જાણે કે મતલબ છાપેથી મરજ સુધારી. તમે જાણો છે કે કીડ લખાણથી લખાણ છે, અને તેની નકલ છાપે કાંઈ ખાસ લાભ મતો હોય એમ અમને લાગતું નથી. તમે લાંબાનિક કામમાં લાભ લેવા માંડ્યો તેથી જુનારો બાદી આપીએ જાણે, અને હમેશ રાખીએ જાણે કે હવે દેશ સેવા કરવા કમર કરી બહાર પડે. તમારા જેવા જુદરો લોકો જાણ કરવા આજળ પડે તેા કોંગ્રેસ જાનૂત વાય એટલું નહિ પણ તમામ દિહી પ્રત ને તેથી લાભ વાય. હાલ જાનૂત થવાની જરૂર છે.

અમ હં એમ

રીચમંડ અનનુમન હસ્તામ.

હ. જો. ના અધિપતિ જો.

તા. ૧ જાન્યુઆરી અને ૧૯૦૬ ના રોજ અહીંના જુલુમના બાધકોની સંજ્ઞા લખવા માં આવી હતી જેમાં કીડ મી. મોહમદ અકર તરફથી જેવી દરખાસ વાંચી સંજ્ઞા વખામાં આવી હતી કે જાણ માટેની તા. ૧ થી કુલ દુકાનો સાંભળાં પાા વાંચે જાણે કરવી એવા સરકારી કાયદો બંધાયો છે. જેથી સરકારી કાયદા મુજબ જાણે કરવાની આપણે ફરજ પડી છે. દુકાનો જાણે થવા બાદ જાણી દુકાનદારોના માણસો એકમે નેપારે એક જીલને ત્યાં જાણે પેતાનો જાણ વાતચીત તેમજ મરજી થી જાણમાં જુમાવસે, જેથી અહીંયા એક રકુલ જાણે કે જોનાથી તે પેતાનો જાણ જાણે કાચે માં નહીં જુમાવતાં રકુલમાં જુમાવે કે જેના થી પેતાની જાણે કાયદો થાય, અને જેમાં અંગ્રેજ, મુજરાલી, ઉરદુ અને અરબી એકમ શીખવવા, જેવી દરખાસ વાંચી સંજ્ઞાવવા

માં આવી હતી. આથી સલામાં હાજર સાહેબો પણ ખુશ થયા અને મી. મોહમદ અકરની દરખાસને મી. હમ્મદીમ સુપ્રીમ મી. કાસમ હસમાઈલ મી. એમ. એમ. જહાત, કીડ સામુદીન હાલ અને હમ્મદીમ હસમાઈલ નીગેરે સાહેબોએ રોકા આપ્યો હતો. બીજે દીવસે ફરી સલા બાજીવવામાં આવી હતી. જેમાં એ કામ કેવી રીતે કરવું અને તેનાં ખર્ચને માટે કેવો જવાબરત કરવો તે જાણવતી દરખાસ વાંચી સંજ્ઞાવ વખામાં આવી હતી. તે બાદ નીચે જણાવેલા સાહેબોએ એ કામ ચલાવવા માટે દરમાસે પા. ૧) મદત તરિખે આપવા કહ્યું કરવું જેઓ સાહેબોના નામ, મી. હમ્મદીમ સુપ્રી માન પારેખ, પેરબંદર ત્રેલીંગ કુ. મી. હમ્મદીમ હસમાઈલ, કાસમ હસમાઈલ, અને મી. એમ. એમ. જહાત. ઉપર જણાવેલા સાહેબોએ મજૂર રીચમંડ અનનુમે કરવા મમાં ફરેક દુકાન કીડ દરમાસે પા. ૧) એક આપવાને કહ્યું વાય, અને જે એ રકુલ માં જણવા અથવા પકવાને હાખલ વાય તેઓ પાસેથી દરમાસે ૨) સિલિંગ રકુલથી લેવી, એવા કરાવ કરી એ જાણતું લખાણ જનાવી તેના ઉપર ફરેકની સહી થઈ ઉપર જણાવેલા નામની રકુલ જોલવામાં આવી છે. અને તેના સેક્રેટરી તેમજ રેકરર મી. અહમદ મુસાઈ પારેખને નીચેના છે. રકુલ માં વાલીમ લેવાનો જાણે દર સેમવાસથી તે જુમાં સુધી સાંભળાં પાા વાંચવાથી તે તા વાંચતા સુધી, અને સનીવારના ૩ નામ તાથી તે પાા વાંચતા સુધી નકલ કરવામાં આવ્યો છે, અને એ કાણે જે એકમ શીખવે હોય તેજ એકમ તેને શીખવે. અરબી તથા ઉરદુ પકાવવાને માટે એક હાઈલ તેમજ ઉરદુ એકમને પાકી જાણનાર માણસ રાખવામાં આવેલ છે. અને અંગ્રેજ શીખવવાને માટે પણ હાલ સાધારણ અંગ્રેજ જાણનાર માણસ રાખવા માં આવેલ છે. છતાં કાણે સારા અંગ્રેજ તથા મુજરાલી અથવાસ જાણનાર માણસની અમને જરૂર છે.

મી. અહમદ મુસાઈ પારેખ,
સેક્રેટરી અને રેકરર.

નાહારી કોર્ટની નોટીસો વિષે.

જરૂરના વેપારી આજ કાણે તરફથી નાહાર થવાની અરજ તા. ૧ થી ફેબ્રુઆરી ૧૯૦૬ ના રોજ મારીસમનની સુપ્રીમ કોર્ટમાં લેવામાં આવશે.

જેનવીલ જાંજનના વેપારી એક ધસ માણસની નાહાર મીલકતની વહેંચણી વિષે ના હિસાબની નકલ સુપ્રીમ કોર્ટના માસ્ટર ની જોશીશમાં મોકાઈ છે અને તા. ૨૪ જાન્યુઆરી સુધી રાખવામાં આવશે.

હિજાજ રેલવેનો વાર્ષિક રિપોર્ટ.

[એક ખગર પત્રી તરફથી.]

હિજાજ રેલવેનો વાર્ષિક રિપોર્ટ તુરકી મવરમેન્ટ તરફથી બહાર પડી ચુક્યો છે. જે ઉપરથી મ જુમ પડે છે કે હિજાજ રેલવે કુડમાં રીપોર્ટ બહાર પડતાં સુધીમાં ૨૦) કરોડ ૫૫) લાખ કરશ બરાબા હતો. જેમાં થી ૧૭ કરોડ ૯૦ લાખ કરશનું નોકરો વિગેરે મલીને સહુ ખર્ચ થયું. જેમાંથી ફક્ત રેલવે પાછળ ૧૬,૭૦,૦૦,૦૦૦ તુરકી કરશ ખર્ચમાં સીરીયાથી મલીના સુધીની લાઇન બતલુલગોલ સુધી ૫૪૦) કીલોમેટર તૈયાર થઈ ગઈ છે. અને જુદાથી જે જાંબુદરા જાંજન ઉપર સીરીયા મક્કા લાઇન સાથે જોડાય છે તે ૨૧૭ કીલો મેટર છે. ઉપથી લાઇન ઉપર વહેવાર ચાલુ થઈ ગયેલો છે. પુરી લાઇન ઉપર ૨૫૦૦ થી ૪૦૦૦ એક કીલો મેટર ઉપર તુરકી કરશ ખર્ચ થાય છે. મેઇન સીયાલ જુદા અને દરા શેશન વચે ૧૯૬૫ નાના મેટાં પુલો બંધાયા છે. ૩૯ સ્ટેશનો છે. જેમાં ૨૦ માલના ડબ્બા ૩૧ ત્રીજા વર્ગના ડબ્બા ૬ બીજા વર્ગના ડબ્બા અને ૩ પહેલા વર્ગના ડબ્બા દરેક ટ્રેનમાં ચાલી ચકે છે. દરેક ટ્રેનમાં એક મસજીદ માડીના કબો પણ રાખવામાં આવે છે. આસા છે કે જે વરસમાં પુરી લાઇન તૈયાર થઈ જશે.

ખનાવટી ર.

બેરીયામાં લોકકામાંથી ર ખનાવવાના પ્રયોગો ચાલે છે. લોકકાના એક ઈંચ જડા જેવા સળીયા કાપવામાં આવે છે. તેના પાછા સોળ ચીરા કરે છે. ત્યાર પછી તેને વરાળમાં બાફે છે એટલે તરતી તદન મુલા બધ થઈ જાય છે. ત્યારબાદ તેને સોડીયમ સલ્ફાઇડમાં ૨૪ કલાક રાખે છે. પછી તેને કમોરાઇડ એક લાઇન લખવામાં આવે છે. પછી તેને જાળી માંથી એકીક હાઈકરે કમોરીક એકીક તથા જાણના કમોરાઇડથી તથા છે, અને તેને જેલેડીન અને જેર કીધું તેજ જગાડે છે. પછી તેની દોરી વચ્ચે તેને સોડામાં ધુએ છે. બાના કપમાં જડુ સરસ થાય છે એમ જાણાય છે અને ઉગેલાં ર કરતાં સારું સોંધું બની શકશે એમ પ્રયોગ કરનારો માને છે.

ફનીયામાં સોથી મોટામાં મોટું જાડ કંથી ફાળામાં છે તેનો ઘેરાવો ૨૭ ફીટ છે અને ઉંચાઈ ૨૦૦ ફીટ છે.

પરચુરણ ખબરો.

:૦:

મુંબઈમાં ચર્ચગેટના સ્ટેશનની સામેની ખી. ખી. સી. આઈની ઓરીસ આગ લાગવાથી બળી મરૂ છે.

કાંસવાલની ખાણો માટે કામ કરનારા ચીનાઓની સંખ્યા ૪૭,૭૭૧ ની છે. ખાણ ૧,૯૪૭ ચીનાઓ થોડા વખતમાં આવી પહોંચશે.

કાંસવાલની સોનાની ખાણમાં મધ સાલ માં ૪૮'૯૭,૨૨૧ ઓંસ એપ્રિલ સોનું નીકળ્યું હતું તેની કિંમત ૨,૦૮,૦૨,૦૭૪ પાઉંડ મળ્યા છે.

કોરીમાં ભેગ છે કે નહિ તે તપાસવા થોડી છુટી થઈ તેની ઉપર થકુ પાણી રેડવાને પાણીનો રંમ છુટો થાય તો સમજવું કે તે ચીકરી છે.

ડરબનથી ત્રાંસવાલ જવાની મેલ્ટ્રેન જે ચાર વાગે ઉપડતી હતી તે હવે ૫-૫૦ ઉપડશે. અને રસ્તામાં થોડો વખત ઉભી નથી જેથી જોઈનારખર્ચ તો હમેશને વખતેજ મળ પહોંચશે.

ગયા અઠવાડિયામાં રૂટર તારથી ખબર આપે છે કે લીંબડીમાં ઠાકોર સાહેબના મહેલમાં મોટી આગ લાગી તેમાં ૫૦ લાખ રૂપિયાનું નુકસાન થયું ગણાય છે.

જોહાનેસ્બર્ગમાં મધે વરસે ૨૭,૫૦૦ બાઈસીકલના લાઇસેન્સ નીકળ્યા હતા આ વરસે તે સંખ્યા વધીને ૩૦,૦૦૦ ની થઈ છે. બાઈસીકલ ઉપર લાઇસેન્સ ફી ૨/૬ રાખેલી છે.

યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં આવેલ મીને સોલીસ નામના શહેરની એક મોટી હોટેલમાં ગયે અઠવાડિયે આગ લાગી હતી. આખી ઉમારત બળી ખાખ થઈ મરૂ હતી અને હજુ બનતી ખુમારી થઈ હતી બીજું પણ મરૂ નુકસાન થયું હતું.

માણસના કામના કામેલા અશરો ઉપરથી કેટલાક વિદાનો માણસની પરીક્ષા કરવાને લક્ષ્મીવાન થયા છે. આ વિદ્યા ઉપર દિવસે દિવસે વધારે અજવાળુ પડતું જાય છે. અશરો ઉપરથી માણસને થતા દરદો ક્ષતિ તરો પારખી શકશે.

અમરેલીમાં ખાખ હાફેજ અલી સાહેબના ઓરસ ગયા આતવારતા અમરેલીમાં મોલાના સુરી સાહેબને ત્યાં ખાખ હાફેજ અલી સાહેબનો ઓરસ મુખારક હતો જેમાં ડરબનના થણા માણસોએ ભાગ લીધો હતો. મમરીખ બાદ આમ લોકોને ખાખ અવરાવવામાં આવ્યું હતું ત્યાર બાદ ઇસાબાદ મેલુરે શરીફ પદવામાં આવી હતી તે પછી સરકસ મુખારક નીકળ્યા બાદ રાતના ૧૨ વાગે લોકો ચોતારે ઘેર પાછા ફર્યા હતા મજકુર ઓરસમાં બહુજ બહાર આવી હતી નમારા વિચેરે ની સારી ધામધુમ હતી.

ગુજરાતમાં આવેલ ડાબેલમાં મદ્રેસાના ફંડમાં ભરાયેલા નાણા.

મી. મદ્રમદ ઉભરાલીમ.	૦ ૧૫ ૦
„ મદ્રમદ ઉભરાલીમ અસવાત.	૦ ૫ ૦
„ મુરોઇ મદ્રમદ ખટલ.	૦ ૪ ૦
„ મદ્રમદ હસપ વરીઆવા.	૦ ૩ ૦
„ મદ્રમદ ઉભરાલીમ ખુલખુલીઆ.	૦ ૩ ૦
„ કાલીદાસ ભગવાનજી દરજી.	૦ ૫ ૦
„ રણજીભાઈ મોતીરામ નવસારી.	૦ ૪ ૦
„ મોરાર વલ્લભ આમકમ.	૦ ૨ ૬
„ હરી મીઠલ, આલખપુર.	૦ ૫ ૦
„ ઇસમાઇલ હસપ કોલા.	૦ ૨ ૬
„ અમદ મદ્રમદ હડગામીઆ.	૦ ૨ ૦
„ મુરોઇ મદ્રમદ	૦ ૨ ૬
„ મદ્રમદ સાલે પેરાના.	૦ ૧૦ ૦
„ હાશમ મદ્રમદ વાલીવારા.	૦ ૨ ૦
„ ઉભરાલીમ અમદમદ હાઇ.	૦ ૫ ૦
„ ખાબર મદ્રમદ.	૦ ૨ ૬
„ મદ્રમદ મુશા મુનારા.	૦ ૫ ૦
„ હસપ મુશા.	૦ ૨ ૦
„ અમોઇ ફરીદ.	૦ ૨ ૦
„ મુલેમાન ઉભરાલીમ કોલી.	૦ ૫ ૦
„ ઉભરાલીમ મદ્રમદ.	૦ ૫ ૦
„ અમદમદ મુશા બામજી.	૦ ૭ ૬
„ હસપ અમદમદ.	૦ ૨ ૦
„ મદ્રમદ અસમાલજી.	૦ ૨ ૦
„ મદ્રમદ ઉભરાલીમ વાલી.	૦ ૨ ૬
„ સુલેમાન હસમાલજી.	૦ ૨ ૬
„ મદ્રમદ સાલેજી.	૦ ૨ ૬
„ હસપ બાણા પટેલ.	૦ ૧ ૦
„ સુલેમાન હાઇ હસન બામ. ૧૦ ૧૦ ૦	
„ હસન ફરીદ રામ.	૫ ૫ ૦
„ બાણા ઉભરાલીમ ડાબેલ.	૩ ૫ ૦
„ ત્રીભુવાલ જીરાદજી.	૦ ૧૦ ૦
„ હસમાઇલ આદમ.	૧ ૧૦ ૦
„ હસમાઇલ મુશા.	૨ ૦ ૦
„ મદ્રમદ હસપ મકુ.	૨ ૦ ૦
„ ઉભરાલીમ અમદમદ.	૨ ૦ ૦
„ ઉભરાલીમ અમદમદ મુશા.	૨ ૦ ૦

„ મુશાજી હસન હાશ.	૨ ૦ ૦
„ હસન અબરામજી વાંત્રા.	૦ ૧૦ ૦
„ સુલેમાન આકુજી.	૦ ૧૫ ૦
„ સુલેમાન ઉભરાલીમ.	૦ ૫ ૦
„ કાશ વલ્લભ દરજી.	૦ ૫ ૦
„ હાફેજ મદ્રમદ મુરોજી.	૫ ૦ ૦
„ ઉભરાલીમ મુશા એમેલવાલ.	૬ ૧૨ ૦
„ ઉભરાલીમ મદ્રમદ ટાલીઆ.	૩ ૧૦ ૦
„ આકુજી અસમાલજી.	૦ ૨ ૦
„ મુશા સુલેમાન બાખા.	૦ ૫ ૦
„ ઉભરાલીમ મુશા.	૦ ૫ ૦
„ ઉભરાલીમ મદ્રમદ.	૦ ૪ ૦
„ મદ્રમદ હસપજી.	૦ ૪ ૦
„ ઉભરાલીમ કોલા.	૦ ૪ ૦
„ ઉભરાલીમ હાફેજ.	૦ ૨ ૬
„ મુશા હસપજી.	૦ ૪ ૦
„ સુલેમાન ઉભરાલીમ.	૦ ૨ ૬
„ અમદમદ ઉભરાલીમ.	૦ ૪ ૦
„ મદ્રમદ ઉભરાલીમ બડા.	૦ ૫ ૦
„ ઉભરાલીમ અમદમદ.	૦ ૫ ૦
„ મુશા મદ્રમદ મુનારા.	૦ ૧૫ ૦
„ મદ્રમદ હસપ.	૦ ૫ ૦
„ મદ્રમદ હસપ મુનારા.	૦ ૧૦ ૦
„ મદ્રમદ હસપ મજેરા.	૦ ૭ ૬
„ હસન મદ્રમદ.	૦ ૫ ૦
„ ઉભરાલીમ હસપ.	૦ ૨ ૦
„ અમદમદ અમેલ અમીરત.	૦ ૨ ૬

હિંમત રેલવે ફંડમાં ભરાયેલા નાણા.

„ નીમતુલા છવતની કુ.	૧૦ ૦ ૦
„ મુશામ અમોઇ.	૧૦ ૦ ૦
„ રોખ મુશાહેબ.	૧૦ ૦ ૦
„ સુલેમાન મુસેન.	૧૦ ૦ ૦
„ હાફેજ મદ્રમદ ટાલીઆ.	૬ ૦ ૦
મારફત મળેલા.	
„ સાલે હસમાલ.	૮ ૦ ૦
„ અસમાનખાન રેલમતખાન.	૭ ૧૫ ૦
„ હસમાલ મદ્રમદ ભરાત.	૭ ૧૦ ૦
„ મદ્રમદ અમદમ.	૭ ૧૦ ૦
„ મદ્રમદ હસમાલ સમસુદીન	૭ ૧૦ ૦
ખામ.	
„ હસપજી હસમાલ દાદાભાઈ.	૬ ૦ ૦
„ રોખજી બીન રોખ ફરીદ.	૬ ૦ ૦
„ મદ્રમદ હસમાલ.	૬ ૦ ૦
„ સુલેમાન મોરાજી.	૬ ૦ ૦
„ ફરીદ સુલેમાન ડાહરાત.	૫ ૬૨ ૦
„ રોખ ફરીદ.	૫ ૫ ૦
„ હાફેજ મદ્રમદ મોટાભા.	૫ ૫ ૦
„ મદ્રમદ હાફેજ.	૫ ૫ ૦
„ હસમાલ હાસમ.	૫ ૦ ૦
„ અમદમદ હાફેજ.	૫ ૦ ૦
„ જવા શીખ.	૫ ૦ ૦
„ મદ્રમદ બાખા.	૫ ૦ ૦
„ હાફેજ માણુજી.	૫ ૦ ૦
„ ફરીદ મદ્રમદ ફરીદ સાહેબ.	૫ ૦ ૦

இந்தியன் ஒப்பினியன்.

[முதலாம் 4.]

செட்டால் பீனிக்ஸ், 1906ஆம் ஜனவரி 20உ சனிக்கிழமை.

[இலக்கம் 1]

இந்தியன் மெயில்.

செட்டால் பீனிக்ஸ்.

பக்காவை பிப்ரவரி 10உ புதன்புதல் 10உ செட்டால், மதராசு கங்குலாபுரம்.

செட்டால் பீனிக்ஸ்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். இக்கப்பல் செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

இந்தியன் மெயில்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

செட்டால் பீனிக்ஸ் 20உ புதன்புதல். செட்டால் பீனிக்ஸ் செட்டால்.

திரைக்களம் கரங்குலாபுரம் 200 பேர் கப்பலில் வருகிறதாம். இன்னும் அநேகர் கரங்குலாபுரம் தெரிவித்தது.

***

சிலவாங்குக்குமுன் கிம்பர்லி யில் மிருகங்களை உண்டாக்கி விட யுயர்ந்த அநேக குதிரைகள் மர. தன. அதனால் சிலருக்குப் பொருள் கிடைத்தது. இப்போது அந்த நேரம் அடங்கியிருக்கிறது.

***

காலத்தினங்களுக்குமுன் பி ரிட்டோரியாவில் 10 மின்குளிகள் ஜொலாண்டைப் பக்கம், உலாட் டர்வாஸில் ஒரு கி.மீ. கன்னம் வைக்கவில் போலீசார் பிடித்துக் கொண்டார்கள்.

***

சென்றவாரம் புதுவையில் போ துமான மலையாளப் பழையப் பிப் பச்சைகளுக்குக்குறையில்லை.

***

வருகிறமாதம் முதல்தேதியில் மோசக்குடாவுக்கும் மிவர்வட்டே லுக்கும் ரெயில்பாதை போடப் படும்.

***

இந்த செவ்வாய்க்கிழமை பரி ண்டில் இரண்டு ஸ்பெஷல் ரெயில் வண்டித்தொடர் மேலதேசத்துக் கு இராணுவங்கள் ஏற்றமதிக்கா க அடிப்பட்டுள்ளது.

***

இந்தநி தேச அரசன் மீனாதி டிராயா பார்ப்பதில் பித்தியுடைய வளாகையால் தானே ஒரு டிரா மா சேர்த்த பழக்கிவருகிறார்.

***

குடியிருக்கிற அநிருப்தி. ஒரு நாள் சென்னிகோ கவர்னர் தன் மனைவியுடன் கோவிலுக்குப் போய் திரும்பிவருகையில் சிலர் வெறுகுண்டசை வண்டிக்குள் எ லித்தார்கள். குண்டுவெடித்து இ ருவரையும் காயப்படுத்தியது. கு ண்டு எறித்தவர்களும் பிடிபட் டார்கள்.

***

இம்மாதம் 15உவரைக்கும் மா ட்ரெய்ட்டில் தலைவரி 150 படி க வகுக்கப்பட்டிருக்கிறது.

***

இம்மாதம் 15உவரைக்கும் மா ட்ரெய்ட்டில் தலைவரி 150 படி க வகுக்கப்பட்டிருக்கிறது.

ஸ், பெர்டைஸ் முதலான நேரங் களிலிருந்து இப்பறவைகள் அது ப்பப்படுகின்றன. அவைகளில் அ முகான பலவருணமுடைய இறகு களை ஐரோப்பியபெண்கள் தங்க ள் நொப்பிகளில் தரித்துக்கொள் றுக்கிறார்கள்.

***

உலேவெல்ஸ் இளவரசரும் இளவ ரசியும் பர்பா தலைகராகிய இரங் கன்பட்டணத்தில் தங்கியிருக்கிறா ர்கள்.

***

ஜெர்மன் பாங்கிக்காரர்கள் கு டிய கவர்ன்மெண்டாருக்குக் கட னாக 40,000,000 பவுன் 5 1/2 வட் க்குக் கொடுப்பதாக ஒத்துக்கொ ண்டார்கள்.

***

இந்தியா, சென்னை கவர்ன்மெ ண்டார், கோயம்புத்தூர் லில்லாசி ல் தான பதிர்த்தொழிலுக்காக 420 ஏக்கரடங்கிய வனமான நில த்தை விடாத்திருக்கிறார்கள்.

***

கச்சன் பிரபு மதவாதிருக்கும்ப டிக்கான கைபொப்பங்கள் சேர்ந் த மொத்தத்துகை ரூபா 44,000. இவைகளில் மைசூர் மகாராஜா இ ரண்டாவிர ரூபாயும், பாபில்கா ம காராஜா ஆவிர ரூபாயும், ஹிந்திப் போர மகாராஜா மீதித்து ரூபா யும் பெருகிச்செய்திருக்கிறார்கள்.

***

இரண்டெண்ணிக்கோய்வரை இந்தி யா வைசராய் இல்லாமல் இருந் தது. ஏன்! லார்ட்கச்சன் காலை 8 மணிக்கு வேலைகிட்டார், லார் ட் மின்டோவின் ஸ்தாபித்ததைப் பற்றி வாசிக்க சென்ரி. ரிவஸ்ட் ஹாஸில் 10 மணிகோம் ஆகிவிட் டது.

***

லண்டன் பார்லிமெண்டு சபையி ல் அம்சத்தினாலிருந்து கம் மித்தியரின் கன்மைக்காக பிரபா கை எடுத்து வாதாடிவந்த மிர். தாதாபாய் நெனகோஜி, சர். எம். எம். பென்னகிரி ஆகிய இருவ ரையும் சபையைவிட்டு நீக்கிவிட் டார்கள். இதைக்கேட்ட காகங்கள் மிகவும் கிசுப்பிப்படுகிறோம்.

***

டப்பன் கால்கில் வெய்யில் மிக ளும் கடுமையாகிவிட்டது. விநா ச்சகம் மேலாகிவிட்டது. கைங்களுக் கு கைமில்லை. பரிப்பச்சைகளுக் கு குறைவில்லை.

Money to Lend

in sums of

£100 to £10,000

on Freehold Securities.

Apply:

Advocate Gabriel,

5 & 6 Hollander's Building,
Field Street, Durban.

બાબુને આપવાના નાણા.

દર હોલ્ડર મીલકત ઉપર ૧૦૦ થી ૧૦,૦૦૦
પાઉન્ડ સુધી બાબુને આપવાના છે, જેને
જોડતા હોય તેણે તોચેને સરનામે લખવું.

બર્નાર્ડ ગેબ્રીયલ,
૫ અને ૬ હોલાન્ડરસ બિલ્ડિંગ,
ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

મુદતર દેનેકા પૈસા.

ફ્રીહોલ્ડ મિલકતપર ૧૦૦ થી ૧૦,૦૦૦
પૌન્ડ સુધી મુદતર દેનેકા છે. યિલ્કો જાણીએ,
અને મિલકત લેવા પોતે જીટી મેકના.

બર્નાર્ડ ગેબ્રીયલ,
૫ એન્ડ ૬ હોલાન્ડરસ બિલ્ડિંગ,
ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

કલકત્તા કુટુંબજનમ.

કલકત્તા કુટુંબજનમ તેજસ્વિનું જોડાણ
કુટુંબજનમ તેજસ્વિનું જોડાણ જુનિયર
કુટુંબજનમ તેજસ્વિનું જોડાણ ૧૦,૦૦૦ =
જુનિયર તેજસ્વિનું જોડાણ ૧૦,૦૦૦ =
જુનિયર તેજસ્વિનું જોડાણ ૧૦,૦૦૦ =
જુનિયર તેજસ્વિનું જોડાણ ૧૦,૦૦૦ =

અડવોકેટ ગેબ્રીલ, ૫ અને ૬,
હોલાન્ડરસ બિલ્ડિંગ, ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

FOR SALE

ABOUT 47 ACRES of FREEHOLD LAND
At PINETOWN, partly planted
with Fruit Trees, together with
BRICK HOUSE, &c., furnished.
Also 3 COWS, 7 CALVES, and
usual Farm Stock, Carts, etc.
The whole to be sold cheap.

Apply—

ADVOCATE GABRIEL,
Field Street, Durban.

FOR

Artistic Printing

TRY THE

INTERNATIONAL PRINTING PRESS,

A. LATIEF,

General Dealer, - - - -

- - Outfitter and Draper,

BARBERTON,

TRANSVAAL.

P.O. Box 84.

TEL. ADDRESS: "LATIEF."

E. A. PATEL & Co.,

GENERAL DEALERS

—AND—
DIRECT IMPORTERS,

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets

MIDDELBURG, T'vaal.

Tele. Ad.: "ACODJEE."

P.O. Box 94.

BRANCH AT ROSENEKAL.

M. J. MAHOMED,

470 & 478 CHURCH ST.,

MARITZBURG.

Tele. Ad.: "MAHOMED."
Telephone No. 328.

મુસ્લિમ માર્કેટ.

જુનિયર તેજસ્વિનું જોડાણ ૧૦,૦૦૦ =
જુનિયર તેજસ્વિનું જોડાણ ૧૦,૦૦૦ =
જુનિયર તેજસ્વિનું જોડાણ ૧૦,૦૦૦ =

જુનિયર તેજસ્વિનું જોડાણ ૧૦,૦૦૦ =

જુનિયર તેજસ્વિનું જોડાણ ૧૦,૦૦૦ =
જુનિયર તેજસ્વિનું જોડાણ ૧૦,૦૦૦ =

SHAIKH ALLIE,

General Dealer & Family Grocer

53 & 55 LEUWEN STREET,

CAPE TOWN.

BRANCHES—272 Caledon Street.

295 Long Street.

• Castle Cash Stores. •

M. I. DALA,

Crockery and Chinaware,

CASTLE BUILDINGS,

HANOVER STREET,

CAPETOWN.

EBRAHIM CAMROODEEN.

GENERAL MERCHANT.

Noted Leaf Tobacco a Speciality.

113 GRAY STREET, (Camroodeen's Building.)

Tele. Ad.: "CAMROODEEN," Durban.

खरी सीका

सुशोभित और सस्ता.

मनवसुख और मनुनेदार मनुनेसे
खर खरप बनाव आता है.

इन्दरनेशनल मिर्चीम मेस,

फिनिक्स, नाताल.

Parsi Mancherji,
MERCHANT & IMPORTER.

Up-country Orders carefully and promptly
executed. Full details will be given through
correspondence.

Telegram: "MANCHERJI."

P.O. Box 1034, CAPE TOWN.

Amod Mamoojee Patel,

GENERAL MERCHANT,

S.A.C. Cantonment, P.O. Box 55.

POTCHEFSTROOM,

Tele. Ad.: "Mamoojee." Transvaal.

ABDOOL RAHMAN,

MERCHANT,

POTCHEFSTROOM.

Tele. Address: "RAHMAN."

P.O. Box 12.

MOOSA HASEN,

General Dealer,

KING EDWARD STREET,

AT THE MILL.

POTCHEFSTROOM.

AYOB MOHAMED,

General Merchant & Direct Importer,

MARKET SQUARE,

PIETERSBURG.

Box 134.

Tele. Ad.: "AYOB."

P. V. SANGHAVEE,

Head Office: 201 Grey St., DURBAN.

Branch: 34 Ezra Street, CALCUTTA.

COMMISSION AGENT,

Importer of Rice, Dholl, Ghee, Oil,

Gunny Bags, etc.

એ. એમ. પારેખ.

જનરલ મર્ચન્ટ.

દરેક જાતની શેલરી કાપડ વગેરે ચાલુ

ખરોડ સામાન હમેશાં તૈયાર છે.

કે. કે. મરસીમલ રોડ ડર્બન.

આહકોને વિનંતી.

મહ સાહનું લવજન ને આહકોની

પાસે બાકી રહેલું હોય તેમણે મોકલી આપ

વા મે. ૧૨વી.

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਚਣਾ.

ਜੇਕਰ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੁੜੀ ਜੁੜੀ ਵੇਚੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ
ਦੇਸ਼ ਪੈਸੇ 5-10-00 ਦੀ ਹਰ ਆਵਾਜ਼ੀ ਪੈਸੇ 5-0-00
ਕੀਮਤੀ ਪੜ੍ਹ ਆਪਣੀਆਂ ਆਵੇ, ਜੇਕਰ ਵੇਚ
ਪੈਸੇ ਵੇਚੀ.

ਐ. ਡੀ.

੨੫੫ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਚੀਜ਼ਾਂ

H. LANGLEBEN,

Wholesale Clothier & Manufacturer,
327 Pine Street, Durban.

IMPORTER OF NEW CLOTHING FOR NATIVE TRADE.
Largest Importer in South Africa of English
Second-hand Clothing.

Tel. Ad.: "Langan." P.O. Box 488, Durban.

ਐਚ. ਲੇਂਗਲੇਬਨ.

ਭਾਰਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਚਣਾ, ਜੇਕਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਚੀਆਂ
ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਚੀਆਂ
ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਚੀਆਂ
ਹੋਣਗੀਆਂ.

੩੨੭ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਚੀਜ਼ਾਂ, ੪੨੫੫.

Abdoolah Hajee Khan Mahomed

General Merchant & Importer,

CHURCH SQUARE
Opposite Government Buildings.

Telegraphic Address:
"MOONSTONE." P.O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

E. M. PATEL,

General Dealer, Wholesale & Retail,

MARKET SQUARE,
POTCHEFSTROOM,
AND AT THE LOCATION.

S. D. BOBERT,

General Importer, Wholesale and Retail Merchant.

Cheapest House in the Market Square.

BRANCHES AT

LOCATION, POTCHEFSTROOM.

M. E. Nanabhay

Retail and Wholesale Merchant,

Market Square, P.O. Box 53.

POTCHEFSTROOM.

Ebrahim Brother

Direct Importer & General Merchant,

POTCHEFSTROOM, Trans.

P.O. Box 100. Tel. Ad.: "Swara."

D. I. Varyava,

GENERAL MERCHANT,

King Edward Street, P.O. Box 100.

POTCHEFSTROOM.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of

Rags, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,

Hardware, Reelers-wares, Furniture, Groceries,

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial solicited.

Tel. Ad.: "BARDOL." P.O. Box 57.

338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajeo,

GENERAL MERCHANT & DEALER.

Market Square, P.O. Box 11.

KRUGERSDORP

KAFFIR CIGARS.

Best & Cheapest Hand-made Kaffir & Chinese Cigars.

MANUFACTURED BY THE
BRICKFIELD CIGAR FACTORY.

1115, STATION ROAD, BRICKFIELD,
P.O. Box 1017. JOHANNESBURG.

PROPRIETOR—P. S. DONALDSON.

Special Quotations for the Wholesale Trade.

A TRIAL SOLICITED.

Sample Cigars sent Post Free on application.

A. E. BHABHA,

GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.

Cor. Church & Middel Streets.

MIDDELBURG, T'VAAL.

Tel. Ad.: "BHABHA." P.O. Box 23.

K. KARIM MEGJEE,

General Merchant,

P.O. Box 33. Tel. Ad.: "MULLION."

INHAMBANE, E. AFRICA.

ਡੇ. ਕਰੀਮ ਮੇਗਜ਼.

ਜਨਰਲ ਮਰਚੈਂਟ.

ਪੋਸਟ ਆਫਿਸ ਬਾਕਸ 33, ਮਾਨਸਾ, ਸਰਗੋਧਰ, "੩੩"

ਧਨਾਨੁਮਨ, (ਧੰਮਾਨ.)

ਭਵਿੱਖ ਆਫਿਸ.

Subscription Rates.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal) 12/6.

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/-

Yearly Subscription (South Africa,

England and India) ... 17/-

Rail Yearly ... 9/-

Quarterly ... 5/-

Country subscribers should add cost
of exchange when sending cheque.

Swami Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive ...
Collection of his ...

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Raniakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its
kind. It is the most exhaustive and
comprehensive collection of the works
of Swami Vivekananda hitherto pub-
lished. It contains, among others, his
eloquent character sketch of "My
Master"; his celebrated lecture at the
Parliament of Religions at Chicago;
all the important and valuable speech-
es, addresses, and discourses delivered
in England, America and India on Gua-
na Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga,
Vedanta and Hinduism; selections from
the eloquent, stirring and inspiring
speeches he gave in reply to addresses
of welcome that were presented to him
at different towns and cities in India
during his historic journey from
Columbo to Almora, on his return
from America; a choice collection of the
contributions of the Swami to various
papers and periodicals hitherto not
available in book form; some of his
private letters to friends; and a selec-
tion from the beautiful poetry that he
wrote in the true spirit of the poet.

DETAILED CONTENTS:—The Song
of the Sanyasin; My Master I: Address
at the Parliament of Religions 28; Re-
ply to Addresses of Congratulation
from Madras and Calcutta 31; Karma-
Yoga 33; Metaphysics in India. Re-
incarnation 115; Immortality 130; Is the
Soul Immortal? 157; The Freedom of
the Soul 163; Maya and Illusion 184;
Maya and the Conception of God 210;
Maya and Freedom 229; The Real and
the Apparent Man 240; The absolute
and Manifestation 271; Unity in Di-
versity 293; The Cosmos: The Microcosm
313; The Cosmos: The Microcosm 323;
Realization 349; the Ideal of a universal
Religion 379; God in Everything 403;
Bhakti or Devotion 424; Vedanta 106;
The Vedanta in Indian Life 500; The
Mission of the Vedanta 532; The Sage
of India 561; Christ, The Messenger 595;
The Relation of Buddhism to Hindu-
ism 615; The True Method of Social
Reform 619; The Reform of Caste 630;
Education on National Lines 634;
The Conquest of the World by Indian
Thought 644; The Himalayas 650;
Max Muller—A Vedantist 653; Japan
657; To a Friend 660; The Hymn of
Creation 664; And Let Shyama Dance
there 666; To the Awakened India
671.

Cloth bound, Price 4/- Post free.

Apply to G. A. NATESON & Co.,
PUBLISHERS, ESPLANADE, MADRAS.

[illegible]

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH, GUJARATI, HINDI AND TAMIL.

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 27th January, 1906.

No. 4.

P.O. Box 124.

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc.

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

ભાડિ આપવાનાં છે.

ફરે એવન્યુમાં સારી જગ્યામાં આવેલું
એવાન હોટેલ તથા પ્રિન્સ એવનું ઓટમાં
મેકુ કુ દાખ કરવાનાં, મીટીંગ રૂમો
મટે ઉપયોગનું છે. ભાડું સસ્તું. નીચે
સીરનામે જણાવે.

લાંબો, લાલ રંગનો ચીરટ બનાવવાનો
તમાકુ મેશાં વેચાનો લેવાનો છે.

ફેર સ્વચ્છ ફીશ આવી રોટ્ટેજી છે આવ
જુલુ જીવવા તેમજ કલકતા, મુંબઈ અને
વિશ્વવત્સી સર્વ જોરાવાના બનેલો માલ આવી
જુલુ છે અને ઘણાં જોરાવ કરવામાં આવે
છે. આજે એમ બીરાર ચોલકતા તેવીજ
છે. બીરાર ચોલકી ઉપર ૩૫૫ રોટ્ટેજી.

બાલકાલ જોરાવર ૩૫૫
૧૧૦, રીડ સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

TO LET.—Those well-situated pre-
mises, "AVON HOTEL" in First Avenue
and a Large Warehouse in Prince
Edward Street. They can be used
either as Workshops, for Meetings,
or any purpose. Rent cheap.

Rice, Dholi, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Milk, Tobacco, Cape Snook,
Fish, Skins of various kinds, &c.

And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

JALHOY SORABJI BROS.,

110 Field Street, Durban.

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.

ALSO ESTATE OWNERS

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.

APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 855

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 22.

Tel. Ad.: "FORBANDER."

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મર્ચન્ટ ને કમીશન
એજન્ટ.

પોસ્ટ ૨૨, ૧૦૫, ૧૦૧ સ્ટ્રીટ,
ડુરબન.

Telephone 804.

SUN BRAND

Tobacco Works,

132 Queen Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

BOER TOBACCO

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88.

Tel. Address: "Forbandler."

Telephone 804.

સસ્તો અને હિચો માલ.

જન સીગરેટ, સુમાત્રા ચીરટ બીર ૧૧
અંગીઆ ઓમ રંગે જવળી તમાકુ નીચે
જણાવે અવરે.

પોસ્ટ બોક્સ ૮૮, ૧૦૫, ૧૦૧.

૧૦૧ સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

**EAST INDIAN
TRADING Coy.**

GENERAL MERCHANTS
and Direct Importers of all
kinds of GROCERIES, SERR
Goods, etc., etc.

102 Queen Street,
Durban.

P.O. Box 88.

Telephone 804.

Tel. Address: "FORBANDER."

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

જરમન હિસ્ટ

આફ્રિકા લાઇન

Fortnightly

Steamer

દર ૧૫ દિવસે

શુભ જનારી આગેવાદ.

For BOMBAY, Direct.

સ્ટીમર કેસર તા. ૩ ૭ ફેબ્રુઆરીના ઉપરશે.

" - સુલતાન તા. ૧૮ મી ફેબ્રુઆરીના "

" - જનરલ તા. ૧ મી માર્ચના "

ઉપલી આગેવાદમાં ખલાસી રેલી છે, જ્યાં કોઈ ફાકામાં છે અને કોઈન પણો વિગેરેના જહુ સારો બહોળસ્ત છે, હિંદુ મુસલમાનને મટિ અલગ અલગ છે.

ઉપલી આગેવાદમાં હોસ્ટેલ ટેમસર આવી ટેમસર ઉપલી ટેમસર પહેલે છે. વારસ જનારાઓ વિચાર કરી કામ કરને કે નથી. પાઠશાળી ફેરન થાકુ ન પડે. વધારે વધારે નીચે લખેલે છે. નવા ટર્મિનલનક કપાય છે તે મનાવવાથી મળશે.

મેટરનાલી કરી ખ્યાનમાં રાખને કે રીમર ચેમ્પલી, સુલતાન, ખુલ્લુસરન, જનરલ, કેસર ને રેલ્વેસ્ટામાં ખલાસી રેલી છે જ્યાં ફાકામાં છે અને કોઈન પણો વિગેરેના બહોળસ્ત છે. હિંદુ મુસલમાન સાર અલગ અલગ છે અને જનમાર બહુલ નહિ પડે. હજુ કેટલાક અલે છે કે ઉપલી આગેવાદમાં ખલાસી યોરા છે પણ તેમ નથી.

એસમાન અહમદ.

અમરીન ખાલીમ, એ સીટ

પી. એ. બેકસ ૧૧૬, ડરબન.

જરમન હિસ્ટ આફ્રિકા લાઇન.

નરકીનર સીટ.

ડરબન.

ADAM H. G. MAHOMED,

ESTATE OWNER.

LANDED PROPERTY

BOUGHT AND SOLD.

HOUSES TO LET.

"MOOR BACH," 8 KLOOF STREET
CAPE TOWN.

TELEGRAMS:

"ADAMGOOL," CAPE TOWN.

P.O. BOX
441.

હો અબુબકર આમદ એન્ડ બ્રધર,

Tel. Address
"ABOOLAKER"

તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

E. ABOOLAKER AMOD & BROTHER,

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies Clothing,	Skirts,	Bibs,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frocks,	Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon

and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY. PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કું

કાઉન્ટર હાઇવેરસ,

પી. એમ. બર્ગ, નાતાલ.

શ્યામ રામલ પટેલ,

ફુરર અને હમીરાન એન્ડ,

પી. એ. બેકસ ૧૦૬, ડરબન.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2s. post free.

KEYS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Re. 1, 2s. post free.

EVERY DAY DOBETS & DIFFICULTIES
(In reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition), Re. 1, 2s.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids in the right use of synonymous words in
composition. Re. 1, 2s. post free.

SELECT SPEECHES OF THE GREAT OR-
ATORS, Vols. I and II.—Help to write idiom-
atic English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Re. 2,
2s. post free.

WONDERS OF THE WORLD (In Nature,
Art and Science), Re. 1, 2s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 106 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

મુખ્ય બેંકામુકલ.

મુકલત્ત વેલિયન્ટનકમ, કસ
મુખ્ય ઓફીસર, ડરબન
અ કસેક્રેટ્ટકસનાલ અલમકસપ
મે. ઇન્ડિયન બેંકનાલ પ્રીસ
મુકલ-પ્રીસ, પ્રીસ, બેંકનાલ.

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, DHOLL, GHEE AND OIL.

Directly Imported from India.

883 PINE STREET, DURBAN.

TEL. ADDRESS: "PAHULAR" Box 54.

TAYOB HAJIB KHAN

MAHOMED & Co.

Merchants and Direct Importers.

108 Church Street, Pretoria.

P.O. BOX 55. Tel. Address "TAYOB"

INDIAN AFRICAN LINE.

Calcutta

Direct.

सीधी कलकत्ता जानेवाली स्टीमर.

यह स्टीमरमें सासगी मुसाफरोंके लिये अच्छा बन्दोबस्त करनेमें आया है. पासेजरी मफनी मुसाफरी बडी मजेसे और सान्तिसे करते हैं. सगवद वसत प्रकारसे की गई है, इसलिये कलकत्ताके सत्तावालों तरफसे सर्टिफिकेट पा चुके हैं. इसी कम्पनीकी स्टीमर कई कई बन्दर करती जनेसे पासेजरी तकलीफ पाते है, ऐसी तकलीफ इस स्टीमरमें नहीं है और आदमी आरामसे देस जा सकते हैं. उपरान्त सलसी मी यह स्टीमरमें इन्डियन है.

यह कम्पनीकी सभी स्टीमरोंमें अच्छा बन्दोबस्त करनेमें आया है. विशेष बन्दरेके लिये निचे लिखे पैसे पर एजन्सीसे मिलनेसे मायूस होगा.

दीवाल बोसवे कुं०

पोस्ट

बी. इमारीम इस्माइल कुं०

नां. ११४, ११५ और ११८ कमरखीयल रोड, कर्क.

पोस्ट नम्बर १२५.

উল্ভতানী সীধী স্টীমর.

“

” তাও

উপড়ী নদী. আ স্টীমর উত্তারগা মাছনী হোবাধী নবদী পহৌনসে

আ স্টীমরমাং মুসাফরোনে মাঠে আস সন্মবদ করবাং আনী ছে তোখা মুসাফরোনে খায়া আরাযখী নবদী সারী তখ ছে, নবাসী টেশী ছে, গণী খীল স্টীমরে দরেক পদর কর্তী নতী হোবাধী লামে বপতে দেস পহৌনে ছে. অমারে আহারী স্টীমরে আদীধী উপড়ী পরমারী ছিঃস্থান নতী হোবাধী যোগী মুস্তমাং পোখী সকারে, বধু বীমত মাঠে নীমিনে সরসুমে মণাঃ কাদসী.

দীওয়াল বোসবে কুং

পোষ্ট.

খী. মুখাছিম মুস্তমালনী কুং

নাং. ১১৪, ১১৫ અને ১১৮, কমরখীয়ল রোড, কলকাতা.

পোস্ট নোং ১২৫.

மேற்கண்ட ஸ்டீமர் மிகவும் உறுதியானதும், கிண்தாரமும், துட்டத்தில் அதிக வேகமும்
நூல்கள் இருக்க சகிக்கையுமுமானது. இந்த எண்ணும் மரக்கலம் மாதம் உ
கல்சத்தாவுக்கு இங்கிருந்து பாசிகுசர் ஏற்றிச்செல்லும்;

இது பாசிகுசர் ஏற்றாமதிக்கரசுச் செய்யப்பட்டுள்ளது. நூல்கள் தொந்திரவன்றி வசிக்கத்த
கது. இந்த ஸ்டீமருக்கு கல்சத்தாவில் பலமான சரட்டுபிசுட்டி கிடைத்திருக்கிறது. அநேக பிரயா
ணிகள் சிறு கப்பல்களில் ஏறி அதிக கஷ்டமடைகிறார்கள். அவ்விதம் போவதில் கஷ்டமேற்பொழிய
செலுகரியம் இராதது. எங்கள் ஸ்டீமரில் வரும் பிரயாணிகளுக்குக் கஷ்டமில்லாமல் இத்தியா கொண்
டு சேர்ப்போம்.

எங்கள் கப்பலில் வேலைபாட்பவர்கள் எல்லோரும் இந்தியர்கள். இந்தக்கம்பெனியின் ஸ்டீமர்
இங்கிருந்து மாதாந்தரம் கல்சத்தாவுக்கு சேரே போகும். பிரயாணிகளுக்கு உபசரிப்புடன் இடம்
கொடுக்கப்படும், மற்ற முக்கிய காரியங்களுக்கு அடித்தண்ட ஏஜன்டாருக்கு எழுதித்தெரித்துக்கொண்
டலாம்.

டெவரல் அண்டுகோ,

பரின்டு,

டர்பன்.

பி. இபிராகிம் இம்மாலில் அண்டுகோ,

நெ. 114, 116 அன்ட் 118.

கமர்ஷியல் ரோட், டர்பன்.

பாக்ஸ் நெ. 125

W. F. JOHNSTONE,

Timber Merchant,
Builder and Contractor.

DURBAN, NATAL, P.O. BOX 138.

JOHANNESBURG

P.O. BOX 1869.

ફેનરી અને હાફરી બરનો દરેક જાતનો
માલ અમારે ત્યાંથી પ્રાપ્ત થાને મળશે.
વધારે ખબર માટે પુછા,
વી.એ.બી.એસ. રૂ.૦, એ. એ. દુવાડીઆ.
૨૭ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, જોહાન્સબર્ગ.

A. E. Chotabhai,

General Merchant,

First-class Goods of all description
to suit all tastes.

Corner Commissioner and Risik Sts.,

Box 38,

KRUGERSDORP

TEL. ADD.: "CHOTABHAI."

એ. ઇ. ઇ.એ.એ.એ.

જનરલ મર્ચન્ટ.

દરેક જાતનો પહેલા નંબરનો સામાન.
બી.એ.સ. ડી. કોન્ટેનર હોમીસાનર અને
રીસીક ઓફ, ક્રુગર્સડોર્પ.

નોંધવું છે

રકુબમાં શીખવવાને એક મુસવમાન ઉંચ
બી.એ.સ. નંબરનો.

અહમદ મુસાઈ પારેખ,

સેક્રેટરી-રીયમન-મનલુએ-પરવાન,

૧૦ ઇ. એસ. પારેખ-રીયમન.

Established 1884.

C. P. LUCHERAM,

Silk Merchant and . . .

. . . Direct Importer

—OF—

Indian and other Oriental Merchandise

—FROM—

INDIA, CHINA, JAPAN,
MOOLTAN, MADRAS, MALTA,
TENERIFFE, CEYLON, &c.

HEAD OFFICE AND STORE:

10 Orphan Street, CAPE TOWN.

Telegram: "LUCHERAM" CAPE TOWN.

Branches:

JOHANNESBURG (P.O. Box 4051.)

PRETORIA, Midway House, 242 Church St.

PORT OF SPAIN

BOLANDER, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

BOLANDER, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

BOLANDER, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396,

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, 27TH JANUARY, 1906.

No 4

Contents.

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
Mr. Nazar's Death ...	43
Education for Indian Girls ...	43
A Word of Counsel ...	43
OTHER ARTICLES:—	
Death of Mr. Nazar ...	43
Notes on Current Topics ...	46
Responsible Government ...	47
The Poll Tax ...	47
Shops Closing ...	47
Indian Children in Natal ...	47
Shark Fatality ...	47
Our Weekly London Letter ...	48
The Indian National Congress ...	49
Facts and Comments ...	49

Indian Opinion

SATURDAY, 27TH JAN., 1906.

✓ Mr. Nazar's Death

MR. NAZAR'S death leaves a gap in the Indian community which it will be difficult to fill. From 1896 up to the day of his death he was actively identified with almost every movement of the Indian community, more especially in Natal. His ripe judgment, his wide experience and statesmanlike ability were ever at the disposal of the Indian community. He filled the role of interpreter between the two communities with ability, tact and wisdom. Mr. Nazar possessed a very keen sense of honour, and he often saved a bad situation by means of that useful quality. Having travelled very largely in the West, and having lived in England for a long time, he had an intimate knowledge of Western civilisation, Western institutions and Western character. This knowledge, coupled with proficiency in the English language, always stood him in good stead in the course of his public work. No wonder that Indians feel most keenly the loss caused by Mr. Nazar's death. Mr. Nazar leaves behind him a mother, widow and children. We tender them our respectful sympathy. May they derive consolation from the fact that though he has died in the body, he lives in the memory of the people by the good work done by him from a pure spirit of love for his country and his fellow-men.

✓ THE GOVERNMENT, we understand, intend very shortly to provide facilities at the Higher Grade Indian School for the separate education of Indian girls. This is very satisfactory news, and we trust that Indian parents will realise their duty as the Government have done, and send girls, capable of being educated, to the school without delay. We have often said in these columns that education is the chief means to secure an amelioration of the Indian position, and we are of opinion that the education of Indian girls is just as important as that of Indian boys. Girls who will in course of time become mothers cannot but leave, if they are brought up to understand their responsibilities, a permanent impress upon the character of their children. We trust that the present opportunity will be fully utilized by Indian parents, in order that a suitable training may be given to Indian girls. Apropos of Indian education, it is also worthy of note that the Government have at last decided to solve the vexed colour-question in a more or less satisfactory manner. Their previous decision to send all coloured children to the Higher Grade Indian School was opposed equally by Indians and by the coloured community. The Government have now, therefore, wisely decided to provide a separate school for the coloured children and to leave the Higher Grade Indian School, as it was originally intended, entirely for the Indian children. By this decision the Government have satisfied both communities. It would be ungracious not to mention Mr. H. J. Paul's name in connection with the Higher Grade Indian School. The large measure of success attained almost wholly due to his untiring zeal in the cause of Indian.

✓ THE *Ceylon Independent* reports an extempore address given by the Honorable Mr. Ramanathan, K.C., C.M.G., before a meeting of Jewish Zionists at Boston, U.S.A. Mr. Ramanathan is reported to have dealt with the question of Zionism from its spiritual and contemplative point of view, and his words give food for deep reflection. Jerusalem, he said, was the spirit of the City of God within the body, and our instruments of knowledge and action were the tribes of the earth given to serve the spirit in its earthly career. When these instruments, instead of serving the spirit in godly ways, turned towards the world and revelled in worldliness, the dispersion of the people had taken place. The speaker went on to urge his audience to reject the hard materialism and commercial spirit that would undoubtedly overmaster the Jewish people if they did not seek to realise the inward Zionism. This is no place to discuss the rights and wrongs of Zionism, as popularly understood, but we would, for the moment, content ourselves with drawing the attention of our Hebrew friends to the extreme similarity between the spiritual call of Mr. Ramanathan and that of Dr. H. P. Mondes, one of the acknowledged Zionist leaders of America. Eastern in origin as they are, Zionists should have but little difficulty in appreciating Mr. Ramanathan's interpretation of their faith. Our Jewish brethren in South Africa would do well to ponder these words, for perhaps nowhere in the world is the temptation to degenerate to a sordid materialism so strong as in South Africa. We do not feel that the Jewish community in the sub-continent have had that sympathy with the Indians that is to be found in the Jewish community in South Africa. We do not feel that the Jewish community in the sub-continent have had that sympathy with the Indians that is to be found in the Jewish community in South Africa. We do not feel that the Jewish community in the sub-continent have had that sympathy with the Indians that is to be found in the Jewish community in South Africa.

DEATH OF MR NAZAR

Born 1862

Died 1906

It is with profound sorrow and regret that we have to record the death of Mr. M. H. Nazar, late Editor of this journal, at Phoenix, during the early hours of Saturday last.

Mr. Nazar had been a visitor at Phoenix for some days in connection with his editorial work, and retired to rest on the Friday night with the intention of returning to Durban by the first train in the morning. At about half-past six on Saturday morning one of our managers went to Mr. Nazar's room to waken him; and failing to arouse him, he shook him, thinking he was in a sound sleep. Then, to his consternation, he saw that the sleep was death. The body was still warm, so that death must have been quite recent. It was evident that the spirit had departed during sleep without the least pain, for the body was lying quite naturally, and it was difficult indeed to realise that he would not wake again in this life. On the bed was the little Sanskrit *Gita* that he was in the habit of reading every night before sleeping. His quiet and peaceful end robbed death of all its terror and was a fitting conclusion to his quiet and peaceful life.

The News in Durban

The sad news was at once carried to Durban; and the Indian community speedily realised that one of their best friends had gone. During the morning and afternoon the various sections of the community held meetings, and came to the conclusion that since in his public capacity he belonged to all alike, it was fitting that a general meeting should decide how best to pay their last respects and honour the memory of the deceased.

Congress Hall Meeting

Accordingly a public meeting of the Indian community was held in the Congress Hall at 8 o'clock. The meeting was fully representative.

Mr. H. L. Paul, who was voted to the chair, said that he had known Mr. Nazar since his arrival in South Africa and had been in constant touch with him. From the first, Mr. Nazar had brought his exceptional abilities to the aid of his fellow countrymen. He need not remind them of all the good work Mr. Nazar had done. They would remember that he was for several years Honorary Secretary of the Natal Indian Congress, and that he was deputed by the Congress to go to England on behalf of the Indians in South Africa, where he rendered invaluable service. He also took a leading part in the formation of the Natal Indian Ambulance Volunteer Corps during the late war, and participated in the front with the corps, remaining until it was disbanded. He was an Editor of *Indian Opinion* they all know. He died in

honesty at Phoenix, the home of his paper. It was the duty of the Indian community to show their respect for the deceased gentleman, and their appreciation of the many valuable services he had rendered in their cause.

After a discussion, in which several prominent men took part, the following resolution was passed:

That, as the late Mr. Nazar had rendered invaluable services to the Indian community in South Africa, this meeting, representing all sections of the community, is of the opinion that a public funeral should be accorded him.

A Committee was then appointed to make the necessary arrangements for the funeral, consisting of the following gentlemen:

Messrs. P. V. Sanghaye, R. P. Bhatt, J. B. Mehta, N. M. Shelat, M. M. Dwan, Dwarika, Thang Maharajh, B. Bhagwatideen, B. Gabriel, K. K. Nyanah, B. A. Meghraj, Ayer, K. M. Pillay, H. L. Paul (Chairman), and Sochit Maharaja (Secretary).

The Funeral

Early on Sunday morning the body was taken to the Phoenix at the Hindu Temple at Durban, where a large number of Indians awaited their loss. At the opportunity of gazing for the first time on the features of their dead friend. At 2.15 p.m. the funeral procession started for the Crematorium at the mouth of the Umgeni River, immediately behind the house was the start of INDIAN OPINION. The procession was a very long one and was composed of a large number of representative Indians and Europeans. The route was along the Depot, Umgeni and Goode Roads. The Crematorium was reached at 3.30, and the coffin was removed from the hearse by the awaiting priests. By 4 o'clock the body was released from the coffin and laid upon the pile. So perfectly natural did it look and so calm were the features, that it was difficult still to realise that the life was no longer there. After the usual ceremonies the priests covered the body with logs of wood and set fire to the pile. In a few minutes the pile was a roaring mass of flame, and the body was slowly consumed. Then one by one the people present left the Crematorium, and only a few remained to the end. Then the ashes were collected and are at present in Durban awaiting transmission to India.

So has finished the career of one of the ablest of India's sons. His many friends the world over must find consolation in the fact that his life has been productive of much good. As to the immediate cause of death we can only surmise. It is a sorrow that he should have died so young, and so early in his career, but on the Friday he said he

was feeling better. Mr. Hill, the District Medical Officer of Verulam, certified death to be "from natural causes." In any case, it is evident that the end was without pain, and that he passed peacefully from sleep to the deeper rest of death.

Tributes to His Memory

Mr. F. A. LAWRENCE, K.C., writes:

Allow me to express to you my deep regret at the death of Mr. Nazar, your late Editor. I have known him well for the past ten years, and there was no one for whose rectitude I had a higher estimation.

He was an upright gentleman who will be greatly missed by his countrymen, who could always depend on his wise counsel.

Mr. HENRY ANCKELL writes:

In common with a large number of the Indian and European communities, I have to-day heard with sincere grief of the sudden passing away of my friend Mr. Nazar.

I should like to add my testimony to his sterling qualities in every relation of life. He was not only a philosopher but a man steeped in the deepest science as well as practical religion. Always courteous and ever ready and able to grasp instantaneously the complex details of a situation, he was a man who will be missed by every section of the community, and his name will be revered by all those who had the honour of his friendship.

Mr. ADVOCATE KHAN writes:

The death of Mr. M. H. Nazar has caused a gap in the Indian Community which will be most difficult to fill. I say so advisedly since the personality which has so quietly passed away was one of the best mediums the Indian Community had in this country in helping to remove the misunderstandings that unfortunately exist between the Europeans on the one hand and Indians on the other.

The harmonious working in a common cause, more especially the work of the land we live in, has always been the goal aimed at by him, and it is indeed a matter of sincere regret that his life should have been cut short when there was every probability of its attaining some measure of success in this direction.

In private life the late Mr. Nazar was a good friend and a genial companion. His scholarly attainments together with his extensive worldly experience added lustre to his many other good qualities. He will indeed be missed by the poorer classes of Indians whom he aided or comforted by advice.

We have also received some telegrams of condolence.

Mansukhlal Hiralal Nazar

It was in the dark days of December, 1896, that Mansukhlal Hiralal Nazar landed in Durban, a perfect stranger. He intended to live a quiet life, but a patriot of his type was not able to sit still when he saw his countrymen needing the help of a guiding hand during those trying times. The Durban Demonstration was then brewing. Meetings were held in the Town Hall to protest against the immigration of Indians. The Indian passengers on board the *Andes* and the *Conestoga* were threatened with dire results if they attempted to land on the shores of Natal. It was then that Mr. Nazar arrived on the scene, and was hailed as a deliverer by the Indian community. Not a soul knew who he was, but his magnetic personality and the authoritative manner in which he spoke about the duty of the people at the time, attracted the leaders to him immediately, and it is difficult to say what the Indian community would have done had Mr. Nazar not arrived at the time. He remained closely closeted with Mr. Laughton, who was acting as counsel for the community, and I have it from Mr. Laughton's own lips that Mr. Nazar's assistance and his suggestions at the time proved to him of the utmost value. From that day to the date of his death, Mr. Nazar placed the public cause before his own: his dream of leading a private life was never realised, and though people were never allowed to know it, for the cause of his countrymen Mr. Nazar has died a pauper. For days together he would lie away from Durban, in a small hotel home in Sydney, eating nothing but a little milk and a few biscuits, and time alone will show the nature and value of the unostentatious services rendered by Mr. Nazar.

He was born in the early sixties, and belonged to a family of noble traditions and to one of the most cultured castes in India, namely the Kayastha division. As is shown by his family name, the Nazars, in the early days, must have served the Mogul emperors as trusted officials. The late Mr. Hiralal Nazar, the father of the subject of this memoir, was one of the earliest products of English education in the Western presidency, and was a tried servant of the Government. He was a civil engineer, and by his ability and strength of character, inspired so much confidence, that the Government allowed him to possess a knowledge of the secret defences in the fortress at Bombay. Mr. Nazar was very closely related to the late Justice Nanabhai Hanuman. He was educated in Bombay, and having passed his matriculation examination with distinction, he prosecuted his further studies at the Elphinstone College at Bombay. As a rule he was easily set in his plans, and gave promise of a brilliant career, but being of

a restless turn of mind, he never finished his studies. He imbibed from Mr. Dadabhai Naoroji and the other Indian patriotic giants of the time the idea of using his life for the service of his country, and he was, therefore, instrumental in establishing an 'Ungraduates' Association' which vied with the older established 'Graduates' Association, under the brilliant chairmanship of Sir Pherozeshah Mehta. Memorials that were drafted by Mr. Nazar, and presented to the Government, about University Reform showed Mr. Nazar's brilliant penmanship and his political turn of mind. He also studied for four years at the Grant Medical College, and was thereby able to receive in due course of knowledge of medicine which was very useful to him in after-life. Mr. Nazar did not wish to accept any service, and belonging to the Hon. Mr. Dadabhai Naoroji's school of thought, he considered that the salvation of India must come both from within and from without, and that education was not to be used as a means for obtaining position nor was it to be divorced from commerce. He and his talented brothers therefore set out for England, and threw themselves into the commercial strife with great energy, but Mr. Nazar was always a politician first and everything else afterwards. He, therefore, continued his public work in London. He identified himself with many useful institutions, and was elected a delegate to the Oriental Congress that was held in Christiania. He came into contact with the late Professor Max Muller and many other Orientalists, and by his accurate knowledge of Oriental literature, commanded their admiration. But Mr. Nazar was not a selfish man. He was a journalist of a very high type. He used, from time to time, to be very intimately connected with the *Indian Opinions*, to which he contributed not a little, free of charge. He used to correspond to many well-known newspapers in India as if he was preparing for a similar career in Natal.

Not having succeeded so well as he wished to in his commercial affairs in Europe, all over which he had travelled more than once, he migrated to South Africa. The story of his work in Natal, which he made his home, is soon told. Instead of developing his commercial work, he threw himself heart and soul into public work. In 1897, he was sent to England as a special delegate to voice the grievances of the British Indians. There he met the late Sir William Wilson Hunter, Sir Leppell Gifford, the Hon. Mr. Dadabhai Naoroji, Sir Manabhai Bhownagare, and many other public men. Sir William Hunter was so struck with Mr. Nazar's ability and moderation that he devoted a special article in the columns of the *Times*, mentioning Mr. Nazar's work. The late Lord Northbrook, Lord Kinnear, and other Anglo-Indians gave him patient hearing, and as a result of his

work, the East India Association took up the cause of British Indians most warmly. I do not wish to lay stress on Mr. Nazar's work in that direction. I wish to raise no discordant note. His most imperishable work was all done behind the scenes, and it consisted in nourishing the tender plant of mutual understanding between the two communities in South Africa. He served as a link between the two. He was a politician of a high order. There was nothing of the agitator about him. His work was all quiet. He interpreted the best traits of each community to the other. Whilst he advocated strongly the rights of his countrymen, in season and out of season, he placed before the latter their responsibilities, and always counselled prudence and patience. He was pre-eminently a friend of the poor. The poorest class of Indians found in him a faithful adviser and friend. When the Natal Indian Ambulance Corps was raised, everybody advised him, because of the heart-disease from which he then suffered that it was not necessary for him to take an active part in the work of the Corps, but he would not listen, and volunteered his services as a member, and it was there that he used his knowledge of medicine to good purpose.

Without him this journal would never have come into being. In the initial stages of its struggle, Mr. Nazar took up almost the whole of the editorial burden, and it is known for its moderate policy and sound views, the first is due, to a very large extent, to the part that Mr. Nazar played in connection with it.

An Indian reading this account will understand thoroughly what Mr. Nazar was, when I state that he was a real Yogi, a cosmopolitan Hindu, knowing no distinction as to caste or creed, recognising no religious differences. His one's law in life was the *Bhagavad Gita*, the "Song Celestial." He was imbued with its philosophy. He knew the Sanskrit text almost by heart, and the writer of this memoir is personally aware that, amid his sorest trials—and he had his full share of them—he was in a position to preserve fully perfect equanimity under the inspiration of that teaching. To an orthodox Hindu some of his ways would appear to be strange, but Mr. Nazar was undoubtedly a strange mixture. It is not the writer's purpose to scrutinise the character of the dead man. Indians will have to search far and wide before they will be able to find Mr. Nazar's equal. He disdained praise and never wanted any, and whether he was blamed or praised, he never allowed his public work to be affected. We do not stumble upon such selfless workers anywhere and everywhere. They are few among all communities. Time alone will show what the Indian community and, still less, even the European community, has lost in Mr. Nazar.

N. K. GANDHI

✓ M. H. Nazar

Nazar was a man among a thousand. Shrewd, keen, level-headed, witty, his many exceptional qualities were hidden beneath a modest exterior. The chief of my friends and acquaintances, as I think, an unusually varied one, and comprises men of the most opposite natures, positions and beliefs; but amongst them all I cannot put my finger on another Nazar. I do not mean that he was a better man than most; he was too human to be singled out in this way; but I know of no one man in whose nature is combined so many practical yet unobtrusive qualities. One was always certain of calm judgment and sound advice from Nazar. Perhaps the secret of his level-headedness was the keen sense of the humorous that he possessed. Often with the wit that was peculiarly his own he heard him in a single sentence demolish the pretentious humbug of some person or show the fatuity of some argument. He was a highly educated man—doubly educated, so to say: for not only was he versed in European science and philosophy, but he had a more than ordinary acquaintance with the vast literature of the East. As might be expected in such a man, he remained a Hindu, and his occidental study only served to assure him of the ancient wisdom of the East. And it may interest those who knew him to learn that his assurance was not one of belief alone; for he had himself experienced some of the marvellous things known to students of "Yoga," which the scepticism of modern wisacres ridicules. It was wonderful sometimes to see the clever way he would play with an intellectual opponent, demolish him with his own authorities, and then repudiate those authorities himself. He delighted in this sort of thing, and I often thought he carried it too far. I could not but commiserate the man he was playing with for the ludicrous bewilderment he was almost invariably thrown into. But Nazar was without mercy when he was dealing with one who believed the beginning and end of knowledge to be in the West, although when he spoke with a man who had the humility of the true seeker after knowledge, he never wounded his susceptibility or made him feel his ignorance. He was peculiarly sympathetic to the poor of his own country and profoundly felt the miserable position of the indentured Indians in Natal.

I have said that perhaps his keen sense of humour was his strong point, but he had a philosophy that made him take all the events of life easily—too easily, perhaps. I have known him intimately for about seven years; during the war I lived with him, ate with him and slept with him for some twelve months; and never once have I seen him excited or anything but calm and cool and level-headed. I was at the front with him, and even there he contrived to take life as easily as in

Durban. He always showed this enviable gentility to others; his sorrows, if he had any—he kept to himself. To know a man like Nazar is an education to a European, and makes one wonder at the colossal ignorance so prevalent in South Africa that can call such a man a "coolie."

We found him as calm in death as he had ever been in life. I think I was the last to speak to him. As he retired to his room at Phoenix, I asked what train he would take in the morning. I said I would go to town with him, adding mentally "If the Lord will," for I always feel the presumption of human beings making plans for the future without remembering that our times are in the hand of God. I little dreamed that ere I saw him again, God would have sent His messenger to call him to his rest; but so it was. His many friends and the Indian community in general have sustained a very real loss in Nazar; we shall not easily look upon his like again.

H. KITCHIN.

✓ Our Late Editor

As I Knew Him

The death of Mr. M. H. Nazar is indeed a loss to the British Indians in South Africa, and especially to his friends in Natal.

Of his scholarly attainments, keen judgment, and political knowledge, I leave others to speak. It is to his kindness of heart and great consideration for the poor and unprotected that I wish to pay my tribute. Whilst keeping in view the grievances of merchants and traders, his sympathy went out more towards those poor unfortunate people—the indentured and labouring class—who always found in him a willing listener and kind adviser. Many a time, on entering his office, I have found several Indians, each having come seeking advice, probably not one of whom would be able to pay him a shilling. And I found that the greater part of his time was spent in this way. I wonder how many hours he has spent in reading and writing letters for his poor clients, knowing that his only remuneration would be gratitude; and such gratitude was worth more to him than riches.

Does not such a life lead one to realise that the only reward worth having is the love of those who have nothing else to give but heart-felt thanks? And what folly it is to think that we can gain consolation in fame, or wealth, or high position.

And then again I remember how his friends at Sydenham used to hail him with delight, and with what warmth of feeling they enquired about his welfare. I have stood aside and seen the unaffected pleasure with which they greeted him after a short absence from the place; how they asked about this and that, and why he

had been so long away; and as I looked upon the scene, I felt that he was reaping some of his reward.

Sometimes, a well-to-do merchant, seeking him on business, would be surprised to find that he must wait until his poorer countryman had received attention, and perhaps might wonder why his methods were so different to what one usually expects in this practical, money-making age. Be sure of this: the poor man's affairs were none the less important because of his poverty, and the rich man's no more so on account of his wealth. And so, throughout his career, his strong sense of duty enabled him to steer clear of the common error of placing the rich before the poor.

M. H. Nazar will still live in the memory of those who loved him, as "The Poor People's Friend."

A. H. WEST.

Notes on Current Topics

By "Observer"

AMONGST THE FRIENDS of the late Mr. Nazar the wish has been expressed that some permanent memorial should be raised which would be a lasting reminder to future generations. I therefore place the following suggestion before our readers in order that they may consider the matter. If the scheme is not a good one, perhaps the idea may be developed into a better.

IN THINKING over the subject, it struck me that the best way we could honour the memory of our departed friend would be to continue the work he has been doing amongst the poor people. How is this to be done?

THIS, I THINK, could be accomplished by establishing what I will name, for the time being, an "Indian Intelligence Bureau." In the first place, a sufficient sum of money should be raised to form the capital upon which to start. Then, an office should be acquired in a central part of Durban, staffed by a fully qualified legal practitioner and assistants capable of interpreting all the Indian languages. Having progressed so far, the rest is plain sailing.

AT THIS OFFICE, any Indian could obtain information on such matters as the provisions of the Immigration Act, issue of permits, payment of poll tax, £3 residential certificates, night passes, arrival and despatch of Indian mails; and he could have his letters addressed care of the office. All these privileges the poor Indian could have free of cost.

A SMALL CHARGE could be made for translating and explaining letters and legal documents. If legal advice is needed, or a court case taken up, this would be done at the lowest possible charge within reason; for, of course,

the idea should be to just cover the expenses of running the concern, with a small margin in hand, but making no allowance for profits.

IF IT IS POSSIBLE, there should also be a safe deposit in connection with the Bureau, based upon the most advantageous terms. Indians who are not in business have generally some valuables in the way of gold and silver ornaments, private documents or cash, which they are at a loss to know where to put so as to be safe. This would be a great boon to the poor class of Indians.

IF THE EXPERIMENT proved successful, it could be developed. Branch offices could be opened in other towns, and, in this way, made still more useful. In fact, there is no limit to the possibilities of such a scheme, if it is, in the first instance, placed upon a sound financial footing.

I NEED SCARCELY say the Bureau would be at the disposal of all those who may not be classed as poor Indians. Some discretion would have to be used, however, in order that the Bureau should not be used as a means for settling purely business disputes. But where advice is needed relating peculiarly to Indians, this would be a place where they could safely go, knowing that they would be understood in their own language, and that they would not be overcharged.

THERE ARE other departments that might be added, but I think enough has been said to give some idea of the proposal, which, if carried out, would prove of great service to the Indian community, and at the same time be a tribute to the memory of Mr. Nazar, who, single-handed, carried on this work for many years.

[We would be glad to have expressions of opinion from our readers on the above excellent suggestion.—*English Ed. L.O.*]

Responsible Government

For the Transvaal

To be Granted Immediately

The *Pretoria News* says that the New Liberal Cabinet have decided to grant full autonomy to the Transvaal immediately, and a statement to that effect will be embodied in the King's speech at the opening of Parliament.

THE MARRIAGE of Mr. Bernard Gabriel and Miss Carthew, an English lady, was solemnized at the Roman Catholic Cathedral, Durban, on Wednesday last.

✓ The Poll Tax

A Suggestion

Mr. M. Jameson writes to the *Natal Mercury*:—Sir.—Is it justice on the part of the Government that an Indian, who pays his yearly £3, should be asked to pay the poll-tax, while a native, who pays his hut-tax (14s.) is exempted? We are aware that the Government are already having no end of trouble in collecting the £3. I do not know what further troubles they will have when collecting £3 plus £1. To save this trouble, I suggest that an Indian who pays his £3 should be exempted from the poll-tax.

✓ Shops Closing

First Prosecution under the New Act

Krawitz a European, came before Mr. Stuart on Monday, charged with selling a quantity of dhol to a native at £45 last Saturday evening, during prohibited hours, in contravention to the new Shops Act. Inspector Alexander conducted the prosecution, while Mr. Stocken appeared on behalf of the accused.

The accused pleaded guilty, and Mr. Stocken explained that he holds a kafir eating-house licence, and when this native came in on Saturday after hours defendant sold him the dhol, and for the moment entirely forgot the Act. There had been no previous complaints against the defendant, and as Mr. Stocken understood that this was the first prosecution under the Act, he asked that a fine be not imposed.

Inspector Alexander did not press for a fine.

His Worship warned the defendant to comply with the provisions of the Act in future. In view of the fact that it was the first offence under the Act, he would not impose a fine in the case. The accused was cautioned, and discharged.—*Natal Advertiser.*

Indian Children in Natal

The current number of *India* gives a full report of a meeting of the 105 Club in London on December 14th. Resolutions were passed in favour of providing adequate schooling for Indian children on plantations in India, Ceylon and Natal. In an address by Mr. A. G. Wise, a reference was made to Natal in the following terms:—

It must not be thought, however, that India and Ceylon are the only offenders in their neglect of this important question of education. A strong indictment of the Government's methods in this respect in Natal has been drawn up by Mr. P. A. Barnett, who was until lately Superintendent of Education in that Colony.

The Colonial Secretary, Mr. Lyttelton, although, of course, fully aware

of the facts so strikingly dealt with by Mr. Barnett, declined to make any representations to the Natal Government on the subject, as he rightly considered the matter should be dealt with locally. The treatment of British Indian immigrants in South Africa is discreditable to Great Britain; and I often wish that the exigencies of party politics would permit the great Liberal Party to turn their attention to the serious disadvantages which our Indian fellow subjects have to put up with in so many of our colonies, and especially in South Africa.

Shark Fatality

An Indian Victim

Plucky Attempt at Rescue

Yet another shark tragedy has to be recorded, says the *Natal Mercury*. It appears that at about noon on Saturday last an Indian named Ramdayal, who had been in the employment of the corporation as a lamp-lighter for the past ten months, was engaged in washing two horses opposite the Beach Battery. Ramdayal was accompanied by three of his countrymen, named Gogadini, Bhalei, Paclaigh, with a little boy, and, the washing having been completed, one of the animals was left standing on the sand under the care of one of the other Indians, and Ramdayal, who could swim a few strokes, entered the water. He had got a short distance from land, and was in about 3 ft. of water, when the Indians on shore heard him shout: "A fish is biting me: a fish is biting me!"

Gogadini was all the time on the brink of the Beach, and he immediately ran to the poor fellow's aid. A big shark had secured the man by the thighs, and was dragging him seawards. Undeterred by the danger of the exploit, the Indian's companion gripped the arms of Ramdayal, and sought to pull him to shore. A tug-of-war ensued, in which Gogadini was worsted, and found that he also was being carried into the sea by the monster. Perceiving the state of affairs, a second coolie entered the water, and the combined efforts of Gogadini and the second rescuer resulted in the defeat of the shark, and the bringing to shore of Ramdayal. The water was red all round the scene of the terrible encounter, and only when the victim had been brought to shore could his wounds be seen.

The man was not dead, but he presented a horrible sight, and Dr. Baumer said, when he viewed the body, that "a lion's attack could not have been more terrible." The big joints were right out of the sockets, the flesh was lacerated, and the muscles were torn through to the bone, whilst great lumps of

Beak had been torn from the left leg, where the marks of the shark's teeth were discernible. In the words of a witness, the Indian looked himself over, and, seeing the mangled state he was in, faintly remarked: "I think I will die."

The injured man was then conveyed in an ambulance to the mortuary, where he died a quarter of an hour later, Drs. Bonnar and Crozier being in attendance. At the time of the occurrence, the caretaker of the Beach, who has recently been appointed by the Corporation, was perambulating the seashore, but was unaware of the lathing of the Indians.

Deceased was 30 years of age, and lamp Inspector Burns speaks of him in the highest terms. The victim was buried yesterday morning, the general expenses being defrayed by the Indian friends of the deceased.

The Indians' account of the size of the shark varies. Some declare the fish measured 8 ft., and others say 11 ft. The monster was not seen after losing its prey.

Shark Captured

On Monday afternoon, about 3.30 o'clock the shark which caused fatal injuries to an Indian on Saturday last was captured, amidst scenes of excitement, on the Back Beach, by Mr. J. Benjamin and Mr. B. Fisher. These gentlemen used shad bait, and this proved too tempting for the monster. No doubt exists that this is the shark which killed the Indian on Saturday, as particles of clothing were found embedded in its teeth. The monster, which is some 7 ft. 5 in. in length, was on view at the Beach Hotel. A very large number of people paid sixpence a head to see it.

Our Weekly London Letter

(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT)

London, Dec. 29, 1905.

The Indian National Congress

The telegraphic summary of the twenty-first session of the Indian National Congress that has been transmitted to the English Press is, unlike previous years, meagre in the extreme. It is not even a Reuter's message, which, having in the journalistic world the precedence of all other News Agencies, has the honour of being accepted first by every newspaper in the United Kingdom, and, therefore, known to its readers. According to the *Central News* its agent, telegraphing from Calcutta, under date, the 27th inst.:

The twenty-first Indian National Congress was opened at Benares to-day, when the president, Mr. Gokhale, delivered

an address surveying the present situation and laying down the lines of constructive policy. He criticised Lord Curzon's administration as Viceroy, particularly in regard to the partition of Bengal, and made a strong plea for support for native industries on a thoroughly sound economic basis. He then proceeded to formulate the demands of the Indian people for larger representation on the various Legislative Councils, for the readjustment of the financial arrangements, for the reform of the Executive, for the extension of education, and for the creation of advisory boards in all districts throughout India. Mr. Gokhale concluded with a special appeal to Mr. John Morley, the new Secretary of State, whom he declared, numbers of educated men in India regarded as a master to apply his high principles courageously to the Government of India.

Lord Minto's "Ostrich Policy"

And Mr. Morley's work seems to be cut out for him. Of all the Indian correspondents of British newspapers who through their respective organs regale the "home" public with their views of the political situation in Bengal, or, for that matter in India, none gives a more correct and faithful presentation of affairs than the correspondent of *The Daily News*. He writes frequently to his paper, and it is an open secret that from his own position and from his connection he enjoys an unenvied degree the confidence of the Indian public who justly regard him as their staunch and true advocate in the press. And should there ever arise any crisis in India in the future, he at any rate will have a far better right than any other man to silence the British public if they plead ignorance of the trend of events that eventually led to issues dangerous alike to the safety of England and India.

In more than a column long communication, written from Calcutta on the 7th inst., and which under the above heading appeared in yesterday's *Daily News*, he remarks that Lord Minto has already submerged his individuality and handed over the reins of his administrative conscience to the keeping of Sir Donald Ibbetson, the member of Council in charge of the Home Department, and Mr. Risley, the Home Secretary of the Government of India. Both these men, it is well known, were Lord Curzon's chief supporters in the matter of Bengal, and both know that if the real facts are ever allowed to come out they will cut a very sorry figure indeed.

From his letter I gather further that Mr. Fuller, the Lieutenant-Governor of the newly created province, was summoned to Calcutta on the 5th inst., to confer with the Viceroy, as the official account puts it. No one can object to his coming and justifying before his superior officer a course of action which had been assailed by the most violent criticism. But the people's grievance lies in another direction. When the elected members of the Bengal Legislative Council, including two members from North and East Bengal, who are serving out the unexpired portion of

their term of office, solicited an interview with Lord Minto for the purpose of laying the popular version before him, they were met with a blank refusal.

In declining to receive the deputation, Lord Minto's private Secretary wrote:—

"It is understood that the proposed deputation is not meant to be representative so much of two public bodies (and such most influential bodies as the Indian Association and the Bengal Landholder's Association) as of certain sections of the community in two different provinces of India."

"If this assumption is correct I am directed to inform you that His Excellency, while sensible of the kind intention of the deputation, cannot accede to their request."

I do not know which to admire most in this attitude of the Viceroy as manifested in the foregoing reply, its ill-concealed ill-nature or its suicidal fatuity.

Quos Deus vult perdere, prius dementat

The writer however, puts the case mildly and says that Lord Minto's civilian advisers, it seems, have nothing better to recommend than the methods of the ostrich, and so he buries his head in the sand and imagines he has rid himself of the legacy of folly and unrest which Lord Curzon has left him. But he concludes his very interesting letter in these significant terms:

A few words regarding the influence which repressive measures are having upon the boycott. The police are proclaiming to all and sundry that it is the Government's order to purchase foreign goods, and in many cases their persuasion goes a good deal beyond the mere use of words. It is supposed, no doubt, that the boycott is being killed by these measures. There never was a greater mistake. For one man coerced in the towns, fifty spring up on the country side; and the policy of repression only tends to exasperate people who in the first instance were inclined to look coldly upon the boycott.

I hope, while there is yet time, this earnest warning of an honest Englishman will be heeded by our rulers now intoxicated for a long time and utterly blind as to the conflagration they are kindling all over the Indian continent. It seems even children of life or growth need reminding that it is not always safe to play with fire which today through your servant may tomorrow be your master, when the outlook would be anything but pleasant. Nothing easier than to drive a nail with a heavy hammer into a yielding deal board, but each stroke of the hammer only drives the wood-fibres to cohere more closely together. And the application of physical laws to the spiritual world, as demonstrated by the late Professor Henry Drummond, in his immortal work of that name, holds good for all time.

The South African Indians and the British Press

Early this week a trenchant letter over the signature of C. H. Norman, summarising with a closeness of argument and pungency which leaves

SUPPLEMENT TO "INDIAN OPINION,"

27TH JANUARY, 1906.

THE LATE MR. M. H. NAZAR

Editor of "INDIAN OPINION,"

PHOENIX, NATAL.

Photo by

B. GABRIEL, Durban.

ઇંડિઅન ઓપિનિઅન.

પ્રીતીકર—શનિવાર, તારીખ ૨૯ મી જાન્યુઆરી, ૧૯૭૬.

243 8

અકલાદિક પંચાંગ.

श्रीरतो-ता० २७ जन्मपुष्पारीथी ता० २
पुष्पारी सुधी ४० स० १६०५.

४०६-भा.सु. ३ गी. भा.सु. ८ सुधी,
 संवत् १९५२

મુસલમાની-તા. ૧. અલ્લહેનધી તા. ૭
અલ્લહેન. સુધી ૧૩૨૩ હીજરી.

वार.	प्रोस्ती तारीअ.	हिंदू तीथी.	असवभा नी तारीअ.	सुदीपय क. मी.	सुदी अरुण क. मी.
बनी...	२७	३	१	५ २१	६ ५०
दनी...	२८	४	२	५ २२	७ ५६
सोम	२९	५	३	५ २३	७ ५५
मंगल	३०	६	४	५ २३	७ ५५
बुध...	३१	७	५	५ २४	७ ५४
गुरु...	१	८	६	५ २५	७ ५४
शुक्र...	२	९	७	५ २६	७ ५३

ઈડિઅન એપિનિઅન.

રાણીવાર તા. ૨૬ જાન્યુઆરી, ૧૯૦૬.

- ७१३२.

[illegible]

શ્રીદાંતેન રાજ્યકારભાર.

[illegible]

માં જાહેર થયું છે તે ઉપરથી તેઓ બહુ
આહોશ માણસ જણાય છે.

હાયર ગ્રેડ હાઈસ્કૂલ સુધી.

અમે સાંભળ્યું છે કે આપતા મહીનાની
પહેલી તારીખે આ તીર્થાજમાં હિંદી છોકરી
ઓને નાખી બહાવવાની સગવડ થવાની છે.
એક અગ્રેજ આમને ખસુસ સરકારે રાખી
છે હવે તે તીર્થાજમાં છોકરીઓને મોકલવી
એ હિંદી માન્યાવતું કામ છે. છોકરા તથા
છોકરીઓ બંનેને સરસ ઠંડવણી આપવી
એ બહુ જરૂરનું છે. એટલે અગતે ઉમેદ
છે કે બહુવાને લાયક છોકરીઓ મોકલવાનું
શરૂ થઇ જશે. સરકારે એવો પથ રાખ્યો
છે કે હાલ એક હાઈસ્કૂલ સ્કુલ તે હિંદી
છોકરાઓને સરજ રાખવી અને તેમાં ખીમ
છોકરાઓનો નહિ આવવા દેરા આ બહુ કામ
આવી સારી રીતે પુરું થયું તેનો જશ મી.
પોત્રને થશે છે.

हिंदूस्थानमां दुकाणि.

ઉક્ત તારે ઉપરથી જોવામાં આવે છે કે
હિંદુસ્થાનમાં વળી દુકાળની ખાસતી ચાલી
રહી છે ૧૬ મી. ડીસેમ્બર સુધી યુક્ત પ્રદેસ
માં જરાએ વરસાદ નહતો. આવ ચડી મયા
હતા. દેવીરપુરમાં જાહેર કામ કંદારાની જરૂર
જણાઈ હતી. રજપુતાના અને મધ્ય હિંદુ
સ્થાનમાં પણ એવીજ સ્થિતિ હતી. અજમેર
મેરાઠમાં મહેસુલ કિષકરાવાતું કામ ખર્ચ
રાખતું પાણું હતું મુંબઈ મુન્દરાત દક્ષિણ
અને કાંજીઠમાં વરસાદની તાણ હતી અને
તેમજ ભેંસગામ અને દેડાગાદમાં પણ હતું
યુક્ત પ્રદેસમાં ૧૮,૮૬૭; રજપુતાનામાં
૫૧,૫૩૭. પંડેહરામાં ૩,૨૧૨ અને મુંબઈ
માં ૩,૦૬૪ એમ બધા મળી ૮૧,૪૧૦
માણસોને ટીલીફ પદે ઉપર રાખવામાં
આવ્યા હતા.

બધા સતીવારે રામ દયાળ વાચના એક
 દિહીન ખીચ એકરીની સામેના દરીયામાં
 પાંડા નવરાવતાં એક સાર્વ જલનિ મેરી
 મરુતી એ પડદોના નૂતો તે માંથી તેને
 દોડાતો નર સીવાજમઃ કઈ જગ્યામાં આવ્યો
 નૂતો જ્યાં તે એક કલામ પછી નેરુજ પામ્યો

મિ. ગોખલે વિલાયતથી પાછા ફર્યા.

ઓનરેબલ મી. ગોખલે વિલાયતમાં સાત અઠવાડિયા રહી વાર્ષિક નેશનલ કોંગ્રેસના ટાંકણા ઉપર હિંદુસ્થાન ડીસેમ્બર માસની શરૂઆતમાં જઈ પહોંચ્યા છે. તેમની વિલાયતની મુસાફરી દરમિયાન તેમણે જુદે જુદે ઠેકાણે ૪૫ બાપ્તિસ્ટ આધ્યાત્મિક હરેક જગ્યાએ હિંદુસ્થાનની સ્થિતિની વિગતવત્તા સોંકાને વાકેફ કર્યા હતા મોટા મોટા જામા વાળાઓની મુલાકાત પણ લાવેલી હતી. વિલાયતની પ્રજા હિંદુસ્થાનના કારોબારથી ઘણે ભાગે તદ્દન અજાણી જણાઈ. જાપામાં બહાર પડેલી બીનાથી કાંઈક ખબર પડે છે. મી. ગોખલેની ભેટ સેવાનો યોગ્ય બદલો આપના તેમને મુંબઈમાં ઉતરતી વખતે બારે આપના આપવામાં આવ્યો હતો. મી. ગોખલેના આવાગમન વખતે એવોએ અંદર ઉપર એક મોટા મેળાવડો કરવામાં આવ્યો હતો. જ્યાં તેમને મોટા હોલમાંથી વધારી લીધા હતા. વડે માત્રમ તથા શિયાજીવર જમના પોકારથી મંડપ માણ રહ્યો હતો. મી. ગોખલેએ હાજર રહેનારોનો ઉપકાર માન્યો હતો તેઓ જણાવે છે કે ઈંગ્લેન્ડની પ્રજા તથા રાજ્યદારી આગેવાનો હિંદુસ્થાનની હકીકત ધ્યાનપૂર્વક સાંભળે છે અને સામાન્ય રીતે આપણા તરફ દીક્ષાસ્થ કરાવે છે. આમ છે તો આપણી ફરજ હવે વખતો વખત આહ્વાસ પ્રતિનિધી મારફત ઈંગ્લેન્ડમાં ફરેક બાબત પુછાવવાની કરવી. આનું પરિણામ સાફ જ આવે. બંગાળના ભાગ થયા પછી ઈંગ્લેન્ડની પ્રજા હિંદુસ્થાનની હકીકતથી વાકેફ થયા બહુ આતુરતા બરાવતી થઈ છે.

ફરેક અઠકરમત—મયા શમીવારે ચોટર વહ ઓન્ડર અને એરલીની વચ્ચે જે માલ ની ગાડીએ જઈને અઠકરમત બન્યો હતો. પ્રાંટારીયાથી જતી ગાડી ખાલી હતી ત્યારે ઠેકાણોઆખિથી આવતી ગાડી માલથી ભરેલી હતી. બને ગાડી દોઢાવ આગળ જોરથી અથડાઈ, તે જગ્યાએ વાંક હોવાથી ગાડી અગાડીથી નહિ જોવામાં આવી. અને ઠેકાણા પછી તે કાણુમાં નહિ રાખી શકાય તેવું હોવાથી બને ગાડીના દ્રાહવરો કુદી પડ્યા. ગાડીના અગાડવાથી બને એન્જન તથા આગવા ડબ્બાએ તદ્દન બાંધી ગયા કાંઈ જાનની ખુવારી થઈ નથી. પરંતુ માલ તથા ગાડીનું જ. ૧૦૦૦ નુ હુકસાન થયું છે. આ અઠકરમતનો ફરજતમાંથી આવ મુખી જણે જાણવાર બાત રાખેલી પડેલી હતો.

ખેતી.

હિન્દિઆના દરેક ભાગમાં આજકાલ ખેતી તથા કુનરની સરખામણી થઈ રહેલી છે. ઘણા વિચારવાન પુરોએ એમ માને છે કે કુનરથી કરીને જે કે દેશમાં કેટલેક દરને પેસો ઘટતો જોવામાં આવે છે અને કેટલાક માણસો બહુ શાકુકાર થાય છે તેપણ એક દર રીતે દેશની આગાદી વધતી નથી લોકો ની નીતિ ઘટે છે લોકોના શરીર નિર્બળ થાય છે એક મોટું કારખાનું કાઢી તેમાં હળરો માણસોને રાખી તેઓની પાસેથી સંવાની જેમ કામ લેવાથી અને તેઓને એકદમ કામની અંદર અજોડ હાડો પુરી રાખવાથી એવી રીતે રહેવામાં માણસોને કશો લાભ થવાનો સમ્ભવ નથી એમ પણ તે લોકો કહે છે વળી કહીત કરે છે કે એવી સ્થિતિ માં જે માણસો રહે છે તેઓ જગરે થાક્યા પાક્યા ઘેર જાય ત્યારે ઘર બીજેર પી પોતાની દવામણી સ્થિતિનો ખ્યાલ પોતાના મન ઉપરથી કાઢી નાખે છે અને એમ મુંઠ પણમાં રહી પોતાની જીંદગી ગુમારે છે. વળી જે કારખાનામાં બંતતો માલ ખપે નહિ અને કારખાનું બંધ કરવું પડે તો તે લોકો ઘણા વિતાતા થઈ જાય છે અને અમુક વસ્તુ બનાવવાના સંચા જગરે તે વસ્તુની જગરે જરૂર ન હોય ત્યારે નકામાં પડ્યા રહે છે તેમ સંવાની માફક કામ કરનારા માણસોને પણ નકામું ખેલવું પડે છે. યુરોપમાં જે ગરિબાણ છે તેવું આ મુખ્ય કારણ બતાવવામાં આવે છે વળી તેઓ ખેતીની સાથે સરખામણી કરતાં એમ પણ કહે છે કે મહેનતુ ખેતુ હમેશા સ્વતંત્ર રહી શકે છે તે ખેતરોમાં વસી ફરવજી હવા માં રહે છે સુગંધી માટીનો પોતાનું શરિર જે માટીનું બનેલું છે તેની સાથે સ્પર્શ થાય છે અને તેઓ બહુ સુખે નીનિમાં અને કમ્પરની ઉપર અસ્થા રાખી રહી શકે છે. આવા વિચારનો ફેલાવો દિવસે દિવસે વધતો જતો જોવામાં આવે છે. તા. ૨૪ મી ડીસેમ્બરના "ઈડિઆ" માં તે બાબત સર વિલ્યમ વેડરબર્ન તરફથી બે કાગળો બહાર પાડવામાં આવ્યા છે. તે ઉપરથી જણાય છે કે અંગ્રેજ લોકોનું વલણ ખેતી તરફ દોરવા ને સારું હાલ બહુજ મહેનત ચાલે છે, અને એમ પણ મનાય છે કે જે લોકો ખેતી તરફ નજર નહિ રાખે તો છેવટ ઇંગ્લેન્ડ પોતાની સત્તા ખોશે. આમ ધારીને ઈંગ્લેન્ડના જુદા જુદા ભાગમાં સેક્ટ. એન્ડ. એન્ડ. ખરીદ કરવાને મંડળીએ રખાયો જઈયામાં ખરીદ કરી તેમાં જેમ જેમ

એકરના હુકા કરવામાં આવે છે અને ગરીબ માણસોને તે જમીન કાંચા હરતા બાંધી દઈ વેચવામાં આવે છે. આવી જાતના ખેતરો ખેતરો કેટલાક વરસ થયાં સ્થપાયા છે તેમાં ઘણા માણસો વસી શક્યા છે તેઓ બધા વાવેતર કરી તેની ઉપજ વેચી પોતાનું ગુજરાન ચલાવે છે આમ કરવાથી તેઓને તંગી આવતી નથી અને તેઓ બહુ સુખામરીમાં રહી શકે છે. આં દાખલાઓ આપણે ઘડે લેવા લાયક છે. ઘણુંજ ચોડા પેસા ખરચીને આપણાં શેડીઆઓ આવી જાતના પ્રયોગો કરી શકે છે તે ફેલેહમક નીવડે તો તેમાં કાંઈ અમને શક નથી. અને જે બહી અનુભવ લીધા પછી તેવા સુધારા દેશમાં પણ જો થઈ શકે તો તેથી દેશને ઘણો લાભ થાય. હિંદુસ્થાનમાં વગર વિચાર્યે ખેતી કરવામાં આવે છે તેથી જમીન નો કસ ધરી જાય છે એટલે કેવી રીતે જુદી જુદી જાતની ખેતી વરસો વરસ કરવી જોઈ એ એ નીચળો ધ્યાનમાં રાખી કામ લેવામાં આવે તો હિંદુસ્થાનમાં બહુ મોટા સુધારે થઈ શકે છે.

જોહાસ્પર્ગમાં મુસલમાનોની મીટીંગ

જોહાસ્પર્ગમાં ખાસ ખબર પડી ખબર આપે છે કેન્સલરે મુસલમાન બાઈઓ (શુક્તી જમાવના)ને મસજીદની બરાબર સમવડ નહિ હોવાથી ઈદ, જુમા, બીજેર ખાસ દીવસે લોકોને નમાઝ બીજેર પઢવાના કામમાં ઘણી દરકત આવે છે. તેથી એક ખાસ જરૂરીઆતના કોષે મસજીદ બનાવવા ની જરૂર હોવાથી એ બાબત વિચાર કરવા તા. ૨૫-૧૨ તથા તા. ૧-૧ ના રોજ સુલેમા ન ઇરામાલલ મીઆની હુકમમાં મીટીંગ બોલાવવામાં આવી હતી તે વખતે જુજ જામ કામકરી બીજી જામકરી મીટીંગ બોલાવવા હરાવ થયો હતો તે પ્રમાણે તા. ૨૧-૧ ના રોજ એક ખાસ મીટીંગ મહી હતી. તેમાં સ્ટાન્ડરડેન, હેડબર્ગ, પ્રાંટારીઆ, કુમરેટોર્પ બીજેર જગ્યાએથી સારા સંખાવિ ત જુહરો હતા. તેમાં ઇસખજ દાદાભાઈ, ઈસખમીઆ અહમદ કોટીઆ, ઇસખજ મારરી, અહમદ કુતારીઆ, ઇસખમીઆ અસવાત, સુલેમાન દાંત. વિજેરે જુહરોઆ સારી ઉલટ બતાવી. તેમણે તેમ બીજાઓએ પણ સારી બેલી રહ્યા જતી હતી. તેમ સુલેમાન ઈસખમીઆ ની બાબતે પોતાની જાણવતી બાત બતાવે તો એક સારો મીમતી બાબતે જુહરો મસજીદ બાંધવા આપવા ની બાત છે જે ખુબી થવા જેવી બીના ને બાંધવા મળે તેથી ખાસ જરૂર છે મહેનતુ મુસલમાન બાઈઓએ આ બાબત ની નોંધ લેવામાં આવે તો એક સારો નફા આપવી

આ મહાજનું કામ ખલાસ થયા પછી હેડક્વૉર્ટર્સની જમણમાં કચ્છો ચાલે છે તેનો નીકાલ કરવા વીચાર કરવામાં આવ્યો હતો તે વખતે અહમદ જીવાત હાજર હતા તેમને ખાસકરના પાટી તેમની પાસે મુખ્યપાર નામુ લખાવી લેવામાં આવ્યું છે. તેથી એ કચ્છાનો અંત આવી જશે એવી આશા રખાય છે તે દર પહેલાં નીકાલ નહીં થાય તો ઘડના દિવસે શેક હસા હાથ સુમાર હાથ હબીબ અહમદ ઠાઠાખાઈ દેશપ્રેમીઆ ઉજરાલીમ અશવાત સુલેમાન હાંસ નીગેરે શુદ્ધરથો હેડક્વૉર્ટર્સ જઈ ત્યાં નમાજ પઢવાનું નથી કરવામાં આવ્યું છે કે જેથી કોઈ પણ ભત્રેનો કચ્છો ઉત્પન્ન થાય નહીં એ પ્રમાણે કાલ કરવામાં આવ્યો હતો જે દરેક મુશ્કેલીઓને ખુસ થવા જેવું છે આશા છે કે આ કામ સારા સારા શુદ્ધરથોની મનપર લીધું છે તેથી કચ્છાનો નીકાલ આવી જશે.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો ચાલે શકશે તો તેઓના ધનેા ઉપર દુરત ધ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

1. કામગીરી એક જ બાબતને લખવું.
2. અક્ષર ગોખા સાદીથી લખવા.
3. નામ તથા ઠેકાણું બરોબર લખવા, તે હમેશાં બહાર પાડવા સારું નહિ પણ અમારી ભૂલને સારું.
4. લખાણ હમેશાં હક અને સહાસર કરવું.—[અધિપતિ.]

નાતાલ ઇન્ડિઅન કોમેસ.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ એમ.

તા. ૬ જાન્યુઆરીના ઈ. એ. માં એક વેપારીએ નાતાલ ઇન્ડિઅન કોમેસ વિષે કેટલીક હકીકત મુલાવેલી છે. તેનો જવાબ તમારા વેપરમાં નીચે પ્રમાણે પ્રગટ કરી આજારી કરશે.

કોમેસની જમીનના બે ખત છે તે સિવાય બીજી દરેક ઈડ નથી અને તે ખત નવતના ખત જેવાજ છે માત્ર તફાવત એટલો જ કે તેમાં ખાતમી શુદ્ધરથના નામને બદલે નાતાલ ઇન્ડિઅન કોમેસના દરેકીઓના નામ છે અને તેઓ દરેક તરીકે કોમેસની પત્ની જમીન પોતાના નામ ઉપર રાખે છે એમ ખતાવ્યું છે. એ બંને ખત આફ્રિકન બ્રીજ કોર્પોરેશનમાં રાખેલા છે. કોમેસને કોઈ મુખ્યત્વે કોઈ દિલ્લી કોમની ઉપર પડતી રાજ્ય પ્રકૃષ્ઠી જીવજો દુર કરવામાં મદદ રખાયા છે. અને તે કામ એક વખત પણ પૂરું કરે છે.

જો તમારે જાણવું હોય તો તમારે તેમની ચર્ચા કરવાની જોઈએ.

છ. મીડીંગ બોલાવવામાં આવે છે તો મેળ રો આવતા નથી હતા એ કાંઈ ખસુસ કામ ને સારી મીડીંગ બોલાવવાનું મેળરો લખી મોકલે તો મીડીંગ બોલાવવાની ફરજ પડે એમાં કાંઈ નથી.

કોમેસની મીડીંગ ખરીદ કામ પ્રમાણે જનસંગ ૨૩૦૦ પાઉન્ડની છે. હાલ મહાનત્વ આજુ અમરોની દોડમાં પા. ૧૧-૧૦-૦ અને મીડીંગ એડવર્ડ રૂટીટમાં પા. ૭-૦-૦ એમ થઈ પા. ૧૮-૧૦-૦ આવે છે. તે કોમેસના ખાતામાં બેકમાં જમા રહે છે. કોમેસને આજુ ખર્ચ રેટર વીચેરે સિવાયનો કોમેસ હોલનું ખાતું પા. ૨-૧૦-૦ નો છે.

૧૯૦૫ ના ડીસેમ્બરની ૩૧ તારીખે બેકમાં પા. ૨૭૨-૨૮૮ જમા હતા.

લી. સેક્રેટરીઓની વતી.

ઉમર હાથ આમદ ઝવેરી.

ટેસ્ટ કેસનું ફંડ.

ઈ. એ. ના અધીપતિ એમ.

તા. ૨૩ ડીસેમ્બર ૧૯૦૫ ના તમારા ન્યુસ વેપરમાં આપણા ઈન્ડિઅન બાઇબેલને દાઢ ટ્રાંસલેશનમાં પોતાના નામ ઉપર જમીન નહીં થઈ શકતી તે હક મેળવવાને શેક ઈસાહાથ સુમારે સેકડે એક ટકાનું ફંડ ઉજી કરી ટેસ્ટ કેસ કરવાનો વીચાર બતાવેલો તેને તમારા તા. ૬ જાન્યુઆરી ૧૯૦૬ ના અંકમાં કુમરેટાર્પથી શેક અહમદ હાજીમ ઠાઠા બાઈ તથા પીટર્સજર્પથી શેક એ. એમ. બયાતના વતી એન. એમ. -બયાતે મળતા પાણું બતાવી પાઉન્ડ ૩૦ તથા ૧૦ આપવા મરજી બહાર કરી તે વાંચી જુ તેમજ ખાસ દરેક ઈન્ડિઅન બાઈબેલ મળ્યાનું ખુશી થયા છે.

સર્વિયક ઈસમાઇલવાળા કેસના ઉપર ઉપર અમર આપણે ખ્યાલ કરીએ તો મને ખુશી ખાત્રી છે કે દરેક જમીન બરાવનાર બાઈથો સેકડે એકને બદલે બે ટકા દેવાને પણ બીજકુલ આનાકાની કરશે નહીં.

પણ જે કોઈ પાસે હાથ જમીન નથી તો જુ તે આવા કામમાં સામેલ થવાને પાછળ રહેશે ? આજ તેની પાસે જમીન નથી અને ટેસ્ટ કેસથી વેપારના લાઈસન્સની માફક હક મળ્યો તો પૈસાવાળાઓને મદદ એવી વધારે કાયદાકારક જુ બીજ છે, જુઓ ટ્રાંસવાલ આપણને બેકેટની ખીર નહીં, એટલું મુખ્ય કારણ જુ. આજ કે આપણા નામ ઉપર જમીન નહીં. જે આજે નામ ઉપર જમીન હોત તો બેકેટ તો જુ પણ બીજ દરેક વર્ષ નાણાં ખીરવાને વીચાર બસકે આટલો બતાવે. જોર તેનો કાયદો વેપાર તેમજ બીજ દરેક રીતે લોકવવાને આપણે સહી થાન થઈએ. તો માર આટલું જ કહેવું છે કે બીચારા જમીન માણસો તો પૈસાની મદદ કરવાથી બસકેટ હોવાજ પણ જેને ખુદ નાઆવાજે બે પૈસા રીમેલા છે તે દરેક માણ આ કામમાં સામેલ થઈ તેનું બનનથ

સારું જાવશે એવી માત્રી ઉમેદ છે.

તેલુનેસર્પ તા. ૬ જાન્યુઆરી ૧૯૦૬.

લી. એ. અમર. અમર.

પરચુરણ ખખરો.

—:ક:—

૧૯૦૫ની સાલમાં ન્યુઝીલૅન્ડની ખાણોમાં ૩૭,૯૫૨ આઉન્સ કોલનું નીકળ્યું છે.

પારલામેન્ટની નવી સુદક્ષીમાં મી. નેસેકે મેનરેલેનની બરમીનહામ તરફથી સુદક્ષી થઈ છે.

જપાનની સરકારે ૨૦,૦૦૦ ટનનું એક બેટલરીંગ લડાયક, ખારકસ બાંધવું શરૂ કરેલું છે.

શર તારથી ખગર આવે છે કે જપાનના ઉત્તર ભાગમાં પાક સારો નથી થયો અને તેથી દુકાળ વરતાઈ રહ્યો છે.

મી. બરનાઈ બેક્ષીયલ બારીરટર એટ. લો. ના વિવાદ બંદનની એક અમેજ બાનુ મીસ હારબુ સાથે થયા છે.

નવા ગુરવારે બગેર પછી તેલુનેસર્પમાં વીડના ટોળા દેખાયા હતાં. તેમજ લીલા પાકને ચોક્કસ પહેાવાડયું છે.

કેસનના ભક્ષીતા વેપારી કે. એમ. રીમેલે દુકાનમાં ૨૦ મેલન કરતાં વધારે ખારા શીન રાખવાથી તેના ઉપર કામ લેવાવવામાં આવ્યું છે.

ગેરીસર્પમાં ત્રણ કાકરાઓને રાજકોશી કાજળ લખવાના ચાંક મદિ પહેલા બંને કા માથાની દરેકને અને ત્રીજાને ૧૪ દિવસની જેલ તથા ૧૫ ફૂટાની સજા કરવામાં આવી હતી.

નવા આકવાલિયામાં તેલુનેસર્પમાં એક ઝવેરીની દુકાનેથી કોઈ બદમાશ ખણીની નજર ચુકાવી પા. ૫૫૦ ની ક્રીમતનું ઝવેરાત લઈ ગયો છે પોલીસ તેની તપાસ કરે છે પરંતુ હજી કાંઈ પતો મળ્યો નથી.

હિસ જીત ખુબ—એસ આફ કોનોલનું હિસ જીત ખુબ જુમ થવાના ખખર સાઉથ આફ્રિકાના દરેક કાપામાં બહાર પડ્યા છે. આ ખુબની ક્રીમત પાંડ ૫૦૦ ની છે. આ ખુબ ચોરાયુ છે કે જુન થયું છે તે કહી નથી શકાયું. નામદાર બાલુએ ઉજું તે ખુબ આર મેડલ કેસલમાં તા. ૬ ડી ને રાનીવારના રાજ જેવું હતું અને પાણું જવારે ગયા માગવારે એવું તમારે માન્ય નહિ પડ્યું હશે. આ ખખત ચોરીસ તપાસ કરેલું

મનસુખલાલ હિરાલાલ નાઝર.

તેમની કારકિર્દી.

મી. નાઝર નથી એ સમજે છે કે મી. નાઝર નામનારા છે. તેમને હસમુખો અહેરો કાઠજ હિંદોએ નહિ જોયા હોય. કાઠપણ માણસને તકલીફ આપ્યા વિના કોઈની પાસેથી આકરી કરાવ્યા વિના અકસ્માત મી. નાઝર આવી ગયા છે. ૧૯૧૧ તારીખની રાત સુધી પોતે સાવધાન હતા. જોપિનીઅનની તજવીજ કરતા હતા અને શનિવારે સવારના એકાદ તો દેહમાં પ્રાણ નહતો. મી. નાઝરને છાતીનું દરદ વખતે વખત થઈ આવતું અને તે દરદમાં તેમનો પ્રાણ ગયો જણાય છે. તેમના મરણથી હિંદો કોમ અત્યંત ગમગીનીમાં પડી ગઈ છે. દરેકને કેમ જાણે છે વાગ્યો હોયની તેવું દરદ થઈ આવ્યું છે. આ જખમ સહેજે રૂઝાય તેવું નથી. ૧૮૯૬ના ડિસેમ્બર મહીનામાં મી. નાઝર જ્યારે ડરખનને કિનારે ઉતર્યા ત્યારે તેમને કોઈ પીછાનળું નહતું એક ખાનગી ગૃહસ્થ તરીકે આવેલા હતા. ડરખનના જાણીતા શેઠ આદમજી માધવજીને ત્યાં પીછાન નહિ છતાં ઉતર્યા હતા. શેઠ આદમજી તેમનામાં કેટલું ઝરેશત હતું તે તુરત પારખી ચકાસી હતા. મી. નાઝર પોતાના મધ્યે આવેલા અને તેમનો વીચાર જાહેર કામમાં કાઠપણ બાગ લેવાનો નહતો. પણ પોતે બહુજ દેશ હિતેન્દુ હતા. ૧૮૯૬ના ડિસેમ્બરમાં નાતાલના હિંદો ઉપર ધણી જળી આક્રમક હતી એ આશયમાં મી. નાઝર ન હતો તો યુ પરીણામ આવત તે અત્યારે કહી શકાતું નથી પણ જ્યારે મી. નાઝર એ વખતના તોશાનમાં હિંદો વહાણનું સુકન ગ્રાહી ઉભાજ રહ્યા ત્યારે તેમને એક આગેવાન ગૃહસ્થે રાજકારી મુશ્કેલી પેશખરની ઉપમા આપી. ડરખનમાં હિંદોએની ઉપર વરદ વરદની સખતાઈ કરવાની લીલાચાલ એજ વખતે થતી હતી. કોરસેંડ તથા નાદરીમાં આવેલા હિંદોએને કાઠી મુકવાની તજવીજ મળી હતી અને ધમજીએ અપાઈ તે વખતે મી. નાઝર એ બાહોશીનું કામ કરતું હતું તેનું બ્યાન કરવાની જરૂર નથી. મી. બોટન કે જે એ વેળા હિંદોએના વજીલ હતા તે પણ મી. નાઝરની આલાઈ મી. નાઝરનું યાત અને તેમના યાંત સ્વભાવથી મહાત થઈ હતા. એવા મી. નાઝર તે આપણે ત્યાંમ કરીને આવી ગયા છે. એને સારું એટલું રહીએ એટલું જાણું છે. મી. નાઝરની ઉમર આશરે ૪૬ વર્ષની હતી. અને પોતે રહતી માને વિખવાને અને પોતાની પ્રજાને મુશ્કેલી મળ્યા છે. લગભગ દર વર્ષે તેમની વચ્ચે વિરોધ હતો. મનસુખલાલ હિરાલાલ નાઝર એ સુરતના એક ખાનદાન કુટુંબમાં પેદા થયા હતા. તેમનું નામ જણાય છે કે તેમના બાપ દાદાએ મુમલ બાદશાહની નોકરી કરેલી તેમના બાપ મી. હિરાલાલ નાઝર તે સરકારી એન્જનીયર હતા. બહુ મોટા હોદ્દા બોગવતા અને મુબલ સરકારનો તેમની ઉપર એટલો બધો વિશ્વાસ હતો કે સરકાર તેમની મુબલના દિલ્લાના છુપા બચાવની માહેલી લેવા દેતા હતા. મરહુમ જરૂરીસ નાનાબાઈ હરીદાસના તે બીડીના સમા હતા. મી. નાઝરે મુબલમાં મેટ્રીક્યુલેશનની પરીક્ષા પસાર કર્યા પછી એલઈનસ્ટન કોલેજમાં અભ્યાસ કર્યો હતો ત્યાં પોતે હમેશા વર્ગમાં ટોચ ઉપરજ રહેતા. તેમને ઑટ મેટ્રીકલ કોલેજમાં પણ ૪ વર્ષ સુધી વેંકમાં પણ અભ્યાસ કરેલો. પણ તેમની જીતિએ બધી મોટા સાહસ કરવા તરફ હતી. દેશદાજ બાળપણથી રાખતા એટલે તેમણે ન્યુસ પેપરના કામની માફીથી લેવાનું શરૂ કર્યું. એવોકેટ એલઈનિઆમાં પોતે વખતે વખત લખાણ કરતાં અને કેટલીક મુદત સુધી તેમાં એડીટર હતા એમ કહીએ તોપણ આંધે બીજા ન્યુસ પેપરની સાથે સંબંધ હતો. યુનીવર્સીટીમાં કેટલોક સમય હતો તેથી તેમણે મુબલ અંડર ગ્રેજ્યુએટસ એસોસીએશન સ્થાપવામાં મોટા ભાગ લીધો હતો. થોડો મુદતમાં એ એસોસીએશનને પોતે સરસ થયા ઉપર લાવી મુશી એ વખતના તેમના લખાણે અને તેમની અરજીએ મી. નાઝરની કુશીઆરી બતાવી આપે છે હિંદના દાદા દાદાબાઈ નવરોજીનું શિક્ષણ પોતે સ્વીકારતા હતા અને તેથી એમ માનતા હતા કે કેળવણીનો હેતુ સરકારી નોકરી લેવાનો નહતો પરંતુ તેનો ઉપયોગ વેપાર વણજના કામમાં કોલેજન મેળવવાનો હતો તેથી તે અને તેમના બાહ્યો પોતે મેળવેલા યાનનો ઉપયોગ કરવાને સાર વિશ્વસિત મળ્યા ત્યાં એક પેટી સ્થાપી પણ મી. નાઝરને સ્વભાવજ એવો હતો કે જ્યાં પોતે રાજકારી કામ જુએ ત્યાં વચમાં પડ્યા વિના પોતાથી રહેવા નહિ એટલે તેમણે જાહેર કામમાં બાગ લેવાનું શરૂ કર્યું અને કેટલોક દેસાં નિભાયા હતા. કિરોડીઆની આમાં ઓરીએટલ કોલેજ ખોલી હતી તેમાં પોતે ડેપુટી તરીકે મળ્યા હતા અને ત્યાં પ્રોફેસર એકસ મુશર વગેરે વિદ્વાન ગૃહસ્થોના સંબંધમાં સારી પેઠે આગ્યા હતા. મી. નાઝરે વિશ્વપતમાં વેપારમાં બહુ મોટા નફા

નહિ કર્યો હતો તેથી તેમનો વીચાર સારથ અફિકામાં આવવાનો થયો. પણ તે માત્ર વેપારના જ હેતુથી. જ્યારે તેણે ૧૮૯૬ની સાલનો મળતો એવો ત્યારે તેમનાથી નફો વાપું નહિ અને સાર્વજનિક કામમાં બાગ લેવાનું શરૂ કર્યું. તે કિલકથી તે પોતાના મરણના કિલક સુધી પોતે સાર્વજનિક કામમાં ગુલાયેલા રહ્યા તેમાં કહી પોતાનો સ્વાધ તેણે આગળ નથી કર્યો. ૧૮૯૭ની સાલમાં તેમને ડેપુટી તરીકે વિલાયત મોકલવામાં આવ્યા હતા તે વખતે કરેલું તેમનું કામ એવું સરસ હતું કે તેની બાપ મરહુમ સર વિલમ વિલસન હંટર ઉપર પડેલી અને એએ સાહેબે લંડનના પ્રખ્યાત ટાઇમ્સ ન્યુસ પેપરમાં મી. નાઝર વિશે લખાણ કરેલું. મી. નાઝર મી. દાદાબાઈ નવરોજી સર વિલમ વેડરબર્ન, લોર્ડ નોર્થમુક, લોર્ડ રે, વગેરે ગૃહસ્થોને મળેલા ઇસ્ટ ઇન્ડિયા એસોસીએશન મારફતે સરસ રીતે દિલ્લાલ કરેલી ભોર લખાણ વખતે નાતાલ વેન્ડરીઅર એન્જીન્યુઅન્સ કોલમાં પોતાની નાટુક તખી યન છતાં પોતે સામેલ થયા હતા. એવું અપર કામ પોતાથી નહિ થઈ શકે અને ટાઇ તાકે તેમની તખીયત બહુજ નહિ કરી શકે એવી ખાસ્તિથી મણુએએ તેમને સમજાવ્યું પણ તેમનું સ્વદેશાભિમાન એવું હતું કે એસી રહેવાની તેમણે ચોખ્ખી ના પાડી અને હિંદીઅન એન્જીન્યુઅન્સ લીડર તરીકે કામ થયા. આ વખતે ડા. ગુચની સાથે રહી પોતે પોતાના વેંક યાનનો સારો ઉપયોગ કર્યો. આવા મી. નાઝરના અનેક કામ અહીં વર્ણવી શકાય છે પણ તેથી કોઈ અનુભવ નથી. મી. નાઝરનું અરેખર કામ તે પોતે હુપી રીતે કરેલું છે. શોકાને મળવું સમજાવવું તેઓની સાથે દલીલો કરવી તેઓને લખવું સુચના કરવી એ બધું કામ દેખાઈ નથી આવતું છતાં બધું જરૂર હતું એવા કામની કીમત નથી થઈ શકતી અને એવા કામમાં મી. નાઝર અત્યંત બાહોશ હતા મી. નાઝરને તેમની દેવપતમાં આપણા લોકો સંપૂર્ણ રીતે નથી સમજી શક્યા એમ કહી શકાય છે. તેમને કેટલીક વખતે તીખા વેણુ રહેવામાં આવતા હતા તેની તેણે દરકાર નહિ કરેલી અને તે બહુ ઓડાયા વગર પોતે પોતાનું કામ કર્યું જતા હતા. મી. નાઝરની ઉપર ધણી આક્રમક હતી પણ તે બધી આક્રમક વખતે પોતે બહુ સાંત રહી શકતા હતા અને જે કે સાધારણ રીતે આપણા દેખવામાં નહિ આવી શકતું હતું તોપણ તેમની ઇશ્વર ઉપરની બહુ બહુ દર હતી. પોતે હમેશા મીતાજીનું સમજી કરતા તેનો સંસ્કૃત પાઠ તેને મોટે હતો અને

નહિ કર્યો હતો તેથી તેમનો વીચાર સારથ અફિકામાં આવવાનો થયો. પણ તે માત્ર વેપારના જ હેતુથી. જ્યારે તેણે ૧૮૯૬ની સાલનો મળતો એવો ત્યારે તેમનાથી નફો વાપું નહિ અને સાર્વજનિક કામમાં બાગ લેવાનું શરૂ કર્યું. તે કિલકથી તે પોતાના મરણના કિલક સુધી પોતે સાર્વજનિક કામમાં ગુલાયેલા રહ્યા તેમાં કહી પોતાનો સ્વાધ તેણે આગળ નથી કર્યો. ૧૮૯૭ની સાલમાં તેમને ડેપુટી તરીકે વિલાયત મોકલવામાં આવ્યા હતા તે વખતે કરેલું તેમનું કામ એવું સરસ હતું કે તેની બાપ મરહુમ સર વિલમ વિલસન હંટર ઉપર પડેલી અને એએ સાહેબે લંડનના પ્રખ્યાત ટાઇમ્સ ન્યુસ પેપરમાં મી. નાઝર વિશે લખાણ કરેલું. મી. નાઝર મી. દાદાબાઈ નવરોજી સર વિલમ વેડરબર્ન, લોર્ડ નોર્થમુક, લોર્ડ રે, વગેરે ગૃહસ્થોને મળેલા ઇસ્ટ ઇન્ડિયા એસોસીએશન મારફતે સરસ રીતે દિલ્લાલ કરેલી ભોર લખાણ વખતે નાતાલ વેન્ડરીઅર એન્જીન્યુઅન્સ કોલમાં પોતાની નાટુક તખી યન છતાં પોતે સામેલ થયા હતા. એવું અપર કામ પોતાથી નહિ થઈ શકે અને ટાઇ તાકે તેમની તખીયત બહુજ નહિ કરી શકે એવી ખાસ્તિથી મણુએએ તેમને સમજાવ્યું પણ તેમનું સ્વદેશાભિમાન એવું હતું કે એસી રહેવાની તેમણે ચોખ્ખી ના પાડી અને હિંદીઅન એન્જીન્યુઅન્સ લીડર તરીકે કામ થયા. આ વખતે ડા. ગુચની સાથે રહી પોતે પોતાના વેંક યાનનો સારો ઉપયોગ કર્યો. આવા મી. નાઝરના અનેક કામ અહીં વર્ણવી શકાય છે પણ તેથી કોઈ અનુભવ નથી. મી. નાઝરનું અરેખર કામ તે પોતે હુપી રીતે કરેલું છે. શોકાને મળવું સમજાવવું તેઓની સાથે દલીલો કરવી તેઓને લખવું સુચના કરવી એ બધું કામ દેખાઈ નથી આવતું છતાં બધું જરૂર હતું એવા કામની કીમત નથી થઈ શકતી અને એવા કામમાં મી. નાઝર અત્યંત બાહોશ હતા મી. નાઝરને તેમની દેવપતમાં આપણા લોકો સંપૂર્ણ રીતે નથી સમજી શક્યા એમ કહી શકાય છે. તેમને કેટલીક વખતે તીખા વેણુ રહેવામાં આવતા હતા તેની તેણે દરકાર નહિ કરેલી અને તે બહુ ઓડાયા વગર પોતે પોતાનું કામ કર્યું જતા હતા. મી. નાઝરની ઉપર ધણી આક્રમક હતી પણ તે બધી આક્રમક વખતે પોતે બહુ સાંત રહી શકતા હતા અને જે કે સાધારણ રીતે આપણા દેખવામાં નહિ આવી શકતું હતું તોપણ તેમની ઇશ્વર ઉપરની બહુ બહુ દર હતી. પોતે હમેશા મીતાજીનું સમજી કરતા તેનો સંસ્કૃત પાઠ તેને મોટે હતો અને

પોતાને દુખને વખતે એ પુરતકના રક્ષય તળે રહેતા. મી. નાઝર આપણે ખાતર બહુ ગરીબી હાલતમાં રહેલા એમ કહેવામાં કાંઈ વધારે પડતું નથી સીડનમમાં એક રમણીય પણ દુર ગુપડામાં ફકરી હાલતમાં રહેતા પણ દીવસો સુધી માત્ર રીનનું દુધ પીને નીબાવ કરતા મી. નાઝરે કાંઈ દીવસ જુદી જુદી કોમો વચ્ચે એક બપોરો નહતો. તેમની હજી બધા તરફ સરખી હતી. ગરીબોની ઉપર બહુ માયા રાખતા ધણા ગરીબ હિંદીઓને તેમની તરફથી ટેકા અને સલાહ મળતી. મી. નાઝર જે ડરખતમાં ન હત તો આ છાત્ર કદી પ્રગટ ન થઈ શકત જ્યારે તે સર થયું ત્યારે છાત્ર સલાહવાનો ધણો ખરો બોલે તેમની ઉપર રહેતો. રાત દીવસ ભગી પોતે કામ ચલાવી લેતા તેમાં તેમને એક પેનીનો પણ લાભ નહતો. તેમનું કામ બહુ વમર પેસાતું હતું. આ જખાણનો હેતુ મી. નાઝરના જીવોનું જખાન કરવાનો છે જમ તમાં એવી એકે વસ્તુ કે એવો એકે માણસ નહિ હોય જેની ખોટ કાદા બેસીએ તો ન મળે સુરજ એવો જમ જમે છે છતાં તેમાં કાષા છે અંદરમાં બહુ શીતળ છે તેપણ તેમાં કાષ જોઈએ છીએ તેમ મી. નાઝરમાં એ હશે પણ એવી પ્રતિજ્ઞા કરી શકાય છે કે હિંદી કામમાં મી. નાઝર જતાં એ ખ.મી પુરી પાટી બહુ ફરકેલીની વાત છે. હિંદુ રચાતમાં પણ સ્વાર્થ વિના કામ કર નારા મળરા મુશ્કેલ છે એવું રત્ન હિંદી કોમના હાથમાંથી અત્યારે ખરી પડતું છે.

અમારા એડીટર મનસુખલાલ હીરાલાલ નાઝરનો સ્વર્ગવાસ.

જજ્ઞાવવાને અત્યંત બેઠ કામ છે કે:-મી નાઝર જેઓ આ પત્રના એડીટર હોઈ હિંદી ઓતા સાર્વજનિક કામમાં અંતથી મર્યા રહી ઉત્તમ સેવા બજાવતા હતા તેમનો તારિખ ૨૦ જાન્યુઆરી સને ૧૯૦૬ સની વારના રોજ સવારના પાંચ વાગ્યાને સુમારે અણધારે અને અજાણીતરે સ્વર્ગવાસ ગયો.

હિંદીઓના સાર્વજનિક કામમાં આજળ પડતો ભાગ લેવામાં જરાપણ અજિમાન ને પ્રમજ પોતાના ઉત્તમ કામનો બહો મેળવા થા મેળવવાની ઇચ્છા રાખ્યા વિના તન, મન, અને ધનનો ભોગ આપનાર અમુલ્ય હીરો જુમ થતાંજ તાર મારફતે તેની હામો કામ ખાતર પહોંચાડવામાં આવી હતી.

મી. નાઝરે પોતાના ઉત્તમ કાર્યનો બહો પગાર, ભેટ, વા આખર પ્રસંશાથી પણ લેવા

ની ઇચ્છા નહોતી રાખી, એટલુંજ નહિ પણ તેમાં પચમાં હિંદીઓ તરફથી લેવામાં આવે છે એવી ખબર પડતાંજ તેને હરેક પ્રપાને બંધ કર્યા હતા. કારણ કે-તેમનું શુદ્ધ અંતઃ કરણ એમ માનવું હતું કે-પોતે જે કાંઈ કરતા હતા, તે હિંદ માતાના મુખ તરિક્કની પોતાની દરજ ઉપરાંત કંઈ પણ વધુ કરવા માં નહોતું આવતું. કે જે માટે કોકો તરફથી માન મળતું નેહમો.

આતા પરમાર્થી પુરૂષ રત્નના મુખ ચવાતા બેઠ કાંકે ખાતર ડરખતમાં આવતાંજ ડરખ નવાસી સઘળા હિંદીઓમાં અત્યંત ગમગીની ફેલાઈ ગઈ. અને તેઓ તરફથી એક કમીટી યજ. જેના મેમ્બરો મી. પી. વી. સઘવી. આર. મી. બટ, જે. પી. મહેતા, યુ. એમ. શેલત, એમ. એમ. દીવાન, કારીક, ધાતુ મહારાજ, પી. બગવતદીન, પી. એશીયલ, કે. આર. નાઝના, પી. એ. મેધરાજ, રૂપ નારાયણસિંઘ, વી. આર. મુકડી, પી. એસ. આપર, કે. એમ. પીરે, એચ. એમ. પોલ, (ચેરમેન) સુચીત મહારાજ. (સેક્રેટરી) હતા. જે કમીટીમાં મી. નાઝરના શખને શીનીકસથી ડરખન લાવી હિંદુ રમજાનમાં દમામ સાથે દફન કરવાની દરખાસ મુકાઈ. તે સર્વાનુમતે પસાર થઈ. ખીજી તરફથી મી. જી. એચ. મીઆખાન તરફથી કોંગ્રેસ હોલમાં જનરલ મીટીંગ બોલાવવામાં આવવા ની ખબર મળી એટલે કમીટીના મેમ્બરો પેટી પાંચ મેમ્બરો તેમની પાસે ગયા, અને તેમને પોતાની જોડવણથી વાકેફ કર્યા. મી. મીઆખાને કમિટીએ લખેલું પગલું ઉત્તમ છે, અને એમજ થવું જોઈએ એવો મત આપી કમિટીએ પોતાની જોડવણથી જનરલ સભા ને વાકેફ કરવી એમ જણાવ્યું. આથી કમીટીના સઘળા મેમ્બરો રાત્રે આઠ વાગે બરા એવી કોંગ્રેસ હોલની જનરલ સભામાં ગયા. જ્યાં મી. પોલને ચેરમેન, અને મી. સુચીત મહારાજને તે સમાન સેક્રેટરી તરીકે કયુલ રાખવામાં આવ્યા. રજૂઆતમાં મી નાઝરના અચાતક મૃત્યુથી બેઠ કરવામાં આવ્યો. અને તે પછી તેમણે બનવેલી ઉત્તમ દેશ સેવા માટે તેમના શખને ડરખન લાવી દમામથી હિંદુ રમજાનમાં દફન કરવાની કમિટી તરફથી દરખાસ મુકાઈ. જે સર્વાનુમતે પસાર થઈ. જ્યારે મુસલમાન કામ તરફ મી. મીઆખાન, અમદુલકર, અમદુલા શેહ વિગેરે મુશ્કેલોએ એક કરતાં વધુ વખત જણાવ્યું કે-કમિટીને સઘળી સત્તા આપવામાં આવે છે. અમે મુસલમાન છીએ એટલે ફિતગીર છીએ કે-તમારી ધાર્મિક હીયામાં અમે જાતે બાક લઈ શકતા નથી. તેપણ ફરીથી આમલ કરીને કમિટીએ કે-તમારા ધર્મ

પ્રમાણે ઉત્તમમાં ઉત્તમ રીતે અને એક મોટા માણસને માટે જે દમામ થઈ શકતો હોય, તેવા દમામથી મી. નાઝરના શખની હીયા કરવી એવો અમારો અંતઃપૂર્વક આમલ છે.

મી. નાઝરે પોતાની હિવાલીમાં કાંઈ પણ રીતથી પોતાના ઉત્તમ કાર્યનો બહો સ્વીકાર્યો, વા તે સ્વીકારવા ઇચ્છા જણાવી નથી. આથી તેમના શખને દમામ સાથે દફન કરવા ની હીયાનો સઘળો ખર્ચ જેઓને તેમના તરફ ખરી લાગણી છે, તેમના તરફથી ફડ કરી કરવો એવી દરખાસત પબ્લીક તરફથી મુકવામાં આવી. જે પસાર થઈ. અને તુરત જ તે કામ ચર કરતા થોડાજ વખતમાં સારી રકમ જમા થઈ. જે પછી તે હીયા કેમ કરવી તેનો પ્રોપામ નક્કી કરવામાં આવ્યો તે નીચે મુજબ:-

૧. મી. નાઝરના શખને શીનીકસથી ડરખન કોપરોડ ઉપરના હિંદુ દેવળની ધર્મશાળામાં ડરખન અંડરટેકર મેસર્સ જેસી, સ્મીથ એન્ડ સન્સની હસ્તે મારફતે રવિવારે બપોર ના બાર વાગતા પહેલાં સજ આવવું.

૨. બપોર પછી જે વાગતા સુધી તે શખ ને ઉપરની જગ્યાએ પબ્લીકને જોવા માટે તેમજ છેલી વખતેનું માન આપવા માટે ખુલુ મુકવું.

૩. જે વાગે ડરખન અંડર ટેકની સાસ ગ્લાસ ડેકોરેશનવાળી ચાર થોડાની હસ્તમાં અમજેની નદીના મુખ પાસેના હિંદુ રમજાન માં સરલસના આકારમાં સજ જવું, અને ત્યાં બહાણેના હાથથી પવિત્ર રીતે દાહ દેવશવો.

જે દવણ મુજબ રવિવારે સવારે પાંચ બજે અંડરટેકરની હસ્તે શીનીકસ મોકલવામાં આવી જેમાં પુરતી સબળ, અને સહી સલામતીથી શખને ટેપેરોડ ઉપરના હિંદુ દેવળની ધર્મશાળામાં નીમેલા વખતે આણુ વામાં આવ્યું. જે પછી તેને જે વાગતા સુધી પબ્લીકને જોવા માટે ખુલુ મુકવામાં આવ્યું જે ટેમલની ઉપર શખની પેટી જોડવામાં આવી હતી. તેની આજુબાજુ અને રમના ખુણાએ ઉપર સુંદર જાડખાનની જોડવણ કરવામાં આવી હતી.

ડરખનમાં વરતા હિંદીઓ વિગેરેને શખ આવી પહોંચવાની ખબર પડતાંજ તેઓએ મોટા જઘામાં ટોળાખે તે તરફ જવા માંડ્યું. જ્યાં હરેક મી. નાઝરના શખની છેલી મુલાકાત લઈ તેના તરફના પ્રેમને તેના હાની દુનિયાના ત્યાગથી થતી ગમગીનીનાં આંશુ એ બહાર પાડ્યો.

જરાજર જે વાગતાં અંડરટેકર ચાર થોડા ની હસ્તે સાથે આવી પહોંચ્યાં એટલે-ચાર હિંદીઓ (મી. આર. પી. બટ, પી. વી.

इन्डियन ओपिनियन.

पुस्तक ४.

फीनिक्स, नाताल—शनिश्चर, ता. २७ मी जनवरी १९०६.

नम्बर ४.

इन्डियन ओपिनियन.

शनिश्चर, ता. २७ मी जनवरी, १९०६.

मि. नाझका बैकुंठ वास.

हम वही अरक्षित के साथ प्रकाश कर ते हैं, की मि. नाझका बैकुंठ वास गत सर्वांग के रोज हुआ. हाय ! जब यह पत्रका हाल हमारे काम में पड़ा तो हमारा कलेजा मटक उठा, ओलों से ओंठ टपकने लगे, मुंह में जर्झरी छा गई, हाय ! परमात्मने यह कैसी खबर सुनाई, हाय ! हाय ! ! हमारे में से बाहि मनुष्य चल गया जैसे हम भारत वासीयों को चैन था, आज हम रीना मलाइ के नाच रहे, हमको और पार नहीं सुसता है, हमारी नाच बीच में पड़ी है, हमको सहायता करने वाला कोई नहीं सुसता है, अब हम कोस के सलाहसे अपनी राय प्रकाश करेंगे, आप हम यही अवस्था में छोड़ गये थी जहाँ आपकी जहमत रही, और आपके पैना हम कुछ नहीं कर सकते, हाय ! यही जगह आप हमसे बीजुडे को हमारा हिमायती करने वाला कोई नहीं. पाठकों ! हम अपना हाल आपसे कहा तक करें.

आपका बलाग इस दुनियासे गत लगी बार के प्रातःकाल की हुआ, और आपकी लड़ाई चार घण्टे की मुवा गाड़ी में रही बार के ११ बजे बीवी रोड के मेरीर पर आइ. और परावर हो बजे आपकी लाश समझान की तरह रवाना हुई, गाड़ी के पीछे हमारी स्टाफ की स्टाफ के पीछे हो दो आदमीयों का कतार लगा था कोई ५०० आदमीयों एक कीम के मैजुर थे गाड़ी समझान में कोई बार बजे पड़ु चो, पांच ब्राम्हण नील कर लास को पीसाया सोलाये. धर्म रीतिसे, बार चारों तरफ से आग लगायी, इस सभे का हाल नहीं कहा जाता सब कोई के आंखें ओंठ टपक पड़े, कोई धुं में समाल लगा के रोता था कोई हाय ! हाय ! ! करता था, आपकी रासकों एकट करके आपके आता की मेजी जायेगी

कई के बाकी पबलीक कंड कोका गवा था, कोई पचाइ लीव के करीब जवा

हुवा था. आप सोम के वासते धर्मपरी और पुत्र छोड़ गये हो. आप की टमा ४५ वरप की थी. हाय शोक है.

समाचार.

आमनेनी का नया पुल तयार हो गया और अब आना जाना जारी है गया है पुलका नाम कोनाट ओज रखा गया है.

ईलहाबाद में गंगाजी का नया रेलवे पुल खोला गया है और उसका नाम खर जन मीज रखा गया है.

इयैत कनाट की एक जेवर चुच हिर का चोरी गया है केपटावन में जीतका मोल ५०० पवन था, चोर नहीं मिला पुलिस जासुम लगा रही है.

गत ता. १८ को अमलासमे एक काफर सारजेंट हेरी स्मीथ को छेद का मार डाला है कहते हैं की मामलामे कुछ मेद है.

गत सोमवार के रोज वा मछी पकड़ी गई जीहमे अमागा रामरयाल का शीकार किया था, गत रानीवार के रोज, कहते हैं की दे जातकी मछोया अभी और है केकरीच में.

गत हफ्ते में जो श्रीकीट का खेल हुआ ईंग्लैंड और नाटालसे तीन रोज परावर, नाटाल हाय गया चार विकेटले खेल खेल ने के काबील था. नोरसने नाटाल की वहीत बचाया. नोरस को ४५ पवन थक सीत किया गया गवानर में हातसे. धन्य है

जापानमें दीकदारी—मजदुरी सभा चार पत्र कहती है की जापान में वहीत मोहतामी हुई है. लड़ाई के पहले तो नहीं, लेकिन अब न पैरा होंने के सबसे यह मोहतामी हुई है. जापान गवरमेंट बंदोबस्त कर रही है.

गत बरपन की मारीस कचहरीसे एक शीहीगानु वररासी का छिंटकारा हो गया कीकी पैना हुनहासीका नाम मारी के

अपॉकारमे पकड़ा गया था पैर्फॉगहैम कीकी में. मि. नेसहारवी हिमावत के लिये हाजिर थे

“मर्करी” समाचार पत्र तार दुवागा खबर देता है की चैन लैन का मुलतमत हुकमगान कास्टेन मीचकी धमकाया है की अगर मीचका जहाज लागीगा बंदर प्रदेशने में आवे तो दाग देना मालुम होता है की कुछ धुम आम होगी.

मरकरी समाचार पत्र तार दुवागा रुद्र कहता है की हिंदुस्थान में अकाल फैल गया है. आज तक १,५३,४२१ आदमी धाम सालसे पाले जाते हैं. अकाल वांसी और करौली जिलेमें वहीत कर के हैं.

गत बुधवार के राज तीन इन्डीयन केकडा पकड़ने के कसुरमे पकड़े, गये थे. उनको मेजीसट्रेट वारनरने १० दश पवन का दंड या तीन तीन माह के सखत कैद का सजा दिया. कहते हैं की ये लोग मर्लंगा पकड़ने थे. मर्लंगा पकड़ने के व केकडे, जालमें फंस गये तो इन लोग केकडी की पानीमें छोड़ने के फान अपनी भोलोमें रखा ली थी. इन्सेक्टरने इन केकडे को पानीमें छोड़ दिया.

मच्छर और जुडी—आज काल जहा देखो बोहापर आदमी बीचार पड़े है सबके मुंहसे यही सव्द निकलता है की भाई ! हमें तों जुडी आती है दुसा कहता है की भाई ! हमको भी तप आता है लेकिन तप और जुडी आनेका कारन किया है अंगरेजी डाक्टर कहते हैं की मच्छर बीसे यह बीमारी फैली है. देखो की कारप्रेशन टरवेक जगह व अपने आदमीयों से छापडीप छीरका रहा है की गीहमें अब मच्छर मर जाव. और कारप्रेशन के आइन में भी कहता है की जो कोड के घर या मकान के नजरीक गया या वहीत कचरा हो तो तुमत् साफ कर डाले नहीं तो आइन के समोजीप पकड़ा जाये गा और इस पवनसे कम ईद न ली जायेगी हमारी हिंदी भाषोकी याद रखना चही की घर के आसपास खुप साफ कर रखना की वही इस आइन में गीरीकसार न हो जाव. और मच्छर बीसे भी बचे रहना.

જાણે જાણી રહેલાં જોય તેમણે મોઢી ધાપ

Pohoomull Brothers,

WHOLESALE & RETAIL DEALERS.

Depots in India, Egypt, Gibraltar, Malta, China, Japan, Manila, Zanzibar, Belra, Salisbury, Johannesburg, Durban, &c., &c.

All fashionable goods, silks of every variety, IMPORTED DIRECTLY.

Corner Longmarket & Parliament Streets.

Telegrams: "POHOOMULL," CAPE TOWN. Box 1126.

DURBAN: 100 QUEEN STREET. Box 621.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગાની.

જનરલ ડીલર.

હાથ, ચરોચરી અને બીજા દરેક બદનો માટે સ્ટોકમાં રાખવામાં.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

નોંધ. અંગ્રેજીમાં આપેલા નામોમાંથી કેટલાકમાં ભૂલ થઈ શકે છે. આથી કૃપા કરીને આપને જાણ કરવામાં આવે છે.

૫. સ્ટ્રીટ ૭. ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

Prof. L. Doovey, Indian Herbalist and Palmist, Cape Town,

Inventor of the famous RHEUMATIC LOTION.

Testimonials from REV. I. J. RETIERP, ARTHUR GARCIA, Esq., R.M., UUTENHAGE, and many others.

પ્રોફેસર એલ. ડોવે.

ઈન્ડિયન વનસ્પતિ ઔષધિ રાખનાર અને અભ્યાસ તથા રોગચાળા. સ્થાનિક પાણી જેવાની પ્રેક્ષા કરવાના રોગો. રેવરન્ડ એલ. ડો. સ્વીટ્ઝ, આરથર ગ્રેશીઆ એકસકવાયર વિજેરનાં સરપ્રીક્ટોર છે.

કેપટાઉન.

પ્રોફેસર એલ. ડોવે, (ઈન્ડિયન.)

વનસ્પતિકે ઔષધીકા સંગ્રહ રાખવામાં આવેલો અને વિજ્ઞાનનાં દસ્તાવેજો તથા સમીક્ષા લેવા પાનીલેપ જગતપ્રસિદ્ધ દવાકા શોધક. સર્ટિફિકેટ મળત મિલા છે. કેપટાઉન.

J. M. H. Gool

Importer of Indian Produce and Exporter of Cape Snook in all parts of South Africa, except Durban, Natal, where JALBOOV & SORABJI BROS., are our Sole Agents.

129 CASTLE ST., CAPE TOWN

Telegrams and Cablegrams: "GOOL," Cape Town

જુસફ મોલવી હમોદ ગુલ.

ઈન્ડિયન પ્રોડ્યુસ અરબર.

નાત્યલમાં ડરબન સિવાય તથા સાઉથ આફ્રિકામાં બધે ઠેકાણે કેપ સ્નુક અમી પહેંચાડવામાં આવે છે. ડરબનમાં અમારા ખાસ એજન્ટ બસબાઈ એન્ડ સોરબજી અમરસને ત્યાંથી બધી ખબર મળી શકે.

૧૨૯ કેસલ સ્ટ્રીટ,

રેલીયાઈ એજન્ટ "ગુલ."

કેપ ટાઉન.

Haji Sulaiman

Shah Mahomed,

Estate Owner,

164 BREE STREET,

—CORNER OF—

BLOEM STREET, CAPE TOWN.

TELEGRAMS:

"SHAHMAHOMED,"

CAPE TOWN.

A. CADER,

General Importer and Agent

SUB-AGENT FOR THE

Indian Department,

German East African Line.

42 CHURCH STREET, CAPE TOWN.

Ebrahim

Norooddeen,

General Dealer

—AND—

Family Grocer,

140 ALBERT ROAD, WOODSTOCK.

BRANCHES:

Capetown, Salt River, Observatory, and Wynberg.

RATANJEE NOWROSJI,

Direct Importer and

Mineral Water Manufacturer

રતનજી નવરોઝજી.

હાથેકાઈ ઈમ્પોર્ટર અને મીનરલ વોટર બનાવનાર.

એલ્મન્ટ કેપટાઉન

CLAREMONT, CAPE COLONY.

SHAIKH ALIE,

ESTATE OWNER

HOUSES TO LET.

19 EYER STREET, CAPE TOWN.

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

GOLD MEDAL

Madras Industrial and Art
Exhibition, 1903.

(ESTABLISHED 1887)

TWO GOLD MEDALS

Bombay Industrial
and Agricultural Exhibition,
1904.

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

**Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c.**

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portmanteaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

બાઈસીકલનો એક લઘુચિત્ર.

એક ફાઈવ સ્પીડ બાઈસ બેટો ક્રીમ
ફોર્મ પોર્ટ ૬-૧૦-૧૧ ફર આવાઈસ પુરના
ફેસ્ટીવલ પલ આપવામાં આવે છે, એક વર
બની રેરડી.

એ. કોન.

૨૬૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

H. LANGLEBEN,

Wholesale Clothier & Manufacturer,
327 Pine Street, Durban.

IMPORTER OF NEW CLOTHING FOR NATIVE TRADE.
Largest Importer in South Africa of English
Second-hand Clothing.

Tel. Ad. "Langan." P.O. Box 481, Durban.

એચ. લેંગ્લીબન.

જવાનકે કપડાં રાખનાર તેમજ બનાવનાર,
માફિયાસને નવા કપડાં મંગાવનાર,
ફેસ્ટ સેલેબ્રેશન કપડાં ફક્લિશ આફ્રિકામાં
મંગાવનાર.

૨૬૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Abdoola Hajee Khan Mahomed

General Merchant &
Importer,

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:

"MOONSTONE."

P.O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

E. M. PATEL,

General Dealer, Wholesale & Retail,

MARKET SQUARE,

POTCHEFSTROOM,

AND AT THE LOCATION.

S. D. BOBERT,

General Importer, Wholesale and Retail Merchant.

Cheapest House in the Market Square.

BRANCHES AT

LOCATION, POTCHEFSTROOM.

M. E. Nanabhay

Retail and Wholesale Merchant,

Market Square,

P.O. Box 55.

POTCHEFSTROOM.

Ebrahim Brother

Direct Importer & General Merchant,

POTCHEFSTROOM, Trans.

P.O. Box 100,

Tel. Ad. "Sourera."

D. I. Varyava,

GENERAL MERCHANT,

King Edward Street,

P.O. Box 100,

POTCHEFSTROOM.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of

Rags, Blanks, Drapery, Interiors, Clothing,

Hardware, Miller-vare, Furniture, Grocery,

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL.

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial solicited.

Tel. 344: HAZARD. P.O. Box 53.

338. Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kaje,

GENERAL MERCHANT & DEALER.

Market Square, P.O. Box 11.

KRUGERSDORP

KAFFIR CIGARS.

Red & Chaperon Hand-made Kaffir & Chaperon Cigars.

MANUFACTURED BY THE

BRICKFIELD CIGAR FACTORY.

1115, STATION ROAD, BRICKFIELD,

P.O. Box 1011.

JOHANNESBURG.

PREPARED BY P. S. DORRINGTON.

Special Quotations for the Wholesale Trade.

A TRIAL SOLICITED.

Sample Cigars sent Post Free on application.

A. E. BHABHA,

GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.

Cor. Church & Middel Streets,

MIDDELBURG, T'VAAL

Tel. Ad. "BHABHA."

P.O. Box 55.

K. KARIM MEGJEE,

General Merchant,

P.O. Box 33.

Tel. Ad. "KARIM."

INHAMBANE, E. AFRICA.

કે. કરીમ મેગજી.

જનરલ મર્ચન્ટ.

પોસ્ટ બોક્સ નંબર ૩૩, માર્ગ નંબર ૩૩, "કરિમ"

ઇન્હામ્બાને, (ઈન્હામ્બા.)

ઈસ્ટ આફ્રિકા.

Subscription Rates.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal) 12/6.

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/6

Yearly Subscription (South Africa,

England and India) ... 17/-

Half Yearly ... 9/-

Quarterly ... 5/-

Country subscribers should add cost
of exchange when sending cheque.

Swami Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive ...
Collection of his ...

SPEECHES and WRITINGS

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE

This publication is the first of its
kind. It is the most exhaustive and
comprehensive collection of the works
of Swami Vivekananda hitherto pub-
lished. It contains, among others, his
eloquent character sketch of "My
Master"; his celebrated lecture at the
Parliament of Religions at Chicago;
all the important and valuable speech-
es, addresses, and discourses delivered
in England, America and India on Gaa-
na Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga,
Vedanta and Hinduism; selections from
the eloquent, stirring and inspiring
speeches he gave in reply to addresses
of welcome that were presented to him
at different towns and cities in India
during his historic journey from
Calcutta to Almora, on his return
from America; a choice collection of his
contributions to the "Sannyasin" in
papers and periodicals hitherto not
available in book form; some of his
private letters to friends; and a selec-
tion from the beautiful poetry that he
wrote in the true spirit of the ...

DETAILED CONTENTS:—The Song
of the Sannyasin, My Master I: Address
at the Parliament of Religions in Re-
ply to Addresses of Congratulation
from Madras and Calcutta 61; Karma-
Yoga 90; Metaphysics in India. Re-
incarnation 119; Immortality 130; Is the
Soul Immortal? 157; The Freedom of
the Soul 160; Maya and Illusion 161;
Maya and the Conception of God 160;
Maya and Freedom 229; The Real and
the Apparent Man 240; The Absolute
and Manifestation 271; Unity in Di-
versity 294; The Cosmos: The Microcosm
313; The Cosmos: The Microcosm 318;
Realization 319; The Ideal of a universal
Religion 379; God in Everything 140;
Bhakti or devotion 421; Vedanta 140;
The Vedants in Indian Life 504; The
Mission of the Vedanta 532; The Sages
of India 561; Christ, The Messenger 597;
The Relation of Buddhism to Hindu-
ism 615; The True Method of Social
Reform 619; The Reform of Caste 637;
Education on National Lines 639;
The Conquest of the World by Indian
Thought 644; The Himalayas 657;
Max Muller—A Vedantist 653; Japan
657; To a Friend 660; The Hymn of
Creation 664; And Let Shyama Dance
there 666; To the Awakened India
671.

Cloth bound, Price 4/- Post 1/-.
Apply to G. A. NATESON & Co.,
PUBLISHERS, ESPLANADE, MADRAS.

Printed and Published by
V. MADANJIT, International
Printing Press, Phoenix, Natal.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 3rd February, 1906.

No. 5.

P.O. Box 125.

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen's Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

ભાડે આપવાનાં છે.

ફરેં એવ. યુમાં, સારી જગ્યાનાં આરેણ
એવાન હોટેલ તથા પ્રિન્સ એડવર્ડ સીટમાં
મેટુ યુ કામ કરવાનાં, મીડીય વિગેરે
માટે ઉપયોગનું છે. ભાડું સરળું. નીચેને
સીરનામે જાણો.

કાંબો, કાલ રંગનો ચીરટ. બનાવવાનો
તમાકુ હાથેનાં વેચાણો લેવાનો છે.

કેમ સ્વક ફીશ આવી ગોદાચી છે ભાવ
જાણી પ્રીયાત તેમજ કલકત્તા, મુંબઈ અને
વિશાલવથી સર્વ મેરાકીના બારના માલ આવી
જુલા છે અને પાકેને અરિય કરવામાં આવે
કે કે આપણ જેમ સોરદર ચેલકતા તેવીજ
સીતે આપણ તેવી ઉપચાર કરતા રહેશે.

ભલભાઈ સોરાબજી બપેસે.
૧૧૦, રીડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

TO LET.—Those well-situated pre-
mises, "AVON HOTEL" in First Avenue
and a Large Warehouse in Prince
Edward Street. They can be used
either as Workshops, for Meetings,
or any purpose. Rent cheap.

Rice, Dhoti, Oils, Ghoe, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Milk, Tobacco, Cape Snook,
Fish, Skins of various kinds, &c.

And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates.

JALBHAY SORABJEE BROS.,
110 Field Street, Durban.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent

102 QUEEN STREET, DURBAN

P.O. Box 52.

Tel. Add. 1 "PORBANDAR"

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચાંદ ને કમીશન
એજન્ટ.

બોક્સ નં. ૫૨, ક્વીન સ્ટ્રીટ,
ડરબન.

Telephone 524.

SUN BRAND

Tobacco Works,

132 Queen Street,
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROKEE
BOER TOBACCO

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices

P.O. Box 55.

Tel. Address: "Durban"

Telephone 524.

સરસો અને હિચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાટ્રા ચીરકેટ બ્રાન્ડ
વિશાલ રીંગ મરચેદે જાતની તમાકુ નેકેટ
સરનામે મળશે.

અને બીજા રામોનાં વર્કસ.

૧૩૨ ક્વીન સ્ટ્રીટ ડરબન.

**EAST INDIAN
TRADING Coy.**

GENERAL MERCHANTS
and Direct Importers of all
kinds of GROCERIES, STORE
Goods, etc., etc.

102 Queen Street,
Durban. P.O. Box 55.

Telephone 564.

Tel. Address: "PORBANDAR"

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.

ALSO ESTATE OWNERS

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &c., TO LET.

APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 533

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

જરમન ઇસ્ટ
Fortnightly

આફ્રિકા લાઇન
Steamer

દર ૧૬૨ દિવસે

સુવિધા જનની આગળોડ.

For BOMBAY, Direct.

રેડીમર કેસર તા. ૩ જા ફેબ્રુઆરીના ઉપરથી.

" સુવિધા તા. ૧૮ મી ફેબ્રુઆરીના "

" જરમન તા. ૧ મી માર્ચના "

ઉપલી આગળોડમાં જવાસે રેડી કે, જરમન નીચે ફાલકામાં કે અને કીવન પાણી વિગેરેના બધા સાદા બદોબસ છે, કિંદુ મુસલમાનને માટે અલગ અલગ છે. ઉપલી આગળોડા હરેસાં ટેમસર બાવા ટેમસર ઉપલી ટેમસર પહોંચે છે. વાસ્તે બારાબો વિગાર હરી કાપ હરેસે કે જેથી પાછળથી ફેરાન માવુ ન પડે. જ્યારે જ્યાર નીચે લખેલે કેસર નવા દાઈમટેલસ હાવા છે તે મનાવવાથી મળશે.

સેફરજની હરી આનમાં સખતે કે રેડીમર સોમાડી, સુલતાન, બુનદુસરાન, જનરલ, કેસર ને રેડીમરમાં જવાસે રેડી કે જમા ફાલકામાં કે અને કીવન પાણી વિગેરેના બદોબસ છે. કિંદુ મુસલમાન સાદા અલગ અલગ છે અને જરમન બદલુ નદિ પડે. હવે કેસર નીચે કે ઉપલી આગળોડમાં જવાસે ગેરા કે પલુ તેમ નથી.

ઓસમાન અહમદ.

અમરીન બીવડી, સે સીટ

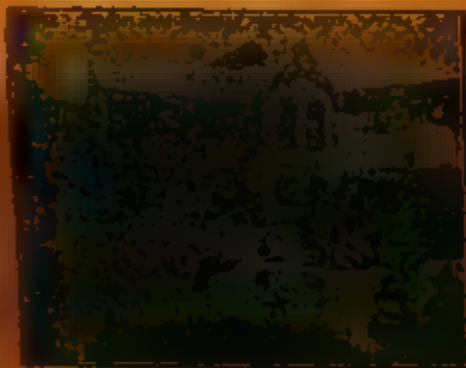
પી. ઓ. બાકસ ૧૨૬, ડરબન.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન.

મારીનર સીટ.

ડરબન.

ADAM H. G. MAHOMED, ESTATE OWNER.

LANDED PROPERTY
BOUGHT AND SOLD.

HOUSES TO LET.

"MOOR BAGH," 8 KLOOF STREET
CAPE TOWN.

TELEGRAMS:

"ADAMGOOL," CAPETOWN.

P.O. BOX
441.

ઈ. અબુબકર આમદ એન્ડ બ્રદર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOUBAKER"

E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,

નોં ૨૩૪ 434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,
Blouses,
Night-gowns,
Combinations
Chemises,

Skirts,
Underskirts,
Children's Fancy
Goods,
Frocks,

Bibs,
Bonnets,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY: PRICE MODERATE

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail.

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કું

હાઈરેક્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ,
પી. ઓ. બાકસ ૧૦૮, ડરબન.

ક્યાળ રામજી પટેલ,

ફુંદરર અને કમીશન એજન્ટ,

પી. ઓ. બાકસ ૧૦૮, ડરબન.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2as. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Re. 3, 2as. post free.

EVERY-DAY POWERS & DIFFICULTIES
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition), Re. 1, 2as.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Re. 1, 2as. post free.

SELECT SPEECHES OF THE GREAT ORA-
TORS, Vol. I and II.—Help to write idiom-
atic English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Re. 2,
2as. post free.

WORKS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science), Re. 1, 2as. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 108 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

ગ્રંથોનાં વેપારીઓ.

મુકલ્તબ લેખીયુજ્જલકામ, કાશ
માયુમ્ સેનકેકાપ્પકામ. પીરકાશ
ના કાશકેમુકલ્તબકામ કાશકેકાપ્પ
કામ. કિન્દુલ કાશકેકામ પીરકા
કામ પીરકા, પીરકા, કાશકામ.

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, DIJOL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN.

TEL. ADDRESS: "PABULAK" BOX 334.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357,

Tel. Add: "TAYOB"

INDIAN AFRICAN LINE.

Calcutta

Direct:

'JAMALPUR,' March 1st.

सीधी कलकत्ता जानेवाली स्टीमर.

“अमालपुर” ता. १ ली मारचे उपडे गी.

यह स्टीमरमें खासगी घुसाफरोंके लिये अच्छा बन्दोबस्त करनेमें आया है। पासेजरो अपनी सुसज्जकी बडी मजेसे और शान्तिसे करते हैं। सगबब उत्तम प्रकारसे की गई है, इसलिये कलकत्ताके सत्तावालों तरफसे सर्टिफिकेट का चुके हैं। सुखी कम्पनीकी स्टीमर कई कई पन्दर करती जायेंसे पासेजरो तकलीफ पाते हैं, ऐसी तकलीफ इस स्टीमरमें नहीं है और आरामी आरामसे देश जा सकते हैं। उपरान्त खलासी भी यह स्टीमरमें इन्डियन है।

यह कम्पनीकी सभी स्टीमरोमें अच्छा पन्दोषस्त करानमें आया है. विशेष खबरके लिये निचे लिखे जते हर एजन्टोंमें भिजनेते मालूम होगा.

दीवाल बोलवे कुं०

पोइम्ड.

पी. इम्राहीम इस्माइल कुर्ते०

नां. ११४, ११६ और ११८ कमरनीयस रोड, इब्रत.

पौषस नम्बर ३२५८

उलकतानी सीधी स्टोमर.

જામાલપુર તા. ૧ લા માર્ચે ઉપડી જશે. આ રીતે મર હતાવળી ચાલની હોવાથી જલદી પહોંચશે.

આ સ્ત્રીમરમાં મુસાફરોને માટે ખાસ સગવડ કરવામાં આવી છે તેમાં મુસાફરોને ધણા આરામથી જવાની સારી તક છે, ખલાસી દેશી છે, વળી ઘીછુ સ્ત્રીમરો દરેક ખંદર કરતી જતી હોવાથી લાંબે વખતે દેશ પહેલે જ ન્યારે અમારી સ્ત્રી મરો અહીંથી ઉપડી પરખારી હિંદુસ્થાન જતી હોવાથી થોડો મુદતમાં પોંચી શકશે, વધુ સીમત માટે નીચેને સરનામે અવગત હાલશે.

ડીવાલ બોલવે ફાંં

पृष्ठ-८.

બી. ઇ. આદિત્ય ઇસ્માઇલી કોં

નાં. ૧૧૪, ૧૧૬ અને ૧૧૮, કોમરસીંગલ જેઠા, હરખન.

१२८ ॐ १२५.

மேற்கண்ட ஸ்டீமர் மிகவும் உறுதியானதும், விஸ்தாரமும், ஒட்டத்தில் அதிக வேகமும்
 உள்ளது. இருக்க சலிக்கியுமாணது. இந்த ஸ்டீமர் மிகவும் விரைவாக
 கல்கத்தாவிற்கு இங்கிருந்து பாகிஸ்தான் வந்திருக்கின்றது.

இது பாசிலூசர் ஏற்றுமதிக்காகச் செய்யப்பட்டுள்ளது. ஜனங்கள் தொத்திசுவத்தி வளிக்கத்தக்கது. இந்த ஸ்டீம்ருக்கு கலத்ததாயில் பலமான சர்ட்டிபிகேட் கிடைத்திருக்கிறது. அகேச பிரயாணிகள் சிறு கப்பல்களில் ஏறி அதிக கஷ்டமடைகிறார்கள். அவ்விதம் போவதில் கஷ்டமேயொழிய செளகரியம் இராது. என்கள் ஸ்டீமரில் வரும் பிரயாணிகளுக்குக் கஷ்டமில்லாமல் இத்தியா கொண்டு செர்ப்போம்.

இவ்வாறு கப்பலில் வேலைபார்க்கப்பவர்கள் எல்லோரும் இந்தியர்கள். இந்தத்தகம்பெனியின் ஸ்டீவ் இயக்குநர் மாநாட்டில் கனகத்தாவுக்கு நேரே போகும். நியாயங்களுக்கு உபசரிப்பான் இடம் கொடுக்கப்படும், மற்ற மூக்கிய காரியங்களுக்கு அடித்தண்ட ஏஜன்டாருக்கு எழுதித்தெரிந்துகொள் ளலாம்.

தெவரல் அண்ணிகோ,

1. 1950-1951

LEARN

19. இசைகளும் இன்பமாயில் அண்ணுகோ,

செ. 114, 116 முதல் 118.

சமர்த்தியல் வேறு, உப்பன்

உயர்வு. 125

W. F. JOHNSTONE,Timber Merchant, - -
Builder and Contractor.**DURBAN, NATAL, P.O. BOX 138.****JOHANNESBURG****P.O. BOX 1869.****એ. એ. કુવાડીઆ.**ફેનસી અને કાકરી જરૂરો હરેક જાતનો
મલ અમારે ત્યાંથી કીધાવેલ આવે મજરી.
અમારે ખજાર મડે પુઝા,
જે.એ.બોક્સ ૨૭૦, એ. એ. કુવાડીઆ.
૨૭ માર્કેટ સીટ, જોહાન્નસબર્ગ.**A. E. Chotabhai,****General Merchant,**First-class Goods of all description
to suit all tastes.Corner Commissioner and Risak Sts.,
Box 82,**KRUGERSDORP**

Tel. Add.: "CHOTABHAI."

એ. ઇ. બેરાહમ,

જનરલ મર્ચન્ટ.

ફેરક જાતનો પટ્ટેલા નંબરનો સામાન.
બોક્સ ૩૨, ડે. કેપ્ટનર કમીશનર અને
રીસીક સીટ, કુમરસેટાપ.**એલ્ફિંગ ડે**રફમાં શીખવવાને એક મુસલમાન ઈંગ
લીસા નમુનાર.

અમદાવાદ મુસલમાન પારેખ,

સેકેટરી-રીસમ-મનજી-સરલામ,

૯/૦ ઇ. એલ. પારેખ-રીસમ.

Established 1884.

C. P. LUCHERAM,**Silk Merchant and****... Direct Importer**

—OF—

Indian and other Oriental Merchandise

—FROM—

INDIA, CHINA, JAPAN,
MOOLTAN, MADRAS, MALTA,
TENBRIDGE, CEYLON, &c.

HEAD OFFICE AND STORE:

80 Orphan Street, CAPE TOWN.

Telephone: "LUCHERAM," CAPE TOWN.

Branches:

JOHANNESBURG (P.O. Box 4081.)

PRETORIA, Melian House, 247 Church St.
(P.O. Box 224.)

BOLANWAD (P.O. Box 435.)

BARKETON, SALESBURY, KIMBERLEY.

—AND—

All Orders and Enquiries forwarded to any
of the above addresses will have prompt
and careful attention.**R. PEERKHAN,****Manufacturer of Steel Trunks, Cellings,
and various kinds of Tinware.**

All kinds of

Tobacco, Snuff, Tea, Coffee, Cocoa, and Jam Tins, from 1-oz. to 112-lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Kettles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles,

SAUCEPANS and FRYING PANS.

Native Pass Boxes, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.**71 Avenue Rd., Fordsburg.**

Box 880, JOHANNESBURG.

નેટીશ.હું નીચે સહી કરનાર સર્વેલોકોને
નમૂના પુર્વક ખબર કરું છું કે સુલે
માન આમોદને લીખુભાઈ દયાળજી
મલીઆ બનેના પંતીયાળામાં—
ને પ્રથમ ભાગીદારના નામથી શને
૧૯૦૪ના એપ્રિલ માસમાં જે રાજ
ગાર ખોલ્યા હતા તે જે રાજગાર
સફર પંતીયાળામાં પણ શને
૧૯૦૫ માં "લીખુભાઈ દયાળજી
મલીઆ એન્ડ કુલો" ના નામથી
ચાલુ રાખ્યા હતા, તે પંતીયાળુ
શને ૧૯૦૫ ના ડીસેમ્બર તા. ૨૬ના
રાજથી છુટા થાય છે. તે છેલ્લા
નામથી ચાલી આવેલા રાજગાર
હવેથી મારે પોતાને અર્થે ને જોખમે
છે. વિશેષમાં આહોકાએ નાંધવું કે
પંતીયાળા રાજગારની તમામ ઉધ
રાણી એ ખંડી લીધી છે એટલે
નીચેની સહી શિવાય કેમપણ
રસીદ હવે પછી આગલાં દવાને
શુદ્ધ કરતી નથી.

લી. લીખુભાઈ દયાળજી

જોહાન્નસબર્ગ

તા. ૨૨-૧-૦૬.

મળીઆ.

B. P. EBRAHIM & CO.

Mattress Makers, Wholesale Importers,

Dealers in Bedsteads, Hair Tickings,
Mattress Cases, Feather Pillows, &c.

Market St. (West), Box 1120, Johannesburg.

M. A. Karedia & Co.,**GENERAL MERCHANTS.**

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Soft Goods

Box 3598.

**41 Market Street,
Johannesburg.****CAPE DRY FISH**

of all kinds at cheapest rate.

A. HALIM,

23rd Street, Malay Location.

JOHANNESBURG.

E. EBRAHIM & Co.,General Dealers,
Wholesale and Retail,

ઇ. દયાહીમની કુ.

હાલસેલ ને રીસલ મર્ચન્ટ.

Corner BURGER and MARKET STREETS.

STANDERTON.

Box 271

Telegraphic Address: "EBRAHIM"

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભાયાત,

હાલસેલ અને રીસલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,**HEIDELBERG.**

Branches:—

Pietersburg, Box 14. Nigel, Box 43.

and at Volksrust

(as BHAYAT BHABHA & Co.)

Tel. Address: "BHYAT."

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, 3RD FEBRUARY, 1906.

No 5

Contents.

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
The New House of Commons	59
Mr. Haggard's Luminous Epistle	59
Indians in Middelburg	60
"To Rouse Johannesburg"	60
Black and White Men	60
White Australia	60
Sir David Hunter	61
Our Thrift and Thrift Columns	61
OTHER ARTICLES:—	
The Late Mr. Natal	61
Asiatic Traders in Middelburg	62
Notes on Current Topics	62
"Huide Mataram"	62
The Indian National Congress	63
Oriental Scholars for India	63
Indian Female Education	64
The New Life in India	64
Our Weekly London Letter	64
Facts and Comments	65

Indian Opinion

SATURDAY, FEB. 3RD., 1906.

The New House of Commons

As is well known, we are not a journal for the promulgation of party political opinions. It has been our persistent policy to leave these alone, and give attention to the status of the Indian community in South Africa, and to concern ourselves with the social, ethical, and commercial relationships existing between that community and the predominant white race in South Africa. We cannot, however, refrain from offering a word of comment upon the present political juncture at Home. The elections are practically over, Sir Henry Campbell-Bannerman will have a clear majority of over ninety above the combined strength of the other parties in the House of Commons.

Two remarkable circumstances have arisen out of the party contests in the United Kingdom. The one is the enormous wave of Liberalism that has swept over the country and the consequent débâcle of the Unionist-Conservative combination. The other is the important increase in the strength of labour representation. It has been the common cry for many years amongst certain sections of the population, that the mass of the people are not represented in the House of Commons, and there would appear to be some truth in this allegation. For many years past, the House of Commons has been dominated by lawyers and commercial men, who can scarcely be said to represent interests foreign to themselves, and, consequently, the mass of the people have been more or less at the mercy of the warring parties, each of whom in turn, in order to soothe an increasingly

self-conscious proletariat, and with the avowed object of cutting the ground from under the feet of the opposing party, has given encouragement to more or less satisfactory measures of social reform.

Now, at length, the working classes of England will be able to ventilate their real grievances in an unmistakable manner, and we shall be surprised if the next few years do not somewhat revolutionise the condition of social affairs in the British Isles, and bring about some measure of justice for India, the mass of whose people are alleged to be inarticulate. Not that any really revolutionary measures of reform will be adopted within a particular period, for Indians, at any rate, know how very slow the British people are to move; but it would certainly appear as if the old system of English supremacy has received its death-blow, and that democracy will prove triumphant.

Amongst the projects that are to be proximately brought forward for discussion in the House, are said to be education reform, the settlement of trade disputes, and the problem of the unemployed. England has been suffering the pangs of party warfare with regard to education for the last four years, and it has been well said that, whilst education has been to the fore, the children have been neglected. It is to be hoped that the Liberal party, in the full strength of its power, will realise that, if it desires to remain a great historic party, it must not tamper with the real educational welfare of the rising generation.

As to the settlement of trade disputes, no doubt the principle of arbitration will be carried to greater lengths than ever has been before.

When we come to consider the problem of the unemployed, Mr. Chamberlain's statement to the effect that over twenty-five per cent of the population of the United Kingdom are either starving, or on the verge of starvation, makes one realise the appalling task before the new Government.

India appears to have been specially favoured in the choice of administrative heads of departments. Mr. John Morley, as Secretary of State for India, having, as his condutor, Mr. John Ellis, a Quaker, and an ex-member of the British Committee of the Indian National Congress, are or ought to be a source of great blessing to India. Various other Ministers are known to be in favour of humanitarian measures as applied to large masses of people.

But what of the Indians in South Africa? We are not over sanguine. We have so long hoped against hope,

that it would be rash to build too much on what may, after all, prove to be a false foundation; but still we cannot avoid the thought that now, at last, there is at Home an ear which, if nothing else, will always be sympathetic. We cannot bring ourselves to believe that the great Liberal party, actuated as it has always been by humanitarian principles, dominated by a Government, most of whose members are intellectual and moral giants, will prove false to the trust that has been imposed upon it. Although, therefore, we do not anticipate any very great amelioration in the condition of Indians in South Africa, of this we may be quite sure, that anti-Asiatic extremists in this country will receive very little consolation indeed from the new Government. It would be incredible that a party of such traditions would for one moment countenance the violent opinions of a prejudiced section of the community.

Mr. Haggard's Luminous Epistle to a Contemporary

MR. HAGGARD has replied to our recent editorial note on himself by a letter to the *Natal Advertiser*, which journal had reproduced our note. It is a characteristic epistle. Owing to the absurd position Mr. Haggard has adopted, it is difficult to take him seriously. We will, nevertheless, endeavour to do so, and offer him some badly needed instruction, even though he may disdain to accept it from us.

When Mr. Haggard says "India" and "British India" are not the same, he is stating something that every schoolboy knows, seeing that "British India" is that portion of the Peninsula directly governed by the King-Emperor, while "India" includes all those states of which he is Suzerain; but when, as a corollary, Mr. Haggard says "there are those who are subjects to his Majesty who are not British subjects," he is stating simple nonsense. The learned "doctor" does not understand the terms he uses.

As to the question of British subjects, there is, as Mr. Haggard rightly said in his first epistle, much confusion, and this confusion is not on his part alone but on the part also of many others in South Africa who ought to know better. There are two kinds of British subjects, the one "natural born" and the other "naturalised." The former have the full rights of British subjects in all parts of the Empire. Indians born in British India are by status "natural born" British subjects, and therefore

in common with those born in the British Isles they can claim full rights. This, indeed, is accepted without question at Home, as witness the British Indians who have been elected to the Imperial Parliament. It was for the same reason that the Cape Government was unable, at the time of the passing of the Chinese Exclusion Act, to debate the Chinese born in Hong Kong from remaining in the country. Nor was it necessary for them to be "naturalised" to claim the rights of British subjects, as would be the case, say, for the subjects of the German Emperor wishing to enjoy full civic rights. So that when Mr. Haggart says in his first letter, and repeats in substance in the second, "The fact that a man has the status of a British subject in one part of the Empire is no evidence that he is a British subject elsewhere," he is scarcely correct.

Because they have no political status in Natal, British Indians are none the less natural born British subjects, even though they are denied the ordinary privileges enjoyed by other subjects of the Crown and even by foreigners. Their being British subjects is recognised by everyone of any importance. Only very recently Lord Selborne spoke of "my British Indian fellow-subjects," and expressed his "distress and sorrow" that the "splendid theory of absolute equality between all British subjects should in practice have to be departed from." Mr. Haggart may think he knows better than Lord Selborne and all the Governments in the British Empire, but perhaps that conceit and ignorance may be expected in a man who does not know the difference between emigration and immigration (vide his first letter).

Then Mr. Haggart says: "I happen to know that many of the high-class Indians are closely in agreement with me in my anti-coolie opinions." We simply do not believe him. We note that he acknowledges there are many high-class Indians (in Natal, presumably); it is a strange admission in one holding his "anti-coolie opinions."

After this, Mr. Haggart begins to sling mud, but manages to do nothing more serious than dirty his own fingers. In speaking of the alleged indifference of Indians to disease he forgets some trenchant articles in the *Natal Witness* some time ago on the prevalence of leprosy in Natal and the indifference of the people to the fact. We have never set up the indentured Indian as a model; but all right-minded men feel that his ignorance is to be pitied and remedied, and not blamed. Natal can expect none but the lowest class to accept service under the terms of indenture. We have already said that we are at one with the desire to stop the stream of indentured labour, because it is degrading, alike to Natal and to India.

Finally, Mr. Haggart speaks of Indians filling positions that should

be occupied by the white men and boys; but we need not comment on this except to say that the word "fill" is hardly one that should be used in this connection.

We have so far trespassed on our space in dealing with Mr. Haggart's peculiarities, in order to point out the dangerous ignorance in one who has the temerity to consider himself a fit and proper person to represent the people of Durban in Parliament. It is ignorance of this nature which is responsible for much bad feeling towards British Indians. We do not hope to convince Mr. Haggart, but we believe we do the electors of Durban a service in pointing out that the man who recently sought their suffrages did so while ignorant of the very first principle on which legislation is based.

Indians in Middelburg

A DEPUTATION HAS WAITED upon the magistrate at Middelburg, in the Transvaal, about the Indians trading there. It has dishied up once more the story of the immigration of non-refugee Indians, in spite of the refutation of Lord Selborne. We are, however, by this time used to exhibitions of such ignorance. But we were not prepared for the news that the magistrate at Middelburg had descended from the bench to the public platform, and taken sides in a political campaign. For the magistrate is reported to have said that he sympathised with the deputation, and that he would request the Receiver of Revenues "to refrain from granting further licences to Indians pending Government advice upon the matter." This is serious. We question whether the magistrate has any authority over the Receiver of Revenues. It is, moreover, painful to notice that the magistrate should be so ignorant of the law as not to know that everyone, including the poor Indian, has a right to receive a trading licence in any part of the Transvaal, against tender of the proper licence fee. We await publication of the Government advice requested by the magistrate, and will be greatly surprised if it be not that the magistrate should refrain from further participation in extra-judicial matters.

"To Rouse Johannesburg"

AN INDIAN TRADER has set up his store in one of the principal streets of Braamfontein, a suburb of Johannesburg. The result has been a public meeting to protest against the "coolie invasion," and we have, once more, the not unusual sight of a large number of white people getting anxious about the future of a white Transvaal. One speaker urged that a strong committee should be appointed to see if the leading store-keepers of Braamfontein would bear the expenses of working up enthusiasm in the rest of Johannesburg. It is curious, upon perusing the summarised speeches

made at the meeting, to notice the ignorance of the speakers as to the legal aspect of the question. They are, it would appear, still in doubt as to whether Indians may trade outside of locations. It has been asserted that it was the duty of the people of Braamfontein, as citizens, to see that no coolie location was set up in Braamfontein. Abuse and ignorance pervade the proceedings. And it is meetings such as this that are supposed to represent public opinion, and are used by interested parties to bias the Government against Indians.

Black and White Men

UNDER THE ABOVE heading, Mr. H. W. Massingham contributes a powerful article to the *Daily News* of the 5th inst., dealing with the attitude adopted by the white community in South Africa towards the coloured races. Mr. Massingham, with that humanitarianism that we are accustomed to attach to his name, has traversed every popular fallacy on the colour question, and has done the coloured community of South Africa an extremely great service. We have no fault whatever to find with his method of dealing with the subject, but we would point out the inaccuracies that appear in the portion of his article wherein he refers to the question of British Indians in the Transvaal. Mr. Massingham is apparently of opinion that Law 3 of 1885 does not forbid them to hold land. In this contention, of course, he is quite wrong. Mr. Massingham commits the further error of supposing that Indians are "still allowed a share of the town foot-paths." This is technically incorrect, for, by reason of a well-known judicial decision, no Indian has the right to use any municipal foot-path, and may, at the will of the first policeman, be cutly ordered into the middle of the road. These errors, however, do not diminish from the value of Mr. Massingham's timely protest against the supercilious sneer that has become so unfortunate a convention in white South Africa, when dealing with the coloured races that inhabit the country.

THE NEW ALIENS' ACT OF Australia is now in force. This is an amended Immigration Act introduced by the Federal Premier in pursuance of the "White Australia" policy. The working of the last Act produced some friction, and brought to light many difficulties which have been removed in the amended Act. The Commonwealth, we learn, has made arrangements by which merchants and tourists may enter the country and travel under passports. The "undesirables" are being prevented from emigrating at the point of shipment. With regard to the entry of persons under contract, the conditions are somewhat stringent.

The terms have to be approved by the Minister appointed, and no contract of this kind may be made if a worker equally skilled can be obtained within the Commonwealth. If the contract is not approved, the employer is liable to a fine of £50, for the purpose of maintaining the immigrant or of enabling him to return to his own country. Personal servants do not come under this Act. It is pleasing to note that in all this there is no suspicion of class legislation, and democratic Australia has done nothing to strain the fundamental principles of the Empire. To make this point perfectly clear, the Premier, Mr. Deakin, said when the Bill was before the House: "While carrying out the White Australia policy, we are not called on to cast a slur on any other people. Two races have peculiar claims on our respect and admiration, Hindus are entitled to special consideration as forming part of the Empire. There is also a new people who are in alliance with the Empire. It is desired so to amend the law as to avoid hurting their susceptibilities."

Sir

David Hunter

It is with pleasure that we note Sir David Hunter intends to continue to make Natal his home, and that he has expressed his willingness to put his own wishes aside and entertain the idea of entering Parliament when he returns from his tour, should his fellow-citizens ask him to do so. That they will request him to represent them is certain, for on all hands Sir David's special fitness for parliamentary service is acknowledged. Although the Indian residents of Natal will have no vote in his election, their voice will none the less be raised to support him. Indians owe much to Sir David, for in his position as General Manager of the Natal Government Railways they have always found him not merely courteous but always considerate also. It is chiefly to his sense of justice that Indians have the ordinary conveniences on the railways, instead of being compelled to travel only in a third-class compartment, as was desired by many people in the Colony; and if their treatment by some of the railway officers is not all that it might be, it is not the fault of Sir David. He has also taken an active and practical interest in Indian education. Sir David is a fine type of the British gentleman, and the Colony has only honoured itself in honoring him. We wish Sir David a pleasant voyage, a pleasant tour, and a speedy return.

Our Tamil and Hindi Columns

WE REGRET TO announce that we are compelled to suspend our Tamil and Hindi columns for the time being. We have struggled against great difficulties in keeping on these sections,

owing to the difficulty in securing the permanent services of the necessary editors and compositors. We have been painfully aware of the fact that for some time past our Tamil and Hindi columns have not been kept up to the level we desire. We are therefore reluctantly obliged to take this course until such time as the members of our staff who are training for the work are ready and able to do justice to the two great languages.

The Late Mr. Nazar

More Tributes

MR. C. P. ROBINSON, Attorney, Durban, writes:

As one who knew Mr. Nazar intimately during the past seven years and had learned to esteem him for his goodness, and admire him for his learning, may I be permitted to express in common with the Indian and European residents of this town my profound regret at his demise. In the death of Mr. Nazar your fellow countrymen have sustained an almost irreparable loss, and I cannot help thinking that a too great zeal in their cause has contributed to his untimely end.

MR. C. WOODHEAD, Editor of the *Natal Mercury*, writes:

Owing to an attack of malaria I was unable to comply with your request to send you a few words regarding the late Mr. Nazar, at the time. I was acquainted with Mr. Nazar, with whom I had frequent most interesting conversations, and had formed a very high opinion of him. It would have been a pleasure to me to have written you a tribute to so worthy a man. It was with unfeigned regret that I heard of his death. He was a credit to his nationality and to the sons of the Empire.

MR. L. L. PLAYFORD, Chief Magistrate, Johannesburg, writes:

I can hardly tell you how grieved I was to hear of Mr. Nazar's death. As you are well aware, we were very great friends, and when he was called away to Durban, few missed him more than myself. His one idea, however, was self-sacrifice, and once satisfied that he was being useful to others he gave no further thought to his surroundings. I happen to know how much he was appreciated by all with whom he came in contact and how much he will be missed by others than those he came to help. The sweetness of his disposition was to my own mind best evidenced by the smile which accompanied the most crushing argument. I think I have never known a man with a more wholehearted devotion to the welfare of others. His services will never be forgotten.

MR. W. C. DAUGHERTY, Inspector of Nuisances, Durban, writes:

I am very sorry indeed that Mr. Nazar has been taken away by death, and I think it is only due to the memory of the deceased for me to acknowledge (and in which acknowledgment Mr. Murison, the Medical Officer of Health for the Borough, wishes to be associated) how willingly and kindly Mr. Nazar placed his services at the disposal of this Department in helping on the cause of Public Health and Sanitation amongst the Indian community. During the visitation of plague and smallpox, his volunteered services were accepted for the purpose of giving advice to the Indian householders, and in many other ways he was called upon to influence these people for good and to impress on them the demands of sanitation. We feel that the public, and in particular the Indian people, have lost a good friend and benefactor.

MR. ARTHUR KATZMAN, of Potchefstroom, writes:

I beg to offer my sincere condolence with you at the lamentable and sudden death of the Editor of *INDIAN OPINION*. I have known Mr. Nazar since 1895. I think it will be a hard task to replace him. He has without doubt given the best part of his life to advocating the cause of his down-trodden countrymen who inhabit the Dark Continent. I mourn the loss of such a big-hearted Indian gentleman.

MR. ARTHUR GAYL, of Johannesburg, writes:

I join you in mourning the loss of our friend Mr. Nazar. His death is a terrible loss to our community, and to fill his place in serving the cause of our country will be almost impossible. It is of no use to sorrow for what Providence has seen fit, and we have to console ourselves with the thought that all of us have to close our eyes on an unknown day fixed by an unseen Ruler.

I represent Transvaal Indians at the funeral.

JOHANNESBURG "INVADED."—The small traders of Johannesburg, says a writer in the *Potchefstroom Budget*, are now beginning to realise what we in Potchefstroom were preaching with vigour eighteen months ago—the danger which threatens them by reason of the invasion of Asiatic storekeepers. An indignant protest meeting has been held at Braamfontein, and a committee has been appointed to inaugurate a movement "to rouse Johannesburg." All this is because a solitary vendor has opened a store in the main street. I wish Braamfontein all the joy of its independence. Johannesburg, I know, is a town where the small towns asked their aid now let them fight their own battles.

Asiatic Traders

A Middelburg Deputation

To the Resident Magistrate

The Johannesburg *Star* states that a deputation from the Chamber of Commerce, consisting of Messrs. Campbell, Eksteen, Laver, and Rabie, waited upon the Resident Magistrate to protest against the alarming and apparently unrestricted influx of Asiatics, and the indiscriminate issue of licences to Indian traders.

Mr. Laver, who acted as spokesman, in stating the case for the Chamber of Commerce, said that the Government had given an assurance that only Indian coolies who had resided here prior to the war would be allowed in the country, and that all applications to return would be considered by resident magistrates, assisted by local advisory committees. That there was no supervision in force with regard to the Indian immigration to this town and district was most apparent. In reference to the second point, the granting of licences to Indian traders, there appeared to be no check whatsoever. An Indian desirous of starting business merely had to produce a recommendation from a white man, and the licence was issued forthwith. The present state of affairs was a most serious menace to the welfare of the European commercial community, and the deputation, representing the mercantile interests of the town, desired to urge upon the Government the necessity for immediate action.

In reply, the Resident Magistrate, Mr. E. H. Hogge, stated that no applications from Indians of pre-war residences wishing to return to the country had been sent to him. This was the first occasion on which the matter had been brought to his notice. He was unable to take action with regard to the issue of licences, the administration of the local Revenue Department not being under his jurisdiction. He understood that licences were being granted to Indian traders practically upon application. He sympathised with the objects of the deputation, and promised to request the Revenue Officer to refrain from granting further licences to Indians, pending Government advice upon the matter, and if it was found that any licences had been wrongly issued, he hoped that it would be possible to get them cancelled.

THE EARLY CLOSING ACT has been strictly adhered to, so far as I know. Perhaps it will aid us to get rid of some of our Arab storekeepers, who do most of their business at night. A large store on one of our main corners is nearing completion, and it is hoped to see white occupants therein.—*Stanger* co-responder of the *Andal Palace*.

Notes on Current Topics

By "Observer"

A WRITER in the *Fryheid Herald* remarks upon the custom amongst Indians of carrying their wealth in the form of jewellery, and suggests that the money might be more profitably invested in livestock and farming implements. The suggestion is a good one, and would, probably, be put into effect, but for the unreasoning prejudice to which the Indian is subjected. *Fryheid* might safely take the hint. Only just recently the one and only Indian storekeeper has been compelled by the Local Board to close business because the motley assortment of alien traders in that township objected to his presence.

THE OBJECTION to Indians taking up farming is not so much to the fore, but there is a rooted prejudice against their earning an honest living, no matter in what direction, and until that attitude is modified, there is not much encouragement for the Indians to sell their jewellery and enter any independent industry whatever.

I would even go one better, and say, not only should the Indian go in for agriculture, but that the Government should assist him to establish himself as a farmer, and so turn the desert into a garden. The Indian, by his great perseverance, is just the man to develop the agricultural resources of the colony. Surely the thousands of acres of unoccupied lands would be better in the hands of industrious workers than lying idle and unproductive, while the colony is importing the greater part of its produce and food-stuffs. In saying this I am only supporting the opinion of no less an authority than H.E. the Governor of Natal, as expressed at the opening of the last Agricultural Show.

THE ARGUMENT put forth by Mr. Cunningham, in a letter to the *Natal Mercury*, that white men should be employed in place of black, to develop the industries of South Africa, and that, if an industry cannot afford to pay the higher wages, it should be abandoned, is to some extent sound. In regard to gold-mining, I should say so without doubt, but in the case of industries which affect the necessities of the people, cheaper labour must be used.

A FEW DAYS AGO, a gentleman enquired at the Durban Home if there were any workmen of a particular kind staying there. He was informed that there were two. The caller left a note making an appointment with one of the men, but he failed to turn up; although he was out of employment. The second British workman coolly remarked that he did not care to take on a job of any kind: he was leaving town that day. It was ascertained

that he was going "on tramp." I suppose these are the men whom Mr. Cunningham expects to develop the resources of the country.

THE THERMOMETER in the Verulam Gaol is said to have reached 111 in the shade the other day. This is the place where planters—it is alleged—send their Indian coolies to recruit their health. That reminds me we have not heard anything yet of the report that is to be issued on that matter. I anticipate a further rise in the temperature when the report comes to light. No matter how unsavoury the evidence may be, the public have a right to know the facts, and it is to be hoped that no attempt will be made to conceal them.

"Bande Mataram"

(The National Song of Bengal)

The following beautiful translation of the National Song of Bengal was recently published in the *Indian Mirror*:

Mother, hail!
Thou with sweet springs flowing,
Thou fair fruits bestowing,
Cool with zephyrs blowing,
Green with corn-crops growing.
Mother, hail!
Thou of the shivering-joyous, moon-blanching night,
Thou with fair groups of flowing tree-clumps bright,
Sweet smiling,
Speech beguiling,
Pouring bliss and blessing,
Mother, hail!
Though now seventy million voices
through thy mouth sonorous
shout,
Though twice seventy million hands
hold thy trenchant sword-blades
out,
Yet, with all this power now,
Mother, wherefore powerless thou?
Holder thou of myriad might,
I salute thee, saviour bright,
Thou who dost all foes affright,
Mother, hail!
Thou sole creed and wisdom art,
Thou our very mind and heart,
And the life-breath in our bodies;
Thou, as strength in arms of men,
Thou, as faith, in hearts dost reign,
And the form from fane to fane
Thine, O Goddess!
For thee hast the ten-armed *Durga's*
power,
Riches throne thee in her lotus-bower,
Wisdom thee with deity doth dower,
Mother, hail!
Lotus-throned one, rival-less,
Radiant in thy spotlessness,
Thou whose fruits and waters bless,
Mother, hail!
Hail, thou, verdant, unbeguiling,
Hail, O decked one, sweetly smiling,
Ever bearing,
Ever rearing,
Mother, hail!

The Indian National Congress

Its Origin and Development

By Mr. G. Subramania Aiyar, B.A.
(Late Editor of the "Hindu")

(CONCLUDED)

Mr. W. C. Bonnerjee, who presided over the first session of the Congress, stated its objects as follows:

- (a) The promotion of personal intimacy and friendship amongst all the more earnest workers in our country's cause in the parts of the Empire.
- (b) The eradication, by direct friendly personal intercourse, of all possible race, creed, or provincial prejudices amongst all lovers of our country, and the better development and consolidation of those sentiments of national unity that had their origin in their beloved Lord Ripon's ever memorable rage.
- (c) The authoritative record, after this has been carefully elicited by the fullest discussion of the national opinion of the educated classes in India on some of the more important and pressing of the social customs of the day.
- (d) The determination of the lines upon and methods by which during the next twelve months it is desirable for native politicians to labour in the public interests.

For twenty-one years the Indian National Congress has met in different capital cities of India successively every year. Since 1885, and during this period it has necessarily undergone silent organic changes, its object and scope have expanded and its influence has spread over and permeated all classes of the people. The earlier years were naturally a period of offensive enthusiasm and rapid development, and opposition from the official classes, instead of suppressing the movement, only stimulated the energy of its leaders. The President of the fourth session at Allahabad in 1888, the late Mr. George Yule, said:

(1) It withstood all opposition and fierce attack. (In the words of the report) "Thousands of missionaries of the cause travelled from town to town and village to village, expounding the good things of the Congress, and the fiercer the opposition raged and the more persistent the efforts of the adversaries of the movement, the more strenuous became the efforts of its supporters."

(2) Though each delegate was required to pay a fixed fee towards the expenses of the Congress (which was done to reduce the number lest the deliberations of the Congress should be impeded by an overwhelming number), yet "the raging blasts of calumny and persecution only resulted in 1248 delegates taking the place, at Allahabad, of the 607 who were present at Madras."

(3) There were present 6 Princes, 4 Rajas, 17 Nawabs, 3 Sardars, and 54 members of noble families; again there were 3 Members of Council, 75 Honorary Magistrates, 11 Chairmen, 19 Vice-chairmen, and 17 Commissioners of Municipalities, 10 Chairmen and Vice-chairmen and 69 Members of Local and District Boards, 27 Members of Universities, 3 Public Prosecutors, 1 Censor, etc.

(4) In this Congress was first elected a committee to select subjects and frame the necessary resolutions therefrom to be

adopted by the Congress. This in short, is the origin of the subjects-committee.

Though this enthusiasm has since cooled and has been less manifest, and though the stimulus of official opposition has disappeared, yet the grand object which the Congress had placed before itself from the very beginning, the object of strengthening national sentiment among the people and serving as the great medium of expressing national grievances and national aspirations, is every year being fulfilled to an increasing extent. It no doubt labours under the disadvantages of a national assembly organised and maintained by the spontaneous effort of the people themselves and without the aid or sanction of the Government. It has no regular constitution and works entirely under the unwritten law of its growing traditions. It is not representative in the sense in which the British House of Commons is; it exercises no direct influence on the decisions or the policies of the Government. To some extent, it has even departed from the features that marked it in the earlier years. The Congress, for instance, intended to do more than merely register in its resolutions at the successive sessions the nature of public opinion on the various measures of the Government. But it does little more than that at present. The fourth of the objects of the Congress, as stated by its first President, namely, "the determination of the lines upon and methods by which during the next twelve months it is desirable for native politicians to labour in the public interests," has now gone out of its sight. The work is left to Provincial Associations and Conferences. But its indirect influence on the sentiments and the aspirations of the people as well as on the action of the Government is immense. Several important measures of reform, political, fiscal and administrative the country owes to the influence of the Congress, although the bureaucracy is too proud to acknowledge the fact. It has been the cause, though the indirect cause, of much good that has been done and much evil that has been averted. But for the Congress and its continuous work in India and in England, a ruler like Lord Curzon, in pursuance of a policy of perpetuating the subordination of the people to the politically ascendant class, might have done much more mischief than was actually done. Under the healthy and ever-widening influence of the Congress and the national sentiment of the people, they are discovering fresh avenues of national work in the fulfilment of their national future. In the initial years of the Congress, there was no intention of taking up the work of an industrial propaganda, but now the Industrial Exhibitions and the Swadeshi Movement are based on the Congress and derive their sustaining force from the feeling of national unity which the Congress has created. To which the propagation of personal intimacy and friendship amongst all the more earnest workers in our country's cause in all parts of the Empire, the

moderation by direct friendly personal intercourse, of all possible race, creed or provincial prejudices amongst all lovers of our country, the second of the four objects of the Congress stated by Mr. Bonnerjee, great strides have been made, and at this moment the leading men of one Province are regarded as the leading men of all Provinces. Indian patriots like Mr. Dadabhai Naoroji, Mr. W. C. Bonnerjee, and Sir P. M. Mehta, Mr. Gokhale, Lala Lajpat Rai, Gunga Prasad Varma, Mr. Madhokar, are no longer men of provincial distinction, but are Indian patriots and are of the most valuable moral assets of the whole Indian nation. If the Congress had done nothing else for which it has won a permanent place in the modern history of India, it has enabled the Indian people to discover their great men and cherish them as their most precious possession. It has taught the Indian people the greatest of any lesson that a people can learn, the lesson of self-respect. It has besides succeeded in imparting to our rulers an idea of the full moral and intellectual capacity of our race whom they no longer recognise as a multitude of semi-civilised incoherent atoms, but whom they feel they must respect and conciliate. The Indian National Congress, finally, is the one living emblem and proof of the unity of India, and the hope and guarantee of her future.

Oriental Scholars for India

We learn from the *Bengalee* that the Government of India recently asked the views of this Province as to a letter from Professor Edward Brown, of Pembroke College, Cambridge, enquiring whether employment could be offered in India, at a moderate salary, for a limited period to English University graduates who had shown an aptitude for Oriental studies. The aims were to encourage Oriental scholars in England by providing temporary employment, on the completion of their University course, with an opportunity of improving their Oriental studies by practical experience in the East. The Government of India were in general sympathy with these objects, and asked the Government of the Punjab whether there was any opening for employment in this Province of two gentlemen named in Professor Brown's letter. After consulting the Syndicate of the Punjab University, the local Government have informed the Government of India of their readiness to offer employment to one at least of the graduates referred to by Professor Brown and to assign his services to the Punjab University for employment in the Oriental College. He would be given a salary of Rs. 400 per mensem and the cost of a second class passage each way. The period of employment will be limited for the present, at any rate, to three years.

Indian Female Education

It is asked: what will women do with education? They cannot be clerks and attend public offices. The poor ideas held of education are thus shown. It is valued only as a means of making money. Even the men generally look upon education merely as a means of obtaining a livelihood. But learning has its own reward. Right education will help a woman to bring up her children properly, which is of greater value than thousands of pounds. There is no doubt that home work is one of the first duties of a wife; food should be nicely cooked, good order and cleanliness should be observed throughout the family. But an educated and intelligent woman can get through her work faster and do it better than one who is uneducated. At present, much of the time of the women is spent in silly talk and squabbles, which might be more profitably devoted to reading. It is lamentable that there should be very few books fit to be placed in our females' hands; as a rule our standard books have much of the coarseness and indelicacy of thought and expression which should not be devoured by our daughters and sisters. It is objected that women are considered wicked enough already, and that education will simply increase their power for mischief. Hindus have said that to educate a woman is like "putting a knife in the hands of a monkey." Women were made to abhor knowledge as an unmixed evil. The idea has been that for a woman to learn to read would cause the death of her husband, and make her a widow. The depth of the degradation of women is that they do not feel the want of education and that they are quite content with their lot. Some of them, when asked to learn to read, will say: "What! Have I to become a writer? What! Have I to go to offices?" But it is the indifference of the men that is the chief cause of this want of desire on the part of the women. One has said: "What is the use of my learning to read or write? I am only laughed at; my husband does not encourage me." No-one seems to approve. Indian mothers and sisters trust largely to superstitious ceremonies to keep their children well, while they neglect sanitary arrangements. The Indian wife has no knowledge of the laws of health, and hence her children are constantly sick. They are made to eat more than they can digest. There are cheap books of health giving simple directions about health which an educated woman can read. An educated wife can aid by counsel and direct assistance when an ignorant wife is simply a drag. The difference between an ignorant wife

and an educated one is that the former is a servant and the latter a helpmate. One may possibly obey the orders; the other takes a deep interest in her husband's work and actively helps him to the full measure of her power. She enters into his work as if it were her own, supplementing it at every possible point. Hence an educated wife is an inestimable treasure; for in times of difficulty the husband can always rely on her sympathy and wise counsel. Instead of being an upper servant in her husband's house, she is his mistress; and instead of being in subjection to her lord, she is his helpmate.

M. JAMESON.

The New Life in India.

Mrs. Besant recently delivered a lecture in the Town Hall, Delhi, says an Indian contemporary. The great Hall was full almost to overflowing. Taking "The New Life in India" as her subject, she said that in days gone by the decay of the spiritual life of India led to the decay of intellect and this was followed by material decay. In trying to revive Indian national life by arousing the political spirit people were beginning at the wrong end. Hindus, Moslems, Parsis, etc., should carefully guard against allowing their religious instincts to die under the blighting influences of materialism and political ferment. Looking at modern India, one could see many signs of a coming new life, a revival of national life. One of these is the desire of young men to be sent out to the West or to Japan for different kinds of education. Even the most orthodox Hindus are beginning to entertain the idea of travelling and residing abroad.

But one necessary step towards the coming consummation was that the people of India should take their education into their own hands. She had always urged Indian gentlemen to prepare themselves for this responsibility. Lord Curzon's Education and University Schemes were objected against vehemently, but they were really stimuli to the people to learn to manage their own education. The Government did not understand the needs or the traditions of India and hence made education dear.

Turning to "Swadeshi," she said that she had for years preached and practised it. Quite recently a particular political grievance had made the question a political one, but it wasn't really so. India must build her own industries, but not on the Western models, where big, ugly, insanitary factories grew up and population decayed.

Our hope is in the House of Commons. It is of little consequence whether Liberals or Conservatives are in power. They are all Englishmen. — *Indian Nation*.

Our Weekly London Letter

(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT)

London, Jan. 6, 1906.

The General Election

I question very much whether it would be possible to make my voice audible all the way to South Africa, over the dip and turmoil which is raging to-day over the British Isles on the eve of the General Election. The dissolution will be announced on Monday, the 8th inst.; and by the 17th the boroughs, and by the 27th or 28th the country divisions will have elected their representatives to the New Parliament. The Liberals, if returned by a majority, will then, from the extent that they shall succeed in securing the confidence of the country, the power behind the throne, be in a better position to judge with what energy they would be allowed to plunge into that campaign of reform to which not only Englishmen but the whole Empire has since some time past been looking forward.

London has put on a veritable election mantle. Not only all the boardings and available spaces in street corners are smothered with flaming posters, soliciting, in blue and red, suffrage of the "free and independent Briton" in support of the Big-Indian or Little-Indian, as the case may be; but the candidates seem for the nonce to have allowed their political fervour to conquer their habitual modesty in parading their portraits (hitherto reserved for the sole admiration of a wife or friend) with the object of pressing their appeals to the passers by, by peering from behind shop windows and all sorts of unexpected places. Look at these posters: what a display and deluge of disinterested charity! Everything is promised to the voter. As for the individual seeking the votes, he is simply non est in complete self-effacement. From the contents of some of them one cannot help concluding the millennium is within hail. Altruism, self-abnegation, and all other similar words which were hitherto merely words, have now under the incubation of a General Election given every promise of becoming at last actual things, actual realities; and whencethforth, if no other children of Adam, then the candidates for the next British Parliament at least, are holding out every well-grounded hope of taking back the race to that paradise lost by the first parents.

Among those candidates in whom we are directly interested, the first mention must be made of that venerable Nestor of Indian politicians, Mr. Dadabhai Naoroji. His untiring industry and undagging energy

would put men not only twenty but forty years his junior to shame. In his eighty-first year he is to be found every day in this beastly wet and murky weather of London driving in an open electric landau all over his constituency seeing and speaking to his electors: in the evening he is addressing meetings which are now being held almost every other day; and, as a rule, slaving away through a working day which oftener than not exceeds twelve hours out of the twenty-four. In his central Committee Room, where Indians come in dozens to help as volunteers, the regular staff is always at a high pressure, working till the small hours of the morning.

And all this hard work is not uncalled for. I wonder whether any of the candidates has such an up-hill struggle as this octogenarian. In his constituency of North Lambeth, there are no less than five candidates contesting for one seat: one Liberal, two Liberal and Labour, and two Conservatives. The inevitable splitting of votes threaten the situation with all the difficulties and dangers of a forlorn hope, and hence this unusual activity, this straining of every nerve, this call of all hands to the pump.

Of the three Indian candidates who are seeking Parliamentary honours, all of them are standing for London constituencies; Mr. Naoroji for North Lambeth, Sir Mancherji Bhownagjee for Bethnal Green, and Mr. Mullick for St. George, Hanover Square, the heart and centre of London plutocracy and snobocracy.

Sir Mancherji's prospects are not over bright, changing Lord Macaulay's dictum that every five years the British public is seized with a fit of morality; it can certainly be applied with greater truth to that public's desire for political change. I remember the General Election of ten years ago when the Liberal hosts disappeared in entire bodies under the swell of the Tory wave. The swing of the political pendulum indicates a just opposite result this time, and I should not be at all surprised if the Indian knight is unseated.

Regarding Mr. Mullick, his being a hitherto unknown name, a word or two of explanation is necessary. He is a Bengali, and comes from a wealthy and well known family of Calcutta. He has settled in England. He has of late, however, established a wide reputation as a deep and erudite scholar, by his great work called "The Problems of Existence", in which he has given ample evidence of a vast and critical acquaintance with Hindu Philosophy, and of the sacred literature of the East in general. He is an ardent patriot, and one of the pluckiest candidates now in the field. St. George, Hanover

Square, is a hopelessly Tory stronghold; where there is ever any contest at all, or whenever there is one, the Tory has a walk-over with a majority of something between three and four thousand votes in his pocket. By jumping into the breach under such desperately difficult circumstances, Mr. Mullick has given unmistakable evidence of grit and pluck; and even if he fails to win the seat, which I hope not, he will be always honoured as the Indian who in political contests never hesitated to thrust himself into most difficult situations, doing that, than which no man can do more, namely, making easier his successor's work.

Besides these three Indians, our two great English friends who are seeking parliamentary honours are Sir Henry Cotton and Mr. O'Donnell, the late Commissioner of Rajshahi. Sir Henry's Nottingham election is going on pretty favourably, except that his relationship with India does and shall stand in his way. To befriend India in any way is a distinct disqualification in this country. He is our man and he must serve us; what has he got to do with India or Timbuctoo or any other part of the globe?—that is how John Bull argues. And considering his range of vision, there is a great deal of plausibility in it.

The best chance of all is Mr. O'Donnell's, who is also standing for a working class constituency, Watworth. He has got an Irishman's sympathy for India which in keenness and intensity is only next if not equal to that of an Indian himself. Lovers of English literature he has laid under a deep obligation as a brilliant pamphleteer. "The Black Pamphlet", published anonymously in the last sixties, established his reputation as an accomplished penman even then when he was a mere youth; and "The Failure of Lord Curzon", written only the other day, has by its clear logic and a sarcasm worthy of a Juvenal placed him in the forefront of writers and critics.

Here is a goodly band of well-known and well-tired friends of India, who, let us hope, shall win their entrance into the British Parliament by first winning their entrance through the intellect and heart and conscience of the British people.

Facts and Comments

OUR READERS will be glad to learn that our Transvaal representative, Mr. H. S. L. Polak, has passed his Transvaal Law Certificate Examination. Mr. Polak comes fourteenth in the list of sixty-three successful candidates,

THE MAHARAJA OF KAPURTHALA, the premier landowner in Oudh, has given a donation of Rs. 30,000 to the Lucknow Medical College fund. The total subscription now is Rs. 975,000. —*Indian Nation*.

THE TONGAAT OUTRAGE.—The Indian indicted for assault, with intent to commit murder, on Mr. Methley, of Tongaat, has been sentenced to seven years imprisonment and fifteen lashes.

APPLIES TO NATAL ALSO.—"Land uncultivated is land wasted, and there are millions of acres of such land in this country. Labour, too, cannot be more profitably employed, so far as the benefit of the community is concerned, than in the cultivation of the land. It is for this reason that the new scheme which the Salvation Army will carry out seems to us so hopeful. It will bring men who want work to the land which wants men." —*Christian Globe*.

PROBLEMS OF SOUTH AFRICA.—A correspondent in the *Potchefstroom Budget* says: The Malay movement in the Cape (vide Doctor Abdurahman), the Indian immigration in Natal, the Ethiopian movement, the Chinese question, and our own native question, all point to one end; and it behoves every thinking man, who has an interest in this country, to face this question, not merely as a topic of momentary interest, but as one of vital importance to every white man, be he Boer or Briton. The native mind is being stirred to activity not alone by men of his own colour, but by white renegades who hope to gain their own ends by fishing in troubled waters, and care very little who has to suffer.

ARAB TRADE METROPS.—One of the leading Arab businesses, viz., Bombay House, principally drapery and millinery, has (says the *Ladysmith correspondent of the Natal Advertiser*) changed hands this week, the purchaser being one of the leading European stores. The business is right opposite the Town Hall. It has long been an eyesore having an Arab store in this position, but it has been a favoured rendezvous with the ladies in the past. It remains to be seen whether the present proprietor will secure the same amount of patronage. The truth is the ladies don't mind beating an Arab down in his prices, but with a European it is a case of "take it at price stated, or leave it alone." There is more elasticity with the Arabs. They will sell a thing at a loss rather than not do a deal, hoping no doubt to make it up another time. This is no doubt a penny-wise-but-pound-foolish policy, especially in these times when people are not possessed of more money than sense.

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીચર—શનીવાર, તારીખ ૩ ૭ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૦૬.

અંક ૫

આવાહિક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તો-તા. ૩ ૭ ફેબ્રુઆરીથી તા. ૯ ફેબ્રુઆરી સુધી ૬૦ સં. ૧૯૦૬.
હિંદુ-માઠ સુદ ૯ થી, માઠ સુદ ૧૫ સુધી સંવત ૧૯૬૨
ખ્રિસ્તમાની-તા. ૮ ૭ સપ્ટેમ્બરથી તા. ૧૪ ૭ સપ્ટેમ્બર સુધી ૧૩૨૩ હિંદવી.

વાર.	ક્રિસ્તીય	હિંદુ તીથી.	સંવત્	સુર્ય અસ્ત.
શનિ...	૩	૯	૮	૫ ૨૭ ૬ ૫૩
રવિ...	૪	૧૦	૯	૫ ૨૭ ૭ ૫૨
સોમ...	૫	૧૧	૧૦	૫ ૨૮ ૭ ૫૨
મંગળ...	૬	૧૨	૧૧	૫ ૨૮ ૭ ૫૧
બુધ...	૭	૧૩	૧૨	૫ ૨૮ ૭ ૫૦
શુક્ર...	૮	૧૪	૧૩	૫ ૩૦ ૭ ૫૦
શુક્ર...	૯	૧૫	૧૪	૫ ૩૦ ૭ ૪૯

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૩ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૦૬.

મીડલવર્ગના હિંદીઓ.

મીડલવર્ગના મોટાભાઈ તાંના માજીસ્ટ્રેટને મળવા ગયા ને હિંદીની સાથે બહુ બોલવા લાગ્યા એવા બખર કાંસવાલ લીકરમાં છે. તેઓએ કહ્યું કે હિંદીઓ બધા બરાબ ગયા છે ને નરાઓ કામચલાઉ થાય છે. લોડ સેલ્ફમે અને બારસો આપ્યો છે તેની ઉપર પણ તેઓ વિશ્વાસ નથી રાખતા. વળી હિંદીઓને વેપારની લાખસેન્સ મળે છે તેથી તેઓ ગુસ્સે થયા છે. આ બધું અમારાથી સમજી શકાય છે. પણ માજીસ્ટ્રેટની વર્તણૂક અને જસએ સમજી શકતા નથી. કેમકે હાલુ એમ અખર આપે છે કે માજીસ્ટ્રેટ ગોરાઓને કિલ્લો મતાવી, રીસીવર જોડે રેવન્યુને પુછવાનું વચન આપ્યું ને જ્યાં સુધી સરકાર માંથી જવાબ ન આવે ત્યાં સુધી રાખસેન્સ નહિ આપવાનું સમજાવ્યું હતું. સવાલ એવો છે કે માજીસ્ટ્રેટથી કેમ આ પ્રમાણે રાજ દારી મામલામાં ભાગ લઈ શકાય, લોકોની તકરારમાં કેમ કાળેને પક્ષ જેવી રીતે મેજીસ્ટ્રેટને રીસીવર માટે રેવન્યુના કમર્સ પડવાની છી મતા છે, અને ઉમેર શખાએ

છીએ કે કાંસવાલની સરકાર માજીસ્ટ્રેટને મોતાની ખરી કરજ અતાવશે અને આ પ્રમાણે વચનમાં પડવા આવત કપડો આવશે.

ઉરમનમાં મલેરીયા.

હાલ ઉરમનમાં તાવના વસરા વધારે છે. આવે સમયે લોકોને બહુ સાવચેતીથી રહેવાની વરજ છે તેમાં બુધ્ધ જરૂર રચ્છતાની છે. હાલતર હરતાનકીમ શરદુગ માં નાજર કપર હિંદીઓમાં વધારે ગરમ થાય છે તે વિશેના કામગીરી સંબંધે તેમાંથી અને ત્યાં તરજુઓ આપીએ છીએ.

"મારા વિચાર પ્રમાણે હિંદી કોમમાં વધારે મરજો થાય છે તેના કારણે એ છે કે (૧) દરદી મરજી પધારીએ ન પાડે તે ત્યાં સુધી દાકતરને ન બોલાવતા તે (૨) દરદીની સ્થિતિ તદ્દલ ખરાબ ન થાય ત્યાં સુધી સત્તા વાળાને ખબર ન આપવી તે. અને આ વાત તમે હિંદીઓની પાસે મુશ્કેલી તો આપતરી થઈશ."

આ પ્રમાણે ને આપણા લોકો ધ્યાન દેશે તો હાલ થવાનો સંભવ છે બહુ બુધ્ધ જરૂર તો કરને થતું અટકાવવાની છે. અને તે બધું કાવચમાં આંગણું વીગેરેમાં ગંદવાડ કે પાણી નહિ નોંદએ સરીર રચ્છ રહેવું નોંદએ તમા બોળી કવાતાળી ને અજવાળા વાળી કાટડીમાં મુકું નોંદએ.

ઈંગ્લાંડમાં નવા રાજ્યાધિકારીઓ.

ઈંગ્લાંડમાં રાજ્ય સત્તા બદલાઈ તેને એક મહીના ઉપરાંત થયું. હવે ત્યાં નવી સુરક્ષી પણ પુરી થઈ ગઈ છે અને લીજરલ પક્ષની ચર્ચા મોટી હતી થઈ છે. તેઓની સામેના બધા માણસોને ગણનાં પણ તેને ૧૦૪ વધારે મેમ્બરોનું નેર છે. આથી હત ૧૮૭૩ ની સાલમાં થયેલી હતી. આ હત બતાવે છે કે ઇંગ્લાંડની પ્રજાએ બોયર લડાઈ પસંદ નથી કરી ને ચીના લોકો કાંસવાલની માહનને સાદું આજ્ઞા તેથી બહુ નારીજ થયેલ છે. ઇંગ્લાંડનો મને મોટો પ્રથમ બહુ હિંમતવાન તથા ઉત્તર દિશામાં ગણાય છે. આવે વખતે હિંદીઓને સાબ થવાનો પુરો સંમત છે. અને એ તે વિશે વિચારતમાં પુરોની સહન કામે તો કામકો મવાની ખાસ રાખી શકાય.

કાળા ગોરા વચ્ચે તફાવત.

હા. સ્ટ્રોકસને અભિપ્રાય.

ગોરા લોકો હોરા એમ માનતા આવ્યા છે કે શંક જમાનાથી ગોરા અને કાળા માણસો વચ્ચે જોડ રહેલો છે અને તે એવો કે કાળા માણસો. હમેશા મનોબળમાં ઉતર નાન હોય છે આપ વિચાર ફેરવાઈ વરખ પહેલાં એક નો અમેનેએ સખાણો કરી દ્રદ ફેરફાર તેઓએ ગોરા અને કાળા માણસો નો ખાપરીઓનો તપાસ કરી એમ વચ્ચેવેલું કે કાળા માણસોની ખોપરીનું બંધારણ એવું છે કે જ્યાં સુધી તેમાં ફેરફાર ન થાય ત્યાં સુધી કાળા માણસો તેમની પચ્ચ કે મને નોંદલી મહે ત થાય તો પણ ગોરાઓની બરા બરા નજ કરી સકે ખોપરીનું બંધારણ ફેર તેના પહેલાં સેક્ટે વરખ નોંદએ એટલે હાલ દુરમાં કાળા માણસો નીચીજ પંટલીમાં રહેવ. નોંદએ એવા લીચાર ઉપરના શેષ કેએ આપ્યો. ભારતું હતું અને વેદ બતા બુધ્ધ એ કહેવત પ્રમાણે રાજ્ય કે રજારી ગોરા એએ આ વાત પછી લીધી અને ત્યારથી કાળા માણસોની ઉપર ગોરા માણસના જુલમે રાજવદારી રચ્છ પડ્યું. ગોરાઓ એમ કહેવા લાગ્યા કે કાળા માણસોને કયા જુમાં રાખવા એમ ગોરાઓનો ધર્મ છે. અને તે લોકોને હોરાની મીસાલ મળવા નોંદએ એમ બહાનું કાઢીને કાળા માણસોનાં કહની ઉપર ધાડ પાડી. આથી જાતના ચીમા રેની સામે હા. સ્ટ્રોકસે એક મોટું પુસ્તક બહાર પાડ્યું છે. આ હા. સ્ટ્રોકસે પશ્ચિમ આફ્રિકામાં થઈ વળત સુધી રહેલ છે અને તે કાળા માણસોના સંગ્રહમાં બહુ ખારી રીતે આવેલ છે હા. સ્ટ્રોકસ એમ બતાવે છે કે કાળા ધોળામાં કપડાં બધાઓ છે તેવો કશો તફાવત નથી. પુરતી ફેરવણીથી કાળા માણસો ધોળા માણસની બરાબરી કરી સકે છે કાળા માણસોની ઉપર જે તિરસ્કાર રાખવામાં આવે છે તેનું કશું માત્ર સ્વાર્થ છે. હા. સ્ટ્રોકસ બતાવે છે કે હુનિઆ અત્યારે નીતિ રીતીમાં ઉતરતી જાય છે. આમ ઉતરવાનું બુધ્ધ કારણ લોકોએ સમજા ઠોડી છે ને છે અને પરીણામ એવું આવશે કે જ્યારે અસત્યનું નેર બહુજ વધશે ત્યારે લોકોની આંખ એકદમ ઉઘડશે અને મોટાના વીચારે બદલાઈને ફરી રચ્છ પડે.

અમારે વિષે ખબર

હિંદી-દાખલ.

અમારે વિશ્વગીરીની સાથે જળાવનું નિધિ છે કે આ નંબરથી હિંદી તથા દાખલ દાખલ પુરતને સાર પડતું મુકાયે છીએ. તે અને આપમાં છાપો અહાર પડવામાં અમે વધુ અર્થ કર્યું છે. અમાને સતોષ થાય તેવી રીતે લખાણ મેળવવાને બહુ મહેનત કરેલી છે પણ અમે તેમાં સફળ નથી થયા તેથી અમારે હાથ ને લખાણ મધ કર્યું પડ્યું છે. અમારું માણસોમાંથી તે બંને ક્રમને સાર તૈયારી થયે રહી છે ને અમાને ઉમેદ છે કે યોગ્ય વખતમાં અમે ફરીથી બંને હિંદી તથા દાખલ લખાણ ફરી શરૂ કરશું.

ક્રાંતિના શાહ.

ક્રાંતિના શાહે પેતાની વસ્તીને નવું રાજ્ય બંધારણ આપ્યું છે ને એમ જણાવ્યું છે કે પશ્ચિમના મુલકોમાં જેમ રાજ્ય અલે છે તેમ વિંધીત રિતે રાજ્ય અગ્રવવાનો પેતાનો ઇરાદો છે. લોકોને રાજ્યમાં બાગ આપ્યો છે. આ પ્રમાણે ને બરેબર ચાલશે નો સંભવ છે કે ક્રાંતિની આદ્યહી ગુરુ વધી જશે આ બંધી અસર ગામનાની છાને લાખે થઇ છે એમાં કંઈ શક નથી.

દુકાન ખંધ કરવાનો કાયદો.

આ નવો કાયદો લાખમ થયો ત્યાર પહેલાં અને પાછળથી પણ ઘણી સહન લખામાં આવી હતી. લોકોએ પેતાના અભિપ્રાય છાપા માફત મહેર કર્યા હતાં. કાયદાની અમુક કસમમાં અમુક ફેરફાર કરવાની પણ અર્થઃ ઘણી થઇ હતી અને તે હજુ ચાલુ છે. આ કાયદો શરૂ થયે એક માસ પણ થઇ ગયો તેની અસર શું જણાય છે તે આપણે તારીખે. સાડા પાંચ વાગ્યા પછી અગરનો દેખાવ તદ્દન વિચિત્ર માણુમ પડે છે. કેટલીક જગ્યાએ લોકો ના ડોળા એકઠા મળી ઉભેલા દેખાય છે અને પ્રસંગે અનુસારના કેટલાક વિષયો અર્થતા માણુમ પડે છે ધરાકાને તેમાં ખાસ કરી નેહરીઆત માણુસાને બગાર ખરીદવામાં બહુ અડચણ પડે છે અને વેપારીઓના વેપારને કેટલેક ધરા પહોંચ્યો છે શનીયારે દુકાન ખુલી રાખવાની બહુ જરૂર જણાય છે. નાના વેપારીઓને ધધારે નુકસાન પહોંચતું જણાયું છે. આ બાબતની એ તરફ અનેક ચર્ચા ચાલી રહી છે જેનું પરિણામ હાલ તરત કાંઈ આવે એવું જણાયું નથી.

ધી પોરખંદર મેન્યુફેક્ચરીંગ એન્ડ ટ્રેડિંગ કમ્પની લીમિટેડ,

બંગાલામાં આવેલી સ્વદેશી માત્ર વિવેની દિલ્હાલીની અસર આખા વિદુરધાનમાં સખત મયેલી છે. કાઠીઆવાડમાં પણ તેણે પ્રવેશ કર્યો છે. પોરખંદરમાં ઉપરના નામની કમ્પની બની છે અને તેમાં ઘણા શેરહોલ્ડર સુકથ છે. કમ્પનીની ચાપણ રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦ ની છે અને તેનાં મેનેજીંગ ડીરેક્ટરો શેઠ વીરજી કાનજી, શેઠ અમલુજી કરીંગ ઝરેરી શેઠ દલીપા નેરધનદાસ તથા શેઠ નારા યજ્ઞદાસ મુંદરજી પ્રેમજી છે. તેના સરકારી શેઠ વીરજી કાનજી તથા શેઠ હાજી હસમાહજ અમુકદર ઝરેરી છે. કમ્પનીનો હેતુ નીચે પ્રમાણે છે.

ગુડી ગુડી જતનો માલ બનાવીને દેશી કારીગરીને ઉત્તેજન આપવાના ઇરાદાથી પોરખંદર શેઠેરમાં એક કારખાનું ઉઘાડ્યું જેથી કરીને દેશી કારીગર વર્ગને ઉત્તેજન મળે.

કમ્પનીના પેતાના હીસાએ અથવા ઘરા કાના હીસાએ વિદુરધાનની અંદર બનતી સઘળી જાતની વેપારી પેશા, માલ તથા કાષ્ટની બનાવટની ચીજો કમીશનથી પાળીજી રીતે ખરીદવી અને વેચવી.

• વિદુરધાનની અંદર યા બગાર કાંઈ વેપારી યા વેપારીઓ, કાંઈ પેદી યા પેદીયો સાથે કમીશનથી અથવા ખીજી રીતે વિદુરધાનમાં બનતી ચીજોને વેપાર મકાનવે.

વિદુરધાનના કેંદ્રપણ બગમાં જાંચ એડીસો અથવા દુકાનો ઉઘાડવી, ઉપર હર શાળા પ્રમાણે વેપાર કરવો અને ડીરેક્ટરોને બનાવવી જણાવ ને પ્રમાણે સવાજમ કાઢવી માડવી ખરીદી યા વેચણ કરવા માટે એજન્ટો અને સબ એજન્ટો નીમવા.

પોરખંદરના કાંઈ શરદની પેઢીમાં કમ્પનીનાં નાણાં અનામત મુકા અને પ્રસંગે પાત નહી કરવામાં આવે તે પ્રમાણે નાણાંની બચવથા કરવી.

કમ્પનીના કામકાજ માટે જરૂર જોઈતી પોરખંદરમાં કાંઈ જમીન તથા મકાન, વેચાણ યા પટે મેળવવી; તેમજ ગોડાઉન અને ખીજાં મકાનો જરૂર જણાય તેમ ખાડે રાખવાં યા ખાંપવા.

અને ઉપર દર્શાવેલો ઉદ્દેશો અથવા તે પેઢાનો ગમે તે ઉદ્દેશ પાર પાડવા માટે ડીરેક્ટરોના અભિપ્રાય મુજબ સામાન્ય રીતે જે કરવું પડે તે કરવું.

અમે ઉમેદ રાખીએ છીએ કે કમ્પનીને ઉત્તેજન મળશે ને તે આખા થશે.

બંગાળના વિભાગ.

ડેલી ન્યુસનો ખબરપત્રી સખી જણાયે છે કે લોર્ડ કરજન નો ગધા પણ તેણે ને ઇન કરી તે તેની પાછળ રહી ગઇ છે. પોતાના પહેલાં તેઓ સાહેબ બંગાળમાં મએસાજ નહિ અને જાનાળીઓને જે કહેવાનું હતું તે મુંબઈમાં મહીને કહ્યું તેમાં તેણે એવું જણ્યું કે જો કે હાલમાં બંગાળીઓ તેની વીરજી ચાલ હરે છે તોપણ ઉવટે તેઓ તેનાં વખાણુ કરશે પણ તેઓ સાહેબને ખબર નથી કે રીબાગ પડ્યા પછી પુર્ય બંગાળની શી હાલત કાંઈ છે જે બંગાળી સિસવ બીજા કાંઈપણ ગાયુસો હત નો સરકારને ખબર પડત કે આપ લોકોની વીરજી થઈ લોકોમાં તમા પડવાથી કેટલું નુકસાન થાય છે. કેમ મલેવી વીનામ પાડીને લોકોના મન પુરા ન દુખાવા હોય તેમ લખાના નવા મવરનર મી. કુમર જુગમ કરવા લાગી ગયા છે. આ જુગમના મુખ્ય બે કારણ છે મી. કુમર જ્યાં જ્યાં ગયા ત્યાં ત્યાં મુનિસીપાલ્ટી વમેરે જાહેર મંડળોએ તેઓ સાહેબને માન પત્ર નહિ આપ્યા અને કુખી માણસોએ એવી જાહેરખબરો કાઢી કે લોકોએ માત્ર સ્વદેશી માત્ર ખરીદ કરેલો. આ ઉપરાંત લોકોએ કાંઈજ કર્યું નથી. જતા વેતજ કુમર સાહેબે શું કર્યું. તેઓએ ખબર આપ્યા કે લોકો પેતાની મરજથી માનપત્ર આપે તેવાંજ મનાવત પોતે લેશે. એક તરફથી આવી નેહરીસ બહાર પડી અને ખીજી તરફથી કુખી અધીકારીઓ આગેવાનોને બેસાવવા લાગ્યા અને બકામણ આપવા લાગ્યા. આની અસર આગેવાનો ઉપર નહિ થઇ. આગેવાનોએ અપમાન નહિ કર્યું પણ તેઓએ એવુંજ જણાવ્યું કે રીબાગ પાડવાથી લોકો મગમીન હતા તેવા અવસરમાં માનપત્ર આપવાની તેઓની કુખી ન હતી. આથી કરીને અધીકારીઓ એડવાયા અને કવે પુર્ય બંગાળમાં ફરેક જગ્યાએ તાસ છુરી રહ્યો છે. કેટલીક નેહરીસો કાઢી જાહેર સભા બરવાતા કાંઈ છીનવી લીધા છે. બે માત્રમ એ નામનું મીત રરતા ઉપર ગાવાની બધી કરી છે. જેઓએ માનપત્ર આપવાની ના પાડી તેના લોકોને રંમપૂર શહેરમાં ખાસ કોન્ટેનસ બનાવી ઉપરનું મીત માનાર એને પકડવાની ફરજ પાડી છે પણ રગ પુરત બહાર આપેલાંને ખાસ દુકમ પાળવાની ચોગી ના પાડી કે અને સરકાર કામ ચકાવે તો અને કોન્ટેનસોને મુંદમાર કાપે તો તેઓએ જેમમાં જણાયુ કયુત કર્યુ છે. બાદીસોસમાં મી. કુમરે કરવાએ આવે પાતેને બેસાવ્યા અને તેઓને ધમકી આપી

જાણીએ કે રવદેશી માલ લેવા બાબત જે જાહેરખબરો તેઓએ કાઢ્યા છે તે ખોટી લેવા જોઈએ. આટલું જ બસ નથી કેટલા એક આગેવાનોને બારીસોજ હોવાનો હુકમ કર્યો છે. સુરખાની પલટણને ત્યાં રથાપી છે અને પલટણીઓએ ઘરની આંદર પેસવાની રજા આપી છે બારીસોજથી જે કાંઈ તાર મુકવામાં આવે તે લેવામાં નથી આવતા આ પ્રમાણે રૂશીઆને શેષે તેવો જુલમ કુલર સાહેબ લોકોની ઉપર વરસાવી રહ્યા છે નજા વાહસરોવ લોડ મંડિા શું કરશે એ જાણવાને સહુ આતુર થઈ રહ્યા છે.

હિંદુ છોકરીઓ માટેની કન્યાશાળા.

બાળ કન્યાઓને યોગ્ય કેળવણી આપવા ની હિલચાલને મી. પોલ તરફથી જે સર આત આપવામાં આવી છે તેને બીજા હિંદી વેપારીઓએ ઉપાડી લીધી છે. આપણા જાણીતા વેપારી મી. સુ. કે.સામી પાલેની ઉદાર સખાવતથી હિંદુ છોકરીઓને બજાવવા માટેની ફે.ટી.ટી.માં મી. સંઘવી રહે છે તે જગ્યાની બાજુમાં એક નિશાળ રથાપવામાં આવી છે. આ નિશાળ ગયા સેમનારે બોલવામાં આવી છે જે વખતે ધણું હિંદુઓ હાજર હતા. છોકરીઓને કેળવણી આપવા માટેની આ પહેલી નિશાળ કહીએ તો આમે કેળવણીથી થતાં સાલ અને તે સાલ આપણા બાળકોને કેળવણી આપી આપવાની દેહલી જરૂર છે તે કાઢ્યો અજાણ્ય નથી. કેળવણી નો યોગ્ય ફેલાવો થયેથી કેમનો તથા દેશ ઉદય કેટલે દરજે થશે તે સમજી શકાય તેવા છે. તેના ફળથી એક મળશે આપણા લોકો કેળવણીની જરૂરીઆત સમજવા લાગ્યા છે અને તેના લાભ પેતાની બોધાને આપવાની જે સરખાત કરેલી છે તે ખુશી થવા જેવું છે. કેળવણીના લાભ પેતાના બાળકોને આપવાનું પ્રથમ પગલું મી. મુડલી એ ભરેલું. તે બેઠ બીજા કેટલાક હિંદુ મુદસ્યોએ પોતાની છોકરીઓને બજાવવું શરૂ કર્યું, અને તે ઉપરથી એક ખાતમી નિશાળ શરૂ થઈ જે યોડો વખત આલી બંધ થઈ. એવામાં મી. ડોરસામી પોદેએ પ્રસંગ અનુસાર મદદ કરવાની હાથ બીડી એક રકુલ બોલવાની ગોઠવણ કરી. આ રકુલ સારી જગ્યાએ બોલવામાં આવી છે તેના રથાપકો માં ઉમંગ થયો સારો છે જેથી તેનું પરિણામ થઈ સારું થાય તેમાં આવે છે આશા છે કે સહુ હિંદુઓ આ નિશાળને દરેક પ્રકારનું ઉત્તેજન આપવાની દરજે મુકી નહિ.

અલીગઢ કોલેજ.

મી. સાહત અહમદના હાથથી લખાએકી અલીગઢ કોલેજની હકીકત અખતે મળી છે જાણુસ લખક હોવાથી અમે અહીં આપીએ છીએ. આ કોલેજ રથાપવામાં તથા રથાપા પછી તેને ચકાસવામાં જે મુશ્કેલીઓ પડી છે તે જાણવામાં આવે તો હરકોઈ માણુસ આ કોલેજના રથાપક સર સૈયદ અહમદના એક અવાજે વખાણ કર્યો શીવાય રહેશે નહિ. આ પાઠશાળાની રથાપના ૧૮૭૦ ના મે ની ૨૪ મી તારીખે કરવામાં આવી હતી તે વખતમાં મુસલમાન કોમ કેળવણીમાં બહુજ પછાત હોવાથી સર સૈયદ પોતાના જાત બાઈઓમાં ઉંચી કેળવણી ફેલાવ તેમાં પગલા ભર્યા. શરૂઆતમાં યે.ડા. છોકરાઓથી એક નિશાળ બોધી તેમાં સાત શિક્ષકો હતા. અને ૫૯ છોકરાની હાજરી હતી. ૧૮૭૭ની સાલમાં ૮ મી જાન્યુઆરીના રોજ જ્યારે લોડ લીટન અલીગઢ ગયા ત્યારે તેણે પાઠશાળાના મકાનનો પાયો નાખ્યો અને બીજા વર્ષે કલકત્તા યુનીવર્સિટીનો બી. એ. સુધીનો અભ્યાસ થઈ શકે ત્યાં સુધી ના વર્ગ બોલવામાં આવ્યા. ૧૮૮૩ના નવેમ્બર માસમાં મી. યી.એ.ડે.એકને રૂ. ૬૫૦ ના માસિક પગારથી તે પાઠશાળાના પ્રીનસીપાલ નીમવામાં આવ્યા. આના બીજા અનુભવીને આ જગ્યાવાદારીની જગ્યાએ સુકરર કરવાથી સરખાતમાં સર સૈયદના આ કાર્યને સહ કોઈ વખેડાત માંડ્યા પરંતુ મી. બેકે આ પાઠશાળાને ચકતી રીથિતમાં મુકવાને તન મન અને ધનથી મહેનત કરી ૧૮૮૮ માં રીથેસોશીના પ્રોફેસર તરીકે મી. આરનેલ્ડ ની નીમણૂક થઈ. આ પાઠશાળામાં બજેટા દરેક વિદ્યાન વિદ્યાર્થીઓ મી. આરનેલ્ડના એક મોટે વખેજી કરે છે. હાલના પ્રોફેસર મી. મોરીસન ૧૮૮૯ ની સાલથી આ પાઠશાળાના સંચાલમાં આવેલા છે. તેમણે આ પાઠશાળાના તન મનથી ૧૯ વર્ષ સુધી કામ કરેલું છે. આ પાઠશાળાની રથાપના થઈ ત્યારથી ૧૮૯૫ ની સાલ સુધી પૈસા સંચાલિ સખો વહિવટ સર સૈયદ અહમદના હાથમાં હતો. અને ત્યાર પછી પોતાની નજાળી તબીબતને લીધે કોઈ અંગતના માણુસને તેના કારબાર સોંપેલા પછી તેમાં તેણે નિમક હસમી કરી ૧,૧૬,૦૦૦ રૂપીઆની ઉચાપત કરી. આવડો મોટો ધંકા પહોંચવાથી કોલેજ ના અર્થને માટે જખરી બેંચ પડતા માંડી પરંતુ મી. બેકે, સર સૈયદ તથા બાજુ અહમદ ચંદ્ર ચક્રવર્તીની સખત મહેનતથી આ ખાડો જખ વર્ષે અને જુગમે. કોલેજની રીથિત કિલ પ્રતિ કિલ આરી થતી હતી તેવામાં

કોલેજના કમ બ.એ ૧૮૯૮ ના માર્ચની ૨૭ મી તારીખે તે મહાન તર સર સૈયદ યુજરી ગયા એને બીજા વર્ષે મી. બેકે પછી યુજરી ગયા આ બે વીર નરોના જવાથી કોલેજને મોટો ધંકા પહોંચ્યો. છતાં સર સૈયદે જખર કરત પાયો નાખેલો હોવાથી પાઠશાળા નિર્ધિરે વધવા લાગી.

૧૮૯૭ની કીર્તિ આટલે દરજે જખવા તું કારણ તેમાં બજુતા વિદ્યાર્થીઓ માટેની દરેક જાતની સમવડ હોવાને લીધે છે. આ પાઠશાળા એકસફર્ડ અને કેમ્બ્રીજની પાઠશાળાના ધોરણે અંધાએકી છે. બોર્ડીંગ હાઉસના કેટલાક બાજો પાડેલા છે અને દરેક બાગમાં એક મોનીટર અને તેની ઉપર સખ પ્રોટેક્ટર તરીકે એક શિક્ષકને દેખરેખ માટે નીમેલા છે. તેઓ મકાનની સ્વચ્છતા વિદ્યાર્થીની જરૂરીઆત વાંચે પઢવડે હજી આપે છે અને તે ઉપરાંત વિદ્યાર્થીઓની અલમચણ ૫૨ પચ્ચ પુસ્તી દેખરેખ રાખે છે. તેની ઉપર દેખરેખ રાખનારાઓમાં એક પ્રોટેક્ટર અને તે પછી કે.એ. પ્રોફેસર છે પ્રોટેક્ટર વિદ્યાર્થીઓને હાખસ કરી શકે છે અને પ્રોફેસર રિધાર્થીઓને યોગ્ય ધનસાહ આપે છે. આ જગ્યાએ ઉપર પાછી પ્રીનસીપાલ અધી દેખરેખ રાખે છે.

બોર્ડીંગ હાઉસને લગતો એક મોટો કમ છે જેમાં એકી વખતે ૪૦૦ વિદ્યાર્થીઓ સાથે જખસ બેસે છે આ વખતનો દેખાવ થયો સુંદર લાગે છે. તે ઉપરાંત બોર્ડીંગને લગતી એક જગ્યાના પચ્ચ છે. લોડ કરજન જ્યારે અલીગઢ ગયા હતા તે વખતે તેમણે આ જગ્યાનામાં ૨૭,૦૦૦ રૂપીઆની ઉદાર સખાવત કરેલી. આટલા મકાનો શિયામ પ્રી સીવાને માટેના બાગ કરજન છરપીતાલ, યુનીયન કલબ, સ્ટ્રેચીહોલ, મેક ડોનેલ બેર.ટી.મ, ટેન કોર્ટ, જકુર હુસેન વોડ, કીકિટ માટેનું મકાન, મસ્જિદ અને શિક્ષકો માટેના બંગલા જિવા લાપક છે. સ્ટ્રેચી હોલ સૈયી મોટો છે અને તે બીડીંગ ભરવા માં અને જખવાના કામમાં આવે છે.

અલીગઢ કોલેજમાં બહુ ઉંચી કેળવણી આપવામાં આવે છે. સાત મોપી સુધીમાં બે યુરોપીઅન માસ્ટરો છે અને બીજા ૧૧ હિંદી માસ્ટરો છે તે બધા ઉંચી કેળવણી પામેલા છે. યુનીવર્સિટીમાં અલીગઢ કોલેજ નું પરિણામ ૫૦ થી ૫૫ ટકા આવે છે. વિદ્યાર્થીઓની નીતિ રીતિ ઉપર શિક્ષકો પુરતી દેખરેખ રાખે છે. ઉંચી કેળવણીના ખાતામાં ૪ અંગ્રેજ પ્રોફેસરો ૪ હિંદી પ્રોફેસરો બે મોલવી અને એક પંડિત છે. કોલેજ ને લગતી એસે લખનારી ઇતિહાસીક લેખ કરનારી વીએરે કેટલીક મંડળીઓ છે.

મિ. નાઝર.

મી. નાઝરના સ્વર્ગવાક્યથી હિંદી કેમને કેટલી મોટી ખોટ પડી છે. તે અમને મળેલા કેટલાક કામગીરી જેમાંના થોડા એકનો સાર અમે અહીં આપીએ છીએ તે ઉપરથી જણાશે.

—x—

મી. એફ. એ. લોટન લખે છે કે—
મી. નાઝરના મરણથી હું બહુ દિવસો પછી તેમને હું જોવા દશ વરસ થયા બાદ હું તેમની વસ્તુઓને માટે મને બહુ સારો અભિપ્રાય છે. તેવજ પ્રમાણીક હતા. તેમની ખોટ હિંદી કેમને પુરતી જણાશે.

—x—

મી. હુનરી એકેડીલ લખે છે કે—
મારા મિત્ર મી. નાઝરના મરણ સમાચાર સાંભળી હું અત્યંત દિવસો થયો હું તેવજ ઉમદા શુભોત્તે મને પુરતો અનુભવ છે. તેઓ પુરતા ધાર્મિક હતા. તેમના મિત્ર થવાને જે બાબતોથી નીવડ્યા હતા તેમના હૃદયમાં તેમના ઉમદા શુભોત્તે છાપ હોય તે માટે પડી રહેશે તેમના મરણથી હિંદી કેમને જળરી ખોટ મળે છે.

—x—

મી. આર. કે. ખાન લખે છે કે—
મી. નાઝરના મરણથી હિંદી કેમને એક અમુક મદદગાર અને સાથી શુભાંશે છે આપણને માટે તેણે જે મહેનત તબ મન અને ધનનો ભોગ આપી જે મહેનત હીંદી છે તેને માટે આખી કેમ તેમની આખારી રહેશે મી. નાઝર ગરીબના આધારરૂપ હતા. તે બાહ્ય વિધાર્થી હતા.

—x—

પ્રિટરીઆ કમીટી તરફથી તેના સેક્રેટરી મી. હાલ હાલ લખે છે કે—
મી. નાઝર આજે સવારે મુઝરી થયા છે જે બેઠક બહુ દિવસો પછી થાય છે. કારણ મરનાર અને વસ્તા હિંદીબાઈઓના હિતેષ હતા. મરતે પાંચ વરસ દેગારના કામમાં કાંઈ કાઢ્યું નથી.

મરનારે અને વસ્તા હિંદી બાઈઓ સાર પોતાથી બનતી દરેક કસોટી દીક્ષાનીથી બળતી છે અને એ જોતા આપણને એવજ નો આ જોવાની વાંસો ઉઠાવી જવાથી પાછી નહિ પુરી શકાય એવી ખોટ ગણ છે. ખુદ તાલા તેવજના રહેને આસાની બક્ષે, આખીન. આશા છે કે આ અમારો કામગીર આવતી કોમિસ સમામાં રજુ કરતાં અમરી ખાસ અંતઃકરણની દીક્ષાગીરી મહેરમાં મુકશે તેમજ મી. નાઝરના કાંઈ સગાં હોય તેવજને પણ કોમે પતી દીક્ષાગીરી દેશે અમવા અમરી.

સાદોરહેણી.

યુરોપમાં ઇટાલીની અંદર આજે કોમે ના મના સરોવર આજે કેટલો વખત થયાં એક સાદી છંદગી મુજરનારોએ સંસ્થાન સ્થ પાણું છે. ત્યાં સંસ્થાનમાં વિચિત્ર માણસો વસે છે અને બધા પૈસાદાર હોય એવું જણાય છે. આ સાદી છંદગી ના શોખીણ મુદરે સ્વર્ગીય બાન બનાવવા માટે કોઈ એકાંત અને સુદર જગ્યાની શોધમાં છે. તેઓની રહેણી કસોટી વિશે એવું કહેવામાં આવે છે કે માત્ર સાદી કનના પ્રસાદ તથા પંખમાં અંખ તે શિવાય તેઓ કશું પહેરતા કે એકતા નથી તેઓ બધી વખત ખુલી હવામાં રહે છે. માથા ના વાળ તથા હાડીને વધા દેતા હોવાથી બહુ બળ્ય દેખાય આવે છે. ત્યાં રહેનારી સ્ત્રીઓ પણ મજબુત બાંધાની તથા આરોગ્યતાનુ સ્વરૂપ હોય નથી એવી હોય છે. આવા મજબુત બાંધાથી તેઓ લગભગ સ્ત્રીઓ માફક હોય રહે છે. તેઓ બધા બોલામાં બોલા દયમાં બે વખત નહાય છે, કુદાદિ ખાય છે વળી તેઓ વચર રહે છે અનાજ ખાનારા છે. તેઓની પીવાની વસ્તુમાં માત્ર પાણી જ છે. કુદામાં તેઓ મનસ્વી રીતે વર્તનારા હોય છે.

તેમાંનાં કેટલાકે કોમે કુદા બનાવવા હતાં પોતાના કુદા વિશે તથા પૂર્વ કાળની સ્મિતિ વિશે કોઈ દિવસ કંઈ સખ પશુ નથી બોલતા. તેઓ દુનિયામાં તુલુસ્તમાં તુલુસ્ત તથા સારાસારનો વિચાર કરનારાઓની છંદગી કોમે છે. તેઓ એમ કહે છે કે જેઓ સંસારના અનેક પ્રકારના રોગો તથા દુઃખોમાંથી બચવાને ઈચ્છતા હોય તેઓને આવી છંદગી મેળવે.

આ મંડળીનો એક સખસ જે બંને જરમત છે અને સારી રીતે કેળવાયેલ છે તે પોતાના અનુભવ વિશે એવું જણાવે છે કે ચાર વરસ પહેલાં યુરોપના ગ્રામમાં સારા વેદોએ તેની છંદગીની આશા મુકી હોયેલ અને કહેલ કે તે હવે કુદા મુદત બનાવતો. આ ઉપરથી કેટલા કપાય તરીકે તેણે "સાદી છંદગી" સ્વીકારી એવરે અને જંગલમાં કમકમ સાર કર્યું. પર્વતો અને આજેના મેદાનોમાં મુઝાફરી કરવા લાગ્યો અને આખા કનનામાં કાંઈ ટકરી અથવા કાંટાની બાધમાં શવે ખુદવા મુદ રહેવાનું શખ્યું, આથી કરી બીજે શીયાળો આવ્યો ત્યારે મરણ સરજી થવાને બદલે એક નવી છંદગી પ્રાપ્ત થઈ અને સારીમાં તાલુ જોર આવ્યું.

તેને કાંઈ તેના રનેલીએ પુછ્યું કે હવે તુ સાર સાર થયો છો માટે આ વિચિત્ર પ્રકારની છંદગી મુજરવામાં સતોય માનીશ કે તારા આજના મિત્ર મંડળમાં પાડો જવા તું છંદગીશ? તેણે જવાબ આપ્યો કે હવે હું સારો થયો છું હું સુખી છું અને છંદગી ની કંઈ સમાજમાં આવ્યો છું. દુનિયાની અમુક માં અમુક એક કોઈ પણ વસ્તુને માટે હું "સાદી છંદગી" લખવા તરી.

આ અદ્ભુત નાનકડા સ્વર્ગાન્યમાં બધી બતના લોકો દાખલ થયા છે જેમકે ઈંગ્લીશ જરમન, ફ્રેન્ચ, રશિયન વગેરે. વળી જે જે દાખલ થાય છે તે કમદા વર્ષ ના તથા કેળવાયેલા હોય છે.

અહા! વાંચક! હિંદુસ્થાન એક સમયે આ વાજ સિપુરોથી વસાયેલું હતું આવા મનસ્વી સ્વરાજ્યો જંગલે જંગલે અને વને વને બધી રહ્યા હતાં ક્યાં ગયા તે સ્વર્ગીય સ્વરાજ્યો ક્યાં ગઈ તે હિંદીઓની "સાદી છંદગી?" આવી વર્તના બતનીઓ એક વખત આવીજ છંદગીમાં મરત હતા જમાનો જમાનાનું કામ કર્યું બલ છે, તે પ્રમાણે હિંદુસ્થાન પર એક પછી એક પર રાજ્યો થતાં ગયાં તેમ તે મનસ્વી સ્વરાજ્ય હુત થયું. અતે પશ્ચિમ દેશ ના રાજ્ય કરતાની સ્વાર્થી રાજ્ય નીતિએ હા વાળી. મનને આપર્ષ નારી બોજ શોખની નાનું નમુનેદાર અનેક ચીજે હિંદુસ્થાનમાં દાખલ થઈ. અકબ આયુષ પાળી અને બદાર ના ભપકા વાળી ચીજે એ હિંદીઓને મોહમાં નાખી ધન હીન કરી દીધા છે. હાર અને માંસ નિષેધ મુજાનો વિષે યુરોપમાં વધતો જાય છે. ત્યારે તે વિષેને જગમ આપનાર હિંદુસ્થાન માં આજે તે બંને ચીજોના પ્રસાર વધતો જાય છે. પશ્ચિમો પશુ નજર સામે છે. નવિન પ્રકાર ના હરદોષો અને ધન હીન હોઈ બૂખ મરાઈ દેશ પીડાય છે. દ્રવ્યના સાધનની તેમાં જરૂર નથી. જુલમમાર રજકર્તાના જુલમનુ જોર તેમાં આવે તેમ નથી. ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે "સાદી છંદગી" બોજવથી દેશને પૈસો પરદેશ જતો અરકશે, પ્રજા નિરોગી, મજબુત બાંધા વાળી તથા બળવાન થશે. આ સ્વરાજ્ય મેળવ્યા પછી રાજદ્વારી સ્વરાજ્ય તેની મેળે મળશે. તે ભાગવવાની કાયકાત પણ ત્યારેજ આવશે.

બધાનમાં હિંદી વિધારથીઓ.

હિંદી વિધારથીઓની રાજીઓમાં એક ખાસ મોટી મળી હતી જેમાં હિંદી વેપારીઓને કોમ અને વેપારમાં દરેક બતની મદદ કરવાના કારણે પસાર કરેલા હતા. આ વરસે બધાનમાં બધા મળી ૩૨ હિંદી વેપારીઓ જે જેમાંના ૧૬ બંધાળી છે, ૨ બીહારમાંથી, ૨ નાયેવેરકોનીસમાંથી, ૧ પંજાબમાંથી, ૪ મુજર્માંથી તેમને છે નેપાલથી આવ્યા છે તેઓ ત્યાં કાંટરીકામ, આમડામાંથી અનેક વસ્તુ બનાવવાને કુનર, કાચુ કામ, પાનુ શોધવાનું કામ, રોજાન બનાવવાનું કામ, સીસાપેન, સાકુ અને દીવાસળી બનાવવાનું કામ, બેનીનુ, રંગબનાવવા તથા તેમને મેળવવાનું કામ વગેરે બીજા કુનરો શીખે છે હિંદી વેપારીઓને માલ મંજાવવાની સમવડતાની ખાતર બધાનની "ધી ઈન્ડો-બધાની" એસો શીએશને" નીચેની બધારે બધા છાપામાં મોકલાવી આપી છે. હિંદુસ્થાનમાં બાંધકાંટની કામગીરી ચોતરફ ફેલાવવા હિંદુસ્થાનના વેપારી બિંને બધાનના માલની જરૂર પડેલી બધાન

બધી ભવનો માલ પુરો પાડી રાહરો. રેસમ નો માલ, હીનાચળી, ચીની કામ, પેનસીલ, સાબુ સીમંટ, ધાતુ કામ, સોય, ખીંચા પાત્ર ના તાર, કાંઠણી, ગેસ-લેન્ડો, બટન, સીખા રેડ, અનેક તરફના રમકડાં, રમ, રસાયણી દવાઓ રસાયણ ને મઠે બેઠેલા સાધનો વગેરે હરેક ભવનો માલ કે જે કોઈ પણ સુધરેલા મુલકમાં દાલમા બની શકે છે તે બધા ભવન પુરો પાડી શકે છે હિંદી વેપારીઓને ભવની વેપારીઓ સાથે ઓળખાણ કરાવશું તથા વેપાર સંબંધી હરેક ભવનો ખબર આપવાને ધરખાશ કામળ પત્રો લખી રાહીશું કામળ વેપાર અહીં પેનીની કીકીટ મોડની બેઠ એ છે. સપ્તમ: કાગળો "સેક્ટરીઓ, હોટેલ પાનિટ એસોસીએશન, 16, Nishisugacho Hongo, Tokyo, Japan ને સરનામે ૩૨૫૮

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો વાંદ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર તરત જવાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામળની એક જ ખાતુએ લખવું.
૨. અક્ષર ચોખા સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા કેકાણ બરોબર લખવા, તે હમેશાં બહાર પાડવા સાફ નહિ પણ અમારી જાણને સાફ.
૪. લખાણ હમેશાં ફક્ત અને મુદ્રાક્ષર કરવું.—[અધિપતિ.]

આખી અને માલદારી પીકાતા—ને ખબર આ ખબર પત્રી એ અમને નામ કામ વીના કામળ લખશે છે. એવા કામળનો જવાબ અલગતો એવા કામળો દાખલ કરવા એ જ મારો રીતજ નથી તોપણ પુકેલો જવાબ ચોખ્ય છે કોટલે અમે જવાબ આપીએ છીએ. માખી અને માલક દુવામાં એટલા બધા છે કે તેનો નામ નથી થઈ શકે તો પણ એ બંને બહીષી અને અંદાજના બાઈબલ છે અને તેના સિવાય રહી શકતા નથી, તેથી સરસમાં સરસ અને સહેલામાં સહેલા ઉપાય કપડા, સુવાની કોટડી તથા આપણી આસપાસ બહુ અત્યંત રવજ રાખવું જોઈએ ધરની અંદર તમામ જગ્યાએ હવા તથા અજનાજી આવવા ની સમજડ હોવી જોઈએ અમે લગી અનુભવ થી કહી શકીએ છીએ કે આમ કરવાથી માખી અને માલક આવતા નથી અને હાવ તો નાજુક થાય છે. આવાની વસ્તુ બધી દોડી રાખવી જોઈએ. સુવાના કપડા મારફત પગેરે હમેશા તકમાં રાખવાનો રીતજ રાખવો. ખાટલાને જો દોડાનો હોય તો વખતે વખત પાસ લેટવી સાફ કરવો જોઈએ. હાવ તો દર અડવાસે જરમ પાણીમાં કારમોડીકો બોસડ નાખી ધોવા. શરીર હમેશા નાહીને સાફ રાખવું અને પહેરવાના કપડા વખતે વખત બદલવા અને અંદરનું પહેરવું તથા કામળ બદલાવવામાં કોઈમાં કોઈમાં કોઈ એ વખત બદલવા જોઈએ આથી રીતે બધી જીવંતજીવવાથી માલક તથા માખ નામ પામે છે.

હાલમની તંગી

“એક કંટાળી ગમેલ” —દેશી લખી જણાવે છે કે અહીં હાલમાં એક જ હાલમ છે જેનો રવજાવ બહુ ગરમ છે તેની પાસે કોઈ ઈડિઅન હાલમત કરાવવા આવેલો હોય અને તેવામાં કોઈ ગરો આવી પહોંચે તો તેની હાલમત અધુરી મુશી પેલા ગોરાની હાલમત કરવા મંડી પડે છે. કોઈ અનુભવી અને ધરો હાલમ આવે તો સાફ.

રાણાવાવમાં મદેસા.

ઈંડો કોઈ ના અધીપતી ભેગ. આપ આપના પેપરમાં હમેશા દેશની અને કેળવણીની ઉન્નતી કરવા માટે ચરચા કરો છો અને વખતો વખત તેની મુશના પણ કરતા રહો છો એ બધી ખુશીની વાત છે. હાલમાંજ આપના ઉલ્લા અંકમાં “કેળવણી અને તે પ્રત્યે આપણા આગેવાનોની પ્રેરણારી” એ મથાળા નીચે ને આઈકલ પ્રસીધ કર્યો છે, તે વાદન વાસ્તવિક છે, અને અમે ઉમેદ રાખીએ છીએ કે, તે આપ અને આપણા આગેવાન સદગૃહસ્થો હમેશા એવી મુશના કરતા રહેશે. તો તેનું પરીણામ કોઈક દીવસ પણ સાફ આવ્યા સીવાય રહેશે નહીં.

અમારા રાણાવાવ ગામમાં ઉત્તમ પ્રકારની કેળવણી આપવા દાયાઈ ઈચ્છાથી મદેસા ન હોવાના સંભવથી અમે તથા અમારી રાણાવાવના આગેવાન સદગૃહસ્થો હમેશા ચીંતા તુર રહેતા હતા પરંતુ ખુશ થવા જેવી બીના એ છે કે હાલમાં એ બીના મી. હાલ હસા હાલ સુમાર સાહેબે પોતાના મન ઉપર ધરી લેવાઈ છે. અને રાણાવાવમાં એક સારી મદેસા ચાલુ કરવા માટે ફંડ ભેગું કરવાની ચરચાત કરી છે.

આ ફંડ ભેગું કરવા મી. હાલ હસા હાલ સુમાર તથા મી. તાર મદમદ તૈયબ પોતાના ખર્ચે ગામે ગામ કરી ખંત અને ઉત્સાહથી ને કામ કરે છે તે માટે ખરેખર અમે આગ્રહાથી છીએ અને તેમને આતઃ કરણપુર્વક આભાર માનીએ છીએ. વળી એમો સાહેબે આરંભેલા નેક કાપમાં ખુદા પાક તેમને ખુદા ફતેહ આપે એમ અમારી ખુદાપાક પાસે અરજ છે.

મી. હાલ હસા સાહેબના પ્રમુખપણા નીચે તારીખ ૧૭ જાનેવારી ૧૯૦૬ ના રોજ અહીં જસના રાણાવાવ ગામના મુસલમાનોની એક મીટીંગ મદેસાને હમેશની આવક ભરી વાચ તે બાબતને વિચાર કરવાને મળી હતી, તેમાં મી. હાલ મદમદ હાલ અમેદ કુપડાની દરખાસ્ત ઉપરથી નીચેના કરાવો સરચાનુમતે પસાર થયા છે.

રાણાવાવ ગામના મદેસાના બંધીમાં કરાવની વાદી પ્રસીધ કરાવવા અમને મી.

હાલ હસા સાહેબ તરફથી મળવાથી તેની નકલ આ સાથે મોકલી છે તો તે પ્રસીધ કરી આભારી કરશે.

૧. દરેક લાઇસેન્સ હીંક દર મહીને એક રીશીંગ મદેસાના ફંડમાં આપવી.

૨. કામળ એક લાઇસેન્સથી એક કરતાં વધારે પાર્ટનરો મળી વેપાર કરતા હોય, અને તેઓ બધા અહીંઆ હાલર હોય તો, એક પાર્ટનર સીવાય બીજા જેટલા પાર્ટનર હાલર હોય તેટલા પાર્ટનરો દર મહીને ૭ પેની મદેસાના ફંડમાં લુટી આવે.

૩. કોઈ માણસ નેકર હોય, ફેરી કરતો હોય, કીંવા બીજો કોઈ ધર્મી કરતો હોય, તેવા દરેક માણસો દર મહીને ૭ પેની મદેસાના ફંડમાં આવે.

૪. ઉપરના કરાવો ફક્ત રાણાવાવ ગામના રહીશને લાગુ છે. પરંતુ તે સીવાયના બીજા માણસો આ ફંડમાં લેડાય તો તેમને લેવામાં હરકત નથી.

૫. આ કરાવોની રાણાવાવ ગામના રહીશો ને સાથેય આફિકામાં રહે છે તેમને ખબર આપી આ કરાવોનો પોતાના ખર્ચે પણ અમલ કરવા બક્ષામણુ કરવી.

ઉપરના કરાવો સરચાનુમતે પસાર કરી પ્રમુખ સાહેબનો ઉપકાર માની મીટીંગ બર ખાસ્ત થઈ હતી.

મેટ્રીંગ, તા. ૨૪-૧-૦૬.

મી. હાલ મામદ હાલ આમદ.

કાણુ લોકશિખ કેમ થશે ?

લોકસ હકુક, તા. ૧૮ જાનેવારી ૧૯૦૬. મી. કો. ના અધિપતિ ભેગ.

અમે બહુ રહે લાઇસેન્સ ઈસ્ટીકમાં વાઇ હેડથી આસારે ૭૫ માર્કલ લોકસ હકુક ફાંચ માં રહીએ છીએ. જેથી આવી જગલની કુડાને જેટલા હીંદી બાઈઓ છે તેમાટે નીચેની બીના આપના પેપરમાં છાપે તો બહુ આવકાર દાયક થઈ પડે એમ અમારું માનવું છે.

૧. ડરખાસ્તો બરબર બાવ, ૨. રમુજ કીસા કનુલ્લી, ૩. મેલ રહીમર ઉપડવાની અને આવવાની વગીની તારીખ, ૪. જેને રજુજ બીતાબ વાંચવાનો રોખ હોય તેને તેવી બીતાબના નામ બતાવે, અમેદ અને મુલશતી.

એકલી બજારમાંની વાત વાંચી દીધ નાખુ શ થઈ બધ છે. ને બધા હિંદી બાઈઓ એક જ તબીયતના હોય નહીં. જુદી જુદી તારીર હોય. માટે પ્રવત અને અમલક સામે હોય તો અમી પેલા બંધીકી હોય ત્યાં ખુશી પેલા કરે છે. એક પાતુ ખાસ એ માટે વધારો તો પણ શું ? હમેશા લાહેની ગાજુ વાંચવાથી મજલ કંટાળે છે ને પેપર નહીંજ લેવા કપવા કરે છે. માટે એ રકુરજીને નીચાં બેસારી દેવા ફાસની મુશના છે. પણ ભેગ મંદીક.

મી. ફાઈક મામલ જવા.

ખુલાસો-અમારા ખખરખાનું ઉપાં હમે છે તે બાબત અમે ધ્યાનમાં લઈએ છીએ અને આ વખતેના ગુજરાતીમાં વધારે કર્યો છે તે હમેશા ખખરે છીએ કે રાજદારી ખખરે લિવાય બીજા વિષય પણ કાચમાં લખ્યું. ને ને અમારા ખખર પત્રીએ સુચના કરી છે તેમ બીજા વાંચનારા પણ સુચના કરી શકે તે અમે આભરી થઈશું.

૬૦ જી. ૧૦

લેટર કલેક્ટર, તા. ૧૮-૧-૧૯૦૬.
મે. ઇ. ઓ. ના અધીપતી જી.
નીચેની બાબત હિંદી વેપારીઓની દીલ રોજ મદિ યોગ્ય લાગે તે ખુલાસાથી આપ ના વિષયમાં લખવાથી.

૧. લડાઈ હાલમાં ફરી પાછી નાતાડ, કે દસવાલમાં જામે જેમ છે? મુંડાં વેરે પડવાથી એ મપ લખીને જોડમાં ચાલી રહી છે.

૨. કદાપી તેવો વખત આવ્યા બગાડ સરકારથી કે બિવા જાહેર રસ્તાથી માફમ પડશે?

૩. આ વખતે કલેમ બાબત પ્રથમથી જ કારે જાહેર કરી દેવું? પ્રજાના જન માલનું રોજનાદાઈ દરેક કાલતમાં સંરક્ષણ કરવું જોઈએ કે રોજનાદાઈને ધર્મ છે.

હિંદી બીરોડરો અને હિંદી વેપારીઓના લાસ મદિ તક આવે આ બાબત પમાલમાં બરાબર રાખશે અને યોગ્ય ચરચા કરશે અને હકનું સંરક્ષણ કરશે.

જી. ઇસા તારમામડ.
(આ કાગળને ખુલાસો પાછળથી લખ્યું
અ. ૬૦ જી. ૧૦)

ડાબેલ મહેસા;

એક નમુનેદાર જન સમાજના
હત્યાલુની ચેલના.

આ મહેસા માટે જમાડેલા ફંડમાં આજ સુધી લગભગ નાણાં તથા બીજા કેટલીક વ્યવસ્થાને રીપોર્ટ તા. ૨૫ ડિસેમ્બર ૧૯૦૫ ના આ પેમરના અંકમાં બહાર પડવામાં આવ્યો છે તે ઉપરથી જાણ્યું છે કે આજ સુધીમાં ૨૦૦૦ પાઉંડ આ ફંડમાં એકઠા થયેલા છે જેમાંથી પા. ૮૦૦ જે એક મહાન વેચાણ રજવામાં આવ્યું છે, જેની આવક મદરેજાના નિભાવ ખર્ચ અને ખખરખામાં આવશે.

અત્યાર સુધીના પ્રયત્નનું આ ફળ જાઈ પણ રીતે નાજીસ કરે એવું નથી; પણ આ ચેલના એટલી મોટી છે કે તેના પ્રમાણમાં આટલી રકમનો કંઈ હિસાબ નથી. એટલા પ્રેસા તો મદરેજાનું મહાન બાંધવમાં રોજાઈ

જાય એમ છે. તો પછી તેના જાણ ખચના નિભાવ માટે કે. વ. મોટું ફંડ એકઠું તેનો વિચાર કરીને મોટા પ્રયત્નથી નાણા એકઠા કરવાની પ્રથમ જરૂર છે. કાચે પાચે આવું મહાજારત કામ ટકી શકે નહિ. અને એટલા જ મદિ ત્યાં સુધી પુરતું ફંડ જમા પાવ નહીં ત્યાં સુધી ખતમી, અને મહેનતથી જોયે જાડી રાખવી. અને ત્યાં સુધી આ ચેલના જાણી અમલમાં મુકવાની અધિશઠ કરવી નહીં. ખીમથી પાચે મજબૂત નાંજવો જોઈએ કે પછીથી મોટી હમારત બાંધતાં રીકરનું કારણ રહે નહિ. કાલમાં જે ૮૦૦ પાઉંડનું મહાન રાખ્યું તે જે કે ફાલ્સાફાક હશે. પણ હમણાં એવું મોટું મહાન રાખવા કરતાં આજળ ઉપર મોટું રાખ્યું હવે તો તે વધારે ઠીક પડત. માટે એકવાર ફરીથી કહેવું જોઈએ કે જે હરજાન ઉપર આ મદરે સા ઉપાડવાની ચેલના બહાર પાડવામાં આવી છે તે ચેલના કંઈ ખારીએ તેની નાની સુની નથી, તો પછી તેનું જુલસાજ નાના ફંડથી થઈ શકે નહિ એ તો ખુલ્લું જ છે. મદિ મારા બીરોડરો. કમર કરો, અને ખુલાસા નામપર જામેજામ, રાનેરાવ, અને ફેરોદેશ ફરીને એકવું સાધન એકઠું કરો. આવાં પરીપાકારી કામ સિદ્ધ કરવાને ફરીક ની માફક ઝાળી બાંધીને નીકળવું પડે તો એ ઝાળી પણ ખુલાસી બંધાને એક અમુકમ બહિષ્કાર થઈ છે. મોટા પુરોષોએ અવાં કામ પાર પાડતાં કંઈ એકી તકલીફો ઉઠાવી નથી. ને પ્રમાણે કામ મોટું તે પ્રમાણે અડ અલો પણ મોટી આવવાનો સંભવ રહે છે; પણ તેને ખીરવીર પુરોષા ક્યાં જાઈ છે. વળી આ એક એવું કામ છે કે તેની કિંટલી તારિક ફરીએ તેટલી મોટી જ છે. હેવાનને ઈનસાનમાં લાવનાર હલમની ખુલ્લિઓના છાટ ઉછેરવાનો, આ બગીચો ખુલા પાકનો એકેરજાનીથી સર્વ રીતે ખુબ સુરત બને, અને તેના બીજા રોપનાર પરીપાકારી પુરોષા ને અખંડ થય મલે એવી ખબરના સાબીતની તરફ મારી દીલોબનથી માગણી છે.

કલાકરોડરો, તા. ૨૧-૧-૧૯૦૬,
જી. ચેલમાજાઈ, ઇલે.

અમેરીકાના લોકો કુમેસા વખત બચાવવા ની યુક્તિઓ રોજનાદેર, રોટ ફેન્ડમાં લખાવી લખાણ ટાઇપ કરવાથી લખનારઓને વખત બચે છે. પણ લખાવનાર માણસ અને રોટફેન્ડ લખનારી બાઈ એ બનેને વખત સાથે બચે એ અમેરીકાના લોકોને પરવડતું નથી તેથી તેઓએ ફેનોમાફનો ઉપયોગ કરવાનું રાઈ કર્યું છે. તે એવી રીતે કે લખનાર લખી શેતાને જે લખવાનું હોય તે ફેનોમાફમાં લખે. ફેનોમાફમાં લખાવ્યું તે ટાઇપ કરવાથી બાઈ એક બીજા સાથે ઉપર ઉતારી દેય, અને તેમાંથી કાઢી પડે. તોને સંજો એવો રાખવામાં આવે છે કે તે લખામાં જે રીકેન્ટર ઉપર બેસેલા સખો આવ્યા હોય તે રીકેન્ટરને પછી કાઢવી કે જેથી તે ફરી પાછી વાપરી શકાય.

“મુસલમાનોની બકરી ઇલ.”

સોમનાથ તા. ૫ મી ફેબ્રુઆરીના મુસલમાનોની બકરી ઇલ એટમે મુદરીતરો દલોડો મુકરર થયો છે તે દલોડે રમેજા મુજબ સો મસકદોમાં સવારમાં નમાજ પઢવામાં આવશે.

છત્તી નમાજ બાદ એ રહીટની મરહુક પાસે મુલતાન સાર દુઆ મંગવામાં આવશે તે તેજ વખતે ફોટોગ્રાફ લેવામાં આવશે જે નામદાર મુલતાનને મોકલવામાં આવશે.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વિગેરે.

પીટર મારિત્જનમાં ૨૬૨ લોંત મારેક રહીટમાં વેપાર કરતી પી હરીલાલની કા. ની મીલકત સુપ્રીમ કોર્ટના મારતર પાસે નાદાર મીલકત તરીકે રજુ કરવામાં આવી. તેના લેલુદારોની મીટીંગ તા. ૬ ફેબ્રુઆરીના રોજ ડરબન માલ્સેટની કોર્ટમાં મળશે. જે વખતે તેની મીલકતની ઉપરાણી લેલુદારોમાં વહેંચણી અને બધા લીક્ષાળની પતવણીને મદિ કરશે નીમણામાં આવશે.

લેઅર ફેલોવાલના ઈસમાજક હમ્મલીમ સીદાતની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવાની અરજ ડરબનની સરખીટ કોર્ટને તા. ૨૬ ફેબ્રુઆરીના રોજ કરવામાં આવશે.

ડરબનવાળા બેરુનનાથ મદારાજની નાદાર મીલકતનો સખો લીક્ષાળ પીટરમારિત્જનની સુપ્રીમ કોર્ટના મારતર પાસે ફાઇલ કરવામાં આવ્યો છે ત્યાં આજળ તા. ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી સુધી વપાણ મદિ રહેશે અને ત્યાર બાદ તે મુકરર કરવામાં આવશે.

મે ટાલિનના વેપારી લેવાલાલની નાદાર મીલકતની વહેંચણીને લીક્ષાળ પીટરમારિત્જનની સુપ્રીમ કોર્ટના મારતર પાસે ફાઇલ કરવામાં આવશે ત્યારબાદ તે મુકરર કરવામાં આવશે.

હકસરોડના વેપારી એલ. ડી. ગુરસામીએ રી નાદાર મીલકતના સંબંધમાં લેવાની સંખીટી કરવાની મીટીંગ ડરબન માલ્સેટ કોર્ટમાં રહી ફેબ્રુઆરીને રોજ મળશે અને રહીટો રીપાર્ટ સંભળવાને તા. ૨૦મી ફેબ્રુઆરીને રોજ મળશે.

હિંદુસ્થાન મોટોની મેલ રહીમરો.

જર્મન લાઈન કેનર તા. ૩ ફેબ્રુઆરી. નાતાલ ડાઈરેક્ટ લાઈન અમરીટો તા. ૧૪ ફેબ્રુઆરી. ૪ આફ્રિકન લાઈન નામાલપુર તા. ૬ માર્ચ.

મણવા એમ હકીકત.

મુબારકમાં થયેલી મોટર ગાડીની સરતમાં મી. અરુપ ૭૫ મીનીટમાં ૧૦૦ માઈલ જઈ શક્યો હતો.

દક્ષી મરથુરીમાં એક ખગર પત્ની ઘણી બધાને છે જે અહીં ઘણી ગરમી પછી જરૂર પડતો વરસાદ પડ્યો છે. આ વરસાદની ઘણી જરૂર હતી.

હરીના હાથા બગડે નહિ તેને સાર અથવા જગડે તો સાર કરવા સાર નીમક તથા લીંબુના પાણીમાં ઝીણી ફાંસીન બોળી તેથી ઘસવા અને પછી ફલાશીન ઉપર લોટ છાંટી તેથી લુંછત્રા.

સારામા સારી બોટાનીકલ આર્ટન દુન્યામાં હવેલામાં છે એમ જણાય છે. તેમાં વડનું કાંડ છે તેનો રેશવ કપક શીટ છે અને તેની જાયાદ તપ શીટ છે.

ડાહર હાર્મ જણાવે છે કે તેના એવામાં એક બાળક આવ્યું જેને પુછી હતી. આ પુછીને સાધારણ મેવાળા હતા અને ને દલાવા ચલાવાથી દઈ દઈ નહિ થતું હતું.

પુરોપના એક સહેરમાં વસતા એક નાની ઉમરના છોકરાના બાપે જણાવ્યું છે કે મારાં છોકરાને રોજની ૧૦૦ ખીડી પીવાની ટેવ છે તે આખો દિવસ એક પછી એક ખીડી પીવાન કરે છે પરિમેક્ષા મોડિ થઈ ગયો છે. તે માંડ થઈ ગયેલા છોકરાના બાપનું નામ એમ. કોફ મેન છે તે તમામનો વેપારી છે.

જાપાની ઉત્તરમાં એકીઠા નામના પ્રમુખમાં આવેલી એક ખાલુમાં એક મોટા અકસ્માત બન્યો જેના પરિણામાં એક મોટા ઘડાકાની સાથે ૧૦૧ આદમીઓના જનની ખુઆરી થઈ.

ખાસુરો હોંટમાં—આ વરષે સારે વર સાદ થયો છે જેના ચાર મહીનામાં દર વખતે જે વખતે વરસાદ જોઈએ ત્યારે નિયમસર પડ્યો છે આથી પાક બહુ સારો ઉતરવાની વધી છે.

ડરબનમાં ખીરીઆ રમેટકરડ રોડ ઉપર રહેતા ડી. મુનુસામી નામનો એક હાંદી વીલ કરવા વિના મુનુરી જવાથી તેની મીલકત કામદા મુનુલ પ્રેટિકટર એક ઈડિઅન ઇમી મંટસની પાસે છે મળુર મુનુસામીના વાલી અથવા લેખકારોએ વારસા અથવા લેખકાર માટે ઉપલી ફેરડમાં ત્રા. ૧ ફેબ્રુઆરી પહેલાં અરજી કરવી.

ફાન્સમાં નવો પ્રેસીડેન્ટ—ફાન્સમાં નવા પ્રમુખની ચુંટણી થઈ છે. જુના પ્રમુખ મી. લાઉમેટની જગ્યાએ મી. એમ ફેલીઅર્સ નીમાયા છે. પ્રમુખપદને માટે એમ. ફેલી અર્સ તથા એમ. ડ.ઉમર એ બે ઉમેદવારો હતા તેમાં પહેલાને જજલ મત મળ્યા હતા જ્યારે બીજાને ૩૭૭ મત મળેલા હતા. ચુંટણી વખતે લશ્કરી કવાયત તથા ખેતો કરવામાં આવ્યા હતા.

પ્રોફેસર ફેસ્ટરાએમ ઘણેકે કે સાધારણ માણસમાં જમણા હાથ કરતાં ડાબા હાથની પ્રકૃતિ સેંકડે હસ રહ્યા બોલી હોય છે.

ખનારસ ખાતે ભારત મહિલા પરિશદ.

હીંદુ બાનુઓનો જંગી બેળાવડો.

આવતા ડિસેમ્બર માસની આખરીએ ખનારસ ખાતે આખા મુંબઈ ઇલાકાની હીંદુ બાનુઓની ભારત મહિલા પરિશદ ભરવામાં આવનાર છે અને તે માટેની સર્વે રીતની તકવારીઓ હમણાથી ચાલી રહી છે. જે સભા માટેની આમંત્રણ પત્રીકાઓ હાંદી બાપામાં અલાહબાદવાળા શ્રીમતી મુસીલા તેલીશરામ અને શ્રીમતી રામદુવારી દેવ તરફથી બાહાર પાડવામાં આવી છે.

હિંદુસ્થાનના સમાચાર.

રાજધાની કે જેની બન્ધમાંથી આખા કાશ્મીર દેશને જોડતી ખાંડ પુરી પાડવા માટે ખરીદવામાં આવે છે ત્યાંના ખાંડના વેપારીઓએ એક સભા બરી પરદેશી ખાંડ આયાત નહીં કરવાનો ઠરાવ કર્યો છે.

લાહોરની એક મુસલમાન કોરે તેમાંની અંજુમને હસલામને પોતાની તમામ મીલ જેની રૂબીયા ૨૦૦ ની જેટલી માસીક આવક થાય છે, તે ધર્મી કામ માટે બક્ષીસ આપવાની ઇચ્છા બતાવી છે.

સાહેબનહા આફતાબ અહમદખાનના મોઠાબાઈ મુલતાન અહમદખાનની ગ્વાલી અરના ચીફ જસદીસ તરીકે હાલ નીમજૂક કરવામાં આવી છે.

ગોરખહર ખાતે કેટલાક રેલના મોકરો અને વજીસો સરનાયાધીસ મી. કે. દેહી ચાના મકાને એકઠા થયા હતા. અને એક દેશી માલની દુકાન કાઢવા ઇરાદ થતાં તેજ વખતે ર. ૨૦૦૦ ભરાઈ ગયા. ખાદ સોમ વારે મોરારજી મોઝકાસની વડીમાં મળેલ ત્યાં ર. ૬,૬૬૫ ભરાયા હતા.

ખીસરના એક ઇલાકામાં એક ગરીબ કોરેતે એકી વખતે સાત બાળકોનો જન્મ આપ્યો છે. ૪ છોકરા અને ૩ છોકરી. ૨ છોકરા, ને ૨ છોકરી તો મરી ગયાં પણ ૮ બચાં હજી છવતાં છે, તેમજ કોરેત તનકુ રસ્તીમાં છે.

મુંબઈની કેટલીક મોટી મીથાના સ્પોર્ટ્સ અને વીર્વાળ ખાતામાં નવું સંચા કામ થયો જાતનું સુતર અને કાપડ કાઢવા મરિ હાલ દાખલ કરવામાં આવ્યું છે.

મી. સી. રામલીલા દેશ જેવલ મદરાસ હીસચન કોલેજના એક મેન્યુએટ છે અને હાલ સરકારના સ્કોલર તરીકે કેમબ્રીજમાં અભ્યાસ કરે છે તેને ત્યાંની યુનિયન સોસા યકીએ ૧૯૧ વીરુષ ૧૭૪ મતે પ્રમુખ ચુદી કાઢ્યા છે. આ ચુદસે કોમિસ ડેપુટેશન સામે બાપલો પણ કર્યા હતાં.

લાહોરમાં સ્વદેશી માલ વેચવાની એક એઈટ રેલેક કંપની પચાસ હજારની થાપલ સાથ સંચાલ છે આ દેશ હીતકારી હીલ ચાલમાં સર્વે વરખના લોકો બાગ લઈ રહે તેટલા માટે દર રોજની કામત ર. ૧૦ જેટલી નાની રાખવામાં આવી છે.

હીલીના મારગીઓએ પણ સ્વદેશી હીલ ચાલમાં બાગ લેવા માટે ર. ૫૦,૦૦૦ ની થાપલ સાથ એવીજ એક કંપની હાલ અજ તરા તરીકે સ્થાપી છે, જેનું કામ બરાબર ચાલતાં તેઓ તેની થાપલમાં ફસ લાખની મોટી રકમ મુખીનો વધારો કરવાનો ઈરાદો કરાવે છે.

અલાહબાદ ખાતે મહ તાં ૧૬ મીએ સભા મળી હતી જે વખતે સંખ્યાબંધ મરદો ઉપ રાંત ૨૦૦ મરદો બાનુઓ હાજર થઈ હતી. આ સભામાં પ્રસંગે અનુસરતાં કારોક્ષિય થ વા પછી સ્વદેશી માલ વાપરવાનો ઇરાદ પ સાર થયો હતો.

કાબેલમાં મદ્રેસાનું ફંદ

મી. ફકીર મદમદ ઠકેલી.	૨ ૧૦ ૦
„ મુસા મદમદ „	૧ ૦ ૦
„ હસમ અહમદ આલી.	૧ ૦ ૦
„ અસમાદ હસાડ સાલેજ.	૦ ૧૦ ૦
„ આદમજી બેલીમ દખાડ.	૦ ૫ ૦
„ મદમદ મુસા જરાત.	૦ ૧ ૦
„ હજારાલીમ ઈસમાઈલ.	૦ ૨ ૦
„ હસમ અહમદ લીખુ.	૨ ૦ ૦
„ અહમદ મદમદ નાનર.	૧ ૧૦ ૦
„ ખીરબાઈ દીનરમીય.	૧૦ ૧૦ ૦
„ મદમદ ખીરબાઈ ફેવરી.	૧ ૦ ૦
„ મદમદ મમદુ.	૦ ૭ ૬
„ અબદુલ રાજક મુરબાઈ.	૧ ૦ ૦
„ એમ. એલ. કુશાલીયા.	૫ ૫ ૦

„ મુળ્ય ચીરધર પટેલ.	૦ ૧૦ ૦
„ નારજી પેમાની વીરો.	૦ ૧૫ ૦
„ મુસા હમરાહા, ખાજી.	૧ ૦ ૦
„ ઇબરાહીમ મુખડ.	૦ ૧ ૬
„ મહમદ ફુસેન હાલમ.	૦ ૨ ૦
„ ઇસમાઈલ મહમદ સોની.	૦ ૧૦ ૦
„ મુસેમાન હસેન.	૦ ૪ ૦
„ ઇબરાહીમ અહમદ.	૦ ૪ ૦
„ મહમદ હાજી મુસા સાહુજી.	૫ ૭ ૬
„ પરસોતમ છપ્પા દરજી.	૭ ૧૦ ૦
„ બી. ઈ. ઇબરાહીમ કુ.	૨ ૨ ૦
„ ગોપાલ ભગવાન દરજીની કુ.	૨ ૨ ૦
„ ઇબરાહીમ હાજી મહમદ વેદ.	૧ ૧ ૦
„ સુલેમાન હાલમ.	૦ ૨ ૦
„ પરસોતમ વલ્લભ દરજી.	૧ ૦ ૦
„ મ. સી. પટેલ.	૦ ૧૦ ૦
„ અહમદ ઇબરાહીમ બડા.	૦ ૨ ૬
„ અહમદ મહમદ બીખા.	૦ ૧૦ ૦
„ કારા હાંસી હાલમ.	૦ ૨ ૦
„ વલ્લભ પરજી દરજી.	૦ ૫ ૦
„ છપ્પા માળી.	૦ ૨ ૦
„ શી. બી. હમમીરામ.	૧ ૧ ૦
„ ફુસેન રીમ મુખાં.	૦ ૫ ૦
„ મહમદી ઇસમાઈલ મુખાં.	૦ ૨ ૬
„ અહમદુલા ફકીર મુખાં.	૦ ૨ ૦
„ ઇબ્રાહીમ ફુસેન મુખાં.	૦ ૧ ૦
„ મહમદ ઇસા પુલત.	૦ ૪ ૦
„ આકુજી હસન માયત.	૦ ૫ ૦
„ ઇસપજી અબરામ.	૦ ૪ ૦
„ હસન અસમાલ રાત.	૦ ૨ ૬
„ ફકીર ગોર્દાંદ મોતીવાલોહ.	૦ ૫ ૦
„ નરોત્તમ કાળીદાસ દરજી.	૦ ૧૦ ૦
„ અહમદ રામ પલોહર કુકની	૦ ૫ ૦
„ મહમદ ઇબરાહીમ.	૦ ૨ ૬
„ આદમજી અબરામજી.	૦ ૫ ૦
„ ઇસપ હાસમ પટેલ.	૦ ૪ ૦
„ અબરામ હાસમ પટેલ.	૦ ૪ ૦
„ અબરામ ફકીર હુસેન.	૦ ૨ ૦
„ અશમાલ મુસા માયત.	૦ ૨ ૬
„ મહમદખાં ફુસેનખાં.	૦ ૭ ૬
„ બીખા ગોવન દરજી.	૦ ૫ ૦
„ અબરામજી અશમાલજી.	૦ ૫ ૦
„ ફકીર અશમાલ લેર.	૦ ૧૦ ૦
„ ફકીર હરોલીઆ.	૦ ૪ ૦
„ ઇસપ ફકીર માયત.	૦ ૪ ૦
„ ઇસમાઈલ ફકીર હુસેન.	૦ ૨ ૦
„ ઇસપ હાસમ રાવત.	૦ ૪ ૦
„ કારા આદમ આકુડી.	૦ ૧ ૦
„ હસન મુસા હુજી.	૦ ૫ ૬
„ મુસા હસન માયત.	૦ ૫ ૬
„ અમેજી હસન માયત.	૦ ૭ ૦
„ અસમાલજી અબરામજી.	૦ ૭ ૦
„ ફકીર સાલે લેર.	૦ ૭ ૦
„ આકુખ સાલે લેર.	૦ ૨ ૬
„ જે. ઈ. વવલીઆ કુ.	૦ ૫ ૦
„ હસન મહમદ સીદીત.	૦ ૫ ૦
„ અશમાલ અબરામ પટેલ.	૦ ૨ ૦
„ આદમ સુલેમાન મોદન.	૦ ૨ ૦

હિમત રેલવે ફંડમાં ભરાએલા

નાણા.

„ મીયા બન.	૫ ૦ ૦
„ રહીમભાઈ પીરભાઈ.	૫ ૦ ૦
„ હાફિજ મહમદ હરોલીઆ.	૫ ૦ ૦
„ ફુસેન ઇબરાહીમ પટેલ.	૫ ૦ ૦
„ ફુસેન ઇબરાહીમ અમરા.	૫ ૦ ૦
કલકત્તાથી અબદુલ મુસાન મારફત	
„ અબદુલ મુસાન.	૦ ૧ ૦
„ હાજી અમર અલી.	૦ ૭ ૦
„ અબદુલ મુસાન.	૦ ૫ ૦
„ મુસામ રવાની.	૦ ૫ ૦
„ મોનટાગ મનહલ.	૦ ૫ ૬
„ રોહાગર.	૦ ૫ ૦
„ લાકોધર.	૦ ૩ ૦
„ અબદુલ રેઝક.	૦ ૩ ૬
„ અકોલી ખીચી.	૦ ૨ ૬
„ અકાવચા.	૦ ૨ ૦
„ ગોહર ગોહર.	૦ ૩ ૦
„ હાફિજ મુસામ ખાકબર.	૦ ૧ ૦
„ મુનીરદીન.	૦ ૨ ૬
„ જનાબઅલી.	૦ ૩ ૦
„ અબદુલ ખલીલ.	૦ ૧ ૦
„ અબદુલ બરકાન.	૦ ૧ ૦
„ અબદુલ મકુર.	૦ ૪ ૦
„ આફરહ મનહલ.	૦ ૨ ૬
„ મુખારક.	૦ ૩ ૬
„ મહમદ બનુ.	૦ ૪ ૦
„ રહીમ બક્ષ.	૦ ૨ ૬
„ વહીદ બક્ષ જમાહાર.	૦ ૩ ૬
„ મીસબીન.	૦ ૧ ૦
„ હાસમ અમદ બાસા.	૪ ૦ ૦
„ હાફિજ હાજી.	૩ ૩ ૦
„ હાજી અબદુલા.	૩ ૦ ૦
„ મુસામ કાદર.	૩ ૦ ૦
„ અહમદ હાજી મુસેમાન.	૩ ૦ ૦
„ હમદ મોરાદ.	૩ ૦ ૦
„ મહમદ અહમદ પટેલ.	૩ ૦ ૦
„ ફુસેન લહીમ રહેરી.	૩ ૦ ૦
„ મીરજા મહમદ અહમદ.	૩ ૦ ૦
„ ગોરા મહમદ.	૨ ૧૦ ૦
„ રોખ મહમદ અસરીફ.	૨ ૧૦ ૦
„ ઇસમાઈલ મહમદ અસવાત.	૨ ૭ ૦
„ ચાલીમ ખાન.	૨ ૨ ૬
„ બાઈ મોમીન બી.	૨ ૨ ૦
„ અબરામજી ઇસપજી હરોલીઆ.	૨ ૨ ૦
„ મુસાજી સાલેજી કુવાલીઆ.	૨ ૨ ૦
„ રોખજી અમોદ.	૨ ૨ ૦
„ મલેહ રસુલ.	૨ ૨ ૦
„ હાસમ ફુસેન હાલમ.	૨ ૨ ૦
„ હાજી હાસમ.	૨ ૦ ૦
„ લીલદાર ખાન.	૨ ૦ ૦
„ મહમદ મુસામ બાસા.	૨ ૦ ૦
„ ઇસમાઈલ મુસા જીના.	૨ ૦ ૦
„ રોખજી.	૨ ૦ ૦
„ મુસામ મુરાદ.	૨ ૦ ૦

„ હાજી અબદુલમાન ફતેહ	૨ ૦ ૦
„ મહમદ.	
„ બાઈ ફાતમા બીબી.	૨ ૦ ૦
„ અબદુલમાન.	૧ ૧૦ ૦
„ સુનસી રેમતુલા બરોલી.	૧ ૧૦ ૦
„ ઇબરાહીમ હાસમ બામ.	૧ ૧૦ ૦
„ મુસા ઇસમાઈલ મારફી.	૧ ૧૦ ૦
„ અબદુલ કાદર (ડીન મેકર)	૧ ૫ ૦
„ હાવજી મામુજી અશમાલ.	૧ ૫ ૦
„ મહમદ ઇસમેલ વર્ડ.	૧ ૫ ૦
„ ઇસમાઈલ ઇસપ હમર.	૧ ૦ ૦
„ ઇસમાઈલ હાફિજ અહમદ.	૧ ૦ ૦

રોકડ બખર ભાવ.

ચાવલ.	શી. પે.	શી. પે.
માંગ ૧ બરતાનુ	૧૮ ૦ થી	૧૮ ૦
બીમડીના	૨૨ ૦	૨૩ ૦
એફ. એફ. ડી. આર.	૧૫ ૬	૧૬ ૬
એફ. ડી. આર.	૧૪ ૬	૧૫ ૩
ચીની સકર	૧૮ ૬	૧૯ ૦
કુડાના	૧૬ ૦	૨૦ ૦
દેશી તુવેર દાળ.	૧૭ ૬	૧૮ ૦
તુવેર દાળ કાનપુરી	૧૮ ૦	૧૮ ૬
મસુરની	૧૭ ૬	૧૭ ૬
મગની	૨૩ ૦	૨૪ ૦
અડદની	૨૧ ૬	૨૨ ૬
અધુ	૧૬ ૦	૧૬ ૬
„ દાળ	૧૬ ૦	૨૦ ૦
વટાણા	૧૬ ૦	૧૮ ૦
મકાઈ	૭ ૬	૮ ૦
હડકુતોલ ૧ ગ્યાસન	૩ ૦	૩ ૨
એરડીનુ	૨ ૬	૨ ૮
મીઠું	૨ ૧૦	૩ ૦
નાળીએરનું	૨ ૧૧	૩ ૦
ખાંડ સફેદ	૧૬ ૩	૧૬ ૬
પીળી	૧૭ ૬	૧૮ ૦
તીરકુળ નાતલ	૬ ૬	૧૦ ૦
ખાંડન	૧૪ ૪	૧૫ ૦
આટો	૮ ૬	૯ ૦
મદ્રાસી સોપારી, ૧ રતલ	૦ ૬	૦ ૮
મરચાં.	૦ ૫	૦ ૫૫
ધી પેટી	૭૦ ૬	૭૨ ૬
પારસીન કીવેસ.	૬ ૬	૭ ૦
„ વાછરો રોસ	૭ ૬	૭ ૬
„ ગાલન	૧૩ ૬	૧૪ ૬
ફલી	૧૩ ૦	૧૩ ૬
નાળીપેર ૧૦૦	૧૭ ૦	૧૮ ૦
નીમક (લીવરપુલ)		
ખરતા એકનું.	૪ ૬	૫ ૦
ફૂધ નેસનલનું	૨૦ ૬	૨૧ ૬

A. LATIEF,
General Dealer, - - - -
- - Outfitter and Draper,
BARBERTON,
TRANSVAAL.

P.O. Box 84.
Tel. Address: "LATIEF."

E. A. PATEL & CO.,
GENERAL DEALERS
-AND-
DIRECT IMPORTERS.

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.

Tele. 446: "ACODJEE." P.O. Box 84.

BRANCH AT ROSENEKAL.

M. J. MAHOMED,
470 & 478 CHURCH ST.,
MARITZBURG.

Tele. 444: "MOOZ."
Telephone No. 206.

સુતા જાનમદમદ.

૪૭૦-૪૭૮ ચર્ચ સ્ટ્રીટ, હોલસેલ અને
સીરેક, મરિટ્ઝબર્ગ. એન્ડ ઇન્ફોર્મર.

મેરીટ્ઝબર્ગ.

બેન્ડ, બુકબાઇન્ડ, સુકોબાઇન્ડ, એડિટિંગ-સ
રેડ, અમસીકેસી.

SHAIKH ALLIE,
General Dealer & Family Grocer
53 & 56 LEHWEEN STREET,
CAPE TOWN.

BRANCHES—273 Caledon Street.

295 Long Street.

• **Castle Cash Stores.**

M. I. DALA,
Crockery and Chinaware,
CASTLE BUILDINGS,
HANOVER STREET,
CAPE TOWN.

EBRAHIM CAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT.

Natal Leaf Tobacco a Speciality.

113 GRIFF STREET, (Camroodeen's Building).

Tele. Add: "CAMROODEEN," Durban.

खरी सीका
सुशोभित और सस्ता.

जनपसन्द और नमुनेदार वस्तुओंसे
खर स्टॉप बनाया जाता है.

इन्दरनेशनल गिन्निंग प्रेस,
फिनिक्स, नाताल.

PARSI MANCHERJI,
MERCHANT & IMPORTER.

Up-country Orders carefully and promptly
executed. Full details will be given through
correspondence.

Telegrams: "MANCHERJEE,"
P.O. Box 1036, CAPE TOWN.

Amod Mamoojee Patel,

GENERAL MERCHANT,
S.A.C. Cantonment, P.O. Box 35,
POTCHEFSTROOM,
Tel. Ad: "Mamoojee." Transvaal.

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.

Tele. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

MOOSA HASEN,
General Dealer,
KING EDWARD STREET,
AT THE MILL,
POTCHEFSTROOM.

AYOB MOHAMED,
General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.

Box 134. Tel. Add: "AYOB"

P. V. SANGHAYEE,

Head Office: 201 Grey St., DURBAN.
Branch: 34 Ezra Street, CALCUTTA.
COMMISSION AGENT.

Importer of Rice, Dholl, Ghee, Oil,
Gunny Bags, etc.

એ. એમ. પારેખ,

જનરલ મરચંડે.

ફરેક જાતની શાસરી કાપડ વગેરે ચાલુ
ખરનો સામાન હમેશાં તૈયાર છે.

કે. કે. અમરસીઅલ રોડ કર્ણાવ.

આહકોને વિનંતી.

આ સાલનું લવાજમ ને આહકોની
પાલે બાકી રહેલું હોય તેમણે મોકલી આપ
વા મે. કરવી.

ISSA HAJEE SOOMAR
General Merchant
AND
Direct Importer.
"BOMBAY HOUSE,"
STANDERTON.

P.O. Box 24. Telegrams: "ISSA."

பிரயாணம்.

சென்ற இரண்டு வருஷங்க
லமாக இப்பத்தினைக்கருத்
தமிழ் சீப் கம்போசிட்டர்
க வேலைபார்த்து வந்த என்.
இரத்தினம் பிள்ளை இத்தி
யா பிரயாணத்தை முன்னி
ட்டு, இம்மாதம் முதல்தேதி
தன் வேலையை பாஜிவா
கொடுத்து விட்டார்.

હિંદી દવાખાના.

આ દવાખાનામાં ફરેક જાતની દવા પુરી
પાડામાં આવે છે. જહાર માનના કિરદારો
પર પુરવ્વે આન આપવામાં આવશે. ફરેક
જાતની દવા ખાસ આપી ઉમદા દીદ
મેટ કરવામાં આવશે. ઘોડા અને ખચરની
દવા અમારે ત્યાંથી મળશે.

૩૧૦ પાઇન સ્ટ્રીટ અથવા ૧૧૨૫,
અમરેલી રોડ ફેસનની બાજુમાં.

ખાનગી ઈંગ્લેશ યુજરાતી નિશાળ.
ને તા. ૧૬ મી જુન ૧૯૦૪ થી ખાલી છે.
યુજરાતી તથા ઈંગ્લેશ પુસ્તકો, કાપીઓ,
પાઠમાળાઓ, મીનીંગ બુકો, વગેરે તૈયાર છે.
અને તેમ બુકોથી અભ્યાસ ચાલે છે. વધુ
હકીકત માટે લખણ અમર મળવા મેં કરવી.
૧૮૨ વેરડ સીટ,) એમ. એલ. પટેલ
કરખાત.) રજીસ્ટ્રાર.

K. KARIM MEGJEE,
General Merchant,
P.O. Box 23. Tel. Address: "GULLOO."
INHAMBANE, E. AFRICA.

કે. કરીમ મેજી.

જનરલ મરચંડે.

જાર્જ ટાઉન બીચ, ૩૩. તારવું કરનાર, "ગુલુ"
ઇન્દરનેશન, (ઈન્ડિયન.)
ઇન્દર આફ્રિકા.

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

GOLD MEDAL

 Madras Industrial and Art
Exhibition, 1903.

(ESTABLISHED 1887)

TWO GOLD MEDALS

 Bombay Industrial
and Agricultural Exhibition
— 1904. —

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabl Shoes, &c.

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt-cases; portmanteaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

ਮਾਧੀਲੀਲਾਨਾ ਚੀਟੋ ਜੁਧੀਏ.

ਜੇਕਰ ਇਸ ਚੀਟੀ ਲੁਟੀ ਲੁਟੀ ਚੀਟੀ ਜੀਵਤ
ਦੇਸ਼ ਪੈਂਤ ੧-੧੦-੦੫ੀ ੧੨ ਅਥਵਾ ੫੦੦
ਦੁਕਾਨੀ ਪਕੁ ਆਪਣੀਆਂ ਆਵੇ ਚੇ, ਜੇਕਰ ੧੧
ਪਨੀ ਚੀਟੀ.

ਜੇ. ਫੋਨ.

੨੨੭ ਪਾਥਨ-ਰੋਡ ਦੁਬਨ

H. LANGLEBEN,

Wholesale Clothier & Manufacturer,
327 Pine Street, Durban.

IMPORTER OF NEW CLOTHING FOR NATIVE TRADE.
Largest Importer in South Africa of English
Second-hand Clothing.

Tel. Add. "Lanham" P.O. Box 488, Durban.

ਐਸ. ਲੇਂਗਲੇਬਨ.

ਅਧਿਆਪਕ ਅਪਣੀ ਰਾਮਨਾਥ ਰੇਮਲ ਜਵਾਹਰਨਾਰ.

ਅਧਿਆਪਕ ਨਵਾ ਅਪਣੀ ਮਾਧੀਲੀਲਾਨਾ.

ਭੀਲੋਲ ਰੇਮਨਾਥ ਅਪਣੀ, ਇਲੀਐ ਆਧੀਲੀਲਾਨਾ.

ਮਾਧੀਲੀਲਾਨਾ.

੩੨੭ ਪਾਥਨ-ਰੋਡ, ਦੁਬਨ.

Abdoola Hajee Khan Mahomed

General Merchant &
Importer,

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:

"MOONSTON" P.O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

E. M. PATEL,

General Dealer, Wholesale & Retail,

MARKET SQUARE,

POTCHEFSTROOM,

AND AT ALL LOCATIONS.

S. D. ROBERT,

General Importer, Wholesale and Retail Merchant.

Cheapest House in the Market Square.

BRANCHES AT

LOCATION, POTCHEFSTROOM.

M. E. Nanabhay

Retail and Wholesale Merchant,

Market Square, P.O. Box 55.

POTCHEFSTROOM.

Ebrahim Brother

Direct Importer & General Merchant,

POTCHEFSTROOM, Trans.

P.O. Box 100, Tel. Ad. "Spam."

D. I. Varyava,

GENERAL MERCHANT.

At the Edwards Street, P.O. Box 100.

POTCHEFSTROOM.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of

Rugs, Baskets, Drapery, Haberdashery, Clothing,

Hardware, Bellows, Furniture, Groceries.

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL.

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.

Tel. Add. "BAGDAD" P.O. Box 57.

338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,

GENERAL MERCHANT & DEALER,

Market Square, P.O. Box 11.

KRUGERSDORP

A. E. BHABHA,

GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.

Cor. Church & Middel Streets.

MIDDELBURG, T'VAAL

Tel. Add. "BHABHA" P.O. Box 51.

MAHOMED ENUS

INTERPRETER,

22 BUTEN STREET, CAPE TOWN.

ਮਹਮੂਦ ਏਨੁਸ ਓਰੀਐਂਟਲ,

੨੨ ਬੂਟਨ ਸਟੀਟ, ਕੇਪ ਟਾਊਨ

A. M. KHARVA

GENERAL MERCHANT.

Upper Merchiston St.,

LADYSMITH.

Cheapest House in Town for Indian and Japanese
Silks, Ladies' Hats and Shoes, Fancy Goods
and all sorts of Fashionable Goods.

R. NARASOO,

Indian and General Merchant.

Outfitter and Draper.

Boot and Shoe Warehouseman.

INDIAN GILES & SPECIALITY.

KAFFIR TRUCK, &c., &c.

BARBERTON,

TRANSVAAL.

P.O. Box 28.

Telegraphic Address: "NARASOO."

Subscription Rates.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal) 12/6.

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/-

Yearly Subscription (South Africa,

England and India) ... 17/-

Half Yearly ... 9/-

Quarterly ... 5/-

Swami Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive
Collection of his

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master"; his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago; all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America and India on Gnan Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga, Vedanta and Hinduism; selections from the eloquent, stirring and inspiring speeches he gave in reply to addresses of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Colombo to Almora, on his return from America; a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to friends; and a selection from the beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the seer.

DETAILED CONTENTS.—The Song of the Sanyasin; My master I; Address at the Parliament of Religions 38; Reply to Addresses of Congratulations from Madras and Calcutta 61; Karma Yoga 93; Metaphysics in India; Reincarnation 119; Immortality 139; Is the Soul Immortal? 157; The Freedom of the Soul 168; Maya and Illusion 184; Maya and the Conception of God 210; Maya and Freedom 229; The Real and the Apparent Man 246; The absolute and Manifestation 271; Unity in Diversity 298; The Cosmos: The Microcosm 313; The Cosmos: The Microcosm 328; Realization 349; the Ideal of a universal Religion 379; God in Everything 408; Bhakti or devotion 424; Vedanta 448; The Vedanta in Indian Life 504; The Mission of the Vedanta 532; The Sages of India 564; Christ, The Messenger 593; The Relation of Buddhism to Hinduism 617; The True Method of Social Reform 619; The Reform of Caste 630; Education on National Lines 639; The Conquest of the World by Indian Thought 644; The Himalayas 650; Max Muller—A Vedantist 653; Japan 657; To a Friend 660; The Hymn of Creation 664; And Let Shyama Dance there 666; To the Awakened India 671.

Clot's bound, Price, 4/- Post free.

Apply to C. A. KATESON & Co.,

PUBLISHERS, ESPLANADE, MADRAS.

સરકારી સરવેયર.
જમીનને માટે ખર્ચી કાળજીથી સતોપકારક
કામ કરવામાં આવશે.
જે. એ. સોરેલ.
૨૦ રીડ સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

સરકારી ઇજનેર.
માલિકોના કામ વધુત ધ્યાનસે સંતોષકારક
કામ કરાવવા.
જે. પ. સોરેલ, ૨૦ ફિલ્ડ સ્ટ્રીટ ડર્બન.

બેંક. જી. કે. સોરેલ.
કલ્યાણીયમાંથી કાંઈકેવામાં.
પિંડી બેંકમાંથી પિંડીમાં.
લાંબા.

JAMESON & CO.,

Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for

Natal Jams,
Curry Powder, Chutneys,
Cayenne Pepper,
White and Black Pepper,
Sauces,

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.

Box 63, Durban.

L. KEHRMANN & Co.,

PARTNERS:

J. GARLICK, Cape Town; G. E. HAKES, Resident.

Soft Goods, Hardware,
Stationery, Shawls,
Kaffir Goods,
Crocery, Jewellery.
SMITH STREET, DURBAN.

એલ. કેરમન એન્ડ કો.

ભાગીદાર

જે. ગાર્લિક, કેપટાઉન.

જી. ઇ. હેક્સ, રહેવાસી.

સર્વ જાતનો માલ.

સમગ્રી રકમનું કાપડ, લોહનો સામાન,
સ્ટેશનરી, કાગળી સામાન, વાસણો, શાલો,
જવાહીર, વિગેરે.

સ્મીથ સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

અમે નીચે સહી કરનાર મેસર્સ એલ.
કેરમનની કંપની સાથે સાંખા વખતથી વેપાર
કરેલા છે, અને તેમના તકરારી પુરવઠાસતોષ
મળેલા છે, તેમના ભાગીદાર બંધુ બંધા
માણસ છે, અને કસ્ટોમર નાશજ ન થાય
તેટલા માટે ખાસ દેખરેખ રાખી છે.

લી. હાલ એસમાન.

કે. કેમર હાલ આખરે જવેરી.

F. M. BANFIELD,

Boot and Shoe
Factor, etc.

DURBAN:

483 Smith Street.

Telegrams—"Boothman."

P.O. Box 62.

JOHANNESBURG:

Corner Von Brandis

& Commissioner Sts.

Telegrams—"Boothman."

P.O. Box 8083.

હરેક રકમના બુટ અને શૂઝનો મોટો જથ્થો છે બુટના તળીયા માટેના ચામડા તથા
બુટની પેર માટેની હરેક વસ્તુઓ આનારે ત્યાંથી મળશે.

બુટ, શૂઝ, કાપડ વગેરે સુતરાઈ માલને માટેના વિશાળતાના બોરડાને લઈએ
બંધી અને હરેક દિશી વેપારી સતોષ પામે તેવી રીતે તે બોરડાનો અમલ કરીશું.
અમારી સાથે કામ પાડી ખાતરી કરો.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.,

Direct Importers,

સુલમાન હરમાન મીઆની કો. બહારના
માણસને રહેવાની જગ્યાની સગવડ સારી
રાખવામાં આવી છે.

Corner Park Lane and

Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.

Tel. Address: "SULIMAN."

Box 5553, JOHANNESBURG.

P.O. Box 5553.

Tel. Address: "SETTLE."

BEATLEY & Co.,

Wholesale
Merchants.

467 SMITH STREET, DURBAN.

ફેબ્રુઆરી માસની પોલીસ ડેવોના હેઠળ નવી તરફનોમાલ અમારે ત્યાંથી
મળશે. "ફેબ્રુઆરી સેલ્ફ ડેવો" ના તરફ મંગલકારક અને બોરડા રીપર ડેવોના
માટેના ખાસ બોરડાના. "જાસા સોફ્ટ ગુડસ" અને કાગળીઓના માલને તરફ
લવનો રહેલા રાખવામાં આવેલ.

SUN
Insurance Office.

PAYNE BROS., Agents,
101 STREET, DURBAN.

હુઆમે હરેક પૂરાળી
આગના વિમાની ઓફિસ.

સ્થાપન વોલ ૩૦,૦૦,૦૦૦.

અર્જી કાનેતે કમતીમે કમતી માલ મિલે

દુનીયામાં સૌથી જુની આખના વીમા
બોરડાને નવી બુટ પાંડો ૩૦,૦૦,૦૦૦ ની છે
જાની નક્કરતાથી બોરડાના બોરડા ચાલુ રાખો
મળી શકશે.

જુઓરાઈલિંગ પુનિલ ઓફિસ, ૧૦
સ્ટ્રીટ, ડર્બન. ૧૦ સ્ટ્રીટ, ડર્બન. ૧૦ સ્ટ્રીટ, ડર્બન.
પ્રત્યેક દિવસે, અરેકલેટિંગ પ્રિસ્ટિયુટના રીસે
કોન્ટ્રોલપરિલે પ્રત્યેક દિવસે.

આવો, ગરમા ગરમ
મસાલાદાર ધીના બહાયાં,
અને મીઠાઈ.

જંદુમહારાજ મીઠાઈવાલા

૧૯૯, ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

હોમારે વહાં હરદેશ ગમગામમ ઘીંકી
મીઠાઈ, કેવ ઓળ પકોળા તૈયાર મિલે.

ધીની મીઠાઈ

સ્વાહીય. ગરમાગરમ. અને વળી મમે
તે વખતે! એમા ધીમાં—ચુતરેદેશી,
મગજ લાક, ધારી, ખુંદી, મેસુબ,
મુંબઈનો હલવો, જલેબી, જાંબુ,
ખાજલી, સેવ, લાલ્યાં વીગેરે ધીમાં
ખનાવેલાં તૈયાર મળશે. તેલ ખીસકુલ
વાપરવામાં આવતું નથી.

ખાસ બોરડા ૧૨ પુરતું જ્ઞાન આપી
માલ વખતસર અહીં સરસ ખનાવી આપીએ
છીએ. બહારગામના બોરડાનો માલ પેસા
મળેયે રહેવે મારફત વખતસર મગાવીએ
છીએ.

જે. હાલપત એન્ડ કો.

૧૫૬, ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

Printed and Published by
V. MADANJIT, International
Printing Press Phoenix Natal

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 10th February, 1906.

No. 6.

P.O. Box 125

Telephone 314.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

ભાડે આપવાનાં છે.

ફરક એવન્યુમાં સારી જગ્યામાં આવેલું
એવન્યુ ફેરિક તથા પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્ટ્રીટમાં
મોડું ત્રણ હાથ કાચખાનાં, મીઠાં વિગેરે
માટે જીપોમાં છે. ભાડું સરવું. તીચે
સીરનામે લખો.

જાણી, દાલ રગતો ચીરટ બનાવવાનો
તમાકુ, હાથમાં વેચાતો લેવાનો છે.

કેપ સ્ટુક ફીશ: આવી પેંદોથી છે ભાવ
પણ કીકાવન તેમજ કલકતા, ગુબા અને
નિલાવતથી સર્વ જોરાફના બરનો માલ આવી
પુરો છે અને પસંદગી અરજ કરવામાં આવે
છે કે આમજ તેમ જોરાફ મોલકા તેવીજ
તીકે જોરાફ મોલકા ઉપજાર કરવા રહેશે.

જાલભોય સોરાબજી બ્રદે.

110, ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

TO LET.—Those well-situated premises, "Avon House" in First Avenue and a Large Warehouse in Prince Edward Street. They can be used either as Workshops, for Meetings, or any purpose. Rent cheap.

Rice, Dhol, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quilts,
Milk, Tobacco, Cape Snook,
Fish, Skins of various kinds, &c.

And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

JALBHAY SORABJEE BROS.,

110 Field Street, Durban.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 58.

Tel. Add.: "PORDANDAR."

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મર્ચન્ટ ને કમીશન
એજન્ટ.

નોંધ ૧૮. ૧૦૫, ક્વીન સ્ટ્રીટ,
ડુરબન.

Telephone 304.

SUN BRAND

Tobacco Works,

132 Queen Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

BOER TOBACCO &c.

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 58.

Tel. Address: "Pordandar."

Telephone 304.

સરસો અને ઉચી માલ.

સન ચીમારેટ, સુમાત્રા ચીરટ જોરાફ
કનીઆ ટેક વગેરે ભાતની તમાકુ તીચે
કરવામે મળશે.

સન બેન્ડ શેગો વગેરે.

132 ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

**EAST INDIAN
TRADING Coy.**

GENERAL MERCHANTS
and Direct Importers of all
kinds of GROCERIES, SORT
Goods, etc., etc.

102 Queen Street,
Durban.

P.O. Box 58.

Telephone 304.

Tel. Address: "PORDANDAR."

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.

ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &c., TO LET.

APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 855

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન
Fortnightly Steamer
ફર પકર ફ્લાઇટ
મુંબઇ જનારી આગવોટ.
For BOMBAY, Direct.

સ્ટીમર મુલતાન તા. ૧૮ મી ફેબ્રુઆરીના ઉપડરી.

" - જનરલ તા. ૧ મી માર્ચના

" ફેસ્ટામ તા. ૧૫

ઉપલી આગવોટમાં ખલાસી દેરી છે, જ્યાં નીચે ફાલકામાં છે અને જીમન પાણી વિગેરેના બધું સારું બદોબસ્ત છે, હિંદુ મુસલમાનને મઠિ અલમ અલમ છે.

ઉપલી આગવોટમાં હમેશાં ટેમસર આવા ટેમસર ઉપડી ટેમસર પહેંચે છે. વારત બનાવો વિચાર કરી કામ કરતો કે જ્યાં પાછળથી ફેરન વાવુ ન પડે. વધારે વજન નીચે લેવાયે તેથી નવા ટાઈમટેબલ કામ્ય છે તે મંગલવાણી મળશે.

મેદરવાની કરી બ્યાનમાં રાખવે કે રીમર સોમાલી, મુલતાન, બુનદુસરાં, જનરલ, કેસર તે ફેસ્ટામમાં ખલાસી દેરી છે જ્યાં ફાલકામાં છે અને જીમન પાણી વિગેરેના બદોબસ્ત છે. હિંદુ મુસલમાન સારું અલમ અલમ છે અને જગલાર બદલવું નહિ પડશે. હવે ફેરવાયે છે કે ઉપલી આગવોટમાં ખલાસી ગોરા છે પણ તેમ નથી.

ઓસમાન અમલમદ.

અમરવીન બીલકીન, મે ઓટ

પી. એ. બોક્સ ૧૨૬, ડરબન.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન.

જાર્જીનર ઓટ.

ડરબન.

ADAM H. G. MAHOMED, ESTATE OWNER.

"LANDED PROPERTY
BOUGHT AND SOLD
HOUSES TO LET.

"MOOR BACH," & KLOOF STREET
CAPE TOWN.

TELEGRAMS:
"ADAMGOOL," CAPE TOWN.

P.O. BOX
441.

ઈન્ડિયન અબુબકર આમદ એન્ડ બ્રદર,
તરફવાર રેશમતા વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOUBAKER"

E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,

નોં ૪૩૪ 434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Blbs,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootses,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Procks,	Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY: PRICE MODERATE

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો

ડાયરેક્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ,

પી.એમ.ઓ, નાતાલ.

જમાળ રામજી પટેલ,

ફુંદરર અતે કમીશન એજન્ટ,

પી. એ. બોક્સ ૧૦૮, ડરબન.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 655 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2as. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Re. 5, 2as. post free.

EVERY-DAY DOUBTS & DIFFICULTIES
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition). Re. 1, 2as.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Re. 1, 2as. post free.

SPECIFIC SPEECHES OF THE GREAT ORA-
TORS, Vols. I and II.—Help to write idiom-
atic English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Re. 2,
2as. post free.

WHYMAN ON THE WRITER (in Nature,
Art and Science). Re. 1, 2as. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 108 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

રબ્બરં શ્વદામ્પકલ્લ.

મુકલ્લત લેસિયનલ્લત્તમ, જરજ
મલ્લમ્ ગેરલેસલ્લત્તમ. ડીરબન
અંડરેસેપ્રત્તકલ્લત્તમ્ ૧૨૬ મલ્લત્તકલ્લ
ત્તમ. ઇન્ડિયન એજન્ટ્સ ડીરબન
મલ્લ ડીરબન, ડીરબન, ગેલ્લત્તમ.

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, INDIA, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN.
TEL. ADDRESS: "PABULAN." Box 254.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Add. "TAYOB."

A. LATIEF,
General Dealer, - - -
- - Outfitter and Draper,
BARBERTON,
TRANSVAAL.
P.O. Box 84.
Tel. Address: "LATIEF."

E. A. PATEL & Co.,
GENERAL DEALERS
- AND -
DIRECT IMPORTERS,
Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.
corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tel. Add.: "ACODJEL." P.O. Box 51.
BRANCH AT ROSENEKAL.

M. J. MAHOMED,
470 & 478 CHURCH ST.,
MARITZBURG.
Tel. Add.: "MOOSA."
Telephone No. 206.

મુસા મનમહમદ,
૪૭૦-૪૭૮ ચર્ચ સ્ટ્રીટ, દોલસેલ અને
રીટેલ, મરચંડ. એન્ડ ઇમ્પોર્ટર.
મેરીટસ્બર્ગ.
પ્રેન્ચ, ન્યુઝ્વેડ્સ, સુરકોલેલેટ, એટાઇમ-સ
રેડ, અમસીકેસી.

Amed Mamoojee Patel,
GENERAL MERCHANT,
S.A.C. Cantonment, P.O. Box 55,
POTCHEFSTROOM,
Tel. Ad.: "Mamoojee." Transvaal.

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.
Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 52.

MOOSA HASEN,
General Dealer,
KING EDWARD STREET,
AT THE MILL.
POTCHEFSTROOM.

AYOB MOHAMED,
General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 134. Tel. Add.: "AYOB"

EBRAHIM CAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT.
Natal Leaf Tobacco a Speciality.
113 GUY STREET, (Camroodeen's Buildings)
Tel. Add.: "Camroodeen." Durban.

रवरी सीका
सुशोभित और सस्ता.

ग्नवसम्य और नमुनेदार वस्तुओंसे
रबर स्टैंप बनाया जाता है.

इन्टरनेशनल प्रिन्टिंग प्रेस,
फिनिक्स, नाताल.

PARSI MANCHERJI,
MERCHANT & IMPORTER.

Up-country orders carefully and promptly
executed. Full details will be given through
correspondence.

Telegram: "MANCHERJI."
P.O. Box 1026, CAPE TOWN.

ખાનગી ઈંગ્રેજી ગુજરાતી નિશાળ,
ને તા. ૨૧ મી જુન ૧૯૦૪ થી ખોલી છે.
ગુજરાતી તથા ઈંગ્રેજી પુસ્તકો, કોપીઓ,
પાઠમાળાઓ, મીનીંગ બુકો, વગેરે તૈયાર છે.
અને તે બુકોથી અભ્યાસ ચાલે છે. વધુ
દુકીકત માટે લખણ અથવા મળવા મેં કરવી.
૪૮૨ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, ૧ એમ. એલ. પટેલ
ડરબન. ૧ રૂબ માર્તર.

ISSA HAJEE SOOMAR
General Merchant
AND
Direct Importer,
"BOMBAY HOUSE,"
STANDERTON.

P.O. Box 24. Telegrams: "Issa."

એ. હાજી, પારેખ,
જનરલ મરચંડ.
ફેક જાતની શેસરી કાપડ વગેરે ચાલુ
ખરતો સામાન હમેશાં તૈયાર છે.
ઠે. કેમરરીઅલ રોડ ડરબન.

હિંદી હવાખાના.
આ હવાખાનામાં ફેક જાતની હવા પુરી
પાડવામાં આવે છે. બહેન ગામના એવડરો
પર પુરુષ બાળ આપવામાં આવશે. ફરી
જોની ઉપર ખાસ બાળ આપી ઉમદા ફીટ
મેંટ કરવામાં આવશે. બોલ અને ખબરની
હવા અમારે ત્યાંથી મળશે.
૭૬૦ પાઇન સ્ટ્રીટ અથવા ૧૨૨૫,
અમજેની રોડ રહેસનની બાજુમાં.

The Story of the Ramayana

The Epic of Rama
Prince of India

By J. L. P. ERASMUS

6d. nett.

Post Free 7d.

To be obtained from Booksellers, or
direct from the Publishers.

International Printing Press, Phoenix, Natal.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, 10TH FEBRUARY, 1906.

No 6

Contents.

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
The Second Braamfontein Meeting ...	75
Lord Selborne on Christians and Mahomedans ...	75
British Indians in Transvaal ...	76
OTHER ARTICLES:—	
The Late Mr. Nazar ...	76
British Indians in Transvaal ...	77
Notes on Current Topics ...	77
Asiatic Trades ...	77
Why the Window should be Open ...	80
Our Weekly London Letter ...	81
Facts and Comments ...	81
CONFERENCES:—	
"An Appeal" ...	78
Ancient India ...	78

Indian Opinion

SATURDAY, FEB. 10TH, 1906.

✓ The Second Braamfontein Meeting

A FURTHER meeting of the residents of Braamfontein has been held to protest against Asiatic trading. It is, perhaps, worthy of note that, according to the *Star* report, "there was a fair audience," which is the journalistic way of saying the attendance was poor.

The speeches were—as usual—full of plausible generalities and a child-like ignorance of even the fundamental points of the issue. And what definite statements were made were also as usual—inaccurate. A speaker is reported to have said that "the other British Colonies and America offered nothing like the facilities for Asiatic immigration and the granting of licences to them as South Africa did." We would point out that the Australian Immigration Restriction Law which, no doubt, would be considered to be the most stringent, is not a whit more so than that adopted in Natal and the Cape Colony. British Indians, too, would have no complaint to make if a similar enactment were brought into force in the Transvaal, conditionally upon the recognition of the great Indian languages. In point of fact, we understand that, in Australia, once an Asiatic has been permitted to enter the country, there is absolutely no restriction placed upon his right to

trade. Things are managed differently here, and yet the white inhabitants complain.

Time and again has the widest publicity been given to the reasonable propositions of the British Indian Association, and yet it would seem that not one of the speakers at the meeting with which we are dealing had ever heard of them. Even Mr. Howard Pim, apparently, said not one word to give the meeting over which he presided a little much needed instruction on the point. And what is the proposition of the Association dealing specially with trading licences? That power should be given to the Local boards or Town Councils to regulate the issue of any new licences subject only to the control of the Supreme Court. Were any of the speakers aware of this? Is there one who would object to it as unreasonable? Is it not exactly all that they could reasonably ask? Yet, in spite of the interest in the Asiatic trading question that now absorbs a portion of the Braamfontein residents, that up-to-date suburb still has to learn that the British Indians are willing to trust the electors, and only desire that there should be no specific legislation against themselves as Indians.

But though we deplore the general trend of the speeches as being based on prejudice and uttered in ignorance, we take special exception to the clause in the first resolution petitioning the Government

to alter or amend the law which has made it possible for them to attain the same status as whites.

Passing by the delicious irony in the wording of this clause, we would point out that relegation to "locations," the cutting off from them of all refining influences and all interest in their welfare as human beings, is contained therein, out of the shameful fear that they should attain the same status as whites. We shall be told the resolution refers to the status *as traders*, and no more. We are aware of it. It is painfully apparent that the interest of the movers and supporters of this resolution does not get beyond pounds,

shillings and pence. But for all that, the results we name would follow, if Government were allowed to amend the law as desired.

The last part of the first resolution is as follows:

Further, this meeting resolves to support only those candidates for legislative honours at the forthcoming elections who pledge themselves to support legislation restricting Asiatic trading.

This points to the only danger that British Indians have ■ fear. It shows also the weakness of the system; for it means that the candidates—and those, too, in the nature of the case, probably the most capable—whose honest convictions will not allow them to be ruled by the popular cry of the moment, have no chance of being elected to Parliament. We believe we discern some of this constraint in Mr. Pim's utterances at the Braamfontein meeting; for it is evident that he alone of all the speakers apprehended the gravity of the situation, and that it was not a mere question of passing a resolution or two or asking the Town Council to urge the Government to do this or that, but that it involved the foundation principles of the British Empire. Mr. Pim is to be commended for his closing words:

If they wanted a satisfactory issue from the question, it would have to be handled with good temper and justice.

Lord Selborne is reported to have said at a Church meeting recently:

"It seems to me that men of our race forget two things, and they are thereby often accused of caring much less about religion than they really do. They are too careless about those observances which mark their religion, and they are too shy to let it be known, publicly, on which side they stand. It has often happened to me that a friend of mine travelling in the East, has been struck with the Mahomedan, who, wherever he is at a certain time of the day, will spread out his carpet and kneel down and pray, and he has argued from that that the

Mahomedan is a much better man than the Christian. The conclusion is not borne out by facts. The probability was that the Mahomedan was a much worse man than most Christians; but he grasped one fact, which we are too apt to forget: that if a man wants to have an influence in the world he must not be afraid of public opinion, and he must not hesitate to let it be known on which side he stands." If His Excellency has been correctly reported, we fear he has been guilty of a grave indiscretion. "The probability was that the Mahomedan was a much worse man than most Christians" is not a statement that should be made by the King-Emperor's representative in speaking of the King-Emperor's Mahomedan subjects. Owing to his position, His Excellency has not the same liberty of speech that can be claimed by lesser mortals, and a remark of this nature coming from him is calculated to cause pain to many followers of the Prophet. But indiscretion is not characteristic of Lord Selborne's public utterances, and it is only fair to point out that he may have been badly reported, and that instead of saying "The probability was" he may have said "It was possible." In the latter case the remark would be quite unexceptionable. Up to the present, however, we have not heard that His Excellency has corrected the statement.

✕ MR. DADABHAI NAOROJI has added to the debt of gratitude we owe him by his thoughtfulness on our behalf at a moment when one would scarcely expect that he would have any leisure to devote to our affairs. Yet we are reminded by the republication, in the number of *India* to hand by the last mail, of a letter addressed in duplicate to the Secretaries of State for India and the Colonies, commenting upon the deputation on behalf of the British Indian Association that waited upon Lord Selborne some time since, that the watch-dog of India has been on the alert in the interests of British Indians in South Africa, even in the midst of the fierce fight of an election. Mr. Dadabhai had not waited to communicate with the two

Secretaries of State until the declaration of the polls, but had devoted some portion of the extremely little leisure that was permitted him, to emphasising the reasonableness of the rule adopted by the British Indian Association. It is useless for us to endeavour to manifest our appreciation of the efforts of India's noblest patriot on behalf of his countrymen, but we would urge upon Indians in South Africa their immediate duty of endeavouring to aid Mr. Dadabhai's work by remedying the defects in their own organization and developing still further that spirit of enterprise and solidarity without which all his work must prove abortive.

The Late Mr. Nazar

More Tributes

THE HON. R. JAMESON, M.L.C., writes:

In common with all who had the pleasure of knowing your late lamented Editor, Mr. Nazar, I learned with deep regret that he had passed over to "the great majority." I came into contact with him in many ways in connection with Municipal matters, extending over a period of many years, and so had learned to appreciate his many valuable qualities, prominent among which were his moderation in pressing his views, his sober judgment, and his anxiety, at all times, to assist the Municipal Officials in every way in carrying out their duties among the Indian population of Durban.

As Chairman of the Sanitary Committee I shall much miss his advice and co-operation; for as you can readily understand, in dealing with a people, many of whom are illiterate, and cannot therefore understand "the why and wherefore" of regulations which are to them irksome, it is advisable they should be dealt with in a manner to enlist their ready co-operation rather than by the exercise of authority in a forcible manner.

It was on such occasions that Mr. Nazar always assisted me wisely and well, and with the best results for all concerned. He formed a valuable link between the European and Indian, and one which I shall miss much now that he is gone.

My impressions of him were therefore entirely favourable, as a man of culture, of thought, and of earnestness of purpose.

Such men when taken away are a loss not only to their relatives and friends, but also to the community in which they lived and worked.

M. H. N.

The treasures of life that endure are indeed the sweet, the high, the noble thoughts enshrined in men's hearts about you and your life-work. Riches are for a day: vanity soon passeth away. The pomp and circumstance of a great and prominent public life are well in their way, but the bed-rock motive underlying such life must be that of the simple life—child-like in its simplicity, while sturdy and strong as the hoary oak. And the glamour of a showy life and the glories of a selfish day—what are they but titful mists that vanish with the noon-day hour? The enduring name and the abiding fame, be the orbit or sphere of life large or small, are not for the fussy or the self-seeking; they are not resultant factors of the gorgeous or the grandiose in the destiny of life. Through the dawn, the midday and the evening of life—be the span short or long—they are the portion of the high endeavour—aye, the divine efforts—in man, the gift of the quiet, unobtrusive but strenuous life of unselfishness, and a broadmindedness, with a world-sweep of intensity and earnestness, born of the ideal wrought out of a conscience ever clear, ever void of offence, ever true to the God-given spirit that moves the physical man to the last. And so the noble thought becomes the noble act, the noble act becomes the noble habit, and the ultimate character and the final destiny abide in a high plane in your day and generation. What cenotaph were greater, brighter for such a life? What Pisgah were higher, clearer for the expected spirit-land of divine promise? Rest, peace to the large soul, chastened and disciplined in the sea of true humanity, and now in the bosom of Him who blesses only the bright unfoldment and the true fulfilment!

It is hard to realise that the physical embodiment of him whom I saw for a brief period in this life, but whose eminent qualities of head and heart I learnt to admire, has disappeared for evermore at the Ugeni Crematorium. How I longed to see and speak to him once more on subjects of momentous interest which we thought of in common, and agreed upon in their principle and essence! But it was not to be.

The inner life of Mr. Nazar I have always likened to a hidden mine of rare value. It was a difficult thing to find—a hard thing to discover, but when once found you could delve in it without fear of exhaustion, and with immense personal advantage. Such a life of self-effacement, and withal so richly endowed—sound knowledge, ripe judgment, all-absorbing kindness of nature—it was indeed a privilege to know and to

come in contact with, even for a brief week or two.

"So should we live, that every hour
May die as dies the natural flower—
A self-reviving thing of power;
That every thought and every deed
May hold within itself the seed
Of future good and future meed."

M.S.M.

Claremont, C.C.

31st January, 1906.

British Indians in the Transvaal

Mr. Naoroji's Letter to the Secretaries for India and the Colonies

India understands that Mr. Dadabhai Naoroji has addressed letters (dated January 15) to the Secretaries of State for India and the Colonies in the following terms:—

In continuation of my letter of June 22 last, and previous correspondence, I forward for your information copy of a communication (dated December 11) received from my correspondent in the Transvaal, and shall be glad if you will give the matter your early consideration.

This week's "Indian Opinion" will give a full report of the deputation that has waited on behalf of the British Indian Association on Lord Selborne.

"The issues raised and discussed are, in my humble opinion, very important, and the most important of all is the one regarding the doctrine of class legislation laid down by Sir Arthur Lawley and the opposition raised to it by the British Indian Association. Sir Arthur Lawley's suggestions are meant to conciliate the European prejudice in the Transvaal, and so is the proposal of the British Indian Association. If anything, the proposition of the latter meets the reasonable European view more completely than Sir Arthur Lawley's suggestion. It is difficult to understand why he has laid so much stress upon the necessity for differentiation between class and class, but if that doctrine is accepted there will be no end to restrictions upon British Indians in South Africa. It is, therefore, a most important point. The reserve with which Lord Selborne dealt with matters urged by the British Indian Association shows that Mr. Lyttelton has not yet yielded to Sir Arthur Lawley's proposals."

When Mr. John Morley was addressing his constituents at Arbroath, an elector asked: "Are you in favour of the civil or military power in India being supreme?" Mr. Morley answered: "Why, of course, in India and everywhere else under the British flag, the civil power must be indisputably supreme."

Notes on Current Topics

By "Observer"

CONSIDERABLE ATTENTION has been given in our columns recently to the question of female education, both for women and girls. Why should not the saying, "The hand rocks the cradle rules the world," be taken to heart by Indians? It is quite true that the want of proper education in Indian women is the cause of much unnecessary suffering to their children, not to mention the hundred and one things relating to household management and domestic economy which, through ignorance, are entirely neglected.

AN OPPORTUNITY presents itself to any educated Indian woman who would be willing to take upon herself the noble work of visiting her less fortunate countrywomen, and, by kind and tactful advice, create an interest amongst the people in favour of education for women. I am painfully aware that there are very few Indian women who could take up such work, but if there be only one, that one can do a great deal.

AND WHY should I leave out Europeans? Many an English lady has given her whole life to the uplifting of the native races of Africa and elsewhere, and I do not hesitate to say that the work of educating Indian women, if taken up by a self-sacrificing woman, would be of great benefit to the Indian people of South Africa, and she would earn for herself the gratitude and admiration of all those who have this question at heart.

MISSIONARIES should, I think, recognise the importance of this method of teaching for bringing about the salvation of the people. Indirect means may, in the long run, prove the best. A true missionary should work regardless of results; and if, after spending a great deal of time, the Indian women and girls do not become adherents to his religion, he should not think his energies have been wasted. Such work would have its own reward.

BUT THIS is essentially a woman's work; and if the women workers in the Christian missionary cause were to realise how important it is to educate Indian women and girls, they could, undoubtedly, do a grand work, and at the same time raise missionary enterprise to a higher standard in the estimation of Indians and Europeans.

I AM fully aware that I may be provoking the opposition of some Christian missionaries, knowing that the objects with which they started their work were, first and foremost, the propagation of their own religious principles, but I do believe there are men and women who can see further than their particular creed and doctrine, and it is to them I appeal.

Asiatic Traders

Meeting of Protest

At Braamfontein

A meeting of the residents of Braamfontein was held on the 31st ult., says the Johannesburg Star, to protest against Asiatic traders. Although it seemed that the meeting was convened as the direct outcome of the opening of a coolie establishment in Braamfontein, the question was dealt with generally, and three resolutions of protest were unanimously passed. Mr. Howard Pim occupied the chair, and there was a fair audience.

The Chairman, in the course of his opening remarks, said that one of the most thoughtful of living negroes had said that the problem of the coloured line was the problem of the 20th century. It would, no doubt, be absurd to suppose that a huge question like that is raised by reason of the presence of the coloured trader in Johannesburg. The highest interests of the white population were, however, at stake, and whatever measures were taken should have the support of the community at large. He had no doubt that the question that night would not be discussed on the lines of the traders in Johannesburg, but that the general principle would be discussed and the manner in which the Government may be approached in the matter would be indicated. (Applause.)

Mr. R. Shanks then moved the following resolution:—

That this meeting of the residents of Braamfontein hereby deplores the introduction of Asiatic traders in their midst, and petitions the Government to alter or amend the law which has made it possible for them to attain the same status as whites. Further, this meeting resolves to support only those candidates for Legislative honours who pledge themselves to support legislation restricting Asiatic trading.

The trend of public opinion, Mr. Shanks said, was entirely against Asiatic trade. The whole community was affected by it, and in opposing it the support of the general public was necessary. When speaking at a meeting recently, he did not intend to say that the Government was not in sympathy with the anti-Asiatic movement. On the contrary, he considered that the Government was in unison with the people on the subject. He still considered, however, that the Government was indifferent. No information as to what had transpired had reached the public, and it was not known whether the Home Government was convinced that the contention was a correct and just one. Indeed, the public had not been informed if a reply had been received from Home. He considered also that the present law with regard to Asiatics was not being properly administered. He

wanted to know if the future immigration of Asiatics was to be restricted or otherwise, and held that the power that gave them right to restrict immigration of this class should give them the right to restrict it altogether. He endorsed what the chairman had said with regard to the treatment generally of the question. That meeting should not have been called entirely on account of an Indian firm having arranged to establish a business in Brannfontein. If, however, this fact had the effect of awakening them to their interests it was a good thing. Mr. Shanks then referred to the anti-Asiatic agitations in other Transvaal towns. No deviation had been made from the views held by these bodies. The grievances, serious as they were, promised to become more so in the future. In the Ordinance relating to Chinese labour there were clauses protecting the white labour. The speaker wanted to know if it was equally desirable to protect the white trader. In conclusion, Mr. Shanks said they could do nothing but agitate. When the voting for the new Legislative Council took place they should not return a man who had not pledged himself to support the measure. (Applause.)

In seconding the motion, Mr. A. Bales said that it appeared the nation was in honour bound to take up the position they had in giving licences to coolies. The other British Colonies and America offered nothing like the facilities for Asiatic immigration and the granting of licences to them as South Africa did.

The resolution was unanimously carried.

Mr. Andrews in moving the second resolution, said he had to deal with the matter as it immediately affected their welfare. They understood that certain Asiatics were to have licences granted to them to trade in De Beer Street. They strongly objected to having traders in their midst whose standard of living and methods of dealing were not up to that of white people. There was no doubt that the vast majority of coolie hawkers and traders fell far short of this standard. He hoped that meetings would be held all over Johannesburg to show European traders were in earnest over the matter. This was the only method of agitation by which they could expect to influence the Government. He had no doubt that if the Home Government saw their determined attitude it would go a long way to meet them. There was only one way by which immediate relief could be obtained and that was by means of boycott. (A voice: "That's the ticket.") If people did not support Asiatics the matter would right itself without the aid of the Government. He referred to Bloemfontein, where this method had succeeded admirably, so much so that hardly a single trader was to be found in the town. He moved the following resolution:

That this meeting do by determining to appoint a deputation to wait on the African City Properties Trust and to present to them the feelings of the inhabitants of Bloemfontein, and request that they will seriously consider the question of the advisability of letting any of their premises to Asiatic traders.

The motion was carried unanimously, and a deputation consisting of Messrs. Warren, Lorimer, Shanks, Thorpe, Staker and Cloete was appointed.

Mr. Lorimer moved the third resolution, which was as follows:

That this meeting of residents of Brannfontein resolves to ask the Town Council, as guardian of the welfare of the Municipality, to consider the resolutions passed by this meeting and to urge on the Government the necessity of legislation restricting Asiatic trading.

Mr. McDermid seconded.

The chairman said he was very pleased to support the resolution there and promised to do so when it came before the Town Council. (Applause.) What the law might be at present, the meeting understood that the Courts had to interpret it, and after that it was for the people to alter it if they considered it advisable. The hands of the Municipal Council were tied in all directions by the law of the land, and they could not, therefore, take steps against abuses by members of other nations. He wondered if that was not perhaps the Imperial problem the people of the Transvaal and South Africa had to work out. He believed it was, and in this direction the people of the Transvaal could give the lead to other parts of the British Empire. If they wanted a satisfactory issue from the question it would have to be handled with good temper and justice. (Applause.)

The resolution was carried unanimously and the meeting then terminated.

Correspondence

B. B. MARSHALL, Stanford Hill.—The point you refer to was mentioned in Mr. Haggard's letter, with which we dealt last week.

Mr. J. L. P. ROBERTS wishes to convey his thanks to Mr. Dore for his correction of the twins of Sita as narrated in the "Story of the Ramayana."

Mr. HAROLD G. MASON, of Indwe, Cape Colony, writes: "With regard to 'Observer's' suggestion of an 'Indian Intelligence Bureau,' I think nothing better could be done in memory of the late Mr. Nazim."

An Appeal to my Indian Brothers In South Africa

To the Editor, INDIA-OPINION.—Sir,—A few weeks ago, a letter appeared in your column under the

above heading, regarding the "Swadeshi" movement, which is existing at present in our motherland, and suggesting that a subscription should be raised in South Africa to aid our brethren at home.

As I think your valuable paper reaches every nook and corner in South Africa, I also shall be glad if you will take steps in the matter, and start a subscription list. I am certain if at least half-a-crown a head is raised from our Hindu and Mahomedan brothers in South Africa, a good sum will be collected, which would be of great help to our brethren in our native land. I am, etc.,

M. Beethasee Maharaj,
Sydenham,
1st February, 1906.

Ancient India

To the Editor, INDIA-OPINION.

Sir,—The history of past India is a subject full of interest and instruction, and I hope that the following lines may be of some use to your readers.

It has been the fashion among some of the modern writers to speak disparagingly of the history, customs and mores of a nation long buried under the gloom of obscurity, and the writers, carried away by the enthusiasm of the movement, are apt to indulge in hyperbolic language about modern history and its developments. However, from the writings of such authors as are apt to indulge in language remote from moderation and truthfulness, we cannot expect to be informed of the progress that a nation has made at a given period. In the department of human knowledge, historical learning, like other sciences, has been recognised to be one of the most important branches of learning for the advancement of intellectual progress. Now let us try and define what history is. History is a series of records, that describe the events and progress that have taken place at a given period of a specified society or nation. Man is an imaginative creature, of whom society ever since his creation has been comprised. It is immaterial whether a society is civilised or uncivilised, and since the creation of mankind, by the mysterious workings of Providence the imaginative faculty of man has been impelled to do something, or to think of something, and subsequently his actions in which ever walk in life he happens to be, have been the concomitant result of the workings of his imaginative faculty, in other words his thoughts. The record of the progress and actions that a nation has made at a given particular period is what history has chronicled, and has proved very interesting, instructive, and delightful to mankind.

Now let me go back to a period when the nations of the world were in their infancy, and when the various races of the earth were still unenlightened in our books in Central Asia. The ancestors of modern nations, Britons,

Latics, and other Semitic races are said to be the Aryans, and they lived in Central Asia, speaking a common language, Sanscrit, and worshipping one God, and following the customs and usages of that time. The anthropologists have proved the origin of modern nations, in the Aryan ancestors, and in a similar manner, the philologists have proved their case by manifesting that modern languages have originated from Sanscrit. In course of time the development of the Aryan society arrived at a stage that the members thereof had to immigrate to various parts in search of a livelihood; and therefore they dispersed in various directions settling down wherever the state of the country suited them, formulating the rules and laws suitable to their respective clans. Soon after the Aryans settled down in large numbers, they gave the name of Aryavarta to the country wherein they lived, but during that period, the caste system now in vogue in India, was not established, and the Aryans devoted most of their time to religious devotion. From time immemorial before the ethical and philosophical doctrines propounded by the ancient Greeks and Romans, the Aryans had introduced a system of literature, science and philosophy that have no parallel in the history of ancient or modern nations. The religious truths that they have embodied in the Vedic writings have proved a fertile source of knowledge for the modern nations. Unlike the modern Hindus, the Aryans worshipped the manifestations of nature, and their chief belief was in monotheism. The progress of time and the increasing pressure from the rapid growth of population brought about changes in the then existing social institution. In order to foster the increasing demand arising from the development of the social organism, a division of labour was introduced into the society and it was divided into four classes, viz. Brahmins, Kshatriyas, Vaishyas, and Sudras. Subsequently new writers sprang up, who wrote commentaries on the Vedas as a help to the study and elucidation thereof. These commentaries were called Brahmanas, and not long after, another class of writers sprang up, who established the six systems of philosophy. The division of Aryan society into four classes gave an impetus to the advancement of learning among those who were specifically intended therefor, and the Brahmin classes, who were the chosen ones, devoted their life to study and contemplation; Kshatriyas were ordained to the science of warfare and the protection of society, which they exclusively cultivated and in which they excelled; Vaishyas were engaged in commercial and industrial pursuits, which they developed, and enriched the country by furthering the interests of commerce; and the occupation of Sudras was made to be the carrier of the above three classes. Then followed the spiritualized period, a period that brought about a radical change in the interpretation of the

scriptural writings, and gave a meaning to the Vedic composition far from the original intention of its authors. Upanishads were composed in this period, and it is at this time that spirituality was established as a distinct science; and it was at this period that evolutionary science, which recently electrified the world by the expounding thereof by Huxley, Darwin, and Spencer, was discovered by Sanjaya and taught by his disciples. When the Aryan society was undergoing such imperceptible changes, then the Greeks invaded, and when trying to cross the river Sindhu they met the peoples inhabiting the Aryavarta and gave the name of India to it. The invaders soon learnt that the Aryans were superior in civilisation, and the sage of Greece, and other great men followed from other parts of the world, and studied philosophy under the Aryans. Among those who learnt the teachings of the East were Pythagoras and Buddha, and the former founded a society in Greece, after he went back, for the advancement of philosophy in his Native country, and the latter established a school of religion that has for its followers some millions of people in modern times. The Aryans, besides excelling in philosophical writings, had not overlooked other departments of science. They had made considerable progress in the science of botany and surgery. In his learned work on Aryan medicine and surgery, Dr. Wise says that the Aryans were the originators of medicine and surgery, and in a similar manner Dr. Rockwell speaks in his work on medicine. When Alexander the Great, invaded India and conquered the Punjab he on his return took an Italian doctor named Kalanos along with him in order to enable his countrymen to learn the mysteries of medicine from the Orient. In the sciences of mathematics, astronomy, biology, and sanitation the ancients had made considerable progress, and when Newton was scratching his head for the discovery of the law of gravitation it had been discovered some thousands of years previously, evidently lying buried under the mass of Aryan literature. Nor in poetry and drama were the ancients backward in developing. Bhavabhuti and Kalidasa had appeared in the arena of the constellation of great writers, and their writings are an object of marvel and envy even among the scholars of modern Europe. The poets such as Shakespeare and Goethe could not but express their admiration of the sublime sentiments expressed in the dramatic and poetical literature of the Aryan writers. As for the delineation of domestic virtue and private conduct you cannot find a better description thereof than the great epic poems of Ramayana and Mahabharata; such as Milton and Homer stand for the West, so Ramayana and Mahabharata stand for the East. When India was captured and taken from all the ingredients of civilization, her career was checked owing to the breaking out of the great civil war; and that resulted in all the ruling powers of India taking part in it, which ended in consummating their mutual destruction. The great Mahabharata war played havoc all over the country and millions of souls perished in the great struggle. Then followed the Puranic period—a period that brought about degeneration of the great ancient Aryan civilization. The confusion and disorder resulting from the late civil war gave birth to a good harvest of half educated and uneducated men; and naturally taking hold of the opportunity to play on the ignorance of the masses the new writers established a system of society with codes and morals just to suit their cherished ideals. It was they who introduced, perverting and intoxicating the sublime sentiments expressed in the sacred writings of the Vedas, the hideous system of idolatry; and in order to gain their selfish motives, they made every endeavour to foster ignorance and superstition in the mind of the people; and the nefarious practice that the new school of writers introduced, quickened the disintegrating process that had already set to work on the then existing social organism, and ultimately the decline and fall of the great Indian power was reached. With the advent of the Puranic period it can safely be assumed that the beginning of the end of India commenced, and the breach that divided the various classes was by slow degrees widened, and people steeped in ignorance and superstition listened with avidity and swallowed with delight any fairy tale that the so-called learned men uttered, and ultimately followers of this kind forthwith made him a great hero or transformed him to the celestial region of divine incarnation. On the whole of the origin and root of all evils in India is the over development of caste system—a system by which the nation was cast asunder and divided into manifold sections and subsections and the respective workings of the multifarious sects without a definite aim and fixity of purpose collided with the interest of the common welfare, and inevitably, as it is natural in such cases, the nation became an easy prey to the depredations of foreign invaders.

I am, &c.

J. S. DORA

WE ARE INFORMED that the formal opening of an Indian Preparatory School took place on the 1st inst. The School is situated in Adam's Building, Queen Street, Durban, a spot within easy reach to the Indian Community. The hall is very spacious, being well ventilated, and fitted with all necessary requirements for the pupils' comfort. The instruction to be imparted to pupils is to be on a sound basis. It is understood that the management of this Institution is to be in capable hands, and that the Indian community is desirous to make the School a success.

Why the Window should be Open

But a generation ago, said "A Doctor" recently in the *Daily Express*, ventilation as a factor in the treatment of disease was a point hardly ever considered, and, indeed, to have ordered fresh air through the medium of widely opened windows would in such maladies as phthisis have almost laid one under a criminal charge of conniving at death. Fortunately, a great change has come about in medical opinion on these matters, and nowadays efficient ventilation is ensured with quite mathematical precision, and fresh air is considered the first factor in all varieties of treatment. We know now not only from practical experience, but from bacteriological research as well, that by far the most powerful germicides—and so the greatest factors in combating and preventing germ diseases—are sunlight and fresh air. It is, however, the wish of the writer to point out that the principles which underlie this treatment may yet perhaps play a more important role than as a cure for consumption, and that is its prevention.

Most Commendable Policy

The open-air principles of treatment in their essence are simply these: That instead of using artificial methods as drugs to stimulate and strengthen the tissue vitality of the body in its never-ceasing war against malevolent germs, we should make use to the fullest extent of natural force to achieve this purpose, with a far more lasting result. If, then, these measures are efficacious when disease has got a hold, the question that occurs to one's mind is, Why not adopt them as methods of prevention in health? That prevention is better than cure is perhaps a time-worn maxim, but in no instance could it point a better moral than in this. In fact, to borrow in part a political phrase, our policy should be one of "the open window." To illustrate the fact how even nowadays, when so much stress is laid on the importance of constant fresh air, people yet seem to prefer to breathe over and over again the self-polluted atmosphere, one has but to walk not only in the slums, where ignorance might be some excuse, but in the suburbs as well, of any large city, and note the closely-shut windows, or even when bolder spirits do have a couple of inches down at the top, to note the blinds checking any free outlet or inlet. In order readily to appreciate the foulness of any bedroom under these conditions one has only to go out into the fresh air for a few minutes, and then return to the room where seven or eight hours have been passed, and the almost unbearable closeness to which the long hours have made us accustomed will then be readily appreciated.

An Insidious Danger

It is one of the inconsistencies in life which cannot at first sight be explained that people who seem to find long confinement in one room during the day almost unbearable, are yet content to spend eight or nine hours at night under similar conditions without demur. This toleration is due perhaps mainly to two factors: firstly, that a vitiated atmosphere seldom gives rise to actual discomfort, and even when it does, such discomforts as headache and languor are attributed to other causes; secondly, to the idea that around the cracks of the doors and windows quite sufficient interchange of air goes on. It is true that a certain amount of ventilation does go on through these means, but as compared with the pollution of the air in an average-sized bedroom it is a negligible quantity. The importance of abundant fresh air at night can best be brought home to one by considering a few of the factors which contribute to such a malady as tubercular disease of the lungs. As regards its cause and onset one may remark that here, as elsewhere in nature, soil and seed are the essential factors for germination and growth. In disease these two factors are always in operation. They are called, in medical parlance, "predisposing" and "exciting" causes. This explained in common terms means that the first-named factor prepares, so to speak, the soil and surroundings for the second, the seed or exciting cause, to germinate and grow in. The seed which falls on stony ground withers and dies, but that which alights on suitable soil lives to reproduce its kind.

The Battle of the Bacteria

The human body is a veritable growing ground for microbes, some of them beneficent, some of them malignant. To cope with the latter, specialised cells scattered throughout the tissues make never-ceasing war on them. These cells are the guardians of our health, and in order for them adequately to fulfil these functions, they need an amount of oxygen that only free access to fresh air can give. Microbes coming in contact with these special cells or leucocytes share the fate of the seed that fell on stony ground. Now, in order to cope successfully with this perpetual warfare, and to check and keep down the increase of microbes in the system, it is plainly essential that the vitality of these cells should be maintained, and this can only be achieved by a constant supply of fresh oxygen through the lungs, and sufficient nutrition through the alimentary tract. Our natural sense of taste is such that we are, generally speaking, able to select or reject that which is useful for food-nutrition. Not so with respiration, except with those few who are able to detect immediately air that is not fresh or suitable for breathing. It is here in this instance, then, the great

damage is done, and the persons who, through a night's rest of eight or nine hours' duration, or a third of a day, breathe, through lack of ventilation, the same air over and over again, could not do themselves more harm if they took unwholesome food.

Four Baseless Objections

The main objections raised to having windows widely opened at night are four—viz., a prejudice against night air, fear of draughts, discomfort of feeling cold, and, lastly, fear of damp. The prejudice against night air has perhaps come down from an age that understood little of hygiene. Night air is not only harmless, but is, as a matter of fact, purer than day air, because the percentage of dust, and the products of fire combustion is less. As regards draughts, they can in the first place be obviated either by screening or by having the windows wider open. Most people know that the rate at which fluids or gases travel through any given opening is inversely proportional to its area, so, by having wider-open windows the rate of influx is diminished, and often so much that a draught will be no longer felt. The discomfort of feeling cold can be obviated by an extra blanket. Respiring cold air in these circumstances is precisely the same as respiring it when out of doors, and so must be equally healthy. Lastly, as regards damp; moisture from the lungs will probably account for far more damp than any influx of moisture-laden air through open windows. Most of us know the haze which covers the windows in our living rooms in winter. This film of damp, a mere indication only of the amount that is in the atmosphere of the room, derives its source entirely from our expired air, and it is computed that over half a pint will be given off in this way from the lungs of an adult during a night of nine or ten hours. I will only say, in conclusion, that the experiences of the last few years as regards the fresh air treatment of consumption have taught us that we must fall back on the natural forces of fresh air and sunlight as the surest way of maintaining health and defeating disease; and in many cases these factors combine in themselves more efficacy than all the drugs that could ever be prescribed.

RAILWAY DEVELOPMENT IN INDIA. *Labour News* states that the Colonial demand for British locomotives in the first 11 months of last year compared as follows with the corresponding shipments in the corresponding periods of 1904 and 1903 respectively:—

	1901	1904	1903
	£	£	£
English-made Locomotives	42,000	48,194	38,773
British Locomotives	70,725	97,773	86,774
Continental	25,117	11,209	14,001

Our Weekly London Letter

(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT)

India and the Liberals

The Premier's recent utterance at the Albert Hall regarding India touches only one evil of the administration, though. It must be confessed, it is one of the greatest evils which threatened our interests with mortal injury. He said:

"Let me briefly take a survey of the field—and I begin with our own possessions abroad. What has been going on of quite recent days in India? It has been a pretty unbroken rule, a wise rule, which we share and shall not be the first to break, to keep questions of the internal administration of India outside the arena of party politics. (Hear, hear.) So far as the questions of the day are concerned, I expect that it will not be your friend and mine, Mr. John Morley—(loud and repeated cheers)—in whom the doings of the late Government will find their most eloquent, energetic and unsparing critic. No; it will be one of the most distinguished and powerful members of their own party—I mean Lord Curzon.

"One of the problems arising from the system of military administration in India has raised an angry controversy, in which a Prime Minister, a Secretary of State, a Viceroy, and a Commander-in-chief have each taken their part, and which has been marked by a vehemence of altercation and recrimination that would not be edifying anywhere, but is more than unedifying where the stage of such a scene is the great dominion of India. (Cheers.) Talk of Imperialism! I know nothing, I can imagine nothing, less like a sense of our Imperial responsibility than the spectacle of this controversy, so rashly raised, so tactlessly handled, so recklessly published.

"You may be sure it will be our aim to restore that spirit of caution, that vigorous common sense, which have been the boast of British rule in India. And you may also be sure that we shall make ourselves party to no steps that involve any invasion of the sacred principle—for it is a principle recognised by each party throughout the realm of the King—the sacred principle of the subordination of the military to the civil authority. (Loud and repeated cheers.)"

With regard to the foregoing, I may incidentally mention what a slap in the face it is to those who still pin their faith to the efficacy of agitating Indian questions in England. When Sir Henry, as the spokesman of the great Liberal party wears by the name of the principle which should keep

questions of internal administration of India outside party politics in England I should like to ask him whether it is questions of external or internal administration that affect us most in our every-day life and become the bane to our well-being, both individual and national. I do not deny for a moment that questions of external administration, such as, for instance, the military policy of the Indian Government, might, if left uninterfered with by the authorities at home, undoubtedly add to our burden and accelerate our ruin. But that which touches us most constantly and most intimately emanates from the secret conclave which sits with closed doors at Simla or the Government House at Calcutta, and votes away a nation's destiny behind that nation's back. It is not a "benevolent despotism," but a malevolent, positively mischief-making, death-dealing despotism that has brought us so low and against which we have to fight. If into the internal administration of India Englishmen had chosen to breathe the free and fair atmosphere of England, there is not the slightest doubt we could, without any risk in any quarter, leave all questions of external administration severely alone. "India's chance in the British Ballot Box," which the late William Digby wrote about a generation ago is, as subsequent years are proclaiming with a greater and greater emphasis—nil.

Facts and Comments

DURING THE MONTH, 538 rats have been examined at the Durban Corporation Laboratory for plague, but none were plague infected.

IT IS NOTIFIED that India has been added to the list of British possessions specified in Government Notice No. 95, of 1906, regarding the issue and payment of British Postal Orders in the Transvaal.

THE INDIAN FAMINE.—Famine has been officially declared to exist in the following places in India: Muttra, Bharatpur, part of Cawnpore, Bijapur, and Belgaum. The number of persons engaged in relief works now totals 170,021, says a Reuter cable.

THE "TRANSVAAL LEADER" weekly edition, of the 3rd inst., publishes excellent portraits of the Transvaal Standard (Indian) Football Club, and the Johannesburg Standard (Indian) Senior Football Club, winners respectively of the Challenge Cup, 1905, and of Hawkins' Challenge Cup. The portraits are extremely well reproduced.

INDIAN MAILS.—The German East Africa Liner, *Sultan* sails direct for Bombay on 18th February.

The Natal Direct Liner, *Umsinto* sails for Calcutta and Madras, transferring passengers at Colombo for Bombay, on or about 14th February. The *Umsinto* sails for same ports on or about the 20th inst. The *Umsinto* sails for Bombay, via Colombo on 17th. Messrs. King & Sons, West Street, Durban, are the Agents.

The India-Africa Liner, *Jamulpur*, will leave Durban for Calcutta on or about March the 1st. Messrs. R. Ebrahim Ismail & Co., Commercial Road, Durban, have the arrangements for Indian passengers.

The strongest affection in the national heart is this fond love of home, and it is this which has secured the integrity of the rustic roof-tree, no less than of temple fane and palace hall. It may be a mean and homely dwelling: there may be a clumsy stile at the garden gate; the thatch may be black with the grime of years; there may be no festoon of jasmine over the trellised window—but it is sacred, for it is home.—W. M. PUNSHON.

THE CONDITION OF INDIA.—With a fertile soil, a fine climate, and labour cheap, skilful and abundant, India might be, and ought to be, a garden of plenty. Instead of that, the vast rural population are constantly on the verge of starvation. So destitute are they of any reserve, whether of food, money, or credit, that the failure of one harvest causes countless deaths by famine, with the consequent fevers, cholera, and plague, among the exhausted survivors. The great majority of the peasantry not only possess nothing, but much less than nothing, being hopelessly in debt to the village money-lender. These facts are patent. But they are denied by the official authorities, who persist in saying that the peasantry are lightly taxed, that they are increasing in prosperity, and that (to use the phrase of Sir Henry Fowler, late Secretary of State for India) that are enjoying "the unspeakable blessings of British rule." Here, then, is a plain issue of fact as regards the condition of the people. Accordingly, the Congress has asked the Government to have this issue tried and determined; again and again it has petitioned the Government to hold a detailed economic enquiry into the condition of typical famine villages in the different provinces, in order to ascertain the real facts, with a view to measures of famine prevention. Without a diagnosis of the patient it is impossible to prescribe remedies. But this enquiry has been refused, although the prayer of the Congress was supported by the Indian Famine Union, which addressed to the Secretary of State for India a memorial signed by leading representatives of every important class in England.—H. W. W. W.

ઇંડિઅન ઓપિનિઅન.

પૃષ્ઠ ૪.

શીનીકસ-શનીવાર, તારીખ ૧૦ મી ફેબ્રુઆરી, ૧૯૦૬.

અંક ૬

અકવાલિક પંચાંગ.

ક્રોરતો-તા. ૧૦ મી ફેબ્રુઆરી થી તા. ૧૬ ફેબ્રુઆરી સુધી ૬૦ સં. ૧૯૦૬.
હોંદુ-માઠ ૧૬ ૧ મી. માઠ ૧૬ ૮ સુધી, સંવત ૧૯૬૨
મુસલમાની-તા. ૧૫ શવહેરથી તા. ૨૧ શવહેર. સુધી ૧૩૨૩ હીજરી.

ચા. પ્રા. સુ. મી.	ક્રો. તા. મી.	ક્રો. તા. મી.	ક્રો. તા. મી.	ક્રો. તા. મી.	ક્રો. તા. મી.
કની...	૧૦	૧	૧૧	૫	૩૧
રવી...	૧૧	૨	૧૨	૫	૩૨
સોમ...	૧૨	૩	૧૩	૫	૩૩
મંગળ...	૧૩	૪	૧૪	૫	૩૪
બુધ...	૧૪	૫	૧૫	૫	૩૫
શુક્ર...	૧૫	૬	૧૬	૫	૩૬
શનિ...	૧૬	૭	૧૭	૫	૩૭

ઇંડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૧૦ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૦૬.

લોર્ડ સેલ્મોર્ન અને મુસલમાનો.

લેડનેસમર્જીમાં એક ચર્ચ મીડિંગમાં બાપ્તિસ્ટ કરતી વખતે લોર્ડ સેલ્મોર્ન એમ જણાવ્યું છે કે મુસલમાનો જો કે પોતાના ધર્મ વિષે વધારે હાથપી ધરાવે છે પોતાના ધર્મની સરખાતા નથી તોપણ અને ખ્રિસ્તીઓ વખતે વખત પોતાના ધર્મની કેમ જાણે સરખાતા હોય નહીં તેની વસ્તુતઃ સમાવે છે અને ઇસુ ખ્રિસ્તના ફરમાન પ્રમાણે રીત રીવાજમાં વહેતા નથી તોપણ સંખ્ય એવો છે કે મુસલમાનો કરતાં ખ્રિસ્તી લોકો વધારે સારા છે આ વિચાર એનામદારે ઉત્તરવળથી જણાવ્યો હોય એમ લાગે છે. કેમકે હકીકતમાં લોર્ડ સેલ્મોર્નનું એ અનુમાન ખરું નથી. આ પ્રસંગે ધર્મની સરખામણી કરવાની વાત નથી પણ કયા ધર્મની અંદર વધારે સારી વસ્તુ છે એ વીચારવાનું છે એમાં મહાન અપમાદો એવો વીચાર છે કે ઇસાયા ધર્મની અંદર ખ્રિસ્તી ધર્મ કરતાં વધારે સારી વસ્તુ છે. સેલ્મોર્ન આજે જે વાત કહ્યું હતી કે સેલ્મોર્નની આજે છે કે ઇસાયાની અંદર ખ્રિસ્તી ધર્મ

કરતાં વધારે સરસ વસ્તુ છે. જો મુસલમાન પેગમ્બરના ફરમાન પ્રમાણે નીમાજ પઢવા વગેરેના રીવાજો જાળવી રાખે છે પોતાના ધર્મની સરખાતા નથી અને ખ્રિસ્તીઓ ઇસસના ફરમાન નીચેના ફરમાન જાળવતા ન હોય તો ખ્રિસ્તીઓ ઇસસાની કરતાં વધારે સારા છે એવું કેમ કહી શકાય. ખ્રિસ્તી બેપ્તિસ્મ ક્રીસ્ટ છે કે આદીકામાં સીધીઓની ઉપર જેવી અસર ઇસસામની વસ્તુ છે તેવી ખ્રિસ્તી ધર્મની નથી થઈ. ખેતી ખેડવા અને બાળકને સાચું જોડાવેલા મણી વખત જોડામાં આવે છે. મરીઓની રક્ષા કરવામાં તરંગર અને ફરીર ઉચ્ચ અને નીચ તેની વચેતી તદ્દાવત ટોડવામાં સાદાઈ વધારવામાં અને ધર્મના નીચેના પાળવામાં તથા ઇશ્વર બક્ષીમાં સાધારણ રીતે ઇસામી ખ્રિસ્તી કરતાં હમેશા થકી જાય છે આ ફનીઆને વળગી રહેવાના સધનોમાં ખ્રિસ્તીઓ થકી જાય છે એમાં કાંઈ શક નથી પણ આ ફનીઆને વળગી રહી બચી જાય જુદી જુદી અને આપણુગીથી રહેવું એ ધર્મ મજબૂત નથી. આ બાબત ઉપર અમારા ઈંગ્લેન્ડ લખાણમાં અમે નામદાર લોર્ડ સેલ્મોર્નનું ધ્યાન ખેંચ્યું છે અને અમે ઉમેર જણાવ્યું છે કે તેઓ સાચેય તેમ જીવત વીચાર કરે.

અમેરિકન નેટમાં હિંદી વિરુદ્ધ હિલચાલ.

લેડનેસમર્જીમાં આવેલા અમેરિકન નેટના પક્ષમાં એક હિંદીએ કુશળ બોલી છે તેની સામે એકાએક ચલા છે ને કેટલીક મીડિંગો ભરી છે. ત્યાંની નિવાસીમાં હોયી મીડિંગ વખતે મી. હાવર્ડપીએ પુરસ્કી લીધી હતી અને નીચે પ્રમાણે હાથ પસાર કર્યો હતો. "આ મીડિંગ એવો હાથ કરે છે કે જે હિંદીઓ આમરિકન નેટમાં રહી શકે તથા તેઓ વેપાર કરી શકે એવો જે કાયદો છે તે રદ કરવા તથા હિંદીને એમ કરતાં અટકાવવાનો કાયદો સરકારે પસાર કરવો તથા આવતી ચુકવણીમાં માત્ર એવાજ ઉમેરવાને વોટ આપવો કે જેઓ ઉપર પ્રમાણે કાયદો પસાર કરવામાં ધર્મિય અર્થે" આજે હાથ પસાર કર્યો મી. હાવર્ડપી સીધી કરેલ કાય

નીચે એ પ્રમાણે કુશળ હિંદીને બાંહે આપી તે બોલું કમ્પ અને મીડિંગમાંથી નિગમવા લોકો માણસોએ જાણે તે કમ્પનીના મેનેજરોને સમજાવે અને વિશે હાથ એવો કરે કે જે કનેસર્વર્મની ટાઉન કાઉન્સીલને આ બાબત પક્ષમાં બરવા અરજ કરવી.

મી. જોન મોરલી.

રિંચુ એક રિંચુના એડિટર મી. રેડડ મી. મોરલીનું વર્ણન કરતાં લખે છે કે મી. મોરલીને ગુમાવતા કુશળી પધારી નથી મળી તેને નવા હિંદુસ્થાની સાથે કામ પાડવાનું છે. હિંદી લોકોની ઉપર જાણનાની છતની અંદર જેવી તેવી નથી થઈ. વળી હિંદી લોકો સમજતા હાગ્યા છે કે જે તેઓ હથિયાર થી ન લડી શકે તો બોમ્બકાટથી અને હકતાથી લડી શકે છે. એડ કીચનરના વિચાર પ્રમાણે લશ્કરને સર્વોપરી કરવું કે લોર્ડ કરેલ નવા વિચાર પ્રમાણે દિવાની સત્તાનું પ્રમળ જાળવવું એ બાબત મી. મોરલીએ હાથ કરેલ પડેલ. વળી જાણના જામ પાડવા છે તે બાબત પણ મી. મોરલીએ હાથ કરેલ પડેલ. જે ચક્ષુ છે તે ચક્ષુ એમ સમજી મી. મોરલી જે ભોઈ કરકરનો હાથ બદાલ સામરી તો તે મેટી જુગ કરેલ. કેમકે જે રશિઆનો કામલો લઈ જામળી લોકો મી. મોરલીને પગવશે તો તે મી. મંબીર ૨૫ પકડેલ અને હિંદુસ્થાનમાં જામળું બંગાળ થશે. મી. મોરલીએ ઘસઘસી ખરચ પણ મટાડવું પડેલ. રશિઆની હાર થવાથી હવે રશિઆની બીક નથી રહેતી એટલે હવે મોટું અર્થ રાખવું તે કોઈ છે. આજમાં આજે દર વરસે વીસ લાખ પાઉન્ડ અથવા જેમને અને તેટલા અર્થે તો થયો કાયદો થશે તેટલા પૈસા કરેલો કરવામાં અથવા તો વધારે કેળવણી આપવામાં વાપરી શકાશે.

આજેના હિંદી પરીજાની તપાસ-પીંચ એક વસ્તુ જ્યારે મહીસુરમાં હતા ત્યારે એક દિવસ તે મોટર માંથી ફરત નીચેના હતા તેવામાં એક હિંદી પોલીસ સીપાઈને બાંધીને કામલો પકડી લેવાથી પગ ઉપર પગ થઈ હતી તે વખતે સાદાજાને મોટર વેપારી કુશળી થઈ મહેલ રાજાની માફી બહાનું થઈ હતી.

જોહાનેસ્બર્ગમાં વીજલોક દામકારમાં હિંદીઓને અડવા બાબત.

અમારું પુણ્યદારની બધેરે જોહાનેસ્બર્ગ
ટાઉન કાઉન્સિલની એક સભા ગળી હતી
જે વખતે દામકારે કમીટીએ નીચેની હદીકત
અર્થવેચી હતી.

(૧) પરંતુ દામકાર કરનાર કલંડ લોકો
જ્યારે તેના શેડની સાથે હોય તો તેમને
માડીના ઉપરના બાગમાં હોવી ચાર બેકે
ઉપર નીચમ મુજબ બહુ પછ મેસવા દેવા

(૨) જે જગ્યાએ કલંડ લોકો પછા
આવતા જતા હોય ત્યાં ખાસ માડીએ
રાખવી અને તેમાં ઉપરના માનમાં કાફરોને
અને અંદરના બાગમાં એસિઆટીકોને
અથવા ઉપરના બાગમાં એસિઆટીકોને અને
અંદરના બાગમાં કાફરોને મેસવાની ગેરવધુ
કરવી. આવી માડીઓ પહેલાં ફાઇનલ
અને ન્યુક્લેન વચ્ચે ચલાવવી.

(૩) નાપર બીજામાં જણાવેલી માડીનું
ખરચ મખતુ પોસાદ ન સકે તેવું જોતામાં
આવે તો કલંડ લોકોને સાથે એક સંમિલન
કેનોડા કોમિટી અને તેના કામા મારફત
પારસલો એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ
પહોંચાડવાની સમય કરી આપવી.

આ પ્રમાણે ઘણા થાય તો તે તદ્દન કદગા
મળાશે. આમાં મેનેજરે એસીઆના માણસો
ની લાગણીની જરૂર છે દરકાર કરી નથી
વળી જે દામકાર એસીઆના માણસો એસે
તેમાં પારસલો પછ મુજબ એવો વિચાર રાખે
છે. આ બાબત એસીઆએ જન લખાણ કર
નારી છે. અમે ઉમેદ રાખીએ છીએ કે તે
વિષે પૂરી સહત સેવામાં આવશે.

પ્રીસ્ટિ પાદરીઓ.

એમ મજબુત કરવામાં આવે છે કે પ્રીસ્ટિ
નાં કરતાં વગર પ્રીસ્ટિ દુનિયામાં બગાડ
કરતાં વધારે છે. આ લોકોને પ્રીસ્ટિ ધર્મમાં
લાવવાને સર ૧૫૪૬૦ પાદરીઓ હર છે.
પણ જે ઇંગ્લેન્ડના પ્રમાણમાં પાદરીઓ દુનિ
યાને સારું રાખવા હોય તો ૬,૦૦, ૦૦ પાદ
રી જોઈએ. પાદરીઓની સંખ્યામાંથી ૩૩
૨૫૫ ઇંગ્લેન્ડ માંથી નીકળે છે. ૨૨ ૮૫૫ અમે
રિકામાંથી ૩૬ ૨૫૫ ૧૯૩૫માંથી અને ૪
૧૬૬૬માંથી નીકળે છે.

હિંદી નેશનલ કોંગ્રેસ.

૨૧ મો બેક.

હિંદુસ્થાનમાં કાસીપુરીમાં આ કોંગ્રેસની
જેમી બેકના તથા તેની સાથેના પ્રદેશનો
સંપૂર્ણ હેવાલ આ કહવાડીઓમાં આવેલ
હિંદુસ્થાન નેશનમાં આવેલ છે. તે હેવાલ
આખો એક વખતે અમે નથી આપી શકતા
પરંતુ હર બહવાડીએ મુખ્ય મુખ્ય બાબતો
આપશું.

કોંગ્રેસનો મેમ્બર હતા. ૨૭ મી ડીસેમ્બર
રના રોજથી શરૂ થયો હતો તે તા ૩૦ મી
સુધી ચાલુ રહ્યો હતો પ્રમુખ મી. જોખલેનું
બાપુ તા ૨૭ પુણ્યદારની પહેલી બેકમાં
મધુ હતું મરીના કોંગ્રેસમાં જુદા જુદા
દરજો પસાર કરવામાં આવ્યા હતા. પ્રમુખ
નું બાપુ તથા મુખ્ય ૧૩ દરજો અને
બીજા પરચુરલ દામકારની વિગત અમે
બીજા બેકમાં આપીશું. આ દરજોમાં
નવમો દરજો આ દેશમાં વસતા હિંદીવાનોની
દામકારીના સંબંધે મી. મહનજી તરફથી
રજુ કરવામાં આવ્યો હતો. મી. મહનજી
જાહેર કર્યું કે:-

આ કોંગ્રેસ આરંભિત રાજસતાના
ક.વદાના ખરડા પ્રત્યે સંતોષ બતાવતાં વિશ્વ
ગીરી સાથે જાણુ છે કે હિંદીઓને નામકાર
ચહેરસાદના સંસ્થાનોમાં દામકારી બોગવવી
પડે છે. દામકાર તથા એવેન રીવર કેમો
નીમાં હિંદી વસવાટ કરનારા ઉપર જે અકુ
શો મુકવામાં આવ્યા છે તે સામે કોંગ્રેસ
વંધી જાહેર કરે છે. જે દામકારી જુની જુર
અમલમાં તદ્દત અને જેના સંબંધમાં સહેન
શાના હદેશમાં જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું
કે હિંદી પ્રજા સામે ખરાબ વરતણક ચલાવ
વામાં આવ્યાથી બોયેર લગાડનું કારણ ઉપ
ન થયું હતું. સંસ્થાનોના સુધારાના સંબંધમાં
હિંદી રહીશે જે બાગ બગાડો છે તે ધ્યાન
માં લેતાં તેમજ તેમની રાજબકિન. જેથી
લગાડમાં આવેલો બેગ અને સહજી પ્રજાને
સમાનપણમાં રાખવાનું ધોરણ ધ્યાનમાં લઈ
કોંગ્રેસ માનપૂર્વક પણ મકમલપણથી સંસ્થાને
જણાવે છે કે સવળા સંસ્થાનોમાં હિંદી
વસવાટ કરનારાઓ વિદીશ શહેરી દાખલ
મળાવ એવા ઉપાયો લેવા જોઈએ.

આ દરજો અસહજાદવાળા આન. મી.
બી. એન. સરમા અને નાગપેરવલ્લા મી.
બી. એસ. મનજીએ ટેકા આપવા બાદ મન
લેતાં ને પસાર થયો હતો.

અમારો પસાર થવા બાદ મોટા દર્જ
પણે પ્રજાઓને ઉત્ક્રાંત માતા મદીમાલક
તું માનવ માથ માલ એક તા. ૩૦ મી

ડીસેમ્બરના રોજ ૧૦ વાગે સમાપ્ત થઈ હતી.
જાગણના ઉદ્ધીગેશાની માંગણી ઉપરથી
આવતી કોંગ્રેસ કક્કતા ખાને બર જનુ ફરવ
વામાં આવ્યું હતું.

હિંદુસ્થાનમાં ખેતી.

હિંદુસ્થાનમાં ખેતીની સ્થિતિ સુધારવાને
આજકાલ જે ધ્યાન આપાય છે તે ખખરો
ખુશી ઉપજવનારા છે દેશની આખાદી
તેની ખમીનમાંથી નીકળતા પાક ઉપર છે.
હિંદુસ્થાન સૌથી સારા પાકને માટે આજ
જમાના થયા જગજગદ છે અને એ
સંબંધી એક કહેવત થઈ ગઈ છે કે ઇંગ્લેન્ડ
કારખાના ઉપર નબે છે અને હિંદુસ્થાન
ખેતી ઉપર નબે છે. હેસા સંસ્થામાં હિંદુસ્થા
નમાં ખેતીની સ્થિતિ ખરાબ થઈ પડેલી છે
તેને સુધારી સારા પાયા ઉપર મુકવાની
જરૂર છે. હિંદુસ્થાનમાં થતા પાક ઉપર
લાયક વિદ્વાન તન મન અને ધનથી મહેનત
કરે તો ત્યાં ઉપર ઉપરી પડતા દુકાળથી
હિંદુસ્થાન કદગી સ્થિતિમાં આવી પડે છે
તેમાંથી બચી જવા સંભવ છે. અમેરીકા,
એસ્ટ્રેલીઆ, યુરોપમાં જર્મની અને ફ્રાંસી
આમાં બજાકાલ નવા સ્થપાએલા સંસ્થા
નોમાં ખેતીને સુધારવાને મદદમારત કેસીસ
થાય છે. મધ્ય આફ્રિકામાં પેટુને વાગવ
વાને જે પ્રયત્ન આવે છે તે કાઢથી અત્યવ
નથી હિંદુસ્થાનથી મજાકા લાપમાં ખેતીના
સંબંધની હિલચાલના જે ખખરો આવેલા
છે તે ખુશી થયા જેવા છે. બંગાળની સંસ્થા
રે ખેતીનું શિક્ષણ આપવાને બંદામખુરમ
એક "એસીકમચરલ કેસીસ" રચાપી છે
માર બંગાળી લઘાર્થિઓને કાર્નકાલ એમી
કમચરલ કેસીસમાં ખેતી વાડીને અબ્બાસ
કરવાને મોહકવામાં આવ્યા છે. તેવાજ
મોટા પાયા ઉપર દક્ષિણ હિંદુસ્થાનમાં ચાવણ
કારના મદદમારગ એક એસેસીએટન
રચાપી છે જેના પ્રમુખ મી. બી નારાયણ
ટાપે થયા છે. આ એસેસીએટનમાં ચાવણ
કારની હિંદી પ્રજા અને ગોરી પ્રજાએ
સરખો ભાગ લીધો છે. મદીસુરમાં નામકાર
પ્રીન્સ ઓફ વેલ્સ અને પ્રીન્સેસ ઓફ વેલ્સ
ની મુલાકાત વખતે ખેતીચાડી અને ઉદ્યોગનું
એક મોટું પ્રદર્શન ખોલવામાં આવ્યું છે.
પ્રદર્શનમાં સારી ગીન્ને લઈ આવનાર અને
ખેતીના દામકાર ખુશીઆરી બતાવનારને
હનામે રજશે આવ્યા કોમેથી બેન્ગને હુમ્મ
વધે છે અને હુમ્મમાંને જમગમાં જે કામ
ચાલ છે તે પકુ સારું થશે. અને પરિણામ
જેવાની મધી પડલજ જમાન લખણી, જેમાં
કાકે પાક બી નો પ્રખણુમકામી પીમતી

અંધ થશે અને રાંડી મેળવવાની અંતિમી મુકત થશેથી પ્રજા હુનર ઉદ્યોગ પાછળ વળશે એટલે કે સર્વ પ્રકારે દેશની આખા હાની વધશે.

હિંદુસ્થાનમાં સ્વદેશી હોલચાલ.

હોલચાલ એ મહીના થયા આ હિંદુસ્થાને અત્યંત જાણીતું થઈ ગયું છે અને તેનું જોર દીવસે દીવસે વધતું ચાલે છે હોલચાલ વસ્તુ તથા દેશનો ઉદ્યોગ વધારવાની ખાતર સેક્ટોર અને હાલમાં લોકો આમુક તરફની મહેનત લીધા કરતા હતા તે બધી એકઠી મહેનતનું પરીણામ જે આવેલું છે તેના કરતાં આ હ મહીનામાં જે હોલચાલ થઈ છે તેનું પરીણામ ચડી ગયું છે. તેનું કારણ તેમાં રહેલી રાષ્ટ્રીય પ્રભાવે બધાએ જાણ લીધી છે તે છે. દેશનો ઉદ્યોગ આજ સુધી સુસ્ત હતો તેને આ નવી હોલચાલથી જીવંત રંગ આપ્યો છે તે હોલચાલ પાછળ જાહેરાત અને અનુભવી માણસો ખંતથી કામ કરે છે. દરેક દેશની ચકતી તેમાં થતા ઉદ્યોગને લીધે થઈ જે આ અત્યંત એક સપાટ નથી થઈ અને તેમ કોઈ વખત બની પથ નથી શકતું. જેમ જેમ ઉદ્યોગ વધતો જાય તેમ તેમ દેશનો બીજા દેશ સાથે વેપાર વધતો જાય છે હિંદુસ્થાનમાં હજી સંખ્યાબંધ હુનરો દાખલ કરવાની જરૂર છે તેના બાળકોને જન્મતાની સાથથી તે ખરતા સુધી પરદેશમાં બનતી માથો વસ્તુની જરૂર પડે છે. બંગાળના આ જાગ્રદારી બંગાળી પ્રજા એક સંખ્યા મહત્તમ રહી કરેલા કરાવે વળગી રહી છે. કોઈપણ પ્રજાની પરીક્ષા આવા ઠાંકણાપર થઈ શકે છે બંગાળી પ્રજાએ મજબૂત મનોબળ વાપરેલું છે. તેમણે જે પ્રથમ પગલું બરી આપ્યા હિંદુસ્થાનની પ્રજાને શીખામણ આપેલી છે તેથી હિંદુસ્થાનની પ્રજા તેની આભારી છે. કોઈપણ વસ્તુનો બાયકોટ કરવાથી દેશમાંથી કેટલોક પૈસા બહાર લસડાઈ જતો જાય છે એટલેજ કાપડો નથી પણ તેથી દેશ પોતાની જાત મહેનત ઉપર રકબાને સમર્થ થાય છે. દેશના લોકોને રોજી મળે છે. અને એક મજબૂત અને સુધરેલા જમાનાની એક પ્રજા તરીકેના બધા લોકો મેળવવાને સમર્થ થાય છે. હિંદુસ્થાન વસવાના ઉદ્યોગને માટે આજ જમાના થયા મજબૂર છે તેને માટે હાથની લુભો અને સ્ત્રીમણી ચાલતી લુભો સંખ્યાબંધ દાખલ કરવાની જરૂર છે એક વખત હિંદુસ્થાન કાપડને માટે પરદેશી મહાર્થા સ્વતંત્ર થાયે તે, પછી બીજા દેશને હિંદુસ્થાન માથે હરીફાઈ થકી

નહિં પરવારશે. આ બધાના બીજા હાલની હિંદુસ્થાનમાં રહેલા છે. સ્વદેશી હોલચાલના મુળ સત્ત્વર થયે દેશના ઉદ્યોગનો ઉદય જરૂર થશે. રોમ એક દીવસે નહોતું મધાનું ઠાંકણમાં પ્રગટ થયેલા એક કાગળમાં સર જ્યોર્જ ગર્ડનુડ લખે છે કે જે બંગાળીઓ બ્રિટીશ માથે બાયકોટ કરશે અને તેને પરીણામે સ્વદેશી કારીગરી અને ઉદ્યોગને હો જન મળશે તે બંગાળ આખી દુનીયાને પોતાનું કાપડ પુરું પાડવાને સક્તિમાન થઈ શકશે અને જે આનું પરીણામ આવશે તે હું ઘણું ખુશી થઈશ. હિંદુસ્થાનમાં વસતા ગોરા લોકો હિંદુસ્થાનના લોકોના બહાની ખાતર જે નીચેચન કરે છે અને હિંદુસ્થાનનું ભવું થાય તેવા ચાન કરે છે તે ખુશી થવા જેવું છે.

બંગાળમાં વસુવાના કારખાનાં.

બંગાળ લેન્ડોલ્ડર એસોસીએશનની એક સભા વસુવાના કારખાનામાં વધારો કરવાને થોડા વખત ઉપર મળી હતી. જે વખતે બંગાળના મોટા જમીનદારો અને મારવાડી ની એક કમીટી સ્થાપવામાં આવી હતી. તેમણે હિંદુસ્થાનમાં વસુવાનો ઉદ્યોગ બીજા વાનું શિક્ષણ આપવા ખાતર મોટા પાયા ઉપર એક નિશાળ સ્થાપવાનો ઇરાદા કર્યો છે તે શિવાય તપાનીજ લુભો દાખલ કરવાનો અને એવી કેટલીક લુભો આવા કામમાં હોંશ ધરાવતા માણસોમાં વહેલી આવવાના શિવ કર્યા છે. આ કામને પહેંચી વળવાને દેશ લાખ રૂપીઆની સાપલુની જરૂર છે જેમાંથી અઢી લાખ રૂપીઆ તેજ વખતે બરાબ મળી હતા. અને બીજા અઢી લાખ રૂપીઆ કરી આપવા લેન્ડોલ્ડર એસોસીએશને કબુલ કરેલું છે. આ ઉપરથી મારવાડીઓએ પોતાના માંથી રૂપીઆ ૭ લાખ એકઠા કરી આપવાનું કહેલું છે. સભામાં જે નાણા બરાબ તેમાં મીમેનસીંગ અને ઠાસીમ બજારના મહારાજાએ દરેક રૂપીઆ ૫૦,૦૦૦ મી.ટી. પછીને રૂ. ૨૫,૦૦૦ નાટોર અને બોઆના મહારાજાએ દરેક રૂ. ૧૦,૦૦૦, ગીરધારી કાલરાયે રૂ. ૧૫,૦૦૦ જનકીનાથરાય, સીતાનાથરાય અને હરેક્રનાથરાયે દરેક રૂ. ૧૨,૫૦૦ આપ્યા હતા. તે ઉપરાંત નાની નાની રકમોથી રૂ. ૫૦,૦૦૦ એકઠા થયા હતા.

આખા લોકોમાં મરજીથી નીચેનાં મરજી થયા વરસ કરતાં આ વરસે અરથોઅવધ લોકો છે.

દુકાનો વહેલી બંધ કરવાથી થતી મુશ્કેલીઓ.

આ કાપડો આજે એક માસ ઉપરાંત ચાલુ છે. તેટલા વખતમાં લોકોને જે અનુભવ મળ્યો છે તે ઉપર વિચાર કરવાની જરૂર છે. મોટા જમીના બંધ વેપારીઓની સ્થિતિમાં તો કાંઈ ફેરફાર ન થયો પરંતુ રીટેલ વેપારીઓનું શું કહેવું છે તે જોઈએ તો કેટલાક ફેરફાર કરવાની જરૂર છે. શુક્રવાર ને દીવસે રાત સુધી દુકાન ઉઘાડી રાખવાથી કાંઈ વધારે થરકી જાતી નથી. લોકોને શનીવારે પગાર વિષે મળે છે તો તેઓયી શનીવારેજ માથે ખરીદવાનું બની શકે છે. અને શનીવારે જે બપોરે વહેલી દુકાનો બંધ કરવી પડે છે તેથી જમણે નુકસાન લાગે છે. આટલા વખતના અનુભવથી વેપારીઓ જણાવે છે કે શનીવારે આગળ જે વીકરી જાતી હતી તેનાથી અઢી રાપ છે થરાકો જે વાગવાના અરસામાં થોડા બંધ દુકાનમાં આવે છે અને તેથી થોડા વખતમાં તેમને વહેંચી નથી શકતું એટલે બીજા શનદોમાં કડીએ ને ને દિવસે એમ જણાય છે કે દુકાનમાં વધારે માણસો રાખવાની જરૂર છે. પરંતુ બીજા તરફથી તપાસતા માણસો થરાકવાની જરૂર જણાય છે કાંચુ કે આગળના દિવસો કરતાં વેચાણ ઓછું થતું જાય છે. અને દુકાનના માલિકોમાં કાલ થતો ખરબ પથ પેસાતો નથી તો પછી વધારે તો કેમ પેસાડ શકે કેટલાક વેપારીઓએ તો વેપારને થકો લાગવાથી કરીને માણસો ઓછા કરવાના પગલાં પણ ભરેલાં છે શનીવાર શિવાપના બીજા દિવસોમાં પણ સાડા પાંચને ગહો સાડ ૭ ગણ ૫ સાત વાગ્યા સુધી દુકાન ઉઘાડી રાખવાની જરૂર છે કેમ કે જે લોકો કામ ઉપર જાય છે તેમને ખરીદી કરવાનો બીજાકુવ વખત રહેતો નથી. આ ધારો દુકાનદારોના લાભને બદલે નુકસાન કારક નીવડ્યો છે તે સરકાર લોકોની તથા દુકાનદારોની સમગ્ર સામુજીક થોડા બંધોબસન કરશે એમ આશા છે.

એન. મી. દાદાભાઈ હવરોહ

અને ટ્રાન્સવાલના હોંદી.

હિંદના કાલ દાદાભાઈએ મી. મોસીને ટ્રાન્સવાલના હોંદી બાબત કામગીરી કરી છે. ને એપીનીઅનમાં આવેલ સોર્ડ સેલેશનની સાથે થયેલ વાતચિતના રીપોર્ટ મોકલ્યો. તે ઉપર ટુરન બાબત આપવા મી. મોસીને અરજી કરી છે.

મહરોથી બચવાનો સહેલો ઉપાય

મહરોથી બહુ તુકશાન થાય છે અને તેઓના ડાંખથી ઘણી રેળા મેલેરીયા વિગેરેના ઉપદ્રવ થાય છે એ સૌ જાણે છે. તેમાંથી બચવાનો એક ઉપાય તો પડકાર વાપરવા તે છે. પણ જો પડકાર ન હોય તો આપણે શું કરવું એ વિચાર કરતાં મી. વોલ્ટર જે. હેમન્ડ લંડનના ટાઇમ્સ ન્યુસ પેપરમાં લખે છે કે એક રેળા પોતે ખાડકાલમાં હતા ત્યારે તેની ખાસે પડકાર વિગેરેનું સાધન ન હતું. વિચાર કરતાં તેણે જોયું કે જો કાંઈ રીતે પારેશીન તેજનો ઉપયોગ સરીરે ચોપડવામાં થાય તો પોતે મહરના ડાંખમાંથી બચી શકે. પણ પારેશીન તો સરીર ઉપરથી એક દમ ઉડી જાય પછી મહર ડાંખ માંથી પિના ન રહે. તે ઉપરથી તેણે સાધુના શીશુ બનાવી તેમાં પારેશીન લમેરી તેનું મરદન સરીરે કરી સુતો અને તેની અસર એવી થઈ કે મહર ડાંખતા બંધ રહ્યા. આ ઉપાય તેણે ઘણા દલાડા મરી રાખ્યો. પારેશીનની વાસ સાધુના શીશુમાં મેળવ્યા પછી બહુ થોડી આવે છે ને તેનો લેપ કરવાથી આમડીને ઇજા નથી પહોંચતી. એથી ત્રણ આઉસ સાધુના શીશુના પાણીમાં એક નાની ચમચી પારેશીન નાંખવાથી તેટલું બસ થાય છે.

અમેરિકામાં મજુરોએ પાઉલી

હડતાલ.

અમેરિકામાં અ.વેલ પેનસીલ્વાનીઆના પ્રમથુમાં કોલસાની ખાણમાં કામ કરતાં ૪૦,૦૦,૦૦૦ મજુરોએ કામ કરવાની ના પાડી છે. સત્તાવાળાઓએ આ તોફાનને પહોંચી વળવાને કેટલીક તૈયારીઓ કરેલી છે. ખાણના માલિકો પાસેથી તેઓએ પગાર ના સાઝાગાર ટકાનો વધારો માંગ્યો છે. અને જો તે ન કબુલ કરે તો બળવો કરવા પાર છે. અમેરિકાની કોલસાની ખાણોમાં બ્યારે હોસી વખતે કામ કરનારાઓએ આગુ તોફાન કરેલું હતું તે વખતે ખાણવાળાઓને લાખો પાઉન્ડ તુકશાન સોસનું પડ્યું હતું રેલવે અને બીજા કારખાનાઓ અમુક વખત સુધી બંધ રહ્યા હતા. તે વખતે પ્રેસીડેન્ટ રૂઝવેલ્ટને વચ્ચે પાડવાની જરૂર પડી હતી. આ વખતે પણ તેની મદદ લેવી પડશે એમ જણાય છે. હડતાલવાળાઓનો સંપ બહુ જળ્યે જણાય છે તેઓ ટાળાખંધ પ્રોસેસન ના રૂપમાં ફરે છે અને વોર્સીંગ્ટનને ઇજા પહોંચાડવાની ધમકી આપે છે.

મિ. નાઝર.

મી. નાઝરના સ્વર્ગવાસને લીધે દીલગીરીના અને હિંદી કામને મી. નાઝરથી કેટલી ખોટ મળે છે તે બતાવનારા અમને બીજા કેટલા એક કાગળો મળ્યા છે. તે અમે અહીં આપીએ છીએ.

હરખનના બાણોતા વકીલ મી. સી.

પી. રો. મીનસન લખે છે કે—હું છેલ્લા સાત વરસ થયા મી. નાઝરને સારી રીતે જાણખુંસું તેમની બઝમનસાઇ અને ત્રિહતા ને લીધે હું તેમના તરફ પુરતા મનથી જોતો તેમના મરજુના સમાચાર સાંભળી હું ઘણો દિલગીર થયો છે. મી. નાઝરના સ્વર્ગવાસથી હિંદી કામે એક અમુલ્ય રત્ન ગુમાવ્યું છે. દેશ સેવાની ઘણી તીવ્ર લાગણીથી મી. નાઝરની છાંદગીનો વહેલો અંત આલ્યો એમ માન્યા વિના ચાલવું નથી.

નાતાલ મરકુરીના એડીટર મી.

પુકહેડ લખે છે કે—મી. નાઝરના સંબંધ મી. હું ઘણી વખત આવેલો છું અને તે દરેક વખત યાદગી વાતચીત ઉપરથી તેમની શક્તિ માટે અને બહુ ઉચો અભિપ્રાય બંધાયો છે. તેમના મરજુના ખબર સાંભળી હું અત્યંત દિલગીર થયો છે. તે હિંદી કામ નું રત્ન હતું.

જેહાનેસ્ખાનની ચીફ માજીસ્ટ્રેટ

મી. એલ. એલ. પેકેર્ડ લખે છે કે—મી. નાઝરના મરજુના સમાચાર સાંભળી હું બહુ દિલગીર થયો છું.

મી. નાઝર મારા મિત્ર હતા અને તે અહીંથી બ્યારે ગયા ત્યારે તેમનાથી વિખુટા પડવું મને બહુ મારી લાગ્યું હતું તેમણે અપેક્ષા જતી—બોગ વખાણવા લાગ્યા છે. દરેક વખતે બીજાનું બહુ કરવામાં તે ખુશી રહેતા. મી. નાઝર જેના જેના સંબંધમાં આવ્યા છે તે સહુએ તેમની સેવા જાણી છે તેમને મધુર સ્વભાવ અને હસમુખો મહેરો અને સંપુર્ણ પાક છે. પારકાના બહાની ખાતર પોતાનું સર્વસ્વ તજજેનાર તેના જોવા મને બીજે કોઈ મળેલ નથી. તેમની સેવા કદી છુલારી નહિ.

હરખન ન્યુસ-સીસ ખાતાના ઇન્સ

પેકરર મી. ડબલ્યુ સી. ડાવર્ડ લખે છે કે—મી. નાઝરના મરજુના ખબર સાંભળી હું ઘણો દીલગીર છું. હિંદી કામ માં અમારા ખાતાના (દેશ અને સેનીટેશ

નના) નિયમો લાંચવવાને તેમણે ઉપયોગી મદદ આપેલી છે. મરજી અને શીતળાના વખતમાં પણ તેમણે આ ખાતાની ઉપયોગી સેવા બજાવેલી છે. મી. નાઝરના મરજુથી હિંદી કામે તેમજ બીજાઓએ એક પગે પકારી મિત્ર ગુમાવેલ છે.

પાચેસેમથી મી. અમ્બુલ રહેમાન

લખે છે કે—હિંદી અભિનિયનના અધિપતિ મી. નાઝરના મરજુ સમાચાર સાંભળી હું મારી અંતઃકરણ પુર્વક દિલસોજી આપને મહેર કરું છું. તેમને હું ૧૮૯૫ ની સાતથી જાણ છું તેમની ખોટ પુરાવી મુશ્કેલ છે. તેમણે પોતાની જાહેગી આ દેશ માં વસતા હિંદીનું બહુ કરવામાં જાણી છે. આવા સખી દીક્ષના એક હિંદીના મરજુથી મને અહસોસ થાય છે.

શ્રીદીશ એસોસીએશનના પ્રમુખ

મી. અમ્બુલ ગની લખે છે કે—મી. નાઝરના મરજુના ખબર સાંભળી હું દિલગીર છું તેમના જાણ્યા જવાથી આપણને જળ રી ખામી લાગી છે. તે પુરાવી બહુજ મુશ્કેલીનું કામ છે. ખુદાને જે મળ્યું તે ઉપર અહસોસ કરવો નકારો છે. આપણે પણ તેજ પુણ્યને નકી કૃષ્ણ એક દિવસે તેજ રસ્તે જવું છે એ જોઈ દિલસો સેવાને છે.

હેરત પમાડનારી શોધ

હેરતના તાર ઉપરથી માલુમ પડે છે કે એક અમેરિકન વિદ્વાને એક ખંડથી બીજા ખંડમાં સહેલા પહોંચાડવાને માટે હેરત પમાડે તેવી શોધ કરી છે. આ શોધ માર કાની શોધ કરતાં ચડી જાય તેવી છે. તે અમેરિકન વિદ્વાન મી. રેઓ મુરમસ જોનું જણાવે છે કે જમીનની સપાટીથી ઘણે ઉંડે મારકોની સીસ્ટમ મુજબ એક બીજા દેશમાં સહેલા લઈ તથા દઈ શકાય છે. જો આ શોધ સાચી હો તો કેમકે સર્વસમાં એક નવો સુધારો થશે. ફરીઆમાં દોરકા નાખવાની જરૂર નહિ રહે અને તે દોરકાના સંબંધમાં જે અકસ્માત કેટલીક વખત બને છે અને તેથી કરી એક દુનીઆ અને બીજી દુનીઆમાં શું બને છે તેના ખબર એક બીજાને અમુક વખત સુધી નથી પડતા તેવા બનાવો બનવા નહિ પામે. પોતાની આ શોધ સાચી છે તે જોવાને મી. મુરમસ અમે રીકાની ૩૦૦૦ શીટની એક ઉડી ખાણમાંથી પુરાવની એક ઉડી ખાણમાં કેટલાક સહેલા મોકલવાના અખતરા કરવા પાર છે. શોધક રહેલને માટે ખાતરી રાખે છે.

ચરચા પત્ર.

—0—

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિવંધો માં શરૂ થતાં તેઓના પત્રો ઉપર તુરત જવાબ મળવાને સંભવ છે.

૧. કાનૂની એક જાન્યુએ લખવું.
૨. અક્ષર ચોખા સાહીથી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું બરોબર લખવા, તે હમેશાં બહાર પાડવા સારું નહિ પણ અમારી નજરને સારું.
૪. લખાણ હમેશાં ટૂંક અને મુદ્દાસર કરવું.—[અધિપતિ.]

લેટરીનો કેસ.

લેટરીનો વા. ૪-૧-૧૦૧.

સાહેબ,

ધર્મ કરતાં ધાડ, ધોરાજી પાંજરાપોળ તરફથી મારી ઉપરે લેણાજી પાંજરાપોળ લેટરીની દીકરી આસરે ૩૦૦ આવેલી હતી તેમાંની ૨૦૦ દીકરી આજળ વેચી અને તેના પૈસા ધોરાજી પાંજરાપોળ લેટરીના સેક્રેટરી ઉપરે મોકલી આપેલા છે. અને હાલમાં મારી પાસે ૧૪ યુકે તેમાંની પ્રાંત હતી તેમાંથી આસરે ૧૫ દીકરી વેચા એલી છે. આ દીકરી વેચવાની ખબર અહીં આના સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ બોરો પેલીસ મી. મેકડોનેલને ખબર પડવાથી મને આવી પુછ્યું કે આ લેટરીની દીકરી તમે વેચે છોયો છે મેં કહ્યું કે હા. તો તેમણે કહ્યું કે આ કોલોનીમાં, રેવીન્સ આજર લેટરીની દીકરી વેચવાનો હો નથી તો મેં કહ્યું કે આ ખબર મારે લેટરી કાંઈક છે અને તે મારે ન વેચવાના હોની અને ખબર નથી. ત્યારબાદ ૧૪ દીકરીની યુકે અને તેના હેન્ડબીલ બીએરે તા. ૮ નવેમ્બરી ૧૯૦૧ ના ૩ વાગ્યે થઈ ગયા અને મને કહ્યું કે સવારે લાંબાં વાગ્યે કોર્ટમાં હાજર થવું. ત્યારે મેં કહ્યું કે સાહે, પછી હું બીજે દિવસે સવારનાં લાંબાં વાગ્યે કોર્ટ આગળ હાજર હતો. ત્યારે મને બાલાવી માલસેટ પુછ્યું કે આ લેટરી તે વેચેલી છે ત્યારે મેં કહ્યું કે હા. ત્યારે તેમણે કહ્યું કે આ કોલોનીમાં લેટરીની દીકરી વેચવાનો હો નથી અને ૫૦ પૈંક ફાઇનનો હો છે પરંતુ તમે આ લેટરી ખબર નહોતી એવી કરી માલસેટ પાંચ પૈંક ફાઇન કરી ડાહી થુકે છે. ત્યારબાદ મેં લેટરીની યુકે માલસેટ પાસેથી પાખી માંખી, ત્યારે માલસેટ કહ્યું કે તે દીકરીની યુકે પાખી નહીં આપવામાં આવે અને તે યુકે જેટલે સરકારીકે લખી આપી છે.

શ્રી. સોની હરી વી. હીરજી.

આ દેશમાં લેટરીની દીકરી નહિ વેચવી એવો કલ્પો છે અને તે કલ્પનો જન્મ કો નારને પોંક ૫૦ જુમીના ફંડની શીલા છે.

એટલે આ બાબતમાં માલસેટ ને કરવું છે તે બાબત કાંઈ ફરીવાર થઈ શકે તેમ નથી.

[અ. ઇ. એ.]

નીમાળના સગવડ કરવા બદલ.

સાહેબ,

અમારે મુસલમાન લોકોને મારે અમારા જેમણે ખુદા પાકના હુકમથી થયેલ મુબારક દિવસોને ફરમાવેલું છે તેમાં મુગ્ય ત્વે કરી બે હોવા દિવસ છે તે દિવસ મુસલમાન લોકો મજાન ઉત્સાહથી પાળે છે અને મસજીદમાં જઈ બંદગી કરે છે. ત્યાર બાદ શ્રી સોની શક્તિ પરમાણુ ગરીબોને બેસાડે છે. તે દિવસે ગરીબ તબક્કા સર્વે કોઈ મસજીદમાં બંદગીમાં ભાગ લેવા છે, પણ અધુરવા ને મજાન દીવસોર કુલે મેરીટસ્વર્ગની મસજીદમાં આવી ઉવટુન નેપામાં આવે છે. એટલે સાધારણ રીતે તે દિવસે ને માલુસ પાસે બે ત્રણ શીલીંગ હોય તેજ માલુસ બંદગીમાં ભાગ લઈ શકે છે.

આ બાબત વાંચનારને ધણીજ અન્યબની લાગશે મારે મારે જણાવવું જોઈએ કે મારી સ્વર્ગની મસજીદના કારભારીઓ કે જેઓ નમસ્લાએલા અને ઇજત ધરાવતાં છે, તે સાહેબોએ આવી બીજો મારો રાખેલા છે ઈફને દિવસે નીમાળ બાદ કરવાનામાં ઉભા રહી ફરક માલુસ પાસેથી, મસજીદને મારે તથા પેરા ઈમારતે મારે તથા કોઈ કોઈ વખત બીજા સાધારણ ઉધારાખામા, અકેશ શીલી ઉધારાપવી, અને તે ઉધારાવે છે. અને ને માલુસ હવાને અસહ્ય હોય તેને સરમાવે છે કે વરણ કાઢે પણ તને જ ત્રણ શીલીંગ દેવા ની મલકી નથી અને તે એવો રીતે કે તે માલુસને મસજીદ માંથી નીકળવું મુશ્કેલ પડે છે.

અકસોસ છે કે આવા કુખારને લીધે જેઓ દરેકની પાંચ વખતની નીમાળ બાદ કરે છે છતાં આવા મુબારક દિવસે નમાળથી મુસલક થતાં નથી. તે કોણને તથા કેટલું સમય બરે છે તે સહેજમાં વાંચનાર સમજી શકે.

આ બારા વિષે મને કંઈક બાદ છે કે જે ત્રણ વરસ પહેલાં નમાળ બાદ બે ત્રણ માલુસો ઉભા થઈ સાધારણ રીતે ઉધારાવતા અને ને કોઈ ને કંઈ આપતા તે ખુશીથી લઈ લેતા પણ બે ત્રણ વરસથી ખુદા ભણે તે મારો કેમ નાપસંદ થયો કે આ નવો મારો બાહુ કર્યો છે તે કાંઈ સમજવું નથી.

મારા મારવા પરમાણુ આજળ જગ્યાની સંકલ્પ પડતી હતી, તેથી વખતે આ મારો બાહુ કર્યો હોય? પણ એમ બનવું ન જોઈ બે પછી તે ખુદા ભણે.

આમા રાખુકું મેરીટસ્વર્ગના મુખીઓ આ બાબતને બંદોબસ્ત કરી બંદેર ખબર આપી ગરીબ લોકોને મુબારક દિવસોને બેસાડે સગવડ હોંસલ કરશે.

શ્રી. એ. મુસલમાન.

ખોલસા મહેસા.

ઈ. એ. ના અધીપતી મેગ.

અમારો મહેસા મહીનામાં ખોલસાના એક મહેસાના ફંડના પૈસા બીજા જુવણોને મેકમાં પડી રહ્યા છે તે વિષે કેટલીક ચરચા આપના જેવર મારફત થઈ હતી. તે બદલ આપના જેવરમાં ખુદાશો કરવામાં આંચો હતો કે તે પૈસા બીજા જુવણોથી પડી રહેવાનું કારણ બે હવે કે કેટલાક દરેકીઓ દરેક કીડ ઉપર સહી કરવામાં આદા આવતા હતા. કાં તો તે વખતે ધણીકો ચરચાની અસરથી અપરા તો બીજા કોઈ કારણથી દરેકીઓએ બે બાબતને નીકાલ કરવા પ્રયાસ કર્યો હતો અને આજરે બધા દરેકીઓ દરેક કીડ ઉપર સહી કરવા એકમત થયા. ને ઉપરથી મી. ગાંધીએ દરેક કીડ વારા ફરતી દરેકીઓના ઉપર સહીને મારે મોકલાવ્યું. હવે તે હેડબાજીથી સહી થઈ મી. ગાંધીના ઉપર ગયું હતું. તે વખતે માત્ર બે દરેકીઓ શિવાય બીજા સર્વેની સહી થઈ ગઈ હતી. મી. ગાંધીએ તે કીડ ને બે જગ્યાની સહી બાબી હતી તેમાંના એક મી. હરમાઈલ અહમદ પટેલ કલારીસોરેવાળાના ઉપર મેકલ્યું. ને હવે મુખી પાણુ ફરેલું નથી એમ મી. ગાંધીને પુછતાં ખબર પડે છે. એમના શિવાય બીજા દેહરમ મી. હસપજી હાલાસાઈ જેઓની સહી બાબી છે તેઓની સાથે લાલ થતા માલુમ પડે છે કે મી. હરમાઈલ પટેલ સહી કરી મોકલી દેવા તો તેમને પોતાને સહી કરવાને હોય વાંધો નથી. એટલે હવે તો ફક્ત મી. હરમાઈલ પટેલની સહીને મારે જામ અરકી રહ્યું છે એ કીડ મેકલ્યોને બાકે થયો દિવસે થવાં છતાં હવે સહી થઈ નથી તેઓ સાહેબને સહી કરવા માં વળી છું નવી બાંધણી ઉભી થઈ હવે તે સમજ પડતી નથી. ફક્ત બે દરકારીને લીધે ને આવી કીડ કરવામાં આવતી હોય તો ધણી અકસોસની વાત છે કે આવા બંદેર કામમાં એટલી બે દરકારી રાખવામાં આવે સહી કરવામાં ને કાંઈ નથી હરકત હોવી થઈ હોય, તો તેઓ સાહેબ તે તે બંદેર કરે (કું મારું કું કે કોઈ પણ હરકત બાજબી હશે તો તેઓ સાહેબ બંદેર કરવા કુકરી નહિ.) તો એનો વિચાર પણ બધ શકે પણ ઉદ્ધુરે એકાદ ન થાય. કું મારું કું કે “ખોલસાજીવન” નામથી ને જેદરમે આ બાબત અનવાળામાં મુકવાની પહેલ કરી હતી તેઓ સાહેબ બે કામ અધુરું ન મુકતા ફરીથી એકવાર બંદાર પડી આ બાબતપર પોતાના ખોલસાજીવન ગાઈઓનું જ્ઞાન બેચેરો, કે એથી તાકીરે તીવેડા આવે.

હેડબાજી તા. ૩૦-૧-૧૯૦૬.

શ્રી. એ. એમ. જવાલ.

આપણા ઉદ્ધારમાં કેળવણી.

એડિટરશ્રી તા. ૧-૨-૧૯૦૬.
સાહેબ,

આ પત્રના અધીપતી મી. નાઝરના મુલકથી એવા ઠાણપણ હોઈ નહીં હોવા એવું છે તેની આંખોમાંથી આંસુ નીકળ્યા વગર રહ્યા હોય કારણ કે મી. નાઝરના કામે તેવા જમ ભરેલા હતા જેને પરચુન આપ કરી ગયા માટે મારે હવે જીવવાની જરૂર નથી. ને મી. નાઝરની આ દુનીઆ ઊંઘાથી આપણને કેટલી દુઃખાની અને ખોટા અર્થ છે તેની હું બંધાતી નથી.

આપના તા. ૨૨-૧૨-૦૫ અને તા. ૧૩-૧-૦૬ ના પેપરમાં એક તરફ સાહેબ "કેળવણી અને તે પ્રત્યે આપણા આગેવાનોની બેદરકારી" નું મથાણું કરી આપણા આગેવાનોને ચેતવવા ચંચળ કરી છે જે વીધે હું એ સાહેબનો એસાન માનું છું અને એમને સાબાશી આપુ છું. ને ઉમેદ રાખું છું કે હવે પણ તે પેતાની બાદેશીથી આપણા આગેવાનોને ચેતવતા રહેશે. પણ હીસગીર અને અફસોસ છે કે, તેમની ચરચા ઉપર હવે કોઈપણ સાહેબ ખ્યાલ આપેલું જાયું નથી. તેમના બાલ જરેખર કેતરી રાખવા સરખા છે, અને બેસક અને ખાતી છે જે એ પ્રમાણે અમલ આપણા આગેવાનો કરે તો આપણી સ્થિતિ ટુંક મુદતમાં ખરાબ બન્ય અને ને આપણા કોઈને કહી સામા વીગેરે અને કેલવામાં આવે છે તેના જગણ અને સમજાવવાને આપણે સહીયવાન થઈએ તો તે ખરાબ બોલો નીકળી તરીકે હાથલા તરીકે હું કહીશ કે અરેયી એક મુદતમાં નામે એમ. એ. લાલ, તથા કુવાડીયા રોકના મુનચી હીલદારખાન ઉગમાનખાન કુમરેડોઈ મથા હતા તે ત્યાંના સ્ટેશનના પ્લાટફોર્મ ઉપર સ્ટેશન માસ્ટરના ધરની બાજુમાં બેસવાનો બાંક હતો તે ઉપર બેઠા અને તેની બાજુમાં બેસાર ફેરીવાળા ઉભા રહ્યા એટલામાં ફેરેશ તમે કાફર પોલીસ બાબો અને ફેરીવાળાને મોકલ મોકલ અને બેવાનું કહ્યું તો બીચારા ફેરીવાળાએ તેને જગણ દેવાને બચાકત હોવાથી આંસુ જણ પડ્યું. પણ પેલા બે મુદતમાં પાસે બાબી હજી કે અહીંથી ચાલ્યા જાયો તો તે લોકોએ વાંધા ઉપાડ્યો કે અમે જતા નથી તું ઠોના હુકમથી ઉઠાડે છે તેણે જગણ દીધો કે સ્ટેશન માસ્ટરના હુકમથી તેને જગણ એ લોકોએ આપ્યો કે જા સ્ટેશન માસ્ટરને મોકલ. એમો ઉઠવાના નથી તે ઉપરથી સ્ટેશન માસ્ટર આવેશમાં આવી તે લોકોને કહેવા લાગ્યો કે અહીંથી ઉઠી જાયો તેના જગણમાં તે લોકોએ સ્ટેશન માસ્ટરને પુછ્યું કે બાંક કોનો છે ને જગ્યા કોની છે. હું એ બાંક ખાનગી છે અને જગ્યા તમારી જરૂરથી છે. થજલીકે સાર રેલવે કંપનીએ નથી મુકેલી. ને તેમ કહ્યું કે તો અમે ઉઠવાને રાજી બીએ, ને તેમ ન હોય તો ઉઠજું નહીં. તો થજ સ્ટે

શન માસ્ટર જા હજાજ થઈ ગયો ને કહેવા લાગ્યો હું તમે રીસપેક્ટબલ માણસો છો અને સેન્ડ હજાજના છો તો તે લોકોએ હજી કે હા. તો ફરી મારી માગે ચાલ્યો ગયો. ને કે, પેલા ફેરીવાળાએ કરતાં પૂર્વ સામાં એ લોકો ગરીબ હતા પણ હવેમ હતો, તો તે લોકો ઈજતદાર થયા ને પેલા વાળા હતા તે બેઠાત થયા તેણે હું કારણ કે મે ઈલમ. ને એ લોકો પણ જગણ દેવાને અસહ્ય હોવ તો ફેરીવાળાએની માફક બેઠો ખાલ હોઈ બંધાનો વખત આવત. તો મારે મુરખી આગેવાનો હવે કોનોજ હાથલા લેયો તો માલમ પડ્યો કે ઇલમથી કેટલા ફાવ્યા અને ઇજત છે મારે એવો કોઈ માથેનો પુત અને એવાનો લાલ છે કે આફીકામાં અહીંમક ફોલેબ બનાવે અને ગરીબ અધારમાં પડેલાં બચાંઓની દુખા લીએ. બને દુનીઆમાં અને આગેર તમાં નામ મેલે, એ સવાલ પુછવા પહેલાં હું કહીશ કે એવા મારા આગેવાનો સેક્ટર ૮૦ હા નીકળશે.

હુઓ આને એક કાફર નામે મી ટંગો જગણને કેપ કોલોનીમાં મોટી કોલેજ બનાવવા કેવી કમર કસી છે ને તે પાંડ ૫૦,૦૦૦ એકડા કરવાની ઉમેદ કાફરોથી રાખે છે. ને ઈલમનો વધારો કરવામાં કાશીક કરે છે, તો તેનાથી બી આપણે પાછળ બીએ કે હીનો અને દુનીયવી ઇલમ ફેલોશીમાં કાશીક કરીએ નહીં, કાશી નહીં. આપણે તેનાથી બેવડી રકમ એકડી કરવાની કરીકાફ કરવી એવું છે અને ફરીકાફ લીલા કામ કરવામાં કરવી જોઈએ વેપાર અને કોલોની ચકતી સ્થિતિ કરવા કરતાં મારે મારા મુરખી આગેવાનો છે એ કામને ઉપાડી લીએ ને દુનીઆ અને આગેરનો સોદા કરો કે બને જગ્યામાં આપણા માલના ફળ મને એજ.

બી. ઈલમનો જરખાલ.

હંડોના હુકમખર હુકું તોહોમત.

ઈ. સી. ૧૧૦૬.

ખંખના તા. ૩-૨-૦૬ના અંકમાં હંડોના હુકમ વિશે ને જણાવું છે તે મારી માહીતી મુજબ એવું છે.

આપણા હરેક દીકરી બાઈનું મન સાચવવા ને મજકર હુકમ, માયાજી રવલાવધી વર્તી પેતાની ફરજ બજાવેલે એકલુજ નહિ પણ સેવક, ફેરિર અને ગરીબોની હુલમત મજત બનાવી હમેસા મુશી વસી દેખાવે.

ઈ. સી. નાનુ ટાઉન હોવાથી બે હિંદી હુલમીનુ પોપણ થાય એમ જણાવું નથી. મજકર હુકમ વિષે જણાવું કોઈને વગર વિચારે લેવેલ જણાવું.

બી. ઈલમ.

રાણાવાવ મદેસા.

તમારા પેપરમાં જખાને એવું મુસલમાન બાચોને ખબર કર્યો કે રાણાવાવ મદેસાના ફંડમાં થોડી મુદતમાં પા. ૨૦૦૦ થી વધી ગયા છે ને ઉમેદ છે કે પા. ૫૦૦૦ સુધી ફંડ પોપણી ખુદાની મેલેરખાનીથી મી. ઈસા હાલ મુમારની કોશીવધી ફેરેશ જામ હીલ ૨૦૦ થી ૩૦૦ પાઉંટ મળેલા છે મજર અફસોસ સાથે જણવું પડે છે કે આવા સુધરેલા માણસો રાણાવાવની જમાતમાં ફસાત મહાડતા નથી. ઉમેદ છે કે મી. હાલ ઈસા જમને રાણાવાવની જમાતમાં સંપ મુરલી રીતે કરાવશે. બીજી આપના પેપર માંપણ રાણાવાવની જમાતને અજેજ કરે છું કે તમારા ગ્રમડા અને જણખાવા એક મોટા ફેરીયામાં ફેરી રીએ અને હજી મળશે પેલો. ખુદાની મદેરખાનીથી રાણાવાવની મદેસા સાથે કોઈ બંબર ફેરેશ મળે અને મજબુત પાવા ઉપર કામ થશે. મારે સર્વે મેલેરખાન બાચોને આટલી અજર કરવાની કે મી. હાલ ઈસાની કોશીવધે મદદ કરી સંપથી મદેસાનું કામ શરૂ કરે જેથી આપણા લોકોના જખાઓ સુધરી જશે તો થજી ફેરી ઠાણ દિવસ પણ રાણાવાવની જમાતમાં ફસાત નહિ થશે. નેહો હવેમ તેલો સંપ ખાપડા પોતે નહીં સંપને તે બીજને છું રાખાવે.

કાઈખર્જ, તા. ૧૭-૧-૧૯૦૫.

બી. કાસમ ખાનમોહમદ.

હિંદુસ્થાનના સમાચાર.

નામદાર વાઇસરોય લોર્ડ મીન્ટો હિંદુસ્થાન આવ્યા બાદ બહેરમાં બહુજ થોડું બોલ્યા છે, અને તેમના ફંકા અને દબ બાપ જો તેમની આજળના વાઇસરાયના લાંબાં લાપણો સાથે સરખાવતાં નવાઈ સરખાં લાગે છે. વળે તે નામદાર પુરખ વિચારન કેલવાક બાચોની હાલતી સ્થિતી વીધે તો નામદારની સુલાકત લેવા અહાતાં બજાજની ધારાસભાના કેલવાક હીંદી સલાસદોનાં એક રેખેડેશનને બેરવાને પંજ નાંખાવી છે.

હિંદુસ્થાનમાં જખાની—જખાનીક જસકરમાં કેલવાક અમલદારોમાંથી કેલવાકને હિંદુસ્થાન મોકલવાની મોકલણ થઈ છે તેનો હેલ એ છે કે જખાની સાથે અજેજ ને સલાહના ને કોલ કરાર થયા છે તેની મજબુત બાંક બંધાય.

જખાનમાં ફકાજ—જખાનમાં ફકાજની અસર બહુ ફેલાવાથી ત્યાંના સહેનસાચે પખલીક રીલીક ફંડમાં ૫૦,૦૦૦ ચેન આપેલા છે. જખાનમાં ફકાજથી ૧૦ લાખ માણસો પીડાય છે. રીલીક ફંડને માટે જોતરફથી સંખાજન નાણા અવિલે છતાં તે હવે પુર તા નથી.

“પરચીવર” પત્રનો એક ખબરપત્રી જણાવે છે કે બંગાળમાં મીઠાનરી કોલેનના કેટલાક વીધારથીએએ કોટ પાટણ પહેર્યા હતાં તે માટે તેમને ધીકારી કહાડવામાં આવ્યા હતા. રાજાએ પણ ધોતયાં તથા ચહેરા પહેરવા લાગ્યા છે. એને તેમણે કોટ, કોલર, ટાઈ વગેરેને કમ્પ્લેટ આપી છે. ટાઈન હોલ ઉપર જે શોહની કાળા ખભ ચઢાવવામાં આવી હતી તેમાં પછપાડે અમેજી બનાવટનું કાપડ હોવાથી તે કાપડ ફાટી નાંખવામાં આવ્યું હતું.

કલકત્તાનો એક ખબરપત્રી જણાવે છે કે અને પરદેશી માલને ઉઠાવ દીનપ્રતીદીન એણે થતો નય છે જ્યારે દેશી માલને ઉઠાવ ઘણેજ જગર થાય છે. જે હુકમે અમેજી બુટની ત્રીસ કે ચાલીસ જેડ ખપતી હતી ત્યાં એકાદ પણ બાગેજ ખપે છે જ્યારે દેશી બુટ બનાવનારને ઉપરા ઉપરી કોરડાને બીધે રાત અને દિવસ કામ કરવું પડે છે.

મી. મીટર બારીસરે આખા હીંદુસ્તાની મહોરી મહોરી પહેરી ઉપર સરખુલર મેકકથો છે અને જણવા માંગ્યું છે કે દેશની મજૂરી અને પેસાને કેવા ઉપયોગ થાય છે અને એવી રીતે દેશી મજૂરી અને પેસાની મદદથી બનેલો માલ કેટલે દરને ગામઠી કેલેવાય.

પરચુરણ ખખરો.

એક જાકસનવાળા હાલ જાણુ ખાનની મીલકત એલ. કરમનના હિસાબને ફકલો નહિ થતા સુધી સુપ્રીમ કોરટના માસ્તરે પોતાના કબજામાં લીધી છે.

કલિપરીવર ડીવીઝનની લાઇસેન્સીંગ બોર્ડની ખાસ મીટીંગ કસ્ટીમ મકમલના લાઇસેન્સ બાજતની અપીલ સાંભળવાને તા. ૯ મી ફેબ્રુઆરીના રોજ મળશે.

ચાકસ કરાવના વેપારી તુરમકમલની નાદાર મીલકતની વેલેંચણી અને પતવણીને છેલ્લે હિસાબ મારિત્તમર્ગની સુપ્રીમ કોરટમાં ફાઇલ કરવામાં આવ્યો છે. જ્યાં આમજ તા. ૨૦ ફેબ્રુઆરી સુધી સમવામાં આવશે અને ત્યાર બાદ મુકરર કરવામાં આવશે.

મેડીરમીથના વેપારી મથેક પીરમાઇની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવાની અરજી કબુલ કરવામાં આવ્યાથી તેની મીલકત સુપ્રીમ કોરટના માસ્તરને સોંપવામાં આવી છે. લેખદારોની મીટીંગ તા. ૧૩ મી ફેબ્રુઆરીના રોજ ડરબન માલ્ટ્રેટ કોરટમાં મળશે.

સ્ટ્રેમરના ગોલ્ડ સ્મીથ કુંજમલ સુખામ નીચા પથરની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવાની અરજી ડરબનની ડીસ્ટ્રીક્ટ કોરટમાં તા. ૧૬ ફેબ્રુઆરીના રોજ લેવામાં આવશે.

ડરબન, ૧૬૪ એ સ્ટ્રીટવાળા આમદ કાલ ની મીલકત સુપ્રીમ કોરટના માસ્તરના કબજામાં લેવામાં આવી છે. તેના લેખદારો ની પહેલી મીટીંગ ડરબનના માલ્ટ્રેટની કોરટમાં ૧૩ મી ફેબ્રુઆરીના રોજ મળશે.

લેરીખીના વેપારી સાથે મકમલની મીલકત રેસીડેન્ટ કમીશનરની કોર્ટને સોંપવામાં આવી છે. તેના લેખદારોની પહેલી મીટીંગ તા. ૧૬ ફેબ્રુઆરીના રોજ અને બીજી મીટીંગ ૫ માર્ચના રોજ લેરીખી આ રિસ્ટેન્ટ કમીશનરની કોર્ટમાં મળશે જે વખતે દેશની સાખીતી કરવામાં આવશે અને ટ્રસ્ટી નીમારો.

વાંચમેકના વેપારી ફકીરજી કન્ટેસ્ટેટ (વીલ કર્યા વિના) સુગરી જવાથી તેની મીલકત કાયદા મુજબ મારિત્તમર્ગની સુપ્રીમ કોરટના આસીરેન્ટ માસ્તરના કબજામાં સમવામાં આવી છે. તેની પાસે જેતુ કાંધ જેલુ હોમ તેલે એપીલેટ અને તે સમજના સમજના પુરાવા સાથે માર્ચની ૨૦ મી. તારીખ પહેલાં મારિત્તમર્ગના માસ્તરની કોરટમાં નોંધાવવું અને જેની પાસે મજકુર ફકીરજી ના પેસા લેણા નીકળતા હોવ તેલે પણ તે દિવસ પહેલાં તેજ જગ્યાએ બરી જવા.

ફેલવે અકસમાત.—સુરવારે એવીલ ફેલવેકોસીમ આમજ એક જાહેર અકસમાત બની નવ. અલેકાથી નીકળતી સવારની પહેલી જાડી જ્યારે આ કોસીંગની નજીક આવી પહોંચી તે વખતે એક મ્યુનિસીપલ જાડીવાળાએ તે કોસીંગ બોળંગી જવાને પ્રયત્ન કર્યો એનજીન આવી પહોંચ્યું અને તે જાડીમાં ભટકાયું આથી જાડી એક બાજુ ઉડી પડી અને સુરે સુરા થઈ ગયા જાડીવાળો સહેજમાં જથી ગયો અને તેન પણ સડી સલામત પસાર થઈ ગઈ. જાડીના થોડાને થોડી ઘન થઈ હતી. જાડી બાજુ ઉપર ઉડી પડી સુરા નહિ થઈ જતા એનજી નની વચમાં પડી હત તેા મારે અકસમાત બનત. જાડીમાં થણા પેસેનજો હતા. જાડી વાળાને પકડવામાં આવ્યો હતો અને તેના ઉપર બેદરકારી માટે કામ ચલાવવામાં આવ્યું છે.

જગ્યાની સંજગતને લીધે ડાબેલ મદ્રેસા ફંડના નામે તથા હીન્નજ રેલવે ફંડના નામે આપી શકવા નથી.

જી. હુપોનસેલ.

આરકીટકે.

બાળબી હીમત લઈ હિમારતના નકશા બનાવી કોરપોરેશન પાસે પાસ કરાવી આપવામાં આવશે નમુના નીચેને કેકાણે બેઈ શકારો. બેતરના અથવા બીજી દરેક ભતના નકશા સરતે બાંધે દુકે મુદતમાં બનાવી આપવામાં આવે છે.

લીગેટ બીલીંગ્સ,

પહેલે માળ નંબર ૫, વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

કરબન.

એ. એ. કુવાડીઆ.

ફેનસી અને કાફરી બરનો દરેક ભતનો માલ અમારે ત્યાંથી કાફાલત બાંધે મજરો. વધારે જગર મલિ પુછો, પી.એ.બોક્સ ૨૭૦, એ. એ. કુવાડીઆ. ૧૭ મારકેટ સીટ, બેહાનરબજ.

રેકડ ખખર ભાવ.

ચાવલ.	શી. પે.	શી. પે.
માંગ ૧ બસ્તાલુ ૧૮	૦ થી ૧૮	૬
મીમડીના	૨૨	૦ ૨૩ ૦
એફ. એફ. ડી. આર.	૧૫ ૩	૧૫ ૦
એફ. ડી. આર.	૧૪ ૬	૧૫ ૦
ચીની સકર	૧૮ ૬	૧૬ ૦
હુડાના	૧૮ ૦	૨૦ ૦
દેશી તુવેર દાળ.	૧૭ ૬	૧૮ ૦
તુવેર દાળ કાનપુરી	૧૮ ૦	૧૮ ૬
મસુરની	૧૭ ૬	૧૭ ૬
મગની	૨૩ ૦	૨૪ ૦
અડકની	૨૧ ૬	૨૨ ૬
ચણા	૧૬ ૦	૧૬ ૬
„ દાળ	૧૬ ૦	૨૦ ૦
વટાણા	૧૧ ૦	૧૮ ૦
મકાઈ	૭ ૦	૭ ૬
કડવું તેલ ૧ બપાલન	૩ ૦	૩ ૧
એરડીનું	૨ ૫	૨ ૬
મીઠું	૨ ૧૦	૩ ૦
નાળીએરનું	૨ ૧૧	૩ ૦
ખાંડ સફેદ	૧૭ ૩	૧૭ ૬
પાણી	૧૮ ૬	૧૮ ૦
તીરકુળ નાતાલ	૮ ૬	૧૦ ૦
ખાઉન	૧૪ ૪	૧૫ ૦
આટો	૮ ૬	૮ ૬
મદાસી સોપારી, ૧ રતલ	૦ ૬	૦ ૮
મરચાં.	૦ ૫	૦ ૫
ધી પેટી	૭૦ ૮	૭૨ ૬
પારાશીન ડીવેસ.	૬ ૮	૭ ૦
„ વાઈટ રોસ	૭ ૬	૭ ૬
„ „ માલન	૧૩ ૬	૧૪ ૬
નાળીએર ૧૦૦	૧૭ ૦	૧૮ ૦

WHOLESALE & RETAIL DEALERS.

DURBAN: 100 QUEEN STREET. Box 621.

5. ஆண்டு 7, சொஸ்ஸுமீட்டி, தேட்டலம்.

[illegible]

Telegrams and Cablegrams: "GOOL," Cape Town

84 461.

BRANCHES - 1/2 Calhoun Street.

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

W. F. JOHNSTONE,

Timber Merchant, - -
Builder and Contractor.

DURBAN, NATAL, P.O. BOX 138.

JOHANNESBURG

P.O. BOX 1869.

આહકોને વિનંતી.

મહ સાલનું લવાજમ જે આહકોની
પાસે બાકી રહેલું હોય તેમણે ચેકથી આપ
વા જે હરવી.

A. E. Chotabhai

General Merchant,

First-class Goods of all description
to suit all tastes.

Corner Commissioner and Rissik Sts.,
Box 33,

KRUGERSDORP

TEL. ADD.: "CHOTABHAI."

એ. ઇ. ઇ. ઇ. ઇ.

જનરલ મર્ચન્ટ.

દરેક લવનું પહેલા નંબરનો માલ.
બોક્સ ૩૩, ટ. કોર્નર કમીશનર અને
રીસિક સ્ટ્રીટ, ક્રુગરસ્ટ્રીટ.

બેચમાં છે

રૂબરૂમાં શોખવવાને એક મુસલમાન ઈજ
લીસ લખુનર.

અલમલ મુસલમાન પારેખ,
સેક્રેટરી-રીસિક-અનલુમે-સરકાર,
૦/૦ ઇ. એસ. પારેખ-રીસિક.

Established 1884.

C. P. LUCHERAM,

Silk Merchant and . . .
. . . Direct Importer

Indian and other Oriental Merchandise

INDIA, CHINA, JAPAN,
MOULTAN, MADRAS, MALTA,
TENERIFFE, CEYLON, &c.

HEAD OFFICE AND STORE:

10 Orphan Street, CAPE TOWN.

Telegram: "LUCHERAM" CAPE TOWN.

Branches:

JOHANNESBURG (P.O. Box 4081.)
PRETORIA, Mullan House, 343 Church St.
(P.O. Box 324.)
BULAWATO (P.O. Box 485.)
MARGATON SAKISUMV. KEMERLEY.

All Orders and Enquiries forwarded to any
of the above addresses will have prompt
and careful attention.

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Cellings,
and various kinds of Tinware.

All kinds of
Tobacco, Snuff, Tea, Coffee, Cocoa, and Jam Tins, from 1-oz. to 112-lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Kettles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles,
SAUCEPANS and FRYING PANS.
Native Pass Boxes, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.
PRICES MODERATE.

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 880, JOHANNESBURG.

નોટીશ.

હું નીચે સહી કરનાર સર્વેલોકોને
નમ્રતા પુરક ખબર કરું છું કે સુલે
માન આમોદને લીખુભાઈ દયાળજી
મલીઆ અનેના પંતીયાળામાં—
ને પ્રથમ ભાગીદારના નામથી રાને
૧૯૦૪ના એપ્રિલ માસમાં જે, રોજ
ગાર ખોલ્યો હતો તે જે રોજગાર
સરકાર પંતીયાળામાં પણ રાને
૧૯૦૫ માં "લીખુભાઈ દયાળજી
મલીઆ એન્ડ કું" ના નામથી
આલુ રાખ્યો હતો, તે પંતીયાળા
રાને ૧૯૦૫ ના ડીસેમ્બર તા. ૨૬ ના
રોજથી છુટ્ટ થાય છે. તે છેલ્લા
નામથી આલી આવેલો રોજગાર
હવેથી મારે પોતાને અર્થે ને બેખર
છે. વિશેષમાં આહકોએ નોંધવું કે
પંતીયાળા રોજગારની તમામ ઉધ
રાખી એ ખંડી લીધી છે અને
નીચેની સહી શિવાય કેમપણ
રસીદ હવે પછી આગલાં રવાને
ચુકત કરતી નથી.

લી. લીખુભાઈ દયાળજી

એકાન્તર્ગ

મળીઆ.

તા. ૨૨-૧-૦૬.

B. P. EBRAHIM & CO.

Mattress Makers, Wholesale Importers.
Dealers in Bedsteads, Hair Tickings
Mattress Cases, Feather Pillows, &c.
Market St. (West), Box 4430, Johannesburg.

M. A. Karodia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,

Dealers in all kinds of
Indian Groceries and Soft Goods
Box 3598.

41 Market Street,
Johannesburg.

CAPE DRY FISH

of all kinds at cheapest rate.

A. HALIM,

23rd Street, Malay Location,
JOHANNESBURG.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail,

ઇ. ઇબ્રાહીમની કું.

હાલસેલ ને રીટલ મર્ચન્ટ.

Corner BUCHER and MARKET STREETS,
STANDERTON.

Box 27. Telegraphic Address "EBRAHIM"

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,

હાલસેલ અને રીટલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,
HEIDELBERG.

Branches:—

Pietersburg, Box 24. Nigel, Box 43.
and at Volksrust
(as BHAT BHABHA & Co.)

Tel. Address: "BHYAT."

પાદરીકલનો મોટો ગરબો.
એક કડમ જેટલી જુદી જુદી બેસી કીમત
દેસ પૈકી ૧-૧૦-૦થી ૬૨ આડવાડીએ પૂરના
હરેતાથી પણ અપવાદો આવે છે, એક વર
ખરી ગેરરી.

એ. હેન.
૨૪૭ પાઇન સ્ટ્રીટ ડરબન

H. LANGLEBEN,

Wholesale Clothier & Manufacturer,
327 Pine Street, Durban.

IMPORTER OF NEW CLOTHING FOR NATIVE TRADE.
Largest Importer in South Africa of English
Second-hand Clothing.
Tel. Add.: "LEBAN." P.O. Box 98, Durban.

એચ. લેંગ્લીબન.

અયાનને કપડાં રાખનાર તેમજ બનાવનાર,
હાફેસ્ટ્રોમ નવા કપડાં મંગાવનાર,
વિગેટ સેલ્ફ-સેલ્ફ કપડાં ફક્ત આદિકામાં
મંગાવનાર.

૩૨૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Abdoolah Hajee Khan Mahomed General Merchant & Importer,

CHURCH SQUARE
Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:
"MOONSTONE." P.O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

E. M. PATEL,

General Dealer, Wholesale & Retail,

MARKET SQUARE,
POTCHEFSTROOM,
AND AT THE LOCATION.

S. D. BOBERT,

General Importer, Wholesale and Retail Merchant.

Cheapest House in the Market Square.

BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

M. E. Nanabhay

Retail and Wholesale Merchant,
Market Square, P.O. Box 55.
POTCHEFSTROOM.

Ebrahim Brother

Direct Importer & General Merchant,
POTCHEFSTROOM, Trans.
P.O. Box 100, Tel. Ad.: "Soudra."

D. I. Varyava,

GENERAL MERCHANT,
King Edward Street, P.O. Box 100,
POTCHEFSTROOM.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of

Bags, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Hosiery, Hatter's, etc., Furniture, Groceries.

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL.

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial solicited.

Tel. Add.: "HABIB." P.O. Box 57.

338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,

GENERAL MERCHANT & DEALER.

Market Square, P.O. Box 11.

KRUGERSDORP

A. E. BHABHA,

GENERAL MERCHANT & DIRECT IMPORTER.

Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL

Tel. Add.: "BHABHA." P.O. Box 12.

MAHOMED ENUS

INTERPRETER,
22 BUTEN STREET, CAPE TOWN.

મહેમદ ઇનુસ ઇન્ટરપ્રીટર,
૨૨ બુટન સ્ટ્રીટ કેપ ટાઉન

A. M. KHARVA

GENERAL MERCHANT.
UPPER MERCHISON ST.,
LADYSMITH.

Chicago's House in Town for Indian and Japanese
Silks, Indian goods and Shirts, Fancy Goods
and all sorts of fashionable Goods.

R. NARASOO,

Indian and General Merchant.

Outfitter and Draper.
Boot and Shoe Warehouseman.

INDIAN SILKS A SPECIALITY.

KAFFIR TRUCK, &c., &c)

BARBERTON.

P.O. Box 16.
Telegraphic Address: "NARASOO."

Subscription Rates.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal)	12/6.
Half Yearly	7/6
Quarterly	4/-
Yearly Subscription (South Africa)	
European and India	17/-
Half Yearly	9/-
Quarterly	5/-

Swami Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : : :
Collection of his : :

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master"; his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago; all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America and India on Gnan Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga, Vedanta and Hinduism; selections from the eloquent, stirring and inspiring speeches he gave in reply to addresses of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Colombo to Almora, on his return from America; a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to friends; and a selection from the beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the seer.

DETAILED CONTENTS:—The Song of the Sanyasin; My master I; Address at the Parliament of Religions; Reply to Addresses of Congratulations from Madras and Calcutta 64; Karma-Yoga 90; Metaphysics in India. Re-incarnation 119; Immortality 120; Is the Soul Immortal? 137; The Freedom of the Soul 168; Maya and Illusion 184; Maya and the Conception of God 210; Maya and Freedom 229; The Real and the Apparent Man 246; The absolute and Manifestation 271; Unity in Diversity 298; The Cosmos: The Microcosm 313; The Cosmos: The Microcosm 328; Realization 349; the Ideal of a universal Religion 379; God in Everything 408; Bhakti or devotion 424; Vedanta 448; The Vedanta in Indian Life 504; The Mission of the Vedanta 532; The Sages of India 564; Christ, The Messenger 593; The Relation of Buddhism to Hinduism 615; The True Method of Social Reform 649; The Reform of Caste 650; Education on National Lines 659; The Conquest of the World by Indian Thought 644; The Himalayas 650; Max Muller—A Vedantist 653; Japan 657; To a Friend 660; The Hymn of Creation 664; And let Shyama Dance there 666; To the Awakened India 671.

Cloth bound, Price, 5/- Post free.
Apply to G. A. NATHAN & Co.,
PUBLISHERS, ESPLANADE, MADRAS.

Printed and Published by
V. MADANJIT, International
Printing Press, Phoenix, Natal.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 17th February, 1906.

No. 7.

P.O. Box 128.

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS AND
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

ભાડિ આપવાનાં છે.

ફરેન્ચ એવન્યુમાં સારી નગરમાં આવેલું
એવન્યુ હોટેલ તથા પ્રિન્સ એડવર્ડ સ્ટ્રીટમાં
મોટર કુ હાઇ બાઇલ્ડનાં, મોટીજ વિગેરે
માટે ઉપયોગનું છે. ભાડું સરસું. નીચેને
સીરનામે જણાવો.

હાથિ, લાલ રંગનો ચીરટ બનાવવાનો
તમાકુ હાથેનાં વેચાતો લેવાનો છે.

કેપ સ્ટુટ ફીશ: આવી પેંદાણી છે જાવ
બજાર પ્રકારનાં તેમજ હાલતા, મુગાં અને
વિભાવતરી સર્વે જોરાઈના બરનો માલ આવી
પુલો છે અને ધરાઈને અરજ કરવામાં આવે
છે કે આજળ જેમ જોરડા મેલહતા તેવીજ
સીતે જોરડા મેલહી ઉપકાર કરતા રહેશે.

જાલ્હોય સોરાબજી બ્રદર્સ.

૧૧૦, ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

TO LET.—Those well-situated pre-
mises, "AVON HOTEL" in First Avenue
and a Large Warehouse in Prince
Edward Street. They can be used
either as Workshops, for Meetings,
or any purpose. Rent cheap.

Rice, Dholl, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Gulls,
Milk, Tobacco, Cape Snook,
Fish, Skins of various kinds, &c.

And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates.

JALBHAY SORABJEE BROS.,

110 Field Street, Durban.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 61.

Tel. Add. 1 "POURBANDAR."

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચંડ ને કમીશન
એજંટ.

નેક્સ ૬૬. ૧૩૫, ક્વીન સ્ટ્રીટ,
ડર્બન.

Telephone 864.

SUN BRAND

Tobacco Works,

132 Queen Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
BOER TOBACCO

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88.

Tel. Address: "Pourbandar."

Telephone 864.

સરસો અને ઉચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાટ્રા ચીરટ બોર
વિર્જીનિયા ટોબાકો શેગ અને અન્ય
સર્વે જોરાઈના બરનો માલ આવી
પુલો છે અને ધરાઈને અરજ કરવામાં આવે
છે કે આજળ જેમ જોરડા મેલહતા તેવીજ
સીતે જોરડા મેલહી ઉપકાર કરતા રહેશે.

સન. બ્રેન્ડ ટોબાકો હાઉસ.

૧૩૨ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.

ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &c., TO LET.

APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 865

**EAST INDIAN
TRADING Coy.**

GENERAL MERCHANTS
and Direct Importers of all
kinds of GROCERIES, Soft
Goods, etc., etc.

102 Queen Street,
Durban.

P.O. Box 88.

Telephone 864.

Tel. Address: "POURBANDAR."

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન
Fortnightly Steamer
ફર પદર ફક્કાડ મુખ્ય જનારી આગબોડ.
For BOMBAY, Direct.

રવીમર મુલતાન તાં ૧૮ મી ફેબ્રુઆરીના ઉપડશે.

જનરલ તાં ૧ લી માર્ચના

ફેબ્રુઆરી તા. ૧૫

ઉપલી આગબોડમાં ખલાસી દેલી છે, જ્યાં નીચે ફાલકામાં છે અને જીવન પાણી વિગેરેના બધા ચારો ખડોખડો છે, હિંદુ મુસલમાનોને મટે અલગ અલગ છે. ઉપલી આગબોડો દુબેચાં દેમસર આવી દેમસર ઉપલી દેમસર પહેંચે છે. પારત નારાઓ વિચાર કરી કામ કરે છે તેથી પાછળથી ફેરાન ચાલુ ન પડે. પધારે જનર નીચે હમિયે ઠેકાણે નવા ટાઈમટેબલ ઉપાય છે તે મંગાવવાથી મળશે. મેહરબાની કરી ખ્યાનમાં રાખજો કે રવીમર સેમાલી, મુલતાન, બુનદુસરાત, જનરલ, કેસર ને રેઈન્કામમાં ખલાસી દેલી છે જ્યાં ફાલકામાં છે અને જીવન પાણી વિગેરેના ખડોખડો છે. હિંદુ મુસલમાનો સારા અલગ અલગ છે અને જનવાર બદલવું નહિ પડશે. ફક્કાડ ફેરવાઈ જાય છે કે ઉપલી આગબોડમાં ખલાસી ગેરા છે પણ તેમ નથી.

ઓસમાન અહમદ.

અમરીન ખીલ્દીજ, એ ઓર
પી. ઓ. બોક્સ ૧૨૬, ડરબન.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન.

મારિનર ઓર.
ડરબન.

ADAM H. G. MAHOMED, ESTATE OWNER.

LANDED PROPERTY
BOUGHT AND SOLD.

HOUSES TO LET.

"NOOR BAGH," 8 KLOOF STREET
CAPE TOWN.

TELEGRAMS
"ADAMCOOL," CAPE TOWN.

P.O. BOX
441.

ઈં અબુમકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOUBAKER"

E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,

નોં. ૪૩૪ 434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ ઓર.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Bibs,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frocks,	Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો

હાથેકર છપ્પારદાર્સ,
પી.એમ.બર્ન, નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2as. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses, Re. 3, 2as. post free.

EVERY-DAY DOUBTS & DIFFICULTIES
(In reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition), Re. 1, 2as.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition, Re. 1, 2as. post free.

SHEET SPECIMENS OF THE GREAT ORA-
TORS, Vols. I and II.—Help to write idiom-
atic English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Re. 2,
2as. post free.

WORDS OF THE WEEK (In Nature,
Art and Science), Re. 1, 2as. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 106 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

રૂપરંજન લાલમુકત.

ગુરુત્વ વેલ્યુનુંજાતું, કાક
માખું કોલેક્ટરપણું. ડિરેક્ટર
ન અકસેપ્ટેડ્ડકેસનાં અલમકેસપ
બે. ડિરેક્ટર કોલેક્ટરનાં પીરિન
પણ ડિરેક્ટર, પીરિન, કોલેક્ટર.

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, DHOLL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN.

Tel. Address: "PABULAN," Box 232.

TAYOB HAJEE KHAN MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers

208 Chareb Street, Pretoria.

P.O. Box 357. Tel. Add: "Tayob."

INDIAN AFRICAN LINE.

Calcutta

Direct.

'JAMALPUR,' March 1st.

सीधी कलकत्ता जानेवाली स्टीमर.

"जमालपुर" ता १ ला मार्चचे उपदे गी.

यह स्टीमरमें खासगी मुसाफरोंके लिये अच्छा बन्दोबस्त करनेमें आया है. पासेजरो अपनी मुहाफरी वरी मजेसे और खान्तिसे करते हैं. सगवड बरतम प्रकारसे की गई है, इसलिये कलकत्ताके सत्तावालों तरफसे सर्टिफिकेट पा चुके हैं. दुसरी कम्पनीकी स्टीमर कई कई बन्दर करती जायेंतें पासेजरो तकलीफ पातें है, ऐसी तकलीफ इस स्टीमरमें नहीं है और आदमी भारामसे देता जा सकते हैं. उपरान्त खलसी भी यह स्टीमरमें इन्डियन है.

यह कम्पनीकी सभी स्टीमरमें अच्छा बन्दोबस्त करनेमें आया है. विशेष खपरके लिये निचे लिखे पते पर एजन्टोंसे मिलनेसे मालूम होगा.

दीवाल बोलवे कुं०

पोस्ट.

वी. इमाहीम इस्माइल कुं०

नां. ११४, ११६ और ११८ कमरसीयल रोड, बर्मेन्.

बोक्स नम्बर १२५.

উল্লেখ্যতানী সীধী স্টীমর.

"জমালপুর" তা ১ লা মার্চের উপদী গতি. আ স্টীমর উদ্যোগী আলনী হোবাখী ওলদী পছোমি.

আ স্টীমরমা মুসাফরোনে মাতে আস সগবড বরতমা আনী ও তোখো মুসাফরোনে মজা আরাখী. জবানী সারী ও ও, অখাসী দেশী ও, ওখো খীজ স্টীমরো দরেক খাঁদর ওরতী ওতী হোবাখী খাংগে বখতে দেস পছোমি ও ওসারে আখারী স্টী মরো অখাখী ওখাখী পরখারী খিঁদুস্থান ওতী হোবাখী খোখী মুতমাং খোখী ওকাসী, ওখু খীগত মাতে নীয়েনে সরতাখে অখর ওকাসী.

দীওয়াল বোলবে কুং

পোস্ট.

খী. ইমাহীম ইসমাঈলী কুং

নাং. ১১৪, ১১৬ ওনে ১১৮, কোমরসীয়ল রোড, বর্মেন্.

বাক্স খো ১২৫.

மேற்கண்ட ஸ்டீமர் மிகவும் உறுதியானதும், கிஸ்ஸாஸ்தும், துட்டத்தில் அதிக வேகமும் ஜவங்கன் இருக்க சலிக்கேயமுமானது. இந்த என்னும் மாக்கலம் மாதம் உ கல்கத்தாவுக்கு இங்கிருந்து பாகிஸ்தான் ஏற்றிச்செல்லும்.

இது பாகிஸ்தான் ஏற்றுமதிக்காகச் செய்யப்பட்டுள்ளது. ஜவங்கன் தொந்திரவன் லி வசிக்கத்தக்கது. இந்த ஸ்டீமருக்கு கல்கத்தாவில் பலமான கர்ட்டிபெக்ட் கிடைத்திருக்கிறது. அநேக பிரயாணிகள் சிறு அப்பல்களில் ஏறி அதிக கஷ்டமடைகிறார்கள். அவ்விதம் போவதில் கஷ்டமேயொழிய செலகரியம் இராது. எங்கள் ஸ்டீமரில் வரும் பிரயாணிகளுக்குக் கஷ்டமில்லாமல் இந்தியா கொண்டு செர்ப்போம்.

எங்கள் கப்பலில் வேலைபார்ப்பவர்கள் எல்லோரும் இந்தியர்கள். இந்தக்கம்பெனியின் ஸ்டீமர் இங்கிருந்து மாதாந்தரம் கல்கத்தாவுக்கு நேரே போகும். பிரயாணிகளுக்கு உபசரிப்புடன் இடக் கொடுக்கப்படும். மற்ற முக்கிய காரியங்களுக்கு அடிவிரண்ட எஜன்டாருக்கு எழுதித்தெரிந்துகொள்ளலாம்.

டெவாங் அண்ட் கோ,

புவிண்டு,

டர்வன்.

சி. இராஜம் இஸ்லாமியல் அண்ட் கோ,

கே. 114, 116 அன்ட் 118.

கமர்ஷியல் ரோட், டர்வன்.

பாக்ஸ் கே. 125.

W. F. JOHNSTONE,**DURBAN, NATAL, P.O. BOX 188.**

JOHANNESBURG

P.O. BOX 1869.

Timber Merchant, - -
Builder and Contractor.

આહકોને વિનંતી.

મહ સાલનું લવાજમ ને આહકોની
જસે બાકી રહેલું હેય તેમણે મોકલી આપ
જ ને. મરવી.

A. E. Chotabhai,
General Merchant,First-class Goods of all description
suit all tastes.Corner Commissioner and Rissik Sts.,
Box 38,**KRUGERSDORP**

TEL. ADD.: "CHOTABHAI."

એ. ઇ. ચોટાભાઈ,

જનરલ મર્ચન્ટ.

પહેલા નંબરનો માલ. ફરેને પસંદ પડતો.
ફરેનર કમીશનર અને રીસીક સ્ટી.
પી. બી. ૩૩. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ ચોટાભાઈ.
ક્રુગરસડોર્પ.

CAPE DRY FISH

of all kinds at cheapest rate.

Also

Cape Snook Fish,

Wholesale and Retail.

A. HALIM,

23rd Street, Malay Location,

Box 5923 JOHANNESBURG.

Established 1884.

C. P. LUCHERAM,**Silk Merchant and . . .**

. . . Direct Importer

—OF—

Indian and other Oriental Merchandise

—FROM—

INDIA, CHINA, JAPAN,
MOOLTAN, MADRAS, MALTA,
TENERIFFE, CEYLON, &c.

HEAD OFFICE AND STORE:

10 Orphan Street, CAPE TOWN.

Telegrams: "LUCHERAM" CAPE TOWN.

Branches:

JOHANNESBURG (P.O. Box 4081.)
PORTSEA, Mutton House, 243 Church St.
(P.O. Box 224.)
DULAWO (P.O. Box 486.)
SABERATON, SALISBURY, KIMBERLEY.

All Orders and Enquiries forwarded to any
of the above addresses will have prompt
and careful attention.

R. PEERKHAN,**Manufacturer of Steel Trunks, Ceilings,
and various kinds of Tinware.**

All kinds of

Tobacco, Snuff, Tea, Coffee, Cocoa, and Jam Tins, from 1-oz. to 12-lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Kettles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles,

SAUCEPANS and FRYING PANS.

Native Pass Boxes, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 880, JOHANNESBURG.

નોટીશ.

હું નીચે સહી કરનાર સર્વે લોકોને
નમ્રતા પુર્વકે ખબર કરું છું કે મુલે
માન આગ્રહને લીખુભાઈ દયાળજી
મલીઆ બનેના પંતીયાળામાં—
ને પ્રથમ ભાગીદારના નામથી રાને
૧૯૦૪ના એપ્રિલ માસમાં જે રોજ
ગાર ખાદ્યો હતો તે જે રોજગાર
સફરકુ પંતીયાળામાં પણ રાને
૧૯૦૫માં "લીખુભાઈ દયાળજી
મલીઆ એન્ડ કુલો" ના નામથી
આજ રાખ્યો હતો, તે પંતીયાળુ
રાને ૧૯૦૫ના ડીસેમ્બર તા. ૨૬ના
રોજથી છુટક થાય છે. તે છટકા
નામથી ચાલી આવેલો રોજગાર
હવેથી મારે પેતાને અર્થ ને જોખમ
છે. વિશેષમાં આહકોએ નોંધવું કે
પંતીયાળા રોજગારની તમામ ઉધ
રાણી મેં ખડી લીધી છે એટલે
નીચેની સહી શિવાય કોઈપણ
રસીદ હવે પછી આગલાં દવાને
મુક્ત કરતી નથી.

લી. લીખુભાઈ દયાળજી

નેહાલખર્જ

મળીઆ.

તા. ૨૨-૧-૦૬.

PARSI MANCHERJI,
MERCHANT & IMPORTER.

Up-country Orders carefully and promptly
executed. Full details will be given through
correspondence.

Telegrams: "MANCHERJI."

P.O. Box 1036, CAPE TOWN.

M. A. Karodia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Soft Goods

Box 3598.

**41 Market Street,
Johannesburg.****B. P. EBRAHIM & CO.**

Mattress Makers, Wholesale Importers,

Dealers in Bedsteads, Soft Tickings,
Mattress Cases, Feather Pillows, &c.

Market St. (West), Box 1120, Johannesburg.

E. EBRAHIM & Co.,General Dealers,
Wholesale and Retail.

ઇ. ઇબ્રાહીમની કુ.

હાલસેલ ને રીટલ મરચંડ.

Corner BURGESS and MARKET STREETS.

STANDERTON.

Box 27. Telegraphic Address "EBRAHIM"

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,

હાલસેલ અને રીટલ મરચંડ.

**Market Street, Box 44,
HEIDELBERG.**

Branches:

Pietersburg, Box 24. Nigel, Box 43.
and at Volksrust

(as BHYAT BHAPHA & Co.)

Tel. Address: "BHYAT"

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, 17TH FEBRUARY, 1906.

No 7

Contents.

EDITORIAL COLUMNS:—	
Transvaal Indians and Permits	89
Indentured Indians and Passes	89
Johannesburg Trans and Indians	90
Dr. Potter's Report	90
OTHER ARTICLES:—	
Dorban Mahomedans	90
Transvaal Permits	90
Johannesburg Trans and Indians	91
Notes on Current Topics	91
Money Awaiting Claimants	92
Things Seen	92
Indian National Congress	92
Our Weekly London Letter	92
Facts and Comments	95

Indian Opinion

SATURDAY, FEB. 17TH, 1906.

Transvaal Indians and Permits

THE lot of the British Indian in the Transvaal is undoubtedly very uncertain and very unhappy. The letter we reproduce in another column, addressed by the Chairman of the British Indian Association to the Colonial Secretary of the Transvaal, is painful reading. The permit regulations in connection with Indians have been changed from time to time, much to their inconvenience. The latest instance, however, is in the nature of a "surprise packet." The regulations referred to, in the letter in question, according to Mr. Abdul Gani, have been sprung upon the community without any notice, and these regulations are, if the information given to Mr. Abdul Gani be true, applicable to all Indians. The result will be that those who have arrived in South Africa, without notice of any such regulations, will be adversely affected. Natal may afford them no protection, nor may the Cape. They will have come with the deliberate intention of entering the Transvaal, and if the regulations in question are to be enforced, and are to have a retrospective effect, they will cause illness, trouble, expense, and worry to the persons concerned. The least that one expects in a British colony, or any British dominion, is that laws are framed with due deliberation and after fair warning. Even the self-governing colonies of the Cape or Natal, when they passed the Immigration Restriction Laws, gave fair warning to the people concerned, and then, after the legislation was passed, it was not rigorously enforced immediately. They gave the steamship companies, and the community affected thereby, time to study the legislation in its actual working.

The Cape authorities have only just given notice of their intention to fully enforce the laws, that is to say, two years after they were passed. In the Transvaal, they evidently believe in "rushing" things. The Peace Preservation Ordinance is a relic of the martial law period, and therefore, gives arbitrary authority to the Government. The use of such authority, during the period of war, is often justifiable, but when there is peace in the Transvaal, to invoke the assistance of that Ordinance against an inoffensive community, in the manner described in the letter to which we have referred, savours very much of Russian methods rather than of methods that are associated with the British constitution. When we come to examine the regulations themselves, they are without doubt very irksome. The age of minority for children seems to have been suddenly reduced to under twelve years, and henceforth orphans, whose relatives may be settled in the Transvaal, will not be allowed to enter the Transvaal at all. Moreover, in the regulations, instead of the same official examining the witnesses who may be produced in support of the claim of a refugee, the authority to do so will be relegated to magistrates in the various districts, and all refugees, even after investigation is completed, will have to go to Pretoria in order to perform the mechanical act of receiving their permits. His Excellency, Lord Selborne, said only the other day to the Indian deputation that all restrictive regulations had to be reasonable in order to be acceptable and effective. Can such regulations as these, by any conceivable stretch of the imagination, be held to be reasonable?

Indentured Indians and Passes

In our issue of the 20th ult., we reproduced from the *Times of Natal* a summary of a report of certain proceedings which were taken against twenty-five Indians, who were accused at Maritzburg, under the Immigration Law, with being without passes outside a radius of one mile from their employers' premises. These prosecutions have about them certain features which cannot be ignored, and we draw the attention to the Protection of Immigrants Bill, which is now before the House of Commons. We are told that the prosecution was undertaken "as a reminder to employers," and that the reminder took the shape of "an organised raid on the lawless habit of carrying passes outside a radius of one mile from the employer's premises." These are the facts, as reported by the *Times*, and a number of private householders were the

sufferers, either through their lack of knowledge of the law or the disobedience of their servants. One of the employers at the trial, in giving his evidence, confessed that he was not aware that it was necessary for Indians to carry passes. This was considered a test case, and the Magistrate found the Indians guilty, and imposed a light fine.

This is, undoubtedly, a case of excess of zeal. We fail to see the slightest justification for the proceedings. The employers did not want them. The Indians were inoffensive, unless their very sight in the street was an offence to the myriads of the law. We consider, with due deference to the Magistrate, that his decision is wrong, and that the Indians should not have been convicted. It is true that the section is worded vaguely, but its meaning becomes perfectly clear the moment its object is examined. The whole of the section in question is intended to protect the employers against desertion by their servants. It is not obligatory on the Indian to carry passes, nor on the employer to give them. The section reads "it shall be lawful for every person entitled to the services of any Indian immigrant, or for any servant of such person, or for any constable, to apprehend without a warrant such immigrant being found at a distance of more than one mile from the residence of the person in respect of whom his services shall be due without ticket of leave signed by the master or some person duly authorised."

Now it is quite clear that neither a servant of an employer nor a constable can, on his own account, arrest an indentured immigrant, except upon information from the master. It is quite possible to conceive cases in which an Indian immigrant may be lawfully without the mile radius on his master's business. Nowhere does the law mention that an Indian immigrant has to be armed with a ticket of leave when he is sent on an errand by his master. Moreover, such an immigrant has to be in possession of a ticket only during the time when his services are due, as will appear clearly from the words underlined in the section we have quoted. We think, therefore, that the proceedings were entirely unwarranted, that the police had no authority to arrest the persons, and that the conviction, if the above reasons be correct, was quite wrong. It is, therefore, we believe, the paramount duty of the Protector of Indian Immigrants to bring a real test case, and obtain the ruling from the Supreme Court so that the mischief done may be avoided in the future; and if the Protector will not resolve his duty, it is, we think, for the Indian community to see that their helpless

countrymen are saved more molestation arising out of the interpretation sought to be placed upon the law by the police at Pietermaritzburg. If the conviction be allowed to stand, the position of the poor indentured Indians will be simply intolerable. To imagine that waiters, cooks, and other domestic servants serving their masters on the fierca, may not, without a ticket of leave, go for instance to the beach on Sunday, is monstrous. Such a state of things should be remedied without delay.

Johannesburg Trams and Indians

Town Clerk, Johannesburg, by the Chairman of the British Indian Association at Johannesburg, with reference to the proposed regulations for the use of the electric tram cars by coloured people. We have no hesitation in endorsing Mr. Abdul Gani's plea. The recommendations made by the General Manager are very arbitrary, and the fact that they have been withdrawn temporarily need not lull Indians into a false sense of security, for they have been withdrawn, not because the Town Council is actuated by any greater regard for Indians than the General Manager, but because the time, so it is said, is not ripe, as the tram cars are not to run for some time. The use of the public tram-cars in Johannesburg, as elsewhere, is a question, not merely of sentiment, but of pecuniary importance. Indian business men, and other coloured people, have as great a right to public conveyances as any other community of Johannesburg. They form part of the body politic; they are called upon to bear the burdens of citizenship by way of payment of taxation, etc., and the Johannesburg municipality finds it difficult to deprive them of the right of using the municipal tram-cars. Any regulations that may be passed will have to be sanctioned by the Lieutenant-Governor; and let us hope that, should the regulations, to which we have drawn public attention, be ever sent to His Excellency, he will have no hesitation in exercising his right of veto.

Dr. Porter's Report

IT IS A MATTER OF common knowledge among our readers that the Indian in South Africa is uncared for and left severely alone—except by the tax-collector—until he comes into competition with the European as a trader. The recent Broomfontein meetings are an instance of this. When that psychological moment arrives, the Indian is overwhelmed by an avalanche of condemnation, and any charge, however baseless it may be, is good enough to fling at him. The very first charge,

almost invariably, is that he is grossly insanitary; indeed, it would appear that he had the monopoly of insanitation in South Africa. But we doubt whether any charge has been brought against him so serious as the state of affairs revealed by Dr. Porter in connection with the European primary schools at Johannesburg. Not only are practically all the schools, according to the report, deficient as regards lighting and ventilation, but the sanitary accommodation in practically every instance is totally inadequate, and sometimes disgraceful and dangerous. So serious is this, in Dr. Porter's opinion, that he would like to have several schools closed, and only refrains from recommending this drastic step in view of the interference it would mean with the children's education. It is unpleasant reading, especially since by the virtuous indignation of prominent anti-Asiatics against the Indian, they have—like Mr. Pecksniff—put themselves and Europeans generally on a very high sanitary plane. We do not hold up the average Indian as a model of sanitation, but those who are so ready to charge the Indian would do well to remember that fearless reports like this of Dr. Porter show, at least, that insanitation is not altogether on the one side.

Durban Mahomedans

Congratulate the Sultan

During the special service on the day of the Eidul Baha, on last Monday, the Mahomedan Congregation in the Grey Street Mosque, on the motion of Mr. Osman Ahmed, unanimously resolved to cable a message of congratulation to His Imperial Majesty the Sultan of Turkey. Accordingly, the following cable communications subsequently passed between Mr. Osman Ahmed, of Durban, and the First Private Secretary to His Imperial Majesty the Sultan:

From Osman Ahmed to Private Secretary, His Imperial Majesty, Sultan of Turkey, Constantinople.

Natal Indian Mahomedans tender humble Iduddoha congratulations to Khalifatul Momeneen and pray for choicest blessings.

A reply has been received in French from His Excellency Tahsin Pasha, First Private Secretary which, translated into English, is as follows:—

From Yildiz to Osman Ahmed Effendi, Durban.

Telegram received. By the Imperial command I have pleasure to inform you that the congratulations you sent on behalf of the Mahomedans of Natal, on the occasion of the "Bairmo" have been submitted before the Imperial Throne, and have given the highest satisfaction to His Majesty.

Transvaal Permits

British Indian Association Protests

The following letter has been addressed to the Colonial Secretary, Pretoria, by the Chairman of the British Indian Association:—

Sir,—My Association has been informed from various sources that, after the change of the Permit Office, the following innovations have been made, without any warning to the Indian community, whether through my Association or otherwise.

1st. The age of minority of children, who may wish to enter this country, has been reduced from under sixteen to under twelve.

2nd. Affidavits of guardians are not accepted; that is to say, only those whose parents are residents of the Transvaal, are allowed to come.

3rd. Witnesses for refugees outside Pretoria are now being examined by Resident Magistrates in the various districts, with the result that the applications of many refugees have, for the present, been indefinitely hung up.

My Association respectfully protests against the Indian community being thus taken unawares, with reference to the above innovations. My Association has, as a rule, been, at least, kept informed of any contemplated changes, and in some cases, the Government have been good enough to even consult my Association. It has come to my Association, therefore, as a disagreeable surprise, that serious changes affecting the Indian community have been made in the Permit Regulations, without any notice whatsoever, and then, too, the Indian community is allowed to know these things only through actual instances.

As to the innovations themselves, it is submitted on behalf of my Association that they are calculated to do very serious harm to the community. It is difficult to understand why the age of minority has been still further reduced. My Association invites your attention to the fact that nowhere else in the British dominions have the children under sixteen been prevented from entering British dominions where their parents have been allowed the right of entry.

It is a matter of the gravest importance to the Indian community that the domiciled Indians should be able to bring in their children without any difficulty. Why a child of thirteen years or fifteen years should, for instance, be prohibited from joining his parents, and receiving, say, his education under them, it is difficult to understand. My Association further draws your attention to the fact that the rule does not apply to the non-Asiatic communities in the Transvaal.

As to the second innovation, hitherto orphans have been allowed to join their guardians. Under the new rule, such children will be prevented from entering the Transvaal. My Association need hardly point out that such

Money Awaiting Claimants

The following monies are lying in the hands of the Master of the Supreme Court of Natal with reference to estates mentioned hereinbelow.

	£	s	d
Dawjee Suliman			
A. H. Hooren	7	15	5
Durban Brick, Tile and Sanitary Ware Company			
Dada Abdoola & Co.	2	18	7
Jawad Butahim Mohamed			
Creditors generally	6	11	3
Kuppasani			
Unknown	1	3	6
Paruk Mahomed Mooragjee			
M. L. Lalagie	2	6	0
Mataj Barosa			
Unknown	1	3	6
Kaibowon and Chitaman			
Unknown	1	18	3
Charley (Indian)			
Unknown	70	18	10
Dawjee Hassan			
Unknown	144	2	4
Essackjee Mahomed (a Lunatic)			
Unknown	16	0	6
Hassen Ali			
Unknown	3	12	0
Hossen Kader			
Unknown	37	0	0
Lalla D. A.			
Suliman Dawjee (Insolvent)	7	15	5
Meeran (Indian)			
Unknown	51	7	5
Seshanul (Indian woman)			
Unknown	5	2	0
Sigh Nahamdy			
Unknown	18	0	3
Wanker Moosa Dawjee			
Unknown	59	1	1

Things Seen

By the "Natal Advertiser"

Another Shattered Dream

The man leaned on the open window and looked morosely out. The night was hot and sultry, but there was not a cloud in the sky, and the full moon overhead filled the whole street with light.

Right over the way rose the tower of the Indian Mosque, with the palm-trees in its courtyard showing every single leaf against the moonlight. Up in the tower twinkled one solitary lamp, as though some ghostly muzzin were calling the shades of the departed to prayers.

On every side the blank white walls showed a death-like surface to the moon. Here and there some closely trellised window flashed forth a point of light, but never enough to do more than to suggest something of mystery.

An aged Indian, with hair and beard as white as snow, came out of the shadow and crossed the courtyard with dull shuffle of slippers. He carried with him a lamp, which seemed lighted out in the open, but showed like a dead eye as he turned into the shadowed under a low

down the street, and he met at the corner by the one-eyed calendar or the young man with the cream tarts. A sailor came lurching along the road and ran up against some one in the shadow. A sound of scuffling followed, and a volley of oaths.

"Bro— boss up, Sammy —"
It was only Grey Street, after all.

Twenty-first Indian National Congress

Benares, 1905

The Chairman's Speech

South African Resolution

The Indian papers to hand bring accounts of the proceedings of the Twenty-first Indian National Congress at Benares during the closing days of last year, under the Presidency of Mr. G. K. Gokhale, C.F.E.

There were some 750 delegates present, and the number of visitors averaged over six thousand. Amongst the delegates was Mr. V. Madanjit, who moved a resolution regarding the status of British Indians in British Colonies. The proceedings of the Congress were most orderly, and the speeches moderate, clear and convincing. We have only space to give a summary of Mr. Gokhale's opening speech, together with the text of the resolution proposed by Mr. Madanjit.

MR. GOKHALE, after expressing his appreciation of the signal honour conferred upon him in his being elected to preside that year, in the name of the Congress offered a dutiful welcome to the Prince and Princess of Wales. He also extended a cordial and respectful welcome to Lord and Lady Minto, pointing out that the temper of the people, so sorely tried during the last three years, calls for the exercise of wise and statesmanlike conciliation, if further estrangement between the rulers and the ruled is to be prevented. He then made a lengthy reference to Lord Curzon's administration and the partition of Bengal.

The Swadeshi Movement

Speaking of the Swadeshi movement, Mr. Gokhale distinguished it from the movement started in Bengal for the boycotting of British goods. The true Swadeshi movement, he said, is both a patriotic and an economic movement. The idea of *Swadeshi* or "one's own country" is one of the noblest conceptions that have ever stirred the hearts of humanity. As the poet asks

Breathes there the man with soul so dead,

Who never to himself hath said,—

"This is my own my native land?"

The devotion to the motherland, which is enshrined in the highest *Swadeshi*, is an influence so profound and so powerful that its very thought thrills and its actual touch lifts and out-rolls India needs to-day above

everything else that the gospel of this devotion should be preached to high and low, to Prince and to peasant, in town and in hamlet, till the service of the motherland becomes as overmastering a passion as it is in Japan. The *Swadeshi* movement, as it is ordinarily understood, presents one part of this gospel to the mass of our people in a form which brings it within their comprehension. It turns their thoughts to their country, accustoms them to the idea of voluntarily making some sacrifice for her sake, enables them to take an intelligent interest in her economic development and teaches them the important lesson of co-operating with one another for a national end. All this is most valuable work, and those who undertake it are entitled to feel that that they are engaged in a highly patriotic mission. But the movement on its material side is an economic one; and though self-denying ordinances, extensively entered into, must serve a valuable economic purpose, namely, to ensure a ready consumption of such articles as are produced in the country, and to furnish a perpetual stimulus to productions by keeping the demand for indigenous things largely in excess of the supply, the difficulties that surround the question economically are so great that they require the co-operation of every available agency to surmount them.

The problem is indeed one of the first magnitude. Twelve years ago, the late Mr. Ranade remarked at an Industrial Conference held at Poona:—"The political domination of one country by another attracts far more attention than the more formidable, though unfelt domination, which the capital, enterprise and skill of one country exercises over the trade and manufactures of another. This latter domination has an insidious influence, which paralyzes the spring of all the varied activities, which together make up the life of a nation." The question of production is a question of capital, enterprise and skill, and in all these factors, our deficiency at present is very great. Whoever can help in any one of these fields is, therefore, a worker in the *Swadeshi* cause and should be welcomed as such. Not by methods of exclusion but by those of comprehension, not by insisting on every one working in the same part of the field but by leaving each one free to select his own corner. By attracting to the cause all who are likely to help and not alienating any who are already working, and the difficulties of the problem likely to be overcome. Above all, let them see to it that there were no fresh divisions in the country in the name of *Swadeshi*. No greater perversion of its true spirit could be imagined than that.

Alms and Aspirations

After dealing with the practical points connected with *Swadeshi*, Mr. Gokhale referred to the aims and aspirations of India.

Year after year since 1885, they had been assembling in these gatherings to give voice to their aspirations and to formulate their wants. When the movement was first inaugurated they were under the influence of that remarkable outburst of enthusiasm for British rule, which had been evoked in the country by the great Viceroyalty of the Marquis of Ripon. That erst beloved of India's Viceroys was not content to offer mere lip homage to the principle that righteousness alone exalteth a nation. He had dared to act on it in practice and he had braved persecution at the hands of his own countrymen in India for its sake. Lord Ripon's noblest service to their country was that he greatly quickened the processes by which the consciousness of a national purpose comes to establish itself in the minds of a people. The Congress movement was the direct and immediate outcome of this realisation. It was started to focus and organise the patriotic forces that were working independently of one another in different parts of the country so as to invest their work with a national character and to increase their general effectiveness. Hope at that time was warm and faith shone bright, largely as a result of Lord Ripon's Viceroyalty, and those who started the Congress believed that by offering their criticism and urging their demands from a national platform, where they could speak in the name of all India, they would be able to secure a continuous improvement of the administration and a steady advance in the direction of the political emancipation of the people. Twenty years have since elapsed, and during the time much has happened to chill that hope and dim that faith, but there can be no doubt that work of great value to their national life has already been accomplished. The minds of the people have been familiarised with the idea of a United India working for her salvation; a national public opinion has been created; close bonds of sympathy now knit together the different Provinces; caste and creed separations hamper less and less the pursuit of common aims; the dignity of a consciousness of national existence has spread over the whole land. The record of political concessions won is, no doubt, very meagre, but those that have been secured are of considerable value; some retrogression has been prevented, and if latterly they had been unable to stem the tide of reaction, the resistance they had offered, though it had failed of its avowed purpose, had substantially strengthened their public life. Their deliberations had extended over a very wide range of problems; public opinion in the country was, in consequence, better informed, and the Press was steadily growing in authority and usefulness. Above all, there was a general perception now of the goal towards which they had to strive, and a wide recognition of the arduous character of the struggle and the immense sacrifice it requires.

Self Government

The goal of the Congress is that India should be governed in the interests of the people themselves, and that in course of time a form of Government should be attained similar to what exists in the self-governing Colonies of the British Empire. For better, for worse, their destinies were now linked with those of England, and the Congress freely recognised that whatever advance must be within the Empire itself. That advance, moreover, could only be gradual, as at each stage of the progress it may be necessary for them to pass through a brief course of apprenticeship before they were enabled to go on to the next one; for it is a reasonable proposition that the sense of responsibility, required for the proper exercise of the free political institutions of the West, can be acquired by an Eastern people through practical training and experiment only. To admit this is not to express any agreement with those who usually oppose all attempts at reform on the plea that the people are not ready for it. "It is liberty alone," says Mr. Gladstone in words of profound wisdom, "which fits men for liberty." This proposition, like every other in politics, has its bounds; but it is far safer than the counter doctrine, wait till they are fit. "While, therefore, they were prepared to allow that an advance towards their goal may be only by reasonably cautious steps, what they emphatically insisted on was that the resources of the country should be primarily devoted to the work of qualifying the people; by means of education and in others ways, for such advance. Even the most bigoted champion of the existing system of administration will not pretend that this is in any degree the case at present. Their net revenue was about 44 millions sterling. Of this very nearly one-half was now eaten up by the Army. The Home charges, exclusive of their military portion, absorb nearly one-third. These two, between them, account for about 34 millions out of 44. Then over 3 millions are paid to European officials in civil employ. This leaves only about 7 millions at the disposal of the Government to be applied to other purposes. Can any one, who realises what this means, wonder that the Government spends only a miserable three-quarters of a million out of State lands on the education of the people—primary, secondary and higher, all put together? Japan came under the influence of Western ideas only forty years ago, and yet already she is in line with the most advanced nations of the West in matters of mass education, the State finding funds for the education of every child of school-going age. We have now been a hundred years under England's rule, and yet to-day four villages out of every five are without a school-house, and seven children out of eight are allowed to grow up in ignorance and in darkness. Militarism,

service, interests and the interests of English capitalists,—all take precedence to-day of the true interests of the Indian people in the administration of the country. Things cannot be otherwise, for it is the Government of the people of one country by the people of another, and this, as Mill points out, is bound to produce great evils. Now the Congress wants that all this should change and that India should be governed, first and foremost, in the interests of the Indians themselves. This result will be achieved only in proportion as they obtained more and more voice in the Government of their country. They were prepared to bear—and bear cheerfully—their fair share of the burdens of the Empire, of which they were now a part, but they wanted to participate in the privileges also, and objected most strongly to being sacrificed, as at present, in order that others may prosper. Then the Congress asks for a redemption of those promises, for the equal treatment of Indians and Englishmen in the Government of the country, which has been so solemnly given by the Sovereign and the parliament of England. It is now three quarters of a century since the parliament passed an Act, which, the Court of Directors pointed out, meant that there was to be no governing caste in India. The governing caste, however, is still as vigorous, as exclusive as ever. Twenty-five years later, the late Queen—Empress addressed a most memorable Proclamation to the Princes and people of India. The circumstances connected with the issue of that proclamation, and its noble contents, will always bear witness to the true greatness of that great sovereign and will never cease to shed lustre on the English name. The Proclamation repeats the pledges contained in the Charter Act of 1833, and though an astounding attempt was made less than two years ago by the late Viceroy to explain away its solemn import, the plain meaning of the royal message cannot be altered without attributing what is nothing less than an unworthy subterfuge to a sovereign, the deep reverence for whose memory is an asset of the Empire. That the Charter Act of 1833 and the Queen's Proclamation of 1858 have created in the eyes of reactionary rulers a most inconvenient situation is clear from a blunt declaration, which another Viceroy of India, the late Lord Lytton, made in a confidential document, which has since seen the light of day. Speaking of our claims and expectations based on the pledges of the Sovereign and the parliament of England, he wrote:—"We all know that these claims and expectations never can or will be fulfilled. We have had to choose between prohibiting them (the Natives of India) and cheating them, and we have chosen the least straightforward course. Since I am writing confidentially, I do not hesitate to say that both the Government of England and of India appear

to me, up to the present moment, unable to answer satisfactorily the charge of having taken every means in their power of breaking to the heart the words of promise they had uttered to the ear. They accepted Lord Lytton as an unimpeachable authority on the conduct of the Government in evading the fulfilment of the pledges. They denied his claim to lay down that their "dreams and expectations" never can or will be fulfilled.

Their whole future, it was needless to say, is bound up with this question of the relative positions of the two races. The domination of one race over another—especially when there is no great disparity between their intellectual endowments or their general civilization—inflicts great injury on the subject race in a thousand insidious ways. On the moral side, the present situation is steadily destroying their capacity for initiative and dwarfing them as men of action. On the material side, it has resulted in a fearful impoverishment of the people. For a hundred years and more now, India has been, for members of the dominant race, a country where fortunes were to be made to be taken out and spent elsewhere. As in Ireland the evil of absentee landlordism has in the past aggravated the racial domination of the English over the Irish, so in India what may be called absentee capitalism has been added to the racial ascendancy of Englishmen. A great and ruinous drain of wealth from the country has gone on for many years, the net excess of exports over imports (including treasure) during the last forty years amounting to no less than a thousand millions sterling. The steady rise in the death rate of the country from 24 per thousand, the average for 1882-84, to 30 per thousand, the average for 1897-99, and 34 per thousand, the present average—is a terrible and conclusive proof of this continuous impoverishment of the mass of our people. India's best interests—material and moral—no less than the honour of England, demand that the policy of equality for the two races promised by the Sovereign and by Parliament should be faithfully and courageously carried out.

Concluding Remarks

After pointing out the immediate things on which they should record their views, Mr. Gokhale concluded a memorable speech in the following words:

I have no wish to underrate the difficulties that lie in our path, but I am convinced more than ever that they are not insuperable. Moreover: thereal moral interest of a struggle such as we are engaged in lies not so much in the particular readjustments of present institutions which we may succeed in securing, as in the strength that the struggle brings us to be a permanent part of ourselves. The whole life of a people, which is broader and deeper than what is touched by purely political

institutions, is enriched by failures, provided the effort has been all that it should be. For such enrichment the present struggle is invaluable. "The true end of our work," said Mr. Banade nine years ago, "is to renovate, to purify, and also to perfect the whole man by liberating his intellect, elevating his standard of duty, and developing to the full all his powers. Till so renovated, purified, and perfected, we can never hope to be what our ancestors once were—a chosen people, to whom great tasks were allotted and by whom great deeds were performed. Where this feeling animates the worker, it is a matter of comparative indifference in what particular direction it asserts itself and in what particular method it proceeds to work. With a liberated manhood, with buoyant hope, with a faith that never shirks duty, with a sense of justice that deals fairly by all with unclouded intellect and powers fully cultivated, and lastly, with a love that overleaps all bounds, renovated India will take her proper rank among the nations of the world, and be the master of the situation and of her own destiny. This is the goal to be reached—this is the promised land. Happy are they who see it in distant vision, happier those who are permitted to work and clear the way on to it, happiest they who live to see it with their eyes and tread upon the holy soil once more. Famine and pestilence, oppression and sorrow, will then be myths of the past, and the gods will then again descend to the earth and associate with men as they did in times which we now call mythical."

"Gentlemen, I can add nothing that may be worthy of being placed by the side of these beautiful words. I will only call to your minds the words of another great teacher of humanity who asks us to keep our faith in spite of trying circumstances and warns us against the presumption of despairing because we do not see the whole future clearly before our eyes:—

"Our times are in His hand,
Who saith 'A whole I planned,
'Youth shows but half; trust God: see
all, nor be afraid.'"

Indians in British Colonies

The following resolution was proposed by Mr. V. Madanji, seconded by the Hon. Mr. B. N. Sarma (Madras), and supported by Dr. B. S. Munji (Nagpur):

(a) That this Congress, while expressing satisfaction at the enactment by the Australian House of Representatives of a Bill to amend the law of immigration so as to avoid having the susceptibilities of the people of India, again places on record its sense of deep regret that British Indians should continue to be subjected to harassing and degrading restrictions and denied the ordinary rights of British citizenship in His Majesty's Colonies. The Congress would particularly protest against the imposition by the British Government of disabilities on the Indian subjects in the Transvaal and Orange Free State Colonies, which would not influence on them even under the old laws, in spite of declarations by His

Majesty's Ministers that the treatment of the Indian subjects of the King-Emperor was one of the causes of the late war.

(b) In view of the great part the Indian settlers have played in the development of the Colonies, the economic advantages both India and the Colonies have derived from their emigration, their admitted loyalty and peaceful and industrious habits, their useful and self-sacrificing services during the recent war, and above all the great constitutional importance of the principle of equal treatment of all citizens of the Empire anywhere in the King's dominions, this Congress respectfully but strongly urges the Government of India and His Majesty's Government to insist, if necessary, by prohibiting the emigration of indentured labour and adopting other retaliatory measures, on the recognition of the status of Indian emigrants as British citizens in all the Colonies."

Our Weekly London Letter

(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT)

London, Jan. 19, 1906.

The General Election

We are still in the throes of the General Election. Out of 670 constituencies in all, in Great Britain and Ireland, a little over one-half have elected their representatives, though the rest will have to pull before the month is over. Up to the hour of writing (Friday night, 19th January) the Liberals, so far as the result of the poll has been published, are literally sweeping the boards. Conservatives who have held the same seats for twenty or thirty years, either unopposed or, at best, feebly contested, and on whom has grown the belief that their constituencies are just as much their own as their ancestral acres or their family motto, have been sent to the right—about with a swiftness as bewildering to friends as to foes. Mr. Brodrick, the late Secretary of State for India, after representing Guildford, a Division of Surrey, for twenty years, has been unseated yesterday. Mr. Chaplin, the genial and sincere protectionist, who once held Cabinet rank and represented a division of Lincolnshire for no less than 38 years in unbroken succession, has lost his seat. No less than five Cabinet Ministers in the late Government, from the Premier downwards, have been thrown out, and cartoonists are showing them up as watching the debates in the House of Commons from the Strangers' Gallery. Mr. Balfour, the late Prime Minister, has lost East Manchester, which he held for the last twenty years, by 2,000 votes. The Liberals are carrying everything before them: with their opponents it is no longer a retreat but a rout and a disaster.

The Particular Election

(i) The three Indian candidates who sought Parliamentary honours, I am sorry to say, have been returned. Mr. Mullick's failure to win the seat

London borough of St. George's, Hanover Square, was a foregone conclusion. Long ago I asked an old Election Agent, of about twenty-five years' experience of the work, with regard to Mr. Mullick's prospects: and he answered me that the Indian gentleman might as well have thrown his money into the Thames. And so, in fact, he might. Mr. Mullick's attempt is considered as little less outrageous, since his success would mean something like a Prince's valet carrying away the Princess, instead of his master. For Belgravia, the very heart of the wealth and fashion of London, to be wooed and won by a man with an unfamiliar and unpromising name, and a complexion indistinguishable from black or brown: why, the very thought is maddening! St. George's, Hanover Square, is so sure a Tory seat that it is hardly ever even contested.

Sir Manchester's ill-luck is due to two causes. First, this sweeping, outward rush of Liberalism before which much doughtier knights have been emptying the saddle and made *hors-de-combat* to an extent as has not been known since the rout of the Tories at the election immediately following the passing of the great Reform Act of 1832. And, second, to his antagonist, Sir James Cornwallis, the Chairman of the London County Council, which body, according to the present political humour of the average Londoner, stands very high in popularity.

But the most serious loss, it is needless to say, is Mr. Naoroji's defeat at North Lambeth. It is due to causes which are abhorrent to all the canons of English fair play. In sporting language, he has been what is called, hit below the belt. He has been nursing this constituency for the last four and a half years, during which he has visited every one of the 6,000 homes that are in it, and personally canvassed every elector. Besides his natural enemy, the Tory, he had a Liberal rival, one Mr. Wightman, who had the unenviable notoriety of once splitting the Liberal votes in a neighbouring constituency. Mr. Naoroji stuck to his guns, however, to the last "like a Briton," when death removed poor Mr. Wightman from his path about a couple of months ago. He thus became then the only Liberal candidate in the field. And as there were two Tory candidates also on the opposite side, the consequent splitting of their votes meant a sure success to him. At the eleventh hour, however, the Liberal Association, which for years has been his relentless enemy, put forward a local man. He had been before the public before, representing Lambeth at the London County Council, when he topped the poll with a majority of over a thousand, a sure proof of the confidence the electors placed in him.

On being called upon to contest the seat in Parliament, he at once flung about a couple of hundred of his best men to canvass the constituency, in-

structing them further with an unprincipledness almost unparalleled, to din into the head of each elector four statements concerning Mr. Naoroji, which, however, were as far from truth as the North Pole from the South. The canvassers were asked to instil into the ears and judgment of each voter that Mr. Naoroji's great age (which was falsified into 93 and 94) precluded all idea of his ever being able to render continuous and substantial service to his constituents in Parliament; that once there, he would busy himself with India only, totally neglecting the work of North Lambeth which he simply wanted to make use of as a cat's-paw in order to enter the House of Commons. Third, that as Mr. Myer (the rival Liberal) had by far the best chance at the poll, it would be worse than criminal to jeopardise the Liberal success by withdrawing any votes from him. And, fourth, what little following Mr. Naoroji had, he had secured it by ways and means which were neither honest nor honourable.

Mr. Naoroji's great age and nationality lent themselves easily to swallowing items number one and two of the calumny sheet. There was an air of plausibility also as regards the third count, which made many a gudgeon who had not brain enough to think for himself to rise to Mr. Myer's bait; and the fourth was abruptly stopped by the immediate issue of writs for slander against those who had published the foolish libel. But all efforts were of no avail. The poison that was so sedulously disseminated to ruin his election did its fatal work with an unexpected completeness. Myer topped the poll with 2,162 votes and Mr. Naoroji came a bad third with only 755.

Well, I don't think I shall be doing my duty if, while writing on this General Election, I, as an Indian, should rest content by simply giving a surface description of an event round which our national destiny is inseparably entwined. Besides these three Indians there are any number of well-known Anglo-Indian friends of India trying to enter Parliament at this election. If your readers are in any way interested in their home politics, as unquestionably they are, they cannot but be aware that in the present upheaval of the political conscience of India, manifest in so many different ways, the most potent factor that agitates it is the question of our allying ourselves or not with the Liberal party in England in order to work out our civic salvation. Bearing in mind, therefore, how much Indian thought and patriotism are exercised on this question, I determined to collect all the evidence on the subject, and with that view put together all the addresses which our friends, both Indian and English, who are candidates for the new Parliament, have issued to their electors. And he there documents minutely what is all the more, when of the political faith of the candidate,

it would be worth examining what, if anything at all, he had to say about India and Indians. A collection of these, with some observations thereon, I shall include in another communication.

Facts and Comments

DISTRESS IN INDIA.—The drought in India continues to grow more severe. No less than 21,337,900 people are now employed on relief works.—*Reuter.*

BADLY EXPRESSED.—An Indian contemporary has the following: "We will not publish our next issue on Wednesday [after Christmas] for we wish our Staff and our Readers a good respite during Merry Christmas."

J. S. DOSE.—By all means send us your thoughts and criticisms, but please remember that our columns are not intended to be the medium for personalities. We always welcome criticism of an article, but we do not welcome remarks about the personality of the writer. We cannot publish your letter.

MRS. ANNIE BESANT delivered a lecture at the Town Hall, Benares City, recently, says the *Tribune*, on the pressing necessity of Technical Education in India. The lecture is interpreted as a prelude to the establishment of a technical Institute at Benares, which, in its turn, is the concrete expression of Mrs. Besant's latest views for India's future.

INDIAN MAILS.—The German East Africa Liner, *Sultan* sails direct for Bombay on 19th February.

The *Natoli* Direct Liner, *Umsinto* sails for Calcutta and Madras, transferring passengers at Colombo for Bombay, on or about 17th February. The *Unikazi* sails for same ports on or about the 24th inst. The *Unvolan* sails for Bombay, via Colombo on 17th. Messrs. King & Sons, West Street, Durban, are the Agents.

The India-African Liner, *Jamalpur*, will leave Durban for Calcutta on or about March the 1st. Messrs. B. Ebrahim Ismail & Co., Commercial Road, Durban, have the arrangements for Indian passengers.

SIR WILLIAM VAN HULSTEYN, in his electoral address at Veerville, is reported by the *Transvaal Leader* of the 10th inst. to have said as follows on the Asiatic question: "Dealing with the Asiatic question, Sir Wm. van Hulsteyn thought that the immigration of the Asiatic to the Transvaal ought to be stopped. (Applause.) The existing licences to Asiatics should be allowed to die out with the men concerned. These licences should not be transferable. No trading licence should be allowed to Asiatics, except in their locations or burars."

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીસ—શનીવાર, તારીખ ૧૭ મી ફેબ્રુઆરી, ૧૯૦૬.

અંક ૭

અકવાલિક પંચાંગ.

***

ખ્રીસ્તી-તા. ૧૭ મી ફેબ્રુઆરી તા. ૨૩ ફેબ્રુઆરી સુધી ૪૦ સં. ૧૯૦૬.

હિંદુ-માઠ વદ ૯ થી. માઠ વદ ૩૦ સુધી, સંવત ૧૯૬૨

મુસલમાની-તા. ૨૨ જુલાઈથી તા. ૨૮ જુલાઈ. સુધી ૧૩૨૩ હીજરી.

વાર.	ખ્રીસ્તી તારીખ.	હિંદુ તીથી.	મુસલમાની તારીખ.	સુર્યાસ્ય ક. મી. ક. મી.	સુર્ય અસ્ત. ક. મી. ક. મી.
શનિ...	૧૭	૯	૨૨	૫ ૩૯	૫ ૪૨
રવિ...	૧૮	૧૦	૨૩	૫ ૪૦	૫ ૪૧
સોમ...	૧૯	૧૧	૨૪	૫ ૪૧	૫ ૪૦
મંગળ...	૨૦	૧૨	૨૫	૫ ૪૧	૫ ૩૯
બુધ...	૨૧	૧૩	૨૬	૫ ૪૨	૫ ૩૮
શુક્ર...	૨૨	૧૪	૨૭	૫ ૪૩	૫ ૩૭
શનિ...	૨૩	૧૫	૨૮	૫ ૪૪	૫ ૩૫

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૧૭ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૦૬.

નાતાલમાં કાફરોનો ખાગવો.

પોલ ટેક્સથી ઉશ્કેરણી.

આજુ વરવમાં સરકાર તરફથી નખાવલા પોલ ટેક્સથી કાફરની લાગણી ઉશ્કેરણેલી છે તેવી અફવા આજ કંટલાક રોજ અમા સંજળાયા કરતી હતી. ગયા શનીવારે કાફરોના હુલડની શરૂઆત થઈ હતી. કંટલાક કાફરોની એક ટોળી રીચમંડની આજુખા જુના ખાગમાં તોફાન કરવાના ઇરાદાથી ભેળી થયેલી. આ ખાખતની પેલીસને કાંઈ થોડી વણી ખખર પડતા એક અમલદારની સાથે કંટલાક ઘોડેચાર અને કાફર પોલીસને લાખને તેની શોખને માટે નીકળી પડી હતી. મી. હોસકીંગના શર્ષ આગળ શુક્રવારની સાંજના એ હુકડી જઈ પહોંચી અને શક વાળી કાલ આગળ આવી પહોંચતા એક કાફર મારફત કંટલાક તપાસ કરી તપાસ ઉપરથી એક ટેકરી ઉપર કંટલાક કાફરો માહુમ પડ્યા. તેમની પાસે હતી લાકડીઓ વીંચેને કંટલાક અમલદાર કાફરોને કંટલાક કાફરોને તેમને ભેળા ખવાતુ કરણુ પુછ્યું

અને ખુશ થઈ હયાઆર મુજા દેવાનો હુકમ કર્યો. આ વખતે કામખમ અંધારાનો વખત થાવા આખો હતો. કાફરો ખુશ ઉશ્કેરાઈ ગયા હતા. અને "અમે રીસા નથી આપ વાના" એવી ખુમ મારી રહ્યા હતા. આ ટોળાને કંટલાક કાફરો ઇંડિયોટર મારફત સમજવવાનો પ્રયત્ન કર્યો. લશ્કરી હુકડી માંથી કંટલાકે અમા સંજળા નેતા તે વખતે કાફરોને વધારે ઉશ્કેર્યા વીના પાછા ફરવાની સલાહ આપી અને સવારે લશ્કર વધારે ભેળવી આ ખાખતમાં તપાસ કરવાની સુચના કરી. તે દરમિયાન ટેકરીને નીચે એક કાફર રને કંટલાકે હતો તેને ત્યાં લાવવામાં આવ્યો. આ કંટલાકે ખીખ કાફરોને સમજવ વવાતું કહેવામાં આવ્યું. પણ તે જોયો બોલવા લાગ્યો કે તરતજ અમા કાફરો ખુમ પાડી બેઠી હતા કે જે તું ગોરાઓની તરફેણમાં થાઈશ તો તને અમે મારી નાંખશું. કંટલાકે તો તેના ઉપર ધસારોજ કર્યો. આવી ઉશ્કેરણી નેવાથી છેવટે લશ્કરી હુકડીએ તે વખતે ચાલ્યા જવાતું વાજખી ધારણુ અને ટેકરી ઉપરથી કિતરવા લાગ્યા આ વખતે કાફરો ખુમો પકડતા તેની પછવાડે ચાલવા લાગ્યા અને સાંધે નહિં ગયા તેટલીમાં તો કાફર કંટલાકે ડાકી જવાનો ધસારો કર્યો. પોલીસ આ ધસારાની સામે રીવોલ્વરના અવાજ કર્યો અને મોટું રમખાણ ચાલુ થયું. આ વખતે ખરાબર અંધાર થયું હતું. રમખાણ બહુ જોરમંઘ ચાલ્યું. કંટલાકે કાફરો અને તુરંદ આખેરૂંંગ મરવા. સાર્વેન્ટ સીધ નને મોઢા જખમો પડ્યા હતા. આ હુલડમાં કંટલાકે કાફરો પણ મરવા છે. આ તોફાન ત્યાં કાફરોને મારફત લોની નીચે મુકવામાં આવ્યા છે હાલ રાંતી છે. ખજાખજો માંના કંટલાક પકડાયા છે. પોલીસ અને ઘોડેચારોને ખખતો સખત છે. ખજાખજો રોને પકડવામાં કંટલાક નેટીવો તરફથી પણ મદદ મળી છે. પોલીસીયરો અને ખીખ લશ્કરી અમલદાર તથા સીપાઈઓને ચેત વણી આપી તેપાર રખવામાં આવ્યા છે કે જોયો તેમની જરૂર પડે તરતજ ઉપરેખમાં લઈ રાકાય. આ ખજાખજો ઘોડા વખતમાં તદના બેલી જશે એવો સંખર છે ખજાખજો મરણુ પામેલા મી. હંડરના વખતે લશ્કરી હમલ્યા અને મેડિલમંની એમીડરોના હમલ્યામાં આવ્યું છે.

જોહાનેસબરગમાં વીજળાની ટ્રામ મારી ઉપર હિંદી પાસેજરો.

એસોસીએશનની અરજ.

જોહાનેસબરગની ટ્રામના મેનેજરે ટાઉન કાઉન્સીલને રીપોર્ટ મોકલ્યો છે તે અમે આપી ગયા છીએ. તેની ઉપર ખીટીશ ખન ડીઅન એસોસીએશને લખાણુ કંચુ છે તેનો તરફુમો નીચે આપીએ છીએ.

"મારી એસોસીએશન એમ માને છે કે જે દરખાસ્તો મેનેજરે કરી છે તે કરવામાં તેણે હિંદીની લાગણીનો જરાએ વીચાર કર્યો નથી. મારી એસોસીએશન એમ ધારે છે કે જે દરખાસ્તથી હિંદીઓની છાજ ખીલ કુલ રદ થાય તેમ નથી. મેનેજર કહે છે કે કાળા નોકરો જે પોતાના ધમ્પીની સાથે હોય તે ટ્રામના ઓપરા ઉપર બેસી શકે છે. આમ છે તો સ્વતંત્ર હિંદી શા સાર ન બેસી શકે એ સંખતુ નથી. મેનેજર કહે છે કે જે ખરાબર પેદાશ થાય તો ખાસ ટ્રામ ગાડી કાળા લોકોને સાર ચલાવવી. આ દરખાસ્ત નકામી છે કેમકે એથી કંઈ જેટલી સમજ કોરસએને મળે તેટલી કાળા લોકોને મળવાની નથી. અમારે સાર તથા કાળા લોકોને સાર ચાલુ મારીની પછવાડે એક ખીટ મારી જોડવી એ દરખાસ્તો માત્ર હિંદીઓનુ અખમાન કરવાની છે. મારી એસોસીએશન નમતાપુરક કહે છે કે જેટલી સમજ ટ્રામ મારીની ગોરાઓને છે તે લીજ હિંદીને મળવી જેમણે તે છતાં અખને એટલી સાધ છે કે હિંદીની સામે ગોરાઓની લાગણી બહુ છે તેથી અમે એવી દરખાસ્ત કરીએ છીએ કે કહી અંદરનો ખાગ માત્ર ગોરાઓને સાર રાખી બાકીનો ખાગ બખાઓને સાર ખુલ્લો મુકવામાં આવે તો ખસ થશે. ખર જોતાં તો અંદરના ખાગમાં પણ બે વીખાખ પાડવા હોય તો પાડી રાકાય છે. એટલે ઉમેર છે કે કાઉન્સીલ મારી એસોસીએશને કરેલી દરખાસ્ત મંજુર નાખશે. આ ખાખ તમાં મારે એમ પણ કહેવું જેમણે કે હિંદીઓ એમ માને છે કે હાલના કાપડા પ્રગણે તેઓને ટ્રામ મારી વાપરવાનો પુરો નથી. તેઓ ગોરાઓ અધુની સાથે જામ બાકીનો ઉપરેખ નથી કરવા."

માં અમલદાર અને પ્રાંતની મદદ માંગવાનો તેમને હક્ક છે.

હોદ્દા કરમત.

દરેક પરદેશી અંત હોય છે અને તે મુજબ હોઈ કરમતના ચોઈસરાય પાંચે પાંચ આપ્યો છે. છેલ્લા સાત વરસો દરમિયાન દરેકની નબર હોઈ કરમત તરફ હોવાઈ ગઈ છે. તેમના તરફ બધા પરીકમાં આયર્થથી પરીકમાં જુરસાથી અથવા કુખની લાગણીથી જોવા કરતાં હતા. આ અમલદારી સરખામણી આપણા દેશના મોજબ બહુશાહ જોરખંડેશની રાજનીતી સાથે મધ્ય છે. તે બાદસાદના વખતમાં સપજો અમલ પોતાના હાથમાં લેવા અને આ તરફ પોતાની આજુ પતોવવા મહા બારત પ્રયત્ન ચાલુ હતો પોતાની ફરજનું હદ કરતાં વધારે જ્ઞાન, કામ કરવાની અમાધ સહિત, એકાંત રહેવાની દ્રઢતા, સદુ કોઈને અવિશ્વાસ, હોદ્દાપર સખતાઈ ચલાવવાની રાજનીતી અને તેથી તેમને હદ બહાર ઉદ્દેશી મુકવાની સ્થિતિ આ બંને રાજ્ય અમલમાં સરખી જોવામાં આવી છે. હોઈ કરમતની રાજનીતીને મજબુતપણે વખાણનારા પણ એવું કહેતા નહિ સંજોગ્ય કે તે નામદારે અંગ્રેજ રાજ્યનો પાયો મજબુત કર્યો છે. આજ સુધી આ દેશમાં નહિ જોઈએ એક બહોલ અંગ્રેજ તરીકે તેમનું નામ કાયમ રહેશે. તેમનું જીવન, વિચારો દર્શાવવાની સહિત અમુક ઉત્ક્રાંત અને કામ કરવાની મિલક ઉભર વખાણવા લાયક હતા. આવા ઉમદા મુજોની સાથે કમનસીબે એક વાતની ખામી હતી તે એકે તે પરદેશી પ્રાંતને જોળખી રાક્યા નહીં હતા. અને તે પોતાની કારકીર્દીના અંત સુધી સમજ રાક્યા નહિ હતા. તે નામદારના કહેવામાં અને કાગેમાં ફેર પણ આ પ્રશ્નમજ્જે આજારી હતા. આજ કારણથી રાજવની લગામ હાથ ખરતાં પહેલાં હોદ્દાની લાગણી અને તેમના માની લીધેલા વિચારોને પણ માન આપવાને તે નામદારે પોતાને અંતઃકરણથી આતુર બનાવ્યા હતા તે પણ તેનું પરિણામ તે જોઈ આવ્યું હતું કે તે નામદારે માત્ર દ્વાલના જમાનાનું હિંદીએ નહિ પણ તેમના વડવાઓને અને વહાલામાં વહાલાં ધર્મના મતોને પણ તુચ્છકારી કાઢ્યા હતાં, પોતાના અમલની સરખામણી વાળાના બધા અમલ દારોને બહેર રીતે મુજબ આપી હતી કે તેમનું હદાપણ પ્રામત કરતાં જોઈ પ્રકારનું હોઈ રાકે નહિ અને હાલની સ્થિતિ જોતા આ દેશની કેળવણી પ્રાંતને તુચ્છકારી કાઢવી એ રાજ્યદ્રુવારી કુનેહને છાનતું નથી. આવી રીતે તાબાના વર્તેને ચેતવણી આપવા કરતાં પરિણામ એ આવ્યું કે પોતાના કોઈ પણ પુરોધાધારી કરતાં તે નામદારે પ્રાંત મતની વધારે અપમાન કરી હતી ખરી હોઈત એમ હતી કે તે નામદારે આ દેશમાં આજવાની વર્તેને અમલ વિચારો લાગેલા હતા તેમના વિચારો પ્રમાણે હિંદુસ્થાન

મત અંગ્રેજોને ફરજની વાતો કરતા રહી રવત્ર સત્તા વખતવાનો મુજબ છે. તેમના વિચાર પ્રમાણે હિંદીએનું કામ અંગ્રેજ અમલદારને મરજ માફ અમલ ચલાવવા દેવાનું હતું આથી વિશેષ આસા રાજવામાં આવેતા તેઓ પાપ કરતા હોય એવો તેનો મત હતો. તેના વિચાર પ્રમાણે હિંદુસ્થાનના કેળવણીના વર્તેને મરજ કોઈ પણ બંધની જગ્યાએ ન હતી અને ખાલી વાતોથી તેમના મતને પ્રશંસ કરવાની હિલચાલથી ફોલ નહિ મળી ત્યારે તેમનાપર બળજોરી વાપરવી શરૂ કરી. મુજબમાં લાયખાળા ખાતે તેમણે જે લાખણ કર્યું હતું, તે વખતે પણ તેમણે એવો જવાબ આપ્યો હતો કે હિંદીને ખેડૂત પ્રાંત જે આસરે ૮૦ ટકા જેટલી છે તેને માટે અંગ્રેજ રાત વિવેક મહેનત કરતા હોય એવું બતાવ્યું હતું અને જાણીતી વસ્તિને ૨૦ ટકા જેટલો જામ કાઢી કાઢીને દરિયામાં ફેંકી દેવા એવો છે. જો તેવું જોઈ આપણુની સત્તાની ઇચ્છાવાળા હતા અને જન દયાની લાગણી વાળા હતા તે તેમને મોટેથી પણ પોતાની જુલમ સમજવ અને એથી કરીને તેમના વિચારો ઉભરાઈ કદાચ ન થયા હોવા તે પણ હલકા જે વરસમાં પ્રાંતનું જે અપમાન કર્યું છે અને લાગણી કુખાથી છે તેમાં કેટલેક અંશે ફેર પડત. રાજ્યદ્રુવારી કુનેહના સંજોગમાં તેમને મોટા જવાબ છે. તે એકે તે તેની દરેક સાખાને સમુચી જોવા ચોરણ ઉપર મુજબ બાળતો છે. પ્રખ્યાત રાજ્ય દારી મી. એડરેનના વિચાર-રવત્રવતી મનુષ્ય બલના મુધારા માટે જરૂરી છે-તે માનતા નથી. પ્રાંતમાં રવત્રવતી ઇચ્છાઓ જ્યારે જોવામાં આવી ત્યારે તેને કબરી નાખવામાં દેસનું બહુ કાશ છે એમ તે નામદારે કહે છે. અને લાયખાળામાં કરેલા લાખણમાં જ્યાંથી હતું કે જેટલા મરજ તે નામદારે હોદ્દાને રાજ્યદ્રુવારી દેકા આપ્યા ન હતા. તે વાંચસાથે હિંદુસ્થાનમાં અંગ્રેજ સત્તા મજબુત કરવામાં અને દેશમાં રવત્ર સત્તા લોમવતા અમલદારોને પોતાના જેવી રીતી ચલાવવાની અને તેથી કરી હોદ્દાની દરેક હિલચાલો તેમની પાંચાને મહા બારત પ્રયત્ન કરેલો છે. આ કામમાં તે નિષ્ફળ મંજેલા છે. તેમને હોદ્દા છાડતી વખતે પ્રાંતમાં તેમના કામથી મોટા વિરતારથી અસતોષ ફેલાયો હતો તેના અગતી કરી નહિ માફમ પડ્યો હતો. અમલદારોની રવત્ર સત્તા આપવાની તેમની કોરોસ સામે આપણે ફોલમંડી રીતે પગલા ચઢીએ તેવો વળન પલો નજી આવેલો છે. હલકા લાખણ વખતે તેમણે જ્યાંથી હતું કે કેળવણીના વર્તેની ફરમનાઈ વહોરી લઈ એકતોના લાભ માટે તેમણે મળું કર્યું હતું કેળવણીના વર્તે અને ખેડૂત વર્તેના હિત વર્તે લવાવવામાં આવેલો એક હલકા લાખ છે. ખોદામાં ૧૧૧૧ પાસાં ૬૬૦, ફરમાના વરસમાં ૬૬૦૬ લાખી

માંથી વાળી, કેળવણી અને નહેરના કામમાં નાણાની માંટ વધારી આપી, પોલીસને સુધારો લાખણ કર્યો આ બધા મુધારા માટે હોઈ કરમત હાલો કરે છે કે તે બધું તેમણે જ્યાંથી વરમના લાભોની ખાતર કેળવણીના વર્તેની દરકાર કર્યા વગર કર્યું હતું. આ બાળતની ખરી હોઈત એમ છે કે કોંચેસ વરસો વર્ષા આ મુધારા માટે માંખણી કર્યા કરતી હતી અને તે તેની જગ્યાની માંખણીના પરિણામે આ ફેરફારો થયા હતાં. અમલ વરસનો વાત ઉપર લીઝેરીમાં જ્યારે સાત કોઈ રૂપિયાની પુરાંત હતી તે વખતે જે મીહાના કરમાં પડાડો કરવાની માંખણી કરી હતી પણ તેણે જોળ જોળ જગ્યા આપી કાઢી નાખી હતી. હોઈ ઘેન્સીકાન અને સર ડેવીડ બારબરે રૂપિયાની ક્રીમત વધારવાથી અને જરીણની મહેસુલથી તે નામદારે નાણાની મોટી રકમ ફાળવ પડેલી હતી આ નાણાને જે ઉપયોગ થયો તે કરી ઉદાર રીતે થયો અણાય નહિ. તેમને આમલના વખતમાં કેટલી એક રહેતી હતી તેના જવાબ આપ્યો જ્યાંથી નથી. રૂપિયાની ખાલી ક્રીમત વધારવાથી હોદ્દાને ધણું મુશ્કાલ થયું હતું જેવા માર્ચ માસમાં તેણે જ્યાંથી હતું કે હોદ્દાને કેટલીક તરેહની મદદ કરવામાં ૧૦ કોઈ રૂપિયા ખરચાણ હતા પરંતુ તેમણે સરકારને લીઝેરીમાં વગર જરૂરના લમલમ ૫૦ કોઈ રૂપિયા એલબા હતા તે જ્યાંથી હતું જ્યાંથી છે. કેળવણી ખાતામાં મોટી મોટી મદદ આપ્યાનું, તેવજ સાહેબ જ્યાંથી છે પરંતુ તે પાછળ જે કાંઈ ખરચાયું છે તે લીઝેરીમાં પડેલી પુરાંતના પ્રમાણમાં નજી છે. કેળવણી કરતાં પાંચ ગણ નજી વરસી મુધારામાં, અને મુરોપીઅન અમલદારોના જ્યારે વધારવામાં થયું નાણું ખરચ્યું છે અને તેમને માટેની લગી નવી જગ્યાએ કાઢી છે. જેટલે કે કરકસરનો નીચમ સાંચવવામાં તેણે જરા પણ દરકાર રાખી નથી. હોઈ કરમતની માફક જ વરસ સુધી ખંતથી જે અમલદાર રાજ્ય કારબાર કરે તે અમલની લગી ખામી દૂર કર્યા વિના રહે નહીં. પણ તે આધારે પ્રાંતના આમલોને જોઈ કેળવણી છે તેમની ઉપર સમરત પ્રાંતના લાભ જગવામાં સરકારી જોગની એવો હાથ કરી રાકે એ તદ્દન હલકું છે.

(અમુક.)

હિંદુસ્થાનમાં કુકાળની સ્થિતિ.

કડિઆપત્રમાં આવેલા ખાતર પ્રમાણે થયા, ડિસેમ્બરની ૨૩ મી તારીખે નીચે પ્રમાણે કુકાળની હાલત હતી.

કુકાળ પ્રદેશ, મધ્ય હિંદ, મુજબ તથા રજપુતાનામાં વરસાદની ખામી હતી.

કુકાળ પ્રદેશમાં ૨૬,૭૭૨, અગમેર રજપુતાનામાં ૧,૧૨૫, બરોડામાં ૩,૫૭, મુજબ મી ૩,૭૭૬ કુકાળ પ્રદેશમાં ૬૬,૭૭૬, વાલ્મીકીને જોઈ કામ ઉપર રાજવામાં આવ્યા હતા.

કોંગ્રેસને લગતું હુન્નર ઉદ્યાનનું પ્રદર્શન.

હિંદી નેશનલ કોંગ્રેસને લગતું હુન્નર ઉદ્યાન તથા ખેતીવાડીને લગતું પ્રદર્શન ખુબ મુશ્કેલીથી જનનારસ ખાતે મળ્યું તા. ૨૭ મીએ જનનારસના મહારાજા સર પ્રભુનારાયણ બહાદુરે કરી હતી. પ્રદર્શનના મંડપની સામે ઉભા કરવામાં આવેલા શમીયાનામાં ફળદંબા બધો મેળાવડો થયો હતો અને તેમાં પ્રદર્શનની કમીટીના મેમ્બરો તથા જુદા જુદા જાહેરોમાંથી કોંગ્રેસમાં ભાગ લેવા માટે ઉતરી પડેલા પ્રતિનિધીઓ હાજર હતા. પ્રમુખ સ્થાને મહારાજા ખીરાજીયા પછી આવકાર આપનારી કમીટી તરફથી ખાનદેખ સુનગી માયોસાએ પ્રદર્શન ખુબ મુશ્કેલીથી આજર કરતાં જણવ્યું કે અત્રે થયેલા વર્ષો ઉપર સ્થાનિક પ્રદર્શન બંધવામાં આવ્યું હતું અને હાલનું પ્રદર્શન આખા હિંદ માટેનું છે. કોન જે ન તરફનું આ પ્રદર્શન પ્રદર્શન છે અને તેની પ્રથમ હરખાત બંગાળીઓએ કરી હતી કે જેઓએ પોતાની તરફથી અત્યાર સુધી બળવવામાં આવેલા સાદસ કામમાં સ્વદેશી દીકર્યાલ ઉઠી કરી એક નવા કામનો ઉમેરો કર્યો છે. જનનારસ સહેરે હુન્નર ઉદ્યોગનું કોનફરન્સ બંધવાની શરૂઆત કરી છે તે પોતાના સ્વદેશમાં ઉદ્યોગોને ખીસવવાને કેળવણી દીધીએ. પોતાની ખતલું કરવાને કાર બરેલી રીતે કામ કરે છે તેનો એક વધુ પુરાવો રજુ કરે છે. આપણે આટલું ખતલું ને કરી ચક્યા છીએ તે આપણા હાલના લેક્ચરન્ટ મયરનરે જણાવવા મુજબ સ્વદેશી ખીસતા હુન્નર ઉદ્યોગનો બ્યવહાર પુરાવો છે તામદાર સરકાર પણ આપણા હુન્નર ઉદ્યોગના પ્રદર્શન તરફ દીક્સોટ ખતાવી રહી છે. અને હોદાખાલના નિઝામ તથા મહારાજા મહારાજાએ પોતાની રાજ્ય પાતીના શહેરોની બાહરણી પરેતજીઓની મુશ્કેલી પ્રસંગે ઉદ્યોગ હુન્નરના પ્રદર્શનબરવાનો કસવ કર્યો છે. આપણા પ્રદર્શનને મહારાજા તથા રાજાઓ તરફથી મલેલી મદદ માટે આભારી છીએ આ દેશના રહીશોને થોડા ભાગ ખેતીવાડી ઉપર આધાર રાખે છે અને તેથી ખેતીવાડી નમુના દરજાપર માટે પ્રદર્શનમાં ખાસ વીભાગ સખવામાં આવ્યો છે અને તેમાં ખાંડ સ્વચ્છ કરવાની સુધરેલી દમની રહીએ બતાવવામાં આવ્યાર છે ને ખાસ ખ્યાન ખેતવાઓએ બતાવ્યું છે. અચાઉ ૭૫ વરપ ઉપર હિંદુસ્તાની પરદેશી ખાતે ખાંડનો મોટો જથ્થો નીલાશ થયો હતો તાકે કામમાં હિંદી પ્રજાને કામ મળે તે કારણે તેમણે પરદેશી ખાંડના

ઉપયોગ કરવાની દરખ પડે છે. આ કરતાં વધુ ખેદકારક બનાવ કોઈજ મણીથી નથી આ મોટા ઉદ્યોગને પાછો સરજવન કરવાના કામને બહેર પ્રખનો ટેકો મળ્યો એવી આશા છે. સર વીલીયમ વેડરબર્ને કેટલીક પરદેશી ખેતીવાડીને કમતી ચીએના નમુના પ્રદર્શનમાં બતાવવા માટે મેકલી આપ્યા છે ને માટે તેમનો ઉપકાર માત્ર હતું. ખેતીવાડી તથા મજૂરી અને તે પછી ખાંડ બનાવવાના ઉદ્યોગો ઉપર આપણી વસ્તીના મોટા ભાગનો આધાર છે અને દેશમાં વજુવાનો ઉદ્યોગ પણ લાંબો સોફોના મુજબનનું સાધન છે. ચોમાસું નિષ્ફળ નિવડતાં ખેતી કારોને પાછા સારી સ્થિતી ઉપર મુકવા માટે લેવામાં આવતા હજાને તેમની મરીખીના સરાવતો રૂમો ચરો એટલુંજ નહીં પણ તેના ફાયદો એ ચક્રે કે નીંદના લેકે માટે એકલું બધું કાપડ સ્વદેશમાંથીજ મળી શકશે અને તેમ કરવાનો સાધી સારો ઉપાય હાથે ખાલતી સાલો સુધરેલા પ્રકારની બનાવવાની છે. એ પછી હાથે વજુવાની સુધરેલી દમની સાલો તથા લેસ બનાવવાના હુન્નર સંજધી વીવેચન કરી બાપજી સખાપ્ત કર્યું હતું.

ખાંડ જનનારસના મહારાજાએ આપણ કરતાં જણાવ્યું કે હિંદનો કેળવણી વરમ રાજ્યદારી દીકર્યાલ ઉપર અતીશય ધ્યાન આપે છે તથા પ્રખનો ઉપર થવા માટે હુન્નર ઉદ્યોગની ખીસવણી મોટી અમત્વતા ધરાવે છે એવો ખ્યાલ વીક ધરાવતા નથી એમ કહેવામાં આવે છે તે આ પ્રદર્શનની દીકર્યાલથી ખોટું ખાડવામાં આવે છે. સ્વદેશની પહેલી જરૂરીયાત તેના ગસાજી કુદરતી સાધનોની ખીસવણી કરવાની છે અને તે પાર પાડવા માટે દેશનો કેળવણી વર્ગ ને ખરાં દીકર્યાલ કોશીય કરે છે તે જોઈ ખુશી ઉપજે છે. આપણે હુન્નર ઉદ્યોગ ખીસવવામાં સરકાર ખાસે મદદ ખેતવવાની મામણી કરવી જોઈ છે કે હુન્નર ઉદ્યોગ ખીસવવામાં શાળા આપતા હિંદીઓને ટેકો આપવો. આપણા શહેરમાં હુન્નર ઉદ્યોગમાં પડેલા અને મદદ કરવાના હેતુથી સ્થાપવામાં આવેલી એકાને મદદ આપવી કે નથી આ દેશના લોકો પોતાની કામજુને સાદી રીતે ઉપયોગ કરી શકે. આ દેશના લાખ પણ મંદર રચે આવેલા મચકે ખત ખતના હુન્નર ઉદ્યોગો શીખરવા ખરેખર એક ખાતુ મોટા પાયા ઉપર ઉજી કરવું તથા આખા હિંદના મુલકની હુન્નર ઉદ્યોગની કમતી સર વાઈ કરાવવી. સ્વદેશી બાજીઓ પણ આ દેશને જગત હુન્નર ઉદ્યોગના સરાવોમાં જોડી કામ લેતા રહેવું. પોતાની રીક્ષ વખાવવાના કામ માટે પોતાની કામજુ તથા

મચજનો ઉપયોગ કરવો, સ્વચ્છ તથા સ્વ બીમાગનો તથા પરસાદ વિશ્વાસ બતાવવાના તથા પરસર મદદ કરવાના સદજુલો સંખા લન કરવા, પરદેશી ચીએ તરફ સુખ ખતા વની તથા હુન્નર ઉદ્યોગમાં આમજ વધેલો મુશકે આપણને ને મડો શીખવે છે તેથી કામદો મેળવવાની ખરેખરી વધુ કમજ સખવી. ખેતીવાડીના સુધારા માટે સરકારે હેલમાં થોડાક વરમ દરખાન એટલું બધું કર્યું છે કે ખુદ મોટો તરફથી સરકારના પોતાની કોશીયમાં મદદ મળે તો ખેતીમાં કોશીય વર્ગ આખાદીમાં આવવાની ખાતી રહે છે. અને હવે ખેતોએ પોતાની કવજ કરી સ્થિતિમાંથી ઉમરવા માટે લખ તથા મરજના ખરજોમાં બંડો કરવા અને સરકારે પોતાના ગામડામાં રથ પેલી શાળાઓમાં પોતાના કોશીયોને શરૂઆતની કેળવણી લેવા માટે મોલસની બરફ છે. જમીનદારો પણ દરેક રીતનું ઉતોખન આપી પોતાના બાકુનોની સ્થિતી સુધારવાની કોશીય કરવાની બરફ છે, અને જમીનદારો ખેતીમાં સુધારો કરવાની મહેનત લઈ પોતાનોજ રહો કામજો બતાવે તો ખેતો ખુશીથી તેઓને ધમલે બસલે અને તેમ કરી તે ખીસાઓ પોતાનું બંધવન આપાદ બન વશે.

(અધુરું.)

લીંખડીના રાજ મહેલમાં મોટી આજ.

લીંખડીમાં મો મળીને તા. ૨૭ ના રાજ ને બપોર આગ લાગેલી હતી તેનો વીમતવાર હેરાન આવેલો છે આ આગથી મોટી હમારતના મુશ્કાન ઉપરાંત જનની મોટી ખુશારી થઈ હતી. તા. ૨૭ સ્વન્ય આરી મંજળવારની રાતના એક વાગે આજે દેખાવ દીધો હતો આગની ખમર પડતાંજ શકોર સાહેબ તથા રાણી સાહેબે મહેલ તુરત છોડી દીધા હતા. પાણીની અમરકને લીધે આજે તરતજ મેટું જોર પડ્યો હતો. દરબાર મદ ઉપરાંત બાકુના પરનો એક જોરડો બળી ગયો હતો. અંદરના ભાગમાં રહેલા વીસ માણસોનો પતો નથી તેમાંના કેટલાકના શરીર નહિં જોળખાવ એવી સ્થિતિમાં મળ્યા છે. અને કેટલાએક મરીન કુટુંબ નીરાધાર થઈ પડ્યા છે. આગમાં શકોર સાહેબની ઉપયોગી લાઈબ્રેરી બળી ગઈ છે. રાજ્યના શાળાના તથા જરેશત પણ બળી ગયેલ છે. પાણીના પંચાતી અગવડ નહિં હોવાથી ખાસ દેન ખરકને બાંધના રના કાપડ કીજીન બનાવવામાં આવ્યાં હતાં.

નામદાર માયકવાડનો યુરોપનો પ્રવાસ.

નામદાર માયકવાડ સાથે ગયેલા એક મહત્વ સ્વ ઇસ્ટિમોરનથી ગયા મહીનાની રજા મીએ લખી જણાવે છે કે અમિત મહારાજ સાહેબ આદી આનંદેશ બરહીનથી આસરે હસ માઇલ ઉપર આવેલા સીમનના બે વીજીક કારખાના જોવાને ગયા હતા. આ કારખાના મોટા પાયા ઉપર વીજીક સામાન બનાવે છે અને દરેકમાં પાંચ પાંચ દુનર માલુસો કામ કરે છે. વીજીના તાર, દોરડાં વીજીની બનાવટની રીત જોવા લાયક છે. ત્રાંખાના તારને ગુથી તે ઉપર હનરુલેટીંગ કાગળ ચઢાવી તે ઉપર તાર (કામર) નો થર હા ઉપર તીસા, હોટા વગેરેનો દાબ આપી દોરડા કેવી રીતે તૈયાર કરે તે સરને કૃતીએ જોવામાં આવી હતી. તાર બારીકથી મોટા બહા સર્વ ઉપયોગને મદિ ત્યાં બને છે. બીજા કારખાનામાં બીજા વીજીક અને તેમાં સર્વ તરેહના એપેરેટસ, ટેલીફોન વોર કાનીશામ બિટરીઓ વગેરે બનતી જોવામાં આવી હતી. બરમની ઇલેક્ટ્રીસીટીની બાળતમાં બીજા દેશો કરતાં વધારે ખડતો દેશ છે એ પ્રથમ જણાવે છે. કારખાનામાં એક ટેલીફોન એવો ગોઠવેલો છે કે તેનાથી દુર ઉભા રહી બિટરીએ અગર આવેથી કોઈ બોલતું હોય તો મુગના અવાજ નેટલો સંભળાય છે એટલે બોરડામાં ટેમલ ઉપર બેઠા બેઠા વાતચીત કરી શકાય છે. વળી ટેલીફોન બધો લાંબો છે તેના પછી બનાવવામાં આવે છે. આ કારખાનામાં કારીગરો વગેરે કામ કરે છે તેમને જમવાનું બપોરના ત્યાંજ મળે છે એટલે તે ઊંડાની જરૂર પડતી નથી. મજૂરોને કમી માં કમી દર કલાકના કામ બાજત ૩૫ ફેની ન આપવામાં આવે છે. એટલે આઠ કલાક કામ કરે તો આસરે બે રૂપીઆ રોજ મળે છે. બરહીન શહેરમાં મોટા વેપારીઓ અને મોટી દુકાનો છે. પર્વત કંઠકાની સાથે કામ પાડતા બહુ સંભાળ રાખવી પડે છે. એક હાખલો એવો બન્યો કે એક કોટ બનાવવાને બોરડા આવેલો તે તરફવાર વર્ષ આવેથી હલકો માલ વાપરેલો માલમ પડ્યો હતો. તે પછી હોવા પડ્યો હતો.

તા. ૨૭ મીએ કાં બાબાભાઈ બરહીનથી નીકળી ઇસ્ટબોરન તરફ રવાના થયા હતા. બરહીનથી લંડન જવાને માટે આસરે બાર કલાક લાગે છે. બરહીનથી વલંદા હોકાનો ઇલેક્ટ્રીક નામના બંદરે રેલવેમાં ૨૩ કલાકે પહોંચાય છે અને ફેલેશામથી ઇંગ્લાન્ડના કબીનબોરો નામના બંદરે જળ મારગે આગ મોટામાં જરાવ છે, અને કબીનબોરોથી લંડન બે અડી કલાકમાં જરાવ છે. દુરોપની રેલવે ગાડીઓમાં મુવાની તબીબ કરી આપે છે અને તેને માટે કાઢા ઉપરાંત જુદા પુલસા લેય છે. દરેક ગાડીમાં થોડી ન લાગે માટે ગાડીથી ગરમી કરવામાં આવે છે.

ઈંગ્લાન્ડમાં સીધા વેલિંગ્ટન જવાનું

મી. બ્રાઉન સાહેબની ખાનગી શાળામાં છે. આસરે ૫૦ છાત્રા તેમની વચના બધે છે, બધા છાત્રાઓ શાળામાંજ રહે છે. ખાનગી વીજીની પછી શાળામાંજ સોઈ છે. શાળા માં બીજો અભ્યાસ કમ ગણાય છે, તે શીવા ૫ કસરત રમતો કુટિયા, નાચવાનું સુતાર કામ, પોંડે બેસવાનું વગેરે પછી શીખ વધામાં આવે છે. માર્તરો વગેરે ઉર દમેશાં છાત્રાઓની સાથેજ રહે છે અને રમત વગે રેમાં ભાગ લે છે. શ્રી ઇંદીરાના પછી ઇંદર બોરડામાં મીસીસ ગીગસ નામની બાઈની છાત્રીઓની ખાનગી શાળામાં અભ્યાસ કરે છે. શ્રી મહર્ષીશરણ અને શ્રી ઇંદીરાના બંનેની તબીબત સારી છે.

અંગ્રીજી કોલેજમાં મેલાવડો

ઇસલામી કેળવણી કોન્ટ્રીસ.

૧૯મી મહોમેડન કેળવણી કોન્ટ્રીસ બધ તા. ૨૮મીએ અહીંજ ખાતે રોડવહોલ કોલેજના હીવાનખાનામાં બોનરેબલ નેશીફ મહ મહ હુસેનના પ્રમુખ પછા હેકળ મળી હતી. જે વેળા કિંદના જુદા જુદા કાગળોના ૧૦૦૦ મુસલમાન ટેલીગ્રાફ ઉપરાંત વીજીટરોની સંખ્યાથી હીવાનખાનું નીકાર બરાબુ હતું. પ્રમુખે શરૂઆતનું બાણ્ય કરતાં ઇસલામીઓ ની કેળવણી માટેની કાળજીએ હાથ કેડું રૂપ પકડ્યું છે તે વિશે બોલી જણાવ્યું કે આપ હી નેમ વધારો કરતા રહી આવજ વધવા ની છે. કોન્ટ્રીસ દર વરસે થયું 'સુધારા કરતી રહી છે કે ને બીના મુસલમાન કોમમાં વધતી જતી કેળવણીને આભારી છે. મુસલ માન કેળવણીમાં જરૂરી કાપાનાં અભ્યાસ ને પ્રથમ દરજ્જે આપવાને છે પણ મારા મઠ મુજબ હાલમાં એવો વખત આવી લાગ્યો છે કે તે કેળવણીનું ધોરણ આપણે નવેસરથી પરીક્ષમની હાલની વીજાને અનુસરી રચવાની જરૂર છે. અહીંજ કોલેજમાં જરૂ બીક કાપાની ખીલવણી માટે કરવામાં આવે લી ગોઠવણ મુબારકખાદી આપવા જોગ છે અને એરીજ ગોઠવણ સાયન્સની વિદ્યાની ખીલવણી માટે કરવાની જરૂર છે. તમારું લક્ષ એક બીના પ્રત્યે બેસવા માનું છું કે તમારામાં વિદ્યાના કુશળતા માટેની ડીઓ આપનાર ખાતુ ઉજુ થયું એટલે કે ને આ જમાનાની જરૂરી હાજત છે.

એ પછી પ્રમુખે મુસલમાન કોમમાં શ્રી કેળવણીને અટતી હાલતમાં મુકવા સંબંધી બોલતાં જણાવ્યું કે મુસલમાન કુટિયામાં માનસીક અને વૈદીક ખીલવણી વધારવાનું એકલું સાધન મુસલમાન શ્રી કેળવણી ઉપર આધાર રાખે છે.

છવટે મુસલમાન કેળવણી સંબંધી ફટફટ વીરચત કરી મુસલમાનો ખીલીક રાજ્યમાં ફેલા સુખી છે તેની માદ આપી તે સામ હાલ તબુ મુસલમાન વધુથી ફેલા જમી

મજબુત છે તે પણ બતાવી નામદાર શહેન શાહ અને શહેનશાહખાનુ તથા નામદારે પ્રીન્સ અને પ્રીન્સેસ બોફ વેલ્સ માટે ખુશાલીના પોકારો કરાવી બાપણ સમાપ્ત કર્યું હતું.

ખાદ નામદાર નીજામની જુમીલીના માન માં હોંદી મુનોવરસીદીની બી. એસ. સી.ની પરીક્ષા પસાર કરનાર ઇસલામી જવાનને સોનાનો ચાંદ દવેથી દર વરસે આપવાને કસાવ થશે હતો.

અમેરિકામાં વણાં વરે વાંઝીયા રહે છે તેના કારણો.

અમેરિકામાં બહાર ફરોડધીપતિ નિરવંશ મરી જવાથી પ્રેસીડન્ટ રજરેટને બહુ લાગણી થઈ આવી અને તેણે લોકોને બાપણે આપવા શરૂ કર્યા. કે જે એ પ્રમાણે બહુ માલુસેની સંખ્યા વાંઝી રહેશે તો પ્રાળ નો નાશ થશે. તેના કારણે તેણે એમ બતાવ્યા કે લોકો પોતાની મોજ ભોગવવાને ખાતર જાણી જોડને પ્રાળની ઉત્પતિ બધ કરે છે. બાની સાથે મી બારકલે નાઇનટીન્થ સેનચરી નામના બોપાનીયામાં લખે છે કે પ્રાળની ઉત્પતિ થોડી થયતુ કારણ એ છે કે અમેરિકાના લોકો બહુ સુખી છે ને બહુ ખાવ છે. મી. બારકલે બતાવી આપે છે કે જ્યાં પ્રાળ સુખી હોય અને બોરાક બહુ ખાનારી હોય ત્યાં ઊંડાં યોડાં જન્મે છે. જેમ પ્રાણી કે માલુસ ગરીબ હોય તેમ તે વધારે ફળદ્રુપ હોય છે એવો કુદરતનો કાયદો છે.

મતીઆ કણુખી જ્ઞાતીમાં વહેલ વહેલા ખો એ.

દરબનથી એક થરથા પત્રી લખી જણાવે છે કે:—આ વરસે બી. એ. ની પરીક્ષામાં મતીઆ કણુખી જ્ઞાતીના વેફલ વહેલા એક, મુરત જલ્લાના બારડોહ તાલુકાનું પેદા મહાલ વાડોડનું ગામ સીકેરવાસ, મી. હીરા બાઇ હાકાભાઈ પટેલ પોતાની ઉચ્ચ વરસની ઉમરે પસાર થયા છે. આજ સુખી આ કોમ ની અંદર કોઈ પણ પ્રુથ એટલે દરજ્જે ચડ્યો નથી. અને મી. પટેલે બેસાડથી પોતાનો અભ્યાસ વજીક (હાઇ કોરઠ પીડર) થવાની ઇન્ટેન્ડરીથી બરી શરૂ કરે છે. આથી મતીઆ જ્ઞાતીના સરને બાઇબેને ખુસ થવા નેડું છે. એમનો સ્વભાવ બહુ જ શાંત અને વખાણવા લાયક છે. તેની રીતે તેમની બારણા પુરી પાડવા હવે વખતી પરીક્ષામાં માં હાજર તેમને હાલક કરે.

અમારા જોહાનેસબર્ગના અબર પત્રિ તરફથી.

રૂઢના તારો ઉપરથી જણાય છે કે આસ ટ્રેડીઆના બચાવના પક્ષના જે જાપાની માણસોએ ચોરી લીધેલ. તેઓને પકડવામાં આવ્યા છે અને આરોપીઓમાં જાપરો કાલઃદલ થઈ રહ્યા છે.

ચીનમાં ચંગપુરની દેશમાં ખ્રીસ્તી પદ રીઓ ઉપર ચીના લોકોએ હુકો રાંધે છે તેમાં કેટલાક તો ગયા ગયા છે. નવ પદ રીઓ પોતાનો જાન બચાવવા નાહ્યા. આ બધું તોજાન બાલકોટ શરૂ થવા પછી થયેલ છે.

એવી ખબર આવી છે કે ચીના લોકોને અમેરીકામાં દખલ થવાને હવે અમેરીકાની સરકારે ધણી છૂટ આપી છે. આ પરીણામ માત્ર ચીના લોકોએ પોતાનું જોર ને એક સંપ આમકેટમાં જતાઓ તેથી આવ્યું છે.

ટાન્ગુપોર્કમાં સસણીના હાંને સાર જરફના ઓગડામાં દરદીઓને રાખી સાબ કરાને બખતરો આપે છે. તેમાં ઘણા દરદીઓને કાપડો થયો છે એમ કહેવાય છે.

પોતાના કુતરાના કાન કાપવા બાબત મોઝીઝ નામના ઓક ગોન્ડીના છટ લંડનમાં જે પાઉક દંડ થવાનો તાર અહીંના જાપામાં છે

કેપટાઉનથી એવો તાર આવ્યો છે કે કાળા માણસોને ટ્રાંસવાલ તથા ઓરેંજ રીવર કોલોનામાં ઇનઓ પડે છે તે બાબત હમરો સહીઓવાળી અરજી કરડ પીપસ એસેસીએચને તૈયાર કરી છે. તેમાં જેમ કેપમાં હક છે તેમ ટ્રાંસવાલ તથા ઓરેંજ રીવર કોલોનીમાં હક હોવા જોઈએ એવી માંગણી કરી છે. તે અરજી જાતે આપવાને સાર એક ડેપુટીસન તૈયાર કરે છે એમ કહેવાય છે.

લંડનનું પ્રખ્યાત પત્ર ડેલી ન્યુસ એમ. અગ્રીપ્રાય આપે છે કે લીઅરલ, મયરમેન્ટે લોડ સેલમેરનને બોલાવી લેવા જોઈએ કેમકે તેઓ સાહેબે ચીનાઓ બાબતમાં એક મત બાંધ્યો છે.

સર વીલીયમ વેનહલ્સ સ્ટાઇને એવું બાબત કરવું છે કે હિંદીઓને આવતા તલન બધે કરવા જોઈએ. ને જે હિંદીઓની પાસે પોતાના નામની લાઇસેન્સ હોય તેઓ દુકાન

છોડે અથવા મરી જાય ત્યારે તેની દુકાન તલન બધે કરવી. આકારના બધા હિંદીઓએ લોકેશનમાં દરજીબાત રહેવું જોઈએ.

નામદાર ડબ્લુ એન્ડ ડબ્લુ એન્ડ કોનોટ આન્ડે (ચીનીવારે) જોહાનેસબર્ગમાં પધાર્યા છે તેઓના માન ખાતર ૧૧ વાગ્યા પછી બધી દુકાનો બંધ કરવામાં આવી છે.

જરમીરન નજીક સાઉથ રોજીય માઇ નમાં ઘણા વગસાદારી તેના સાફ પાણીએ જરૂર થયો અને પક કાદરાઓ તેમાં ફાળી મુઆ. ચોડા મહીના પહેલાં ડીફન્ટેન ખાણમાં આવી રીતે ૬૪ માણસો મરણ પામેલા. આ ખાણની ઉંડાઇ ૩૨૦૦ ફુટ છે. તેમાં તેટલે નીચે ૫૯ કાદરો કામ કરતા હતા. વરસાદ પડ્યો પડવાથી કોઇ જગ્યાએ એથી પાણી ખાણમાં દાખલ થવા લાગ્યું તેથી એવા જોરથી પાણીનો ધોધ આવ્યો કે યોદાજ વખતમાં ૧૪ ફુટ ઉંડુ પાણી અરાઇ ગયું. પાણીનો પ્રવેશ ૪૪ જગ્યાએથી થયો તે ખબર આ લખતી વખતે ૧૩વા નથી.

લીઅરલ મયરમેન્ટના મેમ્બરો જોહા કપ નીજોના ડીરેક્ટરો છે તેઓ તે જગ્યાનું રાજીનામું આપવાના છે એવી વાત આવી છે

જાપાનની નેવસકોક વાર્તામાં ઘણે જામ દરેક જાતની રીંમરો હવે તૈયાર થઈ શકે છે.

અજે ગઈ કાલે રવીવારે સનાતન ધર્મ સભાની એક બહેર સભા મલાઇ લોકેશન નંબર ૧૧ મી સ્ટ્રીટપર બરવામાં આવી હતી બ્રાતાઓની સંખ્યા ૭૫ ની હતી. અખર સ્તુતી કરી ધર્મ સંબંધી વ્યાખ્યાનો કરવામાં આવ્યા હતા. પ્રમુખ શુભાજીભાઈ, નારાયણ, છીંબાભાઈ, નાનાલાલભાઈ, માસ્તર મકનજી દેસાઈ શ્રીજીભાઈ વિગેરે મુદરવોએ ધણી અસરકારક રીતે વ્યાખ્યાનો આપ્યા હતાં. સભાનું મકાન ખાસ સભાને માટે જાસએ રાખવામાં આવ્યું છે, સભાનો વખત દર રવીવારે ૩ થી ૬ સુધી રાખ્યો છે.

કામરૂથીમાં મોતમાર અધી કરીને હિંદી વેપારી ઉપર ૪૦ પૌંડની કીમતનો દીરો લેવાનું તહોમત મુકાયું છે. તેજ માણસ ઉપર મહમદ કારતીસ કરીને એક બીજા માણસની સાથે તેવું બીજું તહોમત આવેલું છે. અને એક ઉપર હુદેલા છે.

કેટલાક લેખદારોને ખબર.

નીચલી મીલકતોમાં જેના પૈસા લેવા છે તેઓનું લીસ્ટ અમે નીચે આપીએ છીએ. તે પૈસા મસ્તર એફ ધી સુપ્રીમ કોર્ટના કાયદામાં છે અને તેને લખવાથી મળશે.

પૌંડ. શી. પે.

એ. જી. ફુસેનના. ... ૭ ૧૫ ૫

ડરબન ઓક ટાઇલ એન્ડ સેની ટરી વેર કુ. મીલકતમાં.

હાલ અમદુદ્દાની કુ. ... ૨ ૧૮ ૭

ઇસાહીમ મુસાની મીલકતમાં

લેખદારના નામો જણાયા નથી ૧ ૦

હાલહીમ મહમદ જસાત.

લેખદારો બધા. ... ૬ ૧૨ ૩

કુપુસામી.

લેખદારોની ખબર નથી ... ૩ ૮ ૬

જરોસ મહારાજ.

લેખદારના નામની ખબર નથી ૧ ૫ ૬

રામબલન અને ચીંતામનની

મીલકતમાં.

લેખદારોના નામની ખબર નથી ૪ ૧૮ ૩

મહમદ મુસાજી પારેખની

મીલકતમાં.

એમ. એ. કાલાજી. ... ૨ ૬ ૦

ચારલીની મીલકતમાં.

કોના છે તે માહુમ નથી. ... ૭૦ ૧૮ ૧૦

હસન દાવજીની મીલકતમાં.

કોના છે તે માહુમ નથી. ૧૪૪ ૨ ૪

મહમદ હસાનજી (દીવાનો.)

કોના છે તે માહુમ નથી. ૧૬ ૦ ૬

અલી હસનની મીલકતમાં.

કોના છે તે માહુમ નથી. ... ૩ ૧૨ ૦

કાદર ફુસેનની મીલકતમાં.

કોના છે તે માહુમ નથી. ૫૭ ૦ ૦

કાલા ડી.એ. ની મીલકતમાં.

દાવજી સુભાન. ... ૭ ૫ ૦

મીરન (ઝોરન).

કોના છે તે માહુમ નથી.

શેરમજની મીલકતમાં.

કોના છે તે માહુમ નથી. ૫ ૨ ૬

નારદીની મીલકતમાં.

કોના છે તે માહુમ નથી. ૧૮ ૦ ૩

મુસા દાવજી વેકર.

કોના છે તે માહુમ નથી. ૫૦ ૧ ૧

ઉપરના લીસ્ટમાં જ્યાં નામ નથી આપ્યાં

ત્યાં જેઝેટમાં પણ નામ નથી, તેનો અર્થ

એમ થયો કે એ પૈસા ઉપર હવે કોઇ માણસોએ પોતાનો હક સાબીત કર્યો નથી.

સ્વદેશી હિલચાલ.

ખંભાતમાં હાપની સામેથી ૩ હબર પોલીસ વચ્ચે છે.

ખંભાતમાં જે સ્થાનની ખાસ નીકળશે. રેલવાયુરમાં ૧૦ હાપની વાપણથી એક મીલ નીકળશે.

સ્વદેશી હિલચાલના ટકામાં ખાસીસાથે ખંભાતમાં એક સરકાર નીકળશે હવે.

કલકત્તામાં વિવિધ કારણો ઉપરથી છે જેનો કાલ રાજ કુરીટપુર અને ખાસીસાથેના વિધાયકો છે. ફોર્મલ વિધાયકોને સર્વ શીફ આપી થયે હતાં છે. આવી રીતે ઉપાડનારે ઉદ્યોગ વીવીન મીસીન અને ખેતીસાથે સંસ્કારિત એન્જીનીના સેક્ટરીને ઉપર ડેકાને હાથે.

ખંભાત અને કાસીર રેલવે કંપની ૧૦૦ રૂ. ના રેલથી જુલુ હાપની વાપણથી સ્થપા છે. તે ધાતુનું હાપ કરે છે.

પાલકાના પ્રમુખ જે મુલકામાંને બાધ આપતા જુલુ છે પરદેશી મલકમાં જેર આવતો હોવાથી તે નાપાક છે. માટે જેમના રના નીચે કયામતને હીને કાસી રહેવાનો હક કરાવવો હોય તે હાથનું કાપડ વાપરવું.

બુનામડના દિવાન સાહેબે એક સરકારથી કી કી છે કે સ્વદેશી હિલચાલના નામે કામ મંડળ એક થવા રહે નહિ.

મુલકાનામાં બાલોને ખાંડનો ખેતર ન આપતા હોયોએ નિરુદ્ધ થયા છે.

ખાંડકોટ ખાતેની સ્વદેશી હિલચાલની સલામાં વેપારીઓએ દેશી કાપડ વાપરવાનો હક મળે છે.

કલકત્તા ખાતે એન્જીન અને અંડર એન્જીન એકાએક ઘર ઘર ફરી સાડી અને પોલીસ વેચવાનું મારે થયું છે.

મુંબઈના બાસના કસ્ટોમરે સ્વદેશી પરધર (હીંદી એલર્જી) વાપરવા હાથ મળે છે.

પીતળનો સામાન—તેમાં મુખ્યત્વે તાળાં વિવિધરૂપના છે. રત્નાગીરીમાં રા. રા. નારાયણ મહાદેવ ફાંકે બનાવે છે. એના તાળાંને ખીજ કુચીથી ઉપાડી આપનારને રૂ. ૧૦૦નું ઇનામ જાહેર કરવામાં આવ્યું છે. એથી એક યુરોપિયને એ તાળાં ઉપાડવાની તજવીજ કરી હતી, પણ તે નિષ્ફળ નીવડ્યો. તિરહોટમાં ગ્રાવિંદ માધવ ફાંકે પલ્લ એવું જાહેરવાનું છે.

ખંડુની દીવાસળી—રા. રા. વિષ્ણુ પરંબેએ મુંબઈ વી. બી. ટ. ઇન્સ્ટીટ્યુટ માં બનાવી છે. દરેક બોસના આકર્ષી રૂક આના કીમત છે.

સ્વદેશી છત્રી—જેમાં જામે લામે પરદેશી સામાન વપરવામાં આવે છે અને જે મહાદેવ વિલામલ પેડેએ બનાવી છે જે પરદેશી છત્રી કરતાં સીધી વેચવાની તજવીજમાં છે. એ જાહેરજ અમારેના રહેવાસી છે.

એલબીને અંકુસક વચ્ચેના પંખા. અમેરીકન છે, પણ એને માટેની સંખ્યા

માનિહિતિ નાના જાહેરવાની માહિતિ અને કેટલા અરથ થાશે તે સંબંધી સંખ્યા માહીતી વેસ્ટરન મશીનરી એન્ડ સ્ટોર્સ કુ.—મુંબઈ સિતારામ બિરંગી, કાફર માર્કીટ—ફાંકે મોકલાવે છે.

મિ. નાઝર.

લેલસ્ટેટીવ કૌસીકના મેમ્બર મી. આર. જેમીસન લખે છે કે :— તમારા એડીટર મી. નાઝરના મરણના સમાચાર સાંભળી હું ઘણો દિલગીર થયો છું. મ્યુનીસીપાલ આયોગને લીધે હું તેમના ઘણા સંબંધમાં આવેલો હતો. તે દરેક વખતે તેમના ઉમદા ગુણો પોતાના વિચારો દરજા વાની સરસ રીત, નમ્ર સ્વભાવ અને મ્યુનીસીપાલ અમલદારોને ડરખાવતી હિંદી વસ્તી સાથેના કામમાં મળેલી મદદ માટે વખાણવા લાયક હતા. અને તેની બહુ મોટી ખામી જુલુસે કારણ કે સેનીટરી ખાતામાં હિંદી વસ્તીને યથાર્થ સમજાવી આપી દરેક કામ હાલો વ્યાખ્યા અમલ કરવામાં તેમણે ઘણી કામતી મદદ કરેલી હતી. તેમના મરણથી તેમના સગા અને મિત્રો ઉપરાંત જે લોકમાં તેઓ રહેતા હતા તેમને પણ જખરી ખોટ પડી છે.

પીટર્સબર્ગથી મી. ખડેરીયા લખે છે કે :—મી. નાઝરના અકાળ મૃત્યુથી હિંદી કામને સજડ રહેવા લાગે છે. મી. નાઝરને હું ઘણી સારી રીતે જાણતો હતો તેઓ એક બાહોશ અને ઉમદા રાજાકીય પુરુષ હતા. સાઉથ આફ્રિકામાં હિંદીની સ્થિતિનો તેમને બહુ સારો ખ્યાલ હતો તે વિષયમાં ક્યે વખતે કંઈ પગલા લેવા તે તેઓ સારી રીતે જાણતા હતા આપણે તેમના મરણથી એક અત્યુદય રત્ન મુમાયું છે. તેમના સ્વર્ગવા સચી કારે દિલગીરી કમાઈ છે.

મીડલમરગમાં રેલવે પ્લેટ ફારમ ઉપર થએલી તકલીફ—અને તે ખાબત રેલવે મેનેજરનો ખુલાસો.

હીંગીશ ઇન્ડિયન એસોસિએશને મીડલમરગમાં હિંદીઓને પોલીસ પ્લેટ ફારમ ઉપર તકલીફ આપેલી તે ખાબત કામગીરી લખે છે. તેઓ તેના ખુલાસો જનરલ મેનેજરે ક્યો છે કે પોલીસને એ પ્રમાણે હિંદીને અસહવાનો હક નહિ હતો અને તે ખાબત માથી માંગી દિલગીરી ખતાવી છે ને હવે પછી તેમ નહિ થાય એવો બંદોબસ્ત ક્યો છે.

હિંદુ લાખઓને સુચના.

આજ સુધી “સનાતન ધર્મ સભા” કેપે, રાડ ઉપરના હિંદુ કોળમાં બરાતી હતી જે તા. ૧૨ ફેબ્રુઆરી ૧૯૦૬ના રોજથી નવા ૧૭૯ એ બીટવાળા મકાનમાં બરાત છે તે હવે જાનું ફર જવાનું નહીં હોવાથી અને વળી સદર મકાન આપણી વસ્તીના વચલા ભાગમાં હોવાથી સર્વે ભાઈઓ પધારી આભારી કરશે એવી આશા છે તા. ૧૨ ફેબ્રુઆરી ૧૯૦૬ના રોજ સદર મકાનમાં બરાતથી સભામાં આ સભા પહેલાં સારે પાથે જામેલી છતાં હાલ તેની અમ્યવસ્થિત સ્થિતી ઉપર દિલગીરી જણાવ્યા બાદ મી. એમ. એમ. દીવાનના પ્રમુખપણા નીચે સભાથી થતા કામ ઉપર વીવેચન કરી હવે પછી સભાને વખત સ્વીકારે સંજના થા થી દા વાળાનો નકા કરવામાં આવ્યો છે આ પછી આવતી વખતે કોઈપણ સારા વિષય ઉપર બોલવા દરખાસ મુકવામાં આવી હતી જે ઉપરથી એક યુવાન મુકયે “સનાતન ધર્મ” એટલે યુ તે વિષય ઉપર બોલવા પોતાની મરજી જણાવી જે સંવત્સરને સ્વીકારી સભા વીસર્જન કરવામાં આવી હતી.

મેટો અખબર.

મરે કનિવારે હીંગીશમાં મી. હર્સલેના મકાનની નજીકમાં એક મેટો અખબર લેવામાં આવ્યો હતો. પ્રથમ તે એક કાફર ના લેવામાં આવ્યો હતો જે વખતે તે એક મુરખ મેટામાં લઈ ભાગતો હતો. ખબર ૫૬ તો કેટલાક માણસો બેગા થઈ ગયા અને જે કાફરની મદદથી ત્યાં જ મારી નાખવામાં આવ્યો હતો. મારી નાખ્યા પછી લાંબો ફરી માપી લેતા જણાયું કે તે ૧૪ શીટ લાંબો હતો. તેની આસપાસ આવી ગતના સરયો હશે એવી શંકા રહે છે તે ત્યાં વસતા લોકોને સાવચેતી રાખવાની જરૂર છે.

સ્વીમરોની આવજની ખબર.

સ્વીમર જમાલપુર તા. ૬ ફેબ્રુઆરીએ કલકત્તાથી નાતાલ માટે સીધી ઉપડી ગયા છે.

હિંદુસ્થાનનો મેલ.

અમરગીટા—તા. ૧૭ ફેબ્રુઆરી સવારે ૬-૩૦ બંધ થશે.

મુલકાન—તા. ૧૬ ફેબ્રુઆરી બપોરે ૧૨ વાગ્યે બંધ થશે.

કપાલ આવવાની વળી.

અમરગીટા—તા. ૨૮ મી ફેબ્રુઆરીના અર સમયે આવશે.

અમરગીટા—તા. ૧૫ માર્ચના અરસામાં આવશે.

મિ. ઇસા તારમામદનો જવાબ.

મી. ઇસા તાર મામદે પોતાના કામગામમાં અમને કેટલાક સવાલો પુછ્યા છે તેનો જવાબ હવે આપી શકાશે છાશે. મુઝી વેશને લીધે કસિવામમાં લગાઇ અમવાનો સંભવ નથી. નાતાલમાં શરૂ થઇ છે. હવે કેટલે દરને વધશે એમ નથી કહી શકાતું. લગાઇના ખર્ચે માગેજ અમારૂં પડી શકે છે. તેના મિન્હો બધી વખત એવામાં આવે છે. લગાઇ આવત કલેમો કમારે કામલ કરવા એ અમારૂં કહેવાય નહિ. દરેક વખતે તેની આવતના જુદા જુદા કસવો બહાર પડે છે. આપણું કામ આ વખતે કાંતિથી બેસી રહેવાનું છે અને બની શકે તેટલી સરકારને મદદ કરવાનું છે. સંભવ એવો છે કે જે કાફરોએ કુલ્લડ કર્યું છે તે તુરત બેસી જશે. વધારે ફેલાય તેવું જણાતું નથી.

ચરચા પત્ર.

કાલીન્દા—તમારો કામગામ નામ કામ મિત્ર ને હોવાથી અમે કામલ નથી કરી શકતા. કેટલાક ચર્ચાપત્રો વખતસર નહિ મળવાથી આવતા અકાલીએ કામલ કરીશું.

હિંદી તરફ આજુગમે.

પ્રીટરીયા તા. ૯-૨-૦૬
જહ કાલે અહીં ચરચા રહેવામાં બાહસાહી પડેલાના માનમાં ગોરા લોકોનો મોટો મેલાવડો થયો હતો. જે વખતે સ્વભાવીક રીતે હિંદુ મુસલમાન સહુ કાઈ અહીં જામ એકઠા થયા હતા અને નેરાલવ બેંક આગળની ખુબી જમીન ઉપર બેઠા રહી તે મેલાવડો જોવા હતા એકલામાં કેટલાક 'બદ એમ લોકોએ નિરોપ હિંદીઓને પ્રકા મારી કહી મુઝા હતા. તે ઉપરાંત મુધરેલી પ્રભ ને નહિ કાલે તેવું જાણતા હતા. આ બધું આપણે ઉલા રહી સાંભળી લેવું પડે છે. આપણામાં કેળવણીની ખામી છે તે વધારવાની જરૂર છે. તેનો યોગ્ય ફેલાવો થયે આપણી કેટલીક ખામીઓ દુર થશે. મદિ આ હકીકત ઉપરથી મારે દુકામાં કહેવાનું કે હિંદી કામમાં કેળવણી ફેલાવવાની જરૂર છે.
હી. ઇ. એમ. કોલવાલ.

હીજાજ રેલવેના મેડલો.

જયા વરસના જુલાઇ માસમાં જે મેડલો સુલતાન તરફથી આવેલ તેમાં સાલે ઈસમા ઇલ નામનો મેડલ મારી પાડે છે. તે મહેર બાની કરી મી. સાલે ઇસમાઇલ મી. એસ માન અહમદ ને પી. એ. બી. ૧૨૬માં લખી મંગાવી હીએ. એમ ખબર કરવાની અમને સુચના મળી છે.

મુસલમાનોની હદ.

નમ. મુસલમાનોને મુબારકબાદીનો સંદેશો.

જમા જોમવારે મુસલમાનોની હદ હોવાથી પ્રેસીટની મરજહમાં મુસલમાનોનો મોટો મેલાવડો થયો હતો તે વખતે મી. એસમાન અહમદની હરમાસ્તથી ટરકીના નામદાર સુલતાન ખલીફતુલ મોમનીનને મુબારકબાદીનો સંદેશો મોકલવાનો કસવ સર્વાગમતે પસાર થયો હતો. તે કસવ મુજબ મી. એસ માન અહમદ તરફથી નામદાર સુલતાનના પ્રાઇવેટ સેક્રેટરીને નામદાર સુલતાન ખલીફ તુલ મોમનીનને હદ મુબારકબાદીનો સંદેશો મોકલવામાં આવ્યો હતો જેના જવાબમાં નામદાર સુલતાન તરફથી સતોપજતાવનારો જવાબ મોકલવામાં આવ્યો હતો.

નાદારી કેટની નોટીસો વિગેરે.
(અવરમેંટ ગેજેટમાંથી.)

કરબનના ફારમર કે. આર. પીલેની નમદાર મીલકત બાબતની અરજી સુપ્રીમ કોર્ટમાં કાઇલ કરવામાં આવી છે. લેજલરો ની મીટીંગ તા. ૨૦ ના રોજ ૧૧ વાગે મેરીટ્સર્જમની સુપ્રીમ કોર્ટમાં મળશે.

૧૩૨ એ રહીટવાળા કરબનના વેપારી ઇમાદીમ મહમદ બહાતની મીલકત અલેકઝા નડર મેક વીલ્યમની અરજીથી સુપ્રીમ કોર્ટ માં રજુ થઇ છે.

લેડીન્મીયના વેપારી મહમદ આદમની મીલકતના સંબંધમાં લેજલરોની મીટીંગ સુપ્રીમ કોર્ટમાં તા. ૨૭ ના રોજ મળશે.

પોર્નવીલ જંકશનના વેપારી મીડા પ્રમખા હવની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં લેજલરો ની મીટીંગ સુપ્રીમ કોર્ટમાં તા. ૨૧ ના રોજ મળશે.

મેરીટ્સર્જમવાળા પી. કરીલાલની નાદાર મીલકત માટેના મી. એ. અલેકઝીન ફ્રેડી નીમાયા છે લેજલરોની પહેલી મીટીંગ તા. ૨૧ બીજી તે અરસામાં તરતજ અને ત્રીજી મીટીંગ ૭ મી. માર્ચના રોજ મળશે.

કરબનના વેપારી એચ. આર. રંદેરીની નાદાર મીલકતની બાબતમાં મી. એચ. ફેલોઝ રમીય તરફી નીમાયા છે તેના લેજલરોની બીજી મીટીંગ તા. ૧૩ અને ત્રીજી તા. ૨૭ મીને રોજ મળશે.

જી. ડુપોનસેલ.

આરકોટકર.

જવાબથી કીમત લઈ ઈમારતના નરસા બનાવી કોરપોરેશન પાસે પાસ કરાવી આપવામાં આવશે નહુના નીચેને કેમલે બેઈ સાધી. જિલ્લાના અધવા બીજી હરેક નવતના નડરા સસ્તે બાવે દુક મુલતમાં બનાવી આપવામાં આવે છે.

લીગેટ બીલ્ડીંગ્સ,

પહેલે માળ નંબર ૫, વેસ્ટ રહીટ.
કરબન.

એ. એ. કુવાડીયા.

ફેનથી અને કાફરી બરનો ફરેક નવતનો માલ અમારે ત્યાંથી કીદાવત બાવે મળશે. વધારે ખબર માટે પુછો.

પી.એ.બી.સ ૧૭૭, એ. એ. કુવાડીયા.
૨૭ મારકેટ સીટ, લેડાન્સર્જમ.

રોકડ બખર લાવ.

ચાવલ.	શી. પે.	શી. પે.
માંમ ૧ બરતાલુ ૨૦	૦ થી ૨૧	૦
બીમડીના	૨૪	૦ ૨૫ ૦
એફ. એર. ડી. આર.	૧૭	૦ ૧૭ ૩
એફ. ડી. આર.	૧૬	૦ ૧૬ ૩
ચીની સકર	૧૮	૬ ૧૮ ૦
કુકન	૧૯	૦ ૨૦ ૦
દેશી તુવેર દાળ.	૧૭	૬ ૧૮ ૦
તુવેર દાળ કાનપુરી	૧૮	૦ ૧૮ ૬
મસુરની	૧૭	૬ ૧૮ ૦
મગની	૨૩	૦ ૨૪ ૦
અડકની	૨૧	૬ ૨૨ ૬
અણા	૧૮	૦ ૧૮ ૬
દાળ	૨૦	૦ ૨૦ ૬
વટાણા	૧૬	૦ ૧૮ ૦
મકાઇ	૭	૦ ૭ ૬
કડવુ તેલ ૧ ગ્યાલન	૩	૨ ૩ ૩
એરડીન	૨	૫ ૨ ૬
મીઠું	૨	૧૦ ૩ ૦
નાળીએરડું	૨	૧૧ ૩ ૦
ખાંદ સફેદ	૧૭	૩ ૧૯ ૬
ખીણ	૧૬	૬ ૧૮ ૦
લીરકુળ નાતલ	૮	૬ ૧૦ ૦
ખાઉન	૧૪	૪ ૧૫ ૦
આટો	૮	૬ ૮ ૬
મક્કસી સોપારી, ૧૨૧૩	૬	૦ ૮ ૮
મરચાં.	૦	૫ ૦ ૫૫
લી રેડી	૭૦	૦ ૭૨ ૬
પારશીન ડીવોસ.	૫	૬ ૬ ૦
વાઇટ રોસ	૭	૬ ૭ ૬
આલન	૧૨	૬ ૧૩ ૦
નાળીયેર ૧૦૦	૧૫	૦ ૧૬ ૦
ફલી	૧૩	૦ ૧૩ ૬

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

GOLD MEDAL

Madras Industrial and Art
Exhibition, 1903.

(ESTABLISHED 1887)

TWO GOLD MEDALS

Bombay Industrial
and Agricultural Exhibition,
— 1904. —

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

**Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabl Shoes, &c.**

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt-cases; portmanteaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

A. LATIEF,
General Dealer, - - - -
- - Outfitter and Draper,
BARBERTON,
TRANSVAAL.
P.O. Box 84.
Tel. Address: "LATIEF."

A. PATEL & CO.,
GENERAL DEALERS
-AND-
DIRECT IMPORTERS,
Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.
corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tel. Add.: "ACUODJEE." P.O. Box 94.
BRANCH AT ROSENEKAL.

M. J. MAHOMED,
470 & 478 CHURCH ST.,
MARITZBURG.
Tel. Add.: "MOOSA."
Telephone No. 306.

જુસા મનમુજીભાઈ.
૧૩૦-૧૩૮ ચર્ચ સ્ટ્રીટ, હોલરોલ અને
પીટેલ, મરચંડ. એન્ડ ઇમ્પોર્ટર્સ.
મેરીટ્સબર્ગ.
એન્ડ, ન્યુમ્બર્ગ, ન્યુરોડેલેટ, એટામન્સ
રોડ, અમસીકસી.

Amod Mamoojee Patel,
GENERAL MERCHANT,
S.A.C. Concessionary, P.O. Box 55.
POTCHEFSTROOM,
Tel. Ad.: "Mamoojee." Transvaal.

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.
Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

MOOSA HASSEN,
General Dealer,
KING EDWARD STREET,
AT THE MILL.
POTCHEFSTROOM.

AYOB MOHAMED,
General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 194. Tel. Add.: "AYOB"

EBRAHIM CAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT.
Natal Leaf Tobacco a Speciality.
112 GUY STREET. (Camroodeen's Buildings.)

खबरी सीका*
सुशोभित और सस्ता.

मनपसन्द और नमुनेदार कपड़ोंसे
खबर स्टॉप बनाया जाता है.

इन्दरनेवानल प्रिन्टींग प्रेस,
फिनिक्स, नाताल.

ખાનગી ઈંગ્લેશ ગુજરાતી નિશાળ.
જે તા. ૧૬ મી જુન ૧૯૦૪ થી ખોલી છે.
ગુજરાતી તથા ઈંગ્લેશ પ્રેસકો, કોપીઓ,
પાઠમાળાઓ, ગ્રામીન બુકો, વગેરે તૈયાર છે.
અને તેજ બુકોથી અભ્યાસ ચાલે છે. વધુ
હકીકત માટે લખવું અગર મળવા એ ૬૨વી.
૪૮૨ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, એમ. એલ. પટેલ
ડરબન.

ISSA HAJEE SOOMAR
General Merchant
AND
Direct Importer,
"BOMBAY HOUSE,"
STANDERTON.

P.O. Box 24. Telegrams: "ISSA."

એ. એમ. પારેખ.
મનરેલ મરચંડ.
દરેક ભાતની ઝાસરી કાપડ વગેરે ચાલુ
ખરનો સામાન હમેશાં તૈયાર છે.
ટે. કોમરસીઅલ રોડ ડરબન.

હિંદી દવાખાના.
આ દવાશાળામાં દરેક ભાતની દવા પુરી
પાડવામાં આવે છે. બહાર ગામના યોરદારો
પર પુરવઠા ધ્યાન આપવામાં આવશે. દરદી
ઓની ઉપચાર ખાસ ધ્યાન આપી કમદા દોષ
મેંદ કરવામાં આવશે. ઘોડા અને ખામશની
દવા અમારે ત્યાંથી મળશે.
૩૬૦ પાઇન સ્ટ્રીટ અથવા ૧૨૨૫,
અમરોની રોડ સ્ટેશનની બાજુમાં.

The Story of the Ramayana

The Epic of Rama
Prince of India

By J. L. P. ERASMUS

6d. nett.

Post Free 7d.

To be obtained from Booksellers, or
direct from the Publishers,

International Printing Press, Phoenix, Natal.

આઈસીકલનો મોટો બંધો.

એક હજાર જેટલી જુદી જુદી બંધો પ્રાપ્ત
કેસ પોંડ ૧-૧૦-૦૫થી ૬૨ અંકવાડીએ ૫૦ ના
હકતાથી પણ આપવામાં આવે છે, એક વર
પતી ગેરરી.

એ. હેન.

૨૨૭ પાઈન સ્ટ્રીટ ડરબન

H. LANGLEBEN,

Wholesale Clothier & Manufacturer,
327 Pine Street, Durban.

IMPORTER OF NEW CLOTHING FOR NATIVE TRADE.
Largest Importer in South Africa of English
Second-hand Clothing.

Tel. Add.: "LXAN." P.O. Box 179, Durban

એચ. લેંગ્લીબન.

જ્યાંમંથ કપડાં રાખનાર તેમજ બનાવનાર,
કાપડોવારો નવા કપડાં બનાવનાર,
ઉચ્ચ સેકન્ડ-હેન્ડ કપડાં ફક્ત આદિમાં
મંગાવનાર.

૩૨૭ પાઈન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Abdoola Hajee Khan Mahomed

General Merchant &
Importer,

CHURCH SQUARE
Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:

"MOONSTONE." P.O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

E. M. PATEL,

General Dealer, Wholesale & Retail,

MARKET SQUARE,
POTCHEFSTROOM,

AND AT THE LOCATION.

S. D. ROBERT,

General Importer, Wholesale and Retail Merchant.

Cheapest House in the Market Square.

BRANCHES AT

LOCATION, POTCHEFSTROOM.

M. E. Nanabhay

Retail and Wholesale Merchant,

Market Square, P.O. Box 53.
POTCHEFSTROOM.

Ebrahim Brother

Direct Importer & General Merchant,

POTCHEFSTROOM, Trans.

P.O. Box 100, Tel. Add.: "Sahana."

D. I. Varyava,

GENERAL MERCHANT,

King-Edwards Street, P.O. Box 100,

POTCHEFSTROOM.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of

Bags, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,

Hardware, Bellows, Ware, Furniture, Grocery,

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY X-M.

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial solicited.

Tel. Add.: "HABIB." P.O. Box 57.

338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,

GENERAL MERCHANT & DEALER,

Market Square, P.O. Box 11.

KRUGERSDORP

A. E. BHABHA,

GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.

Cor. Church & Middel Streets,

MIDDELBURG, T'VAAL

Tel. Add.: "BHABHA."

P.O. Box 20.

MAHOMED ENUS

INTERPRETER,

22 BUTEN STREET, CAPE TOWN.

મહમદ ઇનુસ ઇન્ટરપ્રીટર,

૨૨ બુટન સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન

R. NARASOO,

Indian and General Merchant.

Outfitter and Draper.

Boot and Shoe Warehouseman.

INDIAN SILKS A SPECIALITY.

KAFFIR TRUCK, &c., &c)

BARBERTON,

TRANSVAAL.

P.O. Box 26.

Telegraphic Address: "NARASOO."

Subscription Rates.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal) 12/6.

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/6

Yearly Subscription (South Africa,

England and India) ... 12/6.

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/6

Swami Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive ...
Collection of his ...

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master"; his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago; all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America and India on Gnan Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga, Vedanta and Hinduism; selections from the eloquent, stirring and inspiring speeches he gave in reply to addresses of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Colombo to Almora, on his return from America; a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to friends; and a selection from the beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the seer.

DETAILED CONTENTS:—The Song of the Sanyasin; My master I; Address at the Parliament of Religions 38; Reply to Addresses of Congratulations from Madras and Calcutta 61; Karma-Yoga 93; Metaphysics in India: Reincarnation 119; Immortality 130; Is the Soul Immortal? 157; The Freedom of the Soul 163; Maya and Illusion 184; Maya and the Conception of God 210; Maya and Freedom 229; The Real and the Apparent Man 246; The absolute and Manifestation 271; Unity in Diversity 293; The Cosmos; The Microcosm 318; The Cosmos; The Microcosm 328; Realization 19; The Ideal of a universal Religion 379; God in Everything 408; Bhakti of devotion 424; Vedanta 448; The Vedanta in Indian Life 504; The Mission of the Vedanta 522; The Sages of India 564; Christ, The Messenger 594; The Relation of Buddhism to Hinduism 615; The True Method of ... Reform 619; The Reform of ... Education on National Lines 630; The Conquest of the World by the Thought 634; The Universal ... 650; Max Muller's Vedantism 653; Japan 657; To a Friend ... Five Hymns of Creation ... 671; The ... 671

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 24th February, 1906.

No. 8.

P.O. Box 128

Telephone 216

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

ભાડે આપવાનાં છે.

ફર્સ્ટ એવન્યુનાં સારી જગ્યામાં આવેલું
એવન્યુ હોટેલ તથા પ્રિન્સ એડવર્ડ સ્ટ્રીટમાં
ચોટું કુ દામ કારખાનાં, મીટીંગ વિગેરે
મટે કપડાંનાં છે. ભાડું સરલું. નીચેને
સીરનામે જાણો.

લાંબા, લાલ રંગનો ચીટ પનારવાનો
તમાકુ હંમેશાં વેચાતો હોવાનો છે.

કેપ કનુક ફીશ આવી પેંકોચી કે બાવ
બુલ્બા શીકાયત તેમજ કીકતા, ડ્રુબલ અને
નિશાવતી સર્વ ચોરાખીના બરનો માલ આવી
પુરો છે અને પરાકોને અરજ કરવામાં આવે
કે કે આગળ જેમ જોઈશ મેલવતા તેવી
રીતે જોઈશ મેલવી ઉપકાર કરતા રહેવો.

ગણસાલ સોરાખજી બપોરે.

૧૧૦, ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, દરબન.

TO LET.—Those well-situated pre-
mises, "AVON HOTEL" in First Avenue
and a Large Warehouse in Prince
Edward Street. They can be used
either as Workshops, for Meetings,
or any purpose. Rent cheap.

Rice, Dhol, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Cocoanuts and Groundnuts, Quills,
Milk, Tobacco, Cape Snook,
Fish, Skins of various kinds, &c.

And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates.

—AT—

JALBHAY SORABJI BROS.,

110 Field Street, Durban.

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.

ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.

APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 855

DADA OSMAN.

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 87.

Tel. Ad. : "PORDANDAR."

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચાંદ ને કમીશન

એજન્ટ.

ખેડસ ૮૮, ૧૦૫, ૧૧૧ ની, ૧૧૨

દરબન.

Telephone 864.

SUN BRAND

Tobacco Works,

132 Queen Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

BOER TOBACCO

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88.

Tel. Address: "Pordandar."

Telephone 864.

સસ્તો વ્યવે ઉચી માલ.

સન સીગરેટ, સુમાત્રા ચીરૂટ તથા ૧૨
છત્રીયા હેન વગેરે બતની તમાકુ નીચે
જણાવે મળશે.

સન બ્રેન્ડ ટોબાકો વર્કસ.

132 ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

**EAST INDIAN
TRADING Coy.**

GENERAL MERCHANTS
and Direct Importers of all
kinds of GROCERIES, SOFT
Goods, etc., etc.

102 Queen Street,
Durban.

P.O. Box 88.

Telephone 864.

Tel. Address: "PORDANDAR."

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન
Fortnightly Steamer

દર ૧૬ રોજ

મુંબઇ જનારી આગળે.

For BOMBAY, Direct.

રૂઝીમર જનરલ તા. ૧ થી માર્ચનાલા ૧૫ થી.

રૂઝીમર તા. ૧૫

૬૫ થી આગળેનાં ખર્ચાની રેશી છે. જ્યાં નીચે ફાલ્ગમાં છે અને કીચન વાળી વિગેરેના બધાં ખર્ચા બહોળા છે, કિંતુ મુસલમાનને મટે અલગ અલગ છે.

૬૫ થી આગળેનાં હમેશાં ટેમસર આવી ટેમસર ૬૫ થી ટેમસર પહેલે છે. વાસ્તે બનાવેલા વિષય હરી હામ કરતે કે જેથી પાકળથી ફેરાન થાય ન પડે. વધારે ખર્ચ નીચે લખેલે છે અને નવા ટાઈમટેબલ કપાય છે તે મંગલવાળી મળશે.

મેફરનાની હરી બનામાં રાખતે કે રૂઝીમર લેખાસી, મુલત્યન, પુનહુસરાત, જનરલ, કેસર ને રેફરેન્સમાં અવાસી રેશી છે જ્યાં ફાલ્ગમાં છે અને કીચન વાળી વિગેરેના બહોળા છે. કિંતુ મુસલમાન સાડ અલગ અલગ છે અને જનમાર બહુ નહિ પડે. હજુ કેટલાક લોકો છે કે ૬૫ થી આગળેનાં ખર્ચાની ગોરા છે પણ તેમ નથી.

ઓસમાન અહમદ.

કમરૂઝીન ખીલડીંગ, મે સીટ
પી. એ. બોક્સ ૧૨૯, ડરબન.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન.

મારડીનર સીટ.
૧૨૫.

ADAM H. G. MAHOMED,

ESTATE OWNER.

LANDED PROPERTY
BOUGHT AND SOLD.

HOUSES TO LET.

"MOOR BUGH," 8 KLOOR STREET
CAPE TOWN.

TELEGRAMS:
"ADAMHOL," CAPETOWN.

P.O. BOX
441.

હું અબુબકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOUBAKER"

E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,

નોં ૪૩૪ 434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,
Blouses,
Night-gowns,
Combinations
Chemises,

Skirts,
Underskirts,
Children's Fancy
Goods,
Frocks,

Bibs,
Bonnets,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours,

BEST SILVER JEWELLERY PRICE MODERATE

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો

કાઉન્ટર ઇમ્પોર્ટર્સ,
પી.એમ.બર્ગ, નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.).
Containing 633 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2s. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Re. 3, 2s. post free.

EVERY-DAY DOUBTS & DIFFICULTIES
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition), Re. 1, 2s.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Re. 4, 2s. post free.

SECRET SPRINGS OF THE GREAT ORA-
TORS, Vols. I and II.—Help to write idiom-
atic English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Re. 7,
2s. post free.

WONDERS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science). Re. 1, 2s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 100, UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,

હોલસેલ અને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches:—

Pietersburg, Box 24. Nigel, Box 43,
and at Volksrust

(as BHYAT BHARIA & Co.)

Tel. Address: "BHYAT"

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, DIHOLL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India,

343 PINE STREET, DURBAN

TEL. ADDRESS: "PABULAN" Box 134.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Address: "TAYOB."

INDIAN AFRICAN LINE.

Calcutta

Direct.

'JAMALPUR,' March 1st.

सीधी कलकथा जानेवाली स्टीयर

“अमालपुर” ता १ लो मारचे उपडे गी.

यह स्टीमरमें खासगी मुसाफरोंके लिये अच्छा बन्दोबस्त करनेमें आया है। पासेजरो अपनी मुसाफरी बकी मनेमें और छान्तिमें करते हैं। सगबद उत्तम प्रकारमें की गई है, इसलिये कलकत्ताके सत्तावालों तरफसे सर्टिफिकेट पा चुके हैं। दुसरी कम्पनीकी स्टीमर कई कई बन्दर करती जानिसे पासेजरो सफलीफ पाते है, ऐसी तकलीफ इस स्टीमरमें नहीं है और आबमी आराममें देज जा सकते हैं। उपरान्त खलासी भी यह स्टीमरमें इन्डियन है।

यह कम्पनीकी सभी स्टीमरोंमें अच्छा बन्दोबस्त करनेमें आया है. विशेष सपरके लिये निचे लिखे पते पर एजन्टोंसे मिलनेमें मालुम होगा.

हीवाल बोछवे क्रां०

पोहण्ड.

वी. इब्राहीम इस्माइल कां०

नां. ११४, ११६ और ११८ कामरूपीयल रोड, डर्बन.

श्रीकृष्ण नम्बर १२५

કલકત્તાની સીધી સ્ટીમર.

જામાલપુર" તા. ૧ લા માર્ચે ઉપડી જશે. આ સ્ટીમર ઉતાવળી ચાલની દોવાથી બસદી પહેંચશે.

આ સ્ત્રીમરમાં મુસાફરોને માટે ખાસ સમય કરવામાં આવી છે તેથી મુસાફરોને ધણા આરામથી જવાની સારી તક છે, ખવાસી દેશી છે, વળી ખીજી સ્ત્રીમરે દરેક બંદર કરતી જતી હોવાથી લાંબે વખતે દેશ પહોંચે છે ત્યારે અમારી સ્ત્રી મરો અહીંથી ઉપડી પરખારી હિંદુસ્થાન જતી હોવાથી થોડી મુદતમાં પોંચી શકાશે, વધુ તીવ્ર માટે નીચેને સરનામે અખર કાઢ્યો.

ડીવાલ બોલવે ફાંં

2018.2.

બીં ઇશ્રિહિમ ઇસ્માઇલી કું

નાં. ૧૧૪, ૧૧૬ અને ૧૧૮, કોમરસોયલ રોડ, અમદાવાદ.

ਪਾਸਟ ਐਮ ੧੨੫.

மேற்கண்ட ஸ்லோகம் மிகவும் உறுதியானதும், விஸ்தாரமும், ஐட்டத்தில் அதிக வேகமும்
 ஜனங்கள் இருக்க சலிக்கியமுமானது. இந்த எண்ணம் மரக்கல்லம் மாதம்
 கல்கத்தாவிற்கு இங்கிருந்து பாசிஞ்சர் ஏற்றிச்செல்லும்.

இது பாசுஞ்சர் ஏற்றுமதிக்காகச் செய்யப்பட்டுள்ளது. ஜனங்கன் தொந்திரவன்றி யசிக்கத்தக்கது. இந்த ஸ்டைமருக்கு கல்கத்தாவில் பலமான சர்ட்டிபிகேட் கிடைத்திருக்கிறது. அநேக பிரயாணிகள் இது கப்பல்களில் ஏறி அதிக கஷ்டமடைகிறார்கள். அவ்விதம் போவதில் கஷ்டமேயொழிய செளகரியம் இராது. எங்கள் ஸ்டைமரில் வரும் பிரயாணிகளுக்குக் கஷ்டமில்லாமல் இந்தியா கொண்டு செர்ப்போம்.

எங்கள் கப்பலில் வேலைபார்க்கப்பவர்கள் எல்லோரும் இந்தியர்கள். இந்தக்கம்பெனியின் ஸ்டீம் இயந்திரத்தை மாதிரியும் கல்கத்தாவுக்கு நேரே போகும். பிரயாணிகளுக்கு உபசரிப்புடன் இடம் கொடுக்கப்படும். மற்ற மூக்கிய காரியங்களுக்கு அடியிற்கண்ட ஏஜண்ட்ருக்கு எழுதித்தெரிந்துகொள் ளலாம்.

பெலாஸ் துண்டுகோ.

உ. ப. சுவாமிநாதன்

உதயசுந்தரி

9. இயோகம் இஸ்மாயீஸ் அண்டுகோ.

செ. 114, 116 முதல் 118.

கமலாம்பிகல் தோட்ட, டம்பன்.

உதகண்டி செ. 125

A. LATIEF,
General Dealer, - - -
- - Outfitter and Draper,
BARBERTON,
TRANSVAAL.

P.O. Box 84.

TEL. ADDRESS: "LATIEF."

E. A. PATEL & CO.,
GENERAL DEALERS
-AND-
DIRECT IMPORTERS,
Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.

Tele. Ad.: "ACCOMMODATION."

P.O. Box 94.

BRANCH AT ROSENEKAL.

M. J. MAHOMED,
470 & 478 CHURCH ST.,
MARITZBURG.

TEL. Ad.: "MOOSE."
Telephone No. 206.

જુલાઈ બાજુમાં.
૧૭૦-૧૭૮ થયે સ્ટ્રીટ, હોલસેલ અને
ફીલ્ડ, મરચાંદ. એન્ડ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ્સ.
મેશીનરી.
એન્ડ, બુક્સ, ન્યુસ્પેપર્સ, એટામન-
શીટ, અમરીકાની.

Amod Mamoojee Patel,
GENERAL MERCHANT,
S.A.C. Cantonment, P.O. Box 55,
POTCHEFSTROOM,
Tel. Ad.: "Mamoojee." Transvaal.

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.
Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

MOOSA HASSEN,
General Dealer,
KING EDWARD STREET,
AT THE MILL,
POTCHEFSTROOM.

AYOB MOHAMED,
General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 134. Tel. Ad.: "AYOB"

EBRAHIM CAMROODEEN,
GENERAL MERCHANT.
Natal Leaf Tobacco a Speciality,
113 GUY STREET, (Camroodeen's Buildings)
Tel. Ad.: "Camroodeen," Durban.

THE COMMERCIAL AGENCY,
113 Upper Circular Rd., Calcutta,
Is a concern which needs especially
to be brought to your notice to enable
you to keep in touch with the various
markets in India. The rates of al-
most all the goods that you require
from time to time fluctuate and it is
therefore necessary in the interest of
your reputed concern that before you
place your orders elsewhere you will
please refer the matter to us, sending
samples (where this is practicable)
for our special offers. Should you
feel inclined to correspond with us
you will always find the Calcutta mar-
ket in your door and that you will not
only be in a position to ascertain the
true aspect of the market as regards
the genuineness, cheapness, durability
and quality of the goods required,
but that you will come across this as
the only concern of the day which
would render all sorts of services with
promptitude and guaranteed satis-
faction.

ખાનગી ઉચ્છેદ યુગ્મશક્તિ નિશ્ચય.
જે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી બાકી છે.
કુલશત અને કાઠીઆવાડના મુદ્દરોને
પેતાનાં બાજુએને ઉચ્છેદ તથા યુગ્મશક્તિ
બજાવવા સાથે આ સકુલમાં મોકલવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે. માર્ચીક હી શી. ૧૦
૪૮૨ વેરેટ સીટ.) એમ. એલ. પટેલ.
ડરબન. સકુલ માર્કેટ.

ISSA HAJEE SOOMAR
General Merchant
AND
Direct Importer.
"BOMBAY HOUSE,"
STANDERTON.

P.O. Box 24.

Telegrams: "Issa."

એ. એમ. પારેખ.
જનરલ મરચાંદ.
ફરેક જાતનો ઘોસરી કાપડ વગેરે માલ
જરૂરો સામાન હમેશાં તૈયાર છે.
ડે. કેમરચીઅલ રોડ ડરબન.

હિંદી દવાખાના.
આ દવાખાનામાં ફરેક જાતની દવા પુરી
પાડવામાં આવે છે. બહાર માનના બોરડો
પર પુરવું ધ્યાન આપવામાં આવશે. ફરેક
ઓની ઉપર ખાસ ધ્યાન આપી ઉમદા ડ્રોગ
મેંટ કરવામાં આવશે. ઘોસા અને ખચરની
દવા અમારે ત્યાંથી મળશે.
૩૬૦ પાઇન સ્ટ્રીટ અથવા ૧૨૨૫,
અમરેની રોડ ફ્રેસનની બાજુમાં.

The Story of the Ramayana

The Epic of Rama
Prince of India

By J. L. P. ERASMUS

6d. nett.

Post Free 7d.

To be obtained from Booksellers, or
direct from the Publishers,

International Printing Press, Phoenix, Natal.

Indian Opinion.

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, 24TH FEBRUARY, 1906.

No 8

Contents.

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
The King's Speech ...	105
British Indians in Transvaal ...	105
The Proposed Royal Commission ...	106
A Restriction Wave ...	106
A Permit Pillory ...	106
Tamil for the London Matriculation ...	106
OTHER ARTICLES:—	
Opening of Imperial Parliament ...	107
Chambers of Commerce ...	107
Tamil for the University of London ...	107
Indians and Railway Travelling ...	107
Our Weekly London Letter ...	107
Johannesburg Trams and Coloured Passengers ...	108
Notes on Current Topics ...	109
Mahomedans Educational Conference ...	109
Mr. Sarda's Message to the Congress ...	109
Indian Industrial Conference ...	110
Facts and Comments ...	111

Indian Opinion

SATURDAY, FEB. 24TH, 1906.

The King's Speech

PERHAPS within the memory of living men the King's Speech has never been looked forward to with so much anxiety or expectation, according to the persons concerned, as that which was delivered during the current week by King Edward at the opening of the Imperial Parliament, and there is no doubt that it is a pronouncement of far-reaching importance. The anxiety of those who fear the Liberal policy will be deepened, and the expectations of those who had hoped much of the Liberals will, so far as promises are concerned, be satisfied.

India will be disappointed. The only mention there is to be found about India is that the papers in connection with the army administration will be published. There is no reference to the partition of Bengal; none, if the cablegram sent gives a full summary, regarding famine; but we have every reason to believe that, with a Radical Premier at the helm, and with a statesman of Mr. John Morley's ability at the head of the India Office, India will not be altogether neglected.

The subject, however, of immediate importance to us is how far the withdrawal of the Letters Patent and the proposed immediate grant of Responsible Government, both to the Transvaal and the Orange River Colony, will affect the position of British Indians in those parts of South Africa. The Constitution, it is but fair to assume, to be drafted by the Liberal Ministers, will be as favourable as possible to the white settlers. It cannot be otherwise. They will be given fullest possible control over their

internal affairs. The same Liberal principles should also dictate a policy of full protection for the rights of weaker parties, and the first consideration, therefore, we take it, should be given to the question of Indian representation. Under a fully representative government, to leave the Indians totally unrepresented will be to hand them over to the tender care of legislators, who will have no mercy for them, because they will have no interest in the welfare of their *prétégés*. The result of non-representation, in spite of the late Sir John Robinson's eloquent plea that under such a system every member would be a member for Indians, has been very unfavourable in Natal. If the constitution that will be drafted leaves the Indians out of consideration, there will be an end to all expectation of justice ever being received in the two Colonies mentioned. There is a wave of agitation hostile to Indian interests passing through the Transvaal. The Orange River Colony simply shuts its gates in the faces of Indians, and if the control of legislation regarding them is given over to responsible legislators in the respective Colonies, all the difficulties that are now being experienced by Indians will be aggravated. There will be reserved in the two constitutions the time-honoured veto, and the clause regarding non-European races; but in practice these reservations have proved very ineffective, as British Ministers have always felt reluctant to advise His Majesty to exercise the veto. Under the circumstances, if Indians are to be considered as a part of the Empire, equally important as the other races, we consider it to be imperatively necessary that their claims, as indeed also those of the other weaker races, should be specifically guarded.

British Indians in the Transvaal

THE lot of the British Indian is by no means enviable. He is being hemmed in on all sides by restrictions of the most galling nature. If he is a domiciled resident of the Transvaal and wishes to enter this country, he is met with disappointment at every step, and he is in a position to make good his claim only if he has an abundance of patience and money. Before he can get a permit to reside in the country, he is driven about from pillar to post. He has to submit to a most searching investigation, and his word is accounted for nothing, so that he has to supplement it by evidence of witnesses and of documents, before he can set his foot upon the sacred soil

of the Transvaal. If he happens to have his wife with him, he is called upon to prove that he is her husband. If he has his children with him, no matter how young they may be, they must have separate permits, and he must prove that he is their father. If his children are not under twelve, they cannot accompany him on any account whatsoever. These are the preliminaries an Indian has to undergo before he is allowed to re-enter the Transvaal, which is his place of adoption. What does he find after he reaches the country?

The report of the Johannesburg Town Council meeting, in connection with the electric tram-cars, shows clearly what is in store for him. If he were a servant of a white master, he would be allowed to make use of the tram-cars, otherwise, he is not to be allowed to make use of the ordinary cars. The speeches made at the Town Council meeting make very fine reading, but they are also very painful. On a matter of simple convenience for travelling, the whole of the question of equality of races was raised by several speakers. If a coloured man makes any attempt to get justice, the cry is immediately raised that he wants to claim equality with the white men in the Transvaal. The position is simply ludicrous. Here is a vigorous community in Johannesburg. It is full of enterprise, pluck, and resource. When it comes to a question of colour, it loses all sense of proportion, and seems danger where there is none. The people of Johannesburg are afraid that their predominance and superiority will be in danger if coloured people travel on the same cars with themselves. This reminds us of the scare of a mutiny that used to exist when Lord Ellenborough was the Governor-General of India. In those times, if the slightest thing occurred, there was immediately an uproar and nervousness; so much so, that in one of his graphic despatches, His Excellency said that, if the soldiers heard the rustle of leaves or the chirping of a beetle, they became frightened. The condition of some people in Johannesburg is not very far removed from that description of the soldiers in the early forties by Lord Ellenborough. In vain did Mr. Mackie Niven and his five supporters plead for a small measure of justice. His argument about the financial aspect of the question was set aside, and by a majority of six to six, the Town Council decided to perpetuate the wrong that the Manager of the Transvaal Tramways had recommended. Coloured men, who had paid no entrance money, were not to be allowed to travel on the tram-cars before they had paid the entrance money.

cars. Such is the knowledge of which the enlightened city of Johannesburg gets the benefit from its Town Councillors. The Councillors in question conveniently forgot that Indians do live in houses in Johannesburg, for which they have to pay rent as well as taxes. We may take the liberty of informing him that nearly 4,000 coloured people, who live in the Malay Location, have to pay more than the ordinary rates and taxes in connection with the stands occupied by them. The difference between them and the other residents of Johannesburg is that as against such payments, they do not get the same service as the others, as anyone who has walked through the streets of the Malay Location can testify. The newly-returned domiciled Indian to the Transvaal, on his arrival, will find not only that he cannot make use of the train-cars, but that he cannot even travel by any train he chooses, for the railway administration debarbs coloured people from making use of some of the public trains. We print in another column the correspondence that has passed between the Acting Chief Traffic Manager and the Chairman of the British Indian Association, wherefrom it appears that the railway administration has notified to the station masters that they are not to allow Indian and other coloured passengers to make use of certain trains running between Johannesburg and Pretoria. Mr. Abdul Gani has sent a strong protest to the railway administration, and we can only hope that this newest method of subjecting the Indian to indignity will be stopped. But the question is not merely one of indignity. To business men, it is one of serious inconvenience and loss. Thus, colour animosity has assumed a new form, in that it adds financial injury to social insult.

The Proposed Royal Commission

one of them announces that a Royal Commission will be appointed to investigate the different problems that trouble the Transvaal community, the chief of which is, of course, the Chinese question; but a suggestion has been made that the colour question and half a dozen others should be added. We welcome the suggestion most heartily, though we do not think that such a Royal Commission will impart any further information than is already in the possession of the public. We believe that a definite pronouncement by such a Commission on the colour question will very materially assist the Home Government in arriving at a solution. Given an impartial Commission, the Indian community, so far as it would be affected by its findings. As a matter of fact, the Indian community is asked for something that it is not prepared to give.

able to make good their case for moderation and justness. It is still not sufficiently realised that Indians throughout South Africa have been more than moderate in their claims. This was admitted by the late Sir William Wilson Hunter, and has been admitted even in South Africa by many leading men.

A Restriction Wave

Thirty years ago, the then President of the American Republic laid down the doctrine that everyone was welcome to America, and that on his putting his foot on American soil, he became a citizen. To-day, America follows a different policy. Even England has considered it necessary to restrict immigration of aliens, and we read, in the cablegrams in the daily newspapers, that several Jews, who fled from Russian oppression, were only the other day prevented from entering England, and that one of them said that, rather than return to Russia, to avoid which he had spent his last penny, he would kill himself. The Natal Government Gazette of the 13th inst. published a translation of an Order by the German South-West African Protectorate. Under it, "immigration into the German South-West African Protectorate may be prohibited by the competent authorities," if an immigrant is, amongst other things, a coloured man; there are the other usual prohibitive clauses. Thus, the colour problem is making itself felt in one way or another throughout Africa. It is useful to recall, in this connection, the fact that it was the German Emperor who, some time ago, gave currency to the idea that, in the victory of Japan, lay the germs of an attempt to secure yellow predominance. Though it is still accepted in certain quarters on the Continent, the general notion is that the German Emperor was indiscreet in having made such an utterance, and that there was no such fear. At the same time, if there is to be war against colour, as such, on the part of the great European nations, it is impossible to say that Japan, at any rate, will always sit still under the open insult offered to her citizens. It would be illogical for Europe to accept Japan as a first-class power and at the same time treat her inhabitants as if they were uncivilised.

A Permit Pillory

We hear and read so much about the difficulties that are placed in the way of the poor refugees getting their permits to enter the Transvaal, that we have decided, from next week, to open a column under the above heading, wherein we shall be pleased to publish the names of all those British Indian refugees whose applications are more than two months old, and who are

still without their permits. Not that we consider two months to be at all a reasonable time required for consideration of such applications, but as we hear that there are many applications which are over six months old, we have decided to choose the greater evil, and give it publicity. Comparatively, applications two months old may, at present, be considered normal, but as for older applications, we have no hesitation in saying that their very age shows an utter want of regard on the part of the authorities for the interests of the refugees. We would therefore ask all those, who are suffering from the vagaries of the permit administration in the Transvaal, to help themselves by supplying us with their names, addresses, and the date of their applications. We do not say that all these men are bona fide refugees, but we do say that they are all entitled to a definite, clear answer, so that they may not have to remain in a state of suspense. In some cases, we understand, they are holders of registration certificates issued to them under the old Dutch Government. They are now exiles from their own adopted land. Lord Selborne has made two promises, one to the white community, namely, that no non-refugee Indian will be allowed to settle in the Transvaal. This promise is being religiously observed. The other promise was made by His Excellency to the Indian community, namely, that all applications of refugees will receive the earliest attention, and that they will receive full facilities for entering the country. If the information at our disposal be correct, the latter promise has still to be redeemed. We hope that our readers will help us to clear up a situation that has become intolerable.

Tamil for the London Matriculation

We have received a reply from the Secretary of the External Registrar of the University of London, with reference to the petition of the Tamil inhabitants of the Colony, requesting that Tamil may be accepted as one of the foreign languages as an optional subject for the matriculation examination of that University. Although the Joint Councils have not been able to make any recommendation to the Senate with reference to the matter, we do not think that it is one that need be dropped. Ancient bodies, like the University of London, are very difficult to move, but if the Tamil communities all over the world will persist in their efforts, we have no doubt that, ultimately, the Tamil language, which has a splendid literature, and which is the language of India, will be included in the London matriculation curriculum. We give the reply of the University in another column.

Opening of Imperial Parliament

The King's Speech

Responsible Government for Transvaal and Orange River Colony

The King opened Parliament in State on Monday last. The King's Speech announces that it has been decided to recall the Letters Patent providing for Representative Government for the Transvaal and to establish Responsible Government in both the Transvaal and Orange River Colony as soon as possible.

It also says that papers will be submitted to Parliament respecting the Army administration of India.

Chambers of Commerce

Asiatic Resolution

The Pretoria Chamber of Commerce is to move the following resolution at the forthcoming Congress of the Association of Chambers of Commerce of South Africa to be held in Durban:—

"That this Congress of Chambers of Commerce of South Africa views with alarm the increasingly detrimental effect upon the commerce of the whole of South Africa caused by the continual influx of Asiatics, and desires to express its conviction that it is imperative in the interests of the white population of South Africa that concerted action should be taken by the various Governments with the least possible delay."

The same resolution was passed last year also.

Tamil for the University of London

The following reply has been received regarding the petition for the use of Tamil as an optional subject at the London Matriculation examination:

In reply to your communication of July 22nd, 1905, covering a Petition from the Tamil speaking residents of Natal, I have the honour to inform you that the question of the inclusion of Tamil as an optional subject for Matriculation in this University was fully considered by the Joint Councils on the 8th inst. They were, however, unable to make any recommendation to the Senate with regard thereto.

I am Sir,
Yours faithfully,
AMOS WELCH,
Secretary to the External Registrar.

Mr. MAHOMED SURTIS's buildings at Aliwal North were seriously damaged by fire on the 20th ult.

Indians and Railway Travelling in the Transvaal

The following letter has been addressed by the British Indian Association to the Acting Chief Traffic Manager, Johannesburg:—

Sir.—Mr. M. M. Moosajee has handed to my Association copies of the correspondence between your Department and himself in connection with the train leaving Johannesburg at 8.30.

You have informed Mr. Moosajee that "coloured passengers are not permitted to travel by the 8.30 train from Pretoria to Johannesburg," and I suppose vice versa.

This information comes to my Association as a very disagreeable surprise. To the business Indian community the prohibition would be a deprivation which would seriously interfere with their movements. To the Indian community in general it is in the highest degree insulting.

My Association cannot escape the conclusion that this method of pandering to local prejudice on the part of a great administration would result in making the position of coloured people thoroughly intolerable. My Association will be obliged if you will kindly let me know whether it is the intention, and, if so, will kindly refer me to the law or regulation under which the prohibition has been imposed. Incidentally, I may be allowed to remark, that the manner in which such prohibitive rules are from time to time made without any warning or notice to the portion of the community concerned, is extremely irritating and inconvenient. My Association thinks that British Indians are at least entitled to know beforehand regulations that may be framed with reference to them.

I request an early reply.

I have the honour to remain,
Sir,

Your obedient Servant,

ANDREW GANI.

Chairman, British Indian Association.
Johannesburg, 14th February, 1906.

Our Weekly London Letter

(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT)

London, Jan. 26, 1906.

Liberal Embarrassment of Riches

That is the only phrase which can correctly describe the position of the Liberals at the polls as far as the elections have proceeded. This success has been as much a matter of wonder, nay amazement, to themselves as to their opponents. Excluding the Speaker, there are 669 members of the House of Commons, of whom 607 have polled; and the two parties, as they were in the last Parliament and the present, can best be seen in the

following parallel columns:—

The Old Parliament. At the Dissolution on 8th January, there were in the House of Commons:	The New Parliament. The results of polls already declared show the parties as follows:
Unionists ... 369	Liberals ... 338
Liberals ... 203	Unionist ... 136
Labour ... 15	Unionist Free Traders ... 5
Nationalists ... 82	Labour ... 46
	Nationalists ... 82

Total ... 669

(Excluding the Speaker.)

From the above it will be seen that even now the Liberals have a clear majority, over all the other sections combined, of 74; and at the rate they are winning, I do not think it would be a very venturesome prophecy to credit them at the end of the election with a clear majority of a round hundred over the whole of the rest of the House. But, then, this majority is only the minimum; and it is a matter of common knowledge that in their fight with their avowed enemies, the rest of the House are more or less their allies. The Unionist Free Traders would be with them in the same division lobby, as they would henceforward be courted and their adhesion sought after with all the ardour of a new love. Labour, according to its latest evolution is, both in theory and practice, only an advanced section of Liberalism; while the Irish, from principle as well as gratitude would oftener than not support the party which they will never forget as associated with the immortal name of Gladstone. The combination of non-Fory groups, therefore, would even now when the results of 62 elections are yet to come put the proportion of non-Fories to Tories as 171 to 136, which means reducing the reactionary forces to about a quarter of its own numerical strength. And the question that is in everybody's mouth is, what would the Liberals, when they resume the reins of Government, do with this most potent weapon of so vast and solid a majority. One thing is certain; they would not set the Thames on fire. Those who are expecting the approach of the millenium at the advent of Sir Henry Campbell-Bannerman into office must have studied the history of the Government of their own country to very little purpose to give way to such day-dreams. In the political team which Britannia drives in her chariot of State, she is not so much mindful of the rate of her progress as for her safety on the road. The laws enacted by Parliament are justly called statutes, and there they stand defying all time and all parties. There may be prunings and trimmings, amendments and modifications; but no uprooting of the plant, no radical change of any kind.

Already the Cabinet Ministers who are still stumping the country in support of one candidate or another, are preparing the ground to break a future fall. One of the sins that have been visited on the late Government is its extravagance. Its pro-

footing expenditure both on the Army and Navy has been raised to an alarmingly high figure; and that fact has been utilised at the present election with considerable advantage to the winning party. But should John Bull feel any disappointment in the near future at his bill not being appreciably diminished at the hands of the incoming ministers, Mr. Asquith the new Chancellor of the Exchequer warned his hearers in a speech the other day that they must not expect too sudden or too great a relief to their purse, inasmuch as it would tax all the energy (which is always beneficent, of course) of the Liberals to undo the mischief made by their predecessors; after which, if the former still continue in office, they would give the people more value for less money than Mr. Balfour's party ever did.

There are various other thorny questions besides which, as their opponents at any rate firmly believe, would not give the Liberals a moment's peace, the affairs of Ireland being notably the chief among them. And so on, and so forth. What hope we Indians can legitimately entertain at the hands of the Liberals as to the bettering of our condition is open to serious doubt. The worse than London fog that at the present moment darkens the political sky both in India and South Africa, defies the rays of even the meridian sun.

Johannesburg Trams and Coloured Passengers

Transvaal "Leader" Criticises the Protest

British Indian Association's Reply

We reproduce below the remarks of the *Transvaal Leader* on the protest of the British Indian Association against the new Tram Regulations, and Mr. Abdul Gani's reply:—

The "Leader" Editorial

The letter of protest against the proposed regulations for coloured persons on tramcars forwarded to the Town Council by the Chairman of the British Indian Association contains one or two points that call for immediate comment. We fully realise and, to a certain extent, sympathise with the attitude of the members of the Association in so far as they resent all classes of British Indians being placed in the same category and relegated to the same level as the Kaffirs. Europeans are democratic to a fault and swear by the doctrine that one white man is as good as another. It is not easy for them to realise that in India one man is not as good as another, but the fact remains nevertheless, and it is the lower class, the coolies, who are the first to recognise the wide space between them and the higher castes. If the more cultured members of the

Indian community in our midst protested against their being classed with the coolies, and claimed special treatment in consequence of their higher status, we could more readily appreciate their point of view. As it is, they urge that the coloured community as a whole is entitled to the same treatment as the Europeans. Against this view we emphatically protest, and it is somewhat surprising that Mr. Mr. Abdul Gani should advance such a preposterous claim. The methods of living, the personal habits and attire of the vast majority of British Indians here, puts entirely out of the question their association with Europeans on equal terms. A brief stroll through the locations where the main Indian community resides is sufficient answer to the equality question. It is not colour altogether that confirms the Europeans in their prejudice. It is more a matter of personal cleanliness and sanitation. Mr. Gani's final statement that it is only the "forbearance" of the coloured people themselves which prevents them from making use of the cars to-day is interesting, but scarcely logical. There is no question of forbearance in the matter. Mr. Gani may talk about law, but the law is the will of the people, and it is the will of the people that coloured persons shall not ride with whites in this country. Mr. Gani knows why, and it is futile for him and his Association by advancing absurd claims to imagine that they will change the country's settled convictions. If coloured persons are allowed to ride indiscriminately on the tramcars, white persons will not. While we have no wish for a moment to wound the susceptibilities of any section of the community, Mr. Gani's letter compels plain speaking on this point. It is the kindest policy in the end.

Mr. Abdul Gani's Reply

To the Editor of the *Leader*.

Sir,—I take the liberty of offering a few remarks on your leaderate concerning the letter of my Association addressed to the Town Clerk, on the question of the use of the tramcars by my countrymen. You have written in anger and have used threats. I cannot do either, but will venture to place some facts before you for your acceptance or rejection: (1) My Association never contended that all Indians should be allowed to make use of the tram cars. The right is claimed only for those who are well and cleanly dressed. (2) Whatever may be the position in India, I need hardly demonstrate to you that no man is born a "coolie," and that the only test, so far as the use of the tram cars is concerned, can be the personal appearance of the passengers. (3) Does it not appear to you a little preposterous to raise the question of equality between the two races on the tramway question? (4) My Association has emphatically disclaimed any intention to seek the contact of any unwilling

Europeans, even with the most cultured Indians, and has, therefore, suggested that the inner portion of the cars may be reserved exclusively for Europeans. The roofs of the cars, it is contended, may, without infringing upon the sacred doctrine of "inequality," be legitimately used by Indians who are properly dressed. (5) The point made by my Association about forbearance is quite logical. "The will of the people," so far as it has been reduced to law, as my Association has been advised, leaves it open to Indians to claim the right of riding on the tram cars. The claim, therefore, as it is legal, can hardly be considered to be "absurd."

In this connection, may I ask you a few questions? Is it logical for the white people in the Transvaal, as soon as they go to Cape Town or Natal, to ride side by side with coloured people? Is it logical that coloured servants, who may not belong to "the higher castes," whatever that phrase may mean, should ride on the tram cars? Is it logical, as Mr. Souter said at the Town Council meeting, that white men who drive in dog carts should sit next their coloured drivers?

My Association takes its stand upon the policy outlined by Mr. Chamberlain before the Conference of Colonial Premiers at the time of the Diamond Jubilee. The right hon. gentleman said: "We also ask you to bear in mind the traditions of the Empire, which makes no distinction in favour of or against race or colour, and to exclude by reason of their colour or by reason of their race, all Her Majesty's Indian subjects, or even all Asiatics, would be an act so offensive to those peoples, that it would be most painful to Her Majesty to have to sanction it. . . . It is not because a man is of a different colour from ours that he is necessarily an undesirable immigrant, but it is because he is dirty, or he is immoral, or he is a pauper, or he has some other objection which can be defined in an Act of Parliament, and by which exclusion can be managed with regard to all those whom you really desire to exclude."—I am, etc.,

ABDUL GANI,

Chairman, British Indian Association.

Johannesburg, February 16.

"AN EQUAL DISPENSATION of equal rights, privileges, and advantages is what every part (of the Empire) is entitled to and ought to enjoy" he (Benjamin Franklin) said, "it being a matter of no moment to the State whether a subject grows rich and flourishing on the Thames or on the Ohio." Revolutionary doctrine in those times; but, if we substitute the Vaal for the Ohio, what Imperialist Englishman to-day will not gladly adopt the phrase as a declaration of his faith?" — *Times Literary Supplement* on BENJAMIN FRANKLIN.

Notes on Current Topics

By "Observer"

INDIA IS WAKING UP. The boycott movement, brought into existence by the dividing of the Bengal province against the wishes of the people, is now developing into a more rational policy. It seems as though India, after expending a good deal of hot blood on this question, has at last come to see what they ought to have seen long ago, that the remedy for the chronic state of poverty from which she continually suffers lies within herself.

INDIA, of all countries in the world, should be self-supporting, and it only needs an application of business ability, together with a spirit of true patriotism, and India would soon cease to import manufactured goods. Of course Manchester and Sheffield would be the losers, but what of that? It is of far greater importance that the millions of India should be certain of their daily bread than that the Indian market should be reserved for the disposing of British manufactured goods.

I do not mean to say that this is the only cause of India's poverty. So long as she is governed by a set of officials who are entirely out of sympathy with the people, she will have cause to groan. But I do say that the true spirit of *Swadeshi*, meaning "one's own country," would go a long way towards the salvation of India. Not only would it stop the constant drain of money out of the country, but it would be a demonstration of the fact that Indians are capable of co-operating in business, and, therefore, why not in the government of their own country?

THE INDUSTRIAL CONFERENCE recently held at Benares is an evidence of the growing spirit of self-preservation. The presidential address of Mr. R. C. Dutt is an eloquent appeal to his countrymen to be up and doing. As Prime Minister of the Baroda state, he has been carrying on a forward policy for some time past, which is showing good results. The subjects of the papers read also give an idea of how the movement is being taken up with enthusiasm. A conference of this kind is exceedingly well timed.

THE MAHOMEDAN Educational Congress at Aligarh, shows that our Mussalman friends are on the right track. It has been said, with some degree of truth, that the followers of the Prophet have looked with disfavour upon efforts being made to educate their people; but that feeling is gradually giving place to a broader and more intelligent view of this important question. Let us hope they will continue as they are now doing, and a united India will not be far distant.

"A FELLOW-FEELING makes us wondrous kind," is an oft-repeated saying; and it would appear that two British "dependencies"—Ireland and India—are realizing the truth of it. Both are crying out for justice and self-government. One of the Irish workers at North Lambeth election writes to *India*: "I hope the day is not far distant when India, being unable to make her voice heard, in the House, will look to Ireland and Ireland's representatives to give utterance to her stifled sob." Why not? It would do Ireland all the good in the world to share her sorrows with India.

Mahomedan Educational Conference

The Mahomedan Educational Conference opened its nineteenth session at Aligarh on the 28th December. About a thousand delegates, representing the whole of Muslim India, were present. The spacious Central Hall of the College was packed to overflowing. The President, Hon'ble Khalifa Mahomed Hussain, in his inaugural address reviewed the entire field of educational activity of Mussalmans.

The educational ideal being progressive, he said there could be no finality to their endeavours in that direction. He referred to the past work of the Conference, saying it had been a force of great educative value. He considered the study of Arabic an indispensable factor of any scheme of Muslim education, but in his opinion it wanted re-orienting on scientific Western lines, and he expressed gratification at the initiation of research work in Arabic learning undertaken at Aligarh. Next he invited the attention of the Mussalmans to instituting a faculty of science, as being the greatest desideratum of the age. He further discussed the question of the emancipation of women, and pointed out that education was the sole remedy for raising the intellectual and moral level in Muslim houses. In conclusion, he referred to the manifold blessings of British rule, and the deep sense of loyalty which permeated the Mussalmans for the King-Emperor, terminating by calling for three cheers for the Emperor and the Prince of Wales. This was enthusiastically responded to.

The first resolution was unanimously adopted for the institution of a gold medal for a Mahomedan B. Sc. of an Indian University, in honour of the Nizam's Jubilee.—*Tribune (Lahore)*.

THE BARKLEY WEST MURDER.—On the 13th inst. Hendrik Muller, a Dutchman, 18 years of age, was tried for the murder of an Indian hawk in October last. He was found guilty, but the jury strongly recommended him to mercy, on account of his youth and his apparent ignorance of the seriousness of his crime. Sentence of death was passed.

Mr. Naoroji's Message to the Congress

A Characteristic Letter

We take the following from Mr. Dadabhai's message to the Indian National Congress:—

"We require on the one hand to inspire the people of India at large with the desire of attaining and enjoying their birth-rights, and the absolute necessity of freedom and Self-Government like that of the Colonies for their material and moral development, progress and prosperity. Without Self-Government the Indians can never get rid of their present drain, and the consequent impoverishment, misery and destruction. No more alteration or tinkering of the mechanical machinery of administration can and will do any good at all. The drain can only be stopped by Government and by the people themselves. To be prosperous, India must govern itself like the Colonies. Self-Government is the only remedy for India's woes and wrongs. For this purpose we must strengthen the Congress, our great body representative of all India, to go on making every possible effort to accomplish this end, which is quite practicable as I have already said and has been already successfully carried out." Mr. Dadabhai Naoroji impresses on his countrymen the paramount importance of maintaining the British committee and its organ *India* in London. He believes that this committee should consist of a number of permanently residing Indians. With the powerful organ, *India*, helped by sympathising English people and the press to carry on the propaganda of their claims, and to attain them, a few competent and truly patriotic and enthusiastic Indian members in Parliament will largely accelerate work there. "For as I have said, it is in Parliament that the fight is to be fought, and the last word to be said. But above all, adds the grand old man, with moving emphasis, "the most important and absolutely necessary fundamental condition is union and enthusiastic and self-sacrificing work among our people themselves. The tide is with us." He concludes:—"The English people and Press are beginning to understand the wrongs of India. All Asia is waking up. The Isles of the East have made the start. A great autocracy in the West is crumbling to dust, and we may fairly expect that in dealing with such a people as the British with their instincts of liberty and justice roused, our emancipation is not far off but I hope near. My word is never Despair or Despond! Go on! Go on thoroughly united, come weak, come woe, never to rest but to persevere with every sacrifice till the victory of Self-Government is won."

First Indian Industrial Conference

Benares, 1905

Mr. R. C. Dutt's Speech

In connection with the Indian National Congress there is held annually a Social Conference and an Industrial and Agricultural Exhibition. The Industrial Exhibition was opened by the Maharajah of Benares. With the last Congress a new feature was introduced in the shape of an Industrial Conference, which, as the natural complement of the Congress, promises to be a useful and practical institution.

The Conference was under the presidency of Mr. R. C. Dutt, C.I.E.

The following extracts from his opening speech we take from *The Mahabharata*:-

You have done me high honour by electing me President of this First Industrial Conference held in India in connection with the National Congress. Impressed with the growing need for the expansion of our industries, that great and representative body has held an Industrial Exhibition from year to year: all classes of manufacturers, European and Indian, have sent in their goods to the Exhibitions, and the Government of India and the Provincial Governments have generously helped and fostered their growth. This year, you have taken a new departure: you have felt that, beyond exhibiting our goods, we might, as practical men, compare notes with each other in reference to the various industries with which we may be familiar; and you have resolved therefore to hold an Industrial Conference as a necessary adjunct to the Industrial Exhibition. For the rest, the object of this Conference is the same as that of the Industrial Exhibition, viz., the promotion of Indian industries. We meet here to-day, not to discuss political or social questions, but purely industrial questions; and we invite practical suggestions from practical men of all classes—Hindu and European, Mahomedan and Parsee—who are familiar with various Indian trades and industries.

Two Extreme Views

There are two extreme views often expressed about our Indian industries, both of which I believe to be wrong. One is a despondent view—a cry of despair—that Indian industries have no future against European competition, and that India is sinking lower and lower as a purely agricultural country. The other is a rosy view—that the trade of India is increasing by leaps and bounds under the British rule, and that the increasing figures of Indian imports and exports are an index to the growth of Indian manufactures and of the prosperity of the people. I have seen the first view—the despondent view—expressed in its strongest form in our Indian news-

papers. And I have heard the second view expressed in meetings held in London by Englishmen, who naturally take the trade figures as an index to the prosperity of a nation.

As usual, the truth lies midway. We are beset with two difficulties, but we have no reason to despair. Our industrial condition in the present day is lamentable, but it is not hopeless. We have to face severe and in some respects an unequal competition. In our future is in our own hands if we face our difficulties like men. Let us, to use an expressive phrase of Dr. Johnson, clear ourselves of cant; let us examine our position impartially and soberly as practical men.

Our difficulties are of a two-fold nature. In the first place our old industries have undoubtedly declined, and we have to recover lost ground. In the second place we have to recover our positions under exceptional economic conditions which few nations on earth have to face. Our two difficulties may be briefly described thus:—Firstly, other competitors have got the start of us; and secondly, we are unfairly handicapped in the race.

Our First Difficulty

It would serve no useful purpose to narrate at length the manner in which our old industries have declined in a competition which was not altogether fair. I have written largely on this subject in my published works, and may only briefly refer to a few facts to-day. For many centuries past, the manufactures of India were prized in the markets of Europe and Asia; and Arab and Portuguese merchants, Dutch and English traders, shipped large consignments of Indian goods to various ports in the world. In those days there was no thought of repressing Indian industries; on the contrary it was the interest of the foreign traders to foster them, as far as it was in their power to do so, because the excellence and the largeness of Indian manufactures were the sources of their own gain and profit.

But when England acquired political power in India in the middle of the eighteenth century, this policy was reversed. Englishmen were manufacturers themselves, and it was their policy in those days to repress the manufactures of their colonies in order to promote their own. The same policy was unfortunately pursued in India; and for the first time in the history of India her manufacturing industries were discouraged, instead of being encouraged. The export of Indian manufactures to Europe was repressed by prohibitive duties, and the imports of English manufactures into India was facilitated by the levy of almost nominal duties. The idea was to make India a country of raw produce for the promotion of English manufacturing industries. The British manufacturer, in the words of the historian, H. H. Wilson, "employed the arm of political injustice to keep down and ultimately strangle a com-

petitor with whom he could not have contended on equal terms."

Our Second Difficulty

We will not consent to see our country made a land of raw produce, or a dumping ground for the manufactures of other nations. I do not believe a country can prosper by agriculture alone: the two must thrive side by side to give employment to the population of a country. I do not envy the position of England to-day which has so far neglected her agriculture as to be dependent on foreign nations for her food supply; that state of things cannot last for ever. On the other hand I do not appreciate the position of our own country which is dependent on foreign countries for most of the manufactured articles for daily use. We must rescue her from that unhappy position, but in order to do so, we must clearly see and understand the difficulties we have to face.

In the first place we have to change an ancient and time-honoured habit, the habit of carrying on our industries in our homes and cottages. India is a country of cottage industries. Each agriculturist tills his own little field, pays his rent, and transmits his holding to his son. Each humble weaver, with the aid of his wife and children, adjusts his warp and works his loom. I am myself partial to this cottage industry. The tillers of the soil, who own their little plot of land from generation to generation, are more dignified beings than the labourers who live on their landlord's vast estate, and earn only the wages of labour. The humble weavers, working with their wives and children in their homes, live better and more peaceful lives than men and women working in crowded and unwholesome factories. The dignity of man is seen at its best when he works in his own field or his own cottage—not when he is employed as a part of a vast machine which seems to crush out all manhood and womanhood in the operatives. I have seen many of the largest cotton mills of Lancashire, and the thousands of factory hands and factory girls employed there; and I would not like to see any very large proportion of our labourers so employed. And those who ought to know tell us that the fresh air of the country is that best suited for building up strong constitutions, and that a race deteriorates when it neglects rustic industry and lives mostly in towns. But nevertheless, while we may avoid the mistake of sending all our population to towns, we must at the same time learn to create large centres of industry in towns. We must change our old habit of universal cottage industries, and learn to form companies, erect mills, and adopt the methods of combined action, if we desire to protect or revive our industries.

But the formation of companies and the erection of mills requires capital, and the conditions in India are not favourable to the accumulation of

capital. I do not wish to travel into political subjects to-day, but it is necessary to mention what is known to every one of you, that the sources of wealth in this country are not as broad and spacious as in happier countries. Our land is more heavily taxed than it is in England or America or Japan, and the land tax in most provinces is enhanced at each recurring settlement. Our revenues are not all spent in India: a large portion of it is remitted for Home Charges year after year. And the highest and most lucrative appointments in the Empire are not open to us. All these facts tell against the accumulation of capital needed for large enterprises, and our moneyed men are poor compared to those in other lands. A man owning half a lac rupees is considered a rich man in India, while a man with only three thousand pounds in funds would hardly be deemed to have a decent competence in England.

How we have Faced these Difficulties

These, then, are the difficulties before us. In the first place, we have lagged behind, and have to recover lost ground. And in the second place we have to run the race with the triple disadvantage of want of modern industrial training, want of capital, and want of control over our own fiscal legislation. I mention these difficulties not to discourage you, but because we have to face and conquer them. Few countries on earth would have succeeded under these difficulties, but I have faith in the capacities of our nation, in the patience and skill of our artisans, in the adaptability of our race to new methods, in the resources of this wonderful land and in the advantages of labour. I have been something of an optimist all my life; I think I better to fight and to fail than not to fight at all; but in this industrial movement I believe we are destined to fight and to conquer. I have no patience with those of my countrymen who throw up their hands in despair, and declare that all is lost. The history of the last twenty or thirty years shows that all is not lost, and that much has been gained.

Swadeshi Movement

And now, at the commencement of the Twentieth Century, we are more resolved than ever not to be beaten in this industrial race. I see in the face of those who fill this hall to-day a strong determination that—God helping—we will work out our own salvation by our own hands. Men educated in English Schools and Colleges in India, men trained in the Universities of Cambridge and Oxford, have to share this noble work with practical manufacturers and traders in India. And to-day there is a desire, which is spreading all over India, that by every legitimate means, by every lawful endeavour, we will foster and stimulate the use of our own manufactures among the vast millions who fill this great Continent.

The Swadeshi Movement is one which all nations on earth are seeking to adopt in the present day. Mr. Chamberlain is seeking to adopt it by a system of Protection. Mr. Balfour seeks to adopt it by a scheme of Retaliation. France, Germany, the United States, and all the British Colonies adopt it by building up a wall of prohibitive duties. We have no control over our fiscal legislation; we adopt the Swadeshi scheme therefore by a laudable resolution to use our home manufactures, as far as practicable, in preference to foreign manufactures. I see nothing that is sinful, nothing that is hurtful in this; I see much that is praiseworthy and much that is beneficial. It will certainly foster and encourage our industries in which the Indian Government has always professed the greatest interest. It will relieve millions of weavers and other artisans from a state of semi-starvation in which they have lived, will bring them back to their hand-loom and other industries, and will minimise the terrible effects of famines which the Government have always endeavoured to relieve to the best of their power. It will give a new impetus to our manufactures which need such impetus; and it will see us, in the near future, largely dependent on articles of daily use prepared at home, rather than articles imported from abroad. In one word it will give a new life to our industrial enterprises; and there is nothing which the people of India and the Government of India desire more earnestly than to see Indian industries flourish, and the industrial classes prosper.

Papers Submitted

The papers read included:

The Past, Present and Future Prospects of the Indian Cotton Industry: by the Hon. Mr. Vithaldas Damodar Thackersey, Bombay.

Proposal of an Industrial Bureau: by the Hon. Mr. Daji Abaji Khare, B.A., L.L.B., Bombay.

Note on Popular Education: by Mr. T. R. A. Thimboon Chetty, C.I.E.

The Lines of Industrial Development in India: by Mr. H. J. Tozer, India Office, London.

Some General Observations: by Diwan Bahadur R. Ragoonath Row Kumbakonam.

Hand Mechanism: A Practical Suggestion: by Sir Henry Cotton, C.S.I.

Power-loom Mills and Hand-loom; by Mr. E. B. Havell, Principal, School of Art, Calcutta.

Necessity for an Indian College of Technology: by Diwan Bahadur K. Krishnaswami Rao, C.I.E.

Facts and Comments

THE BEGINNING OF BOYCOTT.—Apropos of the Braamfontein meeting the *Rund Daily Mail* publishes a letter from the African City Properties

Trust Co., Ltd., addressed to the Secretary of the meeting, saying that in future stands in Braamfontein under the control of the Company will not be let to Asiatics, and that the lease already given will not be renewed, and also that the letting was done somewhat without sufficient consideration having been given to it.

INDIAN MAIRS.—The German East Africa Liner, *General* sails direct for Bombay on 1st March.

The India-African Liner, *Jamalpur*, will leave Durban for Calcutta on or about March the 1st. Messrs. B. Elrahimi Ismail & Co., Commercial Road, Durban, have the arrangements for Indian passengers.

THE LONDON INDIAN SOCIETY on the 20th ult. unanimously adopted the following resolution: "That this Society deeply regrets that Mr. Dadabhai Naoroji was not returned by the electors of North Lambeth to the House of Commons after his arduous work of four and a half years in the constituency, and strongly disapproves the action of the official Liberal organisations in not giving him their support."—*Indian*.

"When it comes to denying to the blacks, either as a race or as individuals, what they have actually achieved for themselves; when it comes to robbing them of their ancestral lands, preventing them from educating themselves, from becoming prosperous, from working at any trade they can learn, from owning property, or from following out any legitimate ambition common to all men, then I am entirely on the side of the black races." ARTHUR ARNOLD, Governor in "The Africander Land."

The Bar

(The Drinking Saloon is sometimes called a Bar.)

That's true:

A bar to heaven, a door to hell,
Whoever named it, named it well:
A bar to manliness and wealth,
A door to want and broken health;
A bar to honor, pride and fame,
A door to sin and grief and shame;
A bar to hope, a bar to prayer,
A door to darkness and despair;
A bar to honoured useful life,
A door to brawling senseless strife;
A bar to all that's true and brave,
A door every drunkard's grave;
A bar to joy that home imports,
A door to tears and aching hearts;
A bar to leaved, a door to hell—
Whoever named it, named it well.

ANTI-ALCOHOL.

ઇંડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શનીવાર—શનીવાર, તારીખ ૨૪ મી ફેબ્રુઆરી, ૧૯૦૬.

અંક ૮

અકવારિક પંચાંગ.

ખ્રેસ્તી-તા. ૨૪ મી ફેબ્રુઆરીથી તા. ૨
માર્ચ સુધી ૯૦ સં. ૧૯૦૬
હિંદુ-શકાબ્દ સુદ ૩ થી, શકાબ્દ સુદ ૭ સુધી
સંવત ૧૯૫૨
ચુસકામણી-તા. ૨૬ જાન્યુઆરી તા. ૬
મોહરમ સુધી, ૧૩૨૪ હિજરી.

વાર.	મહત્તી તારીખ.	હિંદુ તીથી.	સંવત	ચુસકામણી ક. મી. ક. મી.	ચુસકામણી ક. મી. ક. મી.
રવિ...	૨૪	૧	૨૬	૫ ૪૪ ૬	૩૪
સોમ...	૨૫	૨	૧	૫ ૪૫ ૬	૩૩
મંગળ...	૨૬	૩	૨	૫ ૪૬ ૬	૩૨
બુધ...	૨૭	૪	૩	૫ ૪૭ ૬	૩૧
શુક્ર...	૨૮	૫	૪	૫ ૪૮ ૬	૩૦
શનિ...	૨૯	૬	૫	૫ ૪૯ ૬	૨૯
રવિ...	૩૦	૭	૬	૫ ૫૦ ૬	૨૮

ઇંડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૨૪ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૦૬.

ટ્રાંસવાલમાં હલાકી.

આજ કાલ ટ્રાંસવાલમાં હિંદીઓ ઉપર
ઇંગ્લેન્ડ પાર નથી રહેતો. એક તરફથી પર
મીટની તકલીફ છે. ટ્રાંસવાલનો જુનો રહીશ
હોય તેનો અભારે પરદેશીની સ્થિતિમાં
આવી રહેલ છે. પહેલેથી તો સરકાર એમ
જ માને છે કે તે માણસ ટ્રાંસવાલમાં તે દા
દાર નથી. તેણે એશીયેટીક કરવાં જોઈએ.
સાક્ષીઓ આપવાં જોઈએ. ત્યાર બાદ પણ
તેને ધણે મહીને સારાં નસીબ હોય તો
ટ્રાંસવાલમાં પેસવાની રજા મળે છે. તેની
ખબરી તેની સાથે હોય તો તેને પોતે પરમીટ
વિના સાથે લઈ જઈ શકે કે નહિ તે સવાલ
રહે છે. અને તેના હોકરાં હોય તો તેની પછી
પરમીટ ભેવી પડે છે. પોતે જોયો ટ્રાંસવાલમાં
પેસે કે તુરત જાય છે કે જુનો માણસ છે
હતાં ધણા કાલે જતા રજા છે. તેનાથી
ટ્રાંસવાલમાં ઉપયોગ ન થઈ શકે. તેમાં
પેસવાનું પ્રયત્ન કરે તો તેનું અપમાન થાય.
આ બાબતની મર્યાદા જોઈએ. ત્યાર બાદ પણ
કાલેસરીયમાં જઈ શકે. બ્રીટીશ ઇન્ડિઅન
એસોસિએશનની તે બાબતની અરજી તો
વધારાને વધારા મેળવી તેની ઉપર એકમા
તેમાં મુખ્ય બાબ એમ માને છે કે એક

તથા કાળા માણસ વચ્ચે એક સરખા પક્ષ
હોવું જ નહિ જોઈએ. તેઓ એમ માને છે
કે એ કાળા માણસ ટ્રાંસવાલમાં પેસે તો તેઓ
જોરાળી બરોબરીમાં મળી જાય. મી. મેકે
નીવને તે બાબત બહુ લાગતી હતી તે દિવસ
ના પક્ષમાં એકલા પક્ષ છીની સામે સોજા મને
એવો ફરાક થયો કે હિંદીઓ અથવા બીજા
કાળા માણસો જોરાળીના ઉપયોગમાં આવ
તી ટ્રાંસવાલમાં ન પેસી શકે. આટલું કેમ
તણે બસ ન હોય તેમ હવે રેલ ગાડીમાં
પણ મુકી સજાના ધની બન્યો છે. મી. સાલુ
જીએ જોઈનીસમગ્રી સરકારના સાડા આઠ
વાગે જતી ગાડીમાં પ્રીટોરીએ જવાની તજ
વીજ કરી તો તેને મારી કરવામાં આવી.
તેણે રેલવે મેનેજરને લખ્યું તો જવાબ મળ્યો
કે એવો નવો ધારો થયો છે કે સાડા આઠ
વાગાની ગાડીમાં હિંદી અથવા બીજા કાળા
માણસોને જવાની મિતકુસ રજા નહિ
આપવી. આ બાબત બ્રીટીશ ઇન્ડિઅન એસો
સિએશનને સખત લખાણ કર્યું છે તે રેલવે
મેનેજરને મુક્યું છે કે એવો ધારો કયા
કાયદાની રૂપે થયો છે. વળી તેણે એમ પણ
લખ્યું છે કે આવી જાતના ધારો હિંદી કેમ
તે ખમર આપ્યા વિના થઈ શકે એ બહુ અમ
તક બરેલું ગણાય. આ બાબત મોડે સેલેબોર
ને પણ લખાણ કર્યું છે. આમ જો તરફ
થી ઇંગ્લેન્ડમાં અપાયા કરે છે. આવી ઇંગ્લેન્ડની
દવા એકજ હોઈ શકે તે એકે એ પ્રમાણે
હરતો આવે તેની સામે લડત લીધાજ
કરવી અને ધીરજ રાખવી. એક સપ્તે રહી
વખતો વખત જો સરકારનું પ્લાન એ બધી
બાબતો ઉપર ખેંચાયો કરશે અને જરૂર જણાયે
રેલ કેસ પણ કરાશે તો અતે હરતો દુર થશે.

આ વરસની કેંગ્રેસ.

સાથે આફ્રિકન એન્ડર ઓફ કોમર્સની
સભા આ વર્ષે ડરબનમાં યાત્રુ માસની તા.
૨૧ ૨૭, તથા ૨૮ મી એ મળશે. આ વખ
તે જુલુજુલા પડ કરાવે રજુ કરવામાં આવશે
તેમાંના કેટલાએક નીચે મુજબ છે. કર્ટમ્સ
યુનીઅન, રેલવે બોર્ડ, સમુદ્ર વાટે આરતા
જતા માલ ઉપર લેવામાં આવતી નોલ્લી
સંબંધી, સમુદ્ર વાટે મોકલવામાં આવતી
ટપાલના ઇંગર સાંબંધી, એસિઆટિકાને
આ દેશમાં આવવા સંબંધી, ટપાલ બોર્ડ
બનાવવા બાબતે વિશેષ રીતે બીજા બાબતો
ઉપર થયો કરવામાં આવશે.

પરમીટની તકલીફ.

ટ્રાંસવાલમાં પરમીટની તકલીફ દિનપર
દિન વધતી જાય છે એવું અમને ધણાએ
સાચું છે. કેટલાકની પરમીટની અરજીઓ હાલ
પણી મુદત થયાં પડી છે હતા નથી તેઓને
પરમીટ મળતી કે નથી જવાબ મળતા. આવી
સ્થિતિ ધણીજ દુઃખદાયક ગણાય એમાં શક
નથી. આનો ઉપાય નેટલું બને તેટલું જોર
કરી સરકારના કાન જોડવા એ શિવાય
બીજું નથી. તેથી અમે આવતે અકવારિકથી
"પર્મિટ પીલરી" એ નામનું કાલમ ઉઘો
માં લખવાનો ઇરાદો રાખીએ છીએ. પીલ
રીનો અર્થ ફાંસી એવો થાય છે. અસલના
વખતમાં જોઈના બળામાં લાકડાના દુપા
નાખી રીંગાળીને મારતા. એવા લાકડાના
દુપાનું નામ પીલરી કહેવાય છે. હાલ ટ્રાંસ
વાલના રહેનારા હિંદીના બળામાં એવી
જાતનો દુપો છે તે તે પરમીટ પીલરી છે. એટલે
એ કાલમને અમે પરમીટ પીલરી એ નામ
આપ્યું છે. તેમાં દરેક રેલુઇ કે જેની
અરજી એ માસથી વધારે વખત થયાં થઈ
હોય તેનાં નામ અને કેટલાં આપ્યું. અને
કેટલી મુદત થયાં અરજી મદ છે તે એ
હીરદ માથે ઇંગ્લેન્ડમાં લખવાનો વિચાર
રાખ્યો છે કેમકે તે સુતરાવાળાઓના પ્લાન
ઉપર લખવાનું છે અને તેનો પેકાર બધી
જગ્યાએ કરવાનો છે. આમાં અમારા વાંચ
નાર અમને મદદ કરશે તો અમે ધારીએ છીએ
કે અમે કંઈક પણ કાંઈ મેળવવામાં સક્ષમ થઈ
શકીએ. જુલુજુલામાં અથવા ઇંગ્લેન્ડમાં રેલુઇ
નામ, તેનું કેટલાં અને તેની અરજીનો નંબર
તથા તારીખ મોકલાય તો બસ થશે. અમારા
વિચાર પ્રમાણે તો પર્મિટ અમલદારોએ એ
માસ પણ નહિ લેવા જોઈએ છતાં એટલી બધી
અરજીઓ એ માસ ઉપરાંતની છે કે તે પહેલાં
જુની અરજીઓનો પેકાર કરવો તે શક જણાય છે

લોર્ડ સેલેબોરને એ વચન આપ્યા છે એ જોવા
જોઈએ અને એક હિંદીઓને. જોરાળીને એક
વચન આપ્યું છે કે એક પણ નવા હિંદીને ટ્રાંસ
વાલમાં વસવાની પરવાનગી નહિ આપવામાં
આવે. આ વચન તો તેઓ સાહેબે ગરબાર
ખાળ્યું છે. હિંદીને વચન એવું આપ્યું છે કે
રેલુઇને તુરતજ આપવાનો કુલમ મળશે ને
તેઓની અરજીઓની વપાસમાં કીક નહિ થાય
અને હિંદીઓને જોયે કે જો અમને જે ખબર મળી
છે તે ખરી હોય તો તે વચન તો હજી સુધી
પાળ્યું નથી. આ કલમમાં અમારા વાંચનારની
મદદની પુરી જરૂર છે. અને જો અમે માંડીએ
છીએ તે પ્રમાણે નામો મોકલવામાં આવશે તો
અમને કમીર કે પર્મિટ બીજીક વખતમાં
આપશે.

કાફરોના બળવાની સ્થિતિ.

સરકારી સરકાર રીયમંડ આમકોનાસ તથા ઇકોપો પરમથામાં કરે છે. એવી આશવા સંબંધાઈ છે કે કાફરોને તેમના ચીફ તરફથી ઉત્તેજન મળે છે આ આશવા કેટલે દરજે સાચી છે તે તપાસવાનું કામ આ બસ કરી સીપાહઓ કરે છે. ઇકોપો પરમથાના ખેડૂનો આ કાફરો તરફ બહુ શંકાની નજરથી જુએ છે અને એમ જણાવે છે કે કેટલાક કાફરોએ જે વાત કરેલી તે કાઠી નાખવા જેવી નથી મેપુસુકુનો માછરૂદે જણાવે છે કે એલ્ફિર્ડીની સરકારે પોતાના તાબાના કાફરોને બેળા કરી પોસ ટેક્સ તરતજ બરી દેવાની સુચના કરી હતી. આના જવાબમાં કાફરોએ જણાવેલું કે તેઓની પાસે પૈસા નથી. સ્ટેગરથી મરકુરી પત્રનો ખચતપત્રી જણાવે છે કે રીયમંડમાં બળાવો થવાનો બનાવ થયા પછી મેપુસુકુની પોલીસને ખસેડવામાં આવી હતી આથી કાફરોની વસ્તિમાં એક નવી શંકા ઉભી થઈ છે. જે કે તે બાગમાં થોડા ઘણા પોલીસ અને તેના રહેઠાણની આસપાસ વાળાથી હક બાંધવામાં આવે છે આ બધી દિલચાલથી કાફરોમાં જુદી જુદી ભાવના વાતો ચાલી રહી છે. આ બાગમાં જો કાફરો રમખાણ કરશે તો તે મોટું રૂપ પકડશે કાફરો અહીં કાફરોની મોટી વસ્તિ છે.

જરમન વેસ્ટ આફ્રિકામાં કાળો આમલીનો તિરસ્કાર.

આજકાલ દુનિયામાં સુધરેલા કહેવાત મુસકમાં કાળા લોકો સામે સખળી વધતી ચાલી છે. જરમન વેસ્ટ આફ્રિકાની સરકારે એવો ખારો પસાર કરેલો છે કે કાળા, માણસોને હવે પછી તેના મુસકમાં દાખલ થવા દેવા કે નહિ તેનો આધાર સત્તાવાળાની ઉપર રહેશે. આ પ્રમુખે જે સખળાઈ બધી જગ્યાએ ચાલ્યા કરશે તો પરિણામ એવું આવશે કે કોઈ દિવસ કાળા લોકો વચ્ચે મોટું યુદ્ધ થશે. જાપાન અત્યારે પહેલા તબક્કામાં ગણાય છે. તેના લોકો પણ કાળા લોકોમાં ગણાય છે. જાપાન તેવું અપમાન સહન કરે તેવું લાગતું નથી. ચીન પણ જામવા માંડ્યું છે એટલે પશ્ચિમની પ્રજાએ જે રમતની જામે જુલમ આકર્યો છે તેવું અનિવાર્ય બન્યું છે કાફરો આપવાનો સંભવ નથી.

ટ્રાંસવાલ લોડર અને બ્રીટીશ ઇન્ડિયન એસોસિએશન.

બ્રીટીશ ઇન્ડિયન એસોસિએશને ટ્રાંસવાલ ની બાબત જે લખાણ કર્યું છે તે બાબતમાં ટ્રાંસવાલ લોડર લખે છે કે એસોસિએશન બધાને સારું સરખા હક માગે છે તે કેટલી નહિ મળે. જે માત્ર થોડાજ માણસોને સારું ટ્રાંસવાલ એસોસિએશન દર્શાવે છે તે મળત વળી તે એમ જણાવે છે કે હિંદીઓ હિંદુ સ્થાનમાં પોતાનામાં ધણું બેઠે રાખે છે છતાં અહિં હકો બધાને સારું માગે છે એમ નથી શકે. એસોસિએશન જેમ કહે છે કે હિંદીઓ પોતાની સંપુર્ણીય ટ્રાંસવાલ નથી બેસતાં નહિં તો જરૂર બેસી શકે આ વાત પણ તરેતર નથી ને બ્રીટીશ લગભર એવી ધમકી આપે છે કે હિંદીઓ ટ્રાંસવાલ એસોસિએશન આમલ કરશે તો તેઓને નકલી પડશે. આ લખાણનો જવાબ એસોસિએશને આપ્યો છે કે એસોસિએશને બધાને સારું હક નથી માગ્યા. જેઓએ સાફસફ કપડા પહેરેલા હોય ને બીજી રીતે મંદા ન હોય તેઓને જ સારું હક માંગ્યા છે. આવી સ્થિતિમાં રહેનારો સારું ત્રામમાં બેસવું એ મુશ્કેલ હોવું ન જોઈયે. કાંઈ જગ્યાથી હથેલી છે એમ કહેવાય નહીં અને ત્રામમાં બેસવાના સંબંધમાં તો માત્ર એકજ રીતે માણસોની તવાસ થઈ શકે તે એ કે ઉતાઈઓ શરિરે ચોખ્ખા હોવા જોઈયે. એમાં ગોરાને કાળાની વચ્ચે સરખાઈના રવાજ ઉત્તેજ નથી. હિંદી યો જે ગોરાઓને તેમની સંગત પસંદ ન હોય તેઓની સાથે પરાણે બેસવા માગતાં નથી. અને તેવી તેઓએ કહ્યું કે ત્રામનો અંદરનો ભાગ માત્ર ગોરાઓને જ સારું રાખવાની સુચના કરી છે. જે ગોરાઓ હિંદીને બિલકુલ ત્રામમાં મામતાજ નથી તો નાતાલમાં કંઈમાં વિગેરે જગ્યાએ કેમ બેસે છે? જે કાળા માણસોની બહુ બીટ હોય તો કાળા નોકરોને શું કરવા બેસવાની રજા આપી છે? કાળા કાચમેનની પડખે શું કંવા ધોળા માણસો થોડા ગાડીમાં બેસે છે? એસોસિએશન માત્ર એટલું જ માગે છે કે જે ખંધારણ મી. એમ્બરમેને બાંધ્યું છે તે પ્રમાણે ચકાસવું જોઈયે તે એ કે મહસની આમડી કાળો હોય તેથીજ તેની સામે ધારા બોંબવા તે કીક ન ગણાય પણ માણસ મદો હોય અથવા તેને કંઈ દરદ લ્યું હોય તેવા કાફરો બરે તેની ઉપર હાથ રાખવો તેમાં કોઈ જામે નહિ જાય.

બ્રીટીશ પારલામેન્ટ બોલવાની ક્રિયા.

મહારાજા એડવર્ડનું લખાણ.

નવી પારલામેન્ટ મહારાજા એડવર્ડ તા. ૧૯ મીએ બોલી. આ વખતે ઘણા ઉમરાવો અને આગના માણસો હાજર હતા. તેના બાપણમાં તેણે જણાવ્યું કે ત્રાંસવાલમાં રાજ્યપદારણ ફેરવાતી જરૂર છે. જે ધોરણ મોટાપુ છે તે બદલાવી વધારે સત્તા મોકલોને આપવાનો ઇરાદો છે એરિન્ગરિયર ફોબોની માં પણ રિયોનરીયલ ગવર્નમેન્ટ આપવાનો ઇરાદ કર્યો છે. ઉમેદ છે કે આ કસાથી ક્યારેકો રાજ થશે ને સતોય માનશે.

ચીનાઓ જેઓ જવા માગશે તેને સરકારી ખરચે મોકલી દેવામાં આવશે. જે કાપ દા તેઓને સનરી કંવાના બાંધ્યા છે તે રહ થશે. હવે પછી ચીનાઓને દાખલ કરવાની નવી પરવાનગી નહિ આપવામાં આવે.

આયરલેન્ડમાં લોકો વધારે સતેલ પામે તેવો કાયદો લડ્યું અને લોકોની સુખાકારી ઉપર ધ્યાન રાખ્યું. આયરલેન્ડની પ્રજાને જેમ બને તેમ વધારે છુટા આપવાનો ઇરાદો છે.

હિંદુસ્થાનમાં સરકાર ખાતા બાબતના બધા કાગળીયા પારલામેન્ટ પાસે રજુ કરવા માં આવશે.

આ પ્રમાણે મુખ્ય હરીફત બાદલાહી બાપણમાં છે. તેની ઉપર કીકા આવને અડવાડીયે કર્યું.

અમારા ચીંટીના બબર પત્ર તરફથી.

કાશ જોવન કરીને કંબાકર આ તરફ જોહાન્નગંધી આવેલ તે સુલ્લી મયેલ છે. તે ધણી દયાળ લોકોની સાથે રેલવેનો કતારદ લેવા આવેલ. તે બન્ને કારિઓ ગયા દત્તા. ત્યાં તેની તમિષત સારી ન રહેવાથી પાળા ફર્મા. પાળા ફરતાં ચીંટીના બારામાં પહોંચતાં કાશ જોવનનો પગ બપરપોને ને નદીમાં પડી જુડી મુવો. તેને કાઢવાને બહુ મહેનત કરી પણ બળ લાગ્યું નહીં. તેની સાસ પણ દાણ નહીં આવી.

હાલ અહિં ઘણી સખત ગરમી પડે છે. લોકો વખતથી વરસાદ નથી આપ્યો. અમા પાળો આખાયે વરસાદ ઉપર હોવાનો કાલ કપાસ બધેમાં જુલમન જાય છે.

હિંદી નેશનલ કોંગ્રેસની ૨૨ મી બેઠક.

અંગાણાના હાજર--અને સ્વદેશી હિંદુચાલ.

(મયા અંકથી આણું)

"અંગાણામાં ખીસકુણ વીસાવતનુ કાપડ નહિં વાપરવા થીજે જે બોયકોટની હીંદુચાલ થઇ છે તેમાં અને સ્વદેશી હીંદુચાલમાં તદ્દા વત છે એ ધ્યાનમાં રાખવા જોવું છે. જ્યારે અંગાણાના વીજાગ પાડવામાં લોડ કરજન ચુસ્ત રહ્યા ત્યારે અને જ્યારે અંગાણાના લોકોએ કરેલી અરજીઓ થીજેરે નિષ્ફળ મહ ત્યારે અંગાણાં લોકોએ ન ચાલતાં બોય કોટની હીંદુચાલ હાથમાં લીધી આમ કરવામાં તેઓના બે મુદ્દા હતા. એક તો એ કે તેઓની ઉપર જે જુલમ થયો તે બાબતનો મુરસો ખતાવવો અને બીજો મુદ્દો એ હતો કે ઈંગ્લેંડના લોકોની જે બાબત ઉપર આંખ ખોલવી. એટલે આ પગલું તે રાજ્યદારી હતું અને એટલી બધી અડચણને વખતે તેઓએ તે પગલું ખચું હતું કે તેમાં તેઓનો કેઈપણ માણુ ન જરાએ હોય કરાડી ન શકે. અને હું જાતી અનુભવથી કહી શકું છું કે એ પગલું તેઓએ ભરખુ તેથી હાથદો થયો છે. પણ આણું પગલું ભરવામાં થણું નુકશાન રહેલું છે. જે તેમાં લોકો નિષ્ફળ થાય તો તેઓની હાંસી થાય. અને તેમ કરવામાં આખી પ્રજા એકમત હોવી જોઈએ. વળી તેથી સામેના પક્ષવાળા પણ ઉચ્છેદના પીના રહે નહિં એટલે જે માણસો દેશદાઝ રાખનારા છે તેણે બહુ વીચારીનેજ આણું પગલું લેવું જોઈએ.

પણ બાયકોટમાંથી ઉત્પન્ન થએલી જે સ્વદેશી હીંદુચાલ છે તે સ્વદેશાભિમાન ખતાવવારી ને લોકોને મહુ કાપડકારક છે. 'સ્વદેશ' એ સમ્બંધ ખતાવે છે કે પોતાના દેશની હાથથી કરીને સ્વદેશી હીંદુચાલ પેદા થયેલ છે. પોતાના દેશની સેવા કરવી એ દરેક સમજી માણસનો ધર્મ છે. હિંદુસ્થાનમાં જે બાબતનું વિશિષ્ટ ઉચ નીચ બધાને આપવાની જરૂર છે. અને જેમ જાપાનના લોકો દેશ બંકિતમાં લીન થઇ ગયા છે તેમ આપણે પણ થઇએ ત્યાં સુધી આપણે નીરાંત પાળી બેસવું ન જોઈએ. સ્વદેશી હીંદુચાલથી આપણે લોકોને ખતાવી શકીએ છીએ કે તેઓએ દેશને અરથે નુકશાન થાય તે સહન કરવું જોઈએ અને અજાના બજાને ખાતર બધાએ એકસંધ થઈ કામ કરવું જોઈએ. અને આમ લોકોને જુરએ મડે ત્યારે સ્વદેશી માણને ઉત્તેજન આપવાનું પણ

ખતે છે. લોકો માત્ર હિંદુસ્થાનમાં પેદા કરી શકે છે ને બીજા લોકો તે માલ અગવડ સહન કરીને પણ વાપરી શકે છે. આ 'હીંદુ ચાલ' એવી સરસ છે કે આપણે તે વધે મહુ ખ્યાલ હાથે વીચાર કરવાની જરૂર છે. બાર વરસ પહેલાં મરહુમ મી. રાનડે કહી ગયા છે કે "એક દેશ બીજા દેશ ઉપર રાજ્ય ચલાવે તેની ઉપર દુનીયાનું ધ્યાન તુરત ખેંચાય છે પણ એક દેશ પોતાના કળા કેસાલથી પોતાની દેશતથી ને પોતાની અનુભવથી બીજા દેશ ઉપર સત્તા વાગાવે છે તે સત્તા ઉપર દુનીયા નજર નથી કરતી છતાં તે સત્તા થણી વેળા રાજ્ય સત્તા કરતાં વધારે પ્રખળ હોય છે." આપણને જોઈએ બધો માલ આપણે પેદા કરવો તેમાં થ પચીની જરૂર હોય છે અને આપણા મુલકમાં દાહ તુરત એટલી બધી ચાલ નથી મળી આવતી. એટલે આ કામમાં આપણને જોડના માણસો મળે તેટલાની જરૂર છે. આપણું સુતગડ કપડોજ દાખલો લઇએ. હાથ આપણે બે કરોડ વીસ લાખ પાઉંડનું કપડ પરદેશનું વાપરીએ છીએ. એટલે આપણું વધારેમાં વધારે બળ આ બધું કપડ આપણા દેશમાં બનાવવામાં વાપરવાનું છે. આપણા દેશમાં આપણે કપાસ પેદા કરીએ છીએ ને આપણે સરતી મજૂરી મેળવી શકીએ છીએ. એ ધધામાં હિંદુસ્થાનના નાણાપત્રીએ સતર કરોડ રૂપીયા રોકે છે અને હિંદુસ્થાનમાં લગભગ ૨૦૦ મીલિયન છે. અને ધધામાં અઢી લાખ મજૂર પોતાનું મુજરાન ચકાવે છે. અને હિંદુસ્થાનમાં પેદા થતા કપાસના સાઠ ટકા કપાસ આપણી દેશી મીલોમાં વપરાય છે. આપણે દર વરસે અઠા વન કરોડ રૂલત વારન વણીએ છીએ. તેમાંથી ૨૩૦ કરોડ રૂલત આપણે બીન વીજેરે દેશવર મોહલીએ છીએ આજરે ૧૩૦ કરોડ રૂલત આપણી મીલો કપડાં વણુ વામાં વાપરે છે ને ૧૯ કરોડ રૂલત દેશી રેડીયામાંથી થતા કપડામાં વપરાય છે. અને બે કરોડ રૂલત તથા દેશી બનાવવામાં વપરાય છે. આ ઉપરાંત ૩૩ કરોડ રૂલત વારન આપણે વીલાવતથી મંગાવીએ છીએ અને તે પણ રેડીયામાં વપરાય છે. એટલે સંખ્યા કરતાં રેડીયામાં આપણે બેવડું સુતર એટલે વારન વાપરીએ છીએ. મીલોમાંથી પેદા થતું કપડ ૫૫ કરોડ વાર હેય છે. તેમાંથી ૧૪ કરોડ પરદેશ જાય છે ને ૪૧ કરોડ હિંદુસ્થાનમાં જાય છે. અને રેડીયામાંથી કપડ અને છે તે ૯૦ કરોડ માનીએ તો હાલ આપણે હિંદુસ્થાનમાં ૧૮૦ કરોડ વારથી ઉપરાંત સ્વદેશી કપડ વાપરીએ છીએ. વીલાવતથી આપણે ૨૦૫ કરોડ વાર કપડ કર

વરસે મંગાવીએ છીએ. આ બધું કપડ આપણી મીલોના કરતાં ચડીવતું છે. આણું મુખ્ય કારણ એ છે કે આપણું કપડાં ઉત્પન્ન કરવાનું છે. પણ મુખ્ય સરકારની મહેનતથી હવે આપણે સિંધમાં છંદાવતનું કપાસ ઉગાવી શકીએ છીએ. દીવસે દીવસે એવા કપાસની પેદાશ વધતી જશે એમ માનવાને ખાસ કારણ છે. હાલ આપણને બેરે ખરી અડચણ પેસતી છે. ૨૦૫ કરોડ વાર કપડ આપણે પેદા કરવાને સાડે ૨૦ કરોડ રૂપીયાની ચાલ જોઈએ. હિંદુસ્થાનનો છેલ્લો વરસનો હીંદુચાલ જોતાં આપણે માન જણુ કરોડ રૂપીયા વધારે કાપડની મીલોમાં રાખ્યા છે. એ હીંદુચાલે ૩૦ કરોડ રૂપીયાને સાડે આપણને ૧૦૦ વરસની મુદત જોઈએ! આનો અર્થ એમ થયો કે આપણા લોકોએ પોતાનો પૈસો કપડ માણના વેપારમાં વધારે રોકવાની જરૂર છે. મરર મેન્ટ સીક્યુરીટીપર આપણા લોકો ૫૦ કરોડ રૂપીયા રોકે છે. સેવિંગ બેંકમાં ૧૧ કરોડ. બીજી બેંકમાં લગભગ ૩૩ કરોડ રૂપીયા રોકાય છે. આપણી સંખ્યા જોતાં આ નાણું કંઈજ નહિં કહેવાય. પણ આમાંથી થણા બાગ કાપડની મીલોને સારુ નીકળવો જોઈએ એવી પણ ઉમેદ રાખી શકાય છે કે રેડીયાઓનું કામ બહુ વધશે. હાલના રેડીયાઓ બહુ સાન ન મળ્યાવ. મી. દેવલ મી. એટરન તથા મી. મરવીલ આ કામમાં બહુ મદદ કરે છે. તેઓ વધારે સારુ ને વધારે ઝડપથી કામ કરે એવા રેડીયા શોધવામાં મદદા કરે છે. અને જે ઉપર વધારે ધ્યાન દેવા હોય. આજેનાનોની દરજ છે. એકંદર જોતાં ઉપરની દ્રષ્ટિ આપણને ઉત્તેજન આપનારી છે. અને જે બધા મહેનતથી તથા સખીને કામ કરીએ તો સ્વદેશી હીંદુ ચાલ રૂતેમંદ થવા વીના નહિં રહે.

આપણી માંગણી.

આ કોંગ્રેસનું યોજીસમું વરસ છે. ૧૯૦૫ની સાલથી આપણે વરસો વરસ મળ્યા કરીએ છીએ ને આપણી માંગણીઓ વિચાર કરીએ છીએ. જ્યારે આપણે કોંગ્રેસ સ્થાપિ ત્યારે પ્રતાપી લોર્ડ રિપનના કારખાથી બહુ હરખામાં હતા. રિપન સમુદય માત્ર મહેડેથી સારું બેલવવાખાતર ન હતા પોતે બેલેસુ પાળતા અને તેથી પોતાના જાત બાહ્યોના હાથે જુલમ સહન કરતા. લોર્ડ રિપનનું મુખ્ય કામ એ હતું કે તેના કારખામાં આપણે એક પ્રજા છીએ એવો વિચાર કરવા લાગ્યા. અને તેના પરિણામમાં કોંગ્રેસ સ્થપાઈ. જુદે જુદે કોંગ્રેસ હિંદુસ્થાનમાં લોકો કામ કરતા હતા તે બધું એક જગ્યાએ એકઠું કરવું ને એકમત આપવો એ કોંગ્રેસનું કામ હતું. તે કામને

આપણી ઉમેદો બહુ મોટી હતી અને આપણે માનતા કે આપણને એક જલદી મળશે. પણ આપણે વીસ વરસની અંદર જોયું કે એવા પણ બનાવો બન્યા કે જેથી આપણી અસાધ્ય ભંગ થઈ છે તે આપણાં હાજાં દીસાં પડ્યાં છે. છતાં એમ પણ કબૂલ કરવું જોઈએ કે એટલા વરસમાં આપણે બહું કશું આપણામાં દિવસે દિવસે સમ વધતો ગયો છે. આપણે એક પ્રગ્ન છીએ એમ કહી શકીએ છીએ. આપણે રાજ્યદારી હકો યોગ્ય લઈ શક્યા છીએ એ બરાબર છે પણ હકો મેળવ્યા તે બધા ઉપયોગી છે. અને યોગ્ય વરસ થયાં આપણને હકો મળવામાં હરકત આવી તોપણ એ હરકતોથીજ આપણું જોર આપણે બળવી શક્યા છીએ. આપણે દર વર્ષે મળીએ છીએ તેથી આપણા જાનમાં વધારો થયો છે. આપણા છાપાઓ જોરાવર થયા છે તેની અસર વધતી જાય છે. અને આપણે કંટકું કરવું બાકી છે તેને ખ્યાલ આપણને હવે વધારે આવવા લાગ્યો છે. આપણે હવે જાણીએ છીએ કે હિંદુસ્થાનમાં જે રાજ્ય ચાલે છે તે હિંદીઓને સારું ચાલ્યું જોઈએ. જેવું દાંતેલીમાં રાજ્ય છે તેવી ગતિનું ઉવરે આપણને પણ મળ્યું જોઈએ. સારાને કે નહારાને સારું પણ આપણે સ્વાર્થ ઉગ્રાંકી સાથે બંધાએલો છે તે આપણે ચક્રવર્તી તે પણ તેની મારફતે રહ્યું છે. આ પ્રમાણે આપણે ચક્રવર્તી તે પમથીયે પમથીયેજ થશે. એવું પણ બને કે એક પમથીયેથી બીજો પમથીયે ચક્રવર્તી આપણને વખત લાગશે. કેમકે એટલું આપણે કબૂલ કરવું જોઈએ કે આપણને જોઈતી સ્વતંત્રતા મળવા પહેલાં આપણી કસોટી થવી જોઈએ એમ આપણે કબૂલ કરીએ તેમાં કંઈ રાજીના હોવાને બાધ નથી થતો. ૧૮૩૩ ના માર્ચરથી અને ૧૮૫૮ના હોલરથી કેટલાક વાઇસરોયને મળ્યા હોય છે. હોલર હોલર તો ચોખ્ખી રીતે કહેતા કે ૧૮૫૮ના હોલર મુજબ હકો આપણને અપાયજ નહિ. તેઓ સાહેબ લખી ગયા છે કે “આ હોલરથી જે હકોની આજ્ઞા લોકોના મનમાં થઈ છે તે કદિ પૂરી પાડી શકાય નહિ”. આપણે પાતો તે હોલરે રહ કરવો હતો અથવા તો લોકોને હેતરવાના હતા. આપણે લોકોને હેતર્યા છે. હું આ કામળ ખનમી લખું છું એટલે કહી શકું છું કે જે હિંદી સરકાર આપણે લોકોને પુરતા હક નથી આપ્યા તેને જવાબ કદિ ચોખ્ખો નથી આપી શકી.” આપણા અવિગ્નતા આધાર અને બંને પ્રગ્ન વચ્ચે કેવી વર્તણૂક ચાલશે તે ઉપર રહેલો છે.

બનારસ ખાતે નવા મંડળો.

હિંદી નેશનલ કોંગ્રેસના ટાંકણા ઉપર કાશીપુરીમાં નવા નવા મંડળો મળ્યા હતા તેમાંનું એક

દારૂ નીવેધક મંડળ

સર બાલચંદ્ર કૃષ્ણ બટવરતા પ્રમુખપદ હેઠળ મળેલું હતું. શરૂઆતમાં હિંદી ગાયન મવાયા પછી હાજર રહેલા ડેલીગેટોને આવ કાર આપનાર આપણ રીસેપ્શન કમીટીના પ્રમુખ તરફથી થયું હતું.

એ પછી પ્રમુખ સર ડાક્ટર બાલચંદ્રે સંખ્યાથી આપણ કરતાં કોનફરન્સની જરૂરીયાત દર્શાવ્યા પછી દારૂની બહી વધતી અટકાવવાની દારૂ નીવેધક મંડળોની મુખ્ય દરજ્જા જણાવી તે માટે ઘટના ઇતિહાસ લેવાનો આદ્ય કરી આખા દિવસની ૩૦૧ જુદી જુદી મંડળોએ અત્યાર સુધીમાં શું શું કામ બાળવ્યું છે તે તે બીજાને કહી જણાવ્યું કે પંચબની શાળાઓમાં મીતાહા રપણને લમતાં આપણે આપવાની કેળવણી ખાતાના ડિરેક્ટરે મંજૂરી આપી છે. બીજા છાત્રાની માફક મુખ્ય છાત્રામાં એકદર ૪૧ દારૂ નીવેધક મંડળો છે. મુખ્યની ટેમ્પરન્સ એસોસિએશને ગરીબ વર્ગોની અંદર આપણે આપી તેમને દારૂની બહીથી દુર રહેવાને સમજાવવા માટે જાહેર વક્તા રોક્યો છે જે વરસમાં ૧૦૦ બ.પણે આપે છે અને બીજા વક્તા પણ યોગ્ય થયા રોક વામાં આપ્યો છે. અત્યાર સુધીમાં બરાબરી તથા કોનફરન્સોએ સારી ફોટો મેળવી છે અને સાચા વધુ અગત્યની ફોટો એ છે કે મુજરાતી બાળાની ટેલ્ટ યુકેમાં મીતહાર પણાના પાંદો દાખલ કરવાની વરતાકબુલર ટેલ્ટ યુક કમીટીએ ખાત્રી આપી છે.

એ પછી પ્રમુખની હરખાસ્તથી એવો કરાવ થયો કે દારૂ નીવેધક મંડળના રથબ તરીકે ગણાતા મરહુમ મી. ડાહ્યુ. એસ કેનની યાદમાં તેમના મરણ તીથીનો દિવસ ઉજવીને હોલના દરેક શહેરે દારૂના વ્યસનથી દુર રહેવાના વ્યાખ્યાનો આપવાને સલામો બાવી અને દારૂના થતા ઉપયોગનો અટકાવ કરવા માટે પ્રયત્ન કરવો. એ માટે કેન રમા રક ફંડ ઉજુ કંવુ અને તેમાંથી ૧ સુધીની નકમ બરવા દફ રાખવી.

બહુ જોનારેમજ મી. જોગજાજ કહાન દારૂ પારેને એવી મતલબનો કરાવ રજુ કર્યો કે હેલ્થ વડી સરકારના કરાવોમાં જે રાજ્યનીતી દારૂના સંબંધમાં જાહેર કરવામાં આવી છે તે માટે કોનફરન્સ સતોળ જાહેર કરે છે, પણ આગામી મહેસુલ હેલ્થ ત્રીસ વરસમાં માર ગણી વધી ગઈ છે તે ઉપર

તેમજ દારૂની દુકાનો ઉઘાડવા તેમજ નાની વધના છોકરાઓને દારૂ તરીકે રેવના સંબંધી અને બારમેડો રાખવા સંબંધી બાજનો ઉપર સરકારનું ધ્યાન ખેંચવામાં આવે છે.

બાહ કેટલાક વધુ દારૂનો ખસાર થયા પછી તે દારૂનો સરકાર ઉપર મોકલી આપવાની પ્રમુખને સત્તા આપવામાં આવી હતી અને કોંગ્રેસ જે મથકે મળે ત્યાં દર વરસે દારૂ નીવેધક કોનફરન્સ બરવાતો કરાવ થયો હતો. છેવટમાં પ્રમુખનો ઉપકાર માનવામાં આવ્યો હતો અને પંચબીઓએ હોદી ગીત અમરકારક રીતે ગાવા પછી કોનફરન્સ ગર ખાસ્ત થઈ હતી.

ઉદ્યોગિક કોનફરન્સ.

દુવર ઉદ્યોગનું કોનફરન્સ ૩૦મીએ મળ્યું હતું. હોદમાં આવી નતવું કોનફરન્સ આ પહેલુજ છે. તેના પ્રમુખ મી. રેમેશચંદ્ર કન હતા તેમણે પેતાના બાપણમાં જણાવ્યું જે આપણી રાજ્યકર્તા કેમે આપણા ઉદ્યોગોનો નાશ કર્યો છે. એક વખત એવો પણ હતો કે આરબ, પેરુચીગીઝ, વલંદા અને અંગ્રેજ બંધારીઓ આ દેશનો માલ પૂરી ઉપરના તમામ દેશોને પહોંચાડતા હતા. આજે તે રિયતિ ફરી ગઈ છે. આપણી વસ્તુઓ માટે દુનીઆના બીજા દેશો ઉપર આપણે આધાર રાખ્યો પડે છે. મી. કન જણાવે તેમ ૧૮ મા સિંગની મધ્યમાં આ દેશના દુવરોની પડતી દશા શરૂ થઈ હતી અને તે આ દેશના અંગ્રેજ રાજ્યકર્તાઓની રાજ્યનીતીનું પરીણામ હતું. એ ચારસામાં અંગ્રેજો વ્યાપારી મરી જઈ રાજ્યસત્તા ઉપર આપણા હતા અને તેઓ પોતે કારીગરો હોવાથી સરથા નેની પેટે હોલન ઉદ્યોગોને પણ દાખી દેવાની રાજ્યનીતી તેમણે ધારણ કરી હતી. આ હેતુથી પરદેશ નીકાલ થતા આ દેશના માલ ઉપર તેમણે જકાત નાંખી હતી અને ઉગ્રાંકી આ દેશમાં આખાત થતા માલ ઉપર તેમણે માત્ર નામનીજ જમાવ નાખી હતી. તેનું સ્વાભાવીક રીતે પરીણામ એ આવ્યું હતું કે આ દેશનો પરદેશ જતો માલ ધીમે ધીમે ઓછો થતો જઈ બંધ થઈ ગયો હતો. ૧૮૦૨માં ૧૪,૦૦૦ જેટલી સુતરાઉ કાપડની માંસડીઓ ઇંગ્લાંડ ખાતે અને ૧૮૦૧માં ૧૩,૦૦૦ માંસડીઓ અમેરીકા ખાતે કલક થઈ મઈ હતી, તે અનુક્રમે ૧૮૨૫ અને ૧૮૨૬થી એ દેશો ખાતે જતી બંધ થઈ ગઈ છે. એવીજ રીતે ડેનમાર્ક, પેરુમાલ, અને અરબી તથા ઇરાની અખાત—આ સ્થળોએ પ્રથમ કલકેથી કેટલો માલ જતો હતો અને કેવી રીતે તે બંધ થઈ ગયો હતો હોદી માલની નીકાલ આ પ્રમાણે બંધ થતાં,

કુરોપીયન માણની અવાત વધતી ચાલી હતી કે જેમ યુવામાં હોદી રેલવેઓએ ઘણીજ સરળતા કરી આપી હતી. ૧૮૫૮ માં આ કોરોડ રૂપીઆનું કાપડ સુતર આ દેશમાં આપાત થયું હતું. ૧૮૭૭માં તે ૧૫ની રૂ. ૨૪ કરોડ જેટલું થયું હતું અને આનણી નીમોની હરીદાઈ છતાં હાલ તે રૂ. ૩૧ કરોડ થયા થયું છે.

હવે આપણે એ જોવાનું છે કે આ માલ આપણે આપણા દેશમાં કેવી રીતે પેદા કરી શકીએ અને આપણા બુદ્ધિ મરતા લોકોને શેષ કેવી રીતે આપી શકીએ ? અરેઅર આ બાબતમાં આપણે ઘણી મુશ્કેલીઓ વચ્ચે ઠામ લેવાનું છે. મુખ્ય મુદ્દો આપણની આપણને મુશ્કેલી છે. હંગેરી, અમેરીકા અને જાપાન દરેક આ દેશનો જમીન મહે સુલતા કરેના જોલ્લે મણીજ મોટા છે અને એ કરતી રકમ આ દેશમાં રહે એવી રીતે અરથવામાં આવતી નથી. આ દેશની મોટા પગારની જગ્યાઓથી આપણને દુર સખેલા હોવાથી એ નાણાં પશુ પરદેશ આપ્યાં જાય છે અને આ દેશની જગત ઉપર પશુ આપણા કાળને બદલે લેન્ડેશાપરવાળાઓનો કાળુ છે.

આ રીતે યાપણ એવી કરવાની મુશ્કેલી, જકાત ઉપર આપણા પ્રતિસ્પર્ધીઓને અકુલ અને ઉદ્યોગિક કેળવણીની ખોટ એ વગેરે આપણી સામે ઘણીજ મંલીર મુશ્કેલીઓ છે. તેમ છતાં હેલાં ત્રીસ વરષમાં જે કે થોડાં તોપણ કાપડ સુતરની મીલો, રેશમ, શણ વગેરે ઉદ્યોગોમાં આપણે જે વધારો કર્યો છે તે હિંમત લેવા જેવો છે.

મી. દત્તે પ્રસંગોપાત વડોદરાના ના. મહા સભા તરફથી પોતાના રાજ્યના લોકોને ઉદ્યોગિક કેળવણી આપવા પછવાડે કેવું ધ્યાન આપવામાં આવે છે, તેનું વર્ણન પણ કરવું હતું.

સંસાર મુધારાનું કોનફરન્સ.

હરસાસ માફક આ સાથ પશુ કોંગ્રેસની બેઠક બનાવસ ખાતે પુરી થયા બાદ સંસાર સુધારા કોનફરન્સનું કામ પંડીત જવાલા પ્રસાદના પ્રમુખપદ નીચે સર થયું હતું. પંડીતજીએ ચાલુ જમાનાને અનુસરતા સુધારા કરવા બાબત છટકાર આપણ કરવું હતું. તે ઉપરાંત ભારત મહિસાસમાજ બાર તથમંત્રીજ, નાગર બ્રાહ્મણોનું મંડળ, આર્ય સમાજનો ઉત્સવ, ઝાડ બ્રાહ્મણીની સભા, નાગરિ પ્રચારીણી સભા, કોનોજવા બ્રાહ્મણીની સભા, સારસ્વત બ્રાહ્મણોની સભા, સંસ્કૃત સાહિત્યને વધારવાને મળેલી સભા વગેરે વગેરે ઉદ્યોગિક સભાઓ આ થઈ ચીકું એની પવિત્ર કશીપુરીમાં મળી હતી.

કોંગ્રેસને લગતું પ્રદર્શન.

(અથા અંકથી ચાલુ)

મહાસભાએ હિંદના કુદરતી કીમતી સાધ નોના સંગ્રહમાં નીચેચન કરતાં સર મીલક ૨૦ લેક. મોલ્સ વર્ષ જેવા અનુભવીનું મત ટાંચા અણાણું હતું કે હિંદુસ્થાન ખેતીવાડી, ખાણીજ અથવા દુધર ઉદ્યોગની મંતવર કુદરતી દોલત તથા સાધન ધરાવે છે પણ તે મોટી બાજે ખીલવવામાં આવ્યા નથી. આત્યાર સુધી જાણિયેલી કાલસાની ખાણો ૩૫,૦૦૦ ચોરસ માઈલ જેટલો વીરતાર રોકે છે તથા તે અખલે દન જેટલો કાલસો ધરાવે છે. કંઠલી ખાણોમાં કાલસાના પડ ૭૦થી ૧૦૦ ફૂટ જેટલા તકા દોય છે. ખંભાજ તથા આસામમાં વરાળ બનાવવા મટિના વેલ્ડરેટીમ કાલની બરાબરી કરે એવો કાલસો મળી આવે છે. હિંદુસ્થાનના કેટલાક કાગીમાં લોખંડની કાચી માટી અસાધારણ તથા બીલ કાઈ મુલકમાં માલમ નહીં પડે એવા મોટા જગ્યામાં પડેલી છે. ત્યાં આખી દેશીઓ તથા કીનારીઓ આ રવચ્છ માટી બનેલી છે. કામ આપરન જાતની લોખંડની કાચી માટી મળી આવે છે, જેમાંથી ટેમાસકસની પીચી તલવાર બનાવી શકાય. મેનમેનીકની જાતની લોખંડની કાચી માટી, લોહચુબક મટિની માટી, પેચોલીયમ, સોનું રૂપ એલ્યુમીનીયમ, સીસું, વાંજ, અખરખ, મીઠું, સોડા વગેરે મળી આવે છે. કીમતી સામગ્રી લોક કાના સંખ્યાબળ જામશે છે, દરેક જાતનું અનાજ પાકે છે અને તે ઉપરાંત તેલના બીમાં રબર, તંબાકુ, બા, કાશી, રૂ, ખાંડ તેજના રેસા વગેરેના રેષા પણ હિંદમાં ઉત્પાદા માલમ પડે છે.

બાદ મહાસભા તથા મેલાવડાના સમજા મહરથો પ્રદર્શનના દરવાજા પાસે જઈ મહા સભાએ દરવાજા ખુલ્લો કરી તાલીઓના અવાજે વચ્ચે પ્રદર્શન ખુલ્લું મુકાયું હતું ર કરવું હતું.

પ્રદર્શનમાં રજુ થયેલી ચીજો.

પ્રદર્શનમાં સ્વદેશી માલે ઘણી જગા રાજા છે અને તેમાં સર્વે કરવાના તથા બીલ એલરો કીધી સાસા અંગેલ બનાવડના એલરોની બરાબરી કરે તેવા છે. લાહોરથી આવેલી નવી રૂડીની હાથે પશુવની સાલો જે પ્રદર્શથી માલે છે તથા જે સહેલાઈથી જવાબી સહાય છે તે પણ જોનારાઓનું ધ્યાન ખેંચી રહી છે. પ્રદર્શનમાં રજુ થયેલી ચીજો વેચાતી મહી શકે તે માટે તેવી ચીજો વેચનારાઓની દુકાનો પહેલીજ વખત ઉઘાડવામાં આવી છે. અને તેની ૭૦ દુકાનો ખાંડ રાખવામાં આવી છે.

પ્રદર્શનમાં છુપા ખાનાવાળા તથા ચોરને પકડનારી ત્રીએટીઓ, કાસમીરી સાલો અમ ત્યના રસાયણીક ઉદ્યોગો, કેળવણી વિભાગ હાથીદાંત તથા અખનુસનું કુદરતીચર, હોરી બનાવડોનો દુધનો સામાન તથા તેમાં મોડા ઈનો બનાવેલો વણ મળ્યોનો બચેલો, સર

હેનરીકોટન તથા સર વીલીયમ વેડરબર્નની તરવીરો, અજરખમાંથી બનાવેલી ચીમતી, કેળવાં ઝાડના રેસામાંથી બનાવેલું કાપડ રેશમ કીનખાખ અને બીજા કાપડના નમુના ખાતર તથા ખેતીના એલરોના નમુના, સ્વદેશી છરી, કાંટા તથા તાળાં, મુશ્કેલીદાખાડ ના કાંસાના બનાવડના પીતળનાં તથા મોટા કાખાદના એનેમલના વાસણો, બ્રાહ્મીઅર તથા મુંબઈ ખાતેથી ધાંસ બરેલા પક્ષી તથા જનવરો, શકરસી કાંટું છુટ એક હોદી ને હાથે બનેલું દુશ્મીન તથા બીજા ઘણી ચીજો જોનારાઓનું ધ્યાન ખેંચે તેવી રજુ થઈ છે.

ખાંડ સ્વચ્છ કરવાનો એ ઉપરાંત પ્રાંતને ઉદ્યોગ કેવી રીતે ચલાવવામાં આવે છે તે પ્રદર્શનના મુખ્ય મકાનની પાછળ ખેતીવાડી ખાતના વડા મહદનીશ તરફથી ખતાવવામાં આવે છે.

કંઠની ચાંદીની કારીગરી સૌથી જોવા લાયક છે અને તે ઉપરાંત પાલણપુરનો ચાંદી નો દુવારો અને સીલોન, વડોદરા તથા મદ રાસડું ચાંદી કામ પણ રજુ થયું છે.

વડોદરાથી બાર છેલ્લીઓએ પ્રદર્શનમાં હાજરી આપી છે અને તેણીઓ બેઠી બેઠી તમારાગીરોની નજર સામે લેસ કુંચવાનું કામ કરી બતાવે છે. દેશી કારીગરીનું પડીયા ■ કે જે અંગેલ બનાવડનો કારીગરીની આબેહુબ નકલ જેવું છે તે રજુ થયું છે અને તેનું દરેક સંખ્યાકામ દેશી બનાવડનું છે. મુંબઈથી એક પારસી બાઈએ બનાવેલી થર લીનો નમુનો રજુ થયો છે. અને તે ઉપરાંત ખાણીજ પીંડી અને ખાજા મીલનું કાપડ, પવીત્ર સાબુઓ, બહુશીત તરોની તસવીરો સ્વદેશી પેનસીલો અને હોલકરો, કચ્છ અને જેપોરની કારીગરીના સોના ચાંદીના કાગીના અને વાસણો, અમુલ્ય કબરોતખાનું, અંબા લા ખાતેની એક પેદી તરફથી સ્વદેશી જુદા જુદા રંગની તથા કાંટી કાચની બાટલીઓ તથા સોડાવાટરની બાટલીઓના નમુના, હિંદુ ધર્મ સાક્ષી ઉપરથી બનાવેલા ચીથો વગેરે નમુના જેવા લાયક છે. પ્રદર્શનમાં એકંદર ૧૪૦૦ વેપારી અને કારખાના વાળાઓ તરફથી ચીજો રજુ થઈ છે.

પ્રદર્શન આખા ફેબ્રુઆરી માસની આખ ર સુધી ખુલ્લું રાખવામાં આવનાર હોવાથી નામદાર પ્રીન્સ તેની મુલાકાત લઈ શકશે.

પ્રદર્શનને જાતે સપ્તમેા માલ તૈયાર નહીં હોવાથી તે પાકું બંધ કરવામાં આવ્યું હતું, જે પાકું બોલવામાં આવ્યું છે.

ખંભાજના માલ લેફ્ટનન્ટ ગવર્નર સર જિનડની મેકડોનલ્ડે પ્રદર્શનના પ્રમુખ એજ તારનો સહેસો મેલ્લી જણાવ્યું છે કે હોદી પ્રદર્શનમાં હું ખુશીથી ઉલટ ધરાવું છું અને તે કુતોમંદ નીવડે એવી ખરા અતઃકરણથી આશા રાખું છું.

જપાન અને હિંદુસ્થાન વચ્ચે વ્યવહાર સંબંધી કોલકરાર.

આ દેશ અને જપાન વચ્ચે સારો સંબંધ છે, એ વાત સર્વના જાણવામાં છે. આ દેશ થી જે વિદ્યાર્થીઓ દુરદેશનાની કેળવણી લેવા જપાન જાય છે, તેઓના કહેવા ઉપરથી જાણાય છે કે, જપાની શિક્ષા તેઓની સારી બરદાશ કરે છે. હિંદુસ્થાન અને જપાન વચ્ચે વ્યવહાર સંબંધી કોલ કરાર કરવામાં આવ્યા છે. જે કોલકરારની નીચે લખેલી કલમો બહુ ઉપયોગી છે.

૧ જપાનમાં અથવા જપાનના નામદાર ખાદશાહના તાબાના મુકદ્દમમાં થતા પદાર્થો અથવા માલ હિંદુસ્થાનમાં લાવવામાં આવે ત્યારે તેના ઉપર તેવાજ પદાર્થો અથવા માલ બીજા દેશમાંથી આવતા હોય અને તેના ઉપર જે ઓછામાં ઓછી જકાત લેવા તી હોય તે જકાત લેવી.

૨ તેજ પ્રમાણે પરદેશથી જે જે પદાર્થો અથવા માલ જપાન શિક્ષણમાં આવે, તેના ઉપર જે ઓછામાં ઓછી જકાત લેવાતી હોય તે જકાત હિંદુસ્થાનના પદાર્થો અથવા માલ જે જપાનમાં દાખલ થાય તેના ઉપર લેવી. જે દેશી રાજ્યોના નામ હિંદની સરકાર જપાનને આપે, અને ઉપરના કોલકરારનો લાભ તે રાજ્યોને લેવા દેવાને પોતાની સંમતી જણાવે, તે દેશીરાજ્યોને પણ ઉપરના કોલકરારનો લાભ મળી શકશે.

આ કોલકરાર હિંદુસ્થાનને ધણા ફાયદા કારક છે.

યુરોપ અને અમેરીકા જપાનથી જેટલા છતાં તે કરતાં હિંદુસ્થાન ઓછું છે; તે કારણથી હિંદથી જે માલ જપાન મોકલવામાં આવે તે માલ ઉપર ઓછું ખાતું મેલવામાં સંભવ છે; જે બાકીના તફાવત જેટલો હિંદને આ કોલકરારથી દેખાતો લાભ છે.

જુદા જુદા દેશોના માલ ઉપર જપાનમાં ઓછા વધતી જકાત લેવાતી હોય, અને હિંદના માલ ઉપર જે જકાત પેઠી ઓછામાં ઓછા દર મુજબ જકાત લેવાય, જે બીજા દેશોના લાભ છે.

હિંદુ સનાતન ધર્મ સભા

કબરન—જ્યા રવીવારે નિયમ મુજબ સભા મળી હતી જે વખતે માણસોની સારી સંખ્યા હાજર હતી મી. ખુસાલબાઈએ તથા મી. મોલીલાલે સનાતન ધર્મ વિશે વિવેચન કર્યું હતું.

જોહાનસબગર્ગ—જ્યા રવીવારે સજાના ખાસ મહાનમાં સભા મળી હતી. જે વખતે લગભગ ૧૨૫ મોતાઓએ હાજરી આપી હતી. મી. મીતાઇના પાંચ રસોડા વંચાયા બાદ કેટલાક મુકદ્દમો તરફથી નિવેદન કરવામાં આવ્યું હતું. મહાન માટે આ સભા નમણુ લાભને ઉપકાર મને છે.

ફરદના તાર સમાચાર.

વિલાયતની પારલામેન્ટના આયરીશ મેમ્બરો એ નકકી કર્યું છે કે જ્યાં સુધી આયરલેન્ડને હોમ રજ ન મળે ત્યાં સુધી તેઓએ લડન લીધા કરવી ને કોઇ પક્ષને ખાસ મદદ ન કરવી.

પારીસમાં લંડનના કાઉંટી કાઉન્સીલરો ગએલા તે વખતે તેને દેવ પ્રજાએ માલુમ માન આપ્યું. એમ કહેવાય છે કે આથી હિંદમાં તથા ફ્રાન્સ વચ્ચે ઇતિહાસ વધેલ છે.

મી. આરથ જે. હડ લીટલ લંડન ટાઉન્સમાં લખે છે કે જોહાનસબગર્ગની આજુમાં કામ કર રહ્યાઓ હુંટ ફાટ કરે છે તેવું કારણ તેઓની ઉપર પડતો જુલમ એજ છે. જે તેઓને ફરવા ફરવાની છુટ મુકવામાં આવે તો તેઓ તોફાન ન કરે.

દક્ષિણ અમેરિકામાં આવેલ આલાબા શહેરમાં એકરોધીની ઉપર ખુનલું તોફાનત હતું. તેની ઉપર કામ નહોતું ચાલી રહ્યું તેવા માં ત્યાંના ગોરાઓ એક તોડી તે કેદીને પકડી મથા અને વગર ઇનસાફી તેને લટકાવીને મારી નાંખ્યે.

ચેમનમાં બળવો થયો છે. સકારાના કિસ્સા ઉપર ટરકીશ લશ્કરે હુમલો કરેલો તે ઉઘાટી લેવો પડ્યો છે. બંદ બોરોએ આર ટરકીશ તોપો પકડી લીધી છે. એક પાસાનું મરણ થયું છે ને બીજે એક ઘવાએલો છે.

ઈટાલીની સરકાર ઉપર આવેલ ટાપામાં તુરકીની મનવાર છે તે હિંમેજ સરકારને પ્રસંદ નથી તેથી તુરકીની સાથે કામગીર વહેવાર ચાલ્યા કરે છે.

લંડનના મી. માસીંગહામ લખે છે કે લોર્ડ સેલ્એને હવે રાજકીય આપવાની જરૂર છે કેમકે લીબરલ પ્રધાન મંડળને તેની સાથે બનવાનો સંબંધ નથી.

મી. ડોડરીક કે જે ગાંધી પારલામેન્ટમાં ઇન્ડિયન સેક્ટરી હતા ને આ વખતે હારી ગયા છે તે સુસાહરી કરવા નીજનવાર છે. તેઓ સાહેબ હિંદુસ્થાન જશે ને ત્યાંથી દક્ષિણ આફ્રિકામાં આપનાર છે.

હેલ્થ તાર ઉપરથી જાણાય છે કે લીબરલ પ્રધાન મંડળ ટ્રાંસવાલના જુદા જુદા સભાઓ આપત રામલ કમીશન નીમશે. એવી સુખના કમેલી છે કે એવા કમીશનમાં ડાળા સોફાની સ્થિતિનો સમાલ પણ આવેલો જોઈએ.

અમારા જોહાનસબગર્ગના અખર પત્રિ તરફથી

જોહાનસબગર્ગના રવિવાર ના. ૧૭-૨-૨૬ થણા વરોધી નહિ પડેલો એવો વરસાદ ગાંધી પડેલો. કેમ જાણે આજ કુટુંબ ન હોય તેમ ધોષ છુટેલો. સારે નરતીએ તે સવારના પાંચ વાગતાં પડેલો એટલે બહુ અડચણ નહિ આવેલી. મ્યુનીસીપાલિટીને તુકશાન ઠીક થયું છે. રસ્તાઓ કેટલાક તકન ધોવાઈ ગયા છે.

આમહોનવીનમાં એક હિંદીને મહાન ભાડે આપવા બાબત ચર્ચા મથાના અખર આ હાપામાં આવી ચુક્યા છે. ગોરાઓની મીટીંગના સેક્ટરીને આકરીકન સીટી પ્રોપ્રા મટી ફરદના સેક્ટરીએ જવાબ આપ્યો છે કે જે હિંદીને મહાન આપ્યું છે તેને ફરીથી લીસ રીન્યુ નહિ કરવામાં આવે ને હવે પછી બીજા કોઇ હિંદીને લીસ નહિ અપાય. સેક્ટરીએ કહ્યું કર્યું છે કે આકરીકન સીટી પ્રોપ્રામટી ફરદે બલ કરી છે. અહિંના ગોરા લોકોનું કેટલું જોર છે તેનો આ કામગીર છે.

કામમાં હિંદી એસે કે નહિ એ બાબત સજ્જડ ચર્ચા ચાલી રહી છે. ટાઉન કાઉન સીસમાં લીટીશ ઇન્ડિયન એસોસીએશનન કામગીર ઉપર બહુ પાદ વિવાદ થયો હતો. ટ્રાંસવાલ લીડરે તે બાબત લખાણ કર્યું છે ને તેનો એસોસીએશનના પ્રમુખ મી. આબ દુસ મનીએ જવાબ આપ્યો છે. આ બાબત ટેસ્ટ કેસ કરવાની ફિલખાલ થઇ રહી છે.

જોહાનસબગર્ગથી પ્રીટોરીએ જતી ટ્રેનમાં હિંદી કે બીજા કાળા માણસોને રીકાટ નહિ આપવી એવો કશવ રેલવેના મેનેજરે કર્યો છે એ બાબત પણ લખાણ કર્યું થયું છે.

નામદાર હથુક જોશ કોનોટને એસ જોશ કોનોટ અહિંથી રવાના થઇ ચુક્યા છે. તેઓ સાહેબ નાતાલ ડરબન ડેલાગોઆમે થઇ પૂર્વ આફ્રિકામાં જનાર છે.

મલાઇ સોકેસનજી રહીસોની કમીટીએ સેક્ટરન્ટ અવરનરને તેની રજીડો ઉપર હક વિશે મલવાની માંગણી કરી છે.

હાંત્રીમાં એક પાણી મરણ પધારીન. જોહીકા નીચેથી ૨૪,૦૦,૦ ખાઉડ મળી આવ્યા છે.

ચરચા પત્ર.

0

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો સાદ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર ટુરવ મ્હાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામગીરી કોઈ જ બાબતોએ લખવું.
૨. અક્ષર લેખા સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું જરૂર જણાવવા, તે હમેશાં બહાર ખાસવાં સારું નહિ પણ અમારી બાબતોને સારું.
૪. લખાણ હમેશાં કુદ અને મુદત સર કરવું.—[અધિપતિ.]

ઉ. એમ. શેક્ષત—તમારું લખાણ જરૂર ની સહાયને લીધે આવતા અઠવાડયા પર મુલતવી રાખેલ છે.

તુરકી—તમારું લખાણ બહાર પાડવાની જરૂર નથી. તે વિષયની (કેળવણી અને તે પ્રતિ આપણા આગેવાનોની બેઠકોમાં) ઉપર ચર્ચા મુજબ થઈ ચૂકી છે.

એન. કે. સેન્ટ—તમારો મુખ્ય બાબત કામગીરી આપવાની જરૂર નથી. તેને બાબત ત્રીજી સંવિધાન એકાદમીએ સંવત્ર ચર્ચા છે તે થોડા દિવસમાં તેનું પરીણામ જણાશે એવો સંભવ છે.

[અ. ઈ. એ. ૦]

એક પારસો મુસલમાન થયા

આજ દિને અમારી સાથે આવેલા રેસીડંટ માઈસ્ટરની કારકમાં ચાલેલા થી. પીટીંગસા મહેકેલ કાપડાના સાધના મુકદ્દમામાં અમારા વકીલ મી. બડલરે સમાલ પુલતાં તેમણે પોતાની ન્યાત ભત બતાવતાં દરજાબુ કે તેઓ અસલ જરૂરવાર (પારસી) હરમના હતા પરંતુ હાલમાં પોતાની ન્યાત ભત બદલી ઉરવાથી મુકદ્દમામાં સામેલ થઈ પોતાનું મુકદ્દમું નામ અદમક રાખેલું છે. મારી ખાતરી છે કે આ વાત ભણી જેથી ખુશાલી અને પેલા થઈ છે તેથી જ મારા ઇસલામી બાઈઓને પણ થઈ અને પોતાનો સતોષ બતાવવા તેમને મુજારક બાઈનાં કામગીરી લખશે. આમ જમાં મી. બાંધીએ દરજાબુ કે મુસલમાનો હવેલા કિંકુ વર્ગ માંથી થયેલાં છે, તે વાત અત્રે ખોટી પડે છે. કારણ કે આ સમ્પ્રદાયના પારસી છે, અને સુરત સહેરના સહયાં પુરમાં વસતા એક હમત દાર કુટુંબના હરમન છે. જેથી આપણને જેવડા ખુશી થવાનું કારણ છે. ખુદા પાક એવી હિદામત બીજાઓને પણ બહે એવી અમારી હવા છે. આમીન.

બી. હબીબ મોદલ.

મી. હબીબ મોદલ થઈ છે તેનું મી. બાંધીએ દરજાબુ અમારી બાબતમાં નથી

[અ. ઈ. એ. ૦]

માઈસ્ટર નાતાલમાં કે ટ્રાંસવાલમાં.

લોટસ કલકુ તા. ૬-૨-૦૬.

નીચેની વાતનો ખુલાસો કિંકુ બાઈઓની બાબત માટે આપના પત્રમાં કાપશે. માઈસ્ટર ટ્રાંસવાલ, સુરત, પોલ પીટર હાઈ આ વાતને ન્યુ નાતાલ કલકુને ને કાયદા પણ તેમાં રહેતા ફેરી કરતા કિંકુ બાઈઓ વેપારીઓ માટે અસરકારક છે. શું વળી ટ્રાંસવાલમાં એ બાઈ દાખલ કરવું અને ટ્રાંસવાલના કાયદા લાગુ કરશે? એટલે કિંકુ બાઈઓ અને વેપારી લાઈસેન્સ ફેરીનું લાઈસેન્સ બીજા હરકતે મળી શકશે કે કેમ તે તપાસ કરી મેહેરવાની કરી કાપશે.

લી. વકીલમદ દાલા.

માઈસ્ટર નાતાલમાં છે છતાં જેવી વખતે કિંકુ બાઈઓના ટ્રાંસવાલના કાયદા પણ લીધેલા છે.

[અ. ઈ. એ. ૦]

મેરિસબર્ગની મસજીદ.

જયા અહમાં મેરિસબર્ગની મસજીદના ઉપરાણા વિરોધી હકીકત જે પ્રગટ થઈ હતી તે બાબત નાતાલના દરેક મુજબ પેસીમામ ની રશી, તથા મસજીદની રશી. લેવામાં આવે છે, તે હાલમાં જે હકીકતો કોઈની પાસેથી કાંઈ જળર જરૂરીથી લેવામાં આવતી નથી. પહેલાં એવો દસતુર હતો કે હવે ની નમાજ થઈ રહ્યા બાદ નીકળતી વખતે લેવામાં આવતી હતી. પણ લોકોને જે રીવાજ નહીં પસંદ પડવાથી હાલમાં મસજીદમાં દાખલ થતી વખતે લેવામાં આવે છે. પણ એમાં કોઈની પાસેથી કાંઈ સખતાઈથી લેવામાં આવતું નથી પણ પૈસા ઉપરાવનાર આવનાર માણસને પૈસા આપવાનું કહે છે. તો તે માણસ પોતાની મુનબરા મુજબ આવે છે. હાલમાં જે હકીકતો કહેતા નહીં હવે તમે સાહેબ ખ્યાલ કરશે કે અમર પૈસા ઉપરાવનાર માણસો તે લોક પાસે નહીં મંગિતો મારા ધારવા પ્રમાણે પાં. એક યંગ મુસલમાન થઈ પડે, અને મુસલમાન લોકમાં હાલના દસતુર મુજબ માંગવા વગર કોઈ નહિ આવે, અને અમારા પેગમબર સાહેબે આવા મોટા દિવસમાં ખેરાત કરવા કર મલેલું છે. તેમ આવા મોટા દિવસે આપણા દેશમાં પણ લોકો ખેરાત કરે છે. પણ એ બધી જ રીત બરેલી વાત છે કે નાતાલમાં શી.ર. એક અદના થીજ થઈ અને વાંચનાર માણસ પણ જે બીજા બ્યાનમાં લેશે કે નાતાલના રીવાજ મુજબ શી.ર. વગર દરેકે મસજીદની અંદર આપવી એમાં સૌ મુસલમાન સાહેબોને સવાબમાં તથા ખુદાપાકને ત્યાં ખેરાતમાં નાજ દાખલ કરાવવું એ બાબત સવાબનું કામ છે.

નાતાલમાં સૌ મસજીદો કરતાં અમારી

મેરિસબર્ગની મસજીદનો એવા જરીબ હાથ છે કે એ મસજીદને કોઈ તરફની આમદાની મલે નહિ તેમ છતાં મારામાં કુબાન કીડ ૨/૬ કર બાંધેલો છે તેમાં પણ અરધા લોકો આવે છે. હવે આપ સાહેબ ખ્યાલ કરો કે મસજીદનો શું તરફથી નીલાવ થાય અને હિમામનો ખમાર વગેરે નો ખરખા કેમ કરી ને ચાલે.

અને આમજ પૈસા લેવાનો સમજ એટલો કે નમાજ વખત કાંઈ બકબક ન થાય અને બીજા જગ્યા પર એવો દસતુર છે કે ખુદાના વખત પૈસા ઉઠાવે છે, પણ એ દસતુર અમારે ત્યાંના મુકાનીઓને કદગો માલમ પડેલો છે.

લી. મોલમદ દાવજી ચારેખ.

ડાહીમાં હજમત બામત તકરાર.

સાહેબ,

આપના તા. ૧૦-૨-૦૬ના અહમાં ઉતસાહનો પત્ર તા. ૬-૨-૦૬નો વાંચી અમે મલો ખેડ પામીએ છીએ અમારા ધારવા પ્રમાણે મી. ઉતસાહ મજકુર હજમતી તદ્દન અતબા છે નહીંતો સરખાના લખેલા થોડા વધારે ફેરવતો હશે કે જેથી કરીને મારા પત્રને ખોટો પાડે છે ઉતસાહ સાહેબ એટલા તો અભર્યા છે કે હાલ અત્રે મારા કુબાનદારોના માણસો આસરે ૨૫ જણાએ મજકુર હજમ પાસે હજમત કરાવવાનું બાઈકોટ કરેલ છે તેમજ બહુ માણસો કંટાળી ગયા છે.

હાલ ડાહીમાં આસરે બસો માણસ આપણાવાળા છે તેમજ કાકરા ગોરા ઉન્ડીયોનો વીચેરે માણસોની સારી ધરાઈ છે પરંતુ મજકુર હજમ એટલે હોવાથી પુરો થઈ શકેલો નથી મજકુર હજમે થોડા અલી પુર માલમદ સતીબ પીરા નીચેરે માણસોને ગોરા આબેથી અધુરી હજમત મેલી હાલ કેલ હતાં. કંટાળી ગયેલ માણસોએ એવો કરાવ કરેલ છે કે બીજો હજમ અત્રે તો હજમત કરાવવી નહીંતો હાથે કરવી.

હું ધારું છું કે ઉતસાહ સાહેબે વગર વીચારે પત્ર લખેલ છે. ડાહી તા. ૧૨-૨-૦૬.

લી. કંટાળી ગયેલ.

સાહેબ,

આપના તા. ૩ તથા ૬ ફેબ્રુઆરી ૧૯૦૬ ના બને અહમાં ડાહીમાં હજમતની વગી હેલ જના પરકપર વીરોધના ચરચાપત્રો વાંચી ન્યાયની ખાતર અને સત્યવાન પાછળ પડી ન ભય તે હેતુથી નીચેની જે લીધી લખવા રજા થઈ છું.

સરખાતમાં મારે કહેવું જોઈએ કે હજમ અમર હજમતના કોઈ કાર્યસ્થાને મારે કહો સંખેલ નથી તેથી તેના પછતું કે વીરોધનું લખવા અને કહું અંજત કારણ નથી મારા ભાવી અધુલવથી મને જે ધોગ્ય લાગ્યું છે તેજ લખ્યું છે.

“ કારણ વગર કૃતિ નથી ” એ

નીચમ તો જમ બહેર છે તો તા. ૩ થ ફેબ્રુઆરી ૧૯૦૬ના અકામાં કાઠાળી મળેલે એ કાંઈ લખ્યું છે તેવું પણ સળગ કારણ હોવાનું લેખકે. વળી કાઠાળી મળેલ સળગ સાબીત કરી આપે છે અનેક વખતે તેને એવી નીતની હાડમારી કોમળવીજ પડી હશે અને એ તેમ હોય તો તે નવા હુલમને મટિ માગણી કરે તો તેમાં ખોટું છે તે સમજ સકાતું નથી.

ઇનસાફના લખવા પ્રમાણે કૃષીર વીગરે પ્રથમે તેવું વલણ અને તેવું હોય તે સાથે તેનાપર મુકાબલ આરોપને કર્યો સંબંધ નથી. તે ઈનસાફે પોતાના નામ પ્રમાણે ઇલમને ઇનસાફર હોરી હોત તો હરી પણ તેનાથી તેવું લખાણ લખી શકા તબ નહીં. ઈનસાફન લખાણોના મન સાચ વર્ણ સફરફ હુલમને જણાવણ કાળજી રાખી હોત તો તેની નીચે લખાણ થવા વખત આવતજ નહીં કારણ કે અમુક બાબત હવે ઉપર લય ત્યારેજ બહાર પાડવાનો આવણે સ્વભાવ છે.

ઇનસાફ અગર તેના બીજા લાગતા વળગતા પોતાના કાઠ અંગત હેતુને માટે અને તેમ બિલે તોપણ મારે તો લખણ પડે છે કે સફરફ હુલમપર મુકેલો આરોપ સત્ય છે અને તેવાજ બીજા આરોપ તેનાપર મુક વાના બીજા પાસે પણ સળગ કારણે છે પણ સળગ સંકેતને લીધે બનતું મુકરફ છે. ઉપરમાં પણ મારે કાઠ અનુભવી અને કંડા હુલમનું ધ્યાન બેચવાનું છે કે તેણે તાકીદે અને આવણું અહીં તેમને સાર કામ મળવા સંભવ છે. ફરી નાનું છે તે વાત ધ્યાનમાં લેવાની નથી કારણ કે ફરીમાં ફરીની આસપાસની માઈનેમાં તથા પાંચ બેકથી ડેન હાઉસ સુધીના લાગમાં સહેલાઈ થી કામ કરી શકે તેમ છે અને પુરતું કામ મળે તેવો સંભવ છે.

શ્રી. તરુચ.

આ બાબતના વધારે કાગળ હવે પછી અમે નહિ છાપી શકીએ. આવી તકરાર આવણમાં ઉકળી નહિ લેઈએ. ફરીના લાકાએ મળી તેને ફરિયા કરી મુકિતને લેઈએ.

અંબ ૬૦ જો ૧૦

જરો સુધારો.

ઈં ૦ જો ૧૦ ના અધીપતી જોય.

પ્રોટેસ્ટીઆ તા. ૧૨-૨-૦૬.

જે કાગળ તમારા તારીખ ૩૭ ફેબ્રુઆરી નાં છે. જો. માં પ્રોટેસ્ટીઆ કમીટીના સેક્રેટરીના નામે મી. નાજરના મરજુબાબીની દીક સોલખને અનેથી તા. ૨૦મી બનેવારીએ મેં લખેલો છપાવો છે; તે પ્રોટેસ્ટીઆ ઉદ્દિગ્ધન કમીટીના સેક્રેટરી તરફથી નહીં પણ મારી પોતાની (માલુમત મેઢેરવાનછની) વતીથી લખાયો છે. એવું એકાદ બે કારણેને લીધે તમારા આવતાં અકવાડવાનાં પત્રમાં નહોતું

કરવાની જરૂર નેઈ છે કારણ કે તે વખતે હાલ હબીબ અને હતાબ નહીં.

શ્રી. માલુમત મેરવાનછ.

પ્રોટેસ્ટીઆ તા. ૧૨-૨-૦૬.

જે કાગળ મારા નામથી ઉદ્દિગ્ધન કમીટી વતી આપે આવતાં તા. ૩૭નાં પત્રમાં છાપ્યા છે તે મારી ગેર હાજરીમાં મારા કલાર્કના હાથેથી બુલે લખાણ છે.

શ્રી. હાલહબીબ.

નાદારી કેટની નોટીસો વિગર.

(અવરમેટ મેકેટમાપી.)

શીનીક્સના મેકર મુસામી એમીસનની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં લેણદારોની પહેલી મીટીંગ રજમી ફેબ્રુઆરીને રોજ મળશે જે વખતે તેના હીસાબની તપાસણી થશે અને તરફી નીમવામાં આવશે.

કરબન ૩૮૮ પાઇનસ્ટ્રીટ વાળા કે. એમ. મહમદ (ડીંગર મરચાટ)ની મીલકત નાદાર તરીકે નહોતર કરવાની અરજ તા. ૧૦ એપ્રિલ ૧૯૦૬ નારીજ કરવામાં આવશે.

રીચમંડવાળા એમ. એ. પારેખના લેણદારોની ખાસ મીટીંગ તા. ૬ ના રોજ મળશે. મેટાડીન વાળા વેપારી રોવાલાવની નાદાર મીલકતની પહેલમીટીંગ હીસાબ કાગમ રાખવા માં આવ્યો છે. તેના લેણદારોએ એમ ૩૫ ટ હોલીડે (૧૫૮ લેંગ મારકેટ સ્ટીટ, મારી સ્વર્ગ)ને અરજ કરવી.

કરબન વાળા આમદ કાઠની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં બીજી મીટીંગ તા. ૨૭મી ફેબ્રુઆરી તથા ત્રીજી મીટીંગ ૧૬ મારચના મળશે જે વખતે લેણની સાબીતી થશે અને તરફી નીમવામાં આવશે.

ચાકર કાલવાળા ધીસયાવનની નાદાર મીલકતની પહેલમીટીંગ હીસાબ મારિસ્ટેબલની સુપ્રીમ કોર્ટમાં ફાઇલ કરવામાં આવ્યો છે. જે તા. ૭મી મારચ સુધી તપાસ માટે રહેશે અને ત્યારબાદ તે મુકર કરવામાં આવશે.

સ્વીમરોની આવજાની ખબર.

સ્વીમર જમાલપુર તા. ૬ ફેબ્રુઆરીએ કલકત્તાથી નાતાલ માટે સીધી ઉપડી ચુકી છે.

શિંદુસ્થાનનો મેલ.

અમરુતી—તા. ૨૪ ફેબ્રુઆરીના અવસામાં બંધ થશે.

જનરલ—તા. ૧ લી મારચના અવસામાં બંધ થશે.

કપાલ આવવાની વડી.

અમરુતી—તા. ૨૮ મી ફેબ્રુઆરીના અવસામાં આવશે.

અમરુતી—તા. ૧૫ માર્ચના અવસામાં આવશે.

જી. કુપોનસેલ.

આરકીટિકટ.

બાબલી કીમત લઈ ઈમારતના નકશા બનાવી કોરપોરેશન પાસે પાસ કરાવી આપવામાં આવશે નમુના નીચેને ફેંકાણે લેઈ સકાશે. જેતરના અમવા બીજા દરેક ભવના નકશા સસ્તે લાવે કુંડ મુદતમાં બનાવી આપવામાં આવે છે.

લીગેટ બીલ્ડીંગ્સ,

પહેલે માળ નંબર ૫, વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

કરબન.

એ. એ. કુવાડીઆ.

ફેનસી અને કાફરી બરનો દરેક ભતનો માલ અમારે ત્યાંથી ફીક્ષત ભવિ મળશે. વધારે ખબર માટે પુછો, ધી.એ. બિલ્ડસ રજમ, એ. એ. કુવાડીઆ. ૧૭ મારકેટ સ્ટીટ, લેડાન્સબર્ગ.

રોકડ બજાર ભાવ.

આવડ.	શી. પે.	શી. પે.
માંગ	૧ બસ્ટાલુ ૨૦	૦ થી ૨૧ ૦
બીમડીના	૨૪	૦ ૨૫ ૦
એફ. એ. ડી. આર.	૧૭	૦ ૧૭ ૩
એફ. ડી. આર.	૧૬	૦ ૧૬ ૩
ચીની સક્કર	૧૮	૬ ૧૮ ૦
હુડાના	૧૮	૦ ૨૦ ૦
દેશી ટુવેર ફાળ.	૧૭	૬ ૧૮ ૦
ટુવેર ફાળ કાનપુરી	૧૮	૦ ૧૮ ૬
મસુરની	૧૭	૬ ૧૮ ૦
મગની	૨૩	૦ ૨૪ ૦
અડાની	૨૧	૬ ૨૨ ૬
ચણા	૧૮	૦ ૧૮ ૬
„ ફાળ	૨૦	૦ ૨૦ ૬
વટાણા	૧૬	૦ ૧૮ ૦
મકાઈ	૭	૦ ૭ ૬
કડવુ તેલ ૧ ગ્યાસન	૩	૨ ૩ ૩
એરડીલુ	૨	૫ ૨ ૬
મીઠું	૨	૧૦ ૩ ૦
નાળીએરલુ	૨	૧૧ ૩ ૦
ખાંડ સફેદ	૧૭	૩ ૧૬ ૬
પીણ	૧૬	૬ ૧૬ ૦
તીરકુળ નાતાલ	૬	૬ ૧૦ ૦
આઉન	૧૪	૪ ૧૫ ૦
આટો	૮	૬ ૬ ૬
મધાસી સોપારી, ૧ ૨ ૧૩	૦	૫ ૦ ૫
મરચાં.	૦	૫ ૦ ૫
ધી પેટી	૭૦	૦ ૭૨ ૨
પારાશીન ડીવોસ.	૫	૮ ૬ ૦
„ વાઈટ રોસ	૭	૬ ૭ ૬
„ ગ્રાસન	૧૨	૬ ૧૩ ૦
નાળીયેર ૧૦૦	૧૫	૦ ૧૬ ૦
ફલી	૬	૬ ૧૦ ૦

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Cellings,
and various kinds of Tinware.

All kinds of
Tobacco, Snuff, Tea, Coffee, Cocoa, and Jam Tins, from 1-oz. to 112-lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Kettles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles,

SAUCEPANS and FRYING PANS.

Native Pass Boxes, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 880, JOHANNESBURG.

Pohoomull Brothers,

WHOLESALE & RETAIL DEALERS.

Depots in India, Egypt, Gibraltar, Malta, China, Japan, Manila,
Zanzibar, Belra, Salisbury, Johannesburg, Durban, &c., &c.

All fashionable goods, silks of every variety,
IMPORTED DIRECTLY

Corner Longmarket & Parliament Streets.

Telegrams: "POHOOMULL," CAPE TOWN. Box 1126.

DURBAN: 100 QUEEN STREET. Box 621.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગાની.

અનરલ ડીલર.

બધા, ગરમી અને બીજા-કરે ભરે
માલ રીઝમાં રાખવા.

પણ કોઈ રીઝ, કેપટાઉન.

બધા. અપેક્ષાની. સુપરમાર્કેટ મેમ્બરશીપના પાસપોર્ટમાં અપેક્ષાની, બેન્કમાં ભરે,
બેન્કમાં ભરે, બેન્કમાં ભરે.

5. ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

અબ્દુલ ગાની,

અનરલ ડીલર,

કપડા, ગોશી યોર ફુરી સ્વ રકમમાં
માલ સ્ટોકમાં રાખવા.

૬૦૭, ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

J. M. H. Gool

Importer of Indian Produce
and Exporter of Cape Snoek
in all parts of South Africa,
except Durban, Natal, where
JALBOV & SORABJI BROS., are
our Sole Agents.

જી. એમ. એચ. ગૂલ.

ઇમ્પોર્ટર ઇન્ડિયન પ્રોડુસ અને એક્સપોર્ટર કેપ સ્નોક.

જાતામાં ફરમાન ચિવાય તથા સાકા
આફ્રિકામાં બધે કોઈ કેપ સ્નોક મળી
પહેલાંવામાં આવે છે. ફરમાનમાં અમારા
માસ બેન્કમાં ભરવામાં આવે છે. બેન્કમાં ભરે,
બેન્કમાં ભરે, બેન્કમાં ભરે.

૧૨૬ કેસલ સ્ટ્રીટ,

કેપટાઉન.

૧૨૬ કેસલ સ્ટ્રીટ,

129 CASTLE ST., CAPE TOWN

Telegrams and Cablegrams: "GOOL," Cape Town

M. A. Karedia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Soft Goods

Box 3598.

**41 Market Street,
Johannesburg.**

CAPE DRY FISH

of all kinds at cheapest rate.

Also

Cape Snoek Fish,

Wholesale and Retail.

A. HALIM,

23rd Street, Malay Location,

Box 5923 JOHANNESBURG.

B. P. EBRAHIM & CO.

Mattress Makers, Wholesale Importers,

Dealers in Bedsteads, Golf Tackings

Mattress Cases, Feather Pillows, &c.

Market St. (West), 1120, Johannesburg.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,

Wholesale and Retail.

૪, ઇબ્રાહીમની ફા.

હોલસેલ ને રીટેલ મરચાં.

Corner BURGESS and MARKET STREETS,

STANDERTON.

Box 37, Telegraphic Address "EBRAHIM"

Established 1884.

C. P. LUCHERAM,

Silk Merchant and . . .

. . . Direct Importer

—OF—

Indian and other Oriental Merchandise

—FROM—

INDIA, CHINA, JAPAN,
MOOLTAN, MADRAS, MALTA,
TENERIFFE, CEYLON, &c.

HEAD OFFICE AND STORE:

10 Orphan Street, CAPE TOWN.

Telegram: "LUCHERAM," CAPE TOWN.

BRANCHES:

JOHANNESBURG (P.O. Box 4081),

PRETORIA, Midland House, 248 Church St.
(P.O. Box 224.)

BULAWAYO (P.O. Box 486.)

SALISBURY, SALISBURY, KIMBERLEY.

All Orders and Enquiries forwarded to any
of the above addresses will have prompt
and careful attention.

આઈસીકલનો મોડેલ જુઓ.
એક ફાઈવ સ્પીડની બુકી બુકી બ્લેકી કીમત
કેસ પેડ ૬-૧૦-૦૫થી ૬૨ અઠવાડિયા પૈસા
હકુતારી પણ આપવામાં આવે છે, એક વર
પતી ગેરંટી.

એ. કોન.
૨૪૪૭ પાલ્લેડ રોડ દરમન

Abdoolah Hajee Khan Mahomed
General Merchant & Importer,
CHURCH SQUARE
Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:
"MOONSTON" P. O. Box 99.
POTCHEFSTROOM.

E. M. VATEL,
General Dealer, Wholesale & Retail,
MARKET SQUARE,
POTCHEFSTROOM,
AND AT THE LOCATION.

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant.
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

M. E. Nanabhay
Retail and Wholesale Merchant,
Market Square, P. O. Box 55.
POTCHEFSTROOM.

D. I. Varyava,
GENERAL MERCHANT,
King Edward Street, P. O. Box 100,
POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai,
General Merchant,
First-class Goods of all description
to suit all tastes.

Corner Commissioner and Risak St.,
Box 38,
KRUGERSDORP
TEL. ADD: "CHOTABHAI"

એ. ઇ. ચોટાભાઈ,
પ્રથમ શ્રેણીના સર્વ સાધનોના વેપારી,
કોર્નર કમિશનર અને રિસાક સ્ટ્રીટ,
બોક્ષ ૩૮, ટ્રાન્સ્વાલ પ્રેટોરિયા.
ફોન નંબર ૩૮.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of
Kags, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Hardware, Hollow-ware, Furniture, Groceries,

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY M. 12

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.

Tel. Add: BRADSD. P. O. Box 57.

338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,

GENERAL MERCHANT & DEALER.

Market Square, P. O. Box 11.

KRUGERSDORP

A. E. BHABHA,

GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.

Cor. Church & Middel Streets.

MIDDELBURG, T'VAAL

Vol. 446 "BHABHA," P. O. Box 53.

R. NARASOO,

Indian and General Merchant.

Outfitter and Draper.

Boot and Shoe Warehouseman.

INDIAN SILKS A SPECIALITY.

KAFFIR TRUCK, &c., &c.

BARBERTON.

TRANSVAAL.

P. O. Box 20.

Telegraphic Address: "NARASOO."

આહમેને વિનંતી.

આ સાથે જ સર્વ સાધનો એ આહમેને
પાસે બાકી રહેલું હોય તેમજ બેઝી બાય
વા બે. ૩૨વી.

Subscription Rates.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal)	rs/6.
Half Yearly	...
Quarterly	...
Yearly Subscription (Transvaal, Africa)	...
Half Yearly	...
Quarterly	...

Swami Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : : :
Collection of his : :

SPBBCHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master"; his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago; all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America and India on Guna Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga, Vedanta and Hinduism; selections from the eloquent, stirring and inspiring speeches he gave in reply to addresses of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Colombo to Almora, on his return from America; a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to friends; and a selection from the beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the seer.

DETAILED CONTENTS:—The Song of the Sanyasin; My master I. Address at the Parliament of Religions 38; Reply to Addresses of Congratulation from Madras and Calcutta 41; Karma Yoga 32; Metaphysics in India; Reincarnation 119; Immortality 120; Is the Soul Immortal? 157; The Freedom of the Soul 163; Maya and Illusion 184; Maya and the Conception of God 210; Maya and Freedom 229; The Real and the Apparent Man 216; The absolute and Manifestation 271; Unity in Diversity 298; The Cosmos: The Microcosm 313; The Cosmos: The Microcosm 328; Realization 349; The Ideal of a universal Religion 379; God in Everything 404; Bhakti or devotion 424; Vedanta 118; The Vedanta in Indian life 304; The Mission of the Vedanta 332; The Sages of India 364; Christ, The Messenger 393; The Relation of Buddhism to Hinduism 415; The True Method of Social Reform 419; The Reform of Caste 434; Education on National Lines 459; The Conquest of the World by Indian Thought 641; The Hinduayas 650; Max Muller -- A Vedantist 653; Jesus 657; To a Friend 660; The Hindu Creation 664; And Let Shyama Dance here 666; To the ... 671.

Cloth bound, 12s. 6d. Post free.
Apply to G. A. NATHAN & Co.,
Publishers, BELLINGHAM, MANCHESTER.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 3rd March, 1906.

No. 9.

P.O. Box 128.

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc.

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telegraphic Address: "CAMROODEEN"

ભડિ આપવાનાં છે.

ફરજીયુનાં સારી જગ્યામાં આવેલું
સેલિન, હોટેલ તથા પ્રીન્સ બેન્કની બીલ્ડિંગમાં
સેલિન કુ દામ કરવાનાં, મીઠાં વિગેરે
મહિ ઉપચારક છે. આજે સરકારે નીચેની
સીરનામે તબેલ.

લખો, વાલ રંગનો ચીરટ બનાવવાનો
તમાકુ, મેશાં વેચાનો લેવાનો છે.

ફેબ્રુઆરી માસે આવી પેટાચી છે શાવ
પણ પ્રીકાય તેમજ કલકત્તા, મુંબઈ અને
વિશાલપુરી સર્વે જોડાઈના બરનો માલ આવી
પુરો છે અને જરૂરિયાતે અરજ કરવામાં આવે
છે કે આમલ જેમ જોરડર મેલકતા તેવીજ
જોડે જોરડર મોશી ઉપચાર કરવા રહેશે.

જાલજામ સોરાબજી બ્રદે.
110, ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

TO LET.—Those well-situated premises, "Avenue Hotel" in First Avenue and a Large Warehouse in Prince Edward Street. They can be used either as Workshops, for Machinery, or any purpose. Rent cheap.

Rice, Dhall, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Broadnests, Quills,
Milk, Tobacco, Cape Snook,
Fish, Skins of various kinds, &c.

And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

JALBHAY SORABJEE BROS.,
110 Field Street, Durban.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 78.

Tel. No. 111, DURBAN.

ESTABLISHED 1890.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચન્ટ ને કમીશન

એજન્ટ.

એડ્રેસ ૧૦૨, ક્વીન સ્ટ્રીટ,
ડરબન.

Telephone 864.

SUN BRAND

Tobacco Works,

132 Queen Street,

Durban.

SUN CIGARET, SUMATRA CHEROOTS
BOER TOBACCO

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 58.

Tel. Address: "Sun Brand"

Telephone 864.

સરસ્વતી અને ઉચ્ચે માલ.

સન સીગારેટ, સુમાટ્રા ચેરોટ્સ જોડે
જનીઆ દામ પહેરે ભવતી તમાકુ નીચેની
સરનામે મળશે.

સન બેન્ક રોડે ૧૩૨.

૧૩૨ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.

ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &c., TO LET.

APPLY—

126 FIELD STREET.

P.O. Box 102.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No. 895

**EAST INDIAN
TRADING Coy.**

GENERAL MERCHANTS
and Direct Importers of all
kinds of Groceries, Sops,
Clothes, &c.

102 Queen Street,
Durban.

P.O. Box 81

Telephone 864

Tel. Address: "DURBANIAN"

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

જરમન ઇસ્ટ

આફ્રિકા લાઇન

Fortnightly

Steamer

દર ૧૬ રોજ

મુંબઈ જનારી આગમોટ.

For BOMBAY, Direct.

સ્ટીમર જનરલ તા. ૩ ૭ માર્ચનાં ૭૫૬૭.

” રેન્ડામ તા. ૧૫ ”

જપતી આગમોટમાં ખલાસી દેશી છે. જ્યાં નીચે ફાલકમાં ૭ અને કીચન ૧૫ થી વિચરેનો બહુ સારો બંદોબસ્ત છે. હિંદુ મુસલમાનને મટે અલગ અલગ છે.

જપતી આગમોટમાં દુએમાં દેમસર આવી દેમસર જપતી દેમસર પહેલે છે. વસંત જપતીમાં વિચાર કરી કામ કરેને કે જેથી પાકળથી ફેરવે થાવુ ન પડે. વસંત જપતી નીચે હજીવે ઉઠાણે નવા ટાઈમટેબલ કામ છે તે મંજૂરવાથી મળશે.

એરેશનની કરી જ્યાંમાં રાખેને કે સ્ટીમર સોમાલી. મુલતાન, ખુનદુસરાત, જનરલ, કેસર ને રેઈસ્ટાગમાં ખલાસી દેશી છે જ્યાં ફાલકમાં ૭ અને કીચન પાછી વિચરેનો બંદોબસ્ત છે. હિંદુ મુસલમાન સાર અલગ અલગ છે અને જનરલ બંદોબસ્ત નહિ રાશે. દબુ કેટલાક ભલે છે કે જપતી આગમોટમાં ખલાસી ગેરા છે પણ તેમ નથી.

ઓસમાન અહમદ.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન.

કમરૂદીન બીચડીંગ, એ સીટ

નારદીનર સીટ.

પી. એ. બોક્સ ૧૨૬, ડરબન.

ડરબન.

ADAM H. G. MAHOMED,

ESTATE OWNER.

LANDED PROPERTY
BOUGHT AND SOLD.

HOUSES TO LET.

"NOOR BAGH," 8 KLOOF STREET
CAPE TOWN.

"FALSBAND"
"ADAMGOOL," CAPE TOWN.

P.O. BOX
441.

હો અબુબકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOONAKER"

E. ABOONAKER AMOD & BROTHER,

નોં ૪૩૪ 434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Bibs,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Corbaltions	+ Goods,	Hats,
Chemises,	Frocks,	Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY. PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET.

MARTINBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કું

હાઈફક્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ,

પી.એમ.બર્ગ, નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITING (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Rs. 1,
2s. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition) - An extensive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper use. Rs. 3, 2s. post free.

EVERY-DAY ENGLISH & OTHER BOOKS
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition), Rs. 1, 2s.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS
(Third Edition) - Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Rs. 1, 2s. post free.

SELECT SPEECHES OF THE GREAT ORA-
TORS, Vols. I and II - Help to write idiomatic
English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Rs. 2,
2s. post free.

WONDERS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science), Rs. 1, 2s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 106 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,

હોલસેલ અને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches:-

Pietersburg, Box 24. Nigel, Box 43.

and 11 Volksrust

(as BHYAT BHAIJI & CO.)

Tel. Address "BHYAT".

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, DHOLL, GHEE and OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN

Tel. Address "DAULAR." Box 254.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

Tel. Address "TAYOB".

INDIAN AFRICAN LINE.

Calcutta

Direct.

'JAMALPUR,' March 3rd.

सीधी कलकत्ता जानेवाली स्टीमर.

"जमालपुर" ता ३ मार्च उपडे मी.

यह स्टीमरमें खासगी मुसाफरोंके लिये अच्छा बन्दोबस्त करनेमें आया है. पासेजरो अपनी मुसाफरी बनी मजेसे और शान्तिये करते हैं. सगवद उत्तम प्रकारसे की गई है, इसलिये कलकत्ताके सत्तावालों तरफसे सर्टिफिकेट पा चुके हैं. तुसरी कम्पनीकी स्टीमर कई कई बन्दर करती गनिते पासेजरो तकलीफ पाते है, ऐसी तकलीफ इस स्टीमरमें नहीं है और आदमी आरामसे देव जा सकते हैं. उपरान्त खलासी भी यह स्टीमरमें इन्विजन है.

यह कम्पनीकी सभी स्टीमरोंमें अच्छा बन्दोबस्त करनेमें आया है. विशेष बरकरके लिये निचे लिखे पसे पर एजन्टोंसे मिलनेसे भालूम होगा.

डीवाल बोसवे कुं०

फील्ड खीट.

वी. इब्राहीम इस्माइल कुं०

नां. ११४, ११६ और ११८ कमरसीयल रोड, डबल.

बोस्त नम्बर १२५.

উল্ভতানী সীধী স্টীমর.

"জমালপুর" তা ৩ মার্চ

উপড়ী নৌ. আ স্টীমর উতাপণী আদনী হোবাথী জলদী পহোঁমসে.

আ স্টীমরমাঁ মুসাফরোনে মাতে আস সমবদ করবাগাঁ আদী উ তোমো মুসাফরোনে খলু আরামখী জবানী সারী তর উ, অলাসী দেশী উ, নণী খীখ স্টীমরো দরেক অঁদর ধরতী নতী হোবাথী খাণে বখতে দেশ পহোঁমি উ ন্যারে আদারী স্টী মরো অদীখী উপড়ী পরআরী হিঁদুস্থান নতী হোবাথী বোড়ী মুদতমাঁ পোঁখী সকারো, বখু খীগত মাতে নীখেনে সরনামে অপর আদরো.

डीवाल बोसवे कुं०

फील्ड स्ट्रीट.

খী० খুআলিম খুসমাখলনী কুং

নাং. ১১৪, ১১৬ আনে ১১৮, কোমরসীযল রোড, ডবল.

বোস্ত খো ১২৫.

மேற்கண்ட ஸ்டீமர் மிகவும் உதவியானதும், கிரந்தார்டும், துட்டத்தில் அதிக வேகமும் ஜனங்கள் இருக்க சகிக்கியமுமானது. இந்த என்னும் மரக்கலம் மாதம் உ கல்கத்தாவுக்கு இங்கிருந்து பாசிஞ்சர் ஏற்றிச்செல்லும்.

இது பாசிஞ்சர் ஏற்றுமதிக்காகச் செய்யப்பட்டுள்ளது. ஜனங்கள் தெரங்கிரவன் லி வசிக்கத்தம் உது. இந்த ஸ்டீமருக்கு கல்கத்தாவில் பலமான சட்டெடுக்கட்டு இடைத்திருக்கிறது. அநேக பிரயாணிகள் இது கப்பல்களில் ஏறி அதிக கஷ்டமடைகிறார்கள். அவ்விதம் போவதில் கஷ்டமேயொழிய தெரங்கிரவன் இரகது. எங்கள் ஸ்டீமரில் வரும் பிரயாணிகளுக்குக் கஷ்டமில்லாமல் இந்தியா கொண்டு செர்ப்போம்.

எங்கள் கப்பலில் வேலைபார்ப்பவர்கள் எல்லோரும் இந்தியர்கள். இந்தக்கம்பெனியின் ஸ்டீமர் இங்கிருந்து மாதாந்தரம் கல்கத்தாவுக்கு தேரே போகும். பிரயாணிகளுக்கு உபசரிப்புடன் இடம் கொடுக்கப்படும். மற்ற முக்கிய காரியங்களுக்கு அடியிற்கண்ட ஏஜன்டாருக்கு எழுதித்தெரிந்துகொள் ளலாம்.

டெவால் அண்டுகோ,

பயின்று,

டர்பன்.

பி. இபிராகிம் இஸ்மாயில் அண்டுகோ,

நெ. 114, 116 அண்ட் 118.

கமர்சியல் ரோட், டர்பன்.

பாக்ஸ் நெ. 125.

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Ceilings,
and various kinds of Tinware.

All kind of
Tobacco, Snuff, Tea, Coffee, Cocoa, and Jam Tins, from 1-oz. to 112-lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Kettles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles,
SAUCEPANS and FRYING PANS.

Native Pass Boxes, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 880, JOHANNESBURG.

Pohoomull Brothers,

WHOLESALE & RETAIL DEALERS.

Direct Importers and Exporters of
Indian Artware, Curios, Oriental Jewellery, Maltese Silk
Lace Articles, Silk manufactured goods, &c., &c.

Depots in India, China, Japan, Philippine-Islands, Egypt, Algiers,
Tenniffe, Gibraltar, Malta, Selra, Salisbury, Transvaal, &c., &c.

Corner Longmarket & Parliament Streets.

Telegram: "POHOOMULL," CAPE TOWN, Box 1126.

19 Commercial Road, Fordsburg, Transvaal.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

அப்துல் கானி,

வாஸ்ட் லீவர்.

காபு, அரிசரி அனே பிள டீரெட் அரிசரி
மாடி ஸ்டோர்ஸ் ராபர்டர்.

4003 டீரெட் ஸ்டீட், கேப்டௌன்.

மி. அப்துல் கானி ஸ்டோர்ஸ் மேன்மையான பலவிதமானவர்கள் எப்
பொருளும் இருப்பிருக்கின்றன.

5. ஆன்ட் 7. இராஸ் ஸ்டீட், கேப்டௌன்.

अवदुलगनी,

जनरल डीलर,

काप, प्रोतरी और दूसरी सब तकमका
माल स्टोकमें रखनेवाला.

4003, क्रॉस स्ट्रीट, केपटौन.

CAPE DRY FISH

of all kinds at cheapest rate.

Also

Cape Snook Fish,

Wholesale and Retail.

A. HALIM,

23rd Street, Mabuy Location,

Box 5073 JOHANNESBURG.

S. P. EBRAHIM & CO.

Maltese Make & Wholesale Importers.

Dealers in Bedsteads, Cold Ticks, etc.
Maltese Cases, Feather Pillows, &c.

Market St. (West), Box 1130, Johannesburg.

M. A. Karedia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Soft Goods

Box 3598.

**41 Market Street,
Johannesburg.**

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail,

8, एब्राहीमी कु.

होलसेल ने रीटेल मरचंट.

Corner BURGESS and MAGNET STREETS.

STANDERTON.

Box 27, Telegraphic Address "EBRAHIM"

J. M. H. GOOL,

129 Castle Street, Capetown.

Wholesale Groceries, of all descriptions from
India and England.

Also Exporter of Cape Snook,

NATAL DRIFF:

Messrs. Jalliboy & Sorabjee Bros. Durban.

எஸ். ஜாலிபாய் & சரப்ஜி ப்ரஸ்.

வாஸ்ட் மரீச்சு,

129, கேஸ்ட் ஸ்டீட்.

FOR SALE

3,332 Acres Freehold

PICKED BUSH LAND on
the Tugela River, Victoria
County. Annual Rental about
£400. Commanding one of
the most important Ferry
Drifts. Admitted the best to-
bacco land in Victoria County.
Price £3 2s. 6d per acre.

Also for Sale,

150 Acres Freehold

with Building. Native Rents
about £30 per annum. Picked
land. Price £300.

Apply:

W. M. TOLLNER,

Emina, Stanger P.O.

FOR SALE

LONG LEAF TOBACCO,
MEALIES, and
N'SHLUBUS.

Apply:

W. M. TOLLNER,

Emina, Stanger P.O.

ரப்பர் ஸ்டாம்புகள்.

முதல்தர வேலையுள்ளதும், கரக
மயும் கொடுக்கப்படும். பிரதான
என் அச்சுமுத்தக்களால் அமைக்கப்பட
கும். இண்டர் கேஷனல் பிரிண்ட்
முத் பிரைட், பிரிண்ட், கேப்டௌன்.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHENIX, NATAL, SATURDAY, 3RD MARCH, 1906

No 9

Contents.

EDITORIAL COLUMN:—	Page
The Royal Visit	121
Indians in Natal	121
Indians and Responsible Government	121
Indian Travellers at the Cape	122
Indian Travellers on the U.S.A.R.	122
OTHER ARTICLES:—	
Immigration of Asiatics	122
Johannesburg Jottings	123
Notes on Current Topics	123
Mr. Abdul Kadir's Departure	124
Our Petrol Pillon	125
Our Cape Despatch	125
O.R.C. Regulations	126
Mahomedan Address to Lord Minto	127
Asiatic Traders in Johannesburg	127
Our Weekly London Letter	128

Indian Opinion

SATURDAY, MAR. 3RD, 1906.

The Royal Visit

We extend a hearty welcome to their Royal Highnesses the Duke and Duchess of Cornwall and Princess Patricia. It is worthy of note that three members of the Royal Family are abroad, two paying visits to His Majesty's dominions and a third to a country in alliance with England. The future King and Queen of England are touring through India, and by their kind and sweet dispositions are winning the affection of the Indian people. Prince Arthur is drawing tighter the bond of friendship between Great Britain and Japan. And our own Royal visitors are by their usual tactfulness, endearing themselves to the South Africans. To have permitted the three members of the Royal Family, almost simultaneously, to leave England, shows the regard that their Majesties have for the welfare of the Empire over which they so worthily preside. It is a happy sign for its future that the superb qualities of the late Queen Victoria have descended to her children. May they live long to carry out the traditions of the Empire. It is our prayer to the Almighty Father of us all.

Indians in Natal

This correspondent of the *Poll Staff Gazette*, under the well known initials "I. E. N." has contributed to that paper a well reasoned article on Indian immigration into Natal.

The article is largely based upon Mr. Almonro Evans' manifesto, on which we offered a few remarks some time since. The key-note of the correspondent's opinions lies in the very first sentence. "The British Indian," he says, "is at once the salvation and the danger of Natal. He is the salvation because, according to the writer, he is an economic benefit to the Colony; he is a danger because he competes with the Europeans, and, as he states, replaces him."

In support of this theory, figures are produced to show that, whereas Europeans have increased from 10,778 to 97,109 between 1891 and 1901, Indians have increased, during the same period, from 17,442 to 100,918. If the large Indian population competed with the white men so as to displace them, there would be a great deal to be said in favour of the writer's views. But the fact is that, whilst there is room for a much larger Indian population, there is not that room for the European population, for the simple reason that the coast districts are not capable of large permanent working European settlement.

As a matter of fact, therefore, the figures as to European population must increase with the introduction of Indian labour. We do not say that this is by itself a desirable result. We merely state the fact, in order to disprove the inference drawn from the comparatively higher ratio of increase in the Indian population. The average Indian has undoubtedly taken up vegetable gardening, and has bought up large pieces of land in the coast districts at prices which Europeans will not give. In neither case is it possible for an ordinary European to do much business. It is, therefore, quite clear that an Indian, by his having taken up these lines, has added to the Colonial revenue in a very material degree.

When, however, the writer deals with the native of the soil in this connection, there is no doubt there is much to be said on behalf of the native. He is a child of the soil, and no new element should be introduced into the Colony, such as is likely to place him at a disadvantage, and for that reason it would undoubtedly be a beneficial measure to stop indentured Indian labour. It will, incidentally, serve the purpose of doing away with the prejudice that exists against the Indian because of his very numbers.

In plain language, the Colony wants to have the cake and eat it. It would rather see Indian labourers cooped up in compounds working for white masters, and referred to by the latter as "coolies" or "niggers." This, however, as the writer has already pointed out, is hardly to be expected of the Indian Government, which has a duty to perform by its subjects. "Which, then, is the lesser evil, to cut short immigration and run the risk of Natal becoming absolutely a piece of India on the other side of the Indian ocean?" The writer has asked the question, but has not answered it. A true solution will very largely depend upon how Mr. Evans uses the opportunity he has now got.

Indians and Responsible Government

"The Transvaal would receive the fullest and most complete form of Responsible Government; therefore, the competence of the Transvaal to decide whether it would allow Chinese labour on the mines and farms and exercise control over the industry generally was indisputable; but it was essential that it should not inherit the present Ordinance. It would be impolitic and disrespectful to insert in the new Constitution any disability that would seem to suggest that we expect the Transvaal to act contrary to our notions of right, but it was proposed, under the power that was reserved in the Constitution in every self-governing Colony, to instruct the Governor that any measure dealing with imported labour must be reserved for the consideration and assent of the Imperial Parliament. Legislation corresponding to the present Ordinance might be vetoed, though he did not anticipate such a contingency." These are the expressions used by Mr. Asquith during the Chinese debate, and they place the position of the Home Government regarding a question analogous to the Indian question in a nutshell. The Chinese Labour Ordinance is in conflict with the Imperial tradition, so in anti-Indian legislation, only the latter is much more objectionable and ought to do away with, in that it is an inheritance from the British Government whereas the former is a creation of the now defunct Dutch Government. It is, therefore, a question on the part of the Imperial Chancellor of the Exchequer, in saying that "I should not be at all in the incoming Responsible Government" in the Transvaal as a legacy. If, then, the Transvaal is to have the complete form of Responsible Government, it must be free to do as it likes.

vaal, it follows that a clean slate should be presented to it, so far as anti-Asiatic legislation is concerned. As Sir William Wedderburn most clearly put it to Mr. Chamberlain two years ago, it is the duty of the Imperial Government to do away with such measures of the Dutch Government as contributed to provoke the war, and then leave it open to the Transvaalers to bring in any legislation they choose for the consideration of the Home Government. Unless the suggestion be adopted, the only other manner in which the Indian position can be saved is to insert a protective clause in the new Constitution, in addition to the general clause as to the right of veto. To do so would, in the words of Mr. Asquith, be impolitic and disrespectful, as it would be suggestive of a charge against the Transvaal of wishing to "act contrary to" Imperial "notions of right." If a policy of *laissez-faire* be followed regarding this question by the Imperial Government, and anti-Indian legislation be not repealed before the grant of Responsible Government, it would be quite competent for the latter to refuse to blot out what the Crown Government dared not touch.

It is better, even at the risk of repetition, to examine the Indian position. Indians have always asked for the repeal of Law 3 of 1884 and other laws and by-laws which are specifically aimed at Asiatics, but they have always qualified this demand by an emphatic declaration that they do not wish to flood the country, as it has been said, with Indians, nor do they wish to usurp the trade, especially the Kaffir trade, from the whites. They have asked for a fair field and no favour. To show their *bona fides*, they have accepted the principle of restrictive legislation of a general character. An Immigration Restriction Act, on the lines adopted by the Cape or Natal, so long as it recognises the principal Indian languages, and leaves it open to import men necessary for the conduct of existing businesses, will completely meet the case, so far as the entry of new men is concerned. With reference to trade, Indians have suggested that control over new trade-licences should be given to the local bodies, their decisions to be subject to review by the Supreme Court. This is the furthest limit to which restriction can be legitimately carried. It is trade-jealousy and the spectre of an Indian invasion that are at the bottom of anti-Asiatic agitation. These two "dangers" being removed, there can be no justification for any further curtailment of the liberty of the Indian, or for subjecting him to "unnecessary affront." It would certainly be inconsistent with British notions of right to continue to deprive Indians of the right to own landed property, to move about freely and otherwise to treat them as

Indian Traders at the Cape

our remarks on his structures on the petty Indian traders at the Cape, published in these columns some time ago. We certainly think that the testimony of Sir James Hewitt is as applicable to the Cape as it is to Natal. The Indian is just the same there as in Natal, and if his trade has benefited Natal generally it cannot be otherwise at the Cape, where the material conditions are of a similar nature. But the chief point we have all along urged is, that many of the charges brought against Indian traders by their detractors cannot be sustained. We have never advocated the policy of flooding any part of South Africa with Indian or any other traders, but we do believe that it is a question capable of settlement without restrictive legislation. It would certainly help to a solution, if our correspondent could prepare a comparative statement of the European and the Indian traders in the various districts of the Cape Colony. From the information at our disposal, we think that the latter are in a hopeless minority.

Indian Travellers on the C.S.A.R.

As our correspondent writes with in the Ceylon columns that by the train that left Johannesburg for Durban on the evening of the 26th February last, he saw seven Indian passengers, including an Indian lady, accommodated in a single second class compartment. He states further that an eighth passenger was added at Germiston much to the discomfort of the other passengers. An ordinary second class compartment is hardly capable of holding more than six passengers for a night journey—we understand that the passengers travelling by the night trains are entitled, for long journeys, to sleeping accommodation. Our correspondent does not state whether there was any disturbance on the occasion alluded to, but he does state that as it may be a matter of some importance, he is questioning the propriety of putting together so many passengers when one of them happens to belong to the opposite sex. Even an Indian lady is entitled to some consideration in such matters. The Indian public have a right to expect the accommodation they pay for. It will be a mockery to give them second or first class accommodation in name only and deny them in reality. We draw the attention of the Railway authorities to the complaint made by our correspondent, and we do not doubt that they will take the necessary steps to avoid a recurrence of such complaints.

WE GLADLY MAKE room for our Correspondent's letter, in reply to

Immigration of Asiatics

Chambers of Commerce Resolution

At Wednesday's meeting of the Congress of the Chambers of Commerce, held in Durban, Mr. E. F. Bourke (Pretoria) proposed that this Congress of Chambers of Commerce of South Africa views with alarm the increasingly detrimental effect upon the commerce of the whole of South Africa, caused by the continual influx of Asiatics, and desires to express its conviction that it is imperative, in the interests of the white population of South Africa, that concerted action should be taken by the various Governments with the least possible delay. The proposer remarked that it was exceedingly difficult to bring about some concerted action which would have satisfactory results. Most exhaustive reports had been made by the Commission appointed by the Government, with a view to arriving at a policy with respect to natives. The Asiatic question was almost as great a question, and should be dealt with in a practical way. Personally they had no antipathy whatever to Asiatics. They recognised that Asiatics were a race which had many excellent qualities. There should, however, be some limit to the influx of Asiatics, and, in his opinion, it was imperative, in the interests of the large white population of South Africa, that concerted action should at once be taken by the various Governments. He hoped that members of the Congress would press the matter he had raised upon their respective Governments, for the purpose of obtaining a satisfactory settlement of this most important question.

Lieut-Colonel R. H. Price, C.M.G. (East London) seconded, and remarked that he endorsed the sentiments of the proposer of the resolution.

Mr. C. Mitchell (Johannesburg) suggested that the word "continual" be deleted.

Mr. J. R. Hubbard (Boksburg) expressed similar views.

Mr. W. Searle (Capetown) Asiatics do not include Chinese, Japanese. (Laughter.)

Mr. Snell (Durban) observed that Durban was not an "invasion" against the influx of Asiatics.

Sir Pistorius (Johannesburg) said that the influx had been entirely stemmed. No further Asiatics were allowed to go into the Transvaal without a special permit. Natal had also made special efforts to prevent them coming into this Colony, and concerted action of that kind would meet all the case.

Mr. Chappel (Pretoria) said there was an influx of Asiatics, and anyone knowing anything about the details of the question could not, for a moment, deny that such was the case. He said that without fear of contradiction to people who were living in the places where these Asiatics had gone to. He

could give them evidence that the Government knew of certain Asiatics coming in unlawfully. The other day Government was asked to appoint advisory boards in the villages and towns where Asiatics had previously resided, in order that they could go through the permits received from time to time by the protector of Asiatics. The idea was that an Indian seeking to enter the Transvaal should state where he had lived previously, and, in order to ascertain whether he was speaking the truth or not, inquiry could be made of the Advisory Board in the town which he stated he came from. If there had not been an influx going on, what was the necessity of those Advisory Boards. He accepted the statement that the influx was not like it had been, but it was still going on. He would agree to an amendment of the motion by leaving the word "continual" out.

Mr. Mitchell said that this would meet the case.—*Natal Mercury*.

Johannesburg Jottings

(FROM OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE.)

THE EVENT OF THE WEEK, OF COURSE, has been the running of the first of the new electric cars that are now one of the chiefest ornaments of this city, hitherto retrogressive so far as regards facilities for locomotion. It has been delightful to note with what concern the Town Council has arranged that coloured persons may not ride on the ordinary cars, whereon, however, they would be permitted to travel were they servants and not masters!

THE CLIMAX, however, of this amusing comedy was to be observed on the very first day. The argument had been brought forward at the Council meeting that, as against £10,000 per annum that would probably be netted if coloured persons were allowed to travel upon any car, regardless of reservation there would be a still larger deficit owing to the money that would not be received, for the reason that white persons would refuse to sit check by jowl with more sultry-complexioned individuals.

NOW, it has always been my experience that Johannesburgers are not quite so altruistic as they would like others to believe them to be. They are not always willing to cut off their noses to spite their faces. All of which means that if Johannesburgers desire to be conveyed from one place to another at a reasonable cost and in a most luxurious manner, the mere proximity of a coloured man will not result in their walking or in paying more for greater inconvenience.

Next, when the cars labelled "coloured persons may travel by them" move in sight, what should the

most casual observer remark but that practically no coloured persons were travelling upon them, and that the greater number of the passengers were white, and, strange to relate, did not evince any desire to annihilate the few poor tinted individuals who likewise sought repose thereon! The horror—and the absurdity—of the situation could not but strike one, and I am anxiously scanning the columns of the daily press for a complaint from some coloured man that white persons are permitted to make use of the cars "reserved" for the coloured community. It would be delightful satire!

IN PARENTHESES, I should not be at all surprised if a test-case were brought against the Johannesburg Municipality, to decide whether it is empowered to make distinctions of colour, with regard to those who desire make use of the public tram-service. It is on record that Dr. Krause, one of the legal Councillors, deliberately gave it as his opinion that the Town Council had no such power. I am reliably informed that such a test-case will be brought, and that the Municipality will be badly "let down" as a result. What is the good of having a staff of legal luminaries if the Municipality is to be left in the lurch like this!

Notes on Current Topics

By "Observer"

LAST WEEK I referred to the Industrial Conference at Benares and to Mr. Dutt's speech. While the spirit of the *Swadeshi* movement is excellent, I can see quite well that there is another side to the question, which may, if carried too far, prove a curse instead of a blessing.

TO DO AWAY with the cottage industries of India and introduce the horrible factory system would indeed be a calamity. If Mr. Dutt had, when in Lancashire, gone behind the scenes, and seen the results of this system upon the workers, I do not think he would suggest forming companies and erecting mills. No! let the hand-looms be improved and greater facilities given to the small manufacturers, so as to encourage them in every way.

IN ROMANY, we have already the evidences of the sweating system. Fourteen hours work each day in a cotton mill in that sultry climate is no joke. Long hours and little pay bring the consequent "demands" from the employer, and "demands" by their employers, which lead to strikes, lock-outs, and other "labour trouble." Do all you can to encourage home

industries, introduce improvements in machinery and appliances, adopt all the systems of Protection, Retaliation and what not, but, for heaven's sake, let India be saved from the factory system.

MR. WINSTON CHURCHILL has given his assurance, in reply to a question in the House of Commons, that British Indians in the Transvaal shall have fair treatment. It is to be hoped that he means it as a statement from the Government and not merely a suggestion for the Transvaal to try out. Suggestions, in these times, are not strong enough.

THE NATIVE UNREST has been the most exciting topic of late, and we have heard various reasons for it, plausible and otherwise. Although there has been a good deal of loose talk about Ethiopianism and the Christian Church, there is no evidence that the two are combined. The Trappists have been mentioned, but always with respect. The work these faithful Brothers are doing amongst the natives is acknowledged on all sides to be good. If there were more such men working among the Natives I think we should hear less of unrest.

ANYONE standing in the crowd watching the ceremony of laying the foundation stone of the New Town Hall in Durban might have seen a fine exhibition of bad manners. A white man came elbowing his way through the crowd, and, as his progress was impeded by the presence of a well dressed and respectable Indian, he insulted the man and used a lot of bad words. When the subject of this cowardly attack appealed to a policeman close by, he was coolly told to make a deposition, which was one way of saying there was no protection to be had for Indians from the police.

THE MEETING of the Associated Chambers of Commerce at Durban has again repeated the statement that an influx of Asiatics is taking place. One delegate, from Pretoria, said that anyone knowing anything about the matter, would not deny that such was the case, while Mr. Pieterse, of Johannesburg, denied that any Asiatics were allowed to go into the Transvaal without a special permit, which, of course, is a fact.

THE REFUGEES, who have every right to be able to return to the Transvaal, have the greatest difficulty in obtaining permits, as this journal has repeatedly stated and proved. The statement that "the Government know of a large influx of Asiatics coming in" is fully supported by a grave indictment against Government officials: else it is a misstatement.

Mr. Abdul Kadir's Departure

Natal Indian Congress Presents an Address

The impending departure for India of Mr. Abdul Kadir, President of the Natal Indian Congress, has been the occasion for a round of festivities in Natal this week. Dinners have been given by Messrs. Omar H. A. Jahori, Adamji Mankhaya, Ibrahim Camroodeen, and the managers of Mr. Parsi Restaurant.

At the different gatherings Mr. Abdul Kadir was the subject of many congratulatory speeches, and presents were given to his children. As a leader of the Indian community in Natal, Mr. Abdul Kadir has gained the respect of all; and as managing partner of the firm of Mahomed Cassim Camroodeen & Co. he held a high position in business circles. In all matters of education, charity, and the general well-being of his countrymen, he has always had a keen interest. His absence will be felt by all classes of Indians and the hope has been repeatedly expressed that, after enjoying a well earned rest and change, he may soon return to his many friends in South Africa.

The Congress Meeting

On Wednesday evening the Natal Indian Congress, in its official capacity, invited the public to witness the presentation of an address to its President, Mr. Abdul Kadir.

Mr. Abdulla Hajee Adam occupied the chair, and amongst those present were Messrs. P. Dawood Mahomed, Peeran Mahomed, Tiyah Moosa, Osman Ahmed, Hossen Cassim, A.H. Mahomed Ismail, Dawood Mahomed, I. B. Tiarol, Hassim Jomna, R. P. Bhett, Latchman Panday, Ismail Gora, Dada Osman, G. A. Bissa, E. Davjee Motah, U. M. Anglia, Ibrahim Camroodeen, Bernard Gabriel, H. L. Paul, M. K. Gandhi and Abdul Gani (Johannesburg), and others, the Hall being full to overflowing.

Those who were responsible for decorating the Hall are to be congratulated upon the tasty appearance. The thousands of dark green sprays and palm leaves, contrasting with the pale green background, produced a most artistic effect. The combination of white and coloured electric lights in the Hall and forming an archway over the entrance was also very effective.

Mr. Adamji Mankhaya read the following address from the Congress, which was presented to Mr. Abdul Kadir, enclosed in a silver casket—

We the members of the Natal Indian Congress, cannot allow the departure of our respected leader for India to pass without expressing our appreciation for the work you have done since your election to the Congress in the Indian community.

Your departure for India, Mr. Abdul Kadir, is a great loss to the Indian community in Natal, and we are sure that you will be successful in your mission in India. We are sure that you will be successful in your mission in India. We are sure that you will be successful in your mission in India.

stability which the Congress at present enjoys. During your presidency we have fought many a political battle, and we have triumphed over all our difficulties. You have provided for the deliberation of the Congress in all matters of importance and you have always been ready and willing in your capacity as leader of the community, to do many acts on your part.

As you are now going to India to enjoy well-earned rest, we wish you and yours may have a happy and successful sojourn in the land of your birth. And we hope that you will soon be amongst us again and resume your work for the good of our community.

Mr. R. C. Naidoo then read the following address from the Durban Higher-Grade Indian School and Old Boys' Association, which was written by a student and mounted in a massive gift frame.

On behalf of the Pupils of the Government Higher-Grade Indian School and the members of the Old Boys' Association, we have the pleasure to accept this address, which you will be pleased to hear is written by one of the pupils of the School.

We are glad to find that since the establishment of the school in 1899, you have been closely identified with us, and we are heartily glad to see the interest and liberality you have always displayed in its welfare and progress.

You have also been generous in more ways than one, giving so freely with your purse and thus assisting us in both education and sports.

We feel that notwithstanding the Government's aid in the advancement of education for both boys and girls, the education required for them could not sufficiently advance and prosper without the support and co-operation of the merchants.

It is true that some of them have done what they could, but others we hope may also follow your example and further the same cause.

Your absence from the Colony will be greatly felt by us, but we hope to look forward to your usual generosity in the gift of your special prizes, which with those from the Education Department are usually distributed in June.

In conclusion we pray that you may have a safe voyage to India, and that you may return to the Colony with renewed vigour to continue your labours on behalf of the Indian community.

Mr. M. K. Gandhi addressed the meeting, first in English and afterwards in Gujarati. He referred to Mr. Abdul Kadir as a man who had done a great deal for the Indian community in Natal. He had, perhaps, a better knowledge of Mr. Abdul Kadir in political affairs than many of those present that evening. The Presidency of the Congress had previously been held by men of worth and ability, who had done excellent work for the community, and it was no easy matter to follow in such footsteps, but he had no hesitation in saying that the mantle had fallen on worthy shoulders. Mr. Abdul Kadir had worked hard to place the Congress on a sound financial footing, and it was largely due to his exertions that they had succeeded so well. Mr. Gandhi called to mind an incident in this connection. When Mr. Abdul Kadir and other members of the Congress were collecting funds, a call was made at Durban, where one of his men had shown a reluctance to contribute. But Mr. Abdul

Kadir was not to be beaten, so he and the others kept on sacks spread on the ground and waited patiently until the morning, when they were rewarded by the "surrender" of the "enemy." Such was the character of their guest. Whenever there had been need for action, Mr. Abdul Kadir had been found willing to give his time and attention. He wished him and his family an enjoyable visit to India and a safe return.

Speeches were also made by Messrs. Dawood Mahomed, M. C. Anglia, S. P. Mahomed, Bernard Gabriel, U. M. Shelat, and Omar H. A. Jahori. The ceremony of garlanding the guest was performed amid enthusiastic cheering by Mr. Dawood Mahomed.

Mr. Abdul Kadir's Speech

Mr. Abdul Kadir, who spoke in Hindustani, then replied:—

I have to thank you most sincerely for the addresses that have just been presented to me. I thank the members of the Congress, as also the Government Higher-Grade Indian School and Old Boys' Association, and would fail me to express in suitable terms the kindness all of you have shown to me. I do not consider myself worthy of all the good things that have been said about myself, but I accept them as a testimony of your own good nature. It shows also that we are capable of showing on proper occasions a national spirit. You have been good enough to bestow on me the highest honour that it is possible for our countrymen to bestow on one of their own. It is a matter of great satisfaction to me to learn that in your opinion I have carried out the traditions that were handed over to me by my worthy predecessors Messrs. Abdulla and Abdool Kareem (of the firm of Messrs. Dada Abdoola & Co.).

Before I proceed further I must specially thank my friend Mr. Gandhi who has purposely come down to see me off and spared his valuable time in coming to say farewell.

Gentlemen, the times that we have passed through during the past 10 years have been troubled enough, but the cloud of our troubles has always had its silver lining. The financial stability of the Congress was early secured by the phenomenal activity that the members showed during the first few years of the existence of the Congress. To have collected £7,000 during a short space of 4 years is an achievement of which any community would have reason to be proud. The credit was entirely yours. I could have done nothing without your co-operation. In the struggle for existence in this Colony we have received many a check, the results of our activity have been largely negative; it could not well be otherwise. We had to remain always on the defensive and we had to reject our opponents' proposals for civil rights in the manner of our adoption. Those who have followed the working of

revenue in the other South African Colonies, besides the ordinary sources of revenue here, Customs and Railways constitute the thews and sinews of state administration. No serious attempt at curtailing railway rates will, therefore, meet with much favour. For the short period that Lord Selborne has been in this country and has been in a position to master local questions, he has shown a wonderful grasp of our affairs. It is to be feared, however, that in propounding the question of the unification of the State Railways of South Africa he has proceeded on the assumption that Railways should not form an indispensable or chief source of state revenue in any country. Unfortunately, in the Cape Colony, for paramount reasons, the Railway system cannot be made to exist entirely for the comfort and convenience of the population. That this should be so is undoubtedly the fault of previous governments, by reason of the neglect of agricultural and pastoral industries and pursuits. A rational system of bounty or bonus for the encouragement of local efforts would have shown us another side of the picture. As it is, it requires time to place us on an altogether different position as regards sources of revenue. With considerable dismay we have noted from time to time that diminishing revenue in our railways and customs meant emasculation in respect of state administration. It is to be hoped that our Colony will soon find means whereby the Government will be independent of the railway income for its normal expenditure.

Indian Petty Traders

In your issue of the 23rd December last I noticed a somewhat emphatic disclaimer with respect to my communication regarding the petty Indian traders at the Cape. Of course in writing to you so freely and candidly I had not the remotest idea of expecting you to endorse my views. At the same time I little expected that you would take the strong stand you did irrespective of all considerations of inter-colonial state policy in respect of the petty traders, or of the general sentiment of the white population towards them. I think I have before now made it pretty plain to your large circle of readers that no man in South Africa who professes to be a true friend of the Indian will go to the length of adopting an attitude of a blind and indiscriminate defence of his position and place in the civil life of this Colony, whatever may be his merits and privileges as a natural born subject of the King. The rights and privileges of a British subject be-
longed to him. It were scandalous to suppose that you would do him these wrongs. But, as it is, the Cape Colony is in a position to be a model of civilisation. Whatever an

in the other South African Colonies, here at least there are delicate considerations which cannot possibly appeal to those who have not had sufficient experience of the conditions of the Cape Colony and of the tone and temperament of its population as regards this question. For one thing it seems to be forgotten that in no part of South Africa has the Indian so much free and unrestricted liberty of action as a citizen as in the Cape Colony. If of late a changed attitude has been adopted by the Colony towards him it is because of considerations which the Parliament, in its wisdom, cannot waive. I assert this with all the more force and emphasis because of my convictions as one of Indian blood. From the exceptional opportunities which I have had of gauging the character of both Europeans and Indians in different parts of the world, I claim to know something of what constitutes the political status of the Indian petty trader in the Colony of the Cape of Good Hope and his ultimate destiny when he becomes a permanent unit of the population. I should be lacking in a sense of proportion did I fail to convey in a clear manner that I am thoroughly impressed with the prevailing condition of things. Under these circumstances it strikes me as singular that you should state "you would have had no occasion for emphasising the fact that I do not represent the views or the policy of *Indian Opinion* but for my having dealt with the question of Indian traders at length." From this it follows that the postulate is not at all vague. I have always proceeded on the assumption that *Indian Opinion* was not actuated by narrow views. You also hold that the petty Indian traders have been of great benefit to the Colony. Of what Colony are you speaking of, pray? And may I also ask to what extent are men like Sir James Hulett, Sir Walter Wragg and Sir Henry Wynn competent and justified to express an opinion with regard to the rights and requirements and the general position of the petty Indian traders, or of the Indian population generally, in the Cape Colony? To my mind, unmeasured and inconsiderate language in the advocacy of the Indian cause carries its own defeat, and the poor Indian in South Africa suffers politically from an excess of zeal on the part of those acting on his behalf. I do sincerely believe that South Africans know too well where to differentiate and how to discriminate between Indians and Indians. If it were not so, if I were convinced to the contrary—I should be the first to carry constitutional warfare to the enemy's camp, wheresoever it may happen to be. But a true to the point is and ideas. As I am, meeting these issues, I have a letter of your late editor before me. And it is in a matter of this sort that I found the late Mr. Hulett endowed in a conspicuous degree with the knowledge

and conception of the duties and responsibilities of the fearless but honest and temperate advocate of the cause of Indians in this land. I cannot resist the temptation of giving a few pregnant lines from this communication, the seal of confidence being now removed, by his lamented and untimely death. There is a bitter lesson in it to be taken to heart by every reader of *Indian Opinion* in the light of passing events. "If our friends realized the gravity of the critical situation and gave me a free hand to do what may be necessary, by hard work something may be done. But when determined efforts are being energetically made to obstruct every move, you can easily guess the result. I hope my enlightened friends at least will not misjudge me." This was written in reference to obstruction in his own camp. He wanted a free hand, but those for whom he fought and contended would not allow him a free hand—a tacit admission. And it is a sad feature of the whole case when every move in the right direction is met with obstruction. This is the bane of the Indian question in South Africa. Are we never to see a right course of action?

Orange River Colony

More Townships Regulations Regarding Coloured People

We give below an extract from the Municipal Regulations affecting coloured people and framed by the Municipality of Frankfort in the O. R. C. Comment on them is superfluous:—

Art. 80. The Municipality shall keep a proper register of all colored persons residing within the Municipality, making mention of the name and means of subsistence of such persons, the name of their employer, the duration of their employ, and the number of cattle they possess, which register shall be subject to inspection at any time by the public at the office of the Town Clerk.

Art. 81. All colored persons coming to reside within the Municipality shall have themselves registered at the office of the Town Clerk within 14 hours after arrival, and if any native (male or female) fails to produce his registration certificate after the expiration of that time he shall be liable to arrest and a fine of 10s.

Art. 82. Every colored person, male or female, who in accordance with Art. 82, shall have received permission to build a house or hut or other place of abode within the location, shall be subject to a tax of £1 sterling on every such dwelling by him or her erected.

Art. 83. Every colored person residing in the location or within the Municipality will have the right to erect a herd of cattle and to graze the same on the Town lands without payment. In each of the districts to keep more than the

Our Weekly London Letter

(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT IN LONDON.)

London, February 2, 1906.

A Great Loss

Europe, and for that matter humanity at large, has in a way sustained a great loss in the death of the venerable king of Denmark, King Christian, whose Golden demise early this week, at the ripe old age of 88, has thrown half the courts of Europe, owing to his close relationship with them, into mourning. He was our Queen Alexandra's father-in-law, the darling of her people, and Britishers to-day do sincerely and genuinely share her sorrow at her great bereavement. But as the grief is of the people at large, it would be most keenly felt by those who belong to what is called the "smart set." For not only all Court functions have been stopped by the command of the King, but that most tragic pageant associated with the opening of Parliament by the King and Queen, which was announced for the 19th inst., and to which the butterflies of society were looking forward as the day of days to show off their silks and jewels to the best advantage,—that engagement has also been cancelled.

The British Houses of Parliament do not strike one as a fitting temple for the making of laws for such a vast empire, affecting as they do the vital interests of untold millions of human beings. The complaint of Sir Frederick Treves, the honest King's surgeon, a man of versatile genius, high character, and sterling honesty, his complaint during the late Boer war that his countrymen in South Africa were suffering from the two-fold plague of flies and women holds good, in the latter half of it at least, in the case of the Lower House of Parliament. There is more heart and more life in the afternoon tea on the Terrace of the House of Commons where the members throng round a larger crowd of smiling women with rustling silk and glittering jewels than in the business carried on on its floor. To us Indians it is a doleful and unspeakably depressing sight to see that on the Indian Budget debate day, only one day in the whole year, not even 70 out of nearly 700 members can be collected—hear the story of the slow destruction of 300 millions of human beings who are equally voiceless in their own land as well as in the land of their rulers. I myself lost all faith and hope in the British House of Commons when, one day in 1893, during the debate on the Home Rule Bill, Mr. Edward Blake, who was the Liberal Premier of Canada, exhorted his hearers, in the noble peroration of a most eloquent speech, not to remember the prayer which out of them had said that day before beginning their legislative duties, as a part in the name of God, Jesus Christ, and Father and Son.

The Indian member, not to say the Congress leader, with which that

member was connected by the House of Commons, had said from that day I should have much to expect from the high moral character of the nation as shown by its great political and literary assembly.

But to return to the dead Majesty of Denmark. I have said his loss is a loss to humanity, for he was essentially human. He was justly great for his greatness consisted in human virtues, which would ennoble equally a prince and a peasant. His palace was a home. The simplicity, frugality and piety that pervaded it gave to it all its sanctity, the sanction to the whole-hearted admiration of not only the living but the endearing and abiding interests of generations yet unborn. The royal princesses whose perfumed hairdresses made the greatest monarchs of Europe vain and win their hands were taught to cut and sew their own clothes. King Christian was not only a father to his people in name but in truth and spirit. The wreath on his coffin which occupies one in the positions of honour to-day (and wreaths have been sent by every crowned head of Europe) is inscribed: "From the shepherd Bernstorff," being sent by a former employee on the King's estate at Chateau Bernstorff, outside the city.

His long life was an era of long peace, only once darkened by the shadow of an unrighteous war, when, in the sixties of the last century Germany, combined with Austria, wrested the fair province of Schleswig-Holstein from the kingdom of Denmark. Seeing the utter futility of coping with such limited resources as his own little kingdom could afford against such powerful antagonists, he looked about on all sides for help, notably to England, thinking that since "Blood is thicker than water" (for he had then only recently given his daughter in marriage to the then Prince of Wales, now Edward VII), mighty England might render him help. But England turned a deaf ear to all his appeal, as did the other countries of Europe. He lost Schleswig-Holstein, but then, that was the first and last war he waged in a long life of peace and usefulness.

Britannia Behind Two Fires

It is no longer the East Indies, with its seething spirit of Swadeshinism, which threatens to jeopardise the cotton industry of England; but India in the west—or what at least Columbus thought so. It is Uncle Jonathan, who is determined to give England a bad quarter of an hour in that regard. The result of the General Election, and the defeat for the present of the Tariff Reform proposals, make a statement issued by United States Department of Commerce and Labour particularly ominous. After stating that the imports of textiles, especially cotton goods, into British India exceed those of any other country in the world, and that the trade in these class of goods is carried on principally with the United Kingdom, the Department goes on to

quote with approval the following statement as to the future possibility of the United States getting a part of this trade: "There are no special privileges or advantages placed upon the products of any manufacturing country. Although under the domination of England, the great mass of Indian merchants are bound by no patriotic or other prejudice in favour of goods of British origin. (1) One day we shall attack this market in real earnest, and although the Briton's hold will be hard to break, it can be done by us if the right methods, skilfully and boldly applied, are adopted by our exporting interests."

Thankful For Small Mercies

The committee of the Aborigines' Protection Society have addressed a long letter, dated January 22, to Lord Elgin, expressing the hope that in the event of the establishment of responsible government in the Transvaal, his Majesty's Government will be mindful of the legitimate claims of the "coloured" inhabitants and of any aliens introduced to compete with or supplement the service required from them by those who have taken possession of their country. Seeing that neither in Cape Colony nor elsewhere are uncivilized natives admitted to the privileges of British citizenship, the committee does not expect or wish that different treatment should be accorded to the Transvaal or Orange Colony Natives, of whom very few have as yet so qualified themselves. It considers, however, that no obstacles should be placed in the way of their qualifying themselves, and that, in the meanwhile as well as hereafter the more cultivated "coloured person"—whether natives of other parts of South Africa or British Indians and others, who are encouraged or permitted to settle in the Transvaal—should not there be deprived of the political rights they would possess in other parts of the Empire. The committee suggests that, in the case of such a colony as the Transvaal, and as a transitional and experimental measure, there might be an advantage in admission to the Legislature of representatives from separate native constituencies, "giving them a voice in the discussion and settlement of their affairs," to some extent in imitation of the system in operation in the case of the Maoris of New Zealand. After submitting that, even if it is freely exercised, the mere retention of a power of veto on colonial legislation by the Crown, at all times apt to be inefficacious, will be especially inadequate for the safeguarding of natives' interests in the Transvaal, the committee expresses its earnest hope that his Majesty's Government in granting responsible government to the white population of the Transvaal, will assert and uphold its unquestionable right to make suitable and humane arrangements, as regards treatment of the coloured inhabitants of the Colony, as well as any natives of other countries and districts who may be imported.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીક્સ-શનીવાર, તારીખ ૩૭ માર્ચ, ૧૯૦૬.

અંક ૯

આકાશિક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી-તા. ૩૭ માર્ચ થી તા. ૯ માર્ચ સુધી ૯૦ સ. ૧૯૦૬.

હિંદુ-રામચંદ્ર સુદ ૮ થી. રામચંદ્ર સુદ ૧૪ સુધી સંવત ૧૯૬૨

સુસલમાની-તા. ૭ મોહરમથી તા. ૧૩ મોહરમ સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	ખ્રીસ્તી તારીખ.	હિંદુ તીથી.	સુસલમાની તારીખ.	સુર્યાસ્ય ક. મી. ક. મી.	સુર્ય અસ્ત.
શનિ...	૩	૮	૭	૪ ૪૯.૨	૨૭
રવિ...	૪	૯	૮	૪ ૫૦.૨	૨
સોમ...	૫	૧૦	૯	૪ ૫૧.૨	૨૪
મંગળ...	૬	૧૧	૧૦	૪ ૫૨.૨	૨૩
બુધ...	૭	૧૨	૧૧	૪ ૫૩.૨	૨૨
શુક્ર...	૮	૧૩	૧૨	૪ ૫૪.૨	૨૧
શુક્ર...	૯	૧૪	૧૩	૪ ૫૫.૨	૨૦

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૩૭ માર્ચ, ૧૯૦૬.

બાદશાહી ભાષણ.

અમે ગયા અંકમાં મહારાજ્ય એકત્રીતના ભાષણનો સુખનેસર હોવાલ આપી ગયા છીએ. તે ઉપરાંત જણાવ્યું છે કે હિંદુસ્થાનને વિશે લીયરસ પ્રધાન મંડળે કંઈ ચોક્કસ વિચાર ક્યા નથી. શ્રોત્ર કીયતરની જે રજામ છે તેમાં ફેરફાર થવાનો ઇચ્છાર છે. અને આ અંકવાડીને જે તાર આપ્યા છે તેમાંથી જણાવ્યું છે કે શ્રોત્ર કીયતરને યથા મળી છે. ભરેલી સત્તા સર્વોપરી રહે એવાજે તેઓ સાહેબતા વિચાર કતા તેમાં ફેરફાર થયો છે. મી. જોન મોરલીએ એકસ જણાવ્યું છે કે દિવાની સત્તા હમેશાં સર્વોપરી રહેવી જોઈએ અને ઇન્ડિઅન ચેમ્બરની રાજ વિના ભરેલી પ્રધાન કંઈ સુધારા યથાર ન કરી શકે. આટલું મી. મોરલીએ કહ્યું એ ઠીક છે. પણ તેથી હિંદુસ્થાનને મોટા કામદો થવાનો સંભવ નથી. દિવાની સત્તા એ અત્યારે તો ફોજદારી સત્તા જેવીજ દિદીઓને સાથ છે. બાદશાહી ભાષણમાં બગાડા આપ્યું સળગી ઉઠ્યું છે તે વિશે એક લીડી સરખી નથી. દુકાળો પડ્યો તાગી રહ્યો છે. તે બાગડો બાદશાહ સાહેબ સુખ છે. આના એ

અર્થ થાય છે. એક તો એ કે લીયરસ પ્રધાન મંડળ આપણી તરફ ખેદરસ છે. બીજો અર્થ એ નિકળે છે કે તેઓને હિંદુ સ્થાનની સ્થિતિની માહિતી મેળવવાનો વખત નથી મળ્યો તેથી કોઈ જાતના વિચારો આપી બંધાઈ જવા નથી માંગતા. આગા એ અમર છે. અમને લીયરસ પક્ષની ઉપર યેડી ઘણી આરથા છે. સર હેનરી કેમ્પબેલ જોનરમેન તથા મી. જોન મોરલી એ બધું સખી દિવતા માણસો મણાય છે. એથી અમે એવી આશા રાખીએ છીએ કે લીયરસ પ્રધાન મંડળ હવે હિંદુસ્થાનની સ્થિતિથી પૂરા માહેતવાર નથી થયા અને માહેતી મેળવ્યા બદ તેઓ બંગાળી પ્રજાને છત્રસાદ આપશે અને હિંદુસ્થાન વરસો વરસ દુકાળથી દયાપ છે તે બોલે ઓઝો કર વાતો પ્રવલ કરશે.

બાદશાહી ભાષણનો બધું ઉપયોગી ભાગ તો એ છે કે જેમાં ટ્રાન્સવાલ તથા ઓરેન્જ રિવર કોલોનીની હકાકત આવે છે. આ બંને કોલોનીને તુરતજ રિસપોન્સીબલ મન રમેન્ટ એક્ટ્રે સંપૂર્ણ સ્વાસ્થ્ય આપવાનો નિમ્મ થયો છે. એટલે કે જેમ નાતાલ પોતાનો કારખાર ચલાવે છે તેવો ટ્રાન્સવાલ તથા ઓરેન્જ રિવર કોલોનીને સોંપવામાં આવશે. આ બંને પક્ષો મંજીર છે આમાં જોયર લોકોને રાજ થવા જેવું છે. આપણી સ્થિતિ વિશે ઘણી રાખરા જેવું છે. હાલ તો આપણને હાલ મળે બા ન મળે પણ આપણે વિચારવમાં પોકાર કરી રાખીએ છીએ અને સરકારને તે પોકાર સંભળવાની ફરજ પડે છે. સ્વાસ્થ્ય મળ્યા પછી વડી સરકાર કહી શકશે કે 'અમે વચમાં આવી શકતા નથી. એક જેતાં આવજ પણ આવી સ્થિતિ છે. એટલે સ્વાસ્થ્ય મળવાથી મોટા ફેરફાર ન થરા સંભવ મણાય. બપ એમ રહ્યો છે કે સ્વાસ્થ્ય મળ્યા બાદ ટ્રાન્સવાલના લોકો વધારે સત્તા મળવાથી તેનો આપણી સામે વધારે ઉપયોગ કરશે.

આમ છે એટલે આપણે બધું વિચારીને પગલાં બરવાની જરૂર છે. લીયરસ પક્ષ જેમ ત્રાંસવાલ તરફ મીડી નજરથી જુએ છે તેમ આપણી તરફ વલે તો બંનેનું બધું કરી શકે છે. તેઓએ પૂરેનો ઇચ્છાર ક્યા છે કે ત્રાંસવાલને સ્વાસ્થ્ય મળશે તોપણ ગીના એને શુભામીડીમાં લાવવાનો અખત્યાર નહિં મળે. ત્રાંસવાલની ફરજ છે કે વડી

સરકારનું સ્વસ્થ ધોરણ હાલ જમાનાઓથી ચલાવું આપણું છે તે પ્રમાણે તેણે વલેવું. એવીજ રીતે એ લીયરસ પ્રધાનમંડળ ત્રાંસવાલ તથા ઓરેન્જ રિવર કોલોનીની પ્રજાને આપણે વિશે કહે તો ઇનસાદ મળ વાની આશા રાખી શકાય છે.

'મોંઝા વિના માએ નથી પીરસતી' એ કહેવત પ્રમાણે આપણે આપણી રસ લીયરસ પ્રધાન મંડળને પહેંચાડવાની જરૂર છે. બ્રિટિશ ઇન્ડિઅન એસોસીએશને તે બાબત લખાણ રાકે ફરી દીધું છે એમ અમને ખબર મળ્યા છે પણ એટલું બસ નથી. વિચારવમાં અત્યારે મોટી ચર્ચા થી જોઈએ કે જેઓ આપણી વાત જુઝાય નહીં.

'કેલડ પીપલ એસોસીએશને' આ બાબત વિચારવ ઉપરુદેશન મોકલવાનો ઇચ્છાર કર્યો છે. જગ્યા જગ્યા તેઓ મીડીંગ કરે છે. અને સરકારની પાસે માંચણી કરે છે કે તેઓને તથા કોલોનીમાં પૂરા હક મળવા જોઈએ અમે માત્રીએ છીએ કે આપણી તરફથી પણ એવો પ્રયાસ થવાની જરૂર છે.

કાફરાઓના હક વિશે પણ વિચારવમાં પણ ચર્ચા ચાલી રહી છે. અને લખાણો રાકે થયાં છે કે નવી સત્તા બંને કોલોનીને આપાય તેમાં મહત્ત્વ ઝેકોના હકનું પૂરે રક્ષણ થવું જોઈએ.

નવું પ્રધાન મંડળ અને નાતાલ ના હિંદો

અમે ઇંગ્લાંડના નવા પ્રધાન મંડળ વિશે આ અંકમાં લખી ગયા છીએ શને ૧૮૬૨ ની સાલમાં ઇંગ્લાંડમાં મહાન ફેરફાર થયે સા એવો વખત આવજ ફરી આવેલો છે. સર્વ નોખી નોખી આશા બાંધી બેઠા છે. આને સમયે નાતાલના હિંદોએ પણ કંઈ કરવાની જરૂર છે. મી. જોન મોરલી તથા લોડ એલસીન બનેની પાસે નાતાલની સ્થિતિ નવેસર મુકવાથી કામદો થવા જેવું અમે જોઈએ છીએ. નાતાલમાં હાલ દેખીતી એ પ્રકારની આડગણ છે. એકંતા ઇમીગ્રેશન કાયદો તથા બીજી લાગુતંત્રની આ બંને બાબત એવી છે કે તેથી આપણે મહેનત નહીં કરીએ તો દિવન વિવેક પસાના જવું. જેમ જેમ આપણે મુંઝા એસીડી તેમ તેમ જ હસેન્સના કામદો સખત થતો જશે. જે ક્યા બાદશાહના કાપકારી એક આપણના

હાથમાં આપાએલી છે તેવી કુતીયામાં મોઢ પશુ ધિરીયા મુલકમાં નથી આપાએલી. અને એ આપણે ખત તપ્તી પુરતી કહીકત વિલાપનમાં રજુ કરી કહીને તો અમને ખાસિ છે કે તે કાચમાં દેશર થયા વિના નથી રહે

આવા કામમાં એકદમ પરિણામ ન આવે તેવી હકીકત નથી. આપણે આપણાં જામણો મેવાનો છે. આપણાં રાજાન્ય મેળવવાને સારું આપણે શો વાસ થયા કાપા કરે છે. અને હજુ હોમરજ નથી મેળવી શક્યું નથી તેના આગેવાનો. હોમર નહિ થતાં એકમ રહી કાપા કરે છે અને જ્યાં સુધી હોમરજ નહિ થયે ત્યાં સુધી પોને જપ વાળી બેસવાના નથી ને હોમર પ્રગતે જપ વાળી બેસવા દેવાના નથી. મે-કામમાં હોમર મોટાં વિખે આને છે. સમજી માણસો તેનાં વિખેનાં હારવાને બદલે સમારે બેર પકડે છે.

માદશાહી પરાણા.

મામદાર ઇલુક અને ઇમેસ એક કોનોટ તથા તેમની હિંદી પ્રીનસેસ પેટીકા મયા મંજળવારે આવી પહોંચ્યા તેમને અમે વધા ની લઈએ છીએ. મામદાર ઇલુક બપોરે પીસ વર્ષે પહેલાં હિંદુસ્થનમાં હતા ત્યારે તેમને વાટ કલખમાં માન આપવામાં આવ્યું હતું તે વખતે અમારી સાદ દારેન પ્રમાણે સર જહાંગીર રેલી મળીને વાટ કલખમાં આવવા ની જોરબોએ બધી કરેલી. આ ઉપરથી મામદાર ઇલુક પુરસ્કે પચેક અને તે કલખના પેટન બનવાની તેમણે આજ્ઞા ના પાડી હતી. આ તેમની ખાતહાની ની ખુબી બતા વે છે.

એ તમજવા લાયક છે કે અત્યારે માદશાહી કુટુંબના વધુ માણસ ઈંગ્લેંડ ખહાર છે. ઈંગ્લેંડના વાકિબના રાજ તે રાણી તે હિંદુ સયાનમાં પ્રવાસ કરે છે અને તેઓ બધે લોક પ્રીય થઈ પડ્યા છે. પ્રીન્સ આરધર તે જાપાનમાં મીડાટોના પરાણા યદ થયા છે તે જાપાનની સાથે ઈંગ્લેંડની બાજુ પધોને બેર આવે છે. આપણા પરાણા તે રક્ષિણ આરુધિના લોકમાં પોતાના માથાણુ રવણ વધી લોકોના મન બેસે છે.

આ પ્રમાણે મહારાજ એકવર્ડે પોતાના કુટુંબના ચમુ માણસને એકી વખતે બહાર જવા લોકો છે એ તેમની ખુબી બતાવે છે. બધી રાણી વિક્ટોરીયાના કુટુંબ તેના કુટુંબ ને વારસામાં હતાં છે. અને ત્યાંસુધી આ પ્રગતે. પદશાહી કુટુંબ પોતાની નમના, આનહાની તથા દયા અને કામજી બજવ્યા ને તે તમા સુધે તેમને કુલે તમા કરે તેમાં ખમુ મનાઈ હતી. તેના તેમની જાનની બીજા બધે જીવી અમારી પ્રાર્થના છે.

પાસેન્જરોને રેલવે ઉપર તકલીફ.

એક હિંદી લેતાર અમારી ઉપર એકાન્દ્રમ મં નાતાલ રેલવે ઉપર પડતી તકલીફ ઉપર કામળ લખે છે તેની ઉપર અમે વાંચનારનું ધ્યાન ખેંચીએ છીએ અને તે ઉપર ઈંગ્રેજ માં લખાણ કર્યું છે. પશુ અમારે એકદમ કહેવું જોઈ એ કે જોએને એ પ્રમાણે અગવડ આવતી હોય તેઓએ અમને વાર વાર લખવું જોઈએ. એવો પેકાર કરવો એ આ છાપાનો હેતુ છે. અને આવી છબ દુર કરવાનો એકજ રસ્તો છે તે એ કે વખતો વખત આવી ખામત સનાવાળાઓના ધ્યન ઉપર લાવવી. અને માનીયે છીએ કે મુખ્ય માણસો આપણને આવી તકલીફ આપવા માંગતા નથી. તેઓ ને ખામર પડે તો તેનો કલાજ તુરત બે છે. તેનો તાજેતર દાખલો અમે મીડલમર્ગના આપાએ છીએ ત્યાંના સ્ટેશન ઉપર પાસેન્જરોને તકલીફ હતી તેની ઉપર એસીસીએકને ધ્યાન ખેંચવું કે તુરત ને ખામત સનાવાળાઓએ બદોખરત કર્યા.

મોડલ બરખ જતાં આવતાં હિંદીઓને સુચના.

અમારા સોળગયામાં આવ્યું છે કે મીડલ બર્ખ સ્ટેશનથી પસાર થતા હિંદી લેતારઓ ની પરમીટ હમેશા તપાસવામાં આવે છે સંવારણ રિતે ટ્રાંસવાલની સરહદ શિવાયના સ્ટેશનો ઉપર આમ નથી થતું પણ મીડલ બર્ખમાંજ આ પ્રમાણે થતુ જોવામાં આવે છે આ ખામત અમારા મીડલબર્ગના વાંચ નારા વધારે ખામર આવશે તો અમે છાપડું દરમીયાન ઉપરની કહીકત મીડલબર્ગ જનારા લેતારઓએ ધ્યાનમાં રાખવા જોવી છે.

કાઠીયાવાડ ટાઇમ્સ જાણુવે છે કે:— મઈ તા. ૭ મીએ જુનાગઢ બહાર ખાનજી હાય સ્કુલના હોલમાં તથા મઈ તા. ૮ થીએ આઠીની જુનાગઢ પ્રસનેરા કાઠીયરીમાં હતી જુ આદિકાના દરબન સદેરમાં પ્રમટ થતાં તાજીતા પેપર "હંડીયન એપીનિયન" ના અધીયતી મી. પી. મદવજીત જેઓ મુળ જુનાગઢના વતની છે અને હાલમાં એક વરસ થયાં હિંદુસ્થનમાં બાસણો આપવા આવેલા છે તેઓએ "એક કળવાયેલા હિંદીની ફરિત" એ વિશય ઉપર અસર કાક બાપણો આપ્યાં હતાં. તે કાંબળવાને લોકોની સારી સંજ્ઞાઓ જામ લીધેા હતો. જાનાસમાં બસનારી મેરુનક કામમેસમાં ગામ જેવા મી. મદવજીત તે તકરૂં થયેલી થયા છે.

ફટરના તાર સમાચાર.

ઉત્તર હિંદુસ્થાનમાં ધરતીકંપનો અવાનક આંચકો લાગ્યો છે કીશી, સીમલા, અને પતીઆલાની સિધતિ હયાનનક યદ થકી છે.

સાઈ કરમને કાઈમ્લ એક ઈંગ્લીશ દ્વારા જોન બોરસીના મીલીટરી ખાતાના વિચાર વિરૂદ્ધ સખત દીકા કરી છે.

મી. હરબર્ટ રોગર્ડસે હાઉસ એક કોમ નસમાં બંગાળના વિકાસ સંબંધી જોલતાં જણાવ્યું કે હિંદીને રાજ્ય પ્રકરણી જામનમાં કાંઈક જામ દેવો સેઈએ.

જપાને ચીનની સરહારને જણાવ્યું છે કે તે ચીન લોકો પરદેશી માલ વ્યાપકોટ કરવાની બરી રાખશે. તો આમજ જતાં તુકશાન થવાનો સંખવ છે.

સાઈ ઇસીપ્રામિયની મારફીટમાં એવો બદોખરત હતો કે હમ લોકો કે માત્ર વચ તે ધણી ધણીને પર પહોંચાડે. આમા મારફેટ કમીસીએ ફેરફાર કર્યો છે તેથી સીરીયલ ચીનાઓ અને હિંદીઓએ મારફેટ માંથી લાજ પાતો વિગેરે લેવાનું બંધ કર્યુ હતુ તકરાર ચાલી રહી છે.

ચીનાઓ વિરે લંડનની પારલામેન્ટમા બહુ મોટી તકરાર ચાલી હતી.

લીબરલ ગવર્નમેન્ટ જણાવ્યું છે કે ચીના ઓને સાધારણ છુટ ન આપી સકાય તો ખાણોને સારું દાખલ કરવાની રત નહિ આપવામાં આવે એનો ખરો આધાર રીસ પોનસીબલ ગવર્નમેન્ટ ઉપર રાખવામાં આવશે. આ તકરાર વખતે મી. એસકવીયે કાપણ કરવામાં લાખ લીધેા હતો તેજી જણાવ્યું કે ટ્રાંસવાલને રીસપોનસીબલ ગવર્નમેન્ટ આપવા માં આવશે એ વખતે ટ્રાંસવાલના લોકોને કામદાઓ પ્રવાની સંપૂર્ણ સગા અપાશે. પણ તે ચીનાઓની ઉપર બહુ રાખ કાયદા થશે તો થકી સરનાર તે કલુલ નહિ કરે.

મોરોકોની તકરારને લીધે જરમની અને ફ્રાન્સની વચ્ચે લડાઈની ધારતી રહ્યા કરે છે.

મોરોકોમાં જે સુલતાન રાજ્ય કરે છે તે ઈંગ્લેંડનો માણ નામનો છે. તેમાં વધારે અસર ફેંચતી છે. ત્રયે વર્ષે ફેંચ અને અંગ્રેજ વચ્ચે કરાર નામ થયું તેની ફેંચે મોરોકોમાં સર્વેપરી સત્તા ફેંચતી છે એમ કલુલ કર્યુ હતું. આ ખામર રાજ્ય પ્રકરણી યોરજી મુજબ ફ્રાન્સે જરમનીને આપ્યા, જરમનીએ પોક્ષીસ બાબતની ફ્રાન્સની સત્તા કલુલ રાખ વાની ના પાડી તેથી હાલ કેટલાક મહીના થયા પંચ ગેરજ છે. પણ કામ નિમન ઉપર હજુસુધી ફ્રાન્સ અને જરમની આવી કામયા નથી, આવી કામ પ્રમો બંધ રાખે છે.

મો. અમદુલ કાદરને માનપત્ર તેમને મળેલી મીઠામની.

શેઠ મદમદ કાસગ કમરદીન તો કુંપતીના મેનેજિંગ ઓફીસર અને આપણી દિલ્હી કોમિસના પ્રમુખ મી. અમદુલ કાદર તા. ૩ ૭ માર્ચે રવાના થાતી રહીમ મારફતે દિલ્હીમાં વિદાય થતા હોવાથી તેમના માનમાં મને આગાહીએ જૂદા જૂદા કેકણે તેમને મીઠામની આપવામાં ખાલી હતી. રીવાજે મી. કમર દાદ આમદ જરેઈને ત્યાં સંગરહે મી. મીયાખાને ત્યાં મંગળ વારે મી. હામીદન કમરદીનને ત્યાં તથા બુતવારે મી. રસતમજીને ત્યાં મીઠામનીની મોકલણ કરવામાં આવી હતી. મી. હામીદન કમરદીન તરફથી કોમિસ હોલમાં ખાણ આપવામાં આવ્યું હતું જે વખતે આદરે ૩૦૦ ચુદરથો કાદર હતા. કોમિસ હોલને અવસર મુજબ રોશની તમા ધુમ વગેરેથી સજ્જ મારવામાં આવ્યો હતો. હિંદુ તથા મુસલમાન ભાઈઓ માટે જૂદી જૂદી મોકલણ કરવામાં આવી હતી. આ વખતે કોલકાત જૂરો પીઅન મિત્રોએ પણ હાજરી આપી હતી. મી. માંધી તથા મી. કમર દાદ આમદ જરેઈ આ તક ઉપર જોડાઈને મીઠામની આવી પહોંચ્યા હતા જેમનાની હીત થયા બાદ મી. હામીદન કમરદીન તથા મી. અમદુલ કાદરે એક બીજાનો ધરતી સંબંધમાં આભાર માન્યો હતો. બીજા કેટલાક સહોદરોએ પણ હુકામાં સમયને રોબીનું બાપસુ ફરેલું હતું. ફરેલું જગ્યાએ મીઠામનીનું કામ થયું સતોપકાર થયું હતું.

માનપત્ર.

તા. ૨૮મી જુલૈય રે હાજી કોમિસ હોલનું તેજ આમત્તા દિવસો બાદ દેરસાને એવું હતું. કોમિસના પ્રમુખના વિદાયગીરીને ટાંકણે તેમને માનપત્ર આપવામાં સંબંધે બધું ઉત્સાહપૂર્વક આમ કીધું હતો. કોમિસ હોલને ઉમદા રોશનીથી સજ્જમારવામાં આવ્યો હતો. સમાસદો તથા અન્ય ચુદરથોથી હોલ સીકાર બરાબ થયો હતો. આ વખતે હાજર રહેલા ફરેલું કાલોમાં મોટો ઉત્સાહ જણાવેલો હતો. સત્રગ થતાં પ્રમુખ સાહેબ પધાર્યા હતાં જેમને તબીબીના અવાજથી વધાવી લેવામાં આવ્યા હતા. આ સવાનું પ્રમુખરથાન મી. અમદુલ કાદર આમદ જરેઈને આપવામાં આવ્યું હતું. કમરદીનને કેટલાક ચુદરથો તરફથી આપવામાં આવેલું સંબંધે તેનાં અલગપણ હતા. કોમિસ તરફથી માનપત્ર કુંપતી કામમાં રાખી મી. અમદુલ મીયાખાને મી. અમદુલ કાદરને અર્પણ કરેલું હતું. માન

પત્રનો અમરતી તરફથી નીચે મુજબ છે. અમે તાતાજ ઈંડિઅન કોમિસના મેમ્બરો આપને દિલ્હીમાં જવાની વખતે આપના કોમિસ સંબંધી કામને સારે આચકાર દીધા વિના આ વખતે જરા દષ્ટ શરત નથી. આપ જે પ્રેસીડેન્ટની પગી નીમાયા હતા તેણે પોતાના ઉત્સાહથી એવું બધું કામ ફરેલું હતું કે તેની યાદી અમરતી તખતી એ મુસદ્દીનું કામ હતું એમ હતાં અમારે કહેવું જોઈએ કે આપે તે કામ તરેખર થાતેવેલું કે આપના વખતમાં કોમિસની તાજા સંબંધી સ્થિતિ ઘણી સારી થઈ આપે આગાહી મળી તરફથીમાં બાગ દીધેલો છે અને અમે એવું છે કે આપ હમેશાં તકલીફને વખતે જરોખર અગેરાતી ધરાવતા હતા. આપે કોમિસની મીઠામનીમાં મેરેશાં ધીરજ અને અતુરિ વાપર્યા છે અને આપનો હાથ વેસા માનવામાં આપે હમેશા હુદો રાખ્યો છે આપ ફેલ થયો વરસો જાએ છે તે અમે એવું મજાએ છીએ કે આપ ત્યાં ખુશીની સાથે પહોંચો અને અપની મુસદ્દો ખર આપે અમે ઉમેદ રાખીએ છીએ કે આપ સહી સત્રમત દેશની પાછા ફરો.

(સહી) અમદુલ હાજી આમદ વગેરે.

કોમિસનું બાપસુ વચાઇ રહ્યા બાદ તાતાજ ઈન્ડિઅન હાપર કોમિસના વિદાયગીરી તરફથી વિશાળનાં બસતા વિદાયગીરી હાથથી કમપાવેલું બાપસુ સેક્રેટરી મો આર. મી. તરફ લઈ જાય ત્યાં આવ્યું હતું. હાપર કોમિસનું કુંપતીના કોમરદો તરફથી અને તેનાં એસાસીએસાનના સમાસદો તરફથી આ માનપત્ર આપ લેરો એવી ઉમેદ રાખીએ છીએ. તે માનપત્ર અમારામાંના એક લખેલું છે. ૧૮૯૯ની સાતમાં રૂફસ રતપાઇ તરફથી આપે તેની દિવસાતમાં બાગ તાધેલો છે. આપ વળી મીઠા રીતે પણ બહુ ઉદાર છે અને તેમાં આપે ફેલવણી તથા રમત મમતને કોમરદ આપ્યા છે લો કે સરકારે ફેલવણી ખાતામાં મદદ કરી છે તોપણ કોમિસનીમાં બીજે દેશનું પણ ગોરાઓના છેકરા શિવાય બીજાઓ જાદ શરે તેથી ફેલવણીને પકડા લાગ્યા વિના રહે નહિ. અમે જાણીએ છીએ કે આપે જે હાખલો બેસાડ્યો છે તે પ્રમાણે બીજાઓ આલસો.

કોમિસનીમાંથી તમે જાઓ છો તેથી બધું અડધું લાગશે પણ તમ રી પાછળનાઓ તે તમારો શિવાજ સાચવી રાખશે એમ મનીએ છીએ. છેવટેમાં અમે ઉમેદ રાખીએ છીએ કે તમારી ધુસાકીલી ફેલેકમને તીવરો અને હાથર તમને પેર પહોંચાડે.

તે સંપૂર્ણ થયા બાદ મેસરો અમદુલ હાજી આમદ, એમ. કે. માંધી, હાફિઝ મદમદ પીરન મહેમદ, બી. મેયાખન, આમદુલ મીયાખાન, એમ. રી. આગામીયા. કમર દાદ આમદ, બુ. એમ. શેઝત, અમદુલ મની વગેરે ચુદરથોએ જૂદા જૂદા બાપસો કાં હતા. સહુએ મી. અમદુલ કાદરને સહી સત્રમત મુસાફરી સન્મંડી હતી અને જાજ દીધી આપણમાં પાગલ આવી તેમણે ફરેલું કોમિસમાં વધારે ઉત્સાહ બતાવે એવું જાણ્યું હતું. તારાવત મી. અમદુલ કાદરે સહુનો ઉપકાર માન્યો હતો અને એક કાંચુ આપણ ફરેલું હતું જેના વિચનગર હેસાત અમે આપના આદર્શ આપીશું.

નવા પ્રમુખની ચુરંખી.

માન પત્ર આપવાનું કામ અસાધ્ય થયું બાદ મી. અમદુલ કાદરની વરખાને નવા પ્રમુખની ચુરંખી કરવાનું કામ રાખ્યું થયું વગર. પ્રમુખ તરીકે મી. હાફિઝ મદમદને પ્રમુખ પદ અપવાની હરખરત મુસદ્દો હતી. તે હરખરતને ઉપાડી સજ્જ સર્વનુમને વચાર કરવામાં આવી હતી, અને મી. હાફિઝ મદમદે વધારા વેકાર સાથે પ્રમુખ પદ સંકીરણ કર્યું.

હાલના સેક્રેટરી મી. અમદુલ મીયાખાને પોતાના હેલનું રાજ તાજુ આપવાની કમપાવવાની હતી તે ઉપરથી પ્રમુખ મુસાયા બાદ સેક્રેટરી તરીકે મી. આગમીઅનું નામ દેવામાં આવ્યું હતું જેમને સર્વાનુ મને મી. અમદ મદ મીયાખાનની જગ્યાએ એવું એવું રા સેક્રેટરી તરીકેનાં આપના હતા. તથા પ્રમુખ તથા સેક્રેટરીએ રાજ તા કામમાં પોતાની બનવી મહેલત હતી જાહેર કામમાં આપ જા પડવજો કમપાવ બતાવ્યો હતો. માજ પ્રમુખ મી. અમદુલ કાદર તથા માજ સેક્રેટરી મી. મીયાખાને પોતાના એકા ઉપર વધારા સતોત કારક કામ કરવા હતું તે બાદ તેમને કારક તા વાગે હાથ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો અને હરથોત પે કાર તમને રાતના ૧૨ વાગ્યા બાદ સમા વિસર્જન થઈ હતી.

રશીમદીની આપવાની અમરત.

રશીમર જમાલપુર તા. ૩ મારચના રોજ ઉપરશે.

દિલ્હીમાંના મેમ.

જાહેર - તા. ૩ ૭ મારચના અરસામાં બંધ થશે.

હાપર આપવાની વધી.

અમદુલી - તા. ૫ મી મારચના અરસામાં બાંધશે.

અમદુલી - તા. ૧૫ માર્ચના અરસામાં બાંધશે.

હિંદી નેશનલ કોંગ્રેસનો

૨૧ મી બેઠક.

(ગયા અંકથી આગળ.)

જ્યારે સરખી હુશીઆરીવાળી અને સરખાં મુલાવાળી બે કામ ભેળી થાય છે અને તેમાં એક કામ બીજાની ઉપર સત્તા ધરાવે છે ત્યારે તાબાની કામની ઉપર સેંકડો રીતે હુમલો પડે છે. જેમ કે આપણામાં બીજી કામની સત્તા હોવાને લીધે આપણું પુરુષાર્થ જનું જન્ય છે અને આપણે મોટા કામે તો આરાજ કરવાનો અશક્ત થઈ પડ્યા છીએ. પેસે ટકે પણ મુખ્યમંત્રી વાંધે છે. સેંકડો વર્ષો થયાં રાજ્ય કાનૂની જનતાવાળા આ દેશમાં આવી પેસો ભેળો કરે છે. અને પોતાના દેશમાં સ્થળ જન્ય છે. જેમ આ.વર લાંડમાં પારકા માણસો રાજ્ય કરવાની અને જમીનના ઘણી બીજા માણસો ધરાયી ને દેશમાં ગરીબાદ વધી છે તેમ હિંદુસ્થાનમાં પરદેશી પેસો વપરાયાથી આપણે ગરીબ થયાં છીએ અને હિંદુસ્થાનને વધુ છે. ઘણા વર્ષો થયાં હિંદુસ્થાનમાંથી પેસો ધમધા પાડે છે. છેલ્લાં ૪૦ વર્ષમાં હિંદુસ્થાનની જન્ય આવકના કરતાં ૧૦૦ કરોડ પાઉંડ વધારે ધણેલી છે. હિંદુસ્થાનમાં ૧૮૮૨ ની સાલમાં ૬૨ લાખ માણસો ૬૨ વર્ષે ૨૪ મરણો થતાં ૧૮૮૪ ની સાલમાં ૩૦, અને ૯૪ ની સાલમાં ૩૪ લાખ. આ બતાવે છે કે હિંદુસ્થાનમાં લોકોની કુશળીયત અવંકર સ્વરૂપને પામી છે. હિંદુસ્થાનના બસાને સારું અને હિંદુસ્થાનની આપણને સારું જરૂરનું છે કે સરખા હુકો આપણાં જે વચન આપા એકું છે તે વચન પાળવું બેઠાએ. પોણોસો વરસ પહેલાં ઈંગ્લેંડમાં કાપડો પસાર થયે. જેનો અર્થ તે વખતેજ એવો કરવામાં આવ્યો હતો કે હિંદુસ્થાનમાં રાજ્ય કરવા સળી કામ રહી નહિ રહે. તે છતાં રાજ્ય કામની કામ આજે પણ પ્રયત્ન છે અને આપણને તરછોડી કાઢે છે. પચાસ વરસ પહેલાં મહાનગરોમાં પડે તો કહેવું બહાર છે. એ કહેવું કેવી રીતે બહાર પડ્યું છે. હિંદુસ્થાનમાં પેસે કોઈ સરસ નિવાર કરીએ છીએ. તેની હિંદુસ્થાનની રાજ્યની

ને હા છે ખરી પણ લોકો સામક થાય ત્યારે જ સ્વતંત્રતા આપવી એવોજ નિયમ છે. તેના કરતાં સ્વતંત્રતાનો નિયમ વધારે સારો છે. એટલે જો કે આપણે કમુક કરીએ છીએ કે આપણને સ્વરાજ્ય મળતાં હવે વખત જશે તો પણ એટલું તો આપણે બાર દહને કહી શકીએ છીએ કે આપણે પેસો તે સ્વરાજ્યને સારું આપણને ત્યાર કરવામાં વપરાયો જોઈએ. હાલ જે પોરણ પ્રમાણે રાજ્ય ચાલે છે તે ઘેરણી કું કું છું તે પ્રમાણે અને છે એમ તો પણ સુસ્ત રાજ્ય કામનારી પણ નાહું કહી શકે. આપણી પેદાશ ચાર કરોડ ૪૦ લાખ પા. ની છે. આમાંથી લગભગ અડધી વસ્તી ખર્ચે નાં જાય છે. ત્રીજો ભાગ વિદાયત જાય છે એટલે બાકીના ૧ કરોડ ૪૦ લાખ પા. રહ્યા. તેમાંથી વળી ૩૦ લાખ અંગ્રેજી અમલદારોના પગારમાં જાય છે એટલે બીજા કામેમાં વાપરવાને માત્ર ૭૦ લાખ પા. બાકી રહ્યા. હવે જ્યારે એન કહેવામાં આવે કે માત્ર ૭ લાખ પા. કેળવણીમાં વપરાય છે ત્યારે કેને અભણેલી થયાં નિના રહેશે! જપાન પશ્ચીમ વિચારો તરફ માત્ર ૪૦ વરસ થયાં વળ્યું છે તે છતાં હાલ તે કેળવણી ખાતામાં યુરોપના સરસમા સરસ રાજ્યની દરીશાહ કરી શકે છે. જપાનમાં રાજ્યને ખર્ચે દરેક લાયક હોકરાને કેળવણી આપવામાં આવે છે. આપણે સહુ વર્ષો થયાં અંગ્રેજી રાજ્ય તરફ છીએ. છતાં ખંચ ગામમાંથી ચાર અમમાં તો એક નિસાળ પણ નથી હોતી. અને હર આઠ હોકરામાંથી સાત હોકરાં તે બિલકુલ કેળવણી નિના હજારે છે. આ દેશનું રાજ્ય કરવામાં મુખ્ય વિચાર લગકરી ખાતાને અંગ્રેજી અમલદારોનો અને અંગ્રેજી પેસા વાળાઓને થાય છે. ત્યાર બાદજ આપણી તરફ નજર કરવામાં આવે છે. બિલે બતાવી આપણું છે કે જ્યાં પરદેશી રાજ્ય ચાલે ત્યાં આ બાકીની હોવાજ નહિ. હવે કોંગ્રેસ એવી માગણી કરે છે કે આ બધામાં કદરાર થયો જ નોંધવો. રાજ્ય એના રીતે ચાલતું નેત્ર છે. હિંદીનું હિત પોરણ તપાસાય અને જ્યાં તો જ્યારે આપણે રાજ્યની લગભગ વધારે ભાગમાંથી ત્યારેજ જાને. અંગ્રેજી રાજ્ય મંડળમાં આપણે ખમી શકીએ એટલે બોલો કુમારના આપણે ત્યારે છીએ. પણ આપણને હુકો પણ તે સરખાં મહત્ત્વ જોઈએ. બીજા એ આબાદ સાથ તેટલા સારું આપણને નાખવા તે આપણને કહી નહિ પોસાઈ. તે એમ તો બેવકસ થયું કે સરખા ને વચન મળ્યું છે તે વચન

અમારા ખાસ અમરપત્રીઓ

તરફથી.

પીરસંખર્ષ.

તા. ૨૨-૨-૧૯૦૬.

તા. ૧૯મીના રોજ ઈંગ્લેંડમાં તરી પાર લાન્ડે બોલવામાં આવી તે વખતે મહા રાજ એક્વર્ડે પોતાના બાપણની અંદરજણા વ્યું છે કે ઈંગ્લેંડના તુરતમાં રીસંગેનસી બેક રાજ્ય દેવામાં આવશે. આવા ખબર સાંભળી અહીંની તમામ ગોરી પ્રજા બારે ખુદી રહ્યું છે તેમ બાપા ઉપરથી જણાય છે તેમાં ખાસ કરીને ટૂંપી સાંકડા મગજના ગોડાવેપારી બારે ખુશાલીમાં આવી ગયા છે. તેમનું કહેવું એમ છે કે સ્વરાજ્ય મળવાથી હિંદીના બારમાં તેમનું ધારણું થશે ને પાર લાન્ડમાં પહેલો રમ્પાસ હિંદીનો લાવશે. હવે આપણે વધારે સાવનત રહેવાનું છે અને આપણી રાજ્યદારી લાન્ડમાં પાછળ રહેવાનું નથી. જો આ વખતે ઉપમાં રહ્યા તો સમજ થાય આગું.

અહીંના સોમપ્રિય નાના માણદરેટની બદલી નીલસતુમના વડા માણસેટ તરીકે થયેલી છે એ માણસેટ હિંદી પ્રત્યે આરી અને કેમલ લાગણી રાખતા હતા. અહીંની કાર દમાંથી "કુતી" શબ્દ વપરાતો બંધ કરનાર આ માણસેટ છે. કારેટની અંદર હિંદી વેપારીને પત્રીક પ્રારીકયુટર "કુતી" શબ્દથી વખતો વખત બોલાવતો હતો અને એક વખતે માણસેટ તેને સખત ઝાપડી નાંખી કહ્યું કે હિંદી વેપારીને કારેટની અંદર "કુતી" નહીં કહેવું તે ત્યારથી "કુતી" શબ્દ વપરાતો બંધ થયો છે.

ગયા માસમાં જરમન સ્ટીમર સોમલી જે હિંદુસ્થાનથી પેસેજરો લાવેલી તેમાં હિંદી પેસેજરોની મોટી સંખ્યા હતી. પેસેજરોને બારે તકલીફ પડેલી કહેવાય છે. તેમજ દેશગોવાએ ઉતરવી વખતે બારે તીર દયાના બતાવી હતી એમ તેમાં આવેલા પેસેજરોનાં કહેવું છે. આવી આવી દેશન ગતી સ્ટીમરના અંદર હિંદી બાઈઓને ભાગ વધી પડે છે છતાં તે બાઈતની યોગ્ય તમાસ ન થાય તે દીખાવી રહેવાય.

ગયા અંગ્રેજીઆમાં અહીંઆ તેમજ ડીસ ટ્રીકટમાં બારે વરસાદ પડ્યો છે અને તેથી મહાજના પાકને સારો ફાયદો થવા વડી છે.

સવારમાં મુલાળી હંદી રહે છે ને બગોરે તાપ સપટ પડે છે.

વેપાર અંકા બેવામાં આવે છે

જોડાન્દરખર્ચ.

તા. ૨૧-૨-૦૬.

આજ કાલ જોડાન્દરખર્ચમાં હિંદીઓમાં દ્રામ ખાખત ચર્ચા થઈ રહેલી છે. ફ્રાંસમાં માં બધાં હિંદીઓ વસે છે અને ફ્રાંસમાંથી મારકેટ સ્કેવર સુધીમાં વિવળીની દ્રામ ચાલે છે. એટલે સાધારણ રીતે લોકો સગાડ પુછે છે કે હિંદીઓ શા સાર દ્રામમાં ભેસી ન શકે. સત્તાવાળાઓને પણ કાળા માણસોને પણ દ્રામમાંથી દૂર રાખવા એ મુશ્કેલી બનેલું જણાય છે. જોડાન્દરખર્ચની કમીટીએ કરેલા વિચારો સ્પષ્ટ મળ્યા છે. અને કાળા માણસો આ દ્રામમાં ભેસી શકશે. એવું લેખક યોહાન્સની દ્રામ ચલાવવામાં આવે છે. એક તરફથી જોનારો હિંદીની સાથે ભેસવા ની છીટ છે એવું જણાય છે. અને બીજી તરફથી ઉપર પ્રમાણે લેખક વાલી દ્રામમાં કાળા માણસોની સાથે બધા જોરાઓને ભેસતાં જોવામાં આવે છે આ ખાખત મી. કુવાડીવાના નામે ટેકસ ચલાવવાની તજવીજ ચાલી રહી છે. મી. કુવાડીઆ ટેકસ કસ કવાને સાફ વગર લેખકની દ્રામમાં મી. મેડીન્ડાપરની સાથે ભેસવા મળ્યા. એક દ્રામમાં તેમને ભેસવા દીધા બીજી દ્રામમાં ભેસવા જતાં કંઈકરે કહ્યું કે જો પોતે મી. મેડીન્ડાપરના નોકર હોય તો ભેસી શકે છે. પણ મુશ્કેલ તબીકે ભેસવું હોય તો ભેસવા ની રમત નહિ મહે. આ ખાખત ઉપર કાળા ઓમાં પણ ચર્ચા થઈ રહેલી છે. ૨૧-૨-૦૬ પેપરમાં જ. દારવાળાએ લખાણ કાપવું તેની સામે એક જોરાએ કહ્યું લખાણ કરેલું તેની સામે મી. દારવાળાએ હાક જવાબ આપ્યો છે. વળી બીજા બે જોરાઓએ પણ લખેલું છે. તેમનો એક વિરુદ્ધમાં લખે છે અને બીજા પક્ષમાં લખે છે.

બ્રેસવાલને તુરતમાં જ રીસપોન્સીબલ મેન્જમેન્ટ મંત્રીએ એવી વાતથી જોરા અંગ્રેજોમાં ખળખળાટ મચી રહ્યો છે. કેમકે રીસ પોન્સીબલ મેન્જમેન્ટ મળવાથી એ લોકોનું પ્રયત્ન બંધશે, અને તેથી માણસવાળાને ધક્કો લાગશે એવી ધારણા રાખે છે. આમ છતાં આખા જોડાન્દરખર્ચમાં બંધકામ ચાલી રહ્યો છે તે ખતાવે છે કે અહીંના લોકો કશું શક્યા નથી પણ આગાહ થશે એવી આશા રાખે તટકી રહ્યા છે. વેપાર એકદમ મંદ છે અને હવે મંદ થશે. આગળ કાફલો લોકો તથા એ લોકો દર સતિવાર પૈસાની જાળી ફરવણી કરતાં. એ લોકો તો કંગાળ થઈ પડ્યા છે. અને કાફલો પહોંચી નેહલી છુટી પૈસા વાપરતા નેહલો વાપરતા નથી.

સિદ્ધિશ-હિંદીઓને એસ.મી.એ.એ.ને લોકો સેલખાને પરમીટ ખાખત, દામ ખાખત તથા રેલવે ખાખત લખેલું છે. તેનો જવાબ લોકો

સેલખાને પોતાની સહીથી ખાખતી આપ્યો છે. અને કમિયું છે કે એ ત્રણે ખાખત તેઓ સાંકુળ પુરતી તપાસ કરી ફરી પાછો કાગળ લખશે. આ ઉપરાંત ઉમેદ રાખી શકાય કે લોકો સેલખાને કાંઈક પણ દાદ આપશે ખરા.

મલાઈ લોકોશાનની સ્થિતિ પણી સરખાવા જેવી થઈ પડી છે. મંદની પુરકણ રહે છે. પૈસાનો ખોટો લોભ કરી એક કેટડીમાં લખ્યાં માફસો બરાબ રહે છે. બજાર અને વાડામાં ધણી ખદમો રહે છે. આવી સ્થિતિમાં જો લાંબી મુદત સુધી વરસાદ પડે તો મરકી શક્યા વિના રહે નહીં. સમગ્ર લોકોએ વિચાર કરવાની પુરી જરૂર છે. તેઓએ પોતાના મનન સાફ રાખવા એટલું જ નથી, પણ બીજાઓને તેવી રીતે કરવાને સમજાવવું જોઈએ. જો આમ નહીં થાય તો હિંદીવન લોકોશન ખોટા બેસા અને મલાઈ લોકોશન ખોટા બેસશે. એટલું જ નહીં પણ કસીપરુટમાં ૧૩ માઈલ છેડે રહેલા જવું પડશે. સત્તાવાળાઓ ખમુસ મહેનત કરીને સાફ રખાવે એવી આશા રાખવાની નથી. તેઓનો સ્વાર્થ આપણા મકાન જેમ અને તેમ વધારે ખરાબ હોય તેમાં છે. કેમકે ખરાબ મકાન હોય તો તે લોકો આવણી ઉપર તોડાખત મુકી આપણને દુર કરી શકે છે.

જોડાન્દરખર્ચમાં હિંદી મુસલમાનોની હાલ બધાં વરસ થયાં એકજ મસજીદ ચાલતી આવેલી છે પણ મુસ્લી મેમલોએ મેડુ દંડ એકજ કરી તેઓના લતામાં એક જગીન લાંબી છે. અને ત્યાં બીજી મસજીદ બાંધવાની તૈયારી ચાલી રહી છે.

કોંઈક કાંઈક અહિંની ટાઉન કાઉન્સિલના મેમ્બર છે તેણે પોતાના વેપારોની મુશ્કેલત લેતા જણાવ્યું છે કે હિંદીઓને તથા બીજા કાળા માણસોને પોતાથી અને તે દ્રામમાં ભેસવા ન દે પણ કાયદેસર તે લોકોને હરકત કરી શકાય તેવું નથી. તેથી પોતે સામે થઈ શકતા નથી.

વેરુસમ.

તા. ૨૪-૨-૦૬.

કાફલોને પેલ ટેક્સ ભરવાની ફરજ પડી છે તેથી તેમનામાં બહુ અસંતોષ થયો દેખાય છે. રોંગાર સ્ટેગર વગેરે બાગમાં કાંઈ તોફાન ખગશે તેવી અશ્વજા બહુ સંભળાય છે. હિંદીઓ પેલ ટેક્સ ભરે છે. ઘણાખરા મરીખ હિંદીઓએ સરકારને એક પૌંડ કાદા આપતાં બહુ મુશ્કેલી પેડી છે તેમની સ્થિતિ દયાજનક છે મરીખ નવગર સહુ એક કારમાં આને માટે ધણી ચર્ચા ચાલી રહી છે. તીરમીટમાંથી પુરા સંચાર

કેટલાક મરીખ હિંદીઓ પ.સે આ પૌંડ ભરવાનું કાંઈ સાધન નહિં હોવાથી બહુ ચિંતા તુર છે.

વેપાર. હાક હાક ચાલે છે. તાવના વાસસ છે. દિવસના ગરમી સખત પડે છે.

ટોંગાર.

તા. ૨૧-૨-૦૬.

ચાલુ કાલમાં નવા લાઈસેન્સિંગ ઓફીસર આવેલા છે જે લાઈસેન્સ દેતાં બહુ ખતની તપાસ કરે છે અને સખતાઈ વાપરે છે. બકરીન ખેસવાળા સી. જી. દેરાજી લાઈસેન્સ બંધ કર્યું જેવું કારણ એમ ખતાવ્યું કે તેની દુકાનમાં વેચાણ કમતી છે. તેજ દુકાન બીજાને વેચી બીજાના નામથી લાઈસેન્સ લેવાનો પ્રયત્ન કર્યો પરંતુ તેને પણ લાઈસેન્સ આપવાની ના પાડી છે.

કાફલોને પેલ ટેક્સ આપવાની ફરજ પડેલી છે તેથી તેમના મન બહુ નાખુશ થયેલા છે. સ્ટેગર આગળ કાંઈ તોફાન થવાની અશ્વજા સંભળાય છે. મહ કાફે અહીંથી જોર લશ્કર મચેલું છે. અહીંના કેટલાક જોરાઓ વેપારીઓ સર્વિસમાં જોડાયેલા છે તેઓ પણ તૈયાર થઈ લશ્કરી સીપાઈઓ સાથે જોડાયા છે.

ખેતરમાં વસતા લોકોના મન ઉચ્ચ થયેલા છે. અને કેટલાક જરૂર જણાયે વસતીવાળા બાગમાં વસવાટ કરવાની સમજ કરે છે. પેલ ટેક્સ ઘણાખરાએ ભરી દીધો છે. મરીખ હિંદીઓએ પેલ ટેક્સ ભરવાની મુદત પુરી થવાની લોકોમાં પોતાનું રાજ દબીવું વેચીને પણ પૈસા ભરી આપ્યા છે. અને ગીરમીટમાંથી છુટા થયેલા કેટલાક હિંદીઓએ તો આ એક પૌંડની ખાતર પાંચ કે દસ શીર્કીંગમાં ફરીથી ગીરમીટ પણ લખાવેલી છે. આસપાસ ફરતા કાફલોના મન એટલે સુધી ઉશ્કેરાઈ ગયા છે કે તેઓને જ્યારે ખજર પડે છે કે અમુક હિંદીએ પેલ ટેક્સ ભર્યો છે ત્યારે તેને મારકુટ કરવા મંડી પડે છે.

મલાઈ બીનીસ તમાકુનો પાક સાધારણ થયો છે. મગફળીનો પાક સારો થયો છે તેનું દાખ ખરતા એકનું શી. ૭/ છે. તમાકુ નથી તૈયાર થોડો થોડો થઈ છે પાક આ સાલ થોડો હોવાથી તેનું દામ રતલ એકની ડાઘ થી ૪ રેતી છે જુની તમાકુ રહી નથી જુજ છે તેનું દામ ૧ થી ૪ પેતી છે. ચોમાસાના બીનીસ હાક હાક થયા છે તેનું દામ ખરતા એકનું શી. ૧૭/ છે.

તાવની બીમારી પુરકણ આવે છે. કાકતર એક હોવાથી ખખા દરદીને પહોંચી શકાતું નથી. તડકા સખત પડે છે. સવારે પેલો થઈ જણાય છે. બાગમાં મનુષ્યો ઘણાં છે.

ચોથા સંખ્યા.

તા. ૨૬-૨-૦૬.

ચોથા સંખ્યામાં ત્રણેક વર્ષ પહેલાં જમાલે મસજિદને સાથે જમીન ખરીદ કરેલી પાણી કંઈક દાઉદ દાઉદનારની કન્યા અને કંઈક પૈસાની તબીબે લીધે હતું સુધી મસજિદ બંધાય નથી. આ જમીન મુખ્ય મુસલમાની દુકાનોની નજદીક આવેલી છે. તેના લગભગ ત્રણેક પાંચો યોજા છે. કેટલાક મહીના પહેલાં કિલિયન ગોરાઓએ એકા મળી આ દુકાનોની સામે બાપણું કરી દેવા કરેલા કે તે કોઈ મસજિદ નહિ બાંધવા આપે ત્યાર પછી કામ મુલતવી રહેલું. દરેકીએને પુછતાં એવો જવાબ મળે છે કે એ જગ્યાએ મસજિદ બાંધવા જેટલા પૈસા નથી જો ત્યાં મસજિદ બાંધવા તો સરસ બાંધવી જોઈએ તેટલા પૈસા ઉધરાવવાની હીલચાલ મળી રહી છે. હાલ દરેકીએએ એકસો પચાસ પાંચ હમાં ખીજ જમીન લીધી છે તેની ઉપર દીનતું મકાન છે. તે કામ ચલાઉ મસજિદ તરીકે વાપરવામાં આવશે. દીકરીની એટલી છે કે એકી જમાતમાં પુરો સંપ નથી. જરા પણ દીકરા થાય તો કોઈ સહન નથી કરી શકું એટલે કંઈ દેવાનો પસાર થઈ શકતા નથી. આને સાર કોઈનો વાંક કાઢવા જેવું નથી. આપણામાં એણું જ્ઞાન અને એછી કેળવણી છે તેથી આવું અને છે. દરેક મુસલમાનને લાજમ છે કે મરોબર કાયે રહીને આખી જમાતના બાલાને અર્થે ઉપરનું કામ હકવી લેવું.

સાહેબ.

તા. ૧૯-૨-૦૬.

પ્રાણીકોષી એક ખબર પત્રી લખી જણાવે છે કે વાણીજી કીચીકમાં હોહરોના લાઇસેન્સ ૧૯૦૬ની સાલથી બંધ કરવા છે અને એવું બતાવે છે કે તેઓએ નિયમીત ચોપડા રાખવા જોઈએ આ દેશમાં લગાઈ પહેલાં પાંચ વર્ષ થયાં ફરી લાઇસેન્સ લઇ લેવા કરે છે તેવાના નામ—ફકીર મામ દ છવા, મામદ હખાદિમ, કાસમ મોટા સુર તી, સુલેમાન અલી વગેરે વગેરે. આ લોકોની આંદ સારી છે. જે લોકો આવા લાંબા વખત હોહરોના ધંધા કરી ગુજરાન ચલાવે છે, વહે વાત પોતે પોતાથી બચાવે છે, કાપદાને બાધી ન રહે છે છતાં સરકાર સામંતિ ફાંસીના કાવરા પરી અમલ ચલાવે છે? સમય બગવા ન છે એમ સમજનાર દીનસારી અમલ ચલાવશે.

વ. કાવરાના તાર પ્રમાણે હિંદુશાખમાં તાર ૧,૨,૩,૪,૫,૬ માણસો રીલીર પકમાં કામ કરે છે.

ચરચા પત્ર.

૦

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો સાથે રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર દુરવધ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામગીરી એક જ જાણીએ લખવું.
૨. અક્ષર ચોખા સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા કેકાણું બરાબર લખવા, તે હમેશાં બહાર પાઠવા સારું નહિ પણ અમારી નજરને સારું.
૪. લખાણ હમેશાં કૂંક અને સ્પષ્ટ કરવું.—[અધિપતિ.]

હિંદુ બાઇઓને વિનંતીના રૂપમાં સુચના.

સાહેબ.

મારે આપણું આરંભ દુર આવી વરચા જોએ પછી બેલે કોઈ હમેશાને મારે હો જ્યારે કોઈ અમુક વખત મારે હો પરંતુ એમને પોતાના દેશ તરફ મમત અને અલ્પ માન હોવા જોઈએ. દેશમાં દોહને તો સઘળા પોતાના કામકાજથી પરવારી સ્મૃધિ વાન વાકી જાણીની સહેલમાં તો કોઈ મામ જપાદામાં, ધાર્મિકા દેવ દરશનમાં તો કોઈ ધરમના પુરતકા, નોવેલો, વર્તમાનપત્રો અને નાટકો જે રૂચીકર હોય તે પાંચવામાં જ્યારે કેટલાક એકત્ર મતથી સારા સારા વિષયો ચરચાવવામાં અને વારતા વિનોદમાં પોતાનો ખાણનો વખત વ્યતિત કરે છે જ્યારે આટલે દુર આવ્યા પછી તો આપણે જુદા જુદા વસ્તુ કરીએ જોએ અને તે એ કે પછે બાકી સઘળા અમુક વખત પોતાના ધંધામાં અર પછી કરી જાણીને વખત તમામાં બેસવામાં, હંધવામાં, અથવા તો નિંદા કરવામાં અર પીએ જોએ જે મને તો હીક બાસતું નથી જેથી મારી નમ્ર યાચના છે કે બાઇઓ, તમારે કંઈથી પરવાર્યા બાદ તમારો જાણીને વખત જોઈતી આસાએસ લેવામાં તે પછી સારાં સારાં પુરતકા અને વર્તમાનપત્રો વાંચવામાં અને પછી મિત્રમંદલ અને દેશી બાઇઓની મુલાકાતમાં, જ્યારે રાંજને સમયે ખુલી દુવા, બાજ જગીયા અને જગાશ્યાં પર ફરવામાં વ્યતીત કરો તો પારતો નથી કે આવા નીચમ પાળવે તમને કંઈપણ વૃક્ક શાન થાય એટલે કે તમારા વેપારમાં કંઈ જોડ યા અમલદ આવે અથવા તો તમારી તથીયત બગડે અને તમને કંઈ જ્ઞાન સપા દન ન થાય. હું ખાતરીથી જણાવું છું કે સોમવારથી રાત્રીવારની સાંજ સુધી જો તમે ઉપર પ્રમાણે વસ્તન કરો તો તમને હરેક લાસ થવાના જ્યારે મુકશાન નામનું પણ થશે નહીં. હવે રહેા રવીવાર—આ દીવસે કેટલાક મુહુરત્ત કરી કોઈ સખા રમીરમાં કામ લેવો જોઈએ એવી કરી અનેક લાંબા થાય છે.

હવે કોઈ સવાલ કરે કે આરો સહાઓ ક્યાં મળે છે અને મળે છે તો થોડો વખત

નીચમીત ચાલી તુડી નય છે તો તેના જવાબમાં એટલું જ કે હીંદુઓ મારે "સનાતન ધર્મ સલા" ના નામથી સખા લાંબા વખતથી મળે છે વચમાં આપણી ખુલ્લી તે તુડી મારે અને એક નામના રૂપર લેવા રહી છે જેમાં પણ બરાબર ઉત્સાહથી બાજ લેવામાં આવતો નથી જેનાં કાણે ધર્મોપપણું, કુસંપ, બેપરવાહ, રવાયમતિ આ દેશની કંઈકી રૂતમાં તે મળતી ત્યાં જવાની અગવડ, કંઈક દુર હોવાપણું આટલાં જવાનાં છે એમાં શક નથી. જેનો ઉપાય તમે સંપીલા, ઉત્સાહી, નિઃસ્વાર્થો મરવાવાળા અને ધૈર્યવાન બનો, ધર્મોપપણને બાલુપર મુકો. જ્યારે તમને દુર જવું પાતું ચાલેા કંઈકી રૂત તમારી આંડે આવતી તે મારે ૧૭૬ મે રહીલવા મકાનની આજલી રૂમ કે જેમાં કું બાંડે રહું છું ત્યાં એકત્ર મળી સારાં સારા વિષયો ચરચાવવા અને રાંજગવા મારે દર રવીવારે સાંજના પાંચથી સાત વાગ્યા સુધી જ્યાં સુધી હું તેમાં બાંડે રહેતો હોઉ ત્યાં સુધીને મારે ખુલી મુક વામાં આવે છે તો હવે જે કાંઈ રહે છે તે એટલું જ કે નીચમીત દર રવીવારે ત્યાં હાજર થવું, સહાઓ બરવી અને સારા સારા વિષય ચરચાવી જ્ઞાન આપવું અને એકત્રવડું.

મારા સાંજગવા પ્રમાણે કેટલાકું માનક સનાતન ધર્મ એ આપણા હીંદુ ધર્મમાંના અનેક ફાંટાઓનો એક ફાંટો છે અને તેથી તેવા "સનાતન ધર્મસલા"ના નામની સખામાં પોતાની હાજરી આપવી ઉચીત માનતા નથી તો તે મારે અને તેના નીચમો મારે હું મારા વરફથી તેની આવતી સખા કે જે અતેજ મજનારી છે તેમાં કેટલીક દરખાસ્તો રજૂ કરીશ અને તે વધારા સુધારા સર્વે સરવાનુમતે પસાર થશે તેના એક નીચમ કોઈની લાજણી દુલાખ એવેનારી થશે. સહામાં હાજર થવા મારેની કોઈ ભતની શી રાખવામાં નથી આવી. આશા છે કે સર્વે હીંદુ બાઈઓ આ કામમાં બાજ લેવાનો સંખુલ્લ ઉત્સાહ બતાવશે.

લી. ઉ. મ. શેખત.

નવસારોની ધર્મશાળાના નાણા.

સાહેબ,

મતીઆ કણુખી જ્ઞાતી બાઇઓએ એકા ન્દરને ખાતે નવસારીમાં પીરેં ચાલ્યા સાંજ સાહેબની દર્જો આગળ મુસાફરો મારે એ ધર્મશાળા બંધાવવા ૧૮૬૬ની સાલમાં તથા ૧૮૬૭ની સાલમાં ઉધરાણું કરી પાઉં ૧૮ એકલા દરેલા. આ પૈસાની ચોખ જવરચા થવા આપણા જ્ઞાતી પ્રેમુજ સુનસાડ વાળા પટેલ રજીસ્ટર કાતા ને ત્યાં મોકલી આપવા આં આવી હતી. આ રકમ મોકલ્યે આજે આઠ નવ વરસ થયા પરંતુ હવે કંઈ વ્યય રચા થઈ જણાવી નથી. અલ્પ છે કે આપણા કણુખી જ્ઞાતીના આગેવાનો આગળ પાકી આવવા લગીરના કામની ચોખ જવરચા કરશે. ૧૯૧૧ તા. ૨૦-૨-૦૬ લી. એધવજી કાનજી.

હોલ બર્જમાં ઇદનો દિવસ.

મેં ૬૦ એં. ના અધિપતી સાહેબ.

ત્રિવેની ખીના અમારા મુસલમાન ભાઈઓ ને ખાસ જ્યાંન પર લેવા લાયક હોવાથી આપના પેપરમાં જગ્યા આપી આભારી કરીશ.

હોલબર્જની મુસલમાની જમાતમાં ફેલેલ વખત થયાં જે તડ પડી ગયા છે; અને તક સાર બાલ્યા કરે છે. એક તડમાં જે હમામ છે તેની માછળ બીજી તડ નમાજ પડતું નથી અને તેથી થઈ તાપણે બહારી ઈદનો તેલેવા ર હોવાથી નમાજમાં અંબાર તોફાન થવાની એવર દમથી ધારની રાખવામાં આવતી હતી. એ તોફાન અટકાવવાને માટે લેહાન્ડર્જન તથા પ્રિટોરીઆના આગેવાનોએ જેવા તમ નીજ કીધી હતી તે આપના પત્રના તા. ૨૭ ૧-૦૬ના અંકમાં બહેર કરવામાં આવ્યું હતું પણ મી. ઈસમાઇલ હાઇ આમદ બેઠા જે એએ પછી એક તડની આગેવાની કીધી છે તેઓ ઇદ પહેલાં હોલબર્જમાં હાજર ન રહેવાથી વચમાં પડનાર મહરજોએ ઈદને દિવસે હોલબર્જની મસજીદમાં નમાજ પઢવા જવા વખત બીજે કોઇ રસ્તે તોફાન અટકાવવાનો તેઓની પાસે રહ્યા નહી. તેમાં પણ મી. હાઇ હુબીજ છેલ્લી યાી મુખી લેહાન્ડર્જન ન જવાથી અને મી. ઇસા હાઇ સુમાર જરૂર ના કારણ સર રોકાવાથી બીજા મહરજોને પણ હોલબર્જ જવું દુરસ્ત જણાયું નહી. મી. હાઇ હુબીજ શું કારણથી આવી સધ્યા નહી તે ખબર પડતી નથી. મી. ઈસાહીમ અસ વાત જેઓને બીજા સર્વે વચમાં પડનાર મહરજોની હોલબર્જ જવા વિશેની ખાતરી હતી તેઓ ઈદને આવશે દિવસે હોલબર્જ જઇ પોહોંચ્યા હતા. હોલબર્જ જીલ્લાના બીજા ધણા મુસલમાન ભાઈઓ ઇદની નમાજને માટે ઈદને આગલા દિવસથી હોલબર્જ જવા લાગ્યા હતા; અને તેમાં કું પણ હતો. હોલબર્જમાં જે ખબર મળી તે એ હતી કે ત્યાંના મેલરેટ સાહેબ મી. એચીદને પણ ઈદને દિવસે કયુ દુલ્લહ નથાય તેને માટે બેઠ તડના આગેવાનોને સમજાવવાને સારી મહેનત કીધી હતી. અને તે બદલ તેમને ધન્યવાદ થઈ છે. પણ તેઓ મુસલમાન હિન્દી અભણ હોવાને કીધે ધણા ગુચવાડો પડ્યો હતો. એક તડના અગેવાન મી. ઈસાહીમ આમદ બેઠા વરફથી એવી માંગણી કરવા માં આવેલી કે ઈદની નમાજના વખત સવા રના કલાક ૪ થી ૧૦ મુધીનો છે. તેમાંથી જે ભાગ પારવા અને કીલ સુક અથવા ઊપ કાંટા રમી જે તડનો દાવ પહેલો આવે તે પહેલા તમ્મ કલાકમાં નીમાજ પડે અને બીજી તડ ત્યાર પછીના તમ્મ કલાકમાં નમાજ પડે. અફસોસની વાત છે કે નમાજ પણ બુઝારમાં. બીજા તડના આગેવાન મી. અમદ બાપાતે એ વાત કબુલ રાખી નહી, અને એવી દલીલ મુકી કે કીલ સુક કરવી તે મુસલમાન દીનથી વીરુદ્ધ છે અને ઈદની નમાજ

ને વખત સવારના કલાક સાડા પહેલાં થતો નથી; તેમજ જે નમાજ પણ થતી નથી તેથી કુલ જે હમામની બાબતનો વાંધો છે તેના સિવાય બીજે કોઇ પણ રાજસ નમાજ પડાવે. પણ જે દલીલ મી. બેઠા તથા તેમના તડના આદમીઓને ગળે ઉતરી નહી. મી. ઈસાહીમ અસવાને પ્રતીક મહેનત કીધી પણ મી. બેઠાએ પોતાની છદ કાઢી નહી તેથી આખરે એમન ખાતરો જમાતની હતી કે નમાજમાં ભારે તોફાન થશે, પણ મનુષ્ય બારેક કદ અને ખુદા કરેકે કદ. ઇદને દિવસે સવારમાં મી. બેઠા તથા તેમ ના તડના આદમીઓ ઇદની નમાજ વિગેરે પડી જ વાગ્યામાં પરવારી ધર ગયા હતા. બાકીના સર્વે સવારના સાત વાગે મસજીદે ગયા હતા અને સાડા સાતે નમાજ પડ્યા હતા. એક તડે સવારમાં જ વાગ્યા પહેલાં નમાજ પડી કીધી તે એક રીતે તો ઉદાપણુ નું કામ થયું કારણ કે એવી દરો શીસાદ થવા પામ્યો તદ્દિ તેમ ઇદને દિવસે મુગીદવનો વખત ૬.૫ મી. જનો હતો; માટે મુગીદવ પહેલાં નમાજ પડાઇ એટલુંજ નહી પણ તે નમાજ પુરી થયા પછી બીજા જે ચાર આદમીઓ પછળથી આવ્યા તેમને ફરી થી નમાજ પડાવી. એક નમાજનો તો વખ ત થયો તદ્દિ તે પહેલાં જે નમાજ થઇ ગઇ બા બીજીને કોઇ પણ મુસલમાન બાઈને અફસોસ થવા વખત રહેશે નહી. સંસારી બામતના એક નજવા મમતને ખબર દીનના કાનુનોને પણ બાબુએ મુકવામાં આવે છે; તેમાં પણ હમામત કરવા નેટલું કાન ધરા વડાની મમરૂરી વાજા રાજસ એ કામ કરે અને બુજ પમારને ખાતર યાતો નજવા મમતને ખાતર દીનનું દુરમાન ન ગણકારે તો દીનમાં હિન પર હિન કેટલો મટો પેસશે તે કહી સકાતું નથી. મદિ જે મહરજો જે જે વખતની નમાજ પડાવી છે તેમને તેમજ બીજા દીનના માહીતગાર વીદ્વાન મહરજોને મારી વીનંતી છે કે એકામ બ્યાનબી અને દીનના કાયદાને અનુ સરીને છે કે ગેરબ્યાન બી અને દીનના કાયદા વિરુદ્ધ છે તે ઉપર પોતાનો અબીપ્રાય બહેર કરશે અને બ્યાન બી કોય તો શું આધારથી તેપણુ ખુલાસા વાર જણાવશે.

વીરીઈંગ-ટાંસવાલ તા. ૧૫-૨-૦૬

લી. ઈસમાઇલ હસપટ વાલોદીઆ.

સહી વિતાનો કાગળ.

મેં ૬૦ એં. અધિપતી સાહેબ. મારા ઉપર કોઈ સખરો મુસલમાન ની સહીથી એક કાગળ લખેલ છે, જેનો જવાબ લખવાની જરૂર છે; વાસ્તે આપના પત્રમાં તેની જવાબ કરી અને ઉપકારમાં લાગજો. મારા ઉપર જે મુસલમાન ભાઈએ પોરક માંરકતે ય. હકુમરવારીનો કાગળ ટરખનથી લખેલો છે; તેજમનું બ્યાન કાલ કપાયેલ એજ બાબતના જે પત્રો ઉપર બેંચું છું અને

આશા છે કે તેથી તેમના મનનું સમાધાન થશે, અજર એ ભાઇ પોતાના ખરા નામથી ફરી મારા ઉપર પોરક માંરકતે કાગળ લખશે, તો બેસાક તેવલુને બધી બીનાથી ન ગીતા કરીસ કારણ પીછાન થયરની સહી ના કાગળો એવી બાબતમાં કાંઈ વજુદ થરા વતાં નથી.

લી. હાઇ હુબીજ. પ્રીટોરીયા તા. ૧૨-૨-૦૬

રેલવે ઉતારાઓને તકલીફ.

સાહેબ, તા. ૨૬મી ની રાતની લેહાન્ડર્જનથી ઉપડતી નાતાલની વેનમાં કું પેસેજર હતો કેટલાક દિલ્લી રેકન્ડ કલાસના ડબ્બામાં બેઠા હતા જે બેથુતો લેહાન્ડર્જનથી ડબ્બામાં સાત માણસ હતા તેમાં કોઇ બાઈ હતી. જરમીસ્ટનથી એક બીજા દિલ્લી ઉતાર આવ્યો તેને પણ ગાઈ જે ડબ્બામાં સાત ઉતાર ગત તેમાં બેસાડ્યો એટલે તેમાં આડ ઉતાર થયા આટલા ઉતારને બેસવાની બીલકુલ જગ્યા નહતી. બહુ સકોચાઇને માણસો બેઠા હતા અને ગવારાતા હતા. બે સના વાળાઓ આમજ દિલ્લી ઉતારાઓને હમરમાં બીજા વર્ગના ડબ્બાની સગવડ આપતા ફાયલો તે પ્રમાણે બીજા વર્ગના પૈસા ફેંકી દઇ ઇન ભાગવતી તેના કરતાં બિન વર્ગમાં બેસી ઇન ભાગવતી કું વધારે દુરસ્ત ધાતું છું. ધણાક ફેસમાં મે નેથું છે કે ઇન દુર કરવાને આપ બે પૈસા આપીએ છીએ ક્રાન્ડવાલમાં તે ઇન ઉઠાવવાને પૈસા આપવા નેથું યાય છે. બિન વર્ગમાં બેસવા જતા બીજા બાધ આવે એમ પણ મેં નેથું. રાતની બાકી સગવડ બદલી છે તો તેમાં બિન વર્ગના ડબ્બાજ નથી એટલે મહરજો બીજા વર્ગમાં બેસતું રહ્યું ત્યારે મહરજો બીજા વર્ગના પૈસા લઇ બિન વર્ગ કરતાં વધારે તકલીફ આપવા બારે છે ૭ આનો ઉતર તમે ગેલીની રોકેનો દિલ્લી પ્રતની ઉપર તમે ઉપકાર કરશો. ડરખત તા. ૨૭-૨-૦૬

લી. કું છું એક દિલ્લી ઉતાર.

ખાદીએ ઇસ્લામ-ડરખતથી લખી જણાવે છે કે આપણા બાળકો કેળવણીમાં બહુ પડાત છે તે બાબતમાં જરૂર થવાની પુરાતી જરૂર છે મી. તુરકીએ "કેળવણી સંબંધી આપણી બેફકારી" ના જે લખાણો આગળના અંકમાં કયા છે તે નોંધ લેવા જેવા છે.

પોસ્ટ ટેક્સ-કેબુઆરીની તા. ૨૮મી મુધીમાં ડરખત માછરૂટ કોરડમાં પોસ્ટ ટેક્સની રકમ પોંડ ૨૦,૦૦૦ની એકડી થઇ છે એમ ખબર મરકતુરી ડાખામાં છે. પોસ્ટ ટેક્સ નહિ બારી શકે એવી અરજીઓ સંખ્યા બધ આવેલી છે જે બાબતમાં સત્તાવાળાએ પુરાતી તપાસ કરવાનું યાતુ કરેલું છે.

છ માસમાં હિંદી રેલવે મહોત્સવ સુધી તૈયાર થશે.

હિંદી રેલવે ફંડના સેક્રેટરી મી. જોસ માન અદ્યક્ષ નીચેના કહીએ છે.

ગાંધીજીના પ્રગટ થતાં વતન પત્રના અધી પત્રીએ પ્રસ્તુત થતાં હિંદી રેલવે ફંડ માટે રૂ. ૨૦૦૦૦ રૂપિયાનો સતરનો હકો મોકલ્યો આપ્યો છે. આ હકોનો મોટો ભાગ આફ્રીકાના તરફથી મળ્યો હતો. લોકલ આદિ ના તામિલનાડુનાં હિંદી રેલવે ફંડ માટે પોતાનામાં ફંડ ઉપરથી છે. મરુત્ત આના સંબંધમાં મુદ્રાનીયન રાજ્યો તથા તરફીસ સરકાર વચ્ચે ખટપટ હતી તે આગમ્ય અફ્રીકાનાં હિંદી રેલવે ફંડ પાસે દેશ આપવાને બાહ્ય પડતા હતાં નહીં પણ હિંદી આ રેલવે મહોત્સવ ફંડમાં તેઓની મોટી સંખ્યા નાખી ઉદાર હોયે કાઢી આપે છે. હિંદી રેલવે મહોત્સવની આગેરી સુધીમાં વધી કમીટીને આશરે એક કરોડ પચાસ લાખ રૂપિયા મળ્યા છે.

હિંદી રેલવે ફંડ આખી સદસ સામાન્ય વહેવાર માટે તા. ૧૨મી અક્ટોબર ને હીને ખુદી મુખ્યામાં આવી હતી તથા મુખ્ય સદસ આવતા છ માસમાં મહોત્સવ ફંડ સુધી પહોંચવાની વધી રાખવામાં આવે છે. તા. ૧૨મી અક્ટોબર સુધીમાં આ રેલવે ઉપર થયેલા ફંડે ખર્ચ રૂ. ૨૧,૬૨,૮૬,૬૪૨ જેટલો હતો, ત્યારે ૪,૬૨,૯૭,૦૨૩ પીએસ તર જેટલી રકમ એટામન એકમાં રાખવા માં આવી હતી.

પહેલી ૭૦૦ પ્રીવેન્ટીવ જેટલી લંબાઈ ની સદસ ઉપર ખર્ચ કરતાં સેક્ટર આલીસ દેશ જેટલો જોડો આવ્યો હતો, પણ તે છતાં દરજીસ સરકાર ખર્ચનું આ પ્રમાણ થયું બારે ગણે છે તથા તેમ થવાનો રાખણ ઉપલી સદસ દરજીસવાળા રસતા ઉપરથી પસાર થવાનું મળે છે.

ઉપલી સદસ ઉપર દ્વાર ત્રીસ એનજીને રહે છે.

સ્વદેશી હીલચાલ.

કલકત્તાના મુસલમાનોની એક સભા ગઈ તા. ૨૩ મી એ મળી હતી, જેમાં એવો હાથ થયો હતો કે દેશી મંડળના "ખંડાળી," "અમરીતજાન પત્રીકા" અને "સ્વદેશી મેન" જેવા વાચન ગ્રંથોમાં પ્રતિ નામદાર પ્રાંત્ય એક વેચના હાથમાં જવા નહીં દેવા તરફારે હાથ કરવાથી દેશની ખરી દાહત બનિયના સહેનસાહના કાલ ઉપર પહેંની સારી નહિ તે મહિ આ સભા વિચારી છે.

ખંડાળીના લેખકોએ આને સ્વદેશી માલ નો નોંધ મોકલ્યો છે. બરવાની જોડવાળું પત્ર છે.

હાલ ખાતે સ્વદેશી હીલચાલના સંબંધ માં ગઈ તા. ૨૨ મી એ જુદી જુદી કોમની હિંદી બાનુઓની મોટી સભા મરાઠમ રાણી સાહેબ દીનાનાથચેનના મહેલના બાગમાં મળી હતી, જે વેળા લગભગ ૧,૦૦૦ સ્ત્રીઓ એ ભાગ લીધો હતો, મરુત્ત રાણી સાહેબ ના બેઠી અને બીજી જાણીતી બાનુઓ તરફથી સ્વદેશી હીલચાલના સંબંધના બંગાળ ની બાનુઓ કેવી રીતે બાગ લઈ શકે તે વિશે પ્રશ્નને અનુસરતાં બાપણે થયા પછી જેવું સ્વદેશી મલમ વાપરવાનો હાથ કરી તેમજ સોગંદ લઈ સભા બરખાસ્ત થઈ હતી. મધ્ય પ્રાંતીની સરકારે સ્વદેશી કામળ વાપરવાની પરવાનગી આપી છે.

ખંડાળીના વચ પ્રાંતમાં હુડતાલ પાડવા માં સામેલ થવાના ૧૩ બાપુ કારકુનોને લે. ગવરનર સર જેસેફ ફોર્ડે બરતરફ કર્યા છે.

વિદેશ વર્તમાન.

ઓસ્ટ્રેલીઆમાં રૂપિયું બેર એકડું કરી એક ચોખાબાર વળતે એક પાઉંડથી વેંચવામાં આવે છે.

અમેરિકામાં બાલ્ટીમોર અને ઓહીઓ વચ્ચે ૧૨૬ મીનીટમાં ટ્રેન આવે છે તે બે વચ્ચેનું તફાવત ૧૨૮ માઇલ છે.

અમેરિકામાં "આર ક્લાક ઉધવારી મંડળી" ઉભી થઈ છે જેના મેંબરો હમેશ માત્ર આર ક્લાક સુવામાં મળે છે.

પેનસીલ્વાનીઆમાં એક હોકર પાસેથી બે શીશીંગે ખરીદવામાં આવેલી ધડીયાળના અંદરના ભાગમાંથી પા. ૪,૦૦૦ ની કીમતનું ગ્રેવેલ નીકળ્યું હતું.

શોષ બોળ કરનારી એક અમેરિકન મંડળીએ સ્પીંડસર્જનથી ઉપકી ઉતાર ક્રુચ મુલકોની શોષ કરવા માટે હવાઈ વહાણ બંધિયું છે આ વહાણ ગલુનના ધોરણ ઉપર બંધિયમાં આવ્યું છે તેમાં પાંચ માણસો બેસી શકે તેવી સગવડ છે અને ૪૫ કરોડ ઉતાર ક્રુચના અંદરના ભાગમાં પહેંની શકે એવી ગોઠવણ છે.

વહાણ કંપની સર વાચક મીડના મદદ નીચે વીવીંગ માસ્ત મી. મજીસકર શીવ સકર પોતાના બાઇ મી. વંચકલાલ સાથે તા. ૨૬ એ મુખ્યથી જાપાન ગયા છે. તેમને મુખ્યના રોક હંસરાજ પ્રાગજ મહા મુલીએ આગળ આપ્યો છે. બને પુત્રાનીની ઉમર વરસ ૨૭ અને ૧૮ ની છે.

કેપ્ટાઈનથી આવતી આફ્રિકન એક્સપ્રેસ માં રેલવેના સત્તાવાળાઓએ પેસેન્જરોને સારું ન્યુ ૧ પેસર કાઢવાનો હાથ કર્યો છે. તેમાં બધા માણ તાર આપશે.

હામિલમાં મહેસાનું ફંડ

મહમદ મુસા હસાન.	૦	૨	૦
હાશમ અસમાઇ હેર.	૦	૧	૦
અબ્દુલ તૈયબ સુરત.	૦	૫	૦
આફુલ અમેજી હુરમત.	૦	૫	૦
આફુલ હસન.	૦	૨	૦
સાલેહ મુસા હેર.	૦	૧૦	૦
મહમદ મુસા જસાન.	૦	૬	૦
ઇબરાહીમ હાસમ.	૦	૨	૦
અલીશાહ અહમદ.	૦	૬	૦
હસમ અસમાઇહ સીદાત.	૦	૩	૦
અબરામ સાલેહ માયત.	૦	૨	૬
મહમદ બમસ. (કેપ્ટાઈન)	૧	૧	૦
હમરહ અહમદ આમદ.	૧	૦	૦
બાબુલાઈ દયામજી મહીઆ.	૧	૦	૦
મહમદ ઈબરાહીમ. જટામ.	૩	૦	૦
શોષ અબ્દુલ હાશમી	૧	૦	૦
મુસાબાન જમાલ.	૦	૪	૦
ઈસમાઇલ હીલા ડાહર.	૦	૫	૦
મુલામસાઈ મોરારજી.	૧	૦	૦
ખાંડુલાઈ હાજીબાઈ.	૦	૫	૦
હસમ હસન.	૦	૧	૦
જમાલ ફકીર.	૦	૨	૦
મહમદ હસમ.	૦	૨	૬
ઈબરાહીમ મહમદ	૦	૨	૬
અહમદ હસમ.	૦	૨	૬
રસુલખાં સરદારખાં.	૦	૫	૦
ઇબરાહીમ અહમદ.	૦	૫	૦
હસમાઈલ ઈબરાહીમ.	૧	૦	૦
મહમદ હાસમ કમરહીન.	૧૨	૦	૦
અબ્દુલ રહેમાન.	૧	૦	૦
અહમદ અમેજી કટોલીઆ.	૫	૧૦	૦
જવણ પેમા કુંભાર.	૨	૨	૦
અહમદ મુસાઈ મોલવડ.	૧	૫	૦
મુસા અહમદ એબલવાયા.	૫	૦	૦
મહમદ દાઉદ બરુઆ.	૧	૦	૦
અહમદ બરામાલજી.	૧	૦	૦
મુસા હાફેજ કાંચપેર.	૦	૧૦	૦
મહમદ હસમ બલમોલીઆ.	૨	૦	૦
મહમદ મહમદ કાનુ.	૦	૫	૦
મુસાબાન મહમદ હાસુ.	૦	૨	૬
હસમ મહમદ હાસુ.	૦	૧૦	૦
હાફેજ નાસા બલમોલીઆ.	૦	૧૦	૦
હાફેજ બંદર ડાહરી.	૦	૫	૦
આફુલ અમેજી ફરોલીઆ.	૦	૫	૦
આફુલ અબરામજી હુમ્મત.	૦	૧	૦
અહમદ શાહે બામચારા.	૧	૧૦	૦
હસમ હાસમ જોગી.	૦	૧૦	૦
સાલેહ અસમાઇ.	૦	૨	૬
હસમ અસમાઇ કામ.	૦	૩	૦
અહમદ હાસમ જમાન.	૦	૫	૦

A. LATIEF,
General Dealer, - - -
- - Outfitter and Draper,
BARBERTON,
TRANSVAAL.

P.O. Box 84.
Tel. Address: "LATIEF."

E. A. PATEL & CO.,
GENERAL DEALERS
-AND-
DIRECT IMPORTERS.
Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.
corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tel. Add.: "ACODURE." P.O. Box 54.
BRANCH AT ROSENEKAL.

M. J. MAHOMED,
470 & 478 CHURCH ST.,
MARITZBURG.
Tel. Add.: "Moosa."
Telephone No. 294.

સુસ્થા અનમહમદ.
100-100 મચ રહી, હોલસેક અને
સિરેક, મરચંદ. એન્ડ હર્બોરડર.
મેરીટમન્ડ.
એન્ડ. ન્યુગ્રાંડ, ન્યુકોલેંડ, એટિમન્ડ
રોડ, અમસીકસી.

Amod Mamoojee Patel,
GENERAL MERCHANT,
S.A.C. Containment, P.O. Box 55,
POTCHEFSTROOM,
Tel. Ad.: "Mamoojee." Transvaal.

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.
Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

MOOSA HASEN,
General Dealer,
KING EDWARD STREET,
AT THE MILL.
POTCHEFSTROOM.

AYOB MOHAMED & Co
General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 134. Tel. Add.: "AYOB"

EBRAHIM CAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT
Natal Leaf Tobacco & Specialty.
113 GRIFF STREET, (Camroodeen's Buildings).
Tel. Add.: "CAMROODEEN," Durban.

THE COMMERCIAL AGENCY,
113 Upper Circular Rd., Calcutta,
Is a concern which needs especially
to be brought to your notice to enable
you to keep in touch with the various
markets in India. The rates of al-
most all the goods that you require
from time to time fluctuate and it is
therefore necessary in the interest of
your reputed concern that before you
place your orders elsewhere you will
please refer the matter to us, sending
samples (where this is practicable)
for our especial offers. Should you
feel inclined to correspond with us
you will always find the Calcutta mar-
ket at your door and that you will not
only be in a position to ascertain the
true aspect of the market as regards
the genuineness, cheapness, durability
and quality of the goods required,
but that you will come across this as
the only concern of the day which
would render all sorts of services with
promptitude and guaranteed satis-
faction.

આનંદી હર્ષિજી મુજસતી નિશાળ.
જે તા. ૧૧ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.
મુજસત અને કાઠીઆવાડના મુદ્દસેને
પોતાનાં બાળકોને હર્ષિજી તથા મુજસતી
વાણાવવા સાર આ સ્કુલમાં મોકલવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસીક રી રી. ૧૦
૪૮૨ વેસ્ટ ક્રીડ. } એમ. એલ. પટેલ.
કરખાન.) સ્કુલ માર્ગર.

ISSA HAJEE SOOMAR
General Merchant
AND
Direct Importer.
"BOMBAY HOUSE,"
STANDERTON.

P. Or Box 24. Telegrams: "Issa."

એ. એમ. પારેખ,
જનરલ મરચંદ.
દરેક ભતનાં ગ્રાસરી કાપડ વગેરે આણ
ખરનો સામાન હમેશાં તૈયાર છે.
ડે. કોમરસીઅલ રોડ કરખાન.

હિંદી દવાખાના.
આ દવાખાનામાં દરેક ભતની દવા પુરી
પાડવામાં આવે છે. બહાર મામના યોરડરો
પર પુરતું બ્યાન આપવામાં આવશે. દરકી
એની કપડ ખાસ બ્યાન આપી કમકા કોટ
મેંટ કરવામાં આવશે. ઘોડા અને ખમરની
દવા અમારે ત્યાંથી મળશે.
૩૬૦ પાઇન સ્ટ્રીટ અથવા ૧૨૨૫,
અમગેની રોડ ફોસનની ખાણમાં.

The Story of the Ramayana

The Epic of Rama
Prince of India

By J. L. P. ERASMUS

6d. nett.

Post Free 7d.

To be obtained from Booksellers, or
direct from the Publishers,

International Printing Press, Phoenix, Natal.

આપણીકાંનાં મોટાં ગરબો.

એક દરમિયાન એકી જુની જુની બોલો પ્રીમત
કેમ પોંડે ૧-૧૦-૦૫ી દર અંકવાળીએ પૈના
હકતાથી પણ આપનામાં આવે છે, એક વર
પની મેરડી.

એ. કેન.

૨૭૭ પાન ૨૪૧૬ દરમિયાન

Abdoola Hajee Khan Mahomed
General Merchant & Importer,

CHURCH SQUARE
Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:

"MOONSTONE."

P. O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

E. M. PATEL,

General Dealer, Wholesale & Retail,

MARKET SQUARE,

POTCHEFSTROOM.

AND AT THE LOCATION.

S. D. BOBERT,

General Importer, Wholesale and Retail Merchant.

Cheapest House in the Market Square.

BRANCHES AT

LOCATION, POTCHEFSTROOM.

M. E. Nanabhay

Wholesale and Retail Merchant,

Market Square,

P.O. Box 55.

POTCHEFSTROOM.

D. I. Varyava,

GENERAL MERCHANT,

King Edward Street,

P. O. Box 100,

POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai,
General Merchant,

First-class Goods of all description
to suit all tastes.

Corner Commissioner and Rissik Sts.,

Box 23,

KRUGERSDORP

TEL. ADD. "CHOTABHAI."

એ. ઇ. ચોટાભાઈ,

જનરલ મર્ચન્ટ.

પહેલા નંબરનો માલ. હરેકને પસંદ પડે.

કોમર્સ કમિશનર અને રીસિક સ્ટ્રીટ.

બોક્સ ૨૩. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ ચોટાભાઈ.

ક્રુગરસ્ટ્રીટ.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of

Rags, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,

Hardware, Bellows, Ware, Furniture, Groceries,

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.

TEL. ADD. BAGEDAD. P. O. Box 57.

338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,

GENERAL MERCHANT & DEALER,

Market Square, P. O. Box 11.

KRUGERSDORP

A. E. BHABHA,

GENERAL MERCHANT & DIRECT IMPORTER,

Cor. Church & Middel Streets,

MIDDELBURG, T'VAAL

TEL. ADD. "BHABHA."

P.O. Box 63.

R. NARASOO,

Indian and General Merchant.

Outfitter and Draper.

Boot and Shoe Warehouseman.

INDIAN SILES A SPECIALITY.

KAFFIR TRUCK, &c., &c]

BARBERTON.

P. O. Box 26.

Telegraphic Address: "NARASOO."

TRANSVAAL

આહરેને વિનંતી.

અમ સાધનું લગામ ને આહરેની

પાસે ગાફી રહેલું હોય તેમજ મેકલી આપ

વા મે. કરવી.

Subscription Rates.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal) 12/6.

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/6

Yearly Subscription (South Africa,

England and India) ... 17/6.

Half Yearly ... 9/6

Quarterly ... 5/6

Swami

Vivekananda

An Exhaustive and

Comprehensive ...

Collection of his ...

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda, Sri Ramakrishna Paramahansa, Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master"; his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago; all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America and India; on Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga, Vedanta and Hinduism; selections from the eloquent, stirring and inspiring speeches he gave in reply to addresses of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Colombo to Almora, on his return from America; a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to friends; and a selection from the beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the seer.

DETAILED CONTENTS:—The Song of the Sannyasin; My master I. Address at the Parliament of Religions; Reply to Addresses of Congratulations from Madras and Calcutta; Karma Yoga; Metaphysics in India; Reincarnation; Immortality; Is the Soul Immortal?; The Freedom of the Soul; Maya and Illusion; Maya and the Conception of God; Maya and Freedom; The Real and the Apparent Man; The absolute and Manifestation; Unity in Diversity; The Cosmos. The Microcosm; The Cosmos; The Microcosm; Realization; The Ideal of a universal Religion; God in Everything; Bhakti or devotion; Vedanta; The Vedanta in Indian Life; The Mission of the Vedanta; The Saga of India; Christ, The Messenger; The Relation of Buddhism to Hinduism; The True Method of Social Reform; The Reform of Education on National Lines; The Conquest of the World by Indian Thought; The Hindoos; Max Muller—A Vedantist; To a Friend; The Hymn of Creation; And Let Shyama Dance there; To the Awakened India.

Each bound, Price 4/6. Post free. Apply to: G. A. NATHAN, 10, Essex Street, London, E.C.4.

F. M. BANFIELD,

Boot and Shoe
Factor, etc.

DURBAN:

473 Smith Street.

Telegram: "Boothman."

P.O. Box 1162.

JOHANNESBURG:

Corner Von Brandis

& Commissioner Sts.

Telegram: "Boothman."

P.O. Box 6068.

દરેક રકમના બુટ અને શુઝનો મોટો બજાર છે બુટના તળાચા મદિના ચામડા તથા
બુટરીંગર મદિની દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.

જુ ૧૨૦, સર્ટ, કાપડ વગેરે શુભરાત્ર માલને મદિના વિભાગના બોરડો લઈએ
છીએ અને દરેક દિલ્લી વેપારી સતેષ પામે તેવી રીતે તે બોરડોના અમલ કરીશું.
અમારી સાથે કામ પાડી ખાતી કરો.

JAMESON & CO.,

Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for

Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,

Cayenne Pepper,

White and Black Pepper,

Sauces,

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.

Box 63, Durban.

સરકારી સરવેયર.

કરાકને માટે પછી કાગળથી સતેષકાર
કામ કરવામાં આવશે.

જે. એ. સોરેલ.

૨૦ રીલ્ડ સ્ટીલ બીલ્ડીંગ, કરમન.

સરકારી ઇજનેર.

પ્રાથમિક કામ મહત્ત્વ ધ્યાનસે સતેષ ક
કિયા જાયગા.

જે. વ. સોરેલ, ૨૦ ફિલ્ડ સ્ટીલ ડેવેન.

જે. જ. કેમરન.

કલમીલેન્ડર કાંબોયન.

પીલ્ડ બીલ્ડીંગ પીલ્ડીંગ.

કારમન.

આવો, ગરમા ગરમ
મસાલાદાર થીના ભજ્યાં,
અને મીઠાઈ.

જંદુમહારાજ મીઠાઈવાલા

૧૫૨, ગ્રે સ્ટ્રીટ, કરવન.

હમણે યહાં દરદમેશ ગરમાગરમ લીકી
મીઠાઈ, ફેક બીફ પકોડા તૈયાર મિલેને.

ધીની મીઠાઈ.

શ્વાદીષ્ટ! ગરમાગરમ! અને વળી ગરો
તે વખતે! ચોખા થીના—મુતરફી, મગજ લાક, ખારી, બુદી, મેમુખ,
મુખમતો હલવો, જલેબી, લાલુ,
ખાજલી, સેવ, ભજ્યાં વીગેરે થીનાં
જનાવેલાં તથાપર મળશે. તેલ ખીલકુલ
વાપરવામાં આવતું નથી.

ખાસ બોરડો પર પુરતું ધ્યાન આપી
ખાસ વખતસર અને સરસ જનાવી આપીએ
છીએ. બહારગામના બોરડોના માલ પેસા
મલેથી રેલવે મારગ વખતસર મોકલીએ
છીએ.

જે. હલપત એન્ડ કું.

૧૫૬, ગ્રે સ્ટ્રીટ, કરમન.

Printed and Published by
V. Madan, International
Printing Press, Phoenix, Natal.

SUN
Insurance Office.

PAYNE BROS., Agents,
WEST STREET, DURBAN.

દુન્યામે સર્વે પુરાણી
આગકા વિમાકી ઓફિસ.

સ્થાપન પૈદ ૩૦,૦૦,૦૦૦.

અર્જી કરવેસે કમતીમે કમતી માપ મિલે

દુનીયામાં સૌથી લુની આગના વીમા
ઓફીસ લેવી મુકી પાં ૩૦,૦૦,૦૦૦ ની છે
લખી બહુવચારી ઓફીસા ઓફીસ ચાલુ ખાતે
મળી રાશે.

જુલુમતરે પુરતું પુરતું પુરતું, એ
ગુજરાતમાં બેસીને ગુજરાતમાં બેસીને ગુજરાતમાં
બેસીને ગુજરાતમાં બેસીને ગુજરાતમાં બેસીને
ગુજરાતમાં બેસીને ગુજરાતમાં બેસીને ગુજરાતમાં

SULIMAN ISMAIL, MIA & CO.

Direct Importers,

મુલમાલ ઉદમાલ મીયાની કા. બહારના
માલુમોને રહેવાથી વીગેરેના સગવળ સારી
રાખવામાં આવે.

Colony Park Lane and

Avenue Rd., Fordshurg, J'burg.

Tel. Address: "Suliman."

Box 3353, JOHANNESBURG.

P. O. Box 363.

Tel. Address: "BEETLE."

BEATLEY & Co.,

Wholesale
Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

ફેન્સી કાપડના ખાસ વેપારી. હસ્તામાં હલ્લો નવી તરેહનોમાલ અમારે ત્યાંથી
મળશે. "બુલકવારના સોલ્ડન મશીન" ના નાતાલ પ્રસિદ્ધ અને બોરડો રીવર કોલોની
મદિના ખાસ આલવીયા, "બતરક સોફ્ટ ગુડસ" અને કાફરીબરનો માલ તરેહ તરેહ
બતરો રોકામા રાખવામાં આવે.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 10th March, 1906.

No. 12.

P.O. Box 126.

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS AND
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

ભટિ આપવાનાં છે.

ફરક એવન્યુનાં સારી જગ્યામાં આવેલું
એવન્યુ હોટેલ તથા ડીન્સ બિલ્ડિંગ બીરમાં
મેકુ સુ હામ કારખાનાં, મીડીય વિગેરે
મટિ ઉપયોગી છે આફુ સરવું. નીચેને
સીરનામે જણા.

લાંબા, સાલ રમતો ચીરક બનાવવાને
તમાફુ હાથેનાં વેચાતો લેવાનો છે.

કેવ સ્તુક ફીશ આવી ગોદીઓ છે માત્ર
પ્રજાન શીશીય તેમજ કલકતા, મુંબઈ અને
વિશાલતરી સર્વ જોડાણીના બરતો માત્ર આવી
પુઝો છે અને બરતોને આરજ કરવામાં આવે
કે ૩ આખા લેમ જોડાર મેકલતા તેનીવર
રીતે જોડાર મેકલી ઉપકાર કરવા રહેશે.

જલસભા સોરભજી બપરું.
૧૧૦, ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

TO LET.—These well-situated pro-
mises, "Aunt Mary's" in First Avenue
and a large Workshop in Prince
Edward Street. They can be used
either as Workshops, for Meetings,
or any purpose. Rent cheap.

Rice, Dholi, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Milk, Tobacco, Cape Snek,
Fish, Skins of various kinds, &c.

And all Indian and English Groceries
Also in full of cheap rates

JALBHAY SORABJEE BROS.,
110 Field Street, Durban.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 88.

Tel. Address: "POORANDAR"

ESTABLISHED 1870.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મર્ચન્ટ ને કમીશન
એજન્ટ.

નોંધક ૮૮, ૧૦૨, ક્વીન સ્ટ્રીટ,
ડરબન.

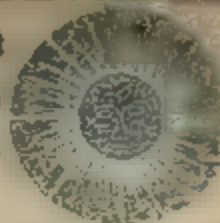
Telephone: 564.

SUN BRAND

Tobacco Works,

132 Queen Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CIGARETTES

HOER TOBACCO

VIRGINIA TOBACCO, SHAG

At Lowest Wholesale Prices

P.O. Box 111, Durban, Portland

Telephone 204.

સરસો અને ઉચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચીરક મિલ વડે
છનીઆ રીઝ વગેરે બતલી તમાફુ નીચે
સરનામે મળશે.

સન બ્રંડ ટોબાકો વર્કસ.

૧૩૨ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods' Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 355

**EAST INDIAN
TRADING Coy.**

GENERAL MERCHANTS
and Direct Importers of all
kinds of Groceries, Bony
Goods, etc., etc.

102 Queen Street,
Durban. P.O. Box 88.

Telephone 564.

Tel. Address: "POORANDAR"

INDIAN AFRICAN LINE.

Calcutta

Direct.

'JAMALPUR,' Now in Port.

सीधी कलकत्ता जानेवाली स्टीमर.

"जमालपुर" ता ३ मार्चे वा पहिली हे थोडे रोजमें उपडे गी.

यह स्टीमरमें खासगी मुसाफरोंके लिये अच्छा बन्दोबस्त करनेमें आया है. पासेजरो अपनी मुसाफरी बली मजेमें और सान्तिमें करते हैं. सुगन्ध उषम प्रकारमें की गई है, इसलिये कलकत्ताके ससावालों तरफतें सर्टिफिकेट पा चुके हैं. दुसरी कम्पनीकी स्टीमर कई कई बन्दर कारती जानेतें पासेजरो तकलीफ पाते हैं, ऐसी तकलीफ इस स्टीमरमें नहीं है और आरामसे देरा जा सकते हैं. उपरान्त छलासी भी यह स्टीमरमें इन्डियन है.

यह कम्पनीकी सभी स्टीमरोंमें अच्छा बन्दोबस्त करनेमें आया है. विशेष सबरके लिये निचे लिखे पते पर एजन्टोंसे मिलनेमें मालूम होगा.

दीवाल बोखवे कुं०

फील्ड स्त्रीट.

वी. इमाहीम इस्माइल कुं०

नां. ११४, ११६ और ११८ कमरसीयल रोड, इब्रन.
बोक्स नम्बर १२५.

উল্লেখ্যতানী সীধী স্টীমর.

"জমালপুর" তা ৩ মার্চে আবেশী ও তে যোজা রেজমা উপড়ী গরো. আ স্টীমর উতাবণী সাধনী হোবায়ী গরো পহোঁয়.

আ স্টীমরমা মুসাফরোনে মাটে আস সুগন্ড করবামা আরী ও তেখা মুসাফরোনে ধম্মা আরাযখী জবানী সারী তক সে, অসােসী হেশী ও, বণী খীজ স্টীমরো হরেক প'দর করতী গরী হোবায়ী লামে বপতে হেশ পহোঁয়ি ও জ্বারে আয়ারী স্টী মরো আদীখী উপড়ী পরবারী হিঁদুস্থান গরী হোবায়ী যোজী মুদতমা যোঁখী রকরো, বধু বীগত মাটে নীয়ে সরনামে অপর কারো.

दीवाल बोखवे कुं०

हील्ड स्त्रीट.

বী. ইমাহিম ইসমাইলী কুং

নাং. ১১৪, ১১৬ আন ১১৮, কমরসীয়ল রোড, ইব্রন.
বাক্স নোং ১২৫.

মেথেকন্ড ষাডমর মিকমুং এখতিবাহতম, মিস্ত্রাডমুং, শুট্টত্টিং অতিক লেজমুং
জানকন ইরুঙ্ক সখিক্কেমুমানতা. ইন্ত
কলকত্তাযুক্কু ইন্তিরুঙ্ক পাতিஞ்சர் ஏற்றிச்செல்லும். என்னும் மரக்கலம் மாதம்

இது பாதிஞ்சர் ஏற்றுமதிக்காகச் செய்யப்பட்டுள்ளது. ஜனங்கள் தொந்திரவன்றி வரிக் கத்தக் கது. இந்த ஸ்டீமருக்கு கல்கத்தாவில் பலமான கட்டுப்பாட்டில் கிடைத்திருக்கிறது. அநேக பிரயாணிகள் இது கப்பல்களில் ஏறி அதிக கஷ்டமடைகிறார்கள். அவ்விதம் போவதில் கஷ்டமேயொழிய செளகரியம் இராது. எங்கள் ஸ்டீமரில் வரும் பிரயாணிகளுக்குக் கஷ்டமில்லாமல் இந்தியா கொண்டு செல்போம்.

எங்கள் கப்பலில் வேலைபாட்பவர்கள் எல்லோரும் இந்தியர்கள். இந்தக் கம்பெனியின் ஸ்டீமர் இங்கிருந்து மாதாந்தரம் கல்கத்தாவுக்கு கேசே போகும். பிரயாணிகளுக்கு உபசரிப்புடன் இடம் கொடுக்கப்படும். மற்ற முக்கிய காரியங்களுக்கு அடிபிற்கண்ட ஏஜண்டாருக்கு எழுதித்தெரிந்துகொள் ளலாம்.

டெவால் அண்டுகோ,

பரீண்டு,

டர்பன்.

பி. இபிராகிம் இஸ்மாயில் அண்டுகோ,

கே. 114, 116 அன்ட் 118.

கமர்கியல் ரோட், டர்பன்.

பாக்ஸ் கே. 125

A. LATIEF,
General Dealer, - - - -
- - Outfitter and Draper,
BARBERTON,
TRANSVAAL.

P.O. Box 84.

Tel. Address: "LATIEF."

E. A. PATEL & Co.
GENERAL DEALERS
-AND-
DIRECT IMPORTERS.
Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.

Tel. Add.: "AGODJEE."

P.O. Box 94.

BRANCH AT ROSENEKAL.

M. J. MAHOMED,
470 & 478 CHURCH ST.,
MARITZBURG.

Tel. Add.: "MOOZ."
Telephone No. 206.

મુસા મહમદ.

૪૭૦-૪૭૮ ચર્ચ સ્ટ્રીટ, દોલસેલ અને
રીટેલ, મરચંદ. એન્ડ ઇમ્પોર્ટર.

મીરીસમર્સ.

બેન્ડ, ન્યુઝપેપર્સ, બુક્સ, ટ્રાવેલર્સ,
રોડ, અમરીસી.

Amod Mamoojee Patel,
GENERAL MERCHANT,
S.A.C. Camlennant, P.O. Box 55.
POTCHEFSTROOM,
Tel. Ad.: "Mamoojee." Transvaal.

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

MOOSA HASSEN,
General Dealer,
KING EDWARD STREET,
AT THE MILL.
POTCHEFSTROOM.

AYOB MOHAMED & Co
General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.

Box 134.

Tel. Add.: "AYOB"

EBRAHIM CAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT.

Noted Leaf Tobacco a Speciality.

113 GRAY STREET, (Charlestown's Buildings)

Tel. Add.: "CAMROODEEN," Durban.

The Insolvent Estate of I. C. Tala, Charlestown, Storekeeper

TENDERS are invited for the purchase of the business at Charlestown, lately carried on by the insolvent. Stock and fixtures may be purchased and moved, or the business taken over as a going concern at the option of the successful tenderer.

Tenders must be sent into the undersigned, from whom all information may be obtained, not later than Thursday the 15th day of March, 1906.

The highest or any tender not necessarily accepted.

Dated at Durban this 7th day of March, 1906.

CHARLES DIDCOTT, F.I.A.N.

7 & 8 HOLLANDER'S BUILDINGS,
Box 548.

FOR SALE

3,332 Acres Freehold

PICKED BUSH LAND on the Tugela River, Victoria County. Annual Rental about £400. Commanding one of the most important Ferry Drifts. Admitted the best tobacco land in Victoria County. Price £3 2s. 6d. per acre.

Also for Sale,

150 Acres Freehold

with Building. Native Rents about £30 per annum. Picked land. Price £500.

Apply:

W. M. TOLLNER.

Emina, Stanger P.O.

FOR SALE

LONG LEAF TOBACCO,
MEALIES, and
N'SHLUBUS.

Apply:

W. M. TOLLNER.

Emina, Stanger P.O.

TO LET

BIG STORE

32 x 42

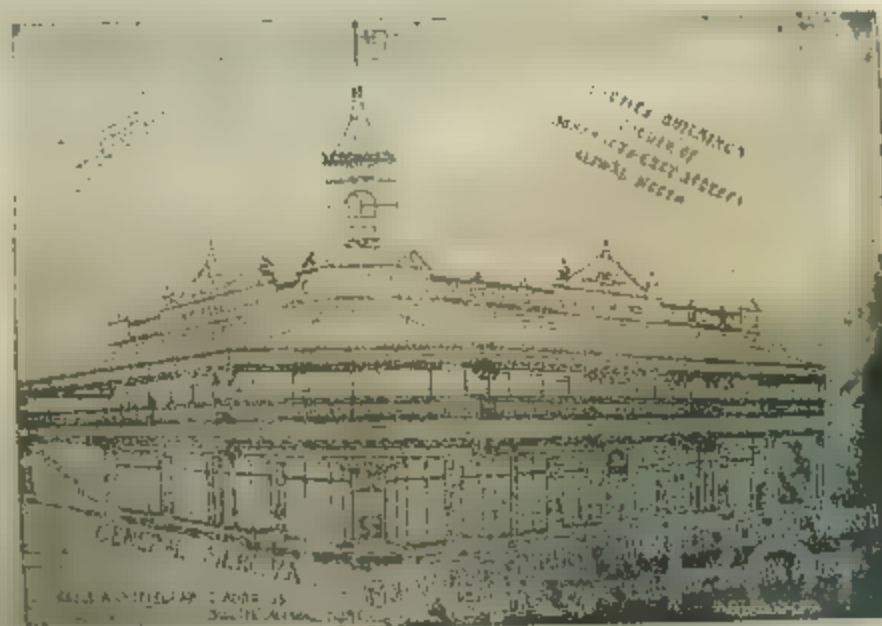
Complete with Fixtures and 4 Rooms on Church Square, best business centre, at

ERMELO

a town of GREAT PROSPECTS.

Apply to J. GRAFF,

Box 99, ERMELO, Transvaal.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, 10TH MARCH, 1906.

No 10

Contents.

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
"Influx of Asiatics"	140
A Contrast	140
A Cry of Shame	141
A Ray of Hope	141
A Poll Tax Grievance	141
Indian Passengers by the G. from Line	141
LOCAL ARTICLES:—	
In the Imperial Parliament	141
Notes on Current Topics	141
Our Perilous Pilgrimage	142
Johannesburg Jottings	142
Application Granted	143
The Native and Asiatic Questions	143
White Location Regulations	143
Mr. G. K. Gokhale	144
Facts and Comments	145
The New Fees	146
Our Weekly London Letter	146
CORRESPONDENCE:—	
A Complaint	145
Professor Parmanand	145

Indian Opinion

SATURDAY, MAR. 10TH, 1906.

"Influx of Asiatics"

THE Congress of the Associated Chambers of Commerce of South Africa, that met in Durban last week, has again passed a resolution about Indians. Mr. E. F. Bourke, of Pretoria, moved "That this Congress of Chambers of Commerce of South Africa views with alarm the increasingly detrimental effect upon the commerce of the whole of South Africa because of the continual influx of Asiatics, and desires to express its conviction that it is imperative, in the interests of the white population of South Africa, that concerted action should be taken by the various Governments with the least possible delay." Mr. G. Mitchell moved that the word "continual" be omitted, and the resolution was passed without it. A resolution of this nature, passed by an important body like the Congress of the Associated Chambers, ought to carry weight, and it is to be feared that, although the resolution is without

foundation in fact, it will be used as an authoritative expression of opinion on the part of the Chambers of Commerce in South Africa.

If the resolution were examined calmly, it would be found that the influx of Asiatics could not detrimentally affect the commerce of the whole of South Africa, for Indian immigrants would, after all, be consumers, no matter how humble they may be; but we imagine that the framers of the resolution intended to say that the increase of Indian traders, due to the influx of Indians, had such an effect. Although both the question of influx, as well as that of Indian trade, have been fully examined in these columns more than once, we propose again to deal with them in order to show how ill-informed the speakers were as to the true position. So far as the Cape Colony and Natal are concerned, there is, as the Immigration Office records show from day to day, a most effective barrier set against Indian immigration, and the manner of enforcing the restrictions is daily being made more effective. From the letter we reproduce in another column from Professor Parmanand, it will appear that the Immigration Officers are no respecters of persons. The learned Professor, whose fame and name preceded him, was subjected to an educational test before he was allowed to set foot on the ground at Port Elizabeth. Could severity go any further?

The Orange River Colony does not come into the calculation at all, as nobody has ever suggested that there is any Indian population or Indian trade worthy of the name in that Colony, and yet we find the resolution applying to the whole of South Africa.

With reference to the Transvaal, Lord Selborne, as well as other Government officials, have more than once stated, in emphatic terms, that no non-refugee British Indian is being allowed to enter the Transvaal. Our peremptory will bear witness to this.

One of the speakers said that the fact of the Advisory Board having

been appointed showed that an influx was going on. May we inform him that the Boards have been established, not because an influx has been going on, but in answer to the agitation that was set up by certain interested parties in the Transvaal, and in total disregard of the feelings and convenience of Indian refugees. The Boards could not act any more effectively than the permit officers have hitherto done. The same speaker went on to say that he could "give evidence that the Government knew of certain Asiatics coming in unlawfully." Either the statement is true, or it is untrue. If it be true, it is a duty the speaker owes to the Government, as well as to the Indian public, that he should give detailed information with names; if it be untrue, as a honourable man he should withdraw it. Serious statements of that nature, without any facts to support them, made before a public body like the Congress of Associated Chambers of Commerce, cannot be allowed to pass unchallenged, and we state emphatically that there has been no such unlawful influx of Indians into the Transvaal, as has been suggested by the speaker. We would here draw the attention of the public to the fact that the British Indian Association, at Johannesburg, invited public enquiry into the matter, which the Government did not grant, as the Government was fully convinced that there was no such influx. With reference to the so-called increase in Indian trade in Natal, there is a most effective and tyrannical check actually exercised over Indian licences. As the members of the Congress must have known, the Natal Dealers' Licences Act places every Indian trader absolutely at the mercy of the Licensing Officer. They must also have known that too respectable Indians, trader of long standing, have been wantonly deprived of their licences, although they were, as a matter of fact, not even competing with Europeans in their trade.

In the Transvaal the position is no better, and only because the Indian

population of the Transvaal is not so large as the Indian population of Natal, and also because even refugees find it difficult to enter that Colony. At the same time we are free to admit that the decision of the Supreme Court, in the last case, has undoubtedly, to a certain extent though not in any appreciable degree—increased the number of Indian licences, but Indians have showed their extreme moderation by suggesting that, as against repeal of Law 3 of 1885, and all class legislation, they would be prepared to accept the principle of control over new trade-licences by the municipal bodies. It is worthy of note that, of the eight speakers who are reported to have taken part in the debate on the resolution, there were only two from Capetown, and they did not appear to have brought forward any facts or figures to show that Indian trade was in any way affecting European trade. Thus, examined from every point of view, the resolution is totally unnecessary, and certainly not based upon facts. The only real remedy which has been their door the people of the Transvaal have hitherto declined to accept. It is also worthy of note that, out of the eight speakers, there were five from the Transvaal; and evidently the resolution was passed, not in the interests, as it has been said, in the body of it, of South Africa generally, but in the interests of the Transvaal only.

A Contrast.

We have drawn attention to Professor Parmanand's hardships, whilst he was passing through the Cape Colony, in our remarks on the proceedings of the Congress of Associated Chambers of Commerce. Professor Parmanand, it would appear, was unnecessarily subjected to the indignity of an examination, before he was allowed to land at East London.

A letter from Mr. Omar Haji Amud Johari, which we publish in another column, shows what even the most respectable Indians have to undergo in South Africa. Mr. Johari is a leader among Indians in South Africa. He represents the well-known firm of R. M. M. & Co. of East London, Natal.

He is a cultured Indian, and has travelled in Europe and America. All this was of no avail, however, to the permit officer—Volksrust, who, not being satisfied with having examined his permit, had the effrontery to ask Mr. Johari to put his thumb impression on his book. We confess that we fail to see the reason for this procedure. Well may Mr. Johari ask whether he is to be treated as a criminal, without being guilty of any offence, save that of wearing a brown skin.

And yet when it was a Japanese subject who was treated rudely only the other day, a howl of public indignation went up throughout South Africa, and our contemporary, the *Transvaal Leader*, in an angry editorial, after having severely censured the authorities for the delay in granting a permit to Mr. Nomura and for subjecting him to the offensive process of giving his thumb impression, offered a public apology to the gentleman on behalf of the people of the Transvaal.

We believe that Mr. Nomura was entitled to the apology. But we cannot help contrasting the attitude of the public towards this incident, and the incidents which we are now drawing attention. (We fear that there will not be even so much as one feeble voice raised in favour of Professor Parmanand or Mr. Johari. The moral is obvious. Mr. Nomura belonged to an independent nation in alliance with Great Britain. Messrs. Parmanand and Johari are only British Indians after all.) But a little reflection should show that a British subject is deserving of at least as much solicitude on the part of the public, and that persistence in such a policy as this to which we draw attention cannot but lead eventually to the disruption of the Empire.

A Crying Shame

The *Natal Government Gazette*, for the 27th February last, contains a notice under the Immigration Restriction Act. It seeks to impose sundry fees for the various documents which people, who are affected by it, have to take out. A permit of this kind, however, and through the question of the equality or even a trivial charge. But the notice in question is

nothing short of a shameful attempt to replenish the empty treasury of Natal. A certificate of domicile, a visiting pass or an embarkation pass are to cost £1 each. A certificate of ability to pass the educational test, a wife's exemption certificate and a transit pass (whatever the latter may mean) are to cost five shillings each. Thus, although an Indian may be entitled by law to enter Natal or to remain in this Colony, he cannot henceforth do so without paying a price for it.

An imposition of the above kind was attempted in 1897, but the late Rt. Hon. H. Escombe saw the reasonableness of the protest of the Natal Indian Congress against it, and withdrew the task immediately.

It does not appear to have struck the authors of this notice that in seeking to exact the high fees from the Indians they will not necessarily decrease the domain of the Colony. An Indian living in the Transvaal wishes to return to India. He can only do so by going through the Cape, Durban or Delagoa Bay. The Durban route is the most popular. The Indian passenger traffic is no mean thing. It behoves the Natal Government to take care that, in trying to exact an additional pound from an Indian they do not kill the goose that lays the golden egg of Trans-Natalian Indian passenger traffic. So much for an appeal to selfishness.

On the ground of justice, the case is overwhelmingly in favour of the Indian. The Immigration Act is supposed to apply to all, irrespective of nationality. In effect, it is enforced chiefly, if not solely, against Indians. The charges sought to be imposed by the notice in question constitute special taxation on the Indian community. We sympathise with the Government in their financial embarrassment, but can scarcely approve of the method they have adopted of tilting the state coffers.

MR. WINSTON CHURCHILL

A Ray of Hope—In the course of his replies to many questions addressed to him on the situation in South Africa, some time since, Mr. Churchill made the statement that His Majesty's Government

will secure the interests of British Indians and other coloured people in the new Constitution that is now being drafted for the Transvaal. Let us hope that Mr. Churchill will be as good as his word. Even against such a harmless statement as this, opposition has been set up in the local press in the Transvaal. Several writers have written to the press indignantly repudiating any such policy, and asking that there should be no reservation whatsoever in the Constitution for the granting of Responsible Government. We wish that the several writers had facts before them, for they would not then have fallen into the common error of supposing that a harmless attempt to secure, on the part of the Imperial Government, just rights of unrepresented coloured persons meant anything like equal political rights to them.

A Poll-Tax Grievance OUR GUJARATI COLUMNISTS show that much irritation is caused to Indian payers of the poll-tax, owing to the alleged difference between the treatment of European and Indian payers. One of the aggrieved parties states: "When a European goes to pay the poll-tax, he does not have to stop even five minutes, whereas an Indian has to devote practically the whole day, before the money is taken from him and he is dispensed with." If it be true that the intending Indian taxpayers have to pass very nearly a day before they can pay the tax and get the receipt, there is something very bad about the arrangements made by the Government, and the attention of the authorities is drawn to the complaint.

Indian Passengers MORE THAN ONE correspondent by the German East Africa Line through our Gujarati columns, to

the Transvaal, that was told by the passengers on board the steamer, that during his journey he saw Indian passengers on board the S.S. ... the ... passengers ... undergo ...

totally careless as to the comfort of the passengers, and the Captain, on the complaints being made to him, did not listen. We draw the attention of the Agents of the German East Africa Line to the allegations above made. We shall be pleased to publish any explanation that they may have to give. In any case, we trust that full investigation will be made and in view of the fact that Indians give very considerable support to the line, even a policy of self-denial will dictate consideration towards Indian passengers.

In the Imperial Parliament

British Indians in South Africa

A Report made to the 28th ult. states that Mr. Winston Churchill (Under Secretary for the Colonies), replying to the Hon. H. Legge (St. George's, Hanover Square), said the Government would neglect no opportunity to secure for British Indians in South Africa a satisfactory status.

Mr. Morley (Secretary of State for India), replying to Mr. Hills (Durham) stated that the Indian Government had not been asked to allow Indians to work on the Railways under the conditions of the Natal Order of 1904.

Notes on Current Topics

By "Observer"

NOTHING could be better for the national health of our Government than to have a full and frank discussion of the issues which have recently been published, thanks to the *Statesman*. The whole business is a subject of great importance, and it is a good thing that the Government should be brought to the notice of the public.

Writing in the *Observer*, the author of the article on the subject of the Indian Government, says: "The Government of India is a subject of great importance, and it is a good thing that the Government should be brought to the notice of the public." The *Observer* is a very good paper, and it is a good thing that the Government should be brought to the notice of the public.

examination, are found to contradict each other.

THE CLIMAX, however, of this "comedy of errors" is reached when the Indian Government passed a resolution of censure upon the *Statesman* for publishing Lord Curzon's note, and notified that it had been removed from the list of newspapers supplied with official documents until the proprietors publicly apologized. This they have not done, but a compromise has been arrived at, and the boycott motion of the Government has been withdrawn.

THIS INCIDENT savours somewhat of Russianism. The only crime there could possibly be in publishing Lord Curzon's note would be the enlightenment of the public on the methods of Government in India; and if such be a crime, the more crime we have the better. Criticism and even ridicule are sometimes the means by which governments and their servants are brought to understand their failings.

LORD MINTO, replying to a deputation from the Central National Mahomedan Association, speaking of Indian women, said: "I cannot but think that on the recognition of her educational requirements by the leaders of thought in India the intellectual and national future of this country [India] depends." Such an expression, coming from the Viceroy of India, adds great weight to what has already been said on this important question. It applies equally to Indians residing in South Africa.

MR. AMIR KAYUM, President of the Natal Indian Congress, who was in town last week. In his speech, he said that the Congress has lost for a time the services of a hearty worker. But in his place Mr. Dawood Mohamed has been elected. The new President is a man of long standing in the Congress and is fully entitled to be its chief.

A STEADY correspondence says the following: "The Indian Government has been very much interested in the subject of the Indian Government, and it is a good thing that the Government should be brought to the notice of the public." The *Observer* is a very good paper, and it is a good thing that the Government should be brought to the notice of the public.

Writing in the *Observer*, the author of the article on the subject of the Indian Government, says: "The Government of India is a subject of great importance, and it is a good thing that the Government should be brought to the notice of the public." The *Observer* is a very good paper, and it is a good thing that the Government should be brought to the notice of the public.

Our Permit Pillory

The following are names of those who have not yet received their permits although their applications are more than two months old:—

1. Hans Raj, Dundee.
(Applied Dec., 1904.)
2. Mahomed Suliman, Durban.
3. Dada Mian, Durban.
(Applied Feb., 1905.)
4. Ebrahim Khan, Kimberley.
5. Kathoria Kallia, Pietermaritzburg.
6. Shaikh Ebrahim Valli, Charles-town.
7. Moosa Ebrahim Nanabhai, Delagoa Bay.
8. Govind Dulabh, East London.
(Applied July, 1905.)
9. G. Soondram, Durban.
10. H. M. Ismaeljee, Malmesbury, C.C. (Applied Dec., 1904.)
11. S. R. Goolah
(Applied May, 1905.)
12. Valabhbhai Patel.
13. Kanaiyalal Bhikhabhai.
14. Haribhai Morarji Patel.
15. Ahmad Mohamed Asmal.
16. Ahmed Essop, Delagoa Bay.
(Applied Dec. 1905.)
17. Shaik Nakwa, Durban.
(Applied July, 1905.)

The following letter will give our readers a good idea of what British Indian refugees have to undergo:—

To the Editor, INDIAN OPINION.

Sir,—Respecting my application dated 4th December, 1905, No. 790, to proceed to the Transvaal, I am a bona fide refugee and can satisfy any inquiry required.

Since the application was forwarded, nearly a dozen communications have been sent to the Chief Secretary for Permits. Some time in March or April of 1905, I received a permit unconditionally to proceed to the Transvaal in 21 days. At that time I was unable to proceed as I was already engaged in business, as I could not depend on when I would get a permit.

After about a month after I had the permit I received another card addressed to me from the Chief

registered by which I am enabled to leave the country of 1885.

P.S.—When replying please give the number of your application.

In reply to the above, a letter was sent asking how when once I been admitted to enter the Transvaal upon the references approved in my application, I was asked for European reference. No answer has been received.

On about the 12th or 13th February, 1906, I sent another letter to the Colonial Secretary, Johannesburg, to which also I have received no answer as yet.

I am sorry to say this is the sort of thing I have been treated with, and I think every member of our community receives the very same kind of treatment.

Yours etc.,

H. M. ISMAELJEE.

P.S.—The permit which I did receive was sent back on request.

Malmesbury, C.C.

18th Feb., 1906.

Johannesburg Jottings

(FROM OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE.)

THE STATE OF BRITISH INDIANS. Mr. Winston Churchill's pronouncement in the House of Commons, to the effect that the Liberal Government would neglect no opportunity to secure British Indians in South Africa a satisfactory status, has evoked a howl of execration on the part of the Imperial-minded *Leader*. Just imagine the awful consequences to the Transvaal if a measure of real (in lieu of verbal) justice were granted to British subjects, whose civilisation was ancient when the forefathers of the people of the Transvaal were decorating their bodies with wood! To think that there is a political power strong enough to compel a recognition from the white Transvaal of the just and legal claims of an inoffensive section of the population! Surely the bitterness of death is past!

AND NOW, Sir, I am glad to say that the natives of the Northern Cape have been granted the same rights as the British Indians.

It is a pity that the natives of the Northern Cape have not been granted the same rights as the British Indians.

It is a pity that the natives of the Northern Cape have not been granted the same rights as the British Indians.

It is a pity that the natives of the Northern Cape have not been granted the same rights as the British Indians.

It is a pity that the natives of the Northern Cape have not been granted the same rights as the British Indians.

It is a pity that the natives of the Northern Cape have not been granted the same rights as the British Indians.

It is a pity that the natives of the Northern Cape have not been granted the same rights as the British Indians.

It is a pity that the natives of the Northern Cape have not been granted the same rights as the British Indians.

It is a pity that the natives of the Northern Cape have not been granted the same rights as the British Indians.

also a dismay of the folk in authority who year in and year out, have, in the plenitude of their powers, not scrupled to heap insult and calumny upon the devoted heads of the unfortunate representatives of the coloured communities is pitiable in the extreme. For once, there seems a consensus of opinion in the House of Commons that important Imperial questions like these should not be left to be dealt with by ill-informed and unstatesmanlike provincials, who cannot think without their thought being clogged with superstition and prejudice, nor act without their act being tainted with reckless injustice and deep-rankling injury.

THE PARAGON. The *Leader* holds Lord Milner up as a model of virtue on the colour question, complaining that he did not go so far in the anti-direction as did his Lieutenant-Governor, Sir Arthur Lawley, because, forsooth, the former held some vague ideas, which he made no attempt to realise with regard to a nebulous colour-franchise. But did not Lord Milner retain on the statute book that hideous reproach to British justice, Law 3 of 1885? Did he not, moreover, issue the ever-hateful Bazaar Notice, with what terrible results in Natal, Indians can, to this day, bear witness?

THE FUTURE. And so we are asked to decry the Imperial Under-Secretary for the Colonies because he has dared to submit an equitable basis whereupon to place questions of import so grave that their neglect might conceivably jeopardise the safety of hundreds of thousands of white men, and reduce to a nothing all the precious meaning attaching to the exquisite phraseology wherein we are wont to advertise the wondrous British Constitution. And these men call themselves loyalists whilst they penalise the kith and kin of those who, in Mr. Ballour's words, daily protect the ramparts of the Empire; and whilst, too, they kick away the native ladder by whose means the hopeless labourer of Britain and the despised inhabitants of Empire have been enabled to rise to the level of master instead of forever wallowing in slavish submission to the forces that compelled them to a lifelong degradation.

THE FUTURE. Aye, we coloured people have much to be thankful for to the Colonial labourers who have all unconsciously of the greatness of their destiny, become the lever by which the hate reactionary Government was turned out of power. Chinese labour may yet prove to be the salvation of the British colonies in South Africa, if it be the means of arousing the conscience of Britain to a sense of its enormous responsibility to the coloured people of the Empire.

Application Granted

A goldsmith named Kerson Moonja was charged by the Second Civil Magistrate, Durban, on the 15th February, with wilfully perverting and contravening Section 79 of Act 22 of 1896, the charge having arisen from certain civil proceedings in which the goldsmith was the defendant. The goldsmith on being charged with the contravention of the above section, instructed Mr. R. K. Khan, Advocate, Durban, to appear for him. Mr. Khan, when appearing for the goldsmith, submitted to the Magistrate that his client had been misled by the Magistrate, and asked for a stay of proceedings. The Magistrate replied that the matter before the Court was between the goldsmith and himself and therefore he could not grant the application nor could he note the same. This attitude of the Magistrate was brought in review before Mr. Justice Broom in the Durban Circuit Court on the 23rd of February, 1906, by way of an application. The Magistrate was called upon to show cause why the record should not be amended by the addition of the following words:—Mr. R. K. Khan appeared for the accused and stated that his client did not consent to a summary trial, and asked for issue of summons and fixing of bail. The Court refuses the application and declines to note same. At the hearing of the application Mr. David Calder represented the Magistrate. Mr. Justice Broom granted the application and allowed the record to be amended to be added to the record.

The Native and Asiatic Questions

Unsolved Problems

The *Natal Witness* of the 2nd inst. has the following editorial:—

When the Administration of a Colony is responsible only to the Home Government, and is not fettered by the exigencies of local politics, it may act on its own resources as an impartial arbiter between the various classes of the population. It will listen to their suggestions and complaints, and will take the advice of representative men from the several interests and classes. In that way the Natives may be successfully protected against the exploiting ventures of Europeans, whilst the latter in their turn are given every reasonable safeguard and encouragement in their commercial and industrial undertakings. In Colonies of the settlement type the European institutions are similar to those of the Mother Country, especially in the manner of representation. It is not only up to them, but will be imperatively demanded by the set-

tters. In Colonies where a considerable settlement of Europeans exists side by side with a large Native population the tendency will be for the Europeans to exclude the Natives from a participation in representative government, and to demand complete authority over the whole population. In Colonies of this class the problem of the relation between Europeans and Natives is most difficult of solution. The European, being a better educated man, and a more advanced being, will naturally demand representation. The Natives of our Indian population are as much as that of the British. They are already some thousands ahead in numbers of the Europeans, and their merchants do a very considerable proportion of the trade of the Colony, both internal and external. It cannot be long before they will demand representation of some kind, and the demand will have to be conceded, if for no other reason as a matter of prudence. It is worthy of note that, if we are not mistaken, during the tour of the Duke of Cornwall, amongst the numerous addresses he received, there was not one from any section of the large Indian population, and the leading men amongst them were not even asked to join in the compliments paid by the Europeans. That omission has been felt as a slur, and was the more conspicuous by the fact that at that moment the Heir to the Throne and the Princess of Wales were being received, with every expression of loyalty and enthusiasm, by the princes and people of India.

The conditions in India are unfavourable to the representation of representative institutions. Because of the existence of strong animosities of race, caste, and religion, which could be immediately fanned into a flame if politics on the English system were to be introduced. In the case of this Colony it is otherwise. Our Indian population has been drawn from limited districts, and the so-called Arab merchant is generally a native of Calcutta, Madras, or Bombay. Colonial politics, and the policies of a frequently changing Government, are even more keenly discussed amongst the Indians and Natives than amongst the Colonists of European origin. It is not to be doubted that whenever political institutions are given to a population which is not by historical evolution prepared to receive them, they cannot be used properly. That objection is no longer applicable to the Indians who have settled in this Colony, and to the generation which has been born and bred here. They have studied our institutions, and have become, so to speak, politically acquainted. The Indian problem will be a more difficult problem for the Government and Legislature of Natal than the Native, and the regret with which it is treated can have but one result: the full bearing of the distinction between the representation

of interests and the representation of numbers reaches much deeper and further than Colonial politics. Throughout the world the question has arisen as to whether the inorganic method of numerical representation is really a safe and efficient institution.

It stands to reason that in a community where the individual has not yet developed into independence, but is still bound up in various subsidiary social organisations, representation can only effectively rest on the latter, membership in which is a more real matter to the Indian or the Native than any participation in the ideal unity of national life. It would be a most difficult matter to construct a system which would give to each interest its proper weight; but difficulties only increase the longer they are avoided; and assist in growth and development should be accepted as one of the paramount duties of the Colonial official. There is no doubt that the system of attaching to a Governor's Council in India a certain number of representatives of varied interests, so far as it has been applied, has been very successful. Through it the Government has been enabled, without embarrassing the course of public administration, to get at the opinions and feelings of the various classes of the population, and to formulate a policy based upon the adjustment and furtherance of actual interests rather than upon a mere theory of general welfare. As to the Native, the theory that he is represented by the Secretary for Native Affairs, whose interests are bound up with the life of the Ministry of which he is a member, could scarcely be exceeded in the farcical aspect which it presents; and as to the Indians, the only effectual representation that they have is in the watchfulness of the Government at Calcutta. Nowhere can the Native be helped by having even the most perfect institution worked for him; the only way in which to benefit him in reality is to give him an opportunity to help himself by developing his own customs and institutions in a natural and, therefore, in a sensible manner.

White Location Regulations

For the Township of Muddelfontein

(From the Lemon Tree Colony Government Gazette)

A facetious correspondent sends us the following facetious regulations for an ideal white township. They certainly compare favourably with the O.R.C. Regulations we published in our last issue.

The Municipality shall keep a proper register of all white persons residing within the Municipality, making mention of the names and means

of subsistence of such persons, the name of their employer (state whether white or coloured), and the number of cats, dogs, parrots, and other household pets they may possess, which register shall be subject to inspection at any time by the coloured public at the office of the Town Clerk.

Any white person, male or female, residing in the Locuston or within the Municipality will have the right to graze on the Town Lands, but anyone found filling his or her pockets will be liable to a fine of 10.

Every white person found in possession of more children than the number to which he is entitled shall be subject to imprisonment not exceeding three months without the option of a fine.

No white person may walk about the town before the ringing of the 9 o'clock bell, when the coloured people retire for the night. If any white person be found walking about the town before this hour he will be promptly put over the border.

Every owner or occupier of a house or any registered white person employed in the town is bound to report the arrival of any white person coming to live within the limits of the Municipality. If any person has a doubt that such and such a person is a stranger he must not rest assured until he has ascertained the fact from the Town Clerk.

In the event of the question arising as to whether a person is white or coloured, such person shall lay the whole of his genealogy before a court of arbitration consisting of the Town Crier, Inspector of Nuisances and the Editor of the local paper, whose decision shall be absolutely final.

Every white person must walk upon the footpath and not on the roadway. If for any reason he is desirous of crossing the roadway he must first obtain permission from the policeman on duty who is always to be found in the Market Square.

The Town Clerk shall have the power to refuse the right of residence to any white person out of employment above the estimated age of 16 years. Any white person having no reasonable excuse for being unemployed shall be lodged in the gaol until such time as he shall find employment.

No white person shall have the right to keep more than one wife.

ROYAL TOUR IN INDIA.—The Indian tour of the Prince and Princess of Wales was officially completed at Lucknow yesterday, says Reuter. In a political sense, the visit has had the most gratifying results. The marked and continued demonstration of affectionate loyalty by chiefs and people are noteworthy evidence of the enduring veneration of the Indian people for the memory of Queen Victoria.

The Hon.
Mr. G. K. Gokhale, C.I.E.

Sketch of his Career

At the present moment, says a writer in the *Hindustan Review*, there is no Indian who occupies a higher place in the estimation of his countrymen, and whom they regard with deeper feelings of affection and respect than Gopal Krishna Gokhale. And he does not owe this unique place in the hearts of his countrymen to anything external—high office under Government, eminent social position or overflowing wealth—but to the innate qualities of his head and heart, his splendid abilities, his noble character and his utter selflessness. His long and arduous labours in the Fergusson College, his deep and thorough study of the economic and political problems of his country, his unrivalled capacity for calm, forcible and lucid exposition, his unswerving and unfaltering independence, and above all his fervent devotion to the cause of his people, have placed Mr. Gokhale in the front rank of our political leaders.

Mr. Gokhale was born in 1866. His family was poor and he had the misfortune to lose his father at an early age. He was educated at Kolhapur, and from thence passed to the Elphinstone College of Bombay. Unable to obtain a first class in the B. A. examination and failing to get admission to the Engineering College, where no doubt his taste for mathematics led him, he joined the New English School at Poona as a teacher, in his eighteenth year. The story of this school, out of which the now famous Fergusson College was born, is a story of indomitable pluck and heroic self-sacrifice, and the names of its founders, Chiplonkar, Nanjoshi, Agarkar, Apte and Tilak, should be written with letters of gold in the roll of our educational pioneers. When Mr. Gokhale entered the

school he had no intention of joining this selfless band of workers. But a few months work in the school and association with his high-souled comrades drew out the innate generosity of his nature, and the irrevocable decision was soon made. Mr. Gokhale had been all along supported by his elder brother, who probably expected to see him join some lucrative profession which would bring him power and pelf while his tender and affectionate mother no doubt cherished the same fond hope. The struggle must have been severe and very keen must have been the pang which the young Maratha graduate could not but have felt at having been obliged to disappoint his nearest and dearest. But the voice of an older, kinder, more venerable and helpless mother calling upon him to sacrifice his all and more than all for her sake, nerved him in this hour of trial, and the vow was cheerfully taken. This self-denying ordinance, which has given to the College with which it is associated a unique position among the educational institutions of this country, meant that for twenty years of his life Mr. Gokhale would get a maximum of Rs. 75 only as his monthly pay, to be followed by a pension of Rs. 25 per mensem. No wonder that speaking of the work of this great institution, Lord Sandhurst on one occasion said: "It is difficult to suppose that young men can be engaged in any work of a more self-sacrificing, courageous, and disinterested nature than the work in which their life members were engaged." And his successor, Lord Northcote, observed on another occasion: "I am bound to say that when one hears of men of high abilities willing to devote the whole of their powers practically without fees and interest to the service of the society, one cannot do otherwise than warmly admire the public spirit which pervades them." These compliments were fully deserved.

It was in 1887 that the greatest event of Mr. Gokhale's life occurred, for it was in this year that he came in contact with the late Mr. Ranade, who was the moving spirit of the Sarvagant Sabha of Poona, which had played such an important part in the political education of the Deccan, was at this time in search of a capable and honest young man to edit the quarterly journal of the Sabha. Mr. Gokhale, who was then only twenty-two years old, was selected to fill the post, and henceforward the relation of master and disciple was established between them, a relation which those who have read the touching tributes which Mr. Gokhale has paid, from time to time, to the memory of his departed guru, know that even death has failed to sever. It was under the guidance of such a teacher that Mr. Gokhale carried on the study of Indian Economics and Politics. The mental discipline which he had to undergo was severe indeed, one of his duties being the summarising of

Government Reports and Blue-books in such a way as to master their contents completely; for as was rightly remarked: "It is no easy task to stand Ranade's cross-examination." But the benefits which Mr. Gokhale derived from his association with Mr. Ranade were not confined to this excellent mental and political training or the acquisition of vast stores of encyclopaedic knowledge which has stood him in good stead. As a writer in the *Mudras Times* has put it: "Gokhale's contact with Ranade gave him an opportunity to imbibe to a large degree his master's prodigious industry, great breadth of vision, a true sobriety of judgment, a calm sweetness and reasonableness, a freedom singularly free from prejudice and personal bias, and a sincerity of conviction which those alone who know him, most can realise best. Those who are acquainted with Mr. Gokhale, and even those who have studied carefully his writings and speeches, know that he is saturated through and through with the spirit of his great master."

When the Welby Commission was appointed in 1897, to inquire into and adjust the financial relations between Britain and her great dependency, a number of Indian gentlemen were sent from India to appear as witnesses before the Commission and lay before them the Indian view of the question. Mr. Gokhale, who had displayed uncommon knowledge and ability in dealing with the intricate problems of economics and finance, was selected to appear before the Commission, along with Messrs. Surendra Nath Banerji (Bengal), G. Subramania Iyer (Madras), and Dinshaw Edulji Wacha (Bombay), and his mastery of facts and figures, the lucidity of his exposition, and the moral fervour of his patriotic faith, won for him high compliments from Mr. Leonard Courtney and others.

(To be continued.)

Correspondence

A Complaint

To the Editor, INDIAN OPINION.

Sir,—On the 1st instant, I left Durban for Johannesburg by the mail train. I was a first-class passenger. On reaching Volksrust, I was asked by an officer to produce my permit, which I did. The officer examined it, and then asked me to put my thumb impression in his note-book. I did not at all relish the operation, but to avoid an exhibition, I complied with the request. The thumb impression was not compared with the impression on my permit, which I may state here has both my signature and my thumb mark. I do not know why I was subjected to the above indignity as if I were a criminal. I have often asked myself whether the ownership of a

brown skin is a mark of criminality I am, etc.

OMAR HAJI AMOS FORAKI.

Johannesburg.

2nd March, 1906.

Professor Parmavand

To the Editor, INDIAN OPINION.

Dear Sir, Now that I am far away from the African soil, a vast canyon lying between me, I wish to convey, through your esteemed paper, my deepest obligations to our people and to several noble European gentlemen as well, for the very kind treatment they gave me in all places I visited, but more especially for the generous contribution they made to the Institution on behalf of which I made an appeal to them. I am particularly thankful to the few selected brothers who had to undergo many troubles for doing what they called their duty to me. I intentionally omit here to mention the names, though I know they can never be effaced from my memory. While such is the one bright and life-long impression made on my mind there, South Africa has not failed to make an impression of quite another kind, both of them being just like the two sides of a shield. The latter, though not a pleasant one, is not to be forgotten, and, as you once remarked, it has made me the wiser for it. This is a picture of sorrow caused by the hardships an Indian has to suffer, and for the removal of which you are struggling so hard. I forbear to speak of it now, as you and your readers know enough of it, but I will do so when occasion calls for it.

Then, Sir, after leaving Durban I had to stop at Port Elizabeth, and I had to pass another examination at East London in my knowledge of English. The operation of the law was made for us and not for other individuals. The people at Port Elizabeth, too, received me very kindly, and though they are very small in number they sent a collection of £75 to the College. From there I took the *S.S. Carrisbrook*, which arrived the day before the *Armadale Castle* that brought His Royal Highness the Duke of Connaught. We were on the deck to see what kind of reception was accorded to His Royal Highness. In my opinion the reception in the most important town of South Africa stood in a very mean contrast to the receptions we are accustomed to see in the case of such high personalities in our country.

The night of the 27th, was our last in the steamer. I had a strange sensation in my mind and I had no sleep that night. There was something in the very name of England, and my mind was overcome by it. It was dark when the steamer was at the Hook of Southampton. It was with unusual firmness that I set my first foot on the land where distinctions of colour disappear, and where every man is free and equal to anyone. On the very landing I could distinctly mark the behaviour of

the public and Post Office employees, so kind and respectful to all, and it bore a strange contrast with the men in the land which I had left behind. We took the train for London that was ready in the Dock. The train started, and then came to my view the beautiful and blessed soil of England. I was simply charmed with the scenery. I am sorry I have not the power of description and cannot give you even an idea of the scenery I saw in my short way up to London. As you enter London, the first thing perhaps that strikes a new colour is the multiplicity of railway lines and the most frequent running of trains. Not a minute passes but you see another train. Mr. Ritch and another friend met us at the Waterloo station. London is a wonderful city. Everything is on the grandest scale possible. The police of London is the most perfect, and I say this on personal experience, and to a stranger it is the greatest blessing. Everywhere here you meet with civility and politeness, instead of your roughness there. I saw Mr. Dadabhai Naoroji and was with Sir M. M. Bloembergen for a long time. We talked about our South African question.

I am taking much space, therefore I close with my best wishes for your efforts to improve the conditions of a great community in South Africa.

I am, etc.,

B. PARMANAND.

Facts and Comments

TRADING LICENCES.—Mr. J. J. Hartley, Portchester, brought the following notice of motion before the Town Council for submission to the Municipal Congress: "That this Congress affirms the principle of the Municipalization of trading licences and requests the Government to take steps at the earliest possible date to amend the existing law so as to bring this principle into effect."

THE BENGAL AGITATION.—A *Hindustan* special cable states that the Bengalese have held a mass meeting at which resolutions were passed advocating the reimposition of the boycott on British goods until the Viceregal Act partitioning Bengal into two provinces is rescinded. At the meeting 50,000 Bengalese were present.

RESTRAINT ON THE COLONIES.

The annual report of the Aborigines Protection Society declares, says a *Reuter* cable, in reference to Chinese labour in the Transvaal, that the Government to reserve the right not only of disallowing objectionable legislation, but also of forbidding attempts at local legislation that would be detrimental to the interests of the native population.

The New Fees

Protest of the Natal Indian Congress

The Hon. Secretaries of the Natal Indian Congress have addressed the following letter to the Colonial Secretary, Maritzburg:—

Sir,—The Committee of the Natal Indian Congress has read with pain and anxiety Government Notice No. 150 published in the *Natal Government Gazette* dated the 27th ultimo, imposing certain fees in connection with various passes and certificates issued under the Immigration Restrictions Act No. 30 of 1904 as amended by Act 8 of 1906.

Our Committee ventures respectfully but strongly to protest against the tariff of fees mentioned in the Notice.

It is submitted that the fees amount to a tax on British Indians who are entitled to remain in the Colony or to pass through it.

It is well known that the Act is enforced very largely, if not entirely, against British Indians. The various passes and certificates issued thereunder, are granted more in the interest of those who desire their enforcement than of those to whom the provisions are applied.

Our Committee, with the greatest deference, thinks that the fees sought to be imposed are extortionate.

Our Committee reminds the Government of the fact that during the lifetime of the late Right Honourable Harry Escombe an attempt was made to impose a fee of £1 for visitors' passes. A respectful representation was sent thereupon protesting against the imposition and the late Right Honourable gentleman immediately withdrew the Notice regarding the imposition.

At that time the Certificate of Domicile was free from the £1 fee.

Our Committee, moreover, draws your attention to the fact that British Indians who may be residing in the inland colonies are at least entitled to a passage through Natal without having to pay a charge of £1 for the privilege of passing through the Colony.

Indeed, even from a selfish standpoint, the fact that such Indians bring to the Natal Government Railways a certain amount of revenue, should weigh with the Government in not imposing a prohibitive fee.

Act 8 of 1906 contemplates a reasonable charge of £1. My Committee submits that a charge of £1 for a visiting or embarkation pass or a Certificate of Domicile can never be considered reasonable, and if the wife of a domiciled British Indian is entitled to remain in the Colony or to enter it, and if an Indian who can satisfy the educational test is also, as of right, entitled to enter the Colony, it seems, in the humble opinion of our Committee—not only hard but insulting, that either the wife of a domiciled Indian or an educated Indian himself should have to pay what is after all a charge of £1 for not doing a prohibited thing within the meaning of the Act.

Our Committee does not understand the term transit pass.

Our Committee ventures to trust that the Government will be pleased to withdraw the Notice and allow the charges hitherto imposed to stand.

Our Committee hopes that your early attention will be given to the complaint as the matter is rather urgent.

We have the honour to remain,

Sir,

Your obedient servants,

(Sd.) O. H. A. JOHANN.

(Sd.) M. C. ANJALA.

Joint Hon. Secretaries, N.I.C.

Our Weekly London Letter

(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT)

London, February 9, 1906.

Between Tweedfadam and Tweedledee

A newly-married wife once taxed her husband with his passion cooling down even in the first year of their wedded life, and added, "Why, it is not even a fraction of the love, my dear, which you had for me in your courting days." "You see, love," replied the husband, "all the running is before you catch the train: once in it, you don't run at all." One is very much reminded of this latter retort in noting the prospective attitudes of the Liberals towards armaments.

The Committee of the International Peace and Arbitration Association have passed a resolution welcoming the Prime Minister's declaration on the subject of armaments and his desire for a League of Peace, but regretting that the Secretary for War had recently given his sanction to the fallacy that the only way of preserving peace was by continually increasing the preparations for war. *Si vis pacem, para bellum*, is a well-known jingo motto; it does not matter where the jingo is to be found or where he sits, either on the left or right of the Speaker.

Electioneering

The General Election, among other things, contributes to the amusement of the public by its addition to the ephemeral literature of the day, part of which is true—part less than half true—and the rest not true at all. There seems to be something about the air of the illimitable void which produces in the midst of Midwinter a perfect demon of mimicry. Thus, in a neighbouring constituency, a learned barrister is reported to have stated that "in the Chinese compounds on the Rand there were handsome dining halls, similar to those of the Cambridge Colleges," that "the Chinese were better fed than the British soldier and could be seen any day driving about in hansom cabs and poking their noses into the smartest shops"; and before a learned society in London, a well-known and highly respected man of letters, K. B. J. K. J.

Sir, read a paper on the visit to South Africa of the British Association, in which he gravely asserted that the Chinese labourers were "provided with eider-down quilts."

Travellers who remember the difference between the eider-down of the luxurious Russian and the universal "Kesi" of the East will appreciate the mindlessness of the imagination in the above statement.

Out-Heroding Herod

This drawing of the long-bow, whenever there is any perturbation in the normal placidity of the prevailing atmosphere of a country, owing to extraneous causes like, for instance, the late general election, is not confined to the British Isles alone. At this moment the royal visit to India is taxing to the uttermost every section of the community there, principally, I should think, the "Specials," the fecundity of whose brain is sorely put to it to find more and more sensational matters for their respective papers. We knew that the orientals, according to the recent dictum of a high personage, at any rate, were rather careless in cultivating habits of truthfulness—but come there are, it seems, who out-Herod Herod, as would be seen from a recent letter of the *Daily Telegraph's* "Special," now with H.R.H. in India. Speaking of "Native Superstitions," this worthy scribe says there is hardly a village community in the south, from the Polihis and the Tudas—outcasts from even the lowest and most despised of sweeper gatherings—to the lordly Brahmin, who walks along groaning aloud continually that all lesser men may clear away from his path, which is not full of quaint interest. Merits, thieves and descendants of men butchered on the elephant by the snake-eating khonds; Arudras and Irulas, whose women are sufficiently married if a man allowed them a whiff from the cheroot in his mouth, or a mouthful from his dinner, perhaps of roast monkey or boiled rat; Brahmins who marry plantain trees; and men of Tanjore who secure good harvests by swinging men from trees by a hook fixed in the muscles of the back—there is not a superstition or a caste prejudice of India which does not flourish in Madras, despite the spread of education and the easy and full railway inter-communications which within the last few years have been almost completed in many districts. Perhaps human sacrifice may still be carried on in some remote mountain tract, for all the protestations of the neighbouring tribes; certainly, some of the customs of the Malabar Coast are as unnatural, if not as inhuman. The point of view is all.

Quite so! and, also, what colour glass you wear.

Mr. SUTHER, of Aliwal North, writes to say that it was not Sutherland Buildings that were damaged by fire, as stated in our last issue, but a store in which he was carrying on business.

ઇંડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

રીનીક્સ—શનીવાર, તારીખ ૧૦ મી માર્ચ, ૧૯૦૬.

અંક ૧૦

આવાહિક પંચાંગ.

શ્રવેતી-તા. ૧૦ મી માર્ચ થી તા. ૧૬ માર્ચ
સુધી ૬૦ સં ૧૯૦૨
હિંદુ-શ્રવણ સુદ ૧૫ થી, કાર્તિક ૧૬ ૬
સુધી સંવત ૧૯૬૨
મુસલમાની-તા. ૧૪ મોહરમ થી તા. ૨૦
મોહરમ સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	દિવસ	દિવસ	દિવસ	સુધી	સુધી
રોજ	રોજ	રોજ	રોજ	ક. મી. ક. મી.	અસ્ત.
શની...	૧૦	૧૫	૧૪	૫ ૫૪/૬	૧૪
રવિ...	૧૧	૧	૧૫	૫ ૫૫/૬	૧૮
સોમ...	૧૨	૨	૧૬	૫ ૫૬/૬	૧૯
મંગળ...	૧૩	૩	૧૭	૫ ૫૭/૬	૧૫
બુધ...	૧૪	૪	૧૮	૫ ૫૮/૬	૧૪
ગુરુ...	૧૫	૫	૧૯	૫ ૫૯/૬	૧૩
શુક્ર...	૧૬	૬	૨૦	૫ ૬૦/૬	૧૨

ઇંડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૧૦ મી માર્ચ, ૧૯૦૬.

નાતાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસ.

નાતાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસમાં બહુ ફરફાર થયા છે. મી. અમદુલ કાદર કોંગ્રેસનું પ્રમુખ પદ આઠ વરસ સુધી ભોગવ્યા બાદ દેશ વિદાય થયા છે. તેમની મુશાહે દાંતીજ થયા અને તેઓ સાહેબ પાછા સહીસવામન આવે એવું અમે ઇચ્છીએ છીએ. મી. અમદુલ કાદરને હિંદી પ્રજાએ સારું માન આપ્યું અને તે તેમને ઘટું ઘટું, તે માન આપી પ્રજાએ પોતે માન લીધું છે. ધણા ભોસના સચોટે મી. અમદુલ કાદરની સખાવત ઉપર બારે મુક્યો હતો. તે તદ્દન બ્યાગપરિ હતો. મી. અમદુલ કાદર ગુરૂશીનું માન ગંભીર હતી તથા નમ્રતાથી બળવું છે તેમણે કોંગ્રેસને સારા પાયા ઉપર સ્થાપનામાં પુરતો ભાગ લીધો છે. આ બધાને સારું તેઓ સાહેબને જોડી માન અપાય તેટલું ઓછું ગણાય.

મી. અમદુલ કાદર મનને ૧૧ સાથે મી. આદમશ ખીયાખાને પાનાનાં એકન્ટ એન રેરી સેક્રેટરી હોદ્દા પરથી. મી. અમદુલ કાદર હિંદી કામમાં વેપારી વર્ગમાં કળમધી

ખમેકામાં વણા થોડામાંના એક છે. મી. આદમશ બ્યારથી કોંગ્રેસ રથપાછ છે ત્યારથી તેની સેવા કરવામાં આવે છે. આખ્યા છે. ૧૮૯૬ની કામમાં જયારે આપણા સેક્રેટરી રિપર્ટ પાસે બેઠીર હોય ત્યારે મી. આદમશ છેલ્લે ધણીજ હિંદી ગુરૂશીવારી તથા નરમાયથી કામ કર્યું હતું તેમના વખતમાં કોંગ્રેસના મેમ્બરોમાં વણી હોય હતા. મી. આદમશ છેલ્લે તે થોડી મુદતમાં ૫૦,૦૦૦ એકડા કરવામાં મુખ્ય ભાગ લીધો હતો. એટલુંજ નહિ પણ તેમણે રાજ્યદારી કામમાં તેડ લીજ ખર્ચ ધરાવી હતી. જયારે કોરકાંડને નાદરી સ્ટીમરોની સામે ડરખતના માલુમેથી બંડ કર્યું હતું ત્યારે મી. આદમશ છેલ્લે ધીરજ રાખી ચુક્યા રહી કામ લીધું હતું. ફરી જયારે મરદુમ મી. તાકરે તથા મી. ખાંડે કોંગ્રેસના સેક્રેટરીના હોદ્દા છોડ્યા ત્યારે મી. ઉમર દાઝ આદમશ કોંગ્રેસની સામે મી. આદમશ ખીયાખાને એકન્ટ સેક્રેટરી નીમાયા ત્યારથી તે મયા હક્કના સુધી તેમણે કોંગ્રેસની સેવા મી. કોંગ્રેસની સામે રહી બચતી છે. મી. આદમશ છેલ્લે હોદ્દા છોડ્યા તેવું કારણ તેમની નરમ તર્વીયન તથા સુરતી બાણ્યેને તક મળે તે. મી. આદમશ ખીયાખાનની નરમ તર્વીયનને સારું અમે દીક્ષીર છીએ અને કારણ પાસે માંગીએ છીએ કે તેમને તંદુરસ્તિ બહે. મી. આદમશ છેલ્લે હોદ્દા છોડવાનું બીજું કારણ તે તેમને વધારે માન આપવાર છે. દેહતું બહુ થાય તેમ તેમણે મનમાં રાખેલું છે.

મી. અમદુલ કાદરની જગ્યાએ મી. કાઉંદ મહમદ પ્રમુખ નીમાયા છે. અને મી. આદમશની જગ્યાએ મી. મદમદ કાસમ આંગ કાયા નીમાયા છે. કોંગ્રેસ હોલમાં મળેલી મોટી સમાયે તેમને ધણા ખુશીના પોકાર સાથે વધારી લીધા છે. વેપારી વર્ગમાં વિશિષ્ટ ભાગ સુરતીનો છે. એટલે આ વખતે બે સુરતી મુદરથ એક સાથે મોટા હોદ્દા ઉપર આખ્યા છે એ વાસ્તવિક થયું છે. મી. અમદુલ કાદર તથા મી. આદમશ જેવા બાણ્ય માલુસની ગાદી સાચવવી એ મુશ્કેલ કામ છે પણ અમે આશા રાખીએ છીએ કે તે બંને સાહેબ કામ બરાબર બજાવશે. મી. કાઉંદ મહમદ કોંગ્રેસના અધ્યક્ષર મેમ્બર મુખધીજ છે. તેમણે કોંગ્રેસની સેવા

ધણી સારી બજાવે છે. તેઓ સાહેબ એક સના મહમદના અધિકારી સર્વથી પહેલા થયેલા હતા. તેમની દુરાલ્યાગી વિષે હો કોઈ જાણે છે. તેમનામાં ધણા મુદ્દા છે ને બધા નો તેઓ સાહેબ કોંગ્રેસની કામમાં વાતચીતો અમલે ખાતરી છે કે તેઓ સાહેબથી મેમ રેશ દીપી નીકળશે.

મી. મદમદ કાસમ આંગલીયારે કેળવણી લીધેલી છે. તેમને રાજ્યદારી કામની માહેતી છે. અને જો તેમણે કોંગ્રેસમાં આજ સુધી ધણા ભાગ તથા લીધો તેમણે તેમનામાં સેક્રેટરીની કામકાત છે. હાલ તો તને સારું કોંગ્રેસના મેમ્બરોમાં પુરુષ કાસમ છે. એ ઉત્સાહનો કાંચા કામ અપને ઉમેર છે કે મી. કાઉંદ મહમદ તથા મી. ઉમર દાઝ આદમશ કોંગ્રેસની સામે ની. મદમદ કાસમ આંગ લીધા કોંગ્રેસનું કામ પૂરતી રીતે બજાવશે.

કોંગ્રેસમાં ઉપરાષ્ટ્ર વણી મુદત રવાં નથી થયું. રાજ્યદારી કામ કેટલાંક કરવાની જરૂર છે. એ બધું મહેનત કરવાથી સહેજે થાય તેમ છે. જોમ કોંગ્રેસમાં નવું પ્રધાન મંડળ છે તેમ કોંગ્રેસમાં પણ નવું પ્રધાન મંડળ છે. સેનાપ એવો છે કે તેમાંની સારું થવાની આશા રાખતો આપણને દક છે.

કોઈક નાતાલમાંથી પાછું નામું પાડવાની દિલચાલ.

લીપરક પ્રધાન મંડળ નિત્રાયતમા નિમા થાયી ડચ હોદ્દા બહુ હિમતમાં આવતી મયા છે ને એમ માને છે કે હવે તેઓ જો માંગશે તે મળી શકશે. નાહલેડ જયારે કોંગ્રેસમાં માંચી કાદી નાતાલમાં જોડી દેવામાં આવ્યું ત્યારે ડચ હોદ્દાએ વાંધો ઉઠાવ્યો હતો પણ તે વાંધો આર્યો નહિ. હવે તે હોદ્દાએ પાછો મોટી એરશ મેકતવાનો દરાવ કર્યો છે. તેઓને નાતાલના કાવલ પસંદ નથી. અને ક્રાન્સવાલની સાથે રહેવું તેઓને મમે છે. જો નાહલેડ ક્રાન્સવાલમાં જોડાય તો હિંદીને બહુ કાળ છે. હાલ તે. ક્રાન્સવાલ તથા નાતાલ જાને ૧૧ અરાગ કામદા તેની ઉપર કાલ પડે છે ને જેમાંથી હિંદીના કાળ કાળ કાનો બાબ તેને મળતો નથી.

મી. જોન મોરલી અને હિંદુસ્થાન

મી. જોન મોરલી હિંદુસ્થાન પ્રાચીન યોગી
 મુક્યા છે. તેઓ સાહેબને મી. મોરલીએ
 અંગ્રાજના આગ્રહા વિશે મુક્યા તેમણે
 જવાબ આપ્યો કે અંગ્રાજના આગ્રહા
 મુક્યા છે. તેની સરહદ નથી કરવા આખર
 લોકોની લાગણી દુખાવતી નહોતી નોંધતી.
 પણ હવે જે થઈ ગયું છે તેમાં ફેરફાર કર
 વાની જરૂર જણાતી નથી. રાજ્યકારભારમાં
 થયેલા હકાકા કિસ્સા આવી રહ્યા હતા તેમાં
 હવે શાંતિ થવાની જરૂર છે. એકાએક રાજ્ય
 કારભારમાં આગ આપવાનો વખત હવે
 આવ્યો નથી. આ વખતે નિગરા કિપનવ
 નારા છે. એનો અર્થ એ થયો કે અંગ્રાજો
 પ્રાંતને ઇનસાફ નહિ મળે એ કે મી. મોર
 લીના હાથમાં પહેલેથી લગામ હોય તે
 વિભાગ પાડત નહિ. આ ઉપરથી જણાય છે
 કે મી. મોરલી બહુ હિંમતથી હંધા વિના જે
 કરવું જોઈએ તે કરશે એવી આશા રાખતા
 હતા તેનો ભંગ થયો જણાય છે. એટલે
 તેમાંથી સાર એ નીકળે છે કે તેમની કાર
 કારદીમાં નવા કાગલોથી ચલી વેળા હિંદી
 પ્રાંતની લાગણી ઉપર ધ્યાન દેવાશે. વળી
 મી. મોરલીએ જણાવ્યું કે આપણા લોકો
 રાજ્ય કારભારમાં બાગ લેવાને લાગત નથી.
 આવા તેમના બોલવાનો અર્થ એમ નીકળી
 શકે છે કે આપણે હવે રાજ્ય કરવા લાગક
 નથી થયા. આવા બોલો ઉપરથી એમ અનુ
 માન બાંધી લેવું કે મી. મોરલી તરફથી
 હિંદુસ્થાનને કંઈ ફાયદો નહિ મળે એ બધા
 જાણી નહિ જણાય. પણ મી. મોરલીના
 વિચારો સાધારણ એકોઈ ઈન્ડિયનને મળતા
 છે અને તેને ફરવકા આખર આપણે પ્રાંત
 પુરવું કરતાંજ કંઈક તફાવત પડે. એવી
 આશા આંધવી કે તેઓ સાહેબે આપરજેડને
 સાર બહુ મહેનત કરી તેથી આપણે સાર
 પણ કરશેજ એ દાકડ જણાય છે.

હક્ષિણ આફ્રીકામાં હિંદી.

મી. વીનરટન અર્થાતિ તે અંડર કોલોની
 વધ સેક્રટરી છે. તેમને મી. લેગે સલાહ
 મુક્યો તેના જવાબમાં તેણે કહ્યું કે હિંદી
 એના પ્રાંતો અજાણવાની પુરતી કાશીશ કર
 વામાં આવશે. અમે મને અફસાડીએ જાણી
 ગયા છીએ તે પ્રમાણે આ વખત આપણે
 જોવાપર મહેનત કરવાની છે તેમ કરવું તે
 જોઈ પણ સામ થશે એવો અંબય છે.

નાતાલમાં ડેમીસાઇલ પાસ
વિગેરેના નવા ધારા.

ફેડુઆરીની તા. ૨૭નીના નાતાલ ગવર
 મેન્ટ ગેજેટમાં ધારા બહાર પડ્યા છે.

ઇમીગ્રેશન કાયદા પ્રમાણે જે માણસોને
 સ ડીરીક્ટ વિગેરે જોઈએ તેની પાસેથી નિચે
 પ્રમાણે જી લેવામાં આવશે.

એકઝેમ્પ્શન સરડીરીક્ટ એટલે				
કાંઈ માણસને ખાસ આવવાનો				
પરવાનો મળે તેના	...	...	૦	૫
બાકા તાલતું સરડીરીક્ટ આપ				
વાના	...	...	૦	૫
ડેમીસાઇલ સરડીરીક્ટના	...	૧	૦	૦
વીઝીટીંગ એટલે મુલતના પાછાના	...	૧	૦	૦
એમનારકેડન એટલે સ્ટીમર				
ઉપર જવાના પાસના	...	૧	૦	૦
એમને જુદી પાસની	...	૦	૫	૦
નાતાલમાં થઈને જવાના સરડી				
રીક્ટની	...	...	૦	૫

આ કર જે બી રહે તે અતિશય
 ખરાબ મજાશે. અમને આશા છે કે આ કામ
 નાતાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ દ્વારા હાથમાં લેશે.
 આ પ્રમાણે ૬૨ નાંખવાનો વિચાર મરહુમ
 મી. હેરી જોસફએ કર્યો પણ તે કર કોંગ
 રેસો સખત લગાણ કરેલું તેથી એવી
 લેવામાં આવ્યો હતો.

નાતાલ બીખારી થઈ ગયું છે એટલે હવે
 સરકાર જ્યાં ત્યાંથી પૈસા એકઠા કરવાના
 કાંઈ માર્ગો કરે છે. આ કર નાંખવાનો નવો
 રસ્તો સરકારે શોધી કાઢ્યો છે. પોતાને હાથે
 પોતાના મગ ઉપર કુકાડી નાંખવાનેવું થયું
 છે. ટ્રાન્સવાલમાં વસતા હિંદીને જગાડે દેશ
 જવું હોય ત્યારે નાતાલ ને સહેલો રસ્તો છે.
 તેઓ નાતાલ થઈ જાય તેમાં સરકારને રેલ
 વેની ઉપજમાં વધારો થાય. જે આ લોકો
 કેશગોઆબેથી બન્ય તે તરફી નાતાલની
 સરકારને એટ જગાનો સંભવ છે. અમને
 ઉમેદ છે કે આ પ્રમાણે ને દંડ ચાલુ રહેશે
 તે નાતાલ રેલવેની દિડી ઉતાર બોવદોટ
 કરશે ને કેશગોઆબેના રસ્તો લેશે.

આવો ૬૨ મુકવાનો નાતાલની સરકારને
 જરાએ હક નથી. એ કાયદો અમલમાં
 લાવશે તે નાતાલના લોકોના સ્વાર્થને સાડ
 છે. એટલે તેનો બોલો કાઢની ઉપર પણ
 મુક્યો હોય તે ને બોલો ગારા લોકો ઉપર
 જોઈએ. કામપણ હિંદીને થોડી મુદતને સાર
 નાતાલમાં આવવું હોય તે તેને નાતાલની
 સરકાર મદદ કરવાને બંધાયેલી છે નહિ કે
 તેનો દંડ કરે.

કેશગોઆબેના હિંદીઓને
વિતંતી.

અમે મી. ઉમર હાજ જવેરીનો કેશગો
 આબેની સ્થિતિ બાબત કમળા આ
 અંકમાં જાણીએ છીએ. એવીજ રીતે મી.
 ઉમર જવેરી તથા બીજા શ્રદ્ધા પેતાનો અનુ
 ભવ અમને તથા આ વખતી મારફત હિંદી
 પ્રાંતને આપણ કર્યો તે છે કે બહુ સામ
 થવાનો સંભવ છે. મી. ઉમર જવેરીએ કેશગો
 આબેમાં આપણા લોકોની સ્થિતિ બતાવતી
 ત્રણ છે તે તરફ ધ્યાન ઝેંચી આપણને
 તમન કર્યા છે. ને કરવાથી જતાં હિંદી
 કેશગો આબે ઉપર કારકીન મુકવામાં આવવું
 અને તેનું પર્ય તેઓની ઉપર પાકવામાં
 આવવું હોયતો કેશગોઆબે હક્ષિણ આફ્રિકા
 માં હિંદી ઉપર હાજરી કરવામાં સૌથી
 થી જશે. એનો મુદ્દા અમલ થઈ પડશે.
 અમે સંભળ્યું છે કે મી. હાજ મદમદ હાજ
 કાંઈને મુકવવામાં કેશગોઆબેમાં ઉતરવાની
 મનાઈ કરી હતી. આવા કાલજ્યને આવી
 તકલીફ આપેલ પછી બાંન બરીબાનું ને
 શું કહેવું રહ્યું?

અમને લાગે છે કે આ બાબતમાં કેશગો
 આબેના આગેવાનોએ ખંતથી કામ કરવાની
 પૂરી જરૂર છે. ઉપર જણાવ્યો છે એ જુલમ
 સહેલાઈથી દુર થઈ શકે છે. એ બાબત
 ક્રાંદિશ કાનસેબને જાહેર કરવી જોઈએ એટ
 લુંજ નહિ થય ત્યાંની પોરસુગીજ સરકારને
 પણ પહોંચાડવી જોઈએ. જે આપણા આગે
 વનો ખંતથી કામ કરીને પરિણામ સાર
 આપ્યા વિના નહિ રહે. કેશગોઆબેમાં અને
 બીજા જગ્યાએ હિંદી લોકોનો સ્વાર્થ ખરો
 બર સંભાળ થઈ છે. પાતાની જાતને સાર
 મહેનત કરતા મુલતા ન હો. આ શુભને સાર
 અપમે મગદર થઈ શકાયે છીએ. પણ આખી
 પ્રાંતનો સ્વાર્થ એ આપણા છે એવો ખ્યાલ
 આપણને સાધારણ રીતે નથી આવતો એટલી
 આપણી ખાણી છે. એના કારણથી આપણે
 હિંદુસ્તાનમાં થઈ તથા રાક્યા અને હક્ષિણ
 આફ્રિકામાં હાજ ભોગનીએ છીએ જેઓ સમ
 ને છે તેણે આપણે પુરતો વિચાર કરવાની
 જરૂર છે. અમે સાર્વજનિક કામ કરવું પડે
 છે. અમે ઉમેદ રાખીએ છીએકે મી. ઉમર
 જવેરીના ગણાણથી કેશગોઆબેના આલેખાન
 હિંદી જામશે અને પોતાની ફરજ અમલશે.
 જે એમ નહિ કરેતો પોતાની પાછળ આવ
 નારાઓ જેની ઉપર હુમ્મ પડશે તેઓના દમ
 કે આગેવાનોની ઉપર સદાય રહી જશે

જોહાન્નસબુર્ગ મી. આલફ્રેડ આલ્ફો
 જરવાનીમાં મુનીવરરહી તથાપણે સાર
 બીજા સામ આરકે આપ્યા છે.

દક્ષિણ આફ્રિકાની તકલીફના બે અણવાળેજ દાખલા.

પ્રોટેક્ટર પરમાણુદનો કાગળ આમા ઇમે રેલ વિભાગમાં ગમે હાખે છે. તે ઉપરથી જણાય છે કે કેમ જતાં તેમની પવિત્રતા કીધા બાદ તેમને કિતરવા દીધા હતા. જેને વિદ્યાન છે. પાંતે પહેલા વગેના કિતર જે અને પોતાના બેડાના ઉપરથીજ આપણ સમગ્ર શકે કે જેને કોંગ્રેસ સાહેબો જે છતાં અમરવારે આપ આપમાન કે જેને ખાતરજ તેમની પવિત્ર કીધી.

બીજો દાખલો મી. હમર દાહ આમદ ઝવેરીનો છે. મી. ઝવેરી તારીખ પહેલાંને ડરબનથી કોંગ્રેસ સાહેબો ઉપડ્યા. તેમને કોંગ્રેસવાળી સરહદ ઉપર પરમીટ બતાવવી પડી. આ કાંઈ નવાઈનું નથી પણ તે ઉપ રાંને તેમનો અંગુઠો પણ પડાવ્યો. આ પર માણે કરવાની કરી જરૂર નહતી. તેથી કાંઈ પરમીટવાળાને કામ થયે. એમ કહેવાય નહિ છતાં પરમીટ તપાસનારને એવો હુકમ વશે તેથી તેણે મી. ઝવેરીની કામણી નકામ દુખાવી.

બીજો અવતના મી. નોમુરા ઉપર આવી જાતના દાહ પડ્યા હતા ત્યારે આપણ દક્ષિણ આફ્રિકા ગાટ રહ્યું હતું. મી. નોમુરા એ મદરથ હતા પણ તેમની પાસથી પ્રોટેક્ટર પરમાણુદ અથવા મી. ઝવેરીની જગ્યાએ ગળી નહતી. તકાવત એટલેજ કે પ્રોટેક્ટર તથા મી. ઝવેરી તે બીજી રીત એટલે તેમના અપમાનની કોઈ દરકાર કરતું નથી. મી. નોમુરાની પછાડે પુછનાર જગર બપાન છે.

સોમાલીના પાસેજરોને તકલીફ.

એક ખખરપરી લખી જણાવે છે કે સ્ટીમર સોમાલી જે તા. ૨૦-૧-૦૬ દિવસે ડરબનથી ઉપડી હતી તેમાં ગાજુસને રહેવાની રાંધવાની તથા દોઢ જાતની બહુ અડચણો પડી છે. તે સ્ટીમરના ખસાસી બહુ જ બેરકાર છે અને કેપટનેને જણાવતા તે પણ કાંઈ દાદ આપતો નથી. જરૂરમન લાઈન ની સ્ટીમરમાં આવી તકલીફ પડે તે બહુ દોઢગીરીની વાત છે.

બિહીશ લક્ષરમાં દાખલ થનારાઓની સંખ્યા ઓછી થતી જાય છે અને કાકતરી પવિત્રતામાં ના પાસ થનારા ઝોંગવારો પણ થતા જાય છે.

ગોરા અને કાળા લોકોમાં તકાવત.

પોસ્ટ ટેક્સ બરવા બનારા તરફથી એવા ખખર મળ્યા છે કે ગોરા લોકો પોતાનો પોસ્ટ ટેક્સ બરવા જાય છે તો તેને પાંચ મોનિટર પણ પોસ્ટી થતું પડતું નથી અને ઇમિગ્રેન્ટ ગરબે આવા વાતે જાય તો તેનો શરે પાંચ બળે બહુ મુશ્કેલીએ મુશ્કેલી થાય છે તેમજ કોલોનના મદદા ખાવા તે ના લાગત. પોસ્ટ ટેક્સ બરવા બનાં પણ આકારો બની તકલીફ.

મી. અમદુલ કાદરનું ભાષણ.

મી. અમદુલ કાદરે કોંગ્રેસ હોલમાં તા. ૨૮-મી-ફેબ્રુઆરીના રોજ જે ભાષણ આપ્યું હતું તે અને જગ્યાની સંકોચને લીધે મારે અડધાકિએ તકિ આપી શક્યા હતા તે અહીં આપીએ છીએ.

સાહેબો, મને તમારા તરફથી જે માન પત્ર આપકમાં આપ્યું છે તે મારે હું તમારો કામગીર રહુ તથા જોઈક બે વસ ડીડીગન એમેસીસી સમનો આંતરકાલુપુર્વક ઉપકાર માનું છું. મારી બાબત જે કહેવામાં આપ્યું છે તે બધાને હું પેનાને લાપ્સ નથી ગણતો જે તમે કહેજો છે તે તમારી ગતમનસાઈ દર સાથે છે. એ બતાવી આપે છે કે બરે દાણે આપણે આપણે પ્રગતિય વ્યુરસો જતાવ વને સકિતવાન છીએ, એક સ્વદેશીને જે મેં હું માન આપી કાકાવ ને માન તમે મન આપેજો છે. મારા પહેલાના પ્રમુખની બાદી મેં બરાબર નવાની એવું જે તમે જણાવે છે તે એક વતે પુત્રો સંતોષ થાય છે. હું કાંઈક કહું તે પહેલાં મારે મારા મિત્ર મી. ગાંધી જેમો પેનાનો અમુદપ વખત બચાવી બેહાન્સબર્ગથી મને મળવાને ખાતર આજના તેમનો મારે ખાસ ઉપકાર માનવો પડે છે.

સાહેબો, છેલા આઠ વરસનો વખત આપણને ટટલીક મુશ્કેલીનો ગયો છે. તેમ છતાં આપણી મુશ્કેલીઓમાં કમેશાં આશાના કાંઈકો જણાયા છે. કોંગ્રેસની સ્થાપનાની શરઆતમાં સમાસદોએ આગળ પડનો ભાગ લઈ કોંગ્રેસની પૈસા સંખથી ચિયતિ બહુ સારી કરી દીધી હતી ત્યાર વરવની કુંડા મુદ્દા તમાં પૈડ ૭,૦૦૦ જેટલી રકમ એકઠી કરી હતી તેને માટે આપણે ગગરર થયાનું છે. આમું માન તમને થતે છે. તમારી મદદ વિના હું કશું ન કરી શકત આ કોલોનીમાં વસવાને માટે આપણે ઘણી લડત કરવી પડી છે. આપણે ઝાઝા વખત જગત રવા તેજ પરીજામ સાહે તો નથી આબુ પચ તેડકા

પણ જગત આપણે નહિ રવા હત તો પરી જામ બહુ ખરાબ આવત. આ કોલોનીમાં કિંદીઓની વિરુદ્ધની લાગણી બહાર પડી ત્યાર પછી કોંગ્રેસ સ્થપાય છે. અને આપણી છુટને બંધ કરનારા કામદારો જે ફેરફાર કરી શક્યા તે તમારી મદદથીજ થઈ શક્યું છે. આપણે કિંદી છીએ તેટલજ માટે આપણે વિરુદ્ધના ફેરફાર કાપકા કરવાનું તે વખતમાં સર કશું આવી માંને આપણે સજાદ પવસો લઈતા. મારી પરીજામ એ કશું કે કોલોનીની જરૂરે કરવાનું કે અમુક કામને માટે ખાસ કાળા કરવા એ બાજબી નથી આ ઘણું સંતોષકારક મણાય.

આપણી મધ્યમસર કામ કરવાની પદતિ ઉપરથી સરકારે આપણી વતો ઉપર બાન આપ્યું છે. સર જોન રોળીનસને આપણી જગ્યાના વરવાના વખાણ કર્યા હતા. અને જ્યારે આપણે દોઢ ગાંધીએ છીએ તે બ્યા જગી દેખાયા હતાં ત્યારે સરકાર એનરેબલ બસ હેરી એસરેજે આપણને કમતા દરેક કામોમાં આપણી સજાદ લીધી હતી.

સાહેબો, આ દાખલા ઉપરથી જણાય છે જે આપણે આ દેશમાં બાંધી કદથી રિય તિમાં મુકાએલા છે છતાં આપણે કોઈક પણ કરવાને સકિતવાન થયા છે અને તેજ પ્રગણે આપણે આપણું કામ જરી રાખણું તો આપણે ઘણું સાહે કરી શકશું કારણ કે આપણી કોંગ્રેસનો હેતુ મોરી પ્રાતની વિરુદ્ધ જવાનો નથી. કોઈ જાતની કમડગત શિવાય સુખ એનથી આપણને રહેવાને આપે બની આપણી માંગણી છે. આ રિયે અહીં હુ વધારે ચિયેચન નથી કરતો. જે અહીં તમે બોલેલા તે તેને કાંઈકે અમરમાં મુકશો એમ આમું છું. મારું કામ જે તમે સંતોષ કાંક ગણ્યું છે તે બ્યાં સુધી આપણી મુશ્કેલ બર આવે ત્યાં સુધી આમું રાખશો એવી આશા રાખું છું. તમે તમારા બાપણમાં મારી સખાવતની ખાતતમાં જે શબ્દો બોલેલા છે તે સખાવતનું માન મને બીજ કૂવ નથી તે માન મારી પેટીને છે. મારા બાગીસરોની મદદ શિવાય હું કાંઈક પણ ન કરી શકત આપણમાં સૃષ એજ આપણું બળ છે. આનો મજબુત દાખલો જતા ૧૧ પ્રજાનો છે. સંપથી શું થઈ શકે છે તે તેમોએ બતાવી આપ્યું છે. આપણી હલત મેળવ વામાં તેમણે જેવા કાવ્ય ઉદાવેલા હતા તેવા કામની જરૂર નથી અંગ્રેજ રાજવાની રૈયત હોવી રેડ્યા વિના પોતાની મુશ્કેલીઓ દુર કરી શકે છે આ એક તેની ખુશી છે. આપણા ખાસ હલતું રક્ષણ એક દીકરી. મધ્યમસર અને પ્રમાણીનપણે કામ કરેવી શક.

હાપર એક ઈંગ્લિશન સ્કુલની ખાતલમાં હું એરલુલ કહું છું કે કેળવણી વિના કોઈ પણ કામ આગળ નથી વધી શકતી એ ખરું છે. કેળવણી આપતમાં માટે જે કશું પડે તે હું નથી કરી શક્યો તેમાં કામોમાં હું મંત્રી હરજ વધારે સારી રીતે આગવું એમ હમ્મુ છું. ખુદાની મરજી હશે તો જવારે હું દેસળી પાછો ફરીશ ત્યારે તમે મને આજે જે માન આપેલું છે તેને લાવક કાઢે કરવાને શક્તિવાન થાક એમ હમ્મુ છું. મી પોલે કેળવણીના કાર્યમાં જે ઉત્સાહપુરેક ભાગ લીધો છે તે વખતે સંતોષકારક છે. અને તેને આપણાનાં હરેકે લાખસો લેખો છે. આ માનવન નિસાળના હેતુઓના કામથી લખાણેલું છે એ ખીન તરફ મારે ખાસ ધ્યાન ખેંચાયું છે. તે માનવને હું એક જાળના તરીકે ગણીશ. આ વખતે તે રકુલના હેડ મારતર મી. કેનેડીએ કરેલી મહેનતને ઉપકાર કરશાયો એ મારી હરજ સમજું છું.

ઉલ્લામાં આ વખતે હાજર રહી આપે જે મને માન આપેલું છે તે ગદ્ય હું મ સમિત્રો, યુરોપીયન મુદરો નયા દાવર એક છડી આન સ્કુલને ઉપકાર માનું છું.

મહીફીને રાનકુલ ઇસ્લામ.

ઉપરના નામની મહીફીસ કોરમાં તા. ૧ જુલાઈ ૧૯૦૪ના રોજ સ્થપાઈ છે તેનો ૧૦૦૦ ઇસ્લામ સુધીના હીસાબ વિગેરે નો રીપોર્ટ આપને મળ્યો છે. આ મહીફીસને હેતુ એક સંપત્તી રહી ઇસ્લામી કામોને તેમ ઇસ્લામી કામને ઉત્તેજન આપવાનો છે તેના આ દેશ ખાતેના એન્ડ મેજસ્ટ્રેટ બી. ઈ.આ. હિમ ઇસ્લામકુની કા. છે. આ મહીફીસને આ દેશમાં વસેલા ધણા ખરા કંઈક વારસી આજે વયા શક્તિ રકમ બરી ઉત્તેજન આપેલું છે. તેમાં બધા મળી ૬૬ મેમ્બરો છે તેની શી એકામાં એકી રા. પાંચ રાખ વામાં આવી છે. શી ખાતામાં ફક્ ૩૧. ૫૫૦ જના મવા છે જવારે ફરનીયર વિગેરેના ખર્ચના રા. ૩૨૬-૨૪-૦ મવા છે એટલે હાલ પુરત રા. ૨૨૩-૧-૦નાં છે મહીફીસ તરફથી ફરલાક છાપાઓ મંગાવવામાં આવે છે તથા તેની પોતાની એક લાખમેરી છે. આ મેદફીસમાં સુખી વહેણ મેંબર વધ રાકે છે. મેંબરો ૬૨ મુસલમાની મહીફીસ પહેલી તારીખ લેવા માવ છે.

નાનાર તરફથી મેંબરમાં તરફથી આવસ હાર તરફથી એક મેંબર અખર એવી ખહાર પડી છે નાનારમાં મારફીનના દો વહેકે તથા પુખી આ કેળવણીમાં પોડા તથા અખર મોમીનીની ખહાર મોમી ઇમોરી નહી.

ઈસ્તરના તાર સમાચાર.

કર્ણડ પીપલની બહુ મોટી સભા કેપટાવન માં બસાઈ હતી. તેમાં હાકતર અખદુલ રહેમા ને તીખું બાવલુ કરલું. તેણે જે હકો કાળા કોશને કેપમાં છે તેની માંગણી કરી. અને શરમના પોકાર વચ્ચે કહ્યું કે કાળા કોશ પૃથ્વી ઉપર છે કે દેવક્રમાં એ ખખર નથી પડી શકતી. હાકતર અખદુલ રહેમાનને વિચાર પત મેકલવાની વિચલ્ય આશી રહી છે.

નાતાલના કાફરોના ખજાશ વિષે બાવલુ કરતાં મી. વીન્સ્ટન ચર્ચિલે બંધાવ્યું કે જો નાતાલનાં કોશ વડી સરકાર પાસે લશ્કરી મદદ માગે તો નાતાલના કાફરોમાં વચમાં પડવાની ના નથી પાડી શકતું. નાતાલના કાફરોને અસતોર પામવાનાં કેટલાકે કારણે છે.

વળી બીજા સવાલનો જવાબ આપત મી. વીન્સ્ટન ચર્ચિલે કહ્યું કે ટ્રાંસવાલ તથા ઓરેન્જ રિવર કોસ્ટાનીને સ્વરાજ્ય આપનાં કાફરોના કડો જળાવવાની પુસ્તી સલાખ રાખશે.

વિંદના માછ તાજસરોવ લોડ કરકો રાષ્ટ્રમ ન્યુસ પેપરને કાળા લખ્યો છે તેમાં જલ્મુખ્ય છે કે મી. મોરફીયે મી. બોડરીકોના ઇરાવ મુખપત્તે ખકાલ રાખ્યો છે તેમાં સુખ કરી છે.

પ્રીન્સ અને પ્રીન્સેસ ઓફ વેલ્સની વિંદની મુકાફરી પુરી થઈ છે. શાહજાહ તથા શાહ જાહીને પુરતુ માન મળેલું છે.

અમેરિકાના ઓપીયો પ્રાંતમાં એક સીધી મે એક ઓશને મારી તાંખે તેથી ઓરઝો જે કાયદો કાયમાં લલ તેને સટકારી મારી તાંખે. હવે તે લેકાયે લ્લાં સીધીયો વસે છે તે બાગને આગીન જખીન કોરત કરવાનો કરાવ કર્યો છે. વચ્ચે મેંબર બ. મી તાંખ્યા અને હજુ અમેરિકાનું કસકર બેલાવ્યું છે છતાં હજુ તેઓ મરીય કાફરોએનાં વર આજ્યા કરે છે. આ ખીસ્તિ સુધારો કહેવાય છે.

જ્યાં સુધી બેલાવ્યું મી ખાખ્યાનાં કાફરો ખહુ મરે છે તે ખંધ નહિ માવ ત્યાં સુધી મધ્ય અફ્રિકામાંથી સીધીયા લાવવાની મનાઈ થઈ છે ઉપર હિંદુસ્તાનમાં થતીક પના અગિયાર જખ્યાય છે અને તેમાં ફિલી તથા પતિગ્યાના ના ખાખુસો ખીધી ગમશાય છે.

ડેલાગોઆખે.

(ઈંગ્લિશ અપિનિઅનને સારું ખાસ લખાઈલું.)

ખુદાલાલાની કુશરત ન્યારી છે. એક વખત ડેલાગોઆખે કેવું હતું અને આજે શું છે. ઇ. યા ૧૬૦૦ પહેલાં જેણે ડેલાગોઆખે જેણું દુરો તેમાં અને આજમાં આવત ફેર લેવામાં આવશે. હાલ આખા સાઉથ આફ્રિકામાં ખંદર ખટાકે ખંદર તરિકે પ્રખ્યાત છે. સાઉથ આફ્રિકાના બીજા ખંદરો ની ખાડી કરતા ડેલાગોઆખેની ખાડી તુરો ન જુવ મરવે છે બીજા ખાડીઓમાં સ્કીમર આવવાની સમરક કરતી પડે છે. એ કેકાલિ ડેલાગોઆખેને ખુદાની બક્ષીશ છે. ગમે તેટલી મોટી સ્કીમર સહેલાઈથી કુશાની સોઠમાં આવી શકે છે. કુશાનું કામ મમપેા કર ચાલે છે. ચલુતર કામમાં હિંદી કહીયા જોને રાખવામાં આવ્યા છે. લગભગ ૭ સ્કીમરો સોઠમાં કેવી માલ જનારે છે માલ ઉતાવળા પીનજીની કેવની સમરક છે.

ખામની રચના.

ખરતી ખાખુમા ફરીયાની સપાટીયો આસરે પંદર શીટ હજી મામ છે. ઉત્તર દીશા માં ફરીયાની સપાટીયો આસરે પચાસ શીટ હજાહની કેકરી છે. પુર્વે બાખુતુની કેકરી ફખીન પોઈટના નામથી ઓખખાય છે. મવર તર જનરલ બિટીસ કોનસલ તથા બીજા યુરોપીયનોના ત્યાં રહેવાના મકાનો છે મામ તથા એ કેકરીને ટ્રામ તથા વિનજીની બીની સમવડવા છે. વિનજીની ટ્રામ આસરે ૭ માલમાં છે.

ડેલાગોઆખેની ઇક મુખારક.

તા. ૫ મી. ફેબરવારી પાર રોમન અતરે બકરી ઈદનો તહેવાર હતો તેથી સરને મુસલમાન માર્ફિલોની ફકાવ આખા દિવસ ખંધ રાખવામાં આવી હતી. સવારના આઠ વાગે મામની મસજીદ આખજી નીસાનની સહે આસરે પાંચરો માખુસો ઇદમાહ તરફ મવા હવા લેની સામે હું પસ હતો. મામની મસજીદથી ઇદમાહ આસરે અરવો માર્ફલ દુર છે. ઈદની નીમા જમા આસરે ને હજારે મુસલમાન બાલકો એ ભાવ લીધેા હતો. નીમાર ખલાસ થયા પછી સરને મુસલમાન ભાલકો નીસાનની સામે મામમાં આવ્યા હતા. ઇદમાહની જખીન ત્યાંની એક સળી બાહજો આપીકે.

ડેલાગોઆખેના હજા પાછી.

ઉતાવળમાં તામ રાખત પડે છે. નહીમુ પાછી કઈ આવવા કામ માનુ છે મોટી મુદતમાં એ પાછી આવી નશે. સારા ઠંડેને તથા મહરની પુરેપુરી જરૂર છે. આપણા સાહ્યોની રેણી કેટલેક ફરજે સુધારવાની જરૂર છે જે એમ ન થાય તો આપણા હક મારો જાય છે ને હજુ જશે. વેપારની મહાર છે જખીવના લાખ ઉતરતા તથા છે બાહાયા વધારે ફેરકાર નથી થયે. સ્કીમરો તથા બાલકોથી હમેશા ખંદર બરેલ રહે છે. સાઉથ આફ્રિકાના બીજા ખંદરો કરતાં

ક્રમાદીપોર્ટ.

(અમારા અબરખી તરફથી.)

તા. ૩-૩-૦૬.

આ શામમાં થોડા મોડા વેપારી છે ને મી. અમીર રાણા કરીને એક હિંદી વેપારી છે ની. અમીર રાણાએ લગભગ વખતે સરકારને મદદ કરેલી તેથી તેને એક મોડા અમરજીદે ક્રમાદીપોર્ટમાં જમીન આપીને ત્યાં દુકાન બાંધવાની પરવાનગી આપી. આ વાતને જણ વરં થઈ ગયા. જે મોડાઓ ક્રમાદી પોર્ટમાં છે તેઓ ક્રમાદીપોર્ટમાં પાસે પરદેશી છે અને તેઓએ બ્રિટીશ સરકાર સાથે લગાઈ વેળા હતીયાર ઉઠાવેલા. આ મોડાઓ મી. અમીર રાણાની અદેખાઈ કરી રહ્યા છે ને તેને પગભા કરે છે. સરકારને લખી અરજીઓ કરી, માલ્ટ્રેટને ઉત્કર્ષા પોલીસને ઉત્કર્ષા પણ હજુ સુધી તે લોકોનું નેર ફાંપી નથી શક્યું. તે સાથે અરજીઓ વિગેરે કરવાથી મી. અમીર રાણા ટકી રહેલ છે. મેં આડવાડીએ ક્રમાદીપોર્ટમાં સરકારી જમીન વેચાલી હતી. તેમાં મી. અમીર રાણાએ મોડાની માદકતે જમીન લેવાનો દરાર કર્યો પણ તે આગતની મોડાઓને ખામર પડી ગઈ. તેઓએ મીટીંગ કરી પૈસા એકઠા કરી એવો દંગમ કર્યો કે જે કોઈ જમીન મી. અમીર રાણાની વતી લેવામાં આવે તેની ઉપર ચણવો કરી તેને લેવા નહિ દેવી. આમ કરવાથી મી. અમીર રાણાની ભૂલી જગમગ દશ રેટની ઉપર ચણવો મી. મોહીનદાસે મી. અમીર રાણાની કંપી પણ તેમાંથી એક જમીન તે નહિ લઈ શક્યા. મોડાઓએ આ હરેક રીઝાના પા. ૧૦ કેમ કીટ કર્યા છે હવે તે ઉપાગ્રી તેઓ મુકી દેશે કેમકે તે રીઝા તેઓને કામની નથી. આમ તેઓએ જીડના કુતરા જેવી વાત કરી છે. પણ તેઓનો સંપ આ વાતથી બેવા ને છે. એક માણસને કાંચો છે તેને સાદ તેઓ લગભગ પા. ૧૨૦ પાણીમાં નાખી શક્યા છે. આ અમીર રાણા પણ હર માણસ જાણ્યો છે. તેઓની પગલો રત મોડાને વળગી રહેલ છે.

મીટીરીયા.

(અમારા અબરખી તરફથી.)

તા. ૨૮-૨-૦૬.

અને સવારમાં સહેલ થઈ પડે છે પણ ખચેરખાદ સુવેનારાયણ પુર્ણ પ્રકારી ઉત્કર્ષા કરી મુકે છે ને વરસાદના આગમનની આગાહી આપે છે. લોક સુખકારી સારી છે. આગરેજ કીમીનજ કોરટ A માં મી. ડી. પીલીયર્સ મેલ્ટ્રેટ આગળ મી. સ્વાર્ટ નામના એક કેપ જલના મીડી બાકે હાંકનાર ધણી તથા તેના કેમ ગ્રામવર ઉપર મુંગા જાનવના રક્ષણ કરનારી સોસાયટીના ઇન્સ પેક્ટર તરફથી એવી ફરીવાદ નોંધવામાં આવી હતી કે મી. સ્વાર્ટનો થોડો લંગડો છે ને નાળ જડેલી નથી. ખયાલ તરફથી મી. બીરેનજ વડાએ ઇન્સપેક્ટરને રાજાન પુછ્યા કે "તમે ક્યારેય ઇન્સપેક્ટર તરીકે નામ રહ્યા છો. જવાબ એક મોડા થયા, થોડો લંગડો ન હોય છતાં નાળ જડેલી ન હોય તો થોડાના ધણી તથા હાંકનારને તમે મુંગેજાર મળ્યા છો કે નહી. જવાબ હા થોડો લંગડો ન હોય છતાં નાળ જડેલી ન હોય તો તેને મુંગેજાર ગણવા અને સોસાયટી તરફથી સુચના થઈ છે. સવાલ મી. સ્વાર્ટના થોડાનો કથો પગ લંગડો હતો. જવાબ આગળ્યો કથો આગળ્યો. જવાબ તે હું કહી શકતો નથી. ત્યારબાદ મી. સ્વાર્ટ તથા તેના ગ્રામવરની જુગાની સેક્રફ હતી તેમાં થોડો ખીલકુલ લંગડો હતો નહી. ઇન્સપેક્ટરની સુચના પર ત્રણે બીજે દીવસે નાળ જડી હતી ને થોડો આગ સુધી કામમાં લેવામાં આવે છે ને થોડો લંગડો હોય તો એક વીક સુધી કામ કરી શકે નહી. થોડાને નાળ જડી ન હોય તો તેના ધણી મુંગેજાર છે તેવી સુચના માટે માલ્ટ્રેટ સોસાયટીની સંખત રમુજ દીકા કરી હતી ને સ્વાર્ટ તથા તેના ગ્રામવરને નીર હોય ફરાવી કેસ ઠાટી નાંખ્યો હતો.

ખોટી પરમીટ.

ખચેરખાદ રા. બજે કીમીનજ કોરટ A માં મુંગા રવજ તથા પુના આંસજી અને જાના દેશી સુરત જડાના રીઝાને ખોટી પરમીટ માટે રા. મોડાને પકડવામાં આ બાદવા આ કેસમાં ખચાવ તરફથી વગાડ મી. બીરેનજ દત્તા. અને જણાએ હાજરાત માં પોતાને નીરફોળા મુદેર કલે દત્તા. મી. બરજેસ નેરકરર એક એકિલાડીની જુગાની પહેલી લેવામાં આવતાં તેમજ જણા મુકે થયા સોમકાને સુલાય રહેર નામના રવજ તથા પુના આંસજીની નામના નહિ તે વિષે મુજબ હજુ પરમાટ નીકળી નયા.

જેથી ને બને લોકો ખોટી પરમીટથી આવી ગયા છે એવા ખચર આપવાથી તેમને ડીરક દીવ દીવ ફેરેર ખાદકન પકડ્યા. તપાસતાં તેઓ ખોટી પરમીટથી આવ્યા અને અહીના રેફુજીસ નથી એમ જણાય છે. મુંગા રવજ તથા પુના આંસજીએ કહેલી અરજમાં રહેર નસ એક સુલાય રહેર તથા એક બીજાનું એ પ્રમાણે બરેલા છે.

ત્યાર બાદ મુંગેજારની જુગાની લેતાં તેણે જણાવ્યું કે સુલાય રહેર ઉપાગ્રીઆથે આવી અમારી પાસેથી સાત સાત થોડ એક એક પરમીટ માટે લઈ જઈને પરમીટો મોકલી આપી છે ને અમે અહી રવિવારે આવ્યા બાદ સુલાય રહેર અમારી પાસેથી ખીમ પદર પાકેડ દરેક પરમીટ માટે માગવા લાગ્યો. પણ અમારી પાસે ન હોવાથી બહુ આજીજ કરવા છતાં તેણે તુરંતજ ડીરકીવ સાથે આવી અમને બીજે દીવસે સોમકારે પકડાવી દીધા છે. ત્યાર બાદ મી. બીરેનજએ પોતાના અસાદો ઉપર રહેમ કરી કાંઈ પણ સેવ દંડની સગા કરી ટ્રાંસનાલમાંથી નીકળી જવાનો દંગમ આપવા મીડીને અરજ કરી પણ માલ્ટ્રેટ બનેને એક એક મહીનાની કેદની સગા કરી ને તેઓમળ્યા બાદ ટ્રાંસનાલ માંથી આવ્યા જવાનો દરાર સંજનાળે હતો.

પીટર્સનર્મ.

(અમારા અબરખી તરફથી.)

તા. ૧-૩-૧૯૦૬.

અયા ડીસેબ્બર માસની આખર તારિખ માં પીટર્સનર્મ ખાતે મી. મોહાજીની મોટી દુકાન તથા બીજી પાંચ દુકાને આગમાં બળી ગઈ હતી અને તેથી પચાસ હજાર પાઉન્ડનું નુકસાન થયેલ કહેવાય છે. તે જગ્યા ઉપર પાણી દુકાને બાંધવાનું કામ શરૂ થયેલ છે અને મી. મોહાજીએ એક સારી અને ગાંધી દુકાન બાંધવાનું કામ શરૂ કરેલું છે.

એક કાદરાએ તથા એક કાદરીએ બે હિંદી દેરીયાળાને નાર બાંધી દીધી હતી તે બાબતનો કેસ મહીની પોલીસ કોરટમાં તા. ૨૬મીને ચાલતા તે કાદરાને એક માસ નેર કેદ તથા કાદરીને બે વીડની કેદ મળી હતી.

હિંદુસ્થાનમાં સ્વદેશી હીલચાલ.

સુરતમાં સ્તીનારેટ બનાવવાનું એક હાર ખાતું તોડાયું છે. નર્મદાદેવી મીડમાં નાલીયા બનાવવાનો હુકમ પગમોકાર થાયે છે. શીઆલકોટ (પંજાબ) માં ઠરી બનાવવા તુ હાજખાતું મોટા પાયા ઉપર બંધાયું છે. કર્ણાટમાં જુલુશની વધારાએ મોટી સમાવરી દેશી માવ વાપરવા એવા સોગત બાધા છે.

ચરચા પત્ર.

—0—

અમારા ચરચાપત્રીઓ તીચેના નિયમો
ચાહ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર તુરત
ધ્યાન મળવાનો શક્ય છે.

૧. કાગળની એક જ બાજુએ લખવું.
૨. અક્ષર ચોખ્ખા ગ્રાહીયો લખવા.
૩. નામ તથા હેઠાણ જરૂરજ લખવા,
તે હમેશાં બહાર પાડવા સાફ નહિ
પણ અમારી બાજુને સાફ.
૪. લખાણ હમેશાં હુકે અને સુદાસર
કરવું.—[અધિપતિ.]

પારસી—પારસી રાજની સમજ પાડશે
તો દાખલ કરીશું.

માઇલેટમાં જમીન ખરીદાય કે ?

મેં ૪૦ એકાં ના અધિપતિ સાહેબ,
નાઈલેટ ક્લસ્ટ્રીકમાં એ લોકો સાથે મારે
પણે વહેવાર ચાલે છે અને લેવલેવ સંબંધ
માં દાખલ તમ દાખલને લીધે કેટલાક એ
લોક પેતાની જમીન તરીકે સુધી અથવા વેચી
નાખી પેસા કરવા માંગે છે. તે દરે માઇલે
ડ ક્લસ્ટ્રીકમાં ઈડિયન બીરારને સહકર
એવી જમીન પેસા આપી વેચાતી લેવા
માંગેતો. સદે શકે કે કેમ? તે બાબત કે
કાયદો દ્વારા તેની તપાસ કરી મહેરબાનીથી
નામે લખેલ શરતોને બહાર આપેલા અગર
આપના લોક પ્રિય પત્રમાં પ્રસિદ્ધ કરેલો
કે તેથી સર્વે ઈડિયન બીરારને સહકર કાય
દો બહુવાનું આવે.
લોકસકલુક તા. ૩-૩-૦૬.

લી. જમાદાર વ. મા. કાલા.

આ બાબતની તપાસ કરી પાછળથી
ખબર આપીશું.

[૪૦ એકાં અંક]

કાઈખર્જની જમાત.

મેં ૪૦ એકાં ના અધિપતિ સાહેબ,
આપના તા. ૧૦-૨-૦૬ના અંકમાં રાણા
પાવના મદદેસા તથા ત્યાંની શીશાદ મદદી
એક સંપત્તિ લેવામાં આવતી ત્યાંની જમાતને
તે વિગતો ગુમરાવામાં આવી છે તે વાંચી
મનેથી અંગેની મસજદના બારામાં જે વરસો
યથા શીશાદ વેરેલી ગઈ છે તે નાખી તવાની
કાઈખર્જ આશા ઉભી થઈ છે. તે સુખ્ય કામ
બજાવવાની આપના પેપર ને રજા આપશે
એવી સંપૂર્ણ આશા છે જેથી અંગેની જમાત
આપની હમેશાંની આવાહી રહેશે.

મનુર આદરીકલ પ્રગટ કરાવનાર સાહેબ
શીતાના લખાણની જગતને બહુલા માંગે છે
કે પોને હાતા અને સુલેહના ચક્રાવાર તથા

એક પાસના ફાયદા બહુનારા છે. ત્યારે મને
પુછવાની રજા આપશે કે આશા-સુવર્ણેતા
સાહેબ બાંધુ છે કે કાઈખર્જની મસજદના
બારામાં આજે વરસો યથા જે શીશાદ પર
પાલી બેઠું છે તે દરે કરી આપી આ દેશમાં
સુલેહ કરાવવાની કેમ કોશિશ નથી કરતા.
અને જે કોશિશ કરી હોય તો શા કારણ
સર નાસી પાછા થયું થયું છે તેના કારણે
વિગત સામે બહાર પાડવાની મહેરબાની કરશે
એવી હું આશા રાખું છું ત્યારે વિગતને
ફગ સુલેહના રોજ થાકુ તરીકે જગ બહેર
યથા વગર રહેવાનું નથી.

કાઈખર્જ તા. ૧૨-૨-૦૬

લી. કાઈખર્જની જમાતમાંથી શીશાદ
મદી બેઠું લેવા કમજનાર.

નાદારી કેઈની નોટીસો વિગેરે. (ગવર્નમેંટ એજેન્ટમાંથી.)

એફ. એચ. કલાંની અરજીમાં મેટાઉન
વાળા વેપારી એસ. કે. મદારાજની મીલકત
અત્યુક સુલેહને માટે જગત કરવામાં આવી છે
આ મીલકત સુખીમ કાઈના મદારાજના કબ
જમાં છે.

લેખક દુગેલાના વેપારી ઈસમાઈલ હમ્મા
હીમ સીદાને તા. ૨૫ મી ફેબ્રુઆરીએ તેની
મીલકત નાદાર તરીકે જહેર કરવાની અરજ
કરેલી તે સુખ્ય તેની મીલકત સુખીમ કોઈ
ના મદારે પોતાના કબજામાં લીધેલી છે.
તેના લેખકરના પહેલી મીલકત રહેજર
મેટરવેટની કેઈમાં તા. ૧૮મી ના રોજ નજ
રી. જે વગતે તેના લેખુ રેખુની તપાસથી
તથા ટ્રસ્ટી ગીનચાંતું કામ થશે.

પીટર માહિરમર્જના વેપારી આર. એમ.
નાઈડુની મીલકત તાદાર તરીકે જહેર કરવા
ની અરજ તા. બીજી એપ્રિલના રોજ કરવા
માં આવશે.

૧૯૬૬ થર્પ રચીટ પીટર માહિરમર્જના
વેપારી વી. ગારહુસામી નાઈડુની મીલકત
નાદાર તરીકે જહેર કરવાની અરજ તા. ૨૪
એપ્રિલના રોજ કરવામાં આવશે.

પોઈટવાળા દારાઓની કાળી તારાર મીલકત
નો ફદલો કરવા મદદની બીજી મીલકત તા.
૧૩મી. માર્ચના રોજ મહરો.

લેક્ષરમીલના વેપારી મહેંક પીરબાઈની
નાદાર મીલકતના ટ્રસ્ટી મી. કોલબંદ એસ
ટર નીમાયક છે. તેના લેખકરના પહેલી
મીલકત તા. ૧૮મી માર્ચ અને ત્રીજી મીલકત
તા. ૨૪મી માર્ચના રોજ મહરો.

માહર કાલના વેપારી તુર મહમદની તારાર
ર મીલકતની વહેવારને ઉપદેશો લીધાજ
નથી થયો છે. તેનું કીચીડ તેના ટ્રસ્ટી મી.
ડબાડુ ને. બેલર --ટાંગર--પાંચેથી મહરો.

કરબાના નાહીતા વેપારી એફ. એચ.
હસાઈ એન્ટ લીમાઈલ જેની પેટીએ લોકાન્સ
બર્મ કેપટાઉન વિગેરે હેઠાં છે તેનું પોતાનું
બીજનેસ નીકાળી ગુજરાતી અરજ સુખીમ
કાઈ ને કરેલી છે.

વિદેશ વર્તમાન.

વાંકનેશ રાજ્યમાં કોલસા તથા ધોસલેટ
ની ખાણ નીકળે એવું કહેવાય છે.

પ્રીન્સ આરથર એફ કેનોટ બપાનની
રાજવાની રોકથોમાં પહોંચી મગેલ છે.

અમને બહુવચાને કીલગીરાં ગ્રેપને છે જે
સુખ્યમાં રોક ફેલમજના માતાજી બાઈ કુવ
ર બાઈ ગુજરાતી ગવાને કેમલ તા. ૬મી માર્ચ
ના રોજ આવેલા છે.

પુનાની અગ્રેજ નિસાબના એક શિક્ષકે
પીપરમેટની ઓળીઓ બનાવવાનું કામ
સર કરેલું છે.

મારખીની અંદર એક મહાન જીવ ફેનફરન્સ
બરાવાની છે અને તેનું પેટન ૫૬ ત્યાંના
કાકર સાહેબે રપીકાર્યું છે. ને તે જીવ
ફેનફરન્સને જંગલી મહદ આપે છે. આ જીવ
ફેનફરન્સનું નમામ ચાલે મારખીના એક
જીવ રૂલરે માં લીધું છે.

મી. વી.સ્ટન થર્પાંક કહે છે કે એ લોકો
તથા કાકરો ઉપર લોડ મીલનરે જુલમ કર્યો
છે. એ લોકો સામે થાય છે તેનું મુખ્ય કાર
ણ લોડ મીલનર છે એમ તે માને છે. જો
મી. એમ્બરલેન વચમાં નહિ પડત તો લોડ
મીલનર કાકરાઓને ફેલો મારવાની મતાજ
નહિ કરત.

ડેખાઈનો રાજ ધારા વગત પહેલાં ગુજ
રી ગયેલ છે તે યુરોપની અંદર રજા રાજ
હતો અને તેનાલેલો વાગ્ય શાણી રાજ
બીને કાઈ લેવામાં નથી આવતો આ આખ્ય
ચાણી રાજનો એક પ્રીન્સ કોસની ગાદી ઉપ
ર બીરાર છે. ત્યારે બીજા પ્રીન્સ લખુ પાટ
વગત પહેલાં મોરવેની ગાદી ઉપર બેસવા
બાગ્યચાણી થયો છે. તેના મોટા પ્રીન્સ હમ
જાજ ડેખાઈનો રાજ તરીકે જહેર થયો છે.
ત્યારે તેની એક પ્રીન્સેસ મહાન ઈલ્લુડની
રાણી તરીકે બીરાર છે. અને બીજી પ્રીન્સેસ
કીચાની રાણી હતી અને દાખલા આરની
મા પાવ છે.

हिंदुस्थानना सभायार.

શ્રીમદામાં મોટો આન જામી જીભ. તે
આન જોલવ્યા પછી કાદમાંથી તલુ અન
મદમી જીભ ત્રી આજથી ભાટે મુકશન
મળું છે.

અમદાવાદ ખાતે ભંજા યજ્ઞનાનો સંજમ
પાવ છે ત્યાં દર બાર વરસે કુંબ મેળો ભરાય
છે આ રાક્ષમાં તે મેળો ભરાયો હતો. તે
જગ્યાએ ૨૦ સાળ યજ્ઞશુભો શ્રેષ્ઠા યયા
હતા.

જાગીયાના ખાતના સુવાસની અરોબર
સત્તા કુવનો છિંકુરમાનથી જાગીયાઓ
કેપુરશન વિલાસત ખારો જપાની મોઠવણ
યદ છે

અનુઆરી મહીનાની આખરીમાં મદ્રાસ
ખાતે પુરુષ વરસાદ પડેલો છે.

હોઈ કરાવના મેમોરીયલ ફંડના અંશર
ના મહારાજાએ રૂ. ૧૦,૦૦૦ ની રકમ
બરી છે.

માત્રીવાત ગાયત્રી નેપારી ખી. મહમદ
સુરતી જે દુકાનમાં આજ છ વરસ પયા ગો
તાનુ ખીઝેસે સંઘાપના દુતા તે દુકાન આજથી
બધી ગયેસ છે.

માર્ચ માસમાં અમદાવાદ ખાતે ખેતીવાડી
ને લગતું એક મોટું પ્રદર્શન થવાનાર છે.

હિંદુ તથા અગ્રજો વચ્ચેના પહેલું વેલી
ગ્રેસીડરની ફીફ્ટ મેચ સુલભમાં રમવામાં
આવશે. હિંદુ પાર્ટની કેપ્ટન રમીષ ગર.
સુનીલાથ વી. મેતાને આપવામાં આવી છે.

મહાસિંહના દિવાન તરીકે બરેલીય ચંદાવ
ચરનું નામ બહાર પડ્યું છે.

३४. इसीम जाहने प्रीतस कोइ बेहस ने
 छोले नाईत कृष्ण मान मन्नायी सुंजली
 प्रतये तेमना मानमां कोइ मेदि मेजावटी
 प्रये कतो.

શિખમાં ઇશ્વરસીમાન રૂ. જેવાદવાના અર્થ
પરા કૃતોદ્ધર્મ નીવડવા છે.

“પ્રજ્ઞાપતિ” એના બાકી છે હવે એના
પરિણામ કે કલ્યાણ અર્થેની ચોક્કસ માર્ગ સાધન
પ્રત્યક્ષ કરાવેલા છે.

કાઠીઆવાદ તપાસ કચ્છની પ્રાંત તરફથી
વિરમ ગદમ રહેણને પાટી મુશકેલીના સંબંધ
માં નામદાર પ્રાંત કોઈ એકસને જે અવશ્ય
કરવામાં આવ્યા હતા તેના સંબંધમાં સરકાર
પુરતી તપાસ કરે છે.

જાંઘામાં રખરખા ગ્રામ સારી રીતે ઉભરેલું.
અને રખરખા ગ્રામ પાછળ કોડેઃ ઘણાં નાણાં
રોકે છે.

ସିଂହ ଓ ଗଜ ଉପରୁ ।

विवरण	श्री. पे.	श्री. पे.
भांगल	२०	०
भीमडीना	२४	०
अक्ष. अक्ष. डी. आर.	१७	०
अक्ष. डी. आर.	१६	०
मीनी सक्कर	१८	६
कुडाना	१६	०
हेशी तुवेर दाण.	१७	६
तुवेर दाण कानपुरी	१८	०
मसुरनी	१७	६
भुगनी	२३	०
आउरनी	२१	६
अधु	१६	०
दाण	२०	०
पटाधु	१६	०
मकाध	७	०
कडतु तेल १ ग्यावन	३	३
अेरडीतु	२	५
भीडु	२	१०
नालीअेरतु	२	११
आंड सक्कर	१७	३
भीणा	१६	६
तीरकुण नाताल	६	६
आडिन	१४	४
आटे	८	६
भद्रासी सोपारी, १ रतल	०	६
मरयां.	०	५
धी पैडी	७०	०
पाराडीन डीवेस.	५	६
वाछट रोस	७	६
गालन	१२	१
नाणावेर १००	१५	०
कुडी	६	०
नीमक (डीवरधुल)		
पस्ता अेरकु.	४	६
६५ नेसनधुल	२०	६

રૂઢીભરેલી આગમની આખર.

નાતાલ હાઇસ્કૂલ લાઇનની સ્ટીમર કોંગ્રેસ
તા. ૧૮મી તથા અમદાવાદ તા. ૨૨મીએ રવાના
પાશે. આ બંને સ્ટીમરો હિંદુસ્થાનની ટપાલ
લઇ વ્હશે. સ્ટીમર પગાલા તા. ૩૩એ
કોલકાતાની કાંઈ સુધી છે.

રહીમર રીસ્ટાઈ તા. ૧૨મીએ આવી તા. ૧૫મીએ રવાના મશે.

रहीमर जमाखपुर ता. १०भीना अरसामा
रधाना यशे.

કપડાં આગવળી વડી.

शुभसूचि—॥ १५ ॥ शुभसूचि शुभसूचि

444

Commercial Agency,

13, Upper Circular Road,
CALCUTTA,

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of your reputed concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our especial offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

**HORMAJCY IDOLCY,
DIRECT IMPORTER**

GENERAL MERCHANT
P.O. Box 312, DEERWOOD BAY.

ரப்பர் ஸ்டாம்புகள்.

முதல்தர வேலையுள்ளதும், சரசு
மாயும் கொடுக்கப்படுகிற. பிறகாகமா
ன அச்சுமுத்துக்களால் அமைக்கப்ப
டுகிற இரண்டாம் தரத்தில் பரிசு
மும் பரிசும், பரிசும், கொடுக்கப்படும்.

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

GOLD MEDAL

Madras Industrial and Art
Exhibition, 1903.

(ESTABLISHED 1887)

TWO GOLD MEDALS

Bombay Industrial
and Agricultural Exhibition,
— 1904. —

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c.

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers :—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites :—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt-cases; portmanteaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores :—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods :—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Müssacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Cellings,
and various kinds of Tinware.

All kinds of
Tobacco, Snuff, Tea, Coffee, Cocoa, and Jam Tins, from 1-oz. to 112-lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Kettles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles,

SAUCEPANS and FRYING PANS.

Native Pass Boxes, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 880, JOHANNESBURG.

Pohoomull Brothers,

WHOLESALE & RETAIL DEALERS.

Direct Importers and Exporters of
Indian Artware, Curios, Oriental Jewellery, Maltese Silk
Lace Articles, Silk manufactured goods, &c., &c.

Depots in India, China, Japan, Philippine-Islands, Egypt, Algiers,
Tenriffe, Gibraltar, Malta, Beira, Salisbury, Transvaal, &c., &c.

Corner Longmarket & Parliament Streets.

Telegrams: "POHOOMULL," CAPE TOWN. Box 1126.

19 Commercial Road, Fordsburg, Transvaal.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગની.

જનરલ ડીલર.

કપડા, મોસીરી અને બીજા દરેક ભવનો
માથ રોજમાં રાખનાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

બી. અબ્દુલ ગની એન્ડ કંપની લિમિટેડ મેમ્બર ઓફ ડાયરેક્ટોરિયમ ઓફ
કોમર્સ ઓફ ટ્રેડિંગ કંપનીસ ઓફ ટ્રાન્સવાલ, બેન્કિંગ એન્ડ
ફાઇનાન્સિયલ કોર્પોરેશન ઓફ ટ્રાન્સવાલ.

5, ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

CAPE DRY FISH

of all kinds at cheapest rate.

Also

Cape Snook Fish,

Wholesale and Retail.

A. HALIM,

23rd Street, Malay Location,

Box 5925

JOHANNESBURG.

B. P. EBRAHIM & CO.

Mattress Makers, Wholesale Importers,

Dealers in Bedsteads, Coil Springs,
Mattress Cases, Feather Pillows, &c.

Market St. (West), Box 4120, Johannesburg.

M. A. Karedia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,

Dealers in all kinds

Indian Groceries and Soft Goods

Box 3598.

41 Market Street,

Johannesburg.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail.

ઇ. એબ્રાહીમની કંપની.

હોલસેલ ને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Corner BURGEE and MARKET STREETS.

STANDERTON.

Box 77.

Telegraphic Address: "Ebrahim."

J. M. H. GOOL.

129 Castle Street, Capetown.

Wholesale Groceries, of all descriptions from
India and England,

Also Exporter of Cape Snook,
NATAL DRIP.

Messrs. Jubbay & Sonjee Bros., Durban.

ઇમ્પોર્ટર ઇન્ડિયન ગુડ્સ.

જનરલ મર્ચન્ટ,

129, કેસલ સ્ટ્રીટ.

ISSA HAJEE SOOMAR

General Merchant

AND

Direct Importer.

"BOMBAY HOUSE,"

STANDERTON.

P.O. Box 24.

Telegrams: "ISSA."

એ. એમ. પારેખ,

જનરલ મર્ચન્ટ.

દરેક ભવનો ઓસરી કાપડ વગેરે માથ
ખરેદો સામાન હમેશાં તૈયાર છે.

ટે. કોમરસીયલ રોડ ડરબન.

હિંદી દવાખાના.

આ દવાખાનામાં દરેક ભવનો દવા પુરી
પાડવામાં આવે છે. ખદાર મામના ઓરડો
પર પુરતું ધ્યાન આપવામાં આવશે. દરેક
ભવનો ઉપર ખાસ ધ્યાન આપી ઉમદા ડોટ
મેટ કરવામાં આવશે. ઘોડા અને ખચરની
દવા અમારે ત્યાંથી મળશે.

૩૫૦ પાઇન સ્ટ્રીટ અથવા ૧૨૨૫,

અમરોની રોડ સ્ટેન્ડનની ખાલુમાં.

ખાનગી ઈંગ્લેશ ગુજરાતી નિશાન.

જે તા. ૧૯ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.

ગુજરાત અને કાઠીઆવાડના તુલસીદાસે
પોતાનાં જ્ઞાનકોષે ઈંગ્લેશ તથા ગુજરાતી
બધાવા સાર આ રુપમાં મોકલવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસીક રી રી. ૧૦
૪૮૨ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ. એમ. એલ. પટેલ.
ડરબન. } રૂકુદ માસન.

એક દત્તમ જેટલી છુટી છુટી જતો કીમત
કેસા પૌંદ ૬-૧૦-૦થી દર મહાવાસે ૫૦ની
છૂટાથી ગણી આપવામાં આવે છે, એક વર
પની ગરદી.

२४७ पाठन स्त्री २२५५

Telegraphic Address:
"MOUNTBURN," P. O. Box 99,
POTCHEFSTROOM.

E. M. PATEL,
General Dealer, Wholesale & Retail,
MARKET SQUARE,
POTCHEFSTROOM.
AND AT THE LOCATION.

S. D. BOBERT,
General Importer - Wholesale and Retail Merchant.
Cheapest House in the Market Square,
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

M. E. Nanabhay
Retail and Wholesale Merchant,
Market Square, P.O. Box 55,
POTCHESTER ROOM.

D. I. Varyava,
GENERAL MERCHANT,
King Edward Street, P. O. Box 200,
POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai,
General Merchant,
First-class Goods of all description
to suit all tastes.
Corner Commissioner and Basik Sts.,
Box 33.

KRUGERSDORP
 TEL. ADDR. "CHOTABHAI"
 એ. ય. ઇરાજાઈ,
 જગદીશ મહારાજ.
 પહેલા નંબરનો માલ હરેકને પછે પડે.
 ઠાવના કાગિયતર ગુને ઇશ. રીડ.
 પી. બો. ટ. રાજામાલ એ રીડ. ઇરાજાઈ.
 ક્રમસંખ્યા

A great variety of
Rugs, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Hardware, Hollow-ware, Furniture, Groceries,

Rough goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL
Prices are very moderate & terms are easy.
A trial solicited.

**Tel. Ads. : BAGDAD. P. O. Box 57,
338, Prinsloo Street, PRETORIA.**

Ismail Amod Kajee,
GENERAL MERCHANT & DEALER,
Market Square, P. O. Boxes.,
KRUGERS DORP

A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL.
Tel. and "BHABHA." P.O. Box 52.

R. NARASOO,
Indian and General Merchant.
Outfitter and Draper.
Hoot and Shoe Warehouseman.

INDIAN SILKS A SPECIALTY.

KAFFIR TRUCK, &c., &c;
BARBERTON.
TRANS'AL.
P. O. Box 20.
Telegraphic Address: "NARASOO."

आहोने विनंती

ਮਸ ਸਾਥਨੁ . ਸਵਾਨਮ . ਭੋ ਘਾਹਭਾਨੀ
ਪਾਸੇ ਯਾਤੀ ਰਹੇਨੁ ਹੋਮ ਨੇਮਭੋ ਮਾਧੀ ਆਪ
ਪਾਸੇ . ਕਰਵੀ .

Subscription Rates.

"INDIAN OPINION.

Yearly Subscription (Natal)	12/6
Half Yearly	7/6
Quarterly	4/6
Yearly Subscription (South Africa, England and India)	12/6
Half Yearly	7/6
Quarterly	4/6

— Swami —
Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : :
Collection of his : :

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda, Sri Ramakrishna Paramahansa, Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE

This publication is the best of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master"; his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago; all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America and India on Gita, Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga, Vedanta and Hinduism; selections from the eloquent, stirring and inspiring speeches he gave in reply to addresses of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Colombo to Almora, on his return from America; a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to friends; and a selection from the beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the sweet

DETAILED CONTENTS: The Song
of the Sanyasi or My master I Addressed
in the Parliament of Religions 18; Reply
to Addresses of Congratulations from
Marins and Calcutta 61; Manana
Yoga 93; Metaphysics in India: Resur-
rection 110; Immortality 130; Is the
Soul Immortal? 137; The Freedom of
the Soul 163; Maya and Illusion 184;
Maya and the Conception of God 210;
Maya and Freedom 220; The Real and
the Apparent Man 246; The Absolute
and Manifestation 271; Unity in Diver-
sity 238; The Cosmos: The Microcosm
313; The Cosmos: The Microcosm 328;
Realization 348; the Ideal of a universal
Religion 379; God in Everything 408;
Bhakti or devotion 424; Vedanta 442;
The Vedanta in Indian Life 504; The
Mission of the Vedanta 532; The Sage
of India 564; Christ, The Messenger 607;
The Relation of Buddhism to Hinduism
615; The True Method of Social
Reformation; The Reformer's Duty 632;
Education of a National Character 649;
The Conquest of the World by Indian
Thought 654; The Hindu Religion
Max Muller's View on Religion 670;
The Hindu Religion 686; The History of
Hinduism 691; Andhra-dharma Dance
there 724; The Arya-society in India
751.

App. 1000, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1007, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1014, 1015, 1016, 1017, 1018, 1019, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028, 1029, 1030, 1031, 1032, 1033, 1034, 1035, 1036, 1037, 1038, 1039, 1040, 1041, 1042, 1043, 1044, 1045, 1046, 1047, 1048, 1049, 1050, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1058, 1059, 1060, 1061, 1062, 1063, 1064, 1065, 1066, 1067, 1068, 1069, 1070, 1071, 1072, 1073, 1074, 1075, 1076, 1077, 1078, 1079, 1080, 1081, 1082, 1083, 1084, 1085, 1086, 1087, 1088, 1089, 1090, 1091, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1100, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1121, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156, 1157, 1158, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1169, 1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1176, 1177, 1178, 1179, 1180, 1181, 1182, 1183, 1184, 1185, 1186, 1187, 1188, 1189, 1190, 1191, 1192, 1193, 1194, 1195, 1196, 1197, 1198, 1199, 1200, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215, 1216, 1217, 1218, 1219, 1220, 1221, 1222, 1223, 1224, 1225, 1226, 1227, 1228, 1229, 1230, 1231, 1232, 1233, 1234, 1235, 1236, 1237, 1238, 1239, 1240, 1241, 1242, 1243, 1244, 1245, 1246, 1247, 1248, 1249, 1250, 1251, 1252, 1253, 1254, 1255, 1256, 1257, 1258, 1259, 1260, 1261, 1262, 1263, 1264, 1265, 1266, 1267, 1268, 1269, 1270, 1271, 1272, 1273, 1274, 1275, 1276, 1277, 1278, 1279, 1280, 1281, 1282, 1283, 1284, 1285, 1286, 1287, 1288, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1294, 1295, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1328, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354, 1355, 1356, 1357, 1358, 1359, 1360, 1361, 1362, 1363, 1364, 1365, 1366, 1367, 1368, 1369, 1370, 1371, 1372, 1373, 1374, 1375, 1376, 1377, 1378, 1379, 1380, 1381, 1382, 1383, 1384, 1385, 1386, 1387, 1388, 1389, 1390, 1391, 1392, 1393, 1394, 1395, 1396, 1397, 1398, 1399, 1400, 1401, 1402, 1403, 1404, 1405, 1406, 1407, 1408, 1409, 1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1415, 1416, 1417, 1418, 1419, 1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1425, 1426, 1427, 1428, 1429, 1430, 1431, 1432, 1433, 1434, 1435, 1436, 1437, 1438, 1439, 1440, 1441, 1442, 1443, 1444, 1445, 1446, 1447, 1448, 1449, 1450, 1451, 1452, 1453, 1454, 1455, 1456, 1457, 1458, 1459, 1460, 1461, 1462, 1463, 1464, 1465, 1466, 1467, 1468, 1469, 1470, 1471, 1472, 1473, 1474, 1475, 1476, 1477, 1478, 1479, 1480, 1481, 1482, 1483, 1484, 1485, 1486, 1487, 1488, 1489, 1490, 1491, 1492, 1493, 1494, 1495, 1496, 1497, 1498, 1499, 1500, 1501, 1502, 1503, 1504, 1505, 1506, 1507, 1508, 1509, 1510, 1511, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516, 1517, 1518, 1519, 1520, 1521, 1522, 1523, 1524, 1525, 1526, 1527, 1528, 1529, 1530, 1531, 1532, 1533, 1534, 1535, 1536, 1537, 1538, 1539, 1540, 1541, 1542, 1543, 1544, 1545, 1546, 1547, 1548, 1549, 1550, 1551, 1552, 1553, 1554, 1555, 1556, 1557, 1558, 1559, 1560, 1561, 1562, 1563, 1564, 1565, 1566, 1567, 1568, 1569, 1570, 1571, 1572, 1573, 1574, 1575, 1576, 1577, 1578, 1579, 1580, 1581, 1582, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1588, 1589, 1590, 1591, 1592, 1593, 1594, 1595, 1596, 1597, 1598, 1599, 1600, 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1608, 1609, 1610, 1611, 1612, 1613, 1614, 1615, 1616, 1617, 1618, 1619, 1620, 1621, 1622, 1623, 1624, 1625, 1626, 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645, 1646, 1647, 1648, 1649, 1650, 1651, 1652, 1653, 1654, 1655, 1656, 1657, 1658, 1659, 1660, 1661, 1662, 1663, 1664, 1665, 1666, 1667, 1668, 1669, 1670, 1671, 1672, 1673, 1674, 1675, 1676, 1677, 1678, 1679, 1680, 1681,

F. M. BANFIELD,

Boot and Shoe
Factor, etc.

DURBAN

35, SOUTH STREET
Telephone "Box 1000"

P.O. Box 808

JOHANNESBURG

Corner Von Branden
& Commissioner Sts.
Telegrams "F.M.B."

P.O. Box 8088

હવે રૂઝના બટ અને શૂઝનો મેલો જ્યો કે જુઠના લગીયા મરિના આમણ તમા
જુઠીરોડે મરિની દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.

■ હવે, સર્ટ, કાપડ વગેરે સુવરાજ માલને મરિના વિલાયતના કોરડોને વર્ષો
પહેલાં અને હવે દિલી વેપારી સતોષ પામે તેવી રીતે તે કોરડોને અમલ કરીશું.
અમારી સાથે કામ પાડી આવી કરો.

JAMESON & Co.,

Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for

Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,

Cayenne Pepper,

White and Black Pepper,

Sauces.

And other goods in numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.

Box 63, Durban.

સરકારી સરવેયર.

પરકાને મટે પછી કાળજીથી સતોષપાત્ર
કામ કરવામાં આવશે.

જે. એ. સોરેલ.

૨૦ રીલ રોડ બીલ્ડીંગ, ડુબન.

સરકારી ફલેનર.

ગ્રાહકોના કામ વધુત ધ્યાનસે સતોષ ક
કિવા જાવળા.

જે. વ. સોરેલ, ૨૦ ફિનલ સ્ટ્રીટ ડુબન.

કે. જી. સોરેલ.

કલ્યાણીલક્ષ્મી કંપનીઓ.

પ્રીતી લક્ષ્મી કંપનીઓ.

લંડન.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.,

Direct Importers.

સુલમાન ઈસમાઈ મીઆની કું. બદારના
માલસાને રહેવાળી વીઝેરનાં સમયના સારી
રાખવામાં આવે.

Corner Park Lane 400

Avenue 400, Johannesburg, J'burg.

Tel. Address, "SULIMAN"

Box 353, JOHANNESBURG.

SUN
Insurance Office.

PAYNE BROS., Agents,
KIST STREET, DURBAN.

દુન્યામાં સર્વે પ્રાણી
આગકા વિમાની ઓફિસ.

સ્થાપન તીથ ૨૫,૦૦,૦૦૦.

અર્જો કરનેતે કમતોમે કમતો માવ મિલે

દુનીયામાં સૌથી જુની આગના વીમા
કોમ્પની જેની મુદી પાં ૩૦,૦૦,૦૦૦ ની છે.
કામી લક્ષ્યવાળી કોમ્પાની આજે વાલુ આવે
મળી શકશે.

પ્રત્યેક દિવસે પ્રતિ દેશમાં પ્રતિ દિવસે,
તુલ્યકરકે કામ કરે તુલ્યકરકે કામ કરે તુલ્યકરકે
કામ કરે, તુલ્યકરકે કામ કરે કામ કરે કામ કરે
કામ કરે કામ કરે કામ કરે કામ કરે.

P.O. Box 383.

Tel. Address: "BEETLE."

BEATLEY & Co.,

Wholesale

Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

ફેન્સી કામના ખાસ વેપારી. ઉલ્લામાં ઉલ્લાની તરેહનોમાલ અમારે ત્યાંથી
મળશે. "દુલકાનાના કોમ્પની મરીન" ના નાવાલ કોમ્પની અને કોરેન્ડો રીવર કોલેની
મરિના ખાસ આલોચ્યા. "જનરલ કોમ્પની કુલક" અને કોરેન્ડો રીવરનો માલ તરેહ તરેહ
મલતો સોલમા રાખવામાં આવેશે.

ROSKOPF PATENT WATCHES.

સાસકોફ પેટન્ટ ઘડીઆળો.

આર. પી. કાટ. વોચ મેકર અને જ્વેલર.
૧૨૦, ગ્રે સ્ટ્રીટ. પી. એ. બોક્સ ૫૨૫.
ડુબન.

સાસકોફ ઘડીઆળની નાનાલ માટેની
સોલ એનરલ મરીલી છે. તેથી કાલ
અને સાજા મરીલીઓ હરેક વરસને
પાસ વરસની ગેરંટી સાથે આપી
શકે છે. આજે પ્રતિ દિવસે કામ કરે
કામ કરે.

આવો, ગરમા ગરમ
મસાલાદાર ધીના ભજ્યાં,
અને મીઠાઈ.

જંડુમહારાજ મીઠાઈવાલા

૧૫૦, ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડુબન.

હમો વહોં હમમિશ ગરમાગરમ ધીની
મીઠાઈ, હેવ ગોર વકોલા તોપાર મલેમે.

ધીની મીઠાઈ

સ્વાદીન! ગરમાગરમ! અને વળી ગમે
તે વખતે! એના ધીના—મુલકરેહી,
મગજ લાક, ધારી, જુદી, મેચુબ,
મુખમનો હલવો, જલેબી, ગાંધુ,
ખાજલી, સેવ, લાજ્યાં વાગેરે ધીનાં
ખનાવેલાં તથાગર મળશે તેલ ખીલકુલ
વાપરવામાં આવતું નથી.

આસ કોરડો પર હુરતુ ખાન આપી
માલ વખતસર અને સરસ ખાલી આપીએ
છીએ. અલરિયામના કોરડોનો માલ પૈસા
મળેથી રહેવે મારહત વખતસર ચકાવીએ
છીએ.

જે. વ. સોરેલ, ૨૦ ફિનલ સ્ટ્રીટ ડુબન.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 17th March, 1906.

No. 14

P.O. Box 124

Telephone 374.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

ભાડિ આપવાનાં છે.

ફરક એવન્યુમાં સારી જગ્યામાં આવેલું
એક મુલક તથા પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્ટ્રીટમાં
એક નુ રામ કારખાનાં, મીડીંગ વિગેરે
મદિ ઉપયોગનું છે. ભાડું સરકાર નીચેના
સીરવામે લખેલ.

સાથે, સાથ રમતો ચીરક બનાવવાનો
તમાકુ હથેલી વેચાણો લેવાનો છે.

કેપ સ્ટુક ફીશ આવી પોંદ્યા છે સાવ
પણામ પ્રીકલિત લેમન કલકતા, મુંબઈ અને
વિલાયતી સર્વ જોડાણોના બરનો માલ આવી
પુરો છે અને ધરોળે અરબ કરવામાં આવે
કે કે આખજ એમ એવરર એકલતા તેવીને
શીતે એવરર એકલી ઉપકાર કરતા રહેશે.

ભલભાલ સોરાબજી બપરો.
૧૧૦, ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

TO LET.—Those well-situated pre-
mises, "Avon Hotel" in First Avenue
and a Large Warehouse in Prince
Edward Street. They can be used
either as Workshops, for Meetings,
or any purpose. Rent cheap.

Rice, Dholl, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Cocoanuts and Groundnuts, Quills,
Milk, Tobacco, Cape Snook,
Fish, Skins of various kinds, &c.

And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

—AT—

JALBHAY SORABJEE BROS.,
110 Field Street, Durban.

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods' Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 355

DADA OSMAN,
General Merchant & Commission Agent

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 10.

Tel. Add: "DURBANER."

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચંડે ને કમીશન
એજંટ.

બેકસ ૧૮, ૧૩૫, ૧૫૧ અને
૧૨૫૧૦

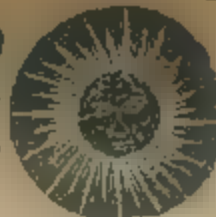
Telephone 164.

SUN BRAND

Tobacco Works,

132 Queen Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTIS

BOER TOBACCO.

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Price

Box 58.

Tel. Address: "Durbaner"

Telephone 564.

સસ્તો અને ઉચો માલ.

સન સીગરેટ, સુમાત્રા ચીરક બેક
જનીઆ રીચ વગેરે ભલભી તમાકુ
સરવામે મળશે.

સન બ્રંડ ટાબેકો વર્કસ.

132 ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

**EAST INDIAN
TRADING Coy.**

GENERAL MERCHANTS
and Direct Importers of
kinds of Groceries, &c.
Goods, etc., etc.

102 Queen Street,
Durban.

P.O. Box 10.

Telephone 364.

Tel. Address: "DURBANER"

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

Fortnightly Steamer
For BOMBAY, Direct.

સ્ટીમર અફ્રિકા તા. ૨૦ મી માર્ચના ઉપરશે.

સોમ્બરી તા. ૧૨મી એપ્રિલના

ઉપલી આગમિતમાં ખલાસી રેશી છે, જમ્યા નીચે ફાલકોમાં છે અને કાચન
જમ્યા વિગેરેના ખડુ સારો ખદોળસત છે, હિંદુ મુસલમાને મદિ અલમ અલમ છે.
ઉપલી આગમિતો દુમેશાં ટેમસર આવા ટેમસર ઉપલી ટેમસર પહેલે છે. પાસ
જમ્યાના વિચાર કરી કામ કરશે કે જમ્યા પાછળથી ફેરન ચાલુ ન પડે. જમ્યા
જમ્યા નીચે જમ્યા છેકાલે નવા ટાઈમટેબલ કાપાય છે તે મળાવવાથી મળશે.
મેડરનાની હરી ખ્યાનમાં રાખજે કે સ્ટીમર સોમ્બરી, સુલતાન, યુનુસરાત,
જમ્યા, કેસર ને ફેરનાખમાં ખલાસી રેશી છે જમ્યા ફાલકોમાં છે અને કાચન પાછી
જમ્યાના ખદોળસત છે. હિંદુ મુસલમાન સાર અલમ અલમ છે અને જમ્યા પાછી
જમ્યા છે. હિંદુ કેટલાક જમ્યા છે કે ઉપલી આગમિતમાં ખલાસી જોશ છે પશુ તેમ નથી.

આગમિત અમુમ્મ.
અમીન બીલ્ડિંગ, મે સીર
મી. એ. બોક્સ ૧૨૬, ડરબન.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન.
મારકીનર સીટ.
ડરબન.

ADAM H. G. MAHOMED, ESTATE OWNER.

LANDED PROPERTY
BOUGHT AND SOLD.
HOUSES TO LET.
"NOOR BACH," 8 KLOOF STREET
CAPE TOWN.
TELEGRAMS:
"ADAMGOL," CAPE TOWN.

TA 441

હિં અબુબકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,

434, West Street, DURBAN.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Bibs,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gown,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frills,	Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers,

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો

અઇરેક્ટર ઇમ્પોર્ટર્સ,
પી.એમ.બી., નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 675 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2as. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper use. Re. 3, 2as. post free.

EVERY DAY ENGLISH & DUTCH (Third
Edition).—Speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition). Re. 1, 2as.
post free.

HANDBOOK OF ENGLISH SYNTAX,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Useful to the student of English words in
composition. Re. 1, 2as. post free.

SELECT SPEECHES OF THE GREAT ORA-
TORS, Vol. I and II.—Help to write fluently
the English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Re. 2,
2as. post free.

WORDS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science). Re. 1, 2as. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 108 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

સા. એમ. ભયાત,

હાઇસેલ અને રીટલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches:—

Pieterburg, Box 111. Nigel, Box 12.

and at Volksrust

and at Volksrust

and at Volksrust

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, BEANS, LENTILS, etc.

Directly Imported from India

348 PINE STREET, DURBAN

Tel. Appala, "PAULIAN" 100-101.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers,

208 Chazoh Street, Pretoria.

P.O. Box 157.

Tel. Add., "Tayob."

INDIAN AFRICAN LINE.

Calcutta

Direct.

S.S. 'MIRZAPUR,' April 5th.

सीधी कलकत्ता जानेवाली स्टीमर.

"मीरझापुर" एप्रिल ५ के धरसेमें उपडेगी.

यह स्टीमरमें सासगी मुसाफरोंके लिये अच्छा बन्दोबस्त करनेमें आया है. पासेजरी अपनी मुसाफरी बड़ी मजेसे और शान्तिसे करते हैं. सगवद उत्तम प्रकारसे की गई है, इसलिये कलकत्ताके सत्तावालों तरफसे सर्टिफिकेट पा चुके हैं. दूसरी कम्पनीकी स्टीमर कई कई बन्दर करती आनेसे पासेजरी तकलीफ पाते हैं, ऐसी तकलीफ इस स्टीमरमें नहीं है और आरामसे देस जा सकते हैं. उपरान्त सलासी भी यह स्टीमरमें इन्डियन है.

यह कम्पनीकी सभी स्टीमरोंमें अच्छा बन्दोबस्त करनेमें आया है. विशेष सपरके लिये निचे लिखे पते पर एजन्टसे मिलनेसे मालूम होगा.

डीवाल बोखवे कुं०

फोन्ड स्टीट.

वी. इब्राहीम इस्माइल कुं०

नां. ११४, ११६ और ११८ कमरसीयल रोड, डर्बन.

बोक्स नम्बर १२५.

উল্লেখ্য সীধী স্টীমর.

"মীরজাপুর" তার ৫ এপ্রিল তারিখে ওপড়ি যাবে. আ স্টীমর উত্তমণী আসলী হোবাধী ওলদী পছোঁয়ে.

আ স্টীমরমাঁ মুসাফরোনে মারে আস সমবস করবাঁ আবাঁ উ তেখা মুসাফরোনে মজা আরামধী ওপানী সারী ও উ, অবাঁসী দেশী উ, ওয়াঁ ওল্ড স্টীমরো ওরেক ওঁদে করতী ওতী হোবাধী ওানে ওপনে দেশ পছোঁয়ে উ ওয়ারে ওমারী স্টী মরো. অল্দিওঁ ওপড়ী পরবারী হিঁদুস্থান ওতী হোবাধী ওোঁওঁ মুদতমাঁ ওোঁওঁ ওকরো, ওধু ওীগত মারে ওীয়েনে সরনাওে ওয়াঁ ওারো.

डीवाल बोखवे कुं०

ফোন্ড স্ট্রিট.

वी० इब्राहिम इस्माइल कुं०

नां. ११४, ११६ અને ११८, કોમરસીયલ રોડ, કરબન.

પોસ્ટ બો ૧૨૫.

மேற்கண்ட ஸ்டீமர் மிகவும் உறுதியானதும், கிஸ்தாரமும், ஓட்டத்தில் அதிக வேகமும் ஜனங்கள் இருக்க சகிக்கியமுமானது. இந்த என்னும் மரக்கலம் மாதம் உ கல்கத்தாவுக்கு இங்கிருந்து பாசிஞ்சர் ஏற்றிக்கொள்ளும்.

இது பாசிஞ்சர் ஏற்றுமதிக்காகச் செய்யப்பட்டுள்ளது. ஜனங்கள் தொந்திரவன்றி வசிக்கத்தக்கது. இந்த ஸ்டீமருக்கு கல்கத்தாவில் பலமான சர்ட்டிபிகேட் கிடைத்திருக்கிறது. அநேக பிரயாணிகள் இது கப்பல்களில் ஏறி அதிக கஷ்டமடைகிறார்கள். அவ்விதம் போவதில் கஷ்டமேயொழிவ செளகரியம் இராதது. எங்கள் ஸ்டீமரில் வரும் பிரயாணிகளுக்குக் கஷ்டமில்லாமல் இந்தியா கொண்டு செர்ப்போம்.

எங்கள் கப்பலில் வேலைபார்ப்பவர்கள் எல்லோரும் இந்தியர்கள். இந்தக்கம்பெனியின் ஸ்டீமர் இங்கிருந்து மாதாந்தரம் கல்கத்தாவுக்கு நேரே போகும். பிரயாணிகளுக்கு உபசரிப்புடன் இடம் கொடுக்கப்படும். மற்ற முக்கிய காரியங்களுக்கு அடிநிலைண்ட எஜண்டாருக்கு எதிர்த்தித்தெரிந்துகொள் ளலாம்.

டெலால் அண்டுகோ,

பயிண்டு,

டர்பன்.

பி. இபிராகிம் இஸ்மாயில் அண்டுகோ,

கெ. 114, 116 அன்ட் 118,

கமர்ஷியல் ரோட், டர்பன்.

பாகஸ் கெ. 125.

A. LATIEF,
General Dealer, - - -
- - Outfitter and Draper,
BARBERTON,

TRANSVAAL.

P.O. Box 84.

Tel. Address: "LATIEF."

E. A. PATEL & Co.,
GENERAL DEALERS
-AND-
DIRECT IMPORTERS,
Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

Corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.

Tel. Ad.: "ACODDIE."

P.O. Box 94.

BRANCH AT ROSENEKAL.

M. J. MAHOMED,
470 & 478 CHURCH ST.,
MARITZBURG.

Tel. Ad.: "MOOSA."
Telephone No. 104.

સુધા ભત્રીજા.

જામ-જામ અને રૂટ, હોલરેલ અને
સીક, મરચંડા. એન્ડ ઇમ્પોર્ટર.

મેરીટાઇમ.

ફેન, ન્યુન-હાઇ, ન્યુરોહાઇ, એસિમ-સ
રોડ, અમસીડરી.

Amod Mamoojee Patel,
GENERAL MERCHANT,
I.A.C. Commission, P.O. Box 55,
POTCHEFSTROOM,
Tel. Ad.: "Mamoojee." Transvaal.

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

MOOSA HASEN,
General Dealer,
KING EDWARD STREET,
AT THE MILL.
POTCHEFSTROOM.

AYOB MOHAMED & Co
General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.

Box 134.

Tel. Ad.: "AYOB"

EBRAHIM CAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT.

First Leaf Tobacco a Speciality.

100 WEST STREET (Opposite B.B. Hall)

Tel. Ad.: "CAMROODEEN," Durban.

The Insolvent Estate of I. C. Tala, Charlestown, Storekeeper

TENDERS are invited for the purchase of the business at Charlestown, lately carried on by the insolvent. Stock and fixtures may be purchased and moved, or the business taken over as a going concern at the option of the successful tenderer.

Tenders must be sent into the undersigned, from whom all information may be obtained, not later than Thursday the 15th day of March, 1906.

The highest or any tender not necessarily accepted.

Dated at Durban this 7th day of March, 1906.

CHARLES DIDCOTT, F.I.A.N.

7 & 8 HOLLANDER'S BUILDINGS,
Box 548.

FOR SALE

3,332 Acres Freehold

PICKED BUSH LAND on the Tugela River, Victoria County. Annual Rental about £400. Commanding one of the most important Ferry Drifts. Admitted the best tobacco land in Victoria County. Price £3 2s. 6d per acre.

Also for Sale,

150 Acres Freehold

with Building. Native Rents about £30 per annum. Picked land. Price £500.

Apply:

W. M. TOLLNER,
Emina, Stanger P.O.

FOR SALE

LONG LEAF TOBACCO,
MEALIES, and
NSHILUBUS.

Apply:

W. M. TOLLNER,
Emina, Stanger P.O.

TO LET

BIG STORE

32 x 42

Complete with Fixtures and 4 Rooms on Church Square, best business centre, at

ERMELO

a town of GREAT PROSPECTS.

Apply to **J. GRAFF,**

Box 99, ERMELO, Transvaal.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, 17TH MARCH, 1906.

No 11

Contents.

EDITORIAL COLUMN:—	
"Legalized Robbery"	155
The Poll Tax	156
Plea for Indian Volunteering	155
An Inter-State Native College	156
Sir William Ureman	140
OTHER ARTICLES:—	
Coloured People and Taxes	159
An Important Case	157
Johannesburg Electric Tramways	157
Johannesburg Jottings	158
Notes on Current Topics	158
Some Local Cases	159
Miss Manning Memorial Fund	160
Mr. C. K. Gubbins	160
Our Permit Pillory	161
Our Weekly London Letter	161
Facts and Comments	162
CORRESPONDENCE:—	
Natal Indian Congress	159
The Late Mr. Nazar	159
An Appeal	160

Indian Opinion

SATURDAY, MAR. 17TH, 1906.

"Legalized Robbery"

WE publish in another column a special report of a case that was argued on Monday last before the Supreme Court of the Transvaal. Our correspondent has called it a "legalized robbery" and we have no hesitation in adopting the title for this note. Law 3 of 1885 has formed the subject matter of many complaints on the part of the British Indian Association, but we cannot think of any case so cruel or harsh and so unjust as the one reported by our correspondent. A Law under which such a glaring wrong can be perpetrated must, to say the least of it, be utterly inhuman. Mr. Leonard, in his eloquent address, evidently thought of the inhumanity of the Law when he asked the Judges to put a humane interpretation upon it, and if possible to give the unfortunate victims justice. The late Mr. Aboubaker Ahmed was one of the first Indian settlers in South Africa. He was one of the foremost Indian merchants, and held very considerable landed property in Natal and in other parts of South Africa. He was respected, and very properly so, both by Europeans and the Indians of his time. He was cultured in every sense of the term. He held some landed property in the Transvaal. He made a will bequeathing it to his brother and his son, both of whom are well-known and well-educated. It has now become possible to rob the heirs of what has been left to them by the testator, and in spite of their wishes to the contrary, the Judges of the Supreme Court of the Transvaal were unable to right the wrong. It is hardly possible

to get a paper or a more independent body of judges than the people of the Transvaal have in their Supreme Court. They are not carried away by the slightest prejudice, and we have known them to have given fearless decisions before now. The cause was represented by the ablest lawyer in South Africa, who put his whole heart into it, and yet the Judges have not been able, as they virtually admitted, to do justice. The cause is not far to seek. Law 3 of 1885 was passed by a Legislature that had no regard for the feelings of British Indians, or, for that matter, any coloured people. It was manifestly un-British and in breach of all the known rules of civilisation. It was an item of discussion at the Bloemfontein Conference that preceded the Boer war, and when the late President Kruger seemed to yield the point of the franchise, Lord Milner it was who sent a cablegram to Mr. Chamberlain, "what about the coloured men?" Such was his solicitude for them before war, but with the times his Lordship's views changed. One would have thought that amongst the first acts of his administration would be a repeal of this hateful Law, but his Lordship temporized. British Indians approached him, and he put them off until it became impossible for him to purge the statute book of Law 3 of 1885 because of the agitation of the white inhabitants of the Transvaal; and up to this day it remains in force in the Transvaal as a mark of indelible disgrace for the British administration in the Transvaal over which His Excellency presided. Is the Liberal Government going to perpetuate the terrible wrong under which British Indians are labouring?

A CORRESPONDENT FROM
The Poll Tax Ladysmith writes in the
Gujarati columns:—"In

the Government Gazette dated the 28th February, there is a notice about the poll-tax, which states that those, other than Natives, who do not pay the tax before that day, shall be liable to a penalty. This has caused terror amongst the Indians. Those living in the town of Ladysmith have already paid the tax, but the poor Indians who have just emerged from their indenture, and who are living on farms and in distant places, cannot realise the thing, and have not been able to pay the poll-tax. These men have to be informed. The sergeant-in-charge receives the poll-tax, gives them a receipt, and then takes them before the Magistrate and the men are fined. If they do not pay the fine they have to go to gaol. An instance happened in my presence. An Indian named Motai was fined five to seven shillings from Ladysmith. He was informed by

a friend that he should pay the tax. He therefore mortgaged his ear-rings for one pound, at an interest of half-a-crown per month, and paid the tax. He got the receipt and was taken to the Magistrate. He was fined ten shillings. Where is he to get the money from? He had a pass. He has left it in the Court and has promised to bring the fine. . . . Up till now nearly twelve to fifteen men have been fined."

We bring the above to the notice of the Government. If the information given by our correspondent be true, it reflects the greatest discredit on those who are concerned with the collection of the poll-tax. To make the poor people not only pay the tax, but when they come to pay it, to impose on them a fine, seems to us to be the height of injustice. The penalty clause, we should imagine, is applicable, not to those who pay the tax willingly, but to those who want to avoid payment. The daily newspapers report that Indians have been paying the tax with the greatest despatch. As our correspondent points out, it is cruel to expect those who are living in out-of-the-way places to go to the paying-booths before the advertised time and pay the money. We have no doubt that many of them do not know anything about their liability, and if, as our correspondent points out, it is true that the men have to be informed, it is only reasonable to expect the Government to instruct their officers to take the money from those who may pay, and not arrest the men, and have them fined for an alleged contravention of the poll-tax Act. We have trust enough in the humanity of the Government to feel that they will stop the injustice that is being perpetrated in the name of law.

THE NATAL NATIVE
A Plea for Indian trouble is dragging
Volunteering on a slow existence.

There can be no doubt that the imposition of the poll tax is itself the immediate cause, through probably the trouble has been brewing for a long time. Whose-soever the mistake may be, report has it that it is costing the Colony two thousand pounds per day. The white colonists are trying to cope with it, and many citizen-soldiers have taken up arms. To-day, perhaps, no further assistance is necessary, but this trouble ought to suggest reflection to the Government, as also to every thinking colonist. There is a population of over one hundred thousand Indians in Natal. It has been proved that they can do very efficient work in time of war. The suspicion that they were worthless in emergencies has been dispelled. In the face of these incontrovertible facts,

is it prudent for the Government to allow a source of strength, which always lies at its disposal, to run to waste? Our contemporary, the *Natal Witness*, has recently written a very thoughtful editorial on the Indian question, and has shown that, some day or other, the question of Indian representation must be seriously taken up by the colonists. We agree with the view, though Indians do not aspire to any political power in the Colony. All they require is a guarantee of full civil rights under the general laws of the Colony. This should be the birth-right of every British subject living in a British territory. Refusal to accept anybody as an immigrant is, in certain circumstances, justifiable, but imposition of disabilities upon well-behaved and physically sound immigrants can never be justified either on economical or political grounds. Whilst, therefore, the question of Indian representation is undoubtedly very important, we consider that the question of Indian volunteering is more important because it is more practicable. There is, it is nowadays fully recognised, work in the field which does not require the bearing of arms, but which is just as useful and quite as honorable as the shouldering of a rifle. If the Government, instead of neglecting Indians, were to employ them for volunteering work, they would add appreciably to the utility of the Militia, and would always be able in times of trouble to rely upon Indians giving a good account of themselves. The Government we doubt not, recognise that it is impossible for them to drive Indians out of the country. Why not, then, make the best use of the material at hand, and convert a hitherto neglected community into a permanent and most valuable asset of the State?

An Inter-State Native College

A CONSIDERABLE amount of enthusiasm has been evoked by the movement that was initiated some months ago by Mr. Tongo Jabavu, Editor of *Imvo*, with the object of creating an Inter-State Native College, with the present Lovedale Institute as its nucleus. Both Mr. Jabavu and Mr. K. A. Hobart Houghton, organising secretary of the movement, have been touring South Africa, their purpose being the three-fold one of enlisting the sympathetic co-operation of the various South African Governments, creating a healthy native opinion on the subject by means of careful explanation and illustration, and, perhaps most important of all, the collection of funds to enable serious work to be commenced in the near future. We have already in these columns, drawn attention to the excellent and instructive programme carried out by Mr. Hocker T. Washington, of the Tu-kege Institute, in America. It is proposed to develop the work to be undertaken by the new college on the same lines of industrial

training as in the American Institute. All this can do nothing but good, and it is not to be wondered at that an awakened people, like the great native races of South Africa, are moved by something that has been described as being very much akin to religious fervour. To them undoubtedly the work must be sanctified and hallowed, for it opens up a means to advancement of thought and gives a great impetus to spiritual development. The enormous sum of £50,000 is in contemplation of collection from the natives, apart altogether from subsidies from the various States and the different religious bodies interested. British Indians in South Africa have much to learn from this example of self-sacrifice. If the natives of South Africa, with all their financial disabilities and social disadvantages, are capable of putting forth this local effort, is it not incumbent upon the British Indian community to take the lesson to heart, and press forward the matter of educational facilities with far greater energy and enthusiasm than have been used hitherto? Reformation, in matters educational, has to come from within, and we would urge that aspect of the question most earnestly upon our readers.

WE REGRET to note the death of Major-General Sir William Gatacre, in Egypt, from fever, following on sunstroke. Sir William had a peculiar claim upon the gratitude of British Indians. He was the Chairman of the first Plague Committee formed at Bombay, and by his tactful and delicate handling of most difficult matters, practically all friction and bitterness were avoided. He was a striking example of what is best in the Anglo-Indian character, represented so excellently by such gallant and courteous exponents of British rule as Mountstuart Elphinstone, Munro, Tod, Sleeman, Forbes, Lawrence, and many another. Whilst Britain can produce noble gentlemen of the calibre of the late Sir William Gatacre, there is yet room for hope that India will receive that sympathetic treatment at the hands of her rulers of which she stands so much in need.

Coloured People and Trams

A Johannesburg Test Case

(FROM OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE)

As I anticipated, recently, a test case has been brought against the Johannesburg Municipality to decide as to the legality of the Town Council's action in preventing coloured persons, as such, from travelling upon any car upon the tramways system. Mr. E. S. Claassen, a well-known Indian resident

of Johannesburg, was the plaintiff in the case brought before Mr. J. G. Kerr, A.R.M., sitting in the "D" Criminal Court, on the 7th inst.

The charge brought against the conductor of the car was that of contravening section 5 of the Traffic By-Laws regarding Vehicles, in that he had refused or neglected to carry Mr. Claassen as a passenger from Fordsburg to Market Square, within the Municipality. The prosecution was conducted by the Public Prosecutor, instructed by Mr. M. K. Gandhi, and Mr. J. J. Hoyle, of the firm of Lance & Hoyle, appeared for the Municipality.

For the prosecution it was urged that there was no distinction, with regard to the trams, between 1st and 2nd class cars; that, even if such a distinction could be made under the Traffic By-Laws, it only concerned "natives," the definition of which term was distinctly given in the by-laws; and that no special restrictive provision was made with regard to British Indians. It was argued that a distinct breach of the by-laws had been committed, and that the Johannesburg Municipality had no power to prevent coloured persons (other than natives), *qua* coloured persons, from travelling upon any Municipal tram-car.

The defence did not rely upon the by-laws at all. Mr. Hoyle stated that, so far as they were concerned, he had no arguments. But he based his case upon Law 12 of 1895, which created Health Committees in certain districts, giving them powers to make regulations, which, when sanctioned by the State President, and published in the *Staats-Courant*, had the force of law. Such regulations had been duly sanctioned and published, and the Witwatersrand was within the scope of their action. It was maintained that, although the Public Health Committees were now defunct and no other body could rightly be said to have succeeded them, nevertheless, since these regulations had never been directly abrogated, they were still an integral part of the law of the land.

The reply was that the Traffic By-Laws definitely superseded any previous regulations that might have been enforced under special circumstances. The Magistrate said, rightly, that the case was of very great importance to the Municipality and to the coloured communities and that he would take time to consider his judgment. The case was adjourned for judgment until Monday last.

Upon resuming the hearing on Monday last, Mr. Kerr, A.R.M., delivered judgment to the effect that, in his opinion, law 12 of 1895 did not concern the present case. It was distinctly stated in the By-laws that the word "Native" included only those persons both of whose parents belong to one or other of the aboriginal races of South Africa, and under no circumstances, could the definition be said to include British Indians. He

held the accused guilty of contravening the by-law, and inflicted a fine of 5- or one day's imprisonment. Mr. Hoyle thereupon, on behalf of the Johannesburg Municipality, gave notice of appeal.

An Important Case

Legalized Robbery

(SPECIAL REPORT FOR "INDIAN OPINION")

An important case was heard before the Chief Justice of the Transvaal Sir William Smith, and Mr. Justice Mason. The case arose out of Law 3 of 1885. The British Indians who came under its ban were represented by the Hon. J. W. Leonard, K.C. and Mr. R. Gregorowski, and the Crown was represented by Mr. Barber.

The facts of the case were briefly these. The late Mr. Aboobaker Amod, who held very considerable property in Natal, held also certain landed property in the Transvaal. It is situated in a principal street of Pretoria. The deceased bought the property before Law 3 of 1885 was promulgated, but it was registered in the deceased's name a few days after the promulgation of the Law. The late Mr. Aboobaker Amod left a will, appointing Mr. Omar Hajee Amod Johari, his brother, and Mr. Ismail Aboobaker, his son, to be the joint heirs. The heirs have been in possession of the property in the Transvaal for a period of over fifteen years. They have derived rents from it, and have generally managed it. Last year they entered into a building lease for twenty-one years, under what the judges themselves considered to be most advantageous terms. The lessees were a well-known firm of architects, Messrs. Kallenbach & Reynolds, of Johannesburg. As the Law of the Transvaal requires all such leases to be registered against title, it became necessary for the heirs to apply to the Court for an order authorising the Registrar of Deeds to register the lease in favour of the lessees. Before, however, such an order could be granted, it was necessary that the estate should be represented by an executor. An executor was therefore duly appointed, and he presented to the Registrar a Deed of Transfer of the property in Pretoria in favour of the heirs of the estate. The Registrar, however, refused the transfer, on the ground that the property was registered a few days after the promulgation of the Law, and that, in any case, it could not be registered in the names of Messrs. Omar Hajee Amod Johari and Ismail Aboobaker, as they were British Indians. The executor then of the estate thereupon made an application to a Judge in chambers for an order requiring the Registrar to register the property, and contended that, although the property was registered after the promulgation of Law 3 of 1885, it was,

as his own records showed, actually sold before the Law came into force, and that the registration was authorised by the then Statute relating to it. He, moreover, contended that Law 3 of 1885 could not apply to the heirs, as its provisions were not retrospective. The learned Judge, however, held that the Law was not retrospective only with reference to persons holding property before the date of its promulgation, and that therefore the heirs could not be registered owners of landed property in the Transvaal. Against this order the executor then appealed to the full bench. Under legal advice, he also applied to the Court that in the event of the honourable Judges confirming the decision of the Judge in chambers they should authorise the executor to ratify the lease granted by the heirs, and get it registered against title.

Mr. Leonard, in his very able argument, asked the Judges to put upon the Law a humane interpretation. He said that it could never have been the intention of the Legislature to rob the property held by the late Aboobaker Amod of its ordinary incidence; that the owners' right of devising was inherent in immovable property; that the only reasonable meaning of the retrospective clause was that the property held by British Indians before Law 3 of 1885 came into being, should descend to their heirs even though they may be Indians; that the Law itself was exceedingly harsh and it will be a cruel wrong if the property could not be transferred to the heirs. If, however, the Judges thought otherwise, they had no power to authorise the executor to ratify the lease, which was entirely advantageous to the heirs.

Mr. Barber, in reply, argued that the case was very hard, but that hard cases made bad law. He submitted that the decision given by the Judge in chambers was the correct reading of the Law, and that the Court had no power to authorise the granting by an executor of a long lease. His duty was merely to wind up an estate.

The Chief Justice said he sympathized very much with the heirs. He considered that the law was harsh, but that it was not possible for him to come to any other conclusion, even though the decision of the Judge in Chambers was right. The Chief Justice, however, added that the Court had no power to authorise the executor to grant long leases. Although, therefore, he considered it a very hard case, and that he would have granted relief if he could, he was reluctantly obliged to refuse both the applications.

Sir William Smith concurred.

Mr. Justice Mason authorized that Law 3 of 1885 should be read that the case was very hard, but that it was not the intention of the Legislature to rob the law of its ordinary incidence. He said that the Legislature intended to interfere with the rights of the heirs.

Though the Court was not able to grant the sympathy of

both the bench and the bar, they have been legally deprived of the right to own what is theirs.

Johannesburg Electric Tramways

(SPECIAL REPORT FOR "INDIAN OPINION")

In considering the Rules and Regulations for employees on the Johannesburg Electric Tramways, submitted to the Town Council, at a meeting on the 18th ult., by the Tramway and Lighting Committee, the conveyance of coloured persons came up once more for examination. Rule 12 of the Regulations reads as follows:—

No coloured persons are allowed to travel on the ordinary service cars with the following exceptions:—A coloured domestic servant may be allowed on the ordinary service car when travelling with his or her master or mistress, but an (sic) only to occupy the seats set apart for this purpose, viz. the seats at the head of each staircase.

Special cars may be put on for coloured traffic, and will be labelled as such, and coloured persons will be allowed to occupy seats in any part of such cars, and will be charged ordinary fare. White people may use these cars should they wish to.

The *Star* reports that before replying to the questions,

Mr. Joubert asked leave to move an alteration to Clause 12 of the Tramway Regulations. The clause as printed read:

Special cars may be put on for coloured traffic and will be labelled as such, and coloured persons will be allowed to occupy seats in any part of such cars, and may be charged ordinary fare. White people may use these cars should they wish to.

Mr. Joubert wished to alter the clause by deleting the last sentence, and adding the words "and only coloured persons will be allowed to occupy seats in any such car."

Mr. Brown was against limiting freedom of action. If white people liked to ride on these cars, he did not see why they should be prevented.

Mr. Poy rose to a point of order, arguing that any alteration of this kind must be given notice of.

The Mayor ruled that the Regulations had been agreed to, and that any alteration must be initiated by notice of motion.

Mr. Joubert gave notice of motion on the subject.

From the report of the Johannesburg Electric Tramways Committee, it is seen that the Town Council, at its meeting on the 18th ult., considered the Rules and Regulations for employees on the Johannesburg Electric Tramways, submitted to the Town Council, at a meeting on the 18th ult., by the Tramway and Lighting Committee. The conveyance of coloured persons came up once more for examination. Rule 12 of the Regulations reads as follows:—

Johannesburg Jottings

(FROM OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE.)

"GREATER THAN POLITICS." The local journals are usually dull enough reading. They are normally very unprogressive in thought, with no pretensions to originality, reflecting, as they do, the besetting characteristic of the average public for which they cater. Occasionally, however, from out the murk and gloom of uninterestingness, gleams a flash of keen observation and deep insight. The *Rand Daily Mail*, for instance, devotes a column weekly to its London Correspondence, ably conducted by that independent journalist, Mr. Albert Cartwright.

A REVOLUTIONARY FORCE. In his notes on current matters, he lays great stress upon what he thinks may be the seed of a great revolution in the West, namely, the discovery of a French Salvationist, of a beverage which is, in point of fact, excellent wine without any of its toxic qualities, by reason of its non-production of alcohol, due to destruction of alcohol-forming bacteria by means of a pasteurising process. Mr. Stead, in the *Review of Reviews* for February, devotes a most interesting article to a eulogy of the new product. Mr. Cartwright asks if it is too much to hope that this may be the means of rescuing the West from its most degrading vice.

WHEN SHALL WE THREE MEET AGAIN? Political events at home have caused violent commotion in the tri-sected political camp here. Each party, Progressive, Responsible, and Het Volk, has felt the necessity of endeavouring to arrive at some compromise as to the voting basis with reference to the elections under the promised new Constitution. The heads of the three caucuses met, therefore, at Pretoria, last week, in secret conclave. Deep must have been the arguments on that historic occasion, but no result supervened. A further meeting was held to make yet another effort to arrive at a basis of compromise, but once more the endeavours were abortive. The only result is that feeling amongst the rank and file is likely to become more embittered, owing to the suspicion that the various leaders had been willing to barter the birthright of their constituents for a mess of yellow or "party" coloured potage.

THAT DEPUTATION! Once more the mountain has laboured and has brought forth a mouse. Delegates from all sorts and conditions of representative societies and associations have met this week, to adopt resolutions and to appoint a delegation to go to England to show the Home Government that a consensus of non-political opinion in the Transvaal held that the present lack of definiteness on the part of the Government regarding Transvaal affairs was having a most un-

favourable effect upon the financial stability of this Colony. Mr. William Hosken, than whom there is no public man here with a greater measure of common sense, immediately wrote to the Mayor, who presided at the meeting, pointing out the self-stultification of any such non-political delegation, which, from its very essence, would only be capable of criticism, without being able to submit any constructive policy. And now Sir Henry Campbell-Bannerman, probably owing to the failure of the Progressive, Responsible, and Het Volk negotiations, has taken the wind out of the sails of our delegation friends by announcing the appointment of a Committee to investigate political conditions in this Colony. *Ever* delegation. Meanwhile, the papers do not appear to have mentioned the correspondence of the Government of the Committee with the leaders of the Conference.

MUNICIPAL MORALITY. The *Rand Daily Mail* has earned the gratitude of the rate-paying community by a recent editorial, wherein it vindicates the purity of public life, and lays peculiar emphasis upon the temptations that are supposed to beset the path of the municipal councillor in the Golden City. It must be held that many symptoms go to show that some such warning may not be amiss, for nowhere, outside trust-ridden America, do vested interests hold greater sway than in Johannesburg.

THE PROTECTOR OF ASIATICS. My readers will be interested to learn that Mr. M. Chamney has returned from his recent trip Home, and has taken up his duties once more as Protector of Asiatics in the Transvaal.

THE TRAMWAY TEST CASE. Judgment was given in the above case, on Monday morning last, by the Assistant Resident Magistrate of Johannesburg, who inflicted a fine upon the Johannesburg Municipality, through one of its conductors, of 50s for the offence of a day's imprisonment. Personally, I am rather sorry that the Finance Committee did not get the judgment which it expected, and that it is not the case of a man with both eyes shut, but the fact is that the judgment should have been set aside on the occasion of the first challenge offered on this subject. It remains to be seen whether the City Council will be more successful in the Supreme Court. If they have the courage to go so far, than they have been in the Magistrate's Court. The suggested appeal savours somewhat of throwing good money after bad.

ASIATICS AND DYSENTERY. The Public Health Committee of the Johannesburg Town Council reports that, during the three weeks ended 31st February, 1906, out of a total of 187 cases of enteric disease, three were Asiatic, including two dysentery and

one erysipelas. Asiatics here includes Chinese and others who are not British Indians. British Indians do not appear to be so insusceptible after all, especially when one considers that there were 68 cases of notified disease amongst other coloured people. Is it not time that the ancient myth of the British Indian lack of sanitation was exploded?

Notes on Current Topics

By "Observer"

THE SEED for proper representation of the natives of South Africa is acknowledged on all sides. The experience of the past few weeks has shown that it is possible and likely that serious trouble will arise. Therefore, a change must be made in the method of ruling them.

THE CRUEL POINT in this much discussed problem seems, as a rule, to be lost sight of, and that is, the mental attitude of white towards black. So long as we have this contempt on the part of white races for the coloured man, so long shall we have trouble. It is specially noticeable in those born in South Africa. They are brought up to consider the native as so much dirt beneath their feet.

A LADY once related to me in tones of horror and disgust her experience in a draper's shop. At the same counter a native was being served. This was too much for her dignity, and she asked the shopman if he actually served natives at the same counter with white people. The man of business frankly admitted that he did. Needless to say, this shop was avoided afterwards by one customer at least.

TO ANSWER a native's salute by anything more appreciative than a grunt is quite unnecessary; and if a "boy" does not hold out two hands to receive the "tucker" he has rightly earned, you are fully entitled to kick him for his insolence. A house boy who speaks English is considered "cheeky," but if the same boy fails to understand orders, spoken in English, then he is a stupid fool.

THE NATIVE has been likened to a child, and the comparison is reasonable enough. But the average treatment of natives is not what a parent would mete out to a child. No; the native, like the child, should be taught with patience. Many a testimony I have heard, from those who have treated their native servants as intelligent beings, of the faithfulness and integrity of the trained natives, who, in times of stress, have proved themselves worthy of the trust placed in them.

That Mr. Abdul Kadir's statement in the course of his leave-taking speech that the Congress has been able "to repel encroachments on our civil rights in the country of our adoption" requires to be taken with some allowance. It shows if reference be made to the Acts and By-laws that have been passed and promulgated, as well as to Rules and Regulations that are gazetted, most of which are covertly aimed at Indians. The latest Rules and Regulations in connection with the J. E. Act No. 30 of 1904, enacted on 21st February last by Government, Number 54, dated 1904, inserted in the Government Gazette that "the Government have decided to increase the number of the Districts mentioned in the said Rules and Regulations and are increased in the said day, some are newly created Districts, and some are required, and no doubt awards, by the Government, though having lived in

Indians needed an adviser and a public worker in Natal in 1896 there came Mr. Nagar on the scene, shows that He is doing more for our cause. I do not think there was any reason for Mr. Nagar to come and settle in Natal after having been unsuccessful in Europe. He may as well have gone back to India and led the peaceful life which he was longing after.

I am, etc.,

S. B. SHETAR.

Chinda,

Feb. 17th, 1906.

An Appeal for Destitute Indian Children

To the Editor, INDIAN OPINION.

Sir,—I beg to bring an appeal to the public. In daily life we see in Natal poor Indian orphan children left in wide streets with no one to care for them. Why should not Indians who are interested in Education subscribe as much as they can spare as far as their means allow. Let it be remembered that the best way of using one's money is to spend it on charity and the noblest form of charity is to endeavour in an organised systematic manner to relieve the distress and destitution of the poor and helpless children. Those who will subscribe their mite to a movement which protects from the icy hands of death the fatherless and the motherless and the starving youths of a nation, and do their honest duty to bring them out and educate them in a suitable manner, are not only helping a movement which deserves their best support, but they will leave behind a heritage more glorious than worldly wealth and transient prosperity.

I am, etc.,

M JAMESON.

Phoenix.

Miss Manning Memorial Fund

The many friends of the late Miss E. A. Manning, for twenty-eight years Honorary Secretary of the National Indian Association, will be gratified to learn that the Council of the Association have resolved to take steps to raise funds for a Memorial bearing her name, in recognition of the great work accomplished by her. Miss Manning's generous testamentary dispositions in favour of the Association form a permanent and most valuable source of aid and encouragement in the endeavour to continue the work which she has laid down.

The exact terms of the Memorial fund is described hereafter. It is felt that it should take some form likely to promote the cause of education which she was devoted to. Any appeal on this subject should be sent to the Secretary of the Association.

The Council of the Association will have much pleasure in receiving contributions to the Miss Manning Memorial Fund. They should be sent to the Miss Manning Memorial Fund, London and Westminster Bank, 1 St. James' Square, London, S.W.1 or to any of the Local Secretaries in India.

The Hon.
Mr. G. K. Gokhale, C.I.E.

Sketch of his Career

(CONCLUDED)

His election to the Bombay Legislative Council was nothing but a bare recognition of his ability and his patriotism, and the work which he did there, particularly in connection with the Bombay Land Revenue Bill, more than justified the wisdom of the election. On the retirement of Sir P. M. Metha, he was elected by the non-official members of the Bombay Council to represent their presidency in the Imperial Legislative Council. His budget speeches in that Council have been models in what such speeches should be, and his marshalling of facts and figures is simply perfect. They certainly led to a great extent the wit and humour, and the keen and telling sarcasm of some of our other political leaders, and as some of our Hindustani friends would say, there is too little of "salt and pepper" in them. But Mr. Gokhale's sobriety of judgment, his forcible though moderate language, his pitiless logic of figures exhibited in the dry light of arithmetic, and his dignified and courteous manner, have enabled him to hold his own, nay more than hold his own, against even such a past master of the art of dialectic reasoning as Lord Curzon. The stand which he made against the Universities Bill, the Official Secretaries Bill, and the Validation Bill, and the way in which he fought every inch of his ground against the administration of the British and opponents alike, the

Companionship of the Indian Empire came to him unsought and is one of those few, very few, generous acts which shed a ray of light here and there in the gloom and darkness of an otherwise reactionary and unsympathetic regime.

But what is the creed of which Mr. Gokhale is the apostle, and what is the faith which animates and sustains him? The creed of Mr. Gokhale is the creed of the Indian National Congress, and the faith which sustains him is the robust optimism of his master. I do not think that the British Government has a more loyal subject in India than Mr. Gokhale. But while feeling grateful to the British Government for all that it has done, and believing fully in the necessity of the British connection, Mr. Gokhale is not afraid to point out the many economic and political evils inevitable in a bureaucratic rule. The remedy which he suggests is the larger employment of the Indians in the service of their own country and the increase of popular control over the actions of the executive Government. His ideal is the constitutional form of Government which prevails in the British Colonies. He is too wise and cautious to ask for a full-fledged constitutional regime; all that he pleads for is a steady and sure approach towards that ideal.

But Mr. Gokhale is too well-versed in the history of Europe to believe that political liberty and self-government are to be achieved without continuous, persistent effort and great self-sacrifice. He has placed before his country a worthy and noble ideal of both. The immense impression which he has created in England in conjunction with that sturdy Punjabi patriot, Mr. Lajpat Rai, is a fresh proof of the faith that is in him. But one man cannot do all, nor two, nor three, nor half a dozen. What is needed to win political liberty and self-government—and let us not forget, as some of our people now and then do, that the acquisition of some measure of liberty and self-government is the essential thing for the salvation of a subject nation like ours, for nothing good or great was ever achieved in any department of human activity by a community of slaves—what is needed, I say, is a compact band of sturdy, able and patriotic men, men like the creators of the Fergusson College, who would devote themselves heart and soul to the work of political reform. Nothing can be gained without persistent and continuous agitation being carried on both in India and in England; in India with the object of shaking off lethargy of our own people and awakening in them a political and national consciousness, and in England in order to rouse the conscience and touch "the great, deep heart of the British nation." It is to achieve this end that Mr. Gokhale has formed the "League of India Society." The men who join it must take a few of

life-long poverty, for he will not be allowed to earn anything for himself, the Society undertaking to provide subsistence for him and his. The first five years will be mainly devoted to study in the headquarters of the Society at Poona, and at the end of that period, the members, thoroughly equipped both morally and intellectually, will be sent to work in different parts of the country. To some the conditions may seem too hard and the discipline too stringent. But Mr. Marathe is a tough and hard as the soil of their own Deccan, and three of them have already joined the Society. It is to be hoped that each of the other provinces of India will contribute its own quota towards the formation of this National Guard of Political Soldiers. What higher honour can a young Indian covet, or what greater ambition can be entertained, than to fight the political battles of his country in the army of the Indian National Congress under the command of Gopal Krishna Gokhale?

We have said nothing, of purpose, about Mr. Gokhale's recent successful campaign in England, from which he returned early in December. No one who has read the detailed reports of the proceedings of the numerous meetings which Mr. Gokhale addressed in England could fail to realize the true value of the services which Mr. Gokhale has rendered to the land of his birth. The splendid banquet at which the New Reform Club—one of the leading Liberal clubs in London entertained Mr. Gokhale, was the culmination of his successful mission, as it led to the formation of an India Committee of the club "for the purpose of devoting special attention to Indian affairs from the British point of view." No less remarkable was the dinner at which he was entertained by his own countrymen in London at which Mr. W. C. Bonnerji, who was in the chair, pronounced a fitting encomium on Mr. Gokhale. "Young, on the right side of forty, he carries," said Mr. Bonnerji, "an old head on young shoulders, and to us all he stands forth as an example of what we may be able to do, if we follow in the path he has been treading." It will be news, no doubt, to most of our countrymen that on the occasion of Mr. Gokhale's receiving the distinction of the Companionship of the Indian Empire, Lord Curzon wrote him an autograph letter congratulating him on the title conferred by His Majesty the King-Emperor and expressing a hope that India might have more public men of the stamp of Mr. Gokhale. Nor is it surprising, for Lord Curzon could not but be impressed with the immense sacrifice Mr. Gokhale had made in the country's cause. "Public life in India," said Mr. Gokhale recently in London, "has many discouragements and but few rewards. But he, no doubt, agreed with Mr. Naoraji, who declared, on the same occasion, that any labour for one's country is more

than repaid when one finds that one's countrymen, of all classes and creeds without exception, show their appreciation of whatever one has been able to do, and in such appreciation the highest ambition may well be satisfied. That Mr. Gokhale's services to India have received such appreciation in the hands of his countrymen, has been amply testified by their having conferred upon him the highest honour in their gift—the presidential chair of the National Congress. In the prime of life and in the full vigour of manhood Mr. Gokhale has, in human probability, a long series of years of usefulness and activity before him, and he may hopefully look forward to seeing some of those fetters broken, which hamper the progress of his fellow-countrymen.

Our Permit Pillory

The following are names of those who have not yet received their permits although their applications are more than two months old:

1. Hans Raj, Dundee. (Applied Dec., 1904.)
2. Mahomed Suliman, Durban.
3. Dada Mian, Durban. (Applied Feb., 1905.)
4. Ebrahim Khan, Kimberley.
5. Kathoria Kallia, Pietermaritzburg.
6. Shaikh Ebrahim Valli, Charles-town.
7. Moosa Ebrahim Nanabhai, Delagoa Bay.
8. Gwind Dulabh, East London. (Applied July, 1905.)
9. G. Soondram, Durban.
10. H. M. Ismaeljee, Malmesbury. C.C. (Applied Dec., 1903.)
11. S. R. Goolah. (Applied May, 1905.)
12. Valabbhai Patel. (Applied Dec., 1905.)
13. Kannaiyalal Bhickhabhai. (Applied Dec., 1905.)
14. Haribhai Morarji Patel. (Applied Dec., 1905.)
15. Ahmad Mohammad Asmal. (Applied Nov., 1905.)
16. Ahmad Essop, Delagoa Bay. (Applied Dec., 1905.)
17. Shaik Nakwa, Durban. (Applied July, 1905.)
18. Ebrahim Adam, Port Elizabeth. (Applied May, 1905.)
19. Assan Amud, Port Elizabeth. (Applied May, 1905.)
20. Ahmed Essop Rowji, Delagoa Bay. (Applied Nov., 1905.)
21. Bahodeen Bala, Capetown. (Applied August, 1905.)

EARTHQUAKE IN INDIA.—A telegram from Lahore, the capital of the Punjab, states that a severe earthquake occurred recently in Bashahr, one of the hill States to the north-east of India. Eight persons were killed and 20 injured.

Our Weekly London Letter

(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT)

London, February 17, 1906.

Indians in South Africa: an Anomaly

Last week a London message described how a petition from the British South African Chamber of Commerce and Industries is arranging to draw up a monster petition for presentation to King Edward. The petition, which is being signed by "coloured persons" throughout South Africa, appeals to the King to grant full political rights to such persons in the Transvaal and Orange River Colony, and asserts that the Vereeniging Convention debarred from the exercise of these rights only aborigines and not "coloured persons," from whom it is declared, these rights have been wrongfully withheld. A deputation, headed by Dr. Abdurahman, will leave for England to present the petition.

The Native outbreak in Natal will perhaps help to convince the people of this country that there are questions to be determined in South Africa of more importance than the relative rights of Boers and mine-owners. A section of the Liberal party seems to have convinced itself by some inverted form of logic that it is our duty, in the name of self-government, to hand over the vast majority of the people of the Transvaal to the tender mercies of a small white minority. Under the Constitution planned by Mr. Lytton with the scarcely concealed object of obtaining a vote in favour of Chinese labour, the whole power in the Transvaal would remain in the hands of the mine-owners, a minority of a minority.

Under the Constitution now suggested by certain Liberals, the power will apparently be transferred to the Boers, who again are a minority of a minority. In both cases, practically, a large proportion would be excluded from any voice in the management of the country which is theirs by birth or adoption. While compelled to pay taxes, they would be denied not merely the right of Parliamentary representation, but also those ordinary human rights which distinguish the free man from the slave. In a word, either of the proposed Constitutions would enow the white minority in the Transvaal with the power to establish slavery under the protection of the British flag.

Mr. Harold Cox, M.P., who till the other day was the Secretary of the Cobden Club, has sent a very important letter to the Press, pointing out, with true democratic insight, the right solution of the problem in South Africa, and he thus concludes his communication: "Our main duty is to the people of the country that we have conquered. During the negotiations that led up to the South African war we rightly held aloof from the pretences of the Kaffirs and the

British Indians. It would be monstrous if we were now to hand over these subjects of ours to a white tyranny worse than President Kruger put upon them."

Northern Sympathy for South African Indians

The Scotsman, the most influential paper in Scotland, is very sanguine that when the Colonial Secretary gets properly settled down to work he will find two South African questions facing him—Chinese labour on the Rand and the treatment of British Indians. Some expect an amelioration of the condition of the British Indian position with Lord Elgin at the Colonial Office and Mr. John Morley as Secretary for India. Although the British Indian question has not been the subject of any comment during the General Election, as no political capital could be made out of it, there has been a demand that indentured labour to Natal should be stopped until the "most British Colony" recognises British Indians as members of the Empire. Indeed, while Lord Curzon was Viceroy, he intimated to the Natal Government that no steps would be taken towards facilitating the emigration of labourers under indenture until the Natal authorities substantially modified their attitude towards British Indians. With Mr. Morley as Secretary for India, continues *The Scotsman*, and Lord Elgin at the Colonial Office (himself once a Viceroy), those who have been keeping this question to the front anticipate that the status of British Indians will be definitely settled in the near future. It is from the Labour and Socialist members and the Nationalist party in the new Parliament that relief is expected, if it is to come at all, for no more need be anticipated from the Radicals as such than from their predecessors, as the official Radical does not concern himself about questions which do not concern party interests.

Facts and Comments

A EUROPEAN trader has sold six of his Basutoland stands to Mr. Tayob Noor Mahomed, an Indian trader, for the sum of £17,000, says the *Humbly News*. Mr. Mahomed is importing Indian clerks for these stores. There are now 26 Indian stores in North Basutoland, and white traders are becoming alarmed.

A TEST CASE.—About twenty Indian drivers were arrested in Durban recently for obstructing the roadway outside the market. Nineteen of these were released on bail, and Superintendent Alexander charged the remaining man. Before the Magistrate, the magistrate asked the driver if he was a test case. At a man's evidence, the case was adjourned till the 17th instant.

MUSLIM INSTITUTE.—At a General Meeting of the Muslim Institute of Calcutta held on January 29th, Sir Roper Lethbridge, K.C.I.E., was elected an honorary member of the Institute.

INDIAN MAHS.—The German East Africa Liner, *Bunderath*, sails direct for Bombay on 29th March.

The Natal Direct Liner, *Umfuli*, sails for Calcutta and Madras, transferring passengers at Colombo for Bombay, on or about 22nd March. The *Umsinga* sails for Bombay, calling at Delagoa Bay and Belra, on or about 31st March. Messrs. King & Sons, West Street, Durban, are the Agents.

We confess we do not share the joy of the majority of our countrymen at the prospects of the Liberal victory. The policy which governs this unfortunate country will remain virtually unchanged whichever party be in power. The most vital question which now stares us in the face, is not the redress of some political grievances, but the broad problem which waves keener and keener as years roll on.—*Telegraph* (Calcutta).

PRETORIA CHAMBER OF COMMERCE.—The annual report of the Pretoria Chamber of Commerce for 1905 contains the following:—"The Asiatic question is one which has been constantly before us, and although we have nothing much to report, still you can be assured that the matter is one that has had our most serious and careful attention. We are thankful to note that Sir Arthur Lawley recognised that the position we took up was sound, and we welcome the statement which Lord Selborne made at Pothofstroom recently with regard to the restriction on immigration."

COOLIE RECRUITING AROUSE.—The Coolie Recruiting case in India, referred to some time ago in these columns, was recently disposed of. Inspector S. Chatterjee presented eight men for deceiving recruitment. Basu Nanda and Lal Mahomed, newly arrived in Calcutta, into a Coolie Depot at Bellinghatten, where they were kept under wrongful confinement under circumstances already reported. Two of the defendants, Gobinda and Gohardhone, were convicted and sentenced to six months' imprisonment each. The others were discharged for want of sufficient evidence of guilt.

INSANITARY SCHOOLS.—At the last meeting of the Pretoria Town Council, the *Pretoria News* says, it was stated that the two Government schools described in a report of the Medical Officer of Health some months ago

reported by the Public Health Committee as being in a highly insanitary condition and totally unfit for occupation, were still being used for school purposes, nor have any improvements been effected therein. These schools were the Pretoria West and Bloed Street Schools. It was strongly urged that the two schools above mentioned be closed at the end of the present term, 6th April, 1906. The further use of these two schools should on no account be permitted, the Education Department having had ample time to provide other accommodation. The Committee recommended, and it was agreed, that the Education Department be informed that, owing to the highly insanitary condition of the premises, the Council will require the old Burger Right School and the Bloed Street School to be closed against further occupation for school purposes on the 6th April, 1906, upon which date the present school term ends.

THE INDIAN REVIEW.—The January number of *The Indian Review* opens with Editorial notes dealing with the Royal visit, the General Elections, India in the New Parliament and the Benares Congress. The article which is particularly instructive is the one by the Rt. Hon. Sir J. A. Cockburn, entitled "1905: A Retrospect," in which he recounts in a lucid and succinct manner the notable events of the past year. This is followed by an interesting article of Mr. John Ward on the "Monstrosities of Nature." Mr. Harry Ormerod, Rao Bahadur O. S. Khaparde, and Mr. Nagendranath Gupta, contribute to the second instalment of the symposium on the Swadeshi movement. Mr. V. B. Mehta in an article entitled "The Military superiority of Asia over Europe" contends, on the strength of historical facts, that the East always has proved itself superior to the West, in point of military valour. Mr. A. M. Sawyer, an experienced bacteriologist, contributes a paper on the *Ficus Elastica*, a well-known species of rubber tree. Babu Girindranath Dutt contributes a short history of Mithila. Mr. R. Swaminatha Aiyer, B. A., formerly Professor of Mathematics in the Presidency College, Madras, criticises Mr. Tilak's Arya Home Theory, which has hitherto met with uniform admiration. Mr. Puran Chand, Member of the Chemical and Pharmaceutical Societies of Japan, writes an account of the "Industrial and Agricultural Exhibition at Benares," and in the course of his contribution makes some sensible suggestions as to how to make the Industrial Exhibitions a real success. Current Events, the World of Books, Topics from Periodicals, Industrial, Commercial, Agricultural, Economic and Educational Sections, contain as usual a variety of interesting and useful matter. Mrs. Bhabani Das lectures on India's Awakening in improved.

ઇંડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીકસ-શનીવાર, તારીખ ૧૭ મી માર્ચ, ૧૯૦૬.

અંક ૧૨

આવાહિક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી-તા. ૧૭ મી માર્ચ થી તા. ૨૩ માર્ચ સુધી ૪૦ સં. ૧૯૦૬.
હિંદુ-શકાબ્દ ૧૯૭૭ ચી. શકાબ્દ ૧૯૧૪ સુધી સંવત ૧૯૫૨
મુસલમાની-તા. ૨૧ મોહરમની તા. ૨૭ મોહરમ સુધી, ૧૩૨૪ હિજરી.

વાર.	ખ્રીસ્તી તારીખ.	હિંદુ તીથી.	શકાબ્દ તારીખ.	સુવર્ણ અસ્ત. ક. મી. ક. મી.	સુર્ય અસ્ત. ક. મી. ક. મી.
રવિ...	૧૭	૭	૨૧	૫ ૦	૬ ૧૦
રવી...	૧૮	૮	૨૨	૫ ૧	૬ ૬
સોમ...	૧૯	૧૦	૨૩	૬ ૧	૬ ૮
મંગળ...	૨૦	૧૧	૨૪	૬ ૨	૬ ૭
બુધ...	૨૧	૧૨	૨૫	૬ ૨	૬ ૫
શુક્ર...	૨૨	૧૩	૨૬	૬ ૩	૬ ૪
શનિ...	૨૩	૧૪	૨૭	૬ ૪	૬ ૩

ઇંડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૧૭ મી માર્ચ, ૧૯૦૬.

આસ્ટ્રોલોયામાં વસિતની ખેંચ.

આસ્ટ્રોલોયાના મોરારી દરેકાઇ પશુ માણસ તે ટાપુમાં હિંદુ તે તેની અદેખાઇ કરે છે પોતાના જાત બાપને પશુ નથી આવવા દેતા. કાળા માણસોના તો તેઓ રીપુ છે. આનું પરીણામ એ આવ્યું કે કિતર ભાગમાં માત્ર ૮૨૦ ગોરાઓ પડે છે. એટલે કે ૭૦૦ માણસ દીઠ એક ગોરા પડે. જમીનના માણસ ખાવના નથી જરી શકતા. અને એ માણસો પુરતા ન હોય તો જમીન ઉપર પડી રહે છે એટલે કે તે નકમી હોયત મચાય. આ ઉપરથી આસ્ટ્રોલોયાના લોકો દબે જાયવા લાગ્યા છે. પ્રેસીડેન્ટ રૂઝવેલ્ડે આસ્ટ્રોલોયાના લોકોને બ્રખ્મુ છે કે પોતાનો દેશ ખાલી રાખવાથી નુકસાન થશે મી રીચર્ડ આરચર ને પારસમે-ટના મેમ્બર છે તે એમ જણાવે છે કે આસ્ટ્રોલોયાને એશીયા એ નજીકના મચાય. અને તેમાં એશીયાના માણસોને મ મેલ કરે. એટલે. આ વીચારો ફક્ત મંડયા છે તે ઉપરથી એમ અનુમાન કરી શકાય કે કે પોમે પોમે આના લોકોમાં વિદી ૧૪૫ વસી છે.

કાફેરામાં કેળવણી.

કાફેરામાં કેળવણીના પ્રચાર થવા આવન લીકયાત મોટી થઇ રહી છે. મી. ટેંગા જ્યાં તે છ-વે પેપરના અધિપતિ છે તેણે ખુબ મહેનત કરી છે. હવે મી. કાફેટન તે કામમાં દક્ષિણ આફ્રીકામાં ફરે છે.

આ લીકયાતને કાઇ કમીશનરની તથા કોલોનીઓના ઓધીકારોની મદદ છે. કાફેરા લોકો તથા તેઓના રાજાઓ ખુબ મહેનત કરી રહ્યા છે. તેઓમાં ૫૦,૦૦૦ પાઉંડ એકલા થશે એમ જણાય છે.

એ તેટલી રકમ કાફેરા એકી કરે તો તેટલી ખીજ સરકાર આપશે. આ આપણે ઉપરથી કવેડેન્ના મોટી કોલેજ રવાના થી ઉમી કેળવણી આપવી અને કુલરો શીખવવા એવો હેતુ છે.

આગકાસ અમેરીકાની કાફેરા આવી વસ્યા છે. તે લોકો કાફેરાને એમ શીખાવે છે કે તેઓનો ખરો મુલક અમેરીકા છે. ફરેક કાફેરા પોતાની કેળવણી પુરી અમેરીકામાં કરવી એટલે અમેરીકામાં કાફેરાને શાખ વાની પછી સગસ નીકળે છે. આ પ્રમાણે ચર્ચા અમેરીકાના કાફેરા ચલાવી રહેલા છે.

આવી ચર્ચાની અસર એ થાય તે દક્ષિણ આફ્રીકાના કાફેરા સ્વતંત્ર મીનવજના થઇ જાય અને તેઓ મોરા રાજવંશની સામે હુકે. એવી માસ્તિથી દક્ષિણ આફ્રીકાના ગઢ રોને અમેરીકા જતા અટકાવવાની જરૂર મોરાઓને છે.

પણ એ તે પ્રમાણે અટકાવત કરવા માગે તો તેની કેળવણી અમેરીકામાં મળે છે તેવી કેળવણીની સમગ્ર દક્ષિણ આફ્રીકામાં થી જોઇએ. આ ખોટ કવેડેન્ની કોલેજ પુરી પાડશે એમ અનુમાન ખયા છે.

કાફેરાની પાસેથી પણ આપણે પશુ શીખવાનું રહે છે. તે લોકો એ ૫૦,૦૦૦ પાઉંડ એકલા કરી શકે તો આપણે શું કરીએ છીએ એ સવાલ રહ્યો. આ જમાનામાં અફરે જાન રીવા ના અડગ તેમાં એ રહી આપણા લોકોને ખસુસ ઈંગ્લેન્ડ જાનની જરૂર છે. જેમ કાફેરા કરવા માગે છે તેમ આપણે કહેવાની જરી સારી છે.

ખુબ થયેલ પરમીટ તથા રજીસ્ટર.

છેલા ગવર્નમેંટ રેજિસ્ટરના ને માણસોની પરમીટ તથા રજીસ્ટર ખોલાઇ ગયા કે તેમને કિતારે અને પરમીટ તથા રજીસ્ટરના નવાર સામે નીચે આપીએ છીએ.

ન મ.	પરમીટ.	રજીસ્ટર.
સીન્ડાઈડના નાપકુ.....	૮૨૦	૪૮૦૦
રજીસ્ટર નુરબાઈ.....	૧૪૬૫	૫૪૫૦
ધના લાલ.....	૨૨૧૮	...
દીન મદમદ આદરીયા.....	૨૮૬૦	૨૪૨૫
રામસેન સંકરેડ.....	૨૮૫૯	૨૨૪૫
મદમદ વલી.....	૪૨૫૪	...
ફાર મદમદ.....	૫૦૮૨	૫૫૮૬
કુલુ અફર.....	૫૩૪૨	૨૧૧૪
મદમદ હમમદાલ દીયોલ.....	૫૯૦	૮૮૧૮
લીસ લકુ.....	૧૦૧૪	૧૫૩૧
ખુસાલ મોરાર.....	૧૧૦૦	૩૭૫૩
મીતા લાલ.....	૧૧૩૧	૧૧૬૩
મુયરાલુ મુયુસામી.....	૧૧૫૦	૩૭૭૨
રંગમીર.....	૭૧૮૦	...
રંગસામી સરેયન.....	૧૨૦૭	૮૪૦૮
સુખન નરમન.....	૭૪૫૫	...
મીતીયાર હરીદયા.....	૭૫૪૪	૫૭૭૮
મુદેયન મદમદ.....	૭૮૦૧	૫૮૯૯
આર. એસ. રંગુસામી.....	૭૮૮૧	૭૨૧૬
તાર મદમદ મોરથુ.....	૮૬૩૧	૮૬૬૯
અકમદ મુસેન.....	૮૭૨૩	...
રેમુસા અનઝીસામ.....	૮૩૪૭	૬૬૯૪
અલુ મની.....	૧૧૨૯૪	...
જગા દુલમ.....	૧૧૪૭૦	૮૮૬૬
અધી સેમલ.....	૧૨૪૭૦	૮૭૩૧

મંડાંડમાં નવી મસજીદ.

લંડનમાં જણીના પ્રેસિડેન્ટ કાઇડનરે મોર્ડિંગના નજીક ફરેક કામના દિદી પોતાના ધર્મ જાવની રહે એવું મરના રામિટું છે. પ્રેસિડેન્ટ કાઇડનરે રહી આપણો જણે છે. પોને પંજમમાં ખુબ પસંદ છે. તેમાં તેઓને બાપાએલો અવધાન કરેલો આરથી, કાનના પાંચેરું જાન પડાયે છે અને ખુશનું આપા એવી જણે છે કે કે જણ પોને પેલાવરી માણસ ન હોય કાનના પાંચેરુંમાં સરસ મસજીદ માટે આવે છે. તે જણ કરી જણાવે સમાજિક કાપાગા આ

એક હિંદી સ્ત્રીને વાગેલી ગોળી.

અમારે શનિવારે અપોરે ઝીનપુડામાં એક અકસ્માત બન્યો હતો. ત્રણ આઠમીઓ તે વિભાગના બંદુકવડે નિશાન તોડવાની પ્રેકીસ કરતા હતા તેવામાં તેમાંની એક ગોળી ઝીનપુડા સોસરી ન કળી એક હિંદી બાઈને લાગેલી હતી. તે બાઈની સારવાર કરવાને ડા. મેકેને ખોલાવવામાં આવ્યો હતો અને અમરેલીની પોલીસને ખબર કરવામાં આવી હતી. આ બનાવની તપાસ કરવામાં આવશે. બાઈ સાચા થાય એવો સંભવ છે.

હીલરીમાં હિંદી દુકાન.

નાતાલ મરકુરીનો ખબરપત્રી જણાવે છે કે હીલરીમાં એક હિંદીએ દુકાન ખોલી છે. તેને લાઇસેન્સીંગ ઓફીસરે ના પાડી હતી. હિંદીએ અપીલ કરી. પણ કોઈ ગોળી એ સામે ન થયા તેથી અપીલમાં હારી માણસ છૂટી ગયેલ છે. જોરા બેઠાને બે માણસને સામે થવા નિમ્યા હતા પણ તેઓ અપીલને વખતે હાજર ન થયા. પાઠખયા ન લોકોએ મીટીંગ બોલાવી પણ કામ લાગે થયું નહિ. અમે આ નિષ્ફળતા દિલ્લે મુખારકબાદી આપીએ છીએ.

રૂટરના તાર સમાચાર.

સર આરથર થોલી માર્ચની ૪ થી તારિખે વિલાયતથી મદ્રાસ તરફ ઉપડી ગયા છે.

અમેરિકામાં આવેલ સ્ત્રીઓની ટૂંનમાં જખરો અકસ્માત થયો છે જેથી ૧૫ મુસા ફરોના પ્રાપ્ત ગયા છે.

દાકવર ડેસન ખરનસ જણાવે છે કે એટ લિટનમાં છેલ્લા છ વર્ષમાં લોકોએ દારૂ એછા પીધો છે તેથી પા. ર.૨૦,૦૦,૦૦૦ નો ખચાવ થયો છે.

ઉત્તર નાઇજેરીયાના દાઇ કમીસનર સર એફ. ડી. હુમ્મડ તાર ક્યો છે કે સોકોટોમાં બાદલી જખમથી મરણ પામ્યા છે અખીર બધા વહાલાર રહ્યા છે. ને બંડજોરો વિખરાઇ ગયા છે.

લાહોરથી તાર આવ્યો છે તેમાંથી જણાવે છે કે મદ્રાસમાં ધરતીકંપ થયેલો. તેમાં ૧૨ માર્યા ગયા છે અને ૨૫ માણસ ઘાયલ તે પંચતનમાં પેલાડી છે.

તુકડીમાં કપેક પ્રાંતમાં આલબેનીયન તથા તુરકી લશ્કર વચ્ચે લડાઇ ચાલેલી તેમાં આડ તુરકી દુકડી રોકાયેલી અને તુરકી લશ્કર છૂટેલું. એક બીજા પ્રાંતમાં માર દુકડી ચે ૩,૦૦૦ આલબેનીયનને નસાડી મૂક્યા.

બંગાળી પ્રજાએ બેલકોટની દિલ્લયાજ વળી વધારે જીલ્લાથી શરૂ કરી છે. ૫૦,૦૦૦ બંગાળીની મીટીંગ થયેલી અને જ્યાં સુધી બંગાળના ભાગવા આવત સરકાર ધનસાહ ન આપે ત્યાં સુધી બેલકોટ જમી રાખવાનો હુકમ કરીથી ક્યો છે.

એબેરીઝનીસ પ્રોટેક્શન સોસાયટીએ એવો હુકમ પસાર ક્યો છે કે વડી સરકારે કાલા લોકો સામે કાયદા થાય તેને સારું મંજુરી મેળવવા આવત ચીવટ રાખવી જોઇએ એટલું જ નહિ પણ તેવા કાયદા ન થાય એમ બધારણુ ધડી ટ્રાંસવાસને સ્વતંત્ર રાજ્ય આપવું જોઇએ.

મેજર જનરલ સર વીલ્ફ્રમ ગેટેકર સુદાન માં તા. ૫ મી. મારચે યુગરી ગયાના સમાચાર મળ્યા છે. જનરલ ગેટેકર ૧૮૪૩ ની સાલમાં જન્મ્યા હતા. ૧૮૯૭ ની સાલમાં બ્યારે મરકી ફાટી નિકળી ત્યારે જનરલ ગેટેકર મુબમમાં તે ખાતાના ઉપરી નિભાયા હતા. તે વખતે તેણે લોકોની ઉપર બહુ માયા બતાવી હતી અને મુબમની વસ્તિનો ખાર મેળવ્યો હતો.

ક્રાન્સમાં આવેલ કેવેલોની નજીકની ખાણ માં આગથી એક મોટો બપકર અકસ્માત થયો છે. આ ખાણમાં સેકડો માણસો કામ કરતા હતા. અકસ્માતના બોગ મધ પડેલાની મદદે કેટલાક માણસો ધાયા હતા પણ આમ તું જોઈ થયું જખર હોવાથી કોઈને ખચાવી શક્યા નહિં હતા.

આ કોલસાની ખાણમાં ૧૨૫૦ માણસોના મૃત ગયા છે. ક્રાન્સની મેજર એફ. ડેપુટીસે મરનારની પાછળ રહેનારાઓની મદદને માટે પૈડ ૨૦,૦૦૦ કાઢ્યા છે પૈડ ૮,૦૦૦ પારીસના ખાણવાળાઓએ બર્ધા છે. હેવી રોથસચાઈડે પૈડ ૪,૦૦૦ બર્ધા છે. ખાણમાં બળતુ હજુ ચાલુ છે. એક બાહોલ મદદગારે ૧૪ મૃત બચાવી હતી પંદરની વખતે જતાં પોતે આગના સપા ઠામાં આવી ગયો હતો.

મુંબઈમાં મોટો મટિ બિના મળેલને આમાલ કરવામાં વિલાયો બાંધે છે.

નેટીવ સરદાર ગોખીજીબી અને કાફરોનો બળવો.

મહ તા. પચીસે ૧૦ વાગ્યા સુધીનો સરકારી અમલદારોએ સરદાર ગોખીજીબીને આપેલ અલ્ટીમેટમ ખત્રાસ થયો હતો આ અલ્ટીમેટમ પોસ ટેક્સ અમુક મુદતમાં ચરવોજ જોઈએ તેટલા માટેનો નહિ હતો. પરંતુ તેના વિભાગના કાફરોની શક પડતી વર્તણુક ને કીધે આપવામાં આવ્યો હતો. તા. ૪ થી તા રોજ અગ્રેજ અમલદારોએ તેને સમજુતી સાથે ચેન્ડુ હતું કે તે સરકારી દુકમનો અનાદર કરશે તો સરકાર પોતાની ધારણા અમલમાં લાવવા જરા પણ વિલંબ નહિં કરશે. આવી સમજુતી મળવા છતાં નેટીવ સરદાર તરફથી મુદતસર કોઈ કરવામાં આવ્યું નહોતું આ ઉપરથી નાતાલ પોલીસ તરફથી ગોખીજીબી સરદારને પકડવામાં આવેલ છે તેની સાથે તેના બેસ કોકરો વગેરે ૧૫૦ માણસોને પકડવામાં આવ્યા છે. તેની કાલ દારૂ ગોખાથી બાળી નાખવામાં આવી છે. તેની ઢેર વગેરેની મીલકત કચળે કરવામાં આવી છે. તા. ૫ માંની સાંજ સુધીમાં દશ ધરો બાળી નાખવામાં આવ્યા હતાં. ગોખીજીબીની માલીફીના ૩૦૦ ઢેર ૫૦ બકરા અને ચોડા પેટા કમળે કરવામાં આવ્યા છે. આ ઘડમાલ પુરી થયાં પછી નેટીવો લણ્યાં શાંત પડી ગયા જણાવ છે. અને ટપોટપ ટેક્સ આપવા લાગ્યા છે. સર દાર તથા તેના માણસોને પોલીસ ચોકી નીચે રાખવામાં આવ્યા છે.

ગયા શનિવારે ગોખીજીબી અને તેના સોબતીઓની તપાસ ચાલી હતી. તપાસ વખતે ઘણા કાફરો બેળા થયા હતા. તેઓ પોતાના સરદારોની દેખરેખ નીચે હતા સર દારી પોલીસ તરફથી પણ તે જખ્યાએ પુરતો બંદોબસ્ત રાખવામાં આવ્યો હતો. આ વખતે સરદાર ગોખીજીબીનો ભાઈ જે હાલમાં કેટ બાગવે છે તેને ત્યાં હાજર રાખવામાં આવ્યો હતો. કેટીઓ હાજર થયા પછી સરકારી દુકમના અનાદર માટે તેમને સરકાર તરફથી કરવામાં આવેલી શિક્ષા મેજર જુએ સંબળાવી હતી જેનો કાફરી બાપમાં તરજુમો થયો હતો. સરદાર ગોખીજીબીનો ૧.૨૦૦ ઢેર ૩,૫૦૦ પેટા અને બકરોનો દંડ કરવામાં આવ્યો છે. તે ઉપરાંત તેની જખીનના અમુક બાગ શિવાયની બધી જખીન લઈ લેવામાં આવી હતી આ શિક્ષા સંબળાવવામાં આવ્યા પછી સાર જઈ ડી. એ. રીટરોલે કાફરોને શીખામણુ રૂપે એક બાગજુ આપ્યું હતું. તેજુ બાગજુ મુકે મયા બાઈ સરદાર વખતેને કાફરો

પોલીસ તરફથી બધું કામ કાયદેસર કરવા માં આવ્યું છે તે સંબંધિત એક આપણું દરવામાં આવ્યું હતું. તે સરકારે પોલીસના આપણાં જણાવ્યું કે કાફર કેપલ ઉપર વધારે પડતો કરનો ભેરો છે. તેના જવાબ માં કરનલ લુકાસે જવાબ આપ્યો હતો કે પોતે તે બાબત કંઈ જવાબ નથી આપી શકતો. જોખીઝીખીને કરવામાં આવેલી આ સમયથી કાફરોમાં મોટી અસર થઈ છે તે એકે તેઓ જણાવે નરમ પડી ગયાં જણાય છે.

સરકાર જોખીઝીખીને પકડવામાં કરનલ લુકાસેને જે હતોફ મળી તે ઉપરથી સરકારે તેને એક બીજા સરકારને પકડવાનું કામ સોંપેલું છે. મેપુમુકુ પ્રમથામાં મેસોની નામ ના સરકારની વતીનુંક ઉપરથી ફેજુઆરીની પહેલી તારીખે જે માણસોએ માહરસ્ટ્રેટ મી. ડના હુકમને પુરતું ખાત નહીં આવ્યું હતું તેના સો કાફરોને રજુકરવાનું કરવામાં છે. અને તેના ૫૦ કાફરોને રજુ કરવાનું સરકાર સ્વેચ્છાએ કરવામાં છે. મેજર મરે સ્મીથને કેટલાક સરનમ સહીત આ જગ્યા ઉપર મોકલામાં આવેલ છે. આ સોફાને હાજર કરવાની મુક્ત પુલવાર સુધીની છે.

નાનાલ સનાતન ધર્મ સભા જોહાનરખર્ગ.

આજરોજ સભાનું કામ નિયમ મુજબ શ્રી ગીતાજી વાંચી શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું. જુદી જુદી બાબત ઉપર વિષયો વાંચ્યા જ અસર કારક રીતે ચર્ચાઓ હતા બાદ શૈલતનો કાગળ પેપરમાં આવ્યો છે તેપર ખરેખર આપણા દિલુબાઈએ વિચાર કરવા જેવું છે અને એજ મુજબ જો વલેન કરવામાં આવે તો અવશ્ય લાભ થયા વિના રહે નહિં આ સભા કરનલની સભા સાથે સભાના અકવાડીક રીપોર્ટની અસર પરસ લેવડેવ કરવા છત્તા રાખે છે.

સ્ત્રીમરોની આવવાનો ખબર.

નાનાલ ડાઉરેકટ હાઇનની સ્ત્રીમર અમદુલ્લી ના. રરમીએ તથા સ્ત્રીમર અમર્જીના તા. ૩૧મીએ આ બને સ્ત્રીમરો દિલુરખાવની ટપાલ લઈ ગયો.

સ્ત્રીમર બાદુસરાય તા. ૨૬મીએ આવી રરમીએ રવાના થયો.

સ્ત્રીમર મીરજાપુર તા. ૧૦મીએ કલકત્તાથી નીકળી ચુકી છે. તા. ૧૬મીએ આવી આવશે.

ટપાલ આવવાની યજ્ઞ.

મિત્રિભાગના. ૧૩ માર્ચના ગણકમાં આવી પહોંચ્યા.

ટ્રાંસવાલના હિંદી ઉપર તકલીફ.

કોલોનીયલ સેક્રેટરી પાસે ડેપ્યુટેશન.

(જોખીઝીખીને સારૂ ખાસ જણાવેલું.)

મયા સતીવારે કસમી તારીખે આસીરકટ કોલોનીયલ સેક્રેટરીને મળ્યા હિંદી ડેપ્યુટેશન મળ્યું હતું. મી. અમદુલ ગની, મી. હાજી હમીદ તથા મી. મોંધી મળ્યા હતા. મી. સમની તથા મી. ખરજેસ હાજર હતા. અને ડેપ્યુટેશન ૧૧-૧૫થી ૧ વાગતા સુધી આવ્યું. ડેપ્યુટેશને નીચેની માંગણી કરેલી.

૧. પરમીટો મળતાં ઘણો વખત લાય છે તે નહિં જવો જોઈએ. પણ જમદીથી પરમીટો નીકળવી જોઈએ.
૨. માહરસ્ટ્રેટની પાસે તપાસ કરવાને બદલે જો મોહજવામાં આવે છે તેથી ધના તકલીફ પડે છે. તપાસ થતી નથી અને અરજીઓ પડી રહે છે.
૩. ખરે જોતાં જુદે જુદે મામ જઈ એકજ અમલદારે તપાસ કરવી જોઈએ કે જેથી એકજ માતની તપાસ થાય અને તુરત નીકાલ થાય. મામના માણસોને હરકત ઉઠાવવી હોય તો ખુશીથી ઉઠાવે. પણ ચુકાદા તુરત મળવા જોઈએ.
૪. જોખીઝીખી પાસે જુના રજીસ્ટર હોય તેઓને સાફીઓની જરૂર ન હોવી જોઈએ પણ તેઓ રજીસ્ટરની સમ જુતી આપે કે તુરત પરમીટ મળવી જોઈએ.
૫. બહરાંઓને બીલકુલ પરમીટની જરૂર નહિં હોવી જોઈએ. બહરાંઓ કંઈ મોરાઓની સાથે હરીશાઈ નથી કરતા. અને તેઓની તપાસ કરવી એ ઘણું અપમાન કરવા જેવું છે. હિંદી મોરતો ઘણી યોડી ટ્રાંસવાલમાં છે અને તે બધી પોતાના મરદોની સાથે છે એટલે તે બાબત સક લાવવો ન જોઈએ.
૬. મોરડર ઉપર પરમીટ તથા રજીસ્ટ્રેશન બંને માંગવામાં આવે છે તે જુલમ મણાય જેની પાસે પરમીટ હોય તેને તુરત પસાર થવા દેવા જોઈએ. તેવીજ રીતે જોખી રજીસ્ટ્રેશન બતાવે તેને પણ પસાર થવા દેવા જોઈએ.
૭. મોરડર ઉપર પરમીટવાળાના અગ્રતા યોગમાં આવે છે એ નકામું અપમાન મળેલું.
૮. ગાંધી મંડળની અંદરના કોમરસી તથા

તે પણ જે તેના માખાપ ટ્રાંસવાલમાં હોય તોજ આવી શકે એવો ધારો થયો છે તે જુલમી મણાય. સરવાત થીજ ૧૯ વરસની અંદરના કોમરસી આવ્યા કરે છે એટલે તેઓને આવવા દેવા જોઈએ. કદી તેમાં ફેરફાર કરવો હોય તો પણ એ ધારાની રૂપે જે કોમરસી આવી પહોંચ્યા છે તેને તો અડચણ થીના પરમીટ મળવી જોઈએ. નવા ધારાની પુરતી તોડીસ આપવાની જરૂર છે. જેના માખાપ મરી ગયા હોય તેના સગાં હોય તે ગારડીયનમાં મણાવા જોઈએ.

૯. જોખી પરમીટ મોઢ નાંખી હોય તેને સરડીરીકટ અથસ બીજો દાખસો આપવાની જરૂર છે. તેના માણસોને હિંદુસ્થાન જવું હોય ત્યારે તો ખમુસ તેમ હથીવાર મળવું જ જોઈએ નહિં તો તેને પાછા આવવામાં હેરાનમતી થાય છે. સરકારને વહેમ હોય તો માણસોને ખંદર ઉપર સરડીરીકટો પહોંચતા કરે. ટ્રાંસવાલમાં પર મીટ મોલાઈ ગય તો લાહસેન્સ વીગેરે મળવામાં લાઘામરી થાય છે.
૧૦. સુહતની પરમીટો તો માંગી મળવી જોઈએ. માણસોને કામસર આવળ કરવામાં પુરતી જુદની જરૂર છે.
૧૧. જોહાનરખર્ગમાં પરમીટ આવવાને દર આવાડીએ એક વખત માણસ આવવો જોઈએ. માણસોને બને તેમ થોડી તકલીફ પડવી જોઈએ. ઘણા માણસોને પરમીટ શિવાય પ્રિટિરીયે જવાની જરૂર જરૂર હોતી નથી.
૧૨. રેલવેમાં સવારના ટાપ વાગ્યાની ગાડીમાં જોહાનરખર્ગ કે પ્રિટિરીયાથી ટીકટ બંધ થઈ છે એ ઘણી અણધરતી વાત છે તેમાં દાદ તુરત મળવા ખરસો છે.
૧૩. રેલવેમાં એકજ ડબ્બામાં એરત મરદને રાખે છે અને ઘણા માણસોને બેસાડે છે એ દેખીતું ખરાબ મણાય.
૧૪. પ્રિટિરીયામાં દામ બાબત મી. સુરે કહ્યું હતું કે ખુલાસો થયો—દરે તેમાં ફેરફાર થવાની જરૂર છે. હેલા એક કે બે બાંકડા ઉપર હિંદી એમે તેમાં મોરાઓને અડચણ નહિં લેવા જોઈએ.
૧૫. જોહાનરખર્ગમાં રેલ્વે ટેક કપો છે તેજ પરિણામ બનાવ આવે તોપણ દામની ઉપર જેમવાને દર તો મળશેજ નહિં.
૧૬. પ્રિટિરીયામાં ખજારમાંથી કાઢેલો કાદો જે નો પેલું જણાય કાદો છે તેથી કાદો મળે મળે સફાઈ

વેળ તેણે ગેરવાળખી સાધનોથી મેળવેલા ન હતો અને તે વિષે તા. ૧૯મી નવેમ્બર ૧૯૭૫ના રેટકસમેન પત્રમાં લેઈ કચ્છનના અમલ વિષેની આટિકસમાં ઇસારો પણ કરવામાં આવ્યો હતો. વળી તેના ઉપર "જાનો રાખવાનો" (કેનશીડેન્સીયલ) એવો શેરો મારવામાં આવેલો નહતો, વળી તે યાદી કાઢણ ઉપર છે એમ બતાવનારી કશી સાબીતી તેના ઉપર નહતી, તે છતાં જ્યાં સુધી તે તકરાર હેઠળ હતો ત્યાં સુધી તે છાપ કાનુ યોગ્ય વીચારણમાં આવ્યું નહતું. પાછળથી, જ્યારે એમ કાનુ કે તે પ્રગટ કરી દેવાથી સરકાર કોઈ ગતતાનું ચુસ્તગામમાં આવી પડે એવી તેમાં કશી ખચર નથી, તેમજ ચોક્કસ દીકાઓ જે પ્રમતને કામગીરક થઈ પડે તેવી સમજવામાં આવી તેમજ આટલા લાંબા સમય પછી તે પ્રગટ કરવામાં નોરવાપક જણાયો ત્યારેજ તે પ્રગટ કરવાનું વાજખી વીચારવામાં આવ્યું હતું. સરકારને આ ખુલાસો સતોપકારક લાગ્યો નથી અને એ યાદી પ્રગટ કરી દેવાના કામને તે વર્તે માનપત્રના કાનુનેનો બંધ કરવા સરખુ માનીને તેના અધિપતિની આવી વર્તાયુક પ્રત્યે પોતાનો અજુગનો જાહેર કરવાને પોતાને હકદાર દર્શાવે છે. તે ઉપરથી સરકારે હુકમ કલાડયો છે કે હવે પછી એ પત્રનો કલકતા તથા સીમલાના પ્રેસ રમેમાં કામલ થવાનો હક છીનવી લેવો, સરકારી ગેજેટ પ્રગટ કરવાના હતાવેજે, જાહેરનામા, જાહેર નોટીસો, રીપોર્ટ, સત્તાવાર ખચરો ઇત્યાદી હિંદી સરકારના કોઈપણ ખાતા તરફથી એ વર્તમાનપત્રને પોહોંચાકવામાં આવશે નહીં, અમત તો ખુદ વડી સરકાર કે તેના કોઈપણ ખાતા તરફથી સરકારી જાહેર ખચરો એ પત્રમાં પ્રગટ થતા ગાટે મોકલવામાં આવશે નહીં. સ્થાગીત સરકારોનું પણ હિંદી સરકારના આ હુકમ ઉપર ધ્યાન નેઅવામાં આવ્યું છે. રેટકસમેન પત્રના નેઅમદાર અધીકારીએ તરફથી, તેના અધિપતિના આ અપરાધનો એકતાર કરીને હવે પછી એવો બંધ નહીં થશે એવી ખાવી આપવામાં આવશે નહીં ત્યાં સુધી આ હુકમ આત્રુ અમલમાં રહેશે; તેમ છતાં જો તેઓ પોતાનો આ ગેરવાળખી હક પાછો ખેંચી લઈ લેઈ કચ્છનની ઉપરના વડી પ્રતિલ કરવા માટે માફ ગાંગશે તો સરકાર, તેના પાસેથી ખુચતો લેવામાં આવેલી ઉપરની સવળી સગ વડો તેને પ્રતી કરી આપશે એમ દરખાસ છે.

આ કસાવના જવાખમાં રેટકસમેનના અધિ પત્રીએ કેટલાક ખુલાસા આપ્યા હતા જે ઉપરથી સરકારે છીનવી ગઈ પ્રતિજ્ઞા લેશે પાગા આપ્યા હતા. (અનુદાતી.)

ખબર પત્રો.

જોહાનસબર્ગમાં ટ્રામનો ટેસ્ટ કેસ.

રીસપોન્સીબલ ગવર્નમેન્ટની
હિલચાલ.

જોહાનસબર્ગ.

(અમારા ખાસ ખબર પત્રી તરફથી.)

તા. ૧૦-૩-૦૬

ટ્રામનો ટેસ્ટ કેસ ગયા યુધવારે મી. કેર માણજેટ પાસે સંભાળ્યો. ફરિયાદી મી. કુવાડીયા તરફથી મી. ગાંધી હતાને તહોમત હાર તરફથી ટાઉન કાઉન્સિલના વકીલ મી. હોમલ હાજર હતા. કેસ ધર્મના વકીલ મી. બેનેના હાથમાં હતો. તેણે કાળા ધોળાને બેઠ રાખ્યા વિના કેસ ઠીક ચલાવ્યો હતો. મી. કુવાડીયાની જુગાવીમાં તેણે જણાવ્યું કે તેમને ટ્રામમાં બેસવાની તહોમતદારે ના પાડીને કહ્યું કે કાળા લોકોની ટ્રામમાં બેસવું તેથી આ કેસ લાવ્યો પડ્યો છે. આ હકિકત ટાઉન કાઉન્સિલના વકીલે કબુલ રાખવાથી મી. માકીતદારની જુગાવી સેવાની જરૂર નહિ જણાઈ. તહોમતદારે જુગાવી આપતાં કહ્યું કે તેને ટાઉન કાઉન્સિલ તરફથી હુકમ છે કે હિંદી અથવા ખીજા કાળા આદમી બે નોકર ન હોય અથવા નોકર હોય પોતાના ઘણીની સાથે ન હોય તો તેને ટ્રામ ઉપર બેસવા દેવા નહિ તેથી તેણે ના પાડી હતી. ત્યાર બાદ મી. બેનેને આપણું કરતાં જણાવ્યું કે જોહાનસબર્ગના ટ્રામવેના બાઈલો પ્રમાણે હિંદીને ગરે તે ટ્રામ ગાડીપર બેસવાનો હક છે. તેથી તહોમતદારે ગુન્હો કર્યો છે.

મી. હાઈલે પોતાના બાવણમાં કબુલ કર્યું કે ટ્રામના બાઈલોમાં હિંદીને બેસવાની બંધી નથી, પણ બેસવાના વખતનો સેનેટરી કમીટીનો કાયદો છે તે કાયદા પ્રમાણે કોઈ પણ કાળા બાઈલો ટ્રામ અથવા તો બસ કે કેમ કે જે બસ એરાઓને સાફ હોય તેમાં બેસવું તે ગુન્હો છે. તે કાયદો આજ સુધી રદ નથી થયો એટલે તેની રૂએ હિંદીને ટ્રામમાં બેસવાની બંધી ઘટી શકે છે. મી. બેનેને જવાબમાં કહ્યું કે એ કાયદો હવે નથી લાગુ પડી શકતો અને જે બાઈલો કાઉન્સિલે પસંદ કર્યો છે તેની રૂએ હિંદીને હક છે. મી. કેરે આ કેસને સુક્રદે સોમવાર સુધી મુલતવી રાખ્યો છે. જે પરિણામ સોમવારે જણાશે તો હું અખર આપીશ.

માણજી મળેલી ખબર પ્રમાણે અપણે ટ્રામનો કેસ જતા છીએ તે મ્યુનીસિપાલિટી એ અપીલ કરી છે.

રિસપોન્સીબલ ગવર્નમેન્ટની ખબરબાદ હજુ જોહાનસબર્ગમાં ચાલી રહી છે. બોયર લોકોની કમીટી તથા રિસપોન્સીબલ પાર્ટી અને પ્રોગ્રેસીવ પાર્ટીના મુખીઓ સરબોર્ગ ફેરવતા મકાનમાં મળ્યા હતા. તે એવા ઇરાદાથી કે ત્રણે પક્ષની વચ્ચે એકવચ્ચ થાય તો ઠીક. આ મીટીંગમાં શું થયું તે હજુ ખબર નથી પડ્યું પણ એમ મનાય છે કે તેઓની વચ્ચે એકમત ન થયો તેથી કંઈ સુક્રદે કયા વિના કહી નીકળ્યા.

દરમિયાન આદિ ખીજા ગંગવર હિલચાલ ચમ્પ રહી છે. ગોરા લોકોનું ડેપુટેસન વિલાયત મોકલવાનો ફરાવ થયો છે. મહા રાજ એડવર્ડને મંગલવર અરજ મોકલવાનો ફરાવ થયો છે. તેમાં હજારો સહીઓ ભેગા છે. અરજદારો એવી મામણી કરે છે કે જે કંઈ બંધારણ બંધાય તેમાં એવી શરત હોવી જોઈએ કે દરેક વોટરને સરખા હક મળવા જોઈએ અને મેમ્બરોની ચૂંટણી વોટરના પ્રમાણમાં હોવી જોઈએ.

આ બાજુનો હેતુ એવો છે કે એથી ઇંગ્લેન્ડ પ્રજાનું જોર વધે. સંખ્યામાં ઇંગ્લેન્ડ પ્રજા કરતાં બોયર લોકો યોગ છે. બોયર લોકોની એવી મામણી છે કે મેમ્બરો ગામ દીક હોવા જોઈએ. આ થાય તો ઘણા ગામડાઓમાં બોયર વસ્તિ ઘણી હોવાથી તેઓની સત્તા વધી શકે. એટલે જે તેઓએ લક્ષ્યમાં બોલ્યું છે તે પાછું રિસપોન્સીબલમાં મળે આ કસાકસી ઘણી મળ્યું છે. એક બીજામાં કોઈ ખંતમાં અને મહેનતમાં એક બીજાથી ઉતરે તેવા નથી. બોયર લોકોનું જોર સીપરસ પ્રધાન મંત્રણમાં ઘણું છે. પાડાઓની વહેનમાં કાઢતો એ થાય એ કહેવત પ્રમાણે બિયારા કાળા લોકો ન કચરા ઇબ્બ તો સાફ. તમારા વાગે છે તેમાં તુતીને અવાજ કોણ સાંભળશે ?

પોએસ્ટમ.

(અમારા ખબર પત્રી તરફથી.)

તા. ૧૦ માર્ચ ૦૬

મી. હાઈ ઉમરનો કેસ કોરટમાં માણજેટ ની પાસે ચાલ્યો છે. તહોમતદાર ડચના તરફથી વકીલ મી. કેનરાડી હતા. બંધી જુગાવી અપાયા પછી માણજેટ કામગીરી એટર ની જનરલ ઉપર મોકલ્યા છે. જુગાવીની જે હકીકત આ કાળામાં આવી મળે છે તેવીજ ખતની પડી હતી. મી. કેનરાડીએ હુકમ માગ્યો છે કે કાપવાળાએ ખીજાકેસ કેસની ઉપર છેવટ થયા સુધી ટીકા નહિ કરવી જોઈયે. માણજેટ એવો હુકમ આપવાની ના પાડી છે. કેસ ઘણું કરીને સરકાટ કોરટ પાસે આ માસમાં ચાલશે.

ખીટારીયા.

(અમારા ખબર પત્રી તરફથી.)

તા. ૨૮-૨-૦૬.

હાલમાં મધ્ય દિવસ થયા સખત તરફ પડવાથી બહુજ ઉઘાટ થતો હતો. પણ આજરોજ મેઘગળની સવારી મહાનગર નવ મંગલે પડવાથી આજ અગીયાર વખતનાં સુધી મુશળપારા વાજતી ઉઠેલાં છોડેને માતી આવી છે. તે બાગવાન ગુરુનારાયણ દડ પશુ મેમશરજીને વધારે વરસવા આગ્રહ કરતા હોય તેવું જણાય છે.

જન સુખાકારી સારી છે. વેપાર રોજગાર મી મંદીને લીધે લોકોનાં મન ઉદાસ જણાય છે. પણ શિપાળાની મોસમમાં ઇંચર દુપાથી વેપારમાં તેજ થવા સંભવ છે.

અત્રેની પરમીટ ઓફીસ ઇન્ડિયન રેલ્વે ટ્રસ્ટીની પછી તપાસ કરવામાં દરેક દર બાર બાર મંદીના કાદી નાખે છે તે એવી ચોકસી રાખે છે તેજ પ્રવાણે પોસ્ટ ખાતા પરુ ઇન્ડિયન ટપાસની સવવડમાં ઓછી કાળજી રાખે છે. ઇન્ડિયાનો મેઇલ તા. ૯ મી ફેબ્રુઆરી ૧૯૦૬ ને રોજ ખીટારીયામાં પોસ્ટ ખાતા તરફથી પહોંચ્યા હવામાં આવ્યો હતો હવે માર્ચની તા. ૯ મી સુધીમાં અગર તા. ૧૫ મી ની અંદર બહુજ કાળજીથી ચોકસી કરી ખીજા ઇન્ડિયાની ટપાસ મળી જશે તે દરેક ઇન્ડિયનને ત્રણ ત્રણ ચાર ચાર કાળજી દરેક વીકને આંતરે લખેલા પોસ્ટ ખાતા તરફથી મળી જશે. પોસ્ટ ડીપાર્ટમેન્ટ તરફથી ઇન્ડિયાની ટપાસ માટે આવી ખીજા કાળજી કરતાં હિંદીબાઈએ તરફથી જરા પણ સ્વર સંગળાતે નથી તે બરેખર આશ્ચર્ય કારક છે. ઇન્ડિયાથી આવતી ટપાસના કાળજી મરફી જેવો એવી રોગ સાથે અગર તે કાળજી પકડા રેલ્વેજી છે કે નહિ તેની તપાસ થતાં વીકલ લાગતો હોય તો ઇન્ચર જણે.

ગઈકાલે એમિર્સરજીના ઇન્ડિયન વેપારી મી. સેખ મદમદ કુકણી ઉપર એક યુરોપી અન છેકરી તેજ મામતી રહીશ અગર સતર અદાર વરસનીને રવીટમાં ફેર દેવાના આરોપ માટે કેસ ચાલવાનો હતો પણ અત્રે ના પન્ડીકે પ્રેસીક્યુટરને પુરતો પુરાવો નહિ મળવાથી કોમીનસ માણજેટ મી. ડી. વાલી મહે તે કેસ કાદી નાખ્યા હતા.

કોમીનસ કોર્ટ એ. ગાં ગીનાઓના કેસ ચાલવાના હોવાથી પ્રેક્ષકોથી ચીકાર બરાહ ગઈ હતી. હાથમાંના બચાવના નીતિને શિક્ષા થઈ હતી.

તા. ૧ ફેબ્રુઆરી ૧૯૦૬ ના રોજથી હરીનરદીકનાં આદમસ ખીટારીયામાં ઇન્ડિયન પ્રેપરેટરી રુકમ બાલવામાં આવી છે.

સ્ટેંગર.

(અમારા ખબર પત્રી તરફથી.)

તા. 13-3-1906

મેં અહીં અકબાડિયા થયાં નાતાલના આ કાજમાં મોટી મામલુમ આવી રહી છે. મહુ મહુના કાફરાઓ માછલોની સપાને અપ માન આપતા હતા તે બહુ વખત સુધી અમારી લેવામાં આવ્યું હતું તેને કીધે કાફરાઓ નિરંકુશ થઈ ગયા હતા અને જો આપતા ઉપાયો ન લેવામાં આવ્યા હોત તો મળીર પરિણામ આવત એવું સરકારનું અને બીજા વહીવટીઓનું માનવું હતું.

માધ્યમરૂપે પરિણામે કાફરાની નિરંકુશતા કુદરતી જલ્દી આવી અને તેને તાજે કરવાને જોડી જુદી કસ્ટરી કુદરતીએ મહુમહુ આવવાને કુદરત થયો હતો, તે પ્રમાણે તેઓ સ્ટેંગર આવી મહુમહુ ઉપડી ગયા હતા. ત્યાં જ કાફરાઓના રાજ ગોળીઓને કુદરત કરવામાં આવ્યો કે જે શખ્સોએ માછલો સ્વેદન અપમાન કીધું છે તેઓને લઈને દાખ ૨ થયું. ગોળીઓની આ રાત પ્રમાણે વર્ત્યો નહીં અને તેથી તેના કુપડાઓ ઉપર તેણી છોડી અને લશ્કરી કુદરતીએ રવાના કરી ત્યાં રહેલા સૈ કાફરાઓ મરદ, ઓરત, બચ્ચાંઓને પકડી આણવામાં આવ્યાં. ત્યાર પછી દુર લશ્કરી હાથથી ઉપરથી તેણી છોડી તેમના કુપડાઓને બાળી નાંખવામાં આવ્યા આ બતાવણી કાફરા નરમ પેસ નેવા બની મથા છે, તેને સરકાર તરફથી જે જે શર્તો તેમની ઉપર નાંખવામાં આવે છે તે તે તેઓ તરતજ અમલ કરે છે.

કુદરતી ગોળી ફેંકી બાળી નાંખવાની અગ્રે તેની સક્તિએ તેઓમાં ત્રાસ વરસ્યો છે અને હવેથી ગોરાઓની સામે થવાનું જોખમ તેઓ સારી રીતે સમજવા છે. સરકારે જે આખી કોમ ઉપર તેમના દોર તથા બકરાં લઈ લેવાનો હંડ નાંખ્યો છે અને તે કાફરાઓને ભરી આપ્યો છે.

ગોળીઓની તથા તેના બાઈ પોલ પકડાઈ ગયા છે અને તેમને મંજગવારે સ્ટેંગર લાવવામાં આવ્યા છે. હવેના માણસો તેમને નેવા લેવા થયા હતા.

ગયા રાત્રીવારથી સ્ટેંગરના બીટીશીયા લસ કરે એવા કુદરત કાઢ્યો છે કે રાતના નવ થાંધા પછી કોઈએ બહાર નીકળવું નહીં. રાત્રિ પહેલી બીજા ભાગે છે ત્યારે સૈ કોઈએ પોતાને ઘેર જવાની તૈયારી કરવી અને દશ વાગે બીજા બીજા વાગે એટલે પોતાને ઘેર પહોંચી ગએલા હોવું જોઈએ.

સ્ટેંગરથી આજુ વસકર મહુમહુ ખાતે ગયું અને દુબેરા કઈને કંઈ પ્રકારી સર સામાન અને માણસો આવત કરે છે પણ સ્ટેંગર ખાતે મન્દીઅન કે દુરોપીઅન કોઈને કોઈપણ પ્રકારે ખાતે રાત્રીની માફક દર નાંખે નહીં અને બીજા રાત્રી મરદ છે.

રેલુ, સખત જરમી સાંત પડતી નથી છે અને તેને રથો કીની રાત્રીઆત ચડી જુકી છે. વરસાદની બાદ જરૂર છે.

પોલ ટેક્સની હાડમારી.

અમારા એક ખબરપત્રી લેડીસ્મીથથી લખે છે કે, મારે તમને નીચેલી હકીકતથી વાકેફ કરવા છે, અગર બનેતો એની કોપર ચાંપતા ઉપાય લેને. ગરીબોની ઉપર પડતો હુલમ દુર કરવા સુચ્યો નહિં.

તા. ૨૮મીના નાતાલ ચરમ્બેટ પ્રેસેટમાં સરકારી નોટીસ છે કે જે કોઈ પોલ ટેક્સ તેજ તારીખ સુધીમાં નહિ ભરશે તો તેનો હંડ કરવામાં આવશે. હવે જે નોટીસથી ક્લિટીવાનોને મરદોર થઈ પડ્યો છે. સહેર માંના મુસલમાનો, ફેરીયાઓ, ક્લિટીઓ વગેરે જે પોલ ટેક્સ ફેળવવાનીજમાં ભર્યો હતો. પણ ફાર્મમાંના ગરીબ ક્લિટીવાનોને (જરમી નિકળીને પોતાનો થયો કરવા વાળા યા તો ખાનગી કોઈરો) જે બાબતની ખબર હતી નહિં. તેઓ ચાલુ મારામાં ટેક્સ ભરે છે. તેથી સારન્ટ એક પાંડિટ હંડ લઈ ને પોલ ટેક્સની પાસ આપે છે. અને દુરત મેજસ્ટ્રેટ આગળ ઉભો કરે છે. મેજસ્ટ્રેટ પાંડિટ યા ૧૦થી. જેમ આવે તેમ હંડ કરે છે અને જે ઓ હંડ આપવાને અસક્ત છે તેઓ જેલમાં ગયા છે. આજ રોજ મારી રબરમાં એક દાખલો બન્યો છે, તેનો હેતુક નીચે મુજબ છે. મતાઈ નામનો ગરીબ ક્લિટી કે જે અતરેથી પાંચ સાત માઈલ દુર ફાર્મમાં રહે છે તેને તેના જોબનીએ જલ્દીથી કે પોલ્ટેક્સ લરી આપ નહિતો મુકરાનીમાં આવી પકીરા. તેની પાસે પૈસા નહોવાથી બાપડા પેતાના કાનની કડી બીરથી મુકીને પોલ ટેક્સ કરવા આવ્યો. પોલ ટેક્સની પહોંચ સારન્ટે આ પી. અને પછી તેને મેજસ્ટ્રેટ આગળ ઉભો કીધો મેજસ્ટ્રેટ તેનો હરા રી. હંડ કીધો હવે તે બીચારો આ દશ રીશીમ ક્યાં લેવા નથી પોતાની પાસે પાસ હતી તે કોર્ટમાં સુકી કહી ગયો કે હું ૧૦થી. કાલ રોજ બરી ને પાસ લઈ જઈશ. આથી મામલો આજ કાલ લેડીસ્મીથની કોર્ટમાં ચાલે છે. મારે કાંઈબી બનવું હોય તો ટેકીયામથી જે કાયદામાં નાખડોતોમ ફેર ફાર કરાવેલો જોઈએ એટલે મુદત માર્ચની આખેરી સુધીની જરૂર રાખવી જોઈએ. જેમ થવાથી પણ હી થશે નહીંતો ધમ્મા મરીજ લેવા દેવાની હોશ અતીમાં આવી પડશે. મારા સમજવામાં આવ્યું છે કે ધમ્મા ગોરાઓએ હવે સુધી ટેક્સ કર્યો નથી મારે તેની તજવીજ બરાબર કરવાને કુ તમોને બચામલુ હવે હું મને એનો પછી ખબર મલતી નથી. હવે તમો કોઈ ખાતામાં ખબર કલાવીને જુરો કે મારું માસમાં કેર થાં ક્લિટીવાનોએ અને ગોરાઓએ કર બર થો અને તેમાં કેટલા જલ્દીને હંડ થયો, અને તેમાં ગોરાઓની સંખ્યા કેટલી છે તે વગેરેની તપાસ કરાવે. અને મુદત માર્ચની આખર સુધીની હોવી જોઈએ જે બાબતમાં એકીવારિઅસ કોર્ટમાં પણ હાજરુદો છે.

લખાણ લખવાની પુરી જરૂર છે. આજ સુધીમાં ૧૨ થી ૧૫ જલ્દીને અતરે હંડ થઈ ચુક્યો છે.

(આ બાબત અમે અગ્રેજી બાબમાં કીધેલી છે.)

ઈ.એ. ૧૦. ૧૦.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વિગેર.

(ગવર્નમેંટ ગેઝેટમાંથી.)

ડરબનના વેપારી મદમદ હંસમાઈલ કથરાદની મીલકત મેસર્સ સ્વેનક બ્લુની અરજથી સુપ્રીમ કોર્ટના મારતરે નાજ કરેલ છે.

લેડીસ્મીથવાળા મદમદ હંસમાઈલની મીલકત નાદાર તરીએ જોડેર કરવાની અરજ તા. ૨૭ મી મારચના રોજ મારિત્સબર્ગની કોર્ટમાં હાજર કરવામાં આવશે.

ડરબનવાળા એસ. એ. કે. સુતાર પોતાની મીલકત નાદાર તરીએ જોડેર કરવાની અરજ તા. ૨૭ એપ્રિલ ૧૯૦૬ ના રોજ કોર્ટમાં હાજર કરશે.

ડરબન ગ્રેટીટવાળા મદમદ હંસમાઈલ કથરાદની મીલકત નાદાર તરીએ જોડેર કરવાની અરજ તા. ૨૭ મી મારચના રોજ મારિત્સબર્ગની સુપ્રીમ કોર્ટમાં હાજર કરવામાં આવશે.

લેડીસ્મીથવાળા ડી. સી. અપલાની નાદાર મીલકતના કસ્ટી મી. એ. રીવીનસન ૧૮ કલમ આરકેટ, ડરબન, ને નીમવામાં આવ્યા છે તેના લેલુદારોની મીટીંગ તા. ૨૦ મી મારચના રોજ કરવામાં આવશે.

ડરબન પોંકટવાળા એચ. આર. રહેરીની નાદાર મીલકતના કસ્ટી મી. એ. રીવીનસન ૧૮ કલમ આરકેટ, ડરબન ને નીમવામાં આવ્યા છે તેના લેલુદારોની મીટીંગ ૨૦ મી મારચના રોજ કરવામાં આવશે.

ડરબનવાળા સર્થિયલ પ્રકર્સની નાદાર મીલકતને કંપનને હીસાબ મારિત્સબર્ગની સુપ્રીમ કોર્ટના મારતરે પાસે ફાઈલ કરવા માં આવ્યો છે ત્યાં આગળ તે તા. ૨૭ મી મારચ સુધી તપાસકી મારે રહેશે અને ત્યાર બાદ તે કાયમ કરવામાં આવશે આ હીસાબની નકલ ડરબનના માજસ્ટ્રેટની કોર્ટમાં ફાઈલ કરેલી છે.

લીમડીના કાકોરના બચ્ચો ગયેલા મહેલને કાઢી જશે તે નવે સુધી બાંધવામાં આવે છે.

ચરચા પત્ર.

0

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિવેશો
યાદ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર દુરવ
ધ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

1. કામળાની એક જ બાતુએ લખ્યું.
2. અક્ષર ચોખા સાહીથી લખવા.
3. નામ તથા ઠેકાણું બરોબર લખવા,
તે હમેશાં બહાર પાડવા સારું નહિ
પણ અમારી જાણને સારું.
4. લખાણ હમેશાં હંકું અને મુદ્રાસર
કરવું.—[અધિપતિ.]

ફેડલર્સની જમાતના દંડા બાળતમાં
કેટલાક ચર્ચાપત્રો અમને મળેલા છે આ
બાળતમાં અમે કેટલીક તપાસ કરીએ છીએ
તે પુરી થવા પછી યોગ્ય જણાશે તે અર્થે
પત્રો છાપશું.

મી. એસમાન અહમદ લખી જણાવે છે
કે આપના ત્રણ વીકનાં પેપરમાં જે રીપર
સોપાલીમાં તકલીફ બાળત જે બીના લખી
છે તે અમેજી બ્યાનમાં લીધી છે જેનો
ખુલાસો આવડી વીકમાં આપને રજૂ કરીશ.

પોલ ટેક્સનો કેટલીક ખખરો.

સાહેબ,

લોટસકલ્ક.

તા. ૨૭-૨-૧૯૦૬.

હાંદી બીરાદરીની ફરીયાદ સરકારને કાગે
પહોંચાડવા આપનું પત્ર બનતી જાણુ
અને ખતથી અરજ કર્યા કરે છે તેવી અનેક
અને અસંખ્ય અરજો નીચે નીચેની એક
બીના યોગ્ય જણાય તો ખુલાસા મદિ
પ્રસીદ્ધ કરીશ.

1. દરેક ઈનડીઅન રજીસ્ટરેશન અને ન્યાં
ઈનડીઅન બીરાદરી જગલની દુકાનમાં મેને
જર તરીકે કામ કરે છે અને જેને જારાનો
સ્પેસીયલ પાવર દુકાન ચલાવવાનો હોય
તેણે દરેક ઈનડીઅન પોલ ટેક્સને ખાત છે
કે કેમ ?

2. કોઈ ઈનડીઅન ખુદ ફેરીવાળા હોય
કે તેના નોકર હોય તેની પત્ની પોલ ટેક્સની
સુદત અંદર અને તે જગ્યાએ જે પોલ ટેક્સ
બરવા જાય તે ત્યાંના પોલ ટેક્સ કલેક્ટરે
પેસા લઈ પોલોચ આપવી તેમજ કે નહીં ?
નામર સુદતની બાંદર ટેક્સ બરવા ગમેલા
હોય ને લીધો ન હોય (એમ કહીને કે
ખુદ તે આદમીઓનું બીરનેસ રખાર જેવા
માગીએ ભર્યો) અને તેમ કરતાં કામે
ચલેલા આદમી આવતાં લગીમાં સુદત પીતી
જાય તો તે દંડને પાંચ થઈ જાય કે કેમ ?

આવી રીતની અરજણ લોટસકલ્ક રજીસ્ટર
તરફ આવેલી છે. તેની દરેક અરજણ હર
વાર મદિ મારા ખાસ તરીકે સોં સાલુદાર

વેપારીઓ, અને બીરાદર ફેરતોને હોય
જોડીને અરજ છે કે આવી બાળત દરેક
ડોકમેન્ટેસરી સરકારમાં અરજ કરી
અરજણ મટાડવા બનતો પ્રયત્ન કરે.
એવું કુખ સાંભળી બેસી રહેશું તો કાલે
એવું અથવા વધારે કડકું કુખ બીજા ઉપર
આવશે તો પછી કેટલું સુદત કરશું મદિ
એક રીવર્સી મળે—બીરાદરો ને થતી હરકત
દર કરાવે.

ફેરીવાળાઓ શહેરમાંથી લામતા વળત
તાઓ પાસેથી માલ લઈ નાનાલ ટ્રાંસવાલ
વગેરે જુદે જુદે ઠેકાણે ફરે છે અને જુ
કાચરો કેવી સુદતથી બાહર પડેલો છે ને
ફુલીયા ઉપર જુ બીના વર્તમાન છે તેની
બખર પણ હોતી નથી તેવામાં શહેરથી હટે
વેપાર કરતા મરીબ બીરાદર હાંદી વેપારી
બાહરો, ફેરીવાળા અને તેના નોકરો પેટની
પંખાળના કાચદા મદિ કાંકાં મારતા નકો
તો કીસમત મુજબ મળે પણ સરકારી દંડ
જુદ ને હામનો ધોકો એવો જખરા સપા
કાપી લાગે કે જાંબી મુધી કુચે મળે તોપણ
દેરા એવા ધાવા મુશ્કેલ મદિ એવા લોકો
સાર પાછળ રહેલા લામતા વળતના ગમે તે
નજીકના રજીસ્ટરે પોલ ટેક્સ બરવા જાય તો
પહોંચ મળે એમ સરકારથી કરાવ બાહાર
પાડવાં અરજ ખતથી કરે.

ભા. જમાદાર હાસમ ભાલા.

(દરેક હિંદી જે ગીરમીટમાં ન હોય
અને બાળક ન હોય અથવા ધરેલ ન હોય
તેણે ટેક્સ બરવો પડે છે. જે તે મરિબ છે
એમ સાબેત કરે તો મુકત થઈ શકે છે.
ટેક્સ બરનારે પોતે હાજર થવાની જરૂર છે
પણુ ગમે તે જગ્યાએ રજીસ્ટર હોય ત્યાં ટેક્સ
બરી શકે છે. તા. ૨૮ મી ફેબ્રુઆરી મુધી
જેજે ન બર્ચો હોય તેનો દંડ ચાલ છે તે
બાળત લખાણ થઈ ચુક્યું છે)

ધ/૦ એ/૦ અ/૦

સંપ વધારો.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ સાહેબ,

નીચેનો પત્ર આપના છાપામાં છાપી
આભારી કરશો.

મારા હિંદી બાઈઓ, આપણા ઉપર
આદલો જુલમ પડે છે છતાં કંઈ વિચાર
કરતા નથી એ ઘણી સરમની વાત છે. આ
છાપામાં કેટલાક ચર્ચાપત્રો વાંચી હું બહુ
હીલગીર થાઉં છું કારણ કે બાઈઓ તકરારી
ચર્ચાપત્રો—અંતમની અહેમાઈ તથા મસ
શહેમાં દટો વગેરે સંખાધીના—છાપામાં
ચરચાવે છે એ ઘણું જુલમ બેરેલું છે. મસ
શહેમાં ખાતજી વાતો કરવી એ પણ
લાજમ નથી. આપણી હિંદી કામને વધતા
દંડ પાડો વખત લાગશે. આપણામાં એક
સંખાધી બહુ જરૂર છે. જ્યાં મુધી આપ
ણમાં સંપ નથી ત્યાં મુધી બાપણાપર

જુલમ વધે તેમાં નવાઈ નથી. જુ તમે
અનુભવા છો કે આપણા ઉપર લાઈસેન્સનો
ફેરા સખત કાયદો છે. બાઈઓ, બિરપાંચી
તકરારી મુધી હીઓ અને આપણી પાછળ
આપણા બાળખચાઓને મુખનો વખત
આને એવી લીલચાલ કરે. નકામા અર્થે
પત્રો લખી પરકોમ ખુશી ધાવ તેવું શા
માટે કરે છે. મારા આ લખાણથી કોઈની
સાચણી દુખારવા હું માંગતો નથી.

શ્રી. ડી. ઇ. અસમાલ.

જુલવર, તા. ૭-૩-૦૬.

હિંદીઓપર હાડમારી.

મે. ઇ. એ. અધિપતિ સાહેબ,

નીચેની બીના આપના છાપામાં પ્રમુદ
કરી આભારી કરશો.

ગાંધીકામાં બહાર મામથી કોઈ હિંદી
મુસાફર શહેરમાં આવે તો તેને પોલીસની
સાથે જડું પડે છે. પ્રથમ તો તેનો વરથોડો
ઉખી બનતો વળેને નીકળે અને ફોરટના દર
સાત કરાવે. ફોરટમાં પોલીસ અમલદારનાં
ધ્યાનમાં આવે તો તેને સાત દીવસ રહેવાની
રજ આપે નહિતર તેને વળતી ચેનમાં પાછા
કાઢે પછી બસે તે વેપારી હોય કે કોઈ
મુદરસ હોય પણ તેને પોલીસ સાથે ગયા
વીના છુટકો નહિ. આ બહુ જુલમ મજાક.
આ શહેરમાં વિશેષ વસિત જુલુ લોકોની છે.
તેમને આવી તકલીફ નથી પડતી માત્ર
હિંદીઓ જે પ્રીટિશ રીથ છે તેના ઉપરજ
આવી હાડમારી છે. આનું કારણ આપ
ણમાં ફેળવણીની ખામી છે. આપણી તક
લીફો કાઢી એણી કરો ?

શ્રી. એક ઉત્તર.

મહાદેવ, તા. ૭-૩-૦૬.

હોળી પરવ.

પ્રીટારીઆમાં તા. ૧૦મી માર્ચ ફાગણ
સુદી ૧૫મે અહીના સર્વ હાંદુ બાઈઓ મળી
હોળી પર્વનો તહેવાર ધામધુમથી પસાર કર્યો
હતો. હાંદુસ્થાનના રીવાજ મુજબ સાંજરે
સાત વાગે હોળી પ્રમટાવવાની જગ્યા ઉપર
સા હાંદુ બાઈઓ ભેગા થયા હતા તથા મી.
બાઈચંદર જેથીએ ધર્મના નીચમ મુજબ
પુન કરાવી હોળી પ્રમટાવી હતી. આજ
પ્રમાણે હર હમેશ દરેક તહેવારે હાંદુ
બાઈઓ એકસંપથી અને એકનતાથી તહેવાર
કરશે એમ ઉમેદ રાખું છું. સદરહુ હોળી
સળગાવવાની જગ્યા ઉપર સરકાર પાસેથી
પોલીસની માગણી કરી બે મુરોપીયન તથા
ચાર નેરીવ ફોનરેજને સાતના જગીયાર
વાગા સુધી બંદોબસ્ત માટે રોકવામાં આવ્યા
હતા અને તહેવાર ધણીજ ઠાંતીથી પસાર
કરવામાં આવ્યો હતો.

હિંદુસ્તાનના સમાચાર.

કાલાહુરના નામદાર મહારાજ શ્રી સાહુ હાથપતીએ ફેટલાહ ખાસ હક અને સમવહ આપણી એક હાથ સુવરતું કારખાનું ત્યાં ઉભું કરવાની તર્જીસીઓ આપી રહી છે.

હાલકતાની વહેરીયા કોટન મીલમાં લાગેલી આગથી લાગે રૂપીયાનું નુકસાન થયું છે.

મુંબઈની કોરપોરેશને લોકલ કાઉન્સિલ ને બદલે રઈદરદ ટાઈમ ટાઈમ કર્યો છે. આ ટાઈમ લોકલ ટાઈમથી ૩૯ મીનીટ વહેલો છે.

ગનારસ વાળા મુનસી માધો લાલે નેરામલ યુતીવરસીથી રધાપવાના ફંડમાં રૂપીયા ૩ લાખ આપ્યા છે.

વડોદરા રાજ્યમાં બાળ લગ્નના કાયદાનો બંધ કરવા માટે કોર્ટમાં માલુમદો મુકે બારોને અસુધા દંડની સજા કરી હતી.

કલકત્તા અને રંગુન વચ્ચે આગાખોદ મલા પનારી એક દેશી કંપની બની ધઈ છે તેઓ એ રૂપીયા ૧૦૦૦ એક લાખ શેરોથી રા. ૧૦ લાખની મર્યાદાથી કંપની કરી બંગાળી મેવંગેશન કંપની કંપની કરી છે.

પોરબંદરના ના. રાજાના આમલ નીચે ત્યાં મુંબઈની મેસર્સ ડી. બી. લામ કંપનીએ ઉભું કરેલું કોટન પ્રેસ ખુલ્લું સુકવાની કીચા તા. ૧૮મીએ ના. રાજાએ કરી હતી. આ પ્રેસમાં રૂની મેસમ ખજાસ થયા બાદ વર સના આઠ માસ સુધી પથરા કાપવાનું કામ થશે.

મુંબઈના એક બહુતા શ્રીમંત મેમલુ અકરમ જેમલુ શેતાનું નામ બહાર પાડવા માંગતા તથા તેમણે સરકાર ભેગી એક અરજી દ્વારા મોકલી આપી છે, તેમાં જે સરકાર વરના વાળા લાગમાં જમીનનો મફત હુકમો આપેલો હોય એક લાખ રૂપીયાના ખર્ચે મુંબઈમાં હાલમાર થતા મર્યાદા હાલમાં માટે એક મુસાફરખાનું બાંધી આપવાની માંગણી કરી છે.

મુંબઈની અનુમતે એરેલામની મહ વાર સીક સત્તા વેલાયે મી. કામી કમીટીને દર ખાસત મેલી હતી કે, આખા હિંદુસ્તાનમાં મહોમદનેની કેલવણી અને તરફી માટે નામ દાર આગાખાને જે રેવનુપાત્ર સેવા ખાલ વી છે, તેમાં પીછાનમાં તેમને અનુમતના "ચેન" અમવા મુરબી તરીકે ચુકી કદાવી આ અનુમત આપી સકે એટલું મોટામાં મોટું નામ આપું. પોતાની દરખાસના રેકામા બોલતાં મી. કામીએ જણાવ્યું કે,

મહોમદનેના આવા કલકત્તા તારા અને આગે વાન શેતાને માન આપવાથી અનુમતને પોતાને મોટું માન મળેલું જણાશે નહીં. ખંચ.

હૈદરાબાદ (સી.પી.)માં કાચનું કારખાનું તથા કાપડ વણવાની શાળોનું કામ ચાલુ થયું છે. કાચના કારખાનામાં ૧૮૦ છોકરાને અને શાળોના કારખાનામાં ૫૦ છોકરાઓને વગર ફીએ શીખવા માટે કાપડ કરવાની મોઠવણ થઈ છે.

બેલગમ છલ્લા અને પુના રાજેશમાં અર સ પરસ મદદ કરવાની મોકે હજી થઈ છે.

હાલના રાજ સર કમલ પ્રતાપસીંહે ત્યાં વણવાની શાળો મંગાવી દેશીઓને ઉતેજા આપ્યું છે.

હાલકતાવાળા રેશમના કારખાનાના માલિક મી. નીલ બોપાળ સોનમડમાં રેશમનું કારખાનું કાઢવાના છે.

વડોદરા ખાતે એક દક્ષિણીએ પ્રા. મળર ની તાલીમ નીચે કોલન ચોટરનું કારખાનું કાઢેલું છે.

અમેલમાં મદ્રેસાનું ફંડે

એક્ષાન્સર્મર્ગ.

મેસર્સ. હરીશ લોનશર. એન્ડ કા.	૨૫ ૦ ૦
" એ. ડબલ્યુ. લમર.	" ૨૫ ૦ ૦
" બીરલી. એન્ડ	" ૨૫ ૦ ૦
" રનલ પ્રધર્સ એન્ડ હાલન.	" ૨૫ ૦ ૦
" લેનોન એલવર્ડ.	" ૨૫ ૦ ૦
" એચ. લાંગલેનીન.	" ૧૫ ૦ ૦
" ટ્રાન્સવાલ હમપેર્ડ.	" ૫ ૦ ૦
" ડબલ્યુ. ડી. મીચલ.	" ૧ ૦ ૦
" એ. એચ. ભટ્ટા.	" ૨ ૨ ૦
" ડમલાસ સન એન્ડ પોચ	" ૧૦ ૧૦ ૦
" લેડમન લેડીસમર્ગ.	" ૫ ૫ ૦
" હાલ મલીયર.	" ૨ ૨ ૦
" એઈસ રાયલવરડન.	" ૨ ૨ ૦
" એફ. એ. પાલીસર.	" ૨ ૧૦ ૦
" એચ. ઇ. રુપન.	" ૨ ૨ ૦
" એફ. એમ. બેનીશીહ.	" ૫ ૫ ૦
" આર. રાશીનાલ.	" ૫ ૫ ૦
" સોલમ એન્ડ બીનસમર્ગ.	" ૫ ૫ ૦
" ઈરેચે ફેરડેન.	" ૩ ૩ ૦
" હાથ નગેરડન.	" ૧૦ ૧૦ ૦
" રુદર્મ કેમલેલ.	" ૧૦ ૧૦ ૦
" કોમનવેલ યુથ.	" ૫ ૫ ૦
" નર્સેવ બોલરોસ.	" ૫ ૫ ૦
" મદુલી.	" ૧ ૧ ૦
" આઈ. એસ. નીચોલ.	" ૧ ૧ ૦
" ફેલડોન ચેકેન.	" ૧૦ ૦ ૦
" સેલરશીહ રેલરશીહ.	" ૫ ૫ ૦
" લોકેની વહારેના ફેસતાના.	" ૩૨ ૭ ૩

HORMAJGY IDOLGY,
DIRECT IMPORTER
—AND—
GENERAL MERCHANT
P.O. Box 332, DELAGUA Bay.

એ. એ. કુવાડીઆ.

ફેનસી અને કાફરી બરનો દરેક ભંડો માલ અમારે ત્યાંથી કીધાવન બારે મળશે. વધારે ખબર માટે પૂછો.

પી.ઓ.બોક્સ ૩૩૦, એ. એ. કુવાડીઆ.
૨૭ માર્ચેટ સીટ, બેલગુઆરબ.

રોકડ ખબર ભાવ.

આવધ.	શી. પે.	શી. પે.
માંલ ૧ બરતાનુ	૧૮ ૦ ૦	૨૦ ૦
બીમડોના	" ૨૪ ૦ ૦	૨૫ ૦
એફ. એફ. ડી. આર.	૧૭ ૦ ૦	૧૭ ૩
એફ. ડી. આર.	૧૬ ૦ ૦	૧૬ ૩
ચીની સક્કર	૧૮ ૬ ૦	૧૮ ૦
ફૂડાના	૧૮ ૦ ૦	૨૦ ૦
દેશી તુવેર લાળ.	૧૭ ૬ ૦	૧૮ ૦
તુવેર લાળ કાનપુરી	૧૮ ૦ ૦	૧૮ ૬
મસુરની	૧૭ ૬ ૦	૧૮ ૦
મગની	૨૩ ૦ ૦	૨૪ ૦
અડદની	૨૨ ૬ ૦	૨૩ ૬
ચણા	૧૮ ૦ ૦	૧૮ ૬
" લાળ	૨૦ ૦ ૦	૨૦ ૬
વટાણા	૧૬ ૦ ૦	૧૮ ૦
મકાઈ	૭ ૦ ૦	૭ ૬
કડતુ તેલ ૧ ગ્યામન	૭ ૩ ૦	૭ ૪
એરડીનુ	૨ ૫ ૦	૨ ૬
મીઠું	૨ ૧૦ ૦	૩ ૦
નાળીએરનું	૨ ૧૧ ૦	૩ ૦
ખાંડ સહેદ	૧૭ ૩ ૦	૧૮ ૦
પીણી	૧૬ ૬ ૦	૧૬ ૦
તીરકુળ નાતાલ	૬ ૬ ૦	૧૦ ૦
આઉન	૧૪ ૪ ૦	૧૫ ૦
આટો	૮ ૬ ૦	૮ ૦
મદ્રાસી સોપારી ૧ રતલ	૦ ૬ ૦	૦ ૬
મરચાં.	૦ ૫ ૦	૦ ૫ ૦
ધી પેટી	૭૦ ૦ ૦	૭૨ ૬
ખાસાઈન ડીવેસ.	૫ ૬ ૦	૬ ૦
" વાઈટ રેસ	૭ ૬ ૦	૭ ૬
" માલન	૧૨ ૬ ૦	૧૩ ૦
નાળીએર ૧૦૦	૧૫ ૦ ૦	૧૬ ૦
ફેલી	૭ ૦ ૦	૮ ૦
નીમક (લીવરપુલ)		
બરતા એફ.	૪ ૬ ૦	૫ ૦
ફૂલ નેસનલનું	૨૦ ૬ ૦	૨૧ ૦

NATAL DIRECT LINE

For **BOMBAY**, Calling at Delagoa Bay and Beira,

S.S. UMSINGA

Will have despatch for above Ports on or about 31st March, arriving Bombay 21st April

ના તા લ ડા ઇ રે ક ટ લા ઇ ન.

ડેલાગોઆ અને બેરા થઇ પરબારી મુંબઈ.

અમસીંગા—૩૫૦૦ ટન.

તા ૩૧ માર્ચે રવાના થઇ તા ૨૧ એપ્રિલના અરસામાં પહોંચશે.

આ સ્ટીમરમાં હિંદી મુસાફરોને માટે બહુ સારો સગવડ કરી છે.

ડેકનું સાડુ પાણી પાંચ (બેરાડી વિના.) વધારે વિગત માટે મળે.

ક્રોંગ એન્ડ સનસ,

કેસલ બીલ્ડીંગ્સ, વેસ્ટ બીર.

Notice to Passengers for Calcutta.

S.S. COOLYANNA (Capt. H. Strom) will leave Durban early in April for Calcutta, via East London, and will take both Saloon and Deck Passengers.

Apply—The AFRICAN SHIPPING & AGENCY Co., Ltd., Gardiner Street.

કલકતેકી નવી સ્ટીમર.

ધી આફ્રિકન શીપીંગ એન્ડ એજન્સી કાં.

S. S. કુયાના ૪૦૦૦ ટનસ.

યહ વહી સ્ટીમર એપ્રિલની શરૂઆતમાં દરબનસે ઇસ્ટ લંડન હોકે પરબારી કલકત્તા જાયગી. સહુન ગીર ડેક ડતારમોંકે હીયે અછા સગવડ હે, વિગતવાર સ્થરકે હીયે પુછો.

આફ્રિકન શીપીંગ એન્ડ એજન્સી કાં,

એસ્ટેનેડ બીલ્ડીંગ્સ, ગાર્ડીનર સ્ટ્રીટ, દરબન.

અથવા

એસ. વી. મરીનપાંડે,

પરબીસન બીલ્ડીંગ્સ, ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, દરબન.

સ્ટીમર કુયાના.

એપ્રિલના પહેલા અડવાડીઆમાં દરબનથી ઉપડી ઇસ્ટલંડન થઇ પરબારી કલકત્તા ઉપડી જશે. સહુન તથા ડેક ઉતારુઓને સારી સગવડ છે.

ધી આફ્રિકન શીપીંગ એન્ડ એજન્સી કાં હીમીટર.

એસ્ટેનેડ બીલ્ડીંગ્સ ગાર્ડીનર સ્ટ્રીટ.

અથવા

એસ. બી. મરીનપાંડે,

પરબીસન બીલ્ડીંગ્સ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ.

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Ceilings,
and various kinds of Tinware.

All kinds of

Tobacco, Snuff, Tea, Coffee, Cocon, and Jam Tins, from 1-oz. to 112-lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Kettles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles,

SAUCEPANS and FRYING PANS.

Native Pass Boxes, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 880, JOHANNESBURG.

Pohoomull Brothers,

WHOLESALE & RETAIL DEALERS.

Direct Importers and Exporters of

Indian Artware, Curios, Oriental Jewellery, Maltese Silk
Lace Articles. Silk manufactured goods, &c., &c.

Depots in India, China, Japan, Philippine-Islands, Egypt, Algiers,
Teneriffe, Gibraltar, Malta, Beira, Salisbury, Transvaal, &c., &c.

Corner Longmarket & Parliament Streets.

Telegrams: "POHOOMULL," CAPE TOWN. Box 1126.

19 Commercial Road, Fordsburg, Transvaal.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગની.

જનરલ ડીલર.

કપડા, મરોસરી અને બીજા દરેક ભત્તનો
માલ સ્ટોક્માં રાખનાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

અબ્દુલગની,

જનરલ ડીલર,

કપડા, મરોસરી ઓર દુકાની સ્વ સ્વપક્ષ
માલ સ્ટોકમાં રાખેવાળા.

૫૦૭, ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

ધિરે. અબ્દુલગની નેડેરલ્સ ડેપોટમાં પસંદગીના પાકા માલનાં
પેકેટમાંથી પસંદગી કરીને મોકલે છે.

૬. જુનિ ૭. કિંગ્સ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

CAPE DRY FISH

of all kinds at cheapest rate.

Also

Cape Snook Fish,

Wholesale and Retail.

A. HALIM,

23rd Street, Malay Location.

Box 5923 JOHANNESBURG.

B. P. EBRAHIM & CO.

Mattress Makers, Wholesale Importers.

Dealers in Bedsteads, Coir Tickings
Mattress Cases, Feather Pillows, &c.

Market St. (West). Box 4420, Johannesburg.

M. A. Karodia & Co.,

GENERAL MERCHANTS.

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Soft Goods

Box 3598.

**41 Market Street,
Johannesburg.**

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail.

ઇ. એબ્રાહીમની કંપ.

હાઇસ્ટ્રેલ ને રીટલ મર્ચન્ટ.

Corner BURGHER and MARKET STREETS.

STANDERTON.

Box 27.

Telegraphic Address: "EBRAHIM"

J. M. H. GOOL,

129 Castle Street, Capetown.

Wholesale Groceries, of all descriptions from
India and England.

Also Exporter of Cape Snook,

NATAL DEPOT:

Meigs, Jullihoy & Sordalje Bros., Durban.

ઇ.એમ.એચ. ગુલ.

જનરલ મર્ચન્ટ,

૧૨૯, કેસલ સ્ટ્રીટ.

ISSA HAJEE SOOMAR

General Merchant

AND

Direct Importer.

"BOMBAY HOUSE."

STANDERTON.

P. Or Box 24.

Telegrams: "ISSA."

એ. એમ. પારેખ.

જનરલ મર્ચન્ટ.

દરેક ભત્તનો શેસરી કાપડા વગેરે માલ
બરનો સામાન હમેશાં તૈયાર છે.

કે. કે.એમ.એમ.એલ. રોડ ડરબન.

હિંદી દવાખાના.

આ દવાખાનામાં દરેક ભત્તની દવા પુરી
પાડવામાં આવે છે. બહાર ગામના બોરડા
પર પુરુષ ધ્યાન આપવામાં આવશે. દરેક
બોલી ભાષામાં આપવામાં આવશે. દરેક
દવા અમારે ત્યાંથી મળશે.

૩૬૦ પાલ્મ સ્ટ્રીટ અથવા ૧૨૨૫.

અમરેની રોડ રેસનની બાજુમાં.

ખાનગી ઈંગ્લેશ ગુજરાતી નિશાન.

જે તા. ૧૧ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.

ગુજરાત અને કાઠીઆવાડના શ્રદ્ધાળુ
પોતાનાં બાળકોને ઈંગ્લેશ તથા ગુજરાતી
બોલીમાં શિક્ષણ આપવા માટે આ સ્કુલમાં ગોઠવવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે. માર્ચ ૧૧ થી ૧૦
૪૮૨ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, એમ. એલ. પારેખ.
ડરબન.) સુક માર્ગ.

આધારીકલને મેટા જથ્થા.

એક દસમ જેટલી સુદી સુદી જાતો કીમત
૩૨૫ પૈડ ૬-૧૦-૦થી દર અઠવાલિકે ૫૦ની
હરફથી પણ આપવામાં આવે છે, એક વર
ખની એરડી.

એ. કેન.

૨૪૭ પાઇન સ્ટ્રીટ ડરબન

Abdoolah Hajee Khan Mahomed

General Merchant & Importer,

CHURCH SQUARE
Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:

"MONSIEUR."

P. O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

E. M. PATEL,

General Dealer, Wholesale & Retail,

MARKET SQUARE,
POTCHEFSTROOM,

AND AT THE LOCATION.

S. D. BOBERT,

General Importer, Wholesale and Retail Merchant.

Closest House in the Market Square.

BRANCHES AT

LOCATION, POTCHEFSTROOM.

M. E. Nanabhay

General and Wholesale Merchant,

Market Square. P. O. Box 55,
POTCHEFSTROOM.

D. I. Varyava,

GENERAL MERCHANT,

King Edward Street, P. O. Box 100,
POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai,

General Merchant,

First-class Goods of all description
and all tastes.

Corner Commissioner and Risk Sts.,
Box 311,

KRUGERSDORP

TEL. ADD: "CHOTABHAI."

એ. ઇ. છોટાભાઈ,

બરબર માર્કેટ.

પહેલા નંબરનો માલ હર ને પસંદ પડે.

સરવર જાણીતર થશે સીસી એલ.

પી. એ. ૩૩ ટી. એ. ૩૩ એલ. એ. ૩૩ એલ.

કોલોનિયલ.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of

Bag, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,

Hardware, Hollow-ware, Furniture, Grocery,

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.

TEL. ADD: BREDER. P. O. Box 57.

338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,

GENERAL MERCHANT & DEALER,

Market Square, P. O. Box 11.

KRUGERSDORP

A. E. BHABHA,

GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER,

Cor. Church & Middel Streets,

MIDDELBURG, T'VAAL

TEL. ADD: "BHABHA."

P. O. Box 57.

R. NARASOO,

Indian and General Merchant.

Outfitter and Draper.

Boot and Shoe Warehouseman.

INDIAN SILKS & SPECIALITY.

KAFFIR TRUCK, &c., &c)

BARBERTON.

FRANSVAAL.

P. O. Box 30.

Telegraphic Address: "NARASOO."

ગ્રાહકોને વિનંતી.

મહ સાલુદુ - ક્ષમાજન્યુએ ગ્રાહકોની
પાસે બાકી રહેલું હોય તેમણે મેલથી આપ
વા એ. ૧૨વી.

Subscription Rates.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal) 12/6.

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/-

Yearly Subscription (South Africa,

England and India) ... 12/6

... 12/6

Quarterly ... 4/-

Swami
Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive
Collection of his

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Rudrananda, &c.

PUBLISHERS NOTE.

This publication is the best of its
kind. It is the most exhaustive and
comprehensive collection of the works
of Swami Vivekananda hitherto pub-
lished. It contains, among others, his
eloquent character sketch of "My
Master", his celebrated lecture at the
Parliament of Religions at Chicago,
all the important and valuable speeches,
addresses, and discourses delivered
in England, America and India on Chi-
na, Yoga, Bhakti, Yoga, Karma, Yoga,
Vedanta and Hinduism; selections from
the eloquent, stirring and inspiring
speeches he gave in reply to addresses
of welcome that were presented to him
at different towns and cities in India
during his historic journey from
Colombo to Almora, on his return
from America; a choice collection of the
contributions of the Swami to various
papers and periodicals hitherto not
available in book form; some of his
private letters to friends; and a selec-
tion from the beautiful poetry that he
wrote in the true spirit of the West.

DERIVATION OF TERMS.—The Song
of the Samyama; My answer to Address
at the Parliament of Religions; The Pe-
ple to Address of Congressmen
from Madras and Calcutta; 11; Karma
Yoga; 12; Metaphysics in India; 13; The
Buddhist; 14; The Buddhist; 15; The
Soul Immortal; 16; The Vedanta of
the Soul; 17; Maya and Illusion; 18; Maya
and the Conception of God; 19; Maya
and Freedom; 20; The Real and
the Apparent; 21; The Absolute
and Manifestation; 22; Unity in Diver-
sity; 23; The Cosmos; The Microcosm;
24; The Cosmos; The Microcosm; 25;
Realization; 26; The Ideal of a Universal
Religion; 27; God in Everything; 28;
Bhakti or devotion; 29; Vedanta; 30;
The Vedanta in Indian Life; 31; The
Mission of the Vedanta; 32; The Sage
of India and Christ; The Messenger; 33;
The Religion of India; 34; The Hindu
Religion; 35; The Hindu Religion; 36;
Reform; 37; The Reform of Education;
38; Education of Nations; 39; The
Conquest of the World; 40; Human
Thought; 41; The Human Mind; 42;
Max Muller—A Vedantist; 43; The
Vedantist; 44; The Vedantist; 45;
Creative God; 46; The Vedantist; 47;
The Vedantist; 48; The Vedantist; 49;
The Vedantist; 50; The Vedantist; 51;

Published by the ...
...
...

M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc.

DURBAN.
183 Smith Street.
Telegrams "Banfield"
C. Box 62

JOHANNESBURG:
Corner Van Brandt's
& Commission Sts.
Telegrams "Banfield"
P.O. Box 8068.

દરેક રસમના બુટ અને શુઝનો મેટી જાણી છે ખુદના તબીયા મટેના ચાખડા તથા
રીપ્સ મટેની દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.
હુલ્મ, શુઝ, ચર્મ, કાપડ વગેરે સુવર્ણ માલને મટેના વિભાગતના ઓરડરો લઈએ
અને દરેક હિસી વેપારી સતેષ પામે તેવી રીતે તે ઓરડરોનો અમલ કરીશું.
અમારી સાથે કામ ચાડી આવી કરો.

JAMESON & CO., Manufacturers.

Ask us for Quotations before placing Orders elsewhere for

Natal Jams,
Curry Powder, Chutneys,
Cayenne Pepper,
White and Black Pepper,
Sauces,

And other goods too numerous to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.
Box 63, Durban.

સરકારી સરવેયર.

પરાકને મટે પક્ષી કાળછથી સતેષપાર
કામ કરવામાં આવશે.

ડે. એ. સેફિસ.

૨૦ રીપ્ડ જોટ બીલ્ડીંગ, કરમન.

સરકારી ઇન્જેનર.

ગ્રાહકોના કામ ઘણું ધ્યાનસે સતેષ ક
કિયા જાયગા.

જે. વ. સોરેલ, ૨૦ ફિલ્ડ સ્ટ્રીટ હર્બન.

જે. જી. કોનારલ્ક

કલમ્બેલ્કુંડી કાંબેલ્કાં

ડેવિડ વાંચ્કાંડી ડેવિડ્કાં

ડાંબલ્કાં

SULMAN ISMAIL MIA & CO., Direct Importers.

સુલમાન હરમાશ મીઆની કા. અહરમા
મીઆની રહેવાની વાગેરેના સજવળ સારી
મીઆનાં જાણી

Corner Clark Lane and
Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.

Tel. Address: "SULMAN."
Box 3547, JOHANNESBURG.

SUN Insurance Office.

PAYNE BROS., Agents,
WEST STREET, DURBAN.

દુન્યામેં સર્વે પુગળી
માગકા ચિમરકી ઓફિસ.

સ્થાપન વૈદ ૩૦,૦૦,૦૦૦.

અર્જી કરનેસેં કમતીમેં કમતી માવ મિલે

દુનીયામાં સૌથી જુની આગના વીમા
ઓરીસ જેની મૂડી પાં ૩૦,૦૦,૦૦૦ ની છે
દબી નજીવવાથી ઓકામા ઓકા થાકુ કાવે
મળી શકશે.

પુરુષાર્થજિનં પુરુષાર્થ કરુમં, ન
કુપાર્થજિનં ઉપાર્થ કરુમં, ન
પુરુષાર્થજિનં ઉપાર્થ કરુમં, ન
પુરુષાર્થજિનં ઉપાર્થ કરુમં, ન

P. J. Box 363.

Tel. Address: "BEATLEY."

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

ફેન્ટી કાપડના ખાસ વેપારી. ઉલ્લામાં ઉલ્લા, તબી દરેકનોમાલ અમારે ત્યાંથી
મળશે. "દુસકવારના સોઈંગ મશીન" ના નાતાલ સાંસવાલ અને ઓરેન રીપર કોલોની
મટિના ખાસ ગાડીઓ, "અવરસ સોફ્ટ જુડસ" અને કાફરીખરનો માલ વરેલ વરેલ
અવરે સ્ટોકમા રાખવામાં આવેલ.

ROSKOPF PATENT WATCHES.

રોસ્કોફ પેટન્ટ ઘડીઆળો.

આર. પી. લાટ. વોચ મેકર અને જવેલર.
૧૨૦, ગ્રે. સ્ટ્રીટ. પી. એ. બેકસ પરલ.
ડરબન.

રોસ્કોફ ઘડીઆળની નાતાલ માટેની
સોલ્ડ એજનસી મળેલી છે. તેથી ટકાઉ
અને સારા ઘડીઆળો દરેક ઘરાકને
પાંચ વર્ષની ગેરંટી સાથે આપી
શકાશે, સારા ઘડીઆળો કાળે વખતે
કમને પડે છે.

આવો, ગરમા ગરમ
મસાલાદાર ધીના બલ્યાં,
અને મીઠાઇ.

જંદુમહારાજ મીઠાઈવાલા

૧૬૨, ગ્રે સ્ટ્રીટ, હર્બન.

હમારે યહાં હરદમેસ ગરમાગરમ ધીની
મીઠાઈ, હેવ ઓર વકોલા તૈયાર મિલે.

ધીની મીઠાઈ

સ્વાદીષ્ટ! ગરમાગરમ! અને વળી ગમે
તે વખતે! ચોખ્ખા ધીમાં—સુતરફેણી,
મગજ લાક, કારી, છુદી, મેસુખ,
ખુબ્બને હલવો, જલેબી, જાંબુ,
ખાજલી, મેવ, સલ્લામાં વાગેરે ધીમાં
ખનાવેલાં તમ્બાર મળશે. તેલ ખીલકુલ
વાપરવામાં આવતું નથી.

ખાસ ઓરડરો પર પુરતું ધ્યાન આપી
માલ વખતસર અને સરસ ખનાવી આપીએ
છીએ. બહારગામના ઓરડરોના માલ પૈસા
મળેથી રેલવે માર્ગત વખતસર મોકલીએ
છીએ.

૭૦૦ હલપત એન્ડ કું

૧૫૬, ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 24th March, 1906.

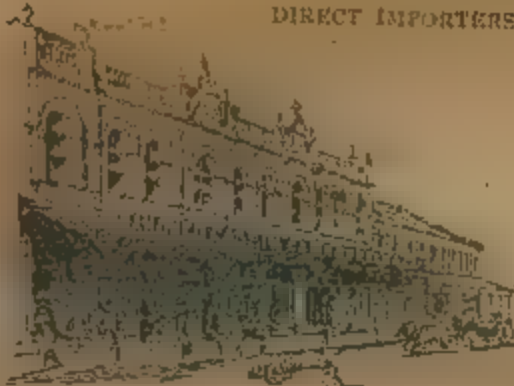
No. 12.

P.O. Box 125.

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Building, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "Cassim Camroodeen."

ભટિ આપવાનાં છે.

ફરેન્ચ-ગ્રામમાં સારી નળ્યામાં આવેલું
એવોન, હેટલ તથા પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્ટીટમાં
મોટું કુદામ પ્રસ્થાન, મોટીય વિશેષ
માટે ઉપયોગનું છે. શાકુ સરકુ. નીચેને
સીરનામે જોવા.

શાંખો, લાલ રંગનો ચીરટ બનાવવાનો
તમાકુ હાથેનાં વેચાનો લેવાનો છે.

કેપ સ્કુક ફીશ: આવી પેંદોળી છે સાવ
જાન્યારી મીઠાવત તેમજ કલકત્તા, મુંબઈ અને
વિશાલથી સર્વ એરાનીના બરેના માલ આવી
પુરો છે અને બરોડાને બરજ પ્રવામાં આવે
છે. આપણે એમ એવરડર મોહકતા તેવીજ
રીતે એવરડર મોહકી ઉપકાર કરતા રહેશે.

બલભાઈ સોરાબજી બ્રદ્સ.
110, શીલ્ડ સ્ટીટ, ડરબન.

TO LET.—Those well-situated pre-
mises, "Ayer's Hotel" in First Avenue
and a Large Warehouse in Prince
Edward Street. They can be used
either as Workshops, for Meetings,
or any purpose. Rent cheap.

Rice, Onoll, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Milk, Tobacco, Cape Snook,
Fish, Skins of various kinds, &c.

And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

JALBHAY SORABJEE BROS.,
110 Field Street, Durban.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 87.

Tel. Ad. "DURBAN." 87.

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચન્ટ ને કમીશન
એજન્ટ.

બેક્સ ૮૮, ૧૦૨, ક્વીન સ્ટ્રીટ,
ડરબન.

Telephone 864.

SUN BRAND

Tobacco Works,

132 Queen Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

. . . BOER TOBACCO . . .

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88.

Tel. Address: "Durban Int." 88.

Telephone 864.

સસ્તો અને ઉચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાટ્રા ચીરટ બોર વર
વિશાલ સેન વરેરે ભવની તમાકુ નીચેને
સરનામે મળશે.

સન બ્રેન્ડ ટોબેકો વર્કસ.

132 ક્વીન સ્ટીટ, ડરબન.

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE GOODS MANUFACTURED ON THE PREMISES.

ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &c., TO LET.

110, Field Street.

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN" Durban.

Telephone No. 895.

**EAST INDIAN
TRADING Coy.**

GENERAL MERCHANTS
and Direct Importers of all
kinds of Groceries, Sundry
Goods, etc., etc.

102 Queen Street,
Durban.

Telephone 864.

Tel. Address: "EAST INDIAN" Durban.

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

જરમન ઇસ્ટ

આફ્રિકા લાઇન

Fortnightly

Steamer

દર ૧૬૨ દિવસે

કુબા જનારી આગબોટ.

For BOMBAY, Direct.

સ્ટીમર 'અંદુસસ' તા. ૨૬ મી માર્ચના ઉપરશે.

" સેમ્બાલી તા. ૧૨મી એપ્રિલના "

ઉપલી આગબોટમાં ખસાસી દેશી છે, જગ્યા નીચે ફાલકામાં છે અને મીચન પાણી વિગેરેનો બદ્દ સારો બટોબસ છે, હિંદુ મુસલમાને માટે અલગ અલગ છે.

ઉપલી આગબોટો હમેશાં દેખસર આવી દેખસર ઉપરી દેખસર પહેલે છે. વાસ્તે જનારાઓ વિચાર કરી કામ કરશે કે જોથી પાછળથી ફેરાન થાય ન પડે. વધારે જગર નીચે લખેલે ફેરાજે નવા ટર્મિનલ લખાય છે તે મંગાવવાથી મળશે.

મેદરવાની કરી ધ્યાનમાં રાખશે કે સ્ટીમર સેમ્બાલી, મુલખન, બુનદુસરાત, જનરલ, કેસર તે વિગેરેનામાં ખસાસી દેશી છે જગ્યા ફાલકામાં છે અને મીચન પાણી વિગેરેના બટોબસ છે. હિંદુ મુસલમાને સારે અલગ અલગ છે અને જગનાર બદલુ નહિ પડશે. હવે કેટલાક બહે છે કે ઉપલી આગબોટમાં ખસાસી જોરા છે પણ તેમ નથી.

એગમાન અહમદ.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન.

કમરોન બીલડીય, એ એટ

મારીનર એટ.

પી. એ. બેકસ ૧૨૬, ડરબન.

ડરબન.

P.O. BOX 441.

હું અબુબકર આમદ એન્ડ બ્રધર, તરેહ્યાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address 'ABOBAKER'

E. ABOBAKER AMOD & BROTHER.

તા. ૪૩૪ 434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Bibs,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy Goods,	Bootees,
Combinations		Hats,
Chemises,	Frocks,	Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY. PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Marchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET, MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો

ડાઇરેક્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ,
પી.એમ.બી, નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.) Containing 935 letters. Useful to every man in every position of life for daily use. Rs. 1, 25s. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third Edition). An exhaustive collection of phrases, idioms and proverbs, with their explanations and proper uses. Rs. 3, 25s. post free.

EVERY DAY ENGLISH & IMPROVING (in reading, speaking and writing the English language). (Third Edition). Rs. 1, 25s. post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS, (Third Edition). Explained and illustrated. Aids to the right use of synonymous words in composition. Rs. 1, 25s. post free.

SELECT SPECIMENS OF THE GREAT ORATORS, Vols. I and II. - Help to write eloquent English, to improve the oratorical and argumentative powers, etc. Each vol. Rs. 2, 25s. post free.

WORDS OF THE WORLD (in Nature, Art and Science). Rs. 1, 25s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN ECHO" OFFICE, No. 108 UPPER CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,
હાઇસેલ અને રીફલ મરચંડ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches:-
Petersburg, Box 24. Nigol, Box 43.
and at Volksmarkt
108 BRYAT BHAHY & CO.
Tel. Address "BHYAT"

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock at

RICE, PUDDING, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN

TEL. ADDRESS: "PABULAK" Box 434.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 302. Tel. 100. "TAYOB"

NATAL DIRECT LINE

For BOMBAY, Calling at Delagoa Bay and Beira,

S.S. UMSINGA

will have despatch for above Ports on or about 31st March, arriving Bombay 21st April

ના તા લ ડા ઇ રે ડ ટ લા ઇ ન.

ડેલાગોઆ અને બેરા થઇ પરબારી મુંબઈ.

અમસીંગા—૩૫૦૦ ટન.

તા ૦ ૩૧મી માર્ચે રવાના થઇ તા ૦ ૨૧ એપ્રિલના અરસામાં પહોંચશે.

આ સ્ટીમરમાં હિંદી મુસાફરોને માટે બહુ સારી સગવડ કરી છે.

ડેકમાં બહુ પાણી પાંચ (બેરારી વિના.) વધારે વિગત માટે મળે.

કોંગ એન્ડ સનસ,

કેસલ બીલ્ડીંગ્સ, વેસ્ટ સીટ.

Notice to Passengers for Calcutta.

S.S. COOLYANNA (Capt. H. Strom) will leave Durban early in April for Calcutta, via East London, and will take both Saloon and Deck Passengers.

Apply—The AFRICAN SHIPPING & AGENCY Co., Ltd., Gardiner Street.

કલકત્તેકી નવી સ્ટીમર.

ધી આફ્રિકન શીપીંગ એન્ડ એજન્સી કાં.

S. S. કુયાના ૪૦૦૦ ટનસ.

યહ વહી સ્ટીમર એપ્રિલની શરૂઆતમાં દરબનમાં ઇસ્ટ લંડન હોકે પરબારી કલકત્તા જાયગી. સલુન ઓર ડેક ઉતારખોંક લીધે અછા સગવડ છે. વિગતમાર લખરકે લીધે પુછો.

અથવા

એસ. બી. ગરીબપાંડે,

ફર્ગીસન બીલ્ડીંગ્સ, ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ. દરબન.

આફ્રિકન શીપીંગ એન્ડ એજન્સી કાં,

એસ્ટેનેન્ડ બીલ્ડીંગ્સ, ગાર્ડીનર સ્ટ્રીટ. દરબન.

સ્ટીમર કુયાના.

એપ્રિલના પહેલા અઠવાડીયામાં દરબનથી ઉપડી ઇસ્ટલંડન થઇ પરબારી કલકત્તા ઉપડી જશે. સલુન તથા ડેક ઉતારખોંકે સારી સગવડ છે.

ધી આફ્રિકન શીપીંગ એન્ડ એજન્સી કાં લીમીટેડ.

એસ્ટેનેન્ડ બીલ્ડીંગ ગાર્ડીનર સ્ટ્રીટ.

અથવા

એસ. બી. ગરીબપાંડે,

ફર્ગીસન બીલ્ડીંગ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ.

Pohoomull Brothers,

WHOLESALE & RETAIL DEALERS.

Direct Importers and Exporters of
Indian Artware, Curios, Oriental Jewellery, Maltese Silk
Lace Articles, Silk manufactured goods, &c., &c.

Depots in India, China, Japan, Philippine-Islands, Egypt, Algiers,
Teneriffe, Gibraltar, Malta, Beira, Salisbury, Transvaal, &c., &c.

Corner Longmarket & Parliament Streets.

Telegrams: "POHOOMULL," CAPE TOWN. Box 1126.

19 Commercial Road, Fordsburg, Transvaal.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગાની,

જનરલ ડીલર.

કપડા, ગરજરી અને બીજા દરેક ભાવનો

માલ સ્ટોકમાં રાખનાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

अबदुलगनी,

जनरल डीलर,

कपड़, गरोसरी और दूसरी सब रकमका

माल स्टोकमें रखनेवाला.

५०७, क्रोस स्ट्रीट, केपटौन.

મિત્ર, અપ્રિલેકલની કંપેડાસીલ મેમ્બરમયારા પલલિતકામારકલ્લં ૦૫
પેપાલુતમ્ ઇતુપ્પિલિતુલ્લિન્નર.

5. ક્રોસ 7. ક્રોસ કંપેડાસીલ, કેપટાઉન.

The Story of the Ramayana

The Epic of Rama
Prince of India

BY J. L. P. ERASMUS

6d. nett.

Post Free 7d.

To be obtained from Booksellers, or
direct from the Publishers,

International Printing Press, Phoenix, Natal.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail,

જી. ઇબ્રાહીમની કંપા.

હોલસેલ ને રીટેલ મરચંડ.

Corner BURGESS and MARKET STREETS,

STANDERTON.

Box 27. Telegraphic Address: "Ebrahims"

J. M. H. GOOL,

129 Castle Street, Capetown.

Wholesale Groceries, of all descriptions from
India and England,

Also Exporter of Cape Snook,
NATAL DEPOT:

Messrs. Jallibey & Sonajjee Bros., Durban.

ધનુ મેજર હમીદ ગુલ.

જનરલ મરચંડ.

129, કેસલ સ્ટ્રીટ.

ISSA HAJEE SOOMAR

General Merchant

AND

Direct Importer,

"BOMBAY HOUSE,"

STANDERTON.

P. Or Box 24.

Telegrams: "Issa."

એ. ઇમ. હાજેમ.

જનરલ મરચંડ.

દરેક ભાવનો ગરજરી કપડા વગેરે માલ
અરનો સામાન હમેશાં તૈયાર છે.

કે. હામરસીઅલ રોડ હરબન.

M. A. Karodia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Soft Goods

Box 3598.

41 Market Street,
Johannesburg.

ખાનગી ઇમ્પોર્ટ ગુજરાતી નિશાન.

જે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી બેલી છે.

ગુજરાત અને કાઠીઆવાડના જુદાજુદા
પેલાનાં બાજકોને ઇમ્પોર્ટ તથા ગુજરાતી

બજાવવા સારા આ સુક્રમાં રોકાવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે માર્ચ ૧૦

૧૮૨ નેશ સીટ. } એમ. એલ. પટેલ.

હરબન. } સુક્ર માસ્ટર.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, 24TH MARCH, 1906

No. 12

Contents

EDITORIAL COLUMNS—	Page
Early Closing Act of Natal	171
The White Man's Loss	172
The Coloured People's Petition	172
A Cryptic Letter	173
OTHER ARTICLES—	
Indians for Transvaal Mines	173
Notes on Current Topics	173
Early Closing	173
Johannesburg Jottings	174
The Neglect of Natal	175
Our Permit Pilots	176
Indian Teachers' Certificate	176
Our Weekly London Letter	177
Facts and Comments	177

Indian Opinion

SATURDAY, MAR. 24TH, 1906

The Early Closing Act of Natal

THE effects of the Early Closing Act are now beginning to be felt. We have never held that an early closing act would not be justifiable under any circumstances. On the contrary, we conceive that a well-thought-out measure would always be of great benefit to the community at large; but the present Act has been framed without sufficient consideration for the consumers, or for the small retail traders. The result has been to cause much inconvenience to poor householders and a very great loss to the small traders. The only persons that could possibly benefit are large retail houses. We entirely endorse the remarks made by the *Natal Mercury* representative when he says that "the small trader is gradually being swamped by the large houses, the number of which can be counted on one's fingers. It would be a misfortune, indeed, if legislation of this type is allowed to force good colonists to the wall and deprive them of an honest livelihood."

The remedy suggested is suspension of the Act. Experience has shown that the shops ought to be allowed to keep open later than half-past five, and that Saturday closing is a serious mistake. The *Natal Witness* has taken up, in connection with this matter, what may be reasonably termed a somewhat spiteful attitude. It concludes some remarks on the subject by saying "it is a well-known fact that the Arab and Indian merchants in the town have been hard hit. Let the Europeans bear this well in mind." Our contemporary urges the Europeans not to agitate against the Act, on the sole ground of its having adversely

affected Indian trade. In its haste to see the Indian injured the *Witness* has entirely forgotten that, in injuring the Indian, the small white traders, who alone sustained the competition of Indian trade, will be wiped out entirely, for when the fatal habit of the Indian may enable him to tide over the difficulty, the white petty traders, who notoriously fail to save, will be entirely helpless.

The real remedy is not to kill the small white retailer, so that the Indian will be hit, but in having reasonable closing hours for both European and Indian traders, so that they may get a chance of earning a living after the large retail houses have closed. The latter will always be obliged to close much earlier than the small retailers. The *Witness*, by having taken a prejudiced view of the situation, has also fallen into the error of supposing that the saving of expenses of electric light to the shopkeepers is any gain. We give the *Witness* the credit for understanding that no shopkeeper would pay for the electric current, if he could not more than make up for the expense by the profits he would gain from the trade he would be doing during those hours.

"The White Man's Loss"

UNDER the above heading, "L.E.N.", whose contributions to the *Rund Daily Mail* always occupy the place of honour in that journal after its leading articles, has contributed another able article in its issue of the 19th instant. It is so good, that we have taken the liberty of printing it elsewhere in this journal. The writer examines the Indian position from the European settlers' standpoint, and shows that the European has allowed the Indian to monopolise farming from sheer apathy. Out of twelve million acres of land in Natal, seven million acres are owned by Europeans; and for this vast portion of God's earth there are only 3,200 European farmers, whilst out of every hundred acres of land in Natal, only seven and a half acres are under cultivation. Then there are only thirty-nine white cultivators to 30,031 Asiatics, and one hundred and three white farm labourers against 16,142 Indians. All this is naturally disquieting for "L.E.N." as it would be for anyone else. The authority of Mr. Maurice Evans has been cited to show that the climate is no obstacle to European farming, for in the northern parts of Natal it is, in every respect, suitable for European labourers. The writer then goes on

to say that, if cultivation is not taken up in earnest by Europeans, and if 3,000 European lads, who are preparing for the battle of life, are not turned out to the fields, they will be driven to the wall, and the Asiatics will become predominant. "An Indian-lad Natal will add little to the strength of the future South African Commonwealth; indeed, will probably not be allowed to form part of it."

The white man's loss is the Indian's gain."

It is here that we would join issue with the writer in the *Rund Daily Mail*. If "L.E.N." will only take the trouble to master a few more facts, he will find that European progress can, in Natal at any rate, continue side by side with that of the Indian; indeed, may even be dependent upon the latter's progress. Mr. Evans' remarks as to the suitability of the northern parts of Natal for European cultivation are quite correct. The inference that "L.E.N." seems to have based upon these remarks, namely, that they are at present being cultivated by Indians, is wholly untrue. It is necessary to bear in mind that Natal has a double climate; that of the north is bracing, cold and dry; the climate of the coast and within forty miles of Durban on the main line is humid and trying for the Englishman's constitution, except under certain conditions as to mode of life which an average European would not accept. The result, therefore, is that all Indian farmers, whose presence is a matter of pain to "L.E.N.", are found in the coast districts of Natal, and in the portion of Natal between Durban and Pietermaritzburg. It would, therefore, appear that the Indian has found his natural place in Natal, and that he is contributing very largely to the prosperity of the country, without in any way having encroached upon the white man's position. The northern districts of Natal are thus still open for cultivation by European labour.

We would go a step further, and suggest that, instead of the industrious Indian being considered an eyesore to be removed at the earliest opportunity, he should be expected and encouraged to take his place in the body politic, and to advance the general interests of the Colony. He understands the dignity of labour, he is admittedly intelligent, thrifty and sober. His mode of life is not that of the white man. While we would be strongly opposed to his blindly copying everything that the white man does, by proper treatment and by proper education, he will take up, without any difficulty, all that may be desirable in the latter's mode of life. Then the Indian's gain, instead of being, as "L.E.N." puts it, the white man's loss, will always be the

white man's gain. Each will add strength to the other, and Natal would be a model colony throughout South Africa, having a self-supporting community, well-contented, and giving attention to the development of the agricultural resources of the Colony, the need for which is the one main want throughout South Africa at present.

The Coloured People's Petition

We have been favoured with a copy of the petition of coloured British subjects "resident in the Colonies of the Cape of Good Hope, the Transvaal, and the Orange River Colony," addressed to the King-Emperor.

It seems that the petition is being widely circulated, and signatures are being taken of all the coloured people in the three Colonies named. The petition is non-Indian in character, although British Indians, being coloured people, are very largely affected by it. We consider that it was a wise policy, on the part of British Indians throughout South Africa, to have kept themselves apart and distinct from the other coloured communities in this country. It is true that British Indians and other coloured people have much in common regarding their grievances, but they have little in common regarding the points of view from which each section can urge its claim. Whereas British Indians may, and do effectively, use the Proclamation of 1858 in support of their claims, the other coloured people are not in a position to do so; and whilst some sections of the coloured people can claim full rights as to property and movements in the Orange River Colony, British Indians have no footing whatsoever. Similarly, in the Transvaal, many sections of other coloured people are capable of owning landed property, but British Indians are debarred from doing so, under Law 3 of 1885. Whilst, therefore, the Indian and non-Indian sections of the coloured communities should, and do, remain apart, and have their separate organisations, there is no doubt that each can give strength to the other in urging their common rights. Hence we have no hesitation in welcoming the document before us. We must congratulate the framers of the petition on having considered themselves to the barest facts.

It has always appeared to us that the case for the coloured people in South Africa is so overwhelmingly strong and just, that a statement of facts in connection with it is more eloquent than any other form of pleading. The petition has left many things unsaid, but the deductions to be drawn from the statements made therein are plain enough. The petitioners have shown clearly that, in one part of South Africa, namely, in the Colony of the Cape, the coloured people have enjoyed the franchise since the commencement

ment of representative institutions, and they show also that, even in 1892, when there was a revision of the Franchise Act, there was no alteration made imposing disqualification on colour; and, as a result, there are, at the present day, in the Cape, 14,000 qualified coloured voters on the register. The petitioners go on to say that they have "looked upon the possession of that right as an inducement to obtain the necessary property and education test, and have, they humbly submit, exercised that right with dignity and propriety, and in the interests of the whole community without respect of creed or colour." But they add, as soon as they migrate either to the Orange River Colony or the Transvaal Colony, they and their descendants come under the ban of disqualification on the ground of colour. The petitioners have rightly made the franchise the greatest plank in their programme, because, in their own language, "deprived of those rights, your Majesty's coloured subjects are deprived also, to a great extent, of the means of publicly ventilating, and obtaining redress by constitutional means, of any grievances that they may suffer from, and those grievances are not such as can be rectified by recourse to a court of law." The truth of this statement can be verified from scores of illustrations. In a country enjoying popular institutions, it is a bad day for those who have no voice in the choice of popular representatives; and through no fault of theirs or of their representatives, the disfranchised gradually go under, because under self-government, self-interest becomes predominant. British Indians have, in order that they may never be misunderstood, made it clear that they do not aspire to any political power, but they have found to their cost, that, in Natal, as elsewhere, as they have no voice in the election of popular representatives, their civil liberty has suffered very considerably. The coloured petition is a weighty document. It is being numerously signed, and it is to be hoped that its prayer will receive the attention and consideration which it undoubtedly deserves. The Liberal Ministers have more than once avowed their desire to help the weaker members of the Empire. In granting the Constitution to the new Colonies, they have an unlettered education and a unique opportunity of putting their principles into practice.

A Cryptic Letter

SOME weeks ago we had occasion to offer Mr. C. H. Haggart a little information. It does not seem to have been accepted. In the *Natal Advertiser* of the 22nd inst., a letter appears, from his pen, on the Shops Closing Act. Reaching us just before going to press, we cannot reproduce it in this

issue. It is a letter, cryptic, strong and profound: cryptic—in its obscurity; profound—in its ignorance; and strong—in its abuse.

Its cryptic nature needs no comment, but we may cite the following passages:

"According to Blackstone: the reason of the law, is the law; even that seems to be open to dispute."

"A is a shopkeeper, among the articles 'as are' by the recognised custom of the trade' here in Durban, we find butter and eggs, but he must close."

"If the Shop Hours Act aimed at the Indian or Arab traders specifically, why was not the aim direct, instead of Paddy's gun method?"

Its profound ignorance is evident from the following extracts:

"We may state as a first principle, that every community has the right to manage its own affairs in its own way, and for its own advantage, with the right to impose conditions of citizenship."

"The question of Indian trading is one of right or of privilege; it is not one of right, for no one may trade here without purchased permission called a licence."

Leaving aside the peculiar view of a trading licence, it is surely obvious to everyone (except Mr. Haggart) that the Shops Closing Bill has passed because this Colony has not the right to manage its own affairs in its own way, when that way means the ignoring of the bed-rock rights of British subjects. It was precisely this unpleasant fact that prevented the aim of this particular act being directly at the Indian, and that made necessary "Paddy's gun method." We have already offered some remarks on the Act.

Speaking of what the Indian Government would say "if we imposed stringent conditions" on Indian labour, Mr. Haggart says:

"But surely the internal conditions of Natal are quite independent of the settlements of the Government-General of India if the system of indentured labour were not supposed to be for the good of the coolie slaves who come to Natal under its provision, they would not come."

Passing by the Imperial question of which Mr. Haggart is unconscious, we would only remark that he reflects no honour on the Empire to which he presumably belongs, when he says that the indentured Indians are "coolie slaves," and wishes to forge their bond's stronger yet. It is only right that we should express, in the name of the Indian community, our disapprobation of this intemperate language. We hope, for the credit of the Colony, that it contains but one Haggart.

With Mr. Haggart's innuendo and abuse, we do not propose to deal. Our pen could not do justice to him. We must confess our surprise that a reputable journal has seen fit to publish a communication so full of unrestrained venom.

Mr. Haggart informs Natal that only once has he ventured to write on the Shop Hours Act. Amidst all the uproar, the Colony will at least not be thankful for that mercy.

in order to make a livelihood. He cannot now afford an assistant, and many young men and women have been thrown out of employment. He is gradually being swamped by the large houses, the number of which can be counted on one's fingers. It would be a misfortune, indeed, if legislation of this type is allowed to force good Colonists to the wall, and deprive them of an honest livelihood.

One of the largest Indian wholesale merchants in town, on being questioned on the subject, said everybody would see before long the effect of the Act by the number of insolvencies, not only of Indians, but among white men. He had heard from friends that by the early closing on Saturday they were only taking one-fourth of the money they took before the end of the year on a Saturday. Plenty of Indians coming into town on Saturday, after receiving their weekly pay, spent it in the canteen, whereas before that Indians would make several purchases. This merchant's own Cape drivers now spent more money in the canteen than they used to. All the wholesale merchants, he continued, were losing a lot of trade, and their customers, the retail men, were beginning to run up larger accounts.

An Indian retail merchant stated that so far as he was concerned, his trade was principally with natives and Indians, and his receipts for the past two months had fallen fully 50 per cent. Prior to the New Year, he kept open till 9 o'clock every evening. Of course, a certain proportion of this 50 per cent loss was due to the number of natives that had returned to their homes during the unrest; nevertheless, if the Act continued in force, the result would be disastrous. He did not compete against the white man, and purchased all his goods from Randles Bro. & Hudson and Butcher & Sons. These big firms must also suffer. Now, on a Saturday, he did not take 20 per cent. of what he formerly received.

It will thus be seen that the general effect of the Act is a wholesale loss all round. Although over 500 Volunteers went into the field from Durban, their employers have been able to do without them, and have not called for temporary assistance. The wholesale houses are losing heavily. The Corporation is losing by the tremendous drop in the amount of electric light supplied; the Government will lose on their Customs duties; the general public are inconvenienced, especially on Saturday, and about a dozen firms in Durban benefit slightly. The list of unemployed has been swollen, and the poorer classes of Europeans and Indians, who receive wages on Saturdays, are encouraged to spend more on entertainment. It would be well, therefore, for the Government to suspend the operation of the Act for the time being until the Legislative Assembly meets, when it can be modified or repealed altogether.

Johannesburg Jottings

FROM OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE

"ENEMIES OF SOUTH AFRICA." It has often been said that the greatest need of South Africa is a large statesmanship, that will succeed in steering clear of political shoals, and pilot the ship of State into the safe haven of political well-being. Just now this great need is forcibly borne in upon us. We find that, in dealing with the intentions of the Imperial Government, the Transvaal Press is practically unanimous in adopting an attitude of loud-voiced menace and unconcealed hostility to any and every suggestion made by the Home authorities. For instance, the evening paper in Johannesburg, commented an editorial, one day last week, with the choice remark that "Yesterday was a field-day in the House of Commons for the enemies of South Africa." It can scarcely be conceded that this is the language of political reserve, and it will hardly be maintained that the adoption of such terms of malignancy is calculated to conciliate public opinion in England, or soothe the animosities of those who might, by some strange inversion of logic, be gathered together under the above appellation. Surely some credit should be given as to the elements of honesty that might be claimed for even a Liberal Government.

THE COLOURED VOTE. A meeting of the African Political Organisation, representative of the coloured population of Pretoria, was held in the capital a few nights since, to discuss and consider the new Constitution that is to be granted to the Transvaal and Orange River Colonies. The particular object of the meeting was to protest against disfranchisement of coloured people in the two new Colonies, for, whilst the coloured people had the franchise in the Cape Colony, a strong movement was being led to prevent their being given the right of voting, if they settled in the Transvaal. Whilst British Indians do not demand any political rights whatever, nevertheless, they recognise it as a clear gain that any coloured community should be dignified with the vote, and so extend a hearty wish that the aspirations of the African Political Organisation may be fulfilled, and that the coloured population may use their political rights with the wisdom that will be required by the special circumstances that render their position a peculiar and delicate one.

A WARNING. Meanwhile, it were well that a word of warning was sounded, lest some butted individuals, in a season of foolish eloquence and a lack of knowledge of the elements of diplomacy, wreck the whole splendid fabric that it is in the power of the coloured community to erect. I am glad to remark that the *Times of Natal*

has uttered this warning note. The charge levelled by the Natal paper, to the effect that grotesque exaggeration may do much to alienate the sympathy of those who might be inclined to help, is only too true. However, Dr. Abdurrahman is due on a visit here this week, to promote the delegation to the Home Government, and he may be able to induce some of his more experienced supporters to moderate their language, even if they cannot modify their views.

A WHITE SOUTH AFRICA. "I.E.N." in the *Rand Daily Mail*, has done South Africa a real service in pointing out how unreal is the pretension that South Africa is a white country. The utterance is based upon the fallacy that because a white minority rules, the country, too, is white. Where the white population uses a coloured race—or, in the case of South Africa, a number of coloured races—to subserve its purposes, so long will that white race be at the mercy of the servile people upon whose efforts it is content to subsist. "The dignity of labour" is the merest cant, so long as the sight is common of a white man, at a profitable wage of £20 to £25 per month—in Johannesburg—"supervising" a gang of Kaffirs tapping down earth on a road—work that in the Old Country he himself would be glad to do at a maximum remuneration of thirty shillings a week! "Dignity of labour" may be an excellent missile for the head of a Kaffir, but is it not time that the white Colonist learnt to free himself from the *dolce far niente* that seems to drug his senses and sap his energy and his manhood?

MUNICIPAL RIGHTS FOR INDIANS. In reply to Mr. Harold Cox, M.P., the under Secretary for the Colonies is reported to have said that he was not in correspondence with the Transvaal authorities as to the grant of municipal rights to Indians. I read this to mean that, the question of the rights of British Indians having been expressly reserved for special consideration by the Imperial Government, there has been no need for further correspondence on the subject. Any other interpretation of Mr. Winston Churchill's statement would be inconsistent with known facts.

ESPERANTO. These of my readers who were interested in the article that appeared in *INDIAN OPINION* some weeks ago, on this subject, will be glad to learn, on the authority of the London correspondent of the *Rand Daily Mail*, that Esperanto has now been added to the curriculum of the examining body of the London Chamber of Commerce. I am able to say that the gentleman who is chiefly responsible for this new development is Mr. J. H. Polak, J.P., an enthusiastic Esperantist, and a leading member of the Education Committee of the London Chamber. It is obvious that the new "world language" has come to stay.

The Neglect of Natal

The White Man's Loss

[BY "L.E.N." IN THE "RAND DAILY MAIL"]

The study of the recently issued official literature of Natal leaves a somewhat saddening impression of lost opportunities.

One has heard much in the past of the enormous growth of the Indian population of the Colony and of the danger of the white man being displaced by the Asiatic. But there is another side to this serious problem of the Indianisation of South Africa's Garden Colony. It is this. Has the white population done its duty by the land entrusted to it? Is Natal—the most British of all the South African Colonies—as good an example of the energy and enterprise of our race as it might be? May it not be that the Indian is simply taking advantage of opportunities which the lethargy of the white population has neglected?

It is true that this is a question which might with more or less pertinence be asked of all the Colonies in South Africa. But it can be addressed with special force to Natal, because Nature has favoured her beyond the others.

Of course no one would suggest sending newcomers to South Africa at the present time. The solemn warning issued by the Rand Aid Association could be truthfully echoed by the Coast Colonies. The sub-continent has already more white men than she appears able to absorb. But how she does, does she now do, her utmost to maintain them all? Does she go about it in the right way? Consider the case of Natal—not the Natal of the hurrying tourist or of the imagination of emigration agents in London, but the Natal of sober official publications issued from her own press in Maritzburg.

Natal To-Day

Consider a few figures. Natal covers twelve million acres of land, and over seven million acres are owned by Europeans. The varied climate and soil make it suitable for many economic products. True, the amount of land which can be cropped year after year may not be as great as one would suppose. But what has the white man done to develop it? Roughly, half the entire population of the Colony resides in the two towns of Durban and Maritzburg. This huge stretch of country of twelve millions of acres has only 3,200 farmers, and the European population of the purely rural districts is only 23,000, or an average of two persons to the square mile of land owned by European landlords. Obviously here, is space for the white man. Can it be the climate which is the obstacle? By no means. Mr. March Evans, who has known Natal for two decades, says:

"All the manual labour on the up-country farms is done by natives or Indians, but not for any climatic reasons or on account of any physical conditions. The up-country climate of Natal is a magnificent one for Europeans; the adult can enjoy perfect health, and families of children are reared as healthy and strong as country children of Northern Europe. Manual labour on the farm would well be done by Europeans to the benefit and not detriment of their health and condition. The reason why this is not done is social and racial, and would probably rule in Natal with her present proportion of blacks to whites was situated 50 degrees north latitude instead of 30 degrees south. The white man will not work alongside or on even terms with the native or Indian. We must accept this fact as one unlikely to be altered, and in speaking of the present state of the country take it as an axiom."

Mr. C. B. Lloyd, formerly Commissioner of Agriculture in Natal, and other contributors to the latest edition of "Notes on Agriculture in Natal" (a Government brochure drawn up for possible immigrants), also agree on the excellence of the climate. Thus two points are settled—ample space and suitable conditions.

Work for White Men

But is there a market for the white producer? Few agricultural people in the world have a finer market than the Afrikaners. Here are a few of the products which arrived at Durban in 1903 from overseas:

Goods.	Value.
Cheese	£50,000
Butter	23,000
Eggs	7,772
Frozen beef	108,000
Frozen mutton	366,000
Frozen pork	85,000
Milk	152,472

In 1903 foodstuffs valued at £2,532,007 were imported in Durban. Of course the greater part went overberg in the Rand. But the point is this. The agriculturalist of Natal saw £2,532,937 worth of foodstuffs enter the Colony, which the Colony is capable of producing. Here is the market.

I wish to be absolutely fair. I admit large tracts of Natal are difficult to cultivate, that disease is often a serious handicap, that labour is expensive and inefficient. But this is not enough to acquit the British people of Natal of a charge of apathy. Why is it that so little has been done to capture part at least of this trade and to fill up Natal with a healthy and comfortable if never wealthy white population?

And how is it that of every 100 acres of land in Natal only 7½ acres are under crops? How is there are only 39 white cultivators to 3,031 Asiatics? And 163 white farm labourers to 16,142 Indians? And 19 European fruit farmers to 700 Asiatic similarly

engaged? How is it that the recent census returns show only 7,346 Europeans under the head of agriculture to 12,436 Indians?

Two Explanations

I would give two reasons. First the land problem, second the lack of scientific methods on the part of the people. The first difficulty is that the land is not sufficiently sub-divided. Too many farmers have such huge estates that they can draw comfortable incomes simply from native labour without doing the slightest thing, to make two blades of grass grow where formerly there was but one. I may be that small holdings would not pay in Natal—by small is meant from 30 to 50 acres of decent land near a railway—but Mr. Lloyd, whom I have quoted, evidently thinks they would. But look at the present position. "There are," says an official report, "cases in which single proprietors own upwards of 30,000 acres each. The rural estates of one land company extend to upwards of 100,000 acres. On much of this land there is no attempt at cultivation on European lines." Many farms in Natal, to quote Mr. Evans once more, "are owned by English companies, non-residents, and many belong to Natal men who are plural owners and simply draw heavy rents from the natives they allow to squat on their farms." Absentee landlordism is an evil in Natal as elsewhere. But a Legislature composed of the farming interest will not act. Secondly comes lack of scientific methods. Farming in Natal is thus described in the recently issued report of the Industries and Tariff Revision Commission:

"Farming in Natal as properly understood in these days is at the very beginning of its career. If the land and climate combined are to have a fair chance of yielding the latent wealth with which Nature has endowed this fertile Colony, then the primitive methods of the past must be abandoned and new ones must be adopted on approved lines."

Evidence was brought before this commission of the enormous carrying capacity of the land if only treated on proper principles. But the most isolated Indian riat is not more conservative and hard to move than a certain class of Colonial farmer. All over South Africa is found this lack of science, these rough ways. They spoil Colonial fruit, they handicap Colonial wool, they make it easier for the butcher to deal with imported meat. Experimental farms do what they can. Government scientists are slowly fighting disease. But with all respect for the Colonial farmer, would the Americans have allowed South African agriculture to remain in the embryo state it is to-day, and seen millions of acres worth of foodstuffs brought to the coast and sold to feed a population of less than a million

whites who have many millions of acres of land to draw supplies from?

The Future

But there is another serious phase to the problem. Natal has 31,500 white children under 16 years of age. What is to become of them? They cannot all be clerks to the forwarding firms at Durban who pass up-country the mass of imports Natal ought—partly at least—to produce. Daily the Asiatic creeps upwards. The sons of the plantation coolie are not coolies. Gradually there are more Indians farmers, fruit-growers, engine-drivers, mechanics, store clerks, railway hands. It is a poor outlook for the Garden Colony of South Africa if the British population do not do some of that "hard manual labour," the need for which is in these official publications so strongly impressed upon intending immigrants.

One knows well the excuse of land which cannot be cultivated at a profit, of the difficulties of finding feed for cattle, of the hail-storms, the disease, the hundred and one complaints so common to agriculturists all the world over. But official pamphlets do not support these apologies. The Census Committee rather suggests that "land owners are not encouraging useful employment on their holdings."

One thing is certain. If the white man does not cultivate the land, as he has in America and other parts less favoured than Natal, someone else will. If the Natal farmer is content to sit on his stoep watching a few Kaffirs scratch the ground whilst the bulk of the people live on condensed milk, Australian meat, and Canadian butter and cheese, the Indian will at least try to do better, and if he succeeds, he deserves to possess the land—as perhaps in the end he will. But an Indianised Natal will add little to the strength of the future South African commonwealth—indeed will probably not be allowed to form part of it. If the Indian wins it will be mainly due to the apathy and false pride of the white man. With its huge native population, South Africa may never be a white man's country in the Australian conception of the world. But there is no need to hand it over as the heritage of the Asiatic because the white man selfishly hoards up the land he will not cultivate himself. Can it be that as colonists we are losing something of our vigour? Or is it that that lethargy which is visible everywhere when the black can be made the bearer of wind and the drawer of water cannot be shaken off? This is the problem which many people make light of. But it is the problem which cannot be avoided. Upon its solution depends whether Natal will be a true British Colony supporting a large white population or simply a magnificent British failure.

The white man's loss is the Indian's gain. What that gain is will be not subject to another article.

Our Permit Pillory

The following are names of those who have not yet received their permits although their applications are more than two months old:—

1. Hans Raj, Dundee.
(Applied Dec., 1905.)
2. Mahomed Suliman, Durban.
3. Dada Mian, Durban.
(Applied Feb., 1905.)
4. Ebrahim Khan, Kimberley.
5. Kathoria Kallia, Pietermaritzburg.
6. Shaikh Ebrahim Valli, Charles-town.
7. Moosa Ebrahim Nanabhai, Delagoa Bay.
8. Govind Dalab, East London.
(Applied July, 1905.)
9. G. Soondram, Durban.
(Applied July, 1905.)
10. H. M. Isaacsher, Mahmesburg, C.C. (Applied Dec., 1905.)
11. S. R. Goolah.
(Applied May, 1905.)
12. Valabbhai Patel.
(Applied Dec., 1905.)
13. Kannyatal Bhelhabhai.
(Applied Dec., 1905.)
14. Haribhai Morarji Patel.
(Applied Dec., 1905.)
15. Ahmad Mohammad Asmal.
(Applied Nov., 1905.)
16. Ahmed Essop, Delagoa Bay.
(Applied Dec., 1905.)
17. Shaik Nakwa, Durban.
(Applied July, 1905.)
18. Ebrahim Adam, Port Elizabeth.
(Applied May, 1905.)
19. Assan Amud, Port Elizabeth.
(Applied May, 1905.)
20. Ahmed Essop Rowji, Delagoa Bay.
(Applied Nov., 1905.)
21. Bahodean Bala, Capetown.
(Applied August, 1905.)

Indian Teachers' Certificates

(FROM THE "NATAL GOVERNMENT GAZETTE")

The first examination for Indian Teachers' Certificates (Junior Grade) was held in December last, when 17 candidates entered, and 8 passed in the following order of merit:—

- G. Durga Lalla, St. Aidan's, Sydenham.
- V. Joseph, St. Aidan's, Durban.
- B. L. S. Sigamoney, St. Aidan's, Durban.
- S. M. Moodley, St. Aidan's, Springfield.
- M. Bethorse, St. Aidan's, Sydenham.
- M. Coompan, Durban Government Indian School.
- Rehberd Joseph, Unibilo Indian School.
- D. P. Nandoo, St. Aidan's, Sydenham.

The examiners report as follows:—

Certificates have been given to the first eight candidates, who obtained about and above 50 per cent. of marks. The ninth man is a good practical teacher, but he must work up arithmetic, which is his weak subject. The outstanding features of the examination were:—(1) The general failure to cope with an extremely simple sixth standard test in arithmetic, and (2) the still worse result in the paper on school method. It has to be pointed out that the practical teaching result, which is creditable, is owing mainly either to natural gifts, or to the training given by some capable headmasters (at St. Aidan's Durban, the latter was very evident), but that the Sydenham Training College, which has been to some extent responsible for the more academic aspect of the work, has made no visible impression during the year.

The regulations for the future issue of Indian Teachers' Certificates are as follows:—

1. Certificates for Indian Teachers will consist of two grades—Junior and Senior.

2. The subjects for the Junior Certificate Examination are:—English, Arithmetic, and Dictation and Writing. The papers set for these subjects will be based on the requirements of the Sixth Standard Syllabus used in all Government Primary Schools. One hour will be allowed for each of the foregoing subjects. A paper will also be set on School Method, for which one hour and a half will be allowed, and half an hour will be devoted to blackboard writing and drawing. Candidates will bring with them their exercise books, notes of lessons given in school, and their criticism books. This examination will be held annually, on the first Saturday in December, and no entries will be received after September 31. During the fortnight subsequent to the examination, an Inspector will visit the schools for the purpose of seeing candidates teach, and candidates must be prepared to give an object lesson and a drawing lesson, as well as to conduct ordinary English, writing, and arithmetic lessons.

3. The subjects for the Senior Certificate Examination are those set for the European Pupil Teachers' Entrance Examination, with the addition of a paper on school management, based on practical knowledge and the study of a text-book on school management. This examination will be held annually, in May, at the same time as the Pupil Teachers' Entrance Examination.

4. No candidate will be allowed to enter for the Senior Grade Certificate for at least twelve months after obtaining the Junior Grade Certificate.

Our Weekly London Letter

(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT)

London, February 23, 1906.

Opening of Parliament

With all the old-time formalities, the first Parliament elected in the reign of King Edward was opened last Monday. The ceremonial and stately function was preceded, as is usually the case on such occasions, by a midnight rush of members of the Commons to secure seats for the first day of the debate on the Address. Both the state opening and the midnight rush have now become such customary incidents that they need not be described, though it may be said that each was animated in its way.

The speech from the Throne contained the outline of a comprehensive legislative programme.

The portions in the King's speech related in any way to India are these: "The Prince and Princess of Wales left last autumn for India, and are visiting as many portions of my vast Empire as time will admit of. The reception they have met with from all classes has been most gratifying to me, and I trust that their visit will tend to strengthen, among my subjects in India, the feeling of loyalty to the Crown and attachment to this country." And an other sentence is: "Papers will be laid before you respecting army administration in India."

Guarding India's Rights

Mr. Charles Schwann, M.P., last evening presided over a meeting of members interested in Indian affairs. Sir Henry Cotton, Mr. C. J. O'Donnell, and other members who have had experience in India, were warmly welcomed. It was decided that those present, with others, should form an Indian Committee for the session, to watch questions affecting England's Eastern Dependency. Mr. J. Herbert Roberts, M.P., was appointed Hon. Secretary. It was agreed to support the amendment which he intends to move in reference to the partition of Bengal. (That motion was to come off to-day: up to 4 p.m., the debate on the Chinese labour question had kept the House occupied, and as it rises at 5-30 p.m., Mr. Roberts will not have a chance till next week.)

A Few Incidentals of the New Parliament: Mainly Literary

Many things have come into existence owing to the late General Election, and even English literature has been enriched by additions which, but for the disturbance in the political atmosphere, would never have been called into being. One of these additions is in the shape of a qualifying

phrase, coined by Sir Henry Campbell-Bannerman, descriptive of the latest property of Mr. Chamberlain. After his complete conversion to Chamberlainism and to protection, pure and simple, the ex-Prime Minister has been like a wandering spirit, knocking at the door of well-nigh every constituency in the United Kingdom if he should return him to Parliament. He is still without a seat, and so, since Parliament has opened, the head of the front Opposition bench is adorned by Mr. Chamberlain. Sir Henry, during his speech on the opening day, noticing this fact, said, alluding to him, "He is not the Leader of the Opposition—he is the Leader of the Leader of the Opposition." This happy descriptive phrase will, to all seeming, have a long tenure of life.

The constituency which the ex-Prime Minister is wooing at present is the City of London. The late sitting member, Mr. Vicary Gibbs, gave it up for his chief when the latter was rejected by Manchester after representing it for twenty years. Mr. Balfour thought he would have a walk-over in the City, where, instead, there has been going on a most bitter fight, his opponent being Mr. Gibson Bowles, one of his late followers, and who represented King's Lynn in the last Parliament. He is a Free-Trade Unionist, a recognised authority on all financial questions, and by the common consent of all, a man of more than ordinary ability and power. A few weeks ago he startled the English-reading public with sketches of Balfour and Chamberlain, which he drew in the course of a speech, and which, as specimens of satire, would rank with the master-productions in that branch of literature. To what extent he can overwhelm his adversary with deadly ridicule would be seen from this sentence, taken out from one of his speeches in the City, delivered this week. He said, "Mr. Balfour says the contest is unnecessary. The word 'unnecessary' is eminently characteristic of the man. He has trilled elegantly through every subject in heaven and earth, from the 'Foundations of Belief' to the ethics of bonnets—(laughter)—and he has ended by finding them all unnecessary. Belief is unnecessary. (Laughter.) Bonnets are unnecessary. (Loud laughter.) You are unnecessary. Life is unnecessary. Death itself, though some people believe it to be inevitable, is unnecessary too; and on the heart of your sophisticated politician, when death grasps him, will be found graven the word, 'unnecessary.' (Roars of laughter.) That is the dominant word of Mr. Balfour's mind. (Cheers and laughter.)" No wonder the *Morning Leader*, which criticised this speech in its leading article the next morning, said, referring to this passage, "Sydney Smith could not have improved upon it: it is not likely to be soon forgotten either by Mr. Balfour's adversaries or by his friends."

Facts and Comments

LADMA SINGH MAINI.—It is not advisable to publish your letter.

INDIAN MAILS.—The German East Africa Liner, *Bundesrath*, sails direct for Bombay on 29th March.

The Natal Direct Liner, *Pongsha*, sails for Calcutta and Madras, transferring passengers at Colombo for Bombay, on or about 24th March. The *Umsinga* sails for Bombay, calling at Delagoa Bay and Beira, on or about 31st March. Messrs. King & Sons, West Street, Durban, are the Agents.

MR. HERBERT ROBERTS M. P. gave notice of motion to add, as an Amendment to the Address, at the end: "But we humbly beg to represent to your Majesty that this House regards with concern the widespread dissatisfaction and unrest in India due to the recent policy of the Government, culminating in the partition of Bengal, and is of opinion that such modifications should be made in the form of administration in Bengal as will tend to allay the existing discontent; and we further beg to represent to your Majesty that the reasonable demands of the Indian people for a larger share in the administration of their affairs should receive the consideration of the Government."

MR. DADABHAI NAOROH writes to the *Tribune* (February 22):—

Reading yesterday's proceedings in Parliament, while admitting the importance of the subjects discussed, I may venture to say that there is, and there has been for a long, long time, a subject of far more serious importance, responsibility, magnitude, and disaster which demands the most urgent attention of the highest and most righteous British statesmanship, namely, that under "British" (it is not British at all) rule in India millions on millions of human beings are perishing by famines and plagues, and scores of millions are starving on scanty subsistence. Would British instincts and sense of duty, conscience, and humanity ever lead to deal with the true remedy of this greatest evil and sin "throughout the King's dominions." By a divine and blessed inspiration the King himself unconsciously speaks the true and only remedy: "It is my earnest hope that in these Colonies, as elsewhere throughout my dominions, the grant of free institutions will be followed by an increase of prosperity and of loyalty to the Empire."

Mr. Dadabhai also writes in generally similar terms to the *Morning Leader* (February 22).—*India*.

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીક્સ—શનીવાર, તારીખ ૨૪ મી માર્ચ, ૧૯૦૬.

અંક ૧૨

અકવાડિક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તો-તા. ૨૪ મી માર્ચ થી તા. ૩૦ માર્ચ સુધી ૪૦ સં ૧૯૦૬.
હિંદુ-શમણ વદ ૩૦ થી, ચૈત્ર ૫ સુધી સંવત ૧૯૬૨
મુસલમાની-તા. ૨૮ મોહરમથી તા. ૪ સહર સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	પ્રાર્થના	હિંદુ તીથી.	સુર્યાસ્ય	સંવત.	ક. મી. ૩. મી.
શની...	૨૪	૩૦	૨૮	૫	૪ ૫ ૧
રવી...	૨૫	૧	૨૯	૬	૫ ૫ ૦
સોમ...	૨૬	૨	૩૦	૭	૫ ૫ ૫૪
મંગળ...	૨૭	૩	૧	૮	૫ ૫ ૫૮
બુધ...	૨૮	૪	૨	૯	૫ ૫ ૫૭
શુક્ર...	૨૯	૫	૩	૧૦	૫ ૫ ૫૫
શનિ...	૩૦	૬	૪	૧૧	૫ ૫ ૫૪

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૨૪ મી માર્ચ, ૧૯૦૬.

કલંડ પીપલની અરજી.

'કલંડ પીપલ'ની મીટીંગ પ્રીયારીયામાં થયેલી તેનો હેવાલ અમે આ અંકમાં આપીએ છીએ. તેઓએ કરેલી અરજીનો તરજુમે પણ આપીએ છીએ. અમે 'કલંડ પીપલ' શબ્દ વાપરીએ છીએ કેમકે તેનો તરજુમે કાળા લોકો કરવાથી તેમાં કાફરોનો સમાવેશ થાય છે. આ મીટીંગમાં કાફરો નહિ હતા. તેમાં મુખ્યત્વે કરીને 'કેપ ઓવ' કહેવાતા લોકો હતા તથા જેનાં મા અથવા આપ ગોરા હોય તેવા હતા તથા તેમાં કેટલાક મહાદામલ થયા છે.

આ 'કલંડ પીપલ'ની એસોસિએશનમાં હિંદીનો સમાવેશ પણ નથી. હિંદી હમેશાં તે મીટીંગથી અલગ રહેતો છે અને અમે માનીએ છીએ કે તેમ કરવામાં હિંદી કામે હાથપણ વાપર્યું છે. જે કે તે લોકોની તથા હિંદીની છાત્ર લગભગ એક જાતની છે છતાં બંનેના ઇલાકાએ એક નથી. એટલે વાર્તાવિક એ છે કે બંનેએ પાલ પોતાને ઘટની વડત્ત લેવી. આપણે ૧૮૫૭નો દરેકે આપણા પક્ષમાં વાપરી રહ્યાં છીએ. 'કલંડ

પીપલ' નથી વાપરી શકતા. તેઓ આ મુલકની પેદાશ છે એ અવગણ્ય હલિત વાપરી શકે છે. તેઓની રહેણી તદ્દન મુરોપીયન છે એ વાત પણ તેઓ વાપરી શકે છે આપણે ઇન્ડીયન સેક્ટરીને અરજી કરી શકીએ છીએ તેઓથી તેમ નથી બનતું. તેઓ ઘણે બાગે ખોસ્તિ કોનતા હોવાથી તેઓના પાદરીઓની મદદ લઈ શકે છે. આપણને તેની મદદ નથી મળી શકતી. 'કલંડ પીપલ' દેખીતી રીતે ગોરી હલત રાખે છે એટલે આટલી રીકઃ અમારે શરૂઆતમાં કરવાની જરૂર છે.

'તેઓના જે મીટીંગ પ્રીયારીયામાં ઘણી હતી તેમાં તેઓએ કેટલીક વાત વધારે પડતી કરી હતી અને લોર્ડ મીલનર આજત અપ માન્યુફક્ચર શબ્દ બોલેલા તેની ઉપર ટાઇમ્સ એક નાતાલે સખત ટીકા કરી છે. તેઓના પ્રમુખે કહ્યું કે કાળા માણસોની ઉપર જુલમ કરવાથી મોયરે સખત બોલ્યું અને જે કાળા માણસોની ઉપર જુલમ જારી રહેશે તે હાલને સખત મોરો એ ધમકા નકામી. આમાં બોલનારનો બાવાર્થ એવો હતો કે કલંડ પીપલ સામે યશે. સામે યવાની તેઓમાં સત્તા પણ નથી રહેલી. હમેશા માણસે પોતાનું જોર માણીને કામ કરવાની જરૂર છે.

'કલંડ પીપલ'ની જે અરજી છે તે બહુ ચરસ છે. તેમાં તેઓએ પુરતી હકાકત આપી છે તે તે શીવાય કંઈ નથી આપ્યું. હકીકત આપી છે તે એવી સજ્જત છે કે તે આજત હલિત આપવાની જરૂર ન હોય તેઓએ ખતાવી આપ્યું છે કે આજ સુધી તેઓ પુરતા હક કેમ કોલોનીમાં બાગવતા આવ્યા હતા તે પછી ઇન્ડિયામાં તથા બોરોંગ રિવર કોલોનીમાં શા સારું ન મળે ?

આ અરજીને મદદ અગરને સારૂ દાકતર અખદુત રક્ષાતને એ લોકો મલાયત મોકલવા માંગે છે. આ પગલુ ઘણું સારું ને જરૂરનું છે. અમારે દરેક કામે પોતાની ઘણ સંબંધાવતા જેટલું અને તેટલું પ્રયત્ન કરવાની જરૂર છે. તે પ્રયાગ કરવાને સારૂ એક એ માણસો અહીંથી જવા નેહી.

આ કલંડ પીપલની કીલ્લાતનું પરીક્ષામ શું આરંભે તે જોવાનું છે. એમ સંભવ છે કે એટલી મહેનત એ લોકો કરે છે તેલું સારૂ જ્યાં કંઈક દરજ્જે આવ્યું નેહી. અને જે તેઓને ઘણ મળતો તે તેમાં ઘણું બાગે હિંદી પણ આવવા સંભવ છે.

જેવું તેઓ કરે છે તેવું આપણે કરવાની ઘણી આવશ્યકતા છે.

નાતાલમાં હુકાનો વહેલી બંધ કરવાનો કાયદો.

નાતાલમાં હુકાનો વહેલી બંધ કરવાનો જે કાયદો થયો છે તેની છાત્ર ગોરા વેપારીઓને યથા લાગી છે. તેઓ જુઓ છે કે એથી તેઓની કમાણીમાં ઘટાડો થયો છે, મરીબ લોકોને નુકસાન થયું છે, કોસ્પોરેશનને વીજળિની બળીની આવક ધરી છે તે કાયદો માત્ર ગોરા રીટેલ વેપારીને થયો છે.

નાતાલ મરક્યુરીનો લખનાર ખતાવે છે કે ઘણા ગોરાઓની આવક અરથી યથ ગઇ છે. હિંદીઓને સજ્જત નુકસાન ગાય છે અને તે લખનાર ખતાવે છે કે કાયદો અમલમ આવતો બંધ કરવાની જરૂર છે.

નાતાલ વીડનેસ જાણે કયુજ કરે છે કે તે કાયદાથી નુકસાન ગાય છે. પણ તે માને છે કે તે કાયદાથી હિંદીને નુકસાન થાય છે એટલે તે અમલમાં રાખવો એ ઠીક છે. ગોરાઓને નુકસાન થતાં છતાં પણ હિંદીઓ મરે તો સારૂ. પણ અમારે બાઇબલ જુઝી ગય છે કે હિંદીને તો નુકસાનજ થશે તેવામાં નાના ગોરા વેપારીઓ તો તદ્દન નાણુદ ઘણ જશે. હિંદીઓ પોતાની સાદાક તથા મહેનતથી તબી રહી ચકશે. પણ નાના ગોરા વેપારી એક ઘડી પણ અગવડો સહન નહિ કરી શકે. તેઓ કંઈ બચાવતા નથી ને જે આવે તે પુરત આવી ગય છે. તેથી તેઓથી તેઓની કમાણીમાં ૫૦ ટકાની ખામી થાય તે લાંબી મુત્ત નિવાની શકનાર નથી.

ચિન્હ એવા જોશમાં આવે છે કે જે રૂપમાં હાખત થયો છે તે રૂપમાં એ કાયદો નહિ રાખી શકાય.

ખાણુને સારૂ હિંદી મળિર.

કાન્સવાલની ખાણુને સારૂ હિંદી મળુ રને બોલાવવાની દિલચાલ ચાલવાના અખર રહના તારમાં છે. તેમાં જોવું ખતાવે છે કે લોર્ડ કરજને જેની ના પાડી તેની લોર્ડ મીન્ટો હા પાડશે. એટલું યાદ રાખવાનું છે કે બપોરે ૧૦,૦૦૦ હિંદીની માંમણી લોર્ડ મીલનરે

કરી હતી ત્યારે તે માંગણી માત્ર રેલવેના મામલે સારું હતી. તે માંગણી શોડ કરાવે નહિ રવીકારી. હવે જે માંગણી થાય છે તે ખાણની અંદર કામ કરવાને સારું એટલે આ માંગણીની સામે ધરાની તો વધારે જરૂર રહી. વિદી મજૂરો ખાણમાં કામ કરી શકે તેવી તાકાદ બહુ નથી ધરાવતા અને ધરાવે તેપણ તે કામને સારું આવે અને પાછળથી તેઓને જોરાવરી પાછા મોકલી આવે એ ધણું અવગત કહેવાય.

હેડક્વર્ટર્સની જમાતને બે બોલ.

હેડક્વર્ટર્સની જમાત વચ્ચે પાંચે ચાલતો આવે છે તેની બાબતમાં અમે ધણું કમળો છાપી મળા છીએ. અને પક્ષને કહેવાતું હતું તે અમે કહેવા છીએ. હવે તે બાબત વધારે કામગીરી છાપવાથી માત્ર કંકાસ જારી રાખવા જેવું થયતો સંભવ છે એટલે અમે આ અઠસાડીયા પછી તેના ચર્ચા પછે બંધ રાખીશું.

જે કામગીરી અમે છાપી ગયા છીએ તે બતાવે છે કે બંને પક્ષમાં યોગ્ય ધણું વાંક હોવાનો સંભવ છે. તેનું વિવેચન અમે નથી કરવા માંગતા. ગમે તેના વાંક હોય પણ અમે એટલું જોઈ શકીએ છીએ કે કંકાસ નજીવી બાબત ઉપર છે ને ચાલ્યા કરે છે તેનું સુખ્ય કારણ મતલબ મળે છે ને છે. અમે બંને પક્ષને વિનવીએ છીએ કે કંકાસના કારણ કાપી એક બીજા લગીમગી રહે એમ આગેવાનોએ કરવાની જરૂર છે. આપણી ઉપર ધરના કંકાસ ઉપરાંતની એટલી જાદી હજી એ આ દેશમાં પડે છે કે આપણે ધરના કંકાસ હાખત કરી છળમાં વધારો નહીં કરવા જોઈએ. એક બીજા આપ લે કરી સજુરી પકડશે તો કંકાસનો અંત દુરત આવી જશે. અમે હમેશાં ખીએ છીએ કે બંને પક્ષના રોડ સાથે મળી હેડક્વર્ટર્સની જમાતમાં પેશી મળેલા દિસાદ દુરકરશે અને બંને પક્ષને પાછા એકા કરશે.

કેપમાં સીતળા.

કેપથી એવા ખતર છે કે કેપમાં કાળા માણસોમાં સીતળા દાખલ થઈ ગયેલ છે. આ બાબત કેપના આગેવાનોએ તપાસ કરી આંખતા ઇલાએ મેવાની જરૂર છે. સીતળાના દરદની જળવણી યોગ્ય નિયમો સાદ રાખવા થી સહેલાઈથી થઈ શકે છે. તેમાં ખીએ એવ ન લાગે તેને સારું દરદને એક નોખી કોટીમાં રાખી તેની સારવાર સાવચેતીથી કરવાથી એવો ભય ધણું બાગે દુર કરી

ચકાવ એવું છે. આવા દરદો જુલાવવાથી કરોએ કાપદો થયો નથી પણ અતે જે કામ માં તેમાં કેસ થાય તેને સોમવું પડે છે.

સીડનીમાં પ્લેગ.

સીડનીમાં પ્લેગના પાંચ કેસ થઈ ચુક્યા ના તાર આવ્યા છે. બે કેસ સીમર ઉપર થવાનો તાર પણ આજ અઠસાડીયામાં છે. અને તેમાં હમેશાં છે કે આ કેસ કલંડ પીપલમાં થયેલ છે. જો કે સીડની આપણા થી ધણું દુર છે છતાં એવો અનુભવ થયેલો છે કે હિંદુસ્થાનની બહાર જ્યારે દુરમાં પ્લેગ ના કેસ થયા છે ત્યારે ધણી જગ્યાએ એકી વેળા કેસ થવા લાગે છે. વળી જ્યાં આપણા લોકોને સારું આવ્યા કેસનું બહાનું જોઈવા માં આવતું હોય ત્યાં આપણે બહુ વિચારીને ચાલવાની જરૂર છે. અમે ધણી વખત કહી ગયા છીએ કે પ્લેગના મુખ્ય કારણ મંદકા અને અસ્વચ્છ હવા એ ધણું બાગે હોય છે. એટલે ધર સારું રાખવાં જગતમાં મંદકા ન થવા દેવી, પાકખાના ઉપર દર વખતે રાખ અથવા રેતી છાંટવી, જાળીન બંધી ડીરીન ફેક્ટીંગ પાણીથી ધોવી ધરમાં અજવાળુ તથા હવા પુષ્કળ આવવા દેવી ને સાદો ખોરાક નિયમસર લેવો. આવી સુચનાઓ રાખી તે પ્રમાણે ચાલનારને ભય રાખવાની જરૂર નથી.

કલંડ પીપલની પ્રોટેક્શનમાં મીટીંગ.

ખાદશાહને અરજી.

મંગળવારે તા. ૧૩મીએ પ્રોટેક્શનમાં કલંડ પીપલની મીટીંગ ટ્રાન્સવાલને નવું બધારણ આવવાનું છે તે બાબત ચિંતાર કરવા મળી હતી. તેમાં મી. ફલ્પુર તે ચેરમેન હતા. આસરે ૧૫૦ માણસ હાજર હતા. બેઠાનેરખર્ચના મી. ડાનીયસ પણ ગયા હતા.

પ્રમુખે બાપજી કરતાં જણાવ્યું કે નવા ધોરણમાં યા તો કળા લોકોના હકો જળાવાશે ચાલો કળા લોકોને તદન છોડી દેવામાં આવશે. જો છોડી દેવામાં આવશે તો પછી કોલોનીયલ ગવર્નમેન્ટ પાસેથી કશું ન્યાય મળવાનો નથી. પછી સીડનીની મસલત થઈ તે વેળા જે કળા લોકોને લેવા કહાડ્યા તેમ કરી પાછા વેહેંતી કહારે એવી ધારિત રહે છે. શોડ મીસનરે કળા લોકોને બીકધું પછે પડતા સુડી દીધા હતા. કળા લોકો

ખીડીને સારું બોલર લગાઈમાં લડ્યા હતા અને હજુ પણ લડવા તૈયાર હતા. કાલ કલિય આફ્રીકમાં કાદરોમાં કલિયાલ અને દગા માલી રવા છે. જો તેઓ ખંડ કરે તો કળા લોકો સરકારની મદદ આવે તેવા છે. ત્યારબાદ મી. વાનખીકે નીચેનો હસવ રજુ કર્યો.

‘કળા લોકોની આ મીટીંગ નજીતાપૂર્વક વડી સરકારને અરજી કરે છે કે નવું બધા રજુ બાંધતી વખતે કળા લોકોના હક પુરી રીતે જળવણી અને ટ્રાન્સવાલ તથા ઓરેંજ રીવર કોલોનીમાં કળા લોકોને ક્યાઈજના હક આપશે. આ મીટીંગ હમેં રાખે છે કે વડી સરકારને પીચાર કળા લોકો વચ્ચે તફાવત રાખીને રાજ્ય ચલાવવાનો નહિ હોય.’

આ દરખાસ્તને મુકતાં મી. વેનખીકે જણાવ્યું કે કેપમાં તેઓને જે હક છે તે હક ટ્રાન્સવાલમાં તેઓને અથવા તેઓના છોડ રાને ન હોય એ પુરી હરમની વાત મળ્યા. આપણને ખીડીસ રાજ્ય ઉપર પ્રીતિ રાખવાનું કહેવામાં આવે છે. છતાં ટ્રાન્સવાલમાં જ્યારે યુરોપના કચરાને હકો મળે છે ત્યારે આપણી પાસેથી હકો જીનવી લેવામાં આવે છે.

મી. ડાનીયસે ટેકા આપતાં જણાવ્યું કે હું આજ ૨૮ વરસથી ટ્રાન્સવાલમાં છું. આપણે આપણા બાદશાહે સારું લડતા આવ્યા છીએ હવે આપણે તેજ બાદશાહની પાસે આપણા હક માંગવા જવું પડે છે એ કેવું અણધરું છે ? મી. કારેલસને બાપજી કરતાં કહ્યું કે અ પછે મ્યુનીસીપાલિટીને કરો આપણે છીએ છતાં તેના મેમ્બરોને ચુંટવાનો અથવા તો કુટખામ ઉપર આસવાનો આપણને હક નથી એ શું કહેવાય ? ત્યાર બાદ પ્રમુખે હસવ મીટીંગની પાસે રજુ કરતાં કહ્યું કે કળા માણસોની ઉપર જુલમ કરી બોલર લોકોને પોતાનું રાજ્ય શુભાનુ. જે હમેંજ રાજ્યમાં પણ જુલમ જારી રહેશે તો હમેંજ રાજ્યની કિંમત એક કોડી સરખી પણ નહિં મળ્યા. ત્યાર પછી ઉપલે હસવ એકમને પસાર થયો.

બાદશાહને અરજી ઉપરની મીટીંગમાં જે અરજીમાં સહી કરવાનું જણાવવામાં આવ્યું હતું તે અરજી અમને મળી છે તેનો આવાંચ અમે નીચે આપીએ છીએ.

૧. આપ નામદારના અરજદારોએ કેપમાં ટ્રાન્સવાલમાં તથા ઓરેંજ રીવર કોલોનીમાં વસતા કળા માણસો છે.

૨. ૧૮૫૨ની સાલમાં એપ્રિલ માસની ૨૭ તારીખે કેપની પારલામેન્ટમાં કાપદો પસાર થયો તેથી પારલામેન્ટમાં સુધી કર

વાના સરખા હક કાળા મીઠા માણસોને આપવામાં આવ્યા હતા.

૩. ત્યાર પછી ૧૮૭૨ની સાલમાં કચમાં નવો કામદો પસાર થયો ને રીસપોનસીબલ સત્તા મળી. તે કાચમાંથી પણ કાળા માણસોને ધોળાના જેટલાજ હક સંપાદવામાં આવ્યા હતા.

૪. વળી ૧૮૭૨ની સાલમાં ઉપલા કાચ દામાં ફેરફાર થયો. તેમાં ચુટણી કરનારાઓને કેળવણી હોવી જોઈએ એવો હુકમ થયો. પણ કાળા માણસોને સરખાજ મળ્યા. જેથી કાચ કેપ કોલોનીમાં લગભગ ૧૪,૦૦૦ કાળા માણસોને ચુટણી કરવાનો (વોટરનો) હક છે.

૫. આ પ્રમાણે ૫૨ની સાલથી આવડ સુધી કાળા માણસો ચુટણીનો હક ભોગવતા આવ્યા છે. તે હક તેઓએ તમેશાં વજનદાર માંગ્યો છે અને તે હકથી તેઓને કેળવણી લેવાનું તથા જમીન મેળવવાનું ઉત્તેજન મળ્યું છે. તેઓએ તે હકનો ઉપયોગ કરવા બોલે જાળવ્યો છે ને તેના બિલકુલ ખર્ચેય ચોમ નથી કર્યો.

૬. કેપના કાળા માણસોના લોકસંખ્યા તે ટ્રાન્સવાલ તથા ઓરેન્જ રીવર કોલોનીમાં જઈ વસ્યા છે ને કાકરાઓને ખાદ કરતાં કાળા ભોકોની સંખ્યાને ચોટા ભાગ તેઓનો છે.

૭. જે બંધારણ ટ્રાન્સવાલને કાલ મળ્યું છે તે પ્રમાણે કાળા ભોકોને ત્યાં ચુટણીનો હક મુલક નથી.

૮. આમ હક લઈ લીધા તેથી અરજદારોને બહુ દરકાર મળ્યું છે.

૯. આમ હક લઈ લેવાથી અરજદારોને પોતાની ફરીયાદ સંબંધીવાનું સાધન રહેતું નથી. કેટલીક છબ્બ એવી છે કે જેની દાક કોર્ટ માંદગરે નથી મળી શકતી. તે છબ્બને જો ચુટણીના હક ન હોય તો રહી જાય છે.

૧૦. જે રીસપોનસીબલ સત્તા આપતી વેળા કાળા ભોકોની ઉપર જે કસક છે તે રહી જશે તો દીવસે દીવસે તેઓનાં હુબોમાં વધારો થશે. જેઓએ અગાઉ પોતાની વધારી ખતાવી છે એવા કાળા માણસોની ઉપર આવી છબ્બ ન હોવી જોઈએ.

૧૧. અરજદારો જાણે છે કે વેરીનીશી ગના હસ્તાવેજમાં એમ લખ્યું છે કે 'નેટીવ' ભોકોને ચુટણીના હક રીસપોનસીબલ અવર ગેન્ટ મળ્યા વીના નહિ મળવા જોઈએ. અરજદાર એમ જણાવે છે કે 'નેટીવ' એ શબ્દમાં અરજદાર જેવા કાળા માણસોને સમાવેશ થતો નથી કેમકે 'નેટીવ' શબ્દ માત્ર આ નુકસાન દારૂઓને જ લગ્યું પડે છે.

એટલા સારા અરજદાર વિનંતી કરે છે કે

આપ તામદાર એવો હુકમ કરશો કે જેથી અરજદારોના હક જળવાઈ રહે તેવું બંધારણ ટ્રાન્સવાલ તથા ઓરેન્જ રીવર કોલોનીને આપવામાં આવે.

રૂટરના તાર સમાચાર.

ફિનિશીમાં ગયા સોમવારે મહો સારો વરસાદ પડ્યો છે.

શીલીપાઇનની લડાઈમાં અમેરિકન લશ્કરે જૈરાં તથા કોકરાઓને મારી નાંખ્યા છે.

લરડા માણસોને ૨૮૨ તરફથી પેનશન આપવાની હિલચાલ વિધાયતમાં આસે છે.

એક જરમન ઈન્જનીયરે એવી શોધ કરી છે કે જેથી ૧ કલાકના ૧૨ નોટ ચાલતી રહીમર ઉપર કોલસા ભરી શકાય.

જાપાનની પારલામેન્ટમાં એવો કાયદો થયો છે કે દરેક જવાન જાપાનીયે લશ્કરમાં જોડામાં જોડા બે વરસ નોકરી કરવી.

પુનાના ન્યુસપેપરના એડિટરને મુંબઈની હાઇ કોર્ટે દેશદોષી લખાણ સાર જ માસ ની સજા કરી છે ને પા. ૭૦ નો તે ઉપરાંત દંડ કર્યો છે.

ટ્રાન્સવાલની લડાઈનું લોડ નેક્સને ખતા પેલું અસલ પ્લાન પા. ૩,૫૦૦ માં લીલાખ માં વેંચાયું છે. તે પ્લાન અમેરિકા જશે એવો સભવ છે.

બ્રિટીશ રહીમરામાં પરદેશી ખલાસીઓ ને નહીં હાખલ કરવાનો કાયદો ઉમરાવની સમામાં પસાર કરવાની હીલચાલ લોડ મરકે ટરી કરી રહ્યા છે.

ક્રાન્સમાં કુરીગરની ખાણમાં બહુ બધં કર અકસ્માત થયો છે તેમાં ૧,૦૦૦ ઉપરાંત માણસો મરણ પામ્યા છે ને તેથી ૭૦૦ ઉપરાંત ખાણ વિધવા થઈ છે.

સીયાંપોરની સાથે સંબંધ રાખતાં ચીના વેપારીઓ માનીલા સીયારેટ ઉપર ખાચકોટ નાંખેલા છે તેના કારણમાં તેઓ એવું જણાવે છે કે માનીલા અમેરિકન મુલક છે.

લોડ મીલનરે ચીનાઓને ચાલુક મારવા પરવાનગી આપેલી તે બાબત ઈંગ્લાંડમાં બહુ ઉત્કેરણી આસે છે. એક પારલામેન્ટનો મેમ્બર

ર કહે છે કે તેની ઉપર તે બાબત કામ આસવું જોઈએ.

ફારમોસા ટાપુના ઘણી નામના ગામમાં ઘરતીકંપનો એક મોટો આંચકો લાગ્યો છે જેથી ઘણા જનની ખુબારી થઈ છે અને સંખ્યાબંધ માણસો ઘરબાર વીનાના થઈ પડ્યા છે.

મી. ચર્ચિલ ને મી. હુવોલ્ડ કોડસે સવાલ પુછ્યો તેના જવાબમાં મી. ચર્ચિલે જવાબ આપ્યો કે હાલ વડી સરકાર હિંદીની છબ્બ બાબત કંઈ જવાબ સવાલ ટ્રાન્સવાલ સરકાર સાથે નથી સંધાવતી.

મોરાકો કોનફરન્સમાં તકરાર થઈ છે અને ખંતે પક્ષના માણસો ઉડી નિકળ્યા છે એવી ખબર છે. આથી મારકેટને ધકકો લાગ્યો છે અને ક્રાન્સ જરમનીની વચ્ચે લડાઈની ખાસ્તિ લાગી રહી છે.

બ્રિટીશ અમલદારના પુત્રને સાર્ પ્રિયા સરકારે વજીરીનાં મહુદનો રા. ૨૫,૦૦૦ દંડ કર્યો છે અને તેની વરસોણ બંધ કરી છે ઈંગ્લેન્ડ લાખાઓ કહે છે કે વજીરી ભોકોની ઉપર લશ્કર મોકલવું જોઈએ.

હોમ સેક્રેટરી મી. હર્બરટ ગ્લાડસ્ટને ઈંગ્લાંડના ઇમીગ્રેશન કાયદા વિષે એવો હુકમ કર્યો છે કે જે યાહુદીઓ રાજ્યપદવારી જીલ્લમ માંથી છુટી વિધાયતમાં ચરણ લેવા આવતાં હોય તેને ઇમીગ્રેશન કાયદો લાગુ નહિ પાડે. આનું પરિણામ એ આવશે કે મી. બાલફોરે પસાર કરેલ કાયદો કંઈ કામમાં નહીં આવે.

લાહોરના પેપર સીવીલ ને મીલીટરી ગેઝેટ વાત લાવી છે કે ચીનાને બદલે હિંદીને ખાણના કામને સાર્ ટ્રાન્સવાલમાં હાખલ કરવા. તે પેપર એવી ઉમેદ રાખે છે કે જેમ લોડ ક્રમન સામે થયેલ તેમ લોડ ચીન્ટા હિંદી મજુરને મોકલવામાં સામે નહિ થાય. જે આમ હિંદી મજુર મળે તો ખાણવાળા ને ચીનાને બોલાવવાં કરતાં ઓછું ખર્ચ થાય એમ ગણાય છે.

ચીનાઓની બાબતમાં વાત ચાલતા મી. ચેમ્પરલેને એક ઘણી હિલચીરી અરેલી વાત જાહેર કરી. પોતે જમારે કોલોનીયલ સેક્રેટરી હતા ત્યારે તેની પાસે આસ્ટ્રેલીયામાં કાળા માણસોની તરફ મોરાઓ સારી રીતે નહોતા વરતતા એવી રાવ આવેલી. આ રાવ બાબત

મી. એમ.એલ.ને વચમાં પડવાની નાપાડી અને આસ્ત્રેશીયાના મધ્યરત્ને લખી મોકલ્યું કે તેની મરજીમાં આવે તો પ્રમાણે એ ફરિયાદ નો ચુકાદો કરે.

ટ્રાંસવાલ અને ઓરેન્જ રીવર કોલોની માટે બંધાનારું નવું રાજ્ય ધારણ.

અને તેમાં લોકલુ આપણું ભવિષ્ય.

ઈંગ્લેન્ડ ઓપીનીયન માટે ખાસ લખાયેલું.
(સેપ્તેમ્બર મી. સોમાનાથ પટેલ.)

ન્યારથી ઈંગ્લેન્ડમાં પારલામેન્ટની નવી ચુંટણી થઈ ને પ્રધાન મંત્રી બદલાયું છે ત્યારથી દરેક દક્ષિણ આફ્રિકાને લગતા સવાલો ઉપર ભારે ધ્યાન આપીને જોવામાં આવે છે. એક તરફથી પેલા આપણા જોરમાં લોકો મીલનર સાહેબ આ સંસ્થાનેના એ લોકો તરફથી, નવા પ્રધાન મંડળને કંઈ કંઈ ધારિતઓ ખતાવીને ચાલવાની રજા છે; ત્યારે બીજી તરફથી અંદર કોલોનીયલ સેક્રેટરી મી. મર્ફીસ, એ મોટા મગજના લોકો સાહેબને થંકાચાર મહંત્વ એવા જવાબ આપતા ચાલે છે. હવે અહીં એ લોકોના પગમાં જોર આવતું જાય છે; અને આપણા સુધારાની કોયે પહોંચેલા અંગ્રેજ સરદારો લઘુકીમાં ખાતા જોવામાં આવે છે. જાણતા નહોતા કે આર ટીવસના સાંદરણ માટે આટલી બધી મગજની ફેંકા ફેંકા કરીને બીજા વર્ણની પ્રત્યક્ષેને પગતજે ક્યારી નાંખતા ચાલીયે છીયે, પણ એવે અન્યાય જગતનો માલિક વધારે સુદત સહન કરી શકતો નથી.

જનરલ એથા પણ હીક વખતસર દુની આમાં નથી એવો સુધારો અમલમાં મુકવા તેવાર થઈ ગયા છે, પોતે આંખોને કંઈપણ ભેદ રાખ્યા વગર વોટ આપવા નાહકની હીમાયત કરે છે, અહિં રેન્ડતા એક લોકો સાહેબના કરતાં એકનીસ વરસતી ઉમર પહોંચેલી એક ડચ માણનો હક વધારે જણાવે છે. આથી રેન્ડતા સરદારો ભારે વીચારમાં પડી ગયા છે કે રખેને ડચ લોકોની મેન્જેરીટી થઈ જાય અને પોતાને દેશ બહાર જરાતો વખત આવી પહોંચે. ગમે તેમ કહો પણ નામનો તો મંબીર ચાલમ પડે છે ખુદા જેર કરે.

આપણે આગળ બેઠે ઉભાજ નથી; અને ખાજી બેઠે ધરાજ નથી. રાતને દીવસ સી સરખાંજ, બિડીશ રાજ્ય થવાથી જે કન સાફ્ટી આજાઓ સખી હતી તે સી પાણીમાં

થઈ એટલુંજ નહીં પણ ઓરબી વધારે સીતમ ચુમરવા લાગી. જોરી આમડીના મરુતર કરતાં પણ આપણા આખરદાર મુક સ્થો જેવા કે મી. ઉમર રોક અને ગ્રેફિસર પ્રમાણુદ પણ દલકા દરમના ગણાયા એ પણ એક અંગ્રેજ અમલની ખુબી છે. જરારે આ બંને સંસ્થાનેના રાજ્ય વોર ધોમાં આવા ભારે ફેરફારો થવા લાગ્યા છે. ત્યારે આપણે એવી ને શું ચુંટણી કરી છે કે આપણને કંઈપણ દાદ ન મળે; અને આપણી રિયલિમાં સારો ફેરફાર ન થાય. માગ્યા વગર આપણું દુઃખ જાણીને આપી કે એતો આજાજ મુકી દેતો. કોલોનીયલ સેક્રેટરી કે અંદર કોલોનીયલ સેક્રેટરી આપણો બચાવ કરવા સંબંધી એ શખ્દો ખોલે એટલા ઉપર આખર રાખીને જો બેસી રહીયું તો પાછળથી પસ્તાયું પડશે. આ એક અણખી વખત છે અને તે ગમે તેટલા ખરએ કે ગમે તેવી મુશ્કેલીઓથી પણ હારી જઈને ચુમાવવો જોઈતો નથી. આપણી રિયલિ આ પ્રસંગે ચોખ્ખી કરી લેવી જોઈએ કે પાછળથી આ સ્વર્ગના શીરસ્તાઓ આપણા ઉપર પોતાના ધરના કાયદા, લાજ પાડી શકે નહીં, કે હથેા અર્થ કરીને ન્યાયને ખદલે અન્યાય આપી શકે નહીં.

આ દરજ્જા એક ભે કે પાંચ માણસની નથી પણ આખી દિંદી કોમની છે કે બધાએ એકમત થઈને એકસંપથી પેસાતો અને સ્વાર્થનો બને તેટલો જોગ આપીને આપણી આ હાલતનો આભેદુજ ચીતાર વડી સરદાર આગળ રજુ કરવો જોઈએ. ધ્યાન પહોંચતું હોમ તો એક ડેપુટીસન ઇગ લંડ મોકલવાની તજવીજ કરે, અને કંઈક ઉકો ત્યારે એ લોકોના ખરેખરા કાન ઉધરશે. પછી આપણેજ ઊંધીયું તો આપણે માટે બીજા જરે એવું કયાં જોયું. એક જનવર પણ પોતાનું રહેઠાણ સંભાળવાની બનતી કોશિય કરે છે તો આપણે માટે એ કેટલી શરમની વાત થઈ પડે અગર જો આપણે છંદગીતા નીખાવતી, જગ્યાનો ખ્યાલ કરીને બચાવ કરવાની પુરતી તજવીજ ન કરીયે તો હવે તજવીજ શું કરવી, કેવે રસ્તે કામ લેવું કે જેથી આપણી ઉમેદ બર આવે એ બાબત સરદારી સવાલોથી જાણીતા માણુ સોએ ઉપાડી લેવી જોઈએ છીયે. આપણી વરતીનો મોટો ભાગ એવી બાબતોની બારીકી સમજી શકે એમ નથી એ વાત ખરી; પણ જો જાણીતા માણુસો આગળ પડીને આપણા એ ભાષણોથી કામ લેવા ધારે તો ધણી ખુશીની સાથે કામ લઈ શકાય એમ છે. પછી પોતે પોતાના સ્વાર્થમાં કે લોખમાં તથાતા હોય; અને "સમ સખડી સંભાળો,

મેં મેરી ફાડતા હું" એમજ હોય તો પછી મારા જેવા અજાન લોકોને વાંક કાઢી શકાશે નહીં. એતો ખરુંજ છે કે જેમના સરદારો બેદરકાર તેમનાં લગ્નર કુવામાં, એ તે લગ્ન કરનો વાંક કે સરદારોનો?

ખખર પત્રો.

જોહાન્સબર્ગ.

(અમારા ખાસ ખખર પત્રી તરફથી)

તા. ૧૭-૩-૦૬

જોહાન્સબર્ગમાં આ અકવાડીમાં રીસીક સ્ટીટમાં ધણી મોટી આગ થઈ હતી. તેમાં મોટરકાર વિગેરે બનાવવાનો ધણો કિંમતી સામાન હતો તે બધો બળી ગયો છે લગભગ ૩૦,૦૦૦ નું મુકામન ગયું છે. આ મુકામન નો પુરતો વિમો નહિ હતો એટલે વર ધણી ને ધણું જોખમ લાગ્યું છે.

પરમીટ બાબત તકલીફ વધારે થઈ પડી છે. હવે સુતલી પરમીટ આપવાની પણ પ્રોટેક્ટ ના પાડે છે. આવા બે લાખસા તાજે તરમાં બન્યા છે. હોવીકના એક વેપારીને થોડી મુલતની પરમીટ માગી છે. તેને પ્રોટેક્ટર ચોખ્ખી ના પારી છે, તેવીજ રીતે દેવાઓઆળે ના જણીતા મી. મંગાના બઝિમને સાર પરમીટની ના પારી છે. આ બાબત કામ ચાલે છે પણ જોવામાં આવે છે કે પરમીટ ની સડત પુરી લેવા પડશે.

દરમીયાન જોહાન્સબર્ગમાંથી દિવસે દિવસે દિંદીઓની વસિત ઓછી થતી જાય છે. લોકોને કમાલના રસ્તા ઓછા થવાથી જલ રહેતું પડે છે.

અહિના માર્ડનીગ મુખીઓને ચીનાઓને આવવાની બંધીના સતાસાર આવવાથી ધણી ચિંતા થઈ પડી છે. તેઓનાં માન ઉચક થઈ ગયા છે એટલે લોકોમાં વધારે નિરાશા થઈ છે. આ ગામનું ભવિષ્ય શુ આવશે તે કહી શકાતું નથી.

આથી રિયલિ હોવાથી જાણમરો વધ્યો છે. ધણા માણુસો વગર બંધાના થઈ બેઠા છે અને કેમ પેટ બરણું તે રોજોને સજલુ નથી.

અહીની કોરટમાં એક બજલુ નેવો કેસ સંભળાયો છે. કાકતર કોલેડ સ્થાયની મોટર એક વખતે તેનો માણુસ લાંછા લઈ ગતો હતો. મા. કલાર્ક ડાકરડી કરીને એનજીનીયર પોતાની બાઈસીકલ ઉપર હતો. તેવામાં કાકતર સ્થાયના લાંછાને પાડી જઈ પોતા ની બાઈસ ઉપરથી ખસેડી. મી. કાકરડીની બાઈસીકલ સાથે બટકાઈ તે મી. કાકરડી

નીચે પાયા તેને ઠગ થઈ તે એવી કે ઇસ્વી તાલમાં ગુલુ પડ્યું. જ્યારે મોટર ખરકાઈ ત્યારે દાકતર પોને ગાડીમાં ન હતી મી. ડાક રડીએ દાકતર સ્મીયની ઉપર અહિંની હાથ કોરટમાં પા. ૨,૦૦૦ નો નુકસાનીનો દાવો બાંધ્યો. જસ્ટીસ ખીરટોએ હાથ આપ્યો છે ને મી. ડાકરડીને પા. ૭૫૦ અપાવ્યા છે. હાથ આપતાં નામદાર જાણે જણાવ્યું કે દાકતર સ્મીયનો વાંક નથી પણ તેના માથાસે બુલ કરી તેને સારું તેને સોસલું પડશે. માથાસેથી આકર ઘણી સંભાળથી રાખવાની જરૂર છે. આકર ગફલત કરે અને તેથી ત્રાહિત માથાસને નુકસાન થાય તો તેનું જોખ મ રોકને ગરવું પડે છે. જો દાકતર સ્મીયનો નોકર દાકતરના કામસર ન હત ને તેણે ગફલત કરી હત તો દાકતર સ્મીયને પેસા નહિં આપવા પડત.

આ કેસ ઉપરથી જોએ નોકર રાખે છે તેણે સાર લેવાનો છે. તેમાં મુખ્યત્વે કરીને ગાડીની બાબતમાં ગાડીનાળાઓ ઘણી જેવા ઉધતાઈથી અથવા આવડત ઓછી હોવાથી બુલ કરે છે. આથી નુકસાન રોકને બોગવડું પડે છે એ હમેશાં યાદ રાખવા જેવું છે.

કેપટાઉનના બહુતા દાકતર અમદુ રહે માન મંગળવારે અહીં આવનાર છે. અહીં તથા પ્રીટોરીયામાં કાળા માથાસાની મીટીંગ માં તે બાપલુ કરશે તે પછી પાછા તુરત કેપટાઉન જશે.

પ્રીટોરીયામાં હિંદીની મીટીંગ.

એક ખબરપત્રી પ્રીટોરીયાથી લખી જણાવે છે કે:-મી. હમીય મોટલુના ઘરમાં રવિવારે તા. ૧૧ મી મારચે મીટીંગ થઈ હતી. ઘણા માથાસો હાજર થયા હતા. મી. મહમદ હાથ જુલસમ ખુરશી ઉપર બિરાજ્યા હતા. મી. ગાંધીએ આસીસ્ટન્ટ કોલોનીયલ સેક્રેટરીની પાસે ડેપુટી કમિશનર અમેલુ તેનો ઉવાસ સંબળાવ્યો (આ વાત અમારા પત્ર ના ગયા અહેવાદોમાં આવી ગઈ છે.) ત્યાર બાદ તેણે કહ્યું કે એમના મેસનીક હોલના બાપલુ ઉપરથી કેટલાક માથાસો નારાજ થયેલા તે બાબત તેણે જણાવ્યું કે તેનો હેતુ લોકોને દુઃખ લગાડવાનો ન હતો. તેને હેતુ માત્ર લોકોની સેવા કરવાનો હતો. એટલે જ લોકોને જરાયે દુઃખ લાગ્યું હોય તો તેણે મારી માગી. મી. હમીય મોટલુ બાપલુ કર્યું અને જણાવ્યું કે કોમે સંધીને રહેવા ની જરૂર હતી. મી. કાઠવાલા, મી. મુનસી, મી. મહમદ પ્રસાદ વિગેરે ટેકા આપ્યો. મી. તુરમદમદે વિરહ બાપલુ કર્યું. મી.

હાથ હમીયે મી. અબુલ એમમદમદ તથા હમીય મોટલુ સહી સલામત દેશ પહોંચે અને તેમની મુરત ખર આંચે એવી દુરા માગી. તેમણે એમ કહ્યું કે મી. હમીય મોટલુ તથા અબુલ એમ મહમદ દેસમાં જઈને સાર્વજનિક કામ કરશે. મી. ગાંધી, મી. મહમદ પ્રસાદ, મી. મુનસી, મી. હાથ હમીય, મી. મણીલાલ તથા બીજા ગૃહ સ્થોએ ટેકા આપ્યો ત્યાર બાદ હમીય મોટલુ તથા અબુલ એમમદમદે જવાબ આપ્યો અને સજાને ઉપકાર માન્યો. પ્રમુખે બધા હાજીઓને રહેશે એવી મન્દા બતાવી અને મી. હમીય મોટલુ તથા મી. અબુલ એમ મહમદને સારું દુરા માગી નીટીંગ ખરખા સ્ત કરી મી. હમીય મોટલુ ૨૬ વરસે દેશ માં જાય છે. મી. હમીય મોટલુ તથા મી. અબુલ એમ મહમદ સોમવારે કેસાગોઆમે ની મીડીમાં રવાના થયા છે.

પીટર્સબર્ગ.

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી.)

તા. ૧૪-૩-૧૯૦૬.

અને મેધરાજયે સારી રૂકી કરવાથી ઉનાળો રજા મેનો જણાય છે સપ્તરમાં સહેજ ઠંડી પડતી સર થઈ છે.

તા. ૧૦ મી એ હિંદુ લોકોનો હુતાસથી નો તહેવાર હોવાથી એક મદ્રાસીના લોકેશન માં આવેલા ખાલી સ્ટાન્ડ ઉપર હિંદુ લોકોએ રાતના સાડાસાત વાગાને આશરે હોળી પ્રગટી હતી. સુવેદના બદોળસ્ત માટે પ્રોટેક્ટર એન્ડ એશિયાટીકસ મી. ચમની સાહેબ ને અરજ કરવાથી તેમની ફરમાસથી જ ગોરા કોન્ટેન્ટમેં આબ્યા કુતાર ને કોઇ પણ ખતની તકરાર શીસાદ થવા પગર હિંદુ લોકોએ પોતાનો તહેવાર ખુશ ખુશાલીમાં પસાર કર્યો હતો.

તા. ૧૩ મી મંગળવારને રોજ કોનીનક કોરટમાં મી. એસગાન હાથ કામનો પોતાના કાદર નોકરનો પાલ ટાઇમસર રીન્સુ નહીં કરાવવાથી એક પાઉંડ દંડ થયો હતો તથા એ હિંમન કુટની ફેરી કરનારા ટુટપાય ઉપર બાસકેટ ઝાંચ સાલવાથી દરેક નો પાઉંડ થઈ દંડ થયો હતો.

વેપાર રોજગારમાં હાથ તેજ જણાતી નથી. વેપારીઓ શીપળાતી મોસમનો ખર ખરીદવામાં ઉત્સાહ જણાવે છે. અત્રેની એશિયાટીક બજારમાં ઘણા સ્ટોરો કાદર આડુતોથી ખરેખરા રહેતા પચુ બપારથી મુનીસિપાલીટી તરફથી તમામ કાદરોને તેમાં રહેતા બંધ કરવામાં આવ્યા ત્યારથી સ્ટોરના હિંમન માત્રેકો તથા દુકાનકારોને

ઘણીજ નુકસાની બોગવવી પડે છે. ઘણા ખરા સ્ટોરો ખાલી પડ્યા રહે છે ને તે તરફ નો વેપાર વધન પડી બાગ્યો છે.

“પરમટનું નવું કોતક.”

પીટર્સબર્ગ, તા. ૧૪-૩-૦૬

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી.)

ટ્રાંસવાલની પરમીટ બારામાં ટ્રાંસવાલની પ્રીટીસ એસોસીએશને હાલ સલાવવામાં બાકા રાખેલ તથી પરંતુ તે બારાની મુસ કેવી હતી સુધી જોઈ થવા ધામી હોય એમ જણાતું નથી. હીવસે હીવસે પરમીટની મુસકેલી વધે છે તેનું મુખ્ય કારણ એજ છે કે પરમીટ બારામાં ગોરા લોકો પાછાંને આપણી વીરહ મંડ્યા રલા છે. આપણે હાલ કરીએ જોએ તેના કરતા ગોરા લોક વધારે સખત લડન કરે છે અને તેને શીધેજ પરમીટની આંદર નવી નવી મુસકેલીઓ ઉભી રહે છે. હવે વળી પરમીટનું નવું કોતક બાપલું હોય તેમ જણાય છે. રીફુજ લડાઈ પહેલા જે મામમાં હોય તેના માછલેટ ઉપર તેની એપ્રીકેશન કોલોનીયલ સેક્રેટરી મારફતે મોકલવાનું રાજ પડ્યું હોય એમ જણાય છે અને તે એપ્રીકેશન માછલેટે અગર સરકારે નીમેજા ખાનગી કમીસન પારો વચાહ અને તેની કમરમાં સાક્ષીની જુબાની લેવાઈ અને ત્યારબાદ બીજા કોઇ માથાસને પુછવું હોય તો તેની પણ જુબાની લઈ રેફુજની એપ્રીકેશન ઉપર કમીસન રોરો કરે. અહીંયા તા. ૧૨મીના રોજે માછલેટે ચાર વેપારીને બોલાવેલ હતા એક પાછળથી જણાવ્યું. બપોરના માછલેટની ઓશીસે બયેલા અને ગોરીવાર પછી સાક્ષીને બોલા વ્યા. ત્યાં સાક્ષીએ માછલેટ ઉપરાંત બે વૃદ્ધસ્થને લેયા. અને તેવી રૂબરૂમાં રેફુજની પરમીટ બારાના સલાહ જવાબ થયા. માછલેટ સલાહ પુછે તેના કરતા એક ગોરો વેપારી ને ત્યાં જોડા હતો તે વધારે સલાહ પુછતો અને ઘણી બારીકોથી તપાસ કરતો. આવી રીતે તમામની સાક્ષી લડ લીધી. ત્યારે ખબર પડી કે પરમીટ બારામાં વળી નવું કોતક બાપલું અને તેપણ મુસકેલી પણ ખરી. આવી રીતે પ્રીટીસ દ્વારા રેફુજની પરમીટ બારામાં વખતો વખત ટ્રાંસવાલની સરકાર દ્વારે તેના ફેવર કરી બારે મુસકે લોમાં નાંખે છે. આવી મુસકેલી સામે સર કારને વખતો વખત લગાણ કરવા લેઈયે અને તેથી આપણને રસ્તો મળી રહે છે.

એપ્રીસ માસમાં અહીંયા એપ્રીકલચર સો તું પ્રદરસન બરાવવાની તજવીજ આવી રહી છે ટ્રાંસવાલના ગવરનર આ ડીસીકટમાં હાથ સુધી નથી આવેલા તો કદાચ આ એપ્રીકલ ચર શીને વખતે આ ડીસીકટમાં પધારવાનું કરે તો કહી શકાય નહી.

આ ડીસીકટમાં આ વખતે કપાસનું તાવે નર થયેલ છે અને ગોરા વખત પહેલા ફવ પડવાથી વાવેતરને જરા નુકસાન પહોંચુ

હવે પરંતુ એકંદરે કપાસના વાવેતરને ફાયદો થશે એમ કહેવાય છે અને તે આ વખતે કાંઈક ફાયદો દેવામાં આવશે તેો મોટા પાયે પર કપાસનું વાવેતર થવા સંભવ છે.

આ કિસ્સાકરતા ઉત્તર ભાગમાં વરસાદ વધારે પડવાથી અને ત્યારબાદ તાપ સખત પડવાથી મેલેરીયાએ નેર પડ્યું છે અને તેથી ગોરા લોહા તેવા ભાગ છાંદી બીજ સારી જગ્યાએ મોટા વખત રહેવા ગયેલ છે ગામમાં પણ મેલેરીયા નેર છે પરંતુ સારા ભાગે હાલો કામની અંદર ઘણી સારી સુખાકારી નેવામાં આવે છે તેથી અહીંની મ્યુનીસીપાલિટી સાંત બેઠી છે.

હિંદુસ્થાનથી આવતાં ઉતારાઓને તકલીફ.

પ્રતિરીયાથી એક ખબરપત્રી લખી જણાવે છે કે હિંદુસ્થાનથી આવતા ઉતારાઓને વરસન લાગતના એન્ટે તરફથી તકલીફ મળે છે આ તકલીફ એટલી વેકવી પડે તે ખાતર મરીમ ઉતારાઓને નાકકનો ફેટોક ખરચ કરવો પડે છે. ઉતારાઓને માત્ર સરકારી ટ્રેકીમાં કરમમાં લઈ ગય છે તેનું દરેક પાસેજર પાસેથી ૧૦ શીલીંગ લેવામાં આવે છે. અને માત્ર ઘણી વખત ચોરસ જાય છે. હાલતર તરફથી જે તપાસ છૂટી થાય છે તે સંબંધી પણ કેટલીક કેડની ફરિયાદો મળી છે.

નાતાલ સનાતન ધર્મ સભા

ડરબન, તા. ૧૮-૩-૦૬

આનરોજ મજદર સભા ૧૭૬ મેમ્બરોમાં મળી હતી. ઘણા સંભવિત ગૃહસ્થો હાજર હતા. સમય થતાં હાજર રહેલા ગૃહસ્થો સાથે મળી મેમ્બરોએ નીત્યકર્મ હથેર સ્તવન આરંભ્યું, સ્તવન પૂર્ણ થતાં ધીરોત્સાહના રથોકો વાંચી સંભળાયા. બાદ અઢ વખતે સભાના નીચમે મારે પસાર થયેલી ૧૦ ફર પાસેસો વાંચી સંભળાવી અને જે ફરપાસન આજ તારીખપર મુલતવી રાખવામાં આવી હતી તે રદ્ય કરી, જે સરવાળુમને પસાર થય. કાયમ પ્રમુખ તરીકે ૨૦ મેમ્બરો પટેલને નીમ્યા. વાઇસ પ્રેસીડેન્ટ તરીકે ૨૦ ધીવાવાળાને નીમ્યા. આવતી સભામાં ૨૧ ખુલાસાકારી પટેલે "સંચ" એ વિષે વિષય લખી મોકલ્યો. તે વાંચી સંભળા વખતે આવશે એમ પ્રમુખે જાહેર કર્યું. બાદ ધ્યાનિત્રાન ગણી સભા વિસરજન થઈ હતી.

આ સભા મેમ્બરોએની સભા સાથે સંબંધ નેડવા અંગ્રેજીથી શરૂ છે.

મેમ્બરો, તા. ૧૧ માર્ચ ૦૬.

આનરોજ નીચમ પ્રમાણે પ્રમુખ પ્રાર્થના કરી સભાનું કામ સર કરવામાં આવ્યું હતું. એસાઓની સખ્યા આસરે હોડસો માણસ ની હતી. દીવસે દીવસે એસાઓના ઉમરમા વધારો માત્રમ પડે છે માટે દરેક માણસોએ આ કમમા પોતાના મીન મંડળને સાથે લઈ પધારવા રિનંગી છે.

સુરતી મસ્જીદમાં મોલવીનું ભાષણ.

ડરબનથી એક ખબરપત્રી લખી જણાવે છે કે ગયા રાત્રીવાર તા. ૧૭મી મારચના સુરતી મસ્જીદમાં રાતની નમાઝ બાદ મેહા નરખરથી આવેલ મોલવી અમરુલ હાદર સાહેબે મુસલમાની શરેહ પ્રમાણે મુસલમાન લોકોની ફરજ તથા સુન્નત થું છે તે ઉપર વીચેરનથી ભાષણ કર્યું હતું.

હવેમના નીચમ ઉપર વરસત કરી મુસલમા નોમાંઈલમને વધારો કરવા દરએક મુસલમાન બાઈઓએ તન મન તથા ધનથી મદદ કરવા લખાણથી વીચેરન કરેલું. તેની તથા હાલના ચોરસું દુનવથી ઉચી કેળવણી કેવી રીતે આપવી તે વીશે હિંદુસ્થાનમાં કોનફરન્સો તથા અનજીમને મુસલમાન કેળવણીના ગૃહ રોને હાલે સ્થાપન થયેલી છે તેથી જે ફાયદાએ. ધએલા છે તે પોતાના અનુભવ પ્રમાણે સારી રીતે વર્ણન કરેલા, એટલુંજ નહીં પરંતુ ભાષણે પ્રેસીડન્ટી મહોમ્મદન એમ્બુકેશનલ કોનફરન્સની કારકીરનીનું માર અનુભવ હોવાને લીધે તે કોનફરન્સના જત રવ રેક્ટરી નમાખતલા નશરદવામાન સાહે બની મહેનતની ચોગ્ય રાખેલોમાં તારીફ કરી એ કોનફરન્સના ફંડમાં દરએક મુસલમાન માઈઓને મદદ કરવા ઉત્તેજન આપેલું કારણ કે જે કામ એક હાથે થવા બેગ નથી એમ પુરેપુરી સમજૂત કરી પોતાના જ્યાન ખતમ કરેલો.

ડરબનમાં મહોમ્મદન યગમેન સોસાયટી.

મી. રાંદેરીયા ડરબનથી લખી જણાવે છે કે હાલ ડરબનમાં મહોમ્મદન યગમેન સોસાયટી અહીંના જુવાન્યા બાઈઓએ બોલી અને દર રવિવારે મીટીંગ થાય છે અને અહીંના સોહીયાઓ મજદૂર સોસાયટીને તન મન ધનથી મદદ કરશે. બાઈઓ આપણી કોમને નાતાલમાં આવ્યાને આજે ૨૩ વરસ થયા પણ લાઈબેરી અથવા સોસાયટી કોઈએ બોલી નથી હવે અમારા બીરાદરોએ જે લખ લું કામ ઉપરડ્યું છે તે કામમાં દરેક સાહેબ મદદ કરશે અને સેમજર થશે હાલમાં જેક હસમાન અહમદ અફઝી સાહેબ મેસર્સ અમ

મી. આંબલીયા એસ. પી. મોહમ્મદ હસમા હક અસમાલ તથા શેઠ હાલિદ હુસેન અસ માલની સારી મદદ છે. એવ રીતે સર્વે સા હેમો મદદ કરશે એવી ઉમેદ છે.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો બાદ રાખશે તેો તેઓના પત્રો ઉપર તુરત જ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામળની એક જ જાણુએ લખવું.
૨. અક્કર ચોખા સાક્ષીથી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું બરોબર લખવા, તે હમેશાં બહાર પાડવા સારું નહિ પણ અમારી જાણને સારું.
૪. લખાણ હમેશાં કુંકું અને સુદાસર કરવું.—[અધિપતિ.]

એરખાલ—સાદીવીતાનું એટલે નમાખું.

પારસી—તમારા કાનજમાં તમે નામ આ પત્રો અટલે તમને ખુલાસો લખી મોકલવું.

સર્માયણ—સમાયણની કીમત બદલ અમે ટ્રાન્સવાલ અથવા કેપટોલેની ની રીક ટી કબુલ કર્યું પણ તે અમારે અમારા ત્યાં ખાતાના એન્ટોને મોકલવી પડે છે જેથી તેથી રીતે ટીકીટ મોકલનારે આઠ પેનીની ટીકીટ મોકલવી.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ સાહેબ,

"હેડલખર્ચમાં ઈદનો દિવસ" એવા મથા બા નીચે આપે મી. હસમાલક હસપણ વલોહીયાની સહીની જે આરકીફ તા. ૩-૨ ૧૯૦૬ ના પેપરમાં છાપી પ્રચર કરી છે તે માં જરાપણ વજુદ નથી તે એક નીચે સહી કરનાર બહુલ ખેદ સાથે ખુલાસામાં જણા વખાની અને પ્રચર કરવા રન લે છે કે—

મી. વલોહીયા પોતેજ એકવાર કહે છે કે જે તડ હેડલખર્ચમાં પડેલા છે તેમાં એક તડ હાફેથ પછાડી નીમાજ પડે છે અને બીજું તડ નીમાજ તે હાફેથ પછવાટે પડતું નથી તેા અમારા મુસલમાન બાઈઓને રોશન થાય કે જે તડ એ હેડલખર્ચની મસજીદના હાફેથ પછાડી નમાજ પડે છે તે સુનતી જમાલી તડ છે, અને જેઓ નથી પડતા તે એ પોતાનાજ લખવા સુન્નત સુનતી જમાલ થી દુર છે અને જેઓ હાલમાં પોતાની તતને જમાલી તાથી દુર સમજે છે તેઓ થીજ એ મસજીદમાં જે જે ઈમામ આવેલા તે બીચારા કંરાણી પોતાના પગારના ભોગ આપી ચાલી ગયા છે પણ સુફરને બાકીની જમાજમાં કે તેઓના મોટા થયેલા પગાર નો બદલો જમાલી તડથી થાથી આપવામાં આવે છે.

તા. ૨૩-૧-૦૬ના પેપરમાં મેહાનરખર્ચ તમ. પ્રતારીયાના આગેવાનોએ હેડલખર્ચ મસજીદના નીમાજ પછી હોશ દુર કરવો એવી જે તેઓએ ખાસિરા બતાવેલી તેના

ખુલાસામાં એટલું જ કહેવાનું છે કે તેઓને અંગ્રેજો સહાયતા દેવાર તકરાર બાબતનો રોશન છે કે જે તરફ એ ઉમામ પહોંચી નમાજ પદ ના નથી તે તરફ આગેવાને અંગ્રેજી નમાજનાં આગેવાન તરફથી ફક્ત પોતાનું દરદી સીધું દરેક પડવું સમજે છે. નાસી પાસે પણ અંગ્રેજો ના કાયદા મોકાદાર સમજાવી પોતાનો ઉત્ક્રાંતિ નહીં કરાવતાં સુધીમ કોરદમાં દાદા દેવા જતા રોકડો પાંચેકના ખર્ચ કરે ના સીધાસ પદ પાછું ફરવું પડવું અટકાવ નહીં પણ અંગ્રેજો માનવત રેડીન્ટ માણસે રૂ. ૫૦. એટલેકને તમામ કોમને પોતાની રૂબ રૂ ખાતરી રીતે બેલાની મુસલમાન કોમને લીધું નહીં જામે તે બાબે નશીવત દીવેલી એટલું જ નહીં પણ એ બેલ પારસીના મતદાર દુર કરવા અંગ્રેજો માનવત કાયદાસાક્ષીઓ જે બેલે તરફથી રોકાએકા દાતા અને જે આ અંગ્રેજો મસલીસ એક બી ગીચ ને દરેકે ધરાવે છે તેઓની મુસલમી ઉપર તે તકરારનો નીવેડો લાવવા સુધી તેમજ તેઓ માં જે મત ફેર દેવા તે પોતે વચમાં પડી તે તકરાર પોતે દુર કરવા એવી સલા આપી ને એક દિવસ તા. ૨-૧૨-૦૫ ને ૧૯૦૫નો જે બાબત દરેક મુસલમાન બાઈઓને પુરી આસા હતી કે દરેક મત ફેરનો ખુલાસો થઈ જશે પણ બહુ દીલગીરી સાથે જાણવાની રત્ન કહી પુ કે તે તકરારનો નીવેડો નહીં લાવતાં એ હમામ પહોંચી નીમાજ નહીં પડતી તરે પોતાના વકીલનું કહેવું શાખાનેશું નહીં સમજતા સુલેતો બંગ ક્રીધા અને કોઈ પણ રીતે સલાકારક પરીણામ નહીં લાવતા સાથે સલાનો બંગ કરવાનો આદેશ પોતે એથી લીધો જેથી બહુજ અક સોલ સામે જાણવડું પડે છે કે તે બાબત પણ દરેકે બહુજ સારમ બરેલી દીકા એ તર ના પડાને કરી અને પાંચેક પ નો હંડ ક્રીધો.

હવે સમજી મુસલમાન બાઈઓને પુરી ખાતરી પડે કે જે તરફ એ દાદેજ પહોંચી નીમાજ નથી પડતી તે તરફ સુધીમ કોરદ માં હારી જઈ દાદ મલ્યા વખર પાછા ફરી હારી મુસલમાન સામે પાછું ફરવું તેમજ સલા કરવાં શરૂઆત બંગ કરી દાદાં બદનામ સામે પાછું ફરવું એ શું પોતાના પાયાનું ફરવું મલુદપણુ કરાવે છે. તેવાનું દરેક સમ તુ પડેલા મુસલમાન ઉપર મુતી ખતમ કરવું.

હવે બી. વલોદીયા પોતે અબદર તોફાન પવતા જે પોતાના વિચાર ધરાવતા હતા તે મત પોતાની સમજ મુજબ જે વિચાર પુખ્ત તે મુખત્યાર છે પણ મારી સમજ મુજબ દરેકે પાક દિવસે સલા કરવાને બદલે સોદાન કરવું એ મુતી જમાની તર પોતાને નહીં બહુજ શરમકારેશું. સમજતા હતા અને તેજ મુજબ એ પાક દિવસે જમા ના તરફી મુસલમાન પોતાની મુશદ દાદા કરવું તરે મુસલમાન બાઈઓ એટલેક દુર ને દીધી જે જે કરે છે તે તરફ પાંચેક પોતા ના મત કરે કે તેને કોઈ મુર બનવાથી પતી ને મુતી. પોતાના તરફ એ દીધો નમાજનાં વખર નહીં પડે તે બાબત બી. વલોદીયા

પોતાની રૂબ જે પારસીના આગેવાન મદ સ્થાને વારા ફરતી બેલાવી સલા દીવેલી કે નીમાજમાં પાલસ નહીં પડે તે પાલસ અખ ત્યાર કરે અને તે બાબત મારી સલા જે કે બેલેટ નાંખી એટલેકમાં ફોલેપામે તે પોતે પોતાની જમાત સાથે પહેલાં નમાજ પડે ને જે બેલેટમાં નહીં ફોલેકે મલે તે પાલસથી નીમાજ પડે અને તે નીમાજનો દાર્દમ ફોલે મદ પારસીનો કલાક રૂબી હા સુધી અને જે બેલેટમાં નાસીપાસ થાય તે પારસીએ તે રખ ત તીથા બાદ નીમાજ પડવી એટલેકની ખાલેશ મુજબ દરખાસત બી. હમામજ આ મદ બેલેટને આપણા દીનના કાયદાથી તીથા લાખવાથી પોતે ના કમુલ થયા કે અમારી મુસલમાન દીનથી શરીવત મુજબ બેલેટ નાંખી રોશનો નીવેડો લાવશે બહુજ વીકર છે અને તેમ પણ રાકવું બહુજ મુશકેલ છે જેથી માણસે બહુજ દીલગીરી સાથે જાણા વ્યુ કે ત્યારે કું એટલેક જલામણુ કરે પુ કે તકરારથી દુર રહેશે જેથી અમારી જમાત પારસીએ પોતે દુરખાલેસ વાપરી પોલીસ પારસીની મદ માંગી જેની મદ સાથે પુલા પાડતી ફાલેકા કરીમથી એ હવે જેવી પાક નીમાજકલાક ૧-૧૦થી શરૂ કરી કલાક ૭-૧૫ ખતમ કરી મુસાદો સદ ખુશી સાથે પુલા પડ્યા અને તે માસીખી જમાજમાં હવેનો દબર શુકર મારી.

આરસીકલાક " કીસમુક અરવા હાપકાંટો રમવાના " જે બાલ કમીએ તે ઉપથી એટલેક તે સીધ થાયકે કે એટલેક જેવા મોકાદાર પુરુષો કીસ અને સુક અથવા હાપ કાંટો તે સમજ સકતા નયોજ એટલેક નહીં પણ તેઓના ખ્યાલમાં પણ એ પાત નહીં હોયે. છતાં જ્યારે એવું બેલું જાખન હામ કોમના દીકા હાખને એ શું થોડી રાખીનદો બરુ છે મારા વિચાર મુજબ એટલું જ સમજી પુ કે એ સમજા જુમારીના છે જેથી આપ ને વા દુરખાલેસને તુરત રોશન પાશે કે એવી બેલી આરસીક આપનાર કયા દરખાલ ઉપ ર છે બી. વલોદીયા પોતે મુશરગી જેવી અબીર તાલ બતાવી ફેરશાલેક રૂપના લેવાસ માં સલા આપે છે કે " સંસારી બાબતના એક ન જેવા મમતને ખાતર દીનના કાનુનો ને વળ બાણુએ મુકામાં આવે છે તેમાં પણ હતામત કરવા નેવું જાલ ધરાવવાની મગરૂરીયા શખસ એ કામ કરે અને જુજ પમારને ખાતર પોતે નજીક મમતને ખાતર દીનનું ફરમાન ન મણુકારે તે દીનમાં દીન પર દીન કેદલો સડો પેસશે તે કલી શકાત નથી " એ બાબતમાં જાણવાની એટલેક જાવર છે કે આદમ જાત પોતે લેલાનલી કાનના મારમાં બીરદવાર ચમકો દોવા છતાં પોતાની જાતને સરખીનદી જોતો નથી અને પોતાના બદ કામને તે સમજતા હોય તે બલે. જ્યારે ખુલાપદ કરી ન તેની ઉપર મેકરજાલ નહીં અને તેની શક્તિ સુધરશે ત્યારે પોતાની જુલ પોતે સમજ પરતા થા કરશે જોઈ મોકા મળેલી હતારો તે વક માંથી મત બલેકો કામને છે.

બી. મોકાદા અદમ ખુલવડ્યાના. (હવે પછી હેલેકબર્ગની તકરારના કાબજો અમે તરફ જાગી રાખીએ. તે વિષે અમે બીજી જગ્યાએ રીકા કરી છે. [અ. હં. આ.]

હેલેકબર્ગની જમાતનો તકરાર.

મે. હં. આ. ના અધિપતી સાહેબ. નીચેની દરસાવેલી બીના આપના વિષયમાં બહેર કરી અને આભારી કરશે.

બી. હંસમાઈસ હંસપણ વાલોદીયા સાહે બે પોતાના આરસીકલાક બહેર કરવું છે કે હેલેકબર્ગની મુસલમાનની જમાતમાં જે તર પડી થયા છે અને એક તરમાં જે હમામ છે તેની પાછળ બીજી તર નમાજ પડતી નથી, ઘણી આફસોસની સાથે લખવું પડે છે કે મુસલમાન બાઈઓમાંથી દીન પર દીન હલમનો બાજ દીની અને હુનીઆપી પડતો બધ છે તેવું આ પરીણામ છે. જે સાહેબે એમ કહ્યું કે હવેની નમાજનો વખત સવાર ના ૧ થી ૨૦ સુધીનો છે એ કહી કીતાબમાં છે તે લખ્યું નહીં હવેની નમાજનો વખત સૂર્ય નીકળ્યા બાદ હંસાની નમાજનો વખ ત થાય તે વખત હવેની નમાજનો વખત થાય છે તો સૂર્યને જવાજ સુધીનો વખત છે બીજું નમાજના બાજો પાડવા એપણુ બુક કરેલું છે. હવેની નમાજમાં જેમ માણુ સો વધારે બેલા થાય તેમ સાફ છે, કેમકે હદીસ સરીફમાં છે કે એક રકાતના સવાબ સતાવીસ રકાતના બરાબર છે, અને જે રકા તને સવાબ આપન રકાતના બરાબર છે બે આદમી હોયતો ૧૬૦ રકાતને ધવાબ છે. જેમ માણુસો વધારે હોય તેમ સવાબ પણ વધારે છે.

મસ આલા ૧૨ હવર માણુસ બેલા થાય તે હવેની નમાજને સાફ તો દરેક માણુસને સાફ છે લખ અડતાલીસ હવર રકાતને સવાબ થાય છે. હવે થોડા માણુસોમાં બે બામ કરવા બે બે હલમનું કામ છે અને લીધ સુક તયા હાપ કાંટ રમવો એ ખુલ વારેલું છે કેમકે પાના, કોવંજ, કે કોડા રમ વા કે હાર છતવું કામ બે હવરી મગતમાં હરામ છે. કુરાન સરીફમાં જુલો નમાજના વખત ખુલાપારે કુરાન સરીફમાં ફરમાવેલું છે અને હરીશમાં અને રીકાની કીતાબમાં લખેલું છે.

બીજું મુકાં એક નમાજ વડાબ્યા બાદ બીજને નમાજ પડાવે એપણુ બે હલમનો કામ છે આ ઉપરથી માત્રમ પડે છે કે એવા નિયમ મુકાં નમાજના મસ અલા પણ જાણતા નથી અથવા જાણીને એમ કરે તો જોડાને અને જે લોકોની નમાજ નહીં થક તેઓના પાપ નીમ કુદાને માં છે નીમ કુદાને મુશરો આગેતો ફુલમન મોકા તા અખજુલ કુઈ કાફીબની વાખપુમ રીકા

પણ ૩૬૮માં જુઓ. બીજી સરીકમાં પણ જેઈ લીધે કે હુનિયાની ખાતર આખરીને વેંચી નાંખે છે.

હેટલર્જના સર્વે મુજબમાન ભાઈઓની ખીજમતમાં અરજ છે કે ખુદાના ફરમાન મુજબ તથા તેના ખ્યાલ દુબીજ પેગંબરના ફરમાન મુજબ અમલ કરે માહુબત એમણા શકરે હુનિયા આર દિવસની છે આખરત હમેશની છે જે કરશે તે જરૂરી માટે હક્કમ પટ્ટો અને પોતાના ખાતર ખરચાવાને હક્કમ આપે. નહીતો એવા વધારે રખણાજી બર હશે.

બી. એવક અબ્દુલ હાદર સુરતી.

નાહારી કેઈની મોટીસો વિગેરે.

(ગવરમેંટ ગેઝેટમાંથી.)

પી. એમ. બર્જવાળા પીઆ કોનારનો નાહારી મીલકતના ટ્રસ્ટી મી. રૂપરંદ હોલીડે (૨૫૮ લોંગ મારકેટ સ્ટ્રીટ) નોમાયા છે.

ખાચન ગેઝીયસની મીલકત લેણદારોના સાથ અરજ તા. ૧૨ એપ્રીલના રોજ દરબન અરફીટ કોરટને સોંપવામાં આવશે.

ગેઝાલનવાળા એસ. કે. મહાવાળની નાહારી મીલકતના સંબંધમાં લેણદારોની પહેલી મીટીંગ દરબન માહસેઈની કોરટમાં તા. ૨૭ મી એ મળશે.

દરબનવાળા કે. એસ. નાચવાના નાહાર મીલકતની પતવણીનો હિસાબ ખાચમ વધે છે તે લેણા હેણા માટે તેના ટ્રસ્ટી મી. એચ. ફેલો સમીયત મળવું.

પી. એમ. બર્જવાળા હોદર પી. એન. ગેઈની મીલકત લેણદારોના સાથ અરજ તા. ૧૦ મી. એપ્રીલના રોજ સુપ્રીમ કોરટને સોંપવામાં આવશે.

ટાંબાટવાળા એસ અબ્દુલ કરીમ સુનાર ની મીલકત ગેસર્સ પેન બધસેની આરછથી લેણાની પતવણી સુધી સુપ્રીમ કોરટના મારેત રના હખતમાં રાખવામાં આવી છે.

પી. એમ. બર્જ પૃથ્વે ચર્ચ સ્ટીટવાળા પી. એન. પીલેની મીલકત નાહાર તરીકે બહેર કરવાની અરજ તા. ૧૭ મી એપ્રીલ ના રોજ સુપ્રીમ કોરટમાં હાખવ કરવામાં આશે.

ચાકસકાલવાળા શીસચાવનની નાહાર મીલકતની પતવણીનો હિસાબ ખાચમ વધે છે અને લેણાનો હિસાબ તેના ટ્રસ્ટી મી. એચ. પી. રૂપરંદ હોલીડે માર પાસેથી પળી શકશે.

મીડલેટસ અને કરજીટોહુકના વેપારી આદમ ફકીર શીદાતની મીલકત નાહાર તરીકે રજૂ કરવાની અરજ તા. ૧૮ મી એપ્રીલના રોજ સુપ્રીમ કોરટમાં હાખવ કરવામાં આવશે.

માઈંએજકોંગવાળા સુલેમાન મહમદ આફુનની નાહાર મીલકત ખાચમ પતવણી અને વહેંચણીનો હિસાબ પી. એમ. બર્જની સુપ્રીમ કોરટમાં ફાઇલ કરવામાં આવ્યા છે. ત્યાં તા. ૩ છ સુધી તપાસને માટે રહેશે અને ત્યાર બાદ ને હાખમ કરવામાં આવશે.

પરચુરણ અખરો.

કેપટાલનમાં તા. ૧૫મીએ બહુ સારા વર સાદના તાર મળ્યા છે. ૧૯૦૦ની સાલ પછી આવો વરસાદ ત્યાં પડ્યો નથી.

"પીટનેસ" ન્યુયોર્કથી એક તારમા જણાવે છે કે હ અમેરીકન અમલદારોના ખુન મસુરી સ્ટેટમાં ઈરિઅન બહાવટીઆએ કરેલાં છે.

બીલેરવાળા ગેસર્સ પ્રાગજ બીમભાઈ અને જે. બી. દેશાઈ વચ્ચે જે કેસ ચાલતો હતો તેનું પરીણામ તથા અડવાડીયામાં મી. પ્રાગજ બીમભાઈના હાસમાં આવ્યું છે. અને વાંધા વાળી જમીન તથા તે જમીન ઉપર જે કાસચુ ઉધરાવવામાં આવ્યું છે તેનો હિસાબ કરી જે રકમ પુરાંતમાં રહેતી હોય તે પત્તુ મી. પ્રાગજ બીમભાઈના ટ્રસ્ટીઓને સોંપી દેવાની પ્રતીવાદીને ફરજ પાડી છે.

અનારા કેટલાક ખબરપત્રી તપકથી ખબર પડે તથા કેટલાક અરજાપત્રો આમને અજોવા છે જે જગવાની તંગાસને લીધે અને નથી આપી શકતા.

TO LET BIG STORE 32 x 42

Complete with Fixtures and 4 Rooms on Church Square, best business centre, at

ERMELO

a town of GREAT PROSPECTS.

Apply to J. GRAFF,

Box 99, ERMELO, Transvaal.

સ્ટીમરોની આવાસની ખબર.

નાતાલ કાયદેસર સાતનની સ્ટીમર અમમિયા તા. ૧૧મીએ હિંદુસ્તાનની રવાના થશે.

સ્ટીમર બંદુસરાય તા. ૨૧મીએ આગી ૨૯મીએ રવાના થશે.

સ્ટીમર મીરઝાપુર તા. ૧૮મીએ હમકતીથી નીકળી શકી છે. તા. ૧લીએ અહીં આપશે.

એ. એ. કુવાડીઆ.

ફેનશી અને કાફરી બરનો દરેક જતનો માત્ર અમારે ત્યાંથી શીકાયત થાને મળશે. વધારે ખબર માટે પુછો.

પી.આ.મોહન રૂ.૭૦. એ. એ. કુવાડીઆ.

૨૭ મારકેટ સ્ટ્રીટ, નેહરુબગીચા.

રોકડ ખબર ભાવ.

આવક.	શી. પે.	શી. પે.
મોંઝ ૧ અરતાલુ ૧૯ ૦ થી ૨૦ ૦		
બીમડીના ૨૪ ૦ ૨૫ ૦		
એફ. એફ. ડી. આર. ૧૭ ૦ ૧૭ ૩		
એફ. ડી. આર. ૧૬ ૦ ૧૬ ૩		
મીની સકર ૧૮ ૬ ૧૯ ૦		
કુડાના ૧૯ ૦ ૨૦ ૦		
દેશી તુવેર દાખ. ૧૭ ૬ ૧૮ ૦		
તુવેર દાખ કાનપુરી ૧૮ ૦ ૧૮ ૬		
મસુરની ૧૭ ૬ ૧૮ ૦		
મગની ૨૩ ૦ ૨૪ ૦		
અડની ૨૨ ૬ ૨૩ ૬		
ચણા ૧૯ ૦ ૧૯ ૬		
દાળ ૨૦ ૦ ૨૦ ૬		
વટાણા ૧૬ ૦ ૧૮ ૦		
મકાઈ ૭ ૦ ૭ ૬		
કડતુ લેત ૧ બપાલન ૩ ૩ ૩ ૬		
એરડીનુ ૨ ૫ ૨ ૬		
મીઠું ૨ ૧૦ ૩ ૦		
નાબોએરનું ૨ ૧૧ ૩ ૦		
ખાં: સફેદ ૧૭ ૩ ૧૮ ૦		
પીળું ૧૬ ૬ ૧૬ ૦		
તીરકુળ નાનાલ ૬ ૬ ૧૦ ૦		
બાઉન ૧૪ ૨ ૧૫ ૬		
અંબે ૮ ૬ ૮ ૬		
મદાગી સોપારી ૧ રતન ૦ ૬ ૦ ૬		
ગર્યાં ૦ ૫ ૦ ૫		
શી પેડી ૭૭ ૦ ૭૮ ૦		
પાસરીન કીચોસ ૫ ૬ ૫ ૬		
.. રાઈટ રોસ ૫ ૬ ૫ ૬		
.. માતન ૫ ૬ ૫ ૬		
નાબોવેર ૧૦૦ ૧૫ ૦ ૧૫ ૦		
ફરી ૭ ૦ ૭ ૦		
નીમક (તોરડાનું) ૨૦ ૬ ૨૦ ૬		
અરડા એકનુ ૦ ૦ ૦ ૦		
કુબ નેસનબર્ડ ૨૦ ૬ ૨૦ ૬		

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

GOLD MEDAL

Madras Industrial and Art
Exhibition, 1903.

(ESTABLISHED 1887)

TWO GOLD MEDALS

Bombay Industrial
and Agricultural Exhibition,
— 1904. —

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

**Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c.**

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt-cases; portmantaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

ABDOOL RAHMAN, MERCHANT, POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

MOOSA HASEN, General Dealer, KING EDWARD STREET, AT THE MILL. POTCHEFSTROOM.

AYOB MOHAMED & Co

General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.

Box 194. Tel. Add.: "AYOB"

S. D. BOBERT.

General Importer, Wholesale and Retail Merchant.

Cheapest House in the Market Square.

BRANCHES AT

LOVATION, POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai, General Merchant,

First-class Goods of all description
to suit all tastes.

Corner Commissioner and Bissik Sts.,
Box 30.

KRUGERSDORP

Tel. Add.: "CHOTABHAI."

એ. ઇ. ઇ. ઇ. ઇ.

જનરલ મર્ચન્ટ.

પટ્ટણ નંબરનો માલ. દરેકને પસંદ પડતો.

દારનર કમીશનર અને રીસીક ઓફિસ.

પી. બો. ૩૨. ટેલીગ્રાફ એન્ડ રેલ ઇસ્ટાબ્લિશ્મેન્ટ.
કુમરેડાઈ.

E. A. PATEL & Co., GENERAL DEALERS

DIRECT IMPORTERS,

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.

Tel. Add.: "ACODHUR." P.O. Box 91.

BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJGY IDOLGY,

DIRECT IMPORTER

—AND—

GENERAL MERCHANT

P.O. Box 125, DRAKENSBURG.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of

Rags, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,

Hardware, Hollow-ware, Furniture, Grocery,

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.

Tel. Add.: "HABIB." P.O. Box 57.

338, Pelinloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,

GENERAL MERCHANT & DEALER.

Market Square, P.O. Box 11.

KRUGERSDORP

A. E. BHABHA.

GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.

Cor. Church & Middel Streets,

MIDDELBURG, T'VAAL

Tel. Add.: "BHABHA." P.O. Box 32.

આહકોને વિનંતી.

અમ સારવું જવાબ મને આહકોની

પાસે બાકી રહેલું હોય તેમજ મોક્ષી આપ
વા મે. કરવી.

EBRAHIM CAMROODEEN.

GENERAL MERCHANT.

Natal Leaf Tobacco a Speciality.

113 GRF STREET, (Camroodeen's Buildings)

Tel. Add.: "CAMROODEEN," Durban.

M. J. MAHOMED,

470 & 478 CHURCH ST.,

MARITZBURG.

Tel. Add.: "MAHOMED."
Telephone No. 209.

સુસા બનમમમમ.

મગ-મગ ગય સ્ટીટ, દોઢસેલ અને
સીલેલ, મરમમ. એન્ડ ઇમ્પોર્ટર.

બીરોમમમ.

બીચ, મુજમમમ, મુજમમમ, બીરોમમમ
સી, અમમમમમ.

B. P. EBRAHIM & CO.

Mattress Makers, Wholesale Importers.

Dealers in Bedsteads, Table Pickings,
Mattress Cases, Feather Pillows, &c.

Market St. (18-19) Bb. 1126 Johannesburg.

Swami Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : : :
Collection of his : : :

SPEECHES and WRITINGS.

With Portrait of Swami Vivekananda,
and Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, et al.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its
kind. It is the most exhaustive and
comprehensive collection of the works
of Swami Vivekananda hitherto pub-
lished. It contains, among others, his
eloquent character sketch of "My
Master"; his celebrated lecture at the
Parliament of Religions at Chicago;
all the important and valuable speech-
es, addresses, and discourses delivered
in England, America and India; Gna-
na Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga,
Vedanta and Hinduism; selections from
the eloquent, stirring and inspiring
speeches he gave in reply to addresses
of welcome that were presented to him
at different towns and cities in India
during his historic journey from
Colombo to Almorat, on his return
from America; a choice collection of the
contributions of the Swami to various
papers and periodicals; hitherto not
available in book form; some of his
poems; letters to friends; and a selec-
tion from the beautiful poetry that he
wrote in the true spirit of the West.

DETAILED CONTENTS.—The Song
of the Samasat; My master I. Address
at the Parliament of Religions; Re-
ply to Addresses of Congratulation
from Madras and Calcutta 64; Karma
Yoga 66; Metaphysics in India; Re-
surrection 119; Immortality 120; The
Soul immortal 127; The Freedom of
the Soul 168; Maya and Illusion 174;
Maya and the Conception of God 209;
Maya and Freedom 229; The Real and
the Apparent Man 240; The absolute
and Manifestation 271; Unity in Diver-
sity 203; The Cosmos: The Microcosm
213; The Cosmos: The Microcosm 224;
Realism 228; The Ideal of a universal
Religion 279; God in Everything 198;
Bhakti or devotion 124; Vedanta 148;
The Vedanta in Indian Life 204; The
Mission of the Vedanta 232; The Sign-
ificance of India 261; Christ, The Messenger 29;
The Relation of Hinduism to the Chris-
tian 615; The True Method of Social
Reform 619; The Reform of Education
Education in National Lines 619;
The Character of the World in Indi-
Thought 619; The Hinduism of
Mrs. M. M. M. Vivekananda 71; The
Mission of the Vedanta 232; The Sign-
ificance of India 261; Christ, The Messenger
29; The Relation of Hinduism to the Chris-
tian 615; The True Method of Social
Reform 619; The Reform of Education
Education in National Lines 619;
The Character of the World in Indi-
Thought 619; The Hinduism of
Mrs. M. M. M. Vivekananda 71; The
Mission of the Vedanta 232; The Sign-
ificance of India 261; Christ, The Messenger
29; The Relation of Hinduism to the Chris-
tian 615; The True Method of Social
Reform 619; The Reform of Education
Education in National Lines 619;

Swami Vivekananda, 1893-1902.
Apply to the Publisher, 1126 Johannesburg.
Price, 1/6.

F. M. BANFIELD,

Boot and Shoe
Factor, etc

JOHANNESBURG.

Corner Von Marck
& Commissioner Sts.

Telegrams: "Bootman."

P.O. Box 6038.

DURBAN.

5-3 Strand Street,
P.O. Box 62.

દરેક સજ્જના બુટ અને શુઝીંગો મેડિન જાણી છે બુટના તળીયા મેડિના ચામડા થયા
જેટ રિપેર મેડિનો દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.
બુટસ, શુઝી, હાર્ટ, હાપડ વગેરે સુવશલ માલને મેડિના વિદાયવના ઓરડરો બ્રફએ
છેલ્લે અને દરેક હિંદી વેપારી સતેષ પામે તેવી રીતે તે ઓરડરોનો અમલ કરીશું.
અમારી સાથે કામ પાડી ખાતરી કરો.

JAMESON & CO.,

Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for

Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,

Cayenne Pepper,

White and Black Pepper,

Sauces,

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.

Box 63, Durban.

આવો, ગરમા ગરમ
મસાલાદાર ધીના ભજ્યાં,
અને મીઠાઈ.

જંડુમહારાજ મીઠાઈવાલા

૧૬૯, થ્રે સ્ટ્રીટ, હર્વન.

હજારે થઈ હરમેશ ગરમાગરમ વીંકી
મીઠાઈ, ફેવ, સેવ, વગેરે તૈયાર મિલે.

ધીની મીઠાઈ
સ્વાદીષ્ટ! ગરમાગરમ! અને વળી ગમે
તે વખતે! ચોખા પીઠા—સુતરદેહી,
મગજ લાડ, ધારી, જુની, મેસુખ,
મુખઈના હલવો, જલેબી, જાંજી,
ખાજલી, સેવ, ભજ્યાં વગેરે ધીની
ખનાવેલાં તથા મળશે. તેજ બીજાકુલ
વાપરવાના આવતું નથી.

ખાસ ઓરડરો પર પુરતું ધ્યાન આપી
માલ વખતસર અને સરસ બનાવી આપીએ
છીએ. બહારગામના ઓરડરોના માલ પૈસા
મલેથી રહેને મારફત વખતસર ચલાવીએ
છીએ.

જે ૦ દલપત એન્ડ કું ૦

૧૫૯, થ્રે સ્ટ્રીટ, હર્વન.

Abdoola Hajee Khan Mahomed
General Merchant &
Importer,

CHURCH SQUARE
Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:

"Hajee Khan." P. O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

E. M. PATEL,

General Dealer, Wholesale & Retail,

MARKET SQUARE,
POTCHEFSTROOM,

AND THE LOCATIONS.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.

Direct Importers,

સુલિમાન હાજીમીયાની કું. બહારના
માલમાને રહેવાની વગેરેનાં સમવળ આપી
સમવાળાં કરી શકે.

Corner, Park Lane and

Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.

Tel. Address: "SULIMAN."

Box 1553, JOHANNESBURG.

P. O. Box 788.

Tel. Address: "BEETLE."

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

ફે.સી. અમરના ખાસ વેપારી. ઉલ્લામાં જેલો નવીન તરેદનોમાલ અમારે ત્યાંથી
મળશે. "દુસખારના સેવ" મશીન "ના નાનાઈ" ત્રાંચાલ અને ઓરડર રીવર જેલોની
મેડિના માલ આપીએ. "જનરલ સેલ્ફ્ટ ગ્રુસ" અને ફાફરીખરનો માલ તરેદ તરેદ
મતો સ્ટોકમા સમવાળાં આપે.

R. PEERKHAN.

Manufacturer of Steel Trunks, Cellings,
and various kinds of Tinware.

All sizes of

Galvanized, Steel, Tin, Coffee, Cocoa, and Java Tins, from 1 oz. to 112 lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

120 x 40 x 20 Water, Tea and Coffee Cans and Bottles.

SAUCEPANS and HEATING PANS.

Silver, Tin, Brass, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.

41 Avenue Rd., Fordsburg.

JOHANNESBURG.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 7. Phoenix, Natal, Saturday, 31st March, 1906. No. 13.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and DIRECT IMPORTERS

Telephone 714.

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telegraph Address: "CAMROODEEN."

ભાઈ આપવાનાં છે.

ફર્સ્ટ કોમર્સ સ્ટોરમાં "જીવન દેવદલનો" દેવદલનો ભાગ, હલેક
ગ્રીક લાઇટ, પાછીનાં નળો જાગરુ વગેરે દરેક સગવડ છે. ત્રામ દર
યાજી ઉપરથી પસાર થાય છે.

"પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્ટોર"માં માટું વેરહાઉસ દરેક રીતની સગવ
ડથી ભરપુર ઉપસાં અને દીનરમીથ કે ખલેકરમીથનાં વગેરે સર્વ
કામમાં આવે તેવા છે. ભાડુ ખડુજ સસતું છે, વધુ વીગત માટે તા.
૧૨૦ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટમાં પારસી રમતમજને મળે.

ગલભાઈ સોગાખજી પ્રધરારી.

૧૨૦, ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

ALL THE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 855

DADA OSMAN,
General Merchant & Commission Agent,
102 QUEEN STREET, DURBAN.
P.O. Box 88. Tel. Add: "DORRABAI."
ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મર્ચન્ટ ને કમીશન
એજન્ટ.

બોક્સ ૮૮, ૧૦૨, ક્વીન સ્ટ્રીટ,
ડરબન.

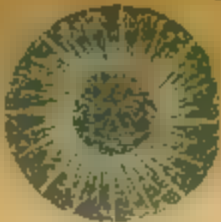
Telephone 514.

SUN BRAND

Tobacco Works,

132 Queen Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
... ROER TOBACCO

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88.

Tel. Address: "SUN BRAND," Durban.

સસ્તો અને કિંમ્વો મહલ.

સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચીરુટ બાર
વિદીયા સેગ વગેરે ખતલી વપાઈ નીચે
સરનામે મળશે.

સન બેન્ડ ટાબેક વર્ક્સ.

૧૩૨ ક્વીન સ્ટ્રીટ ડરબન

**EAST INDIAN
TRADING COY**

GENERAL MERCHANTS

and Direct Importers of all
kinds of Groceries, Soft
Goods, etc., etc.

102 Queen Street,
Durban.

P.O. Box 88.

Telephone 864

Tel. Address: "POREANDAL"

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

363 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો

ડાયરેક્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ,
પી.એમ.બર્ગ, નાતાલ.

જરમન ઇસ્ટ

આફ્રિકા લાઇન

Fortnightly

Steamer

દર ૧૬૨ દિવસે

કુબક બનારી આગમિત.

For BOMBAY, Direct.

સ્ટીમર સોમરસી તા. ૨મી એપ્રિલના આવી ૧૨મી એપ્રિલે ઉપડશે.

કેસર તા. ૨૩મી એપ્રિલના આવી ૨૬મી એપ્રિલના

જાણી આગમિતમાં ખલાસી દેશી છે, જગ્યા નીચે ફાવકામાં છે અને કીચન
ખાલી વિગેરેના બધું સારું બહેગરન છે, હિંદુ મુસલમાનને મટે અલગ અલગ છે,
ઉપલી આગમિતો દરેકમાં ટેમસર આવી ટેમસર ઉપરી ટેમસર પહોંચે છે, વાસ્ત
નારાયણ વિચાર કરી કામ કરેને કે નથી પાછળથી દેશન થાવુ ન પડે. વધારે
ખર્ચ નીચે કમીએ કેકાણે નવા હાઈમટેજલ કપાય છે તે મંગાવવાથી મળશે.

મેટરનાની કરી બ્યાનમાં કાખલે કે સ્ટીમર સોમરસી, મુલતાન, યુનિટરસન,
અનરલ, કેસર ને મેટરનામમાં ખલાસી દેશી છે જગ્યા ફાવકામાં છે અને કીચન પાછી
મંગેરેના બહેગરન છે. હિંદુ મુસલમાન સારું અલગ અલગ છે અને જગ્યા પર બહેગરનું નહિ
કરશે. કુબક હેટલાઠ નાણે છે કે ઉપલી આગમિતમાં ખલાસી ગેરા છે પણ તેમ નથી.

ઓસમાન અહમદ.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન.

અમરસી બીલીંગ, મે સીટ

પી. એ. બોક્સ ૧૨૧, ડરબન.

મારકીનર સીટ.

ડરબન.

P.O. BOX
341.

હો અબુબકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરફવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
'ABOOBAKER'

E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,

નોં ૪૨૪ 434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Led on Clothing,	Skirts,	Bibs,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frocks,	Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful in every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2as. post free.

INDEX TO THE LITERATURE OF ENGLISH (Third
Edition). An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Re. 1, 2as. post free.

EVERY-DAY ENGLISH & OTHER BOOKS
on reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition). Re. 1, 2as.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Re. 1, 2as. post free.

SELECT SPEECHES OF THE GREAT ORA-
TORS. Vols. I and II.—Helps to write them-
selves English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Re. 2,
2as. post free.

WONDERS OF THE WORLD in Nature,
Art and Science, Re. 1, 2as. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 100 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant.

એ. એમ. ભયાત,

હાલસેલ અને રીટલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches:

Pietersburg, Box 21. Nigel, Box 43.

and at Volksrust.

(As BHYAT Brothers & Co.)

100, Upper Circular Road, Calcutta.

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, DHOLE, GHEE AND OIL.

Directly Imported from India.

243 PINE STREET, DURBAN

Tel. Address "PABULAK" Box 244.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Wholesale and Direct Importers.

પ્રેમની આગીત છે.

STANDERTON.

Telegrams: "fssd."

STANDERTON.

150x 32.

Telephone: 440-2000 • 1-800-440-2000

NATL. DEPOT:

૧૨૯, કેસર કાંડ

5. ஆன்ட் 7. இராஸ் ஸ்டீட், கேப்டவுன்-

52041.

રૂઢિ ભારત

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

GOLD MEDAL

Madras Industrial and Art
Exhibition, 1903.

(ESTABLISHED 1887)

TWO GOLD MEDALS

Bombay Industrial
and Agricultural Exhibition,
— 1904. —

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c.

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portmanteaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

Indian Opinion

Vol. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, 31ST MARCH, 1906

No. 13

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
The Early Closing Act	187
Dr. Abdurahman and the Coloured People	187
The Bulwark of Justice	188
Indian Volunteerism	189
The Transvaal Constitution	189
Indians Lament for the Transvaal Mines	190
Indians at the Cape	190
OTHER ARTICLES:—	
Serious Government Crisis	190
In the Imperial Parliament	190
The Late Mr. Natar	190
Johannesburg Jottings	191
Veterans of the Indian Mutiny	191
Sensational Potchefstroom Case	191
Death of Miss Bissicks	192
Notes on Current Topics	192
Indian Reserves	192
Indians and the 2/3 Tax	193
Our Weekly London Letter	193
African Political Organization	194
Prohibited Immigrant Case	195
Facts and Comments	196
CORRESPONDENCE:—	
"The White Man's Loss"	192

Indian Opinion

SATURDAY, MAR. 31ST, 1906

The Early Closing Act

A MOUNTAIN is being made out of a molehill by some writers in the Natal press on the Early Closing Act. Many of them chuckle with delight that at last they are in a position to hurt the Indian trader. Our contemporary, the *Natal Advertiser*, thinks with us that the Early Closing Act is not likely to detrimentally affect the Indian community, without more seriously affecting petty white traders. Had it stopped there, we should have nothing to say, but it goes on to suggest that "a mass meeting should be called in the Town Hall, both of traders and working-men, to consider this subject, and to devise some means for putting an effective check on this Asiatic immigration and competition. If this were done we have no doubt that the real facts of the situation would come out in a way that would astonish some people and lead to some really effective and useful action being taken. Thus, we think, is no matter for playing with; it is a matter of self-preservation, a matter of real life and death to the white people of all classes in

Natal. We propose calmly to consider the suggestion.

We have no objection to a mass meeting being held in the Town Hall, but will it attain the object desired by our contemporary? Have the masses ever entered into a calm discussion of any subject? A mass meeting can only give strength to a movement which is based on facts, but it never sifts and finds true facts. It is guided often by invective and appeals to passion. Mass meetings, therefore, become dangerous, when they are called upon to deal with a situation which has not been ascertained. We will accept the premise that the question is one of "self-preservation and of real life and death to the white people." Facts, therefore, have to be found and effective action taken thereon. Now one fact is absolutely clear, namely, that the Indian trader is entirely at the mercy of the licensing-officer and local boards. Another fact, too, is quite clear, that in several cases, licensing-officers and local boards have acted in a most arbitrary and high-handed manner. A third fact is that Mr. Harry Smith is watching with ever-increasing vigilance the entry of every Indian immigrant into the colony, and not an Indian is allowed to enter, either through the port or through the land border of the Colony, unless he can prove former domicile. What more can be required? If it is a question of the working of these two laws, then certainly a mass meeting will not serve the purpose. A commission of inquiry is the only remedy, and we would welcome it with open arms. If it be really felt by the European population in Natal that the Indian trader is flourishing, that he is competing unfairly, and that the stringent laws are not being stringently enforced, a small committee of impartial men would soon bring out the facts, and if they proved the existence of any such situation as feared by our contemporary, it would then be time enough to call a mass meeting to give point to the findings of such a commission of inquiry.

Dr. Abdurahman and the Coloured People

DR. ABDURAHMAN, the President of the African Political Organization, and member of the Capetown Municipality, has been delivering addresses at Johannesburg and Pretoria to coloured audiences. The report we publish elsewhere shows that great enthusiasm was shown over the worthy Doctor's visit to the Transvaal. For several years past Dr. Abdurahman has been eloquently pleading the cause of the Cape coloured people, and has risen to the eminent position he now occupies by his advocacy of the cause of the coloured people in South Africa. The addresses delivered by him at Johannesburg and Pretoria show that the coloured people in the Transvaal are not going to allow their rights to be taken away from them without a severe struggle. Their champion, had no difficulty in showing that justice was clearly on their side. Our contemporary, the *Pretoria News*, after acknowledging the moderation with which the doctor pleaded the cause of his clients, and the orderliness of the meeting, asks pertinently, "how long can their just demands be resisted?" And our contemporary answers: "We know of course that all the old arguments for confining the franchise to Europeans on a basis of colour will be paraded in answer to our question, and that they will be backed, as they always have been, by the bitterest prejudices; but the question will remain and will grow each year more insistent and each year less possible to ignore."

The greatest argument, however, in favour of the franchise being granted to the coloured people was furnished, not by Dr. Abdurahman, eloquent and earnest as he was, but it came from a most unexpected quarter. The Chairman of the Coloured People's Association in Pretoria very rightly hired the Town Hall for the meeting. The hire was paid and a receipt was given by the Town Clerk, well knowing that

what purpose the meeting was to be held, but, as the *Pretoria Times* remarks, "a certain section of the community, led by a notorious negro-phobe, demanded that every possible endeavour should be made to prevent the meeting taking place." The result was that the Town Clerk withdrew the permission given to the coloured people to hold the meeting, and offered to return the money, as also to pay any further expenses that they might incur. The Pretoria Town Council represents, or ought to represent, the most intelligent and the most thoughtful Europeans in that town. They did not hesitate to carry out their prejudice against colour to the utmost extent, and try to gag free speech. The Town Hall is not the property of the Town Councillors, nor of the Europeans only. It is the property of the ratepayers. The coloured people are, therefore, as much owners of the Town Hall as the Europeans. There was no question of mixing the two races, and yet the Town Council had no compunction about breaking a contract which they or their deputy had entered into with the coloured people. It is men such as these in whose hands is to be entrusted the destiny of the coloured people. They are so blinded by colour-mania and self-interest as not to be able to observe even the elementary conditions of a contract, a breach of which, in private life, would be considered to be dishonourable. The *Pretoria Times* has called it an "unpleasant and discreditable incident," and the reason put forward by the Town Council for declining to let the Hall at terms, "hypocritical humbug." The *Transvaal Advertiser* has gone further, and called it "veriest nonsense." Our contemporary says that, by the Town Council implying that disturbance may occur if the Town Hall were used by coloured people, it has "encouraged the white residents of the town by implying to them readiness to commit personal violence where and when there is a danger of the prejudices that they are deemed to hold being overruled." We are quite at one with our contemporary in thinking that the people of Pretoria have greater energy and greater self-restraint than evidently their Town Council show.

with. The danger, therefore, for the coloured people comes, not from the people at large, but from the so-called leaders.

What has happened to-day to the coloured people is likely to happen at any time to the Indian community, and British Indians have to thank Mr. Abdurahman for enabling them to have a better insight into the workings of the minds of the present leaders, in Pretoria at any rate, who would gladly have the fullest control possible over the coloured people: and if they represent the feeling of the majority of the leading men in the Transvaal and the Orange River Colony, well may Sir Charles Dilke say that the interests of the different coloured communities in the Transvaal and the Orange River Colony, cannot, consistently with British notions of right and wrong, be handed over to be dealt with by the people of the two colonies.

The Bulwark of Justice

A VERY important case has just been heard before the Circuit Court in Potchefstroom. An attempt was made by two Europeans to levy blackmail on an Indian merchant in Potchefstroom. The method adopted was to take him to the wife of one of them, and there to charge him with an attempted rape. The conspiracy was all but successful. The blackmailers received £300 by cheque from the terrified Indian, but fortunately for the latter, he immediately sought legal help. His lawyer advised him to stop payment of the cheque and lodge information with the police. This was promptly done. The men were arrested and so was the woman. The result was a sensational case before Justice Wessels, and the Indian's reputation was made good. The charge of blackmail was proved, and the two male prisoners were sentenced to three years imprisonment with hard labour. There was no supporting evidence for the Indian's story with reference to the blackmail: as against him there were the two Dutch prisoners, who emphatically said that he was attempting to rape the female prisoner. The Indian stoutly denied this, and said that he was dragged into the house and then himself

That, under such difficult circumstances, an Indian has been able to get justice is a matter for universal congratulation, as it is of very great satisfaction to British Indians. Once more it has been proved, in a most striking manner, that the fount of British justice, when it is a matter of the High Court, is the purest possible. A long line of fearless and impartial judges has handed down traditions which have become an inherent part of the British constitution, and we have no hesitation in saying that one of the greatest secrets of the success of the Empire is its ability to deal out even-handed justice. A case such as the one we have referred to makes up for many a defect in the legal administration in the various British possessions. It serves as a beacon-light to tell Indians, and all those who may suffer from temporary disabilities and consequent irritation, that they need not be without hope, so long as the fierce sun of pure justice beats on the chill surface of broken promises.

Justice Wessels in his summing-up not only dealt with the case itself, but felt called upon to deal generally with the right of the mearest British subject to have a full and fair hearing. "It was a painful thing," said His Lordship, (we quote the report in the *Potchefstroom Budget*) "to hear in this country—he had heard it in that Court that day—that when they had a conflict of evidence between a white man and a black man they ought to accept the testimony of the white man. That was a fallacy, an untruth. He thought the jury would act very wrongly if they accepted the testimony of the white man against the black that day. The liberties and property of the black man should be respected to the utmost of their power. There would be nothing more fatal than that they should, when they had the interests of the white and black man to deal with, for one moment swerve from their sense of justice. The black man in this country must have as true justice meted out to him as the white man among the highest in the land. That was a maxim they must keep before them, and not, because the prosecutor was a black man, let the prisoners off. Every true lover of the Empire must feel deeply grateful to Justice Wessels for having so boldly vindicated British justice."

6

The Home Government have lost no time in appointing the much-talked-of

assist the Transvaal at the expense of the interests of their wards.

THE CAPE GOVERNMENT
Indians at the Cape
The Cape Government Gazette, of the 16th March, contains a Bill to amend the Cape Immigration Restriction Act of 1902. The Bill is decidedly a retrograde step, so far as British Indians are concerned.

The Act of 1902 was conceived in secrecy and sprung upon the public in indecent haste, so much so, that many members of the Cape Assembly protested against it being rushed through the House. However, the Act was passed. Now, by the Bill in question, it is proposed to amend it. British Indians who approached the Government were almost assured that the latter would take an early opportunity of altering the Act in the direction suggested by them, and that they would probably ask the House to recognise the great Indian languages as to the educational test, and make suitable provision for the entry of domestic servants and others for the benefit of those that were already settled in that Colony. Instead, however, of any such improvement being made in the Act, the Bill is calculated to place still further restrictions on the liberty of British Indians. That it is of general application does not take away from its deadly effect on the Indians at whom it is mainly aimed. There is no definition of an immigrant in the present Act. The common law definition, therefore, that an immigrant is one who enters to settle in the country, is applicable under it, and therefore, by inference, the Act leaves it free for the Minister to grant visitors' passes, and to allow Indians and others, who may enter the Colony for a temporary visit, to do so unmolested. The Bill in question changes all this, and defines an immigrant to "mean and include any person who, arriving without this Colony, enters or claims to enter from land or sea." We imagine that in such a definition, which is quite artificial, there will be no room left for provision being made to enable mere visitors to pass through or sojourn in the Colony. Another important difference the Bill makes is that, whereas the Act of 1902 excepts from its operation persons

domiciled in South Africa, the Bill excepts only those who "prove to the satisfaction of the Minister that they are domiciled in the Colony, and that they do not come under sub-sections c, e, and f. of the preceding section." The restriction, therefore, is much more severe, and will put endless obstacles in the way of British Indians entering the Colony. The question of domicile is now to be left in the hands of the Minister, instead of being left to the interpretation of the Supreme Court. Only a few days ago we commented upon a case that happened at the Cape where an Indian was able, because he could approach the Supreme Court, to make good his claim to a domicile in South Africa. Had the poor man been left to the mercy of the Minister, he would have received short shift. Then, again, domicile under the Bill is to be restricted only to the Cape Colony. Those, therefore, who are still in the Transvaal or Natal will be unable to enter that Colony. We trust the British Indian League of Capetown will take the matter up, and see that proper relief is granted.

Serious Government Crisis in Natal

Imperial Colonial Secretary's Interference

Causes Ministry to Resign

Grave Constitutional Question

The following statement from the Private Secretary to the Prime Minister was handed to the Press on Thursday:

"The Government has resigned office in consequence of the Secretary of State having instructed the Governor of Natal to suspend the carrying out of the sentences of death passed by Court Martial on twelve natives concerned in the murder of Sub-Inspector Hunt and Trooper Armstrong of the Natal Police."

"Another communication was issued later to the effect that at the request of the Governor the Ministers have consented to let the case pending further communication from the Home Government."

In the Imperial Parliament

Sympathy for Indian Grievances

Indians for Transvaal Mines

The *Natal Mercury* publishes the following cablegrams from its London correspondent:

London, March 26.—Sir Henry Cotton (Nottingham, East) drew attention to the exclusion of Indians from certain train and tram services in Johannesburg, and the prohibition of Indians owning land. Mr. Churchill, in reply, said that the grievances of the Indians had the cordial sympathy of the Imperial Government, who would make every endeavour to obtain redress. He pointed out, however, the difficulty of dealing with such questions in colonies already, or about to become self-governing.

London March 26.—In the House of Commons this afternoon, in reply to a question of the Hon. Mr. Claude Hay, member for Hoxton, who asked whether the Indian Government was favourably disposed towards Indians being employed on the mines of the Witwatersrand in place of Chinese, and whether any representations had been made to the Indian Government by the Rand Labour Agency through the Home Government, Mr. John Morley, the Secretary of State for India, said that he was not aware that any negotiations had been set on foot regarding the introduction of Indian labour into the Transvaal. No applications had been received in his department. The Governor-General would seriously consider the subject in the event of any such applications being made to him. He could give no further information on the matter.

The Late Mr. Nazar

SIR MANCHERU BOOSANATHU writes as follows regarding the late Mr. Nazar:

"I have just learned with sorrow the sad news of the death of Mr. Nazar, and consider it my duty to write a few lines of sincere condolence with his family and with the Indian community, which I hope you will convey to them. His passing away is a very heavy bereavement to both. He came across me a good deal here in 1897 and was greatly instrumental in placing before me the brief for British Indians on which I based what little service I was able to render. I was then struck by his intelligence and his unselfish patriotism, and since that date he seems to have continued to work with much zeal and perseverance in their cause. You will all miss him very much, and I deplore his untimely end in the very midst of his labours."

Johannesburg Jottings

(FROM OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE)

VREDEDORP STANDS. It has been agreed, on the motion of Mr. Hofmeyr, to refer back the recommendations of the General Purposes Committee of the Johannesburg Municipality, with reference to the Vrededorp Stands Bill, to a committee to consider the advisability of inserting a clause "that a further condition be inserted in the lease of the stands, to be occupied by any coloured person or native, unless on the ground of necessity as test standholders." The members will have no difficulty in understanding the motives that have prompted the above action. It is well for Mr. Hofmeyr that the coloured people have not the municipal franchise. His chances of success at the next election were very precarious otherwise. The incident, however, reminds us once again that unrepresented interests have to shift for themselves according to the old adage that what is everybody's business is nobody's business. Moreover, is it not the fact that where there is the weakest defence is most often concentrated the strongest attack?

THE COLOURED PEOPLE'S MEETINGS. In other columns of this issue will appear a report of the meeting of the coloured people of Johannesburg, held under the auspices of the African Political Organization. The meeting was held in a hall where there was a large gathering of people. At the meeting the Town Council records were read and pointed to the demand that the franchise should be granted to the coloured community. It is obvious that the white overlords are, as a whole, unfitted to be trusted with the social and economic welfare of the subordinate communities.

PRETORIA. If anyone is still in doubt as to the attitude that would be assuredly adopted by the white colonists towards their unfortunate, because coloured, brethren, were all outside restraint removed, let him turn to the melan-boly record of the Pretoria Town Council, and he will find a "notorious negro boy" in the words of the *Pretoria News*, and a "most lamentable effort to get a coloured man out of the rataplan of that evil-rich town." He will find, too, "callous insult, and bad policy" and these are the fruits of the notorious Pretoria Convention of a year ago. The *Pretoria News* and the *Transvaal Advertiser* have not spared epithets to stigmatise the stain placed upon the white community by the rejection of the Municipal Bill. Mr. Abrahams has said, however, in a telling illustration of his argument, and the *Pretoria*

News is doubtless right in saying that the Municipality's folly has done more good to the cause of the coloured people than any eloquence of their President. Dr. Abrahams may now turn to the Imperial Government calmly, with the remark—*verba sapientum*.

PEDLARS' RIGHTS. The more one thinks of the more apparent is it that the lack of a Minorities' Defence Association is sadly felt. At the meeting of the Transvaal Municipalities Association, held this week at Germiston resolutions were carried to the effect that no pedlar should return on the same day to any street or place he had already visited on that day for the purposes of his trade, and subjecting him to police interferences should he be found to have contravened the above arrangement. The Mayor of Johannesburg might well exclaim that it was "a wicked interference with the rights of the men concerned." It was acknowledged that they were an economic necessity, in view of the enormous cost of living in this Colony, and yet there can be found a body of responsible men able and willing to perpetrate so miserable an injustice upon an unoffending section of the community. It is the old question of trade jealousy. "To him that hath shall be given; from him that hath not shall be taken away, even that which he hath."

Veterans of the Indian Mutiny

The following Notice is published in the *Transvaal Government Gazette* at the request of the Military Department, Government of India:

The Government of India have adopted the measure described below for the relief of soldiers or volunteers who served during the Indian Mutiny, but who through age, infirmity, or misfortune have fallen into straitened circumstances.

They will be prepared to consider, in each case specially, applications for the grant of pension or for the increase of a pension already granted, in the case of a deserving soldier or volunteer (European, Eurasian or Native) who—

- (a) Is domiciled in India or in a British Colony;
- (b) Is in possession of the Mutiny medal; or can produce evidence that he received it;
- (c) Is not less than 65 years of age; and
- (d) Is proved to be in straitened circumstances.

Applications, which should afford full particulars and be accompanied by supporting evidence, should be submitted to the Colonial Secretary, Natal; who, after verification, will forward them to the Secretary to the Government of India in the Military Department.

Sensational Potchefstroom Case

Dutchmen Blackmail an Indian

Mr. Justice Wessels on Justice and Colour

A sensational case was heard at the Potchefstroom Circuit Court on Thursday, the 22nd inst., in which Franz Petrus Durnine, Maggie Durnine, and Peter A. Rousseau were charged with obtaining the sum of £300 from Hajee Omar, an Indian storekeeper of Potchefstroom, with threats and violence.

The story of Hajee Omar was that he was induced by Mrs. Durnine to go to her house to see about purchasing some ground. On arriving at the house, he was seized by the two male accused, who threatened to accuse him of undue intimacy with Mrs. Durnine, unless he gave them £600. After many threats, and being terror-stricken, Hajee Omar agreed to give them £300.

In his defence, Durnine stated that he and Rousseau heard screaming, and found the Indian in the bedroom with his wife. The Indian begged that the police should not be called in. He did not hurt the Indian out of respect for the law and took pity on him because he "was so nice" to him. He agreed to accept £300.

A verdict of guilty was returned against the two male prisoners, but it was found that Mrs. Durnine acted under compulsion. A sentence of three years imprisonment with hard labour was imposed on Durnine and Rousseau, and Mrs. Durnine was discharged.

Mr. Justice Wessels on Colour Prejudice

In the course of his summing up, Mr. Justice Wessels remarked that it was a painful thing to hear in this country—he had heard it in that Court that day—that when they had a conflict of evidence between a white man and a black man they ought to accept the testimony of the white man. That was a fallacy, an untruth. He thought the jury would act very wrongly if they accepted the testimony of the white men against the black that day. The liberties and property of the black man should be respected to the utmost of their power. There would be nothing more fatal than that they should, when they had the interests of a white and black man to deal with, for one moment swerve from their sense of justice. The black man in this country must have as true justice meted out to him as a white man among the highest in the land. That was a maxim they must keep before them, and not, because the prosecutor was a black man, let the prisoners off. He warned them against that, because if that idea got into their heads the whole system of justice would be futile.

Correspondence

"The White Man's Loss"

To the Editor, INDIAN OPINION.

SIR, You will I am sure allow me to make a comment on your kindly notice of a recent review of the population in Natal, published in the *Kandiah Mail*. In a problem of this character it is necessary to try and lift the discussion above the unfortunate prejudices which so often render all argument futile, and it has always been a pleasure to find that the tone of INDIAN OPINION is not only able but moderate.

I do not for a moment assert that the large British Indian population in Natal has been a bar to the progress of the Colony. On the contrary, I firmly believe that it would never have prospered as it has done had that assistance been denied. The case of the West Indies proves conclusively that in tropical colonies the Indian immigrant has been of incalculable value—this was recently admitted without the slightest hesitation by the West India Committee in a letter to the *Times*.

But I do not place Natal in the same category as British Guiana and Trinidad. My point is this: If indentured labour continues to be imported at the same rate, the Indian population of Natal, allowing for the natural increase of the present population, will, in 1916, be about 250,000. As the numbers grow the coast land alone will not suffice. The Indian, never lacking in enterprise, is not likely to live there amidst increasing competition when the almost virgin hinterland lies open. Then will come the day of real struggle, the day in which unless there is a change in European methods the Indian will win.

Progress there has been in Natal with Indian labour. But is the continuance of that progress at the speed of the past assured?

Nor can I see that a Natal with a very big Indian population would be as valuable to the Empire as a Natal with fewer Indians and more white men. At present the white man is undoubtedly the larger consumer—work out the trade per head of any population in Europe or Asia and the figures are undeniable. Of course the bulk of the Indian population is in an inferior position and has not the opportunity of spending freely. But if it reaches a higher level—what, without I hope being misunderstood, I will call the European level, the competition will be worse than ever.

Would a largely Indianised Natal be as capable of defence? I say against a native rising, as a big white population I know the value of the Indian. I do not, however, believe that the Indian, as he is, is a reliable ally. He is not, as the white man's historian teaches, conquered by Eng-

lishmen, but by her own soldiers. But to propose to utilise the Indian population in military matters in South Africa raises another great question—on which I cannot now go.

Personally I cannot see how the rapid growth of the Indian population in Natal can be other than a menace to the rising generation of Europeans.

Therefore I would say, most of the Indians already here as British subjects ought to be treated: do away with the hardships and injustices which the National Conventionites seek to perpetuate if not to increase—but close the door as far as possible against further immigration. The people of a colony have a right to say who shall enter it: they have no right to treat unjustly fellow-subjects of the Empire who have, under certain promises, already found a place within its borders.

Yours, etc.

L. E. N.

Johannesburg, March 26.

[We propose to deal with this letter in our next issue.—English Ed. A.O.]

Death of Miss Bissicks

It is our painful duty to announce the death of Miss A. M. Bissicks, of Johannesburg, on Monday last, after an operation. Miss Bissicks was an accomplished English lady. She took a leading part in the Vegetarian movement at Johannesburg, and was a prominent member of the Theosophical Society. In many ways she had much sympathy with Indians, and her death will be greatly regretted.

Notes on Current Topics

By "Observer"

SOME OF MY READERS may not be aware that there is a Negro Republic in Africa: nevertheless, it is a fact. Liberia was founded in 1822, by American philanthropists, for the settlement of freed men, and has been recognised as an independent state since the year 1847. The Government is a Republic on the United States model, having a President, a House of Representatives and a Senate.

WE ARE TOLD, by a lady explorer, named Mrs. Sheldon, that "the President and Vice-President are elected every two years, by the most modern system of universal suffrage, secret ballot and all. They have a Cabinet, Chief Justice and Local Magistrates, Supreme Courts, Courts of Common Pleas and Quarterly Courts. Every town and village has its school, and in the capital town of Monrovia there is a college."

IN CONTRAST with the above, we have the recent revelations of King Leopold's misrule in Africa. Under the plea of "protecting and civilising the Natives of Africa," an Association, afterwards changed to the Congo Free State, with Leopold at the head, has been carrying on an abominable system of slavery for the last twenty years.

MR. MOREL, in his book "King Leopold's Rule in Africa," has done a service to the civilised world by exposing such an infamous blot on Christendom. By murder, mutilation and outrage, Leopold has held sway, and amassed a fortune said to amount to ten million pounds.

BOMBAY has been, during 1905, the scene of an experiment in sanitary education. The Bombay Sanitary Association, inaugurated by Dr. Turner, Health Officer for that city, employed two paid Health Visitors to visit the houses of the poor and endeavour, by explanation, to instil into the minds of the people the dangers of insanitation. The importance of such matters as ventilation, cleanliness, lime-washing, and the disposal of rubbish, was impressed upon them.

THESE VISITORS send a weekly report to Dr. Turner, and all insanitary dwellings are brought to the notice of the Divisional Health Officers, who take the necessary steps. Over 4,500 separate houses were visited last year, and the occupants were instructed in all necessary sanitary rules. With the object of training men for this work, an elementary Sanitary Class for young men has been formed. Among the girls in the Gujarati Municipal Girls' Schools 400 books on Hygiene were distributed. Such an institution deserves more support than it appears to be receiving.

Indian Reserves

"Natal Advertiser's" Views

The *Natal Advertiser*, in its issue of Tuesday last, has the following editorial:—

"We are constantly being reminded by European and Indian contributors to our columns that a great source of strength to the Colonial forces remains untouched by the regulations now being enforced for the enrolment of Militia Reserves. Whilst every male European above 18 years of age is being summoned to parade, the adult males of the Indian population, which is some 70,000 over and above that of the Europeans, have not yet been recognised as possible defenders of their adopted home as well. The view of our correspondents gives us an account of us to be the correct one, as the free Indian should meet

certainly share the white man's burden of responsibility in this important matter of internal protection, having special regard to the fact that the taxation which defence entails falls more heavily upon the paramount races. That the Indians themselves share this view as a reasonable and logical one is clear from the letters we have received from several of them, whilst their organ, *Indian Opinion*, is very emphatic that the Natal Government ought to call upon them to take part in the defence of Natal to the best of their ability, and in whatever department they are best suited to aid.

But it seems to us that all the writers are unmindful of the fact that this question was very fully discussed when the Militia Bill was progressing through the House of Assembly; and that there was more unanimity upon the sections affecting it than upon some others. The result was that four clauses were added to the Bill, which provides the Governor (through the Government) with the power which our contributors rightly assert he ought to possess. The clauses we refer to are these:

81.—The Governor may call out any portion of the male native, Indian, or coloured population, being British subjects, and not exempted by this Act, for military training or services in time of peace, or for active service in time of war, invasion, or insurrection, or danger of any one of them, or in aid of the civil power, and may turn the same into contingents under officers who shall be subject to the Commandant of Militia.

82.—Such contingents may be employed as scouts, drivers, bearers, and in all kinds of manual labour and fatigue parties necessary for the construction of defence works, or for the health of the Militia while on military or active service, and for the purpose of this Act.

83.—No member of such contingents, excepting officers and scouts, shall be armed with weapons of precision, unless such contingents are called out to operate against other than Europeans.

84.—The members of such contingents, when ordered out for service in time of peace or war, and doing such service, shall be deemed to be part of the Militia, and the provisions of this Act, and the regulations to be made hereunder, shall apply to such contingents and the members thereof, excepting in so far as may be otherwise provided in such regulations.

It will thus be seen that in these and other clauses of the Militia Act, all the necessary power has been given to the Government to deal with the able-bodied Indians in time of stress; and the Act goes further. It makes it possible for loyal natives, and also coloured people within the Colony, to be enrolled whenever their services may be required. In this connection we might mention a notable circum-

stance at several of the recent suburban gatherings. It was remarked by many that the coloured people were turning out with the others, and when enrolled there appeared to have been no question raised as to their nationality, the probability being that the recording clerks were too busy to note the circumstance that they were being spoken to by other than Europeans. We think this is a circumstance to be commended on the part of the coloured people, and nobody appeared to deny them the right to participate in the proceedings of the day. It showed their willingness to bear a share of the burden and heat of the Colony at the present time.

We have quoted enough to satisfy inquirers as to the call the Government has upon the Indian residents of Natal; and it should gratify the Indians of all castes to know that whenever their services are needed they may not only offer to work for the Colony, whether on the veld or in the trenches, but that the Colony has made ample provision for their employment—and training and arming against the natives, if need be. They may, however, rest assured that for the present, at any rate, those services may not be called upon, as the Active Militia have readily and well performed all that the Minister of Defence felt justified in imposing upon them.

Indians and the £3 Tax

The Wife's Jewellery

In the Circuit Court, Maritzburg, before Mr. Bennett, a case of great interest to employers of Indian labour and to Indians themselves has been dealt with.

Sergt. Bell, the Court Prosecutor, charged an Indian male with not complying with the Immigration Act by not having paid the £3 which is due by Indians who, having completed their original indentures, remain in the country in a state of complete freedom.

The Indian was unable to meet the demand, and in accordance with the law the Prosecutor took charge of his property. It appears, however, that as is usually the case with the Indians of the coolie class, the only property was the series of heavy ornaments on the Indian's wife. A locksmith was procured, and the "property," worth about £9, was removed and taken into the custody of the Government as security for the £3 tax. Unless the £3 is forthcoming the jewellery will be sold and the balance handed over.—*Times of Natal*.

THE recent census at Robbsey shows that, according to population, it is the second city in the British Empire.

Our Weekly London Letter

(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT)

London, March 24, 1906.

Parliament and India

At the invitation of Sir William Wedderburn, a number of gentlemen interested in Indian affairs, and including several M.P.s, gathered at breakfast yesterday morning at the Westminster Palace Hotel, the object of the meeting being the reconstitution of the Indian Parliamentary Committee and the consideration of the action that might usefully be taken in the new Parliament to advance the interests of the Indian people.

Mr. Leonard Courtney, who was asked to preside, in opening the proceedings referred to the host as one who had occupied a position in the most distinguished service in the world—the Civil Service of India—and had upheld the consideration of Indian affairs all the time he had been in the House of Commons. The new House was fortunate in many ways, one being the great representation of Liberal forces which it contained—such a representation as had not been in our time; another was that many of the members were intimately connected with India; and it was very desirable that these should be called together from time to time as in the Committee, being reconstituted that day.

Sir Wm. Wedderburn explained that any member joining the Committee was not pledged to the support of any particular measure, but he would be asked to support matters of interest to the people of India and to be present in the House when Indian subjects were debated, and to give a vote for justice and right.

The Path of Peace and Duty

Mr. C. E. Schwann, M.P., moving a resolution affirming the desirability of reconstituting the Parliamentary Committee for the purpose of promoting combined and well-directed action among those interested in Indian affairs, said that by isolation in the House one could do nothing unless he were a John Bright or W. E. Gladstone. Their Committee would exhibit no cowering criticism of the Government, but would try to lead it in the path of peace and duty to the Indian people. Referring to education in India, he said there was a school in but one village out of four. The liquor and opium traffics also must be dealt with. It was a scandal that the British people, professedly Christian, should maintain them as they were, and he would urge the Government to broaden the basis of taxation. Confidence begets confidence, and justice begets loyalty.

Mr. J. M. Robertson, M.P., seconded the resolution, and pointed out

that every member entering the House felt himself quite helpless unless he associated himself with others of the same way of thinking; and every group must organise itself. Steady and co-ordinated pressure of a group on the Government would be felt; they knew that Messrs. Morley and Ellis were very sympathetic, but they had to fight against the dead weight of officialism and of tradition.

Lord Weardale (Hon. Philip Stanhope) pointed out that India was their only great dependency without popular representation.

Mr. Frederic Harrison saw one of the most hopeful facts, among those which they had witnessed lately with so much exultation, in the prospect that India would not be neglected. The Committee should be able to count on the support and sympathy of the Nationalist and Labour parties, for the cause of India was the cause of true Nationalism, true Home Rule, Free Trade and Labour. He was almost daily in receipt of correspondence from India, and he did hope that the question recently debated in the House would be reconsidered. Reduction of taxation—retrenchment—was perhaps one of the most pressing questions, and the avoidance of wild and preposterous explosions of a bastard Imperialism. It would appear that there was even a sort of Anarchy party forming in India, as in Russia, that did not dream of a constitutional settlement. The Committee would not play into their hands. (Hear, hear.)

The resolution was carried.

Constitutional Agitation

Mr. Herbert Roberts moved a further resolution inviting the M.P.'s present to join the Committee with former M.P.'s, with power to add to their number. Those were the true Imperialists, he said, who admitted the reasonable and just demands of the people.

Sir Henry Cotton, M.P., seconded, and declared that there was need for the friends of India to be active. When the wire flashed the news that Mr. Morley and Mr. Ellis were appointed Secretary and Under-Secretary for India, hopes were roused and aspirations kindled. The President of the late Indian National Congress said the people of India were trembling with hope that the Parliament would give great concessions in them in the administration of their affairs. He trusted Mr. Morley, but he felt a

disappointment at his reply. That sense would be intensified, and the agitation would be intensified, not allayed. He would advise the continuance of the agitation on strictly constitutional lines. There was grave anxiety lest constitutional methods should be neglected, and a dangerous state of disaffection arise. He had not himself given up all hope as to the avoidance of the disaffection of Bengal. It was surely

impossible for the Secretary of State to say that the last word on that subject had been spoken.

Mr. C. J. O'Donnell said the proposed partition was of the most offensive kind, and was merely for executive reasons. But a partition could be carried out which would not give such great offence, and he urged that a deputation should wait on Mr. Morley on the subject.

Mr. Hume, Mr. J. A. Bright, Mr. E. H. Pickersgill, Mr. Nuttall, M.P. and Mr. Naoroji also spoke, the last-named saying Britain would have to face the question of the future policy of governing India. India asked for the same position as that of other Colonies.

The African Political Organization

Meeting of Coloured People at Johannesburg

The Franchise Demanded

(FROM OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE)

On Wednesday evening, the 21st instant, a meeting of the coloured people of Johannesburg was held in the Milner Hall, Newtown, under the auspices of the African Political Organization, some five hundred persons being present.

Mr. P. J. DANIELS presided, and in introducing the business of the evening, remarked that Dr. Abdurahman, of Capetown, had come up to the Transvaal to address the coloured people on the question of the franchise. They were going to have a change in the Government very soon, but they knew exactly what to expect, and it was time to raise their voice and see that they were included in the new Constitution, otherwise they would be lost for ever. Their old position under the Boers was better than it was to-day, when a pin-prick policy was being adopted. They were British subjects in their own country. If foreigners could receive the franchise after a year's residence, why not they? Coloured people in the new Colonies suffered many disabilities, chief amongst which were the marriage law, immorality law, question of land tenure, Post Office regulations, public parks, electric trams, and other similar local matters. Lord Milner, just prior to his departure, remarked that the coloured people had been neglected. The night he left he had asked his audience to give proper rights to all civilised coloured men, but it was already too late. Sir Arthur Lawley, also, just prior to his leaving to take up his duties, had advised his audience to give the coloured man rights, or there would never be peace in the country. It was too late. He would point out that during the last three years, a struggle against whites had been going on, and the coloured people, but the whites did not care

that feeling: it was caused by the attitude of the white community.

Dr. ABDURAHMAN then addressed the audience, and remarked that he was particularly pleased to observe that such large numbers were present, because the question that was to be considered was of very great magnitude, for they were about to petition the King, to ask that their civil rights be granted to the coloured people in South Africa. It was a question of life and death, and unless a distinct declaration of their rights was made, their future might be beset with a great many difficulties. If their condition was not unbearable now, it would certainly be intolerable in the future. They had reached a crisis in the history of the coloured man in South Africa. He feared that, if they did not receive help from those quarters whence they had always received help, the coloured people would sink lower and lower, and it would take many years to recover the position that they occupied to-day. If they carried their case before a great British tribunal,—and it was their intention to carry it there where the most powerful influences were checked, justice would be done and truth finally asserted.

Their greatest liberty was still untouched: that of the right of free speech. It had made England what it was to-day; it had produced the British Constitution, which was still the envy and admiration of the whole world. A great thinker had said:

"It is the undoubted right of every free man to lay what sentiments he pleases before the public."

Every man who did not intend to mislead the people had the right to address them. Every man had the right to criticise his own Government, to analyse the Constitution of his own country, to point out its defects, and to warn his people. He would remark that, whatever law might be in this country, whether bad or good, it was their duty to obey it. He trusted that none would ever withdraw himself from subjection to any law, even if harsh or unjust. They had to submit to it, otherwise they would establish a bad precedent for others to break what they themselves would deem to be good laws. It was always their duty to obey the laws of their country.

The foundation of the future Government was about to be laid. A new Constitution was about to be granted. He hoped that every man had considered well what that meant. They had to consider what was the foundation upon which the future Government of the country was to be built. If they had a just Constitution, the Government would be just: if the Constitution were not just, the Government would not be just. The petition that they intended to send home for presentation asked that civil rights be extended to the coloured people of the Transvaal; that the legal position here should be the same as that of the Cape coloured people in the Cape Colony. They were not asking for what they had not had, but for something that they all enjoyed before coming

here. They were citizens willing and anxious to bear a fair share in the upkeep of the State, but they asked that they should also enjoy benefits to which they were entitled—liberty, freedom, equality before the law, and no distinction as to colour. They had to go to headquarters, to ensure that a clause would be inserted in the Constitution to give them their rights and preserve their liberties.

The whole agitation was started exactly three years ago in Cape Colony. Although they were a thousand miles apart, the coloured people of the Cape Colony felt that they might also suffer later on. What was injury to those people was also injury to them in the Colony. The same feeling prevailed Cape Colony from end to end. Meetings had been held in Capetown, Port Elizabeth, Kimberley, Somerset East, Uitenhage, and other places. A resolution had been passed protesting against the treatment administered to coloured people in these Colonies. The only way out of the difficulty was to receive the franchise. In the Cape Colony, they felt that, if once the liberty of the people in the Transvaal was curtailed, it would be a bad precedent for them, for the feeling would spread to the Colony, and attempts would be made to disfranchise them afterwards. Such an outrage was, in fact, recently attempted. A well-known gentleman, who was then in the Colony, but was now in the Transvaal, had canvassed certain members of Parliament as to the disfranchisement of the coloured people. ("Shame!"). The attempt was unsuccessful, but it was made nevertheless.

They should lay their case respectfully before the Home Government, and point out that, unless the coloured man received his civil rights, there would be no harmony, contentment, or peace in the country. They asked that their civil rights should be proclaimed once and for all time. They now found that they might suddenly be deprived of their rights, but he had every hope of their bringing their cause to a successful issue. The ideal to which this country hoped to attain could never be realised until the coloured people had received their civil rights. The franchise for coloured people would conduce to their up-lifting, and they should never cease to agitate until they received those rights. They should not now delay. They must formulate their petition to the Government. He was convinced that, if it were possible for the Imperial Government to give them their franchise without breach of the Treaty of Vereeniging, they would do so. A constitution properly drafted should give every man an opportunity of living the best possible life: a constitution that did not do that, and punished certain classes, could not do much good and would probably be productive of infinite harm. A Government based upon a constitution drafted for the benefit of one class only could not last any length of time. It would collapse within itself the very minute of decay. Archbishop

Patey had well said: "If it be of God, it will stand; if not, it must fall," and, he would add, the sooner it fell the better.

In reply to the resolution passed at Somerset East, his attention had been drawn by the Imperial Government to the preamble of the new constitution, wherein it was stated that Lord Milner concurred in the line of action that had been adopted by His Majesty's Government, and that His Majesty's Government, having regarded to the terms of peace, were unable to make provisions for the representation of any of His Majesty's coloured subjects. If it were impossible to grant the franchise under the Vereeniging Treaty, that was the first fruit of an unjust and wicked compact. Was that to be the reward for their loyalty for having silently suffered for their country? Was that to be the reward offered to the brethren of Esau, whom he would call the greatest martyr in the South African war? The case of Esau was a monument of loyalty and suffering, and he did not believe that it was impossible to grant the franchise to the coloured people.

Every declaration that had been made before the war, all public professions of the late Government, of the High Commissioner, of the Colonial Secretary, had gone to show that the claim had been for equal justice and equal liberty to every one. Even as late as the 7th Dec., 1900, Mr. Chamberlain had said in the House of Commons: "I believe I can promise there will be equal laws and equal liberties in the whole of South Africa." That was a distinct promise. If the Imperial Government, when the new Colonies were under Crown Colony administration, had not interfered on behalf of the coloured community, how could it be expected that they would interfere when these Colonies received Responsible Government? All restrictions that were placed upon them were on account of their colour, which God had given them, and His Majesty's Government had allowed this. ("Shame!").

When the Americans took over the Philippines, President McKinley had said to the Congress that, in the local sub-divisions and municipalities, they should have local self-government at once, so that the more intelligent could understand the duties of a self-controlled and self-governing colony. The same should have been done here, but their rights had been denied to them. Although they contributed to the rates, they did not own property, but were only tenants. Up to the present time little had been done for them. As far as the political conditions of the coloured people in the new Colonies were concerned, they were no better off now than before the war. It was their duty to see that they received their rights as British subjects. If, in the Constitution, they did not receive their civil rights, if they did not receive the franchise, what constitutional means had they of defending themselves? ("Kiss all all")

They had to take their case to the Imperial Government. There were men here who would strongly oppose them. The majority was against them. These men would do everything possible in England to prevent their receiving the franchise. The solution, they said, of the problem of the coloured people should be left to the Colonists out here. ("No, that will never do.") They wanted to hand them over as if they were heritable property. These people had shown that they were unworthy of being entrusted with the future of the coloured people. They were anxious to teach them the dignity and love of labour. When they had learned to distinguish between right and wrong, then, perhaps, the coloured community might learn from them. Until that time, it would be disastrous for the British Government to hand them over to these people. Would they sit in silence and voluntarily consent to be disfranchised? ("No!"). Would they become helots, hewers of wood and drawers of water? ("No!"). They were citizens of God's earth, and it could not be expected that they would willingly submit to this. They would not look back until they had reached the goal.

In the petition, they should ask that a Bill of Rights, distinctly explaining the rights of the coloured people, should be prefixed to the Constitution. They should have a declaration of the rights of the coloured people in South Africa. It was the only means of obtaining justice and preventing despotism and arbitrary rule. If they curtailed the privileges of a certain section, that section was placed in a position of servitude. Where there existed a subject and a dominant race, there was nothing to prevent slavery. The history of the Transvaal, in 1897, showed that: for at the meetings of the Witwatersrand Commission, forced or compulsory labour was asked for. This was only another form of slavery. He had no hesitation in saying that, in the Orange River Colony, their people were no better off than slaves. In the Orange River Colony, they were taxed, only to keep them at work. He regarded robbery and compulsory taxation as identical, only one was held to be illegal and the other legal, whilst he held both to be immoral.

The objection urged by the British Government to granting them the franchise was on account of the conditions of the terms of peace. All that he asked was that the usual English meaning be attached to the English words, and that no false interpretation be put upon them. Their native friends had misunderstood the action of the African Political Organization. He would point out that, for himself, he would ask that every civilised native should also receive the franchise. So far as they themselves were concerned, they were not natives. If they were natives, then all the inhabitants of South Africa born in the country, were natives, whether black, white, or col-

oured. The word "native" had never included coloured persons, as was evidenced at the conventions of 1881 and 1884, when special reference was made to "natives", "native chiefs" and "native tribes". In the Cape Colony, as in the Transvaal and the Orange River Colony, the word "native" has been defined as including natives both of whose parents were aboriginals, and in Transvaal, the definition of a native was given in the Proclamation 37 of 1901. The men who had drawn up the terms of the Treaty of Vereeniging knew what they were doing, and he contended that, when they drew up the document containing the Treaty, they never intended to include coloured persons in the term "native". Mr. Lyttelton himself was doubtful, or, on the 15th May, 1905, he stated, in the House of Commons:

"The Imperial Government understands that the Boers interpret the terms of the surrender as meaning that the question of enfranchising any coloured people will be deferred until self-government is granted".

He maintained that no such interpretation could be placed upon the clause, which read as follows:

"The question of granting a franchise to the native shall not be decided until a representative Constitution has been granted".

The Government could not refuse them the franchise under the Treaty. It could grant the franchise without breaking the Treaty.

Would the Imperial Government listen to reason, and be guided by the same honourable motives that moved them in 1836, 1853, and 1872 in the Cape Colony, or be influenced by those mighty influences that were already at work? He was surprised that no Englishman had stood up for them, and taken up their cause, and still hoped that they would call forth some great advocate of the coloured people from amongst the Europeans community. Only then could the British nation expect to reap benefit from the great work begun in 1836.

Lord Milner had written, in May 1899, just before the declaration of war.

"The spectacle of those British Indians kept permanently in the position of helots, chafing under undoubted grievances, and calling vainly on His Majesty's Government for redress, does still undermine the influence and reputation of Great Britain, and the respect for the British Government within the Queen's dominions".

In conclusion, he would remind them that when, at the famous Bloemfontein conference, President Kruger had given way on the franchise question, Lord Milner himself had asked the question "but what about the coloured people?" At the present day they still were obliged to ask "What about the coloured people?" (Prolonged applause.)

The following resolutions were put and carried unanimously.

RESOLUTION 1.

That this meeting of coloured people, called under the auspices of the African Political Organization, hereby respectfully protests against the disabilities that are imposed upon the coloured

people in the Colony of the Transvaal and the Orange River Colony, and hereby endorses the action taken by the African Political Organization; and adopts the humble petition addressed to His most gracious Majesty King Edward, and respectfully trusts that the prayer will receive the attention it deserves.

RESOLUTION 2.

That this meeting of coloured persons, called together under the auspices of the African Political Organization, hereby tenders its thanks to Dr. Abdurahman, President of the African Political Organization, for having travelled to Johannesburg to attend this meeting and other meetings that have been convened in the Transvaal, and hereby deposes Dr. Abdurahman, as President *ex officio* of the local branch, to approach His Excellency the High Commissioner and Governor of the Colony, and to lay before him the special disabilities of the coloured people residing in the Transvaal.

In reply, Dr. ABDURAHMAN made a pointed appeal for funds, to enable a delegation to be sent home to England in connection with the petition to the King, and also aid them in their fight to secure their rights.

Prohibited Immigrant Case

Ramchool Sita was charged on the 16th of March, at Durban, with contravening Sec. 31 part 3 of Act 30 of 1903, in that upon or about the 15th day of March, 1906, and at Durban, he, being a prohibited Immigrant within the meaning of the Act and having entered the Colony of Natal in pursuance of a visiting pass, did wrongfully and unlawfully remain within the Colony of Natal beyond the time allowed by such pass and in contravention of the said Act 30 of 1903. It transpired at the trial, the accused having pleaded guilty, that he arrived in this Colony per S.S. "Somali" on 25th October, 1905, and the visiting pass issued to him on the 26th October had expired on the 4th day of November. The Magistrate, Mr. G. B. Warner, sentenced the accused to one month's simple imprisonment, pending deportation. He also ordered the deposit of £10 to be forfeited.

Facts and Comments

THE PRINCE OF WALES, during his visit, changed the name of that part of Madras known as "Black Town" to "George Town."

"CANVASSER" has contributed to the *Natal Mercury* another article on the Shops Closing Act, dealing specially with the privileges of British subjects. We have not space to deal with the article in the present issue.

INDIA'S NEW FRIEND.—Both Tory and Liberal opposed the veteran Dadabhai Naoroji. The only hope for India having her wrongs righted lies with the Labour Party.—*Justice*.

AT A MEETING of the Johannesburg Chamber of Commerce on Tuesday, the President stated that there were now 225 Chinese and 270 Indian traders in Johannesburg.

THE OBSTRUCTION TEST CASE.—The Indian driver, charged with obstructing the roadway in Grey Street outside the Market, has been discharged with a caution.

THE NATIVE QUESTION.—At a meeting of the Aborigines' Protection Society recently, Sir Charles Dilke said it was impossible to hand over the native problem for settlement by South Africa.

INDIAN FINANCES.—A *Witness* cable states that the Indian Budget shows a surplus for the past financial year of £3,056,566. It is estimated that the surplus for the present year will amount to £1,755,700. The expenditure on the army and police has increased by £81,600.

INDIANS' CRIMINAL COMPETITION.—"We have long voiced the opinion of many that it is high time for active steps to be taken to repress the incoming stream of Indians into this Colony, and to assist the poorer whites in their unequal struggle against the cut-throat competition of cheap-living Asiatics."—*Natal Advertiser*.

ASIA AND EUROPE.—Japan's success may well cause grave misgivings to the white races; they have so long been under a notion that the world was created for their exclusive benefit and that they are the sole heirs of the whole creation. England would be wise in revising her policy in India in the light of this sudden but significant awakening of the East.—J. M. GAVANAN in the *Spectator*.

IN THE 18TH CENTURY.—"Here and there an individual, more ambitious or more thoughtful than his neighbour, looked forward to a time when British power might rescue the people from the rapacity of the Maratha and the tyranny of the local Nawabs. If those visions have been more than realised, we ought not to forget that the institutions of our own day are founded on the work of statesmen, Clive himself among the number, who were wise enough to understand that our power, if it was to be lasting, must be honest and humane."—*Times Literary Supplement* on "Indian Records."

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

પુરતક ૪.

શીનીચર-શનીચર, તારીખ ૩૧ મી માર્ચ, ૧૯૦૬.

અંક ૧૩

અકવાડિક પંચાંગ.

ખોરતો-તા. ૩૧ મી માર્ચ થી તા. ૬ એપ્રિલ સુધી ૪૦ સં. ૧૯૦૬.
હિંદુ-ચેતર સુ. ૬ થી ચેતર સુ. ૧૨ સુધી સંવત ૧૯૬૨
સુસલમાની-તા. ૫ સપ્ટે. તા. ૧૧ સપ્ટે. સુધી, ૧૩૨૪ હિજરી.

વાર.	પ્રાર્થના તારીખ	હિંદુ તીથી.	મુસલમાની તારીખ	સુવૈદ્ય ક. મી. ક. મી.	સુવૈદ્ય અસ્ત.
શનિ...	૩૧	૬	૫	૬	૫ ૫૩
રવિ...	૧	૭	૬	૬	૫ ૫૨
સોમ...	૨	૮	૭	૬	૫ ૫૧
મંગળ...	૩	૯	૮	૬	૫ ૫૦
બુધ...	૪	૧૦	૯	૬	૫ ૪૯
ગુરુ...	૫	૧૧	૧૦	૬	૫ ૪૮
શુક્ર...	૬	૧૨	૧૧	૬	૫ ૪૭

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીચર તા. ૩૧ મી માર્ચ, ૧૯૦૬.

ટ્રાન્સવાલમાં પરતો પરમોટ સંબંધી જુલમ.

અમારા સાંભળવામાં આવ્યું છે કે ટ્રાન્સવાલમાં પરમોટનો જુલમ દીવસે દીવસે વધતો જાય છે. હવે ટેમ્પરરી પરમોટ કહા કતા તદ્દન જાય થઈ ગયા જણાય છે. મી. ઇસ્માઈલ મંગાના બચિત્ર મી. સુલેમાન મંગા જે કાલ પુરતજ વિધાયતથી ડરખાન આવેલા તેમણે ટેમ્પરરી પરમોટ ડેલાગેઆળે જયા મંગાવેલી પશુ કાલોનીયક સેક્રેટરીએ તેમની અરજી સ્વિકારવા ના પાડી અને મી. સુલેમાન મંગાને ફરીયા રસ્તે જવું પડ્યું છે. આ કંઈ થોડો જુલમ નહિં ગણાય.

જપાનના મી. નોમુરાને ટેમ્પરરી પરમોટ મળતાં હરકત આવેલી તે બાબત તેણે આખા ટ્રાન્સવાલને ધ્રુમવેડું. મી. નોમુરા કરતાં મી. સુલેમાન મંગાને વધારે દુઃખ હતો. કેમકે તે બ્રિટીશ રૈયત છે, તેના બહુતર પ્રમાણે પશુ તેનો હક મી. નોમુરા કરતાં વધારે હતો. તેને ટ્રાન્સવાલમાંથી પસાર કરવાની પરવાનગી ન મળી.

આજે સિક કામતી તકલીફડાં મિલકે છે.

અમારે કાને જે હકીકતો આવે છે તે બધી ખરી હોય તો લોડ સેલેબોરને જે વચન આપ્યું છે તે પળવાને બદલે તેના ભંમ થાય છે.

કુકાનો વહેલી બંધ કરવાનો કાયદો.

આ કાયદાથી ગોરાઓને હિંદીના જેટલીજ અમલક થઈ પડી છે તેથી નાતાલના બધા છાપામાં તેની ચર્ચા ચાલી રહી છે તેમાં મુખ્યત્વે કરીને મરકુરીના લખનારે જે દીકા કરી છે તેથી વધારે વાત ચરચાણી છે મરકુરીનો લખનાર જણાવે છે કે હિંદી વેપારીને બહુ નુકસાન થયું છે. આ વાત વધુ ગોરાઓને બાવી છે તેથી તેઓ કહે છે કે અગર ઇંગ્લેન્ડ કુકાનદારને નુકસાન જાય તો પણ હિંદી વેપારીને નુકસાન જાય છે એટલે તે કાયદો રદ તો નજ થયો જોઈએ છતાં વધુ લખનાર એમ પણ માને છે કે એ કાયદો રદ કરવાને બદલે તેમાં સુધારો કરવાની જરૂર છે. વધારે વખત સુધી ઉઘાડવાની છુટ મળે તો કંઈક કાયદો થશે એમ વધુ લખનાર માને છે. એડવરટાઇઝર એમ કહે છે કે એ કાયદાથી હિંદીને ખરું નુકસાન થનાર નથી. હિંદીઓની સામે તો મોટી હિંજમાત્ર થાય તોજ કંઈક કાયદો થશે.

લડાઈના ક્લેમો.

લડાઈથી નુકસાન થયેલા જે માણસોએ સરકાર સામે કાવો બાંધ્યો હતો તે તપાસવાને સારું જે કમીશન નીમાયું હતું તેના મેમ્બરોએ તેઓની તપાસ પુરી કરી છે. તે એન-ફિર્મિટ ઉપરથી જણાય છે કે લગભગ ૬૦,૦૦૦ દાવા બાંધવામાં આવ્યા હતા અને એ દાવા દારોપે પાં. ૨૦,૦૦,૦૦૦ ને દાવો કરેલો. તેઓને પા. ૬૫,૦૦,૦૦૦ આપવામાં આવ્યા છે. તેમાંથી પા. ૧૦,૦૦,૦૦૦ એરેન્જિંગ કોલેનીના બરમરને અપાયા તથા પાં. ૨૦,૦૦,૦૦૦ બ્રિટીશ રૈયત તથા બીજાને અપાયા છે. તે બાકીના ટ્રાન્સવાલના ડેપુટીને તથા માઈકેલના બરમરને મળ્યા છે.

કેપ કલંડ પીપલ.

અમારા ખબરપત્રીઓ તરફથી જે ખબરો આવ્યા છે તેમાંથી જોઈ શકાશે કે જેલોનેસ બર્ગ તથા પ્રીટોરીયામાં મોટી કલંડ પીપલની મીટીંગ થયેલી. આ મીટીંગ ચવાથી તે લોકોને લાભ થનાનો સંભવ છે. દાકતર અબ્દુ રહમાને જે બાપ્તિસ્ટ ક્લર્ક તેની ઠીક અસર થયેલી જણાય છે. છાપાઓએ તે સવાલ જોયજી લીધો છે. દાકતર અબ્દુરહેમાન આ પ્રમાણે તેમના બાપ્તિસ્ટ સાર મહે નત કરે છે એ વધુ વખાણવા લાયક કામ છે કલંડ પીપલને મોટો લાભ તો પ્રીટોરીયામાં જે ટાઉન હોલની તકરાર થઈ તેથી થવાનો છે. તેઓને ટાઉન કમિશનરીએ હોલ આપીને પાછો લઈ લીધો એ જોવી તેવી વાત નથી. તેઓ સુપ્રીમ કોર્ટમાં જઈને હાથે તેથી જરાએ નુકસાન નથી. સમુજાએ કાયદો થયો છે. ટાઉન કમિશનરે જે બહાનુ કહાડ્યું તેને બધા છાપાએ વખોડી નાંખ્યું છે. આવા માણસોના હાથમાં કળા માણસોના હક સોંપી દેવાથી તેઓને નુકસાન થાય એમ પડી સરકાર હવે સહેજે સમજી શકશે. અમને ઉમેદ છે કે કલંડ પીપલ આ વાતને પડતી નહિં સુકે.

ઈંગ્લાંડમાં નવો હિંદને સાર પારલામેન્ટરી કમીટી.

સર વીલીયમ વેડરબરન હિંદુસ્થાનનું બહુ કરવાની એક પણ તક સુકતા નથી. ઈંડિઅન વર્તમાનપત્રના છેલ્લા અંક ઉપરથી જણાય છે કે તેમણે એક મીટીંગ બરીને પાછી ઈંડિઅન પારલામેન્ટરી કમીટી ઉભી કરી છે. આવી કમીટી કેટલાક વરસો પહેલાં હતી તે પણ પારલામેન્ટમાં લગભગ પડી ભાગી હતી. આ કમીટીમાં જેઓ હિંદુસ્થાનનું બહુ ઇચ્છનારા મેમ્બરો હોય તે દાખલ થાય છે. આ વખતે જે કમીટી થઈ છે તે વધુ મજબુત થઈ છે. એમાં વધુ પ્રખ્યાત મેમ્બરો દાખલ થયા છે. સર હેનરી કોટન મી. હરબરટ હોલરટસ મી. પીકરસગીથ, મી. ઓડોનેસ વિગેરે નામાં કિત મેમ્બરો આ કમીટીમાં દાખલ થયા છે અને તેઓ એમ ધારે છે કે નવી પારલામેન્ટમાં હિંદુસ્થાનને હાક મળશે. આ બધાને સારું આપણે સર વીલીયમ વેડરબરનો પાલનખાનું છે.

કેપમાં ઇમીગ્રેશન એક્ટમાં વધારે સખતી.

તા. ૧૬મી મારચના કેપ ગવર્નમેન્ટ એક્ટમાં ઇમીગ્રેશન એક્ટમાં સુધારો કરવા બાબત બીજા હપાણું છે. એ બીજા હપાણું સખત છે.

જે કાયદો હાલ ચાલુ છે તે પ્રમાણે દર કોઈ મણસ જે દક્ષિણ આફ્રીકામાં વસનાર હોય તે કેપમાં દાખલ થઈ શકે છે અને થોડી મુદતને સારું ફેરવે કેપમાં જવું હોય તો જ્યાંમાં ગાડચલ નથી ચલાવી, પણ જે નવું બીજા દાખલ થવાનું છે તે પ્રમાણે જે નાતાલમાં ગાય નાતાલના જુના રહેવાસીઓ જઈ શકે છે અને બીજા નથી જઈ શકતા તેમ કેપમાં પણ કેપના જુના રહેવાસીઓ જઈ શકે. વળી મુદતને સારું ફેરવે કેપ જવું હશે તો નહિ જઈ શકે.

આ બીજા દાખલ થવું છે એ તક કેપના હિંદીઓને સારી મળી છે. હવે તેઓ આ બીજાની સામે થઈ શકે છે એટલું જ નહિ પણ કાયદામાં જે અડચણ છે તે દૂર કરવાની તત્કાલીન કરી શકશે.

જે ગણતરમાં રહેશે અને ઉપર પ્રમાણે ફેરફાર થઈ જશે તો કેપમાં ધણીજ ખરાબ સ્થિતિ થવાનો સંભવ છે. જે ફેરફાર કરવા માંજે છે તેની સામે ધણાં છે એટલું જ નહિ પણ તેમાં નીચેના ફેરફારની માગણી કરવાની જરૂર છે.

૧. હિંદુસ્થાનની મોટી બાપાઓને માન આપી તે બાપાઓના જ્ઞાનવાળાઓને પણ આવવાની છુટ થવી જોઈએ.

૨. જેઓને મુદતને સારું નોકર જોઈએ તેને હુંડ મુદતની પરમીટ મળવી જોઈએ.

૩. કાયદામાં એવી બારી રહેવી જોઈએ કે જેવી કરીને જેઓને નોકર વિગેરે જોઈએ તેને કોલોનીયલ સેક્રેટરી રખ આપી શકે.

આ બાબત આપતા ઉપાય નહિં લેવાય તો મોટું તુચ્છતાન થવાનો સંભવ છે. સને ૧૯૦૨માં જ્યારે ત્યો કાયદો થયો ત્યારે તે એકમિટી દાખલ થયો હતો અને તે બાબતની કોઈ ખબર ન રહેલી. આ વેળા મને સજાનો વખત પુતો છે પણ પુરનો વખત છે એમ જાણીને હમેશાં છે કે કેપના બાપાઓ દીકરા નહિં કરે.

વરીઈસપની રદાંડ.

વરીઈસપની રદાંડ બાબત બેહાનેરમાં મુનીસીપાલિટીમાં મી. હાલમેયરે એવી દરખાશ કરી છે કે વરીઈસપની રદાંડ હિંદોને નોકરોન હોય તોને હિંદીની કે બીજા

લેવાની મનાઈ કરવી. આ દરખાશત પસાર થશે તો તે ગવર્નરની પાસે જશે.

સોનાની ખાણને સારું હિંદો મળુર.

ચીનાઓને બદલે હિંદો મળુરને ટ્રાન્સવાલમાં દાખલ કરવા બાબત તારો હપ્તો આપ્યા કરે છે. તરી સરકાર તે બાબત હિંદો સરકાર સાથે કામગીરી વહેવાર ચલાવતી જણાય છે. વળી એવી પણ ખબર આવી છે કે લંડનમાં વસતા એંગ્લો હિંદીઓ એમ કહે છે કે હિંદો મળુર ખાણમાં કામ નહીં કરી શકે અને જેઓ કામ કરી શકે તેવા છે એટલા થોડા છે કે તેને હિંદુસ્થાનમાંથી કઢાડી શકાય તેમ નથી આ બંને વાત ખરોખર છે. નાતાલમાં કોલસાની ખાણમાં હિંદો મળુરો કામ કરે છે ત્યાં પણ વધારે મરણ થાય છે. સોનાની ખાણમાં કામ એવી પણ વધારે સખત છે એટલે અમને ધારિત છે કે જે હિંદો મળુરો ખાણની અંદર કામ કરવાને આવશે તો ધણી અમુલ્ય જન જશે.

વળી જે રાત્રિ હિંદો વસે છે તેના ઉપર જે હાડમારી ચાલે છે તેમાં મળુર વર્મના હિંદો હજારો આવશે તો વધારે થઈ સખત છે લોડ કરત્રન આ બાબતમાં ચુસ્ત રહેવા તેમ જ લોડ મીનરો તથા જોન મોરલી ચુસ્ત રહે છે એવી અમે આશા રાખીએ છીએ.

આટાપર જગાત.

ગયા અઠવાડીયાના સરકારી ગેઝેટમાં સાબિથ આફ્રિકાની બહારથી આવતા ધર્મી, આટો અથવા ધર્મીની જુદી ઉપર ૧૦૦ રતલે બે શીર્ષિંગ જગાતનો કાયદો બહાલ થવાના ખબરો છે. આટા ઉપરની જગાતનો કાયદો ૧૯૦૩ની સાલમાં પસાર થયો હતો. પરંતુ બારે વિરુદ્ધતાને લઈને તે વખતે તે કાયદો અમલમાં મુકવામાં આવ્યો નહિં હતો. આ માસની તા. ૨ થી આ કાયદોનો અમલ થઈ મુક્યો છે અને દર સે રતલ આટા દીક સરકારને જગાતની બે શીર્ષિંગ બરવી પડે છે. આ ઉપરથી રોડીના ઘન ઉપર અમુક અંસર થશેજ અને તેથી મરીખ બોકોને આવા બારીકાના વખતમાં એક નવી મુશ્કેલી હોવી થશે.

મહારાષ્ટ્રી એલેક્ઝાન્ડરાએ ટોપીઓમાં કોસાએ પહિના પીછાં પહેરવાનું બંધ કર્યું છે અને પોતે પીછાં પહેરવાનું બંધ કરવાની હિંમતમાં આજ મેવાની કા પાડી.

સર જ્યોર્જ બર્ડવુડના બહાદુરી ને એક કલબની હલકાઈ.

લંડનમાં સેન્ટરીવન્સ કલબ તે ધણું પુરાણું તથા નામીયું છે. તેમાં સર જ્યોર્જ બર્ડવુડ એ પ્રખ્યાત મેમ્બર હતા. સર જ્યોર્જ બર્ડવુડે હિંદુસ્થાનમાં ધણા વરસ નોકરી કરી છે અને તેઓ સાહેબે હમેશાં હિંદો ઉપર પ્રીતિ રાખેલી છે. એક ધણાજ પ્રખ્યાત હિંદોનું નામ સેન્ટ સ્ટીવન કલબમાં મેમ્બર થવાને સર જ્યોર્જ બર્ડવુડે આપ્યું. પણ બીજા મેમ્બરોએ તે બાબત વાંચે. હિંદો બો. તે ઉપરથી સર જ્યોર્જ બર્ડવુડે સેન્ટ સ્ટીવન કલબના મેમ્બર તરીકેનું રાજીનામું આપ્યું છે. થન્ય છે સર જ્યોર્જ બર્ડવુડને આવા એંગ્લો હિંદીઓથી હિંદો પ્રખર્ષ મ રેછ સખ્ત સહન કરી રહી છે.

કેડબરી બ્રધર્સની સખાવત. નોકરોને કેમ રાખવા.

કેડબરી કોલોનાલ કેડબરી બ્રધર્સની દુકાન જમત પ્રખ્યાત છે. તેઓએ નાના સરખા કામમાંથી મહાન કામ ઉભું કર્યું છે. તેઓ હાલ લંડનમાં ડેવી ન્યુસ પેપરના માલિક છે. તેઓ કવેર પંથના ડ. તેઓ જે નફા કરે છે તેમાંથી પોતાના નોકરોની સ્થિતિ હમેશાં સુધારતા આવે છે. હાલ તેઓએ પાઉન્ડ ૧૦,૦૦૦ની રકમ ઠાઠી પોતાના નોકરોને પેન્શન આપવાને સારું મોડું રંડ કઠાડ્યું છે. તેઓને ધણા નોકરો છે ને તે નોકરોમાં ધણા બહુ જુનાને વફા દાર છે. નોકરોની જુજ બ્યારે આ પ્રમાણે જાણવામાં આવે ત્યારે નોકરો ધણી ખંતથી પોતાનું જાણી પોતાના રોકડું કામ કરે તેમાં શી નવાઈ!

માણસોને ઉપાડનારો પતંગ.

લંડનમાં હાલ પતંગથી માણસોને હવામાં ઉઠાવવાના પ્રયોગો ચાલે છે. ધણી પતંગ ચડાવી સંચાલક તેને સ્થિર રાખી શકાય છે ને પછે તે પતંગ સડી તાત્કાલ દોડીથી માણસને ચડાવે છે. આ પ્રમાણે ૨૧,૦૦૦ ફૂટ સડી ચડાવી શકાય છે. આવી પતંગ લગાઈ માં શરૂની સ્થિતિ જેવામાં જહુ કામ આવે એમ માને છે કેમકે એટલે ઉઠે મહેલ માણસ બહુ લેમ્પ શકે છે અને તેને શરૂની ગોળી પોતી શકતી નથી. માન લાધે એટલે કે કામની પાસે પમ જેવું સખન દોષ એટલે કે પછેને આ કાયદો નથી મળી શકતો.

રૂઢરના તાર સમાચાર.

મહારાજા ડાંગ એડવર્ડ તુરકીના સુલતાન સાહેબની મુલાકાતે હસ્તપ્રસન્ન જશે એવો તાર આવેલો છે.

ડેલાગોઅમેલુ પત્ર એ કમ્યુનિસ્ટ એમ જણાવે છે કે નતાલને ટ્રાંસવાલની સાથે જોડવાની વાત આલે છે.

હિંદી બજેટમાં પા. ૩૪,૫૬,૫૬૬નો વધારો જતાવવામાં આવે છે. લશ્કરી ખાતામાં પા. ૮,૧૬,૦૦૦ વધારે ખર્ચાશે એમ રૂઢર જણાવે છે.

ચીનના અમલદારો જે આખી દુનિયામાં બધું ચિખવાને સારું કહે છે તેઓ હંગકાંડ જાણ પહેળ્યા છે. તેઓમાં ૩૦ સેક્ટરી તથા દાક્ટર છે.

તા. ૨૦ મી માસે શાહજહા તથા શાહ નાદી કરાચીથી ઉપડી ચુક્યા છે. લેડ લેમીંગ ટને એવો સંદેશો મોકલ્યો કે તેઓની મુલાકાત હિંદી પ્રજાના મનમાં સદાય રહી જશે.

ફારમોસામાં બચકર ધરતીકંપ થયો છે તેમાં ૪,૦૦૦ માણસો મરણ પામ્યા કહેવાય છે તે ૮૦,૦૦,૦૦૦ પાઉંડનું નુકસાન થયું ગણાય છે. કેટલીક જગ્યાએ તો રેલવે પણ ટુટી ગઈ છે.

મજબૂતની સરહદ ઉપરથી સુલતાન સાહેબે હાથ ઉઠાવી લેવાની વાત આલી હતી તે પાછી ખોટી ફરી છે. સુલતાન સાહેબે પોતા નો હક ઉઠાવી લેવાની ના પાડી. તેથી હજી સરકારે તે બાબત ફરી લખાણ કર્યું.

પેલ્લવરથી એવી ખબર આવી છે કે બાવા તથા મીયા ગુલના ખાન તથા દીરના ખાન વચ્ચે લગ્ન થઈ તેમાં બાવના ખાનને બે મામ હુકમો, મીયા ગુલને જમમ થયું છે. હજુ ૧૪ મી તારીખે તાર કરતી વખતે વધારે લગ્નની તૈયારી આલી રહી હતી.

લંડનનું ડેલી મીરર જણાવે છે કે જો હિંદી મજૂર ખાણને સારું ટ્રાંસવાલમાં આવશે તો તેઓને કમ્પાઉંડમાં રાખવાની તથા લોકેશનમાં તેઓ છુટા થઈ પછી રાખવાની મનાઈ હિંદની સરકાર નહિ તે મજૂરોને જમીન લેવાના હક લેવા દે.

દક્ષિણ અમેરિકામાં એક સીધીને એક ખાણની ઉપર બળાતકાળ કરવાને સારું દેહાંત હંકની સમ્મત થઈ હતી. તેની સામે તેના વકીલે અપીલ કરેલી તે હરમીયાન ગોરાઓએ બેલા થઈ ભેર જુલમથી સીધીને બેલામાંથી ધસડ્યો તે પછી તેને મારી નાંખ્યો. આથી અમેરિકામાં હાહાકાર થઈ રહ્યો કહેવાય છે.

સર હેન્રી કોટને પારલામેન્ટમાં બેલાન્સ બજેટમાં હિંદીઓને ટ્રામમાં પડતી મુશ્કેલી બાબત વિવેચન કર્યું હતું તેના જવાબમાં મી. ચર્ચિલે જણાવ્યું જે સરકાર હિંદીઓ તરફ દીનસેજી બતાવે છે. તે ઉપરાંત ટ્રાસોની સાથે આ બાબતનો ફડકો લાવવાની મુશ્કેલીઓ પણ બતાવી હતી.

મી. હાજી ઉમરનો કેસ.

અમારા પોસ્ટરજેનના ખબર પત્રીનો કામ જ સી કાંધે વાંચરા લાપક છે. મી. હાજી ઉમરની ઉપર જે બે ગોરાઓ તોફાન મૂકેલું હતું તેમાંથી તે બહુ સારી રીતે મુક્ત થયા તેની અમે તેમને મુબારક બાદી અપીએ છીએ. જે કે ફરિયાદી પોતે હતા છતાં જો હારી બત્તે: ડચ ભોકા તેમને પાથમાલ કરવામાં ચૂકત નહિ.

આ કેસ ઉપરથી આપણે બધાએ ધડો લેવા જેવું છે કે ગોરાઓની ઓરતોના જરા એ વિશ્વાસ સાધારણ રીતે નહિ કરવો. ફરી વગેરે કામ કરના ગોરી ઓરતોના પ્રસંગમાં બહુ આવે છે. તેઓએ બહુ ચેતીને ચાલવાની જરૂર છે. મી. હાજી ઉમર જેમ નિકળી આવ્યા છે એમ ખીન પણ એવી અદ્દત આવી પડે તો નિકળી આવે એમ માનવાનું નથી.

મી. હાજી ઉમરના કેસમાં જજ વેસલસે જે દીકા કરી છે તે બતાવે છે કે હિંદી ન્યાય બહુ ખુબી બરેલો છે. નીચ ઉચ કાળા પોળા બધાને અદલ પનસાહ મલવો બેઠાએ એમ તેઓ સાહેબે બાર મુકી કહ્યું એટલુંજ નહીં પણ ફરી દેખાડ્યું. હિંદી રાજ્ય તપ્યા કરે છે તેનાં મુખ્ય કારણોમાંનું તેની હાહ કોરટની ચોખાઈ એ એક છે. જજ વેસલસ હમેશાં સ્વતંત્ર મિલ્લજ ના ગણાય છે. આ વખતે તે તો કોઈ નરમ જજ હતો એવો સંભવ છે કે પંચ લોકો શરમ ખાઈ ગોરાને છોડી મૂકતા.

અમારા કેસમાં ખબર પત્રીનો કામ જ સી કાંધે વાંચરા લાપક છે. મી. હાજી ઉમરની ઉપર જે બે ગોરાઓ તોફાન મૂકેલું હતું તેમાંથી તે બહુ સારી રીતે મુક્ત થયા તેની અમે તેમને મુબારક બાદી અપીએ છીએ. જે કે ફરિયાદી પોતે હતા છતાં જો હારી બત્તે: ડચ ભોકા તેમને પાથમાલ કરવામાં ચૂકત નહિ.

ખબર પત્રો.

કલંડ પીપલની મીટીંગ

કાકતર અખદુરહમાનનું લાપણ.

(અમારા જોડાનખર્ગના ખબરપત્રી તરફથી)
મહ તા ૨૨મી માર્ચે રોયસે - ૨૩ પીપલની મીટી મીટીંગ તેઓના મીલનર હેલામાં થઈ હતી. કાકતર અખદુરહમાન ખાસ મીટીંગને સારું હાજર થયા હતા. કાકતર અખદુરહમાન આફરીકન પોલીટીકલ ઓર મનાઈજેશનના પ્રમુખ છે તે કેપટાઉનની મ્યુનીસીપાલિટીના મેમ્બર છે. આ મીટીંગમાં મી. ડનીયલે ચેર લીધી હતી. હોમ ચીફર બરાઈ થયો હતો. આશરે ૫૦૦ માણસો હાજર હતા. તેમાં કેટલાક હિંદી પણ હતા. મી. અખદુલ ગની, મી. ઉમર હાજી અમદ ઝવરી મી હાજી વજીરમહી મી. માધી વીગેરે પણ હાજર હતા.

તેમના બાપણમાંથી મુખ્ય બાબતો નીચે આપું છું.

મીટીંગનો હેતુ.

આપણે આજે બેલા થયા છીએ તેનો એ સખ્ખ છે કે આપણે બાહ્યાલને આપણુ: હકો બાબત અરજી કરવી. તેટલા સાર એક અરજી ઘડેલી છે તેમાં બધા કલંડ પીપલની સહી લેવાય છે. બ્યારે ટ્રાંસવાલમાં તથા ઓરેંજ રીવર કોલોનીમાં પડતી ઇમનેસ કેપમાં અમને ખ્યાલ આવ્યો ત્યારે અમે રીચાર્જ કે અમારે તમારે સારું બનતી મહેનત કરવી જોઈએ—તેમાં અમારો પણ સ્વાર્થ રહેલો છે કેમકે જો તમારા હક કાપી લેવામાં આવે તો છેવટે કેપમાં પણ તેમજ થવાનો સંભવ છે.

દુ:ખોની કથા.

કલંડ પીપલ ઉપર ટ્રાંસવાલમાં તથા ઓરેંજ રીવર કોલોનીમાં ઘણાં દુ:ખો પડે છે પણ તેમાંનું મુખ્ય તો એ છે કે કલંડ પીપલને ફ્રેચાઇઝનો હક નથી અને દીવાની હકો ઘણા છીનવી લીધા છે. આપણે હમેશાં ગુલામી સ્થિતિમાં રહીશું તો આપણી હાલત દીવસે દીવસે ખરાબ થતી જશે. માણસની ઉપર તેની મરજી વિરુદ્ધ કર નાખવા તેમાં તથા તેના ખીસામાંથી હાથ નાંખીને પેલા કાલી સમ્મતો કરવા તેમાં તથાવત નથી. એટલે જો ફ્રેચાઇઝના હક કલંડ પીપલને ન દેવા તેની પાસેથી ફર ખીસકુત નહિ જાય જોઈએ.

દુ:ખોની કથા.

આવી ઇબ્દગો તોડવાનો સારામાં સારો

મુલક રહેતો નથી. પણ જ્યાં સુધી દક્ષિણ આફ્રીકા વિગેરેમાં હિંદીઓને તરછોડવામાં આવે છે ત્યાં સુધી બ્રીટીશ સભ્ય ઉપર ખરેખર કેમ રહી શકે ?

મળ બળની જાગૃત્તિ.

હિંદુસ્થાનમાં દીવસે દીવસે પ્રજા બળની જાગૃત્તિ થાય છે. કોંગ્રેસ વિગેરે એનાં ચિન્હ છે. લોકો પોતાના હવાઓ સુધારવા માંગે છે. જેમ જેમ મુસાફરી કરે છે તેમ તેમ જોય છે કે બધા હિંદીની વચ્ચે ધણી વસ્તુઓ એકજ છે. તેઓના હુખ એકજ છે. તેનો ઉપાય એકજ છે. તેઓને શિખવાનું એકજ છે. વળી એમ પણ જોવામાં આવે છે કે પરદેશમાં ફરીને તેઓ પરદેશી બનવાને બદલે સ્વદેશ તરફ વધારે પ્રીતિ બતાવે છે. અને પરદેશમાં જે સારું હોય તેજ ચકચક કરે છે.

મી. હાજી ઉમરનો કેસ.

સરસ છુટકારો.

જજની સખત ટીકા.

(અમારા પોએટરનું મના અજરપત્રી તરફથી.)

મી. હાજી ઉમરના કેસની હકીકત હું અગાઉ આપી ગયો છું. એ કેસ તા. ૨૨મી માર્ચે જજ વેસ્ટસની આમળા માલ્યો. અને ગુન્હેગાર ડમીની, તથા રસોને સખત મજુરી સાથે ત્રણ વરસની જેલ મળી છે. ડમીનીની જોરત છુટી મળે છે. મી. હાજી ઉમર તરફથી ડીટેક્ટીવ ડેક, મી. કાન સોલીસીટર. તેનો રજોરમેન આદમ. તેનો રસોયો મુસા મીસીઝ કેમેરન, મોટરટર તથા સાસુ વેગન એમ સાક્ષીઓ હતા. તેઓએ હું અગાઉ જણાવી ગયો છું તે પ્રમાણે જુલાની આપી. ગુન્હેગાર તરફથી જોરતે જુલાની નહિ આપી. ડમીનીની જોરતે ખીલકુલ જુલાની આપીજ નહિ. ત્યારબાદ જજ વેસ્ટસે નીચે પ્રમાણે બાપજી કરમું એ એવું સરસ ને ન્યાયા છે કે એનો તરજુમો આપો અહીં આપું છું.

જોખો કેસ.

આ કેસ તદ્દન એવો છે. માણસો કેટલી મુરખાઈ વાપરે છે તે આ કેસમાં જણાઈ આવે છે. આ વખતે જ્યુરીયે માત્ર પોતાની સાધારણ અકલ વાપરવાની છે.

મી. હાજી ઉમરની વાત સાચી.

ડમીનીની જોરત જમીન વેચવાના બહા નથી ફરીયાદી હાજી ઉમરની પાસે મળે એ વાત તમારે માનવાની છે. આ વાત ખોટી છે એમ તે જોરતજ કહી શકતો નથી. તેણે

તો પોતાની જુલાની પણ નથી આપી. એટલે તમારે ફરીયાદીની વાત માનવી એ ફરજ છે. તે શું કામ જમીન વેચવા ગયું ? જમીન તો તેની હતી નહિ ? એટલે એમ સાબીત થાય છે કે ઇરાદો ફરીયાદીને ફસાવવાનો હોયો એમણે. વળી ડમીનીને એક વીગેરે ખતમાં એ તો ચોખી વાત છે.

જુલાનીની સરખામણી.

ફરીયાદી કહે છે કે તેણે ધમકીથી એક આખા. ડમીની કહે છે કે તે એક તો પોતાનો ગુન્હો દબાવવાને સારું ફરીયાદીએ આપ્યા. હવે આપણે ફરીયાદીની વાત તથા સીધે. ફરીયાદીને દહાણના તહોમતદારને ઘેર જવાનું શું કારણ હોયું જોઈએ ? તે અગાઉ તે બાકીને મળેલ નહિ. આપણને તહોમતદારે એમ મનાવવા માંગે છે કે હાજી ઉમર પાસે ઘેર કે જે તેણે પહેલાં જોયું ન હતું ત્યાં ગુન્હો કરવાના ઇરાદાથી ગયાં. આ વાત હું ખીલકુલ માની શકતો નથી. માણસ આવેશમાં આવી કોઈ જોરત ઉપર હુમલો કરે એ માની શકાય છે. પણ ત્રિચારપુરક ખીજે ઘેર તેવા ઇરાદાથી જ્ય અને તે ધોળે દહાડે એ તદ્દન અસંભવિત છે. પણ તેણે કદી બનવા લાયક હોય તો પણ બને તે તહોમતદારની જુલાની એવી ફનીયાદરી હીસાબથી એવી વિરલ છે કે તેવી વાત માત્ર હાકરાં માને. આપણને એમ માનવામાં આવે છે કે જે જખરા આંધાના માણસોયે- તેમાંના એક ધણીને ખીજે તેનો મિત્ર જોરત ઉપર હુમલો થતો જોયા ક્યો ને પોતે ઉમા રજા ને જેમાંથી એકે હુમલો કરનારને હાથ સરખો પણ નહિ અડાડ્યો. તેઓ એમ કહે છે કે ધણીયે માત્ર એક ગાળ કહાડીને પછી કંઈ નહિ કર્યું. જે પંચને આવી વાત માનવાનો ઇરાદો હોય તો મારે બાપજી કરમું મીથ્યા છે. કેમકે તો પછી પંચ બધું માનશે. વળી આપણને કહે છે કે ધણીનું દીક્ર પીગાળ્યું તેને દયા આવી ને હાજી ઉમર ૫૦૦ પાઉન્ડ આપતા હતા તેને બદલે તે પાઉન્ડ ૩૦૦ લખને રાજી રહ્યો. જે માણસ આમ માલે તેની ઉપર જેટલું પડે નેટલું એણે સમજ્યું. હવે ખરી વાત શું છે ? હાજી ઉમરની વાત કેટલીક વિચિત્ર છે કેમકે તેણે ખીજણની માફક પર્તણક બતાવી છે ને જાળકતી જેમ નીરાશ થયેલ છે. પણ આપણે કાળા માણસો સામેની લાગણી જણાવે છીએ. હિંદીઓની સામે જોરાએ છે એ પણ જણાવે છીએ. એ વીચાર કરતાં હાજી ઉમરની પર્તણક જખારે તેની ઉપર એણે તહોમત આપ્યું ને તેને ધાર્મિક બતાવવામાં આવી ત્યારે સમજી રહ્યો તેથી છે. હાજી ઉમરની ખજાણા મળી

હશે કે તેના પોતાના શબ્દની સામે ત્રણ જોરાની જુલાની પડશે. આ દેશમાં બે હિંદીના શબ્દની સામે એક જોરાને શબ્દ બસ છે એમ પણ તેને ધારિત લાગી હતો. એટલે તેની રિયતી દયામણી થઈ ગઈ હતી. એટલે હાજી ઉમરની હાલત સમજાય તેવી છે. તેની સામે ગેરકેતુ ઇસની જુલાની હું માનતો નથી. કાળા જોરા વચ્ચે છનસાઈ આપણે આજે દીલગીરીને રાધે આ કેસ ૨માં એમ સાંભળવું પડ્યું છે કે જખારે કાળા માણસ તથા જોરા માણસની જુલાની વચ્ચે તફાવત આવે ત્યારે જોરા માણસની જુલાની જ માનવી જોઈએ. આ વાત તદ્દન બેફાલી મરેલી છે. અને લાગે છે કે જે પંચ લોક આજે જોરા માણસની જુલાની કયુલ રખશે તો મોટી ભુલ કરશે. કાળા માણસની છાંદસી કે જમીનનું તમારી પુરતી સત્તાથી તમારે રક્ષણ કરવું પડે છે. જખારે કાળા ધોળા વચ્ચે છનસાઈ કરવાનો વખત આવે ત્યારે તમે એક તમુ પણ ન્યાયની પગ ધીમાંથી ખસશો તો મોટું જોખમદાર પગલું બરશે. મોટામાં મોટા જોરા જેટલોજ નાનામાં નાના કાળા માણસને છનસાઈ મગવાનો હક છે. આ વાત તમારે તમારા મનમાં કોતરી રાખવાની છે. એમ કહી ન ધારશો કે જખારે કાળો ફરીયાદી હોય ને જોરા તહોમતદાર હોય ત્યારે તમારે જોરાને છોડી દેવોજ જોઈએ. જે આવું તમારા મનમાં ઠસી જશે તો પ્રજાને છનસાઈ નહિ મળે ને જખુરીનો રીવાજ તે દારસ બરાબર થશે જોરા તહોમતદારની વાત મારે દીલગીરીની સાથે જણાવવું જોઈએ કે તદ્દન અસંભવિત છે. જોરતની બાબત જો તમને એમ લાગે કે તેણે પોતાના ધણીની ધારિતથી ખોટો આરોપ મુક્યો છે તો તેને છોડી મુકજો.

તહોમતદારને સજજ કરતાં વળી જજે કહ્યું કે :—

તહોમતદારો, તમે ગુન્હો ક્યો છે એ વિગે મારા મનમાં જરાએ શંકા નથી તેથી હું તમને બન્નેને સખત મજુરીની સાથે ત્રણ વરસની જેલની સજજ કરું છું.

સ્વીમરોની આવજાની ખખર.

નોંધાયેલ તા. ૨૮. સ્વીમર અમલક તા. ૧૫મીએ ફાજલે આજે મુક્યો છે. ૧૦-૬એ ૩૩-૪૫-૫૦-૬૦-૭૦-૮૦-૯૦-૧૦૦-૧૧૦-૧૨૦-૧૩૦-૧૪૦-૧૫૦-૧૬૦-૧૭૦-૧૮૦-૧૯૦-૨૦૦-૨૧૦-૨૨૦-૨૩૦-૨૪૦-૨૫૦-૨૬૦-૨૭૦-૨૮૦-૨૯૦-૩૦૦-૩૧૦-૩૨૦-૩૩૦-૩૪૦-૩૫૦-૩૬૦-૩૭૦-૩૮૦-૩૯૦-૪૦૦-૪૧૦-૪૨૦-૪૩૦-૪૪૦-૪૫૦-૪૬૦-૪૭૦-૪૮૦-૪૯૦-૫૦૦-૫૧૦-૫૨૦-૫૩૦-૫૪૦-૫૫૦-૫૬૦-૫૭૦-૫૮૦-૫૯૦-૬૦૦-૬૧૦-૬૨૦-૬૩૦-૬૪૦-૬૫૦-૬૬૦-૬૭૦-૬૮૦-૬૯૦-૭૦૦-૭૧૦-૭૨૦-૭૩૦-૭૪૦-૭૫૦-૭૬૦-૭૭૦-૭૮૦-૭૯૦-૮૦૦-૮૧૦-૮૨૦-૮૩૦-૮૪૦-૮૫૦-૮૬૦-૮૭૦-૮૮૦-૮૯૦-૯૦૦-૯૧૦-૯૨૦-૯૩૦-૯૪૦-૯૫૦-૯૬૦-૯૭૦-૯૮૦-૯૯૦-૧૦૦૦-૧૦૧૦-૧૦૨૦-૧૦૩૦-૧૦૪૦-૧૦૫૦-૧૦૬૦-૧૦૭૦-૧૦૮૦-૧૦૯૦-૧૧૦૦-૧૧૧૦-૧૧૨૦-૧૧૩૦-૧૧૪૦-૧૧૫૦-૧૧૬૦-૧૧૭૦-૧૧૮૦-૧૧૯૦-૧૨૦૦-૧૨૧૦-૧૨૨૦-૧૨૩૦-૧૨૪૦-૧૨૫૦-૧૨૬૦-૧૨૭૦-૧૨૮૦-૧૨૯૦-૧૩૦૦-૧૩૧૦-૧૩૨૦-૧૩૩૦-૧૩૪૦-૧૩૫૦-૧૩૬૦-૧૩૭૦-૧૩૮૦-૧૩૯૦-૧૪૦૦-૧૪૧૦-૧૪૨૦-૧૪૩૦-૧૪૪૦-૧૪૫૦-૧૪૬૦-૧૪૭૦-૧૪૮૦-૧૪૯૦-૧૫૦૦-૧૫૧૦-૧૫૨૦-૧૫૩૦-૧૫૪૦-૧૫૫૦-૧૫૬૦-૧૫૭૦-૧૫૮૦-૧૫૯૦-૧૬૦૦-૧૬૧૦-૧૬૨૦-૧૬૩૦-૧૬૪૦-૧૬૫૦-૧૬૬૦-૧૬૭૦-૧૬૮૦-૧૬૯૦-૧૭૦૦-૧૭૧૦-૧૭૨૦-૧૭૩૦-૧૭૪૦-૧૭૫૦-૧૭૬૦-૧૭૭૦-૧૭૮૦-૧૭૯૦-૧૮૦૦-૧૮૧૦-૧૮૨૦-૧૮૩૦-૧૮૪૦-૧૮૫૦-૧૮૬૦-૧૮૭૦-૧૮૮૦-૧૮૯૦-૧૯૦૦-૧૯૧૦-૧૯૨૦-૧૯૩૦-૧૯૪૦-૧૯૫૦-૧૯૬૦-૧૯૭૦-૧૯૮૦-૧૯૯૦-૨૦૦૦-૨૦૧૦-૨૦૨૦-૨૦૩૦-૨૦૪૦-૨૦૫૦-૨૦૬૦-૨૦૭૦-૨૦૮૦-૨૦૯૦-૨૧૦૦-૨૧૧૦-૨૧૨૦-૨૧૩૦-૨૧૪૦-૨૧૫૦-૨૧૬૦-૨૧૭૦-૨૧૮૦-૨૧૯૦-૨૨૦૦-૨૨૧૦-૨૨૨૦-૨૨૩૦-૨૨૪૦-૨૨૫૦-૨૨૬૦-૨૨૭૦-૨૨૮૦-૨૨૯૦-૨૩૦૦-૨૩૧૦-૨૩૨૦-૨૩૩૦-૨૩૪૦-૨૩૫૦-૨૩૬૦-૨૩૭૦-૨૩૮૦-૨૩૯૦-૨૪૦૦-૨૪૧૦-૨૪૨૦-૨૪૩૦-૨૪૪૦-૨૪૫૦-૨૪૬૦-૨૪૭૦-૨૪૮૦-૨૪૯૦-૨૫૦૦-૨૫૧૦-૨૫૨૦-૨૫૩૦-૨૫૪૦-૨૫૫૦-૨૫૬૦-૨૫૭૦-૨૫૮૦-૨૫૯૦-૨૬૦૦-૨૬૧૦-૨૬૨૦-૨૬૩૦-૨૬૪૦-૨૬૫૦-૨૬૬૦-૨૬૭૦-૨૬૮૦-૨૬૯૦-૨૭૦૦-૨૭૧૦-૨૭૨૦-૨૭૩૦-૨૭૪૦-૨૭૫૦-૨૭૬૦-૨૭૭૦-૨૭૮૦-૨૭૯૦-૨૮૦૦-૨૮૧૦-૨૮૨૦-૨૮૩૦-૨૮૪૦-૨૮૫૦-૨૮૬૦-૨૮૭૦-૨૮૮૦-૨૮૯૦-૨૯૦૦-૨૯૧૦-૨૯૨૦-૨૯૩૦-૨૯૪૦-૨૯૫૦-૨૯૬૦-૨૯૭૦-૨૯૮૦-૨૯૯૦-૩૦૦૦-૩૦૧૦-૩૦૨૦-૩૦૩૦-૩૦૪૦-૩૦૫૦-૩૦૬૦-૩૦૭૦-૩૦૮૦-૩૦૯૦-૩૧૦૦-૩૧૧૦-૩૧૨૦-૩૧૩૦-૩૧૪૦-૩૧૫૦-૩૧૬૦-૩૧૭૦-૩૧૮૦-૩૧૯૦-૩૨૦૦-૩૨૧૦-૩૨૨૦-૩૨૩૦-૩૨૪૦-૩૨૫૦-૩૨૬૦-૩૨૭૦-૩૨૮૦-૩૨૯૦-૩૩૦૦-૩૩૧૦-૩૩૨૦-૩૩૩૦-૩૩૪૦-૩૩૫૦-૩૩૬૦-૩૩૭૦-૩૩૮૦-૩૩૯૦-૩૪૦૦-૩૪૧૦-૩૪૨૦-૩૪૩૦-૩૪૪૦-૩૪૫૦-૩૪૬૦-૩૪૭૦-૩૪૮૦-૩૪૯૦-૩૫૦૦-૩૫૧૦-૩૫૨૦-૩૫૩૦-૩૫૪૦-૩૫૫૦-૩૫૬૦-૩૫૭૦-૩૫૮૦-૩૫૯૦-૩૬૦૦-૩૬૧૦-૩૬૨૦-૩૬૩૦-૩૬૪૦-૩૬૫૦-૩૬૬૦-૩૬૭૦-૩૬૮૦-૩૬૯૦-૩૭૦૦-૩૭૧૦-૩૭૨૦-૩૭૩૦-૩૭૪૦-૩૭૫૦-૩૭૬૦-૩૭૭૦-૩૭૮૦-૩૭૯૦-૩૮૦૦-૩૮૧૦-૩૮૨૦-૩૮૩૦-૩૮૪૦-૩૮૫૦-૩૮૬૦-૩૮૭૦-૩૮૮૦-૩૮૯૦-૩૯૦૦-૩૯૧૦-૩૯૨૦-૩૯૩૦-૩૯૪૦-૩૯૫૦-૩૯૬૦-૩૯૭૦-૩૯૮૦-૩૯૯૦-૪૦૦૦-૪૦૧૦-૪૦૨૦-૪૦૩૦-૪૦૪૦-૪૦૫૦-૪૦૬૦-૪૦૭૦-૪૦૮૦-૪૦૯૦-૪૧૦૦-૪૧૧૦-૪૧૨૦-૪૧૩૦-૪૧૪૦-૪૧૫૦-૪૧૬૦-૪૧૭૦-૪૧૮૦-૪૧૯૦-૪૨૦૦-૪૨૧૦-૪૨૨૦-૪૨૩૦-૪૨૪૦-૪૨૫૦-૪૨૬૦-૪૨૭૦-૪૨૮૦-૪૨૯૦-૪૩૦૦-૪૩૧૦-૪૩૨૦-૪૩૩૦-૪૩૪૦-૪૩૫૦-૪૩૬૦-૪૩૭૦-૪૩૮૦-૪૩૯૦-૪૪૦૦-૪૪૧૦-૪૪૨૦-૪૪૩૦-૪૪૪૦-૪૪૫૦-૪૪૬૦-૪૪૭૦-૪૪૮૦-૪૪૯૦-૪૫૦૦-૪૫૧૦-૪૫૨૦-૪૫૩૦-૪૫૪૦-૪૫૫૦-૪૫૬૦-૪૫૭૦-૪૫૮૦-૪૫૯૦-૪૬૦૦-૪૬૧૦-૪૬૨૦-૪૬૩૦-૪૬૪૦-૪૬૫૦-૪૬૬૦-૪૬૭૦-૪૬૮૦-૪૬૯૦-૪૭૦૦-૪૭૧૦-૪૭૨૦-૪૭૩૦-૪૭૪૦-૪૭૫૦-૪૭૬૦-૪૭૭૦-૪૭૮૦-૪૭૯૦-૪૮૦૦-૪૮૧૦-૪૮૨૦-૪૮૩૦-૪૮૪૦-૪૮૫૦-૪૮૬૦-૪૮૭૦-૪૮૮૦-૪૮૯૦-૪૯૦૦-૪૯૧૦-૪૯૨૦-૪૯૩૦-૪૯૪૦-૪૯૫૦-૪૯૬૦-૪૯૭૦-૪૯૮૦-૪૯૯૦-૫૦૦૦-૫૦૧૦-૫૦૨૦-૫૦૩૦-૫૦૪૦-૫૦૫૦-૫૦૬૦-૫૦૭૦-૫૦૮૦-૫૦૯૦-૫૧૦૦-૫૧૧૦-૫૧૨૦-૫૧૩૦-૫૧૪૦-૫૧૫૦-૫૧૬૦-૫૧૭૦-૫૧૮૦-૫૧૯૦-૫૨૦૦-૫૨૧૦-૫૨૨૦-૫૨૩૦-૫૨૪૦-૫૨૫૦-૫૨૬૦-૫૨૭૦-૫૨૮૦-૫૨૯૦-૫૩૦૦-૫૩૧૦-૫૩૨૦-૫૩૩૦-૫૩૪૦-૫૩૫૦-૫૩૬૦-૫૩૭૦-૫૩૮૦-૫૩૯૦-૫૪૦૦-૫૪૧૦-૫૪૨૦-૫૪૩૦-૫૪૪૦-૫૪૫૦-૫૪૬૦-૫૪૭૦-૫૪૮૦-૫૪૯૦-૫૫૦૦-૫૫૧૦-૫૫૨૦-૫૫૩૦-૫૫૪૦-૫૫૫૦-૫૫૬૦-૫૫૭૦-૫૫૮૦-૫૫૯૦-૫૬૦૦-૫૬૧૦-૫૬૨૦-૫૬૩૦-૫૬૪૦-૫૬૫૦-૫૬૬૦-૫૬૭૦-૫૬૮૦-૫૬૯૦-૫૭૦૦-૫૭૧૦-૫૭૨૦-૫૭૩૦-૫૭૪૦-૫૭૫૦-૫૭૬૦-૫૭૭૦-૫૭૮૦-૫૭૯૦-૫૮૦૦-૫૮૧૦-૫૮૨૦-૫૮૩૦-૫૮૪૦-૫૮૫૦-૫૮૬૦-૫૮૭૦-૫૮૮૦-૫૮૯૦-૫૯૦૦-૫૯૧૦-૫૯૨૦-૫૯૩૦-૫૯૪૦-૫૯૫૦-૫૯૬૦-૫૯૭૦-૫૯૮૦-૫૯૯૦-૬૦૦૦-૬૦૧૦-૬૦૨૦-૬૦૩૦-૬૦૪૦-૬૦૫૦-૬૦૬૦-૬૦૭૦-૬૦૮૦-૬૦૯૦-૬૧૦૦-૬૧૧૦-૬૧૨૦-૬૧૩૦-૬૧૪૦-૬૧૫૦-૬૧૬૦-૬૧૭૦-૬૧૮૦-૬૧૯૦-૬૨૦૦-૬૨૧૦-૬૨૨૦-૬૨૩૦-૬૨૪૦-૬૨૫૦-૬૨૬૦-૬૨૭૦-૬૨૮૦-૬૨૯૦-૬૩૦૦-૬૩૧૦-૬૩૨૦-૬૩૩૦-૬૩૪૦-૬૩૫૦-૬૩૬૦-૬૩૭૦-૬૩૮૦-૬૩૯૦-૬૪૦૦-૬૪૧૦-૬૪૨૦-૬૪૩૦-૬૪૪૦-૬૪૫૦-૬૪૬૦-૬૪૭૦-૬૪૮૦-૬૪૯૦-૬૫૦૦-૬૫૧૦-૬૫૨૦-૬૫૩૦-૬૫૪૦-૬૫૫૦-૬૫૬૦-૬૫૭૦-૬૫૮૦-૬૫૯૦-૬૬૦૦-૬૬૧૦-૬૬૨૦-૬૬૩૦-૬૬૪૦-૬૬૫૦-૬૬૬૦-૬૬૭૦-૬૬૮૦-૬૬૯૦-૬૭૦૦-૬૭૧૦-૬૭૨૦-૬૭૩૦-૬૭૪૦-૬૭૫૦-૬૭૬૦-૬૭૭૦-૬૭૮૦-૬૭૯૦-૬૮૦૦-૬૮૧૦-૬૮૨૦-૬૮૩૦-૬૮૪૦-૬૮૫૦-૬૮૬૦-૬૮૭૦-૬૮૮૦-૬૮૯૦-૬૯૦૦-૬૯૧૦-૬૯૨૦-૬૯૩૦-૬૯૪૦-૬૯૫૦-૬૯૬૦-૬૯૭૦-૬૯૮૦-૬૯૯૦-૭૦૦૦-૭૦૧૦-૭૦૨૦-૭૦૩૦-૭૦૪૦-૭૦૫૦-૭૦૬૦-૭૦૭૦-૭૦૮૦-૭૦૯૦-૭૧૦૦-૭૧૧૦-૭૧૨૦-૭૧૩૦-૭૧૪૦-૭૧૫૦-૭૧૬૦-૭૧૭૦-૭૧૮૦-૭૧૯૦-૭૨૦૦-૭૨૧૦-૭૨૨૦-૭૨૩૦-૭૨૪૦-૭૨૫૦-૭૨૬૦-૭૨૭૦-૭૨૮૦-૭૨૯૦-૭૩૦૦-૭૩૧૦-૭૩૨૦-૭૩૩૦-૭૩૪૦-૭૩૫૦-૭૩૬૦-૭૩૭૦-૭૩૮૦-૭૩૯૦-૭૪૦૦-૭૪૧૦-૭૪૨૦-૭૪૩૦-૭૪૪૦-૭૪૫૦-૭૪૬૦-૭૪૭૦-૭૪૮૦-૭૪૯૦-૭૫૦૦-૭૫૧૦-૭૫૨૦-૭૫૩૦-૭૫૪૦-૭૫૫૦-૭૫૬૦-૭૫૭૦-૭૫૮૦-૭૫૯૦-૭૬૦૦-૭૬૧૦-૭૬૨૦-૭૬૩૦-૭૬૪૦-૭૬૫૦-૭૬૬૦-૭૬૭૦-૭૬૮૦-૭૬૯૦-૭૭૦૦-૭૭૧૦-૭૭૨૦-૭૭૩૦-૭૭૪૦-૭૭૫૦-૭૭૬૦-૭૭૭૦-૭૭૮૦-૭૭૯૦-૭૮૦૦-૭૮૧૦-૭૮૨૦-૭૮૩૦-૭૮૪૦-૭૮૫૦-૭૮૬૦-૭૮૭૦-૭૮૮૦-૭૮૯૦-૭૯૦૦-૭૯૧૦-૭૯૨૦-૭૯૩૦-૭૯૪૦-૭૯૫૦-૭૯૬૦-૭૯૭૦-૭૯૮૦-૭૯૯૦-૮૦૦૦-૮૦૧૦-૮૦૨૦-૮૦૩૦-૮૦૪૦-૮૦૫૦-૮૦૬૦-૮૦૭૦-૮૦૮૦-૮૦૯૦-૮૧૦૦-૮૧૧૦-૮૧૨૦-૮૧૩૦-૮૧૪૦-૮૧૫૦-૮૧૬૦-૮૧૭૦-૮૧૮૦-૮૧૯૦-૮૨૦૦-૮૨૧૦-૮૨૨૦-૮૨૩૦-૮૨૪૦-૮૨૫૦-૮૨૬૦-૮૨૭૦-૮૨૮૦-૮૨૯૦-૮૩૦૦-૮૩૧૦-૮૩૨૦-૮૩૩૦-૮૩૪૦-૮૩૫૦-૮૩૬૦-૮૩૭૦-૮૩૮૦-૮૩૯૦-૮૪૦૦-૮૪૧૦-૮૪૨૦-૮૪૩૦-૮૪૪૦-૮૪૫૦-૮૪૬૦-૮૪૭૦-૮૪૮૦-૮૪૯૦-૮૫૦૦-૮૫૧૦-૮૫૨૦-૮૫૩૦-૮૫૪૦-૮૫૫૦-૮૫૬૦-૮૫૭૦-૮૫૮૦-૮૫૯૦-૮૬૦૦-૮૬૧૦-૮૬૨૦-૮૬૩૦-૮૬૪૦-૮૬૫૦-૮૬૬૦-૮૬૭૦-૮૬૮૦-૮૬૯૦-૮૭૦૦-૮૭૧૦-૮૭૨૦-૮૭૩૦-૮૭૪૦-૮૭૫૦-૮૭૬૦-૮૭૭૦-૮૭૮૦-૮૭૯૦-૮૮૦૦-૮૮૧૦-૮૮૨૦-૮૮૩૦-૮૮૪૦-૮૮૫૦-૮૮૬૦-૮૮૭૦-૮૮૮૦-૮૮૯૦-૮૯૦૦-૮૯૧૦-૮૯૨૦-૮૯૩૦-૮૯૪૦-૮૯૫૦-૮૯૬૦-૮૯૭૦-૮૯૮૦-૮૯૯૦-૯૦૦૦-૯૦૧૦-૯૦૨૦-૯૦૩૦-૯૦૪૦-૯૦૫૦-૯૦૬૦-૯૦૭૦-૯૦૮૦-૯૦૯૦-૯૧૦૦-૯૧૧૦-૯૧૨૦-૯૧૩૦-૯૧૪૦-૯૧૫૦-૯૧૬૦-૯૧૭૦-૯૧૮૦-૯૧૯૦-૯૨૦૦-૯૨૧૦-૯૨૨૦-૯૨૩૦-૯૨૪૦-૯૨૫૦-૯૨૬૦-૯૨૭૦-૯૨૮૦-૯૨૯૦-૯૩૦૦-૯૩૧૦-૯૩૨૦-૯૩૩૦-૯૩૪૦-૯૩૫૦-૯૩૬૦-૯૩૭૦-૯૩૮૦-૯૩૯૦-૯૪૦૦-૯૪૧૦-૯૪૨૦-૯૪૩૦-૯૪૪૦-૯૪૫૦-૯૪૬૦-૯૪૭૦-૯૪૮૦-૯૪૯૦-૯૫૦૦-૯૫૧૦-૯૫૨૦-૯૫૩૦-૯૫૪૦-૯૫૫૦-૯૫૬૦-૯૫૭૦-૯૫૮૦-૯૫૯૦-૯૬૦૦-૯૬૧૦-૯૬૨૦-૯૬૩૦-૯૬૪૦

રહેઝરમાં બહુ વખત થયા ચોરી થયા
કરે છે. ચોરો કુકાનને ચાવી લાગુ કરી
લથાલી તેમાંથી ચોરી કરી નીચ છે. રાતના
કાઠમે બહાર ન નીકળેલું એવો કાયદો
થયા છતાં એક રાતે ચોરી થઈ અને હરફરી
માણસોનો પહેરો છતાં ચોરો નાશી નહ
સકયા. હુખી પોલીસ આને માટે તજવીજ
કરે છે એવું કહેવાય છે પણ ચોરો પોલીસને
પાપ આપવામાં હંમેશા કાવી નીચ છે.
આ વસ્તુ અને વસ્તુકાંડની તાણુ છે અને
મહાઈનો થાંડું રોડી નહીં હેતરે એવી ચીજ
રહે છે.

મુસલમાનોમાં કેળવણી.

મુંબઈ ઇલાકામાં વરતા દરેક મુસલમાન કેળવણીમાં મધ્ય પછાત છે તેને હાલના વખતની રીત પ્રમાણે કેળવણી આપવા ધોરણ બાંધવા એક ઘણો વખત થયા મનમુજા થયા કરતાં હતા પરંતુ યોગ્ય તજવીજ નહીં થવાથી એ કામ હાલ હાથમાં જ ધરતું નહતું. મુસલમાન તબક્કા તથા મરીજ કામના બચ્ચાંઓને કેમ કેળવણી આપવી તથા તેમને મટિ કેવી નિશાળો સ્થાપવી તથા તેમના અરજો કેમ સલામત તે વિશે સચીત રહેવાનું મરજુ મ નવાબ સાહેબના ભાઈ નવાબખાનદા નસરુલ્લાખાન સાહેબે એવિશે ખુબ વિચાર કરી સર તાર્ક ઓલીવંટ જેમને જુલરાતના મુસલમાનોના સારો અનુભવ છે તે તથા જોનારે ખાલ ઇ. બહદુર ડીરેક્ટર ઓફ પબ્લીક ઇન્સ્ટ્રક્શન પ્રોફેસર ગોખલે તથા પ્રોફેસર મુર વગેરે કેળવણી ખાતાના લાયક અનુભવી અમલદારો સાથે મુલાકાત લઈ તેઓથી સા રો અનુભવ મેલવી પોતાના જેવા લાયક ગૃહ સ્થો તથા વિદ્વાનો જેવાકે નવાબ મોહમ્મદુલ મુલક નવાબ મહમૂદીન કુસેનખાં, મીઆં કુસેન મખા, મી. મુબેશ્શાન બખ્ષા મોલવી મેહબુબ મીઆંબી એ. એલ. એલ. બી. ચાલે સમમુદીન હાદરી ડેપુટી ડીરેક્ટર સયદ અબુલ હર એડવોકેટ ડેપુટી ડીરેક્ટર વગેરે ના જેવા લાયક ગૃહસ્થોની એક કમીટી કરી પોતાના લાગતાઓમાં એક બહો ફેરવી એક સારી રૂઠમ એકઠી કરી તે કુટુંબી કેટલીએક બચ્ચાંને નિશાળ, મદરેસા તથા લાઈબ્રેરીઓ સ્થાપન કરી કામ સર કર્યું છે. એ કામ ત મામ ઈલાકા માટે કરવાનું છે મટિ સારા કુટુંબી જરૂર છે. સાલિય આફ્રિકાખાતે પોતાના અંડર સેક્રટરી તરીકે પોતાના દોસ્ત મી. અબદુલ રબકને એક બહો લઈ મોહલી આપ્યા છે તથા બરમા ખાતે એક બહો લરાવી આપવા પોતાના દોસ્ત મોહમ્મદ કા સમ અલ્લા સાહેબને કામ સોંપેલું છે એ કામમાં દરેક મુસલમાન લાઇએ. પોતાની મુંબઈ પ્રમાણે મદદ કરી કોનકુરન્સને આલા રી કરશે.

નવાબખાનદા નસરુલ્લાખાન સાહેબે કેમ બીજામાં લેખિયખત રહી હંથી કેળવણી મેલવી છે. હાલમાં તેઓ એક જુના તથા બાહો સ બેરીસ્ટર મજાલ્ય છે. પોતાના મંથા મટિ મુંબઈમાં રહે છે, તથા નામદાર નાખુદા મહમ્મદ અલી રોમેની પુત્રી સાથે પોતાના લગ્ન કરી મુંબઈના વતની થઈ ગયા છે. ત્યાં મુની મુસલમાન કામના એક આગેવા ન છે તથા બીટીશ સરકાર પણ તેમને તેજ પ્રમાણે યોગ્ય માન આપે છે. મુંબઈ ઇલાકા ના તમામ રાજ તથા નવાબો એમને આયા ત તરીકે માન આપી વખતો વખત એમની નેક સહલા લઈ તે પ્રમાણે અમલ કરે છે. મસરુલ્લાખાન : સાહેબે જિલાયતમાં રહી હંથી કેળવણી લીધી છે તે સાથે તેમના ધર્મ ઉપર થજાન સુરત છે નમાજ પઢવામાં

કેમ વખતે ચુકતા નથી તેમજ વરસના કેટ લાએક ભાગમાં રાજ રાજે છે તેમજ પીરી મુરીદી તથા ખુદાના દોસ્તોનાં પુરેપુરા માન નારા છે એ ધણી નવાઈની વાત છે.

નાતાલ સનાતન ધર્મ સભા

ડરબન તા. ૨૫-૩-૧૯૦૬.
આજરોજ સભા ૧૭૯ પ્રેસીડન્ટમાં મળી હતી મધ્યા ગૃહસ્થો હાજર હતા જેમની સાથે મળી નીવમાનુસાર સેક્રટરીએ નિત્યકર્મ કરી ઇશ્વર સ્તવન શરૂ કર્યું. બાદ ગીતાગીતા સ્તોત્રો વાંચી સંજ્ઞાઓ અને ગાઇ સભામાં આલેલા કામનો રીપોર્ટ સભા સમક્ષ વાંચી સંજ્ઞાઓ ઉપર મુજબ કાર્ય પુર્ણ કરી ગાઇ સભામાં જે મી. ખુસાલબાઇ પટેલે "સંપ" એ વિષય લખી મોકલાવ્યો હતો તે પ્રમુખે પોતે વાંચી સંજ્ઞાઓ વિષય મળેજ અસરકારક હતો પ્રાચીન રાજ્ય ઠતાઓની ઐક્યતા-હાલની ઇડિઅન નેશનન કે ગ્રેસ અને જાપાનની પ્રગતી ઐક્યતાના લાખલા ઓ આપી લેખકે વિષયને પ્રકાશીત કર્યો હતો. લેખ વંચાયા બાદ મધ્યા ગૃહસ્થોએ વિષયને લગતું અસરકારક વિવેચન કરી હાજર રહેલા ગૃહસ્થોને દ્રઢતાભરી લામણી ઉત્પન્ન કરી હતી. બાદ આવતી સભામાં રા. શેલ્ટે "હિંદુસ્થાનની ઉત્તીનો માર્ગ" એ વિષે લખી લાવવા બહેરે કર્યું. બાદ સભા વિસર્જન થઈ હતી. આજા છે કે આવા ઉત્તમ કાર્યમાં દરેક આર્ય બંધુઓ પોતાથી બનતી મહેનતે હાજર રહી કાર્યમાં મદદ કરવા ચુકશે નહિં.

ધી મોહમેડન યંગ મેન સોસાયટી

ડરબન, તા. ૨૫-૩-૦૬
આજે બપોર પછીથી ત્રણ વાગે રાખિતા મુજબ સોસાયટીની મીટીંગ નાં. ૪૮૨ વેરડ રનીટમાં પ્રેસીડન્ટ મી. જોસમાન અહમદ ના પ્રમુખ પણા હેડળ મલી હતી. બરોબર ત્રણ વાગે સોસાયટીનું કામ શરૂ થયું. પહે લાં મી. એ. ડી. કાપતે લાખલ્ય કરતાં જણા બ્યુ કે આપણી કામ દરેક પ્રકારે કેળવણી માં પછાત છે તેનું મુખ્ય કારણ કુસંપ છે. કુસંપ વિશે સાડાં વિવેચન કર્યું હતું. મી. કાસમ આજમ સરજે હિંદની પડતીના ચુંકા રહ્યો હતાં તેનું અસર કારક લાખલ્ય કર્યું હતું. પછી મી. અહમદ મુસન કરોડીઆ સાહેબે ઉરુદુ જાનનામાં સંપદું કેટલું બળ છે અને સંપ વિશે આપણા મહબ્બે કેવા સારા પાઠ આપણને શીખવ્યા છે તે આપ એ ઉલ્લેખ વગર શીખી શકતા નથી, હલમ હોય અને સંપ ન હોયતો તેથી કામને કાય દો થઈ શકતો નથી. બાદ મી. રકમુદીન

સાહેબે પણ કેળવણી ઉપર અસર કારક બ્યાખ્યાન લીધું હતું. મી. અબદુરહાક સાહે બે પણ હિંદીઓમાં પણ કેળવણી વધારવા ની ખાસ જરૂર છે તે બાબત ઉપર લાખલ્ય કર્યું હતું. બાદ પણ કામ નહીં હોવાથી મીટીંગ બરખાસ્ત કરવામાં આવી હતી.

સર્વે મુસલમાન લાઇઓની સેવામાં અરબ કે તમે કેમ જગ્યાએ પણ રહેતાહો પણ સોસાયટીના મેમ્બર થઈ ઈસલામી કામમાં મદદ કરશો. માસિક રી ફક્ત ૨૬ છે લાઇ પ્રેરી દરોજ સંજ્ઞના ૬ થી ૬ સુધી ખુલ્લી રહે છે.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો બાદ સખરો તો તેઓના પત્રો ઉપર ટુરલ બ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કાળજની એકજ બાબુએ લખવું.
૨. અક્ષર ચોખા સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું બરોબર લખવા, તે હમેશાં બહાર પાડવા સાડાં નહિ પણ અમારી નજીને સાડાં.
૪. લખાણ હમેશાં ફૂંક અને સુદાસર કરવું.—[અધિપતિ]

મુબેશ્શાન પટેલ—૧મારો દરમજ આવતે અઠવાડીએ છાપયુ.

જેહાન્સબર્ગમાં ટ્રામ ખાખત હિંદીઓને સુચના.

જેહાન્સબર્ગ તા. ૨૫-૩-૦૬.
જેહાન્સબર્ગમાં "કલ્ડ પરસન્સ" લેખક ની એક ટ્રામ ઇડિઅન તેમજ બીજા બધા લોકો વાસ્તે ફેરે છે, અને તે બાબત મી. ઈ. એસ. કુવાડીઆયે કેસ કરેલ હતો તેમાં આપણા હિંદીઓ જલ્યા છે, એ બરેબર ખુશી થવા લેડું છે પણ થજી લીલગીરી તો એ બાબતની છે કે થજા હિંદીઓ તે ટ્રામ માં બેસે છે. જ્યારે એક તરફથી એક બાહો સ માણસ એ કામમાં મહેનત કરી લડાઇ ચલાવે છે, ત્યારે તે કારણને બીજા હિંદીઓ મળતા નહિં રહી સરકાર તેમજ અંગેની અલક ચાળી પ્રગતને દીકા કરવનો વખ તઆપે છે મી. કુવાડીઆયે કેસ છતી નામના મેલવી, તેને બીજા લોકો મ્યુનીસીપાલિટીની અપીલ નો જવાબ નહિં મલતા સુધી પણ ચોક્કતા નથી અને રાઉન કાઉનસીલના મતને મલતા થઈ તે ટ્રામની અંદર બેસે છે, એમ કરવા માં આપણા લોકોનું આપણા લોકો અપ માન કરે છે, એ બરેબર બેઠ કારક છે. મારા આ લખાણનો હેતુ કાઠુની લાગણી દુઃખાવવાનો નથી.

ધી. પાસ.

પરમીટની તકલીફ.

અમદાવાદી પરમીટ પીઠરીમાં દાખલ કરવાને એક નામ અમને મળેલું. જિંદી એને પરમીટ મેળવતાં કેટલી તકલીફ પડે છે તેના કારણે નીચેની હકીકત ઉપરથી જાણીએ.

અમદાવાદી મેમ્બર કાસમ અલી લખે છે કે:- હું સડાહના વખતમાં ટ્રાંસવાલમાં હતો. મેં ટ્રાંસવાલમાં જવા માટે તા. ૨૯-૨-૦૫ ના રોજ એડાન્સમેન્ટના પરમીટના ચીફ સેક્રેટરી ઉપર વખાણ મી. વાઇબર્ગ મારફત આરજી આપેલી હતી. જેને આજે હવેલમ પુર એક વરસ થયું પણ પરમીટનો તો પતો નથી. મારી સહરદુ આરજી તા. ૮૭૭ ના જવાબમાં પોસ્ટ કાર્ટ મળ્યું કે એપ્રીલેશન મળી છે. અને તે ઉપર હાલ અમે વિચાર કરીએ છીએ અને પ્રસંગવચતા જવાબ આપવામાં આવશે. મારા કામગીરી કોપી આ સાથે બીડેલ છે.

સાહેબ, મેં એપ્રીલેશન બીડી તેની સાથે હું ટ્રાંસવાલમાં બિયારના વખતમાં હતો ત્યારે રજીસ્ટર થઈ પા. ૮-૦-૦ આપી રજીસ્ટર કરાવેલ તે પણ બીડી છે હવે નથી પરમીટનો પતો કે નથી રજીસ્ટર પાળી મળવાને રહેતો. તે વખતના કાયદા મુજબ મારા લખવાથી પ્રિટિરીયાના મોટા વેપારી જલુ બે આમદ અબુલકર અને હાલ હબીબ આ બંનેએ ધારા મુજબ સાહેબી પુરવારના તા. ૨૦-૪-૦૫ ના કારમો બરીને પરમીટ એપ્રીલેશન તરફ તે લોકોની માગણી મુજબ મોકલી દીધેલા તો પણ પરમીટનો પાર આવ્યો નહિ ત્યારે પરમીટ એપ્રીલેશન ઉપર મેં અતરેથી પાછો કામગીરી લખેલ જે પરમીટ વિષે છું થયું કારમો ભરાઈ થયાં છતાં કાં પરમીટ ન આપી તેના જવાબમાં એપ્રીલેશન તરફથી જેમાં હાલ હબીબને બદલે બીબ ધબીનું નામ આપવાને લખેલ. એવા કારણથી કે તેઓને મી. હાલ હબીબ તરફથી જવાબ મળ્યો નહીં હોય. પણ હાલ હબીબે એકસ ખાતરીથી કારમ બરીને પરમીટ તરફ મેલવાની આપેલ હતા તેથી ધબીના નામે આપવાની જરૂર નહોતી. તે પછી અતરેથી એપ્રીલેશનવાને યાદી આપવાને કામગીરી લખેલો જે પરમીટનું થું થયું. ત્યારે જવાબમાં કામગીરી મળ્યો છે કે તે પરમીટના સેક્રેટરી સાહેબ લખે છે કે ટ્રાંસવાલમાં રહેતા બે યુરોપીયનના નામે જમીન અજાણે કે જે તમે ટ્રાંસવાલમાં હતા તેવી પછી ખાતરી આપે. હવે સાહેબ હું એક ઇનકીયન મરચેલ હાલ કરીમ બેગમામદની દુકાન ઉપર નોકર હતો. એક નોકર માલુ અને ૩૫ યુરોપીયન સંજોગ રીતે અજાણ હોય કે મારી પછી ખાતરી આપે હાલ નામે યુરોપીયનના પુરા પાડીએ કારણ કે ટ્રાંસવાલમાં વસેલો માલુસ તો યુરોપીયનને જાણખતો હોય પણ કમો યુરોપીયન

અમારી દરકાર કરે કે અમેને સારી રીતે ખાજાનતો હોય તેજ કામગીરી વળી સેક્રેટરી સાહેબ પુછે છે કે ૧૮૮૫ ના કાયદા મુજબ તમે રજીસ્ટર થઈ રજીસ્ટ્રેશન સરટીફિકેટ મેળવેલ હોય તો અમેને જાણવો. આથી થયું એમ છે કે જે વખતે એપ્રીલેશન કરી તેજ એપ્રીલેશન સાથે ૧૮૮૫ ના કાયદા મુજબનું રજીસ્ટ્રેશન સરટીફિકેટ બીડેલ હતું ને તે લોકો કાઢી મથા. અને નળી સામા પુછા કરે છે. આતો મારા માટે "લેને જઈ પુત અને એ આઈ અસમ" એવું થયું છે. એવડ વરસ એક થયાં પરમીટ સાર જેને માટે અમેને હક છે તે મેળવવાને અતરે બેઠા દેખાં બાંધુ છું પણ કાંઈ વળ્યું નથી. હવે પરમીટ એ નજ આપવી હોય તો રજીસ્ટ્રેશન સરટીફિકેટ મોકલેલ છે તે પાછું મોકલવાને સેક્રેટરી સાહેબને લખેલ છે પણ તેને માટે તો અમીયારા મળી જવાબ નામદાર સાહેબે આજ દીન તકલ પાડ્યો નથી

મેમ્બર કાસમ અલી, અમદાવાદ.

[પરમીટ સંબંધી તકલીફો જોઈ શાય તે ખાતર અમે અંગ્રેજીમાં વખતે વખત લખા છું કરીએ છીએ. આશા છે કે મહેનત કરવાથી સારું પરિણામ આવશે.]

અ. ૬૦ એ. ૦]

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વિગેરે.

(મવરમેંટ એજેન્ટમાંથી.)

ઈસમાઈલ ઈબ્રાહિમ સીદાત હોમર કુજે લાનાલાની નાદાર મીલકતનો ફેરવો કરવાને મી. એમ. સી. સ્કીય સ્ટેન્ડર ટ્રસ્ટી નીમાયા છે. તેના લેખદારોની મીટીંગ તા. ૫મી એપ્રીલ ૧૯૦૬ ના રોજ મળશે.

જોડાવાવાળા મહમદ કાસમની નાદાર મીલકતનો ફેરવો કરવાને મી. ડી. હરબર્ટ બીન-નાતાલ બેક વેલસે, દરબન, ટ્રસ્ટી નીમાયા છે તેના લેખદારોની પહેલી મીટીંગ તા. ૩ છ એપ્રીલ અને બીજી તા. ૧૦ મી. એપ્રીલના રોજ મળશે.

ડરબનનાવા મહમદ ઈસમાઈલ ઉપરદારની મીલકત સુપ્રીમ કોર્ટના માસ્તરના કબજામાં રાખવામાં આવી છે. તેના લેખદારોની મીટીંગ ૩ છ એપ્રીલના રોજ મળશે.

એ. એ. કુવાડીઆ.

ફેનસી અને કાફી બરનો ફેરવો અતરે માલ અમારે ત્યાંથી કીડાયલ થાને મળશે. વધારે જાણ માટે પુછા.

પી. એ. એલ. ૨૭૦, એ. એ. કુવાડીઆ.
૨૭ સાર્વેટ સીડ, એડાન્સમેન્ટ.

રોકડ બજાર ભાવ.

આવક.	શી. પે.	શી. પે.
માંગ ૧ બસ્તાન	૧૬ ૦	૨૦ ૦
બીમડીના	૨૪ ૦	૨૫ ૦
એફ. એફ. ડી. આર.	૧૭ ૦	૧૭ ૩
એફ. ડી. આર.	૧૬ ૦	૧૬ ૩
ચીની સકર	૧૮ ૬	૧૮ ૦
ફુડાના	૧૬ ૦	૨૦ ૦
દેથી તુવેર કાળ.	૧૭ ૬	૧૮ ૦
તુવેર કાળ કાનપુરી	૧૬ ૦	૧૮ ૬
મસુરની	૧૭ ૬	૧૮ ૦
મગની	૨૩ ૦	૨૪ ૦
અડદની	૨૨ ૬	૨૩ ૬
ચણા	૧૮ ૦	૧૮ ૬
" ફાળ	૨૦ ૦	૨૦ ૬
વટાણા	૧૬ ૦	૧૮ ૦
મકાઈ	૭ ૦	૭ ૬
કડતુ તેલ ૧ ગ્યાડન	૩ ૩	૩ ૪
એરડીનુ	૨ ૫	૨ ૬
મીઠું	૨ ૧૦	૩ ૦
નાળીએરનું	૨ ૧૩	૩ ૦
ખાંડ સફેદ	૧૭ ૩	૧૮ ૦
ધીળા	૧૬ ૬	૧૮ ૦
તીરકુળ નાતાલ	૬ ૬	૧૦ ૦
ખાલિન	૧૪ ૪	૧૫ ૦
આટો	૧૧ ૬	૧૧ ૦
મદાસી સોપારી ૧ સ્તલ	૦ ૬	૦ ૮
મરચાં.	૦ ૫	૦ ૫
ધી પેટી	૭૦ ૦	૭૨ ૬
પારાસીન ડીવોસ.	૫ ૬	૫ ૦
" વાઈટ રોસ	૭ ૬	૭ ૬
" " મોઢન	૧૨ ૬	૧૩ ૦
નાળીએર ૧૦૦	૧૫ ૦	૧૬ ૦
દહી	૭ ૦	૮ ૦
નીમક (લીવરપુલ)		
બસ્તા એકનું.	૪ ૬	૪ ૬
ફૂલ નેસનલનું	૨૦ ૬	૨૧ ૦

TO LET

BIG STORE

32 x 42

Complete with Fixtures and 4 Rooms
on Church Square, best business
centre, at

ERMELO

a town of GREAT PROSPECTS.

Apply to J. GRAFF,

Box 99, ERMELO, Transvaal

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box-12.

MOOSA HASEN,
General Dealer,
KING EDWARD STREET,
AT THE MILL.
POTCHEFSTROOM.

AYOB MOHAMED Co
General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.

Box 184. Tel. Add.: "AYOB"

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant.
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai,
General Merchant,

First-class Goods of all description
to suit all tastes.

Corner Commissioner and Rissik Sts.,
Box 33.

KRUGERSDORP

Tel. Add.: "CHOTABHAI."

એ. ઇ. ડાહ્યાભાઈ,
જનરલ મર્ચન્ટ.

પહેલાં નંબરનો માલ દરેકને પસંદ પડતો.
દારનર હોયનાર અને સીસીક ઓટ.

સી. બો. ૩૩. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ ડાહ્યાભાઈ.
કુશલ્દર્શન.

E. A. PATEL & Co.,
GENERAL DEALERS
—AND—
DIRECT IMPORTERS,

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.

Tel. Add.: "KODINEE" P.O. Box 94.

BRANCH AT ROSENEKAL.

NORMAJGY IDOLGY,
DIRECT IMPORTER

—AND—
GENERAL MERCHANT
P.O. Box 332, DUNLOP BAY.

HAJEE HABIB
CALCUTTA HOUSE.
IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of
Bags, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Hardware, Hollow-ware, Furniture, Grocery.

Rough goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL
Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.
Tel. Add.: "HABIB." P. O. Box-57.
338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,
GENERAL MERCHANT & DEALER,
Market Square, P. O. Box 1.
KRUGERSDORP

A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER,
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL
Tel. Add. "BHABHA." P.O. Box 52.

આહમેને વિનંતી.
જાહેર સાહુ ધવાજમ ને આહમેની
પાસે બાકી રહેલું હોય તેમજે, મેકલી આપ
વા ને કરવી.

EBRAHIM CAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT.
Natal Leaf Tobacco a Speciality.
113 QUEEN STREET, (Camroodeen's Building)
Tel. Add.: "CAMROODEEN," Durban.

M. J. MAHOMED,
470 & 478 CHURCH ST.,
MARITZBURG.
Tel. Add.: "MAHOMED."
Telephone No. 216.

કુશલ અનમકમલ.
જગ-જગ મય સ્ત્રી, હૃદયસેવ અને
સીસે, મયન્ટ એન્ડ કમ્પેન્ટ.
મરીસમન.
એમ, જુહાપાંડ, જુહાપાંડ, એડિમન
સી, અમરીસી.

B. P. EBRAHIM & CO.
Maitin's Market, Wakarusa Bay, Durban.
Dealers in Foodstuffs, Groceries, Pickles,
Marine Products, and other goods.
Market St. (West), Box 1120, Johannesburg.

Swami
Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : : :
Collection of his : : :

SPEECHES and WRITINGS

With Portraits of Swami Vivekanan-
da, Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE

This publication is the first of its
kind. It is the most exhaustive and
comprehensive collection of the works
of Swami Vivekananda hitherto pub-
lished. It contains, among others, his
eloquent character sketch of "My
Master"; his celebrated lecture at the
Parliament of Religions at Chicago;
all the important and valuable speech-
es, addresses, and discourses delivered
in England, America and India on Gya-
na Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga,
Vedanta and Hinduism; selections from
the eloquent, stirring and inspiring
speeches he gave in reply to addresses
of welcome that were presented to him
at different towns and cities in India
during his historic journey from
Colombo to Almora, on his return
from America; a choice collection of the
contributions of the Swami to various
papers and periodicals hitherto not
available in book form; some of his
private letters to friends; and a selec-
tion from the beautiful poetry that he
wrote in the true spirit of the text.

DETAILED CONTENTS:—The Song
of the Sanyasin; My master I; Address
at the Parliament of Religions 38; Re-
ply to Addresses of Congratulation
from Madras and Calcutta 61; Karma-
Yoga 93; Metaphysics in India: Re-
incarnation 119; Immortality 139; Is the
Soul Immortal? 157; The Freedom of
the Soul 163; Maya and Illusion 184;
Maya and the Conception of God 210;
Maya and Freedom 229; The Real and
the Apparent Man 246; The absolute
and Manifestation 271; Unity in Diver-
sity 293; The Cosmos: The Microcosm
323; The Cosmos: The Macrocosm 332;
Realization 349; the Ideal of a universal
Religion 379; God in Everything 384;
Bhakti or devotion 424; Vedanta 128;
The Vedanta in Indian Life 304; The
Mission of the Vedanta 332; The Signi-
ficance of India 364; Christ, The Messenger 393;
The Relation of Hinduism to Hindu-
ism 415; The True Method of Social
Reform 416; The Reform of Cast-
Education on National Lines 437;
The Conquest of the World by Judo
Thought 444; The Himalayas 450;
Max Muller:—A Vedantist 453; Japa
457; To a Friend 460; The Hymn of
Creation 464; And Let Shyama Dance
there 466; To the Awakened India
467.

Clarendon Press, Oxford. Price 4s. Post free.
Apply to: G. A. NATESON & Co.,
PUBLISHERS, ESPLANADE, MADRAS.

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

DURBAN:

180 Smith Street.

Telephone: "Bootman."

P.O. Box 102.

JOHANNESBURG:

Barnes Von Brandis

& Commissioners Sts.

Telegrams "Bootman."

P.O. Box 8063.

હાલ રામના જુદા અને શુદ્ધતા મોટા જથ્થો છે જુદા તળીયા મદિની ચામડા તથા કુરુસિર મદિની દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.

જુદા, શુદ્ધ, શર્ટ કાપડ વગેરે સુતરાઉ માથને મદિના વિલાયતના મોદદરો વર્ધવે ત્રીજે અને દરેક વિદી વેપારી સતોપ પામે તેવી રીતે તે ચિત્તરોનો અમલ કરીશું.

અમારી સુધે હાલ પારી ખારી છે.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.

Direct Importers.

સુલેમાન હરમાલ મીઆની કુ. બહારના શાહુસોને રહેવાની વીજદેના સમયના સારી કામચલાઉ છે.

Corner Park Lane and

Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.

Tel. Address: "Suliman."

Box 177, JOHANNESBURG.

P. O. Box 363.

Tel. Address: "BEETLE."

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

ફેન્ટી કાપડના ખાસ વેપારી. હાલમાં હાલમાં નવીન તરેહનોમાલ અમારે ત્યાંથી મળશે. "મુસકારના સોફ્ટ મશીન" ના નાતાલ ત્રાસવાલ અને ઓરેલ ટીવર કોલોની મદિના ખાસ આલોચ્યા. "જનરલ સોફ્ટ શુદ્ધ" અને કાફીરના માલ તરેહ તરેહ મળશે રહેલમા રાખવામાં આવેલ.

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Cellings,
and various kinds of Tinware.

All India:

Tobacco, Snuff, Tea, Coffee, Cocoa, and Jam Tins, from one to 100 lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Kettles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles.

SAUCEPANS and FRYING PANS.

Native Pew Boxes, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE

71 Avenue Rd., Fordsburg.

100 88, JOHANNESBURG.

JAMESON & CO., Manufacturers.

Ask us for Quotations before placing Orders elsewhere for

Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,

Cayenne Pepper,

White and Black Pepper,

Sauces,

And other goods too numerous to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.

Box 63, Durban.

આવો, ગરમા ગરમ
મસાલાદાર થીના ભજ્યાં,
અને મીઠાઈ.

જંડુમહારાજ મીઠાઈવાલા

૧૬૬, ઝે સ્ટ્રીટ, હર્વન.

હમરે જહાં હરહમેશ ગરમાગરમ લીકી
મીઠાઈ, સેવ, ચૌર પકોરા તિવાર મિલેશે.

ધીની મીઠાઈ.

સ્વાદીષ્ટ! ગરમાગરમ! અને વળી ગમે
તે વળતે! ચોખા થીના—મુતરદેણી,
મગજ લાક, પારી, જુદી, મેસુખ,
મુંગફનો હલવો, જલેબી, અંબુ,
ખાજલી, સેવ, ભજ્યાં વીગેરે થીના
ખનાવેલાં તથાપર મળશે. તેજ ખીલકુલ
વાપરવામાં આવતું નથી.

ખાસ ઓરડેશ ૧૨ પુરતું જ્યાન આપી
માલ વખતસર અને સરસ ખનાવી આપીએ
છીએ. બહારગામના ઓરડેશનો માલ પૈસા
મળવેથી રહેવે મારફત વખતસર ચડાવીએ
છીએ.

જેઠ હલપત એન્ડ કુંઠ

૧૫૬, ઝે સ્ટ્રીટ, હર્વન.

Abdoola Hajee Khan Mahomed General Merchant & Importer,

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings.

Telephone Address:

"ABDOOLA KHAN"

P. O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

E. M. PATEL,

General Dealer, Wholesale & Retail,

MARKET SQUARE,

POTCHEFSTROOM.

AND AT THE 100 BOX.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 7th April, 1906.

No. 14.

P.O. Box 428

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Bonts
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

માટે આપવાનાં છે.

ફર્સ્ટ એવર્ડ સીટમાં "એવન હોટેલનો" હેબનાનો બાગ, ફ્રીક લાઈટ, પાણીનો નળો બજાર પગે દરેક સગવડ છે. તામ દર વાળ ઉપરથી પસાર થાય છે.

મીનીસ એવર્ડ સીટમાં માટે વેરહાઉસ દરેક રીતની સુવ્યવસ્થા તરફર ઉપલાં બને લેનરમીથ કે બલેકરમીથનાં પગે સર્વ કામમાં આવે તેવા છે. બાહુ બહુજ સસતું છે. વધુ વીગત માટે ના. ૧૨૦ ફીલ્ડ સીટમાં પારસી રસતમથને મળે.

બલભાઈ સોરાબજી અધરી.

૧૨૦, ફીલ્ડ સીટ, ડરબન.

DADA USMAN,
General Merchant & Commission Agent,
102 QUEEN STREET, DURBAN.
P.O. Box 44. Tel. 440. "PONDANDY."
ESTABLISHED 1890.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચંડે ને કમીશન
એજન્ટ.
બોક્સ ૪૪, ૧૩૬, ૨૫૧ન સીટ,
ડરબન.

SUN BRAND
Tobacco Works,

Grey Street.

SHAG, SUMATRA & BENGAL
BOER TOBACCO
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.
At Lowest Wholesale Prices.
Box 58. Tel. Address: "PONDANDY."
Telephone 364.

સસ્તો અને ઉચ્ચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચીરટ યોર વર
જનીઆ શેઠ પગે લાતની ટમાકે નીચે
સરનામે મળશે.

સન બ્રંડ ટોબેકો વર્ક્સ.

૧૩૨ ૨૫૧ન સીટ, ડરબન.

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &c., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97

Tel. Address: "MIANKHAN."

Telephone No 835

EAST INDIAN
TRADING Coy.

GENERAL MERCHANTS
and Direct Importers of all
kinds of Groceries, Soft
Goods, etc., etc.

102 Queen Street,
Durban. P.O. Box 58.

Tel. 440

Tel. Address: "PONDANDY."

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

જરમન ઇસ્ટ

આફ્રિકા લાઇન

Fortnightly

Steamer

12 ૫૬૨ ૬૬૧૩

મુંબઈ જનારી આગમોત.

For BOMBAY, Direct.

સ્ટીમર સોમાલી તા. ૨૩મી એપ્રિલના આવી ૧૨મી એપ્રિલે ઉપરશે.

સ્ટીમર તા. ૨૭મી એપ્રિલના આવી ૨૬મી એપ્રિલના

ઉપરી આગમોતમાં ખસારી રેલી છે, જ્યાં ત્રીજે ક્લાસમાં છે અને કીચન પાણી વિગેરેના બધા સારા જોડાણને છે, દિલ્હી મુસલમાનને મદદ અલગ અલગ છે.

ઉપરી આગમોતમાં લમીયાં ટેમ્પર આવી ટેમ્પર ઉપરી ટેમ્પર. પહેલેથી છે નાસ્ત નાસ્તના વિચાર કરી જાવ અને જે જેની પાછળથી હોસન વાગુ ન પડે. વધારે જલ્દી ત્રીજે ક્લાસે કે જેને તમારું હોસન વાગુ છે તે મંગાવવાથી મળશે.

મેહરબાનની મુલાકાતમાં આગમોત કે રહેવા સોમાલી, સુલતાન, જુનુસસલ, જનરલ. કેસર જે રહેવામાં ખસારી રેલી છે જ્યાં ક્લાસમાં છે અને કીચન પાણી લમીયાં-ખડાખડા છે દિલ્હી મુસલમાન સારા જોડાણ અલગ અલગ જાવને જગનાર બદલુ નાંદ પડશે. હજી કેટલાક બહેન છે કે ઉપરી આગમોતમાં ખસારી ગેરા છે પણ તેમ નથી.

આગમોત આલુગદ.

ભવલીન ખીસદીંગ, એ સીટ

પી. એ. મોહન ૧૨૯, જરમન.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન.

અલગીનર આંદ.

દરબન.

P.O. BOX 444.

હિ અબુબકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરેલુવાર રેશમના વેપારી—જરમન, (નાતાલ).

Tel. Address 'ABOOBAKER'

E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,

434, West Street, DUBLIN.

Imports

Goods. Best Silks.

Blouses,	U.	Bibb,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bonnets,
Corset-bonnets	Goods,	Bootees,
Chemises,	Fracks,	Hats,
		Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY. PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET,

MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસ્માન એન્ડ કો

અમરેટ્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ,

પી.એમ.બર્ગ, નાતાલ.

USEFUL BOOKS

SHORTHAND LETTER WRITER (Seventh Ed.)
Containing 624 letters. Useful to every man in every position of life for daily use. Rs. 1, 25s. post free.

HEALTH TO THE COPY OF ENGLISH (Third Edition)—An exhaustive collection of all cases, ailments and diseases, with their explanations and proper cures. Rs. 3, 25s. post free.

THE VERY DAY (Seventh Ed.)—A comprehensive collection of all cases, ailments and diseases, with their explanations and proper cures. Rs. 3, 25s. post free.

THE VERY DAY (Seventh Ed.)—A comprehensive collection of all cases, ailments and diseases, with their explanations and proper cures. Rs. 3, 25s. post free.

THE VERY DAY (Seventh Ed.)—A comprehensive collection of all cases, ailments and diseases, with their explanations and proper cures. Rs. 3, 25s. post free.

THE VERY DAY (Seventh Ed.)—A comprehensive collection of all cases, ailments and diseases, with their explanations and proper cures. Rs. 3, 25s. post free.

THE VERY DAY (Seventh Ed.)—A comprehensive collection of all cases, ailments and diseases, with their explanations and proper cures. Rs. 3, 25s. post free.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant

એ. એમ. ભયાન,
હોલસેલ અને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches:

Philosophy, Box 21, Natal, Box 15,

and at Victoria.

By Order, Bhatia & Co.

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Household Goods

RICE, DIHOLE, GHEE AND OIL.

For sale by auction from India.

343 PINE STREET DUBAN

For Sale, P.O. BOX 100.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Port Louis.

P.O. BOX 100, Tel. Address, 'TAYOB'.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, APRIL 7TH, 1906

No. 14

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—	
The Haven of Refuge	207
"The White Man's Loss"	207
The Indenture Tax	207
OTHER ARTICLES:—	
The Late Mr. Xmas	207
Natal Immigration Act	207
Immigration Restriction	207
Indian Traders	207
Notes on Current Topics	207
Indian Licence Refused	207
Johannesburg Meetings	208
Asiatic Traders	208
Liberty of the Subject	210
Indian Home Rule Society	211
Facts and Comments	211
CORKER'S DECISION:—	
Mixed Marriages	208

Indian Opinion

SATURDAY, 7TH APRIL, 1906

The Haven of Refuge

Amid all the turmoil that South Africa is passing through, the Courts of the different Colonies have been standing out as places of safety. We had the pleasure of reproducing Mr. Justice Wessels' summing up in an Indian case, in this issue we give, from the *Transvaal Leader*, Mr. Justice Mason's judgment on a Chinese case. As it is the *Transvaal* which is at present suffering from arbitrary taxes, we are sure that the judges are called upon to exercise their traditional independence, and to protect the liberty of the subject.

A Chinese policeman, in the employ of the Foreign Labour Department, having proved troublesome, was, it appears, without any warrant, arrested, handcuffed, and lodged in a cell at the instance of the Superintendent of the Foreign Labour Department, and under a Section of the Chinese Labour Ordinance, ordered to be repatriated. Before the unfortunate policeman was sent away to Durban, he was prevented from receiving legal assistance or from seeing his friends, and had it not been for the fact that he was able, surreptitiously, and behind the back of the Superintendent, to sign a power of attorney appointing solicitors, he would probably have gone away to China without relief and without being heard. Whether the policeman was a dangerous character or not is quite beside the point. We do not enter into the merits of the case. The facts we have stated above are admitted.

The Superintendent of the Foreign Labour Department was informed that the solicitors, who were retained by the man, were going to apply to the Supreme Court for a writ of *habeas corpus*, and yet, before the writ was

issued, the man was safely sent away to Durban. The Superintendent was, however, called upon to appear before the Supreme Court, and to plead to the policeman. At the hearing which took place on the 26th day of March, before Mr. Justice Mason, in Pretoria, an application was again made to frustrate the application, by the Superintendent stating that it was physically impossible for him to produce the policeman, owing to the Chinese Labour Ordinance preventing any Chinaman from entering the country without a licence, and owing to such licences having been stopped.

The matter was argued by Mr. Smuts, on behalf of the Chinaman, and Mr. Justice Mason, in delivering judgment, strongly deprecated the action of the Superintendent. "One of the most serious features of the case was that, in substance and in fact, the Superintendent of Foreign Labour had brought to bear a tyrannical exercise of power in preventing anyone from having access to the Chinese Subject. He regarded that as a very serious thing indeed. He thought the only way of preventing a person being illegally done away with and illegally treated was to uphold to the fullest extent the right of every person to have any of his friends to see him who choose to go. His action had the effect of deterring any individual, and he said, we are sending the trouble out of the door of the colony, like the sea, a little further, but it is not really out of the door."

The learned judge also made an order for the production of the man, and he ordered the Superintendent to show cause why he should not be punished for contempt of Court by deporting the Chinaman from the Colony when he knew that an application was to be made for his protection before the Court. He also ordered that Mr. Jamieson should pay all the costs, as between attorney and client, of the application, and added that "he made that order chiefly because of, what he has called before, the tyrannical exercise of power in preventing any person from having access to the applicant."

Here is an official, on the one hand, enjoying a very influential position, and, on the other hand, a humble policeman, and yet the policeman has been able to make good his right of being heard before the highest tribunal of justice in the Transvaal. The Superintendent himself must feel proud of an institution which thus protects the liberty of the meanest subject under the Crown; for, what has happened to the Chinaman at his hands, is a quite conceivable thing happen to the Superintendent at the hands of those who may be superior

to him. It may be a mere error of judgment on Mr. Jamieson's part, but it is better that he should suffer, rather than that the liberty of the subject should remain without vindication.

"The White Man's Loss"

We gladly made room in our last issue for "L.E.N.'s" letter on the Indian position in Natal. We just as gladly recognise the moderation and reasonableness of the letter, which leaves very little to criticise. We believe, with our correspondent, that white predominance in South Africa is not only justifiable but necessary. We believe also that progress in South Africa should proceed along Western lines, and, for reasons other than those given by "L.E.N.", we have more than once argued in these columns against a continuance of imported indentured Indian labour into Natal. We have opposed it on the ground, among others, that white labour and white work should be supplemented by indigenous labour. This is clearly due to the Natal native, who is a son of the soil.

If the grounds urged by "L.E.N." against the presence of Indians in Natal were valid, they would be equally applicable, even though further importation of Indian labour into Natal might be stopped, as we hope now to do. For the same reason, we are not at all sure that the same grounds would not be equally applicable to the case of the Chinese in Natal. We are not at all sure that the same grounds would not be equally applicable to the case of the Chinese in Natal. We are not at all sure that the same grounds would not be equally applicable to the case of the Chinese in Natal.

Did we not hold this view very stoutly, this journal would cease to exist. Each, we believe, has a great deal to learn from and give to the other. Treat the Indian population in South Africa as it should be, and what may be the white man's loss will be turned into a gain. Whilst the population is being materially levelled up, it will be performing a very useful function by serving as a link between the white man and the native.

The economical objections raised against Indians can be valid only so far as the latter occupy what is termed a lower level in ordinary matters of life. We hold, with Macaulay, that it should be the privilege of Europeans to raise Indians to a higher level. In doing so they will be serving, as he has shown by unerring logic, a great service to themselves. Until the truth of these remarks is more generally accepted in South Africa, we cannot help thinking that, even when indentured

used labour to Natal has been stopped, and there is no further Indian immigration worth mentioning, the full question will be always with us, and full justice will not be done to the resident Indian population in South Africa, which "L.D.N." considers, with us, to be so precious.

We will extend our humble co-operation to any movement that has for its object the stopping of indentured Indian labour. We have already admitted the principle of restricting free immigration along general and non-racial lines. But we think that it is the duty of every well-wisher of the Empire to strive after removing colour and race barriers, and this can only be done by mutually sympathetic endeavours to remove all causes for misunderstanding.

The Indenture Tax

WE took from the *Times of Natal*, last week, a report of a prosecution, under the Immigration Law of the Colony, for recovering the annual tax of £3. On looking through the *Natal Witness* we find that the prosecution was not only against himself, but also against his wife. The only manner provided by law of recovering the tax is "by summary process by any clerk of the peace or other officer appointed to get in such licence money." In the process, it appears the personal jewellery of the Indian woman has been taken, under order of Court, by the prosecuting sergeant as security. She has been given three months within which to pay the tax, under pain of her property being sold if the tax is not paid within the period. Both the magistrate and the prosecuting sergeant have been considerate, and yet the grievous hardship that indentured Indians, who become free, have to suffer, by reason of the imposition, has been clearly brought out by the prosecution. So long as the poor woman has a bit of jewellery or other personal effects about her, she will be called upon to pay the money, whether she was earning anything or not, and whether she can otherwise afford it or not. This is the reward that the indentured labourer gets after he has served in Natal.

The Late Mr. Nazar

We have received the following letter from Mr. A. H. Nazar brother of our late friend:

Gurgaon, Hissardol,

Bombay

3rd March, 1906.

To the Editor, INDIAN OPINION.

Sir,

On behalf of myself and the late Mr. M. H. Nazar, I beg to say, thank you and your committee for the notice

through your medium conveyed their expression of sympathy in the irreparable loss we have sustained. It is impossible at this distance to write to you all individually. It is a solace to us all to know that he was so well looked after, and that numerous friends and admirers filled our place in a foreign land.

Yours truly,

A. H. NAZAR.

Natal Immigration Act

Pass Fees

Colonial Secretary's Reply

Letter from Natal Indian Congress

Pietermaritzburg,

24th March, 1906.

The Hon. Secretaries,
Natal Indian Congress,
P.O. Box, 441,
Durban.

GENTLEMEN,

With reference to your letter of the 10th instant, embodying the views of the Committee of the Indian Congress on the subject of the fees to be charged for passes and certificates issued under the Immigration Restriction Act, I am directed to point out that your Committee is quite mistaken in suggesting that the Act is enforced with special effect against British Indians, as the returns for last year show that the persons prohibited from entering the Colony included a very large number of Europeans, over 300 of whom were Britishers.

With regard to the statement that the various passes and certificates issued under the Act are granted more in the interest of those who desire its enforcement than of those to whom the provisions apply, I am to remark that persons who obtain passes or certificates do so to facilitate their own movements, and that those documents are issued with the object of giving such facilities. The domicile certificate and the wife's exemption certificate are of the greatest service to the holders, as, without such certificates, persons would constantly find their way blocked when wishing to go back to Natal. There is no obligation on the part of anyone to acquire these documents, nor is there any obligation on the Government to issue them to anyone of the Act bears fruit.

As regards visiting passes, these represent a distinct concession to those to whom the restrictive provisions of the Act apply, and the Government is assured that, so far from being regarded as a hardship, the granting of these certificates is greatly appreciated by those who have occasion to make use of them.

The fact must be emphasized that the great number of visiting passes is taken out by European Indians. These

issued solely for the benefit of persons who do not belong to Natal at all; there is no claim of right on anyone to acquire these passes, and there is no compulsion to issue them.

Transit passes are those issued to persons of the prohibited class who do not belong to Natal, but who travel through the Colony en route to another Country intending to return by way of Natal. These persons generally apply to the Immigration Restriction Department for a document to show that, subject to the production of their identification papers, they will be allowed to land at Durban. The possession of this transit pass obviates difficulties in securing passages to this Colony, and the pass has been devised purely in the interests of those who might otherwise experience considerable trouble in booking return passages.

Having regard to the cost of administering the Immigration Restriction Act, and of the clerical work involved in the investigation of applications for these passes, the Government is unable to admit that the fees charged under Government Notice No. 130, 1906, are otherwise than reasonable.

I have the honour to be,
Gentlemen,

Your Obedient Servant,

C. BIRN,
Principal Under Secretary.

[Durban, April, 1906.]

To
The Hon. the Colonial Secretary,
Pietermaritzburg.

We have the honour to acknowledge your letter of the 24th ult., dealing with the subject matter of our letter of the 10th ult., in an exhaustive manner for which the Committee of our Congress is obliged to you.

Our Committee freely admits that the passes and certificates referred to in our letter are intended for facilitating the movement of those who hold such passes.

The submission of our Committee is that such passes are issued for the satisfaction of those who desire the enforcement of the Act.

Our Committee contends that although the immigration of certain persons affected by the Act is prohibited, their passage or their temporary sojourn in the Colony are not. Although there is no obligation on the part of those who are entitled to remain in the Colony to take out domicile certificates, etc., the stringency with which the Act is being enforced renders it absolutely necessary that British Indians should hold them.

Our Committee is aware that most of the visiting passes are taken out by Indians in the Transvaal. This is natural, as there is so much commerce between the two Colonies. Our Committee would wish to point out that the Government should be given

evidence taken in the Court below.

The Magistrate (Mr. Hugo) ruled that the notes of evidence taken by the Licensing Officer were inadmissible as evidence at this appeal, and that the Board desired to hear the applicant himself.

The applicant gave evidence as to a licence for 1905, and also of a case where his servant was convicted of Sunday trading. He gave the names of the merchants who supported him. He admitted that he was unable to satisfy the Licensing Board that he could keep his books in English.

Mr. Anderson admitted, in order to save time, that the books appeared to be satisfactory, and that the premises were in a sanitary condition.

Witness had never permitted Sunday trading.

Mr. Anderson gave an account of the people through whom the ownership of the store had passed. Burdett & Co., had had their licence renewed. He put in the record of the Sunday trading case, which showed that the applicant was in Durban at the time.

Mr. Hugo gave the decision of the Board, and, *inter alia*, said: "This matter comes before us as an appeal from the decision of the licensing officer in refusing to grant a renewal of the store licence in the name of Cassim Mahomed, for the store situated on the farm Witteklefontein, in this Division. We think it is absolutely essential that all licence holders should observe and carry on their business in terms of the law, as it is absolutely impossible to have a policeman at their door continually to see what is going on, and licence holders need not expect to come to us for sympathy when they have broken the law. In this case the applicant's servant was convicted of Sunday trading and fined. He is responsible for the acts of his servant, and we have come to the conclusion that he has conducted his business so improperly that the licensing officer was right in coming to the decision that applicant was not a fit and proper person to have a licence, and thereby refusing to grant a renewal. In the case of Mr. Mackilloan, quoted by Mr. Anderson, we intend to apply the same principle there laid down. We must say very much that Mr. Anderson should have seen fit to refer to the decision made in the way he did and we must emphatically say that we have not allowed that question to at all influence us in arriving at the decision we have come to. Mr. Mackilloan was a white man; he had transgressed the laws of this Colony, and we refused his licence. In this case the applicant is a coloured man, and we apply the same principle to him. He has broken the laws of this Colony, and we refuse his licence. It is true that applicant himself was not convicted, but his servant was. The licence was issued to the applicant and he is the responsible party. We must not act in a way that might lead to the granting of a renewal of the licence." *Natal Mercury*.

the granting of a renewal of the licence. It cannot be expected of the police that, where a store is situated about 30 miles from a town, a policeman should continually be posted at the door to see that no infringement of the law takes place. We are always prepared to grant a man, be he white or black, a licence, so long as he observes the laws of the Colony; but if he does not do so, we can have no alternative but to refuse his renewal. Applying the principle laid down in Mackilloan's case, we have come to the decision that the application must be refused, on the ground that applicant's servant (and the applicant being responsible for the acts of his servant) was convicted of Sunday trading. We therefore uphold the licensing officer's decision in refusing the renewal of the licence. *Natal Mercury*.

Correspondence

Mixed Marriages

To the Editor, *INDIAN OPINION*.

Sir,—In the struggle for existence and the survival of the fittest, it is the best fruit that ripens first; but if that fruit were to fall off right inside a pond, and that, on the other side of the fence—what a matter for regret! And here comes another Indian whom, I hear, is shortly to be married to a white lady! Surely the limited Indian community in this Colony cannot afford to lose her young men one by one in this strange wise. Our young Lotharios should remember that in the general interests of the community their own love affairs must hold but a secondary place, and that they enter wedded life not to increase the coloured population of the country, but to strengthen our own Indian community. A building tower will never rise if her top stones were to fall off one by one into the ditch below.

Apologos, it should be remarked that among the Indian youths of to-day there is a general lack of the conservative spirit of our fathers; they are sadly wanting in a sense of duty and rectitude. As a result, they madly go on and on, asking the Westerns till, like the ape in the fable, they are caught in the trap.

Yours, etc.,

THENNALI RAMAN.

Is it given to the coloured people who share our civilisation, it is hard to give a logical reason why they should not have part in our citizenship. The example of the Cape, where they are relatively far more numerous than here, and where their participation in the franchise makes them perfectly loyal and content, indicates that this policy would strengthen our own position. It is to the advantage of a civilised Government that its basis should be so extended as to include the civilised portion of its subjects. *Bloemfontein Friend*.

Johannesburg Jottings

(FROM OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE)

THE TRAMWAYS TEST CASE.—As I anticipated, the Johannesburg Municipality has declined to carry an appeal the case determined against it. I understand that the matter was vigorously discussed at a special meeting of the Tramways and Lighting Committee on Saturday morning last, and it was decided that the facts upon which the Municipality based its contention would not suffice to carry conviction with the Judges of the Supreme Court. In view of the tenor of Mr. Justice Mason's recent judgment against the Superintendent of Chinese, it is perhaps as well that the Council has arrived at the conclusion that it would be unwise to draw forth a well-merited rebuke from an unprejudiced Bench.

THE COLOURED PEOPLE.—The Pretoria press has, by its vindication of the position forced upon the coloured people in that town, done a great deal to restore the confidence of the sceptical reader in the fairness that should characterise the local press. Attention has been drawn to the remarkably logical claim, advanced by Dr. Abdurahman on behalf of his constituents, that the franchise should be granted to the coloured people. Point is added to his remarks by Mr. Lionel Phillips, in his recently-published work, "Transvaal Problems." I learn that the President of the A. F. Organisation has been Sir Richard Solomon Smuts, and the

all of whom expressed sympathy with his aims, Dr. Abdurahman must have had a word of encouragement to offer to his Orange River Colony fellows, when he addressed them from the train at Bloemfontein.

INDIANS IN THE TRANSVAAL.—In reply to a question put by Mr. Harold Cox, M.P., in the House of Commons, asking for the number of British Indians in the Transvaal, the Under Secretary for the Colonies is reported to have stated that "the number of all other coloured persons, including British Indians, was 23,891, in April, 1904." It is obvious that Mr. Churchill had not in his possession figures relating specifically to British Indians.

THE FIGURES.—I have been favoured by the Census Office with certain schedules, furnishing me with figures that may supplement the information given by Mr. Churchill. The total Indian population of the Transvaal, of all ages and either sex, was, at the 17th April, 1904, 9,984. Of these, 8,645 were males, and 1,339 females. The Witwatersrand District showed a total Indian population of 6,357, of whom 5,275 were males and 1,082 females. On the same date, the total

European population of the Transvaal, exclusive of Swaziland, was roughly 300,000. Taking the Indian population as being then approximately 10,000, the whites were to the Indians as 30 to 1. It is about this proportion of 1 in 31 of the combined European and Indian population that so much outcry has been made: and even at this date, whilst some 12,000 permits have been issued, including minors, there is nothing like that number of Indians in the Colony now.

THE NEW HOUSE OF COMMONS and Temperance. Most of the readers of this paper are total abstainers. I would wickedly add that all should be. Those who are will be glad to learn, on the authority of Mr. William Hosken, M.L.C., the leader of the Temperance party in the Transvaal, that there are 160 known total abstainers in the present House of Commons. As the bulk of the Liberal party, and also of the Nationalists and the Labour party are also on the side of temperance reform, the probability is that many more than those above-mentioned are total abstainers. Taking this fact in conjunction with the enormous decrease in the drink bill of the United Kingdom, the signs are all in favour of a wave of sobriety in dealing with affairs that demand all that is best in the best of men.

Asiatic Traders

What Are The Real Figures?

The following paragraph appeared in an article recently contributed to the *Rand Daily Mail* by its well-known correspondent, "L.E.N.":—

"One sees, in Natal, how the Asiatics gradually take over work which the white man could do. One sees what the system might lead to in the Transvaal, in Pietersburg's ninety-one Asiatic traders, where only fourteen lived before the war, and in Potchefstroom's forty-four, against twelve in the pre-war days."

The following correspondence has since been published in the columns of the *Rand Daily Mail*:—

Sir,—In an article in your issue of to-day's date, entitled, "Why Not Free Asiatics?" your contributor, "L.E.N.," writes as follows:—"One sees what the system might lead to in the Transvaal, in Pietersburg's ninety-one Asiatic traders, where only fourteen lived before the war, and in Potchefstroom's forty-four against twelve in the pre-war days."

I shall take it as a favour if your contributor will be good enough to inform the public as to the basis upon which he bases his figures. Is he getting Mr. Kleinberg or Mr. Joubert's? Mr. Kleinberg was publicly challenged with regard to his statement concerning the number of Indian traders in Pietersburg, in the *Star* of 24th December, 1901. Although I have not the space since that date, Mr. Kleinberg

has not thought fit to accept the challenge published by the Chairman of the British Indian Association.

If "L.E.N." suggests that there are actually ninety-one Asiatic store-keepers in Pietersburg at the present day I deny the imputation absolutely. Even if there are ninety-one Asiatics altogether in Pietersburg, they certainly are not all traders, and even if "L.E.N." has taken the figures for the whole of the Zoutpansberg district, he is still very wide of the mark. With regard to Potchefstroom, *Indian Opinion* of the 20th January, 1906, published a statement showing that, as against twenty-three British Indian storekeepers in the town of Potchefstroom before the war, there were, on that day, only twenty-two. I have it on the best authority that, since then, the increase of Indian traders has been inappreciable. The proof of the pudding is in the eating. Had there been the enormous increase "L.E.N." suggests, the Potchefstroom Vigilants' Association would have long since been up in arms. Since, in fact, the unseemly riot that took place in that town, the Vigilants' Association has kept very much in the background. Although these figures have been open to refutation for over a year now, no such refutation of them has been given. If your contributor is able to give chapter and verse for his statements, I shall be only too glad to deal with them, and if he has proved his case, nobody will be better pleased than I to accept his figures; but until he does so, I protest against any credence being given to them, and shall expect him to make his case good.—Yours, etc.,

THE TRANSVAAL REPRESENTATIVE
OF "INDIAN OPINION."

Johannesburg, March 21, 1906.

(We forwarded this letter to the writer of the article in question, who replies as follows:—)

The "chapter and verse" for Pietersburg is contained in a letter dated November 28, last, from the Acting Town Clerk of Pietersburg, who, in reply to my question, wrote:—"The number of Indians trading at the present time is as follows: Hawkers 24, baker 1, general agents 2, general dealers 11; total, 41." The "chapter and verse" for Potchefstroom is contained in a letter dated December 6 last from the Town Clerk of that Municipality, who says:—"I have ascertained from the Resident Magistrate's Receiver of Revenue that twelve licences were held by Indians prior to the war, whereas the number of licences held to-day is 44." It may also interest those who study the question of Asiatic trading to know that on November 28, of last year, there were 1,200 Asiatic trading licences in existence in the Johannesburg Municipal area. Until *Indian Opinion* proves the official returns are inaccurate they are entitled to credence.)

The following letter followed:—

Sir,—I beg to apologise for having delayed in replying to your contribution to my letter of 13. 21. 06. I have been at some pains to rectify

the figures submitted by "L.E.N." before replying to him further. I have now the information that I required, and am happy to take up "L.E.N.'s" challenge.

Before dealing seriously with the points raised by your contributor I would remark that the first distinction that must be made is between the number of licences issued and the number of traders. Many traders hold more than one licence, and several have licences without trading. The number of licences therefore is no criterion of the number of traders.

The second point meriting more than passing notice is the confusion of the issue by "L.E.N." in that his figures seem to deal, not with the town of Pietersburg, nor with the town of Potchefstroom, but with the districts of which these towns are the licensing headquarters.

A further cause for misunderstanding lies in the fact that, in his original article, "L.E.N." has called all hawkers and pedlars "traders," whereas every petty store-keeper recognises the name as a specific distinction of a particular section of the community. The only valid ground of complaint as on the score of the alleged unfair competition of Asiatic storekeepers. Hawkers and hawkers, who are acknowledged to be a vital economic necessity, should therefore be left out of account, though I shall deal with them in due course.

The last point that, for the moment, needs clearing up is the misuse of the term "Asiatics." Readers of "L.E.N.'s" article will at once observe that, whilst referring generally to Asiatics, he is, in point of fact, dealing exclusively with British Indians, and it is with these last that I am concerned.

Dealing first then with the town of Pietersburg, the figures given by "L.E.N." are totally incorrect. There were before the war 21 British Indian traders in that town. Their names were published in the *Star* of December 10, 1901. Mr. T. Kleinberg, Mayor of Pietersburg, was challenged to refute the fact, and declined to accept the challenge. To-day there are only 33 Indian storekeepers in that town. I have their names for publication, if necessary. My figures, too, are up-to-date.

Before the war there were 22 Indian traders in the town of Potchefstroom. Their names are at your contributor's disposal. That there were fewer licences issued does not matter. To-day there are no more than 19 such traders. Their names also are ready for publication, if your correspondent so desires.

I have been at a loss to know the origin of "L.E.N.'s" figures for the Johannesburg municipal area. I am in a position definitely to state that at December 31, 1901, there were some 40 odd general dealers' licences granted to Asiatics of which 19 approximately were granted to Indians. At December 31, 1905, there were some 625 general dealers' licences granted to Asiatics, of which approximately 270 were granted to Indians. The balance of such licences in each case is attributed to Chinese.

There is therefore a total decrease of Indian general dealers' licences, as against a total increase of Chinese. At November 28, 1905, "L.L.N." states that there were 1,200 Asiatic trading licences. Even if he includes pedlars and hawkers, I do not think his computation is the accuracy of his figures.

The following figures are authorised by the Licensing Officer of the Johannesburg Municipality:—

	Total Asiatic Licences.	Number of Hawkers.
At Dec. 31, 1904.	1,487	1,038
At March 31 1905.	1,487	1,125
At June 30, 1905.	1,419	1,305
At Sept. 30, 1905.	1,326	1,200
At Dec. 31, 1905.	1,311	1,218

Under Public Health By-laws.

From the above figures, it is obvious that there is a gradual decrease in the number of Asiatics to whom such licences are granted, and the contention of the British Indian Association is borne out, that Johannesburg is being gradually depleted of its Asiatic population, which tends to migrate to certain provincial towns.

Lastly, I would point out that the gravamen of "L.L.N.'s" charge is that there is a tendency in this Colony for the Asiatic to usurp the trade of the white man. Even in peddling and hawking, if Johannesburg be any criterion, I am unfortunately informed that, as against a total decrease of Asiatics, there is a total increase of whites.

There is in the Transvaal at this date a smaller Indian population than before the war. Lord Selborne has publicly admitted this. The number of Indians in this Colony before the war was some 15,000. The number of permits granted since the war by the Chief Secretary for Permits and the Protector of Asiatics is approximately 12,000, including, in many cases, minors. In the face of these facts, your contributor's main argument collapses, and I repeat my challenge to him to prove that there is an excessive increase in Asiatic competition in any part of the Transvaal since the war, and also that my facts and figures are inaccurate.

I have thought it necessary to deal at considerable length with "L.L.N.'s" statements, for I recognise that he is actuated by only the best motives and that his main desire is to enlighten a public ignorant of the facts that he very wisely submits. I therefore feel it a duty incumbent upon me to place the real facts and figures at the disposal of so able and fair a controversialist.

Yours, etc.,

THE TRANSVAAL REPRESENTATIVE
OF "INDIAN OPINION."

Johannesburg, March 27.

Liberty of the Subject

Mr. Justice Mason gave the following judgment in a Chinese case. It illustrates forcibly the truth of the saying that the meanest subject in the British Empire can get justice at the hands of the judges of the High Courts. We are indebted to our contemporary, the *Transvaal Leader*, for the text of the judgment.

Mr. Justice Mason, in giving judgment, said the statement that Li Kai was handcuffed and taken to the Labour Department Office was not denied, neither was the statement denied that Li was confined there apparently in an underground cellar or prison, and locked up on the 21st March. There was no doubt that Mr. Jamieson had made up his mind to repatriate the man in the terms of section 7 of Ordinance 7 of 1905. For the purpose of the application he would accept the statement made by Mr. Jamieson in preference to those made by Mr. Witthauer where there was no contradiction. Mr. Witthauer gave the impression that Mr. Jamieson gave no reason for the taking away and detention of the man, but according to the statement of Mr. Jamieson, which he (the learned Judge) accepted, that gentleman told Witthauer that he was going to repatriate the man under section 7 of the Ordinance.

But when Witthauer asked to see Li, Mr. Jamieson absolutely refused to give him access to him. When he declined to allow Witthauer to see the man, and when he told him that there would be no trial, and that the Chinaman would be repatriated, Witthauer went back to his solicitors, and after consultation with them, the solicitors despatched a telegram to the Secretary of State for the Colonies at Home, and at the same time sent a letter to the High Commissioner detailing the complaint which was made on behalf of the applicant, and detailing the fact of the refusal of Mr. Jamieson to allow access to the man. That letter was acknowledged on the 23rd March on behalf of the High Commissioner, and there was a statement that the matter would be enquired into. Hearing nothing more about the matter, Mr. Witthauer at 6 p.m. on the 24th March, during Mr. Jamieson's absence, managed to get access to the Chinaman at the Foreign Labour Buildings, and he then and there got this Chinaman to sign a power of attorney authorising the solicitor to take steps on his behalf in order to procure a writ of *habeas corpus*. At that time Li expressed the fear that he would be sent immediately out of the country, and objected most strongly to that course being adopted. The same day, as a matter of fact, according to the evidence of Mr. Jamieson, Li was sent to Durban, between 6 and 7 p.m., it was so supposed.

The rule nisi was granted on the

27th March calling upon the respondent to show cause why he should not produce this man; and the answer that was made was that this Chinese sergeant was not in the Colony, and that he had been sent out by the Superintendent under the powers of the Ordinance conferred upon him. He (the learned Judge) recognised that the duties of the Florida Superintendent were very difficult and responsible ones, and he did not wish to use harsh language in reference to his conduct, which he considered due chiefly to an error—a very grave error of judgment on his part. But, of course, where enormous powers such as those contained in the two Ordinances were conferred upon an official, it was the duty of that official to keep strictly within those powers. Where they are powers over the liberty of human being, such as these, when there was any doubt, the official should lean to the view that it would be better not to exercise the powers rather than to exercise them unduly. It was the absolute duty of the Court to see that laws of this kind were not stretched beyond the powers which they gave and were intended to give. Apparently this man was illegally arrested, and if the statement made by Mr. Witthauer as to the way in which he was conveyed to Florida was correct, then there was an absolute illegal treatment of the man. He was without any warrant of authority handcuffed and taken in custody to the office of the Superintendent, and when he arrived there he was illegally confined as if he were a prisoner. The provisions of the law with reference to the repatriation of labourers were, he thought, fairly clear. He did not for one moment wish to suggest that Mr. Jamieson did not bona fide believe that this particular man was a danger to the exercise of proper control of the labourers of that mine. He (the Judge) assumed that he was such a danger. The law showed quite clearly that neither the Superintendent, Inspectors, nor importers of labourers had any powers to forcibly return or exercise any force upon a labourer for the purpose of compelling him to return to his country of origin.

One of the most serious features in the case was that in substance and in fact the Superintendent of Foreign Labour had brought to bear a tyrannical exercise of power in preventing anyone from having access to their Chinese sergeant. He regarded that as a very serious thing indeed. He thought the only way of preventing a person from being illegally done away with, and illegally treated, was to uphold to the fullest extent the right of every person to have any of his friends to see him who choose to go. The prevention of access of friends to a person was a most serious infringement of the rights of any subject. Mr. Jamieson was told that the solicitors wanted to see this man for the purpose of taking instructions, and he thought it was even more serious still

At Ladysmith, O.K.C., a coloured woman is said to have been taken to goal for not having a pass, and her child left behind. The liberation wards took the child to the goal so that it could get nourishment from its mother.

to say that he would not allow him to consult those people, so as to be able to take steps to test whether his confinement or the steps proposed to be taken were legal. He thought Mr. Jamieson must take the consequences of that act, one of the results of which was that it was impossible for them to have any evidence, outside Mr. Jamieson's statements, as to what his real sentiments and opinions were with reference to his return. He felt also, on the evidence, that Mr. Jamieson ought to have known that an application was intended to be made to that Court for the purpose of securing protection for this coolie. His actions had the effect of defeating any such application, and he did wrong in sending the coolie out of the Colony with a notice like that served by the solicitors hanging over his head, and before he had given the solicitors specific intimation that he was going to repatriate the man, and giving them an opportunity of applying to the Court. He thought also the evidence, if anything, would show that Mr. Jamieson suspected that some such application would be made.

He (the learned Judge) proposed to act in this action upon the English authorities, quoted by Mr. Smuts, which also represented the substance of the Roman Law. He was of opinion that Mr. Jamieson had committed a grave contravention of the law in reference to the confinement of this man, and in preventing access; and the result of those two illegal acts of his had been to prevent the question being properly tried. In addition he ought to have known, even if he did not actually suspect, that this matter would be brought before the Court, and was intended to be brought before the Court.

For those two reasons he would order that Mr. Jamieson produce the Chinaman Li Kui before the Court on the 10th April, 1906. He knew there was a difficulty about Chinamen entering the Colony, but the question of licence was in the discretion of the Governor of the Colony, and the respondent must endeavour to procure it. If he could not procure the licence, it would be a matter on which he could be heard on the return day of the order. They would then know from the Chinaman himself what his real attitude in reference to those proceedings was, and as to whether he did not wish to be dealt with in the terms of the specific provisions of the Statute rather than by the Superintendent alone. He also ordered Mr. Jamieson to show cause why he should not be punished for contempt of the Order by deporting the Chinaman from the Colony when he knew that an application was to be made for his protection before the Court. Mr. Jamieson's affidavits were absolutely sworn on this point. He also ordered that Mr. Jamieson pay all the costs to be worn attorney and client of that application, and he made that order

chiefly because of what he had called before the tyrannical exercise of power in preventing any person from having access to the applicant.

Indian Home Rule Society

First Annual Meeting

The first Annual General Meeting of the Indian Home Rule Society was held at "India House," 65 Cromwell Avenue, Highgate, London, N., on Saturday, the 24th of February. It was attended by Indian gentlemen from almost every province of India, and among those present were several Indian Ladies.

The Secretary read the Report for the year, which showed that 119 members had joined the Society. Reference was made to the scheme of Indian Travelling Fellowships, the *Indian Sociologist*, the institution of "India House," and the founding of the Indian Lectureships, all originating from the President and helping in a practical manner the objects of the Society.

The three Indian Travelling Fellowships offered this year by Mr. S. R. Rana were gratefully acknowledged, and the report indicated that the Society had made a satisfactory progress in all its work during the past year.

Mr. G. V. Godfrey, an Indian gentleman from South Africa, moved the adoption of the Report, and Dr. U. K. Datta, of Cambridge, while seconding it, said that it was a very hopeful and cheering record of a year's work. It was not expected that much could be accomplished in the first year of the existence of the Society. He insisted that the members must work hard and that their first resolve should be not to take service under the British Government.

After the report was unanimously adopted, the President (Mr. Shyamaji Krishnavarma) addressed the meeting. He said that he would tell the members at the very outset that it had never been his principle to request anybody to join the Indian Home Rule Society. It was no good entreating people to follow an advanced movement if they were not prepared to make the requisite sacrifice, since real acceptance must involve real sacrifice. He, however, rejoiced to note that the Society had met with encouragement and sympathy from various unexpected quarters, notably from the Press of India. In conclusion he exhorted his hearers to work on the principle of self-help for the emancipation of their common country.

Mr. I. M. Puri, the President, and Mr. J. C. Ghosh, Secretary, addressed the meeting, and the proceedings terminated with a vote of thanks to the Chairman.

Facts and Comments

AN UNKNOWN INDIAN was found dead in the Indian Market, Grey Street, Durban, on the morning of the 30th ult.

A LONDON PETITION.—Mr. Darla Osman, having failed to obtain justice in the Courts of Natal, has now approached the Secretary of State for the Colonies, by means of a Petition, with a full report of the proceedings attached.

WE HAVE NO DESIRE TO "kick a man when he is down," says the *Natal Advertiser*, referring to the recent crisis, but this unpopular Government cannot claim to be reinstated in favour through the heroic tableau in which it has posed during the past few days.

INDIAN MAILS.—The natal Direct Liner, *Unlast*, sails for Madras, via Colombo, on 10th April.

The German East Africa Liner, *Samah*, sails direct for Bombay on the 12th inst.

EUROPEAN MAIL.—From the 7th of April the outward European mail will close at the Durban Post Office at midnight on Saturday without late fee, and with a late fee of 1d. for ordinary correspondence at 4.45 p.m. on Sundays. Registered correspondence, with a late fee of 4d., will be received up to 9.30 a.m. on Sundays. The time for the issue of Money Orders on the United Kingdom and foreign countries will be extended from 3 p.m. to 5 p.m. on Saturdays.

A COLOURED SPEAKER at the recent Bloemfontein meeting said, "If they asked the soldier what he fought for he would answer 'For the Flag'; if they asked the Boer he would say 'For the independence of the land'; but if they asked the coloured man he would answer 'For equal rights for all civilised men.'"

WE WELCOME a new monthly journal from Johannesburg, *The Outlook*, published under the auspices of the Witwatersrand Church Council. It is the mouthpiece of a very large section of the community. There is always room for a journal which has for its object the raising of the moral tone of a city, and we wish it every success.

IMPROVING CALCUTTA'S PORT.—The Commission for the port of Calcutta are spending £1,000,000 in reconstructing old wharves, docks, and approaches. The object is to bring the port up to the level of the modern harbours of the world. The Commission are also spending £1,000,000 in reconstructing the old wharves, docks, and approaches. The object is to bring the port up to the level of the modern harbours of the world. The Commission are also spending £1,000,000 in reconstructing the old wharves, docks, and approaches. The object is to bring the port up to the level of the modern harbours of the world.

ઇંડિઅન ઓપિનિઅન.

444 2.

ફીનીક્સ—શનિવાર, તારીખ ૭ મી એપ્રિલ, ૧૯૦૬.

24 5 98

आकस्मिक पंचांग.

પ્રોસ્તો-તા. ૬મી એપ્રિલ થી તા. ૧૩
એપ્રિલ સુધી ૪૦ સ. ૧૯૦૬.

શ્રીકૃ-ચિતર સુદ ૧૩ થી, ચિતર ૧૬ પ
સુધી સંવત ૧૯૬૨

મુસલમાની-તા. ૧૨ સદ્દ થી તા. ૧૮
સદ્દર મુબી, ૧૩૨૪ ઈજરી.

क्र.सं.	प्रतिनिधि	मि.सं.	मि.सं.	मि.सं.	मि.सं.
१	७	१३	१२	१३.५	४४
२	८	१४	१३	१३.५	४५
३	९	१५	१४	१४.५	४५
४	१०	१	१५	१५.५	४५
५	११	३	१६	१६.५	४५
६	१२	४	१७	१७.५	४५
७	१३	५	१८	१८.५	४०

ઈડિઅન એપિનિઅન.

રાત્રીવાર તા. ૭ મી એપ્રિલ, ૧૯૦૬.

नालासिमां राज तोड़ान.

જ્યાં અદવાડીયામાં નાતાલમાં આરે
બનાવે બન્યા છે. તેની અસર ધણા વરસો
સુધી ભય તેમ નથી. પરીણામમાં નાતાલ
ચડી ગયું છે. રવરાજ્યની કુતેદ્ર થઈ છે.
પણ મુઝેલ રાજ્યને પકડે પટ્ટોડ્યો છે.

નાતાલમાં પોલ ટેકસને તીર્થ કાશ્વરજીએ
બહુ કરમું સારમું કહે તથા આરમટ્ટોંગ
તે જાંડમાં નાથા મળ્યા. નાતાલમાં મારસલ
કા પોસાંત ને કાશ્વરો ઉપર સખ્તી ચાલી
મારસલ બહુ ડોળે કાશ્વરોની તપાસ
ચાલી અને તેમાંથી બાર કાશ્વરને તેણે કહ્યું
જેની સખતી થયે તમારું સના કાશ્વરો
મધ્યે જેલ લખ્યા તેણે કાશ્વરનાની તપાસ
જેની સખતી થયે તમારું સના કાશ્વરો
મધ્યે જેલ લખ્યા તેણે કાશ્વરનાની તપાસ

સોઈ એકમીનનો ખીજો જવાબ ન આવે
ત્યાં સુધી નેઓમે ઘેભવું આ તેજો કપ્પલ
રાખ્યું.

આ પછી વાત જાહેર થતાં વાર આખા દક્ષિણ આફ્રીકામાં કેસાઈસ થઈ રહેા. કાપાઓએ સખન લખાણ કર્યા કે સ્વરા ન્યના જાહેરજીને લેઈ એવગીનના વચ્ચે પકવાથી બંકા પહોંચેા છે. જો નાતાલને સ્વતંત્ર સત્તા છે તે: પછી નાતાલના રાજ્ય કારખાદમાં વડી સરકારથી વચ્ચે અવાપ નહિ: નાતાલના રાજ્ય કારખારીએ રાજીનામું આપ્યું તેથી તેઓને પ્રદેશી શાખારી મળી. એદેર પીડીંગો થઇ. અને વડી સરકારની સામે આપણો આદ્યાં.

વડી સરકારની એવી માન્યતા હતી કે
નાનાકાને ખંડ મહાકામાં મદદ કરવામાં વડી
સરકાર હતી. એટલે કારણે ન્યાય મળે છે
કે નહિ તે જોવાનું કામ તેમનું હતું અને તેથી
સચ્ચ મુકતી મામલાનું લખ્યું નેમાં કંઈ
ખોટું નથી ચલું. પણ દક્ષિણ આફ્રીકા
ઉપક્રમ ગયું તેથી વડી સરકારની બધી
દક્ષિણે મુલ મળે તેમાં એક જોડાની જગ્યા
મળ્યા.

તેણે ગવરનરને કામ્પુ' છે કે તપાસ કરતાં
માસમ પડે છે કે કાફરોને બરોબર ન્યાય
મળ્યો કે. હવે સરકાર નાનાબના રાજ્ય
કાન્સારીઓના કામમાં વચમાં આવવા નથી
માંગતી. અને તેઓની મરજીમાં આપે તેમ
કરે. સૌદ એજીની ગવરનરની ઉપર બાંક
દેખ્યો છે તે કમ્પાઉ છે કે જો ગવરનર
બંધી હકીકત પહોંચેથી આવી કલ તો આપ
વચમાં આવવાનું તકિં બનવ જે કામ્પુની
પાછળ ગાર કામ્પુ મળ્યા છે. બાર કાફરોને
સોમવારે તોયે ઉપાસી દેવામાં આવ્યા છે.

१) व्यास रमणायुषां भाव ओङ्कार मन्त्रसे
 २) पेशता नी मन्त्र सांन सम्पत्ति छे, अने ते
 ३) श्री. भारद्वाज श्री. गौडकमे भारीतरमर्ग
 ४) श्री. गंगा नन्दायुष्यु के सोई ओङ्कारने पगहुं
 ५) जरेण्डर मरुतुं दत्तुं छव भसावसानी चान
 ६) हनी लेपां सम्पत्ति आदमारीओये सत्तामु
 ७) व्यासपत्ति कही मरुतुं मरुती. भारद्वाज
 ८) सत्त पेश ता नी मन्त्रसांन दत्त अने व्यास
 ९) रमणायुष्यु चान. तेनी दत्तमेनी नपास
 १०) सुदमि सांनता व्यासपत्ति आनन ओङ्कार
 ११) हनी. श्री. भारद्वाज सत्त आणी श्री. गंगा
 १२) नदी, तेनी श्री. गंगा सत्तता नता पत्ति
 १३) मरुतुं श्री. भारद्वाज पेशतां नर कहेपत्ति

२५ नवम्बर.

આ બધાને અન શો ? કાફરો માયા
મયા તે વાત બુલાવે જશે તેઓને ન્યાય
મળ્યો છે કે નહીં એ કહી શકાય નથી. પણ
સ્વનામ્ય જ્યાં જ્યાં અપાયેલું છે ત્યાં ત્યાં
લોકો વધારે ચડી જશે. તેઓ વધારે ધુટ
શે અને વડી સરકાર હવે વચમાં પડનાં
ડરશે. સરખે : ડરડ્યો સારીની બીજે એ
કહેવત મુજબ હવે વડી સરકાર વચમાં
બાગ્યેજ પડશે. આમાં તુકલાન કાળા લોકો
તેજ છે. તેઓને વેદ નથી. જ્યાં વેદ છે
ત્યાં પુરા યાપરી નથી ચકના એ લે કોરો
નીના ભોજ તેઓની કપર કામ વધારે ચકશે
અને જેઓ કોરોનીના લોકોને શણ કરીને
ન્યાય લેવા ધારશે તેજ કામ ચકશે આવના
વરમાંમાં દક્ષિણ આફ્રીકામાં પપી કિયર
પાપલ ચાલતી છે. હિંદી અને બીજા કાળા
માથેઓએ બહુ વીચારવાનું ને વીચારી આવ
વાનું છે.

બોટનેા સવાલ.

તા. હ મી માર્યના “મહાકાવ્ય” ન્યુસ
પેપરમાંથી નીચેનો કૃતારો કઠીએ છીએ.

મી. કોકસે મી. ચરમીકને સલાહ પુછ્યો
 કે કેપકોલોનીમાં વોટની રી સ્થિતિ છે અને
 કાળા લોહા કેટલા વોટરો છે? મી. ચરમીકે
 જવાબ આપ્યો કે કાળા અને ઝેરાની વચ્ચે
 વોટ આપવા બામનમાં કંઈ તફાવત નથી.
 ૧૯૦૩ ની સાકમાં કેપમાં કાપૂરી વોટર
 ૧૯૫૦૫ હતા. વિદી વોટર ૩૯૯ હતાં
 મલાઈ ૭૪૭ અને ચીના ૬૭ હતાં. મી.
 મી. કોકસે પુછ્યું કાંસવાતમાં વિદી તથા
 કાળા માથુસો કેટલા છે? તેઓ ૪૨ આપે
 છે કે નહિં અને તેઓને વોટના હક મળશે
 કે નહિં? મી. ચરમીકે જવાબ આપ્યો
 કાપૂરીઓની વચ્ચે ૧૯૦૪ના એડીટ મહિના
 માં ૯૪૫૪૯૯ હતાં. મી. કાળા માથુસો
 વિદીઓ મળીને ૨૩૮૯૨ હતાં. એ બધા
 લોકો ૪૨ આપે છે. બેગરની સાથે જે સુનેક
 થઈ છે તે પ્રમાણે જ્યાં સુધી રીસપોન્સીવ
 ગવરનમેંટ કાંસવાતને ન મળે ત્યાં સુધી કાળા
 માથુસોને વોટના હક આપવામાં નહિં આવે.
 ત્યારે મી. કોકસે તેનીય સમ્બંધે શું અર્થ
 પાડે છે એ સલાહ પુછ્યો. મી. ચરમીકે કહ્યું
 મારા ધારવા પ્રમાણે તો તેનીય સમ્બંધની
 અફર પ્રદેશીયન સિવાય બધા માથુસોને
 અસાધેશ બધા જમ છે.

હિંદી બોલતીયરમાં કાખલ થવાનો હિસાબ

એક વરસના અંગ્રજીમાં એક લખનાર લખે છે કે હિંદીઓ વેપાર કરી નાનાં નાનાં સુધી લેવ છે પણ લખનારે વખતે તેઓનું રક્ષણ ગોરાઓ થે કરવું પડશે. એ 'ફ્રીપ્રેસ' નામ ધરાવનાર લખનારને હિંદી નથી લાગતું તેથી તે જણાવે છે કે તે પોતે તો કદી હિંદીઓનું રક્ષણ કરવામાં જામ નહિ લેવ વળી 'ફ્રીપ્રેસ' પુછે કે કે હિંદીઓ સામન્ય લોકોમાં જામ ન લેવ, આના જવાબમાં એક વરસના અંગ્રેજીમાં એક લખનારે લખ્યું છે. હિંદીઓ આપણી આંખોમાં આપણે બોલતીયરીંગ ઉપરનો આરટીકલ છાપે છે. જો સરકાર હિંદી બોલતીયરીંગ ઉપરનો સવાલ ઉઠાવી લેવો આપણે બરાબર જાણવાનું પડશે અને તેમાં કાખલ થવાની તમની જ કરવી પડશે અને આની પે છાપે કે જો આ કામ બની શકે તો તેથી હિંદી પ્રાન્તે હરેક રીતે લાભ થવાનો સંભવ છે.

દક્ષિણ આફ્રિકામાં હિંદીનો સ્થિતિ

કર્નલ લેખના સવાલના જવાબમાં મી. એ. વીલે કહ્યું, હિંદીના હિંદીની સ્થિતિ આખ ત વડી સરકાર હમેશા ખ્યાલ રાખશે. અને તે સોફાની હાલત સારી કરવાને સાર જે કાંઈ કરવું પડે તે કરવાની તક જુલશે નહિ હાલ તુરતમાં કાંઈ લખાણ આપવું નથી. મી. કોટ હોપના સવાલના જવાબમાં મી. ચરચીએ કહ્યું કે મી. લીટલવુડના ડીસપેચની અંદર જે કહેલું તે માછ સરકારની પોલીસી હતી. હાલની સરકાર અને કોમેન્સીને રીસ પોલસીમાં ગવર્નમેન્ટ આપવાનું છે તેથી હિંદીઓની સ્થિતિની ખાખલ વિચાર ચાલે છે. મી. ડીક્સના સવાલના જવાબમાં મી. જવાબ આપ્યો કે ટ્રાંસવાલમાં આપણે સાર કામ કરવા ખાખલ હિંદીઓ આપવાની સુચના કદી થઈ નથી પણ ૧૯૦૫ ની સાલમાં હિંદી સરકાર રેસવેને સાર કામ કરવાને હિંદી મજૂર આપવા તથા તેઓની ગીરમીટ દિવસના પરી થય એવી સરકાર કરવા તૈયાર હતી. મી. લેલના સવાલના જવાબમાં મી. મોરસીએ કહ્યું કે રોડેશીયામાં હિંદી મજૂરોને જાતી પત્તા કવી તેનું કારણ એ હતું કે હિંદી વેપારીઓની ઉપર ત્યાં સખતી ચાલતી હતી અને ત્યાંના કામદારો હિંદીઓની એક મળતે ખાખ આપવામાં આપણે ન હતા.

ટ્રાંસવાલમાં જમીનનો કાયદો.

અગત્યનો કેસ.

ટ્રાંસવાલમાં હિંદીના નામ ઉપર રજીસ્ટર થએલી એવી એક જમીન સોલેશનની મહાર હતી. તે મરકુમ પ્રખ્યાત શેઠ અયુબકર આમદના નામ ઉપર હતી. અને તે પ્રીટેરીયામાં ચર્ચ એકમાં હતી મરકુમ મી. અયુબકરે તે જમીન ૧૮૮૫ના જુન મહીનામાં ખરીદ કરેલી તેના દસ્તાવેજ રજીસ્ટરમાં એકીકરમાં ૧૮૮૫ના જુન મહીનાની ૧૨મી તારીખે દખલ થએલા. હિંદીઓ વીરકનો કાયદો જુનની ૧૭મી તારીખે અમલમાં આવ્યો. ઉપરોક્ત દસ્તાવેજ રજીસ્ટર થવામાં ફટકીક હરકત આવેલી. ખીટીક એક્ટ વચમાં પડેલ અને તે વખતના સ્ટેટ એટ્ટર્નીએ ખસુસ કાગળ લખેલ તે ઉપરમાં રજીસ્ટર તા ૨૬મી જુને ફરત વેજ રજીસ્ટર કર્યા. ૧૮૮૮ની સાલમાં મી. અયુબકર જુજરી મળા ત્યારથી તે આજ સુધી તે જમીનનો કાગળો અને બોગરડો મરકુમ મી. અયુબકરના વારસ અવધા નો ના કરીના હાથમાં હતો. કાયદા પ્રમાણે માણસ જુજરી તથા ત્યારે તે મી. મીલતનો વડીલ સરકાર મારતે થવો જોઈએ. પણ આ મીલકતનું એમ નહિ થએલું તથા જમીન વારસના નામ ઉપર અરજયા લીના એમની એમ પડી હતી. ૧૯૦૫ની સાલમાં જમીન ખાલી પડતાં તેનું ધર ખાંધવાને સાર કાંઈ લીસ આપવાનો ફાવ થયો. હરેક લાંબા લીમ ટ્રાંસવાલના કાયદા પ્રમાણે રજીસ્ટરમાં એકીકરમાં રજીસ્ટર થવા જોઈએ. એટલે જમીન વારસોના નામ ઉપર અગત્યનું સાર કરવું પડ્યું. કેમકે મુએકા માણસોના નામ ઉપર જમીન કાયદા પ્રમાણે રહી શકતી નથી. વારસો હિંદી હોવાથી રજીસ્ટરે જમીન તેઓના નામ ઉપર અગત્યવાની ના પડી. આ ઉપરથી એક જાતની પાસે રજીસ્ટરની સામે અપીલ થઈ. રજીસ્ટર વારસોના નામ ઉપર જમીન નહિ અગત્યવાન. એ કારણ બતાવ્યા. પહેલું એક જમીન ૧૮૮૫નો નંબર મળેલો કાયદો પસાર થવા પછી રજીસ્ટર થયેલી, અને તે કાયદાની રૂપે હિંદીને પોતાના નામ ઉપર જમીન રાખવાની અધી હોવાથી મરકુમ મી. અયુબકરના નામ ઉપર જે દસ્તાવેજ લખેલ તે એકાધારસર હતો તેથી રજ થવો જોઈએ. અને એવું કારણ એ હતું કે કદી મરકુમ મી. અયુબકરના નામનો દસ્તાવેજ કાયદાપર મળ્યો નોખજ વારસો હિંદી કાયદે ૧૮૮૫માં કાયદા પ્રમાણે પોતાના નામ ઉપર જમીન ગ્રામી લઈ શકેલો.

જરૂરી ફાઇલ કે જેની પાસે આ અરજી મળેલી તેણે રજીસ્ટરની ખીટી ફલીલ કયુસ રાખીને કેસ કદી નાખ્યો. આની ઉપર વારસોની વતી સુપ્રીમ કોર્ટમાં અપીલ કરવામાં આવી. મી. લેનડ તથા મી. એગોરેલ્સ કાયદે વારસોની વતી ગેરીસ્ટર રાખવામાં અવધા હતા. વારસોની વતી એવી માંગણી કરવામાં આવી હતી કે અગર સુપ્રીમ કોર્ટે વારસોના નામ ઉપર જમીન અગત્યવાની હુકમ ન કરે તોપણ ૨૧ વર્ષનું લીમ રજીસ્ટર કરવાનો અને દસ્તાવેજ દસ્તાવેજ મરકુમ મી. અયુબકરના નામ રેકર્ડ દેવાનો હુકમ કરશે. મી. લેનડે કહ્યું જમીન ફરત ફલીલ કરી અને જરૂરિયાત મુજબ કામણી ખતારી પણ લાગારીથી કહ્યું કે વારસોને તેઓ ન્યાય તથા આપી શકતા જરૂરિયાતે જરૂરિયાતે ૧૮૮૫ નો કાયદો એક બજો ખરાબ છે. અને તે કાયદાની સામે થયેલ ન્યાય લેવો એનો માત્ર પારકામેન્ટની પાસેથી જ લઈ શકાય અથવા ફાઇલ થવાથી તુરતને સાર જમીન અગત્યવાની વારસોની પાસે એક જ કાયદા રહેશે અને તે એક જમીન કોઈ પણ ગોરાના નામ ઉપર ચકારી કમળે પોતાને કાય રાખવો આ પગલું તેઓએ મરકુમ છે તેથી તેઓના બોમ્બરને કશી અડચણ નહિ આવે છતાં સુપ્રીમ કોર્ટના ફાવથી એ પોતાના નામ ઉપર ન મડી શકે તેથી થએલા જુજમની લામણી થવા વિના ન રહે. હરે માત્ર પારકામેન્ટની માંડને રાખવહારી લાંબ લેવી રહી. તે તેઓ લેશે તેમ અને તમણીએ છાપે ઉપરના ફાવથી ચોક્કસ થએલું છે કે ૧૮૮૫ નો કાયદો મહા જુજમાત છે એમ જરૂરિયાતે પણ કયુસ કરે છે સર. હેવરી કોર્ટને એ ખાખલ સવાલ મોટી પારકામેન્ટમાં પુછેલો છે હવે પરિચામ શું આવે છે તે જોઈશું.

લાઇસેન્સીંગ બોર્ડનો ફાવ

સ્વીચારે વેચાણ કરવાથી લા-સેન્સ અંધ થયું.

કડીપરીવર વિભાગના લાઇસેન્સીંગ અમલદારના ફાવ ઉપર મી. કામલ મરકુમ જે અપીલ કરી હતી તેનો સુકારો મળ્યો તુરતે થયો તેનો એ સુકારો આપવા કામલ મરકુમ માણસે સ્વીચારે નહિ વેચવાના કાયદામાં કમળે તે ઉપર સખત ટીકા કરી અને જો કે હુકમમાં વેચાણ નેકરોને પણ થયું હતું છતાં તે જુલને મારે તેનો કોઈ લાભગાય મળ્યો છે. નહિ કામલ મરકુમ અમલદારનો ફાવ કાયદા રજીસ્ટર નો.

ઓટોશ ન્યાયનો ખસીદારો.

અમે મી. હાજી ઉમરના કેસ ઉપર જમ
ટીસ વેસ્ટસ્ટનું આપણું આપી ગયા છીએ
ગઈ તા. ૩૦મીએ મી. હાજી ઉમરના કેસ
કરતાં પશ્ચ વધારે સારો કેસ જરૂરીસ મેસન
પાસે પ્રોટેસ્ટામાં સંબળાવો.

એક ચીને પોલીસ કોન્સ્ટાબલ ખાશુમાં કામ
કરતો હતો. તેની સામે ખાશુના મજુરોના
વડા મી. જેમેસન આગળ ફેટલીક ફરીયાદો
આવી. ચીનાઈ મજુરોને લગતા કાયદાની
રૂપે મજુરોના વડાને ગમે તે ચીનાને પાછો
ચીન મોકલી દેવાનો હક છે. એ સત્તાની રૂપે
મી. જેમેસને આ પોલીસને હાથ કડી બરાબી
બાંધવામાં કેલ કર્યો. આ પોલીસ પોને ફેટલી
યાદ માણસ હોવાથી તેણે તરત મેનવાર કરાવ
કર્યો. તેણે પોતાના મીચેને મળવાની રજા
માંગી તે મી. જેમેસને નહિ આપી. ચીનાયે
વકીલને મળવાની રજા માંગી તેની પશ્ચ તેને
મનાઈ કરી. પશ્ચ ચીનો યુમ રીતે મુખ્યત્વે
નાનામાં સડી કરવા પામ્યો. તે ઉપરથી
તેના વકીલે મી. જેમેસને નોટીસ મોકલી
કે તેનો ઇશારો સુધીય કોર્ટને આરજી કર
વાનો છે. મી. જેમેસને આ ઉપરથી અર
જીનો નીકાલ થાય તેના પહેલાં ચીનાને ડર
ખન વીઢાય કરી દીધો. દરમીયાન જસ્ટીસ
મેસને હુકમ કર્યો કે તા. ૩૦મીએ મી. જેમે
સને ચીનાને કોર્ટની આગળ રજુ કરવો.
આ વખતે ચીનો ડરખતમાં હતો.

તેથી ૩૦મી તારીખે કેસની સુનાવણી વેળા
મી. જેમેસન તરફથી એવી દલીલ થઈ કે
કોર્ટનો હુકમ મળ્યા પહેલાં ચીનો ડરખત
પહોંચેલો. ચીનાયે ચીન જવાની ના નહોતી
પાડી. અને ટ્રાન્સલાશના કાપડ પ્રમાણે પર
વાના સિવાય કોઈપશ્ચ ચીનો કાપડ નથી ધણ
શક્તો તેથી તે ચીનાને કોર્ટમાં પોને રજુ
નહો કરી શકતો. આ ઉપરથી જજ મેમને
વુલસા બરેલો કાયદ આપતાં જણાવ્યું કે
મી. જેમેસને ધારૂં એકાદી બરેલું કામ કરવું
છે. તેને ખગર હતી કે ચીનાની વતી આરજી
કરવાની હતી હતી તેણે તેને ડરખત મોકલી
આપ્યો. તેને વકીલોને મળવાની કે તેન
નાણખીએ મળવાની મનાઈ કરી એ વણ્ણ
જુલમખગર કામ હતું ગમે તોયો માણસ
તેલ તેને પશ્ચ તેના વકીલને મળવાની છુટ
નાતીય મેળવે. વળા હાથ કડી નાંખવા મા
જગા મી જેમેસને બીલકુલ નહિ હતી.
તેના મેસરે જણાવ્યું કે મી. જેમેસને તારી
ખ ૩૦મીએ મેસરે પદે પદે આપ્યો.
તા. ૩૦મીએ મેસરે પદે પદે આપ્યો.
તા. ૩૦મીએ મેસરે પદે પદે આપ્યો.
તા. ૩૦મીએ મેસરે પદે પદે આપ્યો.
તા. ૩૦મીએ મેસરે પદે પદે આપ્યો.

આખત તેણે કોર્ટને જાણ આપ્યો.
આ ધણો સખન હુકમ થયો છે પશ્ચ
ખરોખર થીત છે.

દક્ષિણ આફ્રીકામાં જે વાલળ વેરાઈ
રહેલું છે તેમાં સુધીય કોર્ટનો અદલ ન્યાય
એજ કોર્ટને આશાએસ લેવાનું સાધન છે.
મરીબમાં મરીબ ચીનાને સુધીય કોર્ટે એજ
ડક ન્યાય આપ્યો છે એ ચેડી સતોતરીની વાત
નથી.

મધ્ય આફ્રિકામાં હિંદી.

અમારો બ્રીટીશ મધ્ય આફ્રિકાનો ખગર
પત્ની ચીંટીયી લખી જણાવે છે કે તા. ૯મી
મારચને દિવસે જરમન સ્ટીમર "જનરલ"
કેલકાંક બ્રીટીશ મધ્ય આફ્રિકાના વનનીઓ
કે જેઓ નેકાન્ડર્ગર્ગની ખાણમાં મજુર
તરિકે કામ કરવા ગયા હતા તેઓને સહને
અહીં આવી બારામાં પડી હતી તે વખતે
દમ "કેડેટ" જે બારામાં સ્ટીમરપરથી
માથુસો તથા સામાન લઈ જવામાં કામે
લાગી હતી તે સ્ટીમર સાથે અથડાઈ અને
તેમાં માથડું પડ્યું અને તે માલ સાથે
પાંચ મી-પીટમાં નીચે ગઈ સારા નરિંગે
હિન્ડીએને ગયાથી લેવામાં આવ્યા હતા.
આખાનો વજો ખરો સામાન એક મલ્લીતા
હિંદી વેપારી મી. સુમેખાન અમદુલાનો હતો
તેને આથી ધણી ખોટ ખમવી પડી છે.

હમણા કવીલીમાન રેલવે આંધ્યાની વાત
માલે છે તે રેલવે શાખા હાલ કેડસ રેલવે
ની સાથ પોટ હેરડ઼ અથવા કીરોમોમાં
મળશે. આથી બંદર અને મામતાના વેપારને
ઘણું ઉત્તેજન મળશે. પોર્ટુગીઝ ગવરમેંટે
કે જે આજ કામમાં બહુ પછાત છે તેથી
ઘણી મુશ્કેલીઓ દુર થશે તો કુવેલીમાનનું
બંદર પાણું એક વખતે પોતાની વુ-પી
પ્રખ્યાતી ઉપર અવશે. આથી નો કે ચીડી
તે ઘડકો પહેંચશે તો પાચ ઉપર કડી ગયા
એવા અદલાનો વારંવાર અનતઃ હોવાથી
રોકા આ ફેરફારથી નારાજ નથી થયા.
હમણા હિંદી વેપાર અદિ સારી રીતે ચાલે
છે. અને અલિયા ગોન રહેવાસીઓને દક્ષિણ
આફ્રિકાના ગોરાઓની આફ હિંદી વેપારી
ઓની અદેખાડ કરવાનો વા જાણ પડ્યો છે.
અને તેઓ વારંવાર પોતાની અદેખાડનો
ઉમરો રોડસ આફ્રિકન કાઉન્સ કે જે ખલેન
કામમાં જાણ છે તેમાં રહે છે. અને તે
જાણ આવી ને તે ખલેનખલેને ઉત્તેજન આપે
છે આ ફેશની આખાકારીને વારંવાર હિંદી

વેપારની પુરી જરૂર છે. અને અહીંની
સરકાર પશ્ચ પહેલેથી આવી અદેખાડ સામે
આકા કાન કીધા છે તેથી ગોરાઓનું વિષક
ક શવનું નથી.

બ્રિટીશ રાજ્યનો વિસ્તાર.

બ્રિટીશ રાજ કમખગ ૧,૧૯,૦૮,૩૭૮
ચોરસ માઈલ છે, એવો અડસટો કરવામાં
આવ્યો છે. અને તે દુનીયાની એક પંચમાકસ
થી વધારે માગ જમીનને રોકે છે. અને જે
હમણા પશ્ચ જુકે છપાઈ તે પ્રમાણે તેની
વસ્તીની ગણતરી ૪: કરોડની કરવામાં આવી
છે ૧૮૬૧ ની વસ્તીની ગણતરી વખતે
બ્રિટીશ રાજ્યનો વેરાયો કમખગ ૮૫,૦૦,
૦૦૦ ચોરસ માઈલનો હતો. અને તે પછી
તા બીજી વીસ વરસમાં બીજા પશ્ચાં મુકકો
બ્રિટીશ રાજની સાથે નેડવામાં આવ્યા.
અને ૧૮૮૧ થી તે ૬૧ સુધી બીજા ૨૦
લાખ ચોરસ માઈલ જેટલી બીજા જમીન
નેડવામાં આવી જુદા જુદા ખડોમાં બ્રિટીશ
રાજે કેટલી જમીન મેકી છે તેની વસ્તીની
ગણતરી નીચે પ્રમાણે છે.

ચોરસ માઈલ,	વસ્તી
અમેરિકા ૪૦,૦૦,૦૦૦	૭૫,૦૦,૦૦,૦
આસ્ટ્રેલીયા ૩૦,૦૦,૦૦૦	૫૦,૦૦,૦૦૦
અફ્રિકા ૨૫,૦૦,૦૦૦	૪,૩૦,૦૦,૦૦૦
એશિયા ૨૦,૦૦,૦૦૦	૩૦,૦૦,૦૦,૦૦૦
આખા પુરોપ ખડમાં માત્ર ૧૨૫,૦૦૫	
ચોરસ માઈલ છે અને તેની વસ્તી ૪,૨૦,	
૦૦ ૦૦૦ માણસની છે. બંદન પછી બીજા	
મોટું વસ્તીવળુ શહેર કમતાના છે. બ્રિટીશ	
રાજ્યમાં ગોરા માણસની કુલ સંખ્યા ૫,૪૦,	
૦૦,૦૦૦ છે અને કાળા માણસની સંખ્યા	
૩૪,૪૦,૦૦,૦૦૦ ની છે.	

ગણ પાઉંડનો આયા વેરો.

અમએની કોર્ટમાં મેરિલખર્ગમાં માર્ચ
માસમાં કેસ ચાલેલો તેમાં એક હિંદી ગીર
મીડીયો જે કુટો થયો છે તેની ઉપર પા. ૩
તો ૬૨ નહિ આવવા આખત કેસ ચાલ્યો
હતો. તેમજ તેની વણ ઉપર અલેગો. આ
કાપડ પ્રમાણે ને કર ન આપે તો જેલ નથી
આપી સમતી. જે માણસની પાસે કંઈ સામા
ન હોય તો તેમાંથીજ કર વસૂલ કરી કાઢાય
છે. આથી માહરેડે એવો હુકમ કર્યો છે કે
એ ખાઈના જે ધરણા જે ને જરૂર કરવા ને
ને જણ માણની અંદર સંધોમો કર આપી
દેખ તેજ મેકી દેવા નહિસી ધરણા વેચી
વેસા વસૂલ કરવા.

રેટરના તાર સમાચાર.

વિક્ટોરીઆમાં રૂઝા મીસીયન યુવાક ધર્મો પાક થયો છે.

વડી સરકારે બ્રિટીશ રેવન્યુ લગાવની નુકસાની બાબત નો પેશા અપાયા છે તેનાં કરતાં વધારે આપવાની ના પાડી છે.

મોરોક્કોમાં હજુ ગરમની તથા ક્રાન્સ વચ્ચેની તકશર ચાલુ છે. તો પશુ એમ માનવામાં આવે છે કે તેનો નિશાન પતી જશે.

ઉમરાઓની સમામાં સોડ ગીલનર ઉપર પુરો ભરેલો છે, અને તેણે હજીશુ આફ્રિકામાં બ્રિટીશ રાજ્યની સારી સેવા બતાવી છે એવો હાલ પસાર થયો છે.

આમની સમામાં ઉપરના કરાવથી વિરુદ્ધ વાત થઈ છે અને સોડ મીલનરે રાજ્યનું પુરું કરવું એવી જાનનો હાલ પસાર થયો છે.

ક્રીસ્ટીયનની આશુમાં દહાએલા માણસો માંથી ૧૪ માણસો દહા દિવસને આંતરે ખોદતાં ખોદતાં છવતાં નિકળેલા છે અને હજુ બીજા નિકળશે એવી આશા રાખવામાં આવે છે.

સોડ ક્રાચનરે ધારાસભામાં બાળક કરતાં જથ્થાનું કે કસકરી સત્તા એવડી બળવાન કરવાની જરૂર છે તેથી નવી બંદુકો આપવી પડશે. લક્ષ્મીની વધારાને વિષે સોડ ક્રાચનર ને પકડી ખાતરી છે.

બાબાની પારલામેન્ટમાં રેસવેને પ્રાપ્ત કરતક કરવાનું બીજા દાખલ કરતાં તેના મેમ્બરો બરી સમામાં લડી ઉઠ્યા. તેઓએ પોતાના બાકીટ કાઢ્યા અને એક બીજાની તરફ હાથ ફેંક્યા લાગ્યા. છેવટે પોલીસની મદદ લેવાની જરૂર પડી હતી.

યુલામરનો ખખરપત્રી જથ્થાને છે કે તાર ઓરીસની જગ્યાને વારને બ્રીટીશ પરસીપનો અને બંદરાખાસીઓ વચ્ચે તકશર હબી થઈ છે. રસિયન કોલસેતની કસકરણીથી અંદર બારીઓએ ત્યાં કીનારે ઓરીસો મથવાનું સર કીધું છે અને તેના રક્ષણને માટે લક્ષ્મી સીપાઇઓની મોટી રાખી છે. બ્રીટીશ ફક્કર મનવાર ફાકસ ત્યાં આવી છે અને ઇસ્ટ ઇન્ડિયા કમ્પેન્ડરન બાને આવી પુમવાની પાકી રાખવામાં આવે છે.

ક્રાન્સવાલનું બંધારણ.

ક્રાન્સવાલને કેવું બંધારણ આપવું તે બાબત સમઠ આપવાને સર હેનરી કેપ્લેમ બેનર મેને કમીટી નીમી છે. તેમાં સર વેસ્ટ રીજરે તે પ્રમુખ છે, ને તે શિવાય સોડ સેન્ડ હરસટ, સર ક્રાન્સીસ હેપ્પુડ તથા કરનથ જોનસ્ટન નીમાયા છે. સર વેસ્ટ રીજરને સીમેનના મવરનર હતા. સોડ સેન્ડ હરસટ મુંબઈના મવરનર હતા. કમીટી એપ્રોપ્રી સાતમી તારિખે બંડનથી રવાના થશે અને પોતાનું કામ તથા માસમાં પુરું કરશે એમ હાંવવા છે. કમીટીની સત્તા કોને વોટ ફવીરિ તે આપવા તે તપાસવાની છે એમ જણાય છે.

નીતાલ સનાતન ધર્મ સભા

કરમન—આગરોજ સભાનું કામ નિયમ મુજબ શ્રી ગીતાજી વાંચી સર કરવામાં આવ્યું હતું. મધ સમામાં ચાલેલા કાર્યને રીપોર્ટ સભા સમક્ષ વાંચી સંભળાવ્યો. આગરોજ વિષય હિંદુસ્થાનની કલ્પના માર્ગે નોંધતાં તે મી સેલતે વાંચી સંભળાવ્યો. બાળક હતાંએ કેટલાક મારા પુસ્તકો અને વર્તમાન કાળની નીતી રીતીના દાખલાઓ આપી વિષય ઘણી સારી રીતે ચર્ચાઓ આદ કરતાક ચૂંટણીઓ વિષયને બગતું વિચેચા કરી સંભળનારાઓના મનમાં ઘડ કામણી કરી કરી હતી. આવી સમામાં "ધર્મ" વિષે લખી લખવાનું નકી થયું. આદ નિયમાનુસાર સાંતિમંત્ર મળી સભા વિરાજન થઈ હતી. આશા છે કે દરેક આર્થ બાંધેલો આવા કામમાં દર વખતે હાજર રહી મદદ કરવા શુકશે નહિં.

જોહાન્સબર્ગ—અને સભાનું કામ નિયમ મુજબ શ્રી ગીતાજી વાંચી સર કરવામાં આવ્યું હતું. વિષય અનુવર્તી વિચાર ઉપર બહુજ અસર કારક રીતે ચર્ચાઓ હતો જેમાં ચાર વર્ણો શ્રીમંતી સરઆતથીજ ચાલી આરે છે. જેમાં ખાનપાન આદિ બળવાર પશુ પોતાની વર્ણ સાથેજ રાખવાને સુચવવામાં આવ્યું હતું વિચેરે આચાર વિચારની ફીઓ જે આપણા કુલિકારો લખી ગમેલા જેમાં કોઈ સંશય નથી, વેદવેદનું મદામારત જાન જે છુટ્ટ રાખવામાં આવતું હતું તેનું મુખ્ય કારણ એજ કે વિષય ઘણાજ હોડા હોવાથી અર્થનો અનર્થ થઈ જવાની ઘણી માફિન હતી. વિચેરે ખાખલ બહુજ સારી થયો થઈ હતી.

ખખર પત્રો.

હાકતર અખદુરહમાન.

કામવેની તકલીફ.

જોહાન્સબર્ગ.

(અમારા જોહાન્સબર્ગના ખખરપત્રી તરફથી)

તા. ૨૧-૩-૧૯૦૬

હાકતર અખદુરહમાન અગિયાર દિવસ રહી કેપ તરફ વિદાય થયા છે. તેમણે બ્રીટીશમાં સર રીચર્ડ સોમોમન તથા જનરલ સ્મટસની મુલાકાત લીધી હતી. અને તા. ૩૦ મી મારચને હકારે જોહાન્સબર્ગમાં સોડ સેક્રેટરીની મુલાકાત લીધી. તેઓ સાહેબની પાસે હાકતરે ક્રાન્સવાલ તથા ઓરેન્જ રિવર કોલેનીમાં વરના કેપ કક્કર સોડના દુઃખો રજૂ કર્યા. સોડ સેક્રેટરીના જવાબનો તાત્કાલિક જો હોના કે તેઓ સાહેબ કામ પુરન કંઈ પણ કાવાને અશકત છે. બ્યારે નવું બંધારણ બંધારો તારે તેઓ સાહેબ બંનની મદદ કરશે. તેઓ સાહેબ બહુ વિનયી છે ને તેની લામણીઓ સારી છે પણ નવું બંધારણ થતી વખતે તેઓ સાહેબ અધિં હશે કે નહિ એ સવાલની વાત છે.

હાકતર અખદુરહમાનને મળવાને ખોશ ફનડીન રેશન ઉપર થાણાં કેપ કક્કર માણસો હાજર થયા હતા.

કામવેનો કેપ નો માજીસ્ટ્રેટની પાસે જત્યા તેની ઉપર આપીત કરવાની નોટીસ ટાકન કાઢેલીજે આપી હતી. હવે તેના વકીલે જથ્થાનું છે કે ટાકન કાઢેલીજે આપીત કરવા માગતી નથી. પણ એમ જણાય છે કે હજુ બીજો કેસ કર્યા પછી કામમાં હિંદીઓ ને જવાની છુટ મળશે. કેમકે ટાકી કાઢેલીજે લ માને છે કે આગલા કેસમાં તેણે પુરી લડત લીધી નથી. એટલે મને ધારિત છે કે આપણા માણસોએ હજુ રાહ જોવી જોઈશે.

હાકતર પોરટરે ધરોતી તપાસ સખત ચલાવી છે. ડોરનફેનડીન જેવા લાભમાં એક ગોરાનું મકાન આપ્યું બધ કરાવ્યું છે ને તેનાં મકાન પાકી નાખવાની ફરજ પાડી છે. અહ ઉપરથી જ્યાં જ્યાં હિંદી ધરો ખરાબ હોય ત્યાં ધરખણીઓને ચેતીને ચાલવાનું છે. ચીનાઓ ખાખતતો ખાખતગાટ હજુ ચાલુ છે. ખાજી પાખાઓનાં મન અગિયાર છે તેથી વેસાર ક્લાંડે ક્લાંડે નાખા. ચેનો અવ છે. અને સંકેત છે કે હજુ જોહાન્સબર્ગમાં જોહાન્સ એક મરશ દુધી મેપાર સિમેન બામશે.

સેક્ટર કામદારો (ગેરો) કડીયા, ચિતારા વિગેરે કામ ચિના બેશી રહ્યો છે. નેતેમંદાન રેનમાં રેલવે ખાતામાં ૫૦૦ કામદારો હતો તેમાંથી હવે ૩૦૦ બાકી છે. તેઓમાંના ૧૫૦ ને સરકારે જવાની નોટીસ આપી છે.

ગોરી પરમીટથી અથવા પરમીટો વિના દાખલ થવા આજન બે દિહી પકડાયા છે તેના કેસ ના. ૯ મી એપ્રિલે આવવાના છે. અને તબીબ ઉપર છુટવા છે.

પ્રીટરીયા.

(અમલ પ્રીટરીયાના ખગરપત્રી તરફથી.)

તા. ૩૧-૩-૦૬

તા. ૨૭-૩-૦૬ને રોજ અગ્રેની પ્રેસલુ સ્કીટમાં મી. તુરમલગલ અવગતે પોતાનો માથ ફુટપાથ ઉપર રાખવાના વાંકસર માછ એટ દસ શીર્સિંગ દડ ક્યાં હતો. તેમજ એક ફેરીયાળા બસા અહીંને પોતાના ફુટની બાસકેટ ફુટપાથ ઉપર રાખવાથી દસ શીર્સિંગ દડ ચલેો હતો. તા. ૨૮-૩-૦૬ને રોજ અહીંના ટાઉન હોલમાં, ગીરક એક કોલસ ટીમેન્ટુ એક્ટ્રી પીસન ખુબું મુકવાની કોપા નામદાર કાઉન્ટેસ સેવમેન્ટના હાથથી અપેરના ત્રણ વાગે કરામાં આવી હતી. હાલના વખેજ સરસ રીતે સજ્જાવામાં આવ્યો હતો. અપેરના ત્રણથી સાંજના પાંચ સુધી ટાઉન હોલમાં દાખલ થવાની રી બે શીર્સિંગ ૭ પેન્સ ને સાંજના પાંચથી દસ વાગતાં સુધીની એક શીર્સિંગ હતી. ટાઉન હોલમાં ખાસ ઈડીઆની ખનાવટ તથા અહીંના દેશીઓના હાથની બનાવટનો માસ હતો. સહ્ય આહીકાની ઝાંઝવણી આનુઓ ઈડીવન કારીગરોના હાથની બેરી મીને મન મમતાં નાણાં ખરચી ખરીદવા લેવાય છે પણ તેજ ગીજના બનાવનર ઈડીવન કારીગર પાસેથી તેજ વરતુ લેવા જતાં અચ કાય છે. એ પણ સીસમી સદીનો એક નવો ચમત્કાર છે.

એક ટીક થતાં અગ્રે દેશ વીદેશમાં માન પામેલું શીર્સિંગનું સરકાર આવેલું છે પોતાના કસરત તથા મુગા ખનવરોને વખાણવા હાથક તાલીમ ખાલુદા બેશો કડી અહીંના શોખીન શહેરીઓને આનંદ કપાળે છે.

અહીંની મુનીસીપાલીટીના લાઇસેન્સ ઇન્સ્પેક્ટર સાહેબ દરખાસ્ત સુધી કે ઇન ડિવન લેકા મુરોપીઅન માટે બેસવાની માનુની કેમમાં બેસે છે. તે ઘણુંજ ન્યાયથી ઉલટું છે ને દરખાસ્તને તેના જગા ઇન્ડિયન પીઝા થીયાર તામ જાહાએ ટુકા આપ્યો હતો ને આપણુ નીડી ખાલુદા લેહીને ઉકાળવામાં જાનને પાનના અવો સાહેબે તમા પ્રેરીડેન્ડ સાહેબે લેખિ અગ્રે દરખાસ્તને

વધવી લાઇ એવો દરાર ક્યાં હતો કે વેગન ઇન્સ્પેક્ટરને સુચના આપવી કે કાંઈ કેમ ડાઇવરે ઇનડિઅનને બાડે બેસાડેવો નહીં તેમજ પેલીસ ડીપાર્ટમેન્ટને ખબર આપવી કે વખતે કેમ ડાઇવર ઇનડિઅનને બેસાડે તો તેને કોર્ટમાં લમડી કેસ કરવો તેમજ ને કેમ ડાઇવર તેવો યુ-હો કરે તેને ફરીથી કેમનુ લાઇસેન્સ આપવું નહીં ફક્ત નેટીય માટે ને કેમને લાઇસેન્સ હોય તેજ ઇનડિઅનના ઉપયોગમાં આવી શકે, આવો નેહાડી રવ તંત્ર દોર હાંદી બાહ્યમેને રંમડવામાં અહીંની મુનીસીપાલીટી વખરવામાં પે તાનુ શુપનુ સમજની યક છે આવો અધધની મ મસો શ્રીડીશ કહેનજાવ આપ આડા કાન કરી અલ્લા આવે છે એ ખરેખર બેદ કારક ખીના છે.

અહીંના ઈડીવન લેકેશનમાં મેહોરમના તહેસર ઉપર મલસી તથા કાનેમીયા લેકાને માસમરી મધ હતી. ઘોવાના રહીજ સુતાર ઇનજી નારજીને પેટ ઉપર પથર વાળી જવાથી તેની એક પાંસળીનું હાડકું બાગી મળું હતું તેને સારવાર માટે સરકારી ઇસ્પી તાલમાં રાખવામાં આવ્યો હતો જ્યાં તા. ૧૬ પીની સમારતા સાળ વાગે મરજી પામ્યો હતો. અહીંના ઈડીવન લેકેશનમાં ધણી વગતે મારામારી થવાની હકીકત સાંજનામાં આવે છે ને તેમાં નીરદેવ માજસના ખુન થજ નવ ત્યાં સુધી પણ અહીંની પેલીસ તરફથી કાંઈપણ બોકરી કરવામાં આવતી હોય તેમ જણવું નથી. ઈડીવન લેકા તરફ પેલીસ ખાતું કેટલું બેદરકાર છે તે આવા બનાવોથી સહેજે સમજી શકાય છે.

તા. ૨૬-૩-૦૬ને રોજ એ હીમીનસ કોર ટમાં મી. ડી. સીડીપર્સ આછએર પાસે માફ ન્ટ લેહી ડીન માખનના મેનેજર મી. નીડી વમ લોગ ચોમસને તેજ મ.ઇતમાં કામ કરતા જોન તામના કાફરને બાંધીને પંદર ફટકા મારવાના આરોપસર ઉભા કરવામાં આવ્યો હતો. હકીકત એમ હતી કે જોન (કાફર) પોતાનું કામ બાલવવાને બદલે સુઝ જવાથી તે માખનના એનજીવ ડાઇવરે તેને સખત માં વાળી ને સામો થયો હતો ને અપ રાજ બદલ મેનેજર સાહેબે જોનને પશુથી પણ કિતનું પ્રાણી મધુથી કામોકરી સુડી કાઢ્યે હતો. ગોરી આમડીના સુધરેલા મેનેજર ચોમસ સાહેબે પોતાના બચાવમાં જણવું કે પેલીસનું મુકામ માખનથી સતાવીસ માઈલ દુર હોવાથી જોનને સળ કરવાની પોતાને ફરજ પડી હતી. મ.ઇએટ સાહેબ પાસે તે બચાવ વપાવેલી લેહી ઉપર પડેલ પાણીના ખાંડા માફક ઉડી ગયો હતો. એક તરફથી માખનમાં મજૂરો મળતા નથી તે

વીશે બહુજ ખુમાર માખનસના માલેરો પાડે છે ને બીજી તરફથી મજૂર તરફ માજુસ જાતને ન જાતે તેવું ઘાતકાપણું બતાવી મારવામાં આવે છે ને કાપદો પોતાના હાથમાં લઈ મેનેજરો માખનસના રતતંત્ર રાખ બની જાય છે તે થોડું બેદનરક નથી વીગેરે સખત ડીકા કરી માછએટ ચોમસ સાહેબનો પંદર પાંડેડ દંડ નહીંતર એક માસની સજા કરી હતી. ગોરી આમડીના સુધરેલાનું ડોળ ફરી બોળા માજુસેને કમનારા લાટ સાહેબોને પોતાના કુર રતબાવથી ગરીબ રંજીન આમ ડીના નીરદેશી મનુષ્યોને કેટલું સહન કરવું પડે છે તેનો જરૂરપણ ખ્યાલ કરવો ઘટે છે.

તા. ૨૫-૩-૦૬ રવી સારે પીરસમર્મથી રોડ તાર મહમદ તૈયબ રોડ ઇસમાઇલ ડીકડી રોડ અબદુર રહેમાન મોતી તથા મી. જે. સી. એસ. વમી મસીદના હંડ માટે પગ રવા છે. ટ્રાંસવાલમાં પ્રીટરીયા તથા પીરસ બંગલા આગેવાન ચલકથો પોતાના ઢીન માટે પરમાર્થ છુટીથી જે તન મન અને ધનથી આમળ પડને, આગ બળવે કે તે ખરેખર પ્રસન્ન થાય છે.

ચંચાઈમાં બવરનર ઓફ ગાઝાનો પધરામણી.

ઇડિઅન એસોસીએશન તરફથી આપવામાં આવેલું માન.

(એક ખગરપત્રી તરફથી.)

અચાઇ તા. ૨૬-૩-૦૬.

આજરોજ ચંચાઈમાં બવરનર ઓફ માત્રા સીંબુડીથી પધારેલા હતા જેને અગ્રે ઇડિઅન બેખર ઓફ કોમરસે સીપાર્શ કરી આમંત્રણ કરેલ જેમાં તેઓ સાહેબે નીમેલા વખતે અતરેના માછ કામદાર તથા હાલના હોખ્દો લોગજતા કામદાર તથા હાલતર સાહેબની સાથ મુલાકાત આપી હતી. આ સમામાં ઓઝામાં ઓઝા ૭૦ થી ૮૦ સમાસદો હાજર હતા, સલા મી. મામદલાઇ તથા હાસમલાઇ વલીની કુ. ના હવાલાના મકાનમાં બરવા માં આવી હતી.

મહેરમાન બવરનર સાહેબ અને બીજ સાહેબો આવતા સાય તેમને હર્ષનાદના પેા કારોથી વધારી લેવામાં આવ્યા હતા. ત્યાર પછી કાસમસાઈ ઈસ્માએ માનવત્ર વાંચી સંજનાવ્યું હતું. વળતી તે સાહેબે ઈડિઅ નોની એક સંપી આહી હતી ત્યાર પછી ગીઆ ઇસ્માઇ હાજ તથા ઉકર કહાનજ જેસંજ તરફથી સંપ વિષેનું કહાંકારે હાથણ કરવામાં આવ્યું હતું ત્યાર પછી હાસમોનીય મ સાય પ્રજ્ઞ પ્રાર્થના કરવામાં આવેલી. સાંજના પાંચ વાગતાને સુમારે તે સાહેબ પોતાના મુકામે ગયા હતા. મી. મોસરદાં પ્રીયાસાઈએ આ કામમાં બાબાહતા બદલ કૃપાકર માની જાણ દિહાજન કરી હતી.

પીટર્સબર્ગ.

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી.)

પીટર્સબર્ગ, તા. ૩૧-૩-૦૬

એપ્રિલ માસમાં અહિં એપ્રિલથી શરૂ થયેલ છે. હોવાથી તે બાબતની તૈયારીઓ થવા માંડી છે અને દરેક દિન તે માટે હોવામાં નીચે એવી કામગીરી ચાલુમાં આવે છે. આ એક કલ્પનાર શો નેવા આવનાર માણસોને રોકે છે અને આવશે તેને માટે રોકવાના એ રીતોમાં ખાસ ઘટાડો કરે છે તેથી બહાર ગામના માણસો આ એપ્રિલથી શરૂ થાય છે. નેવાને સારી સંખ્યામાં આવશે એવું લાગે છે.

આ ગામની અંદર ટેલીફોન નાંખવા સારું અહિંના લોક પ્રયાસ કરતા હતાં. આખરે પોસ્ટ માર્કેટ નજરમાં તરફથી એવું જાણવા આવેલ છે કે ને ગામની અંદર ટેલીફોનના ૪૦ માંદક થાય તે તે કામ તુરત હાથમાં લેવું. અહિંના પોસ્ટ માર્કેટના પ્રયાસથી ૪૦ માંદક થઈ ચુક્યા છે અને આજે છે કે અહિંના ટેલીફોન થોડા વખતમાં હાથમાં થશે. આ ટેલીફોનમાં હાથમાં થવા સારું અહિંના પોસ્ટ ખાતા તરફથી અહિંના નામાં છોત હિંદી વેપારીને બે વખત સુચના કરવામાં આવી છે ને ટેલીફોન લેવા બાબત અહામણ કરે છે. આ ટેલીફોનની વારસીક રીત હા પાડેલ રાજવામાં આવેલ છે, અને સરખાતમાં જે માંદક થાય તેને ટેલીફોન ત્યાં તેના તાર સરકારને ખરચે નાંખવાની સમજૂતી કરેલ છે.

ગામની અંદર પાણીના નળ નાંખવાની તૈયારીઓ ચાલી રહી છે. જ્યારે ઇલેક્ટ્રીક લાઇટ ગામમાં હાથમાં કરવા સારું ખાનગી કંપનીને અહામણ થઈલ છે.

અહીંની મસજિદનું બંધારણ કરવા સારું અહીંના ચાર આગેવાન વેપારીઓ પ્રિટોરીયા ચલાવે હતા અને પ્રિટોરીયાની અંદર સારી રકમ ઉધરાણામાં જમા થઈ છે એમ કહેવાય છે.

ભાષા પત્રના અધીપતીના રાજદ્રોહી સુન્દા માટે જે કેસ ચાલ્યો હતો તેના પરિણામે અધીપતીના ફેરવેને એકમતે આરોપીને ગુનેગાર જાહેર થયો તેની તરફ હજી બતાવવાની અહામણ કરી હતી. નામદાર જજને તે પછી સુન્દાનો આપત્તી જણાવ્યું હતું કે, વર્તમાન પત્રના અધિપતિ તરીકે પ્રત્યેક સારી સલાહ આપવાનો અવસર આરોપીએ ગુમાવી દઈ તેનો ગેરઉપયોગ કર્યો છે. જુરીએ કરેલી અહામણ ધ્યાનમાં લઈ તથા આરોપીએ પોતે આ જાણી જાણી નથી એવું અહીં જાહેરે તેને છ માસની સાદા કેદખાનાની અને હજાર રૂપિયા દંડની શીક્ષા ફરમાવે છે. દંડ ભરવામાં ન આવે તો એક મહિનો વધારે કેદ ભોગવે, એમ ફરમાવવામાં આવે છે.

ચરચા પત્ર.

૦

અમારા ચરચાપત્રીના નામેના નિવર્તે થઈ રાખશે તે તેઓના પત્રો ઉપર તુરત ધ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામગીરી એક જ બાજુએ લખવું.
૨. અક્ષર ચોખ્ખા સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા ઉકાણું બરોબર લખવા, તે હમેશાં બહાર પાડવા સારું નહિ પણ અમારી જાણને સારું.
૪. લખાણ હમેશાં ટૂંકું અને સુસ્પષ્ટ કરવું.—[અધિપતિ.]

ઉત્તર હાથ—તમે તમારું ઉકાણું નથી આપ્યું એટલે તમારો કામગીરી બહાર નથી પાડી શકતા.

એ. એમ. આકુષ્ટ—તમારું લખાણ હાથમાં કરવાની જરૂર નથી. મજબૂર માણસ સામે તમે ફરીવાર કરી શકો છો.

આર્ય—તમારું લખાણ આવતે અઠવાળીક હાથમાં કરશું.

સેવન એકસથી "સુસંસ્થાન" લખી જણાવે છે જે કાલે ઉરખનમાં મહોમેડન યંગમેન્સ સોસાયટી રચનામાં છે તે બહુ ખુશી થવા જેવું છે પરંતુ તેમાં મોટી વયના માણસોને એટલે ઉમરે પહેલેલાને હાથમાં કરતા અમાપ છે એ દીલગીર થવા જેવું છે.

નાતાલ ઇંગ્લીશન કેંગ્રેસ.

ડરબન, તા. ૨૫-૩-૦૬

મે. ઇ. એ. ના અધીપતી.

તા. ૩૧ માર્ચ ૧૯૦૬ સુધી નાતાલ ઇન્ડિયન કેંગ્રેસના પાં. ૧૪૩-૦-૨ આફ્રિકન ઇન્ડિયન કોંગ્રેસનામાં જમા છે તે આપના પેપરમાં છાપી પ્રસિદ્ધ કરશે.

લી. ઉત્તર હાથ આમલ કહેરી.

.. એમ. સી. એંગ્લીયા.

એનરરી સેક્રેટરીસ, ના. ઇ. ડા.

પ્રિટોરિયા હિંદુ સંમિલન.

પ્રિટોરિયા, તા. ૨૨-૩-૦૬.

મે. ઇ. એ. અધિપતિ સાહેબ.

તા. ૧૬ી જાન્યુઆરી ૧૯૦૬ના ઈ. એ. માં એક કામગીરી અનેના સંમિલન ફેરમાં હિંદુ ભાઈઓ એ મદદ કરવા બાબતનો એ ફેરમાં ગેરજર અને સેક્રેટરીની સહીઓ સાથે છપાયા છે. પણ તે અમારું અને વાળા બાહ્ય મારણવાસ વીઝલસે મજબૂર સંમિલનની જગ્યાને ફરતી પત્રાની વાદ અને એકસાની ચાલ પોતાના ખરચે ખાંધી આપી હતી. ઉપ

રાંત એક ફાળો આપે પાં. ૩૫૫૫ થયો હતો. જેમાંથી મજબૂર ગેરજર અને સેક્રેટરી સાહેબ પાં. ૪૫ આસરે પસંદ કરી ચુક્યા હતા.

તે પૈસા હાથમાં એકમાં કેસ નામ જમા પડેલા છે. અમર કયા છે? અને તેમાંથી એજ સંમિલનને વળતર બીજાં કામો કરવાના સુધારે બીજાં છે તે કાલે ફેરે તે એ કાલેના આપના પત્રમાં બહાર કાઢવાની મહેરબાની કરશે.

લી. રામજી વાવજી,

.. વસન લાભા,

.. બીજા દેવજી.

સોમાલીમાં તકલીફ.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ સાહેબ,

થોડા દિવસ ઉપર મેં આપિનિયનમાં વાંચ્યું હતું જે તા. ૨૨ ડીસેમ્બરે પોરબંદર થી ઉપડેલ રશીયન 'સોમાલી' માં પેસી જ રોને બહુ તકલીફ પડેલી છે, તે ખરી બીના છે અને તેમાનો કુલ એક જે ખરી બીના છે તે નીચે લખ્યું છે જે આપના હાથમાં પ્રસિદ્ધ કરશે.

અમે પોરબંદરથી ચડ્યા ત્યારે સેક્રેટરી પાસે ઉપર મેં સેલા ૩૬૨ પાસીજરના ના. એવા અને સુબહથી લગત આસરે ૩૫૦ હતા એટલે કુલ ૭૦૦થી ઉપર હતા એટલા માણસો કેમ એક હશે તેને હાજરના માટે કેટલી જરૂર જોઈય તેનો આપ જવા લ કરશે. એટલા માણસોમાં કુલ ઉતાર માટે જરૂર ફક્ત ચાર હતા. હજી જુલો સુખ : પોરબંદરથી ઉપડ્યા તે દિવસે તે જમ તેમ દિવસ પસાર થયો. બીજે દિવસે કુદરતી હાજ તે જવા માટે થયો તે ત્યાં આસરે ૫૦ માણસો ઉલેલા હતા. મેં વિચાર્યું કે આ કયે વખતે વારો આવશે. પછી ખસારી લોક ના જે જુલો એ જરૂર હતા તેમાં થયો. એટલે કુલ થયો તેમ એક પછી એક લોક પણ ત્યાં જવા લાગ્યા પણ ખસારી લોક અહીં હતા તેથી તેમને કે બહુ થોડા જાનરુ છે તેથી તે લોકે સુખ એવા કીધું. એમ કરતા મોંજાસા આવ્યું. મોંજાસામાં આસરે ૧૫૦થી ૨૦૦ માણસ ઉતરી મધુ એટલે અમે સમ ત્યાં કે હવે કાંઈક જગ્યા કીક પાસે પણ ફેફટ કારણ કે પાંડલા લાગના ડેક ઉપર જે માણસો હતા તેઓને ત્યાંથી ખસેડી નીચે ઉતરી અને તે જગ્યા ખાલી કીધી. ત્યાંથી જંગમાર આવ્યા ત્યાં પણ માણસો ઉતરી એટલે એજ ઉગેલ કે હવે જગ્યા થશે. તો ચાર નાળા ફાલકવાવાને કુકમ થયોજે ખાલી કરે તેમાં માલ ચરવાનો છે. ચીન નાળા ફાલકામાં કે ત્યાં નવનાર જગ્યા નહતી. પણ ઉતારીઓ કયાં જવ એટલે કમા. ફાલકામાં મોટા સાદા તથા લોડાના પાટા ઉપર વેઈ ગોઠા જેમ આગળ વધ્યા તેમ લાકડા કાઢવાનું આવ્યું એટલે સોમાલીના મજબૂર આવી પાસીજરોના માલ ફેરવા

હવા, અમે તેની વાત નોતા જાણના પદ્ય શું કરીએ કાંઈક અમે ઉચકીયું અને કાંઈક તેના એ ફેંકી દીધું તેમાં કાંઈક કાંઈ બાંધી મધુ તેમ જિવાઈ પણ મધુ. એમ યત્ન પછી તે સાક્ષી નીકળ્યા તો ત્યાં જગ્યા થઈ એટલે આગળ દુઃખ જુલો ફરી તે જગ્યાએ બેઠા, તો સાંજના પાંચ વાગે ફરીજો પણ તેમ હતો તેથી લોક પડી રહ્યા હતા, તેવામાં મુક મ કીધો કે સાચો તમારી દીકરી. તેને આ વખતે એટલી રહેમ ન આવી કે ફરીયા મરમ છે આખર યજ્ઞ માણસો. બાચાર બની ઉલટી કરતાં પાછલા કામમાં મયા તો ત્યાં જતા માલમ કાઢ્યો ખાવાનો વખત થયો એટલી વાર બીચારા કે જેને ફેર ચડ તા હતાં તે હેરાન હતા તે બેસી રહ્યા પછી દીકરી તપાસી. દરેક બંદરે બધાને એમ હેરાન થઈ પડ્યું હતું. પાણીની બીચારાએ છુટ મુકી પણ જ્યારે માણસના આતરદાં દુધી પડે ત્યારે એક ગેલન પાણી બેચો બીચે એટલે બે વખત નયતો ચાકીને ના પાડી હીમે એટલે નક્કમાંથી બેચવાનું ખરા બ છે. અમે ટેલગોઆમે આશરે અચ્ચાર થયો આગળ અને સમગ્રના કે બહુતો એક પાંચ ઉતરશું પણ કમનસીબે 'માણસ પારે છે શું અને ખોદા કરે છે શું' અટલે ડાહર મેંદોથી આગ્યો ને તપાસ કરતાં પાંચ વાગ્યા તોપણ કાંઈ છેડો આગ્યો નહીં આખર દુકમ થયો કે પાસો પાસ કરાવો. એક માણસને પ થી ૧૦ મીનીટ લગાઈ ને લમલમ ૧૦૦ માણસ ડેકાગોઆમેયું હત તે ક્યારે ખચાસ થાય. એમ મોહુ થાય તેમ તેને શું? જલેને કિંદી દુખી થાય કે ફરીને પાછા નહિં આવે. જોર પાસ કરતાં આશરે ૨૫ થો ૩૦ નાપાસ કીધા ને રાતના ૮ વાગ્યા પછી નાપાસ થયેલાની કેવી રિથ તિ થક તે તમે જવાબ કરશો. બાકી ૧૩ જગ્યા કે જેની પાસે એક પૈ પણ નહતી તે રહી મયા એટલે ૧૦ વાગ્યા પછી મોટા માલ મે કહ્યું કે હવે ઉતરી નભો અને તમારો માલ અમે પાછળથી ઉતારશું. માલ માલને ટેકાએ ને પાસીજર ઉતરી નભો નહીતો પાછા ઉડિયા જલું પડશે એમ બીવરાસી માણસોને રાતના ૧૦૧ વાગે જળરદસ્તથી ઉતાર્યા ને દેકામાં બેઠા ને શેરિક છેડે મયા કે હોડી વાલા બાપુએ કહ્યું કે જાવો પેસા અરે અમારો સમગ્ર આગમોટમાં ને પેસા અહિં કેવા, તો હોડીવાને એટલામાં ફેરવે પણ આગળવાદે નહિં કેટલાકે રોનાના સડ, આ ગુડી વગેરે બીરથી મુકી લખીના પેસા લીધા હું અને મારી હોડીનાં બીજા હતા તેમાં કોઈ પાસે કાંઈ ન મળે. ખુબ સમગ્રગ્યો પણ સમ ને નહિં આખરે મેં મારા ચાર માણસોના તથા એક કિંદુ બાઈ તથા તેના હાકરાના મેં પેસા લીધા. કારણ કે તેના ધણીને મું આગળખતો હતો પણ કોઈ આ વખતે નમ્યા પે તેના કેવા દાહ? એર જેમ જેમ અંધારી રાત્ર કોરનટાઈન પાસે પુષા એટલે છાતી છાતી કે કમરથી નાચે પાણીમાં હોડી પણ પાસે ન મળે તેમ બાંધીયા પણ ન

જાળી રાખી ને અમને કહે જોતરો હવે શું કરવું કીનારો દીકામાં ન આવે તેમ બની મળે અતે ઉતરવું પાણું ને સર્વે કુમકા બી નાઈ મયા ને કીનારે જાર વાગે અંધારી રાતે પુગ્યા એ દુઃખ તહી તો સુખ કેહવું. શું આગમોટ માળા આઠકા માણસો મરે રાત રોજાન તો કું. તેને કપડો દેત? જો પાસીજર ને એમ અંધારી રાતે ઉતારવા હતા તો શું કરવા બહેરખખરમાં છાપે છે કે કોઈ રીતે તકીફ નથી. જોર બચાકને લઈ માણસો કીનારે આગ્યા ત્યાંતો ગામમાં થી પણ સોડીજાતા માણસો કાનચ લઈ આગ્યા હવે ત્યાં કોલેક પોલીસે કહ્યું કે સર વે માણસ આવે ત્યારે અહિંથી ખસજો એમ કરતાં બે વાગ્યા, માણસો કારીથી કુલતા હતા અતે પદ્માડ ઉપર અહી વાગે કુપડામાં પુગ્યા ત્યાં કોઈ પધારી કરે છે કોઈ જગ્યા જુલે તેટલામાં દુકમ થયો કે ચાલો હાલ રી પુરગી છે હુછ સોમાકી બાળની કસર બાકી હતી બેચા ચીઆ તે પડી થડી મોજાકી કરે ને જુએ તેમ કરતાં કા ચાચ્યા પછી રમ મહી ને સુતા હવે ક્યારે દાકનને હેવાલ જુદા બીલ કામજથી લખી સ. આશા છે કે આ વડકીદો તરફ સુતાવા બાકીએ તથા રડીમર વાળાઓ તપાસ કર શો. લી. સોમાલીમાં કુખી થયેલ ઉતાર. પ્રીટારીઆ તા. ૨૫-૩-૦૬.

કેળવણીના કામમાં ઉત્તેજનની જરૂર.

પ્રીટારીવાથી મી. ઈપાહીમ મુસા એમણ વાલા લખી જણાવે છે કે નાતાલ ઈડિઅન કેંગ્રેસના પ્રમુખ શેડ અબદુલ મદર તથા સેક્રેટરી રોડ આદમજી મીયાખાન સાહેબોએ નાતાલ ઈડિઅન કેંગ્રેસની મળી સારી સેવા બનતી છે તે બદલ અમે ધણા અહેસાનમંદ છીએ. હું આશા રાખું છું કે તેમના સહસે સર શેડ દાહલ મદમદ (પ્રમુખ) તથા રોડ અમ. સી. આંગ્રીઆ આપણી કામમાં કેળ વણીને ફેલાવે કરવામાં ઉત્સાહ વર્ધ બાગ લેશે. આ જમાનામાં પીઆ સાહેબો તથા સાદ સાહેબોને પેસાથી મદદ કરવી જો તે એને આગમુ બતાવવા જરાખર છે. પણ નાના નાના કામમાં બચાને હવમ સીખવવું એ સુધુથી ઉમદા સખાવત છે. હું ચેરમેન સાહેબ સેક્રેટરી સાહેબો તથા બધા સુસમ માન બાહ્યોને બ્લેન્ડ કર છું ને કિંદુસ્થાન માં સુરત છલકામાં આપણા હલમનું બીજ કુલ નામ નથી આ ઉપરથી અહિંવા (ટસાં વાલના) આગેવાન વેપારીઓએ બનતી કે રીસા ફરી કોલેક મદરેસા મરિનું એક ઉચ રાણુ કરેલું છે. જ્યાં આગળ આસપાસના ગરીબ તથા તવંજર ના બાળ બચાને હવ મ સીખવી સકાશે. આ ઉપરાણામાં બેકાન્સા જર્મ વગેરે ગામોમાંથી કીડ મદદ મહી છે આ ઉપરાંત બીજા રાત્રી રકમની જરૂર છે આશા છે કે નાતાલ કેલેન્ડરમાંથી વેપારી વગેરે સહુ બાહ્યો આ કામમાં સારી મદદ કરશે.

ધી મોહમેન યંગ મેન સોસાયટી

કરબનમાં ધી મોહમેન યંગમેન સોસાયટી આજ એક માસ થયા ખુબી છે જેમાં આગેવાન વેપારીઓ મેંજરો તરીકે દાખલ થયા છે તેની મેંજર શી રી. રં. રાંચેલી છે આ સોસાયટીનો હેતુ નીચે મુજબ છે. ૧ મુસલમાન કોમ દરેક વખતે બાપલુ કરવામાં પછાત છે તેમે બાપલુને અલ્યાસ દેવશયવો. ૨ મુસલમાનોને ફરેકરીતે લીની અને દુન થવી તાકીમ (ફેજમણી) નો ખયાલ આપવો કેળવણી વધારવા પ્રયત્ન કરવો. ૩ મુસલમાનોને હજતાક (સફતના) નીચમે જાણવવા. ૪ મુસલમાન ઉપર કોઈ જોર વાળવી એતે સકાફે તેના ખુરેપુરા લખીને અથવા મોદથી જવાબ દેવા. ૫ આગણી કોમમાં અલ્યાવા વધારવા અને ઇસલામીઓ ઉપર આવી પડતા સંકેદો દુર કરવા કોસીસ કરવી. ૬ મુસલમેન અને ખુદી રાખી આગણી કોમના ખયાલો ખીલવવા.

ગુરકાહડે તથા હસ્ટરમન્ડે.

તા. ૧૩મી શુકરાર તથા ૧૬મીને સોમ વારના રોજ ઉપરના બહેર તહેવારના દિવસ હોવાથી આ દિવસોએ સઘળી દુકાનો બંધ રાખવામાં આવશે અને તેના આગલા દિવ સોમો ૧૦ વાગતા સુધી દુકાનો ખુલી રાખી સકાશે.

પરચુરણ ખખરો.

ઈડિઅન એકા જણાવે છે કે કિંદના દાદા દાદાબાહ નવરોજી કિંદુસ્થાન બંધ રહેવાનો ઇરાદો ચોક્કસ રાખે છે.

નાતાલ મયરમેટ મેંજર ઉપરથી જણાય છે કે હુકુ મેંડમાં રખરનો પાક સારો થવાનો સંભવ છે સરકાર જેને જોધે તેને લીસ આપવા મગે છે તેની સરતો વિમેરે મેંજરમાં બહાર પડી છે.

અમારા ધણા ગાંચતારાઓ જરગન શાહ નની રડીમરો ઉપર પડતી વકીફના ખુલસાનો કામજ ને મી. જોસમાન અહ મદ મે અડવાલીયા ઉપર લખી મોકલવાના હતા તેની પછી આતુરતાથી સહ જુએ છે.

રડીમર જનરલ જેમાં મી અબદુલ કાદર શેહ બાળખયાં સમેત ચડેલા ને આગમોટ ખુદાના ફજલથી સહીસલામત તા. ૩૧મી મારચને વાર શનીવારના મુંબઈ પુગી છે.

વિચારના મેટના વખતમાં મેં મુજબ ફેરફાર થયા છે.

શનીયારે રાતના ૧૨ વાગતા સુધી તથા શેટ શીની એક પેની વચારે સગાડવાથી ૨૧ વારે સાંજે ૪-૪૫ સુધી કાગળો પોસ્ટ થઈ શકે. ૨૭૪૮૨ કાગળો શનીયારે સાંજે આડ વાગતા સુધી અને શેટ શીની ૪ પેની સ્ટેપ સગાડવાથી ૨૧યારે સવારના ૯-૩૦ વાગતાં સુધી બધ શકશે.

નાદારી કેટની નોટીસો વિગેરે.

(ગવર્નમેંટ ઝેલેટમાંથી.)

મારીતરખે વાળા આર. કે. નાઈટના લેખદારોની બીજી મીટીંગ તા. ૧૧ એપ્રિલ ૧૯૦૬ના આર મીટીંગ દરમિયાની નીમણુક કરવા સાથે તા. ૧૧મી એપ્રિલના રોજ મળશે.

બી. એમ. બર્મ વાળા એસ. એ. નાઈટના લેખદારોની બીજી મીટીંગ તા. ૧૧ એપ્રિલ તથા ત્રીજી મીટીંગ તા. ૧૫ એપ્રિલના રોજ મળશે. જે વખતે તે એસ્ટેટનો રીપોર્ટ તપાસવામાં આવશે.

બી. એમ. બર્મ વાળા આર. એમ. નાઈટના લેખદારોની બીજી મીટીંગ તા. ૧૧ તથા તા. ૧૫ એપ્રિલના રોજ મળશે.

બી. એમ. બર્મ વાળા એન. મહમદની નાદાર મીલકતના સંબંધનો ઉપરનો વહેવણીનો લીસાબ સુપ્રીમ કોર્ટમાં ૧૮ મી એપ્રિલ સુધી રાખવામાં આવશે ત્યાર બાદ તે કાયમ કરવામાં આવશે.

હેડીંગ સ્ટેપ વાળા મંદરાજ ગયા પ્રસાદ સોનીની નાદાર અરજ તા. ૨૨ ફેબ્રુઆરીના રોજ સ્ટીકરવામાં આવી હતી તેના લેખદારોની પહેલી મીટીંગ હજીના માઇસ્ટ્રેટની કોર્ટમાં ૧૦મી એપ્રિલના રોજ મળશે જે વખતે દરેક નીમવામાં આવશે.

દરબન. બી. હીલે રોડ વાળા નાનુ મહા રાજ તરફથી પોતાની મીલકત નાદાર તરીકે બંધેર કરવાની અરજ મારીતરખેની સુપ્રીમ કોર્ટમાં તા. ૧૦મી એપ્રિલના રોજ હાજર કરવામાં આવશે.

સ્ટીમરોની આવખનો ખખર.

નાતાલ ડાઈરેક્ટ સાબવની સ્ટીમર આવકામી મારફત તા. ૨ સોગવર ખખરના ૩-૩૦ વાગે ટપાલ રવાના થશે.

અમલીકા કોલેજીયી તા. ૨૭ એપ્રિલના નીકળી સુધી છે.

સ્વદેશી વિસ્તાર માટે શિક્ષા ભાગની આવેલાઓને આંદ—સ્વદેશી વિસ્તારના સંબંધમાં શિક્ષા ભાગની આવેલાઓના માનમાં કલકત્તા ખાતે એક મોટો મેલાવડો કરવામાં આવ્યો હતો. બાબુ સુદિન્દ્રનાથ સેન મેલાવડામાં પ્રમુખ સ્થાને બેઠા હતા. સ્વદેશી વિસ્તાર કરવા જતાં જેમને સોમનું પડ્યું હતું તેઓ અને બીજા બંધાલીઓથી મેલાવડાવાળું ઘાંટ થીએટર બીકાર બરાબ ગયું હતું. સભામાં છઠ્ઠાદાર બાબુજી કરી વક્તાઓએ તેમની દેશ સેવાના વખાણ કર્યા હતાં અને તેમને વેળી પડેથી મુશીગતો માટે હીલ્સોટ જતાની હતી. બાબુ સુદેન્દ્રનાથ સેનરજીએ પણ પોતાના સુબાષિત તાપણથી સભા ગળતી મુશી હતી. હાજર રહેલા જેમાં ઉત્સાહ અને દેશ સેવાનો જ્વાળા જ્વાળા હતો. નાટકશાળા આનંદમાં આવી મચેલા સમાસદોના વહેમતરમવા ગાયનથી માછ રહી હતી, શિક્ષા ભાગની આવેલા સ્વદેશીઓને પણ મોટા ઉત્સાહ ભરે તેમજે બંધાલી દેશસેવા માટે ચાંદો આપવામાં આવ્યા હતા. આ સભા બરવાને માટે ટાઉન હોલની માંગણી કરવામાં આવી હતી અને તે સ્ટીકરવામાં પણ આવી હતી પરંતુ ઉચ્ચી ધડાએ મ્યુનિસીપાલિટીના સેક્રેટરી બી. આર. થરે પરવાનગી મેળવનારા મુદ્દાઓ ઉપર એક પત્ર લખી તે પરવાનગી નહ કરી હતી. ટાઉન હોલ નવી મલવાથી સભા ઉપરે નાટક રાગમાં બરવામાં આવી હતી.

હાબેસમાં મદ્રેસાનું ફંડ

બી. ઈસમાહક મદમદ બોટા.	૨૦૦
જુલાલ બગા મેલો.	૦૫૦
મુસા હાજીમ સાલેજ.	૮૦૦
ઈસમાહક બેગોડીઆ.	૦૮૦
ઈસમાહક બાબુ પારેખ.	૨૧૦
મદમદ અલમાલ કુળાન.	૨૦૦
મુસા દુલા.	૧૦૦
ઈસમાહક મુસા.	૦૨૦
દાસમ બીલા.	૦૫૦
શેખ હેલ.	૫૦૦
મદમદ દાઉદ બાલીઆત.	૦૨૦
મદમદ મુસા કાસુજ.	૦૧૨૬
મદમદ હાજીમ બખારીઆ.	૦૧૨૬
ગોવન પરબુ.	૦૫૦
સાલેજ અના રામજ.	૦૩૦
મુસા હસપ દાજ ડાલેજ.	૧૦૦
શેખ આનંમ દુસેન.	૦૧૨૦
રહેમાન રસુલ.	૦૫૦
સુલેમાન મદમદ હાંસ.	૭૨૦
હીકા બેચર.	૦૪૦
સેવદ મદમદ.	૦૫૦
દસે બાબુ.	૦૩૦
મુસા આદમ.	૦૨૦
અબ્દુલ બાઈજ.	૦૬
હાજીમ હસમાઈજ.	૦૩૦
કેમર હસા.	૦૫૦

રોકડ ખખર ભાવ.

આવક.	શી. પે.	શી. પે.
ગાંધી ૧ જાસ્તાડ ૧૬	૦ થી ૨૦	૦
બીમડીના	૨૪	૦ ૨૫
એફ. એફ. ડી. આર. ૧૭	૦ ૧૭	૬
એફ. ડી. આર. ૧૧	૦ ૧૧	૩
ચીની સમર	૧૮	૬ ૧૪
હુડાના	૧૬	૦ ૨૦
દેશી ટુવેર દાળ.	૧૭	૬ ૧૮
ટુવેર દાળ કાનપુરી	૧૮	૦ ૧૮
મસુરની	૧૭	૬ ૧૮
મગની	૨૩	૦ ૨૪
આડની	૨૨	૬ ૨૩
મણા	૧૬	૦ ૧૬
દાળ	૨૦	૦ ૨૦
વડાણા	૧૬	૦ ૧૮
મકાઈ	૬	૦ ૧૦
કડુ તેવ ૨ ગાંધી	૩ ૩	૦ ૩ ૪
એરડીનું	૨ ૫	૦ ૨ ૬
મીડું	૨ ૧૦	૦ ૩ ૦
નાળીએરનું	૨ ૧૧	૦ ૩ ૦
ખાંડ સફેદ	૧૭	૩ ૧૮
પીચી	૧૬	૬ ૧૬
તીરકુળ નાતાલ	૬ ૬	૦ ૧૦
જાઉન	૧૪ ૪	૦ ૧૫
આટી	૧૦ ૬	૦ ૧૧
મદ્રાસી સોપારી ૧૨૧૫	૦ ૬	૦ ૮
મરચાં.	૦ ૫	૦ ૦ ૫૫
લી પેડી	૭૨	૬ ૭૩
પારાલીન ડીપોસ.	૫ ૬	૦ ૬
વ.હર રોસ	૬	૦ ૭ ૬
ગાંધી	૧૨	૬ ૧૩
નાળીયેર ૧૦૦	૧૫	૦ ૧૬
ફલી	૭	૦ ૮ ૦
નીમક (લીવરપુલ)		
ખરના એકનું.	૪ ૬	૦ ૪ ૬
ફલ નેસવનું	૨૦ ૬	૦ ૨૧

નાદારી બેઠાં છે.

અગ્રેજ બુક ડીપોઝ કોર્સગોડલ્સ વગેરેનું કામ કરનાર બંને સુસવામન, નાતાલનો સારો અનુભવ છે. વધુ વિગત માટે લખો; સુસવામન.

C/o Indian Opinion, P. O. Box 100.

એ. એ. કુવાડીઆ.

ફેનરેડી અને કાફરી બંનેના દરેક બંધા નાના ગામ અગાધે ત્યાંથી કુવાડન બાંધે મળશે. વાંદે બંધા માટે પુઠા. નીચેના કામ રાજ. એ. એ. કુવાડીઆ. ૨૦ માર્ચના નોટાલેબની.

કુટસ પેપર મીટ કયુર.

ખાંસા તથા શરદી માટે અકસીર હસાજ.

ઉપર, હમ, પેટમાં લુડ, ખાંસી અને મેલેરીયાને માટે હિંદુ સ્થાન તથા સીલોનમાં આ દવા વપાણીથી છે. "કુટસ પેપર મીટ કયુર" નો ઉપયોગ કરનારા તંદુરસ્ત રહે છે. સરીરે મનુષ્યન થાય છે અને લાંબી આયુષ્ય મેળવે છે.

તેનો સ્વાદ ખણે સારો છે. કેમકાણે જન-મિત્ર હરતાં તે વધારે સ્વાદીય છે. ખાંસ વધી શરતી છે. શીશી બેન્ટી શીશી ૧૬. મલાઈ, તામીત, લીંદી, અને ગુજરાતી બાપામાં કાપેલા મુચનાથ શીશી સાથે સામેલ છે. ખતાવનાર હમરુ. ઈ. કુટસ એન્ડ કુટસ, હિંદુસ્થાન સીલોન સેન્ટ્રલ ટ્રેડમેટ, આફ્રિકા એસિએટીયા અને ન્યૂઝીલેન્ડ વગેરે સમગ્રે રાખ્યા છે. અમારી દવાની જરૂરયાતની બેન્ટી આફ્રિકામાં લેનન લીમીટેડને આપેલી છે.

જી. આઈઝાક.

હિંદુસ્થાન જતા આવતા ઉત્તર એને માટે પાસ પરમીટ કદાવી આપવાની એકીસ ખોલી છે.

ફેબ્રુ ૧૪, મરકયુરી લેન,
(મી. તામરવાળી એકીસ.)

હાલ જ્યાં ઇંડર નેશનલ પ્રોડિંગ પ્રેસની એકીસ છે.

ISSA HAJEE SOOMAR

General Merchant

AND

Direct Importer.

"BOMBAY HOUSE,"

STANDERTON.

P.O. Box 24.

Telegrams: "Issa."

M. A. Karodia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Soft Goods

Box 3598.

41 Market Street,
Johannesburg.

એ. એમ. પારેખ,

જનરલ મરચંડ.

દરેક જાતનાં એસરી કાપડ વગેરે ચાલુ ખરનો સામાન હમેશાં તૈયાર છે.

કે. કેમરરીયલ રોડ ડરબન.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગની.

જનરલ ડીલર.

કાપડ, મેલેરીયા અને બીજા દરેક જાતનો સાલ રેડામાં રાખનાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

અબ્દુલગની,

જનરલ ડીલર,

કાપડ, મેલેરીયા અને બીજા તથા રકમકા માલ સ્ટોકમાં રાખેવાલા.

૫૦૭, ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

નોંધ. અંગ્રેજીમાં લેખેલાં કેપટાઉનમાં મેલેરીયાના પલ્લીટામાં અંક ૫૦૭ નીચેનાં છે. જેમાંથી કોઈકે જાણે.

કે. કેમરરીયલ રોડ ડરબન.

CAPE DRY FISH

of all kinds at cheapest rate.

Also

Cape Snook Fish,

Wholesale and Retail.

A. HALIM,

23rd Street, Malay Location,

Box 5923

JOHANNESBURG.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail.

કા, કાપાહીમની કા.

હોલસેલ ને રીટેલ મરચંડ.

Corner BURGHER and MARKET STREETS.

STANDERTON.

Box 27.

Telegrams: "Ebrahim."

ખાંસી ઇન્ડિયન ગુજરાતી નિશાજ.

જે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.

ગુજરાત અને કાઠીઆવાડના ગૃહસ્થોને પોતાના બાળકોને ઇન્ડિયન તથા ગુજરાતી મલાયલા સારા આ સ્કુલમાં મોકલવાને વિનંતી કરવામાં આવે છે. માર્ચ ૧૧ થી ૧૦

૧૯૦૬ થી ૧૯૦૭ થી એમ. એલ. પટેલ. ૨૬૭ માર્ચ.

J. M. H. GOOL.

129 Castle Street, Capetown.

Wholesale Groceries, of all descriptions from India and England,

Also Exporter of Cape Snook,
Natal Dried Fruit.

Messrs. Jalliboy & Sonabjee Bros, Durban.

કમુ મોલ હમીદ ગુલ.

જનરલ મરચંડ.

૧૨૬, કેસલ સ્ટ્રીટ.

શ્રી જમ્મી મેલેરીયલ કંપાઉન્ડ.

૧૫ વર્ષે યદ સ્વાદ ચાલુ છે. ફેસ્ટ ફોસ્ટ, હેલોગોબાદે, માર્ગાસ્કર, મેરીશો અત વગેરે મુલકોમાં યદ સ્વાદે વહુત રશી અચ્છા હુઆ છે.

જી. લેકોમ્બી.

૫૦૬, વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, કાપન.

GEO. LACOMBE,

509 West Street.

મેલેરીયાના તાવનો ખરો ઇલાજ

ધી એન્ડી મેલેરીયલ કંપાઉન્ડ.

૧૫ વરસ ચલાય છે. ઇસ્ટ ઇસ્ટ ડેલ

જોખામે માલગારર મેરીશીયસ વગેરે જોખામાં આ દવાથી ધણી દરદી સાજ થયા છે ખતાવનાર.

જી. લેકોમ્બી કેમીસ્ટ.

૫૦૬, વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

મેલેરીયા તાવકે અકસીર ઇલાજ.

Cloth bound, 160 p. + Post Card.
 Apply to G. A. Lathrop & Co.,
 100 N. Third St., Portland, Me.

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

DURBAN.

443 Smith Street.

Telephone "1000000."

P.O. Box 582.

JOHANNESBURG.

Corner Van Buren's

& Commission Street.

Telegrams: "Bootman."

P.O. Box 8069.

હરેક સરના જુદા અને જુદાના મેટા લખો છે જુદા વળીયા મરિના ચામડા તથા
કદરીપર મરિની હરેક વસ્તુઓ આમારે ત્યાંથી મળશે.

જુદા, શક, ચર્ટ, કપર વગેરે સુતરાઈ માલને મરિના વિલાવના ચોરડરો લઈએ
જાએ અને હરેક દિલો વેપારી સતોય પામે તેવા રીતે તે ચોરડરોને આમલ કરીશું
આમારી સાથે કામ પાડી ખાતરી કરો.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.

Direct Importers,

સુલેમાન ઈસ્માઈલ મીયાની કા. બહારના
માલસાને રહેવાની બીજેરના સમયન આવી
હાજરમાં આવશે.

Corner Park Lane and

Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.

Tel. Address: "Sulimans."

Box 155, JOHANNESBURG.

P. O. Box 363.

Tel. Address: "BEETLE."

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

કેન્સી કાપડના ખાસ વેપારી. ઉપરમાં ઉલ્લેખ "નવી" તરેહનોમાલ આમારે ત્યાંથી
મળશે. "દુસરવારના સોઈથ મશીન" ના નાતાલે ખાસવાલ અને ચોરડેર સીવર કોલોની
મરિના ખાસ આલોચીયા. "લગરલ રોફ્ટ કુલ્સ" અને કાફરીયરનો માલ તરેહ તરેહ
મતનો રહેવામાં રાખવામાં આવશે.

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Cellings,
and various kinds of Tinware.

Manufacturer of

Coffee, Sugar, Tea, Coffee, Cocoa, and Jam Tins, from 100 to 1000 lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Crop Kettles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles

SAUCER PANS and FRYING PANS.

Sixty Five Boxes, and Round Tins in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 120, JOHANNESBURG.

JAMESON & CO.,

Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for

Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,

Cayenne Pepper,

White and Black Pepper,

Sauces,

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.

Box 63, Durban.

આવો, ગરમા ગરમ
મસાલાદાર થીના બજારમાં,
અને મીઠાઈ.

જંડુમહારાજ મીઠાઈવાલા

૧૫૯, ગ્રે સ્ટ્રીટ, હર્બન.

હમારે વહાં હરદેશ વામાગરમ થીની
કોટાઈ, તેવ ધોર વાંકીકા તેવાર મિલેએ.

ધીની મીઠાઈ

સ્વાદીષ્ટ! ગરમાગરમ! અને વળી ગમે
તે વખતે! ચોખા થીનાં-સુતરેદેણી,
મગજ લાડ, ધારી, જુદી, મેસુખ,
મુંબઈનો હલવો, જલેખી, નાંજુ,
ખાજલી, રોવ, બજારમાં વાગેરે થીનાં
ખનાવેલાં તકવાર. મળશે. તેલ બીસકુલ
વાપરવામાં આવતું નથી.

ખાસ ચોરડરો પર પુરતું ધ્યાન આપી
માલ વખતસર અને સરસ ખનાવી આપીએ
છીએ. બહારગામના ચોરડરનો માલ પૈસા
મળવેથી રેલવે મારફત વખતસર મહાવીએ
છીએ.

જે હલપત એન્ડ કું

૧૫૯, ગ્રે સ્ટ્રીટ, હર્બન.

Abdoolah Hajee Khan Mahomed

General Merchant &
Importer,

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings.

Telephone Address:

"Abdoolah."

P. O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

E. M. PATEL,

General Dealer, Wholesale & Retail,

MARKET SQUARE,

POTCHEFSTROOM.

And at the Durban.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 14th April, 1906.

No. 15.

P.O. Box 126

Telephone 214.

MARHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telegraphic Address: "Camroodeen."

બાહે આપવાનાં છે.

ફર્સ્ટ એવન્યુ સ્ટ્રીટમાં "એવન હાઉસનો" હેઠળનો સાગ, ઇલેક્ટ્રીક લાઇટ, પાણીનાં નળો ભાગરુ વગેરે દરેક સગવડ છે. ત્રામ દરવાજા ઉપરથી પસાર થાય છે.

"પ્રીન્સ એવર્ડ સ્ટ્રીટ"માં મોટું વેરહાઉસ દરેક રીતની સગવડો ભરપૂર ઉપલબ્ધ અને દીનસ્મીથ કે બેલેકસ્મીથનાં વગેરે સર્વ કામમાં આવે તેવા છે. બાહુ બહુજ સસતું છે. વહુ વીગત બાંહે ના. ૧૧૦ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટમાં પારસી ફસતમહલને મળે.

ગલભાઈ સોરાબજી અંબરી.

૧૨૦, ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 355

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 22.

Tel. Ad.: "DURBAN."*

ESTABLISHED 1890.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચન્ટ ને કમીશન
એજન્ટ.

બેક્સ ૨૨. ૧૦૨, ક્વીન સ્ટ્રીટ,
ડરબન.

Telephone 854.

SUN BRAND

Tobacco Works,

164 Grey Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

BOER TOBACCO

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 38

Tel. Address: "Durban Dur."

Telephone 154.

સસ્તો અને ઉચ્ચો માણ.

સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચેરુટ બોર વગેરે છનીયા શેગ વગેરે બતની વખાડ નીચેને સરનામે મળશે.

સન બ્રેન્ડ ટાબેકો વર્ક્સ.

૧૦૨ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

**EAST INDIAN
TRADING Coy.**

GENERAL MERCHANTS
and Direct Importers of all
kinds of Groceries, Soft
Goods, etc., etc.

102 Queen Street,
Durban.

P.O. Box 38.

Tel. Address: "Durban Dur."

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

જરમન ડિપ્ટ

Fortnightly

દર ૧૫ દિવસે

આફ્રિકા લાઇન

Steamer

મુંબઈ જનારી આગમોટ.

For BOMBAY, Direct.

સ્ટીમર હેમર તા. ૨૩મી એપ્રિલના આવી ૨૬મી એપ્રિલના ઉપરશે.

જરમન ડિપ્ટ મેના આવી તા. ૧૦મી મેના રોજ

ઉપરી આગમોટમાં ખલાસી દેસી છે, જન્મ નીચે ફાલકામાં છે અને પ્રીયત પાણી વિતરનો ખુબ સારો બહોળસ્ત છે, હિંદુ મુસલમાનો મઠે અલગ અલગ છે.

૪૫લી આગમોટી દરેકમાં ટેમસર બાયા ટેમસર ઉપરી ટેમસર પહોંચે પાસે જમાણા વિચાર કરી કામ કરેલે કે રેલ્વે પાઠવથી પ્રેશન પાડુ ન પડે. વધારે જગ નીચે લખેલે કેલે નવા ટાઈમટેબલ કપાય છે તે મંજૂરગાથી મળશે.

મેઈસરબાની કરી બ્યાનમાં રાખલે કે રેલ્વે સેમાલી. સુલતાન, બુનદુસરાન, જનરલ, કસર ને રેલ્વેનામાં ખલાસી દેસી છે મજા ફાલકામાં છે અને પ્રીયત પાણી વિતરનો બહોળસ્ત છે. હિંદુ મુસલમાન સાર અલગ અલગ છે અને લખેલાર બહુલું તહિ પડશે. હવે કેલકા નજી છે કે ઉપરી આગમોટમાં ખલાસી બેસા છે પણ તેમ તથી.

એસમાન અહમદ.

કમરની બીલકીમ, એ સીટ

પી. એ. બેકર ૧૨૧, દરબન.

જરમન ડિપ્ટ આફ્રિકા લાઇન,

મારકીનર સીટ.

દરબન.

P.O. BOX
434.

હિંદુ અધ્યુમકર આમદ એન્ડ બ્રધર,

તરેહવાર રેશમના વેપારી—દરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
'ABOBAKER'

E. ABOBAKER AMOD & BROTHER,

તા. ૪૩૪

434, West Street, DURBAN.

વેસ્ટ સીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,
Blouses,
Night-gowns,
Combinations
Chemises,

Skirts,
Underskirts,
Children's Fancy
Goods,
Frocks,

Silks,
Bonnets,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY

PRICE MODERATE

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers,

563 CHURCH STREET,

MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો

હાઈફર મુખ્યાર્થસ,

પી.એમ.બર્ગ, નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Second Ed.)
Containing 645 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Rs. 1.
25s. post free.

THESAUROUS OF ENGLISH (Third
Edition).—An extensive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Rs. 3. 25s. post free.

EVERY DAY ENGLISH.—A useful series
for reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Three Volumes), Rs. 1. 25s.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH GRAMMAR,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Rs. 1. 25s. post free.

SELECT SPECIMENS OF THE GREAT ORA-
TORS, Vols. I and II.—Helps to write effec-
tively English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Rs. 2.
25s. post free.

WONDERS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science), Rs. 1. 25s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
EDUCATION OFFICE, No. 106 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,

હાલસેલ અને રીલ અગ્રર.

Market Street, Box 44.

HEIDELBERG.

Branches:—

Pietersburg, Box 24. Nigel, Box 43.

and at Volksrust

(as BHYAT BHABHA & Co.)

Telephone 117.

P. DAWJEE KANOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, DHOOL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN

Tel. Address: "FABULAR," Box 234.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers,

268 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Address: "TAYOB."

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

GOLD MEDAL

Madras Industrial and Art
Exhibition, 1903.

(ESTABLISHED 1887)

TWO GOLD MEDALS

Bombay Industrial
and Agricultural Exhibition,
— 1904. —

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c.

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portmanteaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

તેનો સ્વાદ બહો સારો છે. કોઈપણ જાતની મીઠાઈ કરતાં તે
 બધારે સ્વાદીય છે. ગ્રીમત બહુી સસ્તી છે. શીશી એકની
 શીશી ૧૬. મલાઈ, તામીલ, દીંદી, અને ગુજરાતી જાયામાં
 હાવેલા મુચનાપત્ર શીશી સાથે ખામેલ છે. બનાવનાર કમલુ, હ.
 મુન્ડ એન્ડ કુા., હિરુધાન સીકોન એટમેટલમેટ, આફ્રિકા
 એએસીઆ અને ન્યુમીલ્ક પહેરે સધળે શાખા છે. અમારી દવાની
 જગ્યાબંધની એન્ડ્રી આફ્રિકામાં લેતલ લીમીટેડને આપેલી છે.

પ્રેસની ઓફીસ છે.

STANDERTON.

Telegram: "J.S.S."

41 Market Street,
Johannesburg.

६. के।भरसीव्यस है।३ इरणन.

५०७, कोस स्ट्रीट, कैपटौन.

5. ஆன்ட் 7, கிராஸ் ஸ்டிரீட், கேப்டவுன்.

JOHANNESBURG.

STANDERTON.

Τηλεγραφική Α-λέτηση " Εμπόρευμα

४०२ पृष्ठ आदि. } श्रीम. श्री. पटेल.
 ४०५ पृष्ठ. } सुभाष भास्कर.

१२६, ड्रेसिंग रूम।

Is a concern which needs especially to be brought to your notice enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of your reputed concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our especial offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

International Printing Press.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, APRIL 14TH, 1906

No. 15

Contents

EDITORIAL COLUMN.—	Page
A Hard Case	221
The Tar and Parrot Delusion	221
A Lacerating Epithet	222
A Lacerating Adjective	222
OTHER ARTICLES.—	
Natal Indians' Complaint	222
Johannesburg's Looking-glass	227
Indian's Plea for a Fair Trial	
Government	223
British Indians in Central Africa	224
"Dear Lady to India"	224
Notes on Current Topics	225
Indians and the Militia	226
Our Weekly London Letter	226
The "Mahabharata"	227
"Ladyworth Gazette" on the Licensing Case	227
Review	227
India as Partner	228
Facts and Comments	228
CORRESPONDENCE:—	
Indians at the Cape	228

Indian Opinion

SATURDAY, 14TH APRIL, 1906

A Hard Case

We gave, last week, a *résumé* of a licensing appeal case heard in Ladysmith on the 30th March last. An Indian trader has been trading within Klip River Division, on a farm called Wittekleif, for the last three years. Lately, a European firm, by name Burdett & Co., have opened a store near his. The firm has amongst its partners, so it would appear from a report in the *Natal Witness*, Sergeant Batterberg, who is the Prosecutor for the Division. During his absence, the Indian trader's store-assistant was trapped by the police, and convicted of Sunday trading. He sold a bit of soap and some sugar. The store-keeper, on his return, finding that his assistant had been guilty of trading on Sunday, dismissed him. When the time came for renewal, Messrs. Burdett & Co., lodged their objection with the Licensing Officer against the Indian store-keeper's getting a renewal of his licence, on the ground that he had committed a breach of the Sunday law. The Licensing Officer upheld this objection, and the licence was refused. Aggrieved by this, the poor Indian store-keeper appealed to the Licensing Board, but in spite of the eloquent defence of his counsel, the appeal was dismissed, and the Board, in giving judgment, said that

they did so because of a breach by the store-keeper's assistant of the Sunday regulations, and they supported their decision by quoting a similar case where they refused the application for a licence made by a European. We think, however, that the European case quoted by the Board could have no bearing on the present case, as some of the ingredients were wanting. Here, the Indian store-keeper himself has not committed the crime. He repaired the mischief in the only manner that was possible for him, and, after all, it is patent to any layman that the whole of the objection has been raised by a rival firm of store-keepers who are interested in removing the Indian store-keeper. The fact, too, that the firm contains, as its partner, the Public Prosecutor in Ladysmith, who conducted the prosecution against the Indian's storeman, isn't without serious significance. It is indeed a pity that the Board did not allow the objection raised by the appellant's counsel that Burdett & Co., had no *locus standi* before the Board, and we cannot help thinking that the Board have, by their decision, encouraged opposition of the kind raised in the case in question. The deprivation of a licence is altogether a disproportionate penalty imposed on a man for a breach of a statutory provision by his servant, who had already been punished for the same offence. But this case merely illustrates how unjust and oppressive the Dealers' Licences Act of Natal is. The Ladysmith case supports the argument advanced in Dada Osman's petition. Unless the right of appeal to the Supreme Court is restored, there is no possibility of any justice being done under the Dealers' Licences Act.

The Transvaal Permit Ordinance

THE Peace Preservation Ordinance, passed at a time when, as its name implies, peace within the Transvaal borders was in danger, has hung over the heads of British Indians like Damocles' sword, ready to descend upon them at any moment. The latest instance is brought to our readers' notice by our Transvaal correspondent. It appears that Mr. Sullivan Mampa, the son of a very well-known trader in

Delagoa Bay, has been steering for the Bar for some years in England, and has been admitted as a member of the Middle Temple. He has just arrived from England, to pay a visit to his relatives in Delagoa Bay, on his homeward-bound steamer. He intended to pass through the Transvaal on his way to Delagoa Bay. He instructed a solicitor, in Johannesburg to apply for his permit. The solicitor, Mr. Gandhi, seems to have assumed that he was a British Indian, and proceeded with the application. After a few days' delay, he received a reply saying that his client could not be granted a temporary permit. He then applied to the Colonial Secretary and received the same answer. No reasons were given for the refusal. Mr. Manga then took a steamer to Delagoa Bay. Young, enthusiastic, and freshly returned from England, he could not brook rejection of his application. During his brief stay, he wanted to see the capital of the Transvaal, and the centre of the gold-mining activity. He therefore again applied to the port Protector of Asiatics, who could only confirm the reply given to his solicitor. Mr. Manga, being in fact a Portuguese subject, then appealed to his own Government, who soon procured relief for his subject, and Mr. Manga entered the Transvaal on a temporary permit granted to him by His Majesty's British Consul-General.

This is an instance of a most glaring abuse of arbitrary powers vested in the hands of the Government. We may here recall the parallel case of Mr. Nomura, a Japanese subject. This gentleman, in order to dispose of his wares in the Transvaal, applied for a temporary permit, which the Chief Secretary for Permits declined to grant. He evidently reasoned to himself that if a British subject could not get similar facilities, he could not grant it to Mr. Nomura. The case was publicly discussed, and the *Transvaal Leader* offered a public apology to Mr. Nomura. The High Commissioner immediately ordered the Chief Secretary for Permits to issue a permit to Mr. Nomura, and a week later he went to him personally at his residence in Durban.

Mr. Mangano said that he was not
than Mr. Neri, who was a
pioneer in the business.
He said that he was not
identical with the one in
the past, but that he was
had for him. He said that
of his, and therefore he could not
into competition with anybody.

the two political eclipses were foretold minutely and in detail," and it winds up with "the triumphal assurance of final and complete victory soon after the second eclipse. Thereafter God himself shall take the sword in hand, and no violence shall be done to the independence of the Republic again 'tot aan het einde der ewige hevelen' (to the end of the everlasting hills). Is this a chimera or a portent of the future?"

CLEANLINESS SENT TO GODSEND.

A leaderlike writer in the *Transvaal Leader* appears to think that the best way of reforming alleged insanitary habits is to forbid the alleged unclean ones the means of making themselves clean. We often hear the tamt urged against the British Indian that one great source of danger from him is on account of the unpleasantly dirty mode of living that he clings to. The way the *Leader* would obviate this horrible danger is as follows. Speaking of the proposed public baths for Johannesburg, the writer guardedly says: "On the other hand there is an obvious disadvantage in a municipal swimming bath in this very mixed town; for all taxpayers, no matter their colour, would probably claim the right of using same. That prospect is not altogether alluring, and for this reason it is to be hoped that the present effort to establish it as a limited liability concern will be heartily supported." How nice, and kind, and clean, and Christlike! Meanwhile, what means are to be adopted by our City Fathers to remove the causes of complaint, and make the coloured peoples clean in spite of themselves? From experience, I should be inclined to remark that if the coloured peoples are dirty, they are so in spite of themselves, if the conditions of the Many Location say aught.

THE ELECTRIC TRAM AGAIN. The Johannesburg Municipality is, apparently, without any sense of shame. Notwithstanding its recent rebuff at the hands of the Magistrate, notwithstanding its confession that its case, as presented, was too weak for appeal, notwithstanding its certain knowledge that its action is utterly unreasonable and reprehensible, apart altogether from its illegality, the Municipality has refused to alter its instructions to its conductors, that British Indians must not be permitted to desecrate the sacred vehicles under their control. The net result is that another test case is, I learn, to be fought, and this time to the bitter end. The Municipality has not, so far, appreciated the chivalrous offering of the olive-branch by the British Indian community. It remains to be seen whether it will have the courage of the conviction that will be recorded against it, if it appears necessary for the matter to be carried to the Supreme Court, by the British Indian Association.

WHEN IS AN INDIAN NOT AN INDIAN? The following letter, published under the above caption, was addressed to the *Transvaal Leader* last week by Mr. M. K. Gandhi:

"Some time ago you were pleased to offer to Mr. Nomura, a Japanese subject, a public apology, because the Chief Secretary for Permits had refused to grant the gentleman a temporary permit. May I enlist your sympathy on behalf of a British subject? Mr. Subramaniam, I understood, was a British Indian. He is studying for the law. He has returned from England to pay a visit to his relatives in Delagoa Bay. I was instructed to apply for a permit for Mr. Manga, enabling him to pass through the Transvaal on his way to Delagoa Bay from Durban. The Government declined to grant the permit, and have hitherto declined to give reasons for their decision. I had the honour to represent Mr. Nomura. His status was undoubtedly high; Mr. Manga's is, if possible, higher. He is the son of a very well-known Indian merchant in Delagoa Bay, and is himself a member of the Middle Temple. Yet, considered as a British Indian, he could not pass through the Transvaal.

WHEN IS A PORTUGUESE SUBJECT. I have now discovered that I was mistaken in thinking that Mr. Manga was a British Indian. On his reaching Delagoa Bay by sea, he made another fruitless attempt to obtain a permit through the Government, but they would not alter their decision. He was born in Portuguese India, and he therefore claimed the rights of a Portuguese subject. As such, he approached the Secretary to the Government at Delagoa Bay, on whose intervention he has obtained a temporary permit to enter the Transvaal. Mr. Manga, a Portuguese subject, has won; Mr. Manga, a British subject, has been disgraced. Such is the reward that the British Indian community gets at the hands of the Government for its extraordinary patience and forbearance."

THE RAND PIONEERS. There is a body of men in this Colony, banded together under the above name, whose ambition is to make this Colony a "white man's country." They were frightened by the decision of the Supreme Court, in the case of Teyateyan, to the effect that natives could own land in their own names. They therefore promoted an Ordinance in the Legislative Assembly, to whose passage Sir J. W. Selous took strong exception. The object of which Ordinance was to enable natives to have transfer registered in their names, in the days of the South African Republic, in the name of the Native Commissioner. Those who still believe that the Rand Pioneers have a stake in this Ordinance, had to learn that His Majesty the King has been pleased to disallow this Ordinance.

TEMPERANCE IN THE HOUSE OF COMMONS. The following letter has been received by me from Mr. John Abbey, Organising Secretary of the South African Temperance Alliance, in reply to a query that I put to him. "I think there are about 200 abstainers in the new House of Commons. Three out of four of the Labour members are abstainers. Several members of the Cabinet are abstainers. The whole Liberal party are pledged to temperance reform. They have promised a comprehensive Temperance Reform Bill next year." No better portent could be wished for the uplifting of the English masses, and the development in them of that sentiment of self-respect which, in itself, creates a feeling of respect for the sentiments of others.

Indian's Petition to the Imperial Government

The following has been sent to the Secretary of State for the Colonies, together with a full report of the proceedings before the Vryheid Local Board:

To:

The Right Honourable the Earl of Eglon, His Majesty's Principal Secretary of State for the Colonies, London.

The Petition of Dadr Osdan, of Vryheid, in the Colony of Natal.

HUMBLY SHOWN THAT

1. Your petitioner is a British Indian subject.
2. Your petitioner has been domiciled in South Africa for the last 24 years.
3. Your petitioner opened business in Vryheid in the year 1890 as a General Dealer at what was then known as the Indian Location.
4. Your petitioner has built premises thereon estimated at £300.
5. Several attempts were made by the late Boer Government to remove your petitioner from the said premises on to a place which was to be fixed as a new location, but owing to the intervention of the British Government, your petitioner was able to continue his business in the said premises.
6. Your petitioner always traded in Vryheid under a licence properly issued to him.
7. Your petitioner had a stock of soft goods and groceries valued at about £3,000.
8. Such was your petitioner's position when Vryheid was annexed to Natal.
9. The terms of annexation provide for the retention of Law 3 of 1885, as amended in 1886, which is known as the anti-Asiatic law of the Transvaal.
10. According to the interpretation put upon the Law by the Supreme Court of the Transvaal, British Indians are not restricted to any area as to their trade, and are free to take

out trade licences in the same manner as other British subjects.

11. The Vryheid Local Board, however, refused to renew your petitioner's licence in respect of the premises above mentioned, and offered to allow your petitioner to trade in Vryheid if he removed to a new site fixed by the Board at a location.

12. The said site is far away from Vryheid and totally unsuitable for trade.

13. It is impossible for your petitioner to carry on his business in a place which is away from the business portions of the town.

14. Your petitioner has built up an excellent goodwill in connection with his said premises.

15. Your petitioner made many attempts to get a renewal of his licence which was refused.

16. The Local Board, in order to prevent your petitioner from trading on the said premises, enforced a Natal Law, 18 of 1897, entitled the Dealers' Licences Act.

17. Your petitioner is therefore subject to twofold restrictions—namely, the Transvaal Law, as also the Natal Law—which make the position of British Indians in Vryheid worse than in the Transvaal, or in other parts of Natal.

18. In accordance with Act 18 of 1897, your petitioner had to apply for his licence to the Licensing Officer, who is also the Town Clerk, and who therefore takes his instructions from the Local Board.

19. The Licensing Officer refused to grant a renewal.

20. Your petitioner therefore appealed to the Local Board in terms of the law.

21. The Local Board, which mainly consists of rival traders and members prejudiced against your petitioner, has confirmed the decision of the Licensing Officer.

22. The following are the reasons given by the Licensing Officer for his refusal:

1. The Licensing Officer has no power to issue licences for premises on the Town Farm, and far less for such Town Farm as have not been properly leased by the Local Board.

2. I refused the Licence in the first place because by issuing the same I would be in direct opposition to Government. On Nov. 26, 1905, Government Gazette of the 1st March, 1906, and the law then in force proclaimed to be in force in the North Natal Districts, which distinctly prohibit the issuing of licences to Indians on Town Farm.

3. I refused the Licence because it would be a bad precedent to set and would be the cause of feelings of the whole community with the exception of those who are in the Applicant's favour.

This will more fully appear from copy of the record hereto attached.

23. The first reason given by the Licensing Officer is entirely misleading in that your petitioner has been refused a licence to trade on the Town Farm.

The second reason is also misleading inasmuch as the decision of the Government on the 1st March, 1906, does not prohibit the issuing of licences to Indians on the Town Farm.

24. The third reason is the only one that is to say, that your petitioner is a British Indian.

25. There is no Appeal under the said Act 18 of 1897 to the Supreme Court of the Colony, the decision of the Local Board being considered final.

26. Your petitioner approached the Local Board for reasons for its decision, and the Local Board has decided not to give any reasons for their decision, as will appear from the correspondence between your petitioner's Solicitor and the Town Clerk, copy whereof is hereto attached.

27. Your petitioner then applied for temporary permission to carry on trade pending further proceedings by your petitioner for obtaining relief. The Local Board has declined to grant the application.

28. Your petitioner is hereby advised that he is without any legal redress against the action of the Local Board.

29. Your petitioner has therefore been obliged to close his store, and has thrown upon him the whole of his stock, book debts and his servants.

30. Your petitioner respectfully submits that the action of the Local Board is high-handed, unjust and arbitrary, in that by its action in refusing to renew your petitioner's licence without any fault of his and without any compensation, your petitioner has been deprived of the means of livelihood so far as the Board is concerned.

31. Your petitioner further submits that the manifest injury he has sustained ought not under the British Constitution to remain without a remedy.

32. Your petitioner therefore prays that His Majesty's Government will be pleased to intervene on his behalf, and in such a manner as to them may appear meet, would secure relief for your petitioner.

And for this act of justice and mercy your petitioner shall as in duty bound ever pray.

Dated at Durban, this 30th day of March 1906.

DADA OSMAN.

British Indians in Central Africa.

A correspondent from Chicago writes:

On the 26th March the steamer *General* left Africa and outside the Cape.

The *Katell*, the tug that comes with steamers over the bar, along with a lighter, went out this day. While transshipping passengers from the *General* to the *Katell*, it was found that the latter had a large number of passengers on board and sprung a leak.

vent down in less than 10 minutes together with the cargo. Happily all the passengers were saved. Some of the cargo that went down belonged to an Indian merchant of Chinde by name Suliman Abdululla.

This side there has been a good deal of talk lately about the Quelimane Railway. This projected railway will start from Quelimane and meet with the Shire Highlands Railway either at Port Herald or Chimoio. Thus there will be a fast transport service for the coast and it will certainly give a great impetus to trade. But the Portuguese Govt. is very slow to move. When the railway comes, which of course must come sooner or later, the port of Quelimane will acquire its old prominence. As a matter of course, Chinde will cease to exist, which nobody will deplore, as this place has already acquired a very bad reputation on account of such accidents as the above occurring every now and then.

The trade of our Indian merchants is going on apace. Now and then white people in B.C.A. try to imitate people down south and air their supposed grievances in the *Central African Times*, published at Mantiye, which does not use much discretion in allowing space in its columns for all sorts of writings. But the fact is, Indian trade is essential to the prosperity of the country. Of late there has sprung up among the British people, a class of men who without rhyme or reason decide there own helpless fellow subjects. B.C.A. has its own share of these. But so long as the Government remains sensible, as it has been from the first, there is hardly any cause for fear.

"Our Duty to India"

Address by Sir W. Wedderburn to the Oxford University Indian Society

The Oxford University Indian Society held its first public meeting on Friday, March 2nd in the Grand Room of the Indian Institute, when Sir William Wedderburn, Bart., gave an address on "Our Duty to India," the President (Mr R. C. Honnerjee, B.A.) in the chair.

Sir William said that he was very glad to hear that the society had been formed, and he thanked them for the honour they had paid him in inviting him to address their first public meeting. They all knew the importance of India to Britain, and the great increase of power and influence the possession of India gave to the British. But this possession had not only its advantages but also its duties. In the portion of India directly under British rule there were some 250 millions of people—over six times the population of the United Kingdom. These were a people possessing every advantage of position, were intelligent, industrious, and law-abiding; yet they

had no direct influence over the control of their own affairs.

Condition of the People: Enquiry Wanted

The condition of the masses of the people of India rendered it absolutely necessary to know the truth, but there was no machinery to ascertain the truth. He stated that after over 25 years' service in India, and seven years' membership of the House of Commons, the official statement was that the people were lightly taxed. The people, however, stated that they were so crushed by their burdens that they were unable to take over one-fifth of the land. One-fifth per cent. of the population were landless, and such was their destitution that in one bad season they must die of malnutrition. Some enquiry was necessary to ascertain the truth with regard to these two conflicting statements. He had striven in Parliament to secure an economic enquiry. One result of his efforts had been the formation of the Indian Famine Union. They had drawn up a petition signed by representative influential personages, including the Archbishop of Canterbury, the Archbishop of Westminster, members of Parliament, heads of colleges, mayors, literary people, yet the petition was refused. It was proposed to present it by a deputation headed by an ex-Viceroy. The India Office refused to receive the deputation.

The Testimony of the Famines

A few admitted facts regarding famines would throw light upon the subject, and show whether the people were as officially alleged or whether they were going from bad to worse. One fact was that the famines had never been through lack of food. The sole cause of mortality was the poverty of the people, and their inability to buy food. In London, if ten people were found in the streets dead from hunger, it would not be from lack of food but their inability to buy. In 1897 five millions were officially reported to have perished from famine. In the last famine in 1900, in spite of the strenuous measures taken by the Government and the millions spent on relief, one and a quarter millions died. What was the cause? Simply the economic condition in India. Millions died because they had not the penny or the credit to buy food. In the worst localities there was always abundance of food at reasonable prices. Famine Commissions had been appointed to enquire into the circumstances attending famines. The Commission of 1897 reported that "there was never in these years a dearth of food in any famine-stricken district." India produced more food than she consumed. On the relief works, the people were paid not in food but in cash, and when they received their pay they could buy food. There could not be a great scarcity if a man could keep himself on 1 penny a day. The Government should not only

commissioner, who visited Gujarat. The scenes he witnessed made him realise the measure of the calamity. Thirty-six cases—men in their prime, women and children—were brought into the hospital in the old goal; twelve died after daylight, and there was no chance of saving the rest; they felt that the only thing now was to die in peace. At this time there was a surplus of grain supply to last two years. But the Government had not the wheat of India. These poor people had to go to the market to buy their food. They used to have a surplus, but of late years owing to the pressure of taxation and the courts, they had fallen into debt to the money-lenders, and therefore might be said to possess less than nothing. The conclusion, then, even from the official standpoint, showed the great poverty of the people, and that public opinion was right.—*India*.

Correspondence

Indians at the Cape

To the Editor, INDIAN OPINION.

Sir, It has been often said that too much stricture is enforced in granting certificates of domicile in the Transvaal, Natal, and the Cape, the latter being up till now, rather lenient in restrictive legislation.

Since the enactment of the Immigration Act of 1902, the word "domicile" has often been a question of dispute, and it would not be out of time and point to suggest that a specific legal explanation of the term "domicile" would greatly facilitate the obtaining of domicile certificates for Indians, who are well-to-do, rich and poor, traders and workers, now at the Cape.

The test for the knowledge of any of the European languages at the port is a downright insult to the Universities of India, if men like Professor Parmahand, our distinguished guest some time ago, would have to undergo the same in future.

Hoping these suggestions, along with the others read in your current issue, will draw the serious attention of the leading Indians at the Cape to these matters.

Yours, etc.,

C. B. SHUKLA.

94 Hanover Street, Capetown.

4th April, 1906.

Discussing the Early Closing Act, the *Natal Witness* says: We are not, however, and never have been, pledged to support the Act through thick and thin, and we have already stated that if it can be proved that it is really injurious to European trade, without suitably hampering Asiatic competition, we should recommend its repeal. The answer is it is not the better.

Notes on Current Topics

By "Observer"

LORD SELBORN, has given his opinion on the recent Natal Crisis and the question of the Imperial Government's interference. Whilst sympathising with Natal in her difficulties, he made it quite clear that the Home Authorities had every right to be consulted about any matter which could be said to affect Imperial interests. The following is an extract from His Excellency's recent speech on the occasion of the Opening of the Klerksdorp-Fourteen Streams Line.

He said: "You know in times past, again and again, you have called upon the United Kingdom to help you. You know that, again and again, British troops have served in Native wars; You know the British taxpayer is at the present moment bearing the burden of a debt, but part of which has probably been caused by the Native wars in South Africa. Therefore, so long as in connection with this great Native question, you rely eventually and rightly, and naturally, only on the help of the United Kingdom, in case of emergency, so long this Native question cannot be called an exclusively domestic affair of South Africa."

LORD AMPHILL, the retired Governor of Madras, left India, followed by the good wishes of the people. Whatever he may or may not have done in his official capacity, he has certainly made himself popular. Kindness and sympathy go a long way and have a far-reaching effect—much more so than some people think. When a people feel that their Governor is anxious to do all in his power to better their condition, it is not difficult to look over a few mistakes.

"KIND HEARTS are more than coronets," wrote Tennyson; and, after all, it is better to win the hearts of the Indian people than the praise of politicians. He was "every inch a gentleman," says the *Indian Review*. "He never trumpeted an ambitious programme. He never raised hopes which he could not fulfil, and he consistently endeavoured, according to his own lights, to serve the people whom he had been commissioned to rule." Let us hope Sir Arthur Lawley will walk in his footsteps.

THEOSOPHY appears to be gaining ground in India. The Theosophical Movement provides a platform on which all India can meet. We read of Parsis, Buddhists, Mahomedans, and Hindus of all sects and castes, mingling together. A movement that can so far bring about such close relations between the different religions of the Indian people, cannot be spoken of as too high a grade of progress.

Indians and the Militia

The following letter to the *Natal Mercury* shows what an experienced officer thinks of Indians as a fighting force:—

Sir,—I have more than once suggested that steps should be taken to utilise some of the Indians permanently resident in Natal in the Militia of the Colony for army services, such as commissariat, transport, medical, and sanitary services. These people pay little towards taxation, I understand that a small amount only, the £3 for each man remaining in the Colony, is collected from them. Large numbers of them are well fitted to perform these services, are obedient and easily controlled. They could be formed into a general corps, and trained in duties of the various branches, as are the British Army Service Corps. As bearers and nurses for the sick in the field, they are first-rate. They could be placed under a few white officers and N.C.O.'s for training, with some of the better class Indians as under-officers. They would also be a cheap corps. I have also seen a number of Afghans and Baluchis, and I think some of northern races, here. A company or two of these would form a splendid fighting force for mountainous districts, and they are perfectly loyal. As they are born fighters, they would give a good account of themselves. There are a lot of big Afghans about Malvern, I think.

I am, etc.,

F. W. L. HOBBS, M.B.,

Colonel Army Medical Staff (retired)

Our Weekly London Letter

(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT)

The Broad Back of the "Native"

In connection with the flogging of the Chinese in the South African mines, Sir John Jardine, late Judge at Bombay, and now a Member of the new House of Commons, has recently written a letter to the *Daily News*, drawing upon his long Indian experience for material to illustrate his theme. The letter is of some interest, and out of the many points in it which invite criticism, I choose only one as it is one of those cowardly and mischievous falsehoods which cannot be exposed too often, as they are used to shift the guilt off the right shoulder, and poor helpless agents are made to suffer for the sins of their principals.

In this letter, Sir John Jardine says: "The subject (i.e. flogging) is one with which we are very familiar in India, where, till lately, it was the traditional practice of the native police to use flogging and other exquisite and revolting forms of torture, to extract confessions from the accused, and to force them to confess to crimes which they had not committed." Before proceeding further, it would be well to ascertain whether it would be an exaggeration to say that the

ascertain first whether Sir John has got his sense of justice and power of detachment developed to that extent as to be able to make his "Philip the sober" within him sit on judgment over his "Philip the drunk," with any prospect of arriving at a fairly equitable decision. If he can do that difficult feat, hard to us ordinary mortals, and which cannot in the very nature of things be easy to those whose ethical natures have been subjected to all the debasing conditions which produce the ugliest warp in the demoralising atmosphere of a tropical dependency: if as an Anglo-Indian, as he says, of 33 years' Indian experience, he has yet left in him this power of self-examination, then the simple question I beg to propose to him is this: why the "native police," in the sentence I have quoted above, should be branded with an infamy which it has done least to merit. In all administrative departments, any credit or blame due to the department falls on its head, as it is only natural and just it should. This holds true under all normal conditions, that is, when that department is controlled most by a principle and least by a person; it holds still more true in the case of well-nigh unqualified despotisms where the personal factor preponderates most, giving not only its tone and character to the department over which it presides, but dictating unto it the very law of its being. No one knows better than Sir John himself that, out in India, it would be rather possible for the sun to rise in the west than for the Indian subordinates in any department of administration to disobey their European head in any act, however small, of omission or commission. In despotic forms of Government such as prevails in India, a department and its head are more or less identical, and the former exists simply to register the will and as a reflex of the latter. The ex-Judge of Bombay should have, therefore, ascribed the "revolting crime" to its proper quarter; and if he has failed to do so, it is because of his long residence in India where his countrymen lose some of their most precious possessions, including that inestimable one of being able to call a spade a spade.

Civic Life in India

Last Monday, at the Grafton Hall, an interesting address on "Civic Life in India" was delivered by Mr. Yusuf Ali. The chair was taken by Sir Alfred Lyall, and there was a large and interested audience.

The lecturer sketched the phases of the Indian village communities that, based on a kind of communal system, for so long took the place of any municipal ideals, and the higher development of the civic ideal as spreading to-day, was, he said, to be traced to the more altruistic conception of the duty of citizenship, as well as to the growth of the idea of the rights of property and the rights of property were formerly under-

lined, and outlived the changes that had come over India since the English occupation, more especially since Lord Ripon's far-reaching reforms in 1882-1883 had aroused interest in local government. He then sketched in detail the chief features of civic life in India at the present day, under existing conditions.

Sir Alfred Lyall, who spoke at the conclusion of the lecture, emphasised the special advantages possessed by Mr. Yusuf Ali in dealing with this subject, both through his wide study and practical experience, and pleaded for more devotion and distribution of governing power in the India of to-day. A discussion followed, in which many of the audience took part.

The Talking Shop is now open — Business as usual

Considering more than half-a-dozen Anglo-Indians, with well-established reputation as friends of India, have managed to enter the new House of Commons, there is no lack of interpellations and questionings on almost all aspects of the Indian question. The mischief of it all is the taint of hollowiness from which it is difficult to dissociate this verbal cannonading. Had the criticism of Indian administration, instead of coming solely from the Liberal side, as it almost invariably does now, been launched from the left of the speaker's chair, there would have been a reality about it, the meaning of which could have been understood of all. The goal being the Treasury Bench, the fight between the representatives of the two sections of the British people would have been genuine. But on this Indian question, the Conservatives cannot join the critics of the Liberals, thinking the latter are already sufficiently dangerous to the Empire, and the former who want to go still further ahead, would be simply revolutionaries and anarchists. So the Tories keep quiet while this wordy warfare goes on between the Government and its followers on one side of the House only, and Indian gentlemen pat the backs of their chian-pians, never caring to think that the Liberals won't drive their own party out of office. Of noise and fury there is enough to satisfy the ear and eye, but it is all shooting with blank cartridges, in a well-appointed review, all planned beforehand, entirely innocent of even the faintest trace of those elements which constitute the grim reality of an actual battle.

Shops Closing Act. —The Market Master at Durham, in his report for March, says, "The Shop Hours Act, I regret, continues on Fridays and Saturdays to considerably hamper the sales and retail prices, with the result that the takings are being kept at a low level, and the corresponding loss of revenue."

The "Maha-Bharata"

(By J. L. P. ERASMUS)

Foreword

The "Maha-bharata" may be regarded as the great War Epic of India. It recounts the story of a great war waged among the war-like races of Northern India. The date of the campaign is not certain, but some have fixed the 13th or 14th century B.C. as the most probable age.

As in the case of the "Ramayana," so, too, in that of the "Maha-bharata," the story of the war was for centuries afterwards enlarged upon and embellished by successive bards. Besides the exact incidents of the war faded with age, and legendary heroes took the part of the principal actors. Mr. Dutt thinks that "under the direction of some enlightened King, the Epic was cast in narrative form and formed the Epic of the Great Bharata nation, and therefore called the 'Maha-bharata.'"

I must again at the outset acknowledge my indebtedness to Mr. Ramesh Dutt for the historical material of this paper, derived out of his Epilogue to his Translation of the Epic condensed into English Verse.

The Nature and Vastness of the Epic

After the poem had been cast in narrative form, it continued to increase in bulk with the sweep of ages, as new poets arose to amend, embellish and amplify the original story, on which they grafted dry codes of law, new creeds, rules about the different castes, and a host of other matters. Says Mr. Dutt, "when the mischief had been done, and the Epic had nearly assumed its present proportions, a few centuries after Christ, according to the late Dr. Bühler, an attempt was made to prevent the further expansion of the work. The contents of the Epic were described in some prefatory verses, and the number of couplets in each Book was stated. The total number of couplets, according to this metrical preface, is about 85,000. But the limit so fixed has been exceeded in still later centuries, further additions and interpolations have been made; and the Epic as printed and published in Calcutta in the last century contains over 90,000 couplets, excluding the supplement about the race of Hari."

As we have seen, the Epic treats of so many themes—on war, religion, morals, philosophy, caste, etc., that I have found it impossible to reduce the story of this Epic to pamphlet form; nor, indeed, could a writer do justice to this voluminous story in one or two lectures, unless, perhaps, he tells the war tale only. A sort of analysis of the leading story of the Epic (not of the episodes) is given in Eisenhoff's *Poésie Hébraïque des Indiens* (Paris, 1860) and by Prof. Monier Williams (*Indian Epic Poetry*, London, 1862). The text of the Epic has been published in Calcutta in four different volumes (1814, 1832, 1850, 1851) to which I

added a fifth volume containing a table of contents. There are now several later translations extant.

I am advised to submit a tentative sketch of the Epic poem merely.

The work is, as can be expected, replete with redundancies and repetition; no doubt, however, this singularity of style has its redeeming qualities in the sonorous swing of the Sanskrit metre. Such blemishes are, after all, mere trifles, the great drawback of the work as a whole is that it reveals the heterogeneous nature of its contents as due to the heterogeneous European market. Mr. Dutt has, with commendable industry, put the principle thread of the Epic into English verse. His labours must have been most arduous; and perhaps only an Indian of such wide attainments and great scholarship as he, with his infinite love for his work, was capable of producing such a splendid work as that of his "Maha-bharata, the Epic of Ancient India condensed into English Verse."

That this huge composition was not the work of one single writer appears clearly from the difference of style which characterizes its various parts. Hindu tradition ascribes it to Vyāsa; but this same individual is the reputed author of the Vedas, Purāṇas, and several other works. Some hold that no historical value ought to be placed in this generic name; it seems to me, however, that the principle narrative of the work together with the "Bhagavad-Gītā," which is an integral part of it, is the fruit of the brain of Vyāsa, that most marvellous of Indian geniuses. In India, traditions are handed down from father to son in pretty accurate form, and, although the great name of Vyāsa is buried in the mists of hoary antiquity, still, he is, by common consent, reputed to have been the greatest seer-prophet-bard of the Aryans. As the reader reverentially turns over the pages of the Gītā and contemplates on the profound and inspired philosophical thoughts therein expounded, he is in a sense reminded of a modern genius like Shakespeare with his god-like flashes of deep sayings.

(To be continued.)

"Ladysmith Gazette" on the Licensing Case

Police Sergeant as Storekeeper

Commenting on the recent licensing case in which Cassim Mahomed was refused a licence for his store, a report of which appeared in our last issue, the *Ladysmith Gazette* makes the following remarks:—

The most peculiar feature in the case is the fact that the prosecuting sergeant of the Natal Police, stationed at Ladysmith, should be a partner in the business of a shop, who, naturally, opposes the granting of a licence to a rival shop, such a state of affairs is not sanctioned by the Police regulations,

and if they are, it is certainly time that they were amended. That a member of the Police Force of the Colony should be allowed to enter into private trade unhindered by the authorities, seems to us inconceivable, and it is a matter for surprise that in the summing up of the Chairman of the Licensing Board, no reference was made to this apparent fact, even although it was somewhat outside the discussion of the licensing appeal before them. If this state of things is to be allowed, where is it to end? There can be no finality to it until such practices are put an end to once and for all. Again, the fact must be noted that another store licence in this division has been issued to the same firm, so that apparently the profits must be good.

Review

The *Indian World* for February keeps up its record for brightness and interest. The fact that the present issue is the second of volume 3 of this *Indian Review of Reviews* is significant of the strong and growing hold that Indian affairs have upon the public mind at this date, and of the remarkable ability of the sons of India who are to-day heading a wide-spread national movement.

The issue before us, indeed commences with "An Indian Creed of Nationality." The "Creed" will be reproduced in our columns in due course, together with some "Aphorisms of Nationality" contributed to our contemporary by an Englishman. Anglo-Indians and anti-Indians would do well to ponder the inner meaning of these crisp sayings, to the mutual advantage of Anglia and India, and to the confusion of the "antis."

There is an excellent article dealing with the relationship of the "Permanent Settlement" and famine. It is of special interest to all who are concerned with the condition of land tenure, or with the relations between maladministration or overadministration and famine. Mr. Rakhaldas Banerji writes on the "Buddhist Holy Places," and in the space of a few pages, gives a succinct account of these places and their rediscoverers.

All who are acquainted with the vivid word-pictures of that brilliant Frenchman, Pierre Loti, will read with delight the second part of a translation from his writings, under the title of "India without the English." Englishmen so often regard India as impossible without them, that it is refreshing to find that a non-Indian does appreciate the fact that the real India, the inner India, the peasant India, has changed but little during the period of British dominion. It is a pity that Mr. Arnold's lines are too often neglected in favour of Mr. Kipling's cheap Anglo-Indianism.

For those who are weary of books that are full of Indian names, the *Indian World* is a pleasant and good illustration.

In her letterpress to Mr. Mortimer Macques' "India," Mrs. Flora Annie Steel would almost appear to appeal directly to the "Conciliatory" of the "Pioneer" (p. 10). She says, comparing the "Conciliatory" of India with England, that she does not believe that the Hindu is "more than a Hindu" or is less grateful than the "Conciliatory," and for a "disorganised" bias and almost wilful failure to see things as they really are, she thinks the "Conciliatory" must be yielded to the "Westerner." "It is rapidly becoming impossible," says Mrs. Steel, "to rely on the word of any tradesman in England. . . . India can scarcely go any better than this."

A series of selections from Indian journals and magazines pass in quick succession, dealing with such varied subjects as "the Burman" and his future; "An Indian National Sentiment" (an excellently thought out article, from the *Pioneer*, in which the following finds place: "The new Indian unity might seem altogether desirable, were it not that Anglo-Indians seem to be excluded from the new *entente cordiale* between the Indian races. We cannot altogether wonder at our exclusion from an understanding which we have ourselves brought about," unfortunately, the *Pioneer* writer forgets that much of this new-found unity is due as much to the mistakes and misadventures of British rule as to its beneficence); "A talk with Lord Kitchener" dealing with the Commander-in-Chief's views on the Indian army and the alleged Russian danger; "Russian Railways towards India"; "Gold Mining in Southern India"; "Hand-loom weaving in India," being a paper read before the Bombay Industrial conference by Mr. H. B. Patel, Director of Agriculture and Industries, Baroda State; the "Kumbh Mela," or great Hindu religious gathering at Allahabad; the "Jaggannath Fair Festival"; and a host of other interesting items of information, including a brief *résumé* of Mr. Romesh Chandra Dutt's paper on "The Future of Ancient India," dealing especially with his theories as to the growth and decline of Buddhism in India.

Altogether a most valuable production. Owing to the inability to give more than brief extracts, we would strongly advise those of our readers, who are in a position to do so, to subscribe to this useful and excellent magazine.

A. O. P.

India as Partner

Mr. Dadabhai Naoroji writes to the English Press as follows:—

The Indians are repeatedly told, and were also told several times in the late Royal Commission on Indian Expenditure, that Indians are partners in the British Empire, and must share the burdens of the Empire. Then it

comes to the total Imperial military expenditure for the purpose of the preservation and defence of the British

Empire from all dangers to be, say, £50,000,000 (£30,000,000 of English Budget, and £20,000,000 of Indian Budget), and you may ask half, or £25,000,000, or more or less, as to be contributed by British India. A partner, India would be ready to contribute her share, but as partners Indians must claim and must have their share in all the employment, emoluments, and benefits, etc., of the whole military service to the extent of their contribution.

I would apply the same test to the Imperial Navy. Suppose that the Navy expenditure is £40,000,000, and you ask half, or £20,000,000, or more or less, from India as a partner in the Empire. India as partner would be ready to pay her share of £20,000,000 or whatever it be, but as partners Indians must claim and must have their share in all the employment, emoluments, and benefits of the whole of the naval services to the extent of their contribution.

But if the British Government force the helpless and voiceless and harmless Indians to pay their share in all the services, civil, military, naval, or any other, and not to receive their share of the employment, emoluments, and benefits of all such expenditure in the proportion of their contribution, then the British treatment of the Indians is a most unrighteous and most wicked treatment, as that of an oppressor over a helpless people.

Facts and Comments

A WHITE MAN was recently fined £2 for living in the Pretoria Native Location, after being warned.

INDIAN MAILS. —The German East Africa Liner, *Kaiser*, sails for Bombay on the 26th inst. The Natal Direct Liner, *Umsida*, sails, for Colombo and Calcutta on the 26th inst.

DURBAN POST OFFICE. — On Easter Monday, April the 16th, the post and telegraph offices will be open from 9 a.m. to 10 a.m. and from 2 p.m. to 6 p.m. Money order, postal order, postal draft, and savings bank business will not be transacted.

INDIAN BAR LICENCE. An application was made to the Durban Licensing Board on Tuesday last, for a Bar Licence in Grey Street, purported to cater for the wants of Indian sporting clubs and high-class Indians. A number of witnesses, including the Superintendent of Police, supported the application. Representatives of the Wesleyan Native Church and the Durban Indian Association opposed the granting of the licence. The Board refused the application.

AN INDIAN ELECTRIC SCHEME. —The London correspondent of the *Natal Mercury* telegraphs that a message from Lahore announces that a company has been formed, with a capital of £2,000,000, for the purpose of carrying out an unparalleled electrical power scheme, namely, of harnessing the Wheelan River, and supplying power for the industries of Kashmir, for the working of an electrical railway, and also for the propagating of dredgers for the reclaiming of rice-producing lands.

CENTRAL HINDU COLLEGE. —The *Theosophical Review* says, the College reports an attendance of 713 pupils, and the winning of no less than eleven Government scholarships, besides other honours and distinctions. Indeed it promises to be, if it is not already, the most flourishing educational establishment of this description in India. Its handsome buildings are almost completed, and a girls' school on similar lines has already an attendance of seventy girls of the higher castes.

THE "REVIEW" ■ "REVIEWS" publishes an article dealing with the South African Affairs' Commission, which left England last week. The *Natal Advertiser's* correspondent says:

The *Review* predicts that the status of Indians in the Transvaal will prove a crucial problem, and maintains that the matter will have to be dealt with in a firm mood, and from a broad Imperial standpoint. It declares it to be monstrous that Russian Jews, and other European races of the lowest and poorest type should be allowed to assume the right of franchise, while it is on the other hand denied to civilised and educated Indians. The hope is ardently expressed that the Transvaal will accept the oft-quoted dictum of Cecil Rhodes—"equal rights for every civilised man."

GENERAL SMUTS is reported to have said as follows on the treatment of Natives: "Lord Milner had openly and publicly accused the Boers of being willing to make slaves of the Kafirs, and he had also stated that the Boers were severe on the natives. That might be Lord Milner's opinion, but the speaker voiced his own opinion, and, he thought, also the opinions of those present at the meeting, as well as the whole Dutch party, when he declared that on any question of right and justice Het Volk would stand by the natives. (Loud applause.) He could see from the way the wind was blowing that when the Chinese were away a movement would be set on foot to force the natives to work in the mines. But the natives would have an ally in them (the Boers). They did not wish to have political rights given to the natives, but they would deal with the natives with absolute right and justice, and the natives would have their support if their rights were curtailed. (Applause.)"

ઇંડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીક્સ—શનીયાર, તારીખ ૧૪મી એપ્રિલ, ૧૯૦૬.

અંક ૧૫

અકવાલિક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી-તા. ૧૪મી એપ્રિલ થી તા. ૨૦
એપ્રિલ સુધી ૬૦ સં. ૧૯૦૬.
હીંદુ-ચિત્ર ૧૬ થી, ચિત્ર ૧૬ ૧૨
સુધી સંવત ૧૯૬૨
મુસલમાની-તા. ૧૯ સફર થી તા. ૨૫
સફર સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	ક્રીસ્તી કે. ડી.	હિંદુ તીથી.	મુસલમા સંવત.	સુર્યાસ્ય ક. મી. ક. મી.	સુર્યા અર. ન.
રવિ...	૧૪	૧	૧૯	૫ ૧૮.૫ ૩૯	
રવી...	૧૫	૭	૨૦	૫ ૧૯.૫ ૩૯	
સોમ...	૧૬	૮	૨૧	૫ ૧૯.૫ ૩૫	
મંગળ...	૧૭	૯	૨૨	૫ ૨૦.૫ ૩૫	
બુધ...	૧૮	૧૦	૨૩	૫ ૨૧.૫ ૩૫	
શુક્ર...	૧૯	૧૧	૨૪	૫ ૨૧.૫ ૩૪	
શનિ...	૨૦	૧૨	૨૫	૫ ૨૨.૫ ૩૩	

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીયાર તા. ૧૪મા એપ્રિલ, ૧૯૦૬.

નાતાલનો અંગણ.

બાર કાફરો જેને દેશના દેવતા સમજા
યઈ હતી તેઓને ગોળીયા ઉપાવી દીધા.
નાતાલની પ્રત્ય રાજ્ય યઈ. મી. સ્માઇલ
નામ રહ્યું વડી સરકારને નીચા જોણું થયું.
આ સંજોગમાં મી. ચર્ચને જે બાપુ
કર્યું છે તે ધણું સરસ હતું તેણે બતાવી
આપ્યું છે કે વડી સરકારને નાતાલની
પ્રત્યે પુણ્યો માંગવાનો હક છે. કેમકે જે
કાફરો બરોબર તામે ન રહે તો વડી સરકાર
રને સરકાર આપવાની ફરજ છે. મી. સ્માઇલ
રાજનામું આપ્યું વીગેરે જે પરીશ્રામ
આપ્યું છે તે માત્ર મી. ચેમ્બરલેનના પક્ષ
કારોનાં બાપુઓને લીધે અને દક્ષિણ આફ્રી
કાના જાપાઓ બધા તે પક્ષના માણસોના
તાબામાં છે તેથી. મી. ચર્ચને બતાવ્યું કે
તેમ સ્માઇલ કર્યું તેમ કરવાનો રીવાજ
ચામે તો ઈંગ્લેન્ડ અને ક્રીસ્ટીની વચ્ચે રહેક
કદી નથી ન રહે.

આમ મી. ચર્ચને બાપુ કરવા હતા
ત્યારે નાતાલમાં આ પેકારક કયાનું બીજું
કયાનું કર્યું હતા બાર કાફરોને બારે

પણ બળવો શાંત થવાને બદલે વધારે
મગ્ગ્યો. બંધાતા નામના કાફર રાખને ૧૬
કદ કરી તેની જગ્યાએ બીજાને બેસાડ્યો.
કેમકે બંધાતાની વરતણક સારી નહતી.
બંધાતાએ જાગ જોઈ નવા રાખને ઉપાડી
લીધે. અને તેણે બંડ સાર કર્યું. આ હંગામ
કેટલાકનાં ચાલે છે. જે દેશમાં બંધાતા
બારવટે નીકળ્યો છે તે દેશ વણે આવીયો.
તથા કહ્યું છે. તેમાં કાફરો ધણા હતા
સુધી સંતાઈ રહે છે. તેઓને સોધી કાઢતા
અને લગાઈ ચલાવવી તે મુશ્કેલ છે.

એક ટુકડી બંધાતાની પાછળ ગઈ તેમાં
બાર કાફરોને ગોળીયા ઉપાવનારા ઇંગ્લેન્ડ
પણ હતા. આ ટુકડીને બંધાતાએ ઘેરી લીધી
ટુકડીવાળા ધણી બહાદુરીથી લડ્યા પણ તે
ઓ અને હાથો ને બહુ મુશ્કેલીથી નિકળી
આવ્યા. તેમાં કેટલાક માર્યા ગયા. મરનાર
માં બાર કાફરોને ગોળી મારનાર હતા, એવી
છપરી ફરત છે. જેઓ મારનાર હતા તેઓ
તે બે દિવસમાં મોત મળ્યું.

આ લખતી વખતે બંધાતા છુટે છે. તે
ના પાછીયા વધતા મળે છે. આનું કંઈક
શું આપશે તે કાંઈ સમજ શકાયું નથી.

ક્રીસ્ટીની આ. આદત વખતે આપણ
હવેના શું છે? કાફરોને બળવો વરતણક
છે કે નહિ તેને આપણે વિચાર કરવાને
તર્યા. આપણે ઇંગ્લેન્ડ. પ્રમળને લખે
નાતાલમાં વસીયે છીએ. તેની સત્તાની સાથે
આપણે. નીમાલ રહ્યો છે. એટલે જેટલી
અને તેટલી મદદ કરી છુટવું એ આપણું કર્ત
વ્ય છે. જાપાંઓમાં ગરબા માલેલી કે જે
બરોબર લગાઈ થાય તો હિંદી કામ શું બાગ
લેશે. અને ઇંગ્લેન્ડ લખાણમાં જણાવી સુકા
છીયે કે હિંદી. પ્રત્ય બાગ લેવાને તથાર છે
તે અમે માનીયે છીયે કે જેમ બોયર. લગાઈ
માં આપણે કર્યું તેમ હાલ પણ કરવાની
જરૂર છે. એટલે કે જે સરકાર માંગે તો આ
પણે એમજીસીસ ટુકડી ઉબી કરવી જોઈએ
જે હમેશને માટે સરકાર 'વોલંટીયરી'ગ ની
વાલીમ આપે તો તે પણ આપણે કલુષ કરવા
ની જરૂર છે.

સ્વાધીની નજરે જોતાં પણ આપણું બરો
બર મણાશે. બાર કાફરોનો કારસો બતાવે
છે કે જે કંઈ ન્યાય આપણે મેળવવો હશે તે
જેવું જ સ્વાધીન સંકાર વાસેથીયે લેવું રહ્યો
છે તે મેળવવા આપણે આપણી રૂઢિ જાલ

પવી એ આપણું પહેલું કામ છે. આ દેશમાં
સાધારણ પ્રત્ય તે જગાઈની નિયતી રાખે છે
તો તેમાં આપણે પણ બાગ લેવો જોઈએ.

નાતાલનો લાઇસેન્સનો કાયદો.

અમારા લેડીશીપના અગર પત્રિ તરફ
થી જે લાઇસેન્સના કેસની હકીકત અમે
જાણીયે છીએ તે દરેક હિંદી વેપારીને જાણ
વા લાયક છે. મી. કાસમ મહમદની લાઇસેન્સ
રીન્યુ કરવાની ના પાડી તે તે સુકાદો ઉપવી
કાર્ટે મંજુર રાખ્યો. ઉપવી કાર્ટે લાઇસે
ન્સ અમલદારને. સુકાદો મંજુર રાખવાનું
કાનુ અંગે બતાવ્યું છે તે એ કે મા. કાસ
મ મહમદના માણસે તેની હુકાનમાં રદિયારે
વેંચાણ કર્યું હતું. મી. કાસમ મહમદના
નોકરે જુલ કરી તેમાં મી. કાસમ મહમદની
રોડી ઉપર પાકુ મારવી એ અપીલ કોર્ટને
જરાબો લાગ્યો નહતું. મી. કાસમ મહ
મદનો વિચાર તે કોર્ટને નથી રહ્યો.

આ કેસ એવો છે કે તેમાં ત્રણ લખે
મી. કાસમ મહમદને કંઈક જીત નહી મળે.
કેમકે કાર્ટે જે કારણ બતાવ્યું છે તે કાયદે
સર ખેડું નહિ મણાય. તેનાથી સુધીય છે
રતમાં તો જવાબ તેમજ નથી પણ તે વિષ
વડી સરકારને લખા ચકાવ લેવું છે. તે મા
મને ઉપવી લેશે તે ક્રીસ્ટીની ફરજ છે. એ
ટલે કે ક્રીસ્ટી વિચારત લખાણ લખવાની
જરૂર છે.

પણ આ કેસ ઉપરથી બધા હિંદી વેપારી
રીએ બહુજ ચેતન થયું છે. જે જરા પણ વાંક
માં આવી જવાથી તો અગતી રાજ્ય બધ
કરતાં લાઇસેન્સ અમલદાર આંચકો આપવા
નથી. હુકાનો બધ કરવાનો કાયદો સમજ છે
તે સી અચૂત હશે. તેમાં જે કસ લખે છે કે
જે બધાકરવાના વખત બાદ કાયદે વેપાર
કર્યા જણાશે તો તેને લાઇસેન્સ નહિ આપ
વામાં આવે. એટલે જરા જેટલા લખને
સાર આપી લાઇસેન્સ ન બેચાય તે પાન
માં રાખવા જેવું છે.

તેવીજ ભાવનો કાયદો સ્વિકારે તેપર કે
વા બાબત તો છે. તે સિવાય હુકાન બેચારી
અને સાર સમજા તરફ તે રહેવાનું મહત્ત
હુકાનથી કુર રાખવા. તમા બરોબર કદા જે
નિષ્ક્રીય. નાતાલની. વિચાર કરે હોયેલ
છે તે મેળવવા આપણે આપણી રૂઢિ જાલ

જાણે છે, હું જી નજર સાગી બેઠો. કે બહારી
ખાતું મુજબના કરતાં થોડું વધારે ખર્ચ કરી
નિયમ સર કામ કરતાં નથી શકે.

આપણા તોલરો વાંક કરે તેમાં આપણે
જુલોને જોયે. વિચાર કાઢી નાંખવાની જરૂર
નહી. આમે થોડા જાન પહેલાં જ બનાવી
મળે. તે બેઠાની સમયના એક પ્રખ્યાત કાલન
રતા મેટર કાંઈ તારાએ એક એનજીનીયરને
બાઈરોડીયલ ઉપરથી પાડી નાંખ્યો. તેથી તે ૬૩
રતો સખત નુરસાતી બહારી પડી હતી તે
જા હામકા થયો જાની આપણે તોલરો આપ
ણાને કરે. મુજબ તે આપણે જ છે એમ
સમજ આપણે આપણું એક સમજ કરે છે.

નવી પારલામેટ

લીયરલ પક્ષનું ભેર,

ફેબ્રુઆરી ૧૯૦૬ મેમ્બરોમાં ૫૨૨ લીયરલસ.

(લેખક મી. આમ. જાણ પટેલ.)

મરુમ મહાશયી વાંકટારીયાની જેહી
પારલામેટ તા. ૩૩ ડિસેમ્બર ૧૯૦૦ને
રજા મળી હતી. મહારાજા એક વડેની પહેલી
પારલામેટ તા. ૧૯મી ફેબ્રુઆરી ૧૯૦૫ને
રજા મેળી છે. તોયે આખેલા આંકડાઓ ઉપ
રથી જાણવામાં આવશે કે છેલ્લા ૭ વરસમાં
કેક લાગણી કેટલી બઢલાઈ ગઈ છે. એક
વખતે જનસંખ્યા જે પક્ષી તરફેળમાં
હતો, જે પહેલાં સાંસલાની સઘાઈ ઉભી કરી.
શેક કરતન જેવા આપણી સત્તા ચલાવનાર
મરુમની બીજી વારનો હિંદુસ્તાનના વાઇસ
રોયના હોલ ઉપર મોકલ્યો. તોમેટ ઉપર
બીના કારણ રજારી મોકલી. તેમાં જરા ફાગા
એટલે કાચુક મીશન મોકલ્યું પણ ત્યાંથી તો
જાકુ ખાઈને પાછા ફર્યું. પાણી. અખર
નરોની કે કાચુક કંઈ લીમેટ નહી. છેલ્લે
સંજાએ જાણવાના બાપ ખાઈને આપણા
મરુમ. ૧૯૦૫ જાણી દુનિયાની. એ
પહેલાં મીશન તોલરું મીશન મળ્યા. સમય
બળવાન છે માત્રીકને દુકામ દેવ તો ખોટા
માંથી પણ સારું પરીકામ આવે. આજે
શેકે રસરા પડી બ મેતો. આપણા મુસ
કતો પેવાર રોજખર, નામુદ યદ જતાં હુતર
હવા કોમરવને પાછા સઘવા કરવાની સિદ્ધી
આવી દીશેજની રહેશે. હાંસચાક, સાંખે
મા પુતો રે ૭ મેગવાના સાંખે. આ
ખાતું મુજબ મેગવાના મગ પોરવાની શેક
કરતને. કાલના દિવસમાં નીચેનું છે.
આપણે છે, કામ. પરી નાંખવામાં સાધા
રિવા નીચેના હિંદુ મુજબા મુજબ છે.

એટલું કહી દવે મુજબ વિચાર ઉપર આવું
જુલો અને જે આંકડાઓ વીંચે આમળા કહી
મરુ તે આંકડાઓ તરફ આપણું ધ્યાન
ખેંચું છું.

	સને ૧૯૦૦ની	૧૯૦૨ની	
	પારલામેટ.	પારલામેટ.	
	લીયર	સામી લીયર	સામી
	પાર્ટી.	પાર્ટી.	પાર્ટી.
કાંકન લાંડન ...	૮	૫૩	૪૧
ચેક્સ ...	૨૧	૪	૩૭
રોકેટકાંડ ...	૩૪	૬૬	૫૭
કોલકાંડ પર્ક ...	૪૧	૧૨૪	૧૨૩
કોલકાંડ પર્ક ...	૭૧	૧૫૬	૧૭૬
આવરકાંડ ...	૮૨	૧૯	૮૨
યુનીવર્સિટી ...	...	૯	...

૨૩૬ ૨૦૨ ૫૨૨ ૧૧૮
મેન્સેરી ૧૩૩ ૩૫૪ મેન્સેરી
આ આંકડાઓ ઉપરથી જાણાય છે કે
૧૯૦૦ની પારલામેટમાં સામી પાર્ટીની મેન્સે
રીટી યદ હતી; પણ તે માત્ર ૧૩૨ની હતી;
જ્યાં આ વખતે લીયરલસની મેન્સેરીટી
૩૫૪ની છે આની બારે મેન્સેરીટી આમળા
કાંક વખત થયેલી નથી. મી. એલરનના
વખતમાં ૧૮૬૮માં લીયરલસની ૧૨૦ની
અને ૧૮૮૦માં ૧૧૮ની યદ હતી આજથી
ચોક્કસ વરસની વત ઉપર સને ૧૮૩૨માં
આની મોટી મેન્સેરીટી યદ હતી તે વખતે
લીયરલસના ૩૫૪ મેમ્બર વધારે હતા તે
કરતાં પણ આ વખતની ઉચ્ચ પાચક બારે
યદ. આ ઉપરથી એટલું તો સહેજ સમજ
થાય છે કે છેલ્લી મરુમેટ સામે પ્રજાની
બારે વીરક સાગણી થયેલી હોયી જોઈએ;
નહીતો આવો હોલસેક વેવાર થાય નહિ.
લીયર લીયર વરસના બુના મેમ્બરોને પણ આ
સપાટે પાણીયા મળ્યા છે. મી. એલરક,
મી. લીયરલન જેવા પારલામેટમાંથી પરવા
રશે એમ ધરતું નહેતું; એવા પણ હવા
ખાતું યદ મળ્યા છે. એનો જાણી સમજવા
પણ એક મી. એલરકની આજ ૨૦ વરસે કહી
મળ્યા તેનું કેમ મી. બાલકર એક તાર ખાત
બંધ થયા, પણ પાછળથી એક મેમ્બરે સઘ
નામું આપ્યું ત્યારે એમને માનસ મળ્યો છે.
દવે કામને સહેજ સપાક હોતો થાય કે સાગી
પાર્ટીનો મુખી છે. મરુમેટની ઉચ્ચ પાચ
કોમાં મુખ્ય બાગ લેનાર, શ્રીકીશ વેડનો
બચાર કરવાની લીયાવત કરનાર. અને ૫૨
દેશો માત્ર ઉપર બારે જકાત નાંખવાનો
સપાક હોતો કરનાર મી. જોસફ એમ્બરસેનો
કેમ આ વખતે નાળીયોર ન મળ્યું. જરા
બમા એકજુદ હોવાનું કે જે બાગ વરસથી
મી. એમ્બરસેનો હોવાનું છે તે આમળા મોકી
મળ્યા છે કે વરસે, આખા શ્રીકીશ રાજમની

ઉચ્ચ પાચક થાય તોપણ, એ અને એમનો
જોસફ એમ્બરસેનો તો સાચેજ રહેવાના. આ
પ્રમાણે હોય તો તેઓ સાહેબ બધી જામ
એમાં કાંઈ વધારે નવાઈ જોવું મળ્યું નહિ.
શેક સાગણી આટલી બધી વીરક થવાનાં બે
મુખ્ય કારણ બતાવવામાં આવે છે પહેલું
કોલકાંડની સઘાઈ. તેનાં પરીકામ આજ
એમાં આપણા છે કે શેકો બારે તરફથી મુમ
પાડી ઉકા છે કારણ કે કાચકને બદલે કરતો
જોતો એવી વધો છે તે લોકોની સઘન થવું
નથી. કંઈપણ કાચકો થયો હોય તો તે માંક
નોત્રા માત્રીકને, તેમાં એકંદર પ્રજાને જુ
વાયે વળે જે શેકો કાંક કરવાની તરફે
જુમાં હતા તોપણ દવે પોતાની જુલ સમજ
મળ્યા છે; અને તેથીજ આ કોલોનીને જલદી
રાજમસત્તા આપી દેવાનો હાથ થયો છે.
મેમ્બરોનો મોટો બાગ, કોલકાંડની સઘાઈ
સામે થનાર મળસોગાંથી મુરુરેજે છે તે
કારથી પણ સાગીતી મળે છે કે સઘાઈનાં
જુલ કડમાં જેર જેવાં અપાં છે. બીજું કારણ
મી. એમ્બરસેનોની ફી ટ્રેક સામે મી. લીયરલ.
એવી જોશકાની ચીલે ઉપર પણ વરસ
આવી પડી, કારણ કે બદલતો માલ ત્યાં મી
મારકીટમાં પોસાય નહિ એમ કરવેનું તે
શી રીતે યદ રહે; બદલથી આવેલા માલ
ઉપર બારે જકાત નાંખવાથી. આથી સાધા
રજુ વર્મના શેકોમાં મોટી ચીંતા ઉભી યદ
અને એકંદર પ્રજા પોકાર કરી હો. આ બે
મુખ્ય સવાલો ઉપર આ ખાતું ચકર ફરી મળું
જાણાય છે. વળી આ વખતની પારલામેટમાં
૫૪ મેમ્બરો તો ફક્ત એકલી લેખર પાર્ટી
તરફથી મુટાયા છે. લેખર પક્ષ આટલા જેર
ઉપર આજ પહેલ વહેલો આવ્યો છે. તે
વીરેની, તથા કેટલાક મેમ્બરોને લગતી મન
રંજન કરે, અને શીજુ આપે એવી દુક
હકીત બારે આપણા આમળા રજુ કરવાની
છે તેવી હકીત જો આપણાં મરુમેટમાં
રહેતો પસંદ પડશે; અને બાકી રહેતો
હેવાન જાણવાની હકાક થશે તો હું આપણી
સેવા બજાવવામાં આગસ કરીશ નહિ
તા. ૨-૪-૦૬, કાલકાંડ.

પ્રિટિરીયામાં થોટા બાદી તથા હિંદોએ.

પ્રિટિરીયાની મુજબીકાલીને એવા
હાથ કરવા છે કે જે માત્રીની વાઇસેન્સ
માત્ર મોરા શેકોને એકાંતે સર આપવામાં
આવી હોય તેમાં હિંદોએને તરિ એમવા
હેવા અને માંખવાને મુજબા રજી કે તેએ
મી હિંદો મીશન મેમ્બર ફરે તો તેઓની
આમળેજ ફરી આપવામાં નહિ આવે.

નાતાલ ઇમીગ્રેશન કાયદો.

કોલોનીઅલ સેક્રેટરી તરફથી વળેલો

જવાબ—અને તેનો જવાબ.

ઇમીગ્રેશન કાયદાની રૂએ સરડીશીટ તથા પાસો ઉપર જે શી મુદ્દામાં આવી છે તે સંબંધમાં નાતાલ ઇમિગ્રેશન કોમિશનરે જવાબ કર્યું હતું તેવા જવાબમાં કોલોનીઅલ સેક્રેટરી તરફ છે તેમજ ઇમીગ્રેશન કોમિશનરે જે કાયદો બ્રિટીશ ઇમિગ્રેશન કાયદા પાસા ખાતર કરવામાં આવ્યો છે તે જુલ બરેલું છે કારણ કે ગયા વરસના આંકડાઓ તપાસવાથી માલુમ પડ્યો કે આ કાયદાની રૂએ જેઓને અટકાવવામાં આવ્યા હતા તેમાં મુરોબીઅન યથા હતા જેમાંના ૩૦૦ કરતાં વધારે નો પ્રીટીંગ હતા.

આ કાયદાની રૂએ વળી જેઓને પસ વગેરે આપવામાં આવે છે તે જે સોફા આપવા જવા મળે છે તેમની સગવડ ખાતર છે. ડોમીસ્ટિક સરડીશીટ જેની પાસે હોય છે તે ધણીને આ કોલોનીમાં ઉતરવામાં જરા પણ મુશ્કેલી નથી આવતી. આ સરડીશીટ હરેક માણસે લેવું જોઈએ એ કાંઈ ખાસ જરૂર નથી તેમજ સરકારે તેવું સરડીશીટ આપવું જોઈએ એ પણ જરૂર નથી. એટલે કે હકીકત આમ છે છતાં સોફા તેમને જિતરવામાં હરકત ન આવે ખાતર તેવા સરડીશીટ લેવ છે.

પ્રીટીંગ પાસની આવકમાં જરૂરવાનું કે આ પસથી જે સોફાને મળે છે આ કોલોનીમાં ઉતરવાની મના હરે છે તેવાઓને ઉતરવાની નક મળે છે. પ્રીટીંગ પાસથી પણ સોફા કોલોનીમાં લાખસ મળે શકે છે તેવી સગવડ સેકેને અવગર દાક યજ પડતી હોય એમ સરકારને જણાયું છે અને તેનો પુરવો ટ્રાંસવાલના પશુ દિલીએ નાતાલમાંથી પસાર થાય છે તે છે.

જેઓને એમનારેશન પાસ આપવામાં આવે છે તે માત્ર તેમના કાનને અંગે અપાય છે તેવા પાસો કાઢી આપવામાં કાંઈ જરૂરઆત હોઈ શકે નહીં. ટ્રાંસવીર પાસ આપવામાં આવે છે તે માત્ર કોલોનીમાંથી તે મુસાફર મળે આવી શકે તે ખાતરજ છે કાયદેસર તે માણસને તેવી રીતે પસાર થવા નો હક નથી પરંતુ અત્ર પસથી તેઓ દર તેને મળી શકે છે આવી મતભા પાસો કાઢવા પાછળ જે બરસ માપ તે તે અરબને મળીથી મુસાફર પસાર આપવા હરે પાસ પાછળ અમુક શી રાખવાની જગ છે.

આ કાયદાના જવાબમાં નાતાલ ઇમિગ્રેશન કોમિશનરે તરફથી ત્રીજો મુજબ જવાબ મોકલવામાં આવ્યો છે.

ઇમીગ્રેશન પાસો તથા સરડીશીટ સોફાની સગવડ ખાતર છે તે અમારી કમીટી કબુલ કરે છે પરંતુ તેવા પાસો કાઢવાની જરૂરીઆત સરકારી કાયદા જરાયર અમલમાં આવે છે કે કેમ તે અખતની તપાસ રાખવા ખાતર પડેલી. ઇમીગ્રેશન કાયદાની રૂએ ઇટાલક માણસો આ કોલોનીમાં લાખસ નથી યજ થતા તે જરાયર છે પણ તેના માણસને આ કોલોનીમાંથી પસાર થવામાં મુશ્કેલી નહીં હોવી જોઈએ.

આ કોલોનીમાં વસતા સોફા ઉપર ડોમી સાઇસ સરડીશીટ લેવાની જરૂરઆત નથી એ જરાયર છે છતાં આ કાયદાને અમલ તેમના ઉપર એટલો બધો સખતાઇથી થાય છે કે તેઓને આપા પાસ લીધા વિના આવવું નથી.

ટ્રાંસવાલની આવકા જતા દિલીએને પ્રીટીંગ અને એમનારેશન પાસ આપવામાં સરકારે હરેક જાતની સગવડ કરી આપવી જોઈએ. આવા પાસો કાઢી આપવાથી રેકવેની ઉપજ ધણી રહે છે. આ આવકની સંપૂર્ણ અરમા હેરી એરકોમ્પના વખતમાં મળે હતી તે વખતે અમારી કમીટીના સખાઓથી બંધ રાખવામાં આવી હતી. એમનોના પાસ, પ્રીટીંગ પાસ અને એમનારેશન પાસ માટે પણ અમુક શી એ બીના બહુજ મળીર છે અને તેથી તે ત્રીજી તપાસ કવાની અમારી કમીટી જરાયર કરે છે.

ફોર્મવાળા ઉપર શ્રાઉ.

જરાયરની ટાઉન કાઉન્સિલે એવો હાલ થયો છે કે કાઇસેન્સીંગ અમલદારે ફેરીવાળા તે નવી કાઇસેન્સ નહિ અપવી અને જેની કાઇસેન્સ કાયમ છે તે પણ બને તેમ એવી કરવી કેમકે કુશનદારેને ફેરીવાળાના પેવાર શી ધક્કા પહોંચે છે. આટલા કિત્તુ ફેરી ટાઉન કાઉન્સિલ કુપી બસામય કરવી હવે ઉપાદે હાટે અખદારે મુ કરવું તે કુકમ કરે છે. એટલે ઉપલી ને નીચલી કારકતા કાય આપવાની ટાઉન કાઉન્સિલજર થઇ. વળી આજે કુકમ કદાવતો અથ એ માપ છે કે મળતે છજ ઉકાવવી પડે તેવું કો નહિ પણ કુશનદારેનો કામ જરાયર નોનકા માપ કોલોનીમાં કામ જરાયર માપસ મેવાથી તેજ કાંઈ ફોલે મળેલી.

ફટરના તાર સમાચાર.

પોર્ટસાઇડમાં મરકીનો ૧ કેસ થત મુકયો છે.

બ્રોફોર્ડીનમાં તથા તેની આસપાસ બહુ કારો વરસાદ થયો છે.

અડીટવાની ખાતર અખત છે કે પાનારી રમતે કેપાને બીનામ પાછુરેલી બર જરૂર છે.

મેરેડોની કાનફરન્સ બસામ મળે છે. ને જરાયર ફ્રેન્સ વચ્ચેની તકશરનો સુમેયથી નિમજ થયો છે.

જે બીનાઓને ફટકા માગ્યા હતા તેઓને કેમેજર મલવાનો હક છે એમ બી. ચર્ચિને જણાવ્યું છે.

ટર્કી જરાયર અકાખા આગળના અવજી સુધા ઉપર કુમો કરે નવી મુરોબાં મોરા ખમજળાઇ જાવેલ છે.

બુનકટેડ સ્ટેટસમાં એક બીજા લખસ મળે છે જેથી ત્યાં જતાં હરેક મુસાફરને ઉગર વાની સખતાઇ મળે છે.

રશિઆપે કાઢા બંધ કરવા આવત બધા સખોને બીજા કાનફરન્સ મુલકમાં ૩૧ તારીખે બરવા આમ તથા કરવું છે.

અમેરિકામાં પર્વેશી માણસો બહુ બરા ના જાય છે માથેના કંલાલકતામાં ૩૦,૦૦૦ માણસો અમેરિકામાં લાખસ થયા.

બ્રોફોર્ડોની હોટેલના અકરમાતથી ધણી જોનોની દાની થઇ છે ટર મરી મથા છે અને હર માણસોને આવી વધતી છલ થઇ છે.

જરાયર યેનસેલર પ્રીન્સજાન બહુવો જરાયર પારલામેન્ટમાં બોલતા એકમ ચકવી ખાઇ ગયો. તેનો એજુકિમાં થેર લખ તપમાં આવ્યો હતો.

કામ તમાં બ્રોફોર્ડો રેસ્ટમાં એક મુરેટ ખમજળા આપેલી તેમાં જારે ને ફેરેના કંપનીના પ્રમુખે હોટેલના ખાતરકિત્તો મુખાકાગાદી આડી તેજ વખતે તે હોટેલ પડી મળે બધા માણના અમલક થય આ હોટેલ પાની બહુજાની કાઢી.

નાતાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસની મીટીંગ.

વિલાયત ડેપુટીશન મોડલની ચર્ચા.

ગયા ત્રિવેળવારે નાતાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસની મીટીંગ કેમ્પિસહોલમાં સતતા સાથે આઠ વાગે સરવામાં આવી હતી. તેમાં નીચેના શુદ્ધરો હાજર હતા.

મી. હાલ્ડ મહમદ, મી. ઉમર હાજી આમદ ઝવેરી, મી. એમ. સી. આંગલીયા, મી. પીરન મહમદ, મી. યુસુબ સાહેબ, મી. હાજી હમીદ, મી. આદમ એચ. ઇ. મહમદ (કેપ્ટાઇન પ્રીવીસ ઇન્ડિયન લીગના ચેરમેન), મી. મુહમ્મદ મુસા વિ. બીબ યહ્યા મુહમ્મદ.

મી. એમ. સી. આંગલીયા એ કહ્યું કે આજે કેમ્પિસહોલમાં આઠસા બધા શુદ્ધરો હાજર થયા છે તેને માટે હું ખુશી પાડું છું. મી. હાજી હમીદ તથા મી. આદમ એચ. ઇ. મહમદે આપણી કેમ્પિસમાં પધારી આપણને ઉપકારી કર્યા છે, માટે તેઓ સાહેબને મે. પ્રમુખ સાહેબની પાસે સીટ આપવી મી. હાજી હમીદ તથા મી. આદમ એચ. ઇ. મહમદે મી. આંગલીયાને તેમજ સર્વ શુદ્ધરોને ઉપકાર માંગ્યા અને પ્રમુખની પાસે સીટ બીધી.

મી. ઉમર હાજી આમદ ઝવેરીએ અથ મીટીંગને સીપોર્ટ માંગ્યા. ત્યાર બાદ ઇન્ડિયન રીસ્ટ્રીક્શન એક્ટના નવા કાયદા, પાસ તથા સરકારીકેટ સંબંધી કેમ્પિસના સેક્રેટરીઓ તથા નામદાર એનરેબલ ધી કેમ્પિસની અથ સેક્રેટરી વચ્ચે જે પત્ર વ્યવહાર ચાલેલા તે વાંચી સંજગાળ્યો. મી. ઉમર હાજી આમદે કેમ્પિસનો લીસાળ વાંચી સંજગાળ્યો. તેમણે કહ્યું કે આપણા ઉપર આ દેશમાં જે જે તકલીફ પડે છે તે માટે આપણી લીગરજ ગવરમેન્ટને આપણે ડેપુટીશન મોડલનું ને દબાવ કરવો કે અરજીઓ મોકલવી તે માટે વીચાર કરવા આજરોજ સભા બોલાવવામાં આવી છે.

મી. એમ. સી. આંગલીયાએ કહ્યું કે આ બાબતમાં સર્વ શુદ્ધરો પોત પોતાને મળી નરસાવશે. મી. અબ્દુલ હાદરને માનવર આપવામાં આવ્યું તેમાં પાર્ટીડ ૬-૧૨-૧૧ વધારે ખર્ચ થયું છે તેની નજીરી મળવી જોઈએ.

મી. આદમ એચ. ઇ. મહમદે કહ્યું કે આપણા ઉપર જે દુઝીયા પડે છે તેનું મુખ્ય કારણ આપણામાં કુસંધ છે. સાર્વજનિક કામમાં દુઝીયા બધા શુદ્ધરોએ એકત્ર થઈને દારણ કે આપણામાં ગમે તેવા કુસંધ હોય તેમણે આપણા દુઝીયા એકત્ર પ્રકારના છે. કેપ હોલોનીમાં જ્યારે સરકાર અમારા પીર હાઈ કાયદો કરવાનો પ્રયાસ કરે ત્યારે અમે બધા એકત્ર થઈ મોટી મીટીંગ બોલાવવી જોઈએ અને જાણી જણાવે. હાલનાર ની મીટીંગમાં આવી પડીને પત્રો સાંપડીયામાં આપણે કોઈક કાંઈ પણ કાયદો કરવા પડે તો અમે નજીરી મળવી જોઈએ.

કરે છે. તમારે પણ અમારી માફ તકલીફની વખતે મીટીંગ બોલાવી તમારા વીચારે તમારે દરજાવવા જોઈએ. મીટીંગમાં ન્યુસપેપરનાં રિપોર્ટરો વચ્ચેને આમંત્રણ આપવા જોઈએ કે કોઈ તે લોકો પણ આપણા વિચારોથી વાકેફ થાય તમારે તમામ જાતની સમજણ છે. અમેની કોંગ્રેસની આવક તમારે સારી છે તેમજ પૈસા તે ખાતે સારી રીતે જમા કરેલ છે. આવા કામમાં પૈસાની દુઝીયા પહેલી જરૂર પડે છે તે જ ન હોય તો અમારું મહાન કાર્યો થઈ શકતાં નથી. તમારી બાબતમાં તેમ નથી.

તમે એકત્ર થઈ તમારાં દુઝીયા નિવારણ કરવા કારણે તો થઈ શકે તેમ છે કેપમાં અમારી પાસે આવાં કાર્યો માટે જોઈએ તેટલી રકમ જમા નથી તેમણે અમે કેટલું કરી રાખ્યા છીએ તે આપ સાહેબને સંજગ સમજી શકાય તેવું છે. હાલમાં લીગરજ ગવરમેન્ટે આવ્યું છે માટે આ તક મુજબ જોઈવી નથી. જે હું આ કેમ્પિસના દોષ પણ હોદા ઉપર હોદાં તે આપ સાહેબને એમ સલાહ આપું કે મેં તમને માણસોનું ડેપુટીશન વિલાયત મોડલનું મરમુખ પ્રેસીડેન્ટ મરમુખ એમ કહેવું હતું કે દુનીયામાં બાદશાહ છે તેમાં એક તો બાદશાહ પાતે અને બીજો બાદશાહ હાથે છે ન્યુસ પેપરમાં શું મુજી છે તે જે લોકો ઈશમ જાણે છે તેઓજ તેની કહર કરી શકે છે માટે તમારે તમારા હાથને નસાવવું જોઈએ તેમાં જહેરખખર આપણી જોઈએ અને દરેક રીતે તેને ઉત્તેજન આપવું જોઈએ. બાદશાહ પોતે પણ હાથથી બીજો છે. એમ માનવાનું છે. માટે મારે આપને સલામણ કરાવની કે તમારે ઇન્ડિયન ઓપિનિયન હાથને દરેક રીતે ઉત્તેજન આપવું જોઈએ અને તમારા આગેવાનો ઉપર સરસો રાખી દુઝીયા વન મન અને ધનથી મેંએને મદદ કરવી જોઈએ.

મી. અબ્દુલ હાજી આમદે દરજાસ મુકી કે મી. મુહમ્મદ બાકુ એમણે કરવા બાબત સેક્રેટરીએને જેમ વ્યાખ્યાની રાખે તેમ કરે મી. પીરન મહમદે મી. અબ્દુલ હાજી આદમની દરજાસતને રોકા આપ્યા જે પસાર થઈ.

મી. ઉમર હાજી આમદ ઝવેરીએ ફરી વાળાએને લાઈસેન્સ તકિ આપવા બાબત તથા જે લાઈસેન્સો આપવામાં આવેલ છે તે એકાં કરવાં બાબતને લાઈસેન્સીંગ કમીટીના રીપોર્ટ જે તા. ૭ એપ્રિલના મર ક્યુરીમાં બહાર પડેલ તે સમાજનેને વાંચી સંજગાળ્યો અને કહ્યું કે આપણા ઉપર આટલી આટલી વીટમણાં પડે છે ત્યાં આપણે કાંઈ પણ કાર્ય કરવા વિના બેસી રહ્યા છીએ એ સરમગી પાત છે.

મી. અબ્દુલ હાજી આમદે કહ્યું કે ડેપુટીશનને માટે મી. ગાંધી સિવાય બીજા અનુભવી માણસ મળવો મુશ્કેલ છે. ડેપુટીશન મોડલના વિચાર કરવાની બાબતે

તેના ખર્ચને પણ વિચાર કરવાની જરૂર છે. આવા વખતમાં કાર્યો થઈ શકે તે માટે એ સલાહ છે. મારા ધારવા પ્રમાણે અરજીઓ મોકલવી જોઈએ તેમાં આપણા ઉપર પડતાં દુઝીયા દરેક હાજરો રોકવા જોઈએ. આ કામને માટે એક કમીટી નીમવી જોઈએ. કે જે અરજીઓ વધાર કરે અને તે મોકલવી વખતે લગન નાક કરે. આ વખતે આપણે કાંઈ કોરેક્ટ નહિ કરીએ અને બેસી રહીશું તો અછીથી અમારું રહેવાનું વખત આવશે ડેપુટીશન મોડલનું વિચાર હોય તેમણે હું રાજી છું પરંતુ ઉપરની કુખીજન બાબતમાં સમજણ જોઈએ મારી વિનંતી છે.

મી. શેલે કહ્યું કે આપણા ઉપર આટલાં દુઝીયા પડે છે તેનું કારણ આપણામાં કુસંધ છે. આપણામાં શું શું ખામીઓ છે તેની ટીકા કરવાનો આ વખત નથી પરંતુ જ્યાં જ્યાં આપણે ખામી જણાય તે સુધારવી કે આપણી ફરજ છે. મારા ધારવા મુજબ ડેપુટીશન મોડલનામાં આરે તો વધારે સારું. ડેપુટીશનને માટે માણસ એવો હોવો જોઈએ કે જેને અછીની આપણી રિપોર્ટને પુરેપુરો અનુભવ હોય અને જે તે રીતે સમજી શકે તે હોય અને વીલાયતના રાજ્ય દ્વારીએને સમજવી શકે તેમ હોય તેનો મહત્ત્વ સોધી કાઢવો જોઈએ. તેમાં બરીબ આપણા તરફના માણસનું કામ નથી પરંતુ અછીનો અનુભવી ઇચ્છે બધા બરાબર જાણનાર તેમ રાજ્યકરણી બાબતમાં હુશીયાર હોય તેનું કામ છે. આવા કામને માટે મારા ધ્યાનમાં મી. એમ. કે. ગાંધી આવે છે. કાંસવાલ, કેપ હોલોની તથા નાતાલથી એક એક માણસ ડેપુટીશનમાં નય તો વધારે સારું. ખર્ચને માટે વીચાર કરવાની જરૂર છે. અમેના સેક્રેટરીએની ફરજ છે કે આવા સારવજનિક કામમાં આવજા પડતાં બાક સેવા જોઈએ. જે ડેપુટીશન મોડલનાનું ન બની શકે તો આપણાં જિરજાંઓ સર હેનરી હોલન, મી. હાદાભાઈ નવરોજી તથા સર મજેદજ બાબનગરી છે તેમાંના કોઈને આપણે વિલાયતમાં આપણા પ્રતિનીધી તરીકે નીમવા એમ મારી સલાહ છે.

મી. પીરન મહમદે કહ્યું કે આવા સારા કામને માટે પૈસા પૈસા સામર્ય કરવું જોઈએ. કેમ્પિસ સારવજનિક કામને માટે છે. તેની જે ઉપકામત છે તે પણ સારવજનિક કામને માટે છે, માટે તમારા ઉપર દુઝીયા પડે છે તે વખતે તમે તેના ઉપયોગ નહી કરો તો પછી કયારે તેના ઉપયોગ કરશો. ડેપુટીશન મોડલનામાં વીચાર હોય તો હું ખુશ છું. તેમણે કહ્યું કે ડેપુટીશન મોડલનાનું કે અરજ મોકલવી જે વીચાર વીચાર કરવા હું નીચેના શુદ્ધરોની કમીટી નીમવાની દરખાસ્ત કરું છું. મી. હાલ્ડ મહમદ મી. ઉમર હાજી આમદ ઝવેરી, મી. એમ. સી. આંગલીયા, મી. અબ્દુલ હાજી આમદ, મી. હાલ્ડ મહમદ, મી. ઉમર હાજી આમદ, મી. પીરન મહમદ, મી. યુસુબ સાહેબ, મી. હાજી હમીદ, મી. આદમ એચ. ઇ. મહમદ.

મી. હાલ મહમદ, મી. શુભામ સાહેબ, મી. આદમજી મીઆખાન, મી. મુનશી, મી. એસ. પી. બટલર, મી. એસમાન અહમદ, તમા મી. કેપુરાઈ, મી. હાદી એસ માને મી. પીરન મહમદની હરખારતને દેકા આપ્યો જે પચાસ મઈ.

મી. હાલ હમીએ હજુ કે ડેપુટેશન મેક લવામાં પૌંડ પૌંડથી ૧૦૦ થશે. તમારી પાસે પૈસા છે તે આપા કામમાં નહીં વાપરો ત્યારે કેમિશની ઇરાદામતને તમારે જુ કરવી છે. ઉપર જે કમીટી નીમાઈ છે તેણે પણ એવાજ મત આપ્યો એમ મારી સલાહ છે. ડેપુટેશન મેકલવામાં આવે તો ખુદજ ફાયદો થશે. કેવલ તેમજ અરજી કોમાં કાઈ વળવાનું નથી માત્ર મારી બધા મળે છે કે ડેપુટેશન મેકલે, મેકલે અને મેકલે. મી. નામની બાબતમાં મારા નામથી હીઅન કોમીટીનાયનમાં કામજી હયા એલ. મજદુર કામજી મેકલવામાં આવ્યો તે વખતે હું પ્રીટરીયામાં નહોતો. મેં તે હાજરી પણ નહોતો. મારા બુકકીપરે મારા નામથી તે હીઅન કોમીટીનાયન ઉપર મેકલ્યો હતો, તે વખતે હું એકાનેસખર્ચે ગયા હતો. મારા બુકકીપરને એમ લાગ્યું કે એ બાબતમાં મને પુછવા જેવું નથી એમ મારી તેણે મારા નામથી મેકલેલ હતો મદિ કેલનું ધારણું એમ હોય કે તે કામજી મેં લખ્યો છે તો તે સાહેબાએ તેવો ખ્યાલ કાઢી લાખ્યો.

મી. પીરન મહમદે હજુ કે આપણી પાસે તેજીએ તેટલી ખુશાલો નથી તેમજ લાઠ હના ગોળ ફરી ગયા છે, માટે હું હરખારત મુન હું કે પ્રીટરીયાથી આપીય ખુશાલો તમા લેવતા બંધાવ ખરીદી લેવા સેક્રેટરીએને સગા આપી. મી. અબ્દુલ હાજ આદમ મી. પીરન મહમદની હરખારતને દેકા આપ્યો જે પચાસ મઈ. ત્યારબાદ મીટીંગ બરખારત મઈ.

લગાઈની હાકમારી.

મી. લેનાંડ બહાદુર જે હરાનવા અખા તમાં તમા પેમનમાં પઈ અવેલ છે તે જણાવે છે કે—જાના લાઠ બાદ હાજર થઈ ગયું છે. જેમાં ૭૨,૦૦૦ની વસ્તિ હતી તેમાં હાલ માત્ર ૨૦,૦૦૦ માણસ થશે છે. જે વખતે આનાને મેરો ધાક્યો હતો તે વખતે વાહુડીઓએ બહુ દુખ વેક્યું. આનામાં સાચે ન હીએલ નય છે, તેમાં ઉરજી પલટણ હાલ રહે છે. સ્થાનિક શીખ લોકોની ગણકર છીપી ઉરજી લરકર ઉપર હકમાં થયેલ.

ત્યારે આનાનો યેરો ચાલતો હતો ત્યારે બોરાક થઈ રહેવાથી માણસો એક બીજાને ખાતા

ઉતરા બીજાનાં આનામાં વિવામાં નથી આવતા હોયકે તેઓને પણ ત્યાં વખતે સેક્રેટરી આપી હવાલો દેઈ નથી કરાવતું

ખબર પત્રો.

ટ્રાંસવાલમાં પરમીટની ઇન.

મી. મુલેમાન મંગાના કેસ.

ફેલેની તક્લીફ, અને એસાસી એશનનું ડેપુટેશન.

કામને કેસ ફરીથી.

(આગાશી એકાન્તખર્ચના ખબરપત્રી તરફથી)

તા. ૭-૪-૧૯૦૬

પરમીટ.

પરમીટની તક્લીફ હજુ વધતી આવી છે. માણસોને કશી હાલ મળતો નથી. રેફ્યુજીની અરજીઓ તેમની તેમ ધા ખાય છે. ફરફારો થયાજ કરે છે. આમ આગળ ગયો છે તેમાં ધી હોમાયું છે. મી. મુલેમાન મંગા તે ઉમા એઆએના મળીતા વેપારી મી. હસમાખમ મંગાના સગા છે તેવજી ઇમ્માડમાં બારીસ્ટર ની પરિણાને સારું અખાસ કરે છે. પોતે પોતાના સગાને મળવા વિલાયતથી થોડા દિવસથી આવ્યા છે. ડરખનમાં પોતે હતરી ટ્રાંસવાલ રસ્તે ઉલાગોઆએ જવાનો ઇરાદો રાખ્યો. તેમની વની મી. મોંધીએ મુકતની પરમીટની અરજી કરી. પણ કોલોનાઅસ સેક્રેટરીએ પરમીટ આપવાની ના પાડી, મી. મંગા ડરખનમાં થોડા દિવસ રાહ જોઈ હરિયા રસ્તે ઉલાગોઆએ ગયા. ત્યાંથી વળી પોતે જાને અરજી કરી પણ ના નો જવાબ આપ્યો. આદમે સુધી મી. મંગા બીટીસ રેવત હલે એમ સમજી કામ આલેલું. મી. મંગા વિલાયતને: તુરમે: લાઇ આવેલા: તે બેચી રહે તેમ નહિ હતું. તેમનો જન્મ હમથમાં ફોવાઈ પોતે પોરકુટીઝ રેવત છે તેનો લાજ લાઇ ઉલાગોઆએમાં ગવરમેટના સેક્રેટરી પાસે જઈ પોતાને સારું પરમીટની માંગણી કરી, આ ઉપરથી સેક્રેટરીએ તોચડતોજ બીટીસ કોનસલ ઉપર કામજી લખ્યો. આ કામજી ઉપરથી કોનસલે તુરત પરમીટ કાઢી આપી. એટલે મી. મંગા જો બીટીસ રેવત હત તો ટ્રાંસવાલની સુવર્ણ મુમી ઉપર પગ નહિ મુકી હકત પણ પોરકુટીઝ રેવત હોવાથી તુરત આવી શક્ય. મી. મંગા એક દિવસ એકાન્તખર્ચમાં રહીને પાછા ઉલાગોઆએ વિલાયત થયા છે. આવી ગવરમેટ ની બેઠકી વસ્તણક બાબત એસોસીએશને સમકરની લખાણ કર્યું છે તે શોડ સેક્રેટરીને ને પણ લખ્યું છે. શોડ સેક્રેટરીને પહેલ્યે આપતા લખ્યું છે કે પોતે તે બાબત તપાસ

કરે છે. ટ્રાંસવાલ બીટીસમાં મી. મોંધીએ પણ કામજી લખ્યો છે. મી. મુલેમાન મંગાના કેસમાં એવો અન્યાય થયો છે કે તે ઉપરથી કંઈક પણ આંખ ઉઘટી હોયજ સરકારની ઉપડવાનો સંભવ છે. મી. નોમુરા બાબતીજ રેવત તેને પરમીટની ના પડી હતી તે ઉપર થી આખુ ટ્રાંસવાલ ધુનડું હતું. પણ તેવીજ સ્થિતિનો માણસ હોયજ રેવત હોય તો તેનો ખાત્ર પુછનાર કોઈ નહિ ?

ફેલેની અરજી.

અકીએલ મોંધાના બાબતી વેપારી મી. મહમદ સુરતી એકાન્તખર્ચમાં જે દિવસ રહી ગયા છે. તેમને જરમીસ્ટનથી ગાડીમાં તક્લીફ પડેલી, એક પહેલા વર્ગના કચામાં બેઠેલા ત્યાંથી તેમનું અપમાન કરી તેમને બીજા કચામાં બેસાડ્યા. મી. મહમદ સુરતી ને તે ખબર ન હતી કે ટ્રાંસવાલમાં કાળા માણસને સારું નોખા ક્યા હોય છે. વળી પોતે જે કચામાં હતા તેમાં કાંઈ ગોરો ન હતો જ નાં ગારડે હાકાઈ કરી. આ ઉપરથી તેમણે રેલનેમાં હાલ માગી છે.

પ્રીટરીયાથી એકાન્તખર્ચને એકાન્તખર્ચથી પ્રીટરીયા જતી ૮-૩૦ વાગતી ગાડીમાં કિંદી ઉતારને નથી જવા આપતા તે બાબત બીટીસ હીઅન એસોસીએશનનું ડેપુટેશન જનરલ મેનેજર આગળ મળેલું. જનરલ મેનેજરે ગાંધી કે આ ગાડી માત્ર ગોરાને સારું રાખી છે એટલે જો કિંદી કોમ આમક ન કરે તો સારું. તેમાં કાયદેસર ગમ્યા જનરલ મેનેજરે જરાએ કરી શકે તેમ નથી. ડેપુટેશને જવાબ આપ્યો કે તે બાબતમાં કિંદી કોમ પાછો હકી નથી શકતી. જેવી ગોરાને સગવડની જરૂર છે તેવીજ કિંદીને છે. આ બાબતનો ખુલાસો વધારે હશેક દિવસમાં થવાનો સંભવ છે.

કામને કેસ.

એકાન્તખર્ચના કામના કેસનો હજુ અંત નથી થયો. આપણા લોકોને કામમાં લેતા નથી તેથી વળી પાછા કેસ કમો છે. મી. કુવાડીયા કામમાં બેસવા જતાં તેને બેસવાની ના પાડી છે તેથી ફરી તેમણે એટ્રીટીટ કરેલ છે. કેસની તારીખ એક જે દિવસ મ મુકરર થશે.

લેકેશનમાં બંદકી.

મસાઇ લેકેશનમાં વસત: કિંદીની ઉપર હાકર મેકરની ઘાડ આ અડવાડીએ આવી હતી. માણસો મીઓગીય રહેવાથી તેઓમાંના ધણાને પકડી મળેલા. આ બાબતમાં અને ઘર આંગણે ડયા પાવખાના ર રાખવા બાબતમાં આમજી લેલું. લણાં જે હરકર રહે છે. તેનું પરિણામ બધાને સેક્રેટરી પાડે છે. તેમાં જ્યાં સુધી પાડે

સંધારો આપણે નહિ કરીએ ત્યાં સુધી આપણી ધાન્યો દુર થનાર નથી. અને જો દરમીયાન મરકી કે બીજા ચેપા અથવા જીવંત રેશ હારી નાંખશે તો બહુજ વધારે દુઃખ મોગવવા પડશે. ૧૯૦૪ માં મરકી થઈ ત્યારે જે અતુલ્ય થયેલો તે આપણા ભોડા જુલો મથા જણાય છે.

ગોરાઓનો ઉત્સાહ.

આજ્ઞાદાતા ગોરાઓને જે અરજી નવા બંધારણ ઉપર કરી છે તેમાં ધણીજ થોડી સુલતામાં ૩૫,૦૦૦ સેલીઓ થઈ ચુકી છે ને હજુ થવા કરે છે. આવા ઉત્સાહનો ચેપ આપણને ભાગવાની જરૂર જણાય છે. દુરુપેના ચેપ કરતાં આ ચેપ ઘણો તો આપણે જુદીજ સ્થિતિ ભાગવીએ.

અગત્યનો લાઇસેન્સનો કેસ

લાઇસેન્સની અપીલ.

રવિવારે ચેહ્યાણ.

જુલમગાર હરાવ.

(અમારા લેડીરમીયાના ખપ્પરપત્રી તરફથી.)
લેડીરમીયાની લાઇસેન્સિંગ બોર્ડ પાસે તારીખ ત્રીજ એપ્રિલે મી. કાસમ મહમદનો કેસ ચાલેલો તેથી ધણી ચરચા ગોરાઓમાં પથ્થુ થઈ રહી છે. તેમાં એક મરીખ હિંદી વેપારી ઉપર જુલમ થયો છે એમ સૌ કોઈને લાગી મળ્યું છે.

મી. મહમદ કાસમ કરીને વેપારી આજ ફેટલાંક વરપત્રી વીટકલીફનટન નામના કાર ખમાં વેપાર કરતા હતા. તેની પડખે બરડેટ કા. કરીને ગોરાની પેલીએ વેપાર થોડા વખ તથી જોડ્યો છે. આ બરડેટ કા.ના બાગીર હાર સાફનંદ બેટરખર્ગ કરીને છે. તે લેડી રમીયામાં ખર્ચના વડીલતું કામ પથ્થુ કરે છે. બરડેટની કા. ને મી. કાસમ મહમદ ઉપર હાજ હતી. મી. કાસમ મહમદની ગેરહાજ રીનો જાળ સહ બરડેટ કા.એ કાફર બન્યું સને મી. કાસમ મહમદને ફસાવવા એક રવી વારે જોડ્યો. મી. કાસમ મહમદના નોકરે સાબુ ચીની વહેંચ્યા. નોકર પકડાયો. સાર જટ બેટરખર્ગ કેસ ચલાવ્યો. અને નોકરનો ફંડ થયો. તેની ઉપર અપીલ થતાં જજે હંક નીચલી કોર્ટમાં થયો હતો તેમાં ઘટાડો થયો.

નવા વરસની લાઇસેન્સ મી. કાસમ મહ મદ માંગવા મથા ત્યારે બરડેટ સાહેબ પત્રી વડીલ લાઇસેન્સ આપણમાં સામે થયો. ને લાઇસેન્સિંગ અમલદારે ઉપર મુજબ રવી

વારે વેપાર કરવાના સમયથી લાઇસેન્સ આપવાની ના પાડી. મી. કાસમ મહમદે તે ઉપરથી લાઇસેન્સિંગ બોર્ડને અપીલ કરી. મી. જેનીવન વડીલ મી. કાસમ મહમદની તરફથી હાજર થયા. અને બરડેટ સાહેબની પત્રી મી. જોડરસત હાજર રહ્યા. મી. જેની વને મી. જોડરસતની સામે વાંધો ઉઠાવ્યો કે તેનો આ લાઇસેન્સની અરજમાં કશો સંબંધ નથી પણ લાઇસેન્સિંગ કોર્ટે આ વાંધો રક ક્યો. મી. કાસમ મહમદે પુરાવો આપ્યો. તેમાં બતાવી આપ્યું કે પોતાને બે રટોર છે. રટોર ધણી સારી સ્થિતિમાં છે ને ચોપડાઓ પથ્થુ બરોપર છે. પોતે ૧૧ વરપત્રી કાસો નીમાં છે. મોટા ગોરા વેપારીઓને સરકારી રટો આપ્યા છે.

આ પછી મી. જેનીવને અસરકારક બાપથુ કર્યું. મી. જોડરસને નવાળ આપ્યો. ને કોર્ટે હરાવ આપ્યો ને લાઇસેન્સિંગ અમ લદારનો ફેસલો બકાસ રાખ્યો. પોતાના બાપથુમાં કોર્ટે જણાવ્યું કે આ કેસમાં તેણે કાળા થોળા વચ્ચે તફાવત નથી રાખ્યો મથે તેવી ચામડીનો માથુસ હોમ પથ્થુ તેને કામદેસર ચાલશે તો કોર્ટે વચમાં નહિ આવે. આ કેસમાં મી. કાસમ મહમદ ઉપર રવીવારે વેપારતું તહેબત સાળેન થયું હતું. તે જુલો તેની ગેરહાજરીમાં થયો એ બમાન કોર્ટે કબુલ કરતી નથી. ને મી. કાસમ ગોરા હવે તોપથુ તેમજ હરાવ આપત. એક ગોરાને તેવાજ કારણસર કોર્ટે લાઇસેન્સ આપવાની ના પાડી હતી.

સૌ કામ એમ ખારતા હતા કે આ કેસ બરડેટની અદેખાઈને લીધેન થયો છે તેથી કોર્ટે હનસાદ બરોપર આપશે. તે આશાનો ભંગ થયો છે.

ડેલાગોઆખેમાં સખતી.

[અમારા ડેલાગોઆખેના ખાસ ખપ્પરપત્રી તરફથી.]

જાંઝીખારમાં મરકીના ખપ્પર મળ્યા પછી ડેલાગોઆખેમાં રડીમરની સખત તપાસ ચાલે છે. જેવી જરૂરયાતમાં હતી તેવી હાલ નથી. થોડા કિવસ સુધી તો કરેક હિંદીને વધારેમાં વધારે ૧૦ દિવસનું કવોરેનટીન આપતા હતા તેવીજ સખતી બપારે પોર્ટ છત્રીઓએમાં મરકીના સમાચાર મળ્યા ત્યારે નાતાલ તરફથી આવતી રડીમરોપર હતી. આ ધારાઓ હજુ કામ છે પણ હવે બહુ સખતીથી અમલમાં નથી ચુકતા. અમલદારોને એ બાબતમાં સતા આપેલી છે. એટલે જો રડીમરોમાં માંદગી વિગેરે ન હોય તો બહુ તકલીફ નથી આપતા. છેલ્લી

જે જરમન રડીમરના પાસેજરોને તકલીફ નહોતી પડી. મારે એટલું કંકડું એકઠો કે કરેક પાસેજરની પાસેથી કોસઇનકેશન રી ની ૨/૫ લેવામાં આવે છે. આવી રી સા આધારે લેપ છે એ કહી ચકાતું નથી. વળી બપારે પાસેજરોને કવોરેનટીનમાં રાખે છે ત્યારે તેની પાસેથી રોડ દીક ૨૭ બાકું લેવામાં આવે છે. અને ૧૦/૩ તેથી વધરે મહવા બાકું આપ્યું પડે છે. આથી મરીખ માથુસો બહુ દુઃખી થાય છે.

મી. સુસેમાન મંગા અહિં આવેલા હતા. તેઓ પાછા વિસાપત તરફ રવાના થયા છે.

નાતાલ સનાતન ધર્મ સભા

ડરબન—તારીખ ૮ એપ્રિલ ૧૯૦૬.

આજરોજ સમાનું કામ નિયમ મુજબ શરૂ કરી શ્રી ગીતાજીના શ્લોકો પાંચી સંમળાવા, આવતો વિષય “ધર્મ” વિષે અસરકારક વિવેચન કરેલું. ખાલ મી. રોસત પોતાનો રમ ખાલી કરવાના હોવાથી પ્રીન્સ એડવર્ડ રત્રીટમાં નંબર ૧૩૨ ના રુમો કે બ્યાં હાલમાં મહેતા હાલ છે તેમની પાસે માસીક શી. ૧૫ ના બારાથી એક રમ રાખવા હરાવ થયો જેમાં મી. હીવાને એક માસનું બાકું મી. રોસતે એક માસનું તથા મેસર વીકમદારા બધેસ સુલતાનીએ ચાર માસનું બાકું આપવા જણાવ્યું. આવતી સભામાં “આતુભાવ” વિષે લખી ભાવવા મી. કરસનદાસે જણાવ્યું. આશા છે કે કરેક આર્યભાઈઓ આ કાર્યમાં મદદ કરવા ચુકશે નહિ. હવે પછી મજુર સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ એડવર્ડ રત્રીટમાં મળશે.

જોહાનરખર્ગ—અમે સમાનું કામ શ્રી ગીતાજી પાંચી સર કરવામાં આવ્યું હતું વિષય બકિત ઉપર પછોળ અસરકારક રીતે ચર્ચાએ હતો તેમ પુરતક દ્વારા પથ્થુ ફટકુક માંચન થયું હતું. ખાલ નિયમ મુજબ આવતી કરી સભા વિસર્જન કરવામાં આવી હતી.

આ સભા ડરબનની સભા સાથે કરેક અઠવાડીયાનો રીપોર્ટ મેળવવા ધણીજ ઉત્કેહા ધરાવે છે.

વીસવીવસના જવાલામુખીમાંથી બહુ કાળ નિકળે છે ને ગરમ પથર નેપદસમાં પડે છે. મથાળામાંની રાખ ખળાતો રસ વગેરે ૧,૫૦૦ શીટ હંચે હે છે વીસવીવસન રેલવે ને નાશ થયો છે. પવંત ઉપરની બોળજર વેટરી બગાડની સાથે લડી મઘ છે. બોસ કોટ્ટીસેસ નામનું ગામનું આપુ ખાલી થઈ મળ્યું છે. વીસવીવસથી ૩૦ માઈલ જેટલે દુર આવેલ ગામડા એવેલીનો અને બેની વેટા રાખથી દંઠાઇ થયા છે.

ચરચા પત્ર.

0

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો વાંદ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર તુરત પ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

1. કામગીરી એક જ બાલુએ લખવું.
2. અક્ષર ચોખ્ખા સાદીથી લખવા.
3. નામ તથા કેટલાય બરોબર લખવા, તે હમેશાં બહાર પાડવા સાફ નહિ પણ અમારી ભણુને સારું.
4. લખાણ હમેશાં ફક્ત અને મુદ્દાસર કરવું.—[અધિપતિ.]

બરીજ. (પેશ્વરજી) તમારું નામ તથા કેટલા આપશે તો કામગીરી કરવું.

મી. ઝોસમાન અમદ તરફથી સોમારી ની તકલીફના જવાબમાં ખુલાસો મળેલો છે ને આ અહવાડીઆને માટે બહુ મોડો હોવાથી આવને અહવાડીએ જાણીયું.

મી. આઈ. એચ. આમદ—વિલામતમાં બંધાયેલી તરફના ફોટોમાં બાળતના તમા રાજગળના જવાબમાં લખવાનું કે તે ફોટો માફ તા. ૧૭મી ફેબ્રુઆરીના રીયર મેગેઝી નમાં આવેલ છે (૪૦ એ. ૦. ૦.)

આપણી તકલીફ, તે માટે વેળાસર ઉપાય.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ સાહેબ, નીચેના પત્ર આપના મુખસિદ્ધ પેપરમાં આપી આભારી કરશે.

આપના દરેક અંકમાં દિનપ્રતીદિન આપણા પર વધતી જતી તકલીફો વિષે લખાણ આવે છે, તેમજ તે તકલીફોમાંથી છુટા થવા ને માટે એક સંપથી ચોગ્ય પગલા કરવાને પણ કેટલાક સુધ્ધ પુરવો તરફથી સુચના થઈ છે. અપના લખાણ અને તેના પરથી મળેલ સુચના ને અંગે હવે સૌના સમજવા માં આવ્યું છે કે હવે જે નખત નય છે તે અમુલ્ય વખત ગુમાવવા નેનું છે. ચોગ્ય પગલા લીધા વગર તકલીફમાંથી મુક્ત મવાય તેવ નથી. તે સાથે ટ્રાન્સવાલના લાઈસેન્સ તથા ટ્રામવેના કેસ ઉપરથી સૌના ભણુવામાં આવ્યું છે કે એક સંપથી ને ન્યાયના રસ્તા થી જે કામ લેવાય છે તેમાં કતેલ મળે છે ન કારણ કે સંપ અને ન્યાયના રસ્તાના એકત્ર બળની ખુબી બુદ્ધિ છે. આવા સંપ અને ન્યાયના રસ્તાના એકત્ર બળથી નાતાલમાં રોક દાદા એસમાન તથા મુઠામલ ના કેમને દાય થયો હોત તો નેહલે દરને પરિણામ બરાબ ઉતર્યું તેટલે દરજે ઉતરવા ન પામત. હવે સવાલ એ રહેલ કે આ ના જોગીર કામ કરવાની ફરજ પ્રત્યેક મનુ

શ્યની છે કે આખી જામના હક બળવી રાખવા સંપાયેલ નાતાલ કેમિસની? હો કોઈ કહી શકશે કે જેમ દરેક વ્યક્તિની ફરજ તન મન થનથી મદદ કરી નાતાલ ઉડિઅન કેમિસને ડડ કરવાની છે. તેમ નાતાલ ઉડિઅન કેમિસની પણ ફરજ છે કે પટેલી તપ લીકાની નેંધ લઈ સર્વે નાતાલના વેપારીને આમંત્રણ કરી સર્વોત્તમ મતે તે સંબંધી કરાવ બહાર પાડવા નેહલે. આમ મવાથી બુદ્ધિ બુદ્ધિ જામના દરેક માણસને પોતાની તકલીફો પોતાના આમ મારફત કેમિસને જણાવવા ની તક મળશે. અને તેવાં કામ દાય કરવા માં આવશે તો કેમિસ તરફ લોકોની પ્રીતી વધતી જશે અને તન મન થનથી મદદ કરવા પણ તૈયાર થશે. કાળજી તરીકે હંડીમાં ન્યાય ફેરી વાળાને દરેક કીસ્ટોફરનાં બુદ્ધાં બુદ્ધાં લાઈસેન્સ લેવાની ફરજ પડી ત્યારે દરેક ફેરીવાળો કેમિસ ને તેનું કામ ઉપડેતો ફંડમાં પાં. ૧૦-૦-૦ આપવાને તૈયાર હતો, તેવીજ રીતે કાલોનીના બીજા ફેરી વાળા પણ તઈયાર થાત પણ તે બધાને એકત્ર કર નાર કોણ? જેના પર આધાર તેતો બર નિંદ્રામાં છે અને તે સાથે નામ માત્ર નાતાલ કેમિસ છે પણ વાસ્તવિક રીતે તે તે ડરખત કેમિસજ છે. હવે મારે નાતાલ ઉડિઅન કોં એસના અમેસરોનું નમૂના પુર્વક પ્યાન એવ વાનું છે કે જે ને તે કેમિસ આખી ઉડિઅન જામના હીતાયો સંપાયેલી હોય તો તેના હેતુને બર લાવવા નાકીફમાં કેમિસની જગતે જ મીટીંગ બોલાવવી. અને દરેક જામમાંથી કેલેગેટ મોકલવા. વેપારી વર્ગ ને આમંત્રણ કરવું. આમ કરવાથી ડરખત તેમજ બહાર જામ વાળા સુધી નેહલી દરખાસ્ત મુખી શકશે અને સંપવાનુમતે અવિષયમાં કેવી રીતે આમજ પગલાં બરવા તેના કરાવ થશે હાલ્ય તે કામને પોંચી વળવા ફંડ પુરત નહી હોય તેપણ મઈ શકશે.

ઉપરમાં સૌ ઉડિઅન લાઈસેન્સ માટે પિત્તી છે કે જે માફ આ લખણ વાસ્તવિક હોયતો તેને દેહા આપીને અને વાસ્તવિક ન હોય તો આ પત્ર દ્વારા અગર ખાનગી પત્રથી ખુલાસો કરશે તો આભારી મઈસ.

શી. આઈ.

હંડી તા. ૨૮-૩-૦૬.

જરમન લાઈનપર બોયકોટ.

મે. ૪૦ એ. ૦. ના અધિપતિ એમ, સાહેબ—આયકોટની નવી શોધ એ વાંદ જમાનાનું અમુલ્ય હથોધાર છે. અહિં હંડી ના હલમને બાયકોટ મવાથી કેવો ફેરફાર થઈ ગયો તે અંગે અનુભવીએ બીએ. નવો આવેલ હલમ સૌ કોઈને સતોપ આપે છે. આ મહાન હથોધાર આપણે બીજી તરફ વાપરવાની જરૂર છે. આપણા ફેરી લાઈને પંચેનર જરમન લાઈનની ફેરીમરમાં હાલ મારી રોજવલી પડે છે તેનું કારણ આપણા માં પુરતી ફેળવણી તથા સંપ નથી. આપણા

માં સંપ હોય અને એક મન થઈ વિવેકસર આ મહાન હથોધારનો ઉપયોગ જરમન લાઈને ઉપર કર્યો હોય તો આપણને ખુબ સંદેહ મળશે. હંડી તા. ૨-૪-૦૬.

શી. હંડી નિવાસી

મી મહોમેડન યંગ મેન સોસાયટી

રામિના પ્રમોગે અંગે મી મહોમેડન યંગ મેન સોસાયટી પાંડકો મીટીંગ બરાલ કેમાં "સંપ" વિશે મેંબરો તરફથી સારી રીતે ચર્ચા થઈ હતી. મી. રિતમાઈજ હસા પંચેલ સાહેબે વીવેચન કરતાં જણાવ્યું કે પહેલાં આપણે મેંબરો વધારવા પ્રયત્ન કરેલા. સંપ થીયો આપણે વધારે વિવેચન કરવાનું છે પણ તે વીયય ઉપર વ્યાખ્યાન કરવા આપણને એક અહવાડ્યું પુરત નહી થઈ શકે માટે આ 'સંપ', વીશય એક મહીના સુધી ચર્ચાનો લેઈએ.

મી મહોમેડન યંગમેન સોસાયટી એ પાં. ૧૦-૦-૦ રી લઈ લાઈફ મેંબરો હાખલ કરવાનો કરાવ કર્યો છે.

ચીજ મુઠાના ફરજ રફતની જોડવાય માટે અલગ ઉધરાણુ કરીને ઉધરાણુમાંથી જરૂર પડે જોગીના ફરજમાં વાપરવા.

કામેલ મહરેસાના ફંડ માટે ટ્રાન્સવાલથી આવેલ વેપારી બુદ્ધરમેને રીપાર્ટ દેવાની જોડવાય કરી છે.

સોસાયટીમાં ફંડમાં લગભગ પાં. ૧૦ની રકમ બરાયેલી છે.

સેક્રેટરીએ 'ઉડિઅન એપિનિઅન' માં આવેલી 'મુસલમાન'ની ચર્ચાને રહુ હતી જણાવ્યું કે તે વિશે જવાબ દેવાનો કે સોસાઈટીમાં મોટી વયના સાહેબોને હાખલ કરવા માટે કાંઈ હરકત નથી, અને યંગમેન મેંબરો જુવાન સાહેબો માટે ખાસ છે પણ સોજ વરસની અંદરના છાત્રાઓને સોસાયટીમાં લેવાશે નહિ. સોસાયટીમાં આપણાજ લાંબા નો સમાવેસ થાય છે, માટે આપ સાહેબો કોશીસ કરશે અને મેંબરો વધારશે. બાદ વધારે કામ નહી હોવાથી મીટીંગ બરખાસ્ત થઈ હતી.

નાતાલના લાઈસેન્સ કાયદા

બાળત સરકારી સુચના.

અમને એવા ખબર મળ્યા છે કે કોલોની યલ એરીસ તરફથી બધા માઈસ્ટેટોને ફંડ મ થયો છે કે ઉંચી દિગી વેપારીને લાઈસેન્સ આપવી વખતે તેઓની સહી તથા અંગુઠાની નીસાની પોતાની ચોપડીમાં દેવા કે નેથી એક માણસની પતી બીલે લાઈસેન્સ લેવા આવેતો પકડી રોકાય આ બાબત ઉપર કેમિસે જલદી ગપાય લેવાની જરૂર છે. પ્રિટોરિયાના તેરીય મેકેલેનમાં રહેવામાટે એક ગેરનોએ બે પાંડક ફંડ થયો હતો અને ત્યાંથી નીકળી જવાની સુચના થઈ હતી.

શહેર સમાચાર.

પરચુરણ ખબરો.

રોકડ ખબરો લાવ.

મી. હાદા જાસમાને પોતાની બાઈલીડની દુકાનના સમસ્ત વાવણતી ખરડા કોલો નીચલ રોકડીને મોકલી આપી છે.

અમલાની રૂઝીમરમાં ૪૧૬ ગીરમીડીયા કિંદી કિંદુરયાની ઉતર્યા.

સામવાર તા. ૧૧-૪-૦૬ના રોજ પોરેટ અને ટેલીગ્રાફ જોશીય સવારે ૬મી ૧૦ અને બપોરે ૧મી ૬ થામના સુધી ખુલી રહેશે.

સામવારનો વિષય હરદર મનને તહેવાર હોવાથી તે રોજ બધી દુકાનો બંધ રહેશે. સતીવારે બપોરે બે વાગે દુકાનો બંધ થાશે.

કેપટાઉનથી મી. આદમ એચ. ઇ. મહમદ યવા સામવારે જોહાનસબર્ગને રસતેથી અને આલેક્ષ છે તેવણ વખે રોજ રોકડ માછા કેપટાઉન હપડી જશે.

પોલ્ટાઉનની બાવણમાં નાતાલ પેશીસ તપાસ કરે છે અને લેખો સીસીટ આજવાતો એક એપરલન સરરીરીકે બતાવી નથી રાકતા તેવાને મેજકરેટ પાસે ખટા કરવામાં આવે છે. જ્યાં અઠવાડિયામાં હુલાર એન્ડ કુ. ના મેનેજર છતાં બરરીસતો પાં. ૩, એચ. એલ. હેરીસનો પાં. ૫, અને આર. ડગલ્યુ હેમડનો પાં. એક હંડ થયા હતા. તે ઉપરાંત બીજાનો પાછું હંડ થયો હતો.

ગયા મંચળવારે ડરબન શાહસેન્સીઅલ જોર્ટ પાસે જે એ બિટ્ટોરીઆ સ્ટ્રીટના નાકા ઉપર બાર ખોલવાની આરજ કરવામાં આવી હતી તે કાસે નાંખવામાં આવી છે.

ડરબન ટાઉન કોર્ટની મીટીંગમાં ગયા માસની રૈવ-બુની સંખ્યામાં બરાબર ચવાની ચર્ચા આવી હતી તેના કારણે તરિકે "ડુકાન વહેલી બંધ કરવાના કાયદા" નું નામ આખવામાં આવ્યું હતું.

એ. બી. એરપ્રોનેટ સ્ટ્રામ પાછળ પા. ૧,૫૦,૦૦૦ નો ખર્ચ કરવાની ટાઉન કોર્સી હાલ પરવાનગી મળી છે.

મુતગલ નામના એક કિંદાન બંદો રિવર માં આવેલ ઇ. એ. બુડના રોડમાં ચોરી કરવાના વાંકે માટે દડીની કોરટમાં તા. ૬ થી ના રોજ ખડો કરવામાં આવ્યો હતો. મુન્હે મરને ૨૮ માસના કેદની સજા મળી હતી.

અમેરિકામાં એપ્રીલ માસની સરચાતમાં પાંચ લાખ ખાણવાળા ઝાસઓએ હરતાલ પાડી કામ બંધ કર્યું છે.

ડેકાગેઆમેમાં માયુટા નદીની નજીક હાલના મળવાના ખબર છે. તે પૈસાદાર માણસો તે ઉચકી લેય તે બંદરની આજાદી વધારે થવાનો સંભવ છે.

નાતાલની પારસાએટ તા. ૩ ને એ સળશે.

નાતાલ રેલવેની ૧૭ થી માચ કુખીના હરતાની આવક પા. ૩૭,૪૧૦ હતી તેજ હરતાની ગયા વરસની આવક પા. ૩૩,૬૪૩ હતી.

હરતાની જુની ઝાદી ફરીને બાંધવા પાછળ પા. ૧૦,૦૦,૦૦૦ ખર્ચવાની ઝાકવણ મળે છે.

અમરીકુની નજીકના આવેલ સાંગવાના નામના કાર્મમાં એક ગેરા બેનુતે ચીઝ બનાવવાનું કારખાનું કાઢેલ છે.

સાહોરના એક તાર ઉપરથી બધાય છે કે ત્યાં આંગળ એક મોટી કંપનીએ પા. ૨૦, ૦૦,૦૦૦ ની માપણ રોકી થીસન નદીમાંથી વીજળીક સકિત બનાવવાની ગોઠવણ કરી છે કારખીરના વેપાર ઉદ્યોગ ખીલવવા પાછળ વીજળીક રેલવે સંકાજવામાં અને ડાંગર ખાંડી તેમાંથી એખા કાઢવામાં આ વીજળીક સકિતનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે.

માચ માસની ૨૬ થી તારિખે કેકસ્ટન હોલમાં હરટ હીડિઅન એસોસીએશનની ખાસ મીટીંગ બોલાવવામાં આવી છે. અને તે વચને વાંચવાના વિભાગ તથા બંગાળી બતાવના વિષયો વિષરના એસે વાંચવામાં આવશે. સમાને પ્રમુખ રયાને સર આર્વસ હરીઅટ બીગરશે.

સેંટપીટરસબર્ગથી એવો તાર આવ્યો છે કે સાહમીરીયામાં દુકાનને લીધે માણસો એક બીજાનું માંસ ખાવ છે. એલીક કોમની અંદર એવો હસર થયો હતો કે બુદા જુદા કુટુંબોના મુખીઓએ પહેલાં બધા હોહરા બોલે ગારી નાંખવાને પછી થોતે આપધાત કરવી પરિણામે બીજો દોકડો સવારે આખી કાંપના મુઠાં એવામાં આવ્યા.

ચારત.	શી. પે.	શી. પે.
માંગ	૧ અસ્તાતુ ૧૬ ૦ થી ૨૦ ૦	
બીમડીના	" ૨૪ ૦ " ૨૫ ૦	
એફ. એફ. ડી. આર.	૧૭ ૦ " ૧૭ ૬	
એફ. ડી. આર.	" ૧૬ ૦ " ૧૬ ૩	
ચીની સમ્કર	" ૧૮ ૬ " ૧૬ ૦	
હુડાના	" ૧૬ ૦ " ૨૦ ૦	
ટેરી તુવેર દાળ.	૧૭ ૬ " ૧૮ ૦	
તુવેર દાળ કાનપુરી	૧૮ ૦ " ૧૮ ૬	
મસુરની	" ૧૭ ૬ " ૧૮ ૦	
મગની	" ૨૩ ૦ " ૨૪ ૦	
આફની	" ૨૨ ૬ " ૨૩ ૬	
ચણા	" ૧૬ ૦ " ૧૬ ૬	
" દાળ	" ૨૦ ૦ " ૨૦ ૬	
વટાણા	" ૧૬ ૦ " ૧૮ ૦	
મકાઈ	" ૧૦ ૦ " ૧૦ ૦	
કડતુ તેલ ૧ ગાલન	૩ ૩ " ૩ ૪	
એરડીલું	" ૨ ૫ " ૨ ૬	
મીઠું	" ૨ ૧૦ " ૩ ૦	
નાળીએરનું	" ૨ ૧૧ " ૩ ૦	
ખાંડ સફેદ	" ૧૭ ૩ " ૧૮ ૦	
પીળા	" ૧૬ ૬ " ૧૬ ૦	
લીરકુળ નાતાલ	૯ ૬ " ૧૦ ૦	
ખાઉને	૧૪ ૪ " ૧૫ ૦	
અટિ	૧૦ ૬ " ૧૧ ૦	
મદ્રાસી સોપારી ૧ રતમ	૦ ૬ " ૦ ૦	
મરચાં	૦ ૫ " ૦ ૫	
ધી પેટી	૭૨ ૬ " ૭૩ ૦	
પાસરીન ડીવેસ.	૫ ૯ " ૬ ૦	
" વાઈટ રેસ	૭ ૬ " ૭ ૬	
" " ગાલન	૧૨ ૬ " ૧૩ ૦	
નાળીયેર ૧૦૦	૧૫ ૦ " ૧૬ ૦	
હસી	૭ ૦ " ૮ ૦	
નીમક (લીવરપુલ)		
ખરતા એકનું.	૪ ૨ " ૪ ૬	
હુલ નેસનલનું	૨૦ ૬ " ૨૧ ૦	

નેહરી બોલ્યો છે.
અમેરિકાન બુક પ્રીપ્રમ કોરસપોન્ડન્સ વગેરેનું કામ કરનાર બંને સુસલમાન, નાતાલને સારો અનુભવ છે. વધુ વિગત માટે લખો:
સુસલમાન,
C/o Indian Opinion Phoenix.

એ. એ. કુવાડીઆ.
ફેનસી અને કાફરી બંનેના દરેકે બતનો માલ અમારે ત્યાંથી કીડાયત બાને મથશે. વધારે ખબર માટે પૂછો.
પી. એ. બાહસ રજી. એ. એ. કુવાડીઆ.
૨૭ માર્ચેટ સીટ, જોહાનસબર્ગ.

F. M. BANFIELD,

Boot and Shoe
Factor, etc.

DURBAN

401 Smith Street
Telephone - "Boulton."

P.O. Box 62.

JOHANNESBURG:

Corner Van Brandis
& Commissioner Sts.
Telegrams - "Boulton."

P.O. Box 8068.

હરેક રકમના બુટ અને શુઝનો મોઢો નખો છે બુટના તળીયા માટેના ચામડા તથા
ફુટીયર માટેની હરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.

ખુલસ, શુઝ, ઘડે, કાપડ વગેરે સુવરાગ માલને માટેના વિલાયતના ઓરડરો તરફ
જાણ અને રિક હિંદી વેપારી સતેષ પામે તેથી રીતે તે ઓરડરોનો અમલ કરીશું.
અમારી સાથે કામ પાડી ખાતરી કરો.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.

Direct Importers,

સુલેમાન ઈસ્માઈલ મીયાની કુ. બહારના
બાલુસેન રહેવાની વીરેદના સમવળ સારી
રાખવામાં આવી.

Corner Park Lane and

Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.

Tel. Address - "SULIMAN."

Box 5555, JOHANNESBURG.

P.O. Box 583.

Tel. Address: "BEETLE."

BEATLEY & Co.,

Wholesale
Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

ફેન્ટી કાપડના ખાસ વેપારી. હેલ્થમાં હેલ્થ નવી તરેદનોમાલ અમારે ત્યાંથી
મળશે. "દુસખારના સોઈંગ મશીન" ના નાનાલ પ્રસિદ્ધ અને ઓરેન રીવર કોલોની
મટિના ખાસ માણીયા. "નવરસ સોફ્ટ ગ્રુસ" અને કાફરીખરનો માલ તરેદ તરેદ
નવનો સ્ટોલમા રાખવામાં આવેલે.

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Cellings,
and various kinds of Tinware.

and various kinds of

Tin-ware, such as, Tea, Coffee, Cans, and other Tins, from 1 lb. to 12 lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Kettles, Water, Tea, and other Tins and Bottles.

SACCHARINE AND COOKING PAN.

Silver Plated Ware, and Roasted Pickles in Tin, Copper, Glass, etc.

PRICES MODERATE

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 580, JOHANNESBURG.

JAMESON & CO.,

Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for

Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,

Cayenne Pepper,

White and Black Pepper,

Sauces,

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.

Box 63, Durban.

આવો, ગરમા ગરમ

મસાલાદાર ધીના ભજ્યાં,

અને મીઠાઈ.

જંડુમહારાજ મીઠાઈવાલા

૧૫૯, ગ્રે સ્ટ્રીટ, હર્વન.

દુપો વઢાં હરદેસ ગામાગમ ધીની
મીઠાઈ, સેવ શીર વકીદા તૈયાર મિલેશે.

ધીની મીઠાઈ

સ્વાદીષ્ટ! ગરમાગરમ! અને વળી ગમે
તે વખતે! ચોખા ધીના—સુતરંદેણી,
મગજ લાફ, કારી, ખુદી, મેસુખ,
સુખદનો હલવેલ, જલેબી, જાંબુ,
ખાજલી, સેવ, ભજ્યામાં વીગેરે ધીનાં
બનાવેલાં તકવાર મળશે. તેલ ખીસકુલ
વાપરવામાં આવતું નથી.

ખાસ ઓરડરો પર પુરતું ધ્યાન આપી
માલ વખતસર અને સરસ બનાવી આપીએ
છીએ. બહારગામના ઓરડરોના માલ પેસા
મળેથી રેલવે મારફત વખતસર ચલાવીએ
છીએ.

જેન દલપત એન્ડ કું

૧૫૯, ગ્રે સ્ટ્રીટ, હર્વન.

Abdoola Hajee Khan Mahomed

General Merchant &
Importer,

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:

"Moores room"

P.O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

E. M. PATEL,

General Dealer, Wholesale & Retail,

MARKET SQUARE,

POTCHEFSTROOM.

Ask a ...

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 21st April, 1906.

No. 18.

P.O. Box 126

Telephone 114.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

ભાડે આપવાનાં છે.

કર્ડે એવન્યુ સ્ટ્રીટમાં "એવન્યુ હોટેલ" બેઠાણે ભાગ, ખલેક
સીક લાખર, પાણીનાં નળો ભાજરે વગેરે હરેક સગવડ છે. ત્રાસ હર
વાળા ઉપરથી પસાર થાય છે.

"પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્ટ્રીટ" માં ભાડું વેરહાઉસ હરેક રીતની સગવ
ડથી ભરપુર ઉપજાં અને રીનસ્ક્રીમ કે બલેકસ્ક્રીમનાં વગેરે સર્વ
કામમાં આવે તેવા છે. ભાડું ખુબજ સગવડ છે. વધુ વીગત માટે ના.
૧૧૦ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટમાં પાસે રૂસતમજીને મળો.

મલભાઈ સોરામજી વધારી.

૧૧૦, ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.

APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 855

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 88.

Tel. Add. "DADANOSH."

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મર્ચન્ટ એજન્ટ
એજન્ટ.

બેક્સ ૮૮, ૧૩૨, ૧૪૧ સ્ટ્રીટ,
ડરબન

Telephone 864.

SUN BRAND

Tobacco Works,

154 Grey Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

BOER TOBACCO

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88.

Tel. Address: "Sun Brand."

Telephone 801.

સરતો અને ઉચ્ચ માલ.

સન સીગારેટ, સુમાટ્રા ચીરડા બેલ વડ
છનીયા રૂઝ વગેરે ખતની તમાકુ નીચેને
સરનામે મળશે.

સન બ્રન્ડ ટોબાકો વર્કસ.

૧૫૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

**EAST INDIAN
TRADING Coy.**

GENERAL MERCHANTS
and Direct Importers of all
kinds of Groceries, Soft
Goods, etc., etc.

102 Queen Street,
Durban.

P.O. Box 88.

Telephone 864.

Tel. Address: "POSBANDAR"

MOOSA OSMAN & CO.

563 CHURCH STREET,
MARTZBURG, Natal.

પ્રાચીન ઇતિહાસ,
પી.એમ.એમ, નાનાલ.

શ્રી ૫૨ જાન્યારી ૨૫/૧૯૮૨.

For BOMBAY, Direct.

આચાર્યશ્રીનર શ્રી
કુશળ

Tel. Address
ABOONAKER

416 Y38 434, West Street, DURBAN. 732 3112

Bibs,
Bonnets,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

[illegible]

Три АН-КА 2: "РАИОНАЛ" - ДОН 44

P.O. Box 145

Yakovlev, Victor M.

Indian Opinion

VOL. IV.

PIREXIX, NATAL, SATURDAY, APRIL 21ST, 1906

No 10

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—

The Ladysmith Licensing Board	237
Transvaal Permits	237
Durban Town Council and Indians	238
Travelling Difficulty on C.S.A.R.	238

OTHER ARTICLES:—

Death of an Indian Settler	238
Proposed Legislation in Natal	238
Proposed Indian Deputation to London	238
Johannesburg Justice	238
Imperial Parliament	239
Europeans and Indians in Natal	240
The "Mahabharata"	241
The Munga Case	241
Indians in Johannesburg	242
Permit Billary	242
The Chinese Case	242
The British Empire	243
Facts and Comments	243

Indian Opinion

SATURDAY, 21ST APRIL, 1906

The Ladysmith Licensing Board

We have already dealt with what has appeared to us to be a case of very great injustice done to an inoffensive Indian trader. We have since been placed in possession of fuller information regarding the case of Mackillean referred to by the appellate court in support of its decision. We have a true copy of the original record of that case placed before us. From it we find that the reasons for refusing to renew the license of Mackillean were overwhelmingly strong. They are:

(1) Because a native man and woman were convicted on the 10th December, 1903, for selling liquor without a license in a shed—a building on applicant's premises which were only licensed as a retail store. No less than three large casks of beer were found in the shed. The applicant must have been cognizant of the carrying on of this illicit traffic.

(2) Because the applicant was convicted on the 15th day of January, 1904, of selling opium at the same premises on the 7th day of November, 1903; this trade had been carried on for some time causing severe mental depression in a number of natives. The findings of the 1st Magistrate, besides being a constant cause of worry to the

Magister, did he found out the source of the evil that was being wrought on his servants.

Thus the applicant was indirectly guilty of poisoning natives with liquor sold illicitly and of stupefying Indian natives by selling them opium in contravention of the law. In each case the fault was the applicant's own. It is a prostitution of terms to compare this case with the Indian case and use it as a precedent for depriving the latter of his licence. It would have been more dignified and more honest on the part of the Board to have taken its stand on the true ground for refusal—that is of colour.

We have been placed in possession, too, of some of the certificates produced by the applicant in support of his application. One of the principal merchants of Durban, writing to the Licensing Officer, states, "we consider him to be a very respectable, reliable, and straightforward Indian, and quite fitted to hold a licence in your district." Thus, while the personal character of Mackillean undoubtedly unfitted him to hold a trading licence, that of the Indian is irreproachable. What has happened to the poor Indian in Ladysmith, is probably not an uncommon experience for Indians in Natal. We trust, therefore, that the Natal Indian Congress, which is ever watchful of the interests of the Indian community, will not fail to bring the matter to the notice of the Government and secure justice.

Transvaal Permits

We reproduce elsewhere the remarks of our contemporary, the *Rand Daily Mail*, on the Munga case to which we have drawn attention in these columns. Our contemporary's remarks are strong, but the only desire we have is to gratify the writer of the course of his conviction.

Our correspondent at Johannesburg mentions another case in his "Jottings," which points to a state of affairs which, if continued, bids fair to make it impossible for even British Indian refugees to get redress. Our correspondent refers to the case of a British Indian refugee of position having been refused his permit, in spite of the fact that the applicant produced evidence of respectable Europeans to prove previous residence. This is the first case, so far as we are aware, of a refugee having been definitely refused permission to re-enter. What is more aggravating still, is the fact that the Russian method of secrecy has lately been adopted regarding the administration of the Permit Ordinance, so far as Indians are concerned. Our correspondent states that, as in the case of Mr. Manga, so in this, the Permit Officer has declined to give the reasons for his refusal. So that, henceforth, British Indians will be kept out of the Transvaal without their being informed why.

Nor is this all. A correspondent in the *Gujarati* columns invites our attention to a case where a six-year-old infant was torn away from his parent at Volksrust, because the infant held no permit! We understand that the unfortunate father's registration contained a reference to his having two boys.

We beg to draw Lord Selborne's attention to the seriousness of the Indian position. It is high time that His Excellency's words were translated into deeds. We yield to no one in our desire to respect reasonable prejudice. We have, therefore, approved of the desirability of regulating the immigration of Asiatics who have not previously resided in the Transvaal. But the way in which the authorities at Pretoria are going about to please the anti-Asiatic party means a totally different proposition. And they are much mistaken if they think that Indians will allow vested rights to be trampled under foot without at any rate a strenuous effort to obtain redress.

doubt as to its success—it may be feasible to draw the attention of those in high places, in the city of gold, to a hitherto unexpected means of saving a little in these hard times. Johannesburg does not even yet seem to have drunk its cup of poverty and misery to the dregs. Day after day times get harder, business is worse, white labour, skilled and otherwise, is at a discount. Day by day the crowd of unemployed grows greater and greater. Men seem free to starve here, and there is no much in the way of organised aid in this town. Perhaps the struggle is realised to be so firm and so irrevocable that the constant thought is when will it be my turn? Meanwhile, if men would only bend their minds in the direction of food reform, large sums might be saved, and, apart from its other aspects, vegetarianism might succeed in attracting the attention of those who find it difficult, under ordinary circumstances, to make both ends meet.

NATIVES AND LAND. As I expected would be the case, a general hulla-balloo has arisen over the disallowance of Ordinance 28 of 1905 by the Imperial Government. It is acknowledged on all sides that the authorities at Home are quite justified in exercising the right of veto, but it is held that the exercise thereof in the present case is but the thin end of the wedge in the shape of Home interference in the matter of the Colonial treatment of Natives. It seems incredible that the sons of the soil—and of whom can this more truly be said than of the Native?—may not be permitted to have land registered in their own name. It is on a par with the whole tendency of European legislation to "oust colour in these Colonies. Perhaps it is as well that the Aborigines' Protection Society has stepped in on behalf of its protégés.

THE VOICE OF LABOUR. At Home, the first day of May is always associated with the demonstration of Labour. On that day, the Christian nations of Continental Europe guard their capitals with troops, armed to the teeth, lest a too down-trodden proletariat rise in its despair and rend its tyrants. The idea of a nation arming itself against its own people is appalling, and would be incredible did the facts not speak for themselves. In England, Labour is usually content to demonstrate in public places, under the carefully-concealed patronage of the police. Whilst the Transvaal Labourites have preferred to alter their domestic habits by choosing Good Friday as the day best suited for demonstrations, they have retained their British sobriety by continuing them upon the same peaceful lines as at Home. I understand, from a perusal of the local press, that those of the Labour leaders who are opposed to the policy of the Progressive party are understood to have gone over to Her Volk, whilst those who are hailed as

solid, serious speakers, are declined as allies of the Progressives. I wonder what the Labour leaders themselves think about it all!

SOUTH AFRICA IN LONDON. Mr. Dadabhai Naoroji is tireless. It makes the blood course more rapidly through one's veins at the thought of this patriarchal man's incessant endeavours on behalf of his suffering fellow-countrymen in these Colonies as elsewhere. Would that they themselves were moved by the same spirit of earnestness and devotion for their own behalf as he is on theirs! Mr. Dadabhai has once again drawn the most attention of the Secretaries of State for India and the Colonies to the deplorable condition of British Indians in South Africa. Daily the situation gets worse. The latest case of oppression that has come to my knowledge is the following. A British Indian, brother of a leading merchant in Heidelberg, and who was domiciled in the Transvaal before the war, has, notwithstanding declarations of identity from a well-known solicitor and justice of the peace of that town, and from one of the largest European wholesale houses in Johannesburg, been refused a permit to re-enter the Transvaal without a reason being assigned for the refusal. Of course, the unfortunate man is not an alien! Perhaps the result might have been otherwise had he been a foreign subject.

VREDEBORP STANDS. The General Purposes Committee of the Johannesburg Municipality has recommended, amongst other things, that the Vrededorp Stands Ordinance be amended to the effect that "no stands should be leased or sub-let to Asiatics or coloured persons." The suggestion of Mr. Lane that this objectionable clause be left out, on the ground that it might not be allowed by the Home Government, was vetoed because, in the words of Mr. Mackie Niven, "it was their duty to put forward proposals which they regarded as just and fair." Heavens! what atrocities are committed in the name of fairness and justice. One almost rubs one's eyes and wonders what on earth would be considered unfair and unjust!

THE COLOURED PEOPLE. I call the following from the *Review of Reviews* for March. It speaks for itself:

There is to be a deputation from the African Political Organisation formed during my visit to Capetown two years ago, which, under the able presidency of Dr. Mahabane, has some 300 members, with seventy branches covering all the South African Colonies. They are specially desirous to see to it that the Cape coloured boys who have been in the Cape Colony should not be deprived of the franchise if they migrate northwards. It may be remembered that one of our special grievances against President Kruger had to do with this question of the Cape Boys. It is to be hoped that some effort will not be made to deprive them of the franchise.

Imperial Parliament

House of Commons

We take the following from *India*.

Mr. HAROLD COX asked the Under Secretary of State for the Colonies whether the grievances of the Indian traders in the Transvaal, which led to the refusal of Indian Government to permit the recruiting of Indian labour for work in the Transvaal, were the same grievances as those that formed the subject of complaint against the Government of her late High Commissioner against the Government of the Transvaal Republic; and what steps had been taken to redress such grievances.

Mr. CHURCHILL: The main grievance which formed the subject of complaint against the Government of the Republic, was their claim to limit the trading rights of British Indians in the country to locations only, which claim was upheld by their High Court in the test case in 1898. This constituted also the main grievance of the Indian Government when the question of employing Indian coolies on railway construction was under consideration in 1903. This grievance was redressed by the decision of the Supreme Court of the Transvaal in May 1904.

Mr. HAROLD COX asked the Under Secretary of State for the Colonies what proposals were made by Lord Milner for conferring municipal rights upon British Indians Resident in the Transvaal; why those proposals were abandoned by Lord Milner; and what steps had been taken in the matter by his Majesty's present advisers.

Mr. CHURCHILL said that, in 1903, when the Municipalities Ordinance was introduced, the Transvaal Government proposed to extend the municipal franchise to all persons who could pass a certain educational test. This would have admitted British Indians to the franchise. The proposal was abandoned because the unofficial members of the Council were unanimous against the clause and it was asserted by the opponents of any form of native franchise that the proposal was a breach of the spirit, if not of the letter, of the conditions of surrender. No steps in the matter had been taken by his Majesty's present advisers.

Mr. HAROLD COX asked the Under Secretary of State for the Colonies whether his Majesty's Government were willing to cession the importation of British coolies into the Transvaal on the terms of the Guiana Ordinance.

Mr. CHURCHILL: His Majesty's Government have no objection from the Transvaal Government for the importation of coolies on the terms of the Guiana Ordinance. It is to be hoped that some effort will not be made to deprive them of the franchise.

The Indians in Natal today form a section of the population which can-

Indians in Lourenço Marques

(FROM A CORRESPONDENT)

refusal to allow Mr. Nomura, the Japanese merchant, to enter the Colony, was a brilliant example of administrative foresight compared to the rejection of Mr. Manga, a native of a British subject, and his admittance the next day as a British subject. Mr. Nomura had at least the desire to trade. Mr. Manga had nothing to sell; he would compete with no man; all he wanted was to pass through the Transvaal on his way to visit his relatives at Delagoa Bay. He asked only for a temporary permit. Had it been broken, we will give the Transvaal authorities credit for sufficient intelligence to have sooner or later discovered the fact. But there was not the faintest ground for suspecting that the temporary character of the permit would not be properly observed. The refusal was simply an instance of the same gratuitous stupidity which has more than once afflicted Transvaal officials when dealing with Asiatics. Lord Milner was in a prophetic mood when, addressing the first Municipal Congress three years ago, he said: "The greatest danger of every sound policy is its exaggeration and its travesty." Lord Selborne has more than once expressed regret that it should be necessary to entail the movements of British Indian subjects in a British Colony. That the necessity does arise, and must be provided for, we agree. But the necessity involves the refusal of the grant of a temporary permit to an Indian lawyer to cross through the Transvaal we cannot admit. The Colony cannot be made into a twentieth century Forbidden Land. Maintain the vital principle by all means, even if it is necessary to use the language used by Australia twenty years ago. Refuse to allow fresh immigrants to enter and compete with the white population. But in the name of common sense do not let a Transvaal a laughing-stock.

— as added by comic opera methods

such as have been displayed by the

Permit Bill in the case of Mr.

Manga. Seven years ago Lord Selborne

said: "The greatest danger of every sound

policy is its exaggeration and its travesty."

Lord Selborne has more than once

expressed regret that it should be

necessary to entail the movements of

British Indian subjects in a British

Colony. That the necessity does arise,

and must be provided for, we agree.

But the necessity involves the

refusal of the grant of a temporary

permit to an Indian lawyer to cross

through the Transvaal we cannot

admit. The Colony cannot be made

into a twentieth century Forbidden

Land. Maintain the vital principle

by all means, even if it is necessary

to use the language used by Australia

twenty years ago. Refuse to allow

fresh immigrants to enter and

compete with the white population.

On Sunday last the 8th Inst., at the business premises of Messrs. Nanjee Doolubhdas & Co., a meeting of Indians residing within the town was held to protest against the quarantine regulations, the treatment given to Indian passengers, and to decide what steps should be taken to remove the hardships.

It was stated that the authorities unnecessarily imposed quarantine on passengers although the steamer showed a clean bill of health during her whole voyage lasting over 20 days. Only Hindus and Mohammedans are sent to the quarantine camp. Other passengers having fair skins, wearing European clothing are exempted, although they may have been deck passengers. A Hindu or a Mohammedan, however clean and whatever his position in life, is arbitrarily ordered to the quarantine camp. This is not all. Every passenger placed under quarantine has to pay a charge of 27 6, which is received under the following heads:— 10 - as boat charges; 25 - as rent for the room in the quarantine camp and 2 6 as disinfection fee. The quarantine camp is 2 kilometres up the river. The usual coast fare for that distance is 5 -. Again it was pointed out that a room similar to that in the camp can be had for 5 - a month in that locality, and that the Government had 11 or 12 men in one room, making an exorbitant charge of 25 - for 10 days. The amount of 2 6 for disinfection is being charged without any disinfection being done, and whether the passenger has luggage or not. But the poor passengers' grievances do not end here; they rather commence from this stage. In almost every case, the passengers are marched to the camp by night. Why this is so the porties concerned alone can answer. Very often the steamer arrives at day, but the passengers being detained on board for 15 or 20 hours, are conveyed to the camp after 10 p. m. On one occasion, a strong wind was blowing, the sea was rough and heavy, so much so that the Portuguese policeman charged with the duty of carrying those unfortunate passengers, was afraid to trust his precious soul in a small boat in that weather by night.

The Greek boatman in the Delagoa Bay wharf is a veritable nuisance and a same fellow.

The passengers among whom there are many women, suffer much at his hands; they are landed in water, thrown deep, their boxes and luggage are thrown away, and when luggage was damaged or lost.

The quarantine camp

is a place where

the passengers

are kept in

the quarantine

camp by rail. It was further said that in some cases, although the steamer touched the wharf, they were forced to go to camp by boat.

At the quarantine camp, water is scarce. It is drawn from a small, muddy spring, which hardly yields sufficient for drinking purposes; none can be had for bathing or washing. In many cases, therefore, persons, healthy and clean when entering the camp, emerged therefrom dirty and sick.

After discussing these hardships, it was resolved that a petition, signed by all the Indians, stating the above grievances, should be presented to the District Governor personally, by a deputation consisting of the following gentlemen:—Messrs. Nanjee Doolubhdas, Ismailjee Manga, Ramchand Jaini, Adom Hajeer Omer, Fakirbhai Ismail, Mohanjee Jethi, Ismailjee Hajeer Halmjee, and Ismail Aboon.

Permit Pillory

Mr. Ebrahim Sah Bhamra, a Transvaal Indian refugee, informs us that his application, No. 3715, dated the 1st May, 1905, has not yet received attention.

Mr. Hoesen Khan of Mafeking informs us that he sent in his application as a refugee on the 29th March, 1905, No. 812, and that he has not yet received his letter of notification.

The Chinese Case

Justice Mason's Decision

Li at Liberty

In the recent case wherein the Superintendent of Foreign Labour was, in the Transvaal, accused of interfering with the rights of a Chinaman, the Pretoria News reports the summing up of Mr. Justice Mason as follows:

His Lordship stated that it was unnecessary for him to go over the ground already traversed; but thought it was advisable to repeat one or two of the leading questions then decided. The first question was this, that the hand-cuffing of this man and taking him by force to the Foreign Labour Office was absolutely illegal; secondly his detention by force in that office was also illegal, and, thirdly the exclusion from this man of any access was a most serious infringement of the liberty of the subject. Mr. Jamieson's evidence was accepted as the truth. He had not hesitated to admit frankly points which told severely against him. He had not bona fide in this, and there was no intentional desire to show disrespect to the Court. These proceedings had been entirely due to the alleged facts which Mr. Jamieson had committed and of which he was justly proud. The

Superintendent of Foreign Labour

was accused of interfering

with the rights of a Chinaman

the Pretoria News reports

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

સુસ્તક ૪.

રીનીકસ—શનીવાર, તારીખ ૨૧મી એપ્રિલ, ૧૯૦૬.

અંક ૧૨

અકવાડિક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી-તા. ૨૧મી એપ્રિલથી તા. ૨૭ એપ્રિલ સુધી ૪૦ સં. ૧૯૦૬.

હિંદુ-ચૈત્ર વદ ૧૩ થી, વૈશાખ સુદ ૪ સુધી સંવત ૧૯૬૨

મુસલમાની-તા. ૨૬ સપ્ટેમ્બર તા. ૨ સપ્ટેમ્બર સુધી, ૧૩૨૪ હિજરી.

વાર.	રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	શુક્ર	શનિ	સુર્યાસ	ચંદ્ર
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮
૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭
૨૮	૨૯	૩૦	૩૧	૩૨	૩૩	૩૪	૩૫	૩૬
૩૭	૩૮	૩૯	૪૦	૪૧	૪૨	૪૩	૪૪	૪૫
૪૬	૪૭	૪૮	૪૯	૫૦	૫૧	૫૨	૫૩	૫૪
૫૫	૫૬	૫૭	૫૮	૫૯	૬૦	૬૧	૬૨	૬૩

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૨૧મી એપ્રિલ, ૧૯૦૬.

વિસુવિવ્યસનો જવાબામુખી.

વિસુવિવ્યસનો જવાબામુખી હતાલીમાં સળગી રહ્યા છે તે આપણને દુઃખની બેરનું લાન કરાવે છે અને આપણી જીંદગીનો આપણને પરીબર પણ ભરોસા રાખવાનો નથી એમ સુચવે છે. પ્રાન્સમાં ફરીબર ખાણમાં માણસો દરદાઢ મુઆ તે પણ તેવીજ બનતું લાન કરાવે છે પણ એ ખાણની ખાખમાં માણસો એનહનાયરેના કામ કરી શકે છે અને સળગાવે છે કે તે અમુક સાવચેતીઓ લેવામાં આવત તે માણસો દરદાઢ મુઆ તે નહિં મરત. તેનું કાંઈ જવાબામુખીના સંબંધમાં કાંઈથી કાંઈ આવ તેનું નથી. આ વખતે અમે એ સળગેલી જીંદગી કહેવા માંગતા નથી. હિંદુસ્થાનમાં દુઃખ આવેલા માણસો આવા વીચારનો ખ્યાલ મુજબ કરી શકે એ માનવું તે નહાયું છે પણ આ જવાબામુખી સળગેલા માણસો તે દરમીયાન પાન નેક માણસને જ જાણી પાડી છે તે જરૂર અને સમિતરેક અને સંબંધ માણસો પાસે એ જવાબામુખીના પાસે એક જવાબામુખીના માણસો સ્થાપક છે

ત્યાં પ્રોફેસર મેટ્યુરી વસે છે. એ જગ્યા થણા વેળાખમાં છે. પદવિમાંથી નીકળતો રસ તે સ્થાનને કાઢીપણ વખતે જગીનદોલત કરી શકે તેનું છે જતાં પ્રોફેસર મેટ્યુરીએ સ્થાનક છોડ્યું નથી અને તે પોતાને સ્થાનકે એક એક નેપથ્યમાં જવાબામુખીની અગર આવેલા છે. આમ વેળાખમાં એકો એક એકની નવી જગ્યાદરીની વાત નથી ત્યાં એવાની વખતે કાંઈ કરવા પાડ્યું નથી અને તે સ્થાનકે કોઈને પાસે પોતાની જાતે પોતા રહ્યા કરવાને કારણે હાનિ માણસોની માફક નાની કુદે નો નેમાં કાંઈ કાંઈવાત નેક નથી. જતાં નેક. ત્યાંથી નીકળવાની તપાસી છે. આનું કરનારા હિંદીઓ ત્યારે દક્ષિણ આફ્રીકામાં અથવા તે હિંદુસ્થાનમાં થણા પેદા થશે ત્યારે આપણું સાંચ વખત સુધી મળત નહિં સોગવાએ.

વિલાયત જનાર હિંદી ઇમિગ્રેશન

નાતાલ ઈંડિઅન કોમિસે કરેલા કાર અને બંને અકવાડીયે બહાર પાડીયા છીયે. કોમિસે કોલ્લ ગીકાર ભરાયો હતો અને માણસો અહીં ઉમંગ દેખાડતા હતા એ કોમિસના કારભારીઓને માન પામવા જેવી વાત છે. નવું લીબરલ પ્રધાનમંડળ હાલ સત્વર કરે છે તેઓની પાસે આપણા દુઃખની કલાણી રજુ કરવા જવું એ ખબર સારી વાત છે પણ અમને કાંઈ છે કે એ ઇમિગ્રેશન ને કમીશન આવી આવવાનું છે તે આવી રહ્યા બાદ જ નહિં છે. ત્યાં જે ઇમિગ્રેશન ખબર તેો અમને પાસી છે કે એકાગમાં એક વાત માણસો જવાની જરૂર છે તેથી વચન પડેલ અને પ્રધાનમંડળ વાત જરાયર સાંભળેલ. આવા કામ વગર પૈસ થઈ નથી શકતા. ખબર માણસોની મદદની જરૂર છે અને પૈસા સારીપે જરૂરવાની જરૂર છે. આ ખબર જવામાં આવા દક્ષિણ અફ્રિકાના હિંદીઓ મદદ કરે તોજ કાંઈ થઈ શકે એનું છે.

જાપાનમાં શરૂદરી સરકાર મારકીસ આ મામલે પોતાના મુરશ્વકા કરાકરમાયા નીકળા વખતે એ જગે કોઈ ખાતરી મુકાસી હિંદીઓ એ કુ તેની જગ્યાએ એક જગ્યા નીકળા છે.

નાતાલમાં સ્ટીમર ઉપરથી આવતા હિંદીઓને સુચના.

અમે અહીં વખત વેંદાએ છીએ કે હર કાર હિંદીઓને સ્ટીમર ઉપરથી ઉતરત અંદર ઉપર ઉતરતાં બહુ મુશ્કેલી પડે છે તેવાખત કેટલીક મુશ્કેલીઓ માણસો સહેલાણી દૂર કરી શકે તેવા સાર અને નીચ પ્રગળે બતામવા કરીએ છીએ. સવર પ્રમાણે તે માણસ નાતાલને સીધા છે તેની આરતન આવવામાં જરૂર એ અમલ ને પોતા નેમએ પણ અમુક આરત ને સહેલા પ્રમાણે પડેલી છે એક પડવા માણસ પડેલી મીશિનના અમલદાર ઉતરવા આપે છે. એવડ ને માણસની આરત આવવાની હેલ તેમ પડેલી એવીવીટ કરી મીશિન અમલદારની નેમાં સહી થઈ ત્યારે માણસો વેંદાએ. આમ કરવાથી આરતને સ્ટીમર આવનાંજ ઉતારી શકાશે.

એવ પ્રમાણે અમલદારને સાદ કરવાની જરૂર છે. એવીવીટ કરનાર માણે વાદ રાખવું વેંદા એ કે સાંચ વરવાની અંદરની ઉમરના કાંદરો કે કાંદરી કોવાં વેંદાએ. કોંકાની અથવા તે કોંકરીની ઉમર તેટલી છે એમ માણાપે એવીવીટ કર્યું હશે તેટલુંજ બસ નથી મણાવું કેમકે તે ઉમર કણુક રાખવી કે નહિં તેનો આધાર માત્ર ખામીશન અમલદારની ઉપર છે એટલે એ દેખીના રીતે કોંકરો કે કોંકરી ૧૧ વરવાની ઉપર હોય તે એવીવીટ કર્યા જતાં મુશ્કેલી પડતો સંબંધ છે. વળી વેંદા એવાંજ એક પરજીલા હોય તે ૧૧ વરવાની અંદર હોવા જતાં માણાપતા હરનીએ આવવાને હરકાર થતું નથી.

નાતાલના સ્ટીમર પાસે આવવાને માંગે અને તેની પાસે કોમીસાઇસ પાસ ન હોય તે તેને પણ તકલીફ વોગવવી પડે છે તેને સાદ પડેલીથી પુરાવા અમલદારની પાસે સરકાર રજુ કરવા પડે છે તે જતાં પણ તુરત તેના માણસો ઉતરી શકે એવા તે એકજ હજાજ છે અને ને એક તેણે ૧૦૦ પૌંડ વતમીનગીરીના કોડી ઉતરીને પછી પુરાવો આપવો અથવા તે પૌંડ ૧૦૦ની વીકીડીંગ પાસ કાઢ ને પછી એક કરવું. પૌંડ ૧૦૦ સુકળા એક પૌંડની શી સવકારને કામથી નથી પડતી પણ હા પૌંડની પાસ કોના નામ સાથે કામના ૧૦૦ પૌંડની થી એ પૌંડની સેકશી.

મી. જોન મોરલીનું ભાષણ

કેજુઆરી મહીનાની ૨૨મી તારીખે મી. હરખરત રાજપૂતે કિંદુરયાનની સ્થિતિ ઉપર આમની સભામાં દરખાસ્ત મુકેલી ને બાબત સર હેનરી કોટન, સર જોન મોરલીન મી. રીચ, મી. એડોલ્ફ વીગેરેએ આપણા હકમાં બાબલો કરેલા. તેના જવાબમાં મી. જોન મોરલીએ ભાષણ કર્યું તે અગત્યનું હિંમતી અને તેનો તરખુએ તીવ્રે આવાજે છીયે.

નવો વારસાગર.

આ વારસાગરની અદર કેટલીક જગ્યા છાની દરજ્જાને જોવામાં આવે છે. તેમાંની એક વાત આપણે ખુશી થવા લાગી એ છે કે આપણે કિંદુરયાનના બહુ અનુભવવાળા છ મેમ્બરોના પહેલાં બાબલો આજે સંભળ્યા. મી. રાજપૂતને જે હાથ પસાર કરવા માગે છે તેની સામે મારે કંઈ કહેવાનું નથી. જો કે હું એમ માનું છું કે કિંદુરયાનના સભાની બાબતમાં આમની સભાએ લેમેલા વચમાં નહિ પણ ખુબી જોવામાં મને લાગે છે કે આજે જે જાનની ચરચા થઈ છે તેવી ચરચાથી કમરેજ થાય.

અંગાળના ભાગ.

અંગાળના વિભાગની બાબત હું બહુ કહેવા માંગતો નથી. જો મી. એડોલ્ફ અલવારે આજે દાન તે વધારે સાહે ચાલ કેમકે હું નાણી છું તેના કરતાં વીજાત પડવાના વખતે કિંદી સરકારના મનમાં શું દાન તે તેપણ વધારે કરી શકત. એટલું ને જોયું છે તે ઉપરથી મને એમ જણાય છે કે અંગાળના ભાગ પાડવા લીધે કંઈ સરખાઈની હેતુ અથવા તે લોકોના જોડને નરમ પાડવાનો હેતુ નહીં. જ્યારે પ્રથમ એ સંચાર થયો ત્યારે એવી જાતનો હેતુ હતો કે નહિ તે ત્રીપે હું કંઈ કહી શકતો નથી. પણ મારી સમજ પ્રમાણે સર હેનરી કોટને કહ્યું સરખાવ છે કે અંગાળના મચરનરની ઉપર એટલો જમા પોતે પડે છે કે કંઈક રસ્તો તે કેવે જ જોયે આ વખતે કોઈ જોઈને હેતુસર આપણી સમજ નથી એ દીઠગીરી ગરેલું છે. કેમકે તેને અનુભવ આપણા બધા કરતાં વધારે છે. મધા ડિસેમ્બરમાં સોઈ જોઈને હેતુસરને કહેલું કે જેટલા મચરનરના પ્રસંગમાં પોતે આવેલ તે બધા મચરને જોઈ દર અંગાળની કે અંગાળનું કામ જ્યારે પાડે છે. અંગાળના મચરનરની ઉપર પોતે જોઈને આપણા હાથમાં પ્રસાદ મુકેલા છે. તેમાં હું જાણ કરવા માંગી માંગતો કે કોઈ દીઠ અંગાળના કામ પાડવા

છે તે બરાબર છે. સર હેનરી કોટને પોતાના વીચાર બતાવ્યા છે અને બીજા એક મે અહીં સ્થોએ પણ સુચનાઓ કરી છે. પણ તે બધી સુચનાઓ તપાસવાનો આ વખત નથી. મારે એટલું કહ્યું કરવું જોઈએ કે જે કેર હાર થયો છે તે લોક મતની વીચાર થયેલો છે એક નાણીના માથાએ કિંદુરયાનમાં એમ કહેલું છે કે અંગાળમાં જે મીંગિ વધેરે થયેલી ને આપણી અને જેવા માથાએ જેવો હતો. આ હું જે પોતે પણ સાંભળેલું છે જ્યારે જ્યારે લોકો આવી સરખા કરતા એના મારે જેવું ત્યારે ત્યારે તેઓ પોતા જાણનાં કરેલું જે જેવામાં છે એમ નાણી સંગોર રાજો છે પણ બહુ મોઝાતણા કિંદી અમલદારો જો લોકોમત કહ્યું નથી કરતા. તેઓ એમ કહે છે ને રેવનના મચમાં આ જામસાઈ જેકેરણી ન થઈ હોત નો કંઈકાના સરખા અટપટીઓ પોતાની તરફ લોકોને એવી નહિ શકત. અને જે સરખા અટપટીઓ એવા વીચારો કોટાવી શકે છે તેવું હું માનું છું કે રેવનના પણ એવા વીચારો છે. પણ અંગાળના પાંચાઈ થઈ ચુકેલા છે હાથ પૂરત સાંતી જોવામાં આવે છે એટલે હવે દીઠ વીચાર કરેલો અને ખરેખર કાનું જો બસાળી જણાવું નથી સર હેનરી કોટન કહે છે તે પ્રમાણે કિંદુરયાનમાં સાત વરસ થયાં તમારા અને બપોર સાચી રહ્યા છે. કોઈ કંઈકાના સરખા કરે આર ઉપર આજે આપણે કંઈ હાથ કરી શકતા નથી કેટલાક એમ માને છે કે કોઈ મચરને જે કોઈકાના જાનવારો નો નુકસાન થયું છે. કેટલાક કહેવેલો અને છે. અંગાળના છાંદાસ કરતા જે જેવો વીચાર જાનવી શકેલો. પણ આપણામાં કંઈ એમ નહિ કંઈ સહીયે કે ને બહુ જાણીશ અને પોતાની હરજ બાબતનાર નો. મારે પોતાનો વીચાર એમ છે કે હવે જરા સાસ આવાના જરૂર છે. એટલે આપણે ધીમે માલતુ જોઈએ તેવી અને એમ જાણે છે કે અંગાળના જામ કામ દીઠી પાડવા એ સરખાકા નથી.

કિંદુરયાનની ધારાસભાઓ.

મી. રાજપૂત એમ સુચવે છે કે કારખારી મડળીમાં અને ધારાસભામાં મેમ્બરો વધારવા જોઈએ અને કોડીના બ્રેકરીમાં પણ દેશી મેમ્બર હોવા જોઈએ અને કિંદુરયાનમાં દરેક કોડી સત્તાવ આપણારી સમાસ્થાપી જોઈએ મારે કહેવું જોઈએ કે સામાન આપણારી સમાજો નકામી મહાપ કેમકે તેને જાણવાની નહિ કિંદુરયાનમાં પણ જાણવાની નહિ કોડીના મહાપાની વચમાં અંગાળની ધારાસભા એવી જોઈએ હતો.

કે નહિ તે ત્રીપે એટલું તો એકમ છે કે લોકોની મરજી વીચાર તો આના જેવું જોઈ પગલું પહેલાં બરાબર નથી. જ્યાં જ્યાં બ્રીટીશ રાજ્ય ચાલે છે ત્યાં ત્યાં લોકોના મત અને લોકોના વહેમને માન આપવું એ હમેશા જરૂરનું મહુ રહેલું છે. જ્યારે આપણો વીચાર કાઢ થયો ત્યારે કટકે કટકે લોકોની આવાજ રજુ કરવામાં આવેલો. પરંતુ વખતે જેવો જેવો વાતવવામાં આવેલો નીચ નામો ને તે જુદો જુદો હેતુનો જે વીચાર થયેલો ને તે લોકોની પાસે રજુ થયેલો તરોનો. પરીણામ એ આપણું કેલોકો જુદું કિંદુરયાન થાય. આવી કાઢતો જમજ માછ સરકારનો કોઈપણ માથુસ કરી શક નાર નથી. મારે એટલી ખાબો કરી આપવાની નથી કે જ્યાં સુધી અંગાળના મારા હાથમાં છે ત્યાં સુધી હું કોઈપણ પ્રકારે લી રત નીવડો બંધ કરાવો નથી. કોડી કેટલીક વખતે જુડી જાવ છે કે કિંદુરયાન પણ જમનાવી રાખેલ છે અને કિંદી રોકા એ જમગડી નથી. જે અમલદારો જેવાના પ્રસંગમાં ખુબ આપણા જે તેઓ કહ્યું નરે છે અને પોકારીને કહે છે કે કિંદુરયાનની પ્રખતે ધીમે ધીમે અને પગલે પગલે રવરા જવ આપવું જોઈએ.

જ્યારે મી. રાજપૂતનો હાથ પહેલો રજુ કરવામાં આવ્યો ત્યારે જોઈ માંગણી કરવામાં આવી હતી કે કિંદુરયાનમાં સરખા કરવામાં લોકોને વધારે જામ તુરખમાં આવેલો. વાલપરોળ કિંદુરયાનમાં મચેત છે. અને મરીવર આપણને પોતા આપણી જામ છે. અને તેમાં વળી વાલપરોળમાં મારી જમખા બસાવવાનો મારે હાથ કેવો પડેલી એટલે મારે એટલું એ વાતો જમાન કરેલો જે માંગણી વધારે પડતી જમણાવ. એટલે તુરખ વીચાર કરવા જાવની માંગ જેવી લોકોમાં આવી છે તેવી હું સાચ થયો છું. અંગાળના મેનાવળા પુરો લોકો અને મચરની બરેલા સખેલા વાપરે છે તે તરફ હું હમેશા નારાજ બતાવીશ. હવે બાબતમાં મધા સાત વરસમાં બહુ ઉતસાહ આવેલો છે હું એટલું કહી શકું છું કે કિંદુરયાનમાં સારા કામ કરવા તરફ હમેશા કોતરના આપણા. કિંદુરયાનમાં નો નાણે શાંતી અને જોર લોકોને તે ને કોઈ નાણે કરવાથી મળશે. તેમાં વેરા એક છે. કરવાને ખાતર કોડાવની સરખા થત પગ તરફ મારે રાજ્ય રહેલો કિંદીએ તરફ લાગણી જાણવામાં હું ખુબ પીતે અસ્ત છું. અને પોતે માન છે કે જે અંગાળના મધાપણી તમા તો અંગાળના સિમ્તે કરવામાં શામક થાય નથી.

ખબર પત્રો.

પરમોટની તકલીફ.

ચીનાનો કેસ.

અમારા વેત્તાન્તર્યમાં ખબરપત્રી તરફથી.
વેત્તાન્તર્યમાં તા. ૧૩-૪-૦૬

પરમોટની તકલીફ.

પરમોટની કાન હજુ તેની તેજ છે. છેલ્લા દાયકાએ એક એવા વેત્તામાં આવ્યા છે કે ૭ વરસના છેલ્લાને પોતાના પાંચની પાસેથી ખુશી કરી પરમોટ અમલદારે રાજ કુટુંબમાં તે છેલ્લાને રાખ્યા. આ આગળમાં મી. ચમનીની પાસે ફરીયાદી ગઈ છે. છેલ્લા આરક્ષે પણ ખરે તેથી કાંઈ આવડે જે દુઃખ પડ્યું છે એ જવાબુ નથી. જે કાયદા નીચે આમ થાય તેના કાયદો બ્રીટીશ રાજ્ય માં હોવાનું ન બેઠ્યું.

ચીનાનો કેસ.

એક તરફથી આમ બ્રીટીશ રાજ્યની તરફ કાયદો ઉત્કેશ આપે એવું વેત્તાએ છાએ જીલ્લ તરફથી તે કાયદો સાંત પાડ નારી સિધિને પણ તરફે આવે છે. જરૂરીસ મેસને આરેક ચીનાનું કેસના ચુકાદા વિષે વૃંં કાપી ગયા છે. મી. જેમીસનને મુખીમ કાર્માં પાંચરામાં હયા જુખાની આપવી પડી હતી જે ચીનાને કાઢી મુક્યો હતો તે ચીનાને પાછો ડરખતથી લાવવો પડ્યો હતો. જરૂરીસ મેસને મી. જેમીસનનો પા. ૧૦ દંડ કર્યો અને વધીસ અને અસીસ વચ્ચેનો ખર્ચો તેની ઉપર નાખ્યો. મી. જેમી સનના કામ ઉપર સખત દીકા કરી અને જાણવું કે મી. જેમીસને ચીનાની ઉપર જુલમ મુકવાનો તેને હાથ કડી નાખવાને તેને ખીલકુલ અપવાર નહોતો અને જ્યારે તેના વધારે મી. જેમીસને ઉપર જ્યારે નોટીસ મોકલી ત્યારે તેણે તે ચીનાને શેડી રાખવાની તેની દરજ્જ હતી. એ ચીનો હવે વેત્તાન્તર્યમાં છુટા કરી રાંધે છે અને તેના વધારે મી. જેમીસનની ઉપર તુકશાનીની ફરીયાદી કરવાની નોટીસ કરી છે આવો જનસાદ વર્તનીમાં અથવાનો રૂશિઆમાં મળ્યાં બહુ અસંજયિન હોય છે કેમકે નાં અમલદારોને એવા સખતતા આપવામાં આવે છે કે તેના કામે ઉપર કારકોને કેવરેખ રાખવાનો સજા હોતો નથી. આવી જાનનું હા પાડીશ રાજ્ય તરફથી રજા ચીનકા જે. જે. જે. તમારે. નવાસનો પેમારીનો આરેક સોમ કાપ્યા.

રાંધવાસમાં હિંદી જમીનદારોને ચેતવણી.

જાણખરા રાંધવાસના હિંદીઓ વેત્તા જમીનના ધણી છે તેઓને બહુ અગત્યનો મામલો મારી જાણમાં આવ્યો છે. એક હિંદીની પાસે એક ગોરાના નામ ઉપર જમીન છે તે હિંદીએ તે ગોરાની પાસેથી 'મોંડ નથી લીધું'. ગોરા નાદારી કામમાં ગમલગ ૭૮૫ મુક્યો છે. હવે આ જમીન અચાવની મદા મુરીઅત થઈ પડી છે ગોરા પોતે મદદ કરવાને હિંતવર છે. જમીન ઉપર કાંઈ હક નથી પ્રકાપતો પણ તે જમીન ઉપર મોંડ નથી એથી કરીને તે ગોરાના સેલુકાને તે જમીન ખાઈ જવાની પુરી ક્ષમિત છે. જે તે ગોરાની પાસેથી વખતસર મોંડ લીધું હત તે આવી ચતાંગ કાંઈ સંજવ ન હતો. આ કાણકા ઉપરથી નહિ કાઈ પણ હિંદીની પાસે ગમે તેવા ભરોસા દાર ગોરાની જમીન હોય તોપણ તે ઉપર તેણે મોંડ કાઢે એવાની પુરેપુરી જરૂર છે નહીં તો સરજડ થપડ ખાસનો તેને રખત આવવાનો સંભવ છે.

પરમોટનો કેસ.

ચાલીના માલજેટની કારકમાં એક જાણવા તેજ પરમોટનો કેસ થઈ ગયો છે. નું આગળ જાણવી ગયામુ છે તે હિંદીને પકડવામાં આવ્યા હતા તેમાંના એકની ઉપર વગર પરમોટ આવવાનું તહેમત હતું. મેજસ્ટ્રેટ પહેલા હિંદીને સાંત કિરસની અંદર જતા રહેવાની નોટીસ આપી અને ખીજા હિંદીને તે હિંદીએ પરમોટ મેળવવા ની નજરીયત કરી હોય તે ડરખતમાં કહેલી એવા કારણથી અને ખીજા કારણથી પોતા તે હકુમત ન હોની એમ ગણી કેસ કાઢી નાંખ્યો છે.

મી. મુક્યવંતરાય કેસલ અને પાણા હિંદીઓએ હિંદુસ્થાન જતા વેત્તાન્તર્યમાં છાડ્યું છે. મહાત્મ કોલકલ આગળ રેવુરેશન સર રીયર્ડ કોલોમનને મળી મુક્યું છે તે આગળ વધારે ખબર આવતે અગાવીએ આપવા ઉમેદ રાખું છું.

પોલેટકસનો પોરા.

અમારો લેડીસમીથનો એક ખબરપત્રી લખી જણાવે છે કે ગોરાઓ રેકસના પદસા મોજા લાવે છે તેની ઉપર કામ નથી ચલાવ ના પણ હિંદીને છાડતા નથી. એક છુટા સ હેલ્લ કાઢીયાનો હિંદો કરે કેસ આવ્યા તેને હંડ કરી કચરી નાંખ્યો છે. આ જણવત ન પાસ કરવા એવી છે.

મરહુમ બાબુ તીલકસીંગ.

બાબુ તીલકસીંગ ૮૨ વરસની પાકા ઉમરે ડરખતમાં તા. ૧૨ મી ની રાત્રે મરણ પામ્યા. તેમના મરતની પાછળ થલા હિંદી એ ગમેકા. નાનાકમાં પહેલા ગોરાઓવા હિંદીમાંના એક હતા. ૧૮૫૨ ની આગળ પહેલા પોતે ડરખત કિલકે પોતાના મંગલત્રી પોતે સારી રિતે પેના એકો કર્યો હતો. તેને થલા ગોરાઓ એળખતા હતા. પોતે રિધવા નથા એક છેલ્લા મુઢી મુઢરી ગયો સ છે. તેમના છેલ્લા મી. સર્પેહતની સાદી મી. અનંતરાય તીલકાની પહેનની સાથે થયેલી છે. બાબુ તીલકસીંગ તીલ મુઢી થપ છે તેમાં તેમની નિવાસ નથા તેમના છેલ્લાને વારસ લેવા ગયા છે. અંગે તેમના કહેવતે રિધવાનું જાણીએ ખીજે.

ડરખતના મેયરનો દંડ.

ડરખતના મેયર મી. આરડી હેનકુડે તેના હિંદી નોકરને કહેશ માર્યા તે ઉપરથી તેની ઉપર કામ માસનાં તેના પાંચ દંડ માજસ્ટ્રેટ મી. મોંડે કરાશે. મી. હેનકુડે અચાવમાં કહ્યું કે તેના નોકરે પોતાના દુધના ફેસની ચોરી કરેલી તે જ્યારે તેને સવાલ મુક્યો ત્યારે તેણે બીધનાઈથી જવાબ આપ્યો. આથી તે ચીડાયા તે કહેશ માર્યા, માજસ્ટ્રેટ આ અચાર કણુત નહિ કર્યો કેમકે કાઢીને કાપ દો પોતાના હાથમાં લેવાની સજા નથી.

મેરિસ્પર્ગમાં પોલિસ તપાસ.

અમારો મેરિસ્પર્ગમાં એક ખબરપત્રી જાણાવે છે કે હાલના પોલીસાદ પાસે જાળત પોલીસ બહુ તપાસ કરે છે. ગયા માસની તા. ૧૫ મીએ રીટકરીવુસેન મદમદની જગ્યામાં કાટડીઓ તપાસી હતી તેને એવા ખબર તરવા હતા કે એ હિંદો વગર પાસે કીતરી આવ્યા હતા. તેની પાસે હુસેન અદમદે વોરંટ માગ્યું. પણ પોલીસે દરકાર ન કરવા ગાથો બાંકીને તે અંદર પેશે. એટલુંજ નહિ પણ હુસેન મદમદને બેડી પાંડેગવી તેમ ખીજા માણસને પણ પાંડેગવીને પોલીસ કસેસ ઉપર લઈ ગયા તે જલમાં પુવા. પછી તેઓને છાડવાને સદ્દમાં માણસો મળ્યાં તથા તેઓ વગર બેસે કુટયા. આવા કાળમાં આપણા માણસોના હાથ છે એવી જામ અદવા છે.

નાતાલ હિંદીયન કોંગ્રેસ.

ડેપુટેશન કમીટીની મીટિંગની સુચના.

નાતાલ હિંદીયન કોંગ્રેસ નીચેની ડેપુટેશન કમીટી મી. જીમર હાઇ આમદ એવે રીના મકાન ઉપર તા. ૧૭મીની સાંજે મંગળવારે મળી હતી. તે વખતે મી. કમીટી મી. આંગલીયા, મી. અબદુલા હાઇ આદમ, મી. આદમજી મીયાખાન, મી. પીરન મદમદ, મી. હસમાનજી ગોરા, મી. હાદા એલમાન, મી. કેપુશજી, મી. કનુજીન મી. જી. ડી. મુનસી એમ કમીટીના મેમ્બરો તથા મી. પોસ, મી. સુસર પટેલ તથા મી. ગાંધી હાજર હતા.

મી. આંગલીયાની દરખાસ્તથી મી. ગાંધીને પ્રમુખપદ આપ્યું હતું. મી. આંગલીયાએ જણાવ્યું કે કમીટી ડેપુટેશન મોકલવું કે અરજી ને બાબતનો વીચાર કરવા તથા તેનો રીપોર્ટ કરવા મળેલી છે.

મી. અબદુલા હાઇ આદમ મી. હસમાનજી ગોરા મી. પીરન મદમદ મી. આદમજી મીયાખાન મી. જીમર કવેરી મી. હાદા એલમાન મી. કેપુશજી તથા મી. આંગલીયાએ બાપજી કરી દરખાસ્ત કરી અને સૌ મેમ્બર અરે ડેપુટેશન જવું જોઈએ તથા તે ડેપુટેશનમાં કોણ કોણ જવા જોઈએ એમ પોતાના વીચાર બતાવ્યા.

મી. પીરન મદમદે જણાવ્યું કે અરજી પોંડે દરબની આંદર થવાનો સંભવ છે.

મી. પીરન મદમદ, મી. જીમર હાઇ આમદ કવેરી, મી. અબદુલા હાઇ આદમ, મી. આદમજી મીયાખાન એટલા મેમ્બરોએ વીચારત નહિં જઈ શકાય એમ કમીટીને જણાવ્યું. મી. હસમાનજી ગોરાને પુછતાં તેમણે જણાવ્યું કે જો કમીટીના વીચાર હશે તો પોને ડેપુટેશનના મેમ્બરોને બોલવે બિલાડવા તૈયાર છે. છેવટે કમીટીએ નીચેનો રીપોર્ટ મંજૂર કર્યો.

- (૧). અરજી અથવા ડેપુટેશન એવો વીચાર મુતાસબ નથી જણાવો.
- (૨). અરજી મોકલવાની જરૂર છે અને તેના રોકામાં ડેપુટેશન જવું જોઈએ.
- (૩). નાતાલની વતી મી. ગાંધી તથા મી. હસમાનજી ગોરાને નીમવા જોઈએ.
- (૪). ડેપુટેશનનું ખર્ચ પૈસા ૧,૦૦૦થી વધરું ન જોઈએ.
- (૫). ત્રાંસવાલ તથા કોના એસેસરીએશનને ડેપુટેશનમાં મેમ્બર મેકવાની સુચના કરવી જોઈએ ને તેઓના મેમ

બરનું ખર્ચ તેઓને આપવું જોઈએ. (૧). ડેપુટેશનને જે વખત મોકલવું જણાય તે વખતે વીચારવું જવું.

(૨). ડેપુટેશનમાં નાતાલની વતી હજુ એક વડુ આમેવાલ તથા સાવક મેમ બરને કમિટીવાની જરૂર છે.

આ પ્રમાણેની બહામણે નાતાલ હિંદીયન કોંગ્રેસની મીટિંગ તારીખ ૧૮મીને સાંજે કોંગ્રેસ હોલમાં આવી તેમાં કમીટીને મુજબ હતી.

જીમરનો રીપોર્ટ તા. ૧૮મીએ જુલયાદની રાત્રે કોંગ્રેસહોલમાં કોંગ્રેસની મીટિંગ પાસે રજુ કરવામાં આવ્યો હતો મી. હાદા મદમદ પ્રમુખ રથાંતે બીજાલવા દના. તે હોલમાં ફણા માણસો હાજર હતા. જણાવી તમીને લીધે કેટલાકને બહાર ઉભા રહેવું પડ્યું હતું મી. મદમદ કાસમ આંગલીયાએ મીટિંગનું કામ જણાવ્યા પછી મી. જીમર હાઇ આમદ કવેરીએ શરૂ મીટિંગની મીનીટ વાંચી સંભળાવી તેમાં સદી થયાગાદ પ્રમુખની સુચના થી મી. ગાંધીએ કમીટીના રીપોર્ટ ઉપર કેટલીક હકાકત કરી બતાવી અને મેમ્બરોને ડેપુટેશન મોકલવાની જરૂર છે તેવોણ મોકલવાથી ખસુસ કાસમ થશે એવુંજ કોઈએ માનવાનું નથી. મી. રીસનો પોતાની ઉપર આપેલો કાગળ પછી મીટિંગને વાંચી બતાવ્યા જેમાં એવો તાર હતો કે મળે બરે ભાગે વિચારવનાથી હોમ ચરમોટ દખાલુ ચલાવે એવી મીટી આદા રાખવી અને હિંદીની દલા સુધરવામાં મુખ્ય કારણ તેઓનું પોતાનું અંદરનું જેદ કામ આપવો. આ નાનકડો આગામી પ્રમુખની રતનથી બતાવ્યું કે ના જણાવ્યું કે ડેપુટેશન મોકલવાથી કાલ ને બદલે વખતે નુકસાન થવાનો ભવ રહે છે જનાં ડેપુટેશન મોકલવું હોય તો તે બાબતની મીટિંગ થાશે ગામ બરની જોઈએ અને તે ડેપુટેશન હિંદુસ્તાન મોકલવું જોઈએ મી. શેજલે ડા. નાનકડની વાતને ધણે ભાગે રોકા આપ્યો. મી. આંગલીયાએ જણાવ્યું કે કમીટીએ જે સુચના કરેલી છે તે બદુ વિચાર પુર્યક છે અને ડેપુટેશન જવુંજ જોઈએ. મી. આદમજી મીયાખાને મી. આંગલીયાની વાતને રોકા આપતાં હજી કે હિંદીયા સરકારમાં જેટલી જોઈએ તેટલી કડત લેવા હ મજ છે. આખો વિચારવનાં જે કાંઈ કરવું થઈ તેની આ છેલી નક છે એટલે જુલાયું નહિં જોઈએ તેમને એમ પણ હજી કે કોંગ્રેસમાં જુલા જુલા ગામના મેમ્બરો છે તેથી તેઓનો મન પણ લેવાની જરૂર છે. મી. મુકેશન મુસા હાઇ આદમ કવેરીએ પણ રોકા આપ્યો. મી. જુલવતશંકર પણ પ્રમુખની રતનથી ડેપુટેશન જણાવી તરફ

ભમાં મોકલ્યા. આ નાનકડના બતાવ્યું કેવ રથી કોના કેટલાક સવાસને ખુલાસો મારી ગતી બાંજણીથી મી. ગાંધીએ ક્યો ત્યાર બાદ મી. અબદુલા હાઇ આદમે દરખાસ્ત મુજબ કમીટીએ કરેલી સુચના કોંગ્રેસ મંજૂર રાખવી. મેમ્બરો કમીટીએ કમિટીને બોલ માનખાન તથા કાસમ જુલાએ રોકા આપેલો તે દરખાસ્ત સરવાનુમને પસાર થતાં મી. હાદા મદમદે મીટિંગનો કાર પસંદ કરતાં પોતાના અનુભવ તપરથી કહ્યું કે ડેપુટેશન વન એવો બદાલર વાત છે. અને આખો હમેશાં આપણી મહેનત તરી રાખવું તે કોઈક કમ આપ્યા પોના રહેશે નહિં ત્યાર બાદ મી. આદમજી મીયાખાને સુચનું કે હિંદીના હુજળી કમળીની એક માપડી બહાર પાડવી જોઈએ. મી. પીરન મદમદે મીટિંગને બદુ વીનયપુરક હજી કે આપણામાં કેટલેક દરજ્જે મંદાઈ વીરે છે ને બોલવન કરી દુર કરવા જોઈએ મી. આંગલીયાએ રોકા આપ્યો અને મુખ્યત્વે કરીને વેપારી એવો સુચનું કે તેઓ પોતાના સ્કોર અને માપકા બરાબર નહિં રાખે તો તેઓના કામ બેન્સને જોખમ પડેલ્યશે. ત્યારબાદ આ નાનકડએ કેટલુંક વીચરન કર્યું અને મોકલવી અબદુલ કાદરે મીટિંગનો હસર પસંદ કરતાં કેટલીક સલાહ આપી પછી મીટિંગ બરણા રત થઈ.

નાતાલના લાઇસેન્સ બાબત વિશેષ ખબર.

અમારા સાંભળવામાં આવ્યું છે કે નાતાલના લાઇસેન્સિંગ અમલદારને સરકારે એવો ફરક આપ્યો છે કે તેઓ હિંદીઓના ચોપડા ઉપર તથા તેઓના મકાનની રવ અછતા ઉપર પુરતુ ખાન આપતા નથી આનો અર્થ એમ થયો કે સરકારના વીચાર પ્રમાણે લાઇસેન્સિંગ અમલદારે વધારે પડતી લાઇસેન્સ હિંદીઓને આપે છે તેથી સરકાર વચમાં પડ્યા માંગે છે આ ઉપરથી હિંદી વેપારીઓએ પોતાના ચોપડા અને પોતાના મકાન અત્યંત સાફ અને સરસ રાખવાની જરૂર છે જે કાંઈપણ હિંદી વેપારી જરાએ વાંકમાં આવી નવો ના તેની રોજ ઉપર પગ મુકતાં લાઇસેન્સના અમલદારો જરા પણ ખાતરી પાનારા નથી.

જે હિંદીઓ અમલદારો નહીના મુખ આ મનાના બાબમાં સરકાર પડતતા હતા, તેનો પેકેટના માંગે ૧૦ હંક કરવામં આપ્યો છે.

ખહાદુર બેનરજી

બંગાલની હકત.

જે માનની નામનું પ્રખ્યાત ગીત આજ કાલ બંગાલમાં ગાઈ રહ્યું છે, બંગાલના ભાગલાનો વધુ નીકાલ નથી આવ્યો. તેથી રૂઢના તાર ઉપરથી જાણાય છે કે ખાલુ સુરેન્દ્રના બેનરજી ઉપરથી પણ તીવ્ર મોહ સરખસ નિકળેલું. તે ઉપરથી ગીત ગાતું ચાલતું હતું. તેથી ખાલુ સુરેન્દ્રનાથને પકડ્યા અને તેની ઉપર રાજની સામે કોશકરણ કરવાનું કામ આપ્યું ને દોડ થયો છે. બંગાલના બંધ છુટવાનો આ પાયા રોપાયો છે. સુરેન્દ્રનાથ બેનરજીને બંગાલની જુવાન પ્રજા પુજે છે. તે જાણી શકાશે કે તેની વિદ્યા તા પછી તેવીજ છે. તેના આપણની બહેનરી દુનિયાનાં યોદ્ધા ખાલુસ કરી શકે છે. તેવા માણસને પકડીને સરકાર કશે લાજ મેલવ નાર નથી. તે પુખ્ત છે તેના કરતાં વધારે પુખ્તશે તે જેમ મી. તીલકનું માન આપી દિંદમાં વધુ છે તેમ મી. બેનરજીનું વધશે.

મી. કાસમ મુસાનો કેસ.

અમારા ક્રેડિટીમીયન ખબરપત્રી તરફથી, હું ખબર આપી ચુક્યો છું કે મી. કાસમ મુસાના કેસનો ચુકાદો કરતાં કાઉન્સિલની અધીશ કાર્ટે પોતાના કાયદી રીકમાં એક મોરના કેસનો કાયદો આપ્યો અને જાણ્યું હતું કે પ્રમાણે મોરના કાઉન્સિલ કાર્ટે છીનવી લીધી તેજ પ્રમાણે દિંદાનું કર્યું છે. એ કેસ માત્ર કાયદામાં પુરેપુરો આવ્યો છે તેથી તેનો હેવાલ મુજબેસર અહીં આપુ છું એ બતાવી આપે છે કે કાઉન્સિલની કાર્ટે માત્ર ખદાનુજ આપેલું છે કેમકે તે કેસની મી. કાસમ મહમદના કેસની વચ્ચે કાંઈ સરખા મણી થઈ શકતી નથી. જે મોરના કેસ હતો તેનું નામ મેકફીલીકન છે તેના ઉપર એ નહોતમત હતા એકતો એ કે તેના રહેઠાની પડખે તેની જમીનની ઉપર એક છુપામાં કાફરો રહેતા હતા. તેઓ કાફરોને દાડ વહેંચતા હતા. ખીલુ નહોતમત એ હતું કે તેણે પોતે કાયદાની વિરુદ્ધ અશીલુ વહેંચેલું આ બાબત તેને સજા પણ થયેલી વળી તે કાઉન્સિલ કરનાર પોતે કાઉન્સિલનો ધણી હતો એટલે તેને અધીશ કાર્ટે કાઉન્સિલ ન આપી તેમાં કાંઈ નવાઈની વાત નથી. આવી વાતના સહેલા કેસની સાથે સરખામણી કરી કાઉન્સિલની અધીશ ગરીબ અને નિરોધી માણસના કાઉન્સિલ કાનવી લેવ એવો માત્ર કાયદાની અલગ એકેટરી અને દિંદો કાઉન્સિલની આંખમાં

ખુણ નાંખવા જેવું જ કર્યું બતાવે છે. મી. કાસમ મહમદનો કેસ એવી વાતનો છે કે એ બાબત નાતાલ હિંદિયન કોંગ્રેસે પુરતું પ્રયત્ન કરવાની જરૂર છે.

મેસિરમર્ગના વેપારીને ખબર.

તા. ૨૦ મીના નાતાલ ગવર્નમેંટ કોલેજ માં એવો કાયદો જાહેર પડ્યો છે કે સરકાર વેપારી પોતાના વેપારમાં કંટાળી જાડી કે વેગન વાપરે તેને સાડું તેણે કાઉન્સિલ લેવો જોઈએ. જે પોતે જાડીના ધણી હોયને તેમાં પોતે પેદા કરે તે માસ કે પોતે કાપેલાં કાકડાં વિગેરે બરતો હોય તેને કાઉન્સિલની જરૂર નથી.

રૂઢના તાર સમાચાર.

બંગાલમાં પાર્ટીશન બાબત કાનકરન્સ કરવાની સરકારે મનાઈ કરી છે.

વિદ્યાલયમાં સુરેન્દ્રી વખતે ઓરેનાનું જોર દિવસે દિવસે વધતું જાય છે એમ રૂઢ જણાવે છે.

હાલની સરકાર બાબત હિંદિયન અને તર્કની વચ્ચે જે કાંઈક ચાલતી હતી તેનો નીકાલ આવી ચુક્યો છે.

જાપાનમાં દુકાળથી દુખી થતા માણસોની મદદ કરવા સાડું સુચના કરવાની નીક કરવામાં બ્રિટિશ ગવર્નમેંટનો હતા.

મેક્સેશન આરમી અથવા સુક્રિન ફોજના માણસો દરેક વર્ષે એક અકબાડીલું બલુ મહેનત કરીને પૈસા એકઠા કરે છે. આ વેળા હિંદિયનમાંજ તે લોકોએ એક લાખ પાંડેડ મેગા કર્યા છે.

મુલાખેડેડસમાં આવેલ સેન્ટ્રાલિસ્ટિક માં ધરતી કંપનો એક જગ્યાએ આવેલાં છે. મોટી પોષ્ટ ઓફીસ જમીનહોત તથા મઠ છે. ખીજા કેટલાક મકાનો પડી ગયા છે અને ૧૨,૦૦૦ વાનની ખુઆરી થઈ છે તે ઉપરાંત ખીલુ થઈ નુકસાન થયું છે.

રૂઢ જણાવે છે કે કોઈ કાયદાનું તરફ હિંદો વધારે બહુજ ઉકેલાયેલ છે અનેકાંઈ સહ રાખે છે. તેઓ સાહેબની વર્તણૂક પસંદ કરતું નથી. વળી સીપીય અને મીલીટરી મેજેસ્ટ્રા નારની ઉપર રીકા કરતાં એમ

જણાવે છે કે કોઈ કાયદાનું તરફ બહુ આદે છે.

હાલની સરકાર ઉપર તર્કિય સરકાર એ ને સિદ્ધિ સરકાર વચ્ચે જે તકરાર ચાલ્યા કરે છે તે ફરી વધી પડી છે. હાલના લોકો મુરકી સરકારને દેશ દેતા હોય છે. એવું જણાય છે. અને જે ઉપરથી જાણવામાં આવેલું બાંધે છે કે હાલમાં બ્રિટિશ રાજના કોઈકાં ન હોયું નોંધાયું.

જુલાના તાર ઉપરથી વધારે ખબર મળ્યા છે કે સાનકરનાસીકામાં ધરતીકંપથી પાંચેડ ૪,૦૦,૦૦,૦૦૦નું નુકસાન થયું છે. દુનિયામાં ચોટામાં મોટું કથોલીક ચર્ચ ગણાતું હતું તે જમીનહોત થયું છે.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિવેશો યાદ રાખશે તે તેઓના પત્રો ઉપર તુરત જવાબ મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામળની એક જ બાલુએ લખ્યું.
૨. અક્ષર ચોખા સાહીથી લખવા.
૩. નામ તથા ઉંઠાણ બતાવેલ લખવા, તે હમેશાં બહાર પાડવા સાડ નહિ પણ અમારી બહુને સાડ.
૪. લખાણ હમેશાં ફૂંકે અને શુદ્ધ કરવું.—[અધિપતિ.]

ધંધાદારીનો કામ ખંમ કરવાનો ખુલાસો.

મે ૨૦ જો. ના અધિપતિ. આજ સારમાં જે દુકાનો ખાંધે ચલાવતા હા તો કથો છે તેમાં દુકાનદારો લેમજ હમગ અને ફરીયાળો એ વળેને આ કાયદો કાયમ છે અને કાયદાની બહાર ખબરમાં પણ મ જરૂર ધંધાદારીનું નામ બહેરે કરેલ છે આ કાયદો દરજ અથવા સુતાર અથવા લુગા રને કાશુ પડે છે કે કેમ અને ને લેકાને કા મ કયારે બંધ કરવું તેનો ખુલાસો આપના માન પામેલા પેપરમાં પ્રસિધ્ધ કરી લેવડને આજારી કરશે. દંડી તા. ૨૪-૩-૧૯૦૬ કાલ જમાદાર મુસાના કાલ.

મજદુર ધંધાદારીનાં પોતાની દુકાન અથવા કામ કરવાની જગ્યા દુકાન, જગ્યા કે વાના વખતેજ બંધ કરી લેવડને ને વખત પડી વેચાણ નહિ કરવું જોઈએ અને કથા ન બંધ કરી અંદર કામ કરવામાં રીક થાય નહાં આપવો.

સ્ત્રીમર સોમાલિમાં તકલીફનો જવાબ.

આ વિશે મી. આસમાન અદમદ પ્રશ્ન છે કે બે વર્ષ પહેલાં અમારા જવાબમાં આવે છે કે સોમાલીમાં તકલીફ પડી છે એવા આશય તન મહાલુ કરેલા નામોથી દેરકાક આરટી કલો સરચાડે છે જાણેલા. પરંતુ તે સાહેબો પોતાનું ખરું નામ પ્રસિદ્ધ કરી જણાવે તો કોઈ દરકત નહોતી. હવે મારે ખરી ખોના અને આપણા સોમાલી ખુસો વિષે પહેલાં જણાવવું જોઈએ. એક તરફ આપણા પ્રતિબંધ ભાષણો જુઓ પાડે છે કે અમેને સોમાલીમાં તકલીફ પડી છે અને બીજી તરફ કેપટાજિતના પાસે જરૂર પોતાને મળેલા આશય મહાલુ સ્ટીમરના આસીસરને માનપત્ર આપે છે અને કહે છે કે વગર તકલીફ અને વગર દરકત જેટલું જુમ અમેને જરમન સાધનમાં મળે છે તેટલું બીજી કામકામનીમાં મળવું અશક્ય છે. કેપટાજિતથી અપામેલા માનપત્રની નકલ મે. હિંમત આપિતીઅનના અધિપતિ તરફ મોકલેલી છે જે પ્રતિજ્ઞા હોવાથી તેનો મુજબની તરજુમો તેજ નુસ પેપર આપની કપર મુકેલા ત્યારે આપને ખાતરી થશે કે જુમ આપણીજ છે. વળી જ્યારે સ્ટીમર આવે છે તે વખતે જુ' મોટ ઊપર સડી પાસેજરને પુછેછું ત્યારે તેઓ તરફથી મને જવાબ મળે છે કે અમા સુખ સેનથી આવ્યા અને કાલ જનતની તકલીફ પડી નથી. તે જતાં કીતયા પછી તકલીફની જુમો મારફતે તે કારકાને મોજ્ય નથી. સ્ટીમર રમાં કાઢને કંઈ તકલીફ પડી હોય તો તે જ્યારે જુ' પુછવા આવું ત્યારે નીસપક્ષપાત પછે જણાવવું કે પુરત તેનો નીકાલ આવી ગય. અગર મને કામળા કપી જણાવે તો જુ' તે સાહેબોના ધણા આભાર માનીશ. અને પુરત તે જામન તપાસ ચતારીશ અને તકલીફ હર કરવા પ્રવન કરી પડનાં સંકેત નીવારીશ. જે કે આપણે વગર પેસે સ્ટીમરમાં ચડના નથી તેમ આપણે કાલ જનતની તકલીફ કીડાવવા કજુલ થતાં નથી જતાં આપણને તકલીફ પડે તો તે તરત જાણવના નથી એટલુંજ નહિ પણ કપતાન વિગેરેને એકરેસ આપણે કીડે અને કીતયા પછી સીકાવન કરીએ કીડે. બીજી બીનાઓ આપની વીકમાં ખુલાસાવાર કપી સ અને સોમાલીમાં દુખી થએલા મુસાફરના કામળાને પળવળવાનું માનીશ. સત્તાવાળાઓ સાથે જુ' પાસપોર્ટ કરે જુ' અને તે આ અને જુ' રાજ્યના કારકા જુ' માટે

હવેથી બધી તકલીફ હર થક મને તે વિષે પેસેજર સાહેબોએ ખાતરી સમજાવી, અને તેઓને અમનચેત મળશે એવી ખુલાસી કીમેદ છે તે પુરીજ થશે.

લી. આસમાન અદમદ.

અમે માનપત્રની નકલ વાંચી છે. તેની નીચે સહીની નકલ પણ જોઈ. અમને કીમેદ છે કે હવે પછી પેસેજરને વધારે સગવડ મળશે.

હ'૦ ઓ'૦ અ'૦

ટાંસવાલમાં રેલવે હાડમારી.

મે. હ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ.

સેવક સાહેબ આફ્રિકન રેલવેને મુસાફરોનું એક સર્વોત્તમ સાધન બનાવવામાં તેના આગેવાનો કંઈ પણ હાજાજ ખાતરી સમજાવતા નથી અને પ્રસંગોપાત દીનપ્રતિદીન ધારાપર ધારાને તે પર રુખારા કરતા જાય છે. પરંતુ તે ધારાના પ્રવાહમાં ધસાડા જતાં હિંદીઓપર તેઓનું કદા અનિચય જુગ પ્રમાણમાં હોવાનું માનવા અનેક કારણો મળી આવે છે. સેકન્ડ ક્લાસમાં મુસાફરી કરનાર હિંદીઓ માટે જનરની ખાજુના વિભાગમાં જગ્યા મુકરર કરી અને તેપર કલર્ડ અગર રીકર્ડ એવી સીડી માંડેલી ગાડીમાં હિંદીઓ બેસવું એ અપમાન બરેસો હોય જ્યારે હિંદીઓ મુઝે મોટે સદન કરી એવી રજા ત્યારે અમુક ટ્રેનમાં મુસાફરી કરવાના હકમાંથી તેઓને ખાદ કરવા જેવા બીજા પગલાની શરૂઆત થઈ સુધી હોય એવું આજકાલની ટ્રેનમાં પડતી ટાંસમારીઓપરથી માનવાનું બની આવે છે. જોદા-રખમથી ક્લાઈસડોર્પ માટે સવાર ના ૧૦-૩૫ ની નીકળતી ટ્રેનમાં કલર્ડ અગર રીકર્ડ એવીવાળી ગાડી બીજકલ હોતી નથી અને તેથી હિંદીઓને બહુ આપડા પડેલી પડે છે. આ ટ્રેન ક્લાઈસડોર્પ થી રાનના ૬-૫ એ જોદા-રખમ માટે પાછી ફરે છે ત્યારે વધારે દેરાનગતી સદન ફરવી પડે છે. સીકાવાની કલકલની થંડી અને સુસપાટ સરેલા પવનને જોગ થઈ ગાડીના આગલા ભાગના કોડામાં મેમ લેટલી જાંબી મુસાફરી પાન કીમેપમે પૂરી કરવા પડે છે. રાજનગર આવી રિપનિમાં પાંચસા બકર મારગેમાની બાજુ સદન ફરવી પડે છે અને અનેક આપડા લોગવવી પડે છે.

તેમાં પણ તહેવારના દીકસો હરખાન મુસાફરી કરનાર હિંદીને જે વખત અનુભવ થાય પડે છે તે વાંચનારને હવાજનક થઈ જાય વગર રહેશે નહીં. આવી હાડમારીને

હિંદી કુટુંબ સહીન મુસાફરી કરનાર હિંદીએ મેમ લેટલી જરૂરીઆતના વખતમાં પોતાની મુસાફરી બીજી વેન જેમાં સીડીવાળી ગાડી હોય છે તેના માટે મુલતવી સમજાવવા ફરજ પડે છે. આવી વેનમાં મુસાફરી કરવા છોટે જારી ધસાવનારે પોતાની સગવડ માટે ગાડી છુટવા અગાઉ પંદર મીનીટ જેટલી મુકતે કંકરર સાહેબને અરજ કર્યા જતાં ઉમે પમે મુસાફરી કરવાના કામગીરી પણ બને છે. વગર સીડીવાળી ગાડીમાં ફરી બુકમે ચુકમે પણ હિંદીથી બેસાઈ ગયું હોય તો ત્યાંથી ઉઠાડી મુકતે એ કંકરર લેમજ રેલેશન માસ્તરના અખત્યારમાં છે. ત્યારે એપરથી કપલ સમજ શકાય છે કે સદનની સાથ મુસાફરી હિંદીથી અમુક વેનમાં સીડી મોટાકેસ ગાડી હોય તેમાંજ થઈ શકે. અને ફરેક વેનમાં સીડીવાળી ગાડી હોતી નથી. તેવી વગર સીડીવાળી ગાડીમાં ઉપર કપ્યા મુજબ વર તાવકેનપાત હિંદીઓને મળે છે ત્યારે અમુક વેનમાં મુસાફરી કરવાના હકથી હિંદીઓને ખાદ કરવા સીવાય બીજાનું શું હેતુ હશે તે સમજ શકાતું નથી.

હિંદી આગેવાનોને કાલમ છે કે આવી ખાળનોપર બેરકારથી નહીં જેનાં આંખતા ફાજાને લેવા જોઈ.

ક્લાઈસડોર્પ ના-૪-૬૬

લી. એક ઉતાર.

જર્મનલાઈન પાઈકેટ વિરુદ્ધ મત.

મે. હ. ઓ. અધિપતિ સાહેબ.

મયા અહવાદીઆના આપના પત્રમાં દેડી નિવાસી લખેછે જે જર્મનલાઈન સ્ટીમરનો આફ્રિકા કરવા જોઈએ આ હકીકત વાંચી ઘણા દિવસોથી થાઈ છું કારણ કે એ લાઈન જેટલી સગવડ બીજી કામગીરીમાં નથી. જુઓ કે તે લાઈનની સ્ટીમર નિયમસર આ ની નિયમસર કિપડી ગય છે. તેમજ મેં મી. ફવાડીઆ તથા મી. એ. સી. પટેલના મોટે થી ચમીજ પાકી વાત સાંભળી છે જે સદર જુ સાહનની સ્ટીમરમાં હિંદુ મુસલમાનને માટે સારી સગવડ કરી આપવામાં આવે છે. ફરેક સ્ટીમરમાં કેપટન તથા માલમ પોતે ઉતાડેવાનું ખાન ખેંચવા રર જે વળુ રિપ મે આવી પાંદેર થાય છે એ મુજબ ઉપર જણાવેલ મારા મિત્રોના કહેવાથી સિદ્ધ થાય છે. મારે લાઈઓ અવાપર લખતા પહેલા પુરતો વિચાર કરેલા કે જેથી સુકથાન ન થાય.

કેરગન. ના ૧૫-૪-૬૬.

લી. એ. ડી. રહેરીઆ.

દીની મારફતમાં ફેરીવાળાઓની ખબાર.

મે. ૬૦ એ. ના અધિપતિ લેખ.

હાલ દીનીમાં મુસ્લિમોની ફેરી કરવા કે
રીવાજા દીની મારફતમાં એવી ખબાર મ
આવે છે કે કાશ્મીર ઉપ પાતાની કારમમાંથી
મર્યાં અથવા એકાં કાશ્મીર હોય ના તેને કે
રા મહિ મજદૂર ફેરીવાળા ફેરી નાવ કે ન
કામ માં કોનર કરીને પાતા હાથેને દેકાનો
નાં છે તેમજ એક બીજામાં કુલેપ દેકા
ને લીધે બાદ પાવ અદુ પાયાડી નાં છે.
દીની તા. ૩૧ ૩-૧૯૦૬

આ. ૬૦ એ. જમાદાર.

સંપત્તી જરૂર.

મે. ૬૦ એ. ના અધિપતિ સાહેબ.

જામવાનો હેતુ કે આજના વખતમાં સંપ
તથા એક દીનીની મુસલમાન તેમ હિન્દુ
વિગેરે છંદીઅન લાઘ્યોને ઘણી જરૂર
છે. એમાં આપણી છજન તેમ કાપણુ છે.
ધણી દીવગીરી ના એ કે થોડા આદમી હોઈ
એ બનાં એકદીની થોડી એવા તથા સાંભ
જામાં આવે એનું કારણ કેળવણીની જગ્યા
મી. આ દેશમાં એક દીની રહેવું એમાં આ
પણી છજન ગણાય.

માસમસએરી.

તા. ૫-૪-૧૯૦૬

લી. એ. ૬૦. વડામીયા.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વિગેરે. (ગવર્નમેંટ એજેન્સીઓ.)

એમ. ઇ. કમરાદના એજા નીકળના
સથા નાણા તેના ટરસ્ટી મી. ૭. ૩૫
૨૫ મેકરટને (૪ કલમ આરેક્ટ) બરવા
ની નોટીસ બહાર પડી છે.

મેંકરવાસ આમદ છબરાદીમની નાદા
૨ મીલકતના સંબંધમાં એજાદેની ખાસ
મીટીંગ ડરખત માજરટરેટની કોરટમાં તા
રીખ ૧ મેના રોજ મળશે.

મરિસવરગના કી છંદીઅન કે. એ. ન.
મેટાની નાદાર થવાની અરજ તા. ૨૮ મા
રજના રોજ સીકરવામાં આવી છે તેના
એજાદેની પહેલી મીટીંગ તા. ૨૪ એ
મીલકતના રોજ મળશે.

૨૪ એજાદીમ મુસ્લિમ મદ (પાલનકરી)

ડરખતના દિસામની વહેંચણી કરવાનું મુ
કર ઘણું છે તેના એજાદેને મી. આરસ
ડીકાટને ૧૭-૮ હોલાઈસે બીકીંગમાં અ
રજ કરવાથી આ પછા મળશે. એજાદે
ને પુરેપુરા પછા મળશે.

મી. એચ. ઇ. અપડી બોક્સ ૪૫ મે
કીમીથરા તરફથી નાતાલ સરકારી જે
મેટમાં મીટીસ આપવામાં આવી છે કે ન
આજના માસની ૨૧ મી તારીખે દિ. કુરથા
ન મેટો હોવાથી મારા એજાદેને ૧૫ મી
તારીખ સુધીમાં પાતાની સથળો દિસામ
મોકલી આપવા.

ડરખત ૩૮૦ પાકન સ્ટરીટવામાં કે.

એમ. મદમદની નાદાર થવાની અરજ
સીકરવામાં આવી છે તેના એજાદેની
પહેલી મીટીંગ તા. ૨૪ મી એપ્રિલના રો
જ ડરખત માજરટરેટની કોરટમાં મળશે.
જે વખતે બધા દિસામની તપાસ કરવામાં
આવશે અને તરફી નીમવામાં આવશે.

હામિલનાં મદ્રેસાનું ફંદ

મદમદ મુશાહ.	૦ ૧ ૦
રાયે માહરજ.	૦ ૨ ૬
રજાહ નીલાહ.	૦ ૫ ૦
છવણ નારણ.	૦ ૨ ૦
રાયા નારણ.	૦ ૨ ૦
વસણ છવણ.	૦ ૨ ૦
અલી હસમાઈ.	૦ ૧ ૦
આદમ હસા.	૧ ૧ ૦
હસમાઈ મદમદ.	૦ ૧ ૦
એ. એફ. કામા એન્ડ કા.	૨ ૨ ૦
હસન હસપ.	૦ ૫ ૦
મદમદ હસમાઈ.	૦ ૧ ૦
હાઈ વજર અમી.	૦ ૧૦ ૦
અલીભાઈ આકુલ.	૧ ૦ ૦
મદમદ અસનાહ.	૦ ૨ ૬
બાઈ મદમદ.	૦ ૨ ૬
વલી મુશા મદમદ.	૦ ૨ ૬
હસમાઈ મુશા.	૦ ૨ ૬
મદમદ હાદા વલી.	૦ ૫ ૦
અલી મદમદ.	૦ ૫ ૦
હસપ હાદાભાઈ.	૦ ૫ ૦
હવાઈ આદમ.	૦ ૧૨ ૦
દેવા મોરાર.	૦ ૫ ૦
મદમદ હલીમ.	૦ ૭ ૬

સીમરોની આવજાની ખબર.

એસ. એસ. કેસર તા. ૨૬ એપ્રિલે ૬-૨૦
સવારે નીકળશે.
અમલીટા તા. ૨૨મીના અરજમાં આવી
તા. ૨૨મીએ ઉપસા જશે.

નેહરી બેઠક છે.

અમેજી કુડ કીમીંગ કોરસેપોન્ટસ વગેરે ઉ
કામ કરનાર બંને મુસલમાન, નાતાલનો
સારો અનુભવ છે. વધુ રિગત મદિ લખો;
મુસલમાન,

C. Indian Opinion Page 10.

એ. એ. કુવાડીઆ.

ફેનસી અને કાફરી બરોડા ફરેક બંનેનો
માલ અમારે ત્યાંથી કીમીંગ ભાવે મળશે.
વધારે ખબર મદિ પુછો.
પી. એ. બોક્સ ૨૭૦. એ. એ. કુવાડીઆ.
૨૭ મારકેટ સ્ટ્રીટ, બેંગાલુરુ.

રોકડ બજાર ભાવ.

આવજ.	શી. પે.	શી. પે.
માંગ ૧ વસ્તાનું ૧૦	૦ થી ૨૦	૦
બીમડીના	૨૪	૦ ૨૫ ૦
એફ. એફ. ડી. આર.	૧૭	૧ ૧૮ ૦
એફ. ડી. આર.	૧૬	૦ ૧૬ ૩
મીની સકર	૧૮	૬ ૧૬ ૦
હુડાના	૧૬	૦ ૨૦ ૦
દેશી તુવેર ઘણ.	૧૭	૬ ૧૮ ૦
તુવેર ઘણ કાનપુરી	૧૮	૬ ૧૮ ૦
મસુરની	૧૮	૦ ૧૮ ૬
મગની	૨૪	૦ ૨૫ ૦
અડની	૨૨	૬ ૨૩ ૬
અથા	૧૮	૦ ૧૬ ૦
તામ	૨૦	૦ ૨૦ ૬
વરાણા	૧૬	૦ ૧૮ ૦
મકાઈ	૬	૦ ૧૦ ૦
કડતુ લેલ ૧ ગપાલન	૩	૩ ૩ ૪
એરકીડું	૨	૬ ૨ ૭
મીડું	૨	૧૦ ૩ ૦
નાળીએરડું	૨	૧૧ ૩ ૦
ખાંડ સફેદ	૧૭	૩ ૧૮ ૦
પીણ	૧૬	૬ ૧૬ ૦
તીરકુંળ નાતાલ	૧૦	૦ ૧૧ ૦
બાઉન	૧૪	૪ ૧૫ ૦
આટો	૧૦	૬ ૧૧ ૦
મદાસી સોપારી ૧૨૦	૬	૦ ૮
મર્યા	૦	૫ ૦ ૫૦
લી પેટી	૭૨	૬ ૭૪ ૦
ખાસીન કીવેસ.	૫	૬ ૬ ૦
વાઈટ રોસ	૭	૬ ૭ ૦
ગાલન	૧૨	૬ ૧૩ ૦
નાળીયેર ૧૦૦	૧૨	૦ ૧૨ ૬
ફલી	૭	૦ ૮ ૦
નીમક (લીવરપુલ)		
ખરતા એફડું.	૪	૬ ૪ ૬
ફલ નેસનનું	૨૦	૬ ૨૩ ૦

કુટસ પેપર મીટ કયુર.

ખાંસા તથા શરદી માટે અકસીર ઇલાજ.

ઉપરત, દમ, પેટમાં ચુક, ખાંસી અને મેથેરીયાને માટે હિંદુ રવાન તથા ખીલેનમાં આ દવા વખાણેલી છે. "કુટસ પેપર મીટ કયુર" નો ઉપયોગ કરનારા વંદુરત રહે છે કસીરે મન્યુવ વાય છે અને લાંબી આયુષ્ય ભોજવે છે.

તેના સ્વાદ ખજો સારો છે. કાંઈપણ બલગી ખીલાઈ કરતાં તે વધારે સ્વાદીષ્ટ લાગે છે. કીમત ઘણી સસ્તી છે. શીશી એકતી શીશીમાં ૧૬. મલાઈ, તામ્બીલ, હોરી, અને પુનરાની લાખામાં કાપેલા સુખતાપત્ર શીશી સાથે સામેલ છે. બનાવનાર દમચુ. ધ. કુટસ એન્ડ કુા., હિંદુસ્થાન સીલોન સ્ટ્રેટસેટલમેન્ટ, આફ્રિકા એલેક્ઝીઆ અને ન્યુઝીલેન્ડ વગેરે સમગ્રે સાખા છે, અમારી દુકાની બરમાળાંની એજન્સી આફ્રિકામાં લેનન લીમીટેડને આપેલી છે.

જી. આઈઝાક.

હિંદુસ્થાન જતા આવતા ઉતાડે એને માટે પાસ પરમોટ કંઠાથી આપવાની એફીસ ખોલી છે.

ટેકાણું ૧૪, મસ્કયુરી લેન,

(મી. નાઝરવાળા એફીસ.)

હાલ જ્યાં ઇન્ટર નેશનલ ઓર્ટીંગ

પ્રેસની એફીસ છે.

ISSA HAJEE SOOMAR

General Merchant

AND

Direct Importer,

"BOMBAY HOUSE,"

STANDERTON.

P.O. Box 24.

Telegrams: "ISSA."

M. A. Karodia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Soft Goods

Box 3598.

41 Market Street,
Johannesburg.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગની,

જનરલ ડીલર.

કાપડ, ગરોશરી અને બીજા દરેક બલતનો માલ સ્ટોકમાં રાખનાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

મિત્ર, અખંડિતકલ્પી નુંદેશીલ મેમ્બરમાયલ મલનીતકામાલકલ્પ અખંડિતકલ્પી, જોજનાર મલનીત, ૬, જુલ્ડ ૭, કોરોસ નુંદેશીલ, કેપટાઉન.

અબ્દુલગની,

જનરલ ડીલર,

કપડ, ગ્રોસરી ઓર દુસરી સપ રકમકા માલ સ્ટોકમે રાખેવાલા.

૫૦૭, ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

THE
Commercial Agency,
13, Upper Circular Road,
CALCUTTA,

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of your reputed concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our especial offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

CAPE DRY FISH

of all kinds at cheapest rate.

Also

Cape Snook Fish,

Wholesale and Retail.

A. HALIM,

25rd Street, Malay Location,

Box 5925

JOHANNESBURG.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail,

૪, ઇબ્રાહીમની કુા.

હાલસેલ ને રીટલ મરચાં.

Corner BURNED and MARKET STREETS,

STANDERTON.

Box 27.

Telegraphic Address "E. E. & Co."

J. M. H. GOOL.

129 Castle Street, Capetown.

Wholesale Groceries, of all descriptions from India and England,

Also Exporter of Cape Snook,
NATURAL DEPOSIT

Messrs. Jalljee & Sonjee Bros. Durban.

ઇસ્ટ મોર્ગે લખીદ ગુલ.

જનરલ મરચાં,

૧૨૯, કેસલ સ્ટ્રીટ.

ખાનગી ઇમિલ ગુજરાતી નિશાળ.

જે. ટા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.

ગુજરાત અને હાદીઆવાડના ગુરુઓને ખોતાનાં બાળકોને ઇમિલ તથા ગુજરાતી ભણાવવા સારૂ આ સ્કુલમાં ગોઠવવાને વિનંતી કરવામાં આવે છે માસીક શી શી. ૧૦

(૪૯૨ રેસ્ટ સીટ.)

૨૨મી.

એમ. એલ. પટેલ

સ્કુલ માસ્ટર.

TO LET
A STORE

Suitable for fancy business.

Apply

OSMANKHAN,

Foot of Berea Rd., Durban.

ABDOOL RAHMAN, MERCHANT, POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

MOOSA HASEN, General Dealer, KING EDWARD STREET, AT THE MILL, POTCHEFSTROOM.

AYOB MOHAMED & Co

General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.

Box 184. Tel. Add.: "AYOB"

S. D. BOBERT, General Importer, Wholesale and Retail Merchant. Cheapest House in the Market Square. BRANCHES AT LOCATION, POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai, General Merchant,

First-class Goods of all description
to suit all tastes.

Corner Commissioner and Rissik Sts.,
Box 38,

KRUGERSDORP

Tel. Add.: "CHOTABHAI."

એ. ઇ. ડોટાભાઈ,

વડતર મરચડો.

પહેલા નંબરનો માલ. દરેકને પસંદ પડતો.
કોચર કમીશનર અને રીસીક સ્ટ્રીટ.
પી. બી. ૩૩. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ ડોટાભાઈ.
ડુનસ્ટોર્પ.

E. A. PATEL & Co., GENERAL DEALERS —AND— DIRECT IMPORTERS,

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.

Tel. Add.: "ACQUEDRE." P.O. Box 94.

BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJGY IDOLGY, DIRECT IMPORTER —AND— GENERAL MERCHANT

P.O. BOX 334, DELAGOA BAY.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of

Rugs, Blankets, Drapery, Baker's Bakery, Clothing,
Hardware, Hollow-ware, Furniture, Groceries,

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY NAME

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited

Tel. Add.: BAUDAD. P. O. Box 57.

338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kaje,

GENERAL MERCHANT & DEALER.

Market Square, P.O. Box 11.

KRUGERSDORP

A. E. BIABIA,

GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.

Cor. Church & Middel Streets,

MIDDELBURG, T'VAAL

Tel. Add.: "BIABIA." P.O. Box 32.

દયાળ રામજી પટેલ,

ફુંડર અને કમીશન એજન્ટ,

પી. એ. બોક્સ ૬૦૬૦ ડરબન.

EBRAHIM CAMROODEEN.

GENERAL MERCHANT.

Natal Leaf Tobacco a Speciality.

113 GRIFF STREET, (Camroodeen's Buildings)

Tel. Add.: "CAMROODEEN," Durban.

M. J. MAHOMED,

470 & 478 CHURCH ST.,

MARITZBURG.

Tel. Add.: "MAHOMED."
Telephone No. 506.

મુસ્લિમ બનમુસ્લિમ.

૧૩૦-૧૩૮ ચર્ચ સ્ટ્રીટ, દોરબેન અને
રીસીક, મરચડો. એન્ડ હોમીયોપેથી.

ચેરીલેન્ડ.

એન્ડ, ન્યુઝ્વોર્લ્ડ, ન્યુસ્ટ્રીબુટ્સ, ચેરીલેન્ડ
સ્ટ્રીટ, અમસ્ટરડમ.

B. P. EBRAHIM & CO.

Mattress Makers, Wholesale Importers,

Traders in Bed-made, Hair Tickings,
Mattress Cases, Feather Pillows, &c.

Market M. (West), Box 1120, Johannesburg.

Swami Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : : :
Collection of his : :

SPEECHES and WRITINGS

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE

This publication is the first of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master"; his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago, all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America and India; Gita Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga, Vedanta and Hinduism, selections from the eloquent, stirring and inspiring speeches he gave in reply to addresses of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Colombo to Almora, on his return from America; a choice collection of his contributions to the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to friends; and a selection from the beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the Vedas.

DETAILED CONTENTS:—The Song of the Sanyasin; My Master; Address at the Parliament of Religions; Reply to Addresses of Congratulation from Madras and Calcutta; Karma Yoga; Metaphysics in India; Immortality; The Soul Immortal?; The Freedom of the Soul; Maya and Illusion; Maya and the Conception of God; Maya and Freedom; The Real and the Apparent Man; The Absolute and Manifestation; Unity in Diversity; The Cosmos; The Microcosm; Realization; the Ideal of a Universal Religion; God in Everything; Bhakti or devotion; Vedanta; The Vedanta in Indian Life; The Mission of the Vedanta; The Age of India; Christ, The Messenger; The Relation of Buddhism to Hinduism; The True Method of Spiritual Reform; The Reform of Castes; Education on National Lines; The Conquest of the World by Ideal Thought; The Himalayas; Max Muller—A Vedantist; To a Friend; To a Friend; The Hindu Creation; And Let Shyama Dance there; To the Awakened India.

Cloth bound, Price, 1/- Post free.
Apply to G. A. Natesan & Co.,
PUBLISHERS, ESPLANADE, MADRAS.

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

DURBAN:

483 SMITH STREET.
Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 62.

JOHANNESBURG:

Corner Von Brandis
& Commissioner Sts.
Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 8038.

દરેક રકમના બુટ અને શુઝનો મોટા નથો છે બુટના તળેલા મટિના ચામડા તથા
ગુદરીપેર મટિની દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.

બુટ, શુઝ, શર્ટ, કાપડ વગેરે સુવશિષ્ટ માલને મટિના વિલાયતના બોરડેના લઈએ
જોએ અને દરેક ઢિંદી નેવારી સતોપ પામે તેવી રીતે તે બોરડેને અમલ કરીશું.
અમારી સાથે કામ પાડી ખાતરી કરો.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.,
Direct Importers,

સુલેમાન હિસ્માઈ મીયાની કુ. બહારના
મશ્વુસેન રહેવાની વીગેરેના સમગ્ર સારી
જાતનાં વસ્તુઓ.

Corner Park Lane and
Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.
Tel. Address: "SULIMAN."
Box 3553, JOHANNESBURG.

SUN
Insurance Office.

PAYNE BROS., Agents,
WEST STREET, DURBAN.

દુન્યામેં સર્વે પુરણી
આગકા વિમાફી ઓફિસ.

સ્થાપન વૈષ ૩૦,૦૦,૦૦૦.

અર્જી કરનેસે કમતીમેં કમતી માવ મિલે

દુનીયામાં સૌથી જુની આગના વીમા
ઓફીસ જેની મુદી પાં ૩૦,૦૦,૦૦૦ ની છે
લખી નજીવવાથી ઓછામાં ઓછા ચાલુ ભાવે
મળી રાકશે.

જુલુઆ પિલ્લે પુલ્લે વેલુપ્પુ પુલ્લે, બ
ઉપરકાંડાં ઉપરકાંડાં ઉપરકાંડાં ઉપરકાંડાં
પર ઉપરકાંડાં, ઉપરકાંડાં ઉપરકાંડાં ઉપરકાંડાં
કેવેલુપ્પુ પિલ્લે પુલ્લે વેલુપ્પુ પુલ્લે.

P.O. Box 363.

Tel. Address: "BEETLE."

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

ફે-સ્ટી કાપડના ખાસ વેપારી. ઉલ્લામાં ઉલ્લે નવી તરેહનોમાલ અમારે ત્યાંથી
મળશે. "દુસકવારના સોલ્ડ મશીન" ના નાતાલ પ્રાસવાલ અને બોરડેની રીવર કોલોની
મટિના ખાસ આલવીઆ. "નનરથ સોલ્ડ મશીન" અને કાફરીબરનો માલ તરેહ તરેહ
નો સ્ટોલમા રાખવામાં આવેલ.

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Ceilings,
and various kinds of Tinware.

All kinds of
Salsico, Snuff, Tea, Coffee, Cocoa, and Jam Tins, from 1-oz. to 112-lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Temp Kettles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles.

SAUCEPANS and FRYING PANS.

Kettle Pans, Boilers, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 180, JOHANNESBURG.

JAMESON & Co., Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for
Natal Jams.

**Curry Powder, Chutneys,
Cayenne Pepper,
White and Black Pepper,
Sauces,**

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.
Box 63, Durban.

આવો, ગરમા ગરમ
મસાલાદાર ધીના ભજ્યાં,
અને મીઠાઈ.

જંડુમહારાજ મીઠાઈવાલા

૧૫૨, ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

હમોરે વહાં દરદેશ નમાગરમ વીઠી
મીઠાઈ, સેવ ઓર વકૌદા તૈયાર મિલે.

ધીની મીઠાઈ

સ્વાદીષ્ટ! ગરમાગરમ! અને વળી ગમે
તે વખતે! એખા ધીનાં—મુતરદેણી,
મગજ લાક, ધારી, બુંદી, મેસુબ,
મુખપ્રતો હલવે, જલેબી, જાંબુ,
ખાજલી, સેવ, ભજ્યાં વીગેરે ધીનાં
ખનાવેલાં તમ્બાર મળશે. તેલ બીજકલ
વાપરવામાં આવતું નથી.

ખાસ બોરડેના ૧૨ પુરતું ધાત આપી
માલ વખતસર અને સરસ ખનાવી આપીએ
છીએ. બહારગામના બોરડેનો માલ પૈસા
મળેથી રેલવે મારફત વખતસર અગવીએ
છીએ.

જેઠો ફલપત એન્ડ કુંઠો

૧૫૬, ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

Abdoola Hajee Khan Mahomed
General Merchant &
Importer,

CHURCH SQUARE
Opposite Government Buildings.

Telegraphic Address:

"MOONSTON."

P.O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

E. M. PATEL,

General Dealer, Wholesale & Retail,

MARKET SQUARE,

POTCHEFSTROOM,

AND AT THE LOCATION.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 28th April, 1906.

No. 17.

P.O. Box 120

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

ભાડે આપવાનાં છે.

ફર્સ્ટ એવન્યુ સ્ટ્રીટમાં "એવન હોટેલનો" હિઠળનો ભાગ, બલેક
ટ્રીક લાઇટ, પાણીનાં નળો ભજરે વગેરે દરેક સગવડ છે. માત્ર દર
વાળ ઉપરથી પસાર થાય છે.

"પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્ટ્રીટ"માં મોટું વેરહાઉસ દરેક રીતની સગવડ
અને ભરપૂર ઉપલાં બને દીનસ્મીથ કે બલેકસ્મીથનાં વગેરે સર્વ
કામમાં આવે તેવા છે. ભાડું બહુજ સસ્તું છે. વધુ વીગત માટે ના.
૧૧૦ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટમાં પારસી રૂસલમજીને મળે.

મલભાઈ સોરાબજી પ્રધર્મી.

૧૧૦, ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P. J. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone Nu 855

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
Wholesale Merchants and
Direct Importers,

have always on stock:
Rice, Dholl, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

—AT—
B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
118 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.
Cable & Tel. Adh. "Kathorian."
Telephone 224.

P. V. SANGHAVEE.
GENERAL MERCHANT.

201 Grey Street, Durban.

M. C. ANGLIA & Co.

GENERAL MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS.

339 Pine Street, DURBAN.

BOX 59

Telegraphic & Cable Add: "ANGLIA"
Codes used AIC 4th Edition 5-21

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 88.

Tel. Add: "DURBANIAN."

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચન્ટ ને કમીશન
એજન્ટ.

બેંકસ ૮૮, ૧૩૫, ૧૩૬ નંબર
૧૨૫૧

Telephone 864.

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

જરમન ડાઈ

Fortnightly

દર પદર હાલે

આફ્રિકા લાઇન

Steamer

મુંબઈ જનારી આગમોટ.

For BOMBAY, Direct.

જેટીમર જનરલ ડી મેના આવી તો ૧૦મી મેના રોજ ઉપડી જશે.

રીફાઈ ૨૧ " ૨૪ "

કપડી આગમોટમાં ખલાસી દેશી છે, જ્યાં નીચે ફાલકમાં છે અને કીચન પાણી વિગેરેના બધાં સાધે બહોળસ્ત છે, હિંદુ મુસલમાનને મટે અલગ અલગ છે. ઉપલી આગમોટો હમેશાં ટેનસર આવા ટેનસર ઉપડી ટેનસર પહેંચે છે. વારંત નારાયણ વિચાર કરી કામ કરતે કે જોથી પાછળથી હેવાન થાયુ ન પડે. વધારે વધારે નીચે કામેલે દેકાલે નવા દાર્શનિકલ હપાવ છે તે મંગાવવાથી મળશે.

મેહેરવાની કરી બ્યાનમાં રાખતે કે રહીમર સોમાસી, મુલતાન, બુનદુસરાત, જનરલ, ફેસર ને રફતારમાં ખલાસી દેશી છે જ્યાં ફાલકમાં છે અને કીચન પાણી વિગેરેના બહોળસ્ત છે. હિંદુ મુસલમાન સાથે અલગ અલગ છે અને જનબાર બદલુ નહિ પડશે. હમુ કેટલાક જાણે છે કે ઉપલી આગમોટમાં ખલાસી ગોરા છે પણ તેમ નથી.

એસમાન અહમદ.

કમરૂની બીલડીંગ, ચે બીટ

પી. એ. બાઇસ ૧૨૬, ૬૨બન.

જરમન હિંદ આફ્રિકા લાઇન.

નારીનર બીટ.

હરબન.

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના બરનો સધળી ખતનો માલ રાખવામાં આવે છે.

કામરૂનીઅલ રોડ ઉપર મેશર્સ ડબલ્યુ ડનની જામુવાળા નવા મકાનમાં

કામલ થતાં પહેલાં સધળા માલ ઉપર ખાસ સસ્તો લાવ રાખેલો છે,

કાંકતાથી ચાખા, દાળ, ધી, અને મોરીશીઅસધી મોરીશીની ચીની

મોટા જગ્યામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

રહીફાઈ ન. ૬૧ પી. એ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ નંબર "કોન્કાસેઝ" "CONCASSEZ."

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers,

563 CHURCH STREET,

MARITZBURG, Natal

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો

હાઇરેક્ટ હાઇપાર્ટર્સ,

પી.એમ.બી, નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LEXICON WRITER (Seventh Ed.)
Containing 655 letters. Useful to every man in every position of life for daily use. Rs. 4, 2s. post free.

THE NEW ENGLISH DICTIONARY (Third Edition).—An exhaustive collection of phrases, idioms and proverbs, with their explanations and proper uses. Rs. 3, 4s. post free.

EVERY DAY ENGLISH & DIALOGUES (in reading, speaking and writing the English language). (Third Edition). Rs. 1, 2s. post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS, (Third Edition).—Explained and illustrated. Aids to the right use of synonymous words in composition. Rs. 1, 2s. post free.

SERIES OF SPEECHES OF THE GREAT ORATORS, Vols. I and II.—Help to write idiomatic English, to improve the oratorical and argumentative powers, etc. Each vol. Rs. 2, 2s. post free.

WORKS OF THE WORLD (in Nature, Art and Science). Rs. 1, 2s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN ECHO" OFFICE, No. 100 UPPER CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,

હાલસેલ અને રીફાઈ મચંદર.

Market Street, Box 44.

HEIDELBERG.

Branches :-

Petersburg, Box 24. Nigal, Box 13.

and at Volksrust

(As BHYAT BHARIA & Co.)

Tel. Address: "BHYAT"

P. DAWJEE MAHOMED & Co

Have a large stock of

RICE, DHOLL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

348 PINE STREET, DURBAN.

Tel. Address: "PAHULAR" Box 234.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers,

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Address: "TAYOB"

P.O. BOX
441.

ઈં અબુબકર આમદ એન્ડ બ્રદર,
તરેહવાર રેશમના ચેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
'ABOOBAKER'**E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,**

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,
Blouses,
Night-gowns,
Combinations
Chemises,

Skirts,
Underskirts,
Children's Fancy
Goods,
Frocks,

Bibs,
Bonnets,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Laces, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY

PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88

Telephone 864,

Telegraphic Address: "PORBANDAR."

**A. M. JEEVANJEE,
& CO.,**

Stevedores, Dubashes, Contractors,

and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI.

BRANCHES:—HOMBAY & NAIROBI.

Telegraphic Address:

Karachi
Mombasa
Nairobi

"JEEVANJEE."

Bombay: "CONVEYANCE."

Codes used: A.B.C., 5th Edition, A.L., Scott's, Watkins, and Universal

C. K. D. PILLAY & CO.

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Naartjes, Oranges and Betel
Leaves on our farm at Umgeni.

Indian Post Office on our premises.

133 Grey St. 219 & 222 Umgeni Rd.

P.O. Box 68, Durban.

Telegraph Address: "DOORASAMY"

ફાઈન વેચવાની છે.

ચારલસ ટાઉન મધેની અગ્રેજી બરની ફ
કાન વેચવાની છે. નધુ ખુવાસા મદિ ચાર
લસ ટાઉનમાં અમવા ૧૦૭ રીડ સીટમાં
ફાઈ ફાઈનને ખુબથી ખબર મળશે.

E. Suleman Bros.,New and second hand
Timber Merchants.

109 Queen Street, Durban.

Hoosen Ebrahim,

Wholesale and Retail Merchant . . .

. . . Fancy Goods and Drapery.

95 & 97 FIELD STREET, DURBAN.

Hoosen Cassim & Co.,

General Merchants & Direct Importers.

371 PINE STREET, DURBAN.

P.O. BOX 88, CORNER OF PORTLAND ST.

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN

HOUSES TO LET.

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to

PLOWRIGHT LANE.

A. A. Gandhi,

General Merchant & Produce Dealer.

TOBACCO A SPECIALITY

Jongaat, Natal.

SUN BRAND

Tobacco Works,

164 Grey Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

BOER TOBACCO

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88.

Tel. Address: "Portlandst."
Telephone 864.

સસ્તો અને હિંચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચીરૂટ ઓર બ્ર
જીનીયા ટોબેકો શેગ વગેરે ખાતરી તમામ નીચે
સસ્તાએ મળશે.

સન બ્રેન્ડ ટોબેકો વર્કસ.

૧૬૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIAN

Second-hand Overcoats, Jackets,

Trousers, Coats, Waistcoats, etc.

J. LANDAU,

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 12 Rue des Franco-Bourgeois Paris.

સેકન્ડ-હેન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, ઈન્ટર વિંગેરે બ્ર
બંધ યુરોપથી મંગાવનાર મોટી કંપની.

જે. લેન્ડાઉ.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

ફ્રેન્ચ બ્રાન્ડ ૧૩ રૂડી માર્કેટિંગ.

ભાણા પરચેનસ.

વીલીની દરેક સગવડ કરી આપવામાં
આવે છે. આવો અને જુઓ.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ,

ડરબન.

For what Indians think see Indian
Opinion.

કુડસ પેપર મીટ કયુર.

આંસા તથા શરદી માટે અકસીર ધણીય.

હાથરસ, રમ, પેટમાં ચુકે, ખાંસી અને મેલેરીયાને માટે દિંદુર સ્થાન તથા સીલોનમાં આ દવા વખાણેલી છે. "કુડસ પેપર મીટ કયુર" નો ઉપયોગ કરનારા તંદુરસ્ત રહે છે સરીરે મજબુત થાય છે અને લાંબી આયુષ્ય મેળવે છે.

તેના સ્વાદ ખૂબ સારો છે. કોઈપણ તબીબી મીઠાઈ કરતાં તે વધારે સ્વાદીય છે. કીમત ખૂબી સસ્તી છે. શીશી એકની શીશીંગ ૧૬. મેલાઈ, તામીલ, હીંદી, અને ગુજરાતી ભાષામાં ટાપેલા સુવનાખત શીશી સાથે સાથેલ છે. બનાવનાર ડૉમ્બયુ. ઇ. કુડસ એન્ડ કુા., હિંદુસ્થાન સીલોન લેટસેટલમેંટ, આફ્રિકા ઓસ્ટ્રેલિયા અને ન્યુઝીલેન્ડ વગેરે સધળે શાખા છે. અમારી દવાની જરૂયાળખની એવરી આફ્રિકામાં લેનન લીમીટેડને આપેલી છે.

જી. આઈઝાક.

હિંદુસ્થાન જતા આવતા હિતાઈ એને માટે પાસ પરમોટ કઢાવી આપવાની ઓફીસ ખોલી છે. ટેકાણું ૧૪, મરકયુરી લેન, (મી. નાઝરવાળી ઓફીસ.) હાલ જ્યાં ઇંટર નેશનલ પ્રીટીંગ પ્રેસની ઓફીસ છે.

ISSA HAJEE SOOMAR
General Merchant
AND
Direct Importer,
"BOMBAY HOUSE,"
STANDERTON.

P.O. Box 24.

Telegrams: "Issa."

M. A. Karodia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Soft Goods

Box 3598.

41 Market Street,
Johannesburg.

એ. એમ. પારેખ.

જનરલ મરચંડ.

હરેક જાતની ઓસરી કાપડ વગેરે આણુ વરનો સામાન હમેશાં તૈયાર છે.

કે. કે. અમરસીઆલ રોડ હરખન.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગની,

જનરલ ડીલર.

કાપડ, પ્રોસરી અને ખીબ હરેક જાતનો સાલ રોડમાં શાખનાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

અબ્દુલગની,

જનરલ ડીલર,

કપડ, પ્રોસરી એવર દુસરી સવ રકમકા માલ સ્ટોકમાં રાખેવાલા.

૫૦૭, ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

નિર્દે. અખંડિતશક્તિ સંપ્રદાયીય મેમ્બરશાખાના પલ્લવીતરામાજીજીનં વડે
સાલુકારીયમ્ ઉત્તરપ્રાચીનસંસ્કૃતિયમ્.

અખંડિતશક્તિ, ઉજ્જવલ મહાસં,

૬. ક્રોસ ૭. ક્રોસ સંપ્રદાયી, કેપટાઉન.

CAPE DRY FISH

of all kinds at cheapest rate.

Also

Cape Snoek Fish,

Wholesale and Retail.

A. HALIM,

17th Street, Malay Location,

Box 5925

JOHANNESBURG.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail,

કા. ઇબ્રાહીમની કા.

હાલસેલ ને રીટલ મરચંડ.

Corner BUREAU and MARKET STREETS,

STANDERTON.

Box 27,

Telegraphic Address: "E. Ebrahim"

J. M. H. GOOL.

129 Castle Street, Capetown.

Wholesale Groceries, of all descriptions from
India and England.

Also Exporter of Cape Snoek,
SALAD BERRIES.

Messrs. Jalliboy & Sonajier Bros., Durban.

જી. મે. એચ. ગુલ.

જનરલ મરચંડ.

૧૨૯, કેસલ સ્ટ્રીટ.

ખાનગી ઈમેલ ગુજરાતી નિશાળ.

કે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.

ગુજરાત અને કાઠીઆવાડના ગુજરાતી
જોવાનાં બાળકોને ઈમેલ તથા ગુજરાતી
અભ્યાસ આર આ રકુલમાં મોકલવાને
નિર્દેશી કરવામાં આવે છે. માસીક ફી રી. ૨૦

૧૮૨ વેસ્ટ સીટ. } એમ. એલ. પટેલ.
૧૨જાન. } રકુલ નારનર.

Is a concern which needs especially to be brought to your notice enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of your reputed concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our especial offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

TO LET

A STORE

Suitable for fancy business.

APPLY:

OSMANKHAN.

Foot of Berea Rd., Durban.

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF —

**Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c.**

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portmanteaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags, Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, APRIL 28TH, 1906

No 17

Contents

EDITORIAL COLUMNS	Page
An Indian Offer	253
The Natal Shops Act	253
A Lesson in Cleanliness	254
An Unlabeled View	254
Dr. Jameson on Colour	254
OTHER ARTICLES	
Imperial "Self-Denial"	254
The Native "Protest"	255
Shops Closing Act in Natal	256
Johannesburg "Times"	256
"The Pin Point Policy"	257
The Malay Location in Johannesburg	257
British Indians in East Africa	258
India's New Friend	259
Cape Coloured People	259
The "Alaba Bharata"	259
Facts and Comments	260
An Indian Circle of Nationality	260

Indian Opinion

SATURDAY, 28TH APRIL, 1906

An Indian Offer

The meeting held under the auspices of the Natal Indian Congress the other day, is to be congratulated on having passed a resolution offering the services of Indians, in connection with the native revolt. The offer is a complete answer to the many correspondents in the local press, who have been worrying themselves over the prospect, should the rebellion spread, of having to defend themselves and also Indians in the Colony. Those Indians who packed the Congress Hall last Tuesday evening, have shown that they possess the faculty of discrimination in an eminent degree, and that they are capable of forgetting personal grievances when the common good of the body politic of which they form a part, is concerned. We trust that the Government will see their way to accept the offer, and give the Indian community the chance once more, of proving its worth.

But whether the offer is accepted or not, it shows most clearly the importance of the Government turning to good account the Indian

willingness to take its share in the defence of the Colony by giving Indians a proper previous training. We have more than once pointed out the criminal folly of not utilizing the admirable material the Indian community offers for additional defensive purposes. If it is not possible to turn the present Indian population out of the Colony, it is surely elementary wisdom to give it an adequate military training. There is an expressive Indian proverb that you cannot dig a well just when a fire breaks out. Nor can you suddenly develop the Indians, however willing and capable they may be, into an efficient corps of even "trench diggers." Will Mr. Watt and his fellow ministers wake up to a sense of their duty in the matter?

The Natal Shops Act

Our contemporary, the Natal Advertiser, has given prominence to a lengthy contribution from the Secretaries of the Natal Stores Employees' Association, on the Shops Act. In it the Secretaries have endeavoured to justify the Act by attempting to show that it has injured Asiatic trade. Whether it has injured that trade or not, we do not propose to discuss. We have accepted the principle underlying the Act. We believe it is right that the opening and the closing hours of shops should be state regulated. But we cannot help thinking that the actual hours fixed by the statute are inconvenient in every respect. In fixing them, no account has been taken of the public who support the traders. To close the shops on Saturday afternoons is the height of absurdity. But all this is by the way. We believe that the Act will require early amending before it becomes workable.

It is, however, the irresponsible manner in which the

officers of the Association have dealt with the Indian traders, that appears to us to call for severe remarks. The Secretaries state that before the Act, the Indian traders kept their shops open for 103 hours per week, as against 54 hours for the passing of the Act. There is no authority produced for the sweeping statement. It is inherently incorrect. The 103 hours per week mean 17 hours and ten minutes per day. Now, if we assume that the Indian storekeeper (not requiring, of course, any food and not attending to the toilet) opened his store at 6 a.m., he would not close in order to have over 17 hours, until after 11-10 p.m. We should be glad to be furnished with the names of Indian traders who kept open during the pre-Act days between 6 a.m. and 11-10 p.m. We have heard of Irish members of the House of Commons tirelessly sitting out whole nights in the House, satisfying their hunger on a bit of Kola nut. But we have not heard of any Indian traders, with their employees, springing out of their beds (if they may be credited with having any) and hastening to their shops at 6 a.m., and standing behind the counter up to 11-10 p.m. We have heard many exaggerated accounts about Indians, but this one from the Natal Stores Employees' Association must certainly take the palm. We are prepared, however, to admit that some Indian storekeepers did keep open longer than they do now, but we are also prepared to show, if proof were needed, that European traders of the same type stood equally, if not much worse.

Almost on a par with the above exaggeration are the other statements made by the Secretaries. We ask them to study their facts before they rush into print and they will, we are sure, find that the Indian trader is not as vile after all as they make him appear.

The Transvaal Leader

A Lesson In Cleanliness published in the second sitting of the East Rand Local Government Commission, which has been appointed to enquire as to the desirability or otherwise of granting a municipal charter to Benoni. Some idea of what transpired may be obtained from a perusal of the head-lines, which run as follows:—"Dirty Benoni," "An Insanitary Area," "Washing Sites Disgusting," "Strongest Medical Evidence," "Filthy Locations." These epithets, we would point out, have not been applied to an Indian location. The area concerned is one in which no Asiatic is supposed to be able to trade, though there are doubtless a few insignificant Indian and Chinese hawkers. But the bulk of the inhabitants are Europeans, and it is of them that the Medical Officer of Health for the Witwatersrand (Dr. C. Lane Sansom) said, under examination that "it was a very insanitary thing indeed that food should be supplied, stored, or made in premises which were insanitary." Precisely the same thing has been said in reference to British Indians, and here we have the expert evidence of a public official, scathingly condemning the manner of existence of the very people who refuse to permit the presence of Asiatics on account, amongst other things, of the latter's alleged insanitary habits. Alas, how are the mighty fallen! We will not go more fully into the report at the present stage, except to take the following excerpts:—

Answering further questions, witness (Mr. H. B. Owen, Mine Secretary of the Van Ryn (M. Estate Co.) said "such a condition of things (in the native compounds of the mine) would not be allowed to exist for any length of time under a competent sanitary authority."

Mr. Quinn (Mayor of Johannesburg): No; and when that is done away with, you will probably find that your fever (endemic typhoid) will disappear." Dr. C. Sansom seems to think of Europeans very much as has been said of Indians, to wit, "like all districts which are free from general control, and depend on individual efforts to maintain good order, is (Benoni's) sanitary condition was shockingly bad."

What need for further comment?

An Unbiased View The Licensing Board, the other day, used a technical contravention of the Sunday Law on the part of a servant, to deprive his master—an Indian merchant—of his licence. The Magistrate at Maritzburg refused to give a similar conviction against the proprietor of the Botanical Hotel and suspend or cancel his licence. The presiding magistrate held that "the previous conviction might be proved as affecting the punishment but not as affecting the question of the renewal of the licence." Precisely. But in the Johannesburg case, the offender was a poor Indian and the court consisted of those who are prejudiced against colour. In the case under notice, the court included a magistrate who knew he was dealing even-handed justice and not to suit his judgment to his preconceived ideas. It is because Indians want unbiased judgment on their applications for licences that they ask for the restoration of the right of appeal to the Supreme Court.

Dr. Jameson on Colour

To a DELEGATION of coloured people that waited on the Cape Premier, the latter is reported to have replied as follows:—"We have not departed, nor do we intend to depart, from the principles laid down by the late Mr. Rhodes and endorsed and carried out by Lord Milner. We have no intention that in any scheme of federation the civilised coloured man shall sacrifice or be deprived of any of the privileges which he now enjoys. We will consent to no such proposal. Our endeavour will be directed to raising the policy of the other States to the level of that of the Cape Colony in regard to the treatment of the civilised coloured man. We are glad Dr. Jameson was not afraid to speak the truth. He has emphatically laid down that in their treatment of the colour question, the Colonies that might wish to federate with the Cape, will have to rise with the Cape, not that the Cape will have to fall to their level. Let us hope that the worthy Doctor will retain the courage of his convictions and not play, when the time for action arrives, with the fights of coloured people who have done so well at the Cape."

Imperial Parliament

British Indian Grievances

Sir HENRY COTTON asked the Under Secretary of State for the Colonies whether British Indian traders in the Transvaal were excluded from the use of certain train services, and were restricted in their use of the Johannesburg electric trams; whether the special registration fee of £3, and the regulations prohibiting ownership of land, were still enforced against them; and whether, in the Orange River Colony, the law prohibiting the entry of British Indian subjects, except for domestic service, was still maintained; and what steps it was proposed to take in the interests of British Indian subjects.

Mr. WINSTON CHURCHILL: The Secretary of State understands that certain trains by which, as a matter of fact, coloured persons seldom travel, are to be reserved for white people; but that special arrangements will be made, on application, for well-known coloured people desiring to travel by them. He also understands that restrictions have been found unavoidable in regard to their use of the Johannesburg electric trams. The registration fee of £3, and the prohibition of ownership of land, which are in accordance with the Law 3 of 1885, are being enforced. In the Orange River Colony the law referred to has not been as yet amended. The grievances of Indians in the Transvaal have I need scarcely say, the cordial sympathy of his Majesty's Government who will make every endeavour to obtain their redress; but, as I pointed out in debate on February 28, we lie under difficulties in dealing with such questions in Colonies which enjoy, or are about to receive, responsible Government.

Sir HENRY COTTON asked the Under-Secretary of State for the Colonies whether the scheme, which is now under the consideration of the Government, for granting a representative and responsible constitution in the Transvaal and Orange River Colony, would provide for giving adequate representation to British Indian subjects of respectability and position who have settled or might hereafter settle in these Colonies.

Mr. CHURCHILL reminded the hon. member that the proposal to extend even the municipal franchise to coloured British subjects was abandoned in 1903, and that it was then asserted, by the opponents of any form of native franchise, that the proposal was a breach of the spirit, if not of the letter, of the conditions of surrender. The expression "natives" in the laws of the different States of South Africa had frequently been deemed to include the coloured races of Asia, Africa and America.

Mr. CHURCHILL asked the Secretary of State for India if negotiations

were in progress with regard to the introduction of Indian coolies to the Transvaal.

Mr. MORTLEY: Not that I am aware of.—*India.*

The Native Uarest

The Natal Indians' Offer

[At a few hours' notice, a meeting of British Indians in Durban was held on Tuesday the 24th instant, at the Congress Hall in Grey Street, under the auspices of the Natal Indian Congress, in order to consider the advisability of making an offer to the Government in connection with the revolt at Bambata. The Congress Hall was packed, and many who could not gain admittance had to stand in the balcony of the Hall. There were nearly 250 Indians present. Amongst them were to be seen Messrs. Dawad Mahomed, Abdulla Haji Adam, Omar Hajee Amod Johari, Adamji Miankhan, M. C. Anglia, Bernard Gabriel, Peeran Mahomed, Nanji, Dr. H. L. Paul, S. Eramally, A. H. Peters, V. Lawrence, Lazarus Gabriel, P. Dawjee Mahomed, and other prominent Indians.]

Mr. Dawad Mahomed who occupied the chair, opened the proceedings precisely at 8.45 p.m.

Mr. M. C. Anglia explained the object of the meeting and Mr. Omar Hajee Amod Johari read the minutes of the previous meeting. Mr. Adamji Miankhan briefly discussed the genesis of the movement.

Mr. Gandhi then referred to the part that the Indians had taken during the Boer war. He said that the meeting was not concerned with the general question of Indian volunteering. He thought that the Government were neglecting a plain duty to the Colony in not utilizing the defensive force they had at their disposal in the Indian community. Mr. Watt had stated that he would not be defended by an Indian, and at the same time said that he would use the Indian for digging trenches. We had the late Mr. Escombe's word for it that the digging of trenches and the nursing of the wounded were just as honourable and necessary as the shouldering of a rifle. But they had nothing to do that evening with Mr. Watt's views. They had to consider whether they should, during the present crisis, offer to the Government their assistance, however humble it might be. It was true they were labouring under disabilities, and they were irritated. Opinions, too, may differ as to the cause of the native revolt. But it was their duty not to be prejudiced by any such thoughts. If they claimed rights of citizenship, they were bound to take their natural share in the responsibilities that such rights carried with them. It was therefore their duty to assist in averting the danger that threatened the Colony.

The Indians had done good work during the Boer war. It was recognised by General Buller, and the speaker advised that a similar offer should be made to the Government at this time also.

Mr. A. H. Peters then moved the following resolution:

That the meeting of British Indians, assembled under the auspices of the Natal Indian Congress, hereby authorises the Chairman to send an offer to the Government in connection with the native rising, and to take any action during the Boer war.

Mr. A. H. Peters said that while he was fully aware that the Indians had to suffer in the hands of the colonists, he was inclined to look upon their troubles as family quarrels which had to be forgotten in the face of a common danger. He claimed to be a British subject, and so long as he owed allegiance to King Edward, he could not sit still while his fellow colonists were taking part in quelling the revolt.

Mr. Ismail Gora, of Messrs. B. Ebrahim Ismail & Co., and member of the proposed deputation to the Home Government, seconded the resolution.

Mr. Abdulla Haji Adam, of the firm of Messrs. Dada Abdulla & Co., and ex-President of the Congress, supported the resolution in eloquent terms.

Mr. Lazarus Gabriel asked whether those who might vote for the resolution bound themselves to offer their services.

Mr. Gandhi said such was not the meaning of the resolution. But every member who voted for it, would be bound to assist in making the movement a success. It was for the members present to form a corps, should the Government be pleased to accept the offer.

Mr. Peeran Mahomed, speaking to the resolution, said that while it was not possible for him to do any personal work, he would be glad to place his purse at the disposal of those Indians who might go.

Messrs. Shekar and A. D. Pillay spoke in support.

Mr. Dawad Mahomed said he was glad to see so many Colonial-born Indians that night. They had done good work in 1899 and he was sure that they would come forward equally willingly during the present crisis. Their Minister, Mr. Watt, evidently did not know anything about Indians. Or he might have known that the late Queen Victoria never went without her Indian body-guard. King Edward had his Indian body-guard. The Indian faithfulness was a watchword. He was quite certain that it was the duty of the Indian community to offer its assistance to the Government during the crisis. He then put the resolution to the meeting and it was carried amid acclamation.

A list was then made of those who were willing and able to proceed to the front should the offer be accepted by the Government. The list is as follows, and comprises Barristers,

Storekeepers, Book-keepers, Clerks, &c.—

Dr. Stephens Kaisavala, A. D. Pillay, U. M. Shekar, S. B. Medh, Bernard Gabriel, A. H. Peters (subject to Government's sanction), D. C. Andrew, E. A. Peters, Harry John, David J. Manikun, Bryan Gabriel, Lavier David, Sal. Royceppan, S. M. Bissessar, A. Christopher, S. Eramally, S. R. R. Singh, S. Jeewanandrum, Aly. J. David, R. A. Maghraj, Thomas David Roy, H. V. Thakar, Moosa Kara Macter, Kara Dahya Kalan, A. N. Francis, V. Moenraj, V. M. Joseph, S. Valoo, J. H. Lazarus, V. Lawrence, M. Ismail Ebrahim, M. E. Sigamony, M. I. Lazarus, Bernard W. Sigamony, M. K. Gandhi, Lazarus Gabriel, H. L. Paul (subject to Govt sanction), J. M. Francis, William Joseph, Gokuldas Vannavandas.]

Mr. Dawad Mahomed has sent in the following letter to the Government and a reply is eagerly awaited.

To,

The Honourable the Colonial Secretary, Pietermaritzburg.

Sir,—At a meeting of British Indians held on the 24th instant, at the Congress Hall in Grey Street under the auspices of the Natal Indian Congress, and attended by over two hundred and fifty British Indians, the enclosed resolution proposed by Mr. Bernard Gabriel, Barrister-at-law and seconded by Mr. Ismail Gora of the firm of Messrs B. Ebrahim Ismail & Co., was carried unanimously.

I have the honour to draw the attention of the Government that on the occasion alluded to in the resolution, several British Indians offered their services and they were accepted as leaders of ambulance parties. In the opinion of the Natal Indian Congress, it is possible to raise a similar corps, should it be necessary for the present crisis. The Congress trusts that the Government will be pleased to accept the offer. I may state that at the close of the meeting about forty British Indians handed in their names for ambulance or any such work for which they may be considered fit.

I have the honour to remain,

Sir,

Your most obedient servant,

(Sgd.) DAWAD MAHOMED.

Durban,

25th April, 1906.

Mr. JAMES MACKENZIE MACLEAN, we regret to notice, is dead. The deceased gentleman was a brilliant journalist. He was for over twenty years editor and proprietor of the *Romney Gazette*. A member of the House of Commons, he always took a lively interest in Indian affairs. The late Mr. Maclean was born in 1835.

Shops Closing Act in Natal

Natal Stores Employees' Association on Asiatics

We take the following extract from the contribution of the secretaries of the N. S. E. A. to the *Natal Advertiser*, of the 19th instant, as showing to what extent responsible persons in the Colony are prepared to go, in their crusade against British Indians:

To those of the opinion that the Asiatic trader should not be allowed the same scope in the future as in the past (and had they the power, would repatriate them at an early date), this measure will merit their approval to say the least. That the encroachment made by these individuals during the last $\equiv$ years has been alarming, would be to put the case mildly, and if the European trader is not to be wiped out during the next few years, further legislation is necessary, and of a drastic nature. It is found important to point out a most vital matter whilst touching this Asiatic question, and have before us reliable details concerning their hours of trading.

Prior to and during the year 1905 the average trading hours of Asiatics were roughly speaking, 103 hours per week, and further their non-compliance with our gazetted public holidays gave them another opportunity of practically a monopoly of trade at those periods. The Asiatic trading hours to-day amount to 53 hours per week as against 103 as above mentioned, and in addition are compelled to close on gazetted public holidays.

In other words the difference on a year's trading is as follows: A clean sweeping reduction of 2,340 hours per annum, and with the reduction of 75 hours, representing 5 gazetted holidays, this brings it up to the grand total of 2,415 hours curtailment, or 100½ days on the year's trading. What European trader who ponders over these startling figures will do otherwise than admit that in the course of a few months this Act will prove a great protective measure, and for the best interests of the white population?

Indeed, these facts should be a warning of the headlong rush this Colony was making towards being overwhelmed with these parasites—in the detriment of a European class who are ever willing to assist in the Colony's development, and bear its burdens, both in storm and sunshine.

It would be as well at this point to look into and ascertain what benefits are derived from the Asiatic population. Upon the spending power of the public, depends the prosperity of the community, and if one section is making a fair income owing to the privilege of living here, and transfers seven-eighths of the proceeds to another country, it undoubtedly proves that this Colony must be impoverished owing to their presence, and that for them being supported by a few whole-

sale merchants, the inducement they have to stay here would not be so great.

As a spending power the Asiatic is useless and, few if any, will dare to gainsay this. Any Asiatic who simply resides here for a certain term of years is then qualified in the eyes of the law as a British subject. This may be legally right, but as far as trading privileges are concerned, is morally wrong.

Trading rights to Arabs and coolies is carrying generosity to an extreme—as it is bestowing a gift with one hand—in the other a weapon of self-destruction.

What is the difference of comparison between the numbers of European kaffir traders of ten years ago and to-day?

To-day he is replaced by the Arab or coolie, and that which in the past proved a profitable occupation $\equiv$ a white man is now, as far as he is concerned, a dead letter.

Although in receipt of British privileges, we regret $\equiv$ say that their actions with regard to the Bankruptcy Laws are often decidedly foreign, as too many European merchants know to their cost. How many of these people's books are kept in the English language? And even if so, what more difficult puzzle is afforded a clever auditor than that of winding up one of these concerns?

It is known for a fact that the European trader cannot live as a European and be contented with the same small profits on landed cost as the Arab $\equiv$ Indian—further, we do not doubt for one moment that the European who patronises them may save a slight sum during the year, yet at the same time is ignoring that principle which should be observed towards his fellow countryman, viz; a sense of patriotism in trading.

Johannesburg Jottings

[BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE]

A WHITE MAN'S COUNTRY. I have always maintained that, with yellow labour on the mines, native labour in domestic life, and Indian labour on estates, it was playing with words to designate South Africa a white man's country. No country, whose inhabitants rely for their labour on the coloured communities, can be called "white." And now the *Transvaal Leader* takes up my argument in the following expressive terms: "Now, it is as well to be plain in this matter. The Transvaal never has been and never will be a white man's country. We cannot kill off the blacks by the same curious processes that have been used to decimate the aborigines in other countries." What is sauce for the goose is sauce for the gander, and what applies to the Transvaal applies equally to South Africa as a whole.

"TOO MANY COOLIES." There are some people whose argument will never convince. It has been repeatedly pointed out, in these columns and elsewhere, that the Indian trader is not, nor can he by any stretch of imagination be called, a "coolie." Yet the local scribe of the *Rand Daily Mail* in Middelburg, Transvaal, informs his paper that a number of "coolies" have opened stores in that delightful dorp, and adds that there were enough "coolies" there already. This, too, in spite of Lord Selborne's withdrawal of the epithet. And these be our future rulers!

THE "MESSIAH." It has long been a reproach to Johannesburg that, of all cities in South Africa, it was specially marked out for lack of refinement and artistic expression. Speculation, in its every branch, has always been held to be the hall-mark of every true Johannesburger. On the Thursday following Easter Sunday, however, the Golden City did something of remove the taunt so often levelled against it by attending to its Jewish members a grand performance of Handel's "Messiah" at the Wandervogel. I must confess that my artistic soul had been thirsting for good music these many months, and I drank my fill of it on this occasion. The old familiar recitative, and airs brought pleasant recollections of the musical treats that I had so often enjoyed in London. In truth, the performance was very spirited, and the items extremely well rendered, the contralto solo being specially remarkable for artistic merit. Perhaps this town may one day be famous for something more lasting than a record output.

POVERTY IN INDIA. In the course of a leading article in the *Rand Daily Mail*, on the subject of Native tenure of land, the writer makes the assertion, concerning the Indian peasantry, that "the impoverishment of the *ryots* to-day is largely due to the power given to the money-lenders of India under the theoretically perfect laws introduced by British rule." But the writer omits to add that, as a further consequence of British rule in India, due in great part to the terrible annual drain of money from that unfortunate country, the *ryot*, in order to save himself and his from famine and disease, is obliged to mortgage "his land, and his children's land for generations, to the sowcar." If these facts were more generally realised, perhaps there would not be the huge Indian population in South Africa that we see to-day.

THE AFRICAN SOCIETY, under the able presidency of Sir H. H. Johnston, Bt., M.A., C.B., &c., has been giving a lion's share to London. It has engaged the services of Mr. J. S. Redmayne as paid Secretary, to whom all communications may be addressed at the Imperial Institute, London, S.W.

"The Pin Prick Policy"

Under the above heading, the *Rand Daily Mail* of the 19th instant reverts to the celebrated Manga Case, in the following manner:—

The comments made in these columns on Tuesday upon the refusal of a temporary permit to Mr. Salomon Manga, a young Indian lawyer, to enable him to cross the Transvaal on a journey from Durban to visit his parents in Delagoa Bay have aroused so much interest that we deem it advisable to explain to which department of the Government the blame for this pin prick policy attaches. Some time ago there was a system of dual control over these Asiatic permits, but after the notorious case of Mr. Nomura, the Japanese merchant, greater centralisation was decided upon, and the power of granting or refusing these applications was placed absolutely in the hands of the Protector of Asiatics at Pretoria, who happens at present to be Mr. M. Channery, who was at one time an official in India. The office forms part of the Colonial Secretary's Department, and Mr. Channery's immediate chief is, we believe, Mr. Lionel Curtis, whilst the head of the department is Mr. Patrick Duncan. In the case of Mr. Manga, we understand that Mr. Channery acted, as he was entitled to do, upon his own responsibility. His was the power to say yes or nay, and he acted upon it. There is no complaint to be made about the system. The grievance of the British Indian community is against the unsympathetic and narrow-minded tone of the "Protector's" office, in which it is complained that the ordinary principles of common-sense and justice seem to be absent. Judging by the decision arrived at in the case of Mr. Manga, this allegation appears to have some foundation. In the interests of the white population of the Transvaal it may be necessary to enforce drastic regulations to prevent the overrunning of the Colony by Asiatics; even to take up the position which Sir Arthur Lawley said might one day be essential, and ruthlessly break the pledges of the past rather than allow the Transvaal to become the heritage of the Eastern instead of Western peoples. But however severe the measures which may have to be adopted there is no excuse for the strange racial bigotry displayed in the case of Mr. Manga. Even were it necessary to erect an equivalent to the Great Wall of China round the Transvaal, it would not be inconsistent to allow an Indian member of the Middle Temple to journey through the Forbidden Land in order to visit his father in another country. There must be exceptions to even the most Draconian regulations. To say that there shall be absolutely no loopholes in the barrier is sheer folly, comparable to the policy of some of the students of the National Convention who would force British Indian troops of the Imperial Guard to march or a European soldier who had obtained the right of asylum in England to herd with

the lowest pariahs in a location. It would be absurd to enforce such a veto as Mr. Channery insisted upon against an ordinary Asiatic traveller, it is still more absurd to do so in the case of a subject of the British Empire who could not even in the wildest flight of Mr. Channery's imagination endanger the livelihood of a solitary white man in the Transvaal. Whatever may be the best solution of the Asiatic difficulty in the Colonies, it certainly does not lie in the direction of the Protector's treatment of a man who was supposed to be a British subject, and could only obtain a tilting privilege by proving that he was not. These are not the lines upon which to arrive at a settlement of what is admittedly a difficult problem, and the sooner the irritating methods of to-day are abandoned the sooner will the Transvaal receive the sympathy of the Imperial Government in laying down some general protective principle.

The Malay Location in Johannesburg

A Deputation

The following Statement was submitted to His Excellency the Acting Lieutenant-Governor of the Transvaal by a Deputation of the stand-holders of the Malay Location:

When the sites were granted in the Malay Location by the late Boer Government to coloured persons, the latter took steps to improve the property whose occupation was allotted to them.

Application for building-rights was made, and was granted by the late Government without any restriction whatever.

The result has been that numbers of structures have been erected upon the stands, many of which structures are expensive and substantial, a considerable number of these being of burnt brick.

Besides this, the ground has been reclaimed, and in addition also to being itself more habitable, the Malay Location has become a centre around which a number of prosperous townships have sprung up.

When the neighbouring district of Vrededorp was given to the poor whites to dwell in, the latter were well aware that their neighbours would be coloured persons, but this fact did not trouble them, nor has there been any complaint of weight from that quarter against the continued residence of coloured persons in the Malay Location.

Apart from the Vrededorp township

the Malay Location is a township of the same kind, and the only

monthly tenants at a tenancy of 7,6 per month per stand.

Correspondence has been entered into, extending over a considerable period, with the Honourable the Colonial Secretary, drawing attention to this insecurity of tenure, but no satisfaction in any way has been given to the stand-holders in the Malay Location.

On the 22nd September last, an Ordinance "to enable certain land to be conveyed to the Municipality of Johannesburg" was promulgated in the *Gazette* of that date, enabling the Lieutenant-Governor to grant to the Council of the Municipality the freehold of the Malay Location, amongst other portions of land dealt with at the same time.

Thereupon, the stand-holders in the Malay Location submitted a petition to the Honourable the Colonial Secretary, praying for some fixity of tenure for the stand-holders of the Malay Locations. It may be as well to state that a similar petition was drawn up in 1904, having the same object in view, but for some reason not explained, it appears that this petition was never forwarded to the Honourable the Colonial Secretary.

Prior to the publication of this Ordinance, the stand-holders of the Malay Location had conveyed to the Honourable the Colonial Secretary a strong protest against any such grant being made to the Municipality of Johannesburg, as they had grave reason to believe that such grant would end in their being removed from the present Malay Location to some other situation, with resultant inconvenience. A formal reply was received in November last, stating that attention was being given to the matter by the Government, but nothing has since been heard with reference thereto.

The stand-holders in the Malay Location reaffirm their emphatic protest against any such grant being made, for, as loyal British subjects, they claim that they are entitled to consideration from the present British Government in the Transvaal, in view of the repeated assurances that were given to them by the British Vice-Consul, during the *regime* of the late Dutch Government, that their claims would receive favourable attention.

They have done nothing to deserve what it is feared is meant by such vesting of the freehold, namely, compulsory removal.

It may also be added that the Government are taking the necessary steps to ensure fixity of tenure for the coloured burghers living in Vrededorp, whilst the inhabitants of the Malay Location recognise the generous understanding underlying the proceedings which have been closely following, they have a right to expect the same spirit regarding themselves, though only because they have always, and even during the trying times of war, been perfectly loyal to the Crown.

If a reasonable security of holding were offered to the inhabitants of the

location, it is fair to assume that the people will build better buildings and will be in a position to live in a much better style, to which they have always aspired.

British Indians in East Africa

A Great Indian Meeting in Mombasa

European Exclusiveness

Rs. 20,000 Subscribed on the Spot

A Practical Lesson for Patriots

In Mombasa, on Saturday afternoon, the 7th instant, a public meeting of the leading Indians of British East Africa took place, at which matters of importance were discussed and resolutions adopted. The meeting was called by Mr. A. M. Jeevanjee by a circular which set forth that the meeting was called for the purpose of considering "the question of protecting the rights of Indian Residents in East Africa." There were 180 Indian Professional men and Merchants present.

The Chairman's Speech

The Chairman, (Mr. A. M. Jeevanjee), explaining why the meeting was, in his opinion, necessary, said:—

A short time ago certain English Settlers in Nairobi had petitioned the Government to reserve certain areas of town and agricultural land for Europeans only. It was the Colonist's Association which authorised this petition and the Indians can only look upon this petition as an attempt to drive us out of the only good land areas of this country. Now, as you know, we have been in this country for over 200 years and have developed trade and agriculture according to our habits and possibilities, whereas the majority of the petitioners have only been in this country a year or two, and few of them have done really any good with so much land as they have secured.

We do not ask for preferential rights, we only ask that no distinction be made between the European and Indian settlers; we ask for the same rights as we have in South Africa and Natal.

The question, therefore, to consider at this meeting was we to fight against the petition by the Colonist Association of Nairobi?

of British East Africa then addressed the meeting and said:—

"I quite agree with what the chairman has said, and, as you all know, we have always tried through our Indian Association to carry out these principles. When the Colonist's Association petitioned the Commissioner (Sir Charles Eliot) to prohibit Indians to occupy certain lands, our Association put in a counter petition asking for the same right as the Europeans. Sir Charles Eliot replied through the late Mr. Tritton that the Indians were wrong in thinking that there would be any distinction made, and the Government did not wish any distinction to be made. Your Association then forwarded copies of the resolution passed at the meeting, and the Government replied in a letter, dated February 28th, 1902, under the signature of the Secretary to the Administration. The letter said:—'You are in error supposing that the Government has any intention of drawing a distinction between Europeans and Indians as far as rights of mining, settling, and acquiring land are concerned.'

On the King's Birthday, in November, 1902, the Committee of your Association met Sir Charles Eliot, who, in reply to an address, again stated that there would be no distinction made. On the 4th of October, 1903, a deputation of Indians presented an address, of welcome to the new Commissioner, the late Sir Donald Stewart, mentioning therein that there was a distinction made by Government between Europeans and Indians. The new Commissioner replied that the Government had not made any distinction, and he expressed the wish that Indian farmers would come to British East Africa and settle, and that he would do his best to bring this about; and the deputation suggested that the regulations should first be altered before Indian farmers were asked to settle. The Commissioner then asked the Deputation to tell him in writing what changes in the regulations they asked for. As a consequence of this, your Association on January 16th, 1905, sent details of what changes they wished to be made to the Commissioner, through the Land Officer, asking the Commissioner to refer their wishes home to the British Government. But up to today nothing is known to us of what happened with our petition and it is possible the Home Government are still considering the matter. On March 2nd, 1905, I wrote to the Commissioner asking for land in the Dagoretti and Kikuyu Districts. The Commissioner replied on March 16th, under his own signature, that some of the land was reserved for the Government."

An Adviser Wanted

On the conclusion of this address, the Chairman rose and told the meeting that if the Indians really desired to protect themselves, it was absolutely essential that a professional or other able man should be engaged from Bombay for a period, and that when engaged, he should devote the whole of his time in carrying out the correspondence between the Indians of East Africa and the Protectorate, and the Home and Indian Governments.

Mr. C. M. Dalal then moved the following resolution:—

That a fund of not less than Rs. 20,000 shall be formed as a reserved fund, and that a guaranteed fund of Rs. 400 per mensem should also be guaranteed for the purpose of carrying out the recommendations of the Chairman.

Mr. Jaffer Dewji seconded the motion and suggested that the funds required should be guaranteed forthwith. The motion and suggestion were thereupon put to the vote and carried unanimously. The chairman, without further delay, called for paper, pens and ink, and in less than half-an-hour, the sum of Rs. 20,000 was subscribed and a monthly guarantee of Rs. 400 given.

Upon the conclusion of the first meeting, a second meeting followed, Mr. A. M. Jeevanjee again occupying the chair. At this meeting, several Indian merchants complained of the treatment of Indian passengers on board certain foreign vessels plying between East Africa and other parts of the world. There was a good deal of bitterness displayed by several speakers, who seemed to be prepared to go to considerable length in obtaining a relief from their grievances. The result of their speeches was that the meeting resolved that the Indian merchants present should approach Mr. A. M. Jeevanjee with a view of his first sounding the feeling of Indian merchants in Zanzibar, South African ports, and Bombay, and if their feelings were on a par with their own, then they would request Mr. Jeevanjee to arrange in Bombay for a regular service of steamers, either with the British Indian Line or create a new line which would give Indians those considerations which they looked upon as their rights.

Mr. Jeevanjee gave his guarantee that the meeting dispersed, that he would see that a "regular" steamship service of one kind or another would be established, and a prominent Indian merchant assured Mr. Jeevanjee that he would carry out his guarantee, all the time in return would give him their entire support with freight goods.—(Condensed from the *East African Standard*.)

The *RAND DAILY MAIL* says that a letter read at the Durban Town Council meeting on the 18th inst. stated that the Protector of Ashima was advised, on the 14th inst., by Mr. A. M. Jeevanjee in the name of the Indian Association, that under the provisions of the Ashima Act, the Protector was prohibited from trading in mining claims.

India's New Friend

"Ireland and India"

On Friday, March 23, says *India* Mr. C. J. O'Donnell, M. P. for Waltham, delivered an address at the Irish Club, 203, High Holborn, W.C., on "Ireland and India." Mr. J. O'Connor, M.P., took the chair. Mr. O'Donnell urged that there was a great similarity between the position of Ireland and of India in many respects, and especially in the rack-renting of the peasantry. Over the greater part of India the Government was the landlord. In the old days before the British dominion the land-tax or rent, moderate in itself, varied with the crops. Under British rule it had immensely increased, and was exacted even in bad seasons, so that the peasants were forced to have recourse to the money lenders. All this Mr. O'Donnell proved by copious and conclusive evidence drawn from sources, which could not be suspected of any bias, towards the people of the country—official reports and the pages of the leading Anglo-Indian journals. The result was seen in impoverishment and famine. He concluded by pledging himself to defend the cause of the Indian people in the House of Commons, and by calling on the Irish members to assist him in that work.

Cape Coloured People

Deputation to the Premier

Cape Town, April 23. A deputation from the Coloured People's Vigilance Committee waited upon the Prime Minister this morning. Mr. Pergrina, in introducing the subject remarked that there was considerable unrest among the people, and that great apprehension obtained as to the ultimate fate of the coloured people in the impending federation of the States. He felt that they had a right to ask for some assurance from the present Government.

Mr. Jameson, in reply, said: We have not departed, nor do we intend to depart, from the principles laid down by the late Mr. Rhodes, and endorsed and carried out by Lord Milner. We have no intention that in any scheme of federation the civilised coloured man shall sacrifice, or be deprived of any of the privileges which he now enjoys. We will consent to no such proposal. Our endeavour will be directed to raising the policy of the other States to the level of that of the Cape Colony in regard to the treatment of the civilised man.—*Natal Mercury*

UGANDA.—A Reuter's cable states that the unsubdued section of the Nandi who have killed two Indian merchants near the Uganda railway. Troops have been despatched.

The "Maha-Bharata"

By J. L. P. ERASMS

III.

The Scene of the War and Its Meaning

The scene of the war was on the Northern plains of India along the upper course of the Ganges. The Gita mentions that the war was waged on the level plain of Kurukshetra, and gives, indeed, a religious or sacred import to it: for it was a mighty strife too, between the forces of good and evil.

When Arjuna beheld, arrayed in both armies fathers and grand-fathers, teachers, maternal uncles, brothers, sons, comrades, fathers-in-law, in short, kinsmen desirous to fight and kill each other, he became exceedingly despondent, and sought the advice of the Lord as to his duties as a soldier. The Lord's answer to him is put in a nutshell. "These bodies of the embodied (Self), who is eternal, indestructible and unknowable, are said to have an end. Do fight, therefore, O descendant of Bharata." (Gita Discourse II. v. 18). Says the Gita further, "the soul (Self) neither slays nor is slain, therefore, it is the holy duty of every warrior to fight, or in the language of Christianity we should say that it is the duty of every Christian warrior to fight against the forces of evil. The body, being material, is destructible, and perishable, and should, therefore, not weigh against the plain duty of the Spirit, or in other words, it is our plain duty 'to kill the flesh.'"

The Tournament

Drona was the foremost warrior-priest of his time, and he was the preceptor of the sons of Pandu and of Dhritra-rashtra. It was his wish that the princes should be matched against each other for a trial of their respective valour and skill in arms. The blind king approved of Drona's suggestion, and a royal tournament was agreed upon. A site was selected, and the people flocked thither to behold the various contests between the princes. The two foremost figures who took part in the tournament—in fact they are the rival Achilles and Hector of the Epic—were Arjuna and Karna.

The princes in turn showed their feats of skill. Each prince received a hearty ovation from the crowds as he displayed his feats. Bhima and Duryodhana approached each other with uplifted clubs, and hatted was read in their faces; and the son of Drona had his part the angry wrestlers. Arjuna next appeared on the scene and showed his matchless skill in archery. His arrows pierced all the largest of the marvellous parashu. He was encircled with bow and rapier, and his exit from the arena was marked

by deafening roars of jubilation by the vast crowds.

Next comes Karna, who is a most fascinating personage to me: as the soldiers would say, 'he is a real warrior, every inch of him.' His approach was preceded by a deep and deadly sound, and, as Mr. Dutt happily puts it, a "crank and din of warlike weapons burst upon the tented ground" as he arrived on the scene. He whose mother Pritha gave birth to him in her unwedded state, but whose being was inspired by the Sun, was the victor of the day, yet he was despised by the rival Pandu princes as an uninvited and unknown guest, or, what is worse, as a lowly-born child. Arjuna was to be matched against Karna, but the herald demanded a statement of their respective lineage: for by the rules of war, it was alleged that a prince may not fight with a base and nameless foe. This unchivalrous objection was ridiculed by Duryodhana, who rightly held that a great commander was as much a prince as one of the royal blood.

The Princess of Panchala's Choice

Drupad, the monarch of Panchala, had a daughter commonly called Draupadi, whose choice for a husband depended upon the wielding and discharge of a mighty bow by an archer prince, who should succeed in hitting with his arrows a target at a given place. Shikha's choice, according to the "Ramayana," was dependent upon a similar trial of strength and skill with bow and arrow, by competing princes and kings, when Rama won her hand in marriage.

The Pandu princes, and a host of other monarchs and chiefs from the adjoining countries, were drawn to Drupad's kingdom to compete for the hand of the Princess of Panchala. Duryodhana and Karna were also attracted to the scene.

As the suitors advanced in turn to bend the bow, their names and lineage were given to the princess. One by one they failed to wield the weapon; Karna, whose turn it was next, advanced and strung the mighty bow and fixed the arrows, and was about to aim for the mark, when the princess exclaimed that she would not marry a Sudra's son. The noble and gallant archer merely turned crimson at this unkindest of all, but spoke not a word as he returned the bow. Other suitors tried to handle the weapon but failed. Arjuna, who was disguised as a Brahman, now stepped forward to bend the bow and he sent the flying arrows aflight. The princess-bride now approached her beloved Arjuna and hung on him the bridal garland and robe. Meanwhile a tumult arose among the disappointed suitors on a Brahman winning the hand of the bride. The disappointed and angry potentates were about to give battle to the Pandu princes, who used the gifts of strength to ward off the attack, when Krishna came to the

rescue by assuring them that the Brahman archer was none other than the mighty warrior Arjuna.

Facts and Comments

The German East Africa Liner, *General* sails direct for Bombay on May 10th.

OUR CONTEMPORARY, the *Natal Mercury*, reports that at a recent meeting held at Stanger, Sir L. Habb, Mr. Armstrong, and Mr. Polkinghorne did not favour Indians holding land in freehold. Mr. Clayton said, as regarded the land settlements, he had endeavoured to make it impossible for the coloured man to hold the land.

THE FOLLOWING ARTICLES have appeared lately in the Home magazines: "The Relations of Civilised to backward Races as Respects Labour," by the Rt. Hon. James Bryce, M.P. (*Windsor Magazine* for March), "The Asiatic Danger in the Colonies," by L. E. Neame (*Empire Review* for March).

FRUITARIAN HOSPITAL.—At the annual meeting of the governors of the Lady Margaret Hospital at Bromley, Kent, the report stated that out of 500 patients treated in the three years of the hospital's existence, only two have died. The diet is known as "fruitarian" and patient is given neither flesh, fish, or fowl.

OLD AGE PENSIONERS.—Messrs. Cadbury Brothers, the great Cocoa firm, have established an old age pension scheme in connection with their works at Bournville, near Birmingham. An employe reaching the age of 60 years, having been a member of the fund for 30 years will be entitled to a pension equal to £30 for every £100 of his average annual wages.

UNDESIRABLE INDIANS.—Application was made in the Supreme Court, Capetown, on the 26th inst., for an order restraining the Government from deporting two Indian hawkers, who recently arrived from the Transvaal, and who failed to satisfy the requirements of the Immigration Officer. His Lordship said that it was clear that they were unable to comply with the requirements of Act 47 of 1902, which prohibits them staying here unless they could show that they were domiciled in South Africa. The application was refused. — *Natal Mercury*.

THE ROYAL TOUR IN INDIA.—Our contemporary, the *Natal Advertiser*, writes: With 101,000 of the natives of India in our midst, the effects of the Royal tour have some significance to us in Natal: and we can consider the political bearings of it, from a distance. British impressions of the Indian, largely recruited from the lowest castes of Bengal and Madras, as he works apparently in opposition to the best interests of the Colony, are liable to be falsely held; and his share in the "triumphs and responsibilities of Empire" too frequently becomes lost to view amid the obscurity of the clouds of local prejudices and trade competitions. But these time-expired coolies are not the most representative class of the natives of India, and we consequently are most struck with their vexatious habits of life or methods of trade. Yet they own the same Imperial headship and offer unlimited loyalty to the King.

THE "SPECTATOR" March 31, says:—If the Imperial Government had refused to sanction Chinese labour under the only conditions on which South African opinion would allow it—that is, conditions of a servile nature—the Empire would have been free from the serious difficulties which now menace it. In our opinion, the whole evil may be traced to the ill-starred and retrograde proposal of Mr. Chamberlain to saddle the Transvaal with a debt of thirty millions to the Imperial Government. The assent of the mineowners to that tributary contribution on behalf of the Colony—an assent which they had no right to give—was, no doubt, a prime factor in inducing the Government to yield to the mineowners' demand for Chinese labour under conditions contrary to the public opinion, not only of the Mother country but of the Empire as a whole. This false step in regard to the tributary contribution has led to nothing but animosity and confusion. In our opinion, the present Government should, at any rate, do what they can to retrieve the false step by linking their action as regards Chinese labour with the frank abandonment of any claim on the Colony for the thirty millions.

THE INDIAN REVIEW.—The February issue of the *Indian Review* just in hand, opens with an article entitled "Freedom of the press in India," by Mr. G. A. Natesan, the Editor. He condemns strongly the recent attempt of the Government of India to boycott the *Statesman*, Sir B. Fuller's treatment of the *Weekly Chronicle* at Assam, and Sir P. N. Krishnamurti's treatment of the *Myore Standard*. Rao Bahadur Vasudeva L. Kirtkar gives the first instalment of a lucid exposition of "The Ethics of the Vedanta." Mr. Aswini Kumar Datta, Mr. A. C. Banerjee and a writer who signs himself "Arjuna," contribute to the third instalment of

the symposium on the Swadeshi Movement. Among other contributions, we may mention those on "Some new Industries for India," by Mr. David Gosling, a review of Mr. Rider Haggard's recent book on "The Poor and the Land," by Mr. Arthur Davies, M.A., and the fourth instalment of Babu Girindranath Dutt's paper on "The Brahmans and Kayasthas of Bengal."

An Indian Creed of Nationality

FROM THE "INDIAN WORLD."

1. I believe in India, one and indivisible.
2. I believe in India, beloved mother of each and all her many million children.
3. I believe in India's divine mission.
4. I believe in the saints of her birth and the heroes of her breeding.
5. I believe in India the invincible, whom the world's loftiest and holiest mountains defend.
6. I believe in the invigorating power of the ocean, on whose lap lies my mother secure.
7. I believe in India, the beautiful;—Nature's own paradise of loveliest flowers and streams.
8. I believe in the sanctity of her every particle.
9. I believe in India's departed sons, whose ashes are mingled in the air, earth, and water, that give my food, and form my very blood.
10. I am bone of their bone and flesh of their flesh.
11. I believe in the abiding relationship of Indians of all times and all communities.
12. I believe in the brotherhood of all who belong to India's soil, be they whatsoever caste or creed.
13. I believe in the living Indian nation, dearer to her children than anything else of earthly kinship.
14. I believe in its golden past and glorious future.
15. I believe in the righteousness, valour, and patriotism of Indian manhood.
16. I believe in the tenderness, chastity, and selflessness of Indian womanhood.
17. I believe in India for the Indian people to live for and to die for.
18. I believe in one land, one nation, one ideal, and one cause.
19. The service of my countrymen is the breath of my life,—the be-all and end-all of my existence.
20. So help me Bharat! *Banda Mataram*.

SHIV NARAYAN.

ઇડિઅન ઓપિનિઅન.

પ્રસ્તાવ ૪.

શીનીકસ—શનીવાર, તારીખ ૨૮મી એપ્રિલ, ૧૯૦૬.

અંક ૧૭

સાંકળીયું.

પેજ.

અધિપતિની નોંધ.	
આપણી સ્થિતિ ...	૨૬૩
જુવાન હિંદોને વિનંતિ ...	૨૬૩
મોખાસાની મીટીંગ ...	૨૬૨
નાતાલનો દુકાનનો કાયદો ...	૨૬૨
નાતાલના બેંકને મદદ ...	૨૬૨
ચીનમાં ચંચળતા ...	૨૬૨
નગરના પ્રેરણાપત્ર ...	૨૬૨

રીપોર્ટ વિગેરે.

ઈન્ડિઆમાંથી તારણ ...	૨૬૩
જોહાનેસબર્ગનો પત્ર ...	૨૬૩
લેડીઝ મીથનો પત્ર ...	૨૬૪
બ્રીટીશ પુર્વે આફ્રીકા ...	૨૬૪
હિંદી વેપાર મંડળ ...	૨૬૫
નાતાલ ઈન્ડિયન કેમિસ મીટીંગ ...	૨૬૫
ધી મહોમેડન જંગમેન સોસાયટી ...	૨૬૬
યંગમેન્સ મહોમેડન એસોસિએશન ...	૨૬૭
સનાતન ધર્મ સભા ...	૨૬૬
ઈન્ડિયન ઓપીનીયન આયન મીટીંગ ...	૨૬૮
નાતાલ બેંકમાં સામાન ...	૨૭૦
નાતાલ નાણાંની નોટીસ ...	૨૭૧
હિંદુસ્થાનના ખજાને ...	૨૭૧
ગૌર સમાચાર ...	૨૭૨
રૂઝના તાર ...	૨૬૬

પરચુરણ નોંધ.

સાનકરાનસીસેકા ...	૨૬૩
પરચુરણ ખખરો ...	૨૭૨
કેપટાઉનમાં નવો હિંદોગ ...	૨૭૨
કાબલ મહેસાનાં ગણતંત્ર ...	૨૬૮
સ્ત્રીમંદાની ખખર ...	૨૬૪
ચર્ચાપત્ર ...	
કેપ્ટુરેશનને ટેકા ...	૨૭૦
માથા વંદો ...	૨૭૦
પ્રીયરીયામાં કેબીની તકલીફ ...	૨૭૧
પ્રીયરીયામાં હિંદુ સમજાન કંડ ...	૨૭૧

આકવાડિક પંચાંગ.

ખોરતો-તા. ૨૮ મી એપ્રિલ થી તા. ૪ મી મુધી ૪૦ સ. ૧૯૦૬.

હોલ્ડ-વેચાખ સુદ ૫ થી, વેચાખ સુદ ૧૧ મુધી સંવત ૧૯૬૨

મુસલમાની-તા. ૨૭મી જિજ્ઞાસવસથી તા. ૬ રખીજિજ્ઞાસવસ મુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	ચૈત્રી	કાર્તિક	કિંક્રી	ક્રિષ્ણ	સુવોદય	સુચ
કની...	૨૮	૫	૩	૬	૨૪૫	૨૩
રતી...	૨૭	૬	૪	૬	૨૪૫	૨૨
સોમ...	૩૦	૬	૫	૬	૨૪૫	૨૧
મંગળ...	૧	૭	૬	૬	૨૪૫	૨૦
બુધ...	૨	૮	૭	૬	૨૪૫	૧૯
ગુરુ...	૩	૯	૮	૬	૨૪૫	૧૮
શુક્ર...	૪	૧૦	૯	૬	૨૪૫	૧૭

ઇડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૨૮મી એપ્રિલ, ૧૯૦૬.

આ પત્રની સ્થિતિ.

આ છાપું જેમ જેમ દિવસો ગય છે તેમ તેમ વધુ વધુ છે એ જાણી અમારા વંચ નાર સંતોષ પામતા હશે. શરૂઆતમાં અમે ગુજરાતીના આર પનાંગ આપતા. ત્યારબાદ પાંચ પાના ઉપર આવ્યા. ટાપીત તથા હિંદી કાદવા બાદ આદ પાના ઉપર આવ્યા અને આ આકવાડીએ અમે બાર પાનાં આપીએ છીએ. આમ વધારો કરવામાં વધારે ખર્ચ થાય છે સહેજે સમજી શકાશે. પણ અમે હ તેજત વિના મહુ આગળ નથી વધી શકતા. મી. ઉમર હાજી આમદ ગ્રેરીને ત્યાં બસાએ લી મીટીંગ ઉપરથી કંઈક ખ્યાલ આવી શકે છે કે આ છાપાની સ્થિતિ છે. તેને મદદ કરવાની દરેક હિંદીની ફરજ છે એમ અમે સ મજાએ છીએ. છાપાની સાથે સંબંધ ધરાવતા માણસો બધા પોતાનું ગુજરાત બીજી રીતે ચલાવી શકે તેવી સ્થિતિના છે. જ્યાં એમ માનીએ છીએ કે તેઓનામાં થોડો ધ ણો પણ સ્વદેશાભિમાનનો અંકુર છે તેથીજ તેઓ અપાને વળગી રહ્યા છે. પણ જો કે મ તરફથી પુરતું નેર હોય તો હજી વધારે કામ છાપો કરી શકશે. અમે અમારા ય હંદો ને એટલીજ શુચતા કરવા માંગીએ છીએ કે દરેક આદક જે એકે ધરાક વધારે કરશે તો આદકાતું લીપ્ટ બેવડાતાં વાર નહિ લાગે. અમે એટલો બરસો અમારા વાંચનારને આ પદા માંગીએ છીએ કે જે કંઈપણ વધારો ઉપજામાં થશે તેનો સારો કામ છાપાના સુ ધારામાં વપરાવાનો છે.

દક્ષિણ આફ્રીકાના જુવાન હિંદોને વિનંતી.

આજ કાલ દક્ષિણ આફ્રીકામાં હિંદી જુવાનોની મંડળીઓ થઈ રહી છે. આ આપણી સ્થિતિ સારી થવાનાં ચીનહો મધી ગયા છે. એક તરફથી મહોમેડન યંગમેન સોસાયટી કચાવમાં થઈ છે. બીજી તરફથી સનાતન ધર્મસભા જોહાનેસબર્ગ વિગેરે

ગામમાં થઈ છે. આ સંતોષકારક વાત છે. પણ અમારે બંને સભાને ચેનવણી આપવાની જરૂર છે.

દરેકશાને સારું એવું ફરજતી નીચમ રહેલો છે કે જે સભા સ્થપાય તેના માણ સોનાં મંત્ર લિખેજ હોય તે બધા સાબાનાજ સભામાં પોતાનું બનું માને વાજ તે સભા ખાલી નીકળે છે ને રહી શકે છે.

હરેકાઈ દેશનો આધાર તેની જુવાન પ્રજાની ઉપર છે. યંગમેનના વીચારનાં જુજ રજ આદર્શો પોતાના વીચારમાં ફેરફાર નથી કરતા. તેઓ જુના વીચારને વળગી રહે છે. તેવાઓની દરેક કામમાં જરૂર છે કેમકે તેવા એવરથો જુવાનીના ઉજાગતા લોહીને શાંત પાડી શકે છે. પણ જો તેઓથી તેટલો કાલ થાય છે તો તેઓથી નુકશાન પણ કેટલીક વખત થાય છે. એટલે કે જરૂર પડતાં કેટલાંક કામો કરવામાં તેઓ તરફથી આનાકાની હોય છે. તેઓને તેમજ કરતું થઈ છે. પણ આજે વખતે જુવાની સાચો જો સારો હોય તેઓ મદદગાર થઈ પડે છે. તે આગળ પડે છે. અખનશાઓ કરવા તે તેઓનાથીજ થઈ શકે છે. એટલે અમારે જુવાન મંડળીઓને ઉત્તેજન આપવાની જરૂર છે તેમ તેઓને ચેનવણી આપવાની પણ જરૂર છે.

જે આ જુવાન મંડળીઓના મેનબરે ખરા હોયથી. ફેરનું સાજું કરવાના ધંદા થીજ કામો કરશે તો ધણાં મોટાં કામો કરી શકશે. આપણામાં મંદકી વધારે છે. તે બાબત મી. પીરનમહમદ કોમિસની મીટીંગમાં વીચેયન પણ કરી ગયા છે. આ સડો કદાવવામાં જુવાન માણસો ઘેર ઘેર જોઈ વીનવપુર્યક લોકોને સમજાવી ધણો સુધારો કરાવી શકે છે. કેટલાંક ગરીબ હિંદીઓ દારૂ પીએ છે તેઓની ઘેરીઓને પણ નેરી લત પડે છે. જો આપણા જુવાન વર્ગના માણસો આ ધણું જરૂરનું કામ માથે લીએ તો ધણું કરી શકે છે. આ અરસામાં અમારે એમ પણ કહેવું જોઈએ કે આ વાંચનાર જેઓ ગુજરાતી તેઓએ એમ નથી ધારવાનું કે તેઓથી મદાસી વરગતા પીનારાઓમાં તેવું કામ ન થઈ શકે. જે કે એમ પણ અમારે જાહેરનું નેવણ કે ફેરલાક ગુજરાતી હિંદુ ઓમાં દારૂની લત લાગી રહી છે. તેઓન સમજવવામાં હિંદુને મુસલમાન બધા મદદ કરી શકે છે.

સાનફ્રાન્સીસકોની હાલત.

પરતી કંપની આ શહેર ધણે ભાગે દુડી પડ્યું છે. એક દિવસ જેઓ રાત્રી દુના તે રકે થઇ પડ્યા છે. બહુ સાફકાર માણસો ધરખાર તથા લુગડાં લતા વિના થઇ બેસા છે. આ કુદરતી કાપની વેળાએ લક્ષ્મીપતી તથા મરીઓ બંને શામે પડે છે. કાળા ધોળાને ભેર પણ નથી રહેતા. ગામનાં બેરણા ધણીયાર થોડા છે. રેડી સરખું ગેયવતાં મુશકેલી આ વે છે. સારંગી બળવનાર પોતાના મહેત્તમાં થી હવે શેરીમાં રમ્પડે છે. પેનના અંગ ઉપર કપડાં નથી પણ પોતાની સાંઘીને પકડી શેરીમાં બહાર પડે છે.

આવી આકૃત છતાં હજાર તાર ઉપરથી એમ પણ જણાય છે કે એ શહેરના લોકો પાછા જેવું રંગીમામણું શહેર હતું તેવું બનાવવા મંડી પડ્યા છે, ને પરીણામે રેડીય તી આવતે અપતી વધી પડી છે.

'ઇડિયા' માંથી તારણ.

'ઇડિયા' નુસ ગેપર જે કંઠમાં બંધા ર પડે છે તે હિંદુસ્થાનની બહુ સેવા બનતે છે. તેમાં આપણને સગતી આવતો દમેશાં ધણી આવે છે તેથી અમે તેમાંથી મુખનેસર હેવાક બનતાં સુધી દમેશાં આપના રહીશું. તેની સાથે જેઓ અશ્વેષ્ટ બળે છે તેઓને અમારી એવી ભલામણ છે કે તેઓએ 'ઇડિયા' પવર જેવું ને વધારે વહેંચવાની મેળવવી.

કલકત્તાની ધારાસભા.

આ ધારાસભામાં દરબાજાના મહારાજા એ નયા માનવના પ્રેક્ષકર મી. બાબલેયે ખાતા ઉપર થના ખરબ ઉપર સખત દીકા કરી જણાવ્યું કે જ્યારે જવાબની સાથે ઈંગ્લેન્ડને મુકે છે તે કશિઆતું જરે ભાંગ્યું છે ત્યારે બિલકલ મહાન સરકારી ખરબ હિંદુસ્થાનમાં રાખવાની જરૂર નથી. આના જરાખમાં લેઈ ટ્રાસનરે દસવા જેવા જવાબ આપ્યો છે. તે એ કે તે હિંદુસ્થાન ને વિશે મોટા પૈસાદારનાં મન તદત સ્થિર ન હોય તો તેઓ પૈસા હિંદુસ્થાન ન આવે.

આવા ખરબ ઉપર દીકા કરતાં સર પીકી વમ વેરખરબ વગે છે કે કશિયન ભગ તે નહન નકામે છે. પારો ભગ તો આપણે (ગેરાઓ) કશિયન રિત રમખ કરવામાં હાખત કરી એથીએ તેમાં લોકોને દયાવવામાં, કર વખરવામાં બને રીએટની ઉપર અગ્રાધ કરી તેવાં કશિય કામો કરવામાં છે. આ મહાન બીરીસ કાકાર આજે ૫ વરસથી કરતી

આવી છે. હવે આપણે આવા રાખીએ કીએ કે મી. મેરસી તેમાં સુધારો કરશે.

કલકત્તાના ચીફ જસ્ટીસ.

એમ જણાય છે કે ચીફ જસ્ટીસ મેક્લી ને બદલે હિંદી સરકારે મી. જસ્ટીસ પ્રેસને આફ્રીંગ નિમ્યા છે ને મી. આફ્રીંગ ત્રીને બદલે મી. સોનાને નીમ્યા છે.

દક્ષિણ આફ્રિકામાં દુઃખ.

ઈટિયાના અધિપતિ આફ્રીકી કંઠ ઉપર દીકા કરતાં જણાય છે કે મી. વાન સ્વન સર્વિસ દક્ષિણ આફ્રિકાના દિંદી તરફ કાચી બનવે છે તે રીક છે. વખતે બહા નથી. મી. ચર્ચીને ને પમણુ વરવરની જરૂર છે. કોલોનીમાં સ્વરાજ્ય હોય તેનો અરથ એવો નથી કે તેના લેશ, જે ચીરીશ નિનિતુ વારણ આગતું આગતું છે તેની ઉપર પાડુ મારે. કાકનાથી એમ નહિ કહે વાય કે દક્ષિણ આફ્રિકામાં દિંદીઓની ઉપર જે પ્રત પડે છે તે બહુ જુલમી નથી. મી. મેન્ગરકેને તેમાં કંઈ નહિ કર્યું. શું કોઈ એકમીન તથા મી. અર્ચોસ પણ તેસાન નયગા નિરકશે?

સાન વરસ પહેલા ટ્રાંસવાલમાં દિંદીની ઉપર ખરેખરી સખતી પડતી હતી. તેઓને જમીનનો દર નહિ. વાટનો નહિ. ટ્રેન કે ટ્રામમાં છુટથી બેસી ન શકે, આ દુઃખની એનાની રાત્રી માંસડી ન થઈ. આવાં કાચીથી આપણે (ઈંગ્લેન્ડ) બોયરની સાથે કડવા આપણ નાજીમ માણસોની પાનેથી કેશ કાનવાં લીંગા અને દુનિયાને જણાવ્યું કે આપણે સખત નિનિધી કરશે. સરખાં એમ કાવ્ય કરવાને બદલે વરસ થવાં બનાં સર હેનરે કોટનના સવાલના મતખમ મી. ચર્ચીસ કહે છે કે દિંદી બીવાસ બનાં હતા ત્યાં તો ત્યાંજ છે. આ દેવું અનએમી બરેહું. આપણા હાથમાં લગામ આવી કે તુરત આપણે દિંદીના દુઃખો વિસરી ગયા.

આખની સભામાં સવાલ.

સર હેનરી કોટને મારવતી તાર ૨૬ મીએ સવાલ પુછ્યો તેના જવાબમાં મી. વીનસન ચર્ચીસ બોલ્યા કે " સેક્ટરી આકર રેટને ખચર મર્યા છે કે કેટલીક ટ્રેન કે જે ખાસ કરીને ગોરાને સાફ રાખી છે તેમાં દિંદીને નથી જવા દેતા. પણ એ કાક દિંદીને ખાસ જવું હોય તો રત્ત મરશે. વેનકાનીસખતની ટ્રામમાં બેસવા બાબત પણ અટકાવત કરતી પડી છે. ૧૮૮૫ ના કે નંબરના કાયદાની હોય પા. ૩ નો કર લેવામાં આવે છે ને જમીન લેવાની બંધી છે. એરેજ રિવર કોલે નીમાં વજુ કામકા હતા તેમના તેમ છે. દિંદીઓની મલતે કાનુ રીકશ કર્યું પડકો તેરડું કરશે. નહુ ખેમ હું જેખરવારી

ની ૨૮ મી તારીએ કહી ગયો છું તેમ ને કોલોનીમાં સ્વરાજ્ય હોય અથવા નો નંબ સ્વરાજ્ય આપવાની તૈયારી આજની હોય ત્યાં બહુ જરે નથી આતી સકતું. ૧૯૦૩ની સાલમાં કાળ લેનિને મ્યુનીસીપાલીટીમાં વજુ લેટમાંથી ખાલક કરી તેવું કારણ એ હતું કે 'નેરીય' કામદનો અર્થ બેખર લેકો એ એક કોલે તેમાં દિંદીને પણ મર્યા અને ફેનચાન કામદો અર્થ એક કોલે કે તેમાં મ્યુનીસીપલ જેટ પણ આવી ગય. એ ને કોલોની નેમએ એમ કહ્યું કે કહી દિંદીને નેમ. ૧૯ સ્વન વગે. ચીરીશ- બેર સોલેર વગે. અહર કાંચ ન અંબ હોય તોખણ તેનો હેતુ દેતો તેનો જંગ થાય છે.

ખબર પત્રો.

મલાઈ લેકેશન બામત ડેપ્યુ ટેશન.

(અમાના લેકેશનવગેના ખબરપત્રી તરફથી) લેકાનીસખત, તા. ૨૧-૪-૧૯૦૬

હું ગયે અધવારીએ કહી ગયો છું કે મ કાક લેકેશન બામત સર રીચર્ડ લેકેશન પાને લેકેશન મએકું તેની હરીકલ આ પીસ ને હવે આપણું.

મી. તાક વહર અત્રી સર રીચર્ડને મ ત્યા ને નીચની હરીકલ રમ્પ કરી

જ્યારે બેખર સરકારે મહાન લેકેશન જ આ અવી ત્યારે તેઓએ નેમાં મુખરા કે પો. જ્યારે પડે ગાંધ કામને સાર અરહ કરી ત્યારે બેખર સરકારે કંઠપણ સરત કડવા વચર વરે બંધિયા આવાં પરિણુમે ધણા થશે પાકાને સરસ મહાકલ લેકેશનમાં બંધાવાં છે. વળી તેમાંના રહીશોએ જમીન સુધારી છે ને આસપાસ વરતી વધી છે. જરૂરે મહાકલ લેકેશનની જગા મુકરર થઇ ત્યારે મોટા લોકો આસપાસ વખતો હતા તે ઓએ ને વખતે થાંધા નહિ લીધેલો. તે કે વજુ વરસેથી લેકેશનના રહેવાસીએએ તેઓની મર્યા સુધારી છે ને વજુ તેઓને કે હાજરખરત નથી કરી આપે. અવ. ૨૨ રિવર મહિનામાં એવે કાવરે પસાર થયો છે કે વેનકાનીસખતની મ્યુનીસીપાલીટી ને લેકેશનનાં મ્યુનીસીપલ ગાંધ બીક કરક થી સરકાર પીડીકારમાં રહેનારા અને એ રસ લેકે આપવા માગે છે. મ્યુનીસીપાલીટી ને મહાકલ મરેશન લીધવાનું પરિણામ નો રેશનના રહીસનેસાર બહુ માફ થવા

સંભવ છે.

ત્યારે ક્યે કોઈને દેશ આપવામાં આવે તો મહાદેવ કોઈકને નીચી ડાંગળા જેવો દેશમાં વફાદાર રહેવા છે તેને તો મળવાજ નેહ્યો.

એ મહાદેવ કોઈકને નીચી ડાંગળા આપવામાં આવે તો એમ અનુમાન બાંધી શકાય છે કે તેઓ જમીનને બહુ સુધારશે ને હજુ વધારે સુધાર મહાદેવ બાંધશે.

આ પ્રમાણેની હકીકતના જવાબમાં સર રીચર્ડ આપી બાબતને બરાબર તપાસવા વચન આપ્યું છે અને પાછળથી જવાબ આપવા કહ્યું છે, તેઓ સાહેબે લાગણી સારી બતાવી છે, પણ આજકાલ સરકારની પાસે કાગળી બહુ બહોળી થઈ પડી જ છાય છે. કેમકે મી. પીન્ટનનચર્ચે પહુ લાગણી તો સારીજ બતાવી છે. સાહેબ કરે છે શું તે તો તેજ બળે.

પરમીટની સ્થિતિ તેની તેજ છે. અહિંના બધા રાંડેલી મેલમાં મી. મંગાના કેસ બાબત ઘણી સખત ટીકા થયેલ છે. તેણે મે હીડીંગ આરટીકલ આપ્યા છે. તેની અસર પરમીટ ઓરીસ ઉપર થીમે થીમે થશે એમ માની શકાય છે.

પોલ્ટેક્સ—મી. રૂડોલ્ફનું કત્યુ.

(આમાર મેડીરમીયના બબરપત્રી તરફથી.)

અહિં પોલ્ટેક્સ બાબત હિંદી ઉપર ઘણી સખતી ચાલે છે. હજુ પણ હિંદીઓ ને આ પોલ્ટેક્સ આપવાનું વીસરી ગયેલા છે તેઓની ઉપર કેસ ચાલે છે, તથા તેઓના હંક થાય છે. બીચારા ગરીબ હિંદીઓની હસા ઘણી હયાત ની થઈ રહે છે. છતાં મોરાઓ જેઓએ કં નથી આપેલા હોતા તેઓને કોઈ સંજ્ઞા કરતું નથી. એક મોરા એ તો એવી કિંમત કરી કે તેને કોરટમાં લાવવાનું ખર્ચ તેણે સામે માંગ્યું.

અહિંના માજી માજીએટ મી. રૂડોલ્ફ કોટાકનમાં મુજરી ગયા છે. તેઓ સહેબ હિંદી ટાપ ઉપર ઘણીજ મીડીનજર રાખતા અને હમેશાં અદલ ઇનસાફ આપતા. તેમના મોતથી હિંદી પ્રજા બહુ દિવંગીર થયેલી છે.

રૂડીમરોની આવજાની ખબર.

એસ. એસ. અમરસોદી ડેકાગોઆમે, મોરા તથા રીલોન સાહે તા. ૨૮મીએ યાનિ વારે સવારના ૭ વાગ્યે ઉપડી ગયો.

એસ. એસ. આફરીકા ડેકાગોઆમે, મોરા, કાંઝીવાર મોખ્યાસા અને એડન તરફ તા. ૨ મેએ કુતવારે સવારના ૭ વાગ્યે ઉપડી ગયા.

બ્રીટીશ પુર્વ આફ્રીકામાં હિંદીની સ્થિતિ.

એમ આપણી ઉપર દક્ષિણ આફ્રીકામાં હરકતો પડે છે તેમ પુર્વ આફ્રીકામાં પણ ચક્ર ચક્ર ચુક્યું જણાય છે. આમ મોખ્યા સાચી હરકત આફ્રીકન રેનેડર્ડ નામનું જાણું આવેલું છે તે ઉપરથી જણાય છે. બ્રીટીશ હરકત આફ્રીકામાં નેરોબી કરીને મુલક છે તેનાં હવા પાણી બહુ સરસ છે તેથી મોરાઓ તે ભાગ માત્ર પોતાને સાફ રાખવા માગે છે આ ઉપરથી ત્યાંના પ્રખ્યાત મી. એ. એમ. ઇવલિંગની મહેનતથી મોંઘ બાસમાં તા. ૧૬મી એપ્રિલે હિંદીઓની મોટી મીડીંગ થયેલી તેમાં મી. રાજા નાનક, કાનક માલક, નુરમદમદ મુલેમાન પીરક, મી. વાલક હીરક મુખી, મી. મદમદ અબ્બા દખાલીમ નાનક, મી. કાજલ દખા, મી. રવીમ દાસમ, મી. અબ્બુલા કાલક, મી. હુસેન મુલેમાન પીરા, મી. હસમકાલક માંગક, મી. આંપરી હસરાજ, મી. એ. અલીદીના વીસરામ, મી. સી. એમ. દલાલ, મી. નવબઅલી રવક, મી. આર. ડી. દલાલી, મી. મદમક દેવક, મી. ખરુજા વગેરે હાજર થયા હતા.

પ્રમુખનું ભાષણ.

મી. એ. એમ. ઇવલિંગ ને પ્રમુખ હતા તેમણે કહ્યું. “બોડી મુલક પહેલાં કેટલાક ઈંગ્લેન્ડ રહેનારાઓએ નેરોબીમાં સરકારને અરજ કરી કે નેરોબીનો ફેટલોક ભાગ માત્ર મોરાઓને સાફ રાખવા. આનો અર્થ એમ થયો કે દેશના સારા ભાગમાંથી આપણને કાઢી મુકવા. નમે બળે છે કે આપણે આ મુલકમાં બરાબર વસવાટી વસીએ છીએ. આ મુલકને વેપારમાં તથા ખેતીવાડીમાં આગાદ કરનાર આપણે છીએ. જેઓએ સરકારને અરજ કરી છે તેઓ માત્ર થોડા વખત થયાં આવીને વચ્ચાં છે. અને તેમાંના ઘણાં થોડાં માણસો એજ જમીનનો સારો ઉત્પાદક કરે છે. આપણે કંઈ મહેનતવાની નથી માંગતા આપણે તો જેમ દક્ષિણ આફ્રીકામાં આપણે લોકોને સરખા દલ મળે છે તેમ આંબી પણ માંગીએ છીએ ત્યારે આપણે ને સવાર આ બ્રીટીશમાં તપાસવાનો છે તે એ છે કે નેરોબીમાં મોરાઓ આપણી સામે થયા છે તેઓની સામે આઠો હાથ ધરી રીતે દેવો.”

સેક્રેટરીનું ભાષણ.

સેક્રેટરી તાલીના અવાજ સાથે બેસ પડી મોખ્યાસા હિંદીઓને એસોસીએશનના મેમ્બરે હરીએ ત્યાં પ્રમાણે આપણે કહ્યું.

“પ્રમુખ સાહેબે ને કહ્યું છે તેની સાથે

હું મળતો આવું છું. આપણી એસોસીએશન આપણા બચાવનાં કામ દમેશાં કરતી આવી છે. ત્યારે નેરોબીના મોરાઓએ કમી રાતર સર આર્લસ એસીએટને આપણને ત્યાં જમીન ન મળવા બાબત અરજ કરી ત્યારે આપણી એસોસીએશને બુરખીઅનના જેટલાજ હોશ માગવાની અરજ કરી સર આર્લસ એસીએટ આપણને જવાબ આપ્યા કે સરકારનો વીચાર કાઢવાની રીતે મોરા કાળા વચ્ચે તકોબત કરવાનો તકનો તે ઉપરથી એસોસીએશને ને હસો થયા હતા તેની નફર મોકલી અને તેના જવાબમાં ૧૯૦૨ના ફેબ્રુઆરીની ૨૮મી તારીખે સરકારે લખ્યું કે જમીન લેવા બાબત સરકારનો વીચાર મોરા તથા હિંદી વચ્ચે જરાએ તફાવત કરવાનો નથી. વળી તેજ વરસનાજ નવેમ્બર મહીનામાં બાબતની સાથેએટને દલાલે સર આર્લસ એસીએટ નેજાજ જવાબ આપ્યા હતા. ૧૯૦૨ના અક્ટોબરની ૮મી તારીખે વળી તથા કમીશનરની પાસે આપણે અરજ કરી તેના જવાબમાં પણ આપણે એવોજ બોલોમાં મળ્યો અને કમીશનર સહેબ સર કાનક રૂડઅરે એમ પાણુ કહ્યું કે પુર્વ આફ્રીકામાં આપણા જવાબી સરકાર રાજ છે વળી તેઓ સાહેબે આપણે શું ફેરફાર કરવા માંગીએ છીએ તે બાબત પણ પુછ્યું. ને ઉપરથી આપણે કાળા કાળા નેનો જવાબ આજ સુધી કાઢ્યો નથી. સંભવ છે કે વડી સરકાર હજુ તપાસ ચલાવે છે. ૧૯૦૫ના માર્ચ મહીનાની ૨૭ તારીખે એ મેડી તાલુકામાં મેં જમીનની માંગણી કરી તેનો જવાબ મને એવો મળ્યો કે તેમાંની ફેટલીક જમીન મોરાઓને આપી છે અને બાકીનીને સાફ ધણી અરજીએ છે તેની સાથે મારો ફેસલો થશે. મુરોબીઓનો સંખ્યામાં ઘણો થોડા છે તેવાજ તેઓ વડી સરકારને જવાબની બેસવા દેતા નથી. આપણે પણ એમજ કરવાની જરૂર છે. એ એમ નહીં કરીએ તો સરકાર એમ માનશે કે આપણને કંઈ કહેવાનું નથી. અને તેથી આપણે બહુ ગુમાવી ખેરીશું. એટલે મારી સૌને સલાહ છે કે આપણે સંપીને જવાબ બંધ કામ ચલાવવું.

બાહોશ વડીલની જરૂર.

સેક્રેટરીનું ભાષણ પુરું થયા ગઈ પ્રમુખે જણાવ્યું કે મુખ્યથી એક સરસ માણસને મોઢાવી તેને આ કામને સાફ રોકવો જોઈએ નહીં પુરી કાલ નહીં કાલ શકાય. ને માણસ આવે તેણે પોતાનો આંખા વખત તે કામનેજ લાગે છે તેવું. તેણે બધે ફેરફાર કાળા લખવા જોઈએ અને આપણા હોશની ખબરદારી કરી દેવો.

મી. હસાલના હરાવ.

મી. હસાલે એમ હરાવ્યું કે ૨૦,૦૦૦ રૂપિયા બેળા કરીને એક આપણું કરવી અને તે ઉપરાંત પ્રમુખની લગભગ અમલમાં મુક્યા સાથે ચારસે રૂપિયાની ગેરંટી દર માટે આપવી જોઈએ. ઉપરનો હરાવ રજુ કરતાં મી. હસાલે જણાવ્યું કે લોકોના મનમાં એમ છે કે હિંદીઓ વડે મળતાપણું નથી. આ વાત તદ્દન ગણત છે એવું આપણે સાબીત કરી દેવાની જરૂર છે.

અરધા હસાલમાં ૨૦,૦૦૦ રૂપિયા.

મી. ગાંધીદેવજીએ મી. હસાલની દરખાસ્તને ટેકા આપ્યો અને દરખાસ્ત પસાર થઈ. પ્રમુખે તરતજ ખરીદ્યો, સારી. અને હવે મંગળા અને અરધા હસાલની અંદર ૨૦,૦૦૦ રૂપિયાની રકમ ભરાઈ ગઈ તથા દર માટે ૪૦૦ રૂપિયાની ગેરંટી પણ મળી.

ખીચ સલા.

ઉપરની મીટીંગ પુરી થયા બાદ તરતજ ખીચ મીટીંગ થઈ તેમાં કેટલાક ગૃહસ્થોએ મોખ્યાસ આપવી સ્વીકૃતિમાં પેરેન્જરને પછી તકલીફની વાત કરી તે ઉપરથી મી. જ્યોત્સુજીએ કહ્યું કે બનતાં મુખી તેઓ સાહેબ ખીચીશ હિંદીઓ સ્વીકૃતિ ગેરંટી ગેરંટી કાની સાથે બંધોગત કરશે અથવા તો પોતેજ નવી લાઇન બોલશે અને ને આંકીના બધા બંધોગત લઈ જશે. આ ઉપરથી જો મી. જ્યોત્સુજી નવી લાઇન બોલે તો તેમને ટેકા આપવાની સલાહ લાવ્યુંએ હાંમત આપી.

ચેંબર ઓફ કોમર્સ.

(ઓપીનીયનને સાથ ખાસ લખાએલું.)
(સેમક ઉમર હાજી આમદ અવેરી)

હજીજી આફ્રિકાના જુદા જુદા ગામોમાં પણ હિંદીઓ વસે છે, જેમાંના કેટલાક વેપારીઓ છે. એમાંના કેટલાક તો લંડન તેમજ હિંદુસ્થાનની સાથે પરચારે વહીવટ કરે છે. વેપારની ગાતમાં અરથા કરવા ફેરફાર કરવા તેમજ તેને સગતા કેટલાક સુધારા વધારા કરવાના હેતુથી દુનિયાના દરેક સુધરેલા શહેરમાં ચેંબર ઓફ કોમર્સ હોય છે જે ને આપણી આપમાં વેપાર મંડળ કહી શકાય.

એવાજ હેતુથી હજીજી આફ્રિકાના દરેક મોટા ગામોમાં એ મંડળ છે જેના આગેવાનો માત્ર અંગ્રેજો છે.

શરૂઆત હિંદી ભાષાએ એવા કામોથી આગા રહેતા આવ્યા છે, જેના પરીણામમાં કેટલેક દરજે વેપારની આગતમાં મજાત છે.

અંગ્રેજો આપણને એ મંડળમાં દખલ કરે તોજ લાભ થાય એવું માનવાનું કાંઈ પણ કારણ નથી. આપણા દેશી વેપારીઓ બેળા મળી એવુંજ મંડળ કરી શકે તેમ છે, જે થી હજીજી આફ્રિકાના અંગેવાનો એવા એવા કામો હાથમાં લઈ પોતાના કાબોને બચાવ કરવામાં સુકશે નહિ એવી આશા છે.

નાતાલહિંદીયન કોંગ્રેસની મીટીંગ

અખ્યારાના બળવામાં સરકારને હિંદીની સહાયતા.

ના. રજીએ મંગળવારની રાત્રે આઠ વાગે કોંગ્રેસ હોલમાં મોટી મીટીંગ ભરવામાં આવી હતી. તેમાં પ્રણામસ બધા મુખ્ય હિંદી ગૃહસ્થો વેપારીઓ કળવર્ધેશ હિંદીઓ ત્રીજે દાગર થયા હતા. મીટીંગનો હેતુ ગખ્યારાએ નાતાલમાં બળવા કર્યો છે તે સંબંધે સરકારને સહાય આપવા સાથે હરાવ કરવાનો હતો. મી. હાસલ મદમદ પ્રમુખ સ્થાને ખીરાવતા હતા. કોંગ્રેસ હોલ ચીકાર ભરાઈ ગયો હતો અને પ્રણામ માણસોને બહાર ઉલ્લુ પડ્યું હતું આશરે અઢીસો માણસો હાજર હતા. મી. આંગલીઆએ સલામો હેતુ જણાવ્યા. મી. હિમર હાજી આમદ અવેરીએ આગલી મીટીંગની તપરીલ વાંચી ત્યારબાદ મી. આદમજી મીયાંખાન બોલ્યા કે મેંની પાસે કેટલાક મોંઝાઓ પુછેલું કે હાજરી બળવામાં હિંદીઓ શું જામ લેવા માંગે છે. તેને તેમણે જવાબ આપેલો કે હિંદીઓ પોતાની ફરજમાં મજબૂત નથી રહે. મી. હમામ અલી તેમને મજેલા અને તેણે લગાઈમાં જામ લેવા બાગત ઉત્સાહ બતાવેલો તે ઉપરથી આ સલા ભરાયેલી છે. પછી મી. ગાંધીએ લાપણું ક્યું તેમાં જણાવ્યું કે જેમ ૧૮૯૬ની સાલમાં ગોયર લગાઈ વખતે આપણે કહ્યું હતું તેમજ આ વખતે કરવાની જરૂર છે. જે તે વખતે આપણે લગાઈમાં દરોએ લાગ નહી લીધા હતા તો આપણે બહુ નીચાએલું રહેત. થોડા વખત પહેલાં નાતાલના ઘાપામાં કેટલાક લખનારાઓએ લગાઈને વખતે હિંદી શું કરશે એ સવાલ ઉઠાવ્યો હતો તેના જવાબ ઓપીનીયનમાં આપી શક્યા હતા કેમકે આપણે ૧૮૯૬માં કોઈક કરેલું હતું. મી. ચૌર કે નાતાલ ગવર્નમેન્ટના મેમ્બર છે તેણે ન બળવા શરૂ કરેલા તેના જવાબ માં આપણે એવર લગાઈ વખતે કરેલા કામને લીધે આપી શકીએ છીએ. આપણી ઉપર દુનિયા પડે છે તેવી તરફ નેચાલું આ વખત નથી. એજર રાખવી

ફેવલ તરીકે આપણી જે ફરજ છે તે ફરજ અદા કરવી એ આપણને બાગતી વાત છે.

મી. ખરનારડ ગેઝીયલ બારીસર એવા હરાવ રજુ કર્યો કે આ સલાએ જે પ્રમાણે ૧૮૯૬ની સાલમાં હિંદીઓ સરકારને મદદ કરી હતી તેવી જાનની મદદ આજની કાફરી લગાઈમાં કરવા ત્રીજો કાગળ લખવા પ્રમુખને સલા આપવી.

મી. બી. દયાદીમ દરમાદજ કાના મેને જર મી. હરમાદજ ગોરાએ આ દરખાસ્તને ટેકા આપ્યો. મી. હાલ અખદુસાની કાના ભાગીદાર મી. અખદુસ સાહ આદમે આપણું કરતાં સુચવ્યું કે આ અવસરમાં હિંદીએ ઉપજા હરાવ પ્રમાણે પગલું ભરવાની પુરી જરૂર છે.

મી. લેઝરસ ગેઝીયલે સવાલ ઉઠાવ્યો કે ઉપરનો ગંભીર હરાવ પસાર કરતાં પહેલાં કાણ કાણ જવાને તૈયાર છે એ જણવું તે પહેલાં જરૂરનું છે. મી. ગાંધીએ સમજાવ્યો કે એ હરાવથી લગાઈમાં જવા કોઈપણ માણસ બંધાતા નથી. જે સરકાર આપણી માંગની કણક રાખે તેટલા માણસ મોકલવા એટલીજ આપણી ફરજ છે. એ હરાવનો એવો પણ અરથ થાય છે કે જેટલા માણસો એ હરાવને પસંદ કરે તેટલા માણસો અને તેટલી મદદ કરવામાં પગલ નહિ રહે.

મી. પીરન મદમદ હરાવને ટેકા આપતાં કહ્યું કે તેમના પોતાથી તો લગાઈમાં નહી જઈ શકાય પણ લગાઈમાં જનારાઓને પોતાના પૈસાથી જે કંઈ મદદ થઈ શકે તે પોતે કરવા રાહ છે. કાઈને પોશાક જેમણે તો તે પોતે આપવો પૈસાની મદદ જેમણે તો તે પણ આપવો તેમજ તમાકુ રીકંશા ત્રીજેરતી.

મી. એ. ડી. પાંતેએ પણ ઉપરના હરાવને ટેકા આપ્યો મી. સેજને ટેકા આપતાં કહ્યું કે હિંદુસ્થાન કાંઈ દહારો પાછળ રહેલ નથી. હિંદના રહેવાસીઓ સિંહના બચ્ચા છે અને ને પગલ નહિ રહે. ત્યારબાદ પ્રમુખ સાહેબે ઉત્તેજન આપવાનું લાપણું ક્યું તેમણે જણાવ્યું કે નાતાલ કોલોનીમાં જન્મેલા હિંદીઓએ આપણું તાક જાળવ્યું હતું તેવીજ ગાદાદુરી તેઓ આ વખતે બતાવશે. મી. ચૌર હિંદુસ્થાનને જાણતા નથી નહી તો જે લાપણું તેમણે ક્યું છે તે તરીકે કરત તેઓ સાદૈય જાણતા નથી કે મદમદ મહારાણી વીક્ટોરીયા તે હિંદી માણસોને પોતાના રાજ્યને અરથે સાથે રાખતી તેમજ મહારાજા એડવર્ડ કરે છે અને તેજ રીતે કાંઈ શાગરતસ કરે છે, ત્યારબાદ ઉપરનો હરાવ એકમને પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. પછી લગભગ ૪૦ માણસોએ લગાઈમાં જવા

આપને કહ્યું હતી સર્વે તેજ વખતે કરી
જેનાં નામ અમે દેવેલ તામ્રગમાં આપને
છીએ. ઉપરના કાગળની કાગળનાતલી સર
કર ઉપર કાગળ મી. કાગળ મદમદે મોકલી
આપેલા છે.

શ્રી મોહમદન યંગમેન સોસાયટી નો રીપોર્ટ.

દરખાત તા. ૧૬-૪-૦૬ સોસાયટી.

આજે મેહેરવાન શ્રી મી. હમરાલીમ
સાહેબ (શ્રી. હમરાલીમ હસમદ કાગળ
યા)ને ત્યાં ખુદા પદે દુખતરે તેક અખતર
દખાવત કરી તેની ખુદાલીમાં સોસાયટી તર
ફથી તે ત્યાં નામદારને મુજારફ માટે એ
ક મોટા જગમો કરી તેમાં તેમજાને મુજારફ
દેવા તીરે તીરાર કરતા તથા દેવકાંઠે ખીજાં
કામો આપત આજે જાગેર પછી ત્યાં વાતે
૧૧૨ કોસની સોસાયટી હોવામાં મીટીંગ
મળેલી જેમાં મી. હસમદ આદમદ અસ
માદ, મી. સુલામ અદમદ અસા, મી. અદ
મદ હોરહ કસમ, મી. નન્સાલાલ દોટવાલ
મી. હસપ સુલેમાન વફદ, મી. મુનરી સાહે
બ, પટેલ દુસેન અદમદ હોરહ, અગદુલ
કાદર સાહેબ, મોહમદ હમરાલીમ સાહેબ
મી. મોહમદ સાહેબ વફદ, સુલેમાન અદમદ
નોલાલીસવરગયા વિદેયે મદદથી કાગળ
હતા.

મી. માપત અદમદ કાગળએ દરખાત
મુકતાં જણાવ્યું કે આપણે એક એવા સમ
યનો લાજ લેવા લાગ્યાયા થયા છીએ કે
જેના જેવો મુજારફ અવસર આપણે માટે
આપણે મુકેલ છે આપણી કેમના આજે
વાત, આપણા હિતેજા, અને આપણા મુર
ખીને ઘેર ખુદાએ જે ખુદાની નીચાની રૂપ
એક દુખતરે તેક અખતર અદા દરમાયેલી
કે જેથી આપણને અગદુલ ખુદા થવાનું છે.
તે કે તે ખુદાની પુરી દરખાત માટે આપ
ણી પાસે હજ નથી કે આપણે વરજાત કરી
અગળે, તોપણ તેજાથી આપણને આદત
છે કે તેમજ આપણી લાવત કમુલ સપરે અ
ને તેમજાને અગદુલ પદે તે વખતે આપણે
જગમો કર્યો.

મી. સુલામદુસેન મદમદ પટેલે દરખાત
ને રોકા દેતાં જણાવ્યું કે આપણાં ધન્યતા
અ કે આજે આપણે આપણા આગેવાનને
આપણી સોસાયટી તરફથી લાવત દત્ત મોટા
વખતે આપણે લાગણીથી થયા માટે જે પ્ર
માણે મી. માપતે કહ્યું તે પ્રમાણે એવો
અવસર આપણે મુખારી દેવો નહિ જોઈએ.

વળી આપણાં નવણીતા શેરીયા અને આ
પણાં ખેડખદ મી. હસપ સુલેમાન વફદ.
(દી. એસ. વફદવાળા) આપણા મુરખોને

ત્યાં પણ અદમદ તાકાએ દરખાતે તેક અખ
તર દોષો તે માટે તેમજ સાહેબને માટે પ
ણ આપણે મુજારફવાદીના જગમો કરી તે
માં તેમજાને પણ મુજારફવાદીની સાથે વધા
વી લેવા જોઈએ.

મી. હસમદ અદમદ પટેલે એક દરખા
તને રોકા આપ્યા અને મન લેતાં કુલ મને
મંજુર થઈ.

મી. મોહમદ અદમદ કાદર સાહેબે આપણ
દેતાં જણાવ્યું કે આજે ખુદાના ફરજથી જે
મુજારફ દોકણું આપણને મળ્યું છે તે આ
પણે નદિ પાતાં તેવજ સાહેબને ત્યાં ખુદાએ
જે મુજારફ દીવસ દેખાવેલો છે તેનો લાભ
જામ આપણે કામગીરી માટે દુલા માગ
વી જોઈએ એ કે ખુદા તેમજાને સલામત રા
ખે તે તેનો કોઈદી તેક તથા માયાજી અને
કારદીવન પનાવો. આજે તેક મીટીંગનું
કામ મોટું રાજ થયું છે તેમાં આપણી જુ
લ છે વળી આપણા મોટા મોટા આગેવાનો
એ જે કે લાજ નથી લીધા તે આપણે દી
કાગીર થયા જેવું છે. તેથી આપણે કાંઈ દી
મન લાવવાનું કાદર નથી જ્યારે આપણાં
સારાં કામોની સારી અસર પગલીકના હક
માં પ્રસરેલ જ્યારે વગર જોડાવે દેખાવેલ
લેઈ આપણે પમારી સોસાયટીના ફાવડાઓ
વી લાજ લેશે. આપણા આગેવાનોના સા
રા મુજારફ દોકણું આપણે તેવજાને માન
દેવું તે આપણું ફરજત છે. મને આશા છે
કે તે ફરજત જાવતયા સોસાયટી પોતાના
ધરમાં ફરમાનથી કાંઈ દીવસે નિરહ આવશે
નહિ. જે કે માટે વધારે વીવેચન કરવાનો છ
રોકો હતો પણ અતરે વધારેજા મદદથીમાં
થી ખીજા સાહેબો પણ જોડવાના છે માટે
હું ખેસવાની રજા આપું છું.

મી. મુનરી દુસેન અદમદ પટેલે સાહે
બે કહ્યું કે સોસાયટીએ જે જે કામો ઉદા
વી લીધેલાં છે તે મુસતમાને ખાતવાનાં
હતાં અને તે કુલ કામની ફરજ જાવતલી
જાય છે. મી. હમરાલીમ શેઠ તથા મી. વફદ
સાહેબોને મુજારફ દીવસાનું માન દેવું તે કે
લ કામનું જગદ દરેક મુસતમાનની ફરજ
હતી પણ તે કામ સોસાયટીએ જાવત્યું એ
રોકે કે કુલ મુસતમાનોની ફરજને સોસાયટી
એ જાવતલી છે જેથી તે સાહેબો સોસાયટી
ને ખુદાશે નહિ.

મી. હસમદ અદમદ પટેલે દરખાત મુ
કતાં જણાવ્યું કે અગદુલ વખતે એવું જાવત્યું
છે કે હન્ડીઅન એપીનીઅનના અધિપતિ
એ આપણી કામને કાવડો થાય અથવા તો
આપણી દીની તાલીમ તથા દુનીયમરીતાલી
મની હાલતમાં સુધરો થાય તેવા આરટીક
લો થયા મુસતમાને તરફથી વળી મોકલ
વામાં આવેલા પણ તે તેણે જાણેલાં તથા તે

તો જાગે. સોસાયટીના રીપોર્ટો પણ તે પુ
રા જાવતો નથી. દરેક માગલ જ્યારે જાપા
માં જુએ કે મારાથી નાના સખસે આપણુ દ
પ્રસાર વિચારો દરખાત તો હું કેમ ન દ
રખાવું આપણુ કાંઈ દીવું કરી રીતે દીવું
દું આપત રજુ થઈ અને કાગળની દરખાત
ને કાણે કરી રીતે રોકા આપ્યો, તે આપત
ખુદાસાવાર જાપમાં આવે તો આપણી કા
મમાં પણ જાવત્યું દેવાની અરજા થાય અને
તેના કામ લઈ અનેક જુવાનો કોમદા વ્યા
ખ્યાત દેવામાં સાલીતી મેલેવ. વળી આપ
ણુ જીવરાણાનું લીરદ પણ તેણે જાપી ન
હિ. તે જાહેર ખીજા છે કે તે આપણને મદદ
દેઈ કોતેજન દેવામાં ભાગ લેશે નહિ. જ્યારે
ગયાં વરસમાં હિન્દુ સમજાત કુંડની રકમે
ખુદાથી શીર્ષગિવાલાના નામે સાથે પ્રગટ કે
રનો હતો તેથી આપણે તેને કાગળ લખવા
કે આપણા પુરેપુરા રીપોર્ટો જાપે જે તે
આપણા લાભનો જાગળ દત્ત પુરા રીપોર્ટો
જાપવા કમુલ થય તો તેને આપણે રીપોર્ટો
પુરા મોકલવા. અથવા તે પુરા રીપોર્ટો જાપ
વા કમુલ નહિ કરે તો આપણે એક નંસ પ્રે
સ જોડવો અગર કાંઈ ખીજા પ્રેસવાળા સા
થે અદાવત કરી મુજરાની લાઇપ મંગાવી
આપણા રીપોર્ટો સાથે ખીજાં હસમદ મી. જા
પો કદાહતા.

મી. આદમદ કાગળ માપતે રોકા દેતાં કે
હયું કે જે તે સોર્ટમાં જાપે તો પણ દીક છે.
પરંતુ દરખાત મુકનાર રોકા દેનારનું નામ
તથા આપણુ કરતા સાથે આપણુનું થોડું કે
વીવેચન પણ જાવતું જોઈએ. જે મારા કહે
વા પ્રમાણે તે કમુલ કરે તો આપણે ખીજા
જાવવાનો ખરમો માથે કોડાવવાની કાંઈ જ
કર નથી.

મી. સુલામદુસેન મદમદ પટેલે રોકા દેતાં
જણાવ્યું કે હન્ડીઅન એપીનીઅનના એરી
દર ઉપર કાગળ લખવા કીચીન છે. પરંતુ
આપણે જ્યારે વિચાર રાખીએ જોઈએ કે,
સોસાયટી તરફથી હમરાલી પ્રેસ જાવતો
તે કે હું તે જાપતમાં નથી તે પણ આપણે
હાલ પ્રેસનો બોલો કીચીલી રાખીશું નહિ.
તેમ આપણી પાસે લાવક માણસોથી નથી
કે જેથી આપણે એ કામ ખગાવી રાખીએ.

મી. સુલામ અદમદ લેવારીએ રોકા દે
તાં જણાવ્યું કે જે કે હાલ આપણી પાસે
જોઈએ તેવા લાવક માણસો અને પ્રેસ થવા
વખતે ખરજ નથી તોપણ આપણે તેને મા
ટે કાગળ કરવી જોઈએ. હિમને મદદ અ
ને મદદ આદા” જ્યારે તમે હિમત કરશે
તો તમારે માટે પ્રેસ એ કાંઈ મોટી વાત ન
થી. પ્રેસની આપણને કેટલી જરૂર છે તે આ
પને હું સ્પષ્ટ જણાવી રાખીશ કે મી. ગાંધી
સાહેબે ગયા વરસમાં ચીઓગેરીકલ સોસા

ક્રીડામાં બાળકો દેવી વખતે છન્ડીઆના મુસ
ક્રમોને વાંધે માન-સાચવા ગોરાઓમાં મં
બીર પ્રકારનો અભાવ પેદા કરનાર, આપણ
ને નીચ કામમાંથી એટલે કેડ બંગીમાંથી
ગેરા થયેલા છાત્રો એવી નીચ વાત કાઢાવ
વાને ખાતર જે ગેરા કદવા દના તે આપ
ણ બુદ્ધી ગ્રહણ નહિ. ને વખતે મુસલમા
નો તરફથી બહુ જવાબદારી જવાબો આપા
યલા પણ આપણા મુસલમા જાણો નહિ હો
વાથી તે જાંઘએ તેટલા પગલીકમાં મુકાયા
નહિ.

મી. હસમણદ અદમદ અસમાઈ કદયુ
કે તમે પ્રેસ કલાકા પ્રવૃત્ત કરો છો તે બહુ
આજ્ઞા અને ખુદા થયા જેવી જાણત છે.
પણ તે સાથે તમા તરફથી તેને માટે જોઈ
એ તેટલાં નાણાંની, જોઈએ તેવા કાલક અ
ને હુદીઆર માણસોની તે ઉપરનું તેનો ખ
રમ ઉઠાવી આલેશ કોથી તેને નીલાવવા મા
ટે પહેલાં બંદોબસ્ત થયો જોઈએ. આલેશ
તથા કેટલીક જાણવામાં મી. એસમાન અ
દમદ અલખત મદદ કે તેમ છે તોપણ આ
વતી મીડીંગ જીપર મુલતવી રાખીને તે જીપર
વધારે વિચાર ચકાવવાની જરૂર છે.

વધારે કામ નહિ હોવાથી પ્રેસની જાણત
આવતા રવીવાર ઉપર મુલતવી રાખી હતી.
અને આવેલા સળંગનો તથા શેડીઆએનો
આભાર માની સભા વીસરજન થઈ હતી.

આ રીપોર્ટ હું રીનીકસમાં દતો તે દરમી
યાન મળેલો. અક્ષરે અક્ષર જાણવાની માગ
ણી સેક્રેટરીએ કરવાથી મેં તે આજો જાણ
વાની પરવાનગી આપી છે. પણ મારે મારા
જુવાનીયા બાળ્યથીને જે બોલ કહેવાની
જરૂર છે. હમેશાં રીપોર્ટ એવા વેલએ કે જે
માંથી બીજાને શીખવાનું મળે, તેવું ઉપરના
રીપોર્ટમાં નથી જોતો.

મારે વિશે જે દીક્રા છે તે હું માથે ચક્ર
પું છું તે તે જાણતાં જરાએ અચકાતો નથી
મેં બંગી વિ. માંથી મુસલમાનો થયા એવું
કાંઈ નથી કહ્યું, મારાથી એવું કહેવાય પણ
નહી. ગોરાઓની લાગણી સામે ચલાને જદે
મેં તરફેણમાં જેમણી, જનાં હું જે બોલ્યો,
તેમાં હોય થયો હોયતો મેં મારા બાળ્યોને
દરજુર કરવા માંગી લીધું છે.

મારી કે આ જાણવાની સામે જે કંઈ કામ
જો આવ્યા હતા તે મેં જાણવા રજા આપી
છે. જે કામજો મારા જણાવમાં આવેલા તે
જાણવાની મેં મનાઈ કરી હતી. તોપણ મારે
કહેવું જોઈએ કે જે વહુ પણ કામમાં કુસંપ
વધે તેવું જાણવા આવેલો તે નહિ જાણ
તે બીજા જાણવાની જાણ અથવા બીજા
જાણવાનાં નહિ તે તેમાં હમેશાં રાહ
ચેલીશ. આ પ્રેસનો હેતુ માત્ર લોકસેવા કરવા

નો છે. તેવી સેવા જાળવનાર બીજા દરીદ્રા
તેવાર થાય તેમાં પ્રેસના માણસોને મથકર
થવા જેવું રહેશે.

હિંદુમશાન કંડના નાણાની પહેલોય જે
છપાઈ છે તેના પૈસા આવેલા છે તે તેમજ
કામજ મદદેસાના લીસ્ટનું થયેલું છે. આ
જાણો એવી મુશીબતી નીચે નીકળે છે કે
તેને સાફ બધા દિશીને પુરી મદદ દેવાની
જરૂર છે. તેની જગ્યા એવી અમુક છે કે તે
માં જે ભાગ મદદ જાણવામાં આવેને લોકો
ને કળવણી તથા જાન આપનાર હોવા જોઈએ.

કામમાં મારા જુવાન બાળ્યથીને મારે
અટલીજ ચિત્તની કરવાની કે તેમાંથી સાવજ
નીક કામમાં જિલ્લાલ જતાવયો જોઈએ. આ
જાણું આખી કામની સેવા કરનાર છે તેને
તેમાં મદદ કરશે તો તેમાં તેઓની કરજ
અદા થઈ ગણાશે તે તેથી તેને જોર મળશે.
જે જોર પાછું કામનેજ કામ આવશે.

મારા બાળ્યથી મારા સખવાથી હુઝ
નહિં લગાડે પણ તેનો ખર્ચ અર્થ કરશે એવી
જોઈએ રાખુ છું. સખવામાં પણ મારો હેતુ
સેવા જાળવવાનો છે. મો ૩૦ ગાંધી.
તા. ૨૬-૪-૦૬.

યંગમેન્સ મહોમેડન એસોસી એશન.

બીજી મીડીંગ.

આ એસોસીએશનની મીડીંગ તા. ૨૪
ની રાત્રે કોંગ્રેસ હોલમાં થઈ હતી. ખાસ
દરખાસ્તથી મી. પીરન મદમદ મુન્સીએ
બીરાજા દતો.

મી. એમ. સી. આગલીઆએ એસોસી
એશનના નામ વિગેરે જાણત કેટલીક મુત્ત
ના કરી અને જણાવ્યું કે તે પ્રમાણે જે
થશે તો કીક ગણાશે. નામ શું રાખવું તે
વિશે મી. ગાંધીની સલાહ માગી ને એસોસી
એશનને સાફ ધારા વિગેરે ધડવાનું મી.
ગાંધીને સોંપવા કહ્યું.

મી. ગાંધીએ કહ્યું કે જે આ એસોસી
એશનનો હેતુ કેળવણી વધારવાનો, નિતિ
વધારવાનો તથા બીજા અંદરના સુધારા
કરવાનો હોય તો યંગમેન્સ મહોમેડન એસો
સીએશન એ નામ પડે.
મેન્સ કોલેજીઅન નામ
પ્રતીધ છે.

પીડ માણસો
પણ એજ જમ
૪. ૨૨૫૫૫૫
૨૨ ૫ ૫

રાખવું. મી. સુલેમાન કામજ જાણતાં એ
ટેકા આપ્યો અને દરખાસ્ત રાખવાનો
પસાર થઈ. મી. એ. ડી. માણે દરખાસ્ત
કરી કે મી. પીરન મદમદ તથા મી. કાલેદ
મદમદ તે એસોસીએશનના પેટન નીચાવ.
મી. મુન્સી મુલામ એમ. બીદારીએ ટેકા
આપે. દરખાસ્ત એક મને પસાર થઈ.
મી. મુન્સી મુલામ એમ. બીદારીએ રાખ
લેત કરી કે મેમલે બી. કામ નામ પ્રમાણે
ની કંપની ફેબ્રુઆરી ૧૯૦૬. મી. એ. ડી.
માણે ટેકા આપે. અને દરખાસ્ત મંજૂર
થઈ. મી. સી. એસરને દરખાસ્ત કરી અને
મી. એ. ડી. માણે ટેકા આપે. કે મી.
પી. દાવજ મદમદ પ્રમુખ તથા સેક્રેટરી તે
ચેકમાં સહી કરે. મી. એ. ડી. માણે તથા
મી. એમ. સી. પસાએ ટેકા આપે. અને
દરખાસ્ત પસાર થઈ.

મી. મુન્સી મુલામ એમ. બીદારીએ
દરખાસ્ત કરી કે મ. પી. દાવજ મદમદ
ગેરહાજર હોય તો મી. સી. એ. પસાર. મી.
હસમણદ મારા ગેરહાજર હોય તો મી.
દાવિદ મદમદ, મી. પ્રમુખ ગેરહાજર હોય તો
મી. હસમણદ ઉમર અને એક સેક્રેટરી ગેર
હાજર હોય તો બીજા એમ ચેકમાં સહી
કરે. મી. ઇ. ડી. માણે ટેકા આપે. અને
દરખાસ્ત પસાર થઈ. મી. એ. ડી. માણે
દરખાસ્ત કરી કે મી. હસમણદ ઉમર તે
વાઈસ પ્રેસીડન્ટ નીમામ. મી. સી. એ. સરને
ટેકા આપે. અને દરખાસ્ત પસાર થઈ. મી.
બીદારીએ દરખાસ્ત કરી કે એનબીએશન
નાં નાણાં પેટે કેટલું ગાંધીકામમાં રાખવાં
મી. એમ. સી. પસાએ ટેકા આપે. અને
દરખાસ્ત પસાર થઈ.

નાતાલ સનાતન ધર્મ સભા

આજરોજ સમાનું કામ નિયમ મુજબ
શરૂ કરી શ્રી ગીતાજીના શ્લોકો વાંચી
સંબળાવ્યા. અને ગઈ સભાનો રીપોર્ટ
જણાવ્યો બાદ આજનો વિષય "મનુષ્ય
કર્તવ્ય" એ વિશે સેક્રેટરીએ વાંચી સભામાં
જાણવામાં આવેલો.

રૂઢરના તાર સમાચાર.

તા. ૨૦-૪-૩૬.

મહાસભામાં બીવીશ સરકારમાં ઉમેરો કરવાનું નક્કી થયું છે.

મદારાજ એડવોકેટ તથા પ્રેસીડન્ટ કોર્ટેસને ને કોનેઝ બેઝાવવાની દિવસવાલ થઈ રહી છે.

તર્જીના સુલતાન સખત ખીમારી બોગવે છે એવા તાર ગયે અઢવાડીએ હતો.

ડેવાગોઆએમાં દારૂગર બોર્ડ લીસખતથી નિભાયું છે, આ બોર્ડને બંદર આવત તમામ અખતીયાર આપવામાં આવ્યો છે.

બેંગ્લુઆના લેંડમાં ખેતી વાડીનું પ્રદર્શન બરાયું છે. તેમાં ૫૦૦ પ્રદર્શનમાં ભાગ લેનારા જાય છે.

વીસુવીપસના ફાટવાથી ઇબ્ન ખામેલા બેઠાને મદદ કરવા સાઈં ડેલાગોઆએમાં ઇટા લીપન કોનસલે ફાળો ખોલ્યો છે.

કેપના ગવરનર વીક્ટોરીયા ફાઈસની મુસાફરીએ નિકળેલ છે. ત્યાં તા. ૨૮મી એપ્રિલે પહોંચશે.

લેફ્ટેનન્ટ મસગરેવે કેપમાંથી નાતાલના જળાશમાં મદદ કરવા માણસોને આવવાનું કે હેલ્પ મોકલ્યું છે.

ચીનની શહેનશાહ ખાનુએ ડાપરના ફેંડમાં ૧૦૦,૦૦૦ ટેકા ને ખાસ ચીનાઓના નિવારણ માટે ૪૦,૦૦૦ ટેકા આપ્યા છે.

પ્રેસીડન્ટ ફક્કરેટ પ્રગળના ફેંડમાંથી ૧,૫૦૦,૦૦૦ ડાલર સાન્કાન્સીસ્કોના લેંડના ફુગ્મ નિવારણ અરથે આપ્યા.

સેન્ટ ફ્રાન્સીસ્કોમાં બોગ યહ'પડેસાઓની મદદ માટે પ્રીટોરીયાના મેયર તરફથી એક ફેંડ ખોલવામાં આવ્યું છે.

ટીનીહાદની એક ખાણમાં અકસ્માત થયો છે. ૨૨ ખાણવાળા મરી ગયા છે બીજા કેટલાક ગુમ થયા છે.

ન્યુઝીલેન્ડ અને ઓસ્ટ્રેલીયાની વચ્ચેના કબજા તુટી ગયા છે આનું કારણ દરિયામાં ધરતીકંપ થયેલ હોય એમ મનાય છે.

રૂઢીઆમાં રેલોડ્યુશન કરવાવાળાએ તરફથી સુપરગ્રીથી ફાઇર ગેપનું ખુન થવાની અફવા ચાલી છે.

અમુમાં મરકીતો રોગ ફાટી નીકળ્યો છે, ને તેથી ખાદ્યાદી તથા દેશી સરકરનાં માણસો સપડાયાં છે. ગયે અઢવાડીએ ૨૮૫ મરણ થયાં હતાં.

યુએન્ડા રેલવેની ખાણવાળા આગમાં નંદી નળના લોકોએ બે હિંદી રેમરીઓના ખુન કર્યા છે. આ જગ્યાએ કેટલુંક લસકર મોકલવામાં આવ્યું છે.

અફઘાનીસ્થાનમાંથી ખાંડનો ઉત્કાર દીવસે દીવસે વધતો જાય છે. અફઘાનીસ્થાનના અમીરની પાસે એક ઇંપનીએ શેરડીનું વાવે તર કરવામાં મદદ માંગી છે. અમીર તરફથી મદદ આપવામાં આવી છે.

ફ્રાન્સમાં પાસડીકાલે નામના શહેરની કોલસાની ખાણમાં માઇનર લોકો બહુ તોફાન કરે છે. તેઓ સીપાલીની સામે થાય છે. તેમાં ઘણા ધવાયા હતા. માઇનરની હડતાલ હલુ જારી છે.

એપીસીનીઆના મેરીઅમ નામના એક ખારવડીઆએ સુલતાનના ગમગમમાં જખરી કુંદકાટ અઢારી ૧૦૨ માણસોના ખુન કર્યા છે સુલતાન તથા આપીસીનીઆની સરકાર સાથે મળી આ કુંદકાટને પકડવાની મોકલણ કરી છે.

કેપટાઉનમાં ૧૯૦૬ ની સાલમાં આ ગથી પા. ૫૦૮૬૬ નું, ૧૯૦૪ માં પા. ૭૪૮૫૮ નું ને ૧૯૦૫ માં માલ પાણી ૧૨૯૮૪ નું નુકસાન થયેલું ૧૯૦૬ માં ૯૬ જગ્યાએ આગ લાગી હતી ને ૧૯૦૪ તથા ૧૯૦૫ માં દર વરસે ૧૩૫ જગ્યાએ આગ લાગી હતી.

સાન્કાન્સીસ્કો જમીન હોસ્ટ યહ ગયું જણાય છે. ૫૦૦૦ માણસોનો નાશ થવાનો શંકા છે. હજારો ઘરગાર વગર યહ બેઠા છે. અમેરીકાના જુદા જુદા ભાગમાંથી ઘર ખાર વગરના માણસોને સાઈં મદદ જાય છે અમેરીકાની લીબેરીમાંથી ડાલર મોકલ્યા છે.

કેપટાઉનમાં એક કરતાં વધારે ભેરી પર લુવાના વાંક માટે ફાસીમ નામના હાદીને

છ માસના કિંદાનાની સજા કરવામાં આવી છે. કેપીસન નામની સ્ત્રીને તે કિંદાનાનાં પરણ્યો હતો. તે પછી કેપટાઉનમાં આવડીને બીજી પરણ્યો.

ફર્લ પીપલના અવાજનું વિવેચન કરવાને કેપટાઉનની દરર પીપલ પાછલન-જ સોઆ મેરી તરફથી પ્રાઈમ મીનીસ્ટર પાસે કેપ્ટુટે શન સહ જવામાં આવ્યું હતું. મી. પેટેન્સી નેએ જણાવ્યું કે હાલની આજ સ્થિતિને લઈ ફર્લ લોકોના મન ખુલુ કિચક થયેલા છે. હાલની સરકાર પાસેથી કેટલાક હોકા મેળવવાનો તેમને હક છે. જવાબમાં ડા. જેમીસને જણાવ્યું છે કે મી. રોડસ તથા લોર્ડ મીલનર તરફથી જે મતો બંધિવામાં આવ્યા છે તેથી જુદી વર્તણૂક બનાવવાને અથવા જુદી રીતે ચાલવાને સરકાર ઇશદો સખતી નથી. કાંઈપણ સુધરેલ ફર્લ પ્રગળા જે હોકા મુકર થયા છે અને જે હોકા હાલ તે બોગવે છે તેથી ઓછા કરવાનો અમારો ઇશદો છેજ નહિ. ફર્લ પ્રગળને જે હોકા કેપમાં છે તેવા હોકા બીજા કોલોનીમાં મળે તેવી જાતનો બંદોબસ્ટ કરવાને અમારાથી અમે બંનનું કરીશું.

હેલા તાર છાપતીવેળાના.

આમની સભામાં સર એડવોકેટે જવાબ આપતાં ફર્લ કે ચીન સરકાર સાથે ન હતામાં ફરકાર કરવાની વાત ચાલે છે. તેઓ સાહેબે એમ પણ જણાવ્યું કે તુરકીની ઇજ્જતની સરહદ ઉપરની દિવસવાલે લીધે ઇજ્જતમાં બેઝમાત્ર યહ રહેલો છે તેથી ત્યાં સરકાર વધારણું પડશે.

લોર્ડ એલગીને કોલોનીઅલ ઇન્સ્ટીટ્યુટના ખાણા વખતે બાપણ કરતી વેળા ફર્લ કે હોમ ગવરમેન્ટો વિચાર જે માણસો જુદી જુદી જગ્યાએ કામ કરતા હોય તેઓની ઉપર વિશ્વાસ રાખવાનો છે. લોર્ડ સેક્ષોરન તથા સર હેનરી મેક્કલ મે બહુ મદદ કરી છે. નાતાલની તરફ તેઓ સાહેબે દિલસોજી બતાવી અને વાન્સવાલે મદદ કરી છે તેના વખાણ કર્યા.

કેપટાઉનના બે હિંદી ફેરીવાળા ફ્રાન્સવાલથી કેપ ગયેલા તેને ઇમીગ્રેશન ઓફીસરે કાઢી મુકવાની તબ્બીબ કરતાં તેઓએ કેપ સુપ્રીમ કોર્ટમાં ફેરીયાદ કરી. પણ કોર્ટે તારમાં પડવાની ના પાડી કેમકે તેઓ ફ્રાન્સવાલના જાણુકતા રહીશો એમ સાબેન ન કરી શક્યા.

નાટાલ બોંડમાં સામાન.

કરતમ એવીસમાં નીચેનો માત્ર પડેલો છે તે જે ધણીના હોય તેઓએ કરતમ એવીસરને ખચર કરી તરતજ લઈ જવાની નોટીસ સરકારી ગેજેટમાં બહાર પડી છે.

આપ્યાની તારીખ. રીટીમરનું નામ. ક્યાંથી આવ્યો. માત્ર ઉપરની નીચાની. માત્રની વિગત.				
૨૦-૪-૧૯૦૫	પંજોડા.	હિંદુસ્તાનથી	પી.	૨ પારસવ.
૨૫-૫-	નોરમન.	કેપતાન હંદેશથી	મીસીસ આર. અ. બહુડા.	૧ પારસવ.
૭-૧૨-	અમરુડી.	કલકત્તાથી	મી. એસ. ડી. કાં.	૧ પારસવ.
૨૦-૧૨-	કેંગેલા.	કલકત્તાથી	આર. ડી. એન્ડ કા. એસ. એફ. વામ.	૧૧ પારસવ.
૬-૧-૧૯૦૬	પંજોડા.	કલકત્તાથી	એ. સી. ૧૨૩	૧ પેટી.
૧૪-૩-૧૯૦૬	અમરુડી.	"	એમ. અમની.	૫ પેટી.
૧૪-૩-૧૯૦૬	"	"	એસ. પી. કે. વામ	૧ ગાંસડી.
૧૫-૩-૧૯૦૬	કેંગેલા.	"	એસ. એસ.	૧ પેટી.
૩૧-૩-૧૯૦૬	પંજોડા	"	એમ. અમની.	૫ પેટી.
"	"	"	ઇ. ડી. એમ.	૨૦ ખરતા.

ચરચા પત્ર.

—0—

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો વાંદ શખરો તો તેઓના પત્રો ઉપર દરેક ધ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કાગળની એક જ બાજુએ લખવું.
૨. અક્ષર ચોખી સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું બરોબર લખવાં, તે હમેશાં બહાર પાડવા સારું નહિ પણ અમારી બજાને સારું.
૪. લખાણ હમેશાં કુર્ક અને સુદાસર કરવું.—[અધિપતિ.]

કેટલાક ચર્ચાપત્રો જગ્યાની તંગાસને લીધે નાખી શક્યા નથી.

ડેપ્યુટેશનને ટેકો.

પ્રીસિરીઅ. તા. ૨૦-૪-૦૬.

મે. ઈ. એ. ના અધિપતિ એમ,

મી. અમરુડ લાઇ આદમે કહેલ કે ડેપ્યુટેશન ને માટે મી. એમ. કે. ગાંધી સોવાય ખીને અનુભવી માણસ મળવા સુચકિત છે. તે દરખાસ્ત તે હું ટેકા આપું છું. મી. ગાંધી અનુભવી છે તે તેને દેશ દાઢ પણ છે માટે મને ખાતરી છે કે તે જાનતી કાર્યો કરશે.

મી. આદમ એચ. ડી. મદમદ તથા મી. શેલ્લે જે લખણ કહી તે બરોબર છે. તે સાદેજા જે ખરચ માટેનું બોલ્યા છે તે હાલમાં જરૂરી કામ માટે કોમિશનના પૈસા વાપરે ને પડી આપણા ઈડિઅન બાઈએ ઉપર ફરજ માટે કે દુકાન ને પાઉંડ અથવા બોલ્ય અરે. જેમ સાંભળના ખાનમાં આવે તે

પ્રમાણે રાખે ને એવો ફાયર કરે કે ગામે મા મના આગેવાન તે ફર ઉતારવી લીધે તે પૈસા બેગો થાય તે કોમિશનમાં જમા રાખે ને તેમાં સર્વ હિંદી બાઈએનું સાક છે.

લી. મુનેમાન ખમીસા.

ડેપ્યુટેશનમાં જવાને તૈયાર.

મે. ઈ. એ. ના અધિપતિ સાહેબ,

આપના તા. ૧૪ના અંકમાં ડેપ્યુટેશન વિધાયત મોકલવાની સીસવાસ આજે છે તે વાંચી ઘણો ખુશી થયો છું ને હું પણ ડેપ્યુટેશનમાં સામેલ થઈ વિધાયત જવા ખુશી છું માટે સરવે બાઈએને વીનંતી કરું છું કે મને લખોતો હું આપું.

લી. ફકીર મામદ ડાયા.

પીટરડીપ, તા. ૧૮-૪-૦૬.

માથાવેરો.

મે. ઈ. એ. ના અધિપતિ.

આજકાલ ઈડિઆથી આવના માણસોને પોંછટમાં ઉતરતી વખતે બહુજ નકલીક પડે છે એવું સંભરના એક વેપારી મારી પાસે જાત કરતા હતા. તેમનો દીકરો જે અહીં આવેલો હતો અને ગઈ સાતમાં ઈડિઆ પરખ્યા સાક મળેલ હતા તે રીટીમર જનરલમાં આવ્યા ત્યારે તેને ઉતરતાં કચ્છીજ તક લીક પડી હતી અને જુનો જતાં દશ પાઉંડ ખેલના રાખ્યા ત્યારે ઉતરવા બંને માણસને રમ મળી હતી તો જુના માણસને ઉતરતી વખત વગર નકલીક ઉતરવા દેવા સરકારથી બંદોબસ્ત થયા જોઈએ.

મારા વાંચકમાં આવ્યું છે જે ઈડિઆ ના વાઈસરોય સાહેબ લોર્ડ મીન્ડે સાહેબ ક હાલ ગીરમીડીઆને માટે છુટ આપશે અને માછ વાઈસરોય લોર્ડ કરજનના મતને વળી મી રહેશે નહિ તો તે ઈડિઆનના હકને બતાવતાં સુધી વ્યાજબી નથી. તે જતાં જે ગીરમીડીઆ આપણ કણ થાય તો તેમાં રીત સરના કરાર હોવા જોઈએ.

દશન્સવાલમાં ચીનાઓને જે હક છે તે થી ચિડીશ રહ્યતને વધારે હક મળેલા જોઈએ તથા જે પગાર—સસન—સુવા એસવા વીગેરેની સગવડ છે તે પ્રમાણે ઈડિઆન મજુરને પણ હોવા જોઈએ. કારણ કે ઈડિઆન મજુર ચીનાથી મજુરી કરવામાં ચડે તે વા છે. અને નાટાલના મોરચે સારી રીતે અનુભવ મેળવેલો છે ઈડિઆન મજુર ખીયારા મેંદા જેવા છે અને તેમની પાસેથી કરાર કરતાં પણ વધારે કાકા કામ લીધે તોપણ ખોલતા નથી. અને વજાહારીથી પોતાનાં ગીરમીડીનાં વરસ પુરાં કરે છે. અને ચીનાઓની માફક કાંઈપણ દેકાણે તોફાન કરી ખુને કરવાનો દાખલો સાંભળવામાં આવેલો નહિ હોય. પણ ઉત્તરાં ઈડિઆન મજુર કુખ્ય બો મળતાં હશે.

નાટાલમાં જેમ મોરચોને કુલી પુરા પાડવામાં આવે છે તેમ ઈડિઆન વેપારી નથી મોટા ફાર્મવાળાઓ માંગણી કરેલો પુરા પાડવા જોઈએ કેમકે ઈડિઆન મજુરથી ઈડિઆનને લાભ ન થવા દેવા એ એક જનતે હક હું દવા જેવું છે.

જે સરકાર જોઈએ તેટલા અને જલદી થી મજુર ઈડિઆથી લાવી શકતી ન હોય તો ઈડિઆન વેપારી વીગેરેને તેમની જાત પસંદગીના ધોખી—સુદાર—સુતાર—મોચી કણખી વીગેરેને ગમે તે વધારે પગારે પોતાની આંગત ઉપર એમીએશનના કાયદાની સુફ પ્રમાણે ગીરમીડીમાં લાવવા છુટ આપવી જોઈએ અને નાટાલમાં રજીસ્ટર કરાવી લીધે જેથી કરી ખેતી વીગેરેના કામમાં હરકતો આવતી હુર થાય અને દેશ આખા થાય અ ને પાંચ વરસની મુદત પુરી થયેથી લાવનાર ધણી સરકારમાં વગેરે કરી પાઉંડ ધણીના ખરચે ઈડિઆ અગવી દીએ.

હાલમાં ઈડિઆન મજુરને ગીરમીડીમાં પગાર ધણીજ ધોટા મળવાથી તેઓ પોતાના પાંચ વરસમાં કાંઈપણ ગયાવી શકતા નથી કારણ કે ધોટા પગારમાં જુગડાં, ગીજુ પડ્યુ રણ ખાંચા ખરચ, પારાશીન માચીશ થોડાધવા સીક વખતે ખાનગી દવા તથા મોરતનો પ્રસવ વખતે સુવાણીના ખરચો, દવા વીગેરેના ખરચાથી કાંઈપણ અચતું નથી. જેથી

મણી પાકીડનો કરને એડવાન્સ ગીરમોટ પુરી થયે વારે પડે છે તેથી ભારે તકલીફ પડે છે. તો તે માફ થયે જોઈએ. તેમાં એવ ત ઊપરનો કર તો જરૂર માફ થયે જોઈએ અને પુરૂષ ઊપરનો કર જે માફ કરી શકાય તેમ ન હોય તો એડવાન્સના બદલે એક વરસ પછીથી લેવા હરાય થયે જોઈએ જોથી ત્રણ પાકીડ ભરવાને કાંઈક શકતીવાન થાય.

પોસ્ટ ટેક્સના પાસ વેપારી વરગને પણ ઇન્ડેન્ચર ઇન્ડીઅનની માફક સાથેજ રાખ થો પડશે કે કેમ? જે એમ હોય તો વેપારી વરગ ઊપર હમેશને માટે એક મોટી તકલીફ છે. તો આપના જણવામાં હોય તો મહેર ખાતી કરી ખુલાસો આપના પેપરમાં જાણી જણાવશે. જે દારૂમાં રહેતા વેપારીના ખાતમાં રહે.

મહેન્ડેલ તા. ૧૦-૪-૧૯૦૬.
લીડ રેવારાંકર સામંત.
પોસ્ટ ટેક્સનો પાસ દરેક હિન્દી તથા ગોરાની પાસે હોવાની જરૂર છે.
ઇ. એ. એ.

પ્રિટિરીઆમાં કેમની તકલીફ.

મે. ઇ. એ. અધિપતિ સાહેબ,
આપના તા. ૭-૪-૦૬ ના પ્રગટ થયેલા પેપરમાં કેમ સંબંધી જે ખીના છપાએ લી છે તે વાંચી વીજેપ વાંકે થયો તે આજ ન જરી છે.

દાખલા તરીકે ચાલુ પખવારીઆમાં પ્રીન્સિપલ રીટર્નમાં ફરસાદ હિન્દી લાકખો દેશ જવાના હોવાને લીધે રેશન ઉપર પોતાનો માસ લઈ જતા સાથે પોસ્ટ ગારી જે સાથે પડેલું કાચમન નેજાને માટીમાં જે સાથવાળી સાદ ના જણાવી નથી દીઝગીરી થઈ પોતા સાથેનો સરસામાન (કાદર) તે સાથે મુકી ચાલીને રેશન ઉપર લઈ જવું પડેલ. આ ચોટી દીઝગીરીની વાત!

હજી આ ખીના સાથે છે કદી આપણા આગેવાનો તરફથી સરકાર સામા થોમ પ મર્લા બરી લડત ચત્રાવમાં આવે તો કાંઈ કે ખુલાસો મળવા સંભવ રહે છે. પછી મરછ ખુલાસો હશે તે થશે.

અમર કરી આ ખીના આગેવાન સાહેબે, લક્ષમાં નહિ લઈ દર મુજર કરશે તો જુદા પાથ ઉપર આવવું આપણું થોડા દિવસનું જ સમજવું. ગયા સ્ત્રીવારને દિવસે જે વેપારી અમરથો મોટા રસ્તાના જુદાપાથ ઉપર ચાલ્યા જતા હતા તે દરમિયાન ગોરો પોલીસ સાથે મળવાથી હાથના ઇસારાથી પોલીસે સરકાર અમરથોને જુદાપાથ ઉપરથી નીચા ઉતરી મુકેલ દુવા.

પ્રિટિરીઆ તા. ૧૧-૪-૦૬
લી. સેવક.
ઇસમાઇલ સાહેબાદમદ.

પ્રિટિરીઆ હિંદુ રમશાન ફંડ.

પ્રિટિરીઆ, તા. ૬-૪-૦૬.
મે. ઇ. એ. ના અધીપતી સાહેબ,
વાન્સવાત પૈટ્ટી પ્રિટિરીઆ હિંદુ રમશાનની જે જે અગવડના છે તેનું કાંઈ પણ રીતે સમજાવના વાળું, પર્મને કોનેજન મેલવવાનું જે પમલું ભરાયેલું છે તેને મજબુત પાયા ઉપર લાવવા અને તે સંબંધે પ્રથમ મદદ પૈસાની મુશ્કેલી કિયરાલુ કરવાનો હેતુ કોમ અને સાર્વજનીક લાભ મેલવવાનો છે.

આપના તા. ૭ એપ્રિલના અંકમાં પ્રિટિરીઆ હિંદુ રમશાન ફંડના પૈસાની નયા વ્યવસ્થા માટે મી. રામંત વાલજી નયા ખીજા જે સાહેબોએ ખુલાસો માંગ્યો તે માટે અમેને જણાવવાની ખુશી પેદા થાય છે કે સરકાર ફંડના રોકડ પદસા પાં. ૩૭-૧૭-૦ આવેલ છે અને તેમાંથી વાળી પર કોલમને જાળના વિગેરેનું ખરચ જતાં હાલ પાં. ૩૨ના આકારે રીતક છે. બાકી કિયરાલુ પાં. ૪૦ના આકારે છે. પણ અમે કંઈકાવાળા માણસો હોઈ કિયરાવવાનું બની સહુ નથી તો સરકાર સાહેબો ને કિયરાલુનું લીસ્ટ જે જેજર પાસે તકવાર છે તે કદ કિયરાલુ આ પક્ષે તો ઊપકાર માનીશું.

મી. રામંત વાલજી વગેરે સાહેબો પ્રિટિરીઆના સ્ત્રીસ હોય એમ જણાવું નથી કારણ સરકાર ફંડના રોકડ તેમજ કિયરાલુના લીસ્ટ તરફ નજર કરતાં કાંઈ પણ ફેરફાર નામ વેદવામાં આવતાં નથી તો તે સાહેબો કદી રીતે અને મું સમજાયે ખુલાસો લેવા માંગે છે તે સમજી શકાવું નથી.

લી. સુનીલાલ કિયમરી શેઠ, સેક્રેટરી.
મહીલાલ લાલભાઈ દેસાઈ, જેજર.

નાદારી ફાઈની નોટીસો વિગેર.

(ગવર્મેન્ટ એજેન્સી.)

ડરખાનના ફોરોસાદર આપન ગેઈપલની તુલાર મીલકતના હિસાબની તપાસ માટેની લેણદારોની પહેલી મીટિંગ તા. ૧મે ૦૬ના રોજ મળશે.

પ્રીટરમારિલેન્ડ વાળા આર. કે. નાદર ના લેણદારોની ખાસ મીટિંગ સુપ્રીમ કોર્ટ ના માલવસ્તી ઓફીસમાં તા. ૨ મે ૦૬ના

રોજ મળશે.
નુકસલના રોટર કીપર કમરદીન બીખા તી નાદાર મીલકતનો જેવડનો હિસાબ મારિ રજર્જની સુપ્રીમ કોર્ટના માલવર પાસે ફાઈલ કરવામાં આવ્યો છે, ત્યાં આગળ તા. ૮ મી મે સુધી તપાસ માટે પડી રહેશે. ત્યાર બાદ તે મેજીસ્ટ્રેટ કરવામાં આવશે.

હિંદુસ્થાનના ખબરો.

હિંદી દરીઆમાં આનાનું મુખ્ય મથક મુંબઈને જાહેર કરવામાં આવ્યું છે.

મુંબઈ સરકારે મુંબઈ ઇસાકમાં આવાન થતી ભાંગ ઉપર ૧ રૂપિયો અને શાંઝ ઉપર પાંચ રૂપિયા જજાન નાખી છે.

મદ્રાસ ખાને સર આરથર લોલીએ ગવર નરનો ચારજ લઈ લીધો છે.

મખાનના દુકાળ ફંડમાં મદ્રાસ ખાતે રૂ. ૧૦૦ ભરાયા છે અને ખીજા ભરાવાની વકી છે.

મી. તાતાનો જોખડનો ઉદ્યોગ ખીજવ વાતી યોજના મુજબ મિલીસની ખાલુ પાસેની જગ્યાએ જોખડ મોટા જગ્યામાં માનુસ પડવાથી ને ખુશી મુકવાની કિયા ના. વાલસરોયે કરી છે. આના ખરચ માટે રૂ. ૨૦ લાખથી વધારે નેજે.

મુંબઈના કારખાનાવાળાઓએ કાંતો જીના પાલીના વાળની મદદથી કારખાનાં ચત્રાવવાની યોજના દિખી કરી છે.

પારસી જનરલ હોસ્પીટલ ફંડમાં સેઝ ખમનજ દીનશ ખીટી તરફથી પાંચ લાખ રૂપિયા ભરવામાં આવ્યા છે.

કાંઠીવાવાડના પોલીટીકલ એજન્ટ ફર્નલ કેનેડી વિલાયત ગયા છે. તેમની જગ્યાએ તવા એજન્ટ તરીકે મી. પ્રીટસનરોડની તી મણુક થઈ છે. ફર્નલ કેનેડીએ હિંદુસ્થાનમાં ૩૬ વરસ સુધી સરકારી નોકર તરીકે કામ કામ કર્યું હતું.

આવનગર પુના જાલનગર મુંબઈ વગેરે જાગોમાં મરદાનું નેતર વડવું જ.

અહરજાળાની ડેલી આગથી ૧૦ ઘંટે જાલી ગયાં હતાં.

અહીંગઢ કોલેજને લગતી આવન્સ રકમ માટે શેઠ આદમજી પીરભાઈ તરફથી એક લાખ દસ હજાર રૂપિયા ભરવામાં આવ્યા છે.

મુંબઈવાળા મી. હાડ જરૂરીયા હાડ અદમજી પોતાના હાકરાના વખત પ્રસંગે પોતાની કામના લગા અર્થે રૂ. ૧ લાખની સખાવત કરી છે.

પંજાબમાં ૩૬ કલાક સુધી જોરથી વરસાદ ચાલુ રહ્યો હતો. આ વરસાદથી જેલમ નદીમાં મોટું પુર આવ્યું હતું. આથી કેટલુંક નુકશાન થયું છે.

મુંબઈવાળા મરહુમ મી. કજીરવંદ પ્રેમ ચંદની વાઘરીરીમાં રૂ. ૫૦૦ની રકમ સ્થાવર લીખને માટે કાલમાં આવી છે.

દિમાલવના પલાડામાંથી દરખેન્દાઈની કોમિશન મોટા જથ્થામાં થાય એવી જોધ થયેલ છે.

પુના ખાતે ગઈ તા. ૨૨મીએ મોટી આગ લાગવાથી રૂ. ૨૫,૦૦૦નું નુકશાન થયું છે.

નવસારીમાં સર કાવસજી જાહોગીર મહે સાની જીભુખીલી અઠડેવર માસમાં ઉત્પન્ન થયું નહીં થયું છે આ વખતે મોટી કામ કમ કરવાની જોડવણી થઈ છે.

પુનાના શાસ્ત્રીઓની જે સખા મળી હતી તેમણે પરદેશી ખાંડ આયકાદ કરવાનો હરાવ કર્યો છે.

અંગાળમાં જોળા ખાતે હીંદુ તથા મુસલ માનોની મોટી સભા સ્વદેશી લીલચાલના સંબંધમાં ખારીસજવાળા ગાણીતા મી. નજરાવ ખાજુના પ્રમુખ પણ હાજર મળી હતી, જે વળા જંગાળના પીલાજો પાડવાની યોજના વીરૂદ્ધ પ્રોટેસ્ટ ચાલુ રાખવા, અને સ્વદેશી માલ વાપરવાના સોગત લેવાયા હતા.

સુરતમાં દેશી સીંગારેટ બનાવવાનું કાર ખાનું મોટા પાયા ઉપર ખોલવામાં આવ્યું છે આ દેશી સીંગારેટ વિલાયતથી તથા અમે રિકાથી આવતી સીંગારેટની સાથે ફોદમંદ રિને હરીકાઈમાં ઉતરે છે.

પુના ખાતે ગઈ તારી ૧૦ મીએ હોળીના દિવસે રાત્રે એ.મ.કા.કે.શરના મંદીરમાં વિલા

યતી માલનો મોટો દગલો કરી તે હોળીમાં સળગાવી મુકવામાં આવ્યો હતો.

શહેર સમાચાર.

ડરબન કોલેજમાં મી. વારનર પાસે ઘરની આસપાસ ચલીની રાખવા માટે બે દિંદીઓ ઉપર કામ અલાવવામાં આવ્યું હતું તે દરે કનો ત્રણ ત્રણ પૌંડ દંડ થયો હતો.

રેંગરની એક મીટીંગમાં સર એલ. જી. સેટ, મી. આમરોંગ, મી. પોકર્સીંગ હોને દિંદીઓને ફી હોલ્ડ જમીન ન આપવી જોઈએ એવા વિચાર દરજાત્યા હતા. મી. કલેટને જણાવ્યું કે નવા ધારા મુજબ દરેક દેશી જમીન રાખા ન રહે નેવા ધારા કરવાની જોડવણી કરી છે.

તા. ૨૩ ડીસેમ્બરના અંકમાં ડરબનના પારસી કાવસજીની નાકાર મીઠકનના સંબંધમાં લેણદારોની મીટીંગ તા. ૮મી જાનેવા રીના રોજ મળશે તે જો લખેલું છે તે પારસી કાવસજી કાળા ગોપી નથી. પરંતુ એક ખીલ પારસી છે.

એ સ્ટ્રીટવાળી મારકેટમાં સંકડાસ હોવા તે લીધે ડવીન સ્ટ્રીટવાળી અમુક પ્રોપર્ટીની મારકેટ તરિકે ઉપયોગ કરવાની અરજી કોઈ દિંદી તરફથી ટાલિન કાઝિન્સીલને કરવામાં આવી હતી. આ અરજ તા. ૨૩ એ મળેલ સભા રજુ વાંચવામાં આવી હતી. અરજ ના મંજુર કરવામાં આવી હતી.

ખગર સાવ ગયા અહવાડીયા પ્રમાણે છે.

પરચુરણ ખખરો.

લંડનની પાસે હાકનર ઝાંઝરીલંડ એવી તકખીતાલ ખોલી છે કે જેમાં દરદીને માત્ર મેંચા આવતે આપવામાં આવે છે. દરદીને પુર્ણ દવા આપાય છે. છેલ્લા ત્રણ વરસમાં આ પ્રમાણે ત્યાં ૫૦૦ દરદીઓ ગયા તેમાંથી માત્ર બે નારા પામ્યા, બાકી બધા તંદુરસ્ત થઈ નિકળ્યા.

કેટલા બનાવનાર પ્રખ્યાત કેડગરી બ્રધર્સ એવો ધારો કહાડ્યો છે કે તેઓના જોડરો જંછે ૩૦ વરસ નોકરી કરી હોય તે જેની જિમર ૧૦ વરસથી વધારેની થઈ હોય તેને તેની આવકના સગમલ ૩૦ ટકાનું પેન્શન આપવું.

માટીના ઉપયોગ—જર્નેન ૩૦૦ વર્ક જેતરની ખારીક માટીનો દસ તરિકે ઉપયોગ વાણવખન થયાં ફોલમંદ રીને કરે છે. એ રીયાતા કેટલાક ભાગમાં કોલેસના ફોલ ઉપર આ દવા અજમાવામાં આવી છે. દરદીને અમુક વખત સુધી ખોરાક નહત બનેં કરવા માં આવે છે, અને પછી ૧૮ મેનથી તે ૧૦૦ મેન સુધીના પ્રમાણમાં આ ખેતરાજી માટીનો કોઝ આપવામાં આવે છે. માટીનો ખારીક ભુદ્ર કરી આળી લેવો જોઈએ. આ પ્રમાણે માટીનો કોઝ લીધા પછી દરદીને ધણી લંબ આવે છે, અને તાવનું જોર નર મ પડે છે. આ દવા વાપરવામાં ખાસ ધ્યાન એ રાખવાનું છે કે દરદી ૨૦ કલાક સુધી બુખ્યો રહેવો જોઈએ, પાણી પણ નહિં આપવું જોઈએ.

કેપટાઉનમાં નવો ઉદ્યોગ.

ડબલ્યુ. ઇ. જુડસ, એન્ડ કો

ડબલ્યુ. ઇ. જુડસની કાંઠે એ ખાલેલા નવા ઉદ્યોગની હકીકત સાકિય આહીકાતા લગલગ સધળા હાપામાં જોવામાં આવે છે. તેમના તરફથી અમને પણ તે હકીકત મળે લી છે જેને તરજુમો અમે અહીં આપીએ છીએ.

ગયા ફેબ્રુઆરીની ૧૩મી એ રજેડ સ્ટ્રીટ માં અસાધારણ દેખાર થઈ રહ્યો હતો. ૧૧૯ અને ૧૨૧ નંબર વાળા મકાન આમળ કેટલીક ગ્રોલોઓ હારખાં આવી ડબલ્યુ. ઇ. જુડસની કાં. ના વેર હાઉસ આગળ પીપ રમેટ ક્યુર બનાવવાના કારખાનાનો સામાન તથા તે દવા બનાવવાની વસ્તુઓના કેસો ઉતારતી હતી. આ સમયે કામ કરી રાખતા બધે ચાલતું હતું આ મુલકની બનાવટની ગણતરી વસ્તુઓમાં તેને પહેલે નંબરે મુખી સકાય એવી ભતનું તેનું પેર્ષન વગેરે હતું. આ દવાની સરખાવ નુભીલંડમાં કરવામાં આવી હતી. ત્યાર પછી એસ્ટ્રેલીયા, સ્ટેડ સેલ્સમેટસ, ચીન, હિંદુસ્થાન અને સીયોન માં હાખલ કરવામાં આવી હતી. જ્યાં જ્યાં કેટલાંક સરખી રીતે ઉપયોગી નીવડી છે. આ ની રીતે સધળે કેટલાંક ફોલ મળેલો જણા વાથી આ કંપનીએ સાકિય આહીકામાં આ વેપાર ખોલવાની જોડવણી કરી છે, અને કેપ ટાલિનમાં તેની મુખ્ય ઓરીસ ખોલી છે. દરે ૬ ભાગના મુખ્ય મુખ્ય હાપાઓમાં તેની બહેર ખબરો છપાઈ છે. ચેસર્સ લેનન લીમીટેડ હોલસેલ એબનસી આપવામાં આવી છે. આ પીપરમીટ ક્યુર ખાંસી, દમ, ઉપર સ વગેરે રોગો ઉપર ધણી અસર કાઢે માલમ પડે છે. કાવના રોગોએને પણ ધણી વખત કામદા થયા છે. રીશ એકનો કીનત ૧/૬ છે ડબલ શારીની કીમત ૨/૬ છે.

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

MOOSA HASSEN,
General Dealer,
KING EDWARD STREET,
BT THE MILL,
POTCHEFSTROOM.

AYOB MOHAMED & Co
General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.

Box 134. Tel. Add.: "AYOB"

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant.
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai,
General Merchant,
First-class Goods of all description
to suit all tastes.

Corner Commissioner and Kissik Sts.,
Box 33.

KRUGERSDORP

Tel. Add.: "CHOTABHAI"

એ. ઇ. ઇરાબહાઈ,

મનરસ મરચદ.

પહેલા નંબરનો માસ દરેકને પસંદ પડેલો.
કાનર કમીશનર અને રીસીક સ્ટ્રીટ.
પી. બો. ૩૩. રેલીમીટ એડરેસ ઇરાબહાઈ.
કુમરસંગી.

E. A. PATEL & Co.
GENERAL DEALERS
AND
DIRECT IMPORTERS.

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

Corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.

Tel. Add.: "ACRODICE." P.O. Box 24

BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJGY IDOLGY,
DIRECT IMPORTER
AND
GENERAL MERCHANT
10, 10th Street, Box 345.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of

Rice, Blankets, Drapery, Mechanicery, Clocking,
Hardware, Cotton-wares, Porcelain, Groceries.

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.

Tel. Add.: SAUDAD. P. O. Box 57.

338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,
GENERAL MERCHANT & DEALER.

Market Square, P. O. Box 11.

KRUGERSDORP

A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.

Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL

Tel. Add.: "BHABHA." P.O. Box 51.

દયાળ રામજી પટેલ,

ફુરર અને કમીશન એજન્ટ,
પી. એ. બોક્સ ૬૦૯. "દરબન."

EBRAHIM CAMROODEEN,
GENERAL MERCHANT.

Natal Leaf Tobacco a Specialty.

113 GARY STREET, (Camroodeen's Buildings.)

Tel. Add.: "CAMROODEEN," Durban.

M. J. MAHOMED,

470 & 478 CHURCH ST.,

MARITZBURG.

Tel. Add.: "MOOSA."
Telephone No. 220.

મુસા મનમહમદ.

૧૭૦-૧૭૮ થય રોડ, હોમરોડ અને
રીસેક, મરચદ. એન્ડ ઇમ્પોર્ટર.

રેસીટ-મર્ચ.

બેન્ક, ન્યુગ્રાંડ, ન્યુગ્રાંડ, એડાપ્સ
રોડ, અમસીકસી.

B. P. EBRAHIM & Co.

Bakery, Bakery, Wholesale Importers.

Corner In Sea-boards, Groceries, and
Bakery, and other goods.

Market St. (West), Box 120, Johannesburg.

Swami
Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive
Collection of his

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE

This publication is the first of its
kind. It is the most exhaustive and
comprehensive collection of the works
of Swami Vivekananda hitherto pub-
lished. It contains, among others, his
eloquent character sketch of "My
Master"; his celebrated lecture at the
Parliament of Religions at Chicago;
all the important and valuable speech-
es, addresses, and discourses delivered
in England, America and India on Inna-
te Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga,
Vedanta and Hinduism; selections from
the eloquent, stirring and inspiring
speeches he gave in reply to addresses
of welcome that were presented to him
at different towns and cities in India
during his historic journey from
Colombo to Almora, on his return
from America; a choice collection of the
contributions of the Swami to various
papers and periodicals hitherto not
available in book form; some of his
private letters to friends; and a selec-
tion from the beautiful poetry that he
wrote in the true spirit of the sect.

DETAILED CONTENTS:—The Song
of the Sanyasin; My master; Address
at the Parliament of Religions 38; Re-
ply to Addresses of Congratulations
from Madras and Calcutta 61; Karma-
Yoga 64; Metaphysics in India; Reun-
ification 119; Immortality 139; Is the
Soul Immortal? 157; The Freedom of
the Soul 164; Maya and Illusion 184;
Maya and the Conception of God 210;
Maya and Freedom 229; The Real and
the Apparent Man 246; The absolute
and Manifestation 271; Unity in Diver-
sity 298; The Cosmos: The Microcosm
313; The Cosmos: The Macrocosm 328;
Realization 349; The Ideal of a universal
Religion 373; God in Everything 408;
Bhakti or devotion 421; Vedanta 448;
The Vedanta in Indian Life 504; The
Mission of the Vedanta 582; The Sages
of India 604; Christ, The Messenger 593;
The Relation of Buddhism to Hindu-
ism 615; The True Method of Social
Reform 619; The Reform of Caste 630-
Education on National Lines 639
The Conquest of the World by India
Thought 644; The Human Mind 650
Max Muller—A Vedantist 650
657; The Future of India—The Hindu
Civilization 661; The Hindu Religion
666; To the Awakened India

Hollibon, Box 4, Fort
Supply to G. A. Narayan & Co.
Publishers, Bangalore, Madras

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

DURBAN:
41 Smith Street.
Telegrams:—"Bootman."
P.O. Box 1162.

JOHANNESBURG:
Corner Von Brandie
& Commissioner Sts.
Telegrams:—"Bootman."
P.O. Box 8068.

હરેક રમના શુદ અને શુક્રનો ચેટો જ્યો છે છુટના તળીયા મટિના ચામડા તમા
કુદરીયેર મટિની હરેક વરતુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.

બુટસ, શુઝ, ચર્ડ, કાપડ વગેરે સુતરાઈ માલને મટિના વિલાયતના ચોરડરો લઈઓ
જામે અને હરેક હાલો વેપારી સતિય પામે તેથી રીતે તે ચોરડરોનો અમલ કરીશું.
અમારી સાથે કામ ચાલી ખાત્રી કરે.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.
Direct Importers,
સુલેમાન હરમાશ મીઆની કા. બદારના
માલુસેને રહેવાની વીગેરેના સમયન સારી
દાખલા. બા. ૧૧.
Corner Park Lane and
Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.
Tel. Address: "SULIMAN."
Box 3553, JOHANNESBURG.

P. O. Box 383.

Tel. Address: "BEETLE"

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

જાંચી કાપડના ખાસ વેપારી. ઉચ્ચામાં ઉચ્ચો તબી વરેહનોમાલ અમારે ત્યાંથી
મળશે. "દુસાવરના સોઈંગ મશીન" ના નાતાલ વાંચવાસ અને એડેલ રીવર કોલોની
મટિના ખાસ આહલીયા. "જનરલ સોફ્ટ ગ્રુસ" અને કાફરીબરો માલ તરેહ વરેહ
અતનો રીકમા રાખવામાં આવે.

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Cellings,
and various kinds of Tinware.

All kinds of
Tobacco, Snuff, Tea, Coffee, Cocoa, and Jam Tins, from 1-oz. to 112-lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Kettles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles,
SAUCEPANS and FRYING PANS,
Native Pass Boxes, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 880, JOHANNESBURG.

JAMESON & Co.,

Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for

Natal Jams,
Curry Powder, Chutneys,
Cayenne Pepper,
White and Black Pepper,
Sauces,

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.
Box 63, Durban.

આવો, ગરમા ગરમ
મસાલાદાર વીના ભણ્યાં,
અને મીઠાઈ.

જંદુમહારાજ મીઠાઈવાલા

૧૫૯, ગ્રે સ્ટ્રીટ, હર્બન.

હમારે પહોં દરદમેશ ગરમાગરમ વીંકી
મીઠાઈ, હેવ ચોર પકોયા તથા વિલેને.

ધીની મીઠાઈ

સ્વાદીષ્ટ | ગરમાગરમ | અને વળી મને
તે વખતે | એવા વીમાં—સુતરદેખી,
મગજ લાક, ધારી, છુદી, મેસુબ,
મુંબઈના હલવો, જલેબી, જાંબુ,
ખાજલી, સેવ, બજ્યાં વીગેરે વીમાં
ખનાવેલાં તથા મળશે. તેલ ખીલકુલ
વાપરવામાં આવતું નથી.

ખાસ ચોરડરો પર પુરતું ધ્યાન આપી
માલ વખતસર અને સરસ ખનાવી આપીએ
છીએ. બહારગામના ચોરડરો માલ રેસા
મળેથી રેસવે મારફત વખતસર ચાલીએ
છીએ.

જેં હલપત એન્ડ કું
૧૫૯, ગ્રે સ્ટ્રીટ, હર્બન.

Abdoola Hajee Khan Mahomed
General Merchant &
Importer,

CHURCH SQUARE
Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:
"Moonstone." P. O. Box 99.
POTCHEFSTROOM.

E. M. PATEL,
General Dealer, Wholesale & Retail,
MARKET SQUARE,
POTCHEFSTROOM,
AFRICA THE LOCATION.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 5th May, 1906.

No. 18.

P.O. Box 126

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well-lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars, apply:

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.

ARTY-

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

City Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No. 835 / Telegraph 321.

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.
Wholesale Merchants and
Direct Importers.

have always on stock:-

Rice, Dholl, Oils, Ghee, Splees, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quilts,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
118 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.

Cable & Tel. Ad.: "Kathorian."
Telephone 224.

P. V. SANGHAVEE.
GENERAL MERCHANT.

201 Grey Street, Durban.

M. C. ANGLIA & Co.

GENERAL MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS.

339 Pine Street, DURBAN

BOX 59

Telegraphic, Cable, and Ad.: "ANGLIA"
Cable and Tel. Ad.: "ANGLIA"

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 26

Tel. Ad.: "DADA OSMAN"

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મર્ચન્ટ એજન્ટ

એજન્ટ.

એડ્રેસ: ૧૦૨, ક્વીન સ્ટ્રીટ,

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન
Fortnightly Steamer
દર પંદર રજાએ મુંબઈ જનારી આગમોદ.
For BOMBAY, Direct.

સ્ટીમર જર્મનિયા ૭મી મેના આવી તા. ૧૦મી મેના રોજ ઉપડી જશે.

” રીસ્ટ્રાન ૨૧ ” ૨૪ ”

ઉપરી આગમોદમાં ખલાસી દેશી છે, જમ્યા નીચે ફાલકામાં છે અને કીચન પાણી વિગેરેના બધા સારા બટોજરત છે. હિંદુ મુસલમાનને મટે અલગ અલગ છે.

ઉપરી આગમોદમાં હમેશાં ટેમસર આવી ટેમસર ઉપડી ટેમસર પહોંચે છે વારત ખાસાંથી વિચાર કરી કામ કરે છે કે રૂબી પાઉણથી ફેરાન માયુ ન પડે. વધારે જમર નીચે લખેલે ટેકાણે નવા ટર્મિનલમાં કપાય છે તે મંજાવવાથી મળશે.

મેહેરબાની કરી બ્યાનમાં રાખજો કે રવીમર સોમાસી, મુસતાન, બુનદુસરાત, જનરલ, કેપ્ટન ને કેપ્ટનનાખમાં ખલાસી દેશી છે જમા ફાલકામાં છે અને કીચન પાણી વિગેરેના બટોજરત છે. હિંદુ મુસલમાન સારા અલગ અલગ છે અને જમખાર બદલવું નહિ પડશે. હવે કેલકા મળે છે કે ઉપરી આગમોદમાં ખલાસી ગેરા છે પણ તેમ નથી.

ઓસમાન અહમદ.

અમરદીન બીલડીન, મે ઓર

પી. આ. બોક્સ ૧૨૬, ડરબન.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન.

સારકીનર ઓર

ડરબન.

A. McWILLIAM.

P.O. Box 217. DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના બરનો સધાળી બતનો માલ રાખવામાં આવે છે.

કામરદશીઅલ રેડ કિંપર મેશર્સ ઉપદ્યુ ડનની ગાલુવાળા નવા મકાનમાં

રાખવ મતાં પહેલા સરળા માલ કિંપર ખાસ અસ્તો બાવ રાખેલો છે.

કલકત્તાથી ચાખા, ઢાળ, ધી, અને મોરીશીઅસથી મોરીશની ચીની મોટા જથ્થામાં મંજાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

૨લીફાન ન. ૨૧ પી. આ. બોક્સ ૨૧૭

રેડીયાઈ સરનામું "કોનકાસેઝ" "CONCASSEZ."

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET,

MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કું

કાલેકટ ઇમ્પોર્ટર્સ,

પી.એમ.બર્ગ, નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2as. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Re. 3, 2as. post free.

EVERY-DAY DOUBTS & DIFFICULTIES
(In reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition). Re. 1, 2as.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Re. 1, 2as. post free.

SELECT SPECIMENS OF THE GREAT ORA-
TORS, Vols. I and II.—Help to write idiom-
atic English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Re. 2,
2as. post free.

WORKERS OF THE WORLD (In Nature,
Art and Science). Re. 1, 2as. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 108 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભાટ,

હાલસેલ અને રીટલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 43,

HEIDELBERG.

Branches:—

Petersburg, Box 24. Nigel, Box 43,
and at Volksrust

(as BHAT BHABHA & Co.)

7th Address: "BHAT."

P. DAWJEE MAHOMED & Co

Have a large stock of

RICE, DHOLL, GREE AND OIL.

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN.

Tel. Address: "PABULAH" Box 24.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Add. "TAYOB."

P.O. BOX
441.

દાદા અમોદ આમદ એન્ડ બ્રદર,
તરેહવાર રેસમત વેપારી—હરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOOBAKER"**E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,**

434, West Street, DURBAN. રેસમત.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Biba,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frocks,	Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING CO.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864.

Telegraphic Address: "PORBANDAR."

**A. M. JEEVANJEE,
& CO.,**

Stevedores, Dubashes, Contractors,
and Commission Agent,
MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI. BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI.

Telegraphic Address:

Karachi
Mombasa
Nairobi

"JEEVANJEE."

Bombay: "CONVEYANCE."

Codes used: A.B.C., 5th Edition, A.I., Scott's, Watkin's, and Universal

C. K. D. PILLAY & CO.

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Naartjes, Oranges and Betel
Leaves on our farm at Umgeni.

Indian Post Office on our premises.

133 Grey St. 219 & 222 Umgeni Rd.

P.O. Box 68, Durban.

Telegraph Address: "DOORASANY"

દુકાન વેચવાની છે.

ચારણસ દાકન મધેની અમેલ બરની દુ
કાન વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા માટે ચાર
કસ દાકનમાં અથવા ૧૦૫ રીડ્સ સ્ટ્રીટમાં
દાત દાસમને પ્રશ્નવાધી ખબર મળશે.

E. Suleman Bros.,

Wholesale & Retail Timber & Iron Merchants,

Saw Mills & Timber Yards:

109 Queen Street, Durban.

Hoosen Ebrahim,

Wholesale and Retail Merchant . . .

. . . Fancy Goods and Drapery.

95 & 97 FIELD STREET, DURBAN.

Hoosen Cassim & Co.,

General Merchants & Direct Importers.

371 PINE STREET, DURBAN.

P.O. BOX 82. Tel. Add: "HOOSNCASSIM."

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL

TOWN AND SUBURBAN

HOUSES TO LET.

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to

PLOWRIGHT LANE.

A. A. Gandhi,

General Merchant & Produce Dealer.

TOBACCO A SPECIALITY

Jongaat, Natal.

SUN BRAND

Tobacco Works,

164 Grey Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

. . . BOER TOBACCO . . .

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88.

Tel. Address: "Purshadani."

Telephone 864.

સરસ્વતી અને ઉચ્ચી માસ.

સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચેરોટ બોર
જીનીયા ઝેલ વગેરે નાનાની તમાકુ તમાકુ
સરનામે મળશે.

સન બેન્ડ ટોબેકો વર્કસ.

૧૬૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIAN

Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.

J. LANDAU,

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 12 Rue des Francs-Bourgeois, Paris.

સેકન્ડહેન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, ઈન્લર વિગેરે તમાકુ
બધે પ્રશ્નવાધી મેંબાવનાર મોટી કંપની.

જે. લેન્ડા.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, હરબન.

હેડ ઓફીસ ૧૨ રૂડી ફ્રાન્કસબુર્ગ.

ભાણા પરપોતમ.

વીશીની દરેક સગવડ કરી આપવામાં
આવે છે. આવો અને જુઓ.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ,

હરબન.

For what Indians think see *Indian
Opinion.*

તેનો સ્વાદ બાંજી સાદો છે. કાઠપણ બાળની મીઠાઈ કરતાં તે
જ્યારે સ્વાદીષ્ટ લાગે છે. મીઠા પણી સરવો છે. શીશી એકની
શીશીંગ ૧૬. મગાદ, વાંચીચ, હોદી, અને ગુજરાતી ભાષામાં
કાપેલા મુચનાપત્ર શીશી સાથે સમિલ છે. બનાવનાર કમશ્યુ. ઈ.
ગુડસ એન્ડ કુડન. હિ હુરયાન સીડોન સિટલેટલમેન્ટ, આફ્રિકા
એફેલીયા અને ન્યુવીઝોલ વગેરે સપળે સાખા છે. આમરી દવાની
વરચાઈધની એન સી આફ્રિકામાં લેનન લીમીટેડને આપેલી છે.

Telegrams: "1 3."

41 Market Street,
Johannesburg.

5. ஆண்டு 7. சொத்து மதிப்பு, சேப்டவுன்.

JOHANNESBURG.

$$U^{\frac{1}{2}}(t) \mathcal{E}_k(t) U^{\frac{1}{2}}(t) = \mathcal{E}_k(t) \quad \forall t \in \mathbb{R}, \quad k = 1, \dots, N.$$

૧૨૯, કેમ્બ્રિજ સીટ.

13, Upper Circular Road,
CALCUTTA,

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate, and it is therefore necessary to the interest of your reputed name that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our special office. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your finger end. You will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will receive us to be the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

Foot of Betca Rd., Urban.

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

GOLD MEDAL

Madras Industrial and Art
Exhibition, 1903.

(ESTABLISHED 1887)

TWO GOLD MEDALS

Bombay Industrial
and Agricultural Exhibition,
— 1904. —

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

**Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c.**

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portmanteaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

Indian Opinion

VOL. IV.

PIZENIX, NATAL, SATURDAY, MAY 5TH, 1906

No. 18

Contents

EDITORIAL COLUMN:—	Page
Natal Land Bill	273
Cape Dealers' Licences	273
Exit Protector	273
OTHER ARTICLES:—	
Imperial Government	274
The Royal Visit to East Africa	274
British India in 1905	274
The Key to Indian Subjection	275
A Bitter Reply	275
Indianising Holdings	276
Cape General Dealer's Licences Bill	276
Indian Merchant's Insurance	278
The "Maha-Matara"	278
British Indians and Critics in S. A.	279
Aspirations of Nationality	280
CORRESPONDENCE:—	
Indian Preparatory School	278

Indian Opinion

SATURDAY, 5TH MAY, 1906

Natal Land Bill

The Parliament of Natal will have before it a measure of far-reaching importance for consideration, in the shape of the Land Clauses Bill. It is the second attempt of the Natal Government to pass the measure through Parliament. The clause of the greatest importance to the Indian community is that which restricts the meaning of beneficial occupation, so far as tenants' occupation is concerned, to European occupation only. Thus, land that may be occupied by Indian tenants would be considered to be non-beneficial occupation, and will be subject on that account, to heavy taxation. It has been universally admitted that, whatever may be the fault of the Indian, he is not lazy; he is a born tiller of the soil. He is by common consent, considered to have reclaimed some of the worst soil in the Colony. He has turned dense bush into gardens, and he made it possible, by his productive capacity, to bring garden produce within easy reach of the poor householder in Natal. Is his very virtue to be singled out for taxation? Will the Government thereby pro-

mote European occupation? We doubt it. And if our doubt be reasonable, we are safe in saying that the Government will be pursuing a dog-in-the-manger policy, by persisting in retarding the definition, above alluded to, of the expression "beneficial occupation." It is not on Acts such as this that the Government will be able to solve the Indian question in Natal. It behooves the ministers and the leaders of public opinion to reflect seriously and calmly on the whole question and deal with it in a statesmanlike manner, instead of by the recent spasmodic anti-Indian legislation.

Cape Dealers' Licences

THE Cape Government Gazette of the 24th April contains the text of a Bill to regulate the trade of a General Dealer. We have no hesitation in welcoming the measure. Granted that some restriction of an indiscriminate issue of trade licences is necessary, the Bill before us is free from reproach. It safeguards vested rights, and provides reasonable precautions against an injustice being done to applicants for new licences. It gives the power ultimately to the people themselves to say whether they will have among them a new trader or not. The Bill, whilst it protects existing traders against undue competition, gives fair facilities for new enterprise. It avoids all the faults of the Natal Dealers' Licences Act, and secures all that the Natal Act could ever achieve consistently with regard for vested rights. We hope that the Natal Government will copy the measure, and free the statute book of the Colony from legislation that has been condemned by all thoughtful men, and that has caused in every generation amongst a portion of

MR. MONTFORT CHAMNEY HAS CEASED to be Protector of Asiatics in the Transvaal, and has now been given the title of Registrar of Asiatics. Mr. Chamney has been Protector of Asiatics for over two years, and during that time we believe he has more than on a noble good his title to that office. It is a matter of common knowledge that he took a great deal of interest in cases of individual hardship, and did all he could to remove them. When the office was inaugurated, it was looked upon by Indians in the Transvaal with a great deal of suspicion, but Mr. Chamney, by his courtesy and sympathy, succeeded in a large measure in removing that suspicion. Whatever success, therefore, that has attended the Protector's department, was, from an Indian standpoint, purely personal to Mr. Chamney.

From Protector to Registrar is a big drop. The title of Registrar is unoffensive looking, but behind it is hid the dagger of the Permit Officer. Mr. Chamney's position as a Permit Officer is not by any means enviable. He will hold in his hands practically the destiny of the poor Indian residents of the Transvaal. The task of examining the claims of such Indians is most onerous, whilst he will undoubtedly have to see that the instructions of the Government regarding the operations of, or, shall we say, the abuses of the Peace Preservation Ordinance, are carried out and the anti-Asiatic agitation satisfied, we will have to see that the *bona fide* British Indian resident of the Transvaal of the Transvaal, and not by any means a reasonable expectation of the Indian community, is not deprived of the means of livelihood. It is to be feared that Mr. Chamney's position as Permit Officer will be a very onerous one. The Mining and other cases have greatly diminished the Indian community. If we may hope that the Permit Officer Mr. Chamney is, he has, perhaps, never been hardly taken up the thought of his office. We would have

to remind Mr. Channay of Lord Selborne's assurance, and ask him to bear in mind that he has been Protector of Asiatics. Consequently, Indians have a right to expect of him ordinary courtesy, a sweet reasonableness about enforcing the Ordinances, and, above all, promptness in dealing with cases and frankness about his decisions. We assure him and the Government he represents that Indians, as a body, want only pure justice. They have no desire to see the Transvaal "overrun with Asiatics," as Messrs. Loveday and company imagine.

Imperial Parliament

House of Commons

British Indian Grievances

Mr. HAROLD COX asked the Under Secretary of State for the Colonies whether there was any law of the late South African Republic, or any judicial decision given by the judges of that Republic, under which the word Native was applied to persons neither born in South Africa nor descended from South African races; and what was the definition of the word Native laid down by the South African Native Affairs Commission.

Mr. CHURCHILL: The hon. member is, of course, aware that the laws of the South African Republic and the decision of their judges were couched in the Dutch language. I do not know to what word the hon. member refers when he uses the English word "Native," but the word "Kleurling," which was commonly used in the legislation of the late South African Republic is defined—e.g., in the Liquor Law—as covering Asiatics as well as Africans, and, as far as I am aware, was so interpreted by the Courts. The definition given by the Native Affairs Commission is "an aboriginal inhabitant of Africa south of the equator, and includes half-castes, and their descendants by Natives."

Mr. HART DAVIES asked the Under Secretary of State for the Colonies, with regard to Clause 2 of the instructions in the letter of reference of March 21 last to the South African Committee, and to the statement of the late Colonial Secretary on August 8 last, that the proposal to make enquiry into the status of British Indian subjects was under consideration, he would invite the Committee to enquire into and report on the fitness for the franchise of British Indians of position and education.

Mr. CHURCHILL: It is not proposed specially to invite the Committee to enquire into and report on this matter, though their reference is general. I have already, in answer to previous questions, stated that the terms of

surrender have been held to preclude the grant of the franchise to British Indians except by the will of a Transvaal Parliament.

The Royal Visit to East Africa

Indian Loyalty

Indian Citizenship

From the *East African Standard*, of the 25th March last, we notice that the British Indian settlers at Zanzibar and Mombasa presented their Royal Highnesses the Duke and Duchess of Connaught with addresses. Mr. Alibhoy Jeevanjee, of Mombasa and Nairobi, presented the town, on the occasion, with a Statue of the late Queen. The Statue is thus described by our contemporary:

The Statue

stands in the centre of a stone palisade with elegantly ornamented iron hand-wrought railings, the entrance being protected by handsome ornamental gates. The pedestal and plinth are of marble sharply cut, on which stands a life-like representation of her late Majesty Victoria, in royal robes, holding in the right hand the sceptre, the symbol of royal power. The figure is exquisitely carved in white Carrara marble and is generally acknowledged as a specimen of some of the finest work in sculptural art.

Mr. Jeevanjee was presented by Mr. Ainsworth, C.M.G., the Sub-commissioner, in the following words:—

I would ask your Royal Highness to be graciously pleased to permit me to present to you, Mr. A. M. Jeevanjee, a gentleman who has done much for the prosperity of this town, who now very generously presents these garden walls and this statue of our late Queen Victoria of beloved memory, which on behalf of the residents of Nairobi, I ask your Royal Highness to be graciously pleased to unveil.

Afterwards Mr. Alibhoy Jeevanjee had been presented and the Duke had shaken hands with him, and engaged him in several minutes conversation asking him the fullest details relating to the statue of Queen Victoria, the band playing the National Anthem.

The British Indian address was read by Mr. G. Singh, of Nairobi, to which their Highnesses returned the following reply:—

I have been in India and I take great interest in the Indian community, whose interest my late beloved mother had so much at heart.

Of one thing I am assured, and that is, of their steadfast and unswerving loyalty.

I thank Mr. Jeevanjee for his gift, which is most generous, and it may be of some interest to you to know, that this is the first statue I have unveiled of my revered and beloved mother since her death.

For the references made to the Duke

and my daughter I sincerely thank you all, and I will most certainly inform my brother, our gracious Sovereign, of your devotedness and loyalty to his people and throne."

British Indians in Mombasa

Report of the Land Committee

Advices exclusive European Occupation of certain Areas

The report of the Land Committee in Mombasa, appointed by the Commissioner, states:

It has been raised as an objection to the suggestion that transfer should be made easy, that a great deal of land will, in a very short time, pass into the hands of Indians. There is of course no objection to the general position that Indians should hold land in the Protectorate, but considering that only a comparatively small area of the Protectorate is suitable for European settlement and colonization, it is desirable that land within the area should be reserved for the support and maintenance of a white population.

The area lying between Kiu and Fort Ternan has already been proclaimed as one suitable for European settlement, and without wishing to bind themselves too closely to that area or to restrict its limits, the committee think that a European reserve should be maintained more or less on the lines laid down, and that within that area Asiatics should not be allowed to hold land (with the exception of such plots that have already been granted), and that outside the towns within the limits of that area, they should only be granted leases of market-garden land on short terms.

Some witnesses suggested that if an area in the highlands should be reserved for Europeans, other areas equally suitable for agriculture should be reserved for Asiatics. Judge Cator favours this proposition, which has the advantage of appearing logical. There is, however, no doubt that while in practice it might be possible to exclude Asiatics from the areas reserved for Europeans, it would not be possible nor would it be politic to restrain the energies and capital of European planters within limited bounds, and not to permit them to be used for the development of the resources of the country outside those bounds.

As a matter of fact, there is an enormous area of land eminently suited to the needs of Indian agriculturists outside the area which it is proposed to reserve for European colonization, and it seems, therefore, detrimental to the best interests of the country to throw open to Asiatic immigration a small area suitable for European colonization, whilst there is a far larger area suitable for Asiatics but not for the European colonization still awaiting development.—*East African Standard*.

The Key to Indians' Salvation

An esteemed English friend, in the course of his letter, writes as follows:

"The Government will grant a constitution of the orthodox kind, and the Indian will be left to work out his own salvation, or if he prefer, it to the conditions the white and dominant population of the Colony chooses to impose; he will be at liberty to leave the country for another where he fares better. But I shall be more than surprised if you will reap anything more than words from this side. At the same time I shall press home our side in the case at every opportunity, and as you know, I do not suffer from bashfulness where my convictions are concerned (a case of tools, and angels, possibly!)"

The attitude I am adopting is I think one you would approve of viz:—

No excommunication of a people.

No race legislation.

The folly of mere color prejudice.

The claims of British subjects to equal treatment under the flag, their other qualifications being equal.

We do not demand an indiscriminate immigration, or an unrestricted granting of trading licenses, but ask for the protection of vested interests, and for the clear demarcation of the British Indian position, so that as a community, it may not be the sport of the caprice, jealousy and ignorance of his fellow British subjects who happen at any moment to be 'top dog.'

I do not think that anything is to be gained by talking about political equality, the franchise &c, but I do feel that when all is said and done, the Indians of South Africa will virtually work out their own salvation, political as well as social.

Local prejudice out there precludes any approach to that aspect of the subject especially by way of representation from Downing Street. Indeed I feel more and more, as I think it over, that from this side very little can be hoped for. The English Government is afraid of Colonial sentiment generally; altogether too much so to take a heroic step even though their convictions prompted it; and the system of party government is not conducive to the development of heroism.

I think you will find eventually that whatever of good or profit is accomplished, will be accomplished in South Africa. Prejudices will have to be worn down; the lives of the slandered Indian people will have to stand out as an obvious denial of the slanders uttered. The generation of to-day will have to suffer bravely so that the generation of to-morrow will find the road smoother. The history of the Jewish people in England is very much on all hours with that of the Indians in South Africa; as far as it has gone, and it seems to me, that the further development of the story is

like to proceed on much the same lines.

You know that my philosophy is not that of indifference, and I am very willing to render my assistance; you may deem me capable of, but I do feel nevertheless, that the keynote to the salvation of South African British Indians lies within themselves. Forgive me saying so, but, it seems to me that oppression and persecution may not be wholly evil if they result in the bringing out the strength and sweetness of a people.

A Bitter Reply

Mean Insinuations

The following letter has been addressed to the *Natal Advertiser* by the Secretaries of the Natal Stores Employees' Association:—

Sir,—It appears very evident that our article appearing in the *Advertiser* upon the Natal Shops Act hit home forcibly to those responsible for *Indian Opinion*.

It was not thought for one moment that such sound argument in favour of this legislation would be the least palatable to the Indian community, nor did we study their personal feelings when it was written.

In our endeavour to justify the Act, it was not only attempted, but actually shown, that the Asiatic trade has been injured since January, 1906. *Indian Opinion* states that it does not propose to discuss this point—and we feel amused—and give them credit for knowing when they are likely to burn their fingers. Regarding their acceptance of the "principle underlying the Act," and their professed belief that it is right for the hours of shops to be regulated by law, we reply "bunkum."

To go further, for *Indian Opinion* to speak of principles being accepted (when it is purely a question of Hobson's choice) is in the first place decidedly injudicious; and in the second, very cunning; the latter always forming a very marked trait in the character of this class. Just fancy these intelligent mouthpieces of the Asiatic fraternity presuming to gull the public into the belief that these people uphold the principles of compulsory early closing!

No, Mr. Indian, you are known too well, and although Exeter Hall may give you a hearing, yet our study of the Indian in Natal, affords convincing proof that you are strongly opposed to any legislation that will prevent you from taking the coppers out of the blind man's tin and kicking the dog.

So you cannot help thinking the hours are inconvenient, and the public are not taken into account? This would sound to some of emanation from a spirit of unselfishness—independently of from that of greed—the latter we recognise as being the reason.

With reference to your opinion on

to the absurdity of the Act and the necessity for its amendment in order to make it workable, we imagine that as far as the Asiatics are concerned their discussion would be brief and to the point, and would be as follows: Monday to Saturday, 6 a.m. till 11 p.m.; Sundays and public holidays (till the last stray copper has left the street). However, if you cherish fond notions that you will be successful in gaining sufficient influence to upset a law which was framed to protect the white trader from the very class you are defending, disappointed will you be. We notice our authority is challenged for the statistics given, and it is denied that Indian stores have kept open 103 hours per week. We did not rush into print without going carefully into these figures and personally ascertaining the true facts of the various cases. Furthermore, if those responsible for *Indian Opinion* imagine that our efforts have been confined to meetings of our own association, they are very much mistaken: we have not given any exaggerated accounts of Indian traders, but have merely stated the truth as witnessed on many occasions, it being a part of our duties to visit such localities as Field Street, Grey Street, and alas, a portion of West Street. *Indian Opinion* states that it is prepared to admit that some Indian traders kept open longer than since the Act came into force. We do not require their admissions one way or the other, but unhesitatingly state that most of them were accustomed to trade from 6 a.m. till 10 p.m. daily, and others, as we have stated till 11 p.m.

Whether the Indian has a bed to lie on, we do not propose to offer any suggestion, it being away from the question entirely, and as for suggesting that we had an idea that any individual—black or white—worked from morning till night without anything to eat, that is another insane notion. Should you at any time require statistics regarding the hours of closing as practised by the Asiatics from 1902 to 1905 (December), also the numbers open on public holidays, or any other details with regard to the habits of the above-mentioned traders, the same will be forwarded by applying to

Geo. W. COSSEY, Hon. Sec.,
E. J. DANCER, Asst. Sec.,
N.S.E.A. (Durban Branch).

Mr. HENRY VIVIAN, M.C., speaking at Liverpool, said: "If once the idea got hold of the Oriental minds that they were our equal in military affairs, as shown by the case of Japan, the day of our rule in India was gone. We should, therefore, link India to us, not by the power of the autocrat, but by the silken cords of good government. India would claim to be a partner in the Empire equal with the self-governing Colonies, and it would be to the interest of both India and England that day should come quickly."—*Indra*.

Johannesburg Jottings

[BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE]

WHAT'S IN A NAME. British Indians will be interested to learn that the Acting Lieutenant-Governor of the Transvaal has abolished the office of "Protector" of Asiatics, and has substituted for it that of "Registrar" of Asiatics, Mr. M. Chamney being continued in this latter position. Perhaps, all things considered, it were wiser to institute a registrarship of these unfortunates than to continue the unhappy union of the protective function with that of the rigorous examination and general refusal of applications for permits that has existed for the last four months. One cannot easily satisfy two masters.

PROGRESSIVES AND ASIATICS. The Progressives have once again shamed their protog name by issuing the following as an item in their recently-published political manifesto—

The restriction of immigration of Asiatics into the Transvaal, except in the case of indentured labourers who are subject to repatriation at the expiration of their contract, and the regulation of Asiatic trading licences.

How nice and progressive! Why, this political party is actually progressing—backwards! I almost scent the calling together of another anti Asiatic Convention. Politics and statesmanship have evidently not yet been reconciled in this colony, and their reunion is as far off as ever.

THE PRESS ON ASIATICS. The new weekly, the *Koed*, refers in a special article to "the insidiously insinuating Asiatic," "The dear old myth." How the writer must have gloated as he dragged this musty skeleton to light again. Apparently Lord Selborne is destined never to carry conviction to his "beats" be he "Registrar" of Asiatics or journalist. "L.E.N." contributes a well-written article to the *Mail* on Asiatics in Australia. Owing to his previous confusion of terms, by lumping British subjects together with alien Asiatics, this interesting writer is liable to do British Indians much injustice by augmenting, quite unconsciously, the already bitter prejudice against them.

A SCHOOL OF ORIENTAL LANGUAGES. I am informed that a number of important public bodies, educational, commercial, and otherwise, in London, have appointed a Committee to draft a memorandum urging upon the Government the immediate necessity and desirability of inaugurating a school of Oriental studies in the British metropolis, somewhat on the lines of those existing at several of the Continental capitals. When one considers the admirable work that is being done at the Oriental schools of Berlin and

a knowledge of the terrible lack of facilities for Oriental studies in London, that we are very far behind our neighbours, notwithstanding the enormous interests that Britain possesses in the East.

THE NATIVE AND DRINK. This week the native, in some of his many aspects, has loomed large on the horizon of the Transvaal. Mr. L. L. Playford, Chief Magistrate of Johannesburg, has drawn marked attention to one of the most difficult phases of the native question. As Chairman of the Licensing Court, he has animadverted upon the great increase in native crime of a most revolting nature, due directly or indirectly to the illicit sale of liquor to natives. The Court is in its own words, "appalled" at this increase. Anyone who has followed the record of native crime on the Rand recently, cannot but heartily endorse the remarks of the Chief Magistrate, and it is sincerely to be hoped that the stern warning to which he gave utterance will have full effect in the desired direction.

THE U.S.A.R. AND NATIVES. A correspondent has aggressively drawn the attention of the railway authorities to the awful fact that a native was found seated in a second-class carriage on a local branch line, and has threatened dire and dreadful penalties to both the U.S.A.R. and headstrong natives, unless immediate measures are taken to prevent similar desecration on future occasions. From the published letter, it is difficult to understand whether the native in question was a raw Kaffir, or a comparatively cultured individual, but the correspondence clearly shows to what drastic treatment even Mr. Booker Washington might be subjected, were he so misguided as to set foot in this colour-hidden colony.

WHY NOT DIFFERENTIATE? Meanwhile a Mr. E. S. L. Tait has taken strong exception to the remarks made by Messrs. A. Bailey and J. W. Leonard, on the occasion of the recent meeting of Johannesburg sympathisers with Natal in her native trouble, called at the instance of the Mayor. Mr. Bailey is a pronounced negrophobe, approaching almost to the Loveday degree of malevolence, whilst Mr. Leonard, I imagine that he is, sometimes lets his tongue run away with him. Mr. Tait phrased, very restrainedly, the differences between the savage and the coloured man many degrees above that degraded stage of civilisation. Unless some such scheme of differentiation be made, it is hard to see how the authorities hope to prevent the insult and humiliation of a spectacle coloured folk, who seriously fault is the wearing of a black skin, at the hands of a very low class of Europeans. It is the only way to prevent the further degradation of the native.

NATIVES AND LAND TENURE. The merry fight against the grant of freehold tenure of land to natives, anywhere that the latter desire, continues to be waged in the local press. Articles dealing with the history of the controversy have appeared in the *Mail*, the *Leader*, and the *Star*, and it is obvious that an unpleasant struggle is pending between the Colony and the Imperial Government upon the grant of responsible institutions. I am afraid that the newly-freed Colony will prove a thorn in its Mother's side before long.

The Cape General Dealers' Licences Bill

We give below the operative sections of the Bill to regulate the trade of a General Dealer published in the *Cape Government Gazette*, dated the 20th April last.

3. From and after the promulgation of this Act no General Dealer's licence shall be issued or granted to any person who, at the time of the said promulgation, was not the holder of such a licence, and no transfer of any general dealer's licence shall be allowed, except upon the certificate hereinafter referred to, and upon the promulgation of this Act a list shall be framed and kept by every Resident Magistrate and assistant Resident Magistrate of a district or detached district, of the names of persons, firms and companies holding existing General Dealer's licences in the said district, and such persons, firms and companies shall, subject to the provisions of the Clause 29, be exempt in the said district, so long as the trade there, from the provisions of this Act relating to a New General Dealer's Licence.

5. The Resident Magistrate or the Assistant Resident Magistrate of the district or the detached district in which a new General Dealer's Licence is applied for, or in which a General Dealer's Licence is sought to be transferred to some other person, shall, upon application of the said Licence or transfer, have power and authority either to grant a certificate to the distributor or stamp for the district allowing the issue or transfer of such Licence, or to refer the application to the General Dealer's Licensing Court hereinafter provided, for determination.

6. The Resident or Assistant Resident Magistrate aforesaid may, in considering any application or transfer, in terms of this Act, have regard to the character of the applicant, and to his ability to keep intelligible record of his transaction.

7. A Court to be called the General Dealer's Licensing Court, for the consideration and determination of such applications as are referred to it in terms of this Act, and to which the provisions of the Act

and succeeding sections of this Act, is hereby constituted and shall be held for and for each district and detached district of the Colony in which a Resident Magistrate or Assistant Resident Magistrate has been appointed, provided that if any Assistant Resident Magistrate has been or shall be appointed, to any district within which there is no Municipality or Village Management Board, the General Dealer's Licensing Court for the district of the Resident Magistrate shall be the Licensing Court for such district of Assistant Resident Magistrate.

8. Such Court shall consist of

(1) The Resident Magistrate or the Assistant Resident Magistrate of the district or detached district as the case may be, or any Acting Resident or Assistant Resident Magistrate of such district as the case may be.

(2) The Mayor or Chairman of the Municipality or Village Management Board of the district in which a Resident Magistrate's or Assistant Resident Magistrate's Court is situated, unless such Mayor or Chairman is disqualified under the provisions of this Act, or is unable to attend the meeting of such Court, in which case the Municipality or Village Management Board shall elect one of its members instead.

(3) A Member of the Divisional Council elected for the purpose by such Council under the provisions of this Act.

9. If there is no Municipality or Village Management Board in a Fiscal Division, the Divisional Council for the division shall appoint two members of the Divisional Council who, with the Magistrate, shall form the said Court.

10. The following persons shall be disqualified for election or appointment from continuing as Members of a Licensing Court under the provisions of this Act, that is to say:

(1) Any person holding or interested in a General Dealer's Licence and any person interested or concerned in partnership with any applicant in any business for which a Licence is sought under this Act or any relative of such applicant.

(2) Any person employed directly or indirectly as an agent for the purpose of procuring application for a Licence for any other person, or any partner of any person so employed as an agent.

(3) The owner of the property in respect of which a General Dealer's Licence is sought.

Any person so disqualified acting or sitting as a member of such Licensing Court shall be liable to a penalty not exceeding twenty-five pounds for every such offence.

11. Any person applying to obtain a new General Dealer's Licence shall

make application in writing addressed to the Resident or Assistant Resident Magistrate of the district, or detached district, setting forth his full name and the place—stating the number or name (if any) of the house and the street, or the road, where the business is intended to be carried on.

12. Any person being the holder of a General Dealer's Licence who shall, during the currency thereof, sell or dispose of his business or the house or premises in respect of which such Licence was granted, whether before or after the promulgation of this Act, may make application to the Resident Magistrate or Assistant Resident Magistrate of his district for transfer of such Licence to the purchaser of such business or to the purchaser or lessee of such premises, and such magistrate may, if he think fit, grant such application or, by memorandum endorsed upon the original Licence, may grant temporary transfer of such Licence and refer the application to the said Licensing Court.

13. No application for a new General Dealer's Licence by a person who has acquired an existing general dealer's business, or for the transfer of the existing Licence to him, shall be entertained by either the Magistrate or the General Dealers' Licensing Court unless, upon proof that the seller or transferor has given fourteen days' notice of his intention to sell or transfer the said business or licence with the name of the street and place where the said business is situated, in the *Government Gazette*.

14. In case of the death of the holder of any Licence, the widow (if any) or the executor of the deceased person, and failing the appointment of an executor, any *curator bonis* appointed by the Master of the Supreme Court for taking charge of the estate of such deceased person, or any person approved of by the Resident Magistrate, and in case of insolvency, the trustee of the estate of such insolvent, may carry on the business.

15. The said Licensing Court shall have absolute discretion to grant or refuse a certificate in respect of any application for a Licence or transfer of a Licence as in this Act provided, and may, in determining the matter, have regard *inter alia* to the character of the applicant or transferee and his ability to keep intelligible records of his transactions. Provided, however, that if any applicant for a new Licence or any proposed transferee of a Licence is aggrieved by the decision of the said Court and obtains a memorial to the Resident Magistrate signed by at least one-third of the total number of the Divisional Council Voters for the Field Cornetcy in which the business is or is proposed to be situated appearing on the last Divisional Council List of Voters for that Field Cornetcy approving of the issue of the said Licence or of the transfer to the applicant or transferee, such Licence or transfer shall issue or be granted on the authority of the Magis-

trate.

23. With respect to every such memorial as aforesaid the following provisions shall apply:

(1) It shall contain the name in full of every voter signing the same corresponding to the name as registered on the list of registered Divisional Council voters and his place of residence or business.

(2) Annexed or appended to such memorial there shall be a declaration signed by the person by whom the signatures were collected in the form as nearly as is material, marked A in the Schedule to this Act.

24. In case the applicant for any Licence shall die, or shall become insolvent after applying for the grant or transfer of a Licence, but on or before the date for considering such application, the Magistrate or General Dealer's Licensing Court may grant a certificate for such Licence or transfer to the widow of any deceased applicant or transferee to the executor, *curator bonis* or trustee, as the case may be, of the estate of such applicant or transferee.

25. From and after the promulgation of this Act and the expiry of any current annual or half-yearly General Dealer's Licence, a sum of Five Pounds shall be charged for an annual General Dealer's Licence and Two Pounds Ten Shillings for a half-yearly licence, and no such Licence shall cover more than one separate and distinct shop or place of business in such District, Licences in respect of other premises now covered by one and the same Licence to be considered as new Licences. Provided that no Licence shall be required in respect of premises used for storage of goods only.

26. It shall be lawful for any Chief Constable or member of the Police Force or for any Medical Officer of Health or any local urban authority under the Public Health Act, or for any person or Association of persons whatsoever residing or being in the city, town, village or Field Cornetcy wherein any General Dealer's business is carried on, and whether the Licence in respect of such business has been granted under the provisions of this Act or not, at any meeting of the said Licensing Court for such District to take any one or more of the following objections to the continuance of such Licence and to make complaint:

(1) That the holder of the Licence has been twice, within twelve months, convicted of unlawfully selling or trading on Sunday, or of selling spirituous liquor without a Licence, or of contravening the 3rd and 4th sections of the Food and Drugs Act No. 5 of 1894.

(2) That the holder of the Licence has allowed his premises to remain in an unsanitary filthy or dangerous condition, so that the public health is endangered, and being warned by some

competent local authority or by the Police in respect thereof, or that he habitually conducts his business in an unsanitary or filthy manner.

36. If, upon and after due hearing of the said complaint, the Licensing Court shall be of opinion that the same (i.e. perjury) is proved, it shall be lawful for the Court to make an order cancelling the Licence of such dealer, and shall thereupon fix a period, not being less than 3 months, for the sale or disposal by him of the stock of such business, or such Court may, as to sub-section 2 of section 29, warn the holder upon proof of the grounds of the first complaint under the provisions of this Act and shall in that case cancel the said Licence upon proof of the grounds of a second complaint under this Act.

37. It shall be lawful for any licensed dealer, whose Licence has been cancelled by order of a Licensing Court as in the next preceding section provided, to appeal against such order to the Supreme Court, Eastern Districts Court or High Court of Griqualand as the case may be or to any Circuit Court for the district, provided that no appeal shall lie to such Court if the said Licence was cancelled for any convictions as provided in sub-section 1 of section 30 of this Act.

41. The Licensing Court shall have power at any meeting thereof to fix the hours of trade by general dealers, or any classification of them, whether their Licences be issued under the provisions of this Act or not, such hours not to be earlier than 8 o'clock in the morning or later than 8 o'clock at night on five days in the week and earlier than 6 o'clock and later than 10 o'clock on one night in the week, and any licensed person trading at any other time than that so fixed shall be deemed to have traded without a Licence and be liable to the penalties therefor, and upon a second conviction within a year to be liable to the cancellation of his Licence.

Correspondence

To the Editor, INDIAN OPINION.

Indian Preparatory School

Sir,—I visited the above school, while in Durban spending my Easter holidays, and was agreeably surprised to find it conducted on up-to-date lines. The school is spacious and well-appointed, and is held in a large hall in Adam's Buildings, in Queen Street. Students who wish to sit for any examination up to the standard of and including the Cape Matriculation Examination, are accepted for preparation.

The Principal has not forgotten the Indian languages that are required in the Colony, and has made provision for the proper teaching of these by employing teachers from India. These who are employed are not having facilities for learning Indian languages, so as to

enable them to pass the stipulated examinations for Indian Interpreterships—as well as those for Indian Translatorships in Natal, have here those facilities, and I think, if these are taken advantage of, they will have no cause for complaint.

All the subjects included in a Commercial course are also taught. Continuation classes are held in the evenings, in all the subjects enumerated above, to allow of those who, being employed during the day, are unable to attend the day classes.

The teaching, by-the-way, is individual in character, to suit the varying requirements of students in the different subjects.

The Principal informed me that he will be happy to answer questions or give particulars, or preferably to meet those who wish to continue their studies.

Solely from a desire to give the public the benefit of my visit, I have written this letter. I hope the contents thereof will encourage likely students to visit the school and see for themselves the methods of teaching adopted by the Principal.

I must take this opportunity to publicly thank Mr. J. T. Godfrey, the courteous and genial Principal, for giving me the permission to visit his school, and for explaining the methods of teaching and the lines on which the School is conducted.

Yours &c.,

A VISITOR.

Indian Merchant's Insurance

The South African News reports a remarkable case before the circuit court at Aliwal North, Cape Colony.

The action was one brought by one Mohammed Surtie against the New Zealand Insurance Company, the South British Fire and Marine Insurance Co., and the Aachen and Munich Fire Insurance Company for the following amounts, respectively which, the plaintiff alleged, were due on account of an outbreak of fire, viz., £1,321 os. 11d., £1,109 11s. 3d., and £1,442 8s. 8d.

Mr. Van Riet and Mr. Hitchen (instructed by Messrs. Smuts and Fitzgerald) appeared for the plaintiff, and M. Thear and Mr. Wallach (instructed by Messrs. Stroyan and Osler) for the defendants.

The defendants brought forward numerous witnesses, and the case was argued at great length. The defence was virtually a charge of arson and fraud by the falsification of stock sheets and the removal of goods.

The judge said he disbelieved the evidence of the witnesses for the defence, and gave judgment for the plaintiff in the amount of the claims, with costs.

The judgment was received with approval in Court, but that was immediately suppressed.

The "Maha-Bharata"

By J. L. P. ERASMUS

IV.

The Imperial Sacrifice

It is narrated that after the Pandu princes had returned to the potter's house, where they were living on alms like Brahmans, they reported to their mother that they had received a great gift. "Enjoy ye the gift in common," replied the mother, not knowing what it was. In India, the commands of mothers cannot be disregarded, and so the Princess became the common wife of all the brothers. Mr. Dutt states that the custom of sharing a wife in common never prevailed in India, and that, therefore, the real significance of this strange legend is unknown. It would seem, however, that Arjuna won the princess for Yudhishtira, who was the eldest brother. Arjuna married the sister of Krishna, and Yudhishtira took to himself no other wife but Draupadi, who was crowned with him in the Imperial Sacrifice.

The royal wedding also brought about an offensive and defensive alliance between Yudhishtira and the powerful King Drupad. The Kuru kingdom had been parcelled out among its rightful heirs, for Duryodhana could no longer ignore the claims of the Pandu princes. The kingdom was accordingly divided into two parts, Duryodhana retaining the eastern portion, and Pandu's sons receiving the western portion of the Jumna.

Yudhishtira, now king of Indraprastha, resolved to formally assume the Imperial title over all the Kings of ancient India, and he held a sacrifice to officially celebrate the event. His brothers accordingly traversed with troops the adjoining countries to proclaim his supremacy. The majority of the potentates acknowledged his sway and came to the sacrifice with tributes.

Dyuta: (The Fatal Dice.)

We have already indicated that Yudhishtira had staked his all in a game of dice, and had lost. It seems that gambling was a besetting sin of the monarchs of the day and Yudhishtira, with all his virtues, was a slave to this vice. Duryodhana, it seems, was consumed with jealousy against Yudhishtira ever since he attended the Imperial Sacrifice. One Sakuni, prince of Gandhara, shared Duryodhana's dislike for Yudhishtira and he schemed for the fall of the latter. Sakuni was a great gambler, and an expert at false dice, and he challenged Yudhishtira to a game of this play. Yudhishtira accepted the challenge and left his empire for Hastinapura, the capital of Duryodhana's kingdom. In brief, Yudhishtira lost game after game; he staked his worldly possessions and empire and lost;—yes, he even staked his brothers, himself and his queen and lost. Hence they were in the hands of the enemy. On the second day of the game, the old Brahmin Sakuni

rashtra removed the ban of actual slavery from the five princes, who, however, had to roam the dreary forests as exiles. Draupadi's bondage was annulled too.

It will be conceded on all hands that Duryodhana was a scheming and grasping man. On the other hand, Yudhishtira's spirit of recklessness seems me to have been of such a degrading nature that I am at a loss to know whether

"Tis wiser to forgive and to forget than to remember."

At any rate the bard forgives him and sings mainly about his good qualities. Perhaps the poem shows us in Yudhishtira's blindness the fault of human nature. The bard certainly utilises this episode to depict the undying love of a faithful wife; for Draupadi and also Sita in the *Rāmāyana* are examples of Hindu women bent upon clearing the thorny paths of their husbands when in adversity.

When Draupadi was apprised of the fact that her lord had lost her at dice, she protested that her husband, being then a slave, could not legally stake her as a prize. However, her entreaties to be released from bondage availed not, and she was dragged into the presence of Duryodhana. A veil might just as well be drawn over her sorrows.

Elsewhere we have stated that the princes were banished for thirteen years, one of which had to be spent in disguises. Yudhishtira and his queen, together with his brothers, who were deprived of all their worldly possessions for a time, now roamed in dark and dreary forests.

Woman's Love

Mr. Dunn, in his book V, before introducing the famous theme of a Woman's Love, offers a synopsis of the leading events which befell the exiles in their wanderings. It is necessary to cursorily touch on these subjects before examining Draupadi's love, which is, after all, the oldest tale on earth.

To proceed: the great *rishi*, Vyasa, came to visit the exiles, and urged Arjuna to acquire celestial arms. Arjuna, following the advice of the hermit, obtained the *pasupata* weapon from Shiva whom he met in the disguise of a hunter.

Duryodhana's ire against Yudhishtira was not allayed yet, and he thought to humiliate the latter and his brothers by appearing before them in his regal splendour. However, his plans were frustrated, for he became involved in a quarrel with some *gandharvas*, a class of aerial beings who took him captive. The Pāṇḍu princes brought about his release, after which he returned to his kingdom. But even this noble deed of the princes had no effect upon Duryodhana, who seemed filled only with a greater chagrin against his benefactors.

A friend of Duryodhana, by name Jayadratha, king of the Indraprastha country, carried off Draupadi while the princes were away. She, however, was rescued, and the culprit was punished.

The forests were dotted with the hermitages of great saints who visited the princes. These saints told the legends of ancient days, in fact the bard here takes advantage of introducing and describing almost all the famous traditions and tales of ancient India. The work, therefore, is indeed a veritable store-house of mythical lore. I cannot forbear my reviewing these tales. For the Love Story must now be considered—a story which has been told with infinite and ever-lasting delight by the Hindus, who point to Draupadi and Sita as the Angels of perfect love in spite of the most severe trials and distresses.

(To be continued)

British Indians—and Others—in South Africa

Mr. Lionel Phillips and Mr. Archibald Colquhoun on the Question

The evergreen question of the status of the British Indian in South Africa is one that appears to engross the attention of every serious student of South African problems. Perhaps, of all parts in the world, South Africa is the best fitted for the study of the relation that exists between the white and the coloured races. In this sub-continent, the colour problem is so complex and so varied, that it, apparently, defies the efforts of even the best exponents of British statesmanship to find a way out of the sinister darkness of ignorance and prejudice which, as a rule, govern the actions of the white people towards their dusky brethren. One aspect of the problem lies in the pernicious theory that South Africa is or ever can be made to be a white man's country. In this country, in point of fact, the gist of the European argument would seem to be that it is not possible for the white man to do work that his darker brother is capable of, and the net result is that nearly all manual labour is left for the native or the indentured Indian to undertake, whilst a growing community of coloured people is engaged upon industrial pursuits; all of which points to the fact that, whatever may be the position in the future, at this day South Africa is decidedly not a white man's country.

Mr. Massingham, in a recent article in *London Daily News*, dwelt at some length upon this aspect of the question, and could only come to the above conclusion. There are, thus three, at least, separate colour-problems of a permanent character for the white community to solve. They are, in order of importance, the native problem, the status of indentured labour, and the position of British Indians. The problems are so far as South African matters are immediately concerned, to be solved by the Government, and not by the white community.

The problem of the treatment and

the status of British Indians in the South African Colonies has attracted much attention from recent writers in the periodical press. Lately, however, the subject has been dealt with at some length and with some degree of seriousness in two remarkable works that have been published at home—"Transvaal problems," by Mr. Lionel Phillips, and "The Afrikaner Land," by Mr. Archibald Colquhoun. The author of the former work, owing to his close connexion with the great mining-house of Eksteen, needs no introduction. Mr. Colquhoun was Mr. Cecil Rhodes' first administrator of Rhodesia. It is somewhat difficult to understand Mr. Lionel Phillips' authority for dealing with a subject that needs special study from an absolutely independent standpoint. It must be more than difficult for a South African, of such peculiar experience as his, to approach so thorny a question with any great degree of detachment, and though it is obvious that Mr. Phillips has endeavoured to deal with the matter with a mind free from bias, one can well see, from a perusal of that portion of his work which is devoted to the colour-problem, in its manifold aspects, that he has not altogether succeeded in escaping the taint of colour-bias that must almost inevitably attach to one who lies under the double disadvantage of being a South African Colonist, and the leading representative in this country of the fount and centre of "imperialism." Notwithstanding this, however, it is only just to the author of the work under review to state that he has written very restrainedly, and, from his own point of view, which is broader by far than that of the average South African—very justly and moderately, as may be deduced from the following:

"I make no attempt to deny political rights to the same race as white men, than other races. As the white man would consider himself entitled to the same privileges, and there is no logical ground upon which their claim can be refuted, so the Indian race is intellectually higher than the Malays."

In dealing with the figures derived from an analysis of the Census taken in South Africa during 1901, Mr. Phillips shows definitely that, as against a total Indian population of some 120,000—including about 30,000 indentured Indians—the total population from all other sources is no less than 6,222,507. In other words, he demonstrates, incidentally, that the British Indian population of South Africa is, approximately, but 1 in 62 of the total population, and it is against such an infinitesimal proportion as this that the mind of the European section of the community is so strenuously exercised.

Mr. Phillips starts his disquisition on the Indian question in Natal with the fundamental error that the indentured Indians who started as hawkers, labourers, and their employments at the mines, "were lured by training and by instinct." Is it possible that he is unaware of the enormous fleet which left Calcutta as a consequence of Indian labour? Why should a trader be lured

ing and instinct" leave India for the doubtful pleasures of five years enforced labour in the mines or upon the estate of Natal? The statement is, of course, absurd. Nor are matters mended by the somewhat thoughtless contention that, with reference to Indian coolies, "their habits of life are such that no white man has a chance of obtaining a subsistence in competition with them." And yet thousands of European storekeepers in these colonies successfully gain their livelihood, notwithstanding these appalling "habits." It may well be asked: Where did Mr. Phillips gain his experience of the habits of life of British Indians? The statement made savours singularly of Mr. Loveday's dubious *data* on a similar subject, when dealing with the alleged Indian danger at Potchefstroom. It does not need one to labour the point to show how essentially unfit the author of "Transvaal Problem" is to discuss so debatable a problem as that dealt with in this article. It is obvious that his sources of information are tainted with a real ignorance of the facts in issue, and that, in consequence, he is not in a position to add to the sum total of knowledge at the disposal of a thoughtful student of South African affairs.

In Mr. Archibald Colquhoun, we have to deal with a man of quite different calibre. He has been trained in the splendid school of Colonial administration that has produced many true Empire builders and real Imperialists. Mr. Colquhoun is, indeed, an avowed Imperialist, but his Imperialism is of that sane and thoughtful quality that has been hitherto so sadly lacking in the handling of South Africa's troubles. Whatever may be one's views with regard to Mr. Cecil Rhodes' methods of attaining his ends, there is a true ring in the affirmation of "equal rights for every civilised man South of the Zambesi." And Mr. Colquhoun insists upon the wisdom of his chief's statesmanship. The writer of "The Afrikaner Land" is in no doubt as to the qualities of thought and mind of the white inhabitants of the sub-continent wherewith he deals, as is evident from the following extract:

The Indian is conscious (as are the Imperial authorities) of inherent qualities which place him above the *Kafir* with whom, in Afrikaner opinion, he is classed. To those who know India, with her ancient civilisations and high record of achievement, this needs no insistence, but the average Afrikaner is not so enlightened. As a rule he is a provincial of the provincials and the class which is not clamorous about the Indian corresponds to, and is belittled by, that in Britain which is least sympathetic and most dominated by the party pump.

It is obvious, then, that Mr. Colquhoun has not too lofty a conception of the sentiment of inherent right that dominates the attitude of the white colonist when dealing with the British Indians. It is, further, manifest that he regards the Indian standpoint by no means unfavourably, for he speaks sympathetically of the admitted grievances under which the British Indian labours in

Colonies forming part of the British Empire. Moreover, he gets to the root of the subject in the following clear exposition:

Even the Indian coolies, who are to be found in what they are really regarded as the foreign part of the nation, have a sense of morality and a sense of justice, and it is not apart from the question to base any argument on moral or sanitary objections to them. These can be easily met by municipal or local regulations.

This has all along been our contention, and it is noteworthy that Mr. Colquhoun effectually disposes of Mr. Lionel Phillips' bogey of the "habits of life" of the Indian rendering white competition impossible, though he himself does not seem to be equally convinced, as will be observed later.

Mr. Colquhoun's attitude will be further understood when, in dealing with the present attitude of British Indians in the Transvaal, he says:

The insults and wrongs heaped upon them, as British subjects, attracted considerable notice, and were one of the ostensible reasons for the war. It was natural that they should expect, as British subjects, in a British colony, a generous measure of redress for all grievances, and to be reinstated on an equitable footing. Far from this being the case, however, it soon became evident that the enforcement of immigration laws, was preventing that free entrance which, as British subjects, they had expected to have, while the more stringent carrying out of other laws and provisions was actually diminishing the privileges they had enjoyed.

And this in spite of Lord Lansdowne's famous declaration that "amongst the many misdeeds of the South African Republic, I do not know that any fills me with more indignation than its treatment of British Indians." Nowadays, this sense of justice is obscured by the demands of political expediency.

Even Mr. Colquhoun appears to neglect that, if the Indian "standard of living is extremely low," the statesman-like manner of dealing with this aspect of the question is to endeavour to raise that standard to a higher level of excellence. He, however, sufficiently realises the difficulties that surround the Imperial policy in South Africa. He says:

The Imperial question is, therefore, how far the British Government can assist, under the form of self-government, the oppression of one section of its subjects by another. The fact that the action of the one demands such oppression does not actually alter the case, nor does the argument that the Indians came voluntarily into a country where they were not invited. Great Britain found them in the Transvaal when she took over the government, and nothing can annul their claim on her for protection.

And he concludes with these potent words:

The question is one that should be impartially studied by all thoughtful men, both in Great and Greater Britain, save it illustrates a weak point in our Imperial system to which it would be fatal to be blind.

Can it be that the problem of the British Indian in South Africa is to be the rock on which the great ship "British Empire" is eventually to split?

A. C. J.

Aphorisms of Nationality

(FROM THE INDIAN WORLD.)

1. Every country, geographically distinct, is destined inevitably, sooner or later, to give birth to a single united nation.

2. These people of such a country become a nation so soon as they realise their own Nationality.

3. Neither race, faith, language, nor tradition, can form any real or lasting division between those who are made one by a common home and educated by common interests.

4. As regards Nationality, all who share it are equal. No disability can be inherited. It is for the benefit of the nation that opportunities should be equal.

5. In civic and national life, the essential virtue is devotion to the civic and national idea. Opinions, faith and custom go free and unquestioned.

6. The duties of a nation, as a nation, are three-fold: To maintain and develop its own industrial life; to preserve and remake the country it has inherited; and to aid increasingly in the evolution of higher and more ideal types of humanity. These three duties in combination, the Technic, the Geo-technic, and the Evolutional, constitute Dharma or "National Righteousness."

7. The people of a country have the right, because they have the duty, to do the work of their own country. For this, the nation must have control over the education of the nation. National education is thus, in one of its aspects, the assault of a nation upon its own Nationality.

The German East Africa Liner, *General* sails direct for Bombay on May 10th.

THE NATAL PARLIAMENT was opened on Thursday afternoon by the Governor Sir H. E. McCallum with the usual ceremonies.

AN ARTICLE entitled "A Moslem View of Christianity" appears in the *Hilbert Journal* (Vol. No. 1.)

THE WAY to conquer men's prejudices is to appeal freely to their good sense, and allow reasonable scope to their free will and choice.—DR. JOHN SOK.

GOD GIVE US MEN. A time like this demands:

Clear minds, pure hearts, true faith, and ready hands.

Men who possess opinions and a will, Men whom desire for office does not kill.

Men whom the spoils of office cannot buy,

Men who have honour, men who will not lie.

Tall men, sun-crowned men, who live above the fog.

In public duty and in private thinking.

—O. W. HOLMES.

[illegible]

મોઝાસાનો દાખલો.

મોઝાસાથી જે ખીન આંક ત્યાંના જાપામાં આવ્યા છે તે ઉપરથી જણાય છે કે મોઝાસાના દિલ્હી પુરની કાંદોસ પોતાના નિર્દોષ સાથે કરવા માગે છે. તેમાંથી જે કાંદોસ છે તે આપણે અધાને નક્કર કરવા કાયદે છે. અને અમે મોઝાસાના દિલ્હીને ફોર કોર્ટમાં છોડીએ.

પાછળના અંક ઉપરથી જણાય છે કે ત્યાંની મોઝાસામાં દિલ્હી આદરિશા વિશે કે બેરબરેન્ટ થોડી જાણતી હતી તેમાં જાણી જાણી કરી જણાય છે. ત્યાંના દિલ્હીએ જણે છે કે દિલ્હી આદરિશામાં આપણને મોઝાસાના જેટલા દાંડ નથી. પણ વધારે અગત્યનું તે તે જાપામાં તે જાપાના અધિપતિને કહેવું છે તે જાપામાં આવે છે. અધિપતિ જણાવે છે કે દિલ્હીમાં સંપે નથી અને ત્યાં સુધી સંપે નહિ હોય ત્યાં સુધી તેઓ દક્ષ મેળવવા કામેલ નહિ થાય. તેઓમાં દાંડાઓ થયા છે. જે કમીશનરને ગોરાઓ વિશે કંઈ જાણવું હોય તો, તે પુરત જાણી શકે છે કે કોય ગોરા અથવા ગોરા ઓની વનિ જોડી શકે તેમ છે. પણ વધારે કમીશનરને દિલ્હીની વનિ કંઈ જાણવું હોય ત્યારે જુદી જુદી કામના પાંચ સાન માણસો પોતાવવા પડે છે. આમ હોય તો એ દુઃખ દાયક વાત ગણાય. આપણે અધા એક જ દેશના હોઈ જુદી જુદી કામના છોએ એ ખુદી જવાની જરૂર છે. આટલી વાત ત્યાં સુધી આપણી યાદીમાં નહિ રહે ત્યાં સુધી આપણી ઉપર પડતી નકલીદો દુર નહિ થાય.

કામદારોની રહેણી.

આવડાજ ખુદી જવાની કિંમત જે માણ મો સમજી છે તેઓમાં વધતી જાય છે. ત્યાં મોયો કાંદોસ કરવા છે. ત્યાં મજુરોને આપ્યા દાંડા કેટલીમાં મોયોસ રહી કામ કરવું પડે છે. કાંદોસની જગ્યાની કિંમત વધારે મોયોની કેટલીમાં મકાન નવાનાં હોય છે અને મજુરોને રહેવાનાં ઘર પણ સાંકડા હોય છે. આથી મજુરોના શરીરના બાંધો દમેશો બળવાનો જાય છે. લાંડતમાં લીન્સ બોરના કાકતર ન્યુમેન બનાવી આવેલું છે કે જ્યાં એક કાંદોસમાં વાણી માણસો રહે છે ને ને ને ને ને ને માણસો મરે છે.

નકરો એ કાંદોસમાં રહે તો રર

મોઝાસાના દિલ્હી પુરની કાંદોસ પોતાના નિર્દોષ સાથે કરવા માગે છે. તેમાંથી જે કાંદોસ છે તે આપણે અધાને નક્કર કરવા કાયદે છે. અને અમે મોઝાસાના દિલ્હીને ફોર કોર્ટમાં છોડીએ.

ને ચાર કાંદોસ હોય ત્યાં માત્ર ૫ માણસ મરે છે. આમાં કાંઈ નવાઈ જેવું નથી. માણસ અનાજ વિના કેટલાક દિવસ કાંદોસ શકે છે. પાણી વિના કાંદોસ કાંદોસ શકે છે. પણ દવા વિના એક મીનીટ કાંદોસ અશક્ય છે. એટલે અધા જે વસ્તુને ઉપયોગ હોય તે વસ્તુ મોઝાસા ન હોય તો તેનું પરિણામ માફ આપ્યા વિના ન રહે. આવા વિચારથી કાંદોસી પ્રથમ, લીવર પ્રથમ વિગેરે મોટા કારખાનાવાળાઓ, જેઓ પોતાના મજુરોને સાફ હમેશાં બધું કાચાઈ રાખવાવાળા છે તેઓએ પોતાના કારખાનાં શહેરોમાંથી રાજ જઈ ખુદી જગ્યામાં વસાવ્યાં છે. મજુરોને રહેવાને સાફ ઘણાં સરસ ઘરો રાખ્યાં છે, ને ત્યાં ખાજ બગીચા, લાઇબ્રેરી વિગેરે તમામ સગવળ છે. આ માણે કરવા જતાં ને કોઈ પોતાના પેપારમાં દાખ્યા છે. ને ઉપરથી તેઓના દાખલો લઈ દરે હિંજાંમાં એ તરફ એવી દિલ્હીમાં ફેલાઈ રહી છે.

આ બાબત દિલ્હી આગેવાનોએ વિચારવા જેવી છે આપણે મોઝાસા હવાની કિંમત સમજતા નથી, તેથી ઘણું નુકસાન સહન કરીએ છીએ. ને આપણામાં મરણ વિગેરે રોગો ફેલાઈ શકે છે તેનું પણ આ એક સળગા કરણ છે.

પ્રોટેક્ટર ઓફ એશીઆટીકસ ગયા.

ચીનાઓની સ્થિતિ.

કાન્સવાલ ગવરમેન્ટ ગેલેટમાં નોટીસ બહાર પડી છે કે, ચી. ચમની જે પ્રોટેક્ટર ઓફ એશીઆટીક કહેવાના હતા તે હોદ્દો હવે બંધ થયો છે. અને હવે ખુદી રજીસ્ટ્રાર ઓફ એશીઆટીકસ કહેવાશે. ચી. ચમનીએ પ્રોટેક્ટર તરીકે એક વરષ ઉપરાંત કામ કર્યું છે. તેમાં ને દિલ્હીમાં કેટલીક મદદ કરતા, અને સાધારણ રીતે ભાવાળુ હતા. હવે એ હોદ્દો બંધ થયો છે. ને જેને રજીસ્ટ્રાર ઓફ એશીઆટીક નીમાયા છે. ને હોદ્દાની રૂએ દિલ્હીના શા હાલ કામ છે તે જોવું રહ્યું છે.

ચીનાઓની સ્થિતિ દીવસે દીવસે બદલાતી જાય છે. હવે વડી સરકાર તરફથી કરમાત આવ્યું છે કે ચીનાઓ પોતાને દેશ પાછા જવા માંગતા હોય તેઓને જવાની રજા આપવી. ને તેઓને સરકારી ખર્ચે મોકલવા. એથી ઓફ માહત આ કમિશનરની જામે વચ્ચે છે. વડી સરકારે તારીખો મોકલ્યા માગે છે.

પ્રોટેક્ટર ઓફ એશીઆટીક પોતાની પોલીસી રી છે તે વિશે એક કામગીરી કામગીરી છે તેમાં જણાવે છે કે "એશીઆના રવીશની લાઇ સેન્સ ઉપર કામ રાખવાની જરૂર છે, ને એશીઆના રવીશ જે કાન્સવાલમાં આવવા માંગતા હોય તેઓની ઉપર પણ સખતાઈ રાખવી જોઈએ. આવી સખતાઈમાંથી એશીઆમાંથી જે મજુરો આવે તેને ગાદ કરવા માગે છે.

અફઘાનીસ્તાનની ફાજ.

મી. સંગેસ હેમીલ્ટન યુનાઇટેડ સર્વીસ મેગેઝીનમાં અફઘાનીસ્તાનની ફાજ વિશે લખતાં જણાવે છે કે, "શેરઅલીયે જે ફાજનો પાથો નાંખ્યો તેની ઉપર સત્વરે અણુતર અમીર અબદુરહમાને કહ્યું. અમીર અબદુરહમાને ખરું લશ્કર તૈયાર કર્યું. તે પોને તેના કમાન્ડર થયા. અને પસાઈતું બંધ કરે હતું તેને બદલે એક મોટું લશ્કર બનાવ્યું." મી. હેમીલ્ટન જણાવે છે કે આ લશ્કરમાં એક ખાંડ છે. તે એ કે તેનો આધાર બધો અમીર અબદુરહમાન ઉપર હતો. અમીર હબીબુલ્લાની ઉપર મી. હેમીલ્ટન બધું આધાર નથી રાખતા. આ લશ્કર ઘણું બગવાન બુધિયાર અને સહન શીલ છે પણ તેઓમાં સમય શક્તિ નથી. એક સાથે કામ નથી કરી શકતા. છેવટમાં મી. હેમીલ્ટન કહે છે કે અમીરને ફાજ ગોળો મંગાવવાની પુરતી છુટ હોવાથી જ વડી સરકાર અમીરની સાથે તે બાબત સમજાવી કરી બહોબલ કરશે તો કીક ગણાશે.

ધરતીકંપ અને તેનું સંભવિત કારણ.

સાન ફ્રાન્સીસકો ધરતીકંપથી એક દિવસમાં જમીન ટોચ થઈ ગયું. તેથી સાનુ બાબત ધરતીકંપ શું હશે તે જાણવા તરફ બેચાએજી વંતવામાં આવે છે. એક લખનાર એમ જણાવે છે કે પૃથ્વીની અંદર દમેશો ગરમા રહ્યા કરે છે. ને ગરમીથી પૃથ્વીના કેટલાક ભાગ ખલાઈ જાય છે. ને ત્યાં ખાલી જગ્યા થાય છે. પૃથ્વીમાં હમેશાં પાણીના ઝરાનો રહેલાજ છે. આવા ઝરાનું પાણી એવી ખાલી જગ્યામાં ઘેરેલું છે ત્યાં ને પાણીની વરાળ થાય છે. ને તેથી પૃથ્વીના તે ભાગ ફાટ છે. વરાળનું જંદર ફેટકું છે તે તે આપણે વરાળનું જંદર આકતી ગાડીમાં રેલ્વે સાથે છોડીએ. પાણી સાથે જંદર કાઢી પૃથ્વી પૃથ્વી થાય છે તેના નક્કર પાણીકંપ

ધાય છે. તે વાત પણ ઉપરના અનુમાનને ટેકા આપે છે. આવા ધરતી કે પે પણ થયા કરે છે. મુખ્યત્વે ફરીને જાપાનમાં તથા દક્ષિણ અમેરિકામાં ધાય છે. વળી નાના ટાપુઓમાં વિશેષ ધાય છે. ૧૯૦૨ ની સાલ માં મારટીનીકા ટાપુમાં આવેલું સેંટ પીએર જમીન હોસ્ટ થયેલું, તે ૩૦,૦૦૦ માણસો દટાઈ મુક્યા. ૧૯૪૫ ની સાલમાં લીસાનમાં એવા ધરતીકંપ થયેલો કે તેમાં ૫,૦૦,૦૦૦ માણસો મુક્યા.

હિંદી વેપાર મંડળ.

મી. કોમર હાઇ આમદ કોમરીનો કાળજી અમે આ વિષય ઉપર થયા અંકમાં આપી ગયા છીએ. એ કાળજી વિચારવા જેવો છે. હિંદી જોખમર એક કોમરોની કેટલી વગ પડેલો છે તે દક્ષિણ આફ્રિકાની સ્થિતિ જાણનાર સર્વ દાઇ હિંદી સમજી શકે છે. હિંદી મંડળમાં તે અસહ્ય દિલ્હીમાં એ ભાગ લીધો હતો તે અત્યારે દિલ્હી વેપારીની સ્થિતિ જુદીજ હતી. તેની રૂપે ધણી સુધારા થઇ ચકત. અમારી જાણમાં છે કે ત્યારે દિલ્હી વેપારી દક્ષિણ આફ્રિકામાં પોંડાં દાખલ થયા ત્યારે તેઓને હિંદીને જેમ્મર માં દાખલ થવાનું આમંત્રણ કરતા. હવે આપણે પેસવા માગીએ તો કહાડી મૂકે એવી સ્થિતિ છે.

મી. કોમર કોમરી હવે એવો વિચાર બતાવે છે કે તે હિંદી મંડળમાં આપણે દાખલ ન થઇ શકીએ તો પણ આપણે આપણું પોતાનું વેપાર મંડળ કહાડી શકી એ છીએ. તે આનું મંડળ કહાડી તેમાં વેપારીઓ ખતરી કામ કરે તે જોખના સુધારા કરે તથા તેનું મંડળ કહે તે પ્રમાણે બીજા દિલ્હી વેપારીઓ આજે તે તેનું મંડળ બહુ કામ કરનાર થઇ પડશે. હિંદી મંડળોની વગ બહુ હોય છે તેનું કારણ એ કે તેની સગા બીજા વેપારીઓ કલુષ કરે છે. એવી સ્થિતિ આપણે ન આણી શકીએ તો મંડળ કહાડવું ન કહાડવા બદલે અણાય એટલે દસ વિચાર કરી અનુભવી તથા પરમાર્થી દિલ્હી વેપારીઓ બેળા મળી દિલ્હી વેપાર મંડળ સ્થાપે તો લાલ થવાનો સંભવ છે તે દિલ્હી વેપારીની સ્થિતિ સુધારવાનો આ એક સરસ રસ્તો ધોરણે ગણાયો.

સામવારે સવારે નોટીફિકેશન રાઇ સ્ટેશન પાસે અરજનાત થવાથી જોહાનીસબર્ગથી આવનારી ટ્રેન પારાપરથી ઉતરી ગઇ હતી. માફ પાસેજરોને હાલ પણ ધોપ તેમ જ સાંજના પળી.

હિંદીમાં ઉપદેશન.

હિંદીમાં ઉપદેશન મોકલવા આવત ને દિલ્હીમાં આવી રહી છે તે આવત નાતાલ હિંદીમાં ફોર્મિસમાં મી. રીચનો આવેલો. મળ વાંચવામાં આવ્યો હતો. મી. રીચની ઉપર હિંદીમાં મુખ્ય માણસને મળવા વિષે અને ત્યાંથી ઉપદેશન કાઢવા વિષે થી ગાંધીએ કહ્યું. કમલેકે તેના જવાબ માં રીચે આવેલો. મી. રીચે વિચારવામાં આવી રહેલો અભ્યાસ કરે છે. તે સમયે છે કે ન માટે. કાળજી ઉપદેશન આવત આવેલ તે ન અને મારી પરિણામી તરવારી હતી. તેથી મારો વિચાર ધોળી મવાનો હતો. કેમકે મારા મનમાં એમ હતું કે ઉપદેશનથી તુર નમાં બહુ કામ નહિ થાય અને મને એમ પણ લાગ્યું કે, જો કે લીજરલ પ્રધાન મંડળ લાગણી ધરાવે છે તોપણ આગલા પ્રધાન મંડળ કરતાં વધારે નહિ કરી શકે. તો પણ દક્ષિણ આફ્રિકા કમીશન જવાનું છે. એમ મેં જોયું ત્યારે મને લાગ્યું કે હવે મારે બિજલ કીત નહિ કરવી જોઈએ. તે થી હું મી. નવરોઇ તથા મી. આરાતુનને મળ્યા હું અને મેં એવી સુચના કરી છે કે દક્ષિણ આફ્રિકા જનાર કમીશનની પાસે ઉપદેશન લઇ જવું અને તેનું ખ્યાલ દિલ્હી ની સ્થિતિ ઉપર મેં જવું. મને કાગે છે કે આમ બની શકશે. મી. નવરોઇને પ્રથમ તો એ જાણવડો કાંઈ હતો. ખતાં પાછા બધી તેમને જાણ લાગ્યું કે મારી સુચના બરોબર છે. હું નાંખે કમલેકે માણસોને ઉપદેશનમાં જવાની તમસ્વીર કરેલું.

સર. લીજલ કીડન, સર. મનચેરલ જા પનચરી. સર. વીલીયમ પેડરપરન. મી. જા દાલાઇ નવરોઇ, અને તો સર. હેનરી કોટન.

મી. નવરોઇએ કલુષ કર્યું છે. સર મંચેરલની મને ખાતરી છે. મી. આરાતુન માને છે કે સર વીલીયમ પેડરપરન અને સર લીજલ કીડન કલુષ કરશે.

એસોસીએટનની કમીટી મંગળવારે મળશે ત્યાં હું હાજર થઇશ અને ઉપરની દરખાસ્ત રજુ કરીશ. મને કાગે છે કે આ મ થશે તો કંઈક પણ ફાયદો થશે. કમીશનનું ખ્યાલ ને મેં ઉપરાંત બીજું થવા સંભવ નથી એમ મી. નવરોઇ કારે છે.

હું ધારેલું કે, કમીશન ત્યાં પહોંચવાથી તમારે પણ કામ શરૂ કરવું પડશે. પણ ત્યારે આપણે બધું કરી રહીશું ત્યારે પણ પાંચમું મેં આપશે તે વિષે મને ધારતી રહતાં હું છે.

જેવર મનાઈ કામ કરવું તે આપણી ફર

જ છે અને નેટલા સાફ તે અદા કરીજ નેઇએ. પણ મને કાગે છે કે તેનું પાંચમું મ આપણે નેટલા શક્ય નહિ. વડી સરકાર અસહ્ય આવતું આવતું અધારણ વાનસ થાકને આપશે. અને દિલ્હીએ પોતાની સ્થિતિ ની સુધારવા સાફ પોતેજ મહેનત કરવી અથવા તો જે કામ મારા લોકો મુકવાને માંગશે તે સહન કરેલા પડશે અને તે પસંદ નહિ પડે તો મુલક કોડેલા પડશે. પણ અ વિધી નમને મોટા કાગેલા સિવાય વધારે મળી શકેલા સંભવ હું જોવા નથી. તેમ જ તો નવરોઇ નેટલા અને નેટલા અર્થિ કે નેટલા નેટલા હું જોવા નથી. અને નમે જોખના કે ત્યાં હું જે વડતુ માનતો કોડે ને માટે બપોડક મોલવામાં શરમ પા તો નથી. હું સર હેનરી કોટન તથા સર મે પલ કોરીનને પણ મહવાનો પ્રસાદ રાખું છું જે પ્રમાણે જાન હું લેવા માણું છું તે મને ખાતરી છે કે તેમ પસંદ કરશે. તે એ છે કે આખી પ્રવર્તે કાડી મુકાયજ નહિ. કાગે આમડીનો આવ નહિ આવેલો નેઇએ. કાળજી માણસોની સામેની મનરાજીની મુર્ચના એક જ વાતલા નાંખે રહેનાર બધી ચિદીશ સ રખા સ્થિતિવાળી રહવાને સરખા દેશ. આ પાછું થવા માણસો કંઈપણ કાલક સિવાય આવી શકે તેનું માંગતા નથી. તેમ જ કોડેલા માટે તેને અધારે લાભોન્સ મળી શકે એવું પણ માંગતા નથી પણ જેઓ લાલ વેપાર કે જે નેઓને કોપુરણ રજાજુ મળવું જોઈએ અને ચિદીશ હિંદીમાંની સ્થિતિ વિષે આ કલુષ થવી જોઈએ, કે જેથી ફરીને મારા ચિદીશ માણસો જે સત્તા વિરાવત. હાલ તે એ પોતાના અજાનથી કે અદેખાથી દિલ્હી ને પોતાનો દુરબોધન બતાવી શકે. મને કાગે છે કે આપણે કેન્સાઈઝ વિષે મંગવાથી કોડેલા કાગે મેળવવું નહિ પણ મને ખાતરી છે કે જેવડે દિલ્હી પોતાની રાજ્યકીય અને કામી તારણ પોતાની મેળેજ મેળવી લેશે. ત્યાં લાલ હતરાઇ એટલી બધી છે કે અર્થિ થી કેન્સાઈઝ જાળત દળાણ નહિ થઇ શકે. નેમ જેમ હું વિચાર કરેલું તેમ તેમ મને કાગે છે કે આ તરફથી થોડી આશા રાખવાની છે. હિંદી સરકાર કોલોનીયાલો કરે છે અને તે એટલે સુધી કે નેમ્બના વિચાર સાથે અને મહકમ હોય નેવણ તે અમલના કાવવાની સત્તા ધરાવતી નથી. નમે જેવડે નેમ્બા કે જે કંઈક કાલ અને નેવણીજ મળ કાગે છે લાલની મનરાજી જે ને સહન કરવી પડશે. દિલ્હીમાં કોપર જે જુલુ આશાય મુકવામાં આવે છે ને આશાય નેઓએ જે તાળા મેળવીશો કાગે મે એમ જાણવું. હિંદી આપણી વખાણાએ પાંચમીની કુખ

બોમ્બેનું પડકાર કે જેથી કરી હવે પડીના જમાનાને સહેલાઈ પડે. ઉચ્ચમાં ચાલુની એની રિયલિટી અને રિશિયુ આફરિકામાં રિ દોની રિયલિટી આનુભવી એક સરખી જગ્યા છે. અને હવે પછી પણ એમજ રહેશે એ મ માનું છું. તમે તબીબ છે કે ગૌરકાર રહેવું તે મારા વિચારોની બહાર છે એટલે નહારથી જેટલું અને તેટલું અને તમે જેને સારું તેમ યોગ્ય ધારો તેટલું કરવા હું સ ત્રાય રાહ છું. તોપણ રિયલિટી આફરિકામાં દિલ્લીની રિયલિટીની આસી દિલ્લીનાર દાથમાં છે હું મારી માગીને કહું છું કે એ પડના જુલમનો ખંડ અરથ કરી જોઈ પોતાનું જોર અને પોતાની મીડા નાહરમાં ત્રાયકો ને એ જુલમમાંથી સારું થવાનો સંભવ છે. અને એમ થશે તો થોડી મુદતમાં અધીક જગ્યા રહ થશે.

સર હેનરી કોટન આમની સભામાં સવા ર પુછ્યો કે કે જે સવાર નેમ એકલેકા સરકાર ઉપર રથ પડે છે. તમે દસ પાકે ૬ મુર્ધાનું અરથ કરવા લાગ્યા તો તું પણ નાથે થરા હું સરકાર રાખીશ.

ઉપરના કાગલ આવવાને ત્રણ અઠવાડી આં થયાં ને પાછો મીડ રીયલિટીની કાગ આવ્યા છે તેમાં લખે છે કે હોલુદેનન કથી કાગલી પાસે જ્ય નું માંમાં રાખવું કેમકે કે મીડનને તેની સજા ન હતી. સર મનચેન્દ્ર નો કાગલ આ આ રીતે આવેલો છે તેમાં જણાવે છે કે હીડીઅન આપન અનુર કથી રાન નિગરાનું વડી સરકારને કહેવાની જરૂર છે. આ અધુ અનાર છે કે એ જગી રહે તે હોલુદેનન પાસે છે તેને પિત્ર પત્ર નું ને રહે. તે પત્રના અધમાં ત્રણ કાગલ સહિત આવશે તેનું અનનાર નહીં. પણ તેવી અસર થયા વિના રહેનાર નથી.

“કેવા ગિયારો દિંદો.”

આવા મથાળાથી તાત્કાલ એકસરકાર રમાં એકેકા ઉપનામ ધરાવનાર એક સખનારે કોમિસની લગાઈ આવનાની મીડીંગ વિષે એક પછા કરકે કાગલ લખે છે. તેના તરબુનો અમે તીએ આપીએ છીએ

“દિંદો કોમિસની મીડીંગનો તમાની પ્રાનો દેવાક પોવીને જેઓ દિંદુરયાનમાં વરથ છે તેઓ મારી જેમ અહુ કરવા હશે. એ દેવી બહે રાન છે કે તેઓએ પોતાના દુરોગ કેરી મુખને રાકે બુલી જવાનો રાવ પડી છે. આપણે ઉમેદ રાખીએ છીએ કે એવીની તથા પોતાના બચાને સારું નિર્ણય નેમરો સાં પોતાનાં કરેલા સુસી બેસી. તેઓનાં હુળો છું છે તે હું તો

નહીનોજ નથી. પણ ત્યારે તેઓ દેવુરે રાન ઉચ્ચાં મોકલવા મારે છે ત્યારે તો થવાં હોવાં જોઈએ. મારે મારા સ્વતંત્રીઓ, આપણી કીપર આપું વાદળ થેરાઈ જાય તે પહેલાં. આપણે ‘કુલી’ની સાથે સુસેદ કરી ર્યો. જેવું ને જોરારે દેવુરે રાન ઉચ્ચાં પહેાંચકે કે તુરન થું જનશે તે તમે જાણો છો કે ત્યારે આપણી બીલીનરકી રાહનામું આપશે તે જસ નહિ આવ. આપણી પાસે જે કંઈ પેસા ‘કુલી’ કાવવા માંગશે તે આપણે ક્યેક છુટકો છે. આપણા આપ પણ આવી મુકવા જાયે, ને આપણી દીકરી એ તેઓને પગલાવીએ છીએ. બીજાઓ માંગનાની ત્રાય પાડી ન જોરે તેવા દેકો આપણે તેઓને પેપારમાં આપીએ છીએ. અને હવે તેઓનો અચાય કરવાને સારું આપણે આપણા માણસને તેવારે કરીએ. હવે આપણે એ પેસ નાહા (૧) કુલીઓની પાસે દેવુરે રાન કરાવે તે નેમરો પુછીને કે તેઓ મારે તે આપીએ તો અચર.

ને મોડી મોડીગ તેઓએ શા સારું નેસ પા હતી કે એ મીડીંગ આપણને અદર કરવા ને રા. તેઓએ પેપારની કે રાન આપની જાંખમાં વુજી નાંખવાને સારું ને આપણે ના પછી વચમાં કુલી રાખી સરપ ઉછેરીય છીએ તે. જુલાની દેવા સાઈ એકાની આપણામાંના કેટલાક એમ માનવા હથું કે ‘સામી’ એ મુરખને અગત્ત છે. પણ હું કહું છું કે આપણામાંના બુધિ પાર માણસે જેવા ને છે. પોતાના અધમુવા સગાને કુળી ઉપાડવા મોકલીને. તેનામાં જે મુજ નથી તે છે એવું બનાવવા ને મારે છે. એ જાડે મોડી અકત આપની કીપર આવી પડે તો હું આપણને અદરકુર કુલીની પાસેથી મળવાનું છે કે તેને તો એટલુંજ નેમનું હશે. પણ આપણે આ ‘કુલી’ના સકાલ વધારે જાણવાની જરૂર છે. આપણે સરકારની પાસે માંગવા કરી જોઈએ કે ‘અથા સ્વતંત્ર’ કુલીને મીડીંગમાં રાખક કરે. પણ અડચણ ત્યારે ત્યારે મીડીંગી થાને કુળી ઉપાડા. વિગેરેનું કામ લોખવું નેમરો. આ મ નહિ કરવામાં આવે તો હું જનશે કે આપણા અથા મરજુત માણસે જડકમાં જશે. પેપારનું કામ પડ વરતની ઉપરના માણસે ઉપર રહેશે. ને તેઓ પા ને કામ નાંખે અને એટલે સામાને તેના કાપે મળશે. આનું પરીણાથ અથા જાણું છે. આપણે નેસક કાગલને સારું તેવારે થઓ. પણ ‘સામી’થી ઉતરકરે નહિ તે પાદ રાખ

વાનું છે. દિંદોને દધિવાર આવવા તરફ થાંધા ઉઠેલા છે. પણ તે થાંધા ત્રાસો છે. પ્રતિવાસ ઉપરથી આપણે જાણીએ છીએ કે ને કેવા બહાદુર છે. એ આપણે તેને સકા કમાં મોકલીએ તો દિંદોને કાકર એ અને સવાલ તેની મેળે પાડી જશે. ત્યારે એ અને સકામાં તેવારે થશે ત્યારે દેવતાઓ જોવાને ઉતરશે. અડચન તેઓને ‘કુલી’ને કાગલાં માખરામાં મુકવા પડશે કે નથી તેઓ તાલી ન જાય. આથી કાકરાઓને જુરાતન થશે. મોડાઓ દિંદોની પછવાડે રહેશે તેઓને પણ નેર મળશે !

અને કોમેક છે કે સા આ ‘કુલી’ના સવાલ તપાસશે ; ને તે લોકોને હવે વધારે ન જમાડીવે એમ કરવા ખાતર હું નો જેટલું અને તેટલું કરવાનો છું.”

કુટરના તાર સમાચાર.

અંગ્રીજાના સુત્રાન તા. ૧ સી ને એ જાહેર જમ પહેાંચ્યા છે.

રિયલિટીના રાખમાં ધરતીકંપના આંચકો જણાવે છે.

મંચેન ન પના જુનુએ કાગલાં વરથ હાઉસ એક કે મનસને નાતાકના દેશીઓ રાજદ્રોહી છે એમ કહેવામાં આવે છે તેની વીરથ અરહ કરી છે.

કાનસની રાજવાની પેરીસમાં ખડખડ આલી રહે છે. ૨૦,૦૦૦ પદસાદર લોકો ધારનીને લીધે મામ મુકી આલ્યા ગયા છે. આનું મુખ્ય કારણ એ છે કે મગુર વર્ગના લોક લીસના બાજુ કસક કામ કરવા મનિએ.

પ્રાન્સ અને પ્રોન્સ એક નેમરો લીડુરનાની મુસકરીથી પાળા વળે છે. તેને કાકારકર પહેાંચ્યા છે.

રુકા સરકારે રુકના સાંભલાઓ ને ત્રી વાડવા એ રાન નેરી પાડવામાં આવે છે. જાણવામાં આવે છે કે રુકરીશ સરકારનું કાકર વધારું જાય છે અને કુળી રીન અદેકા પૂરી પાડવામાં આવે છે. અથા કાકરે કાકરનામાં એમું થવા માંડ્યું છે. જેવા અચર મળક જાડે કરકી પોતાની સરકરી પાડવામાં કકર કરકું ને લેવાથી. અચર ને તેને સમાવતવા વધારે સખત ઉપાય લેવા ત્રી કરક પડશે.

કેસમાં સત્ય પ્રકરણી સ્થિતિ શાન્ત થતી આવે છે તોપણ હજીમાં અંગેરેને ત્રીજા ત્રાગણી વધતી રહેવામાં આવે છે. આવી સામર્થ્યવાળાં લાપણાં બાળીજ કડક ભાસમાં મરણમાં થાય છે અને ત્યાંના ઇસલામી વનમાન પત્રો ખીલીકા સજનીનીપર વખરો નુમણા કરે છે.

હિંદીમાંથી તારણ.

ઇનવેસ્ટર રીનુમાં તેનો અધીપતી થયે છે કે લીબરલ પક્ષની ફોલ થયાથી એનેરી તક મળેલી છે. લીબરલ પાર્ટીએ જે ફોલ મેળવી છે તે ફોલ હિંદને થયાં આપનારી છે. હિંદના મજબૂતોએ દરેક જણે વરખની માત્ર એક એક પેની આપીને આજ ફેટકાંક વરખ થયાં કર વરખ સાત દવસ પાંડ એકલા ફોલ છે. આમાંથી તે પાર્ટીના પચાસ મેમ બરો આમની સલામાં ગયા છે. જેઓનું પોષણ એ ફોલમાંથી થાય છે. હિંદુસ્થાનમાં મહારાજા, સજ્જો વડાઓ. અને વેપારીના છે. ત્યાંની વસ્તી ૩૦ કરોડની છે તેઓ આયુ કમ નથી કરી શકતા.

નાતાલનો શીતજાનો કાયદો.

શીતજાના કાયદાનું બીજ પાસ થયા માટે તઈવાર થયું છે જેમાંની યોડીક ફજો નીચે પ્રમાણે છે.

- ૧ કોલોનીમાં જન્મેલ દરેક બાળકને ૭ માસની અંદર શીતજા કઢાવવી.
- ૨ કોલોનીમાં કાવવામાં આવેલ દરેક માળા કને જો, શીતજા ન કઢાવેલ હોય તો, કોલોનીમાં આવ્યા પછી ૭ માસમાં શીતજા કઢાવવી.
- ૩ કોલોનીમાં લાવેલ દરેક બાળકને બાર વરસની ઉંમરનું થાય તે પહેલાં ૭ માસની અંદર ફરીથી શીતજા કઢાવવી.
- ૪ દરેક પુખ્ત ઉંમરના નવા આવનારે શીતજા કઢાવવી. આગલા દશ વરસમાં શીતજા કઢાવી છે એવું ને સાબીત કરી શકે તેવા નવા આવનારને આ કલમ લાગુ નથી.
- ૫ આગલા દશ વરસમાં શીતજા કઢાવી છે એવું સાબીત કરી શકે નહિ. તેના કોલોનીમાં વસનાર કોઇપણ પુરુષ, સ્ત્રી, કે બાલકને ગવરનાર ગમે તે વખતે શીતજા કઢાવવા હુકમ કરી શકે.
- ૬ કોઇ જલ્દમાં શીતજા કઢાનાર, અથવા નો ખાતગી કાકરઠ અમુક સ્થિતિમાં શીતજા કઢાવેલ હોય, જા ન હોય. તોપણ

કોઇપણ માણસને તુરંતજ શીતજા કાઢવા હુકમ કરી શકે.

૭ કોઇ આજમ, નિશાત, ધર્મશાલા, અનાથશાળા, ઇસ્પીતાલ, અથવા તો ગરીબ ને રખાવનાર બીજા આવા કોઇપણ ખાતાનો કોઇ માણસ દશ વરસમાં પોતે શીતજા કઢાવેલ છે એવું સાબીત ન કરી બતાવે તો તેને તેજ વખતે શીતજા કાઢવામાં આવશે. જો આવા માણસને તેજ વખતે શીતજા કઢાવ એવી સ્થિતિ ન હોય તો યોગ્ય સ્થિતિમાં આવે ત્યારે શીતજા કઢાવવી જોઈશે.

ઉપર પ્રમાણેની કેટલીક કડગી ફજોથી કેટલાક મોતઓ બહુજ ચીકાયા છે. અને તેથી એન્ટી વેકસીનેશન લીગને તથા દરેક સ્વાભિમાની માણસને પગલાં લેવાની જરૂર છે. આ બાબતનો પોકાર નાતાલ મરકુરીમાં થાય છે. સંભવિત મુદ્દરોએ તેમાં ભાગ લેવો જોઈએ. હવે પછી આ બાબતમાં ઉપર જણાવેલ લીમ કાંઈ કરી શકે છે કે નહિ તે જોવાનું છે.

મારો પ્રજા ધર્મ.

* ગ્રાહ્ય એક વી વરસ નામના હિંદી પત્રમાં ઉપરના વિષય ઉપર સાચી સાજી કાખાણ કરનારને સોનાનો ચાંદ આપવાનું જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું. આવેલા કાખાણમાંથી એક પંતળીનું કાખાણ એક ગણાય તેવી અગ્રેજ નકલ અમે ગયા અલ્લાહીઆમાં અમી ગયા હોય. મુઝરનીમાં આગે નીચે પ્રમાણે છે.

હું માનું છું કે,

- ૧ હિંદ એકજ છે; તેના ભાગ નથી.
- ૨ હિંદ એ ફોલો હિંદીની ખારી માના છે.
- ૩ હિંદને આ દુનીઆમાં મહાન કાંઈ કે રવાનું છે.
- ૪ હિંદ ફજારથી અને વીર પુરુષથી ભરેલી છે.
- ૫ હિંદ જેની રક્ષા દુનિઆનો મોટામાં મોટો ને પવિત્ર પર્વત કરે છે તે અજ ન છે.
- ૬ જે સમુદ્રના બાળામાં હિંદ મુનેલી છે તેની શક્તિ આશંકતા આપનારી છે.
- ૭ હિંદ તે બુદ્ધાઈ બાળીયા છે. ને તેમાં નાના મુદ્દરે જરાએ ને નહીંઓ રખી રહી છે.
- ૮ હિંદની રજખાનું મારે સાજું પવિત્ર છે.
- ૯ હિંદમાં થઈ ગમેલ અનેક વિર પુરુષોનું લોકો મારી નસોમાં વાંટે છે.
- ૧૦ ને તેઓના લાતોજ મારા લાક પને પ્રાં છે.

- ૧૧ થા ગમેલા ને દવે પડી થનામ હિંદી ની વચ્ચે દમેજનો સંબંધ છે; ને ને ઓનો સંબંધ મારી સાથે છે.
- ૧૨ ગમે તે કામના ને ગમે ને થરમના હોય તોપણ હિંદના મુઝો હોય તે અથા મારા લાખાજ છે.
- ૧૩ આ દુનિઆમાં અને હિંદના સમાન ખીજું કંઈ ખાજ નથી.
- ૧૪ હિંદનો અસલ જમતો સતજુખી હતો. અને તેજા પાછો થશે.
- ૧૫ હિંદના નંને નીતિવાન, શુરા, અને સ્વંસાલિમાની છે.
- ૧૬ હિંદની નારીઓ નમ્ર, પવિત્ર, અને પરીપકારી છે.
- ૧૭ હિંદીઓએ હિંદને વાલેને પાતાનો જા ન તથા માલ અપણુ ફરનાં જોઈએ.
- ૧૮ દરેક હિંદીને એકજ દેશ, એકજ પ્રજા એકજ હેતુ, ને એકજ કાંઈ છે.
- ૧૯ હિંદીલાઈઓની શેવા એજ મારી છે ફગીનો હેતુ છે ને એજ મારો આધાર છે.
- ૨૦ તેજો હે માતા અને તારી સેવામાં સ હાય થશે.

વંદે માતરમ.

લીં શીવ નારાયણ.

પ્રીન્સ એક વેક્સની મુલાકાતનો એક રમુજ હંવાલ.

અગ્રીવ બકાર પત્રીકા એ હિંદુસ્થાનનું એક પ્રખ્યાતી પામિત્ર પત્ર છે. તેના અધિપતિ મી. મોતીલાલ ધોસને નામદાર પ્રીન્સ એક વેક્સની મુલાકાત થઈ ત્યારે નામદારે પાતાનો લાથ સેકહેન્ડ કરવા આગળ ફોલ. આ જોઈ મી. મોતીલાલ ધોસે નમ્રતા પુરેક કહ્યું કે અમારા ભવિન્યતા રાવતને માન દર્શાવવાની આ રિત નથી. પછી તેમણે વિનય પુરેક નમન કરીને કહ્યું કે આપ નામદારની મુલાકાતથી મને અરિખને ગાહ માન મળ્યું છે. હું ને દમેજને માટે વાદ સમીકા. અમારા ભવિન્યતા ચહેનસાદ ની સમજા ફોવાથી જણાવવાની હું રાન રહું છું. " હિંદુસ્થાન હુરશમાં છે. આપ નામદારે અમેને ઉચારવાની જરૂર છે. હું આજીક કહે છું કે તમે અમને બુદ્ધા ન રતા, જેની રિતે હિંદીઓનાં ૧ કરોડને વાદ સમીકા છે તેવી રીતે અમને પણ સમીકા."

નામદારે પ્રીન્સને જણાવેથી બહુજ અસર થઈ. આતુરતાથી તેમણે અમને કોળા થયા કહ્યું. ત્યારે અમે ઉભા થયા ત્યારે અમારા અંતઃકરણમાં સામર્થી પેલા થાઈ નેજા લાગેલાં નામદારે લીંસે કહ્યું કે

‘તમેને લેવાથી હું અનુજા પુરી થયો છું’ હું હિંદીઓને બુલી ન અઉં તેવી તમારે ખાતરી જોઈએ છે. તો હું તમેને ખરીદી કદું છું કે હિંદીઓને હું બુલી નહીં નહિ. તેમ બુલી શકાય પણ નહિ. હું હમેશા તમને યાદ રાખીશ. તમારા પ્રવચનના કાંઈક ભાગ આપકારથી ને અત્યંત ખુશાલી મને થઈ છે ને મારા જાપને કદયા વગર રહીશ નહિ. હિંદુસ્થાન વિશે મારા મનમાં ખ્યાલની લાગ છીં થઈ છે.”

ભોયકોટ અને સ્વદેશી હિલચાલ.

ઈંગ્લિશ ન્યુસ પેપરમાં આ જાગત ઉપર થયું સરસ લખાણ છે. તે ભોટું હોવાથી અમે અમારા તારણમાં આપવાને બદલે અહીં આપીએ છીએ. અમે પ્રથમ કહી ગયા છીએ તે પ્રમાણે ઈંગ્લિશ ન્યુસ પેપર દરેક ઈંગ્લિશ જાણનારા હિંદીઓ લેવાની જરૂર છે. તે દરેક અડવાડીએ નિકળે, છે. અને તેની માત્ર ૧૦૦ શીટીંગ ખેસે છે.

સને ૧૮૭૫માં અમેરિકાના લોકો ઈંગ્લેન્ડ ને નાખે હતા તેઓની ઉપર ફેટલીક દાગ હતી ને ઈંગ્લેન્ડે દુર નહિ કરી. અરજી વિરોધે ફોક્સ ગઈ તેથી તેઓએ બ્રિટીશ માલનો ભોયકોટ શરૂ કર્યો. ન્યુયોર્કના વેપારીઓએ ત્યાં સુધી અમેરિકાના લોકોને ધનસાક ન મળે ત્યાં સુધી બ્રિટીશ માલ મંગાવવાનું મુકત્તી રાખ્યું. તે લોકોએ માત્ર સ્વદેશી માલ લેવાના હુકમ કર્યા. એવોતો પણ તેમાં સામેલ થઈ. અને વિદ્યાર્થીઓ પણ બાળ્યા. બીજી તરફથી મોટી કંપનીઓ યઈ, અને જે જે વસ્તુઓ ખતાવી શકાય તેવી હતી તે અમેરિકામાં ખતાવવાનું શરૂ કર્યું. આ જાગત અમલદારોએ હાંફી પણ સ્વીમરો માલ વગર ખાલી જવા લાગી અને વેપારી ઓને નુકસાન થયું તેથી બિલન મોકલ્યું. વેપારીઓએજ અમેરિકાની માંગણી કમી કરવા અરજી કરી. અને છેવટે અમેરિકાના લોકો હાલ્યા. આમ હું હિંદુસ્થાન પણ કરશે.

ગોંબે પ્રેસીડન્સી મુસલમાન એન્જુ કેશનલ ફંડ.

આજસુધી અગત આતે ગોંબે પ્રેસીડન્સી મુસલમાન એન્જુ કેશનલ ફંડનું સમાં નામ પ્રમાણે રકમો બરાબ છે.

રોડ મહમદ હાદમ કમરૂદીન, ૨૦-૧૦-૦

.. પા. તરફ મહમદની ફા. ૧૦-૧૦-૦

.. પા. મ. હાસમાઈલી ફા. ૧૦-૧૦-૦

.. મ. અજુબકર આદમદની ફા. ૧૨-૧૦-૦

.. હાદમી કમરૂદીન, ૧૦-૦-૦

.. હાદમ મહમદ, ૧૦-૦-૦

હિંદુસ્થાનના ખબરો.

સ્વીઆના ઝરે એક અલીમાન નામના ઇસ્લામી કલેજરને વાઈસરોયનું પદ આપ્યું છે.

પુનામાં ફેટલીક હેલ્પીમાં પરદેશી માલ ખાળી નાખવામાં આવ્યો હતો. ને સીવા છતાં જય, વંદે માતરમ્, એવી ગર્જના કરવામાં આવી હતી.

મુંબઈમાં અખરખતી ચીમનીનું ઝર ખાનું કાલવામાં આવ્યું છે.

બેંગલોરમાં એક જાણીતી અને મોટર ગાડી અનાવનારી કંપની ઉભી થઈ છે. ને ૩૬ કલાકમાં એક જાણીતી અનાવ છે, અને ૬૦૫૦ રૂપિયામાં મોટર ગાડી બેચ છે.

એન. મી. ગોખલે પારલામેન્ટમાં ઉમેદવારી કરવાની ખાતર ઇંગ્લાંડમાં ગયુંને માટે રહેવા જવા માગે છે.

ઈડીઅન કોમિસની સંડન કમીટીએ સર રીશજ્જાહને વીલાયત જવા આમંત્રણ કર્યું છે. તેથી એનરેબલ સર મહેતા થોડા વખતમાં ઇંગ્લાંડ જશે.

અંગાળામાં પ્રવૃત્તિય યુનીવર્સીટી સ્થાપવાની લીલચાલ આગળ વધતી જાય છે. તેના ફંડમાં રૂ. ૬ લાખ બંધાય છે અને તે માટે “ધી નેશનલ કોલેજીયલ એન્ડ એન્જુ કેશન” નામની મંડળી સ્થપાઈ છે. સભા સંકોલી સંખ્યા હતી છે.

અમરગર, વેડીઆ, નથા મોરખી પામે જેનપુરમાં સરકારી શરૂ થઈ છે. નવસારીમાં ઉંદરો પડવા લાગ્યા છે.

ફેટલાક ગોરાઓ ‘વંદે માતરમ્’ એ વાકયને પસંદ કરવા લાગ્યા છે. બરહમપુરના જળજી પોતાના ખાતગી ઝોરડામાં એ શબ્દો મોટા અક્ષરે લખાવ્યા છે.

સ્વદેશી હિલચાલ આગળ વધતી જાય છે અંગાળામાં દરેક જગ્યાએ સ્વદેશી કાપડ મળી શકે છે. કવે અંગાળામાં એવું એક ગામ તથા કે જ્યાં કાથે વસ્ત્રવાતી લાગ કામ ન કરતી હોય.

ખરો ન્યાય.

ચીંટો.

અમારો ચીંટોનો અખરખતી સખી જાણુ ને છે કે:-

અહીંયાં બ્રીટીશ સેન્ટ્રલ આફરિકા ક્ષાની સ્વીમર જીલોન ઉપરના ખજારીઓએ અહીંના બ્રિટીશ વાઈસ ક્રાનસલને પોતાની વતી નીચેની જાગતમાં વચ્ચે પડવા અરજ કરી, તે કંપની તેઓને દેશ પહોંચવા કરે તેવી માંગણી કરી, કારણ કે તેઓએ પોતાની નોકરીની મુદત પુરી કરી હતી. જેઓ દેશ જવા માગતા હોય તેવાને બદલે નવા ખજારીઓ પુરા પાડવાની માંગણીમાં નિષ્ફળ જવાથી ક્ષાએ જીલોને થોડો વખત વચ્ચે રોકવાનો હુકમ કર્યો. પણ એવું જાણુ છે કે કંપનીએ ખજારીઓને દુઃખ આપેલું, તેથી વચ્ચે નોકરી કરવા તેઓ નારાજ હતા. તે કે બ્રીટીશ વાઈસ ક્રાનસલને એમ કહેવામાં આવ્યું હતું કે સ્વીમર ખજારી વગર અટકી પડશે, અને કંપનીને નુકસાન પહોંચી પડશે, તોપણ ક્રાનસલે પહેલીજ સ્વીમરમાં ખજારીઓને પાછા મોકલવા હુકમ કરી અહલ ઇન્સાફ કર્યો.

એક હિંદી વેપારીના ધાવ સંબંધે આવે જ એક બીજા પનાવ થયો હતો. થયું કરી ને આ ધાવ સમારવાની પુરી જરૂર હતી, કે પતાને આ જાગતની તેના માલિકને ખબર કરી પણ માલિકે તે ખ્યાનમાં લીધી નહિ, તેમ જ ખજારીનો એક પગાર પણ આપ્યો નહિ, ને કંપાનને મોઝાબીક જઈ આવવા ફરમાવ્યું. તેથી કંપાન બ્રિટીશ વાઈસ ક્રાનસલ પાસે ગયો. ધારા મુજબ તરતજ ક્રાનસલે ધાવ તપાસવા સરવેયરોને નીમ્યા, જે ઓએ ધાવ તપાસ કર્યું. ક્રાનસલે ધાવ સુધારવા અને કંપાન તથા ખજારીનો પગાર મુકવા હુકમ કર્યો. આ જાગતમાં એમ જ જાણુ છે કે, ધાવના માલીક મીં દાહ સકુર દાહ ક્રાનસલે ફેટલાક હિંદી વેપારીઓએ બામણ કરી હતી કે. તેમણે ખજારીઓ સાથેના કલ્યાણનો નિકાસ તકરાર વિના થર મેળે કર્યો. પણ તેમણે તે જાન ખ્યાનમાં ન લેવાથી કંપાનને ઉપર પ્રમાણે ક્રાનસલ સુધી પહોંચવાની જરૂર પડી હતી.

ક્રાનસલાના કાફરાઓ.

ત્યાંના કાફરાઓ કાવનું કરતા હોય એમ જાણવામાં આવે છે અને તેઓની મુશકેલી દુર કરવા એક મોટી અરજી તરફાર કરી છે. મગાડા નામનો ગાણુસ બેંક કાઢપણુ ટોળી નો ઉપરી તથા તો પણ ખુલી સત્તા ધરાવે છે. તે ડીનજીવુ વગેરે સરદારોને છુપી રીતે

ધણી વખત મળે છે. કાફરાઓ મોટી સંખ્યામાં મારફેટ સ્કેવર આગળ પ્રાર્થના કરવાને બદલે બેગા મળે છે. પણ તેઓને હેતુ જુદો જણાય છે. ટરાન્સવાલ, નાનાલ, ને કેપના કાફરાઓની સહી વાળી અરજ કરવા માંગતા હોય એમ જણાય છે. જો તેવી અરજ ના કબુલ કરવામાં આવે તો એકાદ બે માસમાં આગળ પગલાં લેશે એવું જણાય છે.

ખબર પત્રો.

રેલવે હાડમારી.

(અમારા પ્રીટિરીયાના ખબરપત્રી તરફથી.)

મેં ૬૦ એ. ના અધીપતી લેખ, અહીંમાં મુસલમાન બાઇબોની મસીદના ત્રસડીઓ મુકરર કરવા વીશે મુસલમાન બાઇબોમાં ધણે મતભેદ બેવામાં આવતો હતો પણ ગયે રવીવારે મસીદમાં મોટી સભા ભરાઇ હતી ને સરવાતુમતે ત્રસડીઓ તરીકે ત્રણ મેમ્બર બાઇબો, એક સુદતી તથા એક કુકણી પોત પોતાની કામમાંથી પસંદ કરી નીમવાનું નહી થતાં, પોરબંદરની મેમ્બર કામમાંથી શેઠ હાજી તથા હાજી ખાન મહમદ, તથા રાણાવાર તરફથી શેઠ હાજી મહમદ હાજી જુસુબ, બાણુવાર તરફથી શેઠ અબ્દુલ અહમદ, સુરતી કામ તરફથી મી. ઉમરજી મહમદ, અને કુકણી કામ તરફથી એક મહમદ રથને નીમવાના છે. પરંતુ મેસર્સ અલી હસ માઇજની કું ના બાગીદાર મહમદ હસમા હજ તથા શેઠ અહમદ નસાહ બનેમાંથી કાને કુકણી કામમાંથી દરદી નીમવા તે વીશેભારે મતફેર થયો હતો ને હજી તે વીશે ચોક્કસ નીરજીવ થયો નથી પણ ઉમેદ છે કે અરેના સમજી અને સુત સદ્ધરથ મુસલમાન બાઇબો તે વાંધાનું શુભ પરીણામ લાવશે.

અધીપતીરાજ, આપ સાહેબ કહીશુ આફ્રીકાની રેલવે કાઇનના ઉધિતા અમલ દારોને જમાડવા વારંવાર હંડા પાણીના ઝંટ કાવ તેમની આંખો ઉપર કરો છે. પણ તે સરકારે બહાદુર જગવાને બદલે આંખ ઉપર હંડક થવાથી વધારે ઉધણુસી બને છે. અહ કાલે અહીંથી મી. એ. એમ. એચ. બાણુ તથા મી. એમલવાયા સુરતી મહરથો રાતની પોણા આઠની જેનમાં બેઠાનેરખર્જ જવા સેકન્ડ ક્લાસની ટીકટ લઇ ગાડીમાં બેસવા જતાં ગોરા સાહેબોને કહરનો અભાવ હતો ધારી ગાડ સાહેબે સેકન્ડ ક્લાસના ડબાની આલીમાં ઉભા રહેવાની જગ્યા સુધ્ર કરી હતી, આવી રેલવે ગાડી કરતાં એ બહાની ગાડીમાં મુસાફરી કરવી ધણી સારી કે સુખે

મુસાફરી થઇ શકે, માટે કૃપા કરી રેલવેના ઉધણુસી અધીકારીની આંખો ઉપાડવા હંડા પાણીને બદલે મુઝા મરમ મસાહેદાર પાણીનો ઉપયોગ કરશે કે જોયી તેમની આંખો ઉપર ફરી વળેલા પડક ઉપર, તે જોઇ શકે કે ઇંડીયન પેસેન્જરના પૈસામાં પણ ગોરા મુ. સાહેબોના પૈસાના જેટલુંજ સોનું રૂપુ છે.

આ બાબત અંગેજી કાલમમાં કમ્પાણુ ચાલુ છે.

[૬૦ એ. ૨૦]

(અમારા લેડીરમીયાના ખબરપત્રી તરફથી.)

અહિંના માઇજેટ દિંદી ઉપર સખતી વાપરે છે. હાલમાં એવો કીરસો બન્યો કે એક દિંદી કોર્ટમાં એક કોર્ટડીમાં પેટા ત્યાર પછી ત્યાં માઇજેટ ગયા, તેણે સત્તામ નહિ કરી તેથી તેણે બહુ હપકા આપ્યો, અને ખડખડાવ્યો.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો ચાલ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર ટુરવ ખ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામળની એક જ બાણુએ લખવું.
૨. અક્ષર ચોખી સાહીથી લખવા.
૩. નામ તથા ટેકાણું બરાબર લખવાં, તે હમેશાં બહાર પાડવા સાફ નહિ પણ અમારી બહુને સાફ.
૪. લખાણ હમેશાં ફક્ત અને સુદાસર કરવું. — [અધિપતિ.]

સોમાલીમાં તકલીફ.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતી સાહેબ. ઉપરના મથાળાવાળી ચરચા ચાલુ છે તે સમયમાં ૬૦ (તા. ૬-૪-૦૬ એ આવેડી) સોમાલીમાંના મારા અનુભવ વિરે બે શબ્દો લખું તે તકામા નહિ જણાય.

(૧) લખાણ ગ્રાંટીવાર સુધી ત્રણસો સા ડા ત્રણસો ઉતારે હતા. તેટલા ઉતારે વારતે જે જાણુ છે તે થોડાં છે. સવારે એક તર ૬ ૧૦-૧૫ માણુસ જાણુ ખાડી થવાની રાહ જોઇ ઉભાં હોય છે ત્યારે બીજી તરફ જાણુ થવાને-ઓરીસના ટાઇમને લેટ થવું હોય તેમ-જાણુ ગમેજ માણુઓને જુઓ પા ડી સાફ કરવાની ખાતર ઉડાડે છે.

(૨) પાણી મત્ત મહેનને મળે છે. ખસા સી વરગતાને પણ પોતાના ઉપયોગનું ખ

ણી ખેંચતાં પરસેવા આવે છે. તેટલું કમ્પ કમ છે. કાલ વખત નળ ખરાય થઇ જવા ના લીધે અથવા તો ટાંકીમાંનું પાણી બાણુ થઇ જવાને લીધે અરેસા કસક કાસના બ જોતાની પેરે કાકટ મહેનત કરવા પછી થઇ ખજારી આવીને કહે છે કે "સાગર મોલો પાતી તદિ બાના હે" એક સાહેબ પાસે જ છએ નેક કાંડે કે બીજા પાસે જતયા ને બી જા પાસે જતાં તે બીજા (બીજા ઓરીસર, જે કાલે આવે હાય ઉમામવા ચુકે નહિ તે વા જણાય છે) માણુસો ફરિયાદ કરવા આવે તો પોતાના દેમના પડક બંધ કરે છે. એક વખત રાતના આઠ વાગે અમારી આ વી સ્થિતિ થઇ. ૧૦-૧૫ માણુસો પાણીનાં કામ લઇ ઓરીસરના કમ પાસે જઇ "તો વૈલર" ની જુઓ પાડવા કામ્યા. આખરે પાણી ધણી વાર પછી મળી શકયું. બંદરમાં ગયા પછી તો કાફરા અમારા પાણીના નળ પાણુ બંધ થાય છે. વાસણા આફ કરવાનું બાણુએ રદયું. પણ મનરે જવા પાળી કયાંથી લાવવું. મીડું પાણી વીરા જેટલું પણ બાળ્યુંજ હોય.

(૩) દારેસત્રામ જાણવા પછી ઉતાર થો ડા છે એમ ગણી આગલો કાકટો છેડી પા છલા કાલકામાં જવા લોકોને ફરજ પાડે છે. કેમ જાણે કે આગલો કાકટો બારથી ચાકી ગયો હોય. પાછલા કાલકાવાળો આ નવા આવનારને જગા દેતા નથી ને તેથી શર થતી હંડીમાં લોકોને બહારની જગાથી સતોષ માનવો પડે છે. પણ વરસાદ સામે લોકોનો છલાગ નથી. ફર્યા એ નામના બંદરે આ વવાની આગથી રાતરે ૩-૪ વાગે વરસાદ થયો. બહારના લોકો, ને નેમનો સામાન પલળ વા કામ્યા, બંદર જગ્યા આપે નહિ. આગ લા કાલકામાં ઓરીસરના તુકમ વિરુધ્ધ જ તાં દિંદીબાઇઓ કર ખામ ને તેથી સવાર સુ થી પલળતાજ કેટલાક પડી રહયા. સવારે ન વ દસ વાગ્યાને મુમારે વરસાદ ફરી શરૂ થ યો. લોકો તથા સામાન પાણીથી નાહી ર હયા. માકમ સાહેબે કાકટું બોલ્યું સાંભ જ્યું નહિ. આખરે વીશીનો સામાન પલળી જવાથી જુએ રપડી મરવાની પાસની લાગતાં સરંગ આગળ આજીજ કરી ત્યારે ચાર પાં ચ કાકટો કાક સાંભળાઇ. પહેલા કાલકામાં જઇ લોકોએ પોતાનાં નવાં તથા પાણુ પલળવા કપડાંની જે હાર ફરી દીધી હતી. તેથી એક દેશી કપડાં વેચનારની દુકાનનો ખ્યાલ આ વતો હતો.

(૪) આ બધાની ટાયપર ગમ તેવી એક બાબત રડી ન જવી જોઇએ. દિંદુરયાન થી ચડનારઓના પાસે ત્યાંના એજન્ટ લઇ લે છે ને કપ્તાનના કબજામાં સોંપે છે આ પાસ માણુસો ત્યારે ઉતરવાના હોય ત્યારે જ આવે છે. બેરતા બંદરે ચીંદીના પાસ

નાના ઉનાઈએને પાછા આવી દીધા. પણ ત્રણ માણસોના પાસ મળે નહિ. માકમ કહે છે.] *haver gun na mahat*. જિઆરા આ માંના મુંઝાસ પડ્યા. ત્યાં સમય નહિ. અક્ષયથી ઉપરી પાંચે પાંચી સંકાપ તેવું ન હોતું. આખરે કુતારાને જાણ્યું. તો કહે કે ચોરીયાર સજુરી કરો. કસાક સુધી રાત્રી એ ઇળીન માન્યમાં ઈંડીની મંદીમરમાં સડવા નહવાર થયા ને પોર આવવાને તંબવાર થઈવારે માકમ સાહેબે ચીડી લખી આપી જે આ ત્રણ માણસોને બિનારવે. આનું નામ મુખ શાન્તી નું નથી મળેતો.

કરમન. તા. ૨૪-૪-૦૬

શી. સોમાસીના ઉત્તર.

એક સંપ.

મે. ૬૦ એ. ના અધિપતિ ભગ.

આજ કાલ ગોરા બેઠાની કાળી ચામડી તરફની કરડી નજરને લાઈ જે કમકમાડી ઉપવનનારા કેસ અને છે તે અરેખર ખંદકા રક છે. એટલુંજ નહીં પરંતુ ભરતિંદ્રમાંથી ઈંડીઅન ભાઈઓને સંવેત કરી વખતને અનુસરી કેમ વર્તવું તથા સધળા એકજલ્દી માનાના પુત્રો ક્રીએ એમ સમજી એકવત્રા સંદર્ભ કરી કુતપેડથી કંટકોના વડમુળમાંથી નાશ કેવી રીતે કરવા પીગેરે. વીવેકની રીતીઓ શીખવનારા પણ છે. તેવા પ્રસંગમાં આપણે અન્યેઅન્યની ધરપાંત અળગી કરી સંપેદથી કાલ સંભાળવામાં વખત પડીયું તો પરીણામમાં નાતાજને છેલ્લા નમરકાર કે સક્ષામ આલેક્ષ કરવાનો સમય નહકજ્ય છે એમ સમજવું.

મદમદ કાસમના કેસપરથી નેમજળીન અંતક દાખલાથી ચામડીના તકાવતથી થતો જુલમ દરેક હીંદી ભાઈઓ ખુલી રીતે એક શકસ પામ્યા છે.

એક નોકરની જુલ સાડે કોષ પણ વેપા રીતું સાલસન્સ ખેંચી એવું એ ન્યાય આપવાની રીતી ફેટલી અસંતોષ કરી છે તે આપણું સગળ્યે જતાં સદન કરી એવી રહીએ છીએ તો ને જુલ ન્યાય કરનારની ખડી પણ મુંઝે મોટે સદન કરનારની છે. આપણે જેમ વધારે સદન કરીયું તેમ આપણાં વધારે ને વધારે ફટકા પડવાનાં સંભવ છે માટે દરેક હીંદી ભાઈએ ખરા દીવથી એકસપી બની પોતાથી બનવા અને કમિસરથી દથીયારને સત્વર કરી ને હારા આપણી શકતી બદાર પાડવા જુલનું નથી. આપણું પ્રગણી પામેયું પેપર "ઈરીઅન એપીનીઅન" દમેશા વગરની અવસ્થાએ ભાગે છે. પોતાથી બનતી

સેવા કરવામાં ને બીજકલ પાછા પગ ભરતું નથી. નાનાસમા દરેક રથને આપણાપર પડતાં ફાંખોના પેદાર કરી આવતી આફનોને અટકાવવા અને છે તેટલું કરવા સુકતું નથી.

એક તરફ એકનું એક પેપર સ્વદેશી બંધુ ઓની સેવા અંતથી કરવામાં લીન થઈ મચી રહ્યું છે ત્યારે બીજ તરફ તેની કીમત સમજનારની ગણતરીમાં થતાં થતો જણાય છે. પેપરને તીઆવતું એટલુંજ નહીં પરંતુ પેપરને ઉનેજન આવી બળીંટ કરવું એ આપણી ફરજ છે અને તે સાદે પેપરની આપણને ફેટલી કરર છે તે પ્રથમ જાણવું આવશ્યક છે.

આપણે સધળા એકજ રથને મળી આપણાપર પડતાં ફાંખોના પેદાર એકી વખતે કરીએ ને તરફ સત્તાવાળાઓનું ધ્યાન ફેટવું નહીં નિંચાય તેટલુંજ ખસેકે તેથી વધારે ધ્યાન એક નાનકડું પેપર પેપરના શકતીવાન થાય છે એટલુંજ નહીં પણ પેપરના કરડી આમાં પગલાં ભરતા એકપક્ષી સત્તાવાળા ઓને પણ આંસંકા આધારીના ચાલતું નથી આપણાપર આવતી આફનો ખુણે આચરે પણ ખુલી કરી રાજ્યથીકારીઓના અંતકરે જમાં કાલ રાત્ર અફાળે છે તેમજ આપણને દરેક રીતે રાવવ કરવા સુકતું નથી. આમ દરેક ખાતુથી પેપરની કીમત અમુક છે તો તેટલું ઉનેજન આપવામાં આગસ કરીએ ને આપણી જુલ અથવા તો એકરકારી ગણાય. આપણે હવે રીતે પૈસાના ખર્ચ ખુરીથી અગર નાખુરીથી કરીએ છીએ. સરકારનો ફર કાલપણ રીતે આપી છુરીએ ક્રીએ તો પેપરની નહીં રકમ અને ને પણ વીચાર કરીએ તો ઉત્તમોત્તમ મારગે વપરાવાની છે. તેની સાથે ફાટમાં નહીં પણ તેની મહત્વ સેવાના બદલામાં આપવાની છે.

કડી, તા. ૧૬-૮-૦૬.

શી. સોસત.

પત્રની સ્થિતિ.

મે. ૬૦ એ. ના અધિપતિ સાહેબ, આ મથાળા લેખી પ્રવેશકે થઈ અંકે માં જે કુકા શીળામજી આપી છે. તે સમયનાં પુરતી છે. અને તેટલીજ ખેંચી છે. પત્રની સ્થિતિનો ચિનાર ને કે કાળા કુકા છે પણ આપણું છે. અને તેના મદદ કરનારની સ્થિતિ ઉપર ફેટલાક આધાર છે ને સાધારણ સમજ કાઢાય તેવું છે. જતાં ઉત્તર ચિનાર મી. ઉમર હાઝ આમદ કંવેરીએ જે પ્રવાસ કરી પોતાને ત્યાં હિંદીરાનોને ગોલા મી. મી. ગોંધાદાર જે વિવેચન સંભળવા પ્રસંગ આપ્યો. તેને માટે તેમને ધન્યવાદ કરે

છે. આવા મેળાવડાથી પેપરની ખરી જુલ ત્રણી શકાય છે એટલુંજ નહિ. પણ અરજ પરત્ર જેનેલી લાગણી ફેપારી એકજતની મુખ્ય સિધ્ધિનો યોગ સાધી શકાય છે.

પ્રથમ કાલ એ છે કે આ પેપર તરફ આ પછા પ્રેમ છે કે નહિ. જો છે તો આપણો તેના પ્રત્યે શીડી કરીએ છે ને ત્રણી અજ કરવી જોઈએ, અને તે પ્રેમ અથવા કાગળી ન હોય તો તેને આપણે છોડી દેવું ને હજી. આ પ્રસંગથી મારા મુત્ર અંચંકા ની અસે કે પોને આ પેપર તરફ લાગણી થ રાવે છે કે નહિ. લાગણી ધરાવનારાઓને માટે ફલીજ રજુ કરવા આવશ્યકતા નથી. પણ તેથી વિરુદ્ધ મન ધરાવનારાઓ આ પક્ષ માં આવવા વિચળ કરે નહિ. આ પ્રસંગે ને વિચળ જણાવવા જરૂર છે પણ પેપરમાં એકી વખતે તેટલી જગો મળવી ધણ પ્રકારે અસંભવિત હોય છે. તેથી સારા સંખંકા થી અસરકારક અપાઈ દમેશાં બદાર પડે તો વધારે કાલ થવા સંભવ છે. આ સિવાય એક ત્રીજા વર્ગની દેશાનીના સંભવ છે. તે રીતે લાગણી ધરાવનાર જતાં તેમાં મદદ કરવા અટકી રહેલાઓને છે. આનું દુક શરણ આગસ. અગર અવસાનીપણું છે અને તે દુર કરવાના પ્રયત્નથી પણ આ પેપર અંકેતમ છે તેથી આ પેપરનું સંવન કરતાં ને દુરજુલ નાશ પામવા સંભવ રહે છે. ઉપરાંત આ પેપર દમેશાં વાંચવાથી પોતાની લાગણીને તેટલીજ રીતેજ રાખી શકે છે અને મદદ કરવાની ફરજ છે તે તરફ કક્ષ ખેંચતા થાય છે.

આજકાલ કાળાં કાળાં સારાં મંડળો પાતાં આવ્યાં છે. કાળસા તરીકે—વર્ગમે નસ મેલેમેડન એસાડીએસન, નારાજ સના તન થમે સજા. હિંદુ વર્ગમેતે સાસાઈરી, સુ નોધ પ્રકાશ સજા, વગેરે મંડળોની દેવાતી જેવે સર્વે કાલ કાળા ખુરી થયે. આવી સ જાઓમાં આવા પેપરની ચરવા અકાવવી, એ ને તેને કેવે પ્રકારે મદદ કરવી એ વિચેતે તા થ કાપર સેવામાં આવે તો અત્યંત વધારે કાલની આશા છે. ઉપરાંત આમેવાનો આ પેપર માટે પોતાની તરફ દિલ્લેનેના કાળનાં કામે કરવા માટે કાળાવાં મંડળો દરેક રથ જે એકસે દરેક સાંદરમાં વધાવવા ગાજના કરે તો જે આશો આપણે રાખીએ તે જરૂરી વર પાડી રાખા. અને આણીને વખતે જરૂરી સમાચારો પણ ફેટાવી શકાય. આમાં મંડળે જે વેદાન્સરખ. પ્રોટીરીઆ. પીરસખ. હસાઓઆ, કેપટાઉન, બેરીમીથ, કડી, એ રકકાઈ, વરસમ, રોગાદ, રહેજર, દુમેશા, અમરીયા, બેરીટકાઈ, કાંડન વગેરે સારાં સારાં રથોમાં મુખ્ય આમેવાનોના કાલે

હજી ખુશવાં જોઈએ તો આ પેપરની ખરેખર
રી હાજર બાંધી શકાય અને દરેક હિંદીવાનો
પોતાના ઉપર પડતાં દુઃખો તે હારા જાહેર
કરી જોઈએ તે હજી સુધી શકે એટલુંજ
નહિ પણ મદદ કરવી એ જે આપણી દુરુજ
છે તે પણ ખરી શકે, એટલે કે તેવાં સ્થળો
માં કેટલાં પેપરો આવે છે, જાહેર ખર્ચ અને
ને આહો પુરતાં છે કે નહિ, લગભગ વગેરે
ખર્ચખર્ચ મળે છે કે નહિ, આ ખર્ચી હજીકત
ધણીજ સહેલાઈથી જાણી શકાય અને તેવા
ખર્ચો મેળવીને અને આપીને પેપરની ખર્ચ
ખરી સેવા જગતી શકાય.

જેટલે દરજ્જે આ પેપર આપણું બહુ
કરવા સમર્થ છે તેટલેજ દરજ્જે નાશક છે
હીઅન કેંઝિસની જગત અવસ્થા બહુ કે
રવા શકિતમાન છે, ગયા બન્ને મીલાવડાઓ
મોટા પ્રમાણમાં ફોટોમંદ થયા હતા અને તે
થી દરેક હિંદીવાનોનું હૃદય ઊભરાતું થયું
છે, આવી જગત અવસ્થા આપણા હોંઠા મે
ળવા તરફ ખચિત જરૂરી છે અને તેને
માટે હમેશતું લડત કરનાર સાધન આ પે
પર છે, અને તેથી તે તરફ આપણી જે ફર
જો છે તે બહુ નીજતાં તેની સ્થિતિ મુશ્કર
વા તરફ કાઢી જાય અને તેને દ્રઢ કરવા લે
ખક પોતાની નજર વિનવિ જાહેર કરે છે.

ડબ્લન તા. ૩૦ એપ્રિલ ૧૯૦૬

પી. વી. સંઘવી.

સંપ એજ બળ.

મે. ઈ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ,

હાલ થોડા સમય પહેલાં આપના પત્રમાં
હંડીની મારફતમાં ફેરીવાળાની ધમાલ
એજો આરટીકે. આગ્યો હતો. જે વાંચી
અહીંના ફેરીવાળાઓએ મળી મી. હજીકત
મુલેમાનની ઓરીસમાં સજા કરી. તેમાં
એવો ફરાજ કર્યો કે આપણો કોષપણ ફેરી
વાળો એક ખીજા ઉપર ચડાવે કરે નહી,
જે આ સરતનો કાંઈ ભંગ કરે તો તેનો ૧
પૌંડ દંડ કરવા. આવા ફરાજ પછી સજા
ખરખારત થઈ હતી.

આપણા લોકોમાં સંપ નથી, ને ત્યાં
સંપ છે ત્યાં કળવણી ઓછી છે, ગોરા
લોકો આગળ વધ્યા છે તેનું મુખ્ય કારણ
સંપ છે. વળી તેઓ કેવા ઉદ્યમી છે, જરા
વાર નવરા હોય કે છાપું વાંચે છે કે એપડી
વાંચે છે. આ પ્રમાણે આપણા લોકો પણ
વાંચે તે સંપથી આવે તો કેવું સારું થાય.
હંડી તા. ૩૦-૪-૦૬.

વી. ઇ. ઓ. જમાદાર.

સંપની જરૂર.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ.

વેન્ટસેરોપે એ એક નાનું ગામ છે અહીં
હિંદી ભાષાઓની ફક્ત ચારજા હુકનો છે.
આ ભાષાઓ સંપીને આવે તો કેવું સારું
થાય! સંપીને આવવાથી દરેકને ફાયદો થશે.
સી. એન. એન. દેસાઈ.

પુરતી તપાસનો જરૂર.

મે. ઇ. ઓ. અધિપતિ સાહેબ.

આપના તારિખ ૨૨ મીના અંકમાં
“ મેરિટ્સર્જની પોલીસ તપાસ ” ના મધ્ય
બાધી લખાએક આરટીકેમાં “આવા કામ
માં આપણાજ માણસોનો હાથ છે એવી
ગામ અફવા છે ” આ પ્રમાણે છે તો આપનો
ખર્ચપત્ર જે આવા માણસોનાં નામ જણા
વશે તો મહેરબાની થશે. તેવાં નામ બહાર
લાવવાનો હેતુ એટલેજ કે એક તરફી અભિ
પ્રાયનો ભાગ થઈ હોવાન થનારા હિંદીભાષ
ઓને ન્યાય મળે.

મેરિટ્સર્જ તા. ૨૩-૪-૦૬.

લી. તપાસ કરનાર.

રેલવેની હાલમારી

મે. ઈ. ઓ. ના અધીક્ષતી જંગ,

તા. ૨૪ મીએ હું તથા મારો સાથી
વડી મુસા નીલીએમથી ગાડીમાં બેઠા થોડે
દુર જતાં એક ગોરા હુકાનદારે અમેને ગળો
દેઈ ખદાર આવીના ભાગમાં ઉઠા રાખ્યા,
તે નીચે ફેંકી દેવાની ધમકી પણ આપી.
પુરતજ દીકીટ ગાર્ડ ન હોવાથી અમે પારસજ
ગાર્ડને ખર્ચ કરી તોપણ ધકકા મારવા
લાગ્યો અને સુખ રહેવા કહ્યું. થોડીવારમાં
દીકીટ ગાર્ડ આવ્યો ને તેણે પણ ઉપર
પ્રમાણે જવાબ આપ્યો અને કહ્યું કે જનરલ
મેનેજરને અરજી કરશું તો તે કહે હું કાંઈ
કરતો નથી, વળી તેણે બતાવેલી જગ્યાએ
મેસવાનો અમને હુકમ કર્યો. કે ત્યાં મી.
જેમ્સ અમારાપર એક હાથ લગાવશે એવી
અમને બીક લાગતી હતી. અમારા સાથે
થયું હવે લોકો પણ હતા જેઓએ એ તણ
જણ પર કામ ચલાવવાની અમને બહામણ
કરી. આ લોકોના ઉપર કેસ ચલાવતાં અમે
ફાવીએ નહિ જોઈ જોહાનેસજર્ગની જી. ઈ.
એમેસીએશનને અરજી કર્યું કે આ બાબત
માં શું હલાલ લેવા તેનો રસ્તો બતાવે. તે
એમેસીએશ મેનેજરની જીકસોઈ નેજાવરે
પણ દીકસોઈથી કાંઈ વળવાતું નથી આ

બાબતમાં આપના ઉપાય લેવાની જરૂર છે

અમારા સાહેબોનાં નામ

૧. મી. ફેંક બીશપ, નીલીટરડમ આગળ

હવે પારલામેન્ટના મેમ્બર

૨. મી. પીટ બરગર, નીલીટરડમ, આગળ

હવે કોરટનાં કામદાર

૩. મી. એડ્રીક વેન્સબર્ગ, ટર્બિન્ટીન

હાલ સુતાર

ઉપરના ચક્રસ્થો શિવાય બીજા ધણુ હવે
લોકો હતા.

લી. ડુ. આ. ઉચા

સ્ટીમર લાઈનની જરૂર.

મે. ઈ. ઓ. ના અધિપતિ,

તમારા તા. ૨૮મી એપ્રિલના “ ઈંડીઅન
ઓપીનીઅન ” માં મેમબ્રાસમાં ઈંડીઅ
નોની ભરાવડી મોટી મીટીંગમાં થયેલા
ફરાવો અને કામો ખરેખર સ્તુતીપાત્ર છે.
પોતાની ઉપર આવી પડનાં સંકટોને કાળી
દેવા જે કામો તે મીટીંગે આરંભ્યાં છે તેનો
દાખલો અત્રેના ઈંડીઅનોને નકલ કરવા
જોગ છે. ત્યાં લગણુ અત્રેના ઈંડીઅનો
એવી સ્વતંત્રતા બતાવશે નહી ત્યાં લગણુ
તેઓનો સારો દીવસ આવશે નહી. અને
પછી દરેક નાની કે મોટી બાબતમાં ગોરા
ઓને શરણેજ રહેવું પડશે. આ તકે એક
દાખલો ટાંકું છું. અને જો અત્રેના મોટા
વેપારીઓ અમલ કરે તો કેટલો ફાયદો છે.
તેનો વીચાર તેઓ ઉપરજ મેનું છું. કલક
તાથી ઈંડીઅનોનો માત્ર લાકડી દલસા લાઈન
પુરી પડી છે એમ સમજવ છે. અને તેના
કારભાર પાછા ફીંગ એન્ડ સન્સને સંપાશે
એમ જણાય છે. હવે આવા ફેણુવારી
માસ તક તો હનસા લાઈન આપણને લખ
તનીફે હાલનીજ નોઢી મુરત્ય માલ લાવ
વાને બંધાવડી છે. તેથી તે વખત સુધી તે
તે મુજબનો બદોખસ્ત ફીંગ એન્ડ સન્સ કે
બીજા કોઈ લાઈન સાથે કરશે. મગર તે
વખત વીની જરે ફીંગ એન્ડ સન્સ (કે
બીજા કોઈ લાઈન) પોતાના નોળીના દર
વધારે એ સંભવીત છે. મારે હાલથીજ
અત્રેના આગેવાન વેપારીઓ જોડાઈ જઈ
મેમબ્રાસાવાળા વેપારીઓના દાખલાની
નકલ કાં ન કરે ! મુજબથી કે કલકતાથી
ઓરીશ ઈંડીઆવાળાની સ્ટીમર ચાર્જર ફરી
મુજબથી તેમજ કલકતાથી માત્ર તથા પાસે
જયે લાવે તો થોડે દરજ્જે આપણને
ફાયદો થાય તેમ છે. જરૂરમત લાઈનમાં
પાસે જરૂરો પડતાં દુઃખનો છેડા નથી, તેનો
પણ અંત આવે.

ડબ્લન તા. ૨૮-૪-૦૬.

K. C. Ann

ધર્મશ્રેણી ઓફીસનો રીપોર્ટ.

નાતાલના ધર્મશ્રેણી આત્મના ૧૯૦૫ નો રીપોર્ટ બહાર પડ્યો છે. આ વરસમાં આમળા જાત વખતે ન આપ્યા હોય તેટલા ઉતારઓ આપ્યા હતા. ૧૯૦૪ ની સાલ કરતાં ૧૯૦૫ ની સાલમાં ૧૩૦ સ્ત્રીમરો વધારે આવી હતી. જેની કુલ સંખ્યા ૧,૧૨૦ હતી. તપાસવામાં આવેલ જાતારઓની સંખ્યા ૧૬,૨૧૭ ની છે. સ્ત્રીમરોપરના માણસોની કુલ સંખ્યા ૧૩,૧૦૩ ની છે. જેમાંના ૫૩,૪૮૦ ખ્રિસ્તી સ્ત્રીમરોપર હતા. ડાન્સવાલને માટે ૨૬,૧૭૧ સ્ત્રીઓ આપ્યા, ત્યારે ગઈ સાલમાં ૨૩,૬૪૫ આપ્યા હતા. ૧૯૦૫ ની સાલમાં ૨૧,૬૪૨ સ્ત્રીઓ પાછા ગયા ત્યારે ૧૯૦૪ ની સાલમાં ફક્ત ૨૮૬ પાછા ગયા હતા. બીજા બંદરોએ પીરમીટ વાળા ૧,૫૫૨ લોકોએ હતા, જે નાતાલને બંદરે ૭,૬૧૮ હતા. ગઈ સાલમાં નાતાલ બંદરે ૭,૭૭૮ પીરમીટ વાળા હતા. નાતાલ બંદરે આવેલી ૧૧૦૦ સ્ત્રીમરોમાંથી ૮૬૮ ખ્રિસ્તી સ્ત્રીમરો હતી, તેના ઉપર ૫૩,૪૮૦ માણસો શાવવામાં આવ્યા હતા. આમાંના ૧૬૫૩૬ અથવા આસરે ૩૧ ટકા પરદેશી, સીદી, અથવા તો ખજારી વર્ગના હતાં. ખ્રિસ્તી સ્ત્રીમરો ઉપરના ઉતારમાં પરદેશી ને ખજારી ૪૪ ટકા હતા. તપાસવામાં આવેલા માણસોમાંથી ૪,૦૮૧ માણસોને ઉતારવામાં નહોતા આવ્યા. જે માણસોને તપાસતા તેમાંના કેટલાક પોતાના ઓળખીતાની મદદ પરે દારમ ગોળીને તૈયાર કરી લેતા જણાયા હતા તેથી દારમની જાણમાં એના ધક્કો ફેર ફેર કરવામાં આવ્યો હતો.

નાતાલ સનાતન ધર્મ સભા

આગવોજ સભા ૧૩૨ પ્રાન્સ એકવર્ગ ઓટમાં મળી હતી. ઘણાં સંભાવિત મદદ તથા હાજર હતા. નીચમ મુજબ સર્વે સાથે મળી હજાર સુગી કરી. બાદ સેક્રેટરીએ શ્રી મીતાહના સ્વેચ્છા વાંચી સંભળાવ્યા, અને મદ સભામાં અમેલિય લાન્ડેન રીપોર્ટ બહાર પડ્યો.

આગવોજ ૨૨. ૧૯૦૫. "પરોપ કાર" નિર્ણય લેવા હતા તે વાંચી સંભળાવ્યો અને શ. મેક્લ તથા મહારાજ અંગારાએ ઘણું અસરકારક વિવેચન કરી શ્રોતાઓના મનમાં ઉમંગથી આગળ વધવાની પ્રાર્થના ઉમંગ કરી હતી.

આવતી સભામાં શ. રૂથનાયક દાહ આદ્યે "આર્થ કર્તવ્ય" એ વિષે લખી આવેલા જર્નલનું બાદ હજાર પ્રાર્થના કરી રાજ. વિસર્જન થઈ હતી.

ધી મહોમેડન એસોસિએશન.

તા. ૨૬-૪-૦૬ ને રોજ મી. હસમાઈલ કુટલાના પ્રમુખપણા નીચે એસોસિએશન હોલમાં ભરાઈ હતી. સેક્રેટરીએ કહ્યું કે મી. એલમાન અહમદ આગે મોડાના ઝેન્ડેની સાહેબ સાથે મયા છે જેથી હાજર નહિ થઈ શકે જેથી મી. આ. દા. માયતની દરખાસ્તથી મી. હસમાઈલ કુટલા ચેરમેન નીમાયા સેક્રેટરીએ ગઈ વખતનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો. બાદ મોહુદ શરીફની મજલીસ કરવા તથા ટાઈમસ ઓફ ઇન્ડીઆ, મેન એન્ડ વીમેન એ જાણાવ્યો મંગાવવાની મંજુરી મળી. મી. હાલીમ મુસામ અસા તરફથી અપ્રીન બહાર પત્રિકા અને હુસેન દાઉદ અસમાલ તરફથી લીલાયતુલ્લેખનીન એક એક વરસ માટે બેટ આગવામાં આવ્યાં. બાદ મી. આ. દા. માયત, મી. સી. એ. સરંગ હસમાઈલ હસપ. હિમર વગેરેએ "સંપ" એ વીપય ઉપર બાપલુ દીધું અને આવતા સ્ત્રીવાર માટે "હસિલામ" ઉપર બાપલુ દેવાનું નક્કી થયું. બાદ ખુશાલી ના પોકારો સાથે સભા દરખાસ્ત થઈ હતી.

સાન ફ્રાન્સીસકોના સમાચાર.

આ શહેર ફરીથી બાંધવા શહેર નો ઇન્જનેર નક્કા બનાવે છે અને તેને ફુનીયાનું એક નમુનેદાર શહેર બનાવવા માંગે છે. કેટલાક મોટી મીલકતવાળા આસામીઓએ તુરત તુરત પોતાનાં ધરો ફરીથી બાંધવાં હુકમ કર્યો છે. ધરતીકંપથી જે પાપમાલી થઈ છે તે વિચિત્ર પ્રકારની છે. કાંઈ જગ્યાએ મોટાં દારખાનાં નાશ પામ્યાં છે ત્યારે કેટલાંક લોકોના યુગ્મને જરા પણ હાનિ થઈ નથી મળ્યો માટે સામાન મોમેરથી શાવવામાં આવે છે.

આ આફતમાં સપ્તએક કેટલાક લોકો સ્વામિમાનને ત્રીધે મદત આપવાનો ખોરાક લેતા નથી. તે લોકોના ફાંડે ગીન તરફથી જે મદદ આપવામાં આવીને નાકશુલ્લ કરી છે.

અમારા સંભવવામાં આવ્યું છે કે વિલા થત હિંદોઓનું ડેપુટેશન બંધકતુ છે તે માટે કોમિસનુ નામ લઈ લોકો પસંદથી ઉધ રાહુ થાય છે. આવું ઉધરાહું કાંઈ તરફથી કરવામાં આવતું હોય તો તે દગારપ રુમજ વાતુ છે.

રોમમાં મળેલ પોસ્ટલ કોનફરન્સમાં પેની પોસ્ટલ કાબલ કરવાની દરખાસ્ત હુકમમાં આવી હતી તે નામચુર થઈ છે.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વિષે.

(ગવર્નમેંટ ગેજેટમાંથી.)

ફરફીફતના કાઉંટ હસમાઈલ, સ્ટોરકાપરે પોતાની મીલકત, લેણદારોને સ્વાધીન કરી છે. તો આ મીલકતપર જેઓને કાંઈ કાંચો હોય તેઓએ, ડી માછલેટ પાસે ૧૯૦૬ના મે માસની ૮મી તારીખે બરાબર ૧૧ વાગે લાસતારી મીટીંગમાં હાજર થયું. ને ત્યાં ઉપરની મીલકતપર ને લેણદાર ઉપર પોતાનો કાંચો છે તે સખીલ કરી આપવું.

પીટરમારીત્સબર્ગના તારાવણુસામી નાઈ કુસા લેણદારોની પહેલી મીટીંગ ૧૯૦૬ના મે માસની ૮મી તારીખે ૧૦ વાગે પીટરમારી ત્સબર્ગની સુપ્રીમ કોર્ટના માતર આગળ ભરાશે.

ટોંગાટના એસ. અબદુસ કરીમ સુકરના લેણદારોની મીટીંગ ડરબનના માછલેટ આગળ ૧૯૦૬ના મે માસની ૮મી તારીખે ૧૦ વાગે ભરાશે.

૧૯૦૬ના મે માસની ૧૫મી તારીખે ૧૧ વાગે ડરબનવાળા ક્રાપસા અને લાકડાના વપારીએક. ડોનેક્સીની મીલકત નાદાર તરીકે સોંપવા તેના વડીલ, પીટરમારીત્સબર્ગની સુપ્રીમ કોર્ટમાં અરજી કરનાર છે.

૧૯૦૬ના જુન માસની ૭મી તારીખે ૧૦ વાગે ડરબન એ સીટ ૧૫૮વાલા એમ. હ. વરીઆવાની મીલકત નાદાર તરીકે સોંપવા તેના વડીલ ડરબનની ઓનરેબલ સરકીટ કોર્ટને અરજી કરનાર છે.

પીટરમારીત્સબર્ગના એસ. એ. નાઈકુના લેણદારોની મુલતવી રહેલી મીલકત મે માસની ૧૫મી તારીખે ૧૦ વાગે સુપ્રીમ કોર્ટના માતરની ઓફીસમાં મળશે.

લોન્ડન ફોજાના સ્ટોરકાપર હસમાઈલ હાલીમ સીદાનની નાદાર મીલકતનો છેલ્લો લીસાળ પીટરમારીત્સબર્ગની સુપ્રીમ કોર્ટના માતર પાસે કાંઈલ થયો છે, ત્યાં આગળ મે માસની ૧૫મી તારીખે મુઠ્ઠી તપાસ માટે પડી રહેશે. ત્યારબાદ તે મંજુર કરવામાં આવશે.

ડરબનના રેસીડેન્ટ માછલેટ પાસે મીસીલ પટેરાના લેણદારોએ પસાર કર્યા પ્રમાણે લેણીની મીલકત સોંપવાનું મંજુર કરાવવા મેની ૧૫ તારીખે સુપ્રીમ કોર્ટને અરજી કરવામાં આવનાર છે.

પરચુરણ ખબરો.

—*—

ન્યુઝીલેન્ડે જાપાનના દુકાલ દુકમી ૧૦૦૦ થીંક બરમા છે.

એક હિંદીનું ખુન કરવા માટે ત્રણ વી નાએને જોહાનીસબર્ગમાં મોતની સજા કરવામાં આવી છે.

એક અંગ્રેજ શાસ્ત્રવેત્તા જણાવે છે કે હ સુનું એ ઘેડછા છે. માણસ હસે છે તેટલી વાર ઘેડો બની જાય છે.

વિલાયતથી આવનાર કમીશન પ્રોટેરીઆ આવી પહોંચ્યું છે. જનરલ બોથા અને સ્કમ રહે તેની મુલાકાત લીધી છે.

મુનાઈડેસ્ટેટનું ફરિયાદખાતું પાણીની અંદરથી તાર વગર સંદેશ પહોંચાડવાના અખતરો કરે છે.

જોહાનેસબર્ગના પાંચ ચીના મજૂરોને એક રેલરોડીપરનું ખુન કરવા વારને મોતની સજા કરવામાં આવી છે.

અમારું તા. ૩૭ માર્ચનું ટ્રાન્સવાલ વ્યાજતનું જખાણુ આ વખતના "હીપા"માં મુકે જખાણુ છે.

પરચીઆની સરકારે જણાવ્યું છે કે પાંદ સાબાસ માટે તેઓને તકરાર કરવાનો કાષ પશુ હમોદો નવતો. તેમજ ફરીઆ એ જાખ તમાં જરૂરિયાત વચ્ચે આવેલ નથી.

મી. કોનસડ કમીટન જે પારલામેન્ટમાં નવા મેમ્બર છે તે હિંદુસ્થાનના લોકોની વ્યાજની માંગણી જણાવતો સારું શેવક કમીટન નીચાસાની માંગણી કરી રહ્યા છે.

નામદાર પ્રિન્સની હિંદુસ્તાનની મુલાકાતી વખતે નેપાલના રાજ્યએ તેનામદારને કેટલા કે પ્રાથ્વોની ભેટ કરી છે, જે પ્રાણીઓ લોકોને જોવા માટે મુલોહક બનીયામાં મો કલસમાં આવશે.

વીજાપુરના ક્રીડાનુ ન્યુસપેપરનો અખર મરી લખી જણાવે છે કે હિંદુસ્થાનના જુવા ન્યા ઉપર જાપાનની અસર થયેલી મોટી રહેલી છે. દરેક જુવાન હિંદી જાપાન જવા નક્કી રહે છે. ત્યાં જઈને જુવર શખતો સામે છે. જાપાનનાં પુત્રક વર્તિ

છે, અને જાપાનના જે માણસ હિંદુસ્થાનમાં આવે તેને આવકાર આપે છે.

મી. પ્રાઇસે મી. મોર્ટનિ પુણ્યુ કે કાંચે સના મેમ્બરે વાઇસરોયને મળવા જાય તેને મળવાને વિષે, વાઇસરોયને મી. મોર્ટનિ કખાણુ કરશે કે નહિ? મી. મોર્ટનિએ જવાબમાં કહ્યું કે વાઇસરોય જેઓને કંઈ કહેવાનું હશે તે જો વ્યાજની દરેકે તે તાન સાંભળશે.

મી. કાકસના સવારના જવાબમાં મી. ચર્ચીએ જવાબ આપ્યા કે ભેટીવ શખ્તની અંદર કણે જાગે ટ્રાન્સવાલના બધા કાળા માણસોના એટલે એરીઆના માણસોનો પણ સમાવેશ થાય છે.

મી. કાર્ટ હેવીસે પુણ્યુ તેના જવાબમાં મી. ચર્ચીએ કહ્યું કે જે કમીશન સાઉથ આફ્રિકા આવ્યું છે તે જો કે હિંદીને ફેન ચાઇઝ આપશે કે નહિ તે જાણત તપાસ કરી શકે છે તોપણ ટ્રાન્સવાલની પારલા મેન્ટની મરજી પીના હિંદીને ક્રીનીઆંગના કરારથી ફેનચાઇઝ આપી શકાતો નથી.

જાપાનનું એક પત્ર જણાવે છે કે જાપાનના એક હાથી જેનું છે. જેમ હાથીને ભરઉંઘ માંથી જંગલમાં વાર લાગે છે તેમ ચીનને પણ જંગલમાં ઘેડો વખત લાગશે. પણ એક વખત જગ્યા પછી તે દુનિઆને અચંબા માં નાખે તેવાં કામ કરી શકશે.

જરમનીના એક ગામમાં એક તથા બંધા એક મકાનના વારતામાં બેગા થયેલ માણસો, નાય. મીજબાની, વિગેરે જવતો આનંદ કરતા હતા તેવામાં આખું મકાન અચાનક પડવાથી કેટલાક માણસોના જનની ખુવારી થઈ છે.

સાઉથ આફ્રિકન રેકોટ નામનું ન્યુસ પેપર નાતાલના હિંદી જાખત જખતમાં જણાવે છે કે તે કોલોનીમાં લગભગ ૬૦ હજાર હિંદી છે તેઓ પોતાની સાદી છંદગી બોલવે છે. તેઓના રીવાજો જાણવે છે. તેઓના ધર્મ પાળે છે અને પોતાની નીચાઓ ચકાવે છે. કેટલીક જગ્યાએ તે મુલાકાતને એમજ લાગે કે તે હિંદુસ્થાનમાં મુલાકાતી રહે છે, નહિ કે આફ્રિકામાં. તદાના મોર વપારીને તેઓ કાવવા દેવા નથી, અને થણી જગ્યાએ હિંદીઓના નાખામાં મોટા મોટા છે અને મોરા આપેલા છે, આવી ઉપર કીકા કરતાં ક્રીડાના જખારે તે કે જે માખૂસ પોતાના ઉદ્યોગથી પોતાની જાતથી અને પોતાની ગરીબાઈથી આટલે જુખી

પહોંચી શક્યા છે એ કંઈ તેઓને ચોરી સામાજીવાણું નથી.

શહેર સમાચાર.

—*—

નાતાલની સરકારે ઇંગ્લાંડથી મોટા જથ્થા માં રાઇ મોથો મંગાવ્યા છે.

અખ્યાટને પકડવા જે હનામ જલેદ કરવા માં આવ્યું હતું તે પાણું ખેંચી લેવામાં આવ્યું છે.

કાફરાઓ મોટી સંખ્યામાં હરખન આવી નોકરી શોધે છે નોકરીની કમાણીમાંથી પોત રેકસ આપેલ છે એવું જલેદ કરે છે.

મેરિટજર્મની કારકમાં રેટસાક મોરા ઉપર પાણીવાળું દુધ પેચવાના થાંક માટે કામ ચકાવવામાં આવ્યું હતું.

કાફરાઓ જગ્યાએ અપખાતાના અખર પત્રીઓને હાજર રહેવાની મનાઈ કરવામાં આવી છે. આ ઉપરથી અપખાતાઓ મોટા ખુબાટ કરી રહ્યા છે.

ગયા જુથવારે પેસ્ટ સ્પ્રીટમાં પહેલા અને ચીનત થોડામાં રહેતા સખા મોરાઓ પેસ્ટ કરવાને એકલ થયા હતા.

મી. એસમાન અફમદ તરફથી પી હેઝ જાક રેકરે ફાંને લખતી કેટલીક અખરો મજેલી છે જે જગ્યાની સંક્રાચને લીધે આવતે અકસાડીએ છાપ્યું.

મોટી રાત્રે એટલે ૧૦ વાગ્યા પછી રીલા વાળાઓને ફરતા થાંક કરવામાં આવ્યા છે. કાફર તથા બીજા લોકોને પણ રાતે જહાર જવાના પાસ બહુ જરૂરીના કામ વગર અપવાની મનાઈ કરવામાં આવી છે.

નાતાલની કામમાં જગર માખૂસને માટે એક કંઈ જિલુ થયું છે તેમાં જલેદના પેસા રાઉન કાકાને વચવા તે નાતાલ વીટનેસની આગીસમાં બની જાયશે. કામ જાવતો કાવત જાવતો જલેદને લેમીટરી સ્કીટ, કેટપોરેસન રેકોટ કાપરને લેખિયે ને પાંચ જલેદરત કરશે.

સુરાસમાન—તમારો કલેક્ટ વામ ઇ વિનનો લેવાથી અમે છાડી નથી શકતા.

ડરબનની ફર્ટ ફીમીનલ કોર્ટમાં ૩ જી તા
રીએ ત્રણ હિંદીઓ ઉપર મકાનની આસપા
સ ગલીથી રાખવા માટે કામ ચલાવવામાં
આવ્યું હતું. દરેકને છ ૭ પૌંડ હંડ અથવા
છ અઢવાડીયાની જોડની સજા થઈ હતી.

હેલા તાર છાપતીવેળાના.

ઈંગ્લેંડ કંડીઅરના સવાલમાં જરમની તેને
અદરખાનેથી ઉઠકેરે છે એવા ખબર દેશીઅ
ન અપાઓમાં ગદાર પડ્યા છે.

લોર્ડ એક્લેન્ડે જાણ્યું છે કે બીજી કોટે
નીઅન કોંકરન્સ ૧૯૦૭ ના એપ્રીલ માસમાં
મળશે.

દેશીઅન પ્રધાન કોર્ટવીટનું રાજીનામું
બહાલ રહ્યું છે. અને તેની જગ્યાએ એમ
ગોરેમીડાનની નીમણુંક થઈ છે.

કોંગ્રેસ એડવૉર્ડ ઇરાલીથી પારીસ જઈ પ
હોંમ્યા છે.

જોક્સજર્જની ઇન્ટર્ન કોલીઅર માઈનના
મેનેજરનો કમદારો પાસે યુઝ કાઢીને રોજ
કામ કરાવવા માટે પાંડિડ રૂપ નો હંડ કરવા
માં આવ્યો છે.

એવી અફવા ઉડી છે જે નામદાર સુલતા
નના મોટાભાઈને ગાદીના વારસ હતા તે
શુજરી મળ્યા છે. તેમનું નામ મહમદ રશદ
અફંદી છે તેમનો જન્મ ૧૮૪૮ માં થયો
હતો.

એશીઆયનરમાં ટર્કી અને ઇજીપ્તની
સરહદ બાબતનો ફરિયાદ ઉઠર નેહનલ કોંક
રન્સ મારફત કરવાનો વિચાર આવે છે.

લોર્ડ સેલ્મોર્નનો મોટો દીકરો વાઈકાઉન્ટ
વોલર આફસહર્ડ મુનીઅનમાં એવું લાવણું
કરનાર છે કે ટ્રાન્સવાલના સંબંધમાં ઇંગ્લી
શીઅલ સરકાર જે વતાણુંક ચલાવે છે તે નો
દવા લાવે છે.

ખાસ તારે—અલીવાલ નાથના
મહમદ સુરતીએ ત્યાંની કોર્ટમાં ત્રણ વીમા
કુપની ઉપર આસરે ૪,૦૦૦ પાંડિડની
આગને લીધે થયેલ નુકશાની જારી લેવા
ફરીવાદ માંડી હતી. પ્રતીવાદી રાજીઓ
જાવેલ જે નકામા હોવાથી જજે મી. મહમદ
સુરતીના લાજમાં ફેલ હશે. તે કેસનું ખર્ચ
નાપાડ્યું છે.

હામેલનાં મદ્રેસાનું ફંડ

.. વીજ મદારાન.	૧ ૦ ૦
.. સી. કેવળરામ.	૦ ૧૦ ૦
.. સહયદ અબદુલ હાદર.	૧ ૧ ૦
.. ગુલામ શાહ.	૦ ૨ ૬
.. એમ. છ. ડીએમલ.	૦ ૫ ૦
.. ટોલકર ગોડફે.	૫ ૧૦ ૦
.. નાથા દેવાની વીરો.	૦ ૫ ૦
.. વલ્લભ નારણ.	૦ ૨ ૦
.. હરી સમા વગેરે.	૦ ૧૦ ૦
.. ગોવન પુરાણ દરજી.	૧ ૫ ૦
.. મહમદ હંબરાલીમ.	૦ ૫ ૦
.. ઈસમાઈલ ફકીર બહાદીન.	૨ ૦ ૦
.. ગોલબહાસ માસતર.	૦ ૧૨ ૬
.. જયજી કુવરજી દરજી.	૧ ૧૨ ૦
પ્રોટેરીઆ.	

મી. મમદ મહમદ.	૦ ૧૦ ૦
.. સુલાખ મહેતા.	૦ ૫ ૦
.. સુલેમાન બુલામો.	૦ ૧૦ ૦
.. ઇસમાઈલ ફકીર.	૦ ૫ ૦
.. હાસમ ફકીર.	૦ ૨ ૦
.. ઇસપ હાસમ.	૦ ૨ ૬
.. મહમદ મદમદ હાફેજ.	૮ ૧૦ ૦
.. મહમદ મુસા ધરગલા.	૦ ૧૦ ૦
.. અસમાજી આદમ વાડી.	૧ ૦ ૦
.. હંબાલીમ મુરતી.	૦ ૧૦ ૦
.. મહમદ હંબરાલીમ.	૦ ૧૦ ૦
.. મુસનાઈ અધસ.	૧૦ ૦ ૦
.. શેહ સખરગલ કાંટ.	૨ ૨ ૦
.. ડી. મહીયર કું.	૧ ૧ ૦
.. ડેઇસ.	૧ ૧ ૦
.. જે. ડમરુ જાગર.	૫ ૫ ૦
.. પેઇન અધસ.	૫ ૫ ૦
.. ડી. ડમરુ એકેડ.	૫ ૫ ૦
.. પી. આલ કોટ.	૧ ૧ ૦
.. કમરશીખ અજન્ડ.	૧ ૧ ૦
.. જે. એફ. જોનસન.	૦ ૧૦ ૦
.. એ. ઇ. મેનજી.	૦ ૧૦ ૦
.. એસ. કેનટોર.	૨ ૨ ૦
.. ફકરીડ મેન.	૧ ૧ ૦
.. એમ. ડીઅમન.	૦ ૧૦ ૦
.. મહમદ સુલેમાન.	૦ ૫ ૦
.. ઇસમાઈલ ઇસપ.	૧ ૦ ૦
.. મહમદ જુરાની.	૫ ૦ ૦
.. અહમદ ઇસમાઈલ.	૧ ૦ ૦
.. હંબરાલીમ મહમદ.	૦ ૫ ૦
.. સુલેમાન ઇસમાઈલ.	૦ ૫ ૫
.. ઇસમાઈલ ઇસક.	૦ ૫ ૦
.. ઇસમાઈલ હંબરાહ.	૦ ૫ ૦
.. અબદુલ મોરીસન.	૦ ૧૦ ૦
.. ડાયા નાગજી.	૦ ૫ ૦
મેફેડીમ.	
.. કાહુમીઆ વાહેદમીઆ.	૧ ૧ ૦

.. હાસમ દાદ.	૦ ૧૦ ૦
.. હંબરાલીમ સાલે.	૦ ૫ ૦
.. મુસા હંબરાલીમ.	૦ ૧૦ ૦
.. સુલેમાન હાજી હંબરાલીમ.	૦ ૭ ૬
.. હાજી મહમદ હાજી આમદ.	૧ ૦ ૦
.. હાજી બાપુ સાહેબ.	૦ ૧૦ ૦
.. એસ. મહમદ.	૦ ૧૦ ૦
.. એલ્ડરન.	૦ ૫ ૦
.. નીઅમનુર.	૦ ૫ ૦
.. રહેમાન નુર હંબરાહ.	૦ ૫ ૦
.. રહમાઅલી.	૦ ૧૦ ૦
.. હાસમ સુમાર બામ.	૦ ૫ ૦

રોકડ ખબર ભાવ.

માવજ.	શી. પે.	શી. પે.
માંમ ૧ અરતાલુ	૧૯ ૦ ૦	૨૦ ૦ ૦
બીમડીના	૨૪ ૦ ૦	૨૫ ૦ ૦
એફ. એફ. ડી. આર.	૧૭ ૬ ૦	૧૮ ૦ ૦
એફ. ડી. આર.	૧૬ ૦ ૦	૧૬ ૦ ૦
બીની સકર	૧૮ ૬ ૦	૧૯ ૦ ૦
કુકાના	૧૯ ૦ ૦	૨૦ ૦ ૦
દેશી ટુવેર ફાળ.	૧૭ ૬ ૦	૧૮ ૦ ૦
ટુવેર ફાળ કાનપુરી	૧૮ ૬ ૦	૧૯ ૦ ૦
મસુરની	૧૮ ૦ ૦	૧૮ ૬ ૦
મગની	૨૪ ૦ ૦	૨૫ ૦ ૦
અડકની	૨૨ ૬ ૦	૨૩ ૬ ૦
અણા	૧૮ ૦ ૦	૧૯ ૦ ૦
.. ફાળ	૨૦ ૦ ૦	૨૦ ૬ ૦
વરાણા	૧૬ ૦ ૦	૧૮ ૦ ૦
મકાઈ	૯ ૦ ૦	૧૦ ૦ ૦
કાવુ લેલ ૧ ગ્યાલન	૩ ૩ ૦	૩ ૪ ૦
એરડીનું	૨ ૬ ૦	૨ ૭ ૦
મીડુ	૨ ૧૦ ૦	૩ ૦ ૦
નાળીએરનું	૨ ૧૧ ૦	૩ ૦ ૦
ખાંડ સફેદ	૧૭ ૩ ૦	૧૮ ૦ ૦
ખીણ	૧૬ ૬ ૦	૧૮ ૦ ૦
તીરકુળ નાતાલ	૧૦ ૦ ૦	૧૧ ૦ ૦
ખાઉન	૧૪ ૪ ૦	૧૫ ૦ ૦
આટા	૧૦ ૬ ૦	૧૧ ૦ ૦
મદાસી સોપારી ૧ રતલ	૦ ૬ ૦	૦ ૬ ૦
મરચાં.	૦ ૫ ૦	૦ ૫ ૦
ધી પેટી	૭૨ ૬ ૦	૭૪ ૦ ૦
ખારાશીન ડીવોસ.	૫ ૯ ૦	૬ ૦ ૦
.. વાઈટ રોસ	૭ ૬ ૦	૭ ૮ ૦
.. .. ગાલન	૧૨ ૬ ૦	૧૩ ૦ ૦
નાળીધેર ૧૦૦	૧૨ ૦ ૦	૧૨ ૬ ૦
ફલી	૭ ૦ ૦	૮ ૦ ૦
નીમક (લીવરપુલ)		
પરલા એફનું.	૪ ૬ ૦	૪ ૮ ૦
ફુલ નેસલનું	૨૦ ૬ ૦	૨૧ ૦ ૦

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "KAHMAN,"
P.O. Box 12.

MOOSA HASEN,
General Dealer,
KING EDWARD STREET,
AT THE MILLS,
POTCHEFSTROOM.

AYOB MOHAMED & Co

General Merchant & Direct Importer,

MARKET SQUARE,

PIETERSBURG.

Box 184.

Tel. Add.: "AYOB"

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant.

Cheapest House in the Market Square.

BRANCHES AT

LOCATION, POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai,
General Merchant,

First-class Goods of all description
to suit all tastes.

Corner Commissioner and Rissik Sts.,
Box 88.

KRUGERSDORP

Tel. Add.: "CHOTABHAI."

એ. ઇ. ઇટાભાઈ,

જનરલ મર્ચન્ટ.

પહેલા નખરનો માલ. દરેકને પસંદ પડતો.

કારનર કમીશનર અને રીસીક સ્ટીટ.

પી. એ. ૮૮. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ ઇટાભાઈ.

કુગર્સડોર્પ.

E. A. PATEL & Co.

GENERAL DEALERS

DIRECT IMPORTERS,

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets

MIDDELBURG, T'vaal.

Tel. Add.: "ACODIBLE"

P.O. Box 94.

BRANCH AT ROSENEKAL

HORMAJCY IDOLCY,

DIRECT IMPORTER

—AND—

GENERAL MERCHANT

Post Office 334, Johannesburg.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of

Rugs, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing.

Hardware, Hollow ware, Furniture, Groceries.

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.

Tel. Add.: HAJEE. P. O. Box 57.

338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,

GENERAL MERCHANT & DEALER.

Market Square, P. O. Box 11.

KRUGERSDORP

A. E. BHABHA,

GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.

Cor. Church & Middel Streets,

MIDDELBURG, T'VAAL

Tel. Add.: "BHABHA."

P.O. Box 33.

દયાળ રામજી પટેલ,

કુટરક અને કમીશન એજન્ટ.

પી. એ. બોક્સ ૬૦૬. ડરબન.

EBRAHIM CAMROODEEN.

GENERAL MERCHANT.

Natal Leaf Tobacco a Speciality.

113 GERT STREET, (Camroodeen's Buildings.)

Tel. Add.: "CAMROODEEN," Durban.

M. J. MAHOMED,

470 & 478 CHURCH ST.,

MARITZBURG.

Tel. Add.: "MAHOMED."

Telephone No. 206.

મુસા ખાનમહમદ.

૪૭૦-૪૭૮ ચર્ચ સ્ટ્રીટ, મારિટ્સબર્ગ અને
સીટી, મરિટ્સબર્ગ. એન્ડ ઇન્ફોર્મરસ.

મીરીત્મહમદ.

બેન્ચ, ન્યુગ્રાવિસ, ન્યુગ્રાવિસ, એડિમન્ટ
સ્ટ્રીટ, અમસીકસી.

B. P. EBRAHIM & CO.

Mattress Makers, Wholesale Importers.

Dealers in Bedsteads, Sofa Tickings
Mattress Cases, Feather Pillows, &c.

Market St. (West), Box 1421, Johannesburg.

Swami
Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : : :
Collection of his : :

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its
kind. It is the most exhaustive and
comprehensive collection of the works
of Swami Vivekananda hitherto pub-
lished. It contains, among others, his
eloquent character sketch of "My
Master"; his celebrated lecture at the
Parliament of Religions at Chicago;
all the important and valuable speech-
es, addresses, and discourses delivered
in England, America and India on Chi-
na Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga,
Vedanta and Hinduisms; selections from
the eloquent, stirring and inspiring
speeches he gave in reply to addresses
of welcome that were presented to him
at different towns and cities in India
during his historic journey from
Colombo to Almora, on his return
from America; a choice collection of the
contributions of the Swami to various
papers and periodicals hitherto not
available in book form; some of his
private letters to friends; and a selec-
tion from the beautiful poetry that he
wrote in the true spirit of the sect.

DETAILED CONTENTS: The Song
of the Sanyasin; My master; Address
at the Parliament of Religions 38; Re-
ply to Addresses of Congratulations
from Madras and Calcutta 61; Karma-
Yoga 98; Metaphysics in India: Re-
incarnation 119; Immortality 159; Is the
Soul Immortal? 157; The Freedom of
the Soul 168; Maya and Illusion 184;
Maya and the Conception of God 210;
Maya and Freedom 229; The Real and
the Apparent Man 216; The absolute
and Manifestation 271; Unity in Diver-
sity 293; The Cosmos: The Microcosm
318; The Cosmos: The Microcosm 328;
Realization 319; the Ideal of a universal
Religion 379; God in Everything 108;
Bhakti or Devotion 424; Vedanta 448;
The Vedanta in Indian Life 501; The
Mission of the Vedanta 532; The Sages
of India 564; Christ, The Messenger 593;
The Relation of Buddhism to Hindu-
ism 615; The True Method of Social
Reform 619; The Reform of Caste 630;
Education on National Lines 639;
The Conquest of the World by India
Thought 644; The Hindoos 650;
Max Muller — A Vedantist 653; Japan
657; To a Friend 660; The Hymn of
Creation 664; And Let Shyama Dance
there 666; To the Awakened India
671.

Cloth bound, Price 4/- Post 5/-
Apply to G. A. NAGESAN & Co.,
PUBLISHERS, ESPLANADE, MADRAS.

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

DURBAN

233 Smith Street.

Telegram:—"Bootman."

P.O. Box 602.

JOHANNESBURG:

Corner Von Brandis

& Commissioner Sts.

Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 6063.

દરેક રકમના બુટ અને શૂઝનો મોટો નથો છે બુટના તળીયા મરિના ચામડા તથા બુટ શીપર મરિના દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.

બુટસ, શૂઝ, સર્ટ, હાપડ વગેરે સુવરાઈ માલને મરિના વિશ્વાયતના એજન્ટો દર્જએ છીએ અને દરેક દિવસે વેપારી સ્તોષ પામે તેવી રીતે તે એજન્ટોનો અમલ કરીશું. અમારી સાથે હાથ પાડી ખાવી કરો.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.,
Direct Importers.

સુલેમાન હસ્માઈ મીઆની કા. ખદારના માલસેનિ રહેનાની ધોડેરના સમવળ સારી રાખવાના છે.

Corner Park Lane and

Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.

Tel. Address:—"SULIMAN."

Box 1551, JOHANNESBURG.

P.O. Box 363.

Tel. Address:—"BEETLE"

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

ફેન્સી ગણના ખાસ વેપારી. ઉચ્ચમાં ઉચ્ચો નવી તરેહનોમાલ અમારે ત્યાંથી મળશે. "દુસકવારના સોઈંગ મશીન" ના નાતાલ પ્રાંસવાલ અને એરિંગ દીવર ડેલોની મરિના ખાસ આડવીઆ, "નનરથ સેફ્ટ કુચર" અને કાફરીબરનો માલ તરેહ તરેહ બવરો રોડમા રાખવામાં આવે છે.

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Ceilings,
and various kinds of Tinware.

All kinds of

Tobacco, Snuff, Tea, Coffee, Cocoa, and Jam Tins, from 1-oz. to 112-lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Kettles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles.

SAUCEPANS and FRYING PANS

Native Press Boxes, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 280, JOHANNESBURG.

JAMESON & CO., Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for

Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,

Cayenne Pepper,

White and Black Pepper,

Sauces,

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.

Box 63, Durban.

આવો, ગરમા ગરમ
મસાલાદાર વીના લઈયાં,
અને મીઠાઈ.

જંદુમહારાજ મીઠાઈવાલા

૧૫૯, ટ્રે સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

હમને યહાં દરદેહા ગરમાગરમ વીકી
મીઠાઈ, હેવ ઓર પકોડા તૈયાર મિલે.

ધીની મીઠાઈ

સ્વાદીષ્ટ! ગરમાગરમ! અને વળી ગમે
તે વખતે! ચોખા ધીમાં—સુતરદેહી,
મગજ લાડ, ધારી, બુંદી, મેસુખ,
બુંબડનો હલવો, જલેબી, ગંજુ,
ખાજલી, સેવ, લાલમાં વીગેરે ધીમાં
બનાવેલાં તથાગર મળશે. તેલ બીધકુલ
વાપરવામાં આવતું નથી.

ખાસ એજન્ટો પર પુરતું ધ્યાન આપી
માલ વખતસર અને સરસ બનાવી આપીએ
છીએ. બહારગામના એજન્ટોના માલ પેસા
મળેથી રેલવે મારફત વખતસર મોકલીએ
છીએ.

જેઠું દલપત એન્ડ કુંઠ

૧૫૯, ટ્રે સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

Abdoolah Hajee Khan Mahomed

General Merchant &
Importer,

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:

"Mahomed Khan"

P.O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

E. M. PATEL,

General Dealer, Wholesale & Retail,

MARKET SQUARE,

POTCHEFSTROOM.

AND AT THE LOCATION.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 12th May, 1906.

No. 19.

P.O. Box 126.

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well-lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars, apply:

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.

APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 255 Telephone 241.

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.
Wholesale Merchants and
Direct Importers.

have always on stock—

Rice, Dholl, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snork,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

—AT—

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
115 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.

Cable & Tel. Add.: "Kathorian."

Telephone 324.

P. V. SANGHAVEE.
GENERAL MERCHANT.

DON 115

201 Grey Street, Durban.

M. C. ANGLIA & Co.
GENERAL MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS.

339 Pine Street, DURBAN

BOX 59

Telegraphic & Cable Add.: "ANGLIA."

Cable used 1111. 1111 edition 24 11

DADA OSMAN,
General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 44

Tel Add.: "DADABANDAR."

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચન્ટ ને કમીશન
એજન્ટ.

વેલસ ૧૮. ૧૩૫, ક્વીન સ્ટ્રીટ.

સ્ટેલ ૪૪.

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

જરમન ઇશ્ટ આફ્રિકા લાઇન
Fortnightly Steamer
દર પદર ૧૫ દિવસે મુંબઈ જતારી આગળોટ.
For BOMBAY, Direct.

સ્ટીમર રીફ્રામ ૨૧મી મેના આવી તા ૨૨મી મેના રોજ ઉપડી જશે.

સુલતાન ૭ જુન ૨૨ ૧૦

ઉપડી આગળોટામાં ખલાસી દેશ છે, જ્યાં નીચે ફાલકામાં છે અને કીચન પાણી વિગેરેનો બધું સારો બદોબરત છે, હિંદુ મુસલમાનને માટે અલગ અલગ છે. ઉપડી આગળોટા હમેશાં દેમસર આવા દેમસર ઉપડી દેમસર પહેલે છે. પારત જનારાઓ વિચાર કરી ઠામ કરેલે કે નેથી પાછળથી ફરાન થાતુ ન પડે. વધારે ખર્ચ નીચે લખેલે ઉપડી નવા રાઈમદેબલ છપાય છે તે મંભાવવાથી મળશે.

મેહેરબાની કરી ધ્યાનમાં રાખજો કે રીમર સોમાલી, સુલતાન, બુનદુસરાત, જનરલ, કેસર ને રીફ્રામમાં ખલાસી દેશી છે જ્યાં ફાલકામાં છે અને કીચન પાણી વિગેરેનો બદોબરત છે. હિંદુ મુસલમાન સારું અલગ અલગ છે અને જગ્યાએ બદલવું નહિ પડે. હજી કેલેન્ડર લખે છે કે ઉપડી આગળોટામાં ખલાસી મેરા છે પણ તેમ નથી.

ઓસમાન અહમદ.

અમદાવાદ બીલ્ડીંગ, મે ઓફ
પી. એ. બોક્સ ૧૨૬, ડરબન.

જરમન ઇશ્ટ આફ્રિકા લાઇન.

આરદીનર ઓફ.
ડરબન.

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના બરનો સંઘની જાતનો માલ રાખવામાં આવે છે.

કામરશીઅલ રેડ ઉપર મેશર્સ ડબલ્યુ ડનની જાણવાળા નવા મકાનમાં

દાખલ થતાં પહેલાં સપ્તાહ માલ ગેપર ખાસ સરેસે આવ રાખેલો છે.

કલકત્તાથી ચાખા, તાળ, ધી, અને મોરીશીઅસથી મોરીશની ચીની

મોરા જ્યાંમાં મંભાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

રફીફાન ન. ૬૨ પી. એ. બોક્સ ૨૧૭

રફીફાન સરનામું "કોન્કાસેઝ" "CONCASSEZ."

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers,

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો

ગ્રાઇન્ડર ઇમ્પોર્ટર્સ,
પી. એમ. બર્ગ, નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man in every position of life for daily use. Re. 1, 2s. 6d. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third Edition). An exhaustive collection of idioms, idioms and proverbs, with their explanations and proper uses. Re. 1, 2s. 6d. post free.

EVERY-DAY DOUBTS & DIFFICULTIES (in reading, speaking and writing the English language. (Third Edition), Re. 1, 2s. 6d. post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS, (Third Edition). Explained and illustrated. Aids to the right use of synonymous words in composition. Re. 1, 2s. 6d. post free.

SERIES OF SPEECHES OF THE GREAT ORATORS, Vols. I and II.—Help to write idiomatic English, to improve the oratorical and argumentative powers, etc. Each vol. Re. 2, 2s. 6d. post free.

WORDS OF THE WORLD in Nature, Art and Science, Re. 1, 2s. 6d. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN ECHO" OFFICE, No. 108 UPPER CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,
હોલસેલ અને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44.

HEIDELBERG.

Branches:—

Petersburg, Box 21. Nigol, Box 43.

and at Volksrust

(as BHYAT BHABHA & Co.)

Tel. Addn. "BHYAT."

P. DAWJEE MAHOMED & Co

Have a large stock of

RICE, DHOL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN.

Tel. Address: "PABULUR" Box 244.

TAYOB HAJEE KHAN

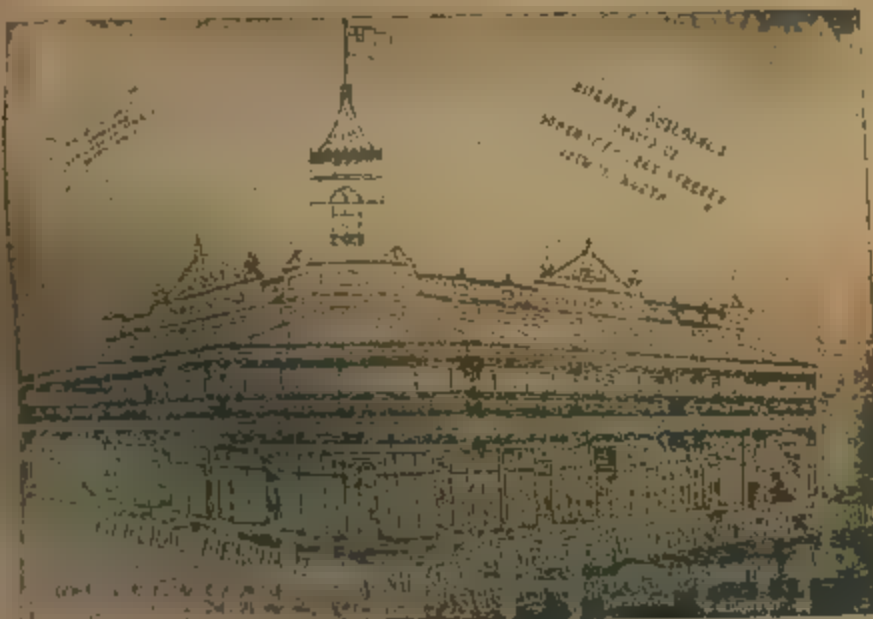
MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers,

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Addn. "TAYOB"

P.O. BOX
441.

હું અબુબકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
'ABOUBAKER'**E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,**

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,
Blouses,
Night-gowns,
Combinations
Chemises,

Skirts,
Underskirts,
Children's Fancy
Goods,
Frocks,

Bibs,
Bonnets,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY: PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864.

Telegraphic Address: "PORBANDAR."

**A. M. JEEVANJEE,
& CO.,**

Stevedores, Dubashes, Contractors,

and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI.

BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI.

Telegraphic Address:

Karachi
Mombasa
Nairobi

"JEEVANJEE."

Bombay: "CONVEYANCE."

Codes used: A.B.C., 5th Edition, A.T., Scott's, Watkin's, and Universal

C. K. D. PILLAY & CO.

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Naartjes, Oranges and Betel
Leaves on our farm at Umgeni.

Indian Post Office on our premises.

113 Grey St, 219 & 222 Umgeni Rd.

P.O. Box 68, Durban.

Telegraph Address: "CHOKKASAM."

હુકાન વેચવાની છે.

ચારકસ દારૂન મથેની અગિય જરૂની હુ
કાન વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા માટે ચાર
કસ દારૂનના કામના હવે રીલ્ડ સીટમાં
હાથ દાસમને મુકવાથી મળજ મળશે.

E. Suleman Bros.,Wholesale & Retail Timber & Iron
Merchants,

Saw Mills & Timber Yards.

109 Queen Street, Durban.

Hoosen Ebrahim,

Wholesale and Retail Merchant . . .

. . . Fancy Goods and Drapery.

95 & 97 FIELD STREET, DURBAN.

Hoosen Cassim & Co.,

General Merchants & Direct Importers.

371 PINE STREET, URBAN.

P.O. BOX 11, DURBAN.

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET.Application will receive prompt
attention.For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.**A. A. Gandhi,**

General Merchant & Produce Dealer.

TOBACCO A SPECIALITY

Jongaat, Natal.

164 Grey Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

. . . BOER TOBACCO . . .

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88.

Tel. Address: "Porbandar."

Telephone 864.

સસ્તો અને ઉચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચીરૂટ ગોર વર
વિનીઆ સેક વગેરે જાતની તમાકુ નીચે
સરનામે મળશે.

સન બોર ટોબાકો વર્કસ.

૧૬૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIANSecond-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.**J. LANDAU,**

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 13 Rue des Francs-Bourgeois, Paris.

સેકન્ડ-હાન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, જાકેટ વગેરે જાતના
જપ મુશાવરી મજાવનાર મોટી કંપની.

જે. લેન્ડો.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

ફ્રાન્સ ખાતે ૧૩ ફ્રાન્ક બર્જુઆસ.

ભાણા પરપોતમ.

વીશીની દરેક સજવડ કરી આપવામાં
આવે છે. આવો અને જુઓ.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ,

ડરબન.

We want your orders for correspondence
is invited on all matters of business
at our London, India
office at London post office.

બુડસ પેપરમીટ કયુર.

જાંસ તથા શરદી માટે અકસીર ઇલાજ.

જાંસ, ઇમ, પેટમાં ઝુક, ખાંસી અને મેલેરીયાને માટે હિંદુસ્થાન સીલોનમાં આ દવા વખાણેલી છે. "બુડસ પેપરમીટ" એ હાથેયોગ કરનારા તંદુરસ્ત રહે છે સરીરે મજબુત થાય છે અને લાંબી આયુષ્ય ભોગવે છે.

તેનો સ્વાદ ધણે સારો છે. કોઈપણ તબીબી બીમાર દરતાં તે વધારે સ્વાદીષ્ટ લાગે છે. શ્રીમત વણી સરસ્વતી છે. શરદી એકની શીલીંગ ૧૬. મેલાઈ, તામીર, હીરી, અને ગુજરાતી ભાષામાં હાથેલા મુચનાપત્ર શીલી સાથે સામેલ છે. બનાવનાર હમદયુ. ઇ. બુડસ એન્ડ કુા., હિંદુસ્થાન સીલોન સેલ્સેટલમેન્ટ, આફ્રિકા એસિસીઆ અને ન્યુઝીલેન્ડ વગેરે સ્થળે સાખા છે. અમારી દવાની જાણાવણી એન્ડ્રી આફ્રિકામાં લેનન લીમીટેડને આપેલી છે.

જી. આઈઝાક.

હિંદુસ્થાન જતા આવતા ઉતાડી જોને માટે પાસ પરમોટ કલાવી અકસીરની ઓફીસ ખોલી છે.

કોલોન ૧૪, મરકયુરો લેન,
(મી. નાજરવાળો ઓફીસ.)
હાથેયાં ઇંટર નેશનલ પ્રીટીંગ પ્રેસની ઓફીસ છે.

ISSA HAJEE SOOMAR

General Merchant

AND

Direct Importer,

"BOMBAY HOUSE,"

STANDERTON.

P.O. Box 24.

Telegrams: "ISSA."

M. A. Karodia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Soft Goods

Box 3598.

41 Market Street,
Johannesburg.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગની.

જનરલ ડીલર.

કપડા, ધરોશરી અને બીજા દરેક વસ્તુઓ
જોઈકમાં સખનાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

નિં. અપેક્ષાકર્તા સંપ્રદાઈને મેમ્બરમયરન પલ્લીટફામાન્કન્ બં
બેચુકલ્મ્ ઇન્ડુપ્રીલીકલ્મ્ ના.

અબ્દુલગની,

જનરલ ડીલર,

કપડા, પ્રોસરી ઓર ટુસરી સ્થાવર રકમકા
મલ્લ સ્ટોકમે રક્ષેવાલા.

૫૦૭, ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

5. ક્રોસ 7. ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

CAPE DRY FISH

all kinds at cheapest rate.

Also

Cape Snook Fish,

Wholesale and Retail.

A. HALIM,

22nd Street, Malay Location,

Box 995

JOHANNESBURG.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail.

ઇ. ઇબ્રાહીમની કુા.

હાલસેલ ને રીટેલ મરચંડા.

CORNER BURGHER and MARKET STREETS,

STANDERTON.

Box 27.

Telegraphic Address "Ebrahim"

J. M. H. GOOL.

129 Castle Street, Capetown.

Wholesale Groceries, of all descriptions from
India and England,

Also Exporter of Cape Snook,

SARAI DEHRA:

Messrs. Jalliboy & Sanabjee Bros. Durban.

ઇસુ મેજ હમીદ યુલ.

જનરલ મરચંડા,

૧૨૯, કાસ્ટલ સ્ટ્રીટ

જાંસી ઈંગ્લેન્ડ ગુજરાતી નિશાળ.

જે. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.

જુગાદ અને કાઠીઆવાડના શૃદ્ધસ્થાને
જેલનાં લાજકોને ઈંગ્લેન્ડ તથા ગુજરાતી
સાહિત્ય સાથે આ સ્કુલમાં મોકલવાને
લાગુ કરવામાં આવે છે. માસિક ફી રૂ. ૧૦

૪૩ ૨.

એમ. એલ. પટેલ.

રૂ. ૧૦ માસિક.

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of your reputed concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our especial offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

TO LET

A STORE

Suitable for fancy business.

APPLY:

OSMANKHAN,

Foot of Heron Rd Durban.

The Proof of the Pudding is in the Eating.

We maintain that a carefully-written and well-displayed advertisement is a good investment.

INDIAN OPINION

reaches Buyers and Sellers in all parts of South Africa. All classes of Indians read it, and the circulation is increasing. Write for Terms.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, MAY 12TH, 1906

No. 19

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
Indian Volunteering	293
Indian Permits	294
The N.S.E.A.	294
The Coloured Peoples' Petition	291
OTHER ARTICLES:—	
Natal Parliament	292
Mixed Marriages	295
Looking Backward	295
Johannesburg Lettings	296
Transvaal Permits	299
Johannesburg: A City of Lore	297
The "Mafikizolo"	297
Our Watch-Dog	298
Petition to the House of Commons	298
The Position of the Indians	296
Asiatics in the Colonies	294
Facts and Comments	300

Indian Opinion

SATURDAY, 12TH MAY, 1906

Indian Volunteering

CORRESPONDENCE has appeared in the *Natal Advertiser* on the offer of the Indian community, in connection with the native rebellion, which ordinarily we should not feel justified in noticing. As, however, the subject discussed by the correspondents of our contemporary is of such vital importance both to the Indian community and to the Colony, we make no apology for dealing with the points raised by them. We have no concern with the reckless abuse indulged in by some of the correspondents.

One of them has satirically suggested that Indians, so that they may not run away, should be placed in the front lines, and that then the fight between them and the natives will be a sight for the gods. We propose to take the correspondent seriously, and venture to suggest that, if such a course were adopted, it would be undoubtedly the very best that could happen to the Indians. If they be cowardly, they will deserve the fate that will overtake them; if they be brave, nothing can be better than for brave men to be in the front lines. But the pity of it is, that the Government, and the European colonists who have dictated the policy to the Government, have not taken the elementary precaution of giving the necessary discipline and instruction

to the Indians. It is, therefore, a matter of physical impossibility to expect Indians to do any work with the rifle; or, for that matter, to do any work in connection with war with much efficiency. The Indian Ambulance Corps, at the time of the late war, did excellent work, without the necessary instruction and discipline, only because the Indian leaders who joined the Corps had previously been instructed and prepared under Dr. Booth.

Another correspondent has suggested that Indians should not be armed, because if they were, they would sell their arms to the natives. This is a suggestion which is made wickedly, and without any foundation in fact. Indians have never been armed; it is therefore absurdly to say that if they were, they would act in a particular direction. It has also been suggested that the offer has been made to gain cheap applause, and also to gain something not made apparent in the proceedings of the Congress meeting. The first statement is slanderous, and the best way to disprove our statement is for these correspondents to make the Government accept the offer, and to see whether the response is adequate or not. The second statement is difficult to understand. If it is intended to convey the impression that Indians, by serving during war time, hope to obtain a redress of their wrongs, the statement is true, and no Indian should be ashamed of such a motive. What can be better and more praiseworthy than that Indians, by standing shoulder to shoulder with their fellow-colonists in the present trouble, should show that they are not unworthy of the ordinary rights of citizenship which they have been claiming all these years? But it is equally true also that the offer has been made unconditionally, as a matter of simple duty, and irrespective of whether there is any redress of the grievances granted or not. We therefore consider it to be the special aim of every colonist to support the Indian community in the offer it has made, and thereby to show prudence and foresight, for it can-

not be seriously argued that there is any wisdom or statesmanship in blindly refusing to make use of, for purposes of war, one hundred thousand Indians, who are perfectly loyal, and who are capable of good training.

Indian Permits

LORD SELBORNE has now replied to the representations of the British Indian Association on the working of the Permit Ordinance. The Association has sent in a further representation, traversing some of the facts and arguments contained in His Excellency's reply. We cannot help saying that Lord Selborne's reply is most disappointing. The Manga case has been fully dealt with by the Association in its reply. We need not, therefore, comment any farther upon the curious reason given for refusing Mr. Manga's application for a permit.

It is evident, from Lord Selborne's letter, that the age limit has been reduced arbitrarily from sixteen to twelve, for as the Association has pointed out, evasion of the regulations by some people could be no ground for reduction of the age limit. But where the utter want of regard for the feelings of Indians has been shown in connection with separate permits being required for wives accompanying their husbands. This is an innovation which has absolutely no justification for it. The anti-Asiatic party has never said one word regarding the influx of Indian women. There are, as is well-known, very few Indian women in the Transvaal, and they do not in any way compete in trade. Their work is confined solely to looking after their households. We must, therefore, frankly confess that we were not prepared for the reply that Lord Selborne has given regarding separate permits for wives. Is it a new discovery that "all persons in the Transvaal, irrespective of age or sex, are required under the Peace Preservation Ordinance to obtain permits?" If it is not, why have Indian women not been called upon

hitherto to produce any permits? Why have Indian children been exempted until recently from having to carry any permits?

And, as the Association points out, the Ponce Preservation Ordinance is not by any means universally applied, in that European ladies and children under sixteen years are free from having to obtain or carry permits when travelling with their husbands or parents; nor has His Excellency taken any note of peculiar Indian susceptibilities regarding Indian womanhood. We have no hesitation in saying that the regulation is unreasonable, insulting, and totally uncalled for. If it is enforced, it will create irritation which will be difficult to allay. It is strange, indeed, that, with the innovations introduced, His Excellency can conclude his letter by saying that the permit work is being done with "as much consideration for the convenience of the applicants as is possible under all circumstances." Not until the age limit has been restored, not until Indian women are rendered free from unwarranted insult, not until Indian refugees can have their applications considered immediately on their receipt, can, in our humble opinion, His Excellency say, with any show of justice, that the Permit regulations are enforced with any degree of reasonableness. We can quite understand the difficulties in the way of the officers who have to administer the law, but if they are short-handed, it is the duty of the Government to supplement the staff, so as not to delay consideration of the applications. Such an increase in the staff can only be temporary, for there must, some time or other, be an end to the applications from refugees. It is the congestion of work in the Office which has to be dealt with. Why cannot that congestion be removed by employing extra men?

THE SECRETARIES OF THE NATAL Shops Employes' Association have addressed to the *Natal Advertiser* a reply to our statement on their statement relating to the working of the Natal Shops Act, a reprint of which appeared in our last issue. We should have noticed the Secretaries' letter, had it not been for the fact that they write, not in their individual, but in their official,

capacities, and therefore are presumed to represent representative opinion. It is, indeed, the times the object of a large representative association should be, as the Secretaries have undoubtedly done, to vulgar abuse, in dealing with a question that is of momentous importance to the whole Colony. The Secretaries doubt the sincerity of our statement that the regulations of the hours for closing shops is the right thing. We can only refer them to the files of this journal to assure them that we took up that attitude, even before the Natal Act was thought of. We expressed our opinion when the proposal was first mooted by representative bodies, and had not been reduced to a Bill. It is, therefore, as the Secretaries have so choice-ly expressed it, neither a case of Hobson's choice, nor of cunning, nor yet of impudence, when we approve of the principle of early closing. We have, indeed, contended that the present arrangement as to the hours is wrong, but we have done so, not from a spirit of selfishness, but because we refuse to be blind to the facts. We do not expect men, who have just left their office at five o'clock, to make their purchases within half-an-hour after going so. We do not expect employees, who have always been used to making Saturday afternoons a time for purchasing, to suffer the very serious inconvenience of not being able to do so. There will show that our contention is not unjustified. Should it, however, prove to be otherwise we assure the Secretaries that Indian storekeepers will submit more readily than the European storekeepers, not because they like it, but because of their instinctive and characteristic willingness to abide by the laws of the country they may be living in.

As to our denial of the fact that Indians, during the pre-Act days traded from six in the morning till eleven at night, the Secretaries have given us a stone when we asked for bread. A repetition of their statement does not prove it. We have challenged them to bring to the public the evidence on which their statement is based, and if they cannot do so, it behoves them, as gentlemen and as officers holding responsible positions, to withdraw the statement so recklessly made by them.

THE COLOURED PEOPLE'S VIGILANCE Committee has pre-

The Coloured Peoples' Petition prepared a petition for submission to the House of Commons in connection with the new Constitution to be granted to the Transvaal and the Orange River Colony. The public are not informed whether the petition is in continuation of that addressed to King, Edward VII. by the African Political Organisation, or whether it is a distinct and separate movement. In any case, both the petitions represent practically the same interests. The only dif-

ference is that, whereas the petition to the King deals with coloured people as distinguished from the natives, the present petition seems to include the natives. There is no doubt that, ultimately, the policy enunciated by the late Mr. Rhodes, will have to be accepted by South Africa, if there is to be federation, and if it is to continue to remain under the British flag. We, however, question whether, in view of what Mr. Churchill has so often said, it will be at all possible to grant the prayer of the petitioners, though either petition cannot help but do good, as they will have paved the way for a discussion of the subject so soon as the Parliaments of the two Colonies meet under Responsible Government.

Natal Parliament

LEGISLATIVE ASSEMBLY
Tuesday, May 8.

Indian Pupils

Mr. HILGARD asked the Minister of Justice: If Indian boys are now admitted as pupils to the Durban High School, and if any such are now in attendance, will the Government give instructions to their transfer to the Higher Grade Indian School which was established to meet their requirements?

The Hon. MINISTER replied: There are no Indian boys in this school.

Zululand Licences

In moving the second reading of the Zululand Licences Act Amendment Bill, the Prime Minister said last session a Bill was passed to amend the laws of Liquor Licences, and other licences in Zululand, and during the passage of that Bill several alterations were made to it. The effect of these alterations was to rather confuse the meaning of the Bill, and it was found necessary to introduce this short Bill in order to clear up the matter. It would be noticed that under the present Act the provisions of Section 1 of the Bill, making the Act applicable only to the particular Zululand Districts, would also apply to the Zululand Districts of the Transvaal and Orange River Colonies. This was not the intention when the Act was passed and it was for that purpose the present Bill was introduced. The second reading of the Bill was carried without debate.

Indian Immigrants' Marriages

Hon. PRIME MINISTER said, in moving the second reading of the Bill, that at the present time the only ceremony which it was necessary to go through in order to make an Indian marriage legal was the registration of the marriage. It had been found that this registration was very often not carried out. The husband took his wife off in good faith and after a certain time it was found that in many cases the parents urged the girl to leave the husband, with the idea of

getting fresh presents from some other man. This led to a very undesirable state of things, and it was in order to remedy them that it should be made compulsory that Indian marriages should be registered before a Magistrate or Protector. This was provided for in the first section of the new Bill.

The Bill provided that the parents of the woman shall report the fact of the marriage to the Protector or Magistrate, and the 3rd Section provided that if the parents of the girl hold out any Indian man a promise to give such girl in marriage, and ask for presents, they should be liable to punishment. It had been found that this was a very common practice, this giving of presents and then refusing consent to the marriage.

This was the whole principle of the Act, to compel Indians to register these marriages as far as possible.

Mr. LESTRADE said from his experience of the Indians he thought the cure would be worse than the disease, and that at the present time we had enough trouble with the Indians without any fresh trouble.

Unless some more serious reason was given than that put forward for the passing of the Bill, he would like to see it taken off the order of the day.

Sir J. L. HURTER thought the Government should be congratulated in having brought this Bill forward. There was a great deal of wrong-doing in connection with their marriage rights, and what the Bill provided would prevent this to a large extent. He had known parents of children marry a child 3, 4, 5, and 6 different men, receiving presents each time, which was a great injustice to the girl and to the young men who married her.

This was simply a matter of going to the parents, and he hoped the Bill would pass.

Hon. THE MINISTER OF AGRICULTURE said he thought it a most serious matter of concern that this Bill should be passed, as this state of things often led to murder and crime. Only a few months ago in this City an Indian married a girl and failed to register such marriage. Afterwards the girl was given by her parents to another man and the first husband immediately murdered her. This was one case amongst several. He pointed out that under the present law a man had no remedy if his wife was taken from him if he had failed to register the marriage, and he hoped the House would take the matter seriously and pass the Bill.

Hon. the PRIME MINISTER said this Bill was introduced at the suggestion of the Protector of Indians, who received information with regard to the abuses which were going on in many parts of the Colony. He did not think there was any war of the cure being worse than the disease.

The Bill then passed the second reading.

Juvenile Smoking

The Hon. the COLONIAL TREASURER moved the second reading of the

Juvenile Smoking Prevention Bill. In doing so he said there was legislation in America and New Zealand upon similar lines to those proposed in the Bill. Last session the Cape Parliament had passed a Bill to prevent juvenile smoking. In England investigation showed that the tobacco habit had a deleterious effect upon the youth of the country.

He thought it necessary this Colony should deal with the matter. The Bill before the House was not in any way drastic, as it provided that the Bill would only apply to boys whose parents desired it.

Col. GREENE agreed with the Bill, but thought it should have been entrusted to one who could speak with authority upon it. But while agreeing with the Bill he objected to it applying only to children with their parents' consent.

Mr. McLARTY supported the Bill, but strongly objected to parents having the right to give their boys authority to purchase cigarettes. Canada had, he said, gone further than any other Colony. There were parents who were quite as foolish as their boys. He had seen parents giving both spirits and tobacco to their children and taking pleasure in it. He would strongly object to a parent giving the authority to a boy to purchase tobacco. Nobody should do that, not even a Bishop or the Church.

Sir J. LESTRADE congratulated the Government upon taking a step to protect the youth of the Colony. But he would go further, and he hoped that before long the Government would introduce a Bill making it illegal for children under 16 to take liquor.

Dr. O'GRADY GORMAN wished to know whether native boys under 16 would be prevented from smoking the weed which they use.

Mr. ARMISTEAD wished to see the age limit increased to 18 years.

Mr. ARMISTEAD supported the Bill, but he too, thought it should have been entrusted to one who knew from experience of the influence of tobacco.

Hon. the COLONIAL TREASURER, in replying, was pleased to see the Bill so warmly supported. Members could, he said, have the Bill amended as they wished in Committee.

The motion for the second reading of the Bill was put and carried, and the Bill accordingly passed the second reading.—*Natal Witness*.

Mixed Marriages

We are so accustomed to see the columns of the local Press filled with correspondence on the question of mixed marriages, the bulk of which is unfair and unreasonable, that we gladly re-print the following editorial note from the *Natal Mercury*. Our contemporary, at least, can appreciate the difficulty and delicacy of the question.

The subject of "Mixed Marriages" which has been discussed at some

length in our correspondence columns, is a social question of considerable importance, and merits much more dispassionate treatment than has been accorded to it by some of our correspondents. Such marriages are unquestionably to be regretted, as not only do they often result in misery to the parties immediately concerned, but the offspring of such unions are born to an undesirable inheritance. They are, however, human beings, and, although they may have a coloured skin, they have feelings as sensitive to calumnious insult and abuse as many white people who think of no one else's feelings but their own when they put their pens to paper, or allow their tongues to get the better of their sense of the common courtesy of language that should be the outstanding characteristic of racial superiority and Christian conduct. It is easy to talk of legislating against mixed marriages, but would such legislation lessen the evil? In but too many cases, we deeply regret to say, it would only result in inflicting a greater wrong on the offspring of irregular and illegal unions between white and coloured people, and might be the means of increasing racial offence that has already been much too common. The chief offenders are the Europeans, and the best way of dealing with such people is by means of the social ostracism which invariably follows ill-assorted unions such as we sometimes, unfortunately, have to witness. Another method is by a stricter moral code among ourselves. In any case, however, no good can result from wild abusive diatribes, which can only cause pain to many respectable people who are striving, and with justifiable motives, to live decent and well ordered lives. The problem is one that is not likely to be solved by any single and good intentioned legislation, which, from the very nature of things, would not only aggravate the evil, but destroy such elements of self-respect as may be inbred in many who, if they cannot boast of pure blood, at least have good instincts.

Looking Backward

For the edification of those correspondents in the newspapers who can see nothing but trickery in the offer from the Natal Indian Congress of a Volunteer contingent, we publish the following from the *Natal Advertiser* dated January 13, 1906.

As instancing the loyalty of our local Indians, it may be mentioned that nearly 200 of them went to the front last week to be employed in any non-combatant capacity, even in which the General Officer Commanding may see fit to use them. They give their assistance free, and are under the command of Advokates (Lahadi and Pink), who, along with others of position, have temporarily closed their businesses in Durban, and gone to the

battle-ground, to show their loyalty to, and love of, Great Britain and its Empress Queen. The expenditure for equipment and kit, and the remuneration for the poorer members of the contingent have been and are being delayed out of a fund collected from the wealthier class of Indian Indians. It is pleasant to acknowledge such disinterested action, and one cannot but express appreciation thereof. If anything were needed, after the splendid and unparalleled display of active patriotism by Great Britain's self-governing colonies, to show the unity of the Empire, this outburst of practical loyalty on the part of our fellow-citizens of India would supply the proof. On the other hand, it is additional testimony to the honesty and justice of Great Britain's cause. Not even Indians, however much many whites may affect to despise them, would act thus if they believed that the war with the Republic was one of aggression, and that it has been undertaken merely with a view of obtaining further territory.

Johannesburg Settings

BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE

THE WAY OF DOGBERRY. No doubt a flutter will be created in the C.S.A.R. byecotes, owing to the action of the Johannesburg Chamber of Commerce in reminding the General Manager that the new by-law, dealing with the seating of passengers, permitting a conductor or a stationmaster to arbitrarily regulate the methods of filling compartments, gives too much power to subordinate officials. In view of what so often happens to respectably-dressed Indians, it is interesting to note how ever-ready the Chamber of Commerce is to safeguard European interests. In this case, if their protest be not unfavourably received, it is probable that such British Indians will be spared this constant and unpleasant liability to insult. That is one of the many advantages of general legislation.

TOUJOURS LE COOLIE. We in South Africa do not seem to care much about accuracy of statement. The other day a scribe made the usual error of speaking about an "Indian coolie trader" in the Transvaal. Where is there an Indian coolie in this Colony? What on earth is that perverted hybrid, the "coolie trader"? Will the truth never dawn upon these unwary newspaper-men? And then, again, there is the startling ignorance of the public in speaking of the "coloured people." What is a coloured man? Is he *kleurling* or *inboorling*? Does he include native and British Indian, Cape Malay and half-caste? Why is not some conventional nomenclature adopted, and taught to the children in the schools? They might then learn something in the nature of

accuracy of designation, a thing that is undoubtedly a desideratum in this sub-continent.

THE NATIVE PROBLEM. Like the poor, the problem—"What shall we do with our Natives"—is always with us. Many have been the essays and endeavours, on the part of public writers, to deal with this all-important question. Its fundamental nature has appealed most strongly to the intelligence of all those who have aimed at offering some sort of solution. Writing on a "White South Africa," a contributor to the *Pull Mall Gazette* deals satirically with that thoughtless catchword, "A White South Africa," asking whether a commingling of black, various shades of brown, and yellow make white, and suggesting that South African thought on the subject needs more than a little reconsideration. In view of the conditions that prevail here, "who shall prate," he says, "libbly of a white South Africa?" Aye, who, indeed?

DRACONIAN MEASURES. A correspondent writes to the *Johannesburg Star*, suggesting a way out of the difficulty. He offers the following policy for development:

That the coloured natives should always be governed by the whites and never be allowed the franchise; that polygamy should no longer be tolerated; that the immigration of whites should be encouraged in every possible way so far as possible; that no native should be allowed to occupy land except where a white man is not present; that no native should be permitted to compete with whites in trade or profession except in native locations; that no native should be allowed to mate with a white; that no white should be allowed to be a servant to a native; that no native should carry arms.

One wonders whether the word "humanity" is omitted in the writer's vocabulary. Certainly, justice finds no place therein.

TEETOTAL M.P.'S. I dealt recently with the wave of temperance that is travelling over Britain, as evidenced by the remarkable number of teetotal members of Parliament returned at the last election. It is now stated that the Kitchen Committee of the House of Commons is understood to have under its serious consideration the position in which it may be placed before the end of the session by the presence of so many total abstainers in the new Parliament. The tendency in the teetotal direction has been rapidly growing among our legislators.

A REMINDER. Mr. Albert Cartwright once more adds interest to the columns of the *Rand Daily Mail* by drawing attention to Mr. Stead's opinion, as expressed in the April *Review of Reviews*, regarding the status of British Indians in the new colonies. Mr. Cartwright approvingly quotes Mr. Stead's dictum that the question of that status should receive most urgent attention at the hands

of the British Commission that is now sitting in this country to decide upon such matters as affect the political status of its inhabitants. We are indebted both to Mr. Stead and to Mr. Cartwright for ranging themselves upon the side of right, and appealing for justice on behalf of those who are without a voice in the management of their own affairs.

Transvaal Permits

Wives to carry Permits

The following correspondence has been sent to us for publication:—

HIS EXCELLENCY LORD SELBORNE
TO: BRITISH INDIAN ASSOCIATION.

Sir,—With further reference to your letter of the 3rd April, I am desired by Lord Selborne to inform you that he has carefully considered the matters raised in it.

As regards the administration of the Peace Preservation Ordinance, Lord Selborne has satisfied himself that there is no good ground for complaint that the Colonial Secretary's Department has been dilatory in dealing with applications of Asiatics to enter the Transvaal. Whatever delay may have taken place in dealing with such applications is, Lord Selborne is assured, no more than was inevitable from the transfer of the work from one office to another, and from the care which has necessarily to be exercised in scrutinising applications.

[With regard to the case of Mr. Suliman Manga, Lord Selborne is informed that a permit was first asked for to enable Mr. Suliman to proceed from Durban to Lourenco Marques to visit his uncle at the latter town, and that subsequently it was stated that Mr. Suliman was going to visit his father. It was ascertained however that Mr. Suliman's father died in 1892 and that he has no uncle in Lourenco Marques.]

It is true that the age limit for the introduction of male Asiatic miners, who are the sons of duly authorised residents in the Colony, has been reduced from 16 to 12. This step was unfortunately necessitated from the fact that, as a party, mines have been procured and men from 18 to 25 represented to be under 16 years of age.

The fact that separate permits are required for wives accompanying their husbands, or children accompanying their fathers, is due to the fact that all persons entering the Transvaal, irrespective of age or sex, are required under the Peace Preservation Ordinance to obtain permits.

Lord Selborne cannot accept the view that the difficult and often invidious work of dealing with applications from Asiatics to enter the Transvaal is not dealt with as expeditiously, and with as much consideration for the convenience of the applicants,

The "Maha-Bharata"

By J. L. K. B. B. B.

A. Rama was, during his exile repeatedly assured by Sita that she was his ever-faithful wife, so, too, Yudhishthira was constantly reminded by Drupadi that she was his ever-faithful and loving spouse, ready to share all his weal or woe. These two noble women are held up in India on the present day as models of true womanliness. A true wife in India must be all-submissive to her husband in all his enterprises. The very nature of Hindu society lends itself admirably to the concentration of all a woman's affections and interests in her husband. It is a part of every woman's creed taught to her from her earliest childhood that her love for her wedded lord must be all-absorbing and embracing. It is literally true that wives worship their husbands in India. This devotion acts like a holy charm upon everyone in the household. A wife there shares her husband's abject poverty and distress with a resignation which is truly marvellous.

Let us take the tale of Savitri as shewing a true woman's love. A certain monarch, Aswapati, had a daughter who was reported to have been the gift of the gods to her father. Her father wished her to choose a husband, and she fixed her affections upon Prince Satyawati, whom she named the Soul of Truth. But it seems that Fate had a sad destiny in store for him, for it was decreed from his birth that the time of his death was fixed twelve months after his betrothal to Savitri. The affectionate father urged his beloved child to either choose another suitor or the unfortunate Satyawati's life was ebbing to its close; but not even impending death could avert aught against her plighted love. At last the monarch consented to their marriage. Thereafter the bridal pair betook themselves to the forests where they spent twelve months. The morning of the fatal day of the prince's earthly existence was dawning, and the heart of the faithful spouse was still and cold, but she was brave and prayed her fervent prayers. At mid-day the prince repaired to the jungle, and his faithful spouse accompanied him on that particular day in spite of all entreaties that she should remain at the cottage. Whilst they were roaming in the forests, he was suddenly struck with an ache in his back, he soon died.

But Yama, the monarch of the dead, came to her, for just then he required a bride for his dark and dreary domain, and looked upon her as the most beautiful soul. He was about to take her to his realm, with her, when she remembered the words of her father, "The death of a man is not the end of his life, if he is good."

So the ever-faithful wife still followed him. Yama was touched to the heart by this faithful woman's love, a love which pleaded to share her husband's lot. Thrice he implored her not to proceed further, but she merely urged that a faithful wife follows her husband even in death. Yama, moved with compassion, and at the same time filled with admiration at her noble conduct, granted her at her request two wishes, one, by restoring to her father his lost wealth and kingdom, and the second, by ordaining that the line of that monarchy should not end untimely. The King of the dead was really vanquished by this pious woman's high purpose, and, in granting her second request, he restored her lord to life.

"How my object," answered Yama, "and how I shall lose again."

He shall be a father and your children too shall be his.

Let a woman's love abide longer than the death of death.

And a woman's love abideth, higher than the doom of death."

Savitri sped back to the dark forest where her husband still lay lifeless. She gently placed his head upon her lap and "that touch of true affection thrilled him back to waking life." When he opened his eyes, he asked her whether he had been slumbering, for he dreamt that a Sable Person had drawn out his life. She narrated to him what had occurred.

Savitri's story, then, is one of those which the Hindus are fond of recounting as an example of the deathless love of a true woman.

A Raid

After the Pandav princes had spent the twelve months of their exile, they had to pass a year in concealment. They accordingly disguised themselves and entered into the menial service of Virata, king of the Matsyas. When they had served the year without being detected, in spite of all searches by Duryodhana, an incident happened which led to their discovery. Raids by the ancient Kings of India into the territories of friendly neighbours to steal cattle were a common practice. The king of the Trigurtas and the King of the Kurus joined forces and fell on the King of the Matsyas to drive off the numerous herds of cattle for which his kingdom was famous.

The cow-herd reported the stock-thefts, and brave Virata forthwith prepared to stop the raid and to recover the cattle.

Duryodhana, Bhishma, Drona and Karna led the Kuru ranks and they swept the country bare of live-stock.

Uttara, son of Virata, was a brave warrior and him his father appealed to drive back the raiding bands and recapture the cattle. Uttara lacked a chariot-driver, and Arjuna, disguised as Brihannala, offered his services, which were accepted.

Arjuna drove the prince of Matsya to a shady *jamun* tree in which the Pandav princes had concealed themselves, when the raiding party arrived. Their heads appeared above the foliage,

Indeed, the natives avoided this dreary tree, holding that it was haunted by the dead.

Uttara greatly admired the shining weapons as they were being uncase, and he was immensely delighted when Arjuna donned his war costume, revealed himself and told him that the remaining four Pandav princes and Drupadi were serving in menial capacities in good King Yuvati's household.

Arjuna now sped forward with his mighty battle-car, which rolled like the voice of distant thunder. The Kuru ranks fell back as Arjuna's arrows did their deadly work. The famous warrior beheld from a distance the opposing leaders who recognised him too. Meanwhile Duryodhana, who was to the rear of his columns, was driving the cattle with all speed to get them out of the country. On Arjuna's approach, the mighty generals fell back with their forces to protect their chief from danger and possible destruction. The hissing arrows fell as thick as locusts on the field, and the Kuru ranks were panic-stricken and fled in terror, and the rescued lowing animals also fled to their rightful pastures.

The victorious Arjuna and the grateful Uttara returned home, where they were welcomed by good King Virata and by the Pandav princes and Drupadi, who had now thrown off their disguises. Great were the rejoicings at the frustration of the raid, and happy were all hearts at the unexpected discovery of such illustrious princes in such humble circumstances.

(To be continued)

Our Watch-Dog

We (*Indu*) understand that Mr. Dadabhai Naoroji has addressed letters (April 10) to the Secretaries of State for India and the Colonies in the following terms:—

In continuation of my letter of March 10th, and previous correspondence, I beg to invite your attention to the issue of "Indian Opinion" of March 10 (copy sent you a week ago) containing a protest addressed to the Natal Government by the Natal Indian Congress regarding the imposition of prohibitive fees for certificates and passes that are granted under the Immigration Restrictions Act.

My correspondent in Johannesburg says that the imposition is a totally unjust exaction for which there is not the slightest justification.

My correspondent proceeds: "Another serious blow to the Indian community in South Africa has been given in the Transvaal. You will see from the issue of *Indian Opinion* of March 17th (copy herewith) a case heard before the Supreme Court of the Transvaal under Law 3 of 1885. A full report of the case and comments thereon appear in the *Opinion*."

These are matters which I trust will receive your immediate attention.

Petition to the House of
Commons

Rights of Coloured People

The following is the text of the petition in the House of Commons by the Coloured People's Vigilance Committee, representing the coloured British subjects of Cape Colony :

withhold consent to the granting of any Constitution to any part of South Africa wherein coloured men are excluded from the franchise, and that it may hear evidence to be produced by the petitioners to a Committee before arriving at any conclusion; and the humble prayer of the petitioners is that your honourable House will do for them such things as the honourable House shall deem just and right; and that your petitioners may be

The Position of the Indians

The following is an extract taken from a motion in the *House of Assembly* on the Parliamentary Commission set on foot to consider the new constitution for the Transvaal and the Orange River Colony:—

Another question which, in common decency, the Committee must look into is the position of our Indian fellow-subjects. The government of the Indians was one of the things raised by Lord Milner and his backers in pressing their case against Paul Kruger. Now that Kruger is dead and we have seized his country, we can hardly ignore the wrongs of our Indian fellow-subjects. By the terms of the 'Treaty of Vereeniging, the question of the enfranchisement of the natives was held over till responsible government was established. But the Indian settlers are not "natives." They are civilised men, who ought not to be confounded with raw Kaffirs. Will the Committee be able to secure the acceptance as the corner-stone of the new Constitution, "Equal rights for every civilised man in South Africa?" It was Mr. Rhodes's formula. It is not to be expected that the Committee will enfranchise every Indian, even the few who make their way to Johannesburg, and to refuse to enfranchise the highly civilised and educated Indians. The few is as Oriental as the Hindu. Probably nothing will bring the matter to a head so soon and so satisfactorily as a decision that all regulations and restrictions imposed upon Orientals should be applied impartially to British Indians and foreign Jews. It is to be hoped the Committee will call Dr. Abdurrahman (the President of the African Natives' Association), Mr. Jabavu, and one or two other competent natives and Indians.

Asiatics in the Colonies

The Case of Australasia

Under the above heading Mr. [redacted] under the well-known initials [redacted] contributes the following to the *Daily Mail* :—

In recent articles dealing with the
Asiatic Problem in Natal and other
parts of the Empire it has shown how
immigration can do little to remedy
the evil. It has also shown that
though present policy looks...

serve restrictive measures. But one part of the Empire has always stood firm on the question, sometimes even going to ridiculous lengths in endeavouring to establish the Closed Door.

Although—perhaps because Australia has practically no native population which counts in the labour market, the Colonies have as a rule been strongly against the introduction of Asiatics. To-day the Asiatic population of the great South Land is probably under 40,000—less, in fact, than it was a decade ago. But at one time there was in some quarters a tendency to incline upon Asia. The squatters in the North, feeling the pinch of an ill-supplied labour market, were eager to secure anyone—Polynesians, Indians, Chinese, or even English convicts. The experiments tried with the latter did not prove very successful, and local feeling was so strongly against the measure that it was not widely resorted to. It is interesting, however, that Sir Henry Forbes, subsequently, the great opponent of Asiatic labour, once sent to Madras for Eurasian compositors to set up in the *Empire* newspaper.

The Goldfields

As far back as 1854, Sir Charles Hotham, the second Governor of Victoria, after a tour round the Gold-fields, reported to the Home Government that he thought the introduction of Chinese into that Colony undesirable.

But the gold discoveries attracted Chinese in considerable numbers, and at length Bills of a drastic nature were introduced in the different legislatures. The favourite scheme was a poll-tax of £10 and a law that only one Chinaman should be brought by ships for every 100 tons of registered tonnage.

The Chinese Government protested against "discriminative legislation" of this character, from which the subjects of other Powers were exempt. In the end various modifications were introduced, but the correspondence and the language used by Australian statesmen form one of the most remarkable chapters of Colonial history and are striking evidence of the importance which was attached to the question.

Seven Reasons

On behalf of New South Wales, which had more Chinese than the other Colonies, Lord Carrington advanced seven reasons for restricting Chinese immigration. He wrote on April 2nd, 1888:—

"We desire . . . to impress upon Her Majesty's Imperial advisers the more prominent phases of the Chinese question, as it especially and almost exclusively affects the Australian section of the British people. Firstly, the Australian people, within easy sail of the ports of China; secondly the Chinese, as such as certain articles of trade as a industry; and thirdly, such as the cultivation of soil, and the various purposes and the use of the soil."

mining, are particularly attractive to the Chinese; thirdly, the vastling classes of the British people, in all the affinities of race, are directly opposed to their Chinese competitors; fourthly, there can be no sympathy, and in the future it is to be apprehended that there will be no peace, between the two races; fifthly, the enormous number of the Chinese population intensifies every consideration of this class of immigration in comparison with the immigration of any other nation; sixthly, the most prevailing determination in all the Australian communities is to preserve the British type in the population; seventhly, there can be no interchange of ideas of religion or civilisation, nor can there be intermarriage or social communion between the British and the Chinese. It is respectfully submitted that the continuation of these principal phases of the question can only lead to one conclusion, namely, that the Chinese must be restricted from emigrating to any part of Australia."

Other Arguments

In a memorandum submitted on behalf of the Colony of Victoria—where the Chinese increased from 2,000 in 1854 to 42,000 in 1859—stress is laid on another side of the question:

"Members of the European family of nations forming our community become amalgamated with the general population; they bring their wives and children with them; their habits of life, their style of civilisation, their religion and morals and their physique are so much in an equality with our own that they blend readily with the population and are heartily welcomed. The Chinese stand out in marked contrast. They come without their women and children, apparently having no intention to settle, and occupy an isolated position in every community where they are found; the 'Chinese quarter' in our cities and principal towns is proverbial; it is always distinct and often notorious. Nor is it the mere fact of this isolation, but the impossibility of its being otherwise. The Chinese, from all points of view, are so entirely dissimilar as to render the blending of the peoples out of the question. They are not only of an alien race, but they remain aliens. Thus we have not a colonisation in any true sense of the word, but practically a sort of peaceful invasion of our land by Chinese."

These views were the views of Australia generally. No doubt there was a feeling in Northern Queensland in favour of Chinese labour, whilst Western Australia showed a preference for Chinese. But these were the minorities. The majority of the people were of the other opinion.

Quaint Remedies

See *Journal*, Jan. 25, 1906, p. 10. The following notice in the *South Australian* of May 11, 1906, appeared in the following words:—

"The following Proclamations are re-

published for general information, and it is hereby notified that strict quarantine will be enforced in reference to all the vessels arriving at any port or place in New Zealand from or having touch at any of the places mentioned in the Proclamations republished hereunder, or having received any person or thing whatsoever from or out of any vessel coming from or having touched at any of such places."

These Proclamations declared that:
(1) "The Empire of China and the British Possession of Hongkong are infected with the disease called small-pox."

(2) "The Island of Sumatra is infected with the disease called cholera."

(3) "The Island of Java and the Island of Eastern Archipelago are infected with the disease called cholera, and Mauritius is infected with the disease called small-pox."

Undoubtedly the strongest case for the employment of imported coolies, while labour is scarce in the tropical parts of Queensland. But even here it is argued that white men can do the work. Sir Henry Parker, in his autobiography, recollects Sir Samuel Griffith replying to the argument that white men could not do the work here, interposing sharply: "Who says they can't do it? I say they can!"

Strong Language

Sir Henry Parker, speaking on the Chinese Restriction Bill, 1888, in the New South Wales Legislative Assembly, put the case for Australia as strongly as anyone could:

"In this crisis" (he said) "of the Chinese question, and it is a crisis, we have acted calmly with a desire to see clearly the way before us; but at the same time we have acted with decision and we don't mean to turn back. Neither for Her Majesty's ships of war, nor for Her Majesty's representative on the spot, nor for the Secretary of State for the Colonies, do we intend to turn aside from our purpose, which is to terminate the landing of Chinese on these shores for ever, except under the restrictions imposed by the Bill which will amount, and which are intended to amount, to practical prohibition."

It may be that of late years the Australian colonies have adopted a policy of reserve towards possible immigration, and have not shown a desire to increase a larger white population. But as the power of the East becomes greater, Australian statesmen will see the need of a strong white population. And at least Australia deserves praise for having acted up to its ideal of a White Man's Country.

Facts and Comments

THE NATAL DIRECT LINE, Ltd., says for Calcutta, via Colombo, and Suez.

THE EAST AFRICA LINE, Ltd., says for Bombay on the 24th May.

MR. JUSTICE HOOVER writes that, through an attack of malarial fever, he was unable to give in his name as a Volunteer at the meeting in the Congress Hall, but he afterwards sent in his name for enrolment to Mr. M. C. Anglia.

JOHANNESBURG. PUBLICANS are not wanting in enterprise on behalf of the drink traffic. At their recent banquet they had as guests the members of the Licensing Court. The *Outlook* (Johannesburg) expresses indignation at such an unusual proceeding and says: "We can imagine the howl of indignation which would have been sent up by the liquor sellers, had the gentlemen of whom the Licensing Court is composed accepted a similar invitation from the Good Templars."

A DANGEROUS CITY.—We have repeatedly told that the problem of over-population in Calcutta should immediately be grappled with or else the fate of this beautiful city is sealed. Diseases and epidemics revel in populous cities in spite of the best sanitary precautions. They work havoc and devastation in the densely crowded cities of hot countries. Calcutta has become crisscrossed with people. No wonder that epidemics of the plague, cholera, small-pox, dysentery, fever, etc., suddenly break out here and claim victims by thousands.—*Telegraph* (Calcutta).

MAGAZINE NOTICES.—We have received *The Brahmin*, a monthly magazine published at Madras. It contains, amongst other articles, "The Bhagavad Gita," with the commentary of Sri Ramaniya; "Concepts of Religion," by Philip; "Life and Teaching of Swami Vivekananda," by K. S. Ramaswami Sastri; "Caste Systems and Vedanta," by Chintamani Tirukutty, etc.

Also the first number of *The Hindu Spiritual Magazine* (Calcutta), which contains a story told by W. T. Stead, and other matters of interest to students of Spiritualism.

THE TRUE VALUE OF A MAN can never be gauged by the colour of his skin, any more than by the extent of his intellectual power at the bank. A man is really what he does, not what he possesses. Is a white skin a sure passport to Heaven, or was Christ's sacrifice limited to those whose integuments could pass a strict colour test? The white man who glories in the whiteness of his skin and the unblemished purity of his long descent through ages of enlightenment and civilisation can best prove his pride to be justifiable by his earnest efforts to aid those races which have not been so privileged to climb the long steps of gradual improvement which more favoured nations are allowed to enjoy.—*The Temperance Guardian* (Exeter).

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

રીનીઅન—શનીવાર, તારીખ ૨૨ મી મે, ૧૯૦૬.

અંક ૨૬

અડવાડીક પંચાંગ.

શ્રીરત્ની-તા ૧૨ મી મે થી તા ૧૮ મે
સુધી ૬૦ સં ૧૯૦૬
હીંદુ-વૈશાખ વદ ૪ થી. વૈશાખ વદ ૧૨
સુધી સંવત ૧૯૬૨.
મુસલમાની-તા ૧૫૨ મી ગ્રેગરિયન થી ૨૦
૨મી ગ્રેગરિયન સુધી. ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	ક્ર. નં.	દિ. નં.	સુ. ગ્રા. નં.	સુ. ગ્રા. નં.
	ક્ર. નં.	દિ. નં.	સુ. ગ્રા. નં.	સુ. ગ્રા. નં.
શની	૧૨	૪	૧૭	૬ ૩૨ ૫ ૧૩
રવિ	૧૩	૫	૧૮	૬ ૩૨ ૫ ૧૩
સોમ	૧૪	૬	૧૯	૬ ૩૩ ૫ ૧૦
મંગળ	૧૫	૭	૨૦	૬ ૩૪ ૫ ૧૦
બુધ	૧૬	૮	૨૧	૬ ૩૪ ૫ ૬
શુક્ર	૧૭	૯	૨૨	૬ ૩૫ ૫ ૬
શુક્ર	૧૮	૧૦	૨૩	૬ ૩૫ ૫ ૬

અનુક્રમણિકા

અધિપતિની નોંધ.

આપણે સદાકાલે બાગ લેવો કે નહિ. ૩૦૧
કેપના કલર લોકો... ૩૦૨
કાળા ગોરા વચ્ચે સાદી... ૩૦૨
નાનાકનો દુકાન બંધ કરવાનો કાયદો. ૩૦૨
ઓનાઓ પાછા જઈ રાહશે. ૩૦૨
રીપોર્ટ, હાથમાં આવેલ કાગળો વિગેરે.
લોટ રોલપોલ અને થિરીસ ઈડિઅન એ-
સોસીએશન ૩૦૨
કેપનું વેપારની હાઈલેન્ડનું બીસ. ૩૦૩
ઈડિઆમાંથી તારણ. ૩૦૩
બીજીમાંથી હુલેલા હિંદી ૧૧ હયામ-
હી રિપોર્ટ. ૩૦૪
કાળા ગોરા વચ્ચે સ્વન... ૩૦૪
રૂઢના તાર... ૩૦૫
તરવળો મામલો... ૩૦૫
કાફરાનું વૃત્ત... ૩૦૫
હિંદુધર્મને રવરાત્ન... ૩૦૬
લેડાન્સનનો પત્ર... ૩૦૬
લેડાન્સનનો પત્ર... ૩૦૬
કોમિસની મામળો અને તેના પર ક્રીક. ૩૦૬
નાતાલ સનાતન ધર્મ સમા. ૩૦૬
વોરબંદર એન્ડ રેડીય ક્લો... ૩૦૬
હેડલાન્ડ રેલવે બાબત બજારો... ૩૧૦
અજબમાં મજા... ૩૧૦
એડવર ટાઇટલમાં હિંદી કલાર્કની કુસ્તિયાદ... ૩૧૧
સફેર સમાચાર... ૩૧૧
પરચુરુ બજારો... ૩૧૧
ઉલા તારો... ૩૧૧
નાનારી રાહની નોંધ... ૩૧૧

ગાનર સાવ...
અધિપતિ.
મિયા સાહેબને મદદ એટલે શું... ૩૦૬
જરમન કાર્ડનની વાકીશ... ૩૦૬
બોહરો તેજ પડશે. ૩૦૬
મહોબેડન એન્ડ કોન્સો કુળો... ૩૦૬
લેડાન્સનનો પત્ર... ૩૦૬

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા ૨૨ મી મે, ૧૯૦૬.

આપણે લડાઈમાં ભાગ લેવો કે નહીં?

ફ્રાન્સ આ બાબત પરથી ભરી ચૂકેલ છે. પણ એટલું જાણ નથી એમ વિવેક દિવસે સાબિત થતું જાય છે.
એન્કેસનો કાગળ એડવર ટાઇટલમાં હતો તેનો તરણુઓ અને આપી થયા છીએ. ત્યાર બાદ એ કહી નામના માણસે કાગળ લખ્યો છે તે જાણે છે કે આપણે એકદર કરી છે તે ખરા દિવસી નથી. માત્ર વખાણુ આપણે નાથા એલરસને સારું બિહાર કરેલી છે. એકલ પ્રકૃતિ કરેલો આપણે જાણે છે કે ત્યાં મેન્સો પાતાનો આપણ કરવાને બિહારના છે પણ બિહારી, હવળગા મધ્ય પાંચે એવી રિપોર્ટ છે. આજ રીતે પ્રકૃતિ આપણી સામે જુમ આવે છે. તેમાંનું કેટલુંક એટ નથી એમ આપણે કમુલ કરવું જોઈએ. તેમાં આપણા જનુ દેશ નથી આપણને લડાઈને સારું નથી કરવાની કરી નહ મળી નથી. એટલે આપણે કરી જતી ને બાગ નાશ કરીએ તો જનુ નવાઈ ન મળ્યા.
મી. રીચનો કાગળ બધાએ વાંચ્યો તમે તે વિચારના જેવો છે. તેમાં જાણુ થઈ પાછાથી છે. એવું આપણે અર્ધીયીક ઉપાય લેવા જોઈએ. અને તે આપણે પુરા લોકો મેળવવાની આસા રાખતા હોઈએ તો આપણે એ વીડીની વેનકે. આપણું થઈ દુઃખ તો હજાર આપણુજ હાથમાં છે. આપણી પર મંદકીનું તહેવત છે તો આપણે આપણ રહી ને તહેવત બોટ પાડી શકીએ છીએ. તેમજ આપણને બીજાનું મજા તો તેના હજાર જ પણ આપણી પાસે છે.
અને એમ વોલક માનીએ છીએ કે તે આપણે પુરતી મહેનત કરીએ તો આપણને જરૂર પાડી રીચમાં કાગળ કરે. આમાં હરેક હિંદી બાગ કાલ રહે છે. અને માનીએ છીએ

કે વેપારી તે પણ પુરતો બાગ કાલ રહે અને તેથી પોતાને તથા પોતાના બાઈઓ ને પગાળ સાથે આપી રહે. સદાકાલે જવા માં જાય છે અથવા તો અનુજ દુઃખ છે એમ મારી કેવળું કેવળ કમળ નથી. સારીસળ અગાઉ અધું કરવામાં પડે છે. પણ ને સદાકાલે તે આ જાણુ હાથમાં રહેવાને જાણુ જાણુ એમાંજ વિવેક જાણુ છે. પણ આથી કંઈ નથી જાણુ એમાંજ નાના મોટા બધા બાગ લેવે છે તે આપણે હમેશા જોઈએ છીએ. વેપારીઓ પણ કમળમાં જાય છે તે વજુ બીજા તેમજ બાગ છે. લોકો એવાજ મેળીસરના જેવડાઓ તથા બીજા સવા મનો આજ જનુ પાવર કમળમાં આવેલ. અરુમ લોકો મેળવવાની. હિંદો મેળવવા માં અગાઉ જાણુ છે. તેને જે રીચમાંજ એકનો એક મેળવે તે જેને માની લડાઈમાં કરીયા કરે. મરજુ પાછો. એવી પ્રત્ય રાજ્ય કરે તેમાં જી નવાઈ છે. બીજી પ્રત્યની વાંચેથી આપણે હરેક માનીએ તો એ જનુ કરવા તેમજ છે તેટલું આપણે પણ કરવાની કરેલ છે.

કેપના કલર લોકો

કાલર આપણે માનીએ એવાજ મેળવવા મહાશય આપણને કાલરના નાથ એવાજ રીચર કાલેલીના બધાજ આપણ અરજ બોલશે છે તે વીંચે એમ જાણી થયા છીએ. કેપમાં એક બીજા મેડીની છે જેનું નામ કલર પીપલસ વીજલન્સ કરી રીજે. આ કરીડીએ આમની રાખા વેપર અરજ બોલશે છે. તેમાં જાણુ છે કે કાળા લોકોને કેપ કાલેલીમાં ફેન્સાઈઝ અને છે તે તેજ પ્રમાણે વાંચસાજ તથા એવેજ રીચર કાલેલી માં ફેણુ એકાએ. આ અરજ તથા કાલર અજદુરેમાની અરજ વચ્ચે એ કાલર એવામાં આવે છે કે આ કાલર પાતા કાળા લોકોને કાળુ પડે છે એટલે કે કાલેલી પણ તથા અજદુરેમાની અરજ તે માળ કપ એવ કાલેલી કાળા લોકોને કાળુ પડે છે. આ અરજનું તરણુકોડ વીંચાણુ છે. આપણના રોજન તથા કેમકે વીંચાણુ કરાઈને વડી મરજાર કાલેલી છે. આમાં બાજનમાં સ્વરાજ્ય મહા પહેલાં વચ્ચે નહિ પડ્યા બધાએ છે.

મી. ગાંધી મારફતે થયેલી. તે એમ જણાવે છે કે તેને મી. મંગાના કામ માટે કમ સોપેલું, તેમાં પરમીટ માંગવાનું એવું કારણ નહિ બતાવેલું કે મી. મંગાને તેના કામને મળવા જવું હતું. પણ મી. મંગાને ત્રાસ વાત થઈને કેસનો આગે જવાનું હતું. એ કારણ બતાવ્યું હતું. એ અરજીને જવાબ રજૂ કરી મારફતે રજૂ ગણાયે હતો. સગા કામો દરમિયાન થયો તે અરજી રદ થવા પડી. અરજી રદ થવાના જવાબમાં મી. ગાંધીએ પરમીટના અમલદારને લખી આપ્યો બતાવ્યો અને તેમાં કામને બંધને તેનાથી આપ લખાવ્યું. આમ થવાનું કારણ તેના કહેવા પ્રમાણે એ હતું કે, કામના તખતની વખતે પોતે આગમો કામના જોયો નહતો. ગમે તેમ હોય પણ આમાં કંઈકરવાનો સવાલ ઉઠતો નથી, કેમકે જે દરમિયાન થયો તે એવો દેખાતો હતો કે તે માત્ર જુવન મનાય. હજી કતમાં હવે માત્રમ પડે છે તે પ્રમાણે મી. મંગાને કેસનો આગેમાં આપ કે કાકા એ મી. ગાંધી એક નહતા, પણ તેને પીત્રાઈ બાઈ હતો. અને વળી તે એમજ જોયું હોય તો કામજમાં બીજી પણ એક જુવન હતી. તે એ કે તેમાં મી. મંગાને ક્ષીરીસ રહ્યત ગણવામાં આવેલ પણ મી. મંગા તો પોતાનું મીજ રહ્યત હતા. આ પ્રમાણે બનવાનું કારણ એજ હતું કે મી. મંગાના જે મી. ગાંધી અરજી કરવાનો કુદમ કર્યો તેમને મી. મંગાની સાથે બહુજ મહાવત નહતી. પણ આગાની એકે હકીકતને અરજીની સાથે ખરે સંબંધ નથી. બીજા કામજની અંદર એમ ખબર આપવામાં આવ્યા હતા કે મી. મંગા પીસા પતના પીધાર્યા છે. પાછલથી જે બનાવ બન્યો તે ઉપરથી અમે દીક્ષીરીની સાથે જોયું કે ક્ષીરીસ રહ્યત તરીકે જે મી. મંગાને નહિ જણી શક્યું તે પોતાનું મીજ રહ્યત તરિકે લઈ શક્યા. આ કેસ ધણો અગત્યનો છે કેમકે તે બતાવે આપે છે કે ક્ષીરીસ હિંદી રી રીધનિ ત્રાસવાદમાં ધણી કંડાઈ છે. વળી એ પરમીટ નહી આપવાનું કારણ પણ મારી એસેસરીએશનને બતાવવામાં નહોતું આપ્યું. તમારો કામજ આવ્યા શીજ અમે લખી શક્યા છીએ. ઉપરની હકીકત ઉપરથી જણાશે કે મી. મંગાની પરમીટની ના પાડવાનું કારણ સગાઈના દરમિયાન થઈને નહતું કેમકે તે જુવન પરમીટના ના પડ્યા પડીજ થયેલી. મારી એસેસરીએશન અરજી કરે છે કે મુલતની પરમીટને સાર પુરી છુટ હોવી જોઈએ, અને જ્યારે અરજી બાતલ કરવામાં આવે ત્યારે તેના કારણ પણ આપ્યા જોઈએ.

છાકરાઓની ઉમરમાં ઘટાડો.

છાકરાની ઉમરમાં ઘટાડો કર્યો છે તેથી જે હકીકત આપ નામદાર જણાવો છો તેનો ઉપાય નથી થઈ શકે. જેને કમચાલ કરવી હશે તે ઉમર ૧૬ વર્ષને બદલે ૧૨ વર્ષની કરવી હશે તેમણે કરશે. જ્યારે જ્યારે માણસ મતની મુદતની ઉમર દાખ મુદવામાં આવે છે ત્યારે ત્યારે તે દાખ દુર કરવાને માણસો અણધારતા ઉપાય શેરી પણ દિંદી કામમાં એવી જગનો સહે બદ છે એમ મારી એસેસરીએશન કમિટી કરી શકતી નથી. અને જેમણે ક્યાં હોય તે અટકાવી શકાય તેવો હતો. વળી ૧૬ વર્ષને બદલે ૧૨ વર્ષ કરવાનો અર્થ એ થાય છે કે તેવી યુન્હેગારના યુન્હાને સાર ખીન યુન્હેગારને સગા મળે છે.

આરતોની પરમીટ.

બધાએએ જાતી અને ઉમરના ભેદ વિના પરમીટ લેવી જોઈએ એવું આપ નામદાર કહો છો તે તે માત્ર દિંદીને હાથ પડતું હશે. કેમકે મારી એસેસરીએશનની જાણમાં વાત છે કે ઘણી પુરોણીયન આરતો અને છાકરાઓ વચ્ચે પરમીટ ત્રાસવાદમાં કામજ થવા છે. મારી એસેસરીએશનને નજરના પૂર્વક કહેવું પડે છે કે એમને અને બોળામાં રહેતા છાકરાઓને પરમીટ લેવી જોઈએ એવા ધારાની કશીએ વચ્ચે નથી ને તેથી દિંદી કામને બદલે દરદ લાગશે વારં મારી એસેસરીએશનની ફરી અરજી એવી છે કે આપ વધારે તપાસ કરી દાદ આપશે.

(સહી) અમરુલ ગની.

કેપનું વેપારની લાઇસેન્સનું ખોલ.

કેપ ગવરમેન્ટ જેઠમાં વેપારીના લાઇસેન્સ બાબત બીજા બહાર પડ્યું છે તે જાણવા જેવું છે. તે બીજા ને કાપદો થશે તો નીચે પ્રમાણે ફરદાર થશે.

- ૧ જે કાંઈ વેપારી હાલ વેપાર કરવા હોય તેની લાઇસેન્સને અડચણ નહિ આવે.
- ૨ જે જુના વેપારી બીજા કામને પોતા તો વેપાર વેચવા માંગે અથવા કાંઈ માણસ નવી લાઇસેન્સ માંગે તો તેને આ કામના પ્રમાણે લાઇસેન્સ લેવાની જરૂર પડશે.
- ૩ એવા જે માણસને લાઇસેન્સ જોઈએ તેને માઇસ્ટ્રેનું સરટીફિકેટ જોઈએ.
- ૪ જે માઇસ્ટ્રેનને તે માણસ કાપક ન હોય તો તેની અરજી તેણે લાઇસેન્સની મ. કોર્ટને મોકલવી.

૫ લાઇસેન્સીંગ કોર્ટમાં એક તો તે લેવા તો માઇસ્ટ્રેટ હોયો જાણ્યો. બીજો ત્યાંનો મેયર અને ત્રીજો ડીવીઝનલ કમિશીને મુદતો માણસ હોયો જોઈએ.

૬ જે માણસનો તેવી અરજીની સાથે કે તેના પક્ષમાં સ્વાર્થ હોય તે માણસ તેની કોર્ટનો મેમ્બર નહિ થઈ શકે.

૭ લાઇસેન્સીંગ કોર્ટના કાચથી જે કેદ અરજદાર નારાજ થાય તો અને તે અરજદાર તેના લતાના કેદ દરકા કોર્ટની સાડી પોતાની નરદેખમાં કાપે તો તેને લાઇસેન્સ રદ કરી દેવામાં આવે.

૮ લાઇસેન્સીંગ કોર્ટ અરજદારની વિધિ નિ માંગણ બરોમર સખવા લેવી છે કે નહિ તેનો વિચાર કરી શકે છે.

૯ હરકોઈ માણસ અરજદારનું મશાન સાર ન હોય તેવા કારણસર અથવા તેણે સિવાયે વગેરે કારણે વેપાર કરવા બાબત નિષિદ્ધ ઉઠતી શકે છે.

૧૦ જે લાઇસેન્સીંગ કોર્ટના આવી તરફ કેવ ઉપરના કારણથી અરજદાર નારાજ થાય તો તેને આપ્રીમ કોર્ટમાં જવા તો દર છે પણ કોર્ટ લાઇસેન્સીંગ કોર્ટની સામે ખરમ નથી આપવી શકતી.

૧૧ લાઇસેન્સીંગ કોર્ટને વેપાર કરવાનો જાણ વિગેરે મુકરર કરવાનો હક છે. આ પ્રમાણે મુખ્ય કલેક્ષ ઉપરના બીજા માં છે. અમારે કમિટી કરવું જોઈએ કે કેપ ના બીજાની સામે કંઈ કહેવા જેવું રહેતું નથી. ગમે વચ્ચે જે બીજા કેપની સરકાર કામજ કરવા માંગતી હતી તેમાં કંઈક જાણની વાત હતી. હવે આ બીજામાં તેવું કંઈક નથી. જુની લાઇસેન્સને ધરદ નથી પડેલો અને નવી લાઇસેન્સ માંગવારને સાધારણ રીતે ધનસાર મહે તેવી કલમો છે. આવા પ્રકારનો કાપદો નાનાવામાં થાય ને જે કાપદો હાલ છે તે રદ થાય એવી હિલચાલ કોર્ટને કરવાની જરૂર છે.

‘હિંદીયા’માંથી તારણ.

લોર્ડ કોચનર.

લાઇસેન્સનો ખબરપતો લખે છે કે લોર્ડ કોચનરના નવા ધારાઓની દિંદી ગરકરમાં બજામાં હોઈ રહે છે. દિંદી ગરકર નવા હોઈ ગરકર વચ્ચે જે એકલા હતી તેમાં એકેસ પડેલો થાય કે રદ રહે છે. લોર્ડ કોચનર એ દિંદી કામતોને જાણવા નથી શકતા

રેટરના તાર સમાચાર.

નવાગામી પર્વત દેહતા જળવા માંડ્યો છે.

બીડીય પુરી આફ્રિકામાં નાહરેબીમાં મરકીનો રાજ કાઢી નીકળ્યો છે.

નરમનીના મેકમની નામના બાગમાં ચાર ધરની પના આંચકા જળાય છે.

પારિસમાં દમો કરનારામાંથી ૫૭ હમ્બર મશ્તુરને દેહ કરવામાં આવ્યા છે.

ન્યુ યૉર્કમાં એક એવી બેંક બોલવામાં આવી છે કે જે રાત દહાડે ખુલી રહેશે.

કેપટાઉનથી તા. ૨૭ મે એ ૨૬૭,૭૧૭ પાઉન્ડનું સોનું ઈજ્જાડ ગયું છે.

સમુદ્રમાં દોરકાવરના તાર ૨૨૦૦ માઇલને છેટે પહોંચાડવાના અખતરા કલેશ્મદ થયા છે.

નરમન હસ્ટ આફ્રિકામાં જાંડ મેકમનું છે.

લીપારી બેટમાં રટ્ટીમબોલી પર્વત ફાટવા ની તૈયારીમાં જાણાય છે, તેથી આસપાસના લોકો ધરતીકંપની ધારણીમાં આવી પડ્યા છે.

મેરાકોના પ્રાંતર અને મુલતાનના સરકાર વચ્ચે કલક થઈ છે, જેમાં મુલતાનનું સરકાર માણું પડ્યું છે.

એક જપાનીઝ રવેલેટ (આરનેલીઆની રાજધાની મેક્સિમો નજ પહોંચ્યું છે ત્યાં તેમને સારો આવકાર મળેલો છે.

તરકીનો ગાદી વારસા જે હાલના મુલના નના બાદ ચાલ છે તે મરણ પામ્યાનો તાર છરેલડન કેલી ન્યુસમાં આવેલો છે.

સાનફ્રાન્સીસ્કોની આગના પરિણામને લીધે અમેરિકાની આશરે ૪૦ આગની પીમા કંપની ભાંગી પડશે એવી હહેલત છે.

અમેરિકામાં એક સરકાર કંપનીના હાથી બામી ચુટ્યા છે. એક હાથથીનું બચ્ચું બોવાઈ જવાને લીધે તોફાન શરૂ થયું હતું.

ગ્રીનની સરકારે યુનાઈટેડ રેટરને મંચુ રીવામાં જાળીન મેંપવાની ના પાડી છે. આ બતાવે છે કે ગ્રીનમાં જોડાને જાળીન મેંપવાના કિલ્લે પુરા થયા છે.

નામદાર પ્રીન્સ અને પ્રીન્સેસ ઓફ વેલ્સ હિંદુસ્થાનની મુલાકાતી પુરી કરી ઈજ્જાડ પહોંચી ગયા છે.

સાંમહાઇ (ચીન)માં ૫૮ કેદીઓએ હાથીઆર અને નરવારો મેળવી ઉપરી અસ લદારની સાથે તોફાન મચ્ચ્યું હતું. તેમાં ૧૧ માણસો મરણતોલ થાયજ થયા છે.

વારશો (રશિઆ)સહેરમાં એક દારૂમેળા થી એક કેળને ઉઘાડી દેવામાં આવી છે. તેથી કેળમાં પાંડા એ આદમી મરણ પામ્યા છે, ને બીજા દરોને છત થઇ છે પાસેના દરો તાર ધરોની ગારીઓ ઉખરી પડી છે.

સાનફ્રાન્સીસ્કોમાં ચીન ટાઉન ઉપર જખરી લુટ આવી છે. પોલીસ વચ્ચે પડતી નથી. ચીનાઓના મુલમ હંદસ પોંડપમાં રાજધાની વાતચીત ચાલે છે. આ ઉપરથી ચીનાઓ ગલુજ ઉસ્કેરાઇ ગયા છે અને સજ જો ચીનાઇ માલ બીજા લઠ જવાની ધમકી આપી છે આમ ચાલ તો સાનફ્રાન્સીસ્કોના બંદરને મોટું તુકધાન પહોંચે તેમ છે.

સાનફ્રાન્સીસ્કોમાં લોકોને વેહોંચવામાં આવતો ખોરાક ખુદી ગયો છે. મોટી પેટીવાળાઓ થોડા વાર જમીનના કટકમાં એફિસો બોલવા લાગ્યા છે એક ગાંધીની દુકાનના ખુણામાં પોલીસના ઉપરી તું મથક છે. એક સીસા કામની કોટડીમાં તાર ઓટીસ નાખવામાં આવી છે એક હાથમની દુકાન ઉપર સીસુ ફાટનાર કંપની એ પોતાની બેઠક રાખી છે.

પારિસમાં કારીગર બોડમાં ખળખળાટ ઉઠ્યો છે. થોડા દિવસ પહેલાં મધરાતે જરા અને બંદુક લઈને કેટલીક યોગ્યોએ પોલીસ ઉપર હુમલો કર્યો ને કેટલાક થાયલ થયા. કેટલાક પોલીસના ખુન થઇ ગયા હતા જેમના શરીરને તેમજ પગપડે કચરેલા હતા અધારને લીધે ગડગડાટ વધ્યો હતો તે એટ લો બધો કે એક પોલીસના ઉપરીને બુલથી કેદ કરી દીધો હતો. કેટલીક સ્ત્રીઓ પચ્ચ રાતી રોપાઓ પહેરી અંગેશ સાથે બળી ગઇ હતી.

રશિઆની નેશનલ એસેમ્બલી (જે ઈજ્જાડ ની પારલામેન્ટી બરાખર ગણાય) આ અઠવાડીયામાં પહેલી વખત મસરો. આ સભામાં બાગ લેનારાઓની ખાતમી મીટિંગ શુધ્ધલતા રોજ મળેલી હતી તે વખતે સરકારી સાંસદોએ કુમલો કરી તેને બીજાઇ જવાની દરજ પાડી હતી.

ઇજ્જાડનો તુરકી કમીસનર મુલતાનને ની ઇજ્જાડમાં ખડીક તરીકેની સત્તા મળજ ન કરવા બલામણુ કરે છે.

યુબીથી બંગાલા સુધીની રેલવે એકદમ પુરી કરવાનું ટાઇમસનો સીમલા ખાતેની બાગપતી મુચના કરે છે.

તરકીનો મામલો.

ગીનરવા અમલદારને બાંબકાઓ પાડવામ આવ્યા છે કે તલિ તે તપાસવા ચોકલ્યો છે. હોટમાંથી એક દુકડી આલેકઝાન્ડ્રીયામાં આવી પહોંચી છે. આગ્રેટ ક્ષીટન અને તુરકી વચ્ચેના કટકમાં ફેંચ એલચીએ તથા રશિઅન એલચીએ તુરકીને અંગેશની માગણીઓ કબુલ રાખવા બલામણુ કરી છે લંડનના તુરકી એલચીએ સરકારની આ બાગપતી મુચના લીધી છે.

માલ્ડાના એક તાર ઉપરથી મ. મુન પડે છે કે મેડીટેરેનીઅન કાલકાનો ઓટીના ચોક કમાન્ડર જોર્ડ ચાર્લ્સ, તથા બીજા મજા અમલદાર તરકીના બાગ તરફ જમ પહોંચ્યા છે તથા ચાર લડાયક વહાણો પીસચલ તરફ ગયા છે જે બાગ માટે વાંધા પડ્યો છે તે બાગ ઉપર ઇજ્જાડના દરક મેવડા છે. સીનાઇના દ્વીપકલ્પમાં રેલવે બાંધવાના દરક હાથી તુરકી ને ઉપર પોતાનો દરક છે એમ જણાયે છે. આરેલી ઇજ્જાડના ને મુલુજ દેના જના ઓટીસ લાખને તુકધાન પહોંચે તેથી ઓટીસ સરકાર રેલવે બાંધવા દેતો નહિ. નરમની મુલતાનને ઈજ્જાડનાં બાંધે રાખા ના તરકી સરકારને પાણુ લટ મેવાની લઠા દ આપે છે.

તરકીશ લઠાકરે ઇરાનની સરકારનો ઇરાનના નાખાતો કેટલોક બાગ લઇ લીધો છે. તથા ઇજ્જાડની સરકાર ઉપર આશરે ૧૦૦,૦૦૦ એકર જમીન કચ્ચે કરી છે.

ગોર્ડ લઠાકર વધારવામાં આવતું જમ્ય કે કેટલાક જેટ બાંધે રાખવામાં આવ્યા છે. અને સીનાઇના દ્વીપકલ્પમાં તોપો મોકલવા માંઆપે છે.

લોર્ડ ચાર્લ્સ બરેસફોર્ડ વાત મકલક વા. જુ. ચાર કરકર, અને ચાર તરકા દરકાર વ હાણો લઈને પીસચલ આપા પહોંચ્યા છે. તરકીશ માલુસાએ ચિટિયા એલચીની તરકાર સાંખવા ના પાડી છે.

તરકીને જે દુકમ કરવામાં આવેલ છે તે થી કરીને કેળમાં નરમાસ બિયામ એક છે મરકીની અંદરનાં બાગલો માંકે ચાલે

ની ખાસવાતો જણાવે છે.

સુલતાનને એવી ચેતવણી આપવામાં આવી છે કે તે સિદ્ધિ માગણીમાં કબુલ થઈ નહિ રાખવામાં આવે તો મારા પરિણામ આવશે સુલતાન આ માગણીઓમાંથી રહેના કાફરા પ્રવર્ત કરે છે.

એમ ધારવામાં આવ્યું છે કે આ જગડા ને લીધે તુરકી કમીશનરને હાજીમાં રહેવા ની મના થાય એ જાણવા જોઈ છે. પછીના ખબર એવા છે કે એ દે તરકી સંતોપકારક જવાબ નહિ આપે તો સખત પગલાં લેવામાં આવશે એવી ધમકી આપવામાં આવી છે. પણ તરકી સિદ્ધિ માગણીઓને વસ થાય તેવું જણાવ્યું નથી. તેમજ તરકી લોકોમાંથી ધમકી એમ ધારવા લાગ્યા છે કે સિદ્ધિની માગણી બાબતે છે. સિદ્ધિની સરકાર દારૂગો જો તથા બીજાં દેવતાંક વસાહે મોટાં છે એવી અફસા આવી છે. વળી એ દુગરો છ ઘાહરથી લીવન્ટ જવાની છે. ફેરના કસાકર ને તહ્યારીમાં રહેવાનો દુકમ થઈ સુકયો છે.

કાફરાનું હુકલ.

સરકારના આગમાં આવેલ કાફરાઓનાં કુષ્કમાં બાળી નાખવામાં આવે છે. આવી કઠીને અંડોરોને પોતાનાં અહાડી કાફરાં વીગેરેની પણ સંભાળ રાખવી પડશે અને તેથી તેઓની મુશ્કેલીમાં વધારો થશે. જાળમાં કુષ્કમાં વીગેરેના મુમાડા માણસો મુધી ફેસાય છે. તેઓની એક દાણી સરખા કાઢીલ નામના દુગરા આગળ નજરે પડી હતી. ત્યાં આગળ તેમનાં કેટલાંક ઘોડાઓ, તથા પાંચ કાફરાઓ મરણુતોડ થયા હતા.

એક કાફરે એવા ખબર આપ્યા છે કે બાંજાકનો વીચાર નાનાડ કસકરને ઝાડીમાં ફસાવી ને કાળી નાખવાનો છે. અબ્બાદા તેઓને ઉપરી છે અને પોતે ગાળીઓથી અસવાનો હાલમ જાણે છે એવું કહી વણા કાફરાઓને પોતાની સાથે ભેળવે છે.

કરનલ માનસત્ર અને તેની દુકડી ત્યાં એક દુગર ઉપરથી ઉતરી ખુલ્લા પ્રદેશમાં આવતા હતા ત્યાં મોખરાના માણસો તથા એક અમલદાર ઉપર હુલુની ૨૦૦ માણસની દુકડીએ મશ્વરીયા ચડીને દુમલો કર્યો. કાઠાતપમાં લય લાગ્યો કે કાફરાની જીત થશે પણ બીજા મદદ આવી પહોંચવાથી. કાફરાઓ યહુ નહક આવી અમેલા હતા તેમજ કાળી મકયા તથા. આ ધસારામાં તેઓનાં આશરે ૧૦ ગાળાંમાં આવી ગયાં તથા કેટલાંક ધાવલ થયાં છે. વળી તેઓનાં

૨૦૦ દાર અને કેટલાક વડરો પકડાયાં છે. ને કુષ્કમાં બાળી નાખવામાં આવ્યાં છે.

આગળ આજનાં કાફરાઓની નાની દુકડીએ જંગલમાં અહાર આવી થોડી ઝપા જપી ચકાવી જેમાં તેઓના ઘોડાં બીજા માણસો ધવાયાં હતાં. ગોરા કસકરમાંથી ઘોડાએક માણસો તથા સાત ઘોડા ધાવલ થયા છે. આ આખા જગડામાં કાફરાઓનાં અધાં મળીને ૧,૦૦૦ માણસો નજરે પડ્યાં હતાં.

તારીખ ૭મીએ ગોરાની એક દુકડીને કેટલાવાની મેચ આગળ અંડોરો સાથે કાઠાક થઈ હતી. તેમાં પણ કાફરાના ૨૦ માણસો ધાવલ થયા છે.

સરકારની ગોડવણ એવી છે કે કરનલ માનસત્ર ઝાડીમાં જઈ કાફરાઓને પાછળ મોકલવા માંગે છે. આગળ વાંસવાલ ને ગાય રકનની દુકડીઓમાં પાંચ નાખેલાં છે. વળી બીજા તરકી નાનાકની કાફરા પાંચી સના માણસો પણ ઝાડીમાં જઈ અંડોરોને પાછા મોકલવા મુકિત કરે છે. આવી ગોડવણથી કાફરાને અંચલુમાં ધાવવાનો પ્રયત્ન થાય છે.

ઉપરની દુકડી અબ્બાદના માણસોની છે એમ અટકળ કરવામાં આવે છે. તેઓ જે અહાડીથી કાઠા હતા તે જતાવે છે કે તેઓને આગળથી તુર ચકાવવામાં આવેલ હાવું નેતરે. તેમાંના ઘોડા કાઠી મરત હતા. તેઓ એટલા અધા મરણીયા થઈને ધસે છે કે અંડુકની ગાળીઓ હાથમાંથી પડાવી કાઢી શક્યા છે. વળી તેઓની અંડે આવડુઓ સીંગડાં બાંધેલા હતાં જેથી પોતાના ઉપર આવતા ધામાંથી તેઓ સહે કાઠીથી અડી શકે. તેઓમાંથી દરેક યુદી કાઠીથી દુકડી હોય એમ જણાવ્યું હતું. કાફરા જે બીજા કેટલાક માણસો દુર ઝાડીમાં એવામાં આવતા હતા. જેઓ સખત ઝપા ઝપી આવતા હતા તે વખતે દુર નાજી થયા હતા. અંડોરોની મુકિતઓ શુ છે તે કહ્યું મુધી જણાવવામાં આવ્યું નથી.

કરનલ મેકેની દુકડી જંગલના રૂત્તા ઝોળી શોધ કરે છે તથા જે કુષ્કમાં વીગેરે મળે છે તેને જાળતા મળે છે. કન્યકાની કેઆમાં કોમી શોચતા બાગ તપાસવામાં આવ્યો છે. ને ત્યાંથી થોડે દુર અબ્બાદને સીમાન્ડનો પડાવ હોય એમ અટકળ થાય છે. આ બાગ એટલો નેના દુગરાવાળો છે કે થોડું અથવા માણસને ત્યાં જવું ને જાવું મુશ્કેલીનું કામ છે.

કન્યકાથી તા. ૭ મીના ખબર મળ્યા છે કે કાફરાઓના પાંચ સાન્ત જાળાય છે ને કુષ્ક ઉપર થઈ ગયા છે તે દે કાફરા જે

વામાં આવતા નથી. આશરે ૨૮૦ કાફરા અબ્બાદને મરતો ગયા છે. અબ્બાદના કન્યકામાં હવે માગણી બાબતે દરેક એમ જણાવવામાં આવે છે.

અજવાબદારી દિલચાલની ખબર પડી શકિત નથી. કન્યકામાં હાલ શાન્તિ છે અને કરનલ મેકેનીના પહોંચવાની વાદ જુએ છે. અને આગલ શુ દિલચાલ થવાની છે તે કરનલ મેકેની આખ્યા પડી ખબર મરતો શકે નેમ છે.

અબ્બાદના સંબંધમાં થોડી જાણવા જે વી હકીકત અહાર પડી છે. અબ્બાદની ઉમ ૨૨૮ કે ૨૬ વરસની છે અને આગલ તે તેનો કાંક મેકવાળાવા જે એક વફાદાર અને વિશ્વાસપાત્ર માણસ છે તેની કેપ્ટેન ની મે હતો. નાનાપણથી કાઠા વખત અબ્બાદ તેના કાફરાને પકડવો, અને જેમ ને મોટા થતા ગયા તેમ તેનામાં સંતાપ અને કાઠી લત પણ વધતી ગઈ છે. કાફરા અસનથી તથા એક મોલાવાળો સરદાર થવું એવા કાફરાથી અબ્બાદ આ તોફાન વાગે વડયા થો હોય એમ આ ખબર આપનાર કહે છે.

એમરીખના કાફરાઓના ઉપરીને તેની ટાળીનાં માણસોમાં કાંઈ અસંતોષને લીધે પીટરમરીસબૈ લાવવામાં આવેલ છે.

કરનલ મેકેની જાળવાઓરોને કન્યકા ની ઝાડીમાં ફસાવવા જુદી જુદી દુકડીઓ ચારે તરફ મોકલે છે.

તે કાફરી પોલીસના ૬૦૦ માણસો ને લઈ કન્યકાના દક્ષિણ બાગ તરફ કુચ કરે છે. ત્યાં આગળ કાફરી પોલીસને દુગરાળ તથા ધીચ ઝાડીવાળા પ્રદેશમાં ઝાડી સીરીને રસ્તો કરવો પડશે.

એવીખબરો મળી છે કે ગોરા વેધારીઓ બરગીચહામ અને જરમનીથી સરકારના હુકમોરો મંગાવી કાફરાઓને વેચે છે. તે હુકમોર કેલાગોઆ બે હતરે છે, ત્યાંથી રવાનીકેન્ડમાં જાય છે, કે ત્યાં આગળ કાફરાઓને આપવામાં આવે છે. દાર ગોળે પણ આવીજ રીતે પુરા પડે છે.

આનમાં દેલાવડ જઈ આવેલ વિધાયકોએ ચીનની સિયતિ મુધાવવા મોટા પ્રયત્નો કરવા કામ્યા છે. તેઓના સમરેલ વિચારોની અસર આખા દેશ ઉપર થવા કામી છે. કેલાવડેલાં બાબતો કરી અસંખ્ય ચીનઓના મન તેઓ કેલાવડ છે. ને તેની અસરને લીધે દેશ કાઠ ચીનાઓએ સ્મીઓના પગ બાંધીને દુશ કરવાની રીત ઝોડી લીધી છે. કેટલાકે આવીજુ લેલાવું બંધ કર્યું છે. સર્વત્ર જાણી ફેલાતી જાય છે

২.১১.১১ ২৫৫ ৩১৩১১১১ ৫৫.৫৫৫৫ ২৫৫৫৫

માન થયે છે તેથી તેને જોઈએ. જો તે
કે થયા છે. આ જાતની વ્યવસ્થા
અથવા જીવન શૈલીને કારણે તેને તેની
જો તેઓ મોશ હતા તો આ જાતની કંઈકો
મોટી ફરત એ જાનમાં કેવા જેવી જાણત છે.

કોંગ્રેસની માંગણી.

તેની ઉપર પ્રેસના લખનારની ટીકા.

લગભગ બેસતી ગોરાઓ આપણે વિને શું
ધારે છે તે અમારા વાંચક વર્ગને જણાવવા
અમે ઘણી જીનો કાગળ એડવરટાઇઝરમાં
છપાવે છે તેના તરફથી આપણે જીએ.
“જાનુ પીઠાતા અને ઇશ બોગવાતા હિંદી
તેપારીએ કુલી વર્ગના લોકોને લગભગ મોક
લવાનું જે સરકારને જણાવ્યું છે તે જે
માંગવાનો સરકારને પુરો દાક છે તે બધું
સતોપ પામવા જેવું છે. પણ શી સત્તાની
ફરે આ લોકોએ આવી એકર સરકારને
કરી છે તે બધું જાણવા માગું છું. શું આખી
નાતાલના કુલીઓએ તેમને તેઓની વતી
જોડવાને નીચા છે કે તેઓ પોતેજ પોતાની
મેજ નીચા છે? તેમના એક બધું સાંભળું
છું કે જેમને સરકારની આવેલ અને તેઓ
પોતાની ખર્ચે સરકારી સરકારના હાથમાં
મોંની છે તે તેની સરકારને ખપ પડે તો તે
રક દલાદમાં હાજર થશે. બું માનું છું કે
આખી સરકાર એકરને સાફ પડા પ્રધાન
આખી હિંદિયન પ્રજાનો ઉપકાર માન્ય
દશે. બું જોઉં છું કે તમારો ચરચાપત્ર
‘એનક્સ’ કોંગ્રેસની મીટીંગ શા સાફ મળી
હતી તે જાણવા માગે છે. તેનો જવાબ
દેખીતો છે. ઇશ પામતા હિંદીઓ કે જે
કરજનના મોટા ભાગના ધણી છે તેઓ
‘કોલોનીઅલ સેક્રેટરીની પાસે ડેપુટેશન
લઈ જવા માગે છે અને તેઓ કેવા સારા
માણસ છે તે જતાવવાની તેઓને આ જાણી
તક મળી છે. જે ઇશજોનો પાયો સરખો
નથી તે જન જુલી જવા તેઓ માઈ છે.
અને તેઓના આવાજ અને કમનસીબ
જાણના તેને સરકાર કરજ પાડી શકે તેમ
છે તેને લગભગ મોકલવા તેઓ તૈયાર છે
પછી કોંગ્રેસ પોતાના ઇનામની આશા
રાખે. એનક્સને આપી રાખવાની છે કે
તે આરે કમલ થશે તો ફરી પેચારી પાછળ
પર પેસે, મોશ શો તે કુલી નફા લેવ એવું
જવા દેવામાં નહિ આવે. સમીન કોલોની
અવવા જે કંઈ બાબતું સંપ્રદાયમાં આવે તે
તેઓ તે પછી તેને કામ કરવે તે નાકાબ
ફેલ તે કામ કરવાની તેને ફરજ પડે.

કુલીને નવીવાર નથી આપવામાં આવતા એ
કે અણગમની વાત નથી. જે તેને દથી
વાર આપવામાં આવે તો તે જે માણસ તેને
સારી કીમત આપે તેને તે રેચરે તે છેવટે
તે દથીવાર કારના હાથમાં જશે. આ કંઈ
કે નહિ જણાય. વળી નાતાલના કુલીને
દથીવાર નથી આપવામાં આવતા કેમકે તે
એવું કામ કરવા તક ના કાવક છે. તેઓ
હિંદુસ્થાનના લોકમાં લોકો લોકોમાંથી
આવે છે તે તે જોઈ જાણેથી કે વ્યાપી
એક પણ હિંદી હિંદીઅન આરમીમાં જતો
નથી. હિંદી સીપાઈના જેવા લોકો કોઈ
નથી પણ તેની સરખામણી હિંદુસ્થાનની
કરજ જે આદિ આવે છે તેની સાથે
કે પ્રજાની સાથે કરવી તે વ્યાજબી
નહિ જણાય. એક કોઈ વેળા
તમે ખરા હિંદી સીપાઈને જોશો. પણ
ત્યારે તમે તેને જોશો ત્યારે તુરત તમને
જાણ પડશે કે તેની વચ્ચે અને નાતાલના
હિંદી વચ્ચે કેટલો તફાવત છે. જે ધણી
હિંદીને પોતાની મેજ કારકીની સામે લડવા
મોકલવામાં આવે તો તેઓ કાગી ન જાય
તેમ કરવા સાફ તેઓની પગડી હિંદી
સરકાર રાખવામાં આવે તો આપણને બું
વેળે પડે છે તેમાંથી છુટા થવું.

કોંગ્રેસની મીટીંગનું કારણ એ હતું કે
તેઓને માનું જાહેરખબર નોંધવું હતું.
તેઓ જણાવતા હતા કે તે તેઓને મળશે
અને તે તેઓને મળ્યું. તમારે મરકુરીમાં
આવેલો મસાલાદાર હેવાલ વાંચવો જોઈએ
તે તમે જોશો કે તેઓ રોજ પામ્યા છે.
ત્યારે સામી કોલોનીયલ સેક્રેટરીને મળશે
ત્યારે તે હેવાલ તેની પાસે રજુ કરશે.
કુલીની ઉપર હાલ આખ રાખવાની બું
ગોરાઓને લાગમણ કરે છું. આપણે જે
તેઓની પાસેથી ફરજિયાત ન લઈ શકીએ તે
આપણે લેવાનું નથી. જે તેઓએ લાગણી
આપેલું કંઈપણ તેઓની પાસેથી લેવામાં
આવશે તો તેઓ પાછલથી તેની કિંમતમાં
કેવી કીમત માંગશે. કેટલાક માણસો મદ
કાકામાં ગયા હતા તેઓના પગાર તેઓ
તે માંગે છે. અમે જોવાની સામે કેવા
લડવા જે તેઓની રમતમાં લુકમનું પતું
છે.

જે. કમલજી. એનક્સ.

નાતાલ સનાતન ધર્મ સભા

કરજન તા. ૬ મે ૧૯૦૬

આજરોજ સભા ૧૩૨ પ્રાન્સએડવર્ટ કુલી
દેમાં મળી હતી. ઘણા શુદ્ધરથી હાજર થયા હ
તા સમય થતાં સરવેએ સાથે મળી પ્રાર્થના કરી

પાદ સેક્રેટરીએ શ્રી ગીતાજીના સ્લોકો તથા
ગદ સભાનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યા.
આજનો વીપય “આર્ય કનંચ” એ વીપે
રાં રજતાપછ દાહજાઈએ લીધો હતો તે
વાંચી સંભળાવ્યો. પાદ રાં ગાલાસંકર
બટ ધા તસેક્રેટરીએ વીપય ને લગતું વીપે
ચન કર્યું. સમય પુરો થયેલો હોવાથી આવ
તી સભામાં રાં તુલજાઈએ “ચારઆશ્રમ”
એ વીપે લખી લાવવા જણાવ્યું અને સરવે
એ હથર રજુતી કરી. શાંતી મંત્ર બણી
સભા વીસરજન થઈ હતી.

ચરચા પત્ર.

—0—

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના વિષયો
પાદ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર તુરત
જવાબ મળવાનો સંભવ છે.

૧. કાગળની એક જાણુએ લખવું.
૨. અક્ષર મોખી સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું બરોબર લખવાં,
તે હમેશાં બહાર પાડવા સારું નહિ
પણ અમારી જાણને સારું.
૪. લખાણ હમેશાં કુકું અને મુદ્રાકર
કરવું.—[અધિપતિ.]

[૪૦ ઓ ૪૦]

રંગીલદાસ હરદીસનદાસ—કીટ વગ
રના પત્ર અમે જાનમાં લઈ શકતા નથી.

ડેપુટેશનમાં ન જોઈએ.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ સાહેબ,
આપના અંકમાં ગીં ૬૪૨ મામદ છતા
ડેપુટેશન સાથે આવવા છતાં જતાવે છે તે
જાણી બું જુરી થયો છું. પણ મારે સુચના
કરવી જોઈએ કે તેમને વાંચતાં લખતાં આ
વડતું નથી તેમજ હિંદીજનું પણ જાન
નથી.

લી. કંડીનીવાસી.

મીઆ સાહેબોને મદદ કરવી
એટલે શું?

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ જોગ.

પ્રીયરીઆથી મી. ઇબ્રાહીમ મુસા એ
ખતવાયાએ તા. ૭ એપ્રિલના અંકમાં
ફળવણીના કામ જાણતમાં લખ્યું છે
કે આ જમાનામાં મીઆ સાહેબ તથા
સાહ સાહેબને પદસથી મદદ કરવી એ
તેઓને આજણુ બનાવવા જેવું છે તેનાનાં
કામલ અર્થને ઇલમ કીમવનું તેજ સક

થી ઉમદા સંખ્યાવત છે.

મીઝા સાહેબો તથા શાહ સાહેબો તે કાણુ તથા મદદ કરવી એ શું એ હું બરાબર સમજી શકતો નથી. પણ હું ધારું છું કે મદદ એટલે સંખ્યાવત તમો ગણો છો, મીઝા સાહેબોને તમો આજુ ગણો છો તેઓએ શું બંધગીના ફરમાન ન લેવાં એ ખુલાસો કરશો તો આભારી થાશો.

મીડલબર્ગ ૨૩-૪-૦૬

શ્રી ૦ બેરખુવાહ.

જરમન લાઇનની તકલીફ.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ,

જરમન લાઇનની સ્ટીમરવાળા લોકોની સગવડ સાથે છે એવું કહેવાય છે પણ મને લાગે છે કે તે બરાબર નથી. સ્ટીમર રેઇસ્ટાગ ડરમનથી તા. ૧૪ મી માર્ચે ઉપડી છે તેની પહેલેના સમાચાર અમે સ્ટેપ મોકલી મંગાવ્યા પણ જવાબ કંઈ મળી શક્યો નથી. આ પ્રમાણે ગરીબ લોકોની દાદ બીમકુલ સાંભળવામાં આવતી નથી તો જરમન લાઇનથી શું લાભ છે તે મને સમજતું નથી.

દરમ-સાથે

તા. ૨૩-૪-૦૬ } શ્રી. મદમદ હાસાહ.

બોદશે તે પુરોજી.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ,

અંદે મારા ફરિયાદો આજી વાચ છે કે તેમણે આ કાળેની ફતીઆમાંથી રહેલા મોટું નાકા જવાનું જેવું લેવાયું નહીં. આ કાલે કરી ખુદાને નાખુદા કરવા. ફતીઆમાં કામ કરવાનું મોકલું કામ છે. જેટલા સાબુસો પોતાની કરણીની ફરકાર સાથે તે આપના વિચારમાં એક વખત જવા કરણી વાળો કરશે તો પછી કરી બદલી શીલ્લા ખરમાં ફરકે નહિ. બહી કરણી તેમને કહિયણ કાળે લેવા નથી. આ ફતિઆમાં જન્મી એક માનવી પોતાના મનથી ઇચ્છા ઇચ્છાકાલે ફાટી જાયી અભિમાનમાં પુલી પોતાના વિચારો એમ માને કે દરવા ફરવા મોજ મગદ બોગવી, ને ગરીબને પુટવા જેટલે મારા જેવા ફતિઆમાં કાલે સુખી સંતોષી નથી. શાહ મગદરીથી સુમરાક જ નેકા હન્સાન જરા તો ચેત, તારી આંખો ઉઘાડી જો કે તારી જો કરણીનો બદલો તારા પથના અગુહની આગળજ ઉઘેલો છે ખુદાએ તને પેલા કરેલો છે કે પોતાની બંધગી કરવા માટે તે તારી ફેડી રંગા બંધગી નો બુખો તરશે નથી. તું-દાવમે છુરી

બચામે કિતાબ એ વરતણું રાખશે તો ખુદાની આગળ છુટા થવાનો એકે મારગ નથી. પરવરદીયારે ઇન્સાનો પેલા કર્યો તેમાં એ પો હેતુ છે કે જગતમાં સંપત્તિ આણવું ને એકચણથી જોગા પોતાના ભાઈઓનું દુઃખ ટાળવા મદદ કરવી ને સંકટની પેળા એ સહાય કરવી. મારે હે આદમી, તારું શીર ફેકાણે રાખી વિચાર કર, ને અહેબાહ તથા અભિમાન છોડી દે. થોડા વખત મગદરીયા શેખાઈથી ફાવી જશે પણ અતે તો આ ફતમાં જતું પડશે. ને તારી છુરી કરણીનો બદલો ચકવતી વ્યાજ સાથ મળવાની ખાતરી રાખવે. તું જુરોને પાપી કામ કરી ખુદાના દુકમને ચાલદર કરે છે. પણ વાદ સાથ વાતું છે ઇન્સાફના વિચારે પડનાતું પડશે. મારે હે આદમી સારાં કામ કરી ખુદાને સંજી રાખ.

ટવીફાન્ડીન તા. ૧૩-૪-૦૬

શ્રી ૦ મુશા ઉમદ.

મહેમેડન એન્જ્યુકેશન કોંફરન્સ નો ફાળો.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ,

ધી બોમ્બે પ્રેસીડેન્સી મહેમેડન એન્જ્યુકેશન કોન્ફરન્સ તરફથી ફાજા મારે સહર કોન્ફરન્સના અંદર મેડરેટરી મી. આમ દુલ રમતક મારે આપેલા છે. જે ફાજાને કે નેમન આપવા. સાથ પ્રેસીડેન્સીના આગેવાન સાહેબો કોલેજાઈ દલીલ. મેડ આદમદ નામવા. ફોર અવનદ મદમદ કાલસોચ. ફોર અપડી રસનામો. મેડ એરા. એમ. ઇન્સાફ. ફોર ઉમદક મદમદ લેગિરે એક જવાબ ની મોકીય પોતાની સહરકુ ફાજા ઉમદાવા ને ઉમદીવાળે જન કોન્ફરન્સના આભારી કરી છે અને આજા રાખવામાં આપે છે કે રાન્સકાલમાં વસતા તમામ હિંદી બાઈના પોત પોતાના મુંગસ મુગ્ગમ સહરકુ કોન્ફરન્સના ફાજામાં રકમ ભરી આ નેક ફાજામાં સામેલ થશે.

પ્રેસીડેન્સી તા. ૧ મી મે ૧૯૦૬

શ્રી ૦ મહીઆહ બાતલાહ દેસાહ.

જોહાન્સમર્ગની ટ્રામ.

મે. ઇ. ઓ. અધિપતિ સાહેબ,

રાકિન કોન્ફરન્સ જે બહોળા કરવાની હતી, તે મુગ્ગમ પ્રેમથી તામની પચસાં લેવના કામ જેવી સીંગલ થામ ફરતી કરી છે અને તેમાં ત્રણ મેડીકા ઈડીઅન વૃત્તે તથા બેડી બીન્ડ કલકાઈ ફાઈને પાડે છે. તેમ જ તેનાંકે કર્યા પરસન્સ ક્રમેલું પણ-છે.

અને તે ફક્ત એક જ તામ લેવે લેવેન્ડ કરી ચલાવવા માંડી છે. આતો " મુવા નહિ ને પાછા થયા " એ કહેવત મુગ્ગમ થયું છે. અમેની ફરદમાંથી મી. કુવાડીઆ ને મજેલા જજમેન્ડ મુગ્ગમ દણુ આપણા લોકોને પુરેપુરો હક દોષપણ તામમાં બેસવા માટે મગ્યે નથી. તેથી હું મારા ઈડીઅન ભાઈઓને અરજ કરું છું કે આજસુધી જેમ પહેલાંની ટ્રામમાં નહિ બેસી બીરજથી આપણા કામમાં ફોલ મેલવી તેમ હવે પણ સતાવાળાઓ એ બાબતમાં થોડા પગલાં ભરી ત્યાં સુધી બેરખરો ફેંસલો નહિ આપે ત્યાં સુધી દણુ પણ એ ટ્રામમાં નહિ બેસશો તો જ સતાવાળાઓને હિંમતથી લગત ચલાવવાને બની આવશે. મારે તે ઉપર હું સરવે ભાઈઓનાં બ્યાન પેચું છું.

જોહાન્સમર્ગ તા. ૨૪-૫-૦૬.

શ્રી ૦ સેવક પડાવ.

પોરબંદર મેન્યુફેક્ચરીંગ એન્ડ ટ્રેડીંગ કંપની.

આ કંપનીના મેડરેટરી મી. નારાયણદાસ મુંદરજી પ્રેમજી કામે છે કે:-

આ કંપની ત્રણ મહિના થયાં પોરબંદર માં નીકળી છે. સં આ કામથી લામની કારીગરી પચાત પડી છે તેને છવતી કરવાનો આવી કંપનીના હેતુ છે એક જમાનો એવો હતો કે ત્યારે ત્રણની કારીગરીના કામ આપ આ દેશમાંથી વિદાયત રંગો કરીને ત્યાં તેનાં પાનાવું થતાં પાવું સંચા કામ રાખવા થયા પછી દાવ કારીગરી ચોવે પાવે પડી જતી છે. આમ કરીને કટલેક કરવેલો વિદુરવાળ માં બદીવાલ પડી છે. કેમકે રેડીઆનું કામ કરનારા લગભગ કોઈને માત્ર બેલી ઉપર આજાર રાખ્યા પડે છે તે બેલી હમેશાં કા બકરક નથી હોતી કેમકે તેની આપાદીનો આજાર વરસાદ ઉપર રહેલો. આ હાલતમાં સુધારો કરવાના હેતુથી આપણું દેશમાં ચણી જગ્યાએ કંપનીઓ ઉભા થઈ છે. અતી પણ અમે એવાજ કારણસર કંપની ઉભી કરી છે તેની ચાલવું કા. ૧૦-૫-૦૦ની છે. તેના કોલેક્ટરના અંક લગત મેલે કલકાઈ છે. વાજે એનાં અમીલીયા તથા મોખા આ વખતે કરવા છે. ફોર વાવું મોજલમાં કરવા જે પેલાક થયા છે. આગેનાં મળવા પાને લગત ફાજા છે કે. આ વાવું જેવું મેલે બંદરમાંજ પેલાક થયા છે. ત્યારે રેડીઆ કામ કરવા થયે ત્યારે રેડીઆ ગરીબ માંજ મોને કામ મગ્યો અને આમ રજા ને રેડીઆ ખુદાને થયો. આ વાજ કાળાથી અને

દરેક દિંદોને આ કામમાં મદદ કરવાની રિનિતિ કરીએ છીએ. તેઓની મદદથી સ્વદેશી હિલઆલને ઉત્તેજન મળશે.

હિંદુઓ રેલવે કંડ બાબત ખામરો

(મી. ઓસમાન અહમદ તરફથી મળેલું.)

ખીજા હફતાના પૌંડ ૨૧૪-૧૮-૫ ગમેજા તેમાં જે લોકોએ પૌંડ ૫ થી ઉપર ભરેલા છે તે લોકોને સુલતાન તુલમોઅલમ તરફથી ગયા હફતામાં મેડલો આપ્યા છે તે લોકોના મુખારક નામો નીચે મુજબ છે.

મી. સુલામ અહમદ યસા, મી. હુસેન હખરાદીમ અમરા, ઉપરના ૨ મેડલો આગળના રહી ગયેલા છે.

નવા મેડલો.

મી. અહમદ મહમદ પારેખ, મી. અહમદ દાઉદ મુનશી, મી. અહમદ દાઉદ રીમોલ, મી. મવલાગખશ, મી. શરફુદીન સાહેબ, મી. ફુલસુમ ખીખી, મી. રાગ હુસેન, મી. સુખરાતી મી.આ, મી. અહમદ હુસેન સરંગ, મી. મોહમદ હસમાઇલ કયરાદ, મી. એ.ઈ. અમલા.

ઉપર મુજબ ૧૩ મેડલોને ડીપલોમા આપેલ છે તેની મીટીંગ મોલાવી ત્યાંના હુકમ મુજબ આપી દેવામાં આવશે વાર્તે ઉપલા ઘણીએ પોતાના નામ ને દેખાડ્યું મી. ઓસમાન અહમદને ઘણી ગળાપત્રું.

ખીજા હફતાના પૌંડ ૨૫૬-૬-૫ તા. ૨૭ મારચના હસ્તલેખ મોડલો હતા. તેની પહેલોનો વ્યાખ મળી ગયો છે. ઉપલી રકમ કરવાન, મારીત્સખર્ગ, ડંડી, લેડીસમીથ ન્યુકેસલ, ને ચાર્લસ્ટન મળીને થયેલી છે. એવું લીસ્ટ તૈયાર થયેથી બાપમાં મોકલાશે.

અહીં છતાં મોલાના હાથ મદમદ અલી અહીં તુરકસ્તાનના આવમ જેઓ હાલ ફરવા આવેલ છે તેને લખને મી. ઓસમાન અહમદ વેલ્લમ ટેંગાટ ને રહેગર ગયા હતા. ને સારી રકમ વાળ્યા છે.

મોલાના હાથ મદમદ અલી અહીં જેઓ તુરકસ્તાનના આવમ છે, તેઓ ૧૦ વરસ પહેલાં એક વખત આવી ગયા હતા. તેઓ સીઆલ છે અને મારીત્સખર્ગે હાલ ફરવા આવેલ છે. અહીં તેઓ મી. ઓસમાન અહમદના મેમાન છે. અહીં રજા ત્યારે નીચેના આસામીઓએ આમંત્રણ દા માન આપ્યું હતું. દાવત આપનારના મુખારક નામો:-મી. સુરી સાહેબ, મી. ઇ. અલુ ગરર અહમદ, મી. આલમખાન, મી. ઇમરાદીમ હસમાઇલ, મી. એમ. સી. કમરુદીન

મી. મીહા ઓસમાન, મી. મુસા હાથ કાસમ તથા પારસી દરાતમજ, ધી મહોમેડન એસોસીએશન તરફથી પણ દાવત મળેલી હતી. મી. મદમદ અલી અહીં અરેથી જુમાને દીવસ રવાના થયા છે. તેઓ મારીત્સખર્ગ, એસકાર્ટ, કાલ-કો, લેડીસમીથ, ડંડી, ન્યુકેસલ, ચાર્લસ્ટન, વીગેરે દેકાસે થઈ ટ્રાંસવાલ ને કેપ કોલોની, તથા લંડન ગયે ને ત્યાર પછી હસ્તલેખ તરફ રવાના થશે.

ઉમેદ છે કે ઉપરના લોકો તેમને રહેશનપર આવી લઈ જશે, અને માન થોડા આપશે.

હિંદુઓ રેલવે કંડમાં નીચે પ્રમાણે રકમો ભરાઈ છે. અલુમન હસમાન પાંડે ૬૮-૨૨-૧૧. ઓસમાન અહમદ બેળા કરેલ પા. ૨૦-૧૩-૦ તથા પા. ૧૪-૮-૩. મી. એ. એમ. પારેખ તથા અહમદ દાઉદ મુનશી દરેક પા. ૧૦-૦-૦, અહમદ દાવલ રીમોલે પા. ૭-૧૦-૦, મજીદાગલ સફરદીન સાહેબ ફુલસુમ ખીખી, રાગ હુસેન સરંગ મી.આ અહમદ હુસેન સરંગ, મદમદ હસમાઇલ કયરાદ, એ. ઇ. આલમ એ દરેક પા. ૫-૦-૦, મદમદ મરીઅમ પા. ૪-૦-૦, હાથ હાલમ પા. ૩-૩-૦, અલી હાથ આરખી મોટાલા જુમાખાન દરેક પા. ૩-૦-૦ ખીખી હુસેન તથા વલી મદમદ જુમા દરેક પા. ૨, શેખ આમદ પા. ૧-૧૦-૦, લેલા અહમદ હખરાદીમ મંજીલીઆ તથા હાથ આમદ દરેકના પા. ૧, લીલોહપ ૦-૧૧-૦ અમદુલા બેગ મદમદ ૦-૫-૦ હસમાઇલ હખરાદીમ ઝીણા, અમરા ખીખી, સુલામ હુસેન મુસાજ ખાતીખ ખીખી, મુસા હસમાઇલ ઝીણા, ફાતીમા ખીખી (અહમદ બાલાતનીમા) ફાતીમા ખીખી (હસમાઇલ ઝીણાનીમા) અમાણ, હસમાઇલ મુસા ઝીણા તથા મદમદ અહમદ બાલાત દરેકના પા. ૦-૨-૦.

અજખમાં ગળખ.

(મળેલું.)

આજે આફરીકમાં સોસાયટીનો જળ જલ્લો વા તો વધારે વાગે દેખાય છે, ખંતના ઉભરાતા ઘડામાંથી શીલતા સપાટા તો હજાર પર જવાદા મારે છે. ઇન્ડીયાની કોન ફર-સો જાતીનેદમાં પડી છે, પણ આપણી સોસાયટી તો બાપણમાં ચક્રુર ખતીજમણ દીસે છે. એ પણ ઠીક. જુવાનીઆઓ તમારી ખતીને તો ધન્ય છે. આજે તમેએ તમારું જુરાતન નવયોવનના આવેશમાં આવી જતાવું તોપણ એવું ન થાય કે “લેને ગઈ પુત આર મો આલ ખસમ.” નહી, લાઈ, સાંખો વળી વરતમાનપત્રમાં

દાઉદનાં કાવમ સમજ કાળોં નહી ફરવતાં પોતાના સ્વદેશીઓને કાયદો પહોંચાડે તોજ તમેએ રણ છલ્યું.

તમારી સારી સારી કારકીરદીના અમુ લ્ય કામો મેલ્યુ કરવાના મુનિઆરે સાંખળી સ્નેહ દરખ અને ખુસાલીના દાવલાવ અને હુલાસાને લીધે મારા તો જકા છુટી છુટી પુટી ને લાંગીજ ગયા. મારા બાપ ! પણ જુદા આગેવાનો કયારે વગશે ? “જયેરી” ની જયેરાત જેવી વાતને તો સાંખીજ પાડી દીધી કે શું ? ચેમ્પર ઓફ કામસને તો ખાઇજ ગયા કે શું ? બાપરે બાપ ! કેવે ગળખ ? પુરરર પુરા ખી ન થયું ? અરે રે ! તે ગરીબ ઘરડાએને કયાં અપયો કે જદ હજમી ન થઈ જાય. જો તેમ અન્યું તો કમખખતીના પોટલા પડયા, મદા મુરીજ તમાં સપડાયા. દાકતર મુરસલીન તો વીલા થત ગયા. કો. નાનજ તો ફરદ એવન્યુ આટમાં રહે છે. જો રાનના ગાઝનું જેર થયું તો ખોલાવવા કાલુ જશે ? વળી ગળ તામાં હોમાયું કે દસ વાળ્યા પછી નોકરને નીકળવાની તો મારશલ લે ના પાડે છે. તેમ રીકલા તો મળશે નહી ત્યારે ખીયાસ જુલાની આવરદા પુરી ન થઈ જાય. લલે લાઈ લલે, જયેરાતની ચેમ્પર ખોલાય તો ખરી પણ પુંજાં અમળતાર શું જણે. અરે બાપુ વેપાર કરતાં વેપારના કાયદા તો શીખો. અને પછી જુઓ કે તમે દેવા હંકારનાર નીવડો છો. સોસાયટીએ તો બહુ થઈ પણ હવે જોવાયું છે કે એમ જર ઓફ કામસની ખોટ કાલુ પુરી પાડે છે.

લી. ચાનક.

એડવર ટાઇઝરમાં એક હિંદો કલાઈની ફરયાદ.

ગયા સોમવારના એડવર ટાઇઝરમાં “એક હિંદી કારકુન” ની સહીથી એક કાગળ છપા ચો છે. આ હિંદી કામદાર લખે છે તે સાચું હોય તો હિંદી વેપારીઓએ બહુ ચેતવાયું છે અને ઘણી વખત કહી ગયા છીએ કે આપણી કેટલીક મુશ્કેલીઓ આપણે હાથે ઉબી કરીએ છીએ. હિંદી કામદારો પાસેથી કાયદા મુજબ સુકરર થયેલ કલાઈથી વધારે કામ કામદારની મરજ વિરુદ્ધ નથી લઈ શકાવું. જે કાગળ છપાયો છે તેનો તરજુઓ નીચે મુજબ છે.

આ વરસથી નાનાલની સરકારે દુકાન બંધ કરવાનો કાયદો અમલમાં મુક્યો છે, અને ગોરા તથા દેશીઓ દેખતી રીતે તે કાયદા મુજબ વરતે છે. પણ મારે અત્યંત

હિલગીરી સાથે જોડેર કરવું પડે છે કે આ હક દિંદો નોકરો ભોગવી શકતા નથી અને આ રીતે દિંદો વેપારીઓ છુપી રીતે કાયદાની વિરુદ્ધ વર્તે છે. દિંદો નોકરો રાતના દસ વાગ્યા સુધી દુકાનમાંથી છુટા થતા નથી, અને આમ જુની રીત પ્રમાણે સુવામગીરી ભોગવે છે. દિંદો નોકરનેજ કાચુ પડતા તા. ૨૩ મી ના ઇન્ડિયન એગ્રિનિઅનના લખાણની પું વિરુદ્ધ છું. હજુ પણ અમારે તો ૫૩ ને બદલે ૧૦૦ કલાક કામ કરવું પડે છે. હાલના નોકરોમાં કેટલાકને દુકાનની બાંદર રહી કામ કરવું પડે છે. અને રવિવાર સુનિવારની રજાનો કાલ અમો કંઈ શકતા નથી. એવો કાંઈ દયાની કાગણીવાળો માણસ નથી કે જે અમારી વહારે આવી આટલા કલાક કામ કરનાર દિંદો વેપારીને અટકાવવા સખત પગલાં લીએ ?

આજ મતજનનો કામળા તેજ સહીથી મ રૂઝુડીમાં પણ આવેલો છે.

શહેર સમાચાર.

એક માસ ગાડી કુનસ્ટાડ બેથલેમના રોડ સન આગળ પાટા ઉપરથી ઉતરી ગઈ હતી. તેથી બહુ તુકશાન થયું નથી.

મેસાજા નામના એક કાફરાને ત્રણ માસ ના કેદખાના અને દસ દારૂડાની રેલવેની ટીકીટ શુક્ર ચોરવા માટે સજા થઈ છે.

મી. લેનવુડે દેવાવળી ખાતાના મીનીસ્ટર ને કહેવડાવ્યું છે કે ડરબન દાદા રકૂડમાં કાંઈ દિંદો વિદ્યાર્થી હોય તો તેને હાવર એડ ઇન્ડિયન સ્કુલમાં જવા ફરમાવવું.

ગયા અઠવાડિયા સુધી ડરબનના કાફરામાંથી ફક્ત ૩૦૦ એવર માથા વેરો ભર્યા હતા. પણ હવે સંખ્યાબંધ કાફરાઓ ભરવા લાગ્યા છે અને બધા મળીને આશરે પા. ૧,૦૦૦ ભરાઈ ગયા છે.

કાફરાઓને ટ્રાંસવાલ વિગેરે ભાગમાં જેમ લોકેશનમાં રાખવામાં આવે છે તેમ નાતાલ માં પણ કરવું જોઈએ એવી મતજનનું લખાણ એક ગોરો લોકલ અખાઓમાં સખત રીતે ચર્ચાવે છે.

આજ રાત્રે ધી બોમ્બે ધીએટરીકલ કંપનીનો બલ્કનીનો જે ખેત નાખવામાં આવ્યો છે તેની ઉપજ ગૌરવા તથા વિદ્યાર્થીના લાલ મરિના પંચાદા હાંડમાં

આપવામાં આવશે.

ડંડીમાં સાઉથ આફ્રિકન કોલીઅરીના સેક્રેટરી મી. પ્રેસલી નવા તેની સ્ત્રી એ એક ખાંધ આપ ધાત કરવા પ્રવલન કરેલો. પોલીસને બળર પડતાં સ્ત્રીને ડાહડની મદદથી શુદ્ધી આવી છે. ને મી. પ્રેસલી પોતે ઝેરની અસરથી મરી ગયા છે. એવું જાણવામાં આવે છે કે ટંપેનીના હિસાબની બાબતમાં તપાસને લઈને આ બનાવ બન્યો છે.

વેસ્ટસીટ અને રીફર્મીટના ખુલ્લુ ઉપર આવેલી મી. બેલમન નામના એક ગોરાની દુકાનમાંથી ૧૦૦૦ પાઉંડની કિમતની ઝવેરાત ચોરાઈ ગયું છે. એવું જાણાય છે કે ઉપરનો માણસ દરરોજ કિમતી ઝવેરાત એક નાની પેટીમાં નાંખી રાત્રે ઘેર લઈ જતો, ને પોતાની ઓરડીમાં સાચવીને મેલતો. ગયા શુધવારની રાત્રે તે ડીલ દોલમાં રીફર્મની મીટિંગમાં ગયો ને સાડા આઠવાગે આવીને જોયું તો માલમ પડ્યું કે તેના સુવાનત ઓરડાની બારી ભાંગેલી હતી અને ઝવેરાતની પેટી ચોરાઈ ગઈ હતી. છુપી પોલીસે એક ગલીમાંથી પેટીને શોધી કાઢી છે તથા એક બે દીરાની વીંટીએ મેળવી છે.

પરચુરણ ખખરો.

ગાપાનમાં એક ખાખમાં મોટો ધડકો થવાથી ૨૫૬ મનુષ્યો માર્યા ગયા છે.

કેપની પારલામેન્ટ ના. ૨૫મીએ મળવાની છે એમ કેપ ગવર્નમેન્ટ ગેઝેટમાં બખર છે.

અમેરીકાનાં કરોડપતીઓની દોલત બહુ વધતી જતી હોવાથી એક આસામી પાસે શ. ત્રણ કરોડથી વધુ દોલત ન હોવી જોઈએ એવો કાયદો ધડાય છે.

દિંદો બાઇઓને વાસ્તે ઇંગ્લાંડમાં લગત ચલાવનાર ઇડીઆ પત્રના અધિપતિ તરીકે મી. ફાટન નીમાયા છે. તે મુખ્યમંત્રી કાંમિ સના પ્રેસીડેન્ટ સન હેન્રી ફાટન જે આપણા લોકના સુસ્ત મીત્ર છે તેના દીકરા છે.

૫,૦૦,૦૦૦ પૌંડની લોનનું બીજ પસાર કરવા માટે નાતાલની પારલામેન્ટમાં રજુ થનાર છે. આ પૈસા કાફરાઓ તથા કાંઈ આના લોકોની ખરચમાં વાપરવા માટે જોઈએ છે.

બરમી ગદામનો એક પાધરી જાણીતો છે કે--ત્યાં દરેક દેવળમાં દર આઠવાગે એક રત્ન ચોખા વરડવ્યતે વધાવવાના કામમાં વપરાય છે. બરમીગદામનાં ૭૫ દેવળમાં બધા મળીને રાત્રે વરસે ૮૦૦૦ રત્ન ચોખા આ રીતે નકામા ફેંકી દેવામાં આવ્યા. તે જો હિંદુસ્તાનનાં દુકાળીઓને ખવડાવવાના કામ માં વાપરવા હોત તો બહુ સારો ઉપયોગ થાત. ઇંગ્લાંડમાં ૨૦ હજાર પ્રાર્થનાની જગ્યા છે. આ ગણતરી પ્રમાણે જો ઇંગ્લાંડમાં બીજાં દેવળોમાં પણ થવું હોય તો ત્યાં લગત પ્રસંગે દર વરસ ૬૦૦ રત્ન ચોખા એટલે ૪૦૦૦ પાઉંડ નકામા ઉઘાડી દેવામાં આવતા હોવા જોઈએ.

ફક્ત માણસજ (અને તેના સહવાસનાં પ્રાણીઓ) એવું પ્રાણી છે કે જેને હમેશાં દરદ નડે છે. માંદગી અને નબળાઈ ફુફરતી છે અને જે જનમ્યું છે તેને લાજ પડેજ એવું કશું પણ નથી. તે માત્ર ફુફરતના નીચમના કલ્તંબનનું પરીણામ છે, ને માણસ આદે તો તેને પોતાથી દુર રાખી શકે.

જો મનુષ્ય જાત હવાવાળા ધરોમાં રહે, સ્વચ્છ હવાનો ઉપયોગ કરે, મીતાદારી થાય તાર બીજકુલ ન પીએ અથવા તો બહુજ થોડાજ પીએ, અને ખુદી હવામાં ફસરત કરે તો તેને સંધીવા હસ્તરોગ. નાવ આજ પણ અને આવા બીજા ધણા રોગથી બીવાનું રહે નહીં.

૧૯૦૩ની આખરે કરવામાં આવેલ મણુ તરી પ્રમાણે જુનીઆમાં ૫,૩૪,૨૩૨ માર્બલમાં રેલવે છે. તેમાંથી સુરોપમાં ૧૮૬૭૧૮ માર્બલ, એશીઆમાં ૪૬,૫૩૧ માર્બલ, આફ્રીકામાં ૧૫,૫૬૩ માર્બલ, ઉત્તર અમેરીકામાં ૨,૩૯,૦૧૫ માર્બલ, દક્ષિણ અમેરીકામાં ૨૯,૮૫૮ માર્બલ, અને આશ્ચેરીયામાં ૧૬,૬૧૮ માર્બલ, રેલવે આવેલી છે.

૧૮૯૬ની સાલમાં ૧૩,૫૩૩ માર્બલમાં, ૧૯૦૦માં ૧૦,૮૦૦ માર્બલમાં, ૧૯૦૧માં ૧૬,૬૫૩ માર્બલમાં ૧૯૦૨માં ૧૩,૩૩૮ માર્બલમાં અને ૧૯૦૩માં ૧૩,૧૩૮ માર્બલમાં રેલવે નખાતી ગઈ.

૧૯૦૩ની સાલમાં સુરોપે ૨,૭૨૧ માર્બલ સુધી, એશીઆએ ૧,૯૭૩, આફ્રીકાએ ૧,૦૦૮, અમેરીકાએ ૬,૮૫૬ માર્બલ સુધી રેલવે બધાવી.

ચીનમાં ૧,૧૭૬ માર્બલ સુધી ને તપા નમાં ૪,૩૬૬ માર્બલ સુધી રેલવે છે.

છેલ્લા તાર છાપતીવેળાના.

મીનમાં આવેલ હેનાનમાં વરસાદનું મોટું તોફાન થયું છે આથી ચો તરફ પાણી ફેલાઈ ગયું છે અને જન મહત્તી મોટી ખુશારી થઈ છે.

જેલજીવમાં પણ તેવી જાતનું મોટું તોફાન થયું છે વધુ કરો નાશ પામ્યા છે. વરસાદ કરા અને વીજળીથી મોટું નુકસાન થયું છે.

મોટા હાઠ માઠ અને ખુશાલીની વચ્ચે સેંટપીટર્સબર્ગમાં ડ્યુબાની પહેલી વખતની મીટીંગ મળેલી છે.

પ્રીટેન્ડર અને મોરોક્કના સુલતાનના ત્રણ કર વચ્ચે મુલાકા નદી આગળ એક લગ્ન થઈ છે. સુલતાનનું ઘર નદીની પેલી પાર બધું સફળ છે જલવાપોરોને દરાખ્યા છે પ્રીટેન્ડરના ૧૦૦ માણસો મરાણા અને માપસ થયા છે.

દાહિસ ઓફ દેમનસની સભામાં સર એડવર્ડ એ બોલ્યા છે કે ડર્કીસ સરકારે છજીપાની આગત જે હકો અતાવ્યા છે તે તરફ દાખામાં અનેલી હકીકત કરતાં વધારે ધ્યાન આપવા જેવું છે. પંચ તીમ્પાથી એટલીટનને સુએઝ કેનલની સહીસલામતી બરાબર જણાવી નથી.

નાનાસ પારલામેન્ટની શરૂઆત મળેલી મીટીંગમાં હીડીઅન હમીયંટ મેરેજીયીસ. નાના છેલ્લાઓને તમાકુ વેચવા આગળનું બીજા ફેરફાર મુધારા વધારા સાથે બીજા રખત નામવામાં આવ્યા હતા.

ફેપરાઉનમાં સીલવાનું દરદ આવે છે. એ પ્રાંત માસમાં ૨૬ ફેસ માણસ પડ્યા છે.

છજીસ પેહેરેલીરોની એક ટુકડી પંચ તોપો સહીન સુએઝ કેનાલ ઓલંગી મળે છે.

મી. ચર્ચીકને પુછવામાં આવેલા સવાલના જવાબમાં જણાવે છે કે જે બાંધારા પછાશે તો તેનાવર સીવીલ કાર્ટમાં કમ આવશે એમ તે ધારે છે.

પ્રાચીનતા બીટીસ કાલમાં બીટીસ ફેર લોક લગાવક વધારા તથા ફુરોનો વધારો

કરવામાં આવ્યો છે. કાલનાની કીલમાલ સંબંધી ગોલ્ડવુ તથા રાખવામાં આવી છે, જેથી જરૂર પડે કે તુરત ઉપયોગ કરી શકાય.

ફેર્ટ ચોલન્ડથી ખખર મળેલા છે કે આફ્રીની કપાજીમાં ઘણું માણસો મરવાથી કાશરો નિરાશ થયા હાયા છે. અખ્યાતનો ગોળીઓથી અવાવવાનો હવેમ જુદો માલમ પડવાથી ઘણા કાશરો અખ્યાતને છોડી દેવા લાગ્યા છે. આ પ્રમાણે બંડખોરોની સંખ્યા ઓછી થયા માંડી છે.

સ્વીમર—મોમાલો તા. ૬ મી મે અને વાર જુથના મુજાઇ પહેંગી છે.

ધી મેહાનન એસોસીએશનના રીપોર્ટ અમને શરૂઆતની સાંજે મળેલા હોવાથી આ અધવાડીએ તે દાખલ કરી શકાય તેમ નથી તેથી આવને અધવાડીએ દાખલ કરીશું.

જોહાન્નમર્ગના ખખરપત્રી જણાવે છે કે હમણા કમીશન તરફથી ખખર મળ્યા છે કે ક્રિસ્ટીય ઈડીઅન એસોસીએશન તરફથી સા ક્રીમિનિ કમીશન સાંબળાશે. કમીશન વખત મુકરૂર હોવ પડી કરશે. જુથ, ગુર નયા મુકરૂર વાર મુકી નેમો મેનન્ડમર્ગમાં રહેવાના છે.

નાદારી કાર્ટની નોટીસો વિગેરે.

(ગવર્નમેંટ ઓફિસમાંથી.)

કરમન શીલ્ડ સ્ટ્રીટવાળા રોડર કોપર દુગીદ મુશહની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવામાં આવી છે. લેબુરરોની મીટીંગ નો. ૧૫ મી એ મળશે.

આમર મદમન ખાવન વિગેરેની અરજી ઉપરથી ફેરોનનના હાથ અવધુતની મીલકત ફેરુ લરી ન આવે તેટલા વખતને માટે જાન કરવામાં આવી છે.

સીવીલસીવના રોડરકોપર મદમદ હસન છ પોતાની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવામાં આવી છે. લેબુરરોની મીટીંગ નો. ૧૫ મી એ મળશે.

સેપાનના મદમદ હસાક પટેલ, રોડર કોપરની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવામાં આવી છે. તેના કિલ્લેરોની મીટીંગ નો. ૧૫ મી એ રોડરકોપરના માલિકે આગળ બરાશે.

લેટરુતવાળા સાથે મદમદની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં બીજી મીટીંગ તા. ૨૬ મી મે ના મળશે.

જોઈએ છે

પરચુરુલ ટામને માટે સુનાર જોઈએ છે. આસરે વીસ હીવસનું કામ છે. વધુ ખુલાસા માટે નીચેને સરનામે લખવું અથવા મળવું.

મેનેજર
ઇન્ડરનેશનલ પ્રીન્ડીંગ પ્રેસ
ફીનીકસ.

સેકડ ખખર ભાવ.

માનવ.	શી. ૧.	શી. ૨.
માંગ ૧ અસ્તાનુ	૨૦	૦ થી ૨૧
બીમડીના	૨૪	૬
એફ. એફ. ડી. આર.	૧૮	૬
એફ. ડી. આર.	૧૭	૦
ચીની સકર	૧૬	૬
હુડાના	૧૬	૬
દેશી હુવેર હાળ.	૧૭	૬
હુવેર હાળ કાનકુરી	૧૮	૬
મસુરની	૧૮	૬
મગની	૨૪	૦
અડદની	૨૨	૬
ચણા	૧૮	૦
„ હાળ	૨૦	૬
વટાણા	૧૬	૦
મકાઈ	૬	૦
કડવું તેલ ૧ ગ્યાલન	૩	૬
એરડીનું	૨	૧૧
મીઠું	૨	૧૧
નાળીએરનું	૩	૦
ખાંડ સફેદ સો રમતની	૧૭	૩
પીણા	૧૭	૬
તીરકુળ નાલાલ	૧૦	૬
ધાઉન	૧૪	૪
આટો	૧૦	૬
મદ્રાસી સોપારી ૧ રતલ	૦	૬
મરચાં.	૦	૫
બી પેટી	૭૭	૬
ખાશીન કીવોસ.	૬	૦
„ વાઈટ રોસ	૭	૬
„ „ માલન	૧૨	૬
નાળીયેર ૧૦૦	૧૩	૦
ફક્કી	૭	૦
નીમક (સીવરપુસ)		
જરતા એકનું	૪	૬
દુધ નેસલનું	૨૦	૬

ABDOOL RAHMAN, MERCHANT, POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "RAHMAN,"
P.O. Box 12.

MOOSA HASEN, General Dealer, KING EDWARD STREET, AT THE MILL. POTCHEFSTROOM.

AYOB MOHAMED & Co

General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.

Box 134. Tel. Add.: "AYOB"

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant,
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai, General Merchant,

First-class Goods of all description
to suit all tastes.

Corner Commissioner and Nissik Sts.,
Box 33.

KRUGERSDORP

Tel. Add.: "CHOTABHAI."

એ. ઇ. ડોરબાઈ,

જનરલ મર્ચન્ટ.

પહેલા નંબરનો માલ. દરેકને પસંદ પડેલો.

ફોર્મર કમીશનર અને રીસીક સ્ટીટ.

પી. બો. ૩૩. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ ડોરબાઈ.
ક્રમસંચારી.

E. A. PATEL & Co., GENERAL DEALERS —AND— DIRECT IMPORTERS,

Soft Goods, Groceries and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crackery and Hardware.

corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.

Tel. Add.: "ACODJEE." P.O. Box 34.

BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJCY IDOLCY, DIRECT IMPORTER

GENERAL MERCHANT

P.O. Box 13, Johannesburg.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of

Rugs, Mantels, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Hardware, Hollow-ware, Furnishings, Grocery,

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.

Tel. Add.: BAGDAD, P. O. Box 57.

338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,

GENERAL MERCHANT & DEALER.

Market Square, P. O. Box 11.

KRUGERSDORP

A. E. BILABIA,

GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER,

Cor. Church & Middel Streets,

MIDDELBURG, T'VAAL.

Tel. Add.: "QUARDA."

P.O. Box 52.

દયાળ રામજી પટેલ,

કુંટર અને કમીશન બોર્ડર,

પી. બો. બોક્સ ૬૦૬. ડરબન.

EBRAHIM CAMROODEEN.

GENERAL MERCHANT.

Natal Leaf Tobacco a Speciality.

113 GRIFF STREET, (Camroodeen's Buildings.)

Tel. Add.: "CAMROODEEN," Durban

M. J. MAHOMED,

470 & 478 CHURCH ST.,

MARITZBURG.

Tel. Add.: "MOOSA,"
Telephone No. 500.

મુસા મહમમદ.

જાઓ-જાઓ ચલ રહેલ, ફોર્મર અને
સીલ, મર્ચન્ટ. એન્ડ હબરડરી.

મેરીટમર્ચ.

એન્ડ, ન્યુઝપેપર, ન્યુઝપેપર, એડિટર
રોડ, અમરીટમરી.

B. P. EBRAHIM & CO.

Matress Makers, Wholesale Importers.

Dealers in Bedsteads, Sofa Tickings

Matress Cases, Feather Pillows, &c.

Market St. (West), Lot 1420, Johannesburg.

Swami Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive
Collection of his

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
the Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master"; his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago; all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America and India; the Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga, Vedanta and Hinduism, selections from the eloquent, stirring and inspiring speeches he gave in reply to all kinds of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Calcutta to Almora, on his return from America; a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to friends; and a selection from the beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the sect.

DETAILED CONTENTS: The Song of the Samadhi; My Master 1; Address at the Parliament of Religions as follows: An Address of Congratulation from Madras and Calcutta 61; Karma Yoga 62; Monophysism in India 100; Immortality 101; The Soul Immortal 107; The Freedom of the Soul 108; Maya and Illusion 109; Maya and the Conception of God 110; Maya and Freedom 120; The Real and the Apparent Man 126; The Absolute and Manifestation 271; Unity in Diversity 293; The Cosmos: The Microcosm 313; The Cosmos: The Microcosm 325; Idealization 349; the Ideal of a universal Religion 370; God in Everything 403; Bhakti or devotion 424; Vedanta 442; The Vedanta in Indian Life 494; The Mission of the Vedanta 532; The Sage of India 564; Christ, The Messenger 595; The Relation of Buddhism to Hinduism 615; The True Method of Social Reform 619; The Reform of Caste 630; Education on National Lines 635; The Conquest of the World by India 641; The Himalayas 650; Max Muller: A Vindication 651; To a Friend 660; The Hindu Religion 661; And Let Sanyasa Dharma there 666; To the Awakened India 671.

Cloth bound, Price: 10/-

Apply to G. A. Narayan, P.O. Publishers, Esplanade, Madras.

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

DURBAN:

188 Smith Street
Telegrams—"Footman."

JOHANNESBURG:

Corner Von Brandis
& Commissioner Sts.
Telegrams—"Footman."

P.O. Box 5083.

દરેક રકમના બુટ અને શુઝનો મેડિંગ જ્યાં છે જુઠના તળીયા મટિના ચામડા તથા
જુટ રીપર મટિની દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.

જુટ, શુઝ, ચર્ટ, ડાપડ વગેરે સુતરાઈ માલને મટિના વિભાગના ઓરડાને તઈએ
બીજા અને દરેક દિલ્લે મેપાસી સતોષ પામે તેવી રીતે તે ઓરડાને અમલ કરીશું.
અમારી સાથે ઠામ પાડી ખાલી કરો.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.

Direct Importers.

સુલેમાન દરમાલ મીઆની કા. બહારના
ખાલસાને રહેવાની વીગેરેના સમયના સારી
જમવાના વસ્તુઓ.

Corn, Black Lent and

Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.

Telegrams—"SULIMAN."

Box 354 JOHANNESBURG.

P.O. Box 354.

Tele. Address: "BEETLE."

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

ફેબ્રુઆરીના ખાસ વેપારી, ઉલ્લામાં ઉલ્લા નવી તરફનોમાલ અમારે ત્યાંથી
મળશે. "દુસ્રાવરના સોલ્ડ મશીન" ના નાનાલ પ્રાંતવાલ અને ઓરિજન રીપર કોલોની
મટિના ખાસ આહવાના. "જનરલ સોલ્ડ ગુટસ" અને કાફરીખરનો માલ તરફ વરેલ
જાહેરો સ્ટોરમાં રાખવામાં આવેલ.

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Ceilings,
and various kinds of Tinware.

All kinds of

Coffers, Smith, Tea, Coffee, Cocoa, and Jam Tins, from 1-oz to 112-lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Kettles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles.

SAUCEPANS and FRYING PANS

Navy Blue Boxes, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 880 JOHANNESBURG.

JAMESON & CO., Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for

Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,

Cayenne Pepper,

White and Black Pepper,

Sauces.

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.

Box 63, Durban.

આવો, ગરમા ગરમ
મસાલાદાર ધીના ભણ્યાં,
અને મીઠાઈ.

જંદુમહારાજ મીઠાઈવાલા

૧૨૯, ગ્રે સ્ટ્રીટ, હર્બન.

હમોર યહાં હરદિનેત ગરમાગરમ ધીની
મીઠાઈ, હેથ ઓર વગેરે તૈયાર મિલેશે.

ધીની મીઠાઈ

સ્વાદીષ્ટ! ગરમાગરમ! અને વળી ગમે
તે વખતે! ચોખા ધીના—સુતરફેણી,
મગજ લાડ, ધારી, જુઠી, મેચુબ,
મુંબઈનો હલવો, જલેબી, જાંબુ,
ખાજલી, સેવ, ભટઆં રીગેર ધીના
ખનાયેલાં તથાપર મળશે. તેલ બીલકુલ
વાપરવામાં આવતું નથી.

ખાસ ઓરડાં ૧૨ પુરુષ ધ્યાન આપી
માલ વખતસર અને સરસ ખનાવી આપીએ
છીએ. બહારગામના ઓરડાનો માલ પેસા
મળેથી રેલવે મારફત વખતસર મોકલીએ
છીએ.

જેઠ હલપત એન્ડ કું

૧૫૬, ગ્રે સ્ટ્રીટ, હર્બન.

Abdoola Hajee Khan Mahomed
General Merchant &
Importer,

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:

"MOONLIGHT."

P.O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

E. M. PATEL,

General Dealer, Wholesale & Retail,

MARKET SQUARE,

POTCHEFSTROOM.

AND AT THE FOLLOWING

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4,

Phoenix, Natal, Saturday, 19th May, 1906.

No. 20.

P.O. Box 126

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN, Durban"

Telephone No. 855

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.
Wholesale Merchants and
Direct Importers.

Have always on stock—

Rice, Dhol, Oil, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Grain Bags, Sugar Pocket, etc.,
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates.

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
115 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.

Cable & Tel. Add.: "Kathorian."
Telephone 224.

P. V. SANGHAVEE,
GENERAL MERCHANT.

201 Grey Street, Durban.

M. C. ANGLIA & Co.

GENERAL MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS.

339 Pine Street, DURBAN

BOX 59

Telephone & Cable Add.: "ANGLIA"
Cable Address: "ANGLIA"

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 11.

Tel. Add.: "DORHANAD."

ESTABLISHED 1890.

દાદા ઓસ્માન,

જનરલ મર્ચન્ટ ને કમીશન

એજન્ટ

નોંધ ૧૦૨ ક્વિન સ્ટ્રીટ

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

**Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c.**

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portman-
teaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps;
soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller
skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases;
cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's
belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Gand

Price List on Application.

60

P.O. BOX
441.

હિં અરુમદર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
'ABOUBAKER'**E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,**

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Bibs,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frocks,	Wool Shawls.

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY PRIDE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864.

Telegraphic Address: "PORBANDAR."

**A. M. JEEVANJEE,
& CO.,**

Stevedores, Dubashes, Contractors.

and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI.

BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI.

Telegraphic Address:

Karachi
Mombasa
Nairobi

"JEEVANJEE"

Bombay: "CONVEYANCE."

Codes used: A.B.C., 5th Edition, A.L., Scott's, Walker's, and Universal

C. K. D. PILLAY & CO.

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Naartjes, Oranges and Betel
Leaves on our farm at Uppeni.

Indian Post Office on our premises

113 Grey St., 210 & 222 Umgeni Rd.

P.O. Box 88, Durban.

Telegraph Address: "DOORASAMY"

દુકાન વેચવાની છે.

નારંગસા રાઉન મંચની અંગેજી બરની ફ
કાન વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા માટે ચાર
દસ રાઉનમાં અથવા 100 રીટ્સ ઓટમાં
ફાઇદાગરને પુરવારી મળે છે.

E. Suleman Bros.,

Wholesale & Retail Timber & Iron Merchants.

Saw Mills & Timber Yards.

109 Queen Street, Durban.

Hoosen Ebrahim,

Wholesale and Retail Merchant . . .

. . . Fancy Goods and Drapery.

95 & 97 FIELD STREET, DURBAN.

YUSUF PATEL,

GENERAL DEALER, MERCHANT & IMPORTER.

P.O. Box 81, Market Square.

Ind. ad. "YUSUF" KLERKBOORP.

BAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN

HOUSES TO LET.

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to

PLOWRIGHT LANE.

A. A. Gandhi,

General Merchant & Produce Dealer.

TOBACCO A SPECIALITY

Jongaat, Natal.

164 Grey Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

BOER TOBACCO . . .

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88.

Tel. Address: "Porbandar."

Telephone 864.

સસ્તો અને ઉચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચીરોટ ગોર વર
જીનીયા રોય વગેરે બાતની તમાકુ નીચે
સસ્તામે મળશે.

સન બોર ટોબાકો વર્કસ.

૧૬૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIAN

Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.

J. LANDAU,

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 15 Rue des Francs-Bourgeois, Paris.

સેકન્ડ-હાન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, ઈસ્ટર વિગેરે બધા
બધા યુરોપથી મંગાવનાર ઓટી કંપની.

જે. લેન્ડાઉ.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

પેરિસ ૧૫ રોડી ફ્રાન્કબુર્ગમાં.

ભાણા પરપોતમ.

વીસીની દરેક મંગાવ કરી આપવામાં
આવે છે. આવો અને જુઓ.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ,

ડરબન.

We want your advice; correspondence is invited on all matters of interest to Indians. Indian Opinion is the voice of Indian people in S. Africa.

કુડસ પેપર મીટ કયુર.

ખાંસા તથા શરદી માટે અકસીર ઇલાજ.

કથરસ, દમ, પેશાં કુક, ખાંસી અને મેલેરીયાને માટે હિંદુ દવાન નવા સીલોનમાં આ દવા વખાણેલી છે. "કુડસ પેપર મીટ કયુર" નો ઉપયોગ કરવામાં વંદુરસ રહે છે શરીરે મજબુત થાય છે અને લાંબી આયુષ્ય લેવાય છે.

તેના સ્વાદ ધણે સારો છે. કેળવણી લાતની મીઠાઈ કરતાં તે વધારે સ્વાદીય લાગે છે. ખીમત ઘણી સસ્તી છે. શીશી એકની શીશી ૧૬ મલાઈ, તામ્બીલ, દીઠી, અને મુજરાલી ભાષામાં લખેલા સુચનાપત્ર શીશી સાથે સામેલ છે. બનાવનાર ડૉ.મધુ. ઇ. કુડસ એન્ડ કુા., હિંદુસ્થાન સીલોન એટસેલમેન્ટ, આફ્રિકા એન્ડ એસિયા અને ન્યુઝીલેન્ડ વગેરે સર્વથે સાખા છે. અમારી દવાની લક્ષ્યાંકની એન્ડી આફ્રિકામાં લેનન લીમીટેડને આપેલી છે.

જી. આઈ.આકે.

હિંદુસ્થાન જતા આવતા ઉતારે એને માટે પાસ પશ્ચીમ કલાવી અપવાની એફીસ ખોલી છે.

ટેકાણું ૧૪, મરકયુરો લેન,

(મી. નાકરવાળો એફીસ.)

હાલ જ્યાં ઇંટર નેશનલ પ્રીટીંગ

પ્રેસની એફીસ છે.

ISSA HAJEE SOOMAR

General Merchant

AND

Direct Importer,

"BOMBAY HOUSE,"

STANDERTON.

P.O. Box 24.

Telegrams: "ISSA."

M. A. Karedia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Soft Goods

Box 3598.

41 Market Street,
Johannesburg.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગની.

જનરલ ડીલર.

ખપડ, મરોશરી અને બીજા દરેક ભવનો માટે સ્ટોકમાં રાખનાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

અબ્દુલ ગની, જનરલ ડીલર, કપડ, મરોશરી અને બીજા દરેક ભવનો માટે સ્ટોકમાં રાખનાર.

૫૦૭, ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

5. ગ્રાન્ડ 7. ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

CAPE DRY FISH

of all kinds at cheapest rate.

Also

Cape Snook Fish,

Wholesale and Retail.

A. HALIM,

23rd Street, Makry Location.

Box 5975

JOHANNESBURG.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers.

Wholesale and Retail,

૪. ઇબ્રાહીમની કુ.

હાલસેલ ને રીટેલ મરચાં.

Corner BURGHER and MARKET STREETS.

STANDERTON.

Box 27.

Telegraphic Address: "EBRAHIM"

J. M. H. GOOL,

129 Castle Street, Capetown.

Wholesale Groceries, of all descriptions from India and England,

Also Exporter of Cape Snook,

NATAL DEPOT:

Messrs. Jaidoy & Sonjee Bros., Durban.

પ્રમુ ખોજ હમીદ શુલ.

જનરલ મરચાં,

૧૨૯, કેસલ સ્ટ્રીટ.

ખાનખી ઇજીટ મુજરાલી નિયામ.

કે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.

મુજરાલ અને હાલીઆપડના મુદરોને પીતાનાં બાજીને ઇજીટ વધા મુજરાલી લખાવવા સાથે આ સ્કુશમાં મોકલવાને વિનંતી કરવામાં આવે છે. માર્ચીક શી યી. ૧૦

૪૨૨ લેસ્ટ મીટ.) એમ. એલ. પટેલ.

૨૨૦૫.

) સુલ આસર.

એ. એમ. પારેખ.

જનરલ મરચાં.

દરેક ભવનો એસરી કાપડ વગેરે ચાકુ બરનો સામાન હમેશાં તૈયાર છે.

૬, કે.કે.મરસીઅલ રોડ ડરબન.

THE

Commercial Agency,

13, Upper Circular Road,

CALCUTTA.

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of your reputed concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our special offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

Hassim Tayob & Co.,

General Merchant, Wholesale & Retail,

Opposite Court House, Market Square,

Box 255. Telegraphic address: "HASSIM"

POTCHEFSTROOM.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, MAY 19TH, 1906

No. 20

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
An Asiatic Policy	21
Natal Immigration	23
Some Misapprehensions	30
How to promote Loyalty	34
OTHER ARTICLES:—	
Natal Parliament	34
The Prophet's Birthplace	35
The Secret of Island Power	35
Municipal Corporations Law	35
An Indian Corps	36
Indians and Registration	36
L'Orient and Sport	36
Johannesburg Jottings	37
Asiatics in the Colonies	37
Federation and the Coloured Man	39
The "Maha-bharata"	39
Lord Curzon on Imperial Administration	320

Indian Opinion

SATURDAY, 19TH MAY, 1906

An Asiatic Policy

THE well-known writer L.E.N. has now finished his able articles contributed to the *Rand Daily Mail* on Asiatics in the Colonies. He has suggested the following measures for dealing with the question:—(1) Keep out masses of Asiatics as permanent residents, as far as possible, at all costs. (2) If indentured labour is needed, insist on repatriation on expiration of contract. (3) Fair, even generous, treatment to those Asiatics who have, under the conditions of the old days, become part of the population of the country. (4) No irritating restrictions on the movements of the temporary visitor or traveller. L.E.N. winds up by saying: "With such a policy there must be no vexatious restrictions to insult the educated man, things more irritating and harmful than the regulation which quietly keeps out thousands of the poorer class. The cultured traveller of the Eastern world ought not to have to submit to treatment which is not even meted out to a pauper immigrant on a New York quayside." He should not have to submit to the same treatment as the criminal or to be threatened as the

extremists of the Transvaal threatened him, with instant removal to a location." With a presentment such as this we can heartily agree except in one particular. In fact the policy sketched out by L.E.N. is one that has been accepted by the Indian community. The exception, however, that we have in mind is a very serious one. If indentured labour be introduced from India, whether for the Rand mines or for the plantations of Natal, it should not be subject to the repatriation clause. Had such labour not been introduced, probably the Indian question would never have arisen in South Africa but if it be considered absolutely essential to the prosperity of any portion of South Africa that indentured Indian labour should be introduced, it is only fair that, after the men have been so introduced, and, in the words of the late Mr. Escombe, have given the best five years of their lives, they should be free to settle in the country and reap the reward of their services by following any honest occupation they may choose. Even the late Sir William Wilton Hunter, who was known for his extreme moderation, and who was always credited with being able to take a sane view of things, did not hesitate to consider the state of indentured labour as "one perilously near slavery." The least, therefore, that such men are entitled to, is freedom of residence in the country which they have served so well. We think, therefore, that L.E.N. would have added greater weight to his contributions had he treated the question of free Indian immigration on its own merits, because such immigration is a matter of Imperial policy, whereas the question of indentured labour is a matter of contract and bargain.

Considerations that guide the examination of the one question do not necessarily apply to that of the other; in South Africa, where both the Transvaal and Natal are largely dependent upon indentured labour, without the Indian who speaks of Africa as a necessary necessity to bear this situation in mind.

Natal

Immigration Restriction

WE have been favoured with a copy of the report of the Principal Immigration Restriction Officer in Durban for the Colony of Natal. As usual, Mr. Harry Smith's statement is lucid and to the point. "The period under review," the report says, "has been a busy one by and by, and, in precedent, the number of vessels arrived showing an increase of 130 over the record of 1901, and being substantially larger than in our next busiest year, 1902." Of these ships Mr. Smith examined 19,217 passengers. During the year under review, 20,117 Europeans entered Natal, as against 10,000 Indians, of whom 1,718 were indentured Indians. In spite of the very heavy work, often equally thankless, Mr. Smith is able to say "I have had nothing in the way of serious complaint to answer during the year. The administration of the Immigration Restriction Act is so pregnant with possibilities of hardship and offence, that this fact not fail to afford satisfaction to Government." In 1901, 1,000 Europeans entered Natal, as against 1,000 Indians.

Of British immigrants restricted, the number was 2,000 of Indians 1,000, and of Zanzibaris 1,017. Of Indians admitted after examination, the number was 2,217; of these, 177 entered by reason of educational qualifications. The balance were either previously domiciled in the Colony, or were wives and children of those who were previously domiciled. Mr. Smith's remarks on the Visitors and Embarkation Passes are exceedingly interesting. The Colony became richer by £250,000 that deposits made under twenty-five such passes were forfeited. There were 1,000 passes issued by Mr. Smith. It is rather interesting that, under the new regulations, Indian visitors and embarkation pass-holders pay 25 shillings during the year, and 10 shillings for the first 10 days of their stay. This shows how hard life is for Indians.

if the fee of £1 per pass is not reduced. It is therefore hoped that the Natal Indian Congress will continue its efforts to have the imposition substantially reduced.

IN "TRANSVAAL PROBLEMS," MR. Lionel Phillips made the preposterous statement

that the ex-indentured Indian, upon the completion of his contract, became a trader, for such was his instinct. Our contributor, in his review of the book, drew marked attention to this astonishing ignorance of the origin and nature of indentured labour in Natal. And now the *Rand Daily Mail*, in a recent leader, emphasises our contributor's correction by quoting, with some measure of approval, the statement of the Hon. Mr. Hewett, head of the Commerce and Industry Department of the Indian Government, that "the Indian labourer is still essentially an agriculturist; his heart is in the village . . . and his reluctance to leave his home is too inveterate to allow him to go away to seek his fortune elsewhere." Moreover, it is shown that, even in India, it is impossible to supply the demand for labour, because of the innate dislike of the *riyat* to leave his village, even when starving. In view of this "discovery," is it not time that the cry of "Asiatic invasion" was dropped? The emigration agents of the Natal authorities find the greatest difficulty in sweeping together even the few valtry thousands of Indian peasants lured by the estates, and yet we still alarm and excursions" to the that the safety of white South is menaced by the threatened of the "millions of India." ong are we to have this much red extravagance inflicted upon

THE NATIVES OF POTCHESTROOM, How to under the old re- Promote Loyalty gna, were verbally granted a perpetual

lease of their location, upon payment of an annual stand-rental of ten shillings. The promise was loyally kept by the Boer Government, and the natives built themselves substantial and respectable dwellings, developed kitchen gardens and orchards, and cultivated crops. But the well-being of these natives, whose self-respect had been fostered by the "cruel" Boers, displeased the white inhabitants of the ancient capital of the Transvaal. The Municipality was prevailed upon to propose that the native tenure should be a monthly one, at a rental of ten shillings per stand *per mensem*. The natives refused to agree to any such proposition, and upon the Municipality insisting, they took their case to the Supreme Court, where, of course, they won handsomely. We are now informed that the Government has proposed to the Municipality that the

stands should be leased for a period of fifteen years, at a monthly rental of four shillings. To this, also, the natives are averse, and we can only say that, if the report be true, the alleged proposal of the British Government is a distinct breach of faith and eminently unworthy of it. It has been understood that the attitude adopted by the British Government has all along been to maintain, wherever feasible, the *status quo ante bellum*. The native is aggrieved by many crying disabilities even now. Europeans are terrified lest he should own land in his own name. He is labelled and marked, stigmatized and insulted. At nine o'clock at night, a lugubrious bell reminds him of his permanent inferiority to the white man, and warns him, like a criminal, to depart from the holy precincts of the towns to his locations. And even here, it would seem, he is not to be at rest. Home is not for him; almost the semblance of self-respect is denied to him. The prompt performance of a British promise was once proverbial. Is it to prove less honourable than that of the late Republican Government?

Natal Parliament

LEGISLATIVE COUNCIL.

15th May

Land Taxing

The Hon. Mr. BAYNES asked the Hon. the Prime Minister: (1) Does the Land Taxing Bill, as introduced by the Government, provide any measure of freedom from taxation of land belonging to Europeans, beneficially occupied by European tenants? (2) does the same Bill provide any measure of freedom from taxation of land belonging to Europeans, beneficially occupied by Indian or native tenants?

The Hon. the MINISTER of RAILWAYS and HARBOURS replied: The Government will be prepared to furnish this information when the Bill is introduced into the Legislative Council.

Zululand Licences

The Zululand Licences Act Amendment Bill was read a second time.

Indian Marriages

The Hon. the MINISTER of RAILWAYS and HARBOURS moved the second reading of the Indian Immigrants Marriage Bill. He pointed out the evil which arose by there not being any legal marriage among the local Indians. It amounted to a bartering of the women.

The Hon. Mr. TURNER asked whether the Government had consulted the Indians on the point. He hardly liked interfering with their customs.

The Hon. Mr. JOSEPH BAYNES said that the Indians were no more to be criticised than ourselves. He quoted statistics showing that out of 131,281 births in 1904, 5,683 were illegitimate. He thought it would be no more.

The Hon. Mr. ANDERSON and the Hon.

Mr. KIRKMAN questioned the object of the Bill.

The Hon. the MINISTER of RAILWAYS and HARBOURS said that he was surprised at the manner in which the Bill had been accepted. The principle of marriage without any binding law was wrong. He said that the magistrates were unanimous in their condemnation of the system. The idea that the people themselves should be consulted in the matter seemed preposterous. He asked whether cattle thieves should be consulted in the case of legislation to secure a greater penalty for their pet crime. He quoted instances where Indians had committed murders owing to the licensed unfaithfulness of their wives.

The Bill was read a second time

LEGISLATIVE ASSEMBLY

Question of Taxation

Mr. CHURCHILL moved: (a) That this House is of opinion that the question of imposing taxation both on land and incomes should be submitted to a select committee for consideration, and report with a view to suitable legislation this session, and that pending the report of such committee, the present Bill (No. 1, 1906), be not proceeded within the meantime; (b) that the Government be requested to appoint such a Select Committee as soon as practicable. He pointed to the necessity of a careful consideration of the whole of this matter, and with regard to the Unoccupied Land Bill already before the House, criticised it as an incomplete and unsatisfactory measure.

The TREASURER said the first Bill was not so much a question of taxation, but a question of policy—that policy of getting the unoccupied lands of the Colony beneficially occupied. He did not expect to derive much benefit from the tax. The lands in the Colony, not beneficially occupied, were not so great. The mover wished to take the business out of the hands of the Government, and imputed that the Government was unable to lay down a policy. If that was the general view of the members of the House he thought it was time that the Government vacated their seats.

Mr. TATHAM regarded the motion as a vote of want of confidence in the Government. He did not believe that the policy of the Government was opposed by the House, and he was not prepared, at the present moment, to turn the present Ministry out of office. The Bill could be improved on by a Select Committee.

Mr. GREENE thought the best course the House could adopt was to throw out not only the motion, but the Bill to unoccupied land.

Mr. CHURCHILL, in reply, said he did not wish to imply any want of confidence in the Government, and, if the Government took that view, he asked leave to withdraw the motion.

137 votes to 1 Mr. Churchill's motion was allowed to withdraw.

Unoccupied Land Tax

In Committee, on the Unoccupied

Land Tax Bill, an amendment by Mr. Walker, to obtain the inclusion under the Bill of all land in the Colony instead of only rural land was lost.

Mr. GREENE said if the tax was to be imposed it should apply to urban as well as rural lands. He moved to this effect.

The CHAIRMAN ruled the motion out of order.

Mr. GREENE then moved to obtain the deletion of the phrase "Providing that the tax is only levied on lands in extent of ten acres and upwards."

This motion was carried.

Mr. RETHMAN moved that the Chairman leave the chair.

The motion was carried by 18 votes to 15, and the Bill was thrown out.

"As this was one of the Bills mentioned in the Governor's speech, then," said the PRIME MINISTER, "I must move the adjournment of the House until Thursday afternoon, in order that the Ministry may consider its position."

On a division, the motion for adjournment was carried by 25 votes to 9.—*Natal Mercury*.

Government Continues

The *Times of Natal* on Wednesday stated that at the resumed meeting of the Government and the members of the Assembly this afternoon, the Prime Minister informed the members that the Government had decided to remain in office.

It has been agreed that the Land Tax Bill shall be restored to the notice paper, and that it should be referred to a select committee.

It is believed that if this course had not been adopted, undesirable developments would have taken place, such was the attitude of at least a section of the Ministry.

The Prophet's Birthday

Celebration in Durban

A large gathering of Mohammedans, consisting of over 300, residing in and around Durban, was held in Pine Street, in Hasim Joona's Building, to celebrate the birthday of their Prophet, which occurred on May 12. The hall was packed, and hundreds had to stand outside. The priests and the learned in the community were supported by leading Mohammedans, including Messrs. Dawood Mahomed, Goolam Hoosen (of M. C. Camroodeen & Co.), Abdool H. Adam, Peeran Mahomed, Miankhan, M. C. Anglin, Dada Osman, E. Camroodeen, Gora Ismail, A. M. Paruk, Ebrahim Camroodeen, Hassan, Jossuli, and others.

Mr. Osman Ahmed, the president of the Mohammedan Association, who had called the meeting, in opening the proceedings, said that the function was unique in South Africa, and was being celebrated in Durban for the first time, although many well-to-do Moslems annually celebrated the

anniversary by entertaining a few friends, and the poor, in their private houses. The current lunar month was the holiest month in the Mohammedan calendar, in that the noble Prophet of Arabia was born, and also passed away in that month. They were not there to mourn his loss only, but rather to celebrate the occasion with rejoicings for the valuable teachings the great Prophet left behind 13 centuries ago, which were now followed by over 250,000,000 people on the globe. He thanked the gathering for their presence, which showed the innate love and national feeling of the Moslems to their great teacher and their noble faith, and he requested other learned men among the priests and the educated to make suitable remarks on the auspicious occasion.

Other speakers followed, and their entire discourses were devoted to narrating the life and work of the prophet of the desert, and to showing the essence of the great faith taught by the messenger of God. The century that gave birth to the teacher of this religion had also witnessed the decline of the then inhabited world. The great empires of the Greeks and the Romans were showing signs of weakness. The ruling religions had sunk very low, and the Jewish creed was little better, being merely formal observance. Morality had almost disappeared, and in these circumstances the Prophet appeared, and as he grew up he wondered at all this wickedness. The task he had set before him was one almost impossible of accomplishment. The wicked and immoral ideas of centuries had to be uprooted; but great men are not afraid of difficulties, and Mohammed vigorously set himself to deliver the wicked part of the globe from the depths of ignorance. He taught that God was one, that He alone was great, and that it was His will to do good to mankind, and that Mohammed was sent from heaven to reform the people and their morals. These proclamations were received with great opposition, and at times he was left alone to continue his mission. Several attacks were made on his life, and he was deserted by friends and relations, but he waged this warfare against evil, and succeeded in leaving behind him the triple legacies of a nation, a religion, and an empire. In a short period Islam spread rapidly beyond Arabia, and to-day his followers were found in all parts of the world. In Spain, Egypt, Syria, Arabia, India, Turkey, and China, Islamism had ruled centuries with success and enlightenment, and wherever the Moslems happen to be, their dogma, that "God is one, and Mohammed His Prophet," is a sufficient indication to establish their brotherhood. Even the enlightened philosophers and writers of the west of other religions had acknowledged the wisdom and work done by the prophet of Arabia for humanity in general. Prominent among these were Carlyle

and Dr. Sale, who had given unbiased views on the work of this teacher of morality.

The speeches were listened to with profound reverence, and were followed by the singing of songs in praise of the prophet. The party broke up a little before midnight, after partaking of light refreshment.

At the end, prayers were offered for the happy settlement of the much exaggerated dispute between King Edward and the Sultan of Turkey, the former the temporal, and the latter the spiritual, sovereign of the congregation. Subsequently, success to the British arms in Zululand was also asked for from God, with the blessing of the prophet.

The Secret of Islamic Power

Mr. E. E. Long, formerly Editor of the *Rangoon Times*, dealing with "Islamic Theosophy," thus speaks of the faith of Prophet of Arabia:

All conscientious men, of unbiased convictions, who have lived in those countries where Islam holds sway to-day, and is spreading fast, know that in its exoteric form it is much the same as any of the other great religions; that its followers are far more devout than the majority of Christians; that its women-folk are kindly treated and are not excluded from the promise of a life to come; that it is the greatest temperance organisation in the world; that propagation of Islamic teaching by the sword is absolutely prohibited, also slavery, so that the slave-traders, knowing this, do their best to prevent Islam from spreading to their African preserves, fearing lest they themselves will be driven out, once the religion is established therein; that the practice of polygamy, though sanctioned by Mohammed, with reservations, at a time when immorality held sway throughout the land, to check its progress, is no longer strictly observed, though it is, at any rate, preferable to the legalised prostitution and the secret polygamy and polyandry of the West, and that the literal interpretation of the Quran, enjoining belief in a material heaven and hell, is no longer insisted on in enlightened Moslem circles.

Municipal Corporations Law

The *Natal Government Gazette* of the 8th May contains a Bill "to amend in certain respects the Municipal Corporations Law, No. 12 of 1872, and Act No. 22 of 1894, in so far as regards the Borough of Durban," from which we quote the following clauses:

17. The Town Council may, from for reasons appearing to them suf-

cient, refuse licences for Tea Rooms as distinguished from Eating Houses, and charge therefore a fee or even of £2 per annum each. Provided that the proprietor of any such Tea Room shall not be allowed to carry on the business of an Eating House, under his licence.

18. Power and authority are hereby given to the Town Council to control persons trading or carrying on business open spaces of land or in passages, whether public or private, and to require any such person to take out a retail licence in the same way as if he were carrying on business in a shop. Any such licence shall be issuable by the licensing officer appointed under Act No. 13 of 1897, who shall have the same power in reference thereto as is given to him with respect to the issue of licences under Section 5 of the said Act, and the provisions of Sections 6, 8, 9, and 10 of that Act and the rules framed under Section 11, *mutatis mutandis*, in so far as they are applicable.

19. The Town Council shall have power to compel all persons trading in the Borough to exhibit over their places of business their respective names, and in the case of firms the name of the firm, and to require that all firms lodge with the Licensing Officer the names of the partners in the business; and the Town Council shall have the further power to cancel a trade licence of any kind (except any licence issued under the Liquor Law) for reasons to them appearing sufficient.

20. In case any person shall fail to take out any licence which he ought to have taken out, the Town Council shall be entitled to recover the full value of any such licence or licences whether such failure was ascertained in the year or subsequently to the date the licence should have been taken out.

21. The Council may erect and maintain, within the Borough, slaughter-houses for the slaughtering cattle and other animals intended for human food, and may also make by-laws for the good management and use of such slaughter houses and for ensuring that the meat is fit for human food.

An Indian Corps

(We take the following from the correspondence columns of the *Witness*.)

Sir, I see from the *Witness* this morning that a corps of 800 men is to be formed. Now, as it appears further men are necessary, why, I say, look at the Indians in the Colony. They are largely in excess of the white population of Natal, and are becoming more every year. It is a question of fact, whether Indian labour is to be used in the field.

I suggest that a corps of Indian men should be formed out for military service, and, more such in the

first fighting line, but as a means of strengthening the line of march, or in the defence of camps. Speaking as an old soldier myself, having some knowledge of the Indian, and his fighting qualities, I venture to call the attention of the Government to this matter.

Sir Hugh Gough, V. C., has stated that India itself contains the finest fighting material in the world, and the statement is amply supported by Lord Roberts himself. I am, of course, willing to admit that the Indians of the Colony of Natal would be somewhat inferior to the fighting tribes of India; but, nevertheless, there must be amongst them, at least 2,000 or 3,000 men who, with very little training, could take the place of a British soldier, with even a hint to themselves and the Colony which they would have the honour to serve, and a term that second line of defence suggested.

The rate of pay for such a corps should, I think, not be more than 1s. per diem, and I have no doubt that if the Government were to ask for volunteers they would have no difficulty in obtaining as many men as they required. The Indian ought to take his part in this trouble, because we are fighting his battle as well as our own, and I believe he is willing to do so. It is a well-known fact that in many of the up-country villages nearer to the scene of operations than we are in Mafeking, many of the stores have been so looted of Europeans, owing to their owners and assistants being engaged in the field, that several of the businesses, I understand, have been compelled to close, while the more fortunate Indian, who is not called upon to bear arms, is allowed to remain, and reap an easily gained harvest during these distressing and disturbed times.

There are men, I believe, in the Colony who are thoroughly acquainted with the language, customs and habits of these Indians, and a few Indian officers in the Colony who, I am sure, would be only too glad to assist in the formation of such a corps. I think some of your esteemed correspondents (with a more able pen than mine) might have something to add with regard to the different aspects of this particular and important question which might be of interest to your readers.

L. BANKS.

Maritzburg, May 11

With reference to the above letter a representative of the *Witness* approached the Government to know if at any time the possibility of employing Indians had been discussed. It appears that the matter has been under consideration, but the decision came to was that circumstances did not warrant it. Doubtless it matters to express such as nobody at present could be made use of, but so far the appears to be no justification for it.

Of course, such a corps would naturally be gladly received by the Government as showing the willingness of these people to bear their just share of the burden.]

Indians and Repatriation

A Solution

The Times of Natal discusses L. E. N.'s article on Asiatics in the *Colony* in its leading columns, from which we extract the following:—

"L. E. N." writing in the *Rand Daily Mail*, advocates the repatriation of Indian coolies, and points out that the restrictions imposed on immigrants coming to Natal are of comparatively little utility, because the indentured coolies have the right to remain in Natal at the expiration of their period of indenture upon payment of £3. No more than one condition the Natal Government has endeavoured to come to some arrangement with the Indian authorities, but so far without success. We think, however, that the now Viceroy might prove more amenable to reason than Lord Curzon, who was no diplomatist.

All the conditions suggested by the Indian Government would not prove acceptable either to the Transvaal or to Natal; but the Indian Government might be induced to agree to some slight modifications, and we agree with L. E. N. that somewhat upon these lines a reasonable solution could be arrived at, providing first for the exclusion (or if admitted as indentured labourers, the repatriation) of future masses of Asiatics; secondly, giving better conditions to the Asiatics already in the colonies, especially the better-class population. Our feeling is that if by conceding more favourable terms to the better class Indians now resident in the colony we could obtain the sanction of the Indian Government to repatriation of indentured coolies, the balance of advantage would be heavily on our side. As things are at present, the least desirable class of Indian population is being steadily augmented, and we are powerless to prevent it.

L'Orient and Sport

It is with considerable pleasure and much satisfaction we draw the attention of East Africans to an occasional note appearing in another column of this issue. It relates to the opening of an Oriental Sports Club at the coast. To us this means much more than the mere provision of a form of recreation for Oriental Settlers, for when once our co-settlers take thoroughly to sport in its various forms, it will be a means of bringing the British Settler and the Indian Settler in closer touch, a most desirable gain when the combined interest of we East Africans are considered.

In all matters relating to Sport the East is equal to the West. It was through the East the game of Polo came to the West and has gained such a strong hold on most European nations, though none have yet reached the perfection of their original tutors. In Big Game shooting the West can teach the East nothing and even in the time honoured game of Cricket the Eastern races are rapidly beginning to excel. The name of Ranjitsinhji is a bye-word in Western sporting circles. In 1896 he was champion batsman of all England and in 1897 he was selected to play for England in Australia against the Australians. His book "The Jubilee Book of Cricket" is a standard work. — *East African Standard*.

Johannesburg Jottings

[BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE]

PRIORITY WITH CABS. The Springs Municipal Council, a month ago, adopted an addition to its traffic by-laws, providing that white persons should have the prior right to engage cabs plying for hire, in the event of coloured persons wishing to engage a vehicle at the same time. It now transpires that the Assistant Colonial Secretary for Urban Affairs has written that he has been advised that no power was vested in local authorities by the Municipalities Ordinances to make by-laws of this nature, favouring one class of the community at the expense of another and announcing that the Acting-Lieutenant Governor was unable to approve of such amendment. Some people, it would seem, are always anxious to court rebuffs of this nature. Perhaps the Springs Municipal Council will learn the lesson, and refrain from exposing itself to an official quib on a future occasion.

JOHANNESBURG FRAMES. A report of the last meeting of the Johannesburg Town Council states that Councillors have inquired whether, in view of the recent law case, any revised instructions had been given to the tram-conductors. Mr. J. Jeppe, Chairman of the Tramways and Lighting Committee, is stated to have replied: "Not to my knowledge." Perhaps, in view of the proposed action of the British India Company, in bringing another law case against the Municipality, Mr. Jeppe's knowledge will, in the course of a few days, be somewhat more extensive and complete than heretofore. For, methinks, this ineffable Town Council will not seek the rough handling that it merits, on the part of the Supreme Court, as will inevitably happen unless the present ignorance of the Tramways Committee Chairman be promptly corrected. The instructions to the tram-conductors are complicated and will be found in the Statute Book. The Council has no right to alter them.

comes a day when patience is no longer a virtue, but a moral crime.

THE COLOURED PEOPLE AND THE FRANCHISE. The coloured people of the Cape seem to be more alive to the exigencies of the situation in Orange and the Transvaal than are their brethren in the rest of the colonies. Now that the Commission has arrived, it is incumbent on the "coloured" persons to lay their political grievances before it, and to press their suit with as much of reason and eloquence as they can command. It is imperative that they should remember the warning uttered by Dr. V. B. M. M. in his report on the Transvaal, that unless the coloured people took steps to safeguard their liberties, before Responsible Government was granted to the new Colonies, they would be compelled, for many years to come, to suffer for their inexcusable negligence.

THE CHINESE POSTER. A most important case has recently been decided by the Supreme Court of the Transvaal. It was sought to test the legality attaching to the proposed action of the Superintendent of Chinese, in pursuance of the duties incident to his office, to enter upon the properties of the various mining companies employing Chinese labour, with the object of affixing copies of the notice recently approved of by the Secretary of State for the Colonies, enabling Chinese coolies, contingent upon their fulfilling certain stringent conditions, to avail themselves of the provisions of Clause 14 of the Ordinance relating to their importation, in order to terminate their contracts. The proposed action of the Superintendent was upheld by all three Judges, Mr. Justice Bisset pointing out the illegality of the action by demonstration, that the offer of the Imperial Government partook rather of a charitable than of a corrupting nature.

A TEETOTAL HOUSE. The *British Temperance Advocate* states that there are 118 English, 26 Welsh, 21 Scotch, and 29 Irish members who are total abstainers. The greatest proportion is amongst the Welsh M.P.'s, of whom the teetotalers form 86.6 per cent. of the total representation. The Scotch percentage is 29.1, the Irish 28.1, while the English is 25.4. The *Temperance Clarion* shows that, of the 33 members of the old House of Commons, who directly represented "the Trade," no less than 23 either retired or were defeated at the polls. Quite a number of old Temperance stalwarts were re-elected. The North of England, contrary to normal expectation, did excellently during the contest. In the old Parliament, the North sent 21 members favourable to Temperance legislation, as against 12 in 1895, while in the new Assembly, all Members are favourable to such legislation.

against only nine opposed to it. When a worker's community shows itself strongly on the side of Temperance reform, one begins to hope that self-control will extend to other phases of British national life.

THE "KAFIR" VS. THE CIVILISED KAFFIR. Quite a heated controversy has arisen out of a foolish remark made by Mr. Abe Bailey derogatory to missionary work amongst the natives. One expects foolish remarks from Mr. Bailey on such subjects, just as one does from Mr. Loveday, when he speaks of his special *hite noire*, the Indian. A certain Mr. Angus Armstrong has dotted Mr. Bailey's 'i's and crossed his 't's, by remarking that "missionaries are a curse to South Africa"—quite a formidable indictment. Mr. Angus Burnet and Mr. B. G. F. Rorke have ably taken up the cudgels on behalf of the maligned missionary and the more maligned Christianised Kaffir, the former issuing challenges to Messrs. Bailey and Armstrong to substantiate their statements. The result is curiously awaited.

NATIVES AND CAPE COLOURED PEOPLE. The Witwatersrand Church Council have issued a report enunciating their policy with regard to natives and coloured people. Dealing with the native franchise, the Council recommends:—

That in the interests of both races, for the government of the native population and better consideration of their interests, it is essential that the latter be given an adequate measure of representation in the Legislatures of the country.

No deliverance is given as to the mode by which such enfranchisement is to be realised with reference to Cape coloured people, the Council passing the following resolution:—

That in the opinion of this Council the time has now arrived when the Cape coloured people should be allowed the franchise at the same privileges of citizenship. So far, so good. *Vivus veritas!*

Asiatics in the Colonies

What is the Remedy

We give below the completing portion of the series, under the above heading, contributed to the *Rand Daily Mail* by L. E. N.

In previous articles dealing with the Asiatic difficulty in the Colonies, an attempt was made to show the effect of Asiatic competition, especially in the West Indies and Natal, whilst the manner in which Australia has dealt with the problem was also reviewed. But more important than lamenting over the policy of the past, is the discovery of some reasonable way of dealing with the problem in the future. The need for a definite common line of action amongst what may be called the "White Man" Colonies is urgent. The Asiatic danger is the common problem which grips the Colonies as a whole. On the tariff question, all parties

lection of free trade, the error of one generation can be retrieved by the next. But once throw the door open, once admit Asiatics in the mass, and a country has accepted a burden which must ever grow heavier.

Up to the present the restrictions in the different White Man's Colonies of the Empire have been based on the same principles. The clauses in the Acts in Australia, New Zealand, Cape Colony and Natal all insist on the immigrant writing a European language from dictation.

These clauses have proved effective with one exception. The system of indentured labour prevailing in Natal means that the back door of South Africa is left wide open. Asiatics pour in as indentured coolies and at the end of five years become free men.

With the Chinese labourers on the Rand there is not this leakage. The indentures terminate in China and not a man is entitled to remain in the Colony or to compete with white men.

Two Points

There are two important considerations in dealing with the Asiatic question in the Colonies. The first is to prevent a further influx into those lands which may be fairly regarded as White Man's Country. In the West Indies the difficulty is not the same. The Asiatics have increased the prosperity of a land which cannot absorb a surplus white population—though time may show that even here a mistake was made. But in South Africa, Australia, Canada and British Columbia, the door must be gently and firmly closed against a horde of Asiatic labourers who must always remain a community apart. This can be done by insisting that the indentures of contract labourers shall terminate in the country from which they came. There is nothing harsh or unjust in this. It is simply a business proposition in the real interests of the country. The labour supply in South Africa, inadequate as it is to-day, will in time, by the natural increase of the large native population and the gradual training of the Bantu to more regular work, become sufficient. The 50,000 or 60,000 Chinese who now keep the Rand mines going are not wanted for all time.

The Indian labour which swarms over Natal may be useful in this generation, but it will sadly trouble a future. But even in the Garden Colony a new system might be arranged. The attitude of the Indian Government does not appear to be set so sternly against a method by which indentures terminate in India as is generally supposed. When the Transvaal opened negotiations for 10,000 coolies from India to work on the railways "under an indenture providing for their repatriation on the termination of their period of service," the objection was not to the proposed form of contract. The words of Mr. Lytton's despatch are: "The Government of India has not previously been asked to supply the Transvaal Government with the services of Indian labourers resident in the Transvaal."

and remained so unsatisfactory a state" (Id., 2230).

The Government of India asks for the following conditions for the Indians in the Transvaal:

(1) The abolition of registration for Indians generally, and the substitution thereof of a measure for keeping undesirable persons out of the Colony.

(2) Securing that locations for Asiatics should be restricted to those classes for whom they are required on sanitary grounds.

(3) Allowing business to be carried on outside locations.

(4) Replacing the restrictions on the acquisition of real property by Asiatics by a general law against speculative acquisition.

(5) Exempting better-class Asiatics from all special restrictions and allowing them to have Indian servants to reside with them.

These conditions would not, perhaps, meet with the approval of the Transvaal, but probably the Indian Government could be induced to accept slight modifications, especially regarding the servant question, which would be open to abuse as the Chinese abused the regulations in Australia, and all Asiatics break those which exist to-day in Portuguese East Africa.

A Remedy

But somewhat upon these lines a reasonable solution could be arrived at, providing first for the exclusion (or if admitted as indentured labourers, the registration) of future masses of Asiatics; secondly, giving better conditions to the Asiatics already in the Colonies, especially the better-class population. The rulers of South Africa have favoured some such solutions. Lord Milner wrote in May, 1904:

"I thought it would be possible, by giving to Asiatics of higher class, a special status, and treating them virtually like Europeans, to avoid, at any rate, the appearance of race legislation. I still believe that, if the European and especially the British population in this country could be induced to see the matter in a reasonable light such a course would provide not indeed a perfect, but a fairly satisfactory solution of the difficulty. It is not, in my opinion, an influx of Asiatics of the upper and middle classes (professional men and merchants, as distinct from small traders) which really threatens this community. By treating this class liberally we could induce the Government of India to acquiesce in the virtual exclusion of the petty trader class, who are out of place here, and at the same time to agree to the introduction, under conditions ensuring their ultimate return to their native country, of Indian labourers whom we greatly need, and who could earn in this country such wages as they can obtain nowhere else in the world. I believe that the arrangement would be beneficial to the Transvaal and to India."

Lord Selborne, speaking at Krugersdorp in October, 1900, said:

"As regarded the Indians already in the country before the war, the British Government over and over again pressed on the Government of the South African Republic measures for the amelioration of the condition of the British Indians already in the country, and asserted its duty to protect them. They might approve or disapprove of that action of Her late Majesty's Government. So far as he was aware it was undoubtedly approved by the general body of the British public opinion in South Africa. Now, he asked them, as fair men, would it be consistent with honour to now that the country belonged to the British Empire the Government and himself as respecting the King were to turn round and deal with the British Indians in the country differently to the manner in which they always pressed President Kruger to deal with them?"

Lord Selborne admitted: "It is a matter of distress to me, of sorrow to me, that in any respect the splendid theory of absolute equality between all British Subjects should in practice have to be departed from." But he also said:

"It is to the interests of not only South Africa, not only of the British Empire as a whole, it is to the interest of India as one of the most important parts of the Empire, that this subject should be dealt with not by force or on theory, but with the recognition of the facts and carrying public opinion in the Transvaal behind it, because after all, true as it is that the British Indian has a right as a British subject, it is also equally true that the Transvaal has a right as a British subject, and any consideration of this question that only took in the British Indian point of view would be of no avail if the greatest weight were not also given to the opinion of that British in whose own country the particular controversy has arisen."

A united, settled policy for all the great Colonies of the Empire should be based on these principles:—

(1) Keep out masses of Asiatics as permanent residents as far as possible at all costs.

(2) If indentured labour is needed insist upon repatriation on expiration of contract.

(3) Fair, even generous, treatment to those Asiatics who have, under the conditions of the old days, become part of the population of the country.

(4) No irritating restrictions on the movements of the temporary visitor or traveller.

Not Based on Colour

This is a policy which can be understood. It is based on the principle of self-preservation, not on prejudice to colour, or religion, or habits of life. This is the stand for the Colonies to take. Admit that the Asiatic has in many parts worked well for us in some parts is still working today. But such line with colour prejudices or narrow minded bigotry of race, the Colonies

capable of supporting a white British population must declare that, on the highest ground, the future of the country and their people, they cannot open wide the door to inferior masses who, with all their virtues, will under-live and under-sell them.

With such a policy there must be no relaxations restrictions to insult the educated man—things more irritating and harmful than the regulation which quietly keeps out thousands of the poorer class. The cultured traveller of the Eastern world might not have to submit to treatment which is not even meted out to a pauper immigrant on a New York quay. He should not have to consent to having his thumb impressions taken like a criminal, or be detained, as the extremists of the Transvaal threaten him, with instant removal to a location, no matter whether he be a Judge of the Indian Bench or the Prince of a Rajput family considered sufficiently civilized to entertain the future King and Queen of England.

But without a definite policy against Asiatic immigration the value of these Colonies to the Empire, and to the white races of the world, must inevitably diminish.

L. E. N.

Federation and the Coloured Man

A most enthusiastic, and at the same time a most orderly meeting, was held at St. Paul's Hall, Bree Street, Cape Town, on the evening of the 10th inst., says the *South African Spectator*. The meeting was called under the auspices of the Coloured People's Vigilant Committee, and was presided over by Mr. M. A. Roberts. The Chairman, after a few introductory remarks called on Mr. E. Z. S. Peregrino to present the first resolution, which was: "That the best thanks and the deepest gratitude of the colored people are due to Mr. Joseph M. Open for his noble, manly, and courageous advocacy of the cause of the colored people as illustrated by his letter to the Chairman of the South Africa Inquiry Committee."

This was seconded by Mr. James Curry, and was supported by the Rev. F. M. Gool, and carried enthusiastically, the whole assembly rising and cheering most heartily.

Mr. Peter Marais next presented the second resolution, which was as follows: "This meeting has learned with much pleasure and great satisfaction that the Government of the Cape Colony, through the intervention of the Prime Minister of the Cape Colony, has declared that the Government will not agree to any scheme of Federation whereby the interest of the colored people shall suffer, but that the efforts of the Cape Government will be directed to bringing the other Colonies to the level of the Cape Colony and that the Government will not agree to any scheme of Federation whereby the interest of the colored people shall suffer, but that the efforts of the Cape Government will be directed to bringing the other Colonies to the level of the Cape Colony and that the Government will not agree to any scheme of Federation whereby the interest of the colored people shall suffer, but that the efforts of the Cape Government will be directed to bringing the other Colonies to the level of the Cape Colony."

are highly appreciative of, and thankful for the declaration, and that we believe and hope that it would conduce to the creation of a healthy sentiment throughout South Africa, and ultimately end in emphasizing the good old principle that taxation shall be accompanied by representation."

I was seconded by Mr. Abdul Cader, and was supported by Messrs. Jonathan, Wilson, Gool, James Curry, Peregrino and others. This resolution was also carried unanimously. The remarks of each speaker was followed with much interest, and punctuated by the heartiest plaudits, thereby showing that whatever differences there may be among the colored people on other and minor matters, there is on this one great question of the colored man's position in the impending federation the most perfect harmony, and that the people realise fully the situation and are determined to be heard in no mistaken manner. The meeting which was characterized by enthusiasm throughout came to a close at 10.30.

Among those present were Messrs. Jonathan, M. Wilson, Gool, Abdul Cader, James Curry, John and Henry Roberts, of Kenilworth, J. W. Herbert, of Wynberg, and others.

The "Maha-Bharata"

By J. L. P. BRASHEARS

VI.

Preparation for the War

Duryodhana refused to restore to Yudhishtira the kingdom of Indra-prastha. Dhritarashtra and his aged councillor advised the restoration, but Duryodhana remained obdurate. Preparations were then made on both sides for the most disastrous war that ever swept Northern India.

Milton in his great Epic work *Paradise Lost*, with the tale of the fallen angels convening a great meeting in hell to confer with the hosts of degraded spirits as to the advisability of seeking heaven and waging war with the Almighty in His own Kingdom. The poet describes the great leaders addressing the vast multitude on the momentous question. Some daring warriors advised war, others again foretold utter destruction.

The bard of the Indian Epic handles his subject in the same spirit: here, too, famous leaders in turn discussed the pros and cons of the threatened strife. Milton invests his 'imperial thrones and mighty chiefs' with commanding power of swaying the opinion of their audience as each chief pleaded his view in burning eloquence. Vyasa, again, clothes his great chieftains, lifted by him unto god-horn beings, with equally fine characteristics.

From the one side, Krishna, speaking with a voice of rolling thunder, condemned the war and the slaying of a kinsman. He pleaded that the war was a wicked thing, and that it would only lead to the destruction of the world. He pleaded the wrong of Duryodhana.

grace. Sātyaki, on the other hand, condemns Valadeva's timid advice, pleads the righteous cause of Yudhishtira, and urges the commencement of hostilities unless the ultimatum to restore Yudhishtira's possessions is complied with. Drupad, the venerable monarch of Panchāla, speaking with words of wisdom, eloquently suggested a mutual and amicable settlement of the disputes between the contending parties.

For the other side, the great chieftains delivered equally impassioned speeches. Some counselled the restoration to Yudhishtira of his possessions; others, again, were for 'open war.'

Both Milton and Vyasa are strikingly alike in their mode of treatment of their respective war councils, each deciding upon momentous issues. With Milton, his fallen chiefs are Seraphim and Cherubim, with Vyasa they are god-born leaders. With both, the tenor of the speeches is superb, and is sustained in this key:—in brief, there is nothing trivial in their narratives.

The War

All negotiations to end matters amicably having failed, both parties prepared themselves for war.

Duryodhana put in the field some hundred thousand troops, consisting of his own division as well as the divisions of ten allied kings.

Mr. Dutt thinks that Yudhishtira's army can be reckoned at seventy thousand strong. The King of the Panchālas and the King of the Matsyas were his principal allies.

The war terminated in Yudhishtira's favour.

A brief account of the worthy generals on both sides will give some idea of the magnitude of the strife.

Bhishma

Bhishma was chosen commander-in-chief of the Kuru army. He was a leader skilled in warfare. In the very early part of the war he fell, and his loss was deeply mourned by both the Kurus and the Pāndavs. Arjuna wept like a child at the old warrior's death. The hero did his best, but in his heart he felt that Duryodhana's cause was an unrighteous one. With his dying lips he implored his master to end the slaughter; with Karna, too, he pleaded to terminate the fatal battle, but all entreaties proved in vain. The dying commander, speaking with a voice of heavenly warning, begged his side to save the many chieftains who were doomed to slaughter, and to spare the fated nations, but Fate, it seems, had decreed otherwise—possibly as a warning to later nations that Right must triumph in the end.

Drona

On the fall of Bhishma, Drona was appointed leader of the Kuru forces. He was a great priest and warrior. So highly were his services valued before the war that he was appointed preceptor to the Kuru and Pāndav princes. He was a man of great strength and courage, and he fought with conspicuous gallantry and courage. He had given his pledged

word that he would capture Yudhishthira. Arjuna could not strike at his honoured preceptor—nay, he would even vouch for his safety, but still he could not allow him to attack Yudhishthira, for that would amount to treason.

Pierced and darker grew the strife as Drona plucked every line of the foe, and threw his mighty bow against the rank-guarding Yudhishthira's person. A mighty cry arose that the King was in danger of being captured. Arjuna sped with his mighty battle-car to the rescue. Evening fell and the position was saved. On the fifth day Bhishma slew the son of Drona who, when he heard this painful news, dropped his sickening head and died. Good Drupad, his Virata, and many an illustrious chief lay among the multitude of slain. The end of the five days saw the Kurus flee in object fear. Drona commanded his army with consummate skill, but inexorable Fate was against his cause.

Karna

Karna is indeed a grand figure in Hindu history. The reader's mind ever fondly turns to him as a truly mighty chieftain. Although despised and rejected by some on account of his alleged low birth, still, he was the greatest warrior of the time, excepting, perhaps, Arjuna, who, it must not be forgotten, fought with celestial arms.

It will be remembered that Karna was the son of Surya, the Sun. When Bhishma lay dying on the fatal field, Karna went to see the grand old fighter, who told him that Arjuna was his brother, and that his mother Pritha had given birth to him while she was a virgin. Surya was really his father and not the driver who nursed him.

On Drona's fall, Karna was appointed commander of the Kuru forces. He and his rival Arjuna were now matched against each other. Karna held his own for two days, and his defeat was due to a mere accident. He offered rich rewards to anyone who could point out to him Arjuna's weakness, as he was eager to increase his strength and skill with his redoubtable opponent. The din of the dreaded conflict rolled like thunder as the mighty Karna cut his way through the ranks to reach his man. Yudhishthira also attempted to stem the deadly onslaught, but Karna with one terrific blow, cut his rival's standard and crashed his battle-car, and he left him wounded and bleeding on the gory field. Karna regarded him merely as a timid man of great penance, as one famed for virtue, but a puny hero.

The Hindu gods rise to sublime heights in their description of the noble deed. Arjuna and again the fiery warriors met, but here Arjuna's high prowess, Arjuna's deadly arrows fell like a mighty thunderbolt on Karna's shield, and his mighty arrows, that the noblest of the Pandava Arjuna, Krishna's counsel, and all other powers of the world were unable to conquer, were broken and scattered.

when lo! the wheel of Karna's sinking car stuck in the soft ground. Karna requested Arjuna to observe the rules of fair fight—by not waging war upon a helpless, careless foe. But Krishna reminded him that his past conduct in espousing the unrighteous cause of Duryodhana was ignoble and therefore undeserving of any consideration in his present predicament at Arjuna's hands. The furious warrior now faced the valiant Arjuna in a reckless, relentless spirit. He sent his last resistless arrow "on his rival's mighty chest; the shock of the dart on the huge mailed breast resounded like thunder. Arjuna reeled and fell bleeding to the ground. The gods watched from the skies the fray in wonder. Remembering the slaughter of his son Abhimanyu, Arjuna sprang from the ground in vengeful mood, drew with bated breath his bow *gandiva*, shot the fatal arrow like a fiery bolt from the sky and to his rival low.

The battle raged fiercely and stubbornly that day; the fearful carnage only ceased when kind night fell on the countless slain. The rays of the morrow's sun fell sickly on the dismal field.

(To be concluded.)

Lord Curzon on Imperial Administration

At a recent banquet given in London in honour of Lord Curzon, the late Viceroy, in the course of his speech, is reported by *India* to have said:

I would say, remember always that you are not in India, or in any dependency, any more than are the Americans in the Philippines, present for the benefit of what in the language of diplomacy are called "our own nationals," but for the benefit of the people of the country. In the old conception the people of the country did not bulk largely, they were an ethnological excrescence of the soil. All administration of dependencies must, however, be carried out in the spirit of caring for the people of the soil. That is the spirit in which the administration of South Africa was carried out by Lord Milner. (Loud Cheers.) It is the spirit in which the administration of Egypt is being carried out by Lord Cromer. (Cheers.) Then, I would say, in so far as you can trust the men on the spot, do not worry, or fret, or nag them with your superior dogmatic wisdom. They are loyal to you, do not have any fear about them; they are running your show, but they do not claim any superiority of judgement. In any case, their errors are nothing to be compared to yours. (Cheers.) Still less do they claim immunity from control. I have heard of prancing pro-Consuls, but only in Radical corporations. (Laughter.) Remember that these men know more of local facts than yourselves, and that their judgment is based on the facts of the country. Further, I would say never sacrifice

the subjects' interests to an exclusively British interest. Do not force upon the dependencies a policy unsuitable to them because it is advantageous to yourselves. The meaning of Empire is not to impose the selfish wish of the Mother Country, but to endeavour to effect harmonious co-ordination of the whole. (Cheers.) If you were to lose a great Colony like Natal the process does not end there, and you will find before long that you have lost the Empire. Lastly, I would say to our people, send out the best men you can tempt or train, send them to India, Egypt, South Africa, West Africa; do not let them be frightened by distance, do not let them be dismayed by exile. Your sons in all climes will do good work, work good for themselves, for the country, for the community in which they are placed. Wherever unknown lands exist, wherever peoples are in a state of barbarism, wherever a new civilisation can be implanted, or can be superimposed on an old civilisation, wherever, in fact, progress and enlightenment are possible, there is the field of the Anglo-Saxon race. (Cheers.) May we never fall below the dignity of our high calling. (Loud cheers.)

INDIAN MALES.—The Natal Direct Liner, *Umkoma*, sails for Madras, via Colombo, on 22nd May.

The *Pongola* sails for Calcutta, via Colombo, about the 31st inst.

The German East Africa Liner *Reichstag*, sails for Bombay 24th inst.

AN INTERESTING LETTER containing a valuable suggestion to the Natal Indian Congress has been unavoidably crowded out of the present issue, but will appear in our next.

BASUTOLAND LICENCES. A special telegram to the *Mercury* from its Bloemfontein correspondent states, on good authority that it is highly probable that the Basutoland Government will refuse to transfer store licences to Indians.

INDIAN MARRIAGE'S BILL.—A correspondent in the *Natal Witness* writes:—The principle of the Bill is only in a measure right, and there are some confusing points in it. The registration of marriage ceremonies by Indians is most necessary to guard against fraud and mischief in various ways, but I think the penalties (£20) are excessive—in fact monstrously absurd. The wages of the indentured Indian range from 6s. to 12s. per month, by yearly increases of 1s. per month each year, so you must compare the annual wages of £3 12s. with the penalty £20 to find the inequalities of such a law, while the alternative imprisonment is three months! And fancy the wife, as well as the husband, being also made liable to similar penalties for non-compliance of this new-made law.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીકસ—શનીવાર, તારીખ ૧૬ મી મે, ૧૯૦૬.

અંક ૨૦

અકવારીક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી-તા. ૧૯ મી મે થી તા. ૨૫ મે
સુધી ૬૦ સપ્તાહ ૧૯૦૬.

હિંદુ-વૈશાખ ૧૬ ૧૧ થી, જ્યેષ્ઠ ૨
સુધી સંવત ૧૯૬૩.

મુસલમાની-તા. ૨૪ રબીઝિલઅવ્વલથી ૧
રબીઝિલઆખર સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	ફાલ્ગુન	દિવસ	સુર્યાસ્ય	સુર્ય
ક્ર.	ક્ર.	તીથી.	ક્ર. મી. ક. મી.	અસ્ત.
શની ..	૧૬	૧૧	૨૪	૬ ૩૬.૫ ૭
રવિ ..	૨૦	૧૨	૨૫	૬ ૩૭.૫ ૭
સોમ ..	૨૧	૧૩	૨૬	૬ ૩૭.૫ ૬
મંગળ ..	૨૨	૧૪	૨૭	૬ ૩૮.૫ ૬
બુધ ..	૨૬	૩૦	૨૮	૬ ૩૮.૫ ૬
શુક્ર ..	૨૪	૧	૨૯	૬ ૩૮.૫ ૫
શુક્ર ..	૨૫	૨	૧	૬ ૪૦.૫ ૫

અનુક્રમણિકા.

અધિપતિની નોંધ.

દક્ષિણ આફ્રિકામાં દુકાનો બંધ કર-

વાની દિલ્લાહ...	...	...	૩૨૧
પોલેક્ટરમ અને કલાર્કસર્કાર્પ...	...	...	"
આપણી એલ.	...	...	૩૨૨
હિંદીની સિયતિ વિષે રાંડડેલીમેલના	...	...	"
વિચાર.	...	...	"
બાળકોની પરમીટ.	...	...	"
ગોલાના એફેન્ડી વિષે ખુલ.	...	...	"

રિપોર્ટ વિગેરે.

ઈઝ્રામમાંથી તારણ...	...	...	૩૨૩
કરબન ટાઉન ફાસીલિટી સાર્વજનિક...	...	...	"
ચોનાઓને પાકા મોડકવાનો કરાવ...	...	...	"
તુરક અને સિદન...	...	...	"
ધી મોડમેડન એસેમ્બલીએસનના મેળાવા...	...	...	"
રૂઢના તાર...	...	...	૩૨૪
તુરકોનો મામલો...	...	...	૩૨૫
કાફરાઈનું દુષ્ટ...	...	...	૩૨૬
નાદારી કોર્ટની મોટીસ...	...	...	"
લીલી લડાયક દુકાન...	...	...	૩૩૦
નાતાલ શનાતન બંધે અબા...	...	...	૩૩૧
મુલકના અમાવાસ...	...	...	૩૩૨

પરચુરણ ખમરો...	...	...	"
બનરે ભાવ...	...	...	"
ખમર પગો.			
મેદાન્સબર્ગ...	...	...	૩૨૬
કુમરોટાપે...	...	...	"
ચોડી...	...	...	"
ખીટારીઆ...	...	...	"
ખીટરબર્ગ...	...	...	"

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૧૬ મી મે, ૧૯૦૬.

દક્ષિણ આફ્રિકામાં દુકાનો બંધ કરવાની હીલચાલ.

નાતાલમાં અમુક વખતે દુકાનો બંધ કરવાનો કાયદો થઈ ચુક્યો છે. એ સડ કોષ્ટ જાણે છે, કેપની ધારા સભામાં એવી જાતનું બીજ દાખલ થવાનું છે એ અમે જણાવી ચૂકીએ. હવે જોડાન્સબર્ગથી ખમર આ વે છે કે દાન્સબર્ગમાં પણ તેવી હીલચાલ થઈ રહી છે મેસોનીક ટેમ્પલમાં મોટા મુદ્દા પોપ્યન મુદ્દાઓની નીટીંગ થઈ હતી. તેમાં સર જોનાર્ડ કેસર પ્રમુખ હતા. જોડાન્સબર્ગના મેયર હાજર હતા. તે માર્ટિને અમુક વખતે દુકાનો બંધ કરવા બાબતનો કાયદો દાખલ કરવાનું કારણ છે. હિંદી વેપારીઓએ આ બાબત એવી ચાલવાની જરૂર છે. કાયદો થાય અને આપણને કુશળ પડે તેના પહેલાં આપણે પગલું જરીએ તેમાં આપણી શોલા ગણાય. નાતાલની દુકાનના કારભારીઓ એનું બતાવે છે કે આપણે કુશળ પ્રમાણ પછી દુકાનો બંધ કરીએ છીએ તેમાં કંઈ વધારે પડતું કરતાં નથી. આ વાત કેટલેક ભાગે બંધાયે છે. પોલેક્ટરમમાં હિંદી વેપારીઓ એ નિયમ સર દુકાનો બંધ કરવાનો કાયદો કર્યો હતો. તે બાબત અમે તેઓને મુશ્કેલ બાદી આપી ચુક્યા હતા, અમારો કમીશનર જણાવે છે કે હિંદી વેપારીઓએ નિયમ સર દુકાનો બંધ કરવાનું પાણું માંડી વાળ્યું છે, આમ હોય તો અમે દિલ્લીર છીએ પોલેક્ટરમના હિંદી વેપારીઓએ તેમજ

બીજા જગ્યાઓના વેપારીઓને અમારી ખાસ બચાવણ છે કે કાયદા બંધાયા તે પહેલાં ને તેઓ એને અને દુકાન બંધ કરવા વિશે મોટા વેપારીઓની સાથે સમજુતી કરે તો ખુબ સાર ગણાશે.

પોલેક્ટરમ અને કલાર્કસર્કાર્પ.

અમારા ખાસ કમીશનરની મુસાફાત. પોલેક્ટરમમાં વેપારની હાલ મહાર જેવામાં આવી છે ત્યાંના હિંદીઓને અમુક અગવડ કેપની તથા જાહેર બગીચામાં નહિ જઈ શક્યા વિધેની છે. કેપ દિંદોને તુરત મક્કમી મુશ્કેલ થઈ પડે છે. આ બાબતમાં કાયદેસર કસ્ટોર થવાનો સંભવ થોડાકે, કેમ કે અગાઉ જ્યારે આ કોર્સો બન્યો હતો ત્યારે પોલેક્ટરમની મુનીસીપાલિટીએ બાય-લો થકી હતા તે હાલ અમલમાં છે. બગીચા બાબત કસ્ટોર હિંદીઓના હાથમાં જ છે. બગીચામાં જવાની મનાઈ આપણુ ને થઈ શકતી નથી, અને જો તે બાબત માહિતેની ફોરટમાંજ કેમ કર્યો હોય તો થઈ શકે છે.

પોલેક્ટરમના હિંદીઓએ ઈંગ્લેન્ડ વેપારી ઓની સાથે બાંધવળ કરીને દુકાનો બાબત મોટાઓના જેમ બંધાવવન કર્યો હતો તે પાછો તોડી નાખ્યો જણાય છે. આ કીડ નથી થયું. જેમ સાર કરવું તેમ પાર ઢિનારનું જોખનું હતું. મોટાઓ આપણા થી રીયા ન આવે તેથી આપણે સારા પગલા નહિ બરવા, એમ ન થયું નેહ્યો.

કલાર્કસર્કાર્પ અને પોલેક્ટરમની સરખા માણી કરતાં કલાર્કસર્કાર્પના હિંદી રોડર ચડી ગય છે. કલાર્કસર્કાર્પના રોડરની બાંધણી સરસ જોવામાં આવે છે, અને બહારનો દેખાવ પણ રળીઆમણો છે. આ પ્રમાણે પોલેક્ટરમમાં શું કામ ન થઈ શકે તેનું કંઈ કારણ નથી, કલાર્કસર્કાર્પ અને પોલેક્ટરમ બન્ને જગ્યાએ હિંદી રોડર એ સુચકતામાં અને બીજી રીતે યુરોપીઅનના રોડરનાજ જેવા થઈ જામે જેવામાં આપ્યા પાનું રોડર ની પછવાડે જઈ અને રહેવાની સિયતિમાં ફેરફાર કરવાની જરૂર છે. વાડમાં રહેવાની ફોરડીઓમાં વધારે સારા અને વધારે જગ્યા હોવી જોઈએ, તેમજ અસરવાના વગેરે આવી જગ્યા સારા રહેવા જોઈએ

ઈંદીયામાંથી તારણ.

સર વીલીયમ વેડરબરનની દીકરીની સાદો.

સર વીલીયમ વેડરબરન કે જે દિંદના જેરખવાદ છે તે પોતાની કાલત દિંદના ભક્ષાને સારું વાપરે છે તેની દીકરી મીસ ઓસકાની સાદી ઓપીલની ૧૮મી નારીને લેફ્ટેનન્ટ ચારલસ ફરીમેન્ટવની સાથે યશ. ૪૨ વર્ષને ઘણી ખેટો મળી તેમાં સર હેનરી કેમ્બેલ બેનરમેને પણ ખેટ મોડણી હતી.

છમ્પીરીયસ ઇન્ડીટયુટરૂપી સરક હાથી.

છમ્પીરીયસ ઇન્ડીટયુટરૂપી જે મરુમ મદારાણીની બુખીલીને વખતે રવાણામાં આવ્યું હતું તે સફેદ હાથી થઈ પડેલ છે. જ્યારે તેના પાપો નાપાપો ત્યારે એમ ધારવામાં આવતું હતું કે કોલોનીઓ મદદ કરશે. પણ આજ સુધી દિંદુરથાનથીજ મુખ્ય મદદ મળી છે. દિંદુરથાનમાંથી પા. ૨,૦૦૦ દર વરસે જાય છે. અને ગદ્યા ૨૫ તંત્ર કોલોનીમાંથી મળીને માત્ર ૧૧૯૩૦૦૦ જાય છે. કાઉન કોલોની તરફથી માત્ર પા. ૪૮૮-૮-૧૦ જાય છે.

મી. તાતાનું રેસમનું ખેતર.

એકઠો ઓરીઅન્ડસ કોમસે નામનું જાણુ જેકે મી. તાતાનું રેસમનું ખેતર જેકેકેરમાં ધમધમકારે ચાલે છે. ત્યાં જવાનની રીત પ્રમાણે રેસમ જવાનવામાં આવે છે. છેવટે એકે તેનું છે કે જવાનની સાથે ના રેસમી વેપારમાં હરીફાઈ કરવી. વળી મી. તાતાના ખેતરમાં શીખવાને સારું દિંદુરથાનના મુકાબુદા: મ-એમાંથી મળ્યુંસો શીખવાને જાય છે.

મી. ગોખરેનું ભાષણ.

વડી ધાર: સમ.માં મી. ગોખરેને આ વખતે પણ સખા ભાષણ કરેલું છે તે ખડું ઇન્ડીયામાં જપાણું છે તેમાંથી નીચેના ફક્ત આપીએ છીએ.

મોડા ઉપર કર.

મી. ગે.ી કોલેને જપતો સફું જરૂરની વસ્તુ કાર કદી કર નાંખસે ન જોડમે. તે કે સરકારે કર એ છે. કરી છે તે. પણ દાણ સંજોગથી. હાલ મી.ગે.ી અમલકીમત ઉપર ૧૬૦૦ ટક. જતા છે એ એકી ના. એકઠે મને ઉમેર છે કે સરકાર તુરતમાંજ દાણ જકાત વડાકરે જામવા એક મને કોડ રપીએ. એ. તે. ૧૨૫૦ વધારે દિંદુરથાનમાં નાજ ફે.વી. લોકમી. કાશાં. કર

ઓપી છો તે પહેલાં માથા દીઠ વપરાસદસ રતલ હતી. હવે અગીયાર રતલ થઈ છે. ગરમામાં વપરાસ ૧૭ સતર રતલ છે. તેટલીજ દિંદુરથાનમાં થતી જોડમે.

લરકરી ખરથ.

લરકરી ખરથ હમેશાં વખતુ જાય છે તે તેની સાથે દિંદની દંગળીયત વધતી જાય છે. એક વખતે પંચગામી સરદાર ઉપર રૂશીયાની આંખ છે એવી ધારિત રહેતી. તે હવે જતી રહી છે. જવાનની છતથી ડરી પાની સત્તા ૩૩૦ નો દડી પડી છે. મી.ગમાં એ. એ. પગ પેસે. ૪૨૫ હજારના હતા તે હવે થઈ શકે તેમ નથી. જવાનની સાથે છીટને કોલકાર કરી છે તે પણ જતાવે છે કે ડરીયા અથવા તો ગીછ મુરોપની પ્રાન છીટાની સાથે થઈ શકે તેમ નથી. આવા સંજોગો છતાં લરકરી ખરથ વધવાજ કરે એ ખડુ તાલુકીની વાત છે. આવી આજત માં આમરો સાર સરકાર સાંખજે તેમ નથી કેમ જાણે અમે જગતમાં અવાજ કરતા હોઈએ તરિ તેવી અમરી સ્થિતિ છે. પણ આમ થયું ન જોડમે. છતાં વંતે લરકરી ખરથ વધારણુ હોય તો તેમાં દિંદુરથાન ની હોતન સા સાર વાપરવી જોડમે. છીટન ના રવારવે સારું એ પછસા ખરથાય છે તેથી તેમાં મોટો ભાગ છીટને આપવો જોડમે.

હિંદોના અભુવિધાસ.

વળી આમ લરકરી ખરથ વધે છે તે તેમાં વધારે છીટીક અમલકારેને સખામાં ચારે છે એ જવા ને છે. અમરી વકર રીતિ સરકારને પુરો ખરથે નથી. મોંડેલી એમ જગતવામાં આવે છે કે અમે વકર રીતિ. જ્યારે અમારી વકર રીતિ ઉપરેજ કરવાનું અમે કદી નહીએ ત્યારે અમને તરફેડી નાંખવામાં આવે છે.

વધતું ખરથ.

૧૯૬૪ની સાલમાં લરકરી ખરથ ૧૭ કરેડ ડી.પા કરેર હતું. ૧૯૬૫ની સાલનું ખરથ ૩૨ કરેડ ઉપર છે. એકઠે વીત વર સમાં જગમજ અમથું ખરથ ૪૫. આમ ખરથ વધતું જશે તો કોલે તે. તે નાની કમકમ મરશે. વળી જે ન ખરથ વધતું જાય છે તેમ દિંદને દરીસારતી કાલમેન્ડ માત્ર ૩૦થી ૮૦ હજાર સુધી છે. તે દીવસે લીવે એ. એ. પરવાના આપવામાં આવે છે. કોડ કરકો કોડકાર જવાની ત્યારે એમ કહેવામાં આવે છે તેમાં લગભર થતાં દિંદને કમી શન ના. માં આવશે. પણ હવે જિસમાં આવે છે કે એ બાકા કોડક છે. જવાનની વકર રીતી રાન આપજો કાંલગામે છીટો. પણ જવા ના. લરકરી માત્ર ૬ રપીડ રપીયા

ખરથે છે ત્યારે આપજો લેના કરતાં ૭ વખત વધારે ખરથીયે છીટો. અપાતની સાથે કોલકાર કરી અમારો કમલકરેના સરકારે જતાવ્યો છે. આવી સ્થિતિમાંથી અમને મુકત કરવા એ સરકારની ફરજ છે.

રશ્મન ટાઉન કાઉનસીલને સારું નવું ખીસ.

તા. ૮ મે ના મયરમેન્ડ મેજેસ્ટમાં એક ખીસ અપવામાં આવ્યું છે. તે મી. હીચીન્સ લખત કરવાના છે તેની રૂ. ટાઉન કાઉનસીલ નીચે પ્રમાણે પરવાનગી માંગશે.

(૧). હટીંગ કાલિસ ઉપરાંત ડી રમની લાઇસેન્સ આપવી તે તેનો પા. ૨-૧૦-૦૦ દર લેવો.

(૨). જે મોકો કિયારી જગ્યા ઉપર અથવા તો ચાલીમાં વેપાર કરતા હોય તેઓની પાસેથી લાઇસેન્સ લેવી અને તે લાઇસેન્સને ૧૮૦૦કો કમલો લ. યુ પાડવો.

(૩) જે માનસે ડરગનમાં વેપાર કરતાં હોય તેઓની દુકાન ઉપર પા. ૧૧માં ચેડાની ફરજ પાડવી. અને જ કપાનીના નામે વેપાર કરતા હોય તો ગદ્યા ભાગીકારના નામ માગવા તથા ટાઉન કાઉનસીલને દીઠ ૪૨૦ તે પ્રમથે લાઇસેન્સ રદ કરવી.

ચીનાઓને પાછા મોકલવાનો સવાલ.

અમર વાંચતારને જગતવામાં આવેલું છે કે સિડીય સરકારે ચીનાઓને દેશ પાછા મોકલવને સવાલ ઉપર હા લીધે છે. અને તે ચારને ખરથ પણ ચિંતાની રહેકર આવવાનું રહે અને એકે કોલે કાલકાર માં ખડું કોલેરની જાડી રહી છે. અને ચીનાઓ પાછા મોકલવાનું અંધ કરવા મરે કેપુદેશન રિકામન મોકલવું વંતે જવાની મોલવણુ મોરા ખાસવાગાઓ કરે. જાગ્યા છે. જગરક મોથાએ ચીનાઓના ખુલ્લમ ઉપરથી સરકારમાં એવું લખાણ કર્યું છે કે ચીનાઓ ખેડુતો ઉપર લુલ્લમ કરવામાં અટકતા નથી, અને વધારે ધાતરી જતાવા જાય છે. આવી રીત ને જે કોલેરે વખતુ ખુલ્લમ કરવા કરશે એ સવાલ ઉત્તર થાય છે જે સરકાર (કાન્યકાવની) આ. આલખાગા એ. એ. એ. જે કોલે આ ખુલ્લમ બેકેલા રહે ખુલ્લમાંથી અમલકારે નહીં ને. ચિડીયા રા. ને ના પાવવાની રીત ના. માં કાલકાર કરશે. વળી તે કોલે કોલે ના. માં કાલકાર કરશે. આપવામાં સંતોડકારક જવા ના. માં કાલકાર કરશે. ચીનાઓની નાંખવાને ચીનાઓના માત્ર મોકલવાનું કરેલા કેપુદેશન મોકલવું

તુરકી અને ખ્રીસ્ત.

જેડ રસીએકનો અભિપ્રાય.

ખ્રીસ્તીય તુરકી મામલો એટલે દરરોજ પહેલો છે કે દક્ષિણ આફ્રીકાના જાપાઓ લીડીંગ આફ્રીકન લખના થઈ ગયા છે. મોરોઓ તે આખન શું થાય છે એ અમારે પણ વાંચનાર જાણવા ઇતેન્નર હશે એમ સમજી ગયે જેડ રસી એકમાં ના. ૧૦મી મેએ આંગેલ રીકનો નરજીએ નીચે આપીને છીએ.

“છટખની સરહદ પાંચેના ધાંતજાને કાષ્ઠપણુ રીતે કાઢને કાષ અગ્રારવા નરિ દેવ એવું ત્યારે ખ્રીસ્તી સરકાર મહદમખે કહેશે ત્યારે તુરકીના સુલતાન પોતાના ચીનાઇ છલાશ ઉપરના હકા કોડી દેશેએવો ચીચાર અમે બતાવ્યો હતો તેને આજના તારથી દેકા મળે છે. એ કે તુરકીનું મોખરા શું કરકર હજુ ત્યાંનું ત્યાં છે નોપણુ પાછળની હદ તેઓએ ખુલી રાખી છે કે જેથી તેઓ તુરત તે વાટે પાછા હશે.

અત્ર આફ્રીકાના મરનરને રત્ન આપી એ બતાવે છે કે પાછા દરવાનું કામ શરૂ થયું છે, અને હવે કાંઈક મારી માંગશે અને કાંઈક જીવાશા કરી બતાવશે કે જે થયું તે જીવથી થયું છે. પપતારીવા પાંડેલાં તુરકી અમલકારો તુરકો યદ કહેતા હતા કે છટખમાંથી કટલાક દગર એકર જમીન ખાઈ જવાનો ઇરાદો નહતા ત્યાર બાદ તે લોકોએ કબુલ કર્યું કે જે જમીન તુરકીની હતી તે જમીન તુરકીને પાછી મળવાપત. જુલાઈ કુદરતથીજ ધાંતકાઓ હતા તે રૂપા હતા. અને એમ ત્યારે બન્યું ત્યારે તેથીજ રિયર્તિના અમાવ કરવાનું કામ તુરકીનું હતું. દરે રોજી પગથીયું બતાવું છે, તે એક કાષ્ઠપણુ માણસની ઉપર વાંકે રોળા નાંખવા તેવા ઇરાદાથી અત્ર આફ્રીકાના મુખાને રોપી દરેક છે. માથે પગથીએ મારી મોગામાં આવશે અને આ પ્રમાણે ફરીથી નહિ અને એવી ખાતરી આપવામાં આવશે. રાફતી હદમાં ચાંલકાને પાછા જીવ જગ્યાએ નાંખવામાં આવશે. અને ચીચ રીયા વગર પગાર મજેસા સીપાઈએને લેવાથી પાછા મોકાવી લેવામાં આવશે અને તેઓ બંડેબારે વેપલની હદ ઉપર જશે. અને ત્યાર બાદ રૂડીઓ કે તરવાર થમ્બેડી તે લોખળની દવામાં ફેરી જશે. અને પુરવાના સરહદ ઉપર જે વાદળ વેરસા કપાટાથી નહ્યું છે તે વાદળ વેરસાજ કપા રાધા નાખવામાં શરૂ.

આ પ્રમાણે તુરકી જમીન મેળવવાની

વીસવાસ કરી રહેલ છે તે વાન તુરકીની પોલીસીના નજીનારઓથી ખ્યાન બહાર નથી. ઇરાનના અખાતમાં જે મનવારો પડી છે તેની ઉપર વખતે વખત ચરચા થાય છે કે મસકન અને કાપોટ સર કરવાની નાખ્યારી તુરકી કરી રહેલ છે.

ધોરા વરપ પહેલાંજ એકનતી સરહદનો મામલો બન્યો હતો, ત્યાં પણ ખ્રીસ્તી દરની ઉપર તુરકીએ કાષ નાંખવ અને તેનું જેવડ બરી વરપ સુધી માપથીનું કામ ચાલ્યા પડી થયું. આ સીવાઈની તકરારની છુપી છુપીકત બહાર પડશે ત્યારે સુલતાને શું કામ ઉપરી રમત ચલાવી એ જાહેર પડશે. શું લોખળ રેલવે મકા વાવ છે તેને સારું લુખખ સમુદમાં એક બંદર તુરકીને જોડશે છે કે આ રેલવેને સાઈં રિંદુસ્થાન માં પણા કપાટાથી પછસા એકક થયા કરે છે. શું પોર્ટ સેવડની પુરવ આજુબી અકબાના અખાત સુધી રેલવે રાત નજા એક દેનાક વાટે ચાલના વેપારને, ધકા પોંચવાનાં છરકો છે. અથવા તો શું ઉપરી ને દરીકન કરતાં પણ વધારે વેતરાવર પગથું લરવું છે. કે જેથી કરીને રેલવેના કરતાં મોટી તહેર બાદવી કે જેને વીશે કટલાક વરપ પહેલાં બેટાવને ઘોડીશ સરકારે મતાઈ કરેલી. વગી આપણે એમ પણ જાણવી ની જરૂર છે કે શું કામ તુરકીના સુલતાને તુરકીને ઉતેજન આપ્યું છે કે અને તે ઉતેજન હવે પાછું ખેંચી લેવાથી શું તુરકી પાછું હલવા માંગે છે કે આવી બંધી વાતોથી તે રાજ્યની છુપી તવારીખ લરેલી છે.

ત્યારે સુલતાન પોતાની હાર કબુલ કરશે ત્યારેજ કેરના ન્યુસ પેપરમાં કાક છટખના મુસલમાનો ખ્રીસ્તી રાજ્યની સામે જાણણો કરી રહ્યા છે તે બંધ થશે. આપા લખાણો કેમ થાય છે તેનું કારણ જેઓ કાક અખદુલા અકામ કે જે આપરકાંડમાં મુસલમાન છે તેને મળ્યા છે તેઓ જાણી શકે છે. પોને હજ પરીવાવેલ છે અને કેટલાક વખત સુધી કેરની અંદર જોડેજા સામેનું ઓપું ચલાવતા, તેનું ખરચ તુરકી માંથી ચલાવવામાં આવતું હતું. જે ખ્રીસ્તી એકત્વી હોતા હશે તો આવી વળનાં લખાણો જે તુરકીના પછસાથી બેટાવની રાજવધાનીમાં ચાલ્યા કરે છે તે બંધ કરશે. અને આ તકરાર આલેલી છે, તે આનાં લીધે તુરકીનું છટખની સાથે કટવોસાંખે હોવા વેલએ તેનું પાસુ નીસકરણ થવું જોઈએ, છટખની અદર ઘોડીશની સામે તખાજા ઉટે તેની અસર રિંદુસ્થાનમાં મુસલમાનો ઉપર ચપાલે સંબંધ છે, અને પાંચમી ઉપરની રાજકા ઉપર મુસલમાનો જે લરકો

શળી કરી રહ્યા છે તે ઉતેજનનીમાં પાસુ વધારે થાય છે. એટલે જે કેરની અંદર જે દુરકાડ ચમી રજુ છે તે બંધ થાય તો સીનાઈની ખરખર બેલ મળી એમ આપણે કહી શકશું.

ધો મોહમેદન એસોસીએશન.

હરકામીક લાગણીના આગેદુમ નમુનો.

હિબની વીલાહતનો અમલકારસો.

તા. ૧૨-૫-૦૬

આજે રાતના આઠ વાગેથી એસોસીએશન તરફથી કાકય આફ્રીકામાં કાષ્ઠપણુ વખતે નહી ચએસ એવો પુરબપકાથી કાસ લાખના પવીન પેગંબર હજરત મોહમદ (સલત) નથીએ આખરજમાનની વીલાહત શરીફતા મુબારક જલસો કરવન ખતેની ધી મોહમેદન એસોસીએશન તરફથી કરવામાં આવેલો. દેવાને બેસુનાર બતીના પુરબપકાથી એવું શશુમરવામાં આવેલું કે એક આગનો બજુકો દેવાતો હતો. દુકેના તુરકી હોલને એક તાબ જાગીયા જેરે બતાવ્યો હતો જે સરકાર સ્થેતા મન ખચવામાં એક મહુષ અસર રાખનો હતો. ઇસલામી કુતબાથી કિમતી ચણમ.રેલ તુગરા હોલની ખુજસરતીમાં એક અજબ પ્રકારનાં કીરણો સમાન કળ કતા હતા. કુલ આગેવાન સદમહરસો કુલ વેપારીઓ અને બીજા અનેક ઇસલામીઓની હાજરથી પણ વધી જતી સંખ્યાથી હોલ વરેડા અને શરીઆત મારય ચીખાર લરેક મયા હતા.

ચેરમેન મી. કોલમાન અહમદ એફન્દી સાહેબે સરમાનમાં આપણુ દેતાં જણાવ્યું કે સદમહરસો, આજે આપણે એક એવા મુખા રક જલસામાં હાજર થએલા છીએ કે જેનું વરણન કરવું અશકય છે આપણે જેનો કલમો સવાર સાંજ પડીએ છીએ જે મુખ રક પેગંબર મારફત કુરાન શરીફ જેવા પાક કીતાબ અને ઇસલામ જેવો પવીન મઝહબ આપણને મુખ.ગે મળ્યો છે તેની વીલહત શરીફની પવીન મીજલસ છે તેથી આપ સાહેબો આક તા.જમ સાથે બેસી સાંજ ગશે. આ જલસો કાકય આફ્રીકામાં પહેલ વહેલો છે. તે માટે અમેએ જે જાહેર નામાંએ વહેંચેલા છે તેમાં મદીના શરીફનો ફેટો, મરાળે સુલતાનના તુગરા નીચે પાડેલ છે જેમાં લખ્યું છે કે

જરે અહમદ મુરજુકા કરાકેકે હીક ફારાજ નહી.

લાખ મોઘીન હો મગર કમામ મે
કામીલ નહી,
મોઘીનાં પે બજમે અફસરમે તો આના
ચાહીએ,
આરાકાને મુસલમાન તસરીકે લાના
ચાહીએ.

મોહમદન એસોસીએશનમે પે જલસા
હોયમા,
આસકાવાં સરકે બલ કાશમ હે આના
ચાહીએ,
હોયેથી નાતે પવન્યર એર વહાં નાતે
રસુત.

ગંગા મગ લીસકો સદા તોડીર દેના
ચાહીએ.

એવ આસકાને સમસુદ દોહા ૩ અથે જાં
નીસારાને બહરદુગ. વળથે મુહીજ્યાને
રસુતે મુનતુમા ૫ એવ ઉમતીયાને મહમદ
મુસલમાન (સમ) આપણે ખુશી થમ જેવું
છે કે તે પાક પરવર દોગારે આપણને તેના
હળીએ પકતી કિમત મરહાની આ વીલાદત
શરીફ જેવા દહાડા નશીબ કરે છે. જેમાં
દરેક મુસાલમાન હાજર થાય છે. ને કેટ
ઉઘાવે છે, તેજ વીલાદતે રસુતે કીમતીઆને
મુખારક દીવસ થી મોહમદન એસોસીએશન
તરફથી ગળનમાં પુરખપકાથી કરવામાં
આવશે, જેમાં કુલ આસમો તથા મુસલમાન
બાઇએ તે નથીના જ્ઞાનમાં થોડું થોડું
બીજાન કરી સીજલસની શેખા વધારશે.

હજરતનીશાનમાં મી. હાફિઝ હુસેન
કરીદો પડશે. તથા હાથ છોડીએ સાહેબ
તરા કમામ રાહબીની સાહેબો એક એક
રકુ ખુશ હવદાનથી પડશે. પછી મોઘી
સાહેબો તથા સદશ્વરથો હજરતનીશાનમાં
બીજાન કરશે.

મી. હુસેન હાફિઝ અસમામે ખુશ ઇલાકા
નથી એક ઉમદા કરીદો કે જેમાં હજરત
મોહમદ સાહેબના જન્મજ્ઞાંતોના દુક હેવાલ
સમાયેશો સંજાગતી ઓતાજનોને આનંદી
કર્ષા દતા. સુરતી મસજીદના પેમદમામ
હાથ છોડીએ સાહેબ તથા મેમલુ મસજી
દના પેસદમામ સાહેબ અદમદ રાહબીનીએ
ખુશ અવાજથી ફુસાનો એક એક રકુ
(અધ્યાય) પડી ગતાઓ હતો જેથી ઓતા
ઓએ આનંદના મરહાલા અવાજોથી મહ
શીતને ગમતી થીથી હતી. મોઘી અમદુલ
કાદર સાહેબે એક ઉમદા જીઠાગર આપામાં
હજરત મોહમદ (સમ) ના બીજાનમાં
હતમ કાવળપમ વીચેયન કર્યું હતું અને
આપા સાફિય આદરીકામાં આદતી મોટી
મસજીની બીજલસ મોહમદન એસોસીએશન
તરફથી રહીને માટે બહુ સારા વીચેયન
કર્યું હતું જેમણે ઉલગાવ આદમદ નેહીદી

તથા જોઈટ સેક્રેટરી મી. શુલામ અહમદ
જોદારીએ જે જે અમુદ્ય અને અમુદ્ય મહે
નંત કરી તે આજત ધન્યવાદ દઇ જેમણે
પીગેરે મુખારકયાદી આપી હતી. સોદામાં
સંપ દહતા બધુલાય શેરદતા આચાર વીચાર
ધરમાબીમાન દેસાબીમાન વીગેરે ઉપર હજ
રતે દેવા દેવા કીમતી લખાણો લખાવેલાં છે
હદીસો તથા આપતોમાં સંપ, ઇકમ (વીચા)
સજવતા વીગેરે માટે દેવી દેવી કીમતી
બાજતો છે તે સર્વેને ખુલાસાવાર બીજાન
સમજવવા પુરી મહેનતથી કામ લીધું હતું.
આવી એસોસીએશનો કે અનનુમતો દરેક
જગ્યોએ થવી જોઈએ અથવા તો આ મોહ
મદન એસોસીએશનની હાથ ઉપર બીજી
સોસાઇટીઓ બોજવી જોઈએ. મુસલમાનોને
તે નથીકે જોનો આ જલસો તેના પુરા અલ
પાલથી વાકફ કરવા જોઈએ વીગેરે.

હાફિઝ સુલેમાન સાહેબે પશુ બજાબુ કે
આપણા રસુલની જરૂરત ફતીવામાં અનેક
કાંછોથી હતી. નેચરના કાવલ પ્રમાણે પશુ
જગ્યારે એક નથીતી કિમત તેના ધરમ ઉપર
ન ચામે તો બીજા નથીતી અવરુ જરૂર છે.
પણખરા કહે છે કે ખુતને નથી મોહલવાની
શું જરૂર આ ફતીઆ તો પ્રકરતી ચાહી
આવે છે અને અલગ કરશે મનુષ્યમાં નારી
ગતીના ઉદરમાં હતા ફળફળાદી કે બીજા
તંતુઓ મારફતે પ્રકરતીથી જીવ પેદા થાય
છે પશુ તેઓને ક્યાં ખખર કે ક્યાંમાંથી
બચુ કેમ પ્રકરે નીકળે છે ત્યાં કઇ ફળફળા
દીક કે વાગ્યે પસાર કર્યો. પશુ નહી, તેવાજ
અનેક બોટા વીચારોમાં અંધ માઇ અંધારી
વરદમાં પડનાર મનુષ્યને સમજવવા કે ખુશ
એક છે અને જે આલે છે તે કરે છે તેની કુદ
રતમાં કોઇ ભાગ લેનાર નથી તેની કુદરત
તેના કુદમત આધીન છે અને તેને પવીત્ર
ઇસલામજ પસંદ છે તે માટે આપણા ખાત
મુસ અંગીયાને પેદા કર્યા વીગેરે મળી રસુલ
ખુશની સાનમાં બહુ સારા વીચેયન કર્યું
હતું જેથી ઓતાઓ અનેક વખતે મરહાના
મુખારક અગામે અને દરદ સરીકના પવીત્ર
પાઠોથી વકતલી વાણીની દાદ દેતા હતા.

અમજેતીવાલા હજરત સુશી સાહેબનાં
મરદેસાના એક વીધાર્થએ પોતાના સુંદર
સ્વરથી ફેરવીક મહેલ પડી ઓતાઓને
આનંદ આપ્યો હતો.

બીજી વખત પશુ કેટલાક સદસ્યસંથોની
દરમાસથી હુસેન હાફિઝ અસમામ (એસોસી
એશનના મેમ્બર) એક મનકર કોલેજ જેવા
સુંદર કોલેજી નથી સાહેબની મહેલ પડી અને
ઉમદા વખાણ મેલનુ હતું. શેક મી પીરત
મહમદ સાહેબના હજરતે પશુ એક અનુ
ભવ અગાજ્યો મહેલ પડી મુઝનો તરફથી

મરહાનો મુખારક સરખાવ લીધો હતો. મી
મુસલમા બરબીએ બહુજ ઉમદા મહેલ તથા
કરીદો પડ્યો હતો.

મી. સી. એ. સરંગ હજરત નથી સાહે
બના હેવાલમાં એક ઉમદા લેકચર લખી
લાવી સમા સનમુખ વાંચી ગયા હતા.

મી. રકનુદીનનું બ્યાન.

આજના મુખારક દિવસના પવિત્ર જગસા
માં જન કે માથે પ્રસાદો મોઝવાનો નહિ હતો
તોપણ એક મુખારક દાંડણીની ખુશાલીમાં
માથે પશુ તે નામવર લખીએ ખુશની સાન
માં જે શબ્દ કહેવા જોઈએ. સદશ્વર
થો આ મહિનામાં જેને કે આપણે રસુલ
કહી માનીએ છીએ તે આપણા નામવર
પેમ્બરનો જન્મ તથા મરણ આજ મહિના
માં થયાં હતાં જે કે મરણનો દિવસ કે જે
કુલ ઇનસાન કે દેવાનોને એકને એક દિવસ
બાગવવા પડે છે અને પોતાના રોહીઓને
દીલગીર મુકી દુનિઆનો ત્યાગ કરેલા પડે છે
તે ખરેખરી દીલગીરીના સમય છે. તોપણ
આપણે તેને ન ચાદ કરે તો તેઓની મુખારક
જન્મ નીચીનો ખુશી બરથો આપણને ન
જન દેવાડનારનો દિવસ મનથી તે પ્રત્યે
જોઈએ તેવો ખુશી કરવી. આ દિવસ એવે
છે કે જેને દુનિઆનો કુ ભાગ પોતાના નથી
ના જન્મ દિવસની ખુશાલી કરે છે. કોઇ
મુઝક કોઇ કહેર કોઇ ગામ કે કોઇ જગ્યા એ
વી નહિ હોય કે જ્યાં આજના મુખારક
દિવસની પવિત્ર મજલીસો ન ચતી હોય.

એક જમાનો અથો હતો કે જે વખતમાં
આજના લોકો મુસલમાનમાં પાતે થું કરે છે
તે પશુ ખુશી ગયા હતા. ઇનસાને બદલે જુ
કમને ન્યાય ગણતા. કુદરત અને કુદર્મી અ
ધર્મો અને યાગી થમ ગયા હતા. સ્વદેશમાં
બીજાને નહિ આવવા દેતાં લોકોની ખુનરેજ
એ તો એક હલકામાં હલકું અને અદનામાં
અદનામાં કામ મણુકા હતા. બખિયારીની
હતો પાદજ હતો નહિ. મેહેન કે બીજા સ
બધેને પશુ તે લોકો પ્યાન નહિ રાખતાં
બાઇજહેન સાથે પરણતાં નેટલુંજ નહિ પશુ
દીકરી કાઢને ત્યાં દેવી એ એક મનકુદ કામ
સમજતા. જ્યારે કોઇને ત્યાં દીકરી ચતી તે
નેજ રખતે તેને દફન કરી દેતા. શું આપા
એક અધમતમાં મુળના મુઝકને પ્રાથનાની
ઓંચી લીટા ઉપર આજુબા કાઇ પેગમ્બર ન
નિહાએ એક લેખક પોતાના ઇનિયાસમાં જ
ખેંદે જન દુક મુઝન સુખીજ મોહમદ
(સમ) આ ફતી ફતીઆન દીલગીરના ર
રનો બનાવવા ન આવત તો આખી દુનિયા
તો નહિ પાગ આરખ તો જરૂર ફતીસમોથી
નાજુદ અજ નેત.

મુદરથો, એટલુંજ નહિ હતું. મુઝી ખુશ

માં નો દિવસોમાં જાવ ને લોકો દરેક દરેક
ચલી ગયા હતા. કાળ સારીકામાં જન્મીનેલા
મુસ્લીમી પુત્ર થઈ હતી. જે જે અને તે
જે મોજે તપા દરેક મુસ્લીમ દરેક એક એક
મુસ્લીમ સમાજની પુત્રી હતી. તેઓ
અત્યંત સખત અને કાળજી રાખતી પોતાની
મુતી પાસેના માથી માંજે તે તે પાપથી
મુક્ત થઈ ગયા. એવી નાંદ કરનારી અધર્મી
આચાર્યશી અરબ અધિકારતા આગાધ કુલમાં
ફોજી હતું. જે ખુદાઈ મદદને હસમાલ
તથા હંજરાદીમ પેગંબરશી પોતાની જતી
મેહનતથી બનાવેલો તેજ આજે હજરો
મુતીઓનું સ્થાન બનેલું હતું. જે સુદારણો
કરવાનું સ્થળ તેમાં કુકર્મીઓ વાસકરી કુક
રણ કરવા અચકાતા નહિ, જે નિરભય સ્થળ
કહેવાયું તેમાં આજે અનેક પ્રકારના શુભમાં
ની દદ હતી તદિ જે પ્રાર્થના સ્થાન કહે
વાયું તેમાં બલિયારીઓ વાસ કરેલો
હતો. જે પુરુષ કાળથી પવિત્ર ગણાયું આશુ
આવેશું સ્થળ તે આજે અપવિત્ર બની
નરદ, દુરદ, કુઆલ, અને બલિયારવાળા
કુદ જતોના હસતક આવી નાપાક બનેલું
હતું. જે ધરમાંથી મુતીપુત્રને ખડન કરનાર
ભવિષ્ય વક્તાઓ યએકા તે ધર આજે
મુતીઓના ભંડાર કે જગતના દીલ્લોના દોનો
પથ્થર પુત્રમાં લોકો બેલાન યએકા હતા.
પોતાને પેદા કરનાર નીલાવનાર તથા પોતા
ને દરેક કામનો કુકમ કરનાર પણ તે મુતી
એનેજ સમજતા હતા. આવા એક અધમ
કાળમાં શું એક ભવિષ્ય વક્તા કે ખરા
પેગંબરની જરૂર નહિ હતી, શું દુનિયાને
અધમતામાં કુબતી તારવાને એક સ્વયં ધરમ
પ્રચારકની અવશ્યકતા ન હતી. શું એક
બલિયારી બનેલા મુકકને સહાચરણી બના
વવો એક ખરા પ્રેરકની અવશ્યકતા નહોતી,
શું પથ્થરની પુત્રને પવિત્ર સ્થાનોમાંથી
નાશુદ કરવા એક ખુદાનું બ્યાન અપાવનાર
પેગંબરની જરૂર નહોતી. શું પુત્રી છેલ્લનો
અવકાશ કરવા ખરા ખુદાઈ કરમાનો જણ
બનાવવા જરૂર નહોતી. શું પુત્રા મરકાને
અવકાશ એક ખરા ખાલદુર નળીની જરૂર
નહોતી, હતી અને હતી. જે તે પેગંબર
દુનિયામાં નખેલો કરત તો દુનિયા અધકાર
ના આધળા ક્રાપાગાંથી નીકળવા પામત
નહિ. જે તે નળી કે જેની આપણે ઉમત
બોલે તે ન આવતે તો કુદ કરવો જુદી
પકડી કસ દુનિયાને પાપમાલ કરે. પાકુદ
જો તે આધારમાં અચળતા હતા ખરા ખુ
દાઈ કરમાનોતે બેરી દીવા તથા હસાલને
હસમ અને હસને હસત સમજવા હતા
નજીવી વાતો ઉપર ખુના મરકોમાં આવી

જતા, પાકરનુજ દસા ઉપર હજરો તકોમત
લખાવતા. પવિત્ર મરીયમને સ્વચ્છંદી કે
અબીયારી કહેતા. તેમાંની ખરી વાતોને
ખોટી કહેતા હતા તેની ખરી સમજુતા દેવા
માટે ખુદાએ આપણા નળી (કે જેનો આ
જલસો છે) ને પેદા કરી અનેક દુઃખોથી
ખુદાએની ખુડી વાતને સાળીન કરી સાચા
હજવાથી સમજાવને રાસન કર્યું. એવા અ
તેક કાળમાં દીધા હતા.

મી. ઓસમાન અહમદ એફેન્દી (જેર
મેન) ને સલામતોનો અતિ ઘણો આભાર
માની જણાયું કે, બીજા મુકકમાં જેવી
આપણા નળી (કે જેનો આ જલસો છે)
ના જન્મ પ્રસંગે હજરો રૂખીઆ ખરચી મો
દા મોદા જલસા કરી ગરીબો તથા આમ
લોગોનેદાવત કહ જમણુવાર કરેલે તેજ પ્રકાર
ના જમણુવાર એસોસીએશન પણ કરવા
વિચાર રાખે છે. માટે ત્યારે જમણુવારની
આપને ખબર મળે ત્યારે પતારી જલસાને
શેનક દેશો અને અમારી એસોસીએશનની
સોજા વધારશો. જેવંદ અતર યુલાખ તથા
નીયાબતી શીરની (પ્રસાદી) વહેંચવા બાદ
કાળીકા પડી સલા દીનની જુદી સુલતાનની
સલામતી અને આપણા રાજ એડવર્ડ સાન
માની રાજ્યગાદી પરકશર રહેવા તથા તેની
ઉમરમાં જુદી થવા અને આપણા પ્રત્યે તે
નામદારની સારી કાગણી વધવાની દુઆ
માગી મળવીશ બરખાસ્ત થઈ હતી.

મી મોહમદન એસોસીએશન.

કરમ ના. ૧-૫-૦૬

એસોસીએશનની અકવાડીક મીટીંગ ૧૩૭
જે ઓટવાળા હોલમાં ચેરમેન મી. ઓસ
માન અહમદ અફદીના પ્રમુખપણા નીચે
મળી હતી. જેમાં ઘણા આગેવાન સહમદ
રહો પધારેલા હતા. રાજઆલમાં સેક્રેટરીયે
ગઈ મીટીંગનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો
હતો. જેહાનેસબંધવાળા મી. હંજરાદીમ
સાહેબ કુવાડીયાનો કાગળ વાંચ્યા બાદ મી.
હંજરાદીમ સાહેબ કુવાડીયાની મેમ્બર
થવાની દરખાસ્ત મંજુર થઈ.

મી. સાફર હુસેન અહમદ મુતસી પટેલે
‘હસકામ’ ઉપર આપણું દેવ કહ્યું કે હસ
કામ આપણે માટે ખુદાની પવિત્ર રેહમત
છે, તે રહેમત આપણને હળીમળી રહેવા,
વખતો વખત બેચા મળી આપણા વીચારો
દરવાજા કરમાવે છે. એક ખુદાનું સમરણ
કરવા સારા અને નરસા કામો ઉપર બક્ષીસ
અને અજકલ દેવા કરમાવે છે. હસલામત
નુસ્ખી મુનવર આપણા વકવાઓએ વિદ્યા
કથા કૌસલતામાં ફેલી જુધી કરી હતી.

આપણું હસકામ મોટા અવાજે કહે છે કે
તમે કુલ એક જાણ લેવા છે. માટે
આપણા હસકામીઓ ગરીબ હોય કે તબ
મર તે સરવે આપણા જાણ છે. જે પ્રકારે
આપણે આપણા લાહને દુઃખમાં વેંધ
એક પામીએ તેજ પ્રમાણે આપણ ગરીબોને
પણ આપણે સુખી રાખવા વેંધએ. આ
મોહમદન એસોસીએશન પણ આપણા
જાણવારને ખીજવવા તમા આપણે વીસરી
મુદલી અત્યંત કામતી યાગનેતે હળવા
તીમાં આજુવા સ્થપાઈ છે. જેથી હું આજા
રાખું છું કે મને પણ એક મેમ્બર તરીકે
સ્વીકારી ઉપકાર કરશે.

મી. અહમદ દાવજ માયન, મી. મુલામ
હુસેન હસપ અસમાલ તથા મી. ફકુદીને
બોક્કતા જણાયું કે આજે આપણા પેગમ
બર રસુલે ખુદાના જન્મનો મુખારક દીવસ
છે કે જેઓએ મદા સંકેટ સહી હસકા
મના મુનવર નુસ્ખી આપણી દુનીયાને રાતન
કરી હસકામના ફેલાવા માટે ને પાક રસુ
લને અરબ જેવા રેતાળ અને પહાડી મુક
કમાં ખુદાજદ મદદથી કાંધપણ તકલીફ નહી
પડી તેમ કોઈપણ કહી ચકશે નહી, એક
ખુદાના ફરમાનને પ્રસીધ કરવા તેઓએ
ચરખાર, સગા વહાલા, માલ મીલકત, અને
વતન મુતી છોડી દીધું અને લીમત પકડી
પોતાનું કામ કર્યું કીધું જેના મીકાં પરી
ણામ આપણે આપણી નજરથી વેંધએ
છીએ. તેઓએ કુલ મુસલમાન માટે એકજ
હસકામી રાજ, એકજ કીતાબ (કુરાન,
અને સંપ જેવા અમુલ્ય રતો પોતાના
પાખળા હુમેશને માટે મુકેલા છે, તેઓએ
દેશ પરદેશ, કે કાળ ધોળામાં તકાવત
રાખ્યો તથા એશીયાનો પુરાતન વિશ્વા
રવાળો, મુરોપનો સુધરેલ, અને આફરી
કાનો જગલી મુસલમાન જ્યારે કલમાનો
અવાજ સાંભળે છે ત્યારે પોતાને લાઈ
સમજ એકજ સ્થળે એકજ રીતથી સંપો.
ખુદાની હક્કાલ કરે છે માટે પેગંબરના
ફરમાન મુજબ આલવું એ મોટી ફરજ છે,
વીગેરે.

ચેરમેન મી. ઓસમાન અહમદ અફદી
દીએ જણાવ્યું કે ગઈ કાલે એક ગરીબ મુક
કમાનની મીયતને હક્તવાવાનું કામ એસોસી
એશન તરફથી કરાયું છે જેમાં પરચુરણ
રકમો મળી આસરે સવાળે પાકોડ ચંદો
મળ્યો હતો. મોવાના મોહમદ અલી અફ
નદી તુરકી સાહેબ ફરવા માટે મેરીત્સબર્ગ,
લેડીસ્ગીય, રૂંદી આરલરુન, ન્યુકેસલ
વીગેરે જગ્યાપર ગયા છે જેઓ માટે તે
તે જગ્યાના આગેવાનો ઉપર કાગલ લખી
મોકલાવ્યા છે. તેથી તેઓને માનપુરક દરેક

જાણે આપકાર મલશે. વીદાલન શરીરનો જમસો આવતા શરીરાર તા. ૧૨-૫-૦૬ની રાત્રે આઠ વાગેથી કરવા બાંધેલન કરેલો છે. મી. હાફેજ હુસેન આદમદ મુનસી તરફથી ૫ ખુરસી, કેટલીક ચોપડીઓ, મી. રૂકનુદીન તરફથી ટાઇમ્સ ઓફ ઇન્ડિયા (વીકલી) બેટ મળેલાં છે. મી. હાફેજ સાહેબ આપણા મેમ્બર થવા તે આપણે બહુ જ ખુશ થયાનું છે. બાદ સમાજનો તથા એક્સપેનો આજાર માની સભા વીસ રજન થઈ હતી.

બીજી મીટીંગ.

રવીવારે બપોર પછી બીજી વીકલી મીટીંગ એસોસિએશન હોલમાં ચેરમેન મી. એસમાન આદમદના પ્રમુખપણા નીચે મલી હતી. જેમાં સેક્રેટરી હાજર નહીં હોવાથી મધ્ય મીટીંગનો રીપોર્ટ એક્ટીંગ જોઈ સેક્રેટરી મી. સુલામ આદમદ બેહારીએ વાંચી સંભળાવ્યો હતો. સેક્રેટરીનું સંજ્ઞાનું મી. ઇસમાદ આદમદ દુરલાની દરખાસ્તને મી. સુલામ હુસેન ઇસપ અસમાલે ટેકા આપ્યાથી મંજૂર થઈ તે જગ્યા ઉપર સેક્રેટરી તરીકે મી. હુસેન આદમદ મુનસી (પટેલ)ની નીમણૂક થઈ હતી. તથા જોઈ સેક્રેટરી તરીકે એમ. સી. આંગલીયા કા. વાળા મી. સુલામ આદમદ બેહારીને નીમણામાં આવ્યા હતા. ચાલુ વીસવ 'ઇસલામ' ઉપર કેટલાક મેમ્બરોએ ઉમદા ઉમદા બાપણ દીધું હતું. બાદ સમાજનો આજાર માની મીટીંગ વીસરજન થઈ હતી.

રેટરના તાર સમાચાર.

ફ્રેચ જાપો ઝારના એક બાપણ ઉપરથી એકું જણાવે છે કે રશિયાનું બચિત્વ અગત્ય થવું જોઈએ.

૧૦ મી તારિખે ૩૦ જર્મનોની એક ટોળી એ હામબર્ગમાં કેટલાક ગોરા મજૂરપર હુમલો કર્યો, જે બે જણને નદીમાં ફેંકી દીધા છે.

પ્રીન્સ આરથર ડાનોટ નવપાનથી ઈનેડ પહોંચેલ છે.

પારીશમાં હડતાલ વિગેરેને કાઢને ૯૫,૦૦૦ મજૂરો મધ્ય વચરના થઈ પડ્યા છે.

મી. સીડન આરેલીઆટી મુલાકાત વખતે અશિયાદી ઇમીએશન વિગેના સવા લોપર ચર્ચા ચલાવવાના છે.

દક્ષિણ આરેલીઆમાં પુષ્કળ વરસાદ થયો છે.

સાદી મદમદ નામના ટયુનીશના મેમ્બર પામ્યા છે, અને તેની ગાદીએ મદમદ નારીઅર બે બેઠા છે. આ મુલક બેને કહેવાય છે પણ કરતા હરતા ફેચ છે.

રશિયાનું કુમાના મેમ્બરોએ સેન્ટ પીટર્સબર્ગ ખુનીસીપાલીટીનું આમંત્રણ ત્યાં સુધી રાખ્યું કેટલે મુકત ન કરવામાં આવે ત્યાં સુધી કબુલ કરવા ના પાડી છે.

નવપાનનો એક સોયન નામનો બુદ્ધ ધર્મ ગુરૂ વિલામન ગયો છે. પાંચમમાં પોતાનો ધર્મ ફલાવનારી એક તત્વજ્ઞાની મંડળીનો તે મેમ્બર છે. આવા ધર્મ ગુરૂ અમેરિકામાં પોતાનું કામ બંધવવા લાગ્યા છે.

નાતાલ ગવર્નમેન્ટ રેડવેના માણ જનરલ મેનેજર સર ડેવીડ હંટરની મુલાકાત લેતા રેટરની એજન્સીના એક પ્રતિનિધીને તે જણાવે છે કે પોતે નાતાલ પાછા આવવાનો અને પારલામેન્ટમાં ઉમેદવારી કરવાનો ઇરાદો રાખે છે.

ઓસ્ટ્રીઆ અને હંગેરી વચ્ચે ખટખટ ચાલવાને લીધે હંગેરીએ ઓસ્ટ્રીયન માલ ને બોયકોટ કર્યો છે. હુકનો ઉપર નોટીસો ચોડવામાં આવી છે. કે "ઓસ્ટ્રીયન અને કુમાને દાખલ થવાની મનાઈ છે."

રશીઆના તાર ઉપરથી જણાય છે કે લોહનાં મન રાખત કરવાની તક ઝારે ખાઈ લીધી છે.

ઇટાલીમાં હડતાલને લીધે અધાં વર્તમાન પત્રો થોડા વખત માટે બહાર પડશે નહિ.

પારીસની ફેચર માર્કેટમાં આગને લીધે પાંચ લાખ પાઉન્ડનું નુકસાન થયું છે.

એક રોકોઓ (નવપાન)નો તાર જણાવે છે રશીઆ પોર્ટસમાલિયા કોલકારાનો જાં ગ હરી મજૂરીઆમાં દાખલ થાય છે. જે આ ત્રાત ખરી હશે તે નવપાન પણ મજૂરી આ માં દાખલ થશે.

આઈનામાં જડાન ખાતાની ઉચ્ચપાયલ સંબંધે લોક કાગણી ઉચ્ચકારાલી છે. આ ખાતામાંથી પરદેશીને રજા આપે છે. નવપા નીકળે પણ રજા આપવામાં આવે છે. અને ફેરકે જળા યીનાએને આપવાની માગણી થાય છે.

કોસે નવપાનીજ બુદ્ધમાં નવપાનીજ જોડેલે બંદુક વિગેરે દરેક કામમાં ફુનિયાનાં વાનુ મેળવ્યાં છે પરંતુ હાલની આસેલીઆની મુ તકાદમાં નિશાન મારવાની શરતોમાં ઓસે લીઅનાએ નવપાનીજ ઉપર સહેલાઈથી કલ મેલવી છે.

બર્ગરી નામના ઈંગ્લાંડની ગામુએ આ પદા ટાપુમાં પાંચ ધરતીકંપના આવકા જણાવ્યા છે.

અમેરિકામાં આવેલ પ્રાંતની રાજધાની લુએનોસએસના વરતમાન પત્રો સાઉથ આફ્રિકાથી આવતા ઇમીગ્રેશને બંધ કરવાને માટે બ્રીટીશ સરકારને સખન રીતે મુચના આવે છે. રૂબીય આપના તાન વિના ગયેલ કોષ માણસને ત્યાં ધંધા તથા મળી શકેતો, ત્યાં ગમેલા બહુ મુશ્કેલીમાં આવી પડેલા છે.

બેંગલોરમાં ચાલુ આઠવાડીઆમાં પાન તથા વરસાદનું બહુ મોટું તોફાન થયેલું છે આ તોફાનથી વાઘા જાનોની તથા મોટી ઇમારતોને મોટી નુકસાની લાગી છે. ચાતા વરાણમાં અચાનક આવા મોટા ફેરફારનું કારણ જર્મની (ઈંગ્લાંડની દક્ષિણે આવેલ ટાપુ)માં થયેલ ધરતીકંપ જણાવવામાં આવે છે.

ફ્રાંસવાલની ખાણમાં કામ કરતા ચીના ઓનો સપાલ મરચવા ઇરાદો રાખતા આમની સલાના મીનીરટીરીઆલીસ્ટ સગા સહેના એક ઉપદેશનને મળવાની સરકારી કેંપબેલ બેનરમેને કબુલાત આપી છે.

સાંટફ્રાંસીસ્કોમાં આવી પડેલી આપત્તી ને લીધે વિમા કંપનીઓને થયેલું નુકસાન ૧૧૦,૪૪૧,૫૬૫ ડોલર મળવામાં આવ્યું છે એમ કહેવાય છે.

હિંદુસ્થાનમાંથી આવેલ સીધના રૂની કીમત લીવરપુલમાં ઘણી સારી ઉપજ છે.

નામદાર પ્રીન્સ ઓફ વેલ્સ હિંદુસ્તાન ની મુલાકાતીથી પાછા ફરી લંડન પહોંચ્યા છે ત્યાં તેમને બહુ આવકાર મળ્યો છે.

કેપના ઇનકમ ટેક્સ કમીશનરનો રીપોર્ટ જણાવે છે કે ૧૯૦૪-૦૫ ની આવકપાઉંટ ૨,૦૦,૦૦૦ ની હતી, ત્યારે આજુ સાલની આવક પાઉંટ ૨,૫૦,૦૦૦ ની છે જેથી ૧૭ ટકાનો ઇન્ક્રીઝ થયો છે. વરસના હજાર પાંડ ઉપર કમાનારની ૨૧૬૭ ની સંખ્યા મળીને ૧૭૭૪ થઈ છે.

તુરકીનો મામલો.

અંતરરાષ્ટ્રીય પક્ષના એક નાર એવા અખર આપેલે કે જિંદીશ એકમી નિશાના એકાદનેકે તુરકીના તે દેશ ખાતાના ખીનીવરને ખુલ્લા રાખવામાં કબુલે કે જિંદીશ માગણીઓ કબુલ કરવા પોતાના એક રસ્તો નથી.

પાન-ઇસલામીક પક્ષે તરમ થતાં તમય છે તોપણ ઘણા લોકો ક્રિસચીઅન વિરુદ્ધ લાગણી ધરાવનાર હોવાથી તુરકીને ટેકા આપે છે. પોર્ટોએ જિંદીશ માગણીઓ અમુક સરને કબુલ રાખી છે, તથા રાખા અને દરજ્જાનો પચાવી લીધેલ શાગ છેડી દેવા કહ્યું છે.

પારીસથી મળેલા સંદેશા ઉપરથી એમ કહેવામાં આવે છે કે હાલત એ નામના આગળ પડતા પાન-ઇસલામી જેની આજેવાની ને લીધે મહત્ત રેલવે થઇ છે તે જિંદીશની વિરુદ્ધ થવાની ઉશ્કેરણીમાં મુખ્ય ભાગ લે છે.

એવી અખર મળી છે કે જે તુરકી પોતાની હક નહિ છેડે તો સિટન તરતો તરત લેમનોસ અને મીડીઓનના દાણ કાઢ લેશે.

પોર્ટ સેવદના નાર ઉપરથી માલમ પડે છે કે ત્યાં કરકરને તજ્યાર રાખવામાં આવ્યું છે તથા મોટા જગ્યામાં દાર મોઝો મોકલાયા માં આવે છે. એડમીરલ લેંગટન ઘણું કુખર કાઢને પોર્ટ સેવદ પહોંચે છે, અને કુકમ ની રાહ જુએ છે.

તુરકીએ સિટનની આનાઇ સરદારને કમતી માગણીઓ કબુલ રાખ્યા છે. રાખા વગેરે દેશનાં તુરકીએ છેડી દીધાં છે. સરદારની હક નથી કરવા માટે એક કમીરાન નીસરો. પાન-ઇસલામીક કાપાએ એવા અખર આપેલા છે કે તુરકી કરકર અનેકમ-ડીઆમાં કાઢા પાને તેવાર થઈ આવ્યું છે.

આથેન્સનો અખર પત્રી એમ જણાવે છે કે હવે સિટન કરકર કહેરમમાં સધળી નેવારી સહીત પડેલું છે ને હક તેને થોડા વખત ન્યાં રહેવાની જરૂર જણાય છે.

નામદાર મુજવાને જિંદીશ માગણીઓ કબુલ કરવાનો પુરે પુરો જવાબ આપેલો નથી તેથી હક થોડા વધારે વખત સિટન આપશે. મુજવાને આપેલ જવાબનું રૂપ જિંદીશ એકમીને પસંદ પડ્યું નથી તેથી પુરો સંતોષ આપે તેવા રૂપમાં જવાબ માગ્યા છે.

ઉલ્લા સમાચારને લીધે દરજ્જામાં સંતોષ ફરવા છે એમ કહેવામાં આવે છે.

કાહરાનું હુલ્લડ.

અન્ધકારથી ભુલી જુદી દિશામાં નાતાલ ની દુકડીઓ અજવાબારની શોધમાં નીકળી પડી છે. અનિવારે સવારે કાહરાની ટોળી સીંગાન્ડાના મુલકના ડુંગરાઓની ઉપર જેવા માં આવી હતી. પણ જોડે જસર એ જોડા ની પાસે જઈ પહોંચ્યું, તે પહેલાં તેઓ કાહીમાં ભરાઈ ગયા. વળી ખીજ જગ્યાએ એક કાહરાની દુકડી તરફ થોડા જોળા છેડવા માં આવ્યા કે તરતજ તેઓએ પોતાની જગ્યા છેડી દીધી. અજવાબારે રસ્તો વધારે કઠિનો કરવા માટે રસ્તા ઉપર મોટા મોટા પથરો મુકે છે. કુપડાઓ મોટી સંખ્યામાં ત્યાં માલમ પડે ત્યાં આજવામાં આવે છે, અમસીમા વિભાગના સીક કાઢને પકડીને મારીત્સજર્ગ રાખવામાં આવેલ છે. અજવાબાર ને મળી જવા માટે તે તથા તેનાં દેહકાંક માણસો લાગે જતાં હતાં.

પહેલી કપાઝીમાં કાહરાની દાર થવાથી દેહકાંક ટોળીના ઉપરી પોતાનાં માણસો લાકેને ગોરા લશકરની મદદમાં આવે છે. તે માંના કેરકાંક એમ કહે છે કે અખ્યાટાની પાસે હથિયાર અથવા વીણી કાઢેલાં માણસો છે તથા કેરકાંક કિલ્લાઓને મળતાં દેશકાંક હોવાથી તેને પકડવા માટે મોટા લશકરની જરૂર છે. વળી અખ્યાટા ખુલા મેદાનમાં અજવી ઉભા રહેવા માગેના નથી પણ એક જગ્યાથી ખીજ જગ્યાએ તેનાં માણસો સહિત ભાગ નાશ કરેલો ફરે છે. એક કાહરે આવીને કહ્યું કે અખ્યાટાનાં થોડાં માણસો મી, વીજ કાનસનના રહેણાણની જગ્યાએ આવી જુદે અજાવીને નાશી ગયા છે. અખ્યાટા મોટી છુશમાં છે એમ તે જણાવે છે.

મેટાઉનથી અખર મળેલ છે કે સીયીન્ડી નામના સીક અખ્યાટાના કોમો નામના મુખ્ય માણસને પકડ્યો છે. તેની પાસે અખ્યાટાનો થોડો જોવામાં આવ્યો હતો.

અખ્યાટા મોટી છુશમાં હોવાના સમાચાર સાચા હયા છે. અખ્યાટાની આસપાસ ગોર લશકર વીરળાઈ વળ્યું છે. એક જાણુએ નાતાલ થોડેરવાર પોલીસ સહિત કનક ગંકર અને વીજ જાણુ એ શેવરેન થોડેરવાર અને દરજન પાપદળ સહિત કનક મેકેન્ડી છે.

મારિત્સજર્ગ રાખવામાં આવેલ કુલામીક નાં માણસો આગળ જણાવવા પ્રમાણે અજક જણાયા છે. મેકેલી નામના સરદાર ની દેશ રહીને તેઓની ગોરા લશકરથી દેહકાંક અજવાર દાર કાઢે છે. ગોરા લશકરના અગવડને મેરીમીય તેઓને દરજ્યા

છે. જેમાં તેઓના ૩૦ માણસ મરવા છે આ ટોળીમાં માણસો સહેલાઈથી એજામી સકાય તેટલા વારતે પીકપર પકરાના આમડ પાંચે છે એમ જણાવવામાં આવે છે.

એવા અખર મળ્યા છે કે કનક માનસક ને કાહરાઓ સાથે લગાઈ થઈ ત્યારે સીંગાંડા નાં માણસોને અખ્યાટાએ મદદ ન કરી તેટલા વારતે અખ્યાટા અને સીંગાંડા વચ્ચે કચ્છ આ થયો છે.

કેપ્ટન સાલે ઈંગ્લાંડમાં ૩૦૦ વોલન્ટી અરોની એક દુકડી ઉભી કરી છે, જે ૧૬મી જુને નાતાલ આવી પહોંચશે. આ દુકડીમાં દાખલ થવાને ૨૦૦૦ નામો મળેલા હતા.

કનક અસરકરનો રસ્તો અલુલ કઠિનો છે, તે એક દિવસની મુસાફરીમાં ચાર દિવસ તમય છે. જારની ગાડી ખાલી કરવા પછી ફેરવી કાઢાવી ને પછી સામાનને ફેરવવામાં આ વનો. આવી અનેક મુશ્કેલી છતાં પણ તે પોતાની મુકર જગ્યાએ પહોંચેલ છે.

સીંગન્ડા પાસેની કાંઆમાંથી ૨૦૦ અન્ધકારના કમીરાનર પાસે આવી છે.

સીંગન્ડાની હરનાં કુપડાં ફરેક જગ્યાએ ખાળી નાખવામાં આવે છે જેને લીધે એ ભાગમાં મોટી આગના જેવા દેખાય થઈ રહે છે.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વિગેરે. (ગવર્મેન્ટ ગેઝેટમાંથી.)

લેડીસમીથના મદમદ આદમની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવામાં આવી છે. તેના લેણદારોની મીટીંગ તા. ૨૨ મી મેના દીવસે ભરાશે.

મારીત્સજર્ગના એમ. ૨૦. નામકના લેણદારોની ખાસ મીટીંગ તા. ૨૩ મી મેએ ભરાવાની છે.

મારીત્સજર્ગના જે. એમ મદમદની નાદાર મીલકતનો લીસામ પતી ગયા છે. લેણદારોએ જે. અસરીન કદના (૧૨ ટીમ્બર સ્ટ્રીટ) પર પોતાના લીસા વાનને અરજ કરવી.

ન્યુકેસનના રોડરડાપર કમરેડીન ભાઈમી આવી નાદાર મીલકતનો લીસામ પતી ગયા છે. લેણદારોએ એચ. ફોલોરમીય ને (હાર્લીકેવલ ખીતરીંગ, સમીથ સ્ટ્રીટ) અરજ કરવી.

અમંગની રોડની મુળરી ગમેલ રીના નાગની હિંદી ગાદની માલકત ઉપર જેઆ ને કાંઈ દરજ્યા હોય તેમજે પ્રોટેક્ટર ઓફ ઇન્ડીઅન હાઈમન્ડસ ઉપર અરજ કરવી.

અખર પત્રો.

એહાન્સમર્ગ.

(અમારા એહાન્સમર્ગના અખરપત્રી તરફથી.
તા. ૨૪-૫-૦૬)

દામનો રેલ્વે કેસ.

દામનો કેસ આજેના આજના દિવસે પશુ મ્યુનીસિપાલિટીએ માલસેટની પાસે પશુ આરીસ્ટરને રાખવાનો ફાવે કયા છે તેથી આવતી જુમા સુધી મુકત્તી રહે છે. આ કેસ ઉપર સર રીચર્ડ સોલોમન તથા ગ્રાંડ સેલેશન બેન્ચ ધ્યાન આપી રહ્યા છે.

રેલવેની તકલીફ.

દામનાવાસની રેલવે ઉપર ગાંડને હિતાર એને ફેરવવાની જે સત્તા મળી છે તે આખલ અહિંની એમ્પર એક દામસ સામે ચલેલી છે. આ કાયદો બધાઓને લાગુ પડે છે એટલે તેમાંથી સહેલો દિંદોને ફાયદો થવાનો સંભવ છે. એક ગોરાને જરા તકલીફ પડેલી તેથી આ બધું થયું છે. એમ્પરની મીટીંગમાં પશુ સખલ આપણો ચર્ચા છે.

અલીપાલ નોર્થના મી. મદમદ મુરતી થોડા દિવસ પહેલાં જરમીરટની પારક રોડને જતા હતા. તે વખતે તેને ગાંડ તકલીફ આપેલી. તે આખલ તેણે ફરિયાદ કરી. રેલવે સત્તાવાળાઓએ કાગળ લખ્યો છે કે ગાંડને કપડા આપવામાં આવ્યો છે. જનરલ મેનેજરને થી. મ. એ. ના પ્રમુખ તથા સેક્રેટરી મળી આવ્યાં હતાં. આ બધું આખલ પોલીસ માર્ગે તે કહેવન પ્રમાણે જનરલ મેનેજર જણાવે છે કે પ્રીસ રીયાથી નિકળતી સાંજના પાંચ વાગ્યાની ગાડીમાં પશુ દિંદો કે બીજા કાળા હિતારને નહિ જવું. એસેસીએસને લખ્યું છે કે આ હરકત કશુંક થઈ તેવી નથી કેમકે પાંચ વાગ્યાની ગાડી તે સગવડવાળી છે તે તેની ઉપરથી દિંદો હક ઉઠાવે તેમ નથી.

કમીશનની મીટીંગ.

સર નેસફ પેટ રીજવેના કમીશનની ત્રણ મીટીંગ એહાન્સમર્ગમાં થઈ છે. તેમાં પ્રેગરેસીવ પાર્ટીએ તથા રાંડ પાયોનીઅરે પુરાવો આપ્યો છે. એજર પારનેટ જી. ઇ. એ. ને લખ્યું છે કે જ્યારે કમીશન બીજી વેળા એહાન્સમર્ગ આપણે ત્યારે એસેસી એશન વતી પુરાવો લેશે. હકાંડ પીપસની એસેસીએશનવતી મી. કન્ટીમસ પશુ પુરાવો આપવાની તકલીફ કરી રહ્યા છે.

દિંદો ગંદકી.

પાયોનીઅર અને પારકરોડના ખુલા ઉપર ફેરડજનરમાં એક દિંદો વેશરેજન તથા ફુટની દુકાન છે. તેની ઉપર પાયોની વસ્તુઓ રાખેલી તેજ દોડીમાં ચુવાનું નહોતમત હતું. જુવાની આપણાં ફાન્સેવલે કશું કે જે રૂમમાં નહોતમતહાર તથા એક બીજાને માણસ મુત્તા હતા તે રૂમમાં તેણે ફુટ, રોટી તથા સાક લાઈ જોયા. વળી તેજ રૂમમાં એક પડદાની પાછળ એક કુતરી અને તેનાં આડા બચ્ચાં હતાં. દુકાનમાં પાંચ મંચ છુટતી હતી. આ માણસને પાંચ પૈડે હંડ અથવા ત્રણ અડવાડીવાની કેદ એમ ફારેજ સખ કરી. એ એક ગોરાએ મને આ કેસનો રિપોર્ટ રજારમાં હતો તેમાંથી આપો ને તે બોલ્યો "આવા માણસો તારા દેશના માણસોને છત્ત પહોંચાડે છે. આવા માણસ તો તું શું ગવાવ કરે છે?" મારી પાસે કંઈ ગવાવ નહોતો. મારે તે છાપું લેતાં શરમમાં માથું ઢાંકવું પડ્યું હતું.

દામનાવાસની લેજસલેટીવ કાઉન્સીલ.

દામનાવાસની ધારા સભાની મીટીંગ તા. ૨૫ મી એ લરાશે. તેમાં શું કામ કરવાના છે તે જાણવા જેવું હોયું બેઠકએ કેમકે આ ધારા સભાની આ છેલ્લી મીટીંગ હોવાનો સંભવ છે. આવતે વરશે નવી ધારા સભા મલવાની વધારા છે.

ચીનાઈ પોસ્ટર.

ગીરમીટીયા ચીનાઓને મુકદમાં જતા સાઈ પેસા આપવા આખલ જે પોસ્ટર દરેક માઈનના કોંગ્રેસમાં મુકવાનો હુકમ થયા હતા તે આખલ માઈનવાળા મુખીમ ફારેજમાં જઈ મુકવા. મી. લેનને તેજનીવતી બદ મહેનત કરી પશુ મુખીમ ફારેજ વળી પાછી પોતાની સ્વતંત્રતા અને ન્યાય કુદિ બતાવ્યા છે. ચીફ જસ્ટીસ સર જેમ્સ રોસકનીસે ફાવે આપણાં જણાવ્યું કે એવી નોટીસ આજોમાં જોડાડવાનો સરકારને સંપૂર્ણ અખત્યાર છે. માઈનની અરજી અરજા સહીત ફારેજ કાઢી નાંખી છે અને દરેક માઈનમાં ચીનાઈ લાવામાં નોટીસ ચોડી છે. હવે તેની અસર શી થાય છે તે જોવાનું રહ્યું. કેટલાક એમ માને છે કે આ નોટીસ નો કાલ લઈને વહાં ચીનાઓ પાછા પોતાને દેશ જશે. બીજા કેટલાક એમ મત આપે છે કે એ નોટીસની અસર ચીનાઓના મન ઉપર બીજકુલ થવાની નથી. બે વળા ચીનાઓ જશે તો ખાણવાળાઓને બહુ મોટા ઘરકા લાભશે. કેટલાક ખાણવાળાઓ ખાણ બંધ કરવાની ધમકી આપી રહ્યા છે.

કુંગસેટોર્પ.

કુંગસેટોર્પમાં એશીયાટીક વોશીઓ.

(અમારા કુંગસેટોર્પના અખરપત્રી તરફથી.)

ચીનાઓની અરજી સરકારે એશીયાટીક રી ડમને સાઈ કાઉન્સેસનો કાયદો બહાર પાડ્યો છે. તેની રૂપે બધી મ્યુનીસિપાલિટીને તેથી કાઉન્સેસ આપવાનો હક મળ્યો છે. આટલા હકમાં ચીનાઈ મીટીંગ કાઉન્સ, દિંદો વીશીઓ, વિગેરે વગર કાઉન્સેસથી ચલાવી શકતાં. હવે તેમ નથી ચર્ચ શકવાનું. એટલું જ નહિ પશુ અહિંની મ્યુનીસિપાલિટીએ આવી વીશીઓને સાઈ ધારા બહાર પાડ્યા છે તે કાઉન્સ મીટીંગ કાઉન્સ જોવાનું છે. તે ધારા મુજબ એક ચીનાએ પોતાની કાઉન્સેસને સાઈ અરજી કરી તે કાઉન્સેસીંગ ફારેજ આપવાની ના પાડી. ચીનાનો વીચાર આ ફાવે ઉપર અપીલ કરવાનો છે એવું સંભવાય છે.

આ કાયદા મુજબ દિંદો વીશીવાળાઓએ પશુ ધ્યાન લઈને વસ્તુ પડશે. તેઓને પશુ આ ગામમાં તો કાઉન્સેસ લેવી પડશે. ને જરા પશુ ગંદકી લશે તો તેઓને કાઉન્સેસ નહિ આપે એવી ખાસિત રહે છે.

ચીંટી.

(અમારા ચીંટીના અખરપત્રી તરફથી.)

તા. ૨૧-૫-૦૬.

ચીંટીમાં એક જમણા જેવો કેસ થઈ ગયો છે. એ વેપારીઓની વચ્ચે તકરાર થઈ તેમાંના એક મોટા શેઠમાં ખપે છે તેણે બીજાને પોતાની મગરૂરીમાં મારી લીધું તે ઉપરથી માર ખાનારે પોરચુગીઝ અમલદાર પાસે રાવ ખાધી. બીજા શેઠે કેસની સંજ્ઞા વણી થઈ અને મોટા શેઠને ચાર ફલાક સુધી કેદ રાખવામાં આવ્યા, જરમીયાન બીજા વેપારીઓએ વચમાં પડી અમલદારને આજીજ કરી તેને છાડાવે. સુલેહ બળવવાના જમીન સહતે મોટા શેઠને છુટકારો થયો. દિંદો કાગમાં આવી તકરાર ન થાય તો જેવું સાહે. આ બંને વેપારી વચર કેળવણીના છે. અને હું એમ માનું છું કે આપણી કામમાં આવી તકરાર ધણે બાગે કેળવણીની ખામીને કારણે થાય છે. હું જોજી છું કે આપણા વેપારીઓમાં કુમળા બાળકોને બચાવવા બચાવવા વીના વેપારીઓ શોભને કીધે વેપારમાં કામસ કરે છે. ખરું બેનું આવા બાળકો દિંદુસ્તાનમાં નીકળતાં

જીવનના હોવા જોઈએ.

શેઠ દામેશ્વર આશુદંડની પેઢીના નવા મેનેજર આની પહેલેઆ છે તેમનું નામ મી. મેથુન ગોદગદાસ છે. તે પહેલાં પણ અહીં રહેલા છે. અને આપણે ઉમેદ રાખી શકીએ છીએ કે પોતાની પેઢીનું નામ તેઓ જાળવી રાખશે. તે કચીલી મેનમાં રહે છે પેઢીની મુખ્ય ઓફીસ તે જગ્યાએ છે. એ કે એપ્રીલ મહીનાની આખરી આવી છે તોપણ નીચમ પ્રમાણે અહીં હજુ ડાહીની મોસમ ચર ચર નથી.

પ્રીતરીયા.

હિંદના હાલ. મોહન સરીફ.

પ્રીતરીયા તા ૧૨-૫-૦૬.

(અમારા પ્રીતરીયાના અખબરની તરફથી.)

અમે હાલમાં રતુ તરત હોય પણ વગરની આવે છે. સમારમાં રીયાળો સહેજ સાજ દેખાય આપે છે કે તુરત મુર્ચ દેવતા પોતાનું ઉચ્ચસ્વરૂપ ધારણ કરી ઉનાળાનો આલાસ બતાવે છે. તે પ્રાંતરે વાદળો પોતાના દેખાય આગળ હાવી છંદ્રસમવી પદ્મસમવી ની આવાહી જણાવે છે. અરેબર અનંત અગમ્યીત અખીલેશ્વરના અધિપતિ પરમાત્માની લીલાનો પાર પામતા કામ સમર્થ હેજર નહિ.

શું આવી અસાધ્ય ખુશી, મનુષ્ય માત્ર ને આશ્ચર્યચક્રી અગર ગેબી અવાજથી મેનવણી નથી આવતી કે હંડી પાછળ તડકા ને તડકા પાછળ અધાર આવવાનો ને મદાન પીનાએ કુદરતી કામદો બનાવ્યો છે.

આપણી પરમ વસતી હિંદ ખુશી પુરે દીશમાં અપેક્ષી છે. ત્યારે સુરેષ્વરનાં આપણા પશ્ચિમ દીશ તરફ છે. આપણી હિંદ ખુશી ઉપરથી સુરેનારાણુ અદ્વત્ય ધવાથી હાલ અધરાર ત્યામ થયા છે. ને કદાચ સર્વ ને સીધાનામાન રૂપી ચરનાથી પેશમાં જઈ ગયા હશે પણ પાંચાં છે. ને આપણને જુનીના પાળો પેર તોડામાં અતી આવડે માત્રી કયા કરીએ કાઢી. અરેબર હિંદ માત્ર નાહો પાળનારી દુશાની તરફથી ક્યારે આવી રહેશે તે હાલ નો કાલ માત્રી સમર્થ નથી પણ નાહીમત પાસને કામ હાલુ નથી. ને પરમ સમર્થ પરમાત્મા કુદરતી કામદો આપણને ભાન કરાવે છે કે જેને પુરી થતાં કાલે પડાનું જે ને આપણને મનમાં મુશ્કેલી ને અદ સમ. આપણને પેર તરફમાં જોઈ જોઈ.

આપણને કદાચ આપણને જોઈ જોઈ ને આપણને જોઈ જોઈ છે.

અમારે એ અવીરનાનો ત્યાગ કર્યો ને મીકાડો ને સર્વ લામ પણ સોંપી સા પ્રત્ન થઈ પરમાર્થ ખુશી પ્રદરશીત કરી ત્યારે આજ સેાની હાલ ઉપર અપાનનો વીજ્ય નાદ ગવાતો સંભળાય છે.

તા. ૧-૫-૦૬ રવીવારને રોજ અરેના મુસલમાન લાહોની જમાતમાં મોહન સરીફ નું ખાતું બનાવવામાં આવ્યું હતું. આસરે સાતસો માણસોએ જમાવામાં ભાગ લીધો હતો. શેઠ હાજર હાજીમ હાજર હાજા તથા શેઠ મદમદ હાજર હુસમ બને શેઠીઆઓ એ રોસાહ તથા સર્વ અરસ્થામાં ધણી સારી સંભાળ લીધી હતી.

આજરોજ નામદાર અખબલ ગતી સાહેબ નેતાનસમર્થથી કુકશી કામનાદુરદી માં પંડા વાંધાનો નીકાલ કરવા આવ્યા છે ને કહે છે કે ને આપણા મુખુન શેઠ આહોશીથી મત બેઠને કીન બીન કરી મુલ પરીણમ કાવશે.

મહારમના તહેવાર ઉપર મદારી તથા કાને મોયાનાં થયેલ રમખાણમાં થનક તારણુ નામના સુતારને પચર વાગી જતાં તે મૃત્યુ પામ્યો હતો. તેનું અવજણપણે ખુન કરવાના આરોપસર ફેક રતનમ નામના મદારી ઉપર તહેમત મુકી અંગની પોલીસ કંદમાં કબજે વખત થયાં કેસ ચાલતો હતો પણ તેના ઉપર કાંઈ સાબીતી નહિ પડેલ્યા થી નામદાર માહુકદેટે ફેસ કાઢી નાખ્યો છે.

પીટસેખર્ષ.

તા. ૧૨-૫-૦૬.

(અમારા અખબરની તરફથી.)

આદીઆં થોડા વખત પહેલાં મુસલમાન લાહોએ મસ્જીદ માટે જમીન લીધી હતી તે ઉપર સમારકામ તથા કરતા રીનના ફેન્સ નું કામ ચર થયેલ છે. તેમજ અંદરમાં પણ સારી ગોદણુ કરી તેમના ફરદીએ થોડા અરસ કરવા તકી કરેલ છે. ફર સુદરનાં નીચમસર નમાજનું કામ થયા ફર છે તે વેલ ખુશી થયા જેનું છે.

દેવીકિલ્લ બાગત કળી ગયો જુને મુજબ દેવીકિલ્લનું કામ માનમાં ચર થઈ અંદર છે. દેવીકિલ્લનાં અંતર નાળાવાનું કામ ચર થઈ મુજબ છે ને દેવીકિલ્લ ફુલ સાસની રાઝ આતમાં તહેવાર થઈ જશે એવી વચી છે.

ગામની અંદર પાણીના નળ કાવવાની દેક જાનની તહેવારી થઈ મુકી છે પરંતુ પછસાની તંગીને કીધે જરા રીસ થશે એમ સાંભળ્યું છે. જોઈતા પદસા મળી જવાથી ગામની અંદર પાણીના નળ તુરત કાવજ થશે ત્યારે પાણીની તાણુ કમેશને માટે ફર

થશે. તેમાં ખાસ કરીને મારફટ રહેવરમાં પાણીની ઘણીજ તંગાસ છે. અને ત્યારે પાણીના નળ આવશે ત્યારે કમેશની પાણીની તાણુ દૂર થશે.

આદીના લોટપ્રીય આસીરન્ટ મેટ્રોટ ની યદલી કસનમર્મ થયેલ છે અને તેની જગ્યાએ બોક્સબર્ગના મેટ્રોટ સાહેબ પદ રેલા છે. તે સાહેબની સાથે હજુ હિંદોને કામ પડેલ નથી પરંતુ બોક્સબર્ગ એશીઆટિક વિરધ્ધ છે તેથી આ નવા મેટ્રોટ કેવા નીવડશે તે જોવાનું છે.

ડીસટ્રીક્ટ મેટ્રોટ બીમાર હોવાથી જ માસની રત ઉપર જતાર છે. તે હવા ફેર કરવા સાદ પહેલાં હંડીઆ જશે ને ત્યાંથી કિસાંડ જશે.

પ્રીતરીઆવાળા શેઠ હાજર હુમીય ગળા આવાહીઆ અરે કામ પ્રમંથે આવ્યા હતા એ કિવસ કૈકાઈ પાળ પ્રીતરીયા મયા છે.

હાલમાં અદિઆ કાન્તિ છે. ખુનીશીયા લીટી નરથી પણ કાં તકલીફ દેવામાં આવતી નથી. તેમજ ખુનીશીયાલીટી કાપીને મુખ ધોળા હોય ગાનું જોવામાં આવે છે. પેપર મંદ જવામાં આવે છે પરંતુ વપાર ની મતુ તરફ આવતી વ્યય છે તેથી સારા વપારની રાહ જોવાય છે.

શીયાળાની મતુ ચર થઈ મુકી છે. પરંતુ પ્રમાણમાં હંડી પડતી નથી. અપારે તાપ વધારે પડે છે.

હિંદી લડાયક કુકડી.

ઉપરના મધાળાથી જેમેન્ક નામનો એક ગોરા સોલજર 'વીટનેસ' પત્રમાં કામે છે, જેનો સાર અમે નીચે આપીએ છીએ.

'હિંદીઓ ગોરાઓ કરતા વધારે સંખ્યા માં આ કોલોનીમાં વસે છે. ને આવા વગતે તેઓના ગોરા લાહોએના બોમે પોતે કાલ મેળવે છે. ને આવા વગતે જે રતન નાજસ ની નવી કુકડી તાક કિતી કરવાની છે તેમાં હિંદીઓના કા માટે ઉપયોગ કરવા નહિ. હું એવી સુચના કરું છું આમાંથી થોડાને લાહોમાં ગોરા મેલા નેવાર કરવા જોઈએ. નહિ કે લાહોમાં ગોરાને મુકવા માટે પણ કુદરતી કુકડીઓના અંગ્યા વધારવાની આવડ. અથવા ને પડાવનું કામ કરવાની આવડ. ને પોતે અનુભવિ સોલજર ગોરાથી ને હિંદીઓના લાકપક મુખને પીચનતો દેવાથી સરકારનું પ્યાલ આ બાગતમાં એવી કાકું છું.

સર હજુશક, તથા લોડ રોબર્ટસે હિંદી સરકારના ફુનિઆમાં નાગીઆ છે એવું જણાયું છે. હું કહુવ કે હું અહીંના હિંદી

તેટલા અરચથી તેની ફીયા કરવામાં આવી ઉપથી એક વખતે ફોળા કરવામાં આવ્યા હતા તેમાં જે જે ચૂંટાયેલે મદદ કરી છે તેઓને ખુલાસા અગર દેશે. તેમનો એનાથી એશન બહુજન આપાદ માને છે.

નાતાલ સમાચાર.

ક્રીંગ એન્ડ સન્સ ઉપર દાવો.

સ્વીમર અમર્યાગ ને ચોડા વખત પહેલાં અથવા અચીથી ભાંગી ગઇ હતી તેના એક ઉતાર મી. હંસરાજ સવચ્છના ક્રેડિટ સામાન શુભ થવાથી તેણે સ્વીમરના માલીક ક્રીંગ અને સન્સ ઉપર પૌડ ૪૭૫-૧૮-૧૦ ની રકમનો ડરખતની દાર્દમાં દાવો માંગ્યો છે. જ્યારે આ ભાગેલા સ્વીમર ડરખત આવી ત્યારે સ્વીમર ગોદીમાં આવે ત્યાં મુધી જ્યાં સામાન હઇ શકાય તેમ નહેતું તેથી સામાન બીજી રીતે કાનારાપર લાવવામાં આવ્યો હતો. જ્યારે મી. હંસરાજે ગોદીમાં ઉતાર્યાના સામાનમાં પોતાના સામાનની તપાસ કરી તો ફ્રેંક સિવાયનો સામાન મળ્યો. કાનારાપરનો સામાન તપાસ્યો તેમાં પશુ ફ્રેંક ન માલુમ પડવાથી તેણે સ્વીમર પર ટાંકને ખખર કરી. બોનાર્થલી પેટીમાં એક ઉપયોગી કાગળ હતો તે કાગળ શુભ થવાથી તેમને રૂ. ૬૦૦ ની નુકસાની પહેલે છે. જતલે આ મામલની સુકાદો મુકતવી રાખ્યો છે.

'કવીન સ્ટીટની કાફર ખખર'.

'ખરખેસ' ઉપનામ રાખનાર એક માણસ મરકુરીમાં પુછે છે કે કવીન સ્ટીટમાં કાફર ખખર નવી કાફર મારકેટ ખાલ્યાં છતાં શા કારે બરાબ છે? વળી તે કહે છે. જો તું બુલતો ન હોઉં તો જુની સ્વીયાળ મારકેટ પહેલી મેથે બંધ થવાની હતી. હું તો જોજી છું કે હજુ તે કપાટાનેર ચાલે છે."

આનો જવાબ મરકુરીનો અધિપતિ આપે છે—"કાલિસીસે જુની મારકેટ ચોક્કસ બંધ કરવાનો હાથ નહિ કરેલો. જો કે આગળ ઉપર તે બંધ થશે."

આગ.

સ્વીચારે રાતે સ્વીચ સ્ટીટમાં છતરીટબસ લોન કંપનીના મકાનમાં આગ લાગી હતી. આગ ઉપસા માગથી રાત ચઇ હતી. આખું મકાન જુનાવાલી જતલે પડ્યું હતું. પણ જતલે નુકસાન એવડા સુકાદો પહેલેલે

અટકાવવામાં આવી હતી. આગ કારનાર પામીના બંધાથી કેટલાક કામતી ઓખડ નાં ચીજો અને ફરતીયર ખરાબ થઇ ગયાં છે.

વેપારી લઠાઇમાં જશે?

મી. પોર્ટીંગ હોરને નાતાલની પાન્લામેંટ માં સવાલ પુછ્યો છે કે હિંદી વેપારી લઠાઇમાં શો ભાગ લેશે?

આના જવાબમાં મીનીસ્ટર એક જસ ટીસે કહ્યું કે—લશ્કરી ખાતાના ધારાતી ૮૧ મી કલમ પ્રમાણે એ લોકને કામમાં હઇ શકાય એ લશ્કરી ઉપરીના પ્લાનમાં છે. અને જરૂર જણાયે તો તેમનો ઉપયોગ કરશે.

ખુન.

મુશ્કળોર્જ નામના માણસે જુલીઆ ઇલીઝાબેથ નામની પોતાની સ્ત્રીની સાથે રોજ રોજ કહ્યા થવાથી કુવાડાના ધા મારીને જુલીઆનું ખુન કર્યું છે ને પોતે પશુ આપઘાત કરવા પ્રયત્ન કર્યો હતો. આ ખુન કર્યા પહેલાં પોલીસને ચીડી લખી હતી કે તે તેની સ્ત્રીનું ખુન કરવા માંગે છે. કાંઈ તેને મોતની સજા કરી છે.

એક કાફરને નવ વરસની એક ગારી કોલકરીનો ટુપ વેવાના પોક્સરે ૭ વરસના સખત દેડખાનાં તથા વીસ દડાની સજા કરવામાં આવી છે.

પાઇન ટાઉન બિજા ઉપર એક શોકજનક બનાવ બન્યો છે એ ગીરમીટઆસ્તીઆનું કાઇ એ ખુન કર્યું છે. પોલીસ તપાસ કરે છે, અને ચાર જણને ચક ઉપર પકડવામાં આવ્યા છે.

પરચુરણ ખખરો.

એક મેકેન્ડી નામના ગોરાએ ખેતીમાં ઓછી મહેનતે વધારે કામ લઇ શકાય તેવું યંત્ર શોધી કાઢ્યું છે.

અલીવાલ નોર્થમાં એક ગોરા એકુત પોતાના કુટુંબ સહીત આવતો હતો તેવામાં તેનાપર વીજળી પડવાથી તેજ દાણે મરણ પામ્યો હતો.

શુઝ કાઇડના દીવસે પોતાના માણસોને કામે વળગાડ્યા માટે એક ગોરા મેનેજરને પૌડ ૨૦ નો દંડ થયો છે.

વેંચવાના છે.

જાતીના કાગળો—હિંદુસ્થાનથી આવતા જુના કાપા વગેરે છે હિંદી રાનીવા પેવી.

વધારે ખુલાસા માટે નીચેને સરનામે લખવું. મેનેજર ઇટરનેશનલ પ્રીટીંગ પ્રેસ.

ફીનીક્સ.

ચુલાખભાઈ બેકસ ૧૫૧ વેલ્લાન્ડવર્થ.

જોઈએ છે

પરચુરણ કામને માટે મુતાર જોઈએ છે. આસરે વીસ દીવસનું કામ છે. વધુ ખુલાસા માટે નીચેને સરનામે લખવું અથવા મળવું.

મેનેજર

ઇટરનેશનલ પ્રીટીંગ પ્રેસ

ફીનીક્સ.

ફાંકડ બખર ભાવ.

આવડ.	શી. પે.	શી. પે.
માંગ	૧ બરતાલુ ૨૦	૦ થી ૨૧ ૦
બીમડીના	" ૨૪	૬ " ૨૫ ૬
એક. એક. ડી. આર.	૧૮	૬ " ૧૯ ૦
એક. ડી. આર.	" ૧૮	૬ " ૧૯ ૦
ચીની સકર	" ૧૬	૬ " ૨૦ ૦
કુડાના	" ૧૬	૬ " ૨૦ ૬
દેશી તુવેર દાળ.	૨૧	૦ " ૨૧ ૬
તુવેર દાળ કાનપુરી	૧૮	૬ " ૧૯ ૬
મસુરની	" ૧૯	૬ " ૨૧ ૬
મગની	" ૨૪	૦ " ૨૫ ૦
અડદની	" ૨૨	૬ " ૨૪ ૦
ચણા	" ૧૮	૦ " ૧૯ ૦
" દાળ	" ૨૦	૬ " ૨૧ ૬
વટાણા	" ૧૬	૦ " ૧૮ ૦
મકાઈ	" ૬	૦ " ૧૦ ૦
કાચું તેલ ૧ આલન	૩	૬ " ૩ ૬
એરડીનું	" ૨ ૧૧	" ૩ ૦
મીઠું	" ૨ ૧૧	" ૩ ૬
નાળીંએરનું	" ૩	૦ " ૩ ૧
માંડ સફેદ સો રતલની	૧૭	૦ " ૧૮ ૦
ધીળા	" ૧૭	૬ " ૧૮ ૦
તીરકુળ નાતાલ	૧૧	૦ " ૧૨ ૦
આઉન	૧૪	૪ " ૧૫ ૦
આટા	૧૨	૦ " ૧૧ ૩
મદ્રાસી સોપારી ૧ રતલ	૦	૭ ૬ " ૦ ૬
મરચાં	૦	૫ " ૦ ૬
ધી પેટી	૬૪	૬ " ૬૫ ૦
પારાશીન ડીવોસ.	૫	૬ " ૬ ૩
" વાષટ રોસ	૭	૬ " ૭ ૬
" આલન	૧૨	૬ " ૧૩ ૦
નાળીંયેર ૧૦૦	૧૩	૦ " ૧૪ ૬
ફણી	૬	૦ " ૧૦ ૦
નીમક (લીવરપુલ)		
બરતા એકનું.	૪	૬ " ૪ ૬
ફાંક નેસલનું	૨૦	૬ " ૨૧ ૬

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

G. K. Desai,

General Dealer & Importer
P.O. Box 76. Tel. add. "DESAL."
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co

General Merchants & Direct Importers,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 134. Tel. Add.: "AYOB"

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant.

Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai,
General Merchant.

First-class Goods of all description
to suit all tastes.

Corner Commissioner and Rissik Sts.,
Box 33,

KRUGERSDORP

Tel. Add. "CHOTABHAI."
એ. ઇ. ડોટાભાઈ,
જનરલ મર્ચન્ટ.
પટેલ નંબરનો મલ. હરેકને પસંદ પડતો.
હારનર કમીશનર અને રીસીક સ્ટ્રીટ.
પી. બો. ૩૩. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ ડોટાભાઈ.
કુમરોટાઈ.

E. A. PATEL & Co.,
GENERAL DEALERS
—AND—
DIRECT IMPORTERS,

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church-Streets
MIDDELBURG, T'vaal.

tel. add. "ACUDDERL" P.O. Box 44.

BRANCH AT ROSENEKAL

HORMAJCY IDOLCY,

DIRECT IMPORTER

—AND—

GENERAL MERCHANT

Box 105, 122, Deurloo, Box

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of
Bugs, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Hardware, Hollow-ware, Furniture, Groceries,

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.

Tel. Add: BAGDAD. P. O. Box 57.

338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,

GENERAL MERCHANT & DEALER.

Market Square, P. O. Box 11.

KRUGERSDORP

A. E. BHABHA,

GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.

Cor. Church & Middel Streets,

MIDDELBURG, T'VAAL

Tel. add "BHABHA." P.O. Box 52.

દયાળ રામજી પટેલ,

ફુરર અને કમીશન એજન્ટ,
પી. બો. બોક્સ ૬૦૮. ડરબન.

EBRAHIM CAMROODEEN.

GENERAL MERCHANT.

Natal Leaf Tobacco a Speciality.

113 GREY STREET, (Camroodeen's Buildings)

Tel. Add.: "CAMROODEEN," Durban.

M. J. MAHOMED,

470 & 478 CHURCH ST.,

MARITZBURG.

Tel. Add.: "MOOSA,"
Telephone No. 209.

કુસા બનમહમદ,
૧૭૦-૧૭૮ ચર્ચ સ્ટ્રીટ, ફ્રાન્સેસ અને
ચીરેક, મરચન્ટ. એન્ડ ઇમ્પોર્ટર.
એરીસ્ટમન્ટ.
બેન્ડ, મ્યુઝિકાલ, મ્યુઝિકાલ્સ, એરિયન્સ
રોડ, અમલીકરી.

B. P. EBRAHIM & CO.

Mattress Makers, Wholesale Importers.

Dealers in Bedsteads, Hair Ticks, Mattresses, Cushions, Feather Pillows, &c.

Market St. (West), Box 120, Johannesburg.

**Swami
Vivekananda**

An Exhaustive and
Comprehensive
Collection of his

SPEECHES and WRITINGS

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master"; his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago; all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America and India on Karma Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga, Vedanta and Hinduism; selections from the eloquent, stirring and inspiring speeches he gave in reply to addresses of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Colombo to Almora, on his return from America; a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to friends; and a selection from the beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the Vedas.

DETAILED CONTENTS:—The Song of the Sanyasi; My Master; I: Address at the Parliament of Religions; Reply to Addresses of Congratulation; Karma Yoga; Bhakti Yoga; Karma Yoga; Vedanta; The Immortality of the Soul; The Freedom of the Soul; Maya and the Conception of God; Maya and the Conception of God; Maya and Freedom; The Road to the Apparent Man; The Absolute and Manifestation; Unity in Diversity; The Cosmos; The Microcosm; Reincarnation; The Ideal of a Universal Religion; God in Everything; Bhakti or devotion; Vedanta; The Vedanta in Indian Life; The Mission of the Vedanta; The Religion of India; Christ, The Messenger; The Relation of Buddhism to Hinduism; The True Method of Social Reform; The Reform of Caste; Education on National Lines; The Conquest of the World by India; Thought; The Himalayas; Max Muller—A Vedantist; Japan; To a Friend; The Hymn of Creation; And Let Shyama Dance there; To the Awakened India.

Cloth bound, Price, 4/- Post free.
Apply to G. A. NATHAN & Co.,
Publishers, Esplanade, Madras.

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

DURBAN:

553 Smith Street.

Telegram "Banfield."

P.O. Box 132.

JOHANNESBURG:

Corner Van Rensburg

& Commissioner St.

Telegrams "Banfield."

P.O. Box 3063.

દરેક રકમના બુટ અને શૂઝનો મેટિંગ જાઓ છે બુટના તળીયા માટેના આમણ તથા શૂઝ રીપર માટેની દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.

ગુદાસ, શૂઝ, શર્ટ, કાપડ વગેરે સુતરાઈ માથને માટેના વિલાયતના ચોરડરો હર્ષજી અને દરેક દિલી વેપારી સત્તામ પામે તેવા રીતે તે ચોરડરોનો અમલ કરીશું.

અમારી સાથે કામ પાડી ખાસી કરો.

JAMESON & CO., Manufacturers.

Ask us for Quotations before placing Orders elsewhere for

Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,

Cayenne Pepper,

White and Black Pepper,

Sauces,

And other goods too numerous to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.

Box 63, Durban.

SUN Insurance Office.

PAYNE BROS., Agents, WEST STREET, DURBAN

દુન્યામે સર્વે પૂર્ણી માગકા ચિમાકી ઓફિસ.

સ્થાપન વૈષ ૧૦,૦૦,૦૦૦.

અર્જો કરવેલે કમતીમે કમતી માવ મિલે

દુનીયામાં સૈયી જુની આખતા વીમા ઓફીસ લેની મુદી પાં ૩૦,૦૦,૦૦૦ ની છે હમી જાણવવાથી ઓફીસમાં જોડા ચાલુ આવો મળી રાહશે.

જુલોનારફિલે પ્રિન્સિપલ ડાયરેક્ટર, ૭ કુલ્પરફેલે ડાયરેક્ટર ડુબલ્ડલે પબ્લિક લેબર કમિશનર, ૧૧૬ કુલ્પરફેલે ડાયરેક્ટર ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ કોમર્સ, ૧૧૬ કુલ્પરફેલે ડાયરેક્ટર ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ કોમર્સ, ૧૧૬ કુલ્પરફેલે ડાયરેક્ટર ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ કોમર્સ.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO., Direct Importers,

સુલમાન ઈસ્માઈલ મીયાની કુ. બદારના મહમુદાને રહેવાની વીગેરેની સબવળ સારી છે.

Corner Turk Lane and

Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.

Tel. Address "Suliman"

Box 132, JOHANNESBURG.

P.O. Box 303.

Tel. Address "BEETLE"

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

ફેન્ટી કાપડના ખાસ વેપારી. ઉલ્લામાં ઉલ્લો નવી તરેહનોમાથ અમારે ત્યાંથી મળશે. "દુસપારના સોઈંગ મશીન" ના નાવાલ પ્રાંસવાલ અને ચોરેજ રીપર કોલોની કપડાના ખાસ આડવીયા. "નનરવ સોફ્ટ ગુદાસ" અને કાફરીલરને માલ તરેહ તરેહ કામો રહેલામા રાખવામાં આવેલ.

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Ceilings, and various kinds of Tinware.

All Made of

Steeles, Smelt, Tea, Coffee, Cocoa, and Jam Tins, from 6oz. to 112lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Bottles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles.

SAUCIANS and FRYING PANS.

Various Past Boxes, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 680, JOHANNESBURG.

આવો, ગરમા ગરમ મસાલાદાર ધીના ભજ્યાં, અને મીઠાઈ.

જંડુમહારાજ મીઠાઈવાલા

૧૬૨, ઝે સ્ટ્રીટ, હર્વન.

હમને વહાં દરદમેશ ગરમાગરમ વીકી મીઠાઈ, ફેવ ઓર જોઈડા તૈયાર મિલે.

ધીની મીઠાઈ

સ્વાદીષ્ટ! ગરમાગરમ! અને વળી ગરમે તે વખતે! ચોખ્ખા ધીના—સુતરફેણી, મગજ લાડુ, ધારી, જુંદી, મેચુઅ, મુંબઈનો હલવા, જલેબી, જાંબુ, ખાજલી, સેવ, ભજ્યાં વીગેરે ધીનાં બનાવેલાં તરવાર મળશે. તેલ બીસકુલ તરવારમાં આવતું નથી.

ખાસ જોડારાં પર પુરતું ધ્યાન આપી માલ વખતસર અને સરસ બનાવી આપીએ છીએ. બહારગામના ચોરડરો માલ પેસા મળેથી રહેવે મારફત વખતસર ચડાવીએ છીએ.

જેન દલપત એન્ડ કું

૧૫૬, ઝે સ્ટ્રીટ, હર્વન.

Abdoola Hajee Khan Mahomed General Merchant & Importer,

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:

"Mahomed."

P.O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

M. E. Nanak v.

Retail and Wholesale Merch.

Market Square,

P.O. Box 5.

POTCHEFSTROOM.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4,

Phoenix, Natal, Saturday 26th May, 1906.

No. 27.

P.O. Box 126

Telephone 214.

MARHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS AND
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boats
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 855

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.
Wholesale Merchants and
Direct Importers,

have always on stock—
Rice, Dholl, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates.

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
118 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.
Cable: Tel. Add.: "Kathorian."
Telephone: 224.

P. V. SANGHAVEE.
GENERAL MERCHANT.

281 Grey Street, Durban.

M. C. ANGLIA & Co.

GENERAL MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS.

339 Pine Street, DURBAN

BOX 59

Telegraphic Address: "ANGLIA,"
Durban.

DADA OSMAN,
General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 88.

Tel. Add.: "DURBANDAK."

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચન્ટ ને કમીશન
એજન્ટ.

મેકસ ૮૮, ૧૦૨, ક્વીન સ્ટ્રીટ,
ડરબન.

Telephone 874

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

જરમન ઇસ્ટ

આફ્રિકા લાઇન

Fortnightly

Steamer

દર પંદર દિવસે

કુંબજ જનતારી આગબોર.

For BOMBAY, Direct.

સ્વીમર મુસતામ ૧૬ જુનના આવી તા. ૧૦ મી જુનના રોજ ઉપડી જશે.

સોમાલી ૧૮

૨૧

જપલી આગબોરમાં ખવાસી દેશ છે, જ્યાં નીચે ફાલકમાં છે અને ગ્રીચન પાણી વિગેરેના બદ સારા બહોળા છે, હિંદુ મુસલમાનને માટે અલગ અલગ છે.

જપલી આગબોરમાં દરેકમાં દેશમાં આવા દેશમાં ઉપડી દેશમાં પહેલેથી છે. વાસ્તે જાણવા વિચાર કરી કામ કરવું કે જોયી પાછળથી દેશમાં થાયું ન પડે. વધારે જાણ નીચે લખેલ છેકાણે નવા દાઉદદેવલ કપાલ છે તે મંગાવવાથી મળશે.

મેદેરબાની કરી જ્યાંમાં રાખેલ કે સ્વીમર સોમાલી, મુલતાન, જુનદુસરાન, જનદલ, કેસર તે દેશમાંમાં ખવાસી દેશ છે જ્યાં ફાલકમાં અને ગ્રીચન પાણી પહેલેથી બહોળા છે. હિંદુ મુસલમાન સારા અલગ અલગ છે અને જગ્યાવાર બદલું નહિ પડશે. હાલુ કેટલાક લોકો છે કે જપલી આગબોરમાં ખવાસી જોરા છે પણ તેમ નથી.

એસમાન અહમદ.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન.

અમદાવાદ બીલીંગ, એ સીદ

પી. એ. બોક્સ ૧૨૬, ડરબન.

મારબીનર સીદ.

ડરબન.

A. McWILLIAM.

P.O. Box 217, DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના બરનો સંઘળી ખતનો માલ રાખવામાં આવે છે.

કેમરશીઅલ રોડ ઉપર મેશર્સ ડબલ્યુ ડબ્લ્યુ ડબ્લ્યુ બાબુવાળા નવા મકાનમાં દાખલ થતા પહેલાં સંઘળી માલ ઉપર ખાસ ચરતો ભાવ રાખેલો છે. કલકત્તાથી ચાખા, ફળ, ધી, અને મેરીશીઅસથી મેરીશની ચીની મોટા જથ્થામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

ટેલીફોન નં. ૬૨ પી. એ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ સરનામું "કોન્કાસેઝ" "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well-lighted and airy Rooms to let in First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall, suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars, apply

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET.

MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો

ડાયરેક્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ,

પી. એમ. બર્ગ, નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.) Contains 100 letters. Useful to every man in every position of life. 100 daily use. Rs. 1, 2nd post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third Edition). An exhaustive collection of phrases, idioms and expressions, with their explanations and proper uses. Rs. 4, 2nd post free.

EVERY DAY ENGLISH. A book of 1000 phrases for speaking, reading and writing. 2nd Edition. English language. Third Edition. Rs. 1, 2nd post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS, (Third Edition). Explained and illustrated. Aids to the right use of synonymous words in composition. Rs. 1, 2nd post free.

SELECT SPANISH. OF THE GREAT LIBRARIANS, Vol. I and II. Which help to write idiomatic English. It contains the oratorical and argumentative phrases, etc. Each vol. Rs. 2, 2nd post free.

WORDS OF THE WORLD (in Nature, Art and Science). Rs. 1, 2nd post free.

To be had of The Manager, "INDIAN ECHO" OFFICE, No. 108 UPPER CIRCULAR ROAD, CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT.

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,

હાલસેલ અને રીટલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44.

HEIDELBERG.

Branches:—

Petersburg, Box 24. Nigel, Box 43.

and at Volksrust

(as BHYAT BHABHA & Co.)

TEL. 144000—DURBAN

P. DAWJEE MAHOMED & Co

Have a large stock of

RICE, DIHOL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN.

TEL. ADDRESS: "PABULAR," Box 434.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

TEL. ADDRESS: "TAYOB."

P.O. BOX
441.કર્ન અમુ પટ્ટર આમદ એન્ડ બ્રદર,
તરહવાર ફેશનના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).Tel. Address
'ABOORAKER'**E. ABOORAKER AMOD & BROTHER,**

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,
Blouses,
Night-gowns,
Combinations
Chemises,Skirts,
Underskirts,
Children's Fancy
Goods,
Frocks,Gibs,
Bonnets,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls,Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY.

PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88

Telephone 364.

Telegraphic Address: "PORBANDAR."

**A. M. JEEVANJEE,
& CO.**

Storekeepers, Dubashes, Contractors.

and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI.

BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI

Telegraphic Address.

Karachi
Mombasa
Nairobi

"JEEVANJEE"

Bombay: "CONVEYANCE."

Codes used: A.B.C., 5th Edition, A.L., Scott's, Watkin's, and Universal

C. K. D. PILLAY & CO.

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Naartjes, Oranges and Betel
Leaves on our farm at Umgeni.

Indian Post Office on our premises.

133 Grey St., 310 & 322 Umgeni Rd.

P.O. Box 68, Durban.

Telegraph Address "DOORASAMA"

કે. કુકાન વેચવાની છે.

ચારલસ દાઉદ મથેની અગ્રેષ્ઠ ભરતી કે
કાન વેચવાની છે. વધુ ખુલાશા મદદ ચાર
લસ દાઉદમં અથવા ૧૦૭ શ્રીલક ત્રીકમાં
દાઉદદાસમને પુછવાથી ખબર મળશે.**E. Suleman Bros.,**Wholesale & Retail Timber & Iron
Merchants.

Saw Mills & Timber Yards

109 Queen Street, Durban.

Hoosen Ebrahim,

Wholesale and Retail Merchant . . .

. . . Fancy Goods and Drapery.

95 & 97 FIELD STREET, DURBAN.

YUSUF PATEL,

GENERAL ORDER, PURCHASER & IMPORTER.

P.O. Box 51, Market Square.

Tel. 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN

HOUSES TO LET.

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to

PLOWRIGHT LANE.

A. A. Gandhi,

General Merchant & Produce Dealer

TOBACCO A SPECIALITY

Jongaal, Natal.

164 Grey Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

. . . BOER TOBACCO . . .

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88.

Tel. Address: "Porbandar."

Telephone 364.

સસ્તી અને ઉચ્ચે માલ.

સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચીરૂટ બીર વર
લનીઆ રોમ વગેરે ભરતી તમાકુ નીચે
સરનામે મળશે.

સન મેન્ડ ટાબેકો વર્કસ.

૧૬૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIANSecond-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.**J. LANDAU,**

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 15 Rue des Francs-Bourgeois, Paris.

સેકન્ડહેન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, ઈનર વિગેરે તથા
બધે પુરોપથી મંગાવનાર મોટી કંપની.

જે. લેન્ડા.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

હો જોશીસ ૧૩ રોડી ફ્રાન્કબુર્ગ્સ, પેરિસ.

ભાણા પરમાતમ.વીશીની દરેક સગવડ કરી આપવામાં
આવે છે. આવો અને જુઓ.

૩૭૫ પાઇન સ્ટ્રીટ,

ડરબન.

We want your advice! correspon-
dence is invited on all matters of interest
to Indians. Indian Opinion is the
voice of Indian people in S. Africa.

General Merchant & Importer,
10, Raffles Place, Opposite Standard Bank,
Tel. add. 'TACE,' KLERKSDOORP.

Indian Opinion

Vol. IV

FIRENZA, NATAL, SATURDAY, MAY 20TH, 1906

No. 21

Contents

Horizontal Photographs	Page
On Pathless	141
"Sold"	141
Empire Day	141
The White Man's Burden	141
A Railway Crossing on the N. E. R.	141
OTHER ARTIST PAGE	
Indian Affairs in Natal District	144
Indian Temple	145
Indian Temple	146
The "Maha-bharata"	146
Lord Curzon's Indian Speech	147
On Indian Temple	148
Surber's and Wood North	148
Indian Temple	148

Indian Opinion

SATURDAY, 26TH MAY, 1906

On Fallacies

But some occult reason, nothing seems to connect the human mind with such certainty and persistency as a fallacy. The more subtle the fallacy, the less chance of eradicating it. Hence arise numberless superstitions and dogmas, which are destined to become the sport and mirth-provoking jest of a future generation. To-day we laugh at what terrified our grand-fathers. To-morrow, our children, with a wider knowledge than we can boast of, will laugh to scorn our own relics of the dark ages.

The problem, of course, is, not so much to make certain that our children have the means of enlightenment, as to ensure that, in our own day, we may see these misty cobwebs of superstitions ignorance swept away. For fallacies and superstitions are born of ignorance, and with the coming of a wiser day, when pure knowledge sharpens the intellect and brightens the imagination, they disappear like the limbo of the ancients and the useless. They have had their day, served their purpose, and now give way to improved thought and life.

Were there a court beyond mankind,
injustice and infamy could be
less rampant even in the most
enlightened times, and no man
could find a state distant from the
dim and ghastly ones of the past
only by reasoning that no influence
of their past among the living
refinement of their manners, and
customs have been made invented

for the tormenting of mankind. Instead of physical tortures, we substitute mental ones, and we replace the poisoning of the body, by legal processes and administrative acts bearing in on it from the dogmatism of the spirit.

We are led to indulge in the above reverie from a perusal of Lord Curzon's speech at a banquet given to the ex-Governor-General by the "Pilgrims" Club, in London, on a recent occasion. Lord Curzon then made the following remarks, to which we draw our readers very careful attention:—

These people (of India) constitute a Continent of Empire, almost a universe apart, and they have, in the dispensation of Providence, been handed over to the domination of the British Empire. What stupendous problem, demanding solution from day to day, and what an enigma, mystery for the unknown future! Can the British Empire, according to the last Imperial Conference, throw out of every four of the subjects of the British Empire one in India? Can the British Empire be the next step in the evolution of the Empire, and that, with the absorption of China, India, Japan, and the United States?

Realize that, and you are free to win the
entire British Empire - an Atlantic
Empire. Cut out the Asiatic portion and
you still hold a swindle in the scale of im-
perialism. I am writing to you because I
have seen that the American people are
beginning to see the truth about this

When we come to examine the stupendousness of the task of Lord Curzon's imperial project, which is to civilise the 400 millions of "dark-skinned" Indians who are under the British Raj, the attitude of the average South African colonist strikes us with amazement, and gives us a most unpleasant foreboding for the future of the Empire; for we cannot conceal from ourselves the fact that a people that does not realize clearly its imperial responsibilities is a very weak pillar in that fabric of Empire to which Lord Curzon alluded. It is obviously unsafe to entrust to it the welfare of those who are in every need of sympathetic and humane treatment.

We remember the eloquent plea of Lord Lansdowne for better treatment of British Indians by the House, the noble Marquis asking what would happen to Indians, in India, angered and insulted by the injustices suffered by their countrymen in the East African colonies, once were shocked by the idea that Britain was unable to provide for the melting out of equality to her Indian subjects. "I thought," he exclaimed, "but that for as long as we found the responsibilities of her dominions. Are those contingencies

non-existent at the present day? What of the hitherto latent national spirit that is now breaking forth into manifestation in the new India that is to-day being born?

Suppose the Gujarat and Bombay Presidencies became envenomed with the virus of intense dissatisfaction with the manner of carrying out of British promises and contempt for the ill-contrived methods of British justice. How long does South Africa suppose that the rest of India will remain free from the contamination of disaffection? Yet nothing is being done, on this side, to remove the causes of deep irritation amongst Indians in this country and their relatives, friends, and compatriots on the other side of the Indian Ocean.

We fear that the enormous responsibilities of the situation are insufficiently alien to the South African leader. His statesmanship is still immature, his method of dealing with questions of Imperial moment is still rudimentary, and he has not yet dared to contemplate the natural consequences of his folly, nor of its inevitable reaction upon his own welfare and upon the very existence of these states as an integral portion of that Imperial fabric in which he professes so much pride.

Perhaps it will dawn upon him, one day, that unless a modification of his present attitude towards the local representatives of the crown of the Empire be swift and complete, he may have to lament that the disruption of that Empire has, owing to his own reckless indifference and lack of foresight, made him a prey to jealous and merciless enemies, and left South Africa but a broken pillar, uncovered, unruken, and a stumbling-block in the path of world progress.

Sold!

The Johannesburg Press test-case brought at the instance of the British India Association, has been won and so it will be remembered that Mr. Kortham's self Government, President of the British Indian Association, was one to March 1st 1906.

After a long and exhaustive hearing, the Magistrate found for Mr. Kortham.

HEO

Notice of appeal was given, but acting on Counsel's advice, the Town Council dropped the appeal. One would have thought that, having decided not to go on with the appeal, the Town Council would withdraw the instructions given to its conductors not to accept British Indian fares. The Town Council, however, wanted another test-case, so that it might the better put its case before the Court. In the mean while, the embargo on Indian passengers was to continue. The British Indian Association accommodated the Town Council, by bringing another case, with the result that we report in another column. In the course of the proceedings, it leaked out that an underhand trick had been played by the Council, by issuing to itself a licence for the tram-car in question, and restricting its use to white people only. The trick failed, because the licence was issued or dated four days after the attempt of Mr. E. S. Coovadia to board the car.

But whilst preparations were going on for the test-case, the Town Council was hatching a plan to hulk the Indian community of the fruits of its anticipated victory. Whilst the Magistrate was giving judgment, the Government printers in Pretoria were printing an amendment to the Traffic by-laws of the Johannesburg Municipality, which consisted in a simple repeal of them, so far as they affected the Municipal tram-cars. The result of this amendment is that now there remains no by-law compelling a train-conductor to accept a fare. Probably the Municipality has been advised that the small-pox regulations of the old Dutch Government, quoted by Counsel for the Municipality would now revive.

Be that, however, as it may, the fact remains that the Indian community has to start the struggle *de novo*, and such a result has been brought about by the Town Council's having descended to foul play. What it could not secure by open and honest dealing it would appear, for the time being, to have secured by subtle meanness and backstairs jobbery. At the end of this unworthy business, the Town Council will have the satisfaction of knowing that, for a time, it will be in a position to prevent respectable Indian passengers from making use of its precious cars. The struggle between the Indian community and the Town Council is unequal. But right is on the side of the former, and we doubt not that the Indians of Johannesburg will continue the fight till they have won.

ON THURSDAY EVENING, 25th MAY, the English community celebrated the Empire Day. The Empress was celebrated. As the years roll on, the memory of that noble lady remains as fresh as ever. Her interest in India and its people was intense, and in return, she received the whole-hearted affection of India's millions. Her late Majesty showed her interest in and toleration for the religions of India, when she had the whole of the Proclamation of 1858 re-written, because of an unwarranted reference to the power the Government possessed of undermining native religions and customs. In her letter Lord Derby, the Queen wrote:

Such a document should breathe feelings of justice, benevolence, and religious toleration, and point out the privileges which the Indians will receive in being placed on an equality with the subjects of the British Crown, and the prosperity following in the train of civilisation.

These were the principles on which the Empire's foundation was laid. Expansion of trade and the acquisition of territory are not the only things true Imperialists aim at. There is a greater and a nobler ideal to work for—that of producing, as John Ruskin puts it, "as many as possible full-breathed, bright-eyed, and happy-hearted human creatures." We would place this ideal before our South African public men, and ask them to put away the feelings of race-hatred and colour distinction. The great British Empire has not risen to its present proud position by methods of oppression, nor is it possible to hold that position by unfair treatment of its loyal subjects. British Indians have always been most devoted to their Sovereign, and the Empire has lost nothing by including them among its subjects. India is a vast store-house of wealth to Great Britain, whilst thousands of its inhabitants are dying of starvation with scarcely a murmur. We venture to suggest that if there were more of Queen Victoria's spirit of enlightenment put into the affairs of the Empire, we should be worthier followers of so great an Empire-builder.

IN ADDRESSING THE SECOND CONTINGENT of Transvaal Volunteers for Natal, Mac's Burden by way of valediction, Lord Selborne used as his text that well-worn, but little understood, phrase, "the white man's burden." Mr. G. T. Abbott has recently published a book, "Through India with the Prince," in which he makes some unpleasantly frank remarks bearing upon the attitude adopted by Europeans to Indians. Mr. Abbott enlarges, in gloomy language, upon the Anglo-Indian causes of growing and bitter alienation.

He says—

The cause of India growing higher, and the cause of the white man's burden growing heavier, are the same. The white man's burden is the burden of the white man's race, and the cause of India growing higher is the cause of the white man's race.

many of the causes of the alienation of the Indian community from the white community. The white man's burden is the burden of the white man's race, and the cause of India growing higher is the cause of the white man's race. The white man's burden is the burden of the white man's race, and the cause of India growing higher is the cause of the white man's race.

Lord Selborne's warning that white men should remember their whiteness is, unfortunately, not always borne in mind by His Majesty's officers, civil and military, else should we never have that declaration of unity inherent in their oath, the possibility of which the High Commissioner has contemplated, and to which Mr. Abbott has caustically alluded. Lord Selborne's remarks, too, might well be borne in mind by such differently constituted entities as Messrs. Watt and Maydon and the Natal Shopkeepers' Employees Association. The cant phrase has it that this is a white man's country. But Lord Selborne conceives it wise to raise the mental query—is this a country of white men?

A CORRESPONDENT WRITES A LETTER to the Natal Mail, in which the following is a translation:—By the train that left Durban at 2 p.m. on the 25th of May, 1906, an Indian gentleman, by name Mr. Kundanlal Shivalal Mahant, took a second-class ticket for Ennersdale from Eastcourt. He occupied a seat in a reserved compartment. But there being many second-class white passengers, Mr. Kundanlal was forced by the Station Master to leave his compartment, and go to a third-class one. Our correspondent adds that this matter has been already brought by the aggrieved passenger to the notice of the General Manager. We hope that the complaint will be thoroughly investigated. There appears to be no reason to justify the alleged action of the Station Master at Eastcourt.

Indian Affairs in the Natal Parliament

LORD SELBORNE

12th May

Indian Marriages

The Council considered the Indian Immigrants Marriages Bill in Committee.

The Hon. Mr. JOSEPH HAYES objected to the clause which provided that the Indians should be fined £20 for not registering their marriages. He said that the practice was growing up of creating crimes for the purpose of getting revenue. There were so many instances where this seemed to be the case. Bills were constantly being laid before Parliament, where the principle seemed to be that of creating crime for revenue purposes. He suggested that the fine should be £10.

The Hon. the PRIME MINISTER said that the Bill was not brought on for the purpose of creating crime, but in the interests of the morals of the Indians and the prevention of crime.

The Hon. Mr. JOSEPH BAYNES pressed his motion. The penalty proposed was brutal, and it was creating crime for the sake of making revenue.

The Hon. Mr. A. M. CAMPBELL said that the Hon. Mr. Baynes's statement was ridiculous and he was sorry to think that it should emanate from a member of the Council.

The Hon. Mr. BAYNES said there was one good and sure test in such matters: it was, whether they, as white people, would pass such a measure through the House as applied to themselves. They knew they would not.

The Hon. Mr. A. M. CAMPBELL pointed out that the conditions were different.

The Hon. Mr. BAYNES said that the conditions were in favour of the Indians, in view of their poorness and peacefulness. The Council was the only place where the coloured question could be considered without fear or favour. He said he would feel ashamed of himself if the measure passed. He felt very keenly on the matter, and moved that the clause should stand down.

The Hon. Mr. KIRKMAN pointed out that the Bill was meant to redress the wrongs of a section of the very people of whom they were talking.

The Hon. the PRIME MINISTER said that, if the state of morality among the whites was as bad as that of the Indians, the Government would not hesitate to bring in a similar Bill dealing with the whites. (Hear, hear.)

The Hon. Sir GEORGE SUTTON said that undoubtedly the Bill would prove a protection to the more moral among the Indians.

The Hon. Mr. ANGUS asked whether the Indians had been, or would be, notified of the effect of the Bill.

The Hon. the PRIME MINISTER said that this would be done in due course.

The motion that the clause should stand down was put, and defeated.

The Hon. Mr. BAYNES called a division, and, when the motion was again put, he was the only member to stand behind his chair in favour of his motion.

The Hon. Mr. BAYNES asked the Hon. the Prime Minister whether the Bill would have to go Home for ratification; and, if so, would he order that the comments on its passage through the House be sent with the Bill.

The Hon. the PRIME MINISTER said that subject to legal contradiction, he thought not.

The Bill was then reported as having passed through Committee without amendment. *Natal Mercury.*

Johannesburg Jottings

[BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE]

INDIANS ON TRAM CARS. The Indian community in Johannesburg has been at considerable pains to enlist the sympathies of the European inhabitants of this town on their behalf, relative to the use of the tram-cars. Owing to a serious misconception that arose as to matters of detail and, he is said, of prejudice, Mr. Abdul Ganie, Chairman of the British Indian Association, addressed an explanatory letter to one of the dailies, pointing out that British Indians here only desired the use of certain portions of the exterior of the ordinary cars, and that, too, only for the respectably-dressed members of the community. There has always existed a regulation in the book of instructions to conductors, giving them authority to prevent any ill-clad or unpleasantly dirty individual from travelling upon the cars. So that, in point of fact, everything has been done to soothe the susceptibilities of foolishly prejudiced persons.

BEATING THE AIR. But all to what end? European sentiment has not been conciliated. Passions have been aroused that demanded to be fed rather than that their intensity should be modified, and every obstacle has been placed in the way of a better understanding. Finally, to ensure the preservation of their undeniable rights to the Indians, legal as well as moral, the Johannesburg Municipality compelled the Indian community to bring a test-case against it in respect of the action of the conductor of one of its electric tram-cars, in refusing to accept the fare of the Treasurer of the British Indian Association. The result is well-known. The conductor was found guilty, and fined five shillings. But this was not enough. The Council was dissatisfied, with the mode of presentation of its case, and obliged the Association to bring a second test-case, with similar results.

THE ASSASSIN'S BLOW. It had become obvious to the Municipality that, as matters stood, its action was illegal; yet it did not propose to substitute equitable treatment for rank injustice. In a hole-and-corner way it arranged for the withdrawal of the tram-cars from the operation of the Traffic By-laws, and has thrust upon the Indian community the onus of raising the whole question of their legal rights in the Supreme Court of the Colony. It is sought to disinter the mouldering corpse of the old Small-pox Regulations, passed at a time when public opinion with regard to Asiatics was even more grotesquely ill-informed than now. Lord Selborne, the other day, reminded the second contingent of Transvaal Volunteers for Natal that they must not forget that they were white all through, and not merely skin-deep. Would that he had

addressed a similar warning to the Councillors of this sordid city ere ever they perpetrated such a piece of un-British masculinity as this.

THE DOCTRINE OF "WHITENESS." Lord Selborne's words, at the present juncture deserve permanent record. I purpose repeating them here, if only to put to shame these petty-minded people whose mental horizon is obscured by colour-passion and subtly-conceived tyranny.

You will remember, everyone of you, that you carry with you the white man's burden, and that . . . to show yourselves white . . . as well as out . . . You will remember, and I know you will . . . that the white man . . . means to be just and . . . merciful.

The grave Councillors have shown themselves to be white—even to the liver!

THE SPIRIT OF BROTHERHOOD. On the day following the decision of the Magistrate, the *Leader* published an article reiterating the old stupidities as to dirtiness, uncleanness, and all the silly shibboleths without which unthinking people would not be happy. And in the same column, by way of satirical comment, doubtless, the paper published, as motto for the day, the following:—

Behold, how good and pleasant a thing it is for brethren to dwell together in unity. Is it not?

A FEW QUESTIONS. The only ray of light in this gloomy *impasse* was the sympathy evinced by Mr. C. A. Lane, in formulating queries addressed to the Chairman of the Tramways Committee, asking for information as to the revision of instructions issued to the Council's conductors: the cost to which the Council has been put in respect of the two test-cases; what reason could be given for the fact that the licences were granted to the conductors of the cars on the 11th April when the sanction of the Works Committee that such licences should be granted was only obtained on the 10th inst.; and whether it was not time to face the difficulties of the situation in honourable fashion, instead of having recourse to such miserable subterfuges. Mr. Jeppe might for a reply to the last question, have referred Mr. Lane to the current *Government Gazette*. It would have formed a fairly periphrastic negative!

ESPERANTO ONCE MORE. It is interesting to note the progress that the new international language is making. I learn that, at a meeting of the City of London College Debating Society, held at Masingale, under the auspices of the London Chamber of Commerce, a debate took place on the proposal that "It is desirable that Esperanto should be taught in the schools of the United Kingdom," which resolution was carried by a big majority. Esperanto classes have already been started at the City of London College. A

conference of the "International Employees," held recently in London, it was resolved that Esperanto should be the official language, and that it be recommended for use at international Trade Union Congresses. 1. In order the better to cater for those who are desirous of cultivating conversational relations, and of improving their linguistic abilities, and to interest them in Esperanto, a Polyglot Club has recently been formed in London.

Coloured People and Trans

A Second Test Case

FROM OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE.

Owing to the dissatisfaction on the Johannesburg Municipality at the method of presentation of its case on the occasion of the first test-case with regard to the travelling of coloured persons on the Municipal cars, decided on the 7th March, a second case was brought against the Municipality by the British Indian Association on Friday, the 12th inst.

Mr. Dinkana Salopi Chokwele, who came from the same district, stated the conditions, certainly improved, but the same individual was the head of the former academy.

The case came before the Circuit Court before Mr. Graham Cross, A. B. M.

The conductor, T. Welch, was again charged with a contravention of section 5 of the Traffic By-Laws regarding Transfers, in that he had refused or neglected to carry Mr. Crowley as a passenger from Jervis terminal to Market Square within the confines of the Municipality.

The Public Prosecutor, Mr. Baine, was instructed by Mr. M. K. Gandhi, whilst Mr. R. D. Choudhary, one of the standing counsel of the Municipality, instructed Mr. Messrs. Lance and Hoyle, appeared for the defence. The same arguments were advanced by the Prosecution as to the currency of the old Sanitation Regulation. Counsel arguing that, acting in pursuance thereof, no offence had been committed by the corporation. Evidence was adduced to show that Welch, consequent upon the removal of the cess tank, had made arrangements for the removal of the cess, and was not guilty of the offence of depositing the same in any place.

At 1.14.17, however, he stated that Lawrence had provided the material for his book, and that he had not read it. The result of this was that the book had not been read by the author, and that the book had not been read by the author.

The Public Health Service's attention to the fact that the 1918 influenza was widespread on the 17th April, 1918, conceals the date of the 11th, or four days later.

Mr. Feetham, in his address, referred to the fact that the offense was alleged to have been committed, the conductor was not guilty of the contravention of the traffic by-laws under Section 5, for the vehicle was not a public vehicle, not having been licensed.

The Magistrate interjected, remarked that the section referred to "public vehicle, plying for hire," and that the Municipality had contravened its own by-laws.

Mr. L. Nathan, continuing, said that, as he read the by-law, trolley-cars were licensed to carry a lawful number of lawful persons, and under the regulations published in the *States-Courant*, the plaintiff was not a lawful person as so contemplated.

He maintained that the regulations had been duly published in the *St. Louis Courier*, and having been thus directly repeated still in effect of the former law.

The Public Protection of Political Asylumists Act, 1901, which was the only restriction on travelling, relating to the travelling of political refugees, was not subject to the provisions of the 1906 Act. By-laws, wherein names were defined, but the definition of the term "native" was given, and deliberately excluded British Indians.

Mr. Fithian remarked that the Town Council had no right to supersede the Small-pox Regulations. That the State-President, or his lawfully appointed successor, was omnipotent to do that.

In giving judgment, Mr. Cross said that the Traffic By-Laws were framed under the proclamation permitting such. The by-law dealt with public vehicles plying for hire. The term "native" was defined by a further by-law. The complainant was not a native, and he was not in his (the Magistrate's) opinion, entitled to ride on the tram-car.

He found the defendant guilty and fined him five dollars or one day's imprisonment.

The "Maha-Bharata"

15. 1. 5. 1993

31.

Solids:

On Karna's fall, Salya rallied the Kuru forces, but Duryodhana's cause was lost. Salya was soon slain and the Kuru army was routed.

Barry Goldwater

as he thought of the gallant warrior
 who had given their lives for their
 He took his walking stick and the
 and followed him up and found
 challenged him to a single combat,
 which was agreed. The fight
 the day to no fewer than two hun-
 dred. In their terrific onslaught

sparks of fire shot from their clashing
maces, and the din of the impact
of the huge weapons shook the very
plains. The blood streamed from their
brows, but neither of them won nor
lost. At last Bhishma, by a foul
attack, broke Duryodhana's thigh.

That night Aswatthama—the revengeful son of Drona, stole into the tent of the enemy and carried out a ghastly work of slaughter, Draupadi's children being amongst the slain. Having completed the massacre, he wended his way to the side of the dying Duryodhana, who, on learning the news, and after blessing the hero, died a happy death.

Funeral Rites

The death of Duryodhana brings the war to a close. The women visit the battle-field, and the funerals of the deceased warriors follow.

It would be too sad to tell the tale of the mournful scenes of the burning pyres. Ah! How sad is a Hindu cremation of one so old with mothers, sons and sisters and their hair in anguish and falling, senseless to the world.

Let us end our way with the vast
 host of labourers toiling. Karmā
 turned again. The scene was one of
 woe and pain. With unbosomed the
 secret of her heart to her weeping
 children by telling them that Karmā
 was her eldest child. The story is so
 pathetic that a person's heart bleeds to
 read it. And indeed, were the Pāndu
 brothers, as far as their manner from
 an old poem entitled, *The Lament*
 of the Son of the Widow of Nain,
 must suffice to describe her feelings:

"How bitter does the Dead Sea bring
And how deep, deep does it flow;
But bitterer are a mother's tears,
Deeper a mother's woe."

The Conclusion

The Epic itself ends with the war and the funerals; but the bulk of the volume extends beyond the said events, comprising thereafter a last episode in the latter Mr. Hunt thinks that these episodes have been added to the real Epic at a later date.

Yudhishthira was now crowned, and the great warrior, Bhishma, still lying on his death-bed, gave his curses with him. In the death of King, the Pandavas, at least, he treats of the deep philosophy of the Mahābhārata, and a few chapters of the Bhagavad Gita. The main part of this interpolation is not the work of the generation of Brahmanical writers were minorly content to work their rules in the interior of courts, and not in the domain of philosophy.

But this is not all: Krishnā adds a lot of brand-new and further imperishable work to the "Anu-gītā," which is really a new book incorporated in the Gītā after the funeral of the old one. It has to do with the Supreme Knowledge, Creation, the Vedas, the Vedānta, the Vedānta

practically by the way to allow a horse to wander at will, and if anybody stoppe

ing, and profoundly unsympathetic with every token of national and patriotic demonstration. He has left a memory in India which will be kept alive by his defects and failings when his good qualities are forgotten.—*India.*

Our London Letter

(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT)

English Policy in Natal

Some interest was caused by a private meeting of nearly 30 Liberal members of Parliament and others on the subject of the Natal Crisis, held last evening at the House of Commons. Sir Charles Dilke presided, and among those present were Mr. Fox Bourne, Secretary of the Aborigines' Protection Society, and Mr. Mangerut, an educated native of Natal. After a statement by Mr. Fox Bourne, there was some discussion, chiefly ranging round questions of policy as to refusing, in certain eventualities, the assistance of Imperial troops to quell native rebellion against the poll-tax. Sir Charles Dilke pointed out the difficulty, in the circumstances, of refusing armed help, which was easily available in South Africa. Mr. Molleno referred to the importance of supporting the white minority, but urged that some means should be taken as speedily as possible to reassure the natives. The poll-tax in the Transvaal, under our own direct control, was double the rate imposed in Natal.

Some uneasiness was expressed by one or two speakers with reference to certain remarks made by the Colonial Secretary as to the employment of Volunteers from other Colonies on military duty in Natal. It was eventually decided to ask Lord Elgin to receive a private deputation upon that subject. Among the speakers at the meeting were Sir Charles Dilke, Sir H. Cotton, Mr. Ramsay MacDonald, and Mr. Hyles.

The Aborigines' Protection Society

On behalf of the Committee of the Aborigines' Protection Society, Mr. H. R. Fox Bourne has written to Lord Elgin, suggesting that the condition of affairs in Natal calls for such intervention of the Imperial Government as may avert much graver complications which are imminent. The Committee, he says, regard the measures taken in the district south of the Tugela river as having caused an extension of the recent disturbances to Zululand under conditions threatening disaster, not only to the small tribes in sympathy with the fugitives, but to the majority of the community, which, regarding Dinuzulu as still the informal head of the Zulu nation, has hitherto loyally submitted to British rule. The arming of undisciplined white Volunteers the committee regard as a grave danger, and they express their belief that the employment of troops from other Colonies, though it might be a necessary evil, will cause further widespread discontent.

Emigration from India

Mr. Churchill, Under Secretary for the Colonies, in reply to Mr. Rees, said it was not intended to move the Government of India to include British Central Africa among the countries to which emigration from India was lawful. No demand for such a course had been received from the British Central Africa Protectorate.

Unrest in Bengal

The Special Correspondent of the *Daily News*, who writes "with a knowledge acquired by thirteen years of the closest association with the people of Bengal, both in the capital and the country districts," sends this week a long and very important communication to his paper, showing how the popular mind has been excited by the celebrated Bannerjee case, and that it will be a great mistake on the part of the Government to ignore the temper of the people.

Surtie Case at Aliwal North

Full Text of Judgment

We have been asked to publish the following judgment of the Court on the claim of Mr. Mohamed Surtie against certain Insurance Companies, which appeared in the *Northern Post*.

The Judgment

His Lordship, in delivering judgment, said the matter had occupied two days, and during that time had narrowed down considerably. There were certain amounts in dispute, and certain funds alleged to have taken place which had led to considerable legal argument. Various matters had been pointed out on one side or the other, but he had to decide whether the claim against the three insurance companies, amounting to £3,735 11s. 6d., should be paid or whether the plaintiff was guilty of arson and fraud, alleged to have been committed by sending in false claims. Both those charges were crimes which were dealt with by the law of this country. If there were any such case, His Lordship thought the proper mode would have been to prosecute this man in the ordinary way, and in such case the whole matter would have been decided. The companies said the plaintiff was in such critical financial circumstances that he had the strongest motive for committing the crimes. The times were hard at present, and His Lordship believed the people of Aliwal were feeling that as well as those in other places. No one was exactly as well off as he was some years ago. Some people who had taken advantage of the times had gone into financial difficulties. There were instances in which this man had, for his own benefit, secured to be in a position similar to that in which he was now. He had lived on a small estate for some years ago. He had done a good trade. His Lordship referred

to the fact that, although an alien and held down as such, plaintiff had prospered very well, and those who had any large dealings with him had nothing to say against him. Nobody had been brought forward to say he had done one wrong thing previously, and even the bank, which was always on the safe side, had nothing to say against him. He had conceived the idea of erecting a large block of buildings. Those buildings, one would suppose, if Aliwal had the future before it which one so often heard about, would always be a valuable asset. Those buildings had cost something like £14,000. Plaintiff had paid a considerable amount of this sum, which was bonded for perhaps half its value. Still, it was said the building had turned out a white elephant. The rooms and shops would not let, principally because he would not let them to Indians, and he had to postpone his visit to India. That, however, did not mean he was in bad circumstances. It was true he had overdrawn his bank account to £700, but the bank had a very good habit of looking after its own interest, and one could be perfectly certain that the overdraft was absolutely secured. Thus he was not in a very critical position was shown by the balance-sheet prepared by Miss Gould—who seemed to be a business-looking, capable, honest woman—for the year 1905. It showed, after paying all working expenses, loans, employees, etc., a clear profit of £800. That was not a bad result seeing that the man had just put up those expensive premises. He was not a pessimist, and probably like everyone else in this country had been looking forward to better times and that by another year his new buildings would be able to pay themselves. There would be no reason for him to look upon the buildings despairingly. The other business was a splendid one and His Lordship did not think he could have been in such a position as was held out. It was said through the mere fact of the case not paying Surtie conceived the idea of burning down the premises recently erected. It might as well be argued why he conceived the idea of sending the matter to Fletcher. The case was left to Fletcher and Miss Brown and it was surely their concern whether the case paid or not. The only thing that Surtie could have cared for was the rent, which they were by no means inclined to pay. One day, however, plaintiff went to Fletcher and, without any preliminary remarks, said, "Look here! This business does not pay; burn the place down." That seemed one of the most improbable stories ever heard. Why in the world Surtie should have chosen Fletcher for a confident goes was only known. Since that time plaintiff had approached Fletcher several times and detailed the same. If there had been any serious talk of this matter it could be said that Fletcher would have been a willing tool in Surtie's hands. Fletcher and Miss Brown, according to their own evidence, were honourable people, and although

£200 was offered to commit the error Fletcher temporised. In the course of the conversation, Surtie, the Court was told, would not set on fire of his own nationality burn the premises. Probably he wanted a better man—such as Fletcher. If such a scheme had been proposed to any honest man, the first thing he would have done would be to inform the authorities: but Fletcher only temporised and told his story as law. Then to back up this story Surtie came back to the case again in the course of a week and took Fletcher into the shop with him. Miss Brown got to the back of the shop and listened. According to Fletcher's story, when he came to the back of the shop, the shop was standing empty and he found that he had been deceived. Fletcher said that he had been deceived for Mr. Surtie had said that he did not know of this. She listened to the conversation until her nephew, who had come home from school for lunch, called her away in order to go back to school. The conversation did not consist of many words, but still the little boy, home from school for dinner, was able to call Fletcher away. His Lordship could not believe this: he could not believe that Surtie could have spoken for nearly three hours. His Lordship traced Fletcher's evidence carefully, commenting freely upon the improbabilities and finally said it seemed to be beyond credence. Turning to the zealous Wolff, His Lordship said it was rather unfortunate that Mr. Swift had attempted to work the case with such a character as Wolff. It is unfortunate that Surtie had managed to get upon two men who had both been in plaintiff's employ, and who had both been discharging. It seemed to His Lordship that plaintiff had got rid of the two men from business methods. Wolff in some degree relied ever so much on the kindness of Surtie and always spoke well of him until he was turned out. Soon afterwards evidence showed that he reversed his position: and tried Mr. Surtie to say that he was going to be removed from the store on the day of the case. His Lordship believed that. It seems to show how the whole case had been got up. It was curious how all the witnesses involved in the case, Wolff, Fletcher and Miss Brown, the native girl named Bala, seemed to have been in connection with Miss Brown, who had got her to tell the truth. All these things seemed to show the case to be a very bad one. As regards the stock, His Lordship said it seemed that the store was fairly well stocked. If the defence could have shown that the place was absolutely empty there might have been some reason for the fire, but this had not been proved. Witness had been brought up to say that the place was not so well stocked as usual. A few weeks before the fire stock had been taken, not by Miss Gould, but by a former bookkeeper, who happened to be in town. A witness had said that by a witness who had been in the shop, it seemed that the stock was not so well stocked as usual. It seemed to show how the whole case had been got up.

From a glance round the premises. Besides, this witness had never been in the back store, where it was possible thousands of pounds worth of goods might have been stored. They had the evidence of Miss Gould, who was in the shop all day on the 19th, to the effect that the shelves were as full as usual, and this was corroborated by Mr. Stuart. Still more important was the evidence of Mr. Anderson, of Dundell, Elden & Co., a wholesale business, who seemed to be a thorough business man. A few days before the fire he had been in the store for the purpose of offering plaintiff some grain. On account of plaintiff's absence, Mr. Anderson had a look round to see if he could supply Surtie in any particular line. The place was so well stocked that this witness could see no line which he could supply. This was very valuable evidence. Mr. Anderson had gone through the back store on his way to plaintiff's office, and everything there was complete. The evidence called to say that the value of the stock was £200 was unworthy, because only part of the shop had been glanced over. It was said that some hundred pounds worth of goods had been removed, but the evidence did not show that. His Lordship dismissed this matter fully, and showed that there was nothing in the suggestion, and as far as could be seen it had only been proved that one truck had been taken into the back gate. As regards the removal of stock on the morning of the stocktaking in the grocery department by Mr. Matthews, this stock must have gone somewhere. His Lordship did not believe this, because Mr. Matthews would have detected it in the morning. The whole story was dismissed, and under the circumstances His Lordship gave judgment in favour of the plaintiff for the full amount of the claim.

The decision was received with approval in court, which, however, was immediately suppressed. Outside the Court plaintiff received the congratulations of numbers of persons who had attended Court throughout the whole hearing of the case.

Facts and Comments

INDIAN MAUS.—The Natal Direct Line, *Pongala*, sails for Calcutta, via Colombo, about the 31st inst.

The German East Africa Liner *Sultan*, sails for Bombay June 7th.

COLONIAL CONFERENCE.—A Ren-ter's cable says that Sir Henry Campbell-Bannerman announced in the House of Commons yesterday (May 22) that the Government did not intend to propose that the Crown Colonies should be specially represented in the next Imperial Conference, but that the Government would be prepared to consider the suggestion.

At a meeting of the newly-organised body of the Mahomedan Association on the evening of the 21st, a proposal was made by Mr. Osman Ahmed, and carried unanimously to raise a subscription among the Mahomedan merchants with a view to sending a donation to the Patriotic League, to provide comforts to those who are fighting at the front.

POLL TAX RECEIPTS.—Replying to Mr. Brunner, in the Natal Legislative Assembly, the Treasurer said the exact number of people liable to pay the poll tax could not be ascertained. When the Bill was brought in the estimated income was £100,000. The amount received up to April 30 was practically £100,100 made up as follows:—Europeans, £30,000; Indians and coloured persons, £24,100; natives, £46,000. It was estimated that £15,000 was outstanding.

O.R.C. AND NATIVES.—Bloemfontein, May 23. The Town Council was surprised to hear from the Government that their action, in charging 1s. for passes to Natives, is "ultra vires." The municipality have, since the war, charged this fee. It appears that, prior to the war, the municipality had such power; but the law under which the fee was charged has not been ratified by the new Government. The police have received instructions not to interfere with natives, so far as passes and permits are concerned—at least, for the present.—*Natal Mercury*.

HOW TO UNITE ENGLISHMEN AND INDIANS.—If the influence of Europe over India is to yield anything more useful than a frantic reaction, it must go beyond the school. It must be extended over the broadest area of Indian life, and made permeate, through the surface, into the deep recesses of Indian nature. This however, though I hold it to be possible, cannot come to pass so long as our wives and our daughters disdain the society of Indian women, and so long as we refuse to breathe—in our clubs, railway-carriages, and houses—the same air as Indian men. But, before we give up our own aloofness, the Indians must also give up their customs of chewing betel, of nursing their toes, and of expectorating in our presence. Mr. Abbott's "Through India with the Prince."

THE MOST EXCELLENT JIHAD is that for the conquest of self.

Women are the twin-helms of men.

The world and all things in it are valuable; but the most valuable thing in the world is a virtuous woman.

God enjoins you to treat women well, for they are your mothers, daughters and aunts.

The rights of women are sacred.

Do not prevent your women from going to school, or from taking part in the work of the community.

ઇંડિઅન ઓપિનિઅન.

பூர்தி ௪.

श्रीतीक्ष्ण—शनीवार, तारीख २६ मी मे, १९०६.

243 27

ਅਮਰਕਾਨੀ ਪ੍ਰਤੀਮਾ.

ପ୍ରତି ଉପାଦାନ

ਪ੍ਰੀਤੀ-ਸਾ: ੧੫ ਮੈਂ ਥੀ ਸਾ ੭ ਜੁਨ
ਸੰਨ ੧੦ ਸੌ ੧੯੭੧

ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਦੱਖੀ ਪਹਿਲੇ ਖੇਤਰ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ

મુસલમાની-તા. ર. રાજીવિવધાખરની
રાજીવિવધાખર સુધી, ૧૩૨૪ દીનરી.

ઈડિઅન એપિનિઅન.

શાનીવાર તા. ૨૬ મી મે, ૧૯૦૬.

તાલાસનો જમીનનો કાયદો.

ज्येष्ठ मास शुक्ल पक्ष शुभ

પણ આપણે ઝોરાઝોની પજવાડે જમી
જસતો સંભર છે. નાનાસમાં તમા કાયદ
ઝોમાં જમીન ઉપર દર નાંખવા આપતનો
કાયદો રજુ થવા વિશે જાણે અમારે આપને
આપી ગયા હોય. આ કાયદો નાનાસની
પારલામેન્ટમાં રજુ થઈ ચુક્યો છે. પણ
જ્યારે તે કમીટીમાં તપાસવામાં આવ્યો
ત્યારે તે રદ થયો. મી. રેથમેન જે પારલા
મેન્ટના મેમ્બર છે તેમણે જાણી હરખાતે
રજુ કરી છે એ કાયદાની રેકૉર્ડની સાબતની
અદાર હોવાના મા હોતે પણ તુરંતમાં મને
તેથી તે રદ થવા વિશે જાણે આ હરખાતે
પસાર થઈ તેથી નાનાસની સરકારે પાર
આપી. વખત એવો આવ્યો છે કે હોરિંગ
એ બહુ જોનાં થઈનામું આપવું જોઈએ.
તેઓએ એમ તો તકિં કયું લેણી શક્યો
છે, પણ જમીનનાં દર આપતવું ખીલ દાહ
તુરંતો સાડાં દીઘાઈ રહેશે. હવે શું થશે તે
જાણું રહ્યું. મને કે એમ ઉમેદ રાખવાનો
કારણ છે કે તે ખીલ આ જોનાનાં પસાર
નાં થાય.

સ્કીનના અવધૂતીનો એક નીશાની.

[illegible]

આને જાણવું છે કે કેરત્રાદે જ્ઞાપતીજ
એક જિલ્લેજોવાના સુસાધન જેવા નથી છે.
આ જાણના નરકે જેને માનવી જાગજી
જવાવવામાં આવે છે તો પણ અદરથી
જાપાન સીરક જાગજી હોય એમ જાણમાં
આવે છે. એક મેકજોવાના તારના ખચર
ઉપરથી એમ જણવામાં આવે છે કે ત્યાં
મરેજા જ્ઞાપતીજ કાઢજાના અમલદારનું
એક સગવડ વધાણું જોવાનું આમત્રણ ન
હોય કદવામાં આવ્યું છે. કારણ કે
આજેવીજાના રાજ્ય આપના માટે પ્રધાન
ના હોવા પ્રમાણે જ્ઞાપતીજ ઉપર મેચો
વીચર મુદા રાજના નથી. જ્ઞાપતીજ કોઈક
દીવસ આજેવીજા ત્રણે જણો પ્રધાન હશે
એમ જાણ આવે છે. આજે મન થયું
એતરેવીજાનો ધરાયે છે એમ ત્યાંના કેદવાદ
આગેવાન પદે ઉપરથી જાણાય છે.

અમેરિકાના ધનાઢય લોકો:

અમેરિકાની અંદર ધનાઢ્ય લોકો મેટી સંખ્યામાં છે એ જાણીતી બીના છે. સાધા રજી રીતે ગેતાં પૈસા પ્રાપ્ત કરવામાં યુરોપી યત્ન પ્રમ આગળ પડતી જોવામાં આવે છે. યુરોપના લોકો નમો રોધ તથા કળાની મદદ લેડે આખી દુનિયાની બજારને ખેતાના ખંજવી દુર ગરવા દેતી નથી. તોપણ અમે રીકાની પૈસા મેળવવાના સરતમાં યુરોપની પ્રાપ્ત પાડુ ખાજી છે એમ કહેવું કુચ બરેકું નથી. આમ થવાનાં કેટલાંક કારણો પણ છે. ત્યાંના લોકો યુરોપની પ્રગતિ કરતાં પૈસાની જાગની અંદર પધારે શુધાએલા છે અને એક વખત મોટા પ્રમાણમાં પૈસા બેગો થયો તો વધનો જાપ એમ જોવામાં આવ્યું છે. અને દીધર્મથી નગર કરીએ તો સમ જાય તેવું પણ છે. હવે આ અમેરીકનો માહિતી કેટલાક કોટલા પછા ધનાઢ્ય થઈ ગયેલા છે કે અમેરીકન સજ્જને એ સંપ નિને હદમાં લાવવા કાયદો બાંધવો એ ગેર જાણી નથી એમ અમેરીકના વડા પ્રેરડી કેન્ટ રજવેલના એક બાવણપરથી જણાય છે. તેમણે એવું કહ્યું છે કે હરા લાખ કે વીસ લાખ ખાજો એક બાવણની ખસે હાય એ બાવણર ન ગણીએ પણ જગારે આ ૬૬ એકમે કરનાર બચેલી છે કે આવા

वार.	भारती	वारीभा.	हिंदू	लीयी.	मुसलमा	नी वारीभा	सुयोध्य	सुय
							क. मी. क. मी.	अस्त.
शनी ..	२६	३	२	६	४०	५		
रवी ..	२७	४	३	६	४१	५		
सोम ..	२८	५	४	६	४१	५		
मंगळ ..	२९	६	५	६	४२	५		
बुध ..	३०	७	६	६	४३	५		
गुरु ..	३१	८	७	६	४३	५		
शुक्र ..	३२	९	८	६	४४	५		

આનંદમણિડા.

ଅଧିକାଂଶ ନିଃ.

ગાતાલોના ૧૭૫૧નો કાયદો	...	...	૧૪૦
ગીતની મટુનીની એમ નીસાની	...	...	..
ગીતોના શબ્દ	...	...	..
અગ્રેડીકામાં ધનાઢય લોકો	...	...	..
ગીતની સ્થીતીમાં ફેરફાર	...	...	૩૪૧

રિપોર્ટ વિશે.

জিহাদ জিহাদ.

[illegible]
$$T_4 \stackrel{+}{\sim} T_1 U^{\dagger} T_2 A_{+}$$
[illegible]

સેંકડો દસ લાખ પાઉંડના ધણા આસા મીએ અમેરીકાની અંદર માનુસ પડશે. આવા અપરજનીએ મનપસતાને પણ એક વખત વધારે અસર કરી શકે એમ તેમને જણાયું છે. દેશના અધારણો જેવાં કે ન્યાયની કારદો ચુનીટીપાણીટી અથવા પાર લામેન્ડની ચુટખી પીગેરેને તેઓ પછતાના વેગને લીધે પોતાને યોગ્ય લાગતી રીતે આદે તે અસર કરી શકે છે. આ ખીના દહેશત લાગત જેવી જણાઈ છે તે તેથી એક પીચા રવામાં આવ્યું છે કે એ કાયદા વડે પછતાની નહ બાંધવી. એક માણસ દસ લાખ પાઉંડ કરતા વધારે ધરાવી શકે નહિ. ને વધારે હે.પ તો તેવો માણસ પોતાને મરજીમાં આવે તેવા સગા વીગેરેમાં અમુક રીતે ભાગ કરી વહેવી તાજાં, આવા પ્રેસીડેન્ટ રૂઝવેલ્ટના વીચારેએ અમેરીકન કાગીઆ પીપીઓમાં ખળભળાટ કરી મુક્યો છે.

ચીનની સ્થિતિમાં ફેરફાર.

દિવસે દિવસે મુધારા આગળ જતો નય છે તે આગત નિશ્ચીત છે. મુધારાના મુધારા એ લીફુઆન ઉપર દેહલી અસર કરી છે એ ચોડાથીજ અનવરુત્તું હશે. આ મુધારાના વેગને જાપાનની પૃથ્વીપર સરેવું ખ્યાન એ અતારી ઉન્નતિથી ટેકા મળ્યો છે. ત્યાં લોકોએ ત્યાં જાપાનની કાલો અરસાતી માનુસ પડે છે. આ સ્થિતિમાં જાપાનના પાડોશી ચીન ઉપર મુધારાની અસર થાય એ દેખીતું જ છે.

ચીનની અંદર મુધારાના કાનુના જંગમનય પુરવા લાગ્યા છે. એક તરફથી ચીનમાં રહેના જાપાનીઝ કાલો લાંબે કાળથી તરફ એ મોકલું કહી દેશાયું છે. ખીજી તરફથી એકોટી ચીનાઈ જુવાનો વિદ્યા તથા કળા શીખવા માટે દેશાવર જાય છે. જાપાનની અંદર ફટ લાટ ચીના વિધાર્થીઓ દરેક અતની કળવણી સેવાને અમેરિકા સુધી પણ ઘોડા વણા કળા દેશાવર જાપાનના કાલો પહોંચેલા છે. આ વિધાર્થીઓ ત્યાંથી કળા દેશાવર શીખીને આવે છે એટલુંજ નહ નથી, તાજુવા જેવું તો એ છે કે તેઓ કળા કલિસત્વની સાથે અમેરિકા જાપાન તથા મુધારાના મુધારેલા વિધાર્થી પોતાની સાથે લાવે છે, અને તે દેશોમાંથી ઉન્નત થએલો સ્વતંત્રતાનો જુરમો તેઓના ઉજ્જતા લોકો ઉપર પુરેપુરી અસર કરી શક્યો છે. આને લીધે આવા વિધાર્થીઓ ચીનની ઉન્નતિ વાસ્તે મહાત પ્રયત્નો કરવા લગ્યા છે.

કેદારુ કે જે કાળના રતી તથા આપણા કરીને જોઈએ, મનની અંદર પોતાની વિચાર

ની જાય પાડ્યા લાગ્યા છે. નવાં નવાં પત્રો કાઢી ચેતનરૂ ઉપદેશ કરનારાઓને પણ મોકલે છે અને આવી અનેક રીતે લોકોનાં મનને ફેળવે છે. તથા સ્વતંત્રતા અને મુધારેલા વિધાર્થીનાં ખીજી કારે છે. આ ઉપરાંત તેઓ રાજકિય ફેરફારોની ઉમેરો આંધવામાં પણ ચુક્યા હોય તેવું જણાયું નથી. પરંતુ ને પોતાના દેશમાંથી જાપાન રાખવા જુએસ ચત્રાવસા લગ્યા છે જે પોતાના દાસ જારી પ્રત્યક્ષને વિચારમાં નથી છે. કેટલાક જાન માં અમેરિકન મતમાં આવેલાં કેવી જાણી ફોનમંદ રીતે આગળ વધે છે તે પણ આ તરફ જાનવું પરિણામ છે. આ તરીકે ઉપરથી ચીનના અંદર ફેરફાર જાપાનીઝ પાનુઆવસ પડતો લાગે છે.

આ ઉન્નતિનાં કિરણો દરેક મુધારાનો વધારો છૂટકનારોએ રચનાં થાય એ રવા લાવે છે. તોપણ કાલ પુરોષીઅન એવું કહે છે કે આ જુરમો દર વધારે કોઈ આદે રહે છે જેવી જાય તેવા છે. માટે તેના ઉપર અંકુસ મેલતો અને આ લેનુથી એકદ તેમને એવી સુચના કરી છે કે ચીનાઈ સરકારને કાઢી કેટલાંક પેપરો ને પસંદ નહિ કરવા એમ વિચારો કે જાણી જારી અને નુરયાન કારક ઉચકરણી કરે છે તેવાં પેપરોને અંકુસ માં લાવવાં અને અને તો ઓછાં પણ કરવાં.

શાહનવાની હિંદમાં મુસાફરી.

નામદાર શાહનવા તથા શાહનવી તે હિંદમાંથી ફરીને પોતાવત જામ પહોંચ્યા છે તેમને આવકાર આપવાને સારું ગયું. મેટા મેળાવો જાહેરમાં એવો હતો. નામદાર શાહનવાએ તે વખતે જે જાપાન હવે તે સમન્યા જેવું છે. ને નામદારે હિંદુસ્થાનના લોકોનો ઉપકાર માન્યો અને તેઓની વફાદારીના વખાણ કર્યો. છેવટે તેણે નીચે પ્રમાણે કહ્યું.

"હું ઘણું છું કે જે આપણે હિંદુસ્થાન નું સંભવ કરવામાં લોકોની તરફ વધારે લાગણી બતાવશું તો સમ્યક કરવું એ સહેલું અછ પડશે, અને મને ખાતરી છે કે એવી લાગણી બતાવશું તો તેનો જાહેસો આપણને પુરુષ મળશે. હિંદુસ્થાન જગત દરેક શ્રીદન ને દેશ તથા હિંદુસ્થાન વચ્ચે વધારે સારી સમજુતી કરવામાં મદદ કરી શકે છે. ને લાગણી અને લાકણ્યો દેવાયી શકે છે". આ લાગણુનો ખરો બેદ જાણવાની જરૂર છે. આ લાગણુ બતાવે છે કે શાહનવાનું હિંદ માફ છે. તેનાં મનમાં હિંદીની ઉપર લાગણુ છે. તેણે આપણી ઉપર મડતી

હિંદમાં ખ્યાનમાં લીધી છે, અને સમ્યક કરે જારી જાગતમાં પોતાથી બહુ વધારે આવી ન સકાય તેથી પોતે ઉપર પ્રમાણે જાહેર કરી હિંદના અમલદારોને સમજાવ્યા છે કે તેઓએ સખતાઈ વાપરતાં વીચાર કરવાનો છે. આ પ્રમાણે શાહનવાના લાવણુને હિંદી પ્રધાન મી. જોન મોરલીએ ટેકા આપ્યો હતો. એટલે આપણે હું કા મુદતમાં કાંઈક પણ હિંદુસ્થાનમાં રહેત જોશું એવી આશા રાખવાનું કામ્ય છે.

ખામુડો લેન્ડમાં હિંદીનું બોયકોટ.

જ્યોમકોનડીનથી રાન્ડ ટેલી મેલતો ખખરપથી લખી જણાવે છે કે ખામુડો લેન્ડમાં હિંદીઓને પેપરનું લાખસેન્સ આપવામાં નહિ આવે એક વખતે આરેક લાખસેન્સ આપવાના અરદારે વીચાર કર્યો હતો પણ તે હવે માંડી વળાવે છે.

નાતાલમાં પોલ ટેક્સ કેટલાએ આપ્યો ?

મી. જુનરના સવાતના જવાબમાં નાતાલના અનવનથીએ જણાવ આપ્યો કે મોટાએ તરફથી પોલ ટેક્સનાં ૩૦,૦૦૦ લખર પાઉંડ મળ્યા હિંદી અને ગીજ કળા માણસો તરફથી ૨૪,૧૦૦ અને કારકાએ તરફથી ૪૧,૦૦૦ લખર તા. ૩૦મી એપ્રિલ સુધી મળ્યા હતા. તજુ ગીજના ૧૫,૦૦૦ લખર મળશે એવી હિંદુ અખતથી સારાંજ રાખે છે.

ઈંડીયામાંયો તારણ.

નેશનલ કોંગ્રેસ.

વિજાયતમાં પ્રવટ થતું પ્રખ્યાત પત્ર કાલ્કપુત્ર લખે છે કે:-

નેશનલ કોંગ્રેસ દિવસે દિવસે વધતી જાય છે. કોંગ્રેસના હાથમાં હિંદુસ્થાનનું આખું દેશો પ્રેસ છે અને જાનવાળા વાણી મુક્યા તેના સજાસર છે. આવી તારી વજાવના છે એ બાંને દેશ જાનુ તે સજાસર વિચર છે એ વિચારીર જાણ તેવું છે. પણ તેનું કાલ્ક સરકાર પોતે છે કેમકે કોંગ્રેસની મળવાના વજાવળી છે, અને તે ને માંને છે તે આવીજ સરકારે જાણી વજાવળી ધારેલું છે. કોંગ્રેસ હિંદીઓને સારું સમ્યક કારલાસમાં તજાંજા માંને છે આપણે કાંઈ નવાઈ વાત ન કહેવાય.

થી સત્તન કરવામાં આવશે. તથા તજવાણાં વિશેષ આપનાર માણસ લેનાર માણસ ઉપર કામ ચલાવી શકશે. પણ તેને કોઈકરી લાચક ઉમરની ન હોય તો કાંઈ થઈ શકે નહિ.

(૪) પ્રોટેક્ટર ઓફ ઇન્ડીયન-ટોને અરજ કરવામાં આવેલી જામને ૨૯૨૨૨ કરાવી શકશે.

ઈરના તાર સમાચાર.

પરદેશીઓએમાં તમુ દિવસ સુધી સત્તન તરતક પડ્યો હતો.

ચિટ્ટીશ કાફો એક રશિયાન અંદરની મુલાકાત લેવાનો છે. એક વખતમાં તામદાર ચિટ્ટીશ કાફેનશાહ પણ રશિયાની મુલાકાત લેવ તેનો સંભવ છે.

અમેરિકાના જુલ્હીન નામના એક શહેર માં રેલી અને વરસાદના વાય ખેડાને લીધે ફેટકું બારે નુકશાન થયું છે.

તરુશીએ પરદેશી વપારીઓને અટકાવ ન કરે તેવા ફેટકાક પુલકમ બહાર પાડ્યા છે જેથી કરીને માંદોમાંદો ફેટલીક એએની લેવામાં આવે છે.

વેમન છટલાના આરખ લોકો નામદાર મુલાકાતની સત્તાની તરફ જ દરકારી ખતાયે છે. અને પ્રવ સત્તાક વિચારો તરફ વશાવ ખતાયે છે.

શ્રેમનો હીચ્વીઆન ધરમગૂડ પોપ સંધી પાને લીધે બીજાને પડ્યો છે.

ઉત્તર અને રશિયા અમેરીકાની વચ્ચે આવેલ પાનામાની ખાતીમાં ધરતીકંપથી થતાં નુકશાનો સામે ગચાય કરવા ૧૦ લાખ પાઉંડ ખર્ચ કરવાના છે એમ હહેવાય છે.

તપાન તથા રશિયા વચ્ચે કાંઈક ખટપટ ની તીક્ષ્ણીઓ લેવામાં આવે છે. રશીયા કહે છે કે કરીઆને રવતંગલા આપવી ને તપાનને શેરીઆના રહેણ કરનાર તરીકેનો લક ન આપવો.

અમેરીકામાં આવેલ વીસંગનગીન નામ ના જંગમમાં ૨૦૦૦ ચોરસ માઈલમાં આગ ફેલાવાથી ૧૦,૦૦,૦૦૦ પ્રાણી તથા 'કાલાકે ખાતે' મુકાનો થયું છે. તથા આગથી આકે શાંધ નાસી પાર્યા છે.

ઈંગ્લંડના પ્રાઈમ મીનીસ્ટર સર હેનરી કેમ્પબેલ એનરમેનનાં બાનુની તખીયત ચિના કિયનને તેથી સિધનિમાં છે.

ગયા શનિવારે સાન ફ્રાન્સીસ્કોમાં ધરતી કંપનો બીજાં આવેલ જણાવે છે, જેથી એકમાં ધારતી ફેટકું હતી.

પ્રીન્સ આરથર પ્રવીને ફરતી મુલાકાતીમાં ફેનલ અને તપાનની મુલાકાત કાંઈ પાળ કિન્સાં પડેલ્યા છે.

તેરકાના કિનરની બાબુમાં ત્યાંના દેશી લોકોએ એક ચિટ્ટીશ તથા એક અમેરીકન રમીટરને લાચ કરી છે. ચિટ્ટીશ રટી મરમાંથી તમુ માણસોને પકડ્યા છે જેઓને છુટા કરવા માટે ૨૦૦ પાઉંડની માગણી કરી છે. અને અમેરિકન રટીમરમાંથી ફેટકાક મુળ ઉતારેએને ઉતારવા છે.

તપાનને ફરીઆઈ કાફો એએલીઆ ના સીડની બંદરે ગયો છે. ત્યાં તેને હરવ ભર્યો આવકાર આપવામાં આવ્યો છે.

ફેટસની પામે આવેલ બાદુમ શહેરમાં એક ગેરા એલવીને મારી તખીયતમાં આવ્યો છે.

ચીનાઓને હસ-સવાલથી દેશમાં પાળ મોટલાનાં તપેરનામાં મોટાપણ ખતાં પાળ તથા મારે કકલ ૧૨ અરકાઓ તરે કારને મળી છે.

વીનગરગમાં પાંચ વિદી કચેરકાપરને મોટક માલ લેવા મારે મુલેગાર ફરવવા માં આવ્યા છે. એક કોકેય કહે છે કે તેની પાસેથી ૭૦ પાઉંડનો માલ રેડારકાપરે એ લીધો હતો.

બુમાના પ્રેસીડન્ટની મુલાકાત લેવા રશીઆના બારે ખટપટને લીધે ના પાડી છે.

લાલના ધરતીકંપ તથા જરખામુખીને કાફેને વિજળીની સિધનિમાં અસાધારણ ફેર ફાર ચલાવી એટલીટન તથા મુરોપના પાંચમ ના પછા જાઓમાં થણી દંડી હતુ તથા વરસાદનાં તોફાન થવા કાગ્યાં છે.

વીકુલીઆસ નામના છટાલીના જાળા ખૂપી પર્વતમાંથી કાલા તીકલ્યા છે. જેની તીકાણે આવેલ લોકોમાં પ્રેમ

ને લીધે ૩૬ કલાકમાં ૧૨૦ મરણ થયાં છે. ચીનાઓ રેગના કુનને લોકવા માટે કાનના અંદુકના અચાજ કરે છે.

સંડનમાં એક મંડળી ઉભી થઈ છે જે જરમનીના ત્રીસેક આપના અધિપતિઓને સંડનની મુલાકાતે મોલાવશે. અને આવી રીતે એટલીટન અને જરમની વચ્ચે ભાઈ ગાયે વધારવાનો પ્રયત્ન થશે.

છટકાની સરદારના જે ચાંચલા રાખા પાનેથી બનેરી જેવ માં આવ્યા હતા તે કરીથી ખાડવામાં આવ્યા છે.

જરમનીની તાતપધાની બ લીનથી એવા ખખર મળે છે કે બચદાદ મુધી રેલવે લાલન કાઢ જવાનો કવાઈ એક જરમન કંપની સાથે કરવામાં આવ્યો છે. બચદાદથી દર નના અખાત મુધીની લાલન અંગ્રેજ સરકારની થશે.

સર ફેવી કે પમેલ એનરમેન આપની સગામાં જણાવ્યું છે કે આપની સાલની સરચાતોની ફાનફર-સમાં બીજા કાલોનીના પ્રતિનિધીઓની ખાસ જરર તથી પરતુ કિંદુસ્થાન તરફથી તો ખાસ પ્રતિનિધી હોવો જોઈએ.

કોમો તપાનીકા જાળાની એક નથીઆર બધ તપાની રટીમર સછળીરેયાના કીનારા ઉપર ખાડમાં પેશી રમેલી માણસ પડી આવ્યા છે. આ પડાવુ માણસો તરે મોળો પાળેને કાંઈ લકાઈમાં કાળ કરનાર હતું. પરંતુ તેકાના પાંચરેને કાફેને તસકાક જઈ અરકના તોફાનોને બેગ થઈ પડ્યું હોય તેમ કામે છે. તપાનીઓએ બચવાના બધુ ફોફા મારેલા હોય તેમ જણાય છે. પણ ખરક અગચ સર્વે પ્રપતેના નીકર થવાથી અને કંડા મુલકમાં કંઈપણ જાનતો ગેરાક ન મરવાથી ખજારીઓ વચેકે બુળે મરણ પામ્યા છે. તેમના મુડાં ફાલકાના અંદરના જાગમાંથી મરી આવ્યા છે. તેઓન કુખની દેશાથી કહેવા એકપણ માણસ જીવતો રહેત નથી.

બુરોપના મધ્ય ભાગમાં જરમની જાળાકે કાંઈ વખત નહિ થયું હોય તેવું જણાય તેવું તમુ છે. તપાનના કાનસ, જરમની અને તપાનને રેન્ડમાં થઈક પરક પડ્યો છે. તમુ તકરેપનાં વરવ આલુ જાગમાં છે. સામે મીડા તરે પછા મુલાકાત થઈ છે. જેકીક જાળાએ જઈકે આંખી કામતુ મુધી

તરફથી નીચાત છે વગેરે કહી પણ આખરે માન્યો હતો. મોજાના વચ્ચેના દેવો મહમદ સાહેબ તથા મી. આદમદ કાવડ માખતને તા. ૨૨ મે એ માખતને આપવા. મી. એ. પ. વાવડ તરફથી "સાનિમંત્ર" એક વરસ માટે નેટ મળ્યું.

નાનાલ સનાતન ધર્મસભા

ડરહમ તા. ૨૦ મે ૧૯૦૬

આજરોજ સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ ઓવરડ સીટમાં ગઈ હતી. ધણા શુદ્ધથી આવડે હતા, સમય થતાં સરવે સાથે મળી પ્રાર્થના નીત્ય કરે. આદ સેક્રેટરીએ મહા સભાના રીવાજ પાંચી સંજ્ઞાઓ. આજનો વિષય રા. સોદાએ "સત્યયુગ" એ વિષે કીધો હતો તે પાંચી સંજ્ઞાઓ અને રા. જગનનાથ, રા. કીશનાથા, રા. રણજીતસિંહ અને સેક્રેટરીએ વિષયને યથા સતોષકારક વિવેચન કર્યું હતું. આદ સમય પૂર્ણ થતાં આવડી સભામાં રા. સોદાએ ચેતા, કાપડ, અને કળી એ વિષે ઘણી કાવચ જણાવ્યું અને રા. સોદાના મી. રેવાશંકર સોદાએ શુદ્ધ મંત્રણના સંસ્કૃત શ્લોકો જોલી સભાને આનંદ આપ્યો હતો તે સંસ્કૃત સાથે મળી ઇશ્વર સ્તુતિ કરી સાનિમંત્ર ભણી સભા વિસરજન થઈ હતી.

નાદારી કેટની નોટીસો વિગેરે. (ગવર્મેન્ટ ગેઝેટમાંથી.)

ડરહમ તા. ૨૦ મે ૧૯૦૬ આદ કાચની નાદાર મીલકત વહેંચણી માટે પીટરમારી કસ્ટોડિયની મુખીમ કારદમાં પહોંચ મુખીરાખ વામાં આવશે.

રોગાદના રોડરકીપર એસ. એ. સી. સુમારની નાદાર મીલકતનાં સંબંધમાં ડરહમ રેસીડેન્ટ માઇસ્ટર આગળ ૨૬ મે અને ૧૨મી જુને મીટીંગો ભરાશે.

મીટીંગના રોડરકીપર મહમદ હસમાઇલ મોંઢીની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવામાં આવી છે. તેમ જ લેણદારની મીટીંગ પીટરમારી કસ્ટોડિયની મુખીમ કારદમાં તા. ૩૧ મેના રોજ ભરાવાની છે.

ડરહમ એ સીટના એડવોકેટોસામાં ડેરા સામી પીએ પોતાની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવા ૧૫ જુને અરજ કરનાર છે.

દેવડાનના રોડરકીપર મહમદ હસમાઇલ પટેલ

ની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં ૨૬મી મે અને ૧મી જુને મીટીંગો રોડરકીપર કારદમાં ભરાવાની છે.

કલીફ્ટના રોડરકીપર કાવુડ કાસમની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવાની અરજ ૫ જુને કરવામાં આવશે.

અમરેની રોડના રોડરકીપર વેદમલ રામસામી નામકીની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવા ૧૫મી જુને અરજ કરવામાં આવશે.

મોજાના એકેન્દી વિષેની જુલનો સરકુલર.

મોજાના એકેન્દી વિષે યજ્ઞેલી જુલનો સંબંધમાં ધી મોલમેન્ટ એજેન્સીએ જાણ નરકથી નીચે મુજબ સરકુલરો વહેંચવામાં આવ્યા હતા:-

મે. સર્વે મુસલમાન બાઈઓ.

સલામ સાથે રાખવાનું કે મહ તા. ૧૨-૫-૦૬ ના ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅનના અંક ૩ માં મી. ઓરામાન અદમદનો કાગળ છપા એકો જેમાં મોજાના મહમદ અલી એકેન્દી સૈયાહ એટલે સેર કરનાર જાહેરુ જેના બદલે કાપાવાળા તરફથી સૈયાહ (સીયાહ) શબ્દ લખાએલો છે તેમાં તે કાપનારની બહુ મોટી ભૂલ છે. મોજાના મહમદ અલી એકેન્દી એક સુરત સુવત જમાલના દનથી છે. અને ખાસ ઇસ્તિખ્વાના રહેનાર છે અને નામદાર સુલતાનના ખાસ મોલવીઓમાંથી એક છે. મારે આપ કોઈ જાતનું વહેંચ કરશે નહિ અને તે મોજાના સાહેબની પુરે પુરી છજત અને ખરદાસ્ત કરશે. (સૈયાહનો માખતો દુનિયાની શેર કરનાર અને ફરનાર થાય છે.)

ચેરમેન. લી. ખાદેમુલ હસલામ. મી. એસમાન આદમદ. એમ. સી. આંચલીયા. સેક્રેટરીઓ. એમ. ઇ. સાલેલાઇ. દુસેન અદમદ મુનશી. પીરત મહમદ. મુલામ અદમદ ખેદારી. હસમાઇલ ઓરા.

સંકેદ આમડીને સંકેદ દીલ.

ગાંધીવાદથી નાનાલની સરકારને મદદ કરવા સાથે ખીટ વોલંટીયરની કુટ્ટી તા. ૧૫મીએ મહ. તે વખતે તેઓને વળાવવાને લોડ સેલગોરન તેમજ વેદાન્ત-સમર્થના ખીજા મોલ સાણ્ણો મળ્યા હતા. તે વેળા લોડ સેલગોરને વોલંટીયરને જે ભાવણુ કહ્યું તેનો સાદ અમે નીચે આપીએ છીએ.

"હું" તમને જોઈને બહુ મગર થાઉં છું અને તમને હૃદય સદાય થાય અને તમે સદીસલામત પાળા ફરો એમ હું અને તમારા ખીજા બધા ભાઈઓ છડીએ છીએ. તમે જાઓ છો તે માત તમારી ફરજ સમ છને કે આપણા કાળી આમડીના ભાઈઓ છે તેઓમાં કાવદેસર તીવ્રમ જળવાઈ રહે તેનું દક્ષિણ આફ્રીકામાં ફરેડ ગોરાએ ફરવાની જરૂર છે. કાળી આમડીના માણ્ણો આવી આવનમાં આજકે જે એમ આપણે સમજવાનું છે. તમારે બધાએ યાદ રાખવાનું છે કે ગોરાઓએ જોખમે ઉપાડેલો છે. અને તેથી બધા ગોરાઓએ જેમ બહારથી પોતે સફેદ દેખાય છે તેવીજ રીતે અંદરથી પોતાના દીલ સફેદ બનાવવાં. તમારી પહેલી ફરજ એ છે કે ગોરા માણ્ણ કદી પુકે દેખાડતો નથી. પણ તેની સાથે તમારે એમ પણ યાદ રાખવાનું છે કે તમે જેમ જોર દેખાડી શકો છો તેમ ન્યાયી ધણ રાંધો છો અને તમારે જન મળે ત્યારે દયા દેખાડો છો. તમારામાં એવી લાગણીઓ વહે છે એમ સમજી હું તેવીજ તમને હું મોકલું છું."

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો યાદ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર દુરુષ ધ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કાગળની એકજ બાજુએ લખવું.
૨. અક્ષર ઘોળી સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું બરોબર લખવાં, તે હમેશાં બહાર પાડવા સાથે નહિ પણ અમારી જાણને સારું.
૪. મંજબવારની સાંજ સુધીમાં મળેલા લખાણો તેજ અઠવાડિયામાં ફાળવ કરી શકાશે.
૫. લખાણ હમેશાં ફૂંકે અને મુદ્રાસર કરવું.—[અધિપતિ.]

"આપનો સેવક"—તમારું લખાણ બાપવા જેવું નથી.

રેલવેની હાડમારી.

મે. ઇ. ઓ. અધિપતિ સાહેબ.

પૈસા ખરચી પીડા પામવાના ધણા દાખ હા નાનાલમાં નજરે આવે છે તેને પ્રસંગે ઉધાગ અન્યાયનો અજબ જતાવ આપના પેપરમાં પ્રગટ કરવા તરફી આપું તો અગ્રગ નહિજ ગણાય.

તા. ૧ જી મે ૧૯૦૬ ના રોજ દરખાન થી સાંજના ૭ વાગતાં વેદાન્ત-સમર્થ જવા ઉપડતી પેસેન્જર દરેક કે જે હજીકારદ

રહેવાપર બપોરના કલાક ૧-૩૩ આવી કલાક ૧-૫૮ ઉપરી બંધ છે તે દરમિયાં દિંદી મુદરમ મી. કુદનગાલ શીવસાલ મહારાજ હાલકારથી એનસેડેલ જવા એક-કલાક દીકરી લઈ રીઝવે કામમાં એકલા હતા દરમિયાન મોસ પેસેન્ડની બસની વધી જવાની સરકારે રેશન માર્ગને મી. કુદનગાલને એક કલાક દીકરી દેવા જતાં દીકરીને કાપડનંદમાંથી કાઢી યાં કલાકમાં બેસવા ફરજ પાડી તે તેમને સવારી સાથે રવીકારવા પડી હતી પાછળથી તેમણે રેશન માર્ગને મેનેજરને કીધો કે રેશન હોય. પરંતુ દિંદીની અરજ તરફ ધ્યાન આપે તેમ હતું તે નીચલાગી કાગળ કાંતો ક્યારેનાએ ક્યારપટીમાં પડી ક્યાંના ક્યાં ઘસઘસ ગયો હતો. કીપર તા. ૬ મે ૧૯૦૬

લી. સેલત.

પરમીટ ખામત સાવચેતી.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ સાહેબ,

આપના મળા અંકમાંથી અમને માનુસ પડ્યું છે કે, કેપ્ટની અંદર આવેલા બે દિંદીવાનોએ પોતાના કેશ (મુકરદમાઓ) હાથ કેરડમાં ચલાવ્યા છે. ત્યાં અચાનક ન્યાય ન મળવાથી, પાછા જવાનો કુકમ હામિશન ડીપાર્ટમેન્ટે આપે છે. આવા મુકરદમામાં અહીંયાં ઘણું કરીને કેટલાક આગેવાનોને બે સામેલ નથી કરવામાં આવે અને તેમને માટે કંઈ પાન સોપારીની નજીવી ન થઈ શકે તો તેવા મુકરદમામાં કંઈ પણ જનનો ન્યાય રહેતો નથી, એ સ્વભાવીક વાત છે. જેવી રીતે કે આપના પેપરમાં સહી વખત વળાણ આવે છે કે આપણી ઉપર અંગ્રેજ રાજ કરે છે, તે તેઓજ આફ્રીકામાં આપણા હક્કો છુટે છે. તો દાર ક્યાં પુગાડવી, અને છંડીયામાં પણ છુટે છે તેને માટે આપણે શું કરી શક્યા, અગર શું કરી શકીશું. તેનીજ માફક અહીંયાં મામલો કાંયા વખતથી ચાલવાજ કરે છે, કારણ કે આગેવાનોના પંધો તેમાં છે. અને પાન સોપારીને દક્ષણ જ્યારે જ્યારે મળે છે ત્યારેજ કરેલી તકરારનો અસરજ જવાબ મળી શકે છે, પરમીટ પગેમાં આવા કમોએ ઘણુંજ લખકર રૂપ પડ્યું છે, હું દીલગીરી સાથે જણાવું છું કે તેનું પરીણામ ઘણુંજ ખર્ચકર નીવડશે. આપના પેપરે ઘણી વખત કેપ કોલોનીયાળાઓને મેનઆ છે કે, તેઓ પોતાના હક્કો જાળવી રાખે ને વખત મળે ત્યારે તેમાં પોતાના આજીવનને માટે વધારો કરે. જેણે અહીંયાં તો એમ આશા રખાય છે કે જેમ જેમ સર

કાર સખત થાય તેમ તેમ તેમનું જોર મરીય અજાન પ્રગ્ન કિપર વધતું જાય તે તેવ પદ્ધતિ મોજ મળાય. ૨ મે ૦૬. કેપટાઉન.

લી. આપનો મહાનો.

અળદુસ મીર કાસમ ભટ્ટી.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ જોગ,

કેપટાઉનની મહિલા કેપટાઉનથી મળા અફસરીયામાં બે દિંદીઓ નામે માલિક તથા એક ખીનપરમીટથી આવી ટ્રાંસવાલ માં દાખલ થયેલા તેમને મોલીસ સત્તાવાળાઓએ આ ડીરક્ટકટમાંથી પકડી લાવી અતરેની માહિયેટ કાર્ટમાં ખસા કાઢેલા તેમનો કેશ ગઈ તા. ૧૨-૫-૦૬ ના રોજ આજનાં જેઓ ખાલ મુન્હેગારજ હતા તેથી તેમને દીવસ ચારની અંદર ટ્રાંસવાલકોલોની છોડવો અને ત્યાર બાદ કેપટાઉનથી પણ હદપાર થવા માહિયેટ ફરમાવ્યું હતું. આવા જનોએ ખીન સમજને લીધે થાય છે. માટે જોઈએ તેવી હકીકત ઉપર કદા આપવા ની તેમજ કાયદાનું ઉલ્લંઘન ન કરવાની જરૂર છે.

સ્તનનર્ગર્ષ તા. ૨૬-૫-૦૬.

લી. હાંડિઅન એસેસરીએશન તરફથી

એક આર્વ.

જલાલપોરમાં રસ્તાની જરૂર

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ.

સુરત છલે તાલુકા જલાલપોરનાં ગામથી મટવાડ ગામ સુધી આશરે માલક ૭ સુધી ની કાચી સડક છે. સરકાર સડક નવસારી રેશનથી રૂઝ થઈ મજકુર મટવાડ સુધી જાય છે એ કાચી સડક હોવાથી ચોમાસામાં વરસાદના સળગથી ઘણોજ કાદવ થાય છે અને એજ સળગે માથુસો જવા આવવા માં ઘણાં ઉદાન થાય છે તો તે અડચણ દૂર કરવી એ દરેક માણસને પોતાની ફરજ છે તો હાલ આપણે છંડીઅન લાઈઓ જલાલપુર તાલુકાના લગતા ગામોનાં તેમજ સડકને ઉપયોગ કરતા ઘણા માણસો અહીં આફ્રીકા ખંડમાં આવેલા છીએ. તેઓ બે આ જામત લક્ષમાં લઈ પોતાની અધ્યા પ્રમાણે શીલીંગ યા બે શીલીંગ કમીશન તો એક મોટી રકમ થયે અને તે રકમની અરકાર ને ખચકરીશું તો સરકાર તેમાં અરજો ચારમા પેસા ખરડી પાડી સડક કરાવી આપશે. માટે આપણે અરેલી લાઈઓએ આ તકનો લાભ લેવો જોઈએ. એક દામે

તાળી પડે એમ નથી તો સરકારે આપણને નમૂના પુરવક અરજ કરવામાં આવે છે આ સારવળનીક કામમાં સરવ કાઈએ પેતાથી બનતી મદદ કરવી. આ જામત ને એક સારવળને પદ્ધતિ ભરવા હોય તેઓ નીચેના કીરનામે પદ્ધતિ મોકલવા દેવા તો ઘણા આજાર સાથે કણુલ કરવામાં આવશે.

૧૮૨ મે આંદ ડરખા. તા. ૧૧-૫-૦૬

મકનશ અધસ.

ખીટારીયામાં લાઈએરીની

જરૂર.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ.

આ ગામમાં આપણાં દિંદીલાઈઓની સંખ્યા ઘણી છે તેમાં મુખ્ય કરી માર્ક ક્રીવાવાડી ઇસલામી લાઈઓ વિષે છે અને તેઓ સર્વ સાહેબો પોત પોતાના પંધા સર છે. વખત પ્રમાણે સારી રીતે કમીય છે તે વંદન હું માનુ ખુશી થઈ છું તેમજ ખુદાની મંદરખાનીથી સંપં પણ સાથે છે. આવા ઇસલામી લાઈઓનાં બહોળી વસિત યાજા ગામમાં રવીવારને દીવસે ઇજવણી આપવાનું કંઈ સાધન મળે નહિ તે એક દિલગીરી ઉપજવનારી ખીન લેખાય. આ સમે મને એક સવાલ યાદ આવે છે તેથી એટલુંજ કહેવા માગી છું કે અહીંયાં ખાતે એક હરકાળી લાઈએરીની ધાળી જરૂર જણાય છે. કહેવા છે કે પાન પાન વગર ચાનુતર થઈ સડક નથી તેમજ ઉદોગ એ તમારોજા જામતોજ કાદવ મળાય છે. એ કહેવતને જનનુકરી લા. એવી અજાન થાય તો તેમાંથી આપણે કેટલુંક શિખા સઘ ને સમર્થ થઈએ. સરકાર લાઈએરીથી નુ શું કાયદા કારક કામો થાય છે તે માટે આપણે ડરખાન તરફ જોશું ત્યાં ખાતે સ્થાપન થયેલી પી ચંચમેન સોસાઈટીન ખંતીલા મેં અરે ઉત્સાહ પુરક કાગ લઈ ઇસલામી કેવી સેવા બનતી પોતાનો સતોય ગાહાર પાડે છે. તેમજ શાખાશ "રીયમંડ" તરફ જોશું તો ત્યાં ખાતે સ્થાપન થયેલી અંલુમ ઇસ્લામથી ત્યાંના ઇસ્લામી લાઈઓ પાલુ અતી ઉત્તમ સાધન મેળવી લાઈઓની બન્યા છે. ત્યારે આ ઇસલામી લાઈઓની જેલોનો વચલીવાળ શહેર એક લાઈએરીથી નીચાનું કરે તે દીક નહિ. આ વિષય જખવાનો મારો ખાતે હેતુ ઇસ્લામની સેવા જાનવજાની છે

ખીટારીયા તા. ૧-૫-૦૬.

લી. ઇસ્લામનો સેવક

ઇસમાઈલ સેઈદ

હિંદના ખેડખાહ

મેં ૬૦ એ. ના અધિપતિ વેંગ.

હિંદીયન ઓપીનિયનના ના. ૧૨ મી મે ૦૬ ના અંકમાં " એકવર રાજકરમાં એક હિંદી કસ્ટોની ફરીયાદ " એ નામનું કમ્પાન્ય આરંભુ ' કે જે મેં મરકુરીમાં પણ વર્ણવ્યું હતું. એક તરફથી હિંદીઓની બુદ્ધિ કે જે યુરોપીયનોનાં જીવામાં આવે છે, તેના નિષ્કાર કરતાં હિંદીના અભિવ્યક્તિ સામાં પગલાં જારી સમજાવે છે, ત્યારે બીજી તરફથી આવી રીતે હિંદીજ પોતાની ખોટી એમ બુદ્ધિ કરે છે પણ તે જાણી સાહેબ નહિ જાણતા હોય કે અભિવ્યક્તિ હિંદી ઓની સ્થિતિ કેવી રીતે જનક છે. હું પણ એક હિંદી કસ્ટો છું અને એક હિંદી વેપારીને ત્યાં એક જગ્યા ખાલી પડતાં તેની હિમેદવારી કરતા ૨૦ હિમેદવારો જીવામાં આવતા હતાં અને તેમાં પણ કેટલાક સર મુદત્તો તે એવા નહતા પગારમાં પણ મહેવા તૈયાર હતા કે જેથી પોતાનું મુજરાન પણ મહા મુશ્કીળને કરી શકે. હવે આવે વખતે વેપારી ને સરનો કરે તે કશું કરવી જ એકદમ અને કશું કરે તે ને મુજબ કામ પણ કરવું જ નહિ એ. કસ્ટો પોતે કરેલી સરનોના કાનકાર કરે તે ને જગ્યાના હિમેદવારો તે તૈયાર હોય. આથી ખાસ સાહેબ હિંદી કસ્ટો ૧૦૩ નહિ પણ પુરે પુરા ૧૬૮ કસ્ટો હાજર મહેવા તેના કોઈ કહે તે પણ ન્યાયકરે. પણ મારા હિંદી જાણી તમે બીજા ને વારે ધાયા ખોલાયો છે તે કોઈક હિંદી કસ્ટોને પૂછો તે ખરા કે તમે આટલાં કસ્ટો કામ કરેલા તે તમારી બુઝાયી કે ફેરની જગ્યા જગ્યાથી તે તેના જગ્યામાં કામ હિંદી કસ્ટો એમ નહિવત કહે કે જગ્યા જગ્યાથી.

અખાતના ના. ૧૩-૫-૦૬ ડી. વિંદ નિવિન્દ.

અખાતનો વેપાર.

અખાતનો વેપાર ૦૦૦૦ વેપાર અખાત ખેંચનારી બીના જણાયા લાગી છે. ૧૮૮૪ ની સાલમાં અખાતમાં ૨૫,૧૭,૦૦૦ પૌંડની કિંમતનો માત્ર આવતો ત્યારે ૧૯૦૦ની સાલમાં ૩,૭૧,૨૨,૦૦૦ પૌંડ એટલે ૧૨ ગણા માત્ર આવ્યા હતા. આમાંથી ૭૦૦૦ વખતે માત્ર તે બીજીક દેશીઓમાંથી આવેલા હતા. અખાતની નીકાસ પણ આવર પ્રાપ્તિમાં વધી ગઈ છે. પુરવના દેશીઓમાં અખાતની નીકાસના ૧૨૫૦૦૦૦૦ માત્ર છે પણ દેશના એ તબી મુખ્ય નીકાસ છે.

નાતાલ સમાચાર.

અહીંના વીકીયમ રજા નામના માણસે ખાંડ બનાવવાનાં લુહી દળના ઓગર બનાવવાની શોધ કરી છે. તથા એક બીજા માણસે પ્રવાહી પદારથની વરાળ કરવા માટે વધારે સારી રીત શોધી કાઢી છે.

કેલોનીના રજા વારતે નાતાલ ગવર મેન્ટ રેલવે રાષ્ટ્રક એસોસિએશન નામનું મંડળ મારીતસખમાં છે. ત્યાં આગળ રાષ્ટ્રક શુદ્ધિનું કામ શીખવવામાં આવશે. કસ્ટો ગોરાનર કેટલીક સરનોએ કામ કરે છે.

એક કસ્ટોને જતવાના સંજોગમાં ઉલ્ટ રજા કરવાના વાંક માટે ૧૫ દરવાનો સગ કરવામાં આવી છે. તે રીતના ખેડવાનું કામ કરે છે. કેટલીક મોરી સ્ત્રીઓ તેની પાસેથી પસાર થતી હતી ત્યારે જુમ પાડી કે નકેલાદ ગોરાને ક્યારના મારી નાખ્યા છે અને બધાને પુરા કરીશું.

૧૮૦૦ના જુન મુધીના વરસને માટે ૧૭,૩૪,૮૧૭ પૌંડ કેલોનીના ખરચ માટે વાપરના મંજુરી થઈ છે.

અંગ્રેજ ખાનુઓની એક મંડલીની કેટલીક દેશીઓમાંની સ્ત્રીઓએ જુલુ લેંડની લગાઈમાં મેડેલાની બરસાત ખાતર એક ફૂંડ ઉભું કર્યું છે, જેની અંદર ઓછામાં ઓછી રકમ તરીકે એક સીલીંગ પણ જારી ગણાય છે. આ ફૂંડ મરકુરી ખાસ તરફથી ખાસ વામાં આવ્યું છે.

શોપ એકટનો વખત થઈ ગયા પછી હુકમ ચલાવતા માણસ પડવાથી એ હિંદી હુકમકારોનો દરેકનો અર્થ પાકોડ દંડ કરવામાં આવ્યો છે.

ડરબનના પી. ઇ. ક્રાસ નામના સોલી સીટરે પોતાના માથામાં બુંદ ફેડી આપવાનું છે.

પ્રોન્સ ઓફ રેસ હોરેવના એક હિંદી નોકરને દુધના રીત અને થોડા બીજા સામાન મારવા માટે ચાર પાકોડ દંડ અથવા એક માસની સજા કરવામાં આવી છે.

આજકાલ કેલોનીના ચણા, બાગમાંથી જુલુના વેરો અને માથાવેશ તરતા તરત આવવામાં આવે છે.

મુનુસામી નામના એક હોરનો એક અંગ્રેજની નાની છોકરી તરફ અત્યાચાર શબ્દો ખોલવાના વાંક માટે પકડવામાં આવ્યો હતો આ બાબત કેસ ચાલતાં તેના વીરુદ્ધ પુરતો પુરતો નહિ હોવાથી તે છુટી ગયો હતો.

ફટરના તાર.

બી. વીટસરને આરંભીઆની કામન કેસ ને પુછ્યું છે કે ઓરદૂલીઆની સરકાર એકીઆવાસીને માટે કામ પણ ખાસ ધારા વડે કે કેમ ? આના જવાબમાં ત્યાંની સરકારે ના પાડી છે અને જણાવ્યું છે કે લોડ એકટન સાથે આ બાબતમાં સંતોષ કરક બુકસા થઈ ગયા છે. ઓરદૂલીઆના જવાબમાં પણ લોડ એકટનના વીચારને મળતા વળતું બતાવે છે.

આનકરનાનીકામાં અનાવના હુકમને લીધે ૩ સાળા મળવાને પાત્રે ગોરાક ક્યાંથી લાવ્યા તે વિચાર થઈ પડ્યા છે.

દેશના નાણાંના શહેર ન્યુયોર્કમાં એક કસ્ટોનામાં ખોલવર કાટવાથી આખું મકાન તુડી પડ્યું છે તે તેની તમે સંકટો મારગે દરકાં મુજબ છે દરકાંમાંથી ૩૫ તે બદલ કસ્ટો છે અને બીજાને કાટવાને પ્રાપ્ત થાય છે.

દરકાંની પારસામેનમાં કેળવણીના બીજે સખ્ત અર્થ ઉત્પન્ન કરી છે. કેટલાક મેમ્બરો એક બીજાથી એટલા બધા વિરુદ્ધ છે કે સખ્તતાની હદ છોડી દે છે. પ્રાદમગીની રુદર હેનરી કેમ્પબેલ મેનરમેન અને મેમ્બર લેન પચ્ચે સખ્ત શબ્દોમાં તકરાર ચાલી હતી.

કાફેરાઈ હુકમ.

સીગન્દાએ સરણ થવાનો સવાલ મરચવા માટે પોતાનાં એ માણસો સાથે ખગર મોકલ્યા છે. તેથી બખ્તારાના પડાવ તરફ જવા કનેત મેકેન્ડીએ માણસો મોકલવાની જવાબદારી હતી પણ પાછળથી ખગર મળ્યા છે કે જાણતા હોવાને માણસો સાથે કાફેરાઈ ગયો છે. તે તેના ને દુકડીએ સીગન્દા પાસે ગળેતો છે.

હિંદુસ્થાનની ટપાલ.

ખગરના અર્થે આવી પહેલવાની વખતે સ્કીમર પેડીયાસ ના. ૩૭મી ના અરસામાં હિંદુસ્થાનની ટપાલ ૩૭ રવાના થશે.

પરચુરણ ખબરો.

કેપના કામમાં નામના ગામમાં એક બજાર થોડો વખત માંડો બજારના ગામો અને ખાધા પીધા વગર મરી ગયો. તેનું શરીર મીરનાં ફક્કામાંથી હવતા સરખ નીકળ્યો છે.

કાલમ્મીઆના ઉત્તરના લાગમાં એક બતની મુલામગીરીનો ધંધો હિંદુ સમજની દૃષ્ટિમાં થતો કહેવાય છે. ગરીબ આમલીની છોકરીઓને સાથી વધારે સા આપનારને વેંહેમવામાં આવે છે. વળી ત્યાં કેટલાક તેઓની દાકરી, ખેત વિગેરેને મુલામ તરિકે વેંચે છે.

આઠ વરસની ઉમરના એક બાળકની કાન વગરના છોકરાના કાન બેસાડવામાં આવ્યા છે. તે બનાવની કાનથી તે ધોડું થોડું સાંભળી શકે છે.

કલકત્તા સરખા દર બાળકની પીડી રાત ઉપર ૪૧,૦૦૦ સડીઓ બરાબરી છે.

ગીનાઓને ખાળ મેકકરવામાં આવે તો મજુર ક્યાંથી કાપવા તે સંબંધમાં કેટલાક ખાણવાલાઓ મોરોફકામાંથી મજુરને કાવવાનો પીયાર બતાવે છે.

જુલવાવાથી ભાગ્યજીવીની એક કેનના માટે પાણી પીનાની નીનીના પટમાં પડી મરી ગયો છે.

બીજીબની લગાઈઓમાં અસર કરે એવું એક કોનકરન્સ નામનાની રામધાની ટેકી ઓર્મ બરાવાતું છે. નામનાના તથા ખીટ નના હરીઆઈ અને પુરકી લશ્કરના એલ ઓર્મો સાથે મળી લગાઈવા સંબંધે પોત પોતાના અનુભવ વીશે અરચા ચલાવવાના છે.

ઈંગ્લંડના મેડફર્ડ નામના શહેરમાં એક જહુન દાટવાથી ૧૦ માણસોને મળ્યું થઈ છે. એક નમાઠગીર પાછપ પોતો હતો તેની અગ્નીથી ગાસ રાગગી ઉઠવાથી આ અકસ માત બન્યો હતો.

અમેરિકાના ધોધ.

અમેરિકાના નાયાગારાના પ્રખ્યાત ધોધ નું પાણી ખુબસરું થઈ જશે એવી ધારણી રાખવા માંડી છે. તે માટે પ્લે કિરીસ ઓર્મ અમેરિકન સરકાર ચોંટા ઉપાધા નહિ બેશે

તો નાયાગારાના પાણીનો અરધો બચ્ચો ખુબસરું થઈ જશે. જાને ધોધ ઉપરથી દર મેક્ટે ૨,૨૪,૦૦૦ શીટ જેટલું પાણી પડે છે અનેકાનો ધોધ અમેરિકન ધોધ કરતાં વધુ મજો વીધાય છે. જે ૮,૦૦૦ શીટ પાણી દર મેક્ટે લેવામાં આવે તો અમેરિકન ધોધ સમુળગા મુકાઈ જશે એવી ધારણી સામે છે. વીજળીથી કામ કરનારી કુંપનીઓને દર મેક્ટે ૬૮,૦૦૦ શીટ પાણી લેવાની રજા છે. જે બીજા ૫૦,૦૦૦ શીટ વધારે પાણી લેવાની રજા માટે છે. જે આ રજા આપવામાં આવે તો અમેરિકન ધોધ સાવ નાશ પામે. એવી મજુરની કરવામાં આવી છે કે ૭૦ લાખ હોલ પાવરનું કામ સારે તેટલું પાણી નાયાગારામાં નકમું બધ છે. આમાંથી ૨૦ લાખ હોલ પાવર જેટલું ઉપયોગમાં લઈ સકાય તેવું છે. જે ૨૦ લાખ જેટલું તો દાસની વીજળીક કુંપની વાપરે છે. નાયાગારા ને કાચમ રાખવો હોય તો ૩૦ લાખ હોલ પાવરનો ઉપયોગ બધ કરવો તેટલો. કિરીસ અને અમેરિકન સરકાર આ બાબતમાં મસલત ચલાવે છે અને પૃથ્વીની મદાન આશ્ચર્ય બરેલી વસ્તુ નાશ પામતાં અટકાવવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવશે.

ગરમ પાણીનો ઉપયોગ.

એક ખાસો ગરમ પીવાથી પાચન સક્રિય મુધરે છે તથા ઉંઘ સારી આવે છે. મીસા માં ભરી પગનાં તળાને શેક કરવાથી શરદી મટે છે. વાંસા યાનો પ્રક દુખની દોષ તેર મરમ પાણીનાં શેકથી દુખાસા બેઠાયા છે. આંખનાં પિંડારવાળી વત્તણ નો ગરમ પાણી ખાંટવાથી કાચો કાચ છે. ગરમ પાણી થી પચે વાળથી માક કનરે છે. અડધાકીઆ માં એકવારે ખાંડ લેવાથી અહેરાનો ઝગ ખાંડે છે.

હામેલ મહેસાનું ફંદ

.. અખદુલ હમીદખાન	૦ ૫ ૦
.. તુર શામાલી	૩ ૧ ૩
.. ચાંદ અગીર	૦ ૫ ૦
.. મદમદ હસન કુકની	૦ ૧ ૦
.. લીલાધર કાદયાબાઈ પારેખ	૦ ૨ ૬
.. કાશમ કાજીવાર મદમદ	૦ ૨ ૬
.. કાશમ કાજી હિમર	૦ ૨ ૬
.. કાજી મદમદ	૦ ૫ ૦
.. મદમદહુસેન	૦ ૨ ૦
.. તખ્તખ જુસખ	૦ ૨ ૬
.. અખદુલ કાજી અબુખ	૦ ૫ ૦
.. અખદુલ કાજી	૧૦ ૧૨ ૬

.. કાશમદાસ જુલેમાની ફા.	૦ ૧ ૦
.. કાશમ જુલેમાની	૧ ૦ ૦
.. કાજી અલીસીલખાન	૧ ૦ ૦
.. મરામાદાસ મદમદ જુનારા	૦ ૫ ૦
.. મુસતાફ આકર કાશકી.	૦ ૧૦ ૦

વેંચવાના છે.

પરનીના કાળો-દિગ્દુધાનથી આવતા જુના ઝાપા વગેરે છે કિં. ૩ ૧ નીના પેની. વધારે ખુબસરું માટે નીચેના સરનામે લખવું.
મેનેજર, ઈરેનેશનલ પ્રોપર્ટી પ્રેસ.
ડીનીકસ.

રોકડ ખખર ભાવ.

આવક.	શી. પે.	શી. પે.
માંજ ૧ બરવાલુ ૨૦	૦ ૨ ૧	૦
ભીમડીના	૨૫ ૧	૨૬ ૬
એફ. એફ. ડી. આર.	૧૮ ૬	૧૮ ૦
એફ. ડી. આર.	૧૭ ૬	૧૮ ૦
ચીની સકર	૨૦ ૬	૨૧ ૦
કુંડાના	૨૦ ૦	૨૧ ૦
દેશી ટુવેર દાળ.	૨૧ ૦	૨૧ ૬
ટુવેર દાળ કાનપુરી	૧૮ ૬	૧૮ ૬
મસુરની	૨૧ ૦	૨૧ ૬
મગની	૨૪ ૦	૨૪ ૦
અડદની	૨૩ ૦	૨૪ ૦
ચણા મુળખના	૨૦ ૦	૨૧ ૦
.. દાળ	૨૦ ૬	૨૧ ૬
વટાણા	૧૬ ૦	૧૮ ૦
મકાઈ	૬ ૦	૧૦ ૦
કડવું તેલ ૧ બપાન	૩ ૬	૩ ૬
એરડીનું	૩ ૦	૩ ૧
મીઠું	૩ ૦	૩ ૧
નાળીએરનું	૩ ૦	૩ ૧
ખાંડ સફેદ સો રતગની ૧૬	૬	૧૭ ૦
પીળા	૧૬ ૬	૧૭ ૩
લીરકુળ નાતાલ	૧૧ ૬	૧૨ ૦
આઉન	૧૪ ૬	૧૫ ૦
અટા	૧૧ ૦	૧૧ ૩
મદાસી સોપારી ૧ રતલ ૦	૧૬	૦ ૬
મરચાં.	૦ ૫	૦ ૫
ધી મેરી ૪ દીનના	૮ ૫	૮ ૦
પારાશીન ડીવેસ.	૫ ૬	૬ ૦
.. વાઈટ રોસ	૭ ૦	૭ ૬
.. ગાસન	૧૨ ૩	૧૨ ૬
નાળીયેર ૧૦૦	૧૩ ૦	૧૪ ૬
દહી	૬ ૦	૬ ૦
નીમક (લીવરપુલ)		
વરતા એકતું.	૪ ૬	૪ ૪
દુધ નેસલનું	૨૦ ૩	૨૧ ૩

જુડસ પેપર મીટ કયુર.

ખાંસ તથા શરદી માટે અકસીર ઇસાજી.

ઉધરસ, દમ, પેટમાં ઝુક, ખાંસી અને મેલેરીયાને માટે હિંદુ રવાન તથા સીલોનમાં આ દવા વખાણેલી છે. "જુડસ પેપર મીટ કયુર" નો ઉપયોગ કરનારા તંદુરસ્ત રહે છે સરીરે મજબુત થાય છે અને લાંબી આયુષ્ય જોગવે છે.

તેનો સ્વાદ ઘણો સારો છે. ફેફસણુ ભાગની મીઠાઈ કરતાં તે વધારે સ્વાદીષ્ટ લાગે છે. ક્રીમત ઘણી સરતી છે. શીશી એકની શીશી ૧૬ મલાઈ, તામીલ, હાંદી, અને ગુજરાતી ભાષામાં અપેક્ષા સુચનાપત્ર શીશી સારે સામેલ છે. બનાવનાર ડૉમટ્યુ, ઇ. જુડસ એન્ડ કુા. હિંદુસ્થાન સીલોન સેન્ટ્રેલવેઈટ, આફ્રિકા એસિસીઆ અને ન્યુઝીલેન્ડ વગેરે સમગ્રે સાખા છે. અમારી દવાની જરયાબંધની એન્સી આફ્રિકામાં સેન્ટ લીમીટેડને આપેલી છે.

ઇ. આઈઝાક.

હિંદુસ્થાન જતા આવતા ઉતાડે એને માટે પાસ પરમોટ કઠાવી આપવાની આફ્રીક બોલી છે.

દેકાણું ૨૪, મરકયુરો લેન,

(મી. નાઝરવાળો આફ્રીસ.)

હાલ બ્યાંઈટર નેશનલ પ્રીટીંગ

પ્રેસની આફ્રીસ છે.

ISSA HAJEE SOOMAR

General Merchant

AND

Direct Importer.

"BOMBAY HOUSE,"

STANDERTON.

P.O. Box 24

Telegrams: "Issa."

M. A. Karedia & Co.,

GENERAL MERCHANTS.

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Soil Goods

Box 3598.

41 Market Street,
Johannesburg.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગાની.

જનરલ ડીલર.

કપડાં, મરોસરી અને બીજા દરેક ભાગનો માલ સ્ટોક્સમાં રાખનાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

અવદુલમની,

જનરલ ડીલર,

કપડાં, મરોસરી અને બીજા દરેક ભાગનો માલ સ્ટોક્સમાં રાખનાર.

૫૦૭, ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

મી. અબ્દુલ ગાની અને અબ્દુલમની એકત્રીત રીતે બેઝન્ટીન સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન, ૫૦૭ નંબરે સ્ટોક્સમાં રાખનાર.

5, Cross Street, Cape Town.

ખાનગી ઇમેજ ગુજરાતી નિશાન.

તે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી બોલી છે.

ગુજરાત અને હાદીઆવાદના ગ્રંથોને પોતાનાં બાળકોને ઈમેજ તથા ગુજરાતી શાલાવવા સારા આ રકુલમાં મેલવવાને વિનંતી કરવામાં આવે છે માસીક શી યી. ૧૦

૧૦૨ વેસ્ટ સીટ. એમ. એલ. પટેલ.
૮૨૫૧. રકુલ માર્કર.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail.

ઇ. ઇબ્રાહીમની કુ.

હોલસેલ ને રીટેલ મરચંદ.

Corner BURGESS and MARKET STREETS,
STANDERTON.

Box 37.

Telegraphic Address "Ebrahims"

Subscription Rates.

"INDIAN OPINION,

Yearly Subscription (Natal) 12/6.

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/6

Yearly Subscription (South Africa
England and India) ... 17/6

Half Yearly ... 9/6
Quarterly ... 5/6

J. M. H. GOOL.

129 Castle Street, Capetown.

Wholesale Groceries, of all Descriptions from
India and England.

Also Exporter of Cape Snook,
NATAL DEPOT:

Messrs. Jallboy & Sorabjee Bros. Durban.

જી. મી. હી. ગુલ.

જનરલ મરચંદ,

૧૨૯, કેસલ સ્ટ્રીટ.

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of your reputed concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our special offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

Hassim Tayob & Co.,

General Merchants, Wholesale & Retail.

Opposite Court House, Market Square,
Calcutta. Telegraphic Address: "HASSIM"

POTCHEFSTROOM.

INDIAN OPINION

G. K. Desai,
General Dealer & Importer.
P.O. Box 76, Tel add. 'DESAI'.
OLD TOWN, KLERKSDORP.

S. D. ROBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant.
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

Corner Commissioner and Rissik Sts.,
Box 33.

એ. ડા. હાડાલાખા,
બનરજી મરચાંદ.
પદ્મલા નંબરનો ખાલ. કલેક્ટને પસંદ પડતો.
ઠાનર હમીયનર અને સીસીક સીટ.
પા. બા. ૩૩. રબીયાક એડરેસ હાડાલાખા.
કુચસંરોપં.

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tele. Ad. 1 "ACCOMMODATION" P.O. Box 90.
BRANCH AT ROSENEKAL.

HAJEE HABIB
CALCUTTA HOUSE.
IMPORTER AND GENERAL DEALER.
A great variety of
Rice, Markets, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Hardware, Tallow-ware, Furniture, Groceries,

Rough goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL
Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.
Tel. Add: BURGARD. P. O. Box 57.
338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,
GENERAL MERCHANT & DEALER.

Market Square, P. O. Box 11.
KRUGERSDORP

A. E. BLABIA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL
Tel. 433 "BLABIA." P.O. Box 53.

દયાળુ રામજી પટેલ,
કુટુંબ અને કારીગરો બેઠક,
પી. ઓ. બોક્સ ૬૦૯. અમદાવાદ.

EBRAHIM CAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT
Natal Leaf Tobacco a Speciality.
113 GRIFF STREET. (Camroodeen's Buildings.)
Tel. Ad. "CAMROODEEN," Durban.

M. J. MAHOMED,
470 & 478 CHURCH ST.,
MARITZBURG.
Tel. Add: "Noona."
Telephon No. 209.

૧૭-૧૮-૨૦ માર્ચ ૨૦૧૮, દોહાસેલ અને
 સીટેલ, અરબાંટ. એન્ડ ઇન્ફોર્મેશન.
 સેરીયલ નંબર.
 એન્ડ, ન્યુઝગ્રાઉન્ડ, ન્યુઝગ્રાઉન્ડ, એડિટોરિયલ
 રીડ, અમસીસી.

B. P. EBRAHIM & CO.
Mattress Makers, Wholesale Importers,
Dealers in Bedsteads, Hair Ticks, and
Mattress Cases, Feather Pillows, &c.
Market St. (West), Port 1126, Johannesburg.

--- Swami ---
Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : :
Collection of His : :

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of *Saami Vivekananda*, *Sri Ramakrishna Paramahansa*, *Swami Brahmananda*, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE

This publication is the best of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master," his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago; all the important and valuable productions, addresses, and discourses delivered in England, America and Australia; the Na Yoga, Bhakta Yoga, Karma Yoga, Vairagya and Hindutva discourses from the cloister, stirring and inspiring speeches he gave in reply to addresses of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Colombo to Almora; on his return from America a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to friends; and a selection from the beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the seer.

DETAILED CONTENTS: The Song of the Samyasis; My master I; Address at the Parliament of Religions 38; Replies to Addresses of Congratulation from Madras and Calcutta 61; Karma-Yoga 90; Metaphysics in India: Reincarnation 119; Immortality 139; Is the Soul Immortal? 157; The Freedom of the Soul 163; Maya and Illusion 181; Maya and the Conception of God 210; Maya and Freedom 229; The Real and the Apparent Man 246; The absolute and Manifestation 271; Unity in Diversity 293; The Cosmos: The Microcosm 313; The Cosmos: The Microcosm 328; Realization 349; the Ideal of a universal Religion 379; God in Everything 408; Bhakti or devotion 429; Vedanta 448; The Vedanta in Indian Life 501; The Mission of the Vedanta 532; The Sages of India 564; Christ, The Messenger 593; The Relation of Buddhism to Hinduism 607; The True Method of Social Reform 619; The Reforms: Caste 639; Education and National Power 659; The Conquest of the World by Indian Thought 684; The Hinayana 690; Max Muller: A Vedantist 653; To a Friend 692; The Moon or Creation 664; And Let Shyama Dance there 696; To the Awakened India 671.

Cloth bound, Price 1/6 Post free.
Apply to G. A. Nareson & Co.,
Opposite SHERA, LONDON, ALBANY.

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

JOHANNESBURG:

DURBAN:

Corner Van Branda
& Deconinck-Strasse.
Telephones: "Kleinman."

P.O. Box 303.

P.O. Box 8003.

દરેક સમયના શુદ્ધ અને શુદ્ધનો વેટિંગ કલ્કુલે છે બુટના તળીયા મટેના ચામડા તથા
હટ રીપર મટેની દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.

બુટસ, શુઝ, શર્ટ, કાપડ વગેરે સુતરાઉ માલને મટેના વિલાયતના એરડરો હઈએ
છે અને દરેક કિંદી વેપારી સતિય પામે તેના રીતે તે એરડરોનો અમલ કરીશું.

અમારી સાથે કામ પાડી ખાતરી કરે.

JAMESON & CO.,

Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for

Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,

Cayenne Pepper,

White and Black Pepper,

Sauces,

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.

Box 63, Durban.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.,
Direct Importers.

સુલમાન હુસેન મિયાની કુ. બદાઈના
પાનુકાને રેલવેની સીકરેન્સ યુનિયન સારી
સામવાળા છે.

Colony Park Lane and

Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.

Tel. Address: "SULIMAN"

Box 333, JOHANNESBURG.

P. O. Box 303.

Tel. Address: "BEEBLE"

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

167 SMITH STREET, DURBAN.

ફેન્ટી કપડાના ખાસ રેપારી. જેટલામાં જેલેા નવી તરેહનોમાલ અમારે ત્યાંથી
મળશે. "દુસાવારના સોઈંગ મશીન" ના નાતાલ ત્રિચવાલ અને એરિંગ રીપર કોલોની
મટેના ખાસ આઈવીઆ. "અનરલ સોફ્ટ બુટ" અને કાદરીબરનો માલ તરેહ તરેહ
મતનો રેપારમા સમવાળા આવેલે.

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Ceilings,
and various kinds of Tinware.

All kinds of

Tobacco, Snuff, Tea, Coffee, Cocoa, and Java Tins, from 1-07, to 112-lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Kettles; Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles.

SAUCEPANS and FRYING PANS.

Saltire Plate Boxes, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 350, JOHANNESBURG.

આવો, ગરમા ગરમ
મસાલાદાર ધીના ભટયાં,
અને મીઠાઈ.

જંડુમહારાજ મીઠાઈવાલા

૧૫૯, ગ્રે સ્ટ્રીટ, હર્વન.

હમરે યહો હરદમેશ ગરમાગરમ લોકી
મીઠાઈ, હેવ ઓર પકોડા દેવાર મિલેંગે.

ધીની મીઠાઈ

સ્વાદીષ્ટ ! ગરમાગરમ ! અને વળી ગમે
તે વખતે ! એખા ધીના—શુતરેફેથી,
મગજ લાડુ, ઘારી, જુદી, મેસુબ,
મુંબઈનો હલવો, જલેબી, જાંબુ,
ખાજલી, સેવ, ભટયાં વગેરે ધીનાં
ખનાનેલાં તણપાર મળશે. તેલ બીલકુલ
વાપરવામાં આવતું નથી.

ખાસ એરડરો પર પુરતું ધ્યાન આપી
માલ વખતસર અને સરસ જનાવી આપીએ
છીએ. બદારગમના એરડરોના માલ પેસા
મળેથી રેલવે મારફત વખતસર અગવીએ
છીએ.

જેઠો દલપત એન. કુંઠો

૧૫૯, ગ્રે સ્ટ્રીટ, હર્વન.

Abdoola Hajee Khan Mahomed

General Merchant &
Importer,

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:

"MAGAZINE" P. O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

M. E. Nanabhay

Wholesale Merchant,

Market Street, P.O. Box 55.

POTCHEFSTROOM

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 2nd June, 1906.

No. 22.

P.O. Box 125

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers.

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P. O. Box 97.

Tele. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No. 855

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.
Wholesale Merchants and
Direct Importers,
have always on stock:—

Rice, Dhol, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates.

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
118 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.
Cable & Tel. Add: "Kathorian."
Telephone 224.

P. V. SANGHAVEE,
GENERAL MERCHANT.
BOX 50
201 Grey Street, Durban.

M. C. ANGLIA & Co.
GENERAL MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS.
339 Pine Street, DURBAN
BOX 59
Telegraphic & Cable Add: "P. ANGLIA."
Cables and S.O. 4th edition to 11

DADA OSMAN,
General Merchant & Commission Agent,
102 QUEEN STREET, DURBAN.
P.O. Box 85. Tel. Add: "DURBANAR."
ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મર્ચન્ટ ને કમીશન
એજન્ટ.
બોક્સ ૮૫. ૧૩૯, ક્વીન સ્ટ્રીટ,
ડરબન.

દરબન ૧૦૧૫ ૫૦૫

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન
Fortnightly Steamer

62 ૫૬૨ ૬૬૩ મુખ્ય જનારી આગમોટ.
For BOMBAY, Direct.

મુલતીન મુલતાન ૭ જુનના આવી તા ૧૦મી જુનના રોજ ઉપડી જશે.
સોમાલી ૧૮ ૨૧

ઉપડી આગમોટમાં ખલાસી દેશી છે, જગ્યા નીચે ફાલકામાં છે અને કીચન માંથી વિશેષેનો બદ્દ સારો જાહેખસત છે. દિંદુ મુસલમાનને મદદ અલગ અલગ છે. ઉપડી આગમોટા દુમેશાં દેમસર આગા દેમસર ઉપડી દેમસર પહેલો છે વારેલ બનારાઓ વિચાર કરી ગમ કરશે કે સ્થળી પાઠવથી હેરાન યાવુ ન પડે. વધારે મળે નીચે લખેલે દેશી નવા ટાઈમટેબલ ધપાય છે તે મંગાવવાથી મળશે.
મેટરબાની કરી બ્યાનમાં રાખોને કે રદીમર સોમાલી. મુલતાન, બુનદુસરાત, જનરલ, દેસર ને રેક્ટરબામાં ખલાસી દેશી છે જગ્યા ફાલકામાં છે અને કીચન પાણી પીડેનો જાહેખસત છે. દિંદુ મુસલમાન સાડ અલગ અલગ છે અને જગપાર બદલણું નહિ પડશે. હવે રેલવે નજી છે કે ઉપડી આગમોટમાં ખલાસી ગોરા છે પણ તેમ નથી.

એસમાન અહમદ.
મમરીન બીહડીંગ, બે સીટ
પી. એ. એસ ૧૨૧, ૨૨૫૦.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન.
આરડીવર સીટ.
દરબન.

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના બચેનો સમગ્રી ખતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કાગરશીઅલ દેઃ ઉપર મેસરે કમ્પ્યુ ડનની યાવુવાળા નવા મકાનમાં
જાહેલ થતાં પહેલાં સમગ્રી માલ ઉપર ખાસ સરેલો આવ રાખેલો છે.
કલકત્તાથી ચાખા, દાળ, ઘી, અને મોરીશીઅસથી મોરીશની ચીની
મોલ જગ્યામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

રડીફાન નં. ૬૨ પી. એ. એસ ૨૨૭

રડીમાર સરનામું "કોનકાસેઝ" "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well-lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars, apply to
PARSIE RUSTOJEE, 10 Field Street, Durban

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail
Merchants & Direct Importers.
565 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો
કમ્પેરેટ ઇમ્પોર્ટર્સ,
પી.એમ.બી., નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MONKEY LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 157 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Rs. 1,
2nd post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition). An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper use. Rs. 1, 2nd post free.

LETTERS IN ENGLISH & DIFFICULTIES
IN WRITING. A book and a series of Eng-
lish Exercises. Third Edition. Rs. 1, 2nd
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNTAX,
(Third Edition). Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Rs. 1, 2nd post free.

SELECT SPECIMENS OF THE GREAT ORA-
TORS, Vols I and II. Aids to write imma-
culate English, to improve the historical and
argumentative powers, etc. Each vol. Rs. 2,
2nd post free.

WORKERS OF THE WORLD (on Nature,
Art and Science). Rs. 1, 2nd post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 105 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant.

એ. એમ. ભાયાત,
હાલસેલ અને રીટલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,
HEIDELBERG.

Branches:—

Petersburg, Box 24. Nigel, Box 43,
and at Volksrust

(as BHAT BHANNA & Co.)

Tel. Address: "BHYAT"

P. DAWJEE MAHOMED & Co

Have a large stock of

RICE, DHOLL, GHEE AND OIL,
Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN
Tel. Address: "PARULARE" Box 254

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357. Tel. Address: "DAS DA"

P.O. BOX
441.

જો અત્યુપકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરફવાર રેશનના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
'ABOUBAKER'**E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,**

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Bibs,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frocks,	Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY. PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88

Telephone 864,

Telegraphic Address: "FORBANDAR."

**A. M. JEEVANJEE,
& CO.,**

Stevedores, Dubashes, Contractors,

and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI

BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI

Telegraphic Address:

Karachi
Mombasa
Nairobi

"JEEVANJEE."

Bombay: "CONVEYANCE."

Codes used: A.B.C., 5th Edition, A.L., Scott's, Watkin's, and Universal

C. K. D. PILLAY & CO.

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Specialty.

We grow Nantjes, Oranges and Betel
Leaves on our farm at Utingeni.

Indian Post Office on our premises.

133 Grey St., 219 & 222 Utingeni Rd.

P.O. Box 88, Durban.

Telegraphic Address: "PILLAYAMA"

દુકાન વેચવાની છે.

મારફત મફત મહેની અગ્રેષ્ઠ ગરમી દુ
કાન વેચવાની છે. વધુ મુલાકાત માટે માર
ફત ટેલિગ્રાફ અથવા ૧૦૦ રીડે સીટમાં
દાખલકરને પુછવાથી ખબર મળશે.

E. Suleman Bros.,Wholesale & Retail Timber & Iron
Merchants.

Saw Mills & Timber Yards:

109 Queen Street, Durban.

Hoosen Ebrahim,

Wholesale and Retail Merchant . . .

. . . Fancy Goods and Drapery.

95 & 97 FIELD STREET, DURBAN.

YUSUF PATEL,

GENERAL DEALER, MERCHANDISE & IMPORTER.

P.O. Box 81, Market Square.

Tel. add. "YUSUF," KLERKEGONG.

DAWAD MAHOMED & Co.**ESTATE OWNERS.****FARMS TO SELL.**

TOWN AND SUBURBAN

HOUSES TO LET.

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to

PLOWRIGHT LANE.

A. A. Gandhi,

General Merchant & Produce Dealer.

TOBACCO A SPECIALITY

Jongaat, Natal.

104 Grey Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

. . . BOER TOBACCO . . .

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88.

Tel. Address: "FORBANDAR."

Telephone 864.

સસ્તો અને ઉચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચીરુટ બીર
કનીઆ રેગ વગેરે નતની તમાકુ નીચે
સસ્તામે મળશે.

સન બોર ટોબાકો વર્કસ.

૧૦૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIAN

Second-hand Overcoats, Jackets,

Trousers, Coats, Waistcoats, etc.

J. LANDAU,

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 12 Rue des Franco-Bourgeois, Paris.

સેકન્ડ-હેન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, ઈનર વિગેરે નવા
બધે યુરોપથી મંગાવનાર સીડી કંપની

જે, લેન્ડા.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

ફ્રેન્ચ બોર્ડર ૧૨ રીડે મુલાકાત માટે.

ભાષા પરિચિત.

પીસીની દરેક સમગ્ર કંડી આપવામાં
આવે છે. આવો અને જુઓ.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ,

ડર્બન.

We want your advice! Correspondence is invited on all matters of interest to Indians. Indian Opinion is the voice of Indian people in S. Africa.

International Printing Press.

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF —————

Military Ammunition Boots,   Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots,   Sandals, Gurgabi Shoes, &c.

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers :—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites :—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portmantaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores :—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods :—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, JUNE 2ND, 1906

No. 22

Contents

EDITORIAL COLUMNS—	Page
The Bond of Sympathy	351
Indian Passengers	351
A Permit Case	352
The Meaning of Empire	352
The Late Dr. Nathiawadi	352
OTHER ARTICLES—	
Imperial Parliament	352
Johannesburg Jotting	352
British Indian Association and Constitution Committee	354
A Memorial to the Late Dr. Nathiawadi	357
The Sorrows of India	357
Natal and the Indians	358
Babu Surendra Nath Banerjee	358
CORRESPONDENCE—	
Travellers to India	358
A Meeting in Madras	358

Indian Opinion

SATURDAY, 2ND JUNE, 1906

The Bond of Sympathy

ONE of the sweetest virtues in man is that form of loving-kindness which we call a large-hearted sympathy. Sweet as it is, it is also rare, for it is almost more than human. It has been aptly remarked that most of the evil wrought by man against man is the result of lack of imagination, due to the ill-development of the rare and sweet virtue which forms the burden of our remarks. It is a trite saying that one half the world knows not how the other lives. Who can say what sores might be healed, what hurts solved, were the doings of each half of the world's inhabitants understood and appreciated by the other?

The sentiment of cooperation and brotherhood is, to-day, almost as far from realisation as when the great Master urged men to love one another. Nation wars against nation, man lives on man, to-day, just as in the days of the Roman official who asked—'What is Truth?' We have the ruler and the ruled, not bound together by the consolidating bond of friendship and sympathy, but separated and alienated by mutual distrust, fear, and resentment.

Of nowhere can this be more truly said than of India. There a huge agglomeration of almost 300 millions of people are subject to the rule of an alien race—alien alike in custom, religion, and concept of life. India has been the country wherein many Englishmen have earned a lucrative livelihood, but

which few have made their home, and whose people fewer still have studied, understood, and appreciated.

But more than all this, the Indian peoples have been separated from their rulers, partly owing to the very fact of their situation of political inferiority, but partly also owing to the innate inability of the Englishman, in a country the vast majority of whose inhabitants are coloured, to conciliate them, to live with them upon terms of friendliness, and to associate with them upon any other terms than those of relative superiority and inferiority—which sentiment has, unfortunately, been fostered in an intensified degree, by the administrative tendency of the Indian Government, especially during the Viceroyalty of Lord Curzon.

The result has been to bring about an aloofness, on the part of the people, which is bearing fruit at this day in Eastern Bengal, and in the Swadeshi movement that now threatens to pervade the whole of economic India.

We do not propose to enter upon the pros and cons of the situation. We merely state the facts, and point in proof thereof to the resolutions and speeches of the delegates to the Indian National Congress, one of whose most bitter complaints has for years been that the Indian Government is entirely out of touch with what of public opinion is allowed to exist in India, and that the bond of sympathy is especially conspicuous by its apparent absence in the dealings of the Government with the people.

But little notice has been taken of this significant complaint by the authorities concerned; and, in point of fact, the officially-inspired journals have persistently ignored it, or, if such treatment were impossible, has minimised its importance, and so lulled the British public into a sense of security.

Unfortunately for these complacent individuals, it is not always possible to control every source of influence, and the *Heir-Apparent* to the throne of India has just dealt a right royal blow at this last refuge of officialdom. At the banquet given by the city of London, on the occasion of the Prince of Wales' return from the seat of his future Asiatic Empire, His Royal Highness declared that he thought the task of governing India would be easier if we infused into that task a wider sympathy and he felt sure if

such sympathy were given, it would have an abundant response. In conclusion, he is reported to have said:—

Every Briton visiting India can assist towards a better understanding between that country and the Motherland. He can foster sympathy and brotherhood.

It is difficult to imagine any stronger terms of disapproval of the attitude too often adopted by Britishers when dealing with Indians, consonant with a desire not to unduly wound the feelings of his hearers. India to-day owes a deep debt of gratitude to its future ruler for the brave stand that he has found it necessary to make in the matter of the treatment of Indians by an Anglo-Indian bureaucracy and its supporters.

We have one more word to add. South Africans are still, notwithstanding their too-frequently assumed ignorance of the fact, members of the same congeries of States as Indians, fellow-organisers and developers of the same body politic. Would it not be an act of wise statesmanship to put aside the feeling of bitterness and hatred existing in regard to the Indian immigrant, and to hold out to him the hand of brotherhood, to offer him the token of sympathy, to which the Prince referred? By the exercise of a sweet reasonableness on the part of the Europeans in South Africa, a better understanding can undoubtedly be brought about, but who can vouch for healthy results from the policy of insult and denigration at present pursued by them?

Indian Passengers

Of late our Gujarati correspondence columns have been full of complaints from Indian deck passengers who so largely patronise the steamers of the German East Africa Company. Our correspondents have complained of overcrowding, insufficient sanitary arrangements, and general want of consideration for deck-passengers. Some of them state that the passengers are very much inconvenienced whenever the steamers touch any port. They are then without any cover, and are called upon to shift their luggage. We draw the attention of the local agent of the Company to these complaints. In many respects, we are aware that a certain amount of inconvenience is inseparable from

the mode of travelling that the poor Indian passenger-are compelled to select. It is impossible to expect much more accommodation on wheels. At the same time it is a notorious fact that the deck-passenger is the most lucrative and least trouble-some. It therefore behoves the Company's Managers to ensure as much comfort as is possible, in the circumstances, for the deck-passengers, if only for mercenary reasons.

OUR JOHANNESBURG CORRESPONDENT reports a case tried the other day before Mr. Cross at the Johannesburg Court. One Adam Abraham, a lad under twelve years, was brought before the Magistrate for being in the Transvaal without a registration certificate.

The form of prosecution was somewhat novel, for hitherto, all such cases were tried under the Peace Preservation Ordinance. Whilst escape under it was less easy, there was no penalty in the nature of a fine or imprisonment, whereas a conviction under Law 3 of 1885 renders the accused liable to a fine of not more than £100 or not more than six months imprisonment, with or without hard labour. Happily, counsel for the accused had no difficulty in showing that the boy was not liable to pay the registration fee on entering the Transvaal.

Thus, the more galling the shackles imposed by the Government upon the Indian, the heavier it would appear, is the liberating blow delivered by the judicial hammer. The Judge's protests that the Executive would gladly destroy. Will Lord Selborne say that the administration of too law, which has now been demonstrated to be illegal, is reasonable and in being carried on with due consideration for those affected by it?

AT THE VANGUARD GIVEN TO LORD

The Moaning Lord Curzon is reported to have delivered himself in the following terms:

Every inhabitant, whether rich or poor, dark-skinned or white-skinned, is equally concerned in the justice of our rule. Unless the Empire means something to him, whether English, Englishman, or otherwise, there is something wrong with the Empire.

It is almost a truism to remark that if every inhabitant of the Empire is equally concerned in the justice of the British rule, it is reasonable to suppose that he is concerned with the justice of the Empire. It is too often taken for granted that through justice is a matter of concern to the Court of Justice only. The people, as a whole, need to be served that; and the Court truthfully reflect public sentiment, there is no real sense of justice abroad, the justice meted out by the

Courts being at least as much concerned by the latter as by the former. We have frequently pointed out that the Courts, that, whereas the British Courts of Justice deal equally with British Indians, the public is not able to apprehend that the Courts are equally impartial. Lord Curzon's words are something better than mere platitudinous verbiage; the justice of the public must appropriate the public justice. As it is, the paradox is too evident.

WE REGRET TO HAVE TO CHRONICLE

The late Dr. Sathianadham, the news of the death of the late Dr. Sathianadham, a member of the Madras Legislative Council, died in London on the 1st of June, at the age of 61. He was a brilliant and successful public figure, full of much greater promise.

The deceased was a man of high ability, and very conscientious in his work. He was respected by all classes for his sterling qualities both of the head and of heart, and so much so that his confidence in the Government was such that he was asked to officiate as Deputy Minister of Public Instruction. The death of such a figure is a great loss to the Government. We beg to tender to the family of the deceased gentleman our sincere sympathy in their loss, which is indeed a national loss.

Imperial Parliament

House of Commons

British Indian Grievances

SIR HENRY COTTON asked the Under Secretary of State for the Colonies, whether his attention had been drawn to a memorial addressed by the Natal Indian Congress in March last to the Colonial Secretary, Maritzburg, protesting against the imposition of prohibitive taxes and duties issued under the Immigration Restrictions Act; and whether he would take steps to remove the grievances of which the Indians complained in South Africa.

In reply to Sir Henry Cotton, the Secretary of State said:

The Secretary of State has seen a copy of the Memorial referred to, and it has been printed in a Natal newspaper.

The Secretary of State has also seen the answer was sent by the Colonial Secretary of Natal to the Memorial, and he is of opinion that the grievances are reasonable. The Secretary of State is charging responsible persons with the duty of removing the grievances.

Mr. Henry Cotton asked the Secretary of State whether his attention had

been drawn to a decision of the Supreme Court in the Transvaal in March last, in which it was decided that, under the operation of Act 3 of 1885, the heirs of Mr. Aboubaker Amod, who have been in possession of valuable property in Pretoria for a period of fifteen years, have no title to that property and have therefore been deprived of their interest in it, and to the recorded opinion of the Court that the law was harsh, but that the judges could only interpret it and that it was for the Legislature to interfere; and whether, having regard to the racial provisions of this Statute, which have always been objected to by the British Government, His Majesty's Ministers would now take steps to ensure the repeal of this Act.

In reply Sir Henry Cotton's question, Mr. Chamberlain said:—

Attention has been drawn to a case of this kind in the case referred to, and Mr. Chamberlain is in communication with the Government on the subject.

Johannesburg Jottings

OF R. TRANSVAAL REPRESENTATIVE

IMPERIAL INTERFERENCE. The Rand newspapers have been loud in their angry protests against the present Liberal Government's audacious interference with internal affairs of this Colony under Crown administration, mark you!—in regard to matters relating to the welfare of natives and Asiatics. Of course, the action of the late Imperial Government was immaculate in this respect, if one may judge from the manner in which local politicians of the day returned to Colonial administration. It therefore comes as a shock and a surprise to find that even the impeccable Mr. Lyttelton has been found guilty of imposing the Imperial veto, in the case of a self-governing Colony, upon Australian anti-Asiatic legislation. And yet another foreigner, the late Mr. Balfour, is now found guilty of imposing the Imperial veto upon the Colony. The unheard-of interference of the Imperial Government with the internal affairs of the Colony is a most serious matter.

The Rand newspapers have been loud in their angry protests against the present Liberal Government's audacious interference with internal affairs of this Colony under Crown administration, mark you!—in regard to matters relating to the welfare of natives and Asiatics. Of course, the action of the late Imperial Government was immaculate in this respect, if one may judge from the manner in which local politicians of the day returned to Colonial administration. It therefore comes as a shock and a surprise to find that even the impeccable Mr. Lyttelton has been found guilty of imposing the Imperial veto, in the case of a self-governing Colony, upon Australian anti-Asiatic legislation. And yet another foreigner, the late Mr. Balfour, is now found guilty of imposing the Imperial veto upon the Colony. The unheard-of interference of the Imperial Government with the internal affairs of the Colony is a most serious matter.

British Indian Association and Constitution Committee

Exhaustive Statements

British Promises

The following is the full text of the Statement and Addendum submitted by the British Indian Deputation to the Constitution Committee.

White Predominance

(1) The British Indian Association has always admitted the principle of white predominance and has therefore no desire to press on behalf of the community it represents, for any political rights for the sake of them. But past experience shows that in a colony enjoying self-government, communities that have no voice in the choice of representatives have been very largely neglected.

History of Boer Anti-Indian Legislation

(2) There is, in the Transvaal at the present moment an estimated population of over 12000 British Indians. Before war, the adult Indian population was 15000.

(3) The first Indian settlers found their way into the Transvaal in the early eighties.

(4) They were then free from restrictions of any kind whatsoever.

(5) But by their successful enterprise, they aroused the jealousy of white traders and soon there sprang up an anti-Indian agitation initiated by chambers of commerce wherein the British element was predominant.

(6) As result, the Government of the late president Kruger approached Her late Majesty's Government for permission to pass legislation restrictive of the liberty of British Indians. They proposed to interpret the term "Natives," occurring in the London Convention to include Asiatics.

(7) This contention Her Majesty's advisers rejected but they were not unwilling for 'sanitary reasons' to sanction legislation restricting Asiatics as to their residence to Bazaars or location with the proviso that British Indians of the trader class should be left entirely free.

(8) As a result of these negotiations Law 3 of 1885 as amended in 1886 was passed.

(9) Immediately it became known, a strong protest went up from British Indians.

(10) It was then realized that the Law was, contrary to the expectations of Her late Majesty's Government, sought to be enforced against all British Indians.

(11) Then followed a series of strong representations by Her late Majesty's Government, addressed to the late Boer Government, culminating in the matter being submitted to the arbitration of the then Chief Justice

of the Orange River Colony.

(12) Between 1885 and 1895, therefore, the Law 3 of 1885 practically remained a dead letter although the Boer Government always threatened to enforce it.

(13) The award of the arbitrator did not define the legal position. But it left the question of interpretation of Law 3 of 1885 to the Courts of the late Republic.

(14) British Indians again appealed to the British Government for protection.

(15) Mr. Chamberlain, whilst he declined to disturb the ward, did not abandon the case for the Indian subjects of Her late Majesty. In his dispatch dated the 14th September 1895, he stated:

In conclusion, I would say, that whilst desirous loyally to abide by the award, and to allow it to close the legal and international question in dispute between the two Governments, I reserve to myself the liberty later on, to make friendly representations to the South African Republic as to the traders, and possibly to invite the Government to consider whether, when once its legal position has been made good it would not be wise to review the situation from a new point of view, and decide whether it would not be better in the interests of its own burghers to treat the Indians more generously, and to free itself from even the appearance of countenancing a trade jealousy which, I have some reason to believe, does not emanate from the governing class in the Republic.

Thus was in 1895.

(16) Owing, then, to such representations, which continued up to the time of the war, the Law in question was never effectively enforced, and Indians traded and lived where they liked, in spite of the prohibition contemplated by it.

(17) But an enforcement of the Law being imminent in 1899, it was, among other things, a subject for discussion at the Bloemfontein Conference, which preceded the war. The subject was considered so important by Lord Milner, that when the question of franchise to the Uitlanders seemed to admit of a settlement, Lord Milner cabled that the question of the status of coloured British subjects was still outstanding.

(18) Lord Lansdowne declared that it was a contributory cause of war.

(19) At the close of the war, and at the time of the Vereeniging compact, His Majesty's Government informed the Boer representatives, that the status of coloured persons should be the same in the two Colonies as at the Cape.

The Position To-day

(20) But to-day the position is worse than before war.

(21) The Progressive party, from whom at least Indians, as fellow-loyalists, and fellow-sufferers before war, may claim a fair measure of justice, has stated it as an item of

its programme that the liberty of British Indians should be specifically restricted. If its desires were carried out, the position, bad as it is to-day, would be much worse then.

(22) From the Dutch party it is now impossible to expect any measure of reasonableness.

(23) Under Responsible Government, then, British Indians and others similarly situated, unless they are specially protected, stand practically little chance of justice being done to them.

Remedy

(24) It would, therefore, seem that the granting of the franchise to British Indians would be the most natural means of protecting their interests.

(25) It has been urged that the treaty of Vereeniging precludes the possibility of any such provision being made.

(26) But it is respectfully submitted that the term "natives," whatever else it may mean, can never include British Indians.

(27) The statute-book of the Colony is replete with laws which deal with the "natives," but which admittedly do not apply to Asiatics or British Indians.

(28) The fact that Law 3 of 1885 deals specially with Asiatics and does not apply to the "natives," shows, too, that the Transvaal laws have almost invariably distinguished between "Natives" and "Asiatics."

(29) Indeed, whereas natives can, owing to the meaning that the term has borne, hold landed property in the Transvaal, Asiatics cannot.

(30) Thus, therefore, so far as the Vereeniging compact is concerned, there appears to be no justification whatever for depriving the Indians of the franchise.

(31) But the Committee of the British Indian Association is well aware of the almost unanimous hostility of white races against provision being made in the Constitution for a grant of the franchise to British Indians.

(32) If, therefore, such a grant be considered impossible, it is absolutely essential that, apart from the orthodox reservatory clause as to the power of veto over all other legislation, there should be a special clause which shall be a living reality, and which, instead of being exercised only on the rarest occasions, should ensure the fullest protection to the British Indian settlers as to their right to own landed property, freedom of movement, and freedom of trade, subject to such safeguards of a general nature as may be considered necessary, and are made applicable to all, irrespective of race or colour.

(33) Then, and only then, will it be possible, apart from the inherent right that every British subject should have, to ordinary civil rights in British dominions, for His Majesty's advisers to redeem the promises specifically made to British Indians as to their status in the Transvaal.

(34) Much of what has been stated above applies to the position of British Indians in the Orange River Colony.

(35) There the Indian has no rights, save as a domestic servant. An elaborate Anti-Asiatic Law deprives him of practically all civil liberty.

(36) J. A. PATIL.

President R.I.V.

- " E. S. CHANDIA,
- " H. C. LLOYD,
- " BURAHIN H. KHODJA,
- " E. M. PATIL,
- " R. M. JOSSEN,
- " J. A. PATIL,
- " M. K. GANDHI.

Appendix "A"

For information of members of the Executive Council of the Transvaal, the Deputation beg to refer the Constitution Committee to the following:

- (1) Transvaal Green Book, No. 1 of 1894.
- (2) Transvaal Green Book, No. 2 of 1894.
- (3) Blue Book on Grievances of British Indians in the Transvaal, published in 1900.
- (4) Blue Book containing correspondence relating to British Indians in the Transvaal.—Cd. 2239.
- (5) Laws and Volksraad Resolutions, &c., relating to "Natives and Coolies" (a separate Government publication).
- (6) Chapter XXXIII, p. 199, Laws of the Orange River Colony.

Appendix "B"

The following is a comparison of the position of British Indians in the Transvaal under their and under British rule.

Before the War
British Indians were
free to enter the country
without restriction.

Under British Rule
British Indians are
not free to enter the
country. They are
treated as aliens and
are only admitted
temporarily and after
long delay for the
consideration of their
application. Persons
are required even for
little children, and
every Indian has to
obtain his own
passport.

1. Payment of registration fee not expected.

2. Registration fee of £5 on arrival in this country. The Government has now threatened even to require women and children to take out registration certificates.

3. Land question. British Indians are not allowed to acquire land in the Transvaal.

4. The law against gambling is strictly enforced even in peace time. Land is required for the purpose of the law.

5. The law against gambling is strictly enforced even in peace time. Land is required for the purpose of the law.

Johannesburg.

1. No special law for British Indians.

2. Many have been subjected to restrictions. They are not allowed to remain in the country without British intervention.

Report, without the owners' receiving equal title elsewhere in Johannesburg (it is a suitable position).

3. Office of Registrar of Asiatics established; is arbitrary in procedure and delays the settlement of individual applications, permits, etc.

4. Inoperative Boer enactments brought into force, and repealed by the Government.

5. The Commission seems to be under the impression that British Indians have full rights in the Transvaal.

6. Unfortunately, as will appear from the schedule attached to the statement, British Indians have very few civil rights—we venture to recapitulate the civil disabilities:

No Ownership of Land

1. British Indians cannot own landed property, including even long leases, except in locations or streets set apart for them.

2. There are no streets set apart, but there are locations far away from town, like the Continental Ghettos. And in these, too, except in one or two places, Indians are only monthly tenants. In Pretoria and Potchefstroom, where they have twenty-year leases. In Germiston, they have even received notices not to receive any more on their stands. The notices are as follows:—

You are hereby notified that you are not permitted to sublet rooms to natives or others. Such subletting to any person is a breach of the contract under which you are allowed to hold a stand, and renders your licence to have your stand permit cancelled, and yourself expelled from this location.

3. So much is this prohibition carried out in practice, that Indians are unable to have their mosques constructed in the names of Indian leaders.

Registration Fee

4. Indians have to pay a registration fee of £5 on arrival in this country. The Government has now threatened even to require women and children to take out registration certificates.

Footpaths and Tramways

5. Indians in Pretoria and Johannesburg are prohibited by law from walking on the footpaths. They, however, are not allowed to walk on the footpaths. They are not allowed to walk on the footpaths. They are not allowed to walk on the footpaths.

(6) Indians are not allowed to make use of the tram cars in Pretoria.

(7) They are prevented in Johannesburg from riding on the ordinary cars, but special trailer cars are occasionally run for coloured people.

(8) It was contended on behalf of the Indians, that, under the ordinary by-laws, they could insist on riding on the tram cars. The Town Council opposed the contention on the ground that certain small-pox regulations that were promulgated by the late Dutch Government in 1897 were still in force. The matter was twice tested before the Magistrate at Johannesburg, and, each time, the Town Council lost. It has therefore now met the Indians by cancelling the by-laws regulating the traffic on the tram cars. In order to gain its end, the Town Council is now running the Municipal cars without any by-laws whatsoever. Whether under the common law, Indians will be able now to make good their right or not is an open question.

It is worthy of note that the above mentioned cancelling by-law was surreptitiously published in the following manner:—

Prior to the 9th May, 1906, in accordance with Section 22 of Proclamation 16 of 1901, a notice had been published in a newspaper circulating in the Municipality setting forth the general purport of these proposed amendments and stating that they were open to inspection at the office of the Council.

On the 9th inst., a meeting of the Town Council was held. The notice was apparently advertised in such a manner as to render it almost a matter of impossibility for parties concerned to challenge the proposed amendments, owing chiefly to the fact that no report of them had appeared in the ordinary columns of the newspapers, and to the further fact that, as will be seen, the proposal came through the Works Committee, instead of the Tramways and Lighting Committee, which would ordinarily concern itself with Tramway Regulations as it has done in the past.

On the occasion of the aforesaid Council meeting, the Works Committee brought forward the proposed amendment, on the following pretext:—

"Since the Tramway System was taken over by the Municipal Council, the Traffic Bye-laws applicable to tramcars are no longer required as they were only intended for application to private tramcars. It is proposed, therefore, that the Bye Laws should be amended accordingly."

The proposals were submitted at the end of a long agenda, when even the most vigilant Councillor might have been lulled into a sense of security, especially in view of the seemingly innocuous nature of the proposal, and passed without comment. The proposal was adopted by the Council on the 9th inst., adopting

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીસ-શનીવાર, તારીખ ૨ જુન, ૧૯૦૬.

અંક ૨૨

અડવાડીક પંચાંગ.

***

ખ્રીસ્તી-તા. ૨ જુનથી તા. ૮ જુન
સુધી કં. સં. ૧૯૦૬

હિંદુ-વંદ સુદ ૧૦ થી, વંદ વદ ૨
સુધી સંવત ૧૯૧૨.

મુસલમાની-તા. ૨ જુનથી તા. ૮ જુન
૨ જુનથી તા. ૮ જુન સુધી, ૧૩૨૪ હિજરી.

તાર.	ખ્રીસ્તી તારીખ	હિંદુ તીથી.	મુસલમાની તારીખ	સુધાદય ક. મી. ક. મી.	સુર્ય અસ્ત.
શનિ .. ૨	૧૦	૬	૬	૪૪૫ ૩	
રવિ ... ૩	૧૧	૭	૭	૪૪૫ ૩	
સોમ ... ૪	૧૨	૮	૮	૪૪૫ ૨	
મંગળ ... ૫	૧૩	૯	૯	૪૪૫ ૨	
બુધ ... ૬	૧૪	૧૦	૧૦	૪૪૫ ૨	
ગુરુ ... ૭	૧૫	૧૧	૧૧	૪૪૫ ૨	
શુક ... ૮	૧૬	૧૨	૧૨	૪૪૫ ૨	

અનુક્રમણિકા.

—૪—

અધિપતિની નોંધ.

દ્રાવિડવાસમાં પરમીટ ...	૬૫૦
સર હેનરી કોટન અને હિંદી ...	...
કેપમાં કાયદો ...	...
નાતાલમાં બંડ ...	...

રિપોર્ટ વિશે.

હિંદુસ્તાનમાં ખજાનગાર ...	૩૬૦
નેડીવ હાવાવાળા શી. કુમ્ભની મુકાબલ ...	...
કચ્છની પોલીસ એસીસ-કુશ ...	૩૬૧
નહુ સાનકાન્સીસ્ટો ...	...
વિલાયતથી આવેલ કમીસન પાસે ઉલ્લ ...	...
કરંડી અરજી ...	...
ઈલિઆમાંથી તારણ ...	૩૬૩
નાતાલના કોલોનીયલ સુચના ...	...
રૂઝના તાર ...	૩૬૪
હાફરનું કુલક ...	૩૬૫
લેહ-લખનૌ ખજાનગાર ...	...
પ્રાંતીઆનો ખજાનગાર ...	૩૬૬
કેપટાઈનનો ખજાનગાર ...	...
નાતાલમાં આવેલ વેરો ...	૩૬૭
ધી મેડેમેન એસીસીએશન ...	...
નાતાલ સનાતન પ્રમ સભા ...	૩૬૮
નાદારી કોટની નોંધ ...	...
હિંદુસ્તાનના ખજા ...	૩૬૯
નાતાલના સમાચાર ...	૩૭૦
મેટ્રોપોલિટન કેપટાઈન આતાનું કુલ ...	૩૭૦
બહેર સભા ...	...
ખજાનગાર ...	...

અર્થ પત્રો.

કોલોનીયલ મરજી એન્ડ કાયદો ...	૩૭૧
મરજી બહાને પાંડ ...	...
નર્મન સાધનની આપણ ...	૩૭૨
કોલોનીયલ મરજી ...	૩૭૩

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૨ જુન, ૧૯૦૬.

દ્રાવિડવાસમાં પરમીટ.

દરરોજ દરરોજ દ્રાવિડવાસમાં પરમીટની નકલો પાસેથી લેવામાં આવે છે. આ વખતે અમારા ખજાનગાર પાસે જે ખજાનગાર પાસે જે નેલી નરજ અને ખ્યાન પેચીએ છોડી, તેને મેલમેનની મદદની જે આસાઓ પાસેથી લેવી તે કોઈ જાણ છે. આજરોજ સુધી કચ્છ પહેલાં ગમે તે વખતે દ્રાવિડવાસમાં રહેલ હોય તેવા કિંદીને પરમીટ મળતી હતી. તેથી તેઓ આજરોજ પાસે પડે છે કે જે કિંદી કચ્છને વખતે દ્રાવિડવાસમાંથી ગયેલ હોય અને તેની સાથે તેની પાસે ખીન હસ્તાવજ પુરાવા હોય તેને પરમીટ મળે છે. આ દિશાએ તે હવે વળાવેલો થોડા કિંદીને પરમીટ મળવા સંભવ રહ્યો.

આદમ કમરશીમનો કેસ આ ખાખત નિચાર કરનાં સમજવા જેવા છે. જે કિંદી તે કેસમાં સાઈએટ જે દરજ આપે છે તે કાયમ રહેશે તે ૧૬ વરસની અંદરના કોલોનીયલ લેમન જેમને પાસે નહિ કરના હોય તેવા કિંદીને પા. ક નો પાસે કરાવી ફરજ નહિ પડે. અને જે ૧૬ વરસની અંદરના કોલોનીયલ રજીસ્ટર ન કરાવતું પડે તે સંભવ એવા છે કે તેને પરમીટ પણ ન મળે.

સર હેનરી કોટન અને હિંદી.

ઈંડિઅનમાંથી અમે તારણ કર્યું છે તે ઉપરથી અમારા પાંચનાર તેજે કે સર હેનરી કોટન જે એક વખતે આસાઓમાં કમીસનર હતા તે આપણે સાર પારલામેન્ટમાં ખુબ લડત ચલાવી રહ્યા છે. તેઓનો એ ખાખત આપણે ઉપકાર માનીએ છીએ. અમારે આ પ્રસંગે જણાવવું જોઈએ કે સર હેનરી કોટનની પગાડી કામ કરનાર તે કોલોનીયલ કમીસનર હશે. તે કમીસનર જે સવાલો નવારે તે સર હેનરી કોટન થઈ છે. અને કોલોનીયલ કમીસનર તે સર કોલોનીયલ મેજિસ્ટ્રેટ તેઓ કિંદીના કામ ચલાવવા નવારે

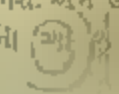
છે. એટલે આપણે તે કમીસનર આખર નજી પણ બહુ રહ્યા છીએ.

કેપમાં કાયદો.

અમારા કાયદો ખજાનગારની કામી વચ્ચે છે તે ઉપરથી એમ અનુમાન થાય છે કે કેપમાં કોઈ મુદતને સાથે લેવાને કિંદીને હવે જેવામાં અડચણ નહિ આવે. આજરોજ સુધી કોઈ મુદત સાથે જવું હોય તે જેમ નાતાલમાં સંભવ છે તેમ કેપમાં જેવામાં નહિવું આવતું.

પણ ખીજ નરજથી અમારા ખજાનગાર જાણે છે તે પ્રસંગે કમીસનર અપવામાં જે કોલોનીયલ આ વખતની પારલામેન્ટમાં ચલાવે છે તે ખજાનગાર કરનાર છે. અને આજરોજ કામી રવા થઈએ કે નવા કાયદો પસાર થશે તે કમીસનર કોલોનીયલ છે તે ફરજસરો અખતીયાર કરતને બદલે અમલદારના કાયમાં જશે. આમ થશે તે બહુ આરે પડતી વાત થઈ પડશે. યથી કાલ તે જે માણસ દક્ષિણ આફ્રીકાનો કમીસન હોય તે કેપમાં કાયદો થઈ શકે છે. પણ નવા કાયદો પ્રમાણે નાતાલની જેમ જે માણસ કેપમાં વતની હોય તેજ જઈ શકે. આ જો કોલોનીયલ સામે કોલોનીયલ કમીસનર કીને લડત લેવાની વાત છે. અને ઉમેદ રાખીએ છીએ કે લીગના મેમ્બરો પુરત કીલચાલ કરશે.

નાતાલનું બંડ.

રાષ્ટ્રસ ઓફ નાતાલમાં એક જુનો કોલોનીયલ કામી જણાવે છે તેનો તરજુમે અમે ખીજ જાણ્યો આપે છે. તેનો ભાવાર્થ એ છે કે હિંદી શેકા તમામમાં તરી જઈ શકતા પણ મેલમેનને મદદ લેવાને લેવેલા સમાનની ફરી શકે છે. જેમ ખાખત કચ્છ વખતે હિંદીઓએ જે કુલ નીકળવું હતું તેમાં મદદ કરી હતી તેમ આ વખતે પણ કરવાની જરૂર છે. થોડા પેલા એકકા ફરી કરનારને અચવા જે કુલ આવું હોય તેમાં પારલામેન્ટ સાર પાસે અને તેટલી ફરજ આજ થઈ એમ સમજાયે. અને ઉમેદ રાખીએ છીએ કે આજનાં ઉપરથી થશે.

હિંદુસ્તાનમાં ખામખામી.

ખંગાલનું કૌનફરનસ.

બાણેસલમાં જંગ.

દરેક સારી યા ખાડી નાની યા મોટી આખતને હદ હોય છે. તેમ માણસની સદન શક્તિને પણ હદ હોય છે. દાક્ષમાં ખંગાળા નો મામલો આ સદન શક્તિની હદ ઓળંગી ગય તેનો ખતાર ખાખો છે. ખંગાલી પ્રજા ભાગલાના તાસદાપર કારથી ચડી તો રહી છે તેમાં ખજતામાં થી હોખાવનો પ્રયોગ બારીસલમાં ચમેલા આજુવટતા અને ખીન કાપદેસર જુલમને લઈને ચક્ર ચરે છે. પુરવ ખંગાલના ગવરનર દુરદર સાહેબે આજુ લોકની પ્રજા બળનું નીકળન કાઢવાની ખાતર દરેક લગાવવાનો નવો રસ્તો લીધો છે. જેને પરીણમે આખા ખંગાલમાં રોપનો અગ્નિ સળગી ઉઠે છે.

તે પ્રાનું એક કૌનફરનસ નવા પ્રાંતના એક નાખ્યા ચહેર બારીસલ ખાતે મરાયાનું હતું આ તકનો લાભ દુક્ષ્મની સત્તા તજેતા અધીકારી વરમને નિયિત અને દલજી રીતે લેવાના હુકમે આજુવટી અપાઈ ગયા હતા. કૌનફરનસ બરોડાનો દીવરો એક મોટું સર ધસ વડે માતરમની રૂપ મરજ્યા હતું નીકળે એ સત્તાધીશોને એવકાષરૂપ ખંગાળાને તેથી સરવરના સરદાર આજુ એનરલને કહેવામાં આવ્યું કે વડે માતરમનું યાન ન કરવામાં આવે તેથી તેમણે કજુલાન આખી, એનરલ કાંપ મે તોડ્યા કરી તવ તેમ ન હેતવ. તેમણે તાડ ના પડી સરકારી અમલ હોય હથિયાર વગરની પ્રવતના કજમ ને અજુબજવત રીતે એક કાતવું માતરમતા જેમ કૌનફરનસ કહેવા આખી કૌનફરનસમાં મળેલો દાવર. માણસનો મોટો કાસા હલ ધક રહ્યો. કેટલાકે આખીને માગણી કરી કે સુરેન્દ્રનાથને જાહેરે તેઓમાંથી એક નહિ પણ હરને પકડો. પોલીસે કજુ કે સુરેન્દ્રનાથનેજ પકડવાનો હુકમ થયો છે. મોટી સંખ્યામાં ચારે તરફથી માણસો આ જંગમાં ભેગા થયા. કારકની અંદર માનસો ભરણ થયા ત્યાં આખા આજુને ખુરશી પાન આપવામાં આવી નહિ. આ અજુબજવતી તોળકલ નવજાવવા એનરલએ ખાજુએકને જાણવડું. આ એનરલએ કહ્યું કે હું આખ માન સત્તા હવે આખો તરીકે આ તોળકી બા તવરજા માટે એનરલને સારી માગણી કરી. આ એનરલએ કહેવો એનરલ નો દરેક ને જાણવડું. આ એનરલએ કહ્યું કે હું આખ માન સત્તા હવે આખો તરીકે આ તોળકી બા તવરજા માટે એનરલને સારી માગણી કરી.

સર સરવસમાં ભાગ લેવા માટે રૂ. ૨૦૦) ધીમે દોડ કરેલો. કેટલાક કેલીમેટને માર મારવામાં આવ્યો હતો. તથા હથિયાર વધે માગણી સજાના મંડળની આસપાસ રાખવામાં આવ્યાં હતાં. પોલીસે સુપરીટેન્ડન્ટે સજાનું થોડું કામ થયા પછી સજા વિગેરી નાખી હતી. સત્તાવાળાઓએ રોજ વગાડી સજા ભરાવાની મના કરી હતી.

મી. રસુલનું ભાષણ.

કૌનફરનસનાં આલેશ પ્રમુખ જેઓ ત્યાંની મુસલમાન કોમના એક આગેવાન બારીસલ છે તેમણે આ ગલરાટના મામલામાં અસર કારક ચંબાર અને જુસા ભરકું ભાષણ કર્યું. તેમણે બીજાજ રાજ્યકારી વાતકામન થી કામ ચતની આશાએ નાખવાકાર છે એમ જણવ્યું હતું. વળી તેમણે દરેક હિંદુ તથા મુસલમાનને વરેલી બીજાસામે હતી થી વગાડી રહેવા અસરકારક ભાષણ કરી જણાવ્યું કે તે દરિ આખી કાતવું હજી આપણને નહિ મળી શકે નો આપણા વાર મળે નો મળશેજ.

હિંદુસ્તાનમાં અસર.

આ સમાચારની ખબર જહાર પડતાં આખા હિંદુસ્તાનમાં હાલકાર ચક્રચક્ર છે. ખંગાળામાં નિધ અને પંચાયતી મદાસના જેમ નાંદીમાં તાસ વરવાલ રહ્યો છે. દરેક દરેક ખામમાં પોકાર ચાલો રહ્યો છે. પ્રજા ના આગેવાન તરતું અપમાન કરી દુલર સાહેબ જે ન્યાયીપણા વારને ચિદીસા રાજ્ય ખ્યાલીને પામ્યું છે તે ખ્યાલીપર ન જુસાવ તેથી કામ લગાડ્યો છે. આ કામ પ્રજાના અંતઃકરણમાં બીજાં કોંકો રસો સુધી ન જુસાવ તેથી છે. આ જુસાવ ભરેલા કામ સામે વધી લેવા હિંદુસ્તાનના જુદા જુદા હજારોમાં સજાઓ મળી છે. મદાસમાં રજા હમર મજુસની એક જગી સજા મળી હતી. ત્યાં રાજકારી લીલયાલથી અલસ રહેતાઓએ પણ કાજરી આપી હતી. હિંદુ પતના અધિપતિએ એક જુસા ભરેલું આજુ કર્યું હતું. પ્રજાના ગલરાટ ઓએ ક્રવા તથા ચિલાસ પાછો ચાલુ કરવા ને બારીસલ અધિકારી વરમને થોડા સર્જમે પહોંચાડવાના હુકમની આશા રાખાંએ કરીએ એવા સંદેશ હિંદી પ્રવાનને મોકલવાનો ફાવ થયો હતો. પુતના કોકની પણ એક સજા મોલાવી આજુવટલ જુલમ વારને પોકાર લગાવવામાં આવ્યો હતો. તથા એનરલને વિલાસકોને તરેલા મેકલવાનો ફાવ થયો હતો. આથી સજા મુક નવા અમલવાદમાં લગાડી હતી. ને માલકેરના ભાંડીકી રેલામાંથી આમે

અવાજ કોરવામાં આવ્યો હતો. આથી કરીને હિંદુસ્તાનની પ્રજામાં અજુબજવતી એક માંડ ચામક. વળી ખંગાળાની જુલમ ને ખુનરજવન પ્રાપ્ત થયું છે.

વરેલી માલ ન વાપરવા આકરા ભોમલો લેવાને એ જાનને સખા રોજ મળેલો છે. અને હિંદી કૌનફરના પ્રવાસોનું દિન પ્રતિદિન રહિ પામવું જેવું નિરંકુશ રીતે થવું આવ્યું છે.

ખંગાળામાં અસર.

મી. એનરલએ માલકેરના ચુકાદા સામે અપોત કરવાવડીએ રોજકાર છે. તથા ખંગાળા કૌનરરી હોજાઓનું રાજનામું આપ્યું છે. બારીસલ કૌનફરનસના પ્રમુખ મી. રસુલે ત્યાંના વિગતવાર લેવાતવું ભાઈ મોન્દોવર કામણ ચક્રચક્ર છે. બારીસલની વિગત જુલાવી ને મારે અને કૌનફરનસના મેંજાની લીલા કરી ને મારે કેટલાકે બરોડીકોમનું વત ને ખાખીસ કર્યું છે. કલકત્તામાં એક મંજા પર સજા મળવાને હતી સજાની શરવાત માં ને અંતે વડેમાતરમતા બીનની ચરજના દરેકમાં કરવામાં આવે છે. પુરે ખંગાળાના ગવરનર સર પ્રજાની બરડી કરવામાં આવ નાર છે.

નેદીવ કામવાસા મી. ડુબેની ગવરનર સાથે મુલાકાત.

થોડા વખત પહેલાં મી. ડુબેને નેદીવ ખામે રીનીકસની નજીક ખતર પાડે છે તેવા કખાણ ઉપર તલાસ વીંટલેસે અર્થઃ ચલાવી હતી. તેમાં એમ ખતારવું કે મી. ડુબેના કખાણથી એવકાષ વધે છે ને કાફરો સરકારની સામે થતા જાય છે. આ ઉપરથી તાલાલના પ્રધાન મંડળે વાલ ઉમડી લીધી લાગે છે. પરિણામમાં તામકાર ગવરનરે મી. ડુબેને મારિલ્યારે મોલાવી પુખ્યું કે નેદીવ લોકોને શી દરકો છે. મી. ડુબેએ જણાવ્યું કે નેદીવને દરકો દરકો છે તેમાં કો સક નથી. વજાકાર કહેરોનાં દોર લકકરે જા લીધાં એ કીક ન મળ્યા. ગવરનરે જવાબ આપ્યો કે જાનુ કાફરોમાં એવો રિવાજ છે કે જે થોડા માણસો સામે થાય તો તેની સજાવ બધાને કખામાં આવે છે. મી. ડુબેએ કહ્યું કે જાનુ લોક એમ કહે વોપણ હિંજવતે નેકું ન આવે. કે હિ નામકાર ગવરનરે તેને સજા આપી કે તેમ જાહેર વખતે જાહેરને સજા કરવી દેવકો ને સરકારની જાહેર જાહેર કામણું નેકો. આ ડુબેએ ને પ્રમાણ કરવા કહ્યું છે ને તેથી ખલનું પાવના અપોતે કખાણ પણ

કલકત્તાના પોલીસ-એપ્રોલ દુલ.

હિંદુસ્તાનમાં હોળીને ક્ષણે હા મહારી નો દિવાળ છે. તેમ જ્યોત્સનેમાં કુશું પણ નથી એમ કહેવાશે નહિ. ગાંધી સોદમાં પણ હા મહારીના એક દિવસ છે. આ એપ્રોલ નરીય ના છે. આપણે વિચારે તો દિવસ નરીય કહેવામાં આવે છે તે દિવસે નવનક રીતે કલકત્તા માણસો પોતાના સોયલીઓમાં અને વળતે ફેવીઓમાં હા મહારીનાં વેન કરે છે. જેના એક વળતવા જેવા સમુદ્ધ રાખસો દિવસ રાજસાલી સોદરની પોલીસ પર કલકત્તાના પાણુ સોદરને પેલાઓ છે.

ગંગાજાના કાચકાલી ને ઉદરકાલી પત્ની રવી છે તે દુનિયાથી અગળાવી નહિય દોષ. બંગાળી સોદ પોતાની માનુષ્યમિત્તું છેદન ચવાથી અગળ સાડાયેલા છે એ ખીના જુની કામે છે, પણ એથી કરીને તેમનો જુરસો ધ્રુવો છે એવું છેજ નહિ. તેઓ દિવસે દિવસે ઉદરકાલી દિમત ધરી પોતાની લગત આગળ ચલાવતા જાય છે. ફેફફડાણે જળર જસ્ત સજાઓ ભરી પોદર કલકત્તામાં આવે છે. સોદ રવેશી કરીગીરીને મુનરકલન આપવા મદાન પ્રપતો કરે છે. સરકારના વહેરી લીધેલ સુરસાની સવશેષ પણ કરકાર કરતા નથી. ફેફફડાણે પરદેશી માલને ભરજાનમાં જાણી નાખે છે. ને આમ કરવા માં વખતે પોલીસ સાથે આવ બીડવાકેરકો દિમત પણ ધરે છે. ને ફેફક પોલીસને સાથે ચાલે પણ ખાખ છે. જેના સજાને છે. દોડ બરે છે. તે પેદાવાતાં પણ બેસે છે. જતાં પણ નેરે રવી સજાઓ ભરી જોડને જળન કરવા કરે છે આવા સોદને રેનડવા માં પોલીસ મહા રાખતી નથી. એક પોલીસ મોટા અમલદારનો દમામ ધારણ કરી બલ બલાનું અપમાન કરે એ વાત તેઓની જાતી એ મોટી મહા હાથ એ આભારિક છે. આ મામલાના સમયમાં એ પ્રજા શું નહિ કરે એ વાત પર સરકારને પોલીસ મારફત પાકી દેખરેખ રાખવી પડતી હોય તો અમલો પામવા જેવું ન ગણાય.

મહત્તા. ૧ થી એપ્રીલે કલકત્તા શહેરમાં મહોલ્લે મહોલ્લે ને ગલીએ ગલીએ દિવાલો ઉપર મોટી નહેરે ખખરો ચોડવામાં આવી હતી. તેમાં જળાવવામાં આવ્યું હતું કે કલ કત્તાની આગલા વિરૂધ્ધની મંડળીના મેમ્બરો એક જળર જસ્ત સજા ભરી ધડ મરતક જુદાં ચર્મલો જુગી લરક દેરીવાસઓની ફરજ ઉપર પાલખ આપવાના છે. વળી એ નહેરે ખખરોમાં એવું લખવામાં આવ્યું હતું કે કલકત્તા કામ ખાનગી રીતે ચલાવે છે, તમા હાજર મનાશોને શી ખડકો

દીકીયો સેવી પડશે. ને સંકરેટરી સભા ક્યાં મળનાર છે ને વિશેષે ખખર આપશે.

આ નહેરે ખખરે ત્યાં મોટો ખખલખાલ જળાવી મુક્યો, પોલીસે અમલદારોને ખખર કરી કે રેખેને પાણુઓ કાંઈ નવા જુની કરે. ફેફકાણે પોલીસની કુકડીઓ ફરતી રાખવા માં આવી. જુગી પોલીસનાં માનુષો સેકરે રવી કાળ છે. ક્યાં છે. સજા ક્યાં મળનાર છે-વિશેષેની તપાસ ચલાવવા સાચ્યા. નવા મોટોસોને ફેફકી નાખ્યા. આમ કાલ દિવસ મળન કરવું પણ ના જાણે સેકરેટરીના પત્તા કે ન સાચો સજાના કલકત્તાના પોલીસ હોર્સ મારી ચાલી. આખરે ખખર મળ્યા કે પોલીસને એપ્રોલ પૂક ખતાવી નહેરે કાલ પકડી મુખનુખ ચલ ખેલી રવી.

નવું સાનકરાન્સીસેકો.

ખુદા પલમે ચાહેસો કરે એ કહેવત અમારા હિંદી વાંચનારાઓની પાસે પામેલી વાર આવે છે એવું કલકત્તા નહિ. એક ધરીમાં રંક રાય અને રાય રંક પાલી રાય એવા દાખલાઓ ઇતિહાસમાંથી ઘણા મળી આવે છે. વળી આ એર માણસની વાત કરી પણ એક આખા શહેર કે દેશને પણ આ સહેલ માળીઓનો નીવમ લાગુ પડે છે ખરો. એ લોકનો સ્વાનકરાન્સીસેકોનો બનાવ સાચી પુરે છે. વળુ લાખ બલરે તેથી પણ વધારે માનવીઓ એક કાળુતી અંદર ધરજાર વિનતાની મહેત મદોરતી અંદર સુખવેન મળતાં કાચ દિવસની ખખર ન દોષ તેમાં દળરેલો વાસ્તે જાંગી તુડી કુપરી પણ મળે નહિ. મોટી વિશાળ સહેલોનિત દેવેલીઓ નવા મંદર મળેલોઓ એક કાળુતી અંદર જતીન હેરન થક એક પુગાંત દગસો ખની સમયને રાજામ કરે છે. ખમગ ખગીઓને ખંગલાઓને ફેકાણે ઉત્તરજડ વેરાન પચરાઈ મયું છે. અસખ્યાન માણસો ધરજારને રોડી વિનતા એક આખના વિચકારા જેટલા વખતમાં ચલ પડ્યા છે. એથી કરીને હંધર ની અકળ ગતિથી કાણુ વિરમીલ નહિં ચાખ. પણ આ કરતા વધારે જક કરી નાખનારી ખીના જુદીજ છે આવી બચંકર હોનારત નો ફરક લાગ્યા જતાં દિમત ધરી કમ્બરે કમી ખડા ચાવું એ ખરી બદાહરી છે. આવું દુર્લભ કામ સાનકરાન્સીસેકોની પ્રત્યે મધિ લીધું છે. ખત ને ઉદયમારતે પ્રખ્યાતી પામેલી અમેરિકન પ્રજા પોતાના કલતા બતાવવા જાગી છે આવા કોપમાં દુનિયાની મરદ લીધા વજર સાનકરાન્સીસેકોને નવા તેજવી ખડું કરવા માટે પ્રયત્ન આદરી દેવાયા છે. એક શુંકર અને સપ્તમી માનકર

ન્સીસેકો વડે દુનિયાની યોમામાં વધારે કરવાના નકશા ઘડવા સાચ્યા છે એક નવું અને દિવ્ય નગર બનાવવા માટે જળરકલત ખધારણો ચવાં માંડ્યા છે. દળરે માણસો ને આ નવું શહેર બંધાવવાને દુર દેશાવર થી બોલાવ્યા છે. એટલું બધું લોડું મ ગા રવામાં આવ્યું છે કે આખા દેશની લેતાની ખખર ચાલત કરે તેવી અસર થઈ છે. મોટા નવી ફરીનો દુનિયાના યોગ લગમમાં લેાય તેમાં પ્રવેશ બનાવવાની મેકવણ કરવામાં આવે છે. મોલકાઓ એવા બનાવવાના છે કે જે તમા સંદેને દીપાને તેમાં ચલ પડશે. આથી અનૈક રીતે કલકત્તા કામની સામે ત્યાંની પ્રવળે બ ચ બોડસા દિમત ધરી છે. મનુષ્યની ને જુદી વળેતા પાનીના ધેવ માંથી વાંચકાળા ઉત્પન કરીવળે માલક ને છેટે રેસે ને સચાઓ અલાવવા સમર્થ થઈ છે તે મોટા મલાસાગરેને ખેડનારાં ને આકારાની ઉંચાઈને અડનારાં તમા વલાણે (ખજુનો) ઉત્પન કરી શકે છે અને વિંચા મંડળના ખીન જોળા ઉપરનાં મળવળા સાથે વાત કરવાના અખતરોળા આજમાવી રહી છે. ને મનુષ્ય જુદી પૃથ્વીના પેટની અંદરતા દલન ચલનની નારી તપામી આવા ધરતીકેપના ધુમરાને અટકાવી રાકતી નથી તે અકસોસ જેવું છે તો પણ એ ધુમરા સાથે પણ મનુષ્ય દિમત સાથે જાય બોંકે છે એ ખરેખર ખુશી થયા જેવું છે.

વિલાયતથી આવેલ કમીશનની પાસે રજુ કરેલી અરજ.

આ અરજના મુખ્યત્વે લેવાય અમેા ગયે અવધારીએ આપવાના કરી ગયા છોએ તે નીચે પ્રમાણ છે.

૧. મોરારગાનુ પ્રખળ દલિલુઆફરીકામાં રહે એમ ધીકીસ જન્ડીઅન અસોસીએશને લમેશાં કલુત કરેજું છે એટલે અમે ફેચાઇ ના હક રાજ્યસત્તા જોગવવાને સાર માંગત નથી. પણ અનુસરે એમ વેવામાં આવ્યું છે કે ત્યાં ત્યાં પ્રવતસત્તાક રાજ્ય હોય છે ત્યાં ત્યાં ને પ્રવતને ફેચાઇનો હક નથી હોતો તે પ્રવતને ઘણે ભાગે ખીચકલ દલ મળતી નથી.

૨. ટ્રાંસવાલમાં હાલ ૧૨,૦૦૦ હિંદીની વસ્તી છે. લગભ પહેલાં પુખ્ત ઉમરનાં ૧૫,૦૦૦ માણસોની વસ્તી હતી.

૩. પહેલાં તો વસનારા ટ્રાંસવાલમાં લગભગ ૧૮૦૦૦ લોકો હતા.

૪. એ વાત ને જોવાથી ઉપર કંઈ બરકો નહોતી.

૫. પણ તેઓની મદદનથી તેઓ આગળ ચલ્યા તેથી ગોરાઓને અદેખાનું શરૂ થયું અને મુખ્યત્વે કરીને વેપાર મંડળોએ અને તેમાં પણ બ્રીટીશ રક્ષકોને હિંદીની સામે શીલચાલ શરૂ કરી.

૬. પરીણામ એ આવ્યું કે મરદુમ પ્રેસી ડે. અને હિંદીઓની ઉપર દાખ મુકવાનાં કવચ બાંધવાની બ્રીટીશ સરકાર પાસે રજૂ થાંગી. પ્રેસીડેન્ટ કક્કરે વંડનની કન્વેનશન માં નેટીવ સમુદાય વપરાયેલા છે તેમાં હિંદીને પણ મુખ્યતા પ્રપન્ન કરી.

૭. આ કોંગ્રેસમાં સરકારે કમુજ નહિ કરી પણ અદેખાના વ્યવસ્થાને ખાતર હિંદીઓને ખાતર અથવા લેક્ષનમાં રહેવા જવાની ફરજ પાડવા વિષે કાયદો કરવાની પરવાનગી આપવા સહ છે એમ જણાવ્યું. તેની સાથે એમ શરત કરી કે આપો કાયદો વેપારી વચ્ચેનાં હિંદીને લાગુ નહિ પડે એમ જોઈએ.

૮. આ ઉપરથી ૧૮૮૫નો કાયદો પાસ થયો.

૯. તુરત હિંદીઓએ તેની સામે અરજ આપી.

૧૦. ત્યારે બ્રીટીશ સરકારની આંખ ઉપરી કે આ કાયદો તો સખત છે અને જ્યાં હિંદીઓને લાગુ પાડવામાં આવે છે.

૧૧. તેથી બ્રીટીશ સરકારે તેની સામે કમ્પાઈ કર્યું અને કંઈકે પંચ નીચાણું.

૧૨. આમ કમ્પાઈ વીગેરે ચાલવાથી ૧૮૮૫થી તે ૧૮૮૫ની સાલ સુધી ને કે વાપર સરકારે ઉપરોક્ત કાયદો અમલમાં મુકવાની વચ્ચે થાંગીવાર આપી હતી તેપણ પહેલે જામે ને કાયદો અમલમાં નહિ આવ્યો.

૧૩. પંચ ને ૧૮૮૫ આવે તોથી છુટકા નહિ થયો અને તે કાયદાને અરથ કરવાનું કામ એ સરકારની આદાસને છે એમ ફાવવામાં આવ્યું.

૧૪. હિંદીઓએ તમામ એવાળને ખરેખર બ્રીટીશ સરકારને અરજીઓ મોકલી.

૧૫. મી. એમ્બરહેને પંચનો ફાવ રદ કરવાનું પગલું લેવાની નાપાડી પણ બોયર સરકારને હિંદીઓ આગળ બીજી દલીલે ચાપડી તેઓનું રક્ષણ કરવાને સાફ કમ્પાઈ કરવાનો દર કાયમ રાખ્યો.

૧૬. આમ મી. એમ્બરહેને લખાણો કરી તેથી કાઠ શરૂ થય ત્યાં સુધી ઉપરોક્ત કાયદો હતો જ્યાં હિંદીઓ ન્યાય ફોરે ત્યાં રહેતા હતા અને વેપાર કરતા હતા.

૧૭. પણ ૧૮૮૬ની સાલમાં એ કાયદો અમલમાં આવ્યો જેથી પુરી પાસેની હતી તેથી બ્રીટીશ સરકારમાં જે મસલા મુક

હતી તેમાં હિંદીઓની રિયલિટો પણ સવાલ રાખવામાં આવ્યા હતા. ત્યારે ફ્રેચાઈઝની આગળ કેસો થશે એમ લોર્ડ મીસનરને જણાવ્યું ત્યારે તેણે વિચાર્યો નાર મુક્યો કે કયા માણસોનું શું ?

૧૮. લોર્ડ લેન્સડાઈને એમ જાહેર કર્યું કે હિંદીઓનાં કુખ્ય એ લગાઈનું એક સખત કાયદો હતું.

૧૯. સહાય પુરી થઈ ત્યારે અને ફ્રીની અનમાં સલાહ થઈ ત્યારે બ્રીટીશ સરકારે બોયર લેક્ષનને જણાવ્યું કે કયા લોકોની રિયલિટો જેવી કેપ કોલોનીમાં છે તેવી ટર્મિસવામાં અને આરેજ દીવર કોલોનીમાં થશે.

૨૦. પણ આજે લગાઈનાં પંદેનાં હતી તેનાં કરતાં હિંદીઓની રિયલિટો વધારે ખાતર થઈ પડી છે.

૨૧. પ્રોપ્રિયેટી પાર્ટીએ બ્રીટીશની વચ્ચે દાર રક્ષત મણાય છે અને લગાઈના પહેલાં તેનાં અને અમારા કુખ્ય સાથે હતા એટલે તેઓની પાસેથી કાંઈક ન્યાય મળવાની અમે આશા રાખીએ છતાં તે પાર્ટીએ એમ જણાવ્યું છે કે હિંદીઓને કશા દર હોવા નહિ જોઈએ. તેની મુરોહો બધી જો કાંસસ થાય તો આજે રિયલિટો ખસાય છે. તેનાં કરતાં પણ બધું વધારે ખરાબ થાય.

૨૨. એ પાર્ટીની પાસેથી ન્યાય મળવો એ આશા રાખવા જેવું નથી.

૨૩. એટલે સ્વરાજ્ય મળ્યા પછી બ્રીટીશ હિંદી અને તેના જેવા બીજા માણસોનું એ વડી સરકાર આજથી રક્ષણ નહીં કરે તો તેઓને જરાએ ન્યાય મળવાનો સંભવ નથી.

૨૪. તેથી દેખીતો અને સીધો રહેતો તો એ છે કે હિંદીઓના રક્ષણને ખાતર હિંદી ઓને ફ્રેચાઈઝના દર આપવા.

૨૫. આની સામે એમ દલીલ કરવામાં આવી છે કે ફ્રીનીઅનની સુલેહને લીધે આવી જાતના દર હિંદીને આપી શકાય નહિ.

૨૬. પણ અમારે માવપુરવડ કહેવું જોઈએ કે નેટીવ સખતા અરથમાં હિંદીનો સમાવેશ નથી થતો.

૨૭. નેટીવને સખતા કાયદાથી કાંસવાલ ની કાયદાની ચોપડીઓ લગતુર છે. જ્યાં સાં કસુલ કરે છે કે તે કાયદો હિંદીને લાગુ પડતા નથી.

૨૮. ૧૮૮૫નો કાયદો માત્ર એવીઆના રવીશને લાગુ પડે છે અને નેટીવને લાગુ નથી પડતો એ થાવ પણ જાતે છે કે ફ્રેચાઈઝ વાલંતે જાણવ જોઈ હિંદી વચે કમેશાં નહીં માત્ર રાખવામાં આવ્યો છે.

૨૯. વળી ત્યારે નેટીવ લેક્ષન ટર્મિસવાલ માં ગમે ત્યાં જમીન ખરીદી શકે છે ત્યારે હિંદીને તેવા દર નથી.

૩૦. એટલે દેખાતી રીતે સીધા થાય છે કે ફ્રીનીઅનની સુલેહથી હિંદીને ફ્રેચાઈઝનો દર મળવામાં આવે આવવો ન જોઈએ.

૩૧. જ્યાં અમારી જાણમાં છે કે આપો દર આપવાની સામે કય અને બ્રીટીશ જામે સામે થશે.

૩૨. એટલે કદાચ એવો દર ન આપી શકાય તો સ્વરાજ્યના અંધારણ આપની વખતે કયા માણસોને સાફ સાધારણ રીતે ને કદાચ રાખવામાં આવે છે ને કદાચ ઉપ રાંત એવી ખસુસ કદાચ હોવી જોઈએ કે જેથી કરીને હિંદીનું રક્ષણ પુરેપુરું થાય. તેઓની સ્વતંત્રતા જાળવાય તેઓને જમીન, વેપાર, કરવા કરવા રીયલિટોનાં બધા દીવાની દર મળે. અને એમ ન કરી શકાય કે હવે તો સ્વરાજ્ય અપાયું છે એટલે બ્રીટીશ સરકાર વચ્ચેમાં નથી આવી શકતા. ને કાયદો એ બાંધવા પડે ને કાયદો કાળા મારેલા નેટ રાખ્યા શીવાય બધાને લાગુ પડે તેવા હોવા જોઈએ.

૩૩. આમ થશે તોજ દરેક બ્રીટીશ રક્ષક વચ્ચે ને દર હોવા જોઈએ તે હિંદીઓને મદદ અને વખતો વખત જે વચ્ચે ઉપર બનાવ્યા પ્રમાણે બ્રીટીશ સરકારે આપ્યાં છે તે પલગો.

૩૪. ઉપર કમ્પુ છે તેમાંનું પણ એરેજ રીવર કોલોનીમાં પણ હિંદીને લાગુ પડે છે.

૩૫. ત્યાં હિંદીને કશા દર નથી અને તોકર વરગ શીવાયના બધા હિંદીઓને અદ કાયવાનો સખત કાયદો લાગુ છે.

પુરવણી.

ટર્મિસવાલમાં લાલના અને લગાઈ પહેલાંની રિયલિટો નીચે પ્રમાણે મુજાબો છે.

૧. લગાઈ પહેલાં વગર લગાઈને હિંદી ટર્મિસવાલમાં લાખલ થઈ ચકતા હતા. લાલ માત્ર જો લગાઈને વખતે બાગી છુટવાં એવા હિંદીનેજ લાખલ કરવામાં આવે છે અને તેમાંએ ઘણી તકલીફ અને ઘણો વખત મયા બાદ રજા મળે છે બચ્ચાંઓને સાર પણ પરમીટોની જરૂર ગણાય છે. અને દરેક હિંદીના અંગુલ કાગળીઆઓ ઉપર લેવામાં આવે છે.

૨. લગાઈ પહેલાં તમામ પાર્સીઓ કરતી સખતી નહોતી હાલ બધા હિંદીની પાસેથી તમામ લેટમાં આવે છે અને એરેજોની પાસેથી પણ ૨ પાર્સી હોવાની સરકારે મોકીશ આપી છે.

૩. લડાઈ પહેલાં ધણા દિંદી યુરોપીઅન નાં નામે જમીન હુટથી રાખી શકતા: હાલ ધરમને આરથે જોઈતી જમીન ધણુ દિંદીના નામ ઉપર નથી ચડતી.

૪. જોહાન્નરમમાં લડાઈ પહેલાં લોકે શનમાં દિંદીને ૯૯ વરસનાં પદાથી જમીન મળી હતી. દાવ તે જમીન તેઓની પાસેથી લઈ લીધી છે અને તેને બદલે બીજી જમીન હજુ સુધી તરી મળી.

૫. લડાઈ પહેલાં તોણુ એશીઆટીક ખાતુ નહોતું: હાલ રજીસ્ટ્રાર ઓફ એશીઆટીકસ એવું ખાતુ નીકળેલું છે અને તે જેમ હવે તેમ ચાલે છે.

૬. બીજા કેટલાંક કામદારો લડાઈ પહેલાં બ્રીટીશ સરકાર વચમાં આવતી હતી તેથી અમલમાં નહોતા આવતા હાલ તે બધા કામદાર પુર જોરથી ચાલે છે.

ઈંડીયામાંથી તારણ.

વડી ધારા સલા.

સરકારે એવલસન કે જે બરમામાં વડા જજ હતા તેમને વડી ધારા સલાના મેમ્બર નિમવામાં આવ્યા છે. ઈંડીઆના અધિપતિ કહે છે કે આ નિમણૂક કરવામાં સરકારે ભુલ કરી છે. તે એમ જણાવે છે કે ન્યાય ખાતુ અને રાજ્યદારી ખાતુ એ બે અલગ રાખવાં જોઈએ.

એન. મી. ગોમલે.

એન. મી. ગોમલે એપ્રીલ મહિનાની ૨૬મી તારીખે લંડન જઈ પહોંચ્યા છે. તેમને મળવાને એન. મી. દાદાભાઈ નવરોજ તથા બીજા કમળમ પચાસ દિંદી રહેસાન ઉપર હાજર હતા. એન. મી. ગોમલે આખા દરબારમાં ભાષણ કરવાના છે.

કલકત્તાની હાઈ કોર્ટના દિંદી વડા જજ.

નામદાર લોર્ડ મીન્ડાએ જસ્ટીસ ચંદર માધવ ધાસને સર હરોરીસ માક્લીનની બઠલીમાં વડા જજ નીમ્યા છે. આ નીમણૂક ઘણી અગત્યની ગણાય છે અને જાણે જ આથી નિમણૂક દિંદીને ભાગે પડે છે. ઈંડીઅન મીરર પણ કહે છે કે બંગાળમાં અત્યારે વાઈસ રોયલ્ટી વે દિંદી છે અને એવોકેટ જનરલ ધણુ દિંદી છે એ બધું તાલુખીની વાત ગણાય. આતુ માત્ર લોર્ડ રીપનની વારીમાં બનેલું હતું.

મોલવી મહમદ અબ્બાસ અને

મોલવી નઝીરુલ્લેહ.

જાણી પત્ર મળ્યા છે કે સીવાલતા મુલા મા. એ. એસ. લેવીએ જે જમીનદાર મોલવી મહમદ અબ્બાસ તથા મોલવી

નઝીરુલ્લેહનું અપમાન કર્યું. તેઓની તક મીર એ ઘણી હતી કે ત્યારે સુખા સાહેબ મુસાફરીમાં હતા ત્યારે તેમને સારું જોઈતા સામાન તૈયાર કરવામાં તેઓએ જોઈતા ઉતાવળ નહિ કરેલી. આથી મુસામાં આવી મહમદ સલામાં બંને મોલવી જમીનદારને મોલવીઆલર ખેસાડી અદમ કરાવી. મોલવી સાહેબએ દંડ આપી હુટવાની માગણી કરી તે સુખા સાહેબે કણુલ નહિ કરી. હવે બંને અપમાન પામેલ જમીનદારે દરેક સુખા સાહેબની ઉપર રૂ. ૧૦૦૦૦ ની નુકસાની નો દાવો બાંધવાની નોટીસ મોકલી છે. સુખા સાહેબ હવે એમ જણાવે છે કે મોલવી જમીનદારોએ કંઈક શુન્દા કરેલો તેથી તેઓની પાસે અદમ બીડાવી હતી.

બાણુ સુરેન્દ્રનાથ બેનરજી.

બાણુ સુરેન્દ્રનાથ બેનરજી કે જેનો દંડ થવાના ખમર અદિના તારોમાં આવી ગયેલ તેણે દંડની સામે પરબારી દાખકોરમાં અપીલ કરેલી. દાખકોરે તે અપીલ કાઢી નાંખી તે એમ જણાવીને કે બાણુ સુરેન્દ્રનાથે નીચલી કોર્ટમાંથી દાદ લેવાની તજવીજ કર્યા બાદ દાખ કોર્ટમાં જતું જોઈએ.

પુર્વ બંગાલમાં જુલમ.

પુર્વ બંગાલની સરકારે ત્રણ બલની નોટીસ બહાર પાડી છે. તેમાંની બે એવી છે કે નિશાળોના મહેતાજીએ જાહેરાતોને કાનૂન દારી મીટીંગમાં બાથ લેવા નહિ દેવો. જો જાહેરાતો મહેતાજીઓનું કલ્પુ ન માને તો મહેતાજીઓએ સરકારને ખમર આપવી. ત્રીજી સરકારે એમ જણાવે છે કે જે કોઈ પણ દિંદી કોઈ યુરોપીઅન ખાતુનું અપમાન કરે તો તેને શુન્દેગાર ગણી સજા કરવી. ઘણી તેજ સરકારમાં જણાવ્યું છે કે લોકોને બંદોબસ્તમાં ગાતા બંધ કરવાને જાહેર મીટીંગો ચાલ અથવા રસ્તામાં સરજસ મળે તે પણ બંધ કરવા.

મી. પુ જે બંગાલમાં એક વેળા એવો કેટ જનરલ હતા તેમણે એવો મત આપ્યો છે ઉપરના સરકારી તકત ગેરકાયદેસર છે.

નાતાલ ઈંડીઅન કોંગ્રેસની અરજ

ઉપર સવાલ.

સર હેનરી કોટને મી. વીનસ્ટન ચર્ચિલને પુછ્યું કે ઓપીનીઅનમાં હપાએલી ઇમી જોહનની શી બાબત અરજ તેણે જોઈલી કે નહિ ને જોઈ હોય તો તેણે દાદ આપવા બાબત શો વિચાર કર્યો છે.

મી. વીનસ્ટન ચર્ચિલે જવાબ આપ્યો કે તેણે અરજ વાંચી છે ને નાતાલના ગવર્નરને તે બાબત રીપોર્ટ કરેલા કલ્પુ છે. તેણે માથે એમ પણ જણાવ્યું કે નાતાલના કાયદામાં

બાબતી શી લેવા બાબત સરકારને સત્તા મળેલી છે.

મરહુમ મી. અબુબકર આમદની મીલકત વિષે સવાલ.

સર હેનરી કોટને મી. વીનસ્ટન ચર્ચિલ ને પુછ્યું કે મારમ માસમાં સુખ રીમ કોર્ટ મરહુમ મી. અબુબકરના વારસ ના નામ ઉપર તેની મિલકત ન ચડી શકે એવો દાવો આપ્યો તે વિષે સરકાર દાદ આપવા ધારે છે કે નહિ. તેના જવાબમાં મી. ચર્ચિલે કલ્પુ છે કે તે વિષે કોઈ એવજીને માનસવાલતા ગવર્નરને લખ્યું છે.

અફીણમાંથી પેદાશ.

મી. મોરલીએ આમની સલામાં જણાવ્યું કે અફીણમાંથી દિંદુસ્થાનને પા. ૭૦૪૨૨૬૫ ની આવક છે તેમાંથી પા. ૩૦૦૦૦૦ ની આવક ચીનમાંથી થાય છે.

નાતાલના એક કોલોનીસ્ટની સુચના.

તા. ૨૦મી મેના ટાઇમ્સ ઓફ નાતાલ માં એક કોલોનીસ્ટ કરીને ઉપનામ ધરાવ નાર એક લેખક જણાવે છે કે:—આપણે દિંદીકોલોની આ કોલોનીના ગયાવમાં બામ એવાની હોંશ બાબત થોડું સાંભળીએ છીએ. બ્યારે વખત આવશે ત્યારે એક સત્તાવાળો તેઓને ઉપયોગ કરશે. હ રમીઆન તમારા પત્રકારા હું વકાદાર દિંદીને સુચના કરું છું કે તેઓએ દરેક મામમાં જ્યાં રહેતા હોય ત્યાંના મેયરને જે વાઈટીપેસ આ દિંદીએ ના ધરબારનો ને તેઓના નનનો બચાવ કરવા નિકળી પડ્યા છે તેઓના ઉપયોગને સાફ વાપરવા અમુક રકમ મોકલે-મને ખાત્રિ છે કે મારે માત્ર આ બાબત તેઓના ધ્યાનમાં લાવવાની છે. અને તેઓ તેને અમલમાં આણશે. આ લખતાં સુખ્યત્વે કરીને જોએ ગીરમીટમાં નથી તેવા દિંદી વેપારી વિગેરે માત્ર ધ્યાનમાં છે. હું ઉમેદ રાખું છું કે આ કામળ તેઓના જોવામાં આવશે અને તેઓ તેની ઉપર ધ્યાન દેશે."

સ્વીમરોની ખમર.

સ્વીમર અમલાડી ૧૦મી મેના રાજ દલકેથી નીકળી ચુકી છે.

પોગોલા તા. ૩૧મી મેના રાજ દરબારી દિંદુસ્થાન માટે રવાના થઈ છે.

સ્વીમર ફેસ તા. ૨૩મી મેના રાજ મુગલ પહેલી છે.

રૂટરના તાર સમાચાર.

હાલમાં અમેરીકાના કોલોરડો ખાતે નામના પ્રદેશમાં જે સોનાની ખાણો ખાલુમ પડવાનો સંભવ છે. આમ ખડું ઠરે તો તે જામ બીજા દેશ જેવા થઈ પડે.

પ્રીન્સ એના જેનું જન્મ રોમના રાજ્ય સાથે થોડા દીવસમાં થવાનું છે તે જાણીએ તો નીકળી રોમ આવી પહોંચે છે. આ ધામ ધુમમાં હાજર થવા માટે નામદાર પ્રીન્સ અને પ્રીન્સેસ એક વેલ્સ સનીયારે વીલાયત થી નીકળી મુક્યા છે.

પર્યાયનો એક તાર જણાવે છે કે જર્મન પુલ્વ આફ્રીકામાં જોર લોકો મોટા પ્રમાણમાં જતા થયા છે.

લીસબોનના એક તાર ઉપરથી જણાવવા માં આવે છે કે પોર્ટુગાલનું રાજ્ય બંધારણ ફેરવી પ્રગતિપાત્ર રાજ્ય સ્થાપવાનાં હેતુથી પગલાં લેવાનું છે.

લંડનના ટેલીફોન કામદારોએ અમુક માગણીઓ ન કરી શક્યા હતાં આવે તો હાલના પાડવાની ધમકી આપી છે.

પંચવત્સનાં ઘઉંનો પાક પાંચ લાખ ટન જેટલો છે. આટલો પાક હજુ સુધી કાપ વખત થયો નથી.

હિતર અમેરીકાના વાલ્ડ પુખ્તિમાં આવેલા આસારકા હીપક્રિપ અને એશિઆઈ રૂબીયા ના પ્રસાન ખુલા વચ્ચે બહુ થોડું અંતર હોવાથી રેલવે બાંધી અમેરીકાને અને એશિઆને જોડવાનો કારે નીમિત્ત ડીપીશન વીચાર ચલાવે છે.

નામદાર સુલતાને મેસીડોનીઆની ઓક દુકાનીઓને હાંકી કાઢવા હુકમ આપ્યો છે એમ એક મોહાબા સમાચાર પરથી કહેવા માં આવે છે.

મોસકોના પ્રાંતમાં જે બાગમાં માનવો બેસાડે છે તે બાગમાં સરકારે મોસકોના વાચક પેશાની નીચેની લીંબે મોટી ચાલ્યા છે.

યુરોપનાં અને જર્મન બંદરોનાં આસરે ૧૦૦ પ્રવાસીઓનું રેલવેનાં લંડનમાં મળવાનું છે તો - ૧૧મીએ સંપૂર્ણ થઈ.

રોમના રાજદ્વારી મંડળે પ્રીન્સેસ એના ન સુખ સાંતીની હાથ દરશાવનાર માનવર આપ્યું છે.

જાપાનમાં ભયંકર આગ લાગવાથી ૪૧૮ ઘરો નાશ પામ્યા છે.

સાનફ્રાન્સીસ્કોમાં વરસાદના આપડા અને પવનના તોફાનને લીધે ઘરઆંતરના થઈ પડેલ લોકોના દુખમાં વધારો થયો છે.

એક અનિશ્ચિત રીપોર્ટ ઉપરથી જણાવે છે કે રૂશ જાપાનીઝ લડાઈ વખતે મોટું આરથર ને જાણી ન શક્યા માટે જનરલ રોસલ ને મોતની સજા કરવાની છે. પોર્ટ આરથર જીતનાર જાપાનીઝ જનરલ મોર્ગી કહે છે કે રોસલ ને તેની સત્તામાં હતું તેટલું બહુ કહ્યું હતું. આ બગર અમેરીકાની રાજધાની વોશિંગ્ટનમાં ગયાથી રોસલના પીત્રાએ ફક્ત ૪૮ને વચ્ચે પડ્યા અરજ કરી છે.

એમ્પાયર ડે ના તહેવારની ધામધુમમાં ૩૦ લાખ કરતાં વધારે લોકોએ જોર લીધું હતો.

ફરીઆમાં આવેલ રીંગા બંદરથી ઉપડેલી એક સ્ટીમર હાંધી વળી જવાથી ૧૫ જાનો ની મુઆરી થઈ છે.

અમેરીકામાં આવેલ ટેક્સાસ નામના પરગણામાં ૫,૨૦,૦૦૦ જાપાનીઓને વસાવવાની યોજવાનું નક્કી થઈ છે.

પ્રીન્સ અને પ્રીન્સેસ એક વેલ્સ જન્મ પ્રસંગે મોટી જગ પહોંચ્યા છે.

બીજાઓની કાસસાની ખાણમાં કામ કરનારોએ વધારે પગાર માંગેલા. આ માંગણી પ્રથમ ગરવાજીની લાગવાથી પ્રેસીડેન્ટ રૂસવેલ્ટને પંચ નીમવાનો ખાલુ વાળાઓએ કરેલા રાખ્યો હતો પરંતુ કામ હાથની એકત્રતાને લઈને ખાલુના માલિકોને પગાર વધારી આપવાની જરૂર પડી છે.

મુકામ વધારાનો અગાસ કરવા એક સીનાઈ ડીપીશન વરોષ બેસ્યું છે. તેમાં કામ ખાનાંઓની મુલાકાત લે છે તથા રીન, લાન થી વાકેફ થાય છે.

ટેક્સાસ તત્કાલ લાંબી રવા શોધનાર ને માટે મેક્સિકોની સરકારે પાંચ ૧૦૦૦૦ મુલાકાત લે.

જાપાનીઝ લોક મંચુરીઆમાં પોતાનો પગ દાખલ કરતા જાય છે. વેપારીઓ અને સદાચીક લોકો જાપાનમાં ઉતરી પડ્યા છે. મુકદ્દમમાં વીજળીકે રોશની તથા ટેલીફોન દાખલ કરવા વીચાર ચલાવે છે. તે ત્યાં કાકડાના વેપારની એક મોટી કંપની કાઢી છે.

કોલોનીઅલ ઓફીસ પરથી મી. વીન્સટન ચર્ચીલની બીજી સારા હોદ્દા ઉપર બદલી થવાના ખબરો છે. મી. વીન્સટન ચર્ચીલની જગ્યાએ મી. મેક આરથરની નીમણુંક થવાની વડી છે.

હેલા તાર.

મેયા મેમ્બરો ફરીઆમાં કમલમ ૧૩ રાજદ્વારી ખુલો થયા હતા.

હિંદુસ્થાનના જાણીતા ફીફીઅર પ્રીન્સ રાજુજતારીંગલ ફીફી બેલવાને વીલાયત જઈ પહોંચ્યા છે.

મુર સંક્રાંતિ એક ફેચ માણસનું ખુલ કર્યું છે આ ખાખલ ફેચનું પ્રગતિપાત્ર રાજ્ય નુકસાનીનો અટકો માંગે છે.

ગયા વરસનો નફો લીવેન લીમીટેડની કંપનીને પાંચ ૧,૩૬,૨૬૦ નો થયો છે.

લંડનમાં વસતા નાનાકના કોલોનીયોએ પાંચ ૨,૩૦૦નું ફંડ ઉઠા કર્યું છે. આ સનિયારે ઉપડી ફીફી મારફતે રેકસર જાતની ૧૧ લોપો મોડેલાવી છે.

વિદીશ પ્રધાન મંડળીઆથી મોટું રીપન અરાજ નળીયનને લીધે રાજનામું આપે એનો સંભવ છે.

કોલોનીઅલ ઓફીસ તરફથી એવીખગર બહાર પાડવામાં આવી છે કે મી. ચર્ચીલની મોટી પાયરીએ બદલી થશે એ ખીના ખોટી છે.

ડેમેશના જર્મન કમરદની મદદે ૧,૩૦૪ કોડ અને બીજી કેટલાક સરંજામ જર્મની થી નીકળી મુક્યા છે.

પ્રીન્સ એનાના જન્મના વરસેના ધમ્મા મેડા લગાવવાની નીકળ્યા હતા.

લંડનની ધામધુમ ફરીઆના ફોર્મ પદમણે તરફથી વરસેલીઆ ઉપર એવેચ ઓડવામાં આવ્યો હતો. આથી કંઈ ફેચ નહિ થઈ હતી.

કાકરાનું હુલ્લડ.

ખંડખેડો બાકયા.

સીંગનાના મુખ્ય માણસોમાંના એક મીપીકવા નામનો સરકાર કન્ટ્રાક્ટ આવી શરૂ થયા છે અને જો કહેવામાં આવે તો સીંગનાના મલોલા નામના એક લાકડો જાવી આપવાનું માથે લેશે. વળી તે પોતાના કબજામાં માણસોને શરૂ જાવવાનું વચન આપે છે. સીંગનાના ખીજા ક રાજ નરે ભટ્ટાજીએ શરૂ આપ્યા છે. કેટલાક કહેતાં છે કે જાવના આપ્યા છે કે કન્ટ્રાક્ટ ની જાલીમાં જાવવાનો હુકમમાંના પાસાં રિયરે જાવના કહેતા હતા. સીંગનાની તરફ ફરીથી કરનાથ મેડેન્ડ્રી કુચ કરવાનો છત્રો રાખે છે.

એક શુભા.

તંકિમોલી લગ્ન વખતે એક નામનો એક મોશ પાછા ફરવાનો હુકમ આવનાર થતાં પાછા રહી ગયા હતા. તેના ઉપર થોડા બુલુઓએ આવી હુમલો કર્યો. પોતે એકલો હોવા જતાં પોતાની બંદુકને ડાંગ નરીક વાગરી બુલુઓની સામે મરણીઓ થઈને બુલુઓ. તે આખર ચાકીને લોથ થઈ બુલુઓનો ભોગ થવાની નાહ્યારીમાં હતો તેવામાં એક મોશ કેટલાકે મારફતથી જુદાં એકાએક આવે એક હુલ્લડું કાઢી પડી સનીસલામત રીતે પાછાની રીતે.

માશિરખર્ગમાં તપાસ.

કેટલાક કાકરાઓ પાળે દયાનવાર અને કાકરાને મરતો સામાન હોય એમ સંદેહ જવાથી પાલીએ તપાસ માટેની હતી. અને જાવમાં અથવા તે જાવનાં છુપાવેલ કેટલાક કાકરાઓ પાળેલા કેટલાક કાકરાઓ મળી હતી આકાશવાર તેઓએ મુંબઈને આપ્યાં નહોતાં. વધારે માશિરખર્ગ પાલીએ કામ લે છે.

કન્ટ્રાક્ટ આપવા લાગ્યા.

આગળ જણાવ્યા પ્રમાણે કન્ટ્રાક્ટ આગળ કાકરાને મોશોએ વચ્ચે કાઢી થઈ હતી છે. જેમાં ૪૦ કાકરાઓ મરાયા છે તથા ૪૦૦ દોર દાથ ત્રાખાં છે. ખીજા તરફથી એક મોશ પાળે છે.

પાલીને પોતાની જાત.

એ કલાક મુધી કપાજી.

કાકરા જાવના કાકરાના એક કાકરા હુલ્લડું કાઢી આપ્યા છે. તે જાવના કાકરાના કાકરાઓએ મોશ કેમ ઉપર હુમલો કર્યો.

તે કપાજીએ કલાક મુધી આવી હતી. જેમાં કાકરાના ૭૦ માણસો મરાયા હતાં. તેઓએ વચાસવાર કોટલા નહીં આવી કન્ટ્રાક્ટ વેરી લીધા હતા.

ખખર પત્રો.

લેહાન્ડખર્ગ.

(અમારા લેહાન્ડખર્ગના ખખરપત્રી તરફથી. તા. ૨૬-૫-૦૬)

પરમીટ વિષે લોર્ડ સેલમોરનના જવાબ.

લોર્ડ સેલમોરનને બ્રીટીશ ઈન્ડિયન એસોસિએશને ફરી જખાણ કર્યું હતું તેના તેઓ સાહેબે જવાબ મોકલ્યા છે કે હાલ તુરંત તેઓ સાહેબ વધારે જવાબ નથી આપી શકતા. આનો જવાબ એમ થયો કે એરતોને પરમીટ લેવી પડશે તથા કોકરાઓ માત્ર ૧૨ વરસની અંદરનાજ આવી શકશે.

હસાજ.

આ જવાબ થયો બ્રીટીશી ઉપજવ નારો છે. જતાં કામ એરતોએ પરમીટ નોખી કાઢવાની જરૂર નથી અને ખખરો આપતની લડત જરૂરી રહેવી જોઈશે.

બ્રીટીશ ઈન્ડિયન એસોસિએશનની માંગણી.

એસોસિએશને રજીસ્ટ્રાર મી. ચમની તે કામના લખ્યા છે કે જેવે કે કોકરા આ ૧૨ વરસની ઉંમરના હાલ આવવાની રાહ લેલ જુદા જુદા બંદોશમાં મેદા છે તેઓને તે રૂબ જરૂર મળવી જોઈશે. આવા કોકરા ૧૦૦થી વધારે નહિં હોય એવું એસોસિએશને મુચવ્યું છે.

પરમીટ આપત અગત્યનો કેસ.

આમ એક તરફથી દયાણ આશે છે તો બીજા તરફથી કાકરા મદદ કરે છે. આદમ હજારોનીમ કરીને એક વાર વરસની અંદર નો કોકરા છે. તેના જામ લેહાન્ડખર્ગમાં છે. તે કોકરા 'લેટર એન્ડ નોટીફિકેશન' લઈ આવેલ છે. તેને હજુ પરમીટ નથી મળી. તે બ્રીટીશીએ જઈ આવેલ નથી. ૧૨ મીસન તેની ઉપર થઈ પાકિસ્તાન રજીસ્ટર નહિં લેવાનો કેસ મી. કોસ પાસે મળી આવેલો. મેમાં તેના વધારે થી. ગાંધીએ એવો વાંચ ઉઠાવ્યો કે જાળોને થઈ પાકિસ્તાન રજીસ્ટર લેવાની જરૂર નથી. અને ગમે તેમ હોય તેપણ તે માણસ મેંને વેપાર નહિં કરતો એવો તેને રજીસ્ટર નજરે આવે. માણસે આ નહિં કહ્યું શરૂ થઈ કોકરા નાંખ્યા છે.

કેસનું પરિણામ.

આ કેસ ઉપરથી જે આપીલ ન થાય તો એમ હરખું કે જે કોકરાઓ ત્રાસવાદમાં હાલ છે તેઓને પરમીટ અથવા રજીસ્ટર નહિં હોય તેપણ રહેવામાં અડચણ નહિં આવે. ખરું જોતાં આ કેસમાં પરમીટનો મુદ્દો નથી આવી જતો પણ તે કેસનો અર્થ એવો નીકળી શકે છે. સંભવ એવો છે કે કોકરાઓની પરમીટ આપતનો કેસ વખતે કામ પડે.

ત્રામનો કેસ.

આ આપત ચર્યા હજુ આવી કરે છે. મી. લેને કાઉન્સીલમાં સવાર પુછ્યો છે તેનો જવાબ હજુ કાઉન્સીલે નથી આપ્યો. બ્રીટીશ મી. ગાંધીએ કામ તે આપત લખ્યો છે તેનો જવાબ નીચે પ્રમાણે છે.

"તમે લખ્યા છે કે માહિતી કે હાલ આપ્યો છે ને અસતોપકાર કે કહે તેથી કરીને હવે ગમે તેના માણસ (મદો) હોય તે પાછા બેસી શકશે. કાકરા પણ બેસી શકશે. પણ કોરનો હાલ આવો નથી. કાકરાને ત્રામમાં બેસવાનો કાયદોસર હક નથી એમ કોરને જણાવ્યું છે. તે ત્રામના કાયદા મુજબ ગંદા કપડાં પહેરેલ અથવા બાદ્ય બનેલ માણસ હોય તેવાને બેસવાની મનાઈ છે. એટલે કોરના હાલથી માત્ર સાદુસુદ રહેનાર હિંદી હશે તે અથવા કાકરા શિવાયના બીજા કાળા માણસોજ બેસી શકે.

પણ આનો છત જે મળી છે તે પાછા કાઉન્સીલ મેરજવાજી રીને કાનૂની લીધી છે. મુકરવારે માહિતીના હાલ જવાર પડ્યા તે સલામતે સરકારી મેજેસ્ટમાં જાવર મળ્યા કે કાઉન્સીલે હાલના કાયદા બંધી લીધા છે. આનો અર્થ એમ થયો કે હવે જાવનાની રૂમે હિંદી કેસ નહિં કરી શકે અને વખતે કાઉન્સીલ એમ પણ ધારતી હોય કે હવે ૧૮૯૭નો શિતળાનો કાયદો હિંદીને લાગુ પડશે.

હમેશાં એમ મનાતું આવ્યું છે કે હજીક પ્રજા કાળને પુરૂં થી ધા મારતી નથી પણ જેમ મને લાગે છે તેમ બીજા કર ભરનારા એને પણ લાગવું જોઈએ કે કાઉન્સીલ કાઉન્સીલે પુરૂં થી ધા હિંદી કામને ભર્યા છે. તમે કેસના પરીણામની દાઝગીરી બતાવે છે. પણ મેં જે કાવચ આપ્યા તે તેના પણ હાલ તુરંત સાં નો તમાર દાઝગીરી કાળા કેસ હવે નથી રહ્યું. પણ જે બતાવેલી બંદોશ રીતે કાઉન્સીલ એવું પરીણામ લાવી શકે છે તે જુ નોમ પસંદ કરે છે."

જેમ હવેના કેસની વિષય મળેલ થઈ છે.

રેલવેની તકલીફ.

આ તકલીફ તો આપણને હંમેશાં રહેલી છે. જે કંપની એવા હુકમને જનરલ મેનેજર પ્રીટિરીયાથી જોડાનેરગરગ જતી સાંજની ૫-૫ની ગાડીમાં પણ કાળા માણસો ન ગળે એવું કંપનું હતું. આ લખાણની સામે જોડાનેરગરગને લખ્યું અને જનરલ મેનેજરે જવાબ આપ્યો કે તે ગાડીમાં કાળા માણસોને સાફ છુટ મુકવામાં આવશે આજ પ્રમાણે જોડાનેરગરગથી જતી સાંજના ૪-૪ની ગાડી સાફ છુટ માંગી છે એટલે જો આ જામત જવાબ સરખા આવશે તોપણ પ્રીટિરીયા જોડાનેરગરગ વચ્ચેની સવારની ગાડીની જાંધી તો ફાટ રહેશે.

વિલાયત જનાર કેમ્પુરેશન.

સર વીલીયમ પેટરખરન તથા બીજા આપણા હેતુએને કાગળ લખવામાં આવ્યા હતા કે આપણે વિલાયત કેમ્પુરેશન મોકલવું કે નહિ. તેના જવાબમાં તેઓ સાહેબે તાર કપા છે કે તેઓના કાગળ આવે ત્યાં સુધી ધોળવું. તેઓના કાગળ તા. ૧૫મી જુન સુધીમાં આવી જવાનો સંભવ છે.

તા. ૨૬-૫-૦૬

હિંદીનું મુન.

આજના જાપામાં એવા ખબર છે કે દક્ષિણ નામનો કાંઈ એશિયાડીકને કોઈએ કડીવડાડ રેલવે નજીક પછ રાતના મારી નાંખ્યો. મરદુમ માણસને કાંઈએ ખબર મારેલું જણાય છે. ખુની કાણ છે અથવા કેમ મરણ થયું ને જણાતું નથી. જાપામાં એમ પણ જણાવ્યું છે કે દક્ષિણ કેંગાલ વિધિમાં હતો ને કામ શોધતો હતો.

કાફરોને નવું લોકેશન.

કાફર એકાને કલીપરપુટ અપાટાળધ થઈ જવાની દિલ્લવાસ થઈ રહી છે. મ્યુનીસીપાલિટીએ ધારા પણ મૂક્યા છે. પણ અફવા એવી છે કે કાફરો પોતે લોકેશનમાં જમાને બદલે હવે તો ગામમાં પોતાના રોકાને ત્યાં વસે છે. જે કે કંટલાક કાફરોએ ત્યાં જમીન પણ લીધી છે.

મ્યુનીસીપાલિટીના નવા કાયદા.

જોડાનેરગરગની મ્યુનીસીપાલિટી આજુ ધારા સભાની વીટીંગમાં નવા કાયદો પસાર કરાવવા માંગે છે. તેમાં તેણે એશિયાડીક જનરલની પણ સ્થા માંગી છે.

કોંગ્રેસીય અને પીટરખરથી જાણવા પ્રાપ્ત ખબરપર મળ્યા છે જે જમીનની તંગતાને કારણે એઓ તેમજ આવી નવી કાફરા તે અને ખબર પડે આવશે અગાડી એ આપીશું.

પ્રીટિરીયા.

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી.)

પ્રીટિરીયા તા. ૨૩-૫-૦૬

અને સહેજ દુડી પડવી શરૂ થઈ છે. શીયાળાની મોસમની શરૂઆત થઈ ચુકી છે છતાં વેપારમાં તેજ જણાતી નથી. વેપારી લોકોનાં અંતઃકરણ આનંદીત થવાને બદલે ચિંતામસ્ત દેખાય છે. જે દેશમાં વેપાર શાંતગાર થમશેકાર જેવામાં આવતો નથી ત્યાં નીરવતા પોતાનું નિવાસસ્થાન સમજી વીરામ લેતાં મોજમાં મસ્ત બને છે. ખરેખર હાલ કાન્સવાસની સ્થિતિ ખેડકારક જેવામાં આવે છે. કાફર તથા ગોરા, સહિ થયાં શાંતગાર ન હોવાની જુમ મારે છે આવા મામલો ક્યાં સુધી ચાલશે. તે મતુખ્ય કલ્પનાની હદ બહાર હોવાથી મહાન પરમ કૃપાળુ જગત નિર્વાતાની છત્રાને આધીન રહેવું ઉચિત ગણાશે.

આરા વિશમ વખતમાં પોતાના ઉદર પોષણની સહિને વ્યાધી વળગેલી છે તેવા વખતમાં પણ અહીંનું છંદીઅન લોકેશન કીમીનલ કોરટની દેવડીએ અફવા મુકતું નથી. તે ખરેખર હિંદનાં દુરલાભમાં વૃધ્ધી કરે છે.

તા. ૨૧-૫-૦૬ સોમવારે મુલાખ રહે નામના લોકોને બી. કીમીનલ કોરટમાં સુરત છલ્લાના રહીશ એ કોલી મગા રવજી તથા પુના આંતરજને પરમોટ વેચવા તથા ડીટેક્ટીવને ફક્ત આપવાનાં તહેમત સર ઘણા લાંબા વખત સુધી કેશ ચાલ્યા બાદ ત્રણ અફવાડીઆની સખત મંજુરી સાથે કેદ તથા દશ પાછોડને દંડ કરવામાં આવ્યો હતો.

તા. ૨૨-૫-૦૬ મંગળવારે એ કીમીનલ કોરટમાં રજુછોડ બાણા નામના ફરજને તેની પાસે ગેરકાયદેસર દારૂની બોટલ રાખવાના તોહેમત સર ઉભો કરવામાં આવ્યો હતો. તા. ૧૨મી મે ૧૯૦૬ની સાંજે સાકા છ વાગે વીલી નામના કાફર તથા ઇલામુદીન પંજતખી બંને ડીટેક્ટીવોએ રજુછોડ બાણા ને તેની પાસે દારૂની બોટલ છે એમ કહી લોકેશનમાં ઉભો રાખી તેને પકડ્યો હતો.

ને વીરકીની બોટલ રજુછોડ બાણાના અંદર ના ગળવામાંથી મડી આવી હતી. એવી જુવાની કાફર તથા ઈંડીયન ડીટેક્ટીવોએ આપી હતી. કાફર તથા ઇલામુદીનની ઉંચડ નપાસમાં બનેલા વખતમાં ફેરફાર થયાં હતાં. એક મુસા નામના ઈંડીયને કાઠિન તરફથી તેમને મલકી જુવાની આપી હતી. તારબાદ અગાધ તરફથી સાક્ષીઓ લેવામાં આવ્યા હતા. કેમ્પુરી પોલીસ કમીસનરની

જુવાનીમાં રજુછોડ બાણાએ એક મહીના અગાઉ તે સાહેબને એવી અરજ કરી હતી કે પંજતખી સમુદરમાં તથા અગસ વીગેરે તેના ઉપર ખોટાં તહેમત મુકી ફસાવા માંગે છે મારે તેનું રક્ષણ કરવું. તે વાંચવામાં આવી હતી બાદ દરેક સાક્ષીઓ લેવામાં આવ્યા હતા. છગરાકીમ કોટવાલ નામના સાક્ષીએ એવી જુવાની આપી હતી કે તા. ૧૨મીએ સાંજના છ વાગ્યાને આસરે સમુદરમાં ઇલામુદીનને કોરટમાં રજુ કરેલી વીરકીની બોટલ આપનાં નેચો હતો. બીજા સાક્ષીઓએ એવી જુવાની આપી હતી કે કાફર ડીટેક્ટીવે તે બોટલ પોતાના ગળવામાંથી કાઢી હતી ને રજુછોડ બાણાના ગળવામાં કાંઈ નહોતું. માથાએ રજુછોડ બાણાને મુંહેમર કરાવી એક મહીનાની સખત દંડની સજા કરી હતી. રજુછોડ બાણાને પચાસ પાઉડના મેક ઉપર અપીલ ની માગણી કરવાથી તુરત છાડી દેવામાં આવ્યો હતો. કેશ સવારથી સાંજના પાંચ સુધી ચાલ્યો હતો.

કેપટાઉન.

(અમારા કેપના ખબરપત્રી તરફથી.)

કેપ કોલોનીમાં આજ કાલ દુષ્ક્રિયેશન કાયદાની સખતી વધતી આવી છે. ૨૨મી મેના સરકારી મેજેસ્ટ્રા વધારે ધારા બહાર પડ્યા છે. તેની મતલબ એવી છે કે દરેક સ્ટીમરનો કપતાન કેપ બંદર ઉપર જતી સ્ટીમરના મુસાફરોનું લીસ્ટ નામવાર સત્તા રાખાઓને આપે. દરેક ઉતાહએ તેને પરવાનગી મળે તે પહેલાં સરકારી અમલદારની ખાતરી કરી આપવી એમ છે તેને ઇચ્છે બાણાનું જાન છે અથવા નો તેને કેપમાં જવાનો બીજો કંઈ દંડ છે અથવા તો તે માત્ર કેપમાં થઈને બીજી જગ્યાએ જવા માંગે છે અથવા તો કેપમાં માત્ર હુકી મુદત રહેવા માંગે છે.

વળી કાંઈ પણ માણસ સ્ટીમરમાંથી છુપી રીતે ન ઉતરી આવે તેને સાફ 'છપી મેશન ગાર્ડ' નામવાની સરકારે સત્તા લીધી છે.

કેપની પારલામેન્ટ તા. ૨૫મી મેએ બેલવામાં આવી છે. તેમાં બાણા કરતાં ગવર નરે જણાવ્યું કે કેપમાં હવે પાછો સારો વખત આવશે એમ જણાય છે. બહુ કંઈ વખત હતો તે ગમેલો જેવામાં આવે છે.

સીવીલ સર્વેસના નોકરોને સાફ ખચકા કામદાર આ વખતની પારલામેન્ટમાં મુકાશે.

દુષ્ક્રિયનના કાયદામાં ફેરફાર પણ આ વખતે થવાનો છે. પણ અમારા મુખીએ

સુતેલા જાણ્ય છે. જે દેશના થવાના છે તે બધું છે તે લોકોને બહુ તુકાનકાર છે. મુખીઓ કંઈક પણ ખજાણાં કરે તો બહુ ઠીક ગણાયે.

નાદારી કારક હજુ બરબર નેવામાં આવે છે. પણ આરે બાંધે તેમાં ઘણાખરા ઝોરાઓ અને તેમાં એ ચાલુદીઓ હોય છે.

નાતાલમાં આવક વેરો.

ના. રપમી મેના નાતાલ ગવર્નમેન્ટ ગેલેટ માં આવક વેરનું ખીલ બહાર પડ્યું છે. તેમાં ઘણી કલમો છે પણ હાલ અમે કેટલાંક કર આવક ઉપર પડશે તે જાણીએ છીએ.

પા. ૫૦૦ની ઉપર ને પાંડ ૧૦૦૦ ની અંદરની વારશીક આવક ઉપર દર પાઉંડ... ૦-૦-૩

ને ને પા. ૫૦૦ની ઉપર ને ૨૬મ હોય તે ઉપર ગણવી.

તે ઉપરાંત પા. ૧૦૦૦ ઉપરને પા. ૨૦૦૦ ની અંદર દર પાંડ ૦-૦-૬

તે ઉપરાંત પા. ૨૦૦૦ ઉપરને પા. ૫૦૦૦ ની અંદર દર પાંડ ૦-૧-૦

અને પા. ૫૦૦૦ની ઉપર જેટલી વધારે હોય તે ઉપર પણ દર પાઉંડ... ૦-૧-૦

આરકની અંદર પચાસ, નેશા, બાકાં અને જમીનની જે વારશીક કિંમત ગણાય તે બધું આવી તબ છે. જમીનમાં જે કાંઈ ન રહેતું હોય અથવા જમીન કાંઈને મફત આપી હોય તો પણ આ કરને અર્થ તેની વારશીક કિંમત ગણવામાં આવશે.

આરકની અંદર પચાસ, નેશા, બાકાં અને જમીનની જે વારશીક કિંમત ગણાય તે બધું આવી તબ છે. જમીનમાં જે કાંઈ ન રહેતું હોય અથવા જમીન કાંઈને મફત આપી હોય તો પણ આ કરને અર્થ તેની વારશીક કિંમત ગણવામાં આવશે.

ધી મોહમેદન એસોસિએશન.

હીજાહ રેલવેના વહેંચાએલા મેડલો તથા ડીપલોમા.

મોલાના હાજરે મોહમદ સાહેબનો પ્રવેશ.

મો. અહમદ દાવજ માયતમે માનવન.

ડરબન ના. ૨૪-૫-૦૬.

ધી મોહમેદન એસોસિએશનનો મેળાવકો ૧૭ જુલાઈના હોલમાં ચેરમેન મી. ઓસમાન, અહમદ એફેન્દીના પ્રમુખ પણ નીચે થયા હતા. સોસાયટી હોલ પીકાર બહાર ગયો હતો. સીનક્ટ રેલવે કંડમાં પા.

૫ થી બહુ નાણા બરતાર સખી મુસલમાનો ને નીચે પ્રમાણે મેડલો તથા ડીપલોમા વહેંચવામાં આવ્યા હતા. ૧. મી. મુલામ અહમદ મસા ૨. મી. સરકુદીન ૩. મી. મુજરાલી મીયા ૪. મી. અહમદ દાવજ ડીપલોમા ૫. મી. મોલામદા ૬. મી. કુલમુમ ખીખી વતી એસ. ઇમામઅલી ૭. મી. મહમદ ઇસમાઇલ કથરાદાના કુલમી એમ. મી. અંગલીઆ સાહેબ ૮. મી. એ. એમ. પારેખ ૯. મી. એ. ડી. મુનસી ૧૦. મી. એ. એચ. સારંગ (ઉપલા વજ સાહેબો હાજર નહીં રહેવાથી તેઓને પહેલેથી જરૂરમાં આવશે) ૧૧. મી. રાગ દુસેન. ૧૨. મી. દુસેન ઇમા નિમ અમરા ૧૩. મી. એ. ઇ. અમરા (હાજર નહિ તેથી ચેરમેન પાસે છે.)

હિંદુસ્થાનથી આવેલા મોલાના હાજરે મોહમદ સાહેબને અને પધારતા ની ખુશાલીમાં કુલના હાર પહેરાવ્યા હતા. તથા હિંદુસ્થાન જતાં મોલવી અબદુલ કાદર સાહેબ તથા મી. મોલવી અબદુલ વાહેદ સાહેબોની મુજારક સફર ફેલેમદ નીવડતા તથા સડીસકામત સુલક પહેલેથી માટે દુઆ મારી કુલોના હાર ભેરા પહેરાવ્યા હતા.

એસોસિએશનના સ્થાપક અને તેની લોકનાદીક ઉપર યાપ પાડી અધ્યક્ષ મહેનતે તન મન અને ધનથી કામ કરનારા શુભેચ્છક મેમ્બર મી. અહમદ દાવજ માયત રીમર રેતનાગમાં મુલક જતાં હોવાથી તેઓને અંગ્રેજમાં એક સુદર અને સુમેળાત માનવત્ર આપ્યું હતું. તેના એસોસિએશન ના મેમ્બર મી. મુલામ દુસેન ઇસપ અસમાએ વાંચી મુજરાલી તરબુમો કરી સંભળાવ્યા હતા ને નીચે મુજબ છે.

અહમદ દાવજ માયત સાહેબ. (મોહમેદન એસોસિએશનના મેમ્બર.)

ડરબન નાતાલ દક્ષિણ આફ્રિકા. ખારા સાહેબ.

મોહમેદન એસોસિએશનના મેમ્બરો વતી અમે નીચે સડી કરનારા પ્રમુખ અને સેક્રેટરીઓ આપની નજીક આવી કામેલી હિંદુસ્થાન જવાની તૈયારી વખતે અમારી એસોસિએશનની સર સ્થાપનાથી તેની વૃદ્ધિ માટે આપે અંતઃકરણથી જે જે કીમતી સેવાઓ બજાવેલી છે, તે અહલ આપનો ખરા અંતઃકરણથી આભાર માનીએ છીએ. આ મંડળા કે જેની જરૂરત સારું અમારામાં લાંબા વખતથી વાદ વિવાદ થતો હતો, તેની કામચૂપી આપમાં ઘણીજ હોવાથી એના સ્થાપક પણ આપજા છે; જે માટે પણ અમે આપનો અનોક પ્રકારનો આભાર માનીએ છીએ.

આપની મુજારક સફર પ્રત્યે, પાંડ ૧૨૪૨ દીમારથી અમે ઇચ્છા રાખીએ છીએ કે તે પોતાનો આશીર્વાદ પોતાના મેળી બજાવતા થી આપને બહે. અને આપને લાંબી સુખ સાંન્ટી કરી, માનવવંતી, અને ઇસ્લામની લલાઇ માટે ઉમદા સેવા બજાવનાર છંદગી આપે.

લવિચ્ચની ખુશાલીથી બરેલો અવશર ને આપ કમસા ને લોગરો.

અમે છીએ, ખારા સાહેબ. ઓસમાન અહમદ એફેન્દી, (ચેરમેન) મુલામ અહમદ મેદારી.] એ. સેક્રેટરીઓ. દુસેન અહમદ પટેલ.]

શેઠ મી. પીરન મહમદ સાહેબ, એમ. સી. આંગલીયા સાહેબ, કૈયદ સરકુદીન સાહેબ ઇસમાઇલ ઇસા પટેલ વિગેરેએ વખત અનુસાર બાંધો દર્શાવ્યા હતા.

મોલાના હાજરે મોહમદ સાહેબ મોલવી અબદુલ કાદર સાહેબ, મોલવી અબદુલ વાહેદ સાહેબે આભારમાની ઉમદા વ્યાખ્યાનો દીધા હતા. અમારા તવજવાન, ખીલની ક્ષી, અને યૌવનામૃતનાં અમૃત ખ્યાલોથી આમૃ વજા જેવાં આમનાં ઉમદા ફોલો ખાવા નહિ પણ પોતાના ભાઈઓને સખાડવા સહાય આફ્રિકામાં પહેલે ઇસ્લામી મંડળ સ્થાપનાર, ફેશ દાઝખ, ધર્મ દાખર, કામ દાઝક, અને પોતાનું કામ છેડી કામને સુધારવા પ્રયત્ન કરનાર નિસપક્ષવાદી. મુજાન અને સરળ દીલના બહા ભોળા અને ભુવાની જતાં પોતાના દેશનું પોતાની કામનું અને પોતાની હિંદુ બુમીમાંથી ઉછરી આવેલા અનેક જતોનું બહુ દબ્બી બહુ કરવા પોતાની કામના આગાંકોને ફેળવવામાં વધવા પ્રયત્ન કરનાર મયદજવાન છતાં શુબરચથી વધારે દેશામીમાન-ધર્મોચીમાન અનેશિવ વિચારો રાખનાર અમારા (ઇસ્લમ એપિનિચનના) એક મેમ્બર પોતાની કાવ પ્રયત્નથી છબ્બાથી અસરકારક વ્યાખ્યાન કરી સજાને સંજીવત કરી હતી.

બાદ અતર મુલાખ વહેંચી ચેરમેન મી. ઓસમાન અહમદ એફેન્દીએ અસરકારક બાપશુમાં રાખાજનોનો આભારમાની સબ વિસર્જન કરી હતી.

મોહમેદન એસોસિએશન.

ડરબન ના. ૨૭ મે ૧૯૦૬.

નીવમાનુસાર આજ રોજ એસોસિએશન ની મીટીંગ એસોસિએશન હોલમાં બસક. શરૂઆતમાં સેક્રેટરીઓ ગજ મીટીંગનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યા. બાદ હજરત પીરન પીર

અવદુલ કાદરે ડહાલીની બ્યારમી સરીકે આપના રવીવારે હીવસના કરવાનો ફાવ થયો. મી. હસમાઈજ હસા પટેલ નથા મી. લેહરીએ "હસમાઈ" વીવિયન ઉપર ફેરવું કે વીવિયન ક્યું હતું. આ આપના રવીવારે મી. લેહરીએ "ફાવણી" ક્યું એ વીવિયન ક્યું આપના ક્યું હતું. જેવડે મેરમેનો હસમાઈ એના વધતા જતા ઉત્પાદ તરફ અને મુસલમાનોની દીનપરદીન વધતી સંખ્યા ઉપર સાડી વીવિયન કરી આભાર માન્યો હતો અને આપને રવીવારે મી. હસમાઈમાં પધારવા સર્વે ભાઈઓને ભલામણ કરી. એવડે સંબંધમાં જુદી થાવા બુદ્ધિ પાસે હુલા આવી સખા વીસર્જન કરી હતી.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા

ડરહમ તા. ૨૭ મે ૧૯૦૬.

આજ રોજ સભા ૧૭૨ પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્ટ્રીટમાં મળી હતી. ઘણા શુદ્ધચે હાજર હતા. સમય થતાં સર્વે સાથે મળી ધર્મ પ્રાર્થના કરી નીત્ય કર્યું. સેક્રેટરીએ શ્રી મીનાહના શ્લોકો તથા મહાસખાનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યાં. આ જતો વીવિયન રા. સોદા એ ચેતા. હાપર. અને કહી એ વાંચે શીંધા હતો તે વાંચી સંભળાવ્યો. આદ ખીજ શુદ્ધચેએ વીવિયને કમળું વીવિયન ક્યું સમય પુરું થતાં આપની સભામાં રા. શ્યુએકલ રજુનામકાએ "આવીદાર" એ વીવિયન કરી વાવવા જણાવ્યું. જેવડેમાં સર્વે સાથે મળી ધર્મ સ્તુતી કરી શાંતિ મંત્ર ભણી સભા વીસર્જન થઈ હતી.

નાદારી ફોર્ટની નોટીસો વિગેરે. (ગવર્નમેંટ એજેન્ટમાંથી.)

—0—

દાવડ મામુલ દીમોલની અરજ ઉપર મી. ટેંગટવાળા અંદરજ કુંવરજની મીલકત ચોડા વખતને માટે જપ્ત કરવામાં આવી છે.

કેટા મેનરના હિંદી બેદુન ગરીબની મીલકત નાદાર તરીકે તહેર કરવાની અરજ તા. ૨૬મી મેના રોજ કરવામાં આવશે.

પીટર મારિટિયમ ગાંધાવી. એન. પીસેની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના લેણદારોની મીટીંગ બુતની પાંચમી તારીખે ભરાવાની છે.

નાનાલ ગવર્નમેંટ હોસ્પીટલના મોટી ખીરાજ ગાંધાળની મીલકત તેની વિધવા

અને સોંપવામાં આવી છે. તેના લેણદારોના પદસા ને ભરી આપશે.

લેડી સમીધના હસમાઈજ મુસાઈ વાવડા મદમદ હસમાઈ મી. હાલ અને હસમાઈજ હસમાઈ મી. હાલ એ ભાગીદારો બુદ્ધિ થયા છે.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીએ નીચેના નિયમે વાદ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર તુરંત જવાબ મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામળની એક જ જાતુએ લખવું.
૨. અક્ષર ચોખ્ખી સપ્તમી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું બરોબર લખવાં, તે હમેશાં બહાર પાડવા સાર નહિ પણ અમારી જાણને સારું.
૪. મંગળવારની સાંજ સુધીમાં મળેલ લખાણો તેજ અકાડીયામાં દાખલ કરી શકાશે.
૫. લખાણ હમેશાં ટુંકું અને સુંદર કરવું. —[અધિપતિ.]

હોટેલારની મરજ એજ કાયદો.

મે. ઈ. એ. ના અધિપતિ.

મહા કાયે તા. ૧૭મી મે ૧૯૦૬ના રોજ જાનકેનદીનનાં રેસનપર સાંજના આસરે ૧-૨૦ વાગે રેડફોનદીનથી સ્પોર્સ તરફ દોડતી ગાડીમાં રેસન ગોડ નેટીવ (કાદરનો) કાદર પીપડને વાતને જે સેંકડમાં અજગ જેલો રૂમ હાથ છે તેમાં બેસવાનો હુકમ આપ્યો. ત્યારે તે નેટીવનો શેડ ગોડો હતો તે પછુ પાસેનાજ રૂમમાં હતો ત્યારે બીજો ગોડ દીકર તપાસવા આવ્યો ત્યારે તેને તે કાદરે થાંની દીકર બતાવી, એટલે પેલા ગોડાએ ઉઠી ગોડને સમજાવી સેંકડના નીક જતા પદસા આપ્યા કે કાદરને બેસવાની જગ્યા મળી, ત્યારે એજ પ્રમાણે બીજી વખત બનશે તો ઈડીઅન એસોસીએશને એ જાગળ અરજ કરવાની ફરજ છે માત્ર ધારવા મુજબ એ પ્રમાણે ઘણીએક વખત જાનતુંજ હશે કેમકે ત્યારે ગોડને એ જાગળ પુછવામાં આવ્યું ત્યારે તેને જવાબ ન હતાં તે રૂમમાંથી આવ્યો ગયો. વળી એવું જવામાં આવ્યું લોકા મણાખરો મુગે ગોડે બેસી રહેતા પછુ હશે. વળી તાજે દાખલો એજ રીતનો તા. ૩૦મી એપ્રિલના "ધી સ્ટારમાં" ગોડાના તરફથી લખાણ આવ્યું હતું જે હું સાથે બીડું છું અને પ્રતીધ કરવાને રીતની કરું છું એજ.

નોરજુઝ બેહાન્સમર, લી. એ. હશેન. તા. ૧૪-૫-૧૯૦૬.

(મી. બહિરના કાગળ ઉપર અમરેજ અજરપની વળી ચુકલ છે. ૬૦ એ. એ.)

ધર્મને બહાને ધાડ.

મે. ૬૦ એ. ના અધિપતિ જોન.

મારા સાંભળવામાં આવ્યું છે કે આ કીરન્ટ ગામના રવીશ એ ક્યડાએ (જેમાંના એકનું ક્ય નામ જન મુલાનાપલ છે તથા મુસલમાની નામ અવદુલ કાદર છે તથા બીજનું ક્ય નામ મીરાજ હાઉક છે તથા મુસલમાની નામ અવદુલ રેહેમાન છે) કાલમાં ડરહમની પતીન મરીદમાં પોતાનો કીકીઅન ધર્મ તથા ૬૪ ૨૭૭ ગુડીયી મુસલમાન ધર્મનો અંગીકર કરેલ છે જે આપણે મુસલમાન કેમને હરખવાતું કારણ છે તથા તે આપણા ધર્મની દીન પ્રતીદીન જુદી આ મુલકમાં થાશે એમ સુચવે છે.

મજકુર ઉપર જતાવેલ એ નવા મુસલમા નામે ડરહમ રહેરના સારા ધાર્મિક શુદ્ધચે પાસેથી પોતે મુસલમાન થવાના સર્ટીફિકેટો મેળવેલા છે. આ સર્ટીફિકેટો આધારે તેઓ બુદ્ધા બુદ્ધા મામમાં જઈ ત્યાંના ઘણા ખરા મુસલમાનો સાથે મળી પોતાના ઘાટ ખરચ માટે કાળો કરાવે છે જે કાળામાં આપણા મુસલમાન ભાઈઓ પોતાની કાઠી મુજબ રકમ બદે છે જે આપણા મુસલમાન ભાઈઓ આપણા દીનને આ મુલકમાં ફેલાવવા ફેટલી ઉત્કેશ ધરાવે છે તેરપજ રીને જાનાવી આપે છે. પરંતુ અદશેસની વાત એ છે કે મજકુર નવા બે ક્ય મુસલમાનો કેપ કાલોનીમાં આવેલ મેફીકીમ ગામમાં આપણા ધર્મના માણસો સાથે મળી જઈ પોતાના ઘાટ ખરચ માટે કાળો કરાવે પેસા જમા કરી અહીંઆ આજ દોડક માસ થયાં આવેલા છે. ને તેઓએ અત્રે જમા અએક પેસાનો એવો તો ખરાજ ઉપયોગ કર કરવા માંડ્યો છે જે તે રિપે જેટલું લખું તે થોડું છે. મજકુર નવા મુસલમાનો અહીંઆ ના કીકીઅન ચર્ચમાં વતપ છે, તથા ખીજ કીકીઅનો માફક ત્યાં તે ધર્મની ફેટી પ્રમાણે વરતે છે. અહિયાના કીકીઅન બુચરોએ કાપેલાં ગરસા. બજેદ વગેરેના ગોસ ખાપ છે. દારના નીસામાં પણ હમેશાં ચક જનેલા રહે છે. રવીયાઈ પણ એટલી કરે છે જે તેઓને તે ખાપત માટપ્રેટે સગ કરેલી છે. એટલુંજ નહિ પણ એટલીજ અરસપરસ આપણા મુજ પવિત્ર મુસલમાન દીનની નીન્દા કરે છે તથા ધર્મની કીવાના પણ આપા માટે છે.

અદેરે ખુદા ! આ દુશ્મના નવા મુસલમાનો ખરા મુસલમાનો પાસેથી ગિરાત તરીકે કીવિલા પેસાનો કેવો ઉપયોગ કરે છે ? બુદ્ધા જાણે આ પ્રવચો નવા મુસલમાનો કેટલા મામમાં જઈ આવી ઉપર જતાવેલ

દાખા કરવામાં હોદ્દામંદ થયા હશે. આ ઉપરથી મારી દરેક મુસલમાન લાઇબ્રેરીને નજરા પુસ્તક અંગ્રજ છે કે આ બે નવા મુસલમાનથી તેઓ ચેલતા રહેશે ને આ હમરાઓને ગમે ગમ નહોતે કરશે કે નેથી કરી તેઓ હુમ્મ્યા ઉપર પ્રમાણે દાખા કરવા હાથે નહિ.

જીરજી તા. ૧૮ મે ૧૯૦૬.

વી. હાથ કાસમ મુસા.

જરમન સ્ટીમરમાં આપદા.

કેસર આમબેટ મે માસમાં મુળખ ખાતે રવાના થઈ તેમણે એક ઉનાડ ખેરા ખંદર થી અમને લખે છે કે "કેસર ઉનાડને વાણી જ અડચણ છે. તે મોટા કેસર ખુદશા પડી રહ્યા છે. માત્ર ઉપર એક પડેલા ક્યો છે. દરેક બંદરે તે પડેલા લખ લેવામાં આવે છે. ને ત્યાં સુધી માત્ર બહાર કહાડે અગર બીજે અંદર લેવ ત્યાં સુધી માણસોને મોતનો સામાન પડીને ઉઠાં રહેવું પડે છે. જ્યાં ખંદરે આપી રત માત્ર લીધા હશે. આસરે ૧૦૦ માણસો વગર ઉધે વગર ખાધે આપી રત ઉભા રહ્યા. એ લોકોને માટે અંદરના લાયમાં કાલકામાં જગ્યા કરતા નથી. આ પ્રમાણે મુળખ પહેલિયા સુધી આ ગરીબ માણસોને કેટલું સદન કરવું પડશે તે કહી સકાવું નથી. પૂં થાવું છું કે "એપિનિઅન" માં આ આગતની ચર્ચા હતી ને બારી નહિ હોય એમ મને લાગે છે. એ જાણના કાંઈ વળુ સામે જાણવડન સાથે તો હું છે. અત્યારે પાછું ખંદર આપવું છે એકાદિ સમાન ઉનાડ એમ મુસ આજુ થઈ ચુકી છે. જે માત્ર તે ખંદર કેપટનને કહેવાથી તે કહે છે કે અંદરના કાલકામાં જગ્યા નથી ને એ કેક પાસે જશે છે."

(આ જાણત અમે હિંદુઓમાં વીકા કરી છે. [હિંદુ ઓ. એ.])

આ કાલકાના તરફથી નિંદા ઉનાડએ ને જે તરફથી પડે છે ને જાણત અંદરમાં અમને જે કાળજી મળે છે તેનો તરફમાં નીચે મુજબ છે.

મહત્તા. રતથી એ ઉપડેલી જરમન કાલકાની સ્ટીમર રીજામ ઉપડવાની તખ્તારીમાં હતી ને મોટીથી આખેજ પડી હતી તેવામાં એક હિંદો મેન્ડ કાસ ઉનાડ આવ્યા. આ વખતે કંઈક ઉપડેલું ન હોવાથી અંદરના કાલકાની રત જાણવાની બહારના રત વડે સ્ટીમર પર જવાનો તેમણે વિચાર કર્યો આ રતમાં એક હિંદુ ઉપર હતા તેની પાસેથી તેણે એક કાળા પશુ લીધો. પશુ

સ્ટીમરના કાલકાને એક દેના કાળા પર ધ્યાન નહિ આપનાં આ હિંદો મુદ્દરથને સ્ટીમર પર જવાના દરેક થતો નિંદા જવાથી નિરાશ થઈ પાછા ફરવું પડ્યું હતું. સ્ટીમરના કાલકા અને અમલદારના હાથે ગરીબ હિંદો જે તોછડી વરતણુંકનો બોગ થાય છે તે આપણા સાંભળવામાં એક કરતાં વધારે વાર આવેલ છે. ને તેથી મુળખ કલકા અને હિંદુ આકરિકા વચ્ચે ચાલનારી નવી કાલકાની જરૂર દેખાઈ આવે છે વળી હાંસા કાલકાની સાથેના કાસ આવતા કેજુવારીમાં મુસ થાય છે. તો કરમનના હિંદો વેપારીઓ મોતને અને મોતના દેશીલાઈમાંને વધારે સગવડ મળે અને માલની માલવણી સગવડ વધે તેવી નવી કાલકા કામગીરી કરવા સગવડ વિચાર કરે તો સાફ કહેવાય.

લી. કે. સી. અખુ.

લાઇસેન્સની જરૂર.

મે. ઇ. ઓ. અધિપતિ સાહેબ. જે લોકો ગાડીમાં માત્ર લઈ ફેરી ફરે છે તે લોકોમાંના થણાં બેથને રેવન્યુ લાઇસેન્સ ના ઓરડીનન્સ નંબર ૨૩ સેક્શન ૧૧ સગ સેક્શન ૪ ની અગર નવી માટે તેઓને વિનંતી પૂર્વક તે જાણમાં લાવવા માટે રત લઈજી કે જે માણસ ગાડીમાં માત્ર લઈ ફેરી કરતો હોય તેણે મોતાના લાઇસેન્સમાં દરસાવવા નામ તથા એકેસ થોળા પેઇન્ટથી મોટા આકારે ગાડી પર લખાવવું કરવું કે અથવા જેમાં આપણે બે નવીઅન આજેઓને ઉપર મુજબનો કાલકા જે ગર કાલકા આગર સીનામાંજ રવાના છે તેની એક પોંડ વજનો દંડ થયો છે.

જેન્ટલમેન તા. ૨૪ મે ૧૯૦૬.

સી. શુકામ હુસેન મુસેમાન હસેમા.

કેટલાક ચર્ચાએ જાણવાની તમાસને કાંઈ તાળી શક્યા નથી.

હિંદુસ્તાનના ખબરો.

ઉદવાજ સંકલન નજીક એક પારસી મુદ્દરથ કાલકા તમાનાં કાલકા છે.

વડોદરા કળા જીવનમાં જીવીઓ અનાવવા માં આવનાર છે.

હિંદુ સંસ્કરણ. જાણવા પ્રોફેસર અને વડોદરામાં મરણ પામ્યા છે.

તરસારી છાત્રામાં રેશમનો ઉદ્યોગ ખોલવાની તથા રેશમનું કામ સીખવવાની વાજના આજે છે.

સીમલા ખાતે મોટી આગને લીધે બહુ નુકસાની થયેલી છે. એક સીની કાસ અગ્ની થી અકાષ મળેલી માલમ પડી હતી.

કાશ્મીરમાં વરસાદથી બહુ નુકસાન થયું છે. દયાલ તથા ગાડીઓને બહેવાર બંધ થયો હતો.

પંચજમાં એક વીસ વરસની બાઈસલી થઈ હતી. આ કામમાં મદદ કરનારને ૧૦ વરસની સખત કેદખાનાની સજા થઈ છે.

એ જાણના જાણના મુદ્દરથો જાણનાની છાંદશી અને જાણનાની ઉમેદો એ વાગ્ય ઉપર કલકામાં કેટલાંક લાખણો આવે છે.

હવેથી હિંદુસ્તાનમાં જાણનાં તારો હાથે વતી જાણવાને બદલે કાલકાકાકાકાકા લખવામાં આવશે.

મુળખના ધારાપુરી કાપમાં મારગે ફોડતાં અકસ્માતથી ૧૦ મનુષ્યો માર્યા ગયા છે, ને ૨૬ જાણને ઇજા થઈ છે.

સીના રોંગ ખાતે વળુ મહીનામાં ૩ લાખ મળુ વીલાસતી મીઠું ખપવું પણ રવરેશી લેલસાલના પરીણુગ થયા વળુ માસમાં ફક્ત ૩૦ મળુ માફું ખપ્યું હતું.

મુદ્દ નાનકના જનમ લીવસ આખ પંચજમાં નહેવાર પાળવા રત આવવી એવી ખાલસા કોસેજના વિદ્યાર્થીઓએ અરજ કરી છે.

નામદાર પ્રીન્સ એક વેલ્સ ત્યારે જરમાં દત્ત ત્યારે તેમને એકું રતું આવ્યું કે કેટલાક અરમીજ તેવું ખુન કરવાને નજીક કરે છે. આને લીધે સાવચેતીના ઉપાય લેવાં માં આવ્યા હતા.

તાંબેરમાં એક પંદર વરસનાં કાલકાએ હાથે વળુવાની કાળમાં એક અજાણના શોધ કરી છે. આ શોધને લીધે જાણ વેક પેડું ફેરવવાથી શાળા આજુ થાય છે. આશાળા હિંદુસ્તાનના કાલકા કામમાં મોટી ઉચ્ચ પાલક કરશે એમ કહેવામાં આવે છે.

હિંદુસ્તાનના ઉદ્યોગની આવી કીચકી લીવસ જીવરની તપ છે. હાલ હિંદુસ્તાનમાં

GERMAN EAST AFRICAN LINE.

MOOSA OSMAN & CO.

જરમન ઇસ્ટ

આફ્રિકા લાઇન

Fortnightly

Steamer

દર ૧૬૨ હાફે

અંબજ જનારી આગબોટ.

For BOMBAY, Direct.

સ્ટીમર મુલતાન ૭ જુનના આવી તા ૧૦મી જુનના રોજ ૩૫મી જશે.

સામાલી ૧૮ ૨૧

ઉપલી આગબોટમાં ખલાસી રેશી છે, જગ્યા નીચે ફાલકામાં છે અને કીચન પાણી વિગેરેનો ભંડુ સારો જ હોય છે, હિંદુ મુસલમાનને મઠિ અલમ અલમ છે.

ઉપલી આગબોટમાં હમેશાં ટેમસર આવા ટેમસર ઉપલી ટેમસર પહેલે છે, વારત જમાનાનો વિચાર કરી કામ કરશે કે જેથી પાછળથી ફેરાલ યાત્રુ ન પડે. વધારે ખર્ચ નીચે લખેલે કેલેન્ડર નવા ટાઈમટેબલ હાથમાં છે તે મંગાવવાથી મળશે.

મેહેરબાની કરી ખ્યાનમાં રાખજો કે સ્ટીમર એમાલી, મુલતાન, જુનહુસરાત, જનરલ, ટેસર ને રેઈસ્ટાગમાં ખલાસી રેશી છે જગ્યા ફાલકામાં છે અને કીચન પાણી વિગેરેનો ભંડુ જ હોય છે. હિંદુ મુસલમાન સારું અલમ અલમ છે અને જગ્યા પર બદલવું નહિ પડશે. હજી કેટલાક ભણે છે કે ઉપલી આગબોટમાં ખલાસી ગોરા છે પણ તેમ નથી.

મોસા ઓસમાન અહમદ.

જરમન ઇસ્ટ આફ્રિકા લાઇન.

ખમ્બીન બીલ્ડીંગ, ચે એટ

મારશીવર ચીટ.

પી. એ. બોક્સ ૧૨૬, ડરબન.

ડરબન.

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના જરૂરો સંધર્ષી ખતનો માલ રાખવામાં આવે છે.

કોમર્સીઅલ રોડ ઉપર મેશર્સ ડબલ્યુ ડનની બાબુવાળા નવા મકાનમાં દાખલ થતાં પહેલાં સંધર્ષી માલ જોવા આસ સસ્તો ભાવ રાખેલો છે.

હલકતાથી ચાખા, દાળ, પી, અને મેરીશીઅસવી મેરીશની ચીની મોટા જગ્યામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

ટલીફોન નં. ૬૧ પી. એ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ સરનામું "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well-lighted and airy Rooms to let in First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall, suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars apply

PARSEE KUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો

હાઈવેક્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ,
પી.એમ.બર્ગ, નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man in every position of life for daily use. Re. 1, 2s. post free.

INDEX TO THE STUDY OF ENGLISH (Third Edition). An exhaustive collection of phrases, idioms and proverbs, with their explanations and proper uses. Re. 3, 2s. post free.

EVERY-DAY DOUBTS & DIFFICULTIES (in reading, speaking and writing the English language. Third Edition). Re. 1, 2s. post free.

HANDBOOK OF ENGLISH SYNONYMS, (Third Edition). Explained and illustrated. Aids to the right use of synonymous words in composition. Re. 1, 2s. post free.

SELECT SPECIMENS OF THE GREAT ORATORS, Vol. I and II.—Help to write idiomatic English, to improve the oratorical and argumentative powers, etc. Each vol. Re. 2, 2s. post free.

WONDERS OF THE WORLD (in Nature, Art and Science). Re. 1, 2s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN ECHO" OFFICE, No. 108 UPPER CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHVAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભાયાત,

હોલસેલ અને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches:—

Pietersburg, Box 24. Nigel, Box 43, and at Volksrust

(as BHVAT BHADRA & Co.)

Tel. Address: "BHVAT."

P. DAWJEE MAHOMED & Co

Have a large stock of

RICE, DHOLL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN.

Tel. Address: "PABULAB." Box 254.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Add.: "TAYOB."

P.O. Box
441.

શ્રી અબુમકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOOBAKER"

E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,
Blouses,
Night-gowns,
Combinations
Chemises,

Skirts,
Underskirts,
Children's Fancy
Goods,
Dresses,

Bibs,
Bonnets,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls.

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY: PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 861.

Telegraphic Address: "PORBANDAR."

A. M. JEEVANJEE, & CO.,

Stevedores, Dubashes, Contractors,

and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

Head Office: KARACHI.

Branches: BOMBAY & NAIROBI

Telegraphic Address:

Karachi
Mombasa
Nairobi

JEEVANJEE

Handling "CONVEYANCE"

Cables used: A.B.C., 5th Edition, V.L., "Scott's, Watkins's, and Colver's"

C. K. D. PILLAY & CO.

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Nuts, Oranges and Bananas
Leave on our farm at Umgeni.

Indian Post Office on our premises.

133 Grey St., 219 & 221 Umgeni Rd.

P.O. Box 88, Durban.

Telephone 861.

E. Suleman Bros.,

Wholesale & Retail Timber & Iron
Merchants.

Saw Mills & Timber Yards

109 Queen Street, Durban.

Hoosen Ebrahim,

Wholesale and Retail Merchant.

Fancy Goods and Drapery.

65 & 67 FORD STREET, DURBAN.

YUSUF PATEL,

General Dealer, Merchant & Importer.

P.O. Box 88, MacArthur Street, Durban.

Telephone 861.

BAWAB MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN

HOUSES TO LET.

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to

PLOWRIGHT LANE.

A. A. Gandhi,

General Merchant & Produce Dealer.

TOBACCO A SPECIALITY

Jongaat, Natal.

164 Grey Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHERROOTS

BOER TOBACCO

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88.

Tel. Address: "Porbandar."

Telephone 861.

સસ્તો અને ઉચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાટ્રા ચેરુટ્સ બોર ટોબાકો વીરજીયા ટોબાકો શેગ અને અન્ય તમામ નીચેના સરનામે મળશે.

સન બ્રેન્ડ સિગારેટ વર્કસ.

૧૬૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

The largest Importer in South Africa
MILITARY & CIVILIAN

Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.

J. LANDAU,

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 15 Rue des Francs-Murges, Paris.

સેકન્ડહેન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, ઈન્ટર વિજેટ અને બધા યુરોપીય મેનના માટે ચોરી કરવાની.

જે. લેન્ડાઉ.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

દે: ઓફીસ ૧૫ રુડી ફ્રાન્કમર્ગેસ.

ભાણુ પરમાનમ.

વીશીની દરેક રાશવત્તી માટેના આવે છે. આવો અને જુઓ.

૩૩૫ પાઇન સ્ટ્રીટ.

ડરબન.

હુસન વેસવાની છે.

મારે માટે હું તમને અગત્યની માહિતી આપવા માટે તૈયાર છું. મારા પુસ્તકો અને ચિત્રો તમારે જોવા માટે મારા ઓફીસમાં આવો અને જુઓ.

We want your advice: correspond
and we are invited on all matters
concerning Indian Affairs.
We are at Indian people's service.

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPETOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

હાલના ભાગીદારોએ આ વેપાર ચાર
વર્ષ બિયર ખરીદી લીધેલ હોવા ખતાં એલ.
કરમનની કુ. ના નામથી વેપાર ચલાવવા
માં આવતો હતો કારણ કે નવા ભાગીદારોના
નામ નાનાલમાં સારી રીતે જાહેર થાય ત્યાં
સુધી જુનું નામ રાખવાનું કરાવ્યું હતું.
હવે તે નામ ફેરવી ઉપરના નામથી કુ. ચા
લે છે.

જ્યાખંધ માલના વેપારી.

દરેક રકમનો સોદ્ધ ગુડસ, કાપડ બર,
શુદ્ધ, કાફરી માલ, હાઈવેર, કાચનો સામાન
વિગેરે વિગેરે.

A. MANSOOR

GENERAL MERCHANT,

BUTHA BUTHE,

DISTRICT LERIBE, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,

WHOLESALE & RETAIL
MERCHANTS,

131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,

Fruit Merchant and
General Storekeeper.
BELLAIR, NATAL.

અહીં નવાએ શુદ્ધ ચણવવામાં આવે છે.

TAYOB ADAM,

GENERAL MERCHANT

Butha Buthe,

Leribe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT.

MADRAS GOODS A SPECIALITY.

139 Grey Street & 95 Umgent Road,
DURBAN.

Telegraphic Address: "PERFORMER."

PARSHOTAM VALABH,

TAILOR & OUTFITTER.

ALL KINDS OF SUITS MADE TO ORDER
AT SHORTEST NOTICE.

125a Grey Street, DURBAN.

અખદુલ રજક.

ફરેક એજન્ટ.

સાથે આફ્રિકાના દરેક ભાગમાં ફરેક
ચણવવામાં આવે છે.

113 વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ બોક્સ, 190.

ડરબન.

FOR SUITS TO MEASURE

GO TO

Makanjee Bros.,

Outfitters.

182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

General Importer, Wholesale & Retail Merchant.

Box 122, Tel. add. 'Mahomed Tilly.'

OLD TOWN, KLERKSDORP.

R. Magadaraw,

General Merchant.

368 Pine Street, DURBAN.

હિંદી દવાખાના.

આ દવાખાનામાં દરેક જાતની દવા પુરી
પાડવામાં આવે છે. બહાર ગામના એકદરે
પર પુરતું બ્યાન આપવામાં આવશે. દરેક
ઓની ઉપર ખાસ બ્યાન આપી ઉમદા દ્રીટ
મેંટ કરવામાં આવશે. ઘેડા અને ખચરની
દવા અમારે ત્યાંથી મળશે.

390 પાઇન સ્ટ્રીટ.

இந்திய மருந்துக்கடை.

જાંભળવાલા મરુત્તુકાલુમ્ બીજી
કસમાક લીધેલપડી. લેવેલપડી
કે કોડીલાવતુ પોલોડી ભુલમા
કુ પેત્તુકકોલમા. અપ્પીક
કંડ લીયાકીકુલુકુલુ કુલિમા
બી કીકુલુકુલુ મરુત્તુ કીકુલુકુલુ.
લેવેલપડી, લેવેલપડી, અપ્પીક, લા
કંડ, કીકુલુ, કીકુલુ, કીકુલુ, કીકુલુ
લી, લેવેલપડી લીયાકી.

இந்திய மருந்துக்கடை, 360 પை
સ્ટ્રીટ, டர்பன்.

K. KISTEN,

TOBACCONIST.

Best Leaf Tobacco always
on hand.

UMGENI ROAD DURBAN

SHAIK MOHIDEEN,

WHOLESALE & RETAIL GENERAL MERCHANT

185a Camroodeen's Buildings

Grey St., DURBAN. Tel. add. 'SHAIKMOHID'

R. D. BHOYRO,

INDIAN BOARDING HOUSE.

Breakfast 6d. Dinner 9d. Supper 1/-

Monthly Boarders £1 to 0

Zaveri Bazaar, Pine Street, DURBAN

For what Indians think see Indian
Opinion

એ. એ. કુવાડીઆ.

ફેનસી અને કાફરી બરનો દરેક જાતનો
માલ અમારે ત્યાંથી બીજાવત બાવે મળશે.
અમારે ખબર માટે પુછો.

પી.ઓ.બોક્સ ૨૭૦, એ. એ. કુવાડીઆ.

૨૭ માર્ચેટ સ્ટ્રીટ. નોટાન્ડરબર્ગ.

ARMSTRONG BROS.

36 Field Street, Durban

લોહનો સામાન, કટવરી, જાતીઓ તેજ,
રંગ તેવા ઘરા.

કાચનો સામાન, રેસનરી, એનેમલનો
સામાન. વગેરે વગેરે. કાળજીથી પેઠા કરી તર
તર બીજીવર કરવામાં આવે છે. બાવને મરિ
નીચેને જરનાપે પુછો

આમે રેડોંગ બ્રદર્સ,

૨૭ બ્રીક્સ સ્ટ્રીટ. ડરબન.

Mahomed Ismail & Co.

General Merchants & Importers.

P.O. Box 75.

KLERKSDORP.

VANMALI KOYA

General Dealer.

No. 37 Cornhill Commissioner & Fountain Streets,

P.O. Box 294, Krugersdorp.

Mehta & Khanderia Bros.,

MERCHANTS & IMPORTERS.

Devenish & Church Sts., and at Spoken,

Tel. add. "KHANDERIA," Box 160,

PIETERSBURG.

મફત! ફેનોઆફ મફત!!

એની મેથે ૨૭૦. બોક્સ, વાતો કરતું,
ફેનોઆફ અમે દરેકને મફત આપીએ છીએ
ફેલોમ મંચામી ભુએ.

છોટાલાલ જગનલાલ મહાજન.

હાજીદેવી રોડ—મુઆથ.

वे काम हरएकको !

અમહો આપ રોતા, ગતા, ચાલે કરતા,
હસતા થિહાતા વાજા કોનોગ્રાફ હમ વેશમ
દેતે હે! સૂચીપત્ર મંગાકર લેલિયેતો !!

પતા—છોટાલાલ જગનલાલ મહાજન.

કાલકાદેવી રોડ—મુઆથ.

D. ASMAIL,

General Merchant & Importer.

P.O. Box 41, Opposite Standard Bank

Tel. add. 'TACE,' KLERKSDORP.

RUBBER STAMPS

Of all Shapes and Sizes in
DIFFERENT LANGUAGES.

SEND TO—

International Printing Press,

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, JUNE 9TH, 1906

No. 23

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
Indians and the Native Unrest	371
"Unfaith in Aught is Want of Faith in All"	371
Meat (A Revelation)	372
Common Sense Economics	372
Indentured Indians	372
OTHER ARTICLES:—	
Johannesburg Jottings	372
Indian Scoutkeepers at the Cape	373
Indentured Indians on an Estate	373
Indian Immigrants	374
Indians and the Native Unrest	374
Indian Merchants in Ward IV	374
Indian Affairs in the Natal Parliament	375
A New Magazine	376
Our London Letter	376
Sir Pherozeshah Mehta	376
Is India Part of the Empire?	377
Cape Immigration	378
South African Indian Association	378
CORRESPONDENCE:—	
Underselling	377
British Central Africa	378
FACTS AND COMMENTS	378

Indian Opinion

SATURDAY, 9TH JUNE, 1906

"Unfaith in Aught is Want of Faith in All."

LORD SELBORNE is a man who can rarely open his mouth without saying something worth remembering. He is often able to express, in some happy phrase, the thought that dominates the sober and clear-sighted section of the population. He is endowed with the faculty of crystallising what is best in the saner Imperialism that actuates the nobler impulses of so many of the best type of Britons in their relations with their fellows and their dependents.

When the High Commissioner laid the foundation-stone of the new Municipal Offices at Germiston, last week, he seized the opportunity of replying to the address presented to him in a speech full of serious warning and lofty purpose. In the course of his remarks, he is reported to have delivered himself of the opinion that the British race "very much prefers to be worse governed by itself than to be better governed by somebody else." But Lord Selborne's words would, from their context, seem to imply that this desirable condition of thought was peculiar to the British people.

We can appreciate the comments of our Dutch fellow subjects on such a narrow understanding of a highly commendable opinion. The truth is, of course, that no people exists that would not think itself happier even under its own bad government than it might really be under the good government of an alien power.

The spirit of political and international liberty is universal and, it may even be said, instinctive. No race appreciates a condition of servitude or subjection — a conquering or an alien race. If we turn our minds to the conditions which anteceded the American War of Independence, it is not difficult to understand how even the suspicion of an assumed superiority will antagonise its prospective victim to the degree of rendering co-operation almost an impossibility.

Yet it is curious how unimaginative so many Britishers are. What they recognise as a virtue in themselves is an appalling vice in others, else should we never hear of alleged sedition in Ireland, Egypt, or India. It is normal for a man to desire to be free, even if, actually, he does not merit freedom. But it is the desire itself that, in the fulness of time, will bring the now impossible aspiration to realisation.

It would do much to allay the bitterness and ill-feeling that animate the thoughtful Indian patriot if the British ruling officials could bring themselves to apprehend the growing tendency in India for the intelligent and highly-educated members of the Indian community to desire to take a leading part in the development of their own people, and the advancement of all their manifold interests.

It cannot for one moment be alleged that a strange ruler is capable of entering into the intimate thought and feeling, the inmost life, of the ruled in the manner that is possible for those of the same or a similar nationality and tradition. The spirit of patriotism, from the highest standpoint, is a narrow and exclusive one, but it must be admitted that, up to a certain point, it works for good in a remarkable degree, and if Britishers would only realise the growing patriotic spirit in India amongst Indians of all classes, the country would be easier to govern, and the necessity for measures restrictive and prohibitive of public expressions of opinion would cease to exist.

In dealing with Lord Selborne's address, we would draw the attention of the various Indian communities in South Africa to another point made by His Excellency. In dealing with the depression that characterises South African feeling to-day, he remarked:

The man I want, the man I rely on, is the man who is constant in foul weather as well as in fair, and who is just as true to his ideals when he is misjudged as when he is justly judged.

The Indian community is about to pass through a very bad spell of weather all over South Africa, but particularly in the new Colonies. We would urge upon it to bear Lord Sel-

borne's words in mind, and reflect that the real injustice is borne by the man that judges ill, and not by him who is ill-judged: that the real coward is he who fears to prepare himself for the storm, who learns nothing from the struggle, and whose spirit is not purified by the ordeal. British Indians have need to gird their loins and face the coming danger like men.

India has produced some gallant soldiers for the Empire. Let British Indians in South Africa show that they are true sons of their motherland, and that they are able to front the storm unflinchingly, bravely, and resolutely. It is for them to-day to set an example which their children and their children's children will be able and proud to follow.

Indians and the Native Unrest.

THE Government have at last accepted the offer of the Indian community, and put it upon its mettle. By way of experiment, they want a corps of twenty stretcher-bearers. The Natal Indian Congress has sent a prompt reply. We think the Congress has done well in offering to defray the wages of the bearers, so long as the corps remains in the experimental stage.

The acceptance by the Government synchronises with the amendment of the Fire Arms Act, providing for the supply of arms to Indians, and the statement made by Mr. Maydon to the effect that the Government intended to give Indians an opportunity of taking their share in the defence of the Colony.

Indians have now a splendid opportunity for showing that they are capable of appreciating the duties of citizenship. At the same time, the fact of the corps being raised is nothing to be unduly proud of. Twenty Indians, or even two hundred, going to the front is a flea-bite. The Indian sacrifice will rightly be considered infinitesimal. But it is the principle involved which marks the importance of the event. The Government have, by accepting the offer, shown their goodwill. And if Indians come successfully through the ordeal, the possibilities for the future are very great. Should they be assigned a permanent part in the Militia, there will remain no ground for the European complaint that Europeans alone have to bear the brunt of Colonial defence, and Indians will cease to feel that, in not being allowed to participate in it, they are slighted.

THIRTEENTH STOUNDING REVELATIONS in the press of **Meat (?) Revelations**, the doings and misdoings of the Chicago packers has had the effect of horrifying a meat-eating world. The statements made are scarcely to be credited, they seem so diabolically hideous, and it is to be marvelled how, supposing that even one tithe of the allegations made are true, delicate-natured and sensitive people can ever again defile their bodies with his form of animal flesh. Decay, corruption, putrescence, disease, rot—these terms have been flung about freely, and when we come to learn, on what seems to be unchallenged authority, that, in certain instances, human bodies have been churned up in the putrefying mass of offal ultimately converted into tinned fish and potted that, the only adjective potent enough to express one's natural feeling of abhorrence and repulsion is "nauseating." We are unable to conceive how it is possible, after this, for even meat-eaters to consume animal flesh, without the constant fear of partaking of the corrupt flesh of some wretched beast, whose carcass has been "doctored" and medicated to assume an edible condition. One of the papers has asked—what can the hungry do in this strait?—and replies—turn vegetarian, perhaps. We have no hope that large masses of people will be converted to the practice of vegetarianism in the near future owing to these awful revelations, much as we should like to believe in that happy consummation. When we read how, in almost every centre of municipal inspection, both tinned and fresh have the most abominable and are condemned, and their purveyors heavily fined, we can only wonder that the world remains apathetic to the only available alternative. It is surely easier and more economical to raise vegetable produce than to promote the rearing and breeding of food animals, apart altogether from the humane and general hygienic advantage of a vegetarian diet, properly chosen. We have read of the boast of the Australian milk-bills, interested in the advancement of the material welfare of the Colonies that they represent to the effect that the animal products exported from Australia are "pure and undefiled." How can that be possible, when we know that even on the living body, the tissues are loaded with toxic matter, poisonous in action, leading to the formation of uric acid and other toxic substances? How, then, can it be hoped that flesh, in which the living, healthful organism, should no longer courses vigorously, can be a healthful and invigorating food for the most delicate organism that has yet been created? When we put sand into the machinery of a steamship, we are held guilty of criminal folly. Yet we charge our own delicate ones with a crime of which we are proud. The anti-vegetarian argument is an

sound scientifically, naturally, and morally, and if the Chicago horrors have the effect of promoting a healthy revolution of feeling in favour of the ethically and hygienically advantageous vegetarian diet, good will undoubtedly have come out of evil, like the fresh honey that the ancient problem-worker discovered in the dead lion's belly.

ACCORDING TO A RECENT CABLE, President Roosevelt is reported, on the occasion of a visit to the Hampton

Normal and Agricultural Institute, Virginia, a training school for negroes and American Indians, to have urged upon the students the necessity for industrial education, and exhorted them to take up agriculture. He pointed out the general inclination of the negroes to migrate to the towns and desert the country side. The strenuous President emphasised in a sentence the tendency that exists, in every country that is being developed along lines of commercialism, with its attendant complexity of life, for the peasantry to forsake their simple, but necessary, avocations for the delusive attractions of urban life. That tendency will be noticed all too soon in connection with British Indians who have come into more than ordinarily close contact with Western habits of life. It is an unfortunate convention, nowadays, that civilisation goes hand in hand with bustle and nerve-tension. The American President has done well to point out the countervailing remedies against the inevitable reaction that will ensue, in the shape of the nervous exhaustion of the nations adopting the feverish tactics of the modern struggle for existence. The Hampton Institute, it may be remarked by way of parenthesis, has for its object the training of young men and women of the negro and American Indian races to become teachers among their own people. No worthier object could be imagined, and we draw the attention of Colonial-born British Indians to the fact that a supreme effort will have to be made by them to develop their men and women suitably to their needs, and fit to lead and to teach their own people, if they are to keep pace with the march of modern progress.

WE GIVE IN ANOTHER COLUMN A LETTER from a contributor in Ladysmith, complaining of the treatment of Indians indentured to a colliery in the district of Ladysmith. If the startling and painful statements made by our correspondent be at all true, they reflect no credit upon the proprietors of the colliery in question.

Our correspondent suggests that the Deputy Protector of Immigrants has failed to give relief to the ag-

grieved men. And to put the finishing touch, the Magistrate, instead of going into the complaints, is reported to have acted as the peace-maker, and after having soothed the men with soft words, sent them away. We draw the attention of the Government and the Protector of Immigrants to our correspondent's letter. We think that, in the interests both of the employers and the poor labourers, an exhaustive inquiry is necessary. We shall be pleased to give publicity to any statement that the employers or the Protector may have to make in regard to this matter.

Johannesburg Jottings

(BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE)

THE TRAM-CARS ONCE AGAIN. As anticipated last week, the British Indian Association has not sat down meekly under the blow that the Municipality has essayed to deal it by removing the tram-cars from the operation of the Traffic By-Laws. The Association has been advised that, owing to the inoperativeness of those By-Laws, the Municipality was powerless to order the ejection of anyone from these now notorious cars, even if drunk and disorderly, let alone filthy, on pain of an action for assault. On Wednesday last, therefore, Mr. Abdul Ganie, Chairman of the Association, undertook the task of challenging once again the twice magnanimously-denied licence to the Municipality to prevent British Indians from travelling upon the cars. He boarded one, and took a seat on the top of the car, being, as a matter of fact, challenged by a partition from the remainder of the passengers. Upon being ordered to get down and on, he refused, and a further charge was dropped and against him for obstruction of traffic, in that he refused to leave the car when called upon to do so, thus delaying the service. So the proceedings have been taken against Mr. Abdul Ganie by the Municipality.

THOSE BY-LAWS. It will be within my readers' recollection that the Works Committee dragged the Council with the perfumed suggestion that, owing to the Municipality's having assumed control over the cars, no by-laws were necessary for their running. Apparently it has since been discovered that, in order to remove from a car so offensive a being as a British Indian merchant, an illegal act would be committed. The Tramways Committee, however, I am informed, decided to introduce a series of by-laws for the management of electric cars, and the advertisement thereof is to appear in due course. It seems probable that the members of the Council and the Works Committee should hold up their hands in despair at the ridiculous manner in which this peculiarly ludicrous manner. I may add,

to show how scrupulous the population of Johannesburg is in its efforts to separate the sheep from the goats, that native servants are to be kept on the reserved "coloured" trailers with their European masters and mistresses' children alongside of them. The unfortunate youngsters.

THE CONSTITUTION COMMITTEE. It will be remembered that the addendum to the Statement of Grievances submitted by the British Indian Association to the Constitution Committee enlarged upon the manner in which the different political parties proposed to deal with the question of Asiatics in the new Colony, and particularly in the Transvaal. On the 1st inst., a deputation of miners waited upon the Committee, and amongst other demands formulated by them, the following were made: (a) No Asiatics to be allowed to enter the Colony except as unskilled labourers; (b) no additional business, traders', or hawkers' licences to be issued to Asiatics. A very pretty programme indeed, but one which I doubt will commend itself to the favourable consideration of Commissioners whose training has not numbed their sense of Imperial responsibility, and whose politics are not of the "parish pump" order, as Mr. Clapham has dubbed those of the majority of the British settlers in the "Afrikaner Land."

A NEW CONCEPTION. The Zulu ruins of Rhodesia have, for some time past, caused much speculation amongst scientific men as to their origin and to the reasons for their existence. Mr. Hall, the well-known archaeologist, has advanced the theory that the Phœnicians were the authors of the "temples," and that they were the originators of the first gold recovery processes in Central Africa, the spot being actually the mythical Ophir. Sir Harry Johnston believes that, about the time of the birth of Christ, there was a Semitic incursion into the country. Recently, another critic "demolished" the aforementioned theories by pinning his faith to the "certainty" that the monuments were erected in comparatively modern times and by a negro people. Now comes Mr. J. L. Van Dordt, a Capetown, who traces certain objects and soap-stones, cylinders, in Western India and possibly to the Phœnicians. Perhaps further reference to the pamphlet recently issued by the Committee would be profitable in the columns. Meanwhile, I am aware of some hypothesis that drag on a long by deep-seated. Everlong ultimately, if limited to Colby, we are left with a number

of ruins. It has been decided that the question of Imperial interference, on the matter of prohibitive or restrictive legislation, is to be left to the local authorities. As the Government is to be responsible for the protection and preservation of the ruins,

Conference to be held next year. The *Times* has recently suggested that India be also included amongst the territories represented, and that, in that eventuality, the Prince of Wales himself should preside. It is an excellent suggestion, and one fraught with enormous possibilities. Will India consent to the enforcement of the restrictive enactments against her sons' free ingress and egress from other parts of the Empire? That is a very moot point, and it is devoutly to be hoped that the suggestion of the *Times* will be promptly acted upon.

THE PERMIT OFFICE. Information has come to me that the working of the Asiatic Department is not satisfactory to those whose misfortune it is to be brought into close contact with that Government office. Complaint is made that applicants are frequently obliged to wait for days together before their needs are attended to. Naturally, considerable inconvenience is caused, and much irritation. Moreover, there is great reluctance on the part of witnesses to appear for the purpose of assisting to establish (or otherwise) the claims of applicants for admittance, owing to the intolerable delays that are caused them by their being obliged to await the convenience of the officials, and to their being treated, as it is alleged, as though they had some criminal intent. It is a common cause of complaint that the Asiatic Department's customary method is to reverse the ordinary British habit of regarding every man innocent until he is proved guilty. That is another of the inconveniences and injustices due to class and colour distinctions in these unhappy colonies.

Indian Storekeepers at the Cape

And the General Dealers' Bill

A Reuter telegram to the *Natal Advertiser* states that the Indian section of the Cape community has been much perturbed lately, on account of the Bill, which is mainly directed against the small Indian trader.

A meeting was held on Sunday afternoon, at Capetown, under the auspices of the British Indian Association, the president in which proposed that a deputation of representatives be appointed to interview the members for the City and other municipalities with a view to securing their co-operation in having the Bill softened or modified so that no injustice should be inflicted upon any general dealer. The meeting was carried, and the deputation appointed. It was also decided that a deputation be immediately sent to the Secretary of State for the Colonies.

Indentured Indians on an Estate.

Their Wretched Plight.

Startling is True.

We give below the purport of a contribution to our Guianan columns:

Several indentured Indians are working at a sugar estate near Lady Smith. They have been starved and hard-worked for months, and when they could suffer they are not allowed many of their left hands. The still silence of the night is broken by their complaints to the magistrate. They were with their children and were shivering with cold. They were on Victoria Day. Their complaints are as follows:

(1) We are obliged to go to work at 3 o'clock in the morning. We are released late in the evening, and have no time to rest, even sufficient time to eat.

(2) We are obliged to use water for drinking and cooking water that is dirty. We are asked to cut and fetch our own fuel. If we use the clean water that is brought for the machinery, or a piece of coal we are fined.

(3) If at the time of working we damage a pickaxe blade we are fined.

(4) Meals meal is often mixed with our rice. As we are not used to this food, we have to suffer from illness. When we are sick, little attention is given to us.

(5) We are often put off for our wages.

(6) Women with child are treated as slaves. They are not allowed to rest, and are often whipped.

(7) Many of the men are sick, and are not allowed to rest. They are often whipped.

(8) Many of the men are sick, and are not allowed to rest. They are often whipped. They are often whipped without cause. They have a long time of it at the hands of the Kaffir Police. The Court was closed. The men, therefore, passed the day in the compound. Mr. Manning then came upon the scene. On the men telling him that they were there because they could not obtain justice from him, he ordered sixteen of the men to be whipped. The men then went to the Magistrate.

(9) The men are often whipped. They are often whipped without cause. They are often whipped without cause. They are often whipped without cause.

(10) The men are often whipped. They are often whipped without cause. They are often whipped without cause. They are often whipped without cause.

(11) The men are often whipped. They are often whipped without cause. They are often whipped without cause. They are often whipped without cause.

trate's Court, where undeterred by the remonstrance of the police, as the Magistrate's Court was closed for the day, the whole crowd persisted in remaining and passed the night under the trees surrounding the Court House.

It would appear that the coolies were employed by the Ramsay Collieries, and their allegation was that the management wished them to eat mealie meal, instead of their usual ration of rice, dhol, etc.

This they refused to do, and about fourteen of the ringleaders were arrested and lodged in goal. Thereupon the remainder of the employees struck work and marched into town.

A compromise was evidently arrived at, with the assistance of the Magistrate, as on Friday morning, about noon, the ringleaders were released, and the whole party again wended their way up the main street, their appearance being viewed with evident amusement by both natives and Europeans.

All is well that ends well, and it is fortunate for everyone concerned that the occurrence had such a peaceable ending.

Indian Immigrants.

Government Notice No. 338, 1906.

The following notice appears in the Natal Government Gazette for the 5th inst.:

The attention of employers is called to the following provisions of Act No. 39, 1905, prohibiting the employment of unlicensed Indian immigrants:—

"2. No person shall employ, whether as a servant or as an employee in any other capacity, any Indian immigrant who is required by Act No. 17, 1895, or by Act No. 2, 1903, to take out an annual pass or licence to remain in the Colony, unless such Indian shall first produce to him the pass or licence then current, nor shall he retain such Indian as an employee in any year thereafter unless such pass or licence shall have been taken out before the 15th day of July in each year.

"3. Any person contravening this Act shall be liable, for every month or part of a month in which he shall have unlawfully employed an Indian immigrant, to a fine not exceeding Five Pounds (£5) Sterling.

"4. No person shall have the right to enforce at law any contract of service made or continued in disregard of this Act, or to charge the Indian so employed with any offence under the law relating to masters and servants.

"5. An employer may himself pay the fee due for a pass or licence under Act No. 17, 1895, or under Act No. 2, 1903, for an Indian immigrant employed by him, and may deduct the amount so paid from the wages of the Indian.

Indians and the Native Unrest.

Government Accept Indian Offer.

The following correspondence has passed between the Government and Indians regarding the Natal Indian Congress offer.

The Joint Honorary Secretaries,
The Natal Indian Congress,
Durban.

Gentlemen,—With reference to your letter of the 25th ultimo, on the subject of raising an Indian Ambulance Corps for service during the present native unrest, I have the honour to inform you that the Government much appreciates the offer to form such a Corps, and proposes to authorise the enrolling of 20 men, to begin with, as Indian Stretcher-Bearers, the pay to be 1s. 6d. a day, with rations, equipment, and uniforms free of charge.

If it is found that the experiment works satisfactorily, the strength of the Corps will in all probability be increased to about 200.

Any further communication you may wish to make in this connection should be addressed to the Principal Medical Officer, Natal Militia, Pietermaritzburg.

I have the honour to be,
Gentlemen,

Your obedient Servant.

(Sd.) H. A. HIME,

Assistant Under Secretary.

Pietermaritzburg,
31st May, 1906.

To:—

The Honourable the Colonial Secretary, Pietermaritzburg.

Sir,—We have the honour to acknowledge your letter of the 25th ult., with reference to the offer of the Natal Indian Congress to raise an Ambulance Corps.

The Committee of our Congress is grateful to the Government for accepting the offer. Our Committee has, as desired by the Government, placed itself in communication with the Principal Medical Officer, Natal Militia. Copy of said communication is herewith enclosed.

We have the honour to be,
Sir,

Your obedient servants.

(Sd.) D. H. A. JOHARI,

M. C. ANGIA,

Joint Hon. Secretaries, N.I.C.

Durban,
2nd June, 1906.

The Principal Medical Officer,
Natal Militia,
Pietermaritzburg.

Sir,—The Natal Indian Congress has received from the Government a communication accepting the offer of an Indian Ambulance Corps. As a preliminary trial, the Govern-

ment state that the Corps should consist of 20 stretcher-bearers. Our Committee has the honour to inform you that 20 men will be at your disposal at the time and place that you may be pleased to advise. We take it that you will make the necessary arrangements for equipment, uniform, and transport.

The Government have informed our Committee that the pay of the Corps will be one shilling and sixpence per day per man. When the offer was made it was the intention of the community represented by the Congress to pay the men. Our Committee therefore trusts that the Government will be pleased to allow the Indian community to pay their men. At the same time we beg to submit that it is not possible to raise the Corps on a salary of less than one pound per week which sum, we are instructed to say, the Indian community is willing to pay as long as the services of the Corps are required.

We beg further to add that most of the men, whilst in every respect willing to work, are untrained, for no fault of their own, for the purpose of an Ambulance Corps.

We have the honour to remain,
Sir,

Your obedient Servants,

(Sd.) D. H. A. JOHARI,

M. C. ANGIA,

Joint Hon. Secretaries, N.I.C.

Durban,
2nd June, 1906.

From the Principal Medical Officer,
Natal Militia. To the Joint Hon.
Secretaries, N.I.C.

Sirs, I have the honour to acknowledge receipt of your letter of the 2nd inst., with reference to the offer of an Indian Ambulance Corps, which I have submitted to the Government for its decision relative to your being allowed to pay the men as you suggest.

I am writing Major Ralte, N.M.C., to ask him to communicate with you direct, and to make the necessary arrangements with regard to uniform and equipment.

I am, of course, taking this action on the understanding that the expenses of the Government in so far as pay is concerned will be limited to 1/6 per diem.

Indian Merchants in Ward IV

Uniform for the Patrol

On the 2nd instant, at the Congress Hall, Captain Dray, Chief Leader of the recently formed patrol for Ward IV, addressed a meeting of Indian residents of that Ward, with a view to induce them to subscribe to a fund for buying uniforms, &c., for the members of the patrol. Captain Dray said that the patrol required uniforms in order to save their civilian clothing,

and thought that, as the majority of the inhabitants of the Ward were Indians, the whole of the expenses should be defrayed by them. He also wanted to call and prepare 16 Indians for ambulance work.

Messrs. Dawood Mahomed, Anglin, Peeter Mahomed, Osman Ahmed, and M. K. Gandhi addressed the meeting, which decided there and then to raise the whole of the subscription—over £70—and to supply the necessary men for ambulance work.

Indian Affairs in the Natal Parliament

LEGISLATIVE COUNCIL

Indian Marriages.

The Hon. Mr. JOSEPH BAYNES moved the re-committal of the Indian Immigrant Marriages Bill, regarding certain amendments which he wished to see made. He proposed to alter the fine of £20 for not registering a marriage to £3. He repeated his statement that the Government was legislating for crime to make revenue. He could give sufficient proof of this statement, but it was a matter upon which he did not wish to dwell. Proceeding to the Bill, he said that, with the class of magistrates which Natal had, he would not trust them with the discretion given in the Bill. Some of them considered that their duty was done by making revenue. He did not think that the question had been sufficiently considered.

The Hon. Mr. KIRKMAN seconded the motion.

The Hon. MINISTER for RAILWAYS and HARBOURS said that he was surprised to hear the Hon. Mr. Baynes cast such an aspersion upon a body of public servants such as Natal's magistrates. He was astounded that the Council should have to listen to the statement that the magistrates of Natal were so lost to a sense of their duty that they would sacrifice justice to the desire for revenue. He went on to speak of the aspersion thrown at the Government, and said that, although it was admitted that the Government needed money, that was no reason why such an accusation should be thrown in their teeth. The Bill had no such base object. The fines which came in could not be of assistance to the Government in their financial difficulties, but would go to the administration of the laws. He was sure that not a member of the Council would for a single moment believe that there was any such intention in the Bill. The proposal to limit the fine to £3 would be making the Government ridiculous. He had already spoken of the way young girls were being lured into a wholly trade and not to the highest bidder for time or to the lowest bidder for time. He hoped the Council would refuse to re-commit the Bill.

The Hon. Mr. KIRKMAN said that he had seconded the motion by courtesy, to give the hon. member his proper chance of re-commitment.

The Hon. Sir GEO. SUTTON said that the Hon. Mr. Baynes was not justified in making such a suggestion against the Government and the magistrates. He thought that great harm could be done by such statements, and he considered that the words should never have been spoken.

The Hon. Mr. MARSHALL CAMPBELL said that murder had been committed as the result of the traffic in women, and he knew of his own experience that men sold their daughters to one man, and then passed them on to others for higher bids. Many of the coolies were well-to-do, and the fine of £20 would be too small in many cases.

The Hon. Mr. BAYNES repeated his contention, that it was creating crime to make revenue by imposing a fine of £20. He went on to allege that it would be cruelty to fine them so large a sum. After a time the motion was put, and defeated heavily.

Later.—The Hon. the MINISTER for RAILWAYS and HARBOURS moved the third reading of the Indian Immigrants' Marriages Bill.

This Bill stood down on the motion of the Hon. J. Baynes, who requested a further discussion upon several amendments proposed by him, one being that the fine of £20 proposed to be inflicted for a breach of this law should be altered to £3, and another that the alternative imprisonment should be three weeks with hard labour.

Indians and Firearms.

The Hon. the MINISTER for RAILWAYS and HARBOURS moved the second reading of the Firearms and Ammunition Act Amendment Bill.

The Hon. Mr. A. M. CAMPBELL asked whether it was the case that Asiatics required the guns for sporting purposes, and why the Indian Council had interposed in the matter.

The Hon. Mr. JOSEPH BAYNES welcomed the Bill as an improvement on the late Act, but he would prefer to see the matter left over till the whole coloured question could be dealt with.

The Hon. the MINISTER for RAILWAYS and HARBOURS said that the intention in the mind of the Indian Council was sentimental. This was rightly the case. The Council took a deep interest in Indians living in other countries. Unfortunately, Natal knew practically only one class of Indian. There was a class from among which thousands of offers had come to serve in the late war. He did not think that Ministers would pass through requests for permits for guns for sporting purposes. In fact, he could not see how such an occasion could arise. It might be taken for granted that, in any cases where requests were preferred, the petitioners would require the weapons for personal protection.

Indian Immigrants.

The Hon. the MINISTER for RAILWAYS and HARBOURS moved the second reading of the Indian Immigration Law Amendment Bill.

The Hon. Mr. MARSHALL CAMPBELL and the Hon. Mr. JOSEPH BAYNES supported.

In reply to a question by the Hon. Mr. A. M. CAMPBELL, the MINISTER for RAILWAYS and HARBOURS said that it was made optional whether proceedings should be taken against those who harboured run-away Indian servants, because it might happen that the harbourage was unintentional. The Bill aimed to do away with the touting system which made it possible to Indians to leave their employment and go elsewhere upon inducements of better pay being held out.

Later.—The Indian Immigration Law Amendment Bill finally passed through Committee without amendment.

LEGISLATIVE ASSEMBLY

Unoccupied Land-Tax Bill.

The Committee of the Whole House expressed the advisability of referring this Bill to a Select Committee.

Indian Immigration Amendment Bill

The Hon. PRIME MINISTER, in moving the second reading of the Indian Immigration Law, said this Bill was introduced to enable the Crown to prosecute in the case of indentured Indians who have run away from their masters and taken service with some one else. It had been found that private persons did not undertake these prosecutions, and a great deal of trouble had been brought about by persons harbouring these Indians and not being brought to book for it.

The motion was carried.

Later.—The House went into Committee on the Indian Immigration Law Amendment Bill, which was reported as having passed through Committee without amendment.

Indians for Service.

Dr. O'GRADY GENUINS asked the Minister of Justice:—As the First Reserves of Dundee Township have been ordered to serve away from the Borough, will the Government cause Indian and Arab storekeepers to render their share of assistance, so as the dislocation of trade may be equally distributed through all sections of the inhabitants of the town?

The reply was:—The Commandant at Dundee is aware that these people are liable, under the Militia Act, to render assistance, and will avail himself of their service, if necessary.

Firearms Act.

Hon. the MINISTER for RAILWAYS and HARBOURS moved the second reading of the Firearms and Ammunition Act Amendment Bill, and explained that the Bill was intended to allow of the possibility of Indians becoming possessed of firearms in case of need. An Asiatic desirous of being armed, however, would be required to

apply in the ordinary way to the Colonial Secretary, and after investigation it would be sent on to the Governor, and if allowed to do so only be during the Governor's pleasure. He thought the idea of arming the people would be more in the way of protection than for the purpose of sport, and a time might come when the Indian community might require arms for protection against the natives.

After some brief discussion the Bill was read a second time.

Later.—The Firearms Act Amendment Bill was re-committed in regard to the alteration of the clause relating to the issue of arms to coloured people.

The Hon. the MINISTER OF JUSTICE said that there were many coloured people in the Colony who desired to form themselves into rifle associations. It had been thought that, as these people might be very useful for defensive purposes, the Government should give them firearms to do this. If this was agreed to, it was the intention of the Government to take every care that the arms only got into the hands of respectable people in the midland parts of the Colony. We had many of these people, who came forward and offered to form themselves into defensive bodies, but, as the law stood, it was now impossible for the Government to accept their offers. He thought it was the duty of the Colony to bind these people to us, rather than to keep them at arm's length.

The amendment was adopted, and the Bill was reported as having passed through Committee with certain amendments.

Indian Colonists

Mr. Huxwood asked the Prime Minister: (a) How many Indians have finished their education since the 2/3 year tax was established for those who elected to remain in the country after the completion of their education? (b) How many have paid the tax? (c) How many Indians have paid their poll tax?

The PRIME MINISTER replied: The information will be called for, and laid on the table.

A New Magazine.

The periodical world has received an accession of strength in the shape of the "Vivand Magazine," printed by Mr. M. Ghulam Muhammad, at the City Press, Alibabad. The Magazine advocates monotheism, vegetarianism, cremation, science, living and popular hygiene. It "preaches purity of body, mind and soul, stands for a clean body, physical and mental culture, and religious, social, and moral reform, and logical conclusion is a happy, right and prosperous life." The editor promises that it may not only be an important work, but also an interesting magazine, by which he will fill an empty place in the market by and by. We are all anxious to see it.

Our London Letter

(FROM OUR LONDON CORRESPONDENT)

The Indian Danger in Natal

Under the pseudonym "L.I.N." has recently sent a communication from Johannesburg, under date the 1st March 1st, to *The Pall Mall Gazette*. The article is of manifold interest. It is a clever analysis of one of the most important aspects of the social problem in Natal, and is a forceful indictment, though none the less a pleasant reading. And the reader's pleasure is due just as much to a literary skill of which the writer has no end, and very successfully availed himself in polishing his arrows, as to the prevalence of a pure and healthier spirit of patriotism which derives all its effectiveness not so much from a love for the black as from a love for the white.

Though there is space enough for the writer, yet hardly anything worth mentioning has been done, and the reasons are two. First, the land problem; second, the lack of scientific methods on the part of the farmers.

Land Tenure

The first difficulty is that the land is not sufficiently subdivided. Too many owners are in possession of such huge tracts that they can draw comfortable incomes simply from rents, but rents, which should be the stimulus to work, making two blades of grass grow where there was formerly one. On much of this land there is no attempt at cultivation on European lines.

Natal's Food Imports

The shameful part of the whole thing is that nearly a quarter of a million sterling's worth of foodstuffs are annually imported into Natal, and the Colony must produce an portion of it. Regarding our food, the writer asks: Would the Americans have allowed South African agriculture to remain in the moribund state which has satisfied the South African farmer? Would they have calmly watched millions of pounds' worth of foodstuffs brought thousands of miles to feed a population of less than a million, who could have been fed to draw their supplies from?

But the climax of the situation is reached when writer says: There is a still more serious phase of the problem than the exportation of so much foodstuffs. It is that it appears to be fatal to the white children under slavery conditions. What is the reason of this? They cannot all be clerks forwarding agents at Durban, passing up country the goods of immigrants. Natal is (partly at least) to produce herself.

A Prophecy

The thing however is plain. In the future, if the Government of Natal does not do something to improve the position of the Indian, someone else will.

his scorn, watching a few kaffirs scratching the ground, whilst his family lives on frozen Australian mutton, condensed milk, and Canadian butter and cheese, the Indian will at least try to do better and produce some of the things for which industrial South Africa cries aloud. If the children of Natal are taught that the finest existence is to check imported bales on the Durban quays, the Asiatics will take their place on the land and in the end will possess it—and who will say they have not deserved it?

Sir Pherozeshah Metha.

His Speeches and Writings.

Mr. C. V. Chintamani, Editor of *Indian Social Reform*, has brought out a book which ought to be in the hands of every young Indian. With commendable industry, the author has collected the speeches and writings of the Honourable Sir Pherozeshah M. Metha, K.C.I.E., who has been rightly called the "uncrowned King" of the Bombay Presidency. Sir Pherozeshah's public work covers a period of nearly forty years. His utterances therefore give one an insight into the political history of the Bombay Presidency during the whole of that eventful period.

The volume before us occupies 926 pages, without the appendices, which take up 79 pages. It has a carefully compiled index, so that the reader is able to turn to any of the subjects dealt with by Sir Pherozeshah, either in his writings or in his speeches. There is an introduction to the volume written by Sir Pherozeshah's friend and right hand man, Mr. D. F. Wacha, the present General Secretary of the Indian National Congress. The volume is dedicated to the Grand Old Man of India, the Honourable Dadabhai Naoroji, and contains portraits of Mr. Dadabhai, Sir Pherozeshah, and Mr. Wacha. Mr. Chintamani has therefore brought together the three most prominent Parsee politicians who have adorned Indian public life during the past thirty years.

Sir Pherozeshah presents to the rising generation in India an example of strenuous public life and unostentatious services willingly rendered that very few men, except the Honourable Dadabhai Naoroji, have been able to equal or approach. He is rightly called the Father of the Corporation of Bombay. It is no exaggeration to say that he and the Corporation he founded are the backbone of the Corporation in India, and he is the backbone of Sir Pherozeshah. When the then Honourable Mr. Pherozeshah M. Metha received the dignity of a Knight of the Order of the Empire, Mr. J. Macdonald, President of the Corporation of Bombay for the year 1904, said: "We, in this Corporation, acknowledge a very high value in his character, his eloquence, clear judgment, sound judgment, cool-headed-

chester has been exporting ship-loads of cotton printed *surtees* for the use of Indian women. These are sold much cheaper than those made in India. The Indian-made *surree* is decidedly of better stuff, but cheapness rules the market. Again, do we not see Germany and Austria selling glass-ware and crockery very cheap. English-made goods, though superior, are dearer, and consequently there is a greater demand of cheaper articles. Germany and Austria have practically monopolised the trade. Although these are the facts, who ever raised a cry against Germany or Austria? In commerce, as elsewhere, the rule of the survival of the fittest prevails. Sensible England, conscious of the superiority of her manufactures, toils on and is not afraid of others underselling. She does not grumble like her colonials, who are ever ready to attribute their misfortunes to the acts of others.

Yours, etc.

M. R. K.

Delagoa Bay,
22nd May, 1906.

British Central Africa

To the Editor, INDIAN OPINION,

Sir,

A few months ago I read in your journal that Indians are required for the British Central Africa Protectorate, and that it is a good opening for those who want to settle there, as they can get proper rights. I wish to go to that country. I have read books regarding the climate of the country, but I do not mind. I am a subscriber to your paper and I hope you will guide me as to how I can get admission there: that is, about the passport; if a passport is necessary, where can I obtain one.

If there is an opportunity of engaging in any suitable service for me, I shall do so with pleasure.

Yours, etc.

B. SOMER.

Flute Estate School,
(Post Office) Umuheni.
30th May, 1906.

MR. GOKHALE AT SOUTH PLACE.—The following excerpt is from the Annual Report of the South Place Ethical Society, London:—

The Discussion addressed by the Hon. Mr. G. K. Gokhale, C.I.E., member of the Legislative Council of India, at which Sir Henry Cotton, B.A., presided, may be referred to on account of its peculiar importance, it being the first of a long series of speeches delivered in England by Mr. Gokhale, in debate from the Indian National Congress.

Cape Immigration

Additional Regulations

The following regulations are published in the Cape Government Gazette dated the 22nd May, 1906.

6. The master of every ship arriving in any Port of this Colony shall take all reasonable steps to procure from each passenger the information hereinafter mentioned, and shall take all reasonable means to ascertain the accuracy of such information. He shall on arrival hand to the Immigration Officer at the Port, properly completed, when called upon to do so.

(a) A list of all passengers (including stowaways and all persons not on the list (b) hereunder provided for) classified according to their intended Ports of debarkation and specifying in each case the class travelled and the port of embarkation.

(b) A list of every member of the crew of the ship, specifying in regard to each his name, nationality and rank.

7. Every passenger arriving at a port of this Colony before being permitted to land shall be required to satisfy the Immigration Officer that he is either not a person prohibited within the meaning of the second section of the Act, or that he is exempt from the restrictions of the Act as provided in the third section thereof, or that he is a person proceeding to some destination beyond the limits of the Colony, and that he will proceed to such destination with due celerity, or that he is a *bona fide* traveller, and for the purposes of this Regulation every passenger shall complete and deliver to the Immigration Officer a Declaration in the form set out in the Schedule hereto, signed in the presence of the Master or one of the ship's officers, the owner or agent of the ship, or the Immigration Officer: Provided always that nothing in this Regulation shall prevent the Minister, if he shall deem fit, from authorising any passenger, who in his judgment is not a prohibited immigrant, to land forthwith.

29. For the purposes of the custody and control of prohibited immigrants detained under the provisions of the Immigration Act, 1902, the maintenance of order and discipline among them, the prevention of escape, and the retaking into custody of those who may have effected their escape, it shall be lawful for the Minister to employ from time to time, persons to be styled Immigration Guards—to carry out such duties as may be, from time to time, prescribed by the Minister; and any Immigrant or any other person obstructing, or aiding or inciting any other person to obstruct any Immigration Guard in the discharge of his duties or in the performance of any act authorised hereunder, shall be liable to a fine not exceeding £500, and to a term of imprisonment (with or without hard labour, for not exceeding 12 months.

South African Indian Association.

At a meeting of Indian traders and merchants held at the Good Hope Hall yesterday afternoon at 3 o'clock, with Mr. Abdul Ganie in the chair, it was unanimously decided by some 150 of those present to form themselves into an association under the above title. The objects and purposes of this association, as resolved at the said meeting, were framed with a view to safeguarding, furthering, and promoting the rights and interests of the Indian community in South Africa. The following gentlemen were unanimously elected to the Board of Management: Mr. Ebrahim Noradien, president; Mr. Abdul Ganie, vice-president; with committee of Messrs. Mahomed Bugas, Cassim Mohideen, Abdul Gafour, Bedroodien Housen; Mr. J. B. Hobday, secretary, 215, New York Mutual Buildings, St. George's Street.—*Cape Times*.

Facts and Comments

MAIL FOR INDIA.—The next steamer bound for India carrying mails is the *S.S. Umfuli*, on the 14th inst., via Colombo—Agents, King & Son.

CANCELLATION OF ASIATIC PERMITS AND REGISTRATION CERTIFICATES.—Notification is published in the Transvaal Government Gazette of the 1st inst., that the following Asiatic permits and registration certificates have been cancelled: Permits, Nos. 13863, 11997, and 11998; Registration Certificates, Nos. 11615, 11616, 11617, 11618, 11619, 11620, 11621, 11622, 11623, 11624.

LONDON UNIVERSITY.—The following Indians obtained degrees of London University on Presentation Day, 9th May, last:—Alice Mauley Sorabjee (M.B., B.S.), Ananda Kishish Gomara-wamy (D.Sc.).

CRICKET KILLING CASTE. Cricket is doing more than the missionaries to deliver India from caste. The spindle-shanked Hindu lads play the game eagerly, with much shrill clamour: the Parsees play it scientifically, and with devotion. And a low-caste bowler, with a good "break," is welcome to even a high-caste team.—"Argus," Melbourne.

OPEN-AIR EATING. Very timidly the old custom of open-air eating is being revived. Many are having their meals on warm days in their gardens in London or in the country: at hotels on the Thames the proprietor no longer refuses to serve tea in the open air at most of the suburban clubs luncheon and dinner may be eaten on the terrace or the lawn.—"Truth."

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીક્સ—શનીવાર, તારીખ ૬ મી જુન, ૧૯૦૬.

અંક ૨૩

અહવાદીક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી-નાન ૯ મી જુનથી તા. ૧૫ જુન
સુધી ૬૦ સં ૧૯૦૬

હિંદુ-જેઃ ૧૬ ૩ થી, જેઃ ૧૬ ૬
સુધી સરંત ૧૯૧૨.

મુમલમાની-તા. ૧૧ રાખીજિત્યાખરથી
૨૨ રાખીજિત્યાખર સુધી. ૧૩૨૪ કીજર

વાર. જિહ્વા, હિંદુ, સુધાય, હવે
તારીખ, તારીખ, ક. મી. ક. મી.

શની ..	૬	૩	૧૬	૬	૪૭૫	૨
રૂની ..	૧૦	૪	૧૭	૬	૪૮૫	૨
સોમ ..	૧૧	૫	૧૮	૬	૪૮૫	૨
મંગળ ..	૧૨	૬	૧૯	૬	૪૮૫	૨
બુધ ..	૧૩	૭	૨૦	૬	૪૮૫	૨
ગુરુ ..	૧૪	૮	૨૧	૬	૪૮૫	૨
શુક્ર ..	૧૫	૯	૨૨	૬	૪૮૫	૨

અનુમલિકા

અધિપતિની ભેંધ.

કાફરાનો બળવો અને હિંદીની ફરજ... ૩૭૬

સોલજરોને મદદ ૩

મરહુમ પ્રોફેસર સત્યનાથન ૧

ફિર્કાઈ વિકાસ.

ખ્રીસ્તી મંડળીઅન ઓસોશીએસન અને

કાન્સ્ટીટ્યુશન કમીટી. ૩૮૦

ડરબનના થયા વોરટના હિંદી અને

કાફરી બળવો. ૩૮૧

કાફરાનું દુલ્લહા અને હિંદી વોલ્વરીઅર. ૩

નાતાલ ફ્રીઅન કોમિસની મોટી. ૩૮૨

કેપટાલના વેપારીનું કેપુટીશન. ૩

ઈંગ્લામાંથી તપાસ. ૩

રૂટના તાર સમાચાર. ૩૮૩

કાફરાનું દુલ્લહા ૩૮૪

નેહાનરબરોના અવરજવ. ૩

સેક્રેટરીઅનો ૩૮૫

પીરસાઈઅનો ૩૮૬

પ્રીક્ટરીઅનો ૩૮૭

હિંદુસ્તાનમાં અગ્નિપ્રકાશ. ૩

મદ્રાસમાં મે હિંદી બાનુઆ મેન્ચુઅર. ૩૮૮

જાહાતોનો નવો રંગ. ૩૮૯

૨૬ થયેલા રજીસ્ટ્રેશન તમા રાઈટીફાઈ ૩૯૦

નાતાલ સનાતન ધર્મશાસ્ત્ર. ૩

નાકારી કોર્ટની મોટીસો વિગેરે. ૩

નાતાલ સમાચાર ૩૯૦

હિંદુસ્તાનના બળવો ૩

કામેલ મદદેસા ૩૯૧

બળવો સાર. ૩

ચર્ચા પત્રો.

ટરફી નામાયા ૩૯૨

લડામાં જવાને વિષાદ ૩

હિંદી મેથે સાથે ૭ પારે ૭ ... .. ૩

મદ્રાસા પિલ્લની કા બળવોના મધ ૩

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૬ મી જુન, ૧૯૦૬.

કાફરી બળવો ને હિંદીની ફરજ

નાતાલ સરકારને છેવટે કોમિસની ઓફર
કયુસ રાખી છે. આ વાત બહુ સતોષ કારક
છે. અને તેથી હિંદી કોમને પોતાની કસોટી
કલાડી બતાવવાની મોટી તક મળી છે.
નાતાલ સરકારને વીસ માણસો ડોલીનું કામ
કરવાને આપવાં એ મુશ્કેલીની વાત જરાએ
નથી.

સરકારે પગાર આપવા કહ્યું છે પણ
પગાર નહિં લેવાનો વિચાર કર્યો છે તે
બરોબર જણાય છે. એકતો જે પગાર આપ
વાનું કહ્યું છે તે ઓછો છે. અને બીજું એ
કે આપણે એટલો ગધો ઓછો લાગ લેવાનો
છે કે પગારનો ખોલો કામે ઉઠાવવામાં કામ
નું બુધ્ધિ છે.

સરકાર વીસ આદમીની અજમાએશ
કરવા બાદ વધારે માણસો જેવા કહે છે. એટ
લે વીસ માણસોનો ખોલો બરોબર ઉઠારી
હિંદી કામ પોતાનું નામ વધારશે.

અમે એમ માનીએ છીએ કે જો બસે
માણસોને છેવટે સરકાર માંમે તો તેટલા
માણસો પણ આપણે ખરેખર સરકારને
આપવા ને આપણી ફરજ છે. આ અવસર
જલ્દી મેળવવાનો નથી. “હિંદી કામ લડાઈ
ના કામમાં કામર” એવું તહોમત આપણી
ઉપર છે. એક લખનારે એમ પણ જણા
વ્યું છે કે હિંદી કામના જે માણસો નાતાલ
માં રહે છે તે લડાઈનો ખોલો ઉઠાવી શકે તેવા
નથી. આપું તહોમત આપણે ના સામેત
કરવાનો અવસર આ છે. એ અવસરનો
પુરોસાત આપણે નહિં કદાચુ તો આપણને
આગળ ઉપર પડતાનું પડશે.

ગોરાઓના કાખમાં આપણે બરોબર વાદ
કરવા જેવો છે. લડાઈની વાત મધ ત્યારથી
જ તેઓ લડાઈમાં જવાને તકવાર રાખ રહ્યા
છે. લડાઈમાં છંદગી બોલી એ તેઓના મન
માં કદાચ નથી. તેઓનો સ્વદેશાભિમાનનો
જુસ્સો એવા છે કે તેને ખાતર તેઓ દુઃખ
સહન કરવામાં પગલ રહેતા નથી. મોટા
માણસોના ઓફર-પણ તેમાં કાપલ કામ છે
ને કામ મે છે. માણસો તેઓને ખુશાઈ
માત આપતા.

ગોરો છે તેવો જ કંટો આપણમાં આવશે
ત્યારે આપણે હિંદુસ્તાનની બધા નીકળી
કેઈ કરી શકશું.

સોલજરોને મદદ.

કાફર લડાઈમાં મરેલા સોલજરોને મદદ
કરવાને સારું ડરબનની ઓરતોની મંડળીએ
ખાસ ફાળો દહાડ્યો છે. તે ફાળામાં બધા
મુખી માણસોએ પદસા બધા છે. તેમાં કેટ
લાક હિંદી નામો જોવામાં આવે છે. અમારી
સલાહ છે કે હજુ વધારે હિંદી વેપારીએ
તથા બીજા હિંદીઓએ તેમાં પદસા બધા.
અમે ગયે અહવાદીએ બતાવી ગયા છીએ
કે એક માણસે મેરીટસર્વિસમાં એવું ફંડ
કરવાની આપણને સલાહ આપી છે. ને કહે
છે કે આપણે લડાઈમાં બીજા રિતે પુરો ભાગ
નથી લઈ શકતા તો આમ મદદ કરી લેવી.
સોલજરોની છંદગી કહ્યું છે. તેઓને
સરકાર જે પગાર બધું વિગેરે આપે છે તે
હમેશાં પુરતાં નથી હોતાં. એટલે હમેશાં
લડાઈમાં નહિં જનારા પોતાની લાગણી
બતાવવા સારું અને તેઓને જોઈતી ચીજો
પહોંચાડવા સારું ફંડ કરે છે. ને તેમાંથી
મેવો તમાકુ ચરમ કપડાં વિગેરે લઈ મોકમે
છે. આવા ફંડમાં આપણે મદદ કરવાની
ફરજ છે.

મરહુમ પ્રોફેસર સત્યનાથન.

મદ્રાસના જાખાઓ ઉપરથી માહુમ પડે
છે કે પ્રોફેસર સત્યનાથન ૪૦ વરસની
જુવાન ઉંમરે ગુજરી ગયા છે. મરહુમ
ગૃહસ્થ તે ખ્રીસ્તિય એલા હતા પણ તેમણે
હમેશાં હિંદીને સારું જુસ્સો રાખેલો અને
પોતે સાધારણ ખ્રીસ્તિયોની માફક પોતાની
જન્મ જુમી જુદી ગવા ન હતા. તેઓ ગદ્ય
વિદ્વાન હતા. અને સરકારે તેમને ફેજલપૂરી
ખાતામાં કેપ્યુટી ડીરેક્ટરનો ઓફિસ
આપ્યો હતો. પોતે જાપાનમાં જાવણો
કરવા ગયેલા ત્યાં ઘણી મહેનત કરતાં રાગ
મહજુ થયા અને જાપાનમાંજ મરણ પામ્યા.
તેમની વાદ ગીરીને સાફ રીક્ટરીયા દેવા
માં મદ્રાસમાં મોટી મીટીંગ થઈ હતી. તેઓ
સ્વભાવે સરસ માયાળુ અને સાંત હતા.
તેમની નીતી રીતી ઘણાંજ કંઈ પ્રકારની
હતી; અને તેથી તેને બુધ્ધા જેવા ગંદન
માત આપતા.

એટલે કે તેઓએ ગીરમીટ પુરી થયા બાદ યા તો હિંદુસ્થાન જવું અથવા તો કંઈ બાંધવું.

(૨). ઇમીગ્રેશનના કાયદો બનાવ્યા છે જેથી હિંદીને નહિ જાણતા હોય તેવા નવા હિંદીને વિવિધ જાતના કામમાં રાખવા થવા નથી દેતા.

(૩). વેપારીને કામના કાયદામાં એવો ફેરફાર કર્યો છે જેથી લાઇસેન્સિંગ અમલદારને લાઇસેન્સ દેવી યા ન દેવી તેની સત્તા અપાયેલી છે. એ કાયદાથી મોટામાં મોટા હિંદી વેપારીની સ્થિતિ ખરાબ થઈ પડી છે.

આવા કાયદાઓના સામે વડી સરકાર નથી થઈ શકી.

દરોસવાસ તથા ઓરેન્જ રિપર કોલોનીની વિચિત્ર સ્થિતિ.

હિંદીને ફરેઆઇઝ મળે છે નહિ જતાં બંધારણમાં હિંદીના હક જાળવવાને સારું ખમુસ શરત આપવી એમ છે.

જે સક્રિય દરોસવાસમાં તથા ઓરેન્જ રિપર કોલોનીમાં જંગમમાં આવે છે તેવી સક્રિય બીજા કોઈ કોલોનીમાં નહિ હતી.

જે કારણોને સારું સમજાય છે તે બધાં હજી દૂર નથી થયાં. હિંદીની વિદ્યના કાયદા તે સમજાવું એક કારણ હતું.

વડી સરકારે વચન આપેલું કે સમજાવ્યાદ કાળા લોકોના બંધ છુટશે તે વચન હજી અમલ નથી થયેલું.

ત્યારે વડી સરકારે બનને કોલોનીને રૂબરૂ રાજ્ય આપવાનો હુકમ કર્યો ત્યારે હિંદીની સ્થિતિ વિશે ચાતચિત્ત તેવી ને ચાતચિત્ત સરકાર વચ્ચે ચાલતી હતી. હવે તે ચાતચિત્ત બંધ રહેલી છે.

કેપતા કાળા લોકોની અરેજર સ્થિતિ દરોસવાસમાં આવવી જોઈએ એમ વડી સરકારે કહ્યું છે તે ત્યાંની સ્થિતિ નીચે પ્રમાણે છે.

(૧). હિંદીને ગેરના બેટલાજ ફરેઆઇઝ હક છે.

(૨). એકજ ઇમીગ્રેશન કાયદો ગેરનાને કાળા બનને લાગુ પડે છે.

(૩). ગેરનાની જેમ હિંદીને પણ જમીનની માલિકાના હક છે.

(૪). અને જ્યાં જવું હોય ત્યાં જવાની ને બાંધવા વાપરવાની છુટ છે.

લેહનરમર તા. ૨૬મી મે ૧૯૦૬.

સનદ—ડરબનમાં રહેલા મેસર્સ યુ. એમ. રોલન તથા એમ. કીસાવાસને તરફથી કરવાની તથા હિંદીમાં કરવાની સનદ મળી છે.

ડરબનના ચેથા વોરડના હિંદી અને કાફરી બલવો.

ગયા સપ્તાહને ઇંગ્લેન્ડમાં કેપટન ડરેએ હિંદીઓની ગીજલસ આગળ લાવણ કર્યું હતું. કાલ નેટીવ બળવાને લીધે અમના દરેક લક્ષ્ય રાખી કરવાને સારું પેટરોલ નિમાએ છે. કોઈ બધા કામગીર માણસો છે. હવે સત્તા મોટાનો ધંધો કરે છે ને સત્તા કામગીરનું રૂબરૂ કરે છે. આ કોલોની ઉપરી ને કેપટન ડરે છે. મેડનકાલ કેટલાક માણસોની આગળ આવી દરેક નથી. મોટા કામગીરને બાંધે હિંદીઓ વચ્ચે છે તેથી કેપટન ડરેએ વિચાર્યું કે હિંદીઓની પાસેથી દરેકના પૈસાની મદદ માગવી. તેઓ સાહેબે મી. પીરન મદમની મારફતે લેખે હિંદીની મુલાકાત લીધી. કેપટન ડરેએ આપણ કરતાં ઉપરની હકીકત જણાવી કહ્યું કે હિંદી વસનારાએ માત્ર પૈસાની મદદ આપવી એટલું જ બસ નથી. પણ તેઓએ રૂબરૂ બેરનનું તથા વાવત માણસને મદદ કરવાનું કામ શિખવાને કાયદા હોય તેવાની તેણે માંગણી કરી. કેપટન ડરેના લાગણીનો તરફથી મી. ગાંધીએ કરી બનાવ્યો ને કેપટન ડરેને કેટલાક સવાલો પુછ્યા પછી તે પ્રમાણે કરવાની સલાહ આપી.

પ્રથમ મી. ક્રિડ મદમને લાગણ કરતાં જણાવ્યું કે ઉચ્ચત્વ કરવાની તરફ છે. મી. એન્સમાન એકમદે પણ નેશનલ અભિ પ્રાય આપ્યો.

પછી તેજ પચ્ચે ઉચ્ચત્વ કરે થયું અને ભાગ માણસો કેપટન ડરેને આપવાનો મીજલસે કરાવ્યો.

કેપટન ડરેને પા. ૭૦ લગીની જરૂર છે. તેટલા પૈસા ગયા જુધવાર પહેલા થઈ રહેશે એમ મી. પીરન મદમને મુચ્ચું.

કેપટન ડરેને પા. ૭૦ લગીની જરૂર છે. તેટલા પૈસા ગયા જુધવાર પહેલા થઈ રહેશે એમ મી. પીરન મદમને મુચ્ચું.

કેપટન ડરેને પા. ૭૦ લગીની જરૂર છે. તેટલા પૈસા ગયા જુધવાર પહેલા થઈ રહેશે એમ મી. પીરન મદમને મુચ્ચું.

કેપટન ડરેને પા. ૭૦ લગીની જરૂર છે. તેટલા પૈસા ગયા જુધવાર પહેલા થઈ રહેશે એમ મી. પીરન મદમને મુચ્ચું.

કાફરાનું હુલ્લડ અને હિંદી વોલન્ટીઅર.

સરકારનો અગિકાર.

નાતાલ હિંદી કેમિસે હીંદીઓને કામમાં ભાગ આપવા જે માંગણી કરી હતી તે સરકારે માન્ય રાખી છે, અને આ બાબતમાં ઇંગ્લેન્ડ અને સરકાર વચ્ચે જે જાણણ આપ્યું છે તે નીચે પ્રમાણે છે.

સરકારનો કામગીર. મુદરથો, કાલના કાફરાનું હુલ્લડ માટે હિંદી એન્જીન્યુઅર કાર ઉભી કરવા વિષેના તમામ

ગઈ તા. ૨૫ ના પત્રના સંબંધમાં હું માન પુરવક જણાવું છું કે આ ઓફિસની કારકારે બહુ તારીફ કરી છે તથા ૨૦ માણસોની ઈડીઅન રૂબરૂ બેરનની એક દુકાની કબુલ રાખશે. તેમને પગર પેટે દરરોજના ૧/૬ તથા જવું સરખામ અનંદ દરેક સરકાર તરફથી આપવામાં આવશે. જે આ અખતરે સંતોષકારક માલુમ પડશે તો તે દુકાનીની સંખ્યા ૨૦ થી ૨૦૦ સુધી વધારવામાં આવશે.

આ બાબતને કામગીરને પછીનું જાણણ પીટરમારીન્સજરમાં નાતાલ મીલીશીઆના વડા મેડીકલ ઓફીસરપર મોકલવું.

ફોટું, મુદરથો, તમારો તાબેશર સંબંધ. [સહી] એચ. એ. રાઈમ, આર. એ. એકરેટરી.

૩૦ મે ૧૯૦૬ પીટરમારીન્સજરમાં. નાતાલ ઈડીઅન કેમિસે કોલોનીઅલ સેક્રેટરીપર નીચે પ્રમાણે જાણણ કર્યું છે. સાહેબ.

નાતાલ ઈડીઅન કેમિસેની એન્જીન્યુઅર કાર ઉભી કરવાની માંગણી સંબંધી આપ સાહેબનો ગઈ તા. ૬૦ મીના પત્ર માનપુરવક સ્વીકારીએ છીએ.

અમારી ઓફિસ કબુલ રાખવા માટે કમીટી સરકારનો આજાર માને છે, તથા સરકારની હુજાને અનુસરી નાતાલ મીલીશીઆના મુખ્ય મેડીકલ ઓફીસર સાથે જાણણ કરાવે છે, જે જાણણની નકલ આ સાથે બીડવામાં આવી છે.

નાતાલ મીલીશીઆના ઉપરીપર મોકલવા માં આવેલ જાણણની નકલ નીચે મુજબ છે. સાહેબ.

ઈન્ડીઅન એન્જીન્યુઅર કાર ઉભી કરવા ની માંગણી સ્વીકાર કરનાર જાણણ સરકાર તરફથી નાતાલ ઈન્ડીઅન કેમિસેને મળ્યું છે.

અખતરને ખાતર દુકાનીની સંખ્યા ૨૦ રૂબરૂ બેરનની રાખવી એવું સરકાર જણાવે છે. માટે અમારી કમીટી ૨૦ માણસોને નમો સલાહ આપે તે રથમે અને તે વખતે ઉપયોગમાં લેવા માન પુરવક રચુ કરશે. તેમને વાલને દરેક, તથા વાલનો વોચ જાણણ તમામ કરશે એવું આમે માનીએ છીએ.

સરકાર એવું કહે છે કે દર માણસનો એક દિવસનો પગર નીચે પ્રમાણે આપવામાં આવશે. જ્યારે ઓફિસ કરવામાં આવી ત્યારે હિંદી કામગીર કરવા જેવા અને કે કાફરા રાખવા થનારનું બરન હિંદી કામ પુર પાડશે. તેથી અમારું માન્યતાનું પગર ઉપરની જેમ હિંદી કામને હાથે કરવા

આપણે એમ અમારી કમીટી આજ્ઞા રાખે છે. સાથે જો પણ કોંગ્રેસની રાજ કબજેદારીએ કે આઠવાડીઆના એક પાકેડેથી આપણ પચાસે કાંઈ કોંગ્રેસની એ સંભવિત નથી. જેટલા વખત સુધી કોંગ્રેસ સરકારની જરૂર જનતા વખત સુધી આ રહ્યું આપણા મન દિલીશમ પુરી છે એમ જણાવવા અમાને મનપસું છે.

વળી અમે કોંગ્રેસની રાજ કબજે કરીએ કે પચાસે માનવું. મહેનત કરવા નહીંવાર જેવા છતાં આપણને કોંગ્રેસના કામ વાસ્તે પેનાને નહીં નહીં મળેલી પેનાથી વગર કોંગ્રેસના છે.

નાનાલ હિંદિયન કોંગ્રેસની મીટિંગ

કાફરા બજારમાં મહદ.

નાનાલ હિંદિયન કોંગ્રેસની મીટિંગ બુધ વારની સાંજના ૮ વાગે મળી હતી. સમગ્ર હિંદીઓ જે હાજરમાં ગય તેનો પચાસ કોંગ્રેસની ગણતરી થાય છે. આપણે કે તેને સાથે ઉપસ્થિત રહ્યું ને વિચારવાનો હતો.

મી. હરિદ મહમદ પ્રમુખપદે બિરાજવા હતા. કોંગ્રેસ હોલ સ્થિતિ સગવડ મળે હતો. મી. હરિદ હાજર આમદ કરેલીએ મીનીટ વાંચ્યા પછી મી. આંબલીયાએ જે પ્રયોગ સરકાર તરફથી આવ્યા હતા તેનું ખસન કરી ગતાવ્યું. પછી મી. માધીએ કાપણ કોંગ્રેસનાં જણાવ્યું કે આ પગારના પૈસા કે કોંગ્રેસની ચાપણમાંથી નહિં નિકળવા જોઈએ કેમકે—

૧. કોંગ્રેસના તેનું પ્રમાણે આ પૈસા તેમાંથી ન નિકળે કોંગ્રેસની ચાપણ નાજવ પ્રકારથી હાજરો દુર કરાવે સાથે વાપરી શકાય.
૨. આ વખતે હાજરમાં મહદ કરવાની વાત છે તેને કારણે ખસુસ કાળો થયેલ જોઈએ તોજ તેનું પુરવું વાગન પડશે.
૩. કોંગ્રેસ રૂપરૂપ ત્યારથી આજ સુધી આજ કામને કારણે કોંગ્રેસના પૈસા વપરાશ નથી.
૪. જો કે આપણે આજેનું કામ થાય ન મોડું, ખસુસ સામકારક ને દરજ્જા પતે તે પાણ આ જગના કામને કારણે કોંગ્રેસની ચાપણ મો કોપરોગ ન કરવે જોઈએ.
૫. આપણી આજર પણ તોજો કાળો કરવામાં રહેલી છે.
૬. આપણે સો મહાં સુધી એકા કરીને તોપણ આવી શકે તેમ છે.
૭. થયે નો કોંગ્રેસને જે બાકી આવે છે તેમાંથી જે ખસ્ય કોંગ્રેસ શકે તેજ ખસ્ય કોંગ્રેસે કાપું રહેવું.
૮. મી. અમદુલ હાજર આજમ તાજ મી. અમદુલ મોખાખાન ઉપલી મતમમે ટેકા

આપણા બોલ્યા. અમે મી. અમદુલ હાજર આજમે કાપું કે ઉપસ્થિત કરનારા હાજર છે તેથી કોંગ્રેસે જાય થાય ઉપર હાથ નાંખવો એ હેતુનું જોઈ છે.

મી. પીરન મહમદે જણાવ્યું કે પોતે દિલ્લીની સાથે જુદો વિચાર આપ્યો છે. વળી મેમ્બરને એમ લાગે છે કે કોંગ્રેસ જ્યાં ખસુસ જરૂર જણાય ત્યાં પછલા વાપરતી નથી. જો આ કામ સરસ હોય તો પછી પૈસા વાપરવામાં આનાકાની નહીં પરી જોઈએ. જો આજ કામમાં કોંગ્રેસના પૈસા નહિં વપરાય તો તે શું કામ આવશે? જે મેમ્બરે નહિં વાપરતા એમ કહી રહ્યા છે તેઓએ હા હોડી જોઈએ. મી. પીરન મહમદે હરખડત મુકી કે વોલંટીયરના પગાર વિષેનો ખસ્ય તે કોંગ્રેસની ચાપણ માંથી અપાય.

મી. હરમાહમદ ગોરાએ ને વાતને ટેકા આપ્યો.

મી. હરમાહમદ ટીમોસે પણ ટેકા આપ્યો.

મી. સુભેમાને સવડ પુછ્યો કે કોંગ્રેસ ના પછલા આજ કામમાં વાપરતા કોંગ્રેસને હા છે કે નહિં. મી. માધીએ જવાબ આપ્યો કે નથી.

મી. આંબલીયાએ કાપણ કરતાં જણાવ્યું કે મી. સુભેમાન મુજા કરેલીની દિલ્લી તકામી છે. કોંગ્રેસ પોતે પોતાના પછલાની મુખી છે. તે કાપણ કરી શકે છે ને તે તોડી શકે છે. આ વખતે થયા કોંગ્રેસને વિચાર કોંગ્રેસમાંથીજ પછલા આપવાનો હતો તેથી તેમજ થયું જોઈએ. જો આપણે પેલી પેનીનું ઉપસણું કરશું તો તેમાં સરમાવા જોડું મળ્યો. કોંગ્રેસની લાજ જશે, ને સરકારને આપણે લખી મુકવા છીએ કે અમે તેવાર કીએ છતાં તેવાર નથી એમ મળ્યો કોંગ્રેસ એ સરકારની વિરુદ્ધ છે એમ કેટલાક લેખા માને છે. હવે જો આપણે ચાપણમાંથી પૈસા રેશુ નો કોંગ્રેસની તરફની હાજર દુર થશે. કોંગ્રેસ વિરુદ્ધ મન થતાં તેમાં કોઈએ કંઈ જોડું થયાડવાનું હોયજ નહિં ત્યારે આજ મી. પીરન મહમદની હાજરના પગાર વગર મહમદ મી. પીરન મહમદે જણાવ્યું કે મી. પીરનના પગાર હાજર પાડે તે તથા મી. ને નેમ્બરે પગાર પુરવું તે કોંગ્રેસનું ઉપસણું કરવા નીકળશે તે પા. હાજર મી. પીરન વિરુદ્ધ કરતા. મા કંઈ અપણ નહીં આવે. મી. મેમ્બરે મી. પી. ને કોંગ્રેસના કે ને પોતે પાંચ વચ્ચે ને ને કોંગ્રેસ કરતા કરી ને ખસ્ય લાકાજ આપણે કરતા કરી હવે પછલા વાતને એવો તિમતો તે જાખતને જુરસો છે.

કેપ્ટનના વેપારીઓનું રેપ્રેઝેન્ટેશન.

બ્રિટિશ હિંદિયન લીગની જાગરતી.

કેપ્ટનના વેપારીઓનું એક રેપ્રેઝેન્ટેશન "જનાલ કીકર્સ બીજ" નો વિરુદ્ધ મત દરશાવવાને ગયા મંગળવારે મી. જે. ડબ્લ્યુ. જેમર, એમ. એસ. એ. પાસે મળું હતું. તેઓએ કરેલી અરજમાં ૩૦૦ કરતાં વધારે સહી કરવામાં આવી હતી. અરજમાં ખાસ કરીને તેઓએ દુકાન આજ વજે બંધ કરવા ની કલમ મારે વાંધો દરશાવ્યો હતો. રેપ્રેઝેન્ટેશનને જવાબમાં મી. જેમરે જણાવ્યું કે પોતાથી ખનશે ત્યાં સુધી કોઈને કાંઈ ફીયાદ જોડું નહિં રહે તેવી રીતે ફેરફાર કર્યા પછી બીજ પસાર થયા હશે.

હિંદીઓને લગતું જે ખાસ બીજ મુકવા માં આવ્યું છે તેને માટે હિંદીઓની કામણી ગણુ દુખાણી છે. તે જાખતનો વિચાર કરવા ને ગયા રવીવારે ખપોરે બ્રિટિશ હિંદિયન લીગની એક મોટી મીટિંગ મળી હતી. જે વખતે કેપ્ટનના તથા બીજ જગ્યાઓ તરફથી નીમાએલા પારલામેન્ટના મેમ્બરને મળતાં માટે પાંચ હિંદીનું રેપ્રેઝેન્ટેશન મુકર કરવામાં આવ્યું હતું. લીગે એવી મામણી કરી છે કે કોઈપણ વેપારીને અન્યાય ન થાય તેવી જાખત બીસ હોડું જોઈએ. તેઓએ એમ પણ દરવ્યું છે કે જો આ રેપ્રેઝેન્ટેશન ફનેકમંડ ન તીવડે તો આપણે કેમત મારફત હિંદીના ગણસરોવર અને કેલો નીઅલ સેક્ટરની ખસર આપવા.

હિંદીયામાંથી તારણ.

હિંદિયન પારલામેન્ટરી કમીટી.

હાલની બ્રિટિશ રાજ્ય સભામાં હિંદી પારલામેન્ટરી કમીટીના મેમ્બરોની સંખ્યા વધતી જાય છે. હવે સુધી સગવડ ૧૫૦ મેમ્બરો કમીટીમાં કામજ થયા છે. ને બીજા પતા જાય છે. આથી કરીને કમીટીની સભા માં ઉમેરા થતાં જોવામાં આવે છે.

મી. એ. એ. હમુમ હિંદિયામાં હિંદુસ્તાનને વાતને પારલામેન્ટમ, તથા બીજ રીતે જગત અજાણતાઓમાં હિંદીના સભા મી. હાજરનાં મહેનતરીકાતનાં સર સીડીવમ વડરખતે વિષે છે. ને મી. એ. એ. હમુમ પાનુ તેજ વરમા છે. તેઓ જા પારલામેન્ટની મુદ્દણીમાં ફનેક પાખ્યા નથી જતાં એક મોટી મેમ્બરે રાજનાયુ આપવાથી તેઓ જુગમ એ જાખવાત છે આમ થને તો હિંદી વાસ્તે પારલામેન્ટમાં

હાલ અણવાનર મેંચરની સંખ્યામાં ને સનામાં ઉમેરો થાય.

સર. વીલીઅમ વેડરબર્ન.

વેડી વેડરબર્નની અનિયમિત નવદુરસ્તીને કારણે સર વીલીઅમને થોડા વખતને માટે ઈંગ્લાંડથી બહાર જવાની જરૂર પડી છે. તેઓ એકાદ અઠવાડીયામાં વિજાપતથી ઉપડીને યુરોપના બીજા ભાગમાં જવાના છે. તેઓનું બિટીરા કમીટીના મેમ્બર તરીકેનું કામ તેઓ પાછા આવે ત્યાં સુધી સર હેનરી કેટલ અણવાવાના છે.

સીલ્કેટ વોકલી કરોનીકલ.

આસામમાં પ્રબલ મન પુરતી રીતે દરદા પનારું એકનું એક પત્ર સીલ્કેટ વોકલી કરોનીકલ છે. આ પત્રને ત્યાંની સરકારે મોલકેટ કર્યું છે. એટલે કે સરકારી તથા ધારાઓ તથા મોટીસો વિગેરેની નકલો જેવી રીતે બીજા અપાઓને પુરી પાડવામાં આવે છે તેવી રીતે વોકલી કરોનીકલને ન આવેથી એવો હવાવ કર્યો છે. ગયા સાન વરસ થયાં એ પત્ર પ્રગ પક્ષ માટે એકલે હાથે હાલ અણાયે છે. તેવા પત્રને મોલકેટ કરવાથી પુર્વ બંધાવના હાલના ઉપરી અમલદારની લોકમતને નુકસાન પહોંચાડનારી ને પ્રબલે દબાવી દેનારી સત્યનીતિ ખુલ્લી રીતે જણાઈ આવે છે.

પારસામેન્ટ.

મી. મોરલીને પુણ્યામાં આવેલ કેટલાક ગુનાગના જવાબનો સારાંશ નીચે પ્રમાણે છે.

સીધા અને મુખ્યત્વે વચ્ચે રહેલ બંધવાની મંજુરી મળેલ છે પણ કેવ રસ્તે થઈને સ્પષ્ટ બેવી તે નહી થયું નથી. કચ્છના રણની ઉત્તર અથવા દક્ષિણનો રસ્તો લેવાય તે સંભવિત છે.

પેશાવરથી અફઘાનીસ્તાનની અંદર રેલવે વધારવાને લગતી માગણી ઉપર પુરતું ધ્યાન આપવામાં આવશે.

હિંદુસ્તાનના કાશ્મીરને વારતે જરૂરની બંદુકોનો થોડો જથ્થો હિંદુસ્તાનમાંજ બની શકે એમ હોવાથી ત્યાં જનાવરામાં આવશે.

છરાનમાં આવેલ બંદરબાસ શહેરમાં તારનું રેલવે નાખવા માટેની માગણીનું પરિણામ સતેપકારક આવશે એવી આશા રખાય છે.

હિંદુસ્તાનના નહેર બંધકામને વારતે ૧૨૫ શાખની મંજુરી મળેલ હોવા છતાં ફક્ત ૬૨ શાખ વાપરેલ હોવાથી નહેર બંધકામ મધ્યે મોટા પાયાનાં ઉપાડના કિંદો સરકારને જણાવવામાં આવ્યું છે.

ઈટરના તાર સમાચાર.

રીમેટના સરકારે હંડનો પહેલો દપનો કલકતે ભરી આપ્યો છે.

આ ગુન્હા માટે ૨૦ શરહરોને પકડેલા છે. મોક લાગણી મળુ ઉચ્ચરશર્ક મળે છે. આમ બધું છે જ્યાં જ્યાંની ધામધુમ કાંઈ જનાવ જનેલોજ ન હોવા તેવી રીતે થઈ છે.

પ્રીન્સેસ એનાના લગ્ન વખતે ચરતે થયેલા બપડાથી સમુદાયમાં આવ્યું હતું. પુરોપના બધાં સભ્યોના પ્રતિનિધીઓ તરફર હતા. પુનિકારમ તથા સમુદાયથી સવળો દેખાવ લગ્ન લાગ્યો હતો.

વરધોડીઆને પ્રગળે થયેલા દરપથી વધા વી લીધા હતા. જે રસ્તેથી તે વરધોડા પસાર થવાનો હતો તે રસ્તો અસંખ્ય માણસોથી ભરપુર હતો, જેઓએ ધુલોનો વરસાદ વર સાંચો હતો.

મોટીકાં પ્રીન્સેસ એનાના લગ્નના વર થોડા વખતે બહમાશોએ જે ગોજો નાખેલો તેથી પાંચ જાનોની ખુબારી થઈ છે. તે ઉપરાંત બીજા કાયક થયા છે. કાયક ચએલા ની સારવાર માટે કુપી કાળજી લેવાય છે.

પાછળના ખખર પ્રમાણે આ ગોજાથી ૭ જાનોની ખુબારી તથા ૩૦ માણસો કાયક ચએલા છે.

અગામર એક વરસ ઉપર દીવ બોલકોનાં સામે એક ગોજો નાખવામાં આવ્યો હતો. ગોજો ધૂલના નોશમાં સંતાડેલો હતો. જે ઘર આગળથી ગોજો છુટ્યો તે ઘરને એકદમ ઘેરી લેવામાં આવ્યું હતું. ગોજો છુટ્યા તેથી વરધોડીઆની માટીને સખત નુકસાન થયું છે.

દશીઆની નેશનલ એસેમ્બલીએ હરાવ કર્યો છે કે સત્યકારી ગુન્હા માટે અથવા તે બીજા કાણા ગુન્હા જેને માટે દેહાંત દંડની સીક્ષા કરવાની જરૂર નથી તેવા ગુન્હા માટે દેહાંત દંડની સજા બંધ કરવી.

ન્યુઝીલેન્ડના પ્રીમીઅર મી. સીડને આજે લીઆની સત્યધાની મેલબોરનમાં બાપાથ આવતાં જણાવ્યું છે કે ન્યુઝીલેન્ડમાં આજે લીઆની સાડર વગર દાણે તે કાપલ કરવા ખુલ્લી છે. જ્યાંથી ન્યુઝીલેન્ડની સરકારને પૈક ૧,૬૬,૦૦૦ ની બોલ ખમવી પડશે.

ઈંગ્લાંડના એક રવીંગ નામના શહેરમાં ત્રામના એક અકસ્માતથી ૪ માણસોની જાન ગઈ છે અને ૩૦ માણસોને ઇજા થઈ છે.

મેક્સીકોમાં બાણવાળાઓએ હજારો પાકાયથી ધણું નુકસાન થયું છે. ૫૦,૦૦૦ મનુષ્યોએ આ હજારોમાં ભાગ લીધો છે. તેઓએ મીલકતો અને હાથ ગોળીના રોડો ગાળી નાંખ્યા છે. અળેલો ચોતરફ દેવાયો છે અને તેને પરિણામે ધણા માણસોની જાન ગઈ છે. મામલો થયુંકર થઈ પડેલો છે. અમેરિકન કાશ્કરની દુકડીઓ અગાની મર્યાબે જવા લાગી છે.

આ સામલો મેક્સીકોમાં ફરોનીઆની તોળાની બાણોમાંથી શરૂ થયો છે. લગાન ચાલુ છે. હાલ સુધી (તા. ૨૭ સુધી) ૧૨ અમેરિકન તથા ૫૦ મેક્સીકન મરાયા છે. તે ઉપરાંત ધણા ધાબાક થયા છે. આ લગાન પુરી થવા પછી અળવાળાઓમાં માંહોમાંહે લગાન ચાલુ થઈ અને તેને પરિણામે ધણા માણસો મરાયા છે.

ચીનમીટના સંબંધમાં યુરોપ તથા અમે રીકામાં ભારે ચરચા આવી રહી છે. પેક કરેલા ચીનમાં દરદી જનવંચના મંધાતા મીક ભરવામાં આવે છે. આ બીજાને કેટલેક દરદેર અતીંગોફિત અપાયેલી છે એવું પ્રેનોડેટ હસેવર જણાવે છે. આ બાબતમાં અમલદારના રીપોર્ટો ગણિત છે જેનો ખુલાસો ને બીજા બહાર પડી છે તે કાંતાં ધણે દરદેર સંતોષકારક હોવા જોઈએ.

બીજાનો ચેરીટી બોરોગનીએકનના સભા સદ મી. સાલમનસે ચીનમીટના સંબંધની જે બીજાઓ બહાર પડી છે તેમાં પોતાનો અનુભવ દરશાથી સાબીત કરવા મંથિજું છે કે ચીકાગોના એક બેકરાનું મરણ થતાં તેનું શરીર ખાવાના મીક સાથે મેગરી દેવા માં આવ્યું હતું.

શેષ ગોળ કરનાર એક અમેરિકન વિદ્વાને ઉત્તર ધરૂવ તરફના ભાગમાં જવા માટે પારીસમાં હવામાં ચકાતી શકાય તેવા ગાળેલા જનાવવાની યોજના કરી છે. આ વડાવથી ૧૦૦ જનારની મુસફરીમાં તે ઉત્તર ધરૂવ જતા પાંડે આવી શકશે એમ જણાવે છે. મુસાફરીમાં સાથે દોરડા વિનાના તારનો સત્યાન લઈ જશે. આ બાબતમાં મુનાબ્રેકેટેકલ રોનીસીયોબાં અને બીટમ ની સરકાર કાળી તરફની મદદ આપી છે.

જરૂરીમાં ખર્ચા અને હામખરચ વચ્ચે વહેલી નદીની મદદવડે જળપરી કેનાલ કરવામાં આવી છે.

પેઈમશી એક ખજાનપત્રીએ ત્રાંસ ખખર આપ્યા છે કે ચીનના મોટા બાપાઓમાં સાચા આફ્રિકામાં બાણીમાં કામ કરતાં ચીનાઓ ઉપર જે લુલ્લમ શુભર છે તેના કારણે (ચીનો) આપેલા છે આ ચીનોમાં ચીનાઓને ફરેલા તુટેલા ચીથરામાં વિંટા પેલ પગમાં જોડા રિનાના ફૂલને લીધે દીન દેખાતા ચહેરાવાળા વગેરે દુઃખદાયક રિથિતિ માં મિતરવામાં આવ્યા છે.

ફેરીવાના ફેરલાક બળવાખોરોએ તપા નીક વશકર ઉપર હોંગકુ આગળ હક્કો કર્યો છે.

ફીલીપ્પા અને ટર્કી સરહદ ઉપર એક લડાઈ થઈ હતી જેમાં એક ફીલીપ્પા મરણ્યો હતો.

અફઘાનીસ્થાનના અમીર હમીયુલાખાન આપના નવેખર મારામાં હિંદુસ્થાનના વાહકરાય લોર્ડ મીન્ડોની મુલાકાત લેશે.

ચીજોગવાયા લેખકના લાંબા દીનકુટના કાળો નિરપેક્ષી થઈ પડ્યા છે. કોઈ ને ખરીદનાર નથી. પેપરીઓને મોટા થકેડા પોર્ટોએ છે.

લીઓસ નદીની પાસે વરના આગેઓ તુરક સેનાની સરે હુકમ કર્યું છે અને બાલીસની કલ્કા નાગની નીમખર દરેકો કર્યો છે. તરક સેના આ બળનો શાંત કરી શકે તેમ નથી.

દીનપીટ સ્ટેડનો લાલ કાક કેનેડા કોંગ્રેસ સાથે દીનના મીડનો વેપારવધારવા પ્રયત્ન કરે છે.

એડમીરલ ચાયરનીઅસની સરકારી હોંગ એક ફિલિપ્પા કાફો પોર્ટમથની મુલાકાત લેશે.

સ્ટીમરોની હીલચાલ.

સ્ટીમર અમરીયા તા. ૨૪ મેએ મહાસ ઉપરી ચુકી છે.

સ્ટીમર અમરાત્રી તા. ૨૭ મેએ કલકત્તે થી ઉપરી ચુકી છે.

સ્ટીમર ગમ્હલી તા. ૨૪ મેએ શંકે સીધા કાલે થઈ ૧૫૫૫ માટે ઉપરી મશે.

કાફરાનું હુલ્લડ.

સીયાનાંડાના કીલામાં પેસારો.

કરનલ મેન્ડ્રીન તરફ કરનલ માનવજ તથા નાનાસ પોલીસ સર્વેન ફોલાનો એવચો પાછું કર્યું છે અને સીયાનાંડાના કાફરા તરફ ગયું છે. તે તથા ખીન્ન વશકરે સાથે મળી આરે તરફથી સીયાનાંડાના મોખી કીલાને ઘેરવા પ્રયત્ન કરવા લાગ્યા. કરનલ મેન્ડ્રી તે કિલ્લાથી ૧૦૦ ફાર જેટલે નાકક ગયા હતા તેની સાથે તોપ વગેરે પુરતો સમાન હતો. કરનલ બારકરની પાસે પણ તેટલોજ સરંજામ મળવામાં આવ્યા હતા. બીજે દીવસે કાફરા પર નોખો બપંડર મારે ચકાવવામાં આવ્યા એક કલાકની અંદર કાફરા મોખા અને બાળીથી જુલ આરે ખુલ્લે સીધા ગઈ હતી. પછી સીયાનાંડાના કુંપડાં વગેરે બાળી નાખવામાં આવ્યા હતાં. અગર પહેલાં આશરે ૨૪ માણસ અને ૬૦ સ્ત્રીઓ અને કાફરાં શરણ આપ્યા હતાં. અને પાછળથી બીજા ૭૦ માણસો શરણ આપ્યા હતા.

બીજે દિવસે કિલ્લા તરફ આગળ વધતાં સખન કાફરાં થઈ હતી જેમાં ૬૦ કાફરા મરણ્યો હતા તથા મોટા લકરમાંથી આર મરણ પામ્યા, તથા સાન પાયક થયા હતા.

પકડા પેલા બળવાખોરો

કેદી બળવાખોરોના કહેવાપરથી એમ જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરવકાળીયુ જ્યાં સુધી છે ત્યાં નુધીમાં કાફરાઓથી કાંઈ થઈ શકશે પણ પછી કાંઈ થવાનું નથી. એક બીજાએ કહ્યું છે કે સીયાનાંડાની તળ દુકડીઓ ખચ્ચાદને મક્કા ગઈ છે. કુંપડાં બાળવાનું કામ ચાલતું હતું તે વખતે એક કાફરા મોલી હાથે હતો કે બચ્ચાદ તક જુએ છે. તે વખત મરણ નાનાલના લકરને હાર કરશે.

દીનકુટ.

એક વાનપરથી એમ જણાવવામાં આવે છે કે આ લડાઈમાં દીનકુટએ ઉશ્કેરણી કરી હતી. કેલોયાનોની માદીપર અમાંડી લેખલે નાસતા એક બીજા વારસ નો દડ લાગતો હતો આ વારસ સીયાનાંડાની દેખદેખ તજે હતો. મોરાઓ અને સીયાનાંડાની વચ્ચે લુકાઈ થાય તો અમાંડી લેખલે નો એથ હતો રહે અને મોરાઓ પણ નખળા પડે અને પોરેવાને દીનકુટ સનેલ થઈ ગઈ મેળવી ગઈ. જતાં પણ દીનકુટ સાંન હોત તેમ લાલ વગુણ છે. તે નેન બીજા કાફરા સરકારોની પોં નારી-સખમ લાવવા માટે કહેવામાં આવશે એમ જણાય છે.

બીજી લડાઈ.

પાયદળ કુડી આ હુમલાને લીધે પાટી હતી હતી. અને ઘોરેવારોને કપાત્રીમાં સખન મારે ખમણે પડ્યા હતા. આખરે કરનલ રોયસ્ટને આવીને બળવાખોરોને પાકા દલાવ્યા હતા. આ લડાઈમાં પાંચ મોરાઓ મરણ્યો હતા તથા ૨૨ પાયક થયા હતા.

ખખર પત્રો.

જોહાનનું મર્ગ.

(અગાસ જોહાનનું મર્ગના ખખરપત્રી તરફથી. તા. ૧-૬-૦૬)

દ્રામના કેમની કહાણી.

દ્રામના કેમે બીજી ૨૫ પકડાયું છે. કાઉન કાઉનસીલ તથા હિંદી વચ્ચે કસાકસી ચાલી રહી છે. એમાંથી એક બાળુ મીથુ કહેવા માંગતી નથી.

કાઉન કાઉનસીલે દ્રામને સારું ખારા ની જરૂર નથી એવું બકાનું કલાકીને ખારા એ રદ કર્યા. બીજી બાળુએ તેની કમીટીએ મક્કીને નવા ખારા ઘડી કલાકા છે. મને ખાનગી ખખર મળ્યા છે તે ઉપરથી હું જાણું છું કે કાઉનસીલની કમીટીમાં મી. ડેન પણ મળેલા. કમીટીએ એવા વિચાર બતાવ્યો કે ખારાઓમાં એવી કલમ નાખવી કે હિંદીને દ્રામમાં જવા દેવાની મનાઈ કરવી તેઓની મરજ હોય તે નોખા દ્રામમાં બેસે પણ જેને ખાસ હુરોતો વરવાનો આપે હોય તેના હિંદી બધી દ્રામ ગાડીમાં બેસા શકે. કમીટીના આવા વિચારનો સાને મી. ડેન થયા એમ કહેવાય છે. તેણે જણાવ્યું કે હિંદી રોમે રેલવે બાળતમાં સભુરી પકડી છે તે પ્રમાણે દ્રામમાં પણ છુટ મુકશે તો સભુરી પકડશે. વધારે કલાકી થશે તે હિંદી કામ ઉશ્કરાશે ને તેમું પરિણામ કીક નહિ આવે. હવે કમીટી ધારાઓ ચડવા કરે છે. ચોડ દિવસમાં ધારા માંદર થશે એટલે વધારે ખખર પડી શકશે.

આમ રતમ કાઉનસીલ દિલચાલ કર્યા કરે છે. દરમીયાન હિંદી જાગે એક પગલું આગળ બાંધે છે. એસેસરીએશનના પ્રમુખ મી. અબદુલ ગની તથા આ બાપાના હાલના હાથે અધિપતિ મી. પેલાક તે દ્રામમાં બેસવા ગયા મી. અબદુલ ગનીને કનકકરે ના પાડી તરે મી. અબદુલ ગનીએ કહ્યું કે ત્યાં મુળે જેન નોંડ વાળવામાં આવે ત્યાં મી. પેલા ઉત્તરવળા નથી. તથા કનકકરે મી. પેલાને જોડાવી. પેલાકને પણ તેજ

જવાબ મળ્યો. જેવડે દરમિયાન ઇન્સપેક્ટર આજ્યો ને તેણે વિનય પુરેક વાત કરી તેથી જેવડે એવો દરમિયાન થયો કે મી. અમલદાસ મની ઉપર દરમિયાન અટકાવવાનું તહેામત મુકી તેમની ઉપર કામ ચલાવવું. આ વાત કબુલ કરી મી. અમલદાસ મની તથા મી. પોન્નાદ ગાડીમાંથી ઉતરી, આ ખબર ઇન્સપેક્ટરે ટાહિત કાઉન્ટરોલરને આપતાં ટાહિત કાઉન્ટરોલર મળવાની આડી મોકલી ટાહિત કાઉન્ટરોલરે કે હવે હિંદીએ ગલુ કર્યું છે તેમણે ટાહિત કાઉન્ટરોલરને વધારે હિંસા નહિ કરવી જોઈએ. એવા દિવસમાં તે આખત ધારા બહાર પડશે. ને તે ને રીક ન જાને ને તેની સામે થવું. ટાહિત કાઉન્ટરોલર માની કીધું છે કે હમાનુ ટાહિત કાઉન્ટરોલર ને નકરીક ન આપીએ ને સાહે.

વિલાયતનું ડેપુટીશન.

વિલાયત ડેપુટીશન મોકલવા આખત સર વીલીયમ પેડરવનને પીત્તે તાર આજ્યો છે તેમાં જણાવે છે કે જે કે આપણું તરફથી કામ કરવાની કમીટી આપણને ફોલ્ડ મળવાની બહુ આજ્ઞા નથી મળતી તોપણ મી. ગાંધીને એકને કાનસરીટયુશન કમીટી અધિષ્ઠી રવાના થાય તેજ સ્ટીમર માં મોકલવાની લગભગ કરે છે. કાનસરીટયુશન કમીટી જુલાઈ માસની શરૂઆતમાં વિલાયત જુલાઈ સંકેત છે. આ ડેપુટીશન માં માળુસી મોકલવાનો વિચાર કરવા આખત એસોસિએશનની કમીટીની મોટીય ગયા જુલાઈની રાતે મળી હતી. તે કમીટીએ એવા દરમિયાન છે કે જે જોઈએ તેમાં જયા હિંદીઓની મોટીય કરી ઉપરાજીની તજ વાજ કરતી. અને જે કંઈકાનું થાય તેા મી. ગાંધી ઉપરાંત મી. હાથ હમીય પ્રોટેક્ટીયા કમીટીના મેટેરની તથા મી. હાથ વજર અક્ષીને પણ મોકલવા. આ મોટીય વેસ્ટ એન્ડ હોલમાં જે વાગે મળવાની છે એવા ખબર આપી મુક્યો છું.

માહનર લોકોની માગણી.

માહનરનું ડેપુટીશન કમીટીની આજ્ઞા મળેલું તેણે હિંદીને હવે જીલકુલન આપવા દેવા તમા તેઓને વેપાર રિગેરેની બીજી લક્ષેન્સ નહિ આપવા આખત લગભગ કરી છે.

પરમિટની છૂટ.

આ છૂટથી કાપર થઈ હવે એસોસિએશને છેલ્લું પગલું ચલુ છે. સરકારને લખ્યું છે કે જે હવે પરમિટની છૂટ નહિ છુટે તો ચાર વાલના રેસ્ટ કેસ એસોસિએશન માંગે છે. તેનીએ પ્રમણે.

(૨). જેઓએ મોવડ સરકારને માર્ગદર્શન આપ્યા છે એમ સાબીત કરી શકે

તેઓને વગર પરમિટ આપવાની છૂટ હોવી જોઈએ.

(૨). જેઓને આપવાની છૂટ છે તેવા માણ સોના સોળ વરવની અંદરના હાથરો છુટ હોવી જોઈએ અને તે પરમિટ વિના આવી શકે જોઈએ.

(૩). જેઓને આપવાની છૂટ છે તેવા માણ સોના ઓરતને વગર પરમિટ આપવા દેવાની છૂટ હોવી જોઈએ.

(૪). અને સરકાર આપ મુખત્યારીથી જેને મરજી પડે તેનેજ પરમિટ આપે છે તેમ ન થતાં રાતે પરમિટ આપવા માંગે છે તે વિરોધો આપ ને કાપેસર ધારા હોવા જોઈએ. જે સરકાર આ આખત સતેપકારક જવાબ ન આપે તો તે બધી આખત રેસ્ટ કેસ કરવા ની મુચના એસોસિએશને આપી છે.

લેડીસ્મીથ

(અમારા લેડીસ્મીથના ખબરપત્રી તરફથી.)

ના. ૨૬-૫-૦૬

ગરીબ કુલીઓ ઉપર ગુજરતો વુલમ.

રહતાં બાળકો સાથે ઓરતોએ કરેલી લાંબી મજલ.

ફરીઆદ લાવતાં કેરલો મુસીખત વેઠવા પડી.

અત્રેથી રંગ મારાવર આવેલી પરદાસ નેજાળી રામસે કોટીઅરમાં ફેરલાક કુલીઓ કામ કરે છે. તેઓ ઉપર ફેરલો વખત થવાતો વુલમ ગુજરે છે તે વાંચનાર ને યાદ હશે. પણ હવે સુધી તે બીચારાઓ નો વુલમીઓનાં વુલમના ગારમાંથી બીજ કુલ છુટકા થયો નથી. એ બહુજ અગ્ન વધી ઉપભવનાર છે. ત્યારે વુલમની દર ઘણ ત્યારે સઘળાં જણાં અધારી રાતે સુપ કીધી અને લેડીસ્મીથ માગજેટ આગળ ફરી યાદ કરવાને રહતાં બાળકો સાથે કમડની ચંડીમાં માથે વુલમ ખેડી વીક્ટોરીયા રેન દીવસે આવડું પડ્યું હતું. અને તેઓપર એમ કરવાને ફેટલું હુખ પડ્યું તે આ દેવાલ વાંચવાથી જણાશે.

તેઓની ફરીયાદો નીચે મુજબની હતી.

૧. એઓને સવારે વડુ વાગે ઉઠાડીને કામપર મોકલે છે તે છેલ્લે સાંજે મોડેથી ઊઠે છે. અને વચમાં ઘણાજ કોડો વખત આવતાં આપે છે. કોઈવાર તો અમો પકારી બી શકતા નથી. તેરજામાં પાછા જતાં છે. અગર એમ કનતાં અમાને ગજા ના

જાગે છે તો અમારા ઉપર માર પડે છે.

૨. અમને આડીમાંનું ખસાળ પાછી જાતીને પીવાની તથા ચાપરવાની ફરજ પડે છે. તથા બાળવાને માટે કાકાંજાલમાંથી દુરસદને વખતે વા રજાને દીવસે લાવવાને અને બાળવાને ફરજ પાડે છે. અગર અમે જે આમું પાછી જે મરીનને માટે આવે છે તે પીવાને માટે કીધું હોય. વા બાળવાને માટે કાપસાનો દુકડો કંચડો હોય નો અમને દંડની સજા કરે છે. અને પગાર મુજબની વખતે તે દંડ ૧ શી. વા ૨ શી. જેમ હોવે તેમ વસુલ કરે છે.

૩. અગર કામ કરતી વખતે હથીઆર (પીક) ની ધાર આડી થાય છે તો તેનો દંડ અમારે ભરવો પડે છે. ત્યારે એવી રીતનો દંડ અમે ઘડી ઘડી જારીએ તો અમે અમારું મુજશન કપડાં લતાં કેવી રીતે મોઝાલી લઈએ.

૪. અમને મારાકમાં અરવા આવડ અનં અરજી પુતુ (મીલીમીસ) આપે છે. આથી અમારી નખીલમાં ગજાંડા થાય છે. અને કાકાની બીમારી અમને બાગવતી પડે છે. અને તેવી હાલતમાં પાછું પાછીવાળી જગ્યામાં કામ કરવાની ફરજ પાડે છે. અને વારે ઘડીએ એમ થવાથી અમારામાંના ઘણાં જણાં નાકકિસ્ત થઈ ગયા છે. “એ તમો નજરે વુલમ, ફેરલાક જણાં એવા અત્રે તેવી હાલતમાં હાગર છે” અને ત્યારે અમે રીક પડતાં હોઈએ ત્યારે અમારી માવજત બીજાક થતી નથી અમને દવા પાછી બીજા કુલ મળતી નથી. વામુ સામું સીક હોઈએ જતાં કામે સઘ જવાની ફરજ પાડે છે. અગર અમો દાદ નેગવવા માહનના વડા પાસે જઈએ છીએ તો ત્યાં એથી વધારે સખતાઈ ગુજરે છે. “હવે અમે ક્યાં મરીએ.”

૫. અમને અમારા પગારનાં પક્ષા પુરે પુરુ મળતા નથી. કોઈવાર ૩ શી. તો કોઈ વાર ૪ શી. મળે છે. અને બીજાને માટે વાયદા કરે છે. અને તે ગળડી ગાય છે. ત્યારે માંગીએ ત્યારે કહે છે કે અમે આપીશુ પીગરે. એમ કહી અમારા પૈસા ખાઈ જાય છે.

૬. ઓરતો ફરીઆદ કરતી હતી કે ત્યારે મર્લેસાનાવાળી હાલતમાં હોઈએ ત્યારે કામ કરવાને અસકત બની જઈએ છીએ જતાં જતાં વુલમમાં અમને કામે વસડી ગય છે. અગર અમે ના પાડીએ તો તેનો અન્યાય બહુજ ગુરુ આવે છે.

૭. અમારામાંના કોઈ અગર ફરીઆદ કરવા લેડીસ્મીથ આવે છે, અને ગાંધી માંગણી કરે છે તો તે મળી નથી. પણ

જ્યારે મેનેજરની જાણમાં આવે છે કે એ ફરીયાદ કરતા જનર છે તો ખમણે જુલમ મુજર છે. અને આખરે વગર પાસે લેડી સમીથ જવું પડે છે. અને પોલીસના હાથમાં પુરત સપડાઈ જવું પડે છે. અને માછલેટ અમને સાત દિવસની જેલમાં પુરે છે. અને અમારી ફરીયાદ કરવાનો અમને અવકાશ મળતોજ નથી. આનો જુલમ અમે કેમ ખમીએ.

૮. આપણે મેનેજર બધો હતો તે અમારા ઉપર સંભાળ રાખતો. હાલના એ મેનેજરે બહુજ ખરાબ આચરણ છે. તેઓ ના આવવાથી અમારા ઉપર બહુજ જુલમ મુજર છે. અગર તેઓને કાદી મુશ નહિતા અમને રજા આપે. પાતો બીજો દેશમાં કામે મોકલે.

૯. જ્યારે અમે લેડીસમીથ ફરીયાદ કરવા આવીએ છીએ ત્યારે અગર પોલીસ ના પાંતમાંથી છટકીએ છીએ અને ફરી આદ ફરીએ તો માછલેટ દહે છે કે તમે મી. ડેનીંગ (ડેપુટી પ્રોટેક્ટર) ને આ માટે ફરીઆદ કરતા નથી; પણ અમે તો ફરીયાદ ફરીએ છીએ પણ જ્યારે મેનેજરને ખબર પડે છે ત્યારે ખમણે જુલમ મુજર છે.

ઉપર મુજબની તેઓની ફરીઆદ હતી. પણ વીકટોરીઆ ડેની સવાર એ બીચારા એએ કેવી રીતે પસાર કીધી તેનો અમાનક હેવાલ તો જરા જુઓ ?

રાતે વધુ વાગે પેસદારોની નીકળેલાં. ૫ વાગે પ્રેન્સસ સ્ટ્રેટની બાજુ આગળ આવી પહોંચ્યા. અને દરેક બારા નયા કાળા કામરાગમે તેઓને લેડીસમીથ જતાં જોયાં. મારા પાદરામાં મી. ડેનીંગ સાહેબ પણ તાંત્ર નહો. તે નયા બીજા પણ લેડીસમીથ આવવા ઉપડ્યા હશે. રામસે કોલીઅરીના મેનેજરે પણ સવારના જેનમાં સવાર થયા. અને સમજાઓ જેન મારે લેડીસમીથ આવવા નીકળી પડ્યા. લેડીસમીથ આવતાં તેઓનાં બધાં જુમ અને તરસથી ટકવણતાં દના. અને એક વાચાને સુમારે લેડીસમીથ આવી પુખાં. આવતાંને વાર કાદર પોલીસ ના જુલમનું શું પુછવું ? તમારી પાસ ક્યાં છે બતાવો. હવે પાસ તો હતીજ નહી એટલે પોલીસને તો બહાનું ઘણુંજ સાદું મળ્યું. તે દીવસ મોટા હોલીડેના હોવાથી કોરટ બંધ હતી. જ્યાં કોરટના કંપાઉન્ડમાં દરેક જણા મુશી ગયા. ડેપુટી પ્રોટેક્ટર મી. ડેનીંગે પુછવું કે તમે અહીં શા માટે આવ્યા, ત્યારે તેઓએ પોતાનો સંબંધ હેવાલ કહી પોતાનો ત્યારે ન બોલ્યા કે નહો તોગોએ કેમ મળે ન કર્યું ? ત્યારે દરેક નાણાં પુરતી લાગણી અને જુલસાથી બોલી

કેવાં કે અમે ધણીવાર નમને ફરીઆદ કરેલી છે પણ કનસાદ બીલકુલ મળેલો નથી. ત્યારે આ મુજબનો જાણ્ય મળેલો નહોતો ડેનીંગ સાહેબ મૂલે થયા. અને ૧૬ જાણને કેદમાં મોકલવાને પોલીસને હુકમ કર્યો. તેઓને ઘણા મારી બહાર કાઢવામાં આવ્યા. તે વખતે સરે એરનો અને બધાં એ સાર પાડી કહ્યાં "અમારા પતીઓને તમે ક્યાં લઇ જાઓ છો, અમે મરી જવાના વીગેરે." તેના જવાબમાં ડેનીંગ સાહેબ કહેતા કે કાલે એઓને છોડવામાં આવશે. તમે જુમ ન પાડો વીગેરે. પણ પોતાના હાથમાં જરાપણ દયા આવી નહી. અને કેદમાં પુરવામાં આવ્યા. તેનો મક્કસ એવો હોયો જોઇએ કે આજીનાંઓને સમજાવીને પાછા મોકલી આપવાં. અને એ વાત બહાર જવા દેવી નહી. જરા એ સાહેબનાં વીચાર તો જુઓ પોતાનાં જાત બાઈઓનું દીત છજવાને જે કામ ખેતે સંભાલવાનું છે તે ફરમ કેવી રીતે બજાવી છે એમાં એ બીલ કુલ કાળા નહી. પણ થોડા ઘણાને પાછા મોકલવા ફોટોગ્રાફ નીવડ્યા હોય એમ બીજે દીવસે કુલીઓની સંખ્યામાં ઘટાડો મળેલો. જાણવાથી સાળીત થાય છે. બીજે દીવસે જ્યારે માછલેટ નવ વાગે કોરટમાં આવ્યા અને કુલીઓ તે વાસે ફરીઆદ કરતા હતા ત્યારે મોઢા માલુમ એ (મી. ડેનીંગ) મુર બીએ ક્યાંનો રસ્તો લીધો હશે. તે તો નજરે પડતાજ હતા નહી. અમારા માછલેટ સાહેબે જણું સમજ્યું. એ પેલા મેનેજર ને એ વાત કહી હશે. જેથી તે સમજે. મદોખરત કરી આપવાને કુલીઓને કહેતો હતો. પણ તેઓને એટલો જુલમ ખમવો પડેલો હશે કે તેના બોલવા ઉપર જરાપણ બદલો નહી કીધો. આખરે માછલેટના કહેવાથી કનસાદથી મી. વીન્ડને તેઓનાં કાનમાં જોડા માલુમ કેવી ટુંક મારી કે બીયાનુંએ સમજાવે મનો લાધો

અમર ખરું જુઓ તો એ કેસ માછલેટ મોઢવો હતો. અને મેનેજરને પોતાની સંજાનીરે કાયદા મુજબ કાંઈથી ફટકો લગા વવો હતો. બીજું મી. ડેનીંગને એવી તો સત્તા હતીજ નહી કે કોરટના કંપાઉન્ડમાંથી ૧૬ જણાને કેમાં પુરવા મોકલી આપે એવો કાયદો આ નાતાલ કોલોનીમાં હતી ધરાવે છે ? આ બાબત મી. ડેનીંગે નજરે જોઇ છે માટે તે પુરતો હેવાલ પ્રોટેક્ટર એક મુખ્યમંત્રી કરશે ? અને હાંદી સરકાર ને એ બાબત જણાવવામાં આવશે ? આ શું જુલમ બીચારા અવજન મરનાં માલસો ઉપર મુજર છે. તેની કોઈને બી કરકાર છે કે ? કોલેસના સાહેબો આ બાબત કાંઈ દયા

નમાં લેશે કે ? અરે પેલા મી. મરનાડ ગેબી અલ હાલ ક્યાં છે ? તે જ્યારે કોલેસથી આવ્યા હતા ત્યારે કોલેસ હોલ મળવીને કહેતા હતા કે મારા જાત બાઈઓનું કુખ ટાળવાને માંગથી બતાવુ ફરીશ. આજે તે ક્યાં છે ? મેહેરવાન આરીસર સાહેબ, જરા તમે એવા આગમ કરતા હોય તો કમતી કરો, અને દરેક હાંલે જ્યાં જાત બાઈઓ કાંઈ કરતા હોય ત્યાં જઈને નજરે જુઓ કે તેઓની ફરીયાદ શું છે અને પછી તેની ઘટતી તબવીજ કરો. ખુદાએ તમને કેવી હાલત ઉપર આજે મુકેલા છે તેનો ફરીઆદ કરો અને હાંદી ગરીબ પ્રાણી ઉપર દયા લાવી જેવા મળેલા હતા તેના વરસો ત્યારે તમારી કળવણીને ખુજ થશે.

આ બાબતની પુરેપુરી તપાસ અપદ્ધ પાત અમલદારોથી થવી જોઈએ અને ત્યાર પછીજ ઈંડીયન એ. ડી. વી. સુપરીટી ૫૩ કવી જોઈએ.

આ બાબત ફેક્ટની જાણમાં લાવવાને મારો મક્કસ એવ છે કે આ બાબતથી દરેકને જાણત કરવા આથી હાંદી સરકાર મજબુરી કે આફરીકામાં મરીગો કેલું સુખ ભોગવે છે. પચાસ હજાર આદમીઓ ને વગર ધણીએ હાસેલી મોકલ્યા. પણ તેને માંયે એક બી સીવીલીયનને મોકલ્યો નથી એ શું ડહાપણ બરેલું મજબુરી ? માટે હાંદી સરકારના ખરચથી જરૂર એક સીવીલીયન એઓને માટે આવવોજ જોઈએ.

પીટસંમર્ગ.

તા. ૩ જુન. ૧૯૦૬

ગાંધીને માટે હંડ.

પીટસંમર્ગમાં કોરટ ઓફીસ તથા બેન્ડ વેરહાઉસની ગોઠવણ કરવા અહીંની એમ્પર ઓફ કોમર્સ બારે હિલવાલ કરી રહેલ છે. તે બારમાં કોરટ કાયરેક્ટરને લખાણ થયેલ છે, અને ઉપરની ગોઠવણ પીટસંમર્ગમાં કરવામાં આવે તો વેપારને વધારે કાયદો થાય એમ પણ એમ્પર ઓફ કોમર્સ બારે છે. તે માટે બનતો પ્રયાસ ચાલુ છે.

અદિથી થોડે દુર આવેલી મેસીના કાપર શીલડની દિવસે દિવસે વધારે આબાદી થતી નેવામાં આવે છે. ત્યાં બાહવાનું કામ ધમ વેકાર આવે છે ને દિવસે દિવસે તેમાં મશીન વિગેરેનો વધારો થતો જોવામાં આવે છે. એલું સાંભળવામાં આવેલ છે કે આ કાપર શીલડવાળાઓ ટ્રાન્સવાલની સરકાર પાસે પીટસંમર્ગથી તે તેની કાપર શીલડ સુધી

રહે પોતાને ખરેખરે આંધવાની પરવાનગીની માગણી કરે છે. જો તે આંધવામાં આવશે તો સારો ફાયદો જોવામાં આવે છે, તેમજ પ્રીવેન્ટિવ ટેક્સ માટે સારું છે,

ફરવાય ઉપર મલવાના વાંકસર જે નેડીવને દારૂની અંદર ખાડ કરવામાં આવ્યા હતા અને તે યુનિયન દ્વારા એક મીલીંગ હેડ કરવામાં આવ્યો હતો.

ગયા વિક્રમ અગ્રીની મ્યુનિસિપાલિટીએ એક દિંદી ઉપર ગંદકીના વાંકસર સમન કરી મેજિસ્ટ્રેટની કોર્ટમાં જોડાવ્યો હતો. મેજિસ્ટ્રેટ મનુષ્યોદરની જુગાની ત્રણ ગંદકી ને માટે સમન કરેલા દિંદીને યુનિયન દ્વારા દસ મીલીંગ હેડ ફોડેલો.

આપણા દિંદી બાદમાં અંદર મોટા માં મોટી ખોડ ગંદકીની છે તે આજ કદલા વખત થયાં જાણ્યો છું મોટા પાડ્યા કરે છે. એકજુલ નહિ પરંતુ આપના પત્રમાં પણ ગંદકીની ખોડ માટે ઘણી વખત ઇસારો કરેલ પરંતુ ઘણીજ દિવસોની સાથે ઘણું પડે છે કે આપણા દિંદી ભાષ્યો આ ખોડ સુધારવાને જરૂર પણ તરતી લેતા હોય એમ જોવામાં આવતું નથી. આ દેશની અંદર આપણે ગોરા લોકો સાથે રહેવાનું હોવાથી જેમ તે લોક ઘણીજ સુધડતાથી રહે છે તેવી જ રીતે આપણે પણ રહેવું જોઈએ.

સ્વચ્છ રીતે રહેવાથી આપણને પોતાને પણ ધણો ફાયદો થાય છે તે જગજગદેર છે.

વેપાર મંદા જોવામાં આવે છે. તા. ૧ ના રોજ હાડી વધારે પડવાથી સવારમાં ખરેખર મંદા થયો હતો.

પ્રાંતીયા.

(અમારા પ્રાંતીયાના ખગરપત્રી તરફથી.)

પ્રાંતીયા, ૫ જુન, ૧૯૦૬.

આજ - ગયા મંગલવારે ટાઉન હોલ આગળ એક સેડલરીની દુકાનમાં આજ લાય સારી પોંડ ૩૦૦૦ નું તુકશાન થયું હતું. આગથી ટાઉન હોલને ધન પહોંચવાની પુરી વડી હતી, પરંતુ ફાયર એન્જની મદદ આવી પહોંચવાથી આજ તરવજ છુટકા દેવામાં આવી હતી. મકાન તથા માલનો વિશેષ નિરાશવામાં આવ્યો હતો. મારકેટ રહેવરની બાજુમાં આવેલી એક બીજી દુકાન આગથી તાલ પામી હતી તેથી પોંડ ૧૫૦૦ નું તુકશાન થયું હતું. તેનો વિશેષ ઉનાદવા માં આવ્યો હતો.

ખરે અને ટાડ - અત્યુદા મેન્ડ તરફના બજામાં સમન ટાડ પેડી જે કેટલીક જગ્યાએ ખરે પણ પડ્યો છે.

હિંદુસ્થાનમાં ખગરપત્ર.

ખગલનું કોનક્રેટ.

વધતો જતો તિરસ્કાર.

ખારીસલના ખનાવથી ઉત્પન્ન થએલ પ્રચલિત કોષાગ્નિ વધતો જાય છે. અને કે કેકણે સભાઓ ભરાઈ ઈંગ્લેન્ડની આંખ ઉધારે તેમાં પેટાર કરવા માંડ્યો છે. ખગલ ના નમીનદારની એસોસિએશનના મેજિસ્ટ્રેટી મી. એધર્મીએ આ ખનાવની વાચ કરવા એન. સર પ્રીવેન્ટિવ, કેસરી પત્રવાળા મી. નીલક, પત્રવાળા મી. તાજપતરાય, તથા કેમિસ્ટના એક આગેવાન મી. મદન મોહન માલગ્યા ઉપર તાર કર્યા હતા. તથા સર હેનરી કોટનપર એક તાર મોકલવામાં આવ્યો હતો. કલકત્તામાં મોહને મોકલે સભાઓ ભરાઈ હતી તથા ખારીસલથી પાછા ફરતા ડેલીગેટને માન આપવામાં આવ્યું હતું. સુરેન્દ્રનાથ બેનરજી આ ખનાવ નાં સંબંધે ઈંગ્લેન્ડ જઈ ભાષણો આપશે એમ કહેવાય છે. જે જગ્યાએ ડેલીગેટને માર પડેલો તે જગ્યાએ યાદગીરીના સ્થળો નાખવાની હિતચાલ થાય છે. કલકત્તાની ગંજવર સભામાં એક સત્તર વરસની ઉમર ના બહાદુર યુવકે રૂપાડાં કિમાં કરે તેનું ભાષણ કર્યું હતું જે જણાવ્યું કે આવલોડમાં આ ખનાવ ખનવા લેવા તે જુદું જ પરિણામ આવત. વળી ત્યાં એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે સરકારે હથિયાર રાખવા મના કરી છે પણ આત્મ રક્ષણ વાસ્તે દરેક માણસને લાકડીએ હમેશાં પાસે રાખવાનો વખત આવ્યો છે.

ખીજ ભાગમાં અસર.

ખંતજ, સંયુક્ત પ્રાંતો વિગેરે ભાગોમાં પણ આ ગેર કાયદેસર પગલાં સામે વાંધા લેવામાં આવ્યો છે. અહિંયામાં ગંજવર સભા ભરાઈ હતી જ્યાંથી કિલસોજના તારો મોકલવામાં આવ્યા હતા. ખીજ એક સભા ઉમરાવતી ખાને મી. મધોસકરના પ્રમુખપણા હેડળ મળી હતી.

વિલાયતમાં અસર.

બાજુ સુરેન્દ્રનાથના પ્રત્યે કિલસોજની લાગણી દરજાવા લંડનમાં એક બહેર સભા ભરવામાં આવી હતી. ત્યાં હિંદના કેટલાક કિલસોજીઓએ હાજરી આપી હતી. ઈડિયન હોમરૂલ સોસાયટીના મી. રયાગ જી કમ્પુવર્મા પ્રમુખ થયાને હિંદના બ્રીટીશ રાજવતા ઇતિહાસમાં ખારીસલના ખનાવ વંચે પ્રસંગ કોઈ વખત થયો ન

હતો. એમ તેમણે જણાવ્યું હતું. પછી બાજુ સુરેન્દ્રનાથપર કિલસોજના ખગર મોકલવામાં આવ્યા હતા. આ સભામાં વિંદના ભગીના યુદ્ધરો ઉપરાંત સીવોલના કેટલાક યુદ્ધરો તથા કિલ્લિયુ આફ્રિકના મી. ગોર્ડે મી. પથર વિગેરે હાજર હતા.

મી. ગોખલેના શબ્દો.

લંડન ઈડિયન સોસાયટીના આગાના પ્રસંગે ખારીસલના ખનાવનું સંબંધમાં મી. ગોખલે ત્રિયે પ્રમાણે બોલ્યા હતા. હિંદી કીલસોજી બ્રીટીશ રાજ પર અધિનિત કરવાની કરવા સો વરસમાં જેટલું ન કરી શકે તેટલું સર ફક્તના હિંદી પ્રચલે ક્યારી નાખનાર અમલે જ માસની અંદર કર્યું છે. પ્રાંતિક કોનક્રેટને વિગેરેમાં તથા હાલના એક અગ્રેસર દિંદીના હેડ કરવામાં સરકારે જે કાર્ય કર્યું છે તે નકારીતાન તથા મુખાલવાળું છે. ખગલનું કોનક્રેટ ને એક સાધારણ મંડળ નથી. નેચનલ કેમિસ્ટ જે આખા હિંદુસ્થાન વાસ્તે કરે છે તેટલું જ કમ ખગલાનું કોનક્રેટ ખગલામાટે કરે છે. તેમણે જણાવ્યું હતું કે જે વિપરિત પગલું ભરવામાં આવ્યું છે તેને સુધારશે નહિ ત્યાં સુધી હિંદી પ્રજા સત્તાવાળા પ્રત્યે પહેલાં જેવો સંબંધ જળવી શકે એ દુર્વિદ થામે છે.

ખીજ સભા વિગેરે.

ખારીસલના ખનાવથી ઉત્પન્ન થએલ ખડલગટ દાવાગિની પેટે વધે જાય છે તેમાં વળી કોમેશ થયો છે. પોલીસ એક ખીજ મીડીંગને પંદર માનરમનું પોલ ચાલ ના પોંડ માટે વિગેરે નાખ્યા છે. આવી રીતે પ્રચલિત કોષ વધતો જાય છે. ને દિવસની અંદર હિંદુસ્થાનમાં ફક્ત ૧૮૨ મીડીંગ વાંધા ઉઠાવવા મળી હતી જેમાં ૪ લાખ કરતાં વધારે માણસોએ હાજરી આપી હતી. મી. ગોરલી આવા સમયમાં યુવકોથી ભેરી રહેલ છે એ ખીના લોકના અસંતોષને સમાવનારી નહિ પણ ઉરેર નારી ગણવામાં આવે છે.

એન. મી. ગોખલે.

ઈડિયન પાર્લામેન્ટરી કમીટીના મેમ્બરો થી વીકાર મળેલી એક સભા આગળ એન. મી. ગોખલેએ વિલાયતમાં રહેતું બાણ કર્યું છે. તેમણે પ્રાંતિક કોનક્રેટનાં થએલ જુલમાદ ઉપર વિવેચન કર્યું છે તથા તેથી થએલ ઉરેરની અને કોલની હુલામણો લાગણી ઉપર ખાન બેચુનું હતું. તેમને સરકારી યોજનાવાળી હિંદી રાજાગિતિન લીધે તેજુરીપર જે ખગલ પડેલે ને એના સંબંધે કેટલક ખોટી શરમ હતી

વર્ગ ૬૩૦.

બાકી બધી વસ્તુઓ ઉપર પંદર ટકા વજત અને એ વિજાવતથી આવેલી હોય તો ત્રણ ટકા વજતર.

૨૬ થયેલા રજીસ્ટ્રેશન તથા

સરટીફિકેટો.

(સંસ્વાગ ગવર્નમેન્ટ ગેઝેટમાંથી)

નીચે નોંધેલા એકીઆરી કે તેથી વધારે અને ૨૦૨૨૨૨૨ સરટીફિકેટો સંસ્વાગની સરકારે ૨૬ કરનાં છે :

પરમીટ નંબર ૧૩,૮૮૫, ૧૩,૮૮૬, ૧૩,૮૮૭, ૧૩,૮૮૮, ૧૩,૮૮૯, ૧૩,૮૯૦, ૧૩,૮૯૧, ૧૩,૮૯૨, ૧૩,૮૯૩, ૧૩,૮૯૪, ૧૩,૮૯૫, ૧૩,૮૯૬, ૧૩,૮૯૭, ૧૩,૮૯૮, ૧૩,૮૯૯, ૧૩,૯૦૦, ૧૩,૯૦૧, ૧૩,૯૦૨, ૧૩,૯૦૩, ૧૩,૯૦૪.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા

જોહાન્નસ્બર્ગ તા. ૨૭-૫-૩૬.

સમાજનું કામ દર અઠવાડિયાના વખતે એ વાગે તો ગીતાજી વાંચી તરુ કરવામાં આવ્યું હતું પ્રમુખ શ. રા. ગુલાબજી શ્રીકલાકર એ સ્વર્ગની નીતરણી નામના પુસ્તકમાંથી કેટલાક પરચુરણ વીધો વાંચી સમાજની સમસ્યા તેનું સીધું જગજગ અરજા કરાડ મૂવી કર્યું હતું. શ. રા. મણીમજી અંબાજી દેસાઈએ મંડળીને તે મળવાથી થતા હાનિના વીધ્ય પર નીચેનાં વાંચો. તેમાં કુદરતી પ્રવળ નું મંડળીના પળે હાનિનું સંપરકનું. જોનાલી ખાણવાળાનું મંડળીના પળે દારા સત્તાનું ધસવળું, વગેરે જાળન પર લાંબુ ભાષણ કર્યું હતું. શીયાળ મંડળીના સદવાસે સત સંગ થાય છે તો સતસંગના પ્રભાવના પ્રવળ માટે વસિષ્ઠને વિશ્વામિત્ર તરફના સમાજને એક બીજાને આવેલી વિશ્વામાં વસિષ્ઠના એક ઘડીના સતસંગ અધર થયેલી ધરી તેમાં વિશ્વામિત્રને ઉપદેશી ગમગીની કે દનંત વરસના નપથળ કરતાં વસિષ્ઠ મુનીનો ચડી તો સતસંગ અતી મદતા ધરાવે છે. એમ સભાજનો સમસ્થ દ્રશ્ય આપી તેમનો વીધ્ય પુરુષ કરી આપવી તેના મનોવલકરે વાગે વીધવાનું મંડળીને એમ નહતું. તેમજ એ જોલવાનો રીશર કરી હમણે પર આપરન રાખનાર પુરુષને તે જાન કરી પરમ દયાળુ પરમેશ્વર સદાયક શામ જી. એ જાણતમું

સમાજ-પ્રમુખ શ. રા. ગુલાબજી શ્રીકલાકર ના હાથે મંડળીનાં મંડળીને દેખાવા વાળું છે, તેમાંથી ઉપર ક્યા. તેના ક્યા.

આધાર ગમેલા ફળનો, તે તેને પોતે સર્વી સમાજત બીન તકલીફ વિરક્ત થવાનો હવાલ જણાવ્યો. તે એટલાજ માટે કે જીવલી જાળન સભામાં બીરાજવાને અસક્ત નીવડી દરેક અતી ગમગીનીમાં પડત. જેની સાથે આખી સભાએ હાંના પોદર કરી તાળીના અવાજો કર્યા હતા. બાદ ભાષ પીનાંજરે પરાવકારની જાળન ઉપર દ્રશ્યત આપ્યું કે એક ટોચો મરણ સયાએ પડતાં વીચારવજ થયો કે મારી પાળળ છોકરાઓ પૈસા કુમારે ઉઘાવી દેશે એ અજાનતાથી તેને છવ મેલક ગતીએ ન પહેચિતાં અધોમતીને પામી પોતાના છોકરાને પાંજ સાપ. વાળંગા, તે કાકા રૂપ વનમ મરણના ફેરામાં પડ્યો. તેને ત્યાં બેઠવન કરનાર એક મહા મુનીએ શિલ્પિદાસ જાણી. તેને ત્યાંના અનાજર ક્યા તેથી પોતે ઉપકારી છે એમ સમજ તેને છેવટ કીડાડ્ય માંથી એક ગતીએ પહેંચાડ્યો.

શ. રા. મોરારજી આ સભામાં પહેલાજ પધાર્યા હતા. તેમ પછી તેમણે ૬૨ સમત પધારવાનું કહી ૫૦ થી ૬૦ માણસોના સમુદવાળી સભા જોડે ધણુ કરીત થયા હતા. શ. રા. કાલાકલકર શાપાવજી આચરીકરે આ સભામાં પહેલાજ આવી સભાને આભારી કરી હતી તેમણે શ. રા. ગુલાબજીની તકલીફમાં દીવાલો આપ્યો તે હતી ઉપરાંત ધર્મને માટે અતિ આનંદ ઉપજાવે એવું દ્રશ્યત આપ્યું હતું. સભાના સદાયક કીયાતકાએ ધણુ માણસની મજરીને ઉપર જુઝાવવાપર એકવતીના વીધ્ય આપ્યું તે આજરજનક રાજકાળે આવી હતા. જેવટ મુરની આપવી કરી પ્રસદ હવે આજ સભા આજવાર વાગે વીસરજન થક હતી.

કરજન તા. ૩ જુન ૧૯૦૬

આજ રોજ સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્ટીટમાં મળી હતી. ઘણા શુદ્ધો હાજર હતા. સમય થતાં રાંને સાથે મળી હમર પ્રાર્થના કરી નીત્ય કર્મ કર્યું. સેક્રેટરીએ શી ગીતાજીના સ્તોત્રો તથા યજ્ઞ સલાતે રીગોર્ટ રાંચી સંભાળવાનાં આજરોજ મુરત સનાતન ધર્મ સભાના પ્રમુખ સીમાન નૌતમરાજી મુમરી ગયાના જાળ ગમેલા લેવાથી અને તી સભા જે તેમની શીખામણો અને કામગીરી દારા રચવાયેલી તે શરણથી તેમના આત્મા તે રાંતી મળે એવા હેતુથી સરવ સાથે મળી શુદ્ધ આત્મક્રમથી હમર પ્રાર્થના કરી હતી. બાદ આજરોજ વીધ્ય " અધ્યાત્મ " એ વીગે હતો તેને મંડળીને દેખાવા વાળું છે, તેમાંથી ઉપર ક્યા. તેના ક્યા.

આવતી સભામાં " અધ્યાત્મ " એજ વીધ્ય ચરવાશે.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વિગેરે.
(ગવર્નમેન્ટ ગેઝેટમાંથી.)

લેડીસ્મીથના સ્ટોરડીપર મહમદ દસનજી ના લેણદારોની મીટીંગ તા. ૧૨મી જુને બરાવાની છે.

નાતાલ, મેવીલના સ્ટોરડીપર માલુ આજ જુનની મીટીંગ નાદાર તરીકે અહેર કરવા માં આવી છે.

હલીફર્ડના સ્ટોરડીપર હાલુ કાસીમની મીટીંગ નાદાર તરીકે સોંપવા અરજ કરવા ની છે.

સધરલાંડના સ્ટોરડીપર હમર હસમાજી ના લેણદારોની ખાત્ર મીટીંગ તા. ૧૩મી જુને બરાવાની છે.

ન્યુકાસલ કીવીડન, જંગોમાના સ્ટોરડીપર હસેત આમદના લેણદારોની મીટીંગ તા. ૧૨ જુને બરાવાની છે.

ડરબન, મેવીલના એક નાથના લેણ દારોની મીટીંગ તા. ૧૨મી જુને બરાવાની છે.

લેડીસ્મીથના સ્ટોરડીપર મહમદ આદમ ના લેણદારોની મીટીંગ તા. ૧૨ જુને તથા વીજ મીટીંગ ૨૬ જુને બરાશે.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીજો નીચેના નિષ્કોષ વાદ રાખશે તો તેજોના પત્રો ઉપર દુરવ જ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામળની જોડલ જાણુએ લખવું.
૨. અક્ષર ચોખી સાહીયી લખવાં.
૩. નામ તથા ફેક્ટુ જરોબર લખવાં, તે હમેશાં બહાર પાડવા સાડ નહિ પણ અમારી ભાણે સાડ.
૪. મંજૂરવાર શી સંગ સુધીમાં મંજૂર લખાણો તેજ અઠવાડિયામાં કરી રાકશે.
૫. લખાણ હમેશાં ૩૨૬

ટરસ્ટી નીમાયા.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ
પ્રીયોદીપાની મસજીદના ટરસ્ટી પાંચે
ફરજીમાંથી કાઢ માણસ મુકરર ચર્ચેલ નથી
એમ તમારા પત્રમાં તા. ૫ મે ૦૬ ના અંક
માં આવી ગયું છે. એ ખોટું છે ને શુખ
દલ મદમદ હસાદ મુકરર થયા એ ખરું છે.

પ્રિયરીઆ તા. ૨ જુન ૦૬.

લી. હસમાઇત હયરાદીમ.

સહાઈમાં જવાને તૈયાર.

મે. ઇ. ઓ. અધિપતિ સાહેબ,
નાતાલ કોલોનીની અંદર નેટીંગ અને
સુવેપીયનની સહાઈ આજે છે તો આપ
અંદરવાતી હરી સરકારને જણાવી મને
સહાઈમાં મોકલો તો હું હજી હું ને સહાઈમાં
જવા માણું છું. મેરીટમંત્રી કારપોરેશન
માં મીસ્ત્રીમાં છું. રહેવાની કાઠીઆવાડ
જામ થરાફનો છું.

લી. સામતસીંહ જસમતસીંહ.

હિંદી વિષે ગોરા શું ધારે છે?

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ,
આપના તા. ૫ મી તેમજ તા. ૧૨ ના
અંકમાં એવરસ્ટાઇઝરનો ઉતારો વાંચી
જણાવું દીલ અળી તબ એ કારણ શું કે
હિંદીઓ કમરો છે બા નાદાર છે કે શુરા
વર છે તેની માહેલી મોરા સાહેબો શું જણ
છે. ફક્ત મરફરી જેવા પત્ર લખીને
હિંદીઓને શુર મકાર છે પણ આપણા હિંદી
ઓને શુર મકાર નથી. ત્યારે શુર મકાર છે
ત્યારે સરકાર હિંદીઓને હથીયાર આપની
વધી હિંદીઓ હાથમાં ક્યાં ક્યાં છે,
માટે એવા હિંદી હશે તોપણ તેના અવધને

માં હિંદીને બુરસો લરેલો હશે. માટે
આપણા આગેવાનોની ફરજ છે કે સરકાર
પાસેથી હથીયાર માગવા અને નાતાલના
દરેક ગામમાંથી હિંદીઓને સહાઈમાં લેવ
ત્યારેજ આપણને શાંત બેસવાનો વખત
આવશે.

દંડી તા. ૩૧-૫-૦૬.

લી. મદમદ હાસમ.

ધરમાદા બેલની શું વ્યવસ્થા થયું?

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ ભેગ,

આપના તા. ૧૦ મે ૦૬ ના પત્રમાં
ગૌરલા તથા વિધર્થાઓને માટે ધર્મદા
ખેત પાડવામાં આવ્યા હતા. તે વીરે નાણા
ની શું વ્યવસ્થા કરવામાં આવી તથા નાણા
કેટલા આવ્યા વગેરે હીસાબ તે ફંડની
કમીટી તરફથી અદાર પાડવાની આસ જરૂર
છે કારણ કે થણાઓ તે વ્યવસ્થાને છોતેજર છે.
કરખન તા. ૨૬ મે ૦૬.

લી. મેદ.

નાતાલ સમાચાર.

ચીના—રેન્ડની ખાણમાં કામ કરવાને
૨,૦૦૦ ચીનાઓને લઈને રફીમર કેનલી
ગયા રવીવારે આવી છે.

બલુન—અમગેનીમાં કીન્સ ખીજ
આગળ ગયા રવીવારે ચાર વાગે મી. શીલીસે
બલુન મહાજવાનો અખતરો અજમાવ્યો
હતો. આ તમારો સ્વેચ્છાને માણસો થયા
બેળા થયા હતા. મી. શીલીસે એક મોટો
રેશમનો દડો પવનથી લઈ. ત્યાર બાદ
તેને છોડે રેતીની કાથળીનું વજન લટકાવી
હવામાં ઉડાવી દીધું. હા મીનાડ સુધી તે

હવામાં ઉડ્યા પછી તે હોટેલથી ૫૦૦ વારને
છેડે પથ્થરોના ખડક ઉપર તે બલુન નીચે
પડ્યું હતું.

અકસ્માત—૨૮૦૦૦૦ જુમને સાઈકલ
ઉપરથી પડી જવાથી કેટલીક ઇજા થઈ છે.

મફત કાગળો—સહાઈમાં ગયેલા
સાલજરો વગેરે પોતાના મીત્રો. સગા સંબંધી
વગેરેને સાઉથ આફ્રીકામાં વગર ટીકીટ
કાગળ મોકલી રાકે છે એવા અખર નાતાલ
ગવરમેન્ટ ગેજેટમાં છે.

રેલવે અકસ્માત—જરમીરનથી ૮
ને ૫ મી. નીકળતી ટ્રેનનું એન્જીન નાતાલ
સ્પ્રટ આગળ પાડા ઉપરથી હતરી જવાથી
મોટો અકસ્માત થયો હતો. કાઠપરને કેટલીક
ઇજા થઈ હતી. તેનો મદદગાર મગદાજ જવા
થી તરતજ મરણ પામ્યો હતો.

પોલ ટેક્સ નહિ લેવા માટે હંડ—
પોલ ટેક્સ નહિ લેવાના વાંક માટે એક
હિંદીને માણસે મી. હોડસન પાસે રજુ
કર્યો હતો. યુનિયારે ખતાબ્યું કે તે માંદ
હોવાથી કર લરી શક્યો નહિ હતો. માણસે
પૌંડ ૧-૫-૦ હંડ કર્યો અને કર લરી દેવા
ની મેનવર્ણી આપી.

ખીન એક પીસે નામના હિંદીને પલ્લુ ને
જુનના માટે ગાલીસે પકડેલ હતો યુનિયાર
તરફથી જવાર માટે મી. મેળવીઅલને
રોકવામાં આવેલ હતા. પીસેના તા ૨૫ મી
એપ્રિલે પોલ ટેક્સ લરી આપ્યા છે એવા
સીદર બનાવવાથી તેને છોડી મુકવામ
આવ્યો હતો.

હિંદુસ્તાનના ખખરો.

કાઠીયાવાડના પોલીસીકમ એજન્ટ કેનરી
એ પોતાનો હોપ્સ છોડ્યો છે તથા તે જગ્યા
એ મી. પી. જે. વી. શીટજરાલ્ડ આવી
ગયા છે.

ગમનગરમાં સખન મરફી ચાલે છે.
અંદર આખું કાગળગ ઉલટ થઈ ગયું છે.

ગાંડલના વતની મી. મણીલાલ પોપટ-
લાલ જેઓ માઈસોર સ્ટેટના આસી. એન-
જનીઅર મી. પોપટલાલ ડી. ના પુત્ર થાય
છે અને જેઓએ છેલ્લાં બે વરસ લગી
મુંબઈની વીક્ટોરીઆ ટેકનીકલ હાઈસ્કૂલ
માં મીડીનીકલ એનજીનીઅરનો અભ્યાસ
કરેલ છે તેઓ એ સાઈનનો વધુ અભ્યાસ
કરવા માટે લુનાપ્રેસ્ટેડેસ ગયેલા છે.

સન લાઈટ સાબુન.

ઘુમરે સાબુનમેં કપડે અછી તરેહમેં ઓર સફેદ થોતા હે.

જા સન સાબુન ધોનેમેં ઘુસરા સાબુનમેં જાસિત વસ્ત તક ચલતા હે,
અછી તરેમેં રે જાસિત વસ્ત તક રહેતે હે.

વસ્ત સાબુન વાપરમેં કપડે અછે રહેતે હે.

જા સાબુન નાક હે ઓર અછા હે.

સન સાબુન નાક હે ઓર ઉત્તમ

કામીયાબાદ એન્જનીને લગતા રા. ૧૬ થી
ઓછા પગારવાળાને દુકાનને લીધે વધારે
પગાર આપવા માટે મંજૂરી મળી છે.

ગાંધીધરના દીવાન મી. વી. પી. માધવ
રાવ માધસેર દીવાન નીમાયા છે.

ઓનરેબલ સર શ્રીરેખાચંદ્રે એન્જી
સ્કુનીસીયાલીની પ્રમુખની ખુરશી છોડી
છે. અને ત્યાં પ્રમુખ તરિકે ડા. વીગાસ
સુંડાયા છે.

એમીલીના પહેલા અડવાડીયામાં હિંદુસ્થાન
માં મરદનીશ ફલ રૂ. ૨૩.૦૫૪ કેસ ચલા
હતા.

મુંબઈ ઇલાકામાં ચિંતાનુર મામલો એવા
માં આવે છે. કેટલાક લાગેમાં દુકાનની
અસર બહુ જણાય છે. કાસ ચારાના ભાવ
વધી ગયા છે ને અનાજના ભાવો વધતા
જાય છે.

પ્રમુખીય યુનીવર્સીટી સ્થાપનાના પ્રયત્નો
અટકી રહ્યા નથી. તેની એક કોલેજીસીય
સ્થાપવામાં આવી છે. જેણે કૃષ્ણચંદ્રનાં
ધોરણો કરાવ્યા છે. પાંચમું ધોરણ મેટ્રીક્યુ
લેસન જેવું તથા સાતમું ઇન્ટરમીડીએટના
જેવું રાખવામાં આવ્યું છે.

મુંબઈમાં છ. આઈ. પી. રેલવેના એક
કારખાનામાં એક મોટરકાર ગાડી તૈયાર
કરવામાં આવી છે તે કલાકના ત્રીસ માઇલ
ની ઝડપથી દોડે છે. ગાડીમાં સરસામાનતું
ખાતું સીઓને બેસવાનું ખાતું, કેટલાક
બીજા વર્ગના અને પહેલા વર્ગના ઉતારોએને
બેસવાનું એવી સગવડ કરવામાં આવી છે.

હાબેલ મદ્રેસાનું ફંડ

મી. રહેમાનખાં કુલતાનખાં	૦	૫	૦
,, પીરલાલ મોજર.	૦	૫	૦
,, મુસતફા લાહુ	૦	૨૦	૦
,, રસુલ હુસેન.	૦	૫	૦
,, તુરમીયાં બાખમીઆ	૦	૫	૦
,, હાફે રસુલ.	૧	૦	૦
,, મલેકે હાધ્યાત રહેમાનબાહા	૧	૮	૦
,, મહમદ મોતી.	૦	૧૦	૦
,, બીચમીસાખાન વજીરખાન	૧	૦	૦
,, હસમાઇલ હાજી અબ્દુલ	૦	૧૦	૦
,, અબ્દુલગની મુસા	૦	૫	૦
,, મહમદ સુલમાન	૦	૨	૦

મી. ઇબ્રાહીમ અહમદ દીનાત.	૦	૨	૦
,, હસમાઇલ મુસા સાહુજી.	૦	૨	૦
,, મહમદ અયુબ	૦	૧	૦
,, હુસેન અયુબ	૦	૧	૦
,, અબ્દુલ હાજીમ	૦	૧	૦
,, અહમદ કરીમ	૦	૨	૦
,, મુસાજી અબ્દુલ	૦	૧	૦
,, હસમાન હાજી વેસખ	૦	૩	૦
,, હાસમ જમાલ	૦	૧	૦
,, અહમદ હાજી વેસખ	૦	૨	૧
,, હાસમ તુર.	૦	૧	૦
,, બીમલાલ છવ્વાનુજી	૦	૫	૦
,, અયુબ મહમદ	૦	૫	૦
,, આંદામી વજીરખાન	૦	૦	૦
,, નરીરખાન હાલુખાન	૦	૨	૦

હિંદુસ્થાની.

અહમદ મુસા બાયાત.	૧૭	૧૭	૦
અહમદ સુલેમાન.	૧૧	૧૧	૦
અહમદ હસમાઇલ સાહે.	૫	૫	૦
હસન હસપજી એબલવાયા.	૫	૫	૦
મહમદ ખાજર સરહુ.	૩	૩	૦
ઇબ્રાહીમ હસમાઇલ.	૩	૩	૦
સુલેમાન અલી.	૩	૩	૦
હસપજી મુસાજી નાના.	૨	૧૨	૧
વી. રાતુન.	૨	૨	૦
હ. એ. કાસુજી.	૨	૨	૦
અબ્દુલ હાજી એબાદમી.	૧	૧	૦
અબુમીઆ હમદદીન.	૧	૦	૦
અબ્દુલમાન.	૦	૧૦	૦
હસા વલી.	૦	૧૦	૦
અહમદ નારજા હાજી.	૦	૧૦	૦
ઇબ્રાહીમ અહમદ બીખુ.	૦	૧૦	૦
હસમાઇલ અહમદ મુસા.	૦	૧૦	૦
મહમદ અહમદ સાહે.	૦	૨૦	૧
સૈયદ મહમદ બહાદુર.	૦	૧૦	૦
એન. એમ. હાટ.	૦	૧૦	૧
હસપ હાજી અહમદ.	૦	૫	૦
મુસા અસમાલ.	૦	૫	૦
મનચેરજી કાવસજી.	૦	૨	૧
રતીલાલ.	૦	૨	૧
એમ. ઇ. એલીઆ.	૦	૨	૧
હસમાઇલ હસપ.	૦	૫	૦
વલી મહમદ.	૦	૧	૧
એમ. છ. મુહા.	૦	૧	૦
નારજી કુમાર.	૦	૧	૦
નારજી કમ્બાણુ.	૦	૨	૦
મુસા મહમદ સીદાત.	૦	૨	૦
હાસમ હસપજી.	૦	૨	૧
ઇબ્રાહીમ નવસારી.	૦	૨	૧
અહમદ હસપ હાજી.	૦	૨	૧
મહમદ ઇબ્રાહીમ.	૦	૨	૧
સુલેમાન હસમાઇલ.	૦	૨	૦

મહમદ ઇબ્રાહીમ બીખાં.	૦	૨	૧
સી. ટેમી.	૧	૧	૦
સ્ટેન્ડરટ.			
મેસર્સ ઇ. ઇબ્રાહીમ એન્ડ કં.	૧૫	૦	૦
મી. મહમદ મુસા ગારદી	૭	૭	૦
હસા હાજી સુમાર.	૫	૦	૦
મહમદ ઇબ્રાહીમ.	૩	૩	૦

રૈકડ બખર ભાવ.

આવડ.	શી. પે.	શી. પે.
માંગ ૧ બરતાલુ	૨૦	૦ થી ૨૧
બીમડીના	૨૧	૦ ૨૧
એફ. એફ. ડી. આર.	૧૮	૬ ૧૬
એફ. ડી. આર.	૧૭	૬ ૧૮
ચીની સકકર	૨૦	૦ ૨૧
ફૂંડાના	૨૧	૦ ૨૧
દેશી ટુવેર દાળ.	૨૨	૦ ૨૨
ટુવેર દાળ કાનપુરી	૨૨	૦ ૨૨
મસુરની	૨૧	૧ ૨૨
મગની	૨૫	૧ ૨૬
અડદની	૨૩	૦ ૨૩
અથા મુંબજના	૧૬	૦ ૨૦
દાળ	૨૧	૦ ૨૧
વટાણા	૧૧	૦ ૧૮
મકાઈ	૬	૦ ૧૦
કડવું તેલ ૧ ગ્યાલન	૩	૮ ૩
એરડીનું	૨ ૧૧	૩ ૦
મીઠું	૩	૦ ૩
નાળીએરનું	૩	૦ ૩
ખાંડ સફેદ સો રતલની	૧૬	૦ ૧૬
પીળા	૧૬	૦ ૧૬
લીરકુળ નાતાલ	૧૧	૦ ૧૧
બાઉન	૧૩	૦ ૧૪
આટા	૧૦	૬ ૧૧
મદ્રાસી સોપારી ૧ રતલ	૦	૭ ૦
મરચાં.	૦	૫ ૦ ૫
ધી પેટી ૪ ટીનના	૮	૦ ૮
પારાશીન ડીબેસ.	૬	૦ ૬
વાઈટ રોસ	૮	૦ ૮
આલન	૧૨	૧ ૧૪
નાળીએર ૧૦૦	૧૪	૦ ૧૬
ફલી	૮	૬ ૮
નીમક (લીવરપુલ)		
ખરતા એકનું.	૪	૧ ૪
ફલ નેસલનું	૨૦	૩ ૨૧

વેચવાના છે.

પરતીના કાગળો-હિંદુસ્થાનથી આવતા
જુના જાપા વગેરે છે જે રા રતીના પેકે
રધારે જુલાસા માટે નીચેને સરનામે
મેનેજર, હિંદુસ્થાન પ્રાઇવેટ
લિમિટેડ

સુડસ પેપર મીટ કયુર.

ખાંસ તથા શરદી માટે અકસીર ઇલાજ.

ઉપર્ય, દમ, પેટમાં સુક, ખાંસી અને મેલેરીયાને માટે હિંદુ રથાન તથા સીસીનમાં આ દવા વખાણેલી છે. "સુડસ પેપર મીટ કયુર" નો ઉપયોગ કરનારા તંદુરસ્ત રહે છે શરીરે મજબુત થાય છે અને લાંબી આયુષ્ય ભોગવે છે.

તેનો સ્વાદ પ્રજો સારો છે. કોઈપણ જાતની ગીઠાઈ કરતાં તે વધારે સ્વાદીય છે. કીમત ઘણી ઓછી છે. શીશી એકની શીશીંગ ૧૬. મલાઈ, તામીલ, હીંદી, અને મુજરાતી ભાષામાં હાલેલા સુચનાપત્ર શીશી સાથે સામેલ છે. ખતાવનાર રૂમલ્યુ. ઇ. સુડસ એન્ડ કુર., હિંદુસ્થાન સીસીન સેલેક્ટેડવેટ, આફ્રિકા બોક્સીઆ અને ન્યુઝીલેન્ડ વગેરે સ્થળે સાળા છે. અમારી દવાની જરૂયાળખાની બેન્કરી આફ્રિકામાં સેનન લીમિટેડને આપેલી છે.

ઇ. આઈઝાક.

હિંદુસ્થાન જતા આવતા ઉતાર એને માટે પાસ પરમોટ કદાવી આપનાની એફીસ બોલી છે.

ટેકાણું ૧૪, મરકયુરી લેન,
(મી. નાઝરવાળી એફીસ.)

હાલ જ્યાં ઇંટર નેશનલ પ્રીટિંગ પ્રેસની એફીસ છે.

ISSA HAJEE SOOMAR

General Merchant

AND

Direct Importer,

"BOMBAY HOUSE,"

STANDERTON.

P.O. Box 24.

Telegrams "ISSA."

M. A. Karodia & Co.,

GENERAL MERCHANTS.

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Soft Goods

Box 359S.

41 Market Street,
Johannesburg.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગની.

જનરલ ડીલર.

કાપટ, મરોશરી અને ખીન દરેક જાતનો માલ સ્ટોકમાં રાખનાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

ધીરે. અપેક્ષિતકરણી અંગ્રેજીમાં લેખકાલમયાજ પડવીજરૂપમાંજ અપેક્ષિતકરણી, હિંદુસ્થાન સીસીન સેલેક્ટેડવેટ.

5. ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

આનગી ઈબ્રાહીમ સુલતાની નિશાન.

જે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી બોલી છે.

સુલતાન અને હાદીઆવાદના શુદ્ધરોને ચેતામાં બાળકોને ઈબ્રાહીમ તથા સુલતાની હાથાવવા સાથે આ રજુઆત મોકલવાને વિનંતી કરવામાં આવે છે. માર્ચ ૧૧ શી. ૨૦ ૧૯૦૨ જેટલો એમ. એલ. પટેલ. રજુ કરેલ માર્ચ ૨૦.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail,

ઇ. ઇબ્રાહીમની કુ.

હોલસેલ ને રીટેલ મરચંડ.

Corner BURGHER and MARKET STREETS,
STANDERTON.

Box 27.

Telegraphic Address "E. EBRAHIM"

J. M. H. GOOL.

129 Castle Street, Capetown.

Wholesale and Retail of all descriptions of goods from India and England.

Also Exporter of Cape Stock,

Messrs. Jubbah & Sons, Ltd., London.

ઇસુ મોજ હમીદ શુલ.

જનરલ મરચંડ.

૧૨૬, કેપટાઉન.

THE Commercial Agency, 13, Upper Circular Road, CALCUTTA.

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate, and it is therefore necessary in the interest of your business to have a place where you place your orders, and where you will please refer the matter to, sending samples (where this is possible) for our special offers. As all you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the kind which will be able to give you prompt and guaranteed satisfaction.

Hassim Tayob & Co.,

General Merchants, Wholesale & Retail,

10, Upper Circular Road, CALCUTTA.

Subscription Rates.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal)	12/6.
Half Yearly	7/6
Quarterly	4/
Yearly Subscription (South Africa, England and India)	17/.
Term 10 M	6/
10/10/10	3/

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.
Tel. Add: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

G. K. Desai,
General Dealer & Importer,
P.O. Box 76, Tel. add: "DESAI."
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co
General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 134. Tel. Add: "AYOB"

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant,
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai,
General Merchant,
First-class Goods of all description
to suit all tastes.
Corner Commissioner and Rissik Sts.,
Box 33,
KRUGERSDORP
Tel. Add: "CHOTABHAI."
એ. ઇ. ડોટાબાઈ,
બીજી કોર્નર કમિશનર અને રિસિક સ્ટ્રીટ,
બોક્ષ ૩૩, ક્રુગરસડોર્પ.

પટેલા નંબરો માલ. દરેકને પસંદ પડતો.
કોમ્પોઝિટર અને રીપ્રીન્ટર.
પી. બો. ૩૩. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ ડોટાબાઈ.
ફુલરોર્પ.

E. A. PATEL & Co.
GENERAL DEALERS
—AND—
DIRECT IMPORTERS,
Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.
corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tel. Add: "ACODDEEN." P.O. Box 14.
BRANCH AT ROSENEKAL.

KORMAJCY IDOLCY,
DIRECT IMPORTER
—AND—
GENERAL MERCHANT
P.O. Box 532, DELAARDA BAY.

HAJEE HABIB
CALOUTTA HOUSE.
IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of
Rugs, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Hardware, Hollow-ware, Furnitures, Groceries.

Rough goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL
Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited
Tel. Add: BACDAD, P. O. Box 57.
338, Prinloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,
GENERAL MERCHANT & DEALER,
Market Square, P. O. Box 11.

KRUGERSDORP
A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER,
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL
Tel. Add "BHABHA." P.O. Box 52.

દયાળ રામજી પટેલ,
ફુલરસ અને કમીશન એજન્ટ,
પી. એ. બોક્ષ ૬૦૬. ડરબન.

EBRAHIM CAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT.
Natal Leaf Tobacco a Speciality.
112 CRET STREET. (Camroodeen's Buildings)
Tel. Add: "CAMROODEEN." Durban.

M. J. MAHOMED,
470 & 478 CHURCH ST.,
MARITZBURG.
Tel. Add: "MAHOMED."
Telephone No. 280.

મુસ્લિમ બનમદમદ.
૧૯૦-૨૦૦ ચમ રૂપિય, કોલકેલ અને
ચીરેલ, મરમદ. એન્ડ કમ્પોઝિટર.
એસીસીસી.
બેન્ચ, ન્યુક્લેસ, ન્યુરોલેસ, એસીસીસી
સેલ, અમરીસીસી.

B. P. EBRAHIM & CO.
Mallin & Mallin, Wh. & Co. Importers
Dealers in Bedsteads, Sofa Tickings
Mattress Cases, Feather Pillows, &c.
Market St. (West), Box 1420, Johannesburg.

Swami
Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : : :
Collection of his : : :

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

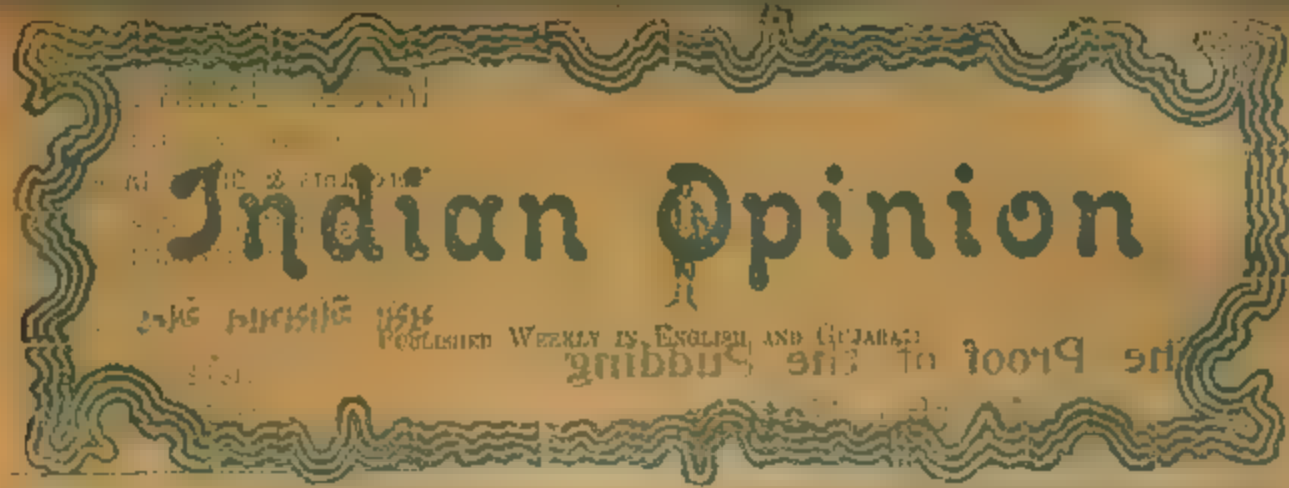
This publication is the first of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master" his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago; all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America, and India; Gnan Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga, Vedanta and Hinduism; selections from the eloquent, stirring and inspiring speeches he gave in reply to addresses of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Colombo to Almora, on his return from America; a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to friends; and a selection from the beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the seer.

DETAILED CONTENTS.—The Song of the Sanyasin; My Master I: Address at the Parliament of Religions 38; Reply to Addresses of Congratulation from Madras and Calcutta 44; Karma-Yoga 54; Metaphysics in India: Reincarnation 119; Immortality 139; Is the Soul Immortal? 157; The Freedom of the Soul 163; Maya and Illusion 184; Maya and the Conception of God 210; Maya and Freedom 229; The Real and the Apparent Man 246; The absolute and Manifestation 271; Unity in Diversity 293; The Cosmos: The Microcosm 313; The Cosmos: The Macrocosm 328; Realization 349; the Ideal of a universal Religion 379; God in Everything 408; Bhakti or devotion 421; Vedanta 448; The Vedanta in Indian Life 504; The Mission of the Vedanta 532; The Sages of India 564; Christ, The Messenger 593; The Relation of Buddhism to Hinduism 615; The True Method of Social Reform 619; The Reform of Caste for Education on National Lines 639; The Conquest of the World by India Thought 644; The Himalayas 650; Max Muller—A Vedantist 653; Jaiye 657; To a Friend 660; The Hymn of Creation 664; And Let Shyama Dance there 666; To the Awakened India 671.

Cloth bound, Price 3/- Post free.
Apply to G. A. NATHAN & Co.,
PUBLISHERS, 15, BRAYFORD, MADRAS.

Indian Opinion

THE PUBLISHER

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

the Proof of the pudding

Vol. 11, No. 24, Phoenix, Natal, Saturday, 16th June, 1906.

No. 24.

MAHOMED

CASSIM CAMROODEEN & Co.

WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Telephone 214.

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.

Wholesale Merchants and

Direct Importers,

have always on stock

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis

Sarees,

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Bliss, Dholl, Oya, Ghel, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Cocoanuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Spoke,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Groceries
at the lowest of cheap rates

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.

115 COMMERCIAL RD.,

DURBAN.

“Kathorian.”

Telephone 224.

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telegraphic Address: “CAMROODEEN.”

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.

ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.

APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: “MIANKHAN,” Durban

Telephone No. 855

નિમ્નલિખિત વસ્તુઓ

સામાન અને સામાન્ય વસ્તુઓ

અમુલી, અમુલી, અમુલી, અમુલી

અમુલી, અમુલી, અમુલી, અમુલી

અમુલી, અમુલી, અમુલી, અમુલી

અમુલી, અમુલી, અમુલી, અમુલી

અમુલી, અમુલી, અમુલી, અમુલી

અમુલી, અમુલી, અમુલી, અમુલી

અમુલી, અમુલી, અમુલી, અમુલી

અમુલી, અમુલી, અમુલી, અમુલી

અમુલી, અમુલી, અમુલી, અમુલી

અમુલી, અમુલી, અમુલી, અમુલી

અમુલી, અમુલી, અમુલી, અમુલી

DADA OSMAN,

General Merchants & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 58.

Tel. Add: “PORAKDAR.”

ESTABLISHED 1890.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચન્ટ ને કમીશન

102 QUEEN STREET, DURBAN.

પોસ્ટલ નંબર ૫૮, ટેલિફોન નંબર,

૮૨૫૮.

Telephone 865

The Proof of the Pudding is in the Eating.

We maintain that a carefully-written and well-displayed advertisement is a good investment.

INDIAN OPINION

reaches Buyers and Sellers in all parts of South Africa. All classes of Indians read it, and the circulation is increasing. Write for Terms.

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના બરનો સમગ્રી જાતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કેમરીઓમાં રેલ ઉપર મેશીન ઇન્જિન અને પાંચાળી નવા મશીનો
વાપર થતાં પહેલાં સમગ્ર માલ ઉપર ખાસ સરેતા ભાવ રાખેલા છે.
કસ્ટોમરો આપના, કાગળ, ધી, અને મેશીનરીઓથી મેશીનરી ચીની
અને અન્યો મંગાવવામાં આવે છે.
એ. મેક વિલીઅમ.

રવીન્દ્રન ત. દર મી. એ. બોક્સ ૨૧૭

રવીન્દ્ર સમગ્રી "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well-lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars apply

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો

ડાયરેક્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ,
પી.એમ.બી., નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITING (Seventh Ed.)
Containing 625 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Rs. 1,
2s. post free.

THE HISTORY OF THE ENGLISH LANGUAGE (Third
Edition). An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper use. Rs. 1, 2s. post free.

THE ENGLISH LANGUAGE & ITS CONSTRUCTION
in reading, speaking and writing the Eng-
lish Language. (Third Edition). Rs. 1, 2s.
post free.

THE HISTORY OF THE ENGLISH LANGUAGE
(Third Edition). A splendid and exhaustive
Aids to the right use of vocabulary in writing in
composition. Rs. 1, 2s. post free.

THE ENGLISH LANGUAGE & ITS CONSTRUCTION
(Third Edition). A splendid and exhaustive
Aids to the right use of vocabulary in writing in
composition. Rs. 1, 2s. post free.

THE ENGLISH LANGUAGE & ITS CONSTRUCTION
(Third Edition). A splendid and exhaustive
Aids to the right use of vocabulary in writing in
composition. Rs. 1, 2s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 106, MARKET
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHAT.

Wholesale & Retail Merchant,

Oil, Ghee, and other

Articles, and other

Articles, and other

Articles, and other

Articles, and other

Articles, and other

Articles, and other

Tel. Address: "BHAT"

P. DAWJEE MAHOMED & Co

Have a large stock of

RICE, DHOLL, GHEE AND OIL.

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN

Tel. Address: "PABULAR" Box 55.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 352, Tel. Add: "TAYOB"

P.O. BOX
441.

પ્રો અબુબકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—હરબન, (નાનાલ).

Tel. Address
'ABOUBAKER'**E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,**

નોં ૪૩૪ 434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Bibs,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frocks,	Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY: PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864.

Telegraphic Address: "FORBANDAR."

**A. M. JEEVANJEE,
& CO.,**

Stevedores, Dubashes, Contractors,

and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI.

BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI.

Telegraphic Address:

Karachi
Mombasa
Nairobi

"JEEVANJEE"

Bombay: "CONVEYANCE"

Codes used: A.B.C., 5th Edition, A.L., Scott's, Watkin's, and Universal

C. K. D. PILLAY & CO.

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Naartjes, Oranges and Betel
Leaves on our farm at Um. . .Indian Post Office on our premises,
133 Grey St., 219 & 222 Vincent Rd.

P.O. Box 88, Durban.

Telegraphic Address: "MOMBASAMV"

હુકમ વેચવાની છે.

ચાલવસ રાહન મધિની અગ્રેષ્ઠ બરની હુ
કમ વેચવાની છે. સુકુ પુલસા માલે ચાર
દસ હાકિમાં એવના ૨૦૦ શીડ્ડ સીદમાં
હાથહાસમને પુલસા ખાતર મળશે.

E. Suleman Bros.,Wholesale & Retail Timber & Iron
Merchants,

Saw Mills & Timber Yards:

109 Queen Street, Durban.

Hoosen Ebrahim,

Wholesale and Retail Merchant.

Fancy Goods and Drapery.

95 & 97 FILLIS STREET, DURBAN.

YUSUF PATEL,

GENERAL DUKAN, WHOLESALE & IMPORTER.

P.O. Box 191, Market Square.

સરહમ, ૧૦૯/૧૦૭ ક્લેરહોપ્સ.

DAWAB MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN

HOUSES TO LET.

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to

FLOWRIGHT LANE.

સસ્તો અને ઉચો તમાકુ.

ટોંગારનો વખણાએલો તમાકુ પરચુરસ
કે લગાવેલો અમારે ત્યાંથી મળી શકશે.
એ. એ. ગાંધી. ટોંગાર.

164 Grey Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

BOER TOBACCO

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88.

Tel. Address: "FORBANDAR."

Telephone 864.

સસ્તો અને ઉચો માલ.

સન સીગરેટ, સુમાત્રા ચીરુટ બોર વા
છનીઆ રંગ વગેરે ભતની તમાકુ નીચેને
સરનામે મળશે.

સન બેન્ડ ટોબેકો વર્ક્સ.

૧૬૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIANSecond-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.**J. LANDAU,**

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 12 Rue des Francs-Bourgeois Paris.

સેકન્ડહેન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, ઈન્ટર વિગેરે તમા
બધે મુરોપથી મેકાવનાર ચોટી કંપની.

જે. લેન્ડા.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

ફોન નંબર ૧૩૩૬ મકાનનંબર.

ભાણી પરપોતમ.

વીશીની દરેક સગવડ કરી મેકાવનાર
આવે છે. આવો અને જુઓ.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ.

ડર્બન.

We want your interest in our ad-
vance is invited on all matters of im-
portance to Indian people and the
voice of Indian people and the

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPE TOWN,

Geo. E. HANDS, Resident.

சுடினா ஜாஜிதரெய் ஆ வெபார ஆர
கர்ஷிபர் பரிதிரி வீதித ஹொவா பதா அல.
கரமனநி பு. நா நாமதீ வெபார வகாவநா
நா அவதெ டதெ அரவ் கே நவா ஜாஜிதரெய்
நவா நாதாவா சாரி ரிநெ ஜஹீர் தய த்ய
சுதீ ஜுநு நாம அபவானு தரவ் டத.
ஹெ தெ நாம டிரேரி கபரநா நாமதீ பு. ஆ
வெ.

அதாவத மாலிநா வெபாரி.

ஹெ ரகமனா சோஹ் சூதா, அபர் பர்,
புர, அஹ்ரி மால, ஹஹீர், அயநெ சாமான
கிரெ ரிஜெர்.

A. MANSOOR

GENERAL MERCHANT,

BUTHA BUTHE,

District LERIBE, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,

WHOLESALE & RETAIL.

MERCHANTS,

131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,

Proit Merchant and
General Storekeeper.

BEILAIR, NATAL.

பலி மயாஜி டுட் வகாவவா அல வெ.

TAYOB ADAM.

GENERAL MERCHANT

Butha Buthe,

Leribe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT.

MADRAS GOODS A SPECIALITY,

229 Grey Street & 95 Umgeni Road,

DURBAN.

Telegraphic Address: "PERFORMER."

PARSHOTAM VALABH,

TAILOR & OUTFITTER.

ALL KINDS OF SUITS MADE TO ORDER
AT SHORTEST NOTICE.

125, Grey Street, DURBAN.

To

please your customers,
increase your business,
pay you well.

STOCK

Our High Class Cigars, Cheroots, best
Cigarettes, Tobaccos of all kinds, Pipes,
Pouches, etc., Always in stock, wholesale
and retail at lowest market price.

S. P. Mahomed & Co.

Old No. 81, New No. 100,

Corner West & Grey Sts., DURBAN.

FOR SUITS TO MEASURE
go to

Makanjee Bros.,

Outfitters.

182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

General Importer, Wholesale & Retail Merchant.

Box 122, Tel. add. "Ahomed Tilly."

OLD TOWN, KLERKSDORP.

हिंदी दवाखाना.

आ दवाखानामां दरेक जतनी दवा पुरी
पाइवामां आवे छे. जहदर गामना ओरदरे
पर पुरवुं ध्यान आपवामां आवरो. दरेकी
जोनी उपर पास ध्यान आणी उमहा छीट
मेठ करवामां आवरो. घेडा अने अखरनी
दवा अमारें त्यांथी भजरो.

340 पाथन स्ट्रीट.

இந்திய மருந்துக்கடை.

எல்லாவகை மருந்துகளும் விலை
சமமாக விநியோகிக்கும். வெண்முயல்க
க் கோலிவாவுறு போஸ்ட்டு குலமா
கு பெற்றுக்காக்கலாம். அடியித
ண்ட விநியோகஞக்கும் துதியா
ய் வாங்குஞக்கும் மருந்து கிடைக்கும்.
வெண்முயல், கோலிவா, கிரீடலாம், வ
தர், திரும்பு, சிவகோய், காக்லக
லி, வெண்கக் விநியோகி.

இந்திய மருந்துக்கடை, 340 பைத்
ஸ்ட்ரீட், டுர்பன்.

K. KISTEN,

TOBACCONIST.

Best Leaf Tobacco always
on hand.

UMGENI ROAD DURBAN

SHAIK MOHIDEEN,

WHOLESALE & RETAIL GENERAL MERCHANT

135A Camroodeon's Buildings

Grey St. DURBAN TEL. 111 "SHAIKMOHID"

R. D. BHOYRO,

INDIAN BOARDING HOUSE.

Breakfast 6d. Dinner 9d. Supper 1.

Monthly Boarders £1 10 0

Green Bazaar, Grey Street, DURBAN

For cheap Indians think see Indian
Opinion

એ. એ. કુવાડીઆ.

ફેનસી અને કાફરી બરનો દરેક જાતનો
માલ અમારે ત્યાંથી કાફાયત આવે મજરી.
વધારે ખબર માટે પુછો,
પી.ઓ.બોક્સ ૨૭૦, એ. એ. કુવાડીઆ.
૨૭ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, નેટાલ્સડોર્પ.

ARMSTRONG BROS.

36 Field street. Durban.

લોહાનો સામાન, કટવરી, બત્તીઓ તેવ,
રંગ તેવ બ્રશ.

કાચનો સામાન, રહેશનરી, એનેમલનો
સામાન. વગેરે વગેરે. કાળજીથી પેક કરી તર
તર કીલીવર કરવામાં આવે છે. વાવને માટે
તીએને કરનાથે પુછો.

આઈસ ક્રેમિંગ બ્રધર્સ,

૨૫ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

Mahomed Ismail & Co.

General Merchants & Importers.

P.O. Box 75.

KLERKSDORP.

VANMALI KOYA

General dealer.

No. 64 Corner Commercial & De la Fontaine Street,

P.O. Box 204, Krugersdorp.

Mehla & Khanderia Bros.,

MERCHANTS & IMPORTERS,

Devenish & Church Sts., and at Sp. Durban,

Tel. add. "KHANDERIA" Box 100,

PIETERSBURG.

મહત! ફેનોમાઈ મહત!!

એતી મેળે રહતુ. ભાવત, વાનો કરતુ.
ફેનોમાઈ અમે દરેકને મહત આપીએ છીએ
કેટલોય મંગાવી જુઓ.

હોડાવાલ ઇમતકાલ મહાજન.

કાળવાલેની દોડ-સુખાઈ.

वे दाम हरपकको !

આવજો આવ મેતા, માતા, વાતે કાતા,
દલતા ઘિલાતા વાતા કોનોમાપ હમ વેતામ
રેતે હે! સુવોપત મંગાફર મેલિયેતો !!

વતા-હોટાલાલ ઇમતકાલ મહાજન.

વાલવાલેનો મેટ-ચમ્પેટ.

D. ASMAIL,

General Merchant & Importer,

P.O. Box 41, Opposite Standard Bank

Tel. add. "FACE," KLERKSDORP.

અખદુલ રખડ.

ફરેડ એજર્ટ.

સાઉથ આફ્રિકાના દરેક જાતનાં ફરેડ
વકાવવામાં આવે છે.

૧૧૭ કીલ્ડરીઆ સ્ટ્રીટ બોક્સ, ૧૬૭.

કરમન.

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

**Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c.**

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portmanteaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar cases; cigar and cigarette cases; school bags; Port Mabel; belts; bottle and tumbler cases; luggage label

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER

Price List on Application

તેનો સ્વાદ ધણો સારો છે. કાઠપાણી બનાવી મીઠાઈ કરતાં તે વધારે સ્વાદીષ્ટ સામે છે. કીમત ઘણી સસ્તી છે. ગીરી એકની શીશીમાં ૧૬. મલાઈ, તામીલ, હીરી, અને ગુજરાતી ભાષામાં બીજા સુખનાથ ગીરી સાથે સામેલ છે. બનાવનાર હમદ્યુ. ધ. તુલ્કા એન્ડ કુંભા, હિન્દુસ્થાન સીલોન સેટરોટકમ્પેટ, આફ્રિકા એસોસીએટ્સ સ્વને ન્યુઝીલેન્ડ વગેરે સંપર્કે શાખા છે. અમારી દુકાની નિયમિત યોજના આફ્રિકામાં લેનન લીમિટેડને આપેલી છે.

પ્રેસની ઓફીસ છે.

Telegram: "I - 26"

41 Market Street,
Johannesburg.

5. ஆண்டு 7. இச்சம் முடிந்த, தேயு-லன்

CALCUTTA.

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate, and it is therefore necessary in the interest of your export of concern that let in your place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, enclosing samples (where this is applicable) for our especial offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

1892 27, 1-10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844

126, 128, 130, 132, 134, 136, 138, 140, 142, 144, 146, 148, 150, 152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 166, 168, 170, 172, 174, 176, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 190, 192, 194, 196, 198, 200, 202, 204, 206, 208, 210, 212, 214, 216, 218, 220, 222, 224, 226, 228, 230, 232, 234, 236, 238, 240, 242, 244, 246, 248, 250, 252, 254, 256, 258, 260, 262, 264, 266, 268, 270, 272, 274, 276, 278, 280, 282, 284, 286, 288, 290, 292, 294, 296, 298, 300, 302, 304, 306, 308, 310, 312, 314, 316, 318, 320, 322, 324, 326, 328, 330, 332, 334, 336, 338, 340, 342, 344, 346, 348, 350, 352, 354, 356, 358, 360, 362, 364, 366, 368, 370, 372, 374, 376, 378, 380, 382, 384, 386, 388, 390, 392, 394, 396, 398, 400, 402, 404, 406, 408, 410, 412, 414, 416, 418, 420, 422, 424, 426, 428, 430, 432, 434, 436, 438, 440, 442, 444, 446, 448, 450, 452, 454, 456, 458, 460, 462, 464, 466, 468, 470, 472, 474, 476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 492, 494, 496, 498, 500, 502, 504, 506, 508, 510, 512, 514, 516, 518, 520, 522, 524, 526, 528, 530, 532, 534, 536, 538, 540, 542, 544, 546, 548, 550, 552, 554, 556, 558, 560, 562, 564, 566, 568, 570, 572, 574, 576, 578, 580, 582, 584, 586, 588, 590, 592, 594, 596, 598, 600, 602, 604, 606, 608, 610, 612, 614, 616, 618, 620, 622, 624, 626, 628, 630, 632, 634, 636, 638, 640, 642, 644, 646, 648, 650, 652, 654, 656, 658, 660, 662, 664, 666, 668, 670, 672, 674, 676, 678, 680, 682, 684, 686, 688, 690, 692, 694, 696, 698, 700, 702, 704, 706, 708, 710, 712, 714, 716, 718, 720, 722, 724, 726, 728, 730, 732, 734, 736, 738, 740, 742, 744, 746, 748, 750, 752, 754, 756, 758, 760, 762, 764, 766, 768, 770, 772, 774, 776, 778, 780, 782, 784, 786, 788, 790, 792, 794, 796, 798, 800, 802, 804, 806, 808, 810, 812, 814, 816, 818, 820, 822, 824, 826, 828, 830, 832, 834, 836, 838, 840, 842, 844, 846, 848, 850, 852, 854, 856, 858, 860, 862, 864, 866, 868, 870, 872, 874, 876, 878, 880, 882, 884, 886, 888, 890, 892, 894, 896, 898, 900, 902, 904, 906, 908, 910, 912, 914, 916, 918, 920, 922, 924, 926, 928, 930, 932, 934, 936, 938, 940, 942, 944, 946, 948, 950, 952, 954, 956, 958, 960, 962, 964, 966, 968, 970, 972, 974, 976, 978, 980, 982, 984, 986, 988, 990, 992, 994, 996, 998, 1000.

POTCHEFSTROOM.

Indian Opinion

VOLUME IV

PHOENIX, ARIZ., SATURDAY, JUNE 16TH, 1906

No. 24

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—		Page
Unity and Rule	...	101
Alcohol and Indians	...	102
Meat and Morals	...	103
... statistics—The United States & etc.	...	104
Scalophobia	...	105
OTHER ARTICLES:—		
Stratified-Social Corps	...	106
Imperial Parliament	...	107
Indian Affairs in the Natal Parlia-	...	108
ment	...	109
The Colonial Year	...	110
Provisional Parliament	...	111
Johnsburg—Ludwig	...	112
Natal Indian Schools	...	113
Johnsburg—Ludwig	...	114
Indian Land in the Transvaal	...	115
The Cape General Dealer's Bill	...	116
The Conference Crisis	...	117
Indian Position in Natal	...	118
The Value of the Hair	...	119
FACTS AND COMMENTS	...	120

Indian Opinion

SATCZ14Y, 16111-1580, 19926

Unite and Rule

There is much cant current on the subject of unity making strength. Copy-books tell us that we wind wine unrolled and fill when dyed. And we go about our daily business, fondly believing all the while that our ideal is fully in consonance with our copy-book notions. We are usually so surprisingly ignorant of the gulf of unity between our alleged ideal and its realisation, that it often comes as a painful shock when we learn the harsh truth that our field is full of tares, and not of wheat, as we had assured ourselves should be the case.

In point of fact, it is not possible to say that political action and theoretical ideal have often been engaged in exactly terms. Political expediency is, but too frequently, the diametrical opposite of those very notions of righteousness which the religion of statesmen uses as a living reality. As a fact, the Machiavellian principle of rule by division is everywhere prevalent in practice, and it is only the fact, repeated among the leaders of nations, destined that so due the danger of the passage of a course of conduct from a principle.

We have lately had just instances of this in modern Bengal, and the partition. We are not concerned, for the moment, to discuss the rights of women, and I fix, therefore, not on a thing like the partition. But still, I say - in the facts as stated, I do believe - that the authorities have not sufficiently drawn to the attention of

peoples by the ears, and have utilized religious and social differences in such a manner as to induce the belief that the agitation against their action was but a bubble blown by a few misanthropes and outsiders, who were intentionally prejudicing in the discussion.

[illegible]

One would hardly expect that, of a display of national feeling, one of the mainstays of the symphony would be a hymn of the representative of the nation, and evidence of that it is obvious that what might be all very well for an Englishman should not be protected for a single moment in the United States. Every body might have been so prejudiced, however noble in intention.

[illegible]

The Indian point of view is the point of view to be sought by all who are brought into close relationship with Indians, for by a recognition of it will be brought about that more sympathetic understanding between European and Indian.

he declared. The recent election of the *Apartheid* Government to power has opened the way for a new policy to be the basis of thought and action in Africa, now a new era in the history of the continent. In the highest degree, and in the considerable number of our countries, it will only be in the event of making the temporary and ineffectual policy of the day to be replaced by the principles of the two races to make it to be in the future the new and permanent of the continent. The new policy of the day to be replaced by the principles of the two races to make it to be in the future the new and permanent of the continent.

Alcohol and Indians

For us always, seen the aim of this Journal to promote an understanding of the "good and" and a better understanding between East and West. Our deepest, extreme Indians are concerned, but we have to prepare a text which was not binding for their own society. We have to be a little more distant, and we have to be a little more "Western" than the Indian world. We have always tried to be well on the way of distance, but we have not been strong enough to be completely Indian. We have been a little more "Western" than the Indian world, but we have not been strong enough to be completely Indian. We have been a little more "Western" than the Indian world, but we have not been strong enough to be completely Indian.

Shastrie injunctions prohibiting the use of wine exercised no influence on them. Dealing with Indians generally, wherever obedience to religious teaching had become slack, owing to the influence of Western contact—wherever the resolution to abstain had grown weak by social intercourse with Europeans, the consequence had been disastrous to the individual. We may add that the consequence is as disastrous to the community, for the community must bear the burden of evil imposed upon it by each individual member.

Here, in South Africa, where Indians are largely influenced by Europeans, and often by Europeans of not the best type, it is natural to expect a certain amount of intemperance amongst them, especially bearing in mind the fewness of the moral and religious restraints in this land of exile from the mother-country and the absence of all the associations and of the mass of public opinion to which Indians have been accustomed in the home-land. It is true that, compared with the luxury of the Indian population, the numbers addicted to the use of alcohol are singularly small. Yet they are sufficiently large to cause the more thoughtful among us to regard the future with some anxiety. A writer in a local paper recently stated that there was much drinking among the members of the Indian community, and that the truth of this indictment cannot be denied. According to the Criminal Investigation Department Report for the month of April, 1906, as against a total of 41 Europeans, 44 Natives, and 5 other coloured persons, there were a total of 12 Indians apprehended for drunkenness, or 4.1 per cent. of the whole. These figures are very striking. Whilst, however, we are unwilling to retract from our position, we would point out that in the European press deal with so farfully by the police as are Indians in a similar condition of intoxication. But slight pretext is needed for the latter to be charged, whereas the former in such cases, not only by the police, but by the various authorities whose normal duty it is to look to the public convenience and decency.

We are afraid that much of the opprobrium attaching to the Indian community in this regard must be borne by a section of the colonial-born Indians. Many of these young men, brought up in the best of homes, in the best of manners, and habits of the people whose language they speak, and whose customs they follow, are yet so far from their own tongue and their own customs, that they are unable to resist the temptations of the West. The result is that they are the most unaccustomed to the customs of the East. It is a pity that we have not more of these young men, who are the best of the Indian community, and who are the most likely to be influenced by the West.

After all is said and done, the Indians in South Africa, in the generations to come, will be the sons of colonial-born parents. Let these parents, both actual and potential, take heed lest they bequeath to their offspring a legacy which will brand them with the curse that has peopled the prisons, workhouses, and asylums of Britain, and which has wrought havoc in thousands of once peaceful and happy homes.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

India is the home of justice and self-restraint, and only were it that a few of her representatives in South Africa should forget their heritage and be neglectful of their manhood and their origin.

Mr. MURISON SUBMITTED A REPORT to the Durban Municipal Council at its last meeting, showing

that, of 239 notified cases of infectious diseases, during the month of May, no less than 178 were those of malaria, or a proportion of 74.5 per cent. Of the European deaths recorded during the month, four were due to malaria, or more than for any other specific cause. These facts merit a little examination, if only that the reason for the anomaly should be sought. It will be remembered that, something over a year ago, we published a report from our Special Commissioner showing how, by the action of the Municipal authorities, excellent breeding grounds for the malarial microbe were year by year increasing: the causes of Durban's ill-health. It is not unreasonable to suppose that marshy ground, sodden with the town's refuse and drainage, should be an excellent culture medium for the ubiquitous mosquito and its malarial parasite. It is only necessary to study the reports of the Liverpool institution for the study of tropical diseases to open one's eyes to the enormous possibilities of such a vile "stew" as the Eastern and Western Vleis. We do not know how the Municipality proposes to deal with the evil, but it is obvious that unless some remedy is speedily brought into operation, Durban, as a health-resort, will cease to be, and the malarial pest will reign as supreme at the east-port as it does in the worst infected zones of West Africa.

There is a strong feeling of sympathy in the Durban community, which, taken in the whole, has been one of the most loyal and patriotic in the Empire.

There is a strong feeling of sympathy in the Durban community, which, taken in the whole, has been one of the most loyal and patriotic in the Empire.

There is a strong feeling of sympathy in the Durban community, which, taken in the whole, has been one of the most loyal and patriotic in the Empire.

There is a strong feeling of sympathy in the Durban community, which, taken in the whole, has been one of the most loyal and patriotic in the Empire.

There is a strong feeling of sympathy in the Durban community, which, taken in the whole, has been one of the most loyal and patriotic in the Empire.

There is a strong feeling of sympathy in the Durban community, which, taken in the whole, has been one of the most loyal and patriotic in the Empire.

There is a strong feeling of sympathy in the Durban community, which, taken in the whole, has been one of the most loyal and patriotic in the Empire.

There is a strong feeling of sympathy in the Durban community, which, taken in the whole, has been one of the most loyal and patriotic in the Empire.

There is a strong feeling of sympathy in the Durban community, which, taken in the whole, has been one of the most loyal and patriotic in the Empire.

There is a strong feeling of sympathy in the Durban community, which, taken in the whole, has been one of the most loyal and patriotic in the Empire.

There is a strong feeling of sympathy in the Durban community, which, taken in the whole, has been one of the most loyal and patriotic in the Empire.

There is a strong feeling of sympathy in the Durban community, which, taken in the whole, has been one of the most loyal and patriotic in the Empire.

There is a strong feeling of sympathy in the Durban community, which, taken in the whole, has been one of the most loyal and patriotic in the Empire.

There is a strong feeling of sympathy in the Durban community, which, taken in the whole, has been one of the most loyal and patriotic in the Empire.

There is a strong feeling of sympathy in the Durban community, which, taken in the whole, has been one of the most loyal and patriotic in the Empire.

Johannesburg Jottings

(BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE)

IMPUDENT INTERFERENCE. A Gujarati correspondent writes bitterly complaining of the insolent treatment meted out to him by a police official at Middelburg. The Indian concerned was standing at the door of one of the waiting-rooms at the Station, prior to seeing a friend off, when he was rudely accosted by a policeman, who told him to move away, and began to beat the complainant. Later, the policeman took away the man's permit—presumably in order to lay a charge against him—but on the following day the permit was returned to the British Indian at the charge-office, with an insulting remark. I trust my readers should be unaware of the fact, Middelburg is in the Transvaal, technically, at least, a British Colony.

BARBERTON AND AUSTRALIA. At first sight, there appears to be very little in common between the north-eastern dorp and the land of the Southern Cross. Yet the local Chamber of Commerce is cock-a-whoop because of the identity of interests between the two places, because of the anti-Asiatic legislation that Lord Elgin is said to have permitted to the Island Continent. The Chamber has resolved to send a congratulatory letter to the Commonwealth Government with reference to their successful stand against any interference in domestic legislation. The reason is that the Barberton Chamber, it is claimed, was the originator of the anti-Asiatic movement in the Transvaal. By a curious concatenation of circumstances, Mr. Loveday has been chosen to contest the Barberton constituency at the forthcoming elections. No wonder Barberton is crowing so loudly. Its cause is a great one, and it has the satisfaction induced by a knowledge of duty nobly done. The sceptic may, perhaps, smile sapiently, and irreverently remark that the hand is the hand of the Barberton Chamber, but the voice is the voice of Loveday! But then a sceptic will say any thing, when hard pressed.

DISEASED FOOD. The Chicago revelations have awakened Dr. Porter and his myrmidons to a sense of duty in regard to the inspection of the public food supply. Last week, one of the biggest grocers in town was fined £15 for selling "blown" tins of food-stuffs, and "D" Court has been more than occupied in disposing of Municipal prosecutions of petty dealers for being in possession of or selling food unfit for human consumption. It is reckoned that the manufacturer's guarantee that his products will remain fit for consumption for one year gives a reasonable limit. But when one sees army stuff, remnants of the late war, still being publicly offered for sale on Market Square with eagle-salt regularly, one shudders involuntarily, and breathes an inward prayer that Provi-

dence may never ordain that such questionable "food" will be served up by one's landlady as the "freshest wot ever was be got."

ANARCHISM AND ESPERANTO. When Mr. Stead was discussing Dr. Zamenhof's new language with a number of prominent men, with a view to popularising it as an international means of intercommunication, a certain Austrian statesman declined even to consider so dangerous a project, for, said he, those wretched anarchists would certainly make use of the language as a medium of correspondence, and so facilitate the carrying out of their nefarious plans. Curiously enough, this has actually happened, for it has been discovered that the Russian anarchists have corresponded between themselves and with foreign anarchists in Esperanto. Fortunately, Esperanto has had a better use than this, and undoubtedly Russians have been the greatest propagandists on behalf of the new language, as might be anticipated from a knowledge of the difficulties attending a study of their own language, with its forty-odd characters.

THE LABOUR M. P. Time was when the advent of the Labour Party power was anticipated with a dread foreboding that made the bones creak and the limbs tremble. Revolution would ensue, the whole established order of things would be cast into the melting-pot, and the world would come to an end. But the prophets have been falsified. None of the terrible things foretold has come to pass, and the world wags in much the same old way. It is true that certain owners of vested interests and other similar proprietary commodities have cause to begin to reconsider their *modus operandi*, but that is inevitable from the very nature of things. The under dog sometimes does give the top dog a bit of a fright. The present Labour M. P.'s are very sober and sedate, and not a few of them are really intellectual giants and masters of men. Most of them are temperance advocates, and many have been local preachers. Labour has shown its common-sense and sobriety by electing such stalwarts to represent them in the new Parliament that, it is to be devoutly hoped, heralds a new era for the workers of Britain.

THE TOILERS. And those workers are badly in need of a little intelligent examination into their conditions of life. The London *Daily News* has recently organised a "Sweated Industries Exhibition," in the Queen's Hall. True, the surroundings of the unfortunate drudges could never be imitated. As Mr. R. B. Suthers says, in the *Clarion*, if they were, nobody would have gone to see the show. But an analysis of the conditions exhibited should have been sufficient to awaken the sleeping conscience of that heavy middle-class that constant-

ly yells for a reduction of the income-tax so that it may clothe and feed itself with the sweated products of underpaid industries. The fact that a man and a woman, working together five days a week, 15 hours a day, get the munificent remuneration of three shillings for sewing 100 gross (fourteen thousand four hundred) of buttons on cards, paying 2d. for thread, and losing an hour a day to procure it, makes one's heart beat more rapidly at the thought that such a life is yet possible in a country priding itself upon being in the van of progress, after two thousand years of Christianity.

Natal Indian Schools

Inspectorial Reports

Mr. C. J. Mudie, Superintendent of Education for the Colony of Natal, publishes the following reports, amongst others, in the *Natal Government Gazette* for the 17th inst.:

WESTRYAN INDIAN SCHOOL.—Visited without notice May 23. Present, 137 out of 150. The general order of the school was very much better than on the occasion of my last visit, though a more respectful demeanour might still be inculcated. A new teacher has charge of the infants, and the general organisation has improved. Provision is now being made for an enlargement of the premises, and within a short period the children will be taught under more favourable circumstances. A good deal of ignorance respecting common things is prevalent, and every opportunity must be taken of making the pupils' knowledge a practical and common-sense equipment. The system of spelling each word before reading it should be dropped at once in the sub-standards.

RIEHL GOVERNMENT INDIAN SCHOOL.—Visited May 22. First inspection since the school was moved from Ottawa. On the register, 771 present 66. There were 18 pupils in Standards III.-I., and 48 below standard. This is one of the best Indian schools in the Coast District. A serious attempt has been made to teach the younger children and infants, whose reading, writing, and arithmetic were quite satisfactory. The upper standards were examined in the same subjects, as well as in geography and mental arithmetic, with very good results, the mental arithmetic being excellent. A few faults to be eradicated are one-word answers, stereotyped forms of letter-writing, and the omission to pronounce the aspirate and final "s." The exercise-books showed good writing, and with two or three exceptions were extremely tidy. The teacher is very capable, and will produce even better results in the future. He deserves a special word of praise for a steam-engine which he has made himself, and which he used in the class-room to explain to the children how a railway-engine is worked. The accommodation of the school must be increased immediately.

Johannesburg Tramways

Reckless Expenditure on Lawsuits

A Voice in the Wilderness

[SPECIALLY CONTRIBUTED]

One of the Town Councillors of Johannesburg, earnestly solicitous for the pockets of ratepayers, has for some time past been drawing attention persistently to the large amount of money lately expended, in excess of votes, on legal expenditure. In illustration of his contention he has adduced, *inter alia*, the several cases recently before Magistrates in the Golden City of India—successfully claiming that right to the use of motor tram-cars. In regard to the test-case heard in March last, he had nothing to say, because it was necessary to have the position of British Indians decided one way or another; but he held that the Magistrate's ruling ought to be respected by the Council so long as it is not upset by higher authority. The proper way to test that ruling was by appealing to the Supreme Court. Notice of appeal was given, but withdrawn in deference to Counsel's opinion that it could not succeed. It was in consequence of this opinion that Mr. Lane asked the Chairman of the Tramway Committee whether revised instructions would be given to conductors of tram-cars, so as to save further expense to ratepayers. The usual obstacles were put in the way of a frank recognition of the situation. Notice of the question was required, which meant a delay of three weeks. Then a vague promise was given that the matter would be considered by the Tramway Committee and a report submitted to the Council—another three weeks delay. Meanwhile, the second test-case was heard, and decided against the Council, as commuters have already been informed. It happened that a Council meeting was held that very day; and Mr. Lane (who was present in Court during the hearing of the second case) asked the Chairman of the Tramway Committee, in terms reported two weeks ago, whether it was not time to deal with this question honestly; instead of by means of such a "miserable subterfuge" as had been adopted by the Council's lawyer before the Magistrate that morning.

The Chairman (Mr. Julius Jeppe) fastened on the phrase "miserable subterfuge" as an excuse for refusing to answer any of the questions put. Mr. Lane refused to withdraw the words, and gave notice that he would move at the next meeting of the Council for modified instructions to be given to conductors. At the ensuing Council-meeting neither the Chairman nor the Council could do anything to prevent Mr. Lane from moving the Committee ought to consider the

subject. Accordingly, a brief report, marking time, was presented to the Council on the 5th inst. It merely stated that new by-laws for tramway traffic were under consideration.

Brief as it was, this report gave Mr. Lane an opportunity of laying before the Council the whole sordid story of how a Council's lawyer tried to trick the Court by an act of unutterable meanness. He told how permission to license the new class of "first class for Europeans only," as cabs are licensed, had been obtained from the Works Committee only a few hours before the case came on for hearing, so as to cover the unauthorised licence, dated a month previously, which was produced in Court. If that was not a "miserable subterfuge," it is difficult to say what those words really mean. A much stronger phrase would have been quite justifiable. Mr. Lane stated also that the costs incurred by the Town Council so far, in these two cases, exceed £87; and that an appeal was pending which will probably run the Council into additional expenditure of at least £200—judging from a recent action for compensation which has cost the Council over £1600, of which fully £1000 are costs in the case. It is all very well for Councillors like Mr. Jeppe to ride their hobby horses at the expense of the civic treasury; but where do ratepayers come in?

Mr. Lane next alluded to the attempt made by Mr. Abdul Ganie last week to exercise his right to ride on the municipal tramcars, and explained how he was forcibly removed from the car and taken to the police-station. That action by the tramcar officials, said Mr. Lane, might involve the Council in a considerable sum of money for damages sustained by a citizen through wrongful arrest. He thought it was due to the Councillors that they should be told whether any Committee is allowed to give instructions involving a large expenditure of public money in legal proceedings unless the Finance Committee had approved them, and the matter had been agreed to by the Council.

This brought up the Chairman of the Finance Committee, who said that Committees were entitled to act within certain limits laid down in the terms of reference, but he was not then prepared to say whether the Tramway Committee had exceeded those powers.

After that guarded observation, the Mayor of Johannesburg interposed. He suggested that, if Mr. Lane wished this question of a Committee's power to be properly discussed, the best way would be for him to give "notice of motion" asking the General Purposes Committee to go into the question. Mr. Lane agreed to do so, and his motion will come on for discussion at the next meeting of the Council, which should be on the 20th inst., or a few days later.

It will be observed that Mr. Lane, throughout these protracted dis-

cussions has been concerned solely for the finances of the Johannesburg Municipality. He makes it his business to point out from time to time how the money of the citizens is being wasted through negligence or prejudice. He gets very little support in the Council, but he pegs away. The Mayor said at a recent meeting of the Council that he was only "a voice crying in the wilderness," but his Worship, in making that quotation must have forgotten that it was originally applied to one whom the multitude honoured as a Prophet, and whose non-success went no further than the rulers of Jerusalem, who ultimately put him to death. Some of Mr. Lane's fellow-Councillors would be glad to see his head upon a charger, but we live in other times.

Indian Labour for the Transvaal

A Protest

The Transvaal papers are full of cablegrams regarding the proposed negotiations with the Government of India for a supply of Indian labour. We are glad that the Anglo-Indians in England are hostile to the movement, for two reasons; first, that there will be very great mortality amongst the Indian miners, and secondly, because Indian mine-labourers are all required for mining enterprise in India itself. It will be remembered that, when Lord Milner asked Lord Curzon to let him have ten thousand Indians for the railway works, Lord Curzon declined to give the assistance unless the grievances of British Indians resident in the Transvaal were redressed. This was two years ago. The position of British Indians in the Transvaal is no better to-day than it was at the time Lord Curzon declined to come to the rescue. There are therefore three good reasons why Indian labour should not be made available for the mines in the Transvaal. We think that, in any case, the bartering of the liberty of Indian labourers for the removal of the disabilities would not be a creditable act and would create a very bad precedent. Each question, in our opinion, ought to be treated on its own merits. We have no doubt that British Indians in the Transvaal would decline to receive greater freedom if it involved unjust and unnatural restrictions on the liberty of their poorer countrymen. We also feel that the introduction of thousands of Indian mine-labourers into the Transvaal would render more complicated a situation which is already fraught with many difficulties. We therefore trust that both Mr. Morley and Lord Milner will firmly oppose any proposal to send the Transvaal at the expense of the Indians their words.—*Express (London)*.

obliged to forfeit the fee of £1 paid for their embarkation passes, although they have never used them, and when the time comes for them to go to India they would have to take other embarkation passes, and pay the fee again. The above fees, therefore, could only be interpreted as an attempt to indirectly tax British Indians.

The Value of Fresh Air

[SPECIALLY WRITTEN FOR "INDIAN OPINION"]

Why We Breathe

Everyone knows that we breathe to keep ourselves alive; and everyone knows, also, that if the act of breathing be stopped, we quickly die. Air, then, is of paramount value to us. Breathing is the act of drawing air into the lungs and expelling it again. But it is more than that; for it we draw air into the lungs for the mere purpose of expelling it again, obviously we should be doing a useless work, and one that could in no way be necessary to keep ourselves alive.

If we examine air before it is inspired (or breathed in) and after it is expired (or breathed out) there is a remarkable difference. A very simple experiment will show an important distinction: if we procure a small quantity of lime-water and pass a current of air through it with a pair of bellows (that is, pass through air before it is breathed) the water remains colourless; but when we blow through a tube into the lime-water (that is, pass through air expelled from the lungs) it quickly turns milky, and a white substance sinks to the bottom. This powder is found to be chalk, and is formed because air expelled from the lungs contains a large quantity of carbonic acid or carbon dioxide, which acts chemically on the lime in the solution, and forms carbonate of lime or chalk. Fresh air at inspiration is composed of oxygen and nitrogen, with a trace of some other gases; expired air is composed chiefly of nitrogen, carbonic acid and water vapour. So in breathing we extract oxygen from the air and throw off carbonic acid and water.

But we must go further to understand why we breathe. We must see what has become of the oxygen that entered the lungs, and that has been largely replaced by carbonic acid, and we must understand why this carbonic acid is expelled.

When the body does any work whatever, whether it be our ordinary daily activity, whether it be thinking, or even the winking of the eyelids, or whether it be the mere keeping alive—some of the body's energy is expended to supply which some of the body's substance is sacrificed. For a few hours nature warns us that it is necessary to breathe again, or we shall die. But if we do not breathe, we shall die.

It may be difficult to see what eating and drinking have to do with breathing; but we shall soon see that food and drink are converted into blood which is the life, as the Scripture says, and how important a part breathing plays in keeping the blood pure.

When we take food into the mouth, it is (or should be) subjected to a thorough mastication; that is to say, it is reduced to pulp by the aid of our teeth and the saliva, and the more thoroughly we do this the easier is the ultimate reduction in the stomach and intestines.

The mouth is, so we say, our first stomach, though those people who do not properly masticate their food forget the fact. Nature makes us hungry that we should eat; she gives us taste that we should masticate. After food is swallowed, it is received into the stomach where it is subjected to a process very similar to what it underwent in the mouth; that is to say, it is subjected to a further mechanical action in the form of churning, and also to a further chemical and physical action by being diluted and acted upon by the gastric juice. In the walls of the stomach are innumerable little blood-vessels, through which the blood is continually rushing in its course to and from the heart; and when the food is sufficiently reduced or "digested," it enters the blood through the delicate textures of these minute capillaries, as they are called, and is carried to the heart. What food is not digested in the stomach is subjected to a further process in the intestines. We need not speak of the action of the intestines or the liver, etc., since we are dealing only with general principles; but it may be said that the blood from the capillaries of the stomach and intestines, containing the digested food, traverses the liver on its way to heart. From the side of the heart it is driven through another mass of innumerable little blood-vessels in the lungs, after which it passes back to the other side of the heart and is then forced through the arteries to every part of the body, carrying with it, of course, the nutriment extracted from our food.

But the blood not only carries nutriment all over the body; it is also the great waste pipe, absorbing the waste products of the tissues that form the substance of the body.

Now we are in a position to understand the great reason why we breathe. Just as, after taking food, there is a certain indigestible residue that is excreted by the bowels, so there is an indigestible residue formed by the waste products of the tissues, which has to be expelled from the body no more slowly than the feces must be excreted. Every one has experienced the serious discomfort that arises when the bowels do not act naturally; and still more serious when the waste products of the tissues are not expelled so promptly indeed from the body.

But the method by which this is done is very different. In the case of the bowels, the action is mechanical; the action in expelling the excrement of the tissues is chiefly chemical.

[To be continued.]

Facts and Comments

MAIL FOR INDIA. Messrs. King & Sons advertise the following mail-boats of the Natal Direct Line, leaving for India:—For Calcutta and Colombo, via Beira, S.S. *Unfuli* (June 16); for Madras, via Colombo, S.S. *Umlazi* (June 15); for Calcutta, via Colombo, S.S. *Umsinto* (June 18); for Rangoon and Calcutta, via Delagoa Bay and Beira, S.S. *Umtolosi* (June 24).

PARLIAMENTARY VACANCY. A Reuter telegram to the *Natal Mercury* states that Mr. Malik will once more contest the constituency of St. George's, Hanover Square, at the forthcoming by-election, caused by the resignation of Colonel the Hon. H. Legge. Mr. Malik will oppose Mr. Lyttelton.

DEATH OF MR. SEDDON. Mr. Richard Seddon, Premier of New Zealand, died of heart failure in the afternoon of the 10th inst., whilst on board the *Owensby Grange*, en route for New Zealand, after his recent successful tour to Australia.

THE MUNICIPAL CORPORATIONS BILL. At a recent meeting of the Dundee Municipal Council, a dispatch from the Indian Government to the Governor of the Colony, embodying some objections to the Municipal Corporations Bill as affecting Indians, was read, and consideration deferred.

INDIAN WRANGLERS. The Natal papers announce that Mr. Arunabala Rajan (Trinity) was bracketed Senior Wrangler at Cambridge University. Mr. Birendranath was Sixth Wrangler. Both students were born in Bengal and educated at the Presidency College, Calcutta.

A LEARNED MAHOMEDAN.—Dr. Ziauddin Ahmad, of Allahabad University, whilst Assistant Professor in the Aligarh College, was awarded a Government of India scholarship, having already received the degree of D. Sc. in mathematics. He was admitted a research student in Trinity College, Cambridge, and took a first class in the II Part of the Mathematical Tripos, an honour much higher than the Senior Wranglership. He won in open competition Sir Isaac Newton's scholarship, worth £200 a year for a year. He has just had the degree of Ph.D. conferred upon him by the University of Göttingen.

ઇડિઅન ઓપિનિઅન.

પૃથક ૪.

શીનીસ—શનીવાર, તારીખ ૧૬ મી જુન, ૧૯૦૬.

અંક ૨૪

અડવાટીક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી-તા. ૧૬ મી જુનથી તા. ૨૨ મી જુન સુધી ૭૦ સં. ૧૯૦૬
હિંદુ-જેઠ ૧૬ ૧૦ થી, આષાઢ સુદ ૧ સુધી સંવત ૧૯૧૨.
મુસલમાની-તા. ૨૩ રબીએલઆખરથી ૨૯ રબીએલઆખર સુધી, ૧૩૨૪ હીજર

વાર.	ક્રિ. સં.	હિંદુ સં.	મુસલમાની સં.	સુર્ય સમય	ચંદ્ર સમય
શની	૧૬	૧૦	૨૩	૬ ૫૦.૫ ૨	૬ ૫૦.૫ ૨
રવિ	૧૭	૧૧	૨૪	૬ ૫૦.૫ ૨	૬ ૫૦.૫ ૨
સોમ	૧૮	૧૨	૨૫	૬ ૫૦.૫ ૩	૬ ૫૦.૫ ૩
મંગળ	૧૯	૧૩	૨૬	૬ ૫૦.૫ ૩	૬ ૫૦.૫ ૩
બુધ	૨૦	૧૪	૨૭	૬ ૫૦.૫ ૩	૬ ૫૦.૫ ૩
શુક્ર	૨૧	૧૫	૨૮	૬ ૫૦.૫ ૩	૬ ૫૦.૫ ૩
શુક્ર	૨૨	૧૬	૨૯	૬ ૫૦.૫ ૩	૬ ૫૦.૫ ૩

અનુક્રમણિકા.

અધિપતિની નોંધ.

કાફરી ખળવો અને વિલાયતની મદદ...	૪૦૧
કોરીઆની સ્થિતિ...	...
હોર્ટ રેલવેમાર્ગ...	૪૦૨
મી. શીડવ...	...
રેલવે કંપની તકલીફ...	...
રિપોર્ટ વિગેરે.	...
હિંદીઆમાંથી તારખ...	...
હિંદી વાલ્લીઆરોના કુટી...	૪૦૩
હિંદુસ્થાનમાં ખળભળાટ...	...
ખળભળાટ નવો ધરમ...	૪૦૪
નાતાલ સરકારની નોટીસ...	...
હિંદી ગ્રુન્ડેમારો...	...
મદ્રાસમાં સર આરથર લોડી...	...
હાઈસેન્સના કેસ પ્રપર રીજા...	૪૦૫
પ્રસાદ વારતે હિંદ...	૪૦૬
વિલાયત જઈ આવનાર વિદ્યાર્થીઓ...	...
અનરમ અઠાસપાસો કૃપાય...	...
રેલવેના તાર સમાચાર...	...
પરમીટ વિગે પારલામેન્ટમાં તરફાર...	૪૦૭
કાફરાનું કુલકલ...	...
કેપટાઇનનો અખરપત્ર...	૪૦૮
પ્રીટોરીઆ...	૪૦૯
મી. ક્લાર્ક...	૪૧૦
માર્કિસબર્ગ...	...
નાતાલ સમાચાર ધર્મ સમા...	૪૧૧
નાહારી રોટની મેડીસો વિગેરે...	...
નાતાલ સમાચાર...	૪૧૨
હિંદુસ્થાનના ખળવો...	...
પરચુરસ ખળવો...	...
કામેલ મદદેસા...	૪૧૩
ખળવો સંપાદ...	...
ખળવો પંચો.	...
ખળવો પંચો...	૪૧૪
ખળવો પંચો...	...

ઇડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૧૬ મી જુન, ૧૯૦૬.

કાફરી ખળવો અને વિલાયતની મદદ.

દીવસે દીવસે બળત્રી મંબીર ૨૫ પકડતો જાય છે અને જેડા લડાઇનું સંતોષકારક પરીણામ જોઈ નહિવત થઇ જનારને માટે ફળદાયક નીવડ્યું છે. તોપણ બળત્રી મંબીરનામાં સંપૂર્ણ ઘટાડો થયો છે એમ કહી શકાયું નથી. ખીજા જગ્યાએ આપેલ અખરપત્રથી જોઇ શકાય છે કે અખ્યાટને સપડાવવાના પ્રયત્નમાંથી તે અણીને વળતે છટકી ગયો છે તે સીગનાંમ તેને ઠેકાણેજ છે. નાતાલ સરકારની હીલચાલના મહાન પ્રયત્નોનું ફળ મજેલ દોષા છતાં લડાઇના સરકાર અખ્યાટને પકડવાનું કામ જેવુંને તેવુંજ અખરપત્રનું રહેલ છે. કાફરાઓના સખ્યાખંધ માણસોને ગોરે લશ્કર મારી શક્યું છે તે ખીતા ધૈર્ય આપનારી છે. પણ ખીજા તરફથી થોડા ઘણા ગોરા માણસોના પ્રાણ લેવાથી કાફરાઓ કાળજી ધરાવે છે તે ખીતા તે ધૈર્યમાં સંકેત ઘટાડો મેરે છે. છતાં પણ આ સ્થિતિ આટલે દીવસ અરકા દોષ તે નીવડે: કાવચે અવરો જાળાય નહિ. પણ ખીજા ખીતા એ છે કે જુલુ લેન્ડમાં ડેનીજીલુ સરકાર તથા તેનાં માખસો કેટલાં વફાદાર છે તે નિશ્ચયપૂર્વક જણી શકાયું નથી. એક તરફથી સરકારી ખળવે પ્રમાણે તે હોગ દેસા માગતો નથી. ત્યારે ખીજા તરફથી તેને મારીસખરગ ખેડાવવામાં આવતાં એવો જવાબ મોકલાવ્યો કે ખાનવ તળીયત તે સમને ડીનીજીલુ જાતે નહિ આવી શકે પણ તેનાં માણસોને મોકલે છે. આગ વરત માનમાં ચોક્કસતા રહેતી નથી તોપણ એટલું તો ગોળ્ય કહેવાય છે કે ગોરા લશ્કર ને વધારીને મજબુતીમાં રાખ્યું. ત્યારે કમ રીતે મજબુત કર્યું એ સવાલ છે અને આમજ જણાવી ગયા છીએ કે એક વખત વિલાયત સરકારે ગાઢ આપવાનું કહેણ મોકલેલું હતું પણ તે રવીકારનું નહિ હતું. હવે જે નાનાવના લશ્કરને મજબુત કરવાની કહેવત ને નીવડે બીજા સરકારની મદદ પાસવા સીકાય અધારી મેલુ કે કેમ એ ખીતા

કોસોનીયલ ગોરાઓને વમળમાં નાખવાની યજ્ઞ પડી છે. જ્યારે પ્રથમ પગલે ૧૨૨૦૦ નેતોપે હાથવાનો સવાલ હતો ત્યારે વિલાયત ની સરકારને વચ્ચે પડી કોડકાલવાનું કામ કરનાર લેખવામાં આવી હતી. તે આ નમુને જો મદદ માગવામાં આવે તો ફરીથી વડી સરકાર નાતાલના રાજ્ય અધિકારીમાં દાખ નાખવામાં હક ધરાવે એ કોસોનીયલને રચતુ જણાયું નથી, વળી નાતાલ કોસોની ના રાજ્ય સામે આ પહેલી આપત આ લી છે તેમાં જો કોસોની પોતાતા પમ કુપર ઉભી રહેવા શક્તિવાન ન થાય તો કોસોની ના શીરપર જે રચત્ર સત્તાનો એવો છે તે ઉચકવા કોસોની જુલુ અયોગ છે એમ મણાઇ જાય. માટે વડી સરકારની મદદ કોઇપણ પ્રકારે નજરે નથી અને જરૂર જણાય તો ટરંસવાલ વીચેની મદદથી અલાવી મેલુ એવો વીચાર દાલના વાતાવરણપરથી દેખાઇ આવે છે. આનો સાર એમ નીકળે છે કે નાતાલ વડી સરકારની બાહિવરી હેડળ અસંધા કરતાં લડાઇમાં મમે તરફો એમ આપી રચત્રના જાળવવા માં છે આ કોસોનીની વીશેષ રચત્રના તે હિંદીને માટે વીશેષ રચત્રના એવું જુલુ કયા વગર કહેવા માગતો તો કહી શકાય, પણ અત્યારેનો સવાલ કોસોનીટ સત્તા અને વડી સરકારની તપાસથી શ પસંદ કયા કાય છે એ નથી પણ કાફરા અને કોસોનીટમાંથી શ પસંદ કર્યું એ છે. અને જવાબ પ્રત્યક્ષ છે કે ચાલુ સ્થિતિ પ્રમાણે કોસોનીના અસ્તિત્વ માં નાતાલના હિંદીઓનું અસ્તિત્વ સમા અંતુ છે.

કોરીઆની સ્થિતિ.

રસો—જનપાનીઝ બુધ્ધને અને સજાલ યયા વડી કોરીઆ જનપાનીઝ સરકારની સત્તા હેઠળ છે એ જાણીતી વત છે. એ લડાઇના હેડ: આગર તેની સાથે એશીઆ માંની રાજાઓની ઉધ્ધન વચ્ચેનું કલો જાનુ હિંદ આગ્યા એમ સાધારણ રીતે માનવાન આગ્યા જે જાનુ લાજ કોરીઆ માં છે એ યતી રંગત કે વચ્ચેના આવી તારશે એવી રહેલાત લાગે છે. કોરીઆમાં જનપાનીઝ કલોનાં આગ્યા વરત વધારે લાગણી છે એમ કહેવામાં આવે છે એટલે જાનુ એ આ કાસો કોઇ કોઇ ફેરજે કીસમાં પણ

જણાય છે. કારીઆ જાપાનની સત્તાની ધોસરી હેઠળ રહેવાને બદલે દક્ષિણાની મદદથી સ્વતંત્ર થવા માંગે છે. આનું કારણ દક્ષિણાની ઉચ્છેદની છે એમ બહાર પડ્યું નથી પણ એવા દાષ સમગ્ર દેશ વગર કારીઆ નો જાપાનની સામે થતા હિમ્મત પરે એવું મળ્યું નથી. વળી એમ કહેવામાં આવે છે કે જાપાન કદાચ તો છલ્લું છે પણ કદાચના પરિણામ રૂપ શૈસાની તંગી અને દુકાળનો ભોગ વધ પડવાથી ત્વજ જાપાન તથા પડી મર્યાદા છે. તે એટલે બધું સુધી કે કાલ પડી જાપાન દક્ષિણાની સામે થતા માંગે તો પાછું પડ્યા વગર રહે નહિ. આ બીના કેટલી વચનદાર છે એ જુદી વાત છે. પણ કારણ કે તેમ કોણ તો પાછું કારીઆ જાપાનને કોટી અને દક્ષિણાના અમલનો પસંદ કરવું હોય એ તાલુકાની વાત છે પણ તે એમ કોણ તો કારીઆનો રાખીને નાકાથમાં જઈ કાલ પાડવા જતાં પોતાના પછી થશે. દક્ષિણાની અંદરનાં એટલી એટલી અંધેરી જણાય છે કે બહારનું સાંભળવાનો તેને વખત પણ નથી. અને જાપાન જેવાની સામે થતા સામર્થ્ય પણ નહિ હોય જતાં પણ કાલ કારીઆએ હુકમદાર સાર કર્યો હોય તેમ જણાય છે. તાર ઉપરથી આજુમ પર છે કે કોર્પોરેશના હુકમના પારીઓએ જાપાનીઝને દોષ કાઢવાને મરદો જણાવ્યા છે. આ સમાચાર બહાર હોવાનો રાખે એટલીઆમાં પાછી સ્પષ્ટ અથડી બાજે.

લેડ સેલમેન.

જર્મનીનમાં નવા દાઉન લોકનો પાથે નાખતી વખતે લોડ સેલમેન એક અર્થ મુજબ બાબત કહ્યું છે. તે બાબતમાં નીતિને જગતી તેમજ રાજ્ય પ્રકરણી શીખામણને સમાવેશ થાય છે. રાજ્યદારી દ્રષ્ટિથી જોત તે બાબત મારાઓને હિંદોને દરેક દેવાથી આપણને આજુ વિચારવા જેવું હોય પણ તે નિંદ રીતે લોડ સેલમેનના શબ્દો મનને દરવા લેવા છે તેથી તેનો સાર નીચે આપી એ કીઓ-રાજ્યદારી બાબતમાં મથન કરનાર આપણી (ગોરી) પ્રજાના જીવનને વારસે મ્યુનીસીપાલિટીઓની અસર ઘણી જરૂરી છે. મ્યુનીસીપાલિટીઓ એ રાજ્યન શરબાર પાછો માણસોન તૈયાર કરનારી નીકાળો છે. ત્યાં આપણી સમગ્ર પ્રજાન વર્તનના સ્વતંત્રતા સ્ત્રી પીજીને પોષણ મળે છે. આ જોઈ કોઈ સરખ પણ પાડીને ન જ ક રાજ-મિહુરુવાન નીચેના સાર નીચેના સારને સારને પછાદ કરે તો મ્યુનીસીપાલિટીઓ

દરેક વખતે અને દરેક સ્થળે કોઈમનન મુખ્ય સ્થાન છે. તેઓ મેયર તરીકે મુદાય છે તેઓ એકસાને નહિ પણ મુદવારા નધા ને આજતમાં સર્ચ કરનારાઓને પણ મ્યુનીસીપાલિટી એક જાનની કેળવણી આપે છે. મુદવારાઓએ પોષ્ય રીકા કેવી રીતે કરવી તે બુદ્ધિ ન નેવેમ. આ પ્રદેશ એવો છે કે ત્યાં વાત કોડા ખુબીવાળાં થાય છે. વાતકોડાં કુદરતી તેમજ રાજ્યદારી એ રીતના થાય છે. કુદરતી વાતકોડાં વખતે સ્થિતિના જાળવી રાખનાર હેતુ અમારો કહેવાય તેવી રીતે રાજ્યદારી વાતકોડાં વખતે સ્થિર જીત રાખનાર હેતુ વીતિને ગણાય. સાર અને માણ અને અવસર રખત જે માણસ પોતાની રહેણી કરણીને વળતી રહે તેમ માણસને તે વિચારવાન મળ્યું છે. પોતાના કળેનો પોતા કળેનો કોઈ સરખો અર્થ કરે કે અવગો અર્થ કરે તેપણ માણસ પોતે પોતાના રીકાના તરફ અડગ છે એમ જાણી આપતું નીકળે.

મી. સીડન.

મ્યુનીસીપાલિટી પ્રાથમ મીનીસ્ટર મી. સીડન ને પરસની ઉમરે કાઢવણ જાનની માંદગી બોમબ્યા વગર મરણ પામ્યા છે. તે એક બાહ્ય રાજ્યદારી અંગેરજ હતો. તેણે કોંઈ વખત સુધી મ્યુનીસીપાલિટી મુદાયેલા પ્રમુખનો હોદ્દો બોમબી નામના મેળાવા હતી, અને પોતાની કેળવણ તથાના મુદકને આપણે જાણવા સ્થિતિમાન થવા હતો. કોલોનીઅલ રાજ્યતંત્રીઓમાં મોખરે સુદા સકાય તેવો હતો. જે કે પડી સરકારથી ઉપર વડ જઈને પાછું કોલોનીની સત્તા વધારવા તે પ્રાપ્તો કર્યો. રહેણો હતો જ્યાં પણ ખીરીશ સામ્રાજ્યના લાખોને નુકસાન પહોંચે તેવું વચણ તે નહિ ધરાવતો હોવાથી ભયરીશ રાજ્ય કાર્યવાહીઓમાં તે હંમેશાં આગવ પડતો બામ લેવાને કાલક ગણ્યો હતો.

જુબાલી કોલોનીઅલ રાજ્યદારી અને કોલોનીઅલ રાજ્યદારી વખતે તે કોલોનીઅલ પ્રાથમ મીનીસ્ટરમાં ને પાંદેના નજરે ચડતો આવા રાજ્યકાર્યવાહીના મરણના બખર ખિરીશ રાજ્યના દરેક ભાગમાં વિતરિરી ઉપજાવશે. મી. સીડનના મરણની વિગતીરી ના વખતે પ્રજા ઉપર નામદાર એકવરે દિલસોજીનો સંદેશો મોકલ્યા છે. નાનાસ ની સંસ્કારે પણ દિલસોજી નેકરેલ છે. જે એ માણસને નામ જણાવનાર જત ને જાણવનારી બીના છે.

રેલવે ઉપરની તકલીફ.

હિંદોનાં રેલવે રેલવે ઉપર વખતે વખત તકલીફ પડ્યા કરે છે. આ તકલીફ આજના સમાજ અને નવારે નવારે મળે છે ત્યારે અને બહાર પાડીએ કીએ અને તે આજત અંગ્રેજ તથા મુસ્લમાનીમાં સમાજ કરીએ કીએ. આવી જાનની તકલીફ ના રીપોર્ટ અને દર વખતે મારીએ કીએ અને તે આજત સત્તાવાળાને કોને નાખીએ કીએ, હિંદોઓએ આવી જાનની દરેક તકલીફ સત્તાવાળાને જણાવવી એ જરૂરનું છે, અને તેમ કરવાથીજ આપણને ચોડી ઘણી રાહેન મળશે.

કીરીયામાંથી તારણ.

નામદાર પ્રોન્સ.

નામદાર પ્રોન્સ એક વેલ્સ અને પ્રીન્સેસ સીસલસન હિંદુસ્તાનની મુસાફરીમાંથી પાછા કરવાથી મધિરની પ્રાંતના કરવા રેલમીનીસ્ટર મેળેમાં થવા હતો. ત્યાં મરમવરે એક બાબત કહ્યું તેમાં કહ્યું કે હિંદુસ્તાન એ અંગ્રેજી સોનકાળની ઉજળી કીરતી છે. તે બીના હિંદોમાંથી વેલ્સ કારીએ કીએ તે કારણથી નહિ પણ હિંદને જે કાલ આપીએ કીએ તે કારણથીજ. ત્યાં સુધી અંગ્રેજી રાજ્ય લેકોને કાલ કાલક આવ ત્યાં સુધી હજારો આશિરવાદ મળ્યા કરશે. પણ હિંદોની તરફ કરવાવાની કાળગી અંધ થાય અને હિંદોમાંથી ત્યાંયા રીને પછાતો હોશે કરવામાં આવે તો હિંદોનાં અંતકાળ અંગ્રેજ સરકારથી દૂર થાય અને પરિણામે આપણી સત્તા હિંદમાં રહેવા વખત રહેશે ને સવાલ થશે.

નામદાર પ્રોન્સ તેને કહ્યું છે કે તેમના તરફ હિંદોઓએ પતાવડ માયાળુપણને તેઓ કહીપણ બુદ્ધી જશે નહિ. અને તે મુલાકાતનું ફળ હિંદોઓને મળ્યું એ નોંધ મુશ્કેલ કામ છે. તેપણ તેમજ ખાતરી પુરવડ વળણવું કે તેનો બદલો હિંદોઓને પુરતો મળવાનો.

પૈરદુગીઝ ગવર્નર જનરલ.

દમણના રાજેરીઓએ પૈરદુગીઝ ગવર્નર ને એક માનપત્ર આપ્યું હતું. તેના જવાબ માં જે કાલો ને ગવર્નરે કહ્યા છે ને કોઈ કરજન તેના આજુગુડ સત્તાધિકારને વિરુદ્ધવા કાયદ ગણવામાં આવ્યા છે. તે બાબતનો કાલ નીચે મુજબ છે. નમારી (પ્રજાની) અર્જન ને ખાત પુરવડ ગુંબળી છે, અને તેનો પુરવડા વિચાર કરીશ કરવું કે પૈરદુગીઝ સરકારે પ્રાપ્તના કાલો વાલેને મળે

અહીં મોડેલિંગ છે, અને તે સુધી સુધી અહીં સ્ત્રીશ ત્યાં સુધી મારો વખત પ્રાપ્તના કાળાનું કામગાંઠ માણીશ, પ્રત્યક્ષે હિંદી કામગાંઠ જેવી એક કામગાંઠ હોવા કરવી એ તે મોંઘેને સુચના કરે છે. કામગાંઠ નેવી કામગાંઠ સુધી પ્રાપ્ત થવાનાં કાળ અને માણીશ એ પ્રયત્ન કરી શકે અને તેમ જાને થો તેના નિવારણ વાસ્તે સરકાર ઉપાય લઈ પ્રત્યક્ષે સંકટમાંથી મુક્ત કરી શકે.

હિંદીના દાદા દાદાભાઈ.

આ મહાન નર હિંદીના પ્રજા તરફ જે પ્રેમ અને માણીશ કરતો છે તે પ્રેમ હિંદી વારીશોના અને કર્મજોનાં હૃદય ઉપર બેસી રહેલો છે. અને તેના પડખા નરીકે હિંદીના વજ્ર અપર નવારે દાદાની તરફ તેવાજ પ્રેમ કાર્યકર્ષે પ્રદર્શિત કરે છે. હાલમાં મુંબઈ ની એક પારસી નાટક કંપનીએ દાદાભાઈના ઇયન જ્ઞાતિ દરદાવનારે રીત રીત ઉપર મુક્યા તત્કાલ કરેલા છે જે જેવા સંજ્ઞાપક માણસો જાય છે. પહેલા રીત માં દાદાભાઈ બાજુએ આવનારમાં મુનેલા છે અને સરકારની દેવી તેમને આશીર્વાદ આપે છે. પછી રીતમાં નવાર પ્રસંગેના દેખાવ છે. ત્રીજામાં વિધવાઓ અવરથાના દેખાવ છે. ચોથામાં મુંબઈમાં કોલેજના ગૃહીન પ્રોફેસર નરીકે અને પાંચમાં ગાયકવાડ સરકારના હાથે માનની અંગ મેળવનાં બતાવવામાં આવે છે. છઠા દેખાવમાં હિંદુઓ સ્ત્રીઓ મહદ વસ્ત્રને તે તર પાસે વાચના કરે છે.

એન. મો. ગોખલે.

હીંદુસ્થાનમાં સારવચ્છીક સભા આગળ મી. ગોખલેએ હિંદી દુરીયાદો એ વિષય ઉપર બાબત આપેલ હતું તેમાં તેઓએ વ્યક્ત્યુ હતું કે હિંદીની કિચિત તરફ પ્રગતિની પ્રત્યક્ષ તરફ કરવાની જરૂર છે. ત્યાંના સત્તાધિકારીઓના આપ ખુદ અમલ શી પ્રત્ય ખુલ્લ પીઠએલી છે. પ્રજા દરેક રીતે કળાઓથી હોવા જતાં પ્રત્યક્ષે થોવાના પર અદાવતા સત્યમાં વધારે ભાગ આપવો જોઈએ. કારણ કે હિંદુ સ્વચ્છતા વાસ્તે તદન સાચક અંગેલ છે.

અરુરમાં ભરવામાં આવેલ બીજી સભા આગળ હાથ નિપેધના વિષયપર ભાષણ આપવામાં આવ્યાં હતાં તેમાં બાબ મી. ગોખલેએ ભાગ લીધો હતો ત્યાં જગ્યાવામાં આવ્યું હતું કે હિંદી સરકારે દાવના પેપરને ઉલ્લેખ આપવાનું અર્થ કરેલું જોઈએ છે.

દીસાસાને તાર.

—અરુરમાં વસતા ન્યૂઝીલાંડના વતનીઓની એક સભા હોવામાં આવી હતી. તેણે ન્યૂઝીલાંડના પ્રજાત મી. સીડનાના મરુજના દીસાસાને તાર તેના કુટુંબમાંથી કાઢવાનો હાથ લેઈ હતો.

હિંદી વોલન્ટીઅર ફુટી.

જાણવાલાયક હેવાલ.

જે હિંદી વોલન્ટીઅરે, પ્રક્રમમાં જવાન છે તેમની પામેથી વહાદરી અને સત્ય ભક્તિનું વચન તીર્થ લખેલા ફારમ પર લેવામાં આવ્યું છે.

અમે ત્રીસે સર્વ કરનારના અનાકરુ પુરવઠાને અનાપથી વચન આપીએ છીએ કે અમે ત્રીસે વાસ અકરુ અને નાચકર શહેનવાસ સાવમા મેડાડ, તેના વાસે અને તેની પડી ગાદીએ આવનાર પ્રત્યે પકાદની બતાવીશું. અને કાપકાની હોમે દરેકર એર ફુટીના મેચમેર મરી ન જઈએ ત્યાં સુધી નાનાક કોલેજીના એકરીય મીડીશીઅર કોલેજના વધારાના કીરટમાં નીમક હસાવીથી નોકરી બજારીશું. આ નોકરીના બદલામાં અમોને ભત્તુ, કરેલ, અરુનમ, તથા દર રોજ ૨૬ મળવું જોઈશે.

(સહી.) એમ. કે. ગાંધી, પુ. એમ. મેટન, એચ. આઈ. જોશી, એસ. બી. મેડ, ખાનમહમદ મહમદ, શેખ હાદ મીયાં, પુતી નામકન, આપકામમી, કુંછ, શેખ માક, મદમદ, અમવાર, મુયુસમી, અમેર્યામી, કીરતમા, અલી, ગાદલાલ, જલામુદીન. મેજર ગાદે આ માનસોની હાલતરી તપાસ કરીને નીમેતુ લાખાતનું સરકારીકેટ આપેલ હતું:—

હું સરકારીકેટ આપું છું કે આ હિંદી દરેકર એરની ફુટીને જે તપારી છે. તેમાંને દરેક જણ તંદરસ્ત છે. તેમની નજર સારી છે, ને અવવતો સાખ છે, અને તેમનામાં લકાયક ફરતો બળવતા અટકાવે એવા કોષપણ રેલ, કે શારીરીક ખામી જોવામાં આવતી નથી.

હિંદુસ્થાનમાં ખળભાગટ.

બંગાલનું કોનકરન્સ.

વિલાયતમાં વધુ અસર.

બંગાલનું કોનકરન્સ વિષેવમાં તથા પ્રવતના આગેવાને કેદ પકડવામાં અને પ્રવતને વદે માનરમનું મીનગાના અટકાવમાં પુરે બંગાલના તથા હોદેદાર સર પુરર ખાને જે બીડીના ન્યાયતા કનુતની વિરુદ્ધ પગલું ભર્યું છે તે વિલાયતમાં પ્રવત રીતે દર્શાવા જોઈ છે. વિલાયતના ખળમાં કીકા થવા માગી છે. મી. મોરલી પર મળ્યું.

સાહેબ છે. હિંદુસ્થાન કોમિસ કમીટીએ પણ એ સવાલપર ખ્યાન દીધું છે. તથા ખુદ પારલામેન્ટની અંદર એ વિષે સવાલે પુછવામાં આવ્યા છે અને પરિણામે હાલ તો મેરજુ મરુ છે કે વદે માનરમનું મીનગાના અટકાવવાના સરકારીકેટ રદ કરવામાં આવ્યા છે. દરેકથી મને ત્યારે અને મને ત્યાં તે મીનગા કાકાશે. પ્રવતના દરમાં આ એક બદેખર લાખલાયક પગલું બળવામાં આવે છે.

સંગ્રહ ક્રિયિયન સોસાયટીમાં એક મીડીય બસવાની છે ત્યાં આગળ પ્રવતની મીડીય રીનરવાના અને પ્રવતીય મીનગાના અટકાવના સામે વધી ઉઠાવવામાં આવશે. દાદાભાઈ નવરેલ પ્રમુખ સ્થાને બીરજવા તા છે તથા મી. ગોખલે વિષેરે બાળો આવશે.

પારીસમાં મીડીય.

પારીસમાં રહેના હિંદીઓની એક મીડીય મી. બેન્કરના પ્રમુખપણુ દેલગ મળી હતી ત્યાં પુરે બંગાલની રાજનીતિ વિરુદ્ધ વધી ઉઠાવવામાં આવ્યા. બાબુ સુરેન્દ્રનાથને પકડવા પુર તથા પ્રવતીય મીનગાના અંતે કરવાનું કામ મીડીય કાલવામાં આવ્યું હતું અને બાબુ સુરેન્દ્રનાથ તરફ દિવસોજનો સંદેશો મોકલવામાં આવ્યા હતા.

હિંદમાં ફેલાયો.

હિંદી. કામમીર. આદ્યાપાદ, નાગપુર, બરકાન, ચીતાગોળ, ભરચ, બેલગામ, ફરોગી વિષેરે વધેક ફેલાયે સભાઓ મળી વધી ઉઠાવવામાં તથા કીસસોજના સંદેશો મોકલવામાં આવ્યા હતા.

હિંદમાં ફેલાયે બાબુ સુરેન્દ્રનાથ બેનરજના એક અંગેલ મિત્રે દિવસોજના સંદેશો મોકલ્યા છે તથા મી. હુમ અને સર વીવી વમ વેડરજને પાનુવિલેજના પત્રો મોકલ્યા છે. મી. બેનરજ બે ત્રણ કારકમાં આનરરી માટએટના દેહાઓ બોગવતા હતા તેનું રાજવામુ આપેલું છે. હાલ તેમની તબીયત ના દુરસ્ત છે તેથી હાલતરોજી તેમને સલાહ આપી છે કે ત્રણ માસ સુધી તેમણે બહેર મા કાંઈ ભાગ લેવો નહીં તથા બાળો આવવા નહિ. તેઓ આશાએજ અને દવા ફર માટે શીમનગાદા દેકરી તરફ જવાના છે.

મી. રોમિસઅંદ દત્ત.

પારીસના અત્યવ સંગે મી. રોમેશ અંદ દત્તે કલકત્તાના સેરસમેન નામના વિખ્યાની પામેલા પત્રમાં એક કાળવજાળે છે તેમાં તેઓ જણાવે છે કે તેઓ પારીસના મકાનના લોકપર હોત તો જુદીજ રીતે કામ લેતા તે પત્રમાં તેઓ લખે છે તે પ્રવાલે તેમણે મોકલ વખતમાંજ વિલાયત સ્થાને

જો અને ત્યાં મયા પછી બંગાલનો સરકાર
ઈન્ડિયની પ્રમ આગળ રહ્યો ત્યાં જયર
રહેશે નહિ.

अथानन्ते नये धर्म.

भावभाव भेदभेदो जगत् पद्मी
 मयभवेति हे :-

કોન્ટ્રાસ્ટીનોપલના સમાચાર પરથી જાણ્યા
યો છે કે સુલતાન તરફથી એક ધરમ સંધાપત્રી
બેરન્ટ બાકાવનારે મીશન ગળપાન જવાનું છે.
આયું મીશન મેંડેલવા ગુલતાનને મોકલ્યા
આમંત્રણ કર્યું હતું. મીશનમાં દાકમાં
જાણાવ્યું છે કે કેટલાક ધરમનું સંશોધન
કરવા ગળપાનીન કોમીશન સાન પરસ પાઉલા
નું નીધાયું હતું પણ ગયા વરસમાં તે ખરે
ખર કામ લઈ શક્યું નથી પણ હવેથી તેનું
દાર્ય રાકે થશે. તે કોમીશનનો હેતુ એવો છે કે
સહીથી એક ધરમ કયો છે તે શોધવું અને
પછી તે ગળપાનમાં પ્રાપ્ત કરવે.

ક્રમીસમને મદદ કરવા સારું જાણનાની
ટોપીઓમાં એક ક્રેમિસ હારાવાની હતી તેની
અંદર આગળ પડતા તુરક લોક પશુ આગ
લેવાના હતા. ત્યાં એવી સસલત થવાની હતી
કે એક તુરકી એકમી ખાતું જાપાનમાં
રાખવું અને જાપાનીઝ એકમી ખાતું
તુરકસ્તાનમાં રાખવું. પાંચ વરસ પહેલાં
ખ્રિસ્તી ધરમમાંથી મુસલમાન થયેલા સદ
એ. લોમ્પસન જેનું મુસલમાની નામ
અમદૂલ રેહમાન છે તે તુરકીશ નીશતમાં
રહેવાના છે. તેમણે મુસલમાન થવા પછી
મુસલમાની ધરમ તરફ કેટલીક સોચ જાળવી
છે. આ ક્રેમિસના સમય ધર્મો મી. અમદૂલ
રેહમાન દ્વારા જાણનામાં છે. તેણે જાણનાના
ધર્મ તોળે પી સવાત્રોનો સુદ્ધમદ્દિયા અજપાસ
ફરેલ છે અને ખ્રિસ્તી ધરમ કરતાં હરકામી
ધરમને શ્રેષ્ઠ માને છે. જાવાના મુકતી સંધવક
ઓસમાન મોસલીમે જાનાંવેલ એક હસકામી
પુસ્તકનો તરજુમો તેણે કરેલો છે. તે આ
તરજુમો જાપાનની ક્રેમિસ આગળ રજુ
કરેલો. શેખ-હિસ-હરકામ અજપાસ છે કે હરકામી
ધરમ જાપાનીઝ હારમીક હાગદ્દીઓને
જામુકરે તેવો છે અને તે એકજ ધરમ છે
કે જી જાપાનીઝ લોકોને માફક આવે. કેટલાક
માન કેસકાક અને ટ્રોટરકટ પ્રતીનીવીએ
એ પશુ જાપાનની કોનફરન્સમાં જાવાનો
વીચાર હરકાવેલ છે.

श्रीदत्तभयानक एक तः उपर्यी १५५२
मणो : के नसंस्तनके व्यापक अंक विहिन
एवम् एकाग्रिभि मन्त्रे वृत्ताया ये दिक्
ने जाणाये भादी सप्तत छान करी हती

નાતાલ સરકારની નોટીસ.

(અવરગેટ ગેઝેટમાંથી.)

શ્રાવ્યેન્સ વગરના કિંદી પામીયંદને નોકરી
માં રાખનારાઓનું નીચેની ક્ષમોપર ધ્યાન
પ્રેરિયવામાં આવ્યું છે.

જ્યેષ્ઠને પારસીક પાસે કદાવવાની કાયદા
ની રૂએ જરૂર હોવા છતાં પાસ ન કદાવેલ
હોય તેવા કિંદી પ્રમીયંદને પ્રાપ્ત પશુ માણુએ
પોતાને ત્યાં નોકરીએ રાખયો નહિ.

આ કામદાનો જાંચ કરનારને પાસ પગરના
હિંદીને જેટલા માસ નેહરીમાં રાખ્યો. દશે
નેટલા માસનો કર નાસે પાંચ પૈાં જેટલો
દંડ થશે.

આ કાયદાનો ખંગ કરી કાઢી પશ્ચિમ માણસ
પાસ પહોંચના હિંદી સાથે નોકરીનો કરાર પત
કરી શકશે નહિ, અથવા તો આવી રીતે
નોકરીમાં અધઃગ્રસ્ત નોકર પર નોકર અને
શેઠને લમતા કાયદાની રૂએ કામ ચલાવી
શકશે નહિ.

ગોકર્ણીમાં સમારોહ પિંદો મનીષંદના ખાસ
અયયના જામનસેરા ૧૧ શ્રી તેના પમારમાંથી
કર્ણીને રૂઢ આપવા માગે તેા આપી શકે.

(હંદી) ગુનહેમાર.

૧૯૦૬ ના ઓપ્રાઇઝ માસમાં નીચે પ્રમાણે
હિંદીઓ ગુન્હેવાર થયા હતા.

૫૦ જાણીને નકરાર કરી લગાડ કરવા માટે,
 ૧ બીજાને ચારીરીક જાળ કરવા માટે, ૪૨
 નોકરા કરવા માટે. ૭ દોર ચોરવા માટે. ૨
 પ્રાપ્તિઓ પર ઘાલકીપત્તુ વાપરવા માટે,
 ૨૭ કુતરા ઉપરનો ટેકસ નક્કી કરવા માટે,
 ૭૨ હાકરા ખત્તવા માટે, ૨ જોડા પાસ
 માટે. ૨ કુટ માટે. ૧ ખાતર પાડવા માટે,
 ૩ શેત્રકા માટે, ૧ મારશીઅલ લો તોડવા
 માટે ૨ જોડા સમ ખાવા માટે, ૭૭ પોક
 ટેકસ માટે, ૧ ચોરાઈ માત્ર સંખવા માટે,
 ૫૮ ચોરાઈ માટે, ૨૭ અરોના આપ-લેનો
 ભંગ કરવા માટે, ૧૫ કોરટનું અપમાન
 કરવા માટે, ૧ શીશી (ખમ્મી પકડવા સંબંધી)
 ના કાયદાનો ભંગ કરવા માટે, ૧૨ અરોના
 કાયદાનો ભંગ કરવા માટે, ૧ ખુનો માટે,
 ૩ હામોગેરાન રીફરીકેશન કાયદાનો ભંગ
 કરવા માટે, ૩૭૭ મેનઅન હામોગેરાન કાયદા
 નો ભંગ કરવા માટે, ૧ અંધાંત્ર વરનજીક
 માટે, ૮ લીસ્ટ એક્ટનો ભંગ કરવા માટે,
 ૩ માર્કેટના કોરવા કાયદાનો ભંગ કરવા
 માટે, ૧૮ શેક નોટર સંબંધી કાયદાનો ભંગ
 કરવા માટે, ૮ પેલીસ્ટ્રિક્ટનો ભંગ કરવા
 માટે, ૩ પ્રાન્સીસના કાયદાનો ભંગ કરવા
 માટે, ૨૬ રેમવેના કાયદાનો ભંગ માટે, ૬

શીર્ષીમ કાયદાના જાગે માટે, ૪ રહેણ એક
ના જાગે માટે, ૭ બીજીની જમીનમાં ગેર
કાયદેસર દાખલ થવા માટે અને ૩ ભટકવા
ના મુન્દા માટે એમ મળી કુલ ૬૦૦ હિંદી
ને જુદી જુદી શીક્ષા કરવામાં આવી હતી.
આ વાદીમાં ગેરા મુન્દેગારની સંખ્યા ૨૩૨
ની છે અને નેત્રીવાની સંખ્યા ૨,૧૭૨ની છે.

મદ્રાસમાં રહે આશ્ચર્ય લોહી.

ક્રાન્તિવાદના માણ જોડેનું નવ ગવરનર
સર આરથર લોલી હાલ મદ્રાસના ગવરનર
ગવરનરના હોદ્દા ઉપર નીમામાં છે. તેઓનાં
ત્યાં જન્મિત સારાં આપદાર મળ્યા છે.
અને જોડિના મત ઉપર ઘણી ફરી અસર
ફરી છે મદ્રાસની મ્યુનિસિપાલિટીએ આવ-
કારનું માનપત્ર આપ્યું હતું. તે માનપત્ર
માં સર આરથર ક્રાન્તિવાદને સ્વરાજ્ય
આપવાના કામમાં સરજાન નથા અરજ ફરી
હતી એ હકીકતની નોંધ થયેલી હતી. જેને
કમતો જવાબ આપનાં સર આરથરે કહ્યું
હતું કે ત્યાં એક સહૃદયમાં ઉંચા સુધારાની
વૃદ્ધિઆતો પુરી પાડનારી કોઈ યોજના
હતી નહિ. મ્યુનિસિપાલ અધિકારી માટે જે
સત્તા આપવામાં આવી હતી તે સત્તાને
અમલમાં મુકવા તારતે જોઈતી કલનંતના
સ્વરાજ્ય અપવાદોનું મળી રહે તેમ નહોતું.
વિદી પ્રગતિ નેત્રએ તેવી દેખાવેલી છે.
ચળી વિદીને સ્વરાજ્ય આપવાનાં નવાજ
હાલ વિદુશ્યાનમાં નહિ પણ નીલાવનમાં
પણ એ આરા કાળે છે એવા વખતમાં
મદ્રાસની મ્યુનિસિપાલિટીએ એ સવારને
કમતો માનપત્રમાં કહારે કહેલા હોય તે
ગરબરજ હોય એમ ફરી સવાજ.

લાઈસેન્સના કેસ ઉપર ટીકા.

મી. દાદા ઝોસમાનના કેસ સંબંધમાં વિધાવતના તામીચા પત્ર ‘ સમ્પત્તિક ઝોષીની અનમાં ’ એક લખનાર તે કેસની દરકાત ઝણ્ણીની રીકા કરે છે કે—તેખાલી રીતે આ કેસ સમ્પત્તિક બરેલો છે, અને એ તે માણસને ત્યાં અપાવવા લેઈ એલજન વચ્ચે પડે તો તે વાચખી કહું ગણાશે; તેલુ ખસુસ કારણ એ છે ને માતાન દાવ ને કરવા માંગે છે તેમ કામ બોર સરકાર કરતી હતી ત્યારે બિડીશ સરકાર વચ્ચે પડી હતી. તે માણસની વસ્તુક સંબંધી કોસ માત્ર પણ શંકા બેવામાં આવતી નથી. ત્યાંની સત્તાનું આ કામ જુતમયાર અને બિડીશ નામને ન જાને તેલું છે. [આ લખાણ બંને અંગ્રેજીમાં પુરેપુરું હાથે છે]

મુસાફરો વાસ્તે હિંદ.

આ મથાળાથી મુંબઈનું ટાઇમ્સ ઓફ ઇન્ડિયા પત્ર લખે છે કે—પ્રીન્સ અને પ્રાન્સેસ ઓફ વેલ્સની મુલાકાતને કારણે અહોળા મુસાફરી કરી હોય તેવા કેટલાક લોકો હિંદુસ્થાન આવવા લાગ્યા છે, અને સામાન્ય માન્યતા એવી હતી કે મુસાફરને વાસ્તે દુનિયાના બધા દેશો કરતાં હિંદુસ્થાન વધારે મોઢક છે. પણ કમનસીમે ગયા લાખ નું સાદુ હોટેલોની જે અગવડતા છે તેથી વળી ભય નેવું છે.

વિલાયત જઈ આવનાર વિધારથીઓ.

૨૧ અથવા ૨૨ વરસની ઉંમરના વિધારથીઓ ગયરમેન્ટ સ્ટેશનરથી પત્ની મદદપટે વિલાયત અખ્યાસ કરી પાછા આવેલો પોતાના ખાસ વિધોનો અખ્યાસ વધારતા નથી પણ સરકારની નોકરીમાં લેવાય છે. તેઓને વાસ્તે જે ઉંમરની હદ વધારવામાં આવે તે સરકારી નોકરીનું દારણ થાય અને પરિણામે પોતાના ખાસ વિધોનો અખ્યાસ વધારે એવી રહેતસમેન પત્રનો એક અખર પત્રી બહામણ કરે છે. તેના ઉપર દીકા કરતાં મુજરાતી લખે છે કે આ વિચારને તેઓ મક્કના આવી શકના નથી. દેશના કેલવણી દુનંદ અને શાસ્ત્રીય વિધોમાં તે તે વિધારથીઓને પોતાની નિપુણતાનો સાબ આપવા તક મળતી નેતરમ્.

અનરથ અટકાવવાનો ઉપાય.

(મળેલું)

દક્ષિણ આફ્રિકામાં કુલીઓની ખેદકારક સ્થિતિ છે તેઓ ઉપરનાં કંઠો અને કુલી ઓ તરફ દક્ષિણ આફ્રિકાના મોશઓની ખરાબ વરતણક વળે. ખંભળ અને હિંદુસ્થાનના ઉરદુ, અને હિંદી જાપા ખણ લંબાણ દીકાઓ કરી તેવા કુલીઓનો અટકાવ કરવા બહુ પ્રયત્ન કરે છે. લાહોરના એક જાપામાં પ્રમટ થયેલ ધોડા લેના જોગ દાખર્ચો નીચે મુજબ છે.

દક્ષિણ આફ્રિકામાં હિંદીઓને રકાવનારી સ્થિતિ વીધે ગયા અફવાડીઆમાં જે આરટી કલ જમાયે હતો તે પ્રત્યે લાગા દીવાનચંદ સીવીલ સરજન રાવલપીંડીથી લખી જણાવે છે કે આપના "હિંદુસ્થાન" તા. ૪-૫-૦૬ ના અંકમાં પહેલે પાને આપણી આફ્રિકા માં કેમ દુરદશા થાય છે, તે વાંચી મને પણ વધારે છે.

એવું માઈ લાખુ કે જેનું વરણત કરવા મારી શકતી નથી. ખતર જેવા કાલનને પાણી કરનાર ખીનાનો ખ્યાલ કરતાં આંખોમાં આંસુ ઝરાઈ આવે છે. મારા મારવા પર મારો આવી ખાસ આગતને કલત જાપામાંજ નાંખી બેસીકર બેસવાથી તે કળ મરી ચકશે નહિ. કાંચુ કે હિંદુસ્થાન તેવા કુલીઓથી ખાપી છે કે જેઓ પોતાની સફર પહેલાં દક્ષિણ આફ્રિકાનાં દુઃખો વાંચી તે ઉપર ચીચાર કરે. હું પોને તેવા દેશમાં જતા કુલીઓને અટકાવવા માટે ઉપદેશક તરીકે બહાર પડતો. પરંતુ અફસોસ કે મારો ધધો મને ત્યાં જતાં અટકાવે છે. મારા ખ્યારા હિંદી બાધઓ જે તમારી નસોમાં હિંદુ લોકો હોય, તમારામાં લેશ પણ દેશબીમાન કે પરગણુપણુ હોય, અને પખીકને ત્યાંના દુખોથી હિંદના સુખરેવા બાધઓ વાકેફ કરવાનો કોઈ સાચો સરનો યોગતા હોય તે મારી તરફથી રા. ૨૦ રવીકારી મને મુન્ય હન દેશો.

કેડો લેવા જોગ બ્યાધિનો ઉપાય.

“ ઘોડી મુદન પહેલાં દક્ષિણ આફ્રિકાથી આવેલ કાગળો ચાલુ કોલમેમાં જાપા હતા ત્યારે દીલ્લીવાલા સખીલાલાં જાગતાથ લારગેના પ્રપસથી અમોએ એક ફૂંડ એવા વિચારથી બોલેલ છે કે ને પત્રો જેમ્લેલના આકારમાં જાપાની બનારસ અથોધ્યા વિગેરે તરફ કે ત્યાં ત્યાંથી દક્ષિણ આફ્રિકા માટે કુલીઓ ગય છે, તેથી જગાઓની પ્રગતને દક્ષિણ આફ્રિકાના દુઃખોથી વાકેફ કરવા મક્ક પહેલેયવાં. તેમાં કેટલાંક નાણાં વસત ચમ્લેલ છે જેમી રીચ અમો વખતો વખત આપી ગયા હોએ.

જેપરથી અમોએ દક્ષિણ આફ્રિકાના ખબરપત્રીઓ ઉપર કાગલ લખેલા છે કે તમારા કાગળો વહેંચવા માટે જાપવાના છે તેમાં તમે કાંઈ સુધારો વધારો કરવા ધારો છો? હજુ સુધી તેઓના જવાબો મળ્યા નથી મક્કશે ત્યારે હનરોલી લાખો પેફલટ ની કાપીઓ જાપી વહેંચવામાં આવશે. તે માટે અમારું “હિંદુસ્થાન” જાપખાનું મક્ક જાપી આપશે અને કાગળોની ખરીદી સિવાય કોઈ જાતનો નફો લેશે નહિ.

નામદાર સહેનશાહ એલેકઝાન્ડર પક્ષીના ખીજામાંથી બનતી કોઈ પણ ચીજ વાપરતી નથી.

૧૫ વરસ ઉપર જાપાનામાં કલત ૨ ચીના વિધારથીઓ હતા પણ કાલમાં તવ હનરથી પણ વધારે છે.

રૂટરના તાર સમાચાર.

ગ્રેટ જ્યોર્જ હેનોવર રફવેરની બેકક પારલામેન્ટમાં ખાલી થએલ હોવાથી ગોડ કર્જન અને માછ ક્રેમોનીચાંલ સેક્રેટરી લીટલટન પચ્ચે ઉમેદવારીની દરિયાય થઇ હતી. તેમાં ગોડ લીટલટન ચૂંટાયા છે.

છજખનો બેડીવ તુરફી મુજતાનતી મુકા કાત માટે કાનરટાનીનોપલ જજ પહોંચેલ છે. હમણાંના સરહદના ખતાવને લીધે આ મુલાકાત ખ્યાન જેવનારી થઇ પડી છે.

આલેકઝાન્ડરીઆના ટાઇમ્સના ખખર પત્રી એવી અફવા જણાવે છે કેના. મુજતાન છજખતમાં મુખતર પાશાને ખદલે જલાહુદીન પાપા નામના નવા કમીશનરને નીમવા માગે છે.

જરમન દરીઆઈ કાફલો સહેતાઈથી પસાર થઇ રહિ તેટલા માટે કીકની ખાડી ખાદીને ગોડી અને વિલાજ કરવા માટે એક કરોડ પાંડ ખરચવાના છે.

ન્યુઝીલાંડથી આવતી રીમરોમાં ૭ અફવાડીઆની અંદર ૭ વખત આગ લાગેલી હોવાથી તેનાં કારણે તપાસવા અને મક્કની પુરતી તપાસ કરવા પત્રી લેવાનું નક્કી થયું છે.

કંડનની એક પુનિવરસીટી કોલેજ લેલેલો તાવનો પાપો નાખતી વખતે એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે એક વખત એવો પણ આવશે કે ત્યારે કરના પદસાથી હોરપીટરો તું ખરચ પુર પાડી શકાય.

લેલાન્ડેયર્માં ચોડા કાફરા અને પોલીસ વચ્ચે ઝપડો ચલે હતો. એક દાર પોધેલ જાકટને પકડવા માટે પોલીસ પ્રયત્ન કરતી હતી તેવામાં તોફાની કાફરાઓની સંખ્યા વધી ગઇ. આથી કરીને પોલીસે ગોળા છોડી હતી. જેથી એક કાફરો મરણુતોલ ચલે ને ખીન નાશી ગયા.

એક ચીના મણુરે ટેલુધાર હોવાથી તથા જુગરામાં કરજ વધારવાથી ગળે કારો ખાઈ આપવાત કર્યો છે.

કીશ આલહાનસોં તરફ ફેંકવામાં આવેલ બાખ્યથી છજ ચમ્લેલ જે ખીન માણુમે મરણુ પામ્યા છે.

રજાડી વેન્ટેટકમાંના જવાનીકે કદીઓના પૈસા કાઢી લેવા માટે તથા દારૂદારી મદદ ત આપવા અને સામાન્ય ખર્ચા વરતણુંકે જતાવવા માટે રજાડીઓમાં ગુરુસાની વાગળી જેવામાં આવે છે.

જોડે કીચનર તથા કીચનરના સત્તાપિશા વચ્ચે પાછો કાંઈ બળભળાટ જવો છે. આ બળભળાટને પરિણામે જોડે કીચનર પોતાના હિંદુઓ રાહનાં આપવા માંગે છે.

હિંદુઓના ખાતાના સેક્રેટરી મી. જોન મોરડી જોડે કીચનરના વિચારોને મળતા આવે છે ત્યારે કસ્ટરી ખાતાના તેના સલાહ કારકો જુદા મન દરશાવે છે.

ગાર્સિલોના (રૂબેન)માં એક નાદરશાખ આગથી આગી બળી ગઈ છે. આ આગથી ૨૨ માણસોને કળમ થઈ છે.

"મેડીન" પત્રના પ્રતીનશીએ મી. ડેકેટર સાથેની એક કાકતી મુલાકાત માટે જુન ૨૦૦ આપવાના માગણી કરી પરંતુ આ માગણી મી. ડેકેટરે સ્વીકારી નથી.

ગયા સોમવારે સર ડોનાલ્ડસ્ટરીએ તરસા ને વધારીકે શીશાણ આપવા એક અંગતર ફરિયાદના અભિપ્રાયનો પાસે નાંખ્યો છે.

જરમનીના બહાર કીચ આગળ પાસ ૧૦,૦૦૦,૦૦ ને ખર્ચે હાથ ને દેનાલ છે તેને હાડી તથા પહેણી કરવાનો દરશાવ્યો છે.

કારીઓમાં જવાની અને તેના વિરુદ્ધ પક્ષવાળા વચ્ચેનો કલ્લો દિવસે દિવસે વધતો ચાલ્યો છે.

માંચુરીઓમાં બળેલા દાળી દેવા માટે ને મીનાઈ કસ્ટર રજાડીમાં છે તેમાં ઘણા માણસો માર્યા ગયા છે.

કેમની પાલીસે પોપનું જીવ કરવાનું કાયદું કરનાર ને કુરેએમેનને પકડ્યા છે.

રજાડીની મીનીક્ટરી રાહનાં આપશે એવું જણાય છે. અને હુમાની સાથે રહીને કામ કરે એવું સત્તર બંધારણ કરવાની માટ જુદાં છે.

કેમનને મહત્ત્વ પાડવા બળતી રીયોને નાં છે. કીચનાની આ વર અગીએ માહુમ નાં છે તે જોવાની વાતે જુદા મન છે.

હુનીકરે કીચન નામના પારલામેન્ટના એમ્પરના કહેવા ઉપરથી જણાય છે કે જોડા વખતમાં કોલોનીના ન્યુક્લેયરના દયાના દરમાં ઘટાડો કરવામાં આવશે.

વગર આમંત્રણે કસ્ટરે આસ્થાના નીચાના શહેરની મુલાકાત લીધી એવી રીત નું જરમન એમ્પરરનું અપમાન કરનારે કસ્ટરે કરવાથી એક બંધાને કસ્ટરે બંધ કર્યું છે.

કસ્ટર ખાતાના વડા મી. લાકેટન લશકરની સંખ્યાના ઘટાડાવાળી યોજના જોડા વખતમાં બહાર પાડશે.

કેમરાલેન્ડમાં જરમન અને હોલેન્ડાટ વચ્ચે આકતી કસ્ટરમાં જરમન લશકર હોલેન્ડાટનું બળ તોડવા શક્તિમાન થયું તથા પાલુ ઉલટાની દાર પાતું હોય તેમ જણાય છે.

કેપ આરમસ્ટ ટંપની એક દૈનિક (ડીલી) પત્ર આપવા માસની ગરુઆતથી કાકરો એમ કહેવાય છે.

ન્યુયોર્કથી મેક્સોન જનારી એક સ્ટીમર હુમસને કીચે તથા પલનના તોફાન ને કીચે ખાક સાથે અથપાને બાંચી ગઈ છે. એ ચીના કીવાપનાં માણસો બચી ગયા છે. એક ચીને હુમી મુઓ હતો અને બીજો સ્ટીમર અને બસારના મજબા વચ્ચે ચગદાઈ ને મરણ પામ્યો હતો.

જરમનીને એમ્પરર કેમર એસ્ટ્રીયા ના એમ્પરરની મુલાકાત લેવા વીએના મંગેલ છે.

જરમન પ્રીન્સ હોમેનલોહેએ આફ્રિકાના જરમન સંસ્થાનોની મુલાકાત લેવાનો ઇરાદો જણાવ્યો છે.

એક અખાતીએ કસ્ટર વગરના ટેલિફોન ની શેષ કરી છે ને હડીઓમાં સારી રીતે વપરાય છે.

સ્ટીમરોની હીલચાલ.

અમરુડી—કસ્ટર માટે તા. ૧૬ જુનના રવાના થશે.

અમલકાઝી—મદ્રાસ માટે તા. ૧૮ જુનના રવાના થશે.

અમરુડી—કલકત્તા માટે તા. ૧૮ જુન ના રવાના થશે.

અમરુડી—કલકત્તા તથા રંગુન માટે તા. ૨૧ જુનના રવાના થશે.

પરમીટ વિષે પારલામેન્ટમાં પેકાર.

કે રીતે પરમીટ આપવામાં આવે છે તે જાણતી ફરીવાર ને થાય છે તે ઉપર કોલોનીઅલ અંડર સેક્રેટરીનું ધ્યાન ખેંચવામાં આવ્યું છે કે નહિ તે સર હેનરી કોટને પુછ્યું હતું.

મીડલ ટેમ્પલના એક વિદ્યાર્થી મી. સુએ માન મંગા નેએ એક કળવાએલા હિંદી છે તેને કિરીસ પ્રજા તરીકે ટરાંસવાલમાં હામલ થવા જોડા વખતની પરમીટ આપવા માં આવી નહિ. પણ પાછલથી પોરુચીક પ્રજા તરીકે રાજ આપવામાં આવી હતી. પણ કિરીસ પ્રજાને કિરીસ કોલોનીમાં ને હક ન મળે તે જોવાનીક પ્રજાને મળી સંકે એ વાતની હિંદુઓના લોકપર શું અસર થાય તે ધ્યાનમાં કાઢી કિરીસ કોલોનીને કિરીસ કાઉન કોલોનીમાં આવળ ઉપર ને અટકાવતો સુધામાં આવી છે તે ઘટાડામાં અથવા સુધામાં આવશે કે નહિ તે પુછ્યું હતું. આના જવાબમાં મી. ચરચીએ સર હેનરી કોટને કહ્યું હતું કે સેક્રેટરી એક સ્ટેટને હાલ આ ફેસની હકાકત મળી તથા મળશે એટલે તરત વપાસ ચલાવશે.

કાકરાનું હુલ્લડ.

હુલ્લડખકાર.

હુલ્લડખકારમાં કસ્ટર મંડે નેની ફડડી સર્વિસ બળભળાટની વળીન તથા કોર વાગે કળે કરવાનું કામ કરે છે. સંખ્યા બંધ કોર કળે કરવામાં આવ્યાં છે. અને ફેલ્ડએક કાકરાએને મારી નાખવામાં આવ્યા છે તેથી ફરીને બળભળાટ આટી એ કીચીકમાં બંધામાં આવવા નથી. કસ્ટર હુલ્લડ પણ એક કીચીકમાં છે. ત્યાં અગળથી એક રીચે ફડડીને અમ કીચના ફેલ્ડએક તપાસવાસાવસા મોકલેલ છે. વસવની પોસમાંનો એક કોર બળભળાટમાં કુટ્યો છે તથા આરજ વેવારીના કોટને બાળી નાખવામાં આવ્યા છે.

કેપની મદદ.

કેપકોલોનીએ કસ્ટરી મદદ મોકલવા આગળ કહેણ મોકલેલું પણ તે સ્વીકારવા આજાર સાથે ના પાડવામાં આવી હતી. હાલ કે મેક્સીમ (મોટી) તેપો તથા તેની સાથે કેપ મોકલેલ (પોટે સ્વાર) રાહજુએન ની એક ફડડી નાખવાની કસ્ટરે સ્વીકારી છે. તે કસ્ટરના મેક્સીમર ઉપયોગમાં લેવામાં આવશે.

કરનલ મેકેનઝીને નહેતાં અસહ્ય

સંકટા.

સીયાનાંડની કિલ્લેખાંની જેવી જાડીના મધ્ય ભાગ સુધી કરનલ મેકેનઝીનું કચ્છર જમ શકવા પામ્યું છે. આ કામમાં ૩,૦૦૦ ગાર્ડ લશ્કર સંપત્ત મહેનત કરવા લાગ્યું હતું. અને એટલી જમી સુપડાથી કામ લેવામાં આવ્યું હતું કે કસબોગાન વાંઝડમાં આવતી બંદુક અથવા સીસોડીના અવાજ સીવાય કશા માધ્યમ સુધીમાં કાંઈ અવાજ જણાતો નહોતો. જ્યારે ગાર્ડ ત્રણ કલાક સુધી રીતે જાડીઓ તોડી ફોડીને આગળ તળાવ સત્તન પ્રવળ કરતું હતું ત્યારે જાડી ની અંદરના આકારે, ૩૦૦-૪૦૦ ગળવા બોલે છુપા રહ્યાઓનો મુખ્યુપ રીતે કામ ચલાવ કરવા હોય એમ માન્ય પડ્યું હતું. અને આથી કરીને કરનલ મેકેનઝીને વધારે મોટા ચેરાવાવાળા લાગોની આસપાસ ફરતા રહી કામ કરવાની જરૂર પડી છે.

કેદીએ આપેલ સમાચાર.

પકડાયેલ જળવાઓના એકવાપરથી કેદી તુકે સીચારવાનું મળી આવે છે. એક કેદી કહે છે કે મધ લગાડોમાં થોડાએક ગોરાને કાપી નાંખવા શક્તિવાન થવાથી જળવાઓને ને હિંમત આવી છે. તથા પુરાલી ઉપર છે. જમ્યાતા કચુડેની કુસમાં છે તથા જમ્યા કાફરાઓ સીયાનાંડને કન્ધલા કુસમાં મળી પાનો છરાંકો રાખે છે.

એક મોટી લગાડ, ૩૦૦ મરાયા.

એવા ખબર મળ્યા હતા કે જમ્યાત નવા મેકેનઝીનું નવા કાફરી કચ્છર કેન્ધ લાવી મોમી-કુસ નામની કિલ્લેખાં જાડીમાં લસવાના છે. આ ખબરના લાભ લઈ કેટલા વેપોમેવથી કરનલ ખાસકરને લશ્કર સર્નીન બોલાવવામાં આવ્યો, અને જળવાઓને મોમી કુસના મોટા આગળ અધવમે મળવા મોકલ્યું કરવામાં આવી. કરનલ મેકેનઝી સીયાનાંડની જાડી તરફ જતો હતો તેણે પણ મોમી કુસ તરફ લશ્કર ફેરવ્યું. આ લશ્કર મોમીની ઠકરી ઉપર પહોંચ્યું ત્યાં થોડે દુર થી તેણે અને બંદુકના અવાજ સંભળવા લાગ્યા જે અવાજ કરનલ ખાસકર તથા તેનું લશ્કર જે પુરની તળાવપાસે હતું તેના હતા. આવી રીતે એવડી રીતે ગોરા લશ્કરે કાફરી લશ્કરની સાથે સંપત્ત લગાડ ચકાવી. લગાડમાં બસો ઉપર કાફરા મરાયા તથા કેટલાએક ધાવણ થયા છે. મેકેનઝીનું પણ મરાયો છે ને જમ્યાતા જાડીના એક જાગમાં વચ્ચેની જેમની પુકે પકડવામાં આવશે તથા લશ્કરમાંથી કેપટન મેકેનઝીને મરણો છે તથા કે જીવત કાવણ થયા છે.

વધુ ઝપાઝપી.

ઉપરની લગાડ પાંધ થઈ નહોતી પણ આતુ રહી છે જમ્યાતા સીયાનાંડના લશ્કર ની સાથે મળી વળા નાશલાગ કરતો હતો. પણ સીયાનાંડને મળી જાય ને પહેલાં કર નલ મેકેનઝી અલગ રીતે લશ્કર કાઢ તેની સામે થવા પામ્યો હતો. જે લગાડ થઈ તેમાં જળવાઓને ખીણ તરફ લાગ્યા. જમ્યાતા પણ આજોવતો ધાવણ થશે હોય તેમ કહેવા માં આવ્યું છે જળવાઓની પાછળ લશ્કર ગયું છે અને ચકાવના આકરમાં કાફરી લશ્કરને પેરી કાંચું છે. તેઓ જાડીના જીવ જામની અંદર લગવા છે.

કરનલ રેયસરદન.

લગુ સુધી થએલી લગાડમાં કરનલ રેય સરદનની દુકરીની સાથે કામ જમવાથી તેની દુકરીની સંખ્યા વધારીને ૧,૦૦૦ની કરવામાં આવનાર છે. ને વધારના માખુસ કેપટાઉન, જોહાન્નબરગ પીએરે કચળેથી ઉભાં કરવામાં આવશે.

લગી એવા ખબર ફેલાયા છે કે મધ લગાડમાં ધાવણ થવાથી જમ્યાતા મરણ પામ્યો છે

તાન સમાચાર ઉપરથી માન્ય પડે છે કે સીયાનાંડ અને તેના દીકરો શરૂ આગ્યા છે અને રાપરદન કાંપમાં લાક જવા માં આવ્યા છે

ખબર પત્રો.

કેપટાઉન.

હિંદી વેપારીઓના ખાસ મેળાવડો.

(અમારા કેપટાઉનના ખબરપત્રી તરફથી.)

તા. ૬-૬-૦૬.

અહિંના મુખ્ય વેપારીઓની એક સભા ગયા રવીવારે સેન્ટ્રોન સ્પોટમાં આવેલ મેસોનીક હોલમાં થી. આદમ એચ. મુસ મદમદના પ્રમુખપણા હેઠળ ગળી હતી. આ સભાને હેતુ અહીં વસતા મુઝીબર હિંદી વેપારીઓની વિરુદ્ધમાં પારલામેન્ટમાં જે જીલ મુકાયું છે તેની સામે થવાનો હતો. મેળાવડામાં થી. જો. કાફર, થી. જે. એમ. એચ. મુસ, થી. સી. પી. લક્ષ્મીરામ, થી. હલીમ, થી. જે. કારવર, ડા. ફોરસાઇથ, થી. અબાસ, થી. એમ. અરીફ રમેરે દાબર હતું.

પ્રમુખે શરૂઆતમાં વર્યાપણું આપ્યું આજે માધ્યમક વેપારીઓને લગતું ને

જીલ દાખલ થયું છે તે ઉપર ચરચા કરવા ને અહીં જળેલા છાંચે. આ જીલ દાખલ કરવામાં આવ્યું ત્યારે ખુદશે ખુદકું અતવ વામાં અલખું છે કે આ જીલ ખાસ દિંદી એતે મોટું ઘડવામાં આવ્યું છે. જે કે આ જીલ પસાર થશે તો અગ્રેજ વેપારીઓને પણ કેટલેક દરજે નુકસાન પહોંચવા સંભવ છે. ગયા રવીવારે “આરમસ” માં એક કાગળ જેવામાં આવ્યો હતો કે અધળા વેપારીઓ પોતાના એપડા અગ્રેજમાં રાખવા વેતેમિ પણ આવી મનવળતું કોષપણ વાકમ ને જીલમાં જેવામાં આવ્યું નહિ હતું તે જીલમાં ખાસ લખેતું હતું કે શરૂ વેપારીએ પોતાના એપડા આજમા રાખવા વેતેમિ. આનો અરથ અમુક જાણનાંર એપડા રાખવા એમ ન થઈ શકે પરંતુ એમ ને જાણમાં એપડા આજમા રાખવા વેતેમિ. એટલે કે આ જાળનમાં આપણે કાંઈ કહેવા પડ્યું નથી. પ્રમુખે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે હું ખાસ કરીને આ જીલની રંગી કલમ માં ને જમ્યાવડું છે તેની સંખન વિરુદ્ધ છે. તેમાં જે જમ્યાવડું છે કે કોષપણ વેપારી ખાસક તથા દવા જાળનના કાપદાની કશ અથવા જથી કલમેનો લંગ કરવા માટે ખાર માસમાં એ વખત ગુન્દો કરશે તેવું લાકસે ન્સ અરકાવવામાં આવશે. અને તે જાળન ની અગીલ થઈ શકશે નહિ. જે આમ થઈ શકશે તો એક પાડી એકેક દિંદી વેપારીઓને સુડી કાઢીને વેપાર કરતાં બંધ કરી દેશે. કાગળ ફેરસાક રીતો અથવા પેક થયેલો સાલ મુદ્દા બુદિથી ખરાબ વેચેલો ન હોય જતાં ને કારખાનામાંજ ખરાબ વેચેલો હોય અને અવા પાંડોને માંડ તે જાળીન વેપારીને મોટું નુકસાન સદન કરતું પડે છે. કાગળ કે તે વેપારી કોષપણ રીતે જાળી કાંઈ નહિ કે અમુક જાળનું દીન મીલક અથવા પીનીગર અથવા લાકમ જમુસ કાપદાના નીચમ મુજબ જાન્યું છે કે તેથી જુદી જાળનું છે. કાપદાએ ને સુચનાઓ કરી છે તે પુરતો પુરાયો લીધા પછી અમલમાં આવી શકાવી વેતેમિ અને ને જાળનની અપીલ થઈ શકવી વેતેમિ.

આ ઉપરાંત રરથી કલમમાં જમ્યાવડ છે કે કારક જે માખુસ પાસે જતરક રીતને લાકસેનસ હોય તેવા માખુસને નવું લાક સેન્સ આપવાની ના પાડી શકે. આ કલમ આ મોટું દાખલ કરવામાં આવી છે તે સમજ ન સકાય તેવી જાળન છે. જે આવી ચેર જાળની કલમે કાપદામાં દાખલ કરવામાં આવશે તો ગોરા જમીનદારો અને પેટુતેને પણ ખાનડું પડશે. લોકોને આવવા જાવેત ને કાપદો પણ ખુદ સંખત છે. કોલા કે વર્ષ ૩,૦૦૦ દિંદીઓએ આ કાલેલી કાડી

આપો છે. અને નવા હિંદીઓને તે આવના અટકાવવામાં આવ્યા છે. હિંદી વેપારીઓની રહેણી ઉપર એટલી-જનરલે ફટલીક દીકા કરી હતી. તે ઉપરાંત મી. સેંપસને જણાવ્યું કે કિચા વરગના ગોરા સેફિને પોતાના હેઠલોઓની ફળવણી પાછળ ખૂબ ખર્ચ કર્યો પડે છે. આ બીના કિચા વરગના હિંદીઓને સરખે દરજ્જે લાગુ પડી શકે છે. એટલું જ નહિ પણ તેવા મુદ્દા સ્થાના કુચ્છનોતે આ દેશમાં કેળવણીના હાર બંધ હોવાથી વિલાયત આદી દેશ કે જ્યાં કાળી પાણી સામ કીનો લેદ નથી રાખવામાં આવેલા ન્યાં નોકરી મેટા ખર્ચમાં ઉતરવું પડે છે હિંદીઓ પોતાના ફેફડા સાથે આ દેશમાં નથી રહી શકતા તેનું આ પણ એક કારણ છે. તેઓના આળખાણને ફળવણી આપવાનું આ દેશમાં કંઈપણ સાધન નથી.

મી. જે. એમ. એચ. મુલ દરખાસ્ત રજુ કરી કે નવા બીલમાં જે અયોજ્ય કલમો છે તે આખરે પારલામેન્ટના સલાસદો સાથે ગરબવા સાફ પાંચ હિંદીઓનું એક ટેબુલેટ શન ગ્રામ જનુ. અને તે સલાસદોને સમજત વ્યુ કે વેપારીઓને મુક્તિ આપ તેવી કલમ તે બીલમાં દાખલ કરવામાં નહિ આવે. જે બીલ રજુ થયું છે તે પાંચવાથી ચોખ્ખું માનુષ પડી આવે છે કે તેનો હેતુ ખીટીશ હિંદીઓને આ દેશમાંથી હાંકી કાઢવાનો છે. જે તેમ હોય તો તે મુજબ મુલે જુલું શા માટે નથી કરી શકતા. નાતાલ કોલોની કે જ્યાં હિંદીની વસ્તિ ગોરાની વસ્તી કરતાં વધારે છે ત્યાં પણ આવી જાતના ધાનકા કાયદા પસાર થયેલા જેવામાં નથી આવતા.

મી. મુલની દરખાસ્તને મી. એ. કાદરે ટેકા આપ્યો. અને જણાવ્યું કે બીજી પ્રગ્ન ના કરતાં ખીટીશ હિંદીઓને આ દેશમાં ખૂબ જાતની અગવડ છે અને બીજી પ્રગ્ન કરતાં તેઓ નવા રાજ્યમાં લેવા જતાં આ બધું સોંપવું પડે છે જે શરમ ખરેખર છે.

ટેબુલેટન માંકવણી દાખલ કરવાનું મને પસાર થઈ હતી અને ટેબુલેટનમાં મેસર્સ એ. જી. એચ. મહમદ, એ. કાદર, જે. એચ. એમ. મુલ, પી. સહીરામ, અને એમ. હસીમને મોકલવાનું કારણમાં આવ્યું હતું.

મી. એ. કાદરે દરખાસ્ત કરી કે જે ટેબુલેટનની મહેનત નિષ્ફળ નીવડે તો આ બાબતના સંબંધમાં કોલોનીયલ સેક્રેટરી અને હિંદુસ્તાનના વાઇસરોયને તારથી જાણ આપવા અને મદદ માગવી. આ દરખાસ્તને મી. હસીમે ટેકા આપ્યો અને સરવાળું મને પસાર થઈ હતી.

પ્રોટેસ્ટીયા.

(અમારા પ્રોટેસ્ટીયાના ખબરપત્રી તરફથી.)

પ્રોટેસ્ટીયા, ૪ જુન, ૧૯૦૬.

પરમીટના તકલીફ.

આગ-મારામારી.

અત્રે શીયાળોનો કીતળ ચા વાય છે પાન ખર રતુ ગેરરી ગઈ છે. નીરધનતા, નીરહિય મીની સંખ્યામાં વધારો કરતી દરસવાલમાં પોતાનો પ્રયત્ન હાય લખાવતી જેવામાં આવે છે. આવે જારીક વખતે દરસવાલ સરકાર, નીરધનતાને સલામ આપવા મેદાન પડી જુદી જુદી કોલોપયોગી ખોરાક તથા પોષાકી ચીજોમાં જગતનો વધારો લેમેરો કરી પોતાની તેજુરીનું તળીયું તર કરવા મથન કરે છે. કાંઈ ચીજ ઉપર સોએ સો ટકા તો કાંઈ ઉપર સોએ બસો ટકા જગત નો દર વધેલો જેવામાં આવે છે.

અત્રેનો અમલદાર વરગ અમલના ધેનમાં એશીઆટીક્સને પરમીટ વીશે પોતાની મરજી માફક જવાબ આપવામાં જરાપણ વીલંબ કરતો નથી. એક તરફથી સોળ વર સતી અંદરના છોકરાઓ હાલીયુ આફ્રીકા ના કીનારા ઉપર આવેલા હોય ને દરસવાલ માં જવા હજી રાખતા હોય તથા તેમનાં વાલી વારસ દરસવાલમાં હોય તેવાની અર છઠ્ઠો આપ એકડી કરે છે ત્યારે બીજી તરફ નામદાર રજીસ્ટર એફ એશીઆટીક્સ સાહેબ જાર વરસતી અંદરના છોકરાને દરસવાલમાં દાખલ થવા તેના વાલી કાકાં ફરેલી અરજીમાં સીધો ને સુગમ જવાબ જણી મોકલે છે કે “લીલગીર છું કે તમારા જીવીતને પરમીટ આપી શકતો નથી”.

લેડ સેલગોરનતી સરકાર પણ એશીયા ટીક્સની પરમીટ વીશે હિંદીયન એસોસીએ શન તરફથી વારંવાર થતા પ્રત્યેનરથી કંટાળી જઈ “જવાબ આપી શકતો નથી” તેવા સુતરો જવાબ આપી દીધો છે. જારે સેલગોરન તથા દરસવાલનો અમલ કરતા વરગ સારી પેરે સમજે છે કે હિંદીયનો નથી પોતાના નાતીલા, નથી જતનીલા, નથી સગા કુટુંબી, નથી એક દેશી કે નથી એક ધરમી તેમજ નથી ગેરી આમડી, તો તેવા હિંદીયનો મરે અગર જીવે, સુખી હોય અગર દુખી હોય, તેમની સાથે તેમને સ્નાન સુતક શાનું હોય ! હિંદીની મરીબડી પ્રગ્ન છતે ધણીએ નીધણીવાતી દરસવાલમાં જેવામાં આવે છે, જે કાંઈ હિંદીને અંગ્રેજ સરકારની વસ્તી થઈને દરસવાલમાં આવણું હોય તો હામરો દુખતા દુગેશ એજાગેવા જતાંપણુ

તેને દરસવાલમાં દાખલ થવા રમ્ય મળશે કે નહીં તે કપીજ શકાયું નથી. જ્યારે તેજ હિંદી જે દેશ, પોરચુગીજ અગર કાંઈ સરકારની વસ્તી હોય તો તેને દરસવાલમાં દાખલ થવાની મંજુરી આપવામાં અમલના કેદમાં મસ્ત બનેલા અમલદાર વીલંબ કે અપવાદ આગળ ધરી શકતા નથી કારણ કે તેઓ સમજે છે કે તે બચીવાતી પ્રગ્ન છે.

અત્રે મેસર્સ કાગડીયાની દુકાનના એક નોકરે પોતાના જતનીજ જે સોગ વરસતી અંદરના માટે પોતે વાલી હોવાથી દરસવાલ માં દાખલ થવાની પરમીટ માટે અરજી ત્રણ મહીના થયા કરી હતી. તે છોકરાને કેલા ગોઆમેના હવા પાણી ખીલકુલ માફક નહીં આવતાં સખત ખીમાર પડી જવાથી તેના કાકાએ પરમીટ ગોરીસર સાહેબને અત્રે ટેમ્પરરી પરમીટ આપવા માટે પણ ઘણી વખત અરજીઓ કરેલ છતાં કંઈ વાત બ્યાન માં લીધી નહીં ને દાલમાં તેને જવાબ આપવામાં આવ્યો કે “તેના જતીનને પર મીટ આપી શકતા નથી.” આ જવાબ આપ્યા અગાઉ એક અકવાડીયા ઉપર તે છોકરો કેલાગોઆમેમાંજ ત્યાંની સખત ખીમારી બોગવી તે મહાન કુપાણુ પરવર દીગાર પરમાત્માની દરખાસ્તમાં પોતાની પર મીટ મેળવવાની માંગણીનો ધનસાફ કરાવવા આ જહાંનથી કૂચ કરી ગયો છે.

અત્રે વેપાર હાંડીને લીધે તેજ ઉપર આવવા કેલા વેપારીઓ આરા રાખના હતા પણ આ વરસે હાંડી વેપારને હાંડી કરતીજ આવી છે.

તા. ૨-૬-૦૬ શનીવારની રાતે આસરે સાડાચુ વાગે પ્રીન્સજુ તથા ચરચ સીટના ખુવાથી સોએક વાર સર્તીસાફક તરફ ચરચ સ્નાંતમાં એક ગોરા સાહેબની દુકાનમાં અગ્ની ફેરે દાખલ થઈ ટાલ ઉડાડવા માંડી હતી. અગ્ની પુર એસથી પ્રકાશી રહ્યા હતા. સારે લાગ્યે જાંબાઓ તુરત આવવા થી તેની બાજુની દરસવાલ હામોટ ફા.ની દુકાન તથા બીજી દુકાનો અગ્ની ગઈ હતી. દુકાનમાં તમામ ફરનીચર, પલંગ, કારપેડો તથા બીજે સામાન અગ્ની દેવ આશીર્ગી ગયા હતા.

તેજ શનીવારે તા. ૨-૬-૦૬ને રોજ સાંજના આસરે પાંચથી સાડાપાંચ વાગ્યાની અંદર અહીંના કણવા કંદાસથી જગ બહેર થતા જતા લોકેશનમાં અહીંની રેસીડેન્ટ માણસેટની કારદના હિંદીયન મંદરપ્રેટર મહારાસી ઉવીડને તથા તેના લાઈને કાને મીયા લોકેશને લાકડીથી સખત ગાર માયો હતો. ટેવીક મારથી મેલાન થઈ ગયો હતો. કાકતરની સારવાર નીચે તે બને લાઈએ છે.

કેવીકેવીની બધા બરેથી છે. અનેમીયા નથા મહારાજના મોદરમ ઉપર યજ્ઞેશ્વર રમ આજમાં તારણુ વનછ તામનો સુનાર મારો મળે હતો, તે વખતે અતરની પોલીસ કાંઈ પણ સંતોષકારક તપાસ કરી શકેનારને પકડી શકી નથી. આવી પોલીસની નીર બળના તથા ઈડીયોના તરફની બેપરવાઈને લીધે મારા આગ્રહાર મુદરથોને અસુર શબ્દ લોકેશનમાં જવું આવડું બધા બરેથી થઈ પડ્યું છે. લોકેશનની સ્થિતિ દરરોજ ફેરફાર થતી જાય છે. બાબત કોઈ દીવસ એવો જાય છે કે લોકેશનને કારણમાં વાગરી આવી નથી હોય.

મીડલબર્ગ.

(અમારા અગ્રપત્રી તરફથી.)

તા. ૬ જુન ૧૯૦૬

મીડલબર્ગમાં હિંદીની ખાસ મીટીંગ.

તા. ૭ જુન ૧૯૦૬ ના રોજ ઇન્ડિયન એસોસિએશન તરફથી મી. એ. ઇ. બાબા નથા સરવે હિંદી બાઈઓ ઉપર પત્ર આપ્યો હતો કે આપણા ઉપર હાલમાં જે તકલીફ પડે છે તેના કારણે પણ ત્યારે રીસોનસી બલ ગવરમેન્ટ થશે ત્યારે વધારે તકલીફ પડશે. અને જેથી પાણી પહેલાં પાણી પ્રાપ્તિ આગ ધારી કેપુરેશન ઇંગ્લેન્ડ મોકલવાને સાથે બેલાન્સમેન્ટમાં આપણા હિંદી બાઈઓની તા. ૧૦ જુનને રોજ મોટી મીટીંગ બરાબર અને આ બાબત ઇન્ડિયન એસોસિએશન તરફથી મીડલબર્ગ હિંદીબાઈઓને સભામાં આપવાને આમંત્રણ મળ્યું હતું.

જેથી અહીં તા. ૮ જુન ૧૯૦૬ ના રોજ સંજના સાત વાગતાં સર્વે હિંદીબાઈ ઓની મીટીંગ થઈ હતી, તથા મીટીંગમાં સરવે હિંદીબાઈઓને આમંત્રણ કરવામાં આવ્યું હતું. અને તેની અંદર પણ મુદરથો એ વેપારી બાબ લઈધો હતો.

પ્રમુખરથોને મી. એ. ઇ. બાબા નીલાન્યા દના. ત્યારબાદ મી. ત્યાબાએ આપણા ઉપર શું શું તકલીફ પડે છે તેબંધે બાબતો જણાવી ઇન્ડિયન એસોસિએશન તરફથી આવેલા પત્ર વાંચી સંભળાવ્યાં. અને બેલાન્સમેન્ટ ઇન્ડિયન મીટીંગમાં બેલાન્સમેન્ટ મોકલવા આ બાબત સરવે બેલાન્સમેન્ટ પુછ વખતે આવ્યું અને આવરે મી. એ. ઇ. બાબા નથા મી. ઇ. એ. પુરેષ. આ બે મુદરથોને મીડલબર્ગ ઇન્ડિયન તરફથી મોકલવાને કારણે થયે છે. તેઓ મીડલબર્ગ

માં હિંદી બાઈઓ ઉપર પડતી તકલીફ મીટીંગમાં જણાવશે.

પાદ મી. માએડી બોર્યા કે આપણે દરેક વાતે બીજા ગામના હિંદી બાઈઓ કરતાં પછાત છીએ. જેથી આપણે દરેક રવિવારે કોઈપણ વખત મુકરર કરી મીટીંગ ભરવી, અને આપણને જે તકલીફ પડે છે તે બાબત અહીં જનતા ઇલાજ લેવા અને ઇન્ડિયન મીડિયન એસિનિઅનના અધિ-પતિ સાહેબને લખી જણાવવું. કારણ કે “માઝા વિના મા પણ પીરમે નહિ” એવી રીતે આપણા ઉપર પડતી લાડમારી લખ્યા વગર બીજાને કંઈ રીતે અગર પડે આવા આવા કામમાં પૈસાની ગરૂર પડશે જેથી અહીંયાં દરેક માનુસ ઉપર બોગવી શકે તેવા કાળે નાખતો બોઈઓ. દુકાન ઉપર ફરીવારબાઈઓ ઉપર, તથા દુકાનમાં જે તોફાને કામ કરે છે તેના ઉપર ખમી શકે તેવા કાળે મહીના દીઠ નાખતો બોઈઓ. અને આ પૈસા ગમે તે કાંઈ મુદરથોને ત્યાં અગર એકમાં મીડલબર્ગ ઇન્ડિયન મીટીંગના ખાતે જમા કરવા બોઈઓ, અને આ પૈસા કાંઈ હિંદી બાઈ ઉપર તકલીફ આવી પડે અગર બીજા કાંઈ કામમાં ત્યાં અપરવા થટે ત્યાં વાપરવા બોઈઓ.

આ બાબતને ધણા મુદરથો તરફથી ટેકા મળ્યો હતો. હવે અહીંના હિંદીબાઈઓની આંખ ખુલી જાય છે. મી. માએડીના જણાવેલા વીચારો ઉપયોગમાં આવશે કે કેમ તે જોવાનું છે.

ત્યારબાદ સાધારણ વાતચીત થઈ સભા વાલરજન અઈ હતી.

[અમને અગર મળ્યા છે કે બેલાન્સમેન્ટ માં આ મીટીંગ વાતચીતને સાંઢે મુલતવી રહી છે. અ. ઇ. એ.]

મીડલબર્ગમાં રેલવે સ્ટેશનપર

તકલીફ.

મીડલબર્ગથી એક અગ્રપત્રી લખી જણાવે છે કે ગયા માસમાં એવના સ્ટેશન ઉપર રેલીવારને દીવસે એક મેમ્બરુ વેપારી અહીં મહમદ સુલેમાન નામનો છે. જે પોતાના એક આઈગીને મુક્યા સાથે સ્ટેશન ઉપર ગયો હતો. ત્યાં પોલીસે ઉપરના માણસ ને પ્લેટફોર્મ ઉપરથી ચાલ્યા જવાનું કહ્યું. તથા કેટલુંક અપમાન કરીને કોંસો માર્યો અને પરમીટ તેની પાસે માગી. દુકાનમાં અહીંને તેની પરમીટ લેઈ ગયા. અને બીજે દીવસે આઈગીરમાં પરમીટ દેટલાક આ માન સાથે પાછી આવી છે.

ગયા વીકમાં અરે મીડલબર્ગના સ્ટેશન ઉપર કમ્પારાલીમ સાલુછ તથા મહમદ સાલુછ તથા સુલેમાન નાનાબાઈ આ ત્રણ વેપારી બેલાન્સમેન્ટ એક માણસને સ્ટેશન ઉપર મુક્યા ગયા હતા. પરંતુ તે વખતે પોલીસે ગયા વખતની માફક ઘણા અપમાન સહીત ત્યાં કોંસો મારીને કાઢી મુક્યા તથા ઘણું અપમાન કર્યું. આથી તે લોકોએ પોલીસને તેનું કારણ પુછ્યું અને શા કારણ થી કાઢી મુકે છે તો જવાબમાં તેણે સ્ટેશન મારનરનો લુકમ છે એમ જણાવ્યું. સ્ટેશન મારનરને પુછતાં તેણે ના કહ્યું કર્યું. તથા પોને ઓરડર આપ્યો નથી એવો જવાબ મળ્યો. જનાં આવા મોટા વેપારી માનામાના કંઈપણ બોર્યા ચાલ્યા વગર બેસી રહ્યા છે. આવી રીતે ત્યારે વેપારી લોકો બેસી રહેશે તો દિવસે દિવસે વધુ સખતાઈ થશે અને આથી તે લોકોને ઘણું અપમાન બોઈઓ કારણ કે ત્યારે તે કોંસો અપમાન બોઈઓ બેસી રહેશે તો દીવસે દીવસે વધુ સખતાઈ થવાનો સંભવ છે.

મારિસ્મર્ગ.

(અમારા અગ્રપત્રી તરફથી.)

તા. ૧૩-૬-૦૬.

ગયા સતીવાર તા. ૨ જુનના રોજ શેપ ક્લોસીંગ કાયદાના ભંગ કર્યા માટે એક હિંદી અને એક ચીન વેપારીને પકડવામાં આવ્યા હતા તેઓના ઉપર એવું નોંધમત મુકવામાં આવ્યું હતું કે તેઓએ સતીવારે બેલાન્સમેન્ટ વાંચી દુકાન ખુલી રાખ્યા હતા જે કાયદા વિરુદ્ધ હતું.

ગોના વેપારી તરફથી એવો બચાવ કરવામાં આવ્યો હતો કે સામવારે નહેવારનો દિવસ હોઈને તે કાયદાની ૧૨ મી કલમની રૂએ સતીવારે દુકાન ખુલી રાખી શકાય એમ તે વારતે હતો. આ બચાવ સાંભળ્યા પછી માઈસ્ટ્રે સન્ટેમાર્ગે પૈડ ૨. ૦-૦ ના દંડની સજા કરી હતી.

હિંદી વેપારીએ શુંકા નાકલુલ કરવા હતો. અને જણાવ્યું કે આવલે દિવસે ધરકોએ જે માત્ર કોંસો તેને તેને કોંસો જતા હતા. માઈસ્ટ્રે તેના આવાનાં જણાવ્યું કે બેલાન્સમેન્ટ દુકાન ખુલી કરવાનાં વખત પછી માત્ર વરકોને આપેલ છે આ હકીકત જાની કરવાથી વેપારીને આ કાયદો અપમાન કરવાનાં કારણે મુકરર કરે છે અને ઘણી અવરજવ અરે તેમ રે. શુંકાનારે પૈડ ૧૦ દંડ કરવામાં આવ્યો હતો.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા

જોડાન્યૂઝ તા. ૨૭-૫-૦૬.

જોડાન્યૂઝની સનાતન ધર્મસભા દરવીક ના નિયમાનુસાર મહાધ લોકેશનની ૧૬ મી જીટપરના પોતાના મંત્રાનમાં મળી હતી. પ્રમુખ રા. રા. યુગલપાદ્યમે શરૂઆતમાં ગીતાજના શ્લોક વાંચ્યા. એ બાદ સ્વર્ગી નીસરખી નામના પુસ્તકમાંથી ધર્મ અને ચંદ્રકાન્તમાંથી માયા સંપત્તિ વિષયો પ્રમુખે વાંચી સંભળાવી તેનું મધ્યાર્થવરણ કરવામાં આવ્યું હતું. રા. રા. મણીલાલ ખંડુભાઈએ સંપ વિષેનો નિબંધ વાંચી સંભળાવ્યો. બાદ રા. રા. મોધાભાઈએ તે વિષયને અનુસરતાં પુરવ કાઢના હિંદી બાદશાહોને તેમની પછીના કુસંપે કારણે આપી સંપત્તિ શીતળ જ્યાંથી ચતા ત્રાસ માટે ઘણું અસર કરેક બાળકુ કર્યું હતું. મોધાભાઈના ભાષણને ભગવાનજીભાઈએ રોકા આપ્યો હતો. મી. નાનાલાલરાહે સંપ વિષે બોલવા તેના ચાર ભાગ પાડી દરેક ભાગનું પૃથક પૃથક વિવેચન કરી તે દરેક બાબત ઉપર લાંબુ ભાષણ કર્યું હતું. પુરૂં ચતાં આખી સભાએ તાળીના અવાજથી આખા મંત્રાને મગધાવી સુક્યુ હતું. એ પછી રા. રા. કાદવાભાઈ મોધાભાઈએ સંપના વિષયને અનુસરતાં એક ચમત્કારી દૃષ્ટાંત આપ્યું હતું, બાદ આરતી કરી સભા વિસરજન થઈ.

ડરખન તા. ૧૦ જુન ૧૯૦૬

આજ શેઠ સભા રૂઝ પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્ટ્રીટમાં મળી હતી. ઘણા મુસ્તબો હાજર હતા. સમય ચતાં સર્વે સાથે મળી ઇશ્વર પ્રાર્થના કરી નીવ ઇર્ષ ક્યું. સેક્રેટરીએ શ્રી ગીતાજના શ્લોક તથા મહાસભાનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યાં. બાદ આજનો વીરવ રા. રજીંદાજીએ “અધીકાર” એ વીરે લખ્યો હતો તે રા. રજીંદાજીની તખ્તીઅત સારી ન હોવાથી સભામાં હાજર થઈ શક્યા નહિ હોવાથી સેક્રેટરીએ તેમને લેખીત વીરવ સભાને વાંચી સંભળાવ્યો. રા. જગનનાથ, રા. ભગવાનજી, રા. કીસાવાલા, અને સેક્રેટરીએ વીરવને ભગતું વીવેચન કર્યું. આવતી સભામાં રા. રૂઝનાથજીએ “ધર્મ” એ વીરે લખી લાવ્યા જણાવ્યું અને સમય પુરો ચતાં સર્વ સાથે મળી ઇશ્વર પ્રાર્થના કરી રાત્રી મંત્ર બાળી સભા વીસરજન થઈ હતી.

સેંટ ન્યોલ્સ હાનોવર સ્ટ્રેટ તરફથી કરનલ લેગની જે મુંદણી થઈ હતી તેના રાજનભાથી નવા પહેરાનમાં મી. મલ્લિક મુંદાય તેને સંભવ છે મી. મલ્લિક મી. લીટલવનના પ્રતિસ્પર્ધી છે.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વિગેરે.

(ગવર્નમેન્ટ ગેઝેટમાંથી.)

ટોંગાદના અંદરજી કુંવરજી દેસાઈની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના લેણદારોની પહેલી મીટીંગ વેરલમ માલજેટ આગળ ૧૯મી જુને ભરાવાની છે.

ડરખન એ જીટના સ્ટોરફીપર એમ. ઇ. વરાવાની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના લેણદારોની મીટીંગ ૧૯મી જુને ભરાવાની છે.

વેરલમના સ્ટોરફીપર મહમદ સુલેમાન કચરાદાની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના લેણદારોની મીટીંગ ૧૯મી જુને ભરાવાની છે.

રીચમંડના સ્ટોરફીપર મહમદ વન અને કા. ની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં છેલા લીસાગની વહેંચણી વાસ્તે એચ. ફેલોડ સમીચને ડરખન સમીચ જીટ કલવીટિયલ ખીલ્ડીસમાં અરજ કરવી.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમે યાદ રાખશે તે તેઓના પત્રો ઉપર તુરંબ પ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામળની, એક જ બાલુએ લખવું.
૨. અક્ષર ચોખી સાહીથી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું બરોબર લખવાં, તે હમેશાં બહાર પાઠવા સાચું નહિ પણ અમારી જાણને સાચું.
૪. મંગળવારની સાંજ સુધીમાં મહેલ લખાણો તેજ અકવાકીયામાં લખલ કરી શકાશે.
૫. લખાણ હમેશાં ફક્ત અને કુદરત કરવું. — [અધિપતિ.]

અંદરનથી એક ખખરપત્રી લખી જણાવે છે કે અહીં એક સાસ બારબરની જરૂર છે.

વફાદારી.

મેં ૪૦ ઓ. ના અધિપતિ નેમ.

અમે આંહીના ટાઉન હોલમાં એક અકવાકીઆ સુધી સરકારને મદદને સાડ ધરના રોટલા ખાઈને કામ કરી આપ્યું છે. હજી પણ સરકારને બળવાખોરો સામે થવા માં અમારી જરૂર પડશે તે અમારામાંથી ઘણાં જણાં હથીઆર લેવા તાબયાર છે. આવા વખતમાં અમારાથી જે થશે તે કરી અમે સરકારને મદદ દેવામાં પીક દેખાડ્યું નહિ.

ગેટાઉન.

લી. સરકારનો ખેરખોં
ઇબરાહીમ બજવાઈ.

પરમીટની તકલીફ.

મેં ૪૦ ઓ. ના અધિપતિ નેમ,

આજકાલ પરમીટ ઓફિસ તરફથી જોરલી બધી તકલીફ દેવામાં આવે છે કે નાજો કાંઈ ફાજદારી મોટા મુન્દા માટે અપરાધીની જુલાની માફક સાહીની જુલાનીઓ લેવામાં આવે છે. તેથી કરીને ખસ રેફ્યુજ પરમીટ મેળવવાને અશકત થઈ પડ્યા છે. એક ખસ રેફ્યુજ હોલને રજીસ્ટર નહિ કરાવેલ એવા માણસોને સાહી માટે બાલુન મુંજાણુ થઈ પડી છે. જેને કહે કે મારી સાક્ષિ પુરીલ અથવા કાગળ મારફતે પુછાવે તે જવાબમાં કહે કે લાઈ બીજી કામ ખુશીથી કરે પણ પરમીટ ઓફીસમાં કલાકોને કલાકો ઊભા ઊભા નીકળે છે તે પણ એક જ દિવસમાં ક્યાં આવે આવે છે. જાઓ બાલો નહિ કાલે આવશે જે કે હાલ માલજેટ તરફથી માણસ જુલાની લેવા નીકળે છે છતાં પરમીટ ઓફીસવાળાને ફરી જુલાની લેવી હોય તે લીએ છે ને કલાકો ઊભા રહેવું પડે છે અને માલજેટના માણસો લીધેલ જુલાની તથા પરમીટ ઓફીસમાં લીધેલ જુલાનીમાં જે કે ફરક હોતો નથી પણ એક બાલ બરોબર ફરક પડે અથવા તે તેને શક જેવું લાગે કે પરમીટ મેળવનારના બાર વાગ્યા. ને તેને પરમીટ મળતી નથી. તે શું કારણથી નથી દેવામાં આવતી તેનું કારણ પણ તથી દેતા. હવે પરમીટના જિમેદારને શું ખબર પડે કે આ કારણથી તેને પરમીટની ના પાડવામાં આવી તે મનમાં મુંજાણુ કરે છે. એવા મુંજાણુ માણસોના આ મુત્તકમાં જે કાલે બેઠી કે બધા પોતાનું જ કરવાવાલા. જુઓ કાલસેન્સનો કાળવો લેશું નો વળાસો કે આગળ વધ્યા વિના તકલીફ દુર થશે નહિ જેમ કાલસેન્સની રૂફુજને મના કરવામાં આવતી ને ત્યારે રેસ્ટ કેસ કરવો કે બધાને મારે છુટ મળી. આગળ ખીચારા વેપાર નહિ કરવો હોય તોપણ હકને મારે કાલસેન્સ હોય તેટલા કલાવી લેતા ને ત્યારે છુટ થઈ તે જેને જરૂર છે તેજ લેય છે કારણ કે પીક નથી કે નહીં જરૂરો. તેમજ કાંઈ માછતો બેસે પરમીટનો રેસ્ટ કેસ કરે કે છુટ થઈ જાય ને જેને જરૂર હશે તે તો આવશે. બીન જરૂરી માણસ મુદલ નહિ આવે કારણ કે ખાતરી હોય કે ત્યારે જરૂર ત્યારે જવાશે, પછી શું કરવા આવે. બાલો જુઓ તો આખી ટાંસવાતમાં ૫૦૦ છોકરા જે કાચી ઉમરના ૬ થી ૧૨ વરસના આવી ગયા છે તે શું કરવા ? ખાસ પરમીટની સખતહાની કારણે. જુઓ, આગળ કય સરકારના

વળતમાં રજાના દરેક દિવસ ઉપર મુદત રજાના દરેક દિવસ નવી નોંધણી માટેની જાણકારી આપવા નવી નોંધણી કરવા કે અટકાવ નહોતો. આજના માણસો જે છેકરા લાવેલા તેમાંના પાંચા ભાગ નો હકો પણ નહીં શિખ્યા હોય. યાદીના કદમ ૧ થી ૨ મુજબની એપડી બહુના હોય તે નરીપદાર, આને તેમનો લખવાનો વખત આવ્યો તો પરમીટમાંના પ્રતિપત્રી અને આવક પડતું તો પછી દિલ્હીએને થોડું નુકસાન છે એના નુકસાનનો અટકાવ કરવા કોઈ મુદત પરમીટના માટે દેશ દેસ કરશે તો ઉછરતી વયના છેકરાઓ તથા બીન પરીચિત ગરીબ વેપારી ઉપર ઘણું ઉપકાર થશે. હાલના એક પ્રાંતીયામાં હાજરો બન્યા છે કે એક દાનમ પોતાના છેકરાને દેશથી સામે તેડી આવ્યો છે. પોતાના પાસે પરમીટ હોવા થી પ્રાંતીયા આવ્યો ને છેકરાને માટે પરમીટ ઓફીસમાં ઘડા ખાઈ ખાઈને ચાલ્યો. અતે દુકમ એવો થયો કે તમે છે તેથી નહિ મળે. હવે તે છેકરા કેલેગોઆમે માં જ્યાં ખાતો હતો ને કેમ હતો. સંભળવા મુજબ ખીમાર પડી ગયો છે. ત્યારે તેણે સાબણનું કે પરમીટ નહીં મળે ત્યારે નહિ મળવાના અવાજે બીચારને ધાવત જ્યાં જે એવા ઘાયલની શું મદદ મુદતોએ નહિ કરવી એમને રંગરીખને માટે કાંઈ ફુલાદીક નો અથવા બીડીશ હિંદિયન એસોસિએશન સોસાયટી પરમીટનું કામ ઉપાડી લેશે જેથી બધાની મુશ્કેલીના અંત આવે. હવે છે કે આપણને મુદતો કે જે એકો મોટા પાયા ઉપર પોતાનો નોંધાર લેવા છે તેઓ ને વિવે પુરતો નોંધાર કરવા મુદતો નહિ નહીં તો પોતાની દુશ્મની વચ્ચે આજના દેશને નુકસાન પહોંચાડશે.

લી. સુલેમાન પટેલ.

પોસ્ટ બોક્સ ૧૬૮, પ્રાંતીયા.

[પરમીટની તકલીફ બાબતમાં અંગ્રેજ તથા મુસ્લમી કોલમમાં વખતો વખત લખાણ થતા કરે છે અને હવે આજ છે.]

[અં. ઈ. ઓ.]

સુધારો.

નાતાલ મહિના કોંગ્રેસની મીટિંગના હેતુમાં અમે જાણી ગયા છીએ કે મી. રોલ્ટ નોકરીના કસર કરી ને પગાર લગાડ તું આપણે કરેલું ખર્ચ પુર પાડવા તૈયાર છે. તેની મતલબ એમ હતી એમને કે હાલને વિષે દિલ્હી કોમને થનાર જાણ ખર્ચ જે કોંગ્રેસના પૈસા ખર્ચે તો પુર પાડવા તૈયાર છે.

નાતાલ સમાચાર.

હરીસ—કેટ ઉપર જનારી ૨૦ વેલ્ડી અરોની જે દુકડી ઉભી થઈ છે તેને આ અહવાડીએ દરરોજ સાંજના કેટન કરે તરફ થી મેસર્સ આદમજી ખીઆખાનના પાછળ રફીટવાલા ગોરાકિનમાં હરીસ આપવામાં આવી છે.

રુકસની મુલાકાત—વેલ્ડીઅન સંડી અન રુકસની મુલાકાત રાંસપેટરે લીધી હતી. પંડોઅન સાથે દત્તો. મકાન વધારવા પ્રયત્ન કરવામાં આવે છે.

રેડ લીજ મનરમેંટ એક્ટીવ હિંદીઅન રુકસની મુલાકાત તા. ૨૨ મીએ જેવામાં આવી હતી. આખા દેશ દીસરીકરમાં આ રુકસને શ્રેષ્ઠ ગણવામાં આવી હતી બવસ્થા અને શીક્ષણ સારું માત્રમ પડતું હતું.

રેડીમર અમરીટા મદરાસથી ૧૯૧ હિંદી ને ગીરમોટ કામ કરવા માટે જાવેલી છે.

હિંદુસ્તાનના ખબરો.

અમદાવાદમાં એક અનાયાચમની પાથોકા સ્વદેશી બનાવવાનો મોર્ચા શુરે છે. દરેક છેકરા એક મોર્ચા શુધી તથાપાર કરે છે.

પંજાબમાં આંધળાઓ માટે એક શાળા કાલવામાં આવનાર છે. શિક્ષક તથા ટેકસટ શુકો મેળવવાની મુશ્કેલી છે પણ સરકાર તરફથી થોડી મદદ મળશે તો કાલોર ખાતે જલદીથી એક અધ્યક્ષના સ્થાપવામાં આવશે.

સુરતની તાપ્તીમીત જેથી નાણવાની છે તે મુંબઈની કીલીક નીકસન કંપની લેવા થારે છે.

ભાવનગરમાં મરજીના દેસ થતા નથી ને મરજીના પ્રમાણમાં ઘટાડો છે.

જામનગર તથા પ્રભાસપાલમાં મરજી ચાલુ છે. પોરબંદરમાં હિંદો પડ્યા જાગ્યા છે તથા મરજીના દેસો થવા લાગ્યા છે.

મુંબઈમાં રેડોર્ડ દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા તેને બદલે હવે પછી આજનો મુંબઈ દારૂમ ગણવામાં આવશે.

કલકત્તાની આકાશ પડોશમાં બનાવવા લાવે ગણુ ચડી ગયા છે તથા માનની અછત જણાય છે મેં વરસે જે વાગુ રૂપીએ ગણુ મળતા તે હાલ પાંચ રૂપિયે મળુ મળે છે.

મીનાગંગના મ્યુસીનીપાલ પાર્કમાં ઉભા કરવામાં આવેલ મહારાષ્ટ્રીના બાવલાને દારૂ લગાડીને કાઢ્યો બદ ધીકલ કરી દીધું છે.

કાનપુરમાં સખત આગને લીધે એક લાખ નું નુકસાન થયું છે. એક માણસ મળી મુએ છે તથા ગણુ જણુ ધાવલ મયા છે. તળાકુ, મરચાં, ઘઉં, દાળ વિગેરેની ગાંસડી મેને મુલો જળીને નાશ પામી હતી.

મુંબઈની કોરપોરેશનની રેડોર્ડ કમીટી ના મેરમેન તરીકે મી. બાકરજી રફીમખુલા મુંદાયા છે.

દિલ્હીના વાલુ ખાતા તરફથી એમ જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરબી સમુદ્રમાં તોફાન થવાનો સંભવ છે.

મુંબઈમાં થોડા વખતમાં દરામ વિજળી થી અલાવવામાં આવશે.

થોડા વખત પહેલાં સંધિ દેવામાં એક અર્થકર બનાવ બનાવવામાં હતો. દેવામાં શંકર મીર લોકિનું વસાવનું છે. એ અર્થકર એક હેડાપર બંધિયા મીરના કાલમાં હાલ દારૂ મેલો વિગેરે રાખવામાં આવતું. આ દારૂ મેલો બેદરકારીને લીધે સખલી હિંદીથી ગામના એ તરફના ભાગ બળીને ઉત્તર થઈ ગયો છે.

પરચુરણ ખબરો.

ઉદ્યોગી ગોરા.

કાંડનમાં એક એકઝીમીશન ભરવામાં આવ્યું હતું. જેની અંદર કેટલાંક ઉધ્વમી માણસોની કારીગીરીના તથા કમાઈનાં દૃષ્ટાંતો બતાવવામાં આવ્યાં હતાં. તેમાં એક દિવાસળીની પેડી બનાવનાર સ્ત્રી હતી. તે રૂંદે કલાકમાં એક ગોરાસ પેડીઓ બનાવી શકતી. દરરોજના ૧૨ થી ૧૪ કલાક સુધી કામ કરવા છતાં તે અકલાકીઆના માત્ર પાંચજી શીલીંગ કમાઈ શકતી. બીજી એક સ્ત્રી કાગળના પુલ બનાવવા અને ને ફુલોના હાર મુંબવાનું કામ કરતી હતી. આ સ્ત્રી ૭૦ વરસની ઉંમરની ડોલી છે અને દરરોજના દસ કલાક પ્રમાણે કામ કરવા છતાં પણ

Tel. Address : "KAMMAYE"
P.O. Box 12.

G. K. Desai,
General Dealer & Importer.
100, B-576, Tel. 401, "SUDHAKAR"
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co
General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 134. Tel. Add.: "AYOB"

S. D. ROBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant.
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEESTROOM.

A. E. Chotabhai,
General Merchant,
First-class Goods of all description
to suit all tastes

Corner Commissioner and Risak Sts.,
Box 100.

KRUGERSDORP

[illegible]

E. A. PATEL & CO.,
GENERAL DEALERS
-AND-
DIRECT IMPORTERS.

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Kitchen Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.

THE ADDRESS "ROSENEKAL" P.O. Box 24.
BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJCY IDOLCY,
DIRECT IMPORTER
—A TO—
GENERAL MERCHANT
101, 103 & 105, Old Market St.

IMPORTER AND GENERAL DEALER

A great variety of
Rugs, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Hardware, Hollowware, Pottery, Crockery,

Rough goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL
Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited
Tel. Add: BRGDAD. P. O. Box 51.
338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,
GENERAL MERCHANT & DEALER,
Market Square, P. O. BOMBAY.

KRUGER'S DORP

A. E. BLABHA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T.VAAL
Tel. and 'phone 101. P.O. Box 52.

દયાળુ રામજી પટેલ,
કૃત્તવ્ય અને કમીશન એજન્ટ,
પી. એલ. એડવોકેટ હાઉસ, રાજકોટ.

EDWIN SAMBOREEN
 601 N. 1st St. - Minneapolis
 Board of Health - Minneapolis
 Dr. Mary Ellen - Minneapolis
 For World's Fair - Minneapolis

M. J. MAHOMED,
170 & 178 CHURCH ST.,
Tel. Add. 1 "Mishawaka."
MARITZBURG

સુરભા જાનમકમલ,
 ૪૪૦-૪૪૮ વચ રજીડ, હોમસેલ અને
 રીટેલ, અરબી. એન્ડ ઇંગ્લેન્ડ.
 એસી.સી.સી.
 એન્ડ, ન્યુઝ્વોર્થ, ન્યુઝ્વોર્થ, એસી.સી.સી.
 રીડ, એસી.સી.સી.

B. P. EBRAHIM & CO.
Mattress Makers, Wholesale Importers,
Dealers in Bedsteads, Sofa Bunkers,
Sitting Room Chairs, Bedroom Pillows, &c.
Marine St. (Opp. No. 1120, Johannesburg)

- Swami -
Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : :
Collection of his : :

SPEECHES and WRITINGS

With Portraits of Swami Vivekananda, Sri Rāmakrishna Paramahansa, Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE

This publication is the best of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master," his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago; all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America and India; the "Rama Yoga," "Katha Yoga," "Karma Yoga," "Jnana" and "Kundalini" sections from the eloquent, stirring and inspiring speech he gave in early 1894 at the Congress of World Religions, and a series of lectures during his historic journey from Colombo to Almora, on his return from America; a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his letters to friends; and a series of lectures, many of which have been translated into English.

First bound, 1844 - By J. G. ...
[illegible] to G. ... & Co.
[illegible] 1844 - 1845

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factory, etc

JOHANNESBURG
 201 Grey Street, Durban, 1911
 P. O. Box 10083.
 અમારી સાથે કામ પાડી ખરીદો.

P. M. BANIGHAMEE
 GENERAL MERCHANT.
 201 Grey Street, Durban, 1911

JAMESON & CO

Manufacturers of
 Natal Jams,
 Curry Powder, Chutneys,
 Cayenne Pepper,
 White and Black Pepper,
 Sauces,
 JAMESON & Co.
 Box 63, Durban.

SUBMAN ISMAIL MITA & CO.
 Direct Importers,
 467 SMITH STREET, DURBAN.
 P. O. Box 1003.

SUN
 Insurance Office.
 HAYSL BRUN, Agents.

અગત્ય વિમાની ઓફિસ.
 અગત્ય વિમાની ઓફિસ.

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

ફેબ્રુઆરી ૧૯૧૧ના રોજ શરૂ થયેલા આ મહાસભામાં આજે સુધી
 જે સભાગીરો હાજર રહ્યા છે તેના સંખ્યામાં અને સંખ્યામાં આજે સુધી
 જે સભાગીરો હાજર રહ્યા છે તેના સંખ્યામાં અને સંખ્યામાં આજે સુધી

R. PERKMAN,
 Manufacturer of Steel Trunks, Cellings,
 and various kinds of Tinware.
 71 Avenue Rd., Durban.

આજે, ગરમા ગરમ
 મસાલાના ધોના બજારમાં
 જંડુમહારાજ મીઠાઈવાલા
 ૧૫૨, ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

હમોર વધા હરદેસા તમામગમ વીંકી
 મીઠાઈ, રૂપ ઓગ વીંકી તમામ મિલો.
 ધીની મીઠાઈ
 રવાઈપટ : ગરમાગરમ : અને વણે ગમે
 ને વખતે : મોખા ધીનો—મુતરદેણી,
 મગજ લાડ, પારી, જુહી, મચુબ,
 મુખરના દલબે, જલેથી, જાજુ,
 ખાજલી, રેવ, બજારમાં રંગે ધીનો
 બનાવેલાં તથા ગરમો તેલ ખીલકુલ
 વાપરવામાં આવતું નથી.

આજે એવરે ૫૨ પુરતું બાને આપો
 માલ વખતમાં અને સરસ જાતની આપીએ
 છીએ. ખદારગામના બેચારરનો માલ પેસા
 મળેથી રહેવે મારફત વખતમાં ચકાવીએ
 છીએ.
Abdool Bajee Khan Mohamed
 General Merchant &
 Importer,
 CHURCH SQUARE
 Opposite, Government Buildings
 P.O. Box 99.
POTCHEFSTROOM.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 23rd June, 1906.

No. 25.

P.O. Box 110.

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

VALUE GOODS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 87.

Tel. Ad. "MIANKHAN," Durban

Telephone No 855

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.
Wholesale Merchants and
Direct Importers,

Have Always in Stock:

Rice, Shell, Onions, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Cocoanut, and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Grain Bags, Sugar Potatoes, etc.,
And all Indian and English Groceries
can be had at the lowest prices.

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
118 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.

Phone & Tel. No. 1. "Kathorian."

Telephone 224.

નાનાન ડાયરેક્ટ લાઇન.

શીષી અને સારી સમાવરણી
અમવાંસાજી, અમરીયા,

તા. ૨૩ જુન ૧૯૦૬ના રોજ
ફાઇન.

જેમ કે કુલિયાદીએ (જનરલ) કમ્પની કે કોલોનીયલ
માં જાણીએ સારી ને બહુ છે. સરખ જાણેડુ મુજબ છે
જેમ કે કુલિયાદીએ મેં જાણે આ આગળે જાણે છે.
જેમ કે જાણેડુ મુજબ આવી રાજીયાર કુલિયાદી
કે જાણેડુ કુલિયાદી મુજબ આવી રાજીયાર કુલિયાદી
જેમ કે જાણેડુ મુજબ આવી રાજીયાર કુલિયાદી
જેમ કે જાણેડુ મુજબ આવી રાજીયાર કુલિયાદી

એમ. સી. આંગીયા મુજબ

કેમ કે જાણેડુ મુજબ.

કેમ કે જાણેડુ મુજબ.

કેમ કે જાણેડુ મુજબ.

DADA OSMAN.

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 110. Tel. Ad. "DADA OSMAN," Durban.

ESTABLISHED 1890.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મર્ચન્ટ

ફાઇન

જેમ કે

The Proof of the Pudding is in the Eating.

We maintain that a carefully-written and well-displayed advertisement is a good investment.

INDIAN OPINION

reaches Buyers and Sellers in all parts of South Africa. All classes of Indians read it, and the circulation is increasing. Write for Terms.

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217. DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના અરનો સંઘળી જતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કોમરશીઅલ રોડ ઉપર મેશર્સ કોન્કાસેઝ ડનની યાજુવાળી નવા મકાનમાં
દાખલ થતાં પહેલાં સંઘળી માલ ઉપર ખાસ સસ્તો ભાવ રાખેલો છે.
સ્કલતાથી ચોખા, દાળ, ધી, અને મોરીશીઅસથી મોરીશની ચીની
મોરા જયામાં મેળાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

ટેલીફોન નં. ૯ ૧૫. એ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ સરનામું "કોન્કાસેઝ" "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well-lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars apply to

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants ■ Direct Importers,

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કું

ઇમ્પોર્ટર ઇન્ડિયન,
પી.એમ.બી. નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2s. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper use. Re. 1, 2s. post free.

EVERYDAY ENGLISH & DICHOTOMIES
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish Language (Third Edition), Re. 1, 2s.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Re. 1, 2s. post free.

SELECT SPEECHES OF THE GREAT ORA-
tors, Vols. I and II.—Help to write idiom-
atic English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Re. 2,
2s. post free.

WONDERS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science), Re. 1, 2s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 106 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભટ્ટ,

હોલસેલ અને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,
HEIDELBERG.

Branches:

Pieterburg, Box 24. Nigel, Box 43.

and at Volksrust

(as BHAT BRADIA & Co.)

Tel. Address: "BHAT"

P. DAWJEE MAHOMED & Co

Have a large stock of

RICE, PHOLI, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

843 PINE STREET, DURBAN.

TEL. ADDRESS: "PAKULAR" No. 254.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers,

208 Church Street, Pieterburg.

P.O. Box 358 Tel. Address: "TAYOB"

P.O. BOX
434.

શ્રી ૨૫ નું પુસ્તક આમદ એન્ડ બ્રદર,
તરફવાર રેશનના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

TEL. Address
'ABOOBAKER'**E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,**

410 237 . 434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Bibs,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frocks,	Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY. PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864.

Telegraphic Address: "PORBANDAR."

**A. M. JEEVANJEE,
& CO.,**

Stevedores, Dubashes, Contractors,
and Commission Agent,
MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI. BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI.

Telegraphic Address:

Karachi
Mombasa
Nairobi

"JEEVANJEE."

Bombay: "CONVEYANCE."

Codes used: A.B.C., 5th Edition, A.C., Scott's, Watkin's, and Universal

C. K. D. PILLAY & CO.

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Naurtjes, Oranges and Betel
Leaves on our farm at Umgeni.

Indian Post Office on our premises.

133 Grey St. 219 & 222 Umgeni Rd.

P.O. Box 68, Durban.

Telegraph Address: "DOUKASANY"

દુકાન વેચવાની છે.

ચારવસ રાશન મહેની અગ્રેષ્ઠ બરની છે
કાન વેચવાની છે. વધુ પ્રમાણ માટે ચાર
વસ રાશનમાં અથવા 100 શીટ સીટમાં
હાથદાસમને પુલવારી અગ્ર મળશે.

E. Suleman Bros.,

Wholesale & Retail Timber & Iron Merchants.

Saw Mills & Timber Yards:

109 Queen Street, Durban.

Hoosen Ebrahim,

Wholesale and Retail Merchant.

Fancy Goods and Drapery.

95 & 97 FIELD STREET, DURBAN.

YUSUF PATEL,

GENERAL DEALER, REFRIGERANT & IMPORTER.

P.O. Box 81, Market Square.

Tel. 800 "YUSUF" KLERKSDORP.

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN

HOUSES TO LET.

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to

PLOWRIGHT LANE.

મસ્તો અને ઉચો તમારું.

દેવાદનો વળણામેલો તમારું પરચુર
કે નવાબનું આમદે ત્યાંથી મળી રહે.

એ. એ. ગાંધી. દેવાદ.

164 Grey Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

BOER TOBACCO

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88.

Tel. Address: "Porbandar."

Telephone 864.

મસ્તો અને ઉચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચીરોટ બીર
જનીઆ સેન વગેરે બતની તમારું નીચે
સરનામે મળશે.

સન બેન્ડ સીગારેટ વર્કસ.

164 ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

The Largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIAN

Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.

J. LANDAU,

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 13 Rue des Franco-Bourgeois, Paris.

સેકન્ડ-હેન્ડ કોટ, રેસ્ટકોટ, જીનર વિગેરે બત
બીજા યુરોપથી મંગાવનાર મોટી કંપની.

જે. લેન્ડા.

337 પાઇન સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

ફ્રેન્ચ બોરો 13 રી રુડ ફ્રાન્કો-બુર્જુઆ.

ભાણા પરપોતમ.

વીશીની દરેક સગવડ કરી આપવામાં
આવે છે. આવો અને જુઓ.

સગવડ પાઇન સ્ટ્રીટ,

ડર્બન.

We want your advice! correspondence
is invited on all matters of interest
to Indians. Indian Opinion is the
voice of Indian people in S. Africa

१६६ कोशिका.
साधित आदिना १६६ कोशिका १६६
साधितना आदिना १६६ कोशिका १६६
१६६ कोशिका १६६ कोशिका १६६
१६६ कोशिका १६६ कोशिका १६६

For what I incline to think see *Indian Opinion*.

The Story of The Ramayana

The Epic of Rama,
Prince of India

By J. L. P. ERASMUS

6d. nett.

Post Free 7d.

To be obtained direct from the publishers,

International Printing Press, Phoenix, Natal.

કુડસ પેપર મીટ ક્યુર.

ખાંસ તથા શરદી માટે અકસીર ઇલાજ.

ઉપરસ, કમ, પેટમાં કુદ, ખાંસી અને મેલેરીયાને માટે દિલ્હી સ્થાન તથા સીલોનમાં આ દવા વપાશેલી છે. "કુડસ પેપર મીટ ક્યુર" એ ઉપચાર કરનારા વંદુરસ્ત રહે છે શરીરે મનજીવિત થાય છે અને લાંબી આયુષ્ય ભોજવે છે.

તેના સ્વાદ ધણે સારો છે. કેળવણી જાતની મીઠાઈ કરતાં તે વધારે સ્વાદીય છે. કીમત ઘણી સસ્તી છે. ૨૦૨૦ એકની શીલીય ૧૬. મલાઈ, તામીલ, હિંદી, અને ગુજરાતી ભાષામાં કાપેલા મુચનાપત્ર ૨૦૨૦ સાથે સામેલ છે. બનાવનાર ડમરુ, ઇ. કુડસ એન્ડ કુડ., દિલ્હી સ્થાન સીલોન સેન્ટરલ સ્ટોર, આફ્રિકા એસ્ટ્રેલિયા અને ન્યૂઝીલેન્ડ વગેરે સમગ્રે શાખા છે. અમારી દવાની જમ્યાનપત્રી એન્ડ સી આફ્રિકામાં લેનન લીમિટેડને આપેલી છે.

જી. આઈ. આઈ.કે.

હિંદુસ્થાન જતા આવતા ઉતાડીને માટે પાસ પરમોટ કંઠાવી આપવાની ઓફીસ ખોલી છે.

કેકાણું ૧૪, મરકુરુસ લેન,

(મી. નાઝરવાળી ઓફીસ.)

ફલ જ્યાં ઇંટર નેશનલ પ્રીટીંગ

પ્રેસની ઓફીસ છે.

ISSA HAJEE SOOMAR

General Merchant

AND

Direct Importer,

"BOMBAY HOUSE,"

STANDERTON.

P.O. Box 24.

Telegrams: "ISSA."

M. A. Karodia & Co.,

GENERAL MERCHANTS.

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Solt Goods

Box 3598.

41 Market Street,
Johannesburg.

એ. એમ. પારેખ.

જનરલ મરચંડ.

દરેક જાતની ચોસરી કાપડ વગેરે ચાલુ બરનો સામાન કમ્પેક્ષાં તૈયાર છે.

કે. કેમરસીઅલ રોડ ડરબન.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગની.

જનરલ ડીલર.

કાપડ, મરચરી અને બીજા દરેક ભવનો
સ્ટોક્સમાં રાખવાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

અવદુલગની,

જનરલ ડીલર,

કપડ, કોસરી ઓર દુસરી સવ રકમકા
માઝ સ્ટોકમાં રાખેવાલા.

૫૦૭, ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

હીં, અપેક્ષાકર્તા કોલોનાલિસ્ટ પેમ્પ્લેટમાંથી મળેલી જાણકારી મુજબ
કોલોનાલિસ્ટ પેમ્પ્લેટમાંથી મળેલી જાણકારી મુજબ

5. જુલાઈ 7. કોલોનાલિસ્ટ પેમ્પ્લેટમાંથી મળેલી જાણકારી મુજબ

ખાનગી કચેરો ગુજરાતી નિશાળ.

કે વા. ૧૬ જુન ૧૯૦૫થી ખોલી છે.

ગુજરાત અને કાઠીઆવાડના મુદ્દસોને
જેઠાનાં બાળકોને કચેરો તથા ગુજરાતી
જ્ઞાપવા સાર આ સ્કુલમાં મોઢાવાને
જિનની કરવામાં આવે છે. મરસીફ શી રી. ૧૦

કલર વેસ્ટ બીટ.) એમ. એલ. પટેલ.
ડરબન.) સુઘ મારેવર.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail.

મ. કાઠીઆવાડી કુ.

હોલસેલ ને રીટલ મરચંડ.

(જામ્સ) BURGESS 101 MARKET STREET,

STANDERTON.

Box 27.

Telegraphic Address: "E. E. E."

J. M. H. GOOL.

129 Castle Street, Capetown.

Wholesale Groceries, of all descriptions from
India and England.

Also Exporter of Cape Snook,

NATAL DEPOSIT

Messrs. Dalby & Sonabjee Bros., Durban.

કુમ્મ મોજ કમીડ શુલ.

જનરલ મરચંડ.

૧૨૬, કેસલ બીટ.

Subscription Rates.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal) 12/6.

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/-

Yearly Subscription (South Africa

England and India) ... 17/-

Half Yearly ... 9/-

Quarterly ... 5/-

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of your repeated concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our special offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Chamber of Commerce at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

Hassim Tayob & Co.,

General Merchants, Wholesale & Retail.

Opposite Court House, Market Square,

Box 255, Telegraphic Address: "HASSIM"

POTCHEFSTROOM.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, JUNE 23RD, 1906

No. 25

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
An Important Permit Case	413
A Hard Case	413
Good Luck!	413
Double Punishment	414
Indenture Tax	414
Sir Henry Cotton & British Indians	414
OTHER ARTICLES:—	
Stretcher-Bearer Corps	414
Patrol Uniforms	415
The Bhyat Case	415
Our Permit Pillory	416
The Value of Fresh Air	416
Johannesburg Jottings	417
Indian Affairs in the Natal Parliament	417
Our London Letter	418
The Cape General Dealers' Licences	418
CORRESPONDENCE	419

Indian Opinion

SATURDAY, 23RD JUNE, 1906

An Important Permit Case

Justice has again been vindicated, and the excesses of the Asiatic Permit Department in the Transvaal have received a salutary check at the hands of the presiding Magistrate at Volksrust. From the summary furnished by our Johannesburg correspondent of the case in question, it would appear that Mr. E. M. Bhyat, brother of Mr. A. M. Bhyat, of Heidelberg, a well-known Indian merchant, was refused a permit to re-enter the Transvaal, although he proved that he was an old resident of that Colony and had paid three pounds to the Dutch Government as the price of settlement in the Transvaal. Mr. Bhyat's application had received very influential European support. He was to go to the Transvaal in order to replace his brother, who found it necessary to go to India for reasons of health. In spite of such proof, Mr. Bhyat could not get a permit, the reason alleged being that he, having left the Transvaal some time before the outbreak of war, could not be termed a refugee. The case went to Lord Selborne through the British Indian Association, but His Excellency declined to grant relief. It is a matter of painful surprise to us that the High Commissioner should have denied justice in a case of such importance. Indians have a right to complain that His Excellency did not show to the Indian community that regard to which he said some time ago it was rightly entitled.

Exasperated by the refusal, Mr. Bhyat appealed to the law-courts of the Colony, whose decision was entirely in Mr. Bhyat's favour. The Magisterial interpretation of the Peace Preservation Ordinance means that those Indians who have paid three pounds to the old Government are free to enter the Transvaal without permits, on proof of such payment.

The case shows once more how hard it is for an Indian to get justice from the Government in the Transvaal. Ever since the establishment of British authority in that Colony, Indians have been obliged to struggle against it for their right to exist in that portion of the British Empire. They were more than once obliged to come from an unwilling administration, a measure of justice by the help of the law-courts of the Colony. Lord Selborne was inclined to rescind the complaint of the British Indian Association that the Government oppressed the Indian community in the licence test-case. Perhaps there was some ground for resentment, as there was a decided case of the Republican High Court to which the present Government felt bound to give effect. In the present case, there was no such precedent. The Peace Preservation Ordinance is a creation of the British Government. It has been wrested from its proper sphere, in order to restrict Indian immigration. It was within the power of the Government to grant relief, of its own motion, without being troubled with any precedents. And yet an Indian merchant has had to undergo much expense and worry, and has been compelled to resort to the law-courts of the Colony before he could receive even the elements of equitable treatment. We wonder how Lord Selborne will justify this latest action of the executive authority in the Transvaal.

A Hard Case

We have already drawn attention in these columns to the case of an Indian trader at Komati Poort, who has been harassed by the white traders of that village. It will be recollected that the Indian in question settled on Government ground, on the strength of a note given by a military officer. The Indian had served well during the late war. So soon as peace was declared, the white traders—some of them quondam enemies of the British Government, objected to the presence in their midst of the only Indian in the place.

The Magistrate, siding with the opponents of the Indian trader, so notices him to vacate, and even

went so far as to illegally threaten to withhold his licence. But the then Protector of Asiatics, Mr. Chamberney, intervened on behalf of the persecuted Indian, and succeeded in enabling him to remain on the Government ground. Our Johannesburg correspondent now informs us that the Indian has received notice to vacate the ground on the 18th of July, and that the Government have declined to grant relief.

Mr. Chamberlain said, on a famous occasion, that a military officer's note is as good as a Bank of England note. If the regard or the utter want of it, that has been shown to the military officer's note in possession of the Indian storekeeper of Komati Poort is a fair sample, a Bank of England note must be a very poor standard.

Sir Henry Cotton, putting his question on the infamous case of Mr. Manga, asked the Under Secretary of State for the Colonies what effect was likely to be produced on the minds of the people of India, when they learnt of that case. Will Sir Henry also inquire what the same people will say or rather think when they learn that a British Indian is to be hounded out of a British village at the bidding of a few white aliens?

Good Luck!

As we go to press, the news comes that the Stretcher-Bearer Corps is en route for the scene of operations. It was to have gone to Nkandhla, but the men's destination, for the moment, is, we learn, the Mapumulo district. This would betoken that the Government suspects that affairs in that district are not so satisfactory as we would fain believe. However, our present purpose is not to discuss the nature of the proposed operations, but to extend our hearty good wishes to the Indian pioneers who have volunteered to perform the offices of mercy for the sick and wounded. For the Indian community, the raising of the Corps is a step of no mean importance. On its successful working will depend the possibility of raising its strength to 200 men. It has given the Indians an opportunity of performing their duty. We most earnestly pray that this little effort on the part of the Indian community will be the seed from which great things will grow, and from which will spring a newer, a better, and a more sympathetic understanding between the two communities. If this happy consummation is brought about, and some of the existing prejudices against the Indian removed, Natal will indeed have cause to be grateful to the Natal Indian Congress for its prompt and

accused. I lost this certificate but got another.

Cross-examined: I mean that those Indians, who are residing in the Transvaal, proved that they resided in the Transvaal before the late War.

Amod Cajee, Indian, being duly sworn, stated:—I live at Heidelberg, where I keep a store. I came to the Transvaal in the year 1888. I took out a Registration Certificate from the late Government in 1888.

By the Court: In 1887 I saw accused in Heidelberg, where accused was living, and where he worked in the same shop with me.

Mahomed Moosa Kharsany, Indian, duly sworn, stated:—I live in Newcastle, Natal, where I am a book-keeper. I lived in Heidelberg from 1888 to 1890, where accused lived with me. I saw accused's registration certificate in 1889.

The Public Prosecutor thereupon asked for a conviction on the ground that no formal authorisation to enter this Colony from some person duly authorised to issue the same had been issued to the accused.

Mr. Lichtenstein, in a lengthy argument, submitted that his client had complied with all the requirements of the law which obtained under the late Government in regard to Asiatics, namely, that the accused was a settler in the South African Republic for the purpose of carrying on trade or otherwise, that his name was duly entered in a register separately kept for the purpose by the Landdrost of the district in which the accused was registered in accordance with the form prescribed for that purpose by the late Government, and, further, that he had paid the registration fee required either by Law 3 of 1885 or Volksraad Resolution, August 15th, 1886. The accused now claimed his right to enter the Transvaal under Ordinance 5 of 1903, i.e., after February 25th, 1903, any person who wished to enter the Transvaal must be either (1) possessed of a permit to enter this Colony under the provisions of Ordinance 3 of 1903, or (2) he must be a person who, before the date of this Ordinance, had received a permit or other formal authorisation to enter this Colony from some person duly authorised to issue the same. There were three other exempted classes mentioned in this section of the Ordinance, but none of them in any way affected the point now at issue. Subject to certain limitations laid upon certain individuals, the granting or withholding of permits was in the absolute discretion of the Governor, but the Ordinance never for one moment laid down that the Governor had any discretion given to him in the case of a person who required no permit to enter this Colony, provided he gave satisfactory evidence that he belonged to one of the exempted classes; and, therefore the legal rights of the accused could never be subjected to the Governor's discretion, and in view of the evidence which had been given. If the accused,

under Law 3 of 1885, as amended, had a legal right to reside in the Transvaal, *a fortiori* he had legal right (unless under some specific disability) to enter or re-enter at any time the late South African Republic. Moreover, under the terms of the London Convention, which provided for the free and unrestricted entry of all British subjects in the late Republic, the accused would not be subject in this case to the Governor's discretionary powers, unless he were a dangerous or seditious person. The object of the Legislature was never intended to diminish or derogate the rights of British subjects resident in the country before the war by virtue of the provisions of the Peace Preservation Ordinance.

The Magistrate, in giving judgment, said he was satisfied that the evidence and the arguments submitted to him justified his coming to the conclusion that the accused was not guilty. In the present case, the Crown had failed to show that any permit was required, and the accused must be discharged accordingly.

[For the report of the arguments for the prosecution and the defence, as also for the terms of the Magistrate's judgment, we are indebted to the *Pretoria News*.—Ed. I. O.]

Our Permit Pillory

The following applications for permits to enter the Transvaal still remain undischarged. Date of application is attached in such case:—

- 4530 S. Krishna Naidu, 22-4-05.
- 4835 Muthusami, 17-3-05.
- 4836 S. Mondaly, 17-3-05.
- 4837 Govindasamy Pillay, 17-3-05.
- 4838 Ragu Moodaley, 17-3-05.
- 4568 Mithian, 18-3-05.
- 4570 N. Raju, 18-3-05.
- 4571 C. Somu, 17-3-05.
- 4572 S. Manikka Moodaley, 17-3-05.
- 4509 Kandassan, 18-3-05.
- 4573 C. Duraisamy, 18-3-05.
- 5181 Muthusamy Moodaley, 22-4-05.
- 5182 A. Govindasamy Naidu and son Krishnan, 22-4-05.
- 5183 S. Ramasamy Moodaley, 22-4-05.
- 1975 T. Subrayan, 25-4-05.
- 4976 Kuppasamy, 25-4-05.
- 1977 C. Rengasamy, 25-4-05.
- 4978 M. Rathnam, 25-4-05.
- 4979 S. Sinnan, 25-4-05.
- 1980 A. Veerappa Moodaley, 22-4-05.
- 4981 Packery Moodaley, 22-4-05.
- 4982 S. Ragupathy, 22-4-05.
- 4983 Govindasamy, 22-4-05.
- 4984 V. Duraisamy, 22-4-05.
- 5126 A. Thangappan, 22-4-05.
- 4369 Gulam Mohamed Hajeer, Mafeking, 3-3-06.

The Value of Fresh Air

Why We Breathe

[SPECIALLY WRITTEN FOR "INDIAN OPINION"]

(Continued)

Here we see the great use of the oxygen we extracted from the air. When the blood rushes through the innumerable little blood-vessels of the lungs, it comes in contact (through their very thin walls) with the air we inspire, and absorbs the oxygen that has disappeared when we expire. We might very well pause here and dwell on the exquisite way in which the simple methods of nature are used in the transference we observe in the capillaries of the lungs and other organs; how infinitely complex and and yet how simple they are; and how "fearfully and wonderfully" we are made; but the limits of this article will not permit. The oxygen that enters the blood combines with the extraneous matter in the blood—the particles of the digested food and the waste matter from the tissues. In the case of the latter, it breaks up its complex molecules into simpler elements—ultimately into carbonic acid, and water—which can easily pass through the delicate capillaries of the organs of excretion. There are three of these excretory organs, the lungs, the skin and the kidneys; but we are concerned only with the first two. We can see now where the carbonic acid, that we found in our experiment, comes from.

We may perhaps consider facilitating the expulsion of waste matter from the blood to be the chief use of the air we breathe; for unless this were done very promptly and thoroughly, we should be poisoned by our own waste products which accumulate very rapidly in the blood.

But in doing this work of cleansing the blood, which is the life, the oxygen we take from the air serves another and equally necessary purpose. It is apparent that our bodies are under normal conditions considerably warmer than the air; and no matter how cold the air is, our bodies remain at the same even temperature when healthy. We know it is our warm blood that gives us warmth; but what is it that makes the blood warm? It is not our clothing; we clothe ourselves to keep the body warm, not to make it warm; or if the air is much above the temperature of the body, our clothing may help to keep us cool. If we wish to keep the tea-pot hot, we cover it with a thick "tea-cosy" and if we desire to preserve a lump of ice, (that is, keep it cold) we may wrap it in a blanket, which amounts to the same thing. Our clothes, the tea-cosy, or the blanket around the ice, are merely as non-conductors, and to a greater or less extent prevent heat from passing in or out. It is true that when we feel cold we sit on an extra coat, but that is because our clothing

was not thick enough to prevent the heat radiating from the body. What then makes the blood warm? *The air we breathe.* When the oxygen of the air unites with the food or the matter in the blood, and that matter is chemically changed, heat is evolved. Whenever oxidation takes place heat is evolved. So when the oxygen we breathe acts on the matter suspended in the blood, the heat evolved is communicated to the surrounding fluid, and the blood warms the whole body, as effectually, as Huxley so happily puts it, as a hot-water apparatus warms a house. The process by which the matter in the blood is broken down into simpler elements, and that in which a portion of the heat is exactly the same. What is the difference between the oxidation of carbon with the oxygen of the air. The elements of dry wood will not "burn" or combine with oxygen at ordinary temperatures; but if we raise the temperature of wood sufficiently by applying a match, combination really takes place, and so much heat is evolved that the wood will continue to burn. In exactly the same way the matter in the blood "burns", although there is no flame, and the accompanying heat fills us with its genial warmth. Now we can understand why, when we are thoroughly chilled, no amount of clothing will make us warm. What do we do in such a case? Either we communicate to our body heat from outside—say, by warming ourselves at a fire or by drinking something hot; or we take a little exercise, more or less violent. In the latter (and more natural) way, the circulation of the blood is stimulated, and the action of the lungs is also quickened. This means that more than the natural quantity of oxygen is absorbed in the blood and the extra heat is evolved.

The chief value of air, then, is to cleanse the blood and keep it warm.

Johannesburg Jottings

[BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE]

BRITISH FAIR-PLAY. The history of the treatment of Asiatics in the Transvaal is not very savoury reading. One does not enthuse at the perusal of lines glowing with a spirit of liberty and political honesty—the reason being that the glowing lines do not exist. A certain British Indian, Ameer Kana by name, served the British troops during the war, and was granted permission by the military officer in charge to erect his store on a particular stand. He did so, and his business, almost entirely done with natives, prospered. He was the only Indian trader in the township, and his store was removed from all the others. No allegations were made against him as to uncleanliness or dishonest dealing. But one day his successful business was suddenly brought to a halt by the arrival of a white trader, who was given a monopoly of the

trade, and who therefore organised a bitter opposition to the Indian. Thereafter, he was not allowed to dwell in peace, for the conspirators enlisted the sympathies of the Magistrate, who threatened the poor man with the loss of his licence, unless he withdrew from the spot where he was trading. Now the Department for Lands has notified him that he must remove by the 18th prox. This, of course, means the ruin of the unfortunate trader. His misfortune lies in the fact that he is a loyal British subject, whereas his opponents are foreigners who fought for the Boer, and one, at least, of whom was deported from the country by the British authorities for misbehaviour. What if that Briton never had been born? They are not even allowed to profess their own principles of liberty and justice!

ANOTHER PERMIT VICTORY. Readers of the "Jottings" will recollect an announcement therein, some time ago, to the effect that Mr. Ibrahim Moosa Elrat had been refused a permit, by the Asiatic Department, to re-enter the Colony, on the ground, ostensibly, that he was not a bona fide pre-war refugee, notwithstanding overwhelming evidence by Europeans of standing and influence, testifying to his excellent character and to the fact of his previous residence in the Transvaal. But his brother, Mr. A. M. Bhyat, was not to be put off by the authorities, and, metaphorically speaking, moved heaven and earth to get the embargo removed and to obtain the necessary permission for the unfortunate man's re-admission to the hallowed soil of the Transvaal. Even the High Commissioner was appealed to, but in vain. However, the brothers Bhyat wisely took counsel's opinion, and the result has been that Mr. E. M. Bhyat has forced the hands of the Government, entered the Colony, been arrested by the S. A. C., haled before the Magistrate at Volksrust, on a charge of contravening the pernicious Permit Ordinance, and duly discharged. But the latest news is that the erstwhile victor has been re-arrested on the identical charge at Heidelberg, and will have to undergo examination once more at the hands of a second Magistrate. How is this for an impressive example of British justice?

THE COLOURED PEOPLE'S PETITION.

Dr. Abdullahman presided at a meeting in district 6, on the 18th inst., when a resolution was passed protesting against Chinese labour. It was agreed that the chairman, who was going to England, should present the resolution to Lord Ribblesdale. Dr. Abdullahman said he was going to England and would do all in his power to get the resolution for the coloured people in the north. *—Natal Mercury.*

Indian Affairs in the Natal Parliament

LEGISLATIVE ASSEMBLY

Tuesday, June 18th.

Revenue from Indians

The PRIME MINISTER replied to a question asked by Mr. Henwood:—

(a) How many Indians have finished their indentures since the £3 tax was imposed on those who elected to remain in this country?

The answer was 16,068 males, and 7,855 females, a total of 23,923.

(b) How many paid their licences? 14,478 males and 3,431 females, a total of 17,912.

(c) How many Indians have paid their poll-tax?—Approximately 28,000 Asiatics, these being included under the same heading.

Ousting White Men

Mr. CHURCHILL asked the Prime Minister: (1) Has Government taken serious notice of the great extent to which Indians are being employed throughout this Colony in skilled and partly-skilled labour in which it might reasonably be expected that Europeans should be employed? (a) Will Government appoint a Commission to ascertain (a) to what extent generally Indians are being employed, in situations which might be suitably filled by Europeans, and particularly in the Government services, and in the service of public bodies; (b) to ascertain what the extra cost will be to the Colony of employing white men in place of Indians on the railways and the public services, and to report as to the advisability of employing white labour in place of Indian in such cases; (c) how far it might be practicable to place restrictions on the allotting of indentured Indians for other than purely unskilled labour; (d) and generally how far it may be possible to restrict the importation of indentured Indians without serious detriment to existing interests, and to take evidence and report on all the above aspects of the question?

The PRIME MINISTER replied: (1) This has not been brought to the notice of the Government. (2) The Government is not prepared to appoint a Commission which, whatever the findings may be, cannot enforce conditions on private employers. The Government employs white labour as far as possible.

ARTICLES OF INTEREST.—The May reviews contain the following articles of interest to Indians:—A Native Council for India, by Mr. Justice Sankaran Nair (*Contemporary Review*); The Bulwark of our Indian Empire, by R. T. Halliday, M. B. (*Chamber's Journal*); The Negro Problem, Stated, by Wm. B. Carey, F.R.S., and Dr. Dixon and the Mission, Part 1, by Leo T. Staley (*Contemporary Review*).

stop ■ undesirable immigration? That was what had been wanted for many years, and there had never been any Ministry which had been able to deal with it, because it could not be done.

AN HON. MEMBER. Why not?

SIR H. JUTA: Because you cannot get a Bill passed. (Laughter.) Proceeding, the hon. member said that for many years it had been the desire of that House, and of the people of the country, that something should be done to put a stop to undesirable immigration but the difficulties which had been put forward by Ministry after Ministry were that it could not be done. It was the little man, and not the big man, that was being ousted, for the poor people could not compete against the undesirable immigrants, and it was ■ protect the poor people that the Bill was designed.

MR. SAUER: The Bill does not try so.

SIR H. JUTA: Nor does the Bill say that it is to oppress the poor and needy: it is the hon. member's statement, that I am traversing (Ministerial cheers). Continuing, the hon. member said that the big man with the big capital could look after himself: the complaints came from the poor shopkeeper, who was being simply eaten out. The question was—was it or was it not a fact that the small trader was being worked out? His opinion was that it was so, and, if so, there should be a remedy. His opinion was that there was an evil, and that being so he was going to support the bill, and to try and bring about something, not for the protection of the rich man, but for the protection of the small trader, who was rapidly being beaten out of a number of places where he used to carry on an industry. He thought that the power should be placed in the hands of a fairly large Board. The Board should be so constituted as to ensure that the matter should be fairly treated. The hon. member had not concluded his speech when he moved the adjournment of the debate.

The motion was agreed to, and the debate was adjourned until Wednesday next.—*Cape Times*.

Meeting of Indians

A special meeting ■ the Executive Committee of the British Indian League was held on Friday evening, to discuss certain points in connection with the question of the introduction into the House of Assembly ■ the General Dealers' Bill.

Mr. Adam B. Gool Mahomed, chairman of the League, occupied the chair.

In opening the proceedings, the Chairman said he had to place before them the results of the action of the delegates, who were appointed at the last general meeting to interview the city members with regard to the clauses which adversely affected the interests of British Indians. It was his very pleasing duty to announce

that all their representations had been favourably received by almost all the members of Parliament whom they had seen. In fact, it had been readily recognised that, as these at present stood, the several sections of the Bill had been framed without due regard to the special interests of the community, had evidently been inserted with the object of suppressing the small traders, or driving the Indians from the field of competition. It had been uphill work, but thanks to the energy of the executive committee, much ground had been gained, though there was still work to be done. Proceeding, the Chairman appealed to members ■ assist the funds of the League, and so carry on a good work. He concluded by calling attention to the fact that, although the Indian traders were being blindly and irrationally attacked on many sides, they were not entirely without fair-minded advocates to take up and plead their cause.

Mr. M. Halim asked a question regarding the petition which some of their countrymen were signing in connection with the Bill in question. Were any of those present to subscribe to it for presentation to Parliament?

The Chairman said he saw no good in the presentation of a petition—at least, not at the present stage of the matter. They had obtained a very encouraging and sympathetic response to their representation as League delegates, and he really saw no necessity for the action referred to. When the time came for a petition—it such occasion should arise—the British Indian League, as the only recognised and duly-constituted public body, would take every reasonable and exigent step to approach Parliament, subject to the advice and aid of men of authority and influence in the Colony. Till then, he deprecated any such action as the presentation of a petition.

The meeting terminated with a vote of thanks to the Chairman, proposed by Mr. M. Halim.—*Cape Times*.

To the Editor of the Cape Times.

Sir,—The hon. member who proposed the General Dealers' Licence Bill is reported ■ your valuable paper of the 21st ult. to have led the House to believe that the whole intention of this complicated Bill ■ to save his "kith and kin" from the hands of the aliens. I would believe that his "kith and kin" are the few wealthy merchants who wish to monopolise the retail trade: in this, one can see, he is frank, and a very devoted friend to his "kith and kin." But what about the others of the traders? I mean the great majority of ordinary traders who ■ happen to be his "kith and kin." What about the great number of the working class, that the only security against overcharging the means of the livelihood is the free competition? What will this poor people do when they will be forced ■ buy their necessities from the few who will be

■ed by various means to secure the retail trade in their hand, and with advantage charge their prices? Will all the poor working men, who now are quite at liberty ■ buy where they think cheaper and best for their requirements think to such protection as those who advocate a monopoly? Mr. Sampson evidently felt the weakness ■ his arguments, and therefore he uses the much feared-of "undesirable alien" as his object, but if Mr. Sampson is honest in his desire to protect "our people" against the "alien," and therefore he wishes to create the whole machinery of this Bill so that "the difficulties might prevent the alien from coming to this colony," why not employ better and more effective means than "preventing" of making a living? Why not employ the bygone ways of condemning to death pure and simple all the aliens who happen to be found in this colony after a certain time, without monopolising certain trade in this colony to the prejudice of everybody? But of course, the few wealthy, who will always succeed in getting the licence in their hand.—I am, etc.,

H.M.C.

June 3, 1906.

Correspondence

An Offer of Service

To the Editor, INDIAN OPINION.

Sir,—I, the undersigned, Kanku-shanker Davesanker Joshi, a graduate of the Bombay Veterinary College, residing at Newcastle, in this Colony, beg to inform you that I am willing to discharge at present and on future occasions voluntary duties as a Veterinary Surgeon to the Colonial Government for military purposes, to which effect I am willing to submit necessary particulars.

Yours, etc.,

K. D. JOSHI, A.B.V.C.

15 Kirkland Street,
Newcastle, Natal.

Answers to Correspondents

CHHAGANLAL K. PARMAR:—Provided that you are able to pass the education test, and are possessed of £50 at the time of landing or have a situation to go to, you will have no difficulty in entering the Cape Colony. The immigration restrictions there are similar in character to those enforced in Natal. (Ed. i. O.)

A SOCIAL DANGER.—So long as we have at the bottom of our social fabric an army of vagabonds, hand-to-mouth livers and slum dwellers, half starved, dirty, foul-mouthed, so long are we in imminent danger. And it is want of work which makes recruiting for this army ■ *Daily Mirror*

ઇંડિઅન ઓપિનિઅન.

પ્રકાશક ડૃ.

શીનીકસ-શનીવાર, તારીખ ૨૩ મી જુન, ૧૯૦૬.

અંક ૨૫

અડવાડીક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી-તા. ૨૩ મી જુનથી તા. ૨૯ મી જુન સુધી ૬૦ સં. ૧૯૦૬
હિંદુ-અષાઢ સુદ ૨ થી, અષાઢ સુદ ૮ સુધી સંવત ૧૯૧૨.
મુસલમાની-તા. ૩૦ રખીજ આખરથી
જમાતીઅવસર સુધી. ૧૩૨૪ ધીજર

વાર.	કુલ દિવસ	દિવસ	સંવત	સંવત
કુલ દિવસ	દિવસ	સંવત	સંવત	સંવત
શની ...	૨૩	૨	૩૦	૧૪૫ ૪
રવી ...	૨૪	૨	૧	૧૪૫ ૪
સોમ ...	૨૫	૩	૨	૧૪૫ ૪
મંગળ ...	૨૬	૪	૩	૧૪૫ ૫
બુધ ...	૨૭	૫	૪	૧૪૫ ૫
ગુરુ ...	૨૮	૬	૫	૧૪૫ ૫
શુક્ર ...	૨૯	૭	૬	૧૪૫ ૬

અનુક્રમણિકા.

અધિપતિની મોંઘ.

હિંદી વેલંદીયરો ...	૪૨૧
મી. ભાગ્યલો પશ્ચીમ કેસ ...	૪૨૨
મી. સુલેમાન મંગોનો કેસ ...	૪૨૩
લોહીમીયના હિંદી ગોરમીયા ...	...
કનીઅન રેસર મેરર ફોર ...	...
ભાગ્યલો અમલના કેસ ...	...

રિપોર્ટ વિગર.

નાતાલમાં હિંદીની મુરજીઓ ...	...
આપા વોર્ટ મારે પેટરોલ યુનીફોર્મ ...	૪૨૪
કનીઅમમાંથી તારણ ...	...
ઈન્ડિઅન સેવર મેરર ...	૪૨૫
સેવર મેરર ફોર મારે ફુડ ...	૪૨૬
કલકત્તામાં મુસલમાનોની સમા ...	...
કલકત્તા તાર સમાચાર ...	૪૨૭
કલકત્તા હુલ ...	...
લેહોરેરમરમનો ખબરપત્ર ...	૪૨૮
પોસ્ટરોમ ...	...
ફેપટાઉન ...	૪૨૯
ચાંદી ...	...
વેશ્વરમ ...	...
પર નાંધા બાબતમાં કાયદાની બંધ ...	...
માટે કસ ...	૪૩૦
નાદાશી કારકની મોટીસ ...	...
મહામેદન ઓસોસીએસન ...	૫
નાતાલ સવાનત પરમસમા ...	...
નાતાલ સમાચાર ...	...
ખબર ખાખ ...	૪૩૨
ચર્ચા પત્રો.	...
રાંતપેશની વધુ કસ ...	૪૩૩
ખાસ કાલેબાન પકા બેકો ...	...

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૨૩ મી જુન, ૧૯૦૬

હિંદી વેલંદીઅર.

જડાઈમાં હિંદીએ જામ લેવા કે નહિ તેની ચર્ચા આ પત્રમાં થઈ ચક્ર સુધી છે. વીસ માણસોની ટુકડી તરફને કબુલ રાખી છે તે કોમિટે નેરકા માણસ નેપાર કરો છે. તેની અસર નામાંકીત ગોરાઓના મનપર આપ સારી થાય છે. આટલું આપણે કહી તેથી આપણી શક્તિ આપા કામમાં હેરાની નેમજીએ એવે: જ્યાં કોઈક આગેવાન ગોરાઓને આપ્યો છે, તે તે ઉપરથી તે મની એવી સલાહ પડે છે કે આપણે જાણને સાર વેલંદીઅરમાં કામજ થવાની માગણી કરવી. આ દરખાસ્તમાં તમારું એવર મેરર ફોર હિંદી થઈ છે તેમાં ધણી તકાવત છે. કાલી ઉપાડનારની ટુકડી તે શ્રાવણ દિવસને સાર છે. તે ટુકડીને આવ કોલી ઉપાડનાર કામ આપવાનું છે. અને તે કામની વડર નહિ પડે એટલે તેઓને રમત મળશે. આ કોમિટે દધિયાર આગેવાની જુદ નથી વેલંદીઅરની દિલચાલ તે તદત જુદી અને પ્રમાણમાં વધારે અગત્યની છે. તે કોર જાણ તે સાર થવાની તેમાં ભાગ લેનારને દધિયાર મળશે ને દર વરસે અનુક્ર અનુક્ર વળતે કસકરી કામ કીખવા નીકળી પડશે. તેઓને કાલ તો લકાઈનું કામ નહિ કરવું પડે. તમારું હમેશા આવતી નથી. અંદાજે વીસ વરસે એક કસકર આરે છે એમ કહેવાય. નાતાલમાં કાકરી જળવા ઉદવાને આજ વીસ વરસથી વધારે વખત થઈ ગયો. એટલે વેલંદીઅરમાં કામજ થવામાં કાલ જાતનું બેખમ નથી રહ્યું. દર વરસે તેને એક જાતની પીકનીક ગણી કામજ. તેમાં કામજ થનારને પુરતી કસકર મળે છે તેથી તેનાં ચરિત્રે કસકર રહે છે. અને તે કુસ્તીમાં મુશ્કેલી થાય છે. વેલંદીઅરમાં કામજ નિષ્કાર નેરકા: માં કોમિટે છે તેમાં

ઉપર વેલંદીની ચાલ રહે છે, ને તેને શહેરી કસકરો કાલી લોકો તેનાં વખાણ કરે છે. આવી સ્થિતિમાં ને હિંદીઓ મુકાવ તો અમે માનીએ છીએ કે તે વાત ધણી સારી. શબ્દકીય કામ સંજો થવાને સંભવ છે. તેવો કાલ થાય વાત આવ પછી તેમ કરવા ની આપણી ફરજ છે એમાં કંઈ શક નથી. મેંકો અગેવાન ગોરાઓ તે કામમાં ભાગ લેવા છે ને તેમાં મુશ્કેલી માને છે. કામજ પ્રમાણે તરફાર મમે તે માણસને ફરજ પાડી શકે છે. જે દેશમાં આપણે રહેતા હોઈએ તે દેશના જવાવતા કામજો થાય તે આપણે કામજ નેમજીએ એવર છે પ્રકારે તપાસીએ તે પ્રકારે આપણે માત્રમ પડે છે તે વેલંદીઅર માં વેલંદીઓ કામજ થવામાં ને. તેથી આપણને જે વેલંદી કામજમાં આવે છે તે હમેશને સાર ફર થાય. આજ પંદર વરસથી હિંદીની ઉપર ગોરા ઓ તલકાસન મુકતા આપણે છે કે ને નાતલનો જવાવ કર્યો હોય. ને પોતાનો જાન આપવા હોય તો હિંદી વેલંદી પાછા તરફે અને પોતાની ફરજ નહિ જમાવે. આનો જવાબ આપણે લખાણથી નથી આપી શકતા. આપણે એવર રીતે તેનો ખુલ્લો કરી કામજી બાંધે. ને તે મન કરી દેખાડીને તેનું કરવાને કોર વળત આપણે બંધાય છે. પણ ને કસ કરવું નહિ કે મરીખ ગોરાઓમાંથી જુદેકા માણસોને વેલંદીઅર જાવવા. વેપારી વર્ગની ફરજ છે કે તેઓએ જાતે આ દિલચાલમાં ભાગ લેવો. દરેક કુશલ પાછળ એક માણસને આપવામાં આવે તેપછી ધણી માણસો નેપાર કરી કામજ છે. તેમ કરવાથી વેપારને ધકકે નથી તાગવાને ને માણસો કામજ મશે તેઓની સ્થિતિ સુધરશે. તેઓને જુરસો વધશે અને તેઓને પોતાની ફરજ શહેરી તરફેની જાણવી ગણાશે. જડાઈમાં નવાથી અથવા તેને સાર નેપારી કરસથી હેલોની વધારે વેલંદીઅર છે. એક કસકર માને છે એ તદત વેલંદી છે તેના કામજા અને આવતો અડવાડીએ આપવા માંગીએ છીએ. દરમીયાન અમે આગેવાનોની પાતે ઉપ ના નિષ્કાર મુકતા ને અગત્ય છે. જે તેનાં જવાવ જવાવમાં થવું

મો. ભાયાતનો પરમીટ કેસ.

અમારો જોડાનગરનો ખખરપત્રી મી. હમસાહીમ ભાયાતના કેસનો જે હેવાલ આપે છે તેથી ખબર ખુશી થવા જેવું છે. અગાઉ જેઓએ ટ્રાંસવાલ સરકારને પાંચ લાખ રૂપિયા તે લોકો હવે વગર પરમીટ ટ્રાંસવાલમાં જઈ શકે છે. પણ અમારા ખખરપત્રીની જાણમાં પણ અમે અમારા વાંચનારનું જ્ઞાન જેઓએ કર્યું, જેઓ ટ્રાંસવાલમાં દાખલ થવાને હતાવળ કરે છે તેઓએ ધીરજ રાખવી તે સુદેશ છે. જ્યાં બે ધીરજ નહિ રહે તે મળેલી જન ફેરફાર જશે. અમારી ખાસ જાણમાં છે કે જેઓ જુના રહેવાશી હોય તે જેઓની પાસે અગાઉ રહેલું જે તેના રજીસ્ટ્રેશન શિયાળા સમયે પુરાવો હોય તેણે જ જ્યાંની તજવીજ કરવી.

રજીસ્ટ્રેશનવાળા દાખલ થવા પછી પોતાનો કેમ ખચાવ કરી શકશે એ સવાલ ઉઠે છે. તેનો જવાબો એમ છે કે જે તેઓનો કેસ વાલકેસરમાં આવે તો તેઓએ કોરટના હવાળા નક્કર કરી બે હવે સરકાર એવા કુકમ કરે કે જેઓની પાસે હવે રજીસ્ટ્રેશન હોય તેઓને પરમીટ મેળવી ફરજ ન પડવી તો માલસેટ પાસે જવાવાળું પણ રહેતું નથી.

મી. સુલેમાન મંજાનો કેસ.

મી. સુલેમાન મંજાનો જે પરમીટ વગર કેસ થયો હતો તેનું સંજ્ઞાન જાનના અમે ઇંગ્લેન્ડમાં આપી ગયા હતા. તે ઉપરથી સર હેનરી કોટને આગવી ધાના સખામાં સવાલ પુછેલા તેના જવાબ મી. ચર્ચીસ આપેલા છે તે જાખન નરવાર એકદમ આવડો. આ સવાલ તથા જવાબ બધું અગત્યના છે. કોર્ટ એવગેનું શું જવાબ દેય છે તે વેલુ રહ્યું. તેઓ સાહેબના જવાબ ઉપર પરમીટ રાહિતનો યજી આધાર રહેવાનો સંભવ છે.

મી. ચર્ચીસ તપાસ કરવાના છે એવા જવાબ આપેલો એ ઉપરથી એમ પણ માનવાને કારણ રહે છે કે હોમ ગવર્નમેન્ટ પોતાની જવાબદારી નક્કર નાકબુજ નથી કરવાની.

વેલીમીયના હિંદી ગીરમીટીયા.

વેલીમીયના હિંદી ગીરમીટીયા ઉપર પાંચ હજારનાં ફોટો અમારો વેલીમીયના નો ખખર પત્રમાં આ મુજબ છે તે કહી શક

અમે ઇંગ્લેન્ડમાં પણ આપી હતી. તે પ્રેટેક્ટર મી. ગોડફ્રીંગ હોરના વાંચવામાં આવવાથી તેણે અમને એમ જણાવ્યું છે કે તે જાખન ની પુરતી તપાસ થઈ છે. આખખર રાહ થવા જેવી છે ને હિંદે રાખી ગયા છે કે ગરીબ હિંદીને સારું કંઈક પણ રાહ મળે.

ઈરિઅન સ્ટ્રેચર બેર કોર.

આ દુકડીના પગારની જાખન ડોંગરેસે કાગળ લખેલા તેનો જોનરરી સેક્રેટરી મી. હમર લાઇ આમદ પ્રેવરી તથા મી. મદમદ કાસગ આમલીયાને જવાબ મળેલા છે કે સરકાર ડોંગરેસની પગાર મુકરરાની માંગણી કમુક રાખે છે.

મીરસીસ નાનડ તથા મીસીસ મેઝીઅમે મળીને દુકડીના મેમ્બરને સારું રહેલાસ પટા બનાવ્યા છે. આ પટા કાગળ લખ ઉપર પહેરવામાં આવે છે અને તે પહેરનાર જળમીઓને મદદ કરવાને સરકાર કામ કરનારા છે એમ તે પહેરવાથી આગળાય છે. કારણતા જાખવામાં તે પટાની બધું મળુ નથી પણ પુરોપતી પ્રત્યક્ષ વચ્ચે તો સમજાવી છે કે એ પટા પહેરેલા સાહેબો ની ઉપર દરિયાયાર નહિ કંઠામી શકાય.

ભાડાનો અગત્યનો કેસ.

નાતાલની સુપ્રીમ કોરટમાં મહીનાના બાહુતને મોટીસ આપવા જાખન અગત્યના કેસનો મુકદ્દો થયો છે. સંવારણ કામજ એવી હોય છે કે બાહુતને એમ તે તારિખથી એક મહીનાની મોટીસ આપી હોય તો ખસ છે. અને બાહુત પણ એમ મોટીસ આપી નીકળી નહી શકે છે. આવી સમજ ફેરફાર વાકેતોએ પણ રાખી જણાય છે પણ સુપ્રીમ કોરટે એવો મુકદ્દો કર્યો છે કે મોટીસ જે તારિખે બાહુત આવ્યો હોય તેજ તારિખે આપવી નહીએ, એટલે કે જે બાહુત અમુક મહીનાની જહી તારિખે આવ્યો હોય તો તે નિકળી જવાની મોટીસ જહી તારિખે એક મહીનાની આપી શકે છે અથવા જહી તારિખથી ત્રણ થાય એ (1) તે અગાઉ મોટીસ આપી શકે છે. એજ પ્રમાણે મોટીસ આપવા પર થઈ પણ બંધાયેલ છે.

દોરેમાં રોજ—નાકવીડ અને મુજબમાં દોરને રોજ કામ પડેલો દોરથી તે જવાબા દોરને મીટ મગાએ લઈ જવાની સ્થિતિ જોઈએ દોરને રજા મેલકેવાની મગાઈ રજામાં આવી છે.

નાતાલના હિંદીનો મુકદ્દોઓ.

નાતાલ મરકપુરીમાં ઉપરની જાખન પર લખાય આવેલું તે અમોએ ગમે વખતે અંગ્રેજમાં આપેલ હતું તેનો મરકપુરીમાં માર નિર્ણય મળેલ છે.

ફેરફાર હિંદી આગેવાનો સાથે જન મીન ઉપરથી અમે (મરકપુરી)એ મેવી સુચના કરી કે હિંદીઓએ પોતાની મુશીબતો દુકામાં લખાને લોકની જાણ પારને તૈયાર કરવી. જેથી ફરી લોક મત આંધરા શક્તિમાન થઈ શકશે. તેઓની સ્થિતિનું નીચે જણાવેલ દુક લખાય અમે તે માનવામાં આવ્યું છે.

જે જાખનોથી નાતાલની હિંદી કામને બધું સંકટ નડે છે. પહેલી જાખન કીલર્સ લાઇસેન્સીસ એક્ટ થી છે. ત્યારે એ કાર્ટો પસાર થયો ત્યારે મરકપુર સર હેનરી ખાને તેની કામ જાખન રીતે વાંચી ઉઠાવ્યો હતો. તેમણે કહ્યું હતું કે એ ધારા શિટીન જાખનને ખરું નહિ તેના છે. અને સુપ્રીમ કોરટના સામાન્ય અમલને કારણે મુકદ્દો એ હાની કારક બીજા રોપવા જેવું છે આ હુર અદેશી રાખેલો સાચ ખરા હોય છે એમ અનુભવ ઉપરથી સામીન થાય છે. આ ધારા ને અમલમાં લાવતાં શરૂઆતથી અત્યંત ખર્ચ વેવામાં આવ્યો હતો, અને શિટીન ઇડિઅન પેપાર અટકાવવા માટે બેદર કાગળ બતાવવામાં આવતી હતી. ન્યુકેસલ ના લાઇસેન્સ આપનાર અમલદારે થવા હિંદી લાઇસેન્સ નક્કર કરી આપવા ના પાડી. જે કે ફર મળીને ફક્ત નવ લાઇસેન્સ હતા. તેમાંથી ફક્ત છ જ નવા ફરી આપવામાં આવ્યા તે તે પણ થઈ મહેનત અને ખર્ચ કર્યા પછી. આના પરીણામને લીધે અને કોલોનીઅલ એગ્રીકલ્ટા દળાચુનેલી નાતાલ સરકારે લાઇસેન્સ અમલદારને મેનવર્ગી આપી કે જે તેઓ નરમાસ અને હાથપણથી એ ધારાનો ઉપયોગ નહિ કરે, અને આજ લાઇસેન્સને લાયક રીતે ત્યાય નહિ આપે તો સરકારને ધારામાં મુધારો કરવાની જરૂર પડશે અને સુપ્રીમ કોરટના અગાઉના જુરી સીડીકેશનને ફરીથી રાહ કરવું વેઠશે. થોડા વખત સુધી તો આ સરકારથી કામ સર્વ, પણ તેથી કાંઈ અથુતો કાયદો થયો નહિ. આ કાયદાનો અમલ ફેરવી જુલમલરી રીતે આવે છે તેને માટે રાજ્ય નમુનેકાર કેસ પુરતા છે. (1) મી. દુકાગમ આ કોલોનીમાં થોડા વખત થવા વધારે થાય છે, તેમણે એ મુકદ્દમાંથી ફેર ફોટોમાં ફોટા લખવાનો નોંધાર કર્યો તેના આગેવાનો. અમારો કેસ આ વધી તે ફોટા મળેલી તો તેમ નહી.

તે દુકાન એક હિંદી જમીનદારના કબજામાં હતી અને કેટલાક વરસ થયાં હિંદી વેપારીઓથી વપરાતા મકાનોની દારમાં આવેલી હતી. મી. હુડામન ફેરારી માત્ર અને હિંદુનાના, નાપાત, ચીન વગેરે દેશોના ફેરારી અને જીન કેટલાક ફેરારી ચીનનો વેપાર કરે છે. કેમ જોરાની દરીયામાં તે ઉતરતો નહોતો. તેની દુકાન બહુ સ્વચ્છ રાખવામાં આવતી. છતાં પણ દાઉદ ફેરારીને તેને જેટલીકમાં વેપાર કરવાની કાનૂન ન આપી. (૨) મી. દાદા એસમાન જેમને કામદાર પદેલા કેટલાક વરસ થયાં દાઉદમાં જેમને મજબૂત હતા. જે કેટલું તેમને વેપાર કરવાને હતા તે જગ્યા જેમને અમલ વખતે કેટલાક અથવા બહાર નરીકે ગળવામાં આવતી. ત્યારે દાઉદ નોતાન સાથે તેની દેશમાં આવ્યું ત્યારે લાઇસેન્સ આપનારી એક લાઇસેન્સ નવું કરી આપવા ના પાડી, એને કહ્યું કે દાઉદથી કેટલેક દુર જીન લોકેશનમાં જ્યાં તેમને લાઇસેન્સ આવે; પણ જીન કેટલાકમાં જીનફેરારી વેપાર અસાધ્ય એવું નહોતું. ત્યારે મી. દાદા એસમાનને મજબૂત વેપારમાં જાવના જેટ જમણી પડે છે. આ દેશમાં જમન મી. હુડામનના ફેરારી મેનદારને મેનદારોના સરીરીકે મેનદારમાં આવ્યા હતા કે અમલ કરે. આ બહાર વેપારી છે. વળી એ વડ રાખવાનું છે કે વાઇલ્ડમાં મી. દાદા એસમાનની દુકાન એ એક જ હિંદી દેશ હતા. નાતાલના એ ડીલીક્ટમાં દરમિયાનના એશીઆટીક વીજના કાવદાઓ દાખલ કર્યાં આ સંદર્ભમાં કોમેંશ થાય છે. આવું પરીણામ એ આવ્યું છે કે મેનદારના શિરીક ઈજિપ્તને નાતાલના કાવદાનો બાર સદન કરવાનો એટલું નહિ પણ દરમિયાન ના કાવદાની નીપજનો બાર પણ સાથેજ ઉકાવે પડે છે. (૩) મી. કાસમ મહમદ એડી રમીય પાસે એક ખેતર ઉપર વધુ વરસ થયાં વેપાર થાય છે કેટલાક વખત આ ફક્ત તેનોજ દેશ હતા. હાલમાં તેની પાસે એક બરેટ એન્ડ કા. નામની કામ પુરોષીઅત પેકીએ દેશ નાખ્યો છે. મી. કાસમ મહમદની ઝેર હાજરીમાં તેના નોકરને સપડાવીને રવીયારે વેપાર કરવાનો આદેશ મુકવામાં આવ્યો તે નોકરે આ સપડાવ નારાએને એક સાજુનો કડકો નધા થોડી સુમર આપી હતી. આ જવાબદારીના કાસ લઇ મેસર્સ બરેટ એન્ડ કા.એ મી. કાસમની નવા લાઇસેન્સની અરજ સામે થાંધા ઉકાવ્યા. લાઇસેન્સ અમલદારે આવા પંચાને કાન હી રા અને લાઇસેન્સ આપવા ના પાડી. એને અમલ કરવામાં આવ્યા કરી પણ

જોડે કહે કે અમલદારનો ચુકાદો બરોબર છે. અમલ કરતાં દેશ કહ્યું કે તેને કામ પણ વતના પછાપાન નથી. જેવી રીતે એક પુરોષીઅતને ચુકાદો મળ્યો હતો તેવોજ ચુકાદો મી. કાસમને આપવાનું કહ્યું પણ તે જુન બરેટ છે. બાર ઉપર તે કાવદા વીરધ ખાણમાં કામ કરનાર હિંદીને અરીઅ વેસવાનો આદેશ હતા. વળી તેના ઉપર જીન કેટલાક તહેમલ પણ હતાં. મી. કાસમના નોકરે રવીયારે વેપાર કર્યું તે કાવદાના બંનેમાં અને નોકરને અને અરીઅ રવું તે કાવદાના બંનેમાં કામ ફેરાર નથી. મી. કાસમ બરેટ આપદાર પુરોષીઅત પેકીએ પાછા પાસેથી સરીરીકે નોપાડે હતાં.

ઉપરના વધુ કેસમાં અમલદારોના વધુ લાગે કમાઈ એને મુજબનું સાધન જે લાઇસેન્સ તે કીનની વેસનું બરેટ વળ વાજળી કાવદા હતું નહિ. તે બધા સ્થાવર સીતકની જાનુવરીમાં હતાં. જ્યાં પણ પ્રવતી જાડે ન્યાય અને કાવદા કરી કામદારો તે પગ નળે હુંદી નાખતાં વરસ પણ વ્યાંકર આવે નથી. સપરીમ દેશને જુરીસીકેશનની સત્તા રાખવા દીધી હતી તે આવે હડ હડતે અન્યાય કહી પણ ન થયે કાવદા હતા. જેમના મદાન મંદરીયાનાં કે બેલાવ હોય તેના વેપારી તરફ થાંધા ઉકાવવામાં આવે તે સમજ સમાય તેવું છે અથવા તે એના પોતાના સોપા. રેકોડ વગેરે બરાબર નહિ રાખી એક અથવા કોઈકેને છેતરે તેના વેપારી તરફ થાંધા ઉકાવવામાં આવે તે પણ સમજ સમાય. વળી (ગારી) પ્રવતી કામદારો અને દુરાસદ એક હિંદીઓને સાવ નવાજ લાઇસેન્સ કાઢી આપવામાં કદાચ અવકાશ પડે એ પણ કદાચ સમજ સમાય તેમ છે પણ ઉપરના કેસમાં અને તેવાજ જીન એને જે ચુકાદો આપવામાં આવ્યો છે તે ન્યાય છે એમ લાગેજ કહી સકાય. આ બાબતમાં કાસમાંજ તાબુ કપાએલ કેપ જીલજારીથી તેવામાં આવે તો બહુ કાવદા થાય અને આ સવાલપર કેટલુંક અનવાણું પાડી સકાય. તે કાવદામાં કાંઈ પણ થાંધા હોવા જેવું છે નહિ તેપણ નાતાલનો કાવદા જે કરવા માટે છે તે બધું તે કાવદા થી બનવી સકાય. શિરીક કામદારો દુખાય નહિ અને કીનફાર અને જેરકીનફાર ના સાદમાં સાદા થીયારોમાં પણ કાંઈ ન થાય. વળી લાઇસેન્સીંગ અમલદારોને જે સરેકુલર સરકારે મોકલ્યા છે તેથી જીક મુકેલો પેકીએ છે તે સરકાર એમ ને પુલે કે હિંદી અને કોના એક માણસ મી.એનો લાઇસેન્સ વાપરે નહિ તેટલા નાદે

લાઇસેન્સના પ્રાપ્તની સામેની જાનુએ અરજની કાપ લગાવી. ખાસ હિંદીઓને આમ શા માટે કોડવા વધુએ તે સમજ સકાઈ નથી. કાણ જાણે કદાચ સરકારનો એક હેતુ હોય કે લાસના વેપારીઓ થાંધા માંથી પરવારે અથવા તે દુકાનો વેચવા માટે તે તરતજ તે દુકાનનું લાઇસેન્સ હમેશાં માટે બંધ કરવું. વેપારીઓના મનમાં આવ્યા કાવદાથી મું અમર થાય તેનું પરણા કરવા કરતાં કરવા કરવી એક વધારે કામ છે.

કમીશરના સરકારીકેશન એક્ટ.

આ કાવદા મુજબ પાછળથી સરકારે કેટલાક કારા બંધ્યા છે. આ કારાઓથી જુલમ બરેટી શી હિંદીઓપર નાખવામાં આવી છે. નાતાલમાં વસવાટ કરી રહેલા કામ પણ હિંદી ફરીથી નાતાલમાં દાખલ થવા માગતા હોય તે દેશમાં પોતાની પાસે દરનારેજ પુરાવા રાખે છે અને સરકાર તેમની સામીની મળવા પડે વરસનું સરકારીકેશન આવે છે તે માટે હાક જુરી રા નો નામનો આદેશ લેવામાં આવે. પણ હવે તેને બરેટ રા પાંડ બરેટ પડે છે. તેથી જ રીત થોડા વખતની મુલાકાત વારતે કોશીમાં આવનાર અથવા તો એક જીન કોશીમાં જ્યાં આવવા નાતાલમાંથી પરવારે થનારોએને માટે પાસ આપવામાં આવે છે. આવા પાસને વીલીકેશન અથવા એન્યારેશન પાસ કહેવામાં આવે છે. આજ સુધી તેને વારતે કાંઈ શી લેવામાં આવતી નહિ. ફક્ત વડ પાંડ એપીલીટ લેવા માં આવતા જે કોશીની કોશીની વખતે પાછા મળતા. આ વીલીકેશન અને એન્યારેશન પાસ ઉપર પણ રા પાંડ શી લેવાનું શરૂ થયું છે. નાતાલના કોશીમાં પરવારે કરાયા શિરીક કીનફારનો રેકોડ રેકનુમાં વધારો કરે છે એટલુંજ નહિ પણ તે રેકોડ રેકનુ બરવાના હક માટે રા પાંડ હંડ આપે એ જુલમ ગણાય. વીલીકેશની બાબતમાં પણ આ દલીલ કાણ પડે છે. કાવદા જાણુ વસ નાદ કરનારોએને અદાપત કરે છે. પણ થોડો વખત રહીને ચારકા જનારાઓને નહિ. થોડો વખત રહેનારોએ કાવદા મુજબ પાછા જરૂંજ લોકેએ. આવી દેખરેખનું બરસ સરકારને માથેજ હેતુ જેલેએ. થોડો વખત રહીને પાછા જનાર ઉપર કમીશરના રીલીકેશનના કાવદા કાણ પડે છે અને તેન કોશીનીની વીલીકેશનને રજા આવે તેમ પણ તેને જાણુ હક તેમ આપી દીધા હોય એમ માનું છે. આવા વેપારી વારતે કાવદામાં કાંઈ આધાર મળતો નથી. કોશીકેશન ના રેકોડ નોકરેશનના શિરીક કામ નોકર એ એન્યારેશન પાસ કાંઈ એક એક પાંડ

અનેકવા પાડી છંદીયા કરવાનું મુકતવા
સાચવાની જરૂર પડી હતી જ્યાં પણ તેઓને
પ્રીતિ એક પાંડે પાછા આવવામાં આવ્યા ન
હતા. ફરીથી જવું હોય તે આવશે એવો
સંકલન વાસ નહોતો થાય છે, તે ખીતે પોંડ
અરવિને નોંધ પાસ કરાવેલા પોંડ છે. આવી
પ્રીતિ, અર્થ એટલેજ શાપ છે કે સરકાર
અરવિની રીતે છંદીયા છંદીઓને પર વેરો
નોંધે છે.

વેન્ટ એવામાં પેરેસલ યુનીફામ

અત્યંત અગત્ય જણાતી ગયા હોય છે
કેપટન ડેવિડ એક દિંદી નીમસસ આવળા
આવળુ હતું તે ત્યાં પેરેસલ યુનીફામ
વાસ્તે ઉપરાણ કરવામાં આવ્યું હતું. કેપટન
ડેવિડ ૭૦ પાંડેની રકમ જોઈતી હતી.
ઉપરાણમાં પાંડે ૬૬-૭૦ની રકમ બેગી
થઈ છે. તે પછસાની જોઈતી અવરથા
કેપટને નીમિત્તે જાણી કેપટન કઠારીપર
મોડસામાં આવ્યું છે.

માનવતા સારું.

માનવતા પેરેસલના મેમ્બરોમાંથી
તેઓ જેને યુનીફામ ન ખરીદી સકે તેવાને
યુનીફામ પુરા પાડવા. તે વોરેના ઉપરી કેપ
ટન ડેવિડ એવા વોરેના દિંદી પેપારીઓ
પાસેથી ઉપરાણ કરવા મુકતના કરી તે
મુશ્કળ અમોએ કાળો કરી કેપટન ડેવિડે
અડસડે કરેલ રકમ કરતાં વધારે પછસા
બેગ કરેલ છે. જે સાથેના લીસ્ટ ઉપરથી
જણાશે જોઈતી રકમ ૭૦ પાંડે ૧૫ શી.
હતા, જેને જાણતી રકમ ૮૬ પા. ૧૫ શી. છે.

આ સારું ઉપર પ્રમાણે સારવર ૫૦ પા.
કેપટન ડેવિડ છે. તે વધારે વેંકશે તે
જાણના રકમ નોંધી આપીયું.

કેપટન યુનીફામે વધે આવવામાં આવે
તેઓના નામનુ લીસ્ટ કાળામાં પછસા
અનનનનાં કાણુ થાસ્તે જણાવશે તે
જાણારી સારું.

જો જળવા શાપ બંધ થવાના સળખથી
તે તે ફંડની જરૂર ન પડે તો એ પછસા
પાળ આવવામાં આવશે એમ માનીએ છીએ.
જે યુનીફામ લેવામાં આવે તે એવા વોરેની
માનીકીમાં રહેવા જોઈએ. ઉપરમાં એવા
વોરેમાં તાત્કાલિઓના મન માસના રક્ષણ
વસ્તે જે સોદેરીઓ બહાર પડ્યા છે તેવાસ્તે
વોડી પળી પણ અરદાસ કરવાની અમોને
આવી તે માટે અમે કેપટન ડેવિડે
આવાસ માનીએ છીએ.

કાળામાં પેરેસલ આવવાના નામ ને રકમો.
જે વોરેના પા. ૧૦ શી. એક શી. એક
શી. મુકે મુકમ. ફેરેના પા. ૧૦-૧૦

ખી. મયસલીમ ઇસમાઈલ પા. ૮-૮-૦
ખી. કાવજ મુકમ પા. ૭-૧૦-૦; છ. એચ.
મીઆબન અને પારસી રૂતમજી ફેરેના
પા. ૧-૧-૦ એસ. ખી. મુકમ પા. ૪-૪-૦
એમ. સી. આમલીઆ, હુસેન કારીમ, અમ
હુસ હદ, મુકમદ ઇસમાઈલ, એ. એમ.
પારેખ, એન. કાઠવાલ, ને હસ્ટ છંદીઅન
જર્જિ કા. ફેરેના પા. ૨-૨-૦. અમદુલ
હદ એન્ડ આમદ પા. ૨-૧૦-૦; એમ. એસ.
રહેરી, છ. એચ. રહેરી, છ. એ. તથાબ,
કાલ અમદુલ એન્ડ કા. અમદુલ હદ કાલ
સાહેબ, ને આઇ. ખી. ડીમોલ ફેરેના પા.
૧-૧-૦; એક મિત્ર ૧૫ શી. કુલ પા. ૮૧-૧૦-૦

ઈંદીયામાં તારણ.

પારસાએન્ડ.

મેકરેટરી એક સ્ટેટ ફેર ઈંદીઆને કેટ
લાક સવાલો પુછવામાં આવ્યા હતા તેના
જવાબમાં મી. મોરલીએ કહ્યું હતું કે :—
દીએટ અને દિંદુરથાન વચ્ચેના રસ્તા વિષે
વીચાર અલાવવામાં આવ્યો હતો પણ
તે રસ્તો પુરો કરવાનું કામ આગળ ચાલુ
નથી. ડીએટમાં ગયે વરસે ૪૬,૫૩૬ પૌંડની
કીમતનો માસ અલાવવામાં આવ્યો હતો
તથા ૬૨,૮૨૧ પૌંડની કીમતનો માસ
આવાન કરવામાં આવ્યો હતા.

સરકારી નિશાળો સીવાય કેટલીક ખાનગી
નિશાળોને સરકાર તરફથી મદદ આપવામાં
આવે છે. આવી નિશાળમાં ગયે વરસે
૩૬,૨૭,૦૦૦ એકરાઓ જવા હતા.

કિનાળામાં પંચાળના મરશર જનરલનો
મુકામ સીમસાથી કેલકાઉટી કાવવા વિષે
વીચાર અલાવવામાં આવે છે.

સર આર્થર ડાઇક અને મી. રીન્ના સવા
લેનો જવાબ દેતાં સર હેનરી કેમ્બેલ એનર
મેને જણાવ્યું હતું કે આવતી કાનફરન્સ
વખતે ડોલોનીઓના પ્રતીનિધીને એલાવવા
મામતના નથી પણ દિંદુરથાનના પ્રતી
નિધીએ, પેલાવવામાં આવશે.

ઈંદીયન પારસાએન્ડરો કમીટી.

ઉપરી કમીટી ટી એક સભામાં પ્રમુખ
રયાને મી. રાજવાડ હતા ત્યાં મી. પેરાલેએ
અમુકનું હતું કે દિંદોનાં આવીસવત્તા અનાવ
થી ને અસાંતી કેલેલી છે તેની તપાસ
સ્વતંત્ર રીતે કરવામાં આવવી જોઈએ. વળી
કમીટીમાં મેકરેટરી એક ફેરેના વચાર
દિંદીની તેમજ રીમાંથી નિધિ વા. પેલાવવાની
સાહેબને જે જે કાળાવર વરસા અક
વકમાં પેલાવવામાં આવશે.

કમીટી આફરીકાના દિંદોઓ.

ફેરે ને ઓપાકીરનાં કેમ્બેલનાં
ખીરીશ ઈંદીઅન પેપારીને વસિલામાં

ફરીથી ન આવવા દેવા માટે જાણી કરવા
માં આવ્યું હતું તેપર રીકા ફેરનાં ફેરિયા
પત્રના અધીપતી હશે છે કે સ.કચ અક
રીકામાં દિંદોઓ તરફ જે અરજ વરનજીક
બતાવવામાં આવે છે તે વદ નીવાતી છે
વળી એક દિંદી નોકરને માવવા માટે અમન
ના મી. હેનવુડનો દડ કરવામાં આવ્યો હતો
તેપર પણ રીકા કરવામાં આવી છે.

નામદાર પ્રીન્સ.

દિંદુરથાનની મુસાફરીથી પાછા ફરતાં
નામદાર પ્રીન્સને લંડનની પ્રત્યે આવકાર
નું માનપત્ર આપ્યું હતું. તેના જવાબમાં
તે નામદારે દિંદોઓની વકાતારી અને પ્રેમ
ની લાગણી માટે સંતોષ બતાવ્યો હતો.
તેઓ નીચે પ્રમાણે બોલ્યા હતા :—

નવેમ્બરની ત્રમી તારીખથી તે મારથ
ની ૧૬મી તારીખ કે ત્યારે અમે ફરંચી
છેલ્યું ત્યાં લખી અમોને દરેક જગ્યાએ
ઉત્સાહ અને હરપ ભર્યા આવકાર આપવામાં
આવ્યો હતો. એ લાગણીએ અમારા ઉપર
અમર કરી છે અને તેની વાદગીરી અમારા
મનપરથી કદી પણ ખસશે નહિ. જો કે
સુખી અને આનંદી દેખાઈએ શાયગાદેલા
રસ્તાઓમાં જોવામાં આવતાં તેપણુ દુશળ
વાળા કામોમાં કેટલાક મરીયને જે દુઃખ
હન કરતું પડતું હતું તે અમે ભુલી ગયા
નહોતા. નામદાર સાહેબના તરફ તોડ અરે
પ્રેમ અને ભક્તિ વધારે છે. વળી કેટલાક
ફેરી રાજ્યોની મુકામનાં આનંદ આપે
એવો અનુભવ અમોને મળ્યા છે. દિંદોઓ
ની પેલાવવાની રીતભાતો ને ફરીયા
ખરેખાન દમદમા અરેલી છે. કેટલાક પ્રીન્સ
ની સંધેની તપાસન ઉપરથી તેઓની

વકાદારી દેખાઈ આવતી હતી. કેટલાક
કેકાએ ફેરી રાજ્યમાં ગેરા લશ્કરને અરથ
પુરે પાડી ખીરીશ રાજ્યવા ખપ વાસ્તે
સખવામાં આવ્યું હતું. અને આ રીત
ખીત ફેરી રાજ્યોમાં પણ લાગલ કરવી
જોઈએ. વળી ઉચ્ચ હરનનની કેળવણી
આપવા વાસ્તે ફેરી સેલે ખાનગી સાદસ
ઉકાવે છે. દિંદે જો ફરીયા થીવાવના આખા
પુરેપ જેટલો મોટો ફેર છે, તેના બહોળો
વીસ્તાર. લાલકો, સંખ્યાબંધ કામો, શુદ્ધ
શુદ્ધ હવા પાણી અરથી શોભાવમાન
પરવતો, અને વીશાળ મેદાનોથી દુઃખચળે
પામ્યો છું. વળી દિંદોઓને ખીરીશ રાજ્ય
ના ન્યાયપણા માટે વિશ્વાસ છે. અને તે
વિશ્વાસમાં ઉમેરો થાય એવા પ્રવતો
આપણે કરતા જોઈએ તથા પ્રવતો કારણ
માં વધારે રહેમ અને લાગણીના તામ હા
ખતાવવામાં આવે તો દિંદુરથાનને મળે
ફરવળ કામ સારું મુક પડે.

ઈંદીયન એયર બેરર.

સ્થાનિક હાથમાં કાગળો.

ઉપરના મથાળાથી નાતાલ એયર ટાઇમરમાં વખાણ ગાએલ છે જેમાં ઈંદીયનો ને જાણવા કમ માટે ઉપપાયામાં લેવામાં આવ્યા તે તરફ વાંચનાથી દલીલ રજૂ કરવા માં આવી છે. તેનો સાર અમે નીચે આપીએ છીએ :—

" નાતાલ સરકારે ઈંદીયન ફાયરસેલ એયર બેરરની દુકાની ઉભી કરવાની માગણી કરવામાં ગોરી બુલ કરી છે. જોઈતા માણસો માટે ફાયરસેલ પાસે માગણી કરવાને બદલે સરકારે ખોલેલા કામચાંદ ઉભા કર્યા નહિ. ત્યારે નાતાલ ફાયરસેલની દુકાની ઉભી કરવા માં આવી ત્યારે સરકારે ઈંદીયનની પોલી ટીકસ એસોસિએશન પાસે માગણી કરવાને બદલે પોતાની મેળેજ એ કામ કર્યું હતું. તોપણ સપ્ટેમ્બરની સામાન્ય મુદતથી વખતે ઈંદીયનના કામ નેનારઓએ ખ્યાન દેવાનું છે કે હિંદીઓ શું બીજાવાલ કરે છે. મી. મેડન (જેમણે હિંદીઓને એયર બેરર તરીકે લેવાની સલાહ આપી છે) શેરડીની ખેતીને સાફ હિંદીઓમાં કેટલાક કાલ સમાધિલા છે એમ જણાવે છે, અને તેથી કુદરતી રીતે કુલીઓ તરફ તેની વધારે નજર છે તથા કુલીઓ મળે ત્યાં સુધી ગોરાઓને ઉપયોગમાં લેવાની પંચાતમાં પડે તેમ નથી. હિંદીઓની સાથે હરીફાઈમાં ઉભા ન રહી શકનાથી ગોરા વેપારીઓ રાજ રાજ દેશ છોડીને અસ્થા નય છે. વળી હિંદી કામ કરનારાઓ જેવાકે મુનાર, કડીઆ, ખેડૂત વીગેરે ગોરાના કરતાં ચોથા ભાગના કામ લઈ કામ કરી આવે છે. સંખ્યાબંધ દુકાની નગરવાળા ગોરા હિંદીને કામે લગાડે છે અને તેથી આખી મુશળી પ્રગતે શું મુશ્કેલી થાય છે તેનો જરૂરપણ વીચાર કરતા નથી. એક કુલી દુકાનદાર કપડાં વીગેરે બધા ખર્ચામાં દર મહીને ૩૦ શીશીંગથી વધારે છે. ગોરાઓ તેની સામે હરીફાઈ કરી રીતે કરી શકે? આ એવી બીના છે કે જેને મુરત હાથમાં લેવાની જરૂર છે અને બીજાએ એવોસીએશન તથા કેટલાક વેપારી મંડળો સાથે મળીને આ પાત ખ્યાનમાં લીએ એવું તેમને હું જણાવું છું.

મગ્ન વતહેર સલા વખતે મી. મેડનને એક જણે સલાહ પૂછતાં જણાવ્યું કે મીડરડ મેડનને લગતો કાપડો ધારા ને અસકત છે, અને મને લાગે છે કે તેથી ખ્યાનનો મી. મેડન વીચાર પણ નહિ કરના કિંમ. જે

આપણે નાતાલને ગોરાઓનો દેશ રહેવા દેવા હોય તો આ સલાહોપર ખ્યાન આપવું જાણીએ છીએ. આએલીઆને ગોરાઓને મુલક રહેવા દેવા જે બીજાવાલ થાય છે તે ધોષ લેવા જેવી છે. ગોરી કામમાં હિંદી ધીમે ધીમે પણ મક્કમ રીતે કેવો ધુસના નય છે તે ઈંદીયનની સ્થિતિ જોવાથી ખબર પડી શકે તેમ છે. વળી તે રહેને રહેતે ગોરા ને ખસેડીને પોતાને વસ્તે મારગ કરેનો નય છે. કાફરાઓની સાથે લડીને ગોરાઓને કાંઈ કાપડો મળવાનો નથી. તેનો કાલ તો હિંદી લઈ જાય તેમ છે. કાફરાની સાથેનો બધો વેપાર કુલીના હાથમાં છે, અને હાલમાં ગોરા નો રીટિવ વેપાર પણ લેવા પ્રયત્ન કરવા પણ કામ્યા છે, અને રહેને રહેતે તે પણ કુલીના હાથમાં જશે. ગોરા વેપારી કરતાં કુલી વેપારી સંધુ આવે છે એમ માની ગોરાઓ કુલીને ઉત્તરવન આવે છે. તે ગોરા ઓને તેમની મુશ્કેલી વાસ્તે કાળજીથી આપવી જોઈએ છીએ. આવા હિંદીને આપણી સરકાર જાણમાં લેવા તકલાફ થઈ છે. આ સ્થિતિને કોલોનીસ્ટો આગળ વધવા દે અને વાંધા નહિ ઉઠાવે તો થોડા વરસોના અરસામાં હાલના કરતાં મોટું તોફાન તેઓને માલુમ પડે એવો સંભવ છે, અને તેવા તોફાન વાસ્તે કોલોનીસ્ટોનેજ જોખમદાર ગણવાના છે. એ જાણીતી બીના છે કે હિંદી જનમયીજ વેપારી છે, અને તેને જે બંદુક આપવામાં આવે તો તે પણ બીજી ચીજોની માફક ટીક ટીક નહીં લઈને વેચી નાખશે.

વળી કુલી દેશને વાસ્તે લડવા નય છે તેથી તેને વોટ આપવાની જરૂર પડશે, અને ગોરાઓ કરતાં કુલીની સંખ્યા વધારે હોવાથી ગોરાઓને અકાવાનું પડશે. છતાં પણ આપણે વાસ્તે જે પારલામેન્ટના મેમ્બરો દરે તેથી આપણે મેસવાનું છે, અને તેથી જે મેમ્બર હિંદીને ગોરાની સાથે મુકવા માગતો હોય તેવા મેમ્બરને વોટ આપવો નજર જોઈએ. આપણે આશા રાખીશું કે ગોરા દુકાનદાર તથા કારકુનો આ બાબતમાં એકસંપ થઈને બનાવી આપશે કે ધુન ભાગના ધણી તો ગોરાજ રહેવાના છે. એક એવી બીજાવાલ ઉભી કરવી જોઈએ છીએ કે જેથી બધા હિંદીને એકિશનમાં રાખવામાં આવે અને ગમે તે કાપ તોપણ તેમને લેદિ શનની બહાર વેપાર નજર કરવા દેવામાં આવે. હિંદી સડનો તરલ ઉપાય લેવાની જરૂર છે, નહિ તો એક વખત આવશે કે થોડા અગવહારો શિવાય એક ગોરા રહેવા પડશે નહિ.

વળી આપણે એવું ધારીએ છીએ કે રડાં

સલાહ નાતાલ વીગેરેનું બીકેશન થશે, પણ હાલ હિંદીઓના પસંદગીના બાન સાથે નેનાર બંધવાને કદી પણ રડાંસલાહ કયુત દરે એવું નમે (ગોરાઓ) શું થશે છે : આ કોલોનીસ્ટો પછસાપાન અને આગાહ થવું હોય તો ગોરી વસ્તી ગોરા પ્રમાણમાં હોવીજ જોઈએ. આપણી હાલની સરકાર ગોરાઓને પાવવાને બદલે હાંડી કરતી નય છે પણ ખરું વેતનાં નેતાં વાંક પ્રગતીજ છે. કારણ કે તે પોતાની ફરીયાદો લોકોને તેવી રીતે મુશ્કેલી મુકતી નથી. પણ હું આશા રાખું છું કે આપણા આગેવાનો આ બાબતને ઉધૂલી લેશે અને આખી કામ આગળ રજૂ કરશે.

જે. ડગલ્યુ. એન્ડરસન.

બીજો પત્ર પણ એક ગોરાનો છે તે નીચે પ્રમાણે છે :—

મી. એન્ડરસનને જુરઆ ભરેલ વાંધો બધા બંધરેનેએ વીચારવા કાવડ છે. અને થોડા બીજા જગ્યા પણ આપાન્ટ રીતે પોતાના વીચારે જણાવે તો આ સલાહ ન સમજ નારા દરેક લોકને લાન આપશે. ને હિંદી કામને લીધે કોલોની જે હાનીકરક આફત માં સપડવાનો ભય રહે છે તેનો ઉપાય મળશે. કાંબા વખત સુધી મને કુલીઓનો અનુભવ મળ્યો છે, અને આ બાબતમાં કેટલાક એંગ્લો-ઈંદીયન (હિંદમાં ખસેલ ગોરાઓ) નો શું મત છે તે પણ મારા નાણુવામાં આવેલ છે. એ ખ્યાનનો સારાંશ એ નીકળે છે કે જે કુંક મુદતમાં સખત પમકા લેવામાં ન આવે તો નાતાલમાંથી ગોરાઓને મુલક એડીને જરૂરજ પડશે. આ ભયંદર પરીણામ ન આવે એટલાવારને આપણે શું ઉપાય લેવો. મી. એન્ડરસન જણાવે છે કે એકિશન કરવાં તે એક અઢો ઉપાય છે. પણ મને લાગે છે કે જે ગોરાઓ હિંદીને પોતાનાં ઘર લાડેજ આવે નહિ તથા તેમની પાસેથી કાંઈ માક ખરીદે નહિ તોપણ હાંકી હીક પરીણામ આવશે.

હિંદીને મોલીશીઆમાં લાખજ કરીને કોલોનીના રક્ષણ વાસ્તે શમાટે કેળવવા નહિ? આ માટે કેટલીક દલીલ આપવામાં આવી છે. તેમાંની વજનદાર દલીલ એ છે કે તેઓ પોતાની બંદુકોને પણ વેચી નાખશે. ગેશક કેટલાક કામ મળે તો વેચી નાખે ખરા. પણ તેમને કેળવવા પડી બંદુક ને તોપખાનામાં રાખવી અને ક્રેલ વખતે અથવા લગાઈ વખતેજ તેમના હાથમાં આપવી. તે સીવાય નહિ. આ લોકને એક લગાઈ દુકાની તરીકે બનાવવામાં આવે તો જે કા હાલ સેંકેડે જાય ત્યાં અપવન તે દર સહેલાઈથી ઉધરાવી શકાય. જુ

કારણ નથી કે હર વખત મનુષ્યનાં એક વચ્ચે વેરે ભરે છે. વળી તેઓ જે કુતરા રાખે છે તેને પાસે પણ વેરે આપવા હરજ પાડતામાં આવે ને. કુતરી બધી મોટી રકમ જમા થાય. એ એક (માથુસૌ, નલિં કે કુનરઓ) ની એક કુતરી યાત્રાતાં કાંઈ મુશ્કેલી લાગશે નહિ. કારણ કે મને ખાતરી છે કે આ કામ વાસ્તે યાત્રા ખુશીથી આવશે. તેમને કીડ આપવી, અને તેમાં કોલોનીયલ દમડીનું પણ ખરચ થશે નહિ.

આપણે જે મેલેરીયા જંગલોએ છીએ તે વાસ્તે સામીનો આજાર માનવો જોઈએ. આ હરીફતા વીચીત્ર લાગશે પણ તે સાચ ખરી વાત છે. તેઓના પાછળના પાછળ આગળ બેસા થતો ક્યારેક કાઢવા ફરી તરફી લેતો નથી અને તેથી કચરાવાળી જગ્યાએ મેલેરીયાનાં જંતુઓ પેલા થાય છે. વળી ઈંડીઆમાં તો દરેક ગામમાં કોલોનીયલ ઉપદ્રવ સાથે તેના મધીય લાગે હોય છે. આનો અનુભવ હજુ સુધી આપણને મળ્યો નથી કારણ કે કોલોનીયલ જંતુઓને સારી રીતે ઉછરતાં દેશમાં જસો લાગે છે પણ વાંદલા મોડો સામીના પ્રવાસે કોલોનીયલ અનુભવ પણ આપણને એકસ મળવાનોજ.

મીડરડ મેરજના સવાલ ઉપર જોઈતું ધ્યાન ખેંચવામાં આવેલ છે અને તેથી એ વાત ઉપર હું એકવા માંગતો નથી. એવી સાદીનું પરીણામ એ આવે છે કે અને પદ્ધતિમાં પદ્ધતિ છે અને તેમનાથી પેલા ધર્મોત્તમ જગ્યાએ કાળા મોડા ખેતીના કુરુમુ નો વારસો મળે છે. પણ એકલા સદમુખ નો નહિ. આ દેવી આનંદની વાત છે !

કાલ જાહેર શા કારણથી સરકાર આ આગતપર વિચાર ચલાવવા ના પાડે છે. પણ મી. એન્ડર્સને ખાતરી રાખવી કે હાલનું કાઢી નાશન બંધ પાડી કે આ આગત ન ખુલાવ તેવી રીતે ઉપાદી લેવામાં આવશે. સામીને હજુ ખાતર નથી પડી કે આ સ્વરાજ્ય સ્થાપનાર કોલોનીયલ છે અને યોગ્ય પરજ પાડેલાં જે સત્તા નહોતી તે સત્તા હાલ કોલોનીયલ હાથમાં છે. આગળ તેમનાં કંલેતામાં કુઓ વિલાયતની સરકાર આગળ રજુ કરવામાં આવતાં ત્યારે હિંદી સરકાર છુમો પાડે એ કારણથી આપણને હાલ દેવી પડતી. પણ હવે પછી વિલાયતની સરકાર અને ઈંડીઆની સરકાર અને કોલોનીયલ છુમો પાડવા હરે. વળી હિંદી સરકાર તો એમ મળશે કે જેટલો કચરો આફ્રીકા મળે તેટલો જોડો.

કેટલાં મારે જણાવવું જોઈએ કે મી. એન્ડર્સ અને તેના જેવા મેન્ટલ પવ લાખ નારાઓએ તેમના કામો નહિ કરતા કરવા

નહિ જોઈએ. એમ કહેવાનાં કારણો મારી પાસે બહુ મળ્યાન છે.

લી. એન્ડર્સ.

ઉપરના એ પત્રમાંથી પહેલાને જવાબ આપવાની ખાતર એક હિંદીએ નીચે પ્રમાણે એજ પત્રમાં કામળ લખ્યો હતો :—

એન્ડર્સને કામળ જોઈને મને અચ્છો થયો છે. મને લાગે છે કે એ કામળમાં હજુ હમણાંજ ઉપમાંથી લેવા જણાય છે. તેની ખુલ મારે સુધારવી જોઈએ. તે કહે છે કે સરકારે ઈંડીઅન કોંગ્રેસ વાસ્તે માગણી કરવામાં જલ કરી છે. હું કહું છું કે સરકારે માગણીજ ક્યે દીવસે કરી છે. હિંદી કોંગ્રેસે આજે કરી હતી તે સરકારે તો જુદી થી કહ્યું સખી છે. મી. એન્ડર્સને હરે રવી રવીને દરેક પીડે છે તેમાં કાંઈ જવાબ નથી. અને હું આજે રાજ્ય છું કે તેના વાંધાને કાંઈ ખાતરમાં લેશે નહિ. કારણ કે એક હિંદી કહેવન છે કે “હતી જાતા દે કુતરા જાંકને ઘે” હાથી વાંસે હાલના કુતરાં ભરવા કરે છે. ખીચું એન્ડર્સ કહે છે કે હિંદી જનમનો વેપારી હોવાથી નફા મળે તો જાંકુને પણ વેચી નાખશે. આવી દલીલ તરફ હું સખત રીતે વાંસે ઉઠાવું છું તથા જવાબમાં એક ખીજ કહેવન કહું છું “હાથ જાણે આપન ને” શીખનાર કરતાં શીખવનાર પહેલાં જણવો હોવો જોઈએ.

લી. જાણ દીવરજ.

આ શિવય પણ કેટલુંક લખાણ જાણમાં આવેલું છે જે ખીજ અઠવાડીઆમાં પ્રગટ કરવામાં આવશે.

સ્ટેચર એરર કોરને માટે ફૂટ.

તા. ૮ જુન, ૧૯૦૬ ને યુકેવારે સંજના ૭ વાગે મી. એલિય કાનજના ઘરમાં કારમાં જનારાઓને ફરત મોકલવા સંબંધી મોઠવણ કરવા નીચે લખેલા શુદ્ધવાની એક મીટીંગ થઇ હતી, અને તેમાં તેઓએ નીચે પ્રમાણે હરાવ બહાર પાડ્યો હતો.

હાજર રહેલ શુદ્ધવાનાં નામ.

મેસર્સ. હીરા કુંવરજ પટેલ, જોધવ રથા, એલિય કાનજ, માવજભાઈ ગોસાંઈ પટેલ, ભાણુ દેસવ, પ્રાગ ફકીર, દયાળ રામજ પટેલ, વડલજભાઈ પ્રેમજ પટેલ, પ્રજુલસ માધવદાસ, એ. એ. ગાંધી, મોરારજ દરી જાણ દેસાઈ, બીમજાઈ લલજુભાઈ દેસાઈ, ખુશાલ જગજાન પટેલ, મોરાર જુલા, જવાન ધના પટેલ, હરી જાગા પટેલ, ધનાભાઈ કાનજ પટેલ, પી. વી. સંઘવી, ઉપર પ્રમાણે શુદ્ધવા હાજર હતા અને આગવી મીટીંગનો દેવા ના. સંઘવીએ કલા બાદ મી. એલિય

કાનજએ લગભગ ૪૦ મિનિટમાં અઠવાડીઆમાં એ વખત ફરત મોકલવાની દરખાસ્ત સુધી, અને તેને મી. વડલજભાઈ પ્રેમજ પટેલે રોકી આપ્યો. બાદ દરેક મેમ્બરે પોતાની ખુશી જતાવી, અને નીચે લખ્યા પ્રમાણે વાસ્તો કહ્યું કર્યા.

મેસર્સ. ૧ એલિય કાનજ પટેલ, ૨ ખુશાલ જાગા પટેલ, ૩ મોરારજ દરીજાઈ, ૪ બીમ જાણ લલજુભાઈ, ૫ જાણુ દેસવ, ૬ જવાન ધના, ૭ ધનાભાઈ કાનજ પટેલ, ૮ હીરા કુંવરજ પટેલ, ૯ માવજભાઈ ગોસાંઈ, ૧૦ દયાળ રામજ પટેલ, ૧૧ પ્રાગ ફકીર, ૧૨ એ. એ. ગાંધી, ૧૩ વડલજભાઈ પ્રેમજ પટેલ, ૧૪ હરી જાગા, ૧૫ મોરારજ જુલા જાણ, ૧૬ પ્રજુલસ માધવદાસ, ૧૭ એલિય રથા, ૧૮ પી. વી. સંઘવી, ૧૯ દયાળ રામજ પટેલ, ૨૦ વડલજભાઈ પ્રેમજ પટેલ, ૨૧ હરી જાગા, ૨૨ જવાન ધના, ૨૩ માવજ ભાઈ ગોસાંઈ, ૨૪ જવાનજા કાનજ પટેલ, ૨૫ એલિય કાનજ, ૨૬ પી. વી. સંઘવી, ૨૭ પ્રાગજ વડલજભાઈ દેસાઈ, ૨ મોરારજ દરીજાઈ.

કલકત્તામાં મુસલમાનોની એક સભા.

એક વખત પહેલાં કલકત્તામાં ત્યાંજ મુસલમાનોની એક જગ્યાદરેત સભા ભરાઈ હતી. સ્વદેશી દીલગીરને વાસ્તે કામ કરનારા જુવાન મુસલમાનો ઉસાહથી ત્યાં હાજર થયા હતા. મોલવી લીઆકત હુસેન ખાને સભા બોલાવવામાં નયા તેને વાસ્તે બોલાવેલા કરવામાં મહેનત લીધેલી હતી. તે સભામાં કુલ ૪૦૦૦ મુસલમાનો હાજર થયા હતા; તેમાં સુરતી, મેમણ, મોલવી, વિગેરે વર્ગના લોક હાજર હતા. વડીલો, જમીનદારો, વેપારીઓ, વગેરેએ પણ મીટીંગમાં આવવાની તક ખોઈ નહોતી. મોલવી સયદ હુસેન. એમ. એ. પી. એલ., પ્રમુખરથાને ખીરાજેલા હતા. સભામાં હાજર થએલામાંના કલકત્તા મુખ્ય નામો નીચે મુજબ છે. મી. એ. રસુલ (ખારીસ્ટર એટ લો.) મી. એલ. ગંગાવી, મેલવી અબદુલ કાનમ પી. એ., મોલવી મહમદ યોરીક, મોલવી અબદુલ મહમદ (આ ત્રણે ખંચાળા માં મોટા જમીનદારો છે) મી. હુસેન રાંધાર. (જમીનદાર) મોલવી મુજામ્મદ રહેમાન ચીનાંગોંગવાળા, મોલવી સયદહુસેનખાન. મી. એ. ગની, મુન્સી ઇસ્માઈલ, મુન્સી અબદુલ રહેમાન હાદીસ નાજીર, અહમદ, મોલવી મહમદ હુસુલ અને ખીજા ધમ્મા. આ કાલાનો ખાસ જણના લાયક જનાવ

એ દેશ કે સભામાં ચોતરફ સધળા મુસલમાનો હતા. અને તેઓએ વિષય સ્વદેશી દિલ્લવાસ ફેલાવવા આગમનો દત્તો. હિંદુઓની આ આગમનો મીટીંગો તેજ વખતે કેનાગર, બેંગલોર, દુરગાચર, સ્કીટ અને બીજા જગ્યાએ થઈ હતી.

તે સભામાં હિંદુઓના મુલતાન અને હિંદુઓ પચ્ચના પ્રથમ વારને દિલ્લીની દેશવ સ્વરૂપ કરવામાં આવ્યો હતો. તથા બીજા દરમિયાનમાં આવીસમાં જે જુઓ બનાવ સર પ્રદેશની આપખુર સજ્જતીને લીધે થયો હતો તે સભાનીને વિચારી દાદવા આપનનો થયો હતો.

આ દેશવ થયા જુઓની દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો અને સવાનુભવે પસાર થયો હતો. ત્રીજે દરમિયાન એક કરવામાં આવ્યો હતો કે ઉપરના દરવાજાની તકલ્લ હિંદુઓના ના વાલસરવાને મોકલવી. બે કરાક સુધી મીટીંગમાં સહુએ ઉત્સાહ બરેલા ભાવ લીધા પછી મીટીંગ ખતમ થઈ હતી.

ફટરના તાર સમાચાર.

વાર્ષિકમાં અહાંની ફેલાવી રહે છે. બે લક્ષરી આદમી. એક અમલદારને અને તેની ઓરતને બંદુકથી મારી નાખવામાં આવ્યા છે. બળવાખોર નાશી ગયા છે.

કાન્દો નામના ટાપુમથી ચીનાઓને હાંડો કાલવા માટે એક ફેરીઅન વિદ્વાનને રશિયાની મદદ નાગનારા કાખાજીને માટે પકડવામાં આવ્યો છે. આમ કરવામાં તેનો હેતુ જાપાનીઝ ધોસરી ફેરીઆ ઉપરથી કાઢી નાખવી એવું હતું.

ટેન્ડા આગળ પાંચ અંગ્રેજ અમલદારો ઉપર હુમલો કરવાના પાંડમાટે રૂપ છછાથી અને પકડવામાં આવ્યા છે.

રશિઅન ફૂટર " મેકેરેડ " ને ફૂલોન (રૂપેન) જવાને માટે તૈયાર થઈ હતી તે ખારામાંજ ડુબી ગઈ છે.

પારદુગીઝ ઓચરગીનીમાં ૩,૦૦૦ નેટીવાએ હુલ્લ કર્યું છે. તેઓએ એન્ડા જેડી નામના ગામડાનો તલન નાશ કર્યો છે. તેની આસપાસમાં વસતા અંગ્રેજ લોકોને ઘણી મુશ્કેલી પડી પડી હતી. પારદુગીઝ લગાવક પારકસ આ બળવા એસાડી દેવાને તેની મદદે ગયું છે.

વરસાદ થયો છે. એકદમ આકાશ । કાઢવા થી ધોધપાત્ર વરસાદ પડ્યો હતો. ૬૦ થી ૫૫ થી પૂરો અને બીજા અસંખ્ય રસ્તાઓ ફરી ગયા છે. ઘણી રાંધાઓ પણ ફાટી ગઈ છે તેથી ઘણું નુકસાન થયું છે. ફેરીના અને રેલવેના રસ્તાઓ ઉપરનો ચાલનો વહેવાર થઈ થઈ ગયો હતો. આ તોફાનથી કેટલીક જગ્યાની પણ ખુશ્કારી થઈ છે. સંખ્યા માત્ર નથી પડી.

ઓચરગીન પરગણાના એક ક્રીઅરસ સભાસરને પારલાન નગરથી રત્ન આપવા માં આવી છે તે એવા કારણસર કે તેણે જુદાથી વખતે મોટી લાંચ આપેલી હતી. આ આગમનો કેસ મુખ્ય ન્યાયાધીશો પાસે ચાલે છે.

રશિઅન મામલો.

સેન્ટપીટરસબર્ગથી ત્રાંન દાખલનો અખરપત્રી જાણાવે છે કે રશિઆમાં મામલો થઈ ગેન્ડાર રિયનિએ પોલીસ છે.

ફેટકાએ કતોર ચાલે છે. સસાવાળા કાંઈ પણ કરવાને અસક્ત માત્રમ પડ્યા જણાય છે. લક્ષકેમાં પણ બળવા જાગ્યો છે. અને ચાનરક સખત મારેડાડ અને જુદાકાટ ચાલી રહી છે.

રશિઅન સરકાર નાણાં ચિનાની થઈ પડી છે. પરદેશી બેંકો કાંઈ પણ વળતના નાણાં પીરવા છુટ્ટા જણાવતી નથી.

બીજાકેડમાં જુઓ લેકાની જે કનલ ચાલી હતી તેનો હેન્ડલ કમકમાટી ઉપજતલ નાશ છે. રશિઆમાં આજ દિવસ સુધી આવી જાનની કલક કાંઈ દિવસ ચાલી નથી. આ કલક અજાવવા આગમનો મોકલવો ૧૫ દિવસ અગાડીથી રાખવામાં આવી હોય તેવું જણાયું છે. આ કલક ત્રણ દિવસ સુધી અજાવવામાં આવી હતી. લક્ષક બળવા ખોરને દાખી દેવાને બદલે જુઓના ધરો ઉપર બંદુકોને મારો ચલાવવું હતું. માણસોની જખરી કલક ચલાવ્યા પછી ઘરો બળવાનું કામ કરવામાં આવ્યું હતું. આરો ૬૦૦ જુઓને કાંપી નાખવામાં આવ્યા હતા એવી ગણતરી કરવામાં આવી છે. ૬,૦૦૦ થી વધારે જુઓએ આસપાસના જંગલોમાં આરાશે લીધા હતા. આ કલાક સુધી કલક સતત ચાલુ રાખવામાં આવી હતી. બળવા ખોરોએ રેલવે ઉપરની ટ્રેનને જુડી તેમાંના જેટલા જુઓ ઉતાડ્યો હતા તેઓને મારી નાખ્યા હતા.

રશિઆમાં ૬૦ વિધાર્થી પકડાએલા છે

જાપાનીઝ અલ્ટરમાં પા. ૬,૦૦,૦૦,૦૦૦

ની ખોરને પહેલા વળા જે આવર પેરો

નખકામાં આવ્યા છે તે આવવાની નાગા આડીમાં રહેતા પરદેશીઓએ ના પાડી છે.

સર વીડીઅલ મેડેનારોડે એક જુઓને સીડી ફેટમાં પાઉન્ડ ૪ લાખની સખાવત કરેલી છે.

વરદનીઆના પંગેમેન કાલીઅન એસો સીએશન મંરણને મી. રોહંદર તરફથી પા. ૬૦,૦૦૦ની બેંક મળી છે.

કાદરાનું હુલ્લ.

બળવાળાના મરણના અખર પાડી રીતે મળી ગયા છે. તેનું શરીર બરાબર ઓળખાવવામાં આવ્યું હતું. તેને જમણા હાથમાં થઈ ગળામાં ગાળી લાગેલી હતી.

તેના મરણ પછી અને સીમાતાંડ નવા તેના લોકરના રાજી આવ્યા પછી કેટલાક લક્ષકને મોકાવી લેવાની મોકલવા ચાલુ થઈ છે. જે કે હવુ ત્રાકાની જગ્યાએ સારવેની નો પુરતી રાખવી પડશે. ઘણા સરકારી આદેશ અથવા તેથી પણ વધારે માણસો સહિત શરણે આવવા અચ છે.

બળવાળાનો હવે નાથક ચિનાના થઈ પડે લા કે તેથી પાંચ સાતની ટોળીઓમાં ચા નરક વિખેરાઈ ગયા છે. જેઓ શરણે આવવા નથી માગતા તેઓ સંતાતા ફરે છે.

મોતી ફાઈટમાં મરેલી સરકાર પણ મર્યા છે.

રેંગર આગળ ફેરી બળવા.

ગયા મંગળવારે રેંગરમાં અખર આવવા માં આવ્યા હતા કે થીંગ ખોરડ તુડાવ છે અને ત્યાં આગળના બે હિંદુ રેસેલમાં કાદરાઓએ જુડે ચલાવી છે. આ જગ્યા મેપુમુજુની નજીકમાં છે. હુકાનમાંના બે જણા ને મારી નાંખ્યા હતા અને બીજા કેટલાકને સખત જખમી કરવા છે.

લક્ષરી સરંજામ લઈ સારજાંટ નોકસ વગેરે જતા હતા તેવામાં કેટલાક હુલ્લઓ એ તેમનાપર હુલ્લો કર્યો હતો. બળવાખોર ચીનીની પાકીટ, બનાના વગેરે કેટલોક સામાન લઈ ગયા હતા. સા. નોકસ જખમી થયો છે. તેણે રેંગર એકદમ આવી અખર આપ્યા હતા.

મંગળવારે રાંજે પાંચ નાખ્યા પાદ મેપુમુ જુ આગળનું લક્ષક ૪૦૦ થી ૫૦૦ કાદરાના કાપાટમાં આવી ગયું હતું. તેની સાથે લોક કલાક સુધી જખમી ચાલી હતી. કાદરાના ૬૦ માણસો મર્યા હતા. ૪૬૬ પકડાયા. ૬ ગોરા મોટેસાર મર્યા હતા.

ખબર પત્રો.

જોહાનેરમર્મ.

(અમારા જોહાનેરમર્મના ખબરપત્રી તરફથી)

મી. ભાયાતનો પરમીટ કેસ

જેમ મી. સુલતાન મગાનો કેસ હતો તેમ મી. હજરાલીમ ભાયાતનો કેસ થઈ ગયો છે. મી. મગાનો મુદતની પરમીટ મળ્યાનો સંપૂર્ણ હક હતો જ્યાં પરમીટ ઓપીસરે નહિ આપી. પણ તેમણે છેવટે કેસોઆમેથી પરમીટ મેળવી. મી. હજરાલીમ ભાયાત ટરાંસવાલના જુના રહેવાસી, ઘણા નાણાંના ગણાઓથી વાકેફ, તેની અરજીને ઘણા ગાયબુસાએ રોકા આપ્યા જ્યાં તે કમીશનર પાસે ટરાંસવાલ છેડી નહિ ગયા પણ એક વરખ અગાઉથી ગયેલા તેથી તેને પરમીટની ના પાડી. આ જુલમની હદ આવી. મી. ભાયાતને પોતાના ભાઈના પેપારને સાફ જ્યાની પુરી જરૂર હતી, તેથી તેણે કેસ કરવાનો નિશ્ચય કર્યો. મી. જેનસનનો મત સીધો હતો, અને વોકલરસ્ટમાં મી. લીકટન સ્ટાફન હાજર થયા હતા. મી. ભાયાતનો કેસનો અચ્ચાપ નિર્ણય પ્રમાણે હતો.

1. મી. હજરાલીમ ભાયાત તે ટરાંસવાલના જુના રહીશ છે.
2. તેણે ક્યારે સરકારને ત્રણ પાંચ હજાર અને ત્રણ પાંચ હજાર ટરાંસવાલ માં સહાયને સાફ રહેવાનો હક ખરીદ કર્યો.
3. લન્ડન કનવેન્શનથી આવા માણસોને નમેરને સાફ રહેવાનો હક છે.
4. મી. ભાયાતની સાદી ટરાંસવાલમાં થઈ હોવાથી તે ટરાંસવાલના નાયુક રહીશ મળ્યા.

આ દલિલની સામે પરમીટનો કાયદો આપી નહિ શક્યો, અને માછલેટે એમ હસવું કે આવા માણસોને પરમીટની જરૂર નથી.

આ પરિણામ બહુ સાફ આપ્યું છે તે પરમીટ ઓપીસની સજ્જત હાર થઈ છે, આના જવાબમાં લોર્ડ સેક્ષેરન શું અચ્ચા કરી શકે છે તે આપણે જોઈશું.

આ કેસનું પરિણામ એ થયું કે જે દિલીઓ અગાઉના ટરાંસવાલના રહીશ છે, તે જેઓની પાસે ક્યારે સરકારની સરદારીક હોય તે ટરાંસવાલમાં વગર પરમીટ હામલ થઈ શકે છે. આથી ઘણા માણસોની તકલીફ દૂર થશે.

જ્યાં મારે જાણવું એટલે કે કિપના કેસમાં સુચવારો છે. મેલકરસ્ટનો માછલેટે

જાણે છે. તે તેણે રહેમ કાવી કાયદોનો અર્થ આપણા સામમાં કર્યો છે. રજીસ્ટર વાળાને પણ પરમીટ તેથી જોઈએ એવું કહેનાર ઘણા મોટા બારીસ્ટર છે, અને તે સાનમાં મુકેલીઓ ઘણી રહેલી છે એ બિનશક સાત છે. જ્યાં માછલેટના કાયદોની સામે સરકાર અપીલ કરી શકે તેમ નથી એટલે જ્યાં સુધી દિલીઓ સંભાળીને મળ્યુંત કેસ થઈ જાય ત્યાં સુધી તેઓને બિનકલ હરજન આવવાની નથી. લોકોએ ટામાડીપોરને બદલે વોકલરસ્ટથી આવવું વધારે સહેલું પડશે એવા સંભવ છે. કેમકે અમા માછલેટે એકજ નવતનો કાયદો આપશે એમ ધારવાનું કારણ નથી. જ્યાં સુધી આ કેસ નો નિકાલ સુપ્રીમ કોર્ટમાં નથી થયો ત્યાં સુધી આ બાબતનું છેવટ નીશકરણ થયું નથી મળવાનું. સુપ્રીમ કોર્ટમાં આ કેસ લઈ જવાય તેવા નથી એ પણ અમાસમાં સાબવા જેવું છે.

જોહાનેરમર્મની મ્યુનીસીપાલીટીના નવો કાયદો.

જોહાનેરમર્મની મ્યુનીસીપાલીટી નવો કાયદો પોતાને સાફ ચાલતી ધારા સભામાં પસાર કરાવવા માંગે છે. તેની ક્યારે એશિયા ટીક કોલેશન અથવા બજાર મુકરર કરવાની સત્તા માંગે છે અને જેને લાઇસેન્સ આપવા નો હક છે તેને મકાન ખરાબ હોય અથવા અરજદારે મુન્દો કર્યો હોય તેવા કારણસર લાઇસેન્સ નહિ આપવાનો અખતિયાર માંગે છે. મ્યુનીસીપાલીટીના કાયદો જે માણસ નારાજ થાય તે માછલેટે પાસે અપીલ કરી શકે છે. આ બંને બાબતની સામે અ. શકલ એવું જણાવું નથી. બજાર મુકરર કરવાનો અખતિયાર મળવાથી તેમાં મોકલવાની અખતિયારી મ્યુનીસીપાલીટીને મળતી નથી.

લોર્ડ સેક્ષેરન.

અહિંના બાપાઓમાં જણાય છે કે લોર્ડ સેક્ષેરનને દક્ષિણ આફ્રીકા જોઈવાની નજીબ ચાલે છે. તેવીકત પક્ષના મેમ્બરો માર્ગ છે કે લોર્ડ સેક્ષેરન સીંગરવ પક્ષના વિચારોને પુરતી રીતે અમલમાં નથી લાવતા.

પોએસ્ટરમ.

મોલાના મહમદ અફેદીની મુલાકાત.

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી.)

પોએસ્ટરમ તા. ૧૨-૬-૦૬.

પુરકસ્તાનના મુકરર મોલાના મહમદ અફેદીએ ગયા મુકરરે આ શહેરની મુલ

કાત લીધી છે. તેઓ હાલ આફ્રીકાની સફરે નીકળેલા છે. તેમને સેવા અફેદીની ઈડિઅન એસોસીએશનના પ્રમુખ સાહેબ તથા મેમ્બરો સ્ટેશનપર હાજર થયા હતા. મોલાના સાહેબ મી. એમ. ■. નાનાભાઈના મેમ્બર થયા હતા. મી. અબદુલ રહેમાન ગનીએ તેમના માનમાં ઈડિઆ દાઉસમાં એક ખાણ આપ્યું હતું. જ્યાં મોલાના સાહેબ, મેસર્સ. એસ. ■. મોબાઈ, ઇ. એચ. પટેલ, હજરાલીમ મેટા, હાજી કમર હુસેન, તકવણ વરીઆલા, નાનાભાઈ, ગંગાદ, અનીશ, હાજીનુર, સુલેમાન કાસીમ, હાજીશ મુસા, ખસા, રાજા, ખીસમીદસા, ઉમર સાહેબ, મુસા કાસીમ, મુસા સાહેબ વીગેરે મુકરરો હાજર હતા. આવકાર આપવાનું કામ થઈ રહ્યા પછી મી. મોબાઈ હાજર રહેવાઓને બાપણ આપ્યું જેમાં તેમણે જણાવ્યું કે:—

મુકરરો, પહેલાં આપણે મી. રહેમાનને ઉપકાર માનવો જોઈએ કારણ કે આપણા માનવતા મેમ્બરની મુલાકાતની તક આપવા તેમણે આપણ સરવેને બોલાવ્યા છે. જાપાન જવા, સીઆમ વગેરે દેશો મોલાનાએ જે જે કામો કર્યા હતાં તે જણાવવામાં આવ્યું હતું. પછી પુરકસ્તાન ગિર્ષ થોડુ બાપણ આપવાને મી. મોબાઈ મી. અબદુલ રહેમાનને કહ્યું. મી. અબદુલ રહેમાન બાપણ આપવાકલા થઈ બોલ્યા કે આપણા માનવતા મેમ્બરને આપણી મુલાકાત લઈ આપણને એક મોટા લાભ આપ્યો છે તે માટે આપણે સરવે તેમના આભારી થયા છીએ. જેમ જેમ આપણે પુરકસ્તાનના લોકોની સાથે વધારે પ્રસંગમાં આવ્યું તેમ તેમ તેમની રીતબાત વગેરેથી વધારે જાણીતા થઈશું અને આથી દમેશાં મુસલ માનોને લાભ મળશે. મુકરરો, તમે જાણો છો કે જ્યાં સુધી પુરકસ્તાનમાં મુસલમાની ધરમ છે ત્યાં સુધી પુરકી મકકા મહીનાના પવીત્ર શહેરનું રક્ષણ કરે છે. તે જ્યાં સુધી પુરકી હસલગી ધરમના રક્ષણ કરનાર તરીકે વળગી રહેશે ત્યાં સુધી આપણે પુરકસ્તાન થી અજગા થઈ શકવાના નથી. પછી મી. અબદુલ રહેમાને પુરકસ્તાનના મતીહાસનું થોડું વીવેચન કર્યું હતું. પુરક કોટી પ્રથમ પુરોપમાં ગયા, મદમદ ખીખાઓ કાન્દાન્દી નોપલ હતું. પછી આ કોટી એશીયા માછનરમાં ફરતા અને તેમની સત્તા વધારતા વધારતા એક પ્રગત તરીકે ગણાવા લાગ્યા, એ વગેરે કથી રીતે થયું તે જણાવ્યું હતું. પછી હાલના મુલતાન અબદુલ હમીદખાન જેઓ હાલ પુરોપની પ્રગતો સાથે સંબંધ ધરાવે છે તથા તેઓ નામદાર પોતાના સંત્ય

અમલમાં લીધાનથી રેલવે પુરી કરવા કેવો ખત ધરાવે છે તે વગેરે બાબતો હવે લીધાનથી રેલવેથી પુરકીને અને હાલમાં કોલો કાપેલો થાય તેમ છે તે વીરે મી. અમલ દુલ રહેમાન બોલ્યા હતા. વળી રાજ્ય પ્રકરણી બાબતોપર અસરકારક રીતે બાબત કરી સજાના માણસોપર સારી જાપ બેસાડી હતી. બાબતને અને તેઓ બોલ્યા હતા કે આપણે સરવે છાંડીએ છીએ કે આપણા મુલાકાત લેનારની સફર સુખ ચેતથી થયો અને નામદાર સુલતાન આબાદ રહે અને ધાણું છયા.

ત્યાર પછી મી. ઇ. એચ. પટેલ બોલ્યા કે હું ગી. રહેમાને કહ્યું તે યાદને મળતો આવતું હતું તથા કહ્યું કે આપણા માનવતા પુરકી મુસાફર એ સુલતાનના અલમાના એક આલીમ છે એવી બોળાણા પાડી હતી. તેઓ એવા હોય દરજ્જાવાળા જનાં કેટલા બધા સાદા છે એ પુરકી કોલના સારા શુભ બતાવે છે. પછી કુરાનમાંથી કેટલાક દુકાઓ વાંચવાનું બોલના સાહેબને કહેવામાં આવ્યું.

મોલાના મહમદ અલી અફેન્દી જવાબ આપ્યા ઉભા થયા ત્યારે સલામે ખુશાલીના પોકારથી ગળની મુઠ્ઠામાં આવી હતી. તેમણે તેમના માનમાં આપવામાં આવેલ આવકાર માટે આભાર માન્યો. પછી રાજ્ય ને વેપારમાં આગાહી મળે એવી ઇચ્છા જણાવી હતી. વળી તેમણે કહ્યું કે બધા મુસાફરમાન પુરકીનાની મુલાકાત લેવ અને ત્યાંની રીતબાનથી રહેવાય. પછી પુરકી સંબંધી બાબતો કરતા તે બોલ્યા હતા તેઓ ના તરફ સાચી જાનવામાં આવી હતી તે માટે મોલાના સાહેબે સરવેનો આભાર માન્યો હતા. પછી કુરાન સરીફમાંથી થોડાં વાંચવામાં આવ્યું હતું. મોલાના સાહેબના કહેવાથી મી. હાસમ તઘયબ તથા મી. અમલ દુલ રહેમાને પણ કુરાન વાંચ્યું હતું.

મી. હાસમ તઘયબ મોલાના સાહેબના માનમાં ખાસ ખાણું આપ્યું હતું, ત્યાં ઘણા મુલકો દાખર થયા હતા. મોલાના સાહેબ ની સાથે કલાર્કસોરપ સુધી પોસ્ટરકરમ ફીડીવન એસોસીએશનના મેમ્બરે ગયા હતા.

કેપટાઉન

ડા. અમદુ રહેમાન વિલાયત ઉપરી મયા.

(અમારા કેપટાઉનના ખબરપત્રી તરફથી.)

તા. ૧૬-૬-૬૬.

રાકર અમદુરહેમાન શુભવારને દિવસે

વિલાયત મડી ગયા છે. તેમને સાડે કેપટાઉન માંથી મીડિયલ ટા. આ મીડિયલ તેમને તતે બહુને બોર્ડ એલગીન આગળ કરાવ રણુ કરવા નિમ્યા છે. ડાકર અમદુરહેમાન એમ માને છે કે જે કાળા લોકોને ડાંસવામાં વેંટના દહ નહિ મળે તો તેઓની સ્થિતિ ખરાબ થશે.

ખીડીશ ઇન્ડિયન લીગ બચ્ચું છે. તે મંડળે કાલસેન્સના કાપડાબાળત ધમધાર કામ ચલાવ્યું છે. કાળો લખ્યા છે અને મીડિયલ લરી છે આવીજ રીતે કમીએશનના કાપડા બાળત પણ લીગને મહેનત કરવી પડે છે. તે કાપડામાં કેરફાર જવા પછી દિલ્હીએને બહુ નફાકાર પડશે.

કપમાં વેપાર હજુ તકન મંદ રહે છે. અને જમીનના દામ વૃદ્ધતા નય છે. લોકો માં વીરધાર ઉઠી ગયું છે.

મી. મેરીમાને ચીના મજુરો હજુ ડાંસવામાં નય છે તે બાળત સખત બાબતુ ક્યું છે. તેઓ સાહેબ કહે છે કે ચીનાઓ અવવાથી કાફરો ઉપર ગરજનસાધ થાય છે.

ચીડી.

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી.)

તા. ૨૮-૫-૬૬.

મારા આગતા પત્ર પછી દેલાગોઆમે થી પોરટુગીઝ છંદ આફ્રિકાનો ગવરનર જનરલ પ્રો. કાન્ડીન્ટસ અલી આવેલ હતા તે થોડા દિવસ રહી નામ્બેઝી ઉપર નવી સોનાની ખાણવાળા ખાગ તરફ ગયા હતા. ત્યાંથી થોડા વખતમાં આવી તે લીડનન કર્યો. પોરટુગીઝ રહેશન લેરેની ઉપરની જમીન ઘણા વખત થયાં સોનાની ખાણ વાતે જાણીતી થઈ છે. હાલમાં પોરટુગીઝ સરકાર ઉદાર રાજનીતિ ધારણ કરી છે.

બધા પ્રદેસમાં નવા ધંધો ઉભા કરવા દરેકને છુટ આપવામાં આવી છે. તેથી કેટલાક લોકો આવી ગયા છે અને ખીજ આવતા નય છે. તથા ચાર કંપનીઓ હજુ સુધીમાં ઉભા થઈ છે અને એવી આશા રાખવામાં આવે છે કે આગળ જતાં આ ભાગ આગાહી પામશે. કેટલાએક દિલ્હી વેપારીઓ લેટમાં ક્યારના પહોંચ્યા મયા છે અને કાંઈક સરાહે ચડતાં ખીજઓ પણ જવા લાગશે.

રોડ કામેદાર આણંદજીવાળી દુકાનના મેનેજર મી. મેઘજી ગોકલદાસ કવીલીમેનથી પાછા આવેલ છે અને જે ચાર માસ અહીં રહેવાના છે. રોડ કાકર કાસમવાળાના મેનેજર મી. હાજ મુસા ચીડીથી કવીલીમેન

દુકાનના કામસર ગમેલ છે. ખીડીશ કાંઈક કાનસલ રૂઢ માં મેએ ચીડીથી વિલાયત ગમેલ છે તેમની જગ્યાએ થીડીસ છંદ આફ્રિકાના એકમીનીએશન ખાતાના મી. જી. સી. રે કામ ચલાવશે. મી. રે આગળ એક વખત અહીંયા એક્ટીવ કાનસલ તરિકે હતા.

હાલમાં નાતાલમાં રથપામેલ બે મંડળોએ નો લેવાલ ઇન્ડિયન ઓપિનિયનમાંથી વાંચી ને હું બહુ ખુશી થયો છું. તેમાનું એક મહામહાન વગેમન્ટ એસોસીએશન છે અને ખીજું નાતાલ સનાતન ધર્મસભા છે. આ મંડળો લાંબા વખત સુધી ચાલશે અને ઉપયોગી કામ બજાવશે એવી આશા રાખું છું. અમારી તરફ છંદ આફ્રિકામાં પણ એક 'ઓરીએન્ટલ કલબ' નામનું મંડળ છે. તે પણ વરસ થયાં રથપામેલ છે. અને તેણે થોડું ઉપયોગી કામ પણ કરેલ છે પણ હજુ સુધી વર્તમાનપત્ર વગેરે તરફ ખ્યાન દોરાવું નથી. આમાં પેપરો વાંચવાથી મેંયદેના વિચારો ફેળવવાનું કામ થોડે ધણે દરજ્જે થઈ ગયું છે. અમે હજુ સુધી ઘણું બાકે કામના સુધારાને લગતું કામ કર્યું છે. આમાં પેપરો વાંચવાનું અને ચર્ચા ચલાવવાનું જ્યેદાપરના મેંયરે કરે તો કાપડો થાય. ચીડીના દિલ્હીઓમાં બે વરસ પર એક આર્થિક મંડળી રથપાથી હતી પણ તે બે ચાર માસમાંજ વીચેશાઈ ગઈ. તે મંડળીના પૈસા ચરીખને મદદ કરવાના ઉપયોગમાં લેવામાં આવ્યા હતા તેની જગ્યાએ હજુ સુધી ખીજ કાંઈ મંડળા થઈ નથી.

વેરલમ.

(અમારા વેરલમના ખબરપત્રી તરફથી.)

વેરલમ તા. ૧૬ જુન ૧૯૬૬.

આંકીના નામીયા રોડ એમ. ઇ.

વાવડાની દીકરીના શુભ લગ્ન ડરબનની રીડ રીડમાં રોડ શેખ અદમદની સાથે તા. ૧૭ જુન ૬૬ રોજ પુર લાપકા સાથે થયાં છે. મી. શેખ અદમદના તરફથી ડરબનના સર્વે નામીયા વેપારીઓએ આવી સારી શોભા આપી હતી. તેમજ તેમને ઘડીત મી. વાવડાએ ખાવા પીવાની તથા મયન મૂદ વગેરેની સર્વે મહત્વજો પુર લાપકાથી કરી હતી. જન તા. ૨૮ ના રોજ બગોરના એક વાખાની ગાડીમાં વર કન્યા સહીત આવકાર સાથે વીઠાય થઈ હતી. ડરબનના શેડોમાં મી. કાફે મહમદ, મી. પી. કાફેજી મહમદ, મી. એમ. સી. આંબલીયા, વગેરે મળી રાસ ઉમરાંન સાહેબો દાખર હતા.

વશે બાંધવા બાબતના કાયદાના
ભંગ માટે દંડ.

જેઝીટવાળા વેપારી બાણી પરશોતમ
ઉપર પોતાના મકાનનો અમુક ભાગ દીન
લાકડાનો ચણવા માટે કામ લગાવવામાં
આવ્યું હતું. જનરેક્ટરે જણાવ્યું કે એ
લોકો “પ્રીક એરીઆ”ના નામથી ઓળખાય
છે તેમાં તેણે દીન લાકડાનું ચણતર કરેલું
હતું જે કાયદાથી વિરુદ્ધ હતું. બાણી પરશો
તમે તે યુનિટો કબ્જા કર્યો. અને ઘરમાં
કાયદેસર ફરફાર કરવા કબ્જાત આપી.
માણસોએ મુકદ્દો આપતાં જણાવ્યું કે આ
યુનિટો જાણી બુદ્ધને કરવામાં આવેલો
દેખાય છે. બાણી પરશોતમનો પાકેડ ૩ દંડ
કરવામાં આવ્યો છે.

બીજા કેસ.

આમદ હંધાડીમને પાણી તેવાજ મુન્દાસર
માઝમેદ પાસે રજુ કરવામાં આવેલ હતો.
ઈસ્તેફકટર કાઢદર્દગિ આ દેસની જુલ્યાની
માં જણાવ્યું કે આમદ હંધાડીમે દક્ષિન
કાઢિનરીલને ખખર આપ્યા વગર પ્રીન્સજીટ
માં ચાર મકાનો ખાંધ્યા હતા. આ મુન્દા
માટે તેનો પાકિંડ ૩-૦-૦ હંડ કરવામાં
આવ્યો હતો.

નાદારી કાર્ટની નોટીસો વિગરે.

(ગવર્નમેન્ટ જોડેદમાંથી.)

પરબત શ્રેણીઓના એકાગ્રતા સાગી
દેશ સાગી પીઠેની નાકાર મીઠાકતના સમયે
માં તેના સેલુલોસની મીટ્રીંગ ૨૬ મી જુને
બચાવાની છે.

પીઠરમારી-અમંતના સીરુઆ કડીમખેમતી
નાદાર મીઝકતના સંખધમાં તેના લેણદારો
ની ખોટી સીરુમિ રૂઢી જુને લરાવાની છે.

કચ્છના અમરેલી જિલ્લા પેટામલ સમ
આમીની મીલકત નાદાર નરીકે જાહેર કરવા
૧૯મી ઓગસ્ટે અરજ કરવાની છે.

નાનાલ ખેલોનીના ચિકિટ્સોરીયા કીટરીકર
મી સાક્ષત કરાવના વનકા નામના કન્ટી
વનની ખીલક નાદાર તરીકે જાહેર કરવા
ચહેરોની યોગ્યરૂઢી પીટરમારીન્યગર્મની સુપ્રીમ
કાકરમાં અરજ કરવાની છે.

वेदी-गाय-पात्र-अक्षरीक्षणां इन्द्रेण-
वेपारी-बहुमद-व्यामद-वपरीवी-भीलक्ष्ण-

નાદાર તરીકે બાહેર કરવા ૭ ઓગસ્ટે, અરજ કરવાની છે.

પીટરમીડીસયજેના એસ. એ નાઈકિની
બેજુદાઈની ખાસ મીટીંગ ૨૭ મી જુને બરા
વાની છે.

વીનેન વીલેન્ના રહેઠાણ પર હરમાઈલ
ભીખારી નાદાર મીઠકતની વહેચણીનો
હીસાબ વીનેનની સુપ્રીમ કોર્ટના માઈસ્ટર
આગળ ૧૦ જુલાઈ સુધી રહેશે, ત્યારપછી
તેને પાસ કરવામાં આવશે.

પીરમારીન્સમગંના પી. નાચણુના
લેખદ્વારાના બીહ મીટીંગ ૨૭ જુને તથા
બીહ મીટીંગ ૩૭ જુલાનમે બરાશે, તેના
ફેલોશિપમે ૩૦મી જુન પહેલાં રાંધી પી.
૩૫૪ હોશીરને ફેલો બરી ચાપવાં.

માહિતી એસોસિએશન.

ଅନୁମତି ନଂ. ୧୭୬-୬-୦୫

નીચમાનુસાર આજે એસોસિએશન હોલ
૧૩૭ એ સ્તીટમાં ચરખેનના પ્રમુખપણા
નીચે મીટીંગ મળી હતી. આનાજનોથી હોલ
ભરાઈ ગયો હતો. ચરખાનમાં સેક્રેટરીએ
ગઈ મીટીંગનો રીપોર્ટ વાંચી સંબળાવી કહ્યું
કે ગયા રવીવારે અંબીલામાં મોલવી સાહબ
ને ત્યાં મોહુદ શરીફનું ખાતું હોવાથી સર-
ખીરાદરે ત્યાં ગયેલા જેથી મીટીંગ મુજબની
રહી હતી. પછી ચાલુ વીસવને લગતું કેટ
સાફ મેમ્બરેએ વીસવન કવે હતું.

ચેરમેન જણાવ્યું કે આજે હાલ ચીફર
 બરાએલો જોષ આપની દરેલાની સામક્ષીયો
 કેટલી તીવ્ર છે તે સહેજે દેખાઈ આવે છે.
 અને હું આજા રાખું છું કે એજ પ્રમાણે
 આપણી કામમાં સહેરે સહેરમાં આવી
 મંડળીઓ તથાપાઈ આજ પ્રમાણમાં આપણી
 કામ તેના લાભ લીએ તો ખુદાવી ઉમેદ છે
 કે આપણે જે કામ કરીશું અને જે પ્રકારે
 આપણી કામને આજ મારે છે દારવા છાડીશું
 તો જરૂર ફોલમંદ થયું. છેવટે જણાવ્યું કે
 દરેક મુસલમાન જાહઓ કોમપણ વીધય
 ઉપર ત્રાપી લાવી પોતાની ચાલાકી અને
 વીધાનું અનુકરણ કરવા સજા સનમુખ
 વાંચી સંજાળાવશે.

विशेष आम नदि होवाथी नामदार कुत्र
मान जगे शहैनसाद मेवावनी जांभी अछ
मेवावनी जमा जांभी मान कुत्र अछ जमा
वीसवजन अछ हुनी.

नालासि सेनातन धर्मसंस्था

बोहा-समूह, ता. १२-१-७६.

નીચમ પ્રમાણે સજાનું કામ થી ગીતછ
વાંચી શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું. વીંચ રા.
રા. મોઢાલાઇતો સ્વદેશગીમાનનો હતો.
સજાનો કૈસાદ કાંઈક નવીનજ જણાતો હતો.
આસરે ૧૫૦ માણસોએ ભાગ લીધો હતો.
શહેરના અગ્રેસર વરગે પણ સારી સંખ્યા
માં ભાગ લીધો હતો, કારણ આજરોજ પુજ્ય
પાદ આચાર્ય ભગવાન મદાત્મા થી નયુગમ
સમીતો અશાઢ સુદી પુનેમતો પુજન દીવસ
છિજવસતો હોવાથી તે બાબતની પણ ચર્ચા
કરવાની હતી. કામ નીરવીધે પસાર થયું છે.
અને સરવેએ મળી દરાવ કાંપો કે તમામ
હિંદુ વર્ગને જોવા-સાંપળ, તેમ આસપાસના
ભાગના વળગતા ગામોના બ્રાહ્મણને એવા-
પક્ષ અને સરવેએ મળી આ કામ પુરું કરવું
આદ્ય અર્થ માટે નાણાંની રીપ થઇ છે. તેમાં
અવાવાન તેમ ધર્મસ્ત્રીમાની શુદ્ધરથો પામેથી
નાણાં મળ્યા છે. કુલ પૌંડ ૧૯-૨૦-૦
ભરાઈ ગયા છે. શહેરના દરેક માલીના
અગ્રેસર વરગે આ કામમાં ભાગ લીધો છે.
તે મુજબ વખતો વખત કાલ આવા કામમાં
હતેજન આપશે.

ଜିଲ୍ଲା ମା. ବିଦ୍ୟାଳୟ ଗୁରୁଗ୍ରାମ.

આજ રોજ સભા રૂઝર પ્રીન્સ મેડવે
જીવિતમાં મળી હતી. પ્રણા મુદરેલાં બાજર
હતા. સમય થતાં સર્વે સાથે મળી હથર
પ્રાર્થના કરી તીલક દર્શ કર્યું. "માદ સેફ્ટરીએ
શ્રી ગીતાજીના પ્રેરેલા વાંચી મહા સભાને
રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો. આજના વીપવ
સ. રૂચનાચરએ "ધર્મ" નામે રીપોર્ટ હતો
તે વાંચી સંભળાવ્યો સ. યગનનાથ સ.
રણછોડા, સ. મેલન અને સેફ્ટરીએ
વીપવને લગતું વીચેયન કર્યું આજની સભા
માં સ. ત્રીદમલાએ "અક્ષર" નામે લખી
લાવના જણાવ્યું. સમય પુરો થતાં સર્વે સાથે
મળી હથર મુત્તી કરી સભા વીસરન થઈ
હતી.

થી સુરતી મોહમ્મદન ટ્રસ્ટ ટ્રસ્ટ ડુ.
 ના શેર હોલ્ડરોને ખબર આપવા
 માં આવે છે કે મજબૂર ડુ. ને લીમી
 ટેડ લાગેલી લીમીટી કરવાની છે, મટિ
 તા. ૧૫ માર્ચ બુલાઈ અને ૧૯૦૬
 ના રોજ મી. મુલેમાન હસમામદ
 મીયાંની ડુ. ના હોલ્ડર્સ અપોરના બે
 વાગે મીટીંગ બરાવાની છે તેા તે
 વખતે શેર હોલ્ડરો હાજર થવા
 મહેરબાની કરશે. લી૦
 વીડીનીગોંગ, / હુખાહીમ અમવાત.
 તા. ૧૮-૧-૦૬.)

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ તીચેના નિયમો ચાલુ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર ઉપર મહાન મજબૂતી સંભવ છે.

1. કાચબાની એક જ બાજુએ લખવું.
2. અક્ષર આખી સાદીથી લખવા.
3. નામ તથા ઠેકાણું બરોબર લખવું, તે હોશમાં બદલાર પાડવા સાર નહિ પણ અમારી જાણને સાર.
4. મંગળવારની સાંજ સુધીમાં મળેલ લખાણો તેજ અઠવાડિયામાં દાખલ કરી શકાશે.
5. લખાણ હંમેશાં હક અને મુદાસર કરવું. [અધિપતિ.]

જગ્યાની સંકલ્પને લઈને મી. દિવાન તથા મી. બટ તરફથી ધરમાદા બેઠાની અવસ્થા હજી સુધી કેમ નથી ચઢી શકી તે બાબત કાચબા આપ્યા છે, તે તથા બીજા કેટલાક કાચબા આપના આવાડીઆ સુધી મુજબની રાખવામાં આવ્યા છે.

સાક્ષરતામાં આવેલ મી. ભાયાતના પર મીટના કેસની દ્રષ્ટિકોણ અમને મળી છે તે પણ આવને આવાડીઆ આપીશું.

કેમિસની શી ફરજ છે ?

મે. જી. મે. ના અધીપતી વંચ, હિન્દીઅન આપીનીઅનના તા. ૧૬ : ૦ : ના અંકમાં જે બીતા કેસિઆ આવના અટકાવવા માટેની ચરચા વિદ્યુત્તથા નમાં આવી રહી છે તે વાંચી સંતોષ સાથે બંદ પણ થાય છે. હિંદમાં વસ્તા આપણા મુલ્યવંધુ આપણા હિંદમાં આમ લેવા બદલાર પડે છે અને આપણા ઉપર નાં સંકેત નીહાળવા પ્રયત્ન કરે છે તે સ્તુતિ પાત્ર ગણાય. તે કે બરે તેનાં તે ફરજ નાનાત્ર હિન્દીઅન કેમિસની હોવી જોઈએ. પરંતુ અમે કોઈએકીએ કે ને હાલ સુધી કોઈ મારી બેઠીની દેખાય છે. કોલીએને આવવા અટકાવવામાં આપણું બુદ્ધિ પણ સમાજેલું છે. તેવા કુલીઓ આવવા અટકે તો બરે અમેના પતનીઓની આંખ ઉઘરે. એને કુલીના તરફ ભેગજ આપણી તરફ કે નીચેનારથી બુદ્ધિ છે તેનું બરે પરીણામ પણ તેઓએ જોયા વિના રહે નહિ.

ત્યારે કેમિસનું ડેપુટેશન વિસ્તારન ગરમ સંસ્થાની સામે હિન્દી રહી લકડા મારે છે ત્યારે કે સંસ્થાના બરદારના સામે કેવળ કે તે કેનું સાફ થાય અને નાંસ્થિનિશા હિન્દીઆ

ને વાંદે કરવા તે અહીંની કેમિસનું કામ છે. હિન્દીઆ સરકારને આપણું તથા કુલીઓનાં કુખ્યાની ખાખર કરવી તે કેમિસની ફરજ છે. પણ આસોસ કે કેમિસના બોરીસરો તે તરફ લક્ષ આપનાં દેખાતા નથી. પોતાની ફરજ બુલી બધ જે કામ કરવામાં આવે છે તેનું કોઈ કાળે પણ સાફ જાણ મળેલું નથી. હિંદના લોકોની નસોમાં હિંદુ દેવીર છે. કેમિસને ચરચાપણ ગરીબોના તરફ લાગણી હોય તો આશા છે કે હિંદુસ્થાનના એડીટરે તે બોજવા ઘડી કરી છે તેને મદદ દેશે અને અમેના કુખ્યાં દિંદવી પ્રયત્ને વાંદે કરશે.

અપના તા. ૧૮ : ૬ : ૦૬.

બી. જી. મે. ૨૦૬.

મીઆ સાહેબોને મદદ કરવી એટલે શું ?

મે. ૪૦ જોના ના અધિપતિ બેગ. તા. ૧૨ મીના અંકમાં મીઆ સાહેબોને મદદ કરવી એ શું, પગે સવાલ એક ચર્ચા પત્રમાં છે, તેના વળાપમાં લખવાનું કે :— મીઆ સાહેબો એટલે વતનસ જેવા સંકેદ દેરા બાંધી માગવાનો થઈ શકે. તેને અમે લોક મીઆ સાહેબ કહીએ છીએ. મદદ એટલે દર સંકેદ અહી રહ્યા આપવાનું બુદ્ધિ કરવાનું છે. તે આ કરમાન ને અનુસરીને માગનારાને જે આપવામાં આવે, તેને અમે લોક મદદ કહીએ છીએ. આગસ્ટ એટલે કામ કરી શકે તેવા અને વનદરજા હોવા છતાં બાબ માગવા નીકળે તેવા. બંદગીના સવાલ પેલા ચર્ચા પત્રને વાચ પડેના નથી.

"મીઆ સાહેબોને" મદદ એટલે મીઆ સાહેબ સાહસુદીન ગણેશવાળા, તથા મીઆ સાહેબ મોલવી અમદૂલ કાદર મુરતવાળા, જેઓનાં ઉપસણમાં સારી મદદ મળવાથી મોટી રકમ થઈ, અને હાલ જેઓ પ્રીયારીઆ માં સાફ કોસયું મેળવે છે, તેઓને મદદ હોવાય કે કેમ એનો ખુલાસો લખશે તે આશ્ચર્ય થઈ શકે.

બી. માગનારાનો વિરોધી.

અરજાસ્તાનના પેમેન ડીરેક્ટરમાં રાખવામાં આવેલ તરફીસ લશકરી કુકડીઓમાં થી પોલી એક કુકડીઓએ લેવા કરી તુરક સ્થાન જવાનો નિયમ કર્યો હતો. દેગાબોરો દિવાસ તરફ જવા હતા ત્યારે તેમને કચગ ના લેવા અંદમૂદ પ્રસાને દારૂગોળાયા કામ લેવું પડ્યું હતું. જેથી શેઠાજન સાંખી શક્યા છે.

નાતાલ સમાચાર.

અમરજી સ્વીકારણ—હેનદાચિયરવાળા દાઉદ કાસમની નાનારી અમરજી સ્વીકારવામાં આવી છે કુલ દેણું પાઉંડ ૬૩૨-૨-૬ ખતાવવામાં આવ્યું હતું અને ઘટ પાઉંડ ૨૬-૧૨-૦ ની ખતાવવામાં આવી છે.

સરકારમાં અકરમાત—ચીલીસ સર કરમાં બે સનિવારે હોસ્ટલુ હોસ્ટલના માલીક મી. સમીથને અકરમાનથી સખત મન થઈ હતી.

સ્થાનીક છાપામાં સ્ટેચર બેરર કોર—સ્ટેચર બેરરકોર બાબતનો હિન્દીઅન આપીનીઅનના અંકેટ વિભાગમાં છાપા એલો આપેલા આરોપક નાનાત્ર એડવર કાલેકરમાં છપાવેલો છે.

સાગીઆ વજુદ થયા—એ. એમ. પારેખના નામથી સાગીની દુકાનના બાગીઆ મેસર્સ એ. એમ. પારેખ, ઈ. એમ. પારેખ, એમ. એમ. પારેખ અને ઈ. સી. પારેખ જુદા થયા છે હવેથી આ છેલ્લા ત્રણ બાગીઆ એ. એમ. પારેખના નામથીજ વેપાર ચલાવશે.

મુસલમાન એન્યુકેશનલ ફંડમાં જે નાણાં લરાયાં છે તેનું લીસ્ટ અમને મળેલું હતું તેમાંથી થોડા નામો આગળ અમે આવી ગયા છીએ બાદમાં લીસ્ટ કપાંડ વગ થઈ ગયું છે તેનાં હિંદના મેકેટરી અમને તેની કોપી મોકલી શકશે તો અબ્બાદી અધિ કોપી મળેશે ને ફંડના નામો અમે પુરા થતા સુધી આપને આપું.

હિન્દીઅન સ્ટેચર બેરર કોર.

કોર મુકવારે સવારે ઉપડી જવાનો કુકમ મળવાથી સ્ટેચર થઈ મેપુસુ તરફ ઉપડી ગયોલ છે. કોરને થયમ કથેલા તરફ જયા તે કુકમ મળ્યો હતો પણ પાછળથી મેપુસુનો ઓરડર મળેલ છે. મી. એમ. કે. ગાંધીને સરજન્ટ મેજન્ટનો હોદ્દો આપવામાં આવ્યો છે. મુરવારે સાંજે મી. ઉમર હાથ આમદ બેરીને ત્યાં એક મીટીંગ બોલાવવા માં આવી હતી. તે વખતે કચામમાં જનારા હિંદીઆ ચાલે સુખસાધના પુરાં પાડવા માટે એક ફાળો કરવામાં આવ્યો તેના ને ફાળામાં જેઓએ પૈસા બરવા દેવા તેના હિન્દીઅન આપીનીઅનના સીનરને અચવા નાનાત્ર હિન્દીઅન કેમિસના વેલેન્ટ નેકેટરી મી. ઉમર હાથ આમદ બેરીને અને એમ. સી. અંગલેશ. ઉપર જે આ તરફ અપના મોં નેકરી નાનાત્ર કાલેકરમાં પડે છે એવેનકેટ પગે કરના મેચરેનો આવવા માં આવ્યા છે.

हिंदु संस्थान ई.८.

आइकेने भाटे.

इसका हिंदु संस्थान ई.८. भाटे जी ७५ वषते नवे २२तो तथा ई.८.८.८. भाटे ७५ साल ई.८.८. के शासनां नाशों बनाने पैकी बलापरा वृद्धियों पासो दंड नाशों भाकी छे. तेम ते काम बनानाशोने पक्ष केलीक रकम आपनी भाकी छे. ओइसो नहि पक्ष तेने हीराण उपायवानी ताकीने नरर छे लेखी बिनती छे:—सदरदु ई.८.८. के वृद्धियों के नाशों लरी आप्या छे तेको पैकी लेको नी पासो भाकी होय तेको ता. २१ जुलाई सने १९०६ सुधीमां आवीने आपी नरो. ले ते तादीय सुधीमां नहि कराय तो तेकोना नाम ईस्टमांकी उगी करी भाकीने. हीराण आपवा भाटे प्रेसमां मोडली आपवा भां आररो

वि. सेपड,
भातीबाव भाधनछ हीराण.
सेक्रेटरी, हिंदु संस्थान ई.८.
१०७ क्वीन स्ट्रीट, इरजल.

अभावे नवु परस जुन मासनी पहिली तारीखी शर धुपुं छे तो दरेक आइकेने बिनती करवाभां आवे छे के नेकोओ नवु परसनुं जवाजम मोडली आपवुं.

अभावे ई.८.८.८. आइकेने पासो दंड नाशों लवाजम भाकी छे तेकोओ ते नाशों नररदीयी मोडली आपवा मे. करी.

जवाजम तथा नरर जवाजम वेक पमेरे 'International Printing Press' ना नाभयी मोडवा.

जवाजम, नररजवाजम, नवु पमेरेने लगते पत्रपत्रकार नीयेने शीरनामे करवा.

मेनेजर.

इररनेशनल प्रीडिंग प्रेस.

शीनीकस, नाताल.

वेचवाना छे.

परतीना कागजो-हिंदुस्थानी भावता
जुना आपा वयेरे छे डिं रा १ नीगा पेनी.
रधारो पुतासा भाटे नीयेने सरनामे जपवुं.

मेनेजर, इररनेशनल प्रीडिंग प्रेस.

शीनीकस.

स्टीमरानी डीलवाळ.

अभयोसोसी—इलकता तथा नवुन भाटे
ता. २४ जुनना रचना यरो.

तेमां मोडलवानी टपात्र ता. २३ जुन
सन्तिवारे अपारे ४ वागे नवु थारो.

रिड्ड अजर आव.

आवल.	शी. पे.	शी. पे.
भांग	१ अस्तालु	२० ० ० २१ ०
भीमडीना	"	२५ ० ० २६ ६
ओ. ओ. डी. आर.	"	१८ ६ ० १९ ०
ओ. डी. आर.	"	१७ ६ ० १८ ०
मीनी सक्कर	"	२२ ० ० २३ ०
डू डाना	"	२३ ६ ० २४ ६
देशी पुवेर दाण.	"	२३ ० ० २४ ०
पुवेर दाण भातपुरी	"	२४ ० ० २५ ६
मसरनी	"	२२ ६ ० २३ ०
भगनी	"	२५ ६ ० २६ ०
अउकनी	"	२३ ० ० २४ ६
अखु मु'अलना	"	२० ६ ० २१ ६
" दाण	"	२१ ० ० २२ ६
वराधु	"	१६ ० ० १८ ०
मकास	"	१० ० ० १० ०
अवु तेव १ आसन	"	३ १० ० ३ ११
अेरपीतु	"	३ ३ ० ३ ४
मीटु	"	३ २ ० ३ ४
नाणीओरतु	"	३ २ ० ३ ४
भांड सईव रो रतलनी	"	१५ ६ ० १६ ३
पीण	"	१६ ० ० १६ ३
तीरकुण नाताल	"	१० ६ ० ११ ६
आडिन	"	१३ ० ० १४ ०
आरो	"	११ ६ ० ११ ३
भद्रासी सोपारी १ रतल	"	० ७ ० ० ८
भरयां.	"	० ५ ० ० ५
धी पेटी ४ दीनना	"	८ ६ ० ८ ०
पारापीन डीवोस.	"	६ ० ० ६ ३
" पाउठ रोस	"	७ ६ ० ८ ०
" " आसन	"	१३ ० ० १३ ६
नाणीयेर १००	"	१४ ० ० १५ ०
बेली	"	८ ६ ० ८ ०
नीमक (वीवरपुम)	"	४ ६ ० ४ ६
अस्ता ओकतुं.	"	४ ६ ० ४ ६
इध नेसकतुं	"	२० ३ ० २१ ६

सन लाईट साबुन.

कपडा धोनेके लीये सन लाईट साबुन
दुनियामें प्रख्यात हुए है. सबब.

प्रथम—इस साबुनसें वारीक सुतरको कीसी रकम-
का नुकशान नहि होता है.

दुसरा—यह साबुनसें धोनेमें दुसरा साबुनसें कमती
तकलीफ लगताहै.

तीसरा—यह साबुनकी बनावटमें जो कभी कोई
मलीनता साबीत करदेवे तो उसको पौड
एक हजार इनाम दीया जाताहै.

यह साबुन दुनियामें सबसें जास्त खपते है.

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.
Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

G. K. Desai,
General Dealer & Importer,
P.O. Box 76, Tel. add. "DESAL."
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co
General Merchant - Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 134, Tel. Add.: "AYOB"

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale & Retail Merchant.
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai,
General Merchant,
First-class Goods of all description
to suit all tastes.

Corner Commissioner and Rissik Sts.,
Box 38.

KRUGERSDORP

Tel. Add.: "CHOTABHAI"

એ. ઇ. ચોટાભાઈ,

અનરલ મરચન્ટ.

પટેલા નંબરનો માલ. કોઈને પણ પડેલો.

કોઈને જોઈશો અને સીમીક ઓર.

પી. બી. ૩૩. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ ચોટાભાઈ.

ફુલસંતોષ.

E. A. PATEL & Co.
GENERAL DEALERS
-AND-
DIRECT IMPORTERS,

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.

Tel. Add.: "ACODDEE."

P.O. Box 94.

BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJCY IDOLGY,
DIRECT IMPORTER

GENERAL MERCHANT

10, Box 333, DE WESER STR.

HAJEE HABIB
CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of

Kags, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,

Hardware, Hollow-ware, Parfumer, Grocery.

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.

Tel. Add.: BAGDAD. P. O. Box 57.

338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,

GENERAL MERCHANT & DEALER.

Market Square, P. M. Box 11.

KRUGERSDORP

A. E. BHABHA,

GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.

Cor. Church & Middel Streets,

MIDDELBURG, T'VAAL

Tel. Add.: "BHABHA."

P.O. Box 32.

દયાળ રામજી પટેલ,

ફુલર અને કમીશન એજન્ટ,

પી. એ. બોક્સ ૬૦૬. ડરબન.

EBRAHIM CAMROODEEN.

GENERAL MERCHANT.

Natal Leaf Tobacco a Speciality.

113 GREY STREET, (Camroodeen's Buildings)

Tel. Add.: "CAMROODEEN," Durban.

M. J. MAHOMED,

470 & 478 CHURCH ST.

MARITSBURG.

Tel. Add.: "MAHOMED."

Telephone No. 206.

મુસા મનમહમદ.

૪૭૦-૪૭૮ ચર્ચ સ્ટ્રીટ, દોક્કરેલ અને

સીટલ, મરચન્ટ. એન્ડ ઇમ્પોર્ટર.

એસીલમર્ગ.

એન્ડ, સુઈચાઈ, સુરકોલેઈ, એટામન્ડ

સીટ, અમર્ચીસી.

B. P. EBRAHIM & CO.

Mattress Makers, Wholesale Importers.

Dealers in Bedsteads, Hair Ticks, Mattresses, Canvas, Feather Pillows, &c.

Market St. (West), Box 120, Johannesburg.

Swami
Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive
Collection of his

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the best of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master," his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago, all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America and India on Chalda Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga, Vedantism, Hinduism, etc., and the eloquent, stirring and inspiring speeches he gave in reply to addresses of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Colombo to Almor, on his return from America; a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to friends; and a selection from the beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the Vedas.

DETAILED CONTENTS. The Song of the Sanyasin; My Master; Address at the Parliament of Religions; Reply to Addresses of Congratulation from Madras and Calcutta; Karma Yoga; Metaphysics in India; Reincarnation; Immortality; Is the Soul Immortal?; The Freedom of the Soul; Maya and Illusion; Maya and the Conception of God; Maya and Freedom; The Real and the Apparent Man; The absolute and Manifestation; Unity in Diversity; The Cosmos; The Microcosm; Realization; The Ideal of a universal Religion; God in Everything; Bhakti or devotion; The Vedanta in Indian Life; The Mission of the Vedanta; The Sagat of India; Christ, The Messenger; The Relation of Buddhism to Hinduism; The True Method of Social Reform; The Reform of Caste; Education on National Lines; The Conquest of the World by India; Thought; The Hinayana; Max Muller - A Vedantist; To a Friend; To a Friend; Creation; And Let Shyama Dance there; To the Awakened India.

Cloth bound, Price 1/6. Post 1/6.

Apply to G. A. NATHAN & Co.

PUBLISHERS, ESPLANADE, SINGAPORE.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4. Phoenix, Natal, Saturday, 30th June, 1906. No. 26.

Teilnahme 214.

MAHOMED

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc.

Telephone Address: "C" 5811000 P.A.S.

Have always on stock
 Rice, Dhoil, Oils, Ghee, Spices, Fish,
 Tamarind, Sugar, Salt,
 Coconuts and Groundnuts, Quills,
 Fish, Tobacco, Caps Snack,
 Grain Bags, Sugar Pocket, etc.,
 And all Indian and English Goods as
 can be used at home or abroad.

1. 18. A. Pol. Add. - "Kathorian."
1. 18. 11. 324.

G. H. MIANKHAN & Co.,

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

125 FIELD STREET.

Tel. Adress: "ALLANMAN," Ditzhan

Telephone No. 836

૧૮. ૧૦ જુલાઈ રાધીમાં કલમના ગતના
વિષયે:

[illegible]

$\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}$

General Merchant & Commission Agent.

102 QUEEN STREET, DUNDEE.

241. 24th Feb.

Tel 488 1 4 JOURNALAR

PUBLISHED 1920.

જનરલ મર્યાદા ને ઉર્મીશન
એજંડે

மேற்கூறிய சி. 100, கீழ்க்கண்ட விதம்.

P.O. BOX
441.

જો અમુક આમદ એન્ડ બ્રદર,
તરફવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOOBAKER"**E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,**

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Blbs,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frucks,	Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY: PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864,

Telegraphic Address: "PORBANDAR."

**A. M. JEEVANJEE,
& CO.,**

Stevedores, Dubashes, Contractors,

and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI.

BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI.

Telegraphic Address:

Karachi
Mombasa
Nairobi

"JEEVANJEE."

Bombay: "CONVEYANCE."

Codes used: A.R.C., 30th Edition, A.L., Scott's, Wain's, and Universal

C. K. D. PILLAY & CO.

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Naartjes, Oranges and Betel
Leaves on our farm at Umgeni.

Indian Post Office on our premises.

133 Grey St., 219 & 222 Umgeni Rd.

P.O. Box 68, Durban.

Telegraphic Address: "PILLAY & CO."

હુકમ વેચવાની છે.

પારસી હાઉસ મલિકની અગ્રેજ બચ્ચી હુ
કમ વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા માટે ચાર
હુકમ હાઉસની મલિકા ૧૦૭ ગ્રીસ સ્ટ્રીટમાં
હાઉસમાં મળવાની બજાર મળશે.

E. Suleman Bros.,Wholesale & Retail Timber & Iron
Merchants,

Saw Mills & Timber Yards

100 Queen Street, Durban.

Hassim Tayob & Co.,

General Merchants, Wholesale & Retail,

Opposite Court House, Market Square,

Box 68. Telegraphic Address: "HASSIM"

POTCHEFSTROOM.

YUSUF PATEL,

GENERAL DELICATE MERCHANDISE IMPORTER.

P.O. 81, Market Square,

POTCHEFSTROOM.

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN

HOUSES TO LET.

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to

PLOWRIGHT LANE.

સસ્તો અને ઉચો તમાકુ.

ટોંગારનો વખણાએલો તમાકુ પરચુરસ
કે જયાવધ અમારે ત્યાંથી મળી શકશે.
એ. એ. ગાંધી, ટોંગાર.

14 Grey Street,
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

BOER TOBACCO

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88. Tel. Address: "Porbandar."
Telephone 864.

સસ્તો અને ઉચો માદા.

અન સીગારેટ, સુમાત્રા ચીરૂટ બોર વડે
છનીઆ સીગ વડે નાતની તમાકુ નીચેને
સરનામે મળશે.

અન બ્રેન્ડ ટોબાકો વર્કસ.

૧૧૪ ગ્રીસ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIANSecond-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.**J. LANDAU,**

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 12 Rue des Francs-Bourgeois, Paris.

સેકન્ડ-હાન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, ઈલર વિગેરે તથા
બધે પ્રુવેપરી મંગાવનાર મોટી કંપની.

જે. લેન્ડા.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

૧૨ ફ્રેન્ચ બર્જુઆસી, પેરિસ.

ભાણા પરચેસમ.

પીસીની દરેક સગવડ કરી આપવામાં
આવે છે. આવો અને જુઓ.

૩૩૫ પાઇન સ્ટ્રીટ,

ડરબન.

We want your advice. If you
advice is invited on all matters of
interest to Indians. Indian Opinion
voice of Indian people in S. Africa

આમલુની રજાક.
કરુડ જોગડ.
આલિય આલિયાના દરેક આલમના કો
ચડાવવામાં આવે છે.
૧૧૩ લોકોદારીના રજાક વિષયક, ૧૯૧૭.
ઉપરના.

that we are of the Kaffirs and negroes with whom the Colonist places them on an equality. We must try to get rid of the idea that India is a mere appendage, the subject territory of Great Britain without vital part or lot in the Empire to which it belongs. We want a larger conception of the Empire—our Imperialists should have a nobler meaning than this.

Imperialism has its obligations no less than its privileges, and the first obligation of the British people is to see that no supineness or selfishness on their part adds to the burden of those who have been entrusted with the guidance of the destinies of India.

We feel that we need not add point to this aspect of the situation. We have said the same things in other words so often, that the reiteration would pall. Still, we appeal once again to our white fellow-Colonists, to ask them to put aside their prejudices against British Indians, and endeavour to enter into the leading principles of Indian habits and customs, and to understand somewhat of the inwardness of their history, their meaning, and their tendency. There is a trite French saying—*Tout comprendre, c'est tout pardonner*. Let us have light!

Ousting White Men

MR. CHURCHILL has put a series of questions to the Prime Minister, with the object of eliciting an official statement on the subject of the employment of Indian skilled or semi-skilled labour, in lieu of that of white men. In fact, the hon. member even went so far as to ask for the appointment of a Committee to ascertain (a) to what extent generally Indians are being employed in situations filled by Europeans, and particularly in the Government services, and in the service of public bodies; (b) to ascertain what the extra cost will be to the Colony of employing white men in place of Indians on the railways and the public services, and to report as to the advisability of employing white labour in place of Indian in such cases; (c) how far it might be practicable to place restrictions on the allotting of indentured Indians for other than purely unskilled labour; and (d) generally, how far it may be possible to restrict the importation of indentured Indians without serious detriment to existing interests, and to take evidence and report on all the above aspects of the question.

The Prime Minister is reported to have replied that the Government is not prepared to appoint a Commission which, whatever the findings may be, cannot enforce conditions on private employers; and that the Government employs white labour as far as possible.

We are glad that Mr. Churchill put the question, for, had the Government acted upon his suggestion, this Colony would be in a better position to understand and appreciate the vast nature of its responsibilities than it now does, and it is a matter of regret to us that Mr. Smythe was unable to appoint the Commission of inquiry.

In its issue of the 21st inst., the

Natal Witness commented editorially upon the Prime Minister's statement, and pointed out that he had mistaken the tendency of Mr. Churchill's questions. Whilst that may have been so, we are inclined to think that Mr. Smythe had in mind some of the many difficulties with which the situation bristles. It is a notorious fact that to-day Natal, like the whole of South Africa, is in the trough of a financial depression arising very largely from grossly exaggerated prognostications of trade possibilities after the war, based upon the fictitious and swollen figures obtaining during the war. The result of this has been over-speculation in a land which, for long, has been remarkable chiefly for its inability to exist upon any other than a speculative basis. Enticed by the glowing reports as to the grandeur of the future prospects of South Africa, thousands have flocked to the country, only to find that the labour market was glutted, and that there was nothing for them to do but add themselves to the growing ranks of the hangers-on and discontented.

And what has been the net consequence of this over-appreciation of the potentialities of the country? To-day, every colony is at its wits' end to know how to raise the necessary funds to adequately administer the various territories. How, then, is it to be supposed that, even had a Commission been appointed, any recommendation could have been made justifying the substitution of white in lieu of Indian labour, skilled and semi-skilled, in the Government services and those of public bodies? The suggestion is an impossible one on the face of it, for its adoption would be merely courting financial disaster. As to the substitution of white men for Indian labour other than skilled, in private employment, and the restriction of indentured labour, the facts and figures speak for themselves. If the Government could evolve a scheme for dispensing with indentured labour, we would gladly add our advocacy to its efforts in that direction. But we think that, at the present time, any such action would inevitably spell ruin to most of the planters and agriculturists in this Colony.

We would join issue with our contemporary, moreover, when it suggests that the prosperity of the Colony depends upon the white race. The facts do not support that theory. Eliminate the Indian element, and where will the prosperity of the Colony be? Which has developed the Coast districts? And what other districts, north of Maritzburg, are capable of supporting the white population of the country? Who is rather the benefactor of the Colony—the man who imports tinned food stuffs and foreign wheat, or the man who has developed all the agricultural resources of the country?

Let us examine the position frankly. The South African Colonies—and least of all Natal—do not comprise a white man's country. In a land

where the white man deems it a matter of degradation to himself to soil his hands with manual labour of any description, it is a misuse of terms to talk of the prosperity of the country being dependent upon him. Brains and muscle must go together, and so long as the coloured man—and, in Natal, the Indian—bears upon his shoulders the burden that should properly be the white man's, so long will there be the same questions put by members of Parliament, and so long will ministers be obliged to answer them in the same non-committal terms. It is just as well to look the situation fairly in the face. When Natal wakes up, and determines, of its own initiative, to use its own muscles and its own brains, there will no longer be the need of all these futile questions and answers. The economic system will solve itself, and with it, the problem of the British Indian in South Africa: but, meanwhile, in the name of all that stands for good sense and statesmanship, let us drop these puerile complaints and seek salvation through ourselves and our own sense of justice and fairplay. Indians are not ousting white men: white workers in South Africa have yet to learn that honest labour is no degradation to an honest man.

A LETTER HAS BEEN ADDRESSED, ON behalf of the Jewish community of Capetown, to a prominent Jewish member of the Cape Assembly, expressing gratitude for his action in obtaining the recognition by the House of Assembly, by a unanimous vote, of Yiddish as a European language, in connection with the administration of the Immigration Act. We are very glad that the Jewish community should have been freed from a galling restriction. But we take leave to point out that the Cape House of Assembly, by its action, has opened wide the door to the immigration of an alien population, whereas, by its non-recognition of the great Indian languages, derivatives of the Aryan-Sanskrit, worthy representatives of the Aryan-Aryan clanship, the Cape has ruled out subjects of the King-Emperor, who had, by the Queen's Proclamation, been promised equal liberties with their white fellow-subjects. The Jewish community is grateful for privileges. The Indian community is denied rights. The Attorney-General, the other day, in his speech on the General Dealers' Licences Bill, advertised, in unpleasantly suggestive terms, upon the habits of living of the non-English-born residents of the Cape Colony, but his remarks were plainly levelled directly at the Indian traders, and he wilfully placed upon the shoulders of British Indians the burden that, in major part, at any rate, should be born by others. It is invidious distinctions such as these that we feel bound to protest against. If we are to be deprived of rights, at least we should be free from calumny.

THE BRITISH INDIAN COMMUNITY OF
The Municipal be grateful to the
Corporations Bill Secretaries of State
for India and the

Indian Stretcher-Bearer Corps

Details of Movements

Excellent Work Done

Our Special Correspondent at the Front informs us that, passing through Tongant, last Friday, the train was met by a party of Indian friends, who brought fruit for the members of the Corps. At stanger, Messrs. M. M. Gokulbhai Patel, and Mamibhai Patel filed the Corps, whilst Mr. N. M. Patel fed the men with fruit.

While at the station on Saturday last, the Signal Officer, our Special Correspondent reports that the Corps has been ordered to leave in an instant, along with the Border Mounted Division, for Germany, and thence, to a destination unknown.

On Wednesday last, our Special Correspondent wired that the Corps had arrived at Manumulo.

A Reuter telegram from Mapunwile, dated the 28th inst., states that the bear-party of Indians, attached to the column, under Sergt-Major M. K. Hardin, did good service, and Mr. Cassidi took his turn in the stretcher in carrying the wounded trooper (Forsyth) to camp.

The message adds that the action of the Indian community, in raising, equipping, and paying this Corps, is much appreciated by the troops, and they look a fine and well-disciplined body, ready to turn their hands to anything.

Johannesburg Jottings

[BY OUR TRANSYAL REPRESENTATIVE]

MR. BRYAN'S PERMIT. I have now confirmation of my statement last week to the effect that Mr. E. M. Bhyat had been rearrested at Heidelberg, on the self-same charge of which he had been acquitted at Volksrast, on the 15th inst., and that, at the magisterial hearing on the 18th inst., Mr. Bhyat was discharged. What very hard luck for the poor Permit Office! *Alas, sic transit.*

A LESSON IN POLITENESS. Mr. Jeppu seems to labour under all the disabilities attendant upon too great a liking for autocracy. His attitude, as Chairman of the Tramway Committee, is the reverse of suave and apologetic, and his irascibility, when the decisions of his colleagues are called into question, is great. Mr. Lane has, for some time past—when the Leader has been exempt—been the victim of Mr. Jeppu's personality. It will be recollected that, when Mr. Lane insistently demanded a reply as to the attitude that the Committee proposed to adopt concerning the non-issuance of a financial decision, as the May King, a somewhat laconic reply was given by Mr. Jeppu, who was the opportunity of thinking the

issue by taking refuge behind the tone in which the questions were couched. It would now appear that the Committee have been misled by the surliness of their Chairman, for the following reply has been submitted to and endorsed by the Council:—

With regard to the questions put by Mr. Lane at the meeting of the Council on May 14, 1934, upon the subject of coloured persons travelling on transients, this Committee submit the action of the Chairman in referring to answer questions which are considered to be advisory in terms.

Of course, what consists of offensiveness depends upon the point of view, and it is a moot point whether the *tu quoque* argument adopted by the Committee is not at least as offensive as anything that Mr. Lane may have evolved. However, it is pleasing to know that the Committee is now joyously occupied in the pleasing pastime of drawing up "unnecessary" by-laws for the new tramway-system, specially adapted to the exigencies of the novel situation created by the Council's self-stultifying action.

A TYPICAL BARR. The Municipality are nothing if not thoughtful. Indeed, it would appear as if they thought that a little polite attention on their part would disarm all active opposition on the part of the leaders of the Indian community with reference to their proposal to meet the community's needs by placing more trailers at its disposal. The latest effort at conciliation is by way of being something more than humorous. I understand that a trailer has been put onto the Belgravia route—presumably for the benefit of a leading Indian, his family, and his guests, since the Indian traffic otherwise is non-existent on that line. It must be mortifying to the Tramways Committee to know that it has once again been wasting public moneys, for the gentleman before referred to, is, in point of fact, no longer in Johannesburg, and the trailer may, therefore, be taken off until such time as the suburb of Belgravia is honoured by his return. But, as I said before, the Municipality is thoughtful—perhaps even a shade too thoughtful. Let us hope that second thoughts will be best and the bribe withdrawn.

SAUL AMONGST THE PROPHETS. Last week, Councillor Thompson, of the Krugersdorp Town Council, asked if any tenders had been received from property-owners who had let any of their property in the dorp to Asiatics. I pass by his bathotic references to the alleged orientalising of "one or of the prettiest towns in the Colony." But Councillor Van Blommestein's reply, to the effect that, in adjudicating the tenders upon their merits, he had not taken into consideration any such question as that of Asiatics, merits a little closer examination. If I mislike not, a Mr. C. van Blommestein was a very prominent speaker at that memorable "Sunday Street" meeting of Krugersdorp, September, just a year ago, when a resolution was passed

Milk Displacing Alcohol. In a speech at the Bishopsgate Institute, Sir Victor Horsley gave some remarkable figures to show how the use of alcohol in hospitals is declining. In 1862 nearly £8,000 was spent on alcohol in the London hospitals and £3,000 on milk. In 1895 the alcohol was almost entirely dispensed with, and only £5,000 on milk.

"The Asiatic Danger in the Colonies"

The population has done NOT any

1904

was shelved for the time being. The Indians then protested might and main against certain provisions of the Bill, and a most objectionable clause requiring an applicant to make out his application in a European language was withdrawn before the Bill itself was put aside. This year the Government is introducing a Bill much more drastic in its application as affecting small traders than that of last year. If not watered down a good deal, and largely amended, the proposed measure is calculated to sweep out a large majority of the Indian traders from the Colony. Primarily I believe this is the object sought to be attained. But when everything is said and done about the Indian trader, is one who has been allowed free entry into this Colony as a born British subject, his rights and liberties and privileges should undoubtedly be respected. If he is dishonest in his dealings, if he contravenes the law, punish him by all means, but do not seek to suppress and oust him because he happens to be an Indian. To attempt to do so is a flagrant violation of all notions of right and justice, and it all becomes a Progressive Ministry, which has partly attained to power through the Indian vote, be a party to a scheme of the nature referred to. We have several public men here who, on public platforms and otherwise, have stated that the Government is showing itself intolerant by introducing what is considered to be class legislation, and is seeking, because of certain pressure from an irresponsible direction, to make it impossible for the Indian to carry on trading operations. The Bill bristles with ill-conceived and hastily-drawn sections and clauses, and altogether it is a bad piece of work, and reflects no credit on a Ministry composed of well-meaning and advanced-thought men.

Of course the British Indian League is up in arms against the move to prevent Indians carrying on legitimate trading, and is showing valiant fight in the matter. Like a lion rising from its slumbers the League is throwing its whole force on the side of the helpless small trader to resist the obnoxious measure, and I do believe it has partly succeeded in obtaining the elimination of certain of the drastic sections in the Bill. The Government seems determined to carry through the measure in spite of all resistance.

MODERN FARMING—King Wheat is largely given over to pleasure farmers from the towns who have a competency, and choose this way of spending it amid their incubators and barbed wire fences. The labourers have changed as their masters have done. The shoddy cloth takes the place of the corduroy, and the indolent brown leather shoe displaces the hobnail. —*Commercial Intelligence.*

General Dealers' Bill

British Indians' Attitude

[TO THE EDITOR OF THE EAST ASIAN.]

Sir,—We have the honour to address you on behalf of those members of our Association, numbering among us members some two hundred holders of general dealers' licences in the district of the Upper Colony, with reference to this much discussed Bill. Our Committee has carefully considered the Bill as printed in the Government Gazette of the 29th ult., and ventures to request that you will accord to us the hospitality of your columns in order to communicate our views to our legislators and the general public.

The third paragraph of the Bill recognises the vested right of those who are already holders of licences to a continuance of time, but refuses the right to transfer the same, or for the holders to obtain a licence in another district without first going through the formalities prescribed in the Act. This is surely taking away with the one hand what is given with the other. If a man is worthy of holding a licence in one district, why should he, if he wishes to extend his business by opening a branch in another district, be forced to make an application to a Court, and run the risk of refusal? Similarly, why should not a man already licensed be allowed to transfer his licence to another already licensed? The Attorney-General in his speech in the House on the 30th ult. said he had protected the vested rights and the honourable gentleman's idea of protection is uncommonly like that of the landlord who, after disesteeming his victim of all his property, clothing and money, graciously allows him to retain his shirt, because an east wind is blowing.

Paragraphs 4, 5, and 6 do not call for much comment, save that in paragraph 5, as in many other parts of the Bill, the Magistrates are assumed to be endowed with some system of clairvoyance, whereby each can look at an applicant and ascertain thereby whether he is of good character, or is a capable accountant, or trades his lard regularly.

In connection with the question of each general dealer being a capable accountant, why does not the Act provide that that each general dealer shall keep proper and intelligible accounts? We can assure you, sir, that none of our members will object to such a provision. It is quite possible that a majority of us cannot keep our accounts in the English language, but we would remind you that our language is spoken by millions of the King's subjects and there are numbers of efficient translators in this Colony, who could, if necessity arose, translate the accounts into English. The Hon. the Attorney-General on the 30th ult. said that in insolvent and frequently been unable to administer estates by reason of the

insolvents not having kept proper books of account. Perhaps the honourable gentleman can inform us why such insolvents were not prosecuted under Section 71 of Ordinance 4 of 1845.

Paragraphs 7 to 17 principally deal with the constitution of the Court to consider and decide upon applications for new or transfers of licences.

Of course, the Resident Magistrate, to whose committee will shortly have to be added omnipotence, will preside and he will be assisted in his deliberation by the Mayor or Chairman of the Municipality and a member of the Divisional Council. We trust that when called upon these judicial functions the various Magistrates will don their Municipal robes, and might we suggest that in order to add to the dignity of these particular courts the Magistrates be "gowned" or "robed," or there might be a "table in front of the Bench" and "gold bells" as the indignity of the Court. It is provided that various persons more or less interested in a general dealer's business shall not be members of one of these Courts. We think that in most districts, and especially in the country, it will be impossible to form a Court under the Act. Usually in each village there is one large general dealer who purchases the entire crops of the farmers, lends them money and sells them all their requirements. The entire population of the village purchases from him. Probably a competent member of the Court will be in his debt, and any who are not will be either his landlord or a father to him, and naturally desirous to protect him. An applicant for a licence to trade in a small town or village will have to give a good deal of trouble, and the result will be that the Act will not be a very satisfactory one for the small traders and shopkeepers.

From paragraphs 18 and 19 it can be inferred that a licensee under the Act will only be licensed to carry on business in the premises mentioned in the licence. No provision is made for the transfer of the licence to the same licensee in respect of another shop, and, as the landlords of this Colony are not as skilful as no doubt our Attorney-General considers them, a ready means of squeezing more rent out of a tenant is provided by this Bill. This, in fact, seems to be one of the results of the Bill that can be safely predicted.

Paragraph 10 provides that the Court, constituted by the Act, shall have the right to dictate hours in which general dealers shall do business; in no case, however, shall a general dealer's shop be opened earlier than 6 a.m. and later than 8 p.m. on five days, and 10 p.m. on one day of the week. This limitation of shop hours will deeply pain hundreds of small traders. Surely the Attorney-General knows that, in many districts,

produce dealers and farmers are buying and selling long before 6 a.m., and that in the poorer districts of the towns and villages the purchases for the household are invariably made late at night. Additionally one of the factors that save the small dealer from being crushed out of existence by the large stores is that the latter are closed much earlier than the former. If we must have grand-motherly legislation, at least give us time in which to earn our living.

Finally, however good may be the intentions of the promoters of this Bill, must not its effects be simply to create further monopolies? We buy our meat from millionaires and the wholesale merchants supplying the general dealers will find this Bill a stepping-stone to the same position. With the influence that the large wholesale merchants have (they are not exactly unrepresented in the House) they will be able to ensure the granting of new general dealers' licences to their nominees, who will be the creatures of their sponsors, tied to them by general bonds, contracts and every other safeguard of legal ingenuity. All the evils of the tied house system will be introduced into the general dealer business, and, as usual, the few will grow rich while the public will suffer. By all means, enforce and strengthen the law against dishonesty, but let there be free and fair competition. Apologising for the length of the contribution, which, however the importance of its subject warrants, and thanking you in anticipation of its insertion.—We are, Sir,

EBRAHIM NORODIEN, President.

Amir, Glynis, Vice-President.

S. Casmay, Secretary.

The South African Indian Association,
215, Mutual Lane Buildings,
Cape Town.

DADA OSMAN.—A petition to the Colonial Secretary from one Dada Osman, a British Indian merchant and commission agent, of Vryheid, Natal, has come into my hands. It shows that the petitioner held a licence to trade in the Indian Location of Vryheid under the late Boer Government, that since Vryheid has been annexed to Natal the Location has been removed by the local authorities three miles away, and that Dada Osman's licence for his old premises is not to be renewed in consequence. He has built up a good business and a big connection, which must be ruined if he is to be forced to move right away from the spot where he has been settled for ten years. On the face of it his case is a hard one, and if Lord Elgin interferes to secure him justice he will be entirely justified, particularly as the British Government interfered when the Boers attempted to do the very thing Natal is now doing. There does not seem to be any grounds of suspicion against him, and he is a target of the nation, on the local Bazar. One is an attorney, and the British.—Public Opinion.

Indians in the Cape Colony

[SPECIALLY REPORTED FOR "INDIAN OPINION"]

A General Meeting of the British Indian League was held at the Masonic Hall, St. John's Street, Cape Town, on the 17th June, 1906, at 3 p.m. There was a fair attendance of members, Mr. A. H. G. Mahomed, the president of the League, occupied the Chair.

On the platform, there were present the following officers and members of the League, viz. Mr. A. Kadir (Secretary), Mr. P. Lachetom (Treasurer), Messrs. Umar Ally, M. Halim, Khangool, M. Ariff, H. Karmoodien, M. Hassim, M. Bagas, J. M. H. Gool, Chagan, Pherozeshah, Esay Bana, Gamaloodan, and M. S. Maurice, General Adviser to the Association, together with Mr. Syed Mahomed Ally Effendi, a gentleman newly-arrived from Turkey.

The Chairman opened the proceedings by a reference to the attendance, an honourable visitor to Capetown, expressing a hope that upon his return to Constantinople that gentleman would convey information to the Khalifa as to the condition and attitude of the local Moslem community. The Chairman then made a full and lengthy statement of the various steps taken by the League Executive, in accordance with the resolutions adopted at the meetings held on the 3rd, 7th, and 15th June 1906, and explained to the meeting that the League was by no means an exclusive body, that its general meetings were open to everyone who might wish to attend them, and that full membership could be readily secured by the payment of a nominal fee fixed by the Rules of the Association. The Chairman further emphasized the fact that, as all nations of India here knew, the League had a common object and a great one in view in a Colony so far away from their motherland. He then referred to the resolution adopted at the special meeting of the 15th June, 1906, for securing the services of Mr. Maurice, in the capacity of General Adviser for the present.

Mr. J. M. H. Gool proposed that Mr. Maurice's services be formally accepted and ratified at this general meeting. This was seconded by Mr. Lachetom and duly adopted.

Mr. A. Cader next proposed that the members of the League then present subscribe at once the arrears fees. The proposal was seconded by Mr. Gool, who said that, although he had all along had the fullest sympathy with the League and its work, and had indirectly assisted it in every way, he was not a formal member of the Association. The meeting knew that this was not a time for anyone of the community in aloof, but to put their heart and soul into the serious work

the League had in hand. He accordingly put aside all hesitation and joined the Association as a member, with an earnest desire to further its objects, and handed in his first subscription.

A collection was then made by Messrs. A. Cader and P. Boddy, which resulted in a fair sum being received.

Mr. M. Halim then rose and said that, like Mr. Cader, he also joined the League as a warm sympathiser with its grand objects. Knowing well what great responsibility each one had in strengthening the hands of the League, he would strongly and earnestly urge all fellow-countrymen to throw in their lot with them, and so make their case a strong and safe one.

Mr. J. M. R. Gool thereupon made a special appeal to those present. He said the attendance was not what he had expected to see, the collections were somewhat disappointing, and he urged those present to make a special effort to meet the League's expenses by each one giving whatever he could and to pay for the hire of the hall at which they were assembled. After this, Messrs. Gool and Cader proceeded to the body of the hall, cap in hand, and made a further collection. Mr. Khangool then stated that, as the sum collected appeared small, he would contribute specially out of his pocket to bring it up to the desired amount, and accordingly at once handed over the deficiency.

The chairman referred somewhat feelingly to the necessity of Messrs. Gool and Cader having solicited special donations cap in hand on that occasion. He was touched at Mr. Gool's earnestness and his promise to aid the League by his special efforts. Then all lauded Mr. Gool's magnetic personality and how much he was respected in the community. It was, therefore, a genuine pleasure to him to see Mr. Gool voluntarily and at the sacrifice of personal interests, join the ranks of the League. If all would follow his example, that Association would be a tower of strength in South Africa.

Mr. M. Ariff offered some observations, enjoining that the Rules and Regulations of the League be properly carried out by one and all, and that all members come forward and carry out their primary duty by handing in their collections, and otherwise assist the League by their own efforts in inducing friends to join and pay their subscriptions, remembering that by doing so, they would assuredly help themselves and improve their own personal interests, as well as those of the general community.

Mr. Maurice then made a few remarks on his election as General Adviser to the League. He explained the circumstances under which he readily accepted the office offered him, and urged the League members to do their best to assist the League officers, who, for some years, had been carrying on a splendid work voluntarily, and

A Distinguished Visitor at Potchefstroom

(FROM OUR POTCHEFSTROOM CORRESPONDENT.)

Potchefstroom was honoured, last Friday week, by a flying visit from Mawlana Mohamed Effendi, a Turkish gentleman who is touring Africa. He was received at the station by the President and members of the Potchefstroom Indian Association, and during his sojourn in Potchefstroom he was the guest of Mr. M. E. Nanaibhay.

Mr. Abdool Rahman gave a dinner in his honour last Sunday at "India House." Amongst those present were the Mawlana, and Messrs. S. D. Robert, E. M. Patel, Ebrahim Ghetta, Hajee Omar, Hassam Tayob, Varyava, Nanaibhay, Gangat, Amojee, Hajee Nor, Suleman Cassim, Hafejee Moosa, Basa, Rajah, Bismilla, Eman Sahib, Moosa Hassen, Moosa Saley, and others.

After the reception, Mr. S. D. Robert addressed those present and said that they must first thank Mr. Rahman for the opportunity of calling them together to meet such a distinguished man as Mawlana Mohamed Ali Effendi, who was now touring this country. After alluding to the Mawlana's work in Japan, Java, Siam, and other places, he called on Mr. Abdool Rahman to say something with regard to Turkey that might be of interest to them.

Mr. Abdool Rahman said: Gentlemen, I think we owe a debt of gratitude to the distinguished guest who has been good enough to pay us a visit, because such intercourse can result only in good. The more we come in contact with the Turks, the more we become acquainted with Turkish character. A better knowledge is always good for the Mohammedans. At the present day, you know, gentlemen, we cannot dissociate ourselves from Turkey, so long as she professes Mohammedanism, and remains the protector of the Holy Cities of Mecca and Medina, and so long as Turkey adheres to the declaration of her defender of the faith of Islam. Mr. Abdool Rahman then referred briefly to Turkish history, to how the Turks came to Europe, and how Mohamed II. conquered Constantinople, how these people were roaming in Asia Minor, how they had developed and become a great power, and, coming to the present Sultan Abdul Hamid Khan, he touched lightly on his connection with the powers of Europe, and then showed how anxious was His Majesty's desire that the Hejaz Railway should be completed during his reign. Mr. Abdool Rahman impressed upon his audience the great advantage the Hejaz Railway would give to Turkey and the Hadjee. He said that was another proof of what Turkey could do if left severely alone by the Powers of Europe. In concluding, Mr. Abdool Rahman asked his audience to wish a happy journey to the traveller and prosperity

and long life to his Majesty the Sultan. "Pudshamin Chock Yesha!"

Mr. E. M. Patel said that he fully agreed with what Mr. Rahman had just said, and he thought that they should raise a fund for the Hejaz Railway. Perhaps, he continued, they did not know who the traveller was. The distinguished Turk was an Alim from the Sultan's *Ulama*, but his manners were so simple, that nobody could immediately identify him. That was a part of the Turkish character. In conclusion he asked the Mawlana to read verses from the Koran.

The Mawlana Mohamed Ali Effendi, on rising in reply, was greeted with applause. He said that he thanked those responsible for the reception which had been given in his honour that day. He wished them all a happy life and prosperity in their business. He would like all Mussulmans to travel to Turkey and see things for themselves. He was indebted to them for their kind treatment and allusions to Turkey, which he had not expected. After reading verses from the Koran he resumed his seat. Mr. Hassam Tayob and Mr. Abdool Rahman also recited the Koran on the invitation of the Mawlana. A special dinner was also given in honour of the distinguished traveller by Mr. Ebrahim Ghetta, and there were also many present, after which he was accompanied to Klerksdorp by the members of the Potchefstroom Indian Association.

The Bande Mataram Circulars

We are indebted to an Indian exchange for the following:—

The First Circular

From P. C. Lyon, Esq., I.C.S., Chief Secretary to Government.
To the Commissioner of the Dacca Division, Dacca.

Sir,—I am desired by the Lieutenant-Governor to inform you that incidents have recently occurred which indicate that the shouting of the cry "Bande Mataram" in the streets or other public places is likely to provoke breaches of the peace. It should accordingly be stopped. I am to request that you will issue the necessary instructions to the Public to this effect.

2. I am desired also to say that in the present state of public feelings, political or quasi-political meetings should not be permitted in public places though they may, of course, be held in private compounds. Processions or such meetings may pass through the streets provided that they are orderly, but no music or shouting should be allowed. This order should also be held to apply to Sankritan parties.

3. Mr. Fuller has also been informed that in some places English ladies cannot drive along station roads without risk of insult or annoyance. This is a serious reproach to the administra-

tion must cease absolutely. The police on the beat along the roads should, if needed, be strengthened, and should have orders to interfere in all cases in which rudeness is suffered to Europeans or Mussalman, taking down names and addresses, and if the latter are refused, conducting the offender to the thana.

I have, etc.,

(Sd.) P. C. Lyon,
Chief Secretary.

The Second Circular

Mr. Lyon, Chief Secretary to the Government of the New Provinces, has issued the following Circular to the Commissioners of Dacca, Rajshaye, and Chittagong Divisions today, the 12th May, 1906:—

Sir,—Having regard to a self-restraint generally displayed by people of this province on the occasion of the recent regrettable occurrences at Barisal, H. H. the Lieutenant-Governor is of opinion that precautions indicated as desirable in the Circular No. 40-42, dated 8th November last, may safely be relaxed. His Honour desires to inform the Magistrates of your Division that while it remains desirable that police authorities should require by general and special notice that licences should be taken for processions in public places, such licences should not be withheld unless there should be serious risk of disturbance of public tranquillity and licences should not prohibit the cry of "Bande Mataram," except where it disturbs public worship or its utterance would cause irritation to the Mahomedan population. I am to add that the executive authority need not now concern themselves further with the cry of "Bande Mataram" provided its use does not contravene the terms of the licence, and it is not directly intended to result or annoy.

Facts and Comments

MAIL FOR INDIA. Messrs. King & Sons advertise the following mail-boat of the Natal Direct Line, leaving for India.—For Calcutta and Madras, via Colombo, S. S. *Umkari* (July 11).

INSULTING AN INDIAN. On Tuesday last, before Mr. Brunton-Warner, a motor-man on one of the Municipal tram-cars was charged with assaulting Mr. J. M. Francis, after the conductor had used abusive and insulting language to Mr. Francis. The motor-man was fined £2. Owing to pressure on our space, we are unable to publish the full text of the case this week, but propose to do so, with comments, in our next issue.

SEQUEL TO THE BARISAL AFFAIR. The *Natal Advertiser* publishes a cable to the effect that the Courts have not had the conviction of Babu Surond Nath Banerjee, who was sentenced for sedition and rioting in the Barisal case, and that the Government has withdrawn the prosecution.

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીક્સ—શનીવાર, તારીખ ૩૦ મી જુન, ૧૯૦૬.

અંક ૨૬

અવાહીક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી-તા. ૩૦ મી જુનથી તા. ૬ ડી
જુલાઈ સુધી ૬૦ સં ૧૯૦૬

હિંદુ-અષાઢ સુદ ૬ થી, અષાઢ સુદ ૧૫
સુધી સંવત ૧૯૬૨.

મુસલમાની-તા. ૭ જમાદીઅ અવસથી
૧૩ જમાદીઅ અવસ સુધી, ૧૩૨૪ હિજરી.

પાર.	ખ્રીસ્તી તારીખ.	વિ. સંવત.	શીનીક્સ તારીખ.	સંવત.	સુદ.
શની.	૩૦	૬	૭	૬	૫૨
રવિ.	૧	૭	૮	૭	૫૩
સોમ.	૨	૮	૯	૮	૫૪
મંગળ.	૩	૯	૧૦	૯	૫૫
બુધ.	૪	૧૦	૧૧	૧૦	૫૬
ગુરુ.	૫	૧૧	૧૨	૧૧	૫૭
શુક્ર.	૬	૧૨	૧૩	૧૨	૫૮

અનુક્રમણિકા.

અધિપતિની નોંધ.

હિંદીએ લગાઈમાં જવું કે નહિ. ... ૨૪૨
મી. અમીર રાજાનો કેસ. ... ૨૪૩
કાલોનીમાં ગણિતશાસ્ત્રી જવ. ...

રિપોર્ટ વિગેરે.

કેપ કોલોની અને હિંદીઓ ... ૨૪૨
ટેપુરશન મલે કંડ. ...
ફિઝાવ સ્ટેપર ગેરફેલો. ... ૨૪૫
એક વિદવાન મુસલમાન. ...
બારીકબનો જવ. ...
વિલાયત જગત્ ટેપુરશન. ...
મી. આચાર્યો પરમીટ કેસ. ... ૨૪૬
કામકંઠકરને વિદ્યા. ... ૨૪૭
ઈંડિઅન સ્ટેપર મિટર. ...
રૂઠના તાર સમાચાર. ... ૨૪૮
કાફીરનું મુકબલ. ... ૨૪૯
કેપરાવનનો ખબરખત. ...
મારિત્સખર્જ. ... ૨૫૦
પીટરોબર્જ. ...
સુબઈ હિંદીની મુસલમાન એલ્યુકેશન
કોમિટી. ...
પ્રી મોદગેન એસેરીએશન. ...
નાતાલ સનાતન મુર્મ સમા. ... ૨૫૧
કાપડ મેળાવડો. ...

પરમીટનો એક વધુ કેસ. ... ૨૫૨
નાતાલ સમાચાર. ... ૨૫૩
હિંદુસ્થાનના ખબરો. ...
કાલોલ મલેરેસા. ... ૨૫૪
ખબર સાવ. ...

અર્થા પત્રો.

બરમાદા જેલનાં તાણાં બાગલ ખુલાસો ૨૫૨
એક અંતુમનકેસવામ તાલે ફાળાની ૨૫૨

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૩૦ મી જુન, ૧૯૦૬.

હિંદીએ લગાઈમાં જવું કે નહિ.

આ બાગલ અમે ગયા અંકમાં વિવેચન કરી ગયા હાએ. તેનો છેવટના ભાગમાં જણાવ્યું હતું કે આપણે જણાવવા માગ્યો ન પછાડી રહેએ જાએ. જે લેટી એમ ધારતા હોય કે આપણે નાતાલમાં રહિજ આફરિકામાં અથવા તો કાંદીશ રાજ્યના કાદ પણ ભાગમાં મુખથી અને માનથી રહેવું હોય તો લગાઈના કામમાં ભાગ લેવા ને તમાર રહેવું બેઠકો તેઓને રાખવવાને આપર અમે કેટલાક કાળજી આપવા માગી એ કાને કે જે કારણે એકસ વચુકે કે પાલિત રાજ્યમાં કોઈને કાલુ નથી. હીમીઆની લગાઈ વધીને પુતા મરફીની હતી તે છતાં એવો અડસટો કાદવામાં આવ્યો છે કે જેટલા માણસો પોતાની બેરફારીથી અથવા તો કોઈ રાને તે મરણ પામે છે તેના કરતાં જોણ માણસો હીમીઆની લગાઈમાં ભાગ્યો કે ગોળીયો મર્યા હતા. જેટીરમાયના કાદવાની વખત એવી પણ ગણતરી કરવામાં આવી હતી કે સરેસક કાલોલ તથા અને જોણ કરતાં જોર લેકોની ખંડુના કાલોલ તરફ મરણ મરેલાં. એવા અનુભવ હોય લગાઈમાં થયેલો છે.

વળી જેના લગાઈમાં જવું પોતાના સરિની સંભાળ રાખે છે અને નીવમ થી રહે છે તેએ. તેથી જારે મુખાકારી થી જો એક છે. જારે જેના લગાઈમાં પાકડુની વચુકમાં ખાનર અથવા જેલના પાસથી નથી ગયા તેઓ માણસોને

તાલીમ એ વખતે મળે છે એ તાલીમ બીજા વખતે એકી મળતી નથી. લગાઈમાં જતાર માણસને કાલુ દુઃખ સહન કરતા શીખવું પડે છે. વળી માણસોની સાથે હળીમળીને રહેવાની ટેવ પડાણે પાડવી પડે છે. સોહો ખોરાક ખાઈને સુખ માનવું એ સહેલે શીખે છે. નીવમસર સુવું એસવું તે પણ ફરજવાન શીખવું પડે છે. પોતાના ઉપરિયા દુકમ એકદમ વગર લીધે ઉપાડવાની ટેવ પડે છે નીવમસર દાણવું માસવું એ પણ તેમાં ગોળી વચાવ છે અને વાલુ સંકેત વાળી જગ્યામાં મુખાકારિના નીવમો સાચવી કેમ રહેવું તે પણ તેમાં જા તુ પડે છે એવા કામવાઓ જોવામાં આવ્યા છે કે જહુ બેરકાર થયેલા હિંદુ માણસો લગાઈ માં ગયા પછી સુધરીને પોતાના મનની ઉપર તથા સરિની ઉપર જા સખતાં શીખીને પાછા ફરેલા છે.

હિંદી કામને તો લગાઈમાં જવું એ સહેલ વાત હોય તેવાએ કહે છે આપણે મુસલમાન કોલોલ, જાવના તો હીંદુ તેઓ પણ કાદર ઉપર વધારે આસ્તા રાખવામાં માણસ કીએ. આપણી ફરજ શું છે તેનું જાન આપણને વધારે છે. તેથી લગાઈમાં જવું ને સહેલે કામકાં કાદીએ એવું છે. મુસલમાન દુકાળની સ્થિતિમાં અને મરફાથી કાળા માણસો વચુક પામે છે તેથી આપણે કરવા નથી એકદમ તરિક પામુ જાવડે ને જાણમાં આવતાં કાદર શું છે ને આપણ ને કાદવામાં જાવડે. જારે આપણે અન્યત બેરકારી તાળી વચુકાર મંદા રાખા પેસા ને વળગી પડ્યા સ્ત્રીએ કાદી એકી અધમ છંદમી બેગમીને રીયાતો રીયાતો મરવું એ કહુલ રાખાએ કીએ, એવા ને આપણે ને લગાઈમાં જવું કાદવ મરણ ભોગ વું પડે ને જાને સાર પીડવું બેઠકો. નાતાલ માં જોરોએ ને કરે છે તે બેઠકો આપણે જહુ પકા લેવાને છે. એવા કુદમ્બો વાગ્યેજ છે કે જેમાં કાદી લગાઈમાં માણસો નથી ગયાં. તેઓના વચુક આપણે આપણાં મનને મુર લગાઈવાની પુરતી ગરર છે. આ નક એવી મળી છે કે આજેવાન ખોરાકો આપણે ઉપરનું પગલું કરીએ એમ છંદ છે. જારે જેની કાદવું તો પાછળથી પસ્તાવું પડે. જારે જોણોએ હિંદી જાણવાનો ને લગાઈમાં કાદી, જારે જેના ને લગાઈમાં પોતાની ફરજ વચુકાર જાવડી.

જાનનાં પદાવનનો. આવીવાન અને દરમિયાનથી હરેક વસ્તુ અત્યંત મનને મળે. આવી છે. તે જાણે. હરેક છે કે જે આ આગળનાં આરંભનાં મુદ્દાને એ વધારે સારું છે. દરમિયાનમાં મળે. હરેક છે નહિ અને મોરનાં મુદ્દા મળે. રાજા નથી. જે રીતે જીવન દેખાયું જાણી સમજાવે. નાહ કરવામાં આવે. હરેક તે રીતે આપણુથી જાણ કોઈને મારી નાખીને જોઈ કોઈ શકાય તેમ નથી.

(અંકુર)

કેપ કોલોના અને હિંદીઓ.

બ્રિટિશ ઇન્ડિયન સોસાયટી મેમ્બર.

(ઈન્ડિયન ઓપિનિયન માટે ખાસ રીપોર્ટ.)

કેપ કોલોનામાં મહા રાજા તારીખે જુલિ-અલ ઓફ મેસીનીક હોલમાં બ્રિટિશ ઇન્ડિયન સોસાયટીએ મળી એક સભ્ય. મેમ્બરના માં આવી હતી. મેમ્બરને સારી સંખ્યા માં હાજરી આપી હતી. લીગના પ્રેસીડન્ટ મી. એ. એચ. ડી. મહમદ પ્રમુખ રવાને નિરાપેક્ષ હતા.

સભ્યમાં નીચેના પ્રકારે હાજર થયા હતા:—મી. એ. કાદર, (મેડરેટરી), મી. પી. હકીમ, (ટેન્કર) મે. હકીમ અલી. એમ. મુલીમ, ખાનમુલ, એમ. મોરીફ, એચ. કમરુદ્દીન, એમ. હુસેન, એમ. ખગસ, એ. એમ. એસ. મુલ, જમન, શેર-જહાદ, હનાઝ, જુલી, મુલામુલીન અને એસોસિએટના ના સલાહકાર એમ. એસ. મોરીસ તથા તુરકસ્તાની આવેલ મી. જાન સમુદ મદ મદ અલી અફેન્ડી વગેરે.

સભ્યનું કામ શરૂ કરતા પહેલાં ચેરમેને સરવેનું ખ્યાન માનવતા તુરકી અસ્થ તરફ જોઈ અને જાણવું કે તેમણે સાદા દાન-દાનને પણ નમ ત્યારે અહીંઆની મુસલમાન કોમની આગલી અને સ્થિતિથી ખસીને માફ કરશે. પછી જુનની ૩૭, ૭મી, અને ૧૫ મીની મીટિંગમાં પસાર કરેલ પ્રશ્નને અનુસરી લીગે જે કામ હાથ લીધું છે તેનો પુરેપુરો હેવાલ લગભગથી રહેશે. હીદી કોમને શું જાણવાની જરૂર છે એ વિશે સભાને સમજ પડતાં તેઓ જોઈયા કે લીમની અંદર અમુકમ માણસ શખસ યહ શકે એવું છે નહિ, લીગની સાધારણ સભામાં હરેક માણસને આવવા છુટ છે. અને એસોસિએટના ધારા પ્રમાણે નામની શી વાતથી મેમ્બર પરીક્ષા પાસ થઈ ગયાની સત્ય છે. માત્રમુમિની દુનિયા માહલ દર આવેલ કોમનીમાં સરવે હિંદી

જોના કોમો નાજાવી એ લીમનો મોટા ઉદ્દેશ છે. તે આ જીના અહીંને હરેક હિંદી જાણે છે. પછી ૧૫ મી જુનની આસ મીટિંગના દરમિયાન અનુસરી હાથ લીગના સલાહકારનું કામ જાનવા મી. મોરીસને રોકવાના દરમિયાન સભ્યનું ખ્યાન એવનામાં આવ્યું હતું.

મી. એ. એમ. એમ. મુલે દરખાસ્ત કરી કે સલાહકારના કામ માટે મી. મોરીસને રોકવાની નું દરખાસ્ત કરેલું. દરખાસ્તને મી. મોરીસને અનુમોદન આપ્યું, અને તે મુદ્દામાં હાથ પસાર થયો.

મી. એ. કાદર દરખાસ્ત કરી કે લીગના દરખાસ્ત મેમ્બરને એ ચકી શી તુરના તુરના આપી. દરખાસ્તને દેખા આપનાં એ. મુલે જાણવું કે લીગ તબ. તે કામ માટે હું પુરેપુરી રીકસેશન થવાને. હરેક અને લીગના કામમાં પુરેપુરી મદદ કરશે. રહેલ તોપણ હજુ સુધી હું રીતસર મેમ્બર થયા નહોતો પણ આ વખત એવો નથી કે એસોસિએટનાથી અળગા રહેવું પોસાય. હમણાં લીગે જે કામ હાથ લીધું તેમાં તબ મનથી મદદ કરવાની જરૂર છે આનાકાની છોડી દઈ લીગના હેતુઓ ખાતરી આગળ વધારવાની જરૂર છે મેમ્બર તરીકે હાથ પસાર અને શી હાજી આપી. પછી મેમ્બર. એ. કાદર, અને હિંદી સુતીઓ ઉધરાણું કર્યું જેમાં સારી રકમ ભરી થઈ.

મી. એચ. હુસેને ઉભા થઈને જાણવું કે મી. મુલની પેક હું પણ લીગના મેમ્બર તરીકે હાથ પસાર થઈ હું. લીગનું પરીપાલ વધારવા માટે હરેકની દરખાસ્ત છે એ જોઈ હતા અને આ તુરતાથી હરેક અહેદી બાઈને હું આમદ કરે હું કે તેમણે લીમમાં બાગ લઈ તેને મજબુત કરશે.

ત્યાર પછી મી. એ. એમ. મુલે અસર કરેલ લાખસમાં જાણવું કે સભામાં જોઈએ તેટલા માણસો હાજર થયા નથી. તથા ઉધરાણું પણ સંતોષકારક થયું નથી. હું હાજર થયેલા સરવેને વિનંતી કરે હું કે હોલનું કીરણ વગેરે જાતના લીગના ખરચ તે પુખી વખતે ખાસ મહેનત કરવી. પછી મેસર મુલ, અને કાદર તેજ વખતે સભાના સરવે જણ પાસે ગયા અને ખીશ વધારે રકમ ઉધરાવી. તોપણ એમની રકમમાં જેટલા પૈસા તુટતા હતા, તે મી. ખાન મુલે પોતાના ખીસામાંથી આપ્યા.

મેસર. મુલ અને કાદરે ઉધરાણું કરવા જે ખાસ મહેનત લીધી હતી, અને ટોપીયો હાથમાં સજી કર્યા હતા તે જાણત ચેરમેને અસરકારક વીધેયન કર્યું. લીગને મદદ કરવા ખાસ મહેનત લેવાનું મી. મુલે વચન આપ્યું

તેથી ચેરમેને જોના ખીસા માણસ તરફ ખુલ્લુ કામથી થઈ હતી. મી. મુલ કેવા વખતે ધરાવનાર તથા કામમાં માન પામેલાં માણસ છે તે કો કામ જાણે છે. આત્મનિય આપવા પોતાની મેમ્બર મી મુલ લીગના મેમ્બર થયા તે સારને ચેરમેને પોતાની ખુશાલી જાહેર કરી હતી. અને તેમની પેકે ખીસામાં પણ લીગના મેમ્બરના ધાપ તો સહાય આપી કામમાં આ લીગ એક વખત દાર મંડળ મણાય એમ જાણવું.

મી. એમ. અરીફે દેવલીક સુચનાઓ કરતાં જાણવું કે હરેક મેમ્બર લીગના ધારા અને નીચેના માળસે, લીગને વારને ઉધરાણના પૈસા મરી દેવા પોતાની પહેલી દરખાસ્ત વગેરે તથા પોતાના મોખનીઓને હાથ પસાર તથા શી જરૂર સમજાવશે. આમ કરવામાં તેઓ પોતાનેજ મદદ કરશે તથા પોતાના અને પોતાની કામના રકમમાં કાપદો કરી શકશે.

લીગના સલાહકારક તરીકે પોતાને મુદ્દામાં આવ્યા તે માટે ની. મોરીસે થોડું વીરે મન કર્યું. જે પ્રસંગમાં તેણે પોતાનો હોલ કબુલ ગામ્બો તેનાં દારણો સમજાવ્યાં, અને કેટલાક વસ્તુ તથા મજાબુરક વગર પચારે લીગના જે હોલસારો જમદા કામ જાણવે છે તેઓને પોતાથી જાનતી મદદ કરવા લીગના મેમ્બરને આમદ કરવામાં આવ્યો હતો. મી. મોરીસે સલાહ આપી કે આ સહેલા સરવે હિંદીઓ લીમમાં હાથ પસાર અને એકમંજ બનશે કે જેની કમીને તેઓ પોતાની કમીએ જરૂર જાણી શકશે.

પછી ચેરમેને જે કામને જોવાનાને દરમિયાન હોપ તેમને છુટ આપી તથા જાણવું કે લીગ અથવા કામના કામ વારને માંજ ખોલવાનું હશે તે સરવે ખ્યાન પુરેક સાંજમશે.

કામને ખોલવાનું ન હોવાથી ચેરમેને મીટિંગ બંધ થવાનું જાહેર કર્યું.

ડિપ્યુટેશન માટે ફંડ.

દાંસવાલ તરફથી વિલાપત ડિપ્યુટેશન મેસજવા જોહાન્સબર્ગમાં ગયા મુદ્દાવા તા. ૨૧ મી જુને મદ્રાસીઓની ખાસ મીટિંગ મળી હતી. આ મીટિંગમાં એવો હાથ થયો કે સાધારણ માણસે આ ફંડમાં પૈડ ૧૦૦૦ લાગશે તથા દુકાનદારોએ પૈડ ૨૦૦૦ લાગવા. આ ઉધરાણને માટે તેઓએ એક કમીટી નીમણુંક કરી છે.

નેજે તમારી સ્થિતિનો ચીતાર આપે છે. પછી તેણે પોતાના વીચાર બતાવતાં જણાવ્યું કે તેને જોઈને લાલ થાય એવી ખાતરી આપી શકાય તો તમને જોડાવવા એ નકામું છે પણ મેં જણાવ્યું કે એ વીચાર બરોબર નથી કેમકે હાલની આપણી સ્થિતિ પરમાણુ એવી ખાતરી કાંઈ માણસ આપી શકે નહિ. મેં એમ પણ જણાવ્યું કે આપણી પાસે વેંટરી તક હોય તેટલીનો આપણે લાભ લેવો અને આપણી મોંઘત સફળ થશે કે નીચરુણ જશે તેનો ખ્યાલ કરવાની કરી જરૂર નથી. અને તમને પોતાને હું જણાવું છું તેથી મેં એમ પણ જણાવ્યું કે કદાચ યોર્ડે મિત્રગીનના મન ઉપર અસર નહિ થાય તોપણ તમે મી. વીન્સટન ચર્ચિલ ઉપર જે તેની મુલાકાત તમને થાય તો કાંઈ કરી શકશો. આપણી તરફથી આવીને વતેદર મન આપણે એકદમ ખોંચી શકીએ એવી આશા થોડીજ રહે છે પણ જવાબદાર રાજ્યદારી માણસોની સાથે વાતચીત કરવાથી ધણું કામ થઈ શકવાનો સંભવ છે. આવી વાત ના કામમાં મને હું ત્યારે ગમે વચ્ચે હતો ત્યારે અનુભવ થયો હતો તેથી આ વરે હું મુખ્યત્વે કરીને આમેવાન અમલદારોની સાથે વાતચીત કરવાને આવેશ છું. એટલે જે તમે તીરાથ થાઓ તેથી ખતરા ન છુટે તો મારી સલાહ એવી છે કે જંધારણ ખાંધતી વખતે આ જે સરસ તક તમને મળી છે એ તમારે જવા દેવી ન જોઈએ. એ જંધારણમાં રાહજે ફેરફાર કરાવી શકશો તોપણ બહુ લાભ થશે તેથી મારી એવી સલાહ છે કે તમે કમીશન પાસે તમારો કેસ મુકો પછી થોડી મુદતને સારું તમારે અદિં આવી જવું, પણ તમારે કોંઈ રેસની પતી એકલાજ આવવાની જરૂર છે. જે કામ કરવાનું છે તે માત્ર અમલદારોને તથા પારલામેન્ટના મેમ્બરોને મળવાનું છે. તેને સારું તમારી સાથે જીજી કાંઈ ન હોયું નેમ્બરો, જે તમારી સાથે જીજીઓ હશે તો તમે તમારે કેસ તપાસ કરશો. માણસોને મળવામાં માત્ર એકજ માણસ હોય છે ત્યારે વધારે છુટથી વાત થાય છે. ત્યારે ખાનગી રીતે પણ બેઠી શકાય છે; આ મારો વીચાર છે. હું કમીટીના તમે નથી લખતો. કમીટી તમને નોખો કાળજી લખશે. કમીશન રવાના થાય કે તુરત જરૂર આવે.

આગર મવીનાની આખરી સુધી રહેવા માગું છું. હવે બુલાઈ ગાસમાં આવશે. એટલે નોંધવાની જરૂર તમને પડશે તો નોંધવું. હવે આ અને હું તમને ઉપયોગી થયું.

બી.ટી.સી. ગ્રી વિ તાર ૩૦/૬/૩૮ : પાંચે

આખી બુધવા ક્રીએ. મી. રીચનો કચળ છે તે હવે પછી આપણે ઉમેદ છે.

મી. ભાયાતનો પરમીટ કેસ.

આ કેસનો ફાવ તથા વડીલ તરફથી બતાવવામાં આવેલ ખ્યાલની હકીકત વગેરે કેટલોક ભાગ અમારા જ્ઞાનેસ્પર્શના અભરપરી તરફથી આવેલ તે ગમે આવાડી એ ગંદાર પડી ગયા છે. કેસનો બાકીનો ભાગ એટલે કે સાક્ષી વગેરેની જુગાની તથા પ્રતિવાદીના વડીલનું જણવણ વગેરે જાણવા લાયક હકીકત નીચે મુજબ છે:-

કેસ વાઈસરોય ડીપ્રીક્ટના રેસીડન્ટ માજીસ્ટ્રેટની કાર્ટમાં ચાલે છે. માજીસ્ટ્રેટ મી. ક્રાન્સીસ બેન્સડ રીક્સન, પ્રતિવાદી ઇયરાહીમ મુસા ભાયાત. મી. ભાયાત ૧૯૩૦ના ૫ માં કાયદા મુજબ પરમીટ શિશ્ય બીનકાપેસર ટ્રાંસવાલ કોલોનીમાં વોલકરસર આગળ દાખલ થયેલ છે એવા તેનાપર ચાર્જ મુકવામાં આવેલ હતો. કાર્ટ આગળ નીચે મુજબ પુરાવા રજુ થયા હતા:-

ડેવીડ બેન્ક મેકગ્રીગર:- હું વોલકરસર તો કોન્ટ્રેબેન્ડ છું. પ્રતિવાદીને જાણું છું. ૧૨ જુનની રાત્રે પ્રતિવાદી આ કોલોની (ટ્રાંસવાલ)માં દાખલ થયેલ છે. તેની પાસે બેન્કવી પરમીટ હતી નહિ.

ઉલટ પાલટ તપાસ પ્રતિવાદીને પરમીટ રાખવામાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો કે કેમ એ મેં તેને પુછ્યું નહોતું.

મુસા ઇયરાહીમ ભાયાત:- હું પ્રતિવાદી છું. ૧૯૨૯ની સાલમાં પહેલીવાર હું ટ્રાંસવાલ આવ્યો અને હેડક્વાર્ટસ રહેતો. ત્યાં આમણ અહમદ અને કુબેનીની પેદીમાં મેનેજર તરીકે કામ કરતો. ૧૯૨૮માં બોર સરકાર પાસેથી મેં રજીસ્ટ્રેશન સરસીરીક્ટ કરાવ્યું હતું. મેં જે વખતે સરસીરીક્ટ કરાવ્યું તે વખતે જ બીજા હિંદીઓએ સરસીરીક્ટ કરાવ્યા હતાં. હું બીરીશ પ્રેમ છું અને ટ્રાંસવાલમાં આવ્યો તે વખતે પણ બીરીશ તરીકેજ આવ્યો હતો. ઉપરની પેદીમાં ચાર વરસ સુધી હું મેનેજર હતો. પછી હું હિંદીયા ગયા. ૧૯૨૪ની સાલમાં હેડક્વાર્ટસ પાછો ફર્યો. અને મારી પોતાની હુકમ ખેતી. તે હુકમ ચાર વરસ સુધી ચલાવ્યા પછી વેચીને હું ફરીયા ૧૯૨૮ની સાલમાં હિંદીયા ગયા. ત્યારે હું ગયા ત્યારે ટ્રાંસવાલ પાછા ન આવ્યું એક મારો વિચાર નહોતો. ૧૯૨૮માં હું ગયા તે વખતે હિંદીની લીધેલ મારી કેટલીક માત્ર કન ટ્રાંસવાલમાં છે. ૧૯૨૮માં બોર સરકાર

ની કાર્ટમાં મારા કાયદાના અનુકૂળ પહેલ હતું. (તે કાયદાના અનુકૂળ માન્ય પડશે.)

૧૯૨૫ની સાલમાં હેડક્વાર્ટસમાં ફેરની એક મલાઈ બીને નોંધાયું હતો. આ સાદીયા ટ્રાંસવાલમાં ૧૯૨૪ થયે હતો. ૧૯૨૮માં હિંદીના વળા વળામાં મારું રજીસ્ટ્રેશન સરસીરીક્ટ પોતાપણે ગયું. હેડક્વાર્ટસમાં હું રજીસ્ટ્રેશન રહ્યો હતો એવું અમલદાર પાસેથી સરસીરીક્ટ મેં મેળવ્યું. (તે પુરવણી બી) જેવાથી માન્ય પડશે.) ૧૯૨૮માં મેં મારી હુકમ વેચી નાખી હતી. મારા ભાઈની હુકમનો આગળ લેવા માટે હું ટ્રાંસવાલમાં રહેવા માગું છું. મજ લગાઈતી પહેલાં ટ્રાંસવાલમાં વોલકરસરથી મારે પરમીટની જરૂર નથી.

ઉલટ પાલટ તપાસ:- હું ૧૯૨૮માં હિંદીયા ગયા તે ૧૯૨૯ના સાલમાં પાછો આવ્યો. ૧૯૨૯ના મેની પહેલી તારીખે હું હિંદીયા હતો ટ્રાંસવાલ અથવા મોરેન્ડ રીવર કોલોનીમાં નહિ હતો. આ કોલોનીમાં દાખલ થવા ૧૯૨૯ના માર્ચ સુધી મને પરમીટ અથવા તો એવું કાંઈ જીજી લખીત પત્ર મળ્યું નથી.

ડેવીડ બેન્ક મેકગ્રીગર:- હું હોલ અરગમાં રહ્યું છું અને હાલ ધણી મલાઈ છું. બોર સરકાર હેડક્વાર્ટસમાં હું હિંદીયા અને રીટેક્ટીવ હતો. ૧૯૨૪ સુધી કાર્ટનો હિંદીયા હતો. પ્રતિવાદીને ૧૯૨૯ના સાલથી હું જાણ્યું છે. તે સાલમાં પ્રતિવાદીને હેડક્વાર્ટસમાં હુકમ તથા જનરલ રેકોર્ડ લાઈસન્સ હતું. પ્રતિવાદી પાસે બોર સરકારનું ૧૯૨૫ના વળા ધારા મુજબનું રજીસ્ટ્રેશન સરસીરીક્ટ હતું. આ સરસીરીક્ટ એક કરવાની અને બેન્ક પ્રેસ્ટથી રાખવામાં આવતી એક લુકમાં દાખલ કરવાનું કામ મારું હતું. પ્રતિવાદીનું વરણન આ સરસીરીક્ટની વચ્ચે કરવામાં આવ્યું હતું. પ્રતિવાદી તેજ માણસ છે એમ હું કહી શકું છું. હેડક્વાર્ટસમાં મેં જાણ એવી બાકીકતે જાણવાનું કામ મારું હતું. બીરીશ અમલમાં એ વખતની રજીસ્ટ્રેશન છુટ ફાડી નાખવામાં આવી જે એમ રજીસ્ટ્રેશન છે. સલાહ તમા પાસે નોંધવું. બેન્ક મેકગ્રીગર ડીપ્રીક્ટમાં એ છુટ કામવા જે પ્રવલ્લ રહ્યો રહ્યો પણ મારા કામ નહિ. મેં બીરીશ અમલમાં બોર સરકારને રજામન લેવાને મારી આપી તમા કુબીને આપી હતી. હેડક્વાર્ટસમાં પ્રતિવાદી ઉપર

સમગ્ર જામ પચુ કરે છે. ખાસ કરી જાતી છે કે હિંદીઓ (જનમના વેપારી) એ જાંદુક વેંચી નાખી હોય એવું કહી સાંજનું નદિ હોય. તેમ જાંદુક પચુ નદિ હોય. તે પછી બીજા કુટુમ્બો મેળાવ્યા વિના પાતાના ચિય રખાવે છે એવો આચારીનો વહેમ ક્યાંયી તેને વગળો છે એ ખાસથી સમજ સકાતું નથી.

મારા ગીચ ભાષા દિવસને તેને જે હિંદી કહેવો જાણી છે તેથી તેની અકલ કાંઈક કહેવું આપો. હું જેના કહેવો સવાલ આપું છું કે તેને એ કહેવો પાંચવી. જાણીને તે મનમાં કહેવવી.

લી. ભરમારુર.

ખીન દેવગાદ કાગળો છે તે આવને આવાડીએ આપીશું.

રૂટરના તાર સમાચાર.

હીમલાયી લંડન ટાઈમ્સનો અપરધનો ખાખર આપે છે કે મરી પાસેની રેકરીમાં વરના પિંડુચારીઓએ અગ્રેષ્ઠ લકર ઉપર દડો કરે છે.

રૂમીઆમાં જાળવના સારી દડુ ગંભીર રૂપ પડેલા જાય છે. ફરક કરેગત અને મેરનીગાદ નામના પરગણાઓના બેકુતો નેજાવત એસેરનીની વિરુધ્ધમાં મોટી મોટી વાતો કરવા આજતની ફરીવાદ કરે છે. બજારગાર અને મોલીસ વચ્ચે મોટી ઝગાડા થાય છે.

વાગની : શિઅન મીનીસ્ટરીએ રાજનાહુ આપવું જાહેર્ય એવું રૂશિઆની એસેમ્બલી એ વધુ મોંટા રાજ્ય છે.

રેસાક કેસસ વરના વિભાગમાં જે હુંટ અને ગુલમ ચલાવી રહ્યા છે. તેઓએ આ હુંટમાં આર મોટા શેહેરો આળી લાંખ્યા છે. ૨૦૦ ગામડામાં હુંટ ચલાવીને આળી નાખ્યા છે. તે દેશના બગીચાઓ પાચ માસ કરી નાંખ્યા છે. હવેનો લોકો થર બાર વિનાતા થઈ જવાથી હુંગરાવાળા ભાગ માં તેથી ફરતા જંગમમાં આશરો લેવા લાગી છુટા છે. સ્ત્રીઓની સ્થિતિ ઘણીજ રૂપગતી છે. ૧૨ થી ૧૨ વરસની છોકરી ઉપર ગુલમનો વરસાદ વરસે છે. અસંખ્ય સ્ત્રીઓ પાંડી બની ગઈ છે.

ગાંધીજીનાં વિકાલી કરી સ્થિતિ છે. રૂમીઆમાં રૂમીઆની મળી જાય છે.

કે રેસવેટરીક દડ કરતાં વધારે છે. માસ મના નાસકરક સ્થિતિમાં છે. રેસવેટરીક રૂમીઆમાં દાખલ થતાં પચુ કરે છે. કારણ કે તે રૂમીઆમાં અસંખ્ય માણસોનાં રેષાં માનમ પડે છે. રૂમીઆની અસંખ્ય દેખતાવના છે. આ જાગની સ્થિતિ સુધારતાં ખીન રૂમ વરસ હલુ જોઈશે.

પ્રેસીડન્ટ કસલવેટ અફરોયર માસમાં પાનામકિનાલની મુલાકાત લેશે.

ફરકાંઈન પાસે ટારકરકાડ ગામડામાં એક ગોરાના વરમાં ગયા મુરુવારે રાતરે આર વાગ્યા પછી દોષ્ટ બદમાસે થર ધમીને નામ લઈને મેલાવ્યો. થર ધમી જેવો જાણુ હવારી મેલુ છે તે જુએ છે તેકલા માં તેની જાતિમાં જાંદુની ગોળી વાગી. આ ગોળીથી તે તરતજ મરણ પામ્યો છે. બદમાસ હાથ આવ્યો નથી.

કોલકાતની એકલ પ્રેસ ફ્રેન ગ્લાસગો આગળ પાસા ઉપરથી ઉતરી જવાથી મી. કોટ, કમરુ અને લેસ્લી કંપનીનાં ડાઈરેક્ટરનાં મરણ થયું હતું અને ખીન કેટલાક સંખન જાળમી થયા હતા.

લંડનમાં એક દોળાવ ઉપરથી ઉતરતાં એક ટરામગાડી ઉપી જગી મઈ આ અકસ્માતથી ત્રણ જણ મરી ગયા હતાં અને ૩૦ થી ૪૦ ને સખન ધન્ય થઈ છે.

મીનીસોટાનો કમીશનર જાણે છે કે આહી આ વરસે ૨૦,૦૦૦ લકની કરનાર ઓની જરૂર છે. મુરુવાર કુકળની ખાસી પુરી રાખવામાં આવે છે.

આજ મહીતાની રાજઆતમાં સુકાનના નેટીવ હુલક વખતે અસંખ્ય બેઠથી ૨૦૦ માસ અવેસ રેસોડી આજના લકર ઉપર જળરો દરજો કરેલા હતા આ દરજામાં ૪૦ છછખીઅન. મરણ છે મેનર ઓપાનલ ૩૦૦ ઉંટ રવારેની કુકડી સાથે અને ૨૦૦ મુકાનીએ લાયે ૧૨ મી તારીખ રેસોડી પંજોથી રજેસ લેના એક દિવસની સખત ઝગાડા થઈ રૂમના ૩૦ માણસો મરણ થયા અને ૧૦૦ જેક પડ્યા હતા. અમેક વરસને એક પચુ ત્રણસ મરણ નહિ થયું.

જન. જાણે. વં. ને. આકરીકાના કમકમ. રૂમીઆ દરજો વધી તપાસથી દડ

કરી છે આ તપાસથીના પરીણામે રીસાડેર રીઆમાં ૩૦ આરવીવાજો પંથ કરવામાં આવ્યા છે. હેલ્ય કમીશનર જાણે છે કે આ જાગ્યો વીકાગોના ત્રાસથી પચુ વધી જાય તેવી છે.

વેસ્ટની દક્ષિણ એક જળરો ધમીકંપનો આંચકો જાણે છે. આંચકાથી થર દલી મયાં હતાં. લોકો લયલીત થયા હતાં. સ્વાન્સી, ન્યુપોર્ટ, કોર્નિફ અને ખીન આસ પાસના ગામોનાં ઘણાં ઘરોની ધીમતી પડી મઈ હતી, અને ધમીરનો ઘણું નુકસાન થયું હતું. કેટલક માણસને પચુ મળુ થઈ છે. આંચકો ત્રણ સેકંડ આલ્યો હતો.

જાપાન અને અમેરીકા વચ્ચેનો સીપ્ચો કળસમાં નાખવાનું કમ પુરું થયું છે.

જુલુ લોકોની મામે અરજતનામાં મોટો મળવો જાણે છે. આથી કરી જુલુ લોકો છછમ નાસી જાય છે.

જાગળની મુખીમ કોરેટ જાણુરેકનાથ બે ન. જના જંગાળના બાગલા સંખધી રાજ દોહી લખાણને માટે જે કામ ચલાવવા પારેલું તે માંડી વાળેલ છે અને તે સંખધી સમજા પ્રેસીડીય પાળ ખેંચી લીધા છે.

કુચકોરપની ટાઈન કાઉન્સીલની મીટીંગ માં મી. કમરુ. થામ્પસને દરખાસ મુકી હતી કે રૂમીઆને લોકો એશિઆટીકે થર લાડે આપતા હોય અથવા કોઈ પચુ જાતનો આશરો આપત હોય તેવા લોકોના ટેન્ડરો મ્યુનિસિપલિટીએ લેવા નહિ.

રૂટર એરકોરની કિમતી મદદ.

તા. ૨૮મીના રાજ મેપુમુલથી મરુપુરી નો ખમરપની એ મુજબ લખે છે.

સારજંટ મેનર મી. એમ. કે. ગાંધી હેલ્ય ઉબી ચયેલ હિંદી રૂટર એરકોર બહુ મદદગાર થઈ પડી છે. ધવાએલ લકરી આદમીઓને ઉપાડી કેપમાં લાવવામાં મી. ગાંધી જાતે ભાગ લીધે છે.

હિંદી કામે કેટલોક સરખમ તથા પગાર આપીને જે આ કુકડી ઉબી કરી છે તેથી હિંદી કામે કિમતી સંવા જાળવી છે. આ કુકડી સારી રેળવાયલી છે અને જે કાંઈ સોંપવામાં આવે તે પુરાથી કરે છે.

આ. જા. કમરુની સખત મહેનત પછી કુકડી કેપ ઉપર સારાં સિધાંતમાં જાનલ છે.

કાફરાનું કુદરત.

રતાંગર અને મેપુમુકુ.

માટસવાઇત અને માલંગા મીફા માણસોએ ખાધ પછાદર કાફરાના ક્રુપાઓ માં હુદ મકાની છે. રતાંગરથી એ માધ્ય દુર રહેતા એક દિંદીના દોર પકડવામાં આવ્યા હતા પણ દિંદીએ બંદુક વછેડી તેઓ દોરને છોડીને કાફરાઓ વીખરાઈ ગયા.

મેપુમુકુની લગાઈ ને થોડા દાવસ પહેલાં થઈ ગઈ ને માટે કાફરાઓએ આગળની ગોઠવણ કરી રાંગેલ લોચ એમ દાવ માનુસ પડે છે. ને કાફરામાં મેરી દુકડીને ફરતી કાપી તાખવાની ગોઠવણ કરવામાં આવી હતી. પણ ગોરાઓ દુસાપા નહોતા. ને સખત લગાઈ ચાલી હતી તેમાં હર કાફરા એ મરાણા છે. દોઢ કલાક કાપી કાફરાઓ નો મારો ચાલુ રાખવામાં આવ્યો ત્યારેજ કાફરાઓ પાછા હઠ્યા હતા. પાછા હઠ્યા પછી તેઓની પુક પકડવામાં આવી હતી.

વિકટોરીયા કાઉન્સિલમાં ભય.

ચાલુ અફવાડીઆમાં ટોંગાટ અને તેની આસપાસના ભાગોમાં કાફરાઓ ભેળા થયા છે અને તેઓ હુદકાટ ચલાવવાના છે એવી જુમ પડવાથી ટોંગાટ વગેરે ભાગના દુકાન દારો તથા કાર્મમાં વસતા ગોરાઓએ પોતા ના ઘેરો છોડ્યાં તથા નોખમ સડી કામન જગ્યાએ લઈ જવાનું રાજખી ધણું હતું. હાલ એ કે કાલીવાર રવીવારે ખીર લાવતી તેટલી ખીર તો નથી વરતું એકાદો સાવચેત રહેવાની પુરતી જરૂર છે.

કન્વેન્સ.

શરણે આવેલા કાફરાઓના હુદ પુદા વરગ કરવામાં આવે છે. ને એ પોતાના મોઢે અંકમાં જાળ્યા હતા તેવા અને પેલાના સર દારના હુકમથી અંકમાં લાવ્યા હોય તેવા કાફરાઓને જુદા પાડવામાં આવે છે. શરણ આવેલમાં કેટલાકની ઉમર બહુજ નાની છે. સીગાનાંકાના સરણે આવેલ રજા માણસો માંથી ૭૨ માણસોએ ૧૮૭૬ની જુજ લગાઈ બાગ કાપો હતા.

કેદી કાફરાઓની સંખ્યા એટલી મોટી થઈ પડી છે કે તેમને ક્યાં કાચવવા એ એક સવાલ થઈ પડ્યો છે. કેટલાકને કરનલ આર દરે એશોરે મોકલી દીધા છે તોપણ ૬૦૦ કરતાં વધારે અર્ધીઆ છે. ખંડ ખજાસ થાય ત્યાં સુધી આ લોક જુજ લેન્ડ તરફ ન ગય એ વારતે બહુ સંજાણ રાખવા માં આવે છે. કન્વેન્સાની જેલમાં એટલા બધાને સાચવી શકાય તેમ નથી. તેમને કીનાકાળા બાગ નરહ મેગસપાની જુજ પ્રકાર માં છે.

સીગાનાંકાના મુકદ્દમે.

સીગાનાંકાના પર રાજદોહનો યુદ્ધો મુકી ખાસ નીમવામાં આવેલ કમીસન આગળ વપાત ચલાવવામાં આવી છે. કેટલાક સર દારોની શાક્ષી લેવામાં આવે છે. તેમાંથી કેટલીક જાણુવા લાયક હકીકત બહાર આવે એવો સંજવ છે.

કેદી મારસીઅમે સીગાનાંકા ઉપર કામ કરાવેલ નેન. પરિણામે તેને કુલોગાર કાન વડામાં આવેલ છે. શિલા સંભળાવતા પહેલાં સરકારી મંજુરી લેવાવવામાં આવશે.

આવીજ એક કેટલ મારસીઅલ છે દાઉન માં પણ નીમાઈ છે. ત્યાં આગળ કેટલાક દરજતવતણા કાફરાઓનો મુકદ્દમો ચાલશે.

કેપની દુકડી.

આ દુકડી નુકાસલ જઈ પુરી છે ત્યાં તેમને સારો આવકાર દેવામાં આવ્યો હતો. તથા ત્યાંના લગાઈના મુકામ નરહ ચાલતી વખતે પણ ત્યાંના શહેરોમાં તરફથી સારી જાગણી બતાવવામાં આવી હતી. કેપની એક ખીટ દુકડી જે વરસમાં જતા તબાકાર થઈ રહી હતી તેને મનાખો દુકમ મળવાથી દિવમીર થઈ છે. કારણ કે તેઓએ લગાઈમાં જતા સાર પોતાની તોફરી ધધો છોડી દીધાં હતાં.

કીનુજુના એલચીઓ.

કીનુજુની વળી તેના માણસો સરકારના જોગવાઈથી મરીતમનગર ગયા હતા. ત્યાંથી તેમના હાથ પાછા ફર્યા છે. સીક નેટીવ કમી સમર મો. મોંકરે તેમની સાથે છે. ન. કાફરા તેને આ કોલની બોલમન માટે રામવમાં આવ્યા હતા ને પણ તેમની સાથે છે. બવરનર સર હેનરી મેકકાકમે રજા ના પવાથી આ સરકારને પાછા જવા દીધા છે. તેઓ મારીતસખંગમાં હતા ત્યારે બર્ડ કીકમાં તેઓને આછી રીતે રાખવામાં આવ્યા હતા.

મેપુમુકુ આગળ લગાઈ.

મેપુમુકુ આગળ મેરીની લોકેશનમાં ૨,૦૦૦ કાફરા સાથે ગયે જુધવારે જખરી કપાકરી થઈ હતી. આ કપાકરીમાં રેકસર તે.પનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. દુરમનના માણસો જુજ નરહ આવી લડતા હતા. તે.પના ગોળાથી એકદમ વિધિરામ ગયા હતા.

ફોજા રીવર અને નાનોટી વચ્ચેના ભાગના કાફરાઓ બળવા મોરો સાથે બળેલા છે. રજેનરથી માટે મકાન કિપરના બોર તથા દેર વગેરેની હુક બકાવી કરી.

ખબર પત્રો.

કેપટાઉન.

(અમારા કેપટાઉનના ખબરપત્રી તરફથી.)

તા. ૧૬-૬-૦૬.

હિંદીઓનું દેશભિમાન.

તમારા ચાલુ માસની તપખીના અંકમાં અમેજી લખાણમાં કેટલોક બ્યદવારી બોધ સમાવેલ છે. કહીશુ આફ્રિકાના હિંદી લાખોના રક્ષક તરિકે તમારે ખાનરી રાખવી કે તે શીખામણુ ખ્યાનમાં લેવામાં આવે છે, તમે જે લખે છે તેને યાંચનારા તમારી શીખામણુને મનપર લેશે. અલગત એ ખરી વાત છે કે એ શીખામણુ પુરેપુરી સમજણમાં આવના માટે કેળવણી મળતી જરૂર છે. પણ મારી કેળવણી વડને અવી ના કેટલાક કોલોને તકત મળેલ નથી તેવ ને આવના કેળવણીના પિદાન દિંદી એ લખે મરી કાપણું કરી પેતાની આસ પાસના દરેક દિંદીનાઓને આવી બાવતો માં સમજ પડે તે. પછો કાલ થાય. કુર દેશવર રહેલ માટે હિંદી પેતાના સ્વદેશને તરે છે પણ સ્વદેશભક્તિને તજ દેતા નથી. પરદેશમાં આવ્યા પછી કમનસીબે એ સ્વદેશભિમાની રાખવી નેન. અંતકરણ માંજ દખાઈ રહે છે અને ખાસ આવરી શકતી નથી. એવાતો ફક્ત થોડાજ છે કે જેઓમાં દેશભિમાન હોવામાં જાન્ય હોય છે. અત્યારે દેશભિમાન હોવામાં કાળવેલ બેકાકાસ છે અને કડયા. રજેનર ખબર દારમાં લખાત વડ પાતાના સ્વદેશભિમાનો પ્રમદ કરુ છે.

વિજાવતની સરકાર કામોનીઅત રાજ નિતિમાં અરિશાસ દેખાડીનેજ ખેસી રહી છે, ને અવીના ચામડીના થા લાખા દેશને સ્વશાન્ય આપવામાં આવશે ત્યારે હજારો બકે લાખોના હકમાં કેટલું હુકમાન થવા નું છે તે સંબંધમાં જરા પણ દરકાર કરી પગલાં લેતી નથી. આપણુ લોકોના શહેરી તરિકેના હકને ફેંકી દેવામાં આવતા હોય તેમ ગણે છે, ને કોલોનીયલોપર જેલોત લાખ રાખતી નથી. આવી રીતે વખત વહેતો જાય છે ને વખતની સાથે અવીના વિચિત્ર કાસો અને બનાવો પણ વડત. બવર છે, ને લેખને બેસા મોટા બોલ મદન કરવા પડે છે. આ બધાને જાનને શું નીવડશે તે કાણ જાણી શકે.

આરીક જામસ અને તેની શિખામણુ. આવા મમલાંવળા તમારા આફ્રિકામાં

તમે જાણો છો કે સાથે આફ્રિકા હાલ રાજનિતિના એક તોફાની વાવાઝોડામાંથી પસાર થવાનું છે. મને લાગે છે કે આ તોફાન કેપ કોલોનીમાં રાત્રી થઈ ગયું છે. ગઈ વરસ ટ્રેડિંગ ખીલ પારલામેન્ટમાં લાવવામાં આવ્યું હતું, પણ કમના બેઠાને બંધ તે મુલતવી રહ્યું હતું. ટ્રેડિંગ લાઈ સેન્સ માગનારે પોતેજ યુરોપી બાધમાં અરજી ઘડીને બેઠાએ એવી કલમ સામે દિંદીઓએ તે વખતે સખત વાંધા ઉઠાવ્યા હતા તે ખીલને પડતું મુક્યું તે પહેલાં તે કલમને કાઢી નાખવી પડી હતી. ગયા વરસ ના કરતાં વધારે સખતવાળું ખીલ આ વરસ ફરીથી રજૂ કરવામાં આવ્યું છે. આ ખીલથી નાના વેપારીઓને મોટું નુકસાન પહોંચે તેમ છે. એ આ ખીલનો ઘણો ભાગ પડતો મુકવામાં ન આવે, તથા ખીલને કટકાટ ભાગને સુધારવામાં નહિ આવે તો આ ખીલથી કેપના સંખ્યાબંધ દિંદી વેપારીઓ ને પાશ્વર્ય થવાનો વખત આવશે. નાના નાના દિંદી વેપારીઓને પાશ્વર્ય થવા એવો આ ખીલનો હેતુજ છે. કોલોનીમાં દિંદી બિટીશ પ્રગત તરીકે વર્ણવે છે તો ખાતરી તેના હકનું પણ સત્કાર જનું જોઈએ. ને દિંદી તેના ધંધામાં અપમાનિત થાય તો તેના વાંકે માટે બેઠાક નેન સમ કહે પણ ફક્ત કાળો આમડી છે તે વાંકાગરે દાખી મારેવો એમ ન બનવું જોઈએ. આમ કરવું એ ન્યાય અને હનસાહતા નિયમોનો દલકાઈથી ભંગ કરવા બરેબર છે. હાલનું ઉદાર મનશાળું રાજ્ય અધારણ જે પોતાના અમલ વાસ્તે થોડે અંશે દિંદીના વાંકને આભારી છે તેણે આવી રીતે દિંદીઓને દયાની દેવાનું પગલું લેવું એ અણબજારું છે. અહીંના કેટલાક આગેવાનોએ બાપજો કરી અદ્દેર કહ્યું છે કે સરકારે જુલમ ભરેલી રાજનિતિ ધારણ કરી છે અને કેટલાક જનવાણદારી વગરના મીનીસ્ટરોના દયાણથી દિંદીઓને વેપાર ચલાવતા અટકાવવા માટે પ્રયત્નો કરે છે. તે ખીલમાં ઉતાવળીને અણ સમજી ભરેલી કલમો તરી આવે છે. તે ખીલ સવળી રીતે લુલમગાર છે, અને કલમ ને સુધરેલા માણસોની બનેલી મીનીસ્ટર રીતે શરમાવે તેવું છે.

બ્રીટીશ ઈન્ડિયન લીગ બચત છે અને સામે સખત વાંધા ઉઠાવવા માટે ઉંઘમાંથી હોવાસંજ્ઞી પેકે લીધે નિરાધાર નાના વેપારીઓનો પક્ષ પકડ્યો છે. ખીલની ફટકો, સખત કલમોમાંથી થોડી એક કાઢી નાખવામાં મદદ કરી શક્યું છે એમ ક' મળ્યું. મને તેટલા વાંધા બતાવવામાં આવે તેમજ તેની કરનાર રાખ્યા પના

ખીલને પસાર કરી હાલનું એવો સરકાર નિશ્ચય થોડો જાણ્યો છે.

માર્કિસર્મર્ગ.

હુકમ બંધ કરવાના કાયદાનો ભંગ.

(અમારા અખબરની તરફથી)

અહીંના હાલમાં શોપ એક્ટનો ભંગ કરવા માટે આમદ જુમા તામના રોટર પ્રપરને માઈસ્ટર મી. મો આગળ લાવવામાં આવેલ હતો. તેના પર એવો આરોપ મુકવામાં આવ્યો હતો કે તેણે કાયદા માં જાણવેલ વખત કરતાં ખીલ વખતે હુકમ મુકવી રાખી એક ખુટતી બેટી વેચી હતી. મી. આમદ જુમા તરફથી મેક બીલી-યામ હાજર થયેલ હતા. સારજટ વીલિટ અને મી. પી. રી. બારેલોએ જાણવું કે જુલોગારે એક ધરાકને કાયદામાં મુકરે કરેલ છે તે શીવાયને વખતે જુલ વેચેલા. આ જવાબ તેણે બેંચો હતો. જવાબમાં એમ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે મી. આમદ જુમા તેના રોટરમાં ગયો ત્યારે તે ધરાક પામે કું લેણું હતું તે તપાસવા ગયો હતો ને જુલ વેચવા માટે નહિ. માઈસ્ટર મુકરે આપનાં જાણવું કે લીલાળ તપાસવા જવું એથી પણ હુકમના કાયદાનો ભંગ થાય છે. જુલ વેચવા જાણતમાં પુરતો પુરાવો મળ્યો નહોતો પણ તે ખરીદવાની તપાસીમાં હતો એ જણાવ આપવું હતું. જુલોગારનો પાંચ પૌંડ દંડ કરવામાં આવ્યો છે. આ દેસ પુરો થયો તે વખતે એક કસમાઈલ તામના દિંદી સાક્ષીને આકે જ્યાંય દેવાના વાંકે માટે વતપતામાં લેવામાં આવ્યો હતો. તેના ઉપર કામ ચાલતી પાંચ પૌંડ દંડ અથવા ૨૦ દીવસની કેદની સખ કરવામાં આવી હતી. વેપાર બહુજ ગાહર છે. હી પુલકળ પડે છે.

પીટર્સર્મર્ગ.

નામદાર ગવર્નરનું અત્રં આવાગમન.

તા. ૨૬ જુન ૧૯૦૬

આ ગામની મુલકાલ મારે ચાન્સવાલના ગવર્નરને બે વખત આવવા માટે નકી કરેલ પરંતુ તેમાં ફરકાર થઈ અંગેલ પરંતુ ગય. ત્રિકમાં આંદીના મેલસેટ ઉપર લોડ સેલ-મેલોને રાખા આવેલ છે તેમાં જાણવું કે તેઓ નામદાર ખમુસ તા. ૧૧ જુલાઈ

પી. અર્જમાં આવશે. લોડ સેલમેલના આવવાની ખબર પડતાં અહીંની પ્રગત ખુશી થઈ છે અને તેમને માનપાત બરાબર આવવા માટે મોલવણ થવા માંડી છે. ન્યૂતી રીપાલ તથા મેન્જર એક કોમર્સ તરફથી માનપત આવવાની મોલવણ થઈ ગઈ છે બ્યારે અહીંની બિટીશ ઈન્ડિયનને આવ રાજે તે બ્યારની ખબર પડતાં તેઓ માનપત આવવાની જાણતમાં પડત રહેશે નહિ એમ લાગે છે.

મુંબઈ ઇલાકાની મુસલમાન એજ્યુકેશન કોનફરન્સ.

તેલનેરખર્ચી એક ખબરની લખી જણાવે છે કે :— તા. ૧૭ જુન રવીયરે અવે મી. હસપલ મારડીનાં મકાનમાં મુસલમાની એક મીટીંગ થયેલી જે વખતે ઘણા માણસો એકઠા થયા હતા. મુંબઈની મુસલમાન એજ્યુકેશનલ કોનફરન્સ તરફથી આવેલા મુતરની અણબરે રજકે મુસલમાન કોમ હાલ ના વખતની કેળવણીમાં કેમ પાછળ છે તેનાં કારણો કહી સમજાવ્યા તથા એ કોમના બચ્ચાંઓ માટે મુંબઈ હવાકાના તમામ કોલેજો, કુળાઓ તથા ગામોમાં કેવા કેસ પ્રકારની મકાનો, મદરેસા, તથા બોરડીંગ સ્કૂલો સ્થાપન કરવા કોનફરન્સે નકી કરેલું છે તેનો ખુલાસાવાર હેવાલ કહી સમજાવેલો તેને મી. મહમદ ફેનરી તથા મી. હસપલ કાઠલીઆએ ટેકા લીધેલો. મી. ફેનરીએ કોનફરન્સના કામની ખુબી જાણાણથી કરી સમજાવી બાદ મી. મુસાનીયા, મી. હસપલ મારડી, મી. ફેનરી, મી. રમક વગેરે સાહેબ કોલોની દેખરેખથી એક કાળાનું કામ શરૂ થયું. પ્રિસીડીન્સ મધ્યે વસવા મુસલમાન શાસ્ત્રીઓ એક સાથે કાળે બરી આવ્યા છે.

પી મોહમેદન એસોસીએશન.

(અનબુમને કસલામ.)

—૦—

ડરખન તા. ૨૪ જુન ૧૯૦૬

નીચમાતુસાર આજે એસોસીએશનની મીટીંગ ૧૨૭ મે સીરવાળા એસોસીએશન હોલમાં મેરમેન મી. એસમાન અહમદ એફેન્દીના પ્રમુખ પછા નીચે ચળી હતી. મેન્જરો શીવલ મોહાના કુતેલ ગામદ સાહેબ, મી. હસમાઈલ મોરા, મી. નજવા ત્રાઈ કાલવાસ, મી. મુલાય અહમદ બસા, મી. એમ. એ. મોથા, મી. લાજ મુલામ તેમજ દીપદાર ઉપરાંત ઘણા સંજ્ઞીત મુકરમે પધાર્યા હતા. મેરમેને

દિવ્યન ઓપીનીઅનમાં આવેલ માગનાર ના વીરોધીના કબાણ તરફ ખેદ બતાવ્યો હતો અને તે કબાણમાં વપરાયેલા લોકાર્થ અને અભાવ ઉપખતનારા શબ્દોથી અફસોસ સાથે વીરહતા બતાવી હતી. પોલીસીદલ અને ઇસલામી કામોમાં અત્રેના આગવાનો સારો ભાગ લે છે તેની પ્રસંસા કરી હતી તથા નવાબગદા નસરુલખાન સાહેબને તથા તેઓના ભત્રીજાને માન મોકલવા ફરમાવ્યું. મી. ઇસમાઇલ ઇસા પટેલે ફરમાસ્ત મુકી કે તવાબગદા નસરુલખાન સાહેબની પુત્રીના કબ્બ થવાથી તથા તેઓના ભત્રીજા થીને સગીતની શાદીએ ખેસવાનો પ્રસંગ દોવાથી તેઓને સુખારક પત્ર મોકલવો. મી. ઇસમાઇલ આદમજી દુટલા અને મી. ઇમરાલીમ અદમદ માવતના ટેકા થી સરવાનુમલે પસાર થયું હતું. મી. ઇસમાઇલ આદમજી દુટલાએ ફરમાસ્ત મુકી કે એમ. સી. કમરુદીનની કુ. તરફથી મી. શુભામ સાહેબને વધારેના પેટન નીમવા. મી. ઇસમાઇલ હાફિઝ અદમદે ટેકા આપ્યો અને તે સરવાનુમલે પસાર થઈ હતી. આગળની સભામાં નીચેના સાહેબોએ મેમ્બર થઈ ઇસલામી મંડળીને આજારી કરી. મી. મદમદ અદમદ ગોગા, મી. પી. રકનુદીન, મી. મી. દાહ શુભામ હુસેન દીનદાર, મી. અમરુલ દક દાહ રહેમનુલા, મી. મીરજ અદમદ હુસેન, મી. મદમદ ઇમરાલીમ વરી-આરા, મી. ઇસા અસમાત, મી. કાસમ સુલેમાન ભેડીશીય, મી. અદમદ મામુજી. આજુ વીપવને કચનું ફેરલાક મેમ્બરોએ બાબખાન દીપું હતું. આદ વીપસ કામ નહિ હોવાથી સરવ સદમુદરધોના આજાર માની સભા વીસરજન કરી હતી.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

ફરજન, તા. ૧૭ જુન ૧૯૦૬.

આજ રોજ સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્મીટમાં મળી હતી. ઘણા ગુરુથો હાજર હતા. સમય થતાં સરવે સાથે મળી મધ્ય પ્રાર્થના કરી તીસ કમ કચું. આદ સેક્રેટરીએ મી. ગીતાજના મ્લેકો વાંચી ગઈ સભાનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો. આગળની વીપવ રા. વીરકમલાયે "અભ્યર્થ" એ વીપે લીધા હતા તે તેમણે વાંચી સંભળાવ્યો. અભ્યર્થ એ મનુષ્યની છંદગીના અધારણનો મુખ્ય પાત્ર છે. પુરે કાળના આયો આ વીપવને ફરજિયાત ગણી બાળકોને શિક્ષણ આપતા હતા. શરૂના આશ્રમમાં વિદ્યાર્થાસ કરાવતા અને વીરનું ગણ્ય કરવા શિક્ષણ આપતા હતા. તે કાળમાં તેમની સંસારીક, અવહારીક

રાજકીય અને ધારમીક ચારે સ્થિતિ ઉત્તમ દસ્તામાં હતી. શરીર કસાએલાં મજબુત બાંધાના હતા. જ્ઞાન શક્તિ પણ વીરેશ હતી. હાલમાં અભ્યર્થ એ વીપવ મ્લેકો અશે ભારત ભુમીમાં નાશ પામ્યો છે. બાળજન ધાવ છે, સ્વાર્થી ફેળવણી અપાય છે, એટલે ધારમીક શિક્ષણ તદન અંધ થયું છે, અને શારીરીક ફેળવણી પણ નાશ પામવા લાગી છે. એનું પરીણામ એ આવ્યું છે કે આર્થ ભુમીની પ્રતિ નાહીમત. રોગીશ, બળદીન, અને સ્વાર્થી થઈ છે અને થશે. માટે હવે દરેક અધ્યુએને આ વીપવને મજબુત દરતાથી વળગવું અને એને ઉનેજન મળે એવું ધરતન કદવું. રા. જગનનાથ, સોલા, રધુનાથજી, સેક્રેટરી અને પ્રમુખે વીપવને લગવું વીચેન કર્યું. આદ સેક્રેટરીએ બાબખાનું કે આવતી સભામાં આ સભાને જ માસીક આવકનવરનો દીસાબ બજાવવા માં આવશે. માટે દરેક બાબતોએ હાજર રહેવું. આવતી સભામાં રા. તુલગશંકરે "સ્વદેશાભિમાન" વીપે કબી કારવા બજાવવું. સમય થતાં મધ્ય પ્રાર્થના કરી શાંતિમંત્ર ભણી સભા વીસરજન થઈ હતી.

ધાર્મિક મેળાવડો.

ફરજન, તા. ૧૮ જુન ૧૯૦૬.

મધ કાલ રોજ સાંજના આશરે ચાર સાડા ચારને સમારે અત્રે ફારપોરેશનમાં આવેલા શ્રી લક્ષ્મી નારાયણના મંદીરમાં આશરે સાડાથી વધારે માણસો એકઠાં થયેલાં હતાં જેમાં મોટો ભાગ મુરતી ભેટકોનેજ હતો. કાલીઆવાડી તથા કલકત્તાના કલગીન એ ચાર ભાગે તથા શરૂઆતમાં શીવત અંજારામજીએ સંકેતમાં અને ભારાનું મંગળાચરણ બોલતાં પ્રસંગોપાત આતાઓ ને અર્થ સહીત શ્રી તુલસીકૃત રામાયણના ઉત્તરકાંડની ચર્યાત કહી. આશરે પોણા કલાક તે ભાગ વાંચી ધર્મના છતામુએને સતોપ ઉપજાવ્યો હતો. વચ્ચે વચ્ચે પ્રસંગે અનુસરતા શ્રી ગીતાજના મ્લેકો અને મહા-તમાએતા પ્રાદૂરજાવથી ક્યા હેતુ સિદ્ધ થાય છે વગેરે વગેરે બાબત સારી રીતે સમજાવ નાં દેતાઓ આનંદ પામતા. ફેરલાક સંતની નિરમળ લાણીના ભજન પણ પોતે અસર કારક બોલ્યા હતા. આદ નવસારીસળા ભજન પરબુલાઈ મીરંજાઈ વગેરેનાં અતી આનંદ ઉપજાવનારાં મધુર વાણીમાં સુંદર ભજનો બોલ્યા હતા જે અવણ કરી શ્રાતાઓઆનંદમાં લીન થયા હતા. સભામાં બેઠક વચ્ચેમાં બજાવવું કે મનુષ્ય ક્યવન ખાસ વીપા અને બેઠકા માટે નથી પણ

પોતપોતાના વરણાઅમનો વશ સતત રીતે પાળી પરમાત્માને ઝોળખવા માટે છે. તે આવા પ્રવૃત્તીમય દેશોમાં રવીવાર જેવા દીવસ છુટીના અથવા તહેવાર જેવા દોષ છે તેવા વખતનો કાલ લઈ સ્વકરનવ્ય પરાયણ થઈ કાલ પણ જગ્યાએ સંત સમાગમનો કાલ લેવા મુકવું નજ જોઈએ. કાલ બંશુર દેહ ક્યારે પડશે, તેનો નિશ્ચય નથી માટે બનતો યતન કરી સન્માર્ગ મોઘવાથીજ શાંતિ પમાય. છેવટે શ્રી લક્ષ્મી નારાયણના હરશન કરી આશરે સાડા છ વાગતાને સમારે સરવે આનંદ સહીત વરચાને વીદાય થયા.

ચરચા પત્ર.

અમારા વર્ચાપત્રીઓ નીચેના નિયમે યાદ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર તુરંત જવાબ મળવાનો સંભવ છે.

૧. કાબજની બેઠક બાબતોએ લખવું.
૨. અક્ષર ચોખી સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું બરોબર લખવાં, તે હમેશાં બદલ પાડવા સાફ નહિ પણ અમારી બજાને સારું.
૪. મંગળવારની સાંજ સુધીમાં મળેલ જવાબો તેજ અઠવાડીવામાં હાજર કરી ચકાવો.
૫. જવાબ હમેશાં ફૂંકે અને મુદાસર કરવું.—[અધિપતિ.]

વીપવના વધારાને લીધે અને જગ્યાનું સંકોચને લીધે "ઈડીઆમાંથી તારણ" અને ફેરલાક ચરચા પત્રો અમારે બીજા અગાડીયા માટે મુલતવી રાખવા પડે છે.

હુસેન ઉમર.—તમારા વિષય ઉપર આ જાણમાં લખાણ ચાલ્યા કરે છે.

ધરમાદા ખેલના નાણું બાબત ખુલાસો.

મે. હા. ઓ. ના અધિપતિ જોગ, આપના તા. ૯ જુનના પત્રમાં ધરમાદા ખેલની બચરાયાના આવેલ કબાણને અત્રે હું આપના પેપર મારફતે તેના આવેશિયતો ને જણાવવા માગુ છું કે—સદરહુ ખેલની ડીકાટો પૈકા થોડી ડીકાટો મેં મી. આર. પી. લટ પાસેથી લખાને લેવી હતી. જેનો દીસાબ તથા નાણું ખેલને બીજા દીવસે મેં મી. આર. પી. લટને સ્થાપિત કરી દીધું છે.

ગિવંતી સેવક,

મોતીલાલ માધવજી દીવાર.

ફરજન, તા. ૧૮ જુન ૧૯૦૬.

મેં ૬૦ એ. ના અધિપતિ બેગ, આપના તા. ૬ જુન ૧૯૦૬ ના પેપરમાં "ધરમાદા બેલની વ્યવસ્થા" વિષે જે લખાણ આવેલું તેના સંબંધમાં હું આપના જવાબ મારફતે બહુવચન રજૂ કરું છું કે :— સદર બેલની કમીટી પૈકી મી. આર. એમ. સેલા જેઓ મજબૂર કમીટીના મેમ્બર છે તેઓના હસ્તક વેચાણની દીકરીઓના હિસાબ પુરા સતોષકારક રીતે હજી સુધી મળ્યા નથી તેમજ અનેક વખત સુચના આપ્યા છતાં હજી તે દીકરીઓના પૈસા પણ આપી જતા નથી. જેથી જ્યાં સુધી તેમના તરફની દીકરીઓના હિસાબ અને પૈસા ને પ્રમાણ સુધરે મળશે નહિ ત્યાં સુધી હું તે હિસાબ આપસ રીતે આપી શકતો નથી.

લી. સેવક આર. પી. બટ.

ડરહમ, તા. ૧૮ જુન ૧૯૦૬.

એક અંબુમન ઇસલામ માટે ફાળાની જરૂર

આજ કાલ બાવનગરના મુસલમાન ભાઈ એ દીની તથા દુનવી કેળવણીમાં બહુજલ જાગૃત પડેલા છે. તેથી હાલમાં જરૂરનું જાણી કહેવાઈ (સંપૂર્ણ સંગીત દોરી વડે સીધી દીન ઇસલામ રૂપી બગીચાને પ્રવૃત્તિ કરવા એટલે ઇસલામી બીરાદરોની તરફી માટે અહિંના ભાઈઓએ માટે સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૫ ની તારીખમાં એક મીટિંગ કરી શક્તિ ના પ્રમાણમાં ફાળામાં રકમો, લગાવી, દરેક બાળાએ પોતાના ઘરના કુલ પગારના રૂપિયાના બેટલી પાછાં કર મહીને આ ફંડમાં આપવી એમ ફરવ થયો. આ મીટિંગ એક "અંબુમન ઇસલામ" નામની મદરેસા ખોલી છે. આ અંબુમન ઇસલામનો ખર્ચો આ ફંડમાંથી આવવાનું સુધરે થયેલું. પણ આવક કરતાં વધારે ખર્ચ થવાથી સદરજી મદરેસાને દરેક વખતે બહુજ અગવડતા પડે છે. શક્તિવાન કુલ બીરાદરોની ફરજ સાથે એવસાનનીઆત છે કે આ હિજરતી સમુદાય ની મદરેસાને મદદ કરવા પીના કદી રહે નહિ. આવી અમારી અંતઃકરણ પુરવક આશા છે. સદરજી ફંડના પૈસા નીચેના જરૂરના મોકલવા કૃપા કરશે.

સમય જુમાર્થીઆ સુલેમાનખીઆ દેઝર.

કે. તાહુકા રકુલ પાસે, ભાવનગર.

લી. તા. સે. હમીયાણી.

પ્રીયારીઆની મસજીદના ટ્રસ્ટી બાબત અમને બે કાળ મળેલા છે. તેમાં એક અમલ જીર અમલારનું ફેંકાઈ નહિ ફેંકાયી

તથા બીન કાળમાં સડી ફેંકાઈ બાબતમાં હોવાથી અને ફેંકાઈ પણ બીલકુલ નહિ હોવાથી તે અને અમે જાણી શકતા નથી. આમ અમરે સડી તથા ફેંકાઈ મજબૂરી આપી શકાય.

પરમાટનો એક વધુ કેસ

(ઈંગ્લેન્ડ બાપીનીઅન માટે ખાસ રીપોર્ટ) કીમીનલ કોર્ટમાં તા. ૨૬ મંગળવારે માલ્કોટ મી. એ. સી. હેડરીફ આગળ મી. મંદાકસન નામના સુરત જવાના રહીસ કમ્પોને ત્રણ પાઉન્ડનું રજીસ્ટર નહીં હોવાના વાંકસર હોયે કરવામાં આવ્યો હતો.

જ્યાવ તરફથી મા. લાઈચેન્સ્ટન વજીવ હાજર થયા હતા.

રજીસ્ટર એક એશીઆડીકસની એશીસ ના ચીફ ક્લાર્ક મી. જેમ્સ કોલીની જુબાની હોવામાં આવી હતી. તેણે જણાવ્યું હતું કે તે હોમલદારને ૧૯૦૩ના માર્ચ માસમાં પર મીટ કાઢી આપી હતી ત્યારબાદ તે કેસમાં જઈ મહીના દીવસ પહેલાં આ કોલોનીમાં પાછો આવ્યો છે ને તેની પરમીટ બોલાવે જવાથી તેની નહવની તેણે માનણી કરી હતી તેની પરમીટ ઉપરથી બીલ બે ફાઈ થઈ રજીસ્ટરન સરપ્રીસેટ કલાવી થયા છે જેના અગોહાના નીસાન લઈને જુદા તથા પર મીટના અગોહાના નીસાન સાથે મળતા નથી જેથી ખાતી માય છે કે તે હોમલદારને પાઉન્ડ નું રજીસ્ટર કલાવેલું નથી.

ઉલટ તપાસમાં મી. કોલીએ કહ્યું કે મુન્ડે ગારને પરમીટ લગાઈ બાદ પાસ ઉપરથી આપવામાં આવી હોવી એકસે. પણ ૩ પા. ના રથ સરકાર વખતના રજીસ્ટરને અમે પર મીટ ખાતાવાળા ટ્રાંસવાલમાં રહેવાની સત્તા તરીકે જાણી શકતા નથી.

મી. લીચેન્સ્ટને જણાવ્યું કે તે હોમલદારને ૧૮૮૫ના કાયદાની કલમ ૩ મુજબ કેમ પકડે છે તે સમજી શકાતું નથી. પરમીટ એશીસ ૧૮૮૫ની ૩ કલમ પ્રમાણે રજીસ્ટર હોવાની ફરજ પાડે છે અને બીજી તરફથી તે મુજબ પા. ૩ નું રથ સરકારનું રજીસ્ટર નામનું મળે છે. પણ મી. લીચેન્સ્ટનના પુરવાથી મી. કોલીએ કહ્યું કે ૧૯૦૩ના માર્ચ માસથી ત્રણ મહીના સુધી ફાઈપલ હાંકવાને પરમીટ કલાવ્યા બાદ રજીસ્ટર, પરમીટ આજસ તરફ થી આપવામાં આવતા નહોતા.

મી. લીચેન્સ્ટને ૧૮૮૫ના કાયદાની કલમ ૩નો અરથ સ્પષ્ટ બતાવ્યો હતો કે ટ્રાંસવાલ માં હાજર થયા બાદ આડ દીવસની અંદર ૩ પાઉન્ડનું રજીસ્ટર કલાવવું જોઈએ.

મી. કોલીએ કહ્યું કે ૧૮૮૫ના કાયદાની ૩ કલમ ૧૯૦૩ના જુન મહીના સુધી પરમીટ એશીસ તરફથી અમલમાં મુકેલ નહોતી.

ઉપરની બધી દફતિત ઉપરથી મી. લીચેન્સ્ટને પોતાના કલાવનને જાણી મુકવાની અજબ કરી હતી. માલ્કોટ તે હોમલદારને બીરજોપ કરાવી એક મુક્યો હતો.

નાતાલ સમાચાર.

આગ—ગયા સોમવારે વેસ્ટસાઈડમાં એક ઈંગ્લેન્ડ રીસ્ટોરેટ રૂમમાં આગ લાગી હતી. આગથી પાઉન્ડ ૧૧૦૦ નું નુકશાન થયું હતું. મહાન તથા માકનો વિનો ઉતરા વવામાં આવ્યો હતો.

ખુની હુમલો—ગયા શનિવારે રાતરે કાંઈ કાદર અદમાસોએ વેસ્ટસાઈડમાં આવેલ એક રીફ્રેશમેંટ રૂમના માલીક મી. પુરે ઉપર હુમલો કરી તેને સખત જખમી કર્યો હતો. પોલીસે બે કાદરોને શક ઉપર પકડેલ છે. મી. પુરે સખત જખમી થયેલ છે. હાલ તે હસ્પીતાલમાં છે.

અરજી સ્વીકારાઈ—મેનોગ્રીફ એન્ડ સનના ભાગીદાર એ. વાલ્ડસીની મીલકત નાદાર તરીકે રજી કરવાની અરજી સ્વીકારવા માં આવી છે. કુલ ફેલ્ડ પા. ૧૧૮૧૭-૧૦-૬ નું અને તે પેટે થટ પા. ૧૨૬૨ની બતાવવું માં આવી છે.

આગ—ગયા મંગળવારે રાતરે આડ વાગે મરકુરી લેનમાં આગે દેખાવ દીધો હતો. પુરકળ મદદ આવી પહોંચવાથી તરત જ દારી નાખવામાં આવી હતી.

હિંદુસ્તાનના ખખરો.

મુંબઈમાં તા. ૨૩મી મેના રોજ કોલાખા જમસેદજી બંદર ઉપર કરકમ એકા પાસે આગથી વશ લાખ શા.નું નુકશાન થયું છે.

બમનગરમાં મરજાનું જીર ઘાલું છે. કોશિને બહુ લાગમારી બોમબની પડે છે.

નાશક પાસે ગંગાપુરમાં આગથી અસંખ્ય ઘરો તબ્ત બગી થયા છે. આ આગથી ૮૮ કુટુંબો નિરાધાર થઈ પડ્યાં છે.

ઉત્તરમાં ૬૦ લાખ રૂપિયાને ખર્ચે પાણી માટે તળાવ બાંધવાની જોડાયણ કરવા માં આવી છે.

પોરબંદરમાં મરજી આવે છે. પોરબંદરના દિવાલ મેરાજ મંગલજી સુઝરી ગમના ખખર તા. ૩૦ મી મેના કાલીઆવક સમાચારમાં છે.

अभिलेख भद्रसाधु इंड

आह्वाने भारे

वेचवाना छे.

न्युट्रिशन.

मी. अदमद भद्रसाधु इंड.	५	१	०
.. भद्रसाधु भद्रसाधु.	३	०	०
.. सुवेमान भद्रसाधु.	२	१०	०
.. भद्रसाधु भद्रसाधु.	१	१०	०
.. सुवेमान सुवेमान भारण.	१	०	१
.. भद्रसाधु भद्रसाधु.	१	०	०
.. शेष अमीर.	१	०	०
.. भद्रसाधु भद्रसाधु.	०	१५	०
.. अदमद भद्रसाधु भद्रसाधु.	०	१०	०
.. सुवेमान भद्रसाधु भद्रसाधु.	०	५	०
.. भेनर अमीर भद्रसाधु.	०	७	०
.. भद्रसाधु भद्रसाधु.	०	५	०

इन्डिस्ट्रि.

मी. अदमद भद्रसाधु भद्रसाधु.	२	२	१
.. सुवेमान भद्रसाधु भद्रसाधु.	०	१५	०
.. भद्रसाधु सुवेमान भद्रसाधु.	०	१०	०
.. अदमद भद्रसाधु भद्रसाधु.	०	५	०
.. शेष अमीर	०	१०	०
.. सुवेमान भद्रसाधु भद्रसाधु.	०	१०	०

अमार् ननु परस नुन भासनी पहेली
नारीपथी शर धनुं छे तो दरेक आह्वाने
विनंती करवाभा आवे छे तेओओ आन
परसनुं लवाजम भोक्की आपवुं.
अमारा इदवाक आह्वाने पार्से लख गछ
आननुं लवाजम आनी छे तेओओ ते नाखुं
परसनी भोक्की आपवा मे. करवी.
लवाजम तथा आह्वाने अमरना बेक वमेरे
'International Printing Press'
ना नामधी भोक्कवा.

लवाजम, आह्वाने, अमीर वगेरेने
अमारे पत्रपत्रकार नीचेने शीरनामे करवा,
भेनर.
इन्टरनेशनल प्रीटिंग प्रेस.
शीनीकस, नाताल.

परतीना अमारे-इन्टरनेशनल आह्वान
नुन आपा वगेरे छे डि'रा १ नीनामे
वधारे लुकासा भारे नीचेने सरनामे लखनुं.
भेनर, इन्टरनेशनल प्रीटिंग प्रेस.
शीनीकस.

स्टीमरोनी छिडवाव.

अमर कुडी-इन्टरनेशनल तथा रंगुन भारे
ता. ११ लुकासा रवाना करी.

रोकड अमर आव.

आव.	मी. पे.	शी. पे.
भांग १ अस्तालु	२१ ०	२१ ६
मीमडीना	२५ ०	२१ ६
अमर, अमर, डी. आर.	१८ ६	१८ ६
अमर, डी. आर.	१७ ६	१८ ६
मीनी सक्कर	२२ ०	२३ ०
इन्डिस्ट्रि	२३ ६	२४ ६
इन्डिस्ट्रि	२५ ०	२७ ०
गुवेर हाथ कानपुरी	२६ ०	२७ ६
भद्रसाधु	२२ ६	२३ ६
भद्रसाधु	२५ ६	२७ ०
अमरनी	२३ ०	२३ ६
अमर भद्रसाधु	२२ ६	२३ ६
.. हाथ	२१ ०	२२ ६
वडाया	१९ ०	१८ ०
भद्रसाधु	६ ०	१० ०
इन्डिस्ट्रि तेव १ आह्वान	३ १०	३ १२
अमरनी	३ ३	३ ४
मीमडी	३ २	३ ४
नाणीअमर	३ २	३ ४
आमर सक्कर से रतलनी	१५ ६	१६ ०
पीमर	१६ ०	१६ ६
तीरकुण नाताल	१० ६	११ ६
आह्वान	१३ ०	१४ ०
आह्वान	११ ६	११ ६
भद्रसाधु सोपारी १ रतल	० ७	० ८
भद्रसाधु	० ५	० ५
पीमर ४ रतल	६ ०	६ ५
भद्रसाधु डीमर	६ ३	६ ६
.. वाहट रोस	७ ६	८ ०
.. आह्वान	१३ ०	१३ ६
नाणीअमर १००	२० ०	२२ ०
इन्डिस्ट्रि	८ ६	८ ०
मीमडी (लीवरपुल)	४ ४	४ ६
भद्रसाधु अमर	४ ४	४ ६
इन्डिस्ट्रि	२० ०	२१ ६

सन लाईट साबुन.

तुम्हारे रेशम लीनन और सुतरके बारीक कपडे जैसेके कीनारी, रुमाल, पडदे, बारीक खमीस इत्यादी कपडे धोनेके बखत यह सुचना ख्यालमें रखना. सन लाईट साबुन स्वच्छ साबुन है उसमें आलकली पदार्थ (जीस्में रंग चलाजाता है) नहि है. यह आलकली पदार्थसे बारीक तंतु को नुकसान होता है. सन लाईट साबुनसे धोनेसे कपडाका मुळ पोत आजाता है और रंगभी बदलता नहि पानीसे जो चीजको नुकसान होता वोही चीज सन लाईट साबुनसे बगडता.

सन लाईट साबुन कपडे सफेद बनाते है और हस्तको इजा नहि करते है.

કુડસ ચેપરમીટ કયુર.

ખાંસા તથા શરદી માટે અકસીર ઇલાજ.

ઉપર, ઇમ, પેટમાં વુક, ખાંસી અને મેલેરીયાને માટે દિદુર
રુપાન તથા સીડોનમાં આ દવા વખાણેલી છે. "કુડસ ચેપરમીટ
કયુર" નો ઉપયોગ કરનારા તંદુરસ્ત રહે છે શરીરે મજબુત પાય
છે અને લાંબી આયુષ્ય જોડાયે છે.

તેના સ્વાદ ધણો સારો છે. કોઈપણ વયની મીઠાઈ કરતાં તે
વધારે સ્વાદીય છે. શ્રીમત મલ્લી સરદી છે. શરીર એકની
શીર્ષાંગ ૧૬. મલાઈ, તામીલ, હોદી, અને ગુજરાતી ભાષામાં
કાપેલા મુચનાપત્ર સીડોન સાથે આવેલ છે. બનાવનાર ડમલ્લુ. ઇ.
કુડસ એન્ડ કુડા. દિદુરુપાન સીડોન એટસેટવમેટ, આફ્રિકા
એસિટ્રીઆ અને ન્યુઝીલેન્ડ વગેરે સંપત્તિ રાખ્યા છે. અમારી દવાની
અધ્યાપનની એન્ટ્રી આફ્રિકામાં લેનન લીમીટેડને આપેલી છે.

જી. આઈ. આઈ.કે.

હિંદુસ્થાન જતા આવતા ઉતારૂ
એને માટે પાસ પરમોટ કઢાવી
આપવાની એફીસ ખોલી છે.

કેકાણું ૧૧, મરકયુરી લેન,

(મી. નાઝરવાળા એફીસ.)

હાલ બ્યાં ઇંટર નેશનલ પ્રીટીંગ

પ્રેસની એફીસ છે.

ISSA HAJEE SOOMAR

General Merchant

AND

Direct Importer.

"BOMBAY HOUSE,"

STANDERTON.

P.O. Box 24.

Telegrams: "Issa."

M. A. Karedia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Soft Goods

Box 3598.

41 Market Street,
Johannesburg.

J. M. H. GOOL.

129 Castle Street, Capetown.

Wholesale Groceries, of all descriptions from
India and England.

Also Exporter of Cape Snook,
NATAL DRINK:

Messrs. Jubbey & Straalje Bros. Durban.

ઇસુ મેગર હમીદ રુસ.

જનરલ મરચાંડ,

12૯, કેસલ સ્ટ્રીટ.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગાની,

જનરલ ડીલર.

૬૫૬, મરેસરી અને ખીલ હરેક બતને
મલ્ક સ્ટોક્સ રાખનાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

પી.એ. એન્ટીકવેરી એન્ડ એન્ટીકવેરી ઓફ ઇન્ડિયન એન્ડ ઇસ્ટ એસિયન
એન્ટીકવેરી, એન્ટીકવેરી, એન્ટીકવેરી, એન્ટીકવેરી, એન્ટીકવેરી.

૬. ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

અબ્દુલગની,

જનરલ ડીલર,

કપડ, પ્રોસેસીંગ ઓફ કુર્ચી સ્વ ગ્રામિકા
માલ સ્ટોકમે રહેવાલા.

૫૦૭, ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

હમીદા હીજબ રેસલે ફેડ.

જે મોડેલો પૈસા નથી કરેલા તે મોડેલો
તરત મોકલી આપેલા કેમ કે પુરૂ લીટર
આ અજવારીઆમાં મોકલી આપવામાં આવશે
અને ખુદનો નુકસાન તો ત્યાંપી મેડેલો પાસુ
આવી જશે. વાસ્તે જે મોડેલો આ અજવારીઆ
માં પોતાના પૈસા નહિ મોકલાવી આપશે
તેઓને જ્યારે સહુના મેડેલો આપી
ત્યારે પરતાવું પડશે.

સી. ખાસર એસમાન ગાદમદ.

ખાનગી ઇંગ્લેશ ગુજરાતી નિશાન.

જે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.

ગુજરાત અને કાઠીઆવાડના જુદાજુદા
જોતાનાં બાજકોને ઇંગ્લેશ તથા ગુજરાતી
બહુવચા સાર આ રજીસ્ટમાં મોકલવાને
નિયતી કરવામાં આવે છે. માસિક ફી રૂ. ૧૦

૪૫૩ નેસ્ટ સીટ. } એમ. એલ. પટેલ.
ડરબન. } રહેલ મારતર.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail.

ઇ. ઇબ્રાહીમની કુટ.

હોલસેલ ને રીટેલ મરચાંડ.

CORNER BURGHER and MARKET STREETS,
STANDERTON.

Box 27,

Telegraphic Address "Ebrahim"

AMOD HALIM.

23rd Street, MALAY LOCATION. . . . .

. . . . . P.O. Box 3925, JOHANNESBURG.

Fresh Cape Snook Fish,

Large Stocks. Cheap Rates. Wholesale & Retail.

સુરતી મોહમેદન એસેટ કુા

સુરતી મોહમેદન એસેટ કુાના શેર
હોલસેલ તરફથી અમને ખબર આપવામાં
આવ્યા છે કે જાહેર ખબરમાં જણાવ્યા
મુજબ મીટીંગ વખતે તેઓ હાજર રહેશે.
તો તે વખતે મી. અસવાલ વગેરે એ જાણ
સુધીના તપાસા હિસાબ સાથે હાજર રહેવાની
મેહરબાની કરી.

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.
Tel. Address: "HARRIS."
P.O. Box 12.

G. K. Desai,
General Dealer & Importer.
Tel. Box 76. Tel. Ad. "DESAI."
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co
General Merchants & Direct Importers,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 134. Tel. Ad.: "AYOB"

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant.
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai,
General Merchant,
First-class Goods of all description
to suit all tastes.
Commissioner and Rissik Sts.,
Box 33.

KRUGERSDORP
Tel. Ad.: "CHOTABHAI."
એ. ઇ. ઇટાભાઈ,
જનરલ મર્ચન્ટ.
બી નંબરનો માલ દરેકને પસંદ પડેલો.
રિનર કમીશનર અને રીસીક સ્ટ્રીટ.
બો. ૩૩. રેલ્વેમાર્ગ એડ્રેસ ઇટાભાઈ.
કુવસંગીય.

E. A. PATEL & Co.,
GENERAL DEALERS
—AND—
DIRECT IMPORTERS,
All Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Dry Goods, Crockery and Hardware.
Corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tel. Ad.: "ACODVEE." P.O. Box 24.
BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJCY IDOLGY,
DIRECT IMPORTER
(N.)
GENERAL MERCHANT
P.O. Box, 334, DELAGODA ST.

HAJEE HABIB
CALCUTTA HOUSE.
IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of
Beds, Blankets, Drapery, Table-linen, Clothing,
Hardware, Millinery, Furniture, Groceries,
Rough goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL
Prices are very moderate & terms are easy.

A trial solicited.
Tel. Ad.: "HABIB." P. O. Box 51.
338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,
GENERAL MERCHANT & DEALER,
Market Square, P. O. BEERS.

KRUGERSDORP

A. E. BIABUA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL
Tel. Ad. "BIABUA." P.O. Box 32.

દયાળ-રામજી પટેલ,
કુટુંબ અને કમીશન એજન્ટ,
બી. એ. બોક્સ ૩૦૯, ડરબન.

EBRAHIM CAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT.
Natal Leaf Tobacco a Speciality.
113 GREV STREET, (Camroodeen's Buildings)
Tel. Ad.: "CAMROODEEN," Durban.

M. J. MAHOMED,
470 & 478 CHURCH ST.,
MARITSBURG.
Tel. Ad.: "MAHOMED."
Telephone No. 306.

મુસા ખાનમહમદ,
૧૭૦-૨૫૮ ચર્ચ સ્ટ્રીટ, દોરબેસ અને
રીસેલ, મરચન્ટ એન્ડ ઇમ્પોર્ટર.
મીસીસમર્ચ.
એન્ડ, ન્યુટ્રગ્રાઉન્ડ, ન્યુટ્રગ્રાઉન્ડ, એડિમન્ટ
રોડ, અમરીકા.

B. P. EBRAHIM & CO.
Mattress Makers, Wholesale Importers.
Dealers in Bedsteads, Carpets, Pillows, &c.
Market St. (West), Box 4420, Johannesburg.

Swami
Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : : :
Collection of his : : :

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its
kind. It is the most exhaustive and
comprehensive collection of the works
of Swami Vivekananda hitherto pub-
lished. It contains, among others, his
eloquent character sketch of "My
Master," his celebrated lecture at the
Parliament of Religions at Chicago;
all the important and valuable speech-
es, addresses, and discourses delivered
in England, America and India; the
Vedanta, Bhakti, Yoga, Karma, Yoga,
Vedanta and Hinduism, selections from
the eloquent, stirring and inspiring
speeches he gave in reply to addresses
or welcome that were presented to him
at different towns and cities in India
during his historic journey from
Colombo to Almora, on his return
from America; a choice collection of the
contributions of the Swami to various
papers and periodicals hitherto not
available in book form; some of his
private letters to friends; and a selec-
tion from the beautiful poetry that he
wrote in the true spirit of the work.

DETAILED CONTENTS: The Song
of the Sanyasin; My master I; Address
at the Parliament of Religions 38; Re-
ply to Addresses of Congratulation
from Madras and Calcutta 44; Karma-
Yoga 98; Metaphysics in India: Re-in-
carnation 110; Immortality 130; Is the
Soul Immortal? 157; The Freedom of
the Soul 163; Maya and Illusion 184;
Maya and the Conception of God 210;
Maya and Freedom 229; The Real and
the Apparent Man 216; The absolute
and Manifestation 271; Unity in Diver-
sity 292; The Cosmos: The Microcosm
313; The Cosmos: The Microcosm 328;
Realization 319; the Ideal of a universal
religion 379; God in Everything 408;
Bhakti or devotion 424; Vedanta 448;
The Vedanta in Indian Life 504; The
Mission of the Vedanta 532; The Sages
of India 564; Christ, The Messenger 593;
The Relation of Buddhism to Hindu-
ism 615; The True Method of Social
Reform 619; The Reform of Caste 630;
Education on National Lines 639;
The Conquest of the World by India
Thought 644; The Hinmayas 650;
Max Muller --- A Vedantist 653; Japan
657; To a Friend 660; The Hyman
Creation 664; And Let Shyama Dance
there 666; To the Awakened India
671

cloth bound 5/6; Paper 4/-; Post free.
Apply to G. A. Natesan & Co.,
PUBLISHERS, KARLAHALL, MADRAS.

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

JOHANNESBURG

DURBAN:

452 Smith Street.

Telegrams: "Banfield."

P.O. Box 62.

Corner Von Brandia & Commissioner Sts.

Telegrams: "Banfield."

P.O. Box 6063.

હરેક રકમના મુઠ અને ગુજરાત મેટા કાચા ઉ છુટના તથા મરિના ચામડા તથા મુરશીયર મરિના રેફર પરતુઓ આપારે ત્યાંથી મળશે.

મુઠના, રુમ, શર્ટ, કાપડ વગેરે સુતરાઈ માલને મરિના વિકાસવના ઓરડરો લઈએ અને અને રેફર હરેક વેપારી સતોપ પામે તેવી રીતે તે ઓરડરોનો અમલ કરીશું.

અમારી સાર્થકામ પાડી આવી કરો.

P. V. SANGHAVEL, GENERAL MERCHANT.

201 Gray Street, Durban.

JAMESON & CO., Manufacturers.

Ask us for Quotations before placing Orders elsewhere for

Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,

Cayenne Pepper,

White and Black Pepper,

Sauces,

And other goods too numerous to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.,
Box 63, Durban.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.,
Direct Importers.

સુલેમાન ઈસ્માઈલ મીયાની કુ. ખદારના મશ્વરોને રહેવાની મીઠાઈના સમયન સારી મળવામાં છે.

Address: 14th Jan. 1918

Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.

Tel. Address: "Suliman."

Box 3553, JOHANNESBURG.

P.O. Box 303.

Tel. Address: "BEETLE."

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

ફેન્ટી કાપડના ખામ વેપારી. હજારનાં પેસો તથા તરેહનામોલ અમારે ત્યાંથી મળશે "દુસાવારના સોમન મશીન" ના નાનાક નોસપાલ અને રેફરેન્સ રીપર મશીનો મરિના ખાસ આપતીયા. "અમરક સેફ્ટ કુલર" અને કાર્ટીસરનો મોલ તરેહ તરેહ નવનો રેફરમા સમયમાં આવશે.

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Ceilings,
and various kinds of Tinware.

All kinds of

Tobacco, Sugar, Tea, Coffee, Cocoa, and Jam, Pine, from 100 to 1000 lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Kettles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles.

SACCEPANS and FRYING PANS.

Native Pass Boxes, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 2180, JOHANNESBURG.

આવો, ગરમા ગરમ મસાલાદાર થીના ભજ્યાં અને મીઠાઈ.

જંદુમહારાજ મીઠાઈવાલ

૧૫૨, ગ્રે સ્ટ્રીટ, રૂ.

હમોરે થઈ તરહેમુ ગમમાં મીઠાઈ, તેવ ઓર પકોડા તેવા મિઠાઈ.

ધીના મીઠાઈ

સ્વાદીષ્ટ! ગરમાગરમ! અને વળી મેં તે વખતે! મોખા થીના—મુતરેવેઈ મગજ લાક, ઘારી, બુટી, મેમ મુખમનો દલવા, જલેબી, ખાજલી, મેવ, ભજ્યાં ત્રીસે બનાવેલા તથા મળે. તેમ જ વાપરવામાં આવતું નથી.

ખાસ ઓરડરો પર પુરતુ ખાત આ માલ વખતસર અને સરેસ ખાતરી આપીએ. બહારગમના ઓરડરો મ મળેથી રહેવે માલકત વખતસર આપીએ.

જેન દલપત એન્ડ કું

૧૫૨, ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Abdoela Hajee Khan Mahomed
General Merchant & Importer.

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings

Telegraphic Address:

"MOOSABEEL"

P.O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Phoenix, Natal, Saturday, 7th July, 1906.

No. 27.

MARHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Telephone 214.

Clothing,
Drapery,
Prints,
Caucas,
Dhotis,
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots,
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 855

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.

Wholesale Merchants and
Direct Importers,

have always on stock—

Rice, Dholl, Oil, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Groceries

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,

115 CO. MERCIAL RD.,

DURBAN,

Cable & Tel. Add. L. Kathorina

Telephone 211.

નાતાલ ડાયરેક્ટ લાઇન.

સીધી અને સારી સરવજાઓ.

અમમકુઓ.

તા. ૧૧ જુલાઈ સુધીમાં દરરોજી બજાર
ઉપર.

હવે હિંદીમાંથી લઈને દરરોજી કે બજારી સીધી
બી. એબ્રાહમ ઇસમાઈલ અને કો. સુધી પહોંચી જાય છે.
વળી હિંદીમાંથી લઈને પણ આ અમમકુઓ ઉપર છે.
જુલુમ બજારી બજારે આવી દરરોજી ઉપર દરરોજી
કે દરરોજીમાં હિંદીમાંથી પહોંચી જાય છે. હવે અમમકુઓ
અમમકુઓ નથી. તમારી બજારી લઈ લેશો, નહીં તો
પરજીવે પારી. નહીં તો બુલાશો અને કુલે કે બજારી
બજારી. સી. એબ્રાહમ ઇસમાઈલ અને કો.

કોંગ્રેસ સભા.

મેચ ૨૨મી. ૧૯૦૬.

DADA OSGAN,

General Merchant & Commission Agent.

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 84

Tel. Add. "DADA OSGAN,"

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મર્ચન્ટ એજન્ટ

અમમકુઓ.

મેચ ૨૨. ૧૯૦૬, ૨૧મી

The Proof of the Pudding is in the Eating.

We maintain that a carefully-written and well-displayed advertisement is a good investment.

INDIAN OPINION

reaches Buyers and Sellers in all parts of South Africa. All classes of Indians read it, and the circulation is increasing. Write for Terms.

A. McWILLIAM,

P.O. Box 317, DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના બરનો સંઘર્ષી જતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કેમરશીઅલ રોડ ઉપર મેરાસી ઉપલબ્ધ અને પાલુડાળી નવા મકાનમાં
દાખલે થતાં પહેલાં સંઘર્ષ માલ બેપર ખાસ સસ્તો કાવ રાખેલો છે.
લકતાથી ચાખા, તાળ, ધી, અને મેરીશીઅસથી મેરીશીની ચીની

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail
Merchants & Direct Importers
553 CHURCH STREET
STARITZBURG, N.Y.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો

અમદાવાદ
પી.એમ.જી. રોડ

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER WRITER (Second Edition).—Containing 635 letters. Useful to every man in every position of life for daily use. Rs. 1, 2s. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third Edition).—An exhaustive collection of phrases, idioms and proverbs, with their explanations and proper uses. Rs. 3, 3s. post free.

EVERY-DAY THOUGHTS & DIFFICULTIES (in reading, speaking and writing the English language). (Third Edition). Rs. 1, 2s. post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS (Third Edition).—Explained and illustrated. Aids to the right use of synonymous words in composition. Rs. 1, 2s. post free.

SELECT SPECIMENS OF THE GREAT ORATORS, Vols. I and II.—Helps to write idiomatic English, to improve the oratorical and argumentative powers, etc. Each vol. Rs. 3, 2s. post free.

SYNOPSIS OF THE HISTORY OF ENGLAND (Second Edition). Rs. 1, 2s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN ECHO" OFFICE, No. 106 UPPER CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant.

P.O. BOX
441.

શ્રી અમુકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
સરહવાર રેસીડન્સ રોડ—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
'ABOOBAKER'**E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,**

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,
Blouses,
Night-gowns,
Combinations
Chemises,

Skirts,
Underskirts,
Children's Fancy
Goods,
Frocks,

Bibs,
Bonnets,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY. PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864,

Telegraphic Address: "PORBANDAR."

**A. M. JEEVANJEE,
& CO.,**

Stevedores, Dubashes, Contractors,
and Commission Agent,
MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI. BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI.

Telegraphic Address:

Karachi
Mombasa
Nairobi

"JEEVANJEE."

Bombay: "CONVEYANCE."

Codes used: A.B.C., 5th Edition; A.T., Scott's, Watkin's, and Universal

C. K. D. PILLAY & CO.

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Neartjes, Oranges and Betel

Leaves on our farm at Umgeni.

Indian Post Office on our premises,

133 Grey St., 219 & 223 Umgeni Rd.

P.O. Box 63, Durban.

Telegraph Address: "DOORAMAM"

ફાઇન વેશબાલી છે.

આપણે ઇંગ્લેન્ડ અને અમેરિકામાંથી
ફાઇન વેશબાલી છે. વધુ ખુલાસા માટે આપ
જણ સાથેના અથવા ૧૦૭ શ્રીસ્ટ સ્ટ્રીટમાં
ફાઇન વેશબાલીને ખુલાસા કરવા મળશે.

E. Suleman Bros.,Wholesale & Retail Timber & Iron
Merchants.

Saw Mills & Timber Yards.

109 Queen Street, Durban.

Hassim Tayob & Co.,

General Merchants, Wholesale & Retail,

Opposite Court House, Market Square,

Box 45, Telegraphic address: "HASSIM"

POTCHEFSTROOM.

YUSUF PATEL,

GENERAL DEALER, WHOLESALE & IMPORTER,

P.O. Box 81, Market Square,

Tel. add. YUSUF. POTCHEFSTROOM.

DAWAB MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN

HOUSES TO LET

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to

PLOWRIGHT LANE.

સસ્તો અને ઉચો તમાકુ.

ટોંગાટોના નજીકનાં તમાકુ પરચુર
કે નજીકનાં અમારે ત્યાંથી મળી શકશે.
કે. એ. ગાંધી. ટોંગાટ.

164 Grey Street,

Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CIGARETTES

BOER TOBACCO

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88. Tel. Address: "Porbandar"

Telephone 864.

સસ્તો અને ઉચો તમાકુ.

સન સીગારેટ, સુમાટ્રા સીગારેટ, શેગ
અને વીરજીયા ટોબાકો તમાકુ તમાકુ
સરનામે મળશે.

સન મેન્ડ ટોબાકો વર્ક્સ.

૧૬૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIAN

Second-hand Overcoats, Jackets,

Trousers, Coats, Waistcoats, etc.

J. LANDAU,

327 Pine Street, Durban.

Sole Office: 13 Rue des Freres-Georgiens, Paris.

સેકન્ડ-હેન્ડ કોટ, જેકેટ, ટ્રાઉઝર્સ, કોટ

અને વીરજીયા ટોબાકો તમાકુ તમાકુ

કે. એ. ગાંધી.

૩૨૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

ફોન નંબર: ૧૩ રુ દે ફ્રેર્સ-જોર્જિયેન્સ.

ભાણ્ય પરપોતમ.

વીરજીયા ટોબાકો સરનામે મળશે આપણને
આપણે છે. આપણે અને ભુણ્યો.

૩૨૭ પાઇન સ્ટ્રીટ,

ડરબન.

We want your advice! correspon-
dence is invited on all matters of interest
to Indians. Indian Opinion is the
voice of Indian people in S. Africa.

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPETOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

હાલના ભાગીદારોએ આ વેપાર ચાર
વર્ષ થીપર ખરીદી લીધેલ હોવા છતાં એલ.
કરમનની કુ. ના નામથી વેપાર ચલાવવા
માં આવતો હતો કારણ કે નવા ભાગીદારોના
નામ નાતાલમાં સારી રીતે જાહેર થાય ત્યાં
જુધી જુનું નામ રાખવાનું કરાવ્યું હતું.
હવે તે નામ ફેરવી ઉપરના નામથી કુ. આ
લે છે.

જયાજીવ માલના વેપારી.

ફેરક રકમનો સોફ્ટ ગ્રુસ, કાપક બર,
જુટ, કાફરી માલ, હાથિર, કાચનો સામાન
વિગેરે વિગેરે.

A. MANSOOR
GENERAL MERCHANT,
BUTHA BUTHE,
DISTRICT LERIBE, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,
WHOLESALE & RETAIL
MERCHANTS,
131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,
Fruit Merchant and
General Storekeeper.
BELLAIR, NATAL.
અધી જગ્યાએ ફ્રુટ વહાવવામાં આવે છે.

TAYOB ADAM,
GENERAL MERCHANT
Butha Buthe,
Leribe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co.
GENERAL MERCHANT.
MADRAS GOODS A SPECIALITY.
139 Grey Street & 95 Umgenei Road,
DURBAN.
Telegraphic Address: "PERFORMER."

PARSHOTAM VALABH,
TAILOR & OUTFITTER
KINDS OF SUITS MADE TO ORDER
AT SHORTEST NOTICE.
129a Grey Street, DURBAN.

To

please your customers,
increase your business,
pay you well,

STOCK

Our High Class Cigars, Cheroots, best
Cigarettes, Tobaccos of all kinds, Pipes,
Pouches, etc. Always in stock, wholesale
and retail at lowest market price.

S. P. Mahomed & Co.
Old No. 91, New No. 109,
Corner West & Grey Sts., DURBAN.

FOR SUITS TO MEASURE
go to

Makanjee Bros.,
Outfitters,
189 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,
General Importer, Wholesale & Retail Merchant,
Box 122, Tel. add. "Mahomed Tilly."
OLD TOWN, KLERKSDORP.

હિંદી દવાખાના.
આ દવાખાનામાં ફેરક જાતની દવા પુરી
પાડવામાં આવે છે. જડાર મામના જોરકરો
પર પુરતું ધ્યાન આપવામાં આવશે. ફેરકી
જોની ઉપર ખાસ ધ્યાન આપી ઉમદા દીડ
મેંટ કરવામાં આવશે. ઘીલ અને ખચરની
દવા અમારે ત્યાંથી મળશે.

૩૬૦ પાન રમીક.
இந்திய மருந்துக்கடை.
எல்லாவகை மருந்துகளும் விலை ௪
௫௫௫௫ விற்கப்படும். வேண்டியவர்க
ள் கேரிலாவது போஸ்ட்டு மூலமாக
து பெற்றுக்கொள்ளலாம். அடியில்
கூட்ட வியாதிக்களுக்கும் குணிகா வி
யா திகளுக்கும் மருந்து கிடைக்கும்.
வேண்டி, மேகரணம், அரீரணம், கா
தம், இரும்பு, தலைகோய், காக்கை
வி, பெண்ண வியாதி.
இந்திய மருந்துக்கடை, 360 எபன்
ஸ்ட்ரீட், டர்பன்.

K. KISTEN,
TOBACCONIST.
Best Leaf Tobacco always
on hand.
UMGENI ROAD DURBAN

SHAIK MOHIDEEN,
WHOLESALE & RETAIL GENERAL MERCHANT
135a Camroodeen's Buildings
Grey St., DURBAN. Tel. add. "SHAIK MOHID"

R. D. BHOYRO,
INDIAN BOARDING HOUSE.
Breakfast 6d. Dinner 9d. Supper 1/-
Monthly Boarders 12 10 0
Zaveri Bazaar, Pine Street, DURBAN
For what Indians think see *Indian
Opinion.*

એ. એ. કુવાડીયા.
ફેરકી અને કાફરી બરનો ફેરક જાતનો
માલ અમારે ત્યાંથી શીશવત બાવે મળશે.
જાહેર ખબર મળે પુણે,
પી.એ.બી.સ. ૨૭૦, એ. એ. કુવાડીયા.
૨૭ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, બેંગલોર.

ARMSTRONG BROS.

38 Field street, Durban.
સોદાનો સામાન, કાઠરી, બીજીએ તેલ,
રબ તેના પ્રક.

કાચનો સામાન, ફેરકની, કોનેમલો
સામાન, વગેરે વગેરે. કાળજીથી પેક કરી લે
વળ શીશવર કરવામાં આવે છે. બાવે મળે
નીચેને સરનામે પુણે.

આર્મ સ્ટ્રોંગ બ્રદર્સ,
૩૮ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Mahomed Ismail & Co.

General Merchants & Importers.
P.O. Box 75, KLERKSDORP.

VANMALI KOYA
General Dealer.
No. 3, Corner Cornhill Street & Fountain Street,
P.O. Box 294, Klerksdorp.

Mehta & Khanderia Bros.,
MERCHANTS & IMPORTERS,
Devenish & Church Sts., and at Spelonken,
Tel. add. "KHANDERIA." Box 160,
PIETERSBURG.

મહત! ફેરકોપાક મહત!
એની મેલે ફેરક, જાલુ, વાતો ફેરક,
ફેરકોપાક અમે ફેરકને મહત આપીએ છીએ
ફેરકોપ મંચાવી જુઓ.
જોડાણ લગનલાલ મહાજન.
કાળજીથી ફેરક-મુખાઈ.

વે દામ હરપકકો!
આપણી આપ રીતા, ગાતા, માટે કાતા,
હસતા વિહાતા વાજા કોનોમાક હમ વેદામ
ફેરકે ફેરકે! સુચીવત્ર મંગાકર દેલિયેતો!!
વત્તા-જોડાણ લગનલાલ મહાજન.
કાળજીથી ફેરક-મુખાઈ.

D. ASMAIL,

General Merchant & Importer,
P.O. Box 41, Opposite Standard Bank
Tel. add. "FACE." KLERKSDORP.

અખડલ રમક.
ફેરક એવ'ટ.
સાથમ આદિના ફેરક જાતમાં 112
મહાજનમાં આવે છે.
112 જોડાણ રીટા બી.સ. ૧૭૨.
કરબન.

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

GOLD MEDAL

Madras Industrial and Art
Exhibition, 1903.

(ESTABLISHED 1887)

TWO GOLD MEDALS

Bombay Industrial
and Agricultural Exhibition,
— 1904. —

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabl Shoes, &c

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portmanteaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

બુડસ પેપરમીટ કયુર.

ખાંસા તથા શરદી માટે અમકસીર હસાજ.

હમરસ, હમ, પેટમાં ઝુક, ખાંસી અને મેલેરીયાને માટે હિંદુસ્થાન તથા સીંદોનમાં આ દવા વખાણેલી છે. "બુડસ પેપરમીટ કયુર" નો ઉપયોગ કરનારા તંદુરસ્ત રહે છે શરીરે મજબુત થાય છે અને લાંબી આયુષ્ય ભોગવે છે.

તેનો સ્વાદ ધણે સારો છે. કોઈપણ જાતની મીઠાઈ કરતાં તે વધારે સ્વાદીષ્ટ લાગે છે. ક્રીમત થણી સસ્તી છે. શરીર એકની શીર્ષીએ ૧૬. મથાઈ, તાંબીલ, દીલી, અને ગુજરાતી ભાષામાં ઉપેક્ષા મુજબનાપત્ર સીંદી સાથે ગામેલ છે. ખનાવનાર હમકયુ, ઇ. બુડસ એન્ડ કુલ., હિંદુસ્થાન સીંદોન એટરોટવમેટ, આફ્રિકા જિઓલોજીઆ અને ન્યુઝીલેન્ડ વગેરે સમગ્રે શાખા છે. અમારી દવાની જરવાબદારી એન્ડેસી આફ્રિકામાં લેનન લીમીટેડને અપોલી છે.

જી. આઈ. આઈ.કે.

હિંદુસ્થાન જતા આવતા ઉતાર ઝોને માટે પાસ પરમોટ કંકાવી અપવાતની ઓફીસ ખોલી છે.

કેકાણું ૧, મરકયુરોલેન,

(મી. નાઝરવાળા ઓફીસ.)

હાલ જ્યાં ઇંટર નેશનલ પ્રીટીંગ

પ્રેસની ઓફીસ છે.

ISSA HAJEE SOOMAR

General Merchant

AND

Direct Importer.

"BOMBAY HOUSE,"

STANDERTON.

P. Or Box 24.

Telegrams: "ISSA."

M. A. Karodia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Soft Goods

Box 3598.

41 Market Street,
Johannesburg.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગની.

જનરલ ડીલર.

કપડાં, જીંદગી અને બીજા દરેક જાતનો
જીવન સ્ટોક્સમાં રાખનાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

નોંધ. અંગ્રેજીમાં લખેલાં નામો પાછળનાં પાનામાં આપેલાં નામો સાથે મેળવવામાં આવેલાં છે.

5. ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

અબ્દુલગની,

જનરલ ડીલર,

કપડાં, જીંદગી અને દુધની સ્વ રકમમાં
માલ સ્ટોકમાં રાખેવાલા.

૫૦૭, ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

J. M. H. GOOL.

129 Castle Street, Capetown.

Wholesale Groceries, of all descriptions from
India and England.

Also Exporter of Cape Snook,
NATAL DEER.

Messrs. Jubbly & Sonjee Bros., Durban.

જી. મી. હી. ગુલ.

જનરલ મરચંડા,

૧૨૯, કેસલ સ્ટ્રીટ.

Commercial Agency,

13, Upper Circular Road,

CALCUTTA,

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore essential that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our especial offers. Should you feel inclined to correspond with us, you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

ખાનખી ઇબ્રાહિમ ગુજરાતી નિશાળ.

જે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.

ગુજરાત અને કાઠીઆવાડના શૈક્ષણિક
કેન્દ્રનાં બાળકોને ઇંગ્લેશ તથા ગુજરાતી
જ્ઞાનના સાર આ સ્કૂલમાં યોગ્યતાને
મિલતી કરવામાં આવે છે. માસિક ફી રૂ. ૧૦

અર. વેસ્ટ સીટ. } એમ. એલ. પટેલ.
જાણના. } ૨૩૬ માર્ગ.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail,

ઇ. ઇબ્રાહીમની કુલ.

હાલસેલ ને રીટલ મરચંડા.

CORNER BURGHER and MARKET STREETS.

STANDERTON.

Box 27.

Telegraphic Address "Ebrahim"

AMOD HALIM,

23rd Street, MALAY LOCATION, ...

. . . . P.O. Box 5925, JOHANNESBURG.

Fresh Cape Snook Fish,

Large Stocks. Cheap Rates. Wholesale & Retail.

Indian Opinion

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, JULY 7TH, 1906

No. 26

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—

Asiatic Competition ...	455
"Sammy" ...	456
Two Important Cases ...	456
Krugersdorp and Asiatics ...	457

OTHER ARTICLES:—

Mr. Justice Beaumont on Colour ...	457
Stretchers-Bearers ...	457
Asiatic Competition ...	457
Johannesburg Municipality ...	459
Johannesburg Jottings ...	459
Cape Immigration Bill ...	460
Another Registration Case ...	461
"The Asiatic Danger in the Colonies" ...	461
Insulting an Indian ...	462

Indian Opinion

SATURDAY, 7TH JULY, 1906

Asiatic Competition

In another column, we publish an able and eminently fair article on this subject, appearing in the leading columns of the *Rand Daily Mail* of Monday last. The writer has obviously written with great moderation and restraint, and we could wish most sincerely that all who argued the case against the Indian did so in the same temperate and statesmanlike spirit.

Several points arising out of this article merit more than passing comment, for the issues presented are so serious as to demand the close application and attention of all who are moved with a desire to do justice fearlessly, and to put forth the practical Christianity that is in them.

We have felt all along that the spirit moving the opponents of Indians in South Africa is one depending far more on bitter race-prejudice and colour-hatred than on reasons based upon a proper appreciation of the economic features of the situation.

We are glad to find that the *Rand Daily Mail* once for all brushes aside the foolish exaggerations given currency to at that preposterous meeting held under Mr. Loveday's ægis in 1904, dubbing itself falsely a "National" Convention. When "National" comes to bear the meaning "provincial" and "pettifogging," perhaps we may grant that the Convention was right in its choice of an epithet.

So that, for the present, we are to take it that statistics as presented and facts as set forth by the Convention are not to be taken seriously, and that its gross and harmful exaggerations have to be recorded against those who have stopped at nothing to vilify a

steady, peace-loving, and thrifty, section of Empire-builders.

However, to take the arguments urged by the writer of the article under comment, it is stated that so far as the Natal general dealer is concerned, they cater for more than the Indian community. Granted then, what of that? Who are their *clients*? It is found that Indian petty traders deal with poor whites who, otherwise, would be unable often to procure even necessities, let alone luxuries. Again, the Indian trader has dealings, often on a considerable scale, with natives. The native is unable to pay much for the commodities of which he is in need; he is a hard bargainer, and if he cannot get what he requires at the price that he is willing to pay, he goes without. Now, from the point of view of the South African colonist, the man who is able to create a demand for the products of civilisation amongst the natives, and so offers inducements to them to hire their services out for a longer period, is performing a public service, and is deserving of the title rather of a benefactor of, than that of a danger to, the white community.

There is a great deal of mystery about that blessed word "competition." Under existing conditions, competition is the very breath of trade. But there is competition and competition, and the burden of the charge made against the British Indian is that his is unfair competition—a charge which, we maintain, has never yet been borne out. The heart and fountain of our offending is not that we unfairly compete, but that we are foreigners, that our colour is brown, and that our habits are not similar to those which tradition and custom have imposed upon Europeans.

Where the Indian trader is to be found, he supplies a much-needed demand, else should we never hear the constantly re-iterated charge of undue competition. He trades often on a most diminutive scale, and the mere fact that he holds a general dealer's licence does not necessarily make him a general dealer. Big words are often used to exaggerate the importance of small things, and we are sure that were the situation to be investigated in a spirit where humour could have free-play, there would be many a hearty laugh at the expense of those who have unconsciously been led astray by a term that seems to include men whose wealth approximated to that of "Cresus" rather than to that of the picker up of unconsidered trifles.

Our remarks apply as much to the Transvaal as to Natal. How can there possibly be over-competition of Indians

in a town such as Potchefstroom, where there are actually fewer Indians and more European traders than before the war? When we consider that, to-day, the Indian population of the Transvaal is considerably less than it was before the war, whilst the European population has increased beyond belief during that same period, it is obvious that the outcry against British Indians is a false and a shallow one, and one, moreover, that is only urged by interested parties who desire to serve their own ends, and who are supported by men ever ready to be taken in by a statement sufficiently often repeated.

When we come to the Cape Colony, where one of the Indian sundrykeepers is stated to control no less than 29 separate shops, we are tempted to search the records of the "National Convention" for authority for this statement of "fact," or, on the other hand, to inquire how much larger than match-boxes those stores are. Truly, we are come to a sorry pass, when such "terminological inexactitude" is resorted to.

Compared with the bulk of internal and external trade done by the European population, that done by British Indians is insignificant, whilst that of other Asiatics or so-called Asiatics, with whom we have no immediate concern, must be a mighty, fair quantity.

Let us consider the condition of affairs. In Natal, there exists an Immigration Restriction Law which does not recognise the great Indian languages. Result—large numbers of Indians are, even if they wished to enter the country, debarred from so doing. There is a General Dealers Licences Act, which makes the Town Council, composed of the Indian trader's business rivals, the final court of appeal, a condition of affairs which would not be tolerated in the United Kingdom or in any place in which considerations of justice reigned supreme. In the district of Vryheid, the unfortunate British Indian is subject both to the harsh laws of Natal and those of the Transvaal.

At the Cape, a similar Immigration Restriction Law obtains to that enforced in Natal, with the additional restriction that if an Indian's wife and family be not resident in the country, he is not regarded as being domiciled in the Colony.

In the Orange River Colony, an Indian is permitted to reside in the country, except in a servile capacity.

And in the Transvaal, things are no better. A Peace Preservation Ordinance is wrongly framed from its real intention, and, for political purposes, is used in practice to prevent the entry of Indians, even when entitled to be in the country. Law 3 of 1885

prevents their holding land, and obliges traders to possess themselves of registration certificates. Numberless other restrictions are imposed, but what we have already shown demonstrates our point.

The writer of the article urges moderation on both sides. We agree. Our moderation consists in this—British Indians desire treatment as free men, not as pariahs. They ask for free entry, on equal terms with non-Indians, into the Colonies, freedom to trade, freedom from the galling insults and degradations imposed by Law 3 of 1885. On their side they are willing to abide by a general immigration restriction law, and the granting of licences by the Town Councils, subject to appeal to the Supreme Courts. Can they, in justice to their own cause, in justice to their children, in justice to the great heritage of Empire that has become theirs and which they have helped to purchase with their blood and treasure—can they ask less than this? British Indians demand no political rights. They ask for nothing in the shape of social equality. But they have a right to insist upon the bestowal upon them of their just civil rights and the withdrawal of restrictions and restraints which can only have the effect of perpetuating the feeling of bitterness that must inevitably arise from a sense of oppression and injustice. For British Indians to ask less than this would be to proclaim themselves as deserving of all the cruel hardships and insults inflicted upon them.

"Sammy"

Too late for insertion in *extenso* in our issue last week, we were only able to briefly mention the circumstances of an important case that came before Mr. Branton-Warner last Tuesday in the Durban Criminal Court.

The circumstances are, shortly, these. In May last, a party of Indian gentlemen were returning, by one of the municipal tram-cars, from a mission of charity. They had been visiting a dying man in hospital, and had been endeavouring to offer him consolation appropriate to the occasion. Naturally, they would be considerably sobered by their experience.

The conductor came onto the top of the car on which the party were seated, and asked for their fares. One of them, a respectable educated Indian, and clerk to a well-known Durban advocate, stated that he was desirous of paying for the whole party, and searched in his pocket for the amount required.

Whilst thus engaged, the conductor roughly addressed him in the following terms: "Hurry up, Sammy." As may be supposed, the insult stung the complainant, Mr. Francis, into a retort that the conductor should not call him "Sammy." Thereafter, angry words passed, during which the conductor again used insulting expressions.

Hearing the disturbance on top of the car, the motor man came to the aid of his fellow-employee, threatened to throw Mr. Francis off the car (it was only by an accident that the latter was not forced over the side), and actually pushed him down the staircase and into the road.

At the hearing, the complainant's story was corroborated by Mr. H. L. Paul, Chief Indian Interpreter in the Chief Magistrate's Court, and by other witnesses.

As against their testimony, a Dr. L. Robbins averred that there were no abusive terms used by the conductor and that no assault was committed by the motor man. Notwithstanding this, and apparently without any other reason than to perform an act of courtesy, Dr. Robbins gave the motor man his card.

And here we would most cordially express our appreciation of the Magistrate's action in closely questioning this witness. The doctor's statement was clearly incredible, and a shrewd lawyer like Mr. Branton-Warner was scarcely likely to be deceived by a defence that was obviously an afterthought.

Moreover, when the conductor's turn came for examination, the Magistrate was again to be congratulated. This time he was clearly to be congratulated. He elicited the fact that the man, though he had been in the country for two years, did not know that the expression "Sammy" was an offensive one. Such a statement, of course, was scarcely creditable. Moreover, the conductor and the accused both endeavoured to put the whole blame upon the complainant, whom they accused of creating a disturbance and using foul language.

We are glad to see from the *Adherer* report that the Magistrate expressed himself in unmistakable terms as to the manner in which the defence had been developed. The evidence for the prosecution in his Worship's opinion, was not at all contradictory, whereas that of the defence was.

We do not care to characterise the nature of the statements of witnesses for the defence. They speak for themselves. Had the tables been turned, and the Indian been held guilty, doubtless we should have seen the usual local apoplexy as to the prevalence of provocation amongst Indians. Meanwhile, we are content to point out the service rendered by Mr. Branton-Warner to the Indian community, in interesting himself so far in the case as to enable the facts to come to light. Too often have complaints been made of the ill-treatment and insults offered to Indians on the municipal tram-services. It is rarely possible to obtain corroboration of them for many and various reasons, but now that a case of the sort is upon record, we feel that the municipal authorities should direct their attention to this matter and remedy it as rapidly as may be.

In conclusion, we would refer to the by-law giving the conductor the power to eject a passenger who creates a disturbance. The section gives an employee practically unlimited and most arbitrary powers, and it depends upon his sense of discretion as to how he uses them. Surely such a condition of affairs should be looked into. Suppose, for instance, in the case under review, Mr. Paul had not been present, who can say what might not have been taken by the Magistrate? It would have been perfectly competent for him, on the evidence, to have arrived at quite a different conclusion, and who would be so bold as to challenge the fairness of his decision?

It is because such an abuse of power, as that which we have supposed, may occur that we draw public attention to this case, and ask for relief on the lines suggested.]

OUR JOHANNESBURG CORRESPONDENT

Two Important Cases

draws attention to two cases of grave moment to the Indian community.

One refers to the charge laid against a British Indian trader for contravening Law 3 of 1885, by holding a possession of a registration certificate. It would seem that government did not take into consideration that the man held a registration certificate granted by the late government and endeavoured to confuse the issue before the magistrate by citing the Peace Preservation Ordinance. Apparently, now, the Government does not recognise the old Dutch registration certificates granted under Law 3 of 1885. This is unfortunate, for notwithstanding Mr. Cady's statement in Court, it is within our certain knowledge that, upon production of such certificates, permits and new registration certificates have been issued by the permit authorities. We can scarcely credit that such a compromising statement was seriously made. The second case is the appeal of the Attorney-General against the decision of the Volksrust magistrate in Mr. Bhat's case. This appeal, we learn, has been dismissed. We are not surprised, for it would be preposterous to suppose that a man who was entitled to be in the Transvaal could not even enter that Colony. The law as it now stands would seem to lay it down that any British Indian, who is in *bona fide* possession of a registration certificate granted by the late Government under the provisions of Law 3 of 1885, has the right to enter the Colony of the Transvaal and to reside there, without requiring a further permit to do so. Meanwhile, we would once more ask whether the High Commissioner is now satisfied that the British Indian Association's complaints have justification. We can scarcely see what stronger proof is needed that British Indians are being unjustly and illegally discriminated against, and we sincerely

trust that His Excellency will give this matter his most urgent consideration.

THE KRUGERSDORF TOWN COUNCIL has excelled itself by depriving itself of the privilege of having anything whatever to do with the naughty people who have dealings with the Asiatics who, it is once more affirmed, are overrunning the country. One learned Councillor has once again entertained us with the fallacious figures of Potchefstroom and Pietersburg, to which we have become, by now, quite accustomed. We challenge the worthy Councillor to prove his figures. We ourselves will be glad to publish the actual names of those Indian traders who were in the two towns mentioned before the war, and those who were there at the end of 1905—one year later than the date quoted by him. We do not suppose that he will accept our challenge. It would not be in the nature of things if he acted differently from Mr. Loveday and Mr. Kleinenberg. Still, we feel that it is only fair to him to give him the opportunity to substantiate his facts.

Mr. Justice Beaumont on Colour

Below we publish the text, as reported in the *Natal Advertiser*, of Mr. Justice Beaumont's judgment in the appeal case, heard by him at the Durban Circuit Court, of *Fani vs. Rex*. In view of the importance of the subject and following upon the pronouncement of Mr. Justice Wessels recently in the Transvaal, in the Potchefstroom criminal case in which Mr. Hajee Omar figured as the complainant, we think that only a good purpose can be served by placing the learned Judge's remarks on record in our columns:—

In giving judgment, Mr. Justice Beaumont said that it seemed to him that there could be no doubt that the magistrate had been led away by some sentiment which had induced him to inflict a penalty which was quite incommensurate with the offence that had been committed. He was rather sorry to see it. There was a tendency to impose unnecessarily severe penalties where coloured people were concerned, and he thought they must remember that equal justice had to be done to all, irrespective of colour. The object of imposing a penalty was to prevent a recurrence of the offence. It seemed to him that in that case the sentence which might very well have been imposed on the boy would be a fine or imprisonment, and he thought that if he reduced the sentence to a fine of £2 or 14 days' hard labour, it would be quite sufficient.

Stretcher-Bearers

Another Corps Required

Interesting Correspondence

Below will be found correspondence showing that the work of the Indian Corps of stretcher-bearers, now at the Front, has been so satisfactory, that the Government have decided to avail themselves of the services of another corps of 20 men for service in the field. Pending negotiations with the Government, the men are being recruited and drilled, the Congress Hall being lent for the latter purpose. A meeting of the Committee of the Congress was held on Saturday last, at which plans of co-operation were discussed, and it was agreed unanimously that every effort should be made to select men specially suited to the Government's needs at the present time. Naturally, there is no difficulty in obtaining any number of men for ordinary military duties, but as the work of the bearers must necessarily be of a very delicate nature, requiring a considerable amount of discretion and rapid intelligence, it is essential that only picked men should be secured for the present effort.

Our special correspondent at the front informs us that good work is being done by the men, who, in addition to their duties of stretcher-bearers, are performing those attaching to hospital work, such as disinfecting, washing bandages, cleaning bedding, and so forth. The following is the ration allowed to the Indian stretcher-bearers by the Government: 1lb. bread, flour, or biscuits, 1lb. mutton, 1lb. rice, 1oz. salt, 1oz. curry powder, 1oz. butter or ghee, 1oz. coffee, 1oz. tea, 2oz. jam, 3oz. sugar, 1oz. soap, 1lb. potatoes, 2oz. onions.

The equipment consists of overcoat, blankets, shirt, pair socks, and the usual military canteen and adjuncts.

The following correspondence embodies the Government's request and the reply sent on behalf of the Natal Indian Congress by the Joint Hon. Secretaries:—

Natal Government Hospital,
Addington,
Durban, 2nd July, 1906.

Gentlemen,—Having received instructions from the Principal Medical Officer, Militia, to recruit 20 Indian stretcher-bearers for service in the field, I shall be glad of your assistance in obtaining the necessary number of men as soon as possible. The pay is 1/6 per diem, with rations and uniform.

I have the honour to be,

Gentlemen,

Your obedient servant,

(Sd) J. H. BARR,
Major, N.M.C.

The Joint Hon. Secretaries,
Natal Indian Congress,
Box 441, Durban.

Major BARR, N.M.C.,
Natal Govt. Hospital,

Point

4th July, 1906

Sir,—On behalf of the Natal Indian Congress, we have the honour to acknowledge receipt of your letter of the 2nd inst., conveying the Government's request that a further corps of 20 stretcher-bearers should be recruited for service at the Front.

Our Committee will have the greatest pleasure in co-operating with you in this direction, and place themselves entirely at your disposal for this purpose.

We note that the Government propose to offer payment at the rate of 1/6 per man per diem. Our Committee, however, beg to direct your attention to the letter addressed to the Principal Medical Officer, P.M.O., bearing date the 2nd ult., in which we had the honour to point out the extreme difficulty that would be found in obtaining men, suitable for the requirements of the Government as stretcher-bearers, at the remuneration proposed.

We have the honour once more, on behalf of our Committee, to submit that a salary of not less than one pound per week per man should be offered by the Government, who, we take it, would desire men of discrimination, intelligence, and satisfactory physique.

We have the honour to be,

Sir,

Your obedient servants,

(Sd) J. H. BARR,

(Sd) M. C. ADAMS,

Joint Hon. Secs., N.I.C.

Box 441, Durban.

Asiatic Competition

There has of late been some controversy regarding the real extent of Asiatic competition in South Africa. Denial follows assertion with monotonous regularity, but the impartial investigator meets with little in the nature of irrefutable evidence. On the one hand we hear of the enormous growth of Asiatic trading and the closing down of European businesses to an ominous—though indefinite—extent. On the other we find the representatives of the British Indian community declaring that the case has been exaggerated, and that in reality the presence of the Asiatic is beneficial to the country. Into the larger question of whether the advantage of cheaper labour in Natal more than compensates for the disadvantages of Indian trading we cannot for the moment enter. But in view of the certainty that the Transvaal as a self-governing Colony will attempt to deal with the trading question—how far it will be allowed a free hand in the matter remains to be seen—it is interesting to see what is the precise evidence at the present time. It must be admitted that many of the figures which have

been published are inaccurate. Some of the statistics given to the National Convention, and repeated again and again in meetings at Potchefstroom, Krugersdorp, and other towns, have been proved to be incorrect—a fact which, however, does not seem to prevent their still being quoted with the utmost complacency and confidence. When the Census reports for the whole of the Colonies are issued the data available will be more complete. Yet even here the totals must be handled with some degree of caution, for the actual volume of trade done is not necessarily in the same ratio as the number of licences held.

However, take the evidence as it stands. The Natal Census shows that there are in that Colony 658 European general storekeepers, and 1,260 Asiatics similarly engaged. Many of the latter no doubt trade on so small a scale that no white man could live upon the profits secured. But the aggregate volume of business done by these 1,260 traders must be very considerable. Nor must it be forgotten that the competition would be still more overwhelming but for the Act passed in 1897, at the instance of Mr. Harry Escombe, giving an official of a Municipality power to refuse to grant a licence—and from his decision there is no appeal. In theory, of course, the Act applies equally to Europeans and Asiatics. There is no outward evidence of class legislation; and at the time the British Indian community probably did not realise its full meaning. For in practice no European is denied a licence, whereas the autocratic power given to the Municipality—power which lies with a white Town Council—often presses harshly on the Asiatic. The measure may or may not have been justified by expediency, but the point to remember is that in attempting to gauge the real operation of Asiatic competition allowance must be made for the restraining influence of this law. It may be argued that it is only fair to allow Indian traders to serve the Indian population which has built up the prosperity of the tea and sugar estates. But it is certain that the 1,260 general dealers cater for more than the Indian community, and it is impossible to avoid the conclusion that a large volume of trade which was formerly in the hands of the white population has passed into their hands.

Turn to the Cape Colony. Amongst the causes of depression in S. Africa the over-trading of the past few years has been probably the greatest. In 1898 the Cape had 8,714 general dealers, importers, and agents. In 1905 there were 14,649. There was an increase of 68.1 per cent. in these vocations, whereas the imports retained in the Colony for consumption only increased 25 per cent. in the same period. In these figures lies the secret of the depression. To blame the Asiatic for all this over-trading would be absurd. But the position of the non-European traders there throws some light on the larger

problem. Figures were quoted in the Cape Parliament last week relating to the five largest trading centres in the Colony—Capetown, East London, Kingwilliamstown, Kimberley, and Port Elizabeth. Last year these towns 3,222 general dealers' licences were issued to Europeans. On May 1 this year the number had decreased to 3,920. In these five towns no fewer than 1,302 white men had gone out of business in a year. Now, in 1905 the licences issued to non-Europeans totalled 1,012, and on May 1 the aggregate was 1,059. Thus, whilst 1,302 Europeans had been forced to give up their licences, non-European traders thrived to such an extent that 41 more entered the ranks of the general dealers. The reply may be that it was the failure of the Europeans which made suitable openings for the Asiatics. This may be so; but it does not destroy the argument that the growth of Asiatic trading had in the first place something to do with the falling out of the white men. It was stated at a recent meeting of the Worcester Chamber of Commerce that one Indian in Capetown controlled 20 shops. The Indian and Malay population alone cannot support the thousand odd Indian stores in the five towns, and undoubtedly a large share of the business done is with the white population. In the Transvaal the figures often quoted for Potchefstroom and other towns are wrong. But it is admitted that there are thirty-five Indian storekeepers in Pietersburg, and nineteen in Potchefstroom, and it would be idle to deny that this competition has driven out white traders. Johannesburg possesses 270 general dealers' businesses owned by Indians, and 255 owned by Chinese. The volume of business done cannot be estimated with any degree of accuracy. In the days of the Republic a petition presented to the Marquis of Ripon by British Indians stated that there were 700 traders whose liquidated assets would amount to nearly £100,000; and since that time Asiatic trading has vastly increased. We do not agree with those who charge the Indian with filthy habits. Eleven years ago a petition signed by European men in the Transvaal declared that the Indian traders "keep their business places, as well as their residences, in a clean and proper sanitary state—in fact, just as good as the Europeans." After all, this is not a monopoly of any race, and the ordinary powers of the sanitary authorities should be sufficient to deal with any cases of bad sanitation, whether the offenders belong to the Eastern or the Western peoples. Nor do we think the allegations of dishonest dealing can be sustained. Within a year it has been publicly complained in Pretoria and Durban that European wholesale houses give credit to Asiatics whilst refusing it to Europeans. One can hardly believe that wholesale houses

prefer to be cheated by Indians than by dishonest Europeans.

In considering the problem of Asiatic trading one must get rid of these prejudices and face the question from the standpoint of what is best for the country as a whole. It is impossible to prove that Asiatic competition does not press heavily on the European storekeepers in many parts of South Africa; it is equally impossible to avoid the conclusion that but for the checks which are now enforced—against which the Indian community protests with a good deal of justice—that competition would be far more severe. The claim of the white population is that these restrictions are not sufficiently drastic; the retort of the British Indian community is to quote the pledges given by English statesmen before the war—pledges which committed the country to a line of action which was certainly not based upon local feeling. One must endeavour to remove gross injustice; but would the Home Government be justified in refusing to permit any legislation demanded by the entire white population because of the statements made by the politicians of a former generation? If we are to be bound absolutely by the past we must carry out to-day the spirit of Sir G. Napier's Natal Proclamation of 1842: "That there shall not be, in the eyes of the law, any distinction whatever founded on mere distinction of colour, origin, language, or creed, but that the protection of the law in letter and substance shall be extended impartially to all." Theories of policy have changed since then. The latter-day policy is summed up in the words of Sir Arthur Lawley's despatch: "If the redemption of the pledges upon which Sir M. M. Bhowaggee depends both in letter and spirit means that in fifty or a hundred years this country will have fallen to the inheritance of Eastern instead of Western populations, then from the point of view of civilisation they must be numbered among promises which it is a greater crime to keep than to break." Lord Selborne plainly told the British Indians that the opinion of the Transvaal must carry the greater weight. In the end the local view must govern legislative action, care being taken to ensure a due consideration of vested interests. It will be impossible to force upon the Transvaal a policy to which the bulk of the inhabitants are strongly opposed. The Asiatic community—whether British subjects or not—should recognise the growing demand for Home Rule in the Colonies, and not make demands which they know will never be willingly conceded. With a little more moderation on both sides an unfortunate dispute may be avoided.—*Rand Daily Mail.*

MAIL FOR INDIA. Messrs. King & Sons advertise the following mail-box of the Natal Direct Line, leaving for India:—For Calcutta and Madras, via Colombo S. S. *Umkusi* (July 11).

Johannesburg Municipality

Draft Ordinance

Interesting Clauses

The following are clauses of interest to the Indian community, from the Draft Ordinance ■ consolidate and amend certain laws relating to the Municipality of Johannesburg :-

1. The Council shall have power to refuse to grant any licence to carry on any trade or business which it has power to grant in accordance with Bye-Laws made under section of this Ordinance on any of the following grounds :

(a) that the applicant has been convicted three times within the three years preceding his application of contravening the Law or the Bye-Laws of any Municipality with regard to the conduct of the trade for which the licence is applied for in such a manner as to cause danger to the public health ;

(b) that the premises on which the applicant intends to conduct his trade do not conform to the requirements of the Council's Bye-Laws ;

provided however that any applicant for a licence whose application has been refused may appeal against the Council's decision to the Court of the Resident Magistrate and on such appeal in the event of the Council failing to satisfy such Court that the licence was refused on good and sufficient grounds such Court may make an order requiring the Council to grant such licence and such licence shall be granted accordingly ; and provided further that it shall be within the discretion of the Council to refuse to grant licences to the hauler of any jinricksha or to the driver of any road locomotive, tram car, omnibus, motor car, cab, trolley or other vehicle plying for hire, anything ■ the contrary in this Ordinance notwithstanding.

2. The Council shall have power to refuse ■ license any premises as a theatre, music hall, public hall, concert room or other place of amusement, or as a tea-room or eating house for the exclusive use of Asiatics, or as a kaffir eating house on any of the grounds mentioned in the preceding section, and also on any or more of the following grounds :

(a) that the applicant has failed to produce satisfactory evidence of good character ;

(b) that the premises in respect of which a licence is sought or any adjacent premises owned or occupied by the applicant are frequented by persons of bad character ;

(c) that the granting of such a licence in respect of the premises for which the same is sought is calculated to cause nuisance or

annoyance to persons residing in the neighbourhood ;

(d) that the granting of such a licence would be contrary to the public interest ;

provided however that the refusal of the Council to grant any licence on any of the grounds herein stated shall be subject to the same appeal as is provided in the preceding section.

3. It shall be lawful for the Council :-

(a) To establish, maintain and control within or without the limits of the Municipality locations for natives and coloured persons and to erect and maintain buildings in such locations for the housing of such persons.

(b) To establish, maintain and control within or without the limits of the Municipality bazzaars or townships for the exclusive occupation of Asiatics and to erect and maintain buildings in such bazzaars or townships for the accommodation of Asiatics. Provided that no such location, bazaar or township shall be established within the area of any other Municipality save with the consent of the Council thereof.

4—(1) It shall be lawful for the Council to grant leases of plots in any Native Location or Asiatic Bazaar or Township established by the Council for any term not exceeding thirty-three years, in such form and subject to such conditions as the Lieutenant Governor may approve.

(2) Such leases shall not require to be executed before a Notary Public and such leases and the cessions thereof shall not require to be registered except in a register to be kept by the Council in accordance with such regulations as the Lieutenant Governor may prescribe, and any such lease, and any cession of such lease, shall, if so registered, be valid and binding for all purposes.

(3) No transfer duty stamps or other charges shall be payable in respect of the grant of such leases or the transfer thereof.

(4) Notwithstanding anything ■ the contrary contained in Section twelve or any other section of the Magistrates' Courts Proclamation, 1902, the First or Second Civil Magistrate at Johannesburg shall have jurisdiction in any action of ejectment or for cancellation of lease brought by the Council against the occupier or lessee of any land in any Location, Bazaar or township established or controlled by the Council wherever the same ■ situate.

(5) Section ten of the Municipal Amending Ordinance, 1903, shall not apply to the Council.

Johannesburg Jottings

[BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE]

BITING GRANITE. I understand that the Government was dissatisfied with the decision recorded by the Volksrust magistrate in the Bhyat case, supplemented as it was by the further judgment of the magistrate at Heidelberg. The Attorney-General accordingly entered an appeal in the Supreme Court of the Transvaal, and the case came up for hearing on Friday last. Up to time ■ writing, I have not seen a full report of the happenings, but I am informed that the appeal was dismissed on a technical point. This means that the Supreme Court have endorsed the view held by Mr. Bhyat's legal advisers that a man, who has a right to be in the country—a right, too, over the exercise of which the Governor has no discretionary powers—is equally entitled to enter the country. To any but an official mind, one would think that such a proposition was self-evident. Meanwhile, it is fair to assume that the Peace Preservation Ordinance can no longer be illegally enforced against any British Indian who has the good fortune to be justly entitled to the possession of a registration certificate granted to him by the late Boer Government pursuant ■ Law 3 of 1885.

TRULY GILBERTIAN! In point of fact, there seems to be a general mix-up at the office of the Registrar of Asiatics. The *Pretoria News* publishes a report of the case ■ Mancha Cassim, heard before the Magistrate of "B" Criminal Court, Pretoria, last week, wherein the chief *persona dramatis* were Mr. Lichtenstein, attorney for the accused, and Mr. James Cody, Chief Clerk in the office of the Registrar of Asiatics. The accused was charged with a contravention of Law 3 of 1885, in that, though he was possessed of a permit to enter the colony, he had not furnished himself with a registration certificate as required by that law. In cross-examination, Mr. Cody is reported to have delivered himself of the compromising statement that the original permit *must* have been granted on the authority of a residential pass issued to Asiatics *during* the war. Pressed further by Mr. Lichtenstein, witness added that the Asiatic Department did not recognise the authority of the registration certificate issued by the late Government as a permit to reside ; they were only concerned with the Peace Preservation Ordinance. As Mr. Lichtenstein remarked, the situation was truly Gilbertian, for, though the certificate granted by the late Government, under Law 3 of 1885, was not recognised by the Department, accused was charged with contravening that law. How very illuminating! The prosecution, as Mr. Lichtenstein remarked, was either trying to explain a confusion or

confuse an explanation, which, though somewhat paradoxical, was certainly to the point.

SPRINGS AND HAWKERS. The Springs Town Council, in dealing with a letter, last week, addressed to them by some storekeepers in Lower Springs, complaining of the injury done to their trade by Indian pedlars and hawkers on mines and in the streets, directed the Town Clerk to reply that the Council could not interfere with hawkers on private property, and that, with regard to hawking and squatting in the public streets, that was a matter for the police. It is pleasing to note that these cantankerous petty traders have been dealt with as they deserve. Surely a hawker has hard enough a time of it to gain a precarious living, without being the victim of the "hounding out" tactics adopted by those wretched people who resent a "copper" entering another man's pocket, and regard it as having been stolen from theirs. And these same storekeepers are ■ be our future voters!

SAID AMONGST THE PROPHETS. I owe an apology to Councillor G. and the members of Krugersdorp, for the statement that he was to be denied the right of franchise. It is true that he was not to be so, but the mistake was made by the Council for he it was who secured Councillor Thomson's nomination.

It is of course no tender for municipal work for supplies be accepted from any person, person, or company hiring or leasing premises to Asiatics; and that notice of motion be given to the Transvaal Municipal Association that legislation be enacted at the earliest possible date vesting in local authorities the allocation of trading stands and residential premises to Asiatics.

I can think of nothing better calculated to arouse the mirth of a mocking audience than this piece of narrow-minded effrontery. That British subjects should be penalised for exercising their chiefest privileges is really too funny, and doubtless the Boer mind will be suitably impressed. The germ of the whole affair, however, was Mr. Thomson's pathetic effort ■ resuscitate the same old stupid myths about the Indian population of Potchefstroom and Pietersburg which, as the *Rand Daily Mail* pointed out on Monday, have been proved time and time again to be false. But, apparently, gentlemen of Mr. Thomson's calibre are impervious to proof. They are obsessed by a particular idea, and not the archangels themselves would succeed in removing the misapprehension so tenaciously clung to.

THE INDIAN SCHOOLS.—Owing to pressure on our space, we are unable this week to deal with the prize distributions that have recently taken place in the Durban Indian Schools. We hope, however, to publish brief reports of work done in our next issue.

Cape Immigration Bill

Observations of British Indian League

Suggested Amendments

The following circular, signed by Mr. A. H. G. Mohamed, Chairman, and Mr. A. Cader, Hon. Secretary, has been addressed by the British Indian League to the Cape Houses of Parliament:—

1. The provisions of the Bill will operate harshly and unjustly against British Indians resident in this Colony. The existing Act was passed hastily, and did not receive due and proper consideration, hence its provisions act in an oppressive manner on the Indian community.

2. Several Members of Parliament have expressed their sympathy with us, and we now count on their support and assistance in respect of our representations on the present occasion.

We are wholly at one with the Government as regards the exclusion from the Colony of undesirables, Indians and others, but we want Parliament to be fair and just in passing the present Bill. A just appreciation of the reasonableness of our case, and a removal of anything that savours of undue harshness or stringency against a staunch, loyal, and law-abiding section of the community.

3. The British Indian League has before represented, and adduced cogent reasons for such representation, that it will be unjust on the part of Parliament to recognise Viddish for the purposes of this Bill, and ignore languages spoken by nearly 300,000,000 of His Majesty's subjects in a common Empire. The League, therefore, urges that four of the principal languages of India be likewise recognised, viz:—Gujerati, of Western India, Urdu (Hindustani), of North and Central India, Tamil, of South India, and Bengalee, of Eastern India.

The Government of this Colony appears to ignore the fact that there are in British India, besides the many millions of poor and illiterate, a very large number of highly cultivated and cultured people, who, through their religion and caste, have not acquired, and many will not acquire—the knowledge of a European language, though many of them are otherwise proficient linguists, and able to take their place with educated men of all nations. Such men should not, merely on the ground of inability to speak, or write in, a European language, be debarred from entering a British Colony; nor prevented—if already resident—from re-entering it, on the score of domicile or other presumable disqualification. At present, a coolie, very low in the social scale, will readily obtain admission because of his ability to write his name in English, or other wise fill in a wretched form.

4. The term "domicile" in the Bill is one that has been strained to an extent which savours of unreason and blind antipathy in the operation of the existing Act. The League contends that it is morally unjust to exclude a permanent resident of the Colony when he temporarily leaves it for a season, on business or otherwise, because he has not his wife with him. And it is equally unjust that a man must necessarily be married to claim to be a resident of the Colony. Harsh though the law of the neighbouring Colony of Natal is, in some ways, it is not nearly so severe and stringent as the Colonial law. There all that is required is a three years' residence to claim a domicile qualification.

Moreover, as the existing law has brought about the chief end which the Government had in view, namely, a diminution of the Indian population and restriction against a large influx of undesirable Indians, the League solicits ample relaxation so as to remove the ban upon a respectable and settled community in the Colony.

5. The League would strongly urge for consideration and adoption an amendment to sub-section (g) of Section 4 of the Bill by adding the words "and other" after the word "European." In this manner, if for no other reason, servants are required in the Colony. And provided they come in under agreement for a specified period, and, subject to a re-indenture, ultimately return to India, Parliament should not, in the League's opinion, withhold sanction as to their entry into the Colony. Indian merchants, with large trade interests, have always secured their servants from India. To deny them the privilege would be harsh and oppressive to a degree.

The above representations we most strongly urge for the consideration of Parliament. We trust that each and every Member of that distinguished body, acting consonantly with the requirements of a higher mandate than that of his respective constituency, will not countenance class legislation by singling out one particular section of the community as altogether undesirable, without, at the same time, considering the effect of the legislation on the whole community. Such legislation, such as that introduced, on grounds that are neither valid nor reasonable.

BARU SURENDRA NATH BANNERJEA.—The Natal Indian Congress has sent a cable to Babu Surendra Nath Bannerjea, Editor of the *Bengaler*, conveying the hearty congratulations of the Congress on the successful result of his appeal in the Calcutta High Court against the harsh sentence inflicted upon him by the Barisal authorities consequent upon the regrettable Barisal incident that occurred some time ago.

Another Registration Case

Mancha Cassim, an Indian trader, of Johannesburg, was charged at "B" Court on the 26th ulto., before Mr. A. C. Hadfield, A. R. M., with not having taken out a Registration Certificate in terms of Law 3 of 1885.

Mr. Lichtenstein appeared for the accused.

James Cody, chief clerk of the office of the Protector of Asiatics, Pretoria, stated that accused entered the Colony a month ago, and now applied for a duplicate permit, the original being lost. A permit was first issued in March, 1903, and subsequently two registration certificates were granted in the name of the accused. The thumb marks, however, on the permit and two certificates were not identical, and his department therefore concluded that a registration certificate had never been taken out by the accused, who, however, had been authorised to enter the Colony, and was not in possession of a registration certificate as required by law.

Cross-examined, witness stated that the original permit must have been granted on the authority of a residential pass issued to Asiatics during the war.

Mr. Lichtenstein: But, Mr. Cody, you will not deny that a permit might have been issued on production of a registration certificate granted under the late Government.

Witness: Oh! We do not recognise the authority of the certificate issued by the late Government as a permit to reside; we are only concerned with the Peace Preservation Ordinance.

Mr. Lichtenstein: What I and you are prosecuting for contravention of Law 3 of 1885. Your Worship, we are charged here with not complying with Law 3 of 1885, and the witness says that the certificate granted thereunder is not recognised by his department. This is truly Gilbertian! (To witness) Why was a registration certificate only granted in June, 1903, three months after the permit was granted?

Witness: Because Law 3 of 1885 was not enforced until June, 1903, when registration certificates began to be issued.

Mr. Lichtenstein: But Law 3 of 1885 says that an Asiatic must register himself within eight days after his arrival.

Public Prosecutor: The accused was out of the country.

Mr. Lichtenstein: No; he was here in 1896, and received his permit at Johannesburg under this Government in March, 1903. I think, your Worship, that the prosecution are trying to explain a confusion or confuse an explanation, and I asked for my client's discharge.

The Magistrate said he did not see how the charge could be substantiated, whereupon the Public Prosecutor asked for a withdrawal.

The Magistrate: I think there is no other course for you and the accused is therefore discharged.—*Pretoria News.*

"The Asiatic Danger in the Colonies"

(Continued)

[The following article, by the English Editor of INDIAN OPINION, appears in the June number of *The Empire Review*. It is a reply to an article, under the above heading, contributed by Mr. L. E. Neame in the March number of that periodical]

Having so far dealt generally with your contributor's essay, I will now examine certain specific issues that he has raised, but before doing so, I would remove certain causes for probable misapprehension. The question in Natal is very different from that in the Transvaal. In the latter, it is almost entirely one of Indian competition in petty trade, and with that aspect of the problem I will deal now.

The first distinction to be made, in the Transvaal, is between the number of licences issued for the purposes of trade and the number of traders.

Many traders hold more than one licence, and several have licences without trading. The number of licences, therefore, is no criterion of the number of traders. The second point meriting more than passing notice is the confusion of the issue by your contributor, in that his figures seem to deal, not with the town of Pietersburg, not with the town of Potchefstroom, but with the districts of which these towns are the licensing headquarters.

A further cause for misunderstanding lies in the fact that, in his article, Mr. Neame has called all hawkers and pedlars "traders," whereas every petty storekeeper recognises the name as a specific distinction of a particular section of the community. The only valid ground of complaint is on the score of the alleged unfair competition of Asiatic storekeepers. The pedlars and hawkers, who are acknowledged to be a vital economic necessity, should therefore be left out of account, though I shall refer to them in due course.

Dealing first, then, with the town of Pietersburg, the figures given by your contributor are totally incorrect. There were before the war twenty-three British Indian traders in that town. Their names were published in the Johannesburg *Star* of December 10, 1904. Mr. T. Kleinenburg, Mayor of Pietersburg, was challenged to refute the fact, and declined to accept the challenge. To-day there are only twenty-three Indian storekeepers in that town. I have their names for production if necessary. My figures, too, are up-to-date.

Before the war there were twenty-two Indian traders in the town of Potchefstroom. Their names are at your contributor's disposal. That there were fewer licences issued does

not matter. To-day there are no more than nineteen such traders. Their names are also ready for publication, if your contributor so desires.

Dealing with Mr. Neame's figures for the Johannesburg municipal area, I am in a position definitely to state that, on December 31, 1904, there were some 540 odd general dealers' licences granted to Asiatics, of which approximately 300 were granted to Indians. On December 31, 1905, there were some 525 general dealers' licences granted to Asiatics, of which approximately 270 were granted to Indians. The balance of such licences in each case is attributed to Chinese. There is therefore a total decrease of Indian general dealers' licences as against a total increase of Chinese. On November 28, 1905, your contributor states that there were 1,293 Asiatic trading licences. Even if he includes pedlars and hawkers, I do not think his contention as to the accuracy of his figures holds good.

The following figures are authorised by the Licensing Officer of the Johannesburg Municipality:—

Date.	Total Asiatic Licences.	Number of Hawkers.
December 31, 1904	547	248
March 31, 1905	537	243
June 30, 1905	549	245
September 30, 1905	526	233
December 31, 1905	514	228

* Under Public Health Bylaws.

From the above figures, it is obvious that there is a gradual decrease in the number of Asiatics to whom such licences are granted, and the contention of the British Indian Association is borne out, that Johannesburg is being gradually depleted of its Asiatic population, which tends to migrate to certain provincial towns.

Lastly, I would point out that the gravamen of your contributor's charge is that there is a tendency in this Colony for the Asiatic to usurp the trade of the white man. Even in peddling and hawking, if Johannesburg be our criterion, I am authoritatively informed that, as against a total decrease of Asiatics, there is a total increase of whites. Mr. Neame, indeed, deduces, from the fact that the official figures show that there is a decrease in hawkers' licences and an increase in the occupation adopted by Asiatics, that the latter are, as is stated to be the case in Natal, gradually usurping occupations that could otherwise be well filled by Europeans. Unfortunately the official statistics are faulty, and the deduction suffers accordingly. For instance, it is assumed that in 1903 there were no Asiatic butchers, whereas, in 1904, there were 40, and in 1905, 33. I am assured, on the contrary, by persons in a position to know the exact facts, that Indian butchers existed even in 1903, and the reason for their non-appearance in the official returns is attributed to

the fact that no licences were required of them at that time. The same applies to dairies, laundries, and restaurants. None of these appear on the licensing records until 1905. To my certain knowledge Indians filled these callings long before that date, and where licences were issued the explanation is that the people evaded payment thereof. Moreover it must be remembered that the licences imposed were not for revenue purposes, but to facilitate inspection, and their imposition is quite a recent innovation.

It must, furthermore, be understood that the "erstwhile" hawker rarely, in the Transvaal, becomes anything else; certainly not a butcher, a dairyman, a laundryman, or a successful storekeeper. The genius of the one is very different from that of the other.

The statement that the Indian is ousting the white man from the petty trade of the Cape is equally inaccurate. The fact is that there are very few Indians in that Colony, most of whom are confined within the area of Cape Town, and their numbers are gradually dwindling.

(To be continued)

Insulting an Indian

Motorman Fined

"Sammy"

A European named Charles Roche was charged before Mr. Brifaton-Warner with committing an assault on an educated Indian on a tramcar in the Berea Road on Sunday, May 27.

Mr. W. C. Miller prosecuted, and the accused was defended by Mr. J. Gordon, of Garlicks and Bousfield.

The complainant, who is an Indian and employed as a clerk, gave evidence to the effect that about 1.15 p.m. on that date he, with other Indians, was travelling on a tramcar. The conductor approached him and asked for a ticket, and the complainant took out two threepenny pieces from his pocket and told the conductor he would pay for the others. The conductor said, "Hurry up, Sammy," and complainant remonstrated with him, and told him not to call him "Sammy." The conductor again used an insulting expression, and was very impatient for the money, and threatened to throw him over the rails. Whilst the altercation was going on the accused (who was the motorman) called out to the conductor: "Put that scollie out. If you don't, I will." The accused ran up the stairs to effect his purpose, and caught hold of complainant's hands and pulled him out of his seat. After a struggle accused pushed him down the stairs to the platform, and finally knocked him out onto the road.

When examined, the complainant denied being told by the conductor to be quiet, and he did not attempt

to strike him. When the conductor said that he would hit him on the jaw, he retorted that he (complainant) would hit him back if he did. The accused did not tell him to be quiet.

Henry Paul, interpreter in the Chief Magistrate's Court, said that he was in the company of the complainant at the time of the occurrence. The complainant did not use bad language towards the conductor. The accused, for no reason whatever, wanted the conductor to put the complainant off the car, and because the conductor refused he rushed up the stairs and pulled complainant off his seat. Witness heard complainant say: "Let me alone and I will walk off," but the accused continued pushing him in a reckless manner, and the complainant was very nearly pushed over the side of the car. The accused finally ejected the complainant from the car.

The Resented Expression

In witness's opinion the cause of the altercation between the complainant and the conductor was the conductor calling complainant "Sammy."

Cross-examined by Mr. Gordon: There was no disturbance between any of the passengers, neither was there talking loudly. The accused did not speak to the complainant from the platform, but the conductor.

Another Indian named Ireland corroborated the evidence given by the previous witnesses.

Dr. L. Robbins was the first witness for the defence, and stated that he was seated inside the car on the day in question. The accused was the motorman. Just below the Old Dutch Road the car stopped, and he heard the accused say to the complainant, "Then off you get," or words to that effect. The complainant came down the steps rapidly, and apparently unaided, and he got off the car before the accused came down. He then gave the accused his card.

The witness was very closely questioned as to his reasons for giving the accused his card. The Magistrate pointed out that the witness heard no scuffle, quarrel or altercation, and saw nothing except the complainant running up the stairs, and yet he gave the accused his card.

His Worship asked him to explain this curious action, but the witness was unable to do so.

The Magistrate remarked that it was an extraordinary thing for witness to give the accused his card for apparently no reason whatever.

Edward Barnett, the conductor of the car, in his evidence, said that seven Indians boarded the car at Manning Road. He heard a noise on the top of the car, which started at Hunt Road. He went on the top at Currie Road, and found the Indians making a row in their own language. They were all shouting and howling and he asked them to be quiet. The complainant refused, and witness told

him that if he was not quiet he would have him removed. As he still refused to keep quiet, witness called the accused to eject him. He denied using any bad language to the complainant and after witness had called the accused complainant remarked that he would not be put off the car by any white man.

Offence Not Intended

Cross-examined by the Magistrate, the witness admitted saying to the complainant, "Hurry up, Sammy." He had been in the Colony for two years, but he did not know that the expression "Sammy" was an offensive one. He would not make use of the expression to any prominent Durban Indian merchant. The accused did not eject the complainant, as directly complainant saw the accused coming he left the car by himself.

Another tram-conductor named Ritchie was called for the defence, but his evidence contradicted that of the previous witnesses for the defence.

The accused gave evidence on oath and said that on Sunday, May 27, he was requested by the conductor to put an Indian off the car. From the platform he requested the Indian, as he was rowdy, to leave the car, but he refused, so witness went upstairs. Before he arrived, the complainant got up from his seat and left the car hurriedly. When witness got to the bottom of the car the complainant was in the road, using abusive language.

After counsel had addressed the Court, his Worship said that the evidence for the prosecution was not at all contradictory, whereas the evidence for the defence was. The evidence showed that there was no row before the conductor went up, and there also was ample proof to show that the whole of the trouble rose through the conductor calling the complainant "Sammy." With reference to the tramway rule and regulation authorising the conductor to eject anybody creating a disturbance, he had to consider whether the complainant was creating a disturbance. One of the witnesses, Mr. Paul, he had known for several years, and had always known him as a quiet and peaceful man. He came to the conclusion that the Indians on the car were not making any disturbance before the conductor went up on top to collect the fares. He found the accused guilty of the charge, but thought the lenient sentence he was about to pass would suit the case, and he thought that the conductor should assist the accused to pay the fine, as he was the cause of the trouble.

The accused was fined £1, or 14 days' hard labour.—*Natal Advertiser.*

MEND OR MAR? I have doubts whether in ninety-nine cases out of a hundred the experiences of prison do not turn out a man worse than when he is put in.—MR. JUSTICE WATSON, at the Prisoners' Aid Society.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પ્રજાક ૪.

શીનીઆ-સનીવાર, તારીખ ૭ મી જુલાઈ, ૧૯૦૬.

અંક ૨૭

આવાહીક પંચાંગ.

શ્રીશક્તી-તા. ૭ મી જુનથી તા. ૧૩ મી જુલાઈ સુધી ૬૦ સં. ૧૯૦૬

હિંદુ-આવાહ વદ ૧ થી, અવાહ વદ ૮ સુધી સર્વત ૧૯૬૨.

મુસલમાની-તા. ૧૪ જમાદીઅ અવસથી ૨૦ જમાદીઅ અવસ સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

દિ.	પરિવર્ત	સં. થી	સં. સુધી	સુર્યકાંડ	ચંદ્ર
શની	રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	શુક્ર
૭	૧	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭
૮	૨	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮
૯	૩	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯
૧૦	૪	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૧૧	૫	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧
૧૨	૬	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨
૧૩	૭	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩

અનુક્રમણિકા.

અધિપતિની નોંધ.

કેપનું ઇમીગ્રેશન બીલ ...	૪૬૭
સ્વેચર બેરર કોર ...	"
રિપોર્ટ વિગેરે.	
કેપના હિંદીઓની અરજી ...	૪૬૪
કોલોનીમાં એસિઆટીક બાય ...	"
એક હિંદીના અપમાન પદિ કામ	
કોલોનીમાં શિક્ષા ...	૪૬૫
ઈડિઅન કોલેજીયલ બોર્ડ કોર ...	૪૬૬
રજાનિક હાથમાં કામગીરી	"
ઈડિઅનમાંથી વારસું ...	૪૬૭
કેરના તાર સમાચાર ...	૪૬૮
કોલોનીનું હુકમ ...	૪૬૯
માટલ મદમનો ખબરમત ...	૪૭૦
પ્રોટેરીઆ ...	૪૭૧
કેપટાઈન ...	૪૭૨
નાદારી કોલોની તેલિસ ...	"
હિંદુસ્તાનના ખબરો ...	૪૭૩
નાતાલ સમાચાર ...	"
ચીનની ભવિષ્ય ...	૪૭૪
પરચુરણ ખબરો ...	"
કોલેજ મદરેસાનું ફંડ ...	"
બનાવ આપ ...	"

જીવો પાલો.

જાન્યુઆરીમાંથી તારીખ ...	૪૭૫
હિંદીઓની મિત્રતા ભાવનાથી ...	૪૭૬

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

સનીવાર તા. ૭ મી જુલાઈ, ૧૯૦૬.

કેપનું ઇમીગ્રેશન બીલ.

દરોસવાત કોન્ટ્રીટુશન કમીટીના મેમ્બરોને કેપ કોલોની શ્રીશક્તી ઈડિઅન લીગે એક અરજી કરી છે તેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે (કેપના) દરેક શ્રીશક્તી ઈડિઅનને ફોર્સાઈટના દર છે પણ તેઓ દરોસવાત કે ઓરેન્જ રીવર કોલોનીમાં હાખત થાય છે કે તે હોકો બંધ થાય છે. આ ફરિયાદ કોલોનીઅલ સેક્રેટરી આગળ મુકવાનું જણાવવામાં આવ્યું છે. વળી ત્યાંની પારલામેન્ટના મેમ્બરો વારંવાર એક મેમોરેન્ડમ ધડી કાઢવામાં આવ્યું છે જેમાં એમ જણાવવામાં આવ્યું છે કે ઇમીગ્રેશન બીલે કોલોનીના શ્રીશક્તી ઈડિઅનોની વચ્ચે ધડી મુશીબતો મુકે છે અને તેનો અમલ હિંદીઓને ધડી મુશીબતો પોતાના રીતીવચરો. વળી ન્યુ લોકોની સાથે ગોડીકાને બીલ મહિલી એક ભાષા ગણવામાં આવે પણ નામદાર ચરેનશાહના ૩૦ કરોડ હિંદીઓની આપને ખાતર કરવામાં આવે એ અન્યાય કહેવું છે. વળી વસવાટ માટે જે અટકાયતો છે તે પણ અતિશય જુલમ વાળી છે.

સ્વેચર બેરર કોર.

બીજી હુકમો જાણ્યો છીએ.

જાણવા લાયક હેવાક.

હાલમાં લગાડના મેદાનમાં ડેલીનું કામ કરવા જે હિંદી સ્વેચર બેરર હુકમી ગમેલ છે તેનું કામ બહુ સંતોષકારક માલુમ પાડ્યું છે અને તેથી સરકારે બીજા ૨૦ માણસો તેવા કરવાની ઇજાજ જણાવી છે. આ બાબત માં સરકાર સાથે લખાણ ચાલ્યું છે. લગાડ માં જનારાઓને નાતાલ ઈડિઅન કોમરેસ હોલમાં ગ્રીવ આપવામાં આવે છે. ગયા સનીવારે કોમરેસની કમીટીની એક મીટીંગ મળી હતી જ્યાં સરકારને કેવી રીતે મદદ કરવી એ અવાજપર વિમાય ચર્ચાવામાં આવ્યો હતો. એમ કહી શકાય છે કે

નિશ્ચય કરવામાં આવ્યો હતો કે સરકારને હાથ જેવા માણસો જોઈએ તેવા માણસો પસંદ કરવા દરેક જાતનો પ્રયત્ન કરવો. લશ્કરી કામ વારંવાર જેટલા જોઈએ તેટલા માણસો સહેલાઈથી મળી શકે તેમ છે પણ સ્વેચર બેરરના કામની અંદર હોશીઆરી અને કડાપણની જરૂર છે તેથી જાણક માણસો તેજ પસંદ કરવા સંભાળ રાખવામાં આવશે.

સરકાર તરફથી મેજર બાકુની સહીથી કોમરેસને નીચે મુજબ કામગીરી મળેલ હતો જેનો જવાબ સેક્રેટરીઓ તરફથી મોકલવા માં આવ્યો છે.

મુદતથી,

મીલીશીઆના મુખ્ય મેડીકલ ઓફીસરે ૨૦ હિંદી સ્વેચર બેરરોને લગાડના કામ વારંવાર તૈયાર કરવાની અને મુયના કરેલ હોવાથી જેમ બને તેમ તુરંત તેટલ માણસો મેળવવામાં અને મદદ કરશે. તેઓને પગાર ૧૬ પ્રમાણે તથા બનુ દરેક વિગેરે સરકાર તરફથી મળશે.

આના જવાબમાં મેજર બાકુને નીચેના કામગીરી મોકલવામાં આવ્યો છે.

સાહેબ,

લગાડ વારંવાર ૨૦ વધુ માણસો મેળવવા એવી સરકારની ઇજાજ દરજાવનારો તમારો પત્ર કોમરેસનીવતી અમો માન પુર્વક સ્વીકારીએ છીએ. અમારી કમીટી આ બાબતમાં તમારી સાથે રહીને કામ લેવા બહુજ ખુશી છે, અને તમો કહો ને રજુ કરવા તૈયાર છે. અમે જોઈએ છીએ કે સરકાર ૧૬ પ્રમાણે પગાર આપવા માગે છે પણ પીટર માર્ટિસ બર્ગના મુખ્ય મેડીકલ ઓફીસરે પરના જુન ૨૭ તારીખના અમારા પત્રપર તમારે ધ્યાન ખેંચીએ છીએ જેમાં અમે માનપુર્વક દરજાવેલું છે કે સ્વેચર બેરરના કામ વારંવાર નાં મોટા માણસો સરકાર કહે છે તે પગારે મેળવવાનું કામ બહુ મુશ્કેલ છે. અમારી કમીટીવતી અમો ફરીથી જણાવીએ છીએ કે સરકાર ફર માણસ દીઠ અડસડીએ ઓછામાં ઓછા ૧ પૌંડ આપશે. કારણ કે અમો માનીએ છીએ કે સરકારને સમજી હોશીઆર અને મજબુત બાંધાનાં માણસો જોઈએ છીએ.

બાબુ સુરેન્દ્રનાથ બેનરજી ઉપર જે કેસ ચાલેલો તે સરકારે પાછો ખેંચી લીધો તે માટેની મુયારકબાહી આપનારો તાર નાતાલ ઈડિઅન કોમરેસ તરફથી માણ સુરેન્દ્રનાથ બેનરજીને મોકલવામાં આવ્યો છે.

કેપના હિંદીઓની અરજ.

કેપના ખીલ હિંદીઓની મુશાબતો-વધાર નાર અને જીલ્લા ભરેલું ગણી તે સામે વાંધો ઉઠાવના અને કેટલાક સુધારા દાખલ કરવા માટે બ્રિટીશ ઈન્ડિયન લીગ એક અરજ ત્યાંની પારલામેન્ટના મેમ્બરોપર મોકલી છે તેનો સાર નીચે પ્રમાણે છે.

૧. ખીલની કસમોને લીધે હિંદીઓને અન્યાય અને હુમલો સહન કરવો પડશે. હાલનો કાયદો પણ ઉતાવળે પસાર કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી હિંદી કોમની અગવડો તરફ ધ્યાન આપવામાં આવ્યું નહોતું.

૨. પારલામેન્ટના કેટલાક મેમ્બરો હિંદીઓ તરફ દિલસોજી બતાવે છે અને આ વખતે અમારી ફરિયાદોને તેઓ રોકા આપશે એવી અમે આશા રાખીએ છીએ. કોલોનીમાં નાણાપક હિંદી અને ખીલઓને પેસવા ન દેવા એ બાબતમાં અમે સરકાર સાથે મળતા આવીએ છીએ. પણ આ ખીલન સંબંધમાં પારલામેન્ટે ન્યાય આપવો જોઈએ. અમારી મંગળીઓને નિષ્પ્રતાપતાવને વેતનમાં આવશે તો અમને આશા છે કે તેનું વાજબીપણું માન્ય પડશે, અને પરિણામે હિંદી કોમના વફાદાર વર્તેલા લોકોના તરફ જે સન્માન અને ગેરહતસારી જણાવ છે તે દૂર થશે.

૩. ખીલમાં જીલ્લો કોલોની બાબતે દાખલ કરવી અને હિંદુસ્થાનની ૩૦ કરોડ વસ્તીની બાબતે બાતલ કરવી એ અન્યાય છે. માટે અમે નમંતાકથી આગ્રહ કરીએ છીએ કે હિંદી ચાર મુખ્ય ભાષાઓને દાખલ કરવી જોઈએ. તે ચાર-પશ્ચિમ હિંદુસ્થાનની ગુજરાતી, ઉત્તર અને મધ્ય હિંદુસ્થાનની હિંદુસ્થાની, દક્ષિણ હિંદુસ્થાનની તામીલ અને પુર્વનો બંગાળી.

આ કોલોનીની સરકાર જીલ્લા જાય છે કે બ્રિટીશ હિંદુસ્થાનની અંદર અત્યંત અને ગરીબ માણસો ઉપરાંત સંખ્યાબંધ કેળવણી એકા અને મુશ્કેલી લોક પણ છે કે જેઓ પોતાની જાત અને ધર્મને લીધે યુરોપી ભાષાઓ શીખ્યા નથી તેમજ શીખવા માગતા પણ નથી. છતાં પણ તેઓમાંના કેટલાક અછોડી રીતે વાત ચીત કરી ચકે છે. તથા દરેક મુશ્કારાવાળા લોકની સામે ઉભા રહી શકે તેવા છે. આવા લોકોને યુરોપી ભાષા નથી આવડતી એ કારણ સર્વ થઈને અટકાવવા ન જોઈએ. હાલના કાયદા પ્રમાણે એક કુલીને પણ જે તેનું નામ લખવા નેટલું અંગ્રેજી આવેડું હોય તે દાખલ થવા કેવામાં આવે છે.

૪. વેપારના કામને વાસ્તે કોલોનીમાં હિંદી નોકરોની જરૂર છે. તેથી અમુક મુદત પછી પાંચ મોકલવાની શરતે દાખલ થનારા હિંદી નોકરોને અટકાવવા ન જોઈએ. હિંદી વેપારીઓ હમેશાં પોતાને વાસ્તે નોકરોને હિંદુસ્થાનમાંથી મોકલાવે છે. એવો હક ન આપવો એ જીલ્લા અને ગેરહતસાર છે.

કોલોનીમાં એશિઆટીક ભય.

(ગયા અંકથી ચાલુ.)

મી. નીમેના લખાણ સંબંધે આટલું જોઈએ પછી જે ખાસ સલાહો તેણે ઉઠાવેલા છે તે પર હું લખવા માગું છું, પણ તેમ કરે તે પહેલાં કેટલીક ગેરસમજૂતી થાય તેવી બાબતને હું સ્પષ્ટ રીતે મુકવા માગું છું. તે એક દરોહસલાહનો સવાલ નાતાલના સવાલથી ઘણેજ જુદી તરેહનો છે. નાતાલ નો સવાલ છુટક વેપારમાં હિંદીની હરીફાઈ ને શીથળ હો છે. હવે હું તે સવાલ પર લખું છું. દરોહસલાહમાં દુકાનદારોની સંખ્યા અને તેમના લાઇસેન્સની સંખ્યામાં જે તફાવત છે તે એ કે કેટલાક વેપારીઓ પાસે એક કરતાં વધારે લાઇસેન્સ છે, અને કેટલાક લાઇસેન્સ છે છતાં વેપાર કરતા નથી. માટે લાઇસેન્સની સંખ્યા ઉપરથી વેપારીઓની ખરી સંખ્યા સાબીત થતી નથી. ખીલ ખીલ એ છે કે મી. નીમે જે આંકડા આપે છે તે પીટર્સબરગ શહેરના નથી તેમ પોલિસ્ટરમ શહેરના પણ નથી પણ તે આંકડાઓ તે તે ડીસ્ક્રીક્ટના છે, અને આમ થવાથી ગોટળો સાબળ.

૫મી ખીલ ગેરસમજૂતીનું કારણ એ છે કે મી. નીમે તેના લેખમાં ફેરીઆને વેપારી ગણે છે. પણ ખરી વાત એમ છે કે દરેક સ્ટોરકીપર એ નામ કોમના અમુક ખાસ ભાગનેજ આપે છે; અને ફેરીઆને જુદા વર્ગમાંજ ગણે છે. ફેરીવાદનું પાયાદાર કારણ એક છે. તે એ કે તેમના ધારવા પર માણે એશિઆટીક સ્ટોરકીપરો હરીફાઈમાં કાયવા દેતા નથી. ફેરીઆને લોકની ગરબ સારવા માટે હમેશાં જરૂરી ગણવામાં આવ્યા છે, તેથી હું હમણાં તેમને ગણતરીમાં લેતા આગતો નથી પણ આગળ યોગ્ય કેદાણે તે બાબત પર જોશીય.

પીટર્સબરગની વાત લેતાં પહેલું તો એ કે મી. નીમેએ આપેલ આંકડા તદ્દન ખોટા છે. કાંઈ પહેલાં તે શહેરમાં ૨૩ બ્રિટીશ ઈન્ડિયન વેપારી હતા. તેમના નામ જોહાનેસબરગના 'સ્ટાર' પત્રના ૧૦મી ડીસેમ્બરના અંકમાં છપાયા છે. અમે આપેલ આંકડા ખોટા સાબીત કરી આપવા શરત કરેલી હતી પણ તે હજી સુધી છલકાઈ નથી. તે

શહેરમાં હાલ માત્ર ૨૩ હિંદી સ્ટોરકીપરો છે. તેમના નામ હું આપી શકું છું. અને મારા આંકડા તાબા છે.

પોલિસ્ટરમમાં કાંઈ પહેલાં ૨૨ હિંદી વેપારીઓ હતા. તેમના નામ મી. નીમેને જોઈએ તો આપી શકશે. ૨૨ કરતાં ઓછા લાઇસેન્સ કાઢવામાં આવ્યા હતા તેથી કાંઈ વાંધો ઉઠે નથી. હાલ ત્યાં ૧૯ વેપારી છે. તેમના નામ પણ મી. નીમેને મળી શકશે.

જોહાનેસબરગના મ્યુનિસીપાલ વીલાજના જે આંકડા મી. નીમેએ આપ્યા છે તે તથા સીએ. બધા મળીને ૧૯૦૪ની આખર સુધી માં ૫૪૦ જનરલ ડીલરના લાઇસેન્સો એશિઆટીકને આપવામાં આવેલ છે તેમાંથી ૩૦૦ હિંદીના છે. ૧૯૦૫ની આખર તારીખે ૫૨૫ જનરલ ડીલરના એશિઆટીક લાઇસેન્સ હતા તેમાં ૨૭ હિંદીના બાકીના લાઇસેન્સો ચીનાઓના છે. તેથી સરવાળે હિંદીના લાઇસેન્સની સંખ્યામાં જે ઘટાડો થયો તેટલો ચીનાઓના લાઇસેન્સની સંખ્યામાં વધારો થયો. મી. નીમે કહે છે કે ૧૯૦૫ નવેમ્બરની ૨ તારીખે ૧૨૬૬ એશિઆટીક લાઇસેન્સ હતા. આ સંખ્યાની અંદર ફેરીઆઓને બંધાવવામાં આવ્યા હોય તો પણ તે આંકડા સાચા હોય એમ હું નથી માનતો.

નીચેના આંકડાને જોહાનેસબરગના મ્યુનિસીપાલ અમલદાર બદાલ રાખ્યા છે.

દિવસ	કુલ એશિયાટીક લાઇસેન્સ	ફેરીયાની કુલ સંખ્યા
૨૧-૧૨-૧૯૦૪	૧૪૮૭	૧૪૩૮
૩૧-૧-૧૯૦૫	૧૪૮૭	૧૪૨૧
૩૦-૬-૧૯૦૫	૧૪૧૬	૧૩૪૫
૩૦-૯-૧૯૦૫	૧૩૨૬	૧૨૩૯
૩૧-૧૨-૧૯૦૫	૧૩૧૩	૧૨૧૮

ઉપરના આંકડાઓપરથી એ દેખીતું છે કે એશિઆટીક લાઇસેન્સવાળાઓની સંખ્યા માં ધીમે ધીમે ઘટાડો થયો છે અને તેથી બ્રિટીશ ઈન્ડિયન એસોસિએશનની નજાર વાજબી રહે છે કે જોહાનેસબરગમાંથી રફતે રફતે હિંદીઓ ઘટતા જાય છે. અને ડીસ્ક્રીક્ટના કાંઈ ગામોમાં જઈને વસે છે.

મી. નીમેની મોટામાં મોટી તકરાર એ છે કે આ (દરોહસલાહ) કોલોનીમાં એશિઆટીક ગેરનો વેપાર હાથ કરતા જાય છે. જો જોહાનેસબરગની ગણતરીપરથી અનુમાન કરીએ તો ફેરીઆ અને બાસ્કીટીઆના ધંધામાં પણ ગેરનો સંખ્યામાં વધારો થયો છે ને હિંદીઓ ઘટ્યા છે. નાતાલમાં ફેરીઆના લાઇસેન્સની સંખ્યામાં ઘટાડો થયો છે અને ખીલ ધંધામાં એશિઆટીક ની સંખ્યા વધી છે એમ બતાવનારા આંકડા

આ ઉપરથી મી. નીમે એવી મણતરી કરે છે કે યુરોપીયનો જે ધંધા કરી શકે તેવા ધંધા એશિયાની કા હાથ લેતા નથી છે. પણ કમ લાગે સરકારી આંકડા બુધ ભરેલા છે અને તેથી જે ઘટાડો બતાવવામાં આવ્યો છે તે ખોટો છે. દાખલા તરીકે એમ કહેવામાં આવ્યું છે કે ૧૯૦૩માં એક એશિયાની કા હાથ લેતા, પણ ૧૯૦૪માં ૪૦ હતા તે ૧૯૦૫માં ૩૩ હતા. પણ વીમાસલાહક માથુસો પાસેથી મને ખરી હકીકત મળી છે તે પ્રમાણે ૧૯૦૩માં પણ હિંદી કસાઈઓ હતા એવી મને ખાતરી છે. અને સરકારી આંકડાઓમાં તેઓના નામ નહિ હોવાનું કારણ એ છે કે તે વખતે તેઓને લાઇસેન્સ ની જરૂર નહોતી. આજ દલીલ ડેરી, લોડરી, અને રીસ્ટોરન્ટની વ્યાખ્યામાં પણ લાઇસેન્સ પડે છે. આમાંના કોઈપણ ૧૯૦૫ સુધી સરકારી દફતરમાં નોંધાયા નથી. મને ખાતરી ખબર છે કે એ સંખ્યા ધંધાઓ હિંદી આ લાંબા વખત ચલેલાંના કરે છે. અને જ્યાં લાઇસેન્સની જરૂર હતી ત્યાં શી આપ વામાંથી છટકી ગયેલા. વળી એ યાદ રાખવું જોઈએ કે તે વખતે લાઇસેન્સ શી લેવામાં આવતી તે રેવન્યુમાં વધારો કરવા સાર નહિ પણ દેખરેખ (ઇનસ્પેક્શન)ની સમયડના સારજ. રેવન્યુનો હેતુ સારવાનું કામ તો આજકાલની નવાઈ બતાવે છે.

વળી એ પણ યાદ રાખવું જોઈએ કે ટ્રાંસવાસમાં "આજકાલનો" ફેરીઓ તે ફેરીઓજ રહેવાનો. ફેરીઓ બુચર, ડેરીમેન લોડરીમેન અથવા તો રેસ્ટોરન્ટપર બની જાય એ વાતજ ખોટી. ફેરીઆની હુસીઆરીને અને રેસ્ટોરન્ટપરની બુધિને કાંઈ લાગે વળગે નહિ.

(અધુરું)

એક હિંદીના અપમાન માટે દામ કંડકટરને શિક્ષા.

ગ્રેની ૨૭ તારીખે ખીરીઆ રોડપર એક દેખાવેલા હિંદીને સામી કહેવાના વાંકસર એક ચાલેસ રોક નામના ગોરાને કોર્ટમાં ઉમેા કરવામાં આવ્યો હતો.

ફરીઆદીએ કહ્યું કે ૨૭મીએને દિવસ તે તથા હિંદી સાથે દામમાં જતા હતા. કંડકટર તેની પાસે ગયો અને ટીકીટ માગી. ફરીઆદીએ જ પેની કાઢી અને ખીજાએ ની ટીકીટના પછસા પણ હું આપું છું એમ કહ્યું. કંડકટરે કહ્યું "તારીફ કર સામી" આના જવાબમાં ફરીઆદીએ જણાવ્યું કે મને સામી કહેવું નહિ. કંડકટરે ખીજા વાર

પણ અપમાન કરેલ કહ્યું વાપર્યો, અને પછસા વાસ્તે બહુજ અથરો થયો, અને રસ્તાપર ફેંટી દેવાની ધમકી આપી. આ કથાએ સાંભળેલો હતો ત્યારે દામવેના એક ખીજા નોકરે કંડકટરને કહ્યું કે "કુશીને ધકા મારીને કાઢ, જે તું ન કાઢી શકે તો હું કાઢું." પ્રતિવાદી આ શબ્દો કહીને તે પ્રમાણે કરવા સીડી ઉપર દોડ્યો. અને ફરીઆદીનો હાથ ઝાલી તેની બેકપરથી ઉઠાડ્યો. થોડી તકરાર પછી પ્રતિવાદીએ ફરીઆદીને સીડી નીચે ઉતાર્યો અને ધકા મારી રસ્તા ઉપર કાઢ્યો.

ઉચ્ચ પાલટ તપાસ:—કંડકટરે તેને ચુપ રહેવાનું કહ્યું છે એ ફરીઆદીએ ના પાડી. તથા ફરીઆદીએ કંડકટર તરફ હાથ ઉઠાડ્યો નહોતો. જ્યારે કંડકટરે કહ્યું કે હું તને ફેંસો મારીશ ત્યારે ફરીઆદીએ કહ્યું કે હું પણ સામે તને મારીશ. પ્રતિવાદીએ પણ તેને ચુપ રહેવાનું કહ્યું નહોતું.

ચીફ માજિસ્ટ્રેટની કોર્ટના ઇન્ટરપ્રીટર મી. પોલે કહ્યું કે આ બનાવ વખતે હું ફરીઆદીની સાથે હતો. ફરીઆદીએ કંડકટર ના તરફ તોળડી આપા વાપરી નહોતી. પ્રતિવાદી વિવા કારણ કંડકટર ફરીઆદીને આમપરથી ઉતારે એવું માગતો હતો, પણ કંડકટરે ઉતારવાની ના પાડી તેથી તે પોતે સીડીપર દોડી ગયો. અને ફરીઆદીને તેની જગાએથી ઉઠાડ્યો. "મને છુટો મુક, હું મારી મેળે ઉતરી વડે છું" એવા શબ્દો ફરીઆદી બોલ્યો તે મેં સાંભળ્યા હતા. પણ પ્રતિવાદીએ તોળડી રીતે ફરીઆદીને ધકા મારી ત્રામ નીચે ઉતાર્યો, ને રસ્તાપર કાઢ્યો. મારા ધારવા પ્રમાણે કહ્યાનું મુજબ કારણ સામી શબ્દ વાપરવાનું હતું.

ઉચ્ચપાલટ તપાસ:—ફરીઆદીના સોબ-તીઓ શાન્ત બેઠા હતા તથા ઉતાવળે બોલતા નહોતા.

આલેક્સાંડ નામના એક ખીજા હિંદીએ ઉપરના શક્ષીને મળતી જુઆની આપી છે.

જ્યાવ પક્ષ તરફથી પહેલો સાક્ષી ડા. રેબીન્સ હતો. તેણે કહ્યું કે આ કટ્ટબા વખતે તે ટ્રામમાં બેઠો હતો. તેણે પ્રતિવાદીને "તારે નીકળી જ" એવા શબ્દો વાપરનાં સાંભળ્યા હતા. આથી ફરીઆદી સીડી નીચે ઉતર્યો અને પ્રતિવાદી નીચે ઉતરે તે પહેલાં ફરીઆદી ટ્રામ નીચે ઉતરી ગયો હતો. પછી સાક્ષીએ ફરીઆદીને તેનું નામ આપ્યું હતું.

સાક્ષીએ વિના કારણ ફરીઆદીને ત્રામાટે નામનું કાર્ડ આપ્યું તે વ્યાવતપર સાક્ષીને વ્યારીક રીતે નવાલો પુજ્યામાં આવ્યા હતા. માજિસ્ટ્રેટે કહ્યું કે સાક્ષીએ કાંઈ જાતનો

કટ્ટબો કે ભરાર ચાલણી નહોતી. પણ ફરીઆદીને સીડી નીચે ઉતરી ટ્રામપરથી રસ્તાપર જતાં. જોયો હતો. જતાં પણ સાક્ષીએ તહોતમદારને નામ આપ્યું.

માજિસ્ટ્રેટ સાક્ષીને આ વિચિત્ર બનાવનું કારણ પુછ્યું પણ સાક્ષી કાંઈ કહી શક્યો નહિ.

ત્રામ કંડકટર એડવર્ડ બરનેટ પુરાવામાં કહ્યું કે હિંદીઓ પોતાની બોલીમાં અરબક કરતા હતા. તેઓને ચુપ રહેવા જણાવ્યું હતું. ફરીઆદી ચુપ રહ્યો નહિ તેથી કંડકટરે તેને કહ્યું કે જે તું ચુપ રહેશે નહિ તો તને ઉઠાડી મુકવામાં આવશે. પણ તે ચુપ રહ્યો નહિ તેથી પ્રતિવાદીને પોતાપવા ની કંડકટરને ફરજ પડી હતી. તેણે ફરીઆદી તરફ ખરાબ શબ્દો વાપર્યા નહોતા. અને જ્યારે પ્રતિવાદી આવ્યો ત્યારે વાદી એવું બોલતો હતો કે તે કાંઈને ઉઠાડવાનો અખ-ત્યાર નથી.

ઉચ્ચપાલટ તપાસ:—કંડકટરે કહ્યું કે "તારીફ કર સામી" એવું મેં કહ્યું હતું. તે કોઝેનીમાં બે વરસ થઈ રહેલો પણ તેને ખબર નહોતી કે સામી શબ્દ અપમાનકારક ગણવામાં આવે છે. કેંઈ હિંદી વેપારીને એ શબ્દ હું વાપરતો નહિ. તેણે પ્રતિવાદીને ધકા મારતાં જોયો નહોતો. પણ પ્રતિવાદી આવ્યો ત્યારે વાદી પોતાની મેજેજ બાંધ્યા ગયો હતો.

ખીજો રીચ નામનો ત્રામ કંડકટર સાક્ષી તરીકે હાજર થયો. પણ તેની જુઆની ખીજતા કરનાં ઉતરી પડી.

પ્રતિવાદીએ સોચન ખાઈને કહ્યું કે કંડકટરની સચવાથી તે હિંદીને ખસેડવા ગયો હતો. હિંદી ગડગડ કરતો હતો તેને ટ્રામ છોડી જવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો પણ તેણે માન્યું નહિ. હું ગયો તે પહેલાં વાદી પોતાની જગ્યાએથી ગયો અને ટ્રામ પરથી ઉતરી ગયો.

પછી જડને મુકાદો આપતાં જણાવ્યું કે ફરીઆદીના પક્ષની જુઆની બરોબર હતી અને પ્રતિવાદીના સાક્ષીઓની જુઆની એક ખીજાથી ઉતરી પડી હતી. વળી કંડકટર ઉપર ગયો ત્યારે કાંઈ ગડગડત થયો નહોતો પણ આ બધાનું કારણ એ હતું કે કંડકટરે ફરીઆદીને સામી કહ્યું. સાક્ષીમાંના એક મી. ખેલને હું કેટલાંક વરસ થયાં બોળાવું છું અને એક સારા ચુકચુ લેખક છું. એમ ટ્રાવેલ્સ કે હિંદીઓ ગડગડ કરતા નહોતા ને પ્રતિવાદીને ચુંદેગાર ટ્રાવેલ્સ છું. પણ જે નરમાસ ભરેલા શિક્ષા કરેલું તે આ કેસને માટે પુરતી છે, અને કંડકટર પોતેજ કટ્ટબાનું મુજબ હતો તેથી પ્રતિવાદીને

દંડ ભરવામાં કંઈકદરે મદદ કરવી જોઈએ. પછી પ્રતિવાદીને બે પાંડનો દંડ અથવા ૧૪ દિવસની સખત મજુરીની સજા કરવામાં આવી હતી.

ઈડિઅન સ્ટ્રેચર બેરર કોર.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

મેયુસુકુ ૨ જુલાઈ ૧૯૦૬.

કેરની પહેલી કુચ.

અમારે સ્ટ્રેચરથી મેયુસુકુ ચાલીને જવા નું હતું. દરેક જણની પાસે પોતાનો પાણી નો ડબો, ચંચુ, દહતર તથા બિસ્તરા હતા. બિસ્તરામાં એક કાઢ, એક બેન્ડેડ તથા એક વોટરપ્રુફ એટલું જોઈએ. આજે અમારે બધાને હતું. તેટલો સામાન ઉપાડીને અમારે આગવાનો કુકમ હતો. સારજંટ મેજરને કહેતાં તેણે જણાવ્યું કે અરે જોતાં અમારે અમારાં સ્ટ્રેચર પણ ઉપાડવાં જોઈએ. પણ ઉપર તે નો યાજમાં રાખેલાં. તા. ૨૩મી મે સવારના ૧૧ વાગે અમે કુચ શરૂ કરી. લગ લગ આઠ માઈલ ચાલવાનું છે એમ જણાવે છું. લગભગ પહેલી તોપો અને તોપોવાળા ત્યારપછી ધોડરાર પછી બધાં ગાડાં અને ત્યારપછી ડરખનના રીઝરવના ૧૦૦ માણસો અને ત્યારબાદ ઇડિઅન કોર અને પાછળ સવારો એમ મોઠવણી હતી. જોઈએ એક માઈલ લાંબુ લગભગ દરો એમ જણાવ છે. આના કમંડર કરનલ આરનટ જે આર-ચીએલની કાનૂના બાગીદાર છે તે છે. રસ્તો ખલે બાજે બાજુમાં હોવાથી કેરના માણસો ને કાક કીક શ્રમતો હતો. અને બિસ્તરા ઉપાડવાનું બધું મુશ્કેલ જણાવું હતું. પ્રદેશ બધો રળિયામણો હતો અને ગરમી સખત નહોતી. અમે કરસની પહોંચ્યા ત્યારે સર જેમ્સ હયલેટની ગારડન અમને ખુલી મુકવામાં આવી હતી. અને ડરખન રીઝરવ તથા અમે બધાએ પુરક નામીસ ખાધાં. અને સહ્યે પોતાથી લઇ શકાય તેટલાં પોતાના ખીસામાં ભર્યાં. સરજેમ્સ હયલેટ ના ઓફિસને ઉપકાર માની અમે કુચ શરૂ કરી તે ત્યાંથી ૯ માઈલ છેડે મુકામ કર્યો. લોકો આક્રમ્ય હતા છતાં પાણી વિગેરે લાવી રસોઈ કરીને જમ્યા. તથા બધા બહાર હવામાં સુતા. જે પ્રમાણે મોઠવણ રહેતરમાં કરી હતી તેવીજ લગભરની મોઠવણ અહીં પણ કરવામાં આવી હતી. બધા વોટરપ્રુફ પાથરી કાઢ તથા કાપળી ઓઢી સુતા. જે કરખતમાં હાથ ન બંધો હત તે ભોંડાને માલ નહિ મળ્યાં હોય તો બધા કાઢે કરી રહેલ

કેમકે આ બધા બાજમાં રાતના ઠંડી સારી પડે છે.

ખાવાની મોઠવણ.

અમારે ત્રણ રસોડાં છે. એક રસોડામાં આઠ મદ્રાસીઓ રહે છે તેઓ મુખ્યત્વે કરીને ચાવલ તથા દાળ પકાવે છે. બીજું રસોડું મદ્રાસી મુસલમાનોનું છે. તેઓ પણ ચાવલ દાળ પકાવે છે પણ તે તેમને સગવડ પડે તેવી રીતે. ત્રીજું રસોડું પંજાબી મુસલમાનોનું તથા મુસલમાની હિન્દુનું છે. તેઓ શેરતી બનાવે છે. અને સગવડ પ્રમાણે દાળ અથવા શાક. શાક ઘોડું મગવાથી વખતો વખત પત્ની શકત નથી. સવારના બધા છઠી સાડાઈ વાગ્યા સુધીમાં ઠંડે છે અને સાડા સાતથી આઠ વાગ્યા સુધીમાં પુણ તથા ચીની અને ખટર ખાય છે. આ બધાને હાર સાથે પકે છે. બપોરના ઉપર બતાવ્યા મુજબ રસોડા ત્રણ તોળી માય છે અને સાંજના શેરી, પનીર તથા ચાહ કે કેરી લેવામાં આવે છે. ડરખનના ફરદવાળાઓ તરફથી મળેલું ફરદ બહુ ઉપયોગી નિવડ્યું છે. મી. ઓપર કાનજીએ પેક કરેલી બેને કેસમનિ મેથો આજમુથા બાધએ ડીએ તે એવી સારી રીતે પેક કરવામાં આવેલાં કે તેમાંના કંઈક સડેલો નહિ હોય.

કરસનીથી ઓટામાટી.

કરસનીથી અમે રવિવારે આઠ વાગે નિકળ્યા. વચમાં મી. નારાયણ દેસાઈ મલયા આવ્યા હતા. તેમના તરફથી આજે ફરદની કેસ મળી છે તે ઉપયોગી થઈ પડી છે. સવારના ૧૧ વાગે અમે ચર્ચિંગ પોસ્ટ ત્યાં કાકરોયે હુટ કરી હતી ત્યાં પહોંચ્યા ત્યાં ત્રીજી હુટ ગોરાઓએ તથા અમારા માણસોએ કરી સ્ટોરમાં કાઢી હતું નહિ. તેમાંથી ગોરાઓની સરજી પ્રમાણે તેઓએ મીને લીધી ને અમારામાંના કેટલાકે રમાલ સીગરેટ ટોપી વિગેરે લીધાં. તેજ દહાડે ત્રણેક વાગે ઓટામાટી પહોંચ્યા. અને ત્યાં કેપ નાખી. ઓટામાટી ખીણમાં આવેલો એક ટેકરા છે તેની પાસે નદી વહે છે આસ પાસે છેડે કાકરોયેનાં કુપડાં છે, તેમાંનાં વધુ ઘરો બાળી નાખેલાં જેવામાં આવે છે. કરસનીથી ઓટામાટી આવતાં અમને થોડો થ.ક લાગ્યો હતો. અમારા બિસ્તરા ગાડામાં અમને કંઈક જોળખવા લાગ્યા. બે દહાડાં ઓટામાટી રહી બુધવારે અમને મેયુસુકુ કુચ કરવાનો વૃકમ થયો. દરેક વેળા અમને વૃકમ થવાનું ને અમલમાં લાવવાનું અંતર બાજેબાજ અરેલા કસાકસું રહે છે ઓટામાટી માં અમારે રાધિકું કેંકા કેવું પાણું હતું.

(અપુર.)

ઈડિઅન સ્ટ્રેચર બેરર કોર.

સ્થાનિક છાપામાં કાગળ.

આ બાબત ઉપર સ્થાનિક છાપામાં ફેરફાર એક વધુ કાગળ છાપા છે, જેનો તરબુનો નીચે પ્રમાણે છે :—

એન્જેલો એવી જમ્યા બતાવી છે કે જે. ડબલ્યુ. એન્ડર્સને વાંધો ખીટીસ પ્રબ બ્યાનમાં લેશે હું તે માંહેનો એક હોવાથી જણાવું છું કે જે હેતુથી એન્જેલસ લખે છે તેવો હેતુ કંઈ જોળના માણસોના વચને છે.

તેની જમ્યા એવી છે કે હિંદીઓની સામે સખતાઈવાળા ધારાઓ પસાર કરવામાં આવે. પણ તેમ કહેવાનું કારણ શું છે તે હું સમજી શકતો નથી. તે કહે છે કે “નાતાલમાંથી ગેરાઓને દેશ છોડીને જવું પડશે.” હું પુછું છું કે શા માટે ? હિંદીઓના દેશની અંદર તમે સખળા હક જોળવો છો, તો પછી તમારા દેશની અંદર હિંદીને શા માટે તેવા હક ન આપવા ? હિંદીને થાંધા બરેલા કાવડાથી ધાતુએ ગરમ કરવું પડે છે, અને તેની બિંદુસને ખબર નથી તથા હું કહું છું તેપર તેણે ખ્યાન આપવું :—

અહીં કેટલાક હિંદીની એવી રિયનિ છે જેઓ મહીનાના ૨૫ રી. ભાગેજ કમાય છે. તેની આખા વરસની કમાણી ફક્ત ૧૫ પાઉંડ થઈ. તેમાંથી બી પુરવાના ૫ સમાં ૬ પાઉંડ જાય. તે એક પાઉંડ માથા વેરામાં જાય. વળી તેમને પાઉંડ ૧-૧૦-૦ વરસ જમીનના ભાડાપેટે આપવા પડે છે. એટલે સરવાળે વરસના પા ૮-૧૦-૦ ખરચમાં જાય. બાકી પા. ૬-૧૦-૦ રહે. અને આટલા પદસામાંથી ગમે તેમ કરીને એ લોકોને પેટ શુનરો ચલાવવો પડે છે. વળી તોફાની લોકની બીકને લીધે એ લોકો પાસે કુતરા હોય છે તેને ખાવાનું આપવડું, તે પણ ઉપરના સાડા ૬ પાઉંડમાંથી જ. આ બધું કીક, પણ એ બીચારા લોક માંદા પડે ત્યારે કે જે કાલ ઉદર માણસ મદદ ન કરે તો તે બીચારને મોત શિવાય છુટકો નમશે.

વળી એન્જેલસ કહે છે કે આપણે મલે રીઆ વાસ્તે સામીતો આજાર માનવો જોઈએ. અહીં હિંદીને સામી કહીને તે બોલાવે છે તેમાં મારે તેને શીખામણ આપવી જોઈએ કે હવેથી તેણે સામી શબ્દ વાપરવો નહિ. તેને ખબર નથી કે ‘સામી’ શબ્દનો અરથ ‘પરમેશ્વર’ એવો થાય છે. આમ હિંદીને ગદગે સામી શબ્દ વાપરવાનું કારણ એ છે કે તેને બીજે એક શબ્દ આવ્યો હતો નથી. તેને કાગળ ન આવડતા હોય તો મારે કહેવું જોઈએ કે ખાણ અંબો પણ

એક શબ્દ છે. સામી એટલે પરમેશ્વર. અને કોઈપણ આદર્શને પરમેશ્વર કહીને બોલાવવા કરતાં બીજી રીતે બોલાવવા તો સારું.

લી. પુરખીઆ.

સાહેબ,—મારા કાલોનીસ્ટ સાહેબો નીચેના પુરખીઆના વીચારપર ધ્યાન આપશે. પુરખીઆ કહે છે કે "તમે હિંદુ સ્થાનમાં બધા હક બેગવો છો તો હિંદીને અહીં શામટે તેવા હક ન આપવા."

હિંદુસ્થાનમાં ગોરાઓ કાંઈ લાલ બેગવતા હોય એવી હજુ સુધી મને તો ખબર નથી. પુરખીઆ, તને ખબર છે કે હિંદુ સ્થાનમાં અમે જે હક બેગવીએ છીએ તે મેળવેલ જીતને લીધેજ. તે જીતના હકથી નાતકના હક પણ અમે બેગવવા માગીએ છીએ. આ મુદ્દાને વારંતે અમારા બાપદાદા અને ભાઈઓએ લડાઈમાં જીત આપ્યા છે.

અને હવે અમે તે હકો તારા જેવા પરદેશી લોકને આપી દેવા માંડ્યા છે. હું અને કેટલાક બીજા આ સામે સખત રીતે વાંધા ઉઠાવતા છીએ. જ્યાં સુધી અમારા હક અમારા એકલા વાસ્તેજ નહિં રાખવામાં આવે ત્યાં સુધી વાંધા ઉઠાવે રાખીશું. જ્યાં હિંદીપર કેવો બેગવે છે તે પણ પત્ર લખ નારે ઠીક બતાવ્યું. નાતકમાં હિંદી વરસના ૧૨ પાઉંડ એટલે ૧૮૦ રૂપીઆ મેળવે છે. આમાંથી કરના ૬૦ રૂપીઆ બાકી જાય. વળી ૧૮૦ રૂપીઆ તે કમાય છે એ વાત સાચી પણ વેરના ૬૦ રૂપીઆ ભરે છે કે નહિ તે કહી શકાય નહિં. આ લોકને હિંદુસ્થાનમાં વરસના ૪૮થી ૬૦ રૂપીઆ મળે છે જેમાં થી ૧૦ રૂપીઆ કરના જાય. વળી હિંદુ સ્થાનમાં કર ભરવામાંથી બધી પણ શકાતું નથી. અમારી લડત ગીરમીટીમાં સામે નથી પણ છુટા કુલી (ઈંડીયન)ની સામે છે. તેઓ અહીં કેળવણી પામી અને ગોરાઓની આડે હરેક ધધામાં પડે છે. અને તેનું પરીણ ગોરાને માટે બહુ ખરાબ આવવાતું છે. અને આ સ્થિતિ વધતી જાય તો હું ખાતરીપુરવક કહી શકું છું કે જલ્દી વરસમાં એક પણ ધધો એવો નહિં રહે કે જેમાં કુલી દાખલ ન થયો હોય. આ સ્થિતિમાંથી બચવા ગોરા લોકોએ પ્રયાન કરવો જોઈએ છે. સરકાર જે રીતે આ લોકને લાલ છે તે માટે સરકાર કપાને લાલ છે. એનો એક દાખલો હાલમાં મારા જેવામાં આવ્યો છે. જ્યારે પોતાના ખરેખર કપાં તથા સરંજામ લાલને એકસો છોકરા લાલમાં જવા રેશન આગળ પેરેડ કરતા હતા ત્યારે એકલા ૨૦ કુલીઓ કાકતરી સારવાર વાસ્તે જવા નીકળ્યા હતા અને તે પણ સરકારના ખરેખર હેમ એમ મને સામે છે. આ બાબત ઉપર વધારે ટીકાની જરૂર નથી.

પુરખીઆ કહે છે કે સામીનો અરથ પરમેશ્વર છે. હા આ વાત સાચી છે. હિંદી અહીંયા એક નાના દેવતા જેવોજ મનાય છે. પુરખીઆ મને બાણ શબ્દ શીખાવે છે. પણ બાણ લોકો તો પોતાના દેશમાં રહીને સતોષ માને છે અને તેવા હિંદી મહાશયે બાણ શબ્દનો ઉપયોગ કરી હું અપમાન કરવા માગતો નથી. વળી મીસીસ સામી વીધે બોલતા અને મેરી શબ્દ વાપરીએ છીએ, જે એક માનનો શબ્દ છે. પુરખીઆ ને સામી શબ્દ કડવો લાગે છે પણ તેને ખબર નથી કે આખરકાર મહાશયના નામ પણ સામી જીન, સામી સ્મીથ, અને સામી રામીનસન એવા છે.

આશા છે કે પુરખીઆ આ કામળનો જવાબ વાળશે.

લી. એન્ડ્રીસ.

સાહેબ, તમારા પત્રમાં એક હિંદી જણનો હેમ તેવા માણસનો હિંદી સલામ ને લગતો પત્ર મેં વાંચ્યો છે. તે કામળની અંદર જુલો શિવાય બીજું કંઈજ નહિં. અને તે જુલો માટે મારે તેને ઠેકાણે લાવવો જોઈએ. પહેલાં તો તે કહે છે કે હું બ્રીટીશ છું. પણ જો હિંદી માણસથી તે જનમ્યો હોય તો તે બ્રીટીશ જાતનો નથી પણ બ્રીટીશ પ્રજા છે. જે માણસ બ્રીટીશ છે તે તે ગોરાથી જન્મેલ હોવો જોઈએ, પણ તેના નામ (પુરખીઆ) ઉપરથી જણાય છે કે તે હિંદી છે. બીજી જુલ એ છે કે તે હિંદુસ્થાનને હિંદીઓનો દેશ ગણે છે. હિંદી એ ત્યાં જનમ્યા હોય તે ખરાબર છે પણ તેથી ફરીને તે દેશ તેમનો અધ ગયો નહિં. દેશ તો બ્રીટીશ સરકારની મીલકત છે. ગોરા જ ત્યાં કાયદા બાંધે છે અને રાજ્ય કરે છે.

ત્રીજી જુલ સામી શબ્દને લમતી છે. સામી એ હિંદી શબ્દ નથી પણ અંગ્રેજી શબ્દ છે. જ્યારે ગોરાઓ એ શબ્દ વાપરે છે ત્યારે તે શબ્દ એક જાતના માણસોનું નામ છે. શબ્દ અને સામી એ બંને શબ્દો કહી લોકના સંબંધમાં વપરાય છે. જ્યાં પણ આ બાબત ઉપર અને તેમાં પણ હિંદીની સામે ચરચા કરવા હું માગતો નથી.

લી. જેકસનીય.

સાહેબ,—એન્ડ્રીસનો કામળ મેં વાંચ્યો છે. અને તેને ફરીને પુરખીઆ તરફથી જવાબ મળે તે પહેલાં નમનતાઈથી હું એક બે સવાલ પુછવા માગું છું. "તું કુલી છે કે હિંદી છે? જો કુલી છે તો તારે એન્ડ્રીસની સામે તકરાર ચલાવવી ઠારણ કે તેનું લખાણ કુલીના લવાણને લગતું છે. તું જણાવે છે કે કુલી એટલે મજૂરી કર

વારા હિંદીઓ. હિંદી એટલે વેપારી, સુતાર છુદાર વગેરે, અને કુલી નહિં. એન્ડ્રીસ અને તું બંને હિંદી એટલે કુલી એમ સમજે છે. આમ શબ્દનો અરથ જાણવા એટલી પણ સમજ ન હોય તેવાની સાથે ચરચાથી શું ફાયદો. એક વખત અકબર બાદશાહે તેના વજીર ખીરખાને પુછ્યું "જો તને કોઈ અણસમજી માણસ મળે તો તું શું કર" ખીરખાને જવાબ આપ્યો કે "મુગો રહું."

લી. બી. ડી.

ઈંડીયામાંથી તારણ.

હિંદીના કાલ કાલસામ નવરોજ.

નીચેના પત્ર તેમના તરફથી વિલાયતના નામીયા પત્ર ટ્રીબ્યુનમાં મોકલવામાં આવ્યો છે:—

હિંદીઓને ફરી ફરીને કહેવામાં આવે છે તેઓ બ્રીટીશ રાજ્યના માલો બેગવે છે અને તેથી બ્રીટીશ રાજ્યપરના બોલમાં પણ બાબ મેવો જોઈએ. આની કસોટીનો હું એક દાખલો આપું છું. બ્રીટીશ રાજ્ય તું કુલ સરકારી ખરચ પ કરે છે એમ ધારો. હિંદ પોતાના લાગતો બોલે ઉઠા વધ તપ્યાર છે. પણ જે બોલે હિંદ ઉઠાવે તેના પ્રમાણમાં હિંદીઓને સરકારી હોદ્દા, ઇનામ વગેરે પણ મળ્યું જોઈએ કે નહિં. આ દાખલો ફરીઆઈ લસકરના સંબંધમાં પણ લાગુ પડે છે. પણ જો બ્રીટીશ સરકાર હિંદીના કરોડો નીરાધાર, લાચાર અને દયિયાર વીનાના માણસોને ડીવાની લસકરી અને ફરીઆઈ ખાતાનો બોલે ઉઠાવવા ફરજ પાડે અને હોદ્દા, બક્ષિશ વગેરેનો હિસ્સો આપવા ના પાડે તો બ્રીટીશ અમલ અત્યંત અન્યાયી અને જુલમી કહેવાય જેવો અમલ એક નીરાધાર પ્રજા ઉપર ધાતકી રાજ્ય કરતાનેજ યાજે.

પાલસામેન્ડ.

સર જેનરી કોલને સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટ ને પુછ્યું કે:—પંજાબ સવલપોંડીમાં કેટલાક બ્રીટીશ સોલજરોની એક રોળીએ ત્યાંની કેટલીક વેસ્થાઓપર હાથ ચલાવવા પ્રયત્ન કર્યો ત્યારે ઓળીઓએ મદદને વાસ્તે જુએ પાડી. તેમની મદદ એક ગયો જેને સોલજરોએ એટલી બધી છળ કરી હતી કે તેથી તે પોલીસ ચરણ પામ્યો. વળી જલ્દી ધરતા કેમ્પમાં એક ગોરા સોલજરે પંજો નાખનાર છોકરાનો ઘાતો મારીને જીવલીધો હતો. આ બાબતો ઉપર સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટનું પવાન બેંચવામાં આવ્યું છે કે નહિં તથા આ કેસોની ખરી હકીકત મેળવી ફરી

થી આવા કેસો બનતા અટકાવવા પગલાં લેવામાં આવશે કે નહિ ?

જવાબમાં મી. મેરલીએ કહ્યું કે :— આ કેસો પર માફ ધ્યાન ખેંચવામાં આવ્યું નથી, પણ હું તપાસ કરાવીશ.

મી. આરથર ડીવાર :—અરીષ્ટનું વ્યસન ચીનમાં બહુ ફેલાયેલ છે અને ત્યાંની પ્રજા ના શરીર અને નીતી પર બહુ જ માઠી અસર કરે છે, તથા ચીનની સરકાર પોતાની મરજી પ્રમાણે અરીષ્ટ આપાત અટકાવી શકે છે. અરીષ્ટનો ઉપયોગ અટકવા યોગ્ય ઉપાય લેવાની ચીનની સરકારને સત્તા છે. આ બાબતોને પરદેશ ખાતાના સેક્રેટરી યોગ્ય ધ્યાન આપશે કે નહિ ?

જવાબમાં સર ટ્રેએ કહ્યું કે આ સવાલો એટલા મોટા છે કે તેના પર ચરચાની જરૂર છે.

મી. બ્રુપટન :—હિંદુસ્થાનના દેશીઓ ની દરજ્જાની માણસ દીકરાસરી આવક કે પેન્સ છે. ખેડુતોની ગરીબ હાલતને લીધે ખાતર ન મળવાથી ઘણા ભાગમાં જમીન ખરાબ થઈ ગઈ છે. વળી ખેતી સાફ ખેડુ લોકો કરતાં પછાત કાકતો હોવાથી વ્યાજ ભરતાં કચરાઈ જાય છે. આ સ્થિતિ સુધારવા સેક્રેટરી ઓફ રેટ કંઈ પગલાં ભરી શકે કે ?

મી. મેરલી :—આ સવાલ બહુ મોટો હોવાથી હું કામાં જવાબ આપી શકાય તેમ નથી. છતાં પણ હિંદુસ્થાનમાં લશ્કરી ખાતાનું ખર્ચ ઓછું કરી ફર ઓછા કરવા એ સવાલ પર વીચાર ચલાવવામાં આવે છે. એક કેદરમાં અસાધારણ બનાવ.

હિંદુસ્થાનના ઇન્ડિયન પીપલ નામના પત્રમાંથી નીચેના ફકરા ટાંકરામાં આવ્યો છે :

જ્યારે એક ટેબુરી માણસે પોલીસ સામેની એક ફરીયાદનો કેસ હાથમાં લેતો હતો ત્યારે ડીપ્રીક્ટ પોલીસ સુપરીટેન્ડન્ટ કાર્ટમાં આવ્યો અને એકદમ માણસેટની ખુરસી પાસે ચાલ્યો ગયો. માણસેટ માન માં ઉભા થઈ જમીન સુધી નીચા વળી સલામ કરી, અને પોલીસ સુપરીટેન્ડન્ટે એક લીધી ત્યારે પોતે બેઠો. તેમના વચ્ચે વાતચીતમાં પોલીસ અમલદારે કહ્યું કે આ બાબતમાં કેદની શીક્ષા થવી જોઈએ. માણસેટ બેઠો કેસ તપાસ્યો પણ નહોતો તેમ જુબાની પણ લીધેલી નહોતી તે કહે કે આ કેસમાં કેદનીજ શીક્ષા થવાની. આવું બાબતુ ભર કચેરીમાં વધીલો તથા ફરીયાદી વાળાઓના સાંભળતાજ થયું હતું.

ચીનમાં અરીષ્ટ.

ચીન અને હિંદુસ્થાન વચ્ચેના અરીષ્ટના વેપારનો સવાલ પારલામેન્ટ આજણ મુક્યો

છે. એ સવાલ સંબંધે ડેલ્લાંક બાબતો થઈ છે. તેમાં ખાસ કરીને સર હેનરી કોટન વગેરેનું બાબતુ ધ્યાનમાં લેવા લાયક છે.

ગાયકવાડી રાજ્ય.

હિંદુસ્થાનમાં એકત્રીકયુતીય અને જુડી શીયલ ખાતા જુદા પડવાની જરૂર છે અને તેમ કરવા માટે સર હેનરી કોટને મી. મેરલીને સવાલ પણ પુછેલ હતો. હાલમાં ગાયકવાડ સરકારે એ ખાતાઓને પોતાના રાજ્ય માં જુદા પાડી સુધારો દાખલ કરવામાં પહેલ કરી છે.

મી. મંગાનો કાગળ.

ઇન્ડિયા પત્રના અધિપતિને મી. મંગાએ નીચે મુજબ કાગળ લખેલો છે :—

સાહેબ,—મારા કેસ પર તમારું લખાણ ૧૮ મી મેના અંકમાં પ્રગટ થયું હતું તે સંબંધમાં વધુ હકીકત નીચે પ્રમાણે છે :— મીક્લ ટેપલમાં ખારીરટર થવા માટેની પહેલી પરિક્ષામાં પાસ થઈ લાંડનથી મારાં સમાં વહાલોને મળવા વાસ્તે હું ડેલાગોઆમે જવા ઉપડ્યો અને મારચની ૧૧ મી તારીખે ડરબન પહોંચ્યો. ઇમીગ્રેશન ઓફીસર સ્ટીમર ઉપર આવ્યો અને તેના સવાલપરથી મેં તેને સમજાવ્યું કે હું કાપદાનો અભ્યાસ કરું છું અને મારાં સગાંને મળવાના હેતુથી હું આવ્યો છું. મેં તે અમલદાર સાથે અંગ્રેજીમાં વાતકરી હતી, છતાં પણ બીજાં પાસીજરોને ઉતરવાની રજા આપ્યા પછી મને કહે છે કે તમારી અંગ્રેજીની પરિક્ષા લેવા માટે અત્યારે વખત નથી, બીજો દિવસે મારી પરિક્ષા લીધા પછી ઉતરવા દેવામાં આવશે એમ તેણે જણાવ્યું. તે પાછો આવે ત્યાંસુધી મને ઉતરવા ન દેવાની ભલામણ કરીને ગયો. આથી કરીને હું બહુ નિરાશ થયો.

અમારો ઓળખાતો એક મી. બેર્નીંગ શીક્ષક કરીને યુરોપીયન મહરજ હતો તેને ડેલાગોઆમેથી એક તાર મળેલ હતો તે પ્રમાણે ગાડી લઈ ખારામાં મને લેવાને સામે ઓવ્યો હતો, પણ કપ્તાને મને રજા ન આપેલ હોવાથી જવાની ના પાડી. મી. બેર્નીંગશીક્ષક ઇમીગ્રેશન ઓફિસમાં જઈ અમલદારને તેડી લાવ્યા. અમલદારે મારી પરિક્ષા ૪-૫ મીનીટમાં લઈ લીધી અને ઉતરવાની રજા આપી.

પછી હું શહેરમાં ગયો. ત્યાં મને ખબર પડી કે મારા પિતરાઈના કહેવાથી મી. એમ. કે. ગાંધીએ મારે વાસ્તે ક્રાન્સવાલ સરકાર પાસેથી ટેપરરી પરમીટ મંગાવી હતી. જે પરમીટવડે ત્રાંસવાલમાં થઈને ડેલાગોઆમે જવાની મોકલવા હતી, પણ ૧૬મી મારચના

રોજ મને ખબર પડી કે ત્યાંની સરકારે પરમીટ આપવા ના કહી હતી અને તેમ કરવાનું કાંઈ કારણ દરશાવ્યું નહોતું. તેજ દિવસે મી. બેર્નીંગશીક્ષક અને હું ડરબનની પરમીટ ઓફીસે ગયા, અને ટેપરરી પરમીટ માગી. અમલદાર કહે કે ઓફિસઆરીકની પરમીટો ત્રાંસવાલ સરકાર આપે છે, અને તેથી મારા ખર્ચે તારથી પરમીટ મંગાવી, કારણ કે મારે હું ક મુદતમાં ડેલાગોઆમે જવાનું હતું. બીજો દિવસે જવાબ મળ્યો કે અરજી પર વિચાર ચાલે છે. મેં તા. ૨૧ મી સુધી વાટજોઈ પણ કાંઈ જવાબ મળ્યો નહિ તેમ પરમીટ ન આપવાનું કારણ પણ સમજાવ્યું નહિ. તેથી ડરબનના પરમીટ અમલદારને મારું શીરનામું આપીને હું દરીઆ રસ્તે ડેલાગોઆમે ગયો.

હું મારચની ૨૩ મીએ ત્યાં પહોંચ્યો. બેલાન્સમર્ગ અને પ્રીટોરીઆ બેવાને હું આતુર હતો તેથી ડેલાગોઆમેના બ્રિટીશ કોનસલ જનરલને મેં પરમીટ વાસ્તે રજા એપ્રીલે અરજી કરી. તેણે જવાબ આપ્યો કે ઓફિસઆરીકની પરમીટો પ્રીટોરિયર ઓફ ઓફિસઆરીક પાસેથી પ્રીટોરીઆમાં મળે છે, માટે તેને અરજી કરવી. મેં તરતજ તાર કર્યો જેના જવાબમાં એમ કહેવામાં આવ્યું કે તે પરમીટ સંબંધે મી. ગાંધીને જે સુઝાહો આપ્યો છે તેમાં ફેરફાર થઈ શકે તેમ નથી.

આથી કરીને હું અને મારો પિતરાઈ પોરડુગીઝ સરકારના ડેલાગોઆમેના સેક્રેટરી પાસે ગયા. તેણે બ્રિટીશ કોનસલ જનરલ પર એક ચીઠ્ઠી લખી આપી જે ચીઠ્ઠી હાથ માં લેતાંજ ત્યાંના બ્રિટીશ કોનસલે મને પરમીટ કાઢી આપી. પછી હું બેલાન્સમર્ગ પ્રીટોરીઆ વગેરે ફેરફાર કરી ડેલાગોઆમે થઈને ૬ મી. એપ્રીલે વિલાયત આવવા નીકળ્યો.

મારા કેસની હકીકતથી વાંકું થઈને મારે જે અમલદાર અને મુરોબતો અમલી પડી છે તેવી બીજા દિંદીઓને ન બોગવવી પડે એવી હું આશા રાખું છું.

ગયા માસની ૨૬ તારીખે કેપટાઉનમાં રીબીક સ્ટીટમાં રહેતા કેપ્ટન બેસીલા બેસી સની સીએ એક સાથે મથુ છોકરા અને એક છોકરીને જન્મ આપ્યો હતો. આ મારે બાળકોનું તથા તે બેસીલનું “કેપ આરબસ” માં ચિત્ર આવેલું છે જે ચિત્ર ઉપરથી તે બાળકો તથા તેમની મા તાંદુરસ્ત દેખાય છે. બાળકોનો ખાંધો અને કદ પણ સારાં જણાય છે.

ફેરના તાર સમાચાર.

લંડન સાઉથ વેસ્ટર્ન રેલવેની અમેરિકન લાઇન એક્સપ્રેસ ટ્રેન પાટા ઉપરથી ઉતરી પડવાથી બહુ મોટો અકસ્માત થયો હતો. આ અકસ્માતથી ૨૦ જાનોની ખુબારી થઈ હતી તે ઉપરાંત બીજા ધણાને સખત ઇજા થઈ હતી. ૪૭ ઉતાડિઓથી ભરેલા ગ્રાનુ ડ્રા તદન ભાંગી ગયા હતા. પાછળથી મેજેસ્ટ્રેટ ખબર મુજબ આ ગ્રાનુ ડ્રામાંથી ૨૩ માણસો તો મરી ગયા હતા. આ ઉતાડિઓ ન્યુયૉર્કથી આવેલ મેટ્રના ઉતાડિઓ હતા.

ઉપર જે રેલવે અકસ્માત જણાવ્યો તેવો અકસ્માત બ્રિટીશ રાષ્ટ્રમાં અગાઉ કોઈ વખત થયો નથી. ગાડીઓના બુકેબુક થઈ ગયા હતા. જે ઉતાડિઓ હતા તેમાં મુખ્ય ફેરીને અમેરિકન ખાનદાન કુટુંબો હતા. ઉતાડિઓ આ અકસ્માત બન્યો તે વખતે ઇંગ્લેન્ડ સંકુલમાં જમતા હતા. અકસ્માત વખતેનો અવાજ ઘણે લોકો સુધી સંભળાયો હતો. ગાડીમાંથી જે ગાસ નીકળ્યો તેથી ત્યાં આગ લાગી હતી પણ તે આગ તરતજ ખુબી નાખવામાં આવી હતી.

તરફી સરકારના વચન પ્રમાણના ૧૬ ટુકડીના ડરકરી આદમીઓએ બળવો કરેલો છે. બળવાખોરોમાંના ઘણાખરા મર્યા છે અને ડરકરી પુરતી મદદ આવી પહોંચ્યા પછી બળવો શાંત થયો છે.

છેલ્લા ગ્રાનુ માસની યુનાઇટેડ કિંગડમની આવક ગઈ ત્રીમાસિક આવક કરતા પા. ૧૦, ૭૭. ૮૯૬ વધારે જણાઈ છે.

ફેરનામાં ખેતી કરવાને એક અંગ્રેજ કંપની હિબી કરવામાં આવી છે. તેઓ એક સાથે એક જ જમીન ખરીદી છે અને તે જમીનમાં બે સાથ પાઉંડ નહેર માટે ખરચવામાં આવ્યા છે. કંપનીકાર શેરડી, બાઇપાસો અને ચીની માટે ખીટર તું વાવેતર કરવાના છે.

વીક્ટોરીઆ ફેલમાંથી રેલના બાગમાં વિજળી પુરી પાડવા માટે આઠ જરમન અને પાંચ બ્રિટીશ કંપનીઓ સાથે મળી એક યોજના હિબી કરી છે.

શુભાઈ મહિનાની આખરે રશિયાનો સાર અને ફેર ફોન આગળ મળશે.

બ્રિટીશ ફાલેનના વિદ્યાર્થીઓને લેડ રોબર્ટ એક લાખમાં જણાવ્યું કે નાતાલ ના બનાવ ઉપરથી ફેર અંગ્રેજ વિદ્યાર્થીઓ ને નિયામમાં લગાડતું શિક્ષણ લેવાની જરૂર છે. જે દુનિયાના સરળ ભાગમાં અંગ્રેજો ને પુરતું લગાઈ ખાતાનું શિક્ષણ આપવામાં આવે તો અંગ્રેજ રાજ્ય ઉપર કોઈ જાતના હુમલા કરવામાં આવે ત્યારે બહુ ધારિત ન રાખવી પડે.

વિક્ટોરીઆ અને સાઉથ એંગ્લેન્ડીયાના વિલાગતી વાર્ષિક પેદાશ ગયા વરસ કરતાં ઘણી ઓછી થઈ છે.

ન્યુયૉર્કમાં ગરમીના એક જખરા મોમથી ૧૪ મરણ નીપત્યાં છે તે ઉપરાંત બીજા ઘણા માંદા પડી ગયા છે.

અમેરિકામાં મીટ તપાસવાનું બીજા પસાર થયું છે. આ બાબત સંબંધ ખર્ચ સરકાર ઉપર નાખવામાં આવ્યું છે. આથી ફરી કેટલાક સભાસદો બહુ નાખુશ થયા છે.

ડરમન (આયરલેન્ડ)માં આગળના રોમન કેથોલીક ચરચનું ઇપર પડી જવાથી ૪૦ માણસોને ઓછી વધતી ઇજા થઈ છે.

સેમાડિન પેન્ટેશનમાં કામ કરવાને જરમન રાજ્યે પાછા ચીનાઓને મોટાપા એમ કહેવાય છે.

યુરોપમાં વરસાદ તથા વાગબોજનું જખર તોફાન થયું છે. આ તોફાનથી ઈંગ્લેન્ડ અને યુરોપના પશ્ચિમ વિભાગોમાં બહુ મોટું નુકશાન થયું છે. બર્મિંગ (જરમનીની રાજધાની) માં વીજળીના એક સપાટાથી આઠ માણસો એકજ આંખના વિચકારા જેટલા વખતમાં મરણ પામ્યા. હમારોતે પહુ ઘણું નુકશાન થયું છે. ખુબ લંડનમાં પહુ થોડા વખતમાં બે ઇંચ કરતા વધારે પાણી પડ્યું હતું. જમીન નીચેની રેલવે ના રસ્તાઓમાં પાણી ખુબ ભરાઈ ગયું હતું. રસ્તા ઉપરના પાણી હિલચાલને આગના બંધાની મદદ લેવી પડી હતી.

તા. ૩૦ ના ઇપાઓમાં સીમલાનો એક તાર ઇપાએલ છે તે જણાવે છે કે ઇનીવાર થી આજ સુધીમાં ૧૬ ઇંચ વરસાદ પડ્યો છે રસ્તાનો ચાલુ વહેવાર બધો બંધ રાખવો પડ્યો છે.

માંચુરીઆમાંથી સંબંધ રશિયાન સરકાર નીકળી ગયું છે. ફેરે ત્યાં ફક્ત એક ફરીયાન ટુકડી રહેલી છે જે ૧૯૦૭ માં માંચુરીઆ માંથી નીકળી જશે.

હાઉસ ઓફ કોમન્સની બેઠકમાં મી. જોન ડીલને સવાલ કર્યો હતો કે ઇંગ્લેન્ડમાં જે માણસોએ બ્રિટીશ સરકાર ઉપર હુકો કર્યો હતો તેને ફાંસીની સજા તથા ચાલુખ મારવાની સજા કરવામાં આવી છે તેવાજમી જણાય છે ?

ફેરના ઇપા ઉપરથી જણાય છે કે ચાર ને ફાંસીની સજા તથા છ ને ચાલુખ મારવા ની સજા કરવામાં આવી હતી.

ત્યારે નેટીયોને સજા કરવામાં આવી ત્યારે હજારો તમાશગીરો મેળા થયા હતા. બેરોઓ આ દેખાવ જોઈ ખુબો પાડી રહ્યાં હતાં.

સર હેન્રીકે પેમેલ જોનરમેને જણાવ્યું છે કે આવી જાતની જાન જાહેરાતમાં નહિ કરવી જોઈએ. સર એડવર્ડ મેમે જણાવ્યું છે કે ત્યારે આ બાબતનો તેને સંબંધો હેવાલ મળશે ત્યારે તે પુરી તપાસ કરશે.

મી. ચર્ચિલે કહ્યું કે નાતાલમાં થએલી ફાંસીની સજા બાબતના પુરાવા અને જુગાનીઓ વગેરે જાહેરમાં મુકવાની જરૂર છે.

રશિયામાં તેજાન લાગુ જેવું તેવું જ ચાલુ છે. કાળા સમુદ્ર આગળના બંદરો ઉપરના મલુસેઓ દરનાક પાડી છે. ખેડુનો અને કાસાક વચ્ચે જખરી મારામારી આવી રહી છે. બંને તરફના પુરકળ માણસો મર્યા છે. એડેસા આગળ એક ત્રમચક બારકસ આવેલું છે તેનો હેતુ જે કાંઈ બળવો થાય તો તરતજ દાખી દેવાનો છે.

રશિયાની સરકારે રશિયાના ૨૭ પરમણુઓમાં દુકાળને લીધે અનાજની તંગી છે તેને માટે એક કરોડ પાઉંડ કાઢવા ની માંગણી કરી છે. દુકાળને લીધે વારસામાં બે પોલીસને મારી નાખવામાં આવ્યા છે. આથી શહેરની સંભાળ રાખવારા પોલીસો નાશી ગયા છે અને શહેરનું રક્ષણ થોડે સ્વારોને કરવું પડે છે.

ન્યુયૉર્કમાં ટેપર-સ એસોસિએશનોના કેટલાક લોકોને ભેગા કરી દારૂનાં પીપનાં પીપ અને એનોજ બીજો કેટલોક ફેરી વસ્તુનો સંગ્રહ નાશ કરવામાં આવ્યો હતો.

કાફરાનું હુલ્લસ.

એક ચોટી લઠાઇ.

ધનસુખીની ખીણ.

તા. ૧લીએ સાંજના વખતે યજ્ઞેથી જોખમ ભરેલી તમાઈ વિશે નીચે મુજબ ખબર પહોંચી છે : —

નુઝવરગ આગળ કરતલ બારકરનું ઘરા કર હતું તે મુખ્ય જાવણીથી એક માઇલ દુર મધુ નદિ એટલામાં કાફરાઓએ ધસારો કર્યો. કાફરાઓની સંખ્યા ૧૫૦૦ની હતી. ચોટીવાર સુધી બહુ ધારતી દેખાતી હતી અને કાફરાઓ પાંચ વાર જેટલે પાસે આવી ગયા હતા. પણ દરતાથી બંદુકનો મારો મલાવવામાં આવ્યો અને તેથી કાફરા ઓને પાછા હટવું પડ્યું. પાછા હટ્યા ત્યારે ગોરા લશ્કરે કાફરાઓની પુઠ પકડી. તેમાં કેટલાક માણસો મરાતા ગયા. મરેલાની કુલ સંખ્યા ૬૦૦ ઉપર છે. ગોરા લશ્કરમાંથી ૧ મરાયો છે તથા બે ઘાયલ થયા છે.

તા. ૩૩એ બહાર પડેલા તારપરથી માત્રુમ પટે છે કે તે દિવસની ગ્રામીણીમાં આશરે ૩૫૦ કાફરા વધારે મરાણા છે. હજી કાફરાઓના મુખ્ય લશ્કરની સાથે ગોરા લશ્કરનો બેટો નથી થયો એવું જણાવેલ છે.

ધનસુખીની ખીણમાં ચીફ મેસીનીના હાથ નીચે ૮,૦૦૦ મજબુત કાફરાઓનું લશ્કર પડ્યું છે. કરતલ મેકેન્ઝી તથા બાર કર નેતી સાથે નુમસો જાવણી ગોઠવેલા છે. અને એની આગળ સખવા માં આવે છે કે તેઓ શ્રેષ્ઠ વખતમાં સંપૂર્ણ રજુ હોઈ મેજબૂત.

નાથ કેસર ડીવીઝન.

કરતલમાં બે હિંદી રોટર હાંટ્યા છે ખીજ કેટલીક જગ્યામાં પણ બળવાખોરોએ હુંડ ચલાવી છે. કરતલ, ઝેડેલ, મેપુમુલુ વગેરે જાગમાંથી હિંદી તેમજ ખીજ ફાર મરો માલ વગેરે સહીસલામત જગ્યા ઉપર લઇ ગયા છે.

હુમ્મલાના ભાગમાં પણ કાફરાઓ કેટલીક હુંડફાટ કરી છે. ફેર પાસે એક દુકાનદાર ની દુકાન હુંડી બાળી નાખી છે. ઘણી પોતે જાવણીમાં હતા. વેશ્વમથી થોડે દુર આવતા બતા કાફરાઓ હુંડફાટ ચલાવી છે. આથી તે ભાગમાં રહેતા લોકોમાં પણ મલ રાહ થયો છે. તેઓ હીવસના કામગીર ઉપર હારમમાં જાય છે. રાત્રે વેશ્વમ આવે છે. માર્જેટએજોળમાં કાંઈ ધારિત જેટુ હોવાથી લોકો જાવણી બનાવી રાત્રે બેળા રહેવા ધારે છે.

મી. આર્મસ્ટરોંગ રોગાટ તરફના ભાગના કાફર ચીફની મુલાકાત લેવા ગયા હતા તેમની સાથે પાતળીન કરતા બધી રીતે આ કાફરા લોખંડ જણાયા હતા.

રોયસ્ટન ઘોડેવાર

કન્ધલા તરફ રોયસ્ટન દુકાની પીંગરાઇ ગએલ કાફરાની શોધમાં ફરે છે પણ બળવા ખોર જેવામાં આવતા નથી કેટલાક હુંડા ખોળવામાં આવ્યા હતા ત્યાંથી દશ દહીયાર બધે કાફરા પકડાયા છે. મથા કેટલાક દોર કપળ કરવામાં આવ્યા છે.

સીગાનાંડાનો કેસ.

સીગાનાંડાના જી હોડરાઓ જેઓ લઠાઇ માં કેદ થયા છે તેમનાપર રાજહોડના આરોપથી કેસ ચલાવવામાં આવ્યા છે. તેમાંના ચાર મુહોગાર હયા છે અને બીજા બેનાપર મુહો સાબીત થયા નથી. સીગા નાંડાને મોતની સજા ફારટે પસાર કરી છે, પણ વડી સરકાર તેને બહાલ રાખે તોપણ ૧૦૭ વરસની વયના હુદા લગવધમાને તે સજા કરશે કે નહિ તે શક બરેલ છે.

રેડમાં કાફરાની ઉસ્કેરણી.

હુમ્મલેડમાં તથા નાતાલમાં યજ્ઞેલા બળવાની અસર રેડના કાફરાપર પણ થયેલ છે. કાફરાઓ મોટા જગ્યામાં પોતાના કરાલ તરફ જાય છે. નાતાલમાં રહેનારા કાફરા તેના ઘણીને નોટીસ આપતા એવું કારણ બતાવે છે કે તેઓના ઘરખાર તથા દોરની સંભાળ માટે તેઓને જવું પડે છે. સીડવેન નામ ના ચીફના તાખાના માણસો પોતાના ઘર તરફ નીકળી પડ્યા છે. તેઓ ખીજ કાફરા ને ખબર આપતા જાય છે કે તેઓના ચીફ તેઓને લઠાઇમાં જવાનો હુકમ આપ્યો છે. નાતાલમાંથી હાલમાં રેડમાં આવેલ કાફરા ઓ એવું કહે છે કે બંબાટા મરી નથી ગયો પણ બવાએથી સ્થિતિમાં ક્યાંક સંતાઇ ગયો છે, અને ગોરા લશ્કર તેને શોધી શકે તેમ નથી. એ કે બંબાટા મરી ગયો તે તો મરહુમીમાં બહાર પડેલા હમેશના ખબર પરથી સીધ થાય છે.

સ્ટીમરોની હીલચાલ.

અમકુઓ—તા. ૧૧ જુલાઈના અરસામાં ઉપરશે. (નાતાલ ડીરેક્ટ લાઇન.)

જનરલ—તા. ૧૮ ના અરસામાં ઉપરશે. (જરમન લાઇન.)

કેસેવરીંગ—હાલ કલકત્તામાં માલ લીએ છે. (હીવાલની કુપની.)

અમલોદી—તા. ૨૩એ કાલ ખોથી નીકળી ચુકી છે. (નાતાલ ડીરેક્ટ લાઇન.)

ખબર પત્રો.

મીડલમર્ગ.

તા. ૨૦ જુન ૧૯૦૬

પોલીસ બુલેટન.

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી.)

મીડલમર્ગના રેલવે સ્ટેશનપર કેટલાક વેપારી વર્ગના હિંદીને કેટલોક બુલેટન સહન કરવો પડ્યો હતો એ બાબત અમે આગળ જણાવી ગયા છીએ. તે સહન કરી બેસી ન રહેતાં તેની સાથે પગલાં લેવામાં આવ્યાં હતાં. ફરીવાર તરફથી તેના વડાએ નીચેની અરજી ત્યાંના રેસીડન્ટ માણસેટપર મોકલાવી હતી.

રેસીડન્ટ માણસેટ મીડલમર્ગ,

માનવતા સાહેબ,

અહિના કેટલાક હિંદીઓને રેલવે સ્ટેશન પર ટાઉન પોલીસના હાથે જે અપમાન સહન કરવું પડ્યું હતું તે સંબંધમાં નેમના પતી લખાણ કરવા અને મુચના થયેલી છે. તા. ૩૧ મે ને મુશ્વરે સવારે મહમદ હસમાઇલ સાલુજી, કમ્પાઝીમ મુસા સાલુજી, અને સુદેમાન આમદ નાનાબાઈ નામન ત્રણ હિંદીઓ પોતાના મીત્રને વળાવવા સ્ટેશનપર આવ્યા હતા તે વખતે સ્ટેશનમ પર નંબરના કોન્સ્ટેબલે કોઈ પણ જાતના કારણ વગર ઉપરના હિંદીઓને સ્ટેશનપરથી ચાલવા જવા હુકમ કર્યો અને તેમને ધકકા મારવા તૈયાર થયો. તેજ દિવસે સાંજે બીજા બે હિંદી તરફ આવીજ વર્તણુક ચલાવવામાં આવેલી હતી.

મારે જણાવવું જોઈએ કે આ વરસની શરૂઆતમાં એક વખત આવી રીતે હિંદીઓ ને સ્ટેશનપરથી ખસેડવામાં આવ્યા હતા, ત્યારે એ બાબતમાં મી. મુશ્વરે વેસ્ટસ્ટે રેલવે સત્તાવાળાઓ સાથે લખાણ ચલાવેલું, તે વખતે ચીફ ટ્રાફિક મેનેજરે પોતાનેજ માથે થી જોખમદારી ઉતારી નાખી હતી. જેને લગતો પત્ર આ સાથે બીડેલ છે.

આ બાબતમાં આપ સાહેબ તપાસ કરશો, અને જની શકે તો હવેથી હિંદીઓને વિના કારણ સ્ટેશનપરથી ખસેડતાં અટકાવશો તો હું આભારી થશા.

લી. કબકુ. ખી. પીરોટરીઅસ.

(ફરીઆઈના વડાલ.)

ઉપરના લખાણનો નીચે પ્રમાણે જવાબ મળ્યો હતો.

કબકુ. પી. પીરોટરીઅસ એસકવાપર, સોલીસીટર મીડલમર્ગ.

સાહેબ.

અહીંના કેટલાક હિંદીઓ તરફ રેશન પર જે વર્તણૂક ચલાવવામાં આવી તે સંખ્યાનો તમારો પત્ર હું માનપૂર્વક સ્વીકારું છું.

એ ખાખત રેશન સત્તાવાળાઓ આગળ મેં મુકી હતી. અને તીચે પ્રમાણે જવાબ મળ્યો છે. રેશન રેશનપરના ડાન્સરેબલે હિંદીઓને રેશન છોડવાનો કુકેમ ગેર સમજુતીથી કરેલ હતો. તે ડાન્સરેબલે ૧૯૦૬ની ૪૩૯ નંબરની ઓરડારી જનરેબલ અખરેના ખોટો કાર્ય કરેલ હતો. ફરીથી એમ ન અને તે વાસ્તે ગોચર ઉપાય લેવામાં આવેલ છે. અને મને ખાતરી છે કે હવેથી રેશન ઉપર હિંદીઓને હરકત કરવામાં આવશે નહિ.

હું છું વિગેરે.

(સહી) એચ. એ. યંગ,

આક્ટીવ રેસીડન્ટ માસ્ટર.

મીડલબર્ગના હિંદીઓ.

કેપ્ટુરેશન વિલાયત મોકલવા ખાખત આપણા હિંદી ભાઈઓની જે પબ્લીક મીટીંગ તા. ૧૭ જુનના રોજ જોહાન્નસબર્ગમાં ભરાવાની હતી તે કંઈ કારણસર બંધ રાખવામાં આવી હતી.

તા. ૨૬ જુનના રોજ ઇન્ડિઅન એસોસિએશન તરફથી એક તાર આવ્યો હતો, અને તેમાં કહ્યું હતું કે તા. ૧લી જુલાઈ ના રોજ મીટીંગ કરવાની છે જેથી સરવે હિંદીભાઈઓને આમંત્રણ કરવામાં આવ્યું હતું. આ ઉપરથી તા. ૨૬ મી ના રોજ સાંજના સાત વાગે મીટીંગ કરવામાં આવી હતી. અને તેમાં ઘણા હિંદીભાઈઓએ ભાગ લીધો હતો, જોહાન્નસબર્ગની મીટીંગમાં મી. એ. ઇ. બાબા તથા મી. ઇ. એ. પટેલને મોકલવાનું નક્કી થયું હતું. આ બંને મહત્ત્વે સુરતી હોવાથી અહીંના મેમ્બર કામ તરફથી જણાવવામાં આવ્યું કે એક મેમ્બરને મોકલવો જોઈએ. આ કારણસર ફરીથી મીટીંગ મોકલવામાં આવી હતી. અને મેમ્બર તરફથી મેસર્સ ઇલાહીમ મુસા કંપનીના મેનેજર મી. ઇસમાઇલ મુસા રાવળીઆને મોકલવા સાડે પચાસ શૂદરેશો તરફથી જણાવવામાં આવ્યું.

પરંતુ મી. ઇસમાઇલ ઘણા જરૂરના કામના રોકાણને લીધે નહિ જઈ શકે, એવું જણાવતાં છેવટે મી. એ. ઇ. બાબા તથા મી. ઇ. એ. પટેલ, આ બે શૂદરેશોને જવાનું કહ્યું.

મી. બાબા બોલ્યા કે મારે પોતાના કામ ને માટે જોહાન્નસબર્ગ જવું છે. જેથી હું મીટીંગની અંદર ભાગ લઉં. જેથી સરવે હિંદીભાઈઓએ તેમને ઉપકાર માંગ્યો. અને મીટીંગ તરફ મી. ઇ. એ. પટેલને મોકલવાનું નક્કી થયું. તે શૂદરેશો તા. ૩૦ ના રોજ જોહાન્નસબર્ગ જવા ઉપડી ગયો.

હવા પાણી સારા છે પણ વેપાર એકદમ મંદ છે.

પ્રિટોરીઆ.

પ્રિટોરીઆ, તા. ૨૩-૫-૦૬.

(અમારા પ્રિટોરીઆના ખચરપત્રી તરફથી)

હાલમાં અહીં હીં સખત પડે છે. કોઈ સુખાકારી સારી છે. વેપાર રોજમારમાં કંઈ સુધારો જોવામાં આવતો નથી.

તા. ૨૫ મી જુન સોમવારને રોજ હાઈ કોર્ટમાં નામદાર મી. જસ્ટીસ તથા જસ્ટીસ મી. રોડે અને સીધા આગળ દરજી રજીસ્ટર ભણાવે એ રાજકોશ દારૂની ખોટલ રાખવા ના નહોતમન સર આસિસ્ટન્ટ રેસીડન્ટ માસ્ટરે એક માસની સખત કેદની સજા કરેલી તે વિશેની અપીલની સુનાવણી થઈ હતી. તોહોમતદાર તરફથી એડવોકેટ મેગો રજીને રોકવામાં આવ્યા હતા. ને સરકાર તરફથી મી. મેથુલ દાજર થયા હતા.

મી. મેગોરોડકીએ અપીલના અચાવમાં એવી દલીલ રજુ કરી હતી કે કાઢિન તરફ ના સાક્ષીઓ જે ઇડિઅનો તથા એક કાફર ડીટેક્ટીવ જે ત્યારે અચાવ તરફથી બાર ઇડિઅનોની એક સરખી જુલાનીમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે તહોમતદારને ફસાવવા ખાતર એક ઇન્ડિઅન તથા એક કાફર ડીટેક્ટીવ તહોમતદારના અચાવમાં દારૂની ખોટલ નાખવા પ્રયત્ન કરતા હતા. તેમજ કાઢિન તરફથી કોઈપણ ગોરો સાક્ષી નથી કે જેના ઉપર વધારે વજન આપી શકાય.

નામદાર મી. જસ્ટીસે ખુલાસો કર્યો હતો કે સાક્ષીઓની સંખ્યાના વધારા ઉપર જોવાનું નથી પણ જો તે તરફના સાક્ષીઓની સચાઈનું વજન તપાસવાનું છે. ઇન્ડિઅન તથા કાફર ડીટેક્ટીવ મુન્હેગારને ફસાવવા માંગતા હોત તો અધાસવાળી જગ્યામાં જ્યાં તેઓએ મુન્હેગારને જોયો હતો, ત્યાંજ ફસાવત. પણ અજવાળાવાળી જગ્યામાં તેને પકડત નહિ. જેથી નામદાર વચ્ચે જરૂર એક મત થઈ નીચલી કોર્ટનો હકાવ જહાલ રાખી અપીલ કાઢી નાખી હતી.

અનેના નામદાર રેડે એટરની જનરલ સાહેબ મી. બાબાતના કેસના વોલકરેટના માસ્ટરેટના મુકદ્દા સામે સુપ્રીમ કોર્ટમાં અપીલ કરવાના છે. ને અવિખમાં તેવા કેસ ખાખતમાં શું પગલાં લેવાં તે વિશે, નિરજુલ કરવા આવતા શુક્રવારે સુપ્રીમ કોર્ટમાં અરજા થવાની છે. સને ૧૯૦૨ના પ્રોકલેમેશન ૨૧ કલોઝ ૪૩ મુજબ વિવેચન થવાનું છે.

મી. બાબાતને પરમીટ ઓફીસ તથા રેડે એટરની તરફથી કાંઈપણ થઈ શકે તેમ જ નહીં. પણ હવે સુપ્રીમ કોર્ટમાં થવાની

અરજાથી હિંદીભાઈઓને પરમીટ ખાખત પડતી હાઈકોર્ટમાં શું વધવડ થાય છે તે જોવાનું છે.

ખાજગથી મળેલ તાર ઉપરથી જણાય છે જે મી. બાબાતના કેસમાં એટરની જનરલ કરેલી અપીલ સુપ્રીમ કોર્ટ કાઢી નાખી છે.

કેપટાઉનમાં કલર્ડ લોકોની મીટીંગ

(એક ખચરપત્રી તરફથી.)

કલર્ડ લોકોની એક અસાધારણ મોટી મીટીંગ આગલા રવિવારે રેશન આગળ મળી હતી. જેમાં કેટલાક ગોરા તથા મુસલમાનો એ દાખરી આપી હતી. તેમાં હાજર મધ્યક અવસ્થા મેસર્સને ફેસરેબુન, હાઈ કોર્ટના સીમ, આઈ. ડરેબર, પીટરસન, હાઈ અબ્દુ રહે માન, હાઈ ઇસમાઇલ સાલે, ગોરે દત્તા.

સરખાતમાં સરકારે નાતાલમાં અરજ આપી દેવાના કામ માટે છૂટ આપી તે સામે વધેલ દરસાવવામાં આવ્યો હતો. સુધરેલી સરકાર કાફરાની પ્રાર્થનાની જગ્યાને બાળવા લશકરી લોકોને છૂટ આપે અને કાંઈ વધેલ ઉકાને નહિ એ અચોક્કસ અણવામાં આવ્યું હતું અને કલર્ડ લોકોમાં મજબૂર વરગે એકો પગાર લઈ કામ ન કરવું જોઈએ એ ખાખત પર ઇસારો કરવામાં આવ્યો હતો.

પછી જોન દોખીએ જણાવ્યું કે હરંસ વાલ અને એરેન્જ રીવર કોલોનીના કલર્ડ લોકોને માટે કેપના જેટલા દડ મેળવવા વાસ્તે ડા. અબ્દુરહેમાન ગમે અઠવા દીએ વિલંબત થયા છે તેને આપણે અરેએ ફોલો ઇન્જીની એઈએ.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વિગેરે.

(ગવર્નમેન્ટ ગેઝેટમાંથી.)

પીટરમારીસબર્ગના રહીશ એમ. ઇ. નાઇડુના લેણદારોની ખાસ મીટીંગ સુપ્રીમ કોર્ટના માસ્ટરની ઓફીસે ૧૧ જુલાઈના રોજ મળશે.

કેટોમેનરવાળા રેટરફીપર હાઈ અફઝુલ ના તરફી તરીકે મી. એચ. ફેલોરમીય નીમાયા છે. લેણદારોની ૩૭ મીટીંગ ૧૦મી જુલાઈ ના રોજ મળશે.

કરસનીવાળા મહમદ હસાફ પટેલની નાદારી મીલકતની વહેંચણી વગેરેને છેવડ નો હિસાબ પીટરમારિસબર્ગની સુપ્રીમ કોર્ટમાં ફાઇલ કરવામાં આવ્યો છે. તેની નકલ રેટરની કોર્ટમાં પણ ખપાસ માટે રાખવામાં આવી છે. તા. ૧૬ મી પછી તે કાયમ કરવામાં આવશે.

મેટાઉનવાળા આમદ ધખાલીમની નાદાર મીલકત સંબંધી ઉવટનો હિસાબ સુપરીમ કોર્ટના માસ્ટરની ઓફિસમાં ફાઇલ કરવામાં આવેલ છે. તે ૧૭ મી જુલાઈ સુધી તપાસને માટે ત્યાં રહેશે અને ત્યારબાદ કાયમ કરવા માં આવશે.

એસ. ડી. ફરેરાના મેજિસ્ટ્રેટની ખાસ ખાદીંગ રેસીડેન્ટ માસ્ટ્રેટની કોર્ટમાં ૧૦ મી જુલાઈના રોજ ૧૦ વાગે મળશે.

કરબનવાળા સ્ટોરકીપર આમદ કાચની નાદાર મીલકતની વહેંચણીનો હિસાબ કાયમ થયો છે. મેજિસ્ટ્રેટને મી. ફેમોરમીયની ઓફિસે અરજી કરવી.

ચરચા પત્ર.

આમારા ચરચાપત્રીએ નીચેના નિષ્ક્રોધાદ સખરો તેા તેઓના પત્રો ઉપર ટુશ ખાલ મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામળની એક જ બાજુએ લખવું.
૨. અક્ષર લેખી સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા કેટલાં જરોબર લખવાં, તે હમેશાં બહાર પાડવા સાર નહિ પણ અમારી બજુને સાર.
૪. મંત્રણવારની સાંજ સુધીમાં મળેલ લખાણો તેજ બહેવાકીયામાં ફાખલ કરી શકાયે.
૫. લખાણ હમેશાં દુકં અને યુક્તિસર કરવું.—[અધિપતિ.]

મી. મુસા ઇસમાઇલ,—તમારા કામળ બાબત તમે લખેલ કેટલાં કામળ લખી કેટલીક હકીકત પુજાવી પરંતુ તે કામળ ટપાલ માર્ગે પાછો ફરેલ છે તો તમારે મોખું સરનામું આપશે જેથી તમારા લખાણનો કેટલોક ખુલાસો થઈ શકે અને ત્યારબાદ તમારું લખાણ જાપી શકાય.

મુસલમાન—તમારો કામળ જાપવાથી કામની કેટલીક લાગણી દુઃખાવા સંભવ છે. ધરમ સંબંધી લખાણો જેમાં અમને પોતાને કાંઈ માહિતી ન પડે તેવી જાતના લખાણો ફાખલ કરવાનું અમારે બંધ કરવું પડે છે.

મી. આ. સાહેબાને મદદ કરવી એટલે શું?—એ જાણતના કેટલાક લખાણો આવેલ છે તે ફાખલ કરવાથી કેટલોક ક્લેશ ઉભો થયો છે એવું અમારા સમજવા માં આવેલું છે. આ લખાણ અમે તો ત્રાહીત તરીકે જાપેશું છે. હવે આ વિષયમાં કાંઈ

જેર સમજ ન થાય અને ક્લેશ વધવા ન પામે તે ખાતર આ સમંધી કાંઈ લખાણ અમે જાપીશું નહિ.

મેટાઉનથી સમસુંદર પડિત જણાવે છે કે હુદાર જાતિમાં અહીં ૧૭ મી જુને એક લખ યએલું છે આ દિવસે કાંઈ લખ આવવું નહિ હતું. ૧૬ મેના રોજથી ૧૬ મી જુનનારો ૧૬૦૭ સુધીમાં કાંઈ લખને દિવસ આવતોજ નથી.

મેહુન્સર્ગથી મી. મણીલાલ ખંડુભાઈ જણાવે છે “અનાયિલા હિતેચ્છુ” ના લવાજમના પછરા તેના તંત્રીને મોકલી આપવામાં આવ્યા છે. માહકોને જો મોખાનીયું બરાબર ન મળે તો તેમણે કાંડો નેટીવ પોસ્ટ ઓફિસમાં અથવા મલાઈ લેકેસન ૧૬ મી સીટ નંબર ૪૪૨ વાળો જમાએ મળવું.

જર્મન લાઇનની તકલીફ.

મે. ઇ. એ. અધિપતિ સાહેબ.

સુખધર્મી તા. ૬-૪-૦૬ ની ઉપડેલ જરમન લાઇનની સ્ટીમર “જનરલ” તા. ૮-૫-૦૬ ના સવારના આસરે આઠ વાગે બારામાં ફાખલ થઈ. સીમનલપરથી હેથ ઓફિસરે સ્ટીમર ઉપર આવી વષદક તપાસ કરી. સર્વ પેસેન્જરો તનદુરસ્ત - સ્થિતિમાં હતાં. સર ફરીઆન કાંઈ જાતનો કેસ નહિ બનેલ જતાં કાકટર સાહેબે પોતાનો અભિપ્રાય સંજળાવી દીધો કે, “પેસેન્જરોને ક્યારેનટાઇનમાં મોકલવા.” આ સમાચાર સાંજળી પેસેન્જરો ગળરાણા, અને કાકટર સાહેબ ચાલતા થયા.

પેસેન્જરો ઉતરી ન જાય તેમજ કાનારે અવેલા તેઓના સગા સંબંધીઓથી વાત ચીત ન કરે તેના બંદોબસ્ત અરથે ખાસ પેહેરેગીરો ઉભા રાખવામાં આવ્યા. પેસેન્જરો ખીચરા ઉતરવાની ઉમેદમાં ને ઉમેદમાં એમજ સમજતા હતા કે જલદી ઉતરી જશું, પણ તેઓને ક્યાં ખબર હતી કે અહીં તો “ઈરપેર” છે હમણાં ઉતરશુંની હવાઈ ઉમેદમાં ખાસ પકાવવાનું પણ વીસારે મુઠી દહઉતરવાની વાત જોતા ઉભા, પણ “નમરખાનામાં તુટીનો અવાજ” કાણ સાંજળે પોલીસ અમલદારને પુજ્યામાં આવવું તો કહેતા કે “ઈરપેર” એટલે થઈ રહ્યું. સાડાત્રણ વાગ્યાને સુમારે ખીજ અમલદારે આવ્યા તેઓએ ડેલાગોઆએ જાતે ઉતરનારા પેસેન્જરો પાસેથી ખાસપોરટે જોવા માગ્યા તેમાં કેટલાએક તો જાન-સવાલ

જનારા હતા, જેઓએ પરમીટ ઉપર ટીફીડ કદાવેલ. ટીફીડ આપનાર એજન્ટની ખાતરીથી ડેલાગોઆએ ઉતરવા તજવીજ કરેલ પરંતુ “દાઝપા ઉપર કામ.” તેવી રીતે ખીચરા પરમીટથી ઉતરનારાઓને સદરજુ અમલદારોએ જવાબથી નવાજ દીધા કે પરમીટથી અત્રે ઉતરવા દેવામાં આવેલ નહિ. વળી જાન-સવાલ જનારાઓએ કહ્યું કે અમારે પરખાર જાન-સવાલ જવાનું છે, કહેરમાં રહેવું નથી; પરંતુ પોરદુગીઝ સાહેબ અને સાના. ના થઈ તે હા કેમ થાય? જેથી ખીચરા પરમીટથી ચડેલા ડેલાગોઆએ માં ઉતરવા નીરાશ થઈ વીલે મોઢે “હવે શું કરવું?” શું થાય? નાટાલ જવા માટે પણ વણી સુધીખતો સાંજળવામાં આવે છે, અને હાડમારી જતાં ૧૦ પાઉડના બેલ માગે છે, વગેરે વગેરે વિચારોથી સ્ટીમર કપારે ઉપરે, એવી વાત જોતા હતા.

હવે ડેલાગોઆએ ઉતરનારાઓ કે જેઓની પાસે ત્યાંના પાસ હતા તેઓને માટે શું થયું? તેઓને “મુખારકખાદી”નો કુકમ સંજળાવી દેવામાં આવ્યો કે દરેક પેસેન્જરે પા. ૧-૭-૬ આપવા, એટલે ઉતારવામાં આવે જેથી ખીચરા ખરીબ પેસેન્જરોએ જેમ તેમ કરીને તે રકમ આપવા લાગ્યા જેઓએ નાણાં આપ્યાં તેને રસીદ મળી મછ અને જણાવ્યું કે આતો ક્યારેનટાઇન મુખડાનું દસ દિવસનું ભાડું, અને જેઓની પાસે પૈસા નહોતા તેઓનો પાસ પણ ગયો. રજા પણ મછ, સાથે ક્યારેનટાઇનના “લાલમ રેલ”ની ખાસી મળ પણ મછ. કેવી આફત કેવી ફેરાનગતી? આપડા તેવાઓએ નાટાલ તો રસ્તો લીધો, પરંતુ ત્યાં વળી કિંદોઓ માટે કાંઈ ઓછી હાડમારી નથી. ખીચરા એમ સમજતા હતા કે અમે બિટીસ રખપત છીએ અને ૧૮૫૮નાં રાણી સાહેબના કુકમ થી અમે બિટીસ રાજ્યમાં કકટર જઈએ.

હવે ઉપર કહેલા ક્યારેનટાઇનના ખરીદ દારો કાનારે ઉતરવાની ઉમેદમાં મગ્ન બની રાહજોતામાં સંજ પડી મછ પણ ઉતરવાનો આરો આવે નહિ. આ બાબતમાં ખરું પુછો તો આજખોટના કપટાનનો પણ દોષ છે. નહિ તો પોતાની આગખોટમાં આવેલા ઉતાર એ હેરાન ન થાય તે માટે તેણે માંખતા ઉપાયો લેવા જોઈએ. પરંતુ બંદર આવે એટલે કપટાન સાહેબનો તર્જીત. સરકારી “ગુઆરદઓ”ની દેખરેખ હેઠળ સ્ટીમર આવી એટલે થઈ રહ્યું. પણ જો કદી કપટાન પેસેન્જરોની દાદ સાંજળે તો અનહદ પડના દુઃખોમાંથી થોડા ટકા બાદ થાય એવો સંભવ છે. “દુઃખમાં દુઃખ બને” તે પ્રમાણે રાતના ૭૫ વાગ્યા એટલે માલ

ગાડી તપાસર યદ્ય અને મહાના ડાયાઓમાં માલ તથા માણસો એકજ પકલિએ એધવા માં આવ્યા એટલે ગાડી હાંકવાઈ આવતેમ મધ ગાડી કે પની પાસે આવી. પેસેન્જરો ઉતરી પડ્યા. તેઓના માથેને જેમ તેમ ગાડીમાંથી બહાર ફેંકી દેવામાં આવ્યો. મતનો વખત ઠંડી પછુ ઠંડકાટી પડતી હતી. આશરે નવ વાગ્યાનો વખત હતો. રાતના સળભે મજુર પછુ કોઈ મળે નહિ. કોંપમાં કવારનટીનનાં મુખડા ઠહો કે “લાલ મહેલ” પછુ ફર હતો, હવે કરવું શું? અમલદારની હાંકણને લીધે બીચારા પેસેન્જરોએ પોટલા પેટીઓ માથે ઉપાડી ચાલવા માંડ્યું. રેતાળ માર્ગે વળી ચઢાણવાળી જમીન તેમજ બીચારા આખા દવસના ભુખ્યા જેમ તેમ કરી મહા મહેનતે પડતા આખડતા “લાલ મહેલ” પાસે પહોંચ્યા એટલે હુકમ થયો કે સાઈનસર ગોઠવાઈ જવો. તેઓ હુકમ થતાં ની સાથે ગોઠવાઈ ગયા અને દરેક માણસ પાસેથી બંને શીર્ડીંગ ઓઢાવવામાં આવી ત્યારે ડાકટરે આપેલ લાલ મહેલમાં દાખલ થવાની સરદીરીકેટ આપી. આ વખતે ઉતા રૂમોની સંખ્યા આશરે ૬૦ની હતી. જેમાં ૧૫ આઈના ૨૪ મુસલમાનો અને ૨૧ હિંદુ હતા. (અધુરું)

હિસાબનો વિગત અણવાની જરૂર.

મે. ૬૦ ઓ. ના અધિપતિ જેમ, પોએસ્ટરમની ઈંડીઅન એસોસીએશનના સેક્રેટરી સાહેબને વિનંતિ પુરવક અરજ કરવાની રજ લઈશું કે, એસોસીએશનના લેણદેણ સંબંધીનો વિગતવાર હિસાબ મળુ-કુર લોકપ્રીય પત્રના આવતા અંકમાં જણાવશે તો હું આભારી થઈશ. એજ વિનંતિ. પોએસ્ટરમ, તા. ૨૮-૬-૦૬.

લી. એસોસીએશનનો એરજવાહ સભાસક.

હિંદુસ્તાનના અપરો.

રાયગઢના કિલ્લામાં શિવાજીની જ્યંતી ઉજવવામાં આવી હતી. મેળાવડમાં કુલ ચાર હજાર માણસોએ ભાગ લીધો હતો. મી. તીલકે આ પ્રસંગને લગતું એક જાણુ બાપણુ કરેલું હતું.

નડીઆદમાં હિંદુ મુસલમાન વચ્ચે રમખાણ થયું હતું. એક વાણીઆનો ગોકર રામજી વેંચાતી લઈ અખડુલ કરીને એક વોરાની દુકાને ગયો. વોરાએ રામજી હુટવી લીધી અને પેલા નોકરને ચોરી

કરવાનું કહી માર માર્યો. ધણું હિંદુ મુસલમાનો બેગા થયા. વોરાએએ જીમ ચલાવી કે ધર્મ સંબંધી ઝગડો થયો છે. તેથી વોરાએ લાકડીઓ અને ડાંગો લઈને દોડી આવ્યા અને જે જે હિંદુ જોવામાં આવ્યા તેને માર માર્યો તથા ઈંટો અને જથરાનો વરસાદ વરસાવ્યો. કાર્ટમાં બંને તરફથી દેસ નોંધાયા છે. કેટલાક જીવ થવાથી ઘવાખાનામાં પડ્યા છે.

પંબળમાં નવામાં નવી હબના યત્રો ખેતીના કામ માટે વાપરવાની અજમાએશ થવાની છે. એક કાપણીનું યંત્ર એવું છે કે તેથી ૪૦ મીનીટમાં એક એકર જેટલી જમીન ઉપર કાપણી થઈ શકે છે.

મુંબઈ ક્ષલાકમાં દુકાળને લીધે ચીંતાતુર મામલો છે. સતારા વગેરે ભાગો તરફ કાલેરા નો ઉપદ્રવ ચાલે છે. સીંધના કેટલાક ભાગો માં તીડને લીધે પાકને નુકસાન થયું છે. દુકાળને લીધે ખેલેલા કામો ઉપર ધણા માણસો આસરો લે છે.

માહીમના બહીતા કચ્છી મરહુમ મહ રથ અખડુલા હાજીના નામનું એક સેની ટોરીયમ ખુલ્લુ મુકવામાં આવ્યું છે. મરહુમ ની બીજકતના ટ્રસ્ટીઓએ તે સેનીટોરીયમ માં અરથો લાખ રૂપીઆ ખરચ્યા છે. તે સેનીટોરીયમનો ત્રાલ ખાસ કચ્છી મેમબુને મળી મકરી.

ના. ગાયકવાડ સરકારે ૨૦૦૦ના પગાર થી મી. વારકન નામના ગેરસે મુરોપમાંથી તેમના રાજ્યના વરકરી વધ નરીકે પસંદ કર્યો છે.

નામદાર ગાયકવાડ સરકાર અમેરીકાને પ્રવાસ પુરો કર્યા પછી જાપાન જનાર છે. અને શ્રીમંત સંપતરાવ ગાયકવાડે જાપાન જોએલ હોવાથી અમેરીકાથી હિંદુસ્તાન તરફ ફરશે.

સચીનના નામદાર નવાજ સાહેબે એક મોટી દરવાર કરી હતી જ્યાં તેમને કેટલાક માનપત્રો આપવામાં આવ્યા હતા. મહોમે ડન નેશનલ એસોસીએશન, મુંબઈ ક્ષલાક ની મહોમેડન કોનફરન્સ વગેરે મંડળો તરફ ના માનપત્રો વાંચી સંજળાવ્યા હતા. તથા એ માનપત્રો સોના રૂપાના કાસકેટમાં મેલી જોનાયત કરવામાં આવ્યા હતા. નવાજબદા નસરુલાખાન તથા તેમના બેગમને પણ માનપત્ર અપાયા હતા.

ખંગાળામાં એક ગામમાં લગ્ન પ્રસંગે કન્યા વિલાપતી સાડી પહેરી પરણવા બેઠી હતી. લગ્ન ક્રિયા કરનારા ધર્મગુરુએ કણુ કે જ્યાં સુધી કન્યા સ્વદેશી સાડી પહેરશે નહિ ત્યાં સુધી લગ્નની ક્રિયા બંધ રાખવામાં આવશે. તેથી કન્યાને સ્વદેશી સાડી પહેરવાની જરૂર પડી હતી. તે પ્રસંગે હાજર થએલી બીજી સ્ત્રીઓએ પણ સ્વદેશી કપડાં પહેરેલાં હતા.

પોરબંદરને ચરકીના રાગવાળા મધક તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યું છે. તેથી તે ખારામાંથી પસાર થતાં વહાણોને એપ ન લાગે તેટલા વાસ્તે કેટલાક ખારા અમલમાં મુકવામાં આવશે.

નાતાલ સમાચાર.

એક સામકક્ષીસ્તનું મોત—ગયા શની વારે રમીય સીટમાં જે. કલન નામનો એક ગોરો તેના મીત્ર સાથે સામકક્ષ ઉપર જતો હતો તેવામાં ડરખન ટેલર બેરીંગ શીફ ની એક ટરોલીના કપાટામાં આવી ગયો. ટરોલીના આંચકથી કલન અને તેનો મીત્ર સામકક્ષ ઉપરથી પડી ગયા. કલન ઉપરથી ગાડીનું પછકું ફરી વળવાથી થોડા વખતમાં તે મરી ગયો. તેનો મીત્ર સહજમાં બચી ગયો. બંનેની ખાસીજીલ ભાંગી ગઈ છે. ગાડી હાંકનાર કાફરને પકડવામાં આવેલ છે. ગુન્હો સાબીત કરવામાં આવશે તો તેને સખત સજા કરવામાં આવશે એવું જણાય છે.

હિંદી સ્કુલમાં રજા—આ અઠવાડી આમાં સેન્ટ એકનની ઈંડીઅન સ્કુલમાં શિવાજીની વેકેશન પડી છે. સ્કુલના માસ તરો વગેરેની એક મીટીંગ ઘરાઈ હતી, મીટીંગમાં રેવ. બ્રાઉને જણાવ્યું હતું કે ગયા બે વરસમાં હેડ માસ્ટર કોલ પીલે હેલ્થ સ્કુલ વખતે સારા પાયા ઉપર આવી છે.

હારવે ખીનકરની ઓરીસમાં પખ લીકની સગવડ માટે ટપાલ ઓરીસ તથા ટેલીફોન ઓરીસ ખોલવામાં આવી છે.

સાઉથ કોસ્ટ લાઇનની અઠવાડી માની આખરની એક્સકર્સન ટીકરોનો દર સારી રીતે થતાવમાં આવ્યો છે.

જીન માસના પોલીસ રીપોર્ટ ઉપર થી જણાય છે જે નાતાલ પોલીસે ગયા મહીનામાં ૨૨૮ મુરોબીઅન, ૨,૨૬૧ મેટીક, ૬૨૭ હિંદી અને ૩૪ કસડે ગુન્હે ગારોને પકડેલા હતા.

ચીનની અગતિ:

વિલામતના બાપાના હાથ પેશીનના અગતિપત્રીએ બાલુવાલાયક અગતિ હાથ બંધાર પાડ્યા છે. ચીનમાં તરેહ તરેહના ફેરફાર થવા લાગ્યા છે. હાથમાં ચીનની સરકારે તેના રાજ્યમાં ટપાલ ખાતામાં મોટા ફેરફાર કરવા માંડ્યા છે. દેશમાં સઘળી જગ્યાએ નવી પોસ્ટ ઓફીસો ખોલવા માંડી છે, અને તે પોસ્ટ ઓફીસમાં દર્શાવે તેમના સમજામાં આવે છે. ગોરાને રાજ્યની મોકરી માં દાખલ નજ કરવા એવો તેમણે નિશ્ચય કર્યો છે અને સલાહના બંદરોએ ગોરાઓની સત્તાવાળી બે પોસ્ટ ઓફીસો છે તે બંધ કરવા માગે છે. આવી રીતે રાજ્યના ફેરફારો એ મોટી પ્રજાને વીચારમાં નાખી દીધી છે અને એવું કહેવામાં આવે છે કે આવા પ્રકારની ચીનની રાજ્યસત્તા સામે મુશ્કેલી રાજ્યો એ વાંધો ઉઠાવવાની જરૂર છે.

પરચુરણ ખબરો.

વેપારની સંબંધતા વધારે એવા વહાણો વીજેરે ચલાવવા માટે હિંદુસ્થાનની દેરલીક મોટી નદીઓ તથા ખાડીઓ ખોદીને હાડી તથા પહોળી કરવા માટે નરી વતવતું એક વહાણ ત્યાંની સરકારે કરાવતું છે. તેની લંબાઈ ૨૫૦ ફીટ, પહોળાઈ ૪૫ ફીટ, અને ઊંડાઈ અઢાર ફીટ છે. બીજી ખાડીઓ અને નદીઓ વીજેરે ખોદવાના કામમાં તે લેવામાં આવનાર છે. એ વહાણના મજૂરી મહત્વે ખાડીને ૨૦ ફૂટ જેટલી વધારે પહોળી કરી સકશે. વળી એક કલાકમાં ૨૦ ફૂટ જેટલી ઊંડાઈમાંથી ૪,૦૦૦ ટન જેટલી રેતી કાઢી સકશે. પહેલાં બંગાળા ઇલાકા ની નદીઓમાં આવેલો પ્રયોગ અજમાવવામાં આવશે.

અબેલ મેસાનું ફંડ

મહમદ મામુજી હાંસા	૦	૭	૬
દાવજી કાકા વાવડા	૦	૨	૬
તુરખીયાં આબેદમીયાં	૦	૨	૬

હૈદીગસપુર.

મહમદ મામુજી હાંસા	૧	૦	૦
મહમદ મામુજી હાંસા	૧	૦	૦
મહમદ અહમદ મામુજી હાંસા	૧	૧	૦
મહમદ અહમદ મામુજી હાંસા	૧	૫	૦
મહમદ અહમદ મામુજી હાંસા	૫	૫	૦
મહમદ અહમદ મામુજી હાંસા	૨	૨	૦
મહમદ અહમદ મામુજી હાંસા	૦	૧૦	૦
મહમદ અહમદ મામુજી હાંસા	૩	૩	૦
મહમદ અહમદ મામુજી હાંસા	૩	૦	૦

રોકડ ખબર ભાવ.

ભાવ.	શી. પે.	શી. પે.
મોંબાઈ ૧ જુલાઈ	૨૧ ૦	૨૧ ૬
મોંબાઈના	૨૫ ૦	૨૬ ૬
એફ. એફ. ડી. આર.	૧૮ ૬	૧૮ ૬
એફ. ડી. આર.	૧૭ ૬	૧૮ ૬
ચીની સરકાર	૨૨ ૦	૨૩ ૦
હાંસાના	૨૩ ૬	૨૪ ૬
દેરી પુવેર દાળ.	૨૩ ૦	૨૪ ૦
પુવેર દાળ કાનપુરી	૨૫ ૦	૨૬ ૦
મસૂરની	૨૨ ૬	૨૩ ૬
મગની	૨૫ ૬	૨૭ ૦
અહમદની	૨૩ ૦	૨૪ ૦
અહમદ મુંબાઈના	૨૨ ૬	૨૩ ૬
દાળ	૨૧ ૦	૨૨ ૬
વટાણા	૧૬ ૦	૧૮ ૦
મહમદ	૬ ૦	૧૦ ૦
હાંસા તેલ ૧ આબન	૪ ૪	૩ ૫
એરડીન	૩ ૩	૩ ૪
મીઠા	૩ ૨	૩ ૪
નાળીએરડી	૩ ૨	૩ ૪
ખાંડ સફેદ સો રતલની	૧૫ ૬	૧૬ ૬
ખાંડ	૧૬ ૦	૧૬ ૬
તીરકુળ નાતાલ	૧૦ ૬	૧૧ ૬
ખાંડન	૧૩ ૦	૧૪ ૦
આટો	૧૧ ૬	૧૧ ૬
મહાસી સોપારી ૧ રતલ	૭ ૦	૮ ૦
મસૂર	૪ ૦	૪ ૦
શી પેટી ૪ ટીનના	૭ ૫	૭ ૧૦
જાસકીન ડિવાલ	૬ ૩	૬ ૬
વાઈટ રોસ	૭ ૬	૮ ૦
આબન	૧૩ ૦	૧૩ ૬
જાસકીન ૧૦૦	૧૫ ૦	૧૬ ૦
હાંસા	૮ ૬	૮ ૦
મીઠા (બીરપુલ)	૪ ૪	૪ ૬
મસૂર એરડી	૪ ૪	૪ ૬
ફેલ નેકલ	૨૦ ૩	૨૦ ૬

जबी कपडे धोनेके लीये नीकाले तभी

सन लाईट साबुन

ढालो! अस्वच्छ साबुनमें क्षार पदार्थ और सोडा बहुत है. क्षारवाळा पदार्थसें धोनेसें घट कपडाकोभी नुकशानी लगजाता है और सन लाईट साबुनसें बारीकमें बारीक कपडामी कीसी तरेहकी इजा नहि पाताहै

यह साबुनकी बनावटमें कोई अस्वच्छता साबीत कर देवे, उसको पोंड १००० ईनाम दीया जाताहै

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.
Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

G. K. Desai,
General Dealer & Importer.
P.O. Box 76. Tel. add. "DESAI."
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co
General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 134. Tel. Add.: "AYOB"

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale & Retail Merchant.
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai,
General Merchant,
First-class Goods of all description
to suit all tastes.

Corner Commissioner and Rissik Sts.,
Box 33.

KRUGERSDORP
TEL. ADD.: "CHOTABHAI."

એ, ઇ. ડોરાણા,
ગરબ મરચડો.
પટેલ નંબરો માલ. ફરેને પટેલ પટેલ.
કારનર કમીસનર અને રીસીક સ્ટ્રીટ.
પી. બો. ૩૩. રીસીક સ્ટ્રીટ ડોરાણા.
ખરડો.

E. A. PATEL & Co.,
GENERAL DEALERS
—AND—
DIRECT IMPORTERS.
Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.
corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tel. Add.: "ACODJEE." P.O. Box 64.
BRANCH AT ROSENEKAL

NORMAJCY IDOLCY,
DIRECT IMPORTER
—AND—
GENERAL MERCHANT
P.O. Box 332, DELAGOA BAY.

HAJEE HABIB
CALCUTTA HOUSE.
IMPORTER AND GENERAL DEALER.
A great variety of
Rags, Blanks, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Hardware, Hollow-ware, Furniture, Grocery,
Rough goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL.
Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.
Tel. Add: BRGDAD. P. O. Box 57.
338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,
GENERAL MERCHANT & DEALER,
Market Square, P. O. Box 11.
KRUGERSDORP

A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL
Tel. Add "BHABHA." P.O. Box 32.

દયાળ રામજી પટેલ,
ફુરેર અને કમીસન એજન્ટ,
પી. બો. બોક્કશ ફોલ. ૩૨૫૧.

EBRAHIM CAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT.
Natal Leaf Tobacco a Speciality.
113 GERT STREET. (Camroodeen's Buildings.)
Tel. Add.: "CAMROODEEN," DOBBER.

M. J. MAHOMED,
470 & 478 CHURCH ST.,
MARITZBURG.
Tel. Add.: "MAHOMED."
Telephone No. 280.

મુસા મહમુદ મે.
૧૭૦-૧૭૮ ચર્ચ સ્ટ્રીટ, દોબ્બેર અને
રીટલ, મરચડો. એન્ડ ઇમ્પોર્ટર.
એસીઆરએ.
એન્ડ, ન્યુગ્રાડ, ન્યુગ્રાડસ્ટ્રીટ, એડોમનસ
સ્ટ્રીટ, એમસીઆર.

B. P. EBRAHIM & CO.
Litho. Lith. Wholesale Importers
Dealers in Bedsteads, Hair Tinkers,
Mattress Cases, Prayer Pillows, &c.
Market St. (West), No. 4420, Johannesburg.

Swami Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : : :
Collection of his : : :

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master"; his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago; all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America and India on Ganga Yoga, Brahma Yoga, Karma Yoga, Vedanta and Hinduism; selections from the eloquent, stirring and inspiring speeches he gave in reply to addresses of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Colombo to Almora, on his return from America; a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to friends; and a selection from the beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the poet.

DETAILED CONTENT. The Song of the Sanyasi; My Master I. Address at the Parliament of Religions 1893; Reply to Addresses of Congratulation from Madras and Calcutta 1894; Karma Yoga 1895; Metaphysics in India; Reincarnation 1896; Immortality 1897; The Soul Immortal 1897. The Freedom of the Soul 1898; Maya and Illusion 1899; Maya and the Conception of God 1900; Maya and Freedom 1901; The Real and the Apparent Man 1902. The Absolute and Manifestation 1903; Unity in Diversity 1904; The Cosmos: The Microcosm 1905; The Cosmos: The Microcosm 1906; Realization 1907; The Ideal of a Universal Religion 1908; God in Everything 1909; Bhakti or Devotion 1910; Vedanta 1911; The Vedanta in Indian Life 1912; The Mission of the Vedanta 1913; The Religion of India 1914; Christ, The Messenger 1915; The Relation of Buddhism to Hinduism 1916; The True Method of Social Reform 1917; The Reform of Casts 1918; Education on National Lines 1919; The Conquest of the World by India 1920; Thought 1921; The Hinduism 1922; Max Muller—A Vedantist 1923; Japan 1924; To a Friend 1925; The Hinduism Creation 1926; And Let Shyama Dance there 1927; To the Awakened India 1928.

Cost 1 Rupee. Price 4/- Post free.
Apply to G. A. NATESON & Co.,
PUBLISHERS, CHENNAI, MADRAS.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 14th July, 1906.

No. 28.

P.O. Box 136

Telephone 311

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 335

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.

Wholesale Merchants and
Direct Importers,

have always on stock:—

Rice, Dholl, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,

118 COMMERCIAL RD.,

DURBAN.

Cable & Tel. Ad.: "Kathorian."

Telephone 334.

નાતાલ ડાઈરેક્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ.

સીધી અને સારી સમવસ્થાવાળી.

સ્તીમરો.

ફેરફાર હિંદીના ઉપકરણો અને વિવિધ વસ્તુઓ કે આમથી સ્તીમરો
માં ખાસસીએટ ફેરો ને બતાવે છે. સરવ પ્રકારનાં મુખ્ય છે
વળી હિંદીનાં નામો પણ આમાં આપવામાં આવે છે.
બહુલ બદલાવર વખતે આવી દાખલનાર ઉપર દાખલનાર
ફેરફારથી હિંદીનાં નામો અને આ ઉપર બહુલ
બદલાવર પણ નવીનાકીએ આપવામાં આવે છે. નહિ તે
પરવાર પેરો, વપર મુલાકાત આપે પુણે કે સંગો.

એચ. સી. આયેલીનામ: ફો

ફેરફારનારો, ઇસ્ખાન.

ફોન એન્ડ રાન.

ફેરફારનારો, ઇસ્ખાન.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 38.

Tel. Ad.: "DORBANAN."

ESTABLISHED 1890.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચાંટ ને કમીશન

એજન્ટ.

નોંધ ૧૮, ૧૦૬, ફોન એન્ડ,

૩૨૫૫.

જો અમુક મદર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરફવાર રેશમના વેપારી—કરબન, (નાતાલ).
E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,
434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.
Ladies' Clothing, Skirts, Bibs,
Blouses, Underskirts, Bonnets,
Night-gowns, Children's Fancy Goods, Boots,
Combinations, Hats, Wool Shawls,
Chemises, Frocks.

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY. PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 861.

Telegraphic Address: "FORBANDAR."

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના બરનો સમગ્રી જાતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કોમરશીયલ રોડ ઉપર મેશીન હાથેની જાલુવાના નવા મશીનમાં
સામગ્રી થતાં પહેલાં સમગ્ર માત્ર ઉપર ખાસ સસ્તો લાવ રાખેલા છે.
કાશ્તાળી ચામડા, શાળ, ધી, અને મારીશીયમથી મારીશીયમની ચીની
મોટા જથ્થામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

સંપર્ક નં. ૧૫૧, એ. બોક્સ ૨૧૭

સંપર્ક નં. ૧૫૧, એ. બોક્સ ૨૧૭

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well-lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars apply

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો

હાથેકાંટ ધરપોરાર્થ,
પી.એમ.બી.એ. નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 85 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2s. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms, and proverbs, with their explanations
and proper uses. Re. 3, 2s. post free.

EVERY DAY DOUBTS & DIFFICULTIES
(In reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition)) Re. 1, 2s.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the knowledge of synonymous words in
composition. Re. 1, 2s. post free.

SELECT SPECIMENS OF THE GREAT ORA-
TORS, Vols. I and II.—Help to write idiom-
atic English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Re. 2,
2s. post free.

WONDERS OF THE WORLD (In Nature,
Art and Science), Re. 1, 2s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 108 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail

એ. એમ. ભયાત,

હાલસેલ અને રીટલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,
HEIDELBERG.

Branches:—

Pietersburg, Box 24. Nigel, Box 43;
and at Volksrust

(as BHAYAT BHARMA & Co.)

Tel. Address: "BHAYAT"

P. DAWJEE MAHOMED & Co

Have a large stock of

RICE, DHOLE, GHEE AND OIL.

Directly Imported from India.

348 FINE STREET, DURBAN.

TEL. ADDRESS: "PARULAR" Box 254.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Address: "TAYOB."

A. M. JEEVANJEE, & CO.,

Stevedores, Dubashes, Contractors,
and Commission Agent,
MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI. BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI.

Telegraphic Address:

Karachi
Mombasa
Nairobi

"JEEVANJEE."

Bombay: "CONVEVANCE."

Codes used: A.B.C., 5th Edition, A.J., Scott's, Walker's, and Universal

માનની ઉચ્ચ ગુણવત્તી મિશન.

જે તા. 14 જુન 1906થી બાંધી છે.
ગુણવત્તી અને કાલીઆવાકના ગુણવત્તીને
પાતાના બાજીને ઉચ્ચ તથા ગુણવત્તી
મણાવવા સારી આ રજુઆત મોકલવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસિક રી. રી. 10
૧૮૨ વેર રી. ૨. } એમ. એસ. પટેલ.
૩૨૫૧. } રજુ કરાવે.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail.

૪, ઇબ્રાહીમની કુલ.
હાલસેલ ને રીટલ મરચાં.

Corner BURGESS and MARKET STREETS,
STANDERTON.

Box 27. Telegraphic Address "EEMAHIMS"

உத்திறவு.

1906 વર્ષમાં જુન માસ 18 தேதியில் டர்பன் ஸர்க்கட் கோர்ட்டாரால்
சென்னை செய்யப்பட்டவண்ணம் பித்தறியாரை: -பூர்விகத்தில் கெட்டால்
கொலெஸ்டிரைம் செம்ந்த ஆசிரியாதம் பின்னைக்கு உத்திறவு செய்யப்பட்டுக்
கிறது.

1. டர்பனில் தனக்கெனவெதொழில்செய்யும் அ. கந்தசாமிபத்தர் டர்பன்
ஸர்க்கட் கோர்ட்டால் மனுசெய்து சென்னை சென்னை உள்பெரில் தாவா
செய்யும் புகுஷே கோர்ட்டாரால் உத்திறவுசெய்யப்பட்டுப் பதால்.

(a). மீனாட்சி அம்மாளுக்கு உணக்கும் கே. கந்தசாமி பத்தர் வேலை
செய்ததற்குக்கொடுக்க வேறடியப் பாக்கித்தையும் அத்துடனும்
உணக்குக்க கொடுக்க கொடுத்த துணையும் செர்ந்து £145-19-1
ஆனதயாலும் கே. துணை டர்பனில் வாக்கப்பட்ட துணைக்கு நில-
த்தின் கணக்கைமுன்னிட்டு ஆதலாலும் (u. வாட்டு 150 பிளாக்கு b.)

(b). அத்துடனும் இந்த தாவாவின் செலவுதனையும் செர்ந்துக்கொடு
க்கவேண்டியதி கே. கோர்ட்டு டர்பனில் கூடப்போகும் 1806 வரு
ஷம் அக்டோபர் மாதம் 10 தேதியில் ஸர்க்கட் கோர்ட்டுமுன்பாக ஆஜ
ராகி கே. துணை என்னொடுக்கக் கூடாததென்றதின் காரணத்தை
கூறலாம்.

இந்த சம்மன் விஷயத்தின்போரட்டு உன்னுடையமேல் விவாதத்தை
நிறுத்தாக்கிடும் அறிவிக்கவும் அவ்வாறு அறிவிக்காவியில் இந்த விவாஜியம்
இனிவேருகொடும் கொடுக்காமல் நடத்தப்படும்

1906 வருஷம், ஜூன் மாதம். 28 தேதி, டர்பன்.

சு. ஜே. ஆஸ்து,
வாதியின் வக்கீல்.

சு. ஜே. ஆஸ்து,
வாதியின் வக்கீல்.

என்னும் அக்கிரிச்சுப்பட்டது,

H. D. காஷ்,

ஸர்க்கட் கோர்ட்டு நிறுத்திரார்,
டர்பன், கொட்டகல்.

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL

TOWN AND SUBURBAN.

HOUSES TO LET.

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

સસ્તો અને ઉચો તમાકુ.

ટોંગાનો વખણાએલો તમાકુ પરચુર
કે ન્યાખંધ અમારે ત્યાંથી મળી શકશે.
એ. એ. ગાંધી, ટોંગા.

164 Grey Street,

Darbar.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROON
BOER TOBACCO.

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88. Tel. Address: "Porbandar."
Telephone 864.

સસ્તો અને ઉચો માલ.

સન ચીવારેટ, સુમાત્રા ચીરૂ બાર
શનીઆ રીંગ વગેરે નવની તમાકુ નીચે
સરનામે મળશે.

સન એન્ડ ટાબાકો વર્ક્સ.

1૧૪ થે સીટ, ૩૧૮.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIAN

Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.

by **J. LANDAU;**

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 13 Rue des Francs-Bourgeois, Paris.

સેકન્ડહેન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, ઈનર વિગેરે તમા
બધે પુરોપણી મંગાવનાર એવી રીતે.

જે. લેન્ડા.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

૬૩ આર્ગીસ ૧૩ રી. મકસમરબેઈ.

ભાષા પરપોતમં.

વીશીની દરેક સમાવડ કરી આપવામાં
આવે છે. આવો અને લુઓ.

૩૭૫ પાઇન સ્ટ્રીટ,

ડરબન.

We want your advice! correspon-
dence is invited on all matters of inter-
est to Indians. Indian Opinion is the
voice of Indian people in S. Africa.

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

**Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c**

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portman-
teaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps;
soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller
skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases;
cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's
belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, JULY 14TH, 1906

No. 28

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
Have We Any Grievances? ...	475
Indian Education in Natal ...	476
An Attempt at Suicide ...	476
The Ladysmith Prosecutor ...	477
OTHER ARTICLES:—	
Imperial Parliament ...	477
Stretcher-Bearer Corps ...	477
School Reports ...	477
Indians at Middelburg ...	478
Correspondence ...	478
"The Asiatic Danger in the Colonies" ...	479
Indentured Indian Case ...	479
Johannesburg Jottings ...	480
Some Boer Impressions of the Mo- hamedans of India ...	480
Two Registration Appeal Cases ...	481
FACTS AND COMMENTS ...	482

Indian Opinion

SATURDAY, 14TH JULY, 1906

Have We Any Grievances?

It is often alleged against British Indians, by people who care little for the accuracy of their statements, and even by some folk who are in positions of authority and responsibility, and who, therefore, should know better, that the Indian community in South Africa has little to complain about,—that it is better treated than it should be, and that its so-called grievances are ingenious if not ingenuous.

For such as these, a reference to our columns this week will, we trust, induce them to acknowledge that we have sufficient and legitimate cause for bitter complaint. And for those who are unaware of the condition of affairs and of the afflictions borne by our brethren in these Colonies, reflection on the matters with which we propose to deal will demonstrate very forcibly the genuineness and the reasonableness of our frequent demand that British Indian affairs in South Africa should be dealt with by the powers that be with a sympathy that is merited by a cause that is weak in influence, but strong in its inherent righteousness.

Our Johannesburg correspondent, last week, adumbrated the rejection of the Attorney-General's appeal against the decision of the Volksrust Magistrate's decision in the Bhyat permit case. We have pleasure in reproducing elsewhere the full text of the judgment of the Supreme Court.

From the report, it is obvious that

the Attorney-General had no power to bring the Magistrate's decision into review before the Supreme Court, and counsel's objection on that point, on the ground that no crime had been alleged, was upheld by the Court, the Chief Justice dwelling emphatically on the contention and agreeing that the Court had no jurisdiction.

It was laid down by the learned Chief Justice that the office of the Magistrate, in a matter of inquiry as to the possession by a person of a permit or the production of proof by him that he came within the exempted classes, was a purely administrative one, and it was only if, when that person was ordered by the Magistrate, upon due cause being shown, to leave the country, he refused or omitted to do so, that he committed an offence of which the Supreme Court could take cognisance by way of review, on the motion of the Attorney-General. That stage, as Sir James Rose-Innes pointed out, had not been reached in the case of Mr. Bhyat. It will be within our readers' memory that the defence put forward by Mr. Bhyat before the magistrate was that he did not require a permit at all under the terms of Ordinance 5 of 1903, in view of the fact that he came within the exempted classes, by virtue of his being in possession of a certificate of registration granted to him by the late Government under the conditions laid down by Law 3 of 1885, as amended by the Volksraad Resolution of August 12th, 1886, entitling him to be in and enter the Colony of the Transvaal. It could not possibly be alleged that the late Government was not authorised to issue such a registration certificate, and the magistrate accordingly held that Mr. Bhyat required no permit, other than that of which he was already possessed, to enter and dwell in the Colony, and discharged him forthwith.

There can be little doubt that, of his own accord, the Attorney-General would not have moved in this matter, and it is almost certain that the Asiatic Department has really suggested the carrying of the matter to appeal. The British Indian community of the Transvaal has little cause to quarrel with the decision of the Department in so doing, for its position has been splendidly vindicated by the highest Court of Justice in the Colony.

The second case demanding attention is of as great importance and interest as that of Mr. Bhyat.

In our issue of the 2nd ulto., we commented on the action of the Asiatic Department in prosecuting one Adam Ebrahim, a child under fifteen years of age, for a contravention of Law 3 of 1885, in that he was

in the Transvaal without a registration certificate.

His defence was that he was a minor, coming to his father, that he was not engaging in trade, and that, consequently, he did not require to register himself in terms of Law 3 of 1885. This defence was upheld by the magistrate, and the boy was discharged.

It was against the Magistrate's decision that the Attorney-General appealed. He wished to bring the matter into review before the Supreme Court, to obtain a ruling for the benefit and future guidance of magistrates.

As will be seen from our published report, the Court found it unnecessary to hear counsel for the respondent, decided that, as a criminal charge had been raised against the boy, it had jurisdiction in the case, and rejected the appeal on the grounds of the defence submitted at the previous hearing before the Magistrate.

The Chief Justice once more spoke emphatically, and laid it down that the contention of counsel for the Crown, to the effect that the law obliged every Asiatic head of a family to register himself, his wife, and children, was untenable, and declared that the Legislature, though it might have done so, had made no such provision. Nor would he admit that the law cast any obligation of registration upon the child.

It is noteworthy that, in each of these two cases, the judges were unanimous in their conclusions; no trace of dissent can be found in their judgments, and the reports conclusively show that the contentions put forward all along by the British Indian Association have been fully justified by events.

But what we wish to point out in the deliberate manner in which the administrative departments of the Government have systematically placed obstacles in the way of the exercise of even the restricted rights of entry permitted to British Indians. Every effort has been made, in official quarters, to prevent the free exercise of the rights which can, as has been shown above, be claimed by them, and whilst the judiciary has shown itself just and sympathetic, the executive has gone out of its way to perpetrate a cruel injustice upon a defenceless and inoffensive people.

We ask once more whether it is not high time that His Excellency the High Commissioner took cognisance of these facts, and sought to translate his sweet words into strong action. How long must we submit to injustice and harsh administration? It is surely not asking too much to request that the British Indian com-

community's representations should be at least as deserving of sympathetic consideration as those of their opponents. We very much fear that the High Commissioner has been induced, by other urgent matters demanding the exercise of all his powers of statesmanship, to refrain from devoting the fullest attention to the various matters affecting the British Indian community that have been dealt with in these columns from time to time.

But we seriously question whether, after all, any problem stands out more prominent as demanding prompt solution than that affecting the position of British Indians in the new Colonies. It is scarcely credible that, after a conscientious perusal of the facts that we have outlined above, any responsible person can be found to deny that our community has many and serious causes of complaint. That these complaints will be listened to with a full understanding and appreciation of our position is our most constant prayer—a prayer that we devoutly hope will be justly granted.

Indian Education in Natal

In another part of this issue will be found brief reports of the prize-distributions of certain three schools devoted to the instruction of Indian children in Durban. We are anxious to draw attention to the work done at those institutions, for we have a moral point and a tale to adorn.

In our issue of the 27th January of this year, we dealt with the action of the Government in modifying their original plans, in accordance with the representations of the members of the Indian community, as set forth in the petition and other correspondence on the subject, published in the *Natal Mercury* towards the end of last year.

It was then decided finally to merge the Higher Grade Indian School, according to promise, for Indian children only, and special steps were then taken to provide more or less adequate instruction for the girls and infants of the community.

It would appear that some 260 pupils attend this school, including 45 girls and infants. The staff consists of the headmaster, Mr. Connolly, one male assistant and five lady teachers. The average number of students per teacher, therefore, works out at about 52. It is obvious that so large a number of pupils, varying largely in age and capacity, cannot be adequately dealt with by so small a staff. Moreover, it would seem that, whereas the number of girls and infants is only 45 out of a total of 260, the number of lady teachers is five, as against Mr. Connolly and his male assistant. The question arises—why is this peculiar discrepancy?—and we can only answer it by supposing that the Government are trying to save its pocket at the expense of the Indian

community. Ladies should certainly not be employed to teach boys in the higher standards. The services of men are undoubtedly necessary. The report that we publish shows that one male assistant has already left, and that the present one is intending to leave, because of the better prospects offered by service in the European schools. What has Mr. Henwood say to this?

If the reasons stated have a solid foundation in fact, we can only characterize the niggardly policy of the Government as lacking in intelligent prevision. This want of foresight has been the subject of comment in these columns before now, and it is a matter of keen regret to us that we are obliged to retain our former expressions of condemnation of the inaction of the Government in respect of providing facilities for the instruction of Indian youth.

They have not seized the opportunities available. The word "education" means a leading out, and we hold that it is the business and the duty of the Government of this Colony—even at the expense of other plans for developing the Colony's resources—to lead out the youthful intelligence and character that has been placed as a trust in their hands.

Lord Selborne, a few days ago, on the occasion of a school function, dwelt upon the nature of the State as the union of a number of persons co-operating for the advantage of the public weal.

It is well to remember that the Colony of Natal now counts an Indian population of some 100,000 souls, amongst whom there must, of necessity, be a large proportion of children needing instruction and development. We would ask if it be not of the very essence of sane rule and true-hearted statesmanship to utilise this raw material for the welfare of the State, and the advantage of every individual colonist.

The remarks made by the Rev. Mr. Du Port at the prize-distribution of St. Aidan's Indian School are entirely to the point. He expressed gratification at seeing Christian, Hindu, and Mohamedan boys working side by side and sharing in the prizes offered, and he urged all to prepare themselves by diligent study for their future career, so that Europeans, Indians, and Africans might unite in loyal service to the Colony.

Whilst we insist upon the importance of Indians of all faiths availing themselves to the full of the limited opportunity offered for secular education, we think we have the right to insist that the Government should stop dallying with the question of Indian education and deal with it with a thoroughness that the situation demands.

It is painful in the extreme to read report after report complaining of the lack of accommodation afforded by the existing schools, the unhealthy sites

whereon the schools are built, and the apathy and dilatoriness of the Government in recognising the legitimacy of the demands of Indians that their children should be given that amount of consideration and training requisite to them for the struggle of life and the position that they will eventually occupy in the social and economic fabric of the State.

We do most earnestly hope that the Government will not fail, at the earliest possible moment, to make adequate provision, along the lines that we have suggested. The greatest asset of the State is always the developed and intelligent character of its citizens, be they black, white, or brown.

WE PUBLISH THIS WEEK A SPECIAL

report of a case in which an indentured Indian was charged, before one of the Durban magistrates,

with attempting to take his life outside the Court-house. It appears that the man had just been released from jail, whither he had been sent for refusing to obey the order of the Protector of Immigrants to return to his master. Sooner than do that, it would seem that he preferred death. At the hearing this week, a report was read from the District Surgeon to the effect that the man's left hand was injured, and that, when he was examined, he repeated his declaration that, sooner than return to his master, he would kill himself. The Indian was sentenced to fourteen days' hard labour. We are not concerned with the sentence, however, but rather with a statement made by the accused prior to his removal from the dock. He said that he had been to the Protector no less than seven times to complain of his treatment by his master, and that the Protector, on his refusal to return to service when told to do so, had as often sent him before the magistrate by virtue of the powers invested in him, in terms of Sec. 31, Law 25 of 1891. Now it is very remarkable that, although this complaint was reiterated so frequently, the Protector does not appear to have made a full investigation of the facts. We understand that the man complained to the Protector that he was unable to work on account of the injury to his hand, and on a former occasion, he had attempted to commit suicide. If this be so, we are utterly unable to apprehend why the matter was not fully probed into. It is noteworthy that the Magistrate, Mr. Hodson, took such interest in the case as to instruct the man to appear before him on the completion of his sentence, as His Worship intended to go into the complaint raised. Mr. Hodson also gave instructions that the Indian's deposition should be taken before he went to jail. We understand that it is one of the functions of the Protector to determine whether a complaint made to him is frivolous or not. It is

alleged that no such inquiry has been made. It is impossible to conceive that a man, for no reason whatever, should make, as is averred, two determined attempts upon his life, and threaten another if he is sent back to his present employer. We are glad indeed that the magistrate is decided not to let the matter rest at its present stage. The public should have more light thrown upon this incomplete tragedy. The life of the indentured Indian is no bed of roses, and when serious allegations of this nature are made, it is desirable, in the interests of all parties, that full inquiry into them be made.

IN THE HOUSE OF ASSEMBLY, ON Tuesday last, Mr. The Ladysmith Prosecutor

Pepworth complained that a sergeant of police at Ladysmith was a sleeping partner in an Indian store in the neighbourhood, and was in the position of prosecuting other storekeepers. We are glad to note that the Prime Minister reproved the hon. member for his general vagueness and the inappropriate manner of making his complaint. We fear that Mr. Pepworth is not only vague, but inaccurate. He seems to have got hold of the wrong end of the stick, for it is on record that the prosecuting sergeant at Ladysmith is in partnership with the competitor of a certain Indian storekeeper who lost his licence for a technical offence, the said competing firm bringing the charge. In view of this reversal of the position, we trust that Mr. Pepworth will have the grace to retract his insinuations. We refer him, for his better information, to our issues of 7th April (p. 207, col. 3), 14th April (p. 221, col. 1), and 21st April (p. 237, col. 1), and ask him if he can see his way to bring the facts recorded therein to the notice of the House.

Imperial Parliament

British Indians in South Africa

Labour for the Transvaal

On Wednesday, May 30, in the House of Commons, Mr. HAROLD COX asked the Secretary of State for India whether the Government of India was willing to sanction the recruiting of Indian coolies for work in the Transvaal, either on the railways, or on the farms, or in the mines, upon the terms of the British Guiana Ordinance.

Mr. MORLEY: No application for Indian coolies has been addressed to the Government of India by or on behalf of the Transvaal Government, and I cannot at present say whether, if such an application were made, the Government of India would be willing to agree to it on the terms mentioned in the question.

Stretcher-Bearer Corps

Special Mention

Further Correspondence

The special correspondent of the *Natal Advertiser*, writing on Saturday last, says, in regard to the operations under Colonel Woolls-Sampson, that special mention must be made of the Indian Stretcher-Bearer detachment, under Dr. Savage (District Surgeon) and Sergeant-Major Gandhi, who did yeoman service, keeping up with the columns all day.

Owing to there being no reply from the Government to the representations of the Congress contained in their letter of 4th inst., the following letter has been addressed to the Base Officer:

Major BAILEY, N.M.C.,

Natal Govt. Hospital,
Point.

July 10th, 1906

Sir,—We have the honour to draw your attention to our letter of the 4th inst., in replying to your letter informing us of the Government's request for the formation of a second Indian Stretcher-Bearer Corps of twenty men.

We have the honour to point out that the Congress is yet awaiting a reply from the Government, and would esteem it a favour if the matter can be expedited.

We have the honour to remain,

Sir,

Your obedient servants,

(Sd.) O. H. A. Johari,

(Sd.) M. C. Anglia,

Joint Hon. Secs., N.I.C.

Box 441, Durban.

Our special correspondent at the front wires that all is well. He states that the work is extremely heavy, but that the men are working splendidly. It is a case of continuous marching from one point of concentration to another, with kit and provisions. Marching frequently commences at three a.m., and even earlier. We understand that the Corps has been well-treated, and has been drawing European rations.

INDIA FOR TOURISTS.—The tour of the Prince and Princess of Wales brought to India a number of persons who had travelled widely. There was general agreement that India is the most fascinating country in the world for the tourist. Unfortunately all the great advantages are more than counter-balanced by the execrable hotel accommodation that exists in all save a few favoured spots. And there should be systematic advertisement of India as a tourist field. If popular resorts like the Riviera and Egypt still find it necessary to advertise extensively and well, how much greater is the need in an untitled field like India?—*Times of India*, Bombay.

School Reports

Indian Higher Grade School

The annual distribution of prizes for the Government Higher Grade Indian School took place in the new buildings in Carlisle Street on Wednesday the 27th June. There were a large number of European and Indian ladies and gentlemen present.

A tastefully prepared programme was arranged by the energetic Head Master, Mr. F. B. E. Connolly. The pupils went through their various parts excellently.

The public will remember that, on the representation of the Indian community, the Government has established a girls' and infants' department in this school, and the function of training and educating these young ones has been in the hands of Miss Troy, who deserves every credit for the very satisfactory manner in which they presented themselves. The recitation and drilling by the girls and infants were excellent.

The Head Master, before the distribution of prizes, said that the strength of the School was about 260 pupils, including 45 girls and infants, and a staff composed of himself, one gentleman assistant and 5 lady teachers, but he was sorry to say that, owing to better prospects in European schools, one of the gentlemen teachers left the school, and another was intending to leave.

The Indian merchants and others have been as usual very liberal in contributing towards the purchase of prizes, and the Mohamedan Association, under the presidency of Mr. Osman Ahmed, has not only contributed the whole cost of the prizes for the sports, which were held on the 13th June, for both boys and girls, but also for the instruction and display of gymnastic exercises.

Since the establishment of this school by the Government, in 1899, there has been considerable improvement, and the introduction into this school of imparting education to girls and infants has now removed a long felt want. Great credit is due to Mr. Connolly and his able and energetic staff for the success that has all along attended the school.

St. Aidan's Indian School

The second breaking-up and annual distribution of prizes of St. Aidan's Indian School and Training College, Sydenham, took place last Saturday afternoon before a large gathering of pupils.

The Headmaster, Mr. D. Koilpillai, stated that the daily attendance in the College now numbers 190, as against 180 last year, although the rise in the number was much retarded by a severe outbreak of malaria in the neighbourhood. Thirteen of the students in the higher course receive lessons in school method, and are practically trained as teachers. Some of them are expected to sit at the end

of the year for the Government Teachers' Certificate Examination. Facilities are afforded in this College for the study of languages, Indian and European, as well as of scientific subjects.

A good sum of money has been subscribed by friends for the proposed erection of an infant school, which, it is hoped, will be built in the near future. The students in the top classes and the pupil teachers exhibit a lively interest in the study of natural science, and the want of a small laboratory is therefore keenly felt.

The Rev. A. D. Du Port said that education must be thorough on the part of masters and conscientious on the part of the pupil. Teachers and pupils must not be afraid to go over and over the elements of a subject; they must not merely "go through" a book, but must know thoroughly what they had learned. He was delighted to see Christian, Hindu, and Mohamedan boys working side by side and sharing in the prizes offered; he urged all to prepare themselves by diligent study for their future career, so that Europeans, Indians, and Africans might unite in loyal service to the Colony of which they were members.

Railway Indian School

A large gathering of Indians took place on Thursday week at the premises of the Railway Indian School, at Depot Road, when the function of distributing prizes fell to the lot of Mrs. Ross.

The headmaster (Mr. Puanda Rai) said: It is just two years since we had our prize distribution in this school. Seeing that the Education Department could not sanction any expenditure for prizes this year, I, with the assistance of my staff, succeeded in raising a few pounds. I, on behalf of the school, express our gratitude to our friends who have so generously contributed towards the fund; and I hope, with their general support, to make this an annual function in future. Steady progress has been maintained in all the work of the school, and the evidence of this is the increase of members in the upper classes. While speaking of standards, I should like to mention that we have two boys in the senior fifth, and they will be promoted to the sixth standard next term. Owing to the prevalence of malaria in the district, the number of pupils has constantly decreased. The average daily attendance for the year 1905 was 198.53 while for the current year it is not over 175. As far as the accommodation is concerned, I am handicapped very much. As not more than 60 pupils can be taught inside, I am compelled to place double the number outside on the verandahs, which render very little shelter in bad weather.

Indians at Middelburg

Police Station

We have much pleasure in giving prominence to the following correspondence, dealing with a matter which has been the burden of many complaints in our columns:—

The Resident Magistrate,
Middelburg.

Dear Sir,

I am instructed by a number of Indians residing in the town to write you with regard to the treatment they receive at the hands of the Town Police on the Middelburg Railway Station.

On Thursday morning last, the 31st ult., three of them, namely Mahomed Ismail Saloojee, Ebrahim Moosa Saloojee, and Sittiman Amod Nanabhay, were on the platform, with the object of seeing a friend away by the train, when the constable on duty in the station, without any apparent reason, ordered them to leave the premises, and appeared inclined to forcibly eject them. Later the same day, about 6 p.m., two other Indians were subjected to similar treatment.

I may add that about the beginning of this year certain Indians were put out of the station in like manner, when the matter was taken up by Messrs. Roos and Wessels, with the Railway authorities, and I am enclosing a copy of a letter on the subject from the Chief Traffic Manager, who, as you will observe, repudiates all responsibility in the matter.

I shall therefore be glad if you will enquire into the matter, and if possible have a stop put to the practice of expelling Indians from the platform without just cause.

An early reply will oblige.

Yours faithfully,

(Sgd.) W. P. Pistorius,

per. W.S.

Middelburg, Transvaal,
2nd June, 1906.

W. P. Pistorius, Esq.,

Solicitor

Middelburg.

Sir,—I have the honour to acknowledge the receipt of your letter dated the 2nd inst., with reference to the treatment received by a number of local Indians at the Middelburg Railway Station.

I submitted the matter to the D.C., S.A.C., and have just received his report as follows.—"I find that these Indians were ordered to leave the Railway Station premises by the constable on duty there under misinterpretation of the By-Laws published in the Government Notice No. 439 of 1906. The necessary action has been taken to prevent a recurrence." I feel certain that the Indian section of

the community will have no further cause to complain of interference when at the Railway Station.

I have the honour to be
Sir,

Your Obedient Servant,

(Sgd.) H. A. Young,

Acting Resident Magistrate.

Office of the Resident Magistrate,
Middelburg, Transvaal,
13th June, 1906.

Correspondence

A Charge of Seditious

To the Editor, INDIAN OPINION.

Sir:—The following passage occurs in your issue of June 23rd, and is taken from your London Correspondent's letter:—

And shall we tell our people that India is for Indians, and that let all our national strength henceforth be trained and directed to drive the white foreigner out, even as in all healthy bodies nature drives all foreign substance out?

Now although an editor is not altogether responsible for the opinions of his correspondents, still he is responsible when he allows seditious matter to appear in his paper. I noticed the above passage with great regret, because it is at variance with the usual moderate tone of INDIAN OPINION. Not only does this sort of writing tend to alienate those Britishers inclined to sympathise with Indians (whose good opinion you desire to strengthen and retain), but it suggests the more serious thought that perhaps other educated Indians hide the same ideas under the garb of fair words. Your London Correspondent is doing an ill service in writing in the matter under comment, and INDIAN OPINION is very unwise to permit such matter in its columns.

Yours, etc.,
H. KITCHIN.

July 2nd, 1906.

[Whilst it is true that the views of our special correspondents are not necessarily those of INDIAN OPINION, yet we are unable to subscribe to the charge of sedition brought against our London Correspondent in the above letter. If taken together with the context, it is obvious that the paragraph quoted, whilst perhaps needlessly strong, is but a *façon de parler*, and that our Correspondent is but voicing, in his own words, the rising national feeling of India that the country should develop what is best in it for the benefit of Indians themselves, along the lines so often pointed out by the Indian National Congress. It would be strange if the patriotic spirit, that is so justly the pride of Britishers, should be accounted a crime where Indians are concerned, and we are of opinion that the writer of the above letter has needlessly exaggerated a quite harmless, if somewhat intemperate, expression of opinion.—Ed. I.O.]

"The Asiatic Danger in the Colonies"

[The following article, by the English Editor of INDIAN OPINION, appears in the June number of *The Empire Review*. It is a reply to an article, under the above heading, contributed by Mr. L. E. Neame to the March number of that periodical.]

Whilst the problem in Natal may be economic, in the Transvaal it is almost entirely due to race-prejudice and colour-mania. The so-called "National Convention" at Pretoria in 1904 gave no data from which to form the statement that the turnover of the Indian stores in Pretoria from 1901 to 1904 was £5,000, or that, in consequence of this competition, thirteen or fourteen white stores have had to shut down. That statement had not the slightest foundation in fact, and a challenge has been issued by the British Indian Association to prove it, but has remained so far unaccepted.

It was this same Convention that passed a resolution, by an overwhelming majority, that all Asiatics, of whatever status, no matter if they were reigning princes of India, should be relegated to locations, set apart from the white population, for their special delectation. It is obvious, therefore, that but little credence can be given to "facts" emanating from so tainted a source.

Further, your contributor holds it amiss because the Indian storekeepers of Pieterburg were "stated to have imported 70 per cent. of the goods brought into the district. Granted that the facts are as alleged, did the Indian traders not pay for those goods in British sterling? Did they not pay customs dues upon them? Did they not pay freight and transport upon them? Did they not employ a whole army of men—mostly Europeans—in their manufacture, their carriage, their distribution? Why are all these economic factors neglected in studying the bearings of Indian trade?

In an address by Sir William Wedderburn, Bart., to the members of the East Indian Association in 1903, he quoted from a petition signed by 1,340 Europeans protesting against the agitation set up against the Indians residing or trading freely in the country, to the following effect:

We firmly believe that the agitation owes its origin, not to their habits as regards sanitation, but to trade jealousies, because owing to their frugal and temperate habits, they have been able to keep down the prices of necessaries of life, and have therefore been an inestimable boon to the poor classes of the society and the State.

Conditions have not changed since that petition was published, and when Mr. Neame contends that, per head of population, the Indian is not so great a consumer as the European, he forgets that this same Indian has been the means of enabling the European of the poorer classes to obtain not only

the merest necessities of life, but even some of life's most appreciated luxuries.

Then again, he quotes Mr. Loveday's preposterous figures relating to the £500,000 sent annually to India through the Post Office. As if £5 per annum sent to India per head of the Indian population in South Africa is going to drain the country dry! In any case, that half-million circulates amongst a starving Indian peasantry, relieves to that extent, and more, Government famine-funds, sets free sums of money for the defence of the Empire, and in other ways contributes to the circulation of capital within the Empire, which cannot but be a great benefit. It indirectly, upon South Africa itself. This, I take it, is an important point. Moreover, not a word is said of the large sums of money that are sent to Eastern and Southern Europe by alien competitors of these British subjects, and whilst I do not wish to labour this point unduly, it should certainly be placed on record. The Manchester Chamber of Commerce, indeed, does not appear to be at one with your contributor in his contention that the manufacturers of England, as interested parties, should be averse to the existence of British Indians in South Africa. In a letter addressed by that representative Chamber to the Colonial Office, protesting against the legislative exclusion of British Indians from the South African colonies, it says:—

This exclusion appears to the Chamber to be a most serious mistake, of a nature which will be most injurious to the colonies, and to the interests of the Empire. The Chamber is of opinion that the exclusion of British Indians from the South African colonies is a most serious mistake, of a nature which will be most injurious to the colonies, and to the interests of the Empire. The Chamber is of opinion that the exclusion of British Indians from the South African colonies is a most serious mistake, of a nature which will be most injurious to the colonies, and to the interests of the Empire.

In the face of such eulogy from the "enemy" themselves, Mr. Neame's argument must fall to the ground.

(To be concluded)

A GREAT SCHOLAR. One of the greatest pandits, a pillar of Sanskrit learning, of world-wide fame, passed away on 7th instant at Benares. Mahamahopadhyaya Sriman Pandit Rani Mishra Shastri, leader of the Vaishnavites, author of many invaluable Sanskrit works on religious and social subjects, founder of the Literary Society of Benares Pandits, Secretary of the Brahminrites Varshini Sabha, connected with many Hindu institutions, a gentleman of advanced independent views and all round high Sanskrit learning, has left the public in deep mourning by his untimely death. Everyone feels the irreparable loss keenly. His remains were cremated on the sacred Manikarnika Ghat amidst the tears of his many followers and admirers. The gap left by his death cannot be filled.—*Adarsh Times*.

Indentured Indian Case

An Attempt at Suicide

Striking Complaints

On Wednesday, the 11th inst., before Mr. B. Hodson, Acting Second Criminal Magistrate, an indentured Indian, Kagawulu, No. 105396, was charged with attempting to commit suicide outside the Courthouse on the 4th inst. The Public Prosecutor, Sergt. Mallinson, stated that on the last occasion when the man had appeared before the magistrate, upon pleading guilty to the charge, the magistrate had ordered him to be medically examined as to his state of mind, and that the man had stated that he would sooner commit suicide than return to his present master, Mr. T. B. Robinson, of Cato Manor.

Sergt. Mallinson then proceeded to read the following report from the District Surgeon:—

Durban,

July 5th, 1906

The 2nd Criminal Magistrate, Durban.

Sir,—As requested, I report on Indian named Ragu. This boy has lost the use of the left hand from an accident 12 months ago. In other respects he is well. I am of opinion he is of sound mind. He states that he cannot do work and will not return to his present employer.

He states that he will commit suicide rather than return to his present master.

Yours obediently,

(Sd) D. Birtwell, L.R.C.P.,

D.S., Durban.

Mr. Hodson: You know it is a very serious crime to attempt to commit suicide. You have been in jail for some time now. If you had any complaint, you should have come to Court and made it. I sentence you to 14 day's hard labour.

(To Mr. Menaud, the interpreter)

Tell him that when comes out of jail he must come to me here, as I intend to go into his complaint. Before he goes to jail, Mr. Menaud, I should like you to take his deposition.

Accused: I have been seven times to the Protector of Immigrants, who has sent me to the Court.

Magistrate: What Court?

Accused: When I go to the Protector he sends me here.

Magistrate: Yes, but you live in the Umlazi Division, and if you had any complaint to make you should have gone to the magistrate at the Umlazi Court.

Accused: Why did not the Protector tell me that?

Magistrate: When you come out of jail, you are to come here to me, and I shall investigate your complaint.

Johannesburg Jottings

[BY DEB THANSYAL, REPRESENTATIVE]

THE LATE MR. PAKEMAN. This week it is my melancholy duty to record the death of Mr. Robert L. Pakeman, the well-known Rand journalist, after a long and painful illness. He had for long been a victim to that terrible disease, cancer, to which he eventually succumbed on Saturday last. The late Mr. Pakeman was one of the most original and daring journalists that ever plied their profession in South Africa, and eventually became a determined opponent of Chinese labour and the form of capitalism that was instrumental in its introduction. Mr. Pakeman should be specially well-known to the Indian community in Natal, for he was the only journalist present on the occasion when the late Mr. Escombe received the Indian stretcher-bearer contingent that went to the front during the Anglo-Boer war, prior to their departure, and he was the author of the reports made of that interview which eventually found wide currency in the South African press. It is to be much regretted that so independent a man as Mr. Pakeman should have been lost to journalism in this country at so critical a stage of its development.

NO COLOURED VOTE. The *Pretoria News* publishes a forecast, purporting to give details of the coming constitution for the new Colonies. Of the two Houses that will be constituted, the Upper House will be a nominated Legislative Council, half its members to be nominated by the Governor for 10 years, and half for 5 years. The members of the Upper House, it is stated, will be appointed for the special purpose of preventing hasty racial or coloured legislation. It is further stated that the Committee will not recommend enfranchisement or representation for natives or coloured persons. It is possible, of course, that this forecast may be wholly or in part inaccurate. Granted, however, that the Constitution will be as set forth above, it is a matter for regret that no provision has been made for British Indians, giving them similar privileges to those enjoyed by their brethren at the Cape. It is true that the British Indian community has never asked for the political franchise, and that for obvious reasons. Nevertheless, in view of the happenings in Natal since the parliamentary disfranchisement of Indians in that Colony, though Mr. Escombe then stated publicly that every member of parliament would be the special trustee and representatives of Indian interests, this decision is much to be regretted. How that trust has been fulfilled history records. It is stated by the *Pretoria* paper that the special function of the Upper House in each Colony will be to check hasty and reckless colour legislation. If that really be their function, I sincerely hope that they may fulfil the

death-rate amongst the coloured trust imposed upon them better than the Natal legislature has done. They could scarcely be more oblivious of their duties.

JOHANNESBURG ROOKERIES. A special commissioner of one of the Johannesburg dailies has undertaken the investigation of slum-life in the chief city of the Rand. His revelations have obtained publication, and form a singular criticism of the manner of living of some of the non-Asiatic denizens of that place. He says that it is inexplicable that the sanitary authorities ever permitted the erection of these rabbit-hutch structures, or having permitted them, that they did not fix a limit to their duration and insist on their being replaced by houses of decent size and proper material.

He adds that

it speaks well for the health-giving properties of the Johannesburg atmosphere, and the disinfectant influences of brilliant sunshine, that these localities are not hot-beds of disease. In any other climate but this such areas would be a standing menace to the health of the community.

As I remarked before, the people referred to are not Asiatics, but, in the words of the reporter,

in these congested areas we find to be found, jumbled up together, the English, the Dutch, the Russian, and Polish Jews, and Armenians.

I take leave to doubt whether worse could be said of the old Indian Location. And yet I question whether any outcry will be raised against the continued existence of this insanitary area, and whether any demand will be raised for its immediate destruction by fire.

W. W. R. DEATH-RATE. Nevertheless, it would not be wise to suppose that the "white" people living in such conditions are other than a very small part of the white community. Europeans are in a position of superiority on the Rand, as elsewhere, and take the greatest care to secure the best, cleanest, and healthiest spots for their dwellings. The result must necessarily be a low death-rate. It is quite a different tale so far as the non-European section of the population is concerned. They are carefully banned, and relegated to locations and districts which do not permit them the exercise of any great spirit of self-respect, and if the mortality amongst them is great, the fact that it is not greater is attributable rather to the tonic properties of the fresh air and bright sunshine of the Rand, rather than to the tender mercies of the ruling class. Dr. Walker, in his report for the Public Health Department for the year ended June, 1905, shows that the white death rate for the Witwatersrand district was 15.57, per thousand, as against a mortality amongst the coloured people of 39.52, and amongst the natives, of 46.2 per thousand. Those figures are striking, and whilst much of the mortality amongst the natives is due to pulmonary and similar diseases contracted on the mines, no such cause can be assigned for the large

people. Those who are acquainted with the sins of omission and commission of the Johannesburg Municipality, for instance, in regard to the inhabitants of Vrededorp and the Malay Location, will not need to throw up their hands in horror at these revelations. They will already have anticipated them.

Some Boer Impressions of the Mohamedans of India

By J. L. P. ERASMUS

In my previous articles appearing in your valuable paper, I have already written at length about the Hindus; there still, however, remains something to be said about the other great section of the Indian community, namely, the Mohamedans.

As to the followers of Islam, it is well-known history that they overran India some eight or nine hundred years back, and that they conquered the greater part of that sub-continent. Some of the Mogul rulers were Muslims. The greatest of them all, Akbar, was a Muslim, and a capable sovereign; but it is not my intention to refer in this article to the Mohamedans of India in the days of yore; but rather to confine my comments to the Mohamedans as we saw them in India. Our idea of a Mohamedan was, that he is the *alter ego* of the Briton. That is to say, he is an open-hearted man; he is a very pleasant man to meet, and a person of much individuality. The Mohamedan is a meat-eater like us Europeans. In the walks of life, Mohamedans take the foremost places in India; as officials, they are very strong, and the more learned members among them have captured all the best posts in the Civil Service. They are to be found on the bench and in the legislative councils. Mr. Ameer Ali is one of the most illustrious ornaments of the High Court of Calcutta; in fact it would be tedious, yea, almost impossible to give even a fraction of the names of all the illustrious and very learned members of the Mohamedan community.

We saw many famous mosques in India. A mosque is a place where the devout Mohamedan holds his church; and the fact of the priests saying their prayers at stated intervals in the thousands of minarets dotted all over India, has made deep and lasting impression upon the Boers, who are themselves a pious people or who are eager to live up to piety. The Mohamedans can be truly said to be faithful followers of the great Prophet after whose name they are called. The Koran is well known to many of us Westerners, and we have the greatest respect for that great and holy work. The followers of Islam can put the Christians in the shade for fixity of purpose in religious matters. At stated intervals, in India, all Mohamedans say their fervent prayers; and it does

not matter where the worshipper happens to be at that particular time. Now Christians do not do that sort of thing.

I may say that the Mohamedans were extremely kind and considerate to the Boer prisoners and that fact has been deeply felt by them whilst they were in that land.

I have not thought it needful to write anything at length about the Mohamedan religion, for the very simple reason that the Koran is too well and favourably known that a poor student like myself should try and expound any of its many valuable teachings. The religion of the Mohamedans is summed up in that blessed book, and a European, who has not read the Koran yet, should not delay in procuring a copy for himself, as it is only by studying the great religions of the world that one's mind becomes more tolerant with reference to other religions than his own, and at the same time, his mind will then become more capable of appreciating other peoples' beliefs.

One word about Mohomedan art. We were at first stationed at Shahjehanpur, in the middle plains of India. This place is called after the great Shah Jehan or Emperor Jehan. When his Queen died, he had a mausoleum constructed in Agra for the reception of her remains. This mausoleum is a dream in marble, and is one of the wonders of the world. The edifice would, in itself, be sufficient to establish for all time the claims of Mohomedan art so far as concerns the wielding of the chisel. The scenic effect of this structure is bewildering; the carvings are finished with a delicacy reminding one of Nature's handiwork itself.

In literature, science, and philosophy, the Mohamedans have the most creditable record. And in the art of war, they are as skilled as their religious brethren of Turkey. The Mohamedan, I believe, is a fatalist, and so is the Turk; hence, such sieges as Plevna redound to the eternal glory of Islam. More praise than this I cannot bestow on the Mohamedans.

THE INDIAN SENIOR WRANGLER.
The Natal Indian Congress has sent a letter to Mr. Arunachala Vyaja Rajan, heartily congratulating him upon his success in attaining the position of Senior Wrangler in the Mathematical Tripos of Cambridge University.

In the Transvaal Government Gazette for the 29th ulto., it is notified, by Government Notice No. 641 of 1906, in reference to Government Notice No. 1013 of 1904, that the area specially reserved at Klerksdorp for the purpose of an Asiatic Bazaar measures 10 morgen 535 square rods and 142 square feet, and not 10 morgen 535 square rods and 42 square feet, as stated in the Notice in question.

Two Registration Appeal Cases

Full Text of Judgments

Appeals Dismissed

On Friday, 29th ulto., before the Chief Justice, Mr. Justice Smith, and Mr. Justice Bristowe, the appeal case of Rex vs. Ebrahim Moosa Bhyat was heard. Mr. Matthews appeared for the Crown, and Mr. Gregorowski appeared for the respondent. The following judgment was delivered by the Chief Justice: The accused in this case was charged before the Magistrate of Wakkerstroom with contravention of section 2 of Ordinance 5 of 1903, in that he entered the Colony without a permit on or about the 12th of January. The Magistrate acquitted him; and of course that verdict stands and cannot be disturbed. But this is an application by the Crown to review those proceedings. The Magistrate and the Attorney-General do not agree on the construction of that section; and the Court is asked, under the very exceptional terms of section 43 of Proclamation 21 of 1902 to settle this dispute between the Attorney-General and the Magistrate.

Now, the jurisdiction given to the Court is very exceptional. I am not aware that it exists in any other colony; and certainly it is not a jurisdiction which the Court would gladly assume unless it is not only justified but compelled to do so under the terms of the Proclamation. We certainly would not stretch a case to exercise our jurisdiction under that section. The section provides:—"It shall be lawful for the Legal Adviser to the Transvaal Administration, if in any case he is dissatisfied with the finding of any Court of Resident Magistrate upon a point of law in any criminal case" to bring the same in review before the High Court of the Transvaal in order to take the opinion of the said High Court on the point, for the future guidance of Courts of Resident Magistrates." Clearly section 43 deals only with proceedings in criminal cases, and Mr. Gregorowski takes the preliminary point that inasmuch as these proceedings cannot properly be called proceedings in a criminal case the Court has no jurisdiction under section 43 to express any opinion about it. In my opinion that objection is sound; I do not think we have the jurisdiction.

The offence charged was a contravention of section 2 of Ordinance 5 of 1903. That Ordinance, which also is of a very exceptional nature, provides machinery for preventing the entrance of undesirable persons into this country, and for removing persons of that class when they are once here. It directs machinery, as I say, for that purpose. It provides that no-one shall enter the Colony without a permit unless he belongs to certain exempted classes. Any person entering or residing in the

Colony may be called upon to produce his permit; and if he has no permit and is not within the exempted classes he may be brought before a Magistrate by a police officer, and the Magistrate on enquiring into the matter, may then order him to leave. Up to that point there is no penalty whatever provided for a man coming into the Colony without a permit. The only consequence is that he subjects himself to the possibility of the machinery being set in motion against him. But if, having been brought before the Magistrate and having failed to produce a permit or to prove that he belongs to one of the exempted classes, the Magistrate makes an order for him to leave the country, and he refuses to leave the country, he commits a criminal offence for which a penalty is imposed. It is only at that stage that the law comes in with any penalty. That being so, it appears to me that the intention of the Legislature was not to make it a criminal offence to enter without a permit, or to reside without a permit; but only to make it a criminal offence to refuse to leave if he had no permit, on being ordered to do so. That stage has not been reached in this case. The accused ought to be brought before the Magistrate only for a preliminary inquiry. It was not a criminal matter; and for that simple reason I think we have no jurisdiction to express any opinion upon it under the section. I think that follows from the plain reading of the Ordinance. If there were any doubt in the matter, it would be set at rest by the decision of my brother Smith in the case which was referred to during the argument (*Ex parte Herzberg*, 1903 T.H., 1). That case is exactly in point. It was decided under the earlier Ordinance of 1902, which, so far as I know, was exactly in terms, so far as the present case is concerned, with the present Ordinance. Therefore, I think we should refuse to entertain the matter in review.

Mr. Justice Smith: I am of the same opinion. I could not very well be otherwise, unless I came to the conclusion that I had given a wrong decision in the case of *Ex parte Herzberg* (1903 T.H., 1). That case was decided under the former Ordinance and under another section; but the principle applicable to that case is applicable to this. Under the section under which Herzberg was ordered to leave the Colony, it appeared that the Colonial Secretary was empowered to direct a Magistrate to call upon a person to shew cause why he should not leave the Colony. The Magistrate in that case had the person before him, and made an order directing him to leave the Colony. An application was made to the Witwatersrand High Court to stay that order until an appeal could be lodged before the Supreme Court. I came to the conclusion that the act of the Magistrate in ordering Herzberg to leave the Colony was purely an administrative

act, and therefore the Court had no power to interfere with that order in any way. It seems to me in this case the principle is exactly the same. Under the Peace Preservation Ordinance, 1903, a Magistrate may order a person to leave the Colony. If he does not leave the Colony he may be summoned and a fine may be imposed upon him for the offence of refusing to leave the Colony. In this case the Magistrate has declined to make an order directing the respondent to leave the Colony. It seems to me that the act of the Magistrate is purely administrative, and that a man does not commit any offence until he has declined to comply with the order of the Magistrate. Our jurisdiction under this section being limited to reviews in criminal cases, I think the stage, which these proceedings reached was not such as to bring the matter within the section, and therefore we have no jurisdiction to entertain this application to review the decision of the Magistrate.

Mr. Justice Bristowe: I think the point raised by Mr. Gregorowski is perfectly clear. The review jurisdiction of the Court, under section 43 of Proclamation 31 of 1902, arises only in a criminal case. Now if a person who comes within the Peace Preservation Ordinance enters the Colony without a permit, that may give rise to putting in motion certain administrative machinery, the nature of which may be that a Magistrate may make an order that he shall leave the Colony. If that order is made and disobeyed, then that is a criminal act for which the statute imposes a penalty. But to the act of entering the Colony without a permit no penalty is attached at all; and in the absence of a penalty, and seeing that the only consequence under the statute of the act of entering the Colony without a permit is the setting in motion of the administrative machinery; it seems to me to be clear that the act of entering the Colony without a permit is not a criminal act, and that our jurisdiction under reviews does not arise.

The Chief Justice: Is it necessary to say anything about the costs in this matter?

Mr. Matthews: No, my Lord.

The Chief Justice: Then there will be no order on the application and no order as to costs.

On the same day, and before the same bench, the appeal case of Rex vs. Adam Ebrahim was heard. Mr. Matthews appeared for the Crown, and Mr. Gregorowski appeared for the accused.

In delivering judgment, the Chief Justice said: It is unnecessary to hear Mr. Gregorowski.

This matter also comes before the Court by way of review at the instance of the Crown, under Section 43 of the Magistrate's Courts Proclamation. The respondent in this case was charged with what is really a criminal

offence—contravention of Law 3 of 1885: therefore the Court has jurisdiction under section 43 to express its opinion upon the matter.

The facts are that the accused is charged with settling in the Transvaal for the purpose of carrying on trade or otherwise, without having registered himself in accordance with the provisions of the law to which I have referred. The Magistrate acquitted him, and of course the verdict of the Magistrate cannot be disturbed. But with regard to the general question the facts necessary to be considered are these. The accused was a boy of 15 years of age. He came into this country on the 29th March last, with his father. He carries on no trade: he does not support himself; he lives with his father. The question is whether, under those circumstances, he has committed the criminal offence with which he is charged.

The charge is laid under sub-section (3) of section 2 of Law 3 of 1885. That sub-section, though it purports only to be amended by the Volksraad Besluit of the 16th May, 1890, has practically been repealed—though not the whole of the section. The besluit, which appears to be accurately translated in the English edition, reads as follows:—"Such coolies, Asiatics, etc., as establish themselves in the republic to carry on business or otherwise shall be enregistered"—in a certain manner. Then going back to the unrepealed portion of the section, we find that failure to register carries with it a certain penalty. My decision in this case is really based on the meaning of the words "established themselves." To my mind, to speak of a person establishing himself presupposes that that person has independent freedom of action and choice and of his own volition for his own purposes comes into the Transvaal and settles there. I do not think that that is applicable to a child of tender years, nor to a boy of 15 who comes in not on his own initiative but as portion of his father's family, is brought in by his father, and is supported here by and lives with his father. I think those words are not applicable to the case before us. Mr. Matthews sees that, and he endeavours to read into the law this—that the head of every family is commanded by this law to register himself, his wife and all his children; and that if he does not do so he is subjected to a penalty. The legislature might have made that provision: but in my opinion they have not done so. They have not, in this law, cast any obligation on a father to register his children or the members of his family, and have not imposed any penalty on a father who does not do so. The penalty now sought to be imposed is one not on the father, but on the child; and the duty which is sought to be enforced is a duty which is said the law casts on a child. I do not think the law casts any such duty on a child who comes into this country un-

der the circumstances under which this child came into it. That being so, it is unnecessary to express any opinion as to the meaning of the words "or otherwise," because whether he carries on a business or trade or profession, or some cognate occupation, does not matter. A child of this age, under these circumstances, cannot in any opinion establish himself in the Transvaal within the meaning of the section. It is not necessary to express an opinion upon the question whether, when this child becomes of full age or does carry on business, he is then bound to register himself. That is an important question which may come before the Court hereafter. For the purposes of this case it is not necessary to express any opinion upon that point. My view is that these words, as they stand, cannot be applied to a child of 15, under the circumstances of this case. Therefore, in my opinion, the Court must express a view in favour not of the contention of the Attorney-General but of the finding of the Magistrate.

Mr. Justice Smith: I am of the same opinion, and I have nothing to add.

Mr. Justice Bristowe: I agree.

Facts and Comments

THE NATAL INDIAN CONGRESS.—A general meeting of the Natal Indian Congress was held in the Congress Hall on Thursday evening last, when it was decided to send a cablegram to Lord Elgin protesting against the disfranchisement of British Indians in Natal, by virtue of the restrictions contained in clause 22 (c) of the Municipal Corporations Bill.

THE COLOURED VOTE.—A Reuter's special telegram states that a petition from the African Political Association is being presented to the Commons urging that the question of enfranchisement to the qualified coloured persons be determined exclusively by the Imperial Government. On the 10th inst., Dr. A. Abdurahman addressed a number of Radical members of the House of Commons advocating the granting of the franchise to the natives and the coloured people in the Transvaal and Orange.

A PLEASANT FUNCTION.—On Sunday the 1st inst., Mr. M. Landau, of J. Landau & Sons, Pine Street, Durban, left by the S.S. Koerber for Europe. Prior to his departure, he entertained on board a few Indian friends to tea.

Afterwards on behalf of the guests Mr. Dawad Mahomed presented the host with a gold sovereign-purse, in token of their esteem. Mr. Landau in returning thanks, stated that he was taking away pleasant memories of his Indian friends with him to Europe. His business relations with them were of a most satisfactory nature, and he hoped to have the pleasure of seeing them all again upon his return.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીઅસ—સનીવાર, તારીખ ૧૪ મી જુલાઈ, ૧૯૦૬.

અંક ૨૮

અઠવાડીક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી-તા. ૧૪ મી જુલાઈથી તા. ૨૦ મી જુલાઈ સુધી ૬૦ સં. ૧૯૦૬.

હીંદુ-અષાઢ વદ ૬ થી, અષાઢ વદ ૧૪ સુધી સંવત ૧૯૬૨.

મુસલમાની-તા. ૨૧ જમાદીઅ અવસરી ૨૭ જમાદીઅ અવસ સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	ખ્રીસ્તી તારીખ.	હિંદુ તીથી.	મુસલમાની તારીખ.	સુર્યાક્રમ ક. મી. ક. મી.	સુર્ય અસ્ત. ક. મી. ક. મી.
રવિ...	૧૪	૬	૨૧	૬ ૫૨/૫ ૧૨	૬ ૫૨/૫ ૧૨
સોમ...	૧૫	૭	૨૨	૬ ૫૧/૫ ૧૩	૬ ૫૧/૫ ૧૩
મંગળ...	૧૬	૮	૨૩	૬ ૫૧/૫ ૧૩	૬ ૫૧/૫ ૧૩
બુધ...	૧૭	૯	૨૪	૬ ૫૧/૫ ૧૪	૬ ૫૧/૫ ૧૪
ગુરુ...	૧૮	૧૦	૨૫	૬ ૫૦/૫ ૧૪	૬ ૫૦/૫ ૧૪
શુક્ર...	૧૯	૧૧	૨૬	૬ ૫૦/૫ ૧૫	૬ ૫૦/૫ ૧૫
શનિ...	૨૦	૧૨	૨૭	૬ ૫૦/૫ ૧૫	૬ ૫૦/૫ ૧૫

અનુક્રમણિકા.

સ્વચ્છ રહેવાની જરૂર ...	૪૮૩
હિંદુસ્થાનમાં સ્વદેશી હિલચાલ ...	૪૮૪
કાશીનામાં એસિઆટીક બય ...	...
બાણ સુરેન્દ્રનાથ બેનરજી ...	૪૮૫
કાનરની રાજ્યસભા કમીટીને કહેલી અરજી ...	...
ઈડિઅન રહેવાની જરૂર ...	...
સ્થાનિકોના ખર્ચ ...	૪૮૬
ઈડિઆનાંથી વાસ્તુ ...	૪૮૭
નાતાલ દિવસે કોલોનિયલ સેન્ટર ટાઉન ...	...
કામ ...	૪૮૮
રહેવાની તોર સમાચાર ...	૪૮૯
કાફરાનું દુસ્તક ...	૪૯૦
ઉલાસિઆલોના ખર્ચ ...	...
લેક્ટરમીય ...	...
લેક્ટરમીયના મસજીદ ...	૪૯૧
ધી મહોમ્મદન એસોસિએશન ...	...
નાતાલ સનાતન ધર્મસભા ...	...
હિંદુસ્થાનના ખર્ચ ...	૪૯૨
બાણ વસ્ત્રમાન ...	૪૯૩
ખર્ચ માન ...	...

અર્થ પત્રો.

જરૂર સારીની તાલીફ ...	૪૯૪
પ્રીતીનીઆની મસજીદના કસ્ટી ...	...

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

સનીવાર તા. ૧૪ મી જુલાઈ, ૧૯૦૬.

સ્વચ્છ રહેવાની જરૂર.

મુધારા ખાતાના હાઈડ્રોફ્ટર મી. ડોગરડી એ નાનાલ ઈડિઅન કોમિટીના પ્રેસિડન્ટને એક કાગળ લખ્યો છે જે બીજી જગ્યાએ અમે આપ્યો છે. તેની અંદર ઈટલિક રિપોર્ટમાં ખાતાના ઘરની આસપાસ નંદાડ તથા કચરા સમે છે અને વડે ગંદા સમે છે તે બાબત એકાદનારા દાખલાઓ તરફ ખાતા બેચવામાં આવ્યું છે. આ બીના જે લોક ગંદા માલુમ પડ્યા છે તેમને જ શરમાવનારી છે એટલું જ નહિ પણ આખી કોમને નામેશી પમાડનારું ગણાય.

ઈનસપેક્ટર ડોગરડીએ જે દાખલાઓ બતાવ્યા છે તેવી ગલીની આપણા ઘરમાં અથવા ઘરની આસપાસ કાગળો કાચા માટે ન હોવી જોઈએ. બોર તરીકેનાની જમીન કચરા થાકેને કારણે સ્વચ્છ રહેવાની જોઈએ.

પછી મુતરડીની જગ્યા કિવર કાળા રંગિત પેશાબ નહિ કરવો જોઈએ ને જગ્યા નેરોમાં વાપરવી જોઈએ. બીજી રીતે સપરવારી ને માલુસ મુન્દેમારજી ગણવ. ને જગ્યામાં દિવસમાં એકાદમાં એકાદી એક જખન તો ધાવાજ જોઈએ તથા અઠવાડિયામાં એક વખત ખસવતી ઘણી બીને અરીસા જેવી રાખવી જોઈએ, બધું પાણી ગટરમાં નાખવું જોઈએ આગણી બીનાસવાળાં ન રહેવાં જોઈએ, તથા પાણી બસકા રહેવા હેતુ નહિ જોઈએ. આગણું વગેરે સવળા બાગો ધોળને સાફ રાખવા. સાફ કરવામાં દુરગંધ નાશ કરનારા પદારથો બહેળી રીતે વાપરવા. મોરી અને મુતરડીના બને કાગળમાં તાણ હવાની આવ જા પુરેપુરી થવા હેવી જોઈએ. પારીઆવાળી જમીન એવી રીતે કાચી જોઈએ કે એકપણ કાચોટ્ટી નિવામાં ન આવે. પારીઆવાળી જમીન પર જરાપણ મેલ રાખવાના વાંકોતો એકપણ રીતે જવાબ થઈ શકે તેમ નથી. સ્વચ્છતા સાચવનાર ખર્ચ ગણાય. અને જે કાંઈ ખર્ચ વિદો પવિત્ર ગણવાને હાથે છે તેણે જરૂર સ્વચ્છ રહેવાની રેવ પાડવી જોઈએ.

શરીર સ્વચ્છ રાખવું એટલેથી જ બસ નથી; કપડાં સ્વચ્છ રાખવાં એ પણ પુરતું નથી. આપણામાં એક કહેવત છે કે કાળજી ની કાટડીમાં રહે તો કાળો ગાંધ લાગ્યા વગર રહે નહિ. તેવી રીતે માણસ પોતે જામે તેટલો સાંપા રહે, કપડાં પણ માંજેમાં રાખે પણ પદખાર સાફકર ન રાખે તો ને માણસ અરે ખરી રીતે સ્વચ્છ છે એમ કહેવાય નહિ.

પારીઆના કાચ થાક સ્વચ્છતા રાખવા માટે જેવી સુગંધી પ્રકાશ બરાબર આવી શકે. તથા આવવા માટે ખારીને ખુલ્લી રાખવી જોઈએ. દીવાલો પર કાચા અને લીમોટા ન હોવા જોઈએ, ને યથા હોય તો સાફ કરી નાખવા જોઈએ. ગારજાની પગથી ધોળને ચળકતી રાખવી; રળીઆમાણું આંગણું રાખવું એ સગા તથા મિત્રોને આવ કાર આવવા બરાબર છે. ઘર વગેરે ધોણ સાફ ન રાખવાનું કારણ આખાસ સિવાય બીજું કંઈપણ નથી. પાણીની કમડી બેસતી નથી, સાણ સડતામાં મળે છે તથા દુરગંધ નાશ કરનાર પદારથોનાં પણ બહુ નાણું ખર્ચવાં ધરતાં નથી.

ઈનસપેક્ટર ડોગરડી બતાવે છે કે અમે ને જે મંદિરામાં જેસે માનુસ પાવા છે તેવે અરીસ તથા કાચાર વચના નથી પણ સારી રીતેના માનુસ છે. ઉંચા વચના લોકમાં આવી રીતે માનુસ પડી તે તો વધારે દિવસીરીની યાત ગણાય. ખરું જોઈએ તો સારી રીતેના લોકોએ તો પોતે આખા રવી શરીય વચના લોકોને દાખલો બેસાડે જોઈએ છે. કારણ કે આખામાં જે કંઈ નળેડુ ખર્ચ થાય છે તે શરીય લોક તો કદાચ કહેશે કે નથી મળતું પણ મોટા લોકને તેનું કંઈ છે નહિ.

ઈનસપેક્ટરે જણાવેલી ફરિયાદો આપણા સામે હોય ને પડી આપણે કવીએ કે તોરા જો અમારા તરફ સારી રીતે વચના નથી એ આવે તેનું નથી. આખાની કામમાં પંદો ને મેલી રહેવાનીગણ લોકો પડયા હોય તે કામને નીચું બેચકાવનારું છે અને તેથી તેવા લોકોને મુધારવા, એ આપણી ફરજ છે. ખરો દિવો એતેજ કવીએ કે જે સ્વચ્છ રીતે રહે છે સ્વચ્છ રહેવું એ આપણા ધર્મ ને એક બાગ છે. સાચા રાહદરી એજ કે જે પાતાનું માન જાળવે છે તથા બીજાઓને માન આપે છે. આ બંને પ્રકારનાં માન

વાસ્તે એટલે રસ્તો એ છે કે પોતાનાં કાર્યોને આંખો સાફસાફ રાખવાં કે જેથી તંદુરસ્તી ખાતાના અધિકારીઓને આપણા તરફ ફરિયાદ કરવી પડે નહિ જે લોકોએ ઇનસાફે કરીને ફરિયાદ કરવા તક આપી છે એવા લોકોને અમારી રીકા ખાસ કરીને જાણ પડે છે.

હિંદુસ્થાનમાં સ્વદેશી હિલચાલ.

અંગાળાના ભાગલા થયા પછી સ્વદેશી હિલચાલ કુદકે ને જુદકે આગળ વધતી ચાલી છે. હિંદુસ્થાન જેવા બહોળા વસિત વાળા મુલકમાં આવી હિલચાલને પુરેપુરી ફતેહ મળે તો કેટલો બધો લાભ થઈ શકે એ દેખાતી બીના છે. પરદેશી ચીજો ન અપવાને લીધે લાખો રૂપિયા પરદેશ વસતી જતા અટકે તથા હજારો માણસો રોજ મળવાથી જુએ મરતાં બને. આવા અનેક પ્રકારના લાભ સ્વદેશી હિલચાલથી મળવાનો સંભવ છે. અંગાળાની અંદર પાંચ દસ વરસ નું ગમ્યુ પશુ કહે છે કે પરદેશી ચીજ નજ વાપરે. આ લાગણી અંગાળામાં છે એમ નથી તે હિંદુસ્થાનની આરેદિશમાં ફેલાયેલી છે. વળી સ્વદેશી માલ વાપરવા એટલેજ હિંદીઓ અટક્યા નથી. પણ નવા નવા ઉદ્યોગો ખીલવા તથા કુશરો માથે લેવા સંખ્યાબંધ લોકો તૈયાર થયા છે. તે કુદકે અરસામાં કેવાં કેવાં સાહસો માથે લેવાયાં છે એ જણવાથી માણસ પડશે. કેાઈ કેાણે ખીનાઈ વાસણોનાં કારખાના કાઢવામાં આવે છે ખીજે કેાણે ટાંકણીઓ, સાણ, કાચ, દીવાસળી વગેરેનાં કારખાનાં કાઢવામાં આવે છે. વળી તેજ, દવા, ખાંડ, પીપરમીંટ પણ દેશમાં તૈયાર થવા લાગ્યા છે. જુદા જુદા ઇલાકામાં મોટી સ્વદેશી કંપનીઓ ઉભી થઈ છે. તેવીજ પંચગમમાં પણ થઈ છે અને એ બંનેથી ચડી જાય એવી અને મોટી થાપણવાળી એક વીમા કંપની હાલ મુંબઈ માં સ્થપાય છે જેમાં એન. સર શીરોળસા મેતા પ્રેસીડન્ટ છે, તથા બીજા આગેવાનો મેમ્બર છે. આવી અનેક રીતે હિંદમાં જળજીતી ચાલી રહી છે. તેમાં વધારે જણવા ની વાત એ છે કે આ સ્વદેશી હિલચાલને મોટા વિદ્વાન લોકો પોતાના સામનસના જ્ઞાનનો લાભ આપવા તૈયાર થયાં છે. તેનો તાજો દાખલો હાલ મુંબઈમાંથી મળી આવે છે. તે ઇલાકાના નાગરિક પ્રેફેસર મલ્લર ની આગેવાની તળે હાલ એક એલેખીક કેમીકલ વર્કસ નામનું એક કારખાનું ખોલવા માં આવ્યું છે. પ્રેફેસર મલ્લરની વિખ્યાતી જગ મહેર છે. એવા મુખ્યવિદ્વાન

ની દેખરેખ તળે એ ખાતું અમ્યું કામ ખમવી શકશે એમાં કંઈ શંકા નથી. ત્યાં આગળ મુખ્યદેવી હવ મુજબ કાલનવોદરે. હાલર પાટર, દવાઓ, સુગંધી તેઓ વગેરે વણીવણી કેમીકલ વસ્તુઓ જતાવવામાં આવશે. આવા સાહસો સ્વદેશી હિલચાલને માટે ખરેખર લાભ દાયક છે.

કાલોનીમાં એશીઆટીક ભય.

(ગયા અંકથી ચાલુ.)

હવે કેપની વાત લઈએ. કેપના છુટક વેપારમાં હિંદી ગોરાને ખસેડતો જાય છે એ વાત તદ્દન જુલલરેલી છે. ખરી બીના એ છે કે તે કાલોનીમાં બહુ થોડા હિંદીઓ છે જેમાંના ધણાખરા કેપટાઉનની હદમાં આવેલા છે. તેઓ દહાડે દહાડે ઓછા થતા જાય છે.

નાતાલના હિંદીઓનો સવાલ કલ્પ સત્ય પ્રકરણ હોય, પણ ટાંસવાલમાં તો તે સવાલ કલ્પ કામ તીરસ્કાર અને આમડી ના વાનને લીધે ઉપજેલ છે. એક વરસમાં પેચેસટરમના હિંદી સ્ટોરમાં ૬૪,૦૦૦ પાઉંડની કમાઈ થઈ એવી ખબર જે બહાર જાવવામાં આવી હતી તે ખરી છે એમ ૧૯૦૪ના પીટરીઆના નેશનલ કનવેન્શને પુરવાર કરી આપ્યું નથી. વળી આવી હરી કાઈને લીધે ત્યાં ૧૩-૧૪ ગોરાના સ્ટોર બંધ કરવામાં આવ્યાં એ પણ સાખીત થયું નથી. આ હરીકત તદ્દન બીનપાયાદર છે અને તે સાખીત કરવા માટે બ્રિટીશ ઇન્ડિયન એસોસિએશને આમંત્રણ કરેલું પણ હજુ સુધી તે કબુલ કરવામાં આવ્યું નથી. ગોરી વસ્તીથી દુર લોકેશનમાં હિંદીને રાખવા પછી લલેને તે હિંદના સજ કરનાર રાજ વંશી હોય; આવો કાલ પસાર કર્યો તે પણ ઉપરનાજ કનવેન્શને અને તે કનવેન્શન જે હરીકત જણાવે તે ખરી માનતા પહેલાં વીચાર કરવો જોઈએ.

વળી પીટસ્પરમ ડીક્લેરેશનમાં ત્યાંના હિંદી સ્ટોરફોરોએ ૭૦ ટકા જેટલા માલનું વેચાણ કર્યું એમ જણાવે છે. ધારો ૭૦ ટકાની વાત સાચી છે તોપણ તેટલા માલના બ્રિટીશ નાણાં નહોતા લેવા માં આવ્યા? તે માલપર તેઓને જકત નહોતી ભરવી પડી? તે માલ લાવવાનું ખરચ તેઓએ નહોતું આપ્યું? એ માલ જનાવતા લાવતા, ને તે પહેલાં માણસોનું ધણે ભાગે ગોરાનું કાશર નહોતું જોયું? હિંદીના વેપારના આંકડાઓથી દલીલ કર તારાઓ આવા ચાલુ આંકડાઓ સામાટે પડતા મુદ્દા છે?

૧૯૦૩માં ૬૨૮ ઇન્ડિયન એસોસિએશન ના મેમ્બરો આગળ એક બાપણ કરતાં સર વીલીયમ વેડરબરન મેનેજરે ૧,૩૪૦ ગોરા ની રુલીવાળા હિંદીઓ વાંકધની અરજમાં થી નીચેના શબ્દો ટાંક્યા હતા:—“અમે ખાત્રી રીતે માનીએ છીએ કે હિંદીઓ સામે ની ઉશ્કરણીનું કારણ તેઓ મંદા છે એ નહિ પણ તેઓની સાથે વેપારની દરીદ્રાઈ માં ઉતરવું પડે એ છે. તેઓ કરકસરીઆ અને મીતાહારી હોવાથી એક બરચે રહી શકે છે અને તેથી સત્યની પ્રગના મરીખ વરગને આશીરવાદરૂપ થઈ પડ્યા છે.” આ અરજ બહાર પડી તે પછી સ્થિતિમાં કંઈ ફેરફાર થયો નથી. માણસ દીઠ ખાવકાની ગણતરી કરતાં મી. નીમે કહે છે કે ગોરાઓ કરતાં હિંદી ઓછું લે છે. પણ તે જુલો જાય છે કે આજ હિંદીને લીધે મરીખ ગોરા ઓ છંદગી ટકાવવા જેટલું મેળવી શકે છે એટલુંજ નહિ પણ કેટલાક સુખના સાધનો પણ મેળવી શકે છે.

પછી મી. નીમે મી. લવંડના જુલબરેલા આંકડા ટાંકતા જણાવે છે જે દર વરસે પા. ૫,૦૦,૦૦૦ પોસ્ટ ઓફીસ મારફત હિંદુ મોકલવામાં આવે છે. આનો અર્થ એ થયો કે દર માણસે દર વરસે પાંચ પા. મોકલાય છે. શું આ રકમ એટલી બધી મોટી છે કે દક્ષિણ આફ્રીકાનું બધું ધન ધસડાઈ જાય. આ પાંચ લાખ પાઉંડ હિંદ ના જુએ મરતા ખેડૂ વરગમાં ફરે છે અને તેથી તેટલે દરજ્જે સરકારના દુકાણ ફેડામાં આડકતરી રીતે મદદ થાય છે, પરીણમે સામ્રાજ્ય (એમપાયર) ના રક્ષણ માટે તેટલી વધારે રકમો સરકારના હાથમાં રહે છે અને આવી બીજી રીતે સામ્રાજ્યમાં પકસાનો ફેલાવો વધે છે અને આવી રીતે ખુદ દક્ષિણ આફ્રીકાને આડકતરી રીતે લાભદાયક નીવડે છે. આને હું સહેનશાહના લાલમાં ગણું છું. વળી જે મોટી રકમો બ્રિટીશ હિંદીના દરીદ્ર પરદેશીઓ પુરવ દક્ષિણ યુરોપમાં લઈ જાય છે તે બાબતમાં તો મી. નીમે એક શબ્દ પણ બોલતા નથી. આ બાબતને હું નકામી લંબાવવા માગતો નથી પણ મારે નોંધ તો લેવીજ જોઈએ. મી. નીમે એવી તકશર રજુ કરે છે કે વીલાવન ના કામકાર વરગના લોકોને દક્ષિણ આફ્રીકામાં હિંદીઓ વસે તે નાપસંદ પડવું જોઈએ પણ અમેરિકન મેંબર ઓફ કોમર્સ આ બાબતમાં મી. નીમેને મળતી આવતી નથી. ઉત્તરાનું દક્ષિણ આફ્રીકામાં હિંદીઓને આવતા અટકાવતા હોય એવા કાયદાની વીરુધ્ધ વાંધો કાઢનાર અર અરજ એમખર તરફથી કાલોનીઅન ઓફીસ ઉપર મોકલ

વામાં આવી હતી. તેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે :—“હિંદુસ્થાનના વતનીઓને અત કાયત કરવામાં આવે. તે બીના આ મેમ્બર ને ગેરવાજબી લાગે છે. કારણ કે હિંદીઓ ને એક રાજની પ્રજા હોવાથી બીજી પ્રજાના જેટલાજ હક છે અને તેઓને સામાન્યતા (એમપાયર) કાંઈપણ ભાંગમાં વસવાની અનં આવવા જવાની છુટ ફોલી નોંધ્યે, તથા તેઓ ફરીયાદ કરે છે એવી અટકાયતો દુર કરવી જોઈએ. તેઓને કોલોનીમાં વસતા અટકાયતા એ રાજ્ય વહીવટી કાંઈપણ ગણાતું નથી અને ખુદ કોલોનીઓનાજ હકમાં ગુકસાન કરતા છે. નામદાર શહેનશાહની હિંદી પ્રજાના શહેરીપણા માટે તથા શુદ્ધિ, ખંત, ને આપારી અંચળતા માટે મેમ્બર ઉમેા મત ધરાવે છે.”

આપા આરા વીરોધીઓના લખાણ સામે મી. નીમેની દલીલ પડી લાગે છે.

(અધુરું.)

ખાણ સુરેંદ્રનાથ બેનરજી.

કોંગ્રેસ તરફથી મુખારકખાદી.

જંગાળીપત્રના એડીટર અને એક માન વંતા આમેવાન હિંદી, ખાણ સુરેંદ્રનાથ બેનરજી પર નાનાસ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસ નીમેનો પત્ર મોકલ્યો છે.

સાહેબ,

ખારીસત્ર ખનાવની વિરુદ્ધની અપીલ માં તમેને ફતેહ મળી તે માટે કોંગ્રેસ મુખારકખાદી આપે છે એવો તાર અમારી કોંગ્રેસે મોકલ્યો છે. તે તાર પર વિચેચન કરતાં કોંગ્રેસવતી અમે જણાવવ હાજીએ છીએ કે :—

પુર્વ ખંગાળામાં પ્રજાની સ્વતંત્રતા અને હક્ક જાળવવાના તમારા પ્રયત્નો ફતેહમંદ થયા છે તેથી કોંગ્રેસ ખુબ ખુશ થયેલ છે. જે મોટી મુશીબતો આપને વેહવી પડી તે માટે કોંગ્રેસ ખુબ દિલગીર થઈ છે. અને આગળ કહેવામાં આવ્યા તેવા પ્રજાના હક ને સાચવવા આતર જે મુશીબતો વેહવી પડી તેની દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદીઓ તારીફ કરે છે તથા તે મુશીબતોમાંથી પરિણામે ફતેહ મળી છે એ વિચારો આપને સતોષ ઉપજાવશે. કોંગ્રેસ માનપુરવક નોંધ લે છે કે તમારી દેશાલિમાની સેવાનો બીજાં કેટલાંક વરસો સુધી હિંદને લાજ મળે તથા તમારા મહાન અને ઉમદા પ્રયત્નોને વિલ્લય તથા વશ મળે.

કોન્સ્ટીટ્યુશનલ કમીટીને કરેલી અરજી.

કેપની બિટીશ ઇન્ડિઅન લીગે ટ્રાંસવાલ કોન્સ્ટીટ્યુશનલ કમીટીને જે અરજી આપી છે તેનો તરજુમો નીચે પ્રમાણે છે.

રાષ્ટ્ર ઓનરેબલ સર વેસ્ટ રીજવે, જી.સી.એમ.જી., કે.સી.બી., કે.સી.એસ. આઇ., પી.સી., અને ટ્રાંસવાલ કોન્સ્ટીટ્યુશનલ કમીટીના મેમ્બરો નેગ.

મુદરથો, —કમીટી આ કીનાંચે જોડે તે પહેલાં અમે બિટીશ ઇન્ડિઅન લીગના મેમ્બરો માનપુરવક નીચે પ્રમાણે અરજ કરીએ છીએ, તે ઉપર અમેને આશા છે કે પુરતુ ધ્યાન આપવામાં આવશે તથા કોલોની અલ સેક્રેટરી આગળ જે રીપોર્ટ રજુ થવાનો છે તેમાં તેને પણ દાખલ કરવામાં આવશે.

અમે અંતઃકરણપુરવક દીલગીર છીએ કે સાલ્થ આફ્રીકા કોલોની અલ્લી વખતે અમારી ફરીયાદ રજુ કરીએ છીએ. પણ લીગને કેટલાક સંજોગોને લઈને વહેલી તક મળી શકી નથી. આ કોલોનીના બિટીશ ઇન્ડિઅનોના હકને ટ્રાંસવાલ અને ઓરેંજ રીવર કોલોનીના કાયદા સાથે થોડા ધણે સંબંધ છે. આ કોલોનીના કેળવાયલા અને જિંયા વરમના લોક તરફ પણ ત્યાંના કાયદા સખત છે એમ કહ્યા વગર અમારે ચાલતું નથી. આ કોલોનીમાં દરેક બિટીશ ઇન્ડિઅનોને ફેવાઈમના હક છે પણ આવા માણસ ટ્રાંસવાલની અંદર દાખલ થાય કે તરતજ તે હક બંધ થાય છે. કુંકામાં જે કે હિંદી નામદાર શહેનશાહની પ્રજા છે અને તેથી ફેક જવતના રક્ષણના હક કેપમાં ભોગવે છે છતાં પણ તેને ટ્રાંસવાલમાં જાય તો એક પરદેશી પ્રજા ગણી કાલવામાં આવે છે જેવી રીતે નાતાલ અને રોડેશીઆના બિટીશ ઇન્ડિઅનોના હક નેકાયલા છે તેવી રીતે કેપ અને ટ્રાંસવાલના હિંદીઓના હક પણ નેકાયલા છે કારણ કે એ કોલોનીઓ નેહીઆ કોલોની જેવા છે. અને તેથી અહીંના હિંદીઓના વેપારી લાભો વગેરેનું રક્ષણ એક વાવટાતળે આવેલ ટ્રાંસવાલમાં ન થાય એ ગેરવાજબી ગણાય. માટે અમે નીચે સહી કરનારા હિંદી કામના પ્રતિનિધી એ અરજ કરીએ છીએ કે અમારી ફરીયાદો સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટ પાસે મુકવામાં આવશે તથા તેનો લાભકારક જવાબ મળશે.

(સહી). એ.એચ.જી. મહમદ, ચેરમેન

એ. કાદર, સેક્રેટરી

પી. લાહીરામ, ટ્રેઝરર

એ. એમ. એચ. ગુલ.

ઇન્ડિઅન સ્ટેચર બેરર કોર.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

મેમ્બુલુ તા. ૨-૭-૦૬

કોરના મેમ્બર.

આ કોરમાં ૨૦ માણસ છે. તેમાં ૧૪ હિંદુ તથા ૬ મુસલમાન છે. પ્રાંતની મજૂરી કરતાં ૧૨ મદ્રાસી, ૫ ગુજરાતી ૨ પંજાબી તથા એક કલકત્તીઓ છે. ધંધો મજૂતાં એક ખારીસ્ટર, ત્રણ મહેતા, એક સોની, બે શીટર અને બાકીના અસલ ગીરમીટમાં રહેલા એવા હિંદી છે.

કોરની કુચ.

આ કોર જુન માસના શુકરવાર તા. ૨૨ મીએ સ્ટેગર રવાના થઈ, તેમાં મી. બંધી તે સારજન્ટ મેજર નિમાયા છે. મી. શેજત, મી. વેશી તથા મી. મેદ એ સારજન્ટ છે ને મી. ખરલુ કોરપોરલ છે; બાકીના પ્રાયવેટ ગણાય. સ્ટેગરમાં મી. સીદાત વિગેરે વેપારી ઓએ સારી બરદાસ કરી. મી. ચોકલબાઈ તથા મી. મણીબાઈએ બધાને દુધપાક પુરી જમાડ્યા. પહેલીજ સતરે મેમ્બરોને બહાર તંજુ વિના ભોંયપર સુવાનો અનુભવ મળ્યો.

લાગર તે શું ?

કારો કયાંથી આવશે એમ અનિશ્ચિત હોવાથી સ્ટેગરની ઉપર કોઈ લશકર વિના આગળ નથી વધી શકતું. તેથી ઇન્ડિઅન કોરને કદનક આરનદના કોરમની સાથે નેકાતું પડ્યું. આવી લશકરી દુકડીઓ ત્યાં ત્યાં જાવડી નાંખે છે ત્યાં ત્યાં લામર કરે છે એટલે અમારને સાફ કિલ્લાની માફક ગોઠવણી કરે છે. તેમાં એક બાજુ ગાંધી રહે છે, એક બાજુ રોડાવાળા, એક બાજુ તોપ વાળા, ને ચોથી બાજુ પાપટળ રહે છે. વચમાં અમલદારોના તંજુ તથા બીન દક્ષિયાર માણસ સુવે છે આમ હોવાથી ઇન્ડિઅન કોરને લામરની વચમાં મુલાની જગ્યા મળેલી હતી.

ખાવાની ગોઠવણ.

પહેલેથીજ જરા રેશનની લાંબગડ થઈ. અમલદારોને ખાતર નહિ હોવાથી પુરોપીયન જેટલાં રાશન આપવા મન નહિ થયું. વચી પુરોપીઅન રાશન આપે તો ચોખ્ખા દાળ ન અપાય એમ વાંધા ઉઠ્યા પણ છેવટે એમ હરકું કે કોર વોલન્ટીઅરની છે એટલે રાશન પુરોપીઅનની માફકજ આપવાં અને ગોસ ન લે તો ચોખ્ખાદાળ આપવાં. મુસલમાન બીજા ના હાથનું કપાએલ ઘોસ ખાય નહિને મદ્રાસી હિંદુ બીક નહિ ખાય એથી ધણે લાગે બધા ગોસ પિના નબે છે. જેઓને મળે છે તેએ કાંઈ વેળા ખપી શકે તેવું માંસ મળે

તો લખને ખાવ છે એટલે સાધારણ રીતે નીચે પ્રમાણે રાશન મળે છે.

માણસ દીઠ આવલ રતલ	૧
" દાળ "	૫૧
" રોટી "	૧
" ચીની આઈસ "	૫
" ચાદ "	૦૧
" કાચી "	૦૧૧
" પટર "	૧
" નીમક "	૦૧૧
" જાંત "	૨
" પતીર "	૨
" પટારા "	૪
" પીઆજ "	૨
" પુરુ રતલ "	૦૧

આ પ્રમાણે ખાવાનું મળે છે તેમાં કરોડો દાયકા વધુ તેવું નથી.

રેલવેથી પહેલી કુચનો અનુભવ શો થયો તેનો અનુભવ બીજી વેળા આપીશું.

(આ કાગળ પાઠ્યથી મળ્યો જણાય છે ગયે અવાડીએ જે કાગળ દાખલ થયો છે તે આ કાગળ પછી દાખલો હોય એમ સમજાય છે.)

ગયા અવાડીઆના કાગળનો ગાળો આમ નીચે છે.)

મેપુસુમાં પહેલિયું.

મેપુસુમાં અમે સાકા ત્રણ કલકિ પહેલિયાં. ત્યાં મોટા ટેકરા ઉતરવા નથા ચડવા પડે છે. મેપુસુ અમે પાંચેક વાગે પહેલિયાં. કેપ્ટન હાઈલેન જે ડરબનમાં હાકતરનો ધંધો કરે છે તે દવાખાતાના ઉપરી છે. તેમને (સારજન્ટ મેજર) મી. ગાંધી મળ્યા. હાકતરે આવકાર, સારો આપ્યો. કરનલ સ્પારકસ જે ડરબનના કુચર છે તે આ કેપના કમાન્ડર છે. તેમની મુલાકાત પણ લીધી. તેમણે આપ્યું કે તેઓ સાહેબ ૧૮૮૬ની સાલમાં ડેમનરેસન કમીટીના પ્રમુખ હતા પણ તેમણે કહ્યું કે તેમને મી. ગાંધીની સાથે કશું જોડું નહિ. તેમણે પણ આવકાર આપ્યો ને હિંદીઓએ કોર બનાવી એ સારું પમણું માર્યું છે એમ જણાવ્યું.

કાગળમાં કાંકરી.

આમ અમલદારોએ અમને આવકાર આપ્યો. હાકતરે હાઈલેનની નીચેનો કોર ખેરલ લીધલ કરીને અમલદાર છે તેણે લાગણી ખુબ બતાવી. પણ કહેવત મુજબ કાગળમાં કાંકરી નીકળી પડ્યો. અહિં દલ સખત પડે છે. અને તંજુ અમને મળના જોઈએ એમ કસવ થયો. કેટલાક જોરાઓ મેડીલ કોરનો એક તંજુ વાપરતા હતા

તે ખાલી કરાવ્યો એમ કહ્યું થયો. પણ જોરાઓએ કળાઓને સાફ તંજુ ખાલી કરવાની આનાકાની કરી. પોતાના અમલદારના હુકમને પણ માન ન આપ્યું એવો નીશ્ચય થયો. પણ કોરખોરત લીટક સામે કસવ કર્યો કે અમને તંજુ આપવોજ જોઈએ. કંચરે રાતના દશ વાગે તેની મહેનત થી તંજુ ખાલી થયો અને અમે બધા તંજુ માં સ્ટાંચર ઝોડવા પડી પહેલાવહેલા સુતા. હવે મી. ગાંધી શીવાયના બધા મેમ બરો મેપુસુમાં હોય ત્યાં સુધી તો તંજુમાં સુવે છે. મી. ગાંધી અહીં જોઈને વરસાદ વીગેરે ન હોય ત્યારે બહાર સુવે છે.

કાંકરી ચડ્યા.

મેપુસુમાં પહેલે દહાડે અમને એમ જણાયું કે કંકરી કામ નહિં રહે. પણ યુરે વારે સવારેજ અમને ખબર પડી કે અમારે સાફ કામ તો હાજરજ છે. આ બધી આમારામાંના જેઓ મુખી છે તે ખુશ થયા. કેપમાં પાણી ભરવા ફર જવું પડે છે. ત્યાંથી ટાંક ભરી પડે છે. ને ભરવા આમારામાંથી નવ માણસને હુકમ થયો. વળી કેપ બહુ નાની છે. માણસો ઘણા રહે છે તેથી સ્વચ્છ તાના નિયમો બહુ જાળવવા પડે છે. એટલે ત્યાં ત્યાં ખરાબો થયો હોય ત્યાં જંગુનાશક પાણી છાંટવું પડે છે. આ કામ પણ અમને સોંપવામાં આવ્યું. વળી જે કાંકરીઓને ફટકાની સજા થયેલી છે તેઓના વાંસા સાફી થવા છે. તેઓના જખમ સાફ કરી તેઓને પાકા બાંધવાનું કામ પણ અમને મળ્યું. તેમાં બેથી ત્રણ જણ રોકાય છે. હાકતરનું દરદીનું પત્રક બનાવવાનું કામ પણ અમારા હાથમાં છે. એટલે બધાને શોધવું કામ રહ્યા કરે છે. આ બધું કામ અમે હુથથી અને સાફ કરીએ છીએ એમ અમલદારો માને છે ને તેથી કોરની અડવા કેપમાં બહુ સારી હી છે. આટલું જ કામ હોય તોપણ અમે તદન આજરુ જેસીયે છીએ એમ નહિં ગણાય. કુદર વારે તા. ૨૨મીએ સવારના દશ માણસે ઓટોમાટી બે સેચર લઈને જવાનો હુકમ થયો. ત્યાં મી. ગાંધી મી. જેસી તથા બીજા આઠ ગેરર ગયા. અને મી. શેક્લ મી. મેટ ને બીજા આઠ અહિં રહ્યા. એટલે અરથી કોરની કુચ પાછી થક થક. આ હુકમ શુધ વારની રાતે દશ વાગે આપવામાં આવ્યો હતો. અરથી કોર ઓટોમાટી પહેંગી. ખાઈને તક્યાર થક તેવામાં હુકમ મળ્યો કે થરીંગ પોસ્ટ ત્રણ માણસોએ એક દરદીને લાવવા જવું એટલે ત્રીજે દોડી પડ્યો. પણ થરીંગ પોસ્ટ પહેંગતાં ખબર મળ્યા કે દરદી ને કંક જરૂર નથી અને ત્રણ જણ ગયા

હતા તે પાછા ફર્યા. ઓટોમાટીમાં દરદીઓ ની સારવાર અમારે કરવી પડતી હતી. કેમકે ત્યાં મેડીકલ કોર હતીજ નહિં. તેવા કામમાં અમે ઘણાંક રાતના દશ વાગતા સુધી બેઠાંયેતા.

મેપુસુ પાછર ગયા.

બીજો દહાડો દશ વાગે મેપુસુ પાછા જવાનો અને બે દરદીને ત્રણ જવાનો હુકમ મળ્યો. તેમાંથી એક દરદીને સેચર ઉપર લઈ જવાનો હતો. અમારી કુચ શરૂ થક કે તુરત જણાયું કે દરદીને મેપુસુ સેચરમાં પહેંગાડવાનું કામ સહેલું નહતું. ટેકરા ચડતાં માણસો તુરત થાકી જતા હતા. અને દશ માણસ બહુ મહેનતેજ દરદીને પહેંગાડતા. અરધાથી ઉપરાંત રત્નો આમ કાપ્યા બાદ અમારી સાથેના સવારના કપતાને કહ્યું કે દરદીને ડોળીમાં લઈ જવાથી આસપાસ ના કાફરોમાં ખોટો દેખાવ થાય તેથી તેને ગાડામાં મુકવો તે ફીક ગણાશે તેથી અમે તેને ગાડામાં મુક્યો. અમે મુકવારે સાંજ ના મેપુસુ પહેંગ્યા. ત્યારથી આજ સુધી અહિં છીએ. અને ઉપર પ્રમાણે કામ કરીએ છીએ. અમારા કામથી દરરેક અમલદારને સંતોષ થયો જોવામાં આવે છે. બધા જોરા ઓ સહ હળી મળીને રહે છે ને કાંઈ જાત નો તલાવત હોય એમ જોવામાં નથી આવતું નવું કામ કરવાનો કે કુચ કરવાનો હુકમ હમણાં મળશે એમ જણી અમારે તક્યાર રહેવું પડે છે. અને એમ સંભવ છે કે અમારે આવતી કાલે એટલે મંગળવારે થરીંગ પોસ્ટ જવું પડશે. કરનલ સ્પારકસે અમારે સાફ રિવોલવરની સરકાર પાસે માગણી કરી છે. મેપુસુની કેપના નીચે ને રહેવાનો હેવાલ હવે પછી આપીશ.

રેડીમરોની હીલચાલ.

[જરમન ગારના.]

જનરલ—તા. ૧૮ ના અરસામાં ઉપરશે.

ખંડુસરથ—તા. ૬ જુલાઈન રોજ મુંબઈ પહેંગી છે.

[ડીવાલની કેપની.]

કલેવરીંગ—હાલ કલકત્તામાં માલ લીએ છે.

[નાતાલ ડીરેક્ટ લાઈન.]

અમલોટી—તા. ૨૭એ કાલ બેથી નીકળી ચુકી છે.

પોંગાલા—તા. ૧૦મીએ મદ્રાસથી નીકળી ચુકી છે.

રોચર—તા. ૧૬ જુને કલકત્તાથી નીકળી ચુકી છે.

ઈંદીયામાંથી તારણ.

વિલાયતમાં હિંદી વિદ્યાર્થીઓ.

હિંદી વિદ્યાર્થીઓએ ગણીતના વિષયમાં મેળવેલું નામ જાળવી રાખ્યું છે. ૧૮૯૬માં મી. પરાંજપેએ સીનીયર રેંજનની પરીક્ષામાં નામ મેળવ્યું હતું. આ વરસ કેમણીજ યુનીવર્સિટીમાંથી બે વિદ્યાર્થીઓએ સીનીયર રેંજનની પદવી મેળવી છે. તે બેમાંના એક હિંદી છે તેમનું નામ મી. અરુણ ત્યાગ રાજન છે. મી. રાજન મદ્રાસ હલાકાના કુખ્યા હાલના પતની ને જન્મે હિંદુ છે. તેની ઉંમર હાલ માત્ર ૨૨-૨૩ વરસની છે. તેણે મદ્રાસની પ્રેસિડન્સી કોલેજમાં ચાર વરસ સુધી અભ્યાસ કરી બી. એ. અને એમ. એ. ની પદવીઓ મેળવી છે. બી. એ. તથા એમ. એ. પરીક્ષામાં તેણે પહેલો નંબર મેળવ્યો હતો. ૧૯૦૪માં તેને હિંદી સરકારની સ્કોલરશીપ આપવામાં આવી હતી. હવે મી. રાજન ઈંગ્લેન્ડ સીવીલ સર્વિસની પરીક્ષા માટે દાખલ થવા માગે છે. કેટલાક બીજા વિદ્યાર્થીઓએ ગણીતના વિષયમાં ઉત્તી પદવી મેળવી છે.

નાતાલના હિંદી વોલંટીયરો.

હિંદીઓ જે એચર એરના કામ વાસ્તે સરકારે કણક રાખ્યા એ બાબતમાં ઈંગ્લેન્ડ પત્રના અધિપતિ નીચે પ્રમાણે લખે છે “એચર લગ્ન વખતે આવા કામમાં હિંદીઓ વખાણવા લાયક કામ-બળવ્યું હતું. આ બીના જાણનાર કોઈપણ હિંદીની એકર કણક રાખવા માટે અચો પામશે નહિ. પણ નાતીલ સરકાર શાંતિના વખતમાં બિટીશ ઈંગ્લેન્ડ તરફ જે વરતણક બતાવે છે તેનો અને હુલ્લકના વખતમાં જે વરતણક બતાવે છે તેનો મુકાબલો જોઈ સરવે અચો પામશે.”

પુરવ બંગાળ.

પુરવ બંગાળનો નવો પ્રાંત જુલમ જરેલા અમલથી પીડાયેલ છે એટલું જ નહિ પણ દુકળનો બોમ પણ અહીં પડેલ છે. ટેકેડાએ અનાજની તંગી બેવામાં આવે છે. વેપારીઓની દુકાનોમાંથી ખોરાકની ચીજો ઉપાડી જવાના કેસો ઘણી વખત થવા સાજા છે. આ સ્થિતિમાં આ વરસ મોડું ચોમાસું ખેસવાના લયથી ઉમેરો થયો છે. ભાગલા થી જે સારાં સારાં પરીણામો નીવડવા લોડ કરકને આગાહી કરી હતી તે તંદન ખોટી જ થઈ છે.

તુરકી.

ખાંસેરર ગારડીઅન પત્રનો અખરખતી લખે છે કે તુરકી સરકાર સાથે સરહદ સંબંધી બીજા ખટપટ બળે એ સંબંધીત

છે. એ સવાલ સંબંધે પોર્ટ અને ધરાનની સરકારની હાલો સંબંધી લખાણ ઈંગ્લેન્ડ ઓશીસમાં આવેલું છે. શાહના મુલકના કાંઈ જાગમાં તરફી માણસો પડેલાં છે. અને તેમને ખસેડવાની અરજી પર ખ્યાન આપવામાં આવ્યું નથી. આથી ધરાનની સરકારે અરજ કરી છે અને હિંદી સરકારે એ બાબત વિલાયત ખબર આપ્યા છે.

પારલામેન્ટ વાસ્તે ઉમેદવારી.

સામાન્ય ચુંટણી વખતે સેન્ટ જ્યોર્જ હાનોવર રહેવર માટે મી. એમ. સી. મલીક પારલામેન્ટમાં એક મેળવવા પ્રયત્ન કર્યો હતો પણ તેમાં નિષ્ફળ ગયા હતા. તે બાગના હાલના મેમ્બરે રાજનામું આપવા થી ફરીને ઘટી ચુંટણીમાં મી. એમ. સી. મલીક ઉમેદવારી કરનાર છે.

આન. મી. ગાખલે.

એકસરફ યુનીવર્સિટીની ઈંગ્લેન્ડ સોસાયટીએ બોલાવેલી એક સલા આગળ મી. ગાખલેએ હિંદુસ્થાન સંબંધે એક ભાષણ આપ્યું હતું. સર વીલીયમ માર્કબી કે. સી. આઈ. ઇ. પ્રમુખસ્થાને હતા. ત્યાં હિંદી રાજ્ય બંધારણમાં સુધારા દાખલ કરવાની જરૂર વિશે જણાવવામાં આવ્યું હતું. જાપાન ફક્ત આઠીસ વરસના અરસામાં સુધરી ગયું છે ને હાલ દુનીઆના મહાન રાજ્યો મહિનું એક ગણવા લાગ્યું છે. હિંદુસ્થાન પશ્ચિમના વીચારો અને અંગ્રેજ અમલતો આવાં આજ સો વરસ ઉપર વખત થયો છતાં પણ ૧૦૦ વરસ પહેલાં હિંદુસ્થાન જે સ્થિતિમાં હતું તે કરતાં હાલ ખરાબ સ્થિતિમાં છે. અંગ્રેજ અમલ પછી હિંદીઓને મોટા હોદ્દાઓ પરથી બાતલ કરવામાં આવ્યા છે ને આનું પરીણામ જલ્દી માડું આવ્યું છે અને ઘણાખરા મોટા હોદ્દા પર અંગ્રેજોને ફક્ત રાખવામાં આવે છે. ૧૦૦ વરસ થયાં જોરાએ હિંદમાં થી ધન એકું કરી ધસડી જાય છે અને તેથી દેશમાંથી પછડો ઓછો થતાં કેટલાક ભુખે રવડી મરે છે. વળી મરણનું પ્રમાણ વધતું છે. હિંદુસ્થાનમાં દર હજારે ૩૪ માણસો મરે છે, વિલાયતમાં ફક્ત ૧૬ માણસો મરે છે. દર આઠ છોકરાંએ સાત અભણ રહે છે. દર પાંચ મામે ચાર મામમાં નિશાળ હોતી નથી. ત્યાં સુધી કોઈપણ રહીનું સ્વરાજ્ય આપવામાં ન આવે ત્યાં સુધી હિંદુસ્થાનનો રાજ્ય અમલ આમી વાળો રહેવાનો. ભાષણને અંતે સર વીલીયમ માર્કબીએ કહ્યું કે હું મી. ગાખલેના ભાષણથી ખુશ થયો છું તથા તેમના વીચારોને મળતો આવું છું.

બંગાળનો મામલો.

બંગાળીઓની ઉફેરવેલી જાગણી જેવી ને તેવી જાય છે. વંદે માતરમના સરખુ હોને પાછા ખેંચી લેવાયા નોપણ કેટલાક ભાગમાં લોકોને ખેસમાર જુલમ સહન કરવો પડે છે. આ ચાલુ ઉફેરવેલી જાગણીએ એંગ્લો ઈન્ડિઅનનું ખ્યાન ખેંચ્યું છે. વીલાયતના આગેવાન છાપામાં કેટલાક જણવતાં એક પત્રો છાપા છે. જેની અંદર ખુલ્લી રીતે જણાવવામાં આવેલ છે કે બંગાળના મામલા તરફ વીલાયતની પ્રજા અને સરકારે લક્ષ દેરવાની જરૂર છે. આ બાબતમાં એક હિંદી આગેવાનનો નીચેનો પત્ર ટાંકવામાં આવ્યો છે:—

અહીંનાં મામલો બહુ જ ગંભીર છે. પ્રજા પર જુલમ આલેખો જાય છે અને સરકાર કોઈ કરતી નથી. આવા ખારીક સમયનું વીલાયતની પ્રજાને જાન નથી આવતું એથી અમોને અચો આવે છે. અમલદારો મત શું છે એ જાણીને જ એસી ન રહેવું જોઈએ. અમલદારો તરફ તો પ્રજાની ફરીયાદ છે અને તેમાં સાક્ષી પણ તેના તેજ અમલદારો એ જોરવાળખી છે. બંગાળના ભાગલા અને ખારીસલના બનાવ સંબંધમાં એક કમીશન નીમવાની જરૂર છે. હાલ પ્રજામાં સરકાર તરફ જેટલો અવિશ્વાસ પેદા થયો છે તેવો કાંઈ વખત નહિં હતો. આવી જાગણી બંગાળના આઠ કરોડની વસ્તીમાં પ્રસરી જાય એનું પરીણામ શું આવશે? આનો જવાબ મી. મોરલી આપશે. પ્રજા વરગ આગેવાનો દોરે તેમ કરવા તકવાર છે. ભાગલાનું જાહેરનામું થયું ને દીવસની આગલી રાતરે મને (આ પત્ર લખનારને) બંગાળ સરકારના સેક્રેટરીએ રાત્રે દશ વાગે બોલાવીને કહ્યું કે કાલે લોકમાં કાંઈ જાતનો દંગો ન થાય એવી સરકારને કણ લાત આપો તો સારું. મેં કહ્યું કે પોલીસ આડે નહિં આવે તો કણ નહિં બને એમ હું વચન આપું છું, બે લાખ માણસોએ તે દીવસના હસવોમાં બાગ લીધો હતો મારા દેશી ભાઈઓનો મારા કરતાં બીજાને ઓછો અનુભવ હશે. કલાકે કલાકની તેમ ની સ્થિતિથી હું વાકેફ છું. બંગાળના ભાગલામાં કાંઈ ફેરફાર ન કરવામાં આવે તો અવિશ્વાસ શું બનશે એ બાબત મને બહુ ગંભીર લાગે છે.

પારલામેન્ટમાં હિંદ.

મી. કાકસે સેક્રેટરી એફ રેટ્ટને પુછ્યું કે:—બીટીશ ગીઆના ઓરડીન-સની શરતો મુજબ ટરાંસવાત્રમાં રેલવે, ખેતર, તથા ખાણો ઉપર કામ કરવા હિંદુસ્થાન માંથી મજુર લાવવા હિંદી સરકાર રજા

આપશે કે નહિ? જવાબમાં મી. મોરલીએ કહ્યું કે ટ્રાંસવાલ સરકારે અથવા તેની વતી બીજાએ કોઈ જાતની આ સંબંધમાં હિંદ સરકારને અરજ કરી નથી. અને જો આવી અરજ કરવામાં આવે તો કહેલી સરતો હિંદુસ્થાનની સરકાર કબુલ કરે કે નહિ તે હું હાલ કહી શકતો નથી.

મી. ઓ'માડીએ સેક્રેટરી ઓફ રેટને પુછ્યું કે છેલ્લામાં છેલ્લા આંકડા પર માણે ૧૯૦૧-૨ની સાલમાં પ્રાથમિક કેળવણી વાસ્તે સરકાર ફક્ત ૯૦ હજાર પાઉંડ ખર્ચે છે એ બાબતની તેને ખબર છે કે નહિ?

મી. મોરલી :—આ બાબતમાં મેં લખાણ કરેલ છે અને તુરંત ખબર મળી શકશે એમ હું આશા રાખું છું.

નાતાલ હિંદી કોંગ્રેસ ઉપર મી. ડોમર્ટીનો કાગળ.

સુધારા ખાતાના ઇન્સ્પેક્ટર ડોમર્ટીએ નાતાલ હિંદી કોંગ્રેસના પ્રમુખ ઉપર નીચે મુજબ કાગળ લખ્યો છે.

સાહેબ,

આગળ તમારા મંડળે આ શહેરના હિંદીઓને સમજાવેલ છે કે લોક તનદુસ્તીને લગતા કાયદાઓ ઉપરોચી છે તથા ધરમાં અને દુકાનમાં સહાય રાખવી એ હરેકની ફરજ છે. તમારા એ કામથી આ ખાતાને સારી મદદ મળી છે અને તેથી તેની તારીફ થઈ છે. તમારી સોસાયટી સ્વચ્છતાની બાબતમાં હિંદીઓને ફરીથી બલામણુ આપવા તરફી લેશે એવું હું ઇચ્છું છું.

બેહદ ગંદકીના અને રોગ ઉત્પન્ન કરે એવા ચોંકાવનારા દાખલાઓમાંથી કેટલાક હું નીચે આપું છું.

(૧) જેમણે તેલથી સ્વચ્છતાન રાખનાર ધરનાળા સંબંધી કેટલાક લતાના ઇન્સપેક્ટરની ફરિયાદ ઉપરથી હું અને તંદુસ્તી ખાતાનો ઇન્સપેક્ટર અમલદાર કેટલાંક ધર તપાસવા ગયા હતા. જેતાં માલમ પડ્યું કે રહેવાના તથા સુવાના ઓરડા બહુજ ગંદા હતા. ત્યાં મોંઝા હોય તેમ જણાતું હતું. દીવાલો મેલી હતી અને રંગ બદલાઈ ગયો હતો. માળપરનું હમામખાતું પેથાળ કરવા ની જગ્યા તરીકે વપરાતું હતું. નહાવાનું વાસણ અને કોટડીમાંથી ઘણી બદખો આવતી હતી. રસોડું અને વાડે મેલાં હતાં અને પાણીઆરામાં કચરો તથા મેઝ નાગરે પડ્યા હતાં. ઘર ઉંટની સારી બાંધણીનાં હતાં. બાંધ કામ પાડું તથા સોંધ સારી હતી અને ઘર

નવા જેવાં લાગતાં હતાં.

આપુત લોકો આગરદાર જણાતા હતા, અને ઘણા બાગે ફરીઆ વરગના હતા. એક જણે કહ્યું કે હું મહારાજ છું. તેથી તેને અમે ઉચી કામનો મર્યાદો. અમે ત્યારે રસોડું તપાસવા ગયા ત્યારે બાળવાના લાકડાના કડકા બોંબપર મુકીને કરેલી હતી અંદર અમે ન જઈએ એ જાણે બહુ ચિંતા રાખતો હતો. સુધાર આગળ તબ્યાર કરવામાં આવતી રોટલી શુધ્ધ ગણાય તેટલા માટે તેણે આમ કર્યું હતું. જે કે આ ઉચી કામનો માણસ નાતજાત બાબતમાં બહુ દરકાર બતાવતો હતો, અને તેનો દેખાવ અને આચાર પણ સારો લાવ પેદા કરે તેવા લાગતા હતા તોપણ તેના રસોડાની બોંબ તો મેલથી કાળી થઈ ગયેલી હતી. દીવાલોને સરસામાન ગંદા હતાં, તથા ઓરડા સંતોષકારક નહોતાં તે તંદુસ્તી બગાડે તેવી સ્થિતિ માણસ પડતી હતી.

પોતાના ધરનાર મેલાં અને તંદુસ્તીને હાનિ પહોંચાડે તેવાં રાખવા માટે કેટલાક ધોખીને ફરી ફરીને ચેતવણી આપ્યા પછી માજીસ્ટ્રેટ આગળ ખડા કરવામાં આવ્યા હતા. આ લોકોનાં ધર તપાસવા માટે અમે ગયા હતા. પાણીઆરાં ગંદાં અને દુરગંધ મારતાં હતાં. ઓરડા મેલા હતા અને રસોડાં તથા ધોવાની જગ્યાઓ પણ તેવીજ હતી. અમે આ બધાપર એ લોકોનું ધ્યાન ખેંચ્યું. તો કહે કે સાફસફ કરવાના કામ વાસ્તે અમે નોકર રાખી શકતા નથી. તેજ વખતે કેટલાક નોકરોને બહોળા ધોવાના કામમાં લાગેલા અમે જોયા.

(૩) થોડાજ દિવસ ઉપર એક ડીરટીકટ સેનીટરી અમલદારે ત્રણ ફરજીઓને અમારી ઓફીસમાં બોલાવ્યા હતા. અમલદારની ફરિયાદ એવી હતી કે એ લોકો પોતપોતાનાં ધર દુકાનો અને આંગણું બહુજ ગંદા રાખે છે. આમાં દરેક આગરદાર જણાતો હતો. તેમણે ચકચકીત સફેદ લીનનનાં ફેશનદાર નવાં અને કિમતી કપડાં પહેરેલાં હતાં. ને છુટ ચળકતા હતા. દરેક ઇન્સપેક્ટરની ફરિયાદનો તકાર કર્યો. અને તેઓની બોલી પણ બહુ પ્રમાણીક લાગતી હતી તેથી મેં ધાર્યું કે તેઓનાં ધરનાર ચોખ્ખાં હોવાં જોઈએ. પછી હું જાતે તપાસવાં ગયાં અને તે ફરજીઓને નીચેની સ્થિતિ બતાવી આપી.

દુકાન, સુવાના ઓરડા તથા ચાલીની બોંબ મેલી અને ધોવાના વાંકે મંદી લાગતી હતી. ખુણામાં અને કીનારીની પટ્ટીઓમાં ધુળ અને મેલનો બરાબો હતો. બારીઓ અને અજવાણીમાં મેલથી કાળાં થઈ ગયાં હતાં. દીવાલ અને બારણાંપર ધુળ અને

કરોળીઆ બાગેલા હતા. બારણાના ખુણામાં મચ્છર જેવાં જંતુનાં ઇંડાં ભરેલાં હતાં. રસોડાની દિવાલ અને છત ઉપર ધુમાડો અને મસ ઓટેલાં હતાં. વાડો અને પાણીની ઓરડીઓ પણ મંદી હતી પણ બીજા લાગો કરતાં કાંઈ ઓછી.

(૪) ત્યારપછી ફેટલાંક સુતારનાં ધર, તપાસવામાં આવ્યાં તે દરજ્જા ધર કરતાં સહેજ ઓછાં મેલાં હતા. ત્યાં ઓરડા રસોડાં અને પાણીની કોટડીઓ સાફ રાખવાની સુચના આપવામાં આવી હતી.

(૫) ત્યાંપછી એક શાક વેચનારનું ધર તપાસ્યું જે અત્યંત મલીન હતું. નહાવાની જગ્યા, વાસણ તથા મેકક માથું ફેરવી નાખે તેવી આસ મારતાં હતાં.

(૬) કેટલાક વેપારીઓની દુકાનો અને અબેરાઇઓ બહુ મંદી અને જંતુઓનાં ઇંડાંથી ભરેલી હતી.

(૭) આ વરસ એક કાકર હોટલવાળાનો લાઇસેન્સ બંધ કરવામાં આવ્યો છે. તેનો ધધો ગયે વરસ બહુ સારો ચાલતો હતો પણ તેનો ખાવાનો ઓરડો, રસોડો, વાઝા, પાણી આદિ વગેરે બહુ મદા માણસ પડ્યાં હતાં. તેનાં તથા તેના નોકરોનાં કપડાં મેલાં અને ખરડાએલાં જોવામાં આવતાં. ખોરાક પણ અસ્વચ્છ રીતે રાંધવામાં અને રાખવામાં આવતો.

(૮) પૈસા લેવા દેવાનું ટેબલ કાંઈ ચાના ખાલા જેટલા પાણીથી સાફ થતું હતું. અકચ કેકણે હોય તેવા માણસ તો એમ ન કરે. છતાં હાલમાં એરાદાખણ પણ અમારી તપાસ દરમીયાન હિંદીઓની દુકાનમાં અમારા જોવામાં આવ્યા છે.

હિંદી ધંધાદાર વરગના બોકના ધરોમાં આવા સંખ્યાબંધ દાખલા જોવામાં આવ્યા છે. ઉપરના થોડા દાખલાથી ખ્યાલ આવી શકશે. વળી હલકા વરગ અને મજુર લોકોને આમાં ગણવામાં આવ્યા નથી.

અમારા અનુભવમાં એમ પણ આવેલ છે કે કેટલાક હિંદી બાપુતો પોતાનાં ધર ગંદા રાખે છે એટલુંજ નહિ પણ મકાનનો ગેર ઉપયોગ કરે છે. તનદુસ્તી બળવાનરી સગવડો તથા પાણીની જગાને સરમ ભરેલી રીતે ખરાબ ઉપયોગ કરે છે અને બગાડે છે. ઘણી વખત આવા લોકો પાણીની કોટડીની અંદર પગથીપર ઉભા રહી જે બોંબપર પેશાળ કરે છે અને જો સાફ કરવાની તરદી દે તો એટલીજ કે કોલ ભરી પાણી નાખે જે ગંદવાડે આંગણામાં ઘસડાઈને ભરાય. ઘણી વખત બાપુતો એવું બતાવું આપે છે કે ઘરઘણી મકાન સાફ કરી આપતો નથી, આવા બાપુતોએ બાપુનું જોઈએ કે સાફસફ

રાખવાનું કામ તે મકાન વાપરનારાઓનું છે. ઘર પડ્યું હોય તો સુધારી આપવું એટલું જ કામ ધરધણીનું છે. •

ઉપર કહેવામાં આવ્યું એવી રીતે દરેક હિંદી પોતાના ઘર રાખે છે એમ કહી શકાય નથી. પૈસાદાર વરગના, મધ્યમ વરગના કેટલાક તથા હજારો અથવા તે મજૂર વરગના થોડાએક એવા છે કે જેઓ પોતાના ઘરના અવસ્થાની રીતે રાખે છે. તે તેવા ઘરો તપાસતાં ખુશાલી પેદા થાય છે.

શહેરમાં જ્યાં મટરની સગવડો નહોતી ત્યારે વારંવાર હિંદીઓ ફરિયાદી કરતા કે મટરો બાંધે અને પટ્ટી (સરકારને) કદીપણ ફરિયાદ કરવી પડશે નહિ. મારે અત્યંત દિલગીરી સાથે કહેવું પડે છે કે મટર ધણી પટ્ટી સંતોષકારક પરિણામ માત્ર થોડે દરજ્જે મળ્યું છે. હું આશા રાખું છું કે જે લોકોને વાસ્તે આ લખાણ થયું છે તે લોકો આ લખાણથી વાંકે યશે અને જેમનું ખ્યાન આપશે. જેવે ડરખાન શહેર માં વસ્તી સ્વચ્છતા માટે કેવી સગવડો કોચે છે તેના થોડા દાખલા દાંડું છું. સારી બાંધણીનાં મકાનો અને ઘરો, જેમને તેમજ સ્વચ્છ પાણી, નવામાં નવી દબની મટરો, ઘરનો કચરો લઈ જવા માટે નિયમીત વ્યવસ્થા, વગી ખરાબ થઈ ગયેલી મટરોની નોટીસ આપવામાં આવે તે સુધારાખાતું તુરંત સમુદાય કરાવી આપે છે, અને તેથી મટરો ખરાબ થવામાં ધરધણીનો વાંક ન હોય તે સમુદાય કરવા પછી પણ લેવામાં આવતા નથી; પાણીના નળ ખરાબ થયા હોય તો તે પણ વગર પૈસે સમા કરી આપવામાં આવે છે.

ફટરના તાર સમાચાર.

રશિયાની સ્થિતિ દિવસે દિવસે ખરાબ થતી જાય છે. હડતાલ અને હુલ્લ મચતી જાય છે.

કોસાક, પોલીસ અને બળવાખોરો વચ્ચે એક ઝગઝગી થઈ હતી જેમાં કેટલાક કાયદા થયા છે. બળવાખોરોએ રસ્તા પર ધમાલ મચાવી મુશી હતી અને દામગીરનો રસ્તો આપ્યો નહિ, તથા રસ્તે માણસોએ ને રાતા વાવડા તરફ સલામી કરવા ફરજ પાડવામાં આવી હતી.

રશિયાની રાજધાની સેન્ટ પીટર્સબર્ગમાં રહેનારાઓને જાહેરની સલામતી સારતે બચાવે છે.

રૂસે જાપાનીઝ વોરના બાલ્કીક ફ્લીટના ઉપરી અમલદાર રોએ વેકન્ટરી તથા તેના બીજા કેટલાક અમલદાર ઉપર ફેસ ચલાવવા માં આવ્યો હતો. એક ટોરપીડો બોટ ધરણ કરવાનો આરજ હતો તે કેસમાં તેઓને નિરદોષ ઠરાવવામાં આવ્યા છે.

જૂદા વસ્થાવાળાઓને પેનશન આપવા માટે વિલાયતમાં શાહુકાર લોકો પાસેથી દર વરસે ૧ કરોડ પૌંડ લેવામાં આવશે એમ એક બાયલ્ડ ઇમીપાન મી. કેર હારડી નામ ના પારલામેન્ટના એક મેંબરે જણાવ્યું હતું. વળી તેણે વધુ એવું જણાવ્યું છે કે તે આયતમાં ગરીબ પર એક ફાર્મીંગ બેટલો પણ બોલે સુકવામાં આવશે નહિ.

એ સ્ટ્રેલીઆ ન્યુઝીલેન્ડ અને ઇંગ્લાંડ વચ્ચે મેલ ચલાવવા માટે એક નવી લાઇન ઉભી થાય છે.

વિલાયતના પંચમાં કોઈ મોરોએ એવું લખાણ કર્યું છે કે કોઈ બળવાને લખને નાતાલ આયરલેન્ડ જેવું બની ગયું છે.

ચીકોગેના મીટ ઇન્સપેક્ટરે જાહેર કર્યું છે કે મીટ પેકીંગ ઉપર પાકી સંભાળ રાખવા માં આવશે અને તંદુરસ્તી બગાડે તેવા માલ પરદેશ ચડાવવા દેવામાં આવશે નહિ.

સાઉથ આફ્રિકન ડ્રટ મોડ ટીમે આરજ નટાઇનની ટીમ સાથેના મેચમાં જીત મેળવી છે.

પાનામાના એક તાર પરથી એમ જણાવવામાં આવે છે કે એક કોર્સેબીઆની ગન બોટ બે બ્રિટીશ કપ્તાનેને કેદ પકડ્યા છે.

સીમશાથી વિલાયત એવો તાર મોકલવા માં આવ્યો છે કે હિંદમાં લશ્કર ઓછું કરવાની મી. હાલડેનની યોજના ના પસંદ થઈ છે.

મીસમાં ધરતીકંપના થોડા આંચકા લાગ્યા છે જેથી આથેન્સ શહેરમાં કેટલાક મકાનોની દીવાલો ભાંગી પડી છે.

આયર્લેન્ડથી એક કલુતર મારફત મોકલવામાં આવેલ સંદેશો પોર્ટલેન્ડીઆથેમમાં મળ્યા છે.

જાપાનના થોકોહામા શહેરમાં એક બ્રિટીશ એસોસિએશન સ્થપાયું છે. તે

જાપાનમાં અમેરિકાના લાલ જળવવા મારે છે. આ હીલચાલને જાપાનનાં પત્રો વખાણે છે.

ચીન પાસેના શીલીપાઇનના ટાપુઓમાં કાલેરાનો ઉપદ્રવ શરૂ થયો છે. જેમાં ચાર અમેરિકનો સપડ્યા હતા તેમાંથી એક મરણ પામ્યો છે. બીજા ૨૧ કેસોમાંથી ૧૬ મરણ નીપળ્યા છે તથા તે બેટના ડીસીકેટમાં ૨૬ કેસને ૨૫ મરણ થયા છે.

બ્રિટન, ફ્રાન્સ અને ઇટાલી વચેની એક કલુસતમાં એવો ઇરાવ થયો છે કે બ્રિટન આબીસીનીઆની રાજધાનીથી તે નાઇલ નદી સુધી રેલવે લઈ જઈ શકશે.

કેનેડાની પારલામેન્ટમાં એવું બીલ રજૂ થયું છે કે રવીવારને દિવસે મોલ્ક અને ક્રીકેટની રમતો રમવા દેવી નહિ.

લેકલાયરના કામદારોમાં એક જાતના પશ્ચિમ આફ્રીકાના લોકોના ઝેરવંડ કરીને રોમ ઉત્પન્ન થયો છે જેથી હ માણસો મરણ પામ્યા છે તથા કેટલાક કેસ થયા છે.

ફ્રાંસની દક્ષિણમાં તથા સ્પેન અને ઇટાલીમાં વાવાઝોડનું તોફાન થઈ કરા પડ્યા છે. આ તોફાનમાં સ્પેનના વાલેન્સીયા બંદર માં તારંબી જેવડા મોટા કરા પાયા હતા.

માલ્ટા અને જમાઇકાના લશ્કરને તૈયાર રહેવાના હુકમો થયેલા છે, અને હજીસના બ્રિટીશ લશ્કરમાં મોટો વધારો થાય એ સંભવિત ગણવામાં આવ્યું છે.

રશિયા અને બાલ્કનના પરમણામાંથી હવેરો જંબુ લોકો બાગી નીકળીને પેલેસ્ટાન માં આવવા લાગ્યા છે.

જનરલ બોલાનો લોર્ડ એલજન ઉપર નો કાગળ વિલાયતના પત્રોમાં છપાયો છે. તેમાં ચીનમાંને પાછા મોકલવા સખત પગલાં લેવા આરજ કરવામાં આવી છે.

ઇંગ્લાંડમાં એક ટેકાણે બહુનની શરત રમણ હતી. આવી જાતની સરત હજી સુધી કોઈ વખત થઈ નહોતી.

જરમીગહામ યુનીવર્સિટીનો ખાણના વીધાનો પ્રોફેસર દક્ષિણ આફ્રીકા આવવા નો છે.

પંચજ રાજસપ્તીકીથી નવમી લાન્સર દુકડીને સાથે આફ્રિકા તરફ ઉપડવાનો હુકમ થયો છે.

આફ્રિકન પોલીટીક્સ એસોસિએશન તરફથી આમની સભાને કચર લોકોને દેવાઈ ગયા હક અગતની આમલ પુર્વક અરજી કરવા માં આવી છે.

કાફરાનું હુલ્લડ.

બળવાખોરો થાક્યા.

કર્નેલ મેકેન્ઝી તથા તેના લશ્કરે મેપુચુના ના મેદાનપર હાજરી આપી છે. તથા જુદી જુદી કસબોની અડતી લેવાનું કામ શરૂ કર્યું છે, કેટલેક કેકાએ ખુપાં બાળી દેવામાં આવે છે, વથા કેટલાક કબજે કરવામાં આવે છે. આડીમાં હુપાએલાં કેટલાક બેરાં છોકરાં માલુમ પડ્યાં છે. આરે તરફ કાફરા જાગતા ફરે છે. જે શરણ ન લાય તેવા કાફરાને મારવામાં આવે છે.

કર્નેલ મેકેન્ઝીને કન્ધવાથી મેપુચુના મેદાન તરફ આવ્યાને થોડાજ દિવસ થયા છે પણ એટલામાં કાફરાઓમાં ભય લાખલ થયો છે. તેના લશ્કરે એક જગ્યાએ થકાંચે લઈ આસપાસના કાફરાઓ શરણ કરવા છે, અને તેમનાં દોર પકડમાં છે.

સ્ટેંગર.

બળવાખોરોમાંના એ કાફરા શરણ આવ્યા છે તેઓએ જળાબુધી કે વકાદાર કાફરાઓને બળવાખોરો જુલમથી પોતાની સાથે બેળવે છે. તે ૧૦૫ બળવાખોર પાસેથી ભાગી આવ્યા હતા. તેમના સરકારી પક્ષે અણખનાવ થવાથી તેઓ કાંઈ કરી શક્યા નહોતા. પાછળથી ગોરા લશ્કરે એ લોકોની ખબર લીધી છે.

સ્ટેંગરની ઉપરના ભાગમાં મયા અહવાડીઆમાં ત્રણ સ્ટોર હુટાયા હતા. મેસીની સરકારની દુકડીએ એક હિંદી વેપારીને રસ્તે ભટા પકડી કદબીક હકીકત પુછ્યા માંડી હતી. પણ પાછળથી તેને છોડી દેવામાં આવ્યો હતો.

સ્ટેંગરમાં આજ ત્રણ અહવાડીઆ મયા લામર નાંખવામાં આવેલ હવું તે ગયા જુલ વારથી ઉડાવી લેવામાં આવેલ છે.

ગ્રીંગપોસ્ટ આગળ લખાણપી.

ગ્રીંગપોસ્ટ આગળ કર્નેલ વુલસે પસનની દુકડી ઉપર કાફરાએ હલો કર્યો હતો. જે બગાડ થઈ તેમાં ૬૦ કાફરાઓ મેરાયા હતા બધા મળીને ૫૭૭ કાફરા હાજર મેરાયા છે.

હવે મેસેની અને ધબોયું એ બેજ સરકારને છતવાનું આકી રહ્યું છે. તેમાંથી પહેલો તો પોતાની કસબ છોડીને નોકો છે અને બીજાને કેકાએ લાવવાનું કામ મુશ્કેલ મણવામાં આવતું નથી.

વિલાયતમાં લડાઈ ચાલતે ફંડ.

વિલાયતમાં આફ્રિકાની દુકડીની પ્રીનસેસ કીશીઓને નાલાલના લકનારાઓ વાસ્તે એક ફંડ ઉભું કર્યું છે; તેમાં પૈડ ૩૦૭ હજી સુધી જમાયા છે. અને તે રકમમાં વધારો થવાનો સંભવ છે.

✓ એચર બેચર દોરની ખાસ નોંધ.

નાતાલ એડવરટાઇઝરનો ખાસ ખબર પત્રી લખે છે કે કર્નેલ વુલસે પસનના લશ્કર વચ્ચેની લડાઈ વખતે હિંદી સ્ટેચર-બેચર જે કામ કર્યું છે તેની ખાસ નોંધ લેવી જોઈએ છે. ડોક્ટર એવેજ અને સારજન્ટ બેચર ગાંધીના હાથતણે રહીને એક આખા દીવસ ની લડાઈમાં કારે ડોલીનું કામ અચ્છી રીતે બતાવ્યું છે.

ખબર પત્રો.

ડેલાગોઆબે.

(અમારા ડેલાગોઆબેના ખબરપત્રીતરફથી)
તા. ૩-૭-૧૯૦૬.

હાલમાં અત્રે વેપાર પાણી ઘણાજ તરમ ચાલે છે. હવા પાણી પણ ધણાને માફક નથી આવતા. ટર્સસવાલ જનરાઓ ઘણા લોકો પરમીટની આશા બાંધી નિરૂધમી બેસી રહેલા છે. તે બીચારા વરસ વરસ હવસ થયા ધરના રેટલા ખાઈ આજ પરમીટ આવશે કાલ આવશે એવી હમેદો બાંધી લોકોના કર્જ કરી લાચાર થઈ બેસી રહ્યા છે. વેપાર નોકરી પણ મળતાં નથી. અહીંના હવા પાણી પણ સારા નથી એટલે ઘણાં ખરા તો માંઘ પડી ગયા છે તેમાં વળી તેઓને પરમીટની ચીંતા પડી છે એટલે વધારે હેરાન થાય છે કેટલાકોને તો એવા ખબર મળી ગયા છે કે તમારી પરમીટ નહિં નીકળે; અથવા માન્યસો તો આવ્યા ખબર સાંભળીને હે-નાઈ ગયા છે.

અહીં તા. ૨૪ ની રાત્રે વુસેન છપરાડીમ વલસાડરના ધરમાં રાત્રે કાંઈ કાફર મોકલુશી દુકોનને લાકડી છરી વગેરેના થાક કરી બેથુક કરી નાખી પા. ૧૫૦ રોકડા તથા કપડા વગેરે કેટલેક માલ કાઢી ગયા. બહારના ધર ધણીને મરેલો સમજી બહાર નીકળી પા. પરંતુ પાછળથી તે શુદ્ધિમાં આવતાં કહીને તરતજ ખાસ બંધ કરી દીધા. અમારો નેજાજ્યાએ હોવાથી તેઓએ

ફરીને હલો કર્યો પરંતુ ખાસ મજબુત હોવાથી તેઓનું કાંઈ આશુ નહિ. મી. વુસેન કાફરની સારવાર નીચે છે. પોલીસ નપાસ ચલાવે છે, બદમાસો હજુ હાથ નથી આવ્યા.

લેડીસ્મીથ

(અમારા લેડીસ્મીથના ખબરપત્રીતરફથી.)
તા. ૨-૭-૦૬

ગઈ કાલે થયેલો જલસો અને તેમાં સૂરતની અનલુમનને થયેલી મદદ.

અત્રેના વેપારી મસલ્સ મસમાલમ મહ મદની કા. ને ત્યાં ગઈ કાલે બેક લાઇઓ ના છોકરાઓની બીસમીલા અને હદીઓ કીધો હતો તે પ્રસંગે આસપાસના દરેક મુસલમાનોને તોતરવામાં આવ્યા હતા. આસરે ૩૦૦ આદમીઓએ બીજલસમાં ભાગ લીધો હતો, અને તે પ્રસંગે દીવા અઈ રહેવાગાદ મોલવી ફતેદ મદમરે એક અસર કારક વાએજ હદી સંભળાવી હતી. અને તેની અસર દરેક મુસલમાનો ઉપર થઈ હતી. છેલ્લે તેવજો ભાપણ કરતાં, અંજુમને સુલતાન્યા એ કેવું મંડળ છે અને તે દેવી સેવા બજાવે છે તેની પુરતી હકીકત કહી સંભળાવી હતી. અને તેની અંદર મદદ કરવાને દરેક મુસલમાનોને આગ્રહ કરવામાં આવ્યો હતો. એવણના સુકનને માન આપી ઉપત્તી કા. એ પોતા તરફથી ૯૫૫ પાઉંડ ભરીને બીજલસમાં લીજ કરતું કરવામાં આવતાં કુલ પાઉંડ ૩૦-૬-૬ જમાઈ ગયા હતા એ બહુ ખુશી થવા જોગ કહેવાય.

આ પ્રસંગે મારે જણાવવું જોઈએ કે આ દાખલો દરેક મુસલમાન ભાઈઓએ લેવાનો છે. અને પોતાના હીલમાં હમેશા એજ રીતનો ખ્યાલ રાખી મુકવો જોઈએ કે જ્યારે એવી રીતની કીયાઓ કરવામાં આવે ત્યારે જે ખરચ કરવાને ધાંધો હોય તે આગળ પોતાની શક્તી મુજબ એવા ફાંડની અંદર કાંઈ ભાગ આપવાને સુકવું નહીં જોઈએ. ૫૦ પાઉંડ ખરચ કરવા ધાંધો હોય અને તેની અંદરથી ૧૦ પા ૧૫ એવા ધરમ ખાતામાં આપવામાં આવતા હોય તો આપણા મુલકમાં એ રકમ હા. ૧૫૦થી ૧૭૫ થવા જોઈએ. અને જે ગરીબ મા આપ વગરના ખર્ચાઓને કેળવણી આપવા ના કામમાં વપરાય તો ઉપર જણાવેલા સવાલ કરતાં એ સવાલ વધુ દાંડીસ થવા વગર રહે નહીં. માટે આ મારા અહીંના બીચાર ઉપર આ દેશમાં પસતા મુસલમાન ભાઈઓ પુરતું ખ્યાન આપશે. અને કીશીજ

રીતનો એક ધારો દાખત કરવામાં આવશે, એવી આશા રાખું છું.

પદ્મસા ભરનારઓના નામો નીચે મુજબ
૭-૧૦-૦ હસિમાઈસ અહમદ એન્ડ કુ.
૫-૫-૦ મહમદ અહમદ ગોગા. ૨-૦-૦ મુલાં
મહમદ અહમદ. ૨-૦-૦ અહમદ મહમદ
ખારવા. ૨-૦-૦ હુસન હુસનાલીમ ચપરી.
૧-૦-૦ અમરુલ રમી. ૧-૦-૦ ગુલામ મહ
મદ કાસમ મુલાં. ૧-૦-૦ એમ. ડી. સીદાત.
૧-૦-૦ સુલેમાન મહમદ બાવાત. ૧-૨૫-૦
મહમદ સુલેમાન ડીમેલ. ૧-૦-૦ હુસનાલીમ
કાસમ. ૦-૧૦-૦ હસિમાઈસ મુસાઈ. ૦-૧૦-૦
ભાઈયાન એન્ડ કાદર. ૦-૧૦-૦ અહમદ
મામુલ દોકરાત. ૦-૧૦-૦ આદમ હુદાર
સીદાત. ૦-૧૦-૦ કાસમ સુલેમાન અસમાલ
અને બીજી નાની રકમો ૨-૬-૧ની થઈ હતી.
ગયા આનવારે મી. મુલાં મહમદ અહમદ
એજ અનુમતે સુલતાનના ફાંડમાં પા.
૫ વધુ, પોતાને ત્યાં થએલા ખીસમીદલામાં
આપ્યા છે.

એહાન્સગમાં નવી મસ્જીદ.

(એક ખબરપત્રી તરફથી)

એહાન્સગ તા. ૬-૭-૦૬

અત્રે ગઈકાલે નવી મસ્જીદની બાબતમાં
મી. સુલેમાન હસમાઈસ મીઆની કુ. ના
હાજમાં એક બહેર સભા બેલાવવામાં આવી
હતી. જેમાં આગેવાન લોકો વિગેરે ઘણા
માણસોએ ભાગ લીધો હતો. ગયા ડીસેમ્બર
માસની એક મીટીંગનો હેવાલ કરી સંભ
ળાવી સદર કામનું હીલ થવાનું કારણ કામેલ
મહેસાના ફાંડ માટે નાતાલ તરફ ગયા વીગેરે
ના રોકાણના લીધે થયું હતું.

આ નવી મસ્જીદના ઉપરાજામાં સરવે
મુસલમાનભાઈઓ અતરેના તેમ બહારના
ભાઈઓ આગળ પડતા ભાગ લઈ બનતી
મદદ કરશે. બહારના ભાઈઓ પણ આ
કામમાં સારી મદદ કરશે એવી આશા છે.

અતરે એક મસ્જીદની ખાસ જરૂર છે
અને જે જગો ઉપર એ મસ્જીદ બાંધવાની
છે તેની આનુગાથુ આપણા ભાઈઓનો
વધારે જથ્થામાં વસવાટ છે તેમ બહારના
લોકોને પણ રહેવા વગેરેની એજ જથ્થામાં
સગવડ છે.

મીટીંગમાં તમામ ભેગા થએલા સાહેબો
એ અફસોસ સાથે નોંધ લીધી કે અતરેના
ઘણા ભાગના પૈસાથી હિંદીઓમાં તેમ બીજી
ઘણી જગોએ સારી સારી મસ્જીદો બનાવ
વામાં આવી છે ત્યારે અતરે એ આગતમાં
લોકો પછાત પડ્યા છે જે દીકરીની થકા
જેવું છે.

છેવટે સરવે ભાઈઓને વિનંતિ કરવામાં
આવે છે કે આવા નેક કામમાં હાથને પછી
ખેરાત કરવી હોય તો એહાન્સગ સુલેમાન
હસિમાઈસ મીઆની કુ. ના એકસ ૩૫૫૩ ના
હીરનામે મોકલી આપવા મહેરબાની કરશે.
મીટીંગમાં મસજીદના ઉપરાજા માટે
ફેટલાક સારા મુદતથીને મુકરર કરી મીટીંગ
ખરખારત થઈ હતી.

ધી મોહમેદન એસોસીએશન.

(૧)

ડરબન તા. ૮-૭-૦૬

નીચમનુસાર આજે ગઈકાલે પછી એસો
સીએશનની મીટીંગ ઓરમેન મી. એસમાન
અહમદ એન્ડ-હીના પ્રમુખપણા નીચે મળી
હતી. શરૂઆતમાં સેક્રેટરીએ ગઈ મીટીંગનો
રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો હતો ઉનનતિ
વિષય ઉપર ફેટલાક મેમ્બરોએ આખ્યાન
કર્યું હતું. એરમેને જણાવ્યું કે વખતે વખત
કું કહેતો આવ્યો છું કે ઇસ્લામી પ્રજા ઇસ-
લામી મંડલો સાથે જેમણે તેવો ગાઢ સંબંધ
ધરાવતી નથી, કામની કેવી પ્રકારે ઉભતિ
થાય તે તરફ લક્ષ આપણું જોવામાં આવતું
નથી હવે તો ખુદ આપણી કામને લીધાવત
દીએ. ધાર્મિક કે સંસારીક કામ પ્રકારે
આપણા ખીરાદરો આગળ પડી પોતાના
ઈસ્તિકામને ઉજાળવામાં મુકતા નથી. એક
તરફ તુરફી અરબી કે માસરી મુસલમાનો
ઈસ્લામી જગસાની વાત સુધી પોતાનું કામ
ઝાંડી દોડતા આવે છે. દરેક પ્રકારના પોતાના
અર્જાપ્રાયે આવી કામને વાંકું કરે છે
પોતાના વડીલો કે નહાનાઓના વિચારોથી
પોતાને લાયકના રાજ્યો મુકણ કરે છે ત્યારે
બીજી તરફ આપણા દિહી ખીરાદરો હસ
લામી મીન્જસનું નામ સુથુતાં નાસતા ફરે
કે મોં ખુપાવતા ફરે છે.

મારે ખેદ સાથે જણાવવું પડે છે કે
આજે અરબા પણ મેમ્બર હાજર નથી.
તેમ તેઓ તરફથી આજે કાંઈ જગમ પછી
મળેલો નથી. આપણા મુરબ્બીએ તરફથી
કામ પ્રકારનો ઉભતિના કામોમાં સારો
આદર્શીક મળ્યો નથી. આમાર ઘણા મુરબ્બી
એ કહેતા હતા કે મોહમેદન યંગમેન સોસા
ઈટી ફરવી સાફ નામ રાખો પણ ત્યારે
તેઓની મરજી મુજબ નામ રાખ્યું ત્યારે
પછી અમેને તેવું કાંઈપણ પરિણામ આવેલું
દેખાયું નહિ. એટલું તો થયું કે જેઓએ
અંતથી જે કામ હાથનું હતું તેમાં ફેરફાર
થવાથી તે લોકોની ખંત પડી ગાળી. પરિ-
ણામ એ નજરે પડે છે કે યંગમેનના હીમા
યતીએ કે જે ખરા હિંમતવાળી છે તે પછાત
હતા જાય છે.

આ એસોસીએશનથી શું શું ફાયદા
થવાના છે અને આમાં મંડલોએ ફુનિયામ
કેવી પ્રશંસા મેળવી છે અને લોકોને તેનાં
કામો કેવાં પ્રિય લાગેલાં છે તે થોડી મુદતમાં
અમારી તરફથી પ્રગટ થનાર “અલ ઇસ
લામ” નામન. જાપાદારા આપ ખીરાદરો
સમક્ષ મુકીશું.

આવા ઉપોગી મંડલન મેમ્બર થઈ
સર્વ મુસલમાન ખીરાદરો ઉત્તેજન આપશે.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

ડરબન. તા. ૮ જુલાઈ ૦૬.

આજ રોજ સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ એડવર્ડ
સ્કીટમાં મળી હતી. ઘણા મુદતથી હાજર
હતા. સમય થતાં સર્વેએ સાથે મળી ઇશ્વર
પ્રાર્થના કરી નીલ કર્મ કયું. બાદ સેક્રેટરી
મી. ટુળજશંકર કાંઈક કારણસર મંદીરમાં
રોકાવાથી આવી શક્યા નહોતા તેથી મી.
સોદાએ શ્રીગીતાજીના સ્લોકો વાંચી સંભળા
વ્યા હતા. આજનો વિષય મી. સોદાએ
“નીત્યકર્મ” એ વિષય લીધો હતો તે વાંચી
સંભળાવ્યો અને અન્ય મહત્ત્વથી વિષયને
લગતું વિવેચન કર્યું. બાદ આવતી સભામાં
મી. જગનલાલે “આનુભાવ” એ વિષે લખી
લાવવા જણાવ્યું અને સમય થતાં સર્વ સાથે
મળી ઇશ્વર પ્રાર્થના કરી શાંતિ મંત્ર બોલી
સભા વિસરજન થઈ હતી.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીએ નીચેના નિયમો
બાદ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર ટુરવ
ખ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામળની એક જ બાજુએ લખવું.
૨. અક્ષર ચોખી સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું ખરેખર લખવાં,
તે હમેશાં બહાર પાડવા સારું નહિ
પણ જરૂરી જણાવે સારું.
૪. મંત્રણવાળી સાંભ મુખીમાં મળેલ
લખાણો તેજ અરવાલીવામાં દાખલ
કરી શકાયો.
૫. લખાણ હમેશાં ફાંડ અને મુશ્કર
કરવું.—[અધિપતિ.]

પ્રીટોરીયાની મસજીદના ટ્રસ્ટી.

મે. ઇ. એ. ના અધિપાત,
પ્રીટોરીયાની મસજીદના ટ્રસ્ટી માટે
કુકણી કામમાંથી હજી કોઈ નીમાયા નથી
એવું તા. ૫ મી મેના અંક ૧૮ માં જે
લખાણેલું છે તે ખરું છે. ત્યાર બાદ તા. ૬
જુનના અંક ૨૩ માં ઇસ્માઈલ હુસનાલીમ
નામનો પોતાની સહીથી હાથ મહમદ હાજી

નું નામ બતાવે છે તે વાત ખરી નથી. પ્રીટોરીયાની મંસજીદના કુકણી જમાત માંથી હજુ કોઈ ટ્રસ્ટી મુકરર થયેલ નથી. પરંતુ હું આશા રાખું છું કે મેસર્સ અલી હસમાઈલની કંપનીના ભાગીદાર મી. મહમદ હસમાઈલ ઘણું કરીને ઇન્શાફાના હુકમથી નિમણે. કારણ કે અમારી કુકણી જમાતના ઘણા માણસોની લાગણી તેમના તરફ મજબૂત છે. અને મી. મહમદ હસમાઈલ ઘણાજ પરજીતુ ને લાયક માણસ છે એમ હું પણ ખાતરી આપું છું.

પ્રીટોરીયા, તા. ૪-૭-૦૬.

લી. શેખ દાઉદ.

મે. ૫૦ એવો ના અધિપતિ બેગ,

“ટ્રસ્ટી નીમાયા” એવા મથાળાથી પ્રીટોરીયાની મંસજીદ બામે જે આરટીકલ હસમાઈલ ઇખરાહીમની સફીનું જાહેર તે બીલકુલ બીન વગરનદાર છે. કુકણી કોમ તરફનો તસ્દી કોઈ મુકરર થયેલ નથી, અને જે થયો હોય તો તે ફક્ત મહમદ હસમાઈલ તે અલી હસમાઈલની કંપની વાળાજ છે.

હીક હજુ સુધી ટ્રાંસફર નથી થયું. તેના સંબંધ ફક્ત કુકણી કોમનો તસ્દી મુકરર નથી થયો તેજ છે.

પ્રીટોરીયા, તા. ૨૦ મી જુન ૧૯૦૬.

લી. શેખ મહમદ.

જર્મન લાઈનની તકલીફ.

મયા અંકમાં આ વિષય અધુરો હતો ત્યાંથી બાકીનો નીચે મુજબ છે.

ઘણીએ મુસીબતો પસાર કરી આખરે ક્યારેનદાઈનની રૂબોમાં પહોંચ્યા. ત્યાં આગળના ઉતાડોએ પોતા ઉપર મુજરેલા સંકટ તો હેવાલ જગે જગે ચીતરેલા નજરે પડ્યા તેપરથી કહી શકાયું હતું કે આ ઉતાડો સિવાય બીજા ઘણાએ આ ‘લાલમહેલ’ ના લાહવામાં આવી ગયેલ છે. વળી વધુ એ પણ જોવામાં આવ્યું કે આગલા ઉતાડોએ સ્ટીમરમાં આપો દહાડો હેશન કરી રાતના મજવામાં ઉતારવામાં આવતા હતા, અને મજવાઓ અરધે રસ્તે આવી દરેક પાસેજર પાસેથી ૧૦ દશ સીલિંગી ઓઝાવતા હતા અને કમર કમર પાણીમાં પેસેજરોને ઉતારી પાડવામાં આવતા હતા. બીયારા ઉતાડો પોતાના ભોળ સાથે મહા મહે નતે કીનારે પહોંચી રાતના ૧૨ વાગે ‘લાલ મહેલ’ બેઠા થતા હતા. પરંતુ ડેલાગોઆએ ના આગેવાન વેપારીઓ પોતાના જાતી ભાઈઓ તથા પોતાનીપર ગુજરતો કમકમાડ

ઉપજાવનારો જુલમ દાળવા ત્યાંના મવરનર પાસે ડેપુટેશન લઇ ગયા હતા. જે વખતે મજવાવાળી મુસીબતનો તો અંત આવ્યો પણ ઉપર જણાવ્યું તે કુખ દુર થયું નથી.

દશ દિવસ ક્યારેનદાઈનમાં રહેવું પડે છે ત્યાં તે મુદત દરમિયાન કાકટર કે ઉપરી અમલદાર આવતા નથી કે જેઓને પેસેજર પોતાના ઉપર પડતા કુખનું વરણન કહી રાહેત મેળવે. ક્યારેનદાઈન કેપમાં પાણીની બહુજ તંગી ભોગવવી પડે છે. પાણી માટે કાંઈ કાંઈ વખત તો બેસી રહેવું પડે છે. ત્યાં એક નાનો વીડો ‘મોહવામાં’ આવ્યો, જેમાં પાણી બહુજ ઘોડું આવે છે. દિવસ માં આશરે ૧૦ ગ્યાત્રન પાણી મળતું મુશ્કેલ થઈ પડે છે અને ઘણી હાડમારી ભોગવવી પડે છે. વળી ત્યાં પુરતો ખોરાક સાથે હોયતો તો ફીક નહિ તો વખતે જુખમરો પણ ભોગવવો પડે કારણ કે ગામથી ક્યારેનદાઈન કે પ ઘણો દુર છે અને જે કાંઈલાગતા વળગતા કે સગારોની ગામમાંથી આવી ખજર કરે તો તો ફીક નહિ તો જેઓનો કાંઈ વગ કે પીજાનત ન હોય તેઓ માટે તો એખી કયામત સમજવી, માટે ઉમેદ છે કે ડેલાગોઆએના આગેવાન મુદરસો તે વિષે પુરતા ઉપાય લઈ પોતાના જાત લાઈઓને આવી આહતમાંથી બચાવી લેવા સરકારથી ખતતા ઉપાય લેશે.

તા. ૧૯-૫-૦૬ની સ્ટીમર “રીસ્ટા” આવેલ તેમાં પણ પેસેજરોને તેવીજ હાડમારી થઈ છે અને અનુભવથી જણાય છે કે હિન્દીઓ માટે દીન પ્રતિદીન આહતનાં વાહનો ચેરાતાં જાય છે. વળી ટ્રાંસવાલ જનારાઓ માટે કેવી સખતાઈ રાખવામાં આવી છે તે વાંચનારાઓથી અજાણી બીના નથી તેઓ પાસે ખાસી પરમીટ હોય તેમજ ટ્રાંસવાલમાં દુકાન ધરાવનાર હોય તોપણ તેઓને ડેલાગોઆએ ડરખાન કે કોઈપણ બંદરે ઉતરવા દેવામાં આવતા નથી તે કેવી ખેદકારક બીના છે. માટે નારાજ ઇન્ડિઅન કોમિસ તથા લાગતા વળગતાઓને મારી નમૂતા પુરેક અરજ છે કે બનતી કોશીસ કરી પોતાના હાક માટે જામત રહી ચાંપતા ઉપાય લેવા તેમજ હિંદનાં નામદાર વાલસાય તથા મવરનરની ઉપર પોતાપર પડતા કુખો જાહેર કરી દાદ માંગવી જોઈએ. જે હમેશાં અરજીઓ ચાલુ રહેશે તો અલખત કોઈક પણ વખત એવો આવશે કે બ્રિટીશ સરકાર આપણને બ્રિટીશજ મણી કાંઈ રાહત આપશે.

દેલાગોઆએમાં નજરે પડતા પરમીટ

માટેના ઉમેદવારો.

અને ત્રાન્સવાલનાં હિન્દી રેફ્યુજીઓ

જોવામાં આવે છે કે જેઓ ૭૭ માસથી વરસ દીવસ થયા આવ્યો પણ પરમીટ મલતી નથી બીયારા વગર થઈ અને વગર રોગગારે પરમીટની ઉમેદમાં ને ઉમેદમાં લાચાર સ્થિતિમાં આવી ગયા છે કેટલાએક તો બીયારા બીમાર સ્થિતિ ભોગવતા થઈ ગયા છે તેઓ પાસે ત્રાન્સવાલના પુરાવાઓ તથા રેફરન્સો છે છતાં તેઓને કાંઈ દાદ દેતું નથી તે કેવી ખેદકારક બીના છે.

કેટલાએક એવા છે કે જેઓના જાણ દરાન્સવાલમાં વેપાર કરે છે. વળી એવા પણ ૧૦ થી ૧૨ વરસના છોકરાઓ છે કે તેઓના બાપ દરાન્સવાલમાં છે જે પ્રીટોરીયા ખાતે રજીસ્ટ્રાર ઓફ એરીઆટીક એરીસમાં સવારથી સાંજ સુધી દરરોજ જઈ આજીજીઓ કરે છે પણ તેઓનું કોઈ કાંઈ સાંભળતું નથી. વળી વેપારીઓ માટે પણ ઘણીજ મોટી અકચણ એ છે કે પોતાના નોકરોને પણ દેશથી તેડાવી ચકતા નથી. જકાઈ પહેલાંને અને હાલનો મામલો જોતાં હિન્દીઓ માટે ઘણીજ દુઃખદાયક સ્થિતિ છે. માજ દરાન્સવાલ મવરમેંડના વખતમાં હિન્દીઓ કાંઈક મુખી હતા કારણ કે જ્યારે સરકાર તરફથી ધમકી દેવામાં આવતી કે તરત બ્રિટીશ સરકાર વચમાં પડતી પણ અફસોસ છે કે હાલમાં આ રાજ્ય બ્રિટીશ હકુમત નીચે છે છતાં હિન્દીઓને દીન પ્રતિદીન હાડમારી ભોગવવી પડે છે, બલકે બ્રિટીશ સરકાર તરફથીજ તેવું બને છે તે શું થોડો ગેર ઇનસાફ ?

પ્રીટોરીયા તા. ૧૯ જુન ૦૬

લી. ખાન.

હિંદુસ્તાનના ખખરો.

(હિંદુસ્તાનના જાપામાંથી તારણ.)

ઇસ્ટરન બેંગાલ સ્ટેટ રેલવેનું સ્ટેશન બેક્ષીગજ રા. ૧,૨૭,૦૦૦ ને ખરચે ફરી બાંધવાની પરવાનગી મળી છે.

ઇસ્ટ પ્રંડિયા રેલવે કંપનીવાળાએ જમના નદી ઉપર નવો પુલ બાંધવા વાસ્તે રા. ૧૯,૨૨,૦૦૦ની બહાલી આપી છે.

પીનાંબના એક મુસલમાન મુદરસે બાણુ સુરેંદ્રનાથ તરફ દિકસોજી બતાવનારો એક પત્ર લખ્યો હતો. તેમાં જણાવ્યું હતું કે હિંદુસ્તાનના પ્રગતના આગેવાનો જેઓને પ્રગતનું લાડ કરવા જતાં દંડ થયો છે તે દંડ અમે ભરી આપવા માગીએ છીએ તે રજા આપશો.

પુર્વ બંગાળની લેજિસ્લેટીવ કાઉન્સિલ બોયકોટ કરવામાં આવી છે અને તે કાઉન્સિલ માં બીરાજવા કોઇ પણ મેમ્બર બહાર પડતો નથી.

ગોંડલના કુમારશી દીવાનની ગેરહાજરી માં દીવાનના હોદ્દાનું કામકાજ ચલાવે છે.

મુંબઈમાં ધી “ગોએટીમ નેવીગેશન” એ નામથી એક કંપની ઉભી થઈ છે. તેની થાપણ ૬૦ લાખ રૂપિયાની રાખવામાં આવશે. તેમાંથી રૂપ ૨૫૦ રૂપિયાના ૧૬,૦૦૦ શેરો હાલ બરવામાં આવશે તથા બાકીના પછીથી જરૂર પડશે તોજ કાઢવામાં આવશે. આ શેરોમાંથી ૬,૦૦ સિવાય બધા શેરો બરાબ ગયા છે. તેના ડીરેક્ટરોમાં ઓન. મી. પ્રોટેક્ટર, હાજી હસમખાન હાસમ, સર સાસુન દેવીડ, ઓન. મી. વીલહાસ દામોદર દાકરશી, શેઠ લાલજી દલપતભાઈ વગેરે ગૃહસ્થો છે. મેનેજીંગ ઓફિસ મેસર્સ કીલીક નીલનની કંપની છે. આ કંપની સેફ્ટની આગ બોટની કંપનીનું કામ હાથ લેવા અને આજુ રાખવા સારું ઉભી થઈ છે. તે કંપનીના ચાલેક મી. હાજી હસમખાન હાસમની નબળી તબીયતને કારણે એ કંપની કોઈ લીમીટેડ કંપનીને વેચી દેવાનો હસાવ થયો હતો. ને તેથીજ આ કંપની થઈ છે. એવી ગોઠવણ કરવામાં આવેલી છે કે આગલી કંપનીના સધળા કામદારો નવી કંપનીમાં આજુ રહેશે. અને નવી કંપનીમાં કારોબાર વહેવાર રીતે આગળના પ્રમાણેજ ચલાવશે.

હિંદુસ્થાનમાં એક કેકાણે ચાંદીની ખાણો ખોદવા કંપની ઉભી થઈ છે.

લાહોરની સરકારી વૈદક કોલેજના વિદ્યાર્થી એએ હડતાલ પાડી છે.

મયા માસમાં જ્યારે હિંદુસ્થાનમાં કેટલીક જગ્યાએ ધરતીકંપનો આંચકો જણાઈ હતો.

હિંદુસ્થાનમાં દુહાળીઆની કુલ સંખ્યા આગળથી લાખ કરતાં વધારે માણસોની છે.

હાલ મુંબઈમાં દરરોજના મરકીથી સરાસરી ૩૫ મરણ તથા કુલ મરણ ૧૫૦ થાય છે.

મહ તા ૨૬ મી મે એ પુરા પતા આવાહી આમાં હિંદુસ્થાનમાં મરકીના ૮,૬૮૪ કેસ અને ૭,૭૬૦ મરણ થયા છે તેમાંથી ૭૨૧ મુંબઈ હલાકામાં, ૮ મદ્રાસ હલાકામાં, ૬૦

બંગાળમાં, ૩૫૧ જોડીયા પ્રાંતોમાં, ૬,૨૭૦ પંજાબમાં અને ૫૮ અરબા વગેરેમાં થયા છે.

વરસાદના સમાચાર.

જ્યારે હિંદુસ્થાન અને બહારના કેટલાક ભાગોમાં ચોમાસુ શરૂ થયું છે. જેડીયા પ્રાંતોમાં સખત ગરમી પડે છે. મદ્રાસ હલાકા ના કોસ્ટ ઉપર કેટલીક જગ્યાએ વરસાદના આપદો થયાં છે. મહાબળેશ્વર, પુના, અમદાવાદ વગેરે જગ્યાએ વાદળા ચાલે છે ગરમી પડે છે અને અવાર નવાર તોફાની પવન પૂકે છે. સરકારી વાયુશાસ્ત્રીને મેની છેલ્લી તારીખ નો રીપોર્ટ નીચે મુજબ છે.

એકન ખાતે વાદળ ઘેરાયેલું છે. રાજકોટ ખાતે સખત તોફાન ચાલે છે. જમલપોર હુસંગાબાદ, રાજપુર, રતનાગીરી, કાસ્વાર, કાલીકટ ખાતે વીજળી અને મગજાટ થાય છે. મદ્રાસ અને મુંબઈ ખાતે દરિયા ઉછળે છે. મલબાર કોસ્ટ ઉપર રજુ ઉપરથી જળાપ છે કે વરસાદ પડશે. રાજપુર, રતનાગીરી, ગોઆ, કોમ્પીન અને કાલંગા ખાતે થોડો વરસાદ પડ્યો છે.

સ્વદેશી હાલચાલ.

મદ્રાસ તરફ કાલંગા સુધી આગબોટો ફેરવવા એક સ્વદેશી કંપની ઉભી થઈ છે.

નામદાર બાયકવાડ સરકારે વડોદરાના બાગ માટે લોખંડ ત્રાંબા અને કાંસાના દેશી બનાવટના વાજ ખરીદવાનો હુકમ કર્યો છે.

મુંબઈમાં ચીનાઈ વાસણ બનાવવાનું એક કારખાનું કાઢવામાં આવ્યું છે.

કલકત્તામાં એક વિદ્યાર્થીએ ટાંકણીઓ બનાવવાનું સાહસ ઉઠાવ્યું છે.

બનારસની ઉદ્યાગ-જુજર શાળામાં વણવા ના કામ માટે હાથની શાળોનો ઉપયોગ લેવા માં આવે છે.

બંગાલી લોકો ઘણે ભાગે દેશી શાકી વાપરે છે. એક રાજેન્દ્ર નામના વિદ્યાર્થીએ કોસ્ટમાં દેશી શાકી મળી ત્યારેજ સહી કરી.

મુંબઈમાં પ્રેડેસર વસનજી પ્રેમજી દલાલ જ્યોતે એમ. એ. બી. એસ. સી. ની પદવી મેળવી છે તથા એલરીનસ્ટન કોલેજના સાયન્સના પ્રેડેસર છે તેમણે હાલમાં યુરોપના કોઈ પણ સાલુથી ચડે તેવા પવિત્ર સાલુ બનાવવાનું કારખાનું કાઢ્યું છે.

એક દક્ષિણી ગૃહસ્થે પુનામાં સ્વદેશી પીપરમીટ બનાવવાનું કારખાનું કાઢ્યું છે.

મોરબીના જૈન શ્રોત્રીએ હાલ કર્યો છે કે પરદેશી ખાંડ અશુદ્ધ હોવાથી વાપરવી નહિ.

મુંબઈમાં બા કરોડ રૂપિયાની થાપણ વાળી દેશી વીમા કંપની ઉભી થઈ છે. ૧૦૦ રૂ. ના ૫ હજાર શેરો કાઢવામાં આવ્યા છે. બોર્ડના પ્રમુખ સર શીરોજીભાઈ મેતા છે તથા કંપનીનો વહીવટ મેસર્સ જાફર જુસબની કંપનીના નામથી ચલાવવામાં આવશે.

દેશી કારીગરો અને ધંધાદારોને નાણાં ધીરવા માટે પંજાબમાં એક સ્વદેશી બેંક સ્થપાઈ છે. રૂ. ૧૦૦ ના ૫ હજાર શેર કાઢવામાં આવ્યા છે. બોર્ડમાં ત્યાંના આગે વાન સર પ્રતાપસિંહ તથા રાય બહાદુર બનારામ પંડિત વગેરે નીમ્યા છે.

ચાલુ વર્તમાન.

નાતાલ.

મયા માસમાં ડરબન બેરોમાં ૪૫ હિંદી ના મરણ થયા હતા. મે માસમાં હિંદીના મરણની સંખ્યા રજની હતી.

હાલમાં મેલેરીઆનું જ્વર ગયા મે માસ કરતાં વધુ છે.

લેડીસ્મીથમાં એક ગોરો ટ્રોલીમાંથી આંચકા કાગતાં પડી ગયો, અને તેના સરીર ઉપર પેડું ફરી જવાથી તે તરતજ મરણ પામ્યો હતો.

ન્યુકાસલમાં એક હિંદી માળી ગળે ફાંસ સહીત ગાડે લટકતો જોવામાં આવ્યો હતો. એમ કહેવામાં આવ્યું છે કે તેણે આપઘાત કરવા ફાંસી ખાધો હતો.

પાકનગીરમાં મારામારી માટે બે હિંદી ને લુથવારે પકડવામાં આવ્યા હતા તેમાંથી એકનો પૈડ ૧ ફૂટ અથવા ૧૪ દિવસમાં કેદની સજા થઈ હતી બીજાને છોડી મુકવા માં આવ્યો હતો.

મી. અરૂંચલ ત્યાગ રાજન કેન્સીજન્ટી ટીનીટી કોલેજમાં ગણીતના વિષયમાં પહેલે નંબરે પસાર થયા તે ખાતેની મુબારકબાદી નો પત્ર નાનાલ ઇન્ડિયન કોમેસ નરહથી તા. ૯ મી જુલાઈના રોજ મોકલવામાં આવ્યો છે.

રૂઢેચર-એરર કારમાં ખીજ ૨૦ માણસ મોકલવા બાબત કોંગ્રેસના તા. ૪ના લખાણ ઉપર સરકાર તરફથી કાંઈ જવાબ ન મળવા થી કોંગ્રેસના સેક્રેટરી તરફથી સરકારને તે બાબત ફરીથી માદી મોકલવામાં આવી છે.

ટાંસવાલ.

રીટફાંડીન ખીજીરીમાં ફેબ્રુઆરીની ૨૨મી તારીખની રાતે ઇસમાઇલ નામના હિંદીયું ખુન કરવા માટે ચાર ચીનાઓને ષડયજ્ઞમાં આવેલા તેનો કેસ ગયા ચુકવારે સેસન કોર્ટમાં ચાલતાં ત્રણ ચીનાઓ છુટી ગયા છે, અને એક ચુ-હેગર જણાયાથી તેને ફાંસીની સજા મળી છે.

પીટર્સબર્ગ દિવસે દિવસે વધતું ચાલે છે. ચહેરમાં હાલ રેશીફાન ચાલુ કરવામાં આવેલ છે. ગયા સોમવારે તે ચાલુ કરવાની કીધા થઈ હતી.

ઈમાલીમ આમદ મોટા ઉપર હલ્લો કરવાના વાંક માટે અગ્રી સાલેનો હેકલબર્ગ ના માહિતીએ ગયા ચુકવારે એક પૌંડ ૬'૩ કર્વો હતો.

જે ચીનાઓ પોતાને દેસ જવા માગતા હોય તેણે સરકારને અરજી કરવી, જે અરજી ઉપર ખ્યાન આપી તેમને ચીન પોંચાડવાની સરકાર મોકલજી કરશે. એવા જે સરકારીયે થોડા વખત ઉપર ખાણના વડામાં ચોડવામાં આવ્યા હતા, તે સરકારીયેમાં ફેરફાર થયેા છે. નવા ફેરફાર મુજબ ચીનાઓએ અમુક ખર્ચ આપવો જાણ્યો.

કેપ કોલોની.

નાતાલમાં કાફરોની લડાઈ માટે કેપ કોલોનીથી આવતા વોલન્ટીઅરોમંત્રિ એક મેજામસટાઉન આગળ શીકારે ગયેલ તેટલામાં તેની પાસેની બંદુક અચાનક ધુટવાથી ગોળી તેના મોઢા ઉપર વાગી. આ અકસ્માતથી તેની સ્થિતિ બેખમ કારક છે, તે હાલમાં ઇસ્પીતાલમાં છે.

બ્લોમફોર્ડની લેજસલેટીવ એસેમ્બલી તા. ૧૭મીએ પોતાની બેઠક શરૂ કરશે.

ઈસ્ટ લંડનમાં એક હેમીલટન નામના કગારાએ પોતે પોતાના નામનો તાર કરી, તારમાં એમ જણાવ્યું કે પોતાને બેંક મારફત પૌંડ ૩૦૦ એક બે રોજમાં મળવાના છે. આ ઉપરથી તેના કેટલાક મિત્રોએ તેને પૈસા ધીરો પણ પાછળથી આ તેનું પોગળ ખુલ્લું થયું છે.

નાતાલ ઇડિઅન કોંગ્રેસની મીટીંગ.

જુલાઈ તા. ૧૭ મી મંગળવારે સાંજે બરાબર સાડા સાત વાગે કોંગ્રેસ હોલમાં નાતાલ ઇડિઅન કોંગ્રેસની ખાસ બહેર સભા ભરવાની છે. ધણું ઉપયોગી કામ હોવાથી સરવેને ખસુસ હાજર થવા વિનંતિ કરવામાં આવે છે. મ્યુનીસીપાલ વોટના રોલ મી નામ દાખલ કરાવવા માટે સધળા લાયક માણસોએ પોતાના નામ મી. એસ. પી. મહમદ અથવા કોંગ્રેસના સેક્રેટરીઓને આપવાં.

મી. ભાવાતની અપીલમાં માછરૂદેને ચુકાદો વગેરે હકીકત તથા બીજું કેટલુંક લખાણ જગ્યાની તંગાસને લીધે આવતા અદવાદીઆને માટે ખુલતરી રાખવું પડે છે.

મી. એસમાન અહમદની સુચના મુજબ "અલ ઇસલામ"ની બહેર ખબર તરફ અમારા વાંચકોનું અમે ખ્યાન ખેંચીએ છીએ.

તા. ૧૦મીએ ડો. અબ્દુ રહેમાને પારલામેન્ટના રેડીક્લ મેમ્બરો આગળ લખાણ કર્યું છે કે ટાંસવાલ ને ઓરેંજ રીવર કોલોની માં નેટીવ અને કલર્ડ લોકોને ક્રિયાશીલતા હક આપવા જોઈએ.

રોકડ બજાર ભાવ.

આવલ.	શી. પે.	શી. પે.
માંગ ૧ બસ્ટાલુ	૨૧ ૦ થી ૨૧ ૬	
બીમડીના	૨૫ ૦ " ૨૬ ૬	
એફ. એફ. ડી. આર.	૧૮ ૯ " ૧૯ ૬	
એફ. ડી. આર.	૧૭ ૯ " ૧૮ ૬	
ચીની સકર	૨૨ ૦ " ૨૩ ૦	
ફુંડાના	૨૩ ૬ " ૨૪ ૬	
દેશી ટુવેર દાળ.	૨૩ ૦ " ૨૪ ૦	
ટુવેર દાળ કાનપુરી	૨૫ ૦ " ૨૬ ૦	
મસૂરની	૨૨ ૬ " ૨૩ ૬	
મગની	૨૫ ૬ " ૨૭ ૦	
અંકુની	૨૩ ૦ " ૨૪ ૦	
ચણા મુંબઈના	૨૨ ૬ " ૨૩ ૬	
" દાળ	૨૧ ૦ " ૨૨ ૬	
વટાણા	૧૬ ૦ " ૧૮ ૦	
મકાઈ	૯ ૦ " ૧૦ ૦	
કડવું તેલ ૧ આલન	૪ ૪ " ૪ ૫	
એરડીયું	૩ ૩ " ૩ ૪	
મીઠું	૩ ૨ " ૩ ૪	
નાળીએરડું	૩ ૨ " ૩ ૪	
ખાંડ સફેદ સો રતલની	૧૫ ૯ " ૧૬ ૩	
પીળી	૧૬ ૦ " ૧૬ ૬	
તીરકુળ નાતાલ	૧૦ ૬ " ૧૧ ૬	
ખાંડન	૧૩ ૦ " ૧૪ ૦	
આટો	૧૧ ૬ " ૧૧ ૩	
મદ્રાસી સોપારી ૧ રતલ	૦ ૭ " ૦ ૮	
મરચાં.	૦ ૪ " ૦ ૫	
ધી પેટી ૪ ટીનના	૭ ૫ " ૭ ૧૦	
ખાશીન ડીવેસ.	૬ ૩ " ૬ ૬	
" વાઇટ રોસ	૭ ૬ " ૮ ૦	
" " ગાલન	૧૩ ૦ " ૧૩ ૬	
નાળાંચેર ૧૦૦	૧૫ ૦ " ૧૬ ૦	
ફલી	૮ ૬ " ૮ ૦	
નીમક (લીવરપુલ)		
ખરતા એકતું.	૪ ૪ " ૪ ૬	
ફાંચ નેસલુ	૨૦ ૩ " ૨૦ ૬	

મંકી બ્રેંડ સાબુન.

વાપરનેસે દીલ खुश होता है और घर साफ रहेता है.

લીનોલીયમ્સ, મીળ કપડા, સીડી, કઠોડા, ફરનીચર, વાસળ વગેરે ધોનેકે લીયે મંકી બ્રેડ સાબુન બહુત અચ્છા હૈ.

इस्से कपडा नहि धोना.

કુડસ પેપર મીટ કચુર

ખાંસા તથા શરદી માટે અકસીર ઇલાજ.

ઉપરલ, કમ, પેટમાં ચુક, ખાંસી અને શેલેરીયાને માટે હિંદુ સ્થાન તથા સીલોનમાં આ દવા વખાણેલી છે. "કુડસ પેપર મીટ કચુર" નો ઉપયોગ કરનારા વંદુસ્ત રહે છે છરીરે મજબુત થાય છે અને લાંબી અયુષ્ય જીવે છે.

તેનો સ્નાહ પછી સારી છે. કેલપણુ જાતની મીકાઈ કરતાં તે વધારે સ્વાદીષ્ટ લાગે છે. કીપત પછી સરતી છે. શીશી એકની શીશી ૧/૬. મલાઈ, લામી, હાંદી, અને ગુજરાતી ભાષામાં અપેલા મુસનાપત્ર શીશી સાથે લામેલ છે. જનાવનાર ડમચુ. છે. કુડસ એન્ડ કુડ., હિંદુસ્થાન સીલોન એટસેલવમેન્ટ, આફ્રિકા આસેલીઆ અને ન્યુઝીલેન્ડ વગેરે સમને લાખા છે. અમારી દવાની જવાબદારી એન્ડ સી આફ્રિકામાં જોનન લીમીટેડને આપેલી છે.

ઇસલામી ખીરાદરોને ખુશખબર.

સાઉથ આફ્રિકામાં પહેલ વહેલું પ્રગટ થનાર ઇસલામી વર્તમાન પત્ર.

"અલ ઇસલામ."

દરેક સોમવારે સાંજે પ્રગટ થશે.

ઇસલામી લાખોની સેવા જગતની, દીન ઇસલામની સલતનતોની તાલ તાલ ખબરો પ્રગટ કરી આપણી ઇસલામી કામને વાકેફ કરવા અમેએ ઉપલા નામનું અદવાદીક અખબાર પાડવા નક્કી વિચાર કર્યો છે. અમેને આશા છે કે આ ઇસલામી જાપાને આપ ખીરાદરો ઇસલામી હમદરદીથી જરૂર આહક થઇ મદદ દેશે. અને આ દીની કામને ઉન્નત કરી ઉત્તેજન આપશે. આ જાપામાં ઇસલામની સેવા જગતના ઉપરાંત અનેક પ્રકારની સંસારી, વ્યાપારી, વ્યવહારી અને ઉધ્યોગ દુનરની ઉપયોગી ખબરો આપવાનો પણ ખદોખસ્ત કરેલ છે.

એમરટ સુધી આહક થનાર સદમદરથોને શી. ૧૦-૬ ની કિમતનો ૧૨ ફોટોઆફ સાથેનો હમીદીઆ હમજ રેલવેનો નકશો એટ આપવામાં આવશે. વધારે ખુલાસા માટે અમારાં જેન્ડીયલ મંગાવી લુઓ. વાસ્તીક લવાજમ નાટાલ કોલોનીમાં શી. ૧૭ નાંતીલ જિવાય શી. ૧૫ હિંદુસ્થાન માટે રૂ. ૧૧-૪-૦ પોસ્ટેજ સાથે.

વ્યવસ્થાપક.

આસમાન અહમદ એફેન્દી.

જાહેસ ૬૭૬.

ડરબન નાટાલ.

OSMAN AHMED EFFANDI,

Po. Bo. 976

Durban. NATAL.

S. A.

દુકાન વેચવાની છે.

ચારલસ ટાઉન મથેની અમેજ ખરની દુકાન વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા માટે ચારલસ ટાઉનમાં અથવા ૧૦૭ શીલ્ડ સ્ટ્રીટમ હાજીહાસમને પુછવાથી ખબર મળશે.

AMOD HALIM

23rd St., MALAY LOCATION, . . .
Box 5925, JOHANNESBURG.

FRESH CAPE SNOEK FISH,

Wholesale & Retail, at the Cheapest Price.

ISSA HAJEE SOOMAR

General Merchant

AND

Direct Importer,

"BOMBAY HOUSE,"

STANDERTON.

P.O. Box 24.

Telegrams: "ISSA."

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગની.

અનરલ ડીલર.

કાપડ, મરોસરી અને બીજાં દરેક જાતનો માલ રોડમાં રાખનાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

અબ્દુલગની,

અનરલ ડીલર,

કપડ, ઘોસરી મોર દુધરી સવ રકમના માલ સ્ટોકમાં રાખેલા.

૫૦૭, ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

કોઈ અપેક્ષાથી નાંદેડાંમાં કેમ્બ્રિજમાં પણ લોકોમાં અહીં અહીં ઉત્પાદિત થઈ રહ્યાં.

અહીં અહીં, ઉત્પાદિત થઈ રહ્યાં.

૬, ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

M. A. Karodia & Co.,

GENERAL MERCHANTS.

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Solt Goods

Box 3598.

41 Market Street,
Johannesburg.

J. M. H. GOOL.

129 Castle Street, Capetown.

Wholesale Groceries, of all descriptions from
India and England,

Also Exporter of Cape Snook,
NATAL DEPOT:

Messrs. Jallany & Sonjee Bros, Durban.

ઉચ્ચ મેજર લગીસ મુલ.

અનરલ મરચાંડ,

૧૨૯, કેસલ સ્ટ્રીટ.

Commercial Agency,

13, Upper Circular Road,
CALCUTTA.

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of your reputed concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our especial offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

DURBAN:

483 Smith Street.
Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 352.

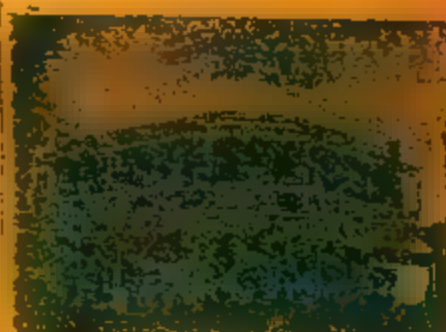
JOHANNESBURG:

Corner Von Brandis
& Commissioner Sts.
Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 6033.

હરેક રકમના બુટ અને શૂઝનો મોટો બધો જ બુટના તળીયા મરિના ચામડા તથા
જુટરીપેર મરિના હરેક વસ્તુઓ આપણે ત્યાંથી બજારો.

જુટસ, શૂઝ, મર્ડ, કાપડ વગેરે સુવરાઈ માથેને મરિના વિશાવતના કોરડાને લઈએ
જેમ અને હરેક દિલી નેપારી સતેલ પાપે તેની રીતે તે કોરડાને અમલ કરીશું.
અમારી સ્થાથે, હામ પાછી ખાચી કરે.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.
Direct Importers,

સુલમાન મિયાન મિયાની હા. બદરના
મલકુતને પોતાની પોતાના સગવળ સારી
જાણવા માટે.

Corner Talk Lane and
Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.

Tel. Address: "SULIMAN."

Box 3553, JOHANNESBURG.

P.O. Box 353.

Tel. Address: "HEATLE."

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

407 SMITH STREET, DURBAN.

ફેબ્રી કામગીરી ખાસ વેપારી. સ્થાનમાં પ્રવેશી નવી વસ્તુઓમાલ આપણે ત્યાંથી
બજારો. "દુસપારના સોલમ નરીન" ના નાણાં ત્રાંસવાલ અને કોરડા રીપર કાઢીની
કરિના ખાસ આપીશું, "અનલ સોલમ ગુરુ" અને કાઢીનરનો માલ વરેલ વરેલ
બધો રહેલો રાખવામાં આવે.

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Ceilings,
and various kinds of Tinware.

All kinds of

Bobber, Skull, Tea, Coffee, Cocoa, and Jam Tins, from 1 oz. to 112 lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Kettles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles.

SAUCEPANS and FRYING PANS.

Native Pans Boxes, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 880, JOHANNESBURG.

P. V. SANGHAVEE, GENERAL MERCHANT.

Box 75

201 Grey Street, Durban.

JAMESON & Co., Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for

Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,

Cayenne Pepper,

White and Black Pepper,

Sauces,

And other goods too numerous
to mention.

Prices suit all buyers.

JAMESON & Co.

Box 63, Durban.

C. K. D. PILLAY & Co.

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Nectarines, Oranges and Hotel

Leaves on our farm at Umgeni.

Indian Post Office on our premises.

133 Grey St., 219 & 222 Umgeni Rd.

P.O. Box 68, Durban.

Telegraph address: "DOORASARY"

E. Suleman Bros.,

Wholesale & Retail Timber & Iron
Merchants.

Saw Mills & Timber Yards.

109 Queen Street, Durban.

Hassim Tayob & Co.,

General Merchants, Wholesale & Retail.

Opposite Court House, 110 & 111, Square.

Box 111, Durban.

POTCHEFSTROOM.

YUSUF PATEL,

GENERAL DEALER, MERCHANT & IMPORTER.

P.O. Box 51, Market Square,

POTCHEFSTROOM, N. KAR. DORP.

Abdoolah Hajee Khan Mahomed

General Merchant &
Importer.

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:

"MOONATOK."

P.O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 21st July, 1906.

No. 29.

P.O. Box 128

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis

AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.

APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No. 835

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.

Wholesale Merchants and
Direct Importers,

have always on stock—

Rice, Dholi, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Cocoanuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snork,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

—AT—

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,

115 COMMERCIAL RD.,

DURBAN.

Cable & Tel. Add.: "Kathorian."

Telephone 224.

સસ્તો અને ઉચો તમારું.

દેશી અને વિદેશી સમાન પદાર્થો
કે જરૂરનાં ચીજો તમારું સ્થાન સારું.
એ, એ, જાણી. દેશી.

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,
Smith Street, Durban.

શાપલ પાંચ ૭૦,૧૨,૦૦૦

આગનો વિમાન ધણી સસ્તો
દેર ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 28

Tel. Add.: "FORBANDAR."

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચંડ ને કમીશન
એજંટ.

બેંક ૧૮. ૧૦૫, ક્વીન સ્ટ્રીટ,

સ્ટામ્પ—

P.O. BOX
441.

હું અંતુ પદર આમદ એન્ડ બ્રદર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—અરબન, (નાતાલ).

Tel. Address:
"ABOOBAKER"

E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,

નોં ૨૪૪ 434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing, Blouses, Night-gowns, Combinations Chemises,	Skirts, Underskirts, Children's Fancy Goods, Frocks,	Bibs, Bonnets, Bootees, Hats, Wool Shawls,
--	--	--

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY: PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88

Telephone 861.

Telegraphic Address: "PORBANDAR."

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના બરનો સમગ્રી ખતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કેમરશીઅલ રોડ ઉપર મેશર્સ કમ્પેક્ટ ડનની જાન્યુવાળા નવા મકાનમાં
દાખલ થતાં પહેલાં સમગ્ર માલ ઉપર ખાસ સરતો લાવ રાખેલો છે.
કલકત્તાથી ચાખા, દાખ, ધી, અને મોરીશીઅસથી મોરીશની ચીની
મોટા જથ્થામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

ટેલીફોન નં. ૬ ૧૫, એ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ અરનામું "કોન્કાસેઝ" "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well-lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony,

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars apply:

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કું

કમ્પેક્ટ હમ્પીરેટર્સ,
પી.એમ.બર્ગ, નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2s. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition)—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Rs. 4, 2s. post free.

EVERY-DAY DOUBTS & DIFFICULTIES
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition), Re. 1, 2s.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Re. 1, 2s. post free.

SELECT SPECIMENS OF THE GREEK ORA-
TORS, Vols. I and II.—Help to write idiomatic
English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Rs. 2,
2s. post free.

WONDERS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science), Re. 1, 2s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 100 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,

હાલસેલ અને રીટલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches (—

Pietersburg, Box 54. Nigel, Box 43,
and at Volksrust

(as BHYAT BHAGHA & Co.)

Tel. Address: "BHYAT"

P. DAWJEE MAHOMED & CO.

Have a large stock of

RICE, DHOL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN.

Tel. Address: "PABULAR" Box 54.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers,

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Add: "TAYOB"

A. M. JEEVANJEE,

& CO.,

Stevedores, Dubashes, Contractors,
and Commission Agent,
MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI. BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI.

Telegraphic Address:

Karachi
Mombasa
Nairobi

"JEEVANJEE."

Bombay: "CONVEYANCE."

Codes used: A.D.C., 5th Edition, A.I., Scott's, Watkin's, and Universal

ਅਮਰੀ ਈਸ਼ਤ ਯੂਜ਼ਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ.

ਭੇ ਗਿ. 14 ਜੂਨ 1906ਈ ਮੋਲੀ ਭੇ.
ਯੂਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਕਾਰੀਆਵਾਨਾ ਖੁਦਕੋਸ਼ੀ
ਬਿਨਾਂ ਮਾਨਕੀਏ ਈਸ਼ਤ ਰਥਾ ਯੂਜ਼ਰੀ
ਕਥਾਵਾ ਸਾੜ ਆ ਰੁਖਮਾਂ ਮੋਲਕਵਾਨੇ
ਬਿਨਾਂ ਕਰਵਾਮਾਂ ਆਵੇ ਭੇ. ਮਾਲੀਕੀ ਸੀ. 10
1906 ਵੇਰ ਕੀ. } ਭੇ. ਭੇ. ਪਟੇ.
ਕਰਮ. } ਰੁਖ ਮਾਲੀਕੀ.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail,

ਭ, ਖਜ਼ਾਨੀਖਾਨੀ ਭ.
ਫ਼ਾਇਲ ਨੇ ਰੀਟਲ ਮਰਚੈਂਟ.

Corner BUCHER and MARKET STREETS,
STANDERTON.

Box 27. Telegraphic Address "Ebrahim."

உத்தரவு.

1906 வடிகைத் துண்டாக 18 தேதியில் டர்பன் ஸர்க்கட் கோர்ட்டாரால்
தீர்மானம் செய்யப்பட்டவண்ணம் பிறகு, நியமனம்: பூர்வீகத்தில் கெட்டால்
கொலொனியல் கோர்ட்டா டர்பனில் வசித்தவர்களுக்குத் தகுந்தவாறும் பின்பு
உத்தரவு செய்யப்பட்டுள்ளது.

1. டர்பனில் கலகவெலைதொழில்செய்யும் அ. கந்தசாமிபத்தர் டர்பன்
ஸர்க்கட் கோர்ட்டால் மனுக்கொண்டு கண்டவண்ணம் உன்பெரில் தாயா
செய்யும் படிவே கோர்ட்டாரால் உத்தரவுசெய்யப்பட்டு இருப்பதால்.

(2). மினுட்டு அம்மாருக்கும் உனக்கும் வே. கந்தசாமி பத்தர் வேலை
செய்திருக்கொடுக்க வேண்டிய பாகித்தனையும் அத்துடனும்
உவக்குகை கொடுக்க கொடுத்த துணையும் செல்து £145-10-1
ஆனதயாலும் வே. துணை டர்பனில் வாங்கப்பட்ட ஒருதண்டு நில-
த்தின் கணக்கைமுன்னிட்டு ஆதலாலும் (லாட்டு 159 பிளாக்கு)

(3). அத்துடனும் இந்த தாயாவின் நிலவுதனையையும் செல்துக்கொடு
க்கவேண்டியது வே. கோருட்டு டர்பனில் கூடப்போகும் 1906 வரு
ஷம் அக்டோபர் மாதம் 1 தேதியில் ஸர்க்கட் கோர்ட்டாவுட்பாச ஆஜ
ராகி வே. துணை ஏன் கொடுக்கக்கூடாதுதான் காரணத்தை
கூறவும்.

இந்த சம்மன் விஷயத்தின்போருட்டு உன்னுடையமேல் விவாகத்தை
நிதிப்பாட்டரிடம் அறிவிக்கவும் அவ்வாறு அறிவிக்கவிடில் இந்த விவாக்நிதி
இனிவேருகோடும் கொடுக்காமல் நடத்தப்படும்.

1906 வருஷம், ஜூன் மாதம். 28 தேதி, டர்பன்.

ஆ. ஜே. ஆண்டியு,
வாதியின் வக்கில்.

ஆ. ஜே. ஆண்டியு,
வாதியின் வக்கில்.

கன்குல் அங்கீகரிக்கப்பட்டது,
H. D. கரஃ,
ஸர்க்கட் கோர்ட்டா நிதிப்பாட்டரி,
டர்பன், கெட்டால்.

BAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET.

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

164 Grey Street,
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
BOER TOBACCO
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.
At Lowest Wholesale Prices.
Box 88. Tel. Address: "Forbander."
Telephone 864.

ਸੁਰਤੋ ਅਨੇ ਭੁਭਿ ਮਾਲ.

ਸੁਨ ਸੀਮਾਰੇ, ਸੁਮਾਤਾ ਚੀਰੋ ਕੀਰ ਵਾ
ਭੁਭਿ ਮਾਲ ਵੇਰੇ ਭੁਭਿ ਮਾਲੀ ਰਮੀਤੁ ਪਿਥੇ
ਸੁਰਤੋ ਮਲੀ.

ਸੁਨ ਸੀਮਾਰੇ, ਸੁਮਾਤਾ ਚੀਰੋ.

1906 ਥੇ ਕੀ. 1906.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIAN

Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.

J. LANDAU,

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 13 Rue des Francs-Bourgeois, Paris.

ਸੇਕੰਡ-ਹੈਂਡ ਕੋਟ, ਵੇਸਟਕੋਟ, ਚੀਰੋ ਵਿਸੇਰੇ ਰਥਾ
ਅੱਖ ਖੁਦਕੋਸ਼ੀ ਮਾਵਾਨਾਰ ਮੋਲੀ ਖਪੀ.

ਭੇ. ਭੇ. 30.

337 ਪਾਈਨ ਸਟੀਟ, ਡੁਰਬਨ.

ਭੇ. ਭੇ. 13 ਰੀ. ਫਰਾਂਸ-ਬੁਰਜੋ.

ਲਾਯੂ ਪਰਬੋਤਮ.

ਵੀਰੀਨੀ ਫਰੇਕ ਸਹਾਯਾ ਕਰੀ ਆਪਵਾਮਾਂ
ਆਵੇ ਭੇ. ਆਵੇ ਅਨੇ ਭੁਭਿ.

337 ਪਾਈਨ ਸਟੀਟ,

ਡੁਰਬਨ.

For

RUBBER STAMPS

Of all Shapes and Sizes in
DIFFERENT LANGUAGES,

SEND FOR—

International Printing Press,

૭૮૬

પોતાને વતન પહોંચી શબ્દભેરાજ શબ્દભરાત તથા રમખન શરીક
પોતાના કુટુંબ સાથે કરવા ઇચ્છનારાઓને ખાસ તક.

નાતાલ ડાઇરેક્ટ લાઇનની સારી સગવડવાળી,

સ્ટીમર અમરુખી.

૨૧ ૩૫૦૦. ૨૯૨૨૨.

સદરહુ આગમોટ કરખનથી સીધી મુંબઈ માટે તા. ૧૧ આગસ્ટ
સને ૧૯૦૬ના રોજ ઉપડી જશે.

આ સ્ટીમર ખાસ બલામણુ કરી ઉગળતે ચોમાસે મુલક પહોંચવા
તેમજ ઇસલામી બાઇઓને ઉપર દરસાવેલા મુખારક તહેવારો પોતાના
વહાલાઓ સાથે ગુજરવા તથા કરાવી છે અને જરૂર ઉપર લખેલી
તારીખે ઉપડી જશે માટે મુલક જનાર સાહેબો આ સારી તક ગુમાવશે
નહીં. નાતાલથી મુંબઈ પોંચવાને આસરે ૧૫ થી ૧૬ દીન લાગશે.

મજકુર આગમોટમાં ડેક પાસેજરો માટે ખાસ પુરતી સગવડ કર
વામાં આવશે. પાસેજરોને કોઈ પ્રકારની હલાકી નહીં થવા વીસે પુરતી
ખખરદારી રાખવામાં આવશે તેમજ ખાલખચા સાથે જનાર કેબીનના ફર્સ્ટ
તથા સેકન્ડ ક્લાસ પાસેજરો માટે ખહુ સારી સગવડ છે.

સ્ટીમર મુંબઈ પોંચીથી તરત અતરે તાર મારફતે ખખર મળશે તેથી
અહીંવાળાઓને પોતાના સગાસ્નેહી મુલક પોંચવાની ખખર વગર ખરચે
મળી જશે. વધુ ખુલાસા માટે લખો,

M. C. Anglia & Co.,
P. O. Box 59, Durban.

એમ. સી. આંગલીયા કુાં,
પોસ્ટ બોક્સ નંબર ૫૯, ડરબન.

પોરબંદર માટે સ્ટીમર.

અમારા બહુવામાં આપ્યું છે કે અત્રેથી
જનાર પેસેજરોને મુંબઈમાં કસ્ટમ વગેરે
તરફથી ખહુજ તકલીફ પેડવી પડે છે તેથી
કેટલાક તરફથી બલામણુ ચતાં અમેએ
એજન્ટ સાથે અંદોખસ્ત કર્યો છે કે જે ૨૫
પેસેજરો પોરબંદરની ટીકટો ખરીદ કરેતો
સ્ટીમર રેસ્તાગ પોરબંદરે બંદર કરશે માટે
કાઠીયાવાડ જનારાઓએ ખાસ ધ્યાન લે-
આ તકનો લાભ લેવા મુકબુ નહિં.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal)	12/6-
Half Yearly ...	7/6
Quarterly ...	4/-
Yearly Subscription (South Africa England and India)	17/-
Half Yearly ...	9/-
Quarterly ...	5/-

The Story of The Ramayana

TO LET.

The Epic of Rama,
Prince of India

By J. L. P. ERASMUS

6d. nett.

Post Free 7d.

To be obtained direct from the publishers,

International Printing Press, Phoenix, Natal.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, JULY 21ST, 1906

No. 29

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
What is "Protection" ? ...	495
Striking Below the Belt ...	496
Signs of Decadence ...	496
Dr. Pope ...	497
A Remarkable Deduction ...	497
OTHER ARTICLES:—	
Johannesburg Filings ...	497
"The Asiatic Danger in the Colonies" ...	498
Another Registration Case ...	498
Assault Case ...	499
Coloured People's Franchise ...	499
Indian School Reports ...	499
A Curious Document ...	500
Natal Indian Congress ...	500
Correspondence ...	500
Congratulations of Congress ...	501
Cape General Dealer's Bill ...	501
The Indian Stretcher-Bearer Corps ...	502

Indian Opinion

SATURDAY, 21ST JULY, 1906

What is "Protection" ?

We publish this week another report of an indentured Indian case, from which it would appear that the same employers are concerned as in the case reported in our columns last week. The circumstances in the present case are not, however, on all fours with the former one. It would seem that the indentured Indian woman, who appeared as complainant, had repeatedly gone to the Protector, together with another woman, and had complained of ill-usage by her employer, Robinson. We understand that on each occasion she had declined to return, pending inquiry, and that she had, in consequence, been dealt with by the Magistrate in terms of section 31 of Law 25 of 1891.

On the last occasion, on being taken back to the house of her employer, his wife brutally attacked her, beating the unfortunate woman with her fist upon the face, knocking her down, and kicking her. This evidence was given by the native messenger, who accompanied the Indian woman from the Magistrate's office, and who witnessed the disgusting affair. The defence was one of "not guilty," yet, when asked whether she wished to give evidence on her own behalf, subject to cross-examination, or whether she wished to call any witnesses, the accused's reply was in the negative, although, as an act of courtesy, her husband was permitted by the magistrate to put a question to the native witness.

The whole demeanour of the accused was one of callous indifference, and it is to be regretted that the magistrate was unable to comment upon the unpleasant features of the case. In parentheses, and to show what courtesy was extended to the accused and her husband (the latter being charged with assault upon a second woman), we would draw attention to the fact that neither accused was arraigned in the dock, but both were accommodated with seats at the table facing the magistrate.

The penalty inflicted upon the female accused was a fine of £1. As the case of the male accused is still *sub judice*, we are precluded from commenting upon it. However, the facts brought forth in the case reported in our columns last week, and those elicited in the present case, go to show that certain employers should be under the special surveillance of the Protector of Immigrants.

A section of the law relating to indentured immigrants provides that if it is found that complaints of ill-treatment are justified, the complainant may be transferred to some other employer. But we do not think that there is any provision for the placing upon a black-list of the names of employers against whom constant complaint is made and afterwards proved, and for the refusal to them of any further supplies of indentured Indian labour. We recommend this suggestion to the consideration of the Government.

One point to which we desire to draw attention is the utter inadequacy of the sentence in the present case. An indentured Indian, after repeated complaints that he is unfit to do the work demanded of him, and that he is constantly subjected to ill-treatment, is rendered so hopeless by his failure to obtain an inquiry into his case at the hands of the Protector that he attempts to take his life. For this he is sentenced to fourteen days' imprisonment with hard labour. Or again, if, though his complaint may be a perfectly valid one, he refuses, when asked to do so, to return to his employer until the complaint is looked into, his punishment is a fine of ten shillings or imprisonment with hard labour for seven days. In the one case, we have a breach of the common law due to desperation; in the other, there is a technical breach of a civil contract. But in the case of the woman who was so brutally ill-used by the wife of her employer, we find that the only punishment inflicted was the imposition of the insignificant penalty of £1, without the alternative of imprisonment. We cannot permit ourselves to comment upon this flagrant

inequality of punishment. The injustice is too gross.

When we turn to Act 1 of 1900, we find that provision is made that if an indentured Indian comes to the Protector to lay a complaint before him, "it shall be lawful" for the Protector to send the immigrant back to his employer per special messenger, whether the complaint be frivolous and unfounded or otherwise. Apparently, the Act does not make it "lawful" for the Protector to say to the man who comes to him with repeated complaints of ill-usage: "You shall not go back to your employer until I have fully investigated your complaint." It may be remarked that the Protector is not forbidden to do this, but that, keeping to the letter of the law, he makes it possible for the man, who has come to him with such complaints, to be dealt with criminally. Says the complainant: "I do not wish to return to my master. He ill-treats me too much. Sooner than do that I would commit suicide." It is then possible for the Protector to have the man dealt with by the Magistrate, being deemed guilty of contravening section 31 of Law 25 of 1891, to be charged with being absent from his master's house or estate without leave. And so the vicious circle continues, and so we have such cases as those whose records appear in our columns.

We think most emphatically that this abuse is eminently one that should be taken up by the public. The depositions of the two complainants should, we affirm, be submitted to the Protector of Immigrants for his comments, and a Governmental inquiry should be made into the whole of the facts elicited. There is only too great need to fear that, unless public notice is given to these circumstances, the whole affair will remain one of those departmental blunders that only come to light by accident, and when they do, are carefully hushed up.

Meanwhile, we take leave to direct attention to a very remarkable document that has come into our hands, and which we reproduce elsewhere in our columns. The document in question purports to be a printed form—evidently, therefore, in constant use—directed by the Protector of Immigrants to an employer whose indentured servant has come to complain to him, and whose complaint has been found to be without justification. It is obvious that the Protector is perfectly within his rights in advising the employer that the latter's servant was not justified in leaving his employment to make the complaint. But what shall we say when, upon further perusal of this singular document, we find that the Protector actually arrogates to himself the right to advise the employer—

who is well able to look after his own interests—to take legal proceedings against his servant!

Should not the title of "Protector of Immigrants," we ask, be forthwith changed to that of "Director of Prosecutions"? That a Government official is able to concern himself in what can only be stigmatised as an instigation to litigation is so incredible and so un-British, that we can well believe that the public will gasp with astonishment to learn the true position of affairs.

Think what would be said of a lawyer, whose client came to him to protect his interests, and who, upon finding that his client was wrong, actually went out of his way to advise the opposing party to institute legal proceedings!

This is not protection. It is a very pretence of protection. The word is pretty enough, but, unfortunately, its use is made to disguise persecution. We hold no brief for those who break the terms of their contracts, however burdensome these may be. But we do claim that it is no function of the Protector of Immigrants to advise the employer upon his course of procedure. The employer can read the Act for himself, and, in any case, can have recourse to his ordinary legal adviser. For the Government to offer legal advice gratis is a curious innovation. Will they extend the practice to cover unfortunate indentured Indian immigrants?

Is not the Indian community justified in asserting that the Protector of Immigrants should be an independent official, preferably an Indian, appointed by and directly responsible to the Governor-General of India?

Striking Below the Belt

THE Natal Indian Congress is to be congratulated upon its determination to leave no stone unturned to prevent the exclusion of British Indian colonists in Natal from the exercise of the municipal franchise. A cablegram of protest has already been sent to the Secretary of State for the Colonies, and the Congress, at its meeting on Tuesday evening last, wisely decided to supplement that step by forwarding full representations to Lord Elgin, drawing his attention to this iniquitous attempt to deprive Indian citizens of this Colony of all power and voice in the conduct of municipal affairs. It must be borne in mind that the Government of this Colony have not had the courage to advertise their intentions in so many words. Their attack has not been direct. They have endeavoured to bring about the desired end in an oblique and utterly indefensible manner. This is striking below the belt with a vengeance, and is the culmination of that pin-prick policy that has had for its avowed object the driving out of all Indians from the Colony.

We could understand a manly, honest conflict of opinion, but we do not profess to apprehend the manner and quality of thought that has evolved this underhand project for depriving the unfortunate British Indian colonist in Natal of his only remaining weapon of defence.

Section 22c of the proposed Law would deprive of the Municipal franchise all who are not exempt from the disabilities imposed by Law 8 of 1896. This cunningly devised trick to disarm criticism, however, has not been cleverly enough disguised. On the surface, it would seem that it is only just to exclude from the municipal franchise those who labour under legislative disabilities. Yet, apart from any other consideration, as, for instance, the unwisdom of arguing from the greater to the less, it is manifest, on examining the section a little more closely, that the contention raised is based upon a childish fallacy. If we consider the disabilities imposed by section 2 of Act 8 of 1896, we find that it enacts that no persons shall be qualified to exercise the parliamentary franchise who are natives, or descendants in the male line of natives, of countries which have not hitherto possessed elective representative institutions founded on the parliamentary franchise.

It is obvious, at a glance, that this disabling clause cannot, by any stretch of imagination, be held to apply, by analogy to the exercise of the municipal franchise.

We do not think there can be many persons, at this late day, unaware of the fact that there are hundreds of municipal corporate bodies throughout the length and breadth of India. Many members of the British Indian community in Natal have been members of these bodies and still more have been burgesses in India.

It is a prostitution of terms to claim, then, that British Indians, because the method of their elective representation in India does not accord with the conditions of the parliamentary franchise in this Colony, should be debarred from the privilege of voting for municipal purposes.

British Indians have never desired political power. But they are entitled to a proper recognition of their civil rights, and it is, we maintain, the height of dishonour for the Assembly now to go back upon the public pledge, given by the late Mr. Escombe and Sir John Robinson, and endorsed by the House, that the provisions of Act 8 of 1896 should never be made to apply to municipal elections.

If British Indians are to be deprived of their sole remaining public right, they will indeed be in the lions' den, and, from recent experience of the manner in which their interests are guarded by Parliament and by the municipalities, we have no hesitation in saying frankly that, unless the Natal Indian Congress stands upon its just rights, and insists that due consideration be given to its extremely

moderate representations, the Indian community in this Colony will fall into a parlous state from which it will not recover for years. Let the Transvaal be a constant warning to British Indians of what can happen in a British colony when they are denied their most elementary civil rights. They must not flinch from the contest, but must face the situation with manly courage and resolution.

WE HAVE OFTEN REMARKED THAT THE almost inevitable result of

Signs of Decadence—a great reliance upon coloured labour is the deterioration of the white race so dependent. Our remarks to-day are called forth by a reference to the report of Dr. Muir, Superintendent-General of Education for the Cape Colony. Complaint has been frequently made that the white colonists of the Cape do not avail themselves of the advantages of education with such avidity as that shown by the coloured students. Colonel Grewe himself commented upon this curious phase of affairs not long since. In the report under review, regret is expressed that advance of the proportion of white children in schools in some divisions of the Colony cannot be set against loss in others. That may be so, and we are quite able to realise why Dr. Muir should lament that his European protégés do not show so well as their coloured competitors. It is a sign of the times. Yet we do think that not sufficient is being done at the Cape, in the way of educating the children of coloured parents. We hold that the coloured people of the Cape are of immeasurable value to that Colony as citizens and as workers. Upon their shoulders rests the burden of all that labour without which the Colony would be a standstill. It is true that the Education Department has great difficulties to face. In the schools for coloured children, 88,753 pupils were present at inspection, of whom 2,387, or 2.7 per cent., had passed the fourth standard. This is 1 per cent. less than the numbers who had attained that position last year. The report, however, points out that a large number of fresh localities have come for the first time this year under the influence of the teacher. There is a total increase of coloured schools, during the last year, of 87, as against a total increase of white schools of all classes of 214. It is obvious, therefore, that everything is not being done for the development of the young intelligence of the coloured community, and it must be understood that, in this classification, natives are included. This is unfortunate, as no separate figures show the real extent of the neglect of the requirements of the true "coloured" people. It is a matter for regret that the Cape Government does not set its way to publish reports less likely to mislead, and for still greater regret

that, whilst so much effort is expended to make unwilling European parents send their children to school, so little is being done to satisfy the ever-growing needs of the "coloured" people. It is sad to think that their colour stands in the way of their receiving proper recognition at the hands of the Government.

"INDIA", OF THE 22ND ULTO, PUBLISHED A REPORT OF A meeting of the Royal Asiatic Society, held in London, on which occasion the Society's gold medal was presented to the Rev. Dr. G. U. Pope, the distinguished Orientalist. In a felicitous speech, Mr. John Morley, Secretary of State for India, eulogised the eminent services that had been rendered to East and West by the Doctor's researches in Tamil literature, adding that the very list of his works was a monument to his industry. In reply, Dr. Pope stated that he had felt a "call" to interpret the spirit of Tamil to the West, and we are bound to confess that his claim, that the acknowledgment of his work was good for him, the Tamil people, and those who made the acknowledgment, was very apposite. This English student, who has opened up the lore, sacred and secular, of the Dravidian races, through the Tamil branch, for the investigation and development of Western scholarship, deserves more of mankind, and is a truer servant of the crown, than all the soldiers and proconsuls who have had policies, promote and plans of administration to perfect. The Tamil community of South Africa should be greatly gratified ■ this public honour conferred upon a man who has spent more than sixty years of his life in a noble endeavour to make their people understood and appreciated by his compatriots.

WE LEARN THAT A CERTAIN BHABHA was charged, before the magistrate at Volksrust recently, with contravening section 2 of Ordinance 5 of 1903, and although he produced a registration certificate and claimed exemption from the necessity of taking out a further permit, he was ordered out of the Colony, because the magistrate was not satisfied with the proof adduced that Bhabha was the rightful owner of the certificate. The unfortunate man accordingly left the Colony, and set about collecting incontrovertible evidence of his rightful possession of the registration certificate produced, and upon doing so, he re-entered the Colony, naturally thinking that his right of entry would be unchallenged. But no! He was again brought before the magistrate on the same charge. This time it was admitted that the man was ordinarily entitled ■ exemption under sub-section 2 of section 2, but as he had been expelled from the Colony, the magis-

trate held, by some strange perversion of logic, that he lost his claim ■ exemption, in terms of par. 4 of the section, withdrawing the privileges conferred under sub-section 2 from persons who had been previously ordered out of the country. The defending attorney pointed out that no criminal offence had been shown, and contended that the paragraph applied only to persons expelled for having committed some criminal offence. It may be remarked that Mr. Bhyat whose case recently came before the Supreme Court, was also expelled from the Colony. But that did not prevent his rehabilitation by the Supreme Court. We shall be surprised if Mr. Bhabha's appeal fails ■ relieve him of this injustice inflicted upon him.

Johannesburg Jottings

[BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE]

* THE ASIATIC OFFICE. Owing probably ■ the congestion at the office of the Registrar of Asiatics, and to the difficulties of dealing with the cases of applicants from Durban, a branch office is being opened amongst you, over whose destinies Mr. E. G. Burgess has been deputed to preside. Mr. Burgess, it will be remembered, took charge of the department, at Pretoria, during Mr. Chamney's absence, when the High Commissioner decided to transfer all matters relating to Asiatic permits from the office of the Chief Secretary for Permits to that of the Protector of Asiatics. Whilst every allowance must ■ made for the difficulties consequent upon the re-organisation of Asiatic affairs upon their present basis, it cannot be said that Mr. Burgess' tenure of office gave that amount of satisfaction to the Indian community that the circumstances merited. It is to be hoped that he will not find his new duties too onerous to permit him to remember the claims of equity and consideration that the Indian applicants for permission to enter this white preserve have a right to expect. It will be interesting to watch developments in this direction.

* THE HEALTH "DANGER." The question of the influence of the presence of the Asiatic upon the public health is an ever-green one, and I make no apology for quoting official testimony as often as circumstances permit. The agenda paper of the Johannesburg Town Council, for the 11th inst., contains a report from the Medical Officer of Health, submitted by the Public Health Committee, showing the distribution of notified disease during the three weeks ended 16th June last. The figures given for Asiatics show a total of 34 such cases, analysed as follows:—enteric fever, 3; dysentery, 13; and malaria, 18. At first sight these figures

seem disproportionate, but when we observe that Dr. Porter points out that "imported" Asiatics monopolise all the cases of malaria, 8 of the cases of dysentery and one case of enteric, it is obvious at once that the British Indian is singularly immune from infectious disease, notwithstanding his "filthy" habits which are such a standing "menace" to the health of the community. Figures will, it has been said, prove anything, but the above analysis should enlighten some of those who have not yet looked beneath appearances.

WHAT CAN THE MATTER BE? In the current number of the *Government Gazette* for this Colony, several pages are occupied by a return of unrehabilitated insolvents whose estates have been placed under sequestration since June, 1st 1903. Those whose estates have been confirmed number 126, whilst estates of which the accounts and plans of distribution have not been confirmed amount to 547, a total of 673. It would thus appear that the average number of insolvents in this Colony is approximately 242 per annum, of whom no less than 135, or over 55 per cent, are not able to obtain rehabilitation. This is a most striking condition of affairs and one that would make any community, but one of gamblers, pause. I say "gamblers" advisedly, for the vast majority of these insolvents are dwellers on the Rand, and Johannesburg and its satellites are notorious for the speculative fever whose germs lurk in every transaction.

THE "HONOURABLE" MR. THOMPSON. I note that Mr. Councillor Thompson, of Krugersdorp has not had the common honesty to accept the challenge of INDIAN OPINION, issued in your last number but one. It was not to be expected that he would. Why, indeed, should he? The anti-Asiatic gag has to be worked for all it is worth. As Mr. Van Blommestein sapiently remarked, it is the only public question on which all parties are united. One usually does find political parties united in the perpetration of a flagrant injustice. It is then said that such matters should be kept out of the arena of party politics—happy phrase, happy pharisaism! And so all parties are going to unite to trumpet forth to all the world that Potchefstroom is invaded by goodness knows how many shameless Asiatics, whilst poor Pietersburg, sacred to the memory of the "irrefutable" Theunis Kleinenberg—another shirker of challenges!—is actually being eaten up alive by the brown hordes of undesirables. Well, well, the Krugersdorp councillors are singularly mild, considering the glorious opportunities open to them for posing as country-saving patriots. But it is not safe to prophesy what wonders time will bring forth.

"The Asiatic Danger In the Colonies"

(CONT'D FROM PAGE 497)

[The following article, by the English Editor of *INDIAN OPINION*, appears in the June number of *The Empire Review*. It is a reply to an article under the above heading contributed by Mr. L. E. Neame to the March number of the periodical. The first three portions of this article appeared in our issues of 30th June, 7th July, and 14th July.]

The Indian agriculturist in Natal has proved himself an economic necessity, as has his commercial brother in the Transvaal, and it is idle to allege that he is not a most serious factor to be considered in the whole structure of the Empire.

The fact is that South Africa, by reason of its geographic position, is probably destined to be the scene of a remarkable struggle between the Eastern and Western concepts of material life—the struggle between a simple and a complex civilisation. If the Indian is, in the view of a European, of a lower degree of civilisation than himself, surely it is of the essence of good rule and statesmanship to develop in the former (he being a reasonable and intelligent person) a higher conception of the part that he is to play in the world's social and economic fabric. For the South African colonist to endeavour to maintain him for ever in his so-called natural sphere as hewer of wood and drawer of water merely perpetuates and increases the present difficulties and does not solve the problem.

If South Africa is to be overrun with Indians it will mean that various colonies will receive that supply of agricultural and industrial labour of which they stand to-day so very much in need. Surely the "economy and frugality" that will enable them to develop the enormous resources of this country, rather than a foolish expenditure upon unnecessary luxury, will more than counterbalance, so far as the prosperity of the Empire is concerned, the difference between the consumption of the Indian and that of the white man! Who that reads the statistics of imported foodstuffs and other similar necessities into the South African colonies does not blush with shame? If the "industry and frugality" of His Majesty's Indian subjects can make a garden out of a wilderness—even at the possible, but improbable, expense of a diminution of the white population—will not the Empire at a whole benefit?

Suppose, however, that there is actually a large influx of Indians into South Africa, as your contributor suggests, and that they enter into competition with the white population. Mr. Neame says nothing as to the powers of organisation and combination possessed by the whites, enabling them

to successfully overcome any and every combination of the Indians. He makes no mention upon the impediment of language and of race and colour prejudice against which the latter have to contend. I challenge your contributor to name one Indian firm that will bear an instant comparison, in magnitude of trade, with the great Bar and wholesale houses with branches everywhere in South Africa. There is, I maintain, not one that, compared with these, is other than a petty trader's concern. The Indian stockholder is as the connecting link between the native and the poor white on the one hand, and the wholesaler on the other; and as such, is an invaluable economic factor in the commercial welfare of South Africa.

The indentured "coolie," again, could be dispensed with to-morrow if the colonists of Natal would work the soil themselves, or develop the dormant agricultural instinct of the natives. The whole bundle of grievances against the Indian is fictitious, for it is within the power of South Africa to-morrow to get rid of him, or to control him. He is wanted and he is not; but the legal restrictions imposed upon him are so many and so stringent as to deter more than a hundred thousand of Indians from entering the country, or, having entered, from remaining. And for those who remain, their moderation more than merits passing notice, if one may judge from the demands and the offers of the British Indian Association in the Transvaal and the Natal Indian Congress in Natal.

I would not labour these points but for the fact that such articles as those of your contributor, under scare-heads such as "The Asiatic Danger," may, and will, do great harm to those of my constituents now in this country, the prejudice against them being already great enough.

Sir Harry Parkes' contention as to Chinese cannot possibly have reference to British Indians. The former are aliens, the latter British subjects. Are three-quarters of the population of the Empire to be aggrieved by reason of British breach of faith? Are the "frontiers of the Empire" to be endangered by the dissatisfaction of three hundred millions of His Majesty's Indian subjects because Imperial pledges are disregarded and Imperial promises are callously broken at the bidding of a few fanatical provincials? Is India to become a menace to the Empire because its people are debarred from their rightful share in the privileges and responsibilities of British citizenship in any part of the King's dominions? How long will the East bear such treatment?

Dealing with the whole question of the attitude of whites to the Indians in South Africa, Mr. Archibald Colquhoun gives up his views as follows:—
"The question of the treatment of Indians in South Africa is one that should be impartially studied by all thoughtful men, both

in Great and Greater Britain, since it illustrates a weak point in our Imperial system to which it would be fatal to be blind."

Can it be that the problem of the British Indian in South Africa is destined to be the rock upon which the good ship "Empire" is eventually to split?

Another Registration Case

Magistrate's Curious Decision

On the 3rd July, 1906, one Mahomed Saleem Bhabha, was charged, before the Assistant Resident Magistrate of Volksrust, with contravention of Sec. 2 of Ordinance 5 of 1903. The accused produced a Registration Certificate issued to him under Law 3 of 1885, as amended by V.R.R., August 12th, 1886, and claimed to belong to one of the exempted classes, but the evidence being not sufficient to prove that he was the rightful holder of the certificate produced by him, he was ordered to leave the colony. He left the colony accordingly.

He tried to call further evidence for his case, and on obtaining such, he re-entered the Transvaal, and was again brought before the Assistant Resident Magistrate of Volksrust on the same charge, i.e., of contravening Sec. 2 of Ordinance 5 of 1903. The defence was the same as in the above case, but this time, further evidence was put in, to prove his right to the Registration Certificate produced by him. In delivering judgment, the Magistrate said that though it was satisfactorily proved that the accused was registered under Law 3 of 1885, as amended by V.R.R., August 12th, 1886, and that he was the rightful holder of the Registration Certificate produced by him in Court, and therefore he came under one of the exempted classes, under Sec. 2 (Sub-sec. 2) of Ordinance 5 of 1903, par. 4 of that Section provided that "the exemption in this Section contained shall not apply to any person who has been expelled from or ordered to leave this Colony or the Orange River Colony," and that as the accused was once ordered to leave this Colony, his claim to the exemption contained in Sec. 2 could not be allowed. Consequently, he was ordered to leave the Colony, under Sec. 6 of Ordinance 5 of 1903.

Mr. F. J. H. Landsburg, who defended the accused in the above case, contended that the provision in par. 4 of Sec. 2 (sub-sec. 2) applied to a person who was expelled from or ordered to leave this Colony or the Orange River Colony in consequence of some criminal offence, and that the contravention of Sec. 2 of Ordinance 5 of 1903 was not a criminal offence, as was decided by the Supreme Court in *Rex vs. Bhyat*. The accused therefore had a claim to the exemption contained in Sec. 2.

An appeal is to be made against the above decision.

Assault Case

European Fined

[SPECIAL "INDIAN OPINION"]

On Monday last, 16th inst., before Mr. Saunders, at the Umhaz Court, a European woman, Mrs. Robinson, wife of T. B. Robinson, was charged with committing an assault upon an indentured woman, No. 99,721, Dandhir Kulsam, on the 16th May last.

Mr. W. C. Miller, Assist. Clerk of the Peace, prosecuted.

The accused and her husband were accommodated with seats at the horse-shoe table, facing the Magistrate.

Accused pleaded not guilty.

Complainant, sworn, stated that she was an indentured Indian woman. Sometime in May she had been taken by a native messenger, Charlie, to Mr. Robinson's house.

She charged Mrs. Robinson with having committed an assault upon her when the messenger took her there.

Accused had struck her two blows on the face with her hand, and had caught hold of her (complainant's) hand. That was all.

There was no-one present except the native messenger. There was only one messenger.

Mr. Robinson was there.

Charlie, native messenger, sworn, stated that he recognised the lady charged with the offence. He knew complainant. He had taken her to Mr. Robinson's house some time ago, on a Saturday.

He knew what she complained of—being assaulted. Witness saw the assault committed.

Accused struck complainant with her fist. She struck complainant several times till witness went outside.

By Magistrate: Did accused do anything besides strike complainant with her fist?

Witness: She struck complainant with her hands, her fists, knocked her down and kicked her.

Mr. Miller: That is what the woman said in her original deposition. Her evidence to-day does not go so far.

Witness: I then went away.

Accused intimated she had no questions to ask.

Mr. Robinson asked, on behalf of his wife, how far the witness was from the assault when he went out of sight.

After demurring slightly, and upon the Clerk of the Peace offering no objection, the Magistrate allowed the question.

Witness: About the distance from the Court to the road.

Mr. Robinson: Then he must have walked about two or three hundred yards to get out of sight, and yet he says he went away and did not see anything else.

Mrs. Robinson, when asked whether she desired to give evidence on her own behalf, being warned that she made herself liable thereby to cross-examination,

declined to do so, and did not wish to call any evidence.

Mr. Miller: This is a *prima facie* case, your worship. The facts are not rebutted.

The Magistrate: The accused is charged with having committed an assault upon the indentured woman, Kulsam. I find the accused guilty. The charge is not denied. I fine the accused £1.

A further case of assault was preferred against T. B. Robinson, but owing to the subpoena not having been served upon the complainant, and being unwilling to withdraw the case, Mr. Miller asked for an adjournment until 2-30 p.m. on Monday, 23rd inst. This was granted.

Coloured People's Franchise

Sympathy from Lord Elgin

Letter to "Spectator"

A message from the special representative of the *Natal Mercury* in London states that Dr. Abdurahman and Mr. Fredrick Daniels, delegates of the African Political Organisation, interviewed Lord Elgin on the 16th inst. Dr. Abdurahman detailed the disabilities of the coloured persons and natives of the Transvaal and Orangeia, and urged the granting of the franchise to coloured persons.

Lord Elgin promised to do everything possible on their behalf. If he could not go far enough they must not blame him for lack of sympathy.

A Reuter special telegram announces that a British South African, in a letter to the *Spectator*, argues that the Imperial Government are entitled, according to the Vereeniging terms, to insist upon giving the franchise to the coloured people who are not aboriginal natives. He quotes a letter from Lord Milner, saying, "I always held that the word 'native' in the terms of surrender meant natives, and not coloured people."

THE ABNORMAL LONDONER. The Londoner's departure from the normal can be estimated by the fact that, in the London Hospital alone, during one year, according to Sir Frederick Treves, there is used:

1,000,000 pills.

Three tons of Epsom salts.

Three tons of carbolic acid.

Gas and a-half tons of ether and chloroform.

Ten tons of lint.

Eight tons of cotton wool.

Seven hundred kangaroos for supplying ligaments and tendons.

In one year this hospital had 14,394 operations, or forty every day.—*Herald of Health*.

Indian School Reports

MARITZBURG HIGHER GRADE INDIAN SCHOOL.—Annual inspection, June 11 and 12. Present, 89 out of 95, being an increase of about 30 on the numbers of 1905. The pupils below Standard were not questioned, their ignorance of English rendering them invulnerable. The remainder of the school, ranging from Standards I to VII acquitted themselves satisfactorily, the most congratulatory feature being the steady relative improvement throughout. The organisation and scheme of work is good, the teaching is conducted on broad and sensible lines, and there has been fair success in cultivating the powers of reflection and observation—powers generally absent in the average Indian juvenile. In Arithmetic, all up to Standard V were fairly good, Standard IV being excellent in written work, though their beginnings of fractions need attention. With the comparatively higher work in Standards V, VI, VII, the results were less satisfactory; carelessness in taking down sums, fractions wrongly handled in Standard V, and the factorization of roots in Standards VI and VII, were the main faults. The mental work throughout was brisk and capable, and the highest standards had a fair grip of principles in the more advanced work. The reading and the recitation were marred in the lower standards by natural disabilities of intonation, but improved in the upper part of the school. Dictation of unseen passages was well done in Standards IV, V, VI, VII, but III and II came to grief, doing much better, however, at a second passage chosen from their reader. History and geography were fairly satisfactory; in the former subject the school was fairly well acquainted with the history of their own race, as well as with that of the Colony and of England; in the latter subject both physical and general political geography were well known, and the boys showed that they had been taught to think. It is worthy of note that a meteorological report is daily kept posted. Composition was weak, and sedulous attention must be given to the difficulties of tense, and of the correct use of the article; there were two or three quite good copies, however. Oral composition is constantly practised all through, and with fair success. Formal exercises in grammar obtain, and the Latin done out of school hours has had its due effect on the history of words. A good series of sensible object-lessons has been given throughout, including some simple physics and science to the upper standards. Writing is very fair all through, though a more close relationship should be established between the styles of Standards I and II. Drawing includes freehand, model, and brush-work; it is evidently a favourite subject, and is very creditable indeed, and has much improved in general cleanliness and decision; map-drawing has been brought to a

high pitch of excellence, and the evidences of this and of kindred work which adorn the walls of the school would be a credit to any establishment. Drill with clubs and dumb-bells was fairly rhythmic, but far more smartness and energy is needed in the exercises. It is very questionable whether the pains at present bestowed on the singing is good economy; they had a fair grip of the sol fa methods and system, but the songs cannot be described as anything but painful, as a very small percentage of the pupils seem to have any ear at all. The headmaster has started commercial classes in out-of-school hours, for which some 30 boys stay. The various exercise books are neat, and there has been vast improvement in their tidiness and cleanliness of late. The discipline is good, and a series of monthly examinations, in which the staff are each other's critics, keeps a good hold on the work. The grounds and buildings are well kept, and are clean.

GREYTOWN INDIAN SCHOOL.—Visited without notice, when 25 out of 43 were present. The small attendance is due to the fact that the teacher had on the afternoon before been interviewing parents in respect of fees long overdue. Up to June 14, the attendance had been very satisfactory. Work was going on briskly, but the teacher must see that none of the pupils' efforts are merely mechanical, and of the "kill time" class. No transcription should be given without a lesson, or hints on writing. The manuscript books are fairly neat and clean. The drawing must be made the basis of real eye-training, and the use of the ruler discouraged. The register had not been marked at 10 a.m. Some time was spent explaining methods and constructive system to the teacher.

ST. ANTHONY'S GOVERNMENT AIDED INDIAN SCHOOL.—Inspected on June 15. On the register, 119; present, 91. The school continues to do very good work. Plans for a new building to accommodate over 200 children in separate class-rooms have been drawn up, and the work is to be put in hand almost immediately. The reading of the children is very good indeed, that of Standard II. being especially promising. The children have been carefully drilled in the pronunciation of the aspirate. Writing and arithmetic are both quite good. The exercise books are all neatly bound in paper covers, and show careful work and painstaking corrections. The children must be encouraged to answer questions in complete sentences. For this purpose a picture should be put up, and the children questioned about it. The answer, given in the form of a sentence, should be first written down on the blackboard, then copied in their books by the children, and then learnt. The reading books are not quite suitable, and a new set of reading

sheets is required for the infants. It is a pleasure to testify to the careful and conscientious way in which the sister in charge and her staff do their work. —*Natal Government Gazette.*

A Curious Document

What is "Protection"?

Below we publish a most instructive document. It is a printed form purporting to be addressed by the Protector of Immigrants to an employer whose indentured servant has gone to complain to the Protector, the complaint being regarded by the latter as being frivolous and without justification:—

Protector of Indian Immigrants Office
Durban,

.....1906.

Dear Sir,

With reference to the Indian,.....
.....No.....who came to complain on the.....instant, I have to inform you, in terms of Section 2, Act 1, 1900, that the Indian was *not justified* in coming to me to complain, and you are at liberty to take him before the Magistrate and charge him under Section 35, Law 25, 1891, and to deduct the cost of returning him from any wages now due, or which may fall due.

I have the honour to be,
Sir,

Your obedient servant,

Protector of Indian Immigrants

To.....

Natal Indian Congress

A special general meeting the Natal Indian Congress was held at the Congress Hall on Tuesday evening last, at 7.30 p.m., to approve of the cablegram of protest sent to the Secretary of State for the Colonies. The following is the text of the cable sent:—

"Secretary State Colonies,

London.

British Indian Colonists Natal strongly protest against Natal Municipal Corporations Bill especially clause 22, disfranchising all not exempt from disabilities imposed by Act 8 of 1896. We respectfully submit the Act does not apply municipally British Indians. Request delay. Memorial Natal Indian community follows."

The position of affairs was briefly explained to the meeting, and Mr. Bernard Gabriel strongly supported the idea of sending a powerful Memorial to the Secretary of State for the Colonies.

Mr. Dada Osman proposed that such a petition should be sent to Lord Elgin. Mr. K.C. Appoo seconded, and the proposition, supported by Mr. J. Timol, was carried unanimously.

Correspondence

Marriage

To the Editor, INDIAN OPINION.

Sir,—Marriage is the most important social relation in which you can engage. Most engagements last only for a short time, but marriage is a union between two persons who must live together in constant intercourse. So close is the union between husband and wife, that the two are regarded as one. God formed woman to be a helpmate to man. The two sexes differ in several respects, but by suitable marriage each supplies the deficiencies of the other, and the happiness of both is greatly increased. The man has strength of body, enabling him to protect his wife, and provide for her support; the wife has a loving disposition which prompts her in every way to minister to the wants of her husband. Marriage is the source of the natural relations, as husband and wife, parents and children, brothers and sisters. It is the means of calling forth the most endearing and permanent affection, which gives life much of its sweetness. Industry and economy are secured by marriage. Parents toil chiefly for their children, and for their sakes they avoid much useless expenditure. The great Indian poet thus describes the position and character of an Indian wife in ancient times:

A wife is half the man, and truest friend;
A loving wife is a perpetual spring
Of virtue, pleasure, wealth; a faithful wife
Is his best aid in seeking heavenly bliss;
A sweetly speaking wife is a companion
In solitude; a father in advice;
A mother in seasons of distress;
A rest in passing through life's wilderness."

The happiness of married life may be enjoyed equally by all, by the peasant as the prince. It must be confessed, however, that marriage may be a curse as well as a blessing. If there is not mutual love and forbearance, it may lead to life-long misery. The Hindu Shastras require from the wife the most abject submission; but they say very little about the duty of a husband to a wife, and often it is put on mere selfish grounds. Indian wives have some excellent qualities, and on the whole, married life amongst Hindus is fairly happy. Still this happiness can be greatly increased, and marriage might be made a most important means for benefiting the country in every respect, whilst at present women are the great drag on its progress.

M. JAMESON.

Phoenix,
26-6-06.

INDIAN MAILS. The following mails for India per Messrs. King and Son's Natal Direct Line are advertised: for Colombo & Calcutta S. S. *Pangola* (Aug. 4) and S. S. *Umaid* (Aug. 10); for Bombay direct, S. S. *Ummat* (Aug. 11).

Congratulations of Congress

Two Interesting Letters

The following two letters of congratulation have been sent on behalf of the Natal Indian Congress:—

Box 441, Durban,
July 12th, 1906.

Sir,—We have the honour to inform you that, on the 5th inst., by direction of the Natal Indian Congress, we had the pleasure to despatch to you the following cablegram:—

"SURENDRANATH BANERJEE,
Editor *Bengalee*,
Calcutta.

Congress congratulate heartily successful appeal."

We are requested to amplify the above message, by conveying to you the expression of the great satisfaction of the Congress in your successful effort to uphold the cardinal principles of freedom of the person and public justice in Eastern Bengal.

The Congress regret exceedingly the grave hardships that have befallen you, and trust that the memory thereof may be somewhat softened by the thought of the appreciation of Indians in South Africa of the action that you have taken to vindicate those rights to which we have alluded, and of the success that has attended your efforts.

The Congress desire us to place on record their cordial and respectful wishes that your patriotic services on behalf of the Mother-Land may be secured to her for many years to come, and that your high and nobly-inspired endeavours will be crowned with the brilliant success they merit.

We have the honour to remain,
Sir,

Your obedient servants,
(Sd.) O. H. A. JOHARI,
" M. C. ANGIA,
Joint Hon. Secretaries, N.I.C.

BABU SURENDRANATH BANERJEE,
Office of *Bengalee*,
Calcutta.

Box 441, Durban,
July 9th, 1906.

Sir,—On behalf of the Committee of the Natal Indian Congress, we beg to tender you the heartiest congratulations of the Congress on your success in the Mathematical Tripos, at Cambridge University, in that you have achieved the coveted position of Senior Wrangler for the current year, a position that has only once before been attained by an Indian.

Your success reflects the greatest honour upon yourself and upon our Mother-Country, and cannot but advance the claims of Indian studentship to sympathetic consideration, by reason of yet another high academical achievement of one of her sons.

We most earnestly trust that the honour conferred upon you will be but

one of many yet to come, and that our Mother-Land will derive all possible advantage from your present and your future efforts on her behalf.

We have the honour to remain,
Sir,

Your obedient servants,
(Sd.) O. H. A. JOHARI,
" M. C. ANGIA,
Joint Hon. Secs., N.I.C.

A. T. RAJAN, Esq.,
Trinity College,
Cambridge, England.

Cape General Dealers' Bill

Debate in Assembly

SIR HENRY JUTA resumed the debate on the second reading of the General Dealers' Bill, and said in view of the Attorney-General's motion on the paper to send the Bill to a Select Committee he would not go into the matter at length. It might be desirable that the hours of trading should be limited, but it was a big question which ought to be considered all round and should be treated on its own merits irrespective of any particular trade. At least there was a strong feeling, especially among the smaller general dealers, that this limitation would inflict great hardship on them. (Hear, hear.)

Mr. DE WAAL said he was in sympathy with the general principles of the Bill, but there were many things in it with which one could not agree. When this Bill was before the House he called for a return, and it was unfortunate he could not get a return for the whole Colony, because since 1904 the licences were issued by the post office, but he was able to get a return from the five largest towns. With regard to new legislation, he asked first that there should be a demand for it. It was said that figures could prove anything, but his returns proved at least one thing. In the five largest towns of the Colony, Cape Town, King William's Town, East London, Kimberley, and Port Elizabeth, 5,222 general dealers' licences were issued to Europeans last year. This year, up to May, the number had alarmingly decreased, and Europeans had taken out licences to the extent of 3,920, so that 1,302 white men in these five towns had gone out of business since last year. He also found that in 1905 general dealers' licences were issued to 1,012 persons of non-European origin—or about 25 per cent. of the total—but this year that number had increased to 1,049 already, so that it was clear to him while men of non-European origin had been able to hold their own the white men had gone out. That was a condition somewhat alarming, but when they looked at the hawkers they found the position infinitely worse. In 1905 the number of Europeans taking out

licences was 184; to-day it was 90. In 1905 the number of non-Europeans taking out licences was 256; to-day the number was 181, so that while Europeans had decreased by half those of non-European origin had not decreased by more than 25 per cent., and two-thirds of the trade of hawkers was in the hands of non-Europeans. He thought that was a condition of affairs which warranted them in sending this Bill to a Select Committee. (Hear, hear.) One of the great reasons for the present condition of affairs was that there was no uniform legislation throughout South Africa. He thought that if they dealt with the general dealers they should also deal with the hawkers. He considered that if a man was undesirable in the town he ought to be found undesirable in the country. The reason why they had such an influx of the present non-European licences was because those who had been refused in Natal could take out a hawker's or general dealer's licence here. This state of affairs should not exist. In the Natal Act the principle there had been made that every locality should deal with its own internal affairs. He was prepared to join the committee.

Mr. SLATER said that he supported the Government in this measure, because it was highly necessary in the interest of the trade. He would not have been sorry if the Bill had followed the Natal Bill in certain respects. The number of unsuitable people entering business life was increasing. Natal was an object lesson in the matter. He did not think that the decision should be left to a magistrate but to a board of seven members, commercial men, divisional councillors and the resident magistrate. He wished the Bill all success.

Mr. MILES said that in Uitenhage a one-time European shopkeeper was now acting as a clerk to an Asiatic competitor. He did not object to the "smouse," but to the Asiatic who made the street corner his emporium. Then, cheap-jack auctioneers had made their appearance, with the result that the working man was being deluded into handing over his hard-earned money to him instead of educating his children with it. He hoped the Attorney-General would see his way to increase the number of members, but these matters could be threshed out in committee.

Mr. E. S. STREYLER, who, on rising to make his maiden speech, was received with cheers, said the idea of the Bill was a good one, but they expected it to be very much improved in committee and he trusted that when it came out of committee it would meet with the approval of the House. He represented a constituency that felt the want of this Bill most keenly. A very pitiful change had come over the body of general dealers. This measure was directed against Asiatics, but he qualified that by saying that it was not against the respectable Asiatics. They did not wish to interfere with vested

interests, and his own idea was that they should deal with the future rather than the past and prevent things getting worse. (Hear, hear.) They would find from the returns in the "Government Gazette" that the amount of money remitted from this country through the post office to India was next but one to the amount remitted to the United Kingdom, and he thought that the figures spoke for themselves. (Cheers.)

Mr. GINSBERG said his particular objection to the Bill was the Licensing Courts—(hear, hear)—and from an experience of those courts in regard to the liquor trade he objected to any legislation extending the principle. He was in as strong opposition to this Bill as he was last year. (Opposition cheers.)

Mr. OOSTHUIZEN concurred with the idea that the Bill should go to the committee.

The ATTORNEY-GENERAL said this Bill was the product of innumerable deputations and communications and tremendous criticism since last session. He was, however, aware that there were several points on which hon. members desired an opportunity for fuller discussion, and he therefore thought that they could sit round a table and discuss these amendments and then report the results to the House. He was quite willing to consider the question of putting hawkers in the Bill. He did not want to create close trade unions amongst grocers. The Government did not intend to touch vested interests. Referring to the remarks on the Natal Bill, he said that it had been stated by traders there that this Bill was more humane than the Natal Bill.

The Bill was then read a second time.

The ATTORNEY-GENERAL moved that the Bill be referred to a Select Committee, with power to take evidence and call for papers, and with leave to bring up an amended Bill; the committee to consist of Messrs. Garlick, de Waal, Jagger, Mills, Cronwright Schreiner Rabie and the mover.

Captain BAM (as an amendment to the above), moved that the committee consist of nine members, and that Mr. Steytler and Dr. De Jager be members of the committee.

The amendment was agreed to.—*South African News.*

DEATH OF LADY CURZON. A Reuter telegram announces the death of Lady Curzon, wife of the ex-Governor-General of India, on the 18th inst.

INDIANS AT THE CAPE. A Reuter telegram states that, before the members of the Transvaal Constitution Committee sailed, a petition was presented to them by the British Indian League, which points out that every British Indian was entitled to franchise rights, but on entering the Transvaal or Orangeia, he loses those rights. It asks the Commission to lay the representation before the Colonial Secretary.

The Indian Stretcher-bearer Corps

An Interesting Record

[FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT
AT THE FRONT]

Composition of the Corps

This corps, which has been formed at the instance of the Natal Government by way of experiment, in connection with the operations against the natives, consists of twenty Indians whose names are as follow:—

M. K. Gandhi (Sergt.-Major), U. M. Shelar (Sergt.), H. I. Joshi (Sergt.), S. B. Medh (Sergt.), Parbhu Hari (Corporal), Khan Mahomed, Jamaludin, Mahomed, Sheikh Madar, Sheik Dada Mia, Mahomed Essop, Puti Naiken, Appasamy, Kistama, Kupusamy, Bomaya, Kunji, Ajodyasing.

According to religion, the corps is composed of six Mohamedans and fourteen Hindus. Geographically, there are five belonging to the Bombay Presidency, twelve to the Presidency of Madras, two to the Punjab, and one to the Presidency of Bengal. It may be added that one of the twelve Madrasia is Colonial born.

According to status, thirteen men have been, at one time or other, under indenture in Natal, and are now working as freemen, in the capacity of gardeners, domestic servants, &c. Two of them are engine-drivers by profession, one a goldsmith, three are agents and book-keepers, having received higher education in India, and one is a barrister.

It is now well-known that the Government has provided uniforms and rations, and the Natal Indian Congress pays the salaries.

At the Front

On the 22nd June, this corps entrained for Stanger by the early train, and joined the B.M.R. column under Colonel Arnott, who was in laager at Stanger. After discussion with the regimental Sergt.-Major, Colonel Arnott gave orders that the corps was to receive European rations, and rice and dholl, with curry-powder, in lieu of meat. For the information of readers of this journal, the scale the man per day is appended:—

Bread or Biscuits 1lb. Sugar 5oz. Tea 1oz. Coffee 1oz. Butter 1oz. Salt 1oz. Jam 1oz. Cheese 2oz. Potatoes 4oz. Onions 2oz. Mealie-meal 4oz. Pepper. Rice 1lb. Lentils 1lb.

As there was no medical officer attached to Colonel Arnott's column, the Colonel authorized the issue of a small quantity of medicine of immediate necessity, and a supply of bandages. Seeing us with red-cross bandages, application was made the same day by several troopers who had either suffered of slight or serious injuries or were suffering from malarial fever. The medicine, therefore, came in very handy, and one

portion of the corps' work commenced at the laager.

The night of the 22nd was passed in laager, and all of us had to sleep in the open. One blanket supplied to each of us was not enough protection against cold, and the overcoats, furnished from the Comforts Fund opened by the Indian community, were very much appreciated.

After breakfast on the 23rd June, the whole column moved forward, the Durban Reserves, the Indian Corps, and an escort bringing up the rear.

We had a march with the whole of our kit on, and as the experience was new to most of us, and as the marching was mostly up-hill, it was severely felt by some. On the way, we passed by Sir James Hulett's garden, and the troops were permitted to help themselves liberally to the luscious naartjes, with which the trees in the garden were weighted. After three cheers for the donor, for the timely gift, the column moved forward and laagered about a mile beyond the estate.

On the 24th, at 6.30 a.m., the march commenced. We were allowed on this occasion to put our kit onto the waggons—a great relief. The column encamped at Otimati, a hill in a beautiful valley just near us ran a sparkling stream. The column was not intended to go as far as Mapumulo, but was to operate from the Otimati camp. The corps had, however, instructions to proceed with the first convoy to Mapumulo. On the 25th June, therefore, we were in a state of uncertainty as to our fate, but hardly had our luncheon been half-cooked, when orders were received that we should march to Mapumulo with some waggons that were leaving for that place. We had therefore to leave our food, pack up kit, and march, which we did within a quarter of an hour of the receipt of the orders. We reached Mapumulo at about 5 p.m., and reported ourselves to Captain Howden, the P.M.O. at that place. Captain Howden treated the corps very nicely, and Corporal Little who was to look after it, busied himself with providing us with tents, &c., upto ten p.m. We were given one bell tent, and five patrol tents, which after three nights in the open were more or less a luxury, though, to most of us, a very necessary one. Colonel Sparks, too, came and inquired about us.

(To be continued)

WHAT IS A KAFFIR EATING HOUSE?

On Monday, 16th inst., before Mr. Saunders, at the Umhlati Court, Ebrahim Hajee Essa, an Indian, was charged with keeping a Kaffir eating house without a license. The question arose: What is a Kaffir eating-house?—and finding no definition of the term, the magistrate adjourned the case *sine die*, to make the necessary investigations.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીક્સ-શનીવાર, તારીખ ૨૧ મી જુલાઈ, ૧૯૦૬.

અંક ૨૯

અડવાડીક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી-તા. ૨૧ મી જુલાઈથી તા. ૨૭ મી જુલાઈ સુધી ૬૦ સ. ૧૯૦૬

હિંદુ-અષાઢ વદ ૩૦ થી, આશ્વિન મુદ ૬ સુધી સંવત ૧૯૬૨.

સુસંભાની-તા. ૨૧ જામાદીઅ અવસર્ગથી ૪ જામાદીઅ આખર સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	રોજ	દિ.	ક.	સૂર્યોદય	અસ્ત
		તી.	મી.	ક. મી.	ક. મી.
શની	૨૨	૩૦	૨૮	૬ ૪૬.૫	૫૬
રવિ	૨૨	૧	૨૬	૬ ૪૬.૫	૫૬
સોમ	૨૩	૨	૩૦	૬ ૪૮.૫	૫૭
મંગળ	૨૪	૩	૧	૬ ૪૮.૫	૫૭
બુધ	૨૫	૪	૨	૬ ૪૭.૫	૫૮
શુક્ર	૨૬	૫	૩	૬ ૪૭.૫	૫૮
શુક્ર	૨૭	૬	૪	૬ ૪૬.૫	૫૯

અનુક્રમણિકા.

સ્વચ્છ રહેવાની જરૂર ...	૫૦૩
હાથરમેઢ ઈડિઅન સ્કુલ ...	...
હોસાનીમાં એશિયાટીક બાય ...	૫૦૪
નાતાલ ઈડિઅન કેમેસ્ટ્રી ...	૫૦૫
ઈડિઆમાંથી તારણ ...	...
૨૭ સેપ્ટેમ્બર અપીલનો દેસ ...	...
૨૭ સેપ્ટેમ્બર અને પરમીટ બંનેની જરૂર ...	૫૦૬
કોન્સવાલ કોનસ્ટીટ્યુશન ...	...
હિંદી લશ્કર અને નાતાલનો અવરો ...	...
અલીપદ ઠાકોર ...	...
ઈડિઅન રહેવાર બેરર ઠાક ...	૫૦૭
રહેવા તાર સમાચાર ...	૫૦૮
કાકરાનું દુલ્લહ ...	૫૦૯
પીરકેળવનો ખબર પત્ર ...	...
ચીઠી ...	...
હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી ...	...
મી મેટ્રોપોલિટન એસોસીએશન ...	૫૧૦
ધાર્મિક મેલાવડો ...	૫૧૧
નાતાલ રનાતાન મર્મસા ...	...
નાદારી કોલોની નોટીસ ...	૫૧૨
ચાહુ વરતમાન ...	૫૧૩
હિંદુસ્થાનના ખબરો ...	૫૧૪
ખબર માવ ...	૫૧૫
અર્થ પત્રો.	...
નાતાલ ઈડિઅન કેમેસ્ટ્રી એસેસ ...	૫૧૬
હિસાબની વિવર ...	...
ગોસ્વામી નાણાંની અવરો ...	...
વડે માલ ...	૫૧૭

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૨૧ મી જુલાઈ, ૧૯૦૬.

સ્વચ્છ રહેવાની જરૂર

કરમન શહેરના ચીફ કોમિશનરીની નીચેના પ્રકારે મી. કોમિશનરીએ કોમિશનરને કાગળ લખ્યો હતો તે સંબંધી અમે ગયા અડવાડીએ લખી ગયા કાગળ અને તે જાણવાપર કરમનમાં રહેનારાઓનું આસ પધાન બોલેલું હતું. અમે વધુમાં એ જણાવવા સંગીતી કાગળ કે કરમનના હિંદીઓ સાથે મી. કોમિશનરીને જેવી ફરિયાદો કરવી પડી છે તેવી ફરિયાદ બીજા કાગળ દેકાલે ન થવા પામે એવી કાગળ રાખવા દરેક હિંદી સુધી નહિ. દરેક દેકાલે ગંઢીના આવા કામલાઓ જેવામાં આવે છે અને ફરી ફરીને મેંતવણી આપવા માં આવેલ છે કે હિંદીઓએ સ્વચ્છ રહેવા બહુત સંભાળ રાખવાની છે. તે મેંતવણી આ વખતે અમે ફરીથી આપણે જાણે અને આશા રાખીએ છીએ કે દરેક હિંદી તે ઉપર ધ્યાન આપશે. જેવાઓના પાંચ હિંદીઓએ પોતે લખેલામાં આપણું બેર ન ગરા નથી પણ જે કોઈ આપણને અમારું હોય તેવામાં સ્વચ્છ રહેવા રાખવા વધુ જોઈએ.

હિંદી આફરિકાના હિંદીઓએ લખેલું એક વાન વાદ રાખવાની છે. તે એકે તેઓને ગોરાના મુલકમાં વસવાતું છે કે નહીં આગળ દેશની રૂઢી પ્રમાણે ગંઢી રાખવી પાસાય તેમ નથી. ગોરાની સાથે વસવાતું છે તેપછી એખખાણની આવતમાં તેમની રીતલાતને અનુસરીને એખખા રહેવાની ટેવ પાડવી જોઈએ. જો તેમ રહેવું તેમાં આપણા હિંદી રીત રિવાજોને કાંઈ ખામી આવે તેવું નથી, હાલનાં એખખા રહેવાની ટેવ પાડવા થી આપણે આપણી રીતોને સારી રીતે અમલ કરી શકીએ છીએ. વળી તેમ રહેવા થી ગોરાઓ આગળ હિંદીઓ સારી ગણતી માં આવી શકે છે, અને હિંદીની કેમ કેમ અને ગંઢવાડો પેદા કરે તેવી છે એમ કહેનારની ફરિયાદો નાબુદ થાય છે.

આ પત્રના અંગેષ્ટ વિવાદના કોડકર મી. ગોરાક સુધારા ખાતાના અમલદારને બંને મહેલા હતા તે વખતે મી. કોમિશનરીએ

હિંદી તરફ દિલસોજી બતાવી હતી. વળી સ્વચ્છતા અને સુધારા ખાતાની આવતમાં કાંઈ હિંદીને કાંઈ પુછવાનું હોય તો મી. કોમિશનરીની ઓફીસે જવાથી તેઓ ખુશીથી એમ સમજાવે આપશે. તેમાં કાંઈપણ ભત નું અમલ થવાનું નથી. તેઓ જોઈ શકે છે કે કામના પાકા કે કે કિયારોને સમજી શકતા નથી અને તેઓને તેવા લોકોને સ્વચ્છતાની જરૂર મારે વોરુ કરવા એકે સમજાવે છે. કાગળ કે તેઓનું ખાતું હિંદી નામદાર ગોરા બંનેને મારે સમજાવે છે. તોફાર ખાતાના આવા માનનાં અમલદાર હિંદી તરફથી ફરિયાદો નિમે આપવી જવી દરકાર રાખે છે એ જોઈને કામના આગેવાનો તેમજ બીજા દરેક હિંદીની ફરજ છે કે મી. કોમિશનરીને તેના કામમાં પુરતી મદદ કરવી આ ફરજ કમેશાં આપણી સન્મુખ રાખવી જોઈએ અને મને તે થાય તેપણ આપણે ધરખાર આગળ તથા બંને સ્વચ્છ રહી આપણી ફરજ બજાવવા દરેક વાત કરેલો જોઈએ.

હાથરમેઢ ઈડિઅન સ્કુલ.

મેં આપણીની અનાદર નીચેના રીતમાં મી. કરમનના રહેલીક હિંદી સ્કુલના રીપોર્ટ આપેલ છે તથા તે ઉપરથી નાતાલમાં હિંદી ગણકોની કેળવણીના મુદ્દા ઉપર મેંતવણી કરી છે. હિંદી આપણ સાથે કેળવણી ના મકાનાની વેલની બાંધવણુ ન કરવા માટે સરકારનું ખાત બે વખતમાં આવ્યું છે. તેની સાથે હિંદીઓની ફરજ સંબંધે પણ કસારો કરતાં પણ જણાવ્યું છે કે સરકારે જે સગવડો કરી આપેલ છે તેનો પુરતો કાલ હિંદી કોમે પોતાના બાળકોને આપવો જોઈએ જેથી બાળકો વગર કેળવણીના રહે નહિ. કાલ જે બાળકો છે તેમને મોટી ઉમરે પણ ક્ષિત્રીક કોલોનીમાં જોવાનું છે ત્યાં અંગેજ લોકોની આ ત વખતે છે તથા તેમની શિક્ષણ પદ્ધતિ અમલમાં છે. તથા વાતાવરણમાં જે બાળકોને વસવાતું છે તેમને અભિવ્યવસ્થિ હિંદી પાસે બેરખર જે જે વડ જે જે કામની નજરમાં દશે એમ અમે માનીએ છીએ. કરમન ઉમરના કોલોનીમાં હિંદીઓનું માનું તો અંગેજ વીના ચાલુ પણ કાલના બાળકોને અંગેજ ભાષા ના જાન વીના આલવાનું નથી. તે જાન જે

આપવામાં આવે તો ભરીપૂરમાં તેઓ ગોરા ની સાથે વધારે સારી રીતે પોતાનું કામ કરી શકશે, હાંધીની ખુશીઓ પીઝાની શકશે અને પોતાના અલગ દેશી જાણ્યોને મદદ પણ કરી શકશે.

ડરબનમાં એક સ્કુલ છે કે જ્યાં હાલ જાણી જાણના હિંદી નીવાર્થીઓની જરૂરી યાતો પુરી પાડવામાં આવે છે. ત્યાં હિંદી વેપારીઓના જાળકોને યોગ્ય કેળવણી મળી શકે છે. સારી કેળવણીથી માણસ સફળ થઈ શકે છે. આવી કેળવણી અને લાયક સંસ્કૃતિ અને છે. આવી કેળવણી ડરબનની ઇન્ડિયન હાઇર એક સ્કુલમાં મળે છે. ત્યાં છેલ્લા તથા છેલ્લીઓ વાસ્તે લાલુ પાની જોડવાનું સારી છે. આ નીલાળ મી. કોનોલી હેડ મારનરની દેખરેખતળે બહુ સારી રીતે ચલાવવામાં આવે છે તેમની મહે તતને માટે હિંદી કામ તેમની આખારી છે. મી. એચ. પોલે તે સ્કુલથી થયેલા ફાજલ લોકોને ઘણી વખત ખતાવેલા છે આ સ્કુલ માં હાલ ૨૬૦ નીવાર્થીઓ છે તેમાં ૪૫ નાના જાળકો અને છોકરીઓ છે. આ સ્કુલ મુખ ૧૮૯૬માં સ્થપાઈ ત્યારથી આજ સુધીમાં બહુ સુધારા થયા છે ગઈ તા. ૨૭ મી જુલાઈના રોજ જનામનો મેળાવડા થયા હતા અને ત્યારથી તા. ૧મી એગસ્ટ સુધી ની છેલ્લાઓને રજા આપવામાં આવી છે. અમને આશા છે કે દરેક આખારો પોતાના લાયક જાળકોને આપા સારા પાયા ઉપર આવેલી નીલાળમાં મોકલી યોગ્ય કેળવણી આપવાની તક ચુકશે નહિ.

કોલોનીમાં એશીઆટીક લય.

(ગયા અંકથી પુરું.)

એ ખરી ખીના છે કે નાતાલ હિંદી ખેડૂત વિના ચલાવી શકે નહિ તેમ ટરંસવાલ હિંદી વેપારી વિના ચલાવી શકે નહિ. અને હિંદીની આટલી જરૂરીઆત હોવા છતાં કહેવું કે એખાપર સંબંધી વિચારોમાં હિંદી ગણતરીમાં લેવા લાયક નથી એ જુલ કરવા બરોબર છે.

પૃથ્વીની સપાટી ઉપર દક્ષિણ આફ્રિકા એવી રીતે આવેલું છે કે (તેની એક તરફ એશિયા બીજી તરફ યુરોપ ને ત્રીજી તરફ અમેરિકા છે. અને તેથી) તે મુલકમાં પુર્વ અને પશ્ચિમની પ્રજાનો વ્યવસાયિક ક્રમકો થવાનોજ. આ ક્રમકો હથિયારોનો નહિ પણ સાદી રૂઢી અને દમામવળી રૂઢી વચ્ચેનો. એ યુરોપીઅનને એમ લાગતું હોય કે હિંદી સુધારામાં યુરોપીઅનો દરતાં પછાત રહેશે પ્રજા છે તો રાજ્ય કોલોનીઓની દરજ છે કે તેવી પ્રજાને (જે કામજુ અને

જુદિવાન પ્રજા છે) તેના ઉપા કરનારનો સુધારો સીખવનો હિંદીને મજબૂર રહેવા દેવા એમ જે દક્ષિણ આફ્રિકા કોલોનીસ્ટ ધારતા હોય તે આ સલાહનું તીરાકરણ કરના નથી પણ જિજ્ઞાસાથી તે આ સલાહ તો વધારે સુચવાડો થાય છે. જે દક્ષિણ આફ્રિકામાં હિંદીઓ ફરી વળશે એવી કાંઈને ખીક લાગતી હોય તો તેનો અર્થ એટલોજ છે કે કોલોનીને જેતી અને કુમરના કામ વાસ્તે બહુ ઉપયોગી મજૂર વર્ગ મળશે એમ તેઓ ધારતા હોવા જોઈએ. આ લોક કરકસરીઆ ને ઉદ્યમી છે અને એજઆરમાં નથી તેથી બિરીશ રાજ્યની આખાદીમાં વધારો મશે. પરદેશથી આવતી ખાયા પીવાની ચીજોના આંકડાઓ જાણી કાઢ શર માથા વગર રહેશે નહિ. એ ચીજો ગોરાઓ મુખ્યત્વે ફરીને વાપરતા હોવાથી તેટલા પૈસા ગોરાઓ પરદેશીને ખટવે છે અને તેટલે દરજે કોલોનીની આખાદીમાં ઘટાડો કરે છે. ત્યારે નામકાર કાદેનશાહની હિંદી પ્રજા તો ઉદ્યમી અને કરકસરવાળી હોવાથી વેરાન જગતમાંથી મળીએ બનાવી શકે છે અને પરિણામે સમય બિરીશ રાજ્યને લાભકર્તા થઈ પડે છે. મી. નીમે કહે છે તે પ્રેમાણુ ધારો કે દક્ષિણ આફ્રિકામાં હિંદીઓનો વધારો થઈ પડે અને તેઓ ગોરી પ્રજા સાથે હરિકાષમાં ઉતરે. પરંતુ એક સાથે મળીને સંપત્તી કામ લેવાની જે શક્તિ યુરોપીઅનો ધરાવે છે અને જે શક્તિથી ગોરાઓ કાંઈ પણ હિંદી હરિકને હાંકવી શકે છે તે વિષે મી. નીમે બહુર પણ ખોલેલ નથી. વળી આમડીનો વા, કોમનો વહેમ અને બાપાતું અરાન એ હિંદી મુશીબતોના વિષે પણ તે લેખકે કશું જણાવેલ નથી. દક્ષિણ આફ્રિકામાં કેક કેકણે શાખાઓવાળી યુરોપીઅન હોલસેલ દુકાનોની સાથે એક પણ હિંદી સ્ટોરને લાલુબર સરખાવી શકાય છે એમ મી. નીમે મને ખતાવી આપશે ? આવી મોટી દુકાનો ની સાથે સરખામણીમાં જતરી શકે એવી એક પણ હિંદી દુકાન નથી એમ હું ધારું છું. હિંદી એવા મોટા વેપારીઓનો માથા લાવી ગરીબ ગોરા કાદેરોને માથા પુરો પાડવાનું કામ ખતમ છે. આથી ફરીને તો દક્ષિણ આફ્રિકાના વેપારી લાઓને હિંદી કિંમતી સેવા ખતમ છે. આ પ્રમાણે હિંદી વેપારીઓની હરિકાષનું નિરાકરણ છે.

હવે ગીરમીડીઆ મજૂર વર્ગ વિષે. નાતાલ નાં કોલોનીસ્ટો ખેતરમાં કામ કરવા તૈયાર થાય અથવા તો કાદરાઓની ખેતીવાડીની જુદિ જનપૂત થાય તો આ સલાહનો નિર્વેડ

અન્યારેજ થાય. પણ તે અસંભવિન છે. હિંદીને ગાંધગને પોટકા લઈને કાલે સવારે રવાના કરી દેવાની સલાહ કોલોનીસ્ટમાં ધારે તો અત્યંત શક. પણ તેમ થઈ શકે તેવું નથી. હિંદી વગર આવી શકે તેમ નથી અને તેથીજ હિંદીને તે લોકો રાખે છે. ક્યંદો હિંદીઓના રરતામાં એટલી બધી કમકમાડી ભરેલી અટકાવનો મુદ્દ છે કે લાયક અને નાલાયક બધાને દેશમાં ફાળવ થતાં અટકાવવામાં આવે છે. અને જે લોકો વસેલા છે તે લોકો તરફ કેટલો જુલમ ચાલે છે એનો ખ્યાલ બિરીશ ઇન્ડિયન એસોસીએશન અને નાતાલ ઇન્ડિયન કોમિસની હરિયાદો ઉપરથી આવી શકશે. તે મંડળોની હરિયાદોને કાંઈ દાદ મળતી નથી એ ખતાવી આપે છે કે ગોરા હિંદી તરફ કેટલો લાય રાખે છે.

આ હકિકતો એટલી બધી ખુલ્લી છે કે જેના ઉપર આટલા લાંબા જખાણુની જરૂર ન હોવી જોઈએ. પણ તમારા લેખકનો આરટીકલ અને એવાજ ખીજન જખાણુને ' એશિઆટીક લય ' જેવા યોગકવનારાં અને ખીજકવનારાં નામ આપવાથી દેશના અમાસ વર્ગ તરફનો વહેમ વધે છે. લાજજ એ લોક માટે ગોરાઓને જે વહેમ છે તે હક થી બદલે છે.

સર હેનરી પાર્કીની ટીકા ચીનાઓને લાલુ પાડી શકાય નહિ. ચીનાઓ પારકી પ્રજા છે, અને હિંદીઓ બિરીશ પ્રજા છે. બિરીશ રાજ્યના પોણાભાગ જેટલી પ્રજાને આપેલાં વચનો તોડી ગેર ઇનસાફ આપવામાં આવશે થું ? થોડા અતઝા કોલોનીસ્ટોના કહેવાથી શહેનશાહની બિરીશ પ્રજાને અપાયેલાં વચનોનો ગોરી પ્રજા તિરસ્કાર કરશે તો ૩૦ કરોડ હિંદીઓમાં જે અસતોપ ફેલાય તેના પરિણામ રાજ્યને કેવાં આવશે ? આવી વર્તણૂક પુર્વના મુલકો ક્યાં સુધી સદન કરશે ? દક્ષિણ આફ્રિકામાં ગોરાઓ હિંદી ઓ તરફ જે વર્તણૂક ખતાવે છે તે વિષે મી. આરશીખાડ કહે છે કે- હિંદીઓપરના જુલમટના સવાલનો દરેક બિટને અબ્યાસ કરવાની જરૂર છે કારણ કે તેમાં આપણી મોટી ખામીઓ તરફ આંધળા થઈ ખેસવા થી પરતાવું પડે.

દક્ષિણ આફ્રિકાના બિરીશ ઇન્ડિયન ના સવાલરૂપિ ખડક ઉપર બિરીશ રાજ્યનો વદાણુ ભાંગવા ખેડું છે કે નુ ?

ગોરાઓનો લગાઈના મેકાનમાંથી પાછા આવતા ગાય છે. એક મોટી કુટુંબી સંસ્કાર થી ખસેડેલમાં ડરબન પાછી ફરેલ છે.

નાતાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ.

મંજળવારે સાંજસાત બન્ને સાંજરે નાતાલ કોંગ્રેસની એક ખાસ સભા ભરાઈ હતી ત્યાં આગળ નીચેનો તાર કાઢોનીચલ મોકે દરી ભોઈ એલજનને મોકલવાનો હરાવ થયો હતો. "નાતાલ મ્યુનીસીપાલ કોર્પોરેશન ખીજ તરફ ને ખાસ કરીને કલમ ૨૨ ખી તરફ નાતાલનાં બ્રિટીશ ઇન્ડિયન કોલોનીયલ સમિતી રીતે વાંધો ઉઠાવે છે. ૧૮૬૬ના ૮ મા કાયદાવાળી અટકાયતો માંથી જે લોકો મુક્ત નથી તેવાના ફરિયાદીના હક ખુલ્લી લેવામાં આવે છે. અમે માનવું કે જલ્લાનીએ છીએ કે તે કાયદો મ્યુનીસીપાલિટીની બાબતમાં દિંદી એને લાગુ પડતો નથી. માટે ખીજ પસાર કરવાનું મુકતી રખાવવાની રજૂ કરીએ છીએ. નાતાલની હિંદી કામ મેમોરીઅલ તુરતજ મોકલશે." સભાને આ બાબતમાં હુકમમાં સમજણ આપવા માં આવી હતી. કોલોનીયલ સેક્રેટરી એફ રેટને મેમોરીઅલ મોકલવાની અમલ ઉપર મી. ગેબીઅલે બાર દબને વિવેચન કર્યું હતું. મી. દાદા ઓસમાને દરખાસ્ત કરી કે ભોઈ એલજનને આ બાબતનું મેમોરીઅલ મોકલવું. મી. કે. સી. અપુ અને મી. આઇ. ટીમોલે ટેકા આપ્યો અને દરખાસ્ત સરવાતું મને પસાર થઈ.

પ્રમુખ મી. દાઉદ મહમદે સભાને જણાવ્યું હતું કે લોકો હરાવેલ વખતે હાજર થતા નથી તેથી સભાના કામમાં હરકત આવે છે. માટે સમજા લાખ્યો નોટીસમાં બતાવેલ વખતે હાજર થઈ નીમખીત થતાં શીખશે.

ઈંડિયામાંથી તારણ.

ઓન. મી. ગોખલે.

નેશનલ પીસ કોંગ્રેસની બરમીઝ હામની એક સભા આગળ લશ્કરી સુધારા સંબંધી દેટલાક લાખણો થયાં હતાં ત્યાં મી. ગોખલે ને હિંદુસ્થાનના લશ્કરી સુધારા વિષે બોલવા ની સારી તક મળી હતી. તેમણે જણાવ્યું હતું કે હિંદુસ્થાનમાં લશ્કરી ખાતામાં મોટા ખર્ચો કરવામાં આવે છે તે ધીકારી કાઢવા લાયક છે. પુરના મુલકોમાં હિંદુસ્થાન વિલાપત વાસ્તે જાણે લશ્કરી થાણું કેમ હોય નહિ તેવી રીતે હિંદુસ્થાનમાં લશ્કર વધારવામાં આવેલું છે અને તેથી કરીને હિંદુસ્થાનના કર બરનારાઓને બારે બોળે ઉણવો પડે છે. તે લશ્કરી ખર્ચ ઓછા

કરી હુબર ઉદ્યોગની કેળવણી અને સમાજિક સુધારામાં તે પૈસા ખર્ચવામાં આવે તો હિંદુસ્થાનને ધણો લાલ થાય.

પારલામેન્ટમાં હિંદ.

મી. વીરે સેક્રેટરી એફ રેટને પુછ્યું કે સીધેને હુક રસ્તે રેલવેવડે જોડવા માટે મુખ્યતા લાડીઆ તથા હૈદરાબાદની મ્યુનીસીપાલિટીની અરજી પર ખ્યાન આપી કચ્છમાં થઈને રેલવે કાઢવામાં આવશે કે કેમ તથા તે બાબતમાં કચ્છના રાવના વાંધાઓ પર વિચાર ચલાવવામાં આવ્યો છે કે નહિ. મી. મોરલીઃ-કચ્છના રણની દક્ષિણ અને ઉત્તર રસ્તે થઈ રેલવે લાવવાની ગોઠવણ હતી તે સવાલને ફરીથી વિચારવામાં આવશે તે વખતે મી. વીરના સવાલ પર ખ્યાન આપવામાં આવશે.

આ સિવાય બંગાળની સ્થિતિના સંબંધ માં દેટલાક સવાલ પુછ્યા હતા જેના જવાબમાં મી. મોરલીએ જણાવ્યું હતું કે પ્રજામાં-શાંતી ફેલાય તેવાં પગલાં લેવા સરકાર વિચાર ચલાવે છે.

રજીસ્ટ્રેશન અપીલનો કેસ.

અપીલ કાઢી નાખી.

સુપ્રીમ કોર્ટનો મુકદ્દા.

મી. બાબાતના કેસમાં સરકાર તરફથી જે અપીલ થઈ તેનો મુકદ્દો સુપ્રીમ કોર્ટ તરફથી નીચે પ્રમાણે મળેલ છે.

મી. જસ્ટીસ :—આ કેસમાં પ્રતિવાદી કોલોનીયમાં પરમીટ વીના દાખલ થયો તે સખબથી ૧૯૦૩ના ૫ મા કાયદાની ૨ છ કલમનો ભંગ કર્યો એવો કેસ વાકરસ્ટરમ માલ્જેટ આગળ ચાલેલો હતો. અને તેમાં પ્રતિવાદીને માલ્જેટે બીન-કુ-હેગાર હરાવ્યો તે હુકમનામું કાયમ છે અને તેની વચ્ચે આવી શકાય તેમ નથી. હાલની સરકારની અપીલ વાકરસ્ટરમનો હેવાલ ફરીથી તપાસવા માટે થયેલ છે. એટલેની જનરલ (સરકાર તરફથી અપીલ કરનાર) અને વાકરસ્ટરમનો માલ્જેટ કાયદાની કલમના અરથ વીધે મળતા આવતા નથી અને તેથી ૧૯૦૨ના ૨૨મા જહેરનામાની ૪૩ કલમ પ્રમાણે માલ્જેટ અને એટલેની જનરલ વચ્ચેનો વાંધો પતાવવા આ સુપ્રીમ કોર્ટને અરજ કરવામાં આવી છે.

આ કેસમાં કોર્ટને આપવામાં આવેલી સત્તા નીચમ બહારની છે, અને તેથી સત્તા બીજા કોલોનીયમાં આપવામાં આવતી

હોય એ મારી જાણની બહાર છે. અને વળી આવી અસાધારણ સત્તા હાથ લેવા જહેરનામાના ધારા ફરજ ન પાડે તો કોર્ટ રાજ સુરીથી કણસ પછુ કરતી નથી. એ કલમ મુજબ હકુમત ધારણ કરી કેસને વીના કારણ ચુચવ અમે પસંદ કરતા નથી. તે કલમ કહે છે કે :—“ફોજદારી કેસમાં કાયદાની કોઈ મતલબ સંબંધે રેસીડન્ટ માલ્જેટની કોર્ટની સમજથી દરસવાલ સરકારનો કાયદોનો સલાહકાર નાપુરુ થાય તો દરસવાલ હાઇ કોર્ટનો મત લેવા માટે એ કેસ હાઇ કોર્ટમાં લાવવાનું કામ કાયદે સર ગણાશે જેથી કરીને બધીયમાં રેસીડન્ટ કોર્ટના માલ્જેટો દોરાઈ શકે” આ ઉપર થી ખુલી રીતે દેખાઈ આવે છે કે ૪૩ કલમ માં ફોજદારી કેસ સંબંધી કહેવામાં આવેલ છે. અને મી. ટ્રીગોરેટજી સહઆતમાં એ દલીલ ઉઠાવે છે કે આ કેસ ફોજદારી નથી અને તેથી કોર્ટ વચ્ચે પડવાની સત્તા ધરાવતી નથી. મારા મત પ્રમાણે આ દલીલ મજબુત છે અને હું ધારું છું કે આ બાબત કોર્ટને વચ્ચે પડવા સત્તા નથી.

જે ફરીયાદ લાવવામાં આવી હતી તે ૧૯૦૩ના ૫ મા ઓરડીન-સની ૨ છ કલમ નો ભંગ કરવા માટે હતી તે ઓરડીન-સ પછુ અસાધારણ હતું, જે મુજબ આ મુલક માં આવતા નાલાયક માણસોને અટકાવવા જતાં આવ્યા હોય તો પાછા કાઢવાનો બંદો બસ્ત હતો. આ હેતુ પર લાવવાની તે કલમ ની મતલબ હતી. તે કલમ કહે છે કે કોઈ પણ માણસે આ કોલોનીમાં પરમીટ સીવાય દાખલ થવું નહિ. પણ જે પરમીટ માફ કરવામાં આવેલ વરગનો હોય તો તે દાખલ થઈ શકે. તે કલમ વધુ જણાવે છે કે કોલોની માં દાખલ થનાર અથવા રહેનારને પરમીટ હાજર કરવાનો હુકમ કરી શકાય. જે કોઈ માણસ પાસે પરમીટ ન હોય તેમ પરમીટ માફ કરવામાં આવેલ વરગનો પણ ન હોય તો તેને પોલીસ અમલદાર માલ્જેટ આગળ ખડો કરી શકે, અને માલ્જેટ તપાસ કરી તેવા માણસને આ કોલોનીમાંથી જવાનો હુકમ કરે. આટલે સુધી પરમીટ વીના આવનાર માણસ ઉપર કોઈ જતની સગન હરાવવામાં આવી નથી. ફક્ત રસ્તો એટલો છે કે તેવા માણસને કોર્ટ આગળ હાજર થવું પડે છે. તેમ માણસ કોર્ટ આગળ જાય, પરમીટ હાજર ન કરી શકે અથવા તો માફ થયેલા વરગનો છે એમ પણ સાબીત ન કરી શકે તો માલ્જેટ તેને કોલોની છોડવાનો હુકમ કરે અને જે તે માણસ કોલોની છોડીને ચાલ્યો ન જાય તો તે માણસ ફોજદારી મુકદ્દો કરે છે જે ફોજદારી મુકદ્દો વાસ્તે

સળ થાય. બ્યારે વાત આટલે દરજ્જે પહોંચી હોય ત્યારે જ કાયદો કોઈ જાતની સળ કરી શકે છે. આ સિધ્ધિ ઉપરથી હું એવું ધારું છું કે રાજ્ય અમલ એમ કહેવા માગતો નથી કે જે માણસ પરમીટ વિના દાખલ થાય છે અથવા રહે છે તે ફાળદારી યુદ્ધો કરે છે. કાયદો નો એમ કહે છે કે જે માણસને હુકમ મળ્યા છતાં દેશ છોડે નહિ તેજ માણસ ફાળદારી યુદ્ધો કરે. આ દેશમાં આટલે દરજ્જે વાત મંડળી નથી. અને તે કારણથીજ હું એમ ધારું છું કે તે કલમ મુજબ આ દેશપર ફેરવેને કોઈ જાતની સત્તા નથી. ઓરડીનન્સ વાંચતાં તે ખુલ્લે ખુલ્લું દેખાઈ આવે છે. આ આખતમાં જો કંઈ શંકા રહેતી હોય તો તકરાર વખતે મારા મીત્ર કમીષે જે પોતાના હાથનો દાખલો દાંક્યો હતો તે ઉપરથી તે શંકા દુર થાય છે. માટે હું જણાવું છું કે કોરટે આ કેસ ફરી તપાસને માટે નહિં લેવો જોઈએ.

રજીસ્ટ્રેશન અને પરમીટ બંનેની જરૂર.

૧૯૦૩ ના ૫ મા કાયદાની ૨ છ કલમ નો જર્મ ફરી ટરાંસવાલમાં દાખલ થવા માટે મી. લાલા નામના એક હિંદીનો કેસ વાકરેટ્ટરમની રેસીકેટ માજીસ્ટ્રેટની કોરટમાં આલેશો હતો. રજીસ્ટ્રેશન સરટીફિકેટ કોરટ આગળ રજુ કરવામાં આવ્યું હતું તથા કોરટેને બતાવવામાં આવ્યું હતું કે મી. લાલા પાસે રજીસ્ટ્રેશન સરટીફિકેટ હોવાથી પરમીટની જરૂર નથી; છતાં પણ માજીસ્ટ્રેટે તેને કોલોની ઓફી જવાનો હુકમ કર્યો અને જણાવ્યું કે રજીસ્ટ્રેશન સરટીફિકેટનો માલીક તેજ માણસ છે એમ કોરટ આગળ પુરવાર થયું નથી. આથી મી. લાલાને કોલોની ઓફી પહોંચી હતું. પણ ત્યાર પછી તેણે રજીસ્ટ્રેશન સરટીફિકેટની માલીકી સાબીત કરવા પુરાવો શોધી શકી. લાલા ફરીથી કોલોનીમાં દાખલ થયા. આ વખત કોરટમાં કેસ ચાલતાં રજીસ્ટ્રેશન સરટીફિકેટના માલીક તે છે એવું કોરટ આગળ સાબીત થયું. અને તેથી કલમ ૨ છ મુજબ પરમીટ વગર તે કોલોનીમાં રહી શકે. પરંતુ માજીસ્ટ્રેટે જણાવ્યું કે કાયદાની ૪ થી કલમ મુજબ તેણે પરમીટ વિના રહેવાનો હક જોયો છે. કારણ કે તેને એક વખત કોલોનીમાંથી કાઢવામાં આવેલ હતો. આના બચાવમાં વકીલે જણાવ્યું કે પ્રતિવાદીને ફાળદારી પાંક માટે પાછો કાઢવામાં આવ્યો નહોતો. જેમણે ફાળદારી યુદ્ધો કર્યા હોય તેવાનેજ ૪ થી કલમ લાગુ પડે છે. મી. લાલાતે

મળેલ યુક્તિ ઉપર માજીસ્ટ્રેટનું બ્યાન ખેંચવામાં આવ્યું હતું. પરંતુ માજીસ્ટ્રેટે તે હકીકત બ્યાનમાં નહિ લેતાં મી. લાલાને કોલોની ઓફી ચાલ્યા જવાનો હુકમ કર્યો. આ હુકમ ઉપર મી. લાલા આપીલ કરવાના છે.

ટરાંસવાલ કોનસ્ટીટ્યુશન.

સર વેસ્ટ રીજવેની કમીટી જે લલામણો કરવાની છે તેની ટરાંસવાલના એક પત્રે આગાહી નીચે મુજબ કરેલી છે. તે પત્ર એમ જણાવે છે કે અપર હાઉસ અને લોવર હાઉસ એવા બે હાઉસ રાખવામાં આવશે. તેમાંથી અપર હાઉસને લેજિસ્લેટીવ કાઉન સીસનું કામ સોંપાશે, અપર હાઉસના અરધા મેંબરોને હરા વરસની મુદત માટે મયરનર નીમશે તથા બીજા અરધા મેંબરો તે પાંચ વરસ માટેજ નીમવામાં આવશે. તે પાંચ વરસની મુદત પુરી થયે આ અરધા મેંબરો રાજીનામું આપશે અને તેમની જગ્યાએ ગીનીટ્ટી બીજા મેંબરોને એક આપશે. આ અપર હાઉસના મેંબરોની ખાસ ફરજ એ રહેશે કે જાત અને ચામડી વીરુદ્ધ એક તરફી બંધારણ અટકાવવું તથા કાફરી પ્રવૃત્તિ લાભોતું ખાસ રક્ષણ કરવું.

લોવર હાઉસમાં મેંબરોને વોટપરથી ચુંટવા એવી લલામણ કમીટીન તરફથી થવાની છે. તેવીવ અથવા કલં લોકને ફરે માફતના હકો મળી શકશે નહિં પણ તેઓ ના હકતું રક્ષણ કરવાતું કામ અપર હાઉસ ના મેંબરોને સોંપવામાં આવશે. વીટવેટર સ્ટેટ્સ ડીપ્રીક્ટ અને પ્રીટરીઆ વારતે ફાલતુ બેકક આપવાની વાત પકતી મેલાઈ છે. કાને કાને વોટના હક આપવામાં આવશે એ સંબંધી કંઈ કહી શકાતું નથી.

હિંદી લશકર અને નાતાલનો બખબો.

નાતાલના હુલ્લે ટરાંસવાલમાં પણ કેટલુંક બ્યાન ખેંચ્યું છે. અને તે હુલ્લકમાં હિંદી લશકરનો ઉપયોગ કરવા સંબંધે એક પત્ર ટરાંસવાલના આગેવાન જામામાં છપાવ્યો હતો તેનો તરજુમો નીચે પ્રમાણે છે :—

“હું ૧૮૭૩ની સાલથી સેલજર તરીકે નોકરી કરું છું અને તેથી બ્યાનકાલનો પાંચ હરા વરસનો ગોશા અનુભવી મારા વીમારોને જુના ગણી કાઢી બ્યાન આપશે નહિં. પણ તેની દરકાર કર્યા વગર હું મારા

વીમાર વળાવું છું. હાલ એવો વખત છે કે આપણા તાપાના હિંદી લશકર ઉપર આપણને વિશ્વાસ છે તે આપણે બતાવી આપવું જોઈએ. હાલના કાફરી હુલ્લકનો મામલો વધતો વધતો જાય, રજપુત, અને ગુરખા હુકડીઓને લગતમાં ચામાટે ન બોલાવવી. તેઓ હાલના મેદાનમાં અચ્છું કામ બજાવી શકે તેવા છે. ફક્ત ઘોડીઓ હિંદી હુકડીઓને આફરીકા લાવવામાં આવે તો તેથી હિંદી અને ગોરા વચ્ચેના સંબંધ ઘટો થાય છે અને હાલ પ્રીન્સની મુસાફરીથી જે લાખચારો વધ્યો છે તેમાં ઉમેરો થશે. હિંદી લશકરમાં ઘણા સરસ લડવૈયાઓ છે અને તેવાને ઉપયોગમાં લેવાથી આપણું લશકર ઉત્તમ મણી શકાય. માટે હાલના વખતમાં આ સવાલને જવાબી લેવામાં આવે તો અયોગ્ય ગણાશે નહિં.

અલીગઢ કોલેજ.

આલુ સાલનું અલીગઢ કોલેજનું પ્રેસ પેક્ટસ અમને મળ્યું છે તેમાંથી કેટલીક બાબતો લાયક હકીકત અમે અહીં આપીએ છીએ.

આ કોલેજમાં પહેલા ધોરણથી તે એમ. એ. સુધી અભ્યાસ કરાવવામાં આવે છે. કોલેજનું ધોરણ અહલાબાદ યુનીવર્સિટીને લગતું છે જોઈમાં જોઈ હરા વરસની ઉમરના વીદ્યાર્થીઓ દાખલ થઈ શકે છે. વીદ્યાર્થીઓને રહેવા તથા ખાવાની ગોઠવણો સારી છે.

કોલેજ સ્થાપવાના હેતુઓ.

ધરમને બાધ આવ્યા વગર મુસલમાન બાળકો અંગ્રેજી શીક્ષણ લઈ શકે. વીદ્યાર્થીઓમાટે ચાલકસણ અને નીતી સાચવી શકાય એવું બોર્ડિંગ હાઉસ ખોલી જેમ બને તેમ પાકી કેળવણી આપવી, સારી ટેવ પડાવવી તથા શારીરિક અને માનસિક રીતે વણી આપી તબ અને મન બંને મુધરવા. અને છુદ્દોને પુરેપુરી ખીસવે એવું શીક્ષણ આપવું.

કોલેજમાં પરશ્ચિમન અરેબીક અને સંસ્કૃત અને ઇંગ્લીશ એ ભાષાઓ વારતે ખાસ પ્રેરિસરો છે. નીશાળ ખાતામાં એટલે મેટ્રીક્યુલેશન નીચેના ધોરણોમાં પણ એ ગોરા તથા બીજા ૨૨ લાયક દેશીઓ છે. કોલેજમાં ૪ ગોરા પ્રેરિસરો તથા બીજા સંસ્કૃત સીયાવના વીર્યો માટે લાયક મુસલમાન પ્રેરિસરો છે. કેટલાક ઇત્તમો અને સ્ટેલરથીરે રાખવામાં આવેલ છે જે લામ કાતના પ્રમાણમાં આપવામાં આવે છે. કોલેજમાં કસરત વારતે ગોઠવણ રાખવામાં

આવેલ છે. ખાસ વધારાની શી ભરવાથી થોડેસ્વાર થવાનું શીખવવામાં આવે છે.

કોલેજની ખાસ ગતિબળ લાવક આવત એ છે કે ત્યાં મુસલમાન ધરમ સંબંધી શીક્ષણ આપવામાં આવે છે. અને તે શીક્ષણ વાસ્તે લાવક મોલવીઓને રાખવામાં આવ્યા છે. કોલેજની અંદરની ખાસ મસીદ ની અંદર નીમાજ વગેરેની ગોઠવણ છે. સુની મોકાને તથા શીઆ લોકોને વાસ્તે જુદું ધારમીક શીક્ષણ આપવામાં આવે છે. તથા ધરમ મુરબ્બો પણ જુદા જુદા છે. દર રોજ રાજ્યાલમાં મુસલમાની ધરમની કેળવણી આપવામાં આવે છે. તથા તે વખતે દરેક વીધાર્થીને હાજર રહેવા ફરજ પાડવામાં આવે છે. મસીદમાં નીમાજ વખતે હાજર રહેવાનું દરેક વીધાર્થીને ફરજિયાત છે. જે વીધાર્થીઓ ત્યાં નીચમીત રીતે હાજર થતા નથી તેમને બસબર શીક્ષા કરવામાં આવે છે. તથા વીધાર્થીઓને રમઝાન મહીનાનાં રોજાં કરવાની ફરજ પાડવામાં આવે છે. દર મુકરરાને ૧૨ વાગે કોલેજ બંધ થાય છે જેથી જુમાની નીમાજ વખતે દરેક વીધાર્થી હાજર રહે. ત્યાં ખાસ મોલવી કુશન પડે છે. દરેક ઇસલામી તહેવારે કોલેજ બંધ રહે છે.

બોરડીંગ હાઉસ.

બોરડીંગ હાઉસમાં ચાર વીભાગ પાડેલા છે. શાહુકાર અને સાધારણ દરેક વરગના મુસલમાનો પોતાને પોતાય તેજા વરગમાં હાખડે થઈ શકે. ઉંચા દરજ્જા રહેવા માટે તે ખર્ચ વધારે થાય છે. ઉતરતા વરગમાં ઓછું ખર્ચ છે. અખ્યાસની શી સરખી છે. હિંદુઓ માટે જુદી ગોઠવણ છે. તેઓને ખાવાની ગોઠવણ પોતાની મેળે કરવાની છે. વીધાર્થીઓની તંદુરસ્તી સંભાળવા સારો બંદોબસ્ત છે. ખાસ મંદવાડના કેસોમાં સરકારી સરજન અથવા ડાકતરની મદદ લેવામાં આવે છે.

બોરડીંગ હાઉસ સંબંધમાં ખાસ ગતિબળ એવું એ છે કે એક ઇંગ્લીશ હાઉસ કરીને વીભાગ છે. ત્યાં અંગ્રેજની રૂઢી પ્રમાણે ખાવા પીવાની તથા રહેવાની ગોઠવણ છે. તે વીભાગને સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ ખાસ એક ગોરો તથા એક લેડી છે. તેમાં દર માસે દર વીધાર્થી પાસેથી ૪૦થી ૫૦ રપીઆ શી લેવામાં આવે છે. અખ્યાસ શી જુદી.

અગત્યની સુચના.

હાજલ જનાર દરેક વીધાર્થીને જાપેલા નીચમીની એપડી આપવામાં આવે છે જે નીચમી પ્રમાણે વીધાર્થીને વરતવાનું હોય છે. ખાસ કરીને ધરમની ફરજો વખતે હાજર

રહેવા વગેરેના નીચમી તેમાં આપવામાં આવેલ છે.

કોલેજનો ખાસ ડરેસ (કુનીશીર્ષ) રાખવા માં આવેલ છે તે મુજબ કોલેજના દરેક વીધાર્થીને સફેદ ઇન્જર તુરપી ટોપી અને કાળા કોટ પહેરવાની ફરજ છે. કોલેજમાં ૧૫મી જુલાઈથી ૧૫મી અક્ટોબર સુધીની લાંબી રમ આપવામાં આવે છે. શી વગેરેને ડગલી ખીણ કેટલીક દરજ્જાઓ આવને અડવાડીએ આપીશું.

ઈરિઅન સ્ટ્રેચર બેરર કોર.

(અમારા ખાસ અખરખતી તરફથી.)

જુલાઈની ખીણ તારીખે અમારી કોર ને અમલોરી વેલી જતા લશકર સાથે ઉપડવાનો હુકમ થયો હતો. આ લશકર સવારના ૨-૩૦ ઉપડવાનું હતું. અમારે એ દિવસનું ખાવાનું તથા બેડે કોટ અમારી સાથે લેવાના હતા. તે ઉપરાંત અમારી સાથે પાંચ ડાળીઓ લેવાની હતી. ઉપર મુજબ સામાન લઈ અમે ૩૭ જુલાઈના સવારના ત્રણ વાગે ઉપડ્યા. અમારી સાથે વેગનો હતી નહિ, અને જે થોડું પાયદળ લશકર હતું તે અગાડી ગયેલું હતું એટલે અમારે થોડેસ્વારોની પછવાડે ચાલીને જવાનું હતું. અમારી પછવાડે કેટલુંક લશકર હતું તે અમારે રક્ષણ કરતું હતું. અમે બધા હથિયાર વિનાના હતા. અમારી આગળનું લશકર ઝપાટાબંધ ચાલતું હોવાથી અમારી અને તેની વચ્ચે થઈ અંતર પડી ગયું હતું. છતાં અમે ઘણાજ ઉતાવળથી ચાલી લશકરની સાથેજ રહેવાને મહેનત કરતા હતા. એટલે પછવાડે ની લશકરી દુકડીથી પણ અમે બહુ દુર પડી ગયા હતા. પરોડીઉં ધાતાં તો લશકર વધારે ઝડપથી ચાલવા માંડ્યું અને તેની અને અમારી વચ્ચેનું અંતર વધવા લાગ્યું. આવી સ્થિતિમાં અમારે હતો ઝપાટાબંધ દોડવું અથવા તો બળવાખોરની એસેગાઈની બોમ લઈ પડવાનું જ રહ્યું. એક વખત અમે ખરેખરી મુશ્કેલીમાં આવી પડ્યા હતા. સવારે સાત વાગ્યાને આશરે લશકર અમારી આગળ ચાલ્યું જતું હતું અને અમે તેની પછવાડે દોડ્યા જતા હતા તેવામાં બળવાખોરોના જેનો એક શાફરો એસેગાઈ વગેરે હથિયાર બંધ અમારા જોવામાં આવ્યો. તે સતેતો સતેતો ચાલતો હતો. પરંતુ અમારી આગળનું લશકર જવાના રસ્તામાંથી ઝાડી સાફ કરતું હતું તેટલામાં અમે તેની સાથે થઈ ગયા. અમારે આખો દિવસ ચાલ ચાલ કરવાનું જ હતું. વખતો વખત અમલોરી નદી એળંગથી પડતી. દર વખત અમારે અ-

મારા જુદ તથા પટી ઉતારવા પડતા. અમારી દુકડીમાંથી એક જાલુને એક વખત રાખત છતાં થઈ હતી તેના અંશમાંથી જોડી નીકળતું હતું. આવી સ્થિતિમાં પણ ને બધા દુકડીથી અમારી સાથેજ આપેલા આવેતા હતા. સાંજ પડી ત્યારે લશકરે કુચ કરવી બંધ કરી અને એક ખીણ પાસે મુકામ કર્યો. અમે બધા યાકથી અધમુઆ થઈ ગયા હતા. અત્યાર સુધી સારે નસીબે કામ જતનને અકરમાત થયો નહિં હતો. જે કાંઈ અણધારી વિપત્તિ આવી પડી હત તો આવી સ્થિતિમાં ધવાયેલાને અમે કેમ ઉપાડી શકત એ સમજી શકતું નથી. છતાં પણ મને એટલે સુધી વિશ્વાસ છે કે જે દુકડી ગમે તેવી સ્થિતિમાં પોતાની ફરજ બજાવવા ખાતરજ ઉભી થયેલી તેને મદદ શકિતવાન પરમેશ્વર પોતાની ફરજ બજાવવા શકિતવાન કરતજ. અમારી સાથેના લશકરમાંથી કેટલાકે દયા અને મરકરીની ખાતર કેટલીક વખતે પુછેલું કે જે અમારે આવી સ્થિતિ માં ધવાયેલાને ઉપાડવાનો વખત આવે તો અમે ઉપાડી શકત કે કેમ તેના જવાબમાં અમે ઉપર પ્રમાણેજ કહેતા.

તા. ૪ || જુલાઈની સવારે બે જુદા જુદા લશકર સાથે જવા સારું અમારી દુકડીના બે વીભાગ પડી ગયા. કુચ કરતી વખતે અમારે રક્ષણ થઈ શકે તેવી સ્થિતિ નહોતી. તા. ૩૭ના રોજ તો અમારે બધાને લગ લગ ૨૫ માઈલની મજબ થઈ હતી ત્યારે તા. ૪થીને રોજ એક દુકડીને લગભગ ૧૨ માઈલની મજબ થઈ હતી; અને સારજન્ટ સેલ્સ નીચેની ખીણ દુકડીને પંદર માઈલ કરતા વધારે મજબ કરવી પડી હતી. આનું પરીણામ એ આવ્યું કે તા. ૫મીની સવારે અમારા બધાના પગ ચુણી ગયા હતા. અને તે રોજ અમારે મેપુસુલુ ૧૫ માઈલ જેટલે છેડે જવાનું હતું. બધાએ બે દિવસનોજ ખોરાક લીધેલ હોવાથી આખા લશકરને જીખે રહેવું પડ્યું હતું.

રડીમશની હીલચાલ.

[નાતાલ ડીરેક્ટ લાઈન.]

પોંગોલા—તા. ૪થી ઓગસ્ટે ઉપડશે.

અમલોરી—તા. ૧૦મી ઓગસ્ટે ઉપડશે.

અમલોરી—તા. ૧૧મી ઓગસ્ટે રેલા ગોઆમે થઈ સીધી મુંબઈ જશે.

[જરમન લાઈન.]

વીરરાગ—તા. ૨૭ ઓગસ્ટે ઉપડશે.

બંદુસરાથ—તા. ૧૬મી ઓગસ્ટે ઉપડશે.

રડીમર શલતાન તા. ૧૭મી જુલાઈના મુંબઈ પહોંચી છે.

રૂટરના તાર સમાચાર.

એક નાચના મેળાવણ વખતે ન્યુક્લનક વીકનો ટાઉન હોલ વીજળી પડવાથી પડી ગયો હતો. કેટલાક માણસો અકસ્માતને લીધે મરણ પામ્યા છે તથા સેંકડોને ઇજા થઈ છે.

ઈસનની રાજધાની તહેરાનમાં કેટલાક વીધાર્થીઓ અને નાશજ થએલ લોકોએ લશકરની દુકડી ઉપર તોફાન મચાવ્યું હતું જેમાં એ સેલજરો મરાયા હતા સામા પદ ના બાર માણસો મરાયા છે.

વર્ષદર બીટ અને કુ. નો મોટો ભાગી દાર મી. આલફરેડ બીટ વીજાનનમાં મરણ પામ્યો છે.

ચીનમાં વાળજી આગળ ચીના આંચીઆ એ એક બીટીશ સ્ટીમરપર હયો કરી મેકડો નહ નામના એક ગોરા પાઠરીનું, ખુન કર્યું છે અને કપતાન તથા મુખ્ય ઇન્જિનેરને ધાવલ કર્યા છે.

સીમલાના ટાઇમ્સના ખબરપત્રીએ વીલા યત એવા સમાચાર મોકલ્યા છે કે મી હાલ ડેનની લશકર ઘટાડવાની યોજના હિંદી લશકર વરગમાં પસંદ કરવામાં આવતી નથી. હિંદી દુકડીઓ કાયમ રાખવાના સમાચારથી સતોષ ફેલાયો છે.

ગ્રીસની દક્ષીણમાં આવેલ ક્રીટ નામના ટાપુમાં ત્યાંના નેશનલ એસેમ્બલીએ એવો હાલ કર્યો છે કે ક્રીટને ગ્રીસની સાથે જોડી દેવું જોઈએ.

સેંટ પીટરસબરગમાં એક રૂશીઅને જન રલ કાસલોફને જુલથી જનરલ ક્રીપોફ ગણી ને તેનું ખુન કર્યું છે. ખુનીના મજવામાંથી જનરલ ક્રીપોફનો ફોટોગ્રાફ નીકળ્યો હતો.

દક્ષીણ અમેરીકાના સ્થાવરોર પ્રગણા માં પડોશી પ્રમણાના લશકરે ચડી આવી લગાડ કરી હતી. પણ દુલડ કરનારને પાછા હરણ પડ્યું હતું. અને પહે પ્રેસીડન્ટ રૂઝવેલ્ટને વડે પડવા હા પાડી છે.

ડા. અખદ રહેમાને બોર્ડ એલજનની મુલાકાત લીધી છે. તેમણે કલર્ડ લોકોની મુશીબતોનો વીગતવાર હેવાલ જણાવ્યો અને કહ્યું કે કલર્ડ લોકોને કેચાઇનના હક

આપવા જોઈએ. જ્યાંયામાં લોર્ડ એલજનને પોતાથી બનતી મદદ આપવા વચન આપ્યું અને વધુ કહ્યું કે જે તેઓને પુરેપુરી દાદ ન મળે તો તેમનો દોષ કદવો નહિં.

એક અમેરીકને વીલાયતમાં હાઉસ એફ લોર્ડની કમીટી આગળ એવા ખબર આપ્યા છે કે પેકડ મીટના કરતાં પણ સીગારેટો બનાવવામાં વધારે નફારી રીતો દાખલ થએલી છે. અને તેથી તે ખાતામાં લપાસ ચલાવવાની જરૂર છે.

કળા સમુદના આકુ બંદરે તોફાની લેડો એ હડતાળ પાડી છે. જેથી તેમાં રહેતા લોકોમાં ભય ફેલાયો છે. પોલીસ બંદોબસ્ત રાખી શકતી નથી. એક પેટ્રોલીઅમ કુંપની ના મેનેજરનું ખુન કરવામાં આવ્યું છે. મચ્છર વરગને તોફાનમાં લગવા માટે ઉલ્લેખ કરવામાં આવે છે. એક વીલાગમાં આગ લાગી છે. તેથી કે કલાકમાં રૂબ ઘર નાશ પામ્યા છે કેટલાક કારખાના અને એક આર મીનીઅન ચર્ચ ગળી ગયા છે.

શેરડીમાંથી રસ કાઢી લીધા પછી તેના છોતરામાંથી કાગળ બનાવવાનો નવો આખ તરો બારબોડોડ ટાપુમાં ચાલ છે જે આમાં ફોલ મળશે તો આ ઉદ્યોગ ધણો ફેલાશે. આજ સુધી આ છોતરાનો બજાર તરીકે ઉપયોગ થતો.

મી. વેલમેન ઉત્તર ધરવની શોધ કરવાને હવામાં ચાલી શકે તેવા વહાણ મારફત મોટો કાફો લઈ જનાર છે તે ડેન્સના ટાપુમાં આવી પહોંચ્યા છે. હવે તરતજમાં તે ઉત્તર ધરવ તરફ ઉપડી જશે.

બ્રિટીશ લશકર કેટલું રાખી શકશે વગેરે બાતની ગણતરી કરવા ખાતર ઇજીપ્ત અને સુડાનના ગેરીસનની તપાસ કરવામાં આવે છે.

મયા મુધવારે લેડી કરજન મરણ પામી છે.

અમુક બાતનો હેરી જોરાક ખાતરથી મુનાઇડેટ્ટેટસના એક ફરીઆઇ કાફલામાં ૨૦૦ મરણ થયા છે. હજુ વધારે માશે એમ ધારિત રહે છે.

તહેરાન (ઇરાન) ના કેટલાક વિધાર્થીઓએ જેલ તોડી રાજકોશ માટે દેડ થએલા એક પ્રેસિડન્ટને છોડવી મયા છે. એકીવાનો ના હાથથી કેટલાએક વિધાર્થીઓ માર્યા

ગયા છે તથા કેટલાએક ધાવલ થયા છે. જે જે મુધારાઓ માટે વચન અપાએલા છે તે અમલમાં મુકવા બધા ધર્મ મુરુઓ આમક પુરક પોતાના વિચારો દરશાવે છે.

ફ્રાંસની ચેંબર આફ ટેપુરીસની ગીટીંગ માં મયા મુકવારે મોટો સોરખોર થયા પછી એ મેંબરોવચ્ચે તરવારની ઝપાઝપી ચલ હતી. આ ઝપાઝપીમાં એકને જમણા લંબ માં સખત ઇજા થઈ છે.

વિલાયતનું ડેલીકરોનીકલ જણાવે છે કે પ્રધાન મંડળી ચીના મજુરને લગતા સવાલ ઉપર ઘણાજ ખ્યાન પુરવક વિચાર ચલાવે છે.

અમેરિકાના એ વિશાખ જાહેમાલા અને સાલવાડેર વચ્ચે જે ઝડપો થયો હતો તેમાં એક તરફના ૨,૮૦૦ માણસો મરણા છે અને ૩,૬૦૦ ધાવલ થયા છે, અને બીજી તરફના ૭૦૦ મરણ પામ્યા છે અને ૧૧૦૦ ધાવલ થયા છે.

અધ્યાનિસ્થાનના અખીરે કેળવણીને લગતા મુધારા દાખલ કરવાની માગણી કરી છે. જે અમલદારો કેળવણીને ઉત્તેજન નથી આપતા તેઓની બદલી થવી જોઈએ. અખીર જણાવે છે કે કેળવણી દેસમાં બહોળા પાયા ઉપર ફેલાવવી.

ઇજીપ્તમાં ધરમધિપણ નથી અને મુસલ માનોની સમજણમાં ફેર થયો છે એવું બતાવવા પાન ઇસ્લામીક છાપાઓ કાશીપ કરે છે. ડેનશાથી કીસાના સંબંધમાં લાગણી ઉસ્કેરે તેવા કારકુનો બહાર પાડવા ખાતર એ અઠવાડીક છાપાઓ બંધ કરવામાં આવ્યા છે.

મી. બીટની જીંદગીનો હેવાલ ન્યુયોર્કના છાપાઓમાં બહાર પડ્યો છે. મી. બીટ પોતાની જીંદગીનો ઇકતિદાવલ લાઈફ ઇન્સુરન્સ કંપનીમાં ૧,૦૦,૦૦૦ ડોલરનો વીમો ઉતરાવેલો છે. (એક ડોલરની કીમત મી. ૪,૨ ગણાય છે.)

એપ્રીસની ૧૦મી તારીખે ટેંગાટ ડીવી જનમાં રનામા નામની એક હિંદી બાઇને પોતાના બાળકનું ખુન કરવા માટે પકડેલ તેનાપર ચુહો સાળીત નહિં કરવાથી છોડી મુકવામાં આવી છે.

લેડીસમીજની ચવરમેંટ સંકુલના માસ્તર મી. હેમંડ મયા મંગળવારે સવારે ચુજરી ગયા છે.

કાંદરાનું હુલ્લડ.

બળવાખોર સરદાર મેસીની અને ધણુ પર કેસ ચલાવવા ખાસ કોર્ટ મારશીઅલ નીમાયેલ છે જેમાં ચોડા લશ્કરી અમલદારો છે. કેપ્ટન ક્રાફ્ટસન જે કંધલાના કેસ વખતે કાંદરાના બચાવ પક્ષ તરફથી હતા તે આ વખત પક્ષ કાંદર સરદારના બચાવ પક્ષ તરફ છે. બંને સરદારની ઉંમર ૫૦ વરસની હોય એવું અનુમાન થાય છે.

કર્નલ મેકેન્ઝીએ એવું જાહેર કર્યું છે કે બળવાખોરોએ ગુરુવાર સુધીમાં શરણુ થઈ જવું. આ ખબર બળવા ખોરોમાં ફેરવવામાં આવ્યા છે. બુધવાર સુધીમાં પચાસેક બળવાખોર શરણુ થયેલા છે. ગુરુવારે વધારે માણસો શરણુ થશે એવો સંભવ છે. શરણુ થયા માટે ગુરુવારનો આખો દિવસ ફરિયાલ છે. જેઓ તેટલા વખત સુધીમાં શરણુ નહિ થયા હોય તેને પકડવાનું કામ શુક્રવારથી શરૂ થશે.

મેપુમુલુ ડીસ્ટ્રિક્ટમાં શરૂઆતમાં બળવા લાવનાર સરદાર સમખેલા જે મેસીની વગેરેની સાથે મળી ગયો હતો તેને પકડવા કર્નલ હુથારસ અને તેનું લશ્કર ગયું છે. તેણે કંધલાથી નાશી આવેલ બળવાખોરોને આશ્રય આપીને એક ટુકડી બનાવી હતી તે ટુકડી હાલ તેની સાથે છે. આ સમખેલા પકડાશે એટલે આ બાગમાં હુલ્લડ બંધ થયું એમ ગણી શકાશે.

હોસ્પીટલ તંત્રીમાં આગ.

હોસ્પીટલ તંત્રીથી થોડે દુર ઘાસ બાળવા માં આવેલ હતું. તેમાંથી આગના તણુઆ પવનને લીધે ખેંચાઈ આવી તંત્રી બળી ગયો હતો. બીજું કાંઈ તુકશાન થયું નથી. માંદા સરવે સહીસલામત નીકળી શક્યા હતા.

ખબર પત્રો.

પીટર્સબર્ગ.

નામદાર ગવર્નરનું અત્રે આવાગમન.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

તા. ૮ જુલાઈ ૧૯૦૬

ક્રાન્સવાલના ગવર્નર નામદાર લોર્ડ સેલ-મેર્ન તા. ૧૭ મી જુલાઈએ પીટર્સબર્ગની મુલાકાત લેશે એમ સત્તાવાર જાહેર થઈ ગયું છે અને તેમની મુલાકાત દરેક રીતે હોટેલમાં નીમડે તથા પીટર્સબર્ગ તરફથી

સારા માન પાન મળે તેટલા માટે ગયા બુધવારે અહિં એક પબ્લીક મીટીંગ થઈ હતી અને તે મીટીંગની અંદર કેવી રીતે માનપાન આપવું, તે સંબંધી વાતચીત થઈ હતી તેના કારણે આ માટે એક ખાસ કમીટી નીમાણી છે. તે કમીટી તે બાબત ઉપર પુરેપુરો વિચાર કરશે. લોર્ડ સેલમેર્નની આ પહેલી મુલાકાત હોવાથી અહિંના લોક તરફથી ઘણો સારો આવકાર મળે તેવી તજવીજ થયાં કરે છે દરેક તરફથી એડેસ આપવાની હિલચાલ થઈ ચુકી છે. તે નામદાર અહિં આ બે દિવસ ગાળશે. દરેક જાહેર મકાનની મુલાકાત લેશે તેમજ ચેમ્બર ઓફ કામર્સની ખાસ મુલાકાત લઈ ધણી વાતચીત કરશે. તેમાં ખાસ કરીને રેલવે બાબતનો મુખ્ય સવાલ છે.

મે માસની અંદર ટેલીફોન નાખવાની હિલચાલ થઈ હતી તે કામ દરેક રીતે ફેલ મંદ નીવડ્યું છે ને ગયા સોમવારથી ટેલી ફોનનો વહેવાર શરૂ થઈ ચુક્યો છે. અને આ ટેલીફોનની લાઇન હજુ વધારવા માંગે છે અને આજુબાજુના ગામડાની સાથે જોડવા માંગે છે જેવાં કે હેનરેન્સબર્ગ, લીકઝડોર્ફ, લ્યુસ્ટ્રીખાર્ટ, રેપેલોનકન, લોકન્ડ્રી, તુડલુસ, આ તમામની સાથે ટેલીફોનનો વહેવાર જોડવાની તજવીજ ચાલે છે.

નવી પોસ્ટ ઓફીસ તથા નવી પોલીસ ઓફીસ આ ગામમાં બાંધવાનું કામ શરૂ થઈ ગયું છે.

નવી પોસ્ટ ઓફીસ થવાથી જાહેર પ્રવનને બહુજ ફાયદો થશે ને દરેક સગવડ તેમાં કરવામાં આવશે.

શિવાળાની મોસમ ચાલે છે પરંતુ મોસમ મુજબ વેપાર જેવામાં આવતો નથી.

દીનજીડ ખરાબ હોવાના સંજયથી જે હિંદીને કારણેની કેવડીએ ચડવું પડ્યું હતું અને ડાકટર તથા સેનીટરી ઇન્સ્પેક્ટરની જુળાની ઉપર માછલેટે દીનજીડ ખરાબ હોવાનો વાંક મુકી દરેક હિંદીના બે પાંડ હંડ કરેલ છે.

મીડી.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

મીડી ૬ જુલાઈ ૧૯૦૬.

અમે અઠવાડીએ એક જાણવા લાયક બનાવ અહીં બન્યો હતો. જાણીતા મુતાર મીસી નારાયણ જેરામ દેશ જતા હોવાથી હિંદુ, મુસલમાન અને ખ્રિસ્તી મિત્રોમાં એક મોટો મેળાવો થયો હતો. તેઓએ મીસીને રનેલની નીલાની હાખલ એક કિમતી પામી બંધાવી અને એને મીસી તરફ

નો રનેલ લાવ ચોખ રીત બતાવ્યો છે કારણ મીસી નારાયણ લાયક અને પરગજુ માણસ છે. મીસી અહીંથી જીન માસમાં દેશ જવા માટે ઉપડી ગયા છે.

હાજી સફુર હાજી કાસમની પેટીવળા શેઠ હાજી મુસા વેપારી કામ પ્રસંગે કબીલી-મેન ગયા હતા ત્યાંથી પાછા ફર્યા છે. ધન સંબંધી ખટપટનો નીવેડો હજુ મુધી થયો નથી.

હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી.

વેલ્ફાર્વર્ગ તા. ૧૦-૭-૦૬

ગયા મિયાદના તા. ૮ જુલાઈ ના રોજ અત્રેના મસાઇ બેઠકશામાં ૧૨મી સ્મીટ ઉપર મી. હાજી વજીર અલીના મકાન માં અત્રેના હાલલાનીઓની એક મીટીંગ ભરાઈ હતી. જેમાં મેસર્સ હાજી વજીર અલી, હાલાલીમ સાલેજ કુવાડી, મોહમદ પીરભાઇ ફેનશી, હાફેજ અબ્દુલ સમદ વિગેરે ૨૫થી ૩૦ શુદ્ધરો હાજર હતા. મીટીંગ નું કામ શરૂ થતાં મી. હાજી વજીર અલીએ દરખાસ્ત કરી કે આજે પ્રમુખપદ હાફેજ અબ્દુલ સમદ સહેબને આપવું. એ દરખાસ્તને મી. કુવાડીઆના તરફથી ટેકા મળતાં તેમણે પ્રમુખની ખેડ લીધી હતી.

ખાદ પ્રમુખ સાહેબે મીટીંગ બોલાવવાનો હેતુ સમજાવતાં કહ્યું કે વેલ્ફાર્વર્ગમાં ઘણાક ઇસ્લામીઓ જે જનાં દિલગીરી સાથે જાણુવવું પડે છે કે અત્રે ઇસ્લામી હસલામાં મંડળી નથી સારું એક હસલામાં મંડળી નીમડી. મંડળીથી દેશ ફાયદા થાય છે ને અસરકારક રીતે સમજાવવામાં આવવું હતું ત્યારે ખાદ મી. હાજી વજીર અલીએ મંડળના ફાયદા બાબત જરાકર બાબત કહી હતું. તેમ જ હાજર રહેલા શુદ્ધરોમાંથી બધા સાહેબોએ મંડળી નીમવા ખુશી બતાવી હતી તે મંડળીનું નામ હમીદીયા ઇસ્લામીક લીગ મુકરર કરવાની દરખાસ્ત મી. હાજી વજીર અલીના તરફથી કરવામાં આવી હતી. તેમાં મી. મોહમદ ફેનશીના તરફથી સુધારો થતાં “હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી” નામ હાજર રહેલા મેમ્બરોની સમતિથી મુકરર થયું હતું, ખાદ મેમ્બરોની હાખલ થવાની શી પાંચ શીર્ડીંગ તથા મારીક શી, અંદી શીર્ડીંગ મુકરર થઈ હતી. ખાદ હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીનાં હમેશાના પ્રમુખ મી. હાજી વજીર અલીને નીમવા સારું મી. ફેનશીના તરફથી દરખાસ્ત થઈ હતી. તેને સહુ શુદ્ધરોની ખુશી વચ્ચે પસાર કરવા માં આવી હતી. ખાદ સેક્રેટરી મી. મહમદ ફેનશીને તથા ટ્રેઝરર મી. હાજી અલીમ કુવાડી

ને નીમવામાં આવ્યા હતા. ત્યારબાદ આશરે ૨૫ માણસોએ પોતાના નામો મેમ્બરના લીસ્ટમાં દાખલ કરાવ્યા હતાં. હાજર રહેના મંત્રી તરફને માટે આશરે પંદર પાઉંડે જુદા જુદા મુદરથી તરફથી સાંસદશ્રીને મદદ તરીકે મળ્યા હતા. બાદ આવતા રવીનારે તથા વાગે કૃપાળી જગ્યાએ મળવાનું મંત્રુર હરી મીટિંગ બરખાસ્ત થઈ હતી.

શ્રી મોહમેદન એસોસિએશન.

માસવી અમલુજ વાહેદ સાહેબને અપાયેલું માન.

૩૨મન તા. ૧૦-૭-૧૯૦૬

આજ રાત્રે એસોસિએશનની વધારાની બેઠક દેશ તરફ સીમાવતા મોલાના મોલવી અમલુજ વાહેદ સાહેબના માન માટે મળી હતી. સરખે ઇસલામી બીરાદરોથી હોઝ મીકર ભરાયેલો હતો. શરૂઆતમાં મુનસી ફરેન અલમદ પટેલે મેળાવણી કરાવેલી હતી. બાદ મોલવી અમલુજ વાહેદ સાહેબે મળ્યાનું કે એસોસિએશનમાં ચત્રા દરેક સમયે ઇસલામી કામોથી સરખ મુદરથી વાહેદ છે. દરેક સમયે આવી ચત્રા ઉમદા કામો માટે એસોસિએશનને મુત્યારકબાદી આપી દુઆ કરે છું કે ખુદાપાક મોલાના સાહેબને સહીસલામત પોતાના દેશ લખજાં તેઓની મનવાંચનાઓ પુરી કરે. બાદ ચેરમેન મી. ઓસમાન અહમદ એકેન્ડીએ બધાનું કે આજના મુત્યારક સમયે આપ જે જેટલી ખુશાલી કરીએ તેટલી આપી છે. મોલાના સાહેબના કામો જગ પ્રસીદ છે તેઓએ મુખ્યકામાં મોલાના બરખાસ્ત સાહેબના કાચતજે ઇસલામી ધરમનું અને કારકી અરેબીનું સારું માન મેળવેલું છે. પોતાની બાળાવસ્થાથીજ તેઓ પ્રજામાં પ્રીતિ પાત્ર થયા છે અને કોર મધ્યે સ્થાપન થયેલી મેદરીલેરેનકુષ ઇસલામના યોગક, અને સ્થાપક ઉપરાંત મેદરીલેરના પ્રમુખ પણ મોલાના સાહેબ છે. કે જેને કલતી દેવા માટે પોતે પ્લી સકર બેદી, તેના ઉમદા હેલુ ઓ ચાર પાકવા અને આવ્યા હતા. મેદરીલેરે માટે મોલાના સાહેબે કેવી સેવા કરી છે, અને કેવી કીમતી મદદ મેળવી છે તે ખાતે મોલાના સાહેબને બન્યવાદ વહે છે. ઉપરાંત મોલાના સાહેબ પ્રીટીરીઆ અને કોરની મસજીદના પેસઇમામ પણ છે. આ સમયે યોચેરદરમવાળા મી. અમલુ રહેમાન અને તેઓની એસોસિએશનને પણ બન્યવાદ દીધા વમર મામે નહીં જોએ. મે પણ ઇસલામી કામોમાં ખાતુલક ક્રિયા

બનવેલ છે. તાજે દાખલો મોલાના મોલ મદ અલી એકેન્ડીનો છે કે જેમને મેદરીલેરેનકુષ માન તેઓએ આપ્યું છે. મોલાના સાહેબના કામથી માત્રમ થયું છે કે તેઓને સાથે આદરીકામાં વેલેલેલ અરખ શીવાય દરેક જગ્યાએ સારી ઇજત અપાય છે કે જેના રીપાર્ટ તેઓએ નામદાર મુલતાન ઉપર મોકલ્યો છે.

શેઠ મી. હંમરાલીમ મુલક પીલામ થાય છે તેઓની સકર મુત્યારક કાબજા એ કે લાલો વખત થયા હું કહેતો આવ્યો હતો પણ તે જોએ બહેરમાં કેમ પ્રકારની પોતાને માટે મીજલસ કરવાનું પસંદ કર્યું નહીં તેજ તેઓની સદક્ષ બતાવે છે. તેઓ ઇસલામના હમદઈ અને કામના મેદરખાદ છે તેમાં કંઈ રોક નથી. તેઓ ગરીબોના રક્ષક હતા તેમાં કંઈ સંદેહ નહીં. અમે તેઓ અને મોલવી સાહેબ માટે ખુદાપાકની છતાયમાં દુઆ આપીએ છીએ કે તેઓને સહીસલામત પોતાના દેશ લખ જાય અને તેઓની સારી મુરોજે બર લાવે અને ગરીબાન સમયે આવે.

શેઠ મી. કાવુદ મહમદે જગ્યાનું કે મોલાના સાહેબની વીધા ઘણે દરેક કામકા કરેક થઈ છે. તેઓએ પોતાના અનુભવથી આપણી કામને ઘણા લાભ આપ્યા છે. મોલવી સાહેબ જેવા વીદાનને જે ઇજત આપવામાં આવે તે લાભ છે.

શેઠ મી. પીરન મહમદે જગ્યાનું કે મોલાના સાહેબ તથા મી. હંમરાલીમ શેઠને માટે જે કહેવામાં આવ્યું તે યોગ્ય છે તેઓ પોતાના પરમારથ કામોથી કેટલા પ્રીય થઈ પડ્યા છે તે જાહેર છે હવે તેઓ વતન તરફ જાય છે ખુદા મારી દુઆ રવીકાર કે તેઓને સકરની સરખ સલામતી સાથે મુલક પહેલાંથી સરખે ઉમેદા બર લાવી પાછા આવે આવી જેમ ગરીબોને કાપડો દીએ છે અને સારા કામોથી ભેદમાં પ્રીયતા મેળવેલ છે તેવી પાછી મેળવે.

હું જેણી છું કે જ્યારે જ્યારે એસોસિએશનની મીટિંગ થાય છે ત્યારે એટલા આપણા બીરાદરો પધારે છે કે પગ મુલકની પણ જગ્યા રહેતી નથી ત્યારે રાંગરેસની પર વરસથી ઘણી મીટિંગો ભરાઈ પરંતુ કોઈ સમયે આટલી યોદી કે ત્યાં બેઠકમાં આવી નથી. કેટલાક દીવસ ઉપર મારી પારો કાળામાં પૈસા લખાવ્યા હતા પણ હવે તે પૈસા વસુલ કરવા મારી પારો કે ઇ આવ્યું નથી તેજ પ્રમણે બીજાંમેલું પણ હવે માટે તે તરફ જતા કાં તે ઉપરાંત મેલામાં આવે તો કાદ.

મી. હંમરાલીમ મુલક કે મારા માલ

માટે જે કહેવામાં આવ્યું અને માનના કાબજે તેના તરફ મોલાનામાં આવ્યા તે માન અને તે કાબજેને કાવક આ એસોસિએશન છે અમે તેમને મળે: આબાર માનીએ છીએ. મોલવી અમલુજ વાહેદ સાહેબે જગ્યા માં જગ્યાનું કે મને જે અત્યુતમ માન સાથે પ્રેરેલો હાર પહેરાવ્યા છે તે યોગ્ય થયેલો માન એસોસિએશનના કાવક કામ કારે અને મેમ્બરોનેજ થયે છે જે જે કહું છે અને કરું છું તે મારી ફરજ સમજીનેજ કરેલું છે મનુષ્ય જ્યારે વીચાર કરશે તો સહેજે જગ્યાઈ આવશે કે આપણે ફનીયામાં પેદ ભરવા નથી આવ્યા ગરફે આપણે આપણાં કારણુ જોજ કે પોતાથી બનતી મદદ કરી પોતાની પ્રજાને યોગ્ય અને મેદર રહેતે હોરવા. તે યોગ્ય પંથનું મુજ ફક્ત કેળવણી છે. આજે જે માન આપ દીએ છે તે મને નહીં પણ મારી વીધાને છે. વળી સરખ માયાપોતી પહેલી ફરજ એજ છે કે પોતાના ઉછળના યાજકને ભવીનના તેઓ ના મુખ ફુલ ઉપર વીચાર કરી વાગક સંપાદન કરાવવી. મેદરીલેરે રાંગકુલ ઇસલામને જે જે કામતી બેટા અને મદદો મી. કાવુદ શેઠ તરફથી મ : છે અને વીધા તરફ તેઓ જે પવીચ લાગણી ધરાવે છે. તે માટે હું તેઓનો આભાર માનું છું આપણે ઘણુંજ અનુભવ્યું છે અને અનુભવીએ છીએ કે અતરે આપણી કામને સુધારવા એક હમ કામી જાપાતી જરૂર છે. તરફી કાપાઓએ પોતાની કામને કેટલી સુધારી તે કાંઈ જાની થત નથી ત્યારે સાથે આદરીકામાં આપણુ એકે જાપુ ન હોય તે થોડી અફરોસની થત નથી. અને મી. ઓસમાન અહમદની વાતચીતથી જગ્યાનું છે કે તેઓ ઇસલામી સેવા બનવવાના હેતુથી "અલ હરકામ" નામનું જાપુ કારવાના છે. આ કાર્યને આપી ઇસલામી કામ પુરતી મદદ આપશે એવી ઉમેદ રાખું છું.

મેદરીલેરે રાંગકુલ ઇસલામ કોર માટે જે મારે પ્રત્યે કહેવામાં આવ્યું છે તે મારે સારી મદદ અને અમુલ્ય ફાલિસ માટે બંદો થન્યસદ મી. હંમરાલીમ મારા અને મી. હમપ દારજ સાહેબોને છે: તેઓએ પોતાનો કીમતી કામનો વખત છોડી ઇસલામની કાલ કીલે ધરી અનહદ મહેનત લઈ સારી રકમ એકઠી કરી છે. મેદરીલેરે હેતુ આપણી કામમાં કેળવણી પ્રસારવાનો અને પાછળ પડેલી આપણી કામને સારી નિયતી એ પહેલાંકી અને વીધા દેતાવગેલાજ છે. છેવટે મારે એટલુંજ કહેવાનું કે આપણાંમાં એકબીજા વધારવી, સંપથી આપણે કરવે કરા ને કલિતવાન થાયું. આજ ફક્ત પાત્ર જગ્યા જાજા બરખાસ્ત થઈ હતી

ધાર્મિક મેલાવટો.

જોડાનંદન તા. ૧૦-૭-૦૬.

આપના પેપરમાં અગાઉ જણાવ્યા પ્રમાણે પુણ્યપાદ શ્રીમત્ નથુરામજીનું વ્યાસ પુજન અપાદ શુદ્ધ ૧૫ તા. ૮ જુલાઈના રોજ બહુ પ્રાથમિક સંપૂર્ણ થયું છે તે કામમાં ખાસ ભાગ લેવા માટે અહિંના હિંદુઓ આગેવાન પીટી મી. શુભાવભાઈ વગેરેએ મી. ગાંધી મારફત શ્રીયુત અંબારામજીને અગાઉથી જાણવવાની તજવીજ આહીની સરકારને અરજ કરી કરેલી. દેશકાળની પ્રતિકુળતાને કારણે આ દેશમાં રવિવાર સરવેને અનુકૂળ હોવાથી ઉપલો આજીવ તે રોજ ઉજવવામાં આવેલો.

અગાઉથી સનાતન ધર્મસભાના પ્રમુખ શુભાવભાઈએ આહી અને નાતાલ સુધી સંભાવિત ગૃહસ્થોને કંઠકોની લખી બોલાવ્યા હતા. આહીના મહાદેવ લોકેશનની રહીટ ૨૧ મીના મધ્ય ભાગમાં એક જગ્યા ખાસ બોડે કાઢ તેમાં મુંદર મંડપ બનાવી તેમાં યજ્ઞ યોગ્ય રીતે પુણ્યપાદ મહાત્મા શ્રી નથુરામજી ની જગ્યા પ્રતિમા મુકવામાં આવી હતી. બહારથી આવેલા ગૃહસ્થોને બેસવાની જોડવણ પણ અવગણી કરવામાં આવી હતી. અંતેશ્વરન માટે સરકારથી ખાસ પોલીસ મંચવાવામાં આવેલ ધર્મકીયાનું કામ આસરે તરફ અર્જથી શરૂ થયું તે બાદ તરતજ આહી વસનારા અનાવજાગાનિના આગેવાન શ્રીયુત દુસબભાઈ કલ્યાણજી તથા હિંદુમહાદેવજી તથા શુભાવભાઈ કીશલાઈ તથા કાલભાઈ દાડભાઈ, ચેત્રાભાઈ નારાયણજી અને બીજા સંભાવિત ગૃહસ્થોએ શાસ્ત્ર પૈથનિ પ્રમાણે પુણ્યપાદ શ્રીનું ભાવથી પુજન કર્યું હતું. મંડપ વગેરે શુભ કામમાં રાજેશી લગ્નભાષણે કામકાજમાં સારો ઉત્સાહ બતાવ્યો હતો. આશરે એ વાગતે પુણ્યનું કામ સંપૂર્ણ થયા બાદ આરતિ કરવામાં આવી હતી તે પછી આ પ્રસંગને લગતી પુણ્યપાદ ગુરૂશ્રીની સ્તુતી શ્રીયુત અંબારામ તરફથી બોલવામાં આવેલ અને તે સ્તુતીમાં દેશજો દેશજો લોકોને બોધદાયક વચનો સારી રીતે સમજવવામાં આવ્યા હતા. ઉક્ત મહાત્માશ્રીની અદ્ભુત પરોપકાર કૃતી તથા લોક સંપ્રદ અરથે તેમનો નિરંતર જે પ્રયાસ આવે છે તે પણ પોતાના અનુભવ મુજબ લોકોને અસર થાય તેવી રીતે કહેવા માં આવ્યો હતો. તથા તે વખતે કેટલા એક ધર્મના પુસ્તકો તેમના બગિરથ પ્રપત્તથી બહાર પડેલાં અને તેમાં સમાવેલા ધાર્મિક વિષયક પણ કુટુંબમાં વિગદવાન કામવામાં આવેલ હતું. તે બાદ પુરના પ્રસિદ્ધ મહાત્મા

ઓની કરણી અને તેઓમાંથી બારહાજ જેવા સમર્થ મહા પુરુષે શ્રી રામના પરમ ભક્ત શ્રી ભાગ્યદત્ત કરેલું આતિથ્ય વગેરે પ્રસંગને લગતી ધાર્મિક ગાયનો કહી લોકો ને સારી અસર કરી હતી. તેમજ તથા પ્રદારના ગુરૂમાં બહાનિનિદ અને ઓગિય ગુરૂજ પરમતમારૂપ સદગુરૂપદને યોગ્ય ગણાય છે વગેરે વાત પણ લોકોને સારી રીતે અસરકારક બાવામાં કહેવામાં આવી હતી. ધર્મ પાળવાથી થતાં ફાલ અને અધર્મ થી થતી હાની વિષે યોગ્ય રીતે વિવેચન કરવામાં આવ્યું હતું. તે બાદ ચૌરખંદરની મારફત ગાયન દ્વારા વિવેચન આપી તે વિષય ઉપર લોકોનું ધ્યાન ખેંચવાથી અંશરે અરથા કલકમાં દસ પૌંડની રકમ એકઠી થયેલ જે તે સમાના સેક્રેટરી મી. ગોવિંદજીભાઈ વડીલને મોકલવામાં આવી છે. આશરે સાહચારથી પાંચ સુધીમાં અરજામુત તથા પ્રસાદ વગેરે વહેંચાઈ ધાર્મિક ક્રિયા પુરી થવાથી આ સમુદાયમાં આવેલા આશરે ૨૦૦ થી ૨૫૦ માણસો આનંદ વૃત્તીથી પોતપોતાને સ્થાને વિસર્જન થયા હતા.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

ડરબન, તા. ૧૫ જુલાઈ ૦૬.

આજ રોજ સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ એડવૉર્ડ સીટમાં મળી હતી. વધુ ગૃહસ્થો દાખર હતા. સમય થતાં સરવે સાથે મળી છત્ર પ્રાર્થના કરી નીલ કબે કચ્ચું. બાદ ૨૦ સોદાએ શ્રીગીતાહના ક્ષેત્ર વાંચી સંભળા વ્યા હતા. આજનો વિષય રા. જગન સાથે “આત્માવ” એ વીષે લીધો હતો. પણ રા. જગનવાજને કાંઈક મોડું થવાથી રાં ખુશાલભાઈ પરેજે વીપય શરૂ કર્યો; અને પાછળથી રા. જગનનાથ, રા. સોદા, રા. રેવા સંહર દવે, રા. કીલાવાળા, રા. સંઘવી અને પ્રમુખે વીપયને ગ્રગતું વીવેચન કર્યું. બ્રાહ્મ બાવ એ મનુષ્યને સહીકરતાના કાર્યો સાથે સંબંધ જોડાવે છે. દરેક પ્રાણીપ્રત્યે સમાન દ્રષ્ટી રાખી તેમના સુખ દુઃખમાં ભાગ લેવાની જાગૃતિનેજ આત્માવ કહેવો જોઈએ વગેરે વીપયને અનુસરતું વીવેચન થયું હતું. સમય પુરવું થતાં આવતી સભામાં રા. મોદા એ “મનુષ્ય કરતવ્ય” એ વીષે લખી કાવવા જણાવ્યું અને સરવે સાથે મળી ૯૫૨ સ્તુતી કરી કાલીમંત્ર બહુ સખા વાંચાર જત થઈ હતી.

ચૈરયા પત્ર.

અમારા ચૈરયાપત્રીઓ નીચેના નિયમો વાંદ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર તુરંત ધ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામળની ઓઝ બાહ્યે લખવું.
૨. અક્ષર લેખી સાહીથી લખવા.
૩. નામ તથા દેશજો બરોબર લખવાં, તે હમેશાં બહાર પાઠવા સાર નહિ પણ અમારી બહુને સાર.
૪. મંચગારની સાજ ગુરીમાં મથેલ લખાણો તેજ અડવાડીવામાં દાખલ કરી સધારો.
૫. લખાણ હમેશાં દૃઢ અને મુલતસ કરવું.—[અધિપતિ.]

નાટાલ ઈ. કોંગ્રેસનું બેલન્સ.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ,

જન્મ તા. ૩૦-૬-૧૮૦૬ સુધી નાટાલ હિંદિઅન કોંગ્રેસના પાર્ટ ૩ ૧૧૧-૬-૧ આફ્રિકન એન્ડિંગ કોરપોરેશનમાં જમા છે અને પાર્ટ ૩-૧૬-૦ સેક્રેટરીઓ પાસે પ્રતિમાં છે એટલે કુલ મળી રા. ૧૧૫-૨-૧ કોંગ્રેસની સિલક છે.

ડરબન શ્રી.કેમર હાઇ આમદ કવેરી, તા. ૧૨-૭-૦૬ એમ. સી. આંગલીઆ. જોઈન્ટ ઓનરરી સેક્રેટરીઓ. નાટાલ હિંદિઅન કોંગ્રેસ.

હિસાબની વિગત.

મે. ઇ. ઓ. અધિપતિ સાહેબ.

જે પોસ્ટરટરમ હિંદિઅન એસોસીએશનના ખાસ ખેરખ્યા સલાસદ મેમ્બરરી પાસેથી હિસાબ માંગે છે તે સાહેબોએ આવીને મારી ઓફીસમાં જોડાવો.

લી. અમલદુલ રહેમાન.

ઈ. એ. સેક્રેટરી.

મારફાના નાણાની વ્યવસ્થા.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ ત્રિંગ.

મહેરબાન સાહેબ.

આપના ગણ તા. ૩૦ મીના આંકમાં મી. આર. પી. બટે જણાવેલ છે જે મારા તરફથી સંતોષકારક હિસાબ મળેલ નથી તો જણાવવાને રાત લઈ છું જે મેં કુલ ૭-૧૩-૦ની રીટાઈ વેચેલી છે અને ૨-૩ એ રીટાઈ તથા પેની બીજા તથા ગૃહસ્થો તરફથી મારફામાં નાખવા માટે મળેલ જેમાં રા. ૩-૧૫-૦ મી. બહાની મામલોથી મી.

કાઠીઆવાડી મારફત થીએટ્રીના લાગણીમાં
દેવા માટે આપેલ છે તથા આજીના નાણાં
કમીડી ન મળવાથી મી. અંબારામ મંગળજી
દારદ જેમણે આ ખેડ ધરમાદા કરવા
માટે મી. કાઠીઆવાડીને વિનંતિ કરેલ અને
જેવણની સુચનાથી મી. કાઠીઆવાડીએ
કમીડીને પત્રો લખી ખેડ બહાર પાડેલ.
મી. અંબારામજી કમીડીના એક મેમ્બર
તથા ગૌરવાનાં નાણાં ઉચ્ચશયનાર તરીકે
હોવાથી તેને મેં આપેલ છે જેથી મારી
પાસેના પૈસાની મેં ઉપર મુજબ ગોઠવણ
કરેલ છે. હવે વિનંતિ કરવાની જે મી. ભટ
ઉપર પૈસા ૭-૧૫-૩ સિવાયનો પોતાની
પાસે રહેલો હિસાબ આપના લોકપિય પેપર
દ્વારા બહાર પાડી કમીડીની સંમતિથી તે
નણુંની જલદી યોગ્ય વ્યવસ્થા કરાવશે તે
અ.ભાર થશે. એજ તા. ૫મી જુલાઈ ૧૯૦૬
લી. રતનશી મુળજી સોદા.

એન. એમ. અમલ—તમે મસજીદ
ની જમીનના ટ્રાંસફર આપત છે તોડીસ
આપવા માગો છો તે વકીલ મારફતજ આપી
શકાય.

વંદે માતરમ્.

વંદે માતરમ્ ગીત અને તા. ૨ ડીસેમ્બર
ના અંકમાં બહાર પાડેલ છે છતાં હરીને
તે બહાર પાડવાની કેટલાક તરફથી માગણી
થવાથી તે હરીથી બહાર પાડીએ છીએ.

વંદે માતરમ્.

સુજલાં, સુહલાં, મધ્યજ્વરીતાલ,
શસ્ત્રમામલોં માતરમ્
શુભચેતરના-પુલકિત-યામિની
પુલકકુસુમિત-દુમલશોભિની
સુહાસિની, સુમધુરભાષિણી
સુખદાં મરદાં, માતરમ્
સપ્તકોટિ કંડ-કલકલનિનાદરાગે,
હિસપ્તકોટિ જુગ્જુતપર-કરબાલે,
કેવલે મા તુમિ અખલે!
બહુ બલ ધારિણી-નમામિ તારિણી,
રિપુદલવરિણી માતરમ્
તુમિ વિદ્યા તુમિ ધર્મ, તુમિ હિદિ તુમિ
મર્મ ત્વહિ પ્રાણુ શરીરે
બાહુ તે દુમિ મા શકિત, બાહુ તે તુમિ મા
શકિત હવે તુમિ મા શકિત
તોમારિ પ્રતિમા ગદિ મન્દિરે મન્દિરે
ત્વહિ દુર્ગા દશપ્રદરણુ ધારિણી
કમલા કમલદલ વિહારિણી
બાણી વિવાદામિતી નમામિ ત્વાં
નમામિ કમલાં અમલાં અતુલાં,
સુજલાં સુહલાં, માતરમ્ વંદે માતરમ્
સ્વામતાં સરલાં સુરિમતાં બુધિતાં
ધરણીં ભરણીં માતરમ્.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વગેરે (ગવર્નમેન્ટ ગેઝેટમાંથી.)

અંગીસોના સ્ટોરફીપર હસમજી મંજુની
મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવા તા. ૨૭
મી જુલાઈએ અરજ થનાર છે.

વેલ્લમના સ્ટોરફીપર શામની નાદાર
મીલકતના સંબંધમાં ૨૫ મી જુલાઈએ
તેના લેજુદારોની મીટીંગ બરાવાની છે.

ડોંગાટના સ્ટોરફીપર દીન મહમદની
નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના લેજુદારો
ની મીટીંગ તા. ૨૪ મી જુલાઈના રોજ
મળશે.

મારીસખર્ગના સ્ટોરફીપર એમ. જી.
નામકુની નાદાર મીલકતની વહેંચણી થવાની
છે તે માટે ટ્રસ્ટી ઇસ્કીન કહેને ૧૨. ટીપર
સીટમાં અરજ કરવી.

સમજોડના સ્ટોરફીપર ઉમર હસમજી
ની નાદાર મીલકતની વહેંચણી થવાની છે.
તે માટે તેના ટ્રસ્ટી મી. કહેને અરજ કરવી.

ડોંગાટના એકુત સીતાની નાદાર મીલકત
ના સંબંધમાં ૨૪ મી જુલાઈ અને ૭ મી
આગસ્ટે મીટીંગ બરાવાની છે.

ઓટાવાના મહમદ કાસીમની નાદાર
મીલકતના સંબંધમાં તેના લેજુદારોની ખાસ
મીટીંગ ૨૪ મી જુલાઈએ બરાવાની છે.

ચાલુ વતમાન.

નાતાલ.

કોઇ ગોરાએ સનડે ટાઇમ્સ નામના
જોહાનસબર્ગના પત્રમાં નાતાલ અને
ટરાંસવાલને જોડી દેવાની સુચના કરેલી છે.
કંપરગાઉનમાં હેરી સ્મીથનું જીવન કરવા
માટે લીટશે નામના કાફરને ગયા શુક્રવારે
મેરિસબર્ગમાં ફાંસી દેવામાં આવી હતી.

ગીરમીડમાં રહેલી એક બાઇ દુધીર
કુલસમને મારમાગવાના યુદ્ધમાટે ગયા
સોમવારે મીમાંસ ડી. બી. રોબીનસન
ઉપર અમલગી કોર્ટમાં કાગ આપ્યું હતું
માજીસ્ટ્રેટે યુદ્ધગારને એક પૈંડ દંડ કપો
હતો.

ગયા સોમવારે ઇમાડીમ હાજર હતા
નામના હિંદીને જામનેન્સ વગર કાફર
ઇડીંગનાકેસમાંવાના વાંક માટે અમલગી
કોર્ટ અગળ ખંડા કરવામાં આવતાં
માજીસ્ટ્રેટે કહ્યું કે 'કાફર ઇડીંગનાકેસ'
એટલે શું? અરથ તપાસાવ ત્યાં સુધી કેસ
મુજતલી રહેશે છે.

ગયા અઠવાડીયામાં એક હિંદીનું મરણ
નીપળાવવા માટે એક ડબલ્યુ હાલ્ડી
નામના ગોરાને ફાજદારી માજીસ્ટ્રેટ પાસે
ખડો કરવામાં આવ્યો હતો યુદ્ધગાર
તરફથી બચાવ માટે મી. અર્થ દાગરે હતા
પરંતુ માજીસ્ટ્રેટે તે વખતે ઇાઇની જુવાની
હાથી હતી નહિ યુદ્ધગારને ૫૦ પા. ના
અમીન ઉપર છુટો કરેલ છે.

હમ્બલ રેલવે કંડના લાલ માટે આજરોજ
ધીમરડ ઇડિઆ થીએટ્રીકલ કંપની તરફથી
'અલીબાબા ચાલીસ મેર' નો ખેડ બર
પાડવામાં આવ્યો છે.

ડરબન પોસ્ટના જાણીતા વેપારી મી.
મહમદ ઇબરાહીમના લગન પોર્ટસેપરટનના
વેપારી મી. અહમદજી ઇબરાહીમની પુત્રી
સાથે થવાથી મી. મહમદ ઇબરાહીમે ડરબન
ના સરવ વેપારી અને હિંદી શુદ્ધચેતને
આમંત્રણ કહ્યું હતું. સરવે સાહેબોને ખાસ
ત્રેન મારફત પોર્ટસેપરટન લઇ જવામાં
આવ્યા હતા. ત્રેન સાંજે સાડાપાંચ વાગે
પોર્ટસેપરટન પહોંચી હતી. વનવળા તરફ
થી હસ્ટ ઇડિઆ થીએટ્રીકલ કંપનીના એક
ટરોને સાથે લઇ જવામાં આવ્યા હતા જે
એએ સારી ખમત આપી હતી. નીકાલ
ખાનીની મીજલસ બહુજ શાંતી અને
પ્રુણાલીથી થઇ હતી. સુન્ની મસજીદના પેસ
ઇમામ હાજર છેદુમીયાં સાહેબે નીકાલ પગ
વ્યો હતો. મીજલસમાં સરવે લોકો તરફથી
મુબારકબાદી આપવામાં આવી હતી. દીવસ
ના મેજબાની ખાણુ અને નારતો લઇ અને
યાએને પ્રુણાલીની મુબારકબાદી સાથે
પાછલા પહેરે સ્ટેશન ઉપર પહોંચાડવામાં
આવ્યા હતા જ્યાં તરફાર રહેલી ખાસ ત્રેન
મારફતે સરવ શુદ્ધચેત પાછા ડરબન ફર્યા
હતા.

વેચવાના છે.

પસ્તીના ઠાગળો-હિંદુસ્થાનથી આવતા
જુના જાપા વગેરે છે કિંસા રનીના પેની.
વધારે ખુલાસા માટે નીચેને સરનામે લખવું.
મેનેન્ડર, ઇંગ્લેન્ડના પ્રાડીગ પ્રેસ.
રોનીકસ.

દાંસવાસ.

રીટ ફાંદીન બીક શીડમાં ફેણઆરી માસમાં ઇસમાફલ નામના હિંદીનું ખુન કરવા માટે ચાર ચીનાઓને બધા અદવાડીયા માં ફારટ આગળ ખડા કરવામાં આવ્યા હતા. તેઓ સત્રે એક હિંદીની દુકાન તોડી દાખલ થયા હતા. તેઓએ પોતાની સાથે છરી વગેરે હથિયાર સંબેલ હતાં તે વતી એકાદને માર મારેલ. જખમી થયેલ માણસ ઇસ્પીતામાં હતો ત્યારે કેટલાક ચીનાઓમાંથી ચોર લોકને ઝાળખવામાં આવ્યા હતા. યુ-હેંગારેમાંથી બે ચીનાઓએ જણાવ્યું કે અમારી મરજી વિરુદ્ધ ખાન યુ-હેંગારે મોતની ખીકથી એમને ખેંચી લાવ્યા હતા. જ્યાં જ્યાં ચીનાઓને ખીન યુ-હેંગારે ઠરાવ્યા અને ખુદ ખુનીને મોતની સજા કરી છે.

ગયા મંગળવારે લોર્ડ મેલબોરને નીલી સ્ટેમની મુલાકાત લીધી હતી તેમણે ત્યાં આગળ લાપણુ આપતાં જણાવ્યું કે સપ્ટેમ્બર માસથી રેલવેના દરમાં ઘટાડો કરવામાં આવ્યો.

જોહા-સબર્ગમાં પાંચ કાફરાઓને એક જોરી કીનું ખુન કરવાના આરોપ માટે ફારટ આગળ ખડા કરવામાં આવ્યા હતા. માછરો જણાવ્યું કે યુ-હેંગારે છુપી રીતે ઘર મેળવી રાક્યા હતાં અને તે ઘરની અસરમાં ખુન કર્યું હતું તેમને મોતની સજા કરવામાં આવી છે.

હાલના તોફાનના વખતમાં કેટલાક કાફરાઓને જોહા-સબર્ગમાં સરકારે એવી સલાહ આપી છે કે તેઓએ સત્રે બહાર નીકળવું.

ફરેશ માઇનમાં ગયા શનીવારે હીવાર નામના માણસે મહીનની ખેટરીમાં કાંઈ ચીંથરા જેવું ફરતું જોયું. આ ઉપરથી એ જાન અટકાવી જોયું તે માણસ પડ્યું કે એક માણસનું સરીર જણાયું. આ સરીર એ જાનમાં તેલ પુરનાર વીલીયમ જોન એકવડનું હતું. એમ અટકળ થઈ શકે છે કે તેલ પુરવા જતા આ માણસ મહીનનીના સપાટામાં આવી ગયો હશે. સરીરના તદ્દન છુદે છૂંદા થઈ ગયા હતા.

ગયા શુકરવારે પ્રીટોરીઆમાં ચર્ચ સ્ટેવર આગળ એક મોટી આગ લાગી હતી. પવન તું જોરે હોવાથી આગ ફેલાવાની થઈ શકતી હતી. આગથી ઘણું નુકસાન થયું નહિ હતું.

કેપ કોલોની.

બોર્ડ કુરીઅર નામનું પત્ર જણાવે છે કે ફરેનોસ્ટર ફાંદીનના ખેતરોમાં સાડા વધુ એકરમાં ૪૦૦ અસ્તા પટેટા ઉતરેલા છે. એક પટેટાનું વજન બે થી વધુ સ્તલ જેટલું છે.

પોર્ટમોર્લીલામેથના આસિસ્ટન્ટ માછરોટ પાસે નીના નામના એક હિંદી ઉપર વગર લાઇસન્સે ડાકટરી થયા કરવાના ચુન્દા માટે કામ ચલાવવામાં આવ્યું હતું. નીનાએ એક અંગ્રેજ આનુભવ પગમાં પટેલ ચાંદા સુધારવા માટે શી. રપ દર્શાવી હતી. અમુક બંતનો રસ દરદવાળા પત્ર ઉપર લગાડવાથી પગમાં દુખાવા વળે અને તેથી દરદીને ઘણી હાન થઈ. માછરોટે તપાસ માટે તહેામતદારને કમીટ કરેલ છે.

બેલોરીવર ઉપરનો પુલ બાંધવાનો કોંટ્રાક્ટ નક્કી થઈ ગયેલ છે. પુલનું કામ થોડા વખતમાં શરૂ થશે.

બેલોરીવર ટાઇમ્સ જણાવે છે કે ચીરોમે ની આમપસ થણા સીંદ છે. દિવસ અને સતતા આ જનાવરો ઘણું નુકસાન કરે છે તા. ૧૨ મી તથા ૧૮મી જુને બે હેક્ટર વસિતવાળા લાગમાંથી સિંદના બોગ થઈ પડ્યા હતા.

હિંદુસ્તાનના ખબરો.

(હિંદુસ્તાનના જાપામાંથી તારણ.)

પંજાબથી એક ડેપુટેશન કાણુલમાં જઈ એક વરતમાન પત્ર કાઢવા માટે અરજ કર તાર છે.

ખંજાબમાં શીવાજી જ્યોતિનો તહેવાર બહુ ધામધુમથી ઉજવવામાં આવ્યો હતો. અને તે વારતે મી. તીલક વગેરે જાણીતા મરાઠા આગેવાન કલકત્તા ગયેલા હતા.

હિંદુસ્તાન જાપાન સાથે બહોળો રતો વેપાર ચલાવે છે. પણ દ્રાહ જાપાન ફોરીયા માં કુની ખેતી કરતું હોવાથી તે વેપારને ધકો લાગશે એવી દહેશત લાગે છે.

વડોદરા સંન્યમાં ફરજિયાત કેળવણી આપવાનો ધારો પસાર કરવામાં આવ્યો છે. જેથી સંન્યમાં કેળવણીનો સારો ફેલાવો થશે. અને ગરીબ વર્ગના અજ્ઞાન લોકોને પણ પોતાનાં જાળકોને જણાવવાં બેસશે.

હિંદી સરકારના વાયુ ખાતાએ એક રીપોર્ટ બહાર પાડ્યો છે કે આવરસ ચોખ્ખા નખનું નીવડશે. અથી મુંબઈ ઇમારતો તેવી સ્થિતિ સામે ચેતી ચાલવાના ઉપાયો લેવામાં આવે છે.

નામદાર આવનગરના મહારાજાએ મુંબઈ ની સ્ટીમ નેવીગેશન કંપનીના વધુ જાણ રપિઆના શેર ખરીદ્યા છે.

કિવાન બહાદુર ધામણકર જેઓ આગળ વડોદરાના કિવાન હતા, તેઓ જુન માસમાં નવસારી ખાતે મુજરી ગયા છે.

સુરતમાં પોસ્ટ ઓફિસ સામેની જાળ નો પોતાને ખરચે બાગ કરી તેનું પ્રીન્સિપલ નામ રાખવું, આવા ત્યાંના જાણીતા વહેતા મુલત્ય હીપતુલ્લાની મામણી મુનીસીપાલિટીએ કલુલ રાખી છે. સુરતમાં મરણનું જોર કમી છે પણ કોલેરા ફાટી નીકળવાની ધારણ રાખવામાં આવે છે. અહીંના મદદનીશ કલેક્ટર ડબલ્યુ ફીસન બે માસની હાલ રમ ઉપર જનાર છે.

વડોદરાના આજળા તજવાને ગાળી અરુ આજુના ગામેને પાણી પહોંચાડવાની યોજના થઈ છે.

શીવાજી રમારક ફાંડેને મદદ આપવાની માગણીપર મુંબઈ સરકારે ખાત આપવું કલુલ કર્યું છે.

નામદાર ગોંડળ કોંકાર સાહેબે બાદ નદીપર પુલ બાંધવાની મંજુરી આપી છે.

નામદાર કાણુલના અમીર આવતા નહે અર માસ સુધીમાં હિંદુસ્તાનની મુલાકાત લેવાના છે.

કલકત્તા યુનીવર્સિટીમાં ચાર બાહ્ય સ્ત્રીઓ મેટ્રીકમાં, પાંચ એફ. એ. માં અને બે બી. એ.ની પરિક્ષામાં પસાર થઈ છે.

વરસાદની તંગીને લીધે તાપી નદીમાં પાણી ઓછું રહેતું હોવાથી ભરતીનું પાણી ઓછું રહેતું હોવાથી ભરતીનું પાણી વધારી ચદી બંધ છે તેથી ૩-૪ લાખ રૂપિયા ખર્ચીને એક બંધ બાંધવાનો વિચાર ચલાવવામાં આવે છે.

રાંદેર મહેસાના વિદ્યાર્થીઓને સ્થાપના તરફથી છતાંમો વહેંચવામાં આવ્યાં હતાં.

તેમ મુસલમાન કોમની ઉન્નતિ વાસ્તે કેટલાંક આયોજી કરવામાં આવ્યાં હતાં.

અમનગરના જામ સાહેબનાં માતૃથી જુવરી ગયાં છે.

એક બંગાળી વિદ્યાર્થીએ અમેરિકા જઈ ખેતીનો અભ્યાસ કરીને ખેતી માસ્તરની જગ્યામાં ઉંચી પદવી મેળવી છે.

કલકત્તામાં એટલર માડીઓનું એક એજીનીશન ભરાવાનું છે.

બંગાળમાં એક રસ્તાપર ચાલનાર કેપ્ચરી કમીશનરના તરફ કુતરો ભસતો હતો તેથી તેના માલીકને કારત આગળ ખડે કરવામાં આવ્યો હતો.

વડોદરા રાજ્યના કેળવણી ખાતાના અધિકારી જમશેદજી અરેફેર દલાલ રીટાઅર ચવાળાં છે તેમની જગ્યાએ શ્રી. મસાતી નીમાવાના છે.

સુબાની એક વેપારી મંડળે એવી અરજી કરી છે કે દશ શબ્દ કરતાં વધારે શબ્દ હોય તેવા ટીકડ તારમાં દર શબ્દે એક આનાને બદલે અરધાં આના લેવા.

સુબમાં કામ નવ વાગે બંધ થાય છે

તેને બદલે રાત્રે સાઠ અગીઆર વાગે બંધ કરવા માટે ડા. સુખીઆએ કમીશનરપર એક પત્ર લખ્યો છે.

હિંદુસ્તાન અને ટિમેટ વચ્ચે રહેતો કરવા ની યોજના થયેલ છે ને કામ શરૂ થયું છે.

કરોમ લેધર ઇંગ્લેન્ડ વાસ્તે ૧ લાખ રૂપિયાની શાપલુથી એક સ્વદેશી કંપની મદ્રાસ માં સ્થપાઈ છે.

હિંદુસ્તાનમાં છેલ્લામાં છેલ્લી ગણતરી પ્રમાણે ૨,૫૮,૯૧,૯૩૬ વિધવાઓ છે. જેમાંની ૧૮ લાખ કરતાં વધારે પચીસ વરસથી નાની ઉંમરની છે.

બંગાળમાં સ્વદેશી દિલ્લયાલના પરિણામે મજુરોની તંગી જણાવા લાગી છે. એવું કહેવામાં આવે છે કે સ્વદેશી દિલ્લયાલ પ્રદેશમાં કલકત્તામાં ધણી ખીસા કાતર રખડતા હાથ એવા લોકો ધર્મે ચડી જવાથી લાગ્યેજ જોવામાં આવે છે.

હિંદુસ્તાનમાં નામદાર રાજેતરાહના જન્મ દિવસની ખુશાલીમાં ૨૬મી જુનને દિવસ જાહેર તહેવાર તરીકે ઘણાવાનો હતો.

લાહોરની અંજુમન સભામાં એવો ઠરાવ

કરવામાં આવ્યો હતો કે સરકારે હાજીઓને માથે કરવારેનટાઈન નાંખેલ હોવાથી મુસલમાનોને ધરમની પવિત્ર જરૂને બળવતાં મુશ્કેલીઓ નડે છે. માટે સરકારે હાજી ઉપર થી તેવી અટકાયતો દૂર કરવી જોઈએ.

તા. ૧૭મી જુને સાંજના મુબમમાં કાલાખા ખાતે ફની વખારમાં આગ લાગ્યા થી ફની ૨૫૦૦ થી ૩૦૦૦ ગાંસડી બળી ગઈ છે. આગથી રૂ. ૨૫ લાખનું નુકશાન થયું છે. તમામ માલ સીકલતો વીમો ઉતારેલો છે.

રોકડ બખર આવ.

આવલ.	શ્રી. પે.	શ્રી. રે.
મોંઝ ૧ બસ્તાન	૨૨ ૦	૨૨ ૬
જીમડીના	૨૬ ૦	૨૭ ૬
એફ. એફ. ડી. આર.	૧૮ ૯	૧૯ ૬
એફ. ડી. આર.	૧૭ ૯	૧૮ ૬
ચીની સકર	૨૨ ૦	૨૩ ૦
ફુંડાના	૨૩ ૬	૨૪ ૬
દેશી ટુવેર ફાળ.	૨૩ ૦	૨૪ ૦
ટુવેર ફાળ કાનફૂરી	૨૬ ૦	૨૭ ૦
મસૂરની	૨૨ ૬	૨૩ ૬
મગની	૨૫ ૬	૨૭ ૦
અડદની	૨૩ ૦	૨૪ ૦
ચણા મુબમના	૨૨ ૬	૨૩ ૬
„ ફાળ	૨૧ ૦	૨૨ ૬
વટાણા	૧૬ ૦	૧૮ ૦
મકાઈ	૮ ૦	૮ ૦
કડનું તેલ ૧ આલન	૪ ૪	૪ ૫
એરડીનું	૩ ૩	૩ ૪
મીઠું	૩ ૨	૩ ૪
નાળીએરનું	૩ ૨	૩ ૪
ખાંડ સફેદ સો રતલની	૧૫ ૯	૧૬ ૩
પીળી	૧૬ ૦	૧૬ ૬
લીરકુળ નાતાલ	૧૦ ૬	૧૧ ૬
આલિન	૧૩ ૦	૧૪ ૦
આરો	૧૧ ૦	૧૧ ૩
મદ્રાસ સોપારી ૧ રતલ	૦ ૭	૦ ૮
મરચાં.	૦ ૪	૦ ૫
શી પેટી ૪ દીનના પૌં	૭ ૧૦	૭ ૧૭ ૬
પારશીન ડીવોસ.	૬ ૩	૬ ૬
„ વાઈટ રોસ	૭ ૬	૮ ૦
„ „ ગાલન	૧૩ ૦	૧૩ ૬
નાળાંપેર ૧૦૦	૧૫ ૦	૧૬ ૦
દહી	૮ ૬	૮ ૦
નીમક (લીવરપુલ)		
બસ્તા એકનું.	૪ ૪	૪ ૬
દૂધ નેસલનું	૨ ૦	૨ ૦ ૬

પૌંડ ૧૦૦૦ ઇનામ.

સન લાઇટ સાબુનમેં અસ્વચ્છ પદાર્થ હૈ
 ઔર નુકશાન કરે એસા રસાયણીક પદાર્થ હૈ
 એસા સાબીત કર દેવે ઉસ્કો સન લાઇટ સાબુન
 बनाने वाली कंपनी लीवर ब्रदर्स लीमीटेड तर
 फसे पौंड १००० इनाम दीया जायगा.

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Entrance: J. GARLICK, CAPETOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

காலிக் & ஹாண்ட்ஸ் ஆ வெபர் ஆர்
நீளப் பரிசீலி லிபெல் ஹோ ஜாட் அல.
ஹமனநி டு. நா நாமதீ வெபர் யலாவல
அவதோ ஹோ காலிக் & ஹாண்ட்ஸ்
நாம நாமதீ சாரி ரீதே அலெர் தாய் தாய்
கூழி ஜுது நாம நாமதீ ஹாலிக் & ஹாண்ட்ஸ்
ஹே தோ நாம ஹேரீ வெபர் நாமதீ டு. ஆ
கே. டி.

வெபர் & ஹாண்ட்ஸ் வெபர்.

ஹேரீ ரகமனோ ஹோரீ ஹாண்ட்ஸ், ஹேரீ
ஹேரீ, ஹேரீ ஹாண்ட்ஸ், ஹேரீ ஹாண்ட்ஸ்
ஹேரீ ஹேரீ.

A. MANSOOR

GENERAL MERCHANT,

BUTHA BUTHE,

District Leribe, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,

WHOLESALE & RETAIL

MERCHANTS,

31 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,

Fruit Merchant and

General Storekeeper.

BELLAIR, NATAL.

ஹேரீ ஹேரீ ஹேரீ ஹேரீ ஹேரீ.

TAYOB ADAM,

GENERAL MERCHANT

Butha Buthe,

Leribe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT.

MADRAS GOODS A SPECIALITY.

99 Grey Street & 95 Umgeni Road,

DURBAN.

Telegraphic Address: "PERFORMER."

PARSHOTAM VALABH,

TAILOR & OUTFITTER

KINDS OF SUITS MADE TO ORDER

AT SHORTEST NOTICE.

125a Grey Street, DURBAN.

To

please your customers,
increase your business,
pay you well,

STOCK

Our High Class Cigars, Cheroots, best
Cigarettes, Tobaccos of all kinds, Pipes,
Pouches, etc., Always in stock, wholesale
and retail at lowest market price

S. P. Mahomed & Co.

Old No. 51, New No. 149.

Corner West & Grey Sts., DURBAN.

FOR SUITS TO MEASURE

go to

Makanjee Bros.,

Outfitters,

182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

General Importer, Wholesale & Retail Merchant.

Box 122, Tel. add. "Mahomed Tilly."

OLD TOWN, KLERKSDORP.

हिंदी इवाजाना.

आ इवाजानां इरेक अतनी इवा पुरी
पादवां आवे छे. अद्वारे गामना कोरठरे।
पर पुरेदुं ध्यान आपवां आवेरे. इरेकी
आनी छपर आस ध्यान आपी उमहा द्रिठ
मेठ करवां आवेरे. धोडा अने अथरनी
इवा अभादे त्यांथी भजो.

360 पाथन स्वीट.

இந்திய மருத்துக்கடை.

எல்லாவகை மருத்துகளும் விலை
நகராக விற்கப்படும். வேண்டியவர்க
ள் கேசிலாவது போல்ட்டு மருமாவ
து பெற்றுக்கொள்ளலாம். அடிவிற்க
ண்ட வியாதிக்குக்கும் குதிரை வி
யாதிக்குக்கும் மருத்து கிடைக்கும்.
வெள்ளை, மோகனம், அசிராமம், கா
தம், இரும்பு, தலைகோய், காக்கை
வி, பெண்ணை வியாதி.

இந்திய மருத்துக்கடை, 360 பாथ
னஸ், டர்பன்.

K. KISTEN,

TOBACCONIST.

Best Leaf Tobacco always
on hand.

UMGENI ROAD DURBAN

SHAIK MOHIDEEN,

WHOLESALE & RETAIL GENERAL MERCHANT

135a Camroodeen's Buildings

Grey St., DURBAN. Tel. Add. "SHAIK MOHIDEEN"

R. D. BHOYRO,

INDIAN BOARDING HOUSE.

Breakfast 6d. Dinner 9d. Supper 1/-

Monthly Boarders £1 10 0

Zaveri Bazar, Pine Street, DURBAN

For what Indians think see Indian
Opinion.

એ. એ. કુવાડીઆ.

ફેનસી અને કાફરી બરનો દરેક બદલો
માલ અમારે ત્યાંથી કીધાવત બાને મળશે.
વધારે ખબર માટે પુછો,
પી.એ.એ.એ. ૧૭૦, એ. એ. કુવાડીઆ.
૨૭ માર્ચેટ સીટ, બેડાન્ડરવે.

ARMSTRONG BROS.

36 Field Street, Durban.

હોદાનો સામાન, હરેરી, બતીઆ તેલ,
રંગ તેલ ખસ.

કાચનો સામાન, રડેકનરી, કોનેમલને
સામાન. વગેરે વગેરે. કાળજીથી પેક કરી તર
વજ ડીલીવર કરવામાં આવે છે. બાવને માટે
નીચેને સરનામે પુછો

આર્મિસ્ટ્રોંગ બ્રાધર્સ.

૨૬ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ટરબન.

Mahomed Ismail & Co.

General Merchants & Importers.

P.O. Box 75,

KLERKSDORP.

VANMALI KOYA

General Dealer.

No. 61 Corner Camroodeen & Fountain Streets.

P.O. Box 294, Krugersdorp.

Mehta & Khanderia Bros.,

MERCHANTS & IMPORTERS.

Devenish & Church Sts., and at Speldunken.

Tel. add. "KHANDERIA." Box 160,

PIETERSBURG.

મહત! ફેનોઆઈ મહત!!

બેની મેલે ૨૮૦, બેલ્ડ, વાતો ૬૨૦.
ફેનોઆઈ અમે દરેકને મહત આપીએ છીએ
ફેલોઆ મંજાવી જુઓ.

બેડાન્ડરવે ઇનવેસ્ટમેન્ટ મહાજન.

કાળજીથી રીડ-સુખાઈ.

वे वाम हरपकको !

આપની આપ તેતા, ગાતા, વાતે કાતા,
હસતા વિહતા વાજા કોવોમાક હમ વેવામ
દેતે દે। સુચીપત્ર મંગાકા દેલિયેતે !!

વતા-કોદાલાલ હગનલાલ મહાજન.

કાલજાદેકી રોડ-વર્મવર્ડ.

D. ASMAIL,

General Merchant & Importer,

P.O. Box 41, Opposite Standard Bank

Tel. add. "FACE," KLERKSDORP.

અખડુલ રમક.

કરદ એજન્ટ.

સાઉથ આફ્રિકાના દરેક શાખમાં ૭૩૩
અધાવવામાં આવે છે.

૧૧૩ વીક્ટોરીઆ સ્ટ્રીટ બાઇસ, ૧૧૭.

ટરબન.

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

DURBAN:

488 Smith Street.
Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 132.

JOHANNESBURG:

Corner Von Brandis
& Commissioner Sts.
Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 6083.

દરેક રકમના બુટ અને શૂઝનો મોડેલ જાણી છે. બુટના તળિયા મટિના ચામડા તથા
શૂઝની પેર મટિની દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.
બુટ, શૂઝ, સર્ટ, કપડ વગેરે સુવશિક માલને મટિના વિદ્યમતના બોરડાને લઈએ
જાએ અને દરેક દિવસે નેપારી સતિય ખામે તેવી રીતે વે. બોરડાને અમલ કરીશું.
અમારી સાથે કામ પડી જાની ફરિ.

P. V. SANGHAVEE. GENERAL MERCHANT.

BOX 718

201 Grey Street, Durban.

JAMESON & CO., Manufacturers.

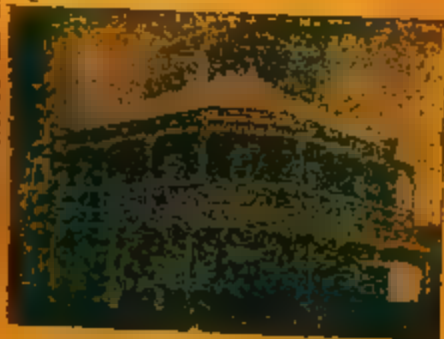
Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for
Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,
Cayenne Pepper,
White and Black Pepper,
Sauces,

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.
Box 63, Durban.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO. Direct Importers.

સુલેમાન દરમાલ મીઆની કા. બદાનના
માલુમને રહેવાના મોજાને સંબંધ સારી
સંખ્યામાં.

Cornhill, Park Lane and

Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.

Tel. Address: "SULIMAN."

Box 3553, JOHANNESBURG.

SUN Insurance Office.

PAYNE BROS., Agents,
WEST STREET, DURBAN.

દુનિયાને સર્વે પૂણી
માનકા વિમાની ઓફિસ.

સ્થાપન વર્ષ ૨૦,૦૦,૦૦૦.

અહીં જાનેસે કમતીમે કમતી માલ મિલે

દુનીયામાં સૌથી જુની આગના વીમા
બોરીસ જેની મુદી રૂા ૨૦,૦૦,૦૦૦ ની છે
જેની જાણવવાથી બોલામાં બોલા ચાલુ માલે
મળી શકશે.

જુલુઆરજિમ જુલુઆરજિમ જુલુઆરજિમ, જે
જુલુઆરજિમ જુલુઆરજિમ જુલુઆરજિમ, જે
જુલુઆરજિમ જુલુઆરજિમ જુલુઆરજિમ, જે
જુલુઆરજિમ જુલુઆરજિમ જુલુઆરજિમ, જે

C. K. D. PILLAY & CO.

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Naartjes, Oranges and Betel
Leaves on our farm at Umgeni.

Indian Post Office on our premises.

133 Grey St., 219 & 222 Umgeni Rd.

P.O. Box 68, Durban.

Telegraph Address: "DOORASAMY"

E. Suleman Bros.,

Wholesale & Retail Timber & Iron
Merchants.

Saw Mills & Timber Yards.

109 Queen Street, Durban.

Hassim Tayob & Co.,

General Merchants, Wholesale & Retail.

Opposite Court House, Market Square.

Box 455, Telephone Address: "HASSIM"

POTCHEFSTROOM.

YUSUF PATEL,

GENERAL DEALER, MERCHANT & IMPORTER.

P.O. Box 81, Market Square.

Tel. 304, YUSUF, KLERK DORP.

Abdoola Hajee Khan Mahomed

General Merchant &
Importer,

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:

"MOONSTON" P. O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

દેવેલી બપડાના ખાસ વેપારી. ઉલ્લામાં ઉલ્લા નવી તરફનોમાલ અમારે ત્યાંથી
મળશે. "દુસબારના સોલ્ડ મશીન" ના નાતાલે વાંસવાલ અને બોરડા રીપર દેશીની
મટિના ખાસ માલતીમાં. "બપડા સોલ્ડ કુલ" અને કાફીવરનો માલ તરફ વરેલ
બદલે સ્લેબા રાખવામાં જાશે.

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Ceilings,
and various kinds of Tinware.

All kinds of

Tobacco, Snuff, Tea, Coffee, Cocoa, and Jam Tins, from 1-oz. to 112-lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Kettles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles,

SAUCEPANS and FRYING PANS.

Native Press Boxes, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 680, JOHANNESBURG.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday, 28th July, 1906.

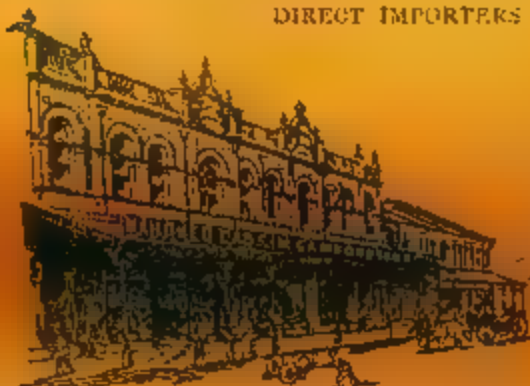
No. 30.

P.O. Box 126

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc.

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.

Wholesale Merchants and
Direct Importers.

have always on stock:-

Rice, Dholl, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quilts,
Fish, Tobacco, Cape Soap,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

—AT—

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,

118 COMMERCIAL RD.,

DURBAN.

Cable & Tel. Add.: "Kathorian."

Telephone 224.

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.

ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.

APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 855

સસ્તો અને ઉચો તમાકુ.

દેશી અને વિદેશી તમાકુ, પાન, ત્રણ
કે સમાજમાં આપણે ત્યાંથી મળે છે.

એ, એ, આંધી, દેશી.

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,
Smith Street, Durban.

ધામણ પાઉંડ ૭૦,૧૨,૦૦૦

આગનો વિશેષ ધ્યાન સસ્તા
દરે ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent.

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 68.

Tel. Add.: "DADABHAI."

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચંડ ને કમીશન
એજંટ.

નોંધ ૧૮, ૧૩૫, ક્વીન સ્ટ્રીટ,
ડરબન.

Telephone 864

P.O. BOX
641.

શ્રી અમુ મકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—કરબન, (નવાલ).

Tel. Address
'ABOUBAKER'

E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,
Blouses,
Night-gowns,
Combinations
Chemises,

Skirts,
Underskirts,
Children's Fancy
Goods,
Frocks,

Bibs,
Bonnets,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls.

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY:

PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88

Telephone: 564.

Telegraphic Address: "POREBANDAR."

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના પરનો સંઘળી જતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કામરશીઅલ રોડ ઉપર મેશર્સ ડબલ્યુ ડનની બાલુવાળા નવા મકાનમાં
દાખલ થતાં પહેલાં સંઘળી માલ ઉપર ખાસ સરતો લાવ રાખેલો છે.
કલકત્તાથી ચાખા, દાળ, ધી, અને મારીશીઅસથી મારીશની ચીની
મોટા જથ્થામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

ટેલીફોન નં. ૬ ૧ પી. એ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ સરનામું "કોન્કાસેઝ" "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well-lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars, apply

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કુલો

કામરેક્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ,
પી.એમ.બી., નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2s. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An extensive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Re. 3, 2s. post free.

EVERY-DAY DOUBTS & DIFFICULTIES
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition), Re. 1, 2s.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonyms words in
composition. Re. 1, 2s. post free.

SELECT SPEECHES OF THE GREAT ORA-
TORS, Vols. I and II.—Help to write idiom-
atic English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Re. 2,
2s. post free.

WONDERS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science), Re. 1, 2s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 100 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભાયાત,

હોલસેલ અને રિટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches:—

Pietersburg, Box 24. Nigel, Box 43,
and at Volksrust

(as BHAYAT BHAHA & Co.)

Tel. Address: "BHYAT"

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, PHOOL, CHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

843 PINE STREET, DURBAN.

Tel. Address: "PABULAK" Box 150.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

202 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357,

Tel. Address: "TAYOB."

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

GOLD MEDAL

Madras Industrial and Agr.
Exhibition, 1903.

(ESTABLISHED 1887)

TWO GOLD MEDALS

Bombay Industrial
and Agricultural Exhibition,
— 1904.

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabl Shoes, &c

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portmanteaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

A. M. JEEVANJEE, & CO.,

Stevedores, Dubashes, Contractors,

and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI.

BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI.

Telegraphic Address.

Karachi
Mombasa
Nairobi

"JEEVANJEE."

Bombay: "CONVEYANCE."

Codes used: A.B.C., 5th Edition, A.I., Scott's, Watkin's, and Universal

ખાનગી ઇંગ્લિશ શુભરાતી નિશાળ.

જે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.
શુભરાત અને કાઠીઆવાડના શુદ્ધરોને
પોતાના બાળકોને ઇંગ્લિશ તથા શુભરાતી
ભણાવવા સાર આ સ્કુલમાં મોકલવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસિક ફી રૂ. ૧૦
૪૮૨ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ. } એમ. એલ. પટેલ.
૯૨૫૧. } સ્કુલ માસ્ટર.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail,

ઇ. ઇબ્રાહીમની કુલ
હાલસેલ ને રિટલ મસ્જદ.

Corner DURGEE and MARKET STREETS,
STANDERTON.

Box 27. Telegraphic Address "EUBRAHIM"

DAWAB MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET.

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

164 Grey Street,
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
... BDER TOBACCO.
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.
At Lowest Wholesale Prices.
Box 55. Tel. Address: "Portlandar,"
Telephone 564.

સસ્તો અને ઉચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચીરૂટ યોગ ૧૩
છનીઆ રીંગ વગેરે ભંતની વખાણ નીચે
કરનામે મળશે.

સન બેન્ડ રાબેટ્ટા વર્ડસ.

૧૬૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

The largest Importer in South Africa of
Second-hand MILITARY & CIVILIAN
Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.

J. LANDAU,

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 17 Rue des Francs-Bourgeois, Paris.

સેકન્ડહેન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, ઈન્ડર વિઝેરે જમ્પ
અંધ ધુરોપથી મંગાવનાર યોદી કંપની.

જે. લેન્ડા.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

ફ્રેન્ચ બોર્ડર ૧૩ રીડી સ્ટ્રીટ ડર્બન.

ભાણા પરપોતમ.

વીરીની દરેક સગવડ કરી આપવામાં
આવે છે. આવો અને જુઓ.

૩૩૫ પાઇન સ્ટ્રીટ,

ડર્બન.

FOR

RUBBER STAMPS

Of all Shapes and Sizes in
DIFFERENT LANGUAGES,

SEND TO—

International Printing Press,

પોતાને વતન પહોંચી શખેમેરાજ શખેમસત તથા રમજન શરીફ પોતાન
કુટુંબ સાથે કરવા ઇચ્છનારાઓને ખાસ તક.

નાતાલ ડાયરેક્ટ લાઇનની સારી સગવડવાળી,

સ્ટીમર અમજુખી.

ડન ૩૫૦૦ રજીસ્ટર.

સફરજી આગવોટ ડરબનથી સીધો મુંબઈ માટે તા. ૧૨ આવરત અને ૧૯૦૬ના રોજ
ઉપડી નશે.

આ સ્ટીમર ખાસ ભણામણ કરી ઉતરતે ચોમાસે મુલક પહોંચવા તેમજ ઈસલામી
બાઈબોને ઉપર દરસાવેલા મુબારક તહેવારો પોતાના વહાલાઓ સાથે મુબારક તહેવાર
કરાવી છે અને જરૂર ઉપર લખેલી તારીખે ઉપડી નશે માટે મુલક જનારા સાહેબો આ
સારી તક મુબારક નહીં. નાતાલથી મુંબઈ પોંચવાને આસરે ૧૫ થી ૧૬ દિન લાગશે. તેમજ
બીજી આગવોટમાં પણ બહાવણ (ટ્રાન્સશીપ) પડશે નહિ.

મજબૂરમાં આગવોટ ડે પાસે જરૂર માટે ખાસ પુરતી સગવડ કરવામાં આવશે.
પાસે જરૂરને કાંઈ પ્રકારની હલાકી નહીં થવા વીશે પુરતી ખબરદારી રાખવામાં આવશે
તેમજ બાળખંડ સાથે જનાર કેબીનના ફર્ક તથા સેકડ ક્લાસ પાસે જરૂર માટે બહુ સારી
સગવડ છે.

સ્ટીમર મુંબઈ પોંચેથી તરત અતરે તાર મારફતે ખબર મળશે તેથી અહીંવાળાઓને
પોતાના સમાવેદેલી મુલક પોંચવાની ખબર વગર ખરબે મળી નશે. વધુ ખુલાસા માટે લખો,

M. C. Arnold & Co.,
P. O. Box 59, Durban.

એમ. સી. આંગલીયા કુલ,
પોસ્ટ બોક્સ બોક્સ ૫૬, ડર્બન.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, JULY 28TH, 1906

No. 30

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—

Indian Stretcher-Bearers ...	515
What is Beneficial Occupation? ...	515
Transvaal Permits ...	515
Popular Representation ...	516

OTHER ARTICLES:—

Indian Affairs in the Natal Parliament ...	516
Unoccupied Land Tax ...	516
Johannesburg Jottings ...	517
Travelling on the C.S.A.R. ...	517
The Coloured Franchise ...	517
Our Cape Dispatch ...	518
Two Hard Cases in South Africa ...	519
Burgess Roll Court ...	519
Indians at Nylostroom ...	519
The Indian Stretcher-Bearer Corps ...	520
British Indians at Pieterburg ...	521
Germiston's Location ...	522
Hamidia Islamic Society ...	522
Imperial Parliament ...	522

CORRESPONDENCE:—

The Indian Senior Wrangler ...	522
Answers to Correspondents ...	522

Indian Opinion

SATURDAY, 28TH JULY, 1906

Indian Stretcher-Bearers

THE Indian Stretcher-Bearer Corps that was raised, now over a month ago, has been disbanded, and as our correspondent states, Major Buntine expressed on behalf of the Government grateful appreciation of its work. As our columns have shown, during the month of its existence the corps was called upon to do very arduous and responsible work, requiring the exercise of judgment and intelligence. The bearers had to do the work of dressing wounds, marching with mounted troops, and carrying stretchers through a country which, as the Governor of Natal has recently pointed out, was regarded as inaccessible. The men were unarmed, and yet they had to face the dangers of war, and at one time had to perform their march with their charge to Mapumulo without any escort at all. All this would do credit to any body of men.

And yet, when one thinks of the hundreds of other colonists who went to the front, and what they had to face, the record of the Indian Corps pales into insignificance. It is, however, some satisfaction to the Indian community to know that if it has done so little, it is because it was not allowed by the Government to do more. The offer of the Congress was made immediately after the rebellion

assumed a serious aspect. And had the Government accepted the offer there and then, and enlisted a corps of two hundred Indians, they would have, it is now acknowledged, rendered very useful service. In any event, the fact that the Indian volunteers went without any pay from the Government is without a parallel.

The importance of the work of the Corps, however, lies in the fact that it represents pioneer work, and ought to lead to the formation of a permanent body. The Government, in their letter of acceptance, seem to have said or implied as much. Indians are pre-eminently fit for ambulance work. Such is the universal experience of the military authorities in India. If, therefore, Indians were encouraged to volunteer for such work, the Government would be utilising a hitherto neglected military asset. It is for the leaders of the Indian community to invite the Government to consider the question of permanent Indian volunteering.

What

Is Beneficial Occupation?

THE Select Committee appointed by the Natal Legislative Assembly to report upon the Unoccupied Land Tax Bill has now issued its report, which is published in the *Government Gazette* of the 17th instant. The Report is not unanimous. Two influential members of the Committee, Messrs. Evans and Walker have presented a minority report. The draft Bill submitted with the report of the majority retains the artificial definition of "unoccupied land," and condemns Indian occupation as non-beneficial—a feat that is capable of performance only in South Africa. It is disappointing to find men like Hon. Sir J. L. Hulett and Col. Greene associating themselves with an attempt to put a tax upon a man because of the colour of his skin. Messrs. Evans and Walker, therefore, have, in our opinion, rendered a service to the Colony by boldly dissenting from the immoral policy enunciated by the majority of their colleagues. Mr. Walker, who is rather unnecessarily cautious, contents himself by stating that

The evidence laid before the Committee indicated that the question of coloured occupation would have to be considered, which must lead to discussion most undesirable at the present time.

Mr. Evans is clear and emphatic. In the course of his remarks, he says:—

To state, as is done in the Bill, that any cultivation of the land by a coloured tenant, however complete and intensive, is not occupation, unless a European lives on

the land, is to make an invidious distinction, which I cannot accept. We are obliged in this Colony to make race distinctions, and pass class legislation. But I think it a mistake to do so, except when absolutely necessary. The Bill ignores all the careful cultivation done by Indian tenants, a certain amount done by natives, and all that may be done by a coloured person who would not come under the definition of a European. I am anxious to see the lands in the Colony occupied by Europeans but I cannot endorse a definition which does not allow the highest cultivation by those of other races to count in the eye of the law.

Mr. Evans might have added that the Bill, so far as Indians are concerned, will punish a people whose presence is considered to be absolutely necessary for the Colony's welfare. It is to be hoped that, if not the Legislative Assembly, the Legislative Council will unhesitatingly reject the unholy proposal so vigorously and rightly condemned by Mr. Maurice Evans.

IN VIEW OF THE RECENT DECISIONS of the Supreme Court

of the Transvaal of the Transvaal on the Peace Preservation Ordinance, it is

necessary still further to examine the legal position created by those decisions. The dismissal by the Supreme Court of the application by the Attorney-General for a review of the Bhyat case leaves the question raised in that case undecided. Whilst therefore the Magistrate at Volksrust is bound by his own decision, and to recognize the Dutch Registration Certificate as equivalent to permits, we have no pronouncement from the Supreme Court endorsing the magisterial view. And in the face of the contention raised by the Attorney-General, the state of the law is one of painful uncertainty to the Indian refugees. Other magistrates may unconsciously attach weight to the argument advanced on behalf of the Crown. It may then come to pass that an Indian holding the Dutch certificate may safely re-enter the Transvaal through Volksrust, and another equally qualified, passing through, say, Komatie Poort, may be prevented from so doing. Not even the most violent anti-Asiatic would, we presume, be able to justify such a deplorable state of things. The Supreme Court decision on the Registration law bears out the whole contention of the Indian community. Can Lord Selborne still claim for the Transvaal administration a reasonable spirit in the enforcement of the Peace Preservation Ordinance and Law 3 of 1885? We trust that ever-vigilant British Indian will invite His P-

THE NEWS FROM LONDON THIS WEEK will make the blood course more rapidly through the veins of every patriotic Indian.

Popular Representation

In his Budget speech in the House of Commons, the Secretary of State for India made the important announcement of the appointment of a Commission to consider the extension of the representative element on the Viceroy's Council, and declared that competent natives ought to have the same access to the higher administrative posts as an Englishman. This is all good. For years the Indian National Congress has fought for this recognition, and for years the contention of the Congress has been ridiculed by the Anglo-Indian press. Recently, however—mayhap under the brighter auspices of Mr. Morley's advent to the India Office—those militant journals have moderated their transports, and we shall probably find them hereafter roaring as gently as any sucking dove. The Commission is, it is true, but now appointed, but who can doubt the nature of its conclusions? Mr. Gokhale has again and again proved beyond question that the tendency of late years—a tendency that developed, under the influence of the late Viceroy, into a habit—has been to ignore the just claims of Indians that the higher administrative posts should be open to them. It is a grim satire, for instance, that Mr. Romesh Chunder Dutt should be obliged to offer his services to a small native state whilst the Indian Government is unwilling to utilise his great gifts on behalf of India as a whole. One point remains to be dealt with. Mr. Keir Hardie moved a resolution, on the same day, that the salary of the Secretary of State be placed on the Indian estimates. The Government only averted defeat by the timely support of a number of Unionist members. Some misguided sub-editor headed this item of information "A Technical Point." The point is, as a matter of fact, should India or should the United Kingdom pay the Secretary of State's salary? The answer is easy to guess, if we take the analogy of the salary of the Secretary of State for the Colonies. We doubt whether the Colonies would deem it a technical point if they were to be charged with Lord Elgin's salary. Nor do we think that our contemporary, that published this "howler", would call it a technical point if we were to send it our printer's bill for settlement. The question is one of principle, and relates to one of the many financial burdens that are cruelly imposed upon India because she is not represented popularly, and because the principle of no taxation without representation dropped overboard before the General Lands at the Apollo Bank was taken up by his Vice-regal

Indian Affairs in the Natal Parliament

LEGISLATIVE ASSEMBLY

July 24th

Unoccupied Lands

MR. F. S. TATHAM waived his right to continue the debate on the motion of the Treasurer for the commitment of the Unoccupied Land Tax Bill.

The SPEAKER then put the motion, with the addition that the Bill, as brought up by the Select Committee, should be taken instead of the Bill as read a second time.

Mr. MOOR called a division, but the motion was carried by 20 votes to 14.

In Committee on the Bill, there was a good deal of discussion upon the relation of rural lands and urban lands, comparatively, to the Bill.

A motion to leave rural lands undefined, and to defeat the purpose of the Bill, was hopelessly lost.

Mr. SCHOFIELD moved the deletion of a clause, a motion which, if carried, would have defeated the Bill.

The motion was defeated.

Several other obstructive motions were defeated. Eventually,

A motion by Mr. SCHOFIELD, to confine taxation to any unoccupied land of the value of £50 or more, was carried.

July 25th

The Unoccupied Land Tax Bill was taken in Committee.

Mr. HATHORN moved that no man who was liable to pay less than 10s. tax should be asked to pay.

The TREASURER accepted this.

Mr. SCHOFIELD moved that it should be 5s.

Mr. Schofield's amendment was lost, and Mr. Hathorn's motion, to make it 10s., was carried.

Mr. CHURCHILL demanded that the House should define "beneficial occupation." It was absurd that such a definition should be left to a poor unfortunate inspector. He would move that the clause should stand down. It was a poor thing, but that the Select Committee could have found such a definition.

The MINISTER said that he could see no reason why the discretion of an inspector should not be sufficient.

After further discussion, progress was reported. —*Natal Mercury*.

Unoccupied Land Tax

Select Committee's Report

The Natal Government Gazette, of the 17th inst., publishes the following—

In the Legislative Assembly, on the 17th inst., the following report of the Select Committee, appointed to sit on the Unoccupied Lands Tax Bill, was

submitted. It read: In response to an advertisement, several Colonists appeared before your Committee and gave evidence, and a number of written statements were submitted.

Your Committee, having carefully considered the evidence adduced, has made various amendments to the Bill as originally submitted to the House, and now brings up the Bill as amended, which it asks may be taken in lieu of the Bill as read a second time.

Minority Reports

While recognising that the Bill has been much improved by the amendments made by your Committee, I consider that the title introduces a pernicious principle, discriminating between rural and urban lands when considered with regard to taxation. I also consider that the proposed measure is inopportune at the present time, for the following reasons: (1) That about one-third of the farming area of the Colony will have to be exempted from the action of the measure for an indefinite period. (2) That evidence was submitted to show that any threatened interference with rural lands at the present time would give the very slight incentive required to cause a considerable section of the rural population of the Colony, already unsettled by native troubles, etc., to leave the country. (3) That the evidence laid before the Committee indicated that the question of coloured occupation would have to be considered, which must lead to discussion most undesirable at the present time. I consider that the Bill should be withdrawn.—(Signed) A. H. Walker.

Mr. Maurice Evans's minority report, summarised slightly, was as follows: To state that any cultivation of the land by a coloured tenant is no "occupation," unless a European lives on the land, is to make an invidious distinction, which I cannot accept. The Bill ignores all careful cultivation by Indian tenants. I am anxious to see the lands of the Colony occupied by Europeans, but I cannot endorse a definition which does not allow the highest cultivation by those of other races to count in the eye of the law. Your Committee found themselves unable to define beneficial occupation. This is to be left to the wisdom of the inspector who is to be appointed, with an appeal to the Land Board. The different conditions obtaining will, I think, put it utterly beyond the power of the inspector to carry out the onerous duty this Bill will place on him. While recognising the desirability of doing all that is possible to get the unoccupied lands of the Colony beneficially occupied, preferably by Europeans, and while agreeing that it is just to tax the absentee proprietors at a higher rate than residents, I cannot agree to the Bill as drafted. I would prefer that the Bill stand over for further consideration, than that a measure likely to cause trouble should be placed on the Statute Book.

Our Cape Dispatch

Mr. E. M. Bhyat's Case

It is a painful surprise to all of us to note the strange attitude of the Government of the Transvaal towards British Indians, after the assurances given some time back with respect to their rights and privileges. I begin to think that the Transvaal air must have some vitiating effect upon some minds, howsoever great or well-balanced they may be. It is a saddening thing to see the attendant consequences of this atmospheric phenomenon. How else can we account for the antagonistic attitude adopted towards natives of India in particular, irrespective of all considerations that may tell in their favour? A worded, remorseless policy of exclusion, on grounds that are neither valid nor just—this is not what one should have expected from an enlightened British Dependency in these days of advanced democracy. We cannot view it otherwise than as a sad feature in colonial administration that a purblind opposition on the part of one section of the population against another, on flimsy grounds—grounds that have been proved over and over again to be distinctly mercenary and unjust—should be countenanced and tolerated by those who possess the power to nullify and remove the same. A ruler or administrator of a country cannot in reason justify to himself that this or that portion of the community is actually in disfavour with other sections, and consequently cannot expect or hope for his sympathy and support, material or moral; that a particular class of the people has strong advocates in his council, in the public press, on political platforms, or otherwise commands a preponderating influence in various ways, and therefore should have his powerful aid in all matters and things—whether in reference to social or political restrictions. Let me put it this way. British Indians are British subjects, children of a common Empire. Under a common charter they possess rights and hold privileges equally with all other subjects of that Empire. Under the flux or reflux of circumstances, which prevail everywhere, and at all times, the lot of a certain number of them has been cast in the Transvaal territory. Is there any reason, any moral justification why they should be deprived of rights or denied their privileges of British subjects in that land more than in any other part of the Empire? Is there any reason for looking upon them in the country beyond the Orange River or the Vaal River as other than they would be in any other portion of the King's dominions? By what special dispensation, or exclusive concession, are British subjects in those provinces supposed to exercise rights, or claim immunity and protection in any particular direction, be-

cause of their European origin? Why should preference be shown to a red man, a yellow man, or a black man, and not to a brown man? If, therefore, comes to this, that in one particular portion of His Majesty's Empire, owing to certain influences or forces at work against him, the British Indian is given the cold shoulder in an outrageous fashion, and he there finds, and can expect, no sympathy from one at least who should be his guardian and protector. All men are equal before law. In God's sight all are alike, white or brown. Under a common King all have a common destiny. But in the Transvaal there appears to be one law for the white man, whether English, German, Greek or Italian—Jew or Gentile—and another for the British Indian—be he rich, civilised or cultured, be he prince or nobleman. Surely there is something utterly paradoxical in the ethics of the Transvaal Administration. And can it be possible that no Nemesis sits at the gate of such a wretched country?

The Sting of Ostracism

The British Indians in this Colony have a just grievance against the Transvaal Government in that the franchise disqualification is inconsiderately applied to them, as to those who have never exercised the right of the vote. The opinion is universally held here that whilst Lord Kitchener had wisely and generously studied their interests and welfare Lord Milner has, under a fatuous policy, deliberately done them a great injury in executing the Vereeniging Treaty. At one time he was held in high regard throughout South Africa. Now, however, his name is most unpopular with almost every British Indian in our sub-continent.

British Indian League Petition

The British Indian League, though unwisely tardy in its action, has placed the case of the Cape Colony Indians before the Transvaal Constitution Commission in a concise form, as the following will show:—

British Indian League Office,

118, Long-street, Cape Town

June 26, 1906.

The Right Honourable Sir West Ridgeway, G.C.M.G., K.C.B., K.C.S.I., P.C., and Members of the Transvaal Constitution Commission, Cape Town.

Gentlemen,—Before the Transvaal Constitution Commission leaves these shores, we, the executive of the British Indian League of the Cape Colony, desire respectfully to approach it with the following representation, in the confident hope that due consideration will be given to the same in connection with the adoption of the larger scheme which will form the subject matter of the Commission's report to the Right Honourable the Secretary of State for the Colonies.

We sincerely regret the necessity of addressing the Commission at the moment when it is leaving South

Africa, but various circumstances have conspired to frustrate the intentions of the League to make the representation at an earlier date. We have no right nor do we desire to say anything with reference to the case of the British Indians resident in the recently-conquered territories of the Transvaal and the Orange River Colony. Their case, we believe, has been duly and properly placed before the Commission, and will, we cannot doubt, receive the just and equitable consideration it deserves. With regard, however, to the position and status of the British Indians of this colony, as they are affected by the laws of the Transvaal and the Orange River Colony, the executive of the British Indian League notes with deep concern and regret the absence of proper discrimination on the part of the Governments of those colonies in respect of their inherent political rights, whatever their education, social standing, and other citizen privileges may be.

In this colony every British Indian is entitled to franchise rights, subject to the qualifications as by law established. When once, however, he finds himself on Transvaal soil, or on that of the Orange River Colony, he becomes at once dispossessed of these rights, and in all respects disqualified to exercise them, and is thus placed under a political ban. In short, he practically becomes an alien, though a born subject of His Majesty the King-Emperor, and as such has been graciously vouchsafed full protection of all he holds most dear in life.

As residents of this colony, which is continuous with the British colonies aforementioned, the interests of British Indians, commercial and otherwise, are bound up with those of the Transvaal and Orange River Colony, as of Natal and Rhodesia, and the British Indian League cannot view it otherwise than as morally unjust, on every conceivable ground, that they should be deprived of their rights and privileges under their common flag which floats in those colonies.

Wherefore, we, the undersigned, representing a large and numerous section of the Indian community in South Africa, would respectfully solicit the Transvaal Constitution Commission to be pleased to take an early opportunity of laying this representation before the Right Honourable the Secretary of State for the Colonies supplementing it with such observations as to the Commission may seem meet and proper, and urging a favourable consideration thereto, in view of the early grant of a constitution to the above-mentioned colonies.

Wishing each individual member of the Commission a pleasant and prosperous voyage home, we remain, most respectfully yours,

A. H. G. Mahomed, chairman; A. Cader, secretary; P. Lucheram, treasurer; I. H. ...

Two Hard Cases in South Africa

The ill-treatment which His Majesty's British Indian subjects suffer in South Africa is becoming a grave scandal which ought to bring a blush to the cheeks of Englishmen who have the sense of justice and fair-play alive in them in any decent proportion — their boast. 'Fair field and no favour' is all that the British Indian asks for, but his superior, both in commercial ability and civilisation for some unknown reason avoids competition with him and achieves by the help of iniquitous legislation what as an honest rival he could not accomplish. Law 3 of 1885 which prevents British Indians from acquiring landed property in certain places in the Transvaal, is one such aid he has and it is in the application of its provisions to the estate of the late Mr. Aboobaker Amud that the injustice has become patent. This gentleman was one of the first Indian settlers in the Transvaal. He acquired, having been a successful merchant, considerable landed property both in Natal and the Transvaal. He made a will bequeathing the Transvaal properties to his brother and his son who have been in possession of the properties for fifteen years. They leased properties to a certain firm and in compliance with the law, an executor was appointed and an application made to the Registrar to register the lease. But the Registrar refused the transfer by lease on the ground that the properties could not be registered in the names of the brother and the son as they were British Indians. The case was taken before a Full Bench, which notwithstanding a powerful appeal for a humane interpretation of the law, confirmed the refusal to register. Thus the unfortunate heirs, although they were able to enlist the sympathy of both the Bench and the Bar, have been legally deprived of the right to own what is theirs. The other case comes from Vryheid in Natal. One Dada Osman, domiciled in South Africa for the last 24 years, opened business in the Vryheid Indian Location in the year 1896 as a general dealer, after obtaining a proper licence. When Natal was annexed to Natal that harsh hateful Law 3 of 1885 was made applicable to it. Notwithstanding the interpretation put upon this law by the Supreme Court of the Transvaal, viz., that British Indians are not restricted to any area as to their trade and are free to take their trade licences in the same manner as other British subjects, the Vryheid Local Board refused to renew Dada Osman's licence in respect of his premises in the location and offered to grant it in case he removed his place of business to some place three miles distant from all business quarters in the town. He was further harassed by being compelled to take out licences both under the Transvaal and the Natal Acts. The

licensing officer refused to grant a renewal in the first instance, and the Local Board, whose decision is final, has confirmed the order and, strangely enough declined to give any reasons for their decision. Dada Osman says pathetically in his petition to Lord Elgin 'that the third reason (of the Licensing Officer) is the only reason, that is to say, that your petitioner is a British Indian.' He has now been deprived of his livelihood, made to close his business and suffer heavy loss and annoyance.

Thus, in effect, British Indians can neither own landed property nor trade freely in South Africa. When the boycott of British goods by Indians was urged for general adoption, there were those who turned up their nose, lectured us on Free Trade and Sound Politics. It would be interesting to learn the opinion of those promoters of civilisation about these cases. 'Backward' countries are conquered in the name of civilisation and 'backward' people are kept out from competing in commerce on the ground of sanitation. Nevertheless, the British Empire rests on righteousness! Can boasts be more vain or pretensions more hollow? — *Indian Review*.

Burgess Roll Court

Indian Claimants

At the adjourned hearing of claims for enfranchisement, before the Appeal Court consisting of Messrs. Percy Binns, Chief Magistrate (chairman), C. Henwood (Mayor), and F. C. Hollander, Mr. Bernard Gabriel and Mr. R. K. Khan appeared on behalf of certain British Indians, who claimed to have their names placed upon the Burgess Roll on Monday last.

The following claims were allowed: A. A. Shillong (clerk), owner, Ward 6.

Abdoolla Hajee Adam (merchant) owner, Wards 4 and 6.

S. D. Pillay (merchant) owner, Wards 4 and 6.

Adamji Miankhan (merchant) owner, Wards 4, 5, and 6.

Coolam Hoosen Miankhan (merchant) owner, Wards 4, 5, & 6.

Omar Hajee Amud Johari (merchant) owner, Wards 4 and 5.

D. M. Tinol (merchant) owner, Ward 4.

Cassim Khanissa (merchant) owner, Ward 4.

Suleman Hoosen Kurva (merchant) owner, Wards 2, 4, and 6.

Mahomed Hama Mayet (merchant) owner, Wards 2, 4, and 6.

R. B. Chetty (cigar merchant) tenant, Ward 6.

G. M. Desai (merchant) tenant, Ward 6.

Bhagwatidin (merchant) owner, Ward 5.

Mr. Khan raised the objection, when the Court disallowed the claims of absent applicants, that the only lay upon the Town Council to show why

such applicants, possessing the proper qualifications, should not have their names placed upon the Roll. He also objected that questions as to place of birth and origin were irrelevant. The objections were overruled.

Mr. Bernard Gabriel had previously asked that the name of Mr. Ismail Aboobaker, partner and nephew of Mr. O. H. A. Johari, should be placed upon the Roll, but the claim was refused for the above reason.

Indians at Nylstroom

The following is the text of the address presented to the High Commissioner, on the occasion of his recent visit to Nylstroom, by the British Indians of that place:

To His Excellency,

The Earl of Selborne, P.C., G.C.M.G., High Commissioner for South Africa, Governor of the Transvaal and Orange River Colonies, etc.

May it please you Excellency: Your petitioners, British Indians, residents of Nylstroom in the Waterberg District, Transvaal, bid your Excellency and Lady Selborne a hearty welcome to our Town.

We humbly show that, as British Indians, some of our arrivals date since the year 1880; that, at that time, no restrictions were placed upon our coming into the Transvaal. At the present time, with the permit system great obstacles are placed in the way for British Indians to enter. It involves large expenses to our countrymen, and with a view to the removal of these obstacles, we humbly approach Your Excellency, praying fervently that these obstacles may be removed, or such other relief be granted as may seem desirable to Your Excellency.

We further wish to point out the disabilities which we suffer, through not being allowed to obtain transfer of ground which we may wish to purchase, and as these privileges are not withheld from us in our Indian Empire, where we have every facility, as British subjects, we trust Your Excellency will also give this matter your earliest attention.

Assuring Your Excellency of our devoted and everlasting loyalty to the Throne of His Majesty, our King, and praying Your Excellency may see your way clear to grant us the asked-for relief. We are, Your Excellency's most humble and obedient servants,

M. E. NAGDER,

A. M. RAVAT,

A. M. BODHANIA,

and others.

Nylstroom,

July 16th, 1906.

AN ANECDOTE. In South Africa the British working man has become an aristocrat; a member of the white aristocracy which dominates, from far above, the mass of black and yellow workers. — *Paris News*, Brussels.

The Indian Stretcher-bearer Corps

An Interesting Record

[FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT
AT THE FRONT]

(CONCLUDED)

Fatigue Duties

On the 26th our task was allotted to us. Nine of us were to form a fatigue party to accompany the tank-wagon, which brought water from an adjoining stream. Some of us were detained to disinfect the whole camp, under the superintendence of Dr. Savage, the District Surgeon for Mapumulo, and from three to four of us were to dress the wounds on the backs of several native rebels, who had received lashes. One of us assisted at entering up the daily roll of patients treated by Captain Howden. The stretcher-bearing work, however, had yet to come. Some of the above work was partially interrupted or suspended as a helio-message was received to forward a stretcher party to Otimati in connection with operations that were to be undertaken by the B.M.R. column at Thring's Post. Early on the morning of the 27th, therefore, one half of the Corps, with two stretchers under Sgt. Major Gandhi and Sgt. Joshi proceeded to Otimati, where instructions were received to take a stretcher to carry one of the troopers who was dazed. Fortunately, the trooper had recovered before the party reached Thring's Post. But by an unfortunate accident, another trooper, by name Forder, had received a bullet-wound in the thigh from a co-trooper. He, however, pluckily rode to the camp. The stretcher party had to assist Mr. Stokes, of the N.M.C., in treating the wounded trooper, and others who had received slight injuries through accidents or otherwise, requiring medical help. On the 28th, the stretcher-party at Otimati were to take to Mapumulo Private Sutton of the Durham Reserves, whose toe was crushed under a wagon wheel, and Trooper Forder. The latter had to be carried on a stretcher, as his wound was very delicate. The work of carrying Trooper Forder proved to be much heavier than we had thought. The energy of all the available men had to be taxed to the utmost in carrying the wounded men, especially as it meant going up-hill all the way. As we were nearing Mapumulo, the Captain of our escort sent word that, if it could be managed, Forder should be placed in the ambulance wagon, as the natives about the hill might wrongly consider that the rebels had succeeded in wounding at least one of our men. Trooper Forder, on hearing the message, gladly volunteered to go into the wagon. And the fatigued bearers were equally glad to be relieved of the necessity of hav-

ing to carry their charge up the very steep hill near Mapumulo. With this brief interruption, then, the whole corps resumed its former work, with which it had commenced, and continued to do so till the morning of the 3rd July, a day that will ever remain memorable to the members of the corps.

Heavy Work

At 9 p.m. on the 2nd July, the corps was ordered to follow a combined column at 2.30 a.m. the next morning, which was to operate in the Umvoti Valley. We had to take two days' rations with us, our blankets, and five stretchers. We did so, and the march commenced at 3 a.m. on the 3rd. There were no waggons with the column, and, with the exception of the infantry, which had gone forward before, all were mounted men whom we had to follow. Men in the rear were to guard us. We were all unarmed. But as the troops galloped away in front of us and we followed them, we were quickly out-distanced. However we marched on, trying, as far as possible, to overtake the column, but it was a hopeless task. There was, therefore, as a rule, considerable distance between the rear-guard and ourselves. At day-break, the movement of the troops became naturally more rapid, and the distance between them and us began to increase. However, there was no prospect before us except that of running after the troops or of being assailed by the rebels. Probably we had a narrow escape. At 7 o'clock troops were operating at some distance from us. As we were struggling along, we met a Kaffir who did not wear the loyal badge. He was armed with an assegai and was hiding himself. However, we safely rejoined the troops on the further bill, whilst they were sweeping with their carbines the bushes below. Thus, we had to perform what seemed to be a never-ending march. We had to cross and re-cross the Umvoti River, an operation that was difficult enough, seeing that we were obliged to take off our heavy boots and putties. One of the men narrowly escaped when he might have been a very serious accident, and he only crossed the stream on his putties and with a bleeding toe. However, he marched bravely on with the rest of us. Towards evening the column retired to a rise near the valley and pitched the camp.

"Dead Tired"

All of us were dead tired, and it was a stroke of good luck that there were no casualties or accidents on our side. Had there been any, it is difficult to say how we would have discharged ourselves in carrying the wounded in such a fatigued condition, though the writer of these notes fully believes that, actuated as the corps mainly was by a sense of duty, God would have given it sufficient strength to perform any such work. Anyhow, such was the answer given to the laughing troopers, who, half in

joy and half in ridicule, inquired, as we were struggling along, what we should do if we had actually to carry some wounded. On the morning of the 4th, we were split up into two parties, to accompany the two divisions of the column which were to operate in two different parts. The march had still to be without real protection. All this was inevitable in the nature of things. One party, however, had an easier day. Whilst it must have covered no less than 25 miles the previous day, on the 4th it could not have been more than 12 miles, but the other party, under Sgt. Shelat, had an equally trying time on that day. The result was that most of us were foot-sore, and it was about as much as we could do on the 5th to carry ourselves decently to Mapumulo, a distance of nearly 15 miles. Of course the whole column was in a state of practical starvation, as, in the expectation of having only one night on the veld, everyone had taken two days' rations only. And so we had all to return to Mapumulo.

Weariness and Foot-sore

Our surprise can be better imagined than described, when reaching Mapumulo, where we had expected a day's rest, we were ordered to march to Thring's Post the day following and shift our own camp there. It was a physical impossibility for about nine or ten of us, and the Sergt. Major informed the P.M.O. that unless transport was provided for such as were totally unfit to walk it would be impossible to resume the march the following day. The matter was placed before Colonel Sparks, who said that footsore bearers could go in an empty wagon that was going to Thring's Post, and thus we were able to undertake the journey to Thring's Post on the 6th July. There we were attached to Captain Pearson, who treated us with every consideration. Transport that was provided for the foot-sore bearers put us on our feet again, and we were able to respond to the call of duty on the morning of the 8th. Orders were received on Saturday evening that we should follow with our stretchers the guns that were to leave for the Tugela Valley at 3 a.m. the following day. Compared to the work done in the Umvoti Valley, our task was easy, and the march could not have covered more than 16 miles. We returned to camp the same day.

Doing the Impossible

At 2.30 a.m. on the 10th, we had to proceed to the Otimati Valley with the infantry, and though the work was very difficult, we had by this time become more or less seasoned. We had to take 2 days' rations with us; the path lay through what would ordinarily be an inaccessible valley. It was impossible for any ambulance to go down, and in parts we had to descend steep precipices. Troopers had to lead their horses, and the route was so long that we never seemed to reach the bottom. However, at about 12 o'clock we finished the day's

journey, with no Kaffirs to fight. But an incident happened on the way down the Valley which was calculated to test our ability to do stretcher-bearing work. A Kaffir, being a friendly boy, who was guiding a private of the D.L.I., was shot by him, under the belief, it is said, that the native was misleading him. The native was badly wounded, and required carrying, which was entrusted to us. Orders were given that we were to take him the same day to Mapumulo, and we were given four friendly natives to help us, as also to guide us. Three of them, however, as soon as the troops went out of sight, deserted us, and the fourth, though he remained with us, declined finally to go with us to Mapumulo, as he feared that, without arms, he would be taken for a piece by the enemy. Fortunately, the troops were yet within reach. The Sergeant-Major therefore reported the matter to the proper officer, and fresh orders were given that the wounded Kaffir should be taken the next day, and that in the meanwhile we should nurse and feed him. The whole of the troops encamped for the night in the Valley, and the following day we resumed our march with our precious charge, with orders to go to Mapumulo. We were given about 20 Kaffir levies to help us. They did so with much difficulty over part of the way, and then, too, because Doctor Savage happened to be with us. The natives in our hands proved to be most unreliable and obstinate. Without constant attention they would as soon have dropped the wounded man as not, and they seemed to bestow no care on their suffering countryman.

Indian Resourcefulness

However, the Indian bearers carried him to Mapumulo in splendid style. All our resourcefulness was put to the test during the march. After we had finished the most difficult part of our journey along a narrow and steep path-way, the Japanese stretcher on which we were carrying the patient, who was very bulky, gave way, fortunately without hurting him. The railway stretcher, on which he was first carried, had already broken under his weight. What were we to do? Luckily, we had skilled men among us. We temporarily mended the railway stretcher, and took our charge safely to Mapumulo, reaching there about 4 p.m., a distance probably of over 15 miles.

After a day's rest in Mapumulo, we returned, on the 13th, to Thring's Post, only to retrace our steps on the 14th to a spot near Mapumulo, where we are encamped for the present. With the capture of Messina and his fellow-chief, the rebellion seems to be over, and we are now resting, expecting orders every day to be disbanded. Thus, since the 3rd day of July, our corps has accompanied all the important operations; and at the end of them, the writer of these notes is able to confidently assert that the little band is capable of performing

any work that may be entrusted to it, and that can be done by any other such corps.

Corps Disbanded

Prior to the receipt of the last portion of the above dispatch, we learnt, but too late for insertion in our last week's issue, that the Corps had been disbanded.

The Corps was disbanded, on the 10th inst., at Mapumulo, and was cordially thanked for its services by Major Banting, on behalf of the Government. The men left at 1 p.m. for Mr. Desai's estate, and at 4 p.m. having covered a distance of 15 miles, they then halted for the night. Mr. Nanyan Desai lavishly entertained the men, who were likewise feted by Mr. Sibat on their arrival at Stanger, on the 10th.

The men arrived in Durban by the 5.30 p.m. train from the North Coast, looking well and fit. They marched straight to the house of Mr. Omar Hajee Amud Johari, who had thoughtfully provided a plentiful repast, at which the leaders of the Durban Indian community were present.

Afterwards a special meeting of the Natal Indian Congress was held to welcome the members of the Corps, and a hearty vote of thanks was accorded them by the Congress, on behalf of the British Indian community of Natal.

Eulogistic speeches were made, warmly commending the work done by Mr. M. K. Gandhi in organising the Corps and leading it to the front, and many expressions of praise were lavished upon the men. Suitable replies were made.

A resolution was passed that a special medal should be struck and presented to the members of the Corps in commemoration of the manner in which they had sustained the honour and dignity of the Indian community, whose grievances had been ignored for the moment, at a time of national danger.

On Monday evening last, the 23rd inst., the men were banqueted by Mr. Peerun Mahomed, and many leaders of the community were present and partook of light refreshments. Mr. Peerun Mahomed presented each man with a silk scarf and a packet of tobacco and smoker's requisites.

On behalf of the guests, Mr. Gandhi offered thanks to their host for his generosity, and dwelt lengthily upon the work to be done by the Congress. Later, a special meeting of Congress was held in the Congress Hall, when public votes of thanks were offered to the various persons who had aided the community in its recent trials. The votes included, in addition to the one accorded on Friday last to Mrs. Nanyan and Mrs. Bernard Gabriel for providing red-cross badges, thanks to Messrs. Omar Hajee Amud and Peerun Mahomed for their hospitality. Mr. Adami Mian-

khan, for the use of his store in Pine Street for drilling the proposed second corps, Mr. Bryan Gabriel as leader of the proposed second corps, and the other 19 men, Mr. G. Isaac for drilling them; and Messrs. Khan and Bernard Gabriel for giving their services free to the community by appearing for those who wished to place their names upon the Municipal Voters' Roll. It was further decided that arrangements for the public presentation of the medals be left in the hands of the Joint Hon. Secretaries. The presentation will probably take place in about a fortnight's time.

With this issue we publish an illustrated supplement, being a photograph of the members of the Indian Volunteer Stretcher-bearer Corps returned from the front. The photo is by Mr. R. Hughman, of Durban, and the reproductions are by the *Natal Mercury*.

The following letter has now been received by the Congress from the Principal Medical Officer, Natal Militia, Pietermaritzburg:

July 23rd, 1906.

Sir,—I am in receipt of your letter to Major Balfé of the 10th inst., referring to the subject of the second contingent of the Indian Stretcher-Bearer Corps, and have to inform you that, owing to the demobilization of a large number of men, the services of this Corps will not now be required.

Thanking you for your kindness and the prompt manner in which the Congress came forward.

I remain,

Yours faithfully,

James Hyslop,

Lieut.-Col., P.M.O.

The Joint Hon. Secs.,

Natal Indian Congress.

British Indians at Pietersburg

On the occasion of the recent visit of the High Commissioner to Pietersburg, an address of welcome was submitted by the British Indian residents of the town. The signatories reaffirmed their loyalty to the Empire and expressed implicit confidence that justice would be done to all its members.

"The racial question," the address continued, "has been, and no doubt will be for some time, the subject of much controversy, and a matter of the great difficulty, but our endeavour is and always will be to live in peace and harmony with all sections of this community, and further to grant all assistance in our power to your Excellency's Government in solving a matter so difficult and yet of such importance to our community."

In reply Lord Selborne said:—"I thank the British Indians for their address of welcome, and I listened to their expression of loyalty with great pleasure."

Germiston's Location

Proposed Ordinance

The question of the location is now under the consideration of the Town Council.

Urgent representations have been made by Assistant Colonial Secretary, that an Ordinance should be passed during the present session of the Legislative Council to place the Germiston Council's position in regard to the location on a proper legal status. The Public Health Committee state the position as follows:—

A portion of the location is on mynpatch, and it is illegal to lay out a location on mynpatch ground. The trading rights are vested in the freeholders, not in the Council as they should be. The fact of the trader rights not being vested in the Council prevents the Council laying out an Asiatic location or bazaar, which otherwise they have the power to do under section 10, sub section (1) of Ordinance No. 17 of 1905.

The Government's policy in regard to leasing ground to Asiatics is that they are granted leases for twenty-one years. The proposals now are that:—

1. The Council should now enter into a new contract with the freeholders.

2. The contract should be for a lease of the present ground for twenty-one years.

3. The Council, under regulations to be promulgated by the Lieut-Governor, would lay out an Asiatic Bazaar.

4. The whole of the trading rights would be vested in the Council.

There are at present four trading stands in the location. Two trading stands are leased at £20 per month for the two. This lease expires at the end of the current year. One trading stand is leased at £12 10s. per month for the first year; £17 10s. for the second year, and £20 for the third year; that is provided the lessee cares to exercise the option contained in his contract. If the Council agree to a new contract on the above basis this contract would be legalised by an Ordinance which would be introduced by the Government. The freeholders are prepared to accept these proposals provided the Council agree to an increased rental to £1,600 per annum. At present the Council pays £800 per annum. Against this increase the Council would of course receive the monthly rentals of £20 and £12 10s., or £32 10s.; at the end of the current year it is estimated that the present two sites leased at £20 for the two, could be let at a considerably higher rental. In regard to the fourth stand, the Council could, of course, immediately let that also. It is anticipated, however, that owing to the distance of the fourth trading stand from the centre of the location, a very small rental would be received.

The main point to remember, concludes the committee's report, is that

at the expiration of the leases at present in existence the Council could, so we are advised, establish as many trading stands as they pleased and a bazaar proper for Asiatics could be established, so that within three years the Council would have an extremely valuable asset in this location, an asset that will prove very remunerative, and which will be obtained at a cheap price by agreeing today to pay a rental of £1,600 per annum for a lease of the ground for twenty-one years.

The committee's recommendations are:—

(a) That the Council agree to enter into an amended contract with the freeholders on the following conditions:

(1) Lease of present area for twenty-one years.

(2) The vesting of all trading rights in the Council.

(3) A rental of £1,600 per annum.—*Rand Daily Mail.*

Hamidia Islamic Society

On Sunday, the 8th inst., a meeting of the Mohamedans of Johannesburg was held at the house of Mr. Haji Vajir Ally, in 14th Street, Malay Location, where some 25 to 30 gentlemen were present, amongst whom were Messrs. Haji Vajir Ally, Ebrahim Saleji Coovadia, Fancy, and Shamad. Mr. Haji Vajir Ally proposed that Mr. Shamad should take the chair. Mr. Ebrahim Coovadia seconded, and Mr. Shamad took the chair.

In explaining why the meeting was called, the chairman expressed his sorrow to find that in a city like Johannesburg there was not a single society for the large community of Mohamedans, and therefore, he said, they should form one. Then he explained very clearly how a community is benefited by such societies. He was followed by Mr. Haji Vajir Ally, who made an excellent speech on the benefits of such a society. All who were present desired that they should have a society. Mr. Haji proposed that a society be formed and named the Hamidia Islamic League. The name was improved upon by Mr. Fancy, and it was resolved that the society be called the "Hamidia Islamic Society." It was also decided that intending members should pay 5/- as entrance fee and a monthly subscription of 2/6. On the proposal of Mr. Fancy, and amid the acclamations of those present, Mr. Haji Vajir Ally was appointed the permanent president of the society. Mr. M. P. Fancy was appointed secretary, and Mr. Coovadia, treasurer. Over 25 persons from amongst those present entered their names as members. A fund was started to which a sum of £15 was contributed on the spot. After deciding that the society should meet at the same place on the following Sunday, the meeting closed.

Correspondence

The Indian Senior Wrangler

To the Editor, INDIAN OPINION.

Sir, May I be allowed the use of a few lines in your valuable columns. It appeared in your issue of the 23rd ult. that Mr. A. T. Rajan the Senior Wrangler for the year was born in Bengal and educated in the Presidency College, Calcutta; and hence the public has been made to understand that he is a Bengalee. But as a matter of fact he is a Madrassee, born in Tanjore and passed from the Presidency College at Madras. Further I understand from Home papers that his full name is Thyagarajan and that he has had first class honours in the Mathematical Branches of the Madras University.

I am, etc.,

MADRAS.

[Our correspondent will note, on reference to our issue of the 16th ult. (not the 23rd ult.), that we remarked that our information was taken from a contemporary. He will likewise observe that the Senior Wrangler's full name was given in the letter of the congratulation sent to him by the Natal Indian Congress.—Ed. I. O.]

Answers to Correspondents

A. A. MIRZA, (Cathcart, C.C.).

(a) Mr. C. V. Chintamani's address is 5 South Road, Allahabad.

(b) The title of the volume referred to is "Sir Pherozeshah Metha, his Speeches and Writings."

(c) Suitable contributions will be accepted, if spare permits.

Imperial Parliament

British Indians in South Africa

The London correspondent of the *Natal Mercury* cables that, on the 26th inst., in the House of Commons Mr. Rees (Montgomery), while demanding redress of the injustice to British Indians in Transvaal, pointed out that, as the Indians subscribed to help quell the rebellion in Natal, it did not look as if the Natal Government was unjust or cruel.

INDIAN MAILS. The following mails for India per Messrs. King and Son's Natal Direct Line are advertised: for Colombo & Calcutta S. S. *Pongala* (Aug. 4) and S. S. *Umlasi* (Aug. 10); for Bombay direct, S. S. *Umzumbi* (Aug. 11).

COLOURED PEOPLE'S FRANCHISE. On Friday evening, 20th inst., at Capetown, a mass meeting of coloured citizens of Capetown endorsed the action of Dr. Abdurahman and his colleagues, who have proceeded to England, with reference to the coloured franchise in the new Colonies, and expressed its gratitude to Lord Selborne the manner in which he had received the deputation.—*Star.*

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શનીકર-શનીવાર, તારીખ ૨૮ મી જુલાઈ, ૧૯૦૬.

અંક ૩૦

અડવાડીક પંચાંગ.

***

ખ્રીસ્તી-તા. ૨૮ મી જુલાઈથી તા. ૩૭
ઓગસ્ટ સુધી ૪૦ સં ૧૯૦૬
હિંદુ-આવળ સુદ ૭ થી, આવળ સુદ ૧૪
સુધી સર્વત ૧૯૬૨.
સુસલમાની-તા. ૫ જમાદીઝ આખરથી
૧૧ જમાદીઝ આખર સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

સર.	ખ્રીસ્તી તારીખ	હિંદુ તીથી.	જમાદીઝ તારીખ	સુસલમાની ક. મી. ક. મી.	સુર્ય અસ્ત.
શની	૨૮	૭	૫	૧ ૪૬ ૫	૧૯
રવી	૨૯	૮	૬	૧ ૪૫ ૫	૨૦
સોમ	૩૦	૯	૭	૧ ૪૪ ૫	૨૧
મંગળ	૩૧	૧૦	૮	૧ ૪૩ ૫	૨૨
બુધ	૧	૧૧	૯	૧ ૪૨ ૫	૨૩
ગુરુ	૨	૧૨	૧૦	૧ ૪૧ ૫	૨૪
શુક્ર	૩	૧૩	૧૧	૧ ૪૦ ૫	૨૫

અનુક્રમણિકા.

ઈડિઅન રહેચર ખેરર કોર	૫૨૩
દાંડવાઈમાં પર્મીટના કાયાદાની રિવતિ.	૫૨૪
દાંડવાઈમાં રજરજરનો કાપડો	...
સીમાનાંડાનું મરણ	...
મી. રોબર્ટ શીમેર	૫૨૫
રીપોર્ટ વગેરે.	...
કોમરેસની મીટીંગ	...
ઈડિઆમાંથી તારણ	૫૨૬
એક ગોરી સીનો દડ	...
નાતાલ કોલોનીના તંત્રરતી ખાતાનો રીપોર્ટ	...
ફોનસરી ગ્રુન્ડેમારોની નોંધ	...
બરએસ દોલમાં નામ નોંધાવતો અપીલ	૫૨૭
દક્ષિણ આફ્રિકામાં બે અમલના સુદાહા	...
હિંદુસ્થાનમાં અમેરિકા રાજ્ય	...
સ્વીમરોની ખબર	...
રેલવેપર તકલીફ	૫૨૮
અધ્ય આફ્રિકાના કાફરાઓ	...
ઈડિઅન સેચર ખેરર કોર	૫૨૯
પીટરબરગમાં સોડ સેલબોરન	૫૩૦
રૂઢના તાર સમાચાર	૫૩૦-૧
હમીદીયા હસકામીક સોસાઈટી	૫૩૨
નાતાલ સનાતન ધર્મસલા	...
ચાલુ વરતમલ	૫૩૨-૩
હિંદુસ્થાનના ખબરો	૫૩૪
બલ્લર આપ	...
અર્થ પત્રો.	...
પ્રાદેશીયામાં મસજીદનું કસર	૫૩૨
હિંદુ રમશાન કંઈક બિલ્લ	...
બબેનદો વહેવાર	૫૩૪

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીકર તા. ૨૮ મી જુલાઈ, ૧૯૦૬.

ઈડિઅન સેચર ખેરર કોર.

આ કોરનું કામ સમાપ્ત થયું છે, સરકારે ઉપકર મળી કોસીવાળાઓને રજા આપી છે અને તેઓ બધા સદિસલામત ગયા શુકર વારે ડરબન પહોંચ્યા તેને સાડ આપણે બધાએ ખુશી થઈ જેવું છે. કોરને બરાબર એક મહિના સુધી કામમાં મોકલ્યું પડ્યું છે. તેણે શું કંઈ તેનો હુક હેવાલ અમે આપીએ છીએ. કોરની સંખ્યા અથવા તો તેણે કરેલું કામ બેમાંથી એક મહાન ગણાય તેવા નથી. સંખ્યા બોવા બેસીએ તો ગોરાઓની સાથે સરખામણી કરતા બહુ નહીં છે, અને કામ બોવા બેસીએ તો એ કે ગમેતા માણસોએ પોતાની મહેનત કરવામાં જંગમે ક્યાસ નથી રાખી તોપણ તે કામની કિમત સરખામણી કરતાં નહીં મળ્યા. એમ જતાં આ કોર બની અને તેણે કામ કર્યું એ બનેલાનું હિંદી કોમને કાલ કસર અને બહુ દીવાલવારી છે. તેની અસર ગોરાઓના મનની ઉપર બહુ સારી થઈ છે અને હાથેજ આપણો ઉપરથી આપણે જેલ શક્તિએ છીએ કે કોર ધણેકાણે ગવાઈ રહી છે. આમની સહામાં પણ આ કામની તારીફ થઈ ચુકી છે. જેઓ લગાઈમાં ગયા તે હિંદીઓને શાખાથી થઈ છે અને કમિસે કરેલા કરાવો તથા હિંદી કોમે આપણું માન એ ધડીત વાત છે. પણ તે બધા કરતાં આ કોરમાંથી જે ખરો ધડા લેવાનો છે તે તદ્દન જુદી વાત છે, અને ને બહુ મહાન છે. તે એક બે વીસ માણસની ટુકડીએ એક મહિનો કામ કરીને હિંદી કોમને પ્રખ્યાત કરી મુકી છે તો બહુને સારું વધારે માણસની તેવી ટુકડી થાય તો હિંદી કોમને કસર સાડ થાય તેનું માપ ન થઈ શકે તેમ છે. અંગ્રેજ કોમ બને લગવડમાં વરગતી છે એમ કહીએ તો ચાલે. તેવા વરગતી અદર લગવડમાં માણસો અથવા તો લગાઈને લગતા કામ કરવાવાળા માણસોની જુલ સહેજે જાણીને બેઠાં. ત્યાં થઈ બેઠી ગોરાઓ લગાઈમાં બંડે ત્યાં લગાઈમાં ન જાય એવી કામ પોતાનું માન

જાળવીને કહી નહી શકે. એવા માણસો ને હમેશાં તુચ્છકારી કાઢે તેજ કસરથી થઈ જાગે હિંદી કોમને હિંદુસ્થાન ખાતે કાંઈ માન નથી મળતું. જાપાન યુરોપની પ્રવળોમાં એકદમ ચડી ગયું તેનું કસર પણ એજ કે જેણે લગાઈમાં બસાઈ રી ખતાવી. વળી માત્ર ૨૦ માણસના કામથી ગોરાઓને થઈ રહ્યા છે તેનું કસર પણ. એવીજ જાનતું. હિંદી કોમ લગાઈનું કાંઈ પણ કામ ન કરી શકે એવા સાધારણ રીતે ગોરાઓને મત હોય છે તેથી ત્યારે આપણે થોડું કામ કરવું છે ત્યારે પણ તેઓમાં આશ્ચર્ય અને જુલાઈ થાય છે. આવા વિચાર કરતાં આપણે ચોક્કસ રીતે સમજવા જેવું છે કે જેમ અને તેમ મહેનત કરીને સરકારની મારફતે જાયકને સાડ એક મોટી ટુકડી બનાવવાને પ્રયત્ન કરવો. તેમ કરવું એજ શહેરી તરીકે આપણી ફરજ છે અને એટલુંજ નહિ પણ આપણી છતઓ દુર કરવા આ સીધા, સરસ અને તારકાલિક પ્રવાજ છે. એથી જવાબમાં એકી વખતે આપણી બધી છત દુર થાય જેવું અમે કહેવા નથી માંગતા પણ એવા કસોથી આપણી તરફ ગોરાઓ માનની નજરે જુએ. તેનું પરિણામ જેવડે કસરજા બાંને એ દેખીતીજ વાત છે એટલે અમે હમેશ રાખીએ છીએ કે હિંદી કોમના અગરસરો આ કામમાં પછાત નહિ રહેતાં જે કાંઈ કરવું થઈ છે તે તરતજ કરશે.

સરકાર ટુકડી કણલ રાખે પા ન રાખે તો પણ કોરનાં વૃત્તાંતપરથી એટલું તો ફરક કેળવાએલ હિંદીને બેવામાં આવ્યું હશે કે જેમ આપણે મનને કેળવીએ છીએ તેમજ શરીરને કેળવવાની જરૂર છે. સાધારણ રીતે હિંદુસ્થાનમાં કેળવણી પામેલા માણસો શરીરે નબળા બેવામાં આવે છે. બાળકનું વગેરે કારણથી આમ બને છે એ બરાબર છે તોપણ આપણે કણલ કરવું પડે છે કે કસરત કરવા તરફ બહુ ઓછું લક્ષ આપવામાં આવે છે. જે કસરત કરાય છે તે પણ શરીરના બધા અવયવો બેર પામે તેવી નથી થતી. કંઈક તથા ઘટ બેલ એથી મળતી કસરત પૂરતી નથી. આપણામાં વળન ઉપાડવાની શક્તિ ઘણી ઓછી હોય છે અને તેથી તેનું કામ આવી પડે તો કાચર થઈ જાય એથી. દક્ષિણ આફ્રિકામાં દેશના ડરતાં આપણે જાણતની લાખીમ બેવાના

આપણને વધારે અવકાશ છે અને આ દેશની અંદર તેની આતંક મનુ વધારે નહીં તેવા સાધન છે. આવા સંવેદનશીલ જાણ સ્વ ને જો હિંદી કોમ અંગેના આગવરો તો તેનું પરિણામ બહુ સરસ આવરવનો લાગે છે. અમે ઉમેદ રાખીએ છીએ કે હાલમાં ગરબ થયેલી સભામાં આ હરીફાની નોંધ લઈ તેના પુરેપુરો ધ્યાન લેશે.

દ્રાવિડવાસમાં પરમોટ કાયદાની સ્થિતિ.

દ્રાવિડવાસમાં હાલ તુરતમાં કેટલાક પર મોટ બાબત બાબતોએ કેસ થાય છે તેનો હેવાલ અમે આપી ગયા છીએ. તેમાંથી આપણે શું બહુવાનું છે અને આપણી કાયદેસર સ્થિતિ શું થઈ છે એ સમજવા જેવું છે. એ તથા કેસમાં મી. ભાલાનો કેસ તે સફળી વધારે અગત્યનો છે, અને તેમાં થયેલો ઠરાવ જો નથી શકે એવો હોય તો તેથી અનેક હિંદીને લાભ થવાનો સંભવ છે. પણ એ કેસ અમે આગળ જણાવી ચૂક્યા છીએ તે પ્રમાણે અટકે છે, અને તેમાંથી એક યુકાદાથી જેટલો લાભ આપણને મળવો જોઈએ તેટલો લાભ મળવાની હંડી આશા રાખવાની છે. એ કેસમાં થયેલ ઠરાવ મુજબ જે હિંદીની પાસે પુરાણું કે સરકારનું રજીસ્ટ્રેશન સરડીરીફ્ટ હોય તેને પરમોટની જરૂર નથી. આવા ઠરાવ માછલેરે આપ્યો છે તેની ઉપર એટલી જનરલે સુપ્રીમ કોર્ટે ફરી તપાસની અરજ કરી. તે અરજ કાઢી નાખી તેથી પરથી કેટલાક હિંદીઓ એમ માને છે કે માછલેરેનો ઠરાવ આખરે ગળી જવાલ રાખ્યો. હકીકતમાં આવું કાંઈક નથી. કોર્ટે ફરી તપાસની અરજ કાઢી નાખી તેનું કારણ મન એ હતું કે માછલેરે આપેલા ઠરાવ ઉપર સુપ્રીમ કોર્ટને કાંઈક મત આપવાનો હક નહિ હતો. કાયદો એવો છે કે નીચલી કોર્ટમાં ચુનંદગાર છુટી જાય તેની સામે ઉપલી કોર્ટમાં અપીલ થઈ શકતી નથી પણ કેટલાક કારણસર તેવા ઠરાવ વિષે એટરની જનરલ ફરી તપાસ કરવાની અરજ સુપ્રીમ કોર્ટમાં કરી શકે છે. તેથી અરજ એટરની જનરલે મી. ભાલાના કેસમાં કરી પણ જે શરતે કોર્ટ વગમાં પડી શકે છે તે નથી શરતે એટરની જનરલ આ કેસમાં પણ મોટી ચકાસ નહોતી. તેથી સુપ્રીમ કોર્ટે અરજ કાઢી નાખી પણ માછલેરે જે ઠરાવ મી. ભાલાના કેસમાં આપ્યો છે તે ઠરાવ કાયદેસર છે કે નહિ એ વિષે તો હજી કાંઈ નક્કી થઈ શકે છે એટલે

તે કે મી. ભાલાને પોતાને કાંઈ દરજ્જા ફરી શકે એમ નથી નોંધવું. એવો ઠરાવ બીજા માનવના પાસે કામમાં થાય કે નહિ, તે વિષે પુરેપુરી નિશા છે. વળી જે ઠરાવ માછલેરેના માછલેરે આપ્યો છે તે ઠરાવ બીજા માછલેરેને કબજા રાખવો ન જોઈએ, એવો કાયદોની નીચમ નથી એટલે બીજા કાનૂનમાં માછલેરેના હાથમાં તેની અનનો કેસ આવે તો તેનો ઠરાવ આપણા કામમાં જ મળે એમ મોક્ષ માનવાનું નથી. જે ઠરાવ વાલકુરના માછલેરે આપ્યો છે એવોજ કાયદોનો અર્થ છે એમ જાતે કાંઈક કહી શકાતું નથી. બહુ મોટા વાલીસ્ટરેએ તેથી વિરુદ્ધ મત આપેલો છે તેથી સંભવ એવો છે કે જે કાયદોનો અર્થ ઠરાવવાને સાર સુપ્રીમ કોર્ટમાં આપણને જરૂર પડે તો વખતે આપણે ફરી જઈએ.

આવા કારણોને કાઢી મી. ભાલાનો કેસ જે હાલમાં વાલકુરમાં બન્યો છે તે કેસ બહુ વિચારવા જેવો છે. અમને કાંઈ છે કે એ કેસમાં પહેલો યુકાદો માછલેરે આપ્યો છે તે સુપ્રીમ કોર્ટમાં અમે કહી ચૂક્યા તે અપીલની વખતે થયેલી દલીલના ડરથી તેમ થયું છે. માછલેરે પોતાનો અમા ઉનો ઠરાવ ખોટો છે એમ કહેવું શક નહિ માની રહ્યો થયેલ રજીસ્ટ્રેશન પાણી મી. ભાલા એ એમ તેને સંતોષ નથી થયો એવી દલીલ આપી તેને પાછા જવાનો હુકમ થયો. ત્યારે મી. ભાલા રજીસ્ટર પોતાનું છે એવો સજ્જ પુરાવા લાવ્યા ત્યારે તેની સામું બીજું કારણ આપી માછલેરે તેને દ્રાવિડવાસમાં રાખવા અર્થે અટકાવેલ છે. તેની ઉપર મી. ભાલાએ અપીલ કરી કહેવાય છે. અમને ખાતર છે કે તે અપીલની અંદર મી. ભાલા દારશે. કેમકે તેમાં રજીસ્ટર પરમોટની ગરજ સાર છે કે નહિ તેનો અર્થ કરવા સિવાય તો બીજા શું આવા રહેવા છે તેથી મી. ભાલાને અમારી ખાસ સલાહ છે કે હાલ તુરત તેમણે પોતાની અપીલ એવી લેવી અને જો તેમ ન કરે તો થણા માણસોને ધન પહેંચવાનો સંભવ છે. ત્યાં સુધી રજીસ્ટર એ પરમોટની ગરજ સાર છે કે નહિ એ વિષે અચોક્કસ છે ત્યાં સુધી માણસો દાખલ થઈ શકવાનો સંભવ છે. પણ જો સુપ્રીમ કોર્ટે એ કસેથી આપણી વિરુદ્ધ યુકાદો આપ્યો તો જરૂરપણે ઉપર રહેલું આરંભ થઈ જશે.

સુપ્રીમ કોર્ટે અરજ કાઢી નાખી પણ

જેમ પરમોટના અગત્યના કેસમાં હાલ દ્રાવિડવાસમાં થયા છે તેમજ ૧૯૦૫ ના કાયદા પ્રમાણે મળી પાંચના રજીસ્ટરની

બહુ કાલ કારક યુકાદો સુપ્રીમ કોર્ટ તરફથી આપણને મળ્યો છે. એટલે ત્યાં થયેલ કાયદો તેનો તમેજનો સાર કાયમ થયો સમજવું છે. તે ઠરાવ પ્રમાણે બિટીરા પ્રિસિપ્લ એસોસિએશન લોડે સંકળમાં પાસે કરેલી તમામ દલીલ સાચી ફરી છે અને જોવા સમર્થના માછલેરે મી. કેસે જે યુકાદો આદમ હાથની તમામ કેસમાં આપ્યો હતો જેનો હેવાલ અમાડી આપી ગયા છીએ તે મતલબ રહેલો છે. આવું પરિણામ એ આવ્યું છે કે બાબત ઉમરના છોકરાને, આપની સાથે આવેલ છોકરાને અને જે વેપાર ન કરતો હોય એવા બન્ધાઓને તથા મરદોને બહુ પાંડતો પાસ લેવાની જરૂર નથી. આવા યુકાદા આપણને બહુ કાયદો કરતા છે કેમકે જેમ જેમ ૧૯૦૫ નો કાયદો અનીશિત છે એમ કરતુ વાંચે તેમ તેમ તે કાયદો વહેલો નીકળવાનો સંભવ છે.

સીગાનાંડાનું મરણ.

કાઠી કુલડનો આગેવાન સરકાર સીગા નાંડા ગયા સોમવારે મરણ પામ્યો છે. તેની ઉમર ૧૦૪ વરસની હતી. ત્યાંના વખત માં તે નાની ઉમરનો હતો. તેણે કરેલાયો ની લગાઈમાં લાગ લીધો હતો. અને છેલ્લી કાંઈકાની લગાઈમાં પોતાના માથાસો સહીત લગાઈના મેકન ઉપર લાગર થયો હતો. જુલુલેન્ડની લગાઈના ઠેકાણા પાસેજ તેણે પડાવ રાખેલ હતો. બંબારા એક ઠેકાણેથી બીજા ઠેકાણે નાશલામ કરી ગોરા લશકરના હાથમાંથી છટકી જતો તે પણ સીગાનાંડા તેને આશ્રય આપતો તેથીજ. કાઠરાઓએ ગોરા ને હાંકળા એવી અફવાથી કેટલાક કાઠરા એ દુલડમાં જોડાયા હતા એમ જાહેર થયું છે. સીગાનાંડાનું પણ તેમજ થયું હતું એમ કહેવામાં આવે છે. મોમી ગોર્જ લગાઈમાં બંબારા માર્યો ગયો અને મેલ્લો કાજુલની પણ તેવીજ સ્થિતિ થઈ, અને આખરે સીગાનાંડાને ગોરાઓને શરણ થયું એ એકજ રસ્તો રહ્યો હતો. શરણ થયા પછી તેની કોર્ટ મારશીઅલ આગળ તપાસ ચાલી તેમાં તેના ઉપર રાજકોહ શીરુર અને બળવો કરવાના આરોપ મુકવામાં આવ્યા હતા. ના. ગવરનર તેના ઉપરની સજા ઠરાવ વાના હતા. પણ તેની સજા કરવામાં આવે તે પહેલાજ તે મરણ પામ્યો છે. એવું કહેવામાં આવે છે કે લગાઈના પુનઃઆર મામ કામો માથું થયા વગર શાંત છંદગી મુલારી હોત તો તે થોડાં વરસ વધારે જીવી શકતો હોત. તેથીજ એફસી ડીપાર્ટમેન્ટ જણાવે છે કે તેની ઉમર આજમાં આજના ૧૦૪ વરસની હતી એટલે.

મી. રાખર્ટ ફેનેમેર.

ગયા રવીવારે મી. રાખર્ટ આધ્યાત્મિક ફેનેમેર મારીત્સઅરગમાં મરણ પામેલ છે. તેઓ અદાર માસ ઉપર સુખીમ કારના જાળના હોદાપરથી રીટાવર થયા હતા. તેમણે ૪૬ વરસ સુધી નાતાલ કોલોનીના સીવીલ સરવીસ ખાતામાં સતોપકારક અને વખાણવા લાયક રીતે નોકરી બજતી હતી. કેટલાક વરસ સુધી તેમણે કરબનના સીક માઈસેટનો હોદો બોગવ્યા હતા, અને તેની સંવાળો ખાતર સત્તાવળાળો તરફથી ચમ્પી વખત તેનો આખર માનવામાં આવ્યો હતો. કેટલાક પ્રસંગો વખતે તેની વખાણ નાલાયક હોદાપરથી સરકાર અને કોલોની તરફથી તેઓ મોટું માન મેળવી શક્યા હતા. તેના મરણથી તેને ઓળખનારાઓમાં બારે દીક્ષીતરી ફેલાઈ છે.

કેમ્બ્રિસની મીટીંગ.

કારના મેમ્બરોને આપકાર.

તા. ૨૦ મીની રાત્રે આદ વાગે ઈડિઅન સેયર બેરર કાર જે માન મેમ્બરોને પાછી ફરેલી જે તેના માન અર્થે કેમ્બ્રિસ હોલમાં બહેર સભા થયેલી હતી. મી. કાઉન્ટ મહમદ પ્રમુખ સ્થાને ખીરાત્યા હતા અને કરબનના આગેવાન શુદ્ધરથો તથા ખીજા દિંદીઓથી હોલ સીકર બરાબ મંચા હતા. ઈડિઅન ઓપીનીઅનના અંગ્રેજ એડીટર મી. પોલાક પણ હાજર હતા. મી. પીરન મહમદે દરખાસ્ત કરી કે કારે કરેલા કામને સારું કેમ્બ્રિસ તેને સાબાસી આપે છે તથા તેનો આભાર માને છે. તે ઉપર બેસતાં ધરીત ભાષણ કરી મી. પીરન મહમદે કારના વખાણ કરી. મી. આદમજી મીયાખાને ટેકા આપતાં જણાવ્યું કે કેમ્બ્રિસ હોલમાં અને સ્ટેશન ઉપર એક સરસ કામ કરી આવેલા દિંદીઓને લેવાને અને આવકાર આપવાને હાજરો દિંદી બેળા ન થયા નેટલી ખામી બજાવ. કારને જેટલું માન અપાય તેટલું ઓછું છે. તેના કામથી આખી દિંદીકામનું નાક રહી ગયું છે. તે દરવાના ટેકામાં મી. ઓસમાન અદમદ, મી. રકનુદીન, મી. અરનાઈ ગેબીઅલ વગેરે સાહેબો બોલ્યા પછી હરાવ એક મતે પસાર થયો.

મી. આદમજી મીયાખાને દરખાસ્ત કરી કે કારના દરેક મેમ્બરને સાંદ આપવા નેહાએ. આ દરખાસ્તને મી. પીરન મહમદે ટેકા આપ્યો અને તે પછી એક મતે પસાર થયો.

યમ. મી. કીલાવાળાએ જણાવ્યું કે મીસીસ ગેબીઅલ તથા મીસીસ નાનજી કે જેમણે રેડ કોસના પદાઓ બનાવેલ તેમનો કેમ્બ્રિસે ઉપકાર માનવો થતો છે. આ અવસરે મી. પોલાકે તથા ગેબીઅલ આધ્યાત્મિક પણ ભાષણ કરેલા. અને દિંદીઓને એકત્ર રહેવા ભલામણ કરી. મી. ગાંધીએ જણાવ માં કેમ્બ્રિસને કારનીયતી ઉપકાર માનતાં જણાવ્યું કે કારે કરેલું કામ તેની ફરજ હતી. અને ઉમેદ બતાવી કે જે દિંદીઓ કારની અરેખરી ખુબ જાણવા માગના હોય તો નેહાએ એવી કાર હમેશાને સારું અપાય એમ સરકારની મારફત પ્રયત્ન કરેલા નેહાએ અને એવી કારમાં દાખલ થવાને કાયદે ચલા સારું શરીરને અરેખર કસવા મહેનત કરવી. ને કદી વેપારી વરગ તેમાં ભાગ ન લઈ શકે તો કેળવણીથી ખીજા દિંદીઓ તથા વેપારીઓના નોકરો મેતાઓ વગેરે સહેજે ભાગ લઈ શકે છે. લગાઈને વખતે તેમને એવો અનુભવ થયો કે ગોરાઓ દિંદી મેમ્બરોની સાથે બહુ પ્રેમથી વસતતા હતા અને કાળા ધોળા વચ્ચેનો તફાવત નહોતો રહ્યો. જે બચુને સારું વધારે દિંદીઓની કાર અને તે તેવી જાતનો ભાઈચારો વધી શકે અને તેમ કરતાં દિંદી તરફનો ગોરાઓ નો અલગબેલો દુર થવા સંભવ છે. તેથી તેમણે બહુ આમદ પુર્યક તેવી કાર બનાવના ભલામણ કરી ત્યાર પછી 'કારને સારું તારીખોના અગ્રાજ કરી સભા પુરી થઈ.

બાઈ મીટીંગ.

કેમ્બ્રિસની બીજી મીટીંગ તા. ૨૩ મી સોમવારની રાત્રે કેમ્બ્રિસ હોલમાં મળી હતી જે વખતે રેડ કાઉન્ટ મહમદ પ્રમુખની ખુરશીપર ખીરાત્યા હતા. સભામાં મેમ્બરો શીયાવ અન્ય શુદ્ધરથો હાજરે થયા હતા. સરખાનમાં સેક્રેટરીએ મદ સભાનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવી તે ઉપર પ્રમુખની સહી લીધી હતી. આદ સેક્રેટરીએ જણાવ્યું કે જે જે શુદ્ધરથોએ કારના કામમાં મદદ કરી છે તે તથા બુનીસીપાલ સેક્ટરોની નેંધિમાં આપણાં નામ લખાવવા સારું જે જે સાહેબોએ મહેનત સીધી છે તે અથા સાહેબો નો ચોખ્ખો ઉપકાર માનવા ખાતર તથા કામ મંડ જણાવીથી લાઈબ્રેરીના પુસ્તકો જે થોડા વખત ઉપર જણાઈ લાઈબ્રેરીમાં આપવા માં આવ્યા છે તે પાછા કેમ્બ્રિસ હોલમાં ગાયવા સારું આ મીટીંગ ખોલાવવામાં આવી છે.

સરખાનમાં મી. આંગલીઆએ દરખાસ્ત કરી કે મી. પીરન મહમદ, મી. પોલાક, મી.

ગેબીઅલ, મી. ખાત તથા મી. પોલતરજી થી બુનીસીપાલીટીના પોટ આપના જે મહેનત લેવામાં આવી છે તે ખાતે કેમ્બ્રિસે તેનો ઉપકાર માનવો નેહાએ. આ દરખાસ્તને મી. આદમજી મીયાખાન તરફથી ટેકા મળતાં સરવાળુમતે પસાર કરવામાં આવી હતી. ત્યાર બાદ મી. પીરન મહમદે કારના ૨૦ મેમ્બરોને વ્યાકત આપેલી તે ખાતે તેમનો ઉપકાર માનવાનો હરાવ કરવા માં આવ્યો હતો. કારના ખીજા ૨૦ મેમ્બરો ને કીજ આપવા સારું તથા ખીજું અનુભવનું કામ કરવા સારું મી. આપના ગેબીઅલ તથા મી. આદમજીને ઉપકાર માનવામાં આવ્યો હતો. ત્યાર બાદ મી. આદમજી મીયાખાનનો કારના પહેલા ૨૦ માણસોને કીજ કરાવવા સારું જે પોતાનું મકાન ભડે આપ્યું તે ખાતે તેમના તથા મી. ઉમર હાજી આમદ ઝરેરીએ કારના માણસોની કંટ ઉપરથી આવ્યા પછી જે આગતા સ્વાગતા કરી તે ખાતે તેમનો ઉપકાર માનવાના હરાવ પસાર થયા હતા.

મી. એમ. સી. આંગલીઆએ કારના ૨૦ મેમ્બરોને કેમ્બ્રિસ તરફથી રૂપાના ચાંદ આપ ની દરખાસ્ત કરી. આ દરખાસ્તને મી. હાજી અબ્દુલા આદમ ઝરેરી તરફથી ટેકા આપવામાં આવ્યો ત્યારબાદ સરવાળુમતે ચાંદ આપવાની દરખાસ્ત પસાર થઈ હતી.

લાઈબ્રેરી ખાતે કેટલાક શુદ્ધરથો તરફથી અરચા થતાં મી. ગાંધીએ ખુલસો કરતાં જણાવ્યું જે કાયમંડ જણાવીથી વખતે દિંદી કામ તરફથી કાયમંડ જણાવીથી લાઈબ્રેરી સ્થાપવામાં આવી હતી. તેની માલીકી તથા તેને ચલાવવાનો કારબાર એક ખાસ કમીટીને સોંપવામાં આવેલ હતો અને તે પુસ્તકો કેમ્બ્રિસ હોલમાં રાખવામાં આવ્યા હતા. લલુભાઈ લાઈબ્રેરીની વ્યવસ્થા હાલ નહિ થતી હોવાથી તે પુસ્તકો પાછા કેમ્બ્રિસ હોલમાં મુકવા મી. રવીશંકર ભટ્ટ, લલુ લાઈબ્રેરીના પ્રમુખને હું મળેલો છું અને તેમણે તે પુસ્તકો સોંપવાની ના પાડી છે. આ ખાતે હજુ એક મે શુદ્ધરથોને મારે મળવાનું છે જેમના તરફથી ખુલસો થતાં માફી મોકલી મંગાવી લેવામાં આવશે. મી. પીરન મહમદે જણાવ્યું જે મી. ગાંધી તરફથી જેવડાં ખુલસો થશે કે તુરંત મેસજ બી. હજારાઈમ દરમાહલની માફી મારફત આ પુસ્તકો લાવવાની ગોઠવણ થઈ શકશે. ઉપર મુજબ સભાનું કામ પૂરું થઈ અમા બાદ સભા વિસર્જન થઈ.

ઈડીયામાંથી તારણ.

સર વીલેયમ વેડરબર્ન.

વેડી વેડરબર્નની નાદુરુપ તબીબતને લીધે સર વીલેયમ વેડરબર્ન વિચલન થઈ હયા છે. વડે વડે જરૂર રવાા હયા. ત્યાંથી તેઓ જુન માસના છેલ્લા અઠવાડીયામાં પાછા ફરવાના હતા.

ફેરિશાયંદ્ર દત્ત.

મી. દત્ત જુનની ના. ૨૫ મી એ વિલાયત પહોંચ્યા છે. જે કે તેમની સુસાદરી ખાતમી પ્રસંગની છે તેપણ બજાણના કેટલાક રાજ્યદારી મંડળોનીવતી બંગાળના જાગજા સામેનો પોકાર મી. મેરલી આગળ રજુ કરવાના છે.

મી. આર્લેસ બ્રાડલો.

રોપલ એલિઆરીક સોસાયટીના છેલ્લા મેળાવળા વખતે હિંદુસ્થાનને લગતા વિષય ઉપર આરા નિર્ણય કાખતારને કેટલાક મુદ્દામાં આપવામાં આવ્યા હતા. તેમાંનું એક બધીના હિંદુ દિનેન્દુ મરુમ નર બ્રાડલો ના પૌત્ર મી. આર્લેસને આપવામાં આવ્યું હતું. તે જુવાન વિદ્યાર્થી હિંદુસ્થાનના ઇતિહાસનો ખંતથી અભ્યાસ કરે છે. અને તેના નીચંધપરથી એવું દસ્યુય છે કે ભવિષ્યમાં તે પણ એક દિનેન્દુ નર થશે.

યુરેસીઅન અને યુરોપીઅન.

બિટીરા સરકારે હિંદુસ્થાનમાં વસતા યુરોપીઅન અને યુરેસીઅનોની ખાસ કેળવણી માટે રૂ. ૨,૪૯,૦૦૦ ની મદદ કરી છે.

મુરેંદ્રનાથ ખેનરજી.

બાળુ મુરેંદ્રનાથ ખેનરજીને બારીસલના સત્તાવાળાઓ તરફથી જે દંડની શીક્ષા થએલ તે વિરુદ્ધની અખીલ કરવા પુઝી તે શિક્ષા રદ થઇ છે એ સમાચાર વિલાયતના કેટલાક પેપરોમાં છપાયા છે, તથા તેપરથી કેટલાક પેપરોમાં પુર્વ બંગાળની સરકારપર સખ્ત દીક્ષ કરવામાં આવેલ છે.

એક બાલુવાળોગ પત્ર.

મી. ડબલ્યુ. બી. જેમીસને વિલાયતના એક આગેવાન પત્ર ટ્રીબ્યુનમાં નીચેનો પત્ર લખ્યો છે: બંગાળ અને બ્રિટિશના ખીજ બાગમાં અજાવવામાં આવતા જુલમને લગતા કેટલાક સવાલ જવાબમાં પારલામેન્ટના કેટલાક રખત સેકાય છે, એ ઉપરથી જુલમુ દેખાઇ આવે છે કે ૧૮૫૭ ની દહેશમાં એવું જ્યન આપવામાં આવેલ હતું કે તિહી અને મેરને સરખાવે ૬૬ ને અદલ ઇનસાફ આપવામાં આવશે. પણ આ વચનને તોડવામાં આવ્યા છે. માટે પારલા

મેન્ટમાં હરિઅન બ્રેટ વચવામાં આવે તે વખતે આ વચનોને અમલમાં મુકવા તથા તિહી રાજનીતિમાં સુધારા કાખત કરવાનો સવલ કિપાડો નીકળે. તે સુધારા ને પ્રમ.ભે:-

હિંદુસ્થાનમાં નાના મોટા દરેક હોદ્દા ઉપર કાયદે હિંદીઓને નીમવા. ગવરનર મરનર જનરલ, અને ઇલાકાના ગવરનરની કાઉન્સિલમાં સુલેલા પ્રજના પ્રતિનિધી નીમવા. સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટની કાઉન્સિલમાં ઓકામાં ઓકા જે કાયદે હિંદીઓને નીમવા. સીવીલ મરવીસની પરીક્ષા હિંદુસ્થાનમાં જેવાવી લેખએ. અને જે હાલની અસતોપની કાગણી નાહુદ કરી હોય તે આ સુધારો પુરતો તથી પણ હિંદીઓને સ્વસાવ્યજ આપવું લેખએ.

કોલોનામાં એસીઆરીક લય.

આ પત્રના ઇંગલીશ એડીટરનો ઉપરના મથાળોનો આરટીકલ જે એઆયર રીન્ડુમાં છપાયો હતો અને જે મુન્સની તથા અંગ્રેજમાં અમે આપી ગયા હતા તેનો આમે ભાગ હરિઆ પત્રમાં છપવામાં આવ્યો છે.

એક ગોરી સ્ત્રીનો હંદ.

મીસીસ રોખીનસન નામની એક ગોરી બાદને ગીરમીટમાં રહેલી એક ઓરત ઉપર હાથ ઉઠાવવાના વાંકસર અમલાહી દારૂ આગળ ખડી કરવામાં આવી હતી. મુન્હેગર અને તેના બધીને માલસેટની સામેજ ગેરક આપવામાં આવી હતી. ફરીયાદીએ કહ્યું કે મીસીસ રોખીનસને ચારલી નામના એક કાફર તોફરને મોકલી મને તોડવી હતી, અને ત્યારે તે ત્યાં ગઇ ત્યારે મુન્હેગરે મને મોકાપર ફેંસા માર્યો. સાક્ષી તરિકે તે કાફર તોફર એકજ હતો. સાક્ષીએ કહ્યું કે મીસીસ રોખીનસન ફરિયાદીને મારતી હતી તે મેં વેંયું હતું. તહોમતદારે તે બાદને એક હોસો માર્યો. તે બહાર ગયે ત્યાં સુધી તહોમતદાર મારતી હતી. માલસેટના સવાલના જવાબમાં સાક્ષીએ વધુ જણાવ્યું કે તહોમતદારે પ્રથમ હોસો માર્યો પછી પારી નાખી પાદુઓ મારી હતી. મીસીસ રોખીનસને પોતાનીવતી પુરાવો આપવા નાખુથી બતાવા માલસેટે સુકદો આપતાં જણાવ્યું કે તોફર ઉપર હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો તે વાત સાબીત થાય છે. તહોમતદારપર મુન્હે સાબીત થવાથી તેને મુન્હેગર ગણ્યું હતું તેથી તહોમતદારનો દ્ર એક પૈડ હંદ કરે છે.

નાતાલ કોલોનીના તંદુરસ્તી ખાતાનો રિપોર્ટ

૧૮૭૫ ની સાલમાં ૧૮૭૫ દિહીઓ મરણ પામ્યા હતા. મેલી ના. ૬૧ મોએ થએલ તેજાનથી મરણ પામેલ હોય તે જુદા. તે હવરે ૨૦.૫૫ નું પ્રમાણ થયું. ૧૮૭૮ માં હવરે ૧૮.૬૫ મરણ થયાં હતાં આ મરણ પ્રમાણ અસાધારણ રીતે મોટું છે. તે મેરાતી મરણ સંખ્યાની સાથે સરખાવવાથી માલુમ પડશે. ૧૮૭૮માં ૧૧૦૨ મોરાં મરણ થયાં હતાં. આમાં ઘટકો થઇ આ સાલ કપડ મરણ નોંધાયા છે. આથી હવરે ૬.૪૪ મરણનું પ્રમાણ આ પ્રમાણ સાથે સરખાવતાં હિંદીનું મરણ પ્રમાણ બહુજ મોટું છે. મરણમાંથી ૨.૬ ટકા મલેરીઆ તાવથી નીપજેલ મરણ હતાં. મેરામાં ૧.૮ ટકા મલેરીઆથી મરણ થયાં હતાં. આખા વરસમાં ૨૭ મોરાં અને ૧૫૩ હિંદીઓ મલેરીઆ નાવવી મરણ પામ્યા હતા.

ફેબ્રુઆરી મુન્હેગરોની નોંધ.

છેલ્લા અઠવાડીયામાં બદલ પડેલ ગવર મેન્ટ જેમેટમાં ફેબ્રુઆરી મુન્હેગરો જુન માસ નો રીપોર્ટ બહાર પડેલ છે તેમાં હિંદીને લગતા નીચેના આંકડા છે.

અપહરણ ૨, ઘરને આગ લગાવવાના ૨, હુમલાના ૬૧, આપઘાત કરવાની ફાસીપના ૨, બરોતા બાઇસોના ભંગ માટેના ૧૬, સુલેહનો ભંગ કરવા માટેના ૧૫, ટોરને લગતા દરદના કાવદાના ભંગ માટે ૧, ટોર ચોરવા માટે ૨, કોરતનો અનાદાર કરવા માટે ૨૬, પ્રાણીઓપર આતરીપણ વાપર ના માટે ૭, કાળુ ચોરી માટે ૧, ફરસનો કર નર્દિ આ ત્યા માટે ૫, નીંદા કરવા માટે ૭૫, જુલમુ ૨ મથા માટે ૯, દેહઆનાના કાવદાનો ભંગ કરવા માટે ૧, બારાને લગતા કાવદાના ભંગ માટે ૭, આછેરીરીફસન પાત્રને લગતા કાવદાના ભંગ માટે ૨, ઇર્મી ગરેસન રીસીફસન કાવદાના ભંગ માટે ૭, હિન્દીઅન હામીગરેસન કાવદાના ભંગ માટે ૮૬૬, મંદા રહેવા માટે ૧, દારને લગતા કાવદાના ભંગ માટે ૧૦, માંડ થવા માટે ૨, માલસેટ કોરત એકદના ભંગ માટે ૭, સ્વાસ્થ્યપુરવઠ ખીજવતી બીજકતનો નાશ કરવા માટે ૧, મરડીઅલ લા મુન્હેગર ૩, ફેઃ અને નોકરને લગતા કાવદાના ભંગ માટે ૧૬, વગર પચવાને દલ આપવા માટે ૧, જુન માટે ૨, ખેડી જુવાની માટે ૨, પોતાને

કાયદાના ભંગ માટે ૧૦, પેશ ટેક્સ નહિં કરવા માટે ૬૩, સ્વચ્છતા નહિં રાખવા માટે ૫, વેલ્ફેર કાયદાના ભંગ માટે ૩૮, ચોરીના માલ રાખવા માટે ૧, ચોરી કરવા માટે ૮૭, ખીનની જમીનમાં રાખવા થવા માટે ૧૦ અને જટકવા માટે ૧. કુલ ૬૬૪ દિંદીઓને જુદા જુદા ગુના માટે સજા કરવામાં આવી હતી. યુરોપીયન ગુનેગારોની કુલ સંખ્યા ૧૮૬, તેવીયની ૨,૮૦૯ તથા ખીજી જાતના ૩૪ છે.

બેરગેસ રેલમાં નામ નોંધાવવાની અપીલ.

ડરબનની માઇસ્ટ્રેટ કોર્ટમાં મેગસ્ટ્રેટ પરથી બીન્સ ચીફ માઇસ્ટ્રેટ, સી હેલ્વુડ, અને એફ. સી. હોલાન્ડર આગળ દેવકાક શિટીશ ઇન્ડિયનો વતી મી. ખાન અને મી. ગેલ્લીએ નીચે જણાવેલા નામ બેરગેસની નોંધમાં દાખલ કરવાની અપીલ કરી હતી. આ દિંદીઓને તેમનાં નામ બેરગેસ નોંધમાં નોંધાવવાનો હક હોવા છતાં તેમના હકને મણવામાં નહિ આવ્યા હતા. તેઓના હક કબજ રાખવામાં આવેલ છતાં તેઓ મુદત સર કોર્ટમાં હાજર નહિ રહેતા હતા. તેઓ તેઓના નામ રાખવા કરવામાં આવ્યા હતા નહિ તેઓના હક કબજ રાખવામાં આવ્યા છે તેમના નામો:—મેસર્સ એ. એ. સીલિંગ (કલાઈ) વોર્ડ ૨; અમદુલા નાથ આદમ (વેપારી) વોર્ડ ૪ ને ૬; અસ. ડી. પીલે (વેપારી) વોર્ડ ૪ ને ૫; આદમલ મેખાખાન (વેપારી) વોર્ડ ૪, ૫, ૬; સુકમલસેન મેખાખાન (વેપારી) વોર્ડ ૪, ૫, ૬; ઉમર હાથ આમદ ખંધરી (વેપારી) વોર્ડ ૪ ને ૫; ડી. એમ. ડીમેલ (વેપારી) વોર્ડ ૪; કસીમ ખમીસા (વેપારી) વોર્ડ ૪; સુલેમન હુસેન ખરવા (વેપારી) વોર્ડ ૨, ૪, ૬; મહમદ ખાવા માયત (વેપારી) વોર્ડ ૨, ૪, ૫; આર. બી. ચેટી (મીઠાઈ વેપારી) વોર્ડ ૬; છ. એમ. દેસાઈ. (વેપારી) વોર્ડ ૪; લગવતીદીન (વેપારી) વોર્ડ ૫. બેરગેસ અરજદારોના હક કાઢી નાંખ્યા. ત્યારે મી. ખાને વધી ઉઠાવ્યો કે જોઈતી કાયદાત ધરાયનાશ અરજદારોનાં નામ રેલમાં શામાટે દાખલ ન કરવાં, એ બતાવવાનું કામ ટાકિનકાકિનરીક તું છે. આ વધી રદ કરવામાં આવ્યો હતો. મી. ખરનાં ગેલ્લીએ માગણી કરી હતી કે મી. ઇસમાઇલ અલુખર જે હાલમાં અહીં નથી તેનું નામ રેલમાં દાખલ કરવું જોઈએ. પણ ઉપરનાર કારણ મી. આ હક પણ રદ કરવામાં આવ્યો હતો.

દક્ષિણ આફ્રિકામાં બે અગત્યના ચુકાદા.

મી. અલુખર આમદની સ્થાવર મિલકત ખાખન ટ્રાંસવાલમાં જે ફેસ પ્રકારમાં આવ્યો હતો તે તથા મી. દાદા ઓસમાની માઇસ્ટ્રેટ ની કાયદેસર ગંધ કરવામાં આવી તે બંને ફેસ ઉપર ઇન્ડિયન રિવ્યુના અધિપતિએ સખન દીકા કરી છે. તે દીકાના ઉદ્ધાર પારિશ્રમમાં મી. નારેસન (મેડીટર, ઇન્ડિયન રીવ્યુ) ગળે છે. દક્ષિણ આફ્રિકામાં શિટીશ દિંદીઓ જમીનના માલિક ન હતા અને અથવા તો છુટી રીતે ન વેપાર કરી રહ્યા હતા. તે દિંદુસ્થાનમાં આવના અંગ્રેજ માલનો આપકોટ કરવાનું દિંદી પ્રજાએ પગલું ભર્યું ત્યારે અંગ્રેજો આપણને “ફ્રી ફ્રેડ” અને “સાઉન્ડ પોલીટીક્સ” ના વિધોપર મોટા મોટા લાખલુ આપવા લાગ્યા. દુનિયામાં સુધારાની ટોચે ચડેલી પ્રજાના વિચારો હજુ કેવા સાંકડા છે તે આ બે ફેસમાં અપાયેલા ફાવ ઉપરથી જણાઈ રહે છે. પછાત પડેલા દેશને છતીને તેની પછાત રહેલી પ્રજાને સેનીટીશનને બદલને જેટલે મુધી બની શકે તેટલે મુધી પછાતજ રાખે છે. આટલી સ્થિતિએ પહેાંચ્યા છતાં પણ અંગ્રેજ રાજ્ય ન્યાયો ગણાય છે! આના કરતાં વધારે ન્યાયી ખીજે કાઢી લેવા શકે ખરો ?

હિંદુસ્થાનમાં અંગ્રેજી રાજ્ય.

અંગ્રજીમાં પ્રગટ થતા “પાર્લેમીયર” નામના પેાછેલા કાપામાં ઉપરના મથાળાથી એક અગત્યનું લખાણ જમાવ્યું છે. આ ઉપરથી તે લખાણ જ્ઞાનપરગનાં સ્તર પત્રમાં પ્રગટ થયું હતું. તેના સાર નીચે મુજબ છે:—

“દેશી પ્રજાની કાગણી અંગ્રેજના પિરૂક વધતી જાય છે, અને એવી સ્થિતિ છુપાવી રાખવાથી પરીણામ માફ આવવા સંભવ રહે છે. જે અન્યાય અને વહતાઈથી ગેરાઓ દિંદી નરક વરતે છે તેના ઘણા દાખલા છે. આ અસંતોષનું ઉપરનું સ્વરૂપ બંધ ચરો તોપણ તે અસંતોષ મુળથી તાણુક થશે નહિં. તેમાં ખાસ કરીને કેળવણી વરગમાં હાથ જે અસંતોષ ખુલી રીતે દેખાઈ આવે છે તેમાં આગળ કાદા વખત જણાયો નહોતો. આ સંબંધમાં એક વજન દાર કેકણીથી એવું જણાવાયું છે કે પશ્ચિમ તી કેળવણીથી હિંદુસ્થાનમાં અસંતોષ વધતો જાય છે. પોતાના કારભારમાં પોતા

નો હાથ હોવા જોઈએ એવો મનુષ્ય માન નો સ્વભાવ છે. અને તેથી કેળવણીના વરગ માં એવી કાગણી ફેલાવી જાય છે કે હિંદુ સ્થાનના રાજ્ય અમલમાં પ્રજાના પ્રતિનિધી એવો ખાસ મળે તેમાં અમલ તુરંત હાથ ચેલો જોઈએ તેઓના હક ગ્રાહ લેવામાં આવે છે તોપણ તેઓના કેળવણી તેમને રહે છે અને તેથીજ તેઓ રાજ્ય અમલમાં ખાસ મળે છે. કાગરેસવાળાઓ સાધારણ રીતે કાંઈ કરતા નથી. વરગમાં એક વખત ભાખ્યા કરીને બેસી રહે છે પણ તે પછી અજુકતો કરતાં નથી પણ હવે એ સ્થિતિ માં ફેરફાર થવા હોય એવું જણાય છે. વરગમાંની અગત્યના અંગે જે કાગરેસના કાંઈ કાગરેસ હવે વાચન રહેશે એવું જણાય છે હિંદુસ્થાન રીવરી દીવસે વધારે કેળવણું જાય છે પણ કેળવણી ના સુધારા કરતા રાજ્યપ્રકરણી સુધારો લોકમાં ઉતરવે વધતો જાય છે. તેથી હિંદુ સ્થાનને રાજ્ય અમલમાં હજુ આપણે દાખલ કરી શકીએ નહિં. રાજ્ય કરનાર એમજ રહે છે કે “આ અમારા લાભનું છે અને તેથી અમારે તે કરવું જ જોઈશે.” આ દેશીઓ ઉપર જોડાઓ બચકર રીતે ઉતરી પડ્યા છે. અને આપણી દલો પછી આપણે ખ્યાલ રાખતા નથી. કાગરો રાજ્ય કરતા કાયમ વધતો નથી પણ રજા ઉપર બસ રહે છે. આ વાતને દેશી ગરો સમજી રહે છે અને કરડી વગરે જુઓ છે. જુદાન અંગ્રેજો અને ખાસ કરીને જુરાનીઆ અમલમાં દેશી તોડરો અને સામાન્ય વરગ તરફ ઉઠતા અને તોડરોના વરતે છે. દેશીઓ નરકની અતી વરતજુક નુકશાન કરે છે આવા જુરાનીઆ અમલદારો નજીક વાંક સાદું તોડરોના કાઢી મેજે છે. પોતે પણ ન સમજી શકે તેવી જાતના હુકમ કરે છે, તોડરોને રસ્તાપર આજુકથી મારે છે આવી કેટલીક ખીનાથી અસંતોષની કાગણી ફેલાય છે. સીવીલીઅન અંગ્રેજ અમલ દારો સારી વરતજુક નથી બતાવતા એ ખરેખર અફસોસની વાત છે.

સ્ટીમરોની હીલચાલ.

ધોંગાલા—તા. ૧૦મી જુલાઈએ કલકત્તા થી નીકળી મુકા છે.

[નાતાલ રીવર કાગર.]

અમલગી—તા. ૧૦મી જાગરે ઉપડશે.

અમલગી—તા. ૧૧મી જાગરે ઉડશે.

જેઆમે થા. સીવા મુજબ નથી.

[જરમન કાગર.]

ડીસ્ટાગ—તા. ૨૬ જાગરે ઉપડશે.

અમલગી—તા. ૧૬મી જાગરે ઉપડશે.

રેલવેપર તકલીફ.

જોવાનેસ્પરગના મી. ઓસમાન સત્તરિ
ત્યાંના ચીફ ટરાશીક મેનેજરપર નીચેનો
કાગળ મોકલ્યો છે :—
સારથે.

જોવાનેસ્પરગથી પ્રીટોરીયા મુસાફરી
કરતાં રેલવેમાં મારે જે મુશ્કેલીઓ અને
કેસાસની બેગવરી પડી છે તે આપના
ધ્યાનપર લાવવાની મને જરૂર જણાઈ છે.
તે આપને સઘળી હકીકત હું આપની
આગળ રજુ કરું છું અને આજ્ઞા રાખું છું
કે બધા હિંદીઓની આ એક સરખી ફરી
આફની કાઢ મળશે. મારા કેસની હકીકત
નીચે મુજબ છે:—ધણા જરૂરી કામસર મેં
૨૧મી જુને સવારે આઠ વાગે આમહોંટીન
થી પ્રીટોરીયાની ટીકીટ લીધી. રેલવેવાળા
ઓએ મને બીજા વરગતી ટીકીટ આપી
છતાં પણ મને એકના ડબ્બામાં બેસવું પડ્યું
અને તેથી મારે મુસાફરીમાં કેટલુંક સંકટ
વેડવું પડ્યું. મેં બીજા વરગતું બાકું ખર
રજુ હતું, અને થોડા બીજા વરગતા કમપા
રટમેંટ ખાલી હતા તોપણ બીજા વરગમાં
મને જગ્યા આપવામાં આવી નહિ. મને
મુસાફરી કરવાની રજા નહોતી આપવી અને
રજા આપી તો પછી જે વરગના પર્સિસ મેં
ખરવા હતા તે વરગમાં મને જગ્યા આપ
વાની જરૂર હતી.

૧૯૦૦ અને ૧૯૦૧માં હિંદીઓને જે
લાભ આપવામાં આવેલ છે તે તરફ હું
આપનું ધ્યાન ખેંચું છું. તે મુજબ જોવા
નેસ્પરગ અને પ્રીટોરીયા વચ્ચે મુસાફરી
કરનારા હિંદીઓને બીજા વરગમાં મુસાફરી
કરવાનો હક છે. હું ૧૮૯૬ની સાલથી આ
કોસોનીમાં રહું છું, પણ હાલના જેટલી
મુશ્કેલીઓ મેં કહી જોઈ નહોતી. મને
અચ્ચો થાય છે કે બ્રિટીશ સરકારનાજ
શાળમાં બ્રિટીશ ઈન્ડિયનોને ન્યાય અને
વાજબી હક નથી મળતા. આ બ્રિટીશ
નામને છાજવું નથી. આમળ કરતાં અમારે
ઉપરોક્ત વધારે જીજ્ઞાસ સહન કરવો પડે છે.

ટરાંસવાલરોને માન—ટરાંસવાલની
લશકરી ટુકડી જેણે કાફી કુલકમાં બહુ
સારું કામ બજાવ્યું હતું તેના આખા
કોસોની વતી આજાર માનવામાં આવ્યો
હતો. તેને આવકાર આપવા માટે સ્ટેશનપર
અને રસ્તે રસ્તે માણસોના ટોળાં મળ્યાં
હતાં. પેરટ કોર્ટમાં બને આજુએ માણસો
ની હડ બળી હતી. હડવેશઓને હાંપની ગર
જનાથી વધારી ભેગમાં આવતા હતા. ત્યારે
ટુકડી ટાઉનહોલ આગળ આવી ત્યારે એક
ના ટોળાંમાં પુરાણોના પોઠાવેથી પોતાનો
હાં બહાર કાઢી હતો.

મધ્ય આફ્રિકાના કાફરાઓ.

ફેલાનો જતો મુસલમાની ધરમ.

ઉપરના મથાળાથી એક પત્ર મરહુમીમાં
પ્રગટ થયો હતો. જેનો સાર નીચે પ્રમાણે:
આખા ન્યાયા અને તાંત્રાનેકના પ્રદેશમાં
હાલથી મુસલમાની ધર્મ ફેલાતો જાય છે.
એ જાણવા જેવી બીના છે. બ્રિટીશ રાજ્ય
ની સત્તામાં આવ્યા પછી ગુલામગીરીનો
બંધો બીજકુલ રહ્યો નથી. છતાં મધ્ય
આફ્રિકામાં નોકરોને વંશપરંપરા એક ધણી
ની નોકરીમાં રહેવાનો રીવાજ ચાલુ છે.
પેરટુગીઝ પશ્ચિમ આફ્રિકા શિવાય બીજ
જગ્યાએ ગુલામગીરીના બંધામાં વેપાર કર-
નાર લોક જોવામાં આવતા નથી. પણ તેવા
લોકો મુસલમાની ધરમનાં બીજા મુશીબયા
છે. જેનાં તત્તો કાફરાઓ તરત અડાલુ કરે
છે અને હસાઇ ધર્મના ગુચરણવાળા તત્તો
કાફરાઓ સમજા રાહતા નથી. મધ્ય આફ્રિકા
ની ધણીપરી જનતામાં એકથી વધારે બધરી
કરવાનો રિવાજ છે અને હસાઇ ધર્મમાં એક
કરતાં વધારે બધરી કરવાની મના છે,
તેથી કરીને આ લોકોને હસાઇ ધરમમાં લાવ
વાનું બીજા રાહતું નથી. મુસલમાની ધર્મ
ચાર બધરી પણ કરવા છુદ આપે છે અને
આવી કેટલીક બાજતોને લીધે મુસલમાની
ધર્મનાં ફરમાન કાફરાઓ ખુશીથી સ્વિકાર
રાખે છે, કારણ કે આ લોકોમાં કેટલાક સંકો
ધર્મ આ રિવાજ ચાલતો આવ્યો છે. આ
રિવાજ જેને અંગ્રેજમાં પોલીગામી કહે છે
તે હસાઇ મીયનરીઓને બહુજ નડે
છે. ગ્રામ્યેજીની પુર્વના કેટલાક ભાગો
કે ત્યાં મુસલમાની ધર્મ જણાતો નથી
ત્યાં ક્રિશ્ચિયન મીયનરીઓ પણ કાફ
રાઓને ક્રિશ્ચિયન બનાવવામાં કાપી રાહત્યા
છે. પણ બીજા કેટલાક ભાગોમાં ફરાન્યા
ફરમાન મુજબ વરતવા લાગ્યા છે. મધ્ય
આફ્રિકાને પુર્વ આફ્રિકાના મુસલિમ નરક
જોઈયું તો ગુજાન્ડા રિવાય બીજા કાફ
ભાગમાં ક્રિશ્ચિયનીટીના પુર્વ ફેલાયે થયો
નથી. મેં (મરહુમીનાં અખરપત્રીમાં) એવા
કેટલાક કામગાંઓ જોયા છે કે તેમાં એક
પાટીઆપર કેલકાવની ફરાન્યા કરમાન
લખવામાં આવે છે અને નામ કરાંએ એવાં
પાટીઆં લેઈ લેઈ લેવા મળે છે. ત્યાં
આરણ લોક જે લોક આવે છે, તે લોકો
મહણુ કરે છે. ન્યાયા, કામગીરી અને
મહેનત ક્રિશ્ચિયનનાં કેટલાંક ગામગાંઓમાં
મુસલમાનોએ મસીકા બાંધી છે, અને મસી.

કેવું કહેતામાં આવે છે કે ગંજીબારી ફરક
જે ગામમાં આવે છે, તે વડે આ ઉપદેશનું
કામ ચલાવાય છે. આથી ક્રિશ્ચિયન પાટરી
એવું કામ મુશ્કેલીથી ચાલવા ચાલી રહ્યું છે.
જે મુસલમાન ધર્મ આવે ન આવે તે હાથ
ને કાફરાને સુધારાનું કામ આટલું બધું
મહેનત થાય નહિ. આખા જરમના ફરક
આફ્રિકામાં મુસલમાન ધરમનાં બીજા
સમજ રીતે રોપાયા છે. ને સરકારની નોકરી
વા ચલાવના કાફરાઓ મુસલમાની ધર્મ
પાળે છે. બ્રિટીશ મધ્ય આફ્રિકામાં સરકાર
ને લડાઈ વખતે સારી મદદ કરનારામાંના
કેટલાક મુસલમાની ધર્મ પાળે છે. મારા
(અખરપત્રીના) સત પ્રમાણે આવા લોકો
અરિષ્ટમાં સરકારને નુકશાન પહોંચાડનાર
નીવડશે. હનિદાસ એમ કહે છે કે મુસલમાન
હમેશાં ગોરાનો દુશ્મન છે અને પશ્ચિમ
આફ્રિકામાં છે એવાં પ્રીટોરીયનવડે એમાં
વધારો થાય અને સત્તાવાન થાય તો તેઓ
અંગ્રેજોને મધ્ય આફ્રિકા કે પુર્વ આફ્રિકા
માંથી હાંકી કાઢવા સક્તિમાન થઈ શકે.
અસલી સિટન લોકો ને હાનર વરસપર જે
રિયતિમાં હતા તેવાં હાલ કાફરાઓ છે. સિટનો
પણ વહેમ અને વિષયમાં ફસાએલા હતા,
અને મધ્ય આફ્રિકાના નેટીવો પણ તેવીજ
હાલતમાં છે. રોગના છતનાસઓએ
આવીને સિટનોને ધરમ સુધારાનો મારગ
બતાવ્યો. ક્રિશ્ચિયાનીટીવડે કરીને સિટન કે
જે આગળ મધ્ય આફ્રિકા જેવુંજ હતું તે
હાલવું નીતિવંત હોવાંડ થયું છે. વળી
ઉપર યુરોપના જે એકા રોમ તરફ જુદ
ચલાવવા આવતા તે લોકો આવે ક્રિશ્ચિયા
નીટીને લીધે બહુજ સુધારેલી પ્રજામાં ગણાવા
લાગ્યા છે. આવા કલિદાસના કામગાંઓ
પરથી સાબીત થાય છે કે ત્યાં ત્યાં હસાઇ
ધર્મ પાળવામાં આવે છે ત્યાં ત્યાં લોક પ્રજા
તરફ બધારે પડી રહે છે, મારે આ ફેરાન્યા
જોઈલા લોકોને પણ હસાઇ ધર્મથી સુધારી
રાકાય. યુરોપના પ્રાચીન જગતના હાલતમાંથી
આવી કિલસ નવરથાએ પહોંચવા નેટલાં
વરસો ગાંધાં નેટલાં જાણુર ફેરા વરસમાં
મધ્ય આફ્રિકાના કાફરાઓ સુધારી શકે.
કેટલાક ભાગમાં સુધારાનાં બીજા રોપાઓ
છે અને ગોરાની સાથે વસવાથી એક પા
લોકોના અવસામાં લેવા અખરપત્ર જેવી
રીતે સુધારે સંખવા લાગ્યા છે. અને ને
રાસને મુજબને કરીને પાટરીમાં માન થયે
છે. ક્રિશ્ચિયન પ્રજાએ જે કાફરાઓને
સુધારે કોસલ કયા છે, તે સુધારતા અધાર
લાગ્યો ત્યારે આફ્રિકાના કાફરા જનમુલિ

ઈડિઅન સ્ટેચર બેરર કોર.

મખરોની ખરી કસોટી.

લાંબી મજલ.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

મેપુમુલુ ગયા ત્યારે અને ધાતુ કે અન્યેન સખત મહેનત પછી એક દિવસનો આરામ મળશે. પણ ત્યાં ગયા કે બીજે દિવસે અમને ટ્રીગિમેસ્ટર ઉપડવાનો હુકમ મળ્યો. હુકમ સાંભળી અમારી શું થિયતે થઈ રહી તેનું પરણન કરવા કરતાં કહ્યુંના કરવી એવર વધારે સારું છે. આરામ બીજકુલ મળ્યો નહોતો અને તેથી અમારામાંના નવ દસ જણથી બીજકુલ આવી સકાય તેમ નહોતું. તેથી સારજન્ટ મેજરે ઉપરી અમલદારને જણાવ્યું કે જેઓ આજવાને બીજકુલ અસક્ત છે તેવા લોકને વારતે વાહન પુરે પાડવામાં નહિ આવે તો કુચ કરવાનું બની શકશે નહિ. કરનલ સ્પારક્સ આગળ આ વાત રજુ કરવામાં આવી. તેમણે જણાવ્યું કે જેમના પગમાં ચાકાં પડ્યાં હોય તેના બેરરોએ ટ્રીગિમેસ્ટર જનર આવી ગાડામાં બેસવું. આ પ્રમાણે ફરી તારીખ ટ્રીગિમેસ્ટર ની મુસાફરી શરૂ થઈ. ત્યાં અમે કેપટન પીઅરસનના હાથ તળે હતા. તેઓ અમારા તરફ માથા યતાવતા. ટમી તારીખે અમારે પગે ચાલીને અમારા કામપર જવાનું થયું. શનિવારે સાંજે અમને હુકમ મળ્યો કે બીજે દિવસે સવારે ત્રણ વાગે દુગેલા વેંડી માં જનારી દુકડી સાથે અમારા એચર લખતે અમારે જવું. અમલદારી વેંડીમાં જે સખત શ્રમ વેકવો પડ્યો હતો તેની સાથે સરખાવતાં આ કામ સહેલું હતું અને અમેને આશરે ૧૬ માઈલ જેટલો પંથ થયો હશે. તેજ દિવસે અમે કાંપ તરફ પાછા ફર્યા. ૧૦મી તારીખે રાત્રે અઢી વાગે અમારે ઓટોમાટી વેંડી તરફ પાપદળા ઘસાડરની સાથે કુચ કરવી પડી. જે કે અમારે બહુ મુશ્કેલ કામ બજાવવાનું હતું તોપણ આટલા દિવસના મહાવરથી અમે એવાઈ ગયા હતા. અમે બે દિવસનો ખોરાક અમારી સાથે લીધો હતો. ન. આવી સકાય એવી બીજામાંથી પસાર થવાનું હતું કાંઈ પણ એન્જ્યુલન્સ બાએજન આ રસ્તો કાંઈ શકે તેવું હતું. કાંઈ કાંઈ કેકણે તો અમારે ઉભી ટેકરીઓપરથી નીચાણમાં ઉતરવાનું હતું. નીચાણ એટલી બધી હતી કે થોડેવારો ને ઉતરીને થોડાને દોરવા પડતા. રસ્તો એટલો લાંબો હતો કે અમે એટલું ચાલીએ

તોપણ બીજાનું ના જો તો દેખાયજ નહિ. કાંઈ લડનારા કાફરો મળ્યા નહિ તેથી અમારી મુસાફરીનો ઉંડો આગ્યો અને ખાર વાગે અમે મુકામ કર્યો. બીજા નીચે એક એવો બનાવ બન્યો કે જેથી અમારી ડાકી કામની શક્તિની પરિક્ષા થાય. એક વઢાલર કાફર ડરખના લેનસરના એક માણસને રસ્તો યતાવતો હતો. અને તે બોટે રસ્તે લઈ જવા છે તેવા શકથી આ લેનસરના માણસે તે કાફરાને બહુકની ગોળી મારી. જેણેથી કાફર સખત રીતે ધાયલ થયો અને તેને ઉપાડીને લઈ જવાની જરૂર જણવાથી એ કામ અમને મોંપાયું. અમને હુકમ મળ્યો કે તેને તેજ દિવસ અમારે મેપુમુલુ લઈ જવો. અમને રસ્તો યતાવવા તથા ઉપાડવાના કામમાં મદદ કરવા આર કાફરાઓ મળ્યા, થોડેવારો અમારાથી થોડે દુર જઈ નજર બહાર ગયા એટલે આરમાંથી ત્રણ કાફરા તો અમારાથી જુદા પડ્યા અને એથે રસ્તામાં રક્ષણ વગર બંડખોરો કાપી નાખે એટલા વારતે મેપુમુલુ આવવા ચોખી ના પાડી. સારા બાએ ગોરા માણસોને પહોંચી શકાય તેવું હોવાથી સારજન્ટ મેજરે ઉપરી અમલદારને ખબર કર્યા. અમને એવો હુકમ થયો કે હાએલ થએલ કાફરાને બીજે દિવસ અમારે મેપુમુલુ લઈ જવો અને નેટલા વખતમુઢી અમારે તેને ખવડાવવા પીવડાવવાની સારવાર કરવાની હતી. આખી દુકડીએ બીજામાં પડાય નાખ્યો, અને ત્યાંજ રાત મળી. અમે બીજે દિવસે મેપુમુલુ જવાને ઉપડ્યા. અમને મદદ કરવા ને રવ કાફરાઓ આપવામાં આવ્યા. મોટી મુશ્કેલતે રસ્તામાં તેઓ અમારી સાથે ચાલ્યા અને તે પણ ડાકટર સેવેજ અમારી સાથે હતા તેથીજ. આ કાફરાઓ દાનત ખોટા અને હડીલા માણસ પડ્યા અને જે સંભાળ ન રાખીએ તો હાએલ થએલા માણસને પડતો મુક્યા વગર રહે નહિ તેવા હતા. પોતાના હાએલ થએલા જાતલાઈ તરફ તેઓને જરાપણ દયા આવતી હોય એમ જણાવું નહોતું. છતાં પણ હિંદી બેરરો તે હાએલ થએલાને સહી સલામત મેપુમુલુ લાવ્યા. આ મુસાફરીમાં અમારી બધી તાકાદ ની ખબર લેવાઈ હતી. અમારી કુચનો લણેજ મુશ્કેલ ભાગ પુરો થઈ રહેવા આવ્યો એટલામાં એક સાંકડી અને ઉંડાણવાળી ડાકી આગળ અમારી જાપાનીઝ બનાવટની ટોળી કાફરાના ભારથી ભાંગી પડી, છતાં સારાબાએ બીમર આદમીને ઇન થઈ નહિ. પહેલાં તેને રેલવે એચરપર ઉંચકસમાં આવ્યો હતો પણ તે એચર તો તેના ભારને લીધે વહેજુંજ ભાંગી ગયું હતું. હવે અમારે

કરવું શું એ વિચાર થઈ પડ્યો સારા નરીએ અમારામાં થોડા કાફરા માણસો પગ દતા. જેણે અમારું રેલવે એચરકામ આજે તેથી રીતે જાતેજ સમું કર્યું અને કાફરાને અંદર બેસાડી મેપુમુલુ બેગો કરી દીધો. આશરે ૧૫ માઈલ જેટલું ચાલીને અમે મેપુમુલુ ચાર વાગે પહોંચ્યા.

મેપુમુલુમાં એક દિવસ આરામ લીધા પછી તા. ૧૩મીએ ટ્રીગિમેસ્ટર ગયા અને ત્યાંથી તા. ૧૪મીએ મેપુમુલુની પડોશમાં એક દેકણે પાછા ફર્યા. દાસ અમે આજ જગ્યાએ છીએ. મેરીની અને તેનાં માણસો પડોશમાં છે અને તેથી દુરસડ ખંચ થયું છે. દાસ અમે આરામ લઈએ છીએ અને આજ કાલ પાછા જવાનો હુકમ મળશે એમ વાટ જોઈ બેઠા છીએ. આ ઉપરથી જોઈ શકાશે કે ત્રીજી જુલાઈથી આગસ્ટીમાં બધી જાણવા જેવી કપાકપી અને હિલચાલોમાં અમારી કોર પોતાનું કામ ઉઠાવવા હાજર રહી હતી. અને હાલ આ પવ લખનાર ખાતરી પુર્વક કહે છે કે જે જે કામ અમેને સોંપવામાં આવે અને જે કામ આવી બીજી કાંઈપણ દુકડી કરી શકે તે બધું કામ અમારી કોર બજાવવા શક્તિમાન છે.

ઈડિઅન સ્ટેચર બેરરકોરને રજ.

આ દુકડી એક મહીનો કામ કર્યા પછી ખલાસ થયાનો તાર અમને તારીખ ૧૬મી એ મળ્યો પણ અમે દીલગીર છાએ કે આ જાણુ જાણુ રહ્યા પછી તે અમને મળ્યો. અમારો ખબરપત્રી જણાવે છે કે સીનીવર મેડીકલ ઓરીસર મેજર બંટાઈને સરકાર તરફથી કોરના કામ વિષે ઉપકાર માની કોર ને રજા આપી અને જણાવ્યું કે જે સરકાર ને ફરી જરૂર જણાશે તો બોલાવશે. અમારો ખબરપત્રી નીચેની હકીકત વિષે જણાવે છે કે કોરને રજા ૧૬મી તારીખે બે વાગે મળી. સવા કલાકની અંદર તંત્ર વગેરે ઉબેડી તે બધું ચોખ્ખું અમલદારને સોંપી બીજા વગેરે બાંધી કુચ કરવાને માણસો તૈયાર થઈ ગયા કોરના કામમાં પાંચ તંત્ર એ હતા. સવાનજી વાએ કુચ શરૂ કરી પોણાનવ વાગે કરસની મી. નારાયણ દેસા ના રોર ઉપર પહેલા માણસો પહોંચ્યા. વચમાં અરધા કલાકનો થાક લીધેલ એટલે પાંચ કલાકની અંદર સતર માઈલનો પંથ કર્યો અને તેમાં કેટલાક પહોંચે ચડવાના હતા આટલો પંથ પાંચ કલાકની અંદર કર્યો એ સાધારણ રીતે વખાણવા લાયક ગણાય અને એક મહીના પહેલા જે તેજ

માણસોને તેટલો પંથ કરવાનું કહેવામાં આવત તો તેઓ કદી તેટલી મુશ્કેલીમાં કરી નહિ શકત.

કરસની પહેલિયાં મી. નારાયણ દેશાધરે માણસોને વધારી, લીધા બહુ ધામધુમથી જમાડ્યા અને પરોણાગત કરી. પહેલા સવારે મી. નારાયણ દેશાધરે ઉપકાર માની સ્ટેગર તરફ દુધ શરૂ કરી. સ્ટેગરમાં ત્યાંના જાણીતા વેપારી મી. એમ. ડી. સીદાતે કારના માણસોને આવકાર આપ્યો અને બહુ સારી રીતે જમાડ્યા અને માણસોની સારી ખબર રાખી. તેમનો ઉપકાર માની ખબરના ૧-૪૨ની માડીમાં કરખન તરફ કાર ચાલ્યા થઈ. રસ્તામાં યોગાદ સ્ટેશન ઉપર મી. ગોળદાસ ગાંધી, મી. તાર મહમદ તથા મી. પી. બી. દેશાધર મળ્યા આવ્યા હતા અને દુધ પાવું. કરખન સ્ટેશન ઉપર કરખનના આગેવાન શેડીઆઓ મળી જઈ ભગ ૧૦૦ એક હિંદીઓ કારને વધારી લીધી હતી. મી. ઉમર હાજી આમદ અવેરી ને ત્યાં તેઓની આગતા સ્વાગતા થઈ અને બધાને સાફ તેમણે જમણું તૈયાર કરાવ્યું હતું તથા કેટલાક અગરસર ગૃહસ્થોને જમવા નોતર્ણા હતા. મી. અવેરીનો ઉપકાર માની ત્યાં સજ્જા વીસરજન થઈ અને કોંગ રેસ હોલમાં કારના માનને ખાતર તેજ રાતે જાહેર મીટીંગ ભરાઈ હતી ત્યાં સહુ પહોંચ્યા. કોંગરેસની મીટીંગનો હેવાલ અમે બીજી જગ્યાએ આપ્યો છે. નીચેના ગૃહસ્થોએ કાર ને સાફ મદદ દેશે : મી. ખુશાલ મજુ, મી. મોરારજી હરીભાઈ, મી. બીમલાઈ લાલુભાઈ અને મી. નારાયણ દેશાધર એમણે કુટ મોકલ્યું. મી. મોતીલાલ દીવાને બે સારજન્ટ ના પટા મી. જોશી તથા મી. મુરેંદ્રનાથ મેદ ને સાફ મોકલેલા તથા ચાર રેડ કોસ બેજસ. મી. લજમન પાંડેએ સારજન્ટને પટા મી. સેલત સાફ મોકલ્યો. મી. નરસીંહ જોગમ વગેરે સ્ટેગરના વેપારીઓએ પરચુ રથ વસ્તુઓ આપેલી. મેપુમુખમાં મી. કાજી એ વખતે વખત કારને ઘટતી મદદ કરેલી. મી. ઉમર હાજી આમદ અવેરીએ પૌઆ તથા બધામ મોકલેલી. મી. પી. મુનસામીએ ચોપડીઓ મોકલેલી અને ડા. સેવેજ મેપુ મુકુના ડીઝીલ સરજન્ટ કુટ મોકલેલું.

કરખનમાં માન.

તા. ૨૩મીની રાત્રે કારના મે'ખરને મી. પીરન મહમદ તરફથી મી. ઉમર હાજી આમદ અવેરીના મકાનમાં જમાવત આપવા માં આવી હતી જે વખતે મુખ્ય મુખ્ય ગૃહસ્થોને આ તથા કુટ લેવા નોતર્ણા હતાં. જમવાનું તથા કુટ વગેરે લીધા બહુ મી. કાસીમ વલુચળીવાળા તરફથી દરેકને એકેક

રમાલ તથા મી. દાદા ઓસમાન તરફથી દરેકને ઉર્ચી તમાકુ તથા તેના કાગળોનું એક પારસડ ભેટ આપવામાં આવ્યું હતું. છેવટમાં મી. ગાંધીએ જમાવત માટે મી. પીરન મહમદનો તથા ભેટ માટે મી. કાસીમ તથા મી. દાદા ઓસમાનનો ઉપકાર માન્યો હતો. ત્યાંથી સહુ કોંગરેસની મીટીંગનો વખત થતા કોંગરેસ હોલ તરફ ગયા.

બીજી સ્ટેચર ખેરર કાર.

સરકારની માગણીને અનુસરીને જે બીજી સ્ટેચર ખેરર કાર ઉભી કરવામાં આવી હતી, તેમના ઉપરી મી. આયન મેધીઅલ હતા. મી. આઈઝાક ને કારને હમેશા કોંગ રેસ હોલમાં ડ્રીલ આપતા હતા. આ કારમાં દાખલ થયેલાના નામ નીચે મુજબ છે.

મેસર્સ આયન મેધીઅલ, અલી મહમદ, પીટીઆર, બસીઆ, હુમાન, ફેરસીંગ, તાકુર, રામસીંહ, સંજનમ, ચેરખુશન, રાહુલનાક, જે. મુડલે, કેની, આનાસહમ, સુખરી, માસન, ભગન, સકુર, ઉમરસા, પોટીઆ, ચીમીતાંબે, અબ્દુલ કરીમ, આર. અમીર, બી. કે. પટેલ અને મહમદ સાદાની.

પીટર્સબર્ગમાં લોર્ડ સેલબોર્ન.

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી)

હાઇ કમીશનર લોર્ડ સેલબોર્ન આ શહેર ની મુલાકાત લીધી તે વખતે અહીંના બ્રિટીશ ઇન્ડિઅનોએ તેમને એક માનપત્ર આપ્યું હતું. માનપત્રમાં ૨૫ જેટલા હિંદી વેપારીઓએ સહી કરી હતી. તેમાં બ્રિટીશ રાજ્ય તરફની હિંદીઓની વફાદારી વિશે ખોડવામાં આવ્યું હતું, તથા હિંદીઓ તરફ હમેશાં સરકાર ન્યાયી રહેશે એવી આશા રાખવામાં આવી હતી. જાત ને ચામડીને સવાલ અગવડવાળો છે અને તેપર ચરચા આસ્વાજ કરશે તોપણ બધી કામના લોકની સાથે સંપ અને મુલેહથી વસવા અમે પ્રયત્ન કરીએ છીએ અને કરીશું અને આ અધરા સવાલનો નીવેડો લાવવામાં સરકારને અમારાથી અને તેટલી મદદ આપીશું. આ માનપત્રના જવાબમાં લોર્ડ સેલબોર્ને કહ્યું કે "માનપત્ર વાસ્તે બ્રિટીશ ઇન્ડિઅનોને હું આભાર માનું છું. તેમન. વફાદારીનાં શબ્દો સાંભળીને મને બહુ હર્ષ થાય છે."

ફેટરના તાર સમાચાર.

હાર્વિસ ઓફ કોમ-અમાં ઇન્ડિઅન બજેટ દાખલ કરતી વખતે મી. જોન મોરશીએ કહ્યું કે ઇંગ્લાંડ હવે સુલેહની રાજનીતિ ધારણ કરવું જમ છે. દક્ષિણ આફ્રિકામાંના જુલ ભરેનાં પગલાંથી ઇંગ્લાંડ ન નીકળી શકાય તેવા ગુચવાળામાં પડેલું છે અને હવે જો હિંદમાં જુલ ભરેલું પગલું લેવાય તો ખરેખર તે તુકચાન કારકજ બનશે.

ચીકાગોના મીટના ડયાઓના સંબંધમાં જે તકરાર ચાલી તે પરથી જરમની એક નવો ધારો પસાર કરનાર છે જે વડે અમેરિકન કન મીટપર સખ્ત તપાસ રાખવામાં આવશે અને એવું ધારવામાં આવ્યું છે કે આખ જનશે તો મીટના વેપારને બહુજ-તુકચાન પહોંચશે.

આખા અમેરિકાના લોકોની એક સામાન્ય કોમરેસ પ્રાચીનની રાજધાની રાયોડે જાનીરો માં ભરાઈ હતી. ત્યાં વેને જુલલા સિવાયનાં બધાં દક્ષિણ અમેરિકાનાં સંસ્થાનોના પ્રતિ નીધીઓ મળ્યા હતા.

અમેરિકામાં એક ટેકાણે અકસ્માત થવાથી ૧૦ શીટ જેટલેથી એક ટ્રેન ડાયામન્ડ નામના સરોવરમાં પડી ગઈ હતી. આ અકસ્માતથી ૬ પાસેજરો, ડ્રાઇવર અને ડાયરમેન કુખી મરણ પામ્યા હતા.

ડુમાના મે'ખરો પાછા ફર્યા છે પણ તેમને પકડવામાં આવ્યા નથી. વાઇબર્ગની કોનફરન્સે દરાવ કર્યો છે કે એવાં મંડોલો હિલાં કરવાં કે જે લગકરને રશિઅન ચરકાર નીજ સામે થવાનું શીખવે. ઓડેસામાં કોઝા કે વલુ લોકોનાં ધરને દુકાનો લુટવા માંડ્યાં છે. સામા થનારને કતલ કરવામાં આવે છે, પોલીસ બહુ લોકોને પોતાની મીલકતનું રક્ષણ કરતાં અટકાવે છે. સેવાસ્ટ પોલ સ્કીટમાં ખુનખાર લગાઈ ચાલુ છે. સંખ્યાબંધ માણસો કતલ થાય છે. ગામના લોકો ભાગનાશ કરવા લાગ્યા છે.

મોરેકોના મુખ્ય શહેર ટાંજરથી ટાઇમ્સ નો ખબરપત્રી લખે છે કે મોરેકોના સુલતાન ની કબુલત છતાં ગેરાઓને જમીન ખરીદતાં અગવડ પડે છે. અહીંના (મોરેકોના) સતા વાળાને એવી સુચના કરવામાં આવી છે કે એક ધાણીના દાયમાંથી ખીખ ધણીને જમીન જમા દેવી નહિ.

માણસોને નેટરો પંથ કરવાનું કહેવામાં આવતો તેને એકી નેટલી મુઠામાં કરી નાંદિ શકત.

કરસની પહોંચતાં મી. નારાયણ દેશાઈએ માણસોને વધારી, બીજા ગદ્ય ધામધુમથી જમાવ્યા અને પરાજીત કરી. વહેલાં વધારે મી. નારાયણ દેશાઈને ઉપકાર માની નેટરો તરફ દુષ્ટ રાજ કરી. નેટરોમાં ત્યાંના ગણીતા વેપારી મી. એમ. ડી. સીદાને કારના માણસોને આવકાર આપ્યો અને બહુ સારી રીતે જમાવ્યા અને માણસોની સારી ખબર રાખી. તેમને ઉપકાર માની ખબરના ૧-૪૨ની ગાડીમાં કરાવત તરફ કાર રવાના થઈ. રસ્તામાં ટેંગાટ સ્ટેશન ઉપર મી. મોહનલાલ ગાંધી, મી. તાર મહમદ તથા મી. પી. બી. દેશાઈ મળવા આવ્યા હતા અને દુધ પાચું. કરાવત સ્ટેશન ઉપર કરાવતા આવેલા શેઠીઓ મળી લગભગ ૧૦૦ એક હિંદીઓ કારને વધારી લીધી હતી. મી. ઉમર હાજી આમદ અવેરી ને ત્યાં તેઓની આગતા સ્વાગતા થઈ અને બધાને સાફ તેમણે જમણું તૈયાર કરાવ્યું હતું તથા કેટલાક અગરેસર મુઠરથોને જમવા નોતર્યા હતા. મી. અવેરીનો ઉપકાર માની ત્યાં સલા પીસરજન થઈ અને કોંગ રેસ હોલમાં કારના માનને ખાતર લેજ રાતે નહેર મીટીંગ ભરાઈ હતી ત્યાં સહુ પહોંચ્યા. કોંગરેસની મીટીંગનો હેવાલ અને બીજી જગ્યાએ આપ્યો છે. નીચેના મુદ્દરથોએ કાર ને સાફ મહદ દરેલ : મી. ખુશાલ ભય, મી. મોરારજી હરીભાઈ, મી. બીમભાઈ લઠુ ભાઈ અને મી. નારાયણ દેશાઈ એમણે કુટ મોકલ્યું. મી. મોતીલાલ દીવાને એ સારજન્ટ ના પટા મી. નેશી તથા મી. સુરેન્દ્રનાથ મેદ ને સાફ મોકલેલા તથા ચાર રેડ કોસ બેજસ. મી. લજમન પાંડેએ સારજન્ટને પટા મી. સેલત સાફ મોકલ્યો. મી. નરસીંહ જેરામ વગેરે સ્ટેશનના વેપારીઓએ ધરતુ રણુ વસ્તુઓ આપેલી. મેપુમુખમાં મી. હાજી એ વખતે વખત કારને ઘટતી મહદ કરેલી. મી. ઉમર હાજી આમદ અવેરીએ પૈઆ તથા બદામ મોકલેલી. મી. પી. મુનસામીએ મોપડીઓ મોકલેલી અને ડો. સેવેજ મેપુ મુલુના ડીઝીકટ સરજન્ટે કુટ મોકલેલું.

કરખનમાં માન.

તા. ૨૩મીની રાત્રે કારના મેખરને મી. પીરન મહમદ તરફથી મી. ઉમર હાજી આમદ અવેરીના મકાનમાં જમાવત આપવા માં આવી હતી જે વખતે મુખ્ય મુખ્ય મુદ્દરથોને આ તથા કુટ લેવા નોતરેલા હતા. જમવાનું તથા કુટ વગેરે લીધા બદ મી. કારીમ વલુચળીવાળા તરફથી દરેકને એકક

રમાવ તથા મી. દાદા બોસમાન તરફથી દરેકને ઉંચી તમાકુ તથા તેના કાચોળું એક પારસલ બેટ આપવામાં આવ્યું હતું. જેવટમાં મી. ગાંધીએ જમ.કત માટે મી. પીરન મહમદને તથા બેટ માટે મી. કારીમ તથા મી. દાદા બોસમાનનો ઉપકાર માન્યો હતો. ત્યાંથી સહુ કોંગરેસની મીટીંગનો વખત થતા કોંગરેસ હોલ તરફ ગયા.

બીજી સ્ટ્રેચર બેરર કાર.

સરકારની માગણીને અનુસરીને જે બીજી સ્ટ્રેચર બેરર કાર ઉભી કરવામાં આવી હતી, તેમના ઉપરી મી. જામન ગેશીઅલ હતા. મી. આઈઝાક ને કારને હમેશા કોંગ રેસ હોલમાં ડ્રીલ આપતા હતા. આ કારમાં દાખલ થયેલાના નામ નીચે મુજબ છે. મેસર્સ જામન ગેશીઅલ, અલી મહમદ, પીટીઆર, બરીઆ, હનુમાન, દેરસીંગ, તાકુર, રામસીંગ, સંજનમ, મેરખુશન, રાહુલનાથ, જે. મુડલે, કેની, આનાસાહમ, સુખરી, માસન, જમન, સકુર, ઉમરસા, પોટીઆ, મીમીતાંબે, અખદુલ કરીમ, આર. અમીર, બી. કે. પટેલ અને મહમદ સૈદાની.

પીટર્સબર્ગમાં લોર્ડ સેલબોર્ન.

(અમારા અર્થરપત્રી તરફથી)

હાઈ કમીશનર લોર્ડ સેલબોર્ન આ શહેર ની મુલાકાત લીધી તે વખતે અહીંના ખિટીશ ઇન્ડિઅનોએ તેમને એક માનપત્ર આપ્યું હતું. માનપત્રમાં ૨૫ જેટલા હિંદી વેપારીઓએ સહી કરી હતી. તેમાં ખિટીશ રાજ્ય તરફની હિંદીઓની વફાદારી વિશે બોલવામાં આવ્યું હતું, તથા હિંદીઓ તરફ હમેશાં સરકાર ન્યાયી રહેશે એવી આશા રાખવામાં આવી હતી. જન ને ચમકીનો સવાલ અગવડવાળો છે અને તેપર ચરચા ચાલ્યાજ કરશે તોપણ બધી કામના લોકની સાથે સંપ અને સુલેહથી વસવા અમે પ્રયત્ન કરીએ છીએ અને કરીશું અને આ અમરા સમાજનો નીવેડો લાવવામાં સરકારને અમારાથી અને તેટલી મહદ આપીશું. આ માનપત્રના જવાબમાં લોર્ડ સેલબોર્ને કહ્યું કે "માનપત્ર વાંચતે ખિટીશ ઇન્ડિઅનોના હું આભાર માનું છું. તેમન. વફાદારીના શબ્દો સાંભળીને મને બહુ હર્ષ થાય છે."

રૂટરના તાર સમાચાર.

લાર્ડસ બોર કામ-સમાં ઇન્ડિઅન બજેટ દાખલ કરતી વખતે મી. જન મોરલીએ કહ્યું કે ઇંગ્લાંડ હવે સુલેહની રાજનીતિ ધારણ કરતું જાય છે. દક્ષિણ આફ્રિકામાંના બુલ બરેના પગલાંથી ઇંગ્લાંડ ન નીકળી શકાય તેવા મુશ્કેલીમાં પડેલું છે અને હવે જ્ને હિંદમાં બુલ બરેનું પગલું લેવાય તો ખરેખર તે નુકશાન કારક જ મણાશે.

મીકાગોના મીટના ડાખાઓના સંબંધમાં જે તકરાર આવી તે પરથી જરમતી એક નવો ધારો પસાર કરનાર છે જે વડે અમેરિકન મીટપર સખત તપાસ રાખવામાં આવશે અને એવું ધારવામાં આવ્યું છે કે આખ બનશે તો મીટના વેપારને બહુજ નુકશાન પહોંચશે.

આખા અમેરિકાના લોકોની એક સામાન્ય કોંગરેસ આઝીઝની રાજધાની રાયોટે જાનીસ માં ભરાઈ હતી. ત્યાં વેને મુખલા સિયાવનાં બધાં દક્ષિણ અમેરિકાનાં સંસ્થાનોના પ્રતિ નીધીઓ મળ્યા હતા.

અમેરિકામાં એક ટેકાણે અકસ્માત થવાથી ૬૦ શીટ જેટલેથી એક ટ્રેન ડાખામન્ડ નામના સરેવરમાં પડી ગઈ હતી. આ અકસ્માતથી ૯ પાસે જરે, કાઠવર અને કાપરમેન ડુબી મરણ પામ્યા હતા.

કુમાના મેખરો પાછા ફર્યા છે પણ તેમને પકડવામાં આવ્યા નથી. વાઈબર્ગની કોનફરન્સે દરમ કહ્યો છે કે એવાં મંડળો હિલાં કરવાં કે જે બહારને ઇન્ડિઅન સરકાર નીજ સામે થવાનું લીખે. એકાએક કોઝા કે ન્યુ લોકોનાં વરને દુકાનો કુટવા માંડ્યાં છે. સામા થનારને કનલ કરવામાં આવે છે, પોલીસ ન્યુ લોકોને પોતાની મીલકતનું રક્ષણ કરતાં અટકાવે છે. સેવાન્ટ પોઝ સીટમાં ખુનખાર લડાઈ ચાલુ છે. સંખ્યાબંધ માણસો કતલ થાય છે. ગામના લોકો ભાગનાશ કરવા લાગ્યા છે.

મોરેકોના મુખ્ય શહેર ટાંજીથી ટાંજીસ નો ખબરપત્રી લખે છે કે મોરોકોના મુલનાન ની કલુકત જતાં ગામોએને જમીન ખરીદનાં અગવડ પડે છે. અહીંના (મોરોકોના) સત્તા વાળાને એવી સુચના કરવામાં આવી છે કે એક ધાણીના હાથમાંથી બીન વધીને જમીન જપ્ત દેવી નહિ.

હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી.

જેદાન, તા. ૧૭-૭-૦૬

મયા રવિવારે તા. ૧૫-૭-૦૬ના રોજ ૧૪મી જીટ મલાઈ સેકેશનમાં જનાન હાજર વજર અહીં સાહેબના મકાનમાં આ સભાની મીટીંગ થઈ હતી. જેમાં મેમ્બરો શિવાય બીજા મેમ્બરોએ પણ હાજરી આપી હતી. શરૂઆતમાં મેલડી સાહેબ મળવાનાં અનુલ મકુર સાહેબે સંપ ઉપર અસરકારક રીતે વાચક કરી હતી. વાચક શરૂ થતમ થયા બાદ મીટીંગનું કામ શરૂ થયું હતું. મહા મીટીંગનો રીપોર્ટ સેક્રેટરી તરફથી વાંચી સંભળાવવામાં આવ્યો હતો. હાજર રહેલામાંથી આશરે દસ ગૃહસ્થો મેમ્બર થયા હતા જેમાં પોએસ્ટરથી આવેલા મી. અમલુલ રહેમાન સાહેબે પણ એ કામ તરફ પોતાની દીલસોજી બતાવી એકદીવી બાબત લખાણથી વિવેચન કરી પોતાનું નામ મેમ્બરમાં લખાવ કરાવ્યું હતું. બાદ મી. ફેનશીએ દરખાસ્ત કરી કે હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીની એક મેનેજીંગ કમીટી નીમવી જેને મી. દીલકારઆન તરફથી ટેકા મળતાં દરખાસ્ત પસાર થઈ હતી. અને ચેરમેન, સેક્રેટરી અને ટ્રેઝરર શિવાયનાં નવ મેમ્બર સુદી કાઢવામાં આવ્યા હતા. સોસાયટીના કામદા કાનુનો બાંધવા બાબત મેનેજીંગ કમીટી મળવાની દરખાસ્ત થતાં આવતા શુકરવારે રાતના આઠ વાગે મી. અલીના મકાને મળવાનું મંજૂર થયું હતું. બાદ મેમ્બરો પાસેથી ફીનાં, તેમજ મદદ તરીકે લખેલા પૈસા ઉઘરાવવામાં આવ્યા હતા અને કુલ પૈસા ૨૨-૧૨-૬ મળી મયા હતા.

વધુ કામકાજ નહિ હોવાથી આવતા રવિવારે ઉપજી જમાએ સાંજના ચાર વાગે મળવાનું મુકરર કરી સોસાયટીના મેમ્બરો છુટા પડ્યા હતા.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

કરબન, તા. ૨૨ જુલાઈ ૦૬.

આજ રોજ સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ એકવર્ડ સીટમાં મળી હતી. મળ્યા ગૃહસ્થો હાજર હતા. સમય થતાં સર્વેએ સાથે મળી ઇશ્વર પ્રાર્થના કરી નીલ કર્મ કર્યું. બાદ રા. સોદાએ શ્રીગીતાજીના શ્લોકો વાંચી સંભળાવ્યા હતા. આગળ વિષય રા. સોદાએ "મનુષ્ય કર્તવ્ય" એ વિષે લીધો હતો તે તેમણે ચરચાઓ અને બીજા કેટલાક ગૃહસ્થો એ તથા પ્રમુખે વિષયને લગતું વિવેચન કર્યું

હતું. "મનુષ્ય કર્તવ્ય" એટલે માણસનું જીવન પવિત્રનું કાર્ય. હવે એ કર્તવ્ય ખેડે. સ્વદેશ સેવા અને સ્વધર્મ પાલન. ઉપન્યાસને કર્તવ્ય મુખ્ય છે તો દરેક મનુષ્યે પોતાની જેમ અને તેમ એ બેને અનુભવમાં લઈ સંસારીક, વ્યવહારીક, રાજકીય અને ધાર્મિક એ ચારે સ્થિતિઓને તેના ખરા સ્વરૂપમાં મુકી જન્મ મરણના મહાન દુઃખમાંથી મુક્ત થવા પ્રયત્ન કરવું એજ મનુષ્ય કર્તવ્ય. આવતી સભામાં રા. ખુસાલજી પટેલે "સત્ય" એ વિષે કામી કાવયા જણાવ્યું અને સમય પુર્ણ થતાં ઇશ્વર સ્તુતિ કરી શાંતિ મંત્ર બધી સભા વિસર્જન થઈ હતી.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો વાંઠ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર દુરબ બ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામગીરી એકજ બાજુએ લખાવું.
૨. અક્ષર ચોખ્ખી સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું બેરોબર લખવાં, તે હમેશાં બહાર પાડવા સાર નહિ પણ અમારી બહુને સાર.
૪. મંત્રણવારની સાંજ સુધીમાં મળેલ લખાણો તેજ અઠવાડિયામાં લખાવ કરી ચકારો.
૫. લખાણ હમેશાં કુર્ક અને ચુદાસર કરવું. — [અધિપતિ.]

પ્રોટેસ્ટાન્ટી મસ્જીદનું ટ્રસ્ટ.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ બેગ,

પ્રોટેસ્ટાન્ટ, ૧૬-૭-૧૯૦૬.

સાહેબ:- આપના પેપરમાં પ્રોટેસ્ટાન્ટી મસ્જીદના કુકણી કામ તરફના ટ્રસ્ટી સંબંધી વખતો વખત લખાણ આવે છે તેમાં ખરું શું છે, તે કાઢી બતાવવું નથી અને બતાવે છે તો બરાબર બતાવવાની શક્તિ નથી.

મયા અંકમાં લખનારે પોતાના આપનું નામ છુપાવી અધુરી સહીથી લખાણો મોકલેલ જણાય છે. તે દીલગીરી મયા જેવું છે.

તા. ૨૬-૪-૧૯૦૬ના રોજ જમાત મુસ લમીન કોમની બેળી થઈ હતી અને મસજીદના મકાનમાં ટ્રસ્ટીઓ સુટવાનું ચાલુ થયેલ તેમાં મળ્યું મેમ્બર એક સુરતી એ પ્રમાણે વગર વાંધે શા સૌની કામમાંથી ટ્રસ્ટીઓ સુટાયા. પણ કુકણી કામમાં જરા વાંધા પડતા જમાતે કામ ઉપાડી લઈ કુકણી કામ માંથી મારા બાઈ હાજર શેખ અહમદ હસાદ તે સુદી કાઢ્યાં. મજુર તારીખના લખાણો માં ટ્રસ્ટીઓના લીસ્ટમાં તેનું નામ લખાવ

કરી નામવાર ચેરમેન સાહેબે પોતાની સહી ફક્ત જમાતની કરી કામ ખલાસ કર્યું, અને પાછળથી કાકા ઘણા કુકણીઓ મન ગમતા રસ્તા ત્રણ વાંધા મચાવી મુકે છે અને જમાતના કામને ખાણમાં ફેંકવા તઈયાર થાય છે તે ગરબાગમી છે.

શેખ હાઉક નામના રાખતે મારું નામ હાજર મદમદ હસાદ લખ્યું છે પણ કુર્ક હાજર નથી થયો. મારો બાઈ અહમદ હસાદ હાજર થયો છે. મારા નામ આગલ હાજર લખવાથી આ આરટીકલ મારે મોકલવો પડ્યો છે. નહિતર આવા કામમાં ન્યુસપેપરે અડધું મને ઠીક નથી જણાતું.

લી. શેખ મહમદ હસાદ.

હિંદુ સમજાન રૂંડનું બેલન્સ.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ,

મયા અંકમાં નાતાલ હિંદુ સમજાન કંકના બેલન્સ વિષે બહાર આવવાની ઘણી જરૂરીઆત જણાતાં તેમના ટ્રસ્ટીઓને વિનંતિ કરવાની કે તેનો પુર્ણ હેવાલ આવતા પેપરમાં આપસો. કરબન, તા. ૨૨-૭-૦૬.

લી. પી. વી. સંઘવી.

ચાલુ વર્તમાન.

નાતાલ.

કલકત્તાથી નાતાલના બારામાં આવેલી કેટલીક સ્ટીમરોમાંનો થોડો સામાન માલીક ન મળવાથી પડી રહ્યા છે તે નીચે પ્રમાણે છે:-

સ્ટીમર અમરુલી તા. ૭ ડિસેમ્બર ફેસ એક માર્ક સી.એસ.જી., સ્ટીમર અમરુલી તા. ૧૬ ફેબ્રુઆરી ફેસ એક માર્ક આર.એ., આજ સ્ટીમરમાં તા. ૮મી મે એક ગુલુ ચોખ્ખાની માર્ક એ.સી.એલ.ડબલ્યુ.એસ., તથા બે ગુલુની ગાંસડીઓ માર્ક બે ત્રીકાણ પર ચારે બાજુએ જી. આર. બી. બી., સ્ટીમર અમરુલી તા. ૭ જુન ૧૦ ગાંસડીઓ માર્ક ત્રીકાણમાં એફ.ડી.સી., સ્ટીમર અમરુલી ૧૬મી જુન ૧૦ ગાંસડીઓ માર્ક બી.એફ. એન્ડ કો., સ્ટીમર અમરુલી તા. ૨૨ જુન બે ફેસ માર્ક ડી.એફ. અને જે. એફ.

મયા રાત્રીવારે રહમદુલ્લીય રેશન આગળ એક ગોરા ચેનમાં પોતાના મિત્રને શેકહેન્ડ કરવા જતો હતો તેવામાં અચાનક પેટફોર્મ આગળ લથડી પડવાથી ગાંડના

ડાના પાછાં નીચે તેનું માથું ચગદાઇ ગયું હતું. એકદમ ત્રેન ઉપા રાખવામાં આવી હતી. અને આ માથુસને ઊંચકી કાઢ કાઢ તરને બોલાવ્યો પણ તે થોડીજ વારમાં મરણ પામ્યો હતો. આ ગોરો કંટમાંથી પાછી ફરેલી ડરખન લાઇટ ઇનફન્ટરીનો એક સપ્લસ હતો.

ડરખન ગ્રાઉન્ડ ઇનફન્ટરીની કુકરી લાઇટ ના મેકાનપરથી પાછી ફરેલ છે એવનપર તથા બીજી ગળાએ ગળુજ સાંઠે આવકાર આપવામાં આવ્યો હતો. તેઓ ડરખનથી ઉપડ્યા પછી ગાંડા ત્રણ મહીનામાં જુદે જુદે ઠેકાણે વીખરાઇ ગયા હતા. તેમની સાથે કેટલાક ફેરી કાકરાઓ તથા ચીક સામમેલી હતા. તેમને સ્કોંગર આગળ સત્તાવાળાઓને સોંપી દેવામાં આવ્યા હતા. ડરખન વીડી એ એક બાપલુ કરી તે સરવેનો આભાર માન્યા પછી તેઓ વીખરાઇ ગયા હતા.

કંડીનું એક વીક્ટોરિયન પેર ફાઉસ આગથી નાશ પામ્યું છે. રસ્તાઓમાં ફાટી રેલ્વેલ થઇ ગઇ હતી. જેથી રૂપાં, ૦૦૦ પૌંડનું તુકશાન થયું છે અને દશ લાખ ગેલન જેટલો રાઈ નાશ થયો છે. આગ પાંચ એકર જેટલે સુધી ફેલાઇ હતી.

વેસ્ટ સ્ટ્રીટવાળા મી. યુનું ખુન કરવા માટે, રોંગેસો અને મકાંડી નામના બે કાકરાઓને માઇગ્રેટ આગળ ખમ કરવામાં આવ્યા હતા. તેમાંથી એકને છુટો કરવામાં આવ્યો છે.

સાઉથ આફ્રિકા ખાતેના આફ્રિકા બેકના મેનેજર મી. મુશી-સની અરજીથી ડરખનના વેપારી હાથ અપહરણની મીલકત અમુક શરતે મુશીમ કોરટના માસ્તરે જપ્ત કરેલી છે.

મી. ઓસમાન અહમદ કાખો જણાવે છે કે ઇસ્ટ ઈન્ડિયા નાટક કંપની તરફથી હજાર રૂપિયા માટે 'અલીબાબા'નો ખેલ આપવામાં આવ્યો હતો, જેની કુલ આમદાની પૌંડ ૬૬-૨૪-૦માંથી પૌંડ ૨૫-૦-૦ નાટક વાલાને અને રેન્ડમીસ, ટીટીસ બેરેરની છપામળી તથા બીજા પરચુરલ પરચના ૨-૫-૦ થાક જતાં પૌંડ ૧૧-૬-૦ હીબ્રા રેલ્વે કંડમાં જમા કરવામાં આવેલ છે.

કાકરાઓ ખનાવેલી એક બાંકુ કાંચલાથી અળી આવી છે. તે પાટલાને ટેના હાકિસમાં ખાનગી રીતે નેવામાં આવી છે. આ બાંકુ

ની કારીગરીથી કાકરાની બુદ્ધિ દેખાઇ આવે છે તે બાંકુ ચાર ફુટ ૬ ઇંચ લાંબી છે. તે કાંચ લાકડાની બનેલી છે. તેમાં લગભગ મળી આવેલ ખાલી કારતુસની બે બુંબળી આ વાપરવામાં આવી છે.

મયા મુરવારે સાંજના ચાર વાગે એસીટ માં મી. પી. વી. સંઘવીવાળા મકાનમાં આવેલી ગર્લ સ્કુલમાં મેળવડો થયો હતો, જેમાં કેટલાક સ્ત્રી પુરુષોએ ભાગ લીધો હતો. શરૂઆતમાં સ્કુલ માસ્તરે મદારી શાળામાં હાજર પ્રાર્થના અને મંચળ ગીતો દ્વારાઓની પમ સાથે ગાયાં હતાં જે પછી હાજર સ્કેલ ૬ છોકરીઓ અને ૧૨ છોકરામાંથી નંબર ૧ અને ૨ની જાળાઓએ એક એક ગીત ગાયું હતું. અરથો કલાક આવી રીતે આનંદમાં પસાર થયા પાદ મી. સંઘવી તરફથી મીકાઇ કુટ્યા વિદ્યાર્થી વર્ગે તેમજ સરવેને આપવામાં આવેલ. અને સ્કુલ માસ્તરે તથા મી. સંઘવી એ પ્રસંગને લગતું બાપલુ કર્યું હતું. પાદ મેળાવડો વિસર્જન થયેલ હતો.

ટ્રાંસવાલ

વીનખરમમાં હેરીજેન નામના ચીનાન ખુન કરી અદમાસો નાશી ગયા જણાય છે. જે ચીનાનું શરીર તેના ઘર પાસેથી મળી આવ્યું છે. ખુનના પતો નથી.

એલાન્સર્ગીવાળા મરદુમ મી. બીટનુ વીલ નાદેર થયું છે. જે વીલ મુજબ ૧.૨૦૦, ૦૦ દરિયુ આફ્રિકામાં વહેવાર વચારવાના કામ વાસ્તે વાપરવાના છે, પૌંડ ૨૦૦,૦૦૦ જેલાન્ડર્ગીમાં પાડાણા કયાપના માટે ખરચવાના છે, પૌંડ ૨૦,૦૦ ટ્રાન્સવાલ માં કેળવણી માટે, પૌંડ ૧૫,૦૦૦ કીબરલી અને તેની આસપાસના ભાગમાં કેળવણી માટે, પૌંડ ૧૫,૦૦૦ કેપટોનીમાં કેળવણી વાસ્તે ખરચવા આપવામાં આવેલ છે. ૧,૨૦૦,૦૦૦ પૌંડ આફ્રિકામાં રહેને ને તાર વધારવા તથા કેપથી ફેરની રેલવેના કામમાં મદદ કરવા વાસ્તે ખરચવામાં આવશે.

કહીપકોંડીનના એક કુપકમાં રહેતા એક હિંદી ઉપર ચીના અદમાસોની એક કુકરીએ હાસો કરીને હિંદીને માર મારી બેલાન કરી રોકડ પૈસા અને કપડાં ચોરી ગયા છે.

મયા લુધવારે રાત્રે પીટરબર્ગમાં માફેટ સ્કેલરમાં એક જામરી આગ લાગી હતી. આ આગથી પૌંડ ૩,૦૦૦ જેલાન્ડરે તુકશાન થયું છે આગના કપાડામાં ત્યાંના જાણીતા

વેપારી રોહ ખાન મહમદ ત્યાંના તથા એક ગોરા વેપારી એચ. મુરતી કુકરીમાં એક કચના મકાનો આવી જવાથી તબલ બળી ગયા છે.

કેપ કોલોની.

પોર્ટ ઇલીઝાબેથની જેલમાં ગયે સોમવારે આગ લાગી હતી. આગની શરૂઆત મુખ્ય પોર્ટની એલીસમાંથી થઇ હતી. આગથી મકાનનું છાપર બળી ગયું હતું. બીજું વધારે તુકશાન નહિ થયું હતું.

કલેરમાકિન્ટ આગળ બે ગાયપર માલથી પછું મુખરવાના વોક માટે ચાર કડક મોંઠા ને કોરટમાં ખડા કરવામાં આવ્યા હતા. વેટ રીનરી કાકતરે પુરુષો આપો કે ગાયપર મળા અને પીકપર નીરવ્ય રીતે મારેલા વા જેવામાં આવ્યા હતા. પ્રાધી જે ગાય છવતી જણાતી હતી તે પણ પાછળથી મરણ પામી છે. મુન્હેગારની તપાસ પુરી થયેલી નથી.

કાકરાઓની કોલેજના કંડમાં મદદ કરવા માટે બાસુટોલાંડમાં કાકરાઓની મોટી સભા બસાઇ હતી. ત્યાં લેટસી નામનો આવેલાન સરદાર હાજર થયેલ હતો. ત્યાં એવો દરાવ કરવામાં આવ્યો હતો કે બાસુટો લાન્ડના લોકોએ પણ એક રકમ કંડમાં આપવી.

કેપના દારૂ વેચાણના કાયદામાં માઇગ્રેટ પાસેથી પરમીટ ન મેળવી હોય તેવા કાકરને દારૂની બાટલીઓ વેચવાની મનાઈ કરવામાં આવી છે.

બ્લોફીંડીનના એક કુરના તારપરથી માલુમ પડે છે કે લોડ મેવરના ઉપરીપણુ નીચે એક રેપ્યુટેશને લેફ્ટેનન્ટ ગવરનરની મુલાકાત લીધી છે. તેમાં એ કોલોનીના સંબંધમાં કલડ લોકોના ફ્રેચાઇઝ વાસ્તે વીલાયતમાં જે પગલાં લેવાયા છે તેપર ખ્યાન ખેંચવામાં આવ્યું હતું. કલડ લોકો ને ફ્રેચાઇઝ આપવાની સાથે સખત રીતે વાંધો દરશાવવામાં આવ્યો હતો અને જણાવવામાં આવ્યું હતું કે એ સવાલ બધિબ માં રીરપોનસીબલ ગવરમેન્ટના હાથમાં મુકવો. વળી તેઓએ જણાવ્યું કે કલડ લોકો ને ફ્રેચાઇઝ હક આપવામાં આવશે તો કયા વરગના કાકરા લોકમાં અસતેષ્ય કેપશે. આ કોલોનીમાં નેકીત કાકરામાં કલડ લોકો ને પણ બેળવવામાં આવે છે. અને વાંચીની ગીચ કનવેનશનમાં નેકીત લખાવેલો આનંદ અરથ કરવામાં આવ્યું હોયો જોઈએ. તાજ દારૂ ગવરનરે રેપ્યુટેશન નરક વિલસોઇ ખતાવી હતી અને જણાવ્યું કે આ વાંધાઓ વીલાયત સરકાર આગળ રાખુ કરવામાં આવશે.

હિંદુસ્તાનના અખરો.

અખરની મુનીમીપાલ કારગરેશનમાં અખરને ખેડવાનો હક આપવા વાસ્તે એક બીલ રજુ થયું હતું. જે બીજા વધુ ઓછા ચતે કાઢી નાખવામાં આવ્યું છે.

હિંદુસ્તાનથી અખર ગમેલા વીધાર્થીઓ એ ત્યાં કીવાળ ઉત્સવ પાળ્યો હતો. મેળા વખતે જુદી જુદી એસીઆટીક પ્રખના લોક દાગર ના. ચીનાઓ તેમજ અખર નીજ ઓ પુરુષોએ તેમાં ભાગ લીધો હતો.

મદરાસ ઇન્ડિયન પ્રેસીડેન્સી કોલેજ ના આ વરસ ટર્નવેલીમાં ભરાયું હતું જેમાં કુલ્યારમાં આચર પ્રેસીડેન્સી નીમાએલા હતા.

સ્વદેશી હીલચાલના ફેલાવાથી હિંદીઓ જુદી જુદી જાતના પેટા લેવા લાગ્યા છે. નવ પેટામાં બે ત્રણ વણાટના કામમાં ફેરો કરનારા સંખ્યા છે.

હુનર ઉદ્યોગની કેળવણી આપવા માટે સ્થાપનામાં એક ટેકનીકલ ઇનસ્ટીટ્યુશન સ્થાપવાનું છે.

પુર્વ બંગાળમાં દુકાળ વધતો જણાય છે. અનાજની બહુ અછત જણાય છે. લેવા કરીને કલકત્તા તથા બીજા ભાગમાં હોડ ઉધાડવામાં આવ્યાં છે.

હિંદુસ્તાનમાં રેલવેમાં સાધારણ વરગના લોકો મળેલાને ત્રીજા વરગમાંજ મુસાફરી કરે છે તેથી તેવાની સગવડ વાસ્તે ત્રીજા વરગમાં ફેટલીક સગવડો વધારવાનું કહેવાય છે.

સ્વદેશી હીલચાલને લગતા કામમાં ભાગ લેવા માટે બંગાળમાં એક માસજોડે ૭, ૯ અને ૧૧ વરસની ઉમરના ત્રણ છોકરાને નેતરની સોટીવડે ફટકાની સજા કરવાનો હુકમ કર્યો હતો.

હિંદુસ્તાનમાં સ્થપાનારી નેશનલ યુનીવર્સીટીની કમીટીએ દાખલ થવા છત્તનારા વીધાર્થીઓને વાસ્તે પરીક્ષાનો દિવસ નક્કી કર્યો છે. અને તે પરીક્ષા બંગાળમાં જુદા જુદા સ્થળે તથા લાહોરની રજાનાં દિવસોમાં લેવાશે એમ જાહેર થયું છે. બીજા ભાગમાંથી વીધાર્થીઓ મળશે તો તે લાઓ માં પણ પરીક્ષાનું મથક નક્કી કરવામાં આવનાર છે. પરીક્ષા બંગાળના આગેવાન વીધાને છે કે જેઓ ખાસ કેળવણીના કામમાં અનુભવી છે.

ટર્નસવાલ વોલંટીયરો કરગલ આકકરની સરકારી નીચે ગુરવારે જોહાન્સબર્ગ માટે ઉપડી ગયા છે.

મયા ગુરવારે સંજે આરએમમ જંબુસામી તથા રંગાસામી નામના બે હિંદી ઉપર કોઇ ત્રણ કાફર બદમાસોએ હુમલો કરવા માટે ખુની હુમલો કર્યો હતો આથી જંબુસામી મરણ પામેલ છે. અને રંગાસામી ઇસ્પીતાલમાં છે.

બંગેવનો તહેવાર.

તા. ૫ મી આગસ્ટ રવીવારને દીવસે બંગેવનો તહેવાર હોવાથી બ્રહ્મમંડળ ડેપુટી રોડ ઉપરના બ્રહ્મમંડળના મંદીરમાં એકત્ર થશે તો ડરખન તેમજ બદાર ગામના બ્રહ્મજનો તેમાં ભાગ લેશે. જનોઇ બદલ્યા બાદ જમવા માટે પણ ત્યાંજ રાખવાનું છે તો ત્યાં આવવાની ઇચ્છા રાખનારે કૃપા કરી નીચેને સરનામે પત્રદારા અખર આપવી જેથી આગળથી અંદાજસર સીધુ સામાન વગેરે સમવડ કરવામાં આવે. જમણુ ખરચ નો ફાળો કરવામાં આવશે.

લી. શેવક બ્રહ્મમંડળ,
(સરનામું) શેવક, બોક્સ ૫૨૦, ડરખન.)

રોડક બખર ભાવ.

માત્રા.	શી. પે.	શી. પે.
મોંઝ ૧ જસ્તાલુ	૨૨ ૦	૨૨ ૬
બીમડીના	૨૬ ૦	૨૭ ૬
એફ. એફ. ડી. આર.	૧૮ ૬	૧૮ ૬
એફ. ડી. આર.	૧૭ ૬	૧૮ ૬
ચીની સકર	૨૨ ૦	૨૩ ૦
હુડાના	૨૩ ૬	૨૪ ૬
દેશી વેવેર દાળ.	૨૧ ૬	૨૨ ૬
વેવેર દાળ કાનપુરી	૨૨ ૦	૨૨ ૬
મસુરની	૨૨ ૦	૨૨ ૬
મગની	૨૫ ૬	૨૭ ૦
અડકની	૨૩ ૦	૨૪ ૦
મણા મુંબાના	૨૨ ૬	૨૩ ૬
" દાળ	૨૧ ૦	૨૨ ૬
વટાણા	૧૬ ૦	૧૮ ૦
મકાઈ	૧૦ ૦	૧૦ ૩
કડવું તેલ ૧ ગ્યાલન	૩ ૫	૩ ૬
એરડીનું	૩ ૩	૩ ૪
મીઠું	૩ ૨	૩ ૪
નાળીએરનું	૩ ૨	૩ ૪
ખાંડ સફેદ સો રત્નની	૧૫ ૬	૧૬ ૩
પીણ	૧૬ ૦	૧૬ ૬
તીરકુળ નાતાલ	૬ ૬	૧૦ ૦
ખાલિન	૧૩ ૦	૧૪ ૦
આટો	૧૧ ૦	૧૧ ૩
મદાસી સોપારી ૧ રતલ	૦ ૭	૦ ૮
મરચાં	૦ ૪	૦ ૫
ધી પેટી ૪ ટીનના થો	૭ ૧૦	૭ ૧૭ ૬
પાસારીન ડીવેસ.	૬ ૩	૬ ૬
" વાઈટ રોસ	૭ ૬	૮ ૦
" ગાલન	૧૩ ૦	૧૩ ૬
નાળીયેર ૧૦૦	૧૫ ૦	૧૬ ૦
હાથી	૮ ૬	૮ ૦
નીમક (લીવરપુલ)		
ખસ્તા એકનું.	૪ ૪	૪ ૬

“તંદુરસ્ત પ્રજાસે દેશ આવાદ હોતા હૈ.”

દમરસન.

લાયફવોય સાબુન

તંદુરસ્તીકા મિત્ર હૈ. કોઈમી चीज स्वच्छ करनेका और बीसइनफेकट करनेका काम एकी साथ करते हैं. वोह हरदम स्वच्छ है और तामा करनेका खास गुण धरावते हैं. दक्षिण आफ्रिकाकी रुठको वोह बहुत अनुकूल होता है.

લાયફવોય સાબુન

રાજાઓકા સાસ દીસઇનફેકટ સાબુન હૈ.

Is a concern which needs especially to be brought to your notice ■ enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of your reputed concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter ■ us, sending samples (where this is practicable) for our especial offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

ABDOOL RAHMAN, MERCHANT, POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 42.

G. K. Desai,

General Dealer & Importer,
P.O. Box 76, Tel. add. "DESAL."
OLD TOWN, KLERMSDORP.

AYOB MOHAMED & Co

General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 134. Tel. Add.: "AYOB"

S. D. BOBERT,

General Importer, Wholesale and Retail Merchant.
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai,

General Merchant,
First-class Goods of all description
to suit all tastes.
Corner Commissioner and Rissik Sts.,
Box 28,
KRUGERSDORP
Tel. Add.: "CHOTABHAI."

એ. ઇ. ઇલાબાઈ,
જનરલ મર્ચન્ટ.
પહેલા નંબરનો માથ. દરેકને પહોં પહોં.
કારનર કમીશનર અને રીસીક સ્ટ્રીટ.
પો. બો. ૨૮. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ ઇલાબાઈ.
જનરલ મર્ચન્ટ.

E. A. PATEL & Co., GENERAL DEALERS —AND— DIRECT IMPORTERS,

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.
corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tel. Add.: "GOODJEE." P.O. Box 98.
BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJCY IDOLGY, DIRECT IMPORTER

—AND—
GENERAL MERCHANT
P.O. Box 331, DELAGOA BAY, (Ingonyama)

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.
IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of
Rugs, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Lingerie, Hosiery, Furniture, Grocery,
Rough goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL.
Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.
Tel. Add.: BARDRO. B. O. Box 57.
338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,

GENERAL MERCHANT & DEALER,
Market Square, P. O. Box 11.
KRUGERSDORP

A. E. BHABHA,

GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL
Tel. Add. "BHABHA." P.O. Box 27.

દયાળ રામજી પટેલ,

કુંદર અને કમીશન એજન્ટ,
પી. બો. બોક્સ ૧૦૯. ક્રમન.

EBRAHIM CAMROODEEN, GENERAL MERCHANT.

Natal Leaf Tobacco a Speciality.
113 GRAY STREET, (Camroodeen's Buildings)
Tel. Add.: "CAMROODEEN," Durban.

M. J. MAHOMED,

470 & 478 ORURON ST.,
MARITZBURG.
Tel. Add.: "MAHOMED."
Telephone No. 206.

મુસ્લિમ બનમહમદ.
૪૭૦-૪૭૮ ચર્ચ સ્ટ્રીટ, હોલરોન અને
રીડન, મરિટ્ઝબર્ગ. એન્ડ કમીશનર.
બેરીટમર્ક.
ફેન્સ, સુપરફાઇઝ, સુપરફાઇઝ, એડ્રેસ
રોડ, અમરિકાસી.

B. P. EBRAHIM & CO.

Balloon Makers, Wholesale Importers,
Dealers in Bedsteads, Self Tickings
Mattress Cases, Feather Pillows, &c.
Market St (West), Box 1120, Johannesburg.

Swami Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : : :
Collection of his : :

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master"; his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago; all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America and India on Gana Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga, Vedanta and Hinduism; selections from the eloquent, stirring and inspiring speeches he gave in reply to addresses of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Colombo to Almora, on his return from America; a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to friends; and a selection from the beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the sect.

DETAILED CONTENTS:—The Song of the Sanyasin; My master I: Address at the Parliament of Religions 189; Reply to Addresses of Congratulation from Madras and Calcutta 64; Karma-Yoga 98; Metaphysics in India: Reincarnation 119; Immortality 139; Is the Soul Immortal? 157; The Freedom of the Soul 168; Maya and Illusion 184; Maya and the Conception of God 210; Maya and Freedom 229; The Real and the Apparent Man 246; The absolute and Manifestation 271; Unity in Diversity 293; The Cosmos: The Microcosm 313; The Cosmos: The Microcosm 328; Realization 349; the Ideal of a universal Religion 370; God in Everything 408; Bhakti or devotion 424; Vedanta 448; The Vedanta in Indian Life 504; The Mission of the Vedanta 532; The Sage of India 564; Christ, The Messenger 593; The Relation of Buddhism to Hinduism 613; The True Method of Social Reform 619; The Reform of Caste 639; Education on National Lines 639; The Conquest of the World by India Thought 644; The Himalayas 650; Max Muller—A Vedantist 653; Japan 657; To a Friend 660; The Hymn of Creation 664; And Let Shyama Dance there 666; To the Awakened India 671

Cloth bound, Price 4/- Post free
Apply to G. A. NATHAN & Co.,
PUBLISHERS, ESPLANADE, MADRAS.

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

DURBAN:

489 Smith Street.

Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 62.

JOHANNESBURG:

Corner Von Brandis

& Commissioner Sts.

Telegrams—"Bootman."

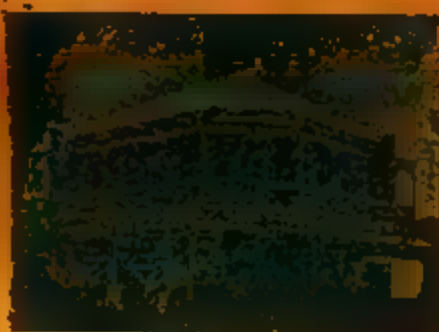
P.O. Box 8063.

હરેક રામના બુટ અને શુઝનો ગેટો જમ્યો છે બુટના તળેલા મદિના ચામડા તથા કુટીરેર મદિની હરેક વરતુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.

બુટ, શુઝ, સર્ટ, કાપડ વગેરે સુતરાઈ માલને મદિના વિલાયતના કોરડરો લઈએ છીએ અને હરેક દિવસે નવારી સતેષ પામે તેવી રીતે તે કોરડરોને અમલ કરીશું.

અમારી સ્થાયી કામ પાડી ખરીદો.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.

Direct Importers,

સુલેમાન હસમીય મીઆની કા. બહારના માલસોને રહેવાની વીઝરેના સંગવળ આવી શકવાના છે.

Corner Park Lane and

Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.

Tel. Address: "SULIMAN."

Box 3553, JOHANNESBURG.

P. O. Box 353.

Tel. Address: "SULIMAN."

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

જેન્સી માલના માલ વેચારી. ઉભામાં છેલ્લી નવી વરેહનોમાલ અમારે ત્યાંથી મળશે. "દુધવારના સોલ્ડ મશીન" ના તાત્કાલ વાંચવાલ અને કોરેલ રીપર કાલેની મદિના માલ આલેવા. "અરેક સોલ્ડ કુલ્ડ" અને કાફરીમરનો માલ વરેહ વરેહ મળશે. રહેવા રાખવામાં આવે.

R. PEERKHAN,

Manufacturer of Steel Trunks, Collings, and various kinds of Tinware.

All kinds of

Tobacco, Snuff, Tea, Coffee, Cocoa, and Jam Tins, from 1-oz. to 112-lbs.

OIL, GREASE & SOAP DRUMS.

Camp Kettles, Water, Tea, and Coffee Cans and Bottles,

SAUCEPANS and FRYING PANS.

Native Pass Boxes, and Round Tickets in Tin, Copper, Zinc, or Brass.

PRICES MODERATE.

71 Avenue Rd., Fordsburg.

Box 880, JOHANNESBURG.

P. V. SANGHAVEE, GENERAL MERCHANT.

BOX 734

201 Grey Street, Durban.

JAMESON & Co., Manufacturers.

Ask us for Quotations before placing Orders elsewhere for Natal Jams.

Curry Powder, Chutneys, Cayenne Pepper, White and Black Pepper, Sauces,

And other goods too numerous to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co. Box 63, Durban.

C. K. D. PILLAY & CO

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Naartjes, Oranges and Betel Leaves on our farm at Umgent.

Indian Post Office on our premises.

132 Grey St., 279 & 322 Umgent Rd.

P.O. Box 68, Durban.

Telegraph Address "DOORASAMY"

E. Suleman Bros.,

Wholesale & Retail Timber & Iron Merchants,

Saw Mills & Timber Yards:

109 Queen Street, Durban.

Hassim Tayob & Co.,

General Merchants, Wholesale & Retail,

Opposite Court House, Market Square,

Box 225. Telegraphic address "HASSIM"

POTCHEFSTROOM.

YUSUF PATEL,

GENERAL DEALER, MERCHANT & IMPORTER,

P.O. Box 81, Market Square.

Tel add. YUSUF, KLENN DORP.

Abdoola Hajee Khan Mahomed

General Merchant & Importer,

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:

"MOONSTONE" P. O. Box 99,

POTCHEFSTROOM.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 4th August, 1906.

No. 31.

P.O. Box 125

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc.

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 835

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
Wholesale Merchants and
Direct Importers,

have always on stock:—

Rice, Dhol, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quilts,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates.

—AT—

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
118 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.

Cable & Tel. Add.: "Kathorian."

Telephone 324.

સસ્તો અને ઉચો તમાકુ.

દેશી અને વિદેશી તમાકુ પરચુરણ
કે જમાવણે અમારે ત્યાંથી મળી રહેશે.
એ. એ. ગાંધી, યોગદ.

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,
Smith Street, Durban.

થાપણ પાડીડ ૭૦,૧૨,૦૦૦
આગનો વિભો ધણાજ સસ્તા
હરે ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 85.

Tel. Add.: "FORBANDAR."

ESTABLISHED 1890.

હાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચંડે ને કમીશન
એજંટ.

જોડણ ૮૮. ૧૦૫, ૧૦૬ નંબર.

૧૮૯૦.

P.O. BOX
441.

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન આમદ એન્ડ બ્રદર,
તથેહવાર રેસીડેન્સ વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOUBAKER"**E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,**

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,
Blouses,
Night-gowns,
Combinations
Chemises,

Skirts,
Underskirts,
Children's Fancy
Goods,
Frocks,

Bibs,
Bonnets,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY:**PRICE MODERATE**

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864.

Telegraphic Address: "POKBANDAR."

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હિન્દી વેપારીઓના બરનો સંઘળી ખતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કોમરશીયલ રોડ ઉપર મેસર્સ કમ્પ્લેક્સ ડનની બાજુવાળા નવા મકાનમાં
રાખવામાં પહેલા સંઘળી માલ બેસી જાય છે. સસ્તો ભાવ રાખેલો છે.
કલકત્તાથી ચા, લાખ, ધી, અને મોરીશીયસથી મોરીશીયની ચીની
મોલો જ્યાં મેસર્સમાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

રહીસન નં. ૨૧૭. એ. બોક્સ ૨૧૭

વેલીયાદ સરનામું "કોનકાસેઝ." "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well-lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

.Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars, apply:

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.**MOOSA OSMAN & CO.**

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કું

ગ્રાન્ટેડ ઇમ્પોર્ટર્સ,

પી.એમ.બર્ગ, નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Rs. 1,
2s. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Rs. 3, 2s. post free.

EVERY-DAY DOUBTS & DIFFICULTIES
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition), Rs. 1, 2s.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Rs. 1, 2s. post free.

SELECT SPEECHES OF THE GREAT ORA-
TORS, Vol. I and II.—Help to write idiom-
atic English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Rs. 2,
2s. post free.

WORKERS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science), Rs. 1, 2s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 108 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,

હોલસેલ અને રિટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches:—

Pietersburg, Box 24. Nigel, Box 43.

and at Volksrust

(as BHIYAT BHABHA & Co.)

Tel. Address: "BHIYAT."

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, DHOLL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

848 PINE STREET, DURBAN.

TEL. ADDRESS: "PABULAR" Box 354.

TAYOB HAJEE KHAN**MAHOMED & Co.,**

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Add.: "TAYOB."

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

GOLD MEDAL

Madras Industrial and Art
Exhibition, 1903.

(ESTABLISHED 1887)

TWO GOLD MEDALS

Bombay Industrial
and Agricultural Exhibition,
— 1904. —

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

**Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c**

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portmantaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose-pipe, etc., etc.

Miscellaneous [Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

અખાલસ રમકડાં.
ક્રેડ એન્ડ.
સાલિક આફિકાના દરેક ભાગમાં હજારો
બાલકોમાં આવે છે.
૧૧૩ વીક્ટોરીયા રોડીસુમિસ, રવળ.
કેપ્ટન.

A. M. JEEVANJEE, & CO.,

Stevedores, Dubashes, Contractors,
and Commission Agent,
MacDonald Terrace, MOMBASA.

Head Office:—KARACHI BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI.

Telegraphic Address:

Karachi
Mombasa
Nairobi

"JEEVANJEE."

Bombay: "CONVEYANCE."

Codes used: A.B.C., 5th Edition, A.I., Scott's, Waikin's, and Universal

આનગી અધિક શુભસતી નિશાળ.

જે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.
શુભસતી અને કાલીઆવાદના મુદ્દાઓને
પોતાનાં બાળકોને ઈંગ્લેંડ તથા શુભસતી
અનુભવ સાથે આ સ્કુલમાં મોકલવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે માસિક ફી રૂ. ૧૦
૧૯૨ વેરડ ફી. } એમ. એલ. પટેલ.
ડરબન. } રહેલ માર્કેટ.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail.

ઇ. ઇબ્રાહીમની કુલ,
હોલસેલ ને રીટેલ મરચંદ.

Corner BURGHER and MARKET STREETS,
STANDERTON.

Box 77. Telegraphic Address "Ebrahim."

પોતાને વતન પહોંચી શબ્દચરણ સમ્પ્રદાય તથા રમજાન શરીફ પોતાન
કુટુંબ સાથે કરવા ઇચ્છનારાઓને આસ તક.

નાતાલ ડાયરેક્ટ લાઇનની સારી સમજવાળી,

સ્ટીમર અમજુબી.

ડન ૩૫૦૦ રજીસ્ટર.

સફર આમચોટ ડરબનથી સીધી મુંબઈ માટે તા. ૧૧ ઓગસ્ટ અને ૧૯૦૬ના રોજ
ઉપડી જશે.

આ સ્ટીમર ખાસ બહામણ કરી ઉત્તરે ચીનાસે મુલક પહોંચવા તેમજ ઈસલામી
ભાઈઓને ઉપર દરસાવેલા મુલાકાત હેતુવારે પોતાના વહાલાઓ સાથે શુભસતી તથા
કાલી છે અને જરૂર ઉપર જંગલી તારીએ ઉપડી જશે માટે મુલક જતારા સાહેબો આ
કારી તરફ મુલાવશે નહીં. નાતાલથી મુંબઈ પોંચવાને આસરે ૧૫ થી ૧૬ દિન લાગશે. તેમજ
બીજી આમચોટમાં પણ બહામણ (પ્રાન્સશીપ) પડશે નહિ.

મલકુરમાં આમચોટમાં ડે. પાસે જશે માટે ખાસ પુરતી સમજ કરવામાં આવશે
પાસે જશે કેલ પ્રકારની હાથગી નહીં થવા વીશે પુરતી ખબરહારી રાખવામાં આવશે
તેમજ બાળબચાં સાથે જનર જેનીના ફર્સ્ટ તથા સેકન્ડ ક્લાસ પાસે જશે માટે ખુબ સારી
સમજ છે. બીજી લેનની સ્ટીમરમાં મથતા મુખની વીજત હમેશા ઈન્ડિયન એપિલિનિયનમાં
આખા કરે છે તે આપના ધ્યાનમાં હશે તેથી વધુ લખવાની જરૂર નથી.

સ્ટીમર મુંબઈ પોંચેથી તરત અતરે તર મારફતે ખબર મળશે તેથી અહીંનાઓને
પોતાના સગા રહેલી મુલક પોંચવાની ખબર વગર ખરચે મળી જશે. વધુ ખુબસા માટે હવે,
King & Son's, અમવા એમ. સી. આંબલીયા કુલ,
West Street, Durban. પોસ્ટ એડ્રીસ બોક્સ ૫૬, ડરબન.

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSE TO LET.

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

164 Grey Street
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
BOER TOBACCO.
VIRGINIA TOBACCO. SHAO, &c.
At Lowest Wholesale Prices.
Box 88. Tel. Address: "Portlanda,"
Telephone 364.

સસ્તો અને ઉચ્ચો માલ.

સન સીમરેટ, સુમાત્રા ચીરૂટ બીર ૧૧
જીનીયા રીમ વગેરે જાતની વસ્તુ ત્રીજે
સરનામે મળશે.

સન બ્રેન્ડ ટોબાકો વર્કસ.

૧૬૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIAN

Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.

J. LANDAU,

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 11 Rue des Franco-Bourgeois, Paris.

સેકન્ડહેન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, ઈનર વિગેરે બધા
બધા યુરોપથી મંગાવનાર ગોઠી કંપની.

જે. લેન્ડા.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

હેડ ઓફીસ ૧૩ રૂડી ફ્રાન્સબર્ગ.

બાણા પરપોતમ.

વીશીની દરેક સમજ કરી આપવામાં
આવે છે. આવો અને જુઓ.

૩૭૫ પાઇન સ્ટ્રીટ,

ડરબન.

RUBBER STAMPS

Of all Shapes and Sizes in
DIFFERENT LANGUAGES.

SEND TO—

International Printing Press,

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, AUGUST 4TH, 1906

No. 31

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
Where Innocence is Bliss! ...	535
Secret Justice ...	535
Unexceptionable ...	536
Swadesham ...	539
Ward VI. Content ...	536
OTHER ARTICLES:—	
Johannesburg Jottings ...	537
Indian Affairs in the Natal Parliament ...	537
Krugersdorp and Asiatics ...	537
Another Registration Case ...	538
General Dealers' Bill ...	538
My Journey to England ...	538
The Coloured Vote ...	539
The Sagen ...	539
Report of the Protector of Indian Immigrants ...	540
British Rule in India ...	542
Imperial Parliament ...	542
Facts and Comments ...	542
CORRESPONDENCE:—	
Late Mr. Naser ...	539

Indian Opinion

SATURDAY, 4TH AUGUST, 1906.

Where Innocence is Bliss!

OUR contemporary of Krugersdorp has done us the honour of quoting a recent article of ours *in extenso*, wherein we challenged Councillor Thompson to support his statement that Potchefstroom and Pietersburg were being overrun with Asiatics. The gentleman concerned has not availed himself of the opportunity offered him to vindicate his position, but the organ of the "beautiful village" to which he bathotically alluded has chivalrously thrown itself into the breach, and the comment of the *Standard* will be found elsewhere in our columns.

The first statement made by our contemporary is to the effect that "the Indian trader is a competitor whom business men throughout South Africa do not want." We are inclined to refer our informant to certain leading business houses in Johannesburg, for instance, as to whether they do not prefer to deal with these "undesirables" rather than with the European of the same class. We do not doubt the nature of the reply. The next charge brought against the Indian is that "he does not enter into the social life of the community in any shape or form." Quite so. He is, not to put too fine a point upon it, deliberately prevented from taking any part in social matters. He is "jockeyed" off a tram-car, put into a "coloured" compartment on the

railway, is liable to be kicked off the pavement like any blanket-Kaffir, placed under legal and political disabilities, abused, and tyrannised over. Obviously, these attentions do not tend to develop in him that attraction towards social amenities the lack of which is imputed to him. We think that if we, by some means or other, were able to prevent the *Standard* from publishing its next issue, and then accused it of seeking to evade a reply to our argument, our contemporary would protest, and justly, that it was dishonest to first bring about its downfall and demoralisation, and then gibe at it for its degradation.

We are then told, by the informant who indited the comments on our article, that one result of the Indian's lack of interest in the social life of the community is to give him "a great advantage over white traders, for the latter have to contribute largely to every fund that is raised, and that is a point which is to be considered when profits have to be put on merchandise." The italics are our own. We draw special attention to this point, for it supports our constantly reiterated contention that all this show and ostentation, all this display of culture and generosity, the non-existence of which the European deplores in the Indian, is paid for—not by the European trader, but by his unfortunate customers. The story goes that a wealthy man was accustomed to give a service sweepster five shillings, and when he passed the latter's "patch." One day, contrary to custom, he only gave the sweepster half-a-crown, whereupon the recipient inquired the reason for this unlooked-for diminution of his income. The reply was, that the donor was then preparing to celebrate his daughter's marriage, and that, the expense entailed being somewhat heavy, he was obliged to retrench. Promptly the reply came—"But, Sir, I cannot afford to make your daughter a wedding present?" Neither can the average customer of the Indian store-keeper afford to satisfy the European trader's generous instinct by indirectly subscribing to the funds ostensibly supported by the European trader. The further doctrine that the Indian trader "hinders the development of a country in its shape or form" is but foolish nonsense, for we need only point to British East Africa and Zanzibar in proof of the contrary. But even in South Africa the Indian has done enormous good, by cheapening the price of commodities, making necessities obtainable and luxuries possible. Moreover, he pays customs duties, railway storage, carriage, rates, taxes, rent, and innumerable other charges, besides indirectly enabling hundreds

and thousands of operatives and their families to live.

That he is "an alien in creed, in customs, in manners, and in thought" is very true. But so is the Russian Jew. Why discriminate? The Indian, again, it is alleged, sends all his money from the country. This is untrue, in point of fact, for he pays the wholesaler here hard cash, he pays the manufacturer at home in the same manner as his European confrère, and if he sends money to India, it is chiefly to cover the land tax, not per cent upon his land, or other immovable property in the Transvaal, whilst custom and prejudice do not allow him to invest in any other manner, except by way of speculation, to which, like a wise and thrifty man, he is averse.

Reading between the lines, we are unable to discern any legitimate grounds for the claim registered by our contemporary to decide the question with a mind "free from bias." The lines quoted by us show the exact opposite, and we can only remark that a statement to the effect that the Indian trader "saps the life-blood" out of the Transvaal is devoid of truth, and is based upon a totally inadequate conception of the real trend of affairs. When we consider that, in the northern Colony, the ratio of Indians to Europeans is shown by the Census to be only 1 to 11.5; when we know that there are to-day only 1,000,000 British Indians of all ages and both sexes in the Transvaal, we are inclined to wonder what well-balanced mind could be guilty of so many wild statements and wondrous perversions as those we have dealt with. Meanwhile, we would remind the kindly critic who has been so good as to underline the weak points of the Indian trader for us, that he has failed entirely to reply to the challenge that Mr. Thompson has so conveniently ignored. This is not "cricket," is it?

Secret Justice

OUR Johannesburg Correspondent last week drew pointed attention to Mr. Loveday's approval of the work of the Permit Department regarding Asiatics, and his endorsement of the appointment of an influential officer at the coast. There is no doubt behind this incident that appears on the surface. The public have no knowledge of the fact that there are what are practically secret laws in force, which control the action of the Registrar of Asiatics, who has charge of the issue of permits. For all practical purposes, therefore, the Registrar, although nominally the

responsible officer for issuing permits, is merely an agent of the advisory boards, mechanically following their directions. Evidently Mr. Loveday is the chief of these advisory boards, without being publicly appointed by the Government. Hence the innumerable difficulties placed in the way of British Indians, who have a *bona fide* right to re-enter the Transvaal.

We do not object to the greatest strictness being exercised in connection with applications of refugees, but we do emphatically object to the secrecy that shrouds the doings of these advisory boards. We are not aware that the parties who are immediately interested are heard before the boards or allowed to be represented. The boards alone know what evidence they take and what evidence they consider sufficient for establishing claims on the part of British Indians to re-enter the Colony. Under a system such as this, favouritism—it may be quite unconscious—must exist. Bitter complaints reach us from all sides as to the rejection of claims that are easily provable. Boys of tender years are kept out of the Colony by these boards, which have been arbitrarily armed with powers to decide upon the applications of British Indian refugees.

It is a strange method of dealing, not justice, to entrust avowed partisans with the duty of judging their opponents or persons whom they have hitherto traduced in unmeasured terms. The least that the Transvaal Administration owes to British Indians is that they should be able to know their position definitely. Severest rules of procedure, if well-defined and well-understood, would be preferable to the hole-and-corner enquiry that is now being held as to British Indian permits. No Indian can to-day feel safe that he can re-enter the Transvaal without difficulty, on production of evidence of his prior residence. The conditions which the Transvaal Administration has created for the unfortunate British Indian refugees are most unsatisfactory, and discreditable in the extreme. It has gone very much further than Natal or Cape Colony, where, no matter what the restrictions are on immigration, everyone knows the legal position, and everyone is capable of asserting it in a Court of Law. It is a state of things which it is the duty of every lover of justice and fairplay to see ended.

OUR JOHANNESBURG CORRESPONDENT,

in his "Jottings",

Unexceptionable deals with the attitude of Christians on the Indian question. It appears that members of the Chamber of Commerce of that village have agreed that they should boycott all commercial travellers on behalf of wholesale firms who have any dealings with, as the Chamber resolution so courteously put it, "coolie traders." The members have, moreover, pledged themselves not to have any trade trans-

actions with such traders. We welcome this resolution of the Chamber of Commerce of Christians, and if the members will only be true to it the day is not far distant when the Indian question in the Transvaal will be on a fair way of being settled. A resolution such as the one referred to by our correspondent will test the sincerity of the parties to it, and will also shew whether the contention of British Indians, that they are dependent largely on European support, is borne out or not. It is open to the Christians Chamber of Commerce to combine together, and proclaim a general boycott against British Indians. Only, if they have the courage of their convictions and any sense of justice, they should go a step further, and advocate a complete stoppage of agitation to bring about legislation restrictive of the liberty of British Indians. It is the legislation which is based on fallacies and mis-statements, given currency to by anti-Asiatic agitators, which British Indians dread and are often powerless to resist. An honest boycott they need not fear. Anyway, they will have no reason to complain if the European merchants decline to deal with them. We therefore, hope that members of the Chamber of Commerce of Christians will abide by their resolution, and leave it free to Indians to deal exclusively with such wholesale firms as may be satisfied with the withdrawal of European patronage.

THE "RAND DAILY MAIL" IS SCARCELY fair when, in describing Swadeshim the Swadeshi movement in Bengal, it says editorially:—

Though fomented by agitators for purely political purposes, though fostered by intimidation and advertised by turbulent processions and bitter personalities, the root idea must not be condemned simply because of the foolishness of its Bengali advocates.

It is impossible, for anyone who has made an examination, something more than superficial, into the origin of the movement, to believe that it was organised for political purposes only. The word "agitators" is a useful brick at times, but it seems out of place to fling it at those who are mainly animated with a desire to see their country developed rather for the benefit of their countrymen than for strangers, however benign or well-intentioned these may be. It is, again, news to be told that methods of boycott are "intimidation." We recollect that Mr. Gladstone himself legitimated the boycott. The only turbulence that has occurred in regard to processions has been due to the deliberate attempt of Sir Bampfylde Fuller's Government to suppress every attempt to voice popular opinion. Were the facts otherwise, we doubt very much whether the Government would have withdrawn their prosecution for sedition and rioting against Babu Surendra Nath

Tagore. Bitterness is inevitable in a repressive and unpopular movement, and it must be borne in mind that the Government, by its policy of partition, is entirely responsible for the results that have, in sundry instances, so unfortunately ensued. After all, even the maligned Bengali is not going to cut off his nose to spite his face.

IT IS INTERESTING TO PERUSE THE published report of Ward VI. Contest the speeches delivered by the two

candidates for Ward VI on Saturday last. Both Messrs. Jameson and Chappe delivered lengthy addresses to their would-be constituents on the many and various topics of interest from the public point of view. Both candidates skated lightly round the proposals to provide separate accommodations on the tram-cars for Indians and natives. Both were careful to distinguish between the "respectable" Indian and his less "respectable" brother. We are glad to notice that stress was laid by Mr. Chappe upon the discretion given to the conductor to refuse permission to natives and "coolies" to board cars unless they are properly and cleanly dressed. That is a very excellent provision, and so long as it is made to apply universally—even to drunken white men—we have no objection to its enforcement. But the very fact of the existence of such a regulation demonstrates forcibly the non-necessity of any further provision for separate accommodation. Then, again, it was generally agreed, doubtless with a certain lack of grace, that it was not possible to initiate legislation whose sole aim was to keep natives and "coolies" off the footpaths. We are once again impelled to ask—what is a "coolie"? Why this constant use of an offensive term? "Indentured Indian Immigrant," though a longer phrase, is, however, far less open to objection, especially as it cannot conceivably include those of superior training and qualifications. One point that was brought out at the meeting, by Mr. Chappe, was that a scheme is now being dealt with to provide for the reclamation of the Eastern Vlei and surrounding neighbourhood, with a view to the elimination of the malarial parasite and its carrier, the anopheles. There are as yet no published details of the scheme, but we are rejoiced to note that steps are at least being taken to remove this terrible reproach from Durban. What remedial steps can be taken in the country districts along the coast it is difficult to imagine. Meanwhile, the public discussion of the points raised has been of the utmost value, and has shown the futility of some of the projects and the desirability of others. In this way, public opinion is educated, and the impossible is plainly recognised.

Johannesburg Jottings

[BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE]

THE COLOURED VOTE. The *Mail* last week published a not very convincing article, the whole tendency of which appears to be to throw cold water upon the efforts of those who are agitating for the enfranchisement of the "coloured" people. It is very difficult to appreciate the writer's point of view. The very first element of statesmanship is the ability to place ourselves in the other man's shoes, so that we can learn where they pinch. If the writer of the article could, for instance, assume the character of the chairman of the local branch of the African Political Organisation, it is impossible to believe that he would have been so unwise as to indulge in the comments which I allude to. No long as the "coloured" community does not feel able to trust its fate to the white people, for fear of treachery, so long, surely, they have a right to voice their demands, and to claim their right to vote.

THE GERMISTON BAZAAR. Quite a lot has been made in that delightful city of the East Rand, Germiston, about the question of placing its position in regard to the Asiatic location upon a proper legal basis. The worthy Councillors, actuated by that noble disinterestedness which they always manifest when dealing with matters Asiatic, gave utterance to the usual platitudes about the evils of Asiatic trading, and did not see why Germiston should lead the way in the matter of the establishment of the Asiatic bazaar. Nor do we. We are convinced that Asiatics are as utterly indifferent to the whole question as the Great Cham of Tartary. They don't care the proverbial tinker's whistle.

BOKSBURG INDIAN LOCATION. The Boksburg Correspondent of the *Star* writes as follows:—

Thanks to municipal enterprise, the town of Boksburg is as clean as if not cleaner than, any other municipality on the Rand. An unfortunate exception is the Indian location, controlled by the Government, and over which the Town Council has hardly any power. It is filthy beyond belief. On some of the stands, which are about 50 feet by 30 feet, the buildings are so crowded that cleanliness, let alone decency, is impossible. Unfortunately, obstacles have been placed in the way of removing the coolie location, which makes the removal of the native location to the new site more imperative. The existing native location is fully occupied, but owing to the more cleanly ideas of the Kaffirs is not insanitary like the coolie location. The presence of the coolies, however, acts as a demoralising influence. Seeing that the Government will not consent to the removal of the coolies, it is urged that the natives be removed to a more sanitary neighbourhood.

It would be of interest to hear what the Government have to say on the subject. Is this another case of official neglect, like the notorious affair of Johannesburg?

BURGERSHOOP LOCATION. The anti-Indian agitation grows apace. The petition of the inhabitants of Burgershoop, praying for the removal of the Asiatic location to a more suitable site has been considered by the Krugersdorp Town Council. They have, it is stated, obtained the opinion of Mr. Advocate Morice. The opinion, together with the petition, has been forwarded to Government by the General Purposes Committee, asking that the request of the petitioners be acceded to. I am curious to know what is going to be done by Government to ascertain the opinion and desires of the Indian residents of the salubrious suburb of Burgershoop. To use the words of Lord Selborne, "his Indian fellow-subjects" should at least be invited to place their views before the proper authorities, instead of being bullied and badgered from pillar to post, at the sweet will of any community of ignorant villagers that may happen to be attacked by the epidemic of the coloured-madness.

ANOTHER BOYCOTT. The *Mail* states that at the general meeting of the Christians Chamber of Commerce it was unanimously resolved:—

That an agreement be drawn up, which every member should be requested to sign, pledging themselves to boycott all commercial travellers representing wholesale firms, from any centre, who deal with or supply coolie traders in this town, and also pledging themselves not to supply coolie traders with any goods whatever for trading purposes.

Yet another of these delightful *funny pots*. I have heard of them before—was it Putschstrom or Krugersdorp that was guilty of this indiscretion on the last occasion? Meanwhile, we shall see—what we shall see.

Indian Affairs in the Natal Parliament

LEGISLATIVE ASSEMBLY

July 26th

Unoccupied Land Tax

In Committee on the Unoccupied Land Tax Bill, Mr. PERWORTH proposed an amendment, with the object of defining beneficial occupation.

The clause was allowed to stand down, in order that the amendment might appear on the notice paper.

July 31st

To Arm Half-Castes

Mr. BRUNNER asked the Prime Minister: If the half-caste population of the Colony wishes to form Rifle Associations, will the Government extend to them the same privileges as are enjoyed by the Europeans?

The reply was:—The Government has resolved, subject to certain necessary restrictions, to allow these people to form Rifle Associations. (Hear, hear.)

Unoccupied Land Tax

The House went into Committee on the Unoccupied Land Tax Bill.

Some discussion took place on Clause 5, dealing with the lands which shall be subject to the tax, especially in regard to Sub-section 3, which provided that lands which are not contiguous, or sufficiently close, to be treated as one property, must each be separately occupied, otherwise they will be liable to the tax.

Mr. SCHOFIELD said the Bill was absolutely a fraud as far as it pretended to be a Bill to put people on the land.

Mr. HARNORN suggested the appointment of a Commission to parcel out the lands of the Colony, to distinguish those for coloured occupation and those for European occupation.

Mr. FARQUHAR pointed out that large blocks of land were being purchased by natives in Klip River County.

The TREASURER recognised the evil, but did not think the matter in any way affected the present Bill.

A motion that the Chairman leave the chair was lost by 12 votes to 17.

The clause stood down.

Krugersdorp and Asiatics

Below we publish the comment of the *Krugersdorp Standard* on the article, in our issue of the 7th ult., under the above heading:—

Of course, every man blows the fire under his own pot, so "INDIAN ORIXTON" can scarcely be expected to write otherwise. But the fact remains that the Indian trader is a competitor whom businessmen throughout South Africa do not want. He does not enter into the social life of the community in any shape or form. And that gives him a great advantage over white traders, for the latter have to contribute largely to every fund that is raised, and that is a point which has to be considered when profits have to be put on merchandise. He aids the development of a country in no shape or form. He is an exotic, alien in creed, in customs, in manners and in thought. He drains the country of much money that would otherwise be spent in it, and leaves nothing in it beyond what the law compels him to give out by way of trade licences, rates and taxes. Writing with a mind absolutely free from bias, we are bound to say—with all admiration for his law-abiding nature and his personal good behaviour—that we view his spread in our colony with the greatest misgiving, as he saps the life-blood out of it, and lessens to a very great degree the chances of white men who desire to make it a permanent home. For these and other reasons, we should like to see Indian traders confining their energy and ability to spheres where they would do good, tropical countries where they can live and where they would come into contact with races inferior to themselves in civilisation and capacity.

Another Registration Case

Our Special Correspondent at Volksrus, states that one Ebrahim Suleman was arrested the week before last, for entering the Transvaal without a permit, and was brought before the Asst. Resident Magistrate for contravening Sec. 2 of Ord. 5 of 1903. He produced a Registration certificate, and stated that he was registered at Boksburg, during the Dutch régime, in terms of Law 3 of 1885, as amended by V. R. K. dated 12th May, 1886, and that he was one of the classes exempted from the necessity of obtaining a permit. Two witnesses, one, Mr. Ebrahim Jassat of Standerton, and the other a white man from Boksburg, indentified him as Ebrahim Suleman. He was prepared to produce further evidence at Boksburg, and accordingly he was released, on recognizance, to produce further evidence before the Magistrate of Boksburg, to his satisfaction, on or before the 21st ult., or failing that, to leave the Colony before the evening of 23rd ult. He produced such further evidence before the Magistrate of Boksburg, to the latter's satisfaction, and he was accordingly discharged on the 21st ult.

General Dealers' Bill

The General Dealers' Bill has emerged from the Select Committee which has been examining it; in a form in which its own parents could hardly recognise it. The new Bill proposes that licences should be granted by Divisional Councils, Municipal Councils, or Village Management Boards, as the case may be, and that they can only be refused of two-thirds of the members present, and a majority of the whole Council vote against the applications. No general dealer's licence is to be given for shops now existing unless the previous owners have advertised their departure and given a fortnight's notice of it. Any licence is to be forfeited if its holder is convicted twice in a year of Sunday trading or of illicit liquor selling. Hours of trading may be fixed by Municipal Councils and Village Management Boards, provided that shops shall not be open before 5 a.m. or after 11 p.m. on ordinary days, and shall be allowed to be open between those hours on Saturday and on the day before Christmas Day. Sunday opening is forbidden. Farmers are allowed to sell to their own people and to sell their own meat to the public. Hawkers' licences are to be only for the districts in which they are granted, and are to be £2 for a municipal and £3 for a divisional area.—*East London Daily News.*

ALCOHOL AND PATHOLOGY. The more one sees of life and health, and the more one sees of life in disease, the more one sees that alcohol is not an advantage but a disadvantage. **SIR VICTOR ROSSLEY, at Carlton Hall.**

My Journey to England

[SPECIALLY CONTRIBUTED]

The voyage from Natal to Southampton is, under ordinary circumstances, a fairly regular and somewhat monotonous experience. Twenty-seven days passed in this way, to one used to an active life on shore, is indeed a change. After rounding the Cape and calling at Capetown, we settle down to a steady grind of fifteen days to the Canary Isles. Having lost sight of Table Mountain, we know we shall see no more land before Cape Verde, and so the only thing to do is to turn our attention to the ship and its human cargo of 500 passengers. What a medley of faces! Old men and women of sixty, married people with families of young children, young married couples, and, most of all, young men of about thirty. One is led to wonder what brings them here. Many are, like myself, journeying to their home in England for a holiday, with the intention of returning to Africa after some months.

Silhouettes

The German lady sitting in a deck chair is taking her little son to school in Germany, where she thinks he will receive a better education than in the Transvaal. Among the group of Cornish miners, whiling away the time by singing part songs, some will be returning later, but others will try their luck in the Old Country. A young American and his wife, with a pretty golden-haired boy, are going home to the States. South Africa has not come up to expectations, and if they ever return, it will not be for some years to come. A very stout middle-aged lady and gentleman are Australians, who have spent some years in Port Elizabeth, and are now seeking a change in England, which they will see for the first time. Such is the kind of people of which this enormous family of passengers is composed.

An Italian Friend

But I must not forget my Italian friend, who converses fluently with the German lady, speaks bad English, and spends most of his time in studying a Russian primer. He votes South Africa "no good." British Central Africa, he said, was too full of Indians, so he could not expect to do much business. In German West Africa he failed to make his mark, for some reason or other. As a contractor in Transvaal he was handicapped by the fact that he was not a British subject. One thing he could do. Having had several years' experience in contracting work in China, where he employed Chinese coolies, he was able to speak and understand their language. He therefore secured a position as compound manager on the mines. It is not possible for me to repeat all that he told me, but it is sufficient to say that Chinese on the Rand are not treated in the way the Randlords would have us believe. It was interest-

ing to learn how difficult it was for the Chinese to take advantage of the repatriation notice. Fear of the consequences made them dumb.

Teneriffe

An uneventful fortnight, spent by the majority in sport and deck games, cards, and other amusements, in the daytime, and concerts or dances, in the evening, assisted by the ship's band or a pianist, brings us to the island of Teneriffe. The anchor has scarcely dropped before a number of hotel-runners and other persons desirous of offering you steam launches to the wharf and carriages round the town of Santa Cruz and into the surrounding country, at what they will assure you is a most reasonable charge, surround you around the steamer a number of small boats swarm, each boat containing, besides the oarsman, an energetic man who has fruit, cigars, and other dainties to sell. Some are Spaniards, but the greater number are Indians. Later on, other boats arrive, loaded with silk, lace shawls, dress goods, and Teneriffe work, in the shape of table covers, etc. These fellows earn all they get, for it is no joke standing on a small boat all day in the blazing sun, shouting to their customers twenty feet above them on the deck, whilst they balance themselves in the tipping boat, which looks as though it might at any moment be upset by other boats struggling for a place; and there is also the risk that the contents might be pitched into the sea, which would be a serious thing, as many of the articles are worth as much as five to ten pounds each.

A Peep at Teneriffe

Let us leave these busy people to make the best bargains they can, whilst we have a look into the town of Santa Cruz. The heat is intense. Not a breath of air relieves the pitiless glare of the sun. "A donkey, a camel, a carriage, or a train-car?" Neither; I'll walk. I soon find that in this quaint town of narrow streets and square houses there is very little shelter for the pedestrian. Not a verandah to a single house or shop. And why are the shutters of the houses closed? Within is perfectly cool. The thick stone or brick walls keep the outside heat from penetrating, and it seems to be the habit, for those who can do so, to stay in-doors until the heat of the day has passed. It is a relief to leave the glare of the street and enter the public garden, and sit down under the shade of lovely trees. How restful the green foliage is to the eyes, after two weeks on the sea. This, to my mind, was the best part of the visit to Teneriffe. The memory of that shady garden will remain after I have forgotten many of the curiosities of the place. Another week of sea life and we are in old England once more. What I found there will make the subject of my next letter.

A. H. W.

The Coloured Vote

The recent publication in the "Spectator" of a letter from Lord Milner to a correspondent, dealing with the interpretation of the word "native" in Clause 8 of the Vereeniging Terms of Surrender, and the reception by Lord Elgin on Monday last of a deputation representing the coloured people of South Africa, may be taken as evidence that the claims of the coloured population to the franchise are being assiduously urged upon the Imperial Government in the hope that the new Constitution may make provision accordingly. It will be remembered that Lord Milner, when High Commissioner, never hesitated to confess himself an advocate of Mr. Rhodes' ideal of "equal rights for all civilised men south of the Zambesi." He would have had distinctions of race and of colour abolished and would have constituted education and character the sole test of a man's fitness to take part in the management of his country's affairs. But he always recognised that such a policy was unpopular, that the time was not yet ripe for its adoption, and that nothing was likely to militate against the realisation of his ideal so much as an ill-timed or injudicious attempt to force it upon a people not yet educated up to it. And so, like a wise statesman, he was content to wait, never attempting to conceal the opinion which he personally held, satisfied that his view was right and reasonable, although nothing but the lapse of time and the spread of education would render it acceptable to the majority. Lord Elgin will be wise if he be guided in dealing with this important question by so eminent an example of tact and self-restraint. There are coloured people, as all are aware, of high character and great ability, well fitted to be entrusted with the responsibilities of the franchise, many of them qualified to play a prominent part in the administration of the country's affairs. If there is any reluctance on the part of the people of the Transvaal to commit themselves definitely, and without very careful consideration, on this complicated question, it is due not to any reluctance to advance in the direction of a just ideal, but rather to the difficulty of determining the precise point at which wisdom and expediency should call at any rate a temporary halt. It is easy enough to extend the franchise. It is very much more difficult, if indeed it is not altogether impossible, to curtail it. The modern tendency is always towards the extension of the privilege. Concession to-day forms the basis of fresh demands to-morrow; and in dealing with the coloured population the situation is further complicated by the difficulty of definition.

Lord Milner has stated to his correspondent his opinion that the word "natives" as used at Vereeniging, does not include all coloured people;

but he adds that, as the question was never discussed, each member of the Peace Conference appears to be at liberty to place upon the word "native" the construction which to him seemed right. Without doubt custom throughout South Africa draws a distinction between coloured people and aboriginal inhabitants of the country; but no uniform definition of either is extant. The Native Affairs Commission suggested a common understanding between the Colonies to define a "Native" as "an aboriginal inhabitant of Africa, south of the Equator, and to include half-castes and their descendants by Natives." Very likely such a definition might be the most universally satisfactory to all the Colonies, but the point which it is necessary to emphasise at the present time is that whatever definition of the term "Coloured People" might now be adopted defines by inference the term "native" as well. So that were the Government to deal with the question of the coloured vote under the new Constitution they would be depriving the people of this Colony of all say in a matter which is not only to them, but to the whole of South Africa, of the utmost importance and with regard to which an injudicious decision might confront us with difficulties which we, and not they, would be called upon to surmount.

While there is probably no disposition amongst the people of the Transvaal to be unreasonable with regard to the claims of the coloured population, it is not to be wondered at if, in dealing with the whole question of the native and coloured vote, there is ever ringing in their ears the familiar quotation "facilis descensus Averno." With the not too edifying example of the Cape Colony before them, the ever-present consciousness that every step forward brings them nearer to the brink of an abyss in which they may be engulfed, it is only natural that they should insist upon proceeding with extreme caution, while it is inevitable that prejudice, whether reasonable or the reverse, will often turn a deaf ear to disinterested counsels of perfection. Theoretically Mr. Rhodes' ideal is unimpeachable. It is for us to decide whether it is ever to be attainable, and, if so, to regulate our policy and progress according to the dictates of reason and expediency. The veriest fanatic must deprecate anything like undue haste, and the Home Government will do well to remember that sentiments such as race prejudice cannot be overcome by act of Parliament.—*Raid Daily Mail.*

CIVILISATION AND ITS TRAVENTY.—Mr. T. Gavan Duffy, writing in the *Labour Leader*, says:—

Behind us are nineteen hundred years of civilisation and Christian teaching, yet to-day there are satin cushions and lace curtains, chicken broth and tinsel-hair brushes for my dogs.

Correspondence

Late Mr. Nazar

To the Editor, INDIAN OPINION.

Sir,—It is well known to everyone in the country that our worthy friend the late Mr. Nazar, did many charitable acts not only for suffering humanity but even for the brute creation. To enumerate the various charitable deeds of this great Indian would be something like holding a candle light to show the midday sun. Although his good deeds are a standing monument to his large-heartedness and generosity, and in spite of their not having been duly recognized and rewarded by our Government, still I believe we people of this country owe a public debt to the late gentleman, the only way in which we can discharge which is to commemorate his memory by erecting a tablet. In making this suggestion I am only echoing the opinion of many Indians, who may be one with me. If all the leading Indians and other influential gentlemen of Durban would convene a public meeting and invite subscriptions, I am in a position to guarantee that many of his friends and admirers, of whom there are large numbers, will surely respond to the call very liberally. I suggest that a tablet should be either erected in the Hindu Temple, Durban, or at the INDIAN OPINION press, Phoenix.

Yours, &c.

M. JAMESON.

The Sages

The following, from the pen of Dr. G. U. Pope, is a translation of some lines from the "Kural". It appeared in the *Siddhanta Deepika* for April last:—

To us all towns are one, all men our kin.
Life's good comes not from others' gift, nor ill.
Man's pains and pains' relief are from within.
Death's no new thing; nor does our bosom thrill.
When joyous life seems like a luscious draught,
When grieved, we patient suffer; for we deem
This much-praised life of ours a fragile raft
Borne down the waters of some mountain stream.
That o'er huge boulders jutting seeks the plain.
Thou' storm, with lightning flash, from dark'ning skies
Descend, the raft goes on its wates' wild stream.
Thus have we seen our vision on the water—
We marvel not at greatness of the great;
Still less despise we wealth or high estate.

INDIAN SARCOPHAGUS-BREAKER CORPS.
Owing to inadvertence, we stated last week that the scarves and tobacco presented to the men were given by Mr. Osman Mahomed. We should have stated that the scarves were given by Mr. Cassim Dawood, whilst Mr. Nada Osman donated the tobacco.

Report of the Protector of Indian Immigrants

Bellow we summarise the Report of the Protector of Indian Immigrants for the year ended 31st December, 1905. It is to be noted that the date of the report is 31st March, 1906 whilst it is only published on the 28th July, 1906.

During the year, eighteen vessels with immigrants have arrived from India—fourteen from Madras and four from Calcutta. The number of voyages of the steamships engaged on this service is the same as last year (18), with a small increase in the souls carried. The voyages have been uneventful, and the deaths 16, an increase of two on the previous year, still a very small percentage. The shipments from Madras, as usual, show a distinct improvement as compared with shipments from Calcutta. The Indians were all seen before disembarkation, and expressed themselves satisfied with the treatment received during the voyage; while the Shipping Contractors (Messrs. King & Sons) have again carried out their agreement in a most satisfactory manner. The Medical Board found that 19 Indians were not up to the standard, and seven were returned to India on their recommendation, chiefly through some outbreak or development of some disease during the voyage.

Three thousand and thirty-two (3,332) births were registered during the year (1,574 females and 1,758 males), as against 2,700 last year—being an increase of 332.

The particulars of the deaths of Indian immigrants and their descendants registered during the year, compared with 1904, are as follows:—

	Men.	Women.	Boys.	Girls.	Total.
1904	371	238	283	1,622	2,522
1905	376	240	285	1,623	2,524

the population having increased by 6,519 souls.

Population, 94,631; deaths, 1,881, per 1,000—19.88 (excluding flood deaths), as compared with last year (18.21) shows an increase, which is to be attributed chiefly to malarial fever, viz., 189; a death-rate of 2 per 1,000. Apart from these deaths, which now occur for the first time, the general rate would have decreased by .33 per 1,000. The death-rate among Indians in their first indenture of five years is 19.62 per 1,000, an increase on last year of 1.32, but here again the malarial fever operates by an increase of 2 per 1,000. If, therefore, a comparison was made under the same conditions as existed in 1904, the rate would show a decrease of .63 per 1,000. Malarial fever notwithstanding, the deaths among indentured men (5 years) show 15.67, a decrease of .74 per 1,000. This gratifying decrease among this section of the indentured population during the last four years may be thus indicated:—

1902	26
1903	21

1904	16.41
1905	15.67

Patents shows 205 deaths, or dec. rate of 6.3 and death-rate of 2.17, a decrease of 1.89 as compared with last year; while in the indentured population the only noticeable increase (apart from malaria) is in pneumonia and other lung complaints. Dysentery, however, shows a distinct increase among the free population.

The deaths among re-indentured Indians have been very small, for out of an average population of 1,105 men, 446 women, and 401 children, a total of 1,952, there have only been fourteen deaths, giving a rate of 7.20 per 1,000.

The following gives the Indian population in the Colony (introduced under the laws regulating the introduction of Indian immigrants), including the descendants of such Indians, birth rate, deaths, and death rate:—

Year.	Popu-lation.	Births.	Deaths.	Birth rate.	Death rate.
1870-1875	11,712	2,170	805	18.74	15.41
1876-1880	14,501	2,170	805	18.74	15.41
1881-1885	17,365	2,170	805	18.74	15.41
1886-1890	20,229	2,170	805	18.74	15.41
1891-1895	23,093	2,170	805	18.74	15.41
1896-1900	25,957	2,170	805	18.74	15.41
1901-1905	28,821	2,170	805	18.74	15.41
1906-1910	31,685	2,170	805	18.74	15.41

The violent storm of wind on a portion of the coast district, and unprecedented rainfall on 31st May and 1st June 1905, caused many Indians to lose their lives through drowning and exposure. These were reported

me as under:—

Men.	Women.	Boys.	Girls.	Total.
38	44	37	38	157

Classified as follows:—Indentured, 18; Free, 104.

Divisions:—	Durban and Durban County	Victoria County	Kiaziere
Men.	38	35	5
Women.	44	35	5
Boys.	37	35	5
Girls.	38	35	5
Total.	157	157	157

The Magistrates, who held the enquiries directed by Government, reported that 157 Indians had been drowned, but as only 122 have been reported to me, 35 are still unaccounted for. The Umbilo, Umhlutuzan, and Umhloti Rivers were responsible for most of these drownings. Owing to successive seasons without abnormal rainfalls, the Indians were led to build neater and neater on the river banks, and even employers did not always foresee the consequences of so placing their labour huts. So far as employers are concerned this mistake has been remedied, but the Free Indian will disregard this warning, and again build where it is convenient for household purposes. A meeting of those interested in affording relief to the sufferers by the storm (without regard to colour or class) was called by the Mayor of Durban, and as I was associated with the Committee appointed to receive and disburse subscriptions, all claims for assistance were fully investigated, and £81 10s. was distributed among the Indians, and a further small amount handed to the Indian Committee to dispose of. This Committee, which was composed

of Indian merchants and others, acted very promptly and afforded immediate relief to the sufferers, supplying food and clothing, given almost entirely by the Indians in Natal; and thus immediate wants were supplied.

The marriages registered for the year numbered 1,427, as compared with 1,907 last year. Of these, 506 were registered in the Colony, against 402 last year, being an increase of 22, 931 were registered on arrival from India, eight of these being polygamous marriages. Ten divorces were obtained by Indian immigrants during the year under the provisions of the 76th Section of Law 25 of 1891.

Before leaving the Colony the Indians declared their savings as follows:—

Cash.	Jewellery.	£.	s.	d.
1,837	10 10	1,847	10 0	

Of this amount the Calcutta

In Cash.	Jewellery.	£.	s.	d.
1,350	10 0	1,360	10 0	

The Madras Indians owned:—

In Cash.	Jewellery.	£.	s.	d.
967	0 0	967	0 0	

The classification of the savings in the Colony of the Indians who returned India during the year is as under:—

Savings.	Madras.	Calcutta.	Total.
Under 50 Rs.	30	47	77
50 Rs. to 100	70	17	87
100 to 200	75	30	105
200 to 300	52	21	73
300 to 400	50	18	68
400 to 500	37	13	50
500 to 600	10	5	15
600 to 700	9	8	17
700 to 800	11	8	19
800 to 900	23	3	26
900 to 1,000	16	5	21
1,000 to 1,500	15	—	15
1,500 to 2,000	4	3	7
2,000 to 2,500	3	2	5
2,500 to 3,000	1	—	1

The average savings declared by the Indians themselves was:

	£.	s.	d.
In 1904	16	7	6
In 1905	11	16	0

406 more Indians have returned this year than last, chiefly occasioned by the larger number of Indians returning under Act 17, 1895. There is also an increase of invalids returned of over 100. The decrease in the average amount of savings taken by the returning Indians, as mentioned in last year's Report, is due to the large number of Indians reckoned in the total who take but little, if any, savings. If the average then were taken only on the men and women who have completed their indenture, it would amount to the respectable sum of £17 6s. The general reduction is also greatly due to the fact that Indian who return immediately after their indenture have not accumulated nearly so much as those who previously remained in the Colony on years, five being spent in the Colony as Free Indian. The unclaimed balance in the estates of deceased Indians has enabled me to help many needy return

cases, and, in this connection, £54 was paid to 43 patients on arrival in India.

The following figures show the approximate number of Indians in the Colony on the 31st December, 1905, introduced under the provisions of the Law regulating such introductions, and the descendants of such Indians:—

Estimated number, 31st December 1904	57,930
Arrived during the year	7,917
Births	3,039
Died during the year	10,347

Left the Colony:—

Licenses	342
Returned Indians	2,275
	6,427
	1,429
	6,450
	94,429

Of this the following is the classification:—

	Men	Women	Children	Total
Free Indians	22,248	11,075	17,947	51,270
Indebted Indians	10,004	5,075	4,713	19,792
Re-indentured	1,917	974	621	3,512
	41,554	19,792	23,281	84,627
Corrected				94,429

The following return shows approximately the number of Indians who have arrived in Natal under indenture, and the descendants of such Indians born in the Colony since immigrants landed in November, 1860, to 31st December, 1905:—

	Men	Women	Boys	Girls	Total
21st Dec 1860	21,275	9,017	9,017	7,009	46,318
Died in the Colony	9,017	4,104	815	834	14,770
Returned to India	10,111	4,172	1,007	1,190	16,480
Left					
Colony otherwise	9,017	4,104	1,007	1,190	15,318
	22,185	10,813	2,024	2,167	47,189
					22,865

Of those born in the Colony:—

	Men	Women	Boys	Girls	Total
21st Dec 1860	21,275	9,017	9,017	7,009	46,318
Died in the Colony	9,017	4,104	815	834	14,770
Returned to India	10,111	4,172	1,007	1,190	16,480
Left					
Colony otherwise	9,017	4,104	1,007	1,190	15,318
	22,185	10,813	2,024	2,167	47,189
					22,865

With but few exception, I have found the treatment accorded to the indentured Indians whom I have been able to visit to be good. The one condition in connection with the employment of Indebted Indians which I am afraid is not strictly observed is the hours of labour; and although I rectify any complaints of the kind made to me, a general impression remains that there is room for improvement in this respect. The Board have returned to India during the year no less than 226 men unfit for labour, or perhaps it may be more accurate to say, disinclined for labour, at least in some cases. This is a very heavy percentage, and would seem to indicate that employer does not get as good a class of Indian as he used to do.

Owing to the inability, for some months, of the Deputy Protector to visit in his district, I inspected all the coal mines where indentured Indians are employed, and, while constant supervision is here and there needed, I am in a position to say that the general treatment of Indian employed on the coal mines continues to be excellent, for not only are they comfortably housed and well fed, but they all receive additional pay, while

many are still further enabled to increase their wages in other ways. Of course the greater chance of accidents is enlarged, and on some mines, I regret to say, phthisis is still very prevalent.

Assaults by Indians on employers and overseers have been more frequent this year than usual, and in two cases resulted in the death of the brother of the employer and a white man engaged on one of the coal mines, and five Indebted Indians were executed for these murders. With one exception, the assaults took place in the upper districts of the Colony, and were committed by Indians introduced from Calcutta. The Indians concerned in these assaults were either Brahmins or, it is believed, instigated by Brahmins, and consequently, the agents in India have been again directed not to recruit this class of Indians; but by giving false castes these people are still enabled to emigrate. The assault on the Coast was subsequently proved to have been aggravated by a previous assault on the Indian, and for which the overseer was fined £3. Only one serious assault has been brought to my notice, and in that case the employer was fined £10.

The number of Indians convicted for being absent from roll-call, although in excess of the number recorded last year, is relatively about the same when the increased number employed is taken into account.

I repeat my remarks of last year under this head, and assert that it would be better if on some Estates fewer cases were taken before a Magistrate. The large Estates, to their credit, generally make little use of their rights in this direction; and what is possible and desirable in some cases is possible and desirable in others.

The Deputy Protector reports that the health of the Indians up-country has been better this year, although there were several cases of chest affection, the result of the heavy snow storm in May.

Improved additional buildings are still being put up on the mines. He would rather see more floor space and less height, and I am decidedly against cement floors for Indians with their bare feet. Such floors are very cold in winter.

Re-indenturing on the increase in the coal mining districts, some men entering into contracts for the 10th and 11th years. He had been present on a shipment of Indians having finished their first five years' indenture, and to a man they have been willing to re-indenture. This shows that the relations between employer and employed are satisfactory.

He recorded his disapproval of Brahmins and Mahomedans who are coming over in large number as Indebted Indian immigrants. The former as priests of Hindoos have a great influence over the lower castes which in many cases leads to inter-

ordination, etc. The Brahmin generally has not been accustomed to labour.

The Mahomedan is not a good labourer and having such a large population of the passenger Mahomedan, so called "Arab" storekeepers, carpenters, bricklayers, tailors, etc., in the Colony, he finds it easy to dress like them, evade the police, and move about the Colony, or leave it as he chooses. There are a number now in desertion.

The Protector's report continues:—

The returns show that 225 more Indians were introduced this year than last, and this number would have been added to had not the outbreak of cholera in Madras Presidency caused the suspension of shipping for two months during a time of year when recruiting is always more or less brisk; and as more Indians were introduced than became free, the Indebted male population was in excess of last year as shown by the following figures:—

Allotted	4,790
Re-indentured	970
Became free	3,049
Died and returned to India	900
	3,949
	1,811

It appears to me that employers might take the opportunity of re-indenturing more Indians than they do, these people being acclimatised and knowing the work, and as the ruling wage does not exceed 20s. to 22s. per month, the increased cost would be more than compensated by having tried and proved servants. I am sure that many employers would gladly do this if they could depend on the Indians re-indenturing; but, as no new contract can be entered into so long as the old one is running, the employer has to protect himself by indenting for more men from India to replace those whose time is expiring.

The board during the year called for applications for Indians to be introduced, and 15,706 men have been requisitioned for, while 4,519 men are still to be allotted under the previous application, so that at the end of the year there were 20,225 men under indent. Should these not all arrive by the end of the year 1908, fresh applications will be called for, and all not supplied at that date will be cancelled. The Indians introduced from Malabar Coast of India, and commented on in my last report, continue to be very unsatisfactory in many cases, although greater care is exercised in their selection. Happily, however, comparatively few have arrived during the year.

(To be Continued)

British Rule in India

Alleged Native Unrest

The following is from the Johannesburg *Star*.

Some considerable sensation has been caused in India by an article in the "Pioneer" suggesting that the attitude of the native population towards the English is becoming less friendly. "It is unwise to paint the Devil on the wall," says the "Pioneer," "but it is equally unwise to ignore what may be signs of trouble."

Some striking instances then follow of native resentment of the "injustice and insolence with which the Englishman treats the Indian," and the "Pioneer" adds that though the symptoms will disappear in time, discontent, especially among the educated classes, is stronger and more open now than for years.

Speaking on this subject, a very well known authority on India, who has recently held high and coveted command there with brilliant success, was "inclined to agree with the statement," "Western education in India naturally brings discontent," he said. "It is a human instinct to want to have a finger in the pie, and many of the upper-class natives are growing more and more disappointed that Representative Government does not come more quickly. We take much away from them. Pillaging is less easy, their influence is diminishing, but they retain their education and want their old influence. The Native Congress, mostly lawyers, want to rule the roost, and for a long time past they have been looking to English Liberalism to help them. You see, therefore, that the advent of the Liberals to power would give a great impetus to the agitation of the Congress. As a rule, the Congress 'wallah' does nothing. After the annual meeting of the Congress is over, he is an Indian and incapable of persistent effort, but now matters may become different. The Viceroy's contempt for the Congress and the personality and decisive reform of a recent Viceroy have all given an impetus to their debates."

"India is becoming more educated, but progress in administrative reform goes on more rapidly than progress in education, so we cannot admit India to a real share in the administration, lest the work should become retrograde. The question is, you see, are you to sacrifice efficiency or to go on regarding India merely as a unit to be governed, very well, it is true, but with the ruling power saying all the time 'This is for our good we must do it?'"

"We are fearful down on these natives. We who rule out there lose so quickly our sense of proportion. We are scandalised by native municipal misdeeds, for instance, and ask in disgust 'Are these people fit to govern themselves?' but we never consider

The modern ruler doesn't build local roads, build railways, and settle down into Indian life. He is too much away from home on leave. He lives on his portmanteau out there. The natives are beginning to know and feel this."

"And the intolerance and arrogance of young Englishmen, chiefly young officers, to native servants and natives generally is a very serious matter. These youths dismiss servants for the most trifling acts, for disobeying orders which they have not understood, for practically nothing, and you may see them driving through the street, lashing out right and left to clear the road, and creating a most serious illfeeling. It is a pity English civilian officials do not behave better."

Imperial Parliament

British Indians in South Africa

A Renter message of 16th Inst., states that in the House of Commons, Mr. Henry Cotton (Nottingham) has received a printed reply from the Indian Government in which the Natal not include British Indians among the uncivilised races under the Municipal Corporations Bill, and had also requested that Indians should not be classified as coolies.

Facts and Comments

INDIAN MAILS. The following mails for India per Messrs. King and Son's Natal Direct Line are advertised: for Colombo & Calcutta *S. S. Pongulu* (Aug. 8) and *S. S. Unilani* (Aug. 10); for Bombay direct, *S. S. Umcumbi* (Aug. 11).

INDIAN ADMINISTRATION.—The *Natal Mercury* publishes a cable from London to the effect that Mr. John Morley's statement in connection with the Indian Budget was optimistic in tone. He announced the appointment of a Commission to consider the extension of the representative element on the Viceroy's Council, and declared that competent natives ought to have the same access to the higher administrative post as an Englishman.

HUMANITARIAN LEAGUE.—For some time past we have been favoured with pamphlets issued by the Humanitarian League, which, for lack of space, have not been noticed in these columns. We are now in receipt of three pamphlets issued through the Indian Humanitarian Committee of the League—"The Labour System of Assam," by Messrs. H. B. Bonner; "Corporal Punishment in India," by Sir Henry S. Cotton, K.C.S.I., M.P.; and "Patriotism in India," by Sir J. H. Thornton, K.C.I.B., M.B., B.A. We hope, as opportunity offers, to deal adequately with these publications.

THE COLOURED FRANCHISE.—The London Correspondent of the *Natal Mercury* cables that, on the 30th ult., Dr. Abdurahman issued a pamphlet urging the granting of the franchise to coloured people under the new Constitutions, and suggests that before Responsible Government be granted the degrading and restrictive laws against coloured people should be repealed. He declares that there should be no taxation without representation.

WORDS OF WISDOM. We do not want war; we desire to elevate the natives, but we have no mind to tempt them on by supine sentimentalism till the whole country is ablaze. We have first to make them really the equal of white men in knowledge and character before we can admit them to share in ruling. And the first class to be enfranchised must be the decent "coloured" or half-white people.—"Bloemfontein Post."

LOUIS SELBORNE AT PIETERSBURG.—The signatories to the memorial presented to the High Commissioner on the occasion of his recent visit to Pietersburg, were H. Moti & Co., A. M. Bhyat, J. C. S. Vally, C. Tayob & Co., E. Rantulla, A. Suleman, M. B. Metha, S. A. Sakoor, M. H. Suleman, J. Esa, A. Gokul, E. Mahomed, T. M. Tayob, A. Mahomed & Co., I. Amod, A. L. Ali, O. Mahomad & Co., N. M. Dada, C. H. Jooma, K. M. Tayob & Co., E. M. Hassim, M. Marjee, A. Desai, E. Cassim, and M. M. Khan-daria.

GERM KILLING POWER OF FRUITS. An eminent Japanese bacteriologist has shown that the acids of lemons, apples, and other fruits—citric acid, malic acid—are capable of destroying all kinds of disease germs. Cholera germs are killed in fifteen minutes by lemon-juice or apple-juice, and typhoid fever germs are killed in half-an-hour by these acids, even when considerably diluted. If you squeeze a lemon into a glass of water containing cholera germs, and let it stand fifteen or twenty minutes, you may drink the water with impunity, as the germs will be dead; these juices will kill other disease germs. Instead of telling a man to have his stomach washed out, we can now tell him to drink orange-juice, which will cleanse the stomach as thoroughly as a stomach-tube, provided it be not a case of stomach-catarth. If we have to deal with a stomach-complaint, in which there is a large amount of tenacious mucus adhering to the walls of the stomach, a stomach-tube to dislodge it is required, but in ordinary cases of biliousness, foul tongue, bad breath, sick headache, and nervous headache, a fruit diet is a wonderful purifier.—"Popular Science Review."

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પૃષ્ઠ ૪.

શનીવાર—શનીવાર, તારીખ ૪ થી ઓગષ્ટ, ૧૯૦૬.

અંક ૩૧

અડવાડીક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી—તા. ૪ થી ઓગષ્ટથી તા. ૧૦ થી ઓગષ્ટ સુધી ૬૦ સં ૧૯૦૬.

હિંદુ—આવણ સુદ ૧૫ થી, આવણ વદ ૬ સુધી સંવત ૧૯૬૨.

મુસલમાની—તા. ૧૨ જમાદીત આખરથી ૧૮ જમાદીત આખર સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર,	ક્રમ	દિ. તીથી.	સુવૈદ્ય ક. મી. ક. મી.	સુવૈદ્ય અસ્ત. ક. મી. ક. મી.
શની...	૪	૧૫	૧૨	૬ ૪૦ ૫ ૨૪
રવી...	૫	૧	૧૩	૬ ૪૦ ૫ ૨૪
સોમ...	૬	૨	૧૪	૬ ૩૬ ૫ ૨૫
મંગળ...	૭	૩	૧૫	૬ ૩૦ ૫ ૨૫
બુધ...	૮	૪	૧૬	૬ ૩૭ ૫ ૨૬
ગુરુ...	૯	૫	૧૭	૬ ૩૬ ૫ ૨૭
શુક્ર...	૧૦	૬	૧૮	૬ ૩૫ ૫ ૨૭

અનુક્રમણિકા.

મોંબાસામાં હિંદી.	...	...	૫૪૩
મી. બાઈટનું વસિયતનામું.	...	...	"
હંદપ્ત અને નાતાલનો મુકાબલો.	...	...	૫૪૪
ઈડિઆમાંથી તારણ.	...	...	"
ગોરી પ્રત્નની ફરજ.	...	...	"
સ્ત્રીઓમાં હિંદી ખુલ.	...	...	૫૪૫
હિંદી સીના ખુલની કાશીય.	...	...	"
બિહારમાં હિંદીઓ.	...	...	૫૪૬
ટામકારપર હિંદીઓ.	...	...	"
હિંદુસ્તાનનો કપાસ.	...	...	"
હિંદીઓ અને કમીશિસન ખાતું.	...	...	૫૪૭
ચીના મજુરોને ચેતવણી.	...	...	૫૪૮
બ્રહ્મચર્યનો ખબરપત્ર.	...	...	"
પ્રીટીસીઆ	...	...	૫૪૯
પીટરબર્ગ	...	...	"
કમરોટાર્પ	...	...	૫૫૦
કોરેડીઆલા	...	...	"
મધ્ય આફ્રિકામાં હિંદી.	...	...	"
શેઠ દાણ મદમદ દાણ આગેદાની	...	...	"
વોદાવગીરી.	...	...	"
રૂઢના તાર.	...	...	૫૫૧
હમીદીયા ઈસ્લામીક સોસાયટી.	...	...	૫૫૨
નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.	...	...	"
બોચર કોઈના નુકસાનીના કાવા.	...	...	"
ચાહુ વરતમાન	...	...	૫૫૩
બનર ભાવ.	...	...	૫૫૪

અર્થ પત્રો.

શુ' બાબત મેંથી અહીં પાયા	...	૫૫૫
હિંદુ કમલાજ દેવું મિલન	...	૫૫૬

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૪ થી ઓગષ્ટ, ૧૯૦૬.

મોંબાસામાં હિંદી.

મોંબાસામાં થોડા વખત પહેલાં મી. હવણજીના પ્રમુખપણા નીચે નેરોળીમાં હિંદીઓને જમીન નહિ મળવા બાબતના હવાવ વિષે થયેલી મીટીંગનો હેવાલ આપી ગયા છીએ. તે વિષે મી. રીસને જવાબ દેતાં મી. ચરચીએ કહ્યું કે ત્યાં ગોરાઓને લાયક નો ભાગ થોડોજ છે તેથી એ ટુકણે હિંદી ઓને જમીન આપવા બાબત કેટલોક દાખ સખવાની જરૂર છે. આવો જવાબ બહુ અસંતોષકારક છે એનો ખરો અરથ એજ કે નેરોળીમાં હિંદીને જમીન બાબેજ મળશે. આવા જવાબના બચાવમાં મી. ચરચીએ બોલ્યા કે જેમ હિંદીઓએ મોંબાસામાં સલામો ભરી તેમજ સફેદ માણસોએ નેરોળીમાં સલા ભરી જણાવ્યું કે ગોરા માણસને લાયકનો ભાગ તેઓનેજ સારું સખવો જોઈએ. આમાંથી જે સવાલ ઉભા થાય છે; એક તો ગોરા માણસને લાયક ભાગ એટલે શું? વીચાર કરતાં તેનો અરથ એજ નીકળે છે કે જે જગોમાં પાક સારો થઈ શકે અને દવા પાણી સારા હોય તે ગોરાઓને લાયક. એટલે મી. ચરચીએ નો વીચાર એમ જણાય છે કે સારા ભાગમાં હિંદીને પગ પેસારો કરવા નહિ દેવો. ખીળે સવાલ એ કે ગોરાઓએ સલા ભરી તેનો શો અરથ? શું મી. ચરચીએ એમ કહેવા મંગે છે કે બ્રિટીશ રાજ્યતનો કોઈ ભાગ અન્યાય કરાવવાને સારું મીટીંગ ભરે તો એમ પણ થવા હેવું. આજ તો ગોરાઓ નેરોળીમાં હિંદીને પગ પેસારો કરવાની ના પાડે છે. દરે પછી તેઓની કતલ ચલાવવા નો તેઓ દરાવ કરશે. તો શું મી. ચરચીએ તેમ કરવાની પણ રજા આપવા ધારે છે? એમ જણીએ છીએ કે આવો સવાલ તેઓ સાહેબ પાસે કરવામાં આવે તો તેની નાજ પાડશે, છતાં ગોરાઓની મીટીંગનો દાખલો પોતાના બચાવમાં તેઓએ વાપર્યો છે એનો અરથ આપણે એકજ કરી રાખીએ છીએ. ચરચીએ મોંબાસામાં આમા મંગળ જવાબની નીચે મોંબાસાના હિંદીઓ કબાલ નહિ

રહેશે અને દાદ મળવા સુધી લડત ચલાવશે એવી અમોને ઉમેદ છે.

મી. બાઈટનું વસિયતનામું.

મરદમ મી. બાઈટના વસિયતનામોનો ટુંક હેવાલ અમે ગયા અંકમાં આપી ગયા છીએ. તે આપણા નવગર હિંદીઓએ સમજવા જેવો છે. મી. બાઈટ પોતાના કરોડો પૈસા દક્ષિણ આફ્રિકામાં જમાવ્યા અને તેથી તેનો મોટો લાભ દક્ષિણ આફ્રિકા ને આપ્યો છે. પોતે પરચુલકના હોઈ બ્રિટીશ વાવટા નીચે પૈસાતથા નામ મેળવ્યાં તેથી તેણે વિલાયતમાં પણ પોતાના પૈસાનો બહોલો ઉપયોગ કરવાની જોગવાઈ પોતાના વસિયતનામામાં કરી છે. આમ સારા કામોમાં પોતે લાખો પૈડ વાપરવાનું લખી ગયા છે. તેમાંના મુખ્ય ભાગ કેળવણી તરફ વપરાવવાનો છે. જેહા-સખર્જમાં લખરો એકર જમીન આપી છે ત્યાં જળદહસ્ત કેળવણીનું સ્થાનક થશે અને તેમનીજ સખા વનથીજ ટ્રાંસવાલમાં યુનીવર્સિટી થઈ છે. આવી ઉદારતા એ ગોરા લોકોની ચડતીનું એક સખળ કારણ છે તે કોઈ જેમ પૈસા કમાઈ જાણે છે તેમજ વાપરી જાણે છે. આપણે બંનેમાં પછાત છીએ અને મુખ્ય ત્વે કરીને ટુકણાસર વાપરવામાં ન્યારે આપણે વાપરીએ છીએ ત્યારે પણ તે અણપટતી રીતે અને ઘણે ભાગે આપણા સ્વાર્થ સધવામાં અથવા તો આપણા મોજશોખમાં.

દક્ષિણ આફ્રિકાને દાખલો લઈએ તો આપણી નજરે એવા થોડા હિંદી આવે છે કે જેઓએ આપણાં બચાવોને ખરી કેળવણી આપવા તરફ પોતાનો પૈસાવાપર્યો હોય. એટલે આપણે લાજમ છે કે મી. બાઈટના જેવાના દાખલા આપણે બ્યાનમાં સખવા. દક્ષિણ આફ્રિકામાં હિંદી કોઈકા ઓને કેળવણીનાં પુરું સાધન આપવા એ આપણી પહેલી ફરજ છે. ખીજી ફરજ બેરોળીની કેળવણી તરફ બ્યાન બેરોળીની છે. ત્યાં સુધી બેરોળી માતરિકે પોતાનો ધર્મ નહિ સમજી શકે ત્યાં સુધી હિંદી પ્રત્ન પછાતજ રહેશે. અને આપણી ખીજી ફરજ એ છે કે પ્રજાત ઉભરે પહેલેલા બચાવો હિંદીઓએ પણ મોકલે

ધણી વખત બચાવી રાતના કેળવણી લેવાની ફરજ છે આમ કરવામાં પૈસાની જરૂર છે અને જો મી. બાહરી નફા કરનારા હિંદીઓ નીકળી પડે તો કિપરનાં કામ સહેજે થઈ શકે તેવાં છે. આપણે દક્ષિણ આફ્રિકામાં દરેક માણીએ જીએ ને ગરમર છે. નથી મળતા એ અન્યાય છે જતાં આપણે એટલું કલુષ કરવું જોઈએ કે દરેક મેળવવા ને આપણામાં પુરેપુરી લાયકા નથી. જે હાથ વિના તાલી પડતી નથી, તેમ આપણામાં કંઈજ વાંક ન હોત તો આપણે આ મુલકમાં ભાગવીએ છીએ તેટલી ઇચ્છા ન બોમવત.

છછપ્ત અને નાતાલનો મુકાબલો.

કેવો મુકારો ?

કાફરી બળવામાં જે નાતાલનો લશ્કરે ક્યું છે તે બાબત વિચાર્યતમાં ચરચા ચાલી રહી છે. ત્યાંના માણસો એમ માને છે કે નાતાલના ગોરાઓએ ખુબ જુલમ કર્યો છે. તેની સામે સ્ટાર ન્યુસપેપરે છછપ્તમાં વડી સરકારના લશ્કરે કરેલાં કામ બતાવી આપ્યાં છે. છછપ્તમાં જે દેશીઓ સામે થયેલાં તેમાંના જે પકડાયા હતા તેઓને દરેક આરવાનો હુકમ થયેલો. માણસો સહન કરી સફે ત્યાં સુધી, દરેક આરવા અને તે પછુ જાહેર મેદાનમાં હજારો માણસની સમક્ષ. તેજ વખતે જેઓને ફાંસીની સજા હતી તેઓને ફાંસી દીધેલી. અને ફાંસીએ દીધેલો માણસ લટકતો હોય તે વખતે બીજાઓને દરેક શર હતા ! એમ કહેવાય છે કે આવા બનાવો બનતી વેળા સતત પામેલા માણસોનાં સમાચો મુરખ બાપ રોતા હતા. જે આ હેવાજ ખરો હોય તો નાતાલ વિષે વિચાર્યત ચરચા થવાનું કંઈજ કારણ રહેતું નથી.

ઈડીયામાંથી તારણ.

ઓન. મી. ગાખલે.

ફરદ ઈડિયા એસોસીએશનની એક મીટીંગ આગળ જુલાઈ ૧૧મી તારીખે ઓન. મી. ગાખલે "હિંદુસ્તાનને સ્વશાસન" એ વિષય ઉપર ભાષણ આપવાના હતા. સભાનું પ્રમુખરથાન લોડ રેને આપવાનું હતું.

એક હિંદી બાતને ડીમી.

હિંદના કાલ દાદાબાઈ નવરોજના પૌત્રી એ એડીનબરો યુનીવર્સીટીમાં ગાયતરખાની

પરીક્ષા પસાર કરી છે. તેમને એમ. બી. (મેથલર એન્ડ મ્યુઝીક) ની ડીગ્રી એનાયત કરવામાં આવી છે.

બંગાળાનો આમલો.

બંગાળાની રાજદારી રિથિતિથી મી. મોરલીને વાંકુ કરવા બંગાળી આગેવાનોએ એક લેખ મૂકી કાઢ્યો છે. તેમાં પુરવ અને પશ્ચિમ બંગાળાના ચલિત આગેવાનોની સહી કરવામાં આવી છે. સહી કરનારાઓમાંથી સાત ગૃહસ્થોએ બંગાળાની ધારાસભાના સભાસદનું પદ ભોગવેલ છે તથા જે ગૃહસ્થો મુસલમાન કામના આગેવાન છે. આ મેનીફેસ્ટ મી. મોરલીને મળી ગયો છે.

સર વીલફ્રડ લોસન.

ઈડિયન પારલામેન્ટરી કમીટીનો એક જાણીતો મેમ્બર સર લોસન ગુજરી ગયેલ છે. ઇન્ડિયન નેશનલ કોંગ્રેસની બિટીસ કમીટીએ એક સભા બોલાવી તેના મરણ વાસ્તે દીલ્લીની જાહેર કરી છે.

પારલામેન્ટમાં હિંદ.

મી. હરબર્ટ રોબર્ટ પુલ્કુ' કે ઇન્ડિયન બજેટ ઉપર પારલામેન્ટમાં ચરચા ચલાવવા નો દીવસ મુકર થયો છે કે નહિ. જવાબ માં મી. મોરલીએ કહ્યું કે જુલાઈ ૨૦નો દીવસ નક્કી કરવામાં આવ્યો છે.

મી. જો. બ્રેડીએ પુલ્કુ' કે :—ગાકર ગંજની બે જમીનદાર સ્ત્રીઓના બાપુતોને અન્યાયથી દેદ કરવામાં આવ્યા હતા, અને તેઓની અપીલનો માટજેટ પોતાને ઘેર મુકારો આપી દેડી દીધી. આ બાબતપર મી. મોરલીનું બ્યાન બેંચવામાં આવ્યું હતું કે નહિ. મી. મોરલીએ કહ્યું કે આ બાબત હું તપાસ ચલાવું છું. મે. જો. બ્રેડી એ વધુ પુછતાં જણાવ્યું કે પુરવ બંગાળના પોડાએક ભાગમાં મોરલીઅલ લોના અમલ જેવી રિથિતિ ચાલુ છે એ બાબત મી. મોરલી કાંઈ પગલાં લેવા માગે છે કે નહિ. મી. મોરલીએ જણાવ્યું કે સાધારણ કાયદાથી જે અટકાયતો મુકાબેલ છે તે કરતાં કાંઈ વધારે અટકાયતો મુકાબમાં આવેલ નથી.

મી. સ્મીટને પુછ્યું કે :—દેલ્લામ હિંદી અમલદારો જેઓ હિંદુસ્તાનના લશ્કરી ખાતામાં દાખલ થયા પહેલાંજ દક્ષિણ આફ્રીકાની ગઝાલ વખતે એ ખાતામાં લેડાયા હોય તેઓની દક્ષિણ આફ્રીકાની સર પીસની મુદત પગારોનો વધારો કરતી વખતે અથવા પેનશન આપતી વખતે ગણતરીમાં લેવામાં આવે છે કે નહિ. મી. મોરલીએ કહ્યું કે જે વરસ કરતાં ઓછી મુદતને ગણતરીમાં લેવામાં આવે છે.

છછપ્તમાં ગોરાઓનું ચાલકીપણું.

છછપ્તમાં થોડા લશ્કરી ખાતાના અમલ

માણસોપર ત્યાંના કેટલાક ખેડૂતોએ હુમલો કરીને જે ચાર ખુન કર્યા હતાં તે ખખરઅમે તાર સમાચારમાં જણાવ્યા હતા. તે ખેડૂતો માંના કેટલાકને હાલ મેનની નધા થીજતને મારતી સજા કરવામાં આવી છે. તે લોકોને એવી વાતકી રીતે મારતી શિક્ષા કરવામાં આવી હતી કે જેનારા સંખ્યાબંધ ગેરાં છાકરાં ત્રાસથી ચીમો પાડવા લાગ્યાં હતાં આવી રીતના કરના તારપરથી એ બનાવ ઉપર ટીકા કરતા વિચાર્યતનું જાણીતું લીબ રલપત્ર ટેલીગ્રેલ લખે છે કે :—જીજ્ઞાસના એ બનાવનો હેવાલ વાંચતાં બિટીસ નામ નાની દરકાર સખનારાઓને શરમથી નીચું જોતું પડે છે. "નેટીવ"નાપર રાજ્ય ચલાવવા માટે તેનાપર જુલમ અને ત્રાસ વરતાવે એ વીચારો આપણા રાજ્ય અમલમાં થી કાઢી નાખવા જોઈએ. આવી વતનો જુલમ હાલમાં બહુજ વધી પડ્યો છે. એવા જુલમનું નાતાલમાં શું પરીણામ આવ્યું તે આપણે જોયું છે. બંગાળમાં ફર અને અપીયારી રાજનીતીથી કગલગ બળવો થાય એવી રિથિતિ આપણે જોઈ કરી છે. અને હાલમાં છછપ્તમાં આ જુલમનો ખેલ શરૂ થયો છે. અમે પુછીએ છીએ કે એટલીકનની બાબતને ચાહનાર ક્યો માણસ નીચેનો પારીસાફ વાંચીને ચોંકાયા વગર રહેશે? "આજુક મારતી વખતે અને કેદીઓ ને લટકાવવામાં આવ્યા ત્યારે સ્ત્રીઓએ ત્રાસથી બરાકા પાડવા હતા. કેદીઓ શાંત રીતે મરણને વસ થયા. પણ ચાલુકની અમલકરી સાંજળીને જેનારા નેટીવો ફાળ થી ચીસો પાડવા લાગ્યા અને નિશ્વાસ નાખવા મંડ્યા."

મેરી પ્રબળો ફરજ.

મુકારનો ફેલાવો.

અમેરિકાના યુનાઈટેડસ્ટેટસના પ્રેસીડેન્ટના હેલા વાસ્તે ઉમેદવારી કરનાર મી. વીલીયમ જે. બાયન જેઓએ થોડા વખત પહેલાં હિંદુસ્તાનની મુલાકાત લીધી હતી તેમણે હાલમાં વિચાર્યતમાં એક ખાણ વખતે ભાષણ કર્યું હતું જે જાણવા લાયક હોવાથી તેના સાર અમે નીચે આપીએ છીએ :—

મનુષ્યના ફરજોમાં ગોરાઓ ખાસ ઉંમી પડવી જોગ્ય છે એ બીના પુરું નરદ મુસાફરી કરનાર તર્વ કાદીના જાણવામાં આવ્યા વગર રહેશે નહિ. પણ ચડીઆતી રિથિતિ બોમવતારાઓ ઉતરતા દરજ્જાના એક તરફ દેલોફ ફરજો બળવવા પણ બંધાયેલ છે. અમેજન ભાષાએ એશિયા

અને આફ્રિકામાં નવા વિચારો દાખલ કર્યા છે. આ ભાષાનો ફેલાવો કરનારી પ્રજા દુનિયાને એક અમુક સાલ આપે છે. આ સાલ ઉઠિડે દિંદુસ્તાનને આપ્યો છે અને સુનાઈ ટેક્ટેટસે શીલીપાછનને આપ્યો છે. જપાન ને પણ આ સાલ મળ્યા છે. અને ચીન તે મેળવતું જાય છે. દુનિયાની સુધરેલી પ્રજા એ પછાત રહેલી પ્રજાઓના કલ્યાણ વાસ્તે સતત પ્રયત્ન કરી પોતાની આગેવાની દેખાડી આપવાની જરૂર છે. તે લોકોને દુકાળના કે આફતના વખતમાં ખોરાક આપવાની જરૂર આ શબ્દ જતી નથી, પણ તે લોકોને જનતાનો મારમ બતાવી ઉંચા વિચારોને રસ્તે ચડાવવામાં આવે તો ખરી સેવા બનતી ગણાય.

પૂર્વ સાથેના વહેવારમાં તે લોકોને પોતાની સુધારવાની પહેલી જરૂર છે. ક્રિશ્ચિયન પ્રજાએ દુનિયાને પાંચ જાતના સાલ આપ્યા છે; તે એક કેળવણી; રાજ્ય પ્રકરણી જ્ઞાન, લક્ષ્યને બદલે સલાહ સાંતિના ઉપાયો, મહેનતની શ્રમ, ને જીવનના ઉંચા હેતુઓ. તેમાં કેળવણી પહેલે નંબર છે. દુનિયાના લોકોને કેળવવા માટે અમેરિકાએ એટલું કર્યું છે તેટલું બીજા કયા વાસ્તે કર્યું નથી. જપાન હાલ જે દરજ્જે આવી શક્યું છે તે પણ કેળવણીને લીધેજ. દિંદુસ્તાન, શીલીપાછન, છત્તીસ અને તરકીમાં પણ કેળવણીનો પ્રચાર વધતો જાય છે. સુલેહના ફેલાવા વાસ્તે ક્રિશ્ચિયન પ્રજાએ આગળ પડતો ભાગ લેવાની જરૂર છે. તેઓએ બુદ્ધિ એટલી કેળવી છે કે લગભગ મેદાનની છતોથી તેઓએ મગફળ ન થતું જોઈએ. હવે આપણમાં જંગલીપણું રહેતું છે કે સજ્જનીતિના સવારો તું સમાજના કરવા વાસ્તે મનુષ્યનાં લોહી રેલવાં પડે છે. હું એવી, સુચના કરું છું કે સરવ ઈશી પ્રજાના પ્રતિનિધીઓની એક નિષ્પક્ષપાત કોરટ બન્યુંને માટે સ્થપાવી જોઈએ, જે કોરટ આગળ તપાસ ચલાવ્યા વગર કોઈપણ પ્રજાએ લક્ષ્ય કરવાનું જાહેર ન કરવું જોઈએ. આરુ અપારણ સવાથી દુનિયાની સુલેહ સાંતિમાં વધારો થશે.

વળી 'મહેનત'ની પણ કદર થવી જોઈએ. મજૂરીપર તિરસ્કાર હોવાના કારણે દુનિયાને તુકસાન વેક્યું પડ્યું છે. આજસુધી જે ઉદ્યમ કરતાં માનમરેકું છે આવી ખુરી સમજથી જનમંડળને ખોટા ખમવી પડી છે. એથી કરીને નવરા લોક અને મજૂર વચ્ચેમાં એક જાતનો ભેદ ઉભો થયો છે. ત્યારે મને તે જાતની મજૂરી કરતાં લોક ચરમાશે નહિ ત્યારે આ ભેદ ખુરી જશે અને લોક વધારે સુખથી રહેશે. ક્રિશ્ચિયન પ્રજા ઓના કામલાથી દુનિયા કિવસે કિવસે કાઢી

થતી જાય છે.

હાલ એક નંબર કાળ બેસતો જણાય છે. આ કાળમાં પ્રજા શું કરી શકે છે એ ઉપર ચરમા ચાલશે; એટલું જ નહિ પણ પ્રજાઓને શું શું કરવાની ફરજ છે એ વિચારવામાં આવશે. અમુક પ્રજાનું લશ્કરી બળ મોટું છે એ નહિ જોવામાં આવે પણ તે પ્રજાની માગણીઓ વાજખી છે કે નહિ તે ઉપર લક્ષ્ય પાડશે. આ સુધારાનું એક વધુ કાળ છે, અને તે કરતાં પણ વધારે આગળ જવાની જરૂર છે. નમણાં અન્યાય ન આપવો એટલું જ નહિ પણ ખુદ તેવાની વારે જવું અને સહાય કરવી. અને આ કિસ્મિત પણ અન્યાય બેઠી છે તેની કાંઈક નીચા ઈશી જણાય છે. તે એક કેટલાક એવા માણસો હાલમાં બહાર પડ્યા છે કે જેઓ પોતાનાં તન અને ધનથી પછાત રહેલી પ્રજાને જાગૃત કરવા મથે છે.

રેલાખુશમાં હિંદી ખુન.

મમા અઠવાડીએ બે દિંદોઓ કટો મેનર પાસે રીજ રોડ આગળથી પસાર થતા હતા ત્યારે રસ્તાની બાજુએ એક હિંદીને મરેકો જોઈને તેઓ ચમક્યા ને પાસેના પોલીસ સ્ટેશન પર ખચર દેવા જતા હતા તેવામાં તેમાંના એકની નજર મરેક માણસની પાસે લોહીના છાંટા હતા તે ઉપર પડી નેથી તેઓ એ વધુ જોયું તો દૂર સુધી લોહી જોવામાં આવ્યું. આથી તેઓએ જરા આગળ ચાલી તપાસ કરી તો એક બીજા હિંદીને મરણુ તોડ અવસ્થામાં જોયો જેનાર બંને દિંદો એકદમ પોલીસ થાણા તરફ દોડી ગયા અને અમલદારને ખચર કરાવી. તેઓએ કોનસ ટેબલને એ જગ્યા બતાવી. પોલીસે કોનસ મોરીસને બોલાવ્યા. તેણે તપાસ કરીને જણાવ્યું કે એક માણસનું મરણુ કપાળ પર ગોળી વાગવાથી થયું છે. બેશુદ્ધ અવસ્થામાં પડેલા માણસને પણ એ ગોળી ઓ મારવામાં આવી હતી બીજા માણસને થોડીવારે શુદ્ધ આવી. કોનસ ટેબલે તેને સવાલ પૂછતાં જણાવ્યું જે મરેકો માણસ અને હું સવારે વહેલા એ રસ્તે મળે પસાર થતા હતા, તેવામાં થયું કાફરાઓ અમારા પર કુદી પડ્યા અને અમારી પાસેથી પૈસા માગ્યા. અમે પૈસા આપવાની ના પાડી કે તરતજ એકબીજા બંદુક કાઢી અને અમારામાંના એકને કપાળમાં ગોળી મારી. તે ગોળીથી તેજ શરૂ તે મરણુ પડ્યો. પછી તે કાફરાઓ મને ગોળી મારી તે પછી હું બેશુદ્ધ થયો હતો. પછી કાફરાઓ તેને કુદ મારીમાં મરણુ થયો અને તેના મળવા

માંથી ૧૦૦૦ લાખ તારી ગયા. મરેકન ઠેકાણે પાડવાનો હુકમ કરા હતો. અને કાયસ થમેલ હિંદીને એકોમટન હાલપતા લ માં મોકલવામાં આવ્યો હતો.

પોલીસ કાલ આ કેસમાં તપાસ ચલાવે છે અને બદમાશ કાફરાની શોધમાં છે. બદમાશોનાં નીશાન-એક પા ૫૮, ઉંચો મજબુત બાંધાનો અને બહુજ કાગર રંગનો છે. તેણે નેચી બહુ કોટ પહેર્યો હતો તથા કાસની ટોપી ધારી હતી આ માણસ પાસે એક પીસ્તોલ તથા ચોરેલી બે મોતાની ચીરીઓ એટલું હોવાનો સંભવ છે.

કરમની પોલીસ આ ખુનના મુદ્દેખરે તે પકડવાની મહેનત કરતી હતી ડીટેક્ટિવ આરનોહની મહેનતથી ખુનીઓ પકડ્યા છે. ક્રીકવા નામના એક કાફરાને પીસ્તોલ રાખવાના આજ માટે પકડવામાં આવ્યો છે. તપાસ કરતાં એ પીસ્તોલ મીડીશોના મી. ક્રીકની યોરાએથી હતી. ક્રીકવાને ત્યાં તપાસ કરતાં મી. ક્રીકની યોરાએથી બે કટલોક સામાન મળી આવ્યો હતો. તેમાં મી. ક્રીકની યોરા પીસ્તોલની ગોળીઓ હતી આ ગોળીઓ કાયસ થમેલ હિંદીના. ૪ રમંથી કાફલ ગોળીઓ સાથે મળતી આવતી હતી. તેની ચીજે ત્રમેરે તપાસતાં માણસ પડ્યું હતું કે તેના ખુટપર લોહી જેવા કામ જણાતા હતા તથા તેપર જે હતી રેતી ચોટીલી હતી તે સ્ટેશનખુશની રેતીન મળતી આવતી હતી. આ ઉપરથી આકારને ક્રીકનાલમાં પડેલા હિંદી પાસે કલ જવામાં આવતાં તેણે ક્રીકવાને એળખ્યો. પાછળથી તેણે ખુન કર્યાનું કબુલ કર્યું. તેની જુલ્યાની પરથી બીજા ખુનીઓને પણ પકડવામાં આવ્યા છે.

હિંદી સ્ત્રીના ખુનની કોશોશ.

ઉપરના જેવો એક બીજો કાતરી બતાવ બીરીઆ ટેનીસ કંપાઉડ આગળ બનવા પામ્યો હતો. એક હિંદી સ્ત્રી અને પ્રૃથ સાથે રહેતાં હતાં. મુન્હેમારે તેની આ કોયા ને જતી હતી તે વખતે એક લાંબી છરી વતી નિરદય રીતે કટલાક થા મારીને બેશુદ્ધ કરી હતી. અને ત્યાર પછી તેજ લાંબીવાર વતી પોતાનું મળું દોષી આપવાનું કરવા પ્રયત્ન કર્યો હતો. સ્ત્રીએ થા મારવામાં આવ્યા ત્યારે ત્રાસથી ચીસો પાડી હતી જે કલમના કંપાઉડમાં સંભળાઈ હતી. સ્ત્રીની ચીસોથી ટેનીસ ખેનડાઓ ખુનની જગ્યાએ દોડી ગયા હતા. ત્યાં સ્ત્રી પુરુષ બંને બેશુદ્ધ અવસ્થામાં પડ્યાં હતાં. સ્ત્રીના મરીરમાં નિરદય રીતે જે ચડુ મોકલવામાં આવેલા

હતા. મસજિદના પોલીસ સ્ટેશનપરથી કોન સ્ટેશનને બોલાવવામાં આવ્યો હતો. ડાક્ટરે ઘાપર પાટા બાંધ્યા હતા તથા બંનેને એડીંગ ટન હોસ્પિટલમાં લઈ જવામાં આવ્યા હતા. આ બનાવ સ્ત્રીની બેદિસ વરતણકથી થયેલો હતો એમ કહેવામાં આવ્યું છે.

આજ ભતની ખુનની કોરોશનો ખીન્ને બનાવ ખીરીયા રોડ પાસે બન્યો છે. સુધા યન નામના હિંદીએ વેશીખીઆ નામની સ્ત્રી પર હુમલો કરી ખુન કરવા કોરોશ કરી હતી સ્ત્રી ખીરીયા રોડપર એક ઘરમાં એક તોફાર હતી અને તેના શ્રેણો સંદેશ લાઇને જતી હતી. સુખાપત તે સ્ત્રીને નીડળવાની વાદ બોલેને બેઠો હતો અને સ્ત્રી તે તેના બોલા માં આવી કે તેણીનાપર ધસી જઈ મોઢા ઘરા વતી તે સ્ત્રીના માથાપર ધા મારવા માંડ્યા. સ્ત્રીએ માથા આડા લાય દીધાનેથી કાપને સખ્ત ઇજા થઈ છે. એક કાંડુ લગ બગ બુદ્ધ પડી ગયું છે. એક અંડો કપાઈ ગયો છે ને બીજા કેટલાક જખમ થયેલા છે. ત્યારે તે સ્ત્રી ઉપર માર પડતો હતો ત્યારે તેણે બુમો પાડી હતી. આ બુમો સાંભળી રસ્તાપરથી તરન માણસો દોડી આવ્યા. એક ગોરાએ અને હિંદીએ ખુનીને પકડી લીધી. તે સ્ત્રીને પાડોસમાંના ડાક્ટર ને બોલાવી પટા બાંધવામાં આવ્યા; હાથ તે છત્રપીટાલમાં પડી છે. સોખાપતને મસજિદ સ્ટેશનપર લઈ જવામાં આવ્યો. તે કહે છે કે વીલીખીઆ તેની ભારત છે. અને એવું જણાવવામાં આવે છે કે આ કેસ પણ સ્ત્રી ની બેદિસીને લીધે થવા પામ્યો છે.

બોક્સખરમમાં હિંદીઓ.

સ્ટારનો બોક્સખરમે ખખરપની પ્રિંટ લોકેશનની ગંદકી સંબંધે મોંઘવાનારા ખખર લખે છે તે અમે નીચે આપીએ છીએ: "બોક્સખરમની મુનીસીપાલિટીના પ્રયત્નોને લીધે તે આમ દર્શાવવામાં બીજા કોઈ પણ મામ નેટલું જ સ્વચ્છતાપાણું થયું છે. અને તેટલા વાસ્તે મુનીસીપાલ ખાતાનો ખાજાર આનીએ છીએ. પણ એક વાત રહી જાય છે તે એક હિંદી લોકેશન તો મંડુને મંડુજ છે. તેના ઉપર ટાઉન કાઉન્સિલને ભાગ્યેજ સત્તા છે, તે ઉપરની બધી સત્તા સરકારના હાથમાં રહેલી છે. તેમાં એટલી બધી ગંદકી છે કે વાલ કહીએ તો માનવામાં પણ ન આવે. કેટલાક બોક્સ શીટના સ્ટાંડો ઉપર મકાનો એટલા બધાં ગીયોગીય છે કે ત્યાં સ્વચ્છતા જળવવાનું કામ બીલકુલ અસંભવિત છે." તો પછી સુદર કેખાવનીતો વાતજ ક્યાં રહી મમનરીએ કહી મેદિશન ખંદિતનાં બદકામતો.

કરવામાં આવેલી અને તેથી નેટીવ લોકેશન દુર ખસેડવાની જરૂર વધારે થતી જાય છે. હાલતું નેટીવ લોકેશન ચીકાર બરાએકું છે પણ કાફલો સ્વચ્છતામાં હિંદીઓ કરતાં વધારે ફરકાર રાખતા હોવાથી કાફરી લોકેશન હિંદી લોકેશન નેટલું તંદુસ્તીને તુંકશાન પહેંચાડે તેવું નથી. કહીની દાખરીથી માફી અસર પેદા થાય છે પણ હિંદીને ખસેડવાની સરકાર રજા આપે તેમ નથી તે ભેતું નેટીવને વધારે સારી જગ્યાએ ખસેડવા એજ રસ્તો છે.

દ્રામકારપર હિંદીઓ.

કરમનમાં હિંદી અને ગોરા વચ્ચેનો દ્રામ કરનો કેસ યદ્ય તથા પછી સ્થાનિક ખપમાં એ વિગતપર થોડું લખાણ ચાલેલ છે. તેમાં ગોરા કોલોનીઅલ એવી સલીથી એક કાગળ લખાએલ છે જે અમે નીચે આપીએ છીએ. આ 'દ્રામકાર અને હિંદી'ના સવાલને હવે તો ટાઉન કાઉન્સિલે ઉપાડી લેવાં બોલ્યો. જે હિંદીઓ દ્રામકારમાં બેસે છે તેઓ નહાવાના કામ માટે થોડો વખત સેતા જાય તો ઠીક થાય. થોડાં અઠવાડીયા ઉપર કું ટાઉનહોલ આગળ પોંદટની એક ગાડીમાં બેઠા ત્યારે મોઢા આમળાની બેઠકમાં ચાર હિંદીઓ બેઠા હતા. તેઓ તરફથી એટલી બધી કુર્બી ભરેલી વાસ આવતી હતી કે મારે નીચે ઉતરી જવું પડ્યું. પાછા વળતાં હોસ્પિટલ રોડ આગળ કું દ્રામમાં ચડ્યો અને ગોળ બાંકડાપર બેઠો. થોડે દુર દ્રામ ઉભી રહેતાં એક હિંદી લોકરી ગાડી માં આવી અને કેટલીક પાછલી જગ્યાએ આવી પડેલી હતી જ્યાં પહેલા બાંકડાપર જઈને બેઠી. આ બાબત મેં કંડકટરને કહ્યું તો તેણે જવાબ દીધો કે "જે તમે મારી જગ્યાએ હો તો તમે એ લોકની વાત જ જવા દો, કારણ કે એ લોકને કાંઈક કહીએ કે ફરીઆદ કરે છે અને તેથી આપણે મોશીસમાં ખાસ ધ્યાન આપણું. વાંક નથી એમ સાબીત કરવું પડે છે." કું બારેકું કે કંડકટરે વાત કહી તે વાજખી છે. થોડા દિવસ પૂરના દ્રામ કેસ ઉપરથી સાબીત થાય છે. તે દિવસ પછી કું વામગરપર બેઠો ન ના, અને મારાથી બનશે ત્યાંસુધી બેસીશ પણ નહિ. આગળ મારે મહિનાનું પીંડ એક નેટલું ખરચ તમને લીધે થયું હતું તે બંધ થયું, અને બધા ગોરાઓ આ પ્રમાણે જી તામપર બેસવાનું માંડી વાળે તો ટાઉન કાઉન્સિલરેને માફક પડે કે તમ બનાવવાનું મોઢક રાખવું એજ વધારે

સારું. જરૂર તો એ છે કે આ બાબતમાં એજ બહેર મીટીંગ બરી પોકાર ઉઠાવવો બેઠ્યો, અને તેમ કરવામાં બહુ મહેનત પડશે નહિ.

હિંદુસ્થાનનો કપાસ.

હિંદુસ્થાનમાં જે ભતનો કપાસ થાય છે તે કરતાં છછપનામાં વધારે જમી ભતનો કપાસ થાય છે. અને તેથી જે અઢી વરસ થયા છછપના ખીઆં હિંદુસ્થાનમાં વાવી છછપના જેવો કપાસ નીપજવવાના અખતર કરવામાં આવ્યા છે. પહેલા અખતરને વાસ્તે લાયક જમીન સીધી જમીન પસંદ કરવામાં આવેલ છે. ત્યાં સીધુના પાણીની કેનાલોને લીધે વાવેતરની સમયે પણ સારી જણાઈ હતી. આ અખતરમાં ફેલેમદ નીવડ્યા છે. અને હિંદુસ્થાનમાં વધારે નહિ તો એક ભાગમાં છછપનામાં થાય છે તેવી જમી ભતનો કપાસ પેદા કરી શકાય છે એમ જણાયું છે. અને આની સાબીતી એટલાપરથી માલુમ પડે છે કે તે સીધમાં નીપજવેલ કપાસની માંચિસ્ટરમાં સારી કિંમત આવી છે. એવું કહેવામાં આવે છે કે સીધમાં જે ભતનો કપાસ વધારે તપાસ થી અને વધારે પ્રમાણમાં પેદા કરવામાં આવનાર છે. હિંદુસ્થાનના ખીજ ભાગ ની જમીન પણ એ જમી ભતના કપાસના વાવેતર વાસ્તે માફક આવે એ અસંભવિત નથી.

હિંદીઓ અને ઇમીગ્રેશન ખાતું

પ્રોટેક્ટર ઓફ ઇમીગ્રેશન ઇમીગ્રેશનનો વારસીક રીપોર્ટ બહાર પડેલો છે પ્રોટેક્ટર મી. પોકલીંગહેને રીપોર્ટમાં જણાવેલી દર્શાવેલો મુખ્ય સાર નીચે મુજબ છે:—

૧૯૦૫ની સાલમાં ગીરમીટીઆ પાસે જરોવાળી ૧૮ સ્ટીમરો આવી હતી. જેની અંદર ૧,૫૧૦ મહારાસથી અને ૧,૪૦૭ કસ કતાથી, એટલે કુલ ૭,૬૧૭ ગીરમીટીઆ હિંદીઓ આવેલ હતા. ભતવાર શબ્દતરી કરીએ તો ૪,૭૬૭ આઠમી, ૧,૬૪૮ સીઓ, ૪૨૨ હોઝાઓ, ૩૫૦ હોઝરીઓ, અને ૪૦૦ તાના બાળકો હતા. આમાંથી સાતને પાછા મોકલવામાં આવ્યા હતા. મુસાફરી માં ૧૬ મરણ થયાં હતાં. ગેરવરતણકની ફરીઆદ કોઈએ કરી નહોતી. તે સાલમાં ૩,૦૩૨ જનમ (૧,૫૭૪ હોઝરીઓ અને ૧,૪૫૮ હોઝરીઓ) નોંધાયા હતા. ૧૯૦૪ ની સાલમાં ૨,૭૦૦ જનમ નોંધાયેલ હતા. ૧૯૦૫ની સાલમાં કુલ ૨,૦૦૩ મરણ નીપ જ્યાં હતાં તેથી થયા વરસમાં ૧,૫૧૭ માથ

સતો હિંદી વસ્તીમાં વધારો થયો છે. ૩૫ મરણ આપઘાતથી થયાં હતાં. અને મે માસના તોફાનથી ૧૨૨ માણસોનાં મરણ થયાં છે. હાલની હિંદી વસ્તી ૬૪,૬૨૧ માણસોની છે અને તેથી મરણનું પ્રમાણ હજારે ૧૬.૮૮નું થયું. નીચેના ટેબલ પરથી છેલ્લાં ૩૦ વરસના આંકડાની સરખામણી કરી શકાય છે :—

વરસ.	વસ્તી.	જન્મ.	મરણ.
૧૮૭૬થી ૧૮૮૬.	૩૧,૭૧૨	...	...
૧૮૮૭	૪૫,૫૬૧	૧,૧૭૦	૮૦૬
૧૮૮૮	૫૬,૮૫૮	૧,૧૪૩	૮૫૬
૧૮૮૯	૬૦,૭૫૬	૧,૪૩૨	૯૨૨
૧૮૯૦	૬૫,૬૨૫	૧,૪૨૬	૧૦,૩૦
૧૮૯૧	૭૨,૪૬૫	૧,૭૬૪	૧,૧૧૩
૧૮૯૨	૭૮,૦૦૪	૨,૩૫૧	૧,૫૮૩
૧૮૯૩	૮૧,૩૧૦	૨,૬૧૪	૧,૬૬૨
૧૮૯૪	૮૭,૬૮૦	૨,૭૦૦	૧,૬૧૨
૧૮૯૫	૯૪,૬૨૧	૩,૦૩૨	૧,૮૮૧

૧૯૦૫ના મે અને જુનના વરસાદના તોફાનથી કેટલાક માણસો કુળી મુખ્યા હતા તથા કેટલાક હવાની અસરને લીધે મરણ પામ્યા હતા. તેમાં ૩૮ આદમી, ૨૪ સ્ત્રીઓ ૩૨ છોકરા અને ૨૮ છોકરીઓ મળી કુલ ૧૨૨ મરણ થયાં હતાં. તેમાંથી ૧૪ ગીર મીટીઆ હતા. પ્રાંત પ્રમાણે ગણતરી કરતાં ૭૬ કરબન છલામાં, ૩૮ વીક્ટોરીઆ છલામાં, ને ૫ પરચુરણ. માણસોની તપાસ પ્રમાણે ૧૫૫ મરણ થયા હતાં. પણ ઓરીસામાં ૧૨૨ની નોંધ થયેલ હતી; બીજા ૩૫ નો પતો મળ્યો નથી. આગલા કેટલાક વરસોમાં અસાધારણ વરસાદ પડેલ નહિં હોવાથી હિંદીઓ કોનારાની નજીક નજીક ધર બાંધતા જતા. પણ તોફાન પછી ગીર મીટીઆ મજૂરોની બાબતમાં આ શુભ સુધારવામાં આવી છે. પણ બીજાઓ એતવણીને બાબતમાં ભેતા જણાતા નથી. એ આકતમાં સપડાએલાને મદદ કરવા વાસ્તે કરબનમાં એક મીટીંગ બોલાવવામાં આવી હતી. તે દૃષ્ટિમાં જરાએલ નાણામાંથી પા. ૮૧-૧૦૨ની. હિંદીઓમાં વહેંચવામાં આવ્યા હતા તથા અચુક ૨૪૫ હિંદી કામને સોંપવામાં આવી હતી. આકતમાં સપડાએલાને ખોરાક કપડા વગેરે પુરા પાડવામાં નાણાની હિંદી કામે મુખ્ય ભાગ લીધો હતો.

તે સાલમાં ૧,૪૨૭ લગ્ન નોંધાયા હતા. ત્યારે ૧૯૦૪ની સાલમાં ૧,૬૦૭ લગ્ન નોંધાયા હતા. ૧૦ કેસમાં સ્ત્રી પુરુષોએ કારગતી આપી છેલ્લા છુટકાં કર્યાં હતાં. મુલત પુરી થઈ રહેવાથી અચલા માંડગીના સબબથી ૨,૦૭૮ માણસોને હિંદુસ્થાન

પાછા મોકલવામાં આવ્યા હતા. તેમાં ૧,૦૮૩ પુરુષો, ૪૬૫ સ્ત્રીઓ, ૨૨૧ છોકરા ૧૭૭ છોકરીઓ અને ૧૪૨ બાળકો હતા. આ લોકો પાછા ગયા ત્યારે તેમની પાસે ઘરેણા મળી કુલ ૧૮,૨૬૭ પાઉંડની રકમ હતી એટલે માણસોના પાઉંડ ૧૧-૨૨ની થયા. પણ જે ફક્ત પુરુષો અને સ્ત્રીઓને જ ગણવામાં આવે તો માણસોના પા. ૧૭-૨૨ની ની કમાણી થઈ. તરતો તરત પાછા જનારાઓને ગણતરીમાંથી બાતલ કરવામાં આવે તો આથી પણ વધારે સરાસરી આવી શકે. કેટલાક હિંદીઓના મરણથી તેમની વચર ધણીઓની મીલકતવડે ગરીબોને મદદ કરવામાં આવી હતી. તેમાં ૪૩ આત્મીઓને ૫૪ પાઉંડ વહેંચવામાં આવ્યા હતા.

કોલોનીમાં આવેલ કુલ ૧,૧૭,૨૮૧ હિંદીઓમાંથી પાછા જવાથી અથવા મરણ કે બીજા કારણેથી ૪૩,૩૬૬ ઓછા થયા એટલે બાકી ૭૩,૮૮૫ રહ્યા, અને કોલોનીમાં જન્મેલ કુલ ૩૩,૧૭૨માંથી ૧૨,૫૫૩ ઓછા થતાં ૨૦,૬૧૪ રહ્યા માટે કોલોની બલ બોર્ડ અને આવેલા બને મળી કુલ ૬૪,૪૬૬ હિંદીઓ થયા.

ઇન્ડિયન ઇન્ડિયનોના તરફે વર્તણૂકે. થોડાએક અપવાદ સીવાય જેટલા હિંદી ગીરમીટીઆની મુલાકાત લેવાઈ હતી તેઓ ના તરફે સારી વરતણૂક ચલાવવામાં આવેલ હતી. હિંદી ગીરમીટીઆની બાબતમાં જે કહેવા જેવું છે તે એકે તેઓનો કામ કરવા નો વખત કરાવેલો નથી, અને એ બાબતમાં ફરીવાર કરવામાં આવે છે તો રાહેલ અપાય છે; છતાં પણ એ બાબતમાં સુધારો કરવાની જરૂર હોય એમ જણાય છે. મોરડે ૨૨૬ માણસોને કામ કરવાને નાણાચક ગણી પાછા મોકલ્યા છે, અને ખરે કહીએ તો તે માંના થોડાક કામ કરવાને નાણાચક હતા એમ નહિં પણ કામ કરવાની દાનત વચર ના હતા. આ નાણાચક લોકની સરાસરી કાલતાં બહુ મોટું પ્રમાણ થયું. અને તે ઉપરથી એમ કહી શકાય કે અહીના કામે લગાડનારાઓને એમને તેવા હિંદીઓ મળી શકતા નથી. કેટલાક માસ સુધી ડેપુટી પ્રોટેક્ટરની વતી તેના લીલીકટમાંના કામના ની બાણમાં કામ કરનારા હિંદીઓની મુલાકાત લેતા એવું માલુમ પડ્યું છે કે સાધારણ રીતે તેઓના તરફે સારી વરતણૂક બતાવવામાં આવે છે તથા તેઓ બહુજ સારી સ્થિતિમાં છે. કારણ કે તેઓને સારા ધર રહેવા મળે છે તથા સારી ખોરાકી આપવામાં આવે છે, એટલુંજ નહિં પણ વધારાનો ખચાર પણ મળે છે અને કેટલાક તો પરચુરણ

રણ મહેનતથી પણ પોતાની કમાણીમાં વધારો કરે છે.

કામે રાખનારા અને ઓવરસીઅરો પર કરેલ હુમલાના પ્રમાણમાં વધારો થયો છે. અને જે કેસમાં ઓરાઓના ખુન થયા હતા. તે વાસ્તે પાંચ ગીરમીટીઆ પર કેસ ચલાવવામાં આવ્યા હતા. આ હુમલો કરનાર આજુ વરગના માલુમ પડ્યા છે અને તેથી તે વર્ગના લોકોને ન લાવવા માટે કનિસ્યાના એજંટોને કહેવામાં આવ્યું છે. છતાં પણ આ લોકો પોતાની વતલ છુપાવીને પણ આવ્યા વગર રહેતા નથી. એક કેસમાં હુમલા કરવાનું ઓવરસીઅરની વરતણૂકથી બનેલ હોવાથી તેનો ત્રણ પાઉંડ દંડ કરવામાં આવ્યો હતો. એક ગંભીર હુમલાનો કેસ બન્યો હતો અને તેમાં રોકનો પાજીંડ ૧૦ દંડ થયો હતો.

ડેપુટી પ્રોટેક્ટર જણાવે છે કે માણમાં કામ કરનારાઓમાંના ધણાખરા ફરીથી ગીરમીટમાં કામ કરવાને પ્રુણીથી બંધાય છે. તેમાંના કેટલાક તો ૧૦ અને ૧૧મા વરસની બંધણી કરી ચુક્યા છે. એક હિંદુ સ્થાન જનારી સ્ટીમર ઉપકવાની હતી તે વખતે તપાસ કરતાં માલુમ પડ્યું હતું કે સ્ટીમરમાંના બધા ફરીથી ગીરમીટમાં રહેવા રાજી હતા. આ ઉપરથી શેડ અને નોકર વચ્ચેનો સંતોષકારક સંબંધ જણાઈ આવે છે. ડેપુટી પ્રોટેક્ટર આજુઓ અને મુસલમાનોને લાવવા વિરૂદ્ધ સખત રીતે ટીકા કરે છે. આજુઓ ધરમ શુર હોવાને બદલે બીજા ઉપર ઉપરીપણું બેગાવે છે. તેઓને કામ કરવાનો મહાવરો પણ હોતો નથી. મુસલમાનો પણ કામ કરવા વલણ રાખતા નથી. આ વરસમાં ૪,૭૬૦ માણસો નવા રાખવામાં આવ્યા હતા, ૬૭૦ ફરીથી ગીરમીટમાં રહ્યા હતા તથા ૩,૦૪૬ છુટા થયા હતા. ૬૦૦ મરણ પામ્યા હતા અથવા દેશ મથા હતા. ડેપુટી પ્રોટેક્ટર ભલામણ કરે છે કે બીજાવાર બંધણી કરનાર લોકોને ઉતેજન આપવું જોઈએ. કારણ કે તેઓને આ દેશના હવા પાણી માફક આવી મથા છે, તથા કામથી વાંકે થઈ ગયા હોય છે.

મોરડે હિંદી ગીરમીટીઆની અરજીઓ માંગેલ છે. તેના જવાબમાં ૧૫,૭૦૬ માણસોની માગણી થયેલ છે, ને ૪,૫૧૬ની માગણી થવાની છે. આટલા માણસો ૧૬૦૮ સુધીમાં નહિં આવી વન્ય તો નથી અરજીઓ મંગાવવામાં આવશે. કોલસાની ખાણોમાં ગીરમીટીઆ મજૂરની જરૂર વધતી જણાય છે. પણ ફક્ત ૭૦૦૦૦ માણસો આપવામાં આવ્યા હતા. નાણાચક આવનાર હિંદી ઇન્ડિયનોને લીધે મજૂરની

તંગી જણાતી નથી, પણ તેઓ સાધારણ રીતે ખાણમાં જવાને ખુશી હોય નથી. મકાઈના ઉતરી ગયેલ લાવને લીધે દિંદોની સ્થિતિમાં આ વરસ કાંઈ સુધારો થયો નથી અને તેથી દેહાક દેવાદાર છે. સાધારણ રીતે દિંદો છપીયનો સુમાકારી બોલે છે તેમણે દિંદો કાકરી અમલદારો નીમવાની જરૂર છે.

નાતાલ મવરનેટ સેવીંગ બેંકમાં ૧૭૫૩ ડીપોઝીટોના ૪૧,૨૬૮ પાઉંડ જમા છે. ૧૯૦૪ની સા. માં ૧૭૬૩ જણના ૪૩૨૫૧ પાઉંડ હતા. તેથી ૧૯૦૫માં ૬૨ ડીપોઝીટર હીઠ પા. ૨૩-૧૦-૧૦ થયા. તે ૧૯૦૪ માં પા. ૨૪-૧૧-૧ થયા. ગીરમીડીઆએ પા. ૧૭,૬૬૨-૧૩-૦૦ ટપાલ રસ્તે દિંદુરયાન મોકલ્યા હતા.

ચીના મજૂરીને ચેતવણી.

પરદેશી મજૂરી ખાતાના કિપરીએ જે જે ખાણોમાં ચીના મજૂરો કામ કરે છે ત્યાં ત્યાં નોટીસો ચોડી છે. ચીના લોકોએ તે ધ્યાનપુરવક વાંચી છે અને તેથી એવી અ.સા આંધવામાં આવી છે કે જરિયામાં તેઓ પોતાની રતણુક સુધારશે. તે નોટીસોનો સાર નવે પ્રમાણે છે :-

“તમેને યાદ હશે કે ચોક્કા વખત ઉપર તમારી જાણ વાસ્તે નોટીસો ચોક્કામાં આવી હતી. તેમાં તમારે કાપદાનીએ ક્વી રીતે ચાલવાનું કે તે ખતાવવામાં આવ્યું હતું. તમેને જે ચેતવણી આપવામાં આવી હતી તે ઉપર ધ્યાન આપી તમે અ.સતા નથી તે બહુ દીલગીરીની વાત છે. કાપદા નો ખુલ્લી રીતે ભંગ કરવાના ગુન્હા માટે તમારામાંના ૧૪ જણને મોતની સજા વેધવી પડી છે. તેઓનાં નામ તથા મજૂરીનાં ઠેકાણાં જણાવવામાં આવ્યા છે. જે લોકોને ચોરી કરતાં અને ઘર ફાટાં ગોળીથી કાર કરવામાં આવ્યા તે તેઓના. કેટલાકને લાંબી મુદતની દેહખાનાની સજાઓ કરવામાં આવી છે. આ લોકોના જે હાલ થયા તે ધ્યાન માં લેવા હું તમેને વિનંતિ કરું છું.”

આમ તમારી ગીરમીડીની મુદત પુરી થાય ત્યારે તમે તે દેશ જવા છુટ છે. પણ જે લોકો તોફાન કરવાથી દેહખાનામાં પડે છે તેમને તો પોતાના વતન અને જાતી બાંધોથી હળશે માધક દુર રહેવું પડશે. તેઓ પોતાના માખાપ કે બાળખાને જોવા પામશે નહિ. આ લોકોના જે હાલ થયા છે તેથી તમે ચેતીને આજરો એવી હું આશા રાખું છું. તમારે યાદ રાખવું કે આ મુલકમાં સુલેહ સંપથી રહેવાનું છે.

જેઓ કાપદાનો ભંગ કરશે તેઓને સખત રીતે સજા કરવામાં આવશે. તમારા લોકો માં નહારા માણસો બહુ જોવામાં આવે છે. તેથી તમારામાંના સારા આદમીઓએ નહારા ઓને સુધારવા, તથા જુરો કામો કરતાં અટકાવવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

હાલમાં એક વખત ચીનાઓની હાલત થી પાકેક થયા નામદાર મવરનર જોડે સેઝ બેલે કેટલીક ખાણોની મુલાકાત લીધી હતી તે વખતે ચીનાઓને કેટલીક ક્ષીખામણ આપવામાં આવી હતી. નામદારે તે વખતે જણાવ્યું હતું કે ચીનાઓ કાપદાસર વરત નારી પ્રજા તરીકે આખર મેળવેલી છે પણ આ આખર તમે અહીંયા સુમાવતા જણાઓએ કારણ કે તમારામાંના કેટલાએક તોફાન મચાવી કાપદાનો ભંગ કરે છે. તેથી હું તમણે થયો છું. ખાણના મેનેજરો જે હુકમ આપે તે હુકમ તમારે પાળવો, અને તમારા ઉપરી સતવાણાઓના હાથ નીચે રહેવું તથા જે નીયમો આંધવામાં આવે તે પ્રમાણે વરતવું. નહારાઓની સાથે સારા માણસો પણ બેગા મણાઈ જાય છે અને તેથી તમારી કામનું નામ તમે ખરાબ કરો છો. તમારામાંના તોફાની લોકોના કામો જાણી પાકેકયાને કોઈ તમારી વાતો કરે છે. તમે જાણો છો કે તમે તમારા માલેક આખળ તમારી ફરીવાટે રજુ કરી રાકો છો. તમારામાં માહિમાહે કહ્યા આપ તો તે બાબત પણ તમારે માલેકની આગળ લઈ જવી. જે તેમ કરતાં તમેને હાલ ન મળે તો તમારા પોતાના ઇનસપેક્ટરો આગળ જવું અથવા તો મને અરજ કરવી. પણ કેમપણ રીતે હવે પછી ગંબીર ગુન્હાઓ કરવાનું બંધ કરવું.”

તમારામાંના નહારા લોક હવે સુધરશે અને ખરાબ કામ કરવાનું છોડી દઈ સારે મારગે ચાલશે. સારી રીતે વરતવાથી તેઓ ને સજાઓ વેધવી પડશે નહિ પણ સુખી જીવન સુગમવાનો લાભ મળશે.”

ખબર પત્રો.

જેહાન્નખર્મ.

વિલાયતનું ડેપુટેશન.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

ખીડીશ ઇન્ડીઅન એસોસીએશનની કમીટીની મીટીંગ તા. ૨૭મીએ ગઈ ગુરવારે ભરાયેલી હતી. તેમાં મી. અબ્દુલ મની, મી. ઇસમખીયા, મી. કુવાડીયા, મી. મદમદ શાહમુદીન, મી. ગુલામ સાહેબ, મી. મદમદ હુસેન, મી. બીખુલાઈ તથા ખીડીશવાળા

મી. હાજી હમીય અને મી. આમદ નિયમ તથા હેડક્વૉર્ટરવાળા મી. આમદ બાયાત અને ડરજનના મી. ઉમર હાજી આમદ ગંજરી પણ હાજર હતા.

કેટલીક ચરચા થયા પછી એવો ઠરાવ થયો કે ડેપુટેશન તબુ પણ મોકલવાની જરૂર છે. કોનસ્ટીટ્યુશન કમીટીના રિપોર્ટ ની સાથે આપણે સંબંધ છે તેના કરતાં ટરાં સવાલમાં બંધારણ બંધાયા પછી શું કાપદા થવાના છે તેની સાથે આપણને વધારે સંબંધ છે. મી. હાજી હમીયની સુચનાથી એવો ઠરાવ થયો કે નાતાલ ઇન્ડીઅન કોંગ્રેસ પા. ૧૦૦૦ સુધીનો ખરચ ડેપુટેશન બાબત કરવા ઠરાવ્યું છે તેમાંથી પા. ૨૫૦ ની તેની પાસેથી મદદ માગવી તેમાંથી તેઓ એક માણસનું પા. ૧૨૦ સુધીનું ખરચ લઈ શકે તે બાકીના પછલા આખા ડેપુટેશનના ખરચમાં વપરાય. કેપ તરફથી મદદ મળે તેનો ઉપયોગ કોંગ્રેસ કરે. આવી રીતનો કાગળ લખવાનું સેક્રેટરીને સોંપવામાં આવ્યું છે. ડેપુટેશનમાં જે માણસ જાય તો લગભગ પા. ૫૦૦ જેટલું ખરચ થવામાં આવે છે. ટરાંસવાલ તરફથી મી. ગાંધી તથા એક વેપારી હોવા જોઈએ એમ કમીટી નો વિચાર છે. ગામોગામ ઉપરાણાં કરવાં એવો ઠરાવ થયો છે. અને ઠેકાણે ઠેકાણે જવાને સારું મેમ્બરોના નામ પણ અપાઈ ગયાં છે. સેક્રેટરીને જગ્યા જગ્યાએ કામળ લખવાનો હુકમ થયો છે તે ટરાંસવાલના બધા મુખ્ય સહેરમાં કાગળો જઈ પહોંચ્યા છે. એટલે જે ઉપરાણાં બરાબર થશે, નાતાલ ઇન્ડીઅન કોંગ્રેસ ઉપરાણાં કરી પા. ૨૫૦ સુધી વાપરવા ઠરાવ કરશે અને જે વિલાયતથી નહિં જવા બાબત કાગળ નહિં આવે તો ડેપુટેશન સપ્ટેમ્બર માસમાં જવા નો સંભવ જણાય છે.

લડાઈના ઠવા.

ટરાંસવાલ મેજેસ્ટ્રેટમાં લડાઈના ઠવાદારોનું લીટર બદલ પડ્યું છે તે આ સાથે રાખું છું. તેની ઉપર બધા વાંચનારનું ધ્યાન ખેંચાવા ની જરૂર છે. નહિં તો તેમાં જણાવેલા પૈસા આ વરગતી આખરીમાં ખોટા થશે.

ડી. એમ. આરનું પાછા ફરવું.

કાકરી બળવા સાહે મદદને સાહે અહિં થી ટરાંસવાલ માઉન્ટેડ રાઈફ્સ નામની હુકડી નાનાક ગમેલી હતી તે પાછી ફરી છે તેને થાણી ધામધુમથી ટરાંસવાલના લોકોએ રંધાવી લીધા છે. મોટી મીટીંગ ભરાઈ હતી અને તેઓને સાહે મોટાં ખાણાં થયાં છે. રજુ સુધી ધામધુમ ચાલ્યા કરે છે. ઇન્ડીઅન સેન્ટર ગેરર ટેલરને રજા મળ્યા બાબત તથા તેણે સાહે કામ કયા બાબતના રૂટરના તાર અહિંના બધા બાબાઓમાં છપાયા છે.

પ્રતિરોચના.

કાફર ઇર્ટીંગ હાઉસના લાઇસેન્સ.

પ્રતિરોચના, તા. ૨૫-૭-૦૬.

અત્રે શીયાળાની કડકડતી ઠાંડ રજા લેતાં ઉત્તરતા શીયાળાનાં સ્ત્રીઓ જોવામાં આવે છે. જન સુખાકારી સારી છે. અહીંનાં વેપારી વર્ગ શીયાળાની મોસમમાં સારા વેપાર થવાની આશા રાખે છે. પણ આ આશુ શીયાળો વેપાર વેળાગાર માટે ખીલકુલ આવકારદાયક જણાયો નથી. દીન પ્રતિદીન ધંધા રાજગારમાં દાનસવાલની સ્થિતિ ધણીજી કફોડી થતી જાય છે આપો મામલો લાંબો વખત ચાલતાં પરિણામ કેવું આવશે! તે વિષેની કલ્પના ખરેખર ગ્લાની ઉત્પન્ન કરાવે છે. હરિષ્ચંદ્ર અળવાન છે.

મઠ ના. રજાઓ અત્રેના ટાઉન હોલમાં મ્યુનીસીપાલિટી તરફથી ખાસ મીટીંગ હતી. તેમાં ટાઉન તથા ઇન્ડિઅન લોકેશનમાં કાફર ઇર્ટીંગ હાઉસનાં લાઇસેન્સ આપત સખત તકરાર ચાલી હતી. ઇન્ડિઅન લોકેશનમાં એવી વધારે કાફર ઇર્ટીંગ હાઉસનાં લાઇસેન્સ આપવા સામે અત્રેના ડેપુટી પોલીસ કમીશનરે સખત વાંધા લીધો હતો તેમણે પોતાના વાંધામાં જણાવ્યું હતું કે વધારે કાફર ઇર્ટીંગ હાઉસ લોકેશનમાં રાખવાથી કાફર લોકો ખુબજ તોફાન તથા યોગાટ કરે છે ને તેમની દેખરેખ રાખવા માટે ત્રણ ફાન્સ્ટ્રેમ્સો રાખવા પડે છે છતાં મ્યુનીસીપાલિટી વધારે લાઇસેન્સ આપવા માંગતી હોય તો પોતાના જોખમ વધારે પોલીસનો તેમણે પાંતેજ બ હોખત કરવો.

સદરજુ દલીલો સાંભળી લર્ડ પ્રેસીડેન્ટ લવડે સાહેબે જવાબ દીધો કે ખાઇ-લોના કાયદા પ્રમાણે ઇન્ડિઅન લોકેશનમાં હિંદીઓ ને એજમાં ઓછાં કાફર ઇર્ટીંગ હાઉસનાં ત્રણ લાઇસેન્સ આપવા જોઈએ. જેથી બે મહાસી વેપારી મી. રાજા દાન્સીસ તથા એનયની તથા ભરૂચ જીલ્લાના રવીશ મી. મહમદ ઇસા મીઠાધવાલાને ઇન્ડિઅન લોકેશન માં કાફર ઇર્ટીંગ હાઉસનું લાઇસેન્સ આપવાની મંજૂરી મળી હતી. ત્યારે ખીજ પચાસેક હિંદી લાઇસેન્સોની કાફર ઇર્ટીંગ હાઉસ લાઇસેન્સ મોટેની અરજીઓને કાઢી નાંખવામાં આવી હતી.

ત્યારબાદ પ્રીન્સલુ સીટમાં કાફર ઇર્ટીંગ હાઉસના લાઇસેન્સ માટે એક જુએ અરજી કરી હતી. તેના પડાક મી. બોડને એવી દલીલ કરી હતી કે પ્રીન્સલુ સીટમાં તમામ વેપારી ઇન્ડિઅનો છે ને તેમનો વેપાર કાફર લોકોના જરૂર છે, જે જગ્યાએ આખો

દીવસ કાફર લોકો ખરીદ કરતા હોય તે સીટમાં ખાસ એક કાફર ઇર્ટીંગ હાઉસની જરૂર છે. તેમજ તે લાઇસેન્સ માટે એક આગ્રહાર ગોરા ગુરુચની માગણી છે. મ્યુનીસીપાલ ઇન્સપેક્ટરની સુચના પ્રમાણે તેણે દુકાનમાં વધારો મુકારો કર્યો છે, માટે તેને લાઇસેન્સ મલવુજ જોઈએ. આવી જટાકાર બાબતથી માગણી કરી હતી. તેને મી. ડી. લીયન શીક્ષતા ટેકા માટે આપ્યો હતો ને કહ્યું કે ઇન્ડિઅનો પ્રીન્સલુ સીટમાં કાફરોએને કપડ વેચે છે, ને તેજ વખતે દુકાનમાં એક તથા દુધ અગર સારડીનનું દીન વેચાતું આપી ખાવા બેસારે છે. તે ખુબજ મંદવાડ કરે છે તેના કરતાં કાફર ઇર્ટીંગ હાઉસનું લાઇસેન્સ ગોરા અરજદારને આપવું ધણું સારું છે વિગેરે હિંદીલાઇસેન્સ વિરુદ્ધ સારું વિવેચન કર્યું હતું. ડેપુટી પોલીસ કમીશનર તરફથી મામમાં કાફર ઇર્ટીંગ હાઉસના લાઇસેન્સના માટે સખત વાંધો લેવામાં આવ્યો હતો.

લવડે સાહેબે યુરોપીઅન વસ્તીમાં કાફર ઇર્ટીંગ હાઉસનું લાઇસેન્સ આપવાથી ખુબજ યોગાટ તથા જોખમકારક જણાવી. તે અરજીને પણ કાઢી નાંખી હતી. અને મી. ઇ. લીયન શીક્ષતા ટેકા માટે જણાવ્યું હતું કે જેમ અને તેમ ઇન્ડિઅનોને મામમાંથી કાઢી લોકેશનમાં મોકલવા માટે ને પોતે અને ટાઉન કાઉન્સિલ ખનના પ્રયાસમાંજ છે, તાલ જરા ઉપરી લીજરલ સરકારના જવાબથી કામ કીડું ચાલે છે. તોપણ પોતાથી ખનતું કરવા ચુકશે નહિ. પછી લોકેશનમાં બેઠે ઇન્ડિઅનો ગમે તેટલાં કાફર ઇર્ટીંગ હાઉસનાં લાઇસેન્સ માગે તેમાં તેને વાંધો નથી.

મી. ઇ. લીયન શીક્ષ તથા મી. લવડેનાં વચનથી પ્રીન્સલુ સીટના વેપારીઓ ખસુસ ધડા લેવાનો છે કે પોતાની દુકાનો તથા રૂમો ધોધ સાફ રાખવી. નહિતર મ્યુનીસીપાલિટી તરફથી નવું તોફાન શરૂ થતાં વાર લાગશે નહિ.

પીટસખગ.

શેઠ ખાન મહમદ તરફખના સ્ટોરમાં

આગ.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

મંગળવાર રાત્રે અહીં એક જગદરી આગ લાગી હતી, અને આગે શેઠ ૩૦૦૦ ની ઇમ્બનનું મકાન અને માલને ગુસ્તાન થયું

છે. મે. વર્ક. એચ. સુર અને કું. ન મકાનમાં આગની શરૂઆત થઈ હતી અને આગ લાગ્યાની ખબર પડ્યાને થોડીજ મીનીટ થઈ તેટલા વખતમાં તો એટલો બધો ફેલાવો થઈ ગયો કે તે મકાન વાસ્તે આશા છોડવ માં આવી. જોડેના મકાનમાં આગ ફેલાય તેવું જણાયું હતું. પણ તે મકાનમાં જે હિંદીના સ્ટોર હતા તેઓની અથાગ મહેનતથી આગ ને પાડોશના મકાનમાં ફેલાતાં અટકાવવામાં આવી હતી. પણ ખીજ ખાખુએ શેઠ ખાન મહમદ તરફખના સ્ટોરને આગનો સપાટો લાગ્યો હતો ને તેથી આશરે દબરેક પાંડનું નુકસાન થયું હશે. આ ઉપરાંત ડચના જુના ચર્ચમાં બંધાં મી. બેન વોરસ્ટરનું ચેર હાઉસ છે તે પર આગનું જ્વેર વધવા લાગ્યું. આ મકાનમાં આગ લાગ્યા પછી તેની પાસેના એક મોટા હિંદી સ્ટોરમાં પણ આગ લાગશે એવી ધાસ્તી લાગવા માંડી પણ લોકોની અને પોલીસની મદદવડે આગ આખરે કાશુમાં લેવામાં આવી હતી. ખેતીના કામનું તથા થોડે દૂરના કુવામાંનું ડાલવતી લાવી શકાય એટલુંજ પાણી મળી ચકકું હતું. જે પવન તું જોર બંધ ન પડકું હોત તો લોકોની મહેનત બાબેજ કામ લાગત, અને આખો ચકલો બળી નાશ પામત. શેઠ ખાન મહમદ તરફખના સ્ટોર અને તેના માલ સિવાય ખીજ મકાનોના વીસો ઉતારવામાં આવ્યો હતો.

લોડ સેલ્વેર્નને જે માનપત્ર આપવું તરફથી દેવામાં આવ્યું હતું તેની કપીડન આપના ગયા અઢવાડીયાના પવમાં ખદાર પડી ગયેલી છે. એટલે તે વિશે વધારે લખવા પડ્યું નથી રહેતું તે માનપત્રમાં અહીંના નીચે મુજબ જણાવેલા ગુરુચોએ સહી કરી હતી. એચ. મોતીની કું.; ડી. એમ. તૈયબ; એ. એમ. લાલાત; એ. મહમદની કું.; જે. સી. એસ. વલી; આઇ. આમોહ; રી. તૈયબ ની કું.; એ. એલ. અલી; ઇ. રેમતુલા; ઓ. મહમદની કું.; એ. સુલેમાન; એન. એમ. દાદા; યુ. બી. મહેતા; સી. એચ. જુમા; એસ. એ. સફુર; કે. એમ. તરફખ ની કું.; એમ. એચ. સુલેમાન; ઇ. એચ. હાસમ; જે. ઇસા; એમ. માવલ; એ. મોહમ એ. દેશાઈ; ઇ. મહમદ; ઇ. હાસમ; અને એમ. એમ. ખડેરીઆ.

તામકાર ગવરનરના માનમાં ગોરા તેમજ હિંદી વેપારીઓએ બેકસાક દુકાનો ગંધ રાખી હતી અને દરેક હિંદી વેપારીએ ગોરા વેપારી ની માફ પોતાની દુકાનો પગ પાડવાથી ગણુભારી ના. ગવરનરને જણ માન આપ્યું હતું.

કૃમ્સેડોર્પ.

(અમારા કૃમ્સેડોર્પના ખજરપત્રી તરફથી.)

કૃમ્સેડોર્પની કાઉનસીલ હજુ હિંદીઓની પાછળ લાગી પડી છે. તેને લોકેશન પાસે રહેનારા ૩૫ લોકોએ અરજી કરી છે કે હિંદીને તેઓની પડખેના લોકેશનમાંથી કાઢવા. આ અરજી તથા મી. મોરીસને અભિપ્રાય કોલોનીયલ સેક્રેટરીને કાઉનસીલે મોકલ્યા છે. મી. મોરીસે એવો મત આપ્યો છે કે હિંદીને ફરજિયાત લોકેશનમાં ૧૮૮૫ ના ૩ નંબરના કાયદાથી કાઢી શકાય છે. કાઉનસીલ જે તે પ્રમાણે કેસ કરશે તો તુરં તજ ખજર પત્રી રહેશે. અહિંના હિંદી તે કેસ લડવાને તૈયારજ બેઠા છે.

કૃમ્સેડોર્પ રેલવે કાઉનસીલના કામ આખતની ઇન્ડિઅન ઓપીનીયનમાં આવેલી ઈંગ્લેન્ડ રીકાનો પુરા ઉતારો કર્યો છે. એ જાણાયે છે કે તમારું પત્ર અહિં વજન પરાયે છે.

કીસ્ટીઆના.

(એક ખજરપત્રી તરફથી.)

કીસ્ટીઆનાની ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ વિચિત્ર દરાવ કર્યો છે. તે એવો છે કે તે ચેમ્બરના દરેક ચેમ્બરે એવા ઠરાવમાં સહિ કરવી કે જે ગોરાઓ હિંદીની સાથે વેપાર કરે તેઓની સાથે ચેમ્બરના ચેમ્બરોએ બિલકુલ વેપાર નહિ કરવો, અને ચેમ્બરોએ પોતે પણ વેપારને સારું હિંદીને બિલકુલ માલ નહિ આપવો. આવી જાતના ઠરાવ કરીને જે ગોરા સાહેબો સતોષ માને અને કાયદાઓ ધડાવવાની હિલચાલ બંધ રાખે તો તેઓને કાંઈ કંઈ કહી શકશે નહિ.

મધ્ય આફ્રિકામાં હિંદી.

(અમારા ખજરપત્રી તરફથી)

અમને અમારા કેટલાક વાંચનારાઓએ મધ્ય આફ્રિકાની સ્થિતિ બાબત ખજર પુછેલા તે વિષે અમારો ખજરપત્રી મીડીથી નીચે પ્રમાણે જાણી જણાવે છે. હું અચ્છ લખી ગયો છું કે હિંદી બેતીવાળાઓને અહીં ની એક કંપની લીસપર જમીન આપે છે. તે કંપનીનું નામ "ધી બેન્ડાવર એન્ડ ઇસ્ટ આફ્રિકા લીમીટેડ" એમ છે તેનું કેટલાં બેન્ડાવર છે અને તેના મેનેજરને અખવાથી શરતો વિગેરે મળી શકે એમ છે. મારો એક મિત્ર તે કંપનીની નોકરીમાં હતો તે હાલ હિંદુસ્તાનમાં છે. અને થોડી મુલત

માં પાછો આવશે તે વખતે હું વધારે ખજર આપી શકીશ. મધ્ય આફ્રિકા એ ટ્રાન્સવાલ ની માફક તવંગર મુલક નથી. તેમ નાતાલ ની માફક આખાદ પણ નથી. આ દેશમાં નથી સેલાની કે નથી કોલસાની ખાણો. એક બે કંપનીઓ માલ અડાવવાનું કામ કરે છે. તેઓ જમીનદાર પણ છે અને ચાલુ, કાશી, રખર તથા કે વિગેરે વાવે છે. વાવનાર ઓ કેટલાક મોટા છે અને કેટલાક ન્હાના છે. મધ્ય આફ્રિકામાં હિંદીઓ એ જાતના ધંધા કરે છે. એક તો વેપાર. વેપારની ઉપર સરકાર તરફથી કંઈ જુલમ નથી. ત્યાં વેપાર કરવો હોય ત્યાં છુટથી કરી શકાય છે. દરેક વેપારીને વારસીક દસ પૈકા જરવા જોઈએ છીએ, અને પછી જેટલી જોઈએ તેટલી દુકાનો ખોલી શકે છે. અને સાધારણ રહેરીને જે કાયદાઓ લાગુ પડે છે તે હિંદીને પણ લાગુ પડે છે. માત્ર એટલું જ કે જે માણસને મધ્ય આફ્રિકાના રહેઠેા માં પેસવું હોય તેઓએ નામદાર કમીશનરને અરજી કરવી પડે છે. પણ તે અરજીના જવાબમાં કોઈને ના પાડેલી સાબળવામાં નથી આવી. સાધારણ રીતે હિંદીઓ કોઈની નોકરીમાં આવે છે. થોડા વરસ નોકરી કરી દેશનું તથા લાવાનું જ્ઞાન મેળવે છે અને પછી પોતાનો ધંધો શરૂ કરે છે. આવનાર માણસે એવામાં પરવાનગી મેળવી પછી આગળ વધવું જોઈએ. તેથી, તે ગમે ત્યાં જઈ શકશે. વેપાર સિવાય બીજો ધંધો નોકરીનો છે, સરકાર તેમજ જુદી જુદી કંપનીઓ હિંદીઓને નોકરીમાં રાખે છે. તેઓ મહેતાંઓ સુતાર જુદાર વિગેરે છે સરકારી નોકરીમાં જે માણસો છે તે બધા એન્ડ જનરલની મારફતે મુબમમાં રાખવા માં આવે છે કંપનીઓ પણ આ પ્રમાણે હિંદુસ્તાનથી નોકરો લાવે છે છતાં અહિંથી પણ જેમ માફક આવે તેમ માણસોને લાખલ કરે છે. આ પ્રમાણે જોઈ શકાશે કે આ મુલકમાં જે કે બહુ મોટું હોય નથી તોપણ આલાક હિંદીને હજુસુધી પાછા ફરવું પડ્યું નથી. ધણા માણસો તેવી રીતે આવે તો છેવટે પગારનો દર ઘટવાનો અને ના ઉમેદી મળવાનો સંભવ છે. જે પરદેશી મુલકમાં બહુજ ન્હાનો પગાર હોય તો આપણને ઘણી તુકશાની થાય અને એક ધણું અચાવવાનો જે આપણો હેતુ હોય છે તે નિષ્ફળ જાય. બહુ ઓછો પગાર લેવો એ મોટું છે તેમ કરવાથી તનદુસ્તીને છેવટે ધકા પહોંચશે. કેમકે જે ઓછું લેશે તે ઓછું ખાઈને પણ ખ્યાવશે. મધ્ય આફ્રિકામાં રેલવે બંધાય છે પણ તેમાં પગાર બહુ ઓછો આપે છે અને માણસોની સુખશાંતિ તરફ કાંઈ ધ્યાન

દેવાતું નથી. જે જાગમાં રેલ બંધાય છે ત્યાં હવા ખરાબ છે. પગાર મહેતાઓને સારું નથી આર પૈકા હોય છે અને મુનારે વિગેરેને કાંઈક વધારે મળે છે. માણસોને લાખલ થવાની રજા આપવા પહેલાં તેઓની પાસે પાછા ફરવા જેટલાં સાધન છે કે નહિ તેની તપાસ કરવામાં આવે છે. કેમકે તે આમ ન કરવામાં આવે તો લોકો પાછા જવાના પૈસાની મહદ સરકાર પાસે માગે છે. ખેતી વાળાને સારું આ મુલક કીક છે. દેશમાં પગાર જમીન ઘણી છે અને જે કંપનીઓના હાથમાં આવી જમીન છે તે કંપનીઓ સારા ખેડુતોને સારી તક આપશે એમ જણાય છે પાસપોર્ટ લીધા વિના કોઈએ નહિ આવવું એ સહીસલામત છે. મીડીનું બંદર પોરસ્મુ-મીઝના તાબામાં છે અને તેઓ પાસપોર્ટ વગરના માણસોને હેરાનગતી કરે છે.

શેઠ હાજી મહમદ હાજી આમોદ ની વિદાયગીરી.

(અમારા ખાસ ખજરપત્રી તરફથી.)

મેઈડીંગ તા. ૧૭-૭-૦૬.

અહીના લોક પ્રીય શેઠ હાજી મહમદ હાજી આમોદ કુડથા જે અહીંના આમોદ કંપનીના નામથી વેપાર ચલાવે છે તેઓ સાહેબ સહકુટુંબ પોતાના મુળ જાતન રાધાવાવ જતા હોવાથી તેમને માત્ર પત્ર આપવા માટે અહીં વસતા મુસલમાનો ની એક મીડીંગ મી. એ. દસનના હોલમાં એકી થઈ હતી. તે મીડીંગની ખજર આમ જાથી સરવે બીરાદરોને પોંચાડેલી હોવાથી નીમેલે ટાઇમે તમામ ગૃહસ્થો ભેગા થયા હતા. તે પછી સેક્રેટરી મહમદ બજારાલીમ દેસાઈએ મીડીંગ બેલાવવાનું કારણ દરસાવી જનામ હાજી મહમદે આ કસ્ટમા બીરાદરો ઉપર કરેલા ઉપકારો વીશે એક લંબાણ થી ભાપણ આપી પછી આગળથી તકવાર કરેલા માનવત્ર વાંચવાની શરૂઆત કરી જેમાં નીચેની બાબતોનો ઇસારો કર્યો હતો.

એઓ સાહેબના અહીંના ચારેક વરસના વસવાટ દરમ્યાન મેઈડીંગ મુસલમાન જમા તને બહુ લાભ થયા છે. જેમાં ખાસ કરી આ કસ્ટમા મસજીદ નહોતી તે એમની ખાસ કાળ અને ખંતથી મસજીદ તકવાર થઈ છે. વળી વખતો વખત દરેક મુસલમાન ને નેકસલાહ અને સારા રસ્તા બતાવવાને આગળ પડતો જાગ લેતા હતા. વળી એમનો નમ્ર સ્વભાવ, સદનચીલતા, મારી બજવાની ટેવ, કેમીદમદદીપણ, અને મજદબી લામણીનો ખાસ ઇસારો કર્યો હતો.

માનવન વંચાઈ રહેવા પછી તે માન
પત્ર જનામ હાજર મહમદને અરપણુ કરી
સેક્રેટરીએ એક લીધા બાદ જનામ હાજર
મહમદ વળતો જરાય આપવાને ઉભા થયાં.
તેમને હુરના પોકારોથી વધાવી લેતાં તેમણે
આપેલા માન માટે ઉપકાર માનતાં જણા
વ્યું કે મેં જે જે કામો કર્યા તે માન મારી
કરજ અદા કરવા કર્યા છે. તે સીવાય બીજું
કંઈય કંઈ નથી વગેરે કંઈય વીચેયન કરી
છેવટે સંપત્તી ચાલરા દરેક બીજાદરને ભજા
મણુ કરી એક લીધી હતી.

બાદ મી. એ. હસન તરફથી ખાસ તપ
ખાર કસબેજ આણુ તથા ચા શુદ્ધાત લાઇ
સલા વીસરજન થઇ હતી.

એઓ સાહેબ આજ રાતની દ્રેતમાં
વીદાય થયા તે વખતે વળતી મુલા
કાત માટે તમામ શુદ્ધો રેશન ઉપર
હાજર રહ્યા હતા.

ફટરના તાર સમાચાર.

પ્રીન્સ યુજન મ્યુરત જરમનીના ખાવેરીઅ
પ્રમણમાં મોટરકારના અકસ્માતથી મરણ
પામ્યો છે.

ચિરીસ નોકા ખાનની એક મેરી ઇંગ્લ
એલા નામની સ્ટીમરના ખજારીઓએ
કપ્તાનના હુકમનું અપમાન કર્યાથી તેમને
કોર્ટ આગળ સળ કરવામાં આવનાર છે.

રશિયાના હારે દરબારી મુધારા હાખત
કરવાનો તથા પ્રમના તોફાની જુસ્સાને
દાખી દેવાનો વિચાર જણાવ્યો છે. તે જણા
વે છે કે હુમાના મેંબરો ઉત્ક્રેષ્ટી કરશે
નહિ તો તેમને છાન કરવામાં નહિ આવે.
દેશમાં ફેલાતા ફેલાક પરદેશી ડાખાઓપર
અંકુશ મુકવાને માટે હારે ઇરાદો રાખે છે.

અમેરિકાના નોર્થ વેસ્ટ પરગણામાંથી
૧૦ કરોડ જુલક ધર્ડ નીકાસ થવાના છે.
તેટલા થકેને કીનારા સુધી લાવતાં એક ટ્રેનને
એક વરસ લાગશે તથા ૨૦,૦૦૦ મજૂરોની
જરૂર પડશે.

રશિયાની રેવોલ્યુશનરી કમીટીના મેંબરો
નું એક કોનફરન્સ રીનકાંડમાં ભરવામાં
આવ્યું છે. ત્યાં એવો હરાય કરવામાં આવ્યો
હતો કે હાલ હાતાલ પામવાનો હુકમ કરવો
નહિ. હીયર્ડિંગરસ નામના ગામમાં પોલીસે
હાતાલ પાડવાથી પ્રવ્તના માથુસો પોલીસનું
કામ ચલાવે છે.

હાઉસ ઓફ કમન્સમાં લોર્ડ એલજને
સર હેનરી કોટનને એક જાપેલો જવાબ
આપ્યો છે તેમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું
છે કે મ્યુનીસીપાલ કોરપોરેશન બીજાના
સંબંધમાં હિંદીઓને વગર મુધરેલી પ્રજામાં
અથવા 'કુલીમાં' પણ લેખવા નહિ. એવી
હિંદુસ્થાન સરકારની માગણીથી નાતાલ
સરકારને મુચના કરી છે.

ઇરાનના શાહે મુખ્ય વજીરને રજા આપી
છે. કારણ કે છેલ્લો તહેવનનો મજેડો તેના
લીધે થવા પામ્યો હતો.

ખાર મેડેજના એક તારમાં જણાવવામાં
આવે છે કે મેક્સીકોના અખાતપર તેલને
લીધે આગ લાગેલ છે હા ચોરસ માઇલ
જેટલામાં બાકા ફેલાયેલ છે અને એવું
ધારવામાં આવે છે કે સમુદ્રની સપાટી તળેના
તેલના ઝરાને લધને આગ લાગેલી છે.

વિજાયતમાં જે. એસ. દુલ નામનો એક
પ્રખ્યાત એક્ટર મરણ પામ્યો છે.

એલેક્ઝીઆના ત્રેજરરે ત્યાંની આખાદી
નહર કરી છે.

એડીનબરગની સ્ટુકંટ યુનીઅન લાઇબ્રેરી
ને સર ડેનાડ કરી અને મી. એન્ડર કાર
નેની દરેક તરફથી પૈસા ૧૦૦૦ની બેટા
મળી છે.

મોસ્કોમાં લાઈફર મામલો વધતો ગયો
છે. કુરેક પ્રમણના ખોરી મોવરકા ગામ
આગળ ખેડુતોએ શહેનશાહી લશ્કરને હરા-
વેલું છે. કોનસ્ટાન્ટના ૧૬૦ ખજાસીને પકડવા
માં આવેલ છે, અને ખાદીક સમુદ્રમાં ફરતા
વહાણોને કોન્સ્ટાટ નહિં આવવાનું હરમાવ
વામાં આવ્યું છે.

રશિયાની પીએફકા ફાઈડરીઝના મજૂરો
એ હકતાલ પાડી છે. જુલમગાર પશ્ચીની
સાથે લગાઈ કરવા વાસ્તે લેખર અને સોસી
અલ મેંબરોએ લશ્કર અને નોકાની મદદ
માગી છે.

સ્પેનનો રજા અને રાણી (પ્રીન્સેસ એના)
વિજાયત જવાને ઉપડેલ છે.

ખેરન દેશમાંના મરણથી તેની જગ્યાએ
ફસો જાપાનીઝ વેરમાં પ્રખ્યાતી પામેલ
જનરલ ઓકુ નીમાયેલ છે.

એક પૈસાદાર જ્યુનું હુમા અને રશિયન
સરકાર વચ્ચે ખટાઈ ચલાવવાના વાંકસર
ખુન કરવામાં આવ્યું છે.

હુમાને વિખેરી નાખવાના સમાચારપર
યી કોકિસસના કેશ લાખરની દુકકીએ જળવો
કર્યો છે.

કોનસ્ટાન્ટનો મામલો ગંભીર થઇ પડ્યો
છે, ત્યાં એવા ખખર ફેલાયા છે કે હગો
ઉશાવનારા વહાણો થોડા વખતમાં ત્યાંના
ખારમાં દાખલ થવાના છે. ત્યાંના જાળવા-
ખોર સરકારી લશ્કરને ઉત્ક્રે છે. કોનસ્ટાન્ટ
અને સેંટપીટર્સબર્ગ વચ્ચેના રેલ્વેશનનાં
દોરકાં કાપી નાખવામાં આવ્યાં છે.

હેલ્સીંગ ફર્સની એક જાળવાખોર દુકકી
એ ત્યાંની રેલ્વેનો પુલ તોડી નાખ્યો છે તથા
સ્તો ખરાય કર્યો છે.

હાઉસ ઓફ લોર્ડમાં 'ફગવણીનું' બીડ
બીજા વખત વંચાવ્યું છે.

આલેક્ઝીઆ અને ફલિલુ આફરિકાની
સરખામથી કરતાં અલેક્ઝીઆમાં ૧
કરોડ ૫૦ લાખ પૌંડનું સોનું નીકળ્યું
ત્યારે આફરિકામાં ૧ કરોડ ૭૦ લાખનું
સોનું નીકળ્યું હતું.

કોનસ્ટાન્ટના પત્રો દરંસલાકમાં ચિરીસ
મેજેરીડી થાય એ વાતને ટેકા આપે છે.

ડા. અબદુ રહેમાને એક ચેત્પાનીકો
ખદાર પાડી કલંડ લોકોને હક આપવા
અરજ કરી છે અને એવો આમંદ કરે છે કે
રીસપોનસીબલ મવરમેંટ આપવામાં આવે
તે પહેલાં કલંડ લોકોપરના જુલમી કાપદાઓ
માંફેરફાર કરવો જોઈએ. તે એવું બહેર કરે
છે કે કર બરનારાઓને પ્રતિનીધિ મોકલ
વાનો હક હોવો જોઈએ.

રશિયામાં જ્યુ લોકની કતલ ચલાવવામાં
આવી છે તે કામના લોક તરફ દીવસોલ
જતાવવા જોડાન્સપરમાં એક મીડીંગ
લગાઈ હતી. જેમાં મેવર તથા લોર્ડ સેલ
એને લાખણો આપ્યા હતા.

જોડાન્સપરના દરંસલાક રેલ્વેશન ઇન
સ્ટીફયુશનને દરંસલાક યુનીવર્સિટી કોલેજ
ના રૂપમાં ફેરવી નાખવામાં આવેલ છે.

હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી.

નેહાનુસાર, તા. ૨૨-૭-૦૬

આજરોજ અમેના મી. કુવાડીયા શેને ત્યાં ફાઈનર્સમાં બધાવાની નવી મસજીદ બાંધત મેલવણી વગેરે નીમવા તથા જરૂરી કાવદા કરવા સારું મુસલમાનોની મીટીંગ બપોરે બરવામાં આવી હતી. તે પાંચ વાગે સાંજના બધાસ થવાથી હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીના મેમ્બરો સાંજે ૬ બજે મી. હાથ વછરવવાની મકાનમાં મળ્યા હતા. તેમાં નવા નવ મેમ્બરોએ હાજર થવા ખુશી બતાવી હતી. અઝકુર નવ મેમ્બરોમાં અમે ના જણાવતા મુસલમાન ઇસમાઈલ મીયા કુના એક ભાગીદાર મી. ઇસમ મીયા તથા જુસુબ ઇમરાહીમ ગારડી તથા મહમદ ઇસમ ગદુ વગેરે હતા. સોસાયટીનો વખત ફેર હોવાથી વધુ કામગીર થઈ નહોતું. મધ્ય મીટીંગમાં ફાઈન થયા મુજબ મેનેજર હમીદી પશુ ગયા જુમા અને તા. ૨૦-૭-૧૯૦૬ ના રોજ મી. હાથ વછરવવાની ત્યાં મળી હતી. તેમાં કેટલાક કાવદા કાનુનો પાસ થયા હતા, અને આમીનું કામગીર આવતા જુમાનેશજ કરવા સારું પાછી મેનેજર હમીદી મળવાર છે. આજરોજ સોસાયટીમાં વધારેવાર મેમ્બરોથી રોકાવાય એમ ન હોવાથી આવતા રવીવારના રોજ સાંજના ચાર વાગે મળવાનું મુકરર થી જુદા પડ્યા હતા.

આવતા રવીવારના રોજ મોક્ષવી સાહેબ એક કસાક વાચક સરીકનું બ્યાન કરશે તે દીવસે નાઝ વગેરે મી. દીવદાર ખાને પોતા તરફથી વહેંચવા ખુશી બતાવી હતી.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

કરમન, તા. ૨૬ જુલાઈ ૦૬.

આજ રોજ સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્ટીટમાં મળી હતી. ઘણા મુદ્દેઓ હાજર હતા. સમય થતાં સર્વેએ સાથે મળી ઇશ્વર પ્રાર્થના કરી નીલ દર્ગે કચું. બાદ સેક્રેટરીએ શ્રી મીતાજીના શ્રોત્ર અને મધ્ય સભાનો રીપોર્ટ વાંચી સંબોધ્યા.

આજનો વિષય રાંધણકામ પડે "સત્ય" એ વિષય લીધો હતો તે તેમણે વાંચી સંબોધ્યા અને હાજર રહેતા મુદ્દેઓમાંથી ઘણાએ વિષયને લગતું વિવેચન કર્યું. "સત્ય" એજ મનુષ્યનું ખરું જુપણ છે. સત્ય એટલે સાચું. સત્ય એજ ખરો ધર્મ છે. અને આ સભાનો મુખ્ય હેતુ પણ એજ છે કે "સત્યના નાસ્તિક પડે

ધર્મ" એટલે સત્ય સિવાય બીજો કોઈ ધર્મ શ્રેષ્ઠ નથી. વગેરે વિષયને લગતું વિવેચન થયું અને સમય પુર્ણ થતાં ઇશ્વર સ્તુતિ કરી શાંતિ મંત્ર બોલ્યા સભા વિસર્જન થઈ હતી.

બોયર લડાઈના નુકશાનીના દાવા.

કાન્સવાલ સરકારની ગેઝેટમાં જે માણુ સોએ બોયર લડાઈ વખતની નુકશાનીના દાવા કરેલા તથા જેઓના દાવા પાસ થયા છે તેણે જેઓએ પૈસા નથી ઉપાડ્યા તેઓનાં નામ પ્રગટ થયાં છે. તેની સાથે એવી પણ નોટીસ છે કે જેઓ પોતાના પૈસા આ વરસ ના ડીસેમ્બરની ૩૧મી તારીખ પહેલાં નહિ લઈ ગય તેઓના પૈસા જશે. હિંદી નામો અમે નીચે આપીએ છીએ દાવાવાળાઓને તથા તેઓના શાઈનિંગને એ આવત તાકિદે પૈસા લઈ લેવા બજામણ કરીએ છીએ.

નંબર.	નામ	રકમ.
૧૪૧૫	અમલુલ	૧૪-૦-૦
૩૪૯૬	મી. આકુમ.	૧-૮-૦
૧૩૦૩	અન્નેધા	૧-૦-૦
૧૨૧૦	એમ. આમદ.	૧૭-૦-૦
૧૩૦૧	બેચન	૪-૮-૦
૨૫૧૫	ઇમાહીમ એમ. ઇ.	૩૮-૦-૦
૧૩૧૦	સુકામર	૩-૦-૦
૪૫૫૮	હસીમા	૭-૦-૦
૩૧૦૮	મી. ટાપે	૫-૦-૦
૨૬૧૨	મગાપુર	૭-૦-૦
૪૩૮૪	માતાબદલ	૨-૧૬-૦
૪૩૪૭	મીયામ એ. ડી.	૪-૪-૦
૨૫૬	વી. નાઇકુ	૨-૮-૦
૧૨૮૮	નારજીસોન	૨-૧૬-૦
૧૦૧૨	પારવતી	૮-૦-૦
૧૧૬૬	રામહોલ	૩-૮-૦
૨૨૨૩	રામચરન	૪-૦-૦
૧૦૦૭	રામચણી	૨-૮-૦
૧૫૪૮	રામકેળજી	૬-૦-૦
૩૩૨૩	રામચરીતરસીંગ	૨-૧૨-૦
૧૭૧૪	રેક્ટુદીન, એક	૧૦-૦-૦
૧૨૯૧	મુદરથ	૧-૧૨-૦
૨૨૧૬	સ્કેલીઆમન	૧-૪-૦
૧૪૮૮	સંકરરાય,	૧૬-૦-૦
૨૧૧૮	અબુહાથ આદમ	૭-૧૬-૦
૨૭૨૬	અબુલુલ ઓસમાન	૩-૧૨-૦
૨૦૦૧	સુની મેસાર	૨-૦-૦
૧૬૭૨	દાદા ડોસા	૨-૦-૦
૨૪૨૮	મહમદ ઇમાહીમ	૨-૧૨-૦
૧૭૨૮	મામુજી મહમદ	૨૬-૦-૦
૮૨૬	ઉમર ઓસમાન	૩-૧૨-૦
૨૪૩૦	"	૩-૧૨-૦
૮૪	બાવા હસમાલ	૮-૦-૦

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિવેશ થાક રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર તુરંત બ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામગીરી એકજ બાજુએ લખાવું.
૨. અક્ષર ચોખ્ખી સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા ડેકાણ બરોબર લખવાં, તે હમેશાં બહાર પાડવા સારું નહિ પણ અમારી બાજુને સારું.
૪. મંજૂરવારની સાંજ મુખીમાં પ્રેક્ષ લખાણો તેજ અઠવાડિયામાં દાખલ કરી મુકશે.
૫. લખાણ હમેશાં ફક્ત અને શ્લાકર કરવું.—[અધિપતિ.]

કેટલાક ચરચાપત્રો અમેને મળ્યા છે જે જગ્યાના સંકેતને લીધે આ અઠવાડિયાએ દાખલ થઈ શક્યા નથી.

શું સોમત એવી અસર થાય?

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ,

ઉપર મથાણું વાંચતાં સર્વે ખરેખર મારી તરફ આશ્ચર્ય બતાવશે. આપણે માનતા આવ્યા છીએ કે સોમત તેવી અસર થાય, પણ હું તે માત્રની વિરુદ્ધ છું. હું આપણા આફ્રિકાવાસી હિંદીઓ તરફ તજર કરું છું તે આપણા ભાઈઓમાં તેનું કાંઈ ચિન્હ મળતું નથી. ગોરાઓની ખંતનું અનુકરણ આજ સુધી કોઈએ કર્યું નથી. ગોરાઓની વેપારી રીતના ઘણા દાખલા ધડો લેવા જોગ છે પણ તે ઉપર કોઈએ સાધારણરીતે બ્યાન આપ્યું નથી. તેઓને કેળવણી ઉમદા પદ્ધતિથી અપાઈ છે. પણ આપણામાંથી કોઈએ તેની નકલ કરી નથી. ગોરાઓના નીચમીતપણાના દાખલામાંથી આપણે કાંઈ પણ શીખ્યા નથી. ગોરાઓના સંપત્તી લેવા માત્ર પણ અસર આપણે મહણ કરી નથી. ગોરાઓની હિંમતને પણ આપણે કાંઈ દાખલે લીધેલો નથી. ગોરાઓની રહેણી ઉપર વિચાર કરી આપણે તેમાંથી કાંઈ પણ મેળવ્યું નથી. તેમના ઉપયોગી મંડો અને તેઓનાં રૂઝાં કામોથી આપણે વાકેફ છતાં આપણે સારું કોઈ મંડળ રચવાનું નથી. તેમની માફક આપણો અવાજ કુનીયા ના બીજા ભાગમાં પહોંચાડવા કોઈપણ સારું નુસ પેપર કહાડ્યું નથી. ગોરાઓ ના હૃદયને પેપરો છતાં આપણી તરફ અહીં આગળ એક પેપર શિવાય બીજું કાંઈ નથી. જે વિરુદ્ધ કાવદો પસાર થતાં એટલો સાર ખંદાર કરે છે કે આખી કુનીયાના લોકોનું બ્યાન ખેંચવા ફતેહમંદ નીવડે છે

ત્યારે આપણે આપણા ઉપર મુજબતા જુલમની હાથ મેળવવાનો અવાજ પણ ઉઠાવતા નથી ત્યારે આપણે તેજ ગોરાઓના હેશમાં તેજ ગોરાઓની એજન્ટમાં રહી તેનીજ સાથે દરેક પ્રકારનો સંબંધ રાખી દરેક પ્રસંગે તેઓથી મળીએ છીએ. તેઓજ સાથે વેપાર કરીએ છીએ. આપણે બહુજન અફસોસ સાથે માન્ય પડે છે કે તેઓના દુરમુજો આપણાં માતા ધણાક ગુલુ કરે છે.

ઓ! મારા સ્વદેશી બાઇઓ, તમેને શું પોતાના સ્વદેશીઓ તરફ કાંઈ પણ લાગણી નથી મારા પ્રીય સ્વદેશી બાઇઓ તમે શું જરા પણ પોતાના બાઇઓ તરફ રહેમ દ્રષ્ટી કરવા ધારતા નથી. હું ત્યારેજ સોચત ની અસર થયેલી સમજીશ કે ત્યારે ગોરાઓના જેવો સંપત્તિ વિદ્યા વેપાર કળામાં કુશળતા આપણા ઉપયોગી મંડળો ઉપયોગી જાપાઓ અને તેઓ જેવી સ્વચ્છતા અને દેશાભિમાન આપણા લોકો ગુલુ કરશે. કુનીયામાં પેલા થવાથી કાંઈ પોતાનું પેટ પાળવું એજ બસ નથી. પણ પોતાની પહેલી પ્રજાને સુધારવી એ દરેક મનુષ્યની પહેલી ફરજ છે. જો તે ફરજને અમલમાં ન મુકવામાં આવે તો પશુ પક્ષી અને આપણાંમાં કાંઈ જીવતા છે એવું કાંઈ પણ કહી શકશે નહિ. હું ધારું છું કે મારી આ અહના સુચનાને આપણા આગેવાનો અમલમાં મુકવા બેઠેલા પ્રયાસ ઉઠાવશે.

હરન તા. ૨૭-૭-૦૬ લી. સહેરી.

હિંદુ સમજાન ફંડનું બેલન્સ.

મે. ૪૦ ઓગ અધિપતિ સાહેબ.

આપના તા. ૨૩-૬-૦૬ના અંકમાં મારા તરફથી બતાવી ગયા મુજબ સહરદુ ફંડનું બેલન્સ વખતસર આપના તરફ મોકલું છું.

આજદીને સહરદુ ફંડના પૈ. ૩૨-૧૩-૨ સીલક છે, કે જે પુરેપુરી રકમ "ધી નેશનલ બેંક"માં તે ફંડને નામે જમાવે છે.

સહરદુ ફંડના બીજી વખતના ઉધરાણામાં આશ્રય આપનાર ગુહરથોનાં નામ તથા ખરવાની વિગત વિગેરે તમામ સવિસ્તર હકીકતના કાગળો તૈયાર થાય છે. જે તૈયાર થયેથી તે રિપોર્ટ જાપાવવા સાથે તુરંત પ્રેસમાં મોકલવામાં આવશે.

સહરદુ હિસાબ તા. ૩૧-૭-૦૬ના રોજ બહાર પાડવામાં આવશે એમ હું આપના તા. ૨૩ જુન ૦૬ના અંક મારફતે જાહેર કરી એમ હતાં અફસોસ કે મી. સંધવી ના જેવામાં આવેલ લાગતો નથી.

લી. મોતીલાલ માધવજી દીવાન.

સે. હિં. સ્મ. ફંડ.

ચાલુ વર્તમાન.

નાતાલ.

આજરોજ ચંદ્રનું ખગોલ મુકુલ છે જે માત્ર ઉત્તર અમેરિકાના થોડા ભાગમાં, પાસિફિક મહાસાગરમાં, એસિઆના થોડા ભાગમાં તથા ઓસ્ટ્રેલીઆમાં દેખાશે. હિંદુસ્થાનમાં થોડાં થોડાં જ દેખાશે. આ મુકુલ મુજબમાં જ્યોતિષ ૪:૧ મીનીટ સવારે અને સાંજે ૫:૪૦ મીનીટ છુટશે. આ દેશમાં સવારના ૧૧-૧૧ મીનીટ સરથશે અને જ્યોતિષ ૨-૫૦ મીનીટ છુટી જશે એટલે આ દેશમાં ખીલકુલ દેખાશે નહિ.

આજરોજ થી છટ્ટ ઇડિઆ થીએટ્રીકલ કંપની તરફથી ગૌરહાના ફંડ મારે નીચીકમ નો જર્જીલ બેલ નાખવામાં આવેલ છે.

ડેવીડ નામના એક કુચરને એક હિંદી જાજર હાથ ઉઠાવવાના વાંકસર કોરટમાં ખડે કરવામાં આવ્યો હતો. એ હિંદી બાઇ ડેવીડ પાસેથી થોડું ગોસ વેચાવું સહ મહ પણ તેના શેડે તે નાપસંદ કરવાથી તે ગોસ પાછું દેવા આવી. આ વખતે ડેવીડે તે બાઇને ગાલપર એક લપડાકે મારી, અને લાત મારીને દુર હસેલી. ડેવીડે બચાવમાં કહ્યું કે તેણે લાત મારી નહોતી પણ ગળચી પકડી થોડે દુર ખસેડી હતી. માજસ્ટ્રેટે તહેલમતદારને મુન્દેગાર કરાવ્યો અને આશ્વર્યથી કહ્યું કે "કાઇપણ આદમીથી કાઇ આઇ સામે હાથ કેમ ઉપાડી શકાય ?"

એચર ખેરના વહેંચાયા વગરના ફેટલાક કાગળ અગારાપર મોકલવામાં આવ્યા છે. અમને શીરનામું મળ્યેથી તે કાગળો રીડીરેક્ટ કરવામાં આવશે. જેમના કાગળો મળેલા છે તેમના નામ : મુદ્દરહ પોલીઆ, યરાન ચેટી, એચ. જે. જેશી, હસારી અપા દીઓ, અને રામસામી.

હર સાલ મારફતે સી કુલ જન્માટમીને ઉત્સવ આપણુ વહી ૮ ને રાત્રીવાર તા. ૧૧ મી ઓગસ્ટના રોજ ડેપોરેટ હાકાર હારામાં થી લક્ષ્મીનારાયણના મંદીરમાં ધામધુમથી ઉજવવામાં આવશે. આ શુભ મેળાવડામાં દરેક ભાવિક હિંદુને ભાગ લેવાની હાકાર હારાના સેક્રેટરી તરફથી વિનંતી કરવામાં આવે છે.

જાણમાં મહેલા વારતે પ્રીન્સેસ કોસ્મી અને જે ફંડ વિચારપતમાં ઉજું કયું હતું તેમાં ૧,૨૬૩ પૌંડ જમાવા છે.

ખીલેર પાસે અમલાજીના એક હિંદી સ્ટોરમાં સાત કાફરાઓએ ધાડ પાડી છે. પાંચ જણા આગને દરવાજેથી દાખલ થઇ વર ધણીને પકડી તોફાન મચાવી પૈસા માગવા લાગ્યા. વર ધણીએ પૈસા આપવા ના પાડવાથી તેને માર મારીને કાઉંટર આગળ જઈ સાત પૌંડ જેટલી રકમ મેળવી. પછી ફેટલાકે કપડાં ધાખણીએ વગેરે શોધી કાઢ્યાં. ખીલ જે કાફરાઓએ પાછા દરવાજેથી દાખલ થઇ સ્ટોરના નોકરને પકડ્યો અને મારી પગાડી બેમાન જેવો કર્યો. જેટલો હાથ લાગ્યો તેટલો લામાન લઇને બહારી તરતજ જાણી ગયા હતા.

મંગળવારે રાત્રે મરકુરી લેનમાં આજ નુ જમકુલ જણાયું હતું. નાતાલ મરકુરી ના મકાનની જોડેના સ્ટોરમાં હુમાઝના જોડે જોડા માલુમ પડતાં લોકો બેગા થઇ ગયા હતા. આ હુમાઝ એક એસિઆ ફેસની અંદરની બાટમીઓ પુરી લાકડાના વેરની સાથે મળીને સળગવાથી રાજ થયા હતા.

દરાંસવાલ.

દરાંસવાલની સોનાની ખાણોમાં જુન માસમાં કુલ ૬,૭૪,૨૬૮ પાઉંડને નફા થયો છે તે મે માસના કરતાં ૫૩,૫૦૦ વધારે છે.

વીટવોરસરેડ આણુમાંના તબ્બાની આંખે કામ વધારે જણાવાથી મનડે તામના મેનેજરપર જુન કરવા દુમકો કર્યો હતો.

જેહાન્નપરગમાં ચીતળાની અકાદ દેવાઈ હતી પણ તપાસ કરતાં તે ખોટી ફરી છે.

જેહાન્નપરગમાં ચીના મજુરોની પરમીટ સાથે સખત ધારાઓ પસાર કરવામાં આવ્યા છે. અને તેને લગતા અખરોના પોસ્ટરો મોકલવામાં આવ્યા છે.

જેહાન્નપરગમાં કુશન ચલાવવાના કલાંકો મુકરર કરવા મુનીસીપાલીટીને સત્તા આપવાની અરજ કરવા સાથે એમર ઓફર મેડના પ્રમુખના ઉપરીપણા નીચે એક ડેપુટીને ત્રાંસવાલ લેફ્ટેનન્ટ ગવર્નરની મુલાકાત લીધી છે. વિશેષમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે એક પીટીશન તત્કાલ કરવામાં આવે છે. જેના ઉપર ૧૫૦૦ સદીઓ લેવાઈ છે. સર રીચર્ડ સોલોમને આ યાચનમાં દિલસોજ બતાવી છે અને એવું વચન આપ્યું છે કે પાર્લામેન્ટની આજુ બેઠકમાં એ બાબતને લગતું બીજું રજુ કરવામાં આવશે.

પ્રીતરીઆના નવા કેદખાના આગળ પાણીની યોજના વાસ્તે છ શીટ હાંડી ખાઈ ખોદની વખતે નીકળેલા એક જાતના રોપાનાં મુળીઆં છ મીના મજુરો ખાઈ ગયા હતા. તે મુળીઆં બહુ ઝેરી માલુમ પડ્યાં છે અને ત્રણ જાણુ મરણ પામ્યા છે. બીજા સાત યાજ એવું જાણવામાં આવે છે.

થોડા દિવસપર જોતા-સમજામાં કુલીઓ એ બે વખત હિંદીઓપર હુમલા કર્યા હતા અને પૈસા કપડાં ઘરેણાં વગેરે ચોરી ગયા છે.

કેપ કોલોની,

એક હિંદી ડોક્ટર જેની દવાથી એક ગોરી સ્ત્રીના આંતરડા પાંચે તુકશાન થયું હતું તેને કારણે ૧૦ પા. દંડ અથવા ત્રણ માસની સજા કરી છે.

મોંખાસાતું છરટ આફ્રિકનસ્ટાંડરડ જાણાવે છે જે એન્ટેબી આગળ જે નયું પદ વસાવવામાં આવે છે તે ઘણીજ હુક મુદતમાં એકદમ વધી ગયું છે. હિંદીઓ જ્યાંજ આવી વસવા લાગ્યા છે અને દુકાન તથા

ઘરોની જમીન માટે મોટા કાટમાં જમીન ખરીદવા લાગ્યા છે.

છરટ લંડનની જેલમાંથી બે કાફરા કેદી એ દીવાલ એળંગી નાસી ગયા છે. ખખર પડતાં તપાસ ચલાવવામાં આવી હતી પણ હજુ સુધી હાથ લાગ્યા નથી.

છરટ લંડનની એક હોડતી બેનના સ્ત્રી ઉપર પથ્થર નેવામાં આવતા બેન એકદમ અટકાવવામાં આવી હતી. છતાં પથ્થર પંખા સાથે અથડાઈ હતા. કોઈ ગોરા છોકરાએ તે ક્યું હોય તેમ જણાવવામાં આવે છે.

હીબ્રઝ રેલવે ફંડમાં ઉમેરો કરવા ખાતર નામદાર તરફીશ મુલતાને પોતાના ખખનામાં જે વગર વપરાયેલા સ્ટાપો છે તે વેચી નાખવાનો ઠરાવ કર્યો છે. આ સ્ટાપોને વર્ષ વાર ગોળવવા માટે ના. મુલતાનના હુકમથી ટંકશાળમાં એક ખાસ કમીશન મળશે. આ ખાસ સ્ટાપ ઉલ્ક તરફીશ મહોર ૧૦,૦૦૦ થી ખરીદી લેવાની કોઈ તરફી માગણી

થઈ છે પરંતુ કમીશન ધારે છે કે તે વર્ગવાર ગોઠવાયા પછી દરહનર મહોર કરતાં પણ વધારે દામ મળશે. આવા હેતુથી તે દરહનર મહોરની માગણી સ્વીકારવામાં નથી આવી.

સ્ટીમરોની હીલચાલ.

[નાતાલ ડીરેક્ટ લાઇન.]

પેંગોલા—તા. ૮મી ઓગસ્ટે કલકત્તા જવા ઉપડશે.

અમદાવાદી—તા. ૧૧મી ઓગસ્ટે ઉપડશે.

અમદાવાદી—તા. ૧૧મી ઓગસ્ટે ઉપડશે. ગોઆએ થઈ સીધી મુંબઈ જશે.

[જરમન લાઇન.]

બંદુસરાથ—તા. ૧૬મી ઓગસ્ટે ઉપડશે.

રોકડો બખર ભાવ.

આવલ.	શી. પે.	શી. પે.
મોંખા ૧ બસતાલુ	૨૧ ૦ થી	૨૧ ૬
બીમડોના	૨૧ ૦	૨૭ ૬
એફ. એફ. ડી. આર.	૧૯ ૦	૧૯ ૬
એફ. ડી. આર.	૧૮ ૦	૧૮ ૬
ચીની સકકર	૨૨ ૦	૨૨ ૬
ફંડાના	૨૩ ૬	૨૪ ૬
દેશી તુવેર દાળ.	૨૧ ૬	૨૨ ૬
તુવેર દાળ કાનગુરી	૨૨ ૦	૨૨ ૬
મસુરની	૨૨ ૦	૨૨ ૬
મગની	૨૪ ૬	૨૭ ૦
અડકની	૨૩ ૦	૨૪ ૦
અજી મુંબઈના	૨૨ ૦	૨૨ ૬
દાળ	૨૧ ૦	૨૨ ૬
વટાખા	૧૯ ૦	૧૮ ૦
મકાઈ	૯ ૦	૧૦ ૬
કડતું તેલ ૧ ગ્યાલન	૩ ૦	૩ ૬
ઝોરડીતું	૩ ૪	૩ ૬
મીઠું	૩ ૨	૩ ૪
નાળીએરતું	૩ ૨	૩ ૪
ખાંડ સફેદ સો રતલની	૧૫ ૯	૧૬ ૩
ખીખી	૧૬ ૦	૧૬ ૬
તીરકુળ નાતાલ	૯ ૬	૧૦ ૦
આઉન	૧૩ ૦	૧૪ ૦
આટો	૧૧ ૦	૧૧ ૩
મદ્રાસી સોપારી ૧ રતલ	૦ ૭	૦ ૮
મરચાં	૦ ૪	૦ ૫
ધી પેટી ૪ દીનના પોં ૭	૧૫	૮ ૬
પોરબંદર	૮ ૧૫	૯ ૦
પારાશીન ડીવોસ.	૬ ૩	૬ ૬
વાઈટ રેસ	૭ ૬	૮ ૦
માલન	૧૩ ૦	૧૩ ૬
નાળીયેર ૧૦૦	૧૫ ૦	૧૬ ૦
હલી	૮ ૬	૯ ૦
નીમડ (લીવરપુલ)		
બસતા એકનું.	૪ ૪	૪ ૬
ફુલ નેસલનું	૨૦ ૦	૨૦ ૩

મંકી બ્રેંડ સાબુન.

સબ જાતના ડાઘમેલ ઓર કાટકો સાફ કરતા

હૈ, વામણ કઢાઈ કાચ ઓર ચીની, ઓર સબ

ધાતુપાત્ર કો સફાઈદાર કરતા હૈ.

મંકી બ્રેંડ સાબુનમેં કપડા નહિ ધોના चाहिये.

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

G. K. Desai,

General Dealer & Importer,
P.O. Box 76. Tel. add. "DESAI."
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co

General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 134. Tel. Add.: "AYOB"

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant.

Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai,
General Merchant,

First-class Goods of all description
in suit all tastes.
Corner Commissioner and Rissik Sts.,
Box 33.
KRUGERSDORP
TEL. ADD.: "CHOTABHAI."

એ. ઇ. ઇચાભાઈ,
જનરલ મર્ચન્ટ,
પટેલ નંબરનો માલ. દરેકને પસંદ પડેલો.
કોર્નર કમિશનર અને રીસિક સ્ટ્રીટ.
પી. બો. ૩૩. રોસેનેકલ એડ્રેસ ઇચાભાઈ.
ક્રુગરસડોર્પ.

E. A. PATEL & Co.,
GENERAL DEALERS
—AND—
DIRECT IMPORTERS,

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.
corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tel. Add.: "ACODJEE." P.O. Box 34.
BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJCY IDOLGY,
DIRECT IMPORTER
—AND—
GENERAL MERCHANT
P.O. Box 33, DELAGOA-BAY.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.
IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of
Sugs, Shakes, Drapery, Bakeries, Clothing,
Hardware, Hollow-ware, Furnishings, Grocery,
Rough goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL.
Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicitant.
Tel. Add.: BACDAD. P. O. Box 51.
338. Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,

GENERAL MERCHANT & DEALER,
Market Square, P. O. Box 11.
KRUGERSDORP

A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER,
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL
Tel. Add. "BHABHA." P.O. Box 31.

દયાળ રામજી પટેલ,
કુટર અને કમીશન એજન્ટ,
પી. એ. બોક્સ ૬૦૯. હરબન.

EBRAHIM CAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT.
Natal Leaf Tobacco a Speciality.
113 GRET STREET, (Camroodeen's Buildings)
Tel. Add.: "CAMROODEEN," Durban.

M. J. MAHOMED,
470 & 478 CHURCH ST.,
MARITZBURG.
Tel. Add.: "Maha." Telephone No. 706.

સુભાષ જનમકમલ.
૧૯૦૦-૧૯૦૬ વર્ષ રૂડી, હોલસેલ અને
સીટલ, મરચન્ટ એન્ડ ઇમ્પોર્ટર.
એડ્રેસ.
બ્રેન્ચ. ન્યુરોડોર્પ, ન્યુરોડોર્પ, એડ્રેસ
રોડ, અમસીયા.

B. P. EBRAHIM & CO.
Mattress Makers, Wholesale Importers,
Dealers in Bedsteads, Hair Tackings
Mattress Cases, Feather Pillows, &c.
Market St. (West), Box 1120, Johannesburg.

Swami
Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : : :
Collection of his : : :

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.] 7

This publication is the first of its
kind. It is the most exhaustive and
comprehensive collection of the works
of Swami Vivekananda hitherto pub-
lished. It contains, among others, his
eloquent character sketch of "My
Master"; his celebrated lecture at the
Parliament of Religions at Chicago;
all the important and valuable speech-
es, addresses, and discourses delivered
in England, America and India on Gaa-
na Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga,
Vedanta and Hinduism; selections from
the eloquent, stirring and inspiring
speeches he gave in reply to addresses
of welcome that were presented to him
at different towns and cities in India
during his historic journey from
Colombo to Almora, on his return
from America; a choice collection of the
contributions of the Swami in various
papers and periodicals hitherto not
available in book form; some of his
private letters to friends; and a selec-
tion from the beautiful poetry that he
wrote in the true spirit of the poet.

DETAILED CONTENTS:—The Song
of the Sanyasin; My master; Address
at the Parliament of Religions 1893; Re-
ply to Addresses of Congratulation
from Madras and Calcutta 1894; Karma-
Yoga 28; Metaphysics in India: Re in-
arnation 119; Immortality 189, Is the
Soul Immortal? 157; The Freedom of
the Soul 168; Maya and Illusion 184;
Maya and the Conception of God 210;
Maya and Freedom 229; The Real and
the Apparent Man 248; The absolute
and Manifestation 271; Unity in Diver-
sity 298; The Cosmos: The Microcosm
313; The Cosmos: The Microcosm 328;
Realization 349; the Ideal of a universal
Religion 379; God in Everything 408;
Bhakti or devotion 424; Vedanta 443;
The Vedanta in Indian Life 504; The
Mission of the Vedanta 532; The Sages
of India 564; Christ, The Messenger 594;
The Relation of Buddhism to Hindu-
ism 615; The True Method of Social
Reform 619; The Reform of Caste 630;
Education on National Lines 639;
The Conquest of the World by India
Thought 644; The Hinayanas 650;
Max Muller—A Vedantist 653; Japan
657; To a Friend 660; The Hymn of
Creation 664; And Let Shyama Dance
there 666; To the Awakened India
671

Cloth bound. Price 4/- Post free.
Apply to C. A. NATHAN & Co.,
PUBLISHERS, ESPLANADE, MADRAS.

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

DURBAN:

483 Smith Street.

Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 108.

JOHANNESBURG:

Corner Von Brandts

& Commissioner Sts.

Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 4083.

દરેક સમયે જુદાં જુદાં ચૂતરો મેલેલાં જાય છે. જુદાં તથાવા મેલેલાં ચામડાં તેમાં
જુદાં સીપર મેલેલી દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.

જુદાં, ચૂતર, ચૂતર, ચૂતર ૩૫૪૩ વગેરે જુદાં જુદાં માલને મેલેલાં વિલાયતનાં ચોરદારો લઈએ
જાએ અને દરેક દેહી નેપાદી સતોષ પામે તેવા રીતે તે ચોરદારોને અમલ કરીશું.
અમારી સાથે કામ પાડી આવશી કરી.

P. V. SANGHAVEE.

GENERAL MERCHANT.

190X 130

201 Gray Street, Durban.

JAMESON & CO.,

Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for

Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,

Cayenne Pepper,

White and Black Pepper,

Sauces,

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.

Box 63, Durban.

C. K. D. PILLAY & CO

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Naartjes, Oranges and Betel

Leaves on our farm at Vingeni.

Indian Post Office on our premises.

133 Grey St. 219 & 222 Umgini Rd.

P.O. Box 68, Durban.

Telegraph Address "DGHASANY"

E. Suleman Bros.,

Wholesale & Retail Timber & Iron
Merchants.

Saw Mills & Timber Yards:

109 Queen Street, Durban.

Hassim Tayob & Co.,

General Merchants, Wholesale & Retail.

Opposite Court House, Market Square,

Box 54. Telegram address "HASSIM"

POTCHEFSTROOM.

YUSUF PATEL,

GENERAL DEALER, WHOLESALE & IMPORTER,

P.O. Box 81, Market Square

Tel. nos. YUSUF, KLEKK DORP.

Abdoola Hajee Khan Mahomed

General Merchant &

Importer,

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:

"Mohammed" P. O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.,

Direct Importers.

સુલેમાન હસમીયા મીયાના કા. ખદારના
માલોને રંગોળી વીંચેલાં સંગળ સાચી
સમવાળાં.

Corner Park Lane and

Avenue Rd., Fordeburg, J'burg.

Tel. Address: "SULIMAN."

Box 3553, JOHANNESBURG.

P.O. Box 263.

Tel. Address: "SEXTLE"

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

ફેબ્રુઆરી માસે રેપારી. ઉત્ક્રામાં ઉત્ક્રા. નવી તરફનેમાલ અમારે ત્યાંથી
વધારી "દુરબાઈના કોઈએ મુશીન" ના નાતાલ સંસ્થાસ અને ચોરેન રીપર ફેબ્રુઆરી
મેલેના માલ આવીયા. "બનરસ સોલર કુદરત" અને કાફીયરનો માલ વધેલ તરફ
અને સ્ટેશના સમવાળાં આવેલ.

ઇસલામી ખીરાદરોને ખુશખબર.

સંકલિત આફ્રિકામાં પહેલ વહેલુ પ્રગટ થનાર ઇસલામી વર્તમાન પત્ર.

"અલ ઇસલામ."

દરેક સોમવારે જાને યુનવાની અને ઉર કાષામાં પ્રગટ થશે.

ઇસલામી જાહેરાતોની સેવા ગળતી, દીન ઇસલામની સલાતનેતોની તાજ તાજ ખબરો
પ્રગટ કરી આપવું ઇસલામી કામને વધેલ કરવા અમેએ ઉપકા નામનું અલવાદીક કામ
જાહેર પાડવા નહીં વિચાર કર્યો છે. અમેએ આશા છે કે આ જાહેરાતો જાણને આપ
બીજાદરે ઇસલામી હમદદીથી જરૂર માલક થઈ મદદ દેશે. અને આ દીની કામને ઉન્નત
કરી ઉત્તમન આપવું આ આપમાં ઇસલામની સેવા પ્રખંડવા ઉપરાંત અનેક પ્રકારની
મંજારી, વ્યાપારી, અવજારી અને કંપ્પાય કુનરની ઉપયોગી ખબરો આપવાનો પણ
મનોબલ હશે છે.

ગોમદર સુધી માલક થનાર સહમદરથીને શી. ૧૦-૬ ની કિમતના ૧૨ ફેલેમાલ
સાથેના દમીદીયા દળતર દેલરોનો નકલો બેટ આપવામાં આવશે. વધારે ખુલાસા માટે
અમારા દેનગીક મંજારી જુઓ. વારસીક લગાજમ તમાલ ફેલેતીમાં શી. ૧૦ નાતાલ
ફેલેતી શી. ૧૫ ફેલેતી માટે ૩. ૧૧-૪-૦ પોસ્ટેજ સાથે.

અવજારી.

OSMAN AHMED EFFENDI,

P.O. Box 970

Durban, NATAL.

S. A.

1. આરમાના અલુમદ એફેન્ડી.

જાહેર કાર.

અમલ. નાતાલ.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 11th August, 1906.

No. 32.

P.O. Box 126.

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc.

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

"NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES."

ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P. O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 859

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.
Wholesale Merchants and
Direct Importers,

Have always on stock:—
P. e. Dholi, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quilts,
Fish, Tobacco, Cape Shook,
Rain Bags, Sugar Pockets, etc.,
all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates.

—AT—
EBRAHIM ISMAIL & CO.,
118 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.

able & Tel. Add. "Kathorian,"
Telephone 224.

સસ્તો અને ઉચો તમાકુ.

ટોમટોનો પાણીચોરો તમાકુ પરચુરસ
અમારો જોવારે જોઈ શકો છો.
એ. એ. ગાંધી. ટોમટ.

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,
Smith Street, Durban.

આપણી પાસે ૭૦,૧૨,૦૦૦

આગનો વિમો ધણાજ સસ્તા
દરે ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 111. Tel. Add. "DADA OSMAN,"
ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચંડ ને કમિશન
એજન્ટ.

નોંધ ૧૧ ૧૩૫ ૧૧
દરબાજ

P.O. BOX
441.

ઈંડો અંબુમકરે આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOUBAKER"

E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,
Blouses,
Night-gowns,
Combinations
Chemises,

Skirts,
Underskirts,
Children's Fancy
Goods,
Frocks,

Bibs,
Bonnetts,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY:

PRICE MODERATE

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864,

Telegraphic Address: "PORBANDAR."

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના બરનો સંબંધી જાતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કામચડીઓ રોડ ઉપર મેંસેજ હબલુ ડનની બાજુવાળા નવા મકાનમાં
દાખલ થતાં પહેલાં સપાળા માલ ઉપર માલ સરસો આવ રાખેલો છે.
કલકત્તાથી ચાખા, કાચ, ધી, અને ગારીરીઓસથી ગારીરીની ચીની
માલ જ્યાં મુકાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

ટેલીફોન નં. ૮૧૫. એ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ સરનામું "કોન્કાસેઝ" "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well-lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars, apply:

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563, CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો

ડાયરેક્ટ હમ્પાયરર્સ,
ધી.એમ.ઓ.એ., નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.).
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2as. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Rs. 3, 2as. post free.

EVERY-DAY DOUBTS & DIFFICULTIES
(In reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition). Re. 1, 2as.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Re. 1, 2as. post free.

SELECT SPEECHES OF THE GREAT ORA-
TORS, Vols. I and II.—Help to write idiomatic
English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Rs. 2,
2as. post free.

WONDERS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science), Re. 1, 2as. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 100 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,

હોલરેલ અને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches:—

Petersburg, Box 24. Nigel, Box 43.

and at Volksrust

(as BHYAT BHADIA & Co.)

Tel. Address: "BHYAT."

P. DAWJEE MAHOMED & Co:

Have a large stock of

RICE, DHOLL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

843 PINE STREET, DURBAN;

TEL. ADDRESS: "PABULAR" BOX 234.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

308 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Add.: "TAYOB."

હાજી હખીબ હાં મસજીદનો વહીવટ આજ સુધી થયેલ તેની તારીખ.

ખાસીયા તારીખ ૨૩ જુલાઈ ૧૯૦૬.

મસજીદની ચોપડી પાનું.	આવક.	પૈડ.	સી.	પેન્ડ.
૮૯	વરંડાના ફાળામાં કુલ કરાએલા ...	૪૧	૦	૦
૮૯	સુલેમાન ઇસમાઈલ મુજ પાસેથી મળેલા ...	૨૨૬	૫	૦
૮૨/૮૯	રમજાન તાજીઆ મીજલસો લાઈટ વગેરે ફાળાઓના ...	૧૫૫	૨	૧૧
૮૨/૧૧૯	જનરલ ફંડની ચોખી બાકી રહેલી ...	૩૦	૦	૧
૧૩૩/૧૬૧/૮૨	ભાગાઓની ઉપજ, દુકાનો સેમ્પલ ફ્રમસ્ટોલ મળીને ...	૭૬૫	૧	૦
૧૪૫	હીઝાજ રેલવેના ફંડના ...	૫૪	૪	૯
૮૨/૮૯	હાજીના આવેલાની વીમત છે.			૧૩૦૧ ૧૩ ૯
	અવકાશ હાજી ભેગ મામદ	આનમામદતકામ કુલ, ...	૬૫	૦ ૦
	૫૦૫	૪૫૫		
	જુલુઆન મામદ, મામદ અમા. હાજી મામદ હાજી જુલુઆ...	૨૫	૦	૦
	૧૦૫ ૫ ૧૦૫			
	કાસમ આદમ. હાજી મુસા. ...	૧૦	૦	૦
	૫૫ ૫			૧૩૦ ૦ ૦
				૧૪૩૧ ૧૩ ૯

અવક.

૮૨	એસેસમેન્ટ રેટના ૧૫૨૧ ને ૭૩-૧૭-૦ મળીને ...	૨૨૬	૭	૦
૮૯	બીલ્ડીંગ સાઈ મેટીરીઅલ, કંત્રાકેટર, પ્લાન, આર્ચિટેક્ટ વીઝેરના.	૭૧૫	૦	૦
"	હાજીના આવેલા પાછા ...	૧૩૦	૦	૦
૭૬	સેમીટરીના ફાળાની ઉપજ બાદ જતાં સેમીટરી ખાતે લેણા ...	૬૮	૭	૧૧
૮૯/૮૨	પમારો પેસાકમામ બાંધી સ્ટોલનો બોમ મળી તારીખ ૩૦ જુન ૧૯૦૬ સુધીના ...	૨૬૧	૧૦	૦
"	પરચુરલુ ખરચ, લાઈટનું કનેક્શન રીપેર માસીક બીલો મુની સીપાલીટીના માસીક બીલો તથા વીન્ડોગ્લાસિંગ કુવાલ સાથુ વીઝેર ...	૨૧૧	૪	૨
				૧૬૧૨ ૬ ૧
		† બાકી રેલા પૈડ.	૧૮૦	૧૫ ૪

* તે નીચેના આસાસીઓના લેણા છે.

બેંક ઓફ આફ્રીકાના લેણા	...	૭૬	૧૦	૭
હાજી હખીબના લેણા	...	૧૯	૧૯	૧૧
હીઝાજ રેલવેના ફંડના લેણા	...	૫૪	૪	૯
પુસ્તક ફંડના લેણા	...	૩૦	૦	૧
		૧૮૦	૧૫	૪

વધારા, હા, પેટમાં પુક, ખાંસી અને મેલેરીયાને માટે જિંદુ
રુખાન વયા સીલેનમાં આ દવા વખાણેલી છે. “જુડસ પેપરમોઈડ
કેપુર”નો વપયોગ કરનારા લોકોને રહે છે સરીરે મજબૂત થાય
છે અને લાંબી આયુષ્ય લેવાય છે.

તેનો સ્વાદ ધણો સારો છે. કાઠપણ નીતની સીકાઈ કરવાં તે
 બધારે સ્વાદીય છે. ધીમત ધણી સસ્તી છે. સીસી એકની
 શીલીય ૧૯. મલાઈ, તામીલ, હીંદી, અને ગુજરાતી બાધામાં
 હાથેલા સુચનાપત્ર સીસી સાથે સાથે છે. બનાવનાર હમયુ. ઇ.
 બુક્સ એન્ડ કંપા., હિંદુસ્તાન સીલોન સેલેક્ટેડ પેન્ટ, આફ્રિકા
 એસેસીયા અને ન્યૂઝીલેન્ડ વગેરે સપાથે ગાળા છે. અમારી દવાની
 નિધ્યાબજેની એલેસી આફ્રિકામાં લેબન લીમોરેડને આપેલી છે.

reaches Buyers and Sellers in all parts of South Africa. All classes of Indians read it, and the circulation is increasing. Write for Terms.

Telegrams: "Isola"

5. ஆன்ட் 7. ரொஸ்ஸிமீட், கேப்டவுன்.

૧૨૬, કેસલ નીડ.

જ. લે. ૩૧.

है। अंग्रेजीस १३ वीं शताब्दीस १८०० तक।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

1434

SEND OFF—

International Printing Press.

5244

A. M. JEEVANJEE, & Co.,

Stevedores, Dubashes, Contractors,
and Commission Agent,
MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI. BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI.

Telegraphic Address:

Karachi
Mombasa
Nairobi } "JEEVANJEE."

Bombay: "CONVEYANCE."

Codes used: A.B.C., 5th Edition, A.I., Scott's, Watkin's, and Universal

માનવી ઉચ્ચ ગુણવત્તી નિરૂપણ.

જે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૬થી જોઈ છે.
ગુણવત્તી અને કાલીઆવાડના ગુણવત્તીને
પ્રાપ્તિનાં બાળકોને ઉચ્ચ તથા ગુણવત્તી
બહુવિધ સાથે આ સુધમાં પ્રેરવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસીક રી યા. ૧૦
૪૮૨ નેસ્ટ બી.કે. } એમ. એસ. પટેલ.
દરબા. } સુધ માસીક.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail,

૪, ઇસ્લામીની કુ.

હોલસેલ ને રીટેલ મરચંડ.

Corner BURGESS and MARKET STREETS,
STANDERTON.

Box 27, Telegraphic Address "EABRIM"

DAWAB MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET.

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

164 Grey Street,
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHER OOTS
BOER TOBACCO,
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.
At Lowest Wholesale Prices.
Box 58. Tel. Address: "Purhandar."
Telephone 864.

સરસો અને ઉંચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચીર ઓટ
કનીઆ યેન વગેરે નવતની લખણ નીચે
જાણનારે મળશે.

સન બેન્ડ ટોબાકો વર્ક્સ.

૧૧૪ થી બી.કે. દરબા.

નાતાલ ડાયરેક્ટ લાઇન.

સીધી અને સારી સમગ્રવર્ણી.

અમર્જીટી.

તા. ૨૧ ઓગસ્ટ સુધીમાં કલકત્તા જવા
ઉપરશે.

દરેક હિંદીભાઈએ જાનવરે કરવાની કે અમરો સ્ટીમર
માં બાલકોએ ફરી ને બાકા છે. સરવ મહારજી સુખ
વળી હિંદુસ્તાનનો મેલ પલ્લુ આ આમજીટી લાવે છે.
બહુજી વગેરે વખતે આવી ટાઈમસર વીપી કાઈમસર
ફેક્ટરીમાં હિંદુસ્તાન પહોંચી બાલકો કોઈ અમરો
બાલકો પહોંચી નથી. તાઈમ આમર કરી લેશે, નહિ
પરતુ પહોંચી. વધારે સુલાકા માટે પૂછે કે લખો.

એમ. સી. આંજલીઆ કુા

૩૩૯ પાઈન સ્ટરીટ, દરબા.

કોંગ એન્ડ સન.

૧૨૨ સ્ટરીટ, દરબા.

સ્ટીમરોની હીલચાલ.

કલેવર્સીંગ—૩ જી ઓગસ્ટે કલકત્તાથી
નીકળી સુધી છે. તે ૨૫મી ઓગસ્ટે
આવી પહોંચશે. [ડીવાલ કંપની]

અમર્જીટી—આવતા અકવાડીઆમાં આવી
પહોંચશે તે તા. ૨૧મીએ કલકત્તા માટે
ઉપડી જશે. [નાતાલ ડાયરેક્ટ લાઇન]

અમર્જીટી—તા. ૧૫ મી ઓગસ્ટે તથા
"અમર્જીટી" ૩૦મી ઓગસ્ટે કલકત્તાથી

The Story of The Ramayana

The Epic of Rama,
Prince of India

By J. L. P. ERASMUS

6d. nett.

Post Free 7d.

To be obtained direct from the publishers,

International Printing Press, Phoenix, Natal.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHENIX, NATAL, SATURDAY, AUGUST 11TH, 1906

No. 32

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—

"Fair and Just Treatment"	555
The Elgin Constitution	556
Indians in British East Africa	556
Indian Travellers on the C.S.A.R.	557
Indians in the Militia	557

OTHER ARTICLES:—

An Indian Presentation	557
Indian Affairs in the Natal Parliament ..	557
Imperial Parliament	557
Johnannesburg Jottings	558
More Alleged Cruelty	558
Lieut. Governor of Eastern Bengal	558
The C.S.A.R. and British Indians	559
Lord Selborne on the Treatment of Weaker Races	559
Cape General Dealers' Licences Bill	559
Indian Stretcher-Bearer Corps	560
The Constitutional Reservations	560
Report of the Protector of Indian Immigrants	561
Municipal Work	562
Asiatics in the Transvaal	563
The Coloureds and the Franchise	564

CORRESPONDENCE:—

British Central Africa	564
------------------------------	-----

Indian Opinion

SATURDAY, 11TH AUGUST, 1906.

"Fair and Just Treatment"

On the adjournment of the Legislative Council of the Transvaal, on Saturday last, the Colonial Secretary, Mr. Duncan, made an important statement on the proposed Asiatic legislation. In the course of his statement, which occupies only half a column of the *Transvaal Leader*, Mr. Duncan has thrice repeated that Asiatics resident in the Transvaal are entitled to "fair and just treatment." The honourable gentleman then proceeds to expound his meaning of such treatment. We have never seen a pronouncement so misleading as Mr. Duncan's and we can only hope that he is himself labouring under a mistaken view of the Law 3 of 1885, and has therefore come to the conclusion that, by the legislation he foreshadowed on Saturday last, he is really granting substantial relief. We will now proceed to show that, instead of the legislation in question granting any relief at all to the Asiatic community settled in the Transvaal, it will simply cause intense irritation, and probably take away from the community what it already possesses.

Mr. Duncan has promised four things:

- (1) Fresh registration of all Asiatics in the Colony.
- (2) Abolition of the £3 registration fee.
- (3) Permission to the Asiatic religious communities to hold land for religious purposes.
- (4) Permission to the heirs of those Asiatics, who held land before the Law 3 of 1885 was passed, to put the same transferred in their own names.

The first proposal is most mischievous and most dangerous, and it is because the Government wishes to push it through that the last three are to be given as a sop, although even the first has been so cleverly put by Mr. Duncan as to give the impression that it is to be undertaken in the interests of the Asiatic community.

Let us go back to the past. Indians who held registration certificates from the Dutch Government were not called upon by law to take out any fresh registration certificates, but in order to have the same system applicable to all, when Lord Milner decided to enforce the Law 3 of 1885 as the £3 fee, on representations made by the then Chief Secretary for Permits, British Indians consented to have fresh registration certificates on which were to be impressed thumb-prints. This procedure has since been uniformly followed. Let it be remembered that it was admitted by the Chief Secretary for Permits, acting under legal advice, that there was no legal obligation on the part of the Indian community to take out fresh registration certificates. When, therefore, the British Indian Association consented to the proposal, it was naturally gratefully appreciated.

The hardships that the community had to undergo, when fresh registration took place, are still vivid in the minds of many Indians. They have not forgotten that they were practically pulled out of their houses in the early hours of the morning. Mr. Duncan now says that this registration is useless. Why, we do not know. It is therefore proposed to register the whole of the Asiatics over again, as if they were criminals. Mr. Duncan says that many Asiatics—one could wish he had discriminated between Asiatics and Asiatics, and said whether in his remarks he referred to British Indians, or Chinese, or other Asiatics—who had not previously resided in the Transvaal, entered the Colony under false declarations. We grant, for the sake of argument, that this is so. How is fresh registration to remedy the evil, and why should the majority of innocent men suffer because of the guilty few?

And may we here remind Mr. Duncan that if some Asiatics have so entered the Colony, they have done so because of the corruption that was at one time rampant in one of the Asiatic Offices. But, as a matter of

fact, the British Indian Association has stoutly denied the charge that an appreciable number of Asiatics have entered the Colony under false declarations. In any case, it is a matter for judicial enquiry, and the Peace Preservation Ordinance is clear enough in such cases of such description.

The second concession is again no concession at all. We hope Mr. Duncan is not thinking of the registration fee as if it were an annual charge. It is a fee only to be paid once. All Indians who are resident in the Colony, and who are by law required to pay the registration fee, have already paid it. Wherein, then, does the remission come into play? It certainly does not apply to the future new immigrants, because the door is to be completely barred against them until it is opened by the Responsible Government, under such conditions as it chooses to lay down. The abolition of the £3 fee, therefore, is totally meaningless.

Dealing with this subject, Mr. Duncan was pleased to say that the registration law proved a failure each time an attempt was made to seriously administer it. This is hardly correct. It has undoubtedly proved a failure when the Government has attempted to import into the Law a meaning which the late Dutch Government never intended to give it. The law requires registration of those Asiatics who intend to settle in the Transvaal for purposes of trade or otherwise. The Local Government wanted to go further, and wished to register Indians, whether they were children, or wives, or whether they came to trade or not. In this attempt, the Supreme Court has frustrated the Government. Is the law, therefore, vague and uncertain? The answer, from any unbiased person, would be an emphatic "No." It is uncertain only to those partisans who wish to impose on Indians disabilities which the late President Kruger and his Government never even dreamed of.

The third concession is that relating to land held for religious purposes. The Witwatersrand High Court has laid it down that such land can be held by any coloured person, and as a matter of fact, Indian Indians have now ceased to trouble the Government for any such permission, and are preparing to have Mosque properties in the Transvaal duly registered in the names of Indian trustees. They, therefore, do not require any authority or protection from the Government. Thus, here again there is absolutely no concession given to the Asiatics.

The fourth is undoubtedly a concession, but it does not affect the Asiatic community as such. It is

meant to give relief in only one individual case. There is only one piece of property in the Transvaal that was held by an Indian before Law 3 of 1885 came into force—two thirds of an erf in extent—and if relief is granted in that case, and the property is allowed to be held by the heirs, it will be a case of the British Government performing its simple duty to an individual British subject. To dignify such a proposal by the name of a concession to the Asiatic community is to offer an insult to intelligence.

So far, therefore, as Law 3 of 1885 is concerned, its repeal in the manner foreshadowed by Mr. Duncan is totally unnecessary, and will give rise to endless difficulties, from which, perhaps, British Indians are at present free.

Regarding the Peace Preservation Ordinance, Mr. Duncan mentioned that provision would be made for permits being granted to visitors. This, again, is, we would say, with deference, a mere blind. Hitherto, no provision has been found necessary for granting such permits. It is true that the Government have raised difficulties in granting them, and it is, on that account, the greater discredit to them. They cannot free themselves from it by now secretly talking of providing for temporary permits, which the law has ever allowed them to grant, but which, from fear of anti-Indian agitators, they have hitherto declined to do.

Mr. Duncan, again, says that the policy defined in his statement has been the policy of the Imperial Government, as also the Local Government. This is hardly consistent with facts, because the policy of Lord Milner was that, even before the Responsible Government was granted, Asiatic legislation should be brought into line with British traditions, and Indians, who were either qualified by education or other attainments, should be placed on an equality with the other subjects of the Crown in the Transvaal. Such also was the policy laid down in Mr. Lyttelton's dispatch. Mr. Duncan's statement, therefore, is a distinct retrogression from what was intended either by Lord Milner or, later on, by Mr. Lyttelton.

We ask whether the thrice-repeated declaration of "fair and just treatment" has any foundation in fact, or is it that, in Lord Lyttelton's words, "promises given to the ear are to be broken in practice," and that the effect of Mr. Duncan's declaration is to be exhausted in mere words?

The Elgin Constitution

The new Constitution given to the Transvaal has been hailed with acclamations of almost unanimous approval. Both the erstwhile Uitlanders and the Boers have received generous treatment. Indeed, the latter have been treated with unexampled liberality. The Imperial Prime Minister has shown confidence in the Boers, of which, we cannot doubt, they are quite worthy.

The present treatment of those who were only recently the enemies of the British Empire is thoroughly in keeping with British traditions, but we may well ask, in Lord Milner's words, used at the time of the Bloemfontein Conference, "What about the coloured man?" The cables received are absolutely silent on the question. It is now settled beyond doubt that he is not to have the franchise. From the replies given by Mr. Winston Churchill from time to time, this decision was a foregone conclusion, and the coloured man in South Africa, whatever may be his nationality, whatever may be his status, must patiently wait till the advent of Responsible Government and its verdict on the matter.

Apart, however, from the deprivation of the franchise affecting the other civil rights of the coloured people in the Transvaal, the right of voting is not of much value to them. The question, therefore, is whether the Liberal Government, that has been so liberal—and, as some say, even over-liberal—to the Boers, has provided for the protection of full civil liberty for coloured British subjects.

We have shown, we think, conclusively, in these columns, that the ordinary proviso reserving all class legislation for the Royal assent will not by itself be enough. Advisors of the Sovereign have hitherto been found most unwilling to exercise the Royal veto, in spite of such a clause in the Letters-Patent. It is only on the rarest occasions that the clause is brought into service.

If the past be any index to the future, the Responsible Government in the Transvaal will seize every opportunity to deprive the coloured people of their just rights. Unless, therefore, a special clause be inserted in the Letters-Patent for safeguarding the rights of the disfranchised, with the deliberate understanding that it is not to remain a dead letter, it is no exaggeration to say that, in order to conciliate more powerful interests, the British Government, liberal though it be, will have given away the interests of the weaker members of the Empire. If so, the boast that liberalism is synonymous with advancement is an empty one.

Indians in British East Africa

Mr. Churchill is reported to have given the following reply to Mr. Rees, the member for Montgomery Burghs, in connection with the proposal to exclude British Indians from acquisition of land in certain parts of the British East Africa Protectorate—

It is contrary to the policy of His Majesty's Government to exclude any class of his Majesty's subjects from settling and acquiring land in a British protectorate over which they exercise direct control; but, in view of the comparatively limited area in the East Africa Protectorate suitable for European settlement, it is reasonable discretion is exercised in dealing with applications for land on the part of natives of India and other non-European races. It appears from a despatch which has been recently received from the Commissioner of the Protectorate that a meeting was held by the Indian community in Mombasa for the purpose of urging on Government that equal rights should be accorded to Indians and Europeans. This led to a public meeting of the European settlers being held at Mombasa at which a resolution was passed urging the Imperial Government to reserve for Europeans settlement the only part of the Protectorate suited to Europeans. The resolution has been transmitted by the Colonial Secretary to the Secretary of State, who is sending a reply in the sense of the first part of this answer.

The reply is most unsatisfactory, and opens up possibilities for mischief whose extent it is difficult to foresee. An attempt is made to deprive British Indians of the right to acquire landed property at Nairobi. British Indian settlers in the districts surrounding Nairobi unanimously protest against any such proposal. The opposers therefore get up a meeting and pass a resolution in support of the proposal, and we find the Under-Secretary of State for the Colonies citing the latter meeting in favour of the contemplated restriction. He admits that it is contrary to the policy of His Majesty's Government to exclude any class of its subjects from exercising rights of ownership of land. And yet, unjust as the exclusion is, he seeks to justify it on the ground that those from whom the proposal originated have held a meeting in support thereof. If such an unjust deprivation of the rights of British subjects is to be countenanced, because a few interested men urge it at a public meeting, it is only a question of degree to justify on similar grounds far more serious measures, for instance, a wholesale slaughter of a portion of the King's subjects, because a few interested but influential subjects of the Crown demand it.

Our inference would doubtless be termed ridiculous, and yet it is a legitimate consequence of Mr. Winston Churchill's reply. Nor is such a thing without a precedent. The late Orange Free State Government was allowed summarily to deport British Indians from the State, and to close their businesses without any compensation whatsoever, and although it was a friendly State, the British Government felt powerless to intervene. The action of the Republican Government amounted to civil death to the Indian merchants who were earning their livelihood there. Many people prefer death to starvation. We therefore do not exaggerate when we argue that a Government that is capable of seeing its subjects unjustly deprived of certain civil rights at the bidding of other British subjects who are more powerful, will not hesitate to go further and commit wrongs which may present be unconceivable. We hope that British Indians at Mombasa will not rest content until the wrong sought to be perpetrated against them is entirely removed.

Our inference would doubtless be termed ridiculous, and yet it is a legitimate consequence of Mr. Winston Churchill's reply. Nor is such a thing without a precedent. The late Orange Free State Government was allowed summarily to deport British Indians from the State, and to close their businesses without any compensation whatsoever, and although it was a friendly State, the British Government felt powerless to intervene. The action of the Republican Government amounted to civil death to the Indian merchants who were earning their livelihood there. Many people prefer death to starvation. We therefore do not exaggerate when we argue that a Government that is capable of seeing its subjects unjustly deprived of certain civil rights at the bidding of other British subjects who are more powerful, will not hesitate to go further and commit wrongs which may present be unconceivable. We hope that British Indians at Mombasa will not rest content until the wrong sought to be perpetrated against them is entirely removed.

WE PUBLISHED, IN A RECENT ISSUE, A letter of complaint

Indian Travellers from a correspondent at Johannesburg addressed to the Chief Traffic Manager of the Central South African Railways. The correspondent in question is a British Indian. He applied at Johannesburg for a second class ticket for Pretoria. On attempting to board the morning express train, he was asked to take his seat in the guard's van. This the Indian objected to do, but as he had reach Pretoria at a stated time, he was obliged to travel in the guard's van. In this issue we publish the Chief Traffic Manager's reply, which draws attention to the arrangement arrived at between the Railway Administration and the British Indian Association, to the effect that if any members of the Indian community wished to travel by the morning express between Johannesburg and Pretoria they should accept accommodation in the guard's van attached to the train. The Chief Traffic Manager has, therefore, declined to authorize any departure in the case brought to his notice. Recognising the delicacy of the situation, and in order to meet the earnestly expressed wishes of the General Manager of the C.S.A.R., we understand the British Indian Association has, it is true, temporarily accepted the proposal referred to by the Chief Traffic Manager, but the correspondence we are dealing with shews a side of the question which, too, ought not to be neglected. It is impossible not to sympathize with Mr. Osman Latief in his difficulty. It is well-known that the Railway Administration has no legal ground for making such an exceptional arrangement as is mentioned by the Chief Traffic Manager, and Mr. Latief is not legally bound by it after it is once made. But, as a member of the community which the British Indian Association has represented for so long, Mr. Osman Latief would be serving his fellow-countrymen if he abode by the agreement between the General Manager of the Transvaal Railways and the British Indian Association. At the same time, the case shews how necessary it is for the Railway Administration to withdraw from a hopelessly false position. The railways are public property in the Transvaal, and Indians, who form a not unimportant part of the public, cannot be excluded from the use of the ordinary train services. It is said that the temporary exclusion is a sop to colour-prejudice. No one could seriously question that, to a certain extent, such prejudice might be conciliated, but we have no hesitation in saying that the spirit of conciliation has reached the straining point, in the extraordinary proposition laid down by the General Manager of the C.S.A.R. He has put an undue tax upon the innate Indian courtesy which has prompted the acceptance of his proposal. It behoves him, therefore, to

remove the strain at the earliest possible moment.

WE PUBLISH ELSEWHERE INTERESTING

**Indians
in the
Natal Militia**

correspondence between Lieutenant-Colonel Hyslop, the Principal Medical Officer of the Natal Militia, and ex-Sergeant-Major Gandhi, in connection with the proposal to form a permanent Indian Ambulance Corps. It is satisfactory to know that the Indian Stretcher-Bearer Corps, recently disbanded, as acknowledged by Colonel Hyslop, rendered valuable assistance, not only as stretcher-bearers, but for more intelligent hospital work. The Principal Medical Officer has offered his assistance wholeheartedly, and it now remains for the Government to seize the opportunity of forming an Indian Corps, and thus enlisting the active and permanent co-operation of Indians in any scheme for the defence of the Colony, whilst it is the duty of Indians to persist in their efforts to secure the formation of such a Corps.

An Indian Presentation

A meeting of Christian Indians, numbering about 60, was held at Umhlang on Saturday week, present an address to the Rev. S. H. Stott, on the eve of his departure as a supernumerary, to reside at Maritzburg. The address, which was beautifully illuminated and handsomely framed, expressed their respect for their pastor and appreciation of his labours among them for many past years. Mr. P. Latchumasing, in presenting the address, spoke as the representative of the meeting, and others, in short speeches, gave utterance to similar thoughts and feelings.

Mr. Stott made grateful acknowledgement of the gift and kind sentiments, and spoke of the satisfaction he felt at seeing the change wrought by the preaching of the Gospel in their neighbourhood.

At the same meeting two Indian couples were married by Christian rites, after which they, their children, and a young woman (numbering six adults and six children) were baptised. A feast followed, not of rice and curry, but of bread, butter, sardines, cakes, sweets, and tea, the edibles being placed on banana leaves, laid on the ground in picnic fashion. — *Natal Mercury*.

DIRTY MEAT.—If a non meat-eating being could see the way in which meat is thrown about here, handled by dirty hands, and exposed to dust and germ contamination, he would never dream that it could possibly be an article of diet.—Sir Frederick Treves at the National Health Society.

Indian Affairs in the Natal Parliament

LEGISLATIVE ASSEMBLY

August 2nd

Unoccupied Land Tax Bill

The House went into Committee on the Unoccupied Land-tax Bill.

Mr. SCROTTED immediately moved that the Chairman should leave the chair.

A division was demanded, and the voting was 13 against 13.

The Chairman, Mr. F. S. Tatham, voted with the ayes, and the motion was carried, the Bill thus being thrown out for the second time during the session.

The PRIME MINISTER asked whether the Chairman's action was in accordance with Parliamentary usage, and whether he should not have voted so as to leave the question as it stood?

Mr. TATHAM said his action was in accordance with usage.

The matter then dropped.

August 9th.

Prorogation

A message was presented from the Governor, notifying his consent to 58 Bills which had been passed, and notifying that he had reserved for Imperial assent the Bill to make certain provisions with regard to the marriages of Indians, and the Bill to amend the Indian Immigration Law.

The Governor's proclamation proroguing Parliament until Saturday, September 1, was then read. — *Natal Mercury*.

Imperial Parliament

British Indian Affairs in South Africa

The following Notice of Motion was given by Mr. HAKOLA, on the 11th ult., in the House of Commons: To call attention to the unjust, harassing, and degrading disabilities to which British Indians, loyal subjects of his Majesty the King, are subjected in South Africa, especially in the Transvaal and Orange River Colonies; and to move, That, in the opinion of this House, it is necessary to adopt measures ensuring the removal of these disabilities before responsible government is granted to these Colonies.

INDIAN STRETCHER BEARERS.—In its issue of the 2nd inst., the *Mosquito* says, of the Corps recently returned from the Front, that "it was organised and paid for by the Indian community. In the centre (of the photograph reproduced) is Sergt. Major Gandhi, who is an English barrister. The Corps has done very hard work, and efficiently. The photograph referred to is a small one taken by Cpl. Little at Mapungo. In the issue of the *Mercury* *Pictorial* for the 2nd inst., our block of the Corps is reproduced.

Johannesburg Jottings

BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE]

THE SUGAR-COATED PILL. Mr. Duncan has at last broken silence in the regard to the future treatment of Asiatics in this Colony. Now we know the worst, and—I shall be surprised if the Imperial Government will allow itself to be cajoled into the perpetration of further wrongs upon an unoffending people, merely because the bitterness of the pill is carefully concealed in the mellifluous eloquence of the Colonial Secretary. The Transvaal Government appear to be Messrs. Loveday and Company writ large, and it is a matter for wonder how the High Commissioner has been apparently hoodwinked by the cleverly contrived machinations of this coterie of negrophobe agitators. Re-registration is promised us! What an enormity! And it is to be given us in the poppy-syrup of futile concessions, in the shape of the remission of future registration fees (of which there will be none), the power to own land to be granted to religious communities (which they already have) the securing of their inheritance to the heirs of those who held land prior to the passage of Law 3 of 1885 (which only affects one case), and the granting of temporary permits (which power the Government already has). But I shall be much astonished if British Indians will be drugged by this weak soporific.

LORD SELBORNE AND THE CHOSEN PEOPLE. Lord Selborne has been making another of His Excellency's excellent speeches, this time to a Zionist gathering. He enlarged upon the enormities that had been perpetrated upon the unfortunate Israelites in Russia, and dwelt at considerable length upon the evils attending the oppression of a people. Truly, the High Commissioner drew a lurid picture of what a weaker people might expect from oppression by a stronger, and of the horrifying effects of such oppression upon the stronger. I am minded to substitute the words "British Indians" for "Jews" or "oppressed people," and I think the new version entirely covers the ground of the arguments advanced by the British Indian community in this country, in favour of more humanising and less oppressive treatment. What is sauce for the Jewish goose is sauce for the British Indian gander—if I may say so without offending.

RESIGNATION OF A BUREAUCRAT. One of the most exhilarating items of news this week is that of the tendering of his resignation by the Tsar of Eastern Bengal, Sir Bamfylde Fuller has earned notoriety by his steadfast allegiance to methods of bureaucracy such as are, thank goodness, strange to British government. It has been held, under recent viceregal rule, that any sort of government is good enough

for India, except that of Indians, and Sir J. B. Fuller was appointed to carry out the despotic partition of the Province of Bengal with a ruthlessness that has fortunately been seldom matched by a British official. It appears, however, that he has had the courage of his opinions, and is, therefore entirely deserving of praise for not giving way to the exigencies of the situation. In any case, the Eastern Bengal people are well-satisfied at the result of the struggle, which might, however, have been foretold. The hand is undoubtedly the hand of the Indian Government, but the voice is the voice of Mr. Morley.

†NATIVES AND "NATIVES." What are natives? A friend of mine would have replied—"Why, oysters, of course!" But then, he is a cynic and an epicure, and should be dealt with accordingly. I am led to make the inquiry by reading an abstract of a recent debate at Jeppes, when Mr. Howard Pim, who opened the discussion, was good enough to inform his audience that "even in the whole of India he could not find a single race which had such a primitive state of civilisation as the native races of this country." Possibly Mr. Pim had been reading his Max Müller, in the belief that everything could be found in India. His testimony is valuable, indeed, but why spoil it by the word "even"? Again, why not have chosen some other territory for research—Australia, for instance? Was it that dubious word "native" that decided Mr. Pim upon the place of his quest? It is true that a recent cable stated that Mr. Morley thought that "natives" of India should be allowed a greater share in the governing of the country, but, it may be submitted, even in India the term is objected to, as being used by way of derogation by thoughtless Anglo-Indians. The less analogy there is drawn in this country between the natives thereof and the "natives" of India, the less injustice will be inflicted upon the latter.

BIRTHDAY HONOURS.—Amongst the honours conferred on the occasion of the recent celebration of the King-Emperor's Birthday were a knighthood for Mr. Justice Chunder Madhub Ghose (Chief Justice of Bengal); a C.S.I. for Sardar Bahadur Gurmuk Singh, President of the Council of Regency in the Patiala State; a K.C.I.E. for the Maharaja Bhagwati Prasad Singh, of Balamampur, in Oudh; a C.I.E. for Hon. Lieut. Malik Umar Khan, member of the Council of the Lieut-Governor of the Punjab; Maulvi Mehdi Ali Khan, Hon. Secretary of the Mohamedan Anglo-Oriental College of Aligarh, received the Kaisar-i-Hind Medal of the first class; whilst the Honorary C.M.G. was given to H. H. Suleiman bin Almerham Raja Musa, Sultan of Salangor, and H. H. Mohamadu Attaheru, Sultan of Sokoto.

More Alleged Cruelty

Indentured Indians

Prosecution Withdrawn

(SPECIAL TO INDIAN OPINION)

Eight indentured Indians were charged on the 2nd instant before Mr. Bernard Hodson, the second Criminal Magistrate, with deterring in a body from their master, B. J. W. Pearce, of Mid-Illovo. Sergt. Mallinson, who appeared for the Crown, after having read the charge, informed the Magistrate that the Protector of Indian Immigrants, by whom the accused had been charged, had sent him a note asking him to withdraw the charge as he was enquiring into a charge of assault against the employer of the accused. The charge was accordingly withdrawn. It may be mentioned that the aforesaid Indians bore marks of severe sjamboking which, it was alleged, was inflicted upon them by their master.

Lieut.-Governor of Eastern Bengal

Resignation

Reuter's telegrams to the *Natal Mercury* announce that Sir J. B. Fuller has tendered his resignation as Lieut-Governor of Eastern Bengal, as he is not able to meet the wishes of the Indian Government by withdrawing his application to the Calcutta University to disaffiliate certain scholars who had been guilty of grave misconduct.

The resignation of Sir J. Fuller is regarded as sensational by Anglo-Indians who consider his action as strengthening the hand of the Babu agitators, who of late have been causing much unrest.

The *Times of India* describes the resignation as one of the gravest blunders in the history of British rule in India, and a direct incentive to the forces to cause disturbance.

INDIAN MAILS. The following mails for India per Messrs. King and Son's Natal Direct Line are advertised: for Colombo and Calcutta, S.S. *Umlazi* (Aug. 11); for Bombay direct, S.S. *Umzumbi* (Aug. 11); for Colombo and Calcutta, S.S. *Umsinto* (Aug. 21). We are informed that the Indian-African Line boat, S.S. *Claarring*, sailed from Calcutta with cargo for Durban and Delagoa Bay on the 3rd of August, and may be expected to arrive here on or about the 25th August. Cargo is now being booked for the next steamer, S.S. *Katanga* which is due to leave Calcutta on or about the 3rd of September. Agents at Calcutta Messrs. Graham & Co. Local Agents, De Waal, Balwe & Co.

The C.S.A.R. and British Indians

The following is a reply to the letter that was published in our columns of the 28th ulto. :—

Chief Traffic Manager's Office,
Johannesburg,
19th July, 1906.

Dear Sir,—I am in receipt of your letter of the 14th instant, and have to state in reply that the question put forward by you was some time since the subject of considerable negotiations between this Administration and the British Indian Association, and it was then agreed that members of the Indian community might travel from Johannesburg to Pretoria by the 8.35 a.m. train, provided they accept accommodation in the Guard's Van attached to the train.

Under the circumstances, I regret that I am unable to authorise any departure in your case from the present arrangement.

Yours faithfully,

(Sgd.) W. W. Hoy,

Chief Traffic Manager.

MR. OSMAN LATIF,
Stand No. 499,
17th Street,
Vrededorp.

In reply to the recent complaint by the Secretary of the Potchefstroom Indian Association with regard to the inconvenience that Indians are constantly subjected to, when travelling on the C.S.A.R., the following letter has been received by Mr. A. Rahman from the General Manager :

General Manager's Office,
Johannesburg,
July 31st, 1906.

Sir,—With further reference to your complaint in connection with a recent journey to Johannesburg, I have the honour to state that, as the result of my inquiries, I find that when you applied for a ticket at Potchefstroom to enable you to proceed to Johannesburg, there was some doubt as to whether there was accommodation on the train, in view of the large number of tickets already issued, owing to the fact that several men who had obtained their discharge from the South African Constabulary were proceeding to Johannesburg. The Booking Clerk should certainly have issued the ticket to you on application, but his action in not doing so is accounted for by the fact that he did not wish to issue a ticket to you until information had been obtained as to whether accommodation was available, thereby saving you inconvenience in the event of the train being overcrowded. With regard to the incident at Park Station, I regret that you were caused any inconvenience, but I am assured by the officials concerned that you were not treated in a discourteous manner, being merely asked to take a seat further up the platform. The Conductor of the train by which you

returned to Potchefstroom also states that he requested you to wait until he could accommodate you with a seat, which he did shortly afterwards.

As a result of the action which has been taken in the matter, I trust you will have no further cause for complaint.

Lord Selborne on the Treatment of Weaker Races

We take from the *Transvaal Leader* the following from an important address by Lord Selborne to the Zionist meeting, recently held in Johannesburg :—

Injustice and oppression as with a hog iron can the character of the people who oppress and of the people who are oppressed.

There is an indelible brand on the character of the oppressor and of the oppressed. In the case of the oppressor, the effect is always and altogether evil. The oppressor passes from brutality to brutality, loses more and more the consciousness of his responsibility to God and sympathy for his fellow-man. Men reap what they sow. "The mills of God grind slowly, But they grind exceeding small."

And red retribution one day meets the nation, the nation of the oppressor. Nor does the oppressed go unscathed. In his weakness he takes refuge in falsehood, treasuring revenge. But also noble characteristics are drawn out and stamped on him. He becomes united under the political and social pressure with which he meets. He becomes pertinacious to a degree which elevates pertinacity to a public virtue, and he becomes capable of infinite self-sacrifice for his own people and his own kith and kin. All these marks are to be found in the history of the Jewish people, and the history of your race is a standing warning, a beacon light, to all peoples and nations in all times who, consciously or unconsciously, may stray in the path of the oppressor, who are guilty of that greatest of all moral crimes of which a people can be guilty—the attempt to fetter the human intellect, and to keep down the development, of the human character. Look at the history of your people—obliged to wear a garment marking them out from all other civilised races; only allowed to live in certain quarters of towns in which they dwelt; debarred from every political and municipal privilege; not allowed to enter into competition in ordinary handicrafts; forbidden to own land. What happened? They made the field of trade, of commerce, and in finance. And it becometh the descendants of the men who forced the Jewish mind into the solitary channels—it becometh the descendants of these men to taunt the Jews as a nation of usurers, or to declare that they are incapable of colonisation or of the other arts of handicrafts. It was ever so.

A Self-contained Nation

In the days of Solomon the Jews themselves supplied every profession and trade and handicraft that make up the complexity of an intellectual people. Are those gifts dead? Is trade and commerce the only opening to which the Jewish mind can turn? Has he altogether shaken from his soul the idea of tilling the soil? I don't believe it, and your own people, who are engaged in organising this movement—they don't believe it. Mr. Langermann truly said that the foundation of a Jewish Colony must be agriculture, and unless the Jews who wish to seek a refuge in an asylum from oppression are prepared to realise that fundamental fact, there is no use in discussing the question of colonisation. But granted that those instincts of husbandry, of manufacture, of handicraft, are not dead in the Jewish soul, then it seems to me that this project of a Jewish Colony free to all subjects of the King, but reasonably framing its municipal life in accordance with Jewish sentiment and Jewish custom and Jewish religious observances—it seems to me that this idea should become an ideal at once wise, noble, and practicable. I rejoice as a British subject that the prospect exists of such a Colony growing in the coming years into a nation—one of the foremost of nations under the British Empire. I rejoice at the prospect of the foundation of that Colony within the British Empire, because it will bring to that Empire strength. Once more let there be light out of darkness. Once more to the weary let there be rest. God grant that that flame of liberty—the light of liberty—may appear within the British Empire. God grant that once more to the weary there shall be rest under the Union Jack.

Cape General Dealers' Licences Bill

A Reuter telegram, dated 7th inst., states that the Attorney-General moved the second reading of the General Dealers' Licences Amendment Bill, which is the outcome of the deliberations of the Select Committee which sat on the former General Dealers' Bill. The present Bill provides for the issue of licences by municipal councils, and fixes the hours of trade from 5 o'clock in the morning to any hour between 8 and 11 o'clock at night, as local authorities may determine; Saturday and holiday hours being fixed at from 5 o'clock to 11. On the whole, the Bill was well received.

The members generally agreed that the Select Committee had effected a great improvement in the Bill.

Mr. Merriman, however, took exception to the Bill, as being opposed to British principles, and calculated to artificially raise the price of things.

The Bill, however, passed the second reading without a division.

Indian Stretcher-Bearer Corps

Government's Appreciation

Proposed Formation of a Permanent Ambulance Corps

The following correspondence has passed between Mr. M. K. Gandhi and Col. Hyslop, P. M. O., Natal Militia: The Principal Medical Officer, Pietermaritzburg, Natal.

Sir,

The Indian Stretcher-Bearer Corps was disbanded on the 19th inst., and the Corps reached Durban on the 20th.

The Corps was called upon to do the work of disinfecting the camp at Mapumulo, of dressing injuries and wounds, and of marching with the troops and doing stretcher work. Most of the Bearers accompanied the troops during the operations at the Tugela, the Olmatti and the Umvoti Valleys. In my humble opinion the men did the work willingly and skilfully. The object of the Natal Indian Congress, in offering to form the Corps, was to show that Indians recognised their responsibilities as settlers in Natal, and to induce the Government to utilise Indians as a permanent portion of the Natal Militia. I venture to think that my countrymen are essentially fit for ambulance and hospital work. Trooper Forder, whom we carried from Olmatti, had, in addition to being carried, to be nursed by us, and he was so satisfied, that he sought me out specially on his recovery to express his appreciation of the men's work.

The Corps consisted of some skilled English-educated Indians, as also of Indians of the labourer type, but all of them were intelligent workers, and capable in civil life, of earning much more than what would be paid to them by the Indian community. As the community was anxious that its offer should be accepted, in order to avoid any difficulty, the men were induced to accept only one shilling and sixpence per day, which they gladly did; but, in my opinion, it is not possible to get intelligent men for less than £1 per week.

I also think that those who may be called leaders of stretcher parties should receive five shillings per day.

Members of the Corps were all untrained and untried men; they were, too, called upon to do responsible and independent work, and to face danger unarmed. If the Government would form a permanent Ambulance Corps, I think that special training is absolutely necessary, and that they should all be armed for self-protection.

As one who has been intimately connected with the Indian community for the last thirteen years, I have ventured to place the above views before you for your consideration.

(Sd.) M. K. GANDHI.

Sir,

I have the honour to acknowledge the receipt of your letter of 31st inst., intimating the disbandment of the Indian Stretcher-Bearer Corps.

The Commandant of Militia asks me to convey to you and the other members of the Corps his thanks for the services rendered, and in doing so I desire to add my appreciation of the very valuable services afforded to the Medical Department of the Militia, not only as Stretcher-Bearers, but also in connection with the more important work of sanitation.

You mention that the object of the Natal Indian Congress, in offering to raise a Corps, was to show that Indians recognised their responsibility as settlers in Natal, and to induce the Government to utilise them as a permanent portion of the Natal Militia, and in this connection I may say that if I can be of any assistance in arranging for the employment of Indians in Militia Hospitals and sanitary work, my services will always be at your disposal.

I agree with you that if a permanent Corps is formed, special instruction in the duties falling to be performed by its members is indispensable.

I have the honour to be,

Sir,

Your obedient Servant,

(Sd.) JAMES HYSLOP,

Lt. Colonel,

P.M.O., Militia.

Sergt. Major Gandhi,

Indian Stretcher-Bearer Corps.

The Constitutional Reservations

Imperial Government and Native Races

It may not be inappropriate to essay some reply to the criticisms which have been directed at the constitution, on account of what are known as the Reservations. These may be roughly defined as the nomination of an Upper Chamber, charged particularly to guard the interests of the natives, and empowered to veto hasty class and racial legislation; the insertion in the Letters Patent of a clause reserving bills dealing with Native Affairs for the direct consideration of His Majesty; the insertion of another clause prohibiting what is known as servile labour, or labour under servile conditions; and finally, the decision of the Imperial Government to allow Swaziland to remain an Imperial Protectorate, without becoming an annexe of the Transvaal. For the reservation of Native Affairs, and the appointment of an Upper House to review native legislation, we have to think the rabid negrophobia of that statesmanlike body known as the 'Rand Pioneers,' whose members have successfully prevented this Colony from being en-

trusted with the full control of its native subjects. General Botha's proposal that the native locations should be broken up, if necessary, by force of arms, was, too, in all probability, among those public utterances which increased the nervous apprehension of the Imperial Government in regard to our future administration of Native Affairs. Having also in view the rebellion in Natal, provoked obviously by mal-administration and a criminal lack of understanding, and suppressed with the recklessness of men who fear the consequences of their own acts, we are not surprised that the Imperial Government does not care to entrust with the untrammelled control of the natives. Furthermore, it must not be forgotten that the injustice with which all coloured persons were treated under the Kruger regime was one of the reasons put forward for the war against the Republics. It is true that at the peace of Vereeniging the Imperial authorities bartered away their rights to enfranchise even the most advanced and civilised natives, but this only increases their responsibility towards the enormous mass of coloured persons, who, being disfranchised, very rightly claim the protection of the only authority strong enough to protect them against colour legislation and oppression. In nominating an Upper House, and in reserving to themselves the right to very carefully consider all proposed native legislation, the Imperial Government are doing no more than they did in Natal, in which Colony similar conditions existed to those obtaining here. That is to say, the Imperial Government enfranchised a small minority of white Colonists, and very naturally, retained in its own hands certain power to protect the enormous unrepresented and semi-civilised proletariat. With the reservation of Swaziland we are heartily in agreement. Experience has shown us that great native territories prosper best under direct Imperial control, and we have Bechuanaland, and especially Basutoland, to-day—where, under the strong arm of the Imperial Government, the native inhabitants are rising with incredible rapidity in the ethical scale, are working out their own salvation undisturbed by relapses into savagery, heedless of the incitements of native agitators against the white race, grateful to their rulers and administrators—as uplifting examples of the success of Imperial Protectorates. It is our hope that Swaziland may some day emulate Basutoland, and that it may become to South Africa, as Basutoland is, a great and valuable asset. We shall probably be subjected to considerable abuse if we suggest that it is the duty of the Imperial Government to rule Swaziland for the Swazis, and not for a coterie of indifferently-reputable concession hunters, whose sole desire is to exploit both the country and its inhabitants for their own mercenary ends.—*Pretoria News*.

Report of the Protector of Indian Immigrants

(Continued)

Special legislation was enacted during the year, making it penal for any one to employ an Indian who had not paid the yearly licence, besides legislation specially favourable to those who had taken out licences, and thus forfeited the right to free passage to India, to again assume the privilege and save the annual licence by re-indenturing for not less than two years and not more than five. These Indians, however, will have to pay the Poll Tax for 1906, as the law enabling them to re-indenture did not receive the Royal sanction until the close of the year 1905, which was too late to ensure them this relief.

The Indian men, 970, who have re-indentured during the year, have selected their own masters as under:—

Coal Companies	139
Tea and Sugar Plantations	308
Contractors	102
Others	221

970

The demand for indentured labour for the Coal Mines is increasing, but only 700 men have been allotted during the year, the difficulty of last year being again felt. The presence also among newly-arrived immigrants of Indians who have returned to Natal under indenture no doubt militates very much against a good supply, for these Indians do not, as a rule, volunteer for the Coal Mines, and the others naturally follow. Indentured labour is also required for the cultivation of sugar in Zululand, chiefly at Amatikuli, where a large sugar central factory is proposed to be erected. Over 400 men to be employed in this District have been applied for.

During the year, 2,548 men and 1,072 women—3,620—completed their first term of indenture and availed themselves of the following options:—

	Men	Women	Total	Percent
Re-indentured men	732	250	982	27
Returned to India	437	210	647	18
Paid Licences	700	105	805	22
Leaving unaccounted for	1,072	614	1,686	47
	2,548	1,072	3,620	

501 men and 180 women—681—completed their second indenture, or seven years, and availed themselves of the following options:—

	Men	Women	Total	Percent
Re-indentured men	275	87	362	53
Returned to India	144	38	182	27
Paid Licences	58	12	70	10
Leaving unaccounted for	70	23	93	14
	557	159	716	

The most noticeable feature in the above figures is the increase of the number of those who have re-indentured. viz. among first indentures, 13 to 28 per cent., while among

second indentures the increase is from 7 to 45 per cent. It appears to me that the low prices ruling for the mealie crop have been one of the chief causes, making men with large families hesitate to rent land, and incur the risk of losing their savings and their right to a free passage to India, to them a serious matter. It is not the wages which have induced many of them to re-indenture, for these in most cases will be lower by an average of 2s. to 4s. per month. While the percentage of those returning to India during 1904 was 12 per cent., for 1905 it is nearly 20 per cent., or an increase of about 65 per cent.

The position of the free or unindentured Indian has not improved during the year, owing chiefly to the low prices obtained for the mealie crop. Consequently many must be in debt, while money is only loaned to people with practically no security at a high rate of interest. Those, however, who have paid for their freehold are naturally better off than those who have to pay rent, and they, therefore, feel the bad time less keenly. It is stated that the mealies produced by these Indians are deteriorating in quality, because they do not obtain fresh seeds, but plant year after year what they raise themselves.

Many of the Indians, seemingly, have not registered their marriages; they usually go through the ceremony according to their own rites, but often neglect to register the same before the Magistrate or Protector.

The general behaviour of the Indians is good and law-abiding, so far as the general community is concerned, although there appears to be an increase in the crimes committed by these people on one another, largely due to quarrels arising out of their own customs in connection with marriage. Legislation may help to reduce the number of these offences, usually assaults.

Malarial fever is the striking feature under this head, this complaint having appeared in the Coast district generally. The disease appeared in January, but owing to the very mild character of the early cases it was not then noted or recognised. Prevention is always better than cure, and if employers will only follow the directions of the Health Officer for the Colony, and regularly administer the Quinine Tablets specially imported to assist employers, the number of cases will no doubt be considerably reduced. Phthisis, I rejoice to say, is not on the increase so far as I can judge, and the prompt action which is always now taken must tend to limit considerably the spread of the disease, so far as infection from buildings and surroundings is concerned. I found employers were ever ready to help me in endeavouring to stamp out the disease. The Health Officer is dealing effectively with the question of accommodation, and district after district is being dealt with, which

should result in greatly increased comfort for the Indians. The improvement in sanitary conditions will tend to a general improvement in their health. The necessity for the appointment of Indian Medical Officers by the Government, to whom alone they should be responsible, has been emphasized by circumstances which occurred during the year. I beg to repeat that the subjection of the Medical Officer to a Board composed of representatives of employers only is bound to operate against the best interests of the Indians. Payment should naturally go with control, but this is a matter of life and health.

During the year Stanger and Kearsney Medical Circles have been amalgamated under Dr. C. J. Battle, the Kearsney Semi-central Hospital having been closed on the death, in October, 1905, of Dr. E. W. Jones, an old and faithful servant. The Stanger Hospital, however, is being enlarged to meet the requirements of the Circle. The Howick Hospital has also been extended, but that at Port Shepstone is too small, far too small, for present requirements, and should be enlarged without delay. A large new Central Hospital has been erected in the Depot Compound, not only to meet the requirements of the Durban Circle, but also to accommodate the sick detained on arrival, and those awaiting return to India. There is only one Estate Hospital of any size now in use, but my experience of these institutions is not at all favourable, and I think Central Hospitals should be used whenever practicable.

The amount standing to the credit of 1,753 depositors in the Natal Government Saving Bank on the 31st December, 1905, was £41,268 10s. 8d. as against 1,703 depositors, and £13,291 5s. 2d., on 31st December, 1904. The average amount of each depositor is £23 10s. 10d., as against £24 11s. 10d. the previous year.

Remittances made through my Department during the year amounted to £1,692 13s. from 336 Indians, showing a decrease in amount of £247 5s. 6d., and an increase in remittances by 82. The total amount of remittances through the Post Office for payment in India were £69,773.

The following return shows the amount remitted by the Indians in this Colony to their friends and relatives in India:—

Year.	Amount.
1863 to 1896	340 18 1
1897	1,233 15 0
1898	15,65 0 0
1899	1,730 0 0
1900	1,831 0 0
1901	2,060 0 0
1902	2,676 0 0
1903	2,149 0 0
1904	1,934 18 6
1905	1,692 13 0

The Post Office is being more extensively used year by year, and although a charge is made for exchange, yet this channel is preferred by many

as being less exacting, as well as more readily available in the country districts.

The financial transactions are reflected in the following figures, and include 153 new Estates.

Receipts	£	8	d.
Payments to heirs and claimants, Natal ...	916	19	6
Payments to heirs in India	675	13	8
Many of the Estates are very difficult to administer, causing endless trouble, and, with the large number of landowners in the Colony, lead to an increase of duties every year.	390	13	2

The following returns supply the information required by the Government of India with respect to Indentured Indian Immigrants in Natal.

	Men.	Women.	Boys.	Girls.	Boys.	Girls.
Died during the first year of indenture	52	31	6	4	7	12
Drowned in Storm, first May, 1905	1	1	1	1	1	1
Died during second year	70	41	6	5	21	20
Drowned in Storm, 1st May, 1905	1	1	1	1	1	1

2. The Indian population for the year 1905 was 94,499, and the death rate 19.88.

3. Immigrants to Natal, before leaving India, engage for five years at the following rates of wage:

Male adults, 16 years and upwards, 10s. per month, increasing 1s. per month up to 14s.

Minors, 10 till 14 years of age, 5s. per month for the first year, increasing as above.

12 to 14 years of age, 6s. per month for the first year increasing as above.

15 years of age, 8s. per month, first year, increasing as above.

Women, 13 years of age and upwards, 5s. per month, increasing 6d. per month up to 7s.

In addition to wages, immigrants are provided with rations, lodging, medical attendance, and medicine free of charge.

Under provisions of Act 17, 1895, the wages to be paid to Indians who re-indenture is a matter of arrangement, but the minimum is:—For male adults, 16s. up to 20s. per month, and the women one-half wages of men.

4. Complaints by Employers against Immigrants, and their nature:—

No. of Complaints.	Nature	Cons. With. Dis. vided drawn charged
1,533	Absence from Roll Call and disobedience of orders	1,557 71 123
41	Incidence to employers and injury to property	73 2 6
9	Neglecting work two hours on Sunday	5 1 4
27	Assaults by Indians	19 1 4
	Other charges against Indians, not necessarily made by employers, without passes	074 1 1
	Leaving Estate in July	24 1 1
	Their	31 1 1

5. Complaints of Immigrants against Employers, and their nature:—

No. of Complaints.	Nature	Cons. With. Dis. vided drawn charged
1,533	Absence from Roll Call and disobedience of orders	1,557 71 123
41	Incidence to employers and injury to property	73 2 6
9	Neglecting work two hours on Sunday	5 1 4
27	Assaults by Indians	19 1 4
	Other charges against Indians, not necessarily made by employers, without passes	074 1 1
	Leaving Estate in July	24 1 1
	Their	31 1 1

Correspondence

To the Editor, INDIAN OPINION.

British Central Africa

Sir,—In one of your recent issues, there is a letter from one of your correspondents, asking for information about British Central Africa and as to how people should get in and the facilities that exist for landing at Olinda and proceeding up-country. I have had letters addressed to myself asking for this very information, and I shall be obliged if you will find space for the following in your esteemed columns.

Before proceeding to write anything, let me mention that B.C.A. is not a rich country like the Transvaal, nor is it a prosperous colony like Natal. There is not a single gold mine or coal mine in this country. There are three or four companies doing transport business. These also hold large areas of land and are planters of tea, coffee, rubber, cotton, &c. There are also settled in the healthy parts of the colony many small planters.

There are two kinds of openings in B.C.A. for Indians. The first opening is trade. Indians are allowed to trade without any restrictions throughout B.C.A. Every trader has to pay £10 annually for a licence, and he may then open as many shops and at any place he likes. There are no other conditions, except, of course, those that ordinary citizens are required to observe in townships. The only thing is that an intending settler has to write out an application to H.M. Commissioner, asking for permission to enter, which is given, so far as I know, without any exceptions. The usual course that is followed by Indians is this: An Indian first comes to the country in the employment of one of the Indian merchants, and after serving him for some period and getting acquainted with the language of the Natives, he generally starts on his own account. Almost all the Indian traders in the country have followed such a course, and they have all got on fairly well by their industry. Under the second opening I include every kind of subordinate employment. The Government and the various companies employ Indians as clerks, carpenters, blacksmiths, &c. All the bands that Government requires are engaged for it at Bulawayo by the Agent-General. The companies also bring a lot of people from India, but they also engage locally any hands that may suit them. It will be seen that there is not a big field open in this respect. Although I have not seen a bright and smart Indian returning hopeless from B.C.A., still, if several after such jobs were to come in numbers into B.C.A., it will

result in smaller wages and probable disappointment. Smaller wages in a foreign land mean misery, especially so to an Indian, whose first characteristic is to save at least a bit at any cost. This is, I think, shortsighted, as in the end, it is not good for health to be suffering from the want of proper comforts and nourishment.

There is a railway being made in B.C.A., but the wages offered are very low, and no attention is paid at all to the comforts of the Indians employed. The part of the country where the railway is being built is very unhealthy. The wages range from £3 to £5 for clerks, and a little more for such as carpenters, &c.

Passports to enter B.C.A. can be obtained from His Majesty's Commissioner or from the British Vice-Consul. The applicant has to show that he is possessed of sufficient means to return to his country in case he fails to secure employment in the country. This condition is enforced only because people, when they are not successful, ask Government to help them to get away, which it cannot do.

Lastly, I think there is a good opening for such people as cultivators. There is a lot of waste land belonging to one or two big planting companies. These companies, I think, will favourably consider cases of bona fide cultivators who may take plots on a lease and produce in fact anything and everything.

Yours, etc.,

ONE OF YOUR READERS.

Municipal Work

Reports of Inspector of Nuisances and Licensing Officer

The following extracts are from the annual reports of the Inspector of Nuisances (Mr. W. C. Dougherty) and the Licensing Officer (Mr. G. Molyneux), submitted to the Town Council on the 31st ulto.:

A good many Indian premises are not yet maintained up to a good sanitary state. He had recently taken advantage of an offer, made several times by the Indian Congress, to endeavour to reach these people through their leaders, and a report made by him, describing the unfavourable conditions of some shops, workshops, and some dwelling houses, and the misuse and abuse of some sanitary appliances and conveniences, has been circularised by the Congress amongst the Indian people, and in other ways measures have been taken by these leaders to bring home to this portion of the community the necessity of cleanliness. He was informed by some of the District Inspectors that the results are quite encouraging.

The Dairy Inspector (Mr. Hyslop) has reported favourably from time to time on the creditable manner in which Indian registered dairies generally keep their premises, &c.

thought that it was only fair to these people to say that they have made very successful efforts within the past few years to comply with the intentions of the cow-sheds and dairy regulations.

During the year, the number of Asiatic license holders had been reduced by over forty, showing that the gradual reduction in their numbers was being maintained.

Asiatics in the Transvaal

In the Legislative Council, on Saturday last, the COLONIAL SECRETARY said: As we have now gone through the business on the paper, I have to move the adjournment of the Council, but before doing so I would like to make a statement which I promised the hon. member, Mr. Hull, I would make before the adjournment with regard to the legislation which it was proposed to introduce when the Council meets again in regard to the registration of Asiatics. That legislation would be designed to carry out the policy of the Imperial Government with regard to Asiatics in this Colony—first of all that those Asiatics who were here and were settled in this country should be afforded fair and just treatment, and, in the second place, that the question of the immigration of Asiatics into this country, and as to what restrictions should be imposed upon it, is a question which must be left to be dealt with by a Government which is representative of the people of the country. That is the policy which this Government has been attempting to carry out with the approval of the Imperial Government, and in carrying out that policy it has had to rely upon the law which was passed by the late Government requiring the registration of Asiatics, and upon the Peace Preservation Ordinance which was passed by this Administration. Now, it has been found in the course of administering these Ordinances that they are not adequate to prevent the immigration into this Colony of large numbers of Asiatics who were not settled here before the war, but who, by various and improper means, obtained the necessary documents to satisfy the officers administering these laws that they were here before, or acquired sufficient information to make it impossible for these officers to detect that they were not here before. There is no question that a considerable number of Asiatics have come into this country under the pretence of having been resident here before the war who, as a matter of fact, were not so resident. And in regard to the registration law, the provisions there are very vague and uncertain, and whenever we have attempted to apply them seriously litigation has always resulted. What it is proposed to do, as I first mentioned, is, firstly, to secure just and fair treatment for

Asiatics who were here before the war and settled in the country, and secondly, to prevent a large influx of Asiatic immigration into this country until such time as a Responsible Government is able to deal with the matter in consultation with His Majesty's Government. What it is proposed to do to carry out these objects is to require fresh registration of all Asiatics resident in the country, and to make such registration applicable to all such Asiatics. These people will then obtain a certificate of registration, which will constitute, so to speak, their protection against any attempt to impugn their settlement in the country. At the same time that that is carried out, certain disabilities under which those people who are settled in the country labour will be removed. In the first place, the special tax of £3 which is levied on the registration of every Asiatic will be abolished. Then it is proposed to remove certain minor disabilities with regard to their tenure of land. The general question of the conditions under which Asiatics should hold land in this Colony, if at all, is considered to be too important a matter for this Government to deal with: but there are certain minor disabilities which it is proposed to deal with. For instance, it is proposed to amend the law so as to enable Asiatic religious communities to hold the land upon which their places of worship are built. That is a matter which at present causes very strong feeling amongst Asiatic communities, and which it is proposed to remedy. Then it is proposed also to remove the disability under which certain Asiatics labour who under the present law are allowed to hold land—that is to say, Asiatics who held land before the passing of Law 3 of 1885, and who therefore were not affected by the passing of that law. Those men do now hold land; but it appears, owing to the wording of the law, they are not able to transmit it to their heirs. It is proposed to remove that disability, which I think is a fair thing to do. Then it is also proposed to make certain modifications in the existing permit law which will enable Asiatics to visit this country temporarily—men who do not intend to settle here at all. Now that shortly is a statement of what the Government propose to do in the legislation which is about to be introduced; and I should like to repeat it is intended to carry out two objects—first of all, to secure fair and just treatment to those Asiatics who have been settled in this country, and, secondly, to prevent a large influx of Asiatic immigration into this country until such time as a Government responsible to the people of the country can decide, in communication with His Majesty's Government, under what conditions, if at all, Asiatic immigration into this Colony is to be allowed.—*Tranquill Leader.*

Mr. Gandhi's Letter

The following letter has been sent to the *Rand Daily Mail* by Mr. M. K. Gandhi:

Sir,

I trust you will permit me to offer a few remarks on your leading article regarding the Asiatic legislation foreshadowed by Mr. Duncan, in what I would venture to term his extraordinary statement. In his brief pronouncement he thrice told his hearers that it was the desire of the Government to accord to the resident Asiatic population "just and fair treatment" and that it was for that reason that the legislation described by him was to be introduced, on the Legislative Council reassembling.

You have considered that the Ordinance to be passed will mean generous treatment of the resident Asiatic population.

I very much fear that there is absolutely no generosity about the proposed legislation, but that it will fall very far short of even "just and fair treatment." Re-registration is certainly not part of such treatment, and it is perfectly meaningless. Every Indian who has entered the Colony is supposed to have been registered for the most part for the second time. The second registration was, in a concession to the Permit Department which was at the time very much appreciated. A third registration is not a remedy for the evil of alleged fraudulent entrance of Asiatics into the Colony. It is easy enough to examine the present registration certificate of the resident Asiatic population, and to prosecute those who are without them. The British Indian Association has denied the charge of any wholesale fraudulent entrance. There will always be a few people prepared to break laws, no matter how stringently devised and how well enforced. To brand as criminals a whole community—for that is what re-registration implies—is hardly "just" or "fair."

But Mr. Duncan says, in consideration for a fresh registration, he would give four things to the Asiatics, namely: (1) Abolition of the £3 tax; (2) permission to the Asiatics to hold land for religious purposes; (3) permission for those Asiatics who held land before Law 3 of 1885 came into force to transmit same to their heirs; (4) a right to issue temporary permits to Asiatic visitors.

Now the first concession is, shall I say, a mere blind. It should be remembered that it applies to those only who are resident in the Colony, or perhaps to those who, being pre-war residents of the Transvaal, have a right to re-enter. The resident population has already paid £3, and the majority of those who are still outside the Colony have also done likewise. There is no warrant in the existing legislation to charge the £3 twice. It is not an annual tax, but a fee that has to be paid only once, under Law 3 of 1885 by those who wish to settle in the Colony.

Nor is there any merit about the proposed authority to be given for holding land for religious purposes, because it is possible to do so under the existing law. The Superior Courts have decided that coloured persons can, as a corporate body, hold land for religious purposes.

The land grant would have been a concession, if it were applicable to any large body of Asiatics. Mr. Duncan well knows that there is only one such piece of land. It would be a performance of simple duty to allow the heirs to hold their two-fifths of an erf in the Transvaal, and in any case, in doing so, it is not the community that will receive justice but an individual.

The fourth, of course, is again no concession. Mr. Nomura and Mr. Manga suffered, not because there was no authority to issue temporary permits, but because there was disinclination to exercise the authority. The difficulty therefore lies not in the law but in its administration.

I hope I have thus clearly shown that there is no question of "just and fair treatment" of the resident Asiatic population behind the far east given by the Colonial Secretary on Saturday last. On the contrary, Mr. Duncan has again raised his sword over the heads of Asiatics who, because of their belief in the equality of the British subject race, have ventured to migrate to the Transvaal. There is no trace in Mr. Duncan's statement of the fulfilment of the promises made before war, and even after by Lord Milner, and other representatives of the Crown.

And if I may repeat what I have already said, what is it that British Indians (to distinguish them from other Asiatics) want? They accept the doctrine of the Transvaal having the right to regulate immigration, and they—although such was not the case during the Dutch Government—are quite willing that restrictions after the Cape or the Australian Immigration Law, applying to British subjects, may be imposed on them; but as against that, they claim that those British Indians, who have settled in the country, ought to have full civil liberty, namely, the right to move about freely, the right to own land, subject to such general restrictions as may be imposed to provide against speculative acquisition, and the right to trade, subject again to such municipal restriction as may be deemed advisable in the interests of sanitation and of fair trade. It will be only when this elementary right of the British Indian is recognised, and not till then, that it will be possible for any representative of the Crown to say that British Indians are receiving "just and fair treatment."

Remember, there is no attempt in the above statement to claim any political rights. British Indians only ask for what can easily be given, even by those who believe in the gospel of a white South Africa, it, that is to say, South Africa, to paraphrase Lord

Selborne's words, "is to be white not only in the exterior but also in the interior".

I am,

Yours, etc.,

(Sd.) M. K. GANDHI.

Law 3 of 1885

Below we publish the full text of the Law 3 of 1885, as amended by the Executive Council Resolution, Art. 164, and Volksraad Resolution, Art. 1419, of the 12th August, 1886, by way of proclamation dated 24th January, 1887, entitled "COOLIES, ARABS, AND OTHER ASIATICS."

1. This Law shall apply to the persons belonging to any of the native races of Asia, including the so-called Coolies, Arabs, Malays, and Mahomedan subjects of the Turkish Dominion.

2. With regard to the persons mentioned in Art. 1, the following provisions apply.

(a) They shall not be capable of obtaining burgher rights of the South African Republic.

(b) They may not be owners of fixed property in the Republic, except in such streets, wards, and locations as the Government shall appoint for sanitary purposes as their residences.

This provision shall not be retrospective.

(c) Those who settle in the Republic for the purpose of carrying on any trade or otherwise shall be bound to have their names entered in a register to be separately kept for the purpose by the Landdrosts of the various districts, in accordance with a form to be prescribed by the Government.

On such registration, which shall take place within 8 (eight) days after arrival, a sum of £3 (three pounds sterling) shall be paid.

Contravention of the provision contained in sub-section (c) above shall be punished with a fine of from 10 to 100 pounds sterling, or in default of payment with imprisonment for a period of from 14 days to 1 month.

The above mentioned registration shall be effected free of charge. In the case of those persons who settled in the Republic before the coming into operation of this law provided they report themselves to the Landdrost, in the case of those living in the district of Pretoria, within eight days, and in the case of those living in the other districts within 30 days, after the coming into operation of this Law.

(d) The government shall have the right to appoint special streets, wards and locations as their residence. This provision shall not apply to servants living with their masters.

3. This law shall come into operation immediately after publication in the *Staatscourant* in accordance with Art. 12 of the Grondwet.

Lord Milner's Despatch

The following extracts are taken from Lord Milner's despatch to the Secretary of State for the Colonies, dated April 18th, 1904—

I must frankly confess that I am greatly disappointed with the position in which I find myself placed in this matter.

While upholding the policy of restrictions on Asiatic immigration, I always hoped to be able to carry it out in a manner sufficiently considerate to the feelings of our Indian fellow-subjects, and of the difficulties of the British and Indian Governments in the matter, to mitigate, if not altogether to remove, the objections which any system of restriction was certain to excite. In particular, I thought it would be possible by giving to Asiatics of a superior class a special status and treating them virtually like Europeans, to avoid in any rate the appearance of race legislation. I still believe that this would be the best course. I believe that if the European, and especially the British population in this country, could be induced to see the matter in a reasonable light, such a course would provide not, indeed, a perfect, but a fairly satisfactory solution of the difficulty. It is not, in my opinion, an influx of Asiatics of the upper and middle classes (professional men and merchants as distinct from small traders) which really threatens this community. If by treating this class liberally we could induce the Government of India to acquiesce in the virtual exclusion of the petty trader class, who are out of place here, and at the same time to agree to the introduction, under conditions ensuring their ultimate return to their native country, of Indian labourers, whom we greatly need, and who could earn in this country such wages as they can obtain anywhere else in the world, I believe that the arrangement would be beneficial both to the Transvaal and to India.

This view is consistent with the opinions which I hold on the "colour" question generally. I think that to attempt to place coloured people on an equality with whites in South Africa is wholly impracticable, and that, moreover, it is in principle wrong. But I also hold that when a coloured man possesses a certain high grade of civilisation he ought to obtain what I may call "white privileges," irrespective of his colour. I have on more than one occasion given expression to these views. They are very unpopular in the Transvaal at the present time, but I do not despair of their ultimately prevailing.

For the present, however, there is no prospect whatever of their prevailing, certainly as far as Asiatics are concerned. There is, perhaps, more chance in the case of the coloured people of South African birth. And on doubt their claim is a stronger one, inasmuch as they are natives of the country, and have no choice but to live here, while the Asiatics are strangers forcing themselves upon a community reluctant to receive them. Be that as it may, I am satisfied that it would not be possible for the Lieutenant-Governor and the Executive Council of the Transvaal, in view of the almost unanimous opposition of the white population, to introduce legislation more favourable to Asiatics than that which is now proposed. This legislation moreover does carry out to a certain extent the idea of creating a category of "exempted" Asiatics, i.e., of relaxing, in the case of Asiatics of the better class, most of the personal restrictions imposed upon Asiatics generally. But it is very far from putting "exempted" Asiatics on the same level as Europeans, as, personally, I should like to put them, and as I at one time hoped, not only with the view of meeting the wishes of the Government of India, to be able to put them.

On such a question as that of dealing fairly with the Asiatics already here, I shall not scruple to employ, though I shall regret the necessity of employing, the official majority to vote down popular opposition. We are entitled to use that majority in order to enable us to carry on the ordinary work of administration and ensure the safety and good government of the Colony as long as we are responsible for them. We are entitled to use it to fulfil our obligations and to do justice to even the most unpopular section of the community. No doubt, even if this were a self-governing Colony, the Majesty's Government would refuse assent, as it has done in the case of other self-governing Colonies, to legislation involving manifest injustice to

any race of men, or grossly conflicting with the principles of Imperial policy as regards His Majesty's British Indian subjects. While asking for the assent of His Majesty's Government to the proposed Ordinances, not because I think them good, but because I think them the best we can carry, and because any definite settlement of the question would be better than the present chaos, I can hardly expect that these measures will satisfy the Government of India.

Mr. Lytton's Despatch

We take the following extracts from Mr. Lytton's despatch, bearing date July 20th, 1904:—

With respect to the second class—British Indians—now resident in the Transvaal, who are confirmed by the decision of the Supreme Court in the rights for which His Majesty's Government have for long contended, the case is wholly different. Every traditional precaution to safeguard the health of the community and of the British Indians themselves must, of course, be taken, and regulations securing this end with respect to their residence, and to the general treatment of their lower classes, carefully prescribed.

But an apprehended trade competition from the British Indians now in the country, whose number is now comparatively small and will under proposed restrictions on immigrants be in a diminishing proportion, cannot be accepted as sufficient reason for the legislation proposed. His Majesty's Government have steadily declined to allow this fear to influence their views in the past. On the contrary, for many years they repeatedly protested before the Empire and the civilised world against the policy and laws of the late South African Republic in relation to this subject.

Those laws were, indeed, only partially enforced, yet His Majesty's Government is now asked not merely to sanction their strict enforcement, but to set aside by legislation a judgment of the Supreme Court, which has given to the British Indian rights for which His Majesty's Government have strenuously contended.

His Majesty's Government cannot believe that the British community in the Transvaal appreciate the true nature of the proposition which some of its members are making upon you. They, as Britons, are as anxious of the honour of the British name as ourselves, and even if a material sacrifice were necessary to vindicate that honour, I feel assured they would cheerfully make it. His Majesty's Government hold that it is derogatory to national honour to impose on resident British subjects disabilities against which we had remonstrated, and to which even the law of the late South African Republic fully interpreted did not subject them, and they do not doubt that when this is perceived the public opinion of the Colony will not any longer support the demand which has been put forward.

The second Ordinance proposed, which will take the place of Law No. 3 of 1885, should, therefore, not interfere with the right of those now in the country to obtain licences to trade outside locations, but should be limited to creating the necessary machinery by means, I assume, of Municipal regulations for placing Asiatics in locations in accordance with the law, and should provide, in the case both of present residents and of newcomers, that those required to live in locations or huts should be so required for sanitary reasons in each case, whilst those of a superior class should be exempted and allowed to reside anywhere. With regard to the question of the holding of land, British Indians who are entitled to reside outside locations must at least have the right to acquire property in the premises which they occupy for business purposes.

His Majesty's Government are also anxious that the concessions which you favour respecting the exemption of Asiatics of the better class, including all respectable shopkeepers and traders, from humiliating disabilities under Municipal and other regulations applying to coloured persons, should be

secured as far as possible, either under the new Ordinance or by means of the machinery already provided by Ordinance No. 35 of 1901, if it can be adapted to that purpose.

If the above abstracts be compared with the legislation foreshadowed by Mr. Duncan, it will be apparent at once how widely the ideals of Lord Milner and Mr. Lytton differed from those contained in the Transvaal Government's proposals, and it will immediately be seen how inadequately those proposals reflect the views of the Imperial Government as quoted above.

My Journey to England

[SPECIALLY CONTRIBUTED]

A Rambler's Reflections

One of the first things that strike the visitor in England is the fine display of colour in the landscape. As the South African liner passes the Eddystone lighthouse, and enters Plymouth Sound, the passengers crowd on deck to catch the first glimpse of English scenery and it is indeed a lovely sight. Trees and grass grow almost to the water's edge.

Having discharged the Plymouth passengers by means of the tender, which comes alongside, the boat turns her bows in the direction of Southampton and steams up the English Channel. After about six hours, the white cliffs of the Isle of Wight come into view. The pilot comes aboard, off the Needles, to conduct the boat up the Solent and Southampton Water. Here again we get a beautiful view of refreshing green fields, with pretty villas dotted here and there, making an ever-changing panorama as we pass along.

Home

Soon all this is changed, and we are nearing the wharf at Southampton. Those who have friends to meet them look eagerly at the crowd of people assembled there. Immediately the boat is made fast, the work of disembarking the passengers and their luggage begins, and the friends of three weeks or a month part, to go to their respective destinations by train.

Next morning at a very early hour I walked out into the old familiar streets of London. From the south side of Waterloo Bridge I looked down the Thames to St. Paul's Cathedral, and along the embankment, with its rows of trees right away to Westminster. What a City! In a few hours its millions would wake up and rush off to spend the day in all kinds of business. To a great many, every day alike, a monotonous grind to earn a scanty livelihood.

Hard Times

I was interrupted in such thoughts as these by an old woman, who asked me for a half-penny to buy a cup of coffee. She said she had nothing to eat, and was turned out of her home because she could not pay the rent. She thought she would go on to Covent-Garden Market, and try to earn a few coppers. I gave what I could afford, and she passed on. This was no new sight to me; but the year spent in South Africa, where one does not see such extreme poverty, made this morning's greeting all the more painful.

As the day got up, so did the people, and soon the streets were full with their customary throng. Trams, busses and other vehicles were full of people, all in a great hurry to go somewhere, and all day long the turmoil lasts, until these same people have gone back to their homes in as great a hurry as they came.

Sights of London

I spent the morning looking at this crowd from the top of a bus, and travelled through the City. Ludgate Hill looked much the same as it always did, and the same—or a similar—string of shabby men stood at the edge of the pavement, and sold flowers and wonderful novelties, all for the sum of one penny. The Bank of England and the Royal Exchange had not turned a hair since I last saw them. London Bridge, they say, has been widened. It is still not half wide enough for the mighty procession of vehicles that continually crosses it. Just as our bus passes a man in a dog-cart on the Bridge, his horse suddenly falls down and pitches him head-long over the horse's head. A small crowd gathers, but the traffic goes on and I see no more of it, and can only wonder whether he is seriously hurt or not. The marvel is that there are so few accidents, considering the crowded state of the streets and slippery paving. I left London for my home in the country in the afternoon. There I found sights and people altogether different from those I had left in the city. How and why they differ I will relate on another occasion.

A. H. W.

THE CONSTITUTION—The following is from the full text of the despatch cabled by Mr. Winston Churchill on the 3rd ult.: Having regard to the interpretation generally placed on the Voting terms, the exercise of the franchise must be confined to white British subjects.

The Coloureds and the Franchise

Why not Natives too?

Dr. Abdurahman and Mr. Daniels, the Deputation of the Coloured people to the Imperial Government, have had a gratifying interview with Lord Elgin, the Secretary of State for the Colonies. It was strongly urged that a pure-blooded Native or two should have accompanied them. But our people, not being properly organised, were not able to avail themselves of this opportunity to state their case before the British Government. The warm thanks of our people are, however, due to the Coloured Deputies, for detailing "the disabilities of Coloured Persons and Natives," to the Colonial Secretary. They were rewarded with the satisfactory assurance, which was what might have been expected from a Liberal Government, that Lord Elgin would do everything possible on their behalf. If he could not go far enough, they must not blame him for "lack of sympathy." We thank the Colonial Secretary from the depth of the Native heart for his welcome and conciliatory language; and wish him great success.

Lord Milner has also put in a good word for the cause which took the deputation to Great Britain. He has published a statement that "I always held that the word Natives, in the terms of surrender, meant Natives not Coloureds."

It will be noted with regret that the Natives are being put outside the pale of the constitution with what Sir Francis Hopwood has stated, "that the members of the Upper House will be nominated specially with a view to preventing hasty legislation based on racial prejudice, and to guard the interests of the Natives, whose enfranchisement the Committee does not recommend." We regret this departure from British principles, involving the ostracising of the Natives. It is purely gratuitous, as even if they were treated as all other British subjects, but a few only would for years have got on the register. The act of shutting them out will cause a

grievance that will rankle always in the breast of the Natives in South Africa and do nobody good. In view of this, we pray the new legislature to pass as its first measure a Native Enfranchisement Bill and win forever the hearts of this large community.—*Imvo.*

Commercial Agency,

13, Upper Circular Road,

CALCUTTA,

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of your reputed concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our special offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

આહકોને માટે.

અમારું નવું વરસ જીન માસની પહેલી તારીખથી શરૂ થયું છે તો દરેક આહકોને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે તેઓએ આજીવન સુધી લવાજમ મોકલી આપવું.

અમારા કેટલાક આહકો પાસે હજી મધ સાવતું લવાજમ ખાટી છે તેઓએ તે નાણાં જલદીથી મોકલી આપવા મે. કરવી.

લવાજમ તથા જલદેર ખર્ચના ચેક વગેરે 'International Printing Press' ના નામથી મોકલવા.

લવાજમ, જલદેરખર્ચ, વેચ વગેરેના લગતો પત્રવ્યવહાર નીચેના શરિનામે કરવો. મેનેજર.

ઈન્ટરનેશનલ પ્રેસ.

ચીનીકસ. નાનાલ.

મહોમેડન કેળવણી ખાતાનું ફંડ

મીડલબરગ.

મી. એ. ઇ. બાલા.	3	0	0
„ કાશ એન્ડ સાલેહની કુલ.	1	0	0
„ કાશિ હસમાઈલ.	1	0	0
„ અબુએન્ડ અબુદુલ ફરીમ	0	19	5
„ હાજરાલીમ મુસા.	0	4	0
„ આફુલ આદમ.	0	19	5
„ મુસા પટેલ.	0	1	1

જોહાન-રખરખ.

„ અલીબાઈ આફુલ.	1	0	0
„ ઉમરજી શાલે.	2	0	0
„ મહમદ અલી.	0	4	0
„ ઉમરજી હસે સરપરાનીવીશી	1	0	0
„ મહમદ મીકાની વીશી.	0	11	0
„ વલી હસે.	0	10	0
„ હસમાઈલ.	0	2	3
„ હસમાઈલ બગસની વીશી	0	10	0
„ મહમદ ઉમરની વીશી.	0	2	5
„ આદમ મુલેમાન.	0	4	0
„ અસમાઈ અબરામજી.	0	4	0
„ હસપ અસમાઈજી.	0	4	0
„ સલમાન હસન.	0	4	0
„ હસમાઈલ મહમદ જુલ્હા.	0	4	0
„ બસ હસમાઈલ.	0	10	0
„ મહમદ મુરતી.	0	4	0
„ હસમાઈલ બગસ.	0	1	0
„ આદમ અલી.	0	10	0
„ હસમાઈલ.	0	2	0

શે. એમ. એ. કુવાડીઆ.	2-2-0
„ રજાઈ નુરબાઈ	1-1-0
„ દીલદારખાં ઉસમાનખાં	1-1-0
„ હસમાઈલ હાદીમ દાદામાઈ	4-0-0
„ રોશનખાં.	0-1-0
„ આફુલ મોહમદ ખોરી.	0-2-5
„ મોહમદ હસમાઈલ.	1-1-0
„ ઉમર અમનત	0-2-0
„ મુલેમાન હસમાઈલ	0-1-0
„ આદમદ હલીમ	0-14-0
„ મોહમદ મમદુ	0-14-0
„ આફુલ અલરામ	0-10-0
„ અલરામ ઉકા	0-2-0
„ મોહમદ હસમાઈલ મદ	1-10-0
„ રમુલ સુલતાન	1-0-0
„ રોષ રમુલ	1-1-0
„ ગુલામ સાહેબ અબુદુલ મની	1-0-0
„ જુલેમા કું	1-0-0
„ મુસા હસમાઈલ કથરાદા.	1-4-0
„ મોહમદ આદમદ	0-1-0
„ બસ રમુલ	0-1-0
„ મોહમદ આફુલ ખેડા	0-10-0
„ મોહમદ હસન	0-1-0
„ હાસમ મોહમદ મુનારા	0-10-0
„ મોહમદ હસમાઈલ ખાજીપોરીઆ	0-4-0
„ હસન મોહમદ ડાકરાન	0-4-0
„ આદમદ અમનજી	0-2-5
„ હાજરાલીમ આદમદ	1-1-0
„ અમીજી કકોર	0-2-5
„ કાલીવાળાની વીશી	1-0-0
„ મી. મોહમદ હસમાઈલ મુનારા	0-2-5

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પૃષ્ઠક ૪.

શીનીક્સ—શનીવાર, તારીખ ૧૧ મી ઓગષ્ટ, ૧૯૦૬.

અંક ૩૨

અઝવાડીક પંચાંગ.

ક્રોસ્ટી—તા. ૧૧ મી ઓગષ્ટથી તા. ૧૭ મી ઓગષ્ટ સુધી ૪૦ સં. ૧૯૦૬.

હિંદુ—આવળ વદ ૭ થી, આવળ વદ ૧૩ સુધી સંવત ૧૯૧૨.

મુસલમાની—તા. ૧૨ જમાદીઝ આખરથી ૨૫ જમાદીઝ આખર સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	ક્રોસ્ટી તારીખ.	હિંદુ તીથી.	મુસલમા તારીખ.	સુવોદય ક. મી. ક. મી.	સુર્ય અસ્ત. ક. મી. ક. મી.
શની ..	૧૧	૭	૧૬	૬ ૩૪ ૫ ૨૮	૬ ૩૪ ૫ ૨૮
રવી ...	૧૨	૮	૨૦	૬ ૩૩ ૫ ૨૮	૬ ૩૩ ૫ ૨૮
સોમ ..	૧૩	૯	૨૧	૬ ૩૨ ૫ ૨૮	૬ ૩૨ ૫ ૨૮
મંગળ ..	૧૪	૧૦	૨૨	૬ ૩૧ ૫ ૩૦	૬ ૩૧ ૫ ૩૦
બુધ ...	૧૫	૧૧	૨૩	૬ ૩૦ ૫ ૩૦	૬ ૩૦ ૫ ૩૦
ગુરુ ...	૧૬	૧૨	૨૪	૬ ૨૯ ૫ ૩૧	૬ ૨૯ ૫ ૩૧
શુક્ર ..	૧૭	૧૩	૨૫	૬ ૨૮ ૫ ૩૧	૬ ૨૮ ૫ ૩૧

અનુક્રમણિકા.

ગ્રાન્સવાલ ધારાસભામાં હિંદી વિષે ચર્ચા. ...	૫૧૩
હિંદી વોલંટીઅર. ...	"
ઈડિઆમાંથી તારણ. ...	૫૧૪
ઈડિઅન ક્લેથર ગેરર કાર. ...	૫૧૫
મ્યુનીસીપલ ખાતાનો રિપોર્ટ. ...	૫૧૬
મેહાન્ડરજીનો ખર્ચપત્ર. ...	"
ચીફ. ...	૫૧૭
પ્રીટોરીઆ મહાજના તરફ મારે જનરલ મીડીંગ. ...	"
રૂઝના તાર. ...	૫૧૮
રેપરોજનમાં તોફાન. ...	૫૧૯
હમીદીયા ઇસલામીક સોસાઈટી. ...	"
વાતાવ સનાતન ધર્મસભા. ...	૫૨૦
હિંદુસ્થાનના ખજાનો. ...	૫૨૧
ચાહુ વરતમાન. ...	૫૨૨
નાદરી કેલ્ન્ડર મોદીશા. ...	૫૨૩
ખતર ભાવ. ...	"

અર્થ પત્રો.

કેવલ ટેરફ કેસ કરો. ...	૫૨૪
પ્રીટોરીઆની મહાજના તરફ. ...	"
કામન હિંદુ કમિશન ફંડ. ...	૫૨૫

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૧૧ મી ઓગષ્ટ, ૧૯૦૬.

ગ્રાન્સવાલ ધારાસભામાં હિંદી વિષે ચર્ચા.

ગ્રાન્સવાલના કોલોનીઅલ એક્સેક્યુટીવ મી. ડૉનેલેલેજસેટીય કાઝિનસીલમાં હિંદીને વિષે તમા કાયદા કરવા આખન જે આપણું કર્યું છે તેની મતઘણ અમારા જોડાન્સવર્ગના ખર્ચ પત્રમાં વાંચવામાં આવશે. આ મી. ડૉનેલના વચનો આપણને પણ ગંભીર તિયારમાં નાખનાર છે. મી. ડૉનેલે બહુ વખતે એકજ આપણમાં બતાવ્યું કે જે હિંદીઓ દાલ ગ્રાન્સવાલમાં છે તેઓને અગત્યર હક તથા ઇનસાફ મળવા જોઈએ. આનો અર્થ કરવા બેસીએ છીએ તો કંઈજ નથી એમ કહીએ તો ચાલે. અને જેને મી. ડૉનેલ આજ્ઞાથી મણે છે તે ને આપણે ગેર આજ્ઞાથી મળી શકીએ છીએ. મી. ડૉનેલના કહેવા પ્રમાણે ૧૮૮૫નો કાયદો આવના સપ્ટેમ્બરમાં ૨૬ થશે. અને તેને બદલે નવો કાયદો ઘડવામાં આવશે તેની રચે દાલ જે હિંદીઓ ગ્રાન્સવાલમાં વસે છે તેઓને ફરી પાછા રજીસ્ટર લેવા. ત્રણ પૌંડના ટેક્સ કાઢી નાખવો. તમા કાલપણ હિંદીને હાખલ નહિ થવા દેવા. અગત્યના કામને સાર તથા ફંડ વખતને સાર કાઢને હાખલ થવું હોય તો તેને આવવાની રજા આપવી. ધરમને સાર લીધેલી જમીન હિંદી તરફીઓના નામ ઉપર ચડવા દેવી. તમા જેઓએ ૧૮૮૫નો કાયદો રચે તે પહેલાં જમીન ખરીદી હોય તેવા હિંદીના વારસોને નામે તે જમીન ચલાવવાનો હક આપવો. આ બધાનો સાર એ નિકળે કે ૧૮૮૫ પહેલાં જેણે જમીન લીધી હોય તેના વારસોને નામે તે જમીન ચડી શકે. તેવી જમીન આખા ગ્રાન્સવાલમાં મરહુમ શેફ અલુઅકર આમદની પ્રીટોરીઆમાં એક જ છે. તે વિષે થયેલો કેસ અમારા વાંચના રાઓ જણે છે. આજી જે હક આપવાનું મી. ડૉનેલ કહે છે તે માત્ર અણનુંજ છે. કેમકે ત્રણ પૌંડની શી કહાડી નાખવાનું કહે છે તે નકામું છે. જે હિંદીઓ ગ્રાન્સવાલમાં હાખલ થઈ ચુક્યા છે તેઓ ગિવારા ત્રણ પૌંડ આપી ચુક્યા છે જોડે તેઓની પાસેથી

ત્રણ પૌંડ લેવા જેવું રહેતું નથી. નવાને તો કાઢને આવવાની રજા મળવાની નથી. એટલે ત્રણ પૌંડની વાત તે માત્ર આંખમાં ધુળ નાખવા જેવી છે. મુદતના પાસો આપશે, એવો કાયદો કરવાની કસીએ જરૂર રહેતી નથી. કેમકે તેથી પરપોટો દાલ પણ મલી શકે છે. જે થોડી મલે છે તો તે દોષ માત્ર અમલદારોના છે તેમાં કાયદાની ખામીનો નથી. અગત્યની જમીન તરફીઓના નામ ઉપર ચલાવવાના છે તે આખન સુપ્રીમ કાર્ડ ના કાયદા પ્રમાણે ૧૮૮૫ના કાયદામાં પણ આવે નથી. મુખ્ય છુટ જમીનની થવી જોઈએ તેવું તો કહ્યું એ કે કાણું નથી. એટલે ઉપર પ્રમાણે કાયદો આવે તો પરિણામ એ આવ્યું કે જે રિયલિ દાલ છે તે તેવીજ રહેશે. અને બધા હિંદીઓએ ફરીથી રજીસ્ટર લેવું એ વધારાની વાત થશે. તમા કહીને કોલોનીની સરકારે કરેલો નવો કાયદો થશે તે ઉપરાંત રીસપોન્સીબલ મવરમેન્ટ વધારે હક આપે એમ માનવાનું કારણ નહિ રહેતું.

હિંદી વોલંટીઅર.

આ અંકમાં ન તોય મીલીશીઆના મુખી દાકતર તથા મી. ગાંધીની વચ્ચે આવેલ લખાણના તરણુઓ અમે આપીએ છીએ, અને તે તરફ અમારા વાંચનારાઓનું ધ્યાન ખેંચીએ છીએ. કરનજ હીસલપ હિંદી દુકાની જે લડાઈમાં ગઈ હતી તેના બહુ લખાણ કરે છે અને મીલીશીયાના કમંડન્ટ તરફથી તેમજ પોતાની તરફથી આજાર માને છે. આ બહુ ખુશી થવા જેવું છે. પણ એ લખાણનો અમલ્યનો ભાગ તો એ છે જેમાં કરનજ હીસલપ આપણને પુરેપુરી મદદ આપવામાં તકવાર છે. ઇસ્પીતાસને લગતું કામ થયું મરસ છે. તેમાં નાના મોટા સા કામ કરી શકે છે. શહેરી તરીકેની ઉપયોગી ફરજ ખત્તવી ચકાવે છે અને શરીર તથા મનને ધાણી સારી કેળવણી મળી શકે છે. તેમાં હાખલ થવાથી ન્યારે આપણા ઉપર તેવી જાતનું કામ કરવાનું આવી પડે છે ત્યારે વગર મુશ્કેલીએ ફરી ચકવાની તાકાદ આવે છે. આ કામ સેહેનું થાય એવું છે માત્ર કરવાનું એટલુંજ રહેતું છે કે હિંદી કેમે આમદ કરી મીલીશીયામાં હાખલ થવા તજવીજ કરવી.

હિંદીયામાંથી તારણ.

વિલાયતમાં ડોક્ટર અમદુરહેમાન.

હાઉસ ઓફ કોમન્સની લીજરલ મેંબરો ની એક સભા આગળ સર ચારલ્સ ડાઉન્ગ પ્રમુખપણ નીચે ડા. અમદુરહેમાને એક ભાષણ આપ્યું હતું. ત્યાં આગળ દરમિયાન અને એવરેજ રીવર કોલોનીના કિટીસ હિંદી અનોને કોલેરી તરીકેના દોષ આપવાની જરૂર પતાવવામાં આવી હતી. ભાષણ વખતે હાઉસ યાદચ્છાએ દેવતા મેંબરો ડા. અમદુરહેમાનના વીચારોની સાથે કિંચ સોજી ધરાવતા હતા, તથા કેટલાકે વત્તાનુ હતું કે તક મળે એ સંચાલ પારલામેન્ટમાં ચરચાવવામાં આવશે.

મહોમદન એસોસિએશન-કોલેજ એસોસિએશન.

ઉપરની એસોસિએશનના મેંબરોના વાર્ષિક બાજુનો મેળાવડો થયો હતો. તે વખતે સર ચારલ્સ લાઇલાલ પ્રેસિડેન્ટ હતા. સર થોમસ રેવેન્સ જે. હિંદુસ્થાન નેવા બહોળા પ્રદેશ માટે અગ્રીમ કોલેજ નેવી બીજી વધારે કોલેજને જોડે છે, બીજા ભાગોમાં પણ તેવાં ખાતાઓ ખોલવાની જરૂર છે. જવાબમાં મી. જરૂરીસ બદરૂદીન તત્કાલ એ કહ્યું કે આ સુચનાને અંતઃ કરેલુપરતક મળતો આવું છું.

વિલાયતનું ડેલી ન્યુઝ પત્ર અને હિંદીઓ.

લીજરલ વીચારના એક આગેવાન પત્ર ડેલી-ન્યુઝના એક પ્રતિનિધિએ ઓન. મી. ગોખલેની સુધાકલ લીધી તે વખતે મી. ગોખલેએ જણાવ્યું કે હિંદુસ્થાનમાં હાલ નરતજ નીચે સુખ્ય સુધારા દાખલ કરવાની જરૂર છે.

(૧). હિંદીને સ્વરાજ્ય આપવું. લેજલ કોલેજ કોલેસીલોને વીચાળ કરવી અને તેમાં પ્રગતિ યુદ્ધ પ્રતિનિધીઓને વધારે મોટા પ્રમાણમાં દાખલ કરવા. (૨). લાયક હિંદી ઓને સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટની કોલેસીલમાં નીમવા, અને તેવીજ રીતે મુગલ અને મદ રાસના વાઇસરાયની કોલેસીલોમાં પણ કરવું. (૩). સરકારી નોકરીમાં પરદેશીને બદલે હિંદીઓને મોટા પ્રમાણમાં દાખલ કરવા. (૪). સરકારમાં રહેતે રહેતે પણ મકકમણ સુધારો દાખલ કરવો. (૫). કીસીક્ટનો અમલ એકલેયો રાખવાને બદલે વીચાળ કરી છુટા પાડવો. અમીસીપાલ સ્વ રાજ્યની રીત વધારે વીચાળ રીતે દાખલ કરવી. (૬). રાજ્યનારણમાં સુધારા કરવા. ન્યાય ખાતાને અમલદારી ખાતાથી છુટું

પાડવું. (૭). સરકારી અરજ ઓછો કરવો અને તે પદસાવડે પ્રાથમિક કેળવણી મફત આપવી, ગરીબને સ્વચ્છતાથી રહેવા માટે મદદ કરવી, મીકાપરનો કર ઓછો કરવો. તે બેકુનોને હેજામાંથી બચાવવા.

ઉપરની માગણીઓપર રીકા કરતાં ડેલી ન્યુઝ પત્ર લખે છે કે હિંદીના અમલ વારને નેપમદારી ધરાવનાર એક માણસ અને અમલ અકાવનાર બીજો માણસ છે. જેવી રીતે કોલોનીઅલ સેક્રેટરી હાઇ કમી સનરના હાથમાં છે તેમ સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટ વોઇસરાયના હાથમાં છે. ક્ષીઅન ધારતીથી હિંદ ઉપર સરકારી બેન્કે દરવરસ વધારતા જવું એ ગેરવાજબી છે. હિંદુ સ્થાન માટે ખરો ભય સરદારનો તથી પણ હિંદી પ્રગતિ લાગણીમાં સમાવેલો છે. આગલાં વરસોના અમલમાં કેટલાક સુધારા દાખલ થતા જોઇતા હતા. રીમેટ મીસનની જરૂર નહોતી. મોટા દરખાશે ભરી પ્રગતિ તાણાં બલકામાં નાખી દેવા નહોતાં. તેમજ બંગાળના આગલા જેવા પગલાં ભરવાની પણ જરૂર નહોતી. ક્ષીઅન અમલ દેવ બંધ થતા જોઇએ. બંગાળને પોતાં અટકાવવા જોઇએ.

ઓન. મી. ગોખલે.

કેટલો હિંદીઓ એસોસિએશનની એક સભા આગળ હિંદી સ્વરાજ્ય વિષે ઓન. મી. ગોખલેએ ભાષણ આપ્યું હતું. તેનો સાર નીચે પ્રમાણે છે :—

હાલની રાજનીતિથી હિંદુસ્થાનમાં કેટલાક વખત થયાં અસતોય ફેલાતો જાય છે. માટે પ્રગતિમાં સતોય અને આગળના જેટલો વિશ્વાસ ફેલાવવાની જરૂર છે. હિંદી સ્થિતિથી વીલાયતની પ્રગતિ ખીલકુલ વાકેફ નથી અને તેથી હિંદી સ્થિતિ સુધારવા વીલાયતની પ્રગતિ કશું કરતી નથી. હિંદમાં વસનારા ગોરાઓ કેળવાએલા હિંદી ઓની ઉમેદોને ગણતા નથી. જો કે સુરોપી અને કેળવણી પામેલા હિંદીઓની સંખ્યા ૧૦ લાખ કરતાં વધારે નથી, તોપણ તેઓ ખીલ હિંદીઓ સાથે મોટા પ્રમાણમાં લાગ વગ ધરાવી પ્રગતિ ભગત કરી શકે છે. કેળવાએલા લોકો પ્રગતિ વતી વીચારવાનું કામ કરે છે અને તેથી તેઓના મતને જોઇતું વગળા આપવાની જરૂર છે. અંગ્રેજ અને દેશી બંધા પ્રગતિ મતને કેળવવાનું કામ કરે છે. જાપાની અસરથી દેશ બાધા જાણુ નાર દોઢ કરોડ માણસો રાજનીતિ સંબંધે વીચારવા લાગ્યા છે, તથા પોતાના લાગતા વળગતામાં રાજનીતિના વીચારો ફેલાવે છે. અલીમદન મુસતમાનો રાજ્યદારી ખાતે માં બાગ લેવા ગમત થયા છે.

હિંદમાં રાજ્ય ફેરનાશઓને બે બાજત બાનમાં રાખવાની છે. કેળવાએલાના મન અંગ્રેજ રાજથી વધારે વીજુડ પડવા દેવામાં કદાવણ સમાવેલું નથી. આ વીજુડપણ અટકાવવાને વારતે ૧૮૩૩ અને ૧૮૫૮ના વચનનો અમલ રાહ થતા જોઇએ. લાયક દેશીઓનો દરજ્જો પુરતો રખાવે જોઇએ. એ દરજ્જે અટકાવવાથી સ્વમાન ની લાગણીનો ભંગ થાય છે. પ્રગતિ કેળવા એલો વરગ આપી કરીને બળતો અને ખીજવાએલો રહે છે અને આનું પરીણામ એ આનું છે કે પ્રગતિમાં હાલ ફેરફાર થાય છે. આગળ લોક માનતા કે અંગ્રેજ લમેશાં ન્યાયી છે. હાલ તેઓ એમ ગણવા મંડ્યા છે કે અંગ્રેજ રાજ્ય સ્વાર્થની લાલચમાં પ્રગતિ હકને છુટવાનું છે. હિંદીઓની લાગણીમાં જે આવો ફેરફાર થવા માંડ્યો છે તે અટકાવવામાં નહિ આવે તો હિંદુસ્થાનને બીલું આપરલાં અત્ર વાર લાગશે નહિ. પ્રગતિ અપાએલાં વચનનો લોડ કરતો ખુરશી રીતે દનકાર કંઈ છે અને પ્રગતિ સમગ્રવગા ફરજ પાડી છે કે અંગ્રેજ અને હિંદીને સરખા બેખવામાં આવશે નહિ. આવી રીતે ફેલાતો અસતોય અટકાવવા જોઇએ. કેળવાએલા, હિંદીઓ માથે છે કે તેમને સ્વમાન વળવવી શકાય તેવું, આપાક અને કોલોનીની સ્વતંત્ર સપા વાળું રાજ્ય મળવું જોઇએ.

બંગાળમાં હુકાળની સ્થિતિ.

સીમતાથી ડેલીમેશનો ખચરપત્રી જણાવે છે કે બંગાળમાં હુકાળની અસર બહુ સખત જણાય છે. બાકરગંજમાં ભુખમરા થી બે માણસો મરણ પામ્યા છે. એક માણસે પોતાના બેસ છોડાને ભુખે મરતા નહિ જોઇ શકવાથી તેને મારી નાખવાની કોશીસ કરી હતી. આમ કરતાં તેમને સખત દુન થયેલ છે. કાંઈ ખાવાનું શોધવા માટે બેકુનોએ બે ઘર છુટ્ટા છે.

પારલામેન્ટમાં હિંદ.

મી. લીરે સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટને પુછ્યું કે બારીસતમાં જે મામલો થઇ પડ્યો હતો તે જોતાં ન્યાયખતું અને અમલદારીખાતું જુદાં પાડવામાં આવશે કે નહિ. જવાબમાં મી. મોલીએ કહ્યું કે આ બાજત હિંદુસ્થાન સરકાર સાથે અરજા ચાલે છે. હિંદુસ્થાનમાં કાપદાનો વાજબી રીતે અમલ થાય તે માટે થોડા વીચાર અકાવવામાં આવે છે. સર દેનરી કારને પુછ્યું હતું કે બંગાળ ની લોક લાગણી સંબંધે જે બેખવત વહેર થયો છે તે જોતાં બંગાળના આગલા રદ કરવામાં અથવા તેમાં ફેરફાર કરવામાં આવશે કે કેમ. જવાબમાં મી. મોરશીએ

કહ્યું કે ભાગ્યશી તો યશ્ય સુધા છે છતાં લોક મનને શું કહેવાનું છે તેપર વાળખી લક્ષ આપવામાં આવશે.

મી. હરખર્દ રાખર્દની માગણીપરથી પ્રાથમ મીનીસ્ટર સર હેનરી કેપ્લેન્ડ જેનર મેને જણાવ્યું કે દિંદી ગવર્નમેન્ટની ચરચા મારે એક દીવસ પુરતો ન હોવાથી તે દીવસ પાર લામેટ પાંચ વાગ્યા કરતાં વધારે કામ ચલાવી શકશે.

મી. હેનરિસને પુછ્યું હતું કે સીએનનો મોલી કાઢવાનો કંટરાક્ટ માછ ગવર્નમેન્ટે જોગવીને આપ્યો હતો તેના શેરા માછ ગવર્નમેન્ટે રાખેલા છે, તથા તે કંટરાક્ટ ઓછા દીવસે અપાયો છે તે બંને કમીશન નીમી એ સંમતી ખચર બહાર પાડવામાં આવશે કે નહિ. જવાબમાં સર કેપ્લેન્ડ જેનરમેને કહ્યું કે સર જેટલે રીજેક્શન એ સંમતિ વાળખી રીતે કામ લીધું છે અને તેથી ખાસ તપાસની જરૂર નથી.

મી. વીરના એક સવાલના જવાબમાં મી. મોરલીએ કહ્યું હતું કે વીરમગામ મળવાને જોડનારી રેલવેની તપાસ ક્યારે પુરી થશે તે ખાતરી કહી શકાતું નથી. આ તપાસ વખતે કચ્છમાંથી રેલવે લઇ જવા બાબત ની પણ તપાસ થશે.

સર હેનરી કોટને પુછ્યું કે ઉદયપટની નામના માણસને ફાંસીની સજા કરવામાં આવી હતી તેની સામે તે માણસે વાઇસરોય ને અરજ કરેલી હતી. તે અરજના જવાબ માં એમ આવ્યું કે ઉદયપટનીની સજા મુક્ત તરીકે રાખવી પણ આ જવાબ આપ્યો તે પહેલાં તો પુર્ય અંગાળાના લેફ. ગવર્નર સર હુટચરના હુકમથી તે માણસને ફાંસીએ લટકાવી દીધો હતો. આ બાબતનો ખુલાસો ક્યારે આપવામાં આવશે. જવાબમાં મી. મોરલી વતી મી. એલીસે કહ્યું કે બધી કહી કત આવતાં આ ખુલાસો જેમ બને તેમ વહેલો કરવામાં આવશે.

ગુજરાત અને દમણમાં પહેલી જુન પછી જોઇએ તેવો વરસાદ થયો છે કે નહિ એવા મી. હર્ટ કેવીઝના સવાલપરથી મી. મોરલીએ કહ્યું કે હમી જુલાઈના તાર પ્રમાણે મુંબઈના થણા ભાગમાં સધારણ વરસાદ થયો છે. પરંતુ દુકાળવાળા ત્રણ ડીસીકરના કેટલાક ભાગમાં જોઇએ તેટલો વરસાદ થયો નથી. તેથી અનાજ અને ધાસ આગની તંગી જણાય છે. ભાવ ચલી ગયેલા છે. રીસીફ ઉપર કામ કરતા માણસોની સંખ્યા ઓછી થઇ છે.

ઇન્ડિઅન સ્ટ્રેચર બેરર કોર.

ગવર્નમેન્ટની શાખાશી.

જાણુ દુકડીની સુચના.

મી. ગાંધીએ પ્રીનસીપલ મેડીકલ ઓફીસર કરનલ લીમ્સપ ઉપર કાગળ લખેલો તેનો અને તેઓ સાહેબના જવાબના તરજુમા અમે નીચે આપીએ છીએ.

પ્રીનસીપલ મેડીકલ ઓફીસર જોગ. સાહેબ,

ઇન્ડિઅન સ્ટ્રેચર બેરર કોરને તા. ૧૬ મી જુલાઈએ રજા મળી અને તે તા. ૨૦ મીએ કરબાન પહોંચી.

કોરને મેપુમુલુની કેપને જતુનાશક પાણી થી સાફ રાખવાનું, જખમી દરદીઓના જખમને સાફ કરવા તથા પાટા બાંધવાનું અને લશકરની સાથે કુચ કરવાનું તથા ડોલી ઉપાડવાનું કામ કરવું પડ્યું હતું. ઘણા ખચ મેખરો દુગેલા, ઓરોમાડી, તથા અમરોડીની ખીલમાં બ્યારે લશકર ગયું ત્યારે સામેલ હતા. મને લાગે છે મેખરો રોએ પોતાનું કામ ખુશીથી ને અતુરાઈથી કરેલું છે.

નાતાલ ઇન્ડિઅન કોમિસે આ દુકડી બનાવવાનું કહ્યું તેનું કારણ એ બનાવવાનું હતું કે દિંદી કોમ શહેરી તરીકેની પોતાની જવાબદારી સમજે છે અને જ્યુને સાઈ નાતાલ મીલીશીઆમાં દિંદીને દાખલ થવા રજા આપે તેનું સરકારને સમજાવવાનું પણ હતું. હું માનું છું કે મારા સ્વદેશી ભાઈઓ ઇસ્પીતાલ વિગેરેનું કામ કરવામાં કુશળ તીવડે છે. ટરપર કોરકર જેને અને ઓરોમાડીથી કચ્છી ગયા તેની અમારે સંજાળ પણ રાખવી પડતી હતી. તેને એવો સંતોષ થયેલો કે ત્યારે તે સાચો થયો ત્યારે તે માણસોએ કરેલ આકરી સાઈ ખાસ ઉપકાર માનવા આવ્યો હતો.

કોરની અંદર કેટલાક ઇંગ્લેશ કેળવણી પામેલા દિંદી હતા, તેમજ મજુર વર્ગના માણસો હતા. તે બધા અકલી કામ કરનારા ને શહેરી ધંધામાં કામ તરફથી જે ફરમાવો મળવાનો છે તેના કરતાં વધારે કમાવા લાયક હતા. દિંદી કોમનો ઇરાદો હતો કે સરકાર તેની માગણી કમલ કરેતોજ રીક. તેથી અડચણો દુર કરવાને ખાતર કોમે માણસોને દહાડાનો ૧/૬ લેવાનું સમજવતાં ખુશીથી તેઓ સમજ્યા. પણ મારે મત એવો છે કે દુધિયાર માણસો દહાડાના એક પાઉંથી ઓછે ન મળી શકે. મને એમ પણ જણાય છે કે જેઓ ડોલી વાળાઓના

સુખીનું કામ કરે તેઓને દહાડાની રી. ૫ મળવી જોઇએ.

દુકડીના બધા માણસો બિન માહેતગારને તાલીમ વિનાના હતા. તેઓને જવાબદાર કામ સ્વતંત્રપણે કરવું પડતું હતું. વળી તેઓને વગર દુધિયારે જોખમમાં પણ ઉતરવું પડતું.

જે સરકાર જાણુ દુકડી બનાવે તો ખાસ તાલીમ આપવાની જરૂર છે, ને બચાવ ખાતર તેઓને દુધિયાર પણ મળવાં જોઇએ.

હું આજ તેર વરસથી દિંદી કોમની સાથે ઘાટા પ્રસંગથી રહ્યો છું તેથી મેં આપની પાસે ઉપરના વિચાર રજુ કર્યા છે.

આ કાગળના જવાબ નીચ પ્રમાણે છે: સારજન્ટ મેજર ગાંધી જોગ—

સાહેબ,

તમારો કાગળ ઇન્ડિઅન સ્ટ્રેચર બેરર કોરને રજા મળવા બાબતનો મળ્યો.

કોર જે સેવા બજાવી છે તેને સાઈ મીલી શીમાના કમાન્ડે કોરના મેખરોને ને તમારો આભાર માનવાનો મને હુકમ કરેલ છે અને તે પ્રમાણે આભાર માનતાં કોરે માત્ર ડોલીનું કામ કર્યું છે એટલુંજ નહિ પણ કેપમાં વધારે અગત્યનું દવાઈ કામ કરી કિમની મદદ આપી તેને સાઈ હું પણ ઉપકાર માનું છું.

તમે કહો છો કે નાતાલ ઇન્ડિઅન કોમિસે માગણી કરી તેમાં એવો હેતુ હતો કે દિંદી એ શહેરી તરીકેની પોતાની જવાબદારી સમજે છે તે બતાવવું અને જાણુ દુકડી બનાવવાનું સરકારને સમજાવવું. આ બાબત હું કહેવા માગું છું કે ઇસ્પીતાલ ને દવાઈ કામમાં દિંદીને મીલીશીઆમાં દાખલ કરવા માં મારાથી જે મદદ થાય તે હમેશાં કરવા હું તૈયાર છું.

જે એવી દુકડી બને તો તેને બરોબર તાલીમ આપવી તે પુરતું જરૂરનું છે એવું જે તમે કહો છો તેને હું મળતો આવું છું.

લાઇસેન્સ વગર બોરડીંગ હાઉસ રાખવા માટે અખદુલ રહીમ નામના એક દિંદીને કોરમાં ખડો કરવામાં આવ્યો હતો. હુસેન સુલતાન નામના માણસે ફેશુઆરીમાં લાઇસેન્સ માટે અરજ કરી હતી. પણ લાઇસેન્સ આપવામાં આવી નહોતી. ૧૦ મી મેએ લાઇસેન્સ અમલદારે મુંબઈગારને વેપાર અધાવતો જોઈ લાઇસેન્સ વગર તે બોરડીંગ હાઉસ ન અધાવવા ચેતવણી આપી પણ આ ચેતવણીપર ખ્યાન આપવામાં આવ્યું નહોતું અને તે રાખી નવાથી માછલો પોંડ ૭ દડ અધવા એક માણના કેડખાનાની સજા કરી હતી.

મ્યુનીસીપાલ ખાતાનો રીપોર્ટ.

અમનની મ્યુનીસીપાલિટીનાં બુદ્ધાં બુદ્ધાં ખાતાનો ૧૯૦૬ ના જુન મુખીનો રીપોર્ટ બહાર પડ્યો છે. તેમાંથી જુદા જુદા ખાતાનો હેરાલ નીચે મુજબ છે:-

પોલીસ ખાતું.

ફ્રા ૧૦,૬૬૨ ચુન્દા થયા હતા તેમાંથી ૫૭ પાંડ પાડવાના, ૬ અયોગ્ય હુમલાના, ૫૩ પોતા પાસના, ૭ ખુલી હુમલાના, ૨ ખીસ કાનરના, ૨ ચોરાઈ માલ રાખવાના, ૫ આપવાના, ૨૬ સડેલ ખોરાક વેચના, ૧૮ રવિવારને દિવસ વેપાર ચલાવવાના, તે ૩૧ દુકાનના કાયદાનો ભંગ કરવાના કેસ હતા.

રીક્ષા ખેંચનારાઓને છતરવા માટે ૬૨ મોરાઓને સગ થઈ હતી. આશરે ૨૦૦ મોરાઓને નેટીવ મજૂરોના પૈસા ચુકવવા ફરજ પાડવામાં આવી હતી. કાફરાઓને દારૂ ન આપવામાં વધારે સખત ધારા થયો. રીક્ષા ખેંચનારાઓને મધ્યમ પટ્ટી કરતાં અટકાવવામાં આવશે. ગામના કાફરાઓને દુરના ભાગમાં રાખવા માટે કાઉન્સિલ વિચારમાં છે. દારૂ પીને ઝાકટા ખનવાના હિંદી કેસની સંખ્યામાં ઘટાડો થયો છે. દરમાસે ૧૦,૫૭૭ જેટલા રીક્ષાનાં સરદારી-કેસો આપવામાં આવ્યાં હતાં.

મુખારા ખાતું.

મંદારી અથવા નાલાયક મકાનના કુલ ૧,૭૫૫ કેસ માલુમ પડ્યા હતા. ૧૩૮ મકાન સાર કરાવવામાં આવ્યાં હતા, ૩૬૧ પડતર જમીનના કટકા ઉપરથી માસપાલો કપાવવામાં આવ્યો હતો. ૩૨૬ મકાનો સમારવામાં આવ્યા હતાં.

કેટલાક હિંદી મકાનો અને ઘરો જોઈએ તેવી રિયલિટીમાં રાખવામાં આવ્યાં નહોતાં. ઇડિઅન કોમિસે આવી આવતમાં મ્યુનીસીપાલિટીને મદદ કરવાની માગણી કરેલ હોવાથી હાલમાં તે માગણીનો લાભ લેવામાં આવ્યો છે. કેટલીક દુકાન તથા કેટલાક ઘરો મંદાર તથા સાફસુદ ન રહેતા હોવાથી એ આવતનો રીપોર્ટ કોમિસના આગેવાનો પર મોકલવામાં આવ્યો હતો. કોમિસે એ રીપોર્ટ પરથી સરકયુલર કાઢી હિંદીઓને સ્વચ્છ અને સાફસુદ રહેવા સમગ્રવેલ છે. પરિણામ સંતોષ કરક નીવડ્યું છે એમ થોડા ઇન્સપેક્ટરોના કહેવા ઉપરથી જણાય છે.

ખોરાકના કેટલાક નમુના પરીક્ષા કરવા માટે આવેલ હતા તેપરથી માલુમ પડે છે કે ખરાબ દુધ વપરાશમાં આવતું નથી. સહેરમાં જહ દુધ વેચનારાઓની દુકાનો છે. હિંદી દુધ ખાતાનો ઇન્સપેક્ટર જણાવે છે

કે ૨૭૭૮૨ ચએલ હિંદી ડેરીવાળાઓ સ્વચ્છતા ગળવે છે. એ લોકો થોડાં વરસ થયાં પોતાનાં હિંદી દુધ વેચવાનાં મકાન સ્વચ્છ રાખતાં શીખવા લાગ્યા છે એમ કહેવું નોંધ્યું. અગાઉ ખોરાક વેચવા માટે ૬ જણને સજા કરવામાં આવી હતી. ૮૭ દુધના ડબ્બા, ૭ દ્રાક્ષના કેસ, ૪ ખીંકનાં કેસ, તથા ખીંકાં થોડાં મકાનોનાં કેસ અગાઉ ગળી નાશ કરવામાં આવ્યાં હતાં.

સુધારા ખાતામાં ૧ ઇન્સપેક્ટર, ૬ આસિસ્ટન્ટ ઇન્સપેક્ટર, ૩ કલાર્ક, ૪ એવર સીઅર, ૫ કારીગર, ૩૪ હિંદી સરદાર અને ૫૭૨ હિંદી મજૂરો છે. ગયા વરસમાં ૬૫ કેસો આમ લાગી હતી તેમાંથી ૭ કેસો હાલ પૈંડ કરતા વધારે નુકશાન થયું હતું. આ વરસ જનરલ સીમેટરીમાં ૧૬૬, મોરચુએટરી સીમેટરીમાં ૫૨, અને રેલ્વે નુડ સીમેટરીમાં ૪૬૬ હિંદી શબ કેસો પાડવામાં આવ્યાં હતાં

લાઇસેન્સ ખાતું.

ઇટીગિન્દાઉસને દુકાનનો કાયદો લાગુ પડતો ન હોવાથી કેટલાંક ઇટીગિન્દાઉસ મધરાત સુધી અને કાંઈ વખત તે કરતાં મોડાં બંધ થાય છે. માટે તેમને કાયદાની હદમાં લાવવામાં સુચના કરવામાં આવી છે આ વરસ એશીઆટીક લાઇસેન્સની સંખ્યા માં ૪૦ નો ઘટાડો થયો છે જે ઉપરથી એમ જણવામાં આવે છે કે તે સંખ્યામાં ધીમે ધીમે ઘટાડો ચતો રહે છે. ચોપડા અંગ્રેજી ભાષામાં ન રાખવામાં આવતાં હોય એવા કેસ માલુમ પડેલ નથી.

ટેલીફોન ખાતું.

ટેલીફોન શી ભરનારાઓની સંખ્યામાં ધારી પ્રમાણે વધારો થયો નથી. હજુ ૧૫૦૦ શી ભરનારાઓને ટેલીફોન પહોંચાડી શકાય એવી કંપનીની સગવડ છે. ટેલીફોન નો સાધારણ લોકને લાભ આપવા માટે દર બરાબર લગામણુ થઈ છે. નવી ટપાના ટેલી ફોન દાખલ કરતાં કુલ ૬૦,૦૦૦ પૈંડનું ખર્ચ થયું છે. આમાંનો કેટલોક સામાન હજુ પડતર રહેલ છે. નેરી ખીંકાં એ વરસ સુધી સામાન લેતો પડે તેમ નથી. જાહેર કોલ-ઓફીસોનો વધારે ઉપયોગ લેવાનો ગય છે. દર સપ્તેશ દીઠ ૩ પેન્સનો લાવ છે તે ઘટાડવામાં આવશે. ગયા વરસમાં શી ના કુલ પૈંડ ૧૦,૨૨૦ અ.ન્યા હતા.

ટ્રાન્સપોર્ટ ખાતું.

ટ્રાન્સપોર્ટ રેલ-યુમાં ધારી કરતાં ખતુ મોટો ઘટક થયો છે. આ ઘટાડાનું મુખ્ય કારણ ને છે કે સંખ્યાબંધ લોકો વોલ્ટીઅ રેલવે કાંપી મુલત સુધી લાકડાના મેકાન પર રોકાએલ હતા. આ ઘટાડો આશરે પૈંડ

૨૫૦૦ જેટલો છે. ફીસ્ટમસનાં દિવસોમાં દરરોજ પૈંડ ૧૭૫ જેટલી આવક થતી. મે ની ૧૭ તા. થી ખીરીયા તરફ એક ટ્રામ દર મધરાતે અને એક ચરચીવ રોડપર દર શનીવારે મધરાતે દોડાવવામાં આવે છે.

ખબર પત્રો.

જોહાન્નમર્ગ.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

તા. ૪-૮-૦૬

એક્સપોન કોન્ટ્રીટયુશન.

ફ્રાંસવાલને નવું બંધારણ આપવાનો જે હસલ થયો છે તે તેની હકીકત બહાર આવી છે તે હાલ દરરેક જણના મોઢામાં રમી રહી છે. ગમે વરસે મી. લીટલટને જે બંધારણ આપ્યું હતું તેમાં અને લોર્ડ એક્સપોન જે હવે આપ્યું છે તેમાં ઘણો તફાવત રહ્યો છે.

મી. લીટલટનેના બંધારણથી રાજ્યકાર ભારતો હજુ ખીરીશ અમલદારોનાજ હાથ માંજ રહેવાનો હતો. લોર્ડ એક્સપોનનાં બંધારણથી રાજ્ય કારભાર જે મેમ્બરો ચુંટણી માં નીમાશે તેમાંથી જે પણ વધારે હશે તે અમલ કરશે. આ બેદ તે મુખ્ય બેદ છે ને એથીજ મી. લીટલટનેનું બંધારણ તે 'રેપ્રી ઝેનટેરીવ ગવર્નમેન્ટ' એટલે જેમાં લોકોની ઇચ્છા શું છે તે જતાવનારા માણસો દાખલ હોય તેવું અને લોર્ડ એક્સપોનનું બંધારણ તે 'રિસ્પોન્સીવ ગવર્નમેન્ટ' એટલે જેમાં સલાહકારીઓ તેવા સુઝાએલા મેમ્બરો જવાબદાર છે એટલે કે જેમાં અધિકારીયે ને લોકોના પ્રતિનિધિ ખસેડી શકે છે. સીસેન તથા મોરીસીયસમાં રેપ્રીઝેનટેટીવ ગવર્નમેન્ટ છે. નાતાલ તથા કેપ કોલોનીમાં રિસ્પોન્સીવ ગવર્નમેન્ટ છે

ખીંને મોટા તફાવત એ છે કે લોર્ડ એક્સપોનના બંધારણ મુજબ બોયર લોકો રાજ્ય સત્તા બોગવી શકે એવી રિયલિટીમાં લગભગ મુકાયા છે. એટલે જેમ કેપમાં થોડા અથવા ખીરીશ સત્તા આવી શકે છે તેમ ફ્રાંસવાલ માં થશે.

આ બંધારણ હજુ ઘડાવું નથી પણ ઘડાશે એમ મી. ચરચીવે સુચવ્યું છે. ઘડાતાં હજુ ત્રણેક હફતા જવાનો સંભવ છે અને તે બંધારણવાળી પારલામેન્ટ ગનેવારી પહેલાં મેસે એવો સંભવ નથી.

હિંદી સ્થિતિ.

આવા ફરકારમાં આપણે કયાં આવ્યા? આનો જવાબ આપવો ગદુ મુશ્કેલ છે. મી. મર્ફીસના બાપજીના જે તાર આવ્યા છે તે

ઉપરથી કંઈ કળી શકાતું નથી. હાલ સ્થિતિ એવી ખરાબ છે કે તેથી વધારે ખરાબ થવાનો સંભવ નથી. પણ એટલું તો ચોક્કસ કે જે નવા કાયદા થવાના હશે તે જાનેવારી પહેલાં તો નહિ જ થાય.

નાતાલ-ટ્રાંસવાલ.

નાતાલ નવા ટ્રાંસવાલ અને એકા થાય એવી વાતચિત આવી રહી છે. કેટલાક અનુભવી તે વગેરે ધરાવતા માણસો તેવા મત ધરાવે છે. મી. સુટર કરીને એક મુદ્દત છે તેણે કેવી મેલના માણસને તે બાબત પોતાના વિચાર બતાવ્યા છે. તે અરસામાં પોતે જણાવ્યું છે કે જે જાનેને બેળા થાય તો નાતાલની હિંદી 'પાલીસી' બદલવી પડશે. કેવી મેલનો અધિપતિ જણાવે છે કે મીરમીટીવાને દાખલ કરે છે ત્યાં સુધી નાતાલ બીજા રાજ્ય સાથે બને એ બહુ કંઠકામ છે.

દક્ષિણ આફ્રીકાની અવસ્થા.

આ બધા વિચારોની તજે લોકોના મનમાં દક્ષિણ આફ્રીકાની ગરિબાઈ રહેલી છે. અત્યારે વેપારની મંદીને જામીનના હાથ કાઢી થઈ ગયા છે તે કેમ સુધરે તેના વિચાર કરતાં હજારો જાતના કાંઈ મારે છે. પણ એ બધાનો તાત્પર્ય એ આવે છે કે જે સ્થિતિ હાલ છે તેમાં જે વરસ સુધી વધારે ફેરફાર થવાનો નથી. અર્થશાસ્ત્રીઓ જેને કુદરતી ધારાઓ કહે છે તે આસ્થિક માણસો જેને ઇશ્વરી દુકમ કહે છે તે પ્રમાણે એમ જણાય છે કે દરેક સ્થિતિમાં હરબંદી ફેરફાર થવાજ કરે છે. અરે છે તે પડખું જ નેહ્યો. તેવીજ સ્થિતિ દેશની છે. દક્ષિણ આફ્રીકાએ પોતાના કાળચક્રમાં સારાં વરસો જોયાં છે હવે તેની વારી ખરાબ વરસો જોવાની આવી છે. ખરાબ વરસો હજુ તો જ નથી થયાં. કેટલીક વેળા ત્રણ, કેટલીક વેળા પાંચ ને કેટલીક વેળા સાત વરસો સ્થિતિ બદલાય છે. એ પ્રમાણે જો ખરું હોય તો હજુ ઓછામાં ઓછું દોઢ વરસ સ્થિતિ બદલાતાં જવું નેહ્યો. તે અરસામાં જેઓ ધીરજ પકડી પોતાની પછેડી પ્રમાણે સોઝ તાણી સુતા ખેસતા હશે તે જીતિ જશે. બીજાઓ આ બધું જ રેલમાં તણાઈ મરશે.

ધાર્મિક સભામાં એશિયાટીક વિષે ચર્ચા.

આજે લેન્ડરવેડીય કોર્ડેનસીસમાં મી. ડન્કને નીચે પ્રમાણે હકીકત જણાવી.

જ્યારે કોર્ડેનસીસ ફરી મળશે ત્યારે સરકારનો વીચાર એશીઆના માણસોને રજીસ્ટર કરવા વીધે કાયદો દાખલ કરવાનો છે. એ કાયદાની રૂએ આ કોલોનીમાં એશીઆના માણસો વીધેના વડી સરકારના વીચાર પાર પડશે. પ્રથમ તો એક જેઓ આ દેશની અંદર હાલ વસેલા છે તેઓને ખરેખર ધન

સાહ આપવો, અને બીજા વડી સરકારનો વીચાર એ છે કે નવા એશીઆટીકને દાખલ કરવા દેવા કે નહિં અને જો કરવા દેવા તો તેઓની ઉપર શું દાખ રાખવો તે સલાહ રીસપોનસીબલ ગવર્નમેન્ટને સોંપવો. આ પ્રમાણે વડી સરકારની મંજૂરીથી આ સરકાર માલતી આવેલી છે અને તેમ કરવામાં ડચની સરકારે ધડેલ કાયદા ઉપર તેમજ પર મીટના કાયદા ઉપર આધાર રાખવો પડ્યો છે. અનુભવે એમ જોવામાં આવ્યું છે કે એ બંને કાયદા એશિઆટીકને બહાર રાખવામાં ખરેખર મજબૂત નથી. કેમકે એટલું તો બીનશક છે કે જેઓને આ મુલકમાં આવવાનો હક નહિં હતો તેવા એશીઆટીક ખોટા પુરાવો આપીને દાખલ થયા છે. જેઓ ટ્રાંસવાલમાં પહેલા નહિં આવેલા તેવા એશીઆટીક ટ્રાંસવાલમાં આવેલા છે એમ જુલુ બોલીને દાખલ થયા છે. રજીસ્ટર ની બાબત કાયદો મક્કમ વીનાનો છે. અને જ્યારે જ્યારે તે કાયદો પુરી રીતે લાગુ પાડવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવેલ છે ત્યારે ત્યારે કારણમાં કેસો થયા છે. એટલે આપણે જો હેતુ ખાર પાડવાના રહ્યા છે. તે એ કે જેઓ આ દેશમાં લગાડ પહેલાં હતા તેઓને ન્યાય આપવો અને રીસપોનસીબલ ગવર્નમેન્ટ દાખલ થતાં પહેલાં નવા એશીઆટીક ન આવી શકે તેમ કરવું. એટલે જેઓ હાલ ટ્રાંસવાલમાં છે તે બધાને ફરી રજીસ્ટર કરવા. તેઓએ રજીસ્ટ્રેશન ચીટી ભરી કે જેથી તેઓને કાંઈ હરકત નહિં કરી શકે. એજ વખતે તેવા એશીઆટીકની ઉપરથી કેટલાક દાખ ઉઠાવી લેવામાં આવશે. જમીન બાબત કાંઈ ખોટા ફેરફાર નહિં થાય. પણ જેઓ ધરમના મકાન બાંધે તે મકાનવાળી જમીન તેઓના ત્યાં ઉપર થઈ શકે તેવી છુટ આપવાનો કાયદો થશે. અને જેઓ ૧૮૮૫ના કાયદા પહેલા જમીનના માલિક થયા હોય તેઓના વારસને પણ તે જમીન ની માલિકી જોગવાવનો પણ હક મળશે. વળી પરમીટના કાયદામાં કેટલોક ફેરફાર કરવાનો ઇરાદો છે કે જેથી ફરીને થોડું મુદતને સારું આવવા માખનાર એશીઆટીક તે અકચરું નહિં આવે.

ઉપરની હકીકત એવી જોરાવર અને બચકર છે કે તે બાબત જિદીશ ઇન્ડિઅન એસોસિએશનની કમીટીની મીટીંગ તુરત પગલાં બરતારી છે. હવે વિલાયત ડેપુટી શન હાલ તુરત જઈ શકે એ મોટા શકવાળી વાત છે.

ચીડો.

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી)

ચીડી, તા. ૧૭ જુલાઈ, ૧૯૦૬.

થોડા વખત પહેલાં બેંકોટાપરની ઓરી-એનટલ દલખ અને ચીડીની આર્થ મિત્ર મંડળી વિશે જે તમોને લખ્યું ત્યારે મને ખ્યાલ પણ નહિ હતો કે મેં ધારણા રાખેલ ફેરફારો આમ જલદીથી અમલમાં મુકાશે. હાલ મને બેંકોટાપરથી ખબર મળ્યા છે કે ઓરીએનટલ કલબની સાથે એક ડીગેટીંગ સોસાયટી રચનાઈ છે. જેમાં કોલોનીના હિંદીઓ અને તેઓની ફરજે એ વિષયપર મી. અર્પવાન દે નિયંત્ર વાંચ્યો હતો. તે નિયંત્રની નકલ આ સાથે બીજું છું.

અહીં થોડા વખત પહેલાં એક સુતાર ગુજરી ગયો હતો. તેના અગ્નિદાહ વખતે બધા હિંદીઓ હાજર થયા હતા આ સમયે કેટલાક તરફથી એવી બલામણુ ચર્ચ કે આપણે નવરાસના વખતનો સાથે મળીને સારો ઉપયોગ કરીએ એવું કાંઈ થતું જોઈએ. ચર્ચા ઉપરથી એમ ઠરાવવામાં આવ્યું કે આર્થ મિત્રમંડળીની સલાહો ફરીથી ચાલુ કરવી. આ ઠરાવને અતુસરી સરવે હિંદુ લાઇઓ પંડિત રંગનાથ સાક્ષીને ત્યાં બેઠા મળી એક સભા બરી, ત્યાં શાસ્ત્રીએ મીતાજમાંથી પાક વાંચ્યો, ને બીજા માણસે હિંદુસ્તાની બોલાઓને સમજાવ્યો. આ પ્રમાણે એક લાભદાયી કાર્ય શરૂ થયું છે અને હું આશા રાખું છું કે તે આજુ રાખવા માં આવશે.

[ઉપર જે નિયંત્ર બતાવ્યો છે તેની નકલ અમને મળી છે તે બહુ લાંબો હોવાથી તેનો મુખ્યસાર કટકે કટકે આવતે અઢવાડીએથી આપીશું. અં. ૬૦ ઓ.]

પ્રીટોરીઆ મસ્જીદના ટ્રસ્ટ માટે જનરલ મીટીંગ.

નવ વસ્ત્રી નીમવા.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

પ્રીટોરીઆ તા. ૩-૮-૧૯૦૬

તા. ૨૬ જુલાઈના રોજ પ્રીટોરીઆ મસ્જીદમાં મસ્જીદની પ્રેપરટીના ટ્રસ્ટી નીમવા માટે જે મેળાવડો થયો હતો તેનો ચેરમેન તથા સેક્રેટરીની સહીના હેવાલ અમને મળેલો છે, તે નીચે આપીએ છીએ. તેમાં જણાવ્યા મુજબ કાયદા કાનુનો અમને મળ્યેથી હવે પછીના અંકમાં બહાર પાડશું.

તા. ૨૬ મી જુલાઈ ૧૯૦૬ રતીવારને રોજ પ્રીટોરીઆની મસ્જીદમાં મી. હાજી શેખ અહમદ હસાઈની ખાસ ટ્રાંસવાલ

એકવર દાઉદમાં બહાર પાડેલ નોટીસ ઉપરથી પ્રીટોરીઆની જમાતની જનરલ મીટીંગ રાતના આઠ બજે મળી હતી. મસ-જીદની બધી જગ્યા અને કમ્પાઉન્ડ મુસલમાન બાઈઓથી ચીકાર ભરાઈ ગયાં હતાં. અને બધા કોંકા બહુજ ઉમંગમાં હતા.

આ મીટીંગ બોલાવવાનું ખાસ કારણ મસજીદની પ્રોપર્ટી ત્રસ્ટીઓના નામ ઉપર ત્રાન્સફર કરવા વાસ્તે ત્રસ્ટીઓ મુકદ્દર કરવા તથા તેના કાયદા કાનુનો ધડવા માટે બોલાવવામાં આવી હતી.

મજકુર મીટીંગમાં અહીંના વડીલો સ્ટેગ મેન એસેસેન અને રસની કંપનીના ભાગી-દાર મી. રસ તથા બીજા યુરોપીયન યુક્તર હાજર હતા. અને મીટીંગના કામકાજનો તરબુચો કરવા ઇન્ટર પ્રીટર તરીકે મી. ગવરીશંકર વ્યાસને હાજર રાખવામાં આવ્યા હતા.

આ બજે નીમાજનો વખત હોવાથી નીમાજ પુરી થયા બાદ બરાબર ૮-૩૦ મીનીટે મીટીંગનું કામ શરૂ થયું હતું.

મીટીંગનું કામ શરૂ થતાં મી. એ. એમ. કાઠલીઆએ પહેલી દરખાસ્ત ચેરમેન સુટવાની અને સેક્રેટરી નીમવાની મુકી હતી અને મી. સુલેમાન ઇસ્માઈલ સુજને ચેરમેન અને મી. તુરમહમદ અબ્દુલને સેક્રેટરી સરવાલુમને સુટી કાઢવા.

મી. એ. એમ. કાઠલીઆએ પોતાના ભાણજીમાં જણાવ્યું કે આ સભા બહુજ દીલગીર છે કે જે મુદ્દરો ચેરમેન અને સેક્રેટરી થવા લાયક છે તેઓ આજની મીટીંગમાં હાજર નથી એટલે મજકુર બંને મુદ્દરોને ચેરમેન અને સેક્રેટરી તરીકે આજની સભામાં નીમવામાં આવ્યા છે.

ચેરમેન સાહેબે આજની મીટીંગ બોલાવવાનાં કારણો જણાવ્યા બાદ દરેક કામનાં કેટલાં કેટલાં માણસો હાજર છે. તેની ગણતરી કરી હતી. મી. ઉમરજી મહમદને સુરતી કામ, મહમદ હજાલીમ હસાકને કુકણી કામ, ઉમર સુમારને મેમણ કામ તથા કાઠુભીયાને બંચાલી કામનાં માણસોની ગણતરી કરવાનું કામ સોંપ્યું જેનું પરિણામ નીચે મુજબ આવ્યું—સુરતી ૨૭૫, કુકણી ૨૭, મેમણ ૫, તથા બંચાલી ૧, કુલ ૩૨૮ ની સંખ્યા હાજર હતી.

મસીદના પેશ કમામ પણ મજકુર સભામાં હાજર હતા.

બાદ સેક્રેટરીએ પ્રીટોરીઆની જમાતના મેનેજમેન્ટના કાયદા કાનુનો સભા હજુર ચાંચી સંભળાવ્યા. (મજકુર કાનુનો લંબા જુલાળા હોવાથી હવે પછીના પેરમાં બહાર પાડવા માટે મોકલીશ.)

ત્યારબાદ ચેરમેનને વોટ લેતાં ઉપરના કાયદા કાનુનો સંબંધે પાસ કર્યા.

ત્યારબાદ સેક્રેટરીએ નીચેના રીપોર્ટ ચાંચી સંભળાવ્યા હતા.

પ્રીટોરીઆમાં તુરબુલન અને કવીનચીટ માં આવેલ ૨૮૪ અને ૨૮૫ અરજીની અમુક જમીન અને ૧૮૮૭ માં એક ડેવીડ જેન આવર પાસેથી જમાતને પાસ મસજીદ બાંધવા, ઇલાકત સંબંધી કામકાજ કરવા અને બંદગી કરવા અને મણું ખર્ચ જમાતના વપરાસ અને ફાયદાને માટે તદ્દયપદાદા ખાનમહમદ અને બીજાઓએ પ્રીટોરીઆની મુસલમાન જમાતની વતી ખરીદી હતી અને તેથી તે જમીન પ્રીટોરીયાની મુસલમાન જમાત વાસ્તે ત્રસ્ટીઓના નામ ઉપર ફરવવા ની જરૂર છે, અને તેટલા માટે એટલુ વધારે અમલનું છે કે મજકુર જમીન અને તેથી બીજી જમીન મજકુર જમાતના કબજામાં હાલ છે, અને હવે પછી આવે તે ત્રસ્ટીઓ સલાહશે, અને વહિવટ કરશે. અને જમાન તું ખસુસ કરીને કામકાજ કરવા માટે અને કારભાર કરવા માટે કાયદા કાનુનો ધડવાની જરૂર છે, તેથી નીચે પ્રમાણે ઠરાવ થયો છે.

અ ત્રસ્ટી નીમવા:--

૧ હાલ તદ્દયપદાદા ખાનમહમદ	મેમણ કામ વતી
૨ હાલ મહમદ હાલ મુસલમાન	
૩ એસમાણ હાલમ મોટાણી	
૪ હાલ હજાલીમ હાલ હસા	સુરતી કામ વતી
૫ ઉમરજી મહમદ	
૬ સુલેમાન ઇસ્માઈલ સુજ	
૭ ઇસમ મહમદ કાઠલીઆ	કુકણી કામ વતી
૮ મહમદ ઇસ્માઈલ આમદ (અલી ઇસ્માઈલ કો.વાલા)	
૯ હાલ શેખ અહમદ હસાક	

ચ ઉપર કહેલા ત્રસ્ટીઓએ આ જમાત વતી ત્રસ્ટમાં ઉપર કહી તે જમીન પોતાના નામ ઉપર લેવી અને પોતાના નામ ઉપર ફરવવાનું સ્વીકાર્યું. તેમને આ કલોનીની ટીક રજીસ્ટ્રેશન ઓફીસમાં રજીસ્ટર કરાવવાની અને આ કામને માટે બીજાં જરૂરી ખર્ચ પત્રમાં સહી કરી આપવાની સત્તા આપવી.

ક આ જમાતના પ્રમુખ અને સેક્રેટરી ને સત્તા આપવી કે સને ૧૯૦૩ ના પદ મા કાયદા પ્રમાણે મજકુર કાયદા કાનુનો સ્વીકાર કરવા, તોંધ લઈ નહીં કરવા, ન્યાતને તેમાં બેડી દેવા, આવા જરૂર જણાય તે હસ્તાવેજ ઉપર સહી અનેમતાં કરવાં.

હાલ હજાલીમ હાલ હસાએ ફેરફાર બનાવ્યો કે ત્રસ્ટીઓના લીસ્ટમાં પોતાને બદલે તુરમહમદ અબ્દુલનું નામ દાખલ કરવું. ચેરમેને તે ફેરફાર માટે મતો લીધા પણ તે ફેરફાર એકમતે નામ જુર થયો. તે

પછી પ્રમુખે એ. એમ. કાઠલીઆવાળી દરખાસ્ત મતો માટે મુકી. અને તે અમલ માં આવવાનું બહાર કડું. પણ તેમાં વિરોધ મત ધરાવનાર હાલ હજાલીમ હાલ હસા હતા.

મહમદ હજાલીમ હસાકની દરખાસ્તથી એકી મતે ઠરાવ થયો કે તા. ૨૬ એપ્રિલ સને ૧૯૦૬ને દિવસે અથવા બીજા કાલપણ વખતે પાસ થયેલા ઠરાવો જે આજની રાત ની સજાના ફરવોથી વિરુદ્ધ હોય તે તે સમ્યતાથી નાબુદ કરવામાં આવે છે.

એ. એમ. કાઠલીઆએ દરખાસ્ત મુકી કે હાલ તદ્દયપદાદા ખાન મહમદ ત્રસ્ટી ઓનાં જાણકના પ્રમુખ તરીકે નીમાય અને હાલ હજીબ સેક્રેટરી તરીકે અને તુરમહમદ અબ્દુલ વેન્ટ સેક્રેટરી નીમાય. ત્યાં કોઈ જુદામત ધરાવનાર નહિ હોવાથી એકી મતે પસાર થઈ હતી.

પછી વધારે કામ નહિ હોવાથી તેમજ ચેરમેને કાઠને દરખાસ્ત મુકી હોય તે વખત આપ્યા છતાં કાઠને કોઈ દરખાસ્ત મુકવાની નહિ હોવાથી પ્રમુખે સભા બરખાસ્ત કરી હતી.

મજકુર સભામાં મેમણ બાઈઓએ અગ્રેસર ભાગ નહિ લીધો તે દીલગીર થવા જેવું છે. આ કામ સમય બધા મુસલમાન બાઈઓનું હતું અને છે. કોઈ ખાસ અમુક કામનું નહોતું.

આ આરટીકલ લખતી વખત સુધીમાં ખુશાલીની વાત તો એજ છે કે જે સાહેબો ત્રસ્ટી તરીકે ચુંટાયા છે તેમાંના સવ ત્રસ્ટી ઓએ પોતાની સહીઓ ત્રસ્ટીઓને માટે નૈપાર કરેલ ટાક્યુમેન્ટમાં કરી આપી છે. બે કે તેમાંના કોઈક આ સભામાં હાજર નહોતા. પણ કાયદા, કાનુનો તેમને પસંદ પડતાં ખુશીથી પોતાને મળેલ ત્રસ્ટીશીપ સ્વીકારી છે. ફક્ત એકજ સાહેબ પોતાની સહી કરવામાં દીલ કરી રહ્યા છે. પણ ઉમેદ છે કે તેઓ સાહેબ પણ જમાતના કામને માન આપી મજકુર ટાક્યુમેન્ટમાં પોતાની સહી કરી આપશે.

આજણ ઉપર બે કડવું બીજા રોપાયુ હતું તેના અંગત આવી મયો સમજાવું. અને દરેક મુસલમાનબાઈ પ્રીટોરીયા જુલા તા દીનના મજકુર કામમાં હોંશયી પોતાની ફરજ સમજી સામેલ થશે અને ત્રસ્ટીઓનાં નામપર ઉપર મુજબ પ્રોપર્ટી ચકાવવામ દીલથવા દર ખુદાના સુન્દેહાર થવા અટકશે આમીન.

વધારેમાં દિલગીરી સાથ જણાવવાનું કે કાયદા કાનુનોનો ખરેખર જરૂર વધારે લંબાણ લાગે હોવાથી આ પત્ર સાથે બહાર પાડવા

મોઢવી શકતો નથી પણ હવે પડીના પેપર માં સૌ મુસલમાન બાઈઓની જાણ માટે બહાર પાડવા મોઢવીશ.

મુનેમાન ઇસ્માઈલ સુલ,

ચેરમેન.

સેક્રેટરી એન. એમ. અહમદ.

નુરમહમદ અહમદ.

ફટરના તાર સમાચાર.

આવરકાંડમાં "મોહો" આગળની ખાણ માં મોહતાં ત્યાં સોનાની ખાણ મળી આવી છે. આ જગ્યાએ વધુ તપાસ આવે છે.

ખીંટ તારિખે લંડનમાં જે વરસમાં ન પડ્યો હોય તેવો અસાધારણ વરસાદ પડ્યો હતો. સાંજે માનવીજ સાથે તોફાન થયું હતું. તેની અસરથી જે કલાક સુધી આકાશ માં વિજળી થયા કરી હતી. ખીંટફાં પાસે ફેટલાક ઝાડ જડમુળથી ઉખડી મળ્યાં હતાં. માન ટાપુમાં પુલના પ્રદરશનનો મંડપ પડી બાંધ્યો હતો જેથી પેસાની તથા જાનની ખુવારી થઈ હતી. લંડનની દ્રામચે બંધ કરવી પડી હતી.

આવરકાંડના મુખ્ય શહેર કાલીનમાં બાપણ કરનાં સર એનટોની મેકડોનલ્ડે જણાવ્યું હતું કે ૧૯૦૭ ની સાલમાં આવરકાંડના દેશહિતેશ્વરોની સ્વરાજ્ય માટેની આશા ફળી ભૂત પામશે.

ઇટાલીના મીલાન નામના શહેરમાં વીજળીના તારોને લપસે આગ થયા પામી હતી જેવડે મીલાન પ્રદરશનને કેટલુંક નુકશાન થયું છે. બાંધકામનો તંજુ નાશ પામ્યો હતો જેથી ફરીને ૧ લાખ ૬૦ હજાર પાઉન્ડ નુકશાન થયું છે. આ ઉપરાંત ખીંટ ધણું નુકશાન થયું છે.

૮૦૦ ઇટાલીયન અને સ્પેનીશ ઉતાઈઓ વાળી એક સીરીઓ નામની સ્ટીમર સ્પેન ના કીનારા આગળ કેપડીલોપાસ પાસે ભાંગી પડી હતી જેથી ૨૦૦ માણસોના જીવન ગયા છે.

આ સીરીઓ સ્ટીમરનાં ઉતાઈઓનો કેટલોક વધારે હેવાલ જાણ્યો છે. સ્ટીમર ભાંગી ત્યારે સમુદ્ર શાંત હતો. અકસ્માત થતાં વેંતજ પુરેના જીવન અસાધવાના મજવા ઓ તરફ દોડ્યા, અને રસ્તામાં જે આરે આવ્યાં તેમનાં ખુન કરી નાખ્યાં ને કેટલાક

તો પગલે છુંદાઈ મરણ પામ્યાં. સીઓ અને છોઈરોને અસાધવા અમલદારોએ પ્રયત્ન કર્યો હતો પણ તે નિષ્ફળ ગયો. ઉતાઈઓને અસાધવાની આશા ન રહેવાથી કપ્તાને પીરતોલ ખાઠ આપઘાત કર્યો. ખીંટ અમલદારો બાન વિનાના બની ગયા. એક મજબૂ આખો ભરખં મયા પડી જીતારવામાં આવતો હતો ત્યાં ખીંટ લોકોએ આવી જગ્યા મેળવવા સાઈ અંદર ખેડકાનાં જરાવતી ખુન કરી ફેંટી દીધા ને જાંને જગ્યા મેળવી એટલે એક ખીંટ ફેંટી આવી જેની સાથે જગ્યા સાઈ મારામારી થઈ પડી. ૩૦૦ ઉપર માણસો મરણ પામ્યા છે, ખજારીઓ અને થોડા અમલદારો બચી શક્યા છે. આ સ્ટીમર ભાંગવાના કારણમાં એમ જણાવવામાં આવે છે કે વખત અસાધવા સાઈ કપ્તાને હોરનીગાસ શોલ્સનો ટુકો પણ જોખમ ભરેલો રસ્તો લીધો હતો.

પુર્વ બંગાળના લે. ગવરનર પુલરે કેટલાક વિદ્યાર્થીઓને પુનીવરસીદીમાંથી આતલ ક્યો હેવાથી કલકત્તા સરકારે તેવા વિદ્યાર્થીઓને ફરીથી દાખલ કરવા હુકમ કરેલો. તે હુકમ ન પાળી સર પુલરે રાજનામું આપ્યું છે. આ રાજનામુંમાંથી ખાણ આગેવાનો પુલારે એમ એક્સોન્ડિઓનો હેવા લાખ્યા છે. ટાઇમ્સ એજ ઇન્ડિયા પત્ર કહે છે કે પુલરે રાજનામું આપીને એક મોટી રાજ્ય પ્રકરણી ભુલ કરી છે.

લોકર રવેન હંદીન જે શેથ ખાળ વારને કાશ્મીરની મુસાફરીએ ગયેલ છે તે શેથ સુધી પહોંચેલ છે. તે જણાવે છે કે બધી જાતની સારી સગવડ મળેલ છે.

ફટર એજન્ટસી તરફથી વિલાયતમાં સર ચાર્લ્સ મેટકાફની મુલાકાત વખતે એમ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે કેપ્ટની ફેરા સુધીની રેલવે સંબંધમાં સર ચાર્લ્સ મેટકાફ આફ્રિકા આવવાના છે. રેલવે સંબંધમાં એવી યોજના છે કે પુર્માં રેલવેને ખારતુમ સુધી લંબાવવામાં આવશે. તથા જરમન સરહદમાંની રેલવે જરમન સરકાર બંધાવશે.

લંડન ટાઇમ્સનો પેકાંગ ખાતેનો ખચર પડી જણાવે છે કે ચીન સરકાર ચીનમાં આયાત થતા અરીજીમાં ધટાડો કરવો હિંદુસ્થાનની સરકાર પાસે મદદ માગવાની છે. દશ વરસમાં ચીનમાં આવતું અરીજી તદ્દન બંધ થઈ ગયું એવું ચીન સરકાર

માગે છે. આ ઉપરાંત આ વપસન બંધ કરવા ચીનની અંદર પણ કેટલાક પગલા લેવામાં આવશે. ચીન સરકાર એવો દાવ બહાર પાડશે કે જેઓ અરીજી લેતાં હોય તેવાને સરકારી નોકરીમાં દાખલ નહિ કરવામાં આવે. ચીનમાં ખસખસના છોડ ઓછા વાવવાની ગોઠવણ કરવામાં આવશે. તે એટલે સુધી કે દશ વરસના અરસામાં તેનો વેપાર તદ્દન નાબુદ થઈ શકે. અમલદાર તથા પ્રખવરજ આ જેરી વસ્તુને વિપયોગ તદ્દન નાબુદ થાય એવું ઇચ્છે છે.

પુનાઈટકસ્ટેટની દક્ષિણે આવેલા ફોરીડા તામના કીપકસ્ટમાં ગોરાઓને મોટા પગારે ની માલમથી ગોરાવવામાં આવે છે પણ ત્યાં ગયા પછી તેમને મુલામતીરીની રિથિની માં રહેવું પડે છે. તેઓ પગાર માગે છે તો ફહેવામાં આવે છે કે ગોરાફીના ખરચામાં પગાર વાળ્યો ગયો. આ લોકો ત્યાંથી પાછા આવી શકતા નથી. ત્યાંથી ભાગી નીકળેલા એ જણ ન્યુયોર્ક આવ્યા છે ને તેમણે આ ખચર બહાર પાડ્યા છે. છ માસ પહેલા ત્યાં ગમેલ ૫૦ ગોરાઓ કાંઈ પતો નથી.

લેડી કરજન પોતાના હાથથી લખેલ વીલ મુજબ ગઈ છે. તે વીલ મુજબ તેણે પૈા ૧૨,૦૦૦ની રકમ તથા ખીંટ કેટલીક સ્થાવર મીલકત બોર્ડ કરજનને વારસામાં આપેલી છે.

રોમાનીઆ (યુરોપનું એક મોટું રાજ્ય) પ્રગણમાં ધણો સારો પાક થયો છે. ત્યાંની સરકારે આ પાકને કાપણ પહેલાં કાપાને કુલ ૬૬ એનટન તથા ૩૦૦૦ માલના કપાઓ ખરીદ કર્યા છે. જતાં વાહતની ખેંચ પડે છે.

ખીંટઓની એક મોટી ખેંટના ભાંગવાથી તે ખેંટના બારણા આગળ જેઓએ તેમાં નાણા કેપોઝીટ રાખેલા હતા તેવા હજારો માણસો ભેળા થયા હતા. એકે કરવાન બંધ કરી દીધેલા. લોકોએ થોડું તોફાન મચાવેલું પરંતુ પોલીસની મદદથી તેમને વીખેરી નાખવામાં આવ્યા હતા.

ન્યુયોર્કમાં ભારે તોફાન આવે વરસાદ પડેલો છે. આ વરસાદથી જમીન નીચેની રેલવેના રસ્તાઓમાં પાણી પુરકળા ભરાઈ ગયું હતું. પાણીના બરાવાથો શહેરની ગટરો તુડી મઘ હતી. આ વરસાદથી ૧૬ મીનીટમાં ૧૧ હંચ કરતા વધારે વરસાદ પડેલો હતો. ડેલોરેડા નદીમાં પુર આવવા થી ટેકસાસ પરગણું સદતર નાશ પામ્યું છે તાર તુડી જવાથી વધારે ખચર હુણુ બાકી છે.

ઉત્તર અમેરીકામાં આવેલ ઓહાવાનું એક છાત્ર જણાવે છે કે ત્યાંની સરકારે ને જાણમાં જાણની સરકાર વસાવવાને જાણ નથી સરકારને એક લાખ એકર જમીન આપી છે.

ફરીઆમાં ખુનરેલ.

ફરીઆમાં મોટા બળવા જાગ્યો છે તેમાં મયેલ તોફાનમાં સ્ત્રીઓ હાથીઆર લઈ કુદી પડી હતી. વારસાની પાસે રેમબરેલની તોપખાનાની જાવણીમાં પણ બળવો થયો છે. પણ આ બંને બંડ બળવાખોરોની ધારણા પ્રમાણે ફોલમંદ હતી નથી. સુધારો કરવાની સરકારી હીલચાલ કામ લાગે તેવું જોવામાં આવતું નથી.

(ફરીઆ તથા વારસા બંને મોટા ગ્રહેર છે. ફરીઆ વસ્તી ૪ થી ૫ લાખ જેટલી છે.)

એક ફરીઆનું કુટુંબના બહારીએ બંડ કરી રમખાણ મચાવ્યું હતું. અમલદાર વરગ જે મજબમાં બેસી નાશી જતા હતા તેવર બંડકના બહાર થવાથી અમલદારને ફરીઆમાં પડી તરતા તરતા કીનારે જઈ પોતાનો જાન જાવવાની જરૂર પડી હતી. આ મારામાં આશરે ૬૦૦ માણસો મરાયા છે. તથા ૧૦૦૦ માણસોનો પતો મળ્યો નથી. આ મારો આલતો હતો ત્યારે એક મોટી સ્ટીમર પર હુલ્લડ શરૂ થયું હતું પણ તે તરતજ બંધ પાડવામાં આવ્યું હતું. ફરીઆ એક બળરખીએ સેવઆબરગના કીલાની મુલાકાત લીધી ત્યારે તે કીલો તદ્દન નાશ પામેલ સ્થિતિમાં જોવામાં આવ્યો હતો. સવેઆબરગ અને ફોનરટાકના તોફાન વખતે પકડાયેલા થોડા કુખાના લેખર મેમ બંધે પણ છે, બંધખોરોમાંના ૪૦૦ ફોનરટાકમાં ફાંસીએ દેવાના છે. બળવો નીબંધ થવાના કારણેમાં એમ જણાવવામાં આવે છે કે કારને છુપી ખાતમી મળેલ હોવાથી બળવાખોરો પોતાની હુકિતઓમાં ફાંસી શક્યા નથી.

સેન્ટપીટરસબરગની રેલવે બરાબર રીતે કામ ચલાવે છે. દાલ ૫,૫૦૦ જણાઓએ ત્યાં હડતાલ પાડી છે. પણ તે વધારે વખત ટકી શકવાની હોય એમ જોવામાં આવતું નથી. મોસકોના કામદારવરગે દારૂબોજો મેળ વેલ છે તથા સરકારી લશ્કર સાથે યુદ્ધ થાય તો તેનો ઉપયોગ કરવા ગોઠવણ કરેલ છે. તેઓની પાસેનો એક બોંબ બોજો અફરમાત થી હાટવાથી ૩૦ માણસો મરણ પામ્યા હતા. સમાચારના ગવરનરેનું ખુન કરવામાં આવ્યું છે. સેન્ટપીટરસના તાર પ્રમાણે કાર ખાનાના ૧૫૦૦ મજૂરોએ હડતાલ પાડી

છે. બળવાખોરોએ જુલમ કર કરવા વાસ્તે મજૂર વરગની મદદ માગી છે.

કેપટાઉનમાં તોફાન.

કેપટાઉનમાં કેટલાક ધંધા વગરના મજૂરોએ તોફાન મચાવ્યું હતું. તોફાનીઓ ઘણે ભાગે કર્ડ લોક હતા. તેઓએ ધંધા નહિ મજબાના કારણસર શહેરમાં હુલ્લડ જેવો મામલો ઉભો કર્યો હતો. તેઓ એક રસ્તાપરથી હોડતા હોડતા બીજા રસ્તાપર જતા અને રસ્તાપરની દુકાનનો અને સ્ટોરમાંથી પોતાને ફાવે તેવી વસ્તુ લઈ જતા હતા. કેટલીક દુકાનોમાંથી છુટ કેટલેક કેકાણેથી કપડાં, કાંઈ કેકાણેથી લાકડીઓ એમ જે હાથ લાગ્યો તે સામાન લઈને રસ્તાઓપર પરેડ કરતા નીકળ્યા હતા. પોલીસે અટકાવવા પ્રયત્ન કર્યો પણ તોફાની લોકોની સંખ્યા ૫૦૦ જેટલી થઈ જવાથી પોલીસ કાંઈ કરી શકી નહોતી. કેટલીક દુકાનોમાંથી સામાન લઈ જવા ઉપરાંત દુકાનદારને ધમ્મ કરી છે. એકાદ કેકાણેથી ૪૦૦ પૌંડ જેટલો માત્ર તેઓ છુટી ગયા હતા. પાળણથી પોલીસની સંખ્યા વધારે થતાં એ લોક ત્રિખેરાઈ ગયા હતા. તેમાંથી થોડાકને જાપતામાં લેવામાં આવ્યા છે. એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે આ લોકોને જે ગોરા ઓએ હથેલી હતા. તેજ દિવસ રાત્રે આ જોમાંના એક ગોરાએ તોફાની લોકોનાં ટોળાં આગળ એવું કહ્યું હતું કે “જો તમે જુએ પીડાતા હો તો તોફાન મચાવી શકી મોરી ખાઓ” એક જણે એક રેલી વેચનારની સ્ત્રીને પેટમાં લાત મારી ધમ્મ કરી હતી. તેને પકડવામાં આવ્યો છે.

ખાસ વધારાની પોલીસ બોલાવવામાં આવી છે. બેવેરાતની દુકાનો આસપાસ ખાસ પહેરો રાખવામાં આવ્યો હતો. રાત્રે બંધેકા ન વધે એટલા વાસ્તે પોલીસને ખાસ સંભાળ રાખવા બતામણ કરવામાં આવી હતી.

૨૦૦૦ ધંધા વિનાના માણસોનું એક ટોળું એક બેકરી આગળ બેળું થયું હતું તેનો મુખી એક પીપેલો કર્ડ માણસ હતો. તેઓએ કાંઈ તોફાન શરૂ કર્યું, પણ પોલીસે બંધોબસ્ટ કરી કેટલાકને પકડી લીધા હતા તે બીજાને બીજેરી નાખ્યા હતા. કેટલાક કર્ડ હુલીમનસની એક ટોળીએ લુહટોકમાં બે હિંદીની દુકાનોપર હુમલો કર્યો હતો. એક દુકાનના માલિકને સખત ધમ્મ કરી છે બળવાખોર નાશી ગયા છે. બીજા એક ટોળાં એ માલિકને સાઈડ તરફ ખીસામાં પથરાઈ તોફાન મચાવેલું હતું. પોલીસે કેટલીક મુશ્કેલીએ મુખીને પકડેલા છે.

હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી.

જોડાનગર, તા. ૨-૮-૦૬

ગયા સ્વીવારે તા. ૨૬-૭-૦૬ના રોજ રાખેતા મુલગ્ય હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીની મીટીંગ ટટમી સ્પીટ મત્રાઈ લેકિશન માં મી. હાઈ વજરઅલી સંલગના મકાન માં થઈ હતી જેમાં મેંબરો રીવાય કમ્યા નવા માણસો હાજર થયા હતા. શરૂઆતમાં મવધાના મોઝવી અરબ સાહેબે અરબીક જ્ઞાનમાં અસરકારક રીતે વાચન શરીફ કરી હતી અને તેનો તરજુમે જનામ જમામ કમાલી સાહેબે તથા મી. અલી સાહેબે હિંદુ સ્થાનીમાં કર્યો હતો. મીટીંગનું કામ શરૂ થતાં સેકરેટરી મી. ફેનસીએ મધ મીટીંગનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો હતો. બાદ નવા હાજર રહેલા મુલસીમાંથી મી. બગસ, કસ લામ પાનીમા, અલી આકુશ, હુસેન દાવજ માલ વગેરે નવ મેંબરો સોસાયટીમાં દાખલ થયા હતા. મી. અદમદ કુપાડીયાએ ફર ખાસ્ત કરી કે મેરમેન સેકરેટરી અને ત્રેજ રર તથા મેનેજંગ બોર્ડના મેંબરો પછડી જે કાંઈ માણસ રાજનામું આપે તો તેની જગ્યા જતરજ મીટીંગ તરફથી લાયક માણસ પસંદ કરી પુરવામાં આવે. તેને મી. દીલદાર ખાન તરફથી ટેકા મળતા પસાર થઈ હતી. મી. શાહજુદીન હશને હરખાસ્ત કરી કે સોસાયટીને એક હોલની જરૂર છે અને મલાઈ લેકિશનમાં ૧૭મી સ્પીટના ઉપર માલીમ અહમદનું મકાન ખાલી છે અને સાડાચાર પાઉંડના માસીક કીરાયે મળી શકે છે મારે તે રાખવું. તે મી. દીલદારખાનના ટેકાથી પસાર કરવામાં આવી અને સેકરેટરી ને બતામણ કરી કે તેમણે કીરાયાના પછડા સુકવી રસીદ લેવી અને મકાનને સાફસુક કરાવવું. હોલ કાયમ થતાં જ સખી મેંબરો ના તરફથી ખુરશીઓ વગેરેની મદદ કરવા માં આવી હતી અને તરત જુદા જુદા મેમ બરોના તરફથી ૧ મેરમેન મારે સારી ખુરશી, ૬૨ નંગ ખીજી ખુરશી, ૧ ટેબલ, ૧ ટેબલ કપર જરીનો, ૧ ટેબલ લેંપ, ૧ હુંગીમ લેંપ, ૫ ડગન કપસોસર, ૩ પાણીના જગ, ૩ કેટલ, ૧ મોહું થડીયાળ વગેરે બીજા અક્ષિસ તરીકે મળી હતી. બાદ આવતા સ્વીવારે નવા હોલમાં ત્રણ વાએ બપોરે મજબાનું નકી કરી સોસાયટીના મેંબરો વીસરજન થયા હતા.

સ્ટીમરના બળર અંગ્રેજ પાનાની સામે ના જાહેરખબરના પાનામાં છે.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

કરબન, તા. ૫-૮-૦૬.

આજરોજ બેઠકનો તહેવાર હોવાથી સંઘના અનાવીસ ગૃહસ્થો કેપે રાઉપર આવેલા થી લક્ષ્મીનારાયણના મંદીરમાં ઉપવીત પારણ કરવા ભેગા મળ્યા હતા. ૧૧ વાગ્યેથી કામ શરૂ કરી ૨ વાગ્યે પુરણ કરવામાં આવ્યું હતું. પાદ ભોજન વગેરે કરી ૩ વાગ્યે ઉપવીતનો લગતું કાર્ય પુરણ થયું હતું ત્યાર પછી સાકારવાર વાગ્યે સભાની મીટીંગ થીએટરમાં મળી હતી. સમય યતાં સર્વેએ સાથે મળી ઇશ્વરપ્રાર્થના કરી નીલ કર્મ કર્યું. સેક્રેટરીએ શ્રી ગીતાજીના શ્લોક અને મહાસભાનો રીપોર્ટ વાંચી સંલગ્નાવ્યાં. આજનો વીપય રા. તુલસીદાસકરે “યજ્ઞ પત્રી” એ વીધે લીધો હતો તે ચરચાવ્યો અને હાજર રહેલા ધણુ ગૃહસ્થોએ વીપયને લગતું વીવેચન કર્યું. સમય પુરણ યતાં આવતી સભામાં “મદ્દા” એ વીધે રા. તુલસીદાસકરે લખી લાવવા જણાવ્યું. છેવટે ઇશ્વર પ્રાર્થના કરી સાંતીમંત્ર બહુ સભા વીસરજન થઈ હતી.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીએ નીચેના નિયમે પાદ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર દરેક બ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કાનગની એકજ બાજુએ લખવું.
૨. અક્ષર બોખી સાફથી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું બરોબર લખવાં, તે હમેશાં બહાર પાડવા સાફ નહિ પણ અમારી બાજુને સાફ.
૪. મંત્રબારની સાંજ સુધીમાં મળેલ લખાણો તેજ અઠવાલિયામાં હાજર કરી સારી.
૫. લખાણ હમેશાં ફક્ત અને સ્પષ્ટ કરવું.—[અધિપતિ.]

છેવટ ટેસ્ટ કેસ કરો.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ સાહેબ,

ટરાંસવાલ હિંદીઓપર પડતા દુઝો, બ્રીટીશ પ્રજા છતાં બ્રીટીશ તરીકેના ન મળતા હોય, વગેરે માટે ફરીઆદો મુકા કરે છે. વીલાયત ખાતે પણ હિંદના હિતેચ્છુ તરફથી બ્રીટીશ પારલામેન્ટને જણાવવામાં આવે છે, પરંતુ હિંદીઓપરના દુઝોનો અંત આવતો નથી અને સાથે હાડમારી દિવસે દિવસે વધતી જાય છે. તેનું શું કારણ ?

ટરાંસવાલની માછ વડાંદ સરકારના વખતમાં સરકાર તરફથી કાયદા જે હિંદીઓ માટે ભારે પડતા હતા, પરંતુ સરકારીતે હિંદીઓને આસાની હતી અને કોઈપણ હિંદી નવો કે જુનો વગર હરકતે ટરાંસવાલમાં આવી શકતો હતો. તેને સરકાર તરફથી કોઈપણ પ્રકારનો અટકાવ નહોતો. માજ પાર્લિમેન્ટે ડેક્સ ફરજીઆત આપ્યો પડતો, અને કદી હિંદીઓને માછ વડાંદ સરકાર તરફથી કોઈપણ જાતની તક લીધે દેવામાં આવતી તો અંગેરજ સરકાર “કનવેનશન” ને અનુસરી તરત હિંદીઓની વારે ચડતી, પરંતુ હાલના વખતમાં તો તેમને સખત સંકેદો નામદાર બ્રીટીશ સરકાર તરફથી જ ભોગવવા પડે છે તે શું થોડો ગેરમનસાફ ?

જે ટરાંસવાલમાં આવી ગયા હોય તેને માટે પણ હાલમાં ગળ્ગળ અટકાર રાખવામાં આવ્યો છે. તે બીજા મી. બાબા ઉપર વાલકુસ્ટમાં ચાલેલ કેસ ઉપરથી જણી શક્યા હશે.

માછજોડો “રજીસ્ટ્રેશન સરટીફિકેટ” તેજ ધણીની છે તે સાખીત કરવા મંગિ છે તે ખરું પરંતુ માછ ડચ સરકારના વખતમાં હિંદીઓને જે રજીસ્ટ્રેશન સરટીફિકેટ મળતા તેમાં ફક્ત નામજ નોંધવામાં આવતું હતું ઉમર, સહી, કે અંગુઠાની તીશાની તેમાંનું કોઈપણ લેવામાં આવતું નહોતું જેથી કરી સાખીત કરતું ધણુંજ મુશ્કેલ થઈ પડે છે. વળી બીજી રીતે જિતાં જે ધણી પાસે રજીસ્ટ્રેશન સરટીફિકેટ હોય તે જ્યાંથી કદાવેલ હોય અથવા જ્યાં તે રહેતો હોય ત્યાંજ તેને શાક્ષી પુરાવા મળી શકે. પણ રહેતો હોય જેહાન્નુરમ પ્રીટોરીઆ કે બીજે સ્થળે અને અટકાવે સરહદ ઉપર તો જાને અને કંઈ રીતે સાક્ષી તરીકે બોલાવી શકે ? વગેરે અડચણો નડી પડે છે, અને તેપરથી માછ જોડો પોતાનો ચુકાદો દઈ દે છે કે “આ રજીસ્ટ્રેશન સરટીફિકેટ તમારું છે તેવો પુરાવો સાખીત થતો નથી” એટલે રજીસ્ટ્રેશન સરટીફિકેટ છતાં નાશીપાશ થવું પડે છે.

મી. બાબા અપીલ કરવા ધારે છે તો મી. બાબાને એટલીજ મુશ્કેલી કરવાની છે કે તે પોતાના અંગત લાભની સાથે પોતાના દેશી ભાઈઓના લાભ પણ સાચવવા જરૂરનું છે. અને તે લાભો સાચવવા મી. બાબા જે પોતે આજળ પડશે તો ઉમેદ છે કે પોતાના દેશી ભાઈઓની ઉમદા સેવા મળવવા ઉપરાંત મોટી નામના મેળવશે.

મરકુમ મી. અણુપકરના વખતમાં નાતાલ મધ્યે જ્યારે સરકાર તરફથી હિંદી વેપારીઓને રાતના બહાર નીકળતા અટકાવ

વરામાં આવ્યા હતા તે વખતે મી. અણુપકરે આગળ પડતો ભાગ અગત્યની સરકારથી સખત વાંધો લઈ છુટ મેળવી હતી કે—કોઈપણ હિંદી “સફેદ કપડાવાળો” રાતના છુટથી આવજન કરી શકે અને તેપરથી જ જાહેર છે કે તેવા વરોપકારી મરકુમ દુનિયાથી કુચ કરી ગયા છે જ્યાં તેઓનું પરોપકારી નામ ફજ હયાતી ભોગવે છે. માટે મી. બાબા પોતાના કામની સાથે સામાજિક કામ હાથ ધરશે તો ઉમેદ છે કે તેમાં ફરજ પામશે. મી. બાબા પોતાની અપીલ માટે એક બારીસ્ટરને રોકશે તો તેનો ખર્ચ પણ ઉપાડવો પડશે, અને તે સાથે મી. બાબા જેહાન્નુરમ ખાતેની ઇન્ડિઅન એસોસિએશનને મુશ્કેલી કરી હિંદીઓ માટે વડાંદ ચલાવી નાણાની મદદ માગશે તો શું એક સીએશન ઇનકાર કરશે ? કદી બી નહિ. બલકે પોતાના હોડો માટેની લડત ચલાવવા પોતેજ બહાર પડશે, અને સાગતા વળવળાઓથી મહેનત લઈ મી. બાબા છેવટે માટે “ટેસ્ટ કેસ” કરવા બહાર પડશે જેથી આશા છે; અને જો તેમ થયું તો ગરીબ હિંદવાનો મી. બાબાને ઉપકાર માનવા વગર રહેશે નહિ. અને તેઓ સાથે જેહાન્નુરમની બ્રીટીશ ઇન્ડિઅન એસોસિએશનને તથા ટરાંસવાલ મધ્યેની બીજી હિંદી કમીટીઓને પણ મુશ્કેલી કરે છે કે—પોતાના હોડો જળવવા તથા હિંદના ભણ ખાતર ટેસ્ટ કેસ કરવા મી. બાબાને પુરતી મદદ કરશે.

લી. K.

પ્રીટોરીઆ, તા. ૨૨-૭-૦૬.

પ્રીટોરીયાની મસજીદનું ટ્રસ્ટ

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ સાહેબ,

આપના અંકમાં પ્રીટોરીઆની મસજીદનાં ત્રાન્સફર બાબત અધુરા લખાણ આપે છે જેથી બીજા મુસલમાન ભાઈઓ સરહદ બાબતથી અજાણ્ય રહે છે જેથી કુમ દેવામાં આપી સરવે પ્રીટોરીઆ સિવાયના ગૃહસ્થોને જણાવવા ઉત્સાહ થાય છે અને તે સાથે મારે એમ પણ કહેવાતું છે કે આખા આફ્રિકાના શહેરોમાંથી પ્રીટોરીઆ જેનું શહેર દરએક મુસલમાન બાબતમાં નજી પોલીટીકલ બાબતમાં પહેલા વરગતું મળ્યું છે અને આજે ફક્ત એક નાની સરહદ બાબત કે મસજીદના તરફીઓ મુકરર કરી મસજીદને જેખમમાંથી બચાવી તરત તરફીઓનાં નામ ઉપર ચલાવી લેવું તેમાં હવેકે મત બેદ ધાય છે, અને એક ફાવ ફરી શકતા નથી જેનું ખાસ કાનુનીય મુજબ છે.

મયા એપ્રિલ માસની તા. ૨૮મીએ સર્વે મુસલમાન લાઇબ્રેરીએ હાજર રહી એવું કરાવેલું કે ફક્ત ૫ જગના નામથી જાન-સ કરે કરાવવું; તેમાં ૧ શેક તથા હાજીમાન મહમદ, ૨ મામદ હાજી બુસબ, ૩ અબ્દુલ આમદ, ૪ ઉમરહ, ૫ શેક હાજી આમદ હસાક એવી રીતે ૫ નામે સુકરર કરવામાં આવ્યા હતા.

પણ સુકરર કરવાની ખાસ સરત એવી હતી કે દરેક કામે પોતપોતામાંથી પોતે જ સુકરણી કરવી. એટલે મેમજી કામને ફક્ત જશુ ૩ ની સુકરણી કરવાનો હક હતો અને સુરતી તથા કુકણી કામને એક એક સુકરવા તો હક હતો અને તેજ મુજબ સરવે કામે એ સુકરણી કરી. મગર કુકણી કામમાં વધી પડતાં મીટીંગને સોંપવામાં આવ્યું. મીટીંગ તરફથી વધુ મતે હાજી આમદ હસાકને સુકરવામાં આવ્યા. પણ તેજ વખતે અલી ખસમાલવાળા મી. મહમદ હસમાલે પોતાની કામનાં પદ્ધતિઓની વધુમતે એ વાંધો ઉઠાવ્યો કે કુકણી કામમાંથી સુકરણી કરવાનો હક મીટીંગનો નથી પણ ખાસ આમારી કામનો જ હક છે તેથી બીજે દિવસે મી. મહમદ હસમાલે વકીલ મારફતે વાંધો લઈ જશુ બુ કે કુકણી કામમાંથી તરફી થવાનો હક આપે પોતાનોજ છે તેથી મસજદને જાન-સ કરે કરવાનું અટકી રહ્યું તે ઉપરથી આજ રોજ બપોરે ૩ વાગે જનરલ મીટીંગ મસજદ માં ભરવામાં આવી હતી. તેમાં શેક હાજી હમીમે સરવેને સમજાવ્યા કે તરત જાન-સ કરે કરવાથી ધણાજ ફાયદા છે નહિતર મસજદ અપણા હાથમાંથી જતી રહેશે. તે બાદ એરમેન મી. તુરમામદ હાસમે પણ એવીજ રીતના કાયદાની સમજૂતી આપી, છતાં કોઈના પણ એકમત થયા નહિ.

બાદ સુલેમાન સુજ તરફથી એવી દરખાસ્ત મુકવામાં આવી કે મજબૂત વખતે ૫ જશુ નાં નામથી જાન-સ કરે લેવાની વાતથીત થઈ હતી તેમાં આજે બીજા ૪ નો ઉમેશ કરી જશુ હતી સંખ્યા કરવી. પણ તેને રોકા નહિ મળતાં તે દરખાસ્ત પાસ થઈ નહિ, અને સાંજની નમાઝનો તથા ખાતનો વખત થઈ ગયેલો હોવાથી એરમેન તરફથી કહેવા માં આવ્યું કે ફરીને રાતના ૮ વાગે મીટીંગ માં હાજર થવું. સહરહુ મીટીંગનો દેખાવ એકદમ ખુબ મંજૂર મહેમુદ મહેમુદ એટલે દરજ્જે કે જેવી રીતે ફેલ્ડપરશ માં નેસ્ટ પવન ફેલાયું હતો તેવોજ પવન અતરે મેમજી તથા સુરતીઓમાં ફેલાવા સંભવ જણાયો હતો અને તેના ખાસ કારણ સહુ કોઈ કે જે બહુજ વાંધા ધરાવતા હતા તેઓનો વિચાર ખાસ પોતેજ તરફી

થવાનો હોય તેઓજ કુદરતી દેખાવ જેવામ આવતો હતો. જે સાહેબો અગ્રે પ્રિસિપીયાની મસજદના તરફીની ઉમેદવારીમાં વાંધા ઉઠાવે છે તે આમાં મારે કહેવાનું છે કે પોતાના સ્વારથને લીધે જે મસજદનો જાન-સ રે લેવા વિચાર કરે છે તે તેઓને અજીવું નથી.

તા. ૨૨-૭-૧૯૦૬

લી. કાસમ આદમ કાલા.
(અધ્યક્ષ.)

ડરખાસ્ત હિંદુ રમશાન ફંડ.

ડરખાસ્ત, તા. ૩૧-૭-૧૯૦૬

મે. ૬૦ ઓના અધિપતિ બેગ, તા. ૨૮ જુલાઈના આપના પત્રના અંક માં શ. સ. સંધવીએ હિંદુ રમશાન ફંડના તરફીઓએ નાતાલ ઇન્ડીઅન કોંગ્રેસે જેમ જેલ-સ બતાવ્યું તેમ, સદર રમશાન ફંડનું જેલ-સ બતાવ્યું તોફાને એમ છસારો કર્યો છે; જેનો જવાબ હું સદર ફંડના તરફીમાં તો હોઈ જણાવવાની રજા લઈ છું કે, સદર ફંડના સેક્રેટરી મી. દીવાન આપના તા. ૨૩મી જુનના અંકમાં જણાવી ગયા છે કે, સદર ફંડની પાછળથી થયેલી ટીપમાં લખ્યા મુજબ રકમ ધણા શુદ્ધ થઈ તરફી આવી નથી તો તેઓએ ના. ૩૧મી જુલાઈ સુધીમાં ટીપમાં લખાવ્યા મુજબ નાણાં ભરી જવા કૃપા કરવી; નહિં તો, તેમના નામ તે ટીપમાંથી કાઢી દરી, હિંદુ રમશાન ફંડનો રીપોર્ટ બાકવા માટે મોકલી આપવા માં આવશે.

લી. આર. પી. બટ,
હિંદુ રમશાન ફંડના તરફી.

હિંદુસ્તાનના ખખરો.

મુંબઈમાં પ્રગટ થતા રોજના વરતમાન પત્ર 'એન્ડ્રે એન્ડ્રે'ના માલીકે તે પત્ર ચાર ભાગીદારોની બનેલી નવી કંપનીને વેચી નાખેલ છે. તે નવી કંપનીએ તે વરતમાન પત્રની કિંમત વાર્ષિક રૂ. ૪૮૦માં ફાલ શ. ૨૦ કરી છે અને છુટક નકલની કિંમત ચાર આનામાંથી એક આપે કરી છે.

રમશાનની સંદેર મહેમુદ મહેમુદ કલ્યાણ સેક્રેટરી મી. હાઉસકાસમ હમુદ સંદેર આપવા ઉપર તે આખમજ તેમને કલ્યાણ તરફથી મી. અલીયુકામ મહમદ હાંસીયાના પ્રમુખપણા હેઠળ માનપત્ર આપવામાં આવ્યું હતું.

વડોદરા સરકારની રાજકન્યા ઇંદીરાજના ના સજન આવતા ફેબ્રુઆરી માસમાં થશે.

કાઠીયાવાડની હસમાલી કામના પ્રતિનિધી તરીકે અલીમદની મહેમુદ એન્ડ્રે-એન્ડ્રે એન્ડ્રે કોલેજના એક તરફી હાજર રાજકોટ વાળા આરિસ્ટર મી. સુલામ મોહમદ મુનશી નીમાયા છે.

મુંબઈ ખાતે મટ તા. ૨૭એ હસમાલી એન્ડ્રે એક સભાએ જુમાને દીવસે સવારના ૧૧ વાગે તે ૧ વાગે સુધી ફુકનો જથ્થો રાખવાનો કરાર કર્યો છે.

પુણ્યાવાળા મી. બાલગંગાધર તીલકને ૫૦ મું વરસ પુરે થઈ ૫૨મું વરસ શરૂ મનાર છે તે માટે તેમની જુબીલી ઉજવવા માટે પુણ્યાના કેટલાક રીશિયોએ કરાવ કરવા પછી મી. તીલકે પોતાની જુબીલી ઉજવવાની જરૂર નથી એમ જણાવ્યું છે.

હિંદુસ્તાન ખાતે કાઠીયાવાડ મુજરાત અને ઉત્તર હિંદુસ્તાનમાં સારા વરસાદ થયું છે. કાઠીયાવાડમાં જેતપુર બાવનગર, રાજકોટ, ત્રામનગર વગેરે ભાગમાં વાવણી જેટલો વરસાદ પડી ગયો છે. નવાણામાં પાણી પણ સારી રીતે થયેલ છે. પોરબંદર માં વરસાદની જરૂર છે. સીમલામાં એક દિવસમાં લગભગ ૬ ઇંચ વરસાદ પડ્યો હતો બંગાળ નામપુર રેલવેની સડક બારે વરસાદ પડવાથી ધોવાઈ ગઈ છે. અમદાવાદ હીલી, અજમેર, નાપુર, વગેરે ભાગોમાં પણ કેટલોક વરસાદ પડ્યો છે.

મુંબઈમાં મરફી નરમ છે હાલમાં સરે રાસ ૮ થી ૯ થી મરફાના ફેસો થાય છે. કર મીમાં મરફી હાલ તદ્દન શાંત છે. વખતે એકાદ ફેસ થાય છે.

અનુસંધાના એક બાલુ રાવ કાંપાલાને રૂ. ૩૦,૦૦૦ ને ખરેખે હિંદી પ્રજાના લાભ અર્થે 'વર્ધ માનદમ હોલ' બંધાવ્યો છે.

બાલુ તાલવી નેશનલ કોમેસના પ્રમુખ તરીકે પંજાબના વતની સર હરનામસીંગ, કે. સી. આર્. ઇ, મધ્ય પ્રાંતના વતની રાવ બલદેવ સર, એન. મધોળકર અથવા પંજોન મનમોહન માલવીયાના નામ બહાર પડેલ છે.

પરમાંના આગળ કેન્દ્ર નામના શહેર માં લાંબેલી મિટી આગથી ૨૩૧ ઘરો બળી ગયા છે. આગમાં જે બનેલી જુમાની થઈ છે.

સુરતમાં અઢવાડીક કોર્સેસના સરકારી
૧૦ કેસ થવા લાગ્યા છે.

પુર્વ પંજાબના સીવલ્લ ગામના જડને
ઉદયપતની નામના એક બાલુને ફાંસીનો
હુકમ કર્યો હતો. તે હુકમ સામે ઉદયપતની
એ લેક. ગવર્નર સર પ્રુલ્કરને દયા માટે
અરજ કરી જે ન સ્વીકારવાથી તે અરજ
નામદાર વોલસરાયપર મોકલી દેવામાં આવી
હતી. રીવાજ મુજબ તા. વોલસરાય તરફથી
જવાબ મળે ત્યાંસુધી ફાંસીનો હુકમ મુલતવી
રહેશે એવું છે પણ તેમ ન કરતાં સર પ્રુલ્કરે
એ માણસને ફાંસીએ લટકાવી દીધો. તે સાંજે
વોલસરાયનો હુકમ મળ્યા કે ફાંસીનો હુકમ
મુલતવી રાખવો. સરકાર આ કેસ ઉપર
વિચાર ચલાવે છે. પરંતુ વોલસરાયનો તાર
આવતાં પહેલાં તે ઉદયપતનીને ફાંસી દઈ
દેવામાં આવી હતી. આ હકીકત ઉપરથી
હિંદુસ્થાનમાં ભારે ચરચા ચાલી રહી છે.

દીલીનું પત્ર જણાવે છે કે હાલમાં કોર્કન
નું વ્યસન બહુ વધી ગયું છે. તે શહેરમાં
રાજની ૮૦૦થી ૧૦૦૦ આ ગેરી પદાર્થની
શ્રીધી વેચાય છે. મરીચ તથા પૈસાદાર,
હિંદુ તથા મુસલમાન, ખાળક તથા મોટા
ગધાને આ વ્યસન લાગુ પડેલું છે.

પંજાબના લેફ્ટનન્ટ ગવર્નરની ઇસલા
મીઆને શીખામણ પંજાબના કલકામી
ઓર્ડર એક ડેપુટીશન તરફથી પંજાબના લેફ્ટ
નન્ટ ગવર્નર સર ચારલ્સ રીવાલ્ડને સીમલા
માં માનપત્ર આપવામાં આવ્યું હતું, ડેપુટી
શનના મુદ્દરોને મળી તેમના માનપત્રને
ઉત્તર આપતાં તે નામદારે જણાવ્યું હતું કે,
પંજાબમાં તમારી કામ કેળવણીને માટે જે
ખત બતાવે છે તે પ્રસંગ પાત્ર છે એટલું જ
નહિ પરંતુ કેળવણીથી તમે સરકારી નોકરી
અને ઉદ્યોગમાં ફાવી શકશો. પંજાબમાં એક
મોટી કોલેજ કાઢવાનો તમારો વિચાર હું
પ્રસન્ન કરું છું. મહાન બાંધવાના કામમાં મદદ
કરીને સરકારે તમને બતાવી આપ્યું છે કે
સરકાર તમારા કામ માટે ઘણી દિલસોજી
ધરાવે છે. કોલેજમાં વિદ્યાર્થીઓને રહેવા માટે
બાંધવામાં આવેલા મકાન સાથે તમે માફ
નામ બેઝવા માગો છો તેથી હું ઘણો ખુશી
થયો છું. અને તમેને તેમ કરવાની પરવા
નગી આપું છું. સરકાર તરફથી તમે વધુ
મદદની આશા રાખો છો તે ખુશી રીતે
જણાવશો તો તે ૥ ઉપર હું ખ્યાન આપીશ.
આ પ્રસંગે હું તમને જણાવીશ કે સકંચી
વધારે સાફ તો એજ છે કે સરકારની ઉપર
નહિ પરંતુ તમારે તમારા પોતાના બળ ઉપર

સુરતાક રહેવું જોઈએ. પોતાના બળ ઉપર
આધાર રાખવો એ સારામાં સારો અને
કલાપણુ ભરેલો મારગ છે તેમ છતાં હું
જણાવીશ કે પંજાબની સરકાર તમેને કેળ-
વણીના ફેલાવામાં અને વધારામાં વખતો
વખત બનતી મદદ કરશે અને દિલસોજી
ધરાવશે. — (જુનિયતી)

ચાલુ વર્તમાન.

નાતાલ.

સ્વીમર પોમોલા ઉપર હિંદી ગીરમીટીઆ
ઓને લાવી છે.

નવા વરસને માટે ડરબનના એવરની
સુટફી કરવાને ટાઉન કાઉન્સીલની મીટીંગ
મયા સતીવારે મળી હતી. મીટીંગ એકમતે
મી. સી. હેનરુડને ફરીથી આ સાલને માટે
મેયર તરિકે ચૂંટી કાઢ્યા છે.

મારિસબર્ગની ટાઉન કાઉન્સીલની એક
સભામાં કાઉન્સીલર એ. ડબલ્યુ. ફેરશોને
મેયર નીમવામાં આવેલ છે.

ગયા સોમવારે નાતાલના ગવર્નર ડેલા
ગોઆ ખાનગી મુલાકાતે ગયા છે.

ન્યુકાસલની કાઉન કોલીઅરી જે ગયા
બન-પુઆરીમાં બંધ પડી હતી તે ફરીથી
સર કરવામાં આવી છે. અને તેનું નવું નામ
કાઉન કોલીઅરી સીનડીકેટ એવું રાખવામાં
આવ્યું છે.

જે હિંદીઓને ડેવીડ ડોનના એસ્ટેટપર
મોટી રાજે લટકવા માટે પકડવામાં આવ્યા
હતા પણ પકડાએલા લટકનારા છે એમ
સાબીત ન થવાથી માલસેટે તેમને છોડી
મુક્યા હતા.

તા. ૫ મી ઓગસ્ટને રવીવારને રોજ
ડેપુટીશન ઉપર આવેલા લક્ષ્મીનારાયણના
મંદિરમાં લગભગ ૫૦ બ્રાહ્મણો જનોઇ
બદલવા એકત્ર મળ્યા હતા. મી. તુલસરામે
આગળથી જઈ સેને એસવા માટે તેમજ
ઉપવિન ધારણ કર્યા બાદ જમવા માટેનો
બંદોષસ્ત મુર્ખી પંતથી ઘણો સારો કર્યો
હતો. ગોરની હરજ મી. અખારામ મહારાજ
કરી હતી. ઘણા ખરા બ્રાહ્મણો પશુચંદિ
હતા. ત્યારે રૂચવેદી એક મી. શેલતજ
હતા. જનોઇ પહેલાં બાદ મી. તુલસરામની

ઉસાહી મોઢવણ મુજબ ૫૦ બ્રાહ્મણો અને
આશરે ૧૦ ખીજા મળી ૬૦ બાલુ જમવા
માટે બેઠા અને પુર્ણ આનંદથી ફળની
પત્રાળીમાં માલપુકા દુધપાક વગેરે જમી
છુટા પડ્યા હતા.

હિંદીઓએ કારને પોતાને ખરચે ઉભી
કરી હતી તેની નોંધ લેતાં " મોસકરીટો "
પત્ર લખે છે કે હિંદીઓને એવર એવર કારે
ઘણું મુશ્કેલ કામ ખુશીથી અને સતોષ
કારક રીતે બજાવ્યું હતું. કારમાં મારજન્ટ
મેનરનું કામ એક બારીકદે બજાવેલું છે.
મોસકરીટો અને મરકચુરી પીકટોરીઆલ
માં કારના ફોટોગ્રાફ ઝાપવામાં આવેલ છે.

આઠ ગીરમીટીઆ હિંદીઓને તેમના
શોકની પાસેથી નાશી જવાના વાંકમાટે
કારદમાં ખાડ કરવામાં આવ્યા હતા, પણ
એ લોકોને પહેલ ચાલુકના મારની નીશાની
આ દેખાઈ આવે તેવી હેવાથી ગ્રોટકટરે
કેસ પાછો ખેંચી લેવાડ્યો હતો.

ટ્રાંસવાલ.

રેંડ ડેલીમેલ જણાવે છે કે આજકાલ
કામારી પુર્તને રસ્તે મોટી પરમીટથી દાખલ
થસને ઘણા હિંદી, ચીના તથા ખીજા
" અનડીકાવરેબલસ " ટ્રાંસવાલમાં દાખલ
થવા પ્રવત્ન કરે છે.

ખીટોરીયા સરકારી એજેન્ટમાં લાલમાં
નાદારી નોટીસ વધારે બેઠામાં આવે છે.

મયા શુક્રવારે ટ્રાયલીસમાં ૫૦ વરસની
ઉપરના એક ગોરાએ ધંધા નહિ મળવાથી
આપવાત કર્યો હતો.

ટ્રાંસવાલમાં તમાકુ ઉગાડવા માટે સરકારે
કેટલીક મદદ આપેલી છે. ફરતનમર્ગ આગળ
એક જામમાં તમાકુના પાક સંબંધી સાફ
સાત ધરાવતા કેટલાક ગોરાઓની એક
સભા મળી હતી.

ફર્સ્ટડોર્પ સ્ટાંડર્ડ જણાવે છે કે ગયા
અઢવાડીયામાં અહિં ધણીજ થોડી પડી છે.
તોફાની પવન અને ઘુણ આવું અઢવાડીયુ
રમાં છે.

સેવલ સાઉથ આફ્રિકન રેલ્વેએ
પારસલોના દરમાં ઘટાડો કર્યો છે. ઘટાડેલા
દર પહેલી સપ્ટેમ્બરથી અમલમાં મુકશે.
એ ઘટાડો લગભગ ૨૫ ટકા જેટલો થશે.

હજી સુધીમાં ૩૯૦ ચીનાઓએ દેસ જવા
માટે અરજ કરી છે.

કેપ કોલોની.

આ પંખાડીઆમાં બુરડોકમાં સાત મીલ-સ ટાઉનમાં પાંચ તથા ડીપરીવરમાં પાંચ શીતળાના કેસો થયા હતા.

મૈદામસ ટાઉનના રેલવે સ્ટેશન આગળ રેલવાડ ઉંદર માત્ર પાંચથી તે પ્લેગના હોદ્દાએથી અંદર ફેલાઈ હતી પણ ડો. રોઝની અંકસપરથી ખાતરી થઈ છે કે ઉંદર પ્લેગ નહોતા.

કેપ કોલોની પેટો આસપે ૫૦૦ જેટલા લોકોને લેઈને તુડ સ્ટેશનમાં બંધેલા કરી કુત્રોનો અને સ્ટોરમાંથી કેટલોક સામાન કાઢી જવા પ્રયત્ન કર્યો હતો પોલીસ અને ફોરેસ્ટરની મદદથી આ લોકોને વિખેરવામાં આવ્યા હતા.

કેપની પાસવામેંટમાં જનરલ ડીલર્સ લાઇ સેન્સીસ બીજી બીજી વખત વાંચવામાં આવ્યું છે. આ બીજીની બારીકાથી તપાસ કરવાને એક કમીટી નીમવામાં આવી હતી. આ કમીટીએ મુનીસીપાલ કમિન્સીલને લાઇસેન્સ આપવાની તથા વેપાર કરવાના કાનૂન સંપાદનના પંચી રાતના ૮થી ૧૧ સુધી સુરક્ષા કરવાની સત્તા આપેલી છે. સનીયાર તથા તહેવારના દીવસોએ પાંચથી ૧૧ સુધી કે વખત ઠરાવવામાં આવશે. કમિન્સીલના કમિસનેસે કમીટીના આ સુધારા માટે સત્વરે પતાવ્યો હતો.

આજ વરસો થયા નહિં પહેલા હોય તેવી રીતે ન્યોર્થ (કેપ કોલોની) માં તા. ૮મીના રોજ અરધા ફ્લાક સુધી અરધ પડેલ છે. ૫૦ માઇલ જેટલા વિસ્તારમાં આવેલી પર વતની લાંબી હારો અરધથી દંડાઈ ગઈ હતી. લાંબકલુક તથા તાલિસ રીવરમાં બહુ પ્રદ અરધ પડ્યો હતો.

ટ્રાંસવાલના જેવું રીસપોન્સીબલ ગવર્નમેંટ એરેન્જ રીવર કોલોનીને પણ હાલમાં આપવામાં આવશે એવું મી. ચર્ચિલે હાલિસ મોર્ક કોમન્સમાં જાહેર કર્યું છે.

નાદારી કોર્ટની નોટીસ વગેરે (મવરગેન્ટ ગેઝેટમાંથી.)

કરમનના વેપારી હાજી અબ્દુલની નાદાર મીલાતના સંબંધમાં તેના લેજુદારોની પહેલી મીટીંગ ૧૪ મી ઓગસ્ટે બરાવાની છે.

કરમનના સ્ટોરડીપર બહુ આમદના લેજુદારોની મીટીંગ ૧૪ મી ઓગસ્ટે બરાવાની છે.

કસમારદિ મંજુની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના લેજુદારોની બીજી મીટીંગ ૧૪ મી તારીખે તથા ત્રીજી મીટીંગ ૨૮ મી ઓગસ્ટે બરાવાની છે.

વેલ્સનના સ્ટોરડીપર ઇ. એમ. વાવડાની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના લેજુદારોની ખાસ મીટીંગ ૭ મી ઓગસ્ટે બરાવાની છે.

એસ. ડી. પટેરાની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના હિસાબના મોપલ તપાસણી માટે ૨૨ મી ઓગસ્ટ સુધી મેરિટાઇમની કોર્ટમાં ખુલા રહેશે. ત્યાર બાદ તે કાયમ ઠરાવવામાં આવશે.

રેકડ બબર લાવ.

આવલ.	શી. પે.	શી. પે.
માર્ચ ૧ બસ્ટાલુ	૨૧ ૦	૨૧ ૬
બીમડીના	૨૫ ૦	૨૬ ૦
એ. એ. ડી. આર.	૧૬ ૦	૧૬ ૧
એ. ડી. આર.	૧૮ ૦	૧૮ ૬
ગ્રીની સમર	૨૨ ૦	૨૩ ૦
કુંડાના	૨૩ ૬	૨૪ ૬
ટેશી ટુવેર દાળ.	૨૧ ૦	૨૧ ૬
ટુવેર દાળ કાનપુરી	૨૨ ૦	૨૨ ૬
મસુરની	૨૨ ૦	૨૨ ૬
મગની	૨૫ ૬	૨૭ ૦
અડની	૨૩ ૬	૨૪ ૬
ચણા મુખા	૨૨ ૦	૨૨ ૬
„ કાળ	૨૧ ૬	૨૨ ૬
વટાણા	૧૬ ૦	૧૮ ૦
મકાઈ	૧૦ ૦	૧૦ ૬
કેવુ તેલ ૧ ગ્યાલન	૩ ૦	૩ ૫
એરબુ	૩ ૨	૩ ૩
મીઠું	૩ ૩	૩ ૪
નાખીએરુ	૩ ૨	૩ ૪
ખાંડ સફેદ સો રતલની	૧૫ ૬	૧૬ ૩
પીળી	૧૬ ૦	૧૬ ૬
તીરકુળ નાતાલ	૬ ૦	૧૦ ૦
ખાઉન	૧૩ ૦	૧૪ ૦
આટો	૧૧ ૬	૧૨ ૦
મકાસી સોપારી ૧ રતલ	૦ ૭	૦ ૮
મરચાં	૦ ૪૫	૦ ૫
ધી પેટી ૪ ટીનના પૌં ૭ ૫	૭ ૫	૭ ૧૦
પોરબંદર	૮ ૧૫	૮ ૦
ખાસી ડીવોસ	૬ ૩	૬ ૬
„ વાઈટ રેસ	૭ ૬	૮ ૦
„ „ ગાલન	૧૨ ૬	૧૩ ૬
નાખીએર ૧૦૦	૧૫ ૦	૧૬ ૦
ફલી	૮ ૬	૮ ૦
નીમક (પીપરપુલ)		
બસ્ટા એકડું.	૪ ૪	૪ ૬
ફૂધ મેસલુ	૨૦ ૦	૨૦ ૩
બીનીસ	૨૨ ૦	૨૪ ૦

લાઈફ બોય રોયલ ડીસેનફેકટન્ટ સાબુન.

રોયલ ડીસેનફેકટન્ટ સાબુન રોજ નહાનેકે લીધે ઔર-સફાઈ કે

લીધે અગ્ગા છે. ફરીફો આરોગ્ય રક્ષા છે.

વહ સાબુન સનહાઈટ સાબુનકા કારનાનાવાસે બનાવે છે.

ABDOOL RAHMAN, MERCHANT, POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "RAHMAN,"
P.O. Box 12.

G. K. Desai,

General Dealer & Importer,
P.O. Box 76, Tel. add. "DESAL."
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co

General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 184. Tel. Add.: "AYOB"

S. D. BOBERT,

General Importer, Wholesale and Retail Merchant.
Cheapest House in the Market Square.

BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai, General Merchant,

First-class Goods of all description
suit all tastes.

Corner Commissioner and Rissik Sts.,
Box 33,

KRUGERSDORP

TEL. ADD.: "CHOTABHAI."

એ. ઇ. ચોટાભાઈ,

જનરલ મર્ચન્ટ.

પહેલા નંબરની માલ. દરેકને પસંદ પડતો.

કોરનર કમિશનર અને રીસિક સ્ટ્રીટ.

પી. બો. ૩૩. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ ચોટાભાઈ.
ક્રુગરસદોર્પ.

E. A. PATEL & Co.

GENERAL DEALERS

—AND—
DIRECT IMPORTERS.

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.

Tel. Add.: "ACODJEE." P.O. Box 34.

BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJGY IDOLGY,

DIRECT IMPORTER

—AND—

GENERAL MERCHANT

P.O. Box, 330, BUSHAGANBAY.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of

Rags, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Hardware, Hollow-ware, Furniture, Groceries.

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL.

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.

Tel. Add: BRADDA. P. O. Box 57.

338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,

GENERAL MERCHANT & DEALER.

Market Square, P. O. Box 111.

KRUGERSDORP

A. E. BHABHA,

GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.

Cor. Church & Middel Streets,

MIDDELBURG, T'VAAL.

Tel. Add "BHABHA." P.O. Box 53.

દયાળ રામજી પટેલ,

કુટરર અને કમીશન એજન્ટ,

પી. બો. બેકશ ૧૦૬. ક્રુગરસદોર્પ.

EBRAHIM CAMROODEEN.

GENERAL MERCHANT.

Natal Leaf Tobacco a Speciality.

113 GREG STREET. (Camroodeen's Buildings.)

Tel. Add.: "CAMROODEEN," Durban.

M. J. MAHOMED,

470 & 478 CHURCH ST.,

MARITZBURG.

Tel. Add.: "MAHOMED."
Telephone No. 700.

મુસ્લિમ બિઝનેસમેન.

૪૭૦-૪૭૮ ચર્ચ સ્ટ્રીટ, હોલસેલ અને

રીટસ, મરિટબર્ગ. એન્ડ ઇમ્પોર્ટર.

એસીઆઈ.

એન્ડ, ન્યુઝપેપર્સ, ન્યુસ્પેપર્સ, એડિશનલ
રેડ, બમસીઆ.

B. P. EBRAHIM & CO.

Mattress Makers, Wholesale Importers.

Dealers in Bedsteads, Hair Tickings
Mattress Cases, Feather Pillows, &c.

Market St. (West), Box 1120, Johannesburg.

Swami Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : :
Collection of his : :

SPEECHES and WRITINGS

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master"; his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago; all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America and India on Gana Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga, Vedanta and Hinduism; selections from the eloquent, stirring and inspiring speeches he gave in reply to addresses of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Colombo to Almora, on his return from America; a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to friends; and a selection from the beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the poet.

DETAILED CONTENTS:—The Song of the Sanyasin; My Master; Address at the Parliament of Religions; Reply to Addresses of Congratulation from Madras and Calcutta 61; Karma Yoga 93; Metaphysics in India; Reincarnation 119; Immortality 139; Is the Soul Immortal? 157; The Freedom of the Soul 168; Maya and Illusion 184; Maya and the Conception of God 210; Maya and Freedom 229; The Real and the Apparent Man 246; The Absolute and Manifestation 271; Unity in Diversity 293; The Cosmos: The Microcosm 318; The Cosmos: The Macrocosm 328; Realization 349; the Ideal of a Universal Religion 370; God in Everything 408; Bhakti or devotion 424; Vedanta 448; The Vedanta in Indian Life 504; The Mission of the Vedanta 532; The Sages of India 564; Christ, The Messenger 593; The Relation of Buddhism to Hinduism 615; The True Method of Social Reform 619; The Reform of Caste 630; Education on National Lines 635; The Conquest of the World by India; Thought 644; The Himalayas 650; Max Muller—A Vedantist 652; Japan 657; To a Friend 660; The Byron of Creation 664; And Let Shyama Dwell there 666; To the Awakened India 671

Cloth bound, Price, 4/- Post free.
Apply to G. A. NATESON & Co.,
PUBLISHERS, ESPLANADE, MADRAS.

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

DURBAN:

483 Smith Street

Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 62.

JOHANNESBURG:

Corner Von Brandis

& Commissioner Sts.

Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 6088.

દરેક સમયના બૂટ અને શૂઝને મોટા નબો ઉ ગુણના તળીયા મટિના ચાપડા તથા બૂટ રીપર મટિની દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.
જુદા, જુદા, સારા ગાંઠ વગેરે મુતરાઈ માલને મટિના વિશાલતાના ઓરડાને લઈએ જાએ અને દરેક દિલો નેપારી સતોષ પામે તેવી રીતે તે ઓરડાને અમલ કરીશું.
અમારી સાથે કામ પાડી ખાતરી કરો.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.,
Direct Importers.

સુલમાન હસમાન મીયાની કા. ખદારના માલુસોને રંગોળી વીંચેલા સમયે સારી શાખવાળા.

Calcutta, Lucknow and

Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.

Tel. Address: "SULIMAN."

Box 3553, JOHANNESBURG.

P.O. Box 388.

Tel. Address: "BEETLE"

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

ઈન્ડી કાપડના ખાસ વેપારી. ઉલ્લામાં ઉલ્લા નથી તરેલોમાલ અમારે ત્યાંથી મળશે "દુસલામના સોઈઝ મશીન" ના નાતાલ વાંસવાલ અને ઓરેન રીવર મેસીની મટિના ખાસ આટલીયા. "બનસ સોઈઝ મશીન" અને કાફીબરનો માલ તરેલ તરેલ ભત્તો સ્ટોપમા શાખવામાં આવશે.

ધસલામી બીરાદરોને ખુશખબર.

સાઉથ આફ્રિકામાં પહેલ પહેલું પ્રગટ થનાર ધસલામી વર્તમાન પત્ર.

"અલ ધસલામ."

દરેક સોમવારે સાંજે મુજરાતી અને ઉર્દુ ભાષામાં પ્રગટ થશે.

ધસલામી બહુઓની સેવા બજારી, દીન ધસલામીની સહનવનોની તાજ તાજ ખબરો પ્રગટ કરી આપણી ધસલામી કામને વધેક કરવા અમેએ ઉપલા નામનું અકવારીક જાણુ બહાર પાડવા નથી વિચાર કર્યો છે. અમેએ આશા છે કે આ ધસલામી જાણને આપ બીરાદરો ધસલામી હમદરદીથી જરૂર આહક થઇ મંદક દેશે. અને આ દીની કામને ઉન્નત કરી ઉત્તમ આપણા આ જાણમાં ધસલામીની સેવા બજારી ઉપરાંત અનેક પ્રકારની સંસારી, આપણી, અવસારી અને ઉપોગ દુનરની ઉપયોગી ખબરો આપવાનો પથ મુજરાત કરેલ છે.

ઓમરટ મુખી માહક થનાર સહઅહરોને શી. ૧૦-૧ ની કિમતનો ૧૨ ફાદોમાલ સામનો હમીદીયા હમદરદ રેલવેનો નકશો મેટ આપવામાં આવશે. વધારે ખુશાસા માટે અમારા હેન્ડબીલ મંગાવી જુઓ. વારસીક લંબાવત નાટાલ કોલોનીમાં શી. ૧૦ નાતાલ સિવાય શી. ૧૫ દિહુમાન માટે ૩. ૧૧-૪-૦ પોરેલ સાથે.

બાવરસાપક.

ઓરમાન અલમદ એફેટી.

મેહસ હુડ.

હમદરદ. નાટાલ.

OSMAN AHMED EFFANIL,

P.O. No. 976

Durban. NATAAL.

S. A.

P. V. SANGHAVEE. GENERAL MERCHANT.

BOX 135

201 Grey Street, Durban.

JAMESON & Co., Manufacturers.

Ask us for Quotations before placing Orders elsewhere for

Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,

Cayenne Pepper,

White and Black Pepper,

Sauces.

And other goods too numerous to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.

Box 63, Durban.

C. K. D. PILLAY & CO

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Naurtjes, Oranges and Betel

Leaves on our farm at Umgeni.

Indian Post Office on our premises.

133 Grey St. 219 & 222 Umgeni Rd.

P.O. Box 68, Durban.

Telegraphic Address "DOORASAMY"

E. Suleman Bros.,

Wholesale & Retail Timber & Iron Merchants.

Saw Mills & Timber Yards:

109 Queen Street, Durban.

Hassim Tayob & Co.,

General Merchants, Wholesale & Retail,

Opposite Court House, Market Square,

Box-215. Telegraphic address "HASSIM"

POTCHEFSTROOM.

YUSUF PATEL,

GENERAL DEALER, MERCHANT & IMPORTER.

P.O. Box 81, Market Square.

Tel. add. YUSUF. KLERK DORP.

Abdoola Hajee Khan Mahomed

General Merchant & Importer,

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:

"MOONSTONE."

P. O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 18th August, 1906.

No. 33.

P.O. Box 126

Telephone 214.

MAHOMED

CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P. O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 343

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
Wholesale Merchants and
Direct Importers,
have always on stock:—

Rice, Dholi, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates.

—AT—

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
115 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.

Cable & Tel. Add.: "Kathorian."
Telephone 224.

સસ્તો અને ઉચો તમાકુ:

રોજિદારો વખણાવેલો તમાકુ પરચુરણ
કે નિયામક અમારે ત્યાંથી મળી શકશે.
એ. એ. ગાંધી, રોજિદાર.

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,
Smith Street, Durban.

આપણું પાછીડ ૭૦,૧૨,૦૦૦

આગનો વિમો ધણાજ સસ્તો
દરે ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 11.

Tel. Add.: "PURBANDAR."

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચંટ ને કમીશન
એજંટ.

મેલેસ ૮૮. ૧૩૫ લાઈન નં. ૨.
૧૨૫૧

Telephone 264

P.O. BOX
441.

શ્રી ૨૫ મકર આમદ એન્ડ બ્રદર,
તરેહવાર રેસમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOOBAKER"

E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,
Blouses,
Night-gowns,
Combinations
Chemises,

Skirts,
Underskirts,
Children's Fancy
Goods,
Frocks,

Bibs,
Bonnets,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls.

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY: PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864.

Telegraphic Address: "FORBANDAR."

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના બરનો સમગ્રી જાતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કામરરીઅલ રોડ ઉપર મેસર્સ ઇબલ્યુ ડનની બાબુવાળા નવા મકાનમાં
દાખલ થતાં પહેલાં રાખના માલ લેખર ખાસ સરવો ભાવ રાખેલો છે.
હાલમાં ચાખા, દાળ, ઘી, અને રીશીઅસથી મોરીશની ચીની
મોલ જથ્થામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

રેલીફન ન. ૬૧૫. એ. બોક્સ ૨૧૭

રેલીફ સરનામું "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well-lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars, apply:

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers,

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કુલો

ડાયરેક્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ,
પી.એમ.બર્ડ, નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2as. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Rs. 3, 2as. post free.

EVERY-DAY DOUBTS & DIFFICULTIES
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition), Re. 1, 2as.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Re. 1, 2as. post free.

SECRET SPECIMENS OF THE GREAT ORA-
TORS, Vols. I and II.—Help to write idiom-
atic English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Rs. 2,
2as. post free.

WONDERS OF THE WORLD (on Nature,
Art and Science), Re. 1, 2as. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 100 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHIYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,

હાલસેલ અને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,
HEIDELBERG.

Branches:—

Petersburg, Box 24. Nigel, Box 43.
and at Volksrust

(as BHIYAT BHADHA & Co.)

Tel. Address: "BHIYAT."

P. DAWJEE MAHOMED & Co

Have a large stock of

RICE, DHOLL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

348 PINE STREET, DURBAN;

Tel. Address: "TABULAN." Box 234.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers,

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Address: "TAYOB."

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

**Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabl Shoes, &c**

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portmanteaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER

Price List on Application.

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPE TOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

கால்கா ஹாண்ட்ஸ் ஆ வெபர் ஹர்
வீவ் ஹிஸ் பரிசீலி லிமிடெட் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

ஜாமஸ் ஹாண்ட்ஸ் வெபர்.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

A. MANSOOR

GENERAL MERCHANT,

BUTHA BUTHE,

DISTRICT LERIBE, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,WHOLESALE & RETAIL
MERCHANTS,

131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,Fruit Merchant and
General Storekeeper.

BELLAIR, NATAL.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

TAYOB ADAM,

GENERAL MERCHANT

Butha Buthe,

Leribe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT.

MADRAS GOODS A SPECIALITY.

139 Grey Street & 95 Umgoni Road,
DURBAN.

Telegraphic Address: "PERFORMER."

PARSHOTAM VALABH,

OUTITTER

MADE TO ORDER

NOTICE.

DI RBAN.

To

please your customers,
increase your business,
pay you well,

STOCK

Our High Class Cigars, Cheroots, best
Cigarettes, Tobaccos of all kinds, Pipes,
Pouches, etc., Always in stock, wholesale
and retail at lowest market price.

S. P. Mahomed & Co.

Old No. 91, New No. 109.

Corner West & Grey Sts., DURBAN.

FOR SUITS TO MEASURE
go to**Makanjee Bros.,**

Outfitters,

182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

General Importer, Wholesale & Retail Merchant.

Box 122, Tel. add. 'Ahomed Tilly.'

OLD TOWN, KLERKSDORP.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

360 பைன் ஹிஸ்.

இந்திய மருந்துக்கடை.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

இந்திய மருந்துக்கடை, 360 பைன்
ஹிஸ், ஹிஸ்.**SHAIK MOHIDEEN,**

WHOLESALE & RETAIL GENERAL MERCHANT

135a Camroodan's Buildings

Grey St., DURBAN. Tel. add. SHAIK MOHIDEEN

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal) 12/6.

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/-

Yearly Subscription (South Africa

England and India) ... 17/-

Half Yearly ... 9/-

Quarterly ... 5/-

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

ARMSTRONG BROS.

36 Field Street, Durban.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

36 ஹிஸ் ஹிஸ்.

Mahomed Ismail & Co.

General Merchants & Importers.

P.O. Box 75,

KLERKSDORP.

VANMALI KOYA

General Dealer.

No. 64 Corner Commissioner & Fontaine Streets,

P.O. Box 294, Krugersdorp.

Mehta & Khanderia Bros.,

MERCHANTS & IMPORTERS.

Devenish & Church Sts., and at Speldun.

Tel. add. "KHANDERIA." Box 100,

PIETERSBURG.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

D. ASMAIL,

General Merchant & Importer.

P.O. Box 41, Opposite Standard Bank

Tel. add. "FACE." KLERKSDORP.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.
ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

113 ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ் ஹிஸ்.

ஹிஸ் ஹிஸ்.

A. M. JEEVANJEE, & Co.,

Stevedores, Dubashes, Contractors,
and Commission Agent,
MacDonald Terrace, MOMBASA.

MAIL OFFICE:—KARACHI

BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI

Telegraphic Address:

Karachi
Mombasa
Nairobi

"JEEVANJEE."

Bombay: "CONVEYANCE."

Codes used: A.B.C., 5th Edition, A.I., Scott's, Watkin's, and Universal

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

ખાનગી ઇમારતો મુજરાતી નિવાસ.

અ. ડા. ૧૬ જુન ૧૯૦૬થી ખાલી છે.
મુજરાત અને કાઠીઆવાડના મુદરગોને
જાનાં બાજકોને ઈમારતો તથા મુજરાતી
લગાવવા સારા આ રકુલમાં મોકલવાને
જિનંતી કરવામાં આવે છે માસીક શી શી. ૧૦
રૂપા વેરડ ઓટ. } એમ. એલ. પટેલ.
દરબા. } રકુલ માસેર.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail,

ઇ. ઇબ્રાહીમની કુ.

હાલસેલ ને રીટલ મરચાં.

Corner BURGHER and MARKET STREETS,
STANDERTON.

Box 27. Telegraphic Address "EBRAHIM."

164 Grey Street,
Barban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

BOER TOBACCO

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88. Tel. Address: "Forbanded,"
Telephone 864.

આહકોને માટે.

અમારું નવું વરસ જુન માસની પહેલી
કારીખથી શરૂ થયું છે તે દરેક આહકોને
જિનંતી કરવામાં આવે છે કે તેઓએ ચાહુ
વસતું લવાજમ મોકલી આપવું.
અમારા કેટલાક આહકો પાસે હજુ મધ
આવતું લવાજમ બાકી છે તેઓએ તે નાણાં
જાલદીથી મોકલી આપવા મે. કરવી.
લવાજમ તથા જાહેર અખરના એક વગેરે
International Printing Press
ના મામથી મોકલવા.

લવાજમ, જાહેરખબર, જોખ વગેરેને
જાલો પત્રવ્યવહાર નીચેની શીરનામે કરવો,
મેનેજર.
ઈન્ટરનેશનલ પ્રીન્ટિંગ પ્રેસ.
શીનીકસ, માતાડ.

ડામેલ મદેસાનું ફંડ

સહયોગ ચીરસાગ	૧	૧	૦
સહયોગ સમસાગીન અલાહીન.	૨	૫	૦
શીની અલખાન	૦	૫	૦
ઈસમાઈલ સુલેમાન	૦	૭	૦
ઈસમાઈલ સુલેમાન	૦	૧૦	૦
ઈસમાઈલ	૦	૫	૦

મી. અબ્દુલ જોલામ	૨	૬	૦
અલ્લી નુરમહમદ.	૦	૫	૦
સખાવત હુસેન.	૦	૭	૦
હાહુ જમાલખાન.	૧	૨	૦
અહમદ ઇસખ અમીન.	૦	૫	૦
ઈસમાઈલ ઇસમાઈલ.	૧	૧૦	૦
હોરીસમીય.			
મી. સુલેમાન મહમદ બાબાત.	૫	૫	૦
કાદર એન. બાબાત	૧	૧	૦
મહમદ એન. અહમદ.	૨	૨	૨
સુલ્તાં મામદ આમદ.	૩	૩	૦
મહમદ ઇસખ અબ્દુલ.	૦	૭	૦
અહમદ મુસાહુ ઉમર.	૨	૧	૦

Ismail Suliman & Co.,

MERCHANTS & IMPORTERS

P.O. Box 4 Tel. Add.: "SULIMAN"

RUSTENBURG.

Branches:

Dundee,	NATAL;
Zeerust Marico,	TRANSVAAL;
Lintleyspoort	Dis. RUSTEN- BURG.
Steenbokfontein	
Rietfontein	

For what Indians think see Indian
Opinion.

સસ્તો અને ઉચિત માલ.
સન સીગરેટ, સુમાત્રા ચીરસાગી
છનીઆ શેખ વગેરે બતની તમાકુ નીચેની
સરનામે મળશે.
સન બેન્ડ ટાબાકો વર્કસ.
૧૬૪ મે સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

નાતાલ ડાયરિક્ટ લાઇન.

સીધી અને સારી સમવડવાળી.
અમમીટો.

તા. ૨૧ ઓગસ્ટ સુધીમાં કલકત્તા જવા
ઉપડશે.

દરેક હિંદીઓએ જિનંતી કરવાની કે અમારી સ્ટીમર
માં બહારથી દેશી ને બહાર છે. સરવ મકારડ મુખ છે
વળી હિંદુસ્તાનને એક જગ્યા આ બાબતોના લાભ છે.
બહુલ બજાર વખતે અમારી ટ્રાઈમસર ઉપડી શકેમસર
ફંડ હાહુમાં હિંદુસ્તાન પહોંચી બચ છે. કોઈ જગ્યાએ
બહારથી પહોંચી નથી. તોફાને એકસર લઈ લેશે, નહિ તો
પસ્તાઈ પડશે. વધારે જુલાસા માટે પુછે કે લખો.
એમ. સી. આંગલીયા કુ.૦

૩૩૯ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડર્બન.
ઈમ એન્ડ સન.
વેરડ સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

સ્ટીમરોની હીલચાલ.

કલેવરીંગ—૩ ઓગસ્ટે કલકત્તાથી
નીકળી મુખી છે. તે ૨૫મી ઓગસ્ટે
આવી પહોંચશે. [ડીવાલ કંપની]
અમમીટો—આ અહવાડીઆમાં આવી
તે તા. ૨૫મીએ કલકત્તા માટે ઉપડી
ગશે. [નાતાલ ડાયરિક્ટ લાઇન]
અમમીટો—તા. ૧૫
"અમમીટો" ૩૦મ.
ઉપડશે. [નાતાલ ડાયરિક્ટ લાઇન]
મુલતાન—તા. ૧
[નાતાલ ડાયરિક્ટ લાઇન]

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, AUGUST 18TH, 1906

No. 33

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
Oppressor and Oppressed ...	575
Indentured Labour in Natal ...	576
Town Council Reports ...	577
Permit Law Administration in the Transvaal ...	577
The Proposed Asiatic Legislation ...	577
OTHER ARTICLES:—	
Natal Municipal Franchise ...	577
Parliamentary Voters' Roll ...	577
Johannesburg Jottings ...	578
The Native Trouble ...	578
A Plea for India ...	579
Indian Stratcher-Bearer Corps ...	579
Travelling on the C.S.A.R. ...	579
Imperial Parliament ...	579
Durban Licensing Board ...	580
Permit Department in the Transvaal ...	581
St. Anthony's School ...	581
CORRESPONDENCE:—	
A Euzelian ...	581
Answers to Correspondents ...	581

Indian Opinion

SATURDAY, 18TH AUGUST, 1906.

Oppressor and Oppressed

RETRIBUTION was the theme of Lord Selborne's address at the Zionist gathering, on a recent occasion in Johannesburg. The meeting had been convened to testify to the horror with which the local community regarded the terrible cruelties, the barbarous martyrdom, that the Russian Jews were compelled to endure at the hands of a savage organisation of hooligans, urged on, as it has been now proved, by men wearing the Tsar's uniform.

One can perfectly well understand the storm of indignation that has been raised at the recital of these indignities, and strong blasts of that storm seem to have shaken to its foundation Johannesburg Jewry. Accordingly, we hasten to seize the opportunity to draw a comparison, and utter an appeal.

The High Commissioner, in his address, limned a touching, even a terrible, picture of the natural results of oppression both upon oppressor and oppressed. He outlined, as only a skilled verbal artist could, the psychological influence of oppression upon both active and passive participants in the grim tragedy—how brutality was added to brutality, inhumanity to inhumanity, until all vestige of sympathy and good-will had vanished; how the oppressor degenerated from one degree of sordidness to an even lower grade; how the

oppressed suffered mental and spiritual agony, until the iron entered into his very soul.

But Lord Selborne did not pause at that. He did not dwell upon the ephemeral effects of oppression, but rather pointed to the permanent changes that ensued in either case. He showed how, in the case of the oppressor, his loss of manhood, integrity, and spirituality entailed a loss of prestige and of self-respect, and carried with it the seeds of decay; whilst in the case of the oppressed, he demonstrated most forcibly how the characteristics of self-reliance, determination, and commanding ability grew and developed, until the very presence of the oppressed finally removed the last traces of public or private sympathy with the oppressor and transferred it to the oppressed, so that the latter became honoured in proportion as the former was held in contempt and derision.

It was the old, sad story that the High Commissioner told—how a nation puffed up by arrogance stumbled in its pride, and fell head-long to the ground by reason of its own moral weakness.

But Lord Selborne failed to draw what we consider to be a fair analogy. He, patriotic Briton that he is, could not resist the impulse to eulogise the liberties that could be so freely availed of under British rule by all and sundry, and concluded his address in the following glowing terms:—

Once more let there be light out of the darkness. Once more to the weary let there be rest. God grant that that flame of liberty—the light of liberty—may appear within the British Empire. God grant that once more to the weary there shall be rest under the Union Jack.

We come to our comparison. What crime has been urged against the Jew by the anti-Semites? First, he is, it is argued, alien in race, customs, manners, and faith. Then, his pursuits separate him from the rest of the people. He is a commercial man, and has carried his trading propensity to a degree that enables him, it is alleged, to unduly compete with his non-Jewish neighbours. He keeps himself aloof, enters not into the social life of the community wherein he dwells, and lives so frugally and thriftily, that his non-Jewish fellows are unable to accumulate wealth with the same rapidity as himself. His punishment is that he is treated as an outcast, socially ostracised, forbidden to hold land, distinguished from his fellows by a badge of humiliation, denied political and civil rights, and in every way degraded and insulted.

It is very curious that, when Lord Selborne advanced these facts, he did not recall the existence of an unfortunate people in South Africa who

exactly correspond to the Jews in certain countries of Europe.

Readers of these columns will be under no illusion as to the treatment of British Indians in this country. They will already have realised that Indians are regarded as the pariahs of South Africa, outcasts of society, with scarcely a right, and in the constant fear that the few rights they do possess will be taken from them in some subtle and underhand way. True, the courts of justice are open to them equally with others—but that only signifies that they have to actually wrest their rights from those who would unjustly withhold them. True, also, that they are not the victims of open violence, massacre, and rapine. But the spirit of all this is there, and if it finds an outlet through other channels, no credit can be taken because violence is not resorted to.

Thus far our comparison. Now for our appeal. It is often alleged that a persecuted people does not always learn the lesson of its persecution, that it does not develop the virtue of sympathy with others who are like situated, that it does not exercise that spirit of charity and fraternal love for those whose lives are wretched and dark with the gloom of the same despair from which it has but recently emerged itself. That charge has often, and we are bound to say, with some degree of truth, been levelled against the Jewish people of South Africa.

We appeal to them to remember their ancient sorrows, to show gratitude for their present freedom, by aiding their fellow-subjects, men who are British by right of birth, to attain to that degree of enlightened freedom of civil liberty, which a beneficent Power has endowed them with after the endurance of centuries of oppression and persecution. The Jewish people, it has been said, have the future moral development of the race in their hands. How better can they fulfil the responsibility that is thus entrusted to them than by remembering their past history, and determining that its tragedies shall never again be enacted in the history of other unfortunate peoples, either in a greater or a less degree?

And for our own people, the British Indians of South Africa, we have a word of advice and encouragement. Let them stand united, to face the dangers confronting them. Let them join together to have determination to leave no stone unturned to realise the duties that are imposed upon them by virtue of their very position. Let them remember that the true spirit of progress, and of every great reality of life, comes from within and not from without. Let them remember that their salvation lies

mainly in their own hands. Having realised this, they cannot but succeed in inducing the respect of their present antagonists, and from mutual respect arise mutual sympathy and understanding.

Indentured Labour in Natal

THE usual report of the Protector of Indian immigrants, Mr. J. A. Polkinghorne, for the year ended 31st December last, has been presented to the Colonial Secretary. The report in question shows that the stream of this class of immigration continues to flow into the Colony with unabated vigour. Eighteen immigrant vessels brought a total of 7,917 labourers. Of these, 6,510 arrived from Madras and 1,407 from Calcutta. There are still many applicants who have not received their share of immigrants, because the number sent from India was too small for colonial requirements. There were, at the end of last year, 20,225 men under indent. "Should these," the Protector says, "not all arrive by the end of the year 1908, fresh applications will be called for, and all not supplied at that date will be cancelled."

There are three points to which we propose for the present to confine our remarks. The subject of suicides has been lightly touched upon by the Protector. The figure for last year is 35, and among such a small population, it is too terrible to be ignored. The cause of it has not yet been really probed. For the last three years we have been suggesting in these columns that this question should receive far greater attention than has been hitherto given to it, that we should have a classified list, and that there should be a searching inquiry into each case. Every cause for suspicion of ill-treatment should be reviewed. As it is, the figures are sufficient to alarm for present purposes. The approximate proportion of non-indentured to indentured Indians in Natal is 1 to 2 of the total Indian population. Yet we find no less than 20 cases of suicide amongst indentured Indians, as against only 5 amongst free Indians; or, if the proportion be correctly adjusted, there are 40 cases of suicide amongst indentured Indians, as against 15 cases amongst free Indians. When we consider that the indentured people have an "enniable" life, free from anxiety for five years, their work, lodging, and food being secured to them for that period; whilst the free Indians have all the trouble and worry attaching to insecurity of work and provision for the family existence, it is a remarkable indeed, and surely deserving of closer scrutiny, to find this abnormal proportion of suicides amongst the indentured class. Moreover, we find that the ages of suicide range from 60 to 23 years, including both sexes, and

that the average age of suicide is something over 20 years. Men and women do not commit suicide in the prime of life for no ostensible cause, and it is obvious that searching inquiry into this matter is urgently needed. The facts constitute a public scandal of first class dimensions, and it is astonishing that the employers themselves are apparently content to remain complacently satisfied with the meagre information concerning suicides supplied by the Protector's Annual Report.

The Deputy-Protector, Mr. A. R. Dunning, is "strongly opposed to Brahmins and Mohammedans, the former as priests of the Hindoos, having a great influence over the lower castes, which sometimes leads to insubordination. The Brahmin, too, is not accustomed to labour, the same remark applying to Mohammedans." We do not know that the Deputy-Protector has reliable data upon which to base such a condemnation of a body of men. The Brahmin has always been held to be very docile and obedient. The Mohammedan worker, too, has been considered to be a hard-worker and true to his salt. It is therefore a matter for surprise that Mr. Dunning's observation leads him to a contrary conclusion. We suggest to him that the Brahmins he has met with are only Brahmins so-called, and that both with reference to the so-called Brahmins and the Mohammedans, the cause of dissatisfaction lies elsewhere than with their caste.

The figures given by the Protector as to the savings of the men are most interesting. There were 1,753 depositors in the Savings Bank, having £41,268-10-8 to their credit. The average amount, therefore, is £23-10-10. Only £1,692-13-0 was remitted to India during the year. During the year under review, 2,078 Indians were returned to India. They declared their savings to be in cash and jewellery, £18,297-10-0, the average being £11-16-0 per head. The amount of sterling, therefore, sent or taken from the country to India is infinitesimal, and the ground is at once cut from under the feet of those who insist upon the constant drain of wealth from South Africa to India. We are often told, moreover, that these immigrants can, on their return to India, easily live on the savings made by them, and that, therefore, it would be no hardship to Indians to be sent back to India at the expiration of their indentures, especially if they have served for ten years. Now the figures given by the Protector brush aside the contention entirely. Neither the deposits in the Savings Bank, nor the actual cash and jewellery taken by the Indians in India, would be enough to last a lifetime, nor would any of the sums be sufficient capital to produce interest enough to enable them to live even in a poverty-stricken country like India. There seems to be nothing to boast of in the figures produced by the Protector.

It would be a very serious thing if over 1,700 depositors did not have to their credit in the Savings Bank over £40,000. This, it should be remembered, does not represent a year's savings, but an accumulation covering a period of many years. In our opinion, therefore, the statistics above-mentioned are a complete answer to those who advocate the compulsory return of time-expired Indians.

There are other features in the report to which we hope to allude in a future issue. Of the many questions that engage the attention of the public in the South Africa, that of indentured labour in Natal is not the least important.

IN OUR LAST ISSUE, WE PUBLISHED extracts from the Annual Reports of the Town Council Licensing Officer and the Inspector of Nuisances of the Borough of Durban.

Mr. Molyneux draws attention to the fact that the licence returns show a further decrease in the number of Asiatic licences. The statement is one of considerable importance, for it is a stark argument of a certain type of irreconcilable anti-Indians that the coast port is being gradually more and more swamped with Indians, unfairly competing in trade. Mr. Molyneux' denial should go a long way to convince these good folk of the error of their ways. Another aspect of the matter, however, is one with which we are not, at present, at liberty to deal at length. It is to what extent a deliberate attempt is being successfully made to "freeze out" Indians from Durban. After the Hoondamal case, and several other instances of greater or less importance, it would be rash to assert that the decrease alluded to was due to normal causes alone. Slack times may undoubtedly be a serious factor in the situation—but is there not something to be learnt that is not to be found in Mr. Molyneux' report? Mr. Daugherty's tribute to the cleanliness of the Indian cow-keepers is very welcome, and should dispose of certain unfounded complaints that are always on the lips of irresponsible persons. But even more welcome is the information that the Natal Indian Congress has, by its timely co-operation, been able to reduce the factors making for disease and disorders in the Indian community of Durban. We should very much like to see something in the nature of regular house-to-house visiting by our local leaders, the object being, of course, to instruct the more ignorant members of the community in the elements of sanitation and hygiene.

STRIKE IN BOMBAY.—The London Correspondent of the *Natal Mercury* cables that, owing to the postmen's strike in Bombay, the postal service is paralysed.

A CORRESPONDENT FROM BARTERTON writes to the following effect, in our Gujarati columns:—

Permit Law Administration in the Transvaal

Persons having false permits are alleged to come through Delagoa Bay. On a route, two S.A.C. officers board the train at Komati Poort and examine permits. If they find any discrepancy in the thumb-marks, at midnight such persons are lodged in what may be called a gaol. Those who have no permits at all are lodged in a fairly ventilated room, but those who are suspected of having false permits are locked up in a room with a six-inch window. If such persons want to go out for natural purposes they knock, and the Kaffir police open the door. They are given local meal and salt for lunch. About four days elapse before the men are brought before the Magistrate at Barterton. In Barterton, if the men are uneducated, the penalty is £50 and three months or six months together if the fine is not paid. If they are educated, the penalty is not so heavy. How nice it would be if an Indian came with false permits! The magistrates in Barterton are willing to help cases of distress, but they are not even allowed to go in. When any Indian is ordered to be deported, the Kaffir Police take him on foot.

We need not comment on the above statement. We hope our correspondent has unconsciously exaggerated the facts, for some of the proceedings are utterly illegal. After the order for deportation, the law makes no provision for physical compulsion. We bring the matter to the notice of the Colonial Secretary and the Registrar of Asiatics for investigation, and shall be glad to publish any statement that may be sent to us.

THE TRANSVAAL PRESS HAS ENTIRELY missed the point of Mr. Duncan's paper, viz., on behalf of the Transvaal Government, to revise the existing legislation so far as it affects Asiatics.

The Proposed Asiatic Legislation

Every one of the papers seems to have been completely "taken in" by the euphemistic language adopted by the Colonial Secretary. Now many of the editors are either lawyers themselves or have received legal training, and it is very remarkable that not one of them has been able to analyse correctly the legal position, as it at present is, and compare it with the condition of affairs that is to obtain if Mr. Duncan's forecast becomes law. It is quite obvious that no newspaper in the country has shown its capacity to appreciate the situation at all adequately, and the British Indian community has a right to voice a strong protest against the manner in which its interests have been dealt with by the so-called leading organs of public opinion in the Colony. Stress is ostensibly laid upon the need to do justice to vested interests, and Mr. Duncan's statements have remained unchallenged, except in our own columns. We marvel at this unexpected display of ignorance of the most elementary facts of the situation on the part of our contemporaries, and are quite unable to accede to their

claim to be able to fairly discuss the question of British Indians in the Transvaal. We should have thought that our columns, dealing with that question exhaustively, from time to time, would have elicited something like reasonable comment on the situation by them. We do not anticipate that legal subtleties will be appreciated or understood by the public, but we are, we submit, entitled to expect that a certain amount of lucid perception will be evinced, showing a reasonable apprehension of the fallacies and plausibilities of Mr. Duncan's anticipatory remarks. The fact that only the superficial aspects of the problem have been dealt with does not, we believe, necessitate clearer demonstration, but we should like to remark that if other matters of public interest are argued with as little show of acumen and discrimination, the country will need to look out for further-sighted advisers than it now possesses.

Natal Municipal Franchise

Petition of Natal Indian Congress

The following is the text of the petition addressed to the Secretary of State for the Colonies:—

To:

His Excellency, the Right Honourable the Earl of Elgin, P.C., &c.,
His Majesty's Principal Secretary of State for the Colonies,
London, England.

HUMBLY SIGNED BY:

Your Petitioners beg to draw your Excellency's attention to the Municipal Corporations Consolidation Bill passed recently by the Natal Parliament.

Your Petitioners have not fled with thankfulness Your Excellency's despatch endorsing some of the objections raised by the Indian community to the Bill in question.

Your Petitioners, however, feel aggrieved that one of the objections raised against the Bill by your Petitioners has not been considered by Your Excellency, namely, the proposed disfranchisement of British Indians as voters at Municipal elections.

When the Bill was under consideration by the Natal Parliament, the Indian community presented a Petition embodying its objections to the Bill, copy of which is hereto attached for Your Excellency's information.

British Indians resident in Natal feel that if they are deprived of the Municipal franchise, it will be a very serious grievance and will be a departure from the declarations of the responsible statesmen of Natal at the time the measure disfranchising Indians as to the Parliamentary vote was passed. It was then recognised that, if India did not possess parliamentary institutions, it certainly enjoyed municipal institutions, and that there were in

India thousands of municipal voters. No legitimate ground has been urged in favour of the contemplated disfranchisement. Indians do not aspire to any political power in the Colony of Natal, but they naturally resent interference with municipal liberty when they pay the same rates as the other ratepayers.

It has often been said that the Indian population in Natal is, for practical purposes, composed only of Indians of the indentured class. It is respectfully urged that such a statement would be hardly fair, in that that there is at present in Natal a population of free Indians, who have paid their own passage-money, number about fifteen thousand, of whom the largest portion is to be found in Durban. These men belong to a very respectable class, and are mostly merchants and those connected with mercantile business. Some of them are even highly educated in the English language.

Your Petitioners humbly submit that to disfranchise such a class of people would be to subject them to uncalled for degradation.

Your Petitioners therefore respectfully pray that Your Excellency will be pleased to favourably consider the subject-matter of the petition and grant such relief as may be meet and proper.

And for this act of justice and mercy, your Petitioners, as in duty bound, shall for ever pray, etc., etc.

Dated at Durban this 15th day of August, Nineteen Hundred and Six.
(Sd.) DAWUD MAHOMED,
President.

J. H. A. JOHANNES.

M. C. ANGLIS.

Joint Hon. Secretaries.

Copy of the Petition to the Legislative Assembly was annexed.

Parliamentary Voters' Roll

Durban Indian Applications

On Thursday, 16th inst., before Mr. Binns, Chief Magistrate, Bernard Gabriel, local Indian advocate, made application to be placed on the roll, he being qualified both as an owner and a renter. In reply to his Worship, he stated that he was an advocate of Natal and an English barrister. He was born in the Colony. He owned a fourth share in a property at Wall's Avenue, and rented a property in First Avenue.

The application was granted.

The Field-Cornet also handed in applications received from two Indians, a barman and a photographer respectively, who claimed to be put on the roll as owners. The Magistrate remarked that he had instructions to refuse to put Indians on the roll.

His Worship said that he would go into the matter on the following day and advised the applicants, who were present in Court, that it would be advisable for them to be represented by counsel.—*Natal Mercury*.

Johannesburg Jottings

[BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE]

NO PARTY QUESTION. One of the most striking points of Mr. Morley's address in the House of Commons, in the debate on the Indian Budget, was that which dealt with his attitude towards Mr. Keir Hardie's amendment, that the salary of the Secretary of State for India should be placed on the Estimates, instead of being a charge upon the Indian revenues, with the object of emphasising the responsibility of the House of Commons in Indian affairs, by providing more effective control over them. Mr. Morley took the line that, were the House to agree to such a proposal, the effect would be to make Indian affairs a party question, which he deemed to be extremely reprehensible. Unfortunately, Mr. Morley's attitude of *non possumus* does nothing to intensify the interest of Great Britain in matters relating to the welfare of the Indian people.

CINDERELLA TREATMENT. It is almost axiomatic, in the present phase of human nature, that what is everybody's business is nobody's business. Criticism is often one of the best levers in the securing of reform, and it is well-known that a strong Opposition is a most valuable adjunct in the right performance of public business. It is worthy of notice that no less than 89 members voted for the amendment, as against 153 against, so that it is obvious that there is a growing feeling in the House of Commons that it should be more frequently consulted in the conduct of Indian affairs.

THE CAPE TOWN RIOTS. A terrific hullabaloo has been raised over the excesses recently committed at Capetown by bands of coloured hooligans, led by a few misguided white men. I have not seen a single newspaper utterance showing any degree of sympathetic understanding of the situation. On all hands are to be heard expressions of contempt and anger, but there seems to be but little of the spirit of inquiry abroad as to how such a forlorn class of people comes to exist in Capetown, and, unfortunately, their misdeeds are likely to do infinite harm to the cause of the coloured people all over South Africa. That is the penalty of a people struggling for more sympathetic recognition.

A FEW CAUSES. Yet it does not require much research to discover some of the causes of this sudden conflagration. We simply find a replica of that inevitable submerged element to be observed in every town of any magnitude. A people neglected, despised, regarded as outcast, will probably separate into two bodies, one of which is strengthened under the ordeal, and the other sinks from one

stage of degradation to a still lower one. The Cape Colony has not done its duty to the coloured people, and has neglected practically every opportunity of increasing their educational facilities. The coloured people have been used as a pawn in the political game, promised much, and then cast off. The result is obvious, and the worst element has simply broken loose when the restraining bonds were slightly relaxed. It is only human nature, and the lesson should be learnt in time.

ILLEGAL IMMIGRATION. One of the local papers last week announced that many Indians (amongst other "undesirables") were obtaining admittance to the Transvaal via Komati Poort. The same statement has been made before, without any show of proof, and has been swallowed by the Conventionites and their following. Rhodes was right when he urged constant reiteration, if one wished to make an impression, and Mr. Duncan seems to have been duly impressed by the reiterations of Loveday and Company, through the medium of the Asiatic Department. In any other country than this, such statements would have prompted a public inquiry, and a cry would have been raised that the Asiatic Office was being inefficiently administered. That that is so there can be little doubt, but it is entirely in favour of those Indians who are being excluded from the country by reason of official dilatoriness and red-tape.

ESSENTIAL CHRISTIANITY. Lord Selborne, as preacher, is always deserving of attention. This is what he said at the recent laying of the foundation stone of a church in Pretoria:—

Although I shall always do all in my power to increase the number of cattle on the veld and the dividends on the Rand, so far as I can honourably do so, I want to impress upon the people of this country that this country cannot stand on the cattle of the veld or the dividends of the Rand. They are all right in their proper place; but unless this country remains Christian, feels a moral responsibility, and realises that there are many questions higher than the increase of cattle and the output of gold, then this country can never rise to those heights which I believe God has in store for South Africa.

Unless we do remember that until all these things are only means to an end, are only given to us to account for, and that we should be responsible for them—unless the people of this country are absolutely impressed that there is no good developing South Africa, or uniting South Africa, or handing down South Africa to their descendants unless they hand down a South Africa endowed with the pure faith, unless they hand down a Christian South Africa, then all this effort will have been lost, and will be of no avail.

Great as is the need of a civilised community for the inspiration of Christian faith, I know no civilised race that has as great a need of it as we here, because in addition to the ordinary responsibility of civilised men we have here this most difficult and most weighty of all responsibilities—the responsibility of the native races. It will require the utmost wisdom of man, as well as the utmost effort after justice, if that problem is to be wisely solved.

Essential Christianity is also needed when dealing with the Asiatic problem, and I would, in this connection, quote the maxim—"Love thy neighbour as thyself."

The Native Trouble

A Minister's Satire

We take the following from the *Natal Mercury*. It is an extract from Mr. Crosse's sermon at the recent Thanksgiving service:—

A man had said to him that the natives were a "pest" to be crushed out—annihilated. Suppose God had said that of sinners. Where would that enlightened doctrinaire upon the native question be now?

"Why," said Mr. Crosse, "only a few weeks ago I had to go in the middle of the night to stop a row in a house. What did I find? A white man—an Englishman, drunk, fighting with a white woman—an English woman—with whom he was living, and seven or eight kafirs—these 'pests' were protecting the children—one of them nursing the little new-born white baby of these two noble members of the great and holy white race, whose mission it is, forsooth, to annihilate the black 'pests.'"

"Nor was that all; for that drunken white man has been since found to be one of those abominable villains who make money by supplying the natives with intoxicating liquor!"

"If pests are to be exterminated," continued the speaker, in accents of the truest scorn and indignation, "it would surely be well to begin with such a brute as that white man. Now that the rebellion is over—the rebellion which, whatever its cause, had to be promptly and severely dealt with—we will forgive, even as we have been forgiven by God, for our many acts of rebellion against him. Surely the position of the natives now—to all those who think and study, and try to understand—is that of suppliants who ask, not for mercy, but for sympathy. 'Try to understand us better, and we will be faithful and loyal to you.' And God, in this our moment of triumph, bids us go on our knees, and think if there is not a debt on our part to the native who has never been fully paid—a debt of sympathy."

FLOODS IN BENGAL.—The London Correspondent of the *Natal Mercury* cables that floods on a scale never known before have occurred in Bengal. Large tracts of country are under water, and the roads and railways have been destroyed. Altogether, 20 in. of rain have fallen in a few days, and the inhabitants are boating in the streets. It is feared that there has been a heavy death-roll.

A Plea for India

"The New Hope"

In the course of a letter recently addressed by the Hon. G. K. Gokhale to the *London Daily News*, he says:

"The position briefly is this: A foreign bureaucracy, whose members live in the country only long enough to earn their pensions, governs India, uninfluenced by Indian public opinion and uncontrolled in practice by any higher authority. As a result, Indian interests are systematically subordinated to the interests of the Army. The European services, and the European capitalists. The steady and continuous rise in the death-rate of the country, and the miserable pittance spent on elementary education, show how insufficient to satisfy any imperial mind as to the low place occupied by the interests of the people on the Government slate. Our death-rate, according to the Statistical Abstract for British India (a parliamentary publication), was under 25 per thousand in 1882-84. It rose to 30 per thousand in 1892-94 (before recent famines or plague appeared on the scene), and it is 35 per thousand to-day. As regards elementary education, the Government of India spends on it only about £200,000 out of State funds, as against 27 millions spent on the Army, and about four millions paid in salaries to Europeans in civil employ; only one child out of eight is at school and one village out of five has a school-house. Your Parliamentary grant to elementary education, it is interesting to note, is 16 millions for the current year.

Now, there is only one remedy for this state of things. It is to redeem the pledges given to the people of India by the Sovereign and the parliament of the country, and associate them steadily more and more with the management of their own affairs, till eventually India become an integral and self-governing part of this Empire. The practical steps by which this result is attained will necessarily have to be a matter of continued compromise between conflicting views. But as regards the necessity of moving forwards, I hope there will be no difference of opinion among those who represent the forces of democracy in this country, and I earnestly trust that this will be made amply clear by Friday's debate.

At present, we in India are moving in a vicious circle. The bureaucracy wants to keep the educated classes out of the government of the country till the masses have been qualified by education to take an intelligent part in public affairs. No steps, however, are taken to push on mass education, and there is no chance of such steps being taken till we have a large voice in our own Government.

The officials again constantly speak as though the responsibility for redeeming England's pledged words were ours and not theirs. They for-

mulat; no proposals of their own and confine themselves merely to picking holes in what we urge. Their most favourite plea for inaction is that the people are not yet qualified for any substantial measure of self-government. Mr. Gladstone once observed: 'It is liberty alone which fits men for liberty. This proposition, like every other in politics, has its bounds, but it is far safer than the counter-doctrine, Wait till they are fit.' The officials in India, however, do not recognise the wisdom of that observation."

Indian Stretcher-Bearer Corps

Governor's Thanks

The following letter has been addressed by His Excellency, Sir Henry MacCallum, Governor of Natal, to Mr. M. K. Gandhi:—

King's House,
Durban, Natal.

7th August, 1906.

Dear Mr. GANDHI,

I cannot allow demobilization to take place without placing on record, on behalf of the Government, my appreciation of the patriotic movement made by the Indian community of Natal in providing a Bearer Company for service in the field during the rebellion.

The number of casualties in our forces has been providentially small, and the labours of the Company have not therefore been as heavy as they would otherwise have been.

At the same time mention has been made to me of the good services rendered by those who volunteered for this service, and of the steadiness displayed by them. I should feel obliged if you would be good enough to convey to all the ranks who served under your command my best thanks for the assistance which they have given.

Yours faithfully,
(Sd.) HENRY MACCALLUM.

Travelling on the C.S.A.R.

The following further correspondence has been submitted to us for publication:—

To the Chief Traffic Manager,
C. S. A. R.,
P.O. Box 1347,
Johannesburg.

Dear Sir,—I beg to acknowledge your letter of the 19th ult., C. No. 3053. I am now approaching the British Indian Association about the arrangement with your Department. In the meanwhile, I now find that I cannot travel from Pretoria by the 5 p.m. train to Johannesburg.

I shall be obliged if you will kindly let me know whether Indians are prohibited from travelling by that train.

Yours faithfully,
(Sd.) OMAR LATIF
Malay Location, Johannesburg,
10th August, 1906.

Imperial Parliament

British Indians in the Transvaal

Mr. HAROLD COX asked the Under Secretary of State for the Colonies whether the Government of her late Majesty protested on any occasion to the Government of the Transvaal Republic against the use of the word "Native" to include her Majesty's Indian subjects; and whether that protest was ever withdrawn.

Mr. CHURCHILL: His Majesty's Government, in the negotiations which terminated in the arbitration at Bloemfontein in 1895, refused to admit that the word "Native" in the London Convention covered Indians. In view, however, of the circumstances of the case, they agreed to legislation by the South African Republic in derogation of the strict interpretation of the Convention.

Mr. HAROLD COX asked the Under Secretary of State for the Colonies whether the word "Native" in the Treaty of Vereeniging included his Majesty's Indian subjects; and if so, whether his Majesty's Indian subjects were entitled, as "Natives", to acquire freehold property in the Transvaal.

Mr. CHURCHILL: I have previously explained to the hon. member in an answer to a question on March 15 that it was asserted that the proposal to admit British Indians to the franchise was a breach of the spirit, if not of the letter, of the Treaty of Vereeniging which engaged that the question of granting the franchise to Natives would not be decided until after the introduction of self-government. The late Secretary of State felt bound to take account of this view, and accordingly stated in his despatch of March 31, 1905, that, having regard to the terms of peace, his Majesty's Government had been unable to make provision for the representation of any of his Majesty's coloured subjects. Under the special law applying to Asiatics, Law 3 of 1885, British Indians cannot be owners of landed property, save only in the streets, wards, and locations which the Government shall for sanitary purposes point out for habitation.

Japanese and Germans in the Transvaal

Mr. HAROLD COX asked the Under Secretary of State for the Colonies whether the subjects of his Majesty the Emperor of Japan enjoyed the same rights and privileges in the Crown Colony of the Transvaal as the subjects of the German Emperor.

Mr. CHURCHILL: All Asiatic races are subject to certain disabilities which do not apply to Europeans.

CULTURE AND WEALTH.—Culture is missionary and wealth is not. Culture calls on men to learn, and wealth only asks to be let alone.—Principal Forestry in the British World.

Durban Licensing Board**Indian Licence Wanted****Licence Refused**

A special meeting of the Licensing Board for the Borough of Durban was held in the Council Chamber yesterday morning. Mr. P. L. Chappe presided, the other members present being Mr. J. Nicol, senr. and Col. F. McCubbin, C.M.G.

Messrs. Drew & Milne applied for a bar licence for premises situated at the corner of Grey and Victoria Streets. Mr. C. P. Robinson appeared to support the application, as did Mr. Wylie, K.C. Mr. O. J. Askew appeared to oppose on behalf of the Durban Alliance, also St. Aidan's Mission and the Durban Home. Mr. Geo. Goodricke opposed on behalf of the Mohammedan community.

A. Milne, one of the applicants, said that he had previously unsuccessfully applied for the licence, but he had had now further requests for the licence, and had received more signatures. The Indians wanted a bar entirely for the coloured classes, and this bar would be entirely for their use, as they were liable to insult in other bars. The premises were situated in the middle of the Indian neighbourhood. The secretaries of the Indian clubs desired such a place.

In reply to Mr. Wylie, applicant said he had prepared the place specially for Indians, who complained that they were frequently ill-treated by Europeans.

Cross-examined by Mr. Askew: He would not wish to supply Europeans with liquor in the bar he asked for. It was not a fact that there were ten bars within 500 yards of the premises he wished licensed. He had previously made two applications. Eight or ten Indians had called on him asking him to apply for a licence. The licence, if granted, would be of benefit to himself and the Indians.

In reply to other interrogatories, applicant admitted that certain Mohammedan Indians opposed the licence.

At this point Mr. Geo. Goodricke said he appeared to oppose on behalf of the Mohammedan community.

Applicant said he did not propose to close the West End Bar if his application succeeded. The premises sought to be licensed belonged to Pillay.

Answering the Chairman, applicant said he should discourage European trade in the new premises. He could not, however, refuse to serve Europeans.

By Colonel McCubbin: Witness had some difficulty in controlling the Indians who went to his present bar.

Applicant said he was to pay £705 a month for the store if he secured the licence. He could not say whether the store ordinarily would only fetch £15 a month. He would be willing to have his licence endorsed that Indians only would be served.

A numerous signed petition against the licence was presented by the Mohammedan community.

Frank Drew testified to proper statutory notice having been given. He was in partnership with Mr. Milne. He would be prepared to have a licence endorsed to supply Indians only. The Indians had separate churches, schools, associations, but they had no separate caffen.

Cross-examined by Mr. Goodricke: The Mohammedan School and Roman Catholic Cathedral were not very far away from the premises sought to be licensed. An Indian hospital might exist in Victoria Street; if so, he was pleased to hear it.

Robert Brinkworth, canvasser for applicant, said he had canvassed the Indians in the ward; also Indians coming in from the country and those going out. He also superintended a canvass of adherents of St. Aidan's Indian Chapel. That petition was signed by 19 persons. He also personally supervised the canvass of persons being residents and property owners near Grey and Victoria Streets. That was signed by 48 persons. Another petition was signed by the Indian vendors of vegetables and fruits. Indians in Durban to the number of 2,929 had signed the petition in favour of the licence, in addition to 870 Indians who sold fruit and vegetables.

Indian canvassers evidenced to the result of their solicitations. They said the Indians were greatly in favour of the licence being granted. They preferred to have a bar of their own. Witnesses were sharply examined as to the genuineness of the signatures.

C. P. Harvey spoke to canvassing the ward in the interests of the applicants. In the ward, 710 signatures had been obtained, and the radius petition (150 yards) contained 132 signatures.

P. M. Peters, Indian interpreter to the Durban Police Courts, gave evidence in support of the licence. He considered that a place such as was sought would be better controlled than existing bars. At a European bar, Indians could drink until "they finished," but at the premises sought the influence of Indians would have a good effect. Indians might help a man home—or they might sleep off the effects of drink on the premises. It was advisable to centralise the drinking.

Chief Constable Alexander spoke in favour of the licence being granted. At the previous hearing he had adduced points in favour of the applications, and he did not withdraw from what he had said three months ago. In India the Indians had first-class places, and he considered Durban should give proper facilities to respectable Indians. The present Indian licensed premises were a disgrace to the town and to the Colony. The proposed premises were admir-

ably suited to the purpose, and the drinking would be centralised. The rum sold at present to Indians was rank poison, and calculated to do the greatest possible harm. The Arabs had come to India, and said that the proposed licensed premises were near the Mosque. But these gentlemen forgot that at the present time 2,000 Indians were near the Mosque, and they continually chattered a lot of magpies! That did away with the idea of quietude. The respectable Indians ought to have a decent place provided for them.

Mr. T. W. Edmonds opposed on behalf of the Durban Home. The Board had passed a resolution opposing the granting of the licence, on the dual grounds of the premises being contiguous to the Home, and that no more licensed houses should be allowed in the neighbourhood.

The Rev. John Gould opposed on the grounds that the premises were within 200 yards of the Indian Mission, and 50 yards of a native Mission Church.

The Rev. A. D. Brown, minister in charge of St. Aidan's Indian Mission, opposed. The congregation of that Mission had passed a resolution in opposition to the licence.

Prominent Mohammedans strongly urged that the licence be not granted. Mohammedans were teetotalers, and the introduction of a licence in their midst was calculated to do great harm. The Mosque, attended by 1,000 people, was near the premises, and the congregation was practically unanimous against the issue of the licence. It was the earnest wish of the Mohammedan community that the application be refused.

Counsel addressed. The Board retired, and were absent 20 minutes.

The Chairman said the Board saw no reason to depart from their previous decision, and considered that not reasonably sufficient grounds had been adduced for the issue of the licence. He added: "The Board, in arriving at this decision, regret that no provision exists under the Liquor Act, which would enable them to grant a licence for the carrying on of an Indian business only."—*Natal Mercury*.

INDIAN MAILS. The following mail for India per Messrs. King and Son's Natal Direct Line is advertised: for Colombo and Calcutta, S.S. *Umbuto* (August 21). We are informed that the Indian-African Line boat, S.S. *Clavering*, sailed from Calcutta with cargo for Durban and Delagoa Bay on the 3rd of August, and may be expected to arrive here on or about the 25th August. Cargo is now being booked for the next steamer, S.S. *Adanga* which is due to leave Calcutta on or about the 3rd of September. Agents at Calcutta Messrs. Chhatra & Co. Local Agents, De Waal, Balwé & Co.

Permit Department in the Transvaal

Scathing Indictment

Copy of the following letter, addressed to the Colonial Secretary, has been forwarded to us for publication:

Sir,—We have the honour to place on record certain grievances which our Mr. Lichtenstein had the privilege of discussing with you at a recent interview, in connection with the prevailing system governing the issue of permits to British Indians.

We submitted that the system in vogue was vexatious and embarrassing, and worked great hardship and injustice in cases of a *bona fide* character: that the adjudication of applications appears to be distributed among a number of individuals and bodies acting without cohesion, thereby giving rise to vacillation and infinite delay. We further submitted that decisions are given by the Department in conflict with the laws, or the interpretation thereof, namely, Law 3 of 1885 and Ordinance 5 of 1903.

We have been asked by you to state specific cases upon which we have ventured to formulate our complaints, with which request we have the pleasure in complying as follows:—

1. Sheik Dawood (E 1931). On the 21st of June we wrote to the Registrar of Asiatics for a permit, on the ground that our client was registered under Law 3 of 1885, was a refugee in the late war, and was in possession of an (Orlanders' pass. Upon further enquiry a few days later, we were informed by the Registrar of Asiatics that the matter was referred to the Advisory Board; that it was, however, difficult to get the Board to sit, and the matter must, therefore, await the pleasure of the Board. Upon further enquiry some weeks later, we received a letter from the Department, namely, on the 10th July, that, in reference to our letter of the 21st of June, the application had been forwarded to the Advisory Board for investigation.

2. On the 22nd of June, 1903, we wrote the Registrar of Asiatics applying for a permit on behalf of Moosa Acjee, a refugee, who left the Transvaal in October 1899, and the holder of certificate under Law 3 of 1885. Of this we have heard nothing since.

3. Hafjee Moosa (E 1970). This is an application by Moosa for the admission of his minor son. In reply, the Registrar asks for proof of parentage and of age. On the 21st of June, we submitted the names of a number of respectable Indians, residents of Potchefstroom and Pretoria, and if these were deemed insufficient we asked what further references were required, and we suggested a Doctor's certificate with regard to age. On the 26th of June, we receive a letter that the matter will be now investigated by an officer who is proceeding to Natal.

4. Saboor Manjee (E 2313). This is a youth admitted into the Colony under regulations authorising those under sixteen to enter without a permit. Upon application for a permit, the same is refused by the Registrar on the ground that applicant is twenty years of age, and therefore, he must have come into the Colony when he was over sixteen. We submitted a doctor's certificate that applicant's age is about sixteen. This certificate is rejected; we thereupon submitted a certificate from the District Surgeon of Pretoria that the age of applicant is about sixteen years. The latter certificate is also of no avail, and no medical testimony whatsoever, we must assume, in regard to age is recognised by the Department.

5. Abraham Amod (E 2260). This minor was authorised to enter the Colony, but on presenting himself at the Asiatic Department, he is considered of the age of sixteen, and he is, therefore, ordered to leave the Colony, notwithstanding medical testimony that his years are not more than twelve.

6. Rama Bhulla. On the 25th of June last we forwarded the affidavit of the father in favour of his minor son, and we have heard nothing of this since, and the permit granted to the boy in Natal has, in the meanwhile, expired.

7. Cassim Essop (E 2119). On the 9th of June last application was made on behalf of the father for his minor son aged eleven years. On the 20th June we are asked for a thumb impression of the father. This is complied with, and on the 3rd of July we are informed the application will be investigated at Durban at some future date.

At the moment of writing, we are reliably informed that your official representative at the Coast has not yet begun his investigations, although we understand he left here some weeks ago. This is prejudicial to our clients: the permits to stay in Natal are only given for a very limited period.

8. Mancha Cassim (E 1974). This party, having lost his permit and registration certificate, applies for duplicates on the ground that he can not obtain a hawker's licence without production thereof. He is, however, arrested for not having taken out registration certificate under Law 3 of 1885. The certificates, however, granted under this law, do not appear to be recognised by the Asiatic Department (*vide* evidence of the Chief Clerk). Our client is acquitted. We thereupon apply for a duplicate permit and registration certificate, and we are asked in reply on what grounds our client bases his claim to a registration certificate. We do not understand the purport of this query, as this is followed by another letter in which the Registrar says he is not able to furnish us with the documents required. Our Client is, therefore, unable to pursue his livelihood.

9. We are informed that duplicates of permits and registration certificates cannot, under any circumstances, be granted (*vide* letter from the Registrar re Ebrahim Ayob E 2350). On the 20th of June, we applied for duplicate in favour of Mahomed Ebrahim (E 2258). On the 4th July we received a form of affidavit with a request that same should be filled up by him. If the Department has ruled that no duplicates can, under any circumstances, be issued, we fail to see the purpose of the above request.

10. Jugjeevan Boola (E 2008). On the 12th June the Department requests our client to forward registration certificate issued by the late Government, also any other documentary evidence that he resided here before the war, and what his occupation would be in the event of the granting of authorisation. We duly forwarded the certificate in question and stated that our client is by occupation a tailor. On the 2nd of July we learn that the matter is forwarded to the Advisory Board. On the 13th July we are informed that a permit cannot be granted. In this case we are confident that an investigation before a Magistrate would result in our client receiving exemption.

11. We are asked in many instances what proof of guardianship, of age and of death of parents we can furnish (Fakir Jeeva, E 1997). We should be pleased to know what kind of proof the Department will accept, as the evidence of respectable Indians and medical testimony are rejected.

12. Eazy Ebrahim (E 1641). On the 30th of April last we applied for registration certificate on behalf of this person, on the ground that he came into this country over three years ago, when under sixteen, and we tendered £3 for the registration certificate under Law 3 of 1885. Our client, however, is ordered, by the Department, to quit the Colony immediately, otherwise he will be subject to prosecution under Law 3 of 1885 and Ordinance 5 of 1903. The matter is thereafter allowed to be re-opened, on condition that we furnish further affidavits, especially the affidavit of a respectable white man as to the length of applicant's residence in Pretoria. The additional affidavits, which seemed to us to meet the requirements of the Registrar, were duly furnished. On the 13th instant we are informed decision cannot be altered.

13. We have to state that applicants for permits in the Transvaal are obliged to come to Pretoria, say from Pietersburg, Standerton or Middeburg, and are kept here for days and weeks at considerable loss and inconvenience, during which time they are examined by the officials of the Department, particularly the chief clerk. We also averred that the investigation was pursued by detectives. This the Registrar denies. We shall give a few cases in point.—In re

Mahomed Ebrahim Hassim. A certain Essok was examined in the location by Mr. Major, a Sergeant of police, and certain Ismail Jaffa was also examined by him at the Charge Office, where he was asked to proceed for this purpose. In re Maunkehand Hemchand, certain Vyas and Nagardas were examined again by the said Mr. Major.

14. Essop Ally (E 2407). On the 14th instant our clerk called upon the Registrar, and referred to a letter emanating from our office, dated the 12th instant, asking the mode of procedure to be adopted in safeguarding the return of our client, who contemplated a visit to Delagoa Bay, he being the legal holder of Permit No. 8865 and registration certificate No. 6376, both of which have been lost. Our clerk was referred to the Chief Clerk, who informed him that (our client being in possession of a letter from the Chief Secretary of Permits, Johannesburg, recording the fact of his being the registered holder of the permit and registration certificate aforesaid) no difficulty would be experienced, but that in the event of the Permit Office at Komati Poort requiring any authentication, the Registrar here would, on receipt of a wire from that office, telegraph the necessary authorisation to re-enter the Colony. On the 16th instant, our clerk called upon the Chief Clerk, and showed a wire received from our client, and asked that the necessary authority be accordingly wired to Komati Poort, embodying the request in a letter which was handed to him. Our clerk was thereupon told that a certain form would be forwarded to our office to be sent by us to our client for the purpose of obtaining an impression of his thumb, and that on the return of the form the matter would be considered, a procedure we protested against, in the face of the assurance previously given.

We have also to allege, without wishing to impute the slightest reflection on the honour of any official, that the testimony of one or two particular Indians in Pretoria is unservedly accepted in favour of applicants.

We take the liberty of saying that the system is both unmethodical and inconsistent. We have the Magistrates (in their administrative capacity), the Registrar of Asiatics, the Advisory Board, and Mr. Burgess to consider and decide among themselves the merits of any application, whilst the recent cases of Bhyal, Adam Ebrahim, and Mancha Cassim, decided in our Courts, are illustrations of the fact that the decisions of the Department are not reconcilable with the interpretations of the Law.

We have endeavoured to place before you the difficulties, obstacles, and delays which we are obliged to contend with, and although, in our opinion, the Peace Preservation Ordinance is used as an administrative weapon for a purpose for which it was

never designed, and instead of being used for the preservation of peace and order is being exercised to exclude a certain class, because another class wished to shut out competitors in business or to exclude a race which they think is undesirable for all sorts of reasons, which have, however, nothing to do with peace and order, we venture to hope, on behalf of our clients, that the carrying out of the policy which the Government has in view may speedily resolve itself into a system less involved and intricate than at present prevails, and whereby the evils we have dealt with may be remedied and redressed.

We have the honour to be,

Sir,

Your obedient Servants,

LICHTENSTEIN & BLAKE.

St. Anthony's School

Laying of Corner Stone

[SPECIAL TO "INDIAN OPINION"]

On Sunday last, 12th inst., after the usual service at St. Anthony's Church in Victoria Street, an interesting function took place. Bishop Delalle laid the corner stone of the new school that is now being erected for the Catholic Indian community of Durban. Amongst those present were Very Rev. Father Cenez, Administrator of Basuto-land, the Rev. Mother M. Rosary and Sisters, Mrs. Manikam, Mrs. Gray, and Messrs. H. L. Paul, Peters, Barbarik, Godfrey, and Donnelly.

Bishop Delalle was welcomed by Mr. V. Lawrence, on behalf of the Congregation and the Catholic Young Men's Society, who are, we understood, mainly responsible for the new building. Mr. Lawrence drew attention to the readiness with which the Bishop had responded to the invitation to lay the corner stone, and thanked him for his generosity in sparing time, when he could ill-afford to do so.

Bishop Delalle, in acknowledging his welcome, told those present that he was very glad indeed to be amongst them to perform the ceremony, and added that this was not his first connexion with an Indian Catholic community. He had, some years ago, been in charge of the Indian Catholics in Murrumbidgee, and he was sure that the Durban community was at least as enthusiastic and zealous as his old Congregation.

He pointed out the advantages of the new school, from many points of view, thanked the generous donors for aiding the good work of education, and expressed a hope that it would not be long ere he was called upon to assist at the inaugural ceremony of an extension of the church, that was so badly needed.

His Lordship then blessed the stone and proceeded to lay it, during which ceremony an appropriate hymn was sung by the choir.

In conclusion his Lordship repeated his thanks, and assured the audience that on his prophetic visit to the Holy Father, he would ask His Holiness

blessing for the Indian Catholics of Durban, who had come forward so generously. He then thanked the architect and builders on behalf of the Committee, and was presented by them with a silver bowl, suitably inscribed. Messrs. Bradford & Noble are the architects, and Messrs. Jacobsen and Sanburg the builders.

The proceedings concluded with three cheers for the Bishop, the visitors, and the priest in charge, Father Maingot, whose strenuous efforts the success of the scheme was very largely due.

The estimated cost of the building, which will be two stories high, is some £735, of which about £350 are already paid off. The school will consist of two class-rooms, with entrance and small side-rooms on the ground floor, the upper floor being a large hall, at one end of which a stage is to be erected. Some 300 students of all denominations will be accommodated, and higher instruction will be given by the Sisters.

The foundation stone bears the following inscription.

A. D. 1906

Collocavimus Primarium

Lapidem

Scholar St. Antoni

Henricus Delalle, O.M.I.,

Episc. Thuggensis—V.A. Natalis.

Correspondence

A Eurasian

To the Editor, INDIAN OPINION.

Sir,—In your issue of the 28th July last, under the heading of "Burgess Roll Court", I notice you have got my name down as an Indian Claimant. This is an error; I am an Eurasian, and prefer to be what I am, than be made to be what I am not.

I am,

Yours etc.,

A. A. SULLONG.

Mayville, P.O.

4th August, 1906.

Answers to Correspondents

C. B. SHUKLA (Capetown): Many thanks for your letter and enclosures. We hope to deal with Mr. Bryan's article in full in a week or so.—Ed. I.O.

FIREARMS AND AMMUNITION ACT. An "Act to amend the Firearms and Ammunition Act, 1905," is published in the Natal Government Gazette of the 31st ult., whereby the following section shall be added Part IV. of that act: "Any Native or Asiatic may be exempted from the operation of this part of the Act by a letter of exemption granted by the Governor. Such exemption shall continue during the Governor's pleasure, and may be revoked for any cause which he may consider sufficient."

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીક્સ—શનીવાર, તારીખ ૧૮ મી ઓગષ્ટ, ૧૯૦૬.

અંક ૩૩

અડવાડીક પંચાંગ.

***

ક્રીસ્તી-તા. ૧૮ મી ઓગષ્ટથી તા. ૨૪ મી ઓગષ્ટ સુધી ૪૦ સં ૧૯૦૬.

હિંદુ-શ્રાવણ વદ ૧૩ થી, બાદરવા સુદ ૫ સુધી સંવત ૧૯૬૨.

મુસલમાની-તા. ૨૧ જમાદીય આખરથી ૨ રજબ સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	ક્રીસ્તી તારીખ.	હિંદુ તીથી.	મુસલમાની તારીખ.	સુર્યોદય ક. મી.ક. મી.	સુર્યાસ્ત અસ્ત. ક. મી.ક. મી.
શની...	૧૮	૧૩	૨૬	૬ ૨૭.૫	૪૨
રવિ...	૧૯	૧૪	૨૭	૬ ૨૬.૫	૩૨
સોમ...	૨૦	૩૦	૨૮	૬ ૨૫.૫	૩૩
મંગળ...	૨૧	૨	૨૯	૬ ૨૪.૫	૩૩
બુધ...	૨૨	૩	૩૦	૬ ૨૩.૫	૩૪
શુક્ર...	૨૩	૪	૧	૬ ૨૨.૫	૩૪
શુક્ર...	૨૪	૫	૨	૬ ૨૧.૫	૩૫

અનુક્રમણિકા.

—x—

ગીરમીટીવાની સ્થિતિ	૫૮૩
હિંદીને સારું હિંદ... ..	"
ઈંડિઅન સ્ત્રેચર ચિરર કારની કદર... ..	૫૮૪
ઈંડિઅનમાંથી તારણ... ..	"
કરબત લાઇસેન્સીંગ બોર્ડની મીટીંગ... ..	૫૮૫
નાતાલમાં બંબર હાલનાં સાહસ... ..	૫૮૬
નાતાલ કોલોનીમાં હિંદીઓ	"
રોશની બિરોમાં ભયંકર આગ	૫૮૭
બેહાન-બર્જનો ખવડપણ... ..	"
રૂઢવની તાર... ..	૫૮૮
અલીગઢ કોલેજ કંબધે વધુ ખર્ચ... ..	૫૮૯
મોહમ્મદન એસોસિએશન... ..	૫૯૦
હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાઈટી.	૫૯૧
નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.	"
શ્રીકૃષ્ણ જયંતિનો મેલાવડો	૫૯૨
આજી વરતમાન	૫૯૩
તાહારી કાર્ટની નોટીસો... ..	૫૯૪
ખબર ભાવ... ..	"

અર્થા પત્રો.

ગાંધી પરમીટી હાવલ મનારાઓને મિત્રશ્રી... ..	૫૯૫
મોહમ્મદનો મુખપત્રો બિહ... ..	૫૯૬

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૧૮ મી ઓગષ્ટ, ૧૯૦૬.

ગીરમીટીવાનો સ્થિતિ.

નાતાલમાં આવત ગીરમીટીયા દિંદીઓ આવત દિંદી રક્ષક મી. પોર્ટીગલોરને વાર સીક તપસીય બહાર પાડી છે. તેનો કુંક હેવાલ અમે આપી ગયા છીએ. તેમાંની કેટલીક લોકોત નોંધ લેવાને લાયક છે.

મી. ડનીંગ નામન રક્ષક છે, અને તેઓ વીચાર બતાવે છે કે ગીરમીટીમાં આજીય તથા મુસલમાનોને નહિં લાવવા. આજીયો બીજા ગીરમીટીયાઓને પોતાની સત્તાને બળે ઉચકે છે અને પોતે કામ નથી કરતા. મુસલમાનો પશુ ખરોખર કામ નથી કરતા અને સામે થાય છે. આ બંને વીચાર પાયા વગર ના જણાય છે. જેને મી. ડનીંગ આજીયો માને છે તેઓ આજીય હોય એવો મોટો સંભવ છે. સાધારણ અનુભવ એવો છે કે મુસલમાનો કામ કરવાને ચપલ બાહોશ તથા રાહ હોય છે. મી. ડનીંગને એ ચાર માણસોનો અનુભવ ખરાબ થયો હોય એવી આપ્પા વરગતે પગોએ છે એ વારતવીક લાગતું નથી. આ આવત અમારા હાથેક લખાણમાં પણ દીકા કરેલી છે. મી. પોર્ટીગલોર હોરન જણાવે છે કે ગયા વરષે ગીરમીટીયાઓમાં ૩૫ આપધાત ચએલ. આ લોકોત બહુ ત્રાસ ઉપજાવનારી છે. દર વરષે ગીરમીટીયા હિંદીમાં આપધાત બહુ થાય છે. આમ થવાનું ખસુસ કારણ હોયું બેઠાએ; પણ તે આવત પુરી તપાસ ચાલતી હોય એમ જણાતું નથી. સાધારણ માણસ તો એવું અનુમાન બાંધે કે આલ્ટી બધી આપધાત થવાનું કારણ ગીરમીટીયા હિંદી ઉપર પડતી ઇજા, એ હોયું બેઠાએ. તેઓના ધણીઓને લાજમ છે કે તેઓએ પુરતી તપાસ ચલાવવી અને લોકોની પાસેથી જે લોકોત હોય તે રદ્દ કરવી. હિંદી રક્ષકનું કામ રક્ષા કરવાનું છે, તેથી તેમને લાજમ છે કે આ આવત પુરી જણીને તેમનો અંત લાવવો. એ પાંચીસ માણસો કયારે મુઝા ? કયા કયા પમેઢામાં, કેલ્યા વરસ નોકરી તપાસ, કેલ્યા વીચરના હતા ? આ બધી ખબર

જો આપવામાં આવે તો લોકોને વધારે અનુમાન બાંધવાનું મળી આવે. આ ત્રીણે અમે ત્રણ વરસ થયાં ચરચા કરી રહ્યા છીએ અને ત્યાં સુધી તેનો સતોષકારક નીવેડો નહિં આવે ત્યાં સુધી અમારે તે આવત છોડવાની નથી.

મી. પોર્ટીગલોરની નામમાં ત્રીજા તાજવા જેવી ચાલ ગીરમીટીયા આ શું પૈસા બચાવે છે તે છે. તેમના લીસામ પ્રમાણે દરેક દિંદી ગીરમીટીયા જે દિંદુસ્થાન થયો તેણે ધરેણા તથા રાહ માથા દીધે ૧૧ પૌડ બચાવેલ. પાંચ કે વધારે વરસને અંતે આટલા પૈસા બચી શક્યા તેમાં કંઈ મજદર થવા જેવું નથી. કોલોનીમાં ધણી વખત એવું કહેવામાં આવે છે કે હિંદીઓને ફરજ પાડી ગીરમીટી પુરી થયા પછી મોકલી દીધા હોય તો કાંઈ હરકત જેવું નથી. કેમકે તેઓ પૈસા પુષ્કળ બચાવી રાકે છે. પણ મી. પોર્ટીગલોરના લીસામ મુજબ જેટલું તેઓ એ બચાવેલું છે તે ગરીબ હિંદુસ્થાનમાં પણ ખસ નથી. ૧૧ પાણીઉપર માણસ આપી છંદગી દી કદાકી સકશે નહિ. એટલે મી. પોર્ટીગલોરના સાબીન કરી ચારે છે કે ગીરમીટીયા દિંદીને ફરજ પાડી પાછા મોકલી આપવામાં તેઓની ઉપર અન્યત્ર જુલમ મુતવડા જેવું છે.

હિંદીને સારું હિંદ.

આ અવાજ હિંદુસ્થાનમાં આજ હાથે મુખેથી નીકળે છે. હિંદુસ્થાનમાં આજે એકજ પ્રજા છે એમ કોઈ કહી શકતું નથી પણ આજે બધા એવું ધણીએ છીએ કે હિંદુસ્થાન એ એકજ પ્રજાનો મુલક કહેવાય આમ કરવાને સારું સ્વદેશભિમાની હિંદીઓ પોતાને સુઝે છે તેવા ઇલાજને બતાવી રહ્યા છે. તેમાંના એક "ઈંડિઅન વરડઝ" નામના ફક્તમાં નીકળતા પ્રખ્યાત માસીક ચોપાનીઆના અધીપતી છે તે એમ જણાવે છે કે ત્યાં સુધી હિંદુસ્થાનમાં જુદા જુદા ભાગના હિંદીઓમાંના ધણે ભાગ એકજ ભાષા બોલતો નહિં થાય ત્યાં સુધી હિંદુસ્થાનમાં એક પ્રજા બની રીતે નહિં થઈ શકે. ત્રીવરેક એલનારા જુદા જુદા ભાગમાં રીક માણસો તીકવી આવે છે. પણ તેમાંની લાંબા ધણીજ પોડી છે, અને

દમેલાં થોડીજ રહેશે. એવું કારણ મુખ્ય એક છે કે તે ભાષા અવગ્રી છે અને પરદેશી છે. સાધારણ માણસથી તે મદલુ નરિં થઈ શકે એટલે તે ભાષાવડે હિંદુસ્થાન એક પ્રજા થાય એ જનવાનો સંભવ નથી. એટલે હિંદુ સ્થાનમાંનીજ કોઈ ભાષા હિંદી કોઈએ પસંદ કરી પડશે. ગુજરાતી જંગમી તામિલ ત્રીજેરે જોવાનારા વચ્ચા હિંદી છે તે પણ તે ભાષામાંની એકે આખા હિંદુસ્થાન માં પસરી શકે એવો સંભવ થયો થોડો રહ્યો. આત્રીની ભાષા તો હિંદુસ્થાની રહી. આ ભાષા ઉત્તર હિંદુસ્થાનમાં બધા જોડે છે. તેનાં ર સંસ્કૃત અને કાસરી ભાષા હોવાથી હિંદુ મુસલમાન અનેને મજાક આવી શકે છે. વળી કાસરી અને સન્ધ્યાસી કોઈએ જોઈ ભાષા જોલવાથી તેઓ બધી જગ્યાએ તે ભાષાનો પ્રચાર કરે છે. ધણા ઈંગ્લેન્ડે પણ તેનો અભ્યાસ કરે છે. એ ભાષાનો વીસ્તાર બહુ છે ભાષા પોતે બહુ મીઠી છે, વીનયવાળી છે અને કોઈ અરેલી છે. તેમાં ધણા પુસ્તક લખાયાં છે અને હાલુ લખાય છે. એટલે હિંદિયાન વરસ ના અધીપતી એવી જુઓ કરે છે કે દરેક નીચાળોમાં સ્વચાળા ઉપરાંત આ ભાષાની કેળવણી આપવી જોઈએ. માગાપો એ પણ પોતાના છોકરાઓને આળપણથી હિંદુસ્થાની ભાષા જોવાના ટેવ પાડવી જોઈએ. તેજ હિંદુસ્થાનમાં ખરેખરી પ્રજા થઈ શકે.

હિંદિયાન સંચર બેરર કોરની કહર.

નાતાલના ચવરનર સર હેલો મેકકેલમે સેચર બેરર કોર ને કોમતી સેરા બન્ધવી છે તેની ચોખ તેંધ લીધી છે. તે નામદારે મી. ગાંધીને નીચેનો પત્ર લખ્યો છે :—

“ હુલ્લડના વખતમાં લગભગ મેદાનપર કામ બનવા માટે સેચર બેરર કોર કબી કરવાનું ને દેશભિમાની પગલું નાતાલ ની હિંદી કોમે સરકાર હવે તેની સરકારવતી હું તારીફ કરીને તેંધ લઉં છું.”

પ્રધરની મહેરથી આપણા લશ્કરમાં થોડાં માણસો ધાવડ થએલ હોવાથી કોરને ધણી તકલીફ પેડવી પડી નથી. છતાં પણ કોરનાં થોડાંડીઅરોએ જે અણુ કામ બજારેનું છે તે તથા સફત શક્તિ બતાવી છે તેથી હું વાંકું થયો છું. તમારી સરકારી તમે જે માણસોએ તેડકરી બજારી છે તે માણસોને તેમના કામ વાસ્તે મારો અભ્યક્ત નહીં કરશો તો હું આભારી થઈશ.”

હિંદીયામાંથી તારણ.

૨૧. અમદુ રહેમાન.

કાકતર અમદુ રહેમાને કોલોનીઅલ સેક રેટરીની મુલાકાત લીધી છે. જે પીટીસન આપવાની હતી તે નરક લોડ એકજાને પુરી તીસસોજ બતાવી છે. કલક લોકના લાગો નરક સરકાર પ્યાન આપવા માગે છે એવું કાકતર અમદુરહેમાનને જણાયું છે.

આન. મી. ગોખલે.

જુલાઈની ૨૦મી તારીખે પારલામેન્ટમાં હિંદી ગજેટપર ચરચા આલવાની હતી. એટલા વાસ્તે તે દીવસ પહેલાં પારલામેન્ટના મેમ્બરોને હિંદી માગણીઓથી વાંકી કરવા સાથે આન. મી. ગોખલેએ હિંદી માગણી ઓ વિષે કેલી ન્યુસ પત્રમાં એક કામળ લખ્યો છે જે નીચે પ્રમાણે છે :—

લીયરન પ્રધાનમંડળનો અમલ શરૂ થતાં પહેલાંજ હિંદુસ્થાનનો મામલો ચંબીર થઈ પડ્યો છે. અને તે ગંભીરતામાં પુરવળાગળ ના જુલગી અમલથી ઉમેરો થયો છે. કાલ માં હિંદુસ્થાનમાં નવા પ્રકારની વ્યવસ્તી પેશ થઈ છે. અને આ વ્યવસ્તીને અટકાવ વામાં આવશે કે વધવા દેવાશે એ સવાલનો ૨૦ તારીખના ગજેટના દીવસપર આધાર રહે છે. હિંદોના રાજ્ય અમલ આપબુદ ત્રીજી કોડના હાથમાં છે. દેશી મનને કથી મળતરીમાં જેવામાં આવતો નથી. હિંદના રાજ્ય કરતાઓપર ખડું નેતાં કાળો અંકુશ નથી. અને તેથી હિંદીઓના બોગે, લશ્કરમાં અને ગોરાઓના લાલ અરથે મોટો ખરચ હિંદી તેજુરીમાંથી પુરો પાડવામાં આવે છે. લશ્કરી ખરચમાં ૨ કરોડ ૧૦ લાખનો ખરચ થાય છે ગોરાઓના પગાર પેટે ૪૦ કરોડ પાજોડનો ખરચ થાય છે ત્યારે પ્રાથમીક કેળવણી માટે ૬૬૧ ૨ લાખ જ વપરાય છે. આ હેઠાણે એ જાણવા જેવું છે કે વીજાવતમાં પ્રાથમીક કેળવણી માટે ૧ કરોડ ૬૦ લાખ પાજોડ ખરચવામાં આવે છે. આના મામલમાંથી હિંદુસ્થાનને ઉગારવાનો ઉપાય એ છે કે વીજાવતની સરકાર અને પારલામેન્ટ ને વચનો આપ્યા છે તે વચનોને અમલમાં મુક્યા અને હિંદુસ્થાનના કારખાર માં હિંદુસ્થાનના વતનીઓને ભાગ લેવા દેવો. ત્યાંના રાજ્યકરતાઓ હિંદીને રાજ કારખારમાં ભાગ લેતાં અટકાવતા મારે છે અને કારણમાં જણાયે છે કે પ્રજા વરચદણ કેળવણી નથી. છતાં પણ પ્રજા વરચને કેળ વવા પાછળ બીજકુવ લલ આપવામાં આવતું નથી, અને જ્યાં સુધી ખુદ પ્રજા ના આવેવાનોતે એ કારખારમાં અભર મળ્યો નથી ત્યાં સુધી આ રિયતિમાં મુકાયો

ચવાતો નથી. બ્રિટીશ રાજના છતીદાસમાં પહેલીજ વાર હિંદી સવાલપર કેમોફેટીક હાલિસ ચરચા ચલાવવાનું છે. કાલની પારલા મેન્ટ, કાલનું-પ્રધાનમંડળ અને કાલનો સેકરેટરી એક સ્ટેડ ફાર ઇન્ડિયા ઉદાર મનના છે અને તે વંદે કરીને મારઃ દેશમાં નરી આશા આવી છે. હિંદ આતુરતાથી મુખ અવસરની વાદ જોઈ ઉમેતું છે અને નું લરોસો રાખું છું કે તેને નીચાશ મળું પડશે નહિં.

ડેલીન્યુસ અને હિંદીઓ.

આન. મી. ગોખલેના ઉપરના લખાણ ઉપર પ્યાન આપવા પારલામેન્ટના મેમ્બરોને બકામજુ કરતાં કેલીન્યુસ પત્ર લખે કે :— આ પ્રમીદ માણસ કરતાં બીજો કોઈ હિંદી ઉમેદનો વધારે સારો ખ્યાલ આપી શકે તેમ નથી. તેમ મી. ગોખલેના કરતાં બીજા કોઈની બ્રિટીશ રાજ તરફ વધારે વફા દારી હોય તેમ નથી. વળી તે એટલા હિંદ નું બહુ આદે છે એમ નથી. તે એકચિત્તના એક નીત છે. એ સક વીનાની વાન છે કે કાલમાં અંગરેજ અમલ આપબુદ અર્થ મએક છે. અંગરેજ રાજ્યે પ્રજાની કેળ વણીના કામમાં પાણો નાખ્યો છે ને દેશી એને સરકારી નોકરીમાંથી અટકાવ્યા છે. મરકી અને કુદાળતો મારો ચલ્યા કરે છે તેમાં પણ સરકાર જોખમદાર છે. લોકોને કલીએ છીએ કે તમે કેળવણી નથી તેથી રાજ્ય અમલમાં ભાગ મળશે નહિ ત્યારે તેમને કેળવણી આપવા માટે તો કાઈ ઉપાય લેવાતા નથી. જે વીચારો વડે ઇંગ્લાંડ સુધારો અને મુખ શાંતી મેળવી શક્યું છે તેજ વીચારોને હિંદુસ્થાનના કારખારમાં પણ અમલમાં મુકવાના છે.

પારલામેન્ટમાં હિંદ.

કલકતા સરકારે ફાંસી મુલતવી રાખવા તો જે કુકમ કપો દનો તે કુકમ મજા પહેલાં પુરવ બંગાળાત્રી સરકારે ઉદરપટની ને ફાંસી દીધી હતી તે બાબતમાં શું જુલતો મળ્યો છે એવા મી. બરાહડના સવાલપર મી. મોરડીએ કહ્યું કે એ મુકદમામાં સર કારે ગજલત કરેલ છે અને મારે લીયગી રી સાથે જણાવવું જોઈએ કે જે ઉમરા અને દરેક નીતીના રસ્તા પ્રમાણે હિંદી અમલદારો પરપરાથી ચલ્યા આપવા તેમાં આ દાખલામાં ખામી આવી છે.

સુલેહના વખતમાં ખુનના ફેસ માટે ગરી રીસ સોલજરોનાપર કોરટ મારશીઅકથી ફેસ ચલાવવાનો રીવાજ ગંવ કરવામાં આવશે કે નહિ એવા મી. કીના સવાલપર જવાબમાં કાકતર બતાવતા હતાં મી. કાકતરે કહ્યું કે વખતના ધારાથી સીનીજ કોરકો

માંજ એવા મોલગરની તપાસ થાય છે.

વીરીનીર્ગંગની શરતોમાં નેત્રીય સમ્પદના અરથમાં હિંદીઓને ભેળવવામાં આવે છે કે નહિં અને તેમ હોય તો નેત્રીયની માફક હિંદીઓને ડરાંસવાલમાં જમીન રાખવાનો હક્ક છે કે નહિં આવા મી. હોરાડક ડાકસના સવાલનો જવાબ આપતાં મી. અરચીસે કહ્યું કે જિંદીશ ઈંડિયનોને ફ્રેંચાઇઝતા હક આપવાથી વીરીનીર્ગંગની શરતોના હેતુનો ભંગ થાય છે. તે શરત મુજબ નેત્રીયને ફ્રેંચાઇઝ ના હક આપવાનો સવાલ સ્વરાજ્ય આપવા પછી નહીં થશે. આના જવાબને લીધેજ માન્ય સેક્રેટરીએ ૧૯૦૫ના માર્ચની ૩૨ મીના ત્રણાવમાં બેઠકનું દત્તું કે રૂઝેવર્ની શરતોનીરૂએ નામદાર સરકારની કબજા પ્રગતી માગણીઓપર સરકાર દાદ આપી શકી નથી. ૧૯૮૫ના કબ્જે કાયદો જે પાસ એડીઆટીકને કાયદુ પડે છે તે મુજબ જિંદીશ ઈંડિયનો " સ્થાવર મીલકતના માલીક થઇ રહે નહિં. પણ અપવાદરૂપે સરકારે દરેકેલા લેડિશનોમાં થઇ રહે ખરા

દરાસત્રાલ કોઝોનીમાં જરમન શહેનશાહ
ની પ્રત્ન જેવા હક કોશરે છે તેવા હક વળા
નીજ શહેનશાહની પ્રત્નને છે કે નહિં એવા
મી, હેરોલ્ડ કોક્સના સત્રાલના જવાબમાં
મી, ચર્ચીએ કહ્યું કે અર્થા એશીઆટીક
પ્રત્નના રક્ષામાં જે અદકાયનો સુક્રમેલ છે
તે વૃદ્ધી પ્રત્નને લાગુ પડતી નથી.

સર હેનરી ડાર્ટને 'પ્રાચ્ય' કે ઉદયપટનને
ફ્રાંસિએ અલગવાની બુદ્ધિ સંબંધમાં કાંઈ
પગલાં લેવાશે કે નહિ. જવાબમાં મી. મેર
લીએ કહ્યું કે એ સંબંધમાં દિંદુરથાન સર
કાર સાથે લખાણ આપે છે. પગલાં લેવાએ
દિંદુરથાન સરકારનું કામ છે. મારું નહિ.

पुरव भांगाली सरकार अने
त्रीभुत पत्र,

ફોસીયાળા કેસમાં પુરવ અંગાળાની સર
કાર મશ્વલત કરી એવું મી. મોરલીએ હાઉસ
એન્ડ કેમન્સમાં જાહેર કર્યું હતું તેપર ટીકા
કરતાં ત્રાંબુન પત્ર લખે છે કે :—

મી. મેરલીએ ફાંસીવાળા કેસ માટેના
જેપમદાર અમલદારોને વાજબી ફટકો
લગાવ્યો છે. ફાંસીએ ગમેવાના સગાં
સંતોષ માનશે કે સરકારને નીવડે તે અનુસ
રીને કામ લેવું પડ્યું હતું. અને અમેને
સંતોષ આપવામાં આવશે કે આ ફાંસીને
વાસ્તે જેપમદાર અમલદારો ફરીથી આવી
જેપમદારીમાં નહિં આવે.

હરખનામાં અસીવાત્ર આટમાં મેચમાં પાર કરી લુક અને કુ. ના મકાનમાં આગના ભડકા જોવામાં આવતાં પચસીઠ વર્ક ડીપાર દેમેટના કાલકાઓ દેડી ગયા હતા અને આગને કાપાં નાખવામાં આવી હતી.

પ્રિટોરિયા પુર્વ આફ્રિકા.

આજ કાલ દક્ષિણ આફ્રિકામાં ખરાબ
સ્થિતિ આવી રહેલી છે. એવે વખતે ખીજા
કયા મુલકો કામના છે એ અમારા વાંચનાર
ને જણાવા જેવી વાત છે. પુરું આફ્રિકાએ
આપણને કેટલીક રીતે સમતા મુલક કહેવાય
તેથી ગલોઅટરેટર નામનાં જાપામાંથી
નીચેની દરિયા અમે આપીએ છીએ.

કલિદાસ,

પુરુષ આફ્રિકા પ્રથમ ચીનીશ્ચન લોકોએ
જોયા. પણ તેમાં વસવાટ કરનાર પ્રથમ
આર્ય લોકો હતાં હજાર મહામહા મગધ
પાંડો આર્ય લોકો દુનિયાના જુદા જુદા
ભાગમાં ફરી વળ્યા અને તેઓએ યાદમાં
સૈદમાં મેંઆસા જંગલનાર વિગેરે વસાવ્યા.
પંદરમાં સૈદમાં પોરતુગીઝ લોકો ચહી
આવ્યા. અને સોળમાં સૈદમાં પુરખી લોકો
આવ્યા પણ છેવટે પ્રબળ તો આરબોજ
રહ્યા. ૧૬ મા સૈદમાં ગોરાઓનું જોર
વધ્યું. ગોરા મુસાફરોએ કાલીમાનવને
સાધી કહાડ્યો અને દાંડાનૈક અને વીકટરીયા
ન્યાસાના સરેવર પણ જડ્યા. જંગલનાર
૧૮૫૬ ની સાલમાં હિંદુસ્થાનના તાપમાં
ગયું ગણાય. છત્ર આફ્રિકા કંપની ૧૮૮૮
ની સાલમાં થઈ. અને ૧૮૯૫ ની સાલમાં
વહી સરકારે સંપુરણ અખત્યારે હાથ ક્યો.
એટલે તે સાલથી પુરવ આફ્રિકા વધ્યું.

હાલની સ્થિતિ.

પુરવ આદિશિક્ષામાં સારામાં સારો અને
દુર્ગુણ મુક્ત નેશનીની પડખે છે. તે
લુનેન્કા પ્રાંત કહેવાય છે. તે સગમ ૨૫
ચોરસ માપન છે. તેમાં વસિત નીચે પ્રમાણે
છે. ગોરા ૬૨૨, હિંદી ૨,૩૦૬, હામી
૨,૨૫,૦૦૦.

૧૯૦૧ ની સાલમાં તેની મહેસુલ રૂ. ૭૬, ૪૩૨ ની હતી. ૧૯૦૫ ની સાલમાં રૂ. ૨,૪૬,૫૭૩ ની હતી. ૧૯૯૫ માં સર ધર્મેશ્વરી રેલાવે વિક્ટોરીયા સરોવર સુધી પહોંચી છે. કીનારાને લગતો મુલક ફળદ્રુપ અને ફીક હવાવાળો છે. તેમાં હિંદીઓ સારી રીતે વસી શકે તેમ છે. તેની પેદાશ નાળાંએર, કપાસ, ચાવલ અને જુદી જુદી જાતનો મેવો એ છે. દાલ રખર પશુ ખુબ વધાય છે. જેમ જેમ અંદર જતા જઈએ તેમ તેમ ઊંચાણ વધતું જાય છે અને હવા એકબી હંડી તથા કાવતદાર ચતી જાય છે. આ જાગની અંદર હિંદી જમાવટ ન કરી શકે તેવી હીલચાલ ચાલી રહી છે.

ବିଷୟ.

आगण उपर पुरय आहरिका जदु मोह
यसे अम बल्य मोहि चारे छे, दण्य तो आ

મુલક તદ્દન નવો છે. એમ મનાય છે કે
કપાસનોજ પાક એટલો બધો ઉત્તમ થશે કે
તે અમેરિકાની સાથે હરિકાઈ કરી શકશે.
હાલ પુરત ગોરાઓની વસ્તિ બહુજ ઓછી
છે પણ અંદરના ભાગમાં હજારો ગોરા વસી
શકે એવી ઉમેદ રાખવામાં આવે છે અને
તે ઉપરથી એમ પ્રમાણ બંધાય છે કે જેવું
આસ્ટ્રેલીયા છે તેવું પુરવ આફ્રિકા થશે.
હિંદી ભોડે આમાં પુરો ભાગ લઈ શકે તેના
પહેલાં કેળવણી વધવી જોશે અને જે દમથી
યુરોપના ભોડા તેમાં એ ઈંગ્લેન્ડ નવે મુલક
વસાવવામાં ફાવી ગઈયા છે તે દમની ઘણે
ખરે ભાગે નફા કરવી પડશે. એટલે કે
આપણે એકવ થઈ કામ કરતાં શિખવું
જોઈશે. પર સુધરાઈ અને શહેર સુધરાઈ
રાખતાં જાણવું જોશે. અને પૈસા કમાઈ
તેનો ઉપયોગ માત્ર આપણો મોજ શોખ
કેમ વધારવો તેટલુંજ જાણવું એ બસ
નહિં થાય પણ તેનો ઉપયોગ આખો કામ
તે આપવો પડશે.

દરબન લાઘસેન્સીંગ બોર્ડની
મીટીંગ.

ડરખનની લાઇસેન્સીંગ ઓફીસ એક
 ખાસ મીટીંગ ગયા મુકવાર તા. ૬ ઓગસ્ટ
 ના રોજ મી. ચર્ચના પ્રમુખપણા નીચે મળી
 હતી. બીજા હાજર રહેલા મેંબરોમાં મી.
 નીકલ અને ડરનલ એક કેબીન વગેરે હતા.
 દરલાંક લાઇસેન્સવાળા મકાન બદલાવવા ?
 સંબંધી કામ થઈ રહ્યા પછી શ્રે રફીટ રખાઈ
 અને રિક્કોરીઆ રફીટના બુલાવવાના
 મકાનમાં દારૂનું પીકું બોલાવના લાઇસેન્સ
 માટે મેસર્સ ડર અને મીલને અરજી કરી
 હતી, તેની તપાસ શરૂ થઈ હતી. મેસર્સ
 સી. પી. રોબીનસન તથા વાઇલી આ
 અરજીને ટેકા આપવા હાજર થએલ હતા.
 સેન્ટ ઓડન મીશન અને ડરખન એલાયન્સ
 વતી મી. એસક્રુ આ લાઇસેન્સ વિરૂદ્ધ
 મત આપવા હાજર થએલા હતા. મી. બ્યોર્જ
 ગુરૂદિક મુસલમાન કોમનવતી સામે થયા
 આવેલ હતા. અરજદારમાંના એક મી.
 મીલને કહ્યું કે મેં એક વખત આ જગ્યાના
 લાઇસેન્સ વાસ્તે આગળ અરજ કરેલી હતી.
 પણ તે વખત લાઇસેન્સ ન મળ્યાથી હાલ
 વધારે સહીઓવાળી અરજી તૈયાર કરી છે.
 હિંદીઓને ખાસ પોતાનું પીકું હોવું
 જોઈએ. બીજા પીકામાં હિંદીને અપમાન
 સરન કરવું પડે છે. આ મકાન હિંદીઓ
 વાળા હતામાં હોવાથી હિંદીઓને સગવડ
 વાળું માથ લેમ છે. મી. ક્રેએ જણાવ્યું

હવું કે દિંદીઓને જુદી નિશાળો તથા જુદાં
ધરમના સ્થળો છે પણ દિંદીઓ વાસ્તે ખાસ
પીઠ નથી, માટે તે બોમ્બે લાઇસેન્સ
મળવું જોઈએ. દિંદી ઇંટરપ્રીટર લાઇસેન્સ
માગનારના તરફથી સાક્ષી પુરી હતી.
કોનસ્ટેબલ આલેક્સાન્ડરે જણાવ્યું કે
દિંદુરથાનમાં દિંદીઓ વાસ્તે લાઇસેન્સ
સરકારે મોકલ્યો હોય છે, પણ ડરખાનમાં તેથી
એક સારી મોકલવા ન હોવાથી આ લાઇસેન્સ
ન મળવું જોઈએ.

લાઇસેન્સ વિરૂદ્ધ મત.

મી. એડમંડે લાઇસેન્સ વિરૂદ્ધ મત
દરજાએ હતો. તેણે જણાવ્યું હતું કે
ડરખાન હોમની નજીક પીઠ ન હોવું જોઈએ.
મી. જોન ગુલ્ડે જણાવ્યું હતું કે એ મદાન
ઇંડિયન મીશન અને નેટીવ મીશન ચર્ચની
મધ્ય નજીક આવેલું છે. સેન્ટ એડન મીશન
વાળા રેવરંડ આર્ચબિશ જણાવ્યું કે તેના
મીશનને આ લાઇસેન્સ વિરૂદ્ધ મત આપવાનો
કારણ મસાર ક્યા છે. મુસલમાન આગેવાનો
એ આગવડી જણાવ્યું કે આ જગ્યાએ
પીઠનું લાઇસેન્સ તદિ આપવું જોઈએ.
મુસલમાનોને દારૂને અડવાની પણ મનાઈ
છે અને તેમના પંડિતશ્રીમાં દારૂ પીઠ
આવવાથી ખુદ દારૂ થાય તેવું છે. વળી
નજીકમાં મસ્જિદ આવેલી છે. કોમના
લગ્નરેક મહાસેએ લાઇસેન્સની વિરૂદ્ધ
પોતાની કામગીરી દરજાએ છે. મુસલમાન
કોમ આમહુપુરંક કમિટી છે કે આ અરજી
કાદી નાખવી જોઈએ. બને પક્ષના પુરાવા
સાંભળી લીધા બાદ ચેરમેને જાહેર કર્યું કે
લાઇસેન્સ આપવું જોઈએ તેવાં મજબૂત
કારણો કાંઈ નથી. વળી લાઇસેન્સ માગનાર
ફક્ત દિંદીઓ વાસ્તે જ લાઇસેન્સ માગે છે
પણ એમ કરવાને બોર્ડને ક્ષત્તા નથી. બોર્ડ
આમજનો કારણ બદલ શખી અરજી કાદી
નાખી હતી.

નાતાલમાં મંજૂર ઉદ્યામનાં સાહસ.

મી. બોનાસનો યોજનાઓ.

કેપમાં મેજિસ્ટ્રેટની આજુના સંબંધમાં
જાણીતા થયેલ મી. બોનાસે હાલમાં નાતાલ
ની મુલાકાત લીધી હતી. તેમણે માઈક્રીડની
પંડોશમાં લોકાતી અને કોલસાની ખાણો
કાલવા વાસ્તે યોજના તૈયાર કરી છે. મી.
બોનાસના કહેવા પ્રમાણે નાતાલના કિસ્સે
જાગમાં ખનીજ મોટા જથ્થામાં કાદી
શકાયી. તેલના માટે માઈક્રીડની આજુબાજુ
કેલકાં ખેતરોની જમીન રેલવામાં આવી

છે. અને આ ખનીજના ઉદ્યામ વાસ્તે એક
નાની અને એક મોટી એવી બે યોજનાઓ
તૈયાર કરવામાં આવી છે. અને નાની યોજનાઓ
તો નાતાલ સરકારે લેશે કદાચ કમલ
પણ કરી છે. તે યોજના મુજબ માઈક્રીડની
પુર્વમાં ડર માઇલ સુધી રેલવે લેવોખેનની
પેલીમેર સુધી લંબાવવામાં આવશે. કંપની
તરફથી રેલવે બંધવાનો ખરચ આપવામાં
આવશે. તેમાં રોકાએલા પૈસા પર ૪% ટકા
લેખે વ્યાજની સરકાર કમલત આપશે.
લાઇન સરકાર ચલાવશે અને ૧૬માં સરકાર
અને કંપનીનો સરખો હિસ્સો રહેશે પચીસ
વરસ પછી તે લાઇન પર કરવામાં આવેલ
ખર્ચ, અને તે પર પાંચ ટકા વ્યાજ આપી
સરકાર રેલવેની માલિકી લેશે. પોલાદ
તૈયાર કરવાનું અને પતરાં કરવાનું કામ
બે વરસમાં શરૂ થશે. લોકાના ઉદ્યમને
ફોર્મન આપવા માટે ૧,૦૦૦ પાઉન્ડ
મદદ કરવી એવો નાતાલનો કાયદો છે તેનો
લાભ આ કંપનીને મળશે.

મોટી યોજના.

ખીજી યોજના વધારે સાદસચાળી છે.
તે યોજના પાર પાડવા માટે ૩૫ લાખનું
ખરચ થશે. મોટી યોજના માટે માઈક્રીડથી
૭૨૮ કોસ્ટ ક્વેર લુશીઆએ સુધી રેલવે
લંબાવવા તથા લુશીઆએ અચવા તો
અમલોટારીએનું બાર્ડ બંધાવવા માટે
માગ્યું કરવામાં આવી છે. ખીજી તરફ
રેલવેને માઈક્રીડથી ક્રાંસવાલ સુધી લંબાવવા
માં આવશે. ૪% ટકા વ્યાજની સરતે કંપની
રેલવે વાસ્તે લોન લેવી કરશે. ૧૬માં
સરકાર અને કંપનીનો સરખો હિસ્સો રહેશે.
જનવેલનો ઉદ્યામ પણ આવાજ બંધારણ
ઉપર ખોલવામાં આવશે. આ યોજના જે
અમલમાં મુકી શકશે તો બારનાં વદાણોને
ઉંચી જાતનો કોલસો તથા નાતાલ અને
ક્રાંસવાલ રેલવે માટે લોકાના પાટા પતરાં
વગેરે પુરાં પડવાનું કામ કંપની કરી શકશે
અને ડરખાન અચવા ઉલાગોઆએ કરતાં
જોહાન્સબર્ગ માટે વધારે ટુંકા રસ્તો
નાકુળશે. માઈક્રીડને વાલકસ્ટ સાથે જોડી
દેવાશે. આ પ્રમાણે મોટી યોજના છે અને
તે મમે તે પ્રકારે નાતાલ સરકાર બહાલ
શખે તેટલા વાસ્તે કંપની પ્રયત્ન કરશે
એવું મી. બોનાસે જણાવ્યું છે.

વપરાએલી ટીપ્પણોનો સંગ્રહ કરનારાઓ
એ ડરખાનમાં એક પ્રદર્શન ભવું હતું. આ
પ્રદર્શન ના. નાતાલના ગવરનરે ખુલ્લું
મુકવું છે. તેમાં સારી વધારે જાતની ટીપ્પણો
બેબી કરનારને જમવાર ભોજના કપાના મેડો
આપવામાં આવ્યા છે.

નાતાલ કોલોનીમાં હિંદીઓ.

સ્થાનિક જાપામાં કાગળ.

સ્થાનિક જાપામાં હિંદી સવાલને લગતા
કેટલાક કાગળો જાપા છે તેમાંથી એક
નાતાલીઅનની સદીથી લખાયો છે. તેનો
સાર નીચે પ્રમાણે છે :—

દરામકરપર હિંદીઓ, એ સવાલને ટાળીને
કાગિરીએ જુરત ઉપાડી લેવાની જરૂર છે.
ગોરાઓ વાપરતા હોય તેવી કારખર હિંદી
ઓને ખીજકુલ ખેસવા ન દેવા જોઈએ.
ગરીબ વરગતા હિંદીઓ સાધારણ રીતે ચંદા
હોય છે તેટલા વાસ્તે તેમને ન ખેસવા દેવા.
જા'આ વરગતા હિંદીઓ સાધારણ રીતે મડ
ખડ કરે છે અને તકલીફ આપે છે તેટલા
વાસ્તે તેને પણ ન ખેસવા દેવા જોઈએ. આ
કોલોનીમાં કુલીનો સગાલ ખુદ જરૂરી છે
અને પારકામે'ટના મેંબરો પસંદ કરવી
વખતે કુલીને લોકેશનમાં રાખવાની લીમા
ખન કરતા હોય તેવા મેંબરોને જ ચોટ
આપવો જોઈએ. પહેલી પ્યાતમાં લેવાની
ખાત એ છે કે કુલીઓને લોકેશનમાં
કાદવા. અને લોકેશનમાં કાદવા પછી ગમે
તે કારણસર એ લોકેશનને લોકેશનની બહાર
વેપાર કરવા દેવો નહિ. હાલ દરેક ધંધામાં
તે લોકેશનને ખસેડીને મારમ કરતા જાય
છે કારણ કે તે ઓછે ખરચે રહી શકે છે.
જો આ કોલોનીના ગોરાઓ ખિટીશ રાજને
કંઈ લાભ કરી શકવાના હોય તો પહેલી
કરજ એ છે કે કોલોનીમાં ગોરાઓની વસ્તી
વધારવી જોઈએ. પણ હિંદીને લીધે ગોરાને
તો ધંધા વમરના થઈ ખેસવું પડે છે. જો
એક વખત હિંદીઓને લોકેશનમાં રાખવા
માં આવે તો પછી કાદરાઓને ખસેડતાં
મુશ્કેલી પડશે નહિ. એક વખત જો તેમ
અને તો પછી ખીનઅનુભવી માઈક્રીડના
મુકાદા સંબંધી મુશ્કેલીઓનો અંત આવશે.

જવાબ.

નાતાલીઅનના કાગળના જવાબમાં જોમક
હુવર લખે છે કે :—નાતાલીઅન જુડી જાય
જાય છે કે તેના પોતાના લાભોમાં લાભની
ખાતરજ આ દેશમાં હિંદીઓની જરૂર છે.
મુમર એરેટના માલિકા. તથા ખેતરોના
માલિકા જેઓ ગોરા છે તેઓના લાભ વાસ્તે
જ આ કોલોનીમાં હિંદીઓ આવેલા છે.
આ લોકમાંના કેટલાક ઉદ્યમ અને ખંતથી
તથા કરકસરથી સારી સ્થિતિમાં આવી
શકયા છે, અને તેમના છોકરાઓ કોલોની
બલ જેટલીજ કેળવણી, સ્વચ્છતા અને
અને સ્વમાન મનાવે છે. વળી હિંદીઓ
ખધી જાતના કર અને વેશ પણ આપે છે.

અને તેવા લોકને ટરામકારપરથી અટકાવવા એ ગુનામગીરીની રીત ફરીથી દાખલ કરવા જેવું છે. બ્રિટીશ પ્રજા તરફ ફરતા, ભુલમ અને અન્યાયથી વરતવામાં આવ્યું હોત તો બ્રિટીશ રાજ ફેલાતજ નહિ. હિંદીઓ તમારાજ રાજની પ્રજા છે આ વાત બુદ્ધી જવાથીજ નાતાથીઅને ભુલ ભરેલા વીચારો ખતાવ્યા છે કે જેવા વીચાર કોઈ પણ ક્ષાપક બ્રિટીશ પસંદ કરશે નહિ.

શેરડીના ખેતરોમાં ભયંકર આગ

ત્રણ હિંદોના મરણ.

મંગળવારે અપોરે ઝોટાવા અને માંઉંડ એજેન્ડાના શેરડીનાં ખેતરોમાં ભયંકર આગ લાગી હતી જેમાં ત્રણ હિંદીઓ મરણ પામ્યા છે, અને એકનો પતો લાગ્યો નથી. ૮૦૦ એકર જેટલી જમીનપરનો શેરડીનો પાક નાશ પામ્યો છે, તથા કેટલાક ઠેકાણે ન્યાં તદ્દન બળી ગયો નથી ત્યાં હાની થઇ છે. આગની શરૂઆત અપોરે દોઢ વાગે થઇ હતી. માંઉંડ એજેન્ડા અને ઝોટાવા વચ્ચે એક બહુ બીચાણપરથી ફેલવે પસાર થાય છે, તે મઘાણ વખતે એજનમાંથી ઘણી વખતે બહુ તણખા નીકળે છે. આવાતણખા વડે આ આગ પેદા થઇ હતી એમ કહેવામાં આવે છે. આગની શરૂઆત થઇ તે ખેતર વીલકીનસન નામના ઝોરાનું છે. આગ ખેતરને ઊંડે નહિ પણ અંદરના બાગથી બગેલ હોવાથી એકદમ ચારે તરફ વધી જઇને બહુ ફેલાઇ ગઇ હતી. ઉત્તર દીશાનો પવન હતો. આગથી આસપાસ કેટલાક માઇલ સુધી મંગળવારે અસાધારણ તાપ જણાયો હતો. આગનું ભયંકરરૂપ જણાતાં ચારે તરફ મદદ વાસ્તે ખબર આપવામાં આવ્યા હતા. એજેન્ડા અને ઝોટાવાના ખેતરોપરના સઘળાં માણસો હાજર થયા હતા. પાડોશનાં ખેતરોપરનાં માણસો પણ આવેલ હતા. બધાં મળી આશરે ૧૦૦૦ માણસો આગ જુલાવવા માટે કામે લાગ્યા હતા. અને ઘણી મહેનત કરી પછી આગને કાણમાં લેવાશે એવી કાંઈ આશા જણાતી હતી તેવામાં પવન ફરીને નૈઋત્ય કોણ તરફ ફરવા લાગ્યો. સહેજ વારમાં પવન એટલો સપાટાવધે વાવા મંડ્યો કે એક સરતના ઘોડાની દોડ જેટલી ઝડપથી આગ ફેલાવા માંડી. આ એકાએક પવનની દીશા ફરવાનું પરીણામ બહુ માફુ આવ્યું, તે દીશામાં આગ જુલાવવાના કામમાં લાવેલા લોકોની આસપાસ આગ ફરી વળવાની કહેણ

જણાઇ ને મજુર લોક જન ગચાવવા ખુલા મેદાન તરફ દોડવા લાગ્યા ઘણાખરા બચી ગયા, પણ આ દોડ્યામમાં ત્રણ હિંદી ઓએ પોતાના જન ખોવા છે. છેકથી પાંચ ૭ વાર જેટલે દુર રહ્યા તેવામાં એમને આગે ઝડપી લીધા હતા આ ત્રણ લાંસો બગેલી સ્થિતિમાં પાછળથી માલુમ પડી છે. બીજે એક મજુર ગુમ થયો છે. અને તે પણ આગમાંજ બળી મુઓ હોય એવું ધારવામાં આવે છે. નૈઋત્ય કોણનો પવન શરૂ થતાં જુલાવવાના પ્રયત્ન છોડી દેવા પડ્યા હતા, અને તેથી ૮૦૦ એકર જેટલીમાં આગ ફરી ત્યારેજ તે કાણમાં લેવાનું હતી. ઉપર કહેલ મરણ પામેલ માણસો સીવાય બીજા માણસો મરણની આશીરથીજ બચી શક્યા હતા.

બીજા આગ.

ટોંગારનાં શેરડીના ખેતરોમાં પણ આવી જ ભયંકર આગ લાગી હતી જેથી ૩૦૦ એકર જમીન બળી ગઇ હતી. ૭૦ એકર માં શેરડીનો પાક તથા ચર હોત અને તેથી કરીને ઘણું નુકસાન થયું છે. બીજા ૨૩૦ એકરનો પાક જમતો હતો. આગની શરૂઆતનું કારણ જણાયું નથી. આ આગથી ૨-૩ હજાર પાંડીડનું નુકસાન થયું કહેવાય છે.

ખબર પત્રો.

એહાન્ડર્મ.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

તા. ૪-૮-૦૬

ડેપુટેશન.

મી. ડંકનનું રેટમેન્ટ ને હું મને અહવા દીએ આપી ગયોહું તેને લીધે હાલ તે વિલાયતનું ડેપુટેશન બંધ રહ્યું છે. ડેપુટેશન બાબત કેટલાકના મનમાં શંકા રહી ગયેલી છે કે ડેપુટેશન વિલાયત માત્ર કોન્સ્ટીટ્યુશન કમીટીના રીપોર્ટ બાબત જવાબાણ હવું અને હવે વાન્સવાસને કઇ જાતનું ટ્રાસ્ટી-ટ્યુશન આપવું તે નહીં થઇ ગયું છે; તેથી ડેપુટેશન મોકલવાનું કંઈજ કરેલું ન રહ્યું આ ખ્યાલ બુલ ભરેલો છે. કેમકે ડેપુટેશન બંધારણની બાબતમાં બહુ ચોક્કસ કરી ચકત. જે કંઈ કમ્પ્લાયવાના છે તે હવે પછી થશે. તે કાપદા બાબત વડી સરકાર પાસે અમુજ જઇને આપણે જે કહેવું હોય તે હજુ પણ કહી શકીએ છીએ. એટલે ન્યાંસુધી વાન્સ વાલની ખારલામેન્ટ મહી નથી અને ન્યાં સુધી નવા કાયદા શું બાંધવાના છે તે જણાવું

નથી ત્યાંસુધી ડેપુટેશન વિલાયત બંધ તો જઇ શકે છે, અને કેટલોક લાલ લઇ શકે છે. આ તો માત્ર વાંસવાસ બાબતનું હું કહી ગયો પણ ડેપુટેશન બંધ ત્યારે આખા દક્ષિણ આફ્રિકાનો સવાલ ઉઠાવવાની તેની ફરજ રહી. તે સવાલ જ્યારે જવાબ ત્યારે ઉડી શકે છે. વળી ઘણે ભાગે આપણા હિમાયતીઓ જે આપણે સારા કામ કર્યા કરે છે તેઓની પાસે પણ રજુઆત થાય તો વધારે સમજી શકે અને તેથી વધારે કામ કરી શકે. વળી આપણને મદદ થવા પક્ષ તરફથી મને કેમિસની કમીટી, હરટ છિડિયા એમેસીએશન તથા બીજા મંડળો આપણે સારા લડન લેએ. તેઓ બધાને એકઠા કરી એક કમીટી રચાવી હોય તો તેથી પણ લાલ મગવાનો પુરો સંભવ છે એટલે સમજી શકશો કે ડેપુટેશન બંધ તો તેની કંઈક પણ અસર થવા વગર રહેજ નહિ.

મી. ડંકનનું રેટમેન્ટ હું કહી ગયો તે પ્રમાણે ડેપુટેશનમાં હાલ તરત અટકાયત કરનાર છે તે બાબત મને અહવાદીએ વિનાયત લખાણ જઇ પુગ્યું છે. મી. ગાંધીએ રેડ હેલી મેલ ઉપર તે વિષે કાગળ લખ્યો છે તે પણ બહાર પડ્યો છે. બ્રિટીશ છિડિયન એસોસીએશને મી. ડંકન જણાવી ગયા તે બીજની નકલ માગી છે. અને તે આવી મને તુરતજ એ બાબત અરજીઓ જશે. આમલો અત્યંત કસે છે. અને પુરી લકન લેવાય તો આ નવા વામાંથી બચી શકાય.

પરમીટ વિષે એક તરફથી આમ બિટી વિરુદ્ધ નવા કાયદાની વાત ચાલે છે. અને બીજી તરફથી સખતાઇ વધતી જાય છે. મી. બરનેસ બંદરોમાં તપાસ કરી ચકા છે, અને ઘણા માણસોને પાછું જવું પડ્યું છે એમ અહવા ચાલી રહી છે. ઘણી સુશીલત વેકતાં પણ પરમીટ નથી મળતી મી. લવડે જેને લેવા દે તેનેજ પરમીટ મળી શકે છે. એવી સ્થિતિ જણાય છે છેકરાઓને રજીસ્ટર આપવાનું બંધ થયું છે. એ હિસાબે ખર્ચ જતાં તેઓને આવવાની પણ છુટ હોવી જોઈએ તે વિષે સવાલ પુછવામાં આવ્યો છે. મી. લીકટન્સ્ટ્રાઈને કોલોનીયલ સેક્રેટરી ઉપર સખત લખાણ કર્યું છે અને તેમાં કેટલાક દાખલા એવા ખતાવ્યા છે કે તે ઉપરથી પરમીટ ઝોરીસ તરફથી તકલીફનો સારો ખીતાર આવી શકે છે. તેમાંના કેટલાક દાખલા હું નીચે દાંકું છું.

(૧) ૨૬ મી જુને સેખ દાઉદ બાબત રજીસ્ટર ઉપર લખતાં તેને જણાવ્યું કે ત્યારે એકવાઇઝરી બોર્ડ મળશે ત્યારે ચુકાદો થશે, એકવાઇઝરીબોર્ડ મળવાનું મુકરર નથી. ૧૦ મી જુલાઇએ તેજ બાબત જણાવ

મળ્યો કે અરજી એકવાઈઝરી બોર્ડને મોકલવામાં આવી છે.

(૨) હાઈકો મુસાના આજક હોદ્દા આગત અરજી કરતા તેની ઉંમર વિગેરે વિષે પુરાવો માગ્યો. ૨૧મી જુને પુરાવો રજુ કર્યો. ૨૬મી જુને જવાબ મળ્યો કે એ આગત નાતાલમાં તજવીજ આવશે.

(૩) સફર નાનજની ઉંમર ૧૬ વરસની છે એવો પુરાવો તાલીત દાક્તરે તથા પ્રિટોરીઆના ડીસ્ટ્રિક્ટ સરજનને આપ્યા છતાં તેને પરમીટ આપવાની ના પાડી.

(૪) હાઈકોમ આમદ વિષે તેની ઉંમર ૧૨ વરસની છે એવો દાક્તરી પુરાવો આપ્યા છતાં પરમીટ એપીસ હદયા કરે છે કે તેની ઉંમર ૧૬ વરસની છે.

આ પ્રમાણે ૧૪ દાખલા દાંકેલા છે તેનો જવાબ મી. લીટનરેટાઈનને મું મળે છે તે જોવાનું રહ્યું.

રેલવેની તકલીફ.

પ્રીટોરીઆ, જેહાનસબગ વચ્ચે ચાલતી કેટલીક ટ્રેનમાં હિંદીઓને બિલકુલ નથી જવા આપતા અથવા તો તેઓને માર્ડના હવામાં એસાડે છે એ બાબત બ્રિટિશ ઇન્ડિયન એસોસિએશન હજુ હવામાં ચલાવ્યા કરે છે. એસોસિએશને જનરલ મેનેજરના માનની ખાતર થોડી મુદતને સારું સંચારના દાવાએ જતી આવતી ટ્રેનમાં ઉપરનો દાખ થોડી મુદત સુધી હજુ રાખ્યો છે. જેનરલ મેનેજર એવી જાતનો દાખ સાંજની સાડા પાંચ વાગ્યાની ગાડી ઉપર રાખવા લખ્યું છે. બ્રિટિશ ઇન્ડિયન એસોસિએશને એ દાખ હજુલ રાખવાની ના પાડી છે તેથી હજુ હવામાં ચાલુ છે.

તથા જ માસમાં પાઈડ ૧,૬૦,૧૦,૫૬૫ ની કિંમતનો માલ દક્ષિણ આફ્રિકામાં આપાત થયો હતો. તેમાંથી પા. ૯૮,૮૪,૪૯૭ નો માલ કેપ રસ્તે, પાઈડ ૪૯,૦૬,૨૦૧ નાતાલ રસ્તે તથા પાઈડ ૨૫,૫૭,૫૮૪નો ઉલાગોઆમે રસ્તે આવ્યો હતો. ૧૯૦૫૪૦૦૭ પાઈડનો માલ કેપ રસ્તે, ૧૨,૫૩,૭૪૩ નાતાલ રસ્તે અને ૪૦,૭૪૧નો ઉલાગોઆમે રસ્તે નીકાલ થયો હતો. આ આંકડાઓને ૧૯૦૫ના છેલ્લા જ માસના આંકડાઓ સાથે સરખાવતાં ઉલાગોઆમેના સિવાય વેપારના આંકડાઓમાં ઘટાડો જોવામાં આવે છે. કેપ અને નાતાલને ઘટાડો થાય છે તે કાલ ઉલાગોઆમેને મળે છે. કારણ કે ત્યાંનું ટનનું વજન મોટું હોવા છતાં લોકોનો દર ઓછો છે.

ફટરના તાર સમાચાર.

પ્રારંભીક વેસ્ટ આફ્રિકામાં મેંચુવીલા થી ટાંગાનિકા સુધીની રેલવે આંધવાનો કંટાળે મેસર્સ ગ્રીસીય અને કુંપનીએ રાખ્યો છે.

મધ્ય આફ્રિકામાં શોધખોળ કરનાર મુસાફર ક્યુક એજુરી રૂવેન જોરી હજુ સુધી કાંઈ મુસાફર ન ગયા હોય એવા પર્વતના તથા શીખરો સુધી પહોંચ્યો છે.

આમેરીકાના ન્યુસાઉથ વેસ્ટ પરગણામાં પ્રાથમિક કેળવણી મહત્ત આપવાનો ફાવ થયો છે. જેથી પા. ૯૦,૦૦૦ નું ખર્ચ થશે.

લોર્ડ મીલનરને રૂપાનાં દાખલામાં નાખીને એક માનપત્ર આપવામાં આવ્યું છે. તે માનપત્રમાં એક લાખ કરતાં વધારે સહીઓ થયેલી છે. આ જનાવથી વિલાયતનાં પત્રો લોર્ડ મીલનરની પ્રશંસા કરે છે.

મેરામાં બે વરસની અંદર સુધી ગોદી તથા કંટા આંધવામાં આવશે તે કામનો કંટાળે મેસર્સ પાઉલીંગની કંપનીએ લીધો છે.

ઉત્તર અમેરિકાના એલ્યુશીયન દાપુમાં ગેરકાયદેસર મચ્છી મારવા માટે અમેરિકનો એ પાંચ જાપાનીના છુન કર્યા છે; તે ઉપરાંત ૨૨ ને પકડેલા છે. આ જનાવ માટે અમેરિકન સરકારે ફિલગીરી જાહેર કરી છે.

પાનામાની ખાડી ખોદવા માટે જામેકાના નેટીવો નાલાયક હરવાથી તેમને બદલે ૨,૫૦૦ ચીના મજુરોને લઈ જવામાં આવશે. આ ગોઠવણ તરફ પહેલા કેટલીક વિરોધતા બતાવવાતાં આવી હતી પણ લાયક મજુરો ન મળવાથી આખરે ચીનાને ખોલાવવાનો નિશ્ચય થયો છે.

ધરાનના શાહે બહેર ક્યું છે કે તેન રાજમાં પારલામેન્ટ સ્થાપવામાં આવશે ને તેમાં પ્રજાના પ્રતિનિધિઓને બેઠક આપવા માં આવશે. આ સમાચારથી પ્રજામાં ખુબ દર્પે ફેલાયો છે.

ટાંગાનિકા સરોવરની નજીકમાં રેલવે આંધવા માટેની ઘાપણુ ધણે ભાગે અમેરિકનો પુરી પાડશે.

ચીનના દક્ષિણ કીનારા પાસે કેટલાક ચીનાઈ ચાંચીઆએ એક જામદીશ સ્ટીમર પર હુમલો કર્યો હતો જેમાં એક માણસને ઘાયલ કરી તથા ત્રણનાં છુન કરી કેટલીક લુટ લઈને ચાંચીઆ નાશી ગયા હતા.

દક્ષિણ અમેરિકાના એક સંસ્થાન કાચંગા આ બે અમેરિકના કબજામાં છે ત્યાં મજુરી ની તંગી હોવાથી કેટલાક હિંદી મજુરોને ત્યાં સહ જવામાં આવશે.

મુલકાએ સોમાલીની સરકાર ઉપર હુલો કરી ત્યાંના ૨,૦૦૦ નેટીવોને મારી નાખ્યા છે, તથા ૧૦,૦૦૦ ને કેદ કર્યા છે.

વિલાયતમાં એક કાગળ પનાવવાનું ગંગવર કારખાનું આગથી નાશ પામ્યું છે જેથી પા. ૧,૦૦,૦૦૦ નું નુકશાન થયું છે, તથા ૫૦૦ મજુરો ધંધા વિનાના થઈ પડ્યા છે. આ કાગળની મીલમાં આગથી ૨ લાખ પા. નું નુકશાન થયું છે.

ફિલિપ્પાઈન અને જાપાનીઝ રેલવેને એક સરખી સ્થિતિપર મુકી શકાય તેટલા વારસે જાપાને પોર્ટઆરથર પાસેના ઝાલની બંદર માં જકાતનું ચાણું નાખ્યું છે, તથા તેવ ચાણું ઉત્તર મંચુરીઆમાં નાખવા માટે ચીનને આમંદ કર્યો છે.

કાલુલના બજારમાં ભારે આગ લાગવા થી ૧૫૦ કરતાં વધારે ઘરો અને દુકાનો બળીને નાશ પામી છે. અમીરે આગવાળી જગ્યાની મુલાકાત લીધી છે તથા આગની આફતમાં સપડાએલાને મદદ કરવાનું વચન આપ્યું છે.

ધરાનના શાહે છેલ્લા પાંચ વરસમાં ગેર વ્યવસ્થા અને ઉગડિપણુથી દેવાનું નીકળે અને બળતો થાય એવી સ્થિતિપર રાજ્યને કાવી મુકેલ છે. આવા મામલામાંથી બચાવવા માટે નેચનત્ર કાઉન્સિલ જરવાનો લુકમ કર્યો છે. કારણનો દમામ નીખાવવામાં ૪૦ લાખ કરતા વધારે પૈસા ખર્ચાઈ ગયા છે. રશિયામાંથી આવતું સોનું ખુબજ ઓછું થઈ ગયું છે. શાહ લોકપ્રીય રહ્યો નથી રાજ્યમાં ગેરવ્યવસ્થા છે અને પ્રજાની સ્થિતિ ખુબ ગંબીર છે.

નામદાર કોંગ્રેસ એકવર્ગ અને જરમન શહેનશાહ કેઝરની મુલાકાત વખતે રશિયા ના મામલામાં વચ્ચે પડતા સંબંધી ચર્ચા થશે એવી આશા ચાલી છે.

કેપકોલોનીનું લોડ મીલનરને આપવાનું માનવત્ર હવે મુધી પહોંચેલું નહિ હોવાથી સપ્ટેમ્બરમાં આપવામાં આવશે.

મોઝામ્બિકના મવરનર સેંટોર કોનટ્રીહોએ રાજનામું આપ્યાથી તેની જગ્યાએ કમાનડન્ટ આનડરેક નીમાશે.

પોતાની કામના એ લાખ માણસોવતી તથા રેડ હાડિઓને નામદાર કીંગ એડવર્ડની મુલાકાત લઈને અરજ કરી છે કે કેનેડા સરકારે તેમના શીકાર કરવાના હક્ક આજી ક્યાં છે તે વધારી આપવા, તથા તેમના કેટલાક દેશી રીવાજો સ્થાપવા દેવા છુટ આપવી. આ અરજદારોએ મુલાકાત વખતે જંગલી રૂઢીનો ચીતરામણવાળો દેસ પહેર્યો હતો.

અમેરિકાનો પ્રખ્યાત રાજકારી નર મી. આપન એસેલીઆની મુલાકાતે જનાર છે.

વિલામતના ડેલીન્યુજ પત્રમાં કરબનના એક ખબર પત્રમાં બળવા વખતના કેટલાક ફર કામો સંબંધી વરણન આપેલ છે.

રામના પોપે ક્રાન્સના ધર્મ ગુરૂઓ સાથે વાંધા થવાથી પાદરીઓને જણાવ્યું છે કે ધર્મગુરૂઓનો દુકમ માનવો નહિ અને ચર્ચની માલીકી લઈ લેવી.

સ્કોટલાંડમાં એક ફુટની ત્રેન એક્સપ્રેસ ત્રેન સાથે અથડાવાનાં અકસ્માતથી કેટલાક જનની ખુવારી થઈ છે.

નામદાર સુલતાનની તખીયત સહેજ નાદુરસ્ત જણાવાથી બર્મિન નામના જરમન સરજનને બોલાવવામાં આવ્યો છે. આ કારણને લીધે સોમ્મલિંકોનો તુરકી તહેવાર કોન્ટ્રાન્ટીનોપલમાં પાળવામાં આવ્યો નહોતો. વીએનાની અરૂવા પ્રમાણે નામદાર સુલતાનને ઓપરેશન કરવામાં આવશે.

નામદાર સુલતાનની નાદુરસ્ત તખીયત વખતે દવાથી આરામ આપવામાં ફતેહમંદ શએલ એક તુરકી તખીયતે જનરલનો ઇલાકાબ એનાયત કરવામાં આવ્યો છે.

કોન્ટ્રાન્ટીનોપલથી આવેલા ખબર ઉપર થો જણાય છે કે ના. સુલતાનની તખીયત સારી થઈ ગઈ છે. શહેરમાં ચોતરફ ખુશાલી ફેલાઈ રહી છે. અને સ્થાનિક જાપામાં ખુશાલીના લખાણો જાણ્યા છે. નામદાર સુલતાને કેદખાનામાંથી જોએએ કે લાગની કેદ પુરી કરી છે તેવા ખબા કેદીઓને મુક્ત કર્યા છે.

રશિયામાં બળવો.

હાલના મામલામાં લશ્કરી ખાતાનું ઉપરીપણું ગ્રાંડ ડ્યુકને આપવાનું જણાવવામાં આવ્યું હતું, તેથી ગ્રાંડ ડ્યુકના પર એક તક સાંધી ગોળાઓ છોડવામાં આવી હતી. ગ્રુન્હેગર માલુમ પડ્યા નથી.

સ્વીઆર્થમાં કોરટ મારશીઅલ નીમાઈ છે જેમાં હજુ મુધીમાં સાત બળવાખોરોને ગ્રુન્હેગર હરાવ્યા છે.

પોલાંડના વારસો અને લીડક શહેરમાં ખુની લોકોએ ત્રાસ વરતાવ્યો છે. ખુન અને હુનના કેસો સંખ્યા બંધ થાય છે. રશિઅન સરકારે ડ્યુમાના ૨૩૦ મેમ્બરોને ગ્રુન્હેગર હરાવવાનો વિચાર જણાવ્યો છે આ સંખ્યામાં ડ્યુમાનો પ્રેસીડન્ટ પણ આવી જાય છે. કોન્ટ્રાન્ટના બળવામાં બાગ લેનાર ૨૦૦૦ આદમીઓ પર ફિતુરનો ચાર્જ મુકવામાં આવ્યો છે.

રવિવારની સહેલમાંથી પાછા ફરતા માણસોથી લરેલી ટ્રેનો અટકાવવામાં આવે છે અને તેમાંનાં બળવા ખોર માણસોને શોધીને કેદ કરવામાં આવે છે.

હડતાલ પાડનાર મજૂરોને પૈસા આપીને સમજાવનારા લોકોને સજા કરવાને માટે ઓડેસાના ગવરનર જનરલે એક સખત ધારો પસાર કર્યા છે. એ જુલમી ધારાથી લોકોમાં ગભરાટ ફેલાયો છે.

છેલા તાર.

મુંબઈની પોસ્ટ ઓરીસમાં પોસ્ટમેનોએ હડતાલ પાડેલી હોવાથી પોસ્ટ ઓરીસના કામમાં જબરી અડચણ આવી પડી છે.

ડા. જુલોકપર્ડમેન જે કાશ્મીરમાં હયા પહોંચે ઉપર શોધ મોળ કરવાને નીકળે છે તે ૨૩,૦૦૦ શીટની હયાઈ એ પહોંચેલ છે. આટલી હયાઈએ આજસુધી કોઈ ગયું નથી.

લંડનથી રહેરો તાર જણાવે છે જે જમનજરના જમ સાહેબ સ્વર્ગવાસ પામ્યા છે. તેમના પછી માદીનો વારસ કોઈ નહિ હોવાથી કીટ્ટની ગમતથી જગ બહેર થયેલ ગ્રીન્સ રનજીતસીંગને ગાદી મળવાનો સંભવ છે.

બંગાળમાં અગાઉ કોઈ વખત નહિ પડેલ તેવો વરસાદ પડ્યો છે. તે આખો દેશ પાણી મય થઈ ગયો છે. રસ્તાઓ અને રેલવે નાશ પામ્યાં છે. દુકં મુદતમાં બધું મળી ૨૦ ઇંચ પાણી પડ્યું છે. શહેરમાં પણ પાણી પૂરક હોવાથી શેરીઓમાં જ આવ કરવા માટે પણ વરતીને હોડીઓનો આધાર લેવો પડે છે. આ રેતમાં ઘણા માણસોની ખુવારી થઈ હશે તેવી ધારિત શખવામાં આવી છે.

અલીગઢ કોલેજ સંબંધે વધુ ખબર.

અલીગઢ કોલેજનો કેટલોક હોવાલ અમે આમળ આપી ગયા છીએ. શી વગેરે બીજા કેટલીક જણવા જેવી હકીકત નીચે પ્રમાણે છે.

અલીગઢ કોલેજમાં સ્કુલ અને કોલેજ એવા બે વિભાગ છે. સ્કુલમાં મેટ્રીક સુધીનો અભ્યાસ થાય છે અને તેથી વધુ અભ્યાસ કોલેજમાં થાય છે. સ્કુલમાં ઓછામાં ઓછા ૧૦ વરસની ઉંમરના વિદ્યાર્થી દાખલ થઈ શકે છે. મેટ્રીક ક્લાસમાં શિક્ષણની માસીક શી રૂ. ૪ છે તેથી નીચેનાં ધોરણોમાં માસીક શી રૂ. ૩ છે. મોર્ડર્ન હાઉસની શીના ફર નીચે પ્રમાણે છે.

ઈંગ્લીશ હાઉસમાં જેમાં ગોરાઓની રૂઢી પ્રમાણે રહેવાની સગવડ છે તેમાં દાખલ થનારાઓને વારતે બે પ્રકારની ગેઠવણ છે. ચદતા દરજ્જા પ્રમાણે રહેનાર પાસેથી માસિક રૂ. ૫૨ લેવામાં આવે છે. ઉતરતા દરજ્જા પ્રમાણે રહેનાર પાસેથી રૂ. ૧૦ ઓછા એટલે રૂ. ૪૨ લેવામાં આવે છે.

મેકડોનલ્ડ હાઉસ જેમાં ઉપરના હાઉસ કરતાં ઉતરતા પ્રકારની સગવડ છે તેમાં માસીક શી રૂ. ૧૫, ઝફુર હાઉસમાં રૂ. ૧૪-૬-૦, કેન્ટન કોરટમાં રૂ. ૧૪, એમ જુદા જુદા પાંચ વિભાગો પાડવામાં આવ્યા છે. આ ઉપરાંત દાખલ થતી વખતે વધારાની શી આપવી પડે છે સ્કુલમાં દાખલ થવાની શી રૂ. ૫, છે.

ઈંગ્લીશ હાઉસમાં દાખલ થવાની શી રૂ. ૫૦, ઝફુર વોર્ડમાં દાખલ થવાની શી રૂ. ૧૫, અને બીજાં મોર્ડર્ન હાઉસમાં રૂ. ૫નો ફર છે. વારસીક રમત ખમતની આઠ આના ફી લેવામાં આવે છે તથા ૮ આના પરિશ્વર ફી તરીકે લેવામાં આવે છે. દાખલ થનાર કોલેજમાં દાખલ થઈ કોલેજના લહેણ પૈસા લઈ વગર કોલેજ છોડી ન જાય તેટલા વારસે રૂ. ૨૫ કોલનમની તરીકે લેવામાં આવે છે. આ પૈસા કોલેજ છોડતી વખતે કોલેજના લેણા હોય તો વાળીને પાળા આપવામાં આવે છે. ઈંગ્લીશ હાઉસમાં દાખલ થનાર પાસેથી કોલનમની તરીકે રૂ. ૨૫ ને બદલે રૂ. ૫૦ લેવામાં આવે છે.

કોલેજમાં માસની ૧૫મી તારીખ પહેલાં દાખલ થનાર પાસેથી આખા માસની ફી લેવામાં આવે છે. પણ ૧૫મી તારીખ પછી દાખલ થાય તેની પાસેથી શિક્ષણ ફી આખી અને મોર્ડર્ન હાઉસ ફી અરધી લેવામાં આવે છે.

કાષ્ટ વિદ્યાર્થી આખો મહિનો ગેરહાજર રહે તેને બોર્ડિંગ હાઉસ ફીમાંથી રૂ. ૭ કાપી આપવામાં આવે છે. પણ ફીરૂઝમસ રમના દિવસોની ફી કાપી આપવામાં આવતી નથી. લોંગ વેકેશન એટલે ઓગસ્ટ અને સપ્ટેમ્બરના રમના દિવસોમાં જે લોકો ઘેર બેઠા નેમની પાસેથી રમના માસ ની ફી ફક્ત રૂ. ૨ લેખે લેવામાં આવે છે.

કોલેજ છોડનાર વિદ્યાર્થી જે કાષ્ટપણ માસની ૧૫ મી તારીખ પહેલાં કોલેજ છોડે તે શિક્ષણ ફી પુરી ભરવી પડે, જે અને બોર્ડિંગ ફી અરથી. ૧૫મી તારીખ પછી છોડનારને પુરી ફી ભરવી પડે છે.

ઇંગ્લીશ હાઉસ અને જહર હાઉસમાં વિદ્યાર્થીઓને ફરનીયર પુરો પાડવામાં આવે છે. ખીજા હાઉસવાળાઓને ફરનીયરની સગ વડ પોતાની મેજ કરવાની હોય છે. કાષ્ટ વિદ્યાર્થીની સાથે દેખરેખ રાખનારને રહેવાનું હોય તો રૂ. ૧ વ્યવસ્થાની ફી તથા રૂ. ૭ ખેતરફની ફી પડે છે.

ઇંગ્લીશ હાઉસમાં રહેનાર વિદ્યાર્થી આખો માસ ગેરહાજર હોય તો રૂ. ૧૩ કાપી આપવામાં આવે છે. લોંગ વેકેશનમાં ઘેર જનાર પાસેથી અરથી ફી લેવામાં આવે છે. ૧૫ દિવસની નોટીસ આપ્યા વગર કોલેજ છોડનાર નોટીસના બદલામાં રૂ. ૨૦ ભરવા પડે છે. મેટ્રોકથી આગળ અભ્યાસ કરનારા ઓની શિક્ષણ ફી નીચે પ્રમાણે છે. ઇન્ટર મીડીએટ ક્લાસ માસીક રૂ. ૬, ખી. એ ક્લાસ માસીક રૂ. ૭-૮ આના, અને એમ. એ ક્લાસની ફી માસીક રૂ. ૯ છે. ખીજા અભ્યાસ સાથે કલેજનો અભ્યાસ કર નારાઓને રૂ. ૩ વધારે ભરવા પડે છે. પણ કમ્પાન્ટા અભ્યાસ સિવાય બીજા અભ્યાસ ન કરતો હોય તેવા વિદ્યાર્થીને ૩ ને બદલે રૂ. ૫ ભરવા પડે છે. કોલેજના દરેક ક્લાસમાં દાખલ ફી રૂ. ૪ તથા લો ક્લાસની દાખલ ફી રૂ. ૫ છે.

સીડન યુનીયન કલબના મેમ્બર થવું હોય તેને દાખલ ફી રૂ. ૧ તથા માસીક ફી ૮ આના ભરવા પડે છે.

ગયા રવીવારે સેન્ટ એનથોની સ્કૂલ અને યંગમેન્સ હોસ્ટેલ પાંચે નાખવાની ક્રિયા રાષ્ટ્ર દેવરંક હેનરી ડીલાલેએ કરી હતી. પહેલાં પ્રાર્થના કરવામાં આવી હતી જેમાં મી. બરનાડ પ્રીમીયલ વગેરે કેટલાક હિંદીઓ હાજર હતા. કર્મીયન એસોસીએશનના પ્રમુખ મી. લોરેન્સે એક આપણ કહ્યું હતું. જેમાં દેવરંક ડીલાલેને ઉપકાર માનવામાં આવ્યો હતો.

મોહમ્મદન એસોસીએશન.

એમ. ઇ. સાલેહભાઈના માનમાં મેળાવડા.

ડરબન, તા. ૧૦-૮-૧૯૦૬ જુમા.

આજ સાંજે આજવાગે વધારાની મીટીંગ એમ. સી. આંગલીવા કું.ના બાગીદાર અને પાર્ટનર મી. મોહમ્મદ હમ્મદાલીમ સાલેહભાઈ પોતાની સફરથી મુક્ત થતા હોવાના સમયે તેઓના માનમાં બોલાવી હતી. બ્રેતાજનો થી હોલ ચીફાર ભરાઈ ગયો હતો, એટલું જ નહિ પણ રોડ તથા પાસેજમાં પણ ઘસલામી ખીરાદરોની મોટી ઠઠ મળેલી હતી. શરૂઆત માં મી. એસમાન અહમ્દ એડેન્ડીએ, મીટીંગ બોલાવવાનું કારણ સમજાવ્યા બાદ શેઠ મી. દાઉદ મોહમ્મદની દરખાસ્તથી મોટા ના હાઉસ મોહમ્મદ સાહેબ પ્રમુખસ્થાને ખીરાદરો હતા.

પ્રમુખે પોતાની સરળ અને સાદી ભાષા માં છટાદાર રીતે બોલતાં જણાવ્યું કે દરેક મુસલમાન બાઈ એકજ પુદાને માનનાર, એકજ નખીનો કલમો બાણનાર, એકજ કુરાનના નીચમો ઉપર અમલ કરનાર અને ધાર્મિક બંધનથી સર્વ ખીરાદરો બાઈની સંબંધ ગાંઠમાં બંધાયેલા છે. એક બીજા ના કુખમાં મદદ દેવી એ દરેકની ખરી ફરજ છે. તેને તોલીદ ઉપર અમલ કરનારા એકે અમલમાં ન જુકે તો મધુજી ખેદ જનક સ્થિતિ કહેવામાં કાંઈપણ વધુ પડતું કહેવાયજ નહિ. આપણે રસુલ આપણને હુજામળી સપથી વરતવા અને કેળવણીનો ફેલાવો કરવા ધણાજ હુકમોથી શીખામણો દીધે છે. આપણે એકજ પુદાને એકજ નીચમથી માનતા આવ્યા છીએ અને માનીએ છીએ અને ભવિષ્યમાં પણ માનશું; તોપણ રસુલના હુકમને માનેલો આપણે તેજ વખત કહી રાકીશું કે જ્યારે આપણમાં સારી અને હિંમત કેળવણીનો પ્રસાર થશે, આપણે ગરીબ વર્ગને માટે ભેદતાં સાધનો પુરાં પાડ શું, અને તેઓને કેળવણી મળુચ માવે પોતા થી બનતું હાથ, જીભ, પગ, પેસા ટકા, અને વચસીલાયી પોતાના ગરીબ વર્ગને ઉન્નત કરવા અને તેઓને હુખથી મુક્ત કરી દરિદ્રતામાંથી તારવા એ પ્રત્યેક મનુષ્યની ફરજ છે. મુખ્યત્વે કરીને કેળવણી વધારવી તેજ પ્રેષ્ટમાં પ્રેષ્ટ દાન છે. શેખ સાદીતું કહેવું છે કે જ્યાંસુધી મનુષ્યમાં વિદ્યા ન હોય તો તે ઇશ્વરને પણ ઓળખશે નહિ, જ્યાંસુધી આપણે ખરી ફરજને બળવશું નહિ ત્યાંસુધી આપણે કાંઈપણ કહ્યું એ માનવું મીથ્યા છે. જે આપણી પાસે દોલત

જતાં વિદ્યાનું તુર ન હોય તો તે દોલત અર્થ ને બદલે અનર્થમાં બેચાંબ જવાની વજે અંશે ખીક રહે છે.

મને આપ તરફથી કેટલેક દરજે સંતોષ પણ થાય છે કે જે સ્થિતિ બાળાવસ્થામાં આપણે બોમવતા હતા તેથી ઘણે અંશે આપણા અન્નેના બાળકોની સ્થિતિ સારી છે આપણે આયુષ્યનો ઘણો ખરો ભાગ રમત અને રજળામાં ગાળતા, પણ આપણાં બાળકોને આપણે અસાનતાના અનુભવે કરી સ્કૂલમાં મોકલી તેઓનું આયુષ્ય સુકાંચોમાં વ્યતીત કરાવીએ છીએ. આપણે વીસ વરસ ની ઉંમર સુધી મસ્જીદે નહોતા મકયા, પણ આપણાં નાનાં બાળકો મસ્જીદે જઈ દરેક પ્રકારની ધાર્મિક ક્રિયાઓ શીખી અમલમાં લાવે છે. આપણે એકજ કમાઈને પેટ ભરવું એટલુંજ આપણે માટે બસ નથી પણ આપણી પ્રગતિ, કામને અને દેશને પણ આપણે સુધારવા જોઈએ. આપણે આજે એક માયાળુ દયાળુ અને લકરીલાવ વાળા દેશદાજ તરને વિદ્યાપગીરી દેવા એકદા થયા છીએ. રહેવાસીઓ આજે શુભ કામોમાં દેશને બિનત કરવામાં ગરીબ ઇસલામીઓને સારી કેળવણી આપવા પાછળ જે તન મન અને ધનથી મહેનત લીએ છે તે ખરેખર પ્રસંસા પાત્ર છે. તેઓની મહેસીલો, અનુમતો અને કલમોથી હજારો લાખો ઇસલામીઓને શાખા પહોંચ્યા છે. ઉલ્ટે હું ખુદ પાસે હુઆ કરું છું કે તે પરવરદીગાર મીસાલેહ બાઈ તથા મોલવી અબદુલ કાદર સાહેબને તનદુરસ્તી અને આરીયત સાથે કરીઆની મુસાફરી સુખમાં વ્યતીત કરી તેઓની સર્વ પ્રેષ્ટ મન વાંચનાઓ પુરી કરે. "બસાફર રક્તનત મુબારક બાદ, બસલામત રવીઓ બાજ આઈ."

ઉપલા વિશયને લગતું બોલતાં હાઈજ સુલેમાને ઉમેર્યું કે ડરબનમાં મહમ્મદી, કમરી, દાઉદી એવા ત્રણ દરબાર છે; પહેલું તે એમ સી. આંગલીવા કું.નું કે ત્યાંથી મરીએને જે ફાયદો પહેંચે છે તે પ્રસીધ્ધ છે. આમ લીઆ પોતાનું કામ છોડી નુકસાન ઉઠાવીને પણ ગરીબોનું કામ કરે છે તે ધન્યવાદ પાત્ર છે. બાદ સાલેહભાઈ તથા મોલવી અબદુલ કાદરની સફર મુબારક હમ્દી હતી. મી. દાઉદ મોહમ્મદ તથા મી. ખીરન મોહમ્મદ કેટલુંક વિવેચન કરી સાલેહભાઈ તથા મોલવી સાહેબને આશીરવાદ આપ્યો હતો.

મી. એમ. સી. આંગલીવાએ કેટલુંક વરણન કરતાં જણાવ્યું કે મારા ગામ માટે તથા મારા પ્રત્યે જે કહેવામાં આવ્યું છે તે લાયક અમો હોઈએ એવું હું કંઈપણ માનતો નથી. હું તથા રહેર વાસીઓ જે

કાંઈ કરીએ છીએ તે ફક્ત અમારી ફરજ સમજીનેજ. તેમાં અમેએ કાંઈ વધારે કશું ને કાંઈ કાળે પણ કહેવાયજ નહિ. (આ વખતે પ્રમુખે મી. સાલેહખાન તથા મોલવી સાહેબને પુષ્પના હાર તોરા પહેરાવ્યા.)

મી. મોહમદ ઇમરાલીમ સાલેહખાનએ પ્રત્યુત્તરમાં જણાવ્યું કે મારે માટે જે માન અને અનહદ પ્રશંસા કરી, એવી યોગ્ય પદ્ધતિ પાત્ર હું છું એવું છેજ નહિ. ખરી રીતે જોતાં તે પરિવ્રત પદ્ધતિ પાત્ર તો એસોસીએશનના કાયદા પ્રમાણ, કામદારો અને મેન્બરોજ છે. મને જે માન આપ્યું છે તે અશ્વભાગ છે જેનો બદલો હું કાંઈ પ્રકારે પણ વાળી શકું તેમ નથી છેવટે ખુદ પાસે દુઆ કરું છું કે તે દારૂરે દારૂર એસોસીએશનને તરફી દીએ. મેં તથા અમારી કંપનીએ જે પ્રગ્નની સેવા બજાવી છે તે બજાવવાનો પ્રત્યેક મનુષ્યનો હક છે, તેમાં અમેએ અમારી ફરજ ઉપરાંત કશું પણ કર્યું નથી. હું આશા રાખું છું કે મારી તરફની એક પાંચ પૈઠની નજીવી રકમ સ્વીકારી એસોસીએશન આભારી કરશે. મોલવી અબ્દુલ હાદર સાહેબે પણ ઉપલા સંબંધમાં પ્રત્યુત્તર વાળ્યો હતો. છેવટે મી. એસમાન અહમદ એફેન્દીએ કેટલુંક વિવેચન કરી મોટી રકમ કુલ સુલાખ લખ સભા વિસરજન થઈ હતી.

હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી.

જેહાન્નમગ, તા. ૧૦-૮-૦૬

મયા સ્વીકારે તા. ૧-૮-૦૬ના રોજ

હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીની મીટીંગ નવા હોલમાં ૧૭મી ઓક્ટોબર મલાઈ લોકેશન માં સાંજે ચાર વાગે મળી હતી. જેમાં મેમ બરો સીવાય લગભગ ૧૫૦ માણસોએ હાજરી આપી હતી. મીટીંગનું કામ શરૂ થતાં સેક્રેટરી મી. ફેનસીએ મંદ મીટીંગનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો હતો. જે મી. મોહમદ લાઘીની દરખાસ્ત અને મી. શહાબુદ્દીનના ટેકાથી બહાલ રાખવામાં આવતાં ચેરમેને મીનીટ ઉપર સહી કરી હતી.

બાદ પ્રમુખે પોતાના બાબજીમાં જણાવ્યું કે હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી બ્રીટીશ ઇંડીયન એસોસીએશનની વીરૂધ્ધમાં ઉભી થઈ છે એમ લોકોમાં ચરચા ચાલે છે પરંતુ આ સોસાયટી કાંઈપણ રીતે વીરૂધ્ધમાં નથી. અને પોલીટીકલ બાબતમાં બ્રીટીશ ઇંડીયન એસોસીએશન સાથે મળતા રહી કામ કરવા ખુશી છે એમ જણાવ્યું હતું. બાદ હમામ અબ્દુલ હાદરે દરખાસ્ત કરી કે આવતી મીટીંગમાં બ્રીટીશ ઇંડીયન એસોસીએશનના પ્રમુખ સેક્રેટરી વગેરેને દાવત દઈ બોલાવ

વા, તેને મી. શહાબુદ્દીનના ટેકાથી પસાર કરવામાં આવતા ચેરમેન તરફથી સેક્રેટરીને ફરમાન થયું હતું કે બ્રીટીશ ઇંડીયન એસોસીએશનના પ્રમુખ સેક્રેટરીને દાવત મોકલવી.

બાદ પોએસ્ટરમથી આવેલા મી. ઇ. એમ. પટેલે સોસાયટી કાયમ થવા બાબત પોતાની બેહદ ખુશી દરજાથી હતી અને સોસાયટીની બાંધ પોએસ્ટરમમાં બોલવા ચેરમેનને ફરમાસ કરી હતી જેના જવાબ માં ચેરમેન સાહેબે સોસાયટીનું કામ નવું હોવાનું જણાવી દાવત તરત માંડીવાળી આગળ ઉપર દર્શાવ કરવા જણાવ્યું હતું.

મી. ઇમરાલીમ કુવાડીઆએ હાજર થતા નવી કેટલીક અનજ્ઞમનને દાખલો લઈ અજ્ઞમન અને સોસાયટીથી શું શું ફાયદા થાય છે તે અને એતેફાક ઉપર સારી રીતે સમજાવ્યું હતું તેની પુખ્તીમાં હાજર અબ્દુલ સમદે બોલતાં એ સોસાયટી આગળ જતાં કેવા ફાયદા કરશે તે બાબત અસરકારક રીતે સમજાવ્યું હતું. ત્યારબાદ હાજર મુહમ્મદ મોંચી ૧૦ માણસોએ મેન્બરશીપમાં પોતાના નામ નોંધાવ્યા હતા; જેમાં મી. આમોદ મુસાજી બોલવડીઆ, મુલામ મહમદ કોટીઆ, ઇ. એમ. પટેલ પોએસ્ટરમ વાળા પણ હતા.

કેટલાએક સખી મુહમ્મદ તરફથી સોસાયટીને નીચે સુજન મદદ મળી હતી. રોકા પૈસા ૭ સાત, ૫૭ નંગ ખુરશી, ૧ હેગીંગ લેન્ચ, હોલમાં બીજાવવા એકાદ કોચ, અને હોલને રંગ રોગાન કરાવવા કેટલાક મુહમ્મદ તરફથી પાઉંડ ૮-૧૦-૦ની મદદ મળી હતી.

બાદ મી. દીલદારખાને દરખાસ્ત કરી કે વાઇસ પ્રેસીડન્ટ તરીકે મી. હમામ કમાલી ની સુટથી કરવી. તેને મી. શહાબુદ્દીન તરફથી ટેકા મળ્યો હતો, પણ મી. અહમદ હલીમ ના તરફથી સુધારો થતાં હાજર અબ્દુલ સમદને વાઇસ પ્રેસીડન્ટ બનાવવા દરખાસ્ત થઈ હતી; તેને મી. અબ્દુલ રમક અને મોહમદ શહેરીના તરફથી ટેકા મળ્યો હતો અને તે દરખાસ્ત મંજૂર રહી હતી. ચેરમેન તરફથી ફરમાસ થતા મી. દીલદારખાને પોતાની દરખાસ્ત બેંચી લીધી હતી.

બાદ બેંચન્ટ સેક્રેટરી તરીકે મોહમદ શહેરીને નીમવા મી. અહમદ છોટાની દરખાસ્ત મી. એમ. પટેલના ટેકાથી પસાર થઈ હતી. વધુ કામકાજ નહી હોવાથી આવતા સ્વીકારે મળવાનું મુકરર કરી આ વીરેરે લખ મીટીંગ બરખાસ્ત થઈ હતી.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

૪૨૫૧, તા. ૧૨-૮-૦૬.

આજ રોજ સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ એડવર્ડ

ઑટમાં મળી હતી. બહુ મુહમ્મદ હાજર હતા સમય થતાં સરવ સાથે મળી બધર પ્રાર્થના કરી નીત્ય કરમ કર્યું હતું. સેક્રેટરી એ શ્રી ગીતાજીના ઓફીસ અને ગઈ સભાનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો. આજનો વીધમ રા. તુલમચંદરે “શ્રદ્ધા” એ વીધે લીધો હતો તે વાંચી સંભળાવ્યો અને બહુ મુહમ્મદ સાથે વીધવને લગતું વીવેચન કર્યું હતું. રમચ ખુરશી થતાં આવતી સભામાં રા. જમ નવાલે “સ્વદેશ પ્રેમ” એ વીધે લખી લાવવા જણાવ્યું અને સરવ સાથે મળી બધર પ્રાર્થના કરી શાંતીમંત્ર બહુી સભા વીસર જન થઈ હતી. તા. ૧૨-૮-૦૬ના પેપરમાં ચીડીના એક ખબરપત્રી તરફથી જે ખબર છપાએલ છે તે વાંચી સહુ ખુશી થયા છે. તેમજ આરંભે કાર્યમાં બધર તેમને સહાય થાઓ અને એમજ “આર્થ મંડળ” નામે જે સભા ચાલુ કરી છે તેને ખતમી વળગી રહી આગળ ચલાવવામાં આવે એવી અમારી તે મિત્રને વિનંતી છે.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો બાદ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર તુરંત ખ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામગીરી એકજ બાબતે લખવું.
૨. અહર બોખી સાહીથી લખવા.
૩. નામ તથા ટેકાજી બરોબર લખવાં, તે હમેશાં બહાર પાડવા સાર નહિ પણ અમારી બજુને સાર.
૪. મંચળવારની સાંજ સુધીમાં મહેલ લખાણો તેજ અઠવાડીયામાં દાખલ કરી સારશે.
૫. લખાણ હમેશાં કુંડા અને સુદાસર કરવું.—[અધિપતિ.]

ખોટી પરમીટ દાખલ થનારાઓ ને ચેતવણી.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ સાહેબ,

ડેલાગેઆમેના રસ્તા ઉપર ખોટી પરમીટ વાળા માણસો આવે છે. તે રસ્તામાં પોર-દુગીઝથી કોમાડી બે એસ. એ. સી. ના અમલદારો આવી માલતી રેલવેએ પરમીટ તપાસે છે. રસ્તામાં અગુડા પડાવી પરમીટ ના અગુડા સાથે મેળવે છે. તેમાં તેઓને કાંઈ

કામદીપોઈમાં વગર ભાગની કાટડીમાં મોકલે છે.

જેલની સ્થિતિ.

જેની પાસે તદન પરમીટ નહિ હોય તેને સાદા કેદખાનાની હવાવાળી તથા બારી બારબાજાળી કાટડીનાં પુરે છે. અને જેની પાસે બોટી પરમીટ હોય તેને એક જ છુટ્ટા ની બારીવાળી રૂમમાં પુરે છે. બહાર જવા માટે રૂમનો દરવાજો ફોફે તો પોલીસ આવી બહાર પેલાય પાણી માટે કાટે, નહિ તો નહિ. આવા માટે પુષ્ટ તથા નીમક આવે છે. તેવા કેદીને બારબરતન માણસેટ અગાડી ખડો કર્યા અમાઉ ચારથી ૭ દહાડાં ત્યાં રાખે છે. પછી ત્યાંથી રેલવે રસ્તે હાથમાં હાથ કડી નાખી બારબરતન લાવવામાં આવે છે.

બારબરતન માણસેટ પાસેનો હેવાલ.

બારબરતનના માણસેટ ઘણે જાગે એટલી આડીકના લોડના તરસ્યા છે. જે કોઈનો વાની વારસ ન હોય અને વકીલ ન કરે તો તે મહેરબાને તો આદલ સીક્ષા કાપી રાખેલ છે કે ત્રીસ પૌંડ દંડ તથા ત્રણ માસ સખત મજુરી; ત્રીસ પૌંડ ન લારે તો અરબુ વરસ પુરું કરવું. બચાર માટે વકીલ હોય તો વળી કાંઈ કીકુસીલા કરે. તેમાં પછુ જુગાની લાંબો વખત ચાલે તો સાહેબનો મીઠવજ જતો રહે છે. આવી સ્થિતિમાં કુખી થયું તે બોટી પરમીટથી આવનાર માણસ સમજે છે, છતાં પછુ આવ્યા આવે છે તો તેવા લોક આવ્યા પહેલાં વીચાર કરતા હોય તો કેવું સાહે. બારબરતનમાં ઉડિઅનની કુકાનો ચાર છે તે લોકો બિચારા જોઈતી મેદદ કારત રસ્તે કરી શકતા નથી, કારણ કેટલાંક કાફર પોલીસો ઉભા રહેલા વકીલ પછુ આપતા નથી તો પદગાઉને આવેલાની સાથે ચાલ તો શેની થાય? જેથી કેટલાક પાસે પૈસા હોય છે છતાં જેમ જતા કરવી પડે છે. અહિંયાં દર મહિને છૂસાત કેદમાં જાય છે તો તેના કરતાં ઉલાગોઆમેમાં રહેવું પડે તે હજાર દરબજે સાહે છે. વળી અહીં કોઈને જંગમાં થી નીકળ્યા બાદ હદપારનો હુકમ થાય છે તો કાફર પોલીસ સાથે પગ રસ્તે રવાના કરવામાં આવે છે. તો ઉલાગોઆમેમાં જે ઉડિઅન ભાષણો માનસવાજના હમેશ્વાર હોય તેમને મારી અરજ છે કે આવા ખોટા કામથી કુખી થતા બચો અને બીજાને બચાવો, નહિ તો અહિ મકાઈનો આટો પાણી અને નીમક ખાઈ જવ વધ છે.

બારબરતન તા. ૨૬-૭-૧૯૦૬

લી. હીતેશુ તથા નજરે જોનાર.

ગૌરક્ષાનો ધર્માદા ખેલ.

મે. ૪૦ ઓના અધિપતિ જોગ, થી ઇસ્ટ ઉડિઅન થીએત્રીકલ કંપની તરફથી ધરમાદા ગૌરક્ષાનો ખેલ નામે શીવિક્રમનો તા. ૪ ઓગસ્ટના રોજ મુકવા માં આવેલો. તેમાં ઉપજેલી રકમ પૌંડ ૩૭-૦-૦ સાથે નાટક કંપનીના ખરચ-ખદર પૌંડ ૨૫-૦-૦ આગળના સિરસતા મુજબ કાપી આપી બાકીના પૌંડ ૧૨-૦-૦ નો સદઉપયોગ કમીટીના મેમ્બરો સમક્ષ કરવામાં આવતાં ૭ પૌંડ કાફર ગૌરાળા તરફ, અને ૭ પૌંડ પેરગાંદર ગૌરાળા તરફ તા. ૮ માહે ઓગસ્ટ સન ૧૯૦૬ ના રોજ તે પૈસા મનીઆરથી મોકલી આપવામાં આવ્યા છે.

હવે હીલગીરી સાથે લખવું પડે છે કે આ ખેલ અગાડી જે ગૌરક્ષાનો ખેલ નાખવામાં આવ્યો હતો તેના પૈસાની કેવી રીતે વ્યવસ્થા થઈ ને હજુકુથી પેપરદાર જેવા માં આવ્યું નથી. તો મે. કરીને તે ખેલના મરદીઓ પેપરદાર જણાવશે તો આબારી થઈશ.

કરખન તા. ૧૩-૮-૦૬

લી. સી. એમ. દેસાઈ.

તા. ૪થીના ગૌરક્ષાના ખેલનો એક તરડી.

“શ્રીકૃષ્ણ જયંતિનો મેલાવડો.”

કરખન તા. ૧૨-૮-૦૬

ઉપરોક્ત પર લક્ષ્મીનારાયણના મંદિરમાં જન્માષ્ટમીના યોજ્ય ઉપર આશરે પાંચસે દિંદુ લોકોનો જમાવ થયો હતો. કેટલાક મંદીરની આજુબાજુની ચાલીમાં ભજનભાવ કરી આનંદ લેતા હતા, તો કેટલાક ધર્મશાળામાં નાના પ્રકારના વાંચથી ભજન કરતા હતા. વળી બીજો મોટો ભાગ પાસેની નાટકશાળામાં જમાં થયો હતો. એમ મંદિરને આજુબાજુનો ભાગ માણસોની હાથી જન્મ ઓજવનો લાભ લેતા જોકો થયો હતો. મીઠાઈવાળા પોતાના કંઠાય માટે હાજર થએલ, એમ આરે તરફ ધામધુમ જેવામાં આવતી હતી. આશરે સાત દરને સુમારે નાટકશાળામાં એકલા થએલા સ્ત્રી પુરોના મોટા જથ્થામાં ધરમેપદેશક શ્રીકૃત અંબાશમ મહારાજ તરફથી પ્રથમ મંગળા ચરણના શ્રીપરમાત્માની રૂતિના મોકેકના અર્થ સાથે વિવેચન પુર્વક આજુબાજુ દીજ રથે પોતાના વર્ણાશ્રમનો ધર્મ અવસ્થાપાળેના જોઈએ એ વિષે શ્રી પરાશર મુનીશ્રુત આજ્ઞા ના સંખ્યાદિ નીત્ય કર્મ વિષે કુંકામાં મોટે અવાજે વિવેચન કરવામાં આવ્યું હતું. અને

ધર્મ પાલનથી થતા લાભ વિષે સપ્રમાણ કુંકામાં અસરકારક રીતે લાપણું કર્યું હતું. જે સમાન થયા બાદ અત્રે પધારેલા શ્રીકૃત પરમાનંદ મહારાજે આચાર વિધે શ્રીમતુ ભગવાનના સુંદર લેખ લોકોને સારી રીતે સમજાવ્યા હતા અને અનુચારથી થતાં તુકર્યાન પછુ પ્રમાણ સાથે બતાવી લોકોને સારી અસર પેદા કરી હતી. વળી અનુ-મા-કંધર ભક્તના કલ્યાણ માટે સાકારરૂપ ધરે, ભક્ત વસંતતા જણાવે છે એ વિષે શાસ્ત્રી પ્રમાણથી ઉક્ત મહારાજે સારી રીતે વિવેચન કર્યું હતું. તેમજ શ્રીકૃષ્ણના નામનો મહિમા તથા ખરા ભક્તોની આસ્થાથી પવિત્ર નામ પાપનો કેવો નાશ કરે છે તે વિષે તથા ઓકાર વિષે પછુ તેમના તરફથી સાહે વિવેચન કરવામાં આવ્યું હતું. તેમજ વિવેચન પુરું થયા બાદ થોડીવાર પછી સુંદર ગાયન સાથે રત્નદિ આનંદ થવા લાગ્યો. પછી જન્મનો સમય થવાથી સરવે લોકો દરશન કરવા મંદિરના દ્વાર આગળ હાજર થયા હતા. આરતી વિગેરે ધામધુમ થયા બાદ પવિત્ર નામના ઉચ્ચારે સાથે લોકો આનંદ લેવા લાગ્યા. બાદ ચરણુચૂત પ્રસાદ પંચરી કાલ લોકોના સમુદમાંના કેટલાક રથચાથમે જ્યાં રવાના થયા લાગ્યા અને કેટલાક લોકો વધારે આનંદ લેવા મંદીરમાંજ સ્થિતિ કરતા હતા. આ મંદિરના આગેવાન તરીકે કામ કરનારા પૈકી જાણુ બ્રહ્મદેવસિંગ કે જેઓ તાજેતર ભરતખડનો પ્રવાસ કરી શ્રી કાલીજી, અયોધ્યા, જગન્નાથ, પ્રમાખરાજ, વગેરે હિંદુ એવા પ્રસિદ્ધ તિથોની યાત્રાનો લાભ ગ્રહ થોડી મુદત થયાં અત્રે પાછા ફરેલ છે. તે તથા રા. ખીહારીસીંહ તથા રા. રૂપનારાયણસીંહ તથા રા. શ્રીકૃત સુચિત મહારાજ તથા રા. સરદાર અને ખંનથી કામ કરનાર મી. ભગવતીદાન અને રાજકુમાર વગેરે આવા શુભ કામમાં ઉત્સાહ પુરવડે ભાગ લેતા જેવામાં આવતા હતા, મુજરાતી વર્ગ માં કેટલાક મહેતા વર્ગના માણસો અને જુજ સોની લોકો અને પોડાજ બીજા ચૂદરો જેવામાં આવતા હતા.

વેદમ તા. ૧૨-૮-૧૯૦૬

અત્રે શ્રીગોપાળ લાલજીના મંદિરમાં જન્માષ્ટમીનો યોજ્ય ઘણી ધામધુમથી થયો હતો. શહેરમાંથી તથા આસપાસના કાફરમાંથી આશરે ૨૦૦ માણસો આ ઓજવમાં ભાગ લેવાને એકા થયા હતા. મંદિરમાં સમયને અનુસરતા કેટલાક ભજનો ઘણા પ્રેમ રસથી ગવામાં આવ્યાં હતાં. આજુ તાલેવંત સંગીતએ ધર્મોપતિ વિષે અસરકારક રીતે લાપણું કર્યું હતું. તે સંપૂર્ણ

થયા બાદ બાણ ચંદુલસીંગજીએ તે શ્રીગોપાલ જ્ઞાનના મંદિરમાં બેઠાં તો મુધારા કરવાની મુશ્કેલી કરી હતી. તે વાતને મળતા આવી કેટલાક દરીબક્તોએ જ શુદ્ધચૈત્તી એક મંડળી નીચી હતી. જેમણે તે કામને માટે બનતી મહેનત લેવાનું જણાવ્યું હતું. તે જ શુદ્ધચૈત્તીમાં બાણ તાલેવંતસીંગ, બાણ ચંદુલસીંગ, બજન મહારાજ, દીવસુખ મહારાજ, કીસનજી મહારાજ તથા એક મુજરાની છે.

રાત્રીના ૧૨ વાગે ધામધુમથી આરતી થઈ બાદ ચરણાનુત તથા પ્રસાદ વહેંચવામાં આવ્યાં હતાં, તથા આત્મચાલ વહેંચવામાં આવી હતી. તે ધામધુમથી પડી દરીબક્તો એ બોલ્યાં 'હીં' આવી રીતે ધામધુમથી આજીવમાં ભાગ લઈ રવીવારે સવારે સડુ શુદ્ધચૈત્તી વિદાય થયા હતા.

ચાલુ વર્તમાન.

નાતાલ.

વીક્ટોરીયા રોડ પર એવમ્ સ્ટીટ પાસે ગયા જુધવારે આગ લાગી હતી. આગથી રોડને નામની કોટેજ તદ્દન નાશ પામી હતી પાણીના જળ આવી પહોંચ્યા હતા પણ તેની મદદથી બીજા મકાનોને છળ ન થાય એટલું જ થઈ શક્યું હતું. મકાન તથા સરકારનાં નીમો કિલ્લાઓ હતા.

ડરબન કોરોપોરેશન અને સરકાર વચ્ચેની સરતો મુશ્કેલી થોડા દિવસથી ડરબનના ટેલીફોન કાલેજ અને બદાર ગામના કાલેજ વચ્ચે ટેલીફોનને વહેવાર શરૂ કરવામાં આવ્યો છે. આ નવી જોડવાણી વચ્ચે પોસ્ટ માર્ગને જનરલ ડરબન આવેલ હતા. આ નવી જોડવાણી લાભ લેવા પ્રજા મુકશે નહિ એમ મી. મેક્સવેલ જણાવે છે. નવી જોડવાણી પ્રમાણે ડરબન અને મારીસ બરગના કાલેજો મરજી પડે ત્યારે રાત્રે કે દિવસે એકમેકને સંદેશ મોકલી શકશે. લેડીસમીય, ડી, અને ન્યુકાસલ સાથે રવી વાર રીવાયના દિવસોમાં રાત્રે નવ વાગ્યા સુધી, તે રવીવારે સવારના ૬ થી ૧૦ ને સંજે ૫ થી ૬ સુધી વહેવાર ચલાવી શકશે.

આનર્ગી મકાનોમાં ટેલીફોન થોડે ખર્ચે પહોંચાડવા વચ્ચે રાઉન કાઉન્સિલે ઓફર કરી છે. હાલ પાંચે ૧૨ થી ૧૪ વાર્ષિક લગભગ છે તેને ઘટાડીને ૭ માર્શીક અઢી પાંચે તથા દર સંદેશનો ૧ પેન્સ રાખવા પ્રસ્તાવ છે. આ દર ઘટાડવાનો હેતુ થયો

માહકો વધે અને ટેલીફોનનો ઉપયોગ વધારે થાય તે છે.

રેલ્વેજીના જુનવાળા કેસમાં પાંચ કાલેજોને માલુમ આગળ ખર્ચ કરવામાં આવ્યા હતા. કાલેજોના તરફથી વકીલ રાખવામાં આવ્યો નહોતો, આગળ અપાયેલ ફરિયાદ પ્રમાણે શક્તી પડી હતી. કેસ મુક તવી રહ્યો છે.

કપીન સીટના એક હિંદી જવેલરને લાઇસેન્સ વગર ઘરેણાં પર પદસા ધીરવાનો ધંધો કરવાના વાંક માટે કોર્ટ આગળ ખડો કરવામાં આવ્યો હતો. કોર્ટમાં પુરાવા પરથી એમ જણાયું હતું કે પ્રતિવાદીએ દર મહીને દર પાંચે એક શીર્સીના દર થોડા પદસા વગરે આવ્યા હતા. આને લેતાં કે કાંઈ વાંધા થતાં પોલીસને જાહેર કર્યું હતું. પ્રતિવાદીના વકીલે જણાવ્યું હતું કે જે માણસ દુકાન રાખ્યા સિવાય ધંધો ચલાવતો હોય તેને લાઇસેન્સની જરૂર નથી. માલુમ છે વકીલના મતને મળતા થઈ પ્રતિવાદીને છોડી મુક્યો હતો.

મદરાસથી આવેલી અમલાલી સ્ટીમરમાં ૪૬૨ ગીરમીડીઆ હિંદીઓ આવેલ છે.

સ્ટીમર અમલીડીમાં ૪૬૭ ગીરમીડીઆ હિંદીઓ મદરાસથી આવેલ છે.

હિંદુ રમણાન કુંડના સેક્રેટરી મી. મોતી લાલ માધવજી દીવાન જાણી જણાવે છે કે ડરબન હિંદુ રમણાન કુંડનો રીપોર્ટ તૈયાર કરી 'જાપવા સાઈ' મોકલી અપાયો છે તે જાપાદ આવેથી પન્ડીકને વહેંચી આપવા માં આવશે.

દાંડવાલ

જ્યોત્સેનદીનના એક ખર્ચ ઉપરથી જણાવવામાં આવે છે કે આખા ઓરેન્જ કોલોનીમાં વરસાદની નંગી જણાય છે. એકાદ બે માસ થયા ખીલકુલ વરસાદ થયો નથી. પડોશમાં કદી ન સુકાઈ ગયા હોય તેવા પાણીના ખંધ સુકા જોવામાં આવે છે. જંગલમાં પાણી સંચયે મંબીર સ્થિતિ માલુમ પડે છે.

ન્યુકાસ માસમાં દરિયા રોડથીઆમાં ૪૮,૪૮૫ ઔન્સ સોનું, ૮,૨૮૯ ઔન્સ રૂપ ૪૬ ટન સીકું, ૮,૦૦૭ ટન કોક્સ અને ૬ ટન ગ્રાનુ નીકળ્યું હતું.

બારબરનના માલુમે જાહેર કર્યું છે કે તા. ૯-૧૦ સપ્ટેમ્બરે લોર્ડ સેલ્મોર્ન ત્યાંની મુલાકાત લેશે.

કેપ કોલોની.

શીકાર કરતી વખતે બે બેસોને ગોળીથી કાર મારવા માટે કેપવાસી બે ગોરા ખેડુતો નો પા. ૫૬૬ થયો હતો.

પોસ્ટ ઇન્ડીઆએથમાં જોન કામેરન નામ ના ગોરાએ એક ઓરકમાં ૨૦ માણસો સુવાડવાને મુન્દે સામીન ચવાધી તેનો પ પાંચે ૬૬ થયે છે.

જરમનીમાં ક્રીડીશ ફાનસજ મારફત કેપ ના કુટ જરમનીમાં વેચવામાં આવ્યા હતા ત્યાં તે કુટના બહુ વખાણ થયેલ છે અને એવું જણાવવામાં આવે છે કે કેપના કુટનો જરમની સાથેના વેપાર વધારી શકાય એવો સંભવ છે. આ કુટ મંગળીને જરમનીમાં વેચવા માટે એજનસી સ્થાપવા જરમન કોનસલ જનરલ ગોલ્ડવલ્ફ કરે છે.

ડરબનમાં જાહેર રસ્તા પર ચોરી.

ગયા મંગળવારે રાત્રે ક્રેલીડમાં મી. બ્યાર પી. લાટની દુકાનમાં એક જામરી ચોરી થઈ હતી. મી. બેટ હાલમાં કેટલાક વખત થયા પોતાની જુની દુકાન ઉપાડી ક્રેલીડ નજરપાળી દુકાનમાં મોડા પાપા ઉપર દુકાન ખોલેલી છે. આ દુકાનમાં ક્રિમી માલ ઘડીપણો તથા માલુમરું જરૂર જરૂરના પાણુ વધારે રાખવામાં આવેલ હતું. રાત્રે દુકાન બરાબર બંધ કરવામાં આવેલ, સવારે દુકાન આવતા માલુમ પડ્યું કે અંદરનો માલ વગેરે બહુ અવ્યવસ્થિત સ્થિતિમાં હતા. સોધ કરતાં જણાયું કે આશરે પા. ૪૦૦ ની કીમતનો માલ ચોરાઈ ગયો હતો. તેમાં કેટલીક ઘડીવાળો સોના રૂપાના દાગીના તથા કેટલાએક ઉપયોગી કામગીરો લુપ્ત થયા છે. બદમાશો મકાનને આગલે દરવાજેથી દાખલ થયા હોય એવું જણાવવામાં આવે છે. પોલીસ તપાસ ચલાવે છે. તે આખાને કાંઈ પતો નહોતો નથી.

આ ઉપરાંત એક ખાંડ ચોરી મી. પા. વી. સંઘવીની દુકાનમાં થઈ હતી આ જગ્યાએથી કાંઈ કીમતી માલ ગયો નહિ હતો. બદમાશો દરવાજા ઉપરની બારીએથી દાખલ થયેલા હોય તેવું જણાયું હતું. તેમણે કેટલીક શોષ પેશા કરી ૩૦ શીર્સી ની પેનીઓ તથા રીગારેટ કેટલાક ચંપુઓ વગેરે લીધા હતા.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વગેરે (અવરમેન્ટ ગેઝેટમાંથી.)

વેશ્વરમ પાસે ફેન્ટમ વેસીના શીવગોવીંદ
ની મીલકત નાદાર તરીકે ગ્રહણ કરવામાં
આવી છે તેના લેણદારોની મીટીંગ ૨૧ મી
ઓગસ્ટે બરાવાની છે.

વેશ્વરમ પાસે જ્યેસન જ્યેન્તા ખેડૂત
સંગીલી દેવાનની મીલકત નાદાર તરીકે
ગ્રહણ કરવામાં આવી છે. તેના લેણદારોની
મીટીંગ ૨૧ મી ઓગસ્ટે બરાવાની છે.

વેશ્વરમના ફેરીઆ વીરાપનની નાદાર
મીલકતના સંબંધમાં તેના લેણદારોની
મીટીંગ ૨૧મી ઓગસ્ટે બરાવાની છે.

અનોકાના રોડરકીપર જ્યેનની નાદાર
મીલકતના સંબંધમાં તેના લેણદારોની
મીટીંગ ૨૧મી ઓગસ્ટે બરાવાની છે.

ડરખન, અમગેની રોડના રોડરકીપર
વેશ્વરમ રામસામીની મીલકત નાદાર તરીકે

ગ્રહણ કરવામાં આવી છે, તેના લેણદારોની
મીટીંગ ૨૧ મી ઓગસ્ટે બરાવાની છે.

હાલ ડરખનમાં રહેતા લેડીસ્મીથના વેપારી
મહમદ આમદ ચપડીની મીલકત સુપ્રીમ
કોર્ટના માસ્ટર આગળ તપાસણી માટે
આવેલી છે.

સુરતના આગેવાનોની પ્રજાથી મુબઇ
દલાકાનું વારસીક પ્રેવીનસીઅલ કોનફરન્સ
આ વરસ સુરતમાં બરાવામાં આવશે.
પ્રેસીડન્ટ તરીકે મી. ડી. ઇ. વાળાનું નામ
બહાર આવેલું છે. આ કોનફરન્સને ફતેહ
મંદ કરવા ત્યાંના આગેવાનો ઉત્સાહથી
મહેનત કરવા લાગ્યા છે. અને ધણું કરીને
કોનફરન્સ અઠટોબરમાં બરાશે.

મુબઇની વીલસન કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ
એ ત્યાંના કીશીઅન પ્રીનસીપાલે એક દિવસ
તહેવારના દિવસે રજા ન પાળવા દીધી તેથી
ધણા વિદ્યાર્થીઓએ સંપ કરીને ગેર હાજર
રહ્યા હતા. પ્રીનસીપાલે પહેલાં તો એવો
દુકમ કર્યો હતો કે એ વિદ્યાર્થીઓ લખીત

મારી ન માગે તો કોલેજમાં હાજર ન કરવા,
પણ પાછળથી પ્રીન્સીપાલે આ દુકમ પડતો
મુકયો હતો.

ઓડેસામાં એક સ્ત્રીએ છુપાવેલ ખોળ
માંથી અકસ્માતથી ફાયરો દતો. જો કે સ્ત્રી
ખોળના અકસ્માતથી બચી ગઈ હતી તોપણ
પોલીસથી બચવા માટે તેણે આપવાત
કર્ચો હતો.

રોકડ બજાર ભાવ.

આવલ.	શી. પે.	શી. પે.
માનવ ૧ અસ્તાનુ	૨૦ ૦	૨૧ ૪
ભીમડીના	૨૫ ૦	૨૬ ૦
એફ. એફ. ડી. આર.	૧૮ ૦	૧૮ ૬
એફ. ડી. આર.	૧૮ ૦	૧૮ ૬
ચીની સમર	૨૨ ૦	૨૩ ૦
હુંડાના	૨૩ ૬	૨૪ ૬
દેશી તુવેર દાળ.	૨૧ ૦	૨૧ ૬
તુવેર દાળ કાનપુરી	૨૨ ૦	૨૨ ૬
મસુરની	૨૧ ૬	૨૨ ૬
બગની	૨૫ ૬	૨૭ ૦
અડદની	૨૩ ૬	૨૪ ૬
ચણા મુબઇના	૨૨ ૦	૨૨ ૬
„ દાળ	૨૧ ૬	૨૨ ૬
વટાણા	૧૬ ૦	૧૮ ૦
મકાઈ	૮ ૦	૧૦ ૬
કડવું તેલ ૧ આલન	૪ ૦	૪ ૫
એરબીનુ	૩ ૧	૩ ૨
મીઠું	૩ ૩	૩ ૪
નાબીએરનું	૩ ૨	૩ ૪
ખાંડ સફેદ સો રતલની	૧૫ ૮	૧૬ ૩
પીળા	૧૬ ૦	૧૬ ૬
તીરકુળ નાતાલ	૬ ૦	૧૦ ૦
બાઈન	૧૩ ૦	૧૪ ૦
આરો	૧૧ ૬	૧૨ ૦
મંદાસી સોપારી ૧ રતલ	૦ ૭	૦ ૮
મરચાં.	૦ ૪૧	૦ ૫
ધી પેટી ૪ દીનના પૌ	૭ ૬	૭ ૧૦
પોરબંદર	૮ ૧૫	૮ ૦
ખાશીન ડીવેસ.	૬ ૩	૬ ૬
„ વાઘરે રોસ	૭ ૬	૮ ૦
„ „ આલન	૧૨ ૬	૧૩ ૦
નાબીયેર ૧૦૦	૧૩ ૦	૧૬ ૦
ફલી	૮ ૬	૮ ૦
નીમક (લીવરપુલ)	૪ ૪	૪ ૬
અસ્તા એકનું.	૨૦ ૩	૨૦ ૬
ફાન નેસલનું	૩૨ ૦	૩૪ ૦

સન લાઈટ સાબુન.

સન લાઈટ સાબુનના પ્રત્યેક પરમાણુ ઉતમ
હૈ. દરેક ગોટી તદન પવિત્ર પદાર્થસેં બનતી હૈ
વેસી સ્વાત્રી દેનેમેં આતી હૈ.

અપવિત્ર સાબુન સ્વરા સાબુન નહિ હૈ ઉસમેં
સીલીકેટ ઓર બહુતસે સોડા આતાહૈ. યહ દોનું
પદાર્થસેં કપડા જલદીસેં જીર્ણ હોતા હૈ.

इस सबबसें पवित्र सन लाईट साबुन खरीद
करो और कपडेका बचाव करो.

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.
Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

G. K. Desai,
General Dealer & Importer.
P.O. Box 76. Tel. add. "DESAI"
OLD TOWN, XLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co
General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 134. Tel. Add.: "AYOB"

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant.
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHED AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai,
General Merchant,
First-class Goods of all description
suit all tastes

Corner Commissioner and Rissik Sts.,
Box 33.

KRUGERSDORP
TEL. ADD.: "CHOTABHAI."
એ. ઇ. ઇટાભાઈ,
પટેલના બજારમાં,
કોમ્પોઝિટ કમીશનર અને રીસિક સ્ટ્રીટ,
પી. બો. ૩૩. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ ઇટાભાઈ.
કુલકર્તા.

E. A. PATEL & Co.
GENERAL DEALERS
—AND—
DIRECT IMPORTERS.
Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.
corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tel. Add.: "ACQUIMER." P.O. Box 94.
BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJCY IDOLGY,
DIRECT IMPORTER
—AND—
GENERAL MERCHANT
P.O. Box 111, Pretoria.

HAJEE HABIB
CALCUTTA HOUSE.
IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of
Kags, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Hardware, Hollow-ware, Parfums, Groceries.

Rough goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL.
Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.
Tel. Add.: "HABIB." P. O. Box 57.
338, Prinsloo Street. PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,
GENERAL MERCHANT & DEALER.

Market Square, P. O. Box 11.
KRUGERSDORP

A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL
Tel. Add. "BHABHA." P.O. Box 13.

દયાળ રામજી પટેલ,
કુંટર અને કમીશન એજન્ટ,
પી. બો. એડ્રેસ ફોલો. ડરબન.

EBRAHIM CAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT.
Natural Leaf Tobacco a Speciality.
115 68th STREET, (Camroodeen's Buildings)
Tel. Add.: "Camroodeen," Durban

M. J. MAHOMED,
470 & 478 CHURCH ST.,
MARITZBURG.
Tel. Add.: "Mahomed." Telephone No. 200.

મુસા મહમદમદ,
250-252 ચર્ચ સ્ટ્રીટ, દરબન અને
રિસિક, મરગટ એન્ડ રોસેનેકલ.
કમીશનર.
બેન્ડ, ન્યુકોર્સ, ન્યુકોર્સ, એડ્રેસ-સ
રોડ, ગ્રાન્ડવોર્ક.

B. P. EBRAHIM & CO.
Natural Leaf Tobacco and all Groceries.
Dealers in Bedsteads, Cold Tackles,
Mattress Cases, Feather Pillows, &c.,
Market Street, Durban.

Swami
Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : :
Collection of his : :

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master"; his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago; all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America and India on Ganga Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga, Vedanta and Hinduism; selections from the eloquent stirring and inspiring speeches he gave in reply to addresses of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Colombo to Almora, on his return from America; a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to friends; and a selection from the beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the song.

DETAILED CONTENTS. The Song of the Sanyasin; My master: Address at the Parliament of Religions 38; Reply to Addresses of Congratulations from Madras and Calcutta 61; Karma; Yoga 98; Metaphysics in India; Reincarnation 114; Immortality 130; Is the Soul Immortal? 157; The Freedom of the Soul 168; Maya and Illusion 184; Maya and the Conception of God 210; Maya and Freedom 229; The Real and the Apparent Man 246; The absolute and Manifestation 271; Unity in Diversity 291; The Cosmos: The Microcosm 313; The Cosmos: The Microcosm 328; Realization 359; The Ideal of a universal Religion 379; God in Everything 408; Bhakti or devotion 424; Vedanta 448; The Vedanta in Indian Life 504; The Mission of the Vedanta 538; The Sage of India 564; Christ, The Messenger 595; The Relation of Buddhism to Hinduism 615; The True Method of Social Reform 649; The Reform of Caste 630; Education on National Lines 639; The Conquest of the World by India; Thought 644; The Hinayanas 650; Max Muller: A Vedantist 653; Japan 657; To a Friend 660; The Hymn of Creation 664; And Let Sbyannu Dance, there 666; To the Awakened India 671.

(Cloth Bound), Price 4/- Post free.
Apply to C. A. NATHAN & Co.,
PUBLISHERS, ESPRANDE, ALVORD

P. V. SANGHAVEE,
GENERAL MERCHANT.

JOHANNESBURG

Corner Von Brandt
& Commissioner Sts.

P.O. Box 6003

હરેક રક્ષના છુદ અન શુભનો યોદા જ્યો એ છુદના તળીયા મરિના ચામડા તથા
 છુદ સીવેર મરિની હરેક વરુઓ આમારે સ્વાધી મળશે.
 છુદઅ, શુભ. સંત નાપદ ગમેરે સુવરાઈ આમને મરિના વિલાયતના ચોરડેના છુદએ
 અંચે અને હરેક દિલી નેપારી સંતોય પામે તેવી રીતે તે ચોરડેનો અમલ કરીશ.
 આમારી રાથે ઠામ પાડી ખાવી હરે.

PAYNE BROS., Agents,
WEST STREET, BIRMINGHAM.

द्वयमे सवसे पुमान्
भाग्यता विमाकी अस्मिन्,
स्वाध्याय गीत ३७, ४०, ४१

सर्वमान ईश्वर भाषाणी हू. अद्वैत
भाषासेने श्रेयार्थी प्रीतिनेन योग्य सारी
शिवार्थी अ. ॥

Avenue Rd., Fortsburg, N. Y.
 Tel. Address: "The Star."
 Box 3553, JOHANNESBURG.

P. Q. 460 363.

Yol. Amstrong - "DECYLE"

BEATLEY & Co., *Wholesale Merchants,*
467 SMITH STREET, DURBAN.

इन्दी कानून भास बेपारी, लखनऊ लखनऊ नगी नदीदूनः भास अभादे त्याही
कधी " दुसऱ्यावेना उभासि महीन " ना नाताम नासुपास अने नासुपास दीवड ठेवानी
नसिना भास आदीया. " मनास कोसुत दुसऱ " अने लखनऊ भास लखनऊ लखनऊ
... भास लखनऊ लखनऊ लखनऊ

हरिद्वारा पालाईनेन अक्षयभार

साङ्गि व्याधिरिभमं पदेन पदेन मगद यत्तादृशसुखार्थी नतिमान् पुन.

“यस्य प्रसन्नम्.”

કોઈ નામવાળાં વાળાં ગુજરાતી અને ઉચ્ચ જાતનાં પ્રચલિત પદો.

[illegible]

ગોમતીના પાણીમાંથી લેવાયેલા સજીવોમાંથી શ્રી. ૧૦-૬ ની કિમલમાં ૧૭ ફીડમાંથી
જનતાના પુલકાઓમાંથી લેવાયેલા સજીવોમાંથી લેવાયેલા આપણે જાણેલા પુલકામાંથી
જનતાના પુલકાઓમાંથી લેવાયેલા સજીવોમાંથી લેવાયેલા પુલકાઓમાંથી લેવાયેલા પુલકાઓમાંથી
જનતાના પુલકાઓમાંથી લેવાયેલા સજીવોમાંથી લેવાયેલા પુલકાઓમાંથી લેવાયેલા પુલકાઓમાંથી

1917. 12. 1.
 1917. 12. 2. 1917. 12. 3.
 1917. 12. 4. 1917. 12. 5.

Co. B. 80, 976
March 1st N.Y.

JAMESON & CO.,
Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing orders elsewhere for

Natal Jams,
Curry Powder, Chutneys,
Cayenne Pepper,
White and Black Pepper,
Sauces.

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.
Box 63, Durban.

C. K. D. PILLAY & CO
General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.
We grow Natives, Orange, and Mango
Leaves on our farm at K. J. and

Indian Post Office on our premises.
133 Grey St. 319 & 322 Ulgent Rd.
P.O. Box 68, Durban.

E. Suleman Bros.,

Wholesale & Retail Timber & Iron
Merchandise.

Saw Mills & Timber Yard

109 Queen Street, Durban.

R. D. BEYOYO.

INDIAN BOATING HOUSE.

Breakfast 6d. Dinner 9d. Supper :

Monthly Boarder £4.00 p.w.

$$f(x_1, \dots, x_n) = \sum_{i=1}^n \lambda_i x_i + \sum_{i=1}^n \mu_i (x_i - 1) + \sum_{i=1}^n \nu_i (x_i - 1)^2$$

YUSUF PATEL.

GENERAL ORDER, RECEIPT & INDEXES

P.O. Box 81, Market Square
 17, and 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 84

Abdoola Hajee Khan Mahomed
General Merchant &
Importer.

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings.

TELEGRAPHIC ADDRESS:
[UNIONIST] P. H. B. B. B.

POTCHEFSTROOM.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4. Phoenix, Natal, Saturday 25th August, 1906. 37d.

P.O. Box 126

Telephone 216.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Building, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "Camroodeen."

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.

Wholesale Merchants and

Direct Importers.

Have always on stock:

Rice, Dholl, Dills, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Goods
can be had at cheap rates.

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,

118 COMMERCIAL RD.,

DURBAN.

Cable & Tel. Add. "Kathorian,"

Telephone 224.

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.

ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.

APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "Mienthan," Durban

Telephone No. 855

A. M. JEEVANJEE,
& CO.,

Stevedores, Dubashas, Contractors,

and Commission Agent.

MacDonald Terrace, MOMBASA.

Head Office: KARACHI

Branches: BOMBAY & NAGPORE

Telegraphic Address: "A.M.J."

Waterman
& Co.
Nagpur

1111111111

1111111111

Code of the Indian and British Laws, and the Constitution of the Government of India.

સસ્તો અને ઉચો તમાકુ.

દેશી અને વપસાએકો તમાકુ ખુબસૂરત
કે નવાબી અમારે ત્યાંથી ખરીદો.

એ. એ. ગાંધી. દેશી

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,

Smith Street, Durban.

આપણે પાડીડ ૭૦,૧૨,૦૦૦

આગનો વિમો ધણાજ સસ્તો
દરે ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 22

Tel. Add. "ORDINARY"

ESTABLISHED 1880

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચાંદ ને કમીશન

એજન્ટ.

નોંધ ૧૮. ૧૩૮. ૧૫૧. ૧૬૮.

સંપૂર્ણ

Telegraphic Address

P.O. BOX
431.

મો અબુબકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOUBAKER"

E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,
Blouses,
Night-gowns,
Combinations
Chemises,

Skirts,
Underskirts,
Children's Fancy
Goods,
Frocks,

Bibs,
Bonnets,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls.

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88

Telephone 364,

Telegraphic Address: "FORBANDAR."

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હાંદી વેપારીઓના બરનો સધળી ખતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કોમરશીઅલ રેલ ઉપર બેસી ઇમ્પ્રુવ કરતી વાગુવાળા નવા મશીનો
દાખલ થતાં પહેલાં સવળા માલ ઉપર ખાસ સસ્તો ભાવ રાખેલો છે.
કલકત્તાથી ચોખા, દાળ, ધી, અને ખારીશીઅસધી ખારીશાની ચીની
મોટા ખર્ચામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

રેલીફ નં. ૬૧૫૧, એ. બોક્સ ૨૧૭

રેલીફ સરનામું "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well-lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the 1st and 2nd Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars, apply:

PARSEN RUSTOMJEE, 110 Picta Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers,

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કું

અધિકારક ઇમ્પોર્ટર્સ,
પી.એમ.બર્ગ, નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MONK'S LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2s., post free.

**HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition)** An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs with full explanations
and proper uses. Rs. 3, 2s., post free.

EVERY-DAY ENGLISH & DIFFICULTIES
in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. Third Edition. Re. 1, 2s.,
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS
(Third Edition). Explained and Illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Re. 1, 2s., post free.

**SELECTED SENTENCES OF THE GREAT OMA-
RONS**, Vol. I and II. Helps to write idiom-
atic English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Rs. 2,
2s., post free.

**WONDERS OF THE WORLD (In Nature,
Art and Science)**, Re. 1, 2s., post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 106 UPP
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભાટ,

હોલરેલ અને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,
HEIDELBERG.

Branches —

Pietersburg, Box 21. Nigel, Box 43,
and at Volksrust

(as BHAT BUAHA & Co.)

Tel. Address: "BHAT."

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, DHOLL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN.

Tel. Address: "PABULAR" Box 231

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers,

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 157,

Tel. Ad. "TAYOB."

The Story of The Ramayana

The Epic of Rama,

Prince of India

By J. L. P. ERASMUS

6d. nett.

post Free 7d.

To be obtained direct from the publishers,

International Printing Press, Phoenix, Natal.

ગ્રંથિકર્તા.

શ્રી. મહાદેવ કાશ્યપ,	૧	૫	૦
.. ઇસમાઈલ બાબા,	૦	૧	૫
.. એમ. ડી. પટેલ,	૦	૧	૦
.. શેખ હુસેન,	૦	૨	૫
.. ઇસમાઈલ અહમદ,	૦	૨	૦
.. અબ્દુલ્લા વઝી,	૦	૨	૫
.. ઇસમાઈલ હસન,	૦	૨	૦
.. કિશોર,	૦	૧	૦
.. દાદિદ બાબા,	૦	૨	૦
.. અહમદ મંગરાલી,	૦	૨	૦
.. મહમદ,	૦	૨	૦
.. ઇસમાઈલ અહમદ,	૦	૨	૦
.. અલી જુમા,	૦	૨	૦
.. મુસા એસમાન,	૦	૨	૦
.. હસા હાજી વઝી,	૦	૨	૦
.. મહમદ સુલેમાન,	૦	૨	૦
.. એમ. ડી. હમદાની,	૦	૨	૦
.. કરીમ હાજી,	૦	૨	૦
.. હસા સાહે,	૦	૨	૦
.. એસમાઈલ મીઠા,	૦	૨	૦
.. સોમચંદ આમદ કુ,	૦	૨	૦
.. મીઠા અબ્દુલ,	૦	૨	૦
.. એમ. એ. પટેલ,	૦	૨	૦
.. અબ્દુલ કરીમ,	૦	૨	૦
.. મહમદ આમદ,	૦	૨	૦
.. મહમદ અલી,	૦	૨	૦
.. અબ્દુલ્લામાન,	૦	૨	૦
.. સાહે કાદુ,	૦	૨	૦
.. આદમજી સાહે,	૦	૨	૦
.. હમરાલીજી રજાર,	૦	૨	૦
.. આદમ વઝી,	૦	૨	૦
.. મોલીદ અમ,	૦	૨	૦
.. હમરાજી,	૦	૨	૦
.. પરમેશ્વર,	૦	૨	૦
.. હાજી જુમા,	૦	૨	૦
.. મતવા ઇસમાઈલ મુસા,	૦	૨	૦
.. મહમદ અલી,	૦	૨	૦
.. અહમદ જુમા,	૦	૨	૦
.. એમ. ડી. મોલી,	૦	૨	૦
.. મહમદ આદમ,	૦	૨	૦
.. હમર,	૦	૨	૦
.. એસ હુસેન,	૦	૨	૦
.. શાહજીવી,	૦	૨	૦
.. અલી અમ,	૦	૨	૦
ગ્રંથિકર્તા.			
.. અબ્દુલ રહમાન,	૨	૧	૦
.. હમરાલીજી મહમદ હાજી,	૧	૧	૦
.. મહમદ હુસેન વાવડા,	૧	૧	૦
.. હમરાલીજી અહમદ પટેલ,	૧	૧	૦
.. મહમદ ઇસમાઈલ,	૦	૧	૦

INDIAN OPINION

Geo. E. HANUS, Resident.

125a Gray Street, DUBLIN.

5244.

કચેરી બજાર બોરડાગ હાઉસ, પાઈનસીટી, ફરબાન.

मुल्लंतान—ता ३०मी ओजस्टे उपद्रो.
[हरमन साठनी.]

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, AUGUST 25TH, 1906

No. 34

Contents

EDITORIAL COMMENTS:—	
The Late Mr. W. C. Bonnerjee	595
A Plea for Distinction	595
India and England	595
A Word of Thanks	596
Coloured Representatives	597
OTHER ARTICLES:—	
Johannesburg Findings	597
Imperial Parliament	598
Indian Budget Debate	599
The Transvaal Constitution and a Coloured Franchise	600
The Mingo Case	601
Parliamentary Order Book	601
Capetown Disturbances	601
The Coloured Vote in the Transvaal	602
Transvaal Constitution	602

Indian Opinion

SATURDAY, 25TH AUGUST, 1906.

The Late Mr. W. C. Bonnerjee

We regret to announce the death of Mr. Womesh Chunder Bonnerjee, one of the greatest Indian patriots of modern times. The late Mr. Bonnerjee belonged to what may be called the Naoroji school of patriots, who devoted their time and talents to their country's good. Mr. Bonnerjee was one of the foremost barristers in Bengal, and at a very early stage of his career rose to fame by his forensic eloquence and legal acumen. The unusual influence he thereby gained was used for the benefit of his country. The deceased was one of the founders of the Indian National Congress, of which he was the first President, and which he served up to the last day of his life, using his purse freely for the public cause.

Mr. Bonnerjee had an abundant faith in Western education, of which he was so fine a product. He therefore bought a house in Croydon, where he passed half his time looking after the education of his children, with the result that the deceased statesman's sons and daughters have received a liberal education, of which they have been making, like their father, a public use.

A life, such as Mr. Bonnerjee's, teaches many a lesson to the present generation of Indian youth, and the best tribute that any Indian can render to the memory of the deceased is to go on his example. We think the late Mr. Bonnerjee's life and work should be a guide to all Indians.

A Plea for Distinction

THE Johannesburg *Star* has lately had a very severe leader on "Coloured Kooliganism." The reflections of the leader-writer arose out of the recent riots which have taken place in Cape Town. Our contemporary has taken care to distinguish the "coloured people" from the Malays and others who are also universally labelled "coloured." But there can be no doubt that to the average newspaper reader, the term "coloured people" has meant Malays, British Indians and all other Asiatics. The very distinction, drawn by the *Star* presupposes such a confusion in the public mind.

The result of classing Asiatics and others as "coloured people" has caused a great deal of undeserved injustice to the British Indians in South Africa. The most glaring instance is that given by Mr. Winston Churchill. The deprivation of the franchise from the British Indians has been justified by the Under Colonial Secretary, on the ground that the Dutch understood the term "natives" that is, in this instance, "coloured people", to mean natives of any non-European country. Lord Milner, we know, has protested against any such use, or rather abuse, of the term, but his protest has not availed to protect them from the above-mentioned injustice.

There are, at present, in the statutes of the Transvaal and the Orange River Colony, laws which apply to British Indians, because, according to usage, the term "coloured people" is applied to British Indians, although, from the nature of the legislation, one would consider it totally unnecessary to apply it to British Indians, who are doubly. They labour under disabilities imposed upon "coloured people" as such because they are Asiatics. Thus, the illicit gold law and the footpath regulations of the Transvaal apply to them, because they are "coloured people," and the Law 3 of 1885 applies to them as Asiatics. Their position, therefore, is actually worse than that of the "coloured people" who are not Asiatics.

We think, in the illustrations given above, we have shown sufficiently clearly that if justice is to be done to the British Indians, they should be no longer classed with the "coloured people." And this we say without wishing to make any odious comparison. "Coloured people" and British Indians have different points of view in their struggle for freedom. They have to secure different channels, and in the struggle for freedom, the British Indians have the upper hand.

India and England

In prefacing his remarks, in the debate in the House of Commons, on the Indian Budget, the Secretary of State delivered himself of the following dictum:

"Of the subjects which engage our attention, none is so important as the relation between England and India. The Asiatic life is not one of them, but it is of the importance on the future of our country the wisdom or unwisdom of the policy to be pursued in this regard."

To those who are even distantly acquainted with the working of Mr. Morley's mind, it is not difficult to believe that he meant exactly what he said. He realised that India was the master-key of the whole Imperial edifice. He realised that the Colonies were the pillars upon which rested the vast Asiatic dome, to use Lord Curzon's picturesque phrase.

The idea that Mr. Morley emphasised was that "Parliament should recognise its enormous responsibilities to India to a degree to which it has hitherto been somewhat unfamiliar. The few men competent to do so have until now had an alleged "opportunity" of discussing the Indian Budget, in an empty House, right at the end of a Session, and the inevitable result has been that absolutely no enthusiasm has been aroused amongst the Imperial legislators on the subject of the only Imperial portion of the Empire. The result, in a few years, been to regard India as a "portmanteau" dependency, its main attractions being lucrative posts for well-bred youths, and the ease with which it was possible to depart from its shores. It is many a day now since, in India, there were Englishmen who made it their great life-work to penetrate beneath the surface of their surroundings, and to endeavour to understand the inward life of the people whose fortunes had, by a strange dispensation of Providence, been committed to their care.

The net result of this aspect of Indian affairs has been that the House of Commons has taken as a whole, been utterly indifferent to Indian interests, which feeling has been reflected in the country at large, necessitating an emphatic appeal on the part of the Home to the Throne for a more sympathetic recognition of the responsibilities that were entailed by British rule over so huge a proportion of the world's inhabitants.

Mr. Morley's speech, a noble one in every respect, was one prolonged endeavour to bring to the new House a deeper sense of its real duty to the hundreds of millions of India, and to a more profound understanding of the many problems

DEALING WITH THE REPLY GIVEN TO the deputation of Coloured persons that Representatives waited upon Colonel Crews, last week, the

Mercury remarks that it "can imagine how great a shock would be given to the Natal public, if a Kaffir or an Indian coolie were to be admitted to a seat on an official body." For ourselves, our astonishment would not be great if a native were admitted to a seat on an official body, for there must be many natives fully qualified to represent their people in such a manner. But what does our contemporary mean by "an Indian coolie"? Surely, at this late day, it is not for us to point out the invidiousness with which this term is invested. The word "coolie" is one that should be used in a most restrictive sense, as including only those Indians who fall within the limits of a particular class at the lowest end of the social scale. Any other use of the expression is insulting, and we would draw our contemporary's attention to the particular section of Lord Elgin's despatch on the Municipal Corporations Bill dealing with the definition of the word. If, however, it is submitted that astonishment should be felt because a capable Indian should be elected to a seat on a public body to represent his compatriots' interests, we would urge that that is one of the most elementary rights that political freedom has given to all sections of the British people. The principle of "no taxation without representation" is a very old one in British political traditions. So far from its being a living one in Natal politics, the political franchise has been taken from Indians, and now it is sought to deprive them of the municipal franchise, likewise. If this can be, we are not far from the truth when we affirm that Natal is incapable, at the present time, of realising the true inwardness of that great principle, for not only is there a tacit convention that no Indian shall represent his fellows, but that the whole Indian community shall be deprived of every scrap of representation in any form whatever.

INDIAN MATS. The following mail for India per Messrs. King and Son's Natal Direct Line is advertised for for Colombo and Calcutta, S.S. *Unfali* (September 25). We are informed that the Indian-African Line boat, S.S. *Clavering*, sailed from Calcutta with cargo on Durban and Delagoa Bay on the 3rd of August, and may be expected to arrive here on or about the 25th August. Cargo is now being booked for the next steamer, S.S. *Katagan* which is due to leave Calcutta on or about the 1st of September. Agents at Calcutta: Messrs. C. & Co. Local Agents: Messrs. Ward, Brown & Co.

Johannesburg Gleanings

[BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE]

A PERMIT TEST CASE. Readers of these columns will recollect the recent case of Blundell, who endeavored to enter this Colony, but, not being able to satisfy the magistrate that he was a rightful possessor of a registration certificate under Law 3 of 1885, was ordered out of the country. It will be remembered that he re-entered, and tendered satisfactory proof of his right to the certificate, but the magistrate rejected his claim on the ground that he had previously been ordered out of the country. Blundell, however, remained, in defiance of the order to leave, was arrested, charged with disobeying the order, and sentenced to one month's imprisonment. Notice of appeal has been given and a case will be fought to obtain a Supreme Court interpretation of Section 2, sub-section (2), of Ordinance 3 of 1903. The result is awaited with much interest by the Indian community.

THE TRANSVAAL FRANCHISE. Sir Henry Campbell-Bannerman, Kenter says, in a written reply to Mr. Arthur Hill, M.P. for Yarnmouth, declared that the Transvaal franchise is confined to British subjects only. Mr. Winston Churchill has, in the cabinet summary of the terms of the Letters Patent, "gone one further," and has pointed out that "coloured" British subjects are to be definitely excluded. Apparently, notwithstanding their proved loyalty, "coloured" British subjects of the Crown, amongst whom the Under-Secretary for the Colonies includes British Indians, are to be classed with those "undesirables" whom Britishers lump together under the generic term "foreigners."

WHEN IS A NATIVE NOT A NATIVE? Mr. Harold Cox, in his recent questions put to Mr. Winston Churchill, has drawn from the gentleman the admission that, for the purposes of the interpretation of the Vereeniging Treaty, notwithstanding Lord Manners' emphatic protest, British Indians are to be included in the definition of the term "natives," which Mr. Churchill says, are locally held to include natives of non-European countries. And Mr. Churchill has been in this country, too, and can yet maintain the truth of his assertion! The honourable gentleman's attitude is monstrous, and when he is asked whether British Indians, as "natives," may hold land, he bluntly refers his questioner to Law 3 of 1885, without a word to show that it is the intention of the authorities to abrogate that law. Cox's answer in the *Spectator* was to say that the Indians are not to be made amenable for past misdeeds, but that the Government will not allow them to

THE COLOURED VOTE. A message from Tempe states that the Mayor received a letter from the Rand Proprietors declaring that they will do their best to prevent the enfranchisement of the coloured people in the new Colonies. Now, as a matter of fact, there is no proposal as yet before the public to give the coloured people the vote, so the announcement of the Proprietors is a premature one. But who is to be said of these narrow-minded bigots? The Rand Proprietors are bigots as it is preposterous. If only they would cultivate the faculty of humour! Then, possibly, they wouldn't promise to marry their own children.

The Transvaal Government has received a letter from the Mayor of Johannesburg, in which he expresses his opinion that it is impossible to have a town populated by a large number of coloured people, and that, in the event of a solution, provision should be made for the meeting of coloured people in a separate town, which would show their real feeling.

The meeting of the House of Representatives held under the auspices of the Transvaal Government, last night, was a most interesting one. The speaker, Mr. J. H. van der Merwe, in his address, pointed out the most part to the House of Representatives, and declared that the Government desires to do all in its power to bring about the solution of the problem, and to prevent the chairman to communicate this to the Prime Minister and the Government of this Colony.

After this, it is to be earnestly hoped that no more will be heard of the alleged mistiness of the "coloured" vote, and the exercise of the franchise in London has its head, and it is to be hoped that the Government will be able to do so.

INDENTURED LABOUR IN THE TRANSVAAL. It will be remembered that one of the cardinal points in the programme of the Progressive Party, as published last April, was

The restriction of the Transvaal to the Transvaal, and the prohibition of indentured labour, who are subject to repatriation at the expiration of their contract, and the prohibition of Asiatic labour.

Mr. W. Wybergh, as one of the leading spirits of the new Reform Club, has urged, as an important principle to be adopted, "the prohibition of the importation into the Transvaal of contract labour, Asiatic or European." One of the many proposals to ban Indian indentured labour in the Transvaal under the conditions set forth in the Progressive manifesto, it is to be hoped that Mr. Wybergh's proposal will be preferred by the House of Representatives, which certainly do not want disguised slavery.

COLOURED FRANCHISE. A Kenter message from Tempe states that the Mayor has received a letter from the Secretary of the Transvaal Government offering to grant a franchise to the coloured people under the Transvaal and Orange Colonies.

Imperial Parliament

British Indians in South Africa

In the House of Commons, during mail week, the following questions were put and answered. Our reports are mainly taken from *India*:

Sir HENRY COTTON asked the Under Secretary of State for the Colonies, whether the Municipal Corporations Bill now under the consideration of the Natal Legislature contains a provision disfranchising all persons who are not in possession of the parliamentary franchise; and, if so, whether His Majesty's Government will decline to signify His Majesty's assent to this provision of the Bill which is calculated to operate hardly on British Indians in Natal who enjoy the privilege of a municipal franchise in their own country.

Mr. CHURCHILL:—The Bill referred to, which was passed by the Natal Legislature a year ago, contains such a provision, but saving existing rights.

The Secretary of State received a telegram on the 17th instant purporting to be from British Indian Colonists in Natal, protesting against the Bill and especially this provision, and intimating that a memorial from the Natal Indian Community is on its way. No representations had previously been addressed by the Indian Community to him. The Secretary of State proposes to await the receipt of the memorial in question.

Sir HENRY COTTON asked the Under Secretary of State for the Colonies, whether the Municipal Corporations Bill, now under the consideration of the Natal Legislature, contains a provision defining "uncivilised races" as all barbarous or semi-barbarous races, and all Indians introduced as indentured labourers, not actually under indenture and their descendants, unless their status is above that of labourers or domestic servants; and, if so, whether, having regard to the grievance which is very keenly felt in India arising from the classification of these British Indian subjects with barbarous or semi-barbarous races, His Majesty's Government will advise His Majesty to decline to signify His assent to this provision of the Bill until the words relating to His Majesty's Indian subjects are omitted.

Mr. CHURCHILL:—The Natal Municipal Corporations Bill contains the provision referred to. The Secretary of State has at the instance of the Government of India urged the Natal Government to procure the amendment of the definition by the omission of the words relating to Indians, on the ground stated in the honourable member's question, and His Majesty's Government earnestly trust that a solution will be found which will meet the wishes of the Indian Government. Mr. Churchill, the Secretary of State has tendered no advice to His Majesty on the subject

of the Bill.

Sir HENRY COTTON asked the Under Secretary of State for the Colonies, whether, having regard to the fact that the word "coolie" is frequently used in South Africa as a general term, including all Asiatics of whatever standing, His Majesty's Government will take steps to ensure that in the Municipal Corporations Bill, now under the consideration of the Natal Legislature, the word *coolie* used therein shall be strictly defined so as to include only labourers actually serving under indenture, and labourers introduced under indenture but whose indentures have expired and their descendants provided that they are not of a status above that of a labourer or domestic servant, and so protect respectable Natives of India from the restrictions of the Bill which are imposed on coolies.

Mr. CHURCHILL: The Government of India have raised the point, and the Secretary of State is in communication with the Government of Natal on the subject with a view to securing that the word "*coolie*" should be more clearly defined.

Mr. HAROLD COX asked the Secretary of State for India whether he was aware that the Government of India complained of the treatment of his Majesty's Indian subjects by the Government of the late Transvaal Republic; and that these complaints were endorsed by the advisers to her late Majesty; and whether the Government of India was aware that at present an Indian subject of his Majesty was treated in the Transvaal as a Native, in order to exclude him from the franchise, and not as a Native, in order to prevent him from buying land; and what steps the Government of India proposed to take to defend the interests of his Majesty's Indian subjects.

Mr. MORLEY:—I am aware of the facts stated. I have no doubt that the Government of India, who are also aware of the facts, will continue to take all steps within their power to improve the position of the Indian population in the Transvaal, and I shall not fail to support them. But the subject, as my honourable friend knows, presents great difficulties.

Mr. HAROLD COX asked the Under Secretary of State for the Colonies whether his Majesty's Government, in the interpretation of the Treaty of Vereeniging, repudiated the definition of the word "*Native*" laid down in the Report of the South African Native Affairs Commission; and, if so, what precise meaning they attached to the word.

Mr. CHURCHILL:—His Majesty's Government have been advised that the adoption of the definition of the word "*Native*" by the South African Native Affairs Commission in the interpretation of the Vereeniging Treaty would be regarded as a breach of the spirit of the agreement by the Government of the

Mr. COX asked what precise meaning was attached to the word "*Native*."

Mr. CHURCHILL believed the meaning attached to the word in South Africa was a native of any country other than a European country.

Mr. HAROLD COX asked the Under Secretary of State for the Colonies whether his Majesty's Government proposed to exclude from the franchise in the Transvaal all coloured persons as well as Natives; and, if so, whether this exclusion would apply to Boers of mixed descent or only to coloured persons of British origin.

Mr. CHURCHILL: It will be necessary to confine the franchise to white men. The interpretation of this term will rest, as hitherto, with the Transvaal Courts.

Sir CHARLES DILKE asked the Under Secretary of State for the Colonies whether, in the interpretation of the municipal law of Natal, the phrase "*coolie or labourer*" had been held to include British Indian traders; and whether Lord Esher's despatch of April 11, which had been made public by the Government of Natal, could be laid before Parliament before the debate on the Colonial Office Vote.

Mr. RUSSELL (for Mr. CHURCHILL): I understand that the interpretation put on these expressions which are taken from the definition of coloured persons, a definition substantially re-enacted from a previous law, has not in practice included British Indian traders; but in default of a clearer definition the interpretation of the phrase must rest with the courts of the Colony. The Secretary of State is in communication with the Governor with a view to laying before Parliament such papers as have been published by the Government of Natal.

GOOD ADVICE TO INDIANS.—If the people of India want their country to be governed in their own interests, they must govern it themselves. And God helps those who help themselves, they must remember. . . . And Great Britain cannot afford to have a discontented India, a discontented Ireland and a discontented South Africa on its hands all at one time. In language at once emphatic and dignified, India should make its discontent apparent. But acts speak louder than words, and while we would not suggest any deeds that should bring men within reach of the law, we have no hesitation in saying that Indians should impose upon themselves this self-denying ordinance, viz., to take no office of profit under the British Crown until some form of representative government is established in India.—*New Age*.

transplant bodily the venerable oak of our constitution to India, but you can transplant the saplings of our institutions—the spirit of our institutions—the spirit of our institutions. (Cheers.) All these proposals for the Government in India the Government of India must have the carrying out of those proposals. That is what he said, and I believe more and more from my own experience that that is a proved view. I rejoice, and I believe the House will rejoice, that I am authorized to announce on my full responsibility that the Government of India are in sympathy with the necessities of the day and of the future. I only want the House to know that I have indicated. I hope there will be no hurry or precipitancy either on the part of the bureaucrats or of the agitators. If there is, it can only have the effect, the inevitable effect, of setting the clock back. (Hear, hear.)

Three Points

The very limited amount of time given to the discussions of the House of Commons has hitherto been a scandal. Then there is also the question of the moving of amendments to the proposals of the Viceroy and his advisers. Then there is the extension of the representative element in the Legislative Council—not the Executive Council, but the Legislative. These are three points bearing closely upon our discussion to-day, and I am glad to say that the Governor-General is about to appoint a small committee from his Executive Council to consider what reforms in this direction can be expediently carried forward. I have every reason to believe that I shall before the end of the Session have a despatch from the Governor-General empowering me to state to this House the definite results at which the Governor-General and his committee have arrived.

Queen's Proclamation

In regard to the question of the employment of Indians in the higher offices, I think a move—a definite and deliberate move—ought to be made with the view of giving competent and able natives the same access to the higher posts in the administration that are given to our own countrymen. (Cheers.) There is a famous sentence in the Queen's Proclamation of 1858 which says:—“It is our further will that so far as may be our subjects, of whatever race, creed, be freely and impartially admitted to offices in our service, as well as to those of the native princes and chiefs, according to their ability and fitness for the same.” I think these words “of

whatever race” have been somewhat misinterpreted in the past. I do not believe that the Ministers who advised Queen Victoria in framing one of the most memorable documents in all our history meant those words to be construed in a narrow, literal, restricted, or pettifogging sense. (Cheers.) I do not believe that Parliament ever intended this promise of the Queen's should be construed in any but a liberal and generous sense. The Governor-General of India to-day is, I am glad to say, a man of a firm texture of mind. I do not believe the Governor-General has any intention of riding off on a narrow interpretation of a promise which was as wise and politic as it was just. (Hear, hear.) I do not know if there is any English history of an autocrat, personal, or absolute government co-existing with free speech and free right of meeting. For as long a time as my poor imagination can pierce through, for so long a time our government in India must partake, and to no small degree, of the personal and absolute element. But that is no reason why we should not try this great experiment of showing that you can have a strong and effective administration along with free speech and free institutions, and being all the better and all the more effective because of free speech and free institutions. (Cheers.) That policy is a noble one to think of, but the task is arduous; and because it is noble and because it is arduous I recommend the policy, of which I have only given a broad outline, to the adoption of the House. (Cheers.)

Amongst those who took part in the debate were Earl Percy (the Under Secretary of State for India), Messrs. Keir Hardie, Herbert Roberts, Henniker Heaton, Rees, J. M. Robertson, O'Grady, Sir H. Fowler, Sir C. Schwann, Sir W. Evans Gordon, and Sir Henry Cotton.

In the course of his speech, Mr. Rees is reported to have said that he hoped the right hon. gentleman would put pressure on the Colonial Office in regard to the inequalities under which Indians suffered in South Africa. Their admirable conduct in offering to help in putting down the rebellion in Natal constituted an additional claim to sympathetic consideration.

THE REAPER. We regret to learn of the demise, in India, of the wife of Mr. L. Kothare, advocate, of Laurence Marques. Mr. Kothare came to South Africa on special legal business, but is now obliged, as a matter of duty, to return to India to look after the welfare of his children. Mr. Kothare has done good work for the Indian community in Delagoa Bay, and we offer him the expression of our sympathy with him in his journey home for India on the 4th.

The Transvaal Constitution and a Coloured Franchise

The following letter has appeared in the *South African News*:

Sir,—The cable messages inform us that the new Constitution of the Transvaal, conceding to the people of that Colony full Responsible Government, has at last been promulgated. The acute tension which has prevailed in political circles, both in the Transvaal and in England, for some time past, would appear therefore to have now ceased.

With all the anticipated determination of the people in the Transvaal to set about in earnest to put their house in order, I have some misgiving as regards the ultimate tranquility of the Colony and the much-needed harmony among the various elements of its population. To my mind the Imperial Government has not sufficiently weighed its local responsibility as bearing on the large issue of the Empire as a whole. In conceding a charter such as is now in question, it has not had an adequate conception of the true inwardness of what should go to make a happy, united, and settled cosmopolitan community. As one who has been looking with an eye of faith to the final consolidation and cohesion of the Empire under a wise policy and a true guidance of its destinies, I look with a degree of concern and alarm upon the waiving of certain important issues on the part of those who are now directing our colonial affairs. Under a fatuous policy which was never in vogue in times past among British statesmen, the Home Government seem to care only for the white sections of the population in the matter of political suffrages. Civilisation and enlightenment in those that are of a different complexion—howsoever true-hearted, sturdy, and loyal they may be—do not seem to come into calculation in any important measure which, by parity of reasoning, would affect the welfare and tend to the well-being of the entire body politic. What is generally termed the coloured element does not appear to count in any way, although it may have obtained a high degree of cultivation and culture. The Imperial Government seem to be oblivious of the fact that there is no such thing as a line of cleavage between the white and coloured elements in South Africa—that thousands of whites are not wholly free from a strain of what one calls “colour” in this land. It is altogether a false conception to measure a man's privilege by the degree of his whiteness. Democratic England must be aghast at the knowledge of such a perversion of facts.

But the coloured element—separated altogether from the native element—is a force to reckon with all the same. It will not always be a stunted and diminishing growth in the common-

wealth. Even now it is not altogether without its place in the practical politics of this land, and it will move on with increasing strength and power in welding the common destiny of a united people. To consider it a cypher, therefore, in the councils of the Empire is impolitic, needless and ill-advised. The more it is ignored and flouted the more persistent and, may I say, insidious will be its trend of influence, the more significant and pronounced will be its latent strength and action. The Government of England—Liberal or Conservative—will, therefore, be well advised to go a step further in its policy of concession and conciliation than it has done, by insisting upon the admission of Cape-born subjects, and the educated subjects of the Indian Empire who have made their homes in this country, to the privileges of full citizenship, commensurate with their social position and general endowments. It is distinctly a fatal policy to seek to ostracise people who have reached a high scale of enlightenment as political pariahs. It is inconceivable that Great Britain should depart, in the case of the Transvaal, from what elsewhere has been her consistent policy. And it is most surprising that it does not seem to be realised that the deprivation of just rights already acquired would be inimical to the best interests of the country. The Imperial Government should assure itself that one of the first acts of the new Responsible Government in the Transvaal shall be the extension of the franchise privilege to those who exercised that right in the Cape Colony and elsewhere in the King's dominions, as well as to those who are fully qualified for it by every right of citizenship, consonant with the spirit of the British Constitution.

In a recent editorial you state that you wish and hope to see the Cape system applied to the whole of South Africa, but at the same time you would deplore any attempt to force it on the people, especially at any risk of England's incurring a charge of bad faith. And so it is your opinion that England cannot by any manner of means undo and nullify any bad work done by its temporary representative abroad, where the interests of thousands of her best and law-abiding subjects have been imperilled—nay, jeopardised. Is this the answer to be given to those who look with confidence in their hearts and devotion in their souls to the mighty and powerful Imperial centre for their rights of civilisation, citizenship, and manhood? Is this, in your view, the sure and certain method of forging the links that are going to bind the Empire into a compact and harmonious whole? I do not so read the world's history—the history of beneficent, overbearing and successful empires. No, it must never be the policy pursued by the Government in power, that it is glad to think a cancer abroad, and its influence behind it which will later over itself, and I for one

fear for its present and future activity. Lord Ellenborough's terms of the Transvaal Convention are irrevocable, but I do not believe it will continue to be so. The British and Boer Republics are the result of our latter-day history. The Boers are of the principal race of the South of England's colonies to feel the wrong done to the Transvaal territory, and to assume dominion over it. The coloured people of the South of the Empire have been the victims of our policy, and are a poor and ignoble crew, and the fact that it regards that heritage is a bad one. I have the firmest conviction that, although the coloured British subjects have been slighted at this great epoch in the history of the British Empire, they will be able to do so. I have seen them in the night of the 19th of March, and the mischief and repair the great wrong that has been done to those comparatively voiceless people. —I am, etc.

Cape Town, August 11, 1966.

The Manga Case

Remarkable Official Explanation

The following is the reply from the Secretary of State for the Colonies to Sir H. J. S. Cotton, B.C.S.I., M.P., to his inquiry for an explanation regarding the statement of Mr. Sullivan M.P. on the 14th March 1904:

812.
I am directed by the Board of Trade
to inform you that they have re-
ceived a report from the Customs
on the case of Mr Sullivan, stated
with regard to which you asked a ques-
tion in the House of Commons on the
17th May.

2. It appears from Lord Selborne's report that it has been found necessary to suspend the issue of temporary permits, for which alone Mr. Sullivan Manga was eligible, but that the British Consul-General at Lourenço Marques, being unaware of this, issued such a permit to him at the request of the Portuguese authorities, who represented that he was a Portuguese subject.

3. The different answers given to Mr. Manga's two applications are, therefore, due, not to any discrimination against him, but in favour of Don Agustin, who is a native of the country.

...the fact ...
...nationality are not known
...inconsistent ...
...made of ...
...from ...

Parliamentary Voters' Roll

A Correction

[illegible]

If Mr. Bennett could bring evidence to show that applicant's father exercised a vote in a town or that representative institutions based upon elective principles were enjoyed by Indians in India, he would be glad to place applicant's name on the Roll. He adjourned the hearing for next morning.

[We regret very much that in our report, for want of the *Nat. Mercury*, containing the communications for the month of July, we omitted on the 1st of August that we had followed our usual course in comparing the results of the two trials of the *Mais* and *Maïs* crops, and that we had done so on the 28th of July. The *Maïs* crop was very much higher, the field corn? We trust this explanation will remove whatever error our idea may have given rather than on the subject by our readers.—Ed. I.O.]

Capetown Disturbances

Population of Coloured People

Government Promises

A Capetown message states that a meeting of coloured people on the 17th inst., passed enthusiastic resolutions condemning the recent riots and expressing the desire to take no part in the recent riots, and to endeavour to do all in their power to prevent a recurrence of such scenes. An expression of that was also conveyed to the Government.

gaged in the police force, in order to obtain the earliest intelligence in case of future rioting. He gave the coloured people some sound advice as to the education of their children, though he explained that the Government did not for a moment believe that any respectable coloured people were associated in any way with the recent riots.

The Coloured Vote in the Transvaal

We publish in our correspondence columns a letter signed "A British South African," which raises a point of very great importance. That to begin with under the new Constitution the natives are not to be given the franchise is a matter upon which we are all agreed. The question, indeed, is placed outside discussion by the terms made with the Boers at Vereeniging before they laid down their arms. But though we are bound to the Boers not to admit the natives to the franchise unless that privilege is voted to them under a representative Constitution, our correspondent shows, we think conclusively, that we are not obliged by the Vereeniging Agreement to exclude coloured persons. By coloured persons we mean persons who are something more than half white, but who yet have a certain amount of black blood in their veins,—i.e. quarter-castes, octroons, and so forth. Quite apart from our correspondent's arguments, we may point out that it would be exceedingly difficult in practice, if not indeed impossible, to exclude all coloured persons,—that is, all persons with any admixture of black blood. The indefiniteness and uncertainty of the expression "coloured" forbid the expanding of the word "native" under a process of legal construction into meaning "coloured persons." For example, if coloured persons are to be excluded, we must strictly define coloured persons, and decide exactly what proportion of black blood makes a person coloured. Clearly a moderate admixture of black blood could not be fairly declared to constitute colour, if colour is to forbid the possession of the vote, for in that case a very considerable number of Boers would be disfranchised. The Boers, in fact, would by the terms agreed on at Vereeniging have disqualified a large part of their own people, which is certainly not what they meant to accomplish. There is yet another difficulty. Even if the exact tincture that constituted colour were fixed, the disqualification thus treated would have to be applied in practice. But this would mean that the Revision Court would be choked with pedigree cases, and that as peerage claims. To obtain a vote a man would have to go through a process not unlike that which is now going on for those who would claim to be entitled to vote in the Transvaal. A man could show, so to say, his quarterings of

white blood he would be disfranchised. That being so, it seems to us that the only practical plan is to adopt the definition of the Native Affairs Commission, and confine the term "native" to mean "an aboriginal inhabitant of Africa south of the Equator, and to include half-castes and their descendants by natives." We must admit, of course, that even here pedigree cases might crop up; but they would be less difficult and less odious than those which must arise if in order to make good the claim for a vote the claimant must show absolute purity of white blood.

Granted, as we think it must be granted, that the Government in creating the new Constitution have a right to give coloured people the vote, we must next consider the question of expediency. Would it make for the strength and security of the Transvaal to include the coloured portion of the population? We have already dealt with the difficulty of excluding them, and the injustice would fall on the Boers were such exclusion honestly carried out. Obviously it must be an intolerable injustice to say that a man with a tincture of black blood should be treated as a white man if he were a Boer and treated as a black man if he were a Briton. If mixture of black and British blood constitutes colour, a mixture of black and Boer blood must also constitute it. From such a conclusion there is no equitable escape. On the general question of policy, it seems to us that it would be distinctly wise to give the coloured person the franchise and treat him as a white man. No doubt a certain number of persons of colour have fallen very low in the social scale, and are, to use plain language, socially degraded. On the other hand, there are a very considerable number of coloured persons who, though they do not rank as whites and though their associations are not white, nevertheless are distinctly fit subjects for the franchise on general grounds. That is, they are men of character and education, and often well endowed as regards property. In view of the great difficulty of the native question in South Africa, it would obviously be impolitic to drive these persons, as we were, into the native camp, and to make them feel that their interests were entirely with the natives. One of the chief securities for white control in South Africa is the fact that the natives do not develop leaders, or at any rate, leaders of sufficient ability to make them really formidable. There is always the possibility, however, of a coloured man possessing the intelligence and moral power of the white race being able to give to black valour and black physical power that tempered spearhead which they need. We admit that the risk of coloured men throwing in their lot with the blacks is not a very agreeable one, but on the one hand, a black man is too apt to distrust the coloured man,

and, on the other, the coloured man does all in his power to differentiate himself from the black, and to proclaim himself a white—even when the whites will not admit his claim. Nevertheless, history shows that coloured men have occasionally obtained a considerable ascendancy over the blacks, and we hold that the risk of that happening again is quite enough to justify us in saying that it would be impolitic to give the coloured men a grievance that might some day drive them, or capable individuals among them, to side with the natives. Looking, then, at the question at the moment, not from the point of view of justice, but merely of policy, it would be bad policy not to make the coloured men feel that their natural place is on the side of the white. Another matter which concerns policy is that which we have touched on above. If we profess to exclude the coloured man, we shall in effect only exclude the coloured man when his sympathies are pro-British; for we may be certain that the Boer with a tincture of black blood will assert his right to be called a white man and to obtain the vote. To resist that claim, and to challenge the pedigrees of half the leading Boer families, would be impossible. But, as we have said, if the Boer coloured man is to have the vote, the British coloured man must clearly have it also.—*Spectator*.

Transvaal Constitution

No Coloured Franchise

The following extracts are from a cable addressed by the Secretary of State for the Colonies to Lord Selborne, on 31st ult.:

Having regard to the interpretation generally placed on the Vereeniging terms, the exercise of the franchise must be confined to white British subjects.

In the meantime, and pending any grant of representation to natives after the establishment of responsible government, no native territory now administered by the Governor or High Commissioner will be placed under the control of new responsible government, and Swaziland, like other native territories now administered by the High Commissioner, will be under the direct control of the Crown.

Provision will also be made for safeguarding the general interests of the natives; for instance, that lands reserved for natives shall not be alienated without legislation, which will be reserved.

The Letters Patent will provide for the reservation of any Bill whereby persons not of European birth or descent may be subjected to any disability or restriction to which persons of European birth are not also subjected, and no law sanctioning any restriction or service of individuals of a hostile character will be deemed to be valid.

ઇંડિઅન ઓપિનિઅન.

ਪ੍ਰਵਾਨ ੪.

श्रीजीकृत—शनीवार, तारीख २५ मी अगस्त, १९०६.

24 3/4 3/4

અહવાલીક પંચાંગ.

પ્રોસ્તી-તા. ૨૫ મીએગાન્ટથી તા. ૩૧ મી
એગાન્ટ સુધી ૪૦ સ. ૧૯૦૬.

ହୌସ୍ତ-ଭାବରା ସୁଃ ୧ ଶ୍ରୀ. ଭାବରା ସୁଃ ୧୨
 ଶୁଦ୍ଧି ନ୍ୟାୟ ୧୫୨୨.

મુસલમાની-૧૫૦ = ૪૮ મહત્વથી ૬ મી
રજાગ સુધી, ૧૩૨૪ હિજરી.

क्र.सं.	आदि	मध्य	अन्त	कुल
१. शरीर	२५	३	३	३१
२. शरीर	२५	३	३	३१
३. शरीर	२५	३	३	३१
४. शरीर	२५	३	३	३१
५. शरीर	२५	३	३	३१
६. शरीर	२५	३	३	३१
७. शरीर	२५	३	३	३१
८. शरीर	२५	३	३	३१
९. शरीर	२५	३	३	३१
१०. शरीर	२५	३	३	३१

અનુક્રમણિકા.

મરફુમ મી. બીનરજી...	...	...	...	૬૦૩
હિંદુ રમસાનની સ્થિતિ...	...	...	...	...
ઈરાનના મામલો...	...	...	...	...
મંગા કેસ...	...	...	...	૬૦૪
નાતાલમાં મ્યુઝીસીયન રિવાઈઝ...	...	...	...	...
હિંદી બ્લોકપર તકરાર...	...	...	...	...
કરિયામાયી તારખ...	...	...	...	૬૦૫
હિંદુ રમસાન ખાળના મી કોષ્ટીની...	...	...	...	...
કાનગ...	...	...	...	૬૦૬
હિંદી મજૂરોના ઉગ્રતા...	...	...	...	...
સોશીયલિસ્ટો ખાબરખત...	...	...	...	૬૦૭
પીટરબર્ગ...	...	...	...	...
રૂટરના તાર...	...	...	...	...
ચીલીમાં પશ્ચીમી આફ્રિકા...	...	...	...	૬૦૮
કુમીલીયા કસલામીક સોસાઈટી...	...	...	...	...
નાતાલ સનાતન ધર્મસમા...	...	...	...	૬૦૯
મી. એકવણના માનમાં મેળાવટો...	...	...	...	...
આસુ પરતગાન...	...	...	...	૬૧૦
ડો. અમદુલ રહેમાન પાઠા કૃતિ...	...	...	...	...
કેપમાં બીનરેજીયારી ક્લર્ક સોફો...	...	...	...	૬૧૧
નાદારી કોર્ટની નોટીસો...	...	...	...	...
હિંદુસ્તાનના ખબર...	...	...	...	...
છેલ્લા તાર...	...	...	...	૬૧૨
કાબિલ મહદસાનું ફોટો...	...	...	...	...
ખબર સાત...	...	...	...	...

ઈદિઅન ઓપિનિઅન.

શાસ્ત્રીનાર તાલ રવ ખી ઝોઝાઈ, ૧૯૦૬.

મમલુમ મી. બોનરજી.

મી. ગુમેરાન્ડ બોનરજીના મૃત્યુના સમાચાર આવી ગયા છે. તેથી હિંદુસ્તાનમાં મોટી ખાટ થઈ પડી છે. મી. બોનરજી ને અદ્દુ પ્રખ્યાત હિંદી જ્ઞાતા. તેમનું જ્વલંભી જ્ઞાન હિંદી પ્રકારનું હતું. તેમની તાલીમથી જે તેમને હિંદીની સેવા કરવાનો રસ લાગેલો તે તેમને મરણ સુધી રહ્યો હતો. તેમની કેળવણી અર્ધજી હિંદી પ્રકારની હતી અને જંગલમાં પાંતે પદ્માન 'પારીસ્ટર' તરીકે ગણાતા હતા. તેમની ગુણીઆરી તથા પૈસાનો જોગ હિંદીની સેવા કરવામાં તેઓ સાહેબે વાપર્યો હતો. મેક્સિકો પાંતે એક સ્થાપક હતા. અને તેના પછેના પ્રમુખ હતા. તેમના એકસાથેના પથ પાંતે જિંદા પ્રકારની કેળવણી આપેલી જાણ કામ કરતા માં પ્રવેશ અને ત્યાં જ. મી. બોનરજીના મૃત્યુથી તેમની સંસ્કૃતિ અને જિંદા પ્રકાર માં કામ કરવા પડ્યું. તેમની સંસ્કૃતિ અને જિંદા પ્રકાર કરતાં જિંદા પ્રમુખના પાંતે જિંદા પ્રકાર માં નિજા પ્રવેશ માં કામ કરવાની જગ્યા.

હિંદુ સમજાવણી સ્થિતિ.

દિંદુ સ્મશાનની સ્થિતિ વિષે જામણી
 ઉપર મી. ડાઘડાંએ કામળા બપોરે બે. તેના
 ઉપર અમે કર્ચનામાં વસતા દિંદુઓના
 પ્યાન ખેડીએડીએ સ્મશાનની સ્થિતિ માં,
 ડાઘડાંએ વરણી છે તેવી હોવા તે પાકુ
 સરખા બરેલ' માગ્યા, અને દિંદુ 'કામળે
 શિળુપન કયાકનાર' કહેવાય. સ્મશાન સ્વચ્છ
 તથા સારી સ્થિતિમાં રાખવું' એ દરેક
 દિંદુની ફરજ છે. તેમ નહિ કરવાથી કામળા
 ના નાથા સ્વચ્છતાનું નિર્માણના અંગ બાળ
 એ તેરફનું નહિ પણ અગત્યના બનાવે
 પાકુ પાકુ નરખ, સંતકુ, પાતળા પાતળામાં
 તેના પાકુએ તે સ્થિતિમાં પાકુમાં મળે
 સ્વચ્છ પાકુ નહિ પણ પાકુમાં પાકુ
 પાકુમાં પાકુ પાકુ પાકુમાં પાકુ

અને જાત કિપર ડીકા કરનારા હોવાથી અમને
પ્રગટ થયી કબી, પણ અમારે દરેક હિંદુને
સલામતી કરવી વગર એ કે અમે તેની બીજી
સ્થિતિમાં કલેશ હોય તોપણ મરણ સુધી જે
સ્થિતિ છે તેને અમને તે આપણે નારમ
તથા પવિત્ર ધર્મમાં રાખવાની બાબત જરૂર
છે. અને તેમ ન થાય તો આપણાં મંદિરો
આમી પાના નેમ મદુ મિલ મરણ કરશે.

ହରିନାମେ ମାମଣେ ।

[illegible]

મગધાથી સંધીની શરતને લઈ થાય છે. તથા કેટલીક ઉપયોગી મુચનાનો જે બરેખર અમલ નહિ થઈ નો તેને લગના કેટલાક ધારા ધરી તેને બરાબર અમલમાં મુકવા પડશે."

હિંદી મજુરોનો ઉદ્ધમ.

શ્રીશ્રી દાપુમાં હિંદી ગીરમીટીઆ.

હિંદી મજુરો માત્ર આફ્રિકામાં જ આવે છે એમ નથી પણ દુનીઆના બીજા ભાગોમાં આવેલ પશુ દુનના દાપુઓમાં જવાનું સાબત હોય છે. આવે એટલે શ્રીશ્રી દાપુ કરીને છે. આ દાપુ બાગત કેટલીક જાણના નેવી હરીફત અને આગળ આપી ગયા હોય. આ દાપુ ઓછેડીઆની નજીક પાસીરીક મહાસાગરમાં આવેલા છે. આ દાપુ ત્યાંના દેશી લોકો જેને શ્રીશ્રીઆન કહેવામાં આવે છે તેના હાથમાં હોય, પાછળથી તે દાપુ અંગ્રેજીમાં ગયે આવેલો છે. ત્યાંના દેશીઓ આફ્રિકાના કાકરોઓની જે મહેનત મજુરી કરવાનું પસંદ કરતા નથી. તેથી દેશી આબાદી વધારવા વારને ખેતી વગેરે ધંધા માટે મજુરોને બહારથી લાવવાની જરૂર જણાઈ હતી. તેથી હિંદુસ્થાન માંથી ગીરમીટીઆ મજુરોને ૧૮૭૬ ની સાલથી મોકલવામાં આવે છે. સરકારમાં તો એમ જણાયું હતું કે હિંદી મજુરોનો બાંધા શ્રીશ્રીઆન કરતાં નબળો છે તેથી તેઓ દહી રાક્ષે નહિ પણ પાછળથી આ ધારણું જોડું જવાનું અને હિંદી ખંતથી કામ કરતારા છે એ જણાઈ આવ્યું.

હિંદુ રમશાન બાગત મી. ધારીને કામગી.

અમરેલીમાં આવેલ હિંદુ રમશાનમાં મી. કોથરીએ તપાસ કરતાં ત્યાં જે અવ્યવસ્થા તેમનાં જોવામાં આવી તે બાગત મી. કોથરીએ રમશાનો ઉપયોગ કરનારા ઓને સેતવણી આપવા અમને નીચે મુજબ કામગી લખ્યો છે:-

"અમરેલી ઉપર આવેલા રમશાનમાં જે લોકો રાખ બાગે છે તેઓએ આ રમશાનને બાબુજ મલીન તથા અવ્યવસ્થીત કરામાં રાખેલું છે. મેકિસ અમલદાર તથા હોદ્દા દિવસ ઉપર આ રમશાનની તપાસ કરવાને યોગ્યતા ત્યારે આ જગ્યામાં જ્યાં ત્યાં રાખ તથા કાકરોના વગલા પડ્યા હતા. કેટલીક કોથરીઓ અરેલા બજેલા કાકરોના કરકા તથા હાકીનો સામાન જોવામાં આવતા હતા. અને તે ઉપરાંત રાખના હમલામાં હાકરોના કરકા પણ માણસ પડ્યા હતા. આથી સ્થિતિમાં રાખી જનારનું નામ મેળવી મેં તેને કાંબેલું પસુ છે.

આશા રાખું છું કે જે હિંદુ લોકોને માટે આ રમશાન બાંધવામાં આવેલું છે તે ઉપરની ખીના બાગમાં લઘુ અધિભ્યમાં આ જગ્યા સ્વચ્છ રહે તેવી તકનીક કરશે.

આ જગ્યાની રાખગેળ રાખનારાઓ રમશાનના સામગ્રી રચક રાખવાની ખેતર રાખનારોનામાં છે. તેમ જ રમશો ગૌરવ માટે આ જગ્યા પર આવેલા હોય તેમ જણાવે

હિંદી મજુરો માત્ર આફ્રિકામાં જ આવે છે એમ નથી પણ દુનીઆના બીજા ભાગોમાં આવેલ પશુ દુનના દાપુઓમાં જવાનું સાબત હોય છે. આવે એટલે શ્રીશ્રી દાપુ કરીને છે. આ દાપુ બાગત કેટલીક જાણના નેવી હરીફત અને આગળ આપી ગયા હોય. આ દાપુ ઓછેડીઆની નજીક પાસીરીક મહાસાગરમાં આવેલા છે. આ દાપુ ત્યાંના દેશી લોકો જેને શ્રીશ્રીઆન કહેવામાં આવે છે તેના હાથમાં હોય, પાછળથી તે દાપુ અંગ્રેજીમાં ગયે આવેલો છે. ત્યાંના દેશીઓ આફ્રિકાના કાકરોઓની જે મહેનત મજુરી કરવાનું પસંદ કરતા નથી. તેથી દેશી આબાદી વધારવા વારને ખેતી વગેરે ધંધા માટે મજુરોને બહારથી લાવવાની જરૂર જણાઈ હતી. તેથી હિંદુસ્થાન માંથી ગીરમીટીઆ મજુરોને ૧૮૭૬ ની સાલથી મોકલવામાં આવે છે. સરકારમાં તો એમ જણાયું હતું કે હિંદી મજુરોનો બાંધા શ્રીશ્રીઆન કરતાં નબળો છે તેથી તેઓ દહી રાક્ષે નહિ પણ પાછળથી આ ધારણું જોડું જવાનું અને હિંદી ખંતથી કામ કરતારા છે એ જણાઈ આવ્યું.

ગીરમીટીઆ ધારણુ આડીના બધારજને સગલાય મળીજ છે. મજુર કર્તા વરસ નો વાની શરતે આવે છે. પહેલાં પાંચ વરસ તેના રોકની નોકરી બનવાની પડે છે. રોક મજુરનું રોક આવવા જવાનું ખર્ચ આવે છે. પહેલાં પાંચ વરસ પુરાં થએ મજુરને પોતાની મરજી પ્રમાણે રોકેલા અથવા જવાની છુટ છે તેને રોકની એક શ્રીશ્રીય મળે છે. કેમકે દુરીથી ગીરમીટીમાં જોવા છે તો કામ બીજી નોકરી આકરી કરે છે પણ મળે બ મે લોકો રવનમ ખેતી નો ધંધો કરે છે અને ત્યાંજ ધર કરીને ગામને માટે રહે છે.

પણ ઉછેરના માંડયા છે. દિવસે દિવસે ખેતી વધારતાં જાય છે અને સારી રકમ પેદા કરવા લાગ્યા છે. વળી જે લોકો આદેશીઓ અટકવા નથી. તેમાંના કામ નો પોતાના ખેતરે ઉપર ગીરમીટીઆ મજુરને રાખવા લાગ્યા છે. જે લોકો જેને એક વખત ગીરમીટીમાં જતાં તે લોકો બીજા લોકોને પોતાના હાથ નીચે ગીરમીટીમાં રાખે છે એ ઉપરથી ખુબજ દેખાઈ આવે છે કે ત્યાંના હિંદીમાંથી કેટલાક સારી રીતે આબાદ થવા લાગ્યા છે. વળી ત્યાંના શ્રીશ્રીઆન લોકો મોરા ની નોકરી પસંદ કરતા નથી, પણ ઓછે ખર્ચે રહેનારા હિંદી વધારે પગાર અને પુરુષણ મોરાક આવે છે તેથી શ્રીશ્રીઆન લોકો હિંદીના પાસે કામ કરવાનું પસંદ કરે છે.

ત્યાંના ધણાખરા હિંદીઓ પંડિત તરફ ના છે પણ એક જે વરસ થયાં ખેતીનું કામ વધી પડવાથી મદાસ અને દક્ષિણ તરફના હિંદીઓ વગર લાગ્યા છે. ૧૮૮૫ ની સાલ માં ૧,૦૦૦ નવ ગીરમીટીઆ ત્યાં ગયા હતા. તથા ૧૮૯૧ ની સાલમાં ૨,૦૦૦ વાસ્તે માગણી થવાની હતી જેને સાથેનો સુગરનો વેપાર વધી પડવાથી હિંદી મજુરો ની માગણી વધવા લાગી છે. શ્રીશ્રીદાપુનો ગવરનર આસપાસના કેટલાક દાપુપર સત્તા ચલાવે છે. તે દાપુમાં હિંદીને જવાની રજૂ નથી છતાં પણ કેટલાક વેપાર વગેરે બદાના થી ત્યાં પગ મેરાશે કરવા લાગ્યા છે. જે કામ કરવાનું મોરા પસંદ કરતા નથી તે કામ હાથમાં લેવાનું હિંદી માથે હોય છે. શ્રીશ્રી દાપુના હિંદીને ગીરમીટીનાં વરસ પુરાં થયાં પછી મળે તે ધંધો કરવાની છુટ હોવાથી કેટલાક વેપારમાં જોડાયા છે અને ચોટા ધણો છુટક વેપાર લાયક કર્યો છે. આ દાપુમાં સાકર આફ્રિકાના મોરાઓ જેટલી કાળી આમડીની સુગ નથી. તેથી કરીને આવા મૂલકમાં હિંદીઓને ગીરમીટી પુરી કરી રવા પછી વેપાર વગેરે મરજી પડે તેવી જાતનો ધંધો કરવાનું જનુ મુમક પડે છે. વળી ત્યાંના મોરા લોકો માને છે કે તે મુલકના હવા પાણી એવા છે કે મોરા લોકો મજુરીનું કામ બીજાકુલ કરી શકે તેવા નથી તો તેવા મુલકમાં હિંદીઓને ખેતવાની વસાવવાથી અંગ્રેજ સંસ્થાનો આબાદ થશે અને અંગ્રેજ ના વેપારને ઉત્તેજન મળશે. આવા મુલકમાં હિંદીની આબાદી વધતી જાય એ સ્પષ્ટારિ છે.

આ રીતે જે મુલકમાં હિંદીની સંખ્યા વધતી જાય છે, અને સાથે ત્યાંના દેશી લોકોની બંધા પડતાં જાય છે. ૧૮૯૧ ની સાલમાં ત્યાં ૬૫,૭૬૭ શ્રીશ્રીઆન હતા અને

૧૭,૧૮૫ હિંદીઓ હતા. ૧૯૦૪ ની સાલમાં ૧૧,૦૦૩ થયેલા ત્યારે હિંદીઓ વધીને ૨૨,૭૮૦ થયા આ પ્રમાણે શીઝીઓના જનસંખ્યામાં ૪,૩૩૬ ઓછા થયા અને હિંદીઓ ૫,૬૮૫ જેટલા વધ્યા. ૧૯૦૫ ની સાલમાં હિંદીઓની સંખ્યા ૨૫,૦૦૦ જેટલી થઈ છે. અને ૨૨ વરસ આ સંખ્યામાં વધારો થતો જાય છે.

ખબર પત્રો.

નેહાનુસંગ.

મી. ભાભાનો કેસ.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

તા. ૧૮-૮-૦૬

મી. મહમદ સુલેમાન ભાભાનો કેસ પર મીટ ખાતલો જે વાલકરદરમાં આજે હતો તે જેની ખાતલમાં અપીલ કરવામાં આવી હતી તે કેસની અપીલ બારીસ્ટરની સલાહ વિરૂદ્ધ પડવાથી પાછી ખેંચવામાં આવી છે. વકીલની સલાહ પડવાથી મી. ભાભાએ મુદતસર ટ્રાન્સવાલની હદ છોડવા ના પાડી તેથી તેની ઉપર માહજેટની કોર્ટમાં ફરી કામ ચાલ્યું. માહજેટની આગળ હતીલ થઈ કે તેણે કોર્ટના હુકમથી મી. ભાભાને ટ્રાન્સવાલમાં રહેવામાં જવાએ પાંચ ન આવવી જોઈએ, કેમકે તેમને દેશમાં રાખવા યતનો દંડ હતો. માહજેટે આ દલિલ કબુલ નહિ કરી અને મી. ભાભાને ઓછામાં ઓછી એટલે એક મહીનાની આસાન ફેરની સજા કરી, હવે મી. ભાભાએ ફરી અપીલ કરી છે. અને એમ મનાય છે કે એ આ અપીલમાં જીતશે.

જમીનનો અગત્યનો સુકાદો.

આ અવાકીએ સર વીલીયમ સ્મીથ પાસે એક અરજી આપેલી, તેમાં અગત્યનો ફરિયા તેઓ સાહેબે આપેલો છે. અહિંના જાણીતા શેઠ મહમદ દાસમ કમરહીનની બધી જમીન મરદુમ મી. એમ્બરસેનના નામ ઉપર હતી. મી. એમ્બરસેનના મરી જવાથી કમરહીન શેઠ બીજા પુરોષીયના નામ ઉપર તે જમીન ચડાવવા ઇચ્છે કર્યો. રજીસ્ટ્રારે તેમ કરવા ના પાડી તે ઉપરથી તેમણે કોર્ટનો હુકમ માગ્યો. પ્રથમ તો જલ્દીસ સમીતે પોતેજ વાંધા ઉઠાવ્યો કે તેમ કરવામાં વારસગી સમતી જોઈએ. જલ્દીસ સમીતી પાસે એવી દલીલ કરવા માં આવી કે તે જમીનમાં વારસાનો કંઈક નહીં ન હતો. આ દલિલ તેઓ સાહેબે કબુલ

રાખી અને બીજા પુરોષીયના નામ ઉપર જમીન ચડાવવાનો હુકમ કર્યો છે. આ ઉપરથી જોઈએ તો આમ જમીન રાખી હોય તો ખસા ધણીને કંઈ દરકત નહીં આવી શકતી.

મલાઈ લોકેશન.

મલાઈ લોકેશન ખાતલ ટાઉન કાઉન્સિલમાં લોકેશન કમીટી બની અરજી કરવામાં આવી હતી. તેના જવાબમાં ટાઉન કાઉન્સિલે જવાબ આપ્યો છે કે મલાઈ લોકેશન ત્યાં છે ત્યાં નહિ રાખવામાં આવે. ત્યાં રહેનારાને કાંપી મુદતના લીસ નહિ આપાય પણ ત્યાંના રહેનારાને કવીપરસુટમાં લીસ આપવામાં આવશે. આ જવાબની સામે થવાનો કમીટીએ ઇરાદ કર્યો છે.

પીટસંગ.

કસ્ટમ ઓફીસરની નીમણુંક.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

અહીંની એમ્બર ઓફ ટ્રામ્સ જે ધણી વખત થયાં કસ્ટમ હાઉસ કાબલ કરવા માટે કસ્ટમ ડાયરેક્ટર મી. ફની ઉપરે કામચાલુ ચલાવ્યા હતા તેનું છેવટ ચપા યુક વાટે આવેલ છે. મી. ફની, અહીંયાં ગયા યુકવારે આવી અહીંની એમ્બર ઓફ ટ્રામ્સ ને તે ખાતલના સવાલ જવાબ પુછ્યા હતા તે છેવટે કસ્ટમ ઓફીસરને નીમવા ખાતલ મી. ફનીએ વચન આપેલ છે ને તે મુજબ અહીંયાં થોડા વખતમાં કસ્ટમ હાઉસ થશે તેથી વેપારીને સારી સગવડ થશે.

અહીંના નાના માહજેટની બહારી ઓફીસ બંધ થતાં તે ત્યાં સીધાથી ગયેલ છે. આ મેહજેટને કલર ઉપર જરા અભાવ હતો એમ જણાય છે.

પ્રીટરીયાથી મહેમોડન કેળવણી ખાતાના અન્ડરસેક્રેટરી મી. અબદુલ રઝાક ફેડ ઉપરાવવા માટે મી. હાથ હબીબ સાથે આવેલ છે. કેળવણીને કિતેજન આપવા ખાતર અહીંયાં ફેડ સાથે થશે એમ બારી સકાય છે.

હેલ્થબર્ગથી મી. એ. એમ. ખાયાન પોતાની ટુકાનો તપાસવા અત્રે આવેલ છે. ફીની નાસમ પુરી યરા આવી છે જનાં કોર્મ ધંધાન સંબંધમાં પાવુ. ફે. જલ્દી પતે, જેવામાં આવે છે. વેપાર સાધારણ છે.

ફેટરના તાર સમાચાર.

એક મોકમાં મોરી કરનારાના મુખી સ્પીટકરલોડમાંથી પકડાયો હતો અને ૨૨ દર્થીઆરબધ માણસોની ચાકી સહીત ફરિયામાં કંઈ જવામાં આવતો હતો. પણ રસ્તામાં ફોડની જેનની કાચની બારી તોડીને તે નીકળી ગયો આમ ભાગી છુટતાં શરીરને ગંભીર ઇજા થઈ હતી. તે આસપાસની બારીમાં થઈ નાશી ગયો હતો.

અમેરિકાના દક્ષિણ ફેરલીના નામના પદગણમાં એક ગોરી સ્પીટર કુમલો કરવા માટે એક તીમોને ત્યાંના ગોરાઓ જીવતો બાળી મુકવાના હતા. પણ ગવરનર વચ્ચે પડવાથી આડ સાથે પાંધી તેને ગોળીઓનો વરસાદ વરસાવીને મારી નાખવામાં આવ્યો હતો.

નાઈજરના નવા ગવરનર કાપલ અલ માર્જી ના આવવા વખતે ત્યાં બનીઓમાં ફેટલાક કમકા થયા હતા. ત્યાંના મામલાથી ગોરાં એક કરવા લાગ્યા છે.

જુલાઈ માસમાં ચીકોનોના માંસના કામ ની નીકાશમાં ૪૦ લાખ પૌંડની કિંમતને ઘટાડો થયો હતો.

કાનરુદાનડીનોપત્રના એક તારપરથી જણાય છે કે બલગેરીઅન અમલદારોએ એક તરફીશ લેફ્ટેનન્ટનું ખુન કર્યું છે. બલગેરીઆમાં ઓક લોકોનાં ખુન કરવામાં આવ્યા તે માટે આથે-સમાં બહુ દિવાળીરી ફેલાઈ છે અને રોમેલીઆની ઓક પ્રજાને નાશ થતો જાય છે તે અટકાવવા માટે કીશીઅન પ્રજાની મદદ માગી છે.

સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટ સર એડવર્ડ ગ્રેવે પુરકા સરકારને જાણવું છે કે જગતમાં પણ ટકાનો વધારો કરવાને બિટીશ સરકાર કબુલ કરવા માગતી નથી. મેસીડીનીઆમાં જે તુટ આવી તે પુરકા બિટીશ વેપારની જગતમાં વધારો કરવા દેવાશે નહિ. વળી સમરના રેલવેપર જરમન યોજનાઓ સાથે થઈને બિટીશ લાભોને હાની પહોંચાડવા દેવાશે નહિ.

ફીશ એડવર્ડની મુલાકાત લેવા આવેલ પણ રેલ ઇન્ડિઅનોને કામગીરી માટે આપવા માં આ ના છે. રેલ ઇન્ડિઅનોને કામગીરી માટે આપવા માં આ ના છે.

દર્શન કરાવે તેમ એમની પાસેથી ધારણા ઉત્પન્ન થવાને સફળ થાય તોયે હવેના પોકાર સાથે તેન ઉપડી ગઈ હતી.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો માટે રાખશે તે તેઓના પત્રો ઉપર તુરંત જવાબ મળવાનો સંભવ છે.

1. કાચગની એક જ જાતુએ લખવું.
2. અક્ષર ચોખી સ્પષ્ટીથી લખવા.
3. નામ તથા ઠેકાણું બરોબર લખવાં, તે હમેશાં બદલાર પાડવા સાર નહિ પણ અમારી જાણને સાર.
4. મંત્રણવારની સાંજ સુધીમાં મોકલ લખાણો તેજ અઠવાડિયામાં દાખલ કરી શકાશે.
5. લખાણ હમેશાં દૃઢ અને મુદ્દાસર કરવું.—[અધિપતિ.]

પ્રોટેસ્ટાન્ટ મસ્જિદનું દસ્ત થયું નથી.

(અંક ૩૨, પાન ૫૭૧ થી આગળ)

મે. ૪૦ ઓ. અધિપતિ સાહેબ.

તા. ૨૨-૭-૧૯૦૬ ના રોજની જનરલ મીટીંગનો હેતુ આપના તા. ૧૧મી ઓગસ્ટ ના પત્રમાં આવી ગયો છે. તા. ૨૮-૭-૦૬ ના રોજ શેખ હાજી આમદ નરહથી મીટીંગ બોલાવવામાં આવેલી હતી તેની સામે શેઠ તહયમ હાજીખાન મામદનાં દરજ્જાં આમદ શેઠ તથા હાજી દુધીય હાજી મામદ હાજી જુસુફ તે સિવાય મેમ્બર જાલીના ખીન મુદ્દરો નરહથી ચરમેને મી. નુરમામદ હાસમે વકીલ મારફતે નોટીસ આપી હતી કે હવે મીટીંગ વારસા જરૂર નથી, અને તેમ અમે મીટીંગમાં ભાગ લેશું નહિ. અને તા. ૨૬ મી એપ્રિલની મીટીંગમાં ૫ વરદી નીમાયા છે છતાં મી. હાજી આમદે સદરદુ નોટીસનો અમલ નહિ કરતાં તા. ૨૮-૭-૦૬ ના રોજ મીટીંગ બોલાવી હતી અને તેમાં થએલ કામનો હેતુ આપના ખાસ અખર પત્રી નરહથી તા. ૧૧મીના અંકમાં પ્રસિધ્ધ થયેલો છે, મગર અવે પ્રોટેસ્ટાન્ટ આમાં મેમ્બર જાલીની સંખ્યા આશરે ૪૦૦ ઉપરાંત છે તેમાંથી ૩૩૫ ૫ જણાએ સદરદુ મીટીંગમાં બાગ લીધો હતો અને તે પણ સદરદુ મસ્જિદ નો લેટ કરનાર અજાણનારા જેવા કે મી. હાજી દુધીય, મી. આમદ તહયમ, હાજી ખાન મામદ, મી. મદમાદ જુસુફ વગેરે જેવાં મુદ્દરો હાજર થએલ નહિ. જેથી

સદરદુ મીટીંગનો હેતુ આપેલો હતો કે જેની રીતે (પાણીમાં નીમક નહિ નાંખ્યું હોય તે પાણી જેવું આદીરત થાય) તેવો હેતુ હતો. તે સદુ પ્રોટેસ્ટાન્ટ આવાસી નવા વાંચનારા સમજી શકશે. અને ઉપર જણાવેલાં મુદ્દરો મેમ્બર મુદ્દરો મી. ગાંધીની મદદ સહ આજ દીવસ મુધી આપણાં દિલ્લી લાઇબ્રેરીના લાભ માટે વડત્ત સરકાર સાથે લેતા આવ્યા છે. છતાં આજ આપે પ્રસંગે એવા મુદ્દરોને ત્યાગી કામ કરવું તે હું બાજબી ધારેના નથી. તેમજ ખીન સાથે આદરિકાના મુસલમાન લાઇબ્રેરી પણ બાજબી ધારે નહિ. જેથી મી. હાજી આમદની લાચરી એ હતી કે ફરીથી સુલેહ કરી અરસપરસ સમજાવી મીટીંગ ભરી દેાને તે આજે આવો ફક્ત ખીનો રોપો રોપાતે નહિ. અને હાલમાં શેઠ તહયમ હાજી ખાન મામદનાં દરજ્જાં આમદ શેઠ અને અલી હસમાલવાલા મી. મદમદ હસમાન ખાને જણાવેલ વરદીપદ નહિ સ્વીકારવાનું ખાસ કારણ એ બતાવે છે કે ૧. ૨૬ મી એપ્રિલનો પાસ થયેલો ૫ જણાનો દરાવ મંજુર રાખવો અને શેખ હાજી આમદનાં પલકારાનું કહેવું એ છે કે ૬ વરદીઓનો પાસ થએલ દરાવ મંજુર રાખવો. હવે આવી જાતનાં નજવા વાંધાથી વરદતું કામ અધુરું રહેતું છે. જેનું અંતમ સાર આપના નથી. સદરદુ ફક્ત આ માટે ન્યાયને મંદિરે વરદે એવા સંભવ રહે છે. આથી પૈસાનો ગર ઉપયોગ થશે અને ફરી વાઇટલીયે આપણા હિંમતોની ખરાબ વાત કરવાનો વખત આવી જશે. સદરદુ ફક્ત અંગ્રેજ વર્તમાનપત્રોમાં ચરશે ત્યારે આપણી કામના સંપત્તી કદર સરકાર તથા વાઇટલીયે પણ નાશી જશે.

આજકાલ સરકાર પણ આપણા દિલ્લી લાઇબ્રેરી માટે નવા અને તુરંત સરકાર કાયદા અધિનારી છે, છતાં આપણે તેની સામે વડત્ત લેવી અને પૈસાનો ખચાવ કરી એકદા કરવા તે બુદ્ધી જઈ અને આવી જાતનાં નજવા વાદ વિવાદ ફરી અંદર અંદર લડી અને કુસંપમાં વધારો કરી ન્યાય મંદિરે સદવા ધરાવે શુભી બેઠા છે તે કેવી સરમંદોની વાત છે. કહેવત છે કે “મેહીની કાઢાઇમાં ચીને કાપી નાખ” તે આપણી પોતાના કુસંપમાં અંગ્રેજો કાપી જશે તેમાં કાંઈ શક નથી. માટે મારા પ્રિય મુસલમાન લાઇબ્રેરી, આપ જરા ખ્યાલ કરો, અમર ૫ મરદી નીમાયા તોપણ શું? અગર ૬ નીમાય તોપણ શું? સાચાસ છે કે મી. હાજી દુધીય જેવા વાયક માણસને કે જેની વરદી પદ લેવાને આમદ કરવામાં આવેલ છતાં પોતે દોઢગીરીની સાથે સ્વીકાર્યું નહિ; માટે

તેવીજ રીતે કે વરદીઓને સદી કરી આપી છે તેમાંથી તે ૬ મરદીઓ આપે તે હમણાંજ સુલેહનાં કરાવાની ખાસ નિમજ સાહેબો સમજતા પણ હશે કે તેમાં કોઈપણ વરદનો કામ સમાએલો નથી; અને તેમાં હવત છે એમ સમજવું એ પણ ભુલ છે. જે ૫ ફરદી હોય તે એક રીતે સાહે છે કારણ કે જેમ વધારે ફરદી હોય તેમ વધારે મન બેદ થાય જેથી જેમ શ્રેષ્ઠ તેમ વધારે સાહે. માટે હવે હું આજ રાખું છું કે મુસલમાન લાઇબ્રેરી મારી ઉપરની અરજ વાત માં લેશે તે ખુલાસા આપવું જાણું કરશે. પ્રોટેસ્ટાન્ટ તા. ૨૬ અગસ્ટ ૧૯૦૬

હી. કાસમ આદમ કાલા.

હરામનો ઉપયોગ હલાલમાં થાય

આજ કાલ આ પ્રોટેસ્ટાન્ટમાં કાફર છટીંગ ફાલિત થઈ છે. તેમાં આ ગામમાં તો આજ છે અને તે પણ આપણા હસિલામ ખીનદરે, ના હીધમાં છે. તેની અંદર મોરાની છુલર રોપવું ગોસ તેમજ કારવખીફ, ગાંબે ઉપરાંત સારડીન, બેડ, ચા, કોથી વીજેરે અનેક ચીજો વેચાય છે માટે એવી હેટેલેના પૈસા મસજિદો તેમજ મદરેસા ઉપરાંત અનેક ધર્મિક હંડમાં લઈ શકાય છે કે નહી તેનો ખુલાસો કોઈ પણ અમારો હસિલામ વિદ્વાન દેશે તે આવતે થશે. ફરી તા. ૧૦-૮-૦૬

હી. ખુલાસાનો સવદારી.

બોધ વચનો.

(મળેલું)

શેખ સાદીએ એક જગ્યાએ પોતાની પોથી માં લખ્યું છે કે પ્રજા પ્રખ્યાત મહાત્માને જાણીતમાં દાટવા છે. અગર તેમના એક પણ હાકાંની નીશાની ફૂલીયામાં નથી. ન્યાય વિશે નોશેરવાતું નામ પ્રખ્યાત છે. જે કે નોશેરવા પણ જીવતો રહેશે નહિ. તારા આશ્રય નીચે રહેનાર માણસને તકલીફ આપે છે, પરંતુ તારાં એવું ગરમ મનને ક્યાં મુધી રહેનાર છે (જુલની સાકા ના ડાવવા કરવાં તેનું મોત આવે એવું ઉત્તમ છે.

ધીમેથી આવ, અથવા આજજ નહિ. દવા ને હમેશાં જાણત રાખ.

ખીનના મનને કુ:ખવડું એ એક સાચ મોતીને નાહવા જરાબર છે.

મસલત ફત્વમને એના આપે કહેવું હતું કે હરામને નાહવાજ સમજવા નહિ.

ચુસ્તે ભરાયેલી ખીલાડી કુતરાનો કાળ થઈ પડે છે.

પ્રત્યેક જગ્યામાં કાંઈ છે નહિ એમ સમજવું નહિ.

આ પૃથ્વી કોઈની પાસે રહી નથી અને રહેશે નહિ.

વેપાર કરતા પહેલાં અનુભવ એવો જોઈએ કે તેમાં સત્ય, અસત્ય, પાપ, પુણ્ય, સરળતા, કપટ, લુપ્તચાઇ, ચોટાઇ, નીકુરતા નીકળતા કે સહજતા કેટલી ભરેલી છે.

ચાલુ વર્તમાન.

નાતાલ.

મી. અરનાઈ ગેષ્ટીએ 'પોતાનું' નામ પાડવાને લેતા પોટરમાં ગણુવા વાતને ચીફ માન્યતાને અરજ કરી હતી. તેણે જણાવ્યું હતું કે હું નાતાલનો એક પેઢા અને અંગ્રેજ બારીસ્ટર છું. હું કોલોનીમાં જનમ્યો છું. પોલેસ એવન્યુના મકાનમાં મારો એથો હીરસો છે. આ અરજ કમિશન રાખવામાં આવી હતી. ખીજા બે દિવસો વતી શ્રીલંકા કારનેટે અરજીઓ આપી હતી. માટ્ટે જણાવ્યું કે આ આખત હું પછી ખ્યાનમાં લઈશ તથા અરજદારોને તેમની વતી વકીલો હાજર રાખવા સલાહ આપી.

ડરબન શ્રીલંકા કોલોનીમાં લીન્સ બીલ્ડીંગમાં મીસીસ કોસરીલ્સ નામની ગોરી સ્ત્રી રીવિયર રીતે મરણ થયું છે. તેણીના આજ્ઞા તબેથી લોહીનો પ્રવાહ જોઈ તેના પાડોશીએ પોલીસને જાહેર કર્યું. પોલીસે આવીને જોયું તો સ્ત્રી આરામ ખુરસીમાં અંદેલીને જોયું હતું હતી. તથા આસપાસ લોહીની પાટ ભરાઈ હતી. ડાકતરે આવીને શરીર તપાસી જોઈને જણાવ્યું કે રક્તસ્રાવથી મરણ થયું છે. વધુ તપાસ અલાવવામાં આવે છે.

વેલ્સમની વીક્ટોરીઆ કંડી કક્ષમાં ત્રણમાંથી પાંચી ફરેલ થોડેટ્યાર ફટકીના માનમાં ખાણું આપવામાં આવ્યું હતું.

મુરગન નામના એક દિંદીને કૃષીને આપવાન કરવાની કોશીશ કરવા માટે કોરટ આગળ ખડો કરવામાં આવ્યો હતો. મુન્ડે સાબીત થયો હતો પણ મુન્ડે મારને એવવડી આપીને જોડી મુકવામાં આવ્યો હતો.

ટાંસવાલ.

લોડ સેલજોરને એક કાનફરન્સ ખુલ્લું મુક્યું છે ત્યાં આગળ નીચેનો નાશ કરીને 'નાલનું' દક્ષણ કરતા સંજર્ણી ચર્યા આવી હતી.

ટાંસવાલની એક મેડીકલ કોલેજીલની સભામાં એલુ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે ઘણા લોકો છુપી રીતે ડાકતરી ધંધો કરે છે. ખીજા કોલોનીમાં આ આખત શું બ્યવસ્થા રાખવામાં આવે છે તેની માહિતી મેળવવા તો કરાવ કરવામાં આવ્યો હતો.

સપ્ટેમ્બરની પહેલી તારીખથી ડરબનથી જોહાન્નસ્બર્ગ રેલવે રસ્તે ચડતા માલના રેલેજમાં નીચેનો ઘટાડો થવાનો છે. દેશાવરના માલમાં સો રતલનો ભાવ ૩/૬ને બદલે ૩/૨ થશે; ફ્રેન્ચી ચીનને ૩/૬ને બદલે ૨/૪; બી ક્લાસમાં ગણુતા માલની ૪/૫ને બદલે ૩/૮; સી ક્લાસના માલની ૪/૫ને બદલે ૩/૩, દક્ષિણ આફ્રીકાની પેલસના ૨/૮ને બદલે ૨/૭; અને દક્ષિણ આફ્રીકાની ખાંડના ૨/૮ને બદલે ૨/૩.

ટાંસવાલમાં વેપારની મંદીના સંબંધમાં એવી ગણુતરી કરવામાં આવી છે કે માર્ચલ કરતા વેસવાવાળા મુલકમાં ૧૫૦૦ જેટલા ઘર ખાલી છે. અને આથી કમીને મકાનના ભાવો મંદા જોવામાં આવે છે. કેટલીક કુકનો ખાલી જોવામાં આવે છે અને કુકનો અને બોરીસોના બાડાના ઘરમાં બહુ ઘટાડો માલુમ પડે છે.

જુલાઈમાં કેટલાક કાફરાઓ ગોરી સ્ત્રીના સુવાના ઓરડામાં પેઠા હતા અને પુન કરવાની ધમકી આપીને કેટલીક ચોરી કરી ને નાશી ગયા હતા.

ટાંસવાલ અને ઓરેન્જ રીવર કોલોનીમાં કલ્ડ લોકોને ફેંચાઈ આપવામાં ન આવે તે વાસ્તે લક્ષમાં મદદ કરવા માટે રાંડ પાયોનીઅરના સેક્રેટરીએ ટેબલના મેથ રને કાગળ લખ્યો છે.

એથલેટમાં નાસુરના દરને સુધારવા એક માણસ શક્તિવાન નીવડ્યો છે. દવાનો તમુનો લંડન મોકલી આપવામાં આવ્યો છે. જો તે દવા ખરી જણાશે તો તે દવાના સોધ નાદને પાકાંડ ૪૦,૦૦૦ના ઇનામનો હક થાય છે.

જરમીન્ટન આગળ એક ગોરાની લાસ મળી આવી હતી. તેના મોઢામાં ધુળ રેસી ગઈ હતી તથા એક હાથ જમીનની અંદર ખાડામાં હતો. તેના શરીર પર કુવાડાના ધા જેવામાં આવના હતા. કોઈ કાફરાઓએ આ ખુન કરેલું જણાવ્યું છે.

જર્મીન્ટનમાં બે હથીઆર મધ કાફરાઓ એક કાફરાની પાસે કેટલોક સામાન પડાવી લઈને ગયો ગયા હતા.

કેપ કોલોની.

સમરસેર ઇસ્ટથી રૂટરનો ખમરપત્રી જણાવે છે કે જુરખર્જના પહોડામાં સોના રૂપા તથા ધાંયાની ખાણો માલુમ પડી છે. ત્યાંની એક મંડળી આસપાસના લગભગ બધા ખેતરોમાં વધુ તપાસ ચલાવે છે.

મોસલમે કોલેજીલની બેદરકારીથી ગટરના પાણીના ભરાવાને લીધે એક કંપનીવાળાનું મકાન પડી લાંગવાથી પૈડ ૩૬૮ની તુકસાનીની કોલેજીલ પર ફરીબાદ કરેલી હતી તેના મુકદ્દે કંપનીના લાભમાં થયો છે.

કુનસ્ટાડમાં એક જતનો એડર નામનો રાગ થોડામાં ફાટી નીકળ્યો છે જેથી આ રાગ ફેલાતા અવકાશ માટે રાગમાં સપડા એક એક થોડાને ગોળીએ દેવામાં આવ્યો છે તથા ખીજા દને ગોળીએ દેવાના છે. ૨૧ થોડાને કંવારેનટાઇનમાં રાખેલા છે.

આખા કેપ કોલોનીના મુખ્ય મુખ્ય મથકમાં મુસાફરી કરવા સારૂ કેપના ગવર્નર કેમટાઉનથી ગયા મંગળવારે ઉપડી ચુક્યા છે.

વુડરોકમાં તોફાન વળતે ભાગ લેવા માટે ૧૩ જાણુને પકડવામાં આવ્યા છે. તેમના પર કેસ ચલાવવામાં આવશે.

એક ટન જેટલું બગડી ગયેલું દીન ખીટ પોર્ટલેન્ડીજાએથમાં ફરીઆમાં ફેફરા દેવામાં આવેલ છે.

ડો. અમદુ રહેમાન વિલાયતથી પાછા ફર્યા.

ગયા મંગળવારે ડો. અમદુ રહેમાન વીલાયતથી આવી પહોંચ્યા છે. તેમને આવકાર આપવાને બી આફ્રીકન પોલીટીકલ એસોસિએશનની ખાસ મીટિંગ મળી હતી. આ મંડળીના પ્રમુખ મી. વેલ્ડસમેને ડો. અમદુ રહેમાનને એક સુચોલિત માન પત્ર આરપણુ કર્યું હતું. ડો. અમદુ રહેમાને જણાવ્યું કે વીલાયતના અનુભવથી હું ના ઉમેદ થયો છું. ત્યાં જવાનો મારો હેતુ પાર પડ્યો નથી. હમ્બોરીવેલ પારલામેન્ટની જે હું આસા રાખતો હતો તેમાં નાહોદ થયો છું તોપણ આપણે હાલ જે સ્થિતિમાં

છીએ તે ઉપરથી હું માનું છું કે આપણે આપણી તરફ જરૂરી સંબંધો જોઈએ. આમ ની સલાહના મુખ્ય સલાહદોને તથા સંસદના આતાના સેક્રેટરીને હું મળેલો હતો તેઓએ તેના મિત્રોને આ સંબંધમાં વાત ચીત કરવા વચન આપેલું હતું પરંતુ તેઓએ કદરૂપે આપણને આપણતામાં કંઈ કર્યું હોય તેવું જણાવ્યું નથી. આવી સ્થિતિ હોવા છતાં હજી કદરૂપે લોકોને માટે હું આશા રાખું છું.

કેપના બીન રાજગારી લઈ લોકો.

કલંડ લોકના કેપ્ટુરેશનના પ્રતિનિધિઓ ધંધા વગરના કલંડ લોકોને નોકરીઓ ત્રણ વર્ષ સંબંધમાં ઉદ્ધારેલ સવાલનો જવાબ આપતાં કોલોનીયલ સેક્રેટરીએ કહ્યું હતું કે તેવા લોકોમાંના એકાદના હાથ નીચે બીજા લોકોને રાખવા માટે સરકાર તૈયાર છે. કલંડ લોકની કમીની લક્ષણમય છે તેવા જ કે આક્રમણકારી પસંદ કરીને સુલેહ જળવચનમાં મેસા પોલીસને મદદ કરવા માટે પોલીસ ખાતામાં નીમવા એવું અટોરની જનરલે જણાવ્યું છે. વળી જનરલે ત્યાંમુધી ધંધા વગરના કલંડ લોકોને નોકરીઓ ત્રણ વર્ષ સરકાર શ્યવન કરશે એવું પણ કહેવામાં આવ્યું છે.

ધંધા વગરના વાઇલ્ડલુમમાં કામે લગાડવાની સરકારે મોકલ્યું કરી છે તેનો બહુ યોગ્ય લોકોએ લાલ લીધો છે. કલંડ ૨૧ અરજીઓ આવેલી જેમાંથી સાત જણાએ શરતો કબુલ કરવાથી તેમને વાઇલ્ડલુમ તરફ મોકલવામાં આવ્યા હતા.

આફ્રિકન પોલીસીટલ ઓરગેના ઇન્ડેશન તરફથી એક કેપ્ટુરેશન કોલોનીયલ સેક્રેટરી પાસે મળ્યું હતું, ત્યાં ધંધા વગરના લોક સંબંધમાં જે અરજી આવી હતી તે બહાર પડી નથી.

કલંડ લોકોની એક ખાસ સલાહ બોલાવવામાં આવી હતી, ત્યાં આગળ તોફાનમાં બાગ લેનારાઓના કામને સંબંધ રીતે વખોડી કાઢવામાં આવ્યું હતું. તથા આવો જનાર ફરીથી સ્થો અટકાવવા માટે અને તેટલું કરવાના દરોવા પસાર કરવામાં આવ્યા હતા. આગળ જણાવવામાં આવેલ કેપ્ટુરેશનને સારા જવાબ આપવા માટે કનેલ કેનેલો ઉપકાર માનવામાં આવ્યો હતો. કનેલ કેનેલોએ અસરકારક ગાળામાં મજૂર લોકોના પ્રતિનિધિ નીમવાનું વચન આપેલું હતું. તથા એવી સુચના કરી હતી કે કેલકા કલંડ

લોકોને પોલીસ ખાતામાં નીમવા કે જેથી કરીને ફરીથી આવું તોફાન મચવાનું હોય તો અગાઉથી ચેતવણી મળી શકે. કલંડ લોકોનાં બાળકોને કેળવણી આપવાની સલાહ આપતાં તથા જણાવ્યું કે આ તોફાનમાં કાષ્ટ આપણને કલંડ લોકોને લાગ લીધો હોય એવું સરકાર માનતી નથી.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વગેરે (મવરખેટ ગેઝેટમાંથી.)

સ્ટેગરના સોની કુંજમાલા સુધામનીઆ પથરના લેણદારોની પહેલી મીટીંગ તા. ૨૮ મી ઓગસ્ટે ભરાશે.

પીટરમારીસબર્ગના સ્ટોરકીપર અબદુલ અલીની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના લેણદારોની ત્રીજી તથા ચોથી મીટીંગ તા. ૨૮ મી ઓગસ્ટે ભરાશે.

કસીપીગો અને આમાઈટાનીના સ્ટોરકીપર કાસીમજી અને કાસીમની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના લેણદારોની ત્રીજી મીટીંગ તથા સપ્ટેમ્બરે ભરાશે.

હિંદુસ્તાનના અખરો.

વડોદરા સરકારે આ. બા. નં. એ. હલાલ ને દર વરસે રૂ. ૧ લાખનું વરપાસન આપવાનું કરાવ્યું છે.

મી. મીરજાઅબાસ અલીબેગના પુત્ર હડીઅનમે ડીક્લ સરવીસના તથા સુરતવાળા મી. બોહના પુત્ર મી. વી. બોહરીવીલ સરવીસના અખ્યાસ માટે વીલાયત જઈ પહોંચ્યા છે.

એક લક્ષ્યાધિપતિ કાઠિયાવાડી મુઆઘમાં પ્રેટર્ન ઇડિઆ એક લીમીટેડ નામની સ્વદેશી બેંક કાઢે છે.

ફિઝાબાદ રીટાઇર થયેલા હિંદુ સંબોર્ડી નેટ જજ પડિત હરીકૃષ્ણ બનારસ સેન્ટ્રલ હિંદુ કોલેજને એક રોકાવરશીપ રચાવવા રૂ. ૧૦ હજાર ભેટ આપ્યા છે.

ગઈ તા. ૧૨ મી જુલાઈને દિવસે નામદાર મવરનર લોર્ડ લેમિંગટને મુના ખાતે પુરોપીચનો માટેની નવી કલિપીતાજનો પાયો નાંખવાની ક્રીયા કરી હતી. એ હાલ ખોલાસ મી. ગેઝેટમાં સાંકળતી રૂ. ૧૦,૦૦૦ ની સંખ્યાવચી અંધવામાં આવે છે.

મલકંધરમાં એક પંજો ખેંચનાર છોકરાને કાત મારવાથી મરણ થયું હતું એ બાબતનો કેસ ચાલવાથી કાત મારનાર પુરોપીચન નીરદોષ દરેલ છે, અને તેણે મરનાર છોકરાના ગાપ સામે ખોટી ફરીઆદનું તહેા મન મુકી ફરીવાર નોંધાવી છે.

રાજકુંવરી હંદીરાના લગન પ્રસંગે વડોદરાના ન્યાય મંદીરમાં સ્ત્રીઓ માટે એક મોટું સ્વદેશી પ્રદર્શન બોલવાની ગોઠવણ આલે છે.

મુઆઘ હલાલની સ્કુટો ખાતાના એવન્યુ કેશનલ હન્ડપેટરોને તેના ઉપરીએ કાપી જણાવ્યું છે કે સ્કુલમાં અથવા તેની પાસે મીઠાઈ વગેરે વેચનારાઓને સીગરેટ કે બીટી વેચવા દેવી નહિ.

કરાંચી ખાતે એક અહર લાઇબ્રેરી બોલવા માટે એક બોળ ગુદરથ મી. શુલામ હુસેન માલેકદીનાએ રૂ. ૧૬ હજારની સખા વન કરી હતી.

જુનાગઢનો પહેલવાન કાઠીર અને હંદોરના પહેલવાન કાશુ વચ્ચે આશા ખાતે કુસ્તી થતાં કાશુ જીતી જવાથી તેને રૂ. ૧૫૦૦નું હતામ મળશે.

માઇસોરના માજી દીવાન સર પી. અને. કૃષ્ણમુર્તિને તા. વાઈસરોયની ધાનસખાના એક મેમ્બર નીમવામાં આવશે.

કલકત્તામાં પ્રગટ થતું 'ન્યુ ઇડીઆ' જણાવે છે કે પુરવ બંગાળમાં મુસાફરી કરી ભાપણો આપતાં મેલવી અબદુલ મજૂર ઉપર નીચે મુજબ સરકાર તરફથી નોટીસ મોકલવામાં આવી છે :—

"કી. પ્રો. કોહની ૧૪૪ કલમ મુજબ : આ-ખાંતની મુસલમાન કામમાં ફરીને તમે કામની સરકાર વીરૂદ્ધ લાગણી ઉત્કેષાવ તેવા ભાવણો આપો છો તેથી સુલેહનો બગ થવાનો સંભવ છે. આ નોટીસ ઉપરથી તમને હું ખબર આપું છું કે તમારે કાષ્ટ જનતા ભાવણો આપવા નહિ. જો તેમ છતાં આ હુકમનો અનાદાર કરી ભાવણો આપવામાં આવશે તો તમને કલકત્તા મુજબ પકડી કેદ કરવામાં આવશે."

આ નોટીસ ઉપરથી ચાંદપુરની મીટીંગમાં મેલવી અબદુલ મજૂરે કાંઈ ભાવણો આપ્યા નથી. આ નોટીસ સામે સંબંધ પગલા લેવાની ત્યાંના સ્થાનિક ભાવણો સંબંધ જણાવે છે.

પંચજની ઇસ્લામીયા પ્રીન્સિપલ અને પચ
લીસીંગ કંપનીએ દીલ્લીમાં કમળ બનાવવા
ની એક મીઠા સલાહવાળો કાવર કર્યો છે. તે
માટે રૂ. ૫ લાખની આગવ માટે રૂ. ૧૦૦
ના શેર કાઢવામાં આવશે.

દાખલ એક ઈંદીવા જણાવે છે કે :-

"મી. સુરેન્દ્રનાથ બોનરજીને કદમી રીતે જ
પદ્મના પછી ખારીસલના સત્તાવાળાઓએ
જે લુદા લુદા મુકદમાઓ ચલાવ્યા છે તેમાં
મી. બોનરજીને એક ડેમના પીના તેઓ બાહેર
નીકળ્યા શક્યા નથી તેમાં કશો નથી. તેમની
કરી નાંખેલ ચલાવવાને લુકમ નીકળ્યો કે
તુરંત જ રીવાજ પછે જડવા પાતરી મુકદમા
પાછો તેમાં લીધા અને એક કમળની
દાઢ કોરડે કોરડોની નીરકાર કરવા માટે
તેમને કરવામાં આવેલી સગ રક કાઢાથી
મી. બોનરજીએ સામી પક્ષને કચડી નાખ
તારી ફોર્મ મેળવી છે. નામદાર જગે મેલ
રસ મીતર અને હોમબુડના મુકદમાનો કાંઈ
પણ જવાબ વાળી શકાય એમ નથી, અને
તે ઉપરથી આપણને એજ છેવટ ઉપર
આવવું પડે છે કે ખારીસલના સત્તાવાળાઓ
એ અત્યાર સુધી વધી ખરાબ ચાલુ છકકડ
ખાવા કીધી છે. હિંદી પંચ ૧૫ મુકાદમ.

છેલા તાર.

મુંબઈમાં ખોલરમેનાની હુકમના સંબંધ
જમાં રૂ. ૨૨ જણાવે છે કે તેઓ નામે થયા છે
અને ફરી કામ ઉપર ચડ્યા છે.

શીમલાથી લંડન દાખલસેત ખમરપત્રી
જણાવે છે કે દીમેટવાસીઓએ બ્રિટીશ અમ
લદારને સારો આવકાર આપ્યો છે અને
અંદરેની મુલાકાત માટે સમગ્રી તરેહની
સગવડ કરી આપી છે દીમેટવાસીઓ
અંગેનો તરફ સારી કાગણી ધરાવે છે.

અમે જણાવવાને દીલ્લીમાં જીએ કે
ડેલાગોઆના વજાત મી. એલ. કાઠારીની
પત્ની હિંદુસ્તાનમાં શુબરી ગયાં છે. મી.
કાઠારી દેવગોઆમાં વજાલાનનો પધો
કરવાને આવેલ પરંતુ હવે તેમને આ આક
રિમક સમાચારથી હિંદુસ્તાન પાછું ફરવું
પડ્યો. મી. કાઠારી ત્રીસપ્ટેમ્બરે હિંદુસ્તાન
ઉપડી ગયો.

દાખલ મદ્રેસાનું ફંદ.

મી. એ. એમ. ખારવા	૧	૨
.. ઇસમાઈલ મુસાઈ.	૧	૫
.. હુસેન ઇમરાલીમ.	૦	૧૦
.. ઇમરાલીમ શેખ.	૦	૨
.. અમીર, એન્ડ હુસેન.	૦	૫
.. મોરદ.	૦	૫
.. મહમદ અહમદ ગોમા	૧	૦
.. કાલુ વણર	૦	૫
.. ઇમરાલીમ કાસમ અમલા	૦	૧૦
.. વડલી મામદ ખાકર	૦	૫
.. હસપ આદમ	૦	૫
.. અલીભાઈ મહમદ પાંડેર	૦	૧૫
.. અબદુલ રજાહ	૨	૨

.. અમીરોલીન ગોલામસાહેબ	૦	૧૦
.. અબદુલ ગાફર	૦	૫
.. મહમદ સુલેમાન મેતાલા.	૦	૪
.. મુસા કબુલ.	૨	૨
.. મહમદ સાહેબ અબદુલ મની	૦	૧૦
.. અમીરોલીન	૦	૫
.. અમલ દસન મહમદ,	૦	૫
.. ફકીર મહમદ સાહેબ.	૦	૫

ખીમ કેટલાક નામો તહેર ખમરના
પેહેલા પાનામાં નાખેલા છે.

સંકડ ખમર ભાવ.

આવડ.	શી. પે.	શી. પે.
માંજ ૧ ખસવાનુ	૨૩	૧ ૨૪
લીમડીના	૨૫	૦ ૨૧
એફ. એફ. ડી. આર.	૨૨	૦ ૨૩
એફ. ડી. આર.	૨૨	૦ ૨૨
ચીની સકર	૨૩	૦ ૨૧
દડાના	૨૪	૦ ૨૫
દેશી તુવેર દાળ.	૨૧	૧ ૨૨
તુવેર દાળ કાનપુરી.	૨૩	૦ ૨૪
મસૂરની	૨૨	૦ ૨૩
મગની	૨૫	૧ ૨૭
અડની	૨૩	૧ ૨૪
અણા મુંબઈના.	૨૨	૦ ૨૨
.. દાળ	૨૨	૦ ૨૩
વટાણા	૧૦	૦ ૧૮
મકાઈ	૮	૦ ૧૮
કાવું તેલ ૧ ગ્યાલન	૩	૧ ૩
એર/નું	૩	૧ ૩
મીઠું	૩	૩ ૪
નાળીએરનું	૩	૩ ૪
ખાંડ સહેદ સો રતલની	૧૫	૬ ૧૬
પીણા	૧૬	૦ ૧૬
વીરકુળ નાતલ	૬	૦ ૧૦
ખાઉન	૧૩	૦ ૧૪
આટો	૧૧	૧ ૧૨
મહસી સોપારી ૧ રતલ	૦	૭ ૦
મરચાં.	૦	૪ ૦ ૫
ધી પેટી ૪ દીનના પૌં	૭	૧ ૭ ૧૦
પોરખંદર	૮	૧૫ ૮
ખારાશીન ડીવોસ.	૧	૩ ૧
.. વાઇટ રેસ	૭	૬ ૮
.. .. ગાલન	૧૨	૧ ૧૩
નાળીએર ૧૦૦	૧૩	૦ ૧૬
ફલી	૬	૧ ૧૦
નીમક (લીવરપુલ)		
ખસ્ટા એટલું.	૪	૪ ૧
૬૫ નેસલનું	૨૦	૩ ૨૦
ખીનીસ	૩૨	૦ ૩૪

Monkey Brand Soap,

મંકી બ્રેંડ સાબુન.

યહ સાબુનમેં કલઈ રુપે એસા વકચકીત હોતાહે, ઓર વાંચા મુન્ને
એસા વકચકીત હોતાહે.

રંગવાલે પદાર્થ યહ સાબુનમેં ઘોમેસે નવા હોતાહે, દવાર ઓર
વારી સ્ફટિકકી માફક ઓર કાચકે પદાર્થ આરસપાહાજકી માફક
વંદર હોતા હૈ. ઘરમેં કારસાનેમેં દુકાન ઓર સબ વહાણોંકી મુસાફરીમેં
યહ સાબુન ઉપયોગો હોતાહે.

— 88 —

Dealers in Antiquities, Book Binding,
Antique Maps, Antique Prints, and
Antique Oil Paints, for sale in London.

Cloth bound, 120 pages, \$1.50
Ready to ship. **EXAMINATION**
Pharmacology, Physiology, and Anatomy

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 1st September, 1906.

No. 35.

P.O. Box 120

Telephone 214.

MAHOMED

CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
and
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telegraphic Address: "Camroodeen."

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.
Wholesale Merchants and
Direct Importers,

have always on stock:-
Rice, Dholl, Oil, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snork,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Groceries
and household requisites.

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
118 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.
Cable & T.E. Ad. "Kathorian."
Telephone 224.

રમજન શરીફ માટે મુબારક ખામર.

અમેએ ખાસ રમજન શરીફને માટે સ્પેશીયલ બહોમત રજા છે. જેમાં કિમસ, એક
સ્વચ્છ અને કહેવતસર પહેવાન મરજી મુજબ રમજન શરીફ માટે તૈયાર કરવામાં
આવશે. રમજન માટે મસીક શી ઘટાડી પૈંડ ૨ રાખી છે.

સને બીવારોને કુકમાં એટલુંજ કહેવાલું કે એક વખત પધારવાથી ખાતી થશે. કહેવત
છે કે ત્યજ કંઈકો આવરી કયા.

તે વખત સ્પેશીયલ ને સાહેબોને ને પ્રકારનું ખાતું લેવશે તેવું તરતજ તૈયાર કરી
દેવામાં આવશે માટે તાલ લેવા સુધુ નહિ. વધારે વીગત માટે ફેન્કશીલ લુઓ.

સી. આર. ડી. બોયર.

ચેરી બમર બેરડીન લાઉસ. પાલનસોટ હસ્તાન.

મસ્તો અને કિચો તમારું.

રેગિસ્ટ્રેડ વપસાલિયો તમારું પસંદગણ
કે અખાલે અમારું નિમી મળી રાખશે.
એ. એ. ગાંધી. લેનાર.

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,
Smith Street, Durban.

થાપણ પાડિંડ ૭૦,૨૨,૦૦૦
આગનો વિશો વધાવ સરતા
દરે લેતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,
102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 91. Tel. 400.1. DUBAIBAZAR.
ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

વતરલ મરચંડ નેકશીશન
એજંટ.

એસસ ૮૮, ૩૬ કીન સ્ટ્રીટ

A. M. JEEVANJEE,
& CO.

Stevedores, Dubashees, Contractors,

and Commission Agent.

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE KARACHI BRANCHES - BOMBAY & NAIROBI

Telephone 214.

Know
Mombasa
Nairobi

JEEVANJEE

Bombay: "JEEVANJEE"

શ્રી અબુમહમ્મદ આમદ એન્ડ બ્રદર્સ,
તહેલ્લુલ રેશમી વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).
E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,
434, West Street, DURBAN.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.
Ladies' Clothing, Skirts, Bells
Blouses, Underskirts, Bonnets,
Night-gowns, Children's Fancy Boots,
Combinations, Gowns, Hats,
Chemises, Frocks, Wool Shawls.

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.
BEST SILVER JEWELLERY: PRICE MODERATE.
Come and see for yourself.
Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of
all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.
102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.
Telephone 864. Telegraphic Address: "FORBANDAR."

A. McWILLIAM.

P.O. Box 217, DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના બરનો સંઘર્ષી જતનો માત્ર રાખવામાં આવે છે.
કામચલાઉ રીતે ઉપર મેક્સે ઇમ્પ્રુવેડ ડાન્સી જાનુઆરના નવા મકાનમાં
વખત મના પહેલા રાખવા માત્ર ઉપર ખાસ સસ્તો ભાવ રાખેલો છે.
કલકત્તાથી ચામડા, કાગળ, ધી, અને મારીશીઅસથી મારીશની ચીની
માત્ર વચમાં મંગાવવામાં આવે છે.
એ. મેક વિલીઅમ.

ટેલીફોન નં. ૬૨૫. એ. બોક્સ ૨૧૭
ટેલીગ્રાફ અડ્રેસ "કોન્કાસેઝ." "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars apply

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers,

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

મુસા ઓસમાન એન્ડ કો

ડાયરેક્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ,
પી.એમ.બી., નાતાલ.

USEFUL BOOKS

MODERN LITERARY LIFE (Seventh Ed.)
Containing 612 authors. Useful to every man
in every position of life for daily use. Rs. 1,
2s. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition). An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Rs. 3, 2s. post free.

EVERY DAY IN ENGLISH & PRACTICES
in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. Third Edition, Vol. 1, 2s.
post free.

DICTIONARY OF ENGLISH SYNONYMS,
Antonyms, Idioms, Proverbs and Illustrations.
Aids to the right use of English words in
composition. Vol. 1, 2s. post free.

SELECT SPECIMENS OF THE GRAMMAR OF
ENGLISH, Vol. I and II. Helps to write plain-
tiff English, to improve the oral and
argumentative powers, etc. Each vol. Rs. 2,
2s. post free.

WORKS OF THE WORKS IN NATURE,
Art and Science, Vol. 1, 2s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
ECHO" OFFICE, No. 106 1/2
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. બાયટ,

કોલકોલ અને રીટલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,
HEIDELBERG.

Branches: -
Petersburg, Box 24. Night, Box 43,
and at Vorkhust
(as Bhyat Bhadra & Co.)
Tel. 211111 "BHYAT."

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, BEANS, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN;
Tel. Address: "DABULAH" Box 44.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers,

208 CORRAL STREET, Pietermaritzburg.

P.O. Box 357. Tel. 211111 "TAYOB."

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPETOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

હાલના બાગીચાઓ આ વેપાર ચાર વર્ષ કાપર ખરીદી લીધેલ હોવા છતાં એલ. કરમનની કુ. ના નામથી વેપાર ચલાવવા માં આવેલો હોવા કારણ કે નવા બાગીચાઓના નામ નાતાલમાં સારી રીતે જાહેર થાય ત્યાં સુધી જુનુ નામ રાખવાનું કરાવ્યું હતું. હવે તે નામ ફરતી ઉપરના નામથી કુ. આ લે છે.

જયામંથ માલના વેપારી.

દરેક રકમનો સોદા ચુકસ, કાપડ બર, શુદ, કાફરી માલ, હાડવેર, કાચનો સામાન વિગેરે વિગેરે.

A. MANSOOR GENERAL MERCHANT,

BUTHA BUTHE, DISTRICT LKHEIM, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,

WHOLESALE & RETAIL MERCHANTS, 131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,

Fruit Merchant and General Storekeeper. BELLAIR, NATAL. બધી જગ્યાએ કુટ ચલાવવામાં આવે છે.

TAYOB ADAM, GENERAL MERCHANT

Butha Buthe, Leribe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co. GENERAL MERCHANT.

MADRAS GOODS A SPECIALITY. 139 Grey Street & 95 Umgoni Road, DURBAN. Telegraphic Address: "PERFORMER."

PARSHOTAM VALABH, TAILOR & OUTFITTER

KINDS OF SUITS MADE TO ORDER AT SHORTEST NOTICE. 128a Grey Street, DURBAN.

please your customers, increase your business, pay you well.

STOCK

Our High Class Cigars, Cheroots, best Cigarettes, Tobacco of all kinds, Pipes, Ponches, etc. Always in stock, wholesale and retail at lowest market price.

S. P. Mahomed & Co.

Old No. 91, New No. 109. Corner West & Grey Sts., DURBAN.

FOR SUITS TO MEASURE

Makanjee Bros.,

Outfitters, 182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

General Importer, Wholesale & Retail Merchant, Box 122, Tel. add. 'Mahomed Tilly,' OLD TOWN, KLERKSDORP.

હિંદી દવાખાના.

આ દવાખાનામાં દરેક ભતની દવા પુરી પાડવામાં આવે છે. બહાર મામના યોગદોરે પર પુરતું ધ્યાન આપવામાં આવેલો. દરદી આની ઉપર ખાસ ધ્યાન આપી ઉપદા દીઠ ચેટ કરવામાં આવેલો. ઘોડા અને બચરની દવા અમારે ત્યાંથી મળશે.

૩૬૦ પાઇન રવીટ.

இந்திய மருந்துக்கடை.

જાણીતા અને મરુત્તુકાલમાં વિશેષ રસમાલ લીધેલ છે. જેમાંથી આજે જે જોઈનાવાળા પોતાનાં જીવનમાં જે પેટનું કોઈકાં જાણે. અધ્યયન કરી લેવામાં આવેલું છે. જેમાંથી આજે જે જોઈનાવાળા પોતાનાં જીવનમાં જે પેટનું કોઈકાં જાણે. અધ્યયન કરી લેવામાં આવેલું છે. જેમાંથી આજે જે જોઈનાવાળા પોતાનાં જીવનમાં જે પેટનું કોઈકાં જાણે. અધ્યયન કરી લેવામાં આવેલું છે.

આજે જે જોઈનાવાળા પોતાનાં જીવનમાં જે પેટનું કોઈકાં જાણે. અધ્યયન કરી લેવામાં આવેલું છે.

SHAIK MOHIDEEN,

WHOLESALE & RETAIL GENERAL MERCHANT 135a Camroodeen's Buildings Grey St., DURBAN. Tel. add. 'SHAIKMOHIDEEN'

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal) 12/6.

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/-

Yearly Subscription (South Africa

England and India) ... 17/.

Half Yearly ... 9/-

Quarterly ... 5/-

એ. એ. કુવાડીઆ,

ફેનસી અને કાફરી બરનો દરેક ભતનો માલ અમારે ત્યાંથી કીધાલ આવે મળશે. વધારે જાણ માટે પુછો. પી.ઓ.બોક્સ ૨૭૦, એ. એ. કુવાડીઆ. ૨૭ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, જોહાન્સબર્ગ.

ARMSTRONG BROS.

38 Field street. Durban. લોડાનો સામાન, કાફરી, જાતીઓ તેલ, રંગ તેના બધા.

કાચનો સામાન, ફેરશનરી, એનેમલનો સામાન. વગેરે વગેરે. કાળજીથી પેક કરી તજ ઊલીવર કરવામાં આવે છે. બાવને માટે નીચેને સરનામે પુછો.

અમારું કોર્પોરેશન બ્રાન્ચ.

૨૦ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, દરબન.

Mahomed Ismail & Co.

General Merchants & Importers. P.O. Box 75. KLERKSDORP.

VANMALI KOYA

General Dealer.

No. 64 Corner Union Station & Union Street, P.O. Box 294, Krugersdorp.

Mehta & Khanderia Bros.,

MERCHANTS & IMPORTERS, Devonish & Church Sts., and at Spelonken, Tel. add. "KHANDERIA" Box 160, PIETERSBURG.

મફત! ફેનોગ્રાફ મફત!!

એની મેજે રહતું, બોલતું, વાતો કરતું, ફેનોગ્રાફ અમે દરેકને મફત આપીએ છીએ કેટલોક મંજૂરી સુધી.

જોડાણનાં જાનનાં મહાજન.

કાળજીથી રોટ-સુધાઈ.

वे दाम हरमकफो !

આપની આપ મેતા, ગાતા, વાતો કરતા, ફેનોગ્રાફ અમે દરેકને મફત આપીએ છીએ કેટલોક મંજૂરી સુધી.

પતા-જોડાણનાં જાનનાં મહાજન. કાળજીથી રોટ-સુધાઈ.

D. ASMAIL,

General Merchant & Importer, P.O. Box 41, Opposite Standard Bank. Tel. add. 'FACE,' KLERKSDORP.

અખદુલ રમક.

ફરેડ એજન્ટ.

સાથે આફ્રિકાના દરેક ભાગમાં ફરેડ ચલાવવામાં આવે છે. ૧૧૩ વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ, જોહાન્સબર્ગ, ૧૯૦૬. ૪૨૫૫.

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

GOLD MEDAL

Madras Industrial and Art
Exhibition, 1903.

ESTABLISHED 1887

TWO GOLD MEDALS

Bombay Industrial
and Agricultural Exhibition,
— 1904. —

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers :—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; lag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites :—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portmantaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores :—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods :—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

કુડસ પેપર મીટ કયુર.

ખાંસ તથા શરદી માટે અકસીર મલ્લાજ.

ઉપર, હમ, પેટમાં કુક, ખાંસી અને મેલેરીયાને માટે દિંદુ સ્થાન તથા સીલોનમાં આ દવા વખાણેલી છે. "કુડસ પેપર મીટ કયુર" નો ઉપયોગ કરનારા વંદુરસ્ત રહે છે સરીરે મન્યુત પાચ છે અને લાંબી આયુષ્ય લેખે છે.

તેનો સ્વાદ ઘણો સારો છે. કોઈપણ જાતની મીઠાઈ કરતાં તે વધારે સ્વાદીષ્ટ લાગે છે. કીમત ઘણી સસ્તી છે. શીશી એની શીશી ૧૬. મલાઈ, તામીલ, હીરી, અને ગુજરાતી ભાષામાં છાપેલા સુચનાપત્ર શીશી સાથે સામેલ છે. ખનાવનાર કમલ્યુ. ઈ. કુડસ એન્ડ કુા., દિંદુસ્થાન સીલોન સેટસેટલમેંટ, આફ્રિકા બોલિવિયા અને ન્યુઝીલેન્ડ વગેરે સથળે શાખા છે. અમારી દવાની જથ્થાબંધની એજન્સી આફ્રિકામાં લેતન લીમીટેડને આપેલી છે.

NATAL GOVERNMENT RAILWAYS.

Cheap Third Class Week End Excursions

SOUTH COAST LINE

On and from 1st September, 1906, and until further notice, Special Third Class Week End Excursion Tickets will be issued from Durban and Berea Road Stations only as under:--

STATIONS.	3rd Class Week End Fares	STATIONS.	3rd Class Week End Fares
Isipingo ...	1s 0d	Illovo Beach ...	2s 0d
Umbogintwini ...	1s 9d	Karidene ...	2s 3d
Amnuzimtoti ...	2s 0d	Umgabab a ...	2s 9d
Winkle Spruit ...		Lower Umkomaas	

These Tickets will only be issued on Saturdays and Sundays available for return up to and including following Monday.

These tickets are available by any train going and returning. Under circumstances will these tickets be extended. Passengers in possession of Cheap Third Class Week End Tickets will not be allowed to break the Journey at any intermediate station going or returning. Children over three and under twelve years of age, half fare.

August, 1906

EDWARD R. ROSS, General Manager

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગની,

જનરલ ડીલર.

કપડા, ગરોડરી અને બીજા દરેક જાતનો માલ સ્ટોરમાં રાખનાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

ઈ. ગ્રાંડીસેક્લી સેલેક્ટીવ મેન્ડેમન્ટાસ પલ્લીટસામાન્કનં ને. બેરુટમાં ઉત્પાદિતકરેન્કર.

અ. ગ્રાંડીસેક્લી, બેરુટમાં મલાર,

ઈ. ગ્રાંડીસેક્લી, બેરુટમાં મલાર.

જોડાયે છે.

કુડાન વેચવાની છે.

વધુથી વાર કુડાનાર કીયા. રોજ ૭૬ કી. કામ શીનીકલ રેલવેથી સાદા ત્રણ માર્ગે ઉપર કરવાયું. ઉમેરવાર નીચેના સર ના. લખાવું. S. Co Indian Opinion Phoenix.

વારસા રાકત મચેની અચેશ બંરની કુ બાવ વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા માટે વાર સર રાકતમાં અથવા ૧૦૭ શીડ સીટમ હાથકામને પુરવાથી ખાબર મળશે.

M. A. Karedia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,

Dealers in all kinds of

Indian Groceries and Soft Goods

Box 3598.

41 Market Street, Johannesburg.

J. M. H. GOOL.

129 Castle Street, Capetown.

Wholesale Groceries, of all descriptions from India and England.

Also Exporter of Cape Snook, NATAL DEER.

Messrs. Jalliboy & Sonabjee Bros. Durban.

કુડા એન્ડ કમીડ ગુડ.

જનરલ મરચંડ,

૧૨૯, કેસલ સ્ટ્રીટ.

The largest Importer in South Africa of MILITARY & CIVILIAN

Second-hand Overcoats, Jackets, Trousers, Coats, Waistcoats, etc.

J. LANDAU,

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 13 Rue des Francs-Bourgeois, Paris.

સેકન્ડહેન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, ઈન્ટર વિગેરે ory માં મુરોપથી મંગાવનાર મોટી કંપની.

જે. લેન્ડા.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

ફ્રેંચ એન્ડ ૧૩ શી ઇન્ડસ્ટ્રીયલ.

ભાણા પરપોતમ.

વીરની દરેક સગવડ કરી આપવામાં આવે છે. આપો અને લુચો.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ,

ડરબન.

RUBBER STAMPS

Of all Shapes and Sizes in DIFFERENT LANGUAGES,

SEND FOR

International Printing Press,

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, SEPTEMBER 1ST, 1906

No. 35

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
Long Live the Grand Old Man	613
Abominable!	615
Colonial Indians Note!	615
The Cape Licences Act	616
Indian Mortality	616
Indian Immigration	616
OTHER ARTICLES:—	
Columbus Day	616
Indian Immigrants	616
Johannesburg Language	617
An English Immigrant	618
Travelling on the C.S.A.R.	618
What is a Native	618
The Asiatic Law	619
My Journey to England	619
Proposed Asiatic Law in the Transvaal	620
Facts and Comments	622

Indian Opinion

SATURDAY, SEPTEMBER 1ST, 1906.

Long Live The Grand Old Man

The fourth of September will be the eighty-second birthday of the Honourable Dadabhai Naoroji, the veteran patriot of India, who is its "Grand Old Man" as not even the late Mr. Gladstone was of England. The apocryphal tale of Mr. Naoroji tirelessly fighting India's battles, hoping against hope, living a life of self-imposed exile and of incessant energy that would do credit to a youth of twenty-five, is magnificent, ennobling and inspiring. No one can, with any justification, talk of India as in its decline when it produces even one such life as Mr. Naoroji's. To him, India's service is the breath of life. It is his religion and is his one occupation. He has dedicated his all to India as no one else has. We cannot but think that it is his intense love and devotion to the cause which enable him to bear his years so lightly as he has done. Shall we say it is also a result of divine pleasure over so much pure sacrifice of self. To us in South Africa a life such as this teaches many a lesson and we can render no greater homage and offer no more sincere prayer for yet more divine pleasure to be bestowed upon the Grand Old Man, than by endeavouring to copy the life that Mr. Naoroji has placed before all India. We feel certain, in fact we know that nothing will give him greater pleasure than to know that we cherish his life's work and that we want to follow in his foot-steps, and that when after the grave has closed over him he will live in our

memories and in our deeds. Those that are connected with this journal have many of their trials been uplifted by the remembrance of this one name. Indeed the enterprise has been possible only because of the great example set by the noblest Indian patriot living. Our heartfelt prayer goes to the Almighty for a long life to the Grand Old Man of India.

Abominable!

ABOMINABLE is a very strong adjective to use in respect of any act, and yet we can find, even after calmly considering it, no other term equally fitting to characterise the Draft Asiatic Ordinance published in the Transvaal Government Gazette Extraordinary dated the 22nd inst. This is in compliance with Mr. Duncan's forecast given at the time of the adjournment of the Legislative Council of the Transvaal. The worst fears of the Indian community of the Transvaal have been realised by the Bill under discussion. It is in violation of many a sacred promise made to the unfortunate Indians residing in that Colony. It sets at naught the British principle of justice and fairplay, and it tramples upon the ordinary ideas of right and wrong as they are known to mankind for ages past. We give in another column the strongly-worded protest of the British Indian Association, but the language used in it is none too strong even for an official document. The Ordinance goes much further than we had anticipated from Mr. Duncan's language. It unsettles the Indian mind as no other measure in South Africa has ever done before. It threatens to invade the sanctity of home life. Before it, Law 3 of 1885 pales into utter insignificance. The most pitiful part of it consists in the fact that what the Boer Government did in ignorance of facts and without meaning to do much harm and in respect of persons not its own subjects, the British Government is doing with the fullest knowledge of facts with the deliberate intention of injuring the Indian community and in respect of British subjects. In its method the present Government intends to surpass the Boer Government and it would now bring under the clutches of the law those who were outside it under the Dutch rule, namely, women, children and non-traders. We are much pained to notice that our contemporary, the Johannesburg Star, welcomes the measure and attributes gloats over its stringency. It betrays ignorance of the existing law, and therefore, deals with generalities dignifying by the name of "con-

cession" that which the Indian community interprets as an insult. In the Star language, exemption from the Liquor Licensing Ordinance vouchsafed to "distinguished Asiatic visitors" is a "sensible modification." Such language in a paper edited by an ex-private secretary of an ex-High Commissioner for South Africa leaves little hope of justice being done by the present local Government. Asiatic law is to be amended not in order to fulfil promises given to the Indian community before and after war, but it is being introduced in order to conciliate Messrs. Loveday and Company who have been practically dictating the Asiatic policy. Will the Home Government silently allow the proposed injustice to be perpetrated even while the Transvaal is a Crown Colony? If the Local Government has not the courage to do justice, it will be for it a safe escape out of doing wanton injustice to accept the proposal of the British Indian Association and to allow Law 3 of 1885 to remain as it is pending introduction of Responsible Government.

Colonial Indians Note!

HERE ADOLPH STEIN speaks as follows of the trials of the German soldier:—"The lack of railways (in South West Africa) has made it impossible for bigger supplies to be taken to the front and the troops have been on short rations since the beginning of the campaign which has now continued for two years and a half. The men have been without bread and salt for months together and there have been times when they have lived on the flesh of mules. These mules which were intended to drag the artillery had to be slaughtered to supply the starving soldiers with rations. The men have frequently fought or marched for forty hours without a drop of water or other beverage. Their uniforms are torn to shreds and have been replaced by all sorts of odds and ends of clothing, giving the troops a shabby appearance. Their shoes are worn out and have been replaced by sandals made from the hides of slaughtered oxen. Notwithstanding all these hardships, the troops have performed their duty without flinching."

There is a world of meaning to be read into these sentences by Indians in South Africa and particularly those who have been born and bred in this sub-Continent. It must be remembered that these soldiers are, some of them, drawn from men who are engaged in an occupation. The country has become great without its inhabitants undergoing hardships and self-sacrifice. We often talk of the disabilities of

An Unjust Innuendo

And a Reply

We publish the following correspondence, appearing in the *Potchefstroom Budget* this week.

Sir, At the opening of the Industrial School last week, an appeal was made to the public to support the Institution, as one of the main objects of the promoters was to "Keep the money earned by the farmer in the country."

Now Sir, if the men of influence amongst our farmers, would preach the same doctrine in reference to the support given by them (the farmers) to the Coolie Traders, and instil into their minds the fact, that if the White Trader is supported the profit of his business remains in the country, and is spent locally, while the Coolie sends all his profits out of the country, what a difference it would make.

How can the white men be expected to support the Industrial School, the Church, the market, or the charitable institutions, if the farmer does not support him?

Does the Coolie support any of the above? He will watch it.

J. J. HARTLEY.

Potchefstroom, 9 August, 1906.

Sir,—It seems to me that Mr. J. J. Hartley never forgets to abuse the local Indian traders, whenever he gets the opportunity of doing so. His letter in your issue of the 11th instant speaks for itself. Undoubtedly he is one of the hot-headed party of the National Convention.

I would like to know how much Mr. Hartley contributes towards charity every year. He may blow his whistle the way he likes, but he is not going to get Indian traders out bag and baggage. Come what may, Mr. Hartley must put up with them.

I suppose that Mr. Hartley knows that the farmers do not require teaching, where it effects their pocket; they are quite alive to their own interests.

I am ready to forfeit five pounds, s.g. (5-0-0) to any local institution, if Mr. Hartley proves that his yearly general expenditure exceeds that of any one Indian trader of good standing.

I maintain that Indians would support any charity or local institution, if they are given the opportunity of doing so. Did not the local Indian Association offer to contribute the sum of £100 s.g. towards the establishment of a fire brigade for the town? The offer was made to Captain Johns, the Head of the Town Police.

But alas, every kind of impediment is always placed in their way. Indians are not allowed to take part in any public functions. The Agricultural Society prevent them from entering their show. The Town Council, our

City Fathers—one of whom is Mr. Hartley himself,—prevent the Indians setting their feet in the Park. Then why abuse the Indians for not expending their money where it is earned? Does Mr. Hartley want the Indians to throw their money in the streets? Surely the Indians would watch that.

Will, Mr. Hartley tell us when did he call on the local Indians asking for contribution and Indians refused to help him?

I can only attribute his abuse to prejudices towards the local Indians, because he thinks, perhaps by keeping this deplorable question before the public, he may ultimately be chosen by the white traders to stand for the Legislative Assembly. The Indians are not going to quarrel with him any more than with others who call them "coolies." The Indian will remember to treat his host as his host treats him. Indians want a fair field and no favour.

Yours etc.,

ABDOOL RAHMAN

Potchefstroom, 13 August, 1906.

Travelling on the C.S.A.R.

We have received the following further correspondence in this matter for publication:

Chief Traffic Manager's Office,
Johannesburg,
13th August 1906.

Dear Sir, In reply to your letter undated, received in this office on the 11th, I have to state that you are permitted under the regulations to travel by the 5.5 p.m. train from Pretoria to Johannesburg.

Yours faithfully,

(Sgd) W. W. How,
Chief Traffic Manager.

Mr. Osman Latief,
Stand 499, 17th Street,
Vrededorp—Johannesburg

The Chief Traffic Manager,
C.S.A.R.,
Johannesburg.

Dear Sir,—I beg to express my thanks for your kindness and favour, as indicated by your letter of the 13th inst. in allowing me to travel by 5.5 p.m. train from Pretoria to Johannesburg.

As regards the morning train of 8.35, I had the honour to receive a reply previous to this, which is, I regret to state, not satisfactory. Your letter of the 19th July draws my attention to the communication with the British Indian Association, and further states that the matter had been arranged, and an agreement arrived at between the British Indian Association and the Railway authorities, to the effect that Indians can only utilize the Coach Van of the train in question. In reply, I beg to

state that the agreement was, I am told, a merely temporary one. Secondly it is unreasonable to contend that private communication between two conflicting interests, springing out of racial prejudice, is in any way a bar against granting my claim to travel by any train I like.

I think myself that the agreement is not binding upon me, and I hope you will allow my right to travel by any train, a due consideration, since my experience for the last 13 years has confirmed my opinion that a right not exercised for a certain period of time ceases to be a right. I should not therefore be asked to waive my right because others have done it. Besides, you will allow me to state that this is not a mere matter of sentiment that urges me to put forth my claim so strongly for your kind consideration. It is one which vitally affects not only my comfort, convenience, and respectability, but my freedom of trade indirectly. I hope you will not foster such racial prejudices, situated as you are over departments which are more public than private, but will renew the regulations of 1901, when all the Indians were allowed to travel by any train.

Hoping to be excused for the trouble, and expecting a reply soon.

Yours obediently,

(Sgd.) OSMAN LATIEF.

Malay Location,
17th August 1906.

What is a Native?

There has been a good deal of controversy as to the proper definition of the word native, and the question has, we see, been raised in the House of Commons, where Mr. Winston Churchill recently, in reply to an enquiry, said he believed the meaning attached to the word in South Africa was a native of any country other than a European country. Considering that Mr. Churchill has been out in this country, and knows something about it, it is extraordinary that he should make such a blunder. We venture to say that the great majority of Colonists attach no such meaning to the word. To them a native is one of the aboriginal inhabitants of South Africa. Who ever speaks of Indians, Chinese or Japanese as natives? If, however, the Under Secretary for the Colonies falls into this error as to the interpretation put upon the word in this country, others can hardly be blamed for doing so.—*London Daily News*.

ALCOHOL SUPERSEDED BY MILK.
The *Herrny's* London correspondent states that Sir Victor Horsley, speaking at the Medical Congress, declared that milk was "highly overrated" as a food. He stated that alcohol was "a drug."

The Asiatic Law

The *Star* comments on the proposed Ordinance as follows:

We publish to-day the substance of the draft Ordinance to be introduced in the Legislative Council for the purpose of amending the Transvaal Asiatic Law of 1885. The Bill follows so closely the lines foreshadowed by the Colonial Secretary in his speech prior to the adjournment of the Legislative Council that it is not necessary to refer in detail to its provisions to-day. In the main, the purport of the proposed legislation is to maintain the *status quo* and to remove certain anomalies, the continuance of which is undesirable. This question is surrounded with difficulties and a permanent solution must await the advent of a Parliament directly responsible to and holding a mandate from the electorate of the Colony. That under the existing regulations a considerable number of unindentured Asiatics have obtained entry to the Colony by surreptitious or fraudulent means is perfectly certain; so that it is in the interests of the white inhabitants, and particularly in those of the European storekeepers, that the position of the Asiatic population as a whole should be more strictly defined. From the beginning of next year every Asiatic resident, not being an indentured labourer, will be compelled to take out a new certificate of registration; and this process will enable the authorities to investigate each claim on its merits. Once the work of registration has been completed, no Asiatic who cannot produce such a certificate will obtain a trading licence or be entitled to reside within the Colony. A satisfactory feature of the draft law is the salutary penalties provided for infringement of its terms. The risk of detection will be so great and the punishment so severe, that a stop will be put to the practice of personation which has grown up under the present unavoidably lax administration. For we gather that under the regulations which the Lieutenant Governor is empowered to pass a system of identification will be introduced which will render it impossible for one Asiatic to make fraudulent use of a permit which belongs to another. Two sensible modifications are being introduced. It is proposed to empower the Government to grant Asiatic permits to visit the Colony for limited periods, where this is considered desirable, and to exempt the holders from the provisions of the Liquor Licensing Ordinance. The former of these clauses will avoid a recurrence of the difficulty which arose last year over the admission of a Japanese merchant. As the law at present stands, anyone guilty of supplying a distinguished Asiatic visitor with liquor either as host or as a hotel-keeper, renders himself liable to not less than six months' imprisonment

without the option of a fine. We think that the Government has also been well advised in taking advantage of the opportunity to remove certain grievances under which the Asiatic community labours.

My Journey to England

Rural Life in England

[SPECIALLY CONTRIBUTED]

The City of London, with all its charm of pulsating life, and the old world attraction of its streets and buildings, is not so charming as that I can leave it for the simple beauty of the country-side. I was born in the country, and my happiest days were spent rambling over fields and along the hedgerows.

How sweet the hay smells, as we dash along at a rapid rate, leaving London behind. I have just left the terminus, where all is haste and confusion, and almost immediately I find myself in a new world. Men and women are at work in the hay-fields, busily engaged in turning and heaping the fragrant and valuable crop, which is to provide food for cattle and horses during the winter months. They just pause in their work to look at us fly past and again resume their occupations. Here come children bringing the mid-day meal—happy, healthy children, whose cheeks glow with exercise and fresh air. What a contrast to the children of the streets and alleys. The hedges are covered with pink and white wild roses and honeysuckle. Could anything be more lovely? For the present, at any rate, it is impossible to think of poverty or the hard days of winter. Throughout the bleak days of winter there is little comfort or pleasure for them. But work on the land is their natural occupation, and as long as they are blessed with health and strength, it is but rarely that one meets with abject poverty and starvation.

Drifting Townwards

Sometimes the attraction of town and city life induces the young men and women to leave the simple surroundings of their childhood's days, and they try their luck and enter the strenuous competition for existence. Of course the result varies according to their abilities, and sometimes we hear of success; but how often these simple country folk find themselves unable to keep up in the race for life, and eventually succumb to a fate worse than death. They say that the country districts are becoming depopulated, and the towns swelling accordingly. Agriculture is not attractive and it does not pay. The town offers greater opportunities for gaining wealth and pleasure. True, it does. But those who gain wealth are in the minority. When I see those who once

lived in the village or country-side bringing up a family within the narrow limits of a couple of rooms in a set of flats, where the children must not even play on the staircase because of annoying other inmates of the "mansion," I think of what they have left behind—and I have no doubt they do the same.

The Lincolnshire Country-side

Lincolnshire is a noted agricultural county, and no other district is a better opportunity afforded for looking into the life and occupation of the typical agriculturist. The land which is divided by hedges into fields of wheat, oats, barley, meadow and pasture, is like a huge patchwork quilt spread out before you. The crops are looking well, and in a month or so the reapers will be busy and the work of harvesting will have begun. Not a spare yard seemed wasted. As far as I could see, no such thing as agricultural depression existed. I naturally compared this scene with the African veldt, with its thousands of square miles lying idle for want of willing hands to turn its barren waste into fruitful fields.

The Real Dignity of Labour

Perhaps the greater contrast is the homes of the people. Small, but well-built brick houses with flower gardens in front. These are the homes of our English labourers—men who do the work which we in Natal call "coolie" or "labour" labour. The dignity of labour here is a reality. A man's soul is his own. As I write, the sight of hideous rows of wretched tin huts, provided for their labourers by the sugar planters of Natal, haunts me. I always looked with shame and disgust upon those horrible dens, but just now they appear a thousand times worse by comparison with the beautiful homes of the English labourer.

Have a look inside one of the cottages. Perhaps not more than two rooms on the ground floor—the kitchen, which is the every-day living-room, where the family take their meals and the house-hold work is done, and a front or sitting room which is reserved for visitors and holidays. Upstairs are the bed-rooms. You will invariably find the brick floor perfectly clean, and the kitchen table as white as brushing with soap and water can make it. The chairs, of course, will be plain wood, and as clean as the table. A rug made of innumerable pieces of vari-coloured cloth lies on the floor. A industrious housewife is stretched across the hearth, and upon it you will most likely find a happy and contented cat, without which, to my mind, a labourer's cottage never seems to look complete.

How the home has been up on a week's wage or twice of Indian shillings is surprising; and would probably be so for some of our South African friends who cannot make both ends meet with much larger incomes.

A. H. W.

Proposed Asiatic Law in the Transvaal

The following is the full text of the Asiatic Ordinance foreshadowed by Mr. Duncan—

Draft Ordinance

To Amend Law No. 3 of 1885

Be it enacted by the Lieutenant-Governor of the Transvaal with the advice and consent of the Legislative Council thereof as follows:

1. Sub-section (c) of article two of Law No. 3 of 1885 as amended by Volksraad Resolutions Article 1419 of the twelfth day of August 1886 and Article 125 of the sixteenth day of May 1890 shall be and is hereby repealed.

2. In this Ordinance unless inconsistent with the context:

"Asiatic" shall mean any such person as is described in article one of Law No. 3 of 1885 not being a labourer introduced into the Colony under the Labour Importation Ordinance 1903; "register of Asiatics" shall mean the register to be kept under this Ordinance as prescribed by Regulation; "Registrar" shall mean the officer appointed by the Lieutenant-Governor to keep the register of Asiatics and any person lawfully acting in such capacity;

"Resident Magistrate" shall include an Assistant Resident Magistrate;

"Regulation" shall mean any Regulation made under section eighteen of this Ordinance;

"guardian" shall mean the parent of an Asiatic under the age of sixteen or any other person under whose care or control such Asiatic is living, for the time being or failing any such person the employer of such Asiatic;

"application for registration" shall mean an application to be placed on the register of Asiatics made in such manner and form as may be prescribed by the Regulation and accompanied by the supplying of such particulars and the furnishing of such means of identification as may be required by this Ordinance or by Regulation;

"applicant" shall mean any person who makes application for registration on his own behalf or any person on whose behalf application for registration is made by his guardian;

"certificate of registration" shall mean a certificate of registration under this Ordinance in the form prescribed by Regulation;

"lawful holder" as used in relation to certificate of registration shall mean the person whose registration is thereby certified.

3. (1) Every Asiatic lawfully resident in this Colony shall subject to the exceptions hereinafter mentioned be registered in the register of the Asiatics and shall thereupon be entitled to receive a certificate of registration and no charge shall be made for such registration or certificate save as in section twelve of this Ordinance provided.

(2) The following shall be deemed for the purposes of this Ordinance to be an Asiatic lawfully resident in this Colony—

(i) any Asiatic duly authorized to enter and reside in this Colony by a permit issued under the Indemnity and Peace Preservation Ordinance 1902 or any amendment thereof or issued before the first day of September 1900 and the date of the passing of the said Ordinance; provided that any permit expressed to authorize any Asiatic to remain in this Colony for a limited time only shall not be deemed to be a permit within the meaning of this section.

(ii) Any Asiatic residing at and belonging to this Colony or the Orange River Colony on the 31 day of May 1902, any Asiatic born in this Colony or who arrived in this Colony on or before the 31 day of May 1902.

4. (1) Every Asiatic resident in this Colony at the date of this Ordinance shall before the first day of January 1907 or such later date as in special cases the Lieutenant-Governor may appoint, make application for registration to such person and at such place as the Registrar may from time to time direct by notice in the Gazette.

(2) Every Asiatic who enters this Colony after the date of this Ordinance and who has not previously been registered in this Colony shall within eight days after entering this Colony unless he shall have entered under a permit granted under section seventeen make application for registration to such person and at such place as may be so prescribed; provided that

(a) no application shall be required to be made under this section by any Asiatic child who at the expiration of the time within which such application is required to be made is under the age of eight years;

(b) in the case of any Asiatic child who at the expiration of such time is eight years of age but under sixteen years of age such application shall be made on such child's behalf by his guardian, and if not so made shall be made on such child's behalf within one month after attaining the age of sixteen years.

5. (1) The Registrar shall consider every application for registration made under the last preceding section and register every applicant who is lawfully resident in this Colony or whose application is approved by the Registrar and shall cause to be issued to such applicant or the guardian who made the application on his behalf a certificate of registration.

(2) If it shall appear to the Registrar that any applicant is not lawfully resident in this Colony he may refuse to register such applicant and in case of refusal shall cause a notice of refusal to be sent by post to the applicant at the address given by him on application and a copy of such notice shall be affixed to the principal door of the Magistrate's Office of the District where such application was made and the Registrar shall by such notice direct such applicant or the guardian (foresaid to appear before the Resident Magistrate of the District at a time therein specified, not less than fourteen days from the date of such notice and show cause why such applicant should not be ordered to leave this Colony and if such applicant or guardian shall fail to appear at the time specified in such notice or having appeared shall fail to satisfy the Resident Magistrate that he is lawfully resident in the Colony the Resident Magistrate shall make an order in writing directing him to leave this Colony within a time to be specified in such order provided always that if such order is made in the absence of the applicant such time shall run from the date of the making of the order upon him. Such order shall be deemed to be an order made under section 12 of the Peace Preservation Ordinance 1902 and sections seven and eight of the said Ordinance shall apply and be given effect to in relation to such order as if it were an order made under section 12 of the said Ordinance.

(3) Nothing in this section contained shall be deemed to exempt any applicant whose application for registration has been refused from being arrested under section five of the Peace Preservation Ordinance 1902 and dealt with as provided in section 10 of the said Ordinance.

6. (1) Any Asiatic who is the guardian of an Asiatic child under the age of eight years shall upon making application for registration on his own behalf supply in addition to the particulars required by the Regulation such particulars as the Registrar shall be lawfully required to supply to the Registrar and

each guardian shall within one year after such child attains the age of eight years make application for registration on such child's behalf at the office of the Resident Magistrate of the District in which he himself resides;

(2) The guardian of every Asiatic child born in this Colony after the date of this Ordinance shall within one year after such child attains the age of eight years make application for registration on such child's behalf at the office of the Resident Magistrate of the District in which he himself resides; provided that

(a) where any guardian fails to make application for registration on behalf of any Asiatic child whose guardian he is within the time hereby prescribed for making the same such guardian shall on being thereto required by the Registrar or any Resident Magistrate make such application at any later date;

(b) where any application which is required to be made under this section by the guardian of an Asiatic child is not made by such guardian application for registration shall be made by such Asiatic child at the office of the Resident Magistrate of the District in which he resides within one month after he attains the age of sixteen years.

(3) The Resident Magistrate of the District where such application is made shall consider such application and if approved of such application shall forward to the Registrar who shall if satisfied that the same is in order register such applicant and cause to be issued to him or his guardian a certificate of registration.

7. Where particulars as to any Asiatic child under the age of eight years have not been provisionally noted on the register as in the last preceding section provided by reason of the failure of his guardian to supply such particulars application for registration shall nevertheless be made on behalf of such Asiatic child by his guardian within one year after he attains the age of eight years and if not so made shall be made by such Asiatic child within one month after he attains the age of sixteen years at the office of the Resident Magistrate of the District in which he resides and the records of such application and all documents relating thereto shall be forwarded to the Registrar who may in his discretion register the applicant and issue to him or his guardian a certificate of registration.

8. Any person who is not lawfully resident in this Colony and who is required to leave this Colony by an order made under section 12 of the Peace Preservation Ordinance 1902 shall be liable to be imprisoned with or without hard labour for a period not exceeding three months.

(2) Any Asiatic over the age of sixteen years who does such acts as the Lieutenant-Governor may by Proclamation in the Gazette declare to be within the Colony and fails upon such demand as is hereinafter mentioned to produce a certificate of registration of which he is lawfully the holder may be arrested without warrant and brought before a Resident Magistrate and if he fails to satisfy such Magistrate that he is lawfully resident in this Colony he shall be liable to be imprisoned with or without hard labour for a period not exceeding three months.

(3) If any Asiatic who has failed to make application for registration within the time prescribed by this Ordinance shall satisfy the Magistrate before whom he is brought that such failure was due to some good

and sufficient cause the Magistrate may instead of making such order as aforesaid direct such Asiatic forthwith to make application for registration and if such Asiatic shall comply with such direction his application shall be dealt with in all respects as if it had been made within the time within which it was required to be made by this Ordinance and all the provisions of this Ordinance which would have applied if the application had been so made shall apply accordingly but if he shall fail to comply with such direction the Magistrate shall make such order for removal as aforesaid in respect of such Asiatic.

9. Every Asiatic at the age of 16 years and upwards entering or residing in this Colony shall upon demand made upon him by any member of a police force lawfully established in this Colony or any other person authorized thereto by the Colonial Secretary produce the certificate of registration of which he is the lawful holder and shall also on like demand supply such particulars and furnish such means of identification as may be prescribed by Regulation.

Every guardian of an Asiatic child under the age of sixteen years shall produce on such demand as aforesaid any certificate of registration of which such child is the lawful holder and supply any particulars and furnish any means of identification required by this Ordinance or any Regulation in respect of such child.

10. Every certificate of registration shall be accepted as conclusive evidence in all places that the lawful holder thereof notwithstanding anything in the Peace Preservation Ordinance 1903 contained is entitled to enter and reside in this Colony; provided always that this section shall not apply to persons who have under section 10 of the Peace Preservation Ordinance 1903 been ordered to leave the Colony.

11. Any person into whose hands shall come any certificate of registration of which he is not the lawful holder shall deliver or transfer the same by post or such other mode as may be to the Registrar of Asiatics Pretoria.

Any person who fails to comply with the requirements of this section shall be liable on conviction to a fine not exceeding fifty pounds or in default of payment to imprisonment with or without hard labour to a period not exceeding one month.

12. If at any time any certificate of registration is lost or destroyed the person who was the lawful holder thereof shall apply to the Registrar to have the same renewed and the Registrar shall upon compliance by such person with the Regulation relating to application for the renewal of certificates and upon payment of a fee of five shillings renew such certificate. The said fee shall be denoted by means of revenue stamps to be affixed to such application by the applicant for such renewal and shall be defaced by the officer who receives such application.

13. After such date as the Lieutenant-Governor may fix by Proclamation in the Gazette being a date not less than six months after the first day of January 1907 no Asiatic shall obtain any trading licence issued under the Revenue Licences Ordinance 1904 or any amendment thereof or any bye-law in force in a municipality unless he shall produce to the person appointed to issue such licence a certificate of registration of which he is the lawful holder and supply such particulars and furnish such means of identification as may be prescribed by the regulation.

14. Whenever in any prosecution or other proceedings under this Ordinance the age of any Asiatic is in question such Asiatic shall unless and until the contrary be proved be taken to be of the age which the Registrar shall in any certificate issued under his hand certify to be in his opinion the apparent age of such Asiatic.

15. Any affidavit or sworn declaration which is required by Regulation to be made by any person who makes an application for registration either on his own behalf or on behalf of some other person shall be

excepted from stamp duty.

16. Any person who:—
(i) for the purpose of or in connection with an application for registration or for the purpose of obtaining a certificate of registration makes any false statement or false pretence or induces any person to or aids or abets any person in such act statement or pretence;
(ii) forges any certificate of registration;
(iii) uses or attempts to use as his certificate any certificate of registration of which he is not the lawful holder or any forged certificate of registration;
(iv) induces any person to use or aids or abets any person in using as such person's certificate any certificate of registration of which such person is not the lawful holder or any forged certificate of registration;

shall be liable to a fine not exceeding five hundred pounds or in default of payment to imprisonment with or without hard labour for a term not exceeding two years or to both such fine and such imprisonment.

17. (1) Notwithstanding anything in the Peace Preservation Ordinance 1903 contained a permit to enter this Colony may be issued in the form prescribed by Regulation authorizing an Asiatic to enter and remain in this Colony for any period named in such permit to enter this Colony shall be deemed to be a person not duly authorized to be in this Colony and if found may be arrested without warrant and the provisions of sections seven and eight of the said Ordinance shall apply to such person as if he were a person who at the date of such expiry had been ordered to leave this Colony under section 10 of the said Ordinance and had failed to comply with such order.

(2) The provision of section nine of the said Ordinance shall in all cases apply to permits issued under this section.
(3) Any permit issued before the date of this Ordinance to an Asiatic under the Immigrants and Peace Preservation Ordinance 1902 or any amendment thereof and expressed to authorize such Asiatic to remain in this Colony for a limited time only shall be deemed to be a permit issued under this section.
(4) The Lieutenant-Governor may in his discretion order that the person authorized by any permit issued under this section to enter and remain in this Colony shall not during the currency of such permit be deemed to be a coloured person for the purpose of the provisions of the Liquor Licensing Ordinance 1902 or any amendment thereof and such order shall be enforced in such permit and shall be of full force and effect for such purpose.

18. The Lieutenant-Governor may from time to time make alter and repeal regulations for any of the following purposes:
(1) prescribing the form of the register to be kept under this Ordinance;
(2) prescribing the manner and form in which application shall be made for registration the particulars to be supplied and the means of identification to be furnished by any applicant for the purpose of or in connection with such application;
(3) prescribing the form of certificates of registration;
(4) prescribing the particulars to be supplied and the means of identification to be furnished;
(5) by the guardian of any Asiatic child under the age of eight years under section 9 of this Ordinance;
(6) by any Asiatic upon such demand as is in section nine of this Ordinance mentioned;
(7) by any Asiatic applying for the renewal of any certificate of registration which has been lost or destroyed;
(8) by any Asiatic applying for a trading licence;
(9) the effect of the non-compliance with any provision of this Ordinance.

19. Any Asiatic or the guardian of any Asiatic failing to comply with any re-

quirement of this Ordinance shall except where otherwise specified be liable on conviction to a fine not exceeding one hundred pounds or in default of payment to imprisonment with or without hard labour for a period not exceeding three months.

20. Notwithstanding anything contained in the Labour Importation Ordinance 1904 no Asiatic who is the lawful holder of a certificate of registration and no Asiatic who was lawfully resident in this Colony before the date of the said Ordinance shall be prohibited from entering or residing or being introduced in this Colony by reason of the fact that he is under a contract of service and has not entered into the contract referred to in section eight of the said Ordinance.

21. Notwithstanding anything contained in sub-section (b) of article five of law No. 1 of 1887 as amended by Volksraad Resolution Article 149 of the twelfth day of August 1880:

(i) any real property in this Colony acquired by an Asiatic before the taking effect of such law and registered in the name of such Asiatic whether before or after the taking effect of such law may be transmitted by such Asiatic to another Asiatic by testamentary or other inheritance;

(ii) fixed property on which is erected or intended to be erected a place of worship may be acquired by or registered in the name of any religious community of Asiatics in such cases and subject to such conditions as the Lieutenant-Governor may approve; provided that fixed property so acquired or registered shall not be used for any trade or business or for the residence of any person other than a priest or caretaker of such place of worship.

22. This Ordinance may be cited for all purposes as the Asiatic Law Amendment Ordinance 1906.

Prompt Protest by British Indians

To:

The Hon. the Colonial Secretary,
Pretoria,—

Sir,—I have the honour, on behalf of the British Indian Association, to enter its respectful protest against the Draft Asiatic Law Amendment Ordinance published in the *Government Gazette* dated the 22nd instant.

In the humble opinion of my Association, the Draft Ordinance in question is calculated to provoke the bitterest irritation among the Indian community and to wound its susceptibilities to an extent which it is difficult to measure.

The Draft, it is respectfully submitted, is a complete reversal of solemn promises repeatedly made by British administrators, and is in contravention of the dispatches of Mr. Lyttelton and Lord Milner.

The Draft gives to the British Indians in the Transvaal absolutely nothing, and takes away from them much, and that, too, in a manner which to use Mr. Chamberlain's words, "puts an unnecessary anathema" upon British Indian settlers in the Transvaal.

My Association respectfully urges that if the object of the Draft Ordinance is to remove from the Colony any British Indians who may not be residing in it by lawful authority, an inspection of the documents at present possessed by them would absolutely meet the case without

hurting the feelings of British Indians and without causing to the Colony a heavy expense which the machinery proposed by the Draft Ordinance must necessarily do.

My Association has no hesitation in saying that the Draft under discussion shews unmistakably the power possessed by a strong party over helpless men who have done nothing to offend the former, and it shews a desire to wield that power with the greatest rigour and in total disregard of the feelings of the helpless victims. This would appear to be strong language, but, examining it from the British Indian standpoint, the language used represents the honest convictions of those British Indians who have studied the Ordinance.

My Association draws the earnest attention of the Government to the following among other most objectionable features of the Draft Ordinance:

(a) Section 2 sets the seal of approval on the part of the British Government on the insulting and false definition of the term "Asiatic" given by Law 3 of 1885 which ignorantly includes "the so-called Coolies, Arabs, Malays, and Mahomedan subjects of the Turkish Dominion". Such a definition is degrading to the Asiatics, in that, it takes note only of coolies and perpetuates the use of the term as applied to all the inhabitants of Asia. The definition is false because there are hardly any Arabs and Mahomedan subjects of the Turkish dominion, and does grave injustice to the Malays who have never yet been molested under Law 3 of 1885 and who have not suffered the misfortune in common with British Indians of being classed as competitors in trade with the Europeans.

(b) While the Draft subjects to innumerable pin-pricks every Asiatic resident in the Colony, it leaves the position of the pre-war residents of the Transvaal who have not yet returned to the Colony as indefinite, as vague and as painful as heretofore.

(c) It takes no note whatsoever of the elaborate registration carried on by Captain Hamilton Fowle. It may be here mentioned that the registration carried out by Captain Fowle was arranged in consultation with the Indian community, which, courteously and gracefully bowing to the advice given by Lord Milner, consented to the registration although, as was acknowledged, there was no legal sanction for it so far as those who had already paid the £3 to the old Government were concerned. Of this, and all such voluntary acts of the community, the Draft Ordinance makes no acknowledgment.

(d) Section 3 deliberately narrows even the advantages enjoyed by the Indian community under Peace Preservation Ordinance. As the Government is well aware, there is a magnificent decision to the effect that possession of old Dutch registration

certificates by a British Indian entitles him to enter the Colony without any further permit. The effect of this decision would be nullified by Sub-section 2 of Section 3.

(e) Whereas, under Law 3 of 1885 and under the recent decision of the Supreme Court, only male adults who intend to settle in the Transvaal for purposes of trade are required to undergo registration, the present Ordinance would compel every Indian, male and female, over the age of eight to be registered. If the apprehension of my Association is correct, the Law will needlessly violate female modesty as it is understood by millions of British Indians, and would ride rough shod over sentiments cherished dearly for ages by the community represented by my Association. This law of registration, if it is carried into effect, would mean that His Majesty's Government condemned every Indian as a criminal. So far as my Association is aware, such a law is unknown within British Dominions so far as free Indian population is concerned.

(f) The so-called remission of £3 fee is tantamount, in the humble opinion of my Association, to adding insult to injury, in that, almost all the Asiatics at present residing in the Colony are registered and have paid £3 in many cases twice over.

(g) Sub-section 4 of Section 17, authorising the Lieutenant-Governor to exempt a British Indian holder of a temporary permit from the provisions of the Liquor Licensing Ordinance, is an instance of another added insult to injury. My Association is not aware of any self-respecting Indian who would want the precious exemption.

It is possible to enumerate still further objectionable features of the proposed Ordinance, but my Association trusts that sufficient has been given above to shew what the Ordinance means to British Indians.

My Association will be pardoned for stating that the relief sought to be given by Section 21 is not recognised by the Indian community as such. If the Government chooses to perform a simple duty towards a British subject by allowing him to own his inheritance, it is no relief to the community in general. As to permitting fixed property to be held by British Indians for religious uses my Association is advised that no provision is necessary in view of a decision given by the Witwatersrand High Court in a case recently adjudicated.

Responsible Government will soon be established in the Colony. My Association, therefore, respectfully urges that if the Government does not intend to grant any real and substantial relief in accordance with the oft-plighted word of British administrators, Law 3 of 1885 may be allowed to remain unaltered, and the Responsible Government may be left to deal with the whole position in

consultation with the Imperial Government.

I have the honour to remain,
Sir,
Your obedient servant,
Abdul Ganie

Chairman, British Indian Association
Johannesburg.
25th August, 1906.

Facts and Comments

CULTURE AND WEALTH. Culture is missionary and wealth is not. Culture calls on men to learn, and wealth only asks to be left alone.—PARSONS, FORSYTH in the "British Weekly."

REGISTRATION OF UNEMPLOYED.—A Renter telegram states that, as the outcome of the deputation of coloured men to the Colonial Secretary last week, a coloured registration officer has been appointed at the Government Labour Bureau, and the arrangement is working most satisfactorily.

THE SOUTH AFRICAN ORIGIN. The distinction, therefore, between white and black is kept up more rigidly than ever that of class in Rome or of caste in India; and as already stated, it is the first tenet of the colonial's social and political creed to maintain this distinction.—*National Review*.

WORK, WORK, WORK! There are thousands of office-bound men and women who break down under the strain or the monotony of their work, through no hereditary defect, who would not break down were their lot less severe and their life less cramped.—*PROF. LLOYD MORGAN at Bristol*.

BACK TO THE LAND! The efforts of reformers of the future must be to prevent the influx of village labourers into the cities, and to secure big belts of land within reasonable distance of industrial works for building purposes. *Mrs. ARTHUR RICHARDSON, M.P., at the Sanitary Institute.*

INDIAN MATES. The following mail for India per Messrs. King and Son's Natal Direct Line is advertised: for Colombo and Calcutta, *S. S. Umfah* (September 25). & *S. S. Umhilo* (September 28). We are informed that the Indian-African Line boat, *S. S. Katanga* is due to leave Calcutta on or about the 3rd of September. Agents at Calcutta Messrs. Graham & Co. Local Agents, De Wail, Balwe & Co.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

રીતીકસ—શનીવાર, તારીખ ૧ લી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૦૬.

અંક ૩૫

અડવારીક ખંચાંગ.

ખોસ્તી-તા. ૧ લી સપ્ટેમ્બરથી તા. ૭ સપ્ટેમ્બર સુધી ૬૦ સ. ૧૯૦૬.
 હીંદુ-ભાદરવા સુદ ૧૩ થી, ભાદરવા પદ સુધી સવત ૧૯૧૨.
 સુસલમાની-તા. ૧૦ થી ૨૦ સુધી ૧૧ મી. ૨૪ થી, ૧૩૨૪ ક્રી. પરી.

વાર.	ક્રી. ક્રી.	ક્રી. ક્રી.	ક્રી. ક્રી.	ક્રી. ક્રી.	ક્રી. ક્રી.	ક્રી. ક્રી.
શની...	૧	૧૩	૧૦	૧	૧૩	૧૦
રવી...	૨	૧૪	૧૧	૨	૧૪	૧૧
સોમ...	૩	૧૫	૧૨	૩	૧૫	૧૨
મંગળ...	૪	૧૬	૧૩	૪	૧૬	૧૩
બુધ...	૫	૧૭	૧૪	૫	૧૭	૧૪
ગુરુ...	૬	૧૮	૧૫	૬	૧૮	૧૫
શુક્ર...	૭	૧૯	૧૬	૭	૧૯	૧૬

અનુક્રમણિકા.

હિંદના દાદા...	૧૨૩
ગાંધીવાલમાં સિમ્તી...	...
કેતેહ કેમ પામીએ...	...
કેપનો લાઇસેન્સનો કાયદો...	૧૨૪
ગીરમીડીઆ હીંદીઓમાં મરણનું પ્રમાણ...	...
ભાષાનો વીર કાદામા...	...
મી. બાઇટની સજાવત...	...
ઇન્ડીયામાંથી તારણ...	૧૨૫
પારલામેન્ટમાં હીંદી...	...
ઇરાંસવાલમાં નસ કાયદાનો મુદ્દો...	૧૨૬
લેહન-સ્પર્ગનો ખજાણો...	૧૨૭
ઉકાગોઆમે...	૧૨૮
મોંઘાસા...	૧૨૯
પ્રીયીરીયા...	...
બોહરબરમ...	...
એક ગોરાને પાળતી જવાબ...	૧૩૦
હિંદીઓની તકલીફ...	...
ગોરા અમલદારનો જીવન...	...
રૂઠના તાર...	૧૩૧
નાતાલ સનાતાન ધર્મસલા...	...
દમોદીયા ઇરાસામીક સોસાઈટી...	૧૩૨
ચાણુ વરતમાન...	૧૩૩
બનર માર...	૧૩૪

અર્થા યત્રો.

ગીરહાના ખેલના નાણાની વ્યવસ્થા... ૧૩૨
 હોહરના લાઇસેન્સ... ૧૩૩
 અલ ઇરાસામીક સોસાઈટી...

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૧ લી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૬.

હિંદના દાદા.

આવનિયત મી. શાકાખાત નાપોશને ૮૨ મુ. વરસ પેસારા ને કલકત્તા આપા હિંદુસ્થાન માં શાકાખાત નાપોશી ઉચ્ચવામાં આવશે. શાકાખાતની દેશ સેવાને કાઠ પાણુ હિંદી પદોની સકે તેમ નથી. તેણે પોતાનું બધું દેશને અર્પણ કર્યું છે અને પોતે દેશની સેવા કરવાને સાફ દેશનીકાસ એક હાથ પેસારા થયાં ઇરાંસવાલમાં વસે છે. તેની છંદગી નો ભોગ તેણે સંપૂર્ણ આપ્યો છે. દેશની ભક્તિમાં પોતે આગ રજા છે. અને ૨૫ વરસનો જીવનનો જીવનથી મહેનતથી કામ કરે તેટલી મહેનતથી અને તેટલી ખર્ચથી એકલી વરસનો આ જીવન આપ પોતાની પ્રવૃત્તિ સાફ જીવન રહેત છે. આ સેવાની કીમત પદ સકે તેમ નથી. તેણે જાહેર એકત રીતે આવી શકાય અને તે એક આ મહાન છંદગીનું આપણે અનુ કરવું કરવું. તેમ શાકાખાતને દેશની સેવા કરવી એમાં પોતાનો ધર્મ માન્યો છે, જેમ એણે પોતાનું બધું દેશને અર્પણ કર્યું છે. જેમ પોતે નિરાશવા થતાં છતાં તેણે ઉચ્ચગત અને પોતાની સેવા ઉપર વિશ્વાસ રાખી મથા કર્યા કર્યું છે તેમ આપણે પણ કરવું કરવું છે. આ આપના કામદારો આવી છંદગીનું ચીતવન કરીને પોતાનું કામ નિભાવી રજા છે એટલે અમે અચળ મન થી અને ખરા અંતઃકરણથી જગતકરતા પાસે બંદગી કરી શકીએ છીએ કે શાકાખાત નાપોશને હવે થાણાં વર્ષ નિભાવો કે જેથી અમારા દેશ કુમથા ઝાડને તે તામની અને તેના કામની કાંઈ મળે.

ઇરાંસવાલમાં સિમ્તી.

ઇરાંસવાલમાં નો દુખનો અંત આણે દેશ એમ જણવું નથી. મી. રૂઠને જણાવે તેથી જાણવા પડ્યું છે. તેનો મુખ્યત્વે દેશના અમે ખીજ પદોમાં નસ કાયદો નો એક જીસ પદોનું અર્થ છે. તે પદોનું

થશે તો તેની અસર ભવંર થશે. ખીજની ઉપર અમે હાલ રીકા કરવા માગતા નથી. અમારા લેહન-સ્પર્ગના ખજાણોની એકીકા ઈડિઅન એસોસીએશનના કામચુનો નર જુઓ આપણે છે તેમાં બતાવેલી રીકા ઉપર મોંઘા કરે કાંઈ કાંઈવાળું રહેતું નથી. પણ આ વખતે હિંદી કામની રીકા કરવું છે તે નરક અમે ખ્યાન વિચારતા માગીએ છીએ કે કાંઈ લગત લેવાની પ્રવૃત્તિ હાલ સેવો એ જાણુ કરવું છે. અને તે કલત એકસપેથી અને જુલાબર લેવાની છે. તેમા ઇરાંસવાલમાં નહિ, પણ ઇરાંસવાલ તો જા ઇચ કાંઈમાં લેવાની છે. અને મદ્રા પ્રવત થશે તોજ ફોલ મળશે એમ અમને જણાય છે. આવી લગત લેવાને સાફ પદસાની પુષ્કળ જરૂર છે. અને તે નહિ હોય ત્યાં સુધી કશું કામ થઈ શકવાનું નથી. આ વિષયમ અમારે જાણવું એકએ કે ધીરીકા કમીટી ની મદદ પીના આપણાથી થાણુ મોટું થાય છે. ધીરીકા કમીટી જગતકરતા અર્થ રાખી તે એકત છે. તેમાં જે અર્થ થાય છે તે આપણા દેશ કામોમાંજ થાય છે. એટલે આપણે તે કમીટીની પાસેથી પુરે પુરે કામ વચર પાસે કામ રાખવા નથી. તે કમીટીને સાફ આપણે પુરતા પદસા માંડવાની જરૂર છે.

ફોલ કેમ પામીએ.

આપણે થાણુ વખત છંદગીએ છીએ કે આપણા દુખનો અંત આણે. હિંદુસ્થાનમાં આપણને રવારે સત્તા મળે, કલકત્તા આફરી કામાં આપણા ઉપર પડતા દુખો નાણુદ થાય, અને ખીજ રીતે આપણે સુખી થાય. આ જુઓ કેમ મેળવી શકાય આજુસ જા. માં જે પ્રકારના આકરણાણુ છે. એક આકરણુ તેને કીના અને આપણુ બતાવે છે અને ખીજું આકરણુ તેને ઉત્સાહી નથી એકાવરે બતાવે છે. એક વર્તમાન પીકાને વરમન આફરીકામાં તાલ જે પ્રકાર આવી રહે છે તે પીકા બતાવે વરમની આકરણુ કરે કેમ થાય છે તેના કારણ બતાવે છે. તે કારણ બતાવે વરમની આફરીકામાં વરમન કામદારોનામાં કામ કરે છે તે વરમણુ છે. તેમાં વરમણુ છે કે વરમન નો કારણ બતાવે વરમ કામ છે. તે કારણે મોટા પદો નથી. વરમણનાં મથાણાં

દૂર ગરુડ પડે છે તેથી તે લોકોને સામાન, ખાવાનું વગેરે પહોંચી શકતા નથી. રાંદી અથવા તો બીજાને ખોશક નહિ પહોંચાવી શકે કાંઈ મળે તે ખાઈને એક બે દીવસ નહિ પણ મહીનાના મહીના મુશ્કેલી કરેલા પડે છે. જંગલમાં વગર બીજાનાથી શરૂ પડે છે. અને ઘણી વખત ચાંતારે કાઝા કામ કરવું પડે છે. આ સીપાહીઓ માત્ર પછસા ને સારું જોડા થઈ શકે નથી. જરમનીમાં તરંગર એને રંક એ બધાને ભાગ લેવો પડે છે. એવા આ સેન્ટ્રલરો છે. તેઓ મહા દુઃખ પોતાના દેશને સાર વેકે છે. આમ જણાવ્યા પછી એ જરમન વખતાર કહે છે કે જે દેશમાં સાધાર અને ગરીબ માણસો એવી ઘણા ઉભા છે તે દેશ કમ ન થશે.

ઉપરની કહીકત આપણને બહુ સમજ ના પડે છે. બધાં મુખી આપણમાં દેશને અરથે એવા દુઃખ સહન કરવાની શક્તિ નહિ આવે ત્યાં મુખી આપણે હિંદુસ્થાનમાં અથવા તો દક્ષીણ આફ્રીકામાં તો સારી સ્થિતી ભોગવવાના નથી. આવાજ કારણે તે લીધે અમે માનીએ છીએ કે કાઝામાં હિંદીઓએ ભાગ લીધો એ બહુ ટીક કામ કર્યું છે. પણ તેવા કામોમાં અધાઓએ જે ઘણું થકા ભાગ લેવાની જરૂર છે, અને તેવા કામો કરવામાં આપણે તત્પર રહીએ એવી સ્થિતી બાવવાને સાર જે જે પ્રયાસ કરવા ઘટે તે આપણે હંમેશાં લેવા ઘટે છે.

કેપનો લાઇસેન્સ-કાયદો.

કેપનું લાઇસેન્સ બીજા પસાર થઈ કાયદો થયો છે. બીજામાં એટલો બધો મુદ્દારો વધારો કરવામાં આવ્યો છે કે બીજનું રૂપ તદ્દન બદલાઈ ગયું છે. સુપ્રીમ કોર્ટને આપીલ કરવાનો દર નથી રહેતો એવું નામ પાડીને કહેવામાં આવ્યું નથી. પણ લાઇસેન્સિંગ બોર્ડના નામ વિરુદ્ધ સુપ્રીમ કોર્ટને આપીલ કરી શકાય તે નહિ એવો તકરાર બાબત છે. કર જરમનઓની પરવાનગી મેળવી લાઇસેન્સ મેળવી રાજ્ય એવી બારી બીજમાં હતી તે નીકળી ગઈ છે. પણ સાથે ચોપડા અંગ્રેજમાં રાખવાની જરૂર પણ મરી ગઈ છે. ચોપડા અંગ્રેજમાં રાખવા એ બહીકન બહુ જરૂરી મળી પણ નહિ સકાય. કારણ કે ચોપડાઓ વિષે જે કે કાંઈ કહેવા માં આવ્યું નથી તો પણ જે લોકો પોતાના કલિયટની સંતાપકારક તોય ન બતાવી શકે તેના લોકોને કારણેનું અનુભવીપાતના સત્તાવળાએ અટકાવે પડશે. ખરો કે તરત જ લોકોને સંતાપ આપીને અનુભવે રાખવામાં આવે તેમાં કાંઈ પોતું નહિ.

હવે એ કાયદો કે જે રીંગ અમલમાં આવે છે તે બેઝનું નવું. આપણે અત્યંત મુશ્કેલી કે બોર્ડ પોતાની સત્તાને ઉપયોગ કરીને લાઈ કરી નવાવને મોખરે રાખશે.

ગીરમોટોઆ હિંદીઓમાં મરણનું પ્રમાણ.

નાનાલ સરકારી મેજેસ્ટ્રાટના ગયા અંકમાં નાનાલ કોલોનીના મુદ્દારા ખાતાના અમલ દારનો ૧૯૦૫ના જુન સુધીના ૭ માસનો રીપોર્ટ બહાર પડ્યો છે. તેપરથી ગીરમોટો આ હિંદીનું મરણ પ્રમાણ દીવસે દીવસે બહુ વધતું જણાય છે. મરણની કુલ સંખ્યા ૧,૩૨૦ની છે. ૧૯૦૫ની સાલમાં પહેલા ૭ માસમાં મરણની સંખ્યા છત્તરની હતી. જેથી આ વરસ ૭ માસમાં ૫૬૮ એટલે ૭૬ દર મરણમાં વધારો થયો ત્યારે એ મોટી વસ્તીમાં તો માત્ર આઠ દરનો વધારો થયો છે. આનો મરણનો આંકડો આંકવાનો મહાવ. આ વધારાના મરણમાં થી ૮૩ મરણના રોગથી, ૩૨૩ મેસેરીયા તાવથી, ૨૩ ફેફસાના ને તસોના દરથી, ૩૩ અસ્માતથી ૧૭ સુવાવડમાં તથા સુકા રોગથી, ૮ આત્મધાતથી તથા ૭૨ મરણ પરચુરણ કારણથી નીપજ્યાં હતાં. આવી રીતે આઠમાં બધાં મરણો થાય એ બેઝકારક બીના ગણવી જોઈએ. આમાંથી જે કે કેટલાંક મરણ મહેનતને લીધે થતાં દરોથી થાય છે, તોપણ અનુમાન થાય છે કે ખેતરો પરના મજુરોની સુખાકારી વારને જરાપણ હરકાર રાખવામાં આવતી નથી. તે લોકોની સારીરિક સંભાળની બાબતને અધગીજ મુકવામાં આવી છે. અંગ્રેજી સંખ્યામાં આ બાબતપર પ્રોટેક્ટર મી. પોકર્સિંગહોનનું ધ્યાન ખેંચવામાં આવ્યું છે. જે આંકડાઓ બહાર પડ્યા છે તે ઉપરથી આ બાબતમાં પાકી દેખરેખની જરૂર જણાઈ આવે છે.

જાપાનનો વીર કોદામા.

જનરલ કોદામાં ગયા માસમાં કાંઈ ખત ની બીમારી બોલવા ચીચાય એકાએક દોડ્યો શહેરમાં મરણ પામેલ છે. તે સમયે કાંઈ નામની જાપાની ક્ષત્રી જનમાં જનમથો હતો. અને તેથી કુદરતી રીતે પુણીઆર લડવૈયો હતો. વળી તે એક તામીયા સુદિત બાળ હતો અને તેથી તેના મરણને લીધે જાપાનીઝ ક્રકરમાં મોટી વીર પડી છે. ૧૮૭૫ની વરસમાં તે જાપાનીઝ ક્રેન્સમાં લખાયેલો. ત્યાં અંગ્રેજ તેની દોડાંઆર

તુરત જણાઈ આવી, તેથી તે ક્રકરી દરમ્યામાં વધવા માંડ્યો, અને ૧૮૮૦માં તેને લેફ્ટેનન્ટ કરનન્ટના પદે મળ્યો. આગળ જતાં ૧૯૦૪માં તે જનરલ થયો. હંદી રસો જાપાનીઝ બુધ વખતે મારશલ ઓવામાં તે મુખ્ય સરકાર હતો જાપાનીઝ લોકના રૂપ ભાવ મુજબ કાઝાના વખત. તે હંમેશાં બહુ જ વીરમ્યાન અને મંબીર રહેતો તથા ઉછાંખો કડી થતો નહિ. જાપોનિગની ખુન ખાર લડાઈમાં જ્યારે રશીયન ક્રકર જાપાનીઝોપર બપંકર મારો મજાવવા ગડી આવ્યું ત્યારે તે નારતો લેતો હતો. રશીયન મારો જનરલ કોદામાંના પંડાવ ૧૨૩૭ શર થયો તેથી તેનાં માણસોએ પોતાના સરકાર ની સહીસલામતી સાર તેને નીરભય ફેકાણે જવા કહ્યું ત્યારે તેણે જવાબ આપ્યો કે "એમ નજ બને. મને પાછો ફરતો વાણી મારા લડવૈયાઓ બચવી શકામાં પડે. તેથી અહીંજ રહેવું એ સારું છે." પોતાના નાયક ની આવી હિંમતથી લડવૈયાઓને હિંમત મળી અને તેઓ રશીયન છાપો લડસંજવા શક્તિવાન થયા.

જનરલ કોદામાં શરીરના બાંધા અને દેખાવ ઉપરથી અંગ્રેજી પ્રમ્ન જેવો દેખાતો હતો. સોળ વરસ ઉપર પશિમની બુધકળાનો અભ્યાસ કરવા તેને જાપાન સરકારે યુરોપ મોકલ્યો હતો. તે તેણે લડાયક માનની પરીક્ષા ચીનાઈઝ ઝાઈવખતે બનાવી આપી. તે બુધ વખતની તેની સેવાની કહર કરી મીકારો એ તેને બેરનનો ખેતાબ આપ્યો. જાપાન માં તે કાયક નર ગણાતો અને જાપાનના મુખ્ય પ્રધાનની પદવીએ પહોંચ્યો એવું માનવામાં આવતું. મરણ વખતે તેની ઉંમર ૫૩ વરસની હતી.

મી. બાર્ડની સંખાવત.

મી. બાર્ડના વસીયતનામાની રકમોના આંકડા બહાર પડ્યા છે. કેપથી કાયરોની રેકવેના ફ્રટમાં ૧૨,૦૦,૦૦૦ પાછોડ : જ્વેલ્સઅરમ યુનીવરસીટી માટે પાછોડ ૨,૦૦,૦૦૦; રોડેશીઅન ફ્રટમાં ૨૦૦૦૦૦; લંડન યુનીવરસીટીની ટેકનોલોજી અને મેડી ક્લ સાયન્સ કોલેજના ફંડમાં ૧,૬૦,૦૦૦; એલ્બસ ટાઉનની રોડઝ યુનીવરસીટી માટે પા. ૨૫,૦૦૦; કેપટાઉનના રોડઝ મેમોરી મલ ફંડમાં પા. ૧૦,૦૦૦; મોટરહુ રોડની યુનીવર્સ કોલેજ કલગને પા. ૧૦,૦૦૦; જ્વેલ્સ અરમ કીબરલી અને કેપટાઉનની કેબલજી અને સંખાવત માટે પા. ૫૦,૦૦૦; કીંગ્સ હોસ્પીટાલ ફંડમાં પા. ૨૦,૦૦૦; જ્યુની ક્રીસ્ટીનાલના ફંડમાં ૨૦,૦૦૦; લંડનની સંખાવતના ફંડમાં પા. ૨૦,૦૦૦ તથા;

હાથપરગની સખાવતના હંડમાં ૨૦,૦૦૦; ૩૩ મળીને પાછીડ ૧૬,૩૫,૦૦૦.

ઈંદીયામાંથી તારણ.

૩૧. અમલુ રહેમાન.

વિધાયતના કેટલાક અપામાં ૩૧ અમલુ રહેમાને એવું જાહેર કર્યું હતું કે ગોરાઓ સિવાયના બધા લોકને નેદીના મહુવા એ ગેરવ્યાવસ્થી છે બધી વીરીની ગંભીની સંધીમાં જે એ સખાવત વપરાય છે તેનો નરખુએ જંગલી દેરી એવા થાય છે. કોનરદીટુચનની નાદમી કલમ પ્રમાણે સરકાર અપાયા પડી નેદીને ફેંચાઈ આપવાનો સવાલ અર્થારો. પણ નેદીની સાથે કલ્પ કાઢતો સવાલ પણ સરકાર અપાયા પડી અર્થાર એમ કરવાનું કરવા નથી. એ લોકોની એવા કલ્પ હોત તો સંધીમાં ગેયરકને બદલે કલ્પીઅરલીંગ સખાવત ડોક્ટર અમલુ રહેમાનની માગણીઓ નીચે મુજબ હતી:-

(૧) ગોરાઓ સિવાયના બધા લોકને માત્ર આમરીના રંગના સળગથી ફલક પાડતા હોય તેવા બધા કાપદાને સરકાર અપાયા પહેલાં ૨૬ કરવા જોઈએ. કાપક પહેલાં બધા કાપદાની સામે બંધા ઉઠાવવા માં આવતા હતા, તોપણ આ કાપક એમના એમજ રહ્યા છે, તથા તેમાં ઉમેરો થયો છે ને તે બધાને સખાવતથી અમલમાં મુકવા માં આવે છે. એ કાપક અંગ્રેજોને તામોમી સખાવત છે. ને કાપકએથી ગોરા સિવાયના લોકોના કિટીયા વાવટા માટેના માનમાં ઘટાડો થાય છે, અને મનુષ્ય બનને અપમાન આપનારા છે. ત્રાસપાલના કાંઈ ધારા તો એવા છે કે અનાતિને ઉત્તેજત મળે.

(૨) જે આમરી, બન કે ધરમના જોડ રાખ્યા વિના દરેક કાપક માણસને ફેંચાઈને કાપ આપવાનું બની શકે તેમ ન હોય તો તેના લોકોનો અમલ પડી સરકારે પોતાના હાથમાં રાખવો જોઈએ. જેથી જે લોકને વોટ આપવાનો હક નથી તેમના પર કોલોનીઅલ સરકાર પોતાની મરજી મુજબ કર નાંખી શકે નહિ. અને આમ કરવું એ કિટીયા રાજના રીવાજને અનુસરવું છે.

(૩) જે સખાવત આમરીના રંગને લીધે પ્રજાને જુદામ સહન કરવો પડે તેવી સત્તા કોનરદીટુચનને આપવી નહિ.

(૪) નેદીય સિવાયના બધાને વોટ આપવાનો હક આપવો. "નેદીય સિવાયના" આ શબ્દથી સંધીની કલમને વધે આપવો નથી અને તેથી આવા કાપક સામે બેર

લોકો હરિયાદ ઉઠાવી શકે નહિ.

ઉપરની કલમ ૩૭ પર ટીકા કરતાં ઈંગ્લિશ પત્ર જણાવે છે કે નવા કોનરદીટુચનની એક કલમથી ઉપરની ત્રીજી સામગ્રી વારને બારી રહી છે તે કલમ નીચે મુજબ છે. "સુધાપીઓનાર જે મુશીબતો ને તકલીફ ન હોય તેવી મુશીબતો ને તકલીફ મુશીબતો અન સિવાયના લોકપર નહિ મુજબ સકાય. અને મુશીબી હાલનો ઉગી મસાદે તેમ કાંઈ કાપકો બહાલ નહિ રાખી કાપાય."

પારલામેન્ટમાં હિંદ.

હિંદી અંગ્રેજમાં બંગાળના આગમની ટીકા બરેટને દિવસે બંગાળના બાગસા સં. બંધી બોલવાનો વખત ન હોવાથી એ સવાલપર વિચાર ચલાવવા નહિ આપવામાં આવશે કે નહિ એવા મી. કોલિનસના સવાલનો જવાબ આપતાં પ્રાથમ મીનીસ્ટરે કહ્યું કે સેક્રેટરી એક સ્ટેટના જણાવ્યા પ્રમાણે બાગસાને થમ મુકેલ કામ તરીકે ગણવામાં આવે છે, છતાં પણ આ કામપર ફરી વિચાર ચલાવવામાં મજબુત કારણો આપવા માં આવશે તો સેક્રેટરી એક સ્ટેટ તે પર પુરતું ધ્યાન આપશે.

ધારા સલામાં પ્રજાના પ્રતિનિધિ, સર હેનરી કોટને મુક્યું કે હિંદુસ્તાનની લેજિસ્લેટીવ કોલેસીયના બધા લોકો સુધારે કરવા જે કમીટી નામવાની છે તેમાં મેંજરો બધા સરકારી અમલદારો હોય તો એકાદ પ્રજાના આગેવાનોને કમીટીમાં નીમવા સુચના કરવામાં આવશે કે નહિ. જવાબમાં મી. મોરલીએ કહ્યું કે અમલદાર વચ્ચે પહાર ના માણસને નીમવાની જરૂર નહીં નથી.

મીલમાં કામ કરવાના કલોક.

મુખ્યમંત્રી કાપડની મીલોમાં મજુર લોકો સત્કારના પાંચથી રાતના આઠ વાગ્યા સુધી કામ કરે છે તે તેમાં ફક્ત અરધા કલાકની વચમાં રજા મળે છે એ સ્થિતિમાં સુધારો કરવા પગલાં લેવામાં આવશે કે નહિ, એવાં મી. ટીમોથી ડેવીસના સવાલનો જવાબ આપતાં મી. મોરલીએ કહ્યું કે આ આખા સવાલપર મેં પુરતું ધ્યાન આપ્યું છે, ને તે પર વિચાર ચલાવવામાં આવે છે. તે બાબત માં હિંદુસ્તાનથી મંગાવેલા રીપોર્ટ લોક વખતમાં આવનાર છે.

બંગાળના છાપામાં ધતું મુકશાન.

સર હેનરી કોટને મુક્યું કે બંગાળના પત્રોના કાલક કાલ છે એવી રીતની તપાસ પુર્વ બંગાળની સરકાર ચલાવે છે. આથી બંગાળનાં કેટલાક વર્તમાન પત્રોને મુકશાન થાય છે તે તે રીતને અટકાવવામાં આવશે

કે નહિ. જવાબમાં મી. મોરલીએ કહ્યું કે એ લોકોને ખરી છે કે નહિ તેપર ને કાલ ચલાવીશ.

નાતાલનું મ્યુનીસિપલ બીલ.

નાતાલનું મ્યુનીસિપલ બીલ ૨ ઉપર હાલ ત્યાંની સરકાર વિચાર ચલાવે છે તેમાં જે લોકોને પારલામેન્ટરી ફેસલિટી ન હોય તેનો મ્યુનીસિપલ ફેસલિટી નો વોટ પણ લગાવે એવા એક કલમ છે કે નહિ, અને તેના કલમ હેઠળ તે તેથી નાતાલના કિટીયા સિવિલ પદ મુજબ સુધારે તેમ કે તેથી ને કરવા પડેલા નાતાલ પરી સરકાર ના માટે કે નહિ એવા સર હેનરી કોટનેના સવાલનો જવાબ આપતાં મી. મોરલીએ કહ્યું કે એ બધી પરી સવાલમાં આસ કરીને મજબુર કલમ સામે જોઈ બતાવનારો નાતાલમાં વચલા વિદેશી વાર લોકો કોલેસીયને ગણ્યા છે. તેમાં બતાવવા માં આવ્યાં છે કે મેંકેરીસાલ પાસવાથી આવે છે તેથી સેક્રેટરી એક સ્ટેટ સેમીએ અગતી રાઇ તુર છે.

ઉપર જણાવવામાં આવેલ બતાવનાં બધા જંગલી અને અધવર્ગથી પ્રજા તથા મોર મોટી કાપક અંગેના પત્ર હાલ મોરમીંટ માં ન હોય તેમજ મજુરી કે લાજા આકરી ન કરતા હોય તેના હિંદીઓ તેમજ તેમના વારસેના વગર સરકારી પ્રજામાં ગણવામાં આવે છે કે નહિ. બન આમ હોત તો તેથી હિંદુસ્તાનમાં વગર તેને અપમાન મળે છે. જાણીથી હિંદીઓને કામ પડતા લાજા એ કલમમાંથી પડતો મુકવામાં આવે નહિ ત્યાં મુશીબી કલમ સરકાર બહાલ રાખશે કે નહિ. એવા સર હેનરી કોટનેના સવાલનો જવાબ આપતાં મી. મોરલીએ કહ્યું કે હિંદ સરકારની માગણીથી લોર્ડ કોલેસીયને મજબુર લાગ પડતો મુકવા માટે નાતાલ સરકાર ને આમલ કરવો છે. અને આશા રાખવામાં આવે છે કે હિંદુસ્તાનની સરકારની માગણી મુજબ સુધારો થશે.

'કુલી' શબ્દપર ટીકા.

લક્ષિણ આફ્રિકામાં કુલી ના રંગે એક સાધારણ શબ્દ તરીકે વાપરવામાં આવે છે. અને ગમે તે દરજ્જાના બધા એકસમાન હોય તે કુલીએ બેજવામાં આવે છે તેથી નાતાલ મ્યુનીસિપલ કોર્પોરેશન બીલમાં કોલેસીય કુલી શબ્દની બરાબર વ્યાખ્યા કરવી માલમે કે જેથી ફરી મોરમીંટમાં હોય તેના હિંદીઓ અથવા તેમ હલકા આકરી કરતા હોય તેમ જુના મોરમીંટના સિવાય બીજાને કુલીમાં બેજવામાં આવે નહિ. તે માટે સરકાર પગલાં લેશે કે નહિ એવા સર હેનરી કોટને ના સવાલનો જવાબમાં મી. મોરલીએ જણાવ્યું

કે હિંદી સરકારે એ સવાલ ઉઠાવેલ છે અને સેક્રેટરી ઓફ રેવેન્યુ કુદી શબ્દની પાઠ્ય વ્યાખ્યા અનાવવા માટે નાતાલ સરકાર સાથે વખાણ ચલાવે છે.

કરાંચી અંદરની આઆદી અદરે ચર્ચા.

કરાંચી અંદરથી ૧૯૦૧ની સાલમાં જીન સુધીમાં ૧,૮૬,૮૭૩ ટન થઈ નીકાસ થયા હતા, ને પછી આ આંકડામાં ઘટાડો થઈ ૧૯૦૫ની સાલમાં ૧,૭૫,૭૨૮ ટન તથા ૧૯૦૬માં જીન સુધીમાં ૧,૫૫,૮૨૬ ટન થઈ નીકાસ થઈ છે. આ પ્રમાણે વેપાર ઓછો થઈને કરાંચી અંદરની આઆદીમાં ઘટાડો થવાનું મુખ્ય કારણ એ છે કે મોર્થ વેન્ટરન રેટ રેલ્વે ઓછી માટીએ ને તે ઓછી જગે દોડાવે છે. તો તેમાં સુધારા કરવા માટે પગલાં લેવાશે કે કેમ એવા દારૂડ ડેવીસના સવાલનો જવાબ આપતાં મી. મોરલીએ કહ્યું કે અનાવના વેપાર સંબંધ માં તપાસ કરીને ક્યાઓની સંખ્યામાં વધારો કરવામાં આવ્યો હતો અને આ વરસ પણ થવાનો છે.

ટાંસવાલમાં નવા કાયદાનો મુસદ્દો.

જીલમી ધારા.

તા. ૨૨ મી જુલાઈના ટાંસવાલ સરકારી ગેઝેટમાં મી. ડંકને સુચવેલા એશીઆદી કાયદાનો મુસદ્દો બહાર પડી ચુક્યો છે. તેનો મુખતેસર હેવાલ અમે નીચે ટાંકીએ છીએ.

૧ લી કલમથી ૧૮૮૫ નો કાયદો નીચે ખતાવેલા ફરફારથી કાયમ રહે છે.

૨ શબ્દોની વ્યાખ્યા આપી છે.

૩ ટાંસવાલમાં કાયદેસર વસનાર દરેક એશીઆદી રજીસ્ટર થયું. તેની ધી કંઈ નહિ બેસે.

નીચે જણાવેલા એશીઆના માણુ સો તે ટાંસવાલમાં કાયદેસર રહે છે એમ જાણવું.

(અ) જે એશીઆના માણુસ ને પરમીટના કાગળ મુજબ પરમીટ મળી હોય તેવા માણુસ. (જેઓને જીલ્લાની પરમીટ મળી હોય તેના આમાં સમાવે નથી થતો.)

(બ) જે એશીઆદી ૧૯૦૨ ના મે માસની ૩૧ મી તારીખે ટાંસવાલ અથવા ઓરેન્જ રિવર કોલોનીમાં હોય તે.

(ક) જેનો જન્મ ૧૯૦૨ ના મેની ૩૧ મી તારીખે અથવા ત્યાર બાદ થયો હોય તે.

૪ ૧૯૦૫ ના વનવારીની પેલી તારીખ પહેલાં અથવા તો લેફ્ટેનન્ટ ગવર્નર જે તારીખ મીમે તે તારીખ પહેલાં ટાંસવાલમાં આ કાયદો પાસ થવાને દરેક રહેનાર દરેક એશીઆદી રજીસ્ટર થવાની અરજી કરવી.

દરેક એશીઆદી કે જે આ કાયદાની રૂએ રજીસ્ટર ન થયો હોય તો તેણે ટાંસવાલ ની હદમાં દાખલ થવા બાદ બાદ દિવસની અંદર રજીસ્ટર થવાની અરજી કરવી. પણ જે એશીઆદી આ વરસની અંદરની ઉમરનો હોય તેણે અરજી કરવાની જરૂર નથી. અને જે આ વરસની ઉપર ને સોળ વરસની અંદર હોય તેવા એશીઆદીની વતી તેના વાલીએ અરજી કરવી. અથવા તો તેણે પોતે સોળ વરસ બાદ એક માટીનાની અંદર અરજી કરવી.

૫ રજીસ્ટરે આવી અરજી નાપાસની ને ને અરજી બાદ રાખે તો રજીસ્ટરનું સર્ટીફિકેટ આપવું. જે રજીસ્ટરને રજીસ્ટર આવી તો તે અરજી કાઢી નાખી શકે છે. જે તે પ્રમાણે અરજી કાઢી નાખે તો રજીસ્ટરને અરજીદાર ઉપર નોટીસ મોકલવી અને તે નોટીસની નકલ માઈસ્ટ્રીની ઓફિસના બારણા ઉપર મોકાડવી. ત્યાર બાદ બાદ દિવસની અંદર અરજીદાર ઉપર કામ ચાલશે અને માઈસ્ટ્રી તેવા માણુસને કોલોની છોડવાનો હુકમ કરી શકે છે. અથવા તો તેને રજીસ્ટરનો હક છે એમ સુકરર કરી શકે છે. આ પ્રમાણે શરતો કર્યા છતાં પરમીટ વિના દાખલ થવા બાબતનો કેસ દરેક એશીઆદી ઉપર ચાલી શકે છે.

૬ જે એશીઆદી આ વરસની ઉમર ની અંદરના બાળકનો વાલી હોય તેણે તે બાળકનું નામ કામ નિલાની વગેરે પોતાની અરજીમાં અનાવવા અને ત્યારે જો બાળક આ વરસનું થાય એટલે તેની વતી તેણે રજીસ્ટર કરવા ની અરજી કરવી. જે બાળક કોલોની જગ્યામાં જન્મે તેને સાફ પણ આ વરસ પછી એક વરસની અંદર તેના વાલીએ અરજી કરવી. જે વાલી ઉપર મુજબ અરજી ન કરે તો બાળક સોળ વરસની ઉમરે પહોંચ્યા બાદ એક માસની અંદર અરજી કરવી.

૭ જે આ વરસની અંદરના બાળકની મોંઘ કપાંચ ન થઈ હોય તો પણ આ વરસ મહત્તમ પછી તો તે બાળકને સાફ અરજી તેના વાલીએ કરવી અથવા વાલી ન કરે તો બાળક સોળ

વરસ પુરા થયા બાદ કરવી.

૮ જે માણુસે પોતાને સાફ વાલી તરિકે બાળક સાફ ઉપર મુજબ અરજી નહિ કરી હોય તેનો સો પાંચ સુધીનો દંડ અથવા ત્રણ માસની કેદની સજા થશે.

સોળ વરસની ઉપરનો દરેક એશીઆદી જે પોતાનું રજીસ્ટર ન અનાવી શકે તો તેને વગર વારંદ પકડવામાં આવશે અને તેની ઉપર કામ ચાલી તેને કેસ પાર થવાનો હુકમ કરવામાં આવશે.

૯ દરેક એશીઆદી જેની પાસે માણુસી કરવામાં આવે તેણે પોતાનું રજીસ્ટર નથા તે રજીસ્ટર તેનું છે એવી ખાતરી કરી આપવા વિધેયારા મુજબ જવાબ આપવા બંધાએ છે.

૧૦ ઉપર મુજબ નિદેશના રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ તે પરમીટ બદલ માણુસ.

૧૧ જે કોઈ માણુસના હાથમાં પાસના માણુસનું રજીસ્ટર આવશે તે માણુસ તે રજીસ્ટર પોસ્ટ મારકેતે રજીસ્ટરને મોકલશે અને નહિ મોકલે તો તેનો પા. ૫૦ દંડ થશે અથવા તો તેને એક માસની જેલ મળશે.

૧૨ જે કોઈ પણ માણુસનું સર્ટીફિકેટ ખોવાઈ જાય તો તેને ધારા મુજબ અરજી કરવાથી લઈ પાંચ શીલ્ડિમ ની ધી આપવાથી તેની ખરી નકલ આપવામાં આવશે.

૧૩ લેફ્ટેનન્ટ ગવર્નર સુકરર કરે તે તારીખ પછી કોઈ પણ એશીઆદી ને તેનું રજીસ્ટર અનાવ્યા શિવાય વેપારનું લાઈસેન્સ નહિ આપવામાં આવે.

૧૪ ત્યારે કોઈ એશીઆદીની ઉમર જાણત વાંધો હો ત્યારે જે એકસ રિને તેની સામે પુરાવા નહિ આપી શકાય તો રજીસ્ટરને જે ઉમર કરાવે તે એકસ છે એમ દરશે.

૧૫ રજીસ્ટ્રેશન જાણત જે એશીઆદી કર્યા પછી તેની ઉપર સ્ટાંપની જરૂર નહિ પડે.

૧૬ દરેક એશીઆદી જે રજીસ્ટ્રેશનની અંદરમાં કોઈ પણ ખાતું લખશે. અથવા તો બીજા કોઈને ખાતું લખે તેને જાણત આપશે. અથવા બીજા સર્ટીફિકેટ ઘડશે. અથવા બીજા કોઈ નું સર્ટીફિકેટ લખશે. અથવા બીજા કોઈની પાસે પારકનું સર્ટીફિકેટ લખશે વગેરે તેનો વધારેમાં વધારે પાંચસો પાંચ દંડ થશે. અથવા તો એ વરસની જેલ મળશે.

૧૭ આ કવચથી મુક્તની પરમીટ આપ
વાની સત્તા સરકારને મળે છે, અને
મુક્તની પરમીટ મળી હોય તેવા
માણસને લેફ્ટેનન્ટ ગવર્નરની મરજી
પ્રમાણે શરૂ પીવાની છૂટ મળી રહી છે.
૧૮ લેફ્ટેનન્ટ ગવર્નરને રજીસ્ટર રાખવાં
અરજીઓ કેવા રૂપમાં ધરાવી, તેમાં
શું શું સમાવવું, જેને પેપારની ત્રાસ
નોંસ બેલી હોય તેને કેવી બતની
અરજ કરવી વગેરે બાબત ધાર
ધરાવાની સત્તા મળે છે.

૧૬ દરેકના જોશિઆદીક ઉપરની કાલ
પણ કલમના બધે દરેકે એ તેનો એ
પૌક મુખી દેક બસો, ગામવા ગામ
મલિના મુખીની જંગ મુખી.

२४ आ इत्यभये श्रीनारयणं आहं शब्देन
हायस्मिन्देहेतुं नशी आपत्ती.

૨૧ ૧૯૮૫ ના કાયદા પહેલાં જેણે જમીન ખરીદેલી હોય તે માણસના વારસા તે જમીન સામી સકે છે, અને મરણ પછે તે જમીન કામને સારું એવી રીતે નામ ઉપર જમીન રહી શકે છે, પણ તે એવી સરતે કે તેના કામ અર્થે ઉપયોગ ન કરી શકે, અને તે જમીનની ઉપર પાછરી પ્રધાન કે સંવચન સીસા જમીન કામ ન રહી શકે.

સ્થાનીક સરકારને જે ચરણ કરી છે તેનો
હેવાલ નીચે પ્રમાણે છે.

પ્રમુખ મી. અમદુલ સતી લખે છે કે
હિંદીશ ક્ષીરના એસોસીએશનની વતી ૧૯૨૨
રમી ઓગસ્ટના મેસેટમાં બહાર પડેલ
હિંદી સામેના ખીત્ર વાચન નજીવાપુરવડ
વાળા ઉપાધ્યક્ષે, ભારી સજાના મન પ્રમાણે
એ ખીત્રથી હિંદી શ્રમની લાગણી અત્યંત
દુખાશે. અને તેને એટલી ધમક પહોંચાશે કે
તેનું પરિણામ નું ફરી શકેના નથી. હિંદીશ
સનાથી શ્રીરમિએ એ પેલાં વાચન તથા મી.
જીટલકરના અને ટ્રેડ યીઝનરના અનાસૂથી
ને ઉત્તરું છે. એ ખીત્રથી દરોસવાલના
હિંદીને કંઈ મળતું નથી. અને તેની પાસે
કે તેમાંથી કાંઈ કાઢે છે. અને તે એવા
રીતે કે દરોસવાલમાં વસતા હિંદીનું મોટું
અપમાન થાય છે. આમ ખીત્રનો હેતુ જે
હિંદીઓ પરમીટ વીના આગ્રા હોય તેઓને
શ્રી મુકામે હોય તે હાલ હિંદીઓની
પાસે જે દસ્તાવેજ છે તે તપાસવાથી પાર
પડી શકે છે. આમ દરવાથી હિંદીની
લાગણી દુઃખાશે તથા, અને તથા ખીત્રથી
થનારું મોટું ખરચા ખચી જશે. ભારી
સલાહ જરૂરે આંશિક ખાધા વીના કદી
કરે છે કે નીચાપરથી અને તપાસ. માથુસો
ની ઉપર જેવાવર માથુસોની મના ફરી છે
તે આ ખીત્ર ખતાવે છે. અને એમ પણ
ખતાવે છે કે ને સત્તા થાનું જેવથી અને
તપાસ માથુસોની દરદાર રાખવા વીના વાન
વાળી છે. આમ કહેવાથી અને વચાદે
મનું ખેડીએ ખીએ એમ કાઢ મળ્યું તે
ખમારે કહેવાનું કે જે હિંદીઓએ આ ખીત્ર
વાનપુરવડ વાંચનું છે તેઓને એ ખરેખર
જ છે. એ ખીત્રમાંના ફેટલીક ખામીઓ
નીને જણાવી જાઉં છું.

(૧). જીજી કલમથી ૧૮૮૫ના કાયદા
માં એશીઆટીક એ સંસ્થાની વ્યાખ્યા નવા
ગ્રામમાં કાયમ સંખી છે, ૧૮૮૫ના કાયદા
ની વ્યાખ્યા તે જોડી અને અભિપ્રાયો
સમમાન કરવારી છે કેમકે તે વ્યાખ્યા
માણે એશીઆટીકમાં કુલી, તુરસ્તાનના
મુસલમાન તથા મરાઠા લોકોનો સમાવે
કાય છે, આવી વ્યાખ્યાથી એશીઆટીકનું
સમાવે આવે છે, કેમકે તેમાં કુલી સંસ્થા
માર્ફી અથા એશીઆના માણુઓને 'કુલી'
છે. કદાચ છે. એ વ્યાખ્યા જુદી છે
કેમકે આ સંસ્થાની અંદર આરબ લોક અને
તુરસ્તાનના મુસલમાનો જરૂરેજ તેમાં
સમે છે, એ વ્યાખ્યાથી મરાઠા લોકોની
પર નિરવગત છે. કાય છે, કેમકે મરાઠા
લોકો હવે કુલી કદી ફક્ત ૧૮૮૫ના
કાયદાની અંતર કુલી, મરાઠા એક કેવળ

અનની સાથે વેપારમાં દરીદ્રાઈ ધરનારા
હિંદીની માફક ગણાતા નથી.

(૨). બીજી કોનાનીમાં વસતા હિંદી
ઓને અસંખ્ય દોષદોષો બોધવામાં આવે છે.
અને તેઓ ટરાંસવાસના જુના રહીશ છે,
પણ તેઓ ખાસ તરીકે દૂધી તેલોની સ્થિતિ
જેટલી કોટી અને અનિશ્ચય હાલ છે તેવી
જ રહે છે.

(૨). કેવળના લેખીલકન રૂઢિને રજતર
કર્ણુ છે તે તેના અર્થા અલગ આ પીઝ
ગણે છે. આને વ્યવસ્થાપન વિષયક કેવળના
દ્રવિયે રજતર કર્ણુ ને દિહી કામની સાથે
મસલતથી કરેલું અને કાઢે પીઝનરની અલગ
મજાને આવડારે અલગ અલગ મસાલથી દિહી
કામે કરી રજતરના કમુક કરી પીઝના અર્થ
રચે. કાપડા પ્રમાણે તેમ કરવા દિહી કામ
અધાયેલી ન હતી. આ વાનવચણ કામની
અને તેના પીઝ કામે દિહી કામે કર્યા છે
તેની તોથ આ પીઝ વચણે તેના નથી.

(૪). પરમીટના કાયદાનીદ્વેષે કેટલીક ભારીઓ વિદી કામને રહેલી છે તે પશુ આ બીજવી યાંચ થાય છે. સરકાર જાણે છે કે એક માહિત્યકના સ્વકાશ પ્રમાણે જે વિદીની પાસે પુરાણું હોય રહ્યું હોય તેવો ને વિદી વચર પરમીટથી રજીસ્ટ્રાશનમાં રજી કરે છે. રહ્યું કામથી આ પરીણામ નામુદ થાય છે.

(૧૫) ગઢડપના કાવચડાનીરૂપે તેમજ સુધીય કાવચડના કાવચ મુલત્ય મલક રૂપ વરવ ની કિપરના મુદ્દાને લેવારોને જ્ઞાતી રક્ષેસ પાઠમાં રીંદના હોય તેને ગઢડરૂપે કાવચ પડે છે. તથા ખીરથી જ્ઞાત રસભરી કિપરની કિગરના કોઈએ બાઈરી અને મદદ નથા રૂપે તે રક્ષકરૂપે કાવચ પડશે. તે આ પ્રમાણે મારી એસોરીએશનની કાવચી ખરી હોય તેથી વિંદી રૂપે જાતને અમારી કામના રીવાજ પ્રમાણે મેલુડું અમાન કાલે. અને અમારી કામ મેલુડેરે પરસ થયાં જે કાચણી મુલત્ય રીંદ પડી રહી છે તે કાચણી મુલત્ય મલુડી થઈ જશે. આ રક્ષકેશનના કાવચ રીંદે વિંદી કામ જાણે મુલદેશર હોય વિંદે એસ રસે. મારી એસોરીએશનની મલુ પ્રમાણે જ્ઞાત કાવચે કાવચ ખીરના રીંદીયા મુલત્યમાં નથી.

[illegible]

(१७) मन्त्रालय द्वारा प्रमाणित कि किर्लोस्कर
कंपनी लिमिटेड को १९७०-७१ में २०.०० करोड़ रुपये
की लागत पर मन्त्रालय द्वारा दी गई १००० किलो
ग्राम सोडियम की निम्नलिखित मात्रा में
की निम्नलिखित निम्नलिखित मात्रा में

ਘੁਮਰ ਪਤੋਲ

ଦେହାନ୍ତେ'ମର୍ତ୍ତ୍ୟ

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋਗੇ, ਤਾਂ

(अमरासि पास भगवत्पत्नी तरुश्री.)

71, 24-6-08

શ્રી. હંદને લાખજી ક્યું હતું તે પ્રમાણે
નવું બીજ ત્રાખજ યદ્યુ ક્યું છે તે બીજને
નરજીમો ક્યું આ કાગળની સાથે મોકલ
હું. અત્યારે ખરેખરી જડત લેવાની
છે. જે તેમાં એકરકરી અથવા મદદન થશે
તો દરોસવાતમાં હિંદીની દશા બહુ માઠી
થવાતો લાખજ, લાખજ એવો છે કે
પુરતી જડત લેવામાં આવશે. શ્રીદીશ હંદની
અન એકોરકરીએશનની કમીરી મઠ કાલે
મળી હતી; અને બીજ પછુ મઠ કાલેજ
બહાર પડ્યું. એકોરકરીએશનની શ્રીદીશમાં
હમીદીઆ હસકામી મોસાપદીના મેખરો
લાગર થયા હતા. અને એવો દરાન થયો કે
પુરેપુરી જડત લેવા. અત્યંત મરકારને
અરજ કરવી તેમજ લેઝરલેડીજ કંફેસીકને
અરજ કરવી. બાંન બીકાપદ તાર એકરકરી.

એવો એક દિવસ તરીકે જે પોતાની આગર
ની મરજ હોય ત્યાં આ પ્રમાણે પરવાનગી
માગે.

કેપરના દાખલા ઉપરના બીજા દાખલા
આપી શકાય છે. પણ એની જરૂર
નથી. મારી એક્સપેરિમેન્ટ નક્કી પૂરવડ
જણાવે છે કે રૂઝા દાખલા જે હકો આપ
વાનો હક હો છે તેને જાહેર નથી માનવ.
જો સરકાર એક બીટીના સમયનો પાનનો
વરસે એકાદ પોતાની ફરજ પાળવવા
માંગતા હોય તો તેથી કંઈ આપી કામને
સાધવ થતી નથી. માત્ર એક વીગેના કામને
સાફ જાળીન આપવાની છુટ પીગેના દાખલા
ની જરૂર નથી. કેમકે લાઇ કાર્ટે કુરાબુ
છે કે જરૂરના કાપદાની રૂએ બરમ સંખ્યાથી
કામને સાફ જાળીનની માત્રીની જોગવાઈમાં
પાવ નથી. કોસપોન્ટરીયલ ગવર્નમેંટ થોડી
કુટમ્બા યશે મારી એક્સપેરિમેન્ટ એક
પાસ કરે તે કે જે સરકારનો ઇશ્વરો આદલ
મનસાક આપવાનો ન હોય તો સરકારને
લાજમ છે કે લાજ તરત કંઈ કેરકાર નહિ
કરતાં પણ કે મરીમપોન્ટરીયલ ગવર્નમેંટને
સોંપવું નહિ. જો સરકારની સાથે મસલત
કરી જે કંઈ થવાનું હશે તે થઈ રહેશે.

देवांगीआमि.

કચેરિયાનું કૅપની ખાસ મુસાફર.

મુશાફફતને મેઠવી ખડલી કાઢમારી.

(ਅਮਰਿਕਾ ਅਤੇ ਅਮਰਿਕਾ ਦੀ ਚਰਚਾ.)

अभिप्राये वा २२. ४. ५

કેવળ માનવોમાં જ જન્મ લેવાનો શરૂઆતનો
 માં ઉત્તર ભુમિ. સાંજથી તે જગ્યાની મુક્ત
 ના જેવો સાથે એક સાંજે તે જગ્યામાં
 ની. જગ્યામાં દરેક જગ્યામાં જગ્યામાં
 રીસ એટલે જીવન છે તે જગ્યામાં જગ્યામાં
 રેલવે નદીના કિનારે કિનારે જાતે જ. સહેલ
 જોડતી જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં છે. જગ્યામાં
 જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં
 જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં
 ની જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં
 પદ છે. નદીની કિનારે જગ્યામાં જગ્યામાં
 મોટા પદાર્થો પદાર્થો જગ્યામાં જગ્યામાં
 ના સહ જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં
 છે જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં
 ની સીમામાં જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં
 જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં
 જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં
 જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં જગ્યામાં

પાડું. રેન તો ચાલતી ચઢ. હું એકે
રવે. આસપાસ ફાઘ માણસ નજરે ચ-
નહો. ત્યાં કોઈએ કાંપ તો એવામાં
આવતો નહોતો. એતરફ નજર કરતાં દુર
એક ફરાર ઉપર ઝૂંપડા જેવું જણાયું. અર્થ
તેનાપર એક પોરદુગીઝ વાવડો હતો હતો.
તે નરક વળે. અને રસ્તે કાપડા લાગે.
અહીં કંઈ સડક નહોતી, માત્ર એક સાંકડી
કેડી હતી. આ કેડીની ખેતે આબુએ માથોડા
માથોડા જેટલું હંચું ઘામ ઉમેલું. હંચું.
ફરારીને મથાળે પહોંચતાં હું એક વાડ
આગળ આવી પહોંચ્યો. તેને ફરતી કાંડાવાળા
નારતી વાડ હતી આનો દેખાવ ઘેર જાંચવા
ના વાડા જેવો કારતો હતો. આવા વાડામાં
નનદુરસ્તી સાચવનારે મુકામ (કપારનકાઈન
કેપ) આણું નામ ઘડતે મનુષ્યને પૂરવામાં
આવે છે ! આનો દેવાળે આમ તેમ હત્યા
કરતો હતો. ત્યાં ન મળે રમવાળા કે ન મળે
પોલીસ. રત્નની વાટ જોયો વગર હું તો
મંદર દાખલ થયો થોડેક જતાં એક પોરદુ
ગીઝ પોલીસ સામો મળ્યો. કોને નકાલમાં
કેડા મુસ્લિમોને મળવાની થારી નહોતી
જે એવું અનુમાન કરી તે મને આંદર લઈ
ગો. અહીં જાણપણું નોંધ્યે કે દક્ષિણ
દક્ષિણના તેના ખીન ગોરા લાલઓ
તાં પોરદુગીઝ પોલીસ વધારે સંબંધતા
ગો છે. ત્યાંના નમારા કોલોનીઅલ ગોરા
હોને 'કુલી' કે આવી કહે છે, ત્યારે પોર
ગીઝ પોલીસ એહોર, પેટન અથવા જેટ
કેડે કે સાહેબ. શેડ કે સફેદરથ એવા
મથી બોલાવે છે. આ કેવો મુકામયો !

अपराधी स्थिति.

[illegible]

ને દરે તો બહુ મનના મહાન મળી રહે
છે. આટલું કાળ તો હવે બહાર આવ્યા
આવી રીતે મોકલે મુંડામાં આરે છે એવો
પોરુમીઝ ગમતો મારે કાળ નાનાની
ભરેલું ગમ્યા.

આવશ્યક થીવડની તકલીફ.

૩૦. ધોડાને સહેરમાંથી તેમના સગા તરફથી
 સંકડી, દિવસમાં એક વખત ખાવાનું પહોંચાવવામાં
 ધોડા આવતું. ખાતે દેવતાઃ માણસને ખોરાકનો
 હવું. સામાન મોકલત્યામાં આવતો. જે તેઓ દ્વારે
 પાયા પકાવતા. પણ રાંધવા વાસને એમાં નહોતું,
 રાજા તેમ સુએ પણ નહોતો. એક જાક તમે વધુ
 ધવા પથરાઓ મુકવાથી મુકવું કામ રાત્રી: આતા
 કામાં પર કાક લોક રાંધી ખાતા. તેમાંના એક
 ધન જાણુને ખોરાક વિના એક રાંધણુ ચક્ર હતી.
 કામાં મામમાં તેને કાક સગો નહોતો, તેમજ
 ક્યા ખીસામાં પેસા પણ નહોતા. તેના સાથીઓ
 મળે તેને ખાવાનું આપે ત્યારે ન ખાય. તેની
 તે પાસે જે કંઈ હતું તે સમજારની થી વગરે
 રક માં વગરાઈ જતું. વળી એક ગાવન માણસ
 માં પાંચ પેસા પાસે પેસા આ પાસે આવતો
 જ નહોતું. મળતું. પરંતુમાં એક કુકન કે સ્ત્રોર
 મધ દેવા હતી. એક માનવ કેર મકામાંમાં એક
 જાણુ સ્ત્રોર હતો. પણ જે કાકરાને આવવા જવાની
 યો રજે પછે રત્ન આપી હતી તે યોડી સમજાર
 તા નરિ અને તેથી શું લેવું કે શું લેવું. તેની
 રા સમજણ પડે નહિ. એક વખત તે કાકરી
 ર મોખા અને મીઠાસ ઉપાડી લાવ્યો. જ
 દ માણસે કંઈનીમાં આણું અનાજ આણું
 મા નહોતું. તેને આ ખોરાક ન લાવવાથી પડી
 રહેલા જાતનું ભરેલું કામ મને લેવાનું
 અજાણ વાસને પણ પુરી પેમાન જે. એક
 શીર્ષાગિના બાગના અમણા પદ્મના તેને તે
 ર તે ઉપરાંત એક શીર્ષાગિ ખાતે અજાણ
 કાડી આપનાર કાકરો મળે તે નો શુદ્ધો!
 આ લોકોને રાતે પાવનું પાણી કુબર
 ની તમેડી નીચે એક કુવામાંથી લાવવામાં
 આવે છે. તે કુવો રાડાની બહાર હોવાથી
 લોકોને જતને જમ પાણી લાવવાની છુદ
 નથી. એક કાકરો દિવસમાં જે વખત
 પાણી લાવે અને આ લોકમાં કાળે પડતું
 રહેથી આપે અમરાનું પાણી તેને લાવ
 તેટલા વાસને યોડી રાંધે માનવે ખાવેલા
 છે. પણ વરસાદ ન હોવાથી તેમાં પાણીના
 ખડિ મળે નરિ.

કેવી સમસ્યા ઊભી થાય ?
 જો કે જગ્યા આરી છે, દેખાવ રમણીય
 છે ને હસા નનદુરદત છે, પણ આ પાથન
 કરતું શું ? જગ્યા સાદસદ પાલી નથી.
 સરકારને દેખાઈ છે : મકાન સુધી નહીં
 પાંચવાળી જગ્યા છે, પાંચની મંદિરની માસ
 નિર્માણ કાપી ભયજા પાળી ન'પાવતું કોઈએ

କିଂ ଉଦୟତଃ ଶିଖରା ?

એ કે જગ્યા સારી છે, દેખાવ રમણીય
છે ને હસા નનહુરત છે, પણ આ પાથન
કરતું શું ? જગ્યા સારસદે દેખાતી નથી.
સરકારને દેખાતી છે. મકાન સુધી રંગના
ખાંચવાળી વસ્ત્ર છે. આમની કાંદરથી સાસ
નિશીર કાપી ભયજા બાળી ન'ખાવતું કોઈકને

સાધના પશુકર્ષણે તરફથી ધમ્મલા દરણે ઉપર સુધી કરવામાં આવી છે. આ કારણે સરકારી ગેલેરિમાં આવતો વાણીજીવન પાસે પડે.

आ नरा सेक्शनमा भइने अपराधमाटे पार्थ तत्कालमा तारा प्रयोगमा ल्याउनु छे. आ छिपर मेपरे गीन इन्डि एन्डोमन्ट छे हे सेक्शनमा सयता तौ पल्लु नभानुम नई थयो तेउतामा तौ आ नरा सेक्शनमा आइरा अधा हिंदीओमे भइने अपराध पल्लु राउ क्यो छे. आ हिंदीओमे पल्लुपुनर मां आव्युं छे हे सरकार अथवा तौ खुनी शीपासीटी आ नरा भइने माटे फाइल बनल नुं कंभनसेशन आपरा पधानी नई.

એક પ્રાચીન વ્યાજમી જવાબ.

પેલેટરૂમ અલેટમાં દિલ્લી નિંદા
કરવાના હેતુથી જે, જે, હાલથી નામના
મોડ મોડાએ એક કાચા કાચા
કાચાના જવાબમાં મી. અમરજી
મોડ જવાબ આપેલો છે. જે બાદ કાચા
અને નીચે આપીએ છીએ.

હાલની અલ રહુલ આવતી નખતે એવું
ભાવ્યું કરવામાં આવ્યું હતું કે "દેશના
ખેડુતનો પૈસો દેશમાં રહેવા થા, આ આવત
માં હું જણાવું છું" કે પૈસા દેશમાં રાખવા
માટે "કુશી વેપારીઓને ખેડુતોએ આશ્રય
આપવા ન જોઈએ તથા જે લોકો આપના
રોગ તેને અટકાવવા જોઈએ, કારણ કે જે
ગેરા વેપારી પાસેથી માલ લેવામાં આવે તે
પૈસો દેશમાં રહે છે, તે દિંદી તે પાતાની
કમાણી પરદેશ રવાના કરે છે, જે ગેરા
વેપારીને ખેડુલ આશ્રય ન આપે તે ગેરા
હાલની અલ રહુલ અને એવાં સમાવત
તાં કે જેને દેવી રીતે મદદ કરી શકે? આવાં
ખાતાને કેહા હવેરા "દેવી" માન્ય રહે છે."

મી. અમ્મદુલ સદ્દીખાને રાખેલો જવાબ.

[illegible][illegible]

અધુરાસની વાત એ છે કે તારામાં તે
આવતાં દિંદીઓના આંટા પાડેલા નાવવામાં
આવે છે. કાંઈ જાતના તહેર કામમાં દિંદી
ને ભાગ લેવા દેવો નહિ એવી રજાવડ
સોસાગરીએ પોતાના પ્રદર્શનમાં દિંદીએ
માટે પાર જાયે રૂની દીધાં છે. મન કાંઈ
સાંભળના આપણા સહેરી રજાઓ (જેમાં
ગી. હારટલી આવી ગય છે) દિંદીને પારક
માં પણ મેલવા ને નહિ. તો પછી દીંદી પેના
અદાર રજા નવ છે એમ જાણે દિંદીને
પેનાવવા સા માટે દિંદીએ પેનાનો પેના
આવ્યાં હશે તેવો. ગી. હારટલીને પેનાં એ
સાંભળે પેનાં દિંદીએ કોઈ એ પેનાવ
નવે. ગી. હારટલીએ પેનાં એ કોઈ પેના
ક્યારે આંટા આંટા અને દિંદીએ ના પડી
તે મને કહેશે. આવી રીતે દિંદીને પેનાવવા
નું કાનજી મને તો એમ નવું છે કે આવી
રીતે લોકોની આગળ નવાં ને ત્યાં દિંદીને
આંટા દેતો તરફ તો ગોરા પેનારીએ આંટો
મીચીને મને લેશ્શેરીય કાંઈતરીયમાં
જેસાડી દેશે. કુચી કહેનારાઓને દિંદી કન
દેતા નથી તેવીજ રીતે આ ગી. હારટલીની
સાથે પણ દેટો કરવા દિંદી પેનારીએ
નવરા બેસી રહ્યાં નથી. દિંદી તરફ તેવી
વરતણું કે પતાવવામાં આવશે તેવી રીતે
દિંદીએ તમારા તરફ વરતશે. તેમને તમારી
લવાઈ નથી જોઈતી. જે પાનળી પાનળી
તેવીજ માગણી તેઓ કરે છે.

गोपबन्धुनन्दनस्य पुत्रः

[illegible]

તેને તે અણી કુઝાવવાનો તો તેમને
જાણે નહીં જાણતો હોયો. મારકેટમાં ફેર
કાઢે જાતો પકેલિની આમ જોવા પામી જાય છે.
તેમના મારકેટ જાણનારો પાસે પાતી ગરર છે.
આ જાણવામાં સત્યાગ્રહીએ પૂરતું ધ્યાન
જતાવી લેવી જોઈએ એવું અવગણીને અવગણવું
નિમિત્તે. રાકેટ કાઢેનારોને જાદુ તો હશે
તે મિલકત પામત ત્યારે દિલ્લીએને પણ વચમાં
અવગણી જતા ત્યારે તેઓ આ મારકેટનો
ફાયદો જન માટે થયા હતા અને તેથી
કરી મારકેટની આવકમાં મોટી ખાટ માણુમ
પડી હતી. આમ ત્યારે ખાટ જણાઈ ત્યારે
સમજીતી ધિર આગ્યા હતા.

હિંદોએની નકલો.

ડરખત કિસ્મતો વિવિધિઓને જે મૃતીયતો
 પેદાશ પો જે તેના દાખવાયે થયા શનીવાર
 ના સરકારીમાં એક રાખા બપોય છે,
 પાનપર જમવા જે કે મયા તરંબર માસ
 માં એક વિવિધે કાશોનીમાં દાખલ થયાની
 અરક રીની નથી. તેમ જમવાનું નવું કે નુ
 અગાડી નાનાકમાં રહેતા, દેશ જતી વખતે
 કામીસાકાઝ મરડીપીશ્વર લેતાં મુખી મણે છું.
 આ ઉપરથી તેને "પીકીરીંગ પાસ" લાઇ કિન
 રવા દેવામાં આવ્યો. આ પાસના તેજે પાંડ
 ૧૦ તપાસ આગતા સુધી અનામન રકમ
 નરીક ભવો. અને તપાસ શરૂ થઇ. ગ્રાંયા
 વખત સુધી તપાસ આતી, પરંતુ શરૂ રીતે
 આગે આગ્યે નહિ. બોગ કોંગે એવું ગમ્યુ
 કે તે વિવિધી તપીયત નરસ રહેતી હોવાથી
 તપાસના રિપતિ અસ્થિર કોવાથી દેશ જતું
 પડ્યું. અનામનના પછાસ પાછા માગનાં
 તેને જવાવવામાં આવ્યુ કે તે પાસની મુદત
 ઉપરાંત નેવે દેવાની તેના પછાસ પાછા
 નાનાકમાં રહેતા વિવિધિઓને આ સિવાય
 માં નહિ. તેના સુવંદરીયા તરે છે.

ଶ୍ରୀମଦ୍ ବିଷ୍ଣୁ.

દશાહીયા કો-લક જેલવ દમાસકસથી
 જેલવ મળી પાકન નો પાકન નાની સ્ટેશન
 મુશી દેનવી ગાયના સર થયેલી છે. દમાસ
 કસથી પગલાન નાની પાકન દમા જ કસન
 થી દમાસ મુશી રાત્રે થઈ મઈ છે. દમાસ
 જેલવ કસન પથરથી મુશીનાન પનાવકામી
 આપનાં છે. દમાસ મળે પગલાન પને આવેલા
 જેલવ નાનાન જેલવ નાની મેક પડસ દમા
 જેલવ જેલવ જેલવી થઈ જાયે આ પાકન
 જેલવ થયાં છે સ્ત્રી સુખ અને દિલથી પગલાન
 જેલવ જ્યાં દમાસ જેલવ મળી થયે.

ફરના તાર સમાચાર.

ફરનાની સરકારે સ્થાનિક ઉદ્યોગના ઉત્તેજન પાછળ ૧૯૦૫-૦૬ના વર્ષમાં કુલ ખર્ચ ૪,૮૦,૧૫૫ ની મદદ કરી હતી.

યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ મેચફેક્ટ અને વપાન વચ્ચે જે કાલકરાર થયા છે તે ઉપરથી જણાય છે કે વપાન ફુનીઆમાં સુધી સસ્તી દીવાલથી થવાની શક્યતા. ખાસ કરીને મેન યોનાના દીવાલથીના કારખાનાઓ વપાન કાંઈ જવાની સુવચના કરવામાં આવી છે.

ફુનાના પ્રાંતમાં બળાં થયો છે. તેથી ત્યાંની સરકારે અમેરીકન સરકાર પાસેથી મદદમાં આઠ તોપખાનાની ફરડીઓ વારને માગણી કરી છે જે વડે બળવાખોર પર ભારે ચલાવી તેમને કાબુમાં લેવામાં આવશે. બળવાખોરોએ સેન્ટ જુઆનની રેલવે કચળે કરી છે.

હાવાનાનો એક તાર જણાવે છે કે ત્યાંની સરકારે એક અંગરેજ મેજરની સરકારી નીચે અંગરેજ, જરમન અને અમેરીકનોની એક ફરડી ઉભી કરી છે. ફુનાના પ્રમુખની ૧૮ વરસની દીકરી આ કચરની સાથે "નર્સ" તરીકે જોડાય છે.

ધરતીકંપની આફતમાં સપડાયેલાને મદદ કરવા તાર વિજાપતમાં એક ફંડ ઉઘાડવામાં આવ્યું છે જેમાં મોટી રકમો ભરાઈ ચુકી છે. કુલ પૈડ ૨૩,૦૦૦ ઉપર ફાળો થયો છે. તેમાં હજુ પંચાસે રકમો ભરાશે.

વિજાપતની સાઉથ ઇસ્ટર્ન રેલવે કંપનીના ડાયરેક્ટરોએ વિજાપતમાં આદિજ કેસના સ્ટેશન ઉપરનું બાપક નુકસાનથી જે અકસ્માત થયો હતો તેથી એવન્યુ થીએટરને જે નુકસાન થયું હતું તે બદલ ને થીએટરના માલિક મી. સીરીસોલને પૈડ ૨૦,૦૦૦ ની નુકસાની ભરી આપી છે.

મીસીના ધરતીકંપની આફતમાં જે ત્રાસ થયેક જાન થા બન્યા છે તેમાંના એકમાં જણાવવામાં આવે છે કે જ્યારે નાના મુકા એલ પ્રેસીડન્ટનું મકાન ધરતીકંપથી તારા પામ્યું છે ત્યારે તેની સ્ત્રી અજાતગોથા રસ્તા પર પડી રહી હતી. તે બેસીયે વારસામાં હતી તેને ને એક સેકેમાં તેના કપડો પર હુમલો કરી થોડાંક લેવા રાહ તેના કાન તથા બાજુઓના કાંઈ તાપ્તો દર્શાવે.

આવરકાંડમાં ફરડા પડવાનું જણાવવા માં આવ્યું હતું તે લખ ખોટો થયો છે.

વાલપારીસોમાં ધરતીકંપથી કચરાઈને મરણ પામેલ ૧૫૦૦ લાસ દરમ્યા વગર પડી છે. તેથી ફરડા ફેલાઈ છે અને રોગ પેશ થવાનો સંભવ છે. ચોરી કરનારાને કાબુમાં લેવા મારકીઅલ લો અમલમાં મુકવામાં આવ્યા છે.

અમેરિકાના ઓટારીઆ નામના સંસ્થાન માં કાપ્પાક્ટની એક પાણીમાં ૧૦૦ રત્ન વજનની ધામની એક પાટી મળી આવી છે જેમાંથી ૭૦ રકમ રહ્યું છે.

સાનક્રાનરીટોના અકસ્માત વખતે ત્યાંની ૧૨૦ વીમા કંપનીમાંથી ૩૫ કંપનીએ ૫૫,૦૦૦,૦૦૦ ડોલર પોલીસીવાળાઓને ભરી આપ્યા છે.

ક્રાન્સની દક્ષિણે આવેલ ફુલોન પાસેના જંગલમાં કાચાગિન સળગ્યો હતો જે કારવા ના કામમાં લાગેલા તથા સેલજરો ગળીને મરણ પામ્યા તથા ખીચન છનો પતો નથી. આજ બહુ મોટા વિસ્તારમાં ફેલાયેલી હતી.

એક અમેરિકન શોષ પોળ કરનાર છેક ઉત્તર ધરતીમાં ૧૦૦ માલકોને આંતરે આવેલ એક દાણુપર બાનુનમાં પેસીને જપાને લેતા પાલુ ફરી રત્ન ખેરી જવાથી ત્રાસ ને સહન મુજબની રહી છે.

ફરનામાં એક પાણી વખતે એવું જાણ્યું કરવામાં આવ્યું હતું કે વિજાપતમાં ફરના સંબંધી વખીજ અજાતતા છે તથા અંગ્રેજ રાજદારીઓ કોલોનીઓ સંબંધી ખીચકત જ્ઞાન મેળવના નથી.

અમેરિકામાં અંગ્રેજ શબ્દોની બેડાણી માં ઉચ્ચાર પ્રમાણે રહેલીમ કરવાની યોજનાને પ્રેસીડન્ટ રજકવેટે રોકા આપ્યો છે. જેથી ફરીને અમેરિકામાં અંગ્રેજ શબ્દોની બેડાણીમાં બહુજ ફરફાર થશે.

ફરના એક તારમાં એવું જણાવવામાં આવે છે કે કચરના ઉત્તર ભાગમાં કાંઈ પાણુના છેકરાઓને ઉપાડી જવામાં આવે છે આથી ફરીને તે વાન થતી હોય ત્યાં જોડ એકદમ બેગ થઈ તેજાન અજાત મુંડ છે. એક કાકુદાર પાણુને પાટીમાંથી બેડી કાઢ તે માડ મારવામાં આવ્યો હતો. એક ગોરાન સખન રીતે છત્તે કરવામાં આવી હતી.

વંતળની ટુટ પોલ રીમપર હુમલો કરી ખેડાડીને મારી હતો. આટલી ગંધી કચેરણી થવાનું કારણ એ જણાવવામાં આવે છે કે એ બાળકો પિત્રાયાં હતાં. જે પાછળથી સ્વીસલામત સ્થિતિમાં માનુસ પડ્યા છે.

કેપટાઉનમાં કલર લોથો વસે છે ત્યાં આગળ ગયા રાનીવારે તા. ૨૨મીએ બેલક નામના એક ખુનીને પીટરસન નામના એક ફરીયાની મકાઇ ઓરતનું ખુન કરવા માટે પકડવામાં આવેલ છે. ખુનીની ઉંમર ૨૦ વરસની છે અને બને હાનમ છે. બેલક પીટરસનના ધરતી પાણુની એક દિંદો પેપારીની ફરડાન સુરેતો હતો તે વખતે પાટ રસન ને વપારીની મદદે ગયો. પાછળથી પીટરસનની ઓરતના હૃદયમાં ખંખેર બોંકા પેલું માનુસ પડ્યું. આ ખુન બોલકના હાથથી થયું હોય એમ માનવામાં આવે છે.

સ્વીપીંગ સીકનેસના ફરડમાંથી ઉઘારવા વાનો ઉપાય શોધી કાઢે તેને પાંડોડ ૬૦૦૦ નું ધનામ આપવામાં આવશે એવું ખેડક અમના સબએ જાહેર કર્યું છે.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

પી. એ. એ. ૧૯૭. ફરના. તા. ૨૧-૮-૦૬. આગરોજ સભા પીટરારીઆ સ્ટીટમાં મી. ઓલિવ કાનકુના મકાનમાં મળી હતી. મી. એલિસ કાનકુ તેજા જાણેલા તથા વિજાપત આગોંધાર મી. એલિવ કાનકુ દેવેક તા. ૧૦ મીએ બોલકની મી. એલિવ કાનકુને માનવજ નામનું હતું અને કાપાના કાળા પકડાઓ પાનુ મજકુર મેલાવકામાં મદેક વિજાપત અને વખત પછુ વિપેસ ન હોવાથી કાળાનુ કામ પછુ એજ ન આવ્યો થયું હતું. મી. એલિવ કાનકુ તરફથી સભાને ખુરશી નંબર ૨૫ હમેશને માટે બેઠ તરીકે આપવામાં આવી છે જે માટે સભા તેમને આગ્રહનુ થી આભાર માને છે. ઇશ્વર એમને યક્ષ આપી આવા કાંઈમાં જેવર મદદ કરવા સદાય કરો એવી અમારી વાનગી છે જેવર શાંતીમંત્ર તથા ઇશ્વર પ્રાર્થના ફરી સભા વિસર્જન થતી હતી.

મી. એલિવ કાનકુના માનમાં મળેલ મેળાવકાને ફિલેડે આમને મળેલ છે. પણ જણાવું પાનુ દયાળુ પોતાથી અમારે દિલનીથી સાથે ખીચા અદવાડીયાપર મુજબની સખંબા વડે છે. ઉપરનાજ કારણ સર નાજારી ફોર્ટની નોટીસ અને બીજા દેવકાએક ચરમા પત્રો પછુ મુજબની સખંબા વડે છે.

હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી.

અમારીવારે તા. ૧૯-૮-૦૬ ના રોજ હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીને મેળાવડે મહાદેવ લોકેશનમાં ૧૭ મી સ્ટેડ વાળા ખાસ હેલ્થમાં થયો હતો જેમાં મેમ્બરો શીવાય આશરે ૨૦૦ માણસોએ હાજરી આપી હતી. મી. મી. ગેમ્બલે કામ કરેલાં સેક્રેટરી મી. ફેનરીએ આ મીટીંગને રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો હતો. જે મી. બ્રાહ્મીની દરખાસ્ત અને હાજર અમલદાર કાદરના ટેકાથી નવાજ થતાં ચેરમેન સાહેબે મીનીટ ઉપર સહી કરી હતી. સેક્રેટરી મી. ફેનરીએ સોસાયટીના કાયદા કાનુનો હાજર રહેલા મુસ્લિમોને કાંચી સંભળાવી કાનુનો આરા હોવાની નારીકમાં કેટલુંક વીવેચન કર્યું હતું. બાદ ચેરમેન સાહેબે પોતાના બાવલમાં આજ સુધી અહીં કાંઈ પણ સોસાયટી હસતાં કરાવતી નહોતી, અને હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી જે મળજીત પાયા પર ઉભા થઈ છે તેને દીન અને હુનિમનીની આગતમાં વાજ કરવાનું છે. પોલીટીકલ બાબતમાં હીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીએ જોઈ ગળીને કામ કરવાનું છે. દીનની આગત માં જે પાંચવું કામ હાથ પર લેવાનું તે એક કે અન્યનાં કમરચાનમાં ધાસ મોહું જાય છે, તેમ પાણીની સગવડ નથી માટે ઘાસ સાથે સુક કરી પાણીનો નાળ લેવા ઘાસ તળવીજ કરવાનો છે. જે આગત ની ઉપર નમામનું ખ્યાન ખેંચતાં હાજર મેમ્બરોમાંથી કંઈ ખાસ ઉચ્ચાર્ય થવાની આવડત જતાવી હતી. હાજર મુસ્લિમોમાંથી ૧૨ માણસોએ મેમ્બરશીપમાં પોતાનાં મુજારક નામો નોંધાવ્યા હતા. જે બાદ મેમ્બરોમાં મી. અહમદ હસપટ દાદાબાઈ તથા પ્રીટોરીયાથી આવેલા મુસ્લિમો પૈકી મી. હસપ મહમદ કાઢલીયા તથા સુલેમાન હસમાઈત સુજ પણ હતા. બાદ મી. હસપ મોહમદ કાઢલીયા, મી. સુલેમાન હસમાઈત સુજ, મી. છવાખાન, મી. હમરજી સાહેબ, મી. અહલીબાઈ આફઝ, મી. મોહમદ હસપ રહેરી, મી. હાફિજ અમદુલ સમદ તથા મી. દીલ્લશખાન તરફથી સોસાયટીના કાયદા આગત જુદી જુદી રીતે અમરકારક બનાવેલાં કરવામાં આવ્યાં હતાં. અને મી. મહમદ બ્રાહ્મીની દરખાસ્તથી સેક્રેટરી મી. ફેનરીએ આજ સુધીમાં જેટલા મેમ્બરો સોસાયટી માં દાખલ થયા હતા તેમનાં નામો વાંચી સંભળાવ્યા હતા. મી. હાફિઝ કુવાડીયા એ જણાવ્યું કે સોસાયટીના પેન (પુરખી) તરીકે મી. અમદુલ ગની, મી. હસપમીયા તથા મી. મહમદ શાહજીની નીમણું

કરવી. જે આગત પેન તરીકે નીમતા મુસ્લિમો તરફથી કેટલાક કમરચાર ના પાડવા માં આવી હતી, પરંતુ નમામ મેમ્બરોની ઉચ્ચતની દરખાસ્તથી ઉપરના મુસ્લિમોએ પેન થયા કેવું રાખ્યું હતું. મી. અમદુલ ગની મી. હસપ મીયા અને મી. મોહમદ શાહજીની પોતાને પેન નીમવા આગત આગર માન્યો હતો. અને મી. અમદુલ ગનીએ ચેરમેન સાહેબ કમરચારના સાકસક કરાવવા આગત ઉચ્ચાર્ય કરવા જે આવડત જતાવી ગયા હતા તેની પુષ્ટિમાં બેલનાં ઉચ્ચાર્ય કરવાનું બ્રાહ્મી જણાવી તે ઉચ્ચાર્યમાં પોતાનાં તરફથી તરત ૧૦ - આપી હતી. તેજ વખતે કાનમીયા જમાનની તરફથી તેમના આગેવાન મી. અહલીબાઈ આફઝએ ૭ પાઉંડ અને હાઈ વજર અહલીએ એક પાઉંડ, મી. ફુસેનમાઈત મી. હસપ મહમદ મટુ, મી. સાલે હસપ હજમ, મી. હસપ મહમદ કાઢલીયા, દરેકે દશ દશ શીલીંગ, મી. હસપમીયા દશ શીલીંગ અને બીજા મહમદો તરફથી જુદી જુદી રકમો મળી કુલ રૌંડ ૧૩-૧-૦ ઉચ્ચાર્ય થયું હતું. સોસાયટીના ઓરીટર તરીકે મી. અહલીબાઈ આફઝ તથા સુલેમાન અહમદ હાંસને નીમવા આગત મી. હાફિઝ કુવાડીયાની દરખાસ્ત મી. અહમદ મુસાજી ખાતવડીયાનાં ટેકાથી પસાર થઈ હતી. તે પછી મી. હાફિઝ અમદુલ શમદે આર્થ મેમેંટ માંથી લાગા લાગવતરથે મુસલમાનોમાં દીન આગત રોજ એખલાસ છે તે આગત હાજરથી પ્રસીદ કરવામાં આવ્યું હતું તે લખાણ ઉપર કબાનમાં હતું તે હાજર રહેલા મુસ્લિમોની દુઆ વાંચી સંભળાવ્યું હતું. ત્યાર બાદ મેનેજીંગ બોર્ડમાં મેંબર વધારવા આગત ચેરમેન સાહેબ તરફથી કરમાસ થતાં વધારાના મેંબર તરીકે મી. હમરજી સાહેબ, મી. બમસ હસમાઈત, મી. હમામ અમદુલ કાદર અને મી. એસ. મિંજુ ને મુંડી કાઢવામાં આવ્યા તથા પોલીટીકલ બાબતમાં હીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીએ જોઈ ગળીને કામ કરવાનું સાથે મસલત ચલાવવા મેંબરો નીમવા આગત ચેરમેન સાહેબ તરફથી કરમાસ થતાં ૧૨ મુસ્લિમોને મુંડી કાઢવામાં આવ્યાં હતા. તેમના નામો મેમ્બરો હાઈવજર અહલી, મોહમદ શાહજીની, સુલેમાન અહમદ હાંસ, હમામ અમદુલ કાદર, દીલ્લશખાન, શાહજીની ફુસેન, હમરજી સાહેબ, મોહમદ ખીરબાઈ ફેનરી, છવાખાન, મોહમદ હસપ રહેરી અને અહમદ મુસાજી ખાતવડીયા. આ નામ તથા તેમના શીરતામાં લખી હીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીએ જોઈ ગળીને મોહલી આપવા સેક્રેટરીને દરમાવવામાં આવ્યું હતું. બાદ ખીદીજી મુસલમાનો મુસતાન

અમદુલ હમીદખાનની તખીયતને વાહરત હતી તેમાં ફેરફાર થતાં વાહરત થવાથી ચેરમેન સાહેબ મુજારક આગતના સહેલો અગેના તરફી કાનકાલ મારફતે કાળજી લખી માંડવા જણાવ્યું હતું. તેમજ તરફી કાનકાલને સોસાયટીના પેન નીમવા આગત કાળજીમાં હસારો કરવા જણાવ્યું હતું. તે હાજર મુસ્લિમોએ ખુદી સાથે મંજુર કર્યું હતું. નામદાર મુસતાનની તખીયતમાં ફેરફાર થયેલો હોવાથી મી. મોહમદ શાહજીનીને નેક દુવા આપી હતેલા પડ્યા હતા. સોસાયટીને સખી અહમદો તરફથી ૨૮ ખુરશીઓ બક્ષિસ તરીકે આપવામાં આવી હતી. આવતા રવીયારે મરજાના મોલવી અમદુલ મજીર સાહેબને વાપજ શરીફનું ખ્યાન થવા આગત જાહેર કરી મીટીંગનું કામ બરખાસ્ત કરી સંજાના જાણાગે મેંબરો વિસરજન થયા હતા.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ તીચેના નિયમો વાદ રાખશે તે તેઓના પત્રો ઉપર તુરંત ખ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામચળી એકજ બાબતે લખાવું.
૨. અદાર ચોખી સાહીબી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું બરખાસ્ત લખવાં તે હમેશાં બહાર પાડવા સાદ નહિ પણ અમારી નાણે સારું.
૪. મંજળવારની સાંજ સુધીમાં મથેલ લખાણો તેજ અહવાલીયામાં દાખલ કરી ચકારો.
૫. લખાણ હમેશાં કુંડે અને મુદાસર કરવું.—[અધિપતિ.]

મુજારક મેમ્બર નમાડે લખાણ જન કિલ્લ જમ એવું હોવાથી અને નથી જાણી શકતા.

ગારફાના બેલના નાણાંની વ્યવસ્થા.

મે ૪૦ ઓગ ના અધિપતિ જોગ, તા. ૧૨ મે સતે ૧૯૦૬ના રોજ રોજ ઉપર આવેલ આજે થોમસજીસ નામક ફોર્મીએ નિવરમાલ ખેલ આપેલ તેની હાલ વેચવા પાઉંડ ૨૨-૦-૦ થયેલી જેમાં મી. પાઉંડ ૧૦-૦-૦ બરચો બાદ બતાવ્યા પાઉંડ ૧૨-૦-૦ની વ્યવસ્થા સદર ખેલ માટે નીમાલલી કમીટીના સતથી તીચે મુજબ કરવામાં આવી છે. પાઉંડ ૫-૦-૦ વહીવટનારખાની મંદીરની મુકલ તરફ મદદ માટે આપવામાં આવ્યા છે. અને બાકાના

પાત્રિકા ૫-૦-૦ વિદુરધાનમાં પોરબંદર
ગોરદાસ તરફ મનીઓરડાથી મોકલવામાં
આવ્યા છે.

ડરબન તા. ૨૫ ઓગસ્ટ ૧૯૦૬

શ્રી. આર. પી. ભટ્ટ.

હોકરના લાઇસેન્સ.

મે. હૉ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ.

લાઇસેન્સ અર્થી ટાઉનમાં ફેરી કરવાને માટે
હોકરનું લાઇસેન્સ આપવામાં આવતું નથી.
જેના લાઇસેન્સ ઓરીસમાં ગયા કે તે આનાનો
આમલદાર કહેશે કે મને હોકરનું લાઇસેન્સ
આપવાના અધિકાર નથી. જેથી તમે
એપેલીકેશન ફરી મને આપો. અને જે તે
જુરી પાસ કરશે તે હું આપી શકીશ. પણ
તે જુરી પાસ કરતી નથી. મારા સાંજળા
મુજબ આવી રીતે બે વર્ષ વખત હિંદી
ભાષામાં લાઇસેન્સ સાઈ મહેનત કરી નહિ.
મળવાથી તીરાશ થઈ પાછા ગયેલા છે.
વળી જુરી શું કારણથી ના પાડે છે તે કંઈ
સમજતું નથી. જનરલ ફીલરના લાઇસેન્સ
માટે બીજકુલ વાંધા આવતો નથી.

ફેરોલીના તા. ૧૬-૮-૦૬.

શ્રી. શીવરાંજર વૃજભાઈ જોશી.

અલ હસલામ માટે ઉત્સાહ.

(મગેજી)

ઉત્સાહોત્સાહ તા. ૨૧-૮-૦૬.

શ્રી. મુસામ અલમદ મેદારી અમને
નીચેના રીપોર્ટ મોકલે છે:-

‘અલ હસલામ’ના માલીક શ્રી. ઓસ
માન અલમદ એકેન્દી આજ રાત્રે બંદુસરાય
માં પધારવાના હોવાથી લોકોમાં બહુજ
ખુશાલી ફેલાયેલી જણાય છે. શ્રી. ઓસ
માન અલમદ એકેન્દીના નીકળવાનો તાર
શ્રી. ફકીરભાઈ હસિમાઈલ ઉપર હોવાથી
તેઓએ જમાતમાં બંધે ખજાર આપેલા
હોવાથી બંદર ઉપર સરવ વેપારી મુહર્રો
સામે લેવા માટે ગયા હતા. બહુજ ખુશાલી
સાથે શ્રી. ઓસમાનને સરવ ખીરાદેશના
સમુદમાં માનપુરવક શ્રી. ફકીરભાઈ હસમા
ઈલને ત્યાં ઉતારે આપ્યો હતો. ‘અલ હસ
લામ’ના માલિકે જ્યાં સરવ મુસલમાન
લાઈઓ આવુર છે, અને આજ્યા આજે છે કે
છાપાને આપણે આપણા ગમ ઉપરાંત મદદ
દેવી. ઉમેદ રખાય છે કે લોકોની આવી તીવ્ર
લાગણીનું ધણું શુભ પરિણામ આવશે.
અત્રે એકલા શહેરમાંજ નહીં પણ અપ કન
ટરીના લોકો પણ શ્રી. ઓસમાન એકેન્દીની
મુલાકાત લેવા આવે છે. એવું લાંબાવામાં
આવતું છે કે જાપા માટે એક મોટો અને

અત્રે નહીં અમેદ તેવા મોટા પ્રમાણમાં
મેળાવડો કરવામાં આવશે. તેની વ્યવસ્થા
અત્રેના અમેદર શેરીઆઓ કરશે. શ્રી.
‘ઓસમાન એકેન્દી’ યાદી મુલત અત્રે રહી
દરોસવાક, કેપ, રોડેશીયા વગેરે સરવ કોઈએ
આપ્યા સાઉથ આફ્રીકામાં જશે. શ્રી.
ઓસમાનને માન અલમદ અત્રે મળ્યું છે
તેનુંજ બીજે સરવ જગ્યાએ મળશે એવી
ઉમેદ છે.

શ્રી ખીદારી લખી વાગ્યું છે કે કેપટાઈન
નવાબી કમિશન બાબત, તથા પોર્ટ એલીકા
બેચવાળા મોહમદ હજરાલીમની કંપનીએ
ગયા મંગળવારે પોતાની તીવ્ર અને પ્રસંસા
પાત્ર કમિશનથી શુભ શાગણીના પ્રતાપે ટેલી
માફથી અત્રે હસલામનું લવાજમ શ્રી.
ઓસમાન અલમદ એકેન્દી જોગ મોકલી
આપ્યું છે.

ચાલુ વર્તમાન.

નાતાલ.

શ્રી હડિયન પબ્લીક લાયબ્રેરી અને
વર્તમાન પત્ર વાંચન શાળાના સ્થાપકો લખા
જગ્યાએ છે કે-ડરબનમાં તા. ૧-૮-૦૬ ને
શનિવારે એટલે આજે બપોરે સ્વર્ણ વાગે
નું રંગી દીવનજીટવાળા મકાનમાં સારવજ
નીક લાયબ્રેરી ખુલ્લી મુકવામાં આવનાર
છે. જેનાં પુસ્તકો તથા પેપરો ત્યાં બેસી
ચાંચવાને હોને છુટ છે. અને તે માટે કાંઈપણ
શી લેવામાં આવશે નહિ. તો આશા છે કે
સા કોઈ આ લાયબ્રેરીનો લાભ લેવા ચુકશે
નહિ. હાલ તુરંત તે હમેશાં સવારના ૧૨
વાગ્યાથી સાંજના ૫ વગ્યા સુધી ખુલી રાખ
વામાં આવશે. લગભગ ૫૦૦ પુસ્તકો અને
૨૦ જાતનાં પેપરો માટે મોકલવા કરવામાં
આવી છે. થોડા વખતમાં રાતના આઠ વાગ્યા
સુધી ખુલ્લી મુકવાને બંદોબસ્ત કરવાની
તજવીજ ચાલુ છે. સદર લાયબ્રેરીનું બંધા
રણુ ક્વા પ્રકારથી છે તથા પોતાને ઘેર
પુસ્તકો અને પેપરો લઈ જતાર પાસેથી
મેમ્બર તરીકે શું શી લેવી વીગેરે વખત
મળતાં નહીં ફરી બહાર પાડવામાં આવશે.

ગયા શુકરવારે મેરીટાખરગમાં કુપજીટ
મા આવેલ સરકારી મ્યુઝીયમમાં રાતના
૧૨૦ વાગે આજ શાગવાથી કેટલોક અગત્ય
નો સંગ્રહ તાજ પામ્યો હતો. મકાનને પચ્ચ
સારી રીતે તુકશાન લાગ્યું હતું તે ઉપરાંત
એક વાંદરો તથા એક શાગુડી બળી સાર
જાળા થઈ ગયા હતા.

ગયા રવિવારે એકરલીના જંગલોમાં
એક જગરી આગ લાગી હતી આગ રાત્રી
રીહના નેરીવ લોકેશન આમળથી શરૂ થઈ
હોય એવું મનાય છે. આ આમળી જે
નેરીવો મરણ પામ્યા હતા અને મો એકર
જેટલા વીરિતારમાં આવેલા વોટરના જાડે
જળી આગ થઈ ગયા હતા. શેરલીના ખેતરો
તથા દોર વગેરે કેટલોક જન માત્ર મળી મુક
કેલીથી જગ્યાની સકાવો હતો.

ચાલુસકાલ આગળના બાયમાં ૧૨
આગળ માના તથા ચાંચાની બાંજો તીવ્ર
કાનો સંજવ છે ત્યાં કામ કરતાં બંદોબસ્તો
માં જમીનનો એક લાખ ઘસી પડવાથી એક
અમેદ મરણ પામ્યો હતો, અને બે હિંદી
તથા એક નેરીવને સખત મળત યજ હતી.

ટ્રાંસવાલ.

જોહાન્સબર્ગનો મ્યુનીસીપાલ વોટર રેક
પુરો થયો છે. આ વખતની ગણતરી ઉપરથી
જણાય છે કે ગયા વખત કરતાં ૨,૦૦૦
વોટરો વધારે છે. આ વખતે કુલ વોટરોની
સંખ્યા ૨૫,૩૦૦ ની છે.

ફ્રગસ્ટોર્પ સ્ટાંડે જણાવે છે કે કીપરજી
નો વેપાર ચીના, કીક તથા હિંદીઓના
દાયમાં મુખ્યરૂપે ફેરિને આવી ગયા છે.
તેઓએ ત્યાં વેપારના સદર મર્યાદા પાળ્યા છે.
આ મર્યાદા વેપારવાળા લાગમાં આવેલા છે.
સાધારણ વેપારી ત્યાં જુએ મરે ત્યાં જ
લોકો મુકળ કમાય છે !

રેંડકાલીઅર્સની ખાણના મેનેજર ઉપર
ખાણમાં એક મોટું લાકડાનું બીમ પડ્યું
થી તાત્કાળ મૃત્યુ થયું હતું. મેનેજર શ્રી.
હેનસન બહુ લોક પ્રિય હતા.

જોહાન્સબર્ગની ખાણમાં કેપ બેચરે
કામે લગાડવામાં આવ્યા છે. આ નવે જળ
તરો ફેલેમ્બંદ નીવડે તેવી ખાણવાળાએ
આશા રાખે છે. એક ખાણમાં કામ કરેલ
૨૫૦ ચીનાઓની રોડ બેચરે રાખ
વામાં આવ્યા

ગયા શુકરવારે કમનગર પાસેનું રે. સ્ટાંડે
નકુ બાંધેલ પાંચકામ પાંચકામાં અગ્નિ
છે. આ જગ્યાએ નવ દોરો પાવરનું મોટું
ખાણવામાં આવ્યું છે, અને ૩૦,૦૦૦ મેટર
પર્યાં મળી શકે તેટલી ખાણવા કરવામાં
આવી છે.

સલફરમાં એક મોટોના ચાર પેનાંજી
વપરાયેલી સ્થાપ વાપરવામાં પાત્રિકા ૨૫
નો હંડ કરવામાં આવ્યો છે.

કેપ કોલોની.

પ્રસિદ્ધ કેપ કોલોની નામના છે કે-
મયા કુકવારે શહેર (કપ્ટ લેડન) ના જાગ
માં બેઠેલા સ્ટ્રીટમાં ચાર એકાદાકીકીને
ખાસ પરવાના શિયાળ રહેવાની આપી છે,
તે જગ્યામાં વસવા માટે પકડવામાં આવ્યા
તા. મુન્ડેગારે પાસે પરમીટ હતી
નહિ. આ ચારેને બે પાંડના જમીન ઉપર
છોડવામાં આવ્યા હતા. તેમાંથી એક નાશી
ગયો હતો અને બીજા ત્રણેય, દરેકને બે
પૌંડ દંડ અથવા ૩૦ દિવસની કેદની સજા
થઈ હતી.

એરન્ટાઉનની દરમાં આવેલા સરકારી
ખેતરોમાં મોટી આગ લાગી હતી. સારે
નસીમે પવન બહુ નહિ હોવાથી આગ
વધારે ફેલાયી નહિ હતી તેપણ આગથી
બહુ ઉપયોગી પ્લેન્ટેશન નાશ પામ્યું છે.
આવી વરસાદની ઘણીજ જરૂર છે. પાણીની
રોકાઓમાં બીજકૂલ પાણી નથી.

ગમે અડવાડીએ કેપ પ્રગણમાં ત્રણ
મીનવાના રાત્રે જાહેર કરવામાં આવ્યા છે.

પ્લેમિંગ્ટોનમાં એક મોટી શે કોલેજનો
પાયો લેફ્ટેનન્ટ મવરનરના હાથથી નાખવા
માં આવ્યો છે. કોલેજનું મકાન શહેરથી
દોઢ માઇલ દુર છે. જમીન ટાઉન કાઉન
સીમે આપી છે તથા બાંધકામના ખર્ચ
વાસ્તે સરકારે પાઉંડ ૧,૨૫,૦૦૦ની મંજૂરી
આપી છે.

ઓરેન્જ રીવર કોલોનીના જાગમાં ઘણા
મકીના ઘયા બીજકૂલ વરસાદ નથી પાણીની
તંગી પડે છે.

કેપટાઉનથી નવ માઇલ ઉપર એક સારી
કોલસાની ખાણ મળી આવી છે. આ નવા
ઉદ્યોગમાં પ્રથમ પાઉંડ બે હજાર ખર્ચવાની
યોજના થઈ છે.

ડરબનના એક વેપારીને માન.

‘મુજગાની’ માં કોરથી એક ખખર
પત્રી લખે છે કે-અચેના વનની અને નાતાલ,
ડરબનના બહુમતા વેપારી મી. અલમદ
મહમદ પારેખ. જેઓ અને પાછા ફર્યા છે
તેમને અહીંની મેટ્રીકેલીન ગ્રામ

નરથી એક માનપત્ર આપવાનો મેલાવડો
કરવામાં આવ્યો હતો. એજ પ્રસંગે મેટ્રીકે
ને. મી. મહમદ સુલેમાન મુસ્તા તથા મી.
સુલેમાન હયાલીમ વાવડા દરેકે રૂ. ૫૦.
તથા સમગ્ર અખબાર નામનો મદ્રાસમાં
છપાતો ઉરુદુ અગો દરેકને માટે આપવા
તથા જુદી જુદી કીનાઓ ખરિદવા એક
સારી રોકડ રકમ નેટ આપી છે. મી. મહમદ
દાદ મુસાઇ સાહેબે રૂ. ૧૦૦ અને મી.
અલમદ મુસાઇ હિમરે પોતાના દીકરાની
સાદીની ખુસાલીમાં રૂ. ૫૧ મેટ્રીકેલીને
આપ્યા છે.

રોકડ ખખર ભાવ.

આવલ.	શી. પે.	શી. પે.
માંખ ૧ વસ્તાનુ	૨૩ ૬ થી ૨૮ ૮	
બીમડીના	૨૫ ૦ ૦ ૨૬ ૦	
એફ. એફ. ડી. આર.	૨૩ ૦ ૦ ૨૪ ૦	
એફ. ડી. આર.	૨૨ ૦ ૦ ૨૩ ૦	
ચીની સમ્કર	૨૧ ૦ ૦ ૨૨ ૦	
હડાના	૨૦ ૦ ૦ ૨૧ ૦	
દેશી તુવેર દાળ.	૨૧ ૦ ૦ ૨૨ ૦	
તુવેર દાળ કાનપુરી.	૨૩ ૦ ૦ ૨૪ ૦	
મસૂરની	૨૨ ૦ ૦ ૨૩ ૦	
મગની	૨૫ ૦ ૦ ૨૬ ૦	
અડદની	૨૩ ૦ ૦ ૨૪ ૦	
ચણા મુંબઈના	૨૨ ૦ ૦ ૨૩ ૦	
„ દાળ	૨૨ ૦ ૦ ૨૩ ૦	
વટાણા	૨૧ ૦ ૦ ૨૨ ૦	
મકાઈ	૨૦ ૦ ૦ ૨૧ ૦	
કડવું તેલ ૧ આલન	૩ ૬ ૦ ૩ ૭ ૦	
એરડીનું	૩ ૬ ૦ ૩ ૭ ૦	
મીઠું	૩ ૬ ૦ ૩ ૭ ૦	
નાળીએરનું	૩ ૬ ૦ ૩ ૭ ૦	
ખાંડ સફેદ સો રતનની	૧૫ ૦ ૦ ૧૬ ૦	
ખીચી	૧૬ ૦ ૦ ૧૭ ૦	
તીરકુળ નાતાલ	૬ ૦ ૦ ૭ ૦	
આઉન	૧૩ ૦ ૦ ૧૪ ૦	
આટો	૧૧ ૦ ૦ ૧૨ ૦	
મદ્રાસી સોપારી ૧ રતલ	૦ ૭ ૦ ૦ ૮ ૦	
મરચાં	૦ ૭ ૦ ૦ ૮ ૦	
ધી પેટી ૪ કીના પૌં	૧૭ ૧૫ ૦ ૧૮ ૦	
પોરબંદર	૮ ૧૫ ૦ ૯ ૦	
પારાશીન ડીવોસ	૬ ૩ ૦ ૬ ૪ ૦	
„ વાઈટ રોસ	૭ ૬ ૦ ૮ ૦	
„ ગાલન	૧૨ ૬ ૦ ૧૩ ૦	
નાળીયેર ૧૦૦	૧૩ ૦ ૦ ૧૪ ૦	
ફસી	૮ ૦ ૦ ૯ ૦	
નીમક (લીવરપુલ)		
ખરતા એકનું	૪ ૪ ૦ ૪ ૫ ૦	
ફમ નેસલુ	૨૦ ૩ ૦ ૨૦ ૪ ૦	
બીલીસ	૩૨ ૦ ૦ ૩૩ ૦	

Sun Light Soap.

सन लाईट साबुन.

दुसरे साबुनसें क डि अच्छी तरेहसें और सफेद होता है.

सन लाईट साबुन धोनेमें दुसरा साबुनसें जास्त बलत टक चलता है.

उमें कपडे भी जास्त बलत तक रहते हैं.

साबुन वापरनेसें कपडे अच्छे रहते हैं.

सन लाईट बहुत साफ है और अच्छा है.

सन लाईट है यह साबुन नरु सफा और उत्तम

ABDOOL RAHMAN, MERCHANT, POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

G. K. Desai,

General Dealer & Importer,
P.O. Box 76. Tel. add. "DESAL."
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co

General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 184. Tel. Add.: "AYOB"

S. D. BOBERT,

General Importer, Wholesale and Retail Merchant.

Cheapest House in the Market Square.

BRANCHES AT

LOCATION, POTCHEFSTROOM.

A. E. Chotabhai, General Merchant,

First-class Goods of all description
to suit all tastes.

Corner Commissioner and Rissik Sts.,
Box 33;

KRUGERSDORP

TEL. ADD: "CHOTABHAI."

એ. ઇ. ઇચાભાઈ,

નવરસ મથકે.

પહેલા નબરનો માલ દરેકને પસંદ પડેલો.

કારનર કમીશનર અને રીસીક સ્ટ્રીટ.

પી. બો. ૩૩. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ ઇચાભાઈ.
ક્રુગરસદર્પ.

E. A. PATEL & Co., GENERAL DEALERS —AND— DIRECT IMPORTERS.

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.

Tel. Add.: "ACODJEE." P.O. Box 24.

BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJCY IDOLGY,

DIRECT IMPORTER

—AND—

GENERAL MERCHANT

P.O. Box, 332, Market Square.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of

Flags, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,

Hardware, Hollow-ware, Furniture, Groceries,

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial solicited.

Tel. Add: BRGDAD. P. O. Box 51.

338, Prinsloo Street, PRETORIA.

Ismail Amod Kajee,

GENERAL MERCHANT & DEALER.

Market Square, P. O. Box 11.

KRUGERSDORP

A. E. BHABHA,

GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.

Cor. Church & Middel Streets,

MIDDELBURG, T'VAAL.

Tel. Add "BHABHA." P.O. Box 52.

દયાળ રામજી પટેલ,

ફુટરર અને કમીશન એજન્ટ,

પી. બો. બોક્સ ૬૦૬. ૩૨મન.

EBRAHIM CAMROODEEN, GENERAL MERCHANT.

Natal Leaf Tobacco a Speciality.

113 GARY STREET (Camroodeen's Buildings)

Tel. Add.: "Camroodeen," Durban.

M. J. MAHOMED, 470 & 478 CHURCH ST.,

MARITZBURG.

Tel. Add: "Mahom." Telephone No. 206.

મુસ્લિમ મનમહમદ.

૪૭૦-૪૭૮ ચર્ચ સ્ટ્રીટ, હોલસ્ટેવ અને
રીસીક, મરથન. એન્ડ ઇમ્પોર્ટર.

મેરીટનબર્ગ.

બેન્ચ, ન્યુટ્રાસ, ન્યુટ્રોલેટ, એટામનસ
રોડ, અમસીકસી.

B. P. EBRAHIM & CO.

Mattress Makers, Wholesale Importers.

Dealers in Bedsteads, Hair Ticksings
Mattress Cases, Feather Pillows, &c.

Market St. (West), Box 1120, Johannesburg.

Swami Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : :
Collection of his : :

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its kind. It is the most exhaustive and comprehensive collection of the works of Swami Vivekananda hitherto published. It contains, among others, his eloquent character sketch of "My Master"; his celebrated lecture at the Parliament of Religions at Chicago, all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England, America and India on Karma Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga, Vedanta and Hinduism; selections from the eloquent, stirring and inspiring speeches he gave in reply to addresses of welcome that were presented to him at different towns and cities in India during his historic journey from Colombo to Amora, on his return from America; a choice collection of the contributions of the Swami to various papers and periodicals hitherto not available in book form; some of his private letters to his friends; and a collection from his beautiful poetry that he wrote in the true spirit of the poet.

DETAILED CONTENTS:—The Song of the Sanyasin; My master I. Address at the Parliament of Religions at Chicago; Reply to Addresses of Congratulations from Madras and Calcutta; Karma Yoga or Metaphysics in India; Reincarnation 119; Immortality 120; Is the Soul Immortal? 157; The Freedom of the Soul 163; Maya and Illusion 184; Maya and the Conception of God 210; Maya and Freedom 229; The Real and the Apparent Man 246; The absolute and Manifestation 271; Unity in Diversity 293; The Cosmos: The Microcosm 313; The Cosmos: The Microcosm 328; Realization 349; the Ideal of a universal Religion 379; God in Everything 408; Bhakti or devotion 421; Vedanta 448; The Vedanta in Indian Life 504; The Mission of the Vedanta 522; The Sages of India 564; Christ, The Messenger 573; The Relation of Buddhism to Hinduism 615; The True Method of Social Reform 619; The Reform of Caste 630; Education on National Lines 639; The Conquest of the World by Indian Thought 644; The Himalayas 651; Max Muller—A Vedantist 653; Japan 657; To a Friend 660; The Hymn of Creation 664; And Let Shyama Dances there 666; To the Awakened India 671.

Cloth bound. Price, 10s. Post free.
Apply to G. A. NATHAN & Co.,
PUBLISHERS, ESPRANDE, M. DE V.

F. M. BANFIELD,

Boot and Shoe
Factor, etc

DURBAN:

153 South Street.

Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 42.

JOHANNESBURG:

Corner Von Brandis

& Commissioner Sts.

Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 8083.

દરેક રકમના બુટ અને શૂઝને મોટા બજારો જે બુટના તળિયા મટિનના ચામડા તથા
બુટની પેડ મટિનની દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.
બુટ, શૂઝ, ચર્મ કાપડ વગેરે સુતરાઈ માલને મટિનના વિલાયતના ચોરદરો લઈએ
જોએ અને દરેક હિંદી વેપારી સતોપ પામે તેવી રીતે તે ચોરદરોના અમલ કરીશું.
અમારી સાથે કામ પાડી ખાતરી કરો.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.,
Direct Importers.

સુલમાન ઈસ્માઈલ મીયાની કા. બહારના
માલને રહેવાની વીઝેરના કનવણ કરી
સુલમાન મીયાની કા.

Corner Park Lane and

Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.

Tel. Address: "SULIMAN."

Box 3553, JOHANNESBURG.

P.O. Box 303.

Tel. Address: "BEETLE."

BEATLEY & Co.,

Wholesale
Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

ફેસ્ટી કાપડના ખાસ વેપારી. ઉત્ક્રામાં ઉત્ક્રા નથી તરેહનોમાલ અમારે ત્યાંથી
મળશે "નુસકાવારના સોલ્ડ મેરીન" ના નાતાલ સાંસવાલ અને ચોરદરો રીવર કોલોની
મરેના ખાસ આહવાયા. "નમરસ સોલ્ડ બુટસ" અને કાફરીબરો માલ તરેહ તરેહ
વતનો સ્ટોકમાં સમવામાં આવેલો.

ઇસલામી બીરાદરોને ખુશખબર. —

[સહિય આફ્રિકામાં પહેલ વહેલું પ્રગટ થનાર ઇસલામી વર્તમાન પત્ર.

"અલ ઇસલામ."

દરેક સોમવારે સંજે શુબરાત્રી અને ઉરુ વાપમાં પ્રગટ થશે.

ઇસલામી લાકડોની સેવા બજારી, દીન ઇસલામની સલતનતોની તાજ તાજ ખબરો
પ્રગટ કરી આપણી ઇસલામી કામને વાકેફ કરવા અમેએ ઉપલા નામનું આઠવાડીક ખાપું
જાણ પાડવા નહીં વિચાર કર્યો છે. અમેએ આપણા છે કે આ ઇસલામી બાપને આપ
શીરદરો ઇસલામી કમદરદીથી વફર આહક થઈ મદદ દેશો. અને આ દીની કામને ઉન્નત
કરી ઉત્તમ આપશો. આ બાપમાં ઇસલામની સેવા બજારવા ઉપરાંત અનેક પ્રકારની
સંસારી બાપારી બજારવારી અને ઉખોલ કુતરની ઉપયોગી બજારો આપવાનો પણ
અભિપ્રાય કરેલ છે.

એમન્ટ સુધી આહક થનાર સહયદરોને શી. ૧૦-૬ ની કિમતનો ૧૨ ફેટોમાલ
આપનો વમીલીયા હમીદ રેલવેનો નકશો બેટ આપવામાં આવશે. વધારે ખુલાસા માટે
અમારાં હેન્ડબીક મંગાવી લુઓ. વારસીક લવાળમ નાતાલ કોલોનીમાં શી. ૧૦૫ નાતાલ
સિવાય શી. ૧૫૫ હિંદુસ્તાન માટે રૂ. ૧૧-૪-૦ પોસ્ટેલ સાથે.

ખબરવાપર.

અમલમાન અહમદ એન્ડેની.

બોમ્બે-૧૯૦૬.

રજીસ્ટ. નંબર.

OSMAN AHMED EFFANIN,

Po. Bo. 976

Durban. Natal.

S. A.

P. V. SANGHAVEE.
GENERAL MERCHANT.

Box 111

201 Gray Street, Durban.

JAMESON & CO.,
Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for

Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,

Cayenne Pepper,

White and Black Pepper,

Sauces,

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.

Box 63, Durban.

C. K. D. PILLAY & CO.

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Nantjes, Oranges and Betel

Leaves on our farm at Umgeni.

Indian Post Office on our premises.

133 Grey St. 219 & 223 Unigen Rd.

P.O. Box 68, Durban.

Telegraphic Address: "DOORASAMY"

E. Suleman Bros.,

Wholesale & Retail Timber & Iron
Merchants,

Saw Mills & Timber Yards:

109 Queen Street, Durban

R. D. BHOYRO,

INDIAN BOARDING HOUSE.

Breakfast 6d. Dinner 9d. Supper 1/-

Monthly Boarders £1 10/-

Zaveri Bazar, P.O. Box 1, DURBAN

YUSUF PATEL,

GENERAL DEALER, MERCHANT & IMPORTER.

P.O. Box 81, Market Square.

Tel. add. YUSUF P. KLERK CORP.

Abdoola Hajee Khan Mahomed

General Merchant &

Importer,

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:

"MOONSUNG."

P. O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 8th September, 1906.

P.O. Box 120.

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.
WHOLESALE MERCHANTS AND
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc.

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

રમજાન શરીફ માટે મુખ્યારક ખબર.

અમેરિકામાં આસ રમજાન શરીફને માટે નિયોજીત અધિવેશન થયો છે. જેમાં ઉમદા, શ્રેષ્ઠ સ્પર્ધિષ્ટ, અને કહેવતદાર પદવાન મરહુમ મુહમ્મદ રમજાન શરીફ માટે તૈયાર કરવામાં આવશે. રમજાન માટે અસીક શી ધરાડી પૌડ ૨ ગણી છે.

સર્વે ખીરાદરોને હુકમાં એટલું જ કહેવાનું કે એક વખત મધારવાથી ખાતરી થશે. કહેવત છે કે હાથ કંચનકો આરસી કયા.

તે ઉપરાંત નિયોજીત ને સાહેબોનાં જે પ્રકારનું ખાણું તેમજ તેવું તરતજ તૈયાર કરી દેવામાં આવશે માટે કાળ મેલા ચુકવું નહિ. વધારે વિગત માટે ફેન્ડાઈસ જુઓ.

લી. આર. ડી. બેચર.

કેવેરી અમલ બેરડીમ હાઉસ. પાલનચીર, દરબાન.

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.
Wholesale Merchants and
Direct Importers.

have always on stock
Rice, Shell, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Goods
can be had of the firm.

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
115 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.

Cable & Tel. Add: "Kathorian."
Telephone: 221.

સસ્તો અને ઉચો તમાકુ.

દેશી અને વખણાએલો તમાકુ પરવરજી
કે અષાઢિય અમારે ત્યાંથી મળી આવશે.

એ. એ. ગાંધી, દેશાદર.

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,
Smith Street, Durban.

ચાપલુ થાઈડ ૭૦,૧૨,૦૦૦
આગનો વિમો ધણાજ સસ્તા
દરે ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN,
General Merchant & Commission Agent,
102 QUEEN STREET, DURBAN.
P.O. Box 121. Tel. Add: "DORWARDAN."
ESTABLISHED 1890.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચાંદ ને કમીશન
એજન્ટ.

બેચ ૧૮. ૧૭૬ ૧૧૧ન અંદા,
કરબાન.

Telephone 261

A. M. JEEVANJEE,
& CO.

Stevedores, Dubashes, Contractors,

and Commission Agents,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI

BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI

Telegraphic Address:

Karachi
Bombay
Nairobi

"JEEVANJEE"

Bombay: "CONVIANCE"

Code: 1 A.B.C. 300 Baffon, A.B. 3000, Baffon, and Universal

P.O. BOX
441.

હો અબુમકર આમદ એન્ડ બ્રદર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
ABOOBAKER

E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,
434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,
Blouses,
Night-gowns,
Combinations
Chemises,

Skirts,
Underskirts,
Children's Fancy
Goods,
Frocks,

Bibs,
Bonnets,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls.

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY:

PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 38.

Telephone 364,

Telegraphic Address: "PORBANDAR."

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217. DURBAN.

હાંદી વેપારીઓના બરનો સમગ્રી બતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કોમર્શીઅલ રોડ ઉપર મેસર્સ ઇન્ડિયન ડનની બાજુમાં નવા મકાનમાં
રાખલ થતાં પહેલાં સમગ્રી માલ બેપર ખાસ સસ્તો ભાવ રાખેલો છે.
કલકત્તાથી ચાખા, દાળ, ધી, અને મેરીશીઅસથી મેરીશની ચીની
મોટા જથ્થામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

ટેલીફોન નં. ૨૧૭. એ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ સરનામું "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars, apply:

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

USEFUL BOOKS

MORSE'S LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 655 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2s. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition)—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Re. 3, 2s. post free.

EVERY-DAY DOUBTS & DIFFICULTIES
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition), Re. 1, 2s.
post free.

THOUSANDS OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition). Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Re. 1, 2s. post free.

STREET SEARCHES OF THE GREAT ORA-
TOR, Vols. I and II.—Help to write idiom-
atic English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Re. 2,
2s. post free.

WONDERS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science), Re. 1, 2s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
STUDENT OFFICE, No. 108 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,
હોલસેલ અને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,
HEIDELBERG.

Branches:—

Petersburg, Box 24. Nagok, Box 45,
and at Volksmar

(as BHAT BHABHA & Co.)

and at "BHAT."

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, DHOLI, GHEE and OIL.

Directly Imported from India.

343 PINE STREET DURBAN;

Tel. Address: "PARLIAR." Box 221.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357,

Tel. Add: "TAYOB."

For what Indians think see "Indian"

Opinion

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, SEPTEMBER 23RD, 1906

No. 20

Contents

EDITORIAL COLUMNS	Page
Criminal	635
Transvaal-Natal Union	635
The Grand Old Man	636
Indian Labour in Natal	636
Treatment of British Subjects in Delagoa Bay	636
Cleanliness Next to Godliness	636
OTHER ARTICLES	
British Indians at Middelburg	636
Johannesburg Jottings	637
Imperial Parliament	638
Asiatic Draft Ordinance	638
Travelling in the C.S.A.R.	638
Our London Letter	639
Publishing the Banns	639
Grievances of the British Indians in the Transvaal	640
The Late Mr. W. C. Bonnerjee	640
The Quarantine Camp at Delagoa Bay	641
My Journey in England	642
Asiatic Location at Krugersdorp	642
Unrest in India	642

Indian Opinion

SATURDAY, SEPTEMBER 23RD, 1906.

Criminal

We have already described the Asiatic Draft Ordinance of the Transvaal Government as abominable. A closer examination of the Ordinance and the regulations we have received about it require the use of even stronger epithets regarding the proposed action of the Government. It will be a crime against humanity if it is persisted in.

There are, to-day, not more than 15,000 Indians all told, including women and children in the Transvaal. Women and children do not possess any documents authorising them to enter the country because the permit regulations do not require them. They are, however, not lawful residents of the Transvaal, according to the definition given to permits by the Ordinance. Will they, then, be banished from the Colony and torn from their husbands, or parents, as the case may be? Perhaps not. All the same, power is given to the department concerned with the administration of the Ordinance to subject women and children to indignities, and even to banish them. Immemorial experience shews that arbitrary power left in the hands of the best possible men tends to lower their humanity and makes them, very often in spite of themselves, do things which, under other circumstances of greater responsibility, they would not have done. The Christian Teacher, whose tenets the Government of the Transvaal, we suppose, professes to follow, only uttered simple truth when He decried temptation.

Nor is this all. The effect of the Ordinance will be to impugn the validity of every permit and regis-

tration certificate issued before the date of the Ordinance, that is to say, every holder of these documents will have to appear before the Registrar of Asiatics and satisfy that official that he is the lawful holder. Indians in the Transvaal know what this means: they will be subjected to all kinds of unnecessary and often insulting questions, and they will have to under-

go a very strict examination before they receive a final certificate. And what is the reason for all this? Why, that some few Indians, whose moral sensibilities have been blunted by official folly and needless severity, have entered the Colony of the Transvaal without authority.

The only apparent reason for this Ordinance is to cover hopeless incompetence in the administration of the present laws, which, we maintain, are sufficient to meet all cases of fraudulent entrance. There is, in the Peace Preservation Ordinance, a clause which enables officials appointed thereunder to inspect permits, and non-production of same renders persons inspected liable to be arrested and ultimately deported from the Colony. Failure to leave the Colony carries with it a very heavy penalty. We hold that these clauses, wisely employed, would soon shew how far the statements of the anti-Asiatic agitators are borne out. It is curious that, instead of employing this efficient instrument at its disposal, the Government has devised degrading legislation in order to find out whether there are any persons who have surreptitiously entered the Colony.

A correspondent, of nineteen years' standing in the Transvaal, has asked a pertinent question in the Gujarati columns which we translate in another place in this issue, asking what is the difference between Russian rule and British rule in the Transvaal. The difference, in our opinion, lies in the fact that, whereas, in Russia, when it suits the authorities, they do not hesitate to murder people openly and directly, in the Transvaal, because the authorities wish to do away with Indians, but cannot do so openly and honestly, instead of resorting to the direct method of murdering them or banishing them from the Colony, they intend to kill them by inches. They would devise means which exasperate even the mild Indian into leaving the country of his own accord or adopting means which serve the same purpose. And so the authorities are able anxiously to declare: "We are not guilty of the civil murder of these men—they left of their own accord." We present this thought to the Government for its earnest consideration, and ask it now, whilst there is yet time, to withdraw from an utterly false position,

Transvaal-Natal Union

THE *Transvaal Leader* has just finished a series of powerful articles on the much-discussed union between the Transvaal and Natal. The writer of the articles, which are happily entitled "Publishing the Banns," is no less

a personage than Mr. Edwards, the managing director of the *Leader*. He has devoted a full article in the series to the Indian question considered as a stumbling block, and has endeavoured to shew that it should not be in the way of the much-desired union.

We would like to correct one error into which the writer has fallen, namely, his statement that coloured people in Natal do not possess the franchise. As a matter of fact, the Franchise Act applies only, and is intended to apply only, to Asiatic races. The whole of the Creole or Mauritian population which is settled in Natal is, therefore, absolutely free from any restrictions. Where, however, the writer has shown an obvious bias against Indians, or, great ignorance, is in connection with the general question. He is insistent upon the Indian being deprived of his trade licence, and, therefore, cites with approval the Dealers' Licences Act in Natal, and states that the problem regarding such licences is far more serious in the Transvaal than in Natal.

The writer would evidently take over from Natal everything that is detrimental to the Indian and retain the harsher laws of the Transvaal. The result of any such step would be to make the position of Indians, under the union, much worse than hitherto in either state. In other words, what has happened in Vryheid will, if the writer had his way, be reproduced on a much vaster scale in the union states. Union, to the Boer and the white British, may mean strength, but union along the lines suggested by Mr. Edwards will spell disaster to Indians of the Transvaal and of Natal.

BRITISH INDIANS AND CAPE DEALERS' ACT. We do not think that the majority of thinking Colonists have any desire to be unfair to the British Indians already in the country. There will be no wholesale confiscation of vested rights under this Bill. And there is nothing in its provisions to prevent a respectable Indian capable of keeping an intelligible account of his transactions getting a licence to trade on the same terms as his white neighbours. Thus the colour line is successfully avoided.—*Diamond Fields Advertiser.*

THE VARIOUS ASSOCIATIONS IN SOUTH

Africa have simply done their duty by forwarding congratulatory messages to the Honourable Dadabhai Naoroji on his eighty-second birthday. This birthday anniversary has become a day of national rejoicing throughout India, and Indian life in South Africa seems to us to be incomplete without a reproduction, on however humble a scale, of what has been going on in India for years in connection with the birthday anniversary of the one man who is enshrined in the hearts of millions of Indians as is no other man at the present day. These voluntary offerings must be a matter of very great solace to the aged patriot, and it cannot but further the work that he has been doing so ungrudgingly for over half a century. We hope that, having commenced it, Indians in South Africa will make the sending of these messages an annual feature, and hope that they will be privileged, for many years to come, to be able to commemorate the day. We publish with this issue a supplement, containing a portrait of the Hon. Dadabhai Naoroji.

THE "TIMES OF NATAL," COMMENTING on the election of Messrs Evans & McLarty, made some very

flattering remarks on the indispensableness of Indian labour in Natal. We do not think that Mr. Evans really believes that Indian labour is bad for this Colony. We are inclined to believe that he desires, rather, to see the country enriched by its own labour than by alien labour. We are entirely in accord with that ambition, and have already expressed our readiness to co-operate in any scheme that may be evolved to bring about so desirable a condition of affairs. But we do wish to protest against the *Times* suggestion that a provision should be inserted in the indentures of Indians sent to Natal, compelling their repatriation on the completion of their indentures. The idea has often been mooted before, but its inhumanity has been so patent that the Indian Government has again and again refused to tolerate the insertion of any such condition in the terms of indenture. We would suggest to our contemporary that its attention would be better devoted to the amelioration of the position of indentured Indians, than to the throwing out of cruel and unnecessary suggestions of the sort that we have drawn attention to in our remarks on this matter.

HARD WORK WANTED. South Africa could feed itself if those who hold the land could be prevailed upon to till the soil to a greater extent, instead of watching the wool lengthen on the sheep's back.—*Cape Mercury*.

N ANOTHER PORTION OF THIS ISSUE

Treatment of British Subjects in Delagoa Bay

will be found an article from a correspondent dealing with complaints that have been made to him, and, we may add, to us also, on several occasions, with regard to the quarantine camp there. The article gives much food for thought, and it is easy to see that the complaints which have been so frequently made are not without good foundation. We would remark that the treatment spoken of is accorded to British subjects in foreign territory, and is, therefore, a suitable matter to be taken up by His Majesty's representative in Delagoa Bay. We bring these facts to the notice of the British Consul-General there, and trust that he will institute strict investigation, and that he will make the urgent and necessary representations to the Portuguese Government that the circumstances mentioned by our correspondent require.

A RECENT NUMBER OF THE NATAL *Government Gazette*

Cleanliness Next to Godliness

draws "the attention of grantees and head teachers of Indian schools and all schools for coloured children" to the "necessity for strict observance of the following rule:—Cleanliness must be insisted upon, and it shall be in the power of the head teacher to refuse admission to any child until such time as the child comes to school absolutely clean." The necessity for reproducing this rule in the *Government Gazette* presupposes a certain amount of indifference about cleanliness on the part of teachers of Indian schools. Just as the ordinary curriculum of a school has to be gone through before a child receives a pass certificate, so, also, should there be a certificate in connection with this very necessary precaution. Every allowance has to be made for schools that are attended by children of very poor parents, but poverty can never be held as an excuse for want of cleanliness. Teachers of Indian schools, however, labour under a very serious handicap. The Government provides very shabby buildings, except in isolated cases, and shabby pay for the teachers. The condition of the schools receiving grants in aid is even worse, because there the poor teacher has not only to struggle for his existence, but has to collect the wherewithal to get a suitable habitation for his pupils. Under circumstances so adverse as these, we are not surprised that the inspector has found it necessary to draw the attention of teachers to the salutary rule we have quoted above. Still, we trust that, in spite of their difficulties, Indian teachers will profit by the warning given, and, wherever necessary, insist on a reform being made without delay.

British Indians at Middelburg

Presentation of Address

Lord Selborne's Reply

(FROM OUR MIDDELBURG CORRESPONDENT.)

On Tuesday last, 4th inst., an address of welcome was presented to His Excellency the High Commissioner by the British Indian community of this town.

The following is the full text:

To:

His Excellency, the Right Honourable Lord Selborne, His Majesty's High Commissioner for South Africa, and Governor of the Transvaal.

Middelburg.

May it please Your Excellency,

We, the undersigned, representing the British Indians residing at Middelburg, hereby tender a respectful welcome to Your Excellency to this town.

We venture to hope that during Your Excellency's tenure of the exalted office of High Commissioner for South Africa and Governor of the Transvaal the position of the British Indians in the Transvaal will be improved.

We wish Your Excellency and Lady Selborne long life and health.

We request Your Excellency to convey to their Most Gracious Majesties sentiments of our loyalty to the Throne.

We beg to remain,

Your Excellency's humble servants,

A. E. BHABHA, and Others.

Dated at Middelburg this 4th day of September, 1906.

The address was read by Mr. A. E. Bhabha.

In reply, Lord Selborne spoke as follows:

"I am pleased to receive an address of welcome from the British Indians. With regard to Indians in the Transvaal, I have laid down certain principles, which are understood by my fellow-countrymen. The matter of future immigration must be left for an elective Government to decide. The Government recognises the absolute right of all British Indians here before the war to return here within the period until an opportunity is afforded a representative Government of deciding the question. Recognising the obligations of the Government in respect to legal rights, an Ordinance has been brought before the Legislative Council. The Ordinance has no other object but to protect those Indians who have a right to be here and those only. If it is found that the Ordinance does not operate satisfactorily, it will be susceptible of amendment under the new Constitution."

Johannesburg Jottings

[BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE]

VREDEBURG AND COLOUR. The Johannesburg Municipality has approved of the following recommendation submitted to it by the General Purposes Committee. "Coloured" people, take warning!

We are informed that the Select Committee anticipates considerable difficulties in inserting the proposed provisions preventing coloured persons from taking up their quarters in Vrededorp. We attach considerable importance to these clauses, and, in our opinion, the risk of a coloured invasion of this district is by no means imaginary, and would be attended with serious consequences both to the character and to the value of property in Vrededorp which should, if possible, be prevented. While we appreciate the difficulties of the Government in this connection, we see no reason why we should not be given the power of inserting a clause in the Vrededorp leases preventing transfer or sub-letting to coloured persons in the same manner as the owner of a private township such as Jeppestown. It may, moreover, in defence of our proposals, be pointed out that the Melay Location, which is contiguous to Vrededorp, is set apart for Asiatics, and Europeans are excluded from it. In advocating the insertion of such a provision, we believe we have the support of the Vrededorp community, which is fully alive to the danger of an influx of Asiatic traders. We see no effective manner of preventing such a state of things except the insertion of specific clauses in the lease appended to the Council's Draft Ordinance.

BOKSBURG ON BUILDING PLANS. The Mayor of that uninvaded paradise, Boksburg,

called attention to the fact that no less than five building plans in the Coolie Location had been passed. In view of the fact that the Location question was just being settled, it was very strange that so many Indians were building in the Location. They had taken care to inform the Indians several times that neither the Government nor Municipality would be responsible for any compensation for new buildings. Mr. Morris remarked that the bulk of the buildings in the Location had been done during the last nine months.

I presume that the good burghesses of Boksburg do not intend to claim these "unauthorised" buildings without granting compensation? Such a doctrine is unknown to English law, but one never knows what Boksburg law is capable of. It is, indeed, "fearfully and wonderfully made".

BOKSBURG'S ASIATIC BAZAAR. We heard, not long ago, a piteous account of the wicked dirtiness of the undesirable Asiatic in the lordly demesne set apart for him in Boksburg. At a meeting of the Town Council, the Mayor "reported that the long-discussed question of the Asiatic Bazaar and Native Location was now settled, the agreement having been signed by all parties. It would appear in the next Government Gazette." I wonder what the Asiatics and Natives concerned have to say about the agreement, which, by the way, has not yet been published.

MR. LOVEDAY'S FAIRY-TALES AGAIN. Mr. Loveday is nothing if not consistent. He makes a misstatement, and not only does he stick to it, in spite of all proof to the contrary, but he adds to the indebtedness of his easily-gullible followers by making other and more serious misrepresentations. Here is his latest effort—by no means a humble one—as all who read will admit.

Regarding Asiatics, Mr. Loveday protested against persons who, though British subjects, had not the rights of citizenship in their own country, being given equal trading rights with white citizens in this country.

The above choice extract is culled from the *Leader*. Of course, Mr. Loveday, with his deep personal knowledge of India and things Indian, must be believed. His vast experience naturally entitles his statements to pass unchallenged. And yet, the wicked thought strikes me to ask the "honourable" legislator what "rights of citizenship" the European residents of India have that Indians themselves, have not "in their own country". No doubt I shall be kept waiting over-long for a reply. Mr. Loveday loves to procrastinate. He has not even yet replied to Mr. Abdul Ganie's criticism of his grotesque "yarns" of nearly two years ago. But patience is a virtue!

THAT INFAMOUS ORDINANCE ONCE MORE. The Colonial Secretary replied to the representations of the Chairman of the British Indian Association by asking the Association to send a deputation to him. Messrs. Abdul Ganie, H. O. Ally, Essop Mia, Moonlight, Hajee Habib, and M. K. Gandhi accordingly attended Mr. Duncan on Saturday last, but as the proceedings were private, I am precluded from making any comment on them, beyond remarking that Mr. Duncan and his advisers must have been very much astonished indeed to observe the firm front opposed to them by the members of the deputation, representing all sections of the community. It must have been obvious, even to the official intelligence, that the Indian community has been moved to its depths by the wretched tactics of the Loveday party.

BLACK HOLE TREATMENT. The incident of the Black Hole of Calcutta has been proved to have been without foundation. In order to provide a means of perpetuating the memory of this fabled event, the Transvaal Government has invented a local re-enactment of the alleged drama. British Indians in the Colony are to be kept in an air-tight compartment, there to gasp out their life as best as they may. Poor wretches! And this sanctimonious Government will then say to the world that it is very unfortunate that these people will persist in dying of suffocation, but what can it do? The fault does not lie with it! Yet, I am minded of a

maxim of law which avers that he who indirectly causes another's death is himself guilty of murder. But it is to be presumed that the Transvaal Government, obedient creature of Loveday & Company as it is, is above the law—and quite beyond its comprehension and equitable application.

THE HUMOUR OF THE SITUATION. I stated above that the Colonial Secretary specially invited a deputation from the British Indian Association to place their views before him in person. On arrival at Park Station, we take the 8.35 train for Pretoria, the members of the deputation were coolly informed by the guard that they could not travel by that train! To add to the humour of the situation, Mr. Duncan, if one may judge by the labelling of the carriage, was himself travelling by the same train, and his journey would have been for nothing, had the British Indian delegates been finally debarred from travelling by the train. Mr. Price, please note! A further humorous feature is that the Potchefstroom Chamber of Commerce is fighting on the side of the British Indians, by urging that the Draft Ordinance should be withdrawn, as it is undesirable and unnecessary. Bravo! We shall soon have even Mr. Loveday on our side, fighting for the right. I was almost going to say the white! To cap it all, on Saturday last, ten days after its promulgation in the *Gazette*, the local press announced the fact that the Draft Ordinance had actually been published! We move with the times, evidently!

MR. DARABHAI'S BIRTHDAY. British Indians in the Transvaal have much to be thankful for in the advocacy of their cause by India's G.O.M. He has been indefatigable on their behalf, and it was only a duty that they owed themselves when, through their official body, they sent him the following congratulatory cable:—

British Indian Association tenders you hearty congratulations birthday. Pray you may be long spared serve your country.

INDIAN MAELS. The following mail for India per Messrs. King and Son's Natal Direct Line is advertised: for Colombo and Calcutta, S. S. *Umfuli* (September 25), S. S. *Umbilo* (September 3), S. S. *Sonali* (German E. A. Line) will leave for Bombay on or about the 13th September.

Imperial Parliament

Transvaal Constitution

The Earl of Elgin, in the course of his reply to a question in the House of Lords with regard to the Constitution said:—

With regard to coloured people, who may be said, shortly, to be those whom there is a strain of white blood, they have made appeals to the effect that the terms of Vereeniging do not exclude them. I have seen representatives of their number, men of intelligence and education, who argued their case moderately and well. They referred with great emphasis to a letter of the noble viscount on the cross benches (Lord Milner), which was quoted in a London newspaper. I can only say that I can find no trace in the correspondence of any suggestion by him that the terms of peace did not definitely confine the franchise to white British subjects. And we are advised that public opinion in the Colonies is definitely and strongly against any other interpretation. I am afraid therefore that we do not see our way to making the modification which these gentlemen ask, and I am not quite clear on what possible principle we could have found a definition enabling us to do so. What we propose is that all Native territory which as been and is administered by the High Commissioner should remain under his control, and that Swaziland should also be placed under the administration of the High Commissioner. Shortly put, in this we follow the precedent of Basutoland rather than of Zululand. We also propose that there should be the customary safeguards for Native rights, which generally consist of prohibitions of the alienation of lands set apart for Native locations, and which sometimes provide sums of money to be reserved for education or other purposes, and sometimes make the Governor, or some other officer, paramount chief or protector. I do not wish to be taken as dealing with this in detail, but we recognise in full our duty towards the Native population. The Letters Patent will provide for the reservation of any Bill whereby persons not of European birth or descent may be subjected to any disability to which persons of European birth or descent are not also subjected, and no law sanctioning any conditions of a servile character will be accepted.

Viscount MILNER, in the course of his speech, said: One word as to the matter of the coloured population question; it is not of immediate importance, but a direct appeal has been made to me by the Colonial Secretary which I do not wish to avoid. He seemed to question how it could be fairly argued and how I could come to the conclusion that Clause 2 of the 22nd of Vereeniging provided that Native should not be given the vote after the introduction of a pro-

posal for the representation of coloured people. I cannot remember that during the discussions at Vereeniging the question was raised, but whether that was so or not, my point is this. I should most undoubtedly object to the inclusion of coloured people. The matter was not raised, and the question has to be decided by the actual text of the treaty. The text of the treaty says "Natives," and does not say coloured people. I think I am right in saying that the Dutch word was used. I fully admit with the noble earl that the South African feeling would be against giving any franchise even to coloured people. I regret it. I have fought that battle out over and over again. I should be perfectly justified in upholding the position that whatever may be the necessity arising from South African feeling on this subject, the terms of Vereeniging did not exclude the granting of the franchise to coloured people; and I must say that the case for the civilised coloured man is extraordinarily strong.

The Marquis of RIXON said the noble viscount had referred to the treaty of Vereeniging and the franchise question. His authority on that subject was doubtless very great, but the obligation was one contained in the convention by which peace was brought about. Nothing would be more unfortunate than that any doubt should be cast upon the intention of the Government absolutely to adhere to the meaning of that agreement. He had no doubt that if we were to interpret it in favour of a distinction between coloured people and Natives we should incur the terrible accusation of having gone away from our pledges to the Boers. He would rather give the larger interpretation in order to make it quite clear that we adhered to the arrangements we had made than attempt to put a strict lawyer's interpretation on the language used. It must not be thought, however, because he said that, that either he or the Government were in the least wanting in interest either in the Native population or the coloured people. They would take every precaution consistent with the establishment of responsible government in the Transvaal for the protection of the Native population.

Mr. RIXON said that the position of British Indians in the Transvaal was worse than that of the lowest castes under the most rigid and exclusive system that prevailed on the Malabar coast.—*India*.

BLAMING ENGLISH RULE. When the English came to India this country was the leader of Asiatic civilisation and the undisputed centre of light in the Asiatic world. Japan was nowhere. Now, in fifty years, Japan has revolutionised her history with the aid of modern arts and progress, and India with 30 years of English rule, is still condemned to tutelage.—*Indian World*.

Asiatic Draft Ordinance

Transvaal Legislative Council

On the 4th inst., in the Legislative Council, the COLONIAL SECRETARY moved that leave be given to introduce a Draft Ordinance to amend Law No. 3, 1885.

The COLONIAL TREASURER, seconded the motion, which was carried. The Draft Ordinance was read a first time.

Mr. DUNCAN moved the second reading of the Draft Ordinance and it was accepted. The Ordinance was read a third time.

The full text of Mr. Duncan's speech will appear in our next issue.

ERRATUM.

In our last issue the following paragraph from the Draft Ordinance was wrongly printed. The correct text is as follows:—

17. (1) Notwithstanding anything in the Peace Preservation Ordinance 1903 contained a permit to enter this Colony may be issued in the form prescribed by Regulation authorizing an Asiatic to enter and remain in this Colony for any period named in such permit and after the expiry of such period the person authorized by such permit to enter this Colony shall be deemed to be a person not duly authorized to be in this Colony and if found may be arrested without warrant and the provisions of sections seven and eight of the said Ordinance shall apply to such person as if he were a person who at the date of such expiry had been ordered to leave this Colony under section six of the said Ordinance and had failed to comply with such order.

Travelling on the C.S.A.R.

Chief Traffic Manager: to Mr. Osman Latief:

Dear Sir,

In reply to your letter of the 17th inst., asking for permission to travel by all trains between Pretoria and Johannesburg, I have to inform you that whilst sympathising with you on the subject of your communication it is regretted that an exception cannot be made in your case, and that no alteration of the arrangement now in force can be considered at present.

Mr. Osman Latief: to Chief Traffic Manager:

Dear Sir,

I have the honour to acknowledge your letter of the 22nd inst., No. 8. 30582.

Under the circumstances mentioned by you I will not for the present raise the question of the morning express trains, but I trust that the prohibition will be removed at the earliest possible opportunity.

Our London Letter

Parliament has adjourned for an autumn session, which begins in next October; and of the many subjects which had come within its purview during the time it has been sitting I don't think your readers will find one of greater interest than that of

The Position of British Indians in the New Transvaal Constitution.

The weakest portion of the statement of the Under Secretary for the Colonies was his apology for refusing to give any representation to British Indians and other coloured people. At Cambridge, this year, an Indian student was bracketed Senior Wrangler. If this young man were to attempt to enter the Transvaal, he would probably, in the first instance, be arrested under the Peace Preservation Ordinance, and if subsequently he were to succeed in obtaining permission to reside in a British Colony, he would be permanently disfranchised. On the other hand, any of the Polish or Russian Jews, who are regarded in parts of London as undesirable immigrants, may freely enter the Transvaal, and after six months' residence, will be entitled to vote for members of the new Parliament. Mr. Churchill's defence for this grotesque anomaly is that Englishmen pledged themselves in the Treaty of Vereeniging not to give the franchise to natives. He further alleges that the Boers contend that this word was understood by them to mean all "coloured" persons. There is absolutely no evidence to justify this statement, and if a *bona fide* doubt as to the meaning of the word really exists, surely the right way to settle the matter is to confer the franchise on all persons "except natives," and to leave the courts of the Transvaal to decide who is and who is not a native. Under the Constitution proposed by the Government, England is placed in the position of betraying her own subjects for the benefit of aliens.

The Fall of Sir J. B. Fuller

Bengal is surely to be congratulated upon the resignation of Sir J. B. Fuller, the Lieutenant-Governor which came this week as a welcome announcement. His policy was not calculated to enhance public confidence in the Indian administration, whilst it strained to breaking point the happy relations which should subsist between the people of India and the British Throne. Mr. Morley has done well to stand out against the thoroughly reactionary proposal involved in the suggested disaffiliation of certain schools, where the students had ventured with ample justification to criticise the anti-Bengal policy of the Indian Government. The parallel with Russia had become a little too evident to be pleasant for a Liberal Cabinet which, I hope, is seriously bent upon reform. It is not wise to produce another Poland, nor is there the slightest necessity. Bengal may be governed in absolute peace, if only ordinary common-sense is observed—the common-sense which acknowledges the

claims of heart as well as head. The resignation of Sir J. B. Fuller is a notable triumph for the progressive forces both in this country and in the Indian Empire. It will strengthen Mr. Morley's hands and greatly help to clear a difficult situation.

The Late Mr. W. C. Bonnerjee

The weak's letter would not be complete without giving the weak's saddest news. Mr. W. C. Bonnerjee is no more; and in losing him Bengal has lost a son of whom she could really and truly be proud. To me his loss is that of a personal friend. I knew him as a boy; Mrs. Bonnerjee's cousin was in the same class with me at school; in England we have been neighbours for years, and saw each other often. I dare not trust myself to write about him with any more to-day;—in him we have lost a great Indian,—a greater man.

Publishing the Banns

Transvaal-Natal

Mr. Edwards, of the *Transvaal Leader*, writes as follows on the Indian problem in Natal:—

Let me at once say that the Asiatic problem is probably less difficult of solution than many of those which will come up for consideration in the course of the negotiations between the two Colonies. In point of fact the Transvaal has, in some respects, an even more troublesome Indian question than Natal, as any who have studied the recent decision of the Supreme Court at Pretoria will admit. Much misapprehension prevails in other parts of South Africa as to the status of the Indian in Natal, and the extent to which he may be expected to influence the future politics of that Colony.

Why He Came

"Why was the Indian introduced into Natal?" I put this question to a leading sugar-planter. "Why, if a white colonist cannot cultivate sugar himself (if he required raw labour), did not he inspan the native?"

Why, indeed! It is a case of history repeating itself as it ever has done in South Africa. The labour difficulty has been in evidence since the early days of white settlement in the neighbourhood of Capetown. In his excellent précis of the Cape Archives, Mr. Liebbrecht mentions the fact that, despairing of inducing the Hottentot to work, the Dutch East India Company imported the Chinese labour from their eastern possessions—a fact which some of our Boer fellow-colonists would doubtless gladly erase from the simple, if laborious, despatches forwarded by the early commanders to the omnipotent Seventeen in Holland. But this by the way.

My planter friend on the northern coast of Natal explained quite simply why indentured Indians were brought to that Colony. The first plantations

were originally worked with native labour, and all proceeded satisfactorily until the time arrived for the cutting of the cane. Now, cane must be cut during August and September, and, as every employer of native labour is aware, this is exactly the time of the year that the Natal native chooses for one of his periodical visits to his ancestral kraal. The first rains fall at this period of the year, and the native must go to take his turn at the plough. Again, this is a time of the year when rushes must be cut and huts erected or repaired, and thus the native takes his leave. Wherefore, the early planter awoke one morning to find most of his natives whispering the words: "Ngiyuna ukaya ekaya." And so the native went, and the sugar harvest had to take care of itself. Naturally the planter was unwilling to run risks of that nature unnecessarily, and so the coolie was brought from India, and here he remains to this day.

Indian Voters

But what is his future? Is the Indian always to remain? And more important still, is the Indian to enjoy the full rights and privileges of British citizenship? Is he to become a voter, and so swamp the white vote of the country?

These are perfectly proper questions, and the Transvaal colonist has a perfect right to demand an answer. The idea seems to be entertained that the voters' rolls of Natal are glutted with Indian names. Nothing of the kind. It will surprise thousands of people in the Transvaal to learn this fact, viz., that the total number of Indian names on the Parliamentary Roll for the Borough of Durban does not exceed 140. The roll for the borough of Durban is by far the largest in the Colony, comprising, in fact, something like 25 per cent. of the total voters of the Colony. There are 5,000 voters on the Durban roll, so that Indian percentage need not be seriously considered. Thus a terrible bogey is laid to rest, and deserves no more attention than the prospect of a Chinese voting bogey on the Rand.

The fact is, Natal has taken very good care that there shall be no big Indian question at the Parliamentary election. Legislation of the wisest and most statesmanlike character seems to have been specially provided to meet such a question as that now raised by readers of these articles. It was the paternal interest of the Indian Government, claiming for its children sent to Natal rights and privileges equal to those of the white colonists, that directed attention to the danger which threatened the Colony from the constantly increasing Asiatic population. It was impossible to deprive Indians already within the Colony of their votes and trading privileges. But Parliament did the next best thing. It is to the late Mr. Escombe that Natal owes its salvation from the danger of a big Asiatic vote. His action was alike ingenious and thorough, and while it could not wholly eliminate the evil, it

certainly checked it and reduced it to the infinitesimal proportions at which it figures in the Parliamentary roll-to-day—140 Indians, 5,000 whites.

Great Measures

Practically no coloured man can exercise the franchise in Natal to-day unless he were on the register prior to the passing of the last Constitution Act. There is, therefore, every reason to believe that at no distant date the Natal electorate will be almost entirely European. Further, the Undesirable Act stopped the influx of free coloured immigrants into the Colony, and the Trades Licensing Act completed the work of restriction. Under the Trades Licensing Act of Natal the issue of all descriptions of trading licences, with the exception of liquor licences, is vested in the hands of the local urban authorities in various parts of the Colony. In their turn the Town Councils or Local Boards appoint an officer to attend to this work, and the power of this officer extends over his entire district, without respect to race or colour.

Let my readers mark the comprehensive character of this legislation. No person, be he white or black, can trade without having first obtained the necessary licence, and every person, white or black, must apply to the licensing officer for the necessary permission. It was the inclusion of this impartial treatment which secured Imperial sanction to the law, and it is satisfactory to learn that the Natal Act has become quite a text-book for other Colonies of the Empire troubled or threatened by an Asiatic problem. From the decision of this officer an appeal lies to the Town Council or Local Board, but from the decision of these elected bodies no appeal is allowed. The Law Courts of the Colony have no jurisdiction in this matter, a provision which was upheld in an appeal made some time ago to the Privy Council.

The Danger in the Transvaal

It will be seen, therefore, that the problem of Asiatic trading is by no means insoluble in Natal, while the vote difficulty cannot be said to possess any particular terror. It is true that the Asiatic trader is very much in evidence in Natal from Durban to Charlestown. It is knowledge of this fact that has created indignation in the Transvaal to Indian immigration into this Colony, and has brought profound discontent with the decision of the Supreme Court of this Colony that an Indian store-keeper can demand and must obtain a licence to trade where he will. The permit regulations of the Transvaal have been employed to minimise the effects of this decision, but such regulations are only applicable to the "outs," and are of no avail as regards the "ins"—to such as happen to be resident within the State. The Natal colonist will have none but himself to blame for any trouble of the colony which threatened the Colony before Mr. Bonnerjee

accomplished his great and beneficent work.

The Indian danger in the Transvaal is greater than that of Natal; but it is reasonable to hope that one of the first acts of the new Responsible Parliament will be to remove this peril from the land. Let us first put our own house in order before we complain of a serious disturbance in the domicile of our neighbour.

Grievances of British Indians in the Transvaal

Scathing Comments

Under the above title, Mr. Essop Mia, the managing partner of the firm of Suliman Ismail Mia & Co., Johannesburg, writes a strong letter in our Gujarati columns, from which we give the following substance:

I have been in the Transvaal for the last nineteen years and have seen a great deal, but I have never seen laws or consequent tyranny such as I have seen for the last three years. The officials here enforce laws at their sweet will, without regard to persons or their status, and consider themselves in their treatment of Indians to be superior even to King Edward. We used to hear before, and we hear even now, that there is chaos, injustice and oppression under Russian rule. Can the Russian rulers be more oppressive than are the British rulers in the Transvaal? We flattered ourselves with the belief that when the Boer rule ended we would be happy under the British rule. Instead of that we have greater difficulties, as for instance, about permits, railway regulations, tram regulations, ownership of land, etc. I do not know whether it is Dutch law or British law which is enforced against us. I think that there are no laws for us: we are treated as the officials choose to treat us. What greater injustice or folly can be conceived than that foreigners, such as Armenians, Russians, and others should receive beneficial treatment, and loyal Indians should be brushed aside. Both the Transvaal and Orange River Colony are under Crown Colony Government, and yet we see that, in the O. R. C., we have no footing. Again, whereas persons with education can enter Natal or the Cape Colony, they cannot enter the Transvaal. That means that if Justice Tyebji, the Honourable Dadabhai Naoroji, Mr. Bonnerjee, or Mr. Bhabani, wanted to enter the Transvaal, they would not be able to do so. Is this citizenship or tyranny? I, for one, think that here they are playing at government. May God give them good sense!

The Late Mr. W. C. Bonnerjee

Resolutions of Sympathy

(SPECIAL TO "INDIAN OPINION.")

A mass meeting of Europeans and Indians to express sorrow at the death of Mr. W. C. Bonnerjee and to tender sympathy to Mrs. Bonnerjee and family was held at Clifton Hall, London, on Saturday, 4th Aug. 1906, under the auspices of the London Indian Society.

The chair was taken, punctually at 8 p.m., by the Grand Old Man of India, Mr. Dadabhai Naoroji. The hall was filled to overflowing.

Mr. Naoroji opened the proceedings by saying that they had gathered together to express sorrow and regret at the sad event that had just taken place, and to record their appreciation for Mr. Bonnerjee and his good work. The Chairman then requested the Secretary, Mr. Dube, to read certain letters he had received in reply to invitations for that meeting. Letters sympathising with the object of the meeting and expressing regret for absence were read from Mr. R. C. Dutt, the well-known author and administrator, Mr. A. O. Hume, Sir Wm. Wedderburn and Mr. Swinny, president of the Positivist Society. These communications were received with solemn reverence and rapt attention. Indeed, in their very human simplicity lay this subtle charm. Every word showed how highly esteemed and beloved Mr. Bonnerjee was by European and Indian alike. The deep and genuine feelings of grief and sympathy thus poured out could not have failed to touch the hearts of all present.

In the body of his letter Mr. Hume, the distinguished ex-civilian, said that his loss was a personal one, for he missed Mr. Bonnerjee's great personality, his advice and his guidance. His grief could not be greater if Mr. Bonnerjee had been his own brother.

The Hon. G. K. Gokhale then moved the following resolution:—

This meeting desires to place on record its profound sorrow at the great and irreparable loss which India has sustained in the death of Mr. W. C. Bonnerjee. In him the people of India mourn one of their most trusted and most distinguished leaders, whose wise counsel and guidance will long be missed and whose ardent patriotism and devoted exertions for the national cause will be cherished with deep affection and gratitude.

In moving this resolution, the Hon. speaker said they had assembled to give public expression to their grief. The end of this great patriot was not wholly unexpected, as his health was shattered. They were forced to realize that a trusted leader was gone. His death left humanity the poorer in this or in any age or clime, especially in the transitional state of India whose loss was of the first magnitude. The loss was too acute to go into the history of his life's work. He was the ablest and most successful lawyer India has produced, and if only for this, he was

entitled to our respect and regard. But he was very much more than a great lawyer. He was a great patriot—the greatest born in India. It would be very difficult to fill his place. His marvellous memory, discipline, and method were remarkable. His deep and earnest feeling, however, was the greatest fascination of all. His services were well-known to them all. His election to the presidential chair of the first Indian National Congress, 21 years ago, was a great compliment richly deserved. From thence onward, he continued in the front rank of public work, not only on the platform, but in private life also. The late Mr. Bradlaugh's services to India were secured by Mr. Bonnerjee's powerful appeal. To his mind it was a very great service. His useful work on the British Committee in London was gratefully acknowledged. He always tried to instil a sense of responsibility into the minds of Congress workers, and his great restraining influence to balance and steady rash judgments was a marked characteristic. It would be long before they saw another of his gifts and his devotion to the national cause. They had lost in him a warm and generous friend. Their hearts went out to his family and the grief-stricken lady. They must recognise he had done his work. The great inheritance he left them was his great name and his memory and the national cause. The speaker then exhorted his hearers to further the cause so nobly begun by Mr. Bonnerjee and formally moved the resolution.

Mrs. Bradlaugh-Bonnerjee, an vigorous, eloquent, and pathetic speech, seconded the resolution. In the course of her remarks she said she felt she was an intruder (Cries of "No! No!"), but as she and her late father knew and loved Mr. Bonnerjee, she offered her deep and sincere sympathy to the bereaved family. The speaker longed for the day when India would no longer be a dependency of Great Britain, but an independent sister-state.

Mr. Rutcliffe, of the *Statesman* of India, said he supported the resolution as a Pressman. Mr. Bonnerjee once threw up a Government appointment to take up a brief for the *Statesman*. He was pre-eminently a practical genius. He was a shining instance of public virtue. He hoped his sterling qualities would be emulated.

Mr. Asgar, a Mohammedan gentleman, also supported this resolution and said that all creeds, sects and classes in India mourned the loss of a great and tried patriot.

The chairman then put the resolution to the meeting, and it was carried unanimously.

Mr. J. M. Parekh proposed the second resolution as follows:—

This meeting, feeling the deep and respectful sympathy of Mrs. Bonnerjee and the family to their great loss, resolves

The speaker said that he had personally lost a friend and guide. It was impossible to say much on a mournful occasion. He formally moved the resolution.

Mr. Lall and Mr. Reddy supported.

Mr. Abdul Masjid also spoke and supported the resolution, which was put to the meeting and carried unanimously.

Mr. Wadia proposed a vote of thanks to the chair, which was duly seconded and carried. Before the meeting dispersed, the Hon. G. K. Gokhale read a cablegram from a representative of the *Daily News* announcing the resignation of His Excellency Sir R. Fuller, Governor of Eastern Bengal. This was received with enthusiastic cheers, and very rightly so, for it was the first time in the history of British rule in India that a popular grievance had been officially vindicated, and public opinion allowed to triumph above the vagaries of a retrogressive and hostile bureaucracy.

The Quarantine Camp at Delagoa Bay

(FROM A SPECIAL CORRESPONDENT.)

Having heard several complaints about the quarantine camp, especially as to its insanitary surroundings and other unsatisfactory arrangements, I thought of paying it a visit, to ascertain the facts by a personal inspection. With this object, I took train one evening. The fare is moderate, being only 150 rs. i.e. 75d. for the return journey, first-class. The railway runs parallel to the river, and the general view, as one leaves the town, is exhilarating. To the right you see the Quarter Hill, on which are situated the beautiful walls of the police lines, reminding one of the ancient battlements of a fortress. To the right lies the wide expanse of the river, bearing on its bosom ships of all sizes. Further up you come across the fleet of sailing ships, anchored majestically with their heaven-kissing tall masts.

Leaving all these in the rear, we rolled on, until, like a, the train slackened speed, and stopped at a special signal by the conductor. He reminded me that I was to get down there. No station, no platform, but I had to get down. The train then steamed away. I was the only living being there. I could not see any camp. Far in the distance, on the top of a hillock, I saw a long flag-post, on which floated the flag of Portugal. I bent my steps in that direction. I had to pass through a narrow beaten foot-track, on either side of which grew reeds and grass 6ft. high. Gaining the top of the hillock, I came to a barbed-wire enclosure. It resembled more a cattle-pen than a quarantine camp, where human beings are housed in the name of sanitation! The gate, or something that answered the purpose, was flapping backwards and forwards on its hinges. There was no guard, no policeman.

Without waiting for a formal permission, I entered. About 30 yards farther, I met a Portuguese policeman doing duty there. He was a polite man and asked me if I desired to see

any of the "gents" there. I cannot refrain from observing that the Portuguese as a nation are more polite, and know manners better than their brother whites in British South Africa. In speaking to you, the Portuguese address you invariably as "Senhor," "patras," or "gent," meaning sir, patron, or gentleman. How different from the British Colonials on your side, who would call an Indian "coolie" or "sammy." be he such or not!

The guard led me to a shed, where were grouped the inmates of the camp around the temporary kitchen they had formed. With their permission I entered the shed. What a miserable place! A long shed of corrugated zinc sheets, 40 feet by 15, without any partition. In this were housed all of them, about 15 in number (it reminded me of an Indian Dharamshala, where homeless paupers lodge; this latter has at least the advantage of masonry walls and water-tight tiled roof); but this shed, having only zinc walls and zinc roof perforated at many places, is warm by day and affords insufficient protection against cold by night. No chairs, no beds, no bedsteads, no lights, absolutely nothing is provided by Government; and yet they receive a handsome fee of 25s. as rent for 10 days, i.e. 2 1/2 a day. A comfortable room, 15 feet by 15 feet, well-furnished with attendance, lights &c., can be had in a decent lodging-house in the heart of the town of Delagoa Bay for 2 1/2 a day. Undoubtedly the charge is exorbitant, and it speaks ill of Portuguese administration to fleece people in this fashion. The sooner they abolish it, the better.

Inquiring about the food arrangements, I learnt that some of the people received cooked food once a day from their friends in the town; others got their supplies from the town and cooked their own food. There is no kitchen and no arrangement for cooking. Three stones placed in the open under the shade of a tree form their kitchen. On such an improvised kitchen is their food cooked. One of them complained of having had nothing to eat for 24 hours. He had no friends in the town, and no money left with him. He was absolutely living on the charity of his fellow-passengers. All his balance was spent in paying government dues. Another informed me that he had run short of his supplies, he had money but what could he do with it? There is no shop or store in the vicinity. The nearest store is the one at Malanga, about a mile away. The kaffir boy, whom the kind Portuguese guard lent for buying materials, did not understand their language, and did not know what to buy. He fetched coarse rice and mealies, which the man had never tasted in his life. He pointed out to me a pot-full of cooked rice lying untouched.

Just, too, is very scarce and dear. For a bundle worth a shilling, 6/- are charged and a further gratuity of 1/- is

demanding by the kaffir boy who fetches it.

The water used by these people is drawn from a small well at the foot of the hill. Being outside the enclosure, the men are not allowed to draw it for themselves. A kaffir brings it up to them twice in the day and deals it out in measured quantities. Government have placed a few reservoirs to store up rain-water from the roofs; but as rain is very scarce, there is not a drop in them, and this arrangement is practically useless.

So far as the site of the camp is concerned, nothing better can be desired. It is on the top of a hillock; the view is excellent; the air pure and bracing. But it is badly kept—what is necessary is that a proper metalled road or footpath should be constructed from the railway line right up to the fence; all the undergrowth, within and around the enclosure, should be cut or burned, the compound cleaned and swept regularly every day, a few lights put up in the compound, a few separate kitchens constructed, a better water-supply arranged for, some furniture, in the shape of bedsteads, chairs and other necessities should be supplied, a few lights furnished within the house, and lastly, a store or two kept in the immediate vicinity, if not within the enclosure, with maximum charges regulated.

My Journey to England

[SPECIALLY CONTRIBUTED]

A Talk With the Dumb

The other day I had the pleasure of being shown round the Royal Institution for the Deaf and Dumb, at Derby. England can boast of many grand and noble efforts on behalf of its unfortunate children, but there cannot be a worthier object than that of teaching deaf and dumb children to speak. This institution is kept up partly by voluntary subscriptions and by school fees.

One of the chief causes of dumbness is a lack of the sense of hearing and not any defect of the speaking organs. The method adopted at Derby is to train the pupils to read the lips of the speaker, and by this means, they are able to pronounce words, to ask and answer questions, and, in fact, to prepare themselves for their part in the struggle of life. What a blessing it is for the parents of such children to see them being trained up to a life of usefulness, instead of the aimless and pitiable existence of the mute.

I accompanied the father of one of the boys residing at the institution and together we walked through this large and beautiful home under the guidance of Mr. Roe, the son of the Principal, Dr. Roe. Everywhere there was perfect cleanliness, light and ventilation—this is an important point, for the building up of healthy bodies is as necessary as the special treatment for

defective speech. Each child is taught the importance of law and order, and in no important public school would you find such perfect arrangements. Hats, caps, hair-brushes and towels, all have their separate and appointed place, numbered for each boy or girl.

We passed through the different class-rooms of the school. At that particular time, technical subjects, such as drawing and colouring designs were in progress. Every opportunity is taken to induce the pupils to use their power of speech, questions being frequently put by the teachers. The practice of making signs by means of hands and fingers, commonly called the deaf-and-dumb alphabet, is strictly forbidden. The lips of the teacher must be closely watched, and it is wonderful how smart they can be in interpreting the movements.

Practical Work

Drawing and designing are a means to an end, and later on we find the older boys carrying these designs out in practical carving in wood, carpentry, and modelling in clay. The girls are very clever in measuring, cutting out and making dresses, and other useful things. It was gratifying to hear of former students who were making their way in different spheres of usefulness.

The health of the children is a matter of great consideration. In the grounds adjoining the school buildings is a hospital where the young folk can be treated for disease or accident; and when convalescent, the patients are sent to a farmhouse, a short distance away from Derby, where they have every opportunity of recovering their lost strength.

Recreations

For recreation they have a well-appointed gymnasium, and the institution has recently purchased a field for football and cricket, a pavilion and outbuildings having been erected on the grounds. These deaf and dumb boys have been wonderfully successful in athletics. They hold an all-England challenged shield for physical exercises, competing against other schools of ordinary type. A photograph of their last year's football team, which came out on top among the Derby schools, was also hanging in the dining-room.

So these children who are unfortunate in matters of hearing and speech, are not behind other children in sport or in general intelligence. It would appear that they are, in many respects, more anxious and willing to learn. Of course, the fact of their special weakness naturally makes them more observant and careful in the use of eye and brain.

It was with heart-felt appreciation that I thanked Mr. Roe for so willingly explaining the method of teaching and illustrations of successful study. It does great credit to Dr. Roe and his able staff of patient teachers, and it stands as a monument to the generosity of its many supporters, the number of which is constantly growing.

Asiatic Location at Krugersdorp

Letters on the Subject

The Krugersdorp *Standard* states that the District Registrar of Mining Rights in a letter dated 23rd July states that in the draft ordinance dealing with the matter of titles to Burgershoop and New Brickfields stands, it is proposed to abolish the old coolie location and to include the area thereof in the proposed new township of Burgershoop. Of course, it is quite uncertain whether the draft ordinance in question will be passed.

In a letter dated 31st July the Under Secretary (Division II) acknowledges the receipt of the Council's communication of the 20th idem together with a copy of the petition praying for the removal of the Asiatic Bazaar from Burgershoop, also a copy of a legal opinion bearing on the same subject. The Under Secretary states that he will address the Council further on this subject in connection with reservations for public purposes on town lands, and he hopes that the whole question will then be finally settled.

Unrest in India

Floods in Behar

A Reuter's telegram in the *Natal Mercury* announces "the growing unrest and recent disorders in India have culminated in an extraordinary coronation ceremony in Calcutta, where an agitator, named Surendranath Banerjee, was crowned and anointed with regal honours. The native papers condemn the proceedings most strongly, and declare that Banerjee has deeply pained his friends, and made himself the laughing stock of his enemies, while all Bengal has been made appear ridiculous. If Banerjee wishes to be king, they say, let him first conquer the kingdom, and then enjoy it."

A further telegram from Calcutta states that a secret society has been formed at Chinsurah, near Calcutta, the members of which are pledged to die for their country, and drive the English out of India.

A Reuter's cable to the *Natal Mercury* announces that a Lahore telegram states that a deluge has fallen in Behar, and villages have been obliterated. The indigo crop is ruined, and the food crops are destroyed by the flood. There is about 9 ft. of water over the country, which is a vast sea. The surviving populace is homeless, and is taking refuge on the elevated lands. Bridges and roads have been destroyed on all hands, and the starving people are raiding the few remaining wheat fields before the grain is ripe, defying the police, and crying: "Send us to gaol. We shall be fed there."

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીક્સ—શનીવાર, તારીખ ૮ મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૦૬.

અંક ૩૬

અડવાડીક પંચાંગ.

પ્રોસ્ટો-તા. ૮ મી સપ્ટેમ્બરથી તા. ૧૪ સપ્ટેમ્બર સુધી ૭૦ સ. ૧૯૦૬.

હિંદુ-ભાદરવા વદ ૫થી, ભાદરવા વદ ૧૧ સુધી સર્વત ૧૯૬૨.

મુસલમાની-તા. ૧૭ મી રબીઅથી ૨૩ મી રબીઅ સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	ક્રીડા તારીખ.	હિંદુ તીથી.	ના સુલ્ક તારીખ.	સુવૈદ્ય ક. મી.	સુવૈદ્ય ક. મી.
શની...	૮	૫	૧૭	૬ ૬	૫ ૪૨
રવિ...	૯	૬	૧૮	૬ ૫	૫ ૪૩
સોમ...	૧૦	૭	૧૯	૬ ૪	૫ ૪૩
મંગળ...	૧૧	૮	૨૦	૬ ૩	૫ ૪૪
બુધ...	૧૨	૯	૨૧	૬ ૨	૫ ૪૪
ગુરુ...	૧૩	૧૦	૨૨	૬ ૧	૫ ૪૫
શુક્ર...	૧૪	૧૧	૨૩	૫ ૫૬	૫ ૪૫

અનુક્રમશીલકા.

રશિયા અને હિંદ.	૧૪૩
હિંદની હાલ.	૧૪૪
રાજસવાલમાં બાકી પરમીટી.	"
હિંદુ રમણાન.	"
ધર્મીયમાંથી તારણ.	"
પારલામેન્ટમાં હિંદ.	૧૪૫
લેહાન્ડેનર્સનો ખબરપત્ર.	"
પ્રતિદીપ્તિ.	૧૪૬
મીડલબર્ગ.	"
કુમરેડોર્ગ.	૧૪૭
હાહાબાઈ ન્યાતિ.	"
દુમીલીયા ઇસલામીક સોસાયટી.	"
ધી મોલમેન એસોસીએશન.	૧૪૮
મી. કોથલ કાનડના માનમાં મેલાવટો.	૧૪૯
ધી ઈન્ડિઅન પબ્લીક લાઈબ્રેરી.	"
તાતાલ સનાતન ધર્મસભા.	૧૫૦
રૂઠરના તાર.	"
મારી નોટબુક.	૧૫૧
નાહારી કોર્ટની નોટીસ.	૧૫૨
ચાહુ વરતમાન.	"
ખબર બાષ.	"

અર્થા પત્રો.

હિંદુસ્તાનનું સંરક્ષણ.	૧૫૩
રાજસવાલમાં હાલમારી.	"

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૮ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૬.

રશિયા અને હિંદ.

રશીયાની રિયાતની સાથે ટરાંસવાલમાં ઇંગ્લેન્ડ રાજ્યની રિયાતનો મી. ઇસપર્ગમાંથી મુકાબલો કર્યો છે. આ મુકાબલો કરવા જોરો છે. રશીયાના લોકો ઉપર રાજ્યાધિકારી જુલમ કરે છે. તેમજ ટરાંસવાલમાં રાજ્યાધિકારીઓ હિંદી પ્રગ્ન ઉપર જુલમ મુજબર છે. રશીયામાં લોકોની જાનનો ખાયા છે અને તે લોકોના શરીર ઉપર દેખાતો દુમલો થાય છે. બ્રીટીશ રાજ્યમાં ઉદરની ટુંક મારફતે લોકોના ઉપર તુરન ન જણાય તેવી ઇજાઓ પડે છે પણ પરિણામ રશીયાના જેવું જ ખરાબ આવે છે એમ કહી શકાય.

રશીયાના લોકો પોતાના ઉપર પડના જુલમ વિશે શું કરે છે અને આપણે શું કરીએ છીએ એ જાણવા જેવું છે. ઇંગ્લેન્ડ રાજ્યમાં આપણે અરજીઓ કરીએ છીએ, પણ હાલ જાન ચકાવીએ છીએ. રાજ્યપંશીઓ ની પાસે દાદ લઈ જઈએ છીએ. આ બધું બરોબર છે. તે કરવાની જરૂર છે. તેથી કેટલોક કાયદો પણ થાય છે. આથી વધારે આપણે કંઈ કરવું શું છે? આપણે કહી શકીએ ખરા? આનો જવાબ તમે પછી વિચારવું. હાલ તો રશીયા શું કરે છે તે જોઈએ. ત્યાંના શરીર અને તવંગર બધા અરજીઓ થકી ગેરરી નથી રહેતા. ત્યાંની છત્ર એવી છે કે જેથી ત્યાં રાજ્ય વિનાશીઓની સંખ્યા છે. તેઓની માન્યતા એવી છે કે રાજ્યકર્તા બધા જુલમગર હોય છે એટલે રાજ્યનો વિનાશ કરવો. તેમ કરવાને સાદું રશીયાના લોકો છુપી તથા બહાર રીતે રાજ્યાધિકારીઓની જાન લઈ લે છે. આમ કરવામાં તેઓ જુલમ કરે છે. અને આ પ્રમાણે વગર વિચારે સાદસ કરે છે તથા રાજ્ય પ્રગ્ન બનેલા છવ નિરતર ઉઘા રહે છે. પણ તેવું સાદસ કર નારા પોતે અત્યંત બહાદુર અને દેસદાસ માળા હોવા જોઈએ એમ તો સદુ કાઈ કહી શકે છે.

એવું સાદસ ને જોખમ બાળકવ્ય ની બાનુઓ ઉઘાવે છે. હાલ એક પુસ્તક,

બહાર પાડ્યું છે. તેમાં અમર મથેલી બાળાઓનાં જીવનચરિત્ર આપ્યાં છે. આવી બાળાઓ નિર્ભય રહી પોતે મરવાનીજ છે એમ જાણીને તેવી તૈયારી કરીને પોતે દેશ ની હાલ આપ્તિ થા હાલ કરી પોતે જેઓને દેશના શત્રુ માને છે તેઓને દેવદંડ આપે છે. અને પછી રિયાઝને આંધરોમાંથી લઈ મરે છે. એવું જોખમ મેળો ઉઘાડી દેશ સેવા કરે છે. પોતાનો કાયદે જરૂરમ નથી રહેતો. એ દેશ જુલમનાંથી મુક્ત થવે એમાં નવાજ નથી. હાલ તુરનન મુક્ત નથી થયો તેવું જરૂર માત્ર એમ જ અમે ઉપર જણાવી ગયા તે પ્રમાણે સ્વદેશાલિ માન ખોટ રસ્તે દોરવાજ મુનરેજમાં પ્રવરતે છે. આમ થવાથી લોકોને ઇશ્વરી કાયદા પ્રમાણે વિચારતાં તુરન ગાલ નથી મળી શકેતો.

આપણે અંદરનું સ્વદેશાલિમાન બતાવીએ છીએ? અમારે દિવસોનીની કાય કરેવું પડે છે કે નહિ. આમાં કાંઈને કાંઈ રાકતો નથી. આપણે તેમ કરવાને હજુ તાલિમ નથી લીધી. રાજ્યપ્રકરણી કામમાં આપણે બાળક છીએ. પ્રગ્નનું કુલ તેજ આપણે રાજ્ય ને નિયમ આપેલા મમજીએ છીએ. પણ તમે આપણે ને રિયાતમાંથી નિઃશ્યાનોત વખત આવ્યાં છે. આપણે જુન દેશ કરવાની જરૂર નથી. આપણે જાન ખાવા જેવું સાદસ કરવાખવું રહેતું નથી. પણ આપણે શરીરને દુઃખ આપવાની જરૂર છે. તેજ આ સરસમાં સરસ કાળમાં ટરાંસવાલનો નવો કાયદો છે. એ કાયદો તે જુલમ ની હદ બતાવે છે. તે કાયદા ઘડનારને આપણે સત્કા કરવાની આપણી ફરજ નથી. એમ કરીએ તો જેમ રશિયાના લોકો દોષિત થયા છે તેમ આપણે પણ થઈએ. હિંદી પ્રગ્ન રાંક છે અને અમે છીડીએ છીએ કે સદાય રાંક રહે. ત્યારે આપણે શું કરીએ એનો જવાબ મી. ડેન્કનને હિંદી રાજ્યપંશીએ આપ્યાં છે, તેઓએ મી. ડેન્કનને જણાવ્યું છે કે જો બહુ વિનયપુર્વક સમજાવવામાં જતાં સર કાર પોતાનો કાયદો અમલમાં મુકશે તો હિંદી પ્રગ્ન તે કશુંક નહિં કરે. લોકો રાજ્ય સર નહિં થાય, દંડ પણ નહિં જારે પણ જેજમાં જશે. અમે માનીએ છીએ કે જે ટરાંસવાલના હિંદી આ કરાવને મળ્યાનુ રહી પકડી રાખશે તો તેઓનાં બંધન તુરત છુટશે. જેને ને તેઓને સાદું મહેત મેણાશે,

નેમાં તામોશાને બદલે તેઓની આખર વધશે અને સરકાર માથુએ કે હિંદી પ્રજાનું અપમાન સદાય નિર્ભય રહી નહિં કરી શકે. અરજીઓ ઉપરાંત જે આપણે કરવું ધરે છે અને જે આપણે નથી કરતા તે એ છે કે આપણા દેહનો ભાગ નથી આપતા. આપણે પોતાના મોજશોખમાં મુલતાન રહી તેને છોડી નથી શકતા. બીજાને સારું આપણે ભાગ આપવા એ આપણી ફરજ છે, એમાં ખરી ખુબી છે, એમાં ખુદા રાહ છે અને એથી આપણે ખરી ફરજ બજાવી એ છીએ એમ નથી સમજતા. કેપુટેશન નો ફાય એ કિસ્મ પગલું છે. અમે ઉમેદ રાખીએ છીએ કે આ સોનેરી તકને હિંદી પ્રજા જતી નહિં કરે અને દક્ષિણ આફ્રિકા ના દરેક હિંદી તેને કિતેબન આપશે.

હિંદના દાદા.

હિંદુસ્તાનમાં સઘળે ઠંકણે દાદાલાલ નવરોહના જન્મ દિવસને જાહેર નહેવાર નરીકે પાળવામાં આવે છે. ત્યાંનાં સર્વે જાહેર મંડળોમાં ઉત્સાહથી મેલાવણો લગવામાં આવે છે અને તેમના કાંબા આયુષ્ય માટે જન્મજો દરયાવનારા સંદેશ મોકલાય છે. માનવતા દાદાલાલને તેમની ૮૨મી સાક્ષી ના પ્રસંગે મુખારકબાદી આપવાના સંદેશ દક્ષિણ આફ્રિકાનાં જાહેર મંડળો તરફથી મોકલવામાં આવ્યા છે તેની ખબરો બીજા દેશોમાં આપેલી છે. આ સંદેશ મોકલવા માં તેઓએ પોતાની ફરજ બજાવી છે, હિંદ નાં કશોકે માથુસો માનવતા દાદાલાલને પ્રેમથી આપે છે ને તેથી હર સાત સપ્ટેમ્બર ની ૪થી તારીખે હિંદુસ્તાનમાં મોટી ધામ-ધુમ અને આનંદ જોવામાં આવે છે. આવા મહાન નરના જન્મ દિવસની ખુશાલીમાં હિંદુસ્તાનની પેકે દક્ષિણ આફ્રિકામાં કાંઈ ન થાય તે હિંદીઓની જાહેર છંદગી અધુરી અણખ. પ્રેમાળ લાગણીના સંદેશો ઓછી તે નરને વહવણના દિવસોમાં સતોય થઈ અને તેથી હિંદવાતોના ભવા અરથે જે કામ તે બળવે છે તેમાં તેની હોંસ વધે એ દેખીતું છે. દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદીઓ હવેથી વરસો વરસ તેવા મુખારકબાદીના સંદેશ મોકલતા રહે તથા બીજાં બાકાં વરસ સુધી આ જન્મ દિવસ પાળવાનું મને એવું દુનિયાનું. આ અંકમાં માનવતા દાદાલાલની ૪૫મી ઉડિઅન ઓપિનિઅનના વધારા નરીકે આપવામાં આવી છે.

દરાંસવાલમાં ખોટી પરમીટ.

અમારી ઉપર ખોટી પરમીટ આપત ફટકું લખાણ આપવું છે તે અમે આપવા ની જરૂર નથી જોતા. લખનાર એમ જણાવે છે કે ફટકા હિંદીઓ ખોટી પરમીટ થી દાખલ થવાનું પ્રયત્ન કરે છે તેથી નિર દોષ માથુસોને દુઃખ થાય છે. અને ખોટી રીતે દાખલ થવાનું પ્રયત્ન કરનારા સત્તન બાબેર છે. આરબરતમાં થોડી મુદત પહેલાંજ આ દિંદોનો પા. ૩૦ દંડ થયો અને તેઓને પાછા જવું પડ્યું. અમારા વિચાર પ્રમાણે આ દંડ અયોગ્ય થયો છે. છતાં અમે માનીએ છીએ કે દરેક હિંદીને બધું ચેત વણીથી વરતવાની ફરજ છે. જેમ જેમ આપણે લોકો પરમીટનો મેરુપયોગ કરશે તેમ તેમ દુઃખ વધતાં જશે. જેઓ દરાંસ વાલમાં દાખલ નથી થઈ શકતા તેને સારું અમે દિલ્લીર છીએ. અમારી લાગણી તેઓ તરફ છે. પણ કાયદો તેઓની નિરદ છે ત્યાં મુઠી તેઓએ ખીરજ પગવાના જરૂર છે. પોતાનો રવાબ આપવા જતાં બીજાને આપણે પરકન ન પડંબાડીએ એ દમોમાં ગાદ લખવા જેવું છે. આરબરતના કસો ઉપરથી દરેક વાંચનાર થંડા લેશે એવી અમને ઉમેદ છે.

હિંદુ રમશાન.

હિંદુ રમશાનની સ્થિતિ વિશે અમે રીકા કરી ગયા છીએ તેનો અર્થ ફટકાકે એવો થયો જણાય છે કે અમારો હેતુ વ્યવસ્થાપકને કપકો આપવાનો હતો. અમે તે લખાણ ફરી વાંચી ગયા છીએ, પણ તેવો અર્થ અમે પોતે નથી કહાડી શકતા. છતાં અમારા લખાણનો અર્થ ભુલથી પણ એ પ્રમાણે ન થઈ શકે તેથી અમે જણાવીએ છીએ કે અમે અમારી રીકામાં વ્યવસ્થાપકને દોષિત માનેલા નથી. અમારી જાણ પ્રમાણે તેઓએ રમશાન યોગ્ય રાખ્યા તથા સ્થિતિ સર રાખવા પુરતું પ્રયત્ન કરેલું છે.

હરેટ હીડીઆ ઈન્સ્ટિટ્યુટ કંપનીના નામ થી કરજનમાં ધંધો ચલાવનાર લાગીદારો જે. એચ. રોહરી, ગોર્વિંદજી શામજી, મહમદ સુલીમાન રીમોસ, અને ખેતશી હરી વાગ રીઆ એક બીજા સાથે સમજુતીથી બુદા પડ્યા છે. પા. ૨૨મી આગસ્ટથી જે. એચ. રોહરી પોતાના નામથી તે ધંધો ચલાવશે. તાંબા કુનું સેણદેણ પણ પોતેજ પતાવશે.

ઈંડીયામાંથી તારણ.

એ નવી નીમણુંક.

પૂર્વ અંગણના જરૂરનાં ચપરનર સર જામ શીરડ પ્રમરે રાજનાં આગવાથી તે હોદાપર મી. લાનરી કોટ હેટ, સી. એસ. આઈ. સી. આઈ. ઇ. ની નીમણુંક કરવામાં આવી છે. આમાં અને અયોધ્યાના નેડીયા પ્રાંતોના ચપરનર સર ડાઉસની મુદત પૂરી થતી હોવાથી તે હોદાપર મી. લેન પ્રીરકોટ, સી. એસ. આઈ. સી. આઈ. ઈ. ની નીમણુંક કરવામાં આવી છે. મી. હેરને ઉપ વરસનો સીવીલીયન તરિકોનો અનુભવ મળ્યો છે, તથા અંગણા અને આરામની સ્થિતિથી વાંકે થયેલ છે. આ નીમણુંકથી અંગણાની અજ્ઞાતિ નરમ પડવાનો સંખય જણાવવામાં આવે છે.

એક મુસલમાન સ્વદેશી ઉપદેશક.

પૂર્વ અંગણનાં ચાંકપુરમાં એક વિદ્વાન મુસલમાન સ્વદેશી ક્લિયાલના સંખે આપણુ આપવાનું હતું. તે આપણુ અટકરવા માટે તે જીજ્ઞાસા માટેએ તે હુકમ કાઢ્યો. આવા હુકમની સામે વાંકા હોવાથી ત્યાંના હિંદુ મુસલમાનની એક મોટી મીટીંગ મળી હતી. આ મીટીંગ પોલીસે વીખેરી નાખી, તથા એવો હુકમ કાઢવામાં આવ્યો કે બીજા આ દિવસ સુધી મીટીંગ ભરવી નહિ. આ બનાવપર અંગણના પત્રોએ સખત રીકા વાળા લખણ કર્યા છે.

મદ્રાસ ઇલાકામાં હાઇ કોર્ટના જડજ ની ખાલી પડેલી જગ્યા.

મદ્રાસ ઇલાકામાં હાઇ કોર્ટના જડજની જગ્યા ખાલી પડેલી હોવાથી તે જગ્યાએ કાયદે દેશીની નીમણુંક કરવાને વહેલે ગોરા બેરીસ્ટરની નીમણુંક થવાની છે એવી અવગત સંજ્ઞા છે. આ બાબતમાં રીકા કરતાં મીટીંગના લગે છે કે તેવી જગ્યાએ મી. સી. સંકર નાયર જેવા કાયદે હિંદીનો હક પાતો મુદ્દો ગોરાને નીમણુંક એ બેર વાજવી છે. આમટીના બેટ રાખ્યા કાયદા સરકારી નેકરીમાં ગોરે દેશી કાયદે અને ગોરાઓને સરવા હક છે એવું મી. મોરતી એ જણાવવાનું જાહેર કવું છે. તે બેટો આ નીમણુંક દેશીઓના વહેલે આગળ મુદ્દામાં આપવા ન જોઈએ.

મુખ્યમંત્રી મીલા.

અંગણનાં અમેરિકન એલ્યા ત્યાંની નોકા સંખે એક રીપોર્ટમાં લખે છે કે મુખ્યમંત્રી જવામાં આવતી મજુરી હકક પ્રકારની છે. અમેરિકામાં સરસ જાતનો માલત્યાર કરવા તે અટકે કાળજી રાખવામાં આવે છે ત્યારે મુખ્યમંત્રી માત્ર સોટા પ્રમાણ

માં તેવાર થાય તે માટે કાળજી રાખવામાં આવે છે. મીલના ઉદ્યોગમાં એક વરસ થયાં બહુજ વધારે થયો છે તથા સ્પર્ધાથી હિલ-ચાલના ફેલાવાથી ધંધા તેજમાં આવી ગયો છે. મીલના માલોમાં મોટા નફા મેળવી શક્યા છે ને કેટલેક ફેક્ટો તો ૪૦ ટકા જેટલો નફા વહેંચવામાં આવ્યો છે. ખપત બહુજ વધી પડી છે. ને તેથી મલુદો પાસેથી જેમ પાતે તેમ વધારે કામ લેવામાં આવે છે. ૧૮૮૨ ના કાચદાથી તે ભોંતને મહિનામાં ચાર દિવસ રજા મળે છે. આ દિવસો એ લોકને આશીર્વાદ હપ છે. પણ હાલમાં વીજળીની બતી દાખલ કરી રાતના કેટલાક કલાકો સુધી કામ લેવાય છે. હવે મજૂર લોકો સવારના પાંચ વાગ્યાથી રાતના આઠ વાગ્યા સુધી કામ કરે છે તેમાં તેમને ફક્ત ચરધા કલાકની જ વચ્ચે રજા મળે છે. અને હાલની તેજીને લીધે આદવા કલાકોમાં પણ વધારે કરવામાં આવે એ સંભવિત છે.

ઇજ્જતને ઉતરવાનું કેસ.

મી. રોબર્ટસને ઉતરવાનું કેસના સંબંધમાં પરદેશ ખાતાના હપરી સર એડવર્ડ એ સાથે કેટલીક ચર્ચા ચલાવી છે. તે સંબંધમાં ફીજીયુનમાં તેમનો પત્ર છપાયો છે જેમાંથી થોડી જાણવા સામક હકારકત નીચે મુજબ છે:—બીટીસ અમલ તમે આવેલા મુલકમાં જે લેવા માટે ઇજ્જતનું ફીજીયુન (એક જાતની કાર્ટ) મળે છે ને તેથી મુકરદમાતું પરિણામ જે આવ્યું છે તેથી આખા યુરોપને તથા ઇજ્જતના દેશોમાં ને નામોશીમાં આવવું પડે છે. તેથી જાળતમાં પારલામેન્ટને બીજકુલ અવાજ મળતો નથી એ દિલગીરી જેવું છે. કોગિના મુલકમાં બેલજીઅમનું રાજ કાંઈ કરે તો તે તરફ નાપસંદગી બતાવવા પારલામેન્ટને છુટ મળે, મેસીડોનીઆમાં તુરકી અમલને વખોડવા માટે પારલામેન્ટ તૈયાર થાય, તે તે કામમાં પરદેશ ખાતાનો સેક્રેટરી પણ મદદ કરે. પણ મુક અંગ્રેજી રાજ તમે આવેલ ઇજ્જતમાં અંગ્રેજ પોતેજ હાહુતો સુલમ કરે તો તે જાળતમાં પારલામેન્ટના મેંબરોને સુપ્રતી રાખવી પડે એ કવો ન્યાય!

મી. બોનરજીના મરજુથી લંડનના હિંદીઓમાં દિલગીરી.

મી. બોનરજીના મરજુથી મંગેલ લોક નરસાયણ લંડનમાં એક સભા મળી હતી. તે વખતે મીરસિસ બોડેલો, મી. મારડીનવુડ, મી. એ. બોનર, રેટેસમેનપત્નના અધિપતિ મી. રેટેલીફ, મી. પીર, મી. વેરલ વગેરે મોરબો જેવરાંત હિંદના શાહ કાકાજી નવરોજી, એન. મી. ગોખલે, મી. સીદ,

મી. પથર, મી. કુમે, મી. ગોડફ્રે, મી. સેવદ વગેરે કેટલાક જાણીતા ચુદરથો હાજર થયા હતા. તથા મી. સ્વીની તથા વેડરબર્ન પત્રો કમ્પી મોકલ્યા હતા. પ્રમુખ સ્થાને એ. દાદા ભાઈ નવરોજી હતા. મી. ગોખલેએ કસવ રજુ કર્યો કે:—આ સભા મી. બોનરજીના મરજુથી પડેલ બોડની અત્યંત દિલગીરી સાથે મોંઘ લે છે. મરજુમના જીવનનું વિવેચન કરતાં મી. ગોખલેએ જણાવ્યું કે મી. બોનરજીના મરજુથી મનુષ્ય જાતને તથા જુવાને એક નરની બાંટ પડી છે. મી. બોનરજી હિંદનો એક નામીયા પુરુષ હતા. જે કાંઈ માણસ હિંદના માનમાં કાંઈ પશુ, માગે વૃદ્ધિ કરી શકે તે પ્રગતિ માનને પાત્ર છે. મી. બોનરજી સ્વરાજ્યવાળા નેશમાં પ્રાથમ મીનીસ્ટરના હોલ જેટલી લાપકાત ધરાવતા હતા. મરજુમ હિંદ હિંદેશુ નર બોડલોએ હિંદના લાભ માટે જે લડત ચલાવી હતી તે મી. બોનરજી ના યત્નોનું ફળ હતું. મી. ગોખલેએ રજુ કરેલ કસવને ટેકા આપતા મીસીસ બોડલો એ જણાવ્યું કે મી. બોનરજીના મરજુથી હિંદી સુધારાને નુકશાન પહોંચ્યું છે. વિંધ જે દિવસે સ્વતંત્ર થશે તે દિવસે તે ફળ મેળવવા પ્રયત્ન કરનારાઓના નામોમાં મી. બોનરજીનું નામ હમેશાં મોખરે મુકાશે.

પારલામેન્ટમાં હિંદ.

પુર્વ આફ્રિકામાં ચલણુ આખત ચર્ચા.

મી. એસલીએ સંસ્થાન ખાતાના સેક્રેટરી જોહ રેટેને પુરુષુ કે પુર્વ આફ્રિકાનાં બીટીસ સંસ્થાના (પ્રોટેક્ટોરેટ) માં રૂપિઆને બદલે પૈડાનું ચલણુ દાખલ કરવા માં આવશે કે નહિ. આવા ફેરફાર માટે માન્યાસાના વેપારી મંડળે તથા થોડી કામે છમ્મજ જણાવી છે. જવાબમાં મી. અર્થલિ કહ્યું કે આ આખત કિપર એ વરસ પહેલાં વિચાર ચલાવવામાં આવ્યો હતો. તે વખતે એમ નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું કે એ મુલકને હિંદુસ્થાન સાથે ઘાટો સંબંધ હોવાથી રૂપિઆનું ચલણુ વધારે સગવડાવાળું છે. આ કસવમાં ફેરફાર કરવાનું હાલ કાંઈ કારણુ નથી.

દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદીઓ.

મી. રોજે એક બાપજી દરમીયાન દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદીઓની મુશીબતો. ચીન અને તુરકીની જગત ખાતાં અને ગગદાદ રહેવેએ જાળતપર પારલામેન્ટમાં ખ્યાત ખેંચ્યું હતું. તેણે જણાવ્યું હતું કે મલખારના કિનારા કિપર દલકમાં હલકા વર્ગના લોક તરફ જેવી રીતે વર્તવામાં આવે છે તે કરતાં વધારે ખરાબ વર્તન દક્ષિણ આફ્રિકામાં

હિંદીઓને સહન કરવું પડે છે.

હિંદુસ્થાનમાં શિક્ષણ વિષે ચર્ચા.

હિંદુસ્થાનમાં યુરોપીઅન અને યુરેઝીઅન વાસ્તેની નીશાઓમાં શિક્ષણ હલકા પ્રકારનું છે તથા પગાર બોળા હોવાથી સારા શિક્ષકો મેળવી શકાતા નથી માટે તેવી રકુલોની સરકારી આંટમાં વધારે કરી આપવામાં આવશે કે નહિ એવા મી. મેડલોના સવાલનો જવાબ આપતાં મી. મોરલીએ કહ્યું કે યુરોપીઅન રકુલોની આવક વધારવા સરકારે પગલાં લીધેલા છે. યુરોપીઅન અને યુરેઝીઅન રકુલોને વધારે માટે આપતાં પહેલાં હિંદુસ્થાનના બીજા વર્ગના રકુલોને જવાબમાં લેવી પડે છે.

ખબર પત્રો.

જોહાન્નમર્ગ.

મી. ડંકનની મુલાકાત.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

જોહાન્નમર્ગ ના. ૩-૬-૦૬

મી. ડંકને એશીઆટીક કાંપના આખત હિંદી ડેપુટેશનને મળવા પોતાને ધરાહો બતાવવાથી મી. અમદુલ મની, મી. ઇસા મીઆ, મી. હાજી વજીર અલી, મી. પીરર મુનસાફર તથા મી. ગાંધી બિટીશ હીંદીઅન એસોસિએશનની કમીટીની નીમાનુકૂળી શની વારને દીવસે પ્રીટિરીયા રયા હતા. ત્યાં મી. હાજી અલીએ પ્રીટિરીયાની કમીટી તરફથી સામેલ થયા. મી. ડંકન ૧૨ વાગે મળ્યા. તે આખત સખતમાં પહેલાં મારે જણાવવું બેઠાએ કે તા. વાગ્યાની સવારની ગાડીમાં એસવા વળાંજ મુસોકી સર મહ. રેટેશન પર બધો ખદોખસ્ત ગાડી જાળત કરવા મી. ચમનીએ જણાવ્યું હતું. ખદોખસ્ત પણ એણે તો કરેલો. રેટેશન ખાસતરને આ જાળત કંઈ ખબર નહિ હતી. કંડકરને માનુમ નહતું. તેથી તેણે વચર નોટીસે ડેપુટેશનના મેંબરે મળેલા એમ જણાવી હરકત કરી. જેવટે જરમીનન સુધી ડેપુટેશનના મેંબરોને બીજા વરગમાં બેસાડ્યા. અને જરમીનનથી પહેલા વરગની ગાડી મળી. મી. ડંકનની સાથે ધર્મજી વાતચીત ચાલી. મી. ડંકનને ડેપુટેશને જણાવ્યું કે એશીઆટીક કાંપના કાંઈપણ રીતે હિંદી કામને કજુલ નહિ થાય. હિંદી કામ કરી પાડું રજીસ્ટર કરાવે એ બનવું નથી. હિંદી કામે રાહત મોંઘી તેના ચકલામાં કામને વધારે સખનાખવાળા કાંઈકે સરજર આખવા માંગે છે, એ જુલમની વાત જણાવ. ચેરા

જીવો અને વ્યવસ્થાઓ રજીસ્ટર થાય એ કદી ન બને એવી વાત છે. આપું હવે વખતમાં નહવું અને એ પ્રમાણે બીજા કોઈપણ અંગરેજી ભાષામાં નથી. પરમીટ બાબતમાં થતા જુલમ વિગે કેપ્ટુરેશને વાગતવાર દફતરી કન જણાવી. મી. હાજી વજીર અલી તથા મી. હાજી હમીદ ખાન જુરુસ્સાબરે બોલ્યા. મી. ડેવને જણાવ્યું કે અહીં બાબત ઉપર સરકાર વીચાર કરશે, અને જવાબ આપશે. મલાઈ વિગેના સવાલના જવાબમાં મી. ડેવને બોલ્યા કે મલાઈ લેડાની ઉપર ૧૮૮૫નો કાયદો કોઈ વખત લાગુ પાડવામાં નથી આવ્યો તેથી પાંડેલા કે નહિ એ બાબત સરકાર વીચાર કરશે, જે કે અરે જેતાં તેઓને લાગુ પડે એ જોઈએ.

મી. પ્રિન્સપર્સિઆએ પોતાને કેટલુંક કહેવું હતું તેને સાંડે મી. ડેવનેને બીજી મીટીંગમાં જવું હતું તેથી બીજી વખતે મુલાકાત લેવા જણાવ્યું છે.

દાદાભાઈ જયંતી.

જોહાન્નસબગમાં બ્રિટીશ ઇન્ડિઅન એસોસિએશનની કમીટી ગયા શુકરવારે મળી હતી. આસરે ત્રીસ મુદ્દાઓ હાજર થયા હતા અને મહાન દાદાભાઈની ૮૨મી સાન્ન મીટીંગને દિવસે તારથી મુબારકબાદીના સંદેશો મોકલવા એકમતે ડરાવ કર્યા છે. અને તે પ્રમાણે તા. ૪થી સપ્ટેમ્બરે મુબારકબાદીના તાર એલ. દાદાભાઈ તવરૈશને મોકલવામાં આવ્યા છે.

પ્રીટોરીઆ.

ઉધરાણા માટે ખાસ મળાવડો.

(અમારા પ્રીટોરીઆના ખબરપત્રી તરફથી)

પ્રીટોરીઆ, તા. ૩૦-૮-૦૬.

અહ કાલે રોડ હાજી હમીદખાન બરમાં રાત્રે સાડા આઠ વાગે તમામ હિંદી લાઇઓને નામવાર આમંત્રણ મોકલી બોલાવવામાં આવ્યા હતા. જેમાં કમલમ ૫૦ મુદ્દાઓ હાજરી આપી હતી. શરૂઆતમાં મી. હાજી હમીદે મીટીંગ બોલાવવાનું કારણ જણાવતાં કહ્યું કે હાલમાં મી. ડેવનેના આપણથી જે પ્રેક્ટ ઓરડીનન્સ બહાર પડે છે તેના સામે લડત લેવા ઉધરાણું કરવાની બકામણ બાબત જોહાન્નસબગથી બ્રિટીશ ઇન્ડિઅન એસોસિએશનના સેક્રેટરી સાહેબનો કાગળ આવેલ છે; માટે આપણે અહીંથી ઉધરાણું કરી તાંની સરખી રકમ મોકલવા જરૂર છે. જેથી દરેક લાઇસેન્સ ઉપર ૫/- ઉધરાવવી તથા મોકર પાસેથી ૨/- લેવી. બાદ મી. જયંતીએ કહે, પ્રેક્ટ ઓરડીનન્સ બાબતના

ખુલાસો કરતાં કહ્યું કે તે અમલમાં આવવાને બહુ વખત લાગશે; અને હાલમાં જે માણસો ગલરાતા હોય તેને સમજુતી આપવા હાજર મુદ્દા પ્રદર્યોને બકામણ કરી હતી. ત્યાર પછી મી. દેવાદાએ શરૂઆતમાં સંખ કરવા બકામણ કરી હતી તથા નવા રજીસ્ટર નહિ દલાવવા જવું અને સરકાર લેવે એકી સાથે દશ દવર દીર્ઘાણએ તે પકડી કેદવાને મોકલે પણ જે ડરાવ કરે એ તેમાંથી પાછું કહ્યું નહિ એવી સખત બકામણ કરી હતી. તથા કુસપથી આ અધારમાં રહેવાથી જુ શુ ખરાબ પરિણામ આવે છે તેના દાખલા તરીકે બોલ્યા કે જે એશીઆટીક બજારમાં કોઈ ન ગયા હોત તો આજ એશીઆટીક બજારની દરતી જોવામાં આવત નહિ. પરમીટ સંખધે પણ પૈસાદાર લોકોનું કામ બકામણથી અગર ફક્ત હનીશીયલથી થાય છે. અને ગરીબ માણસોને પછસા ખરચવા પડે છે. જેવી રીતે એજીટીવી શી ચલુથી ચાર પાઉંડ થાય છે. આગળ મી. ગાંધીની કા જે ગોની થતી હતી. અને હાલ વડાજીની કા જેવી પાંચવો દસ ગોની આવવી પડે છે આ સિવાય બીજી કેટલીક તરફની બકામણ કરી હતી ત્યાર બાદ મી. તુરમદમદ દાસમે સંખની હિમાયત કરી હતી તથા આપણે દરસા અધાગમાં હીએ તથા જોહાન્નસબગ ના અરેસરો આપ મુખત્યારીથી કામને પુરુષા વગર જે જે કામ કરે ગયા છે તેથી આપણને કેટલું નુકસાન થાય છે તે જણાવ્યું થી વિગતવાર કહી સંલગાવેલ હતું. વળી જોહાન્નસબગના અરેસરો આગ લાગ્યાપછી કુલો બોલવા જેવું કામ કરે છે તેને સખત બાવામાં વખોડી કાઢી અહિંના પ્રદર્યોની સંમતી સિવાય લેવિયમાં એવું થવા ન પામે તે માટે જોહાન્નસબગની મીટીંગ પાસે ખાસ મીટીંગની માગણી કરવા બકામણ કરી હતી. તથા અહીંના મુદ્દાઓને પાંડેલી કલ સલામ માને એક અનુક રકમની રી બરી સલામને માટે મુરોબીઅન વજીર રાખવા બકામણ કરી હતી. કારણ મી. ગાંધી તે કે વિદ્વાન છે પણ તે કોઈ વખત બુલ કરે તો આપણે સહન કરવી પડે છે. તેમ ન થતા પામે તે માટે અમે તા. ૬મી સપ્ટેમ્બરે જનરલ મીટીંગ બોલાવવાનો ડરાવ સરવાનુમતે પસાર થયેલો. જેમાં મુખ્ય બાબત ઉધરાણાની પ્રીટોરીઆની હીંદી વરતી તરફથી વજીંગ કમીટી નીમવાની કે જે કમીટી જોહાન્નસબગના અરેસરો જે કામકાજ કરે તેની ઉપર નજર રાખી શકે તથા ચોખ્ખ સલાહ આપી શકે તથા જોહાન્નસબગની એસોસિએશન પાસે ખાસ મીટીંગ માગણી કરે તો જોહાન્નસબગના અરેસરોમાં જે ખર

પડે છે તેનો પણ અંત આવે. ઉપર પ્રમાણે કેટલુંક વિવેચન થયા બાદ રાત્રે ૧૦-૪૦ મીનિટ મીટીંગ ખલાસ થઈ હતી તથા ઉપરે હાલમાં ખરચા માટે જોહાન્નસબગ પસીસ પોંડ મોકલવા સેઃ હાજી હમીદખાને બકામણ કરી હતી.

મીડલબર્ગ.

ઉધરાણા માટે ખાસ મીટીંગ

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

મીડલબર્ગ તા. ૨૫-૮-૦૬.

અમે ગઈ રાત્રે મી. મુસા પટેલના હોલમ હિંદી વેપારીઓની ખાસ મીટીંગ બોલાવવા માં આવી હતી. સભામાં ૫૦ જેટલા મુદ્દાઓએ હાજર હોધો હતો. પ્રમુખરમાન મી. એ. ઇ. બાબાએ લઈ હાજર થયેલા મુદ્દાઓને સભા બોલાવવાના મુખ્ય કારણો કહી સંલગાવ્યા હતા. પ્રથમ કારણ જોહાન્નસબગ જે આપણને બ્રિટીશ ઇન્ડિઅન એસોસિએશન તરફથી જે કાગળ મળેલો છે તે ઉપર પુરતું બાન આપી આપણથી અને તેટલા પછસા એકલા કરી આપણે એસોસિએશનને મદદ આપવીતે આપણી ફરજ છે, અને બીજું કારણ એ કે અમે પહેલીજ વખત આવતા હાઈ કમીશનર લોર્ડ સેલ્મોર્ન ને આપણી કામ તરફથી માનપત્ર આપવા ની જરૂર છે. આ બંને હકીકતને મી. ઇ. એમ. સાલુજી તરફથી ચોખ્ખ રેકા મળ્યો હતો, અને સભામાં હાજર રહેલ મુદ્દાઓનો મત લેતાં સરવે બાદમાં તરફથી હાથ ઉંચા કરે દરસાવવામાં આવ્યું હતું કે આ બંને કામ માં તેમનાથી બનતી મદદ કરવા તેઓ ખુશી છે. આ પછસા કેટલા તથા કેવી રીતે એકલા કરવા તે બાબત ચુસના કરતાં મી. સાલુજી એ જણાવ્યું કે આપણે પાંડેડ ૨૦ જેટલી રકમ એકલી કરવાની જરૂર છે અને તે માટે ફક્તદાર તથા ફેરીવાળા દરેકના બે વરગ પાડી પહેલા વરગ પાસેથી પાઉંડ ૧ તથા બીજા વરગ પાસેથી ૧/- અને ફેરીવાળા પાંડેડા વરગ પાસેથી ૧/- અને બીજા વરગ પાસેથી ૫/- હોવા જોવા. બાદમાં વાગે તો આપણે જોઈતા રકમ સંલગાવ્યો કરી શકશું. આ દરખાસ્તને મી. ઇ. એ. ડેવ તરફથી રેકા મળતાં સરવાનુમતે પસાર કરવામાં આવી હતી. ફક્તદાર તથા ફેરીવાળા પાસેથી વરગ જુલમ પાડી પછસા ઉધરાવવાનું કામ મી. ઇ. એ. ડેવને ચોખ્ખ માં આવ્યું હતું, અને તે મુખ્ય પાંડેડ તથા બીજા વરગના તામે નોંધવામાં આવ્યા હતા. આ સંબંધે કાંઈ એકવચાથી આવી

સારી રીતે થયું તે ખાતર પ્રમુખ મી. બાલા એ પોતાની ખુશાલી જાહેર કરી હતી અને હાજર રહેલ અહરથોને ઉપકાર માંગ્યો હતો. છેવટ પછી ઉધરાવવાનું કામ સ્વીકાર ઉપર મુલતવી રાખી પાન સોપારી લઈ સભા વિસરજન થઈ હતી.

કુમસેડાર્પ.

(અમારા અખરપત્રી તરફથી)

તા. ૧-૯-૧૯૦૬.

પ્રેસિડેન્ટ એનરેબલ એફ કેમરેસે અહીંની એનરેબલ એક પત્ર લખ્યો છે તેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે એશીઆટીકને કોલોનીમાં દાખલ કરવા માટેના કાયદા સામે સખત રીતે વાંધો ઉઠાવવા તથા બધા એનરેબલ સાથે મળીને કામ લેવું. વધુ એવું જણાવવામાં આવે છે કે એ સવાલને રીસપોન્સીબલ ગવર્નમેન્ટ મળે ત્યાં સુધી મુલતવી રાખવા આવશ્યક કરવો. આ બાબત ઉપર વીચાર કરવા અહીંની એનરેબલ સોમવારે મીટીંગ ભરાનાર છે. જુલાઈ માસનો ટાઉન કાઉન્સિલનો રીપોર્ટ બહાર પડેલ છે. આ માસમાં એશીઆટીક લોકેશનમાં રહેતા કેટલાએક હિંદી વેપારીને ગંદકી ન રાખવા માટે સુચના કરવામાં આવેલ હતી. પણ તે ઉપર ધ્યાન બરાબર આપવામાં આવેલ ન હોવાથી ૪૧૩ અને ૪૧૭ સ્ટેડવાળા વેપારીઓને ચેતવણી આપવામાં આવી છે કે તેમણે પોતાના મકાન આગળની ગંદકી તર તજ દૂર કરવી.

૧૭મી એપ્રિલે ગાજવીજનાં તોફાન સાથે જે વરસાદ પડ્યો હતો ત્યાર પછી બીજકુલ વરસાદ થયો નથી. તેથી વરસાદની એક બહુ જણાય છે. સોફા આતકની માફક વરસાદની શેઠ જુએ છે. ખેતીવાડીના ખાતાએ હાલમાં રપેનમાંથી થોડાંએક ખચ્ચર દાખલ કર્યા છે જેને અહીં ઉછેરવામાં આવશે તથા તે જાતનાં પશુઓની જુદી કરવામાં આવશે. આ ખચ્ચરો ઘણા દેખાવડા લાગે છે.

દાદાભાઈ જયંતિ.

નાતાલ ઇડિઅન કોંગ્રેસ.

ડરબન, તા. ૩-૯-૧૯૦૬

આજરોજે કોંગ્રેસ હોલમાં મી. દાદાભાઈ નવરોજીની ૮૨મી વરસગાંઠની મુબારકબાદીનો કેવલ આપવા સભા મળી હતી. પ્રમુખ પદે મી. દાઉદ મહમદ પીરબલ્યા હતા. મી. ઉમરજી આમદ અવેરીએ ગઈ મીટીંગની મીનીટ તથા હિસાબ સભાની સમક્ષ વાંચ્યા

બાદ મી. એમ. સી. એંગલીઆએ સભા બોલાવવાનો હેતુ કહી સંભળાવ્યો હતો. મહાન દાદાભાઈના વખાણ કર્યા બાદ તેમની ૮૨મી વરસ ગાંઠની મુબારકબાદીનો તાર મોકલવા વિશે સેક્રેટરીએને પરવાનગી મળી તેથી નીચે મુજબ તાર મોકલવાનો કરાવ થયો હતો. "આપની ૮૨ મા વરસની સાલગીરીની નાતાલ ઇડિઅન કોંગ્રેસ અંતઃ કરણ પુરવક મુબારકબાદી આપે છે. સ્વદેશની સેવા કરવા આપ લાંબુ આયુષ્ય બોગવો." બાદ સભા વિસરજન થઈ હતી.

ડરબન ઝોરાસત્રીયન અનબુમન.

ડરબન તા. ૨ સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૬

આજે સડવારે ઉપલી અનબુમનની મીટીંગ શેઠ રૂસ્તમજીનાં ૮૪ રીડક્સીટવાળા મકાનમાં તેઓનાં માતાજીનાં જમસીનો દિવસ હોવાથી મળી હતી. એ વખતે નીચેના અહરથો હાજર હતા. શેઠ દોરાબજી ધનજીભાઈ તલાડી, શેઠ પેસતનજી ફરોમજી કામા, શેઠ કેમરાજ કાવજી અપુ, શેઠ શાપુરજી જીવજી રહેરીયા, શેઠ નસરવાનજી જીવજી રહેરીયા. શેઠ નસરવાનજી ધનજી-શાહ ગાંધી, શેઠ હોરમજી રતનજી લાકડાવાલા શેઠ એલજી કાવજી ફનીયાં, શેઠ બરોજી એમનજી ખંખાતા તથા શેઠ મેરામજી કુવરજી તપરીયા.

લણતરની ક્રિયા પુરી થયા બાદ શેઠ. શાપુરજી જીવજી રહેરીયાએ, હીંદનાં મહાન જીવન દાદા, તે શેઠ દાદાભાઈ નવરોજીની તા. ૪ થી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૬ વાર મંગળને દીને (પારસી રોજ આસતાદ, માહા અસખં દરમદ વજરેઝરી ૧૨૭૫) ૮૨મી શુભ સાલ મહનો પ્રસંગ હોવાથી, દરખાસ્ત કાઢી કે એ ટાંકણે અતરેનાં જરથોસ્તી સાહેબોએ મુબારકબાદીનો તાર નીચે મુજબ કરવો.

એ દરખાસ્તને મી. કેમરાજ કાવજી અપુ તથા મી. પેસતનજી ફરોમજી કામાએ ટેકો આપવાથી ડરબન ઝોરાસત્રીયન અંબુમન તરફથી મહાન દાદાભાઈ નવરોજીને ૮૨મી સાલગીરીની મુબારકબાદી આપવાનો તાર કરવાનો કરાવ સરવાલુમતે પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. આ તાર તા. ૪ થી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૬ને રોજ સવારના કરવામાં આવ્યો હતો.

આમદ મુલેમાન કુંખનીના બાગીદાર મીયા હસમાઇલ આદમદ ખોટા તા. ૧૩-૯-૦૬ ના રોજ સ્ટીમર સોમાલીમાં પોતાને વનન જવા માટે દાહ ડરબનથી આવેલ છે. તેમની સામે તેમને વીદાય કરવાને માટે મીયા અહમદ મુલેમાન ખોટા પશુ હોડલબગે થી ડરબન આવેલા છે.

હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી.

ચવાસ્વીવારે તા. ૨૬-૮-૦૬ ના રોજ હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીના મેળાવડા મહાઇ લોકેશનમાં ૧૭ મી સ્ટોટ વાળા ખાસ હોલમાં થયો હતો. જેમાં મેમ્બરો રીવાય આશરે ૩૦૦ માણસોએ હાજરી આપી હતી. શરૂઆતમાં મોલવી સાહેબ જનાય અબ દુલ ગજુર સાહેબે હદીસ શરીફથી એતેફક ઉપર અસરકારક રીતે વાચક શરીફ ફરમાવી હતી. વાચક શરીફ પછાસ થયા બાદ મી. હાસમખાઇએ ખુશ ઇત્તિહાસથી મહેલ શરીફ પછી સંભળાવી હતી મીટીંગનું કામ શરૂ થતાં ચેરમેન મવલાના મોલવી અબદુલ મજુર સાહેબનો એહસાન માની સેક્રેટરીને ગઈ મીટીંગનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવવા ફરમાવ્યું હતું જે ઉપરથી સેક્રેટરીએ ગઈ મીટીંગનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો હતો, જે મી. અહમદ હલીમની દરખાસ્ત અને ઇમામ અબદુલ કાદરના ટેકાથી બહાલ થતાં ચેરમેન સાહેબે મીનીટ ઉપર સફી કરી હતી. સેક્રેટરીએ હાજર અહરથોને સોસાયટીના કાયદા કાનુનોથી વકિફ કરી મેમ્બર થવા ફરમાવ કરતાં ૧૧ અહરથોએ પોતાના મુબારક નામે મેમ્બરશીપમાં દાખલ કરાવ્યાં જેમાં મેસર્સે મુસા હસમાઇલ મીયા, મુલેમાન હસમાઇલ મીયા, ગાસમીઅ પાવીક, અબદુલ રહેમાન સરંગ, મોહમદ સાલે હાજ, પટેલ દાવજી હસમાઇલ કલાંક સંકારપયાળા વગેરે હતા.

બાદ ચેરમેન સાહેબે મી. કંકનના તરફથી એશીઆટીક બાબતમાં જે ગ્રાફ્ટ એરડી નન્સ બહાર પડ્યો હતો તે વાંચી સંભળાવી લોકેશન રાજદારી બાબતની મુશ્કેલીઓ વકિફ કર્યા અને જણાવ્યું કે આવે વખતે ખેસી નહીં રહેતાં આપણે સરકાર સામે સખત વાંધો દરશાવવા એક માસ મીટીંગ ટાંકીદે બોલાવવાની અને રાજદારી બાબત નું એક જનરલ ઉધરાણું થવાની જરૂર છે. પોતે જે હિંદુસ્થાનીમાં બોલી ગયા હતા તે યુજરાતીમાં હાજર અહરથોને સમજાવવા મી. દીલદારખાને ફરમાસ કરી ચેરમેન એક લીધી. મી. દીલદારખાને ગ્રાફ્ટ એરડી નન્સ બજેજ સખત હોવા બાબત અસરકારક રીતે હાજર મેમ્બરોને યુજરાતીમાં સમજાવ્યું અને ઇનસારી ખીડીશ રાજમાં નીમકહલાલ હીંદી રખત જે દુઃખ ટરાંચ રાજમાં બેઠાવતી આવે છે તે બાબત કેટલુંક વીવેચન કરતાં જણાવ્યું કે ખીડીશ રાજ હિંદુસ્થાનમાં થતાં જ ગરીબ ખીડીશ ઇડિઅન પ્રગળે પીંદાર તથા ફાંસીયા લોકો

ના બુદ્ધિમંત્રી ધૃતરાષ્ટ્ર મળ્યું હતું. પરંતુ તેથી વધારે બુદ્ધિમંત્રીઓમાં નજરે નિવામાં આવે છે એમ જણાવી શકાય છે. પોલીસીકરણ બાબતમાં જે ઉધરાણું થાય તેમાં સારી રીતે મદદ કરવા બચાવવા કરી. બાદ હમણાં અખબર કાઢે દરખાસ્ત કરી કે મી. હંતનના પ્રાઇડ ઓરડીનસ સામે સમન વાંચે દરજાવક માસ મીડીંગ બોલાવવા ઓડીસ હાંડીપત એસોસીએશનના સેક્રેટરીને કાગળ લખી અખબર કરવી તે મી. અખબર ગતીના ટેકાથી પસાર કરવામાં આવી. મેસર્સ મોહમદ શાહી, સાહુભદ્રા હુસેન, દીધાયતમીયાં, શ્યામાન, અહમદ મોલવીયા તથા મોહમદ શરીફ તરફથી પણ એ બાબતમાં જુદી જુદી રીતે લોકોને સમજાવવામાં આવ્યું હતું અને ઉધરાણાની ખાસ જરૂર પતાવી ઉધરાણું થાય તેમાં સારીપેટ મદદ કરવા લોકોને દરમાસ કરી. મી. ઉમરજી સાહે તથા અલીલાલ આદરજી એ કહ્યું કે કાનૂની બાબતમાં તરતજ ઉધરાણું કરવામાં આવશે અને તે હમીદીયા ઇસલામીક સોસાયટીને સ્વાધીન કરવામાં આવશે. મી. મોહમદ શહેરીએ જણાવ્યું કે તેમણે મી. મોહમદ મુન્તે મગી હાંડીપત મારફતમાં ઉધરાણું કરવા તજવીજ કરી છે અને જે ઉધરાણું થશે તે હમીદીયા ઇસલામીક સોસાયટીને આવતા સ્વીકારની જન રજા મીડીંગમાં સ્વાધીન કરવામાં આવશે. બાદ જનરલ મીડીંગમાં સરવાળામને એક દરખાસ્ત કરવામાં આવ્યો કે પોલીસીકરણ બાબતમાં હવે જે ઉધરાણું એકદુરં થાય તે હમીદીયા ઇસલામીક સોસાયટીમાં જમા રાખવું અને આવકે બીડીસ હાંડીપત એસોસીએશનને પોલીસીકરણ બાબતમાં જે પૈસા ની જરૂર પડે તેટલા પૈસા હાંડી તેમજ મદદ શરીઓ તરફથી જે રકમ આપવામાં આવે તેને અનુસરીને હમીદીયા ઇસલામીક સોસાયટી તરફથી અપવા. સોસાયટીને સમી અહરથોના તરફથી દોઢ ડાન જુરસીઓ અને રોકડા જે પાઉંડ બક્ષીસ કરવામાં આવ્યા હતા છેવટમાં મી. હંતનના તરફથી આ કેક લઈ સોસાયટીનું કામ બાદ નવી હોવાથી આવતા સ્વીકારે મળવાનું મુકરર કરી તમામ માણસો વીસરજન થયા હતા.

મી મોહમદન એસોસીએશન.

કરમન ના. ૧૨-૮-૧૯૦૬.

મહારાજે મોહમદન એસોસીએશન તરફથી હજરત અખબર સીદીકની વધાનના દીવસનો મેલાવડા કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં ખાસ મદીના શરીફ અને હજરતના રાજા મુખારકના ફોટોગ્રાફવાળી બહેરખબરે વહેંચવામાં આવી હતી. જલસામાં મોહાના મોલવી હાજર હોદ્દામદમદ હજરત અખબર સીદીકનું જ્ઞાન કહેનાર હોવાથી મોદી ની મોદી હાંડીપત હતી. રાજાનામાં ચેરમેન એસમાન અહમદ એક્ટી (અલ ઇસલામ ના મોપ્રાઇડર) એ જલસા વીધે કેટલુંક વીધેચન કર્યો બાદ મદરેસાના કોકરાઓએ ખસીદાના વરણનમાં એક સુંદર નામ કહી સમજાવ્યું હતું. પછી હાજર મદમદ તથા પીરન મદમદ રોકાતા પુત્રોએ ફરાન શરીફ માંથી કેટલાક રોક પડ્યા હતા. મોહાના મોદીની હાજર હોદ્દા મદમદ સાહેબે હજરત ખસીદને અવગત હવન જ્ઞાનનું બાબત કરતાં જણાવ્યું કે અખબર સીદીક અરબ ના એક મોટા ધનાઢ્ય આગરદાર વેપારી અને મદાન વીધાન હતા. તેઓના ઇસલામ પ્રહરણ કરવાના શ્રદ્ધા કારણે ઇતીહાસ કરતા એએ જણાવ્યો છે તેમાંનું મુખ્ય એ છે કે તેઓ વેપારની સફરે શામના મુલકમાં ગયા હતા જ્યાં એક રાતરે સ્વપ્ન દીકું એક સુરજ અને ચંદ્રના પ્રકાશથી ફનીયા પ્રકાશી હતી અને તેના તેજ ઉપર પોતે મોહીત થયા. તેનું દ્રશ્ય એક કીશીવત રાહજને પુછતાં તેણે જણાવ્યું કે થોડા વખતમાં એક એવો પેશબર પ્રસીદ થશે, અને તેના સત્ય ધરમ ના તેજ સર્વ પ્રજાઓ પ્રહરણ કરશે અને તેજ ધરમ તું પણ મોહીત થઈ સ્વીકારશે, તેજ સમયથી પોતે તે ધરમવક્તાઓ ધરમની શાયખોણ કરવા માંડી અને થોડીજ મુદત માં જણાવ્યાં આવ્યું કે મોહમદ (સ. જ. અ. મ.) ધરમવક્તા હોવાનો કાસ કરે છે. અને પોતાના ધરમને જુદાના ધરમાન મુજબનું વરણવે છે તેથી અખબર રસુલે મુદાની સેવા આવી ધરમ સંબંધી કેટલીક પુછપરછ કરી જેનો સંતોષકારક જવાબ મળ્યો તે ઉપરથી અખબર મોહમદે માટે દરખાસ્ત કરતાં હજરત રસુલે મુદાએ તેઓના સ્વપ્ન અને રાહજની હકીકત સંપૂર્ણ રીતે દરજાવી તેજ દીવસે પોતે ૩૩ વરસની જુવાનવય પોતાના કુટુંબ અને સગાં સનેહીઓનો ત્યાગ કરી પતીજ ઇસલામ કબુલ કર્યો. જો કે તે વખતે ઇસલામ માટે સંપૂર્ણ બંધારણો તહોતા બંધાયા. તેઓ પોતાની છંદગી દરમીયાન કોઈ વખતે પણ જુદું મોદ્યા નહતા

એન મોદાને વેટલો તેઓના સત્યનો બરોસો હતો તેણે કોઈ ખીજનો નહોતો. તેથીજ તેઓના નામ સાથે સત્ય વક્તા (સીદક)નો શબ્દ ઉમેરવામાં આવ્યો હતો. ઇસલામ સ્વીકારના પછીથી તેઓ નખી (સ. જ. અ. મ.) અને ઇસલામના એક મદાન મેરખાલ હતા. પોતે બંદર અને ઓહદ વગેરેના મોટા મોટા વૃષ્ટિમાં સંપૂર્ણ લાભ લેતા હતા. હજરત નખી (સ. જ. અ. મ.) સાહેબો હજરત અખબર સીદીકની પાછળ નમાજ પઢેલ છે તેજ તેઓના મદવતા અને પતીજતાની મોટી નીધાની છે. રસુલ (સ. જ. અ. મ.) ની મૃત્યુ બાદ વધાનની નમાજ પણ હજરત ખસીદ એ અવલેજ પઢાવેલી.

હજરત નખીએ મુદા (સ. જ. અ. મ.) ના મૃત્યુબાદ આમ મુસલમાનોના સમુદાય સરવ પ્રજા તરફથી ખુશી સાથે ખીજાફતની ગાદી ઉપર ઇસ્લામી પ્રજાએ મેસાડ્યા હતા. હજરત અખબર સીદીકે જે વરસને કેટલાક મદીનાની ખીજાફત દરમીયાન તોલીદ અને એકજ મુદાનું સ્મરણ કરવા વધા લોકોને લલામણુ કરી મોટા મોટા વહુદી અને કીશીવન વિદાનોથી વાદવીવાદ કરી પતીજ ઇસલામનો ફેલાવો કર્યો. તેઓની ખીજાફત દરમીયાન યમનના મુસલમાનોએ જકાત નહિ આપતાં હોવાથી મોટી લડાઈ કરી તેઓને મુદા પાકના દરમાન ઉપર અમલ કરાવવા પુરા કોલ કરાવ્યા. તે બાદ ની લડાઈ મુસીલીમા કાગળ નામના અરબ વિદ્વાન અને ધનાઢ્યે પોતે ધર્મ વેતા હોવાનું બહેર કરવાથી કરવી પડી હતી. જેમ સત્ય ઇસલામની જ્ય થઈ જુદાનો પરાજય થયો હતો. ઇસલામની મદવતાવાળા સાદ સરળ અને ઉપયોગી કાનૂનો લોકોના મનમાં સ્થાપવા મોટી ફતેહ મેળવી છે. તેઓએ ઇસ્લામ અને ઇસ્લામીઓની ફતેહમંદી તથા તેઓના કામો માટે પોતાની મોટી રકમ ધર્મીદ ખરચી નાખી હતી. હજરત અખબર સીદકે એક પતીજ તરીકા જેમ શ્રેષ્ઠ અને સારા ખકનીના કાનૂનોને સમારેશ કરવામાં આવ્યો છે તે બરી કર્યો છે. હાલ ફનીયાના સર્વ મુસલમાનો કબુલ કરી અમલમાં મુકે છે. અખબર સીદક મરણ થતી વખતે વસીયત કરી ગયા કે મારી દહન કીયા નખી સાહેબ ની કબર પાસેજ કરશે તેથી તેઓના મૃત્યુ ની નમાજ બાદ હજરત અલી (ર. હી.) એ હુવા માગી. ઉપરથી વસીયતનું સ્મરણ કરતા નખી સાહેબ (સ. જ. અ. મ.) ની કબરથી અવાજ આવ્યો કે “મારા જિવને મારી કબર માસેજ દફન કરો.” સુની મુસલ

૧૯૦૬ જુનની આખર મુધીમાં ૧૩૦૦૦ ઓના મજૂરોપર યુદ્ધનો આરોપ મુકવામાં આવ્યો હતો, તે લોકોને બટકતાં અટકાવવા માટે ૪૦૦ પોલીસની એક કુદડી રાખવામાં આવેલી છે જેનું પ્રાર્થીક ખર્ચ પાઉંડ ૨૫,૦૦૦ જેટલું થાય છે. તેમના રહેઠાણુ ૧૫૦ ઓડીપેશ રાખવામાં આવે છે તેનું ખર્ચ પા. ૧૨,૦૦૦ થાય છે.

માનોનું માનવું એવું છે કે જે હજારો નળીએ ખુદા (સ. લ. અ. મ) પછી મોટી પછી ધરાવનાર હોય તો તેઓમાં પહેલો ધર્મીભાતી પછી ધરાવનાર અખાવકર સીદીકર છે. ખતીફે અવસ અખાવકર સીદીકર (ર. દી.) ઉપર તેજ સલામ પદવામાં આવે છે કે જે હજારો રસુલે ખુદા ઉપર પદાવ છે વગેરે.

હાલ હાફિઝ બાદુમીયા સાહેબ પેશ હમામે કુરાન શરીફમાંથી કેટલાક અખાવ પડ્યા હતા.

છેવટ વિષયને લગતું કેટલુંક વિવેચન ખીમ શુદ્ધિ તરફથી થયા બાદ મોટી રાત્રે પ્રસાદી (નિયામ) વહેંચી પ્રમુખ મી. એસમાન અહમદ એફન્દીએ સભા બોલેતા આવાર માની સભા વિસર્જન કરી હતી.

મી. એધવજી કાનજીના માનમાં મેળાવડો.

શ્રીવારે તા. ૨૬ ના રોજ મી. એધવ રથાના આમંત્રણથી દેશ જતા તેમના ભાગી દાર મી. એધવ કાનજીને માન આપવા સાર્ કરખન વીકટોરીયા સ્ટીટમાં એક મેલાવડો યોજાઈ હતો. તે વખતે ૨૫૦ દિંદીઓ ઉપરાંત કેટલાક મુસલમાન લાઇઓએ પણ હાજરી આપી હતી. મી. સંઘવીએ પ્રમુખરથાન લીધા પછી મી. એધવ કાનજી તેમને વાર્તે ખાસ મુકરર કરેલ પુરસ્કારમાં તાળીઓના મહમદાદ વચ્ચે વિચાર્યા. ત્યારબાદ મેલાવડા ના કાર્યક્રમ મુજબ ૧૫ મીનીટ સુધી દારમે નીચમ સાથે કચર સ્તુતિ કરવામાં આવી. પછી મી. એધવ કાનજી જેમના માનમાં આ સુશોભિત મંડપમાં સરવે મળ્યા હતા તેમના મીલનસાર સ્વભાવ તથા સુકૃત્યોથી હાજર થયેલાને વકિફ કરવા માટે મેસર્સ હરગોવિંદ, દિવાન, આર. પી. બટ, અખા- રામ મહારાજ, કીલાવાળા, વી. પી. પટેલ, તુળવરામ, શેઠા, દયાળ રામજી, એમ. એલ. પટેલ, રણુછોડજી, મણીલાલ પટેલ, ખુશાલભાઈ ભગત, તથા કાલવાલાઈએ એક પછી એક ભાષણ કર્યાં હતાં. તેમાં જણાવ વામાં આવ્યું કે આજે આપણે સરવે ભેગા મળ્યા તેનું માન મી. એધવ કાનજીની જગત્વી કીર્તિને ઘટે છે. આવા મેલાવડા વાર્તે ખાસ મંડપ ઉભો કરી તેને રંગ બેરંગ કમાનવાળા દરવાજાઓથી શણગારી સરવે લાઇઓને આમંત્રણ કરવા માટે જે શ્રમ લીધો તે માટેનું માન મી. એધવ રથા ને ઘટે છે. ૬૦૦ માણસો હાજર થયા હોય એવા દિંદુઓના મેલાવડો આ પહેલીજવાર

થયો છે. આવા મેલાવડામાં સરવે લાઇઓ હાજર થયા એ ખતાવી આવે છે કે આપણે સુધારા અને કેળવણીમાં આવળ પધવા લાવ્યા છીએ. આવા સુધારાથી અનંક કાલ થાય છે. પહેલાં તો આપણે સ્વદેશી લાઇઓ અંક ખીલવને ઓળખવા લાગીએ છીએ તેથી અરસપરસ સ્નેહમાં વધારો થાય છે તથા સુકૃત્યો કરવાથી આવા માનને પાત્ર સ્વાય એ અનુભવમાં આવે છે. વળી જુદા જુદા માણસોના વિચારો જાણીએ છીએ. મી. એધવ કાનજીના ગુણોના વિવેચનમાં કહેવામાં આવ્યું કે તેઓ ખાર વરસ થયાં આફરિકામાં આવી રહેલા છે તે દરમ્યાન તેમણે માનની દરકાર રાખ્યા વગર પરમાર્થ ના કામમાં પોતાથી ખતો લાગ લીધો છે તેમણે જે સુકૃત્યો કર્યાં છે તે સહુ કાંઈક ધંડા લેવા જેમ છે, તેમણે પોતાનાં પરમાર્થ નાં કામો કાઢવે જણાવ્યાં નહિ, છતાં એ ઠાંક્યાં ન રહેતાં લોકની બાજુમાં આવ્યાં છે અને તેઓજ આજે આપણે તેને માન આપવા સાર્ મળ્યા છીએ. ત્રાન્સવાલની લગાઇ વખતે તેમણે જે ઉદારતા ખતાવી હતી તે બધી સ્તુતીપાત્ર છે. કાલ રાત્ર થયેલ કાફરી જળવા વખતે દિંદીબોલડીપરે તરફ ફરત વગેરે મોકલી તેમણે પોતાનું માયાળુપણ ખતાવી આવ્યું હતું. નાનાં મોટાં ફંડમાં તેમણે ખતો લાગ લીધો છે. ભાષણ કરતાં સરવેએ હમણ દરશાવી હતી કે તેઓ સુખરૂપ મુસાફરી કરી દેશમાં આવેદ થી પહેંચે તથા કાર્યસાથે કુટુંબ કમીલાનેમળે. મી. શેઠતે પોતાના ભાષણમાં ઉપરની દકી- કન રાજુમારેલી ભાષામાં કહી ખતાવી હતી. તે વખતે વરસાદની વૃષ્ટિ ચતાં મી. શેઠતે જણાવ્યું કે જગતકર્તા આ દંદી લહેરથી સુચયે છે કે આવા મેલાવડા વારંવાર આવે. પછી તેમણે મી. એધવ કાનજીના ગુણોનું વરણન કરીને બકામણ કરી કે તમે આર્થ દેશમાં જઈ કુટુંબ કમીલાને આનંદથી મળો ત્યારે સ્વદેશ અને સ્વદેશી બંધુઓને વિસરી જતા નહિ. કાલ દિંદુસ્તાનમાં 'દિંદુ દેશ માટે તથા દિંદુની કારીગીરીને ઉતેજન આપવું એ મારું કામ' એવા વિચારો ફેલાય છે તેમાં ભાગ લેશે કે જેથી કરીને વહાલી આર્થ માતાની કુખ લજવાતી બંધ થાય, તથા આર્થ નરેની દીરતી દેશવિદેશમાં જમે, (તાલીઓ) દિંદુ દેશની ઉન્નતિ વાર્તે ધનની જરૂર પડે તો તોપણ વાપરીને દિંદુ જીવિ વાર્તે અને તેરહું કરવા સુકૃત્યો નહિ. આપણે સ્વદેશભિમાન ખતાવવું છે તે અહીં કરતાં દિંદુમાં વધારે છે ત્યાં દેશ સેવાના કામમાં જે ધન ખરચશે તેનો બદલો અહીં આવ્યા પછી કચર તમેને આપી દેશે.

મી. શેઠતે ભાષણ થઈ રહ્યા પછી મી. એધવ રથાની વતી મી. દિવાને જણાવ્યું કે સરવે લોકોને બોલાવવા વાર્તે મને જે માન આપવામાં આવ્યું તે માટે હું કાયક નથી. મારા ભાગીદારને માન આપવા માં મેં ફરજ ખતવી છે તે કરતાં વધુ કાંઈ કરવું નથી. મારા આમંત્રણને માન આપી તમે સરવે લાઇઓ હાજર થયા તેને માટે હું આભારી થયો છું. મિત્ર નરીકની ચારી ફરજમાં હું એક નીરહ પદમનું કુ તથા દારો મી. એધવ કાનજીને ખેટ કહે છે તે તેઓ સ્વીકારશે. મી. એધવ કાનજીએ ખેટ નો સ્વીકાર કરતાં જણાવ્યું કે મને જે ખેટ તથા મોટું માન આપવામાં આવ્યું તે માટે હું કાયક નથી. પણ તેથી મારા તરફનો પ્રેમ જણાઈ આવે છે. મી. શેઠતે દેશ સેવા ખમખવા મને જે બકામણ કરી છે તે હું કહીપણ જીવીશ નહિ. મી. એધવ રથાએ મને જે બેટો પ્રેમ પુરવક આપી છે તે માટે હું તેના અંતઃકરણ પુરવક આભારી થયો છું અને તેમણે સુચના કરી કે જોહાન્નખરજની સનાતન સભામાં દિંદી માટે ધર્મશાળા સંબંધમાં ચરચા થઈ હતી. તેમણે ૨૦૦૦ થી ૩૦૦૦ પાંડાં ફંડ ઉખું કરવા દિમત કરી છે. તે જાળવના ચરદીઓ નીમવાના છે. તેમાં કરખતના અહરસ પણ હોય તો બધું સાર્. આ માટે દિંદુ એસેસીએશન સ્થાપવાની જરૂર છે. છેવટમાં પ્રમુખ મી. સંઘવીએ થોડું વિવેચન કરવા પછી ફરત, મી. હાઈ, કુખ વગેરે લઈ ખુશાલીના પોકાર સાથે સહુ છુટા પડ્યા હતા.

બંદર છેડતી વખતે મી. બવાન ધનાએ સોનાનો અછોડો તથા મી. ખુશાલ ભગાએ એક વેદ મી. એધવ કાનજીને ખેટ કર્યા હતાં. અને મી. અખારામ મહારાજે સમયને લમતું કેટલુંક ભાષણ કર્યું હતું.

ધી ઇડિઅન પબ્લીક લાયબેરી.

ગયા શનિવાર તા. ૧-૯-૦૬ના રોજ બપોરે ત્રણ વાગે ધી પબ્લીક ઇડિઅન લાય બેરીના વ્યવસ્થાપકોના આમંત્રણથી ૧૫૧ ક્વીનસ્ટ્રીટવાળા મકાનમાં કેટલાએક દિંદી શુદ્ધિ હાજર થયા હતા. હાજર થયેલાઓ માં મેસર્સ ઉમર હાઇ આમદ અવેરી, એચ. એ. પોલ, એ. ઇ. માયાન, છ. આદ્રાક, આર. પી. બટ, એમ. એમ. દિવાન, હ. એમ. શેઠા, કીલાવાળા, કી. આર. પટેલ, વગેરે ખીજન વણા શુદ્ધિ હતા. મી. દિવાન ની દરખાસ્તથી તથા મી. બટના ટેકાથી પ્રમુખપદે મી. ઉમર હાઇ આમદ અવેરી ખીજન હતા. શરૂઆતમાં મી. શેઠ

તરફથી મેળાવડાનો હેતુ સમજવવામાં આવ્યો હતો. દિલ્હીમાં મારે એક વાંચન શાળાની પુરતી જરૂર છે. આ લાંબા વખત થયા જણાવેલી જરૂર પુરી પાડવાને મી. દિવાન તથા મી. ભટે જે મહેનત લીધી છે તે મારે તેમનો ઉપકાર માનવું પડે છે. આ વાંચનશાળામાં મી. દિવાન તરફથી પાતાના સમગ્રા પુસ્તકો ઉઠાડી દેવામાં આવ્યા છે તથા તેમને મળતા સઘળા જાણીઓ મારીક વગેરે પણ લાયકેરીના ઉપયોગ ખાતરજ રાખવામાં આવશે. આ ઉપરાંત કેટલાએક સખી ગૃહસ્થો તરફથી જુદા જુદા પેપર વગેરેની પણ સારી એટ મળી છે. ત્યારબાદ મી. દિવાને જણાવ્યું કે આપણા ભાઈઓને મારે એક પુસ્તકાલય ખોલવાની મને ઘણી હોશ હતી. આ હોશ પાર પાડવા મને આજે જે અનુકૂળતા મળી છે તેમાં આપ સહુ ભાઈઓ પુરતી મદદ આપશો એમ આશા રાખું છું. આ શાળામાં જે જે પુસ્તકો છે તેની યોગ્ય વ્યવસ્થા મારે જે વરગ પાઠશાળામાં આવેલ છે. પહેલા વરગની માસીક રી ૨૬ છે. તેઓ પુસ્તકો ૧૫ દિવસ તથા વરતમાન પત્રો ત્રણ દિવસ થેર લઈ જઈ શકશે. બીજા વરગની રી ૧ - છે. તેઓ પુસ્તકો ૩ દિવસ તથા વરતમાન પત્રો ૧ દિવસ થેર લઈ જઈ શકશે. મહાનમાં આવી વાંચવાની સહુ કોઈને છુટ રહેશે. આ પ્રમાણેની કેટલીક હકીકત જણાવવામાં આવ્યા પછી મી. ઉમર હાજી આમદ ઝવેરીને શાળા ખુલ્લી મુકવાની વિનંતિ કરવામાં આવી હતી. પ્રમુખ મી. ઉમર હાજી આમદ ઝવેરીએ લાંબાવરેરી ખુલ્લી મુકી ભાષણ આપતાં જણાવ્યું કે અહીં જે મને માન આપવામાં આવ્યું છે તે મારે હું તમારો ઉપકાર માનું છું. આપણે આ સીટ લાયબ્રેરીની સ્થાપના જોઈએ છીએ. આપણી ખામીઓને લીધે આજળ સ્થપાએસરી કાયામંડળ બુધ્ધિથી લાયબ્રેરી તથા લક્ષુભાઈ લાયબ્રેરી પડી લાંગી છે. તે આપણે દિલ્હીની થયા જેવું છે. હવે આ લાયબ્રેરીનું કાર્ય સંતોષકારક માંડશે એમ આપણે હમ્મીશું. આવા ખાતાને મદદ દેવી એ આપણી સહુની ફરજ છે. મારા તરફથી જે કોઈ જાની શકશે તે હું કરીશ. (તાળીઓ) અને હાથ મારે ત્યાં આવતા કેટલાક જાણીઓ મોકલતો રહીશ. મારા તરફથી જે ગીતી એટ આપું છું, અને મેં બર તરીકે મોડું નામ હાખલ કરાવું છું. મી. માયને આ વાંચનશાળાની સ્થાપના થી પાતાની ખુશાલી જતાવી હતી, અને રોજ દિવસ વરતમાન પત્ર 'મરહુરી' તથા 'નતમે જર્નલિંગ' વાંચના ખુશી જતાવી હતી, તથા પત્ર 'મેંબર થયે' હતા. આ હકીકતો

મી. પોંચ તથા મી. આઈઝકની સમજણ મારે અંદાજમાં તરખુમો કરવામાં આવ્યો હતો. મી. પોંચે પણ પોતાની ખુશાલી જતાવી હતી. આદ મી. ભટ તથા મી. ફીલા વાળા તરફથી કેટલુંક ભાષણ કરવામાં આવ્યું હતું, અને કેટલાક ગૃહસ્થોએ મેંબર તરીકે નામ નોંધાવ્યા હતા. છેવટમાં સહુ હાજર રહેલાઓની ખુશાલી વચ્ચે મેળાવડા વિસરજન થયો હતો.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

પી. એ. એ. ૧૬૭. ફરજન, તા. ૨-૬-૦૬
આજ રોજ સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ એડવર્ડ આંદમાં મળી હતી. જે વખતે ઘણા ગૃહસ્થો હાજર હતા. સમય થતાં સર્વ સાથે મળી ઇશ્વર પ્રાર્થના કરી નીચ ફરમ કર્યું હતું. સેક્રેટરી એ શ્રી ગીતાજીના મોક્ષા અને ગણ સભાનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો. આજનો વીપવ રા. ખુશાલભાઈ પટેલે "કર્મ" એ વિષે વાંચ્યો હતો તે તેમણે ચરચાવ્યો અને અન્ય ગૃહસ્થોએ તથા પ્રમુખે વિષયને અનુકૂળ વીવેચન કર્યું. મનુષ્ય માત્ર મન, વાણી, અને કાયાથી જે કાર્ય કરી શકે છે તે જાન સુખની અને સ્વનાવસ્થામાં કરે છે તેને કર્મ કહે છે. મનુષ્ય દેહ ધારણ કરી જે શક્તિમાંથી મનુષ્ય ઉત્પન્ન થયું છે તેમાં જ મળવું એ તેની મુખ્ય ફરજ છે, અને ફરજ અદા કરવાને જેમ અને તેમ શુભ એટલે સારા કર્યો વધારે થાય એમ વરતવું જોઈએ. અને સારા કર્યો પણ એમાં જ સમાવડાં છે કે પ્રત્યેક મનુષ્યે સ્વદેશ સેવા અને સ્વધર્મ પાલનના સાધનભૂત ધર્મ બીજાઓને એ મારગે દોરવાના વગેરે વિષયને ડગવું વિષે ચર્ચ થયું હતું. આવી સભામાં ડી. ડી. રા. આસાસંકર ભટ "બ્રહ્મચર્ય" એ વિષે વિષય મોકલશે તે ચરચારો. આદ શાંતિમંત્ર ભણી સભા વિસરજન થઈ હતી.

સ્મીથ સ્પીટ અને કીંગ સ્પીટના ખુશાખર આવેલા મીસીસ એ. પોંચરના મહાનમાં થયા સોમવારે ચારી થઈ હતી જેથી આદ આઠાની ગુણ તથા ખાનગી કાગળોની એક તેજુરી ચોરાઈ ગઈ હતી. તેજ રાત્રે મેસર્સ મેસન અને પેટર્સનસનના મહાનમાં ચોરી થઈ હતી પણ ચોર લોકો કાંઈ શક્યા નહોતા. કોવેનન્ટ લેનમાં ૨૫ નંબરવાળા ઘરમાંથી ચોર લોકો સાગવ્યાદ પાંડેડ લઈ ગયા હતા.

ફટરના તાર સમાચાર.

અમેરિકાના વાંચ ખુશામાં આવેલ જ્યોર્જ આયલાંડ નામના ટાપુમાં પાંચ જાપાનીઝને સીત માછલી પકડવાના પાંક મારે પકડવામાં આવ્યા છે.

ચીલીના ધરતીકંપમાં સપડાએસરી વીમા કંપનીઓ પોલીસી ભરી આપવા ના પાડે છે.

વેપારી મંડળની ૩૬ મી કાંસિસ લીવરપુર માં ભરાઈ છે; તેમાં ૧૫ લાખ મંડળોની વતી ૪૬૦ પ્રતિનિધિઓ હાજર થયા હતા. આવી ફતેહ તે કોંગ્રેસને કોઈ વખત મળી નહોતી.

રશિયામાં બંગલાખોરોને કાજુમાં લેવા મારે સઘળી સત્તા એક હાથમાં રહે તેવા ડીટેક્ટરનો હોદ્દો ઉભો કરવામાં આવનાર છે. ને તે હોદ્દા ઉપર એક બોર્ડ નીમાશે. સરકારી મહાનના રક્ષકની સંખ્યામાં વધારો કરવામાં આવ્યો છે.

નાતાલમાં મારશીઅલ લોના અમલને જુલમી અણી તે સામે વાંધો ઉઠાવવા ટીલોંકો નામના કાફર સરદાર તથા મંગીના નામના કાફરાએ કીંગ એડવર્ડને અરજી કરી છે.

જરમન લોક સામેની લડાઈમાં ડમારા લેંડના હોટેલેટ લોકોની હાર થઈ છે. તેઓ નાશવા લાગ્યા છે અને જરમન ઝડકરે તેની પુક પકડી છે.

આસ્ટ્રેલોઆનાં લાકડાંની તપાસ કરતાં માલુમ પડ્યું છે કે તે દેશનાં લાકડાં સડેથી સરસ છે ને ઇમારતના કામ વાસ્તે લાયક છે.

ઇંગ્લાંડના લડાઈ ખાતાના ઉપગી હાલડેને જરમન એમ્પરર કંઈકરની મુલાકાત લીધી છે. હાલડેનેને જરમન લડાઈ ખાતાના ઉપરી સાથે કેટલીએક વાતચીત થઈ હતી.

દિંદુરથાનમાં ડાંગરનો પાક પોવાઈ જવા થો ચાવડનો મોટો દુકાળ પડ્યો જણાય છે. આથી ચાવડનું દામ ઘણું વધી ગયું છે, દુકાનો ઉપર હુંડ આવે છે.

જરજેસ નામના પ્રખ્યાત તાહએ ઇંગ્લાંડ ખાડી તરી જવાનો પ્રયત્ન કર્યો હતો. ને ૪૨ માઈલ તરીને ફ્રેંચ કિનારાની ૪ માઈલ જેટલે મુઝી પહોંચ્યો ત્યારે પગમાં થોડા સડાથી તેને પ્રયત્ન પડ્યો મુઝી પકડ્યો હતો. તે ૧૮ કલાક પાણીમાં રહ્યો હતો.

લંડનમાં વસતી મુસલમાન કોમે એક સાપ પાઉંડના ખરચથી બેઝવોટર આગળ એક મસજિદ બાંધવાનો ફરવ કર્યો છે.

રૂટરના એક તારમાં જણાવવામાં આવે છે કે કલકત્તામાં આખુ સુરેદ્રનાથ બેનરજીને સન્તાલિંગેકની વિધીથી તાજ પહેરાવવામાં આવેલ છે. એમ જણાવવામાં આવે છે કે આખુ અશાંતિથી ઉદ્દેશાએ લોકોએ એ દિશા કરી હતી. દેહી પત્રો આ અનાવખર સખત રીત કરતાં જણાવે છે કે બેનરજીની વરતણ્ડથી તેના મિત્રો બેદ પામ્યા છે, તેના દુશ્મનોએ હસાદસ કરી મુકી છે, ને આખા જંગાળની દારોથી ચર્ચ છે. તેઓ એમ જણાવે છે કે બે બેનરજીને રાજ્ય થવું હોય તો પહેલાં રાજ્ય મેળવવું ને તે પછી બાગવવું.

કલકત્તાની પાસે આવેલ ચિન્સુરામાં એક ખાનગી મંડળી રચાઈ છે. આ મંડળે એક સોગન ખાધા છે કે દેશને ખાતર પાતો મરવું અને બિંદુસ્થાનમાંથી અંગ્રેજોને કાઢવા.

રૂટરના એક તારમાં જણાવવામાં આવે છે કે બીહાર પ્રાંતમાં પાણીની કમીને રેલ આવી છે. તેથી ગામડાંઓ નદન નાશ પામ્યાં છે. ગળીનો પાક તથા અનાજના મોલને કાપું નુકસાન થયું છે. જમીન ઉપર હ રીટ જેટલું પાણી ચડી જવાથી સમુદ્રના જેવો દેખાવ થઈ ગયો હતો. સંખ્યાબંધ માણસો મરણ પામ્યા છે ને અચી ગયેલા બોરાક વગર દુઃખમાં આવી પડ્યા છે. તેઓ જ્યાં કાંઈ મળી શકે તેવું હોય ત્યાં જુટ ચલાવે છે ને પોલીસને કહે છે કે “અમેને કેદમાં લઈ જાઓ તો બુધે મરતાં ઉગરીએ.”

મી. ખાનના એક લાખથી ડેમોક્રેટીક આગેવાનો નાખુશ થયા છે. ‘સન’ પત્રમાં મી. ખાનને વખોડવામાં આવેલ છે. આવી કરીને પ્રેસીડેન્ટ રૂઝવેલ્ટને ફરીથી ચુંટવામાં આવે તે માટે સહન ચલાવવા ‘સન’ પત્ર તથા બીજા કેટલાક મંડળો ગોજના કરશે એવું જણાવવામાં આવે છે.

અકાળાના અનાવ સંજયે નીમાએલા તુરકી કમીશને તુરકી હદથી આગળ વધી ઇજીપ્શીઅન સરહદમાં પગ પેસારો કર્યો છે. તેની સામે ઇજીપ્તના ગેરાઓએ વાંધો ઉઠાવ્યો પણ તેની ઉરકાર કરવામાં આવી નથી.

મી. રસેજ સેજ નામનો અમેરિકન કોરોડ પતિ મરણ પામવાથી તેની સા તેની ૧ કરોડ ૮૦ લાખ પૌંડની મીલકત સંભાવના કામમાં વાપરનાર છે.

ઉપરા ઉપરી ત્રણ દિવસ મુધી એટ બીટનમાં અસાધારણ રીતે સખત ગરમી જણાઈ હતી. જેથી કેટલેક ફેકાળે જાંબમાં ૬૦ થી ૬૭ ડીગ્રી જેટલે પારો ચડી ગયો હતો. તથા તડકાવાળા લાગમાં ૧૫૨ ડીગ્રી મપાઈ હતી. આખા દેશમાં આવી ગરમીથી કેટલેક ફેકાળે આગ લાગી હતી. લમરી અને મચ્છરો વગેરે નાપથી વધી પડ્યાને લીધે કેટલેક ફેકાળે દુકાનો બંધ કરી પડી હતી. કેટલાક મરણ તથા બેશુદ્ધિના કેસ થયા હતા. આવી ગરમી પહેલાં કેનેડામાં માત્રમ પડી હતી અને પાછળથી જરમની માં ફેલાઈ છે. ગરમીને લીધે કેટલાક પુટ બોલના ખેલાડીઓ પાણી ન મળતાં બેશુદ્ધ થઈ ગયા હતા. તેમને મેદાનપરથી ઉંચકીને લઈ જવાની જરૂર પડી હતી. નોરથેમ્પનમાં સૂર્યના તાપની ગરમીથી ગીમ સળગી ઉઠતાં આગ લાગી હતી જેમાં કેટલીક તેલ ની ટાંકીઓ સળગી ઉઠવાથી ઘણું નુકસાન થયું છે.

તહેરાનના એક તારમાં જણાવવામાં આવે છે કે લાલની અશાંતીના મામલાને લીધે બે ત્રણપક બીટીશ સ્ટીમરો ઇરાની અખાતમાં ફરતી રહે છે.

ચીનમાં શાંગહાઇના ક્રિસ્ટિઅન એલમીનું ખુન કરવામાં આવેલ છે. ખુન કરનાર એક ક્રિસ્ટિઅન છે અને એલમીની મુલાકાતનાં બહાનાથી એલમીની સાથે તેના ખાનગી ઓરડામાં વાતચીત કરતો હતો ત્યારે પીરતોલ વની ખુન કર્યું હતું.

મારી નોટબુક.

(ખાસ છ. ઓ. માટે લખનાર K.)

ગાડી ધોડા અને કામની દોડધામથી અને માણસોની આવજવથી મહોટો પણ ચીકાર થઈ રહેલ રસ્તાપર નીકળતાં મને ‘નોટબુક’ પાદ આવી. તરતજ રમરણ કરતાં પાનાં ફેરવવા શરૂ કર્યા. પહેલાજ પાનામાં નીચેની બીના અથુએ આવી ઉભા. એમાં શું હતું ?

એક મંડળ કહેા કે રાજ્ય કહેા જે કહેા તે સર્વ ગસારીયાજ યાને બાપાતોજ દતા. અને તે ઉપર અમલ ચલાવનાર રાજાજ મહારાજ સાંખી મુલતથી દુકમત ચલાવી રહેલા હતા. કાંઈપણ કામ પકે સર્વ બાપાતો

એકમેક થઈ એક સંપથી “ પટેલની લાકડીના બારા” પેટે મળી જઈ જે કામ અને ફરજ હોય તે રાજા ધીરાજના દુકમને અનુસરી એકદમ પાર પાડતા, અને કોઈપણ ‘દમ દુકમ’ કરી બહાર પડતો નહિ જેથી સાંખી મુલત મુધી રાજ્ય બધારણુ તે ધોરણુ થી ચાલુ. તે આદ મહારાજપિરાજ સર્વ બાપાતોને એકક કરી સર્વ રીતે સમજુતી આપી રાજ્યની કગામનું ‘રીસાઈનેશન’ રણુ કરી કલ્યુ કે—તમારામાંથી એક બા બે આગેવાનોએ આ કામ સંભાળી લેવું અને દમેશાં દેશની ઉન્નતિ અને ધરમની જળવણી રહે તેવી રીતે સર્વ એ મુલેલ સંપથી વર્તન કરી જેવી રીતે મારી હાજરીમાં વરયા છે તેવી રીતે વરતવું. તેમાં આપણી સર્વની નામના છે, વગેરે વગેરે નસીહતો કરી શીખામણુ આપી. તે વખતે તો સર્વ સલાસદો એક બીજાને કહેવા લાગ્યા કે મહારાજ બરાબર કહે છે અને આપણે તેઓ નેજ પગલે ચાલીશું વગેરે વાતોની સાથે દુરરે દુરરેના અગાળે સાથે કચેરી બરખા સ્ત પે નીગારખે મહેરબાખા..... ન કરી વીખેશાઈ ગયા પરંતુ પેલી ‘કાડીઆવાડી’ કહેવત માફક થયું.

જમો જલમાં વસે તરી ન જાણે તોય,

ભુધ શરીરાન નીપરે તો દીધી ક્યાંથી હોય?

ઉપર પ્રમાણેજ થયું. મહારાજ ધીરાજે રાજ્યની કગામ છોડી તેને ચોડુંકજ થયું કે સર્વ બાપાતો બોગા થયા અને સમજૂપી કુસંપ બહાદુરને માનપત્ર આપી પોતાનામાં લખલ કર્યો. એક બીજા કહેવા ત્રાખા મારો હક છે. હમારો હક છે. શું અમે નહિ ? તો કાંઈ કહે કે શું હું નહિ ? એક બીજા હક માટે લડી મરી પોતાના ફેકડના સ્વાથે માટે રાજ્યનું ઉંધું વાળવા મંડી પડ્યા અને એકએક પગ તખ્તપર રાખી હક, નામના, મોટાઈ જે કહેા ને લેવા જતાં ઉભા થયા કે કારભારના બોળને લીધે કોમળ તખ્ત “કડડજુકડસ” ચતુંકને પડી કાંધું. તામ મેળવનારાએને સેજ સાજ જગ મહ પથુ તખ્તનું નીકંદન નીકળી જયા સાજ રાજ્ય તો હક પણ ખોઈ બેહ.

અધિપતિરાજ, આ નોટબુકની વાત તો મને કલપીત લાગે છે. પરંતુ હાલમાં પ્રિટો-રીઆમાં મરજદના તરટ માટે ચાલવા વાંધા અને તરટી ચલાના ઉમેદવારોનું તેમ ન થાય ! અને જેથી કરી પોતાના સ્વાથે ખાતુર મરજદને નુકસાન ન પહોંચે. માટે સમજુતી અખત્યાર કરી આપરવાર્થને વલગી ન રહેતાં, જાહેરખાતાને નુકસાન ન પહોંચે તે માટે સર્વ મુસલમાન મદદથી વિચાર કરી સમજુતી ઉપર આવશે. તરટીએ અમલથી

નું લાભ છે ? કેહવાય કામ મુશ્કેલી શકશે કે નહિ ? વરદીઓ કેવા લાભક નીમવા બેઠાં પડે ? વગેરે વાતના પરેશાં નીકર ન કરવું ઘટે છે. સરકારે કોઈપણ વાતમાં રાજા કે મંત્રીની યાદમાં કરતાં ન્યાય આપીમાં એક જ પદેસ રાખે."

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો યાદ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર ઉચ્ચ જવાબ મળવાનો સંભવ છે.

૧. કાગળની એકજ વાતજીએ જખડું.
૨. અક્ષર ચોખી સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા કેહાણુ જરૂરનાર લખવાં તે હમેશાં બહાર પાડવા સારું નહિ પણ અમારી લખેને સારું.
૪. મંગલવારની સાંજ સુધીમાં મહેલ લખાણો તેજ અઠવાડિયામાં દાખલ કરી સંભારો.
૫. લખાણ હમેશાં ફક્ત અને સ્પષ્ટસર કરવું. --[અધિપતિ.]

હિંદુસ્થાનનું સંરક્ષણ.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ, હિંદુસ્થાન એપિનિયન અંદે ૩૪ માં "ઇસ્ટનેનો મામલો." એ મળાણાવાળા લેખમાં લખાયેલું છે કે "ઇસ્ટનેનો આવી ગંભીર રિયનિનો કાબ હિંદુસ્થાનની પડોશમાં રૂશિયા પગ નાખી એસે તો હિંદુસ્થાન સુખે એસી શકે નહિ." રાજકારી અનુભવ રહીત પણ એક માનસ જે તે વિશે વિચાર કરવા એસે તો નેને તે બીના વાતવનીક કાગ્યા વિના રહે નહિ. જાણી આ સંબંધમાં હિંદુસ્થાન રાજસત્તાન કયાં પગલાં સુચ થઇ શકે તેનો ખબર આભાસ આવી શકે. હિંદુસ્થાનનો સેનાધિપતિ દિવસો દિવસ કશકરમાં વધારે કરી ગરીબ થતા જતા હિંદુસ્થાન અસહ્ય બોખ નાખી તેને વધારે કંગાલ બનાવવા નુ સાધન થઇ પડે છે. આવી રીતે હિંદુસ્થાનને કંગાલીયતથી બળાવીયુ કરી તેમની બેદીલી વચ્ચે સત્તર કરેલી મહાનસેના પણ પડોશમાં થયી આવનાં રૂશિયન સમુદ્રનાં મોળાં સાથે લાંબો વખત ટકરે બીકાં શકે તે શંકા ઉત્પન્ન કરે છે. આવા સમયમાં તો રાજ્ય પ્રગત વચ્ચે પરસ્પર અત્યંત બાવ હોય તોજ હવું રહી શકાય. પણ હિંદુસ્થાનમાં તો તેથી ઉત્કૃષ્ટ નજરે પડે છે. પ્રગત પર દિવસો દિવસ વધારે બેદરકારી બનાવવામાં આવે છે. જનમને તેને પ્રવિશીમાંથી વાળી પુટી છે. આ રીતના અસંવાદનું સાબિત કરવા

ને બદલે હિંદુસ્થાનના અધિકારીઓ તેમાં ઘી હોમે છે. ઉપર જણાવેલાજ અંદે ૩૪ ના હિંદુસ્થાન વિભાગમાં હિંદુસ્થાનના નાણાના અધિકારીઓ પર વિચારવતી પારલામેન્ટમાં આજુબાજુ આવતાં મી. મોરલી જણાવે છે કે એક માણસ અસંતુષ્ટ હોય તેથી હું એમ ન માની બેસું કે બેદીલ પણ હોય." એટલે શું તેઓ સાહેબ એમ સમજે છે કે હિંદુસ્થાન પ્રગત બેદીલ ન હોય માટે તેની અસંતુષ્ટ રિયનિની કશકર નહિ કરવી ? જે આમ હોય તો તેના રાજ્ય પ્રકરણને કેહ જુલમી કહવા વિના રહેશે નહિ. ઉદાર પણ પ્રાધાન્ય વાને પામ્યું ત્યારથી હિંદુ એક વાતક સમાન તે પક્ષની ઉદારતાની વર્ણના થોડાં થણાં ખિંદુઓની રાહ બેઠાં રહ્યું છે. મી. મોરલી ના બાવણના આ રાજો તે આશાપર પાણી ફરવે છે. હિંદુના સંબંધમાં દુરલભી જાણી હિંદુસ્થાન સરકાર પ્રગતની પ્રીતિ બેળવે તો પરિણામ આવકાર કાયકજ થઇ પડે. તાત્કાલિક જવાબને રૂશ પર કુતેલ મેળવી તે સેનાના બળવડ નહિ પણ પ્રગતની પ્રીતિવડે તે કાંઈ થી અજાણ્યું નહિ હોય. કાંઈ શાં મળે તેમ હિંદુસ્થાન સરકારે હિંદુને મળ્યું છે. એટલે કે હિંદુને મળે તેની આબાદી-તે મળી લીધી છે. "આજા નબળા ભોલથી કરી ન કરીએ વેર," એ જાણપણમાં શિખવામાં આવતું સુચ વુરોપની પ્રગતને અજાણ્યું ન હોતું જોઈએ. તે પ્રમાણે જેને રૂશિયાથી અજાણ્યું ન હોય તો હિંદુસ્થાન પર તે કરી પગ મુકી શકે નહિ. પણ તે ક્યારે ? ત્યારે હિંદુઓ નાં અંતઃકરણ હિંદુ સરકારે છતી લીધાં દશે ત્યારે. આરાંશ એજ કે રૂશ હિંદુની પડોશમાં પગ નાખી એસે તેમાં હિંદુસ્થાન બીજી કરી રીતે સાવધ રહેવાની જરૂર નથી પણ માત્ર હિંદુની એક દિશી મેળવવી તે બસ થશે.

લી. મેવક. મ.

ટરાંસવાલમાં હાડમારી.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ,

ટરાંસવાલમાં હું ૧૬ વરસથી આવેલો છું. અને દરેક વખતની રાજકારી મેં જોઈ છે. પણ હાલ ત્રણ વરસ થયાં જે કાયદા અને જુલમ થાય છે એવા મેં અગળ જોવા હતા નહીં. અત્યંત અમલદારો આપણી થી થયે તે દરમિયાન મોજુલની કશકર કયાં પગર, મતમાં આવે તેમ પોતાના પોતામાંના કાયદા બનાવે છે, અને શહેનશાહ એક

કરતાં પણ વધારે પોતાનું કાળ હિંદુઓ ઉપર ખતાવે છે.

રાતના ત્યારે અત્યંત લેખમદાર અમલદારો સુધે છે ત્યારે પણ વીચાર રીતે સુધે છે કે સવારમાં હિંદુઓ ઉપર શું કાયદા લાગુ પાડવો આજુબાજુ સાંભળતા હતા અને હાલમાં સાંભળીએ છીએ કે રૂશિયન રાજ્યમાં ત્યાં નથી તેમ અધિર, ગરમન સારી અને જુલમ છે, તો હું પુછું છું કે ટરાંસવાલમાં હિંદુઓના ઉપર હાલ જે રીતથી રાજ ચલાવવામાં આવે છે તેના કરતાં પણ રૂશિયન રાજ જુલમી છે કે બીરીશ રાજ ? એ સરકારના રાજના અતે આજુબાજુ એવી આશા હતી કે બીરીશ રાજ થવા પછી આજુબાજુ કણ કાયદા થશે. તેમ રાહત મળશે. તેના બદલે હાલ કેટલાંક હુમ્લા હેમન જેવાં કે પરમીટ. રેલ ગાડી, ટરામ જમીનના કોકો વીગેરેમાં જે નકલી છે તે સામેના વધારે છે. કાયદા કયા ચલાવવામાં આવે છે તે સમજાતું નથી. એટલે કે એ સરકારનો કે બીરીશ સરકારનો ? હાલ તો એમ જોવામાં આવે છે કે આજુબાજુ મારે કાયદેજ નથી. જાણીએ એ કાયદો છે. એકજ વાતકાળે રહેનાર વધારે રખતને તક આપવાના છોડીને આરમીનીવા. રૂશિયન જુ વગેરે બીજી પ્રગતને જોઈતા હશે આપે અને પોતાની રખતને નહીં આપે એનાથી દુનીય માં ગેરમનસાહ અને મુરબાહ કહી શકેવાય ?

ટરાંસવાલ તથા એરેન્જ ફોરેસ્ટ બીરીશ સરકારના તાજા હેલ્થ આપ્યા બતાં ટરાંસવાલમાં શું કાયદા. ત્યારે એરેન્જ રીવરમાં ફોર એર જ અમલ ચલાવવામાં આવે છે. તાત્કાલ, કાયદાકીયમાં ત્યારે એજુકેટ માણસોને આવવાની પુરતી છુટ છે ત્યારે ટરાંસવાલમાં નથી. છીડીઆમાંથી પ્રગતની બીકર જેવા કે જરૂરીસ બદરુદીન નેયબજ, દાદાબાઈ, બેનરજ, રમુસ વગેરે કેહ આવવા ધારે તો તેના મારે શું ? આવી જુલમ માર રાજનીતી કાષ્ટપણ વખતે કાષ્ટપણ રાજમાં બાંહેલી દશે ખરી કે આજુબાજુ જોઈએ છીએ ?

આ ઉપરથી આટલું માંખ થાય છે કે અત્યંત અમલદારો રાજ્ય ચલાવવા નથી. પણ એક તીવ્રજમાની બેલ કમ બેદરકાર છે ખુદા જેવાઓને સારી કુદી આપે. આખાન. (અનુક્ર.)

જોહાનદાસ તા. ૬-૭-૦૬

લી. કસપ મસામજા બીચા.

નાદારી કોર્ટની મોટીસો વગેરે (ગવર્નમેન્ટ ગેઝેટમાંથી.)

કચ્છના વેપારી એમ. આર. પી. એસ. મોટીની મીલકત તપાસણી માટે જરૂરીમાં લેવામાં આવી છે.

સીપ્તકામના એમ. માનસ તથા કોટારીજી ના રોટરડીપર ઇશ્વરપીઠ સાથે મોટાલા પોતાની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવા તા. ૨૫ સપ્ટેમ્બરે અરજ કરશે.

કચ્છના રૂઝીયા વાળા પોતાની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવા તા. ૧૦ મી અક્ટોબરે અરજ કરશે.

કચ્છના રૂઝીયા વીસુખાન પોતાની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવા તા. ૧૮ મી સપ્ટેમ્બરે અરજ કરશે.

પીટરમરિનગરના એસ. અલ્લાહ નાદાર તરીકે મીલકતના સંબંધમાં તેના લેખદારોની ખાસ મીટીંગ ૧૮ સપ્ટેમ્બરે બરાવાની છે.

મીંગામના રોટરડીપર હુસેન આમદની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના દિસાળ તેના પત્ની તથા ૧૫ સપ્ટેમ્બરે સુધી ખુલા રહેશે.

કોટારીજી દીન મદમદની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના લેખદારોની ખાસ મીટીંગ ૧૧ સપ્ટેમ્બરે બરાવાની છે.

કચ્છના વેપારી હાથ અબ્દુલ્લાની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના લેખદારોની ખાસ મીટીંગ ૧૧ સપ્ટેમ્બરે બરાવાની છે.

કચ્છના પોટાયાદર આમન ગેયરીયજી ની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના લેખદારોની ખાસ મીટીંગ ૧૧ મી અને ત્રીજી મીટીંગ ૧૮ સપ્ટેમ્બરે બરાવાની છે.

કે. ડેવીડ નામથી જાણીતા થગેલ કચ્છના સુનાર કે. દેવસી રમુ પીંડની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવા ૧૧ મી સપ્ટેમ્બરે અરજ થનાર છે.

પીટરમરિનગરના રોટરડીપર આર. કે. નાદારની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં

તેના લીલાખ એપડા ૧૦ સપ્ટેમ્બર સુધી ખુલા રહેશે.

મેટીરમીથના એસ. એમ. આપત ગ્રેન્ટ માં જાહેર કરે છે કે તેમણે પોતાના ડીકો દીન અને કીકોદીનના રોટર ઇસમાઈલ મુનાઝમે વચાગ આપ્યા છે. તે અક્ટોબર માં દિંદુરધાન જતા હોવાથી તેના લેખદારો એ ૩૦ સપ્ટેમ્બર સુધીમાં તેનું વચલ કરવું.

દરસવાલ.

પ્રીટારીઆના વેપારી હાથ દમીયાની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના લેખદારોની પહેલી મીટીંગ ૩૧મી ઓગસ્ટે બરાવામાં આવી હતી તેમની ફલ મીલકત તા. ૧૮.૧૦.૦૦ ની જણાવવામાં આવી છે જેમાંથી પૈડ ૪,૨૬૫ એપડામાં લેખાના, ૧,૦૧૫ બીડના તથા બાકીના પ્રીટારીઆ અને પીટરમરિનગરની મીલકતનું તેનું કુલ હેલુ પા. ૧૭,૫૭૮-૧૫-૫૫ છે. લેખદારોની બીજી મીટીંગ સુકવારે ૧૦મી સપ્ટેમ્બરે બરાવાની હતી.

પ્રીટારીઆના વેપારી ઉમર અલીની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના લેખદારોની બીજી મીટીંગ ૩૧મી ઓગસ્ટે બરાવામાં આવી હતી. તે વખતે ત્રીસેતાં હેલુ સાબીત થયાં હતાં.

મહમદ હુસેનના પગારના તથા અનામન મુકેલા પાઉડ ૨૫-૧૫ ૭, મહમદ હુસેન અલીના પગારના તથા અનામન મુકેલા પાઉડ ૨૮-૩-૪, અબ્દુલ ગદર મહમદ અલીના પગારના તથા અનામન મુકેલા પાઉડ ૨૮-૬-૮, તથા હુસેન ઇસમાઈલના પાઉડ ૧૦.

ચાલુ વર્તમાન.

નાતાલ.

વિ ઇન્ડિયન પબ્લીક હાઇવેરો-નગર ૧૫૨ કવીન સ્ટ્રીટવાળા મકાનમાં તારિખ ૮ સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૬ સતીવારથી જાહેરના ૨ થી સતીના આઠ વાગ્ય સુધી પબ્લીકને માટે ખુલી રહેશે.

કાફરી બુલ્લડ સમાજના માટે નાનાક સરકારને શાખાથી આપત સાટે કોર્ટ એસ બીને એક કાગળ લખ્યો છે તેમાં જણાવે છે કે નાતાલ આશ્રના સમયમાંથી પુરું થયું તે માટે પુરી થયો પુ. પેનિનીંગે જે જોડે ૧૩ અને દિમાકા યાત્રી છે તેની પડી સરકાર કદ કરે છે મેલાન ઉપર જના મરજી નીપજાયું હતું.

કરે બહાદુરી બતાવી છે. ૧૪૨૨ પડી હોત તો ૧ડી સરકાર મદદ કરવા નહિવાર ચાલ પાવુ તેવી ૧૪૨૨ પડીજ નદિ તેથી પુ. વધારે પુરી થયો પુ. કોટર મારજીઆલે જે નરમાશ અને રતસારીપાવું બતાવ્યું છે તેથી આશા રહે છે કે કોલોનીમાં સધળે શાંતી ફેલાશે. તમે મુશીબતમાં ફતેદ પામ્યા છો તે માટે શાખાની વડે છે. આ ૧૫ માટે જપકારનો ૧૪૨૫ નાનાકની સરકારે બાકીયા છે.

નાતાલ રાજ્યના જણાવે છે કે ગયા સતીવાર તો રાત્રે પ્રાકાશ મીનસ્ટરના કામ સ્વેચ્છે મંચી એક હોલી ગીરમીરીઆનું શય માલમ પડ્યું હતું. તેનું મળુ ધાતકી અને કપાએલું હતું. ખુનીતો હજુ સુધી કાંઈ પતો નથી ચાલ્યો.

ટાંસવાલ.

કચ્છસંકોર્ષમાં માલનીંગ રાહદસનો ડીસી ૨૮ રજીસ્ટર જણાવે છે કે જુનું કુલી શોધે થત કાદી નાખી તે આમમાં બરગરસપ નામ નું વડું પડે વસાવડું એમ ક્રાફ્ટ આરડી ન-સમાં કહેવામાં આવ્યું છે. બરગરસુપમાં થી એશીઆડીક બગર કાદી નાખવાની અરજની પહેલિ વિગે આંદર સેક્રેટરીના કામવામાં કહેવામાં આવ્યું છે. તેમાં આંદર મેરફેરની જગ્યાએ છે કે આ પામનમાં રાહિન કાફેસીકની સલાહ લીધા પછી તપેલા થશે.

કેપ કોલોની.

ગયા સતીવારથી કેપટાઉનમાં પેનીના દર સી દરમ અલાવવાની અજમાયેશ ચાલે છે. નવી યોજના કે જેમાં પાંચ સીંગલ ક્રેકર બાડીઓ વપરાય છે તે વોટરક્રાંટ સ્ત્રીથી હોનોવર સ્ત્રી સુધીમાં લખલ કરવામાં આવી છે. આ યોજના સધળા ધામ અનુ જણાવવામાં આવે છે.

કેપના ગવરનરે ક્રેકરસ રાહિનની જુલા કાત લીધી છે. ખુનીરીપાલ કાઉનમાં અને હીવીહનસ કાઉનમાં તેમને માનપત્ર આપ્યાં હતાં નવા પુરનો પાવો નાખવાની હીવા ગવરનરે કરી હતી.

કપટાઉનમાં એક વાદુદા કેલેવેક પારા હેપરો પસાર થતો હતો તેવામાં એક ક્રાફ્ટ જેમાં હમરુજી પેલું સર્વિસ જમાવે જવામાં મરજી નીપજાયું હતું.

ઓરેન્જ રીવર અને આસુરોલેડમાં વર કરીએ છીએ. આપણાં બાલકોને જે જમીન સાદની તળી ચાલુ છે. દીવસે દીવસે વર પર કામ લેવાનું છે તેને નો આપણે કસ સાદ વગર ખેતીને હવેથી પાછાંનું નુકસાન વિનાની કરી મુકીએ છીએ. આપણી આ ચતુર્ત્વ જય છે. ખેતરોનીમાં વરસાદ વારતે મુરખાઈનાં માફાં ફળ તેમને આખવાં પડશે. પ્રાર્થનાઓ કરવામાં આવી હતી. કોઇ કોઇ એટલે ખેડુતો તથા જમીનદારોએ ધાસ વખત વાંદળાં જલ્યાય છે પણ ચાખીને ઝાંટો બાળવાનો રીવાજ પોતાની તથા પોતાની ભવિષ્યની પ્રગતી ખાતર વાસ્તવિક રીતે તદ્દન બંધ કરવો જોઈએ.

ધાસ બાળવાની મુરખાઈ.

ડાબેલ મુસાનું ફંડ.

‘રતાર’પત્રમાં એક ખબરપત્રી લખે છે:-

ધાસ બાળવાની ખતુ કરીથી સર થઇ છે. અને આ રીતે જે લોકોને ધાસ બાળવાની રેવ પડી છે તે લોકો હવેથી ઓરેન્જ રીવર ધાસ બાળી નાખવા કામમાં લાગ્યા છે. ઓરેન્જ રીવર કોલોનીના એક બોર ખેડુત સારું જુવાતથીત કરતો હતો ત્યારે તેણે જલ્યાયું કે દિવસે દિવસે જમીનમાંથી કસ ઓછો થતો જાય છે. ત્યારે તે આ મુલકમાં દાખલ થયો તે વખતે ખેતરોમાં ચારો કરી રહેનારાં ડોર બહુ સારી હાલતમાં જલ્યાતાં પણ હવે ધાસ દિવસે દિવસે ખરડ થતું જાય છે. તેમાંથી ખેરાડનો શુભ થતો જાય છે તે પ્રમાણમાં પણ ઓછું હવે છે અને મીઠી ડાંબર પેટે ખાતાં તેને બદલે હાલ અડતાં પણ નથી. કદાચ એવો વખત આવશે કે સરકારને દંડની સમ્મતિ દરાવી ધાસ બાળવાનો રીવાજ બંધ પાડવાની જરૂર પડશે. એવી રીતે ધાસચારો બાળી નાખવાથી હાલ ની પ્રગતિ નુકસાન કરીએ છીએ, એટલુંજ નહિ પણ ભવિષ્યની પ્રગતિ પણ નુકસાન

.. અબદુલ મહુર,	૦ ૫ ૦
.. હાઇ હુસેન પશાબ,	૧ ૧ ૦
.. શુલામસાહેબ,	૦ ૨ ૬
.. અબદુલ રજાક,	૦ ૧૫ ૦
.. શુલામ મહમદ,	૦ ૧૦ ૬
.. મહમદ હસપ કોલીઆ,	૦ ૧૫ ૦
.. હાઈ મહમદ	૧ ૦ ૦
.. નાંગ ખાંત	૦ ૫ ૦
.. અલીખાન	૦ ૫ ૦
.. ફકી આમદ	૦ ૨ ૬
.. કમરુદીન.	૦ ૨ ૬
.. આમદ મહમદ.	૦ ૨ ૦
.. અહમદ મુસાજી હાઈજી,	૦ ૨ ૨
.. ઇમરાહીમ મુસા	૦ ૫ ૧
.. અમેજી જીવા હજમ	૦ ૧ ૧
.. રહીમ અહમદ બેલીમ	૦ ૫ ૦
.. અમયા આમદ.	૦ ૧ ૧
.. તમમયા જીવા	૦ ૧ ૦
.. શુસય બોગા	૦ ૧ ૦
.. શુસય જમાલ	૦ ૨ ૦

.. હસેન અલીખાન મુસા	૦ ૪ ૦
.. હાસમ મહમદ હાઈજી	૧ ૧ ૦
.. મહમદ હસમાહમ	૧ ૦ ૦
.. મહમદ માંડવી.	૦ ૧૨ ૬
.. જીવા મુરમહમદ	૦ ૨ ૬
.. હાસમ જીવા	૦ ૧ ૦
.. મુસેમાન આબેક	૧ ૦ ૦
.. મહમદ કરીમ	૦ ૧૨ ૬
.. હરદેવ સીંગ	૦ ૫ ૬
.. મહમદ નથુ હજમ	૦ ૧ ૦
.. આમદ બાબત. (પી. ખગે.)	૦ ૧૦ ૦

રોકડ ખખર ભાવ.

ચાલક.	શી. રે.	ધી. રે.
માંજી ૧ ખસ્તાનુ	૨૪ ૬ થી ૨૫ ૦	
બીમડીના	૨૬ ૦ ૦	૨૭ ૦ ૦
એફ. એફ. ડી. આર,	૨૪ ૦ ૦	૨૫ ૦ ૦
એફ. ડી. આર.	૨૩ ૦ ૦	૨૩ ૬ ૦
મીની સક્કર	૨૪ ૬ ૦	૨૫ ૦ ૦
હાના	૨૫ ૦ ૦	૨૬ ૦ ૦
ફેશી ટુવેર હાળ.	૨૩ ૦ ૦	૨૪ ૦ ૦
ટુવેર હાળ કાનપુરી.	૨૪ ૦ ૦	૨૫ ૦ ૦
મસુરની	૨૦ ૦ ૦	૨૫ ૦ ૦
મગની	૨૫ ૬ ૦	૨૭ ૦ ૦
અડની	૨૪ ૦ ૦	૨૫ ૦ ૦
ચાણા મુખઈના	૨૩ ૦ ૦	૨૨ ૬ ૦
.. હાળ	૨૨ ૬ ૦	૨૩ ૬ ૦
વટાણા	૧૦ ૦ ૦	૧૮ ૦ ૦
મકાઇ	૧૦ ૬ ૦	૧૨ ૬ ૦
હડતું તેલ ૧ આસન	૩ ૬ ૦	૩ ૧ ૦
એરનીનું	૩ ૩ ૦	૩ ૪ ૦
મીઠું	૩ ૮ ૦	૩ ૯ ૦
નાળીએરનું	૩ ૪ ૦	૩ ૮ ૦
ખાંડ સફેદ સો રતલની	૧૫ ૬ ૦	૧૬ ૩ ૦
પીળા	૧૬ ૦ ૦	૧૬ ૬ ૦
વીરકુળ નાતાલ	૬ ૦ ૦	૧ ૦ ૦
ખાઈન	૧૩ ૦ ૦	૧૪ ૦ ૦
આરિ	૧૧ ૦ ૦	૧૧ ૬ ૦
મદાસી સોપારી ૧ રતલ	૦ ૭ ૦	૭ ૬ ૦
મરચાં.	૦ ૫ ૦	૦ ૫ ૦
ધી પેટી ૪ ટીનના પૈાં	૭ ૧૫ ૦	૮ ૦ ૦
પોરખંદર	૮ ૧૫ ૦	૮ ૦ ૦
પારાઈન ડીવેસ.	૬ ૩ ૦	૬ ૮ ૦
.. વાછટ રોસ	૭ ૦ ૦	૮ ૬ ૦
.. .. મહલન	૧૨ ૬ ૦	૧૩ ૦ ૦
નાળાંધેર ૧૦૦	૧૩ ૦ ૦	૧૬ ૦ ૦
હલી	૬ ૦ ૦	૧૦ ૦ ૦
નીમક (લીવરપુલ)		
ખસ્તા એકન.	૪ ૪ ૦	૪ ૬ ૦
ફળ નેસન	૧૦ ૦ ૦	૧૦ ૩ ૦
મીનીજી	૧૨ ૦ ૦	૧૩ ૦ ૦

LIFEBUOY SOAP.

લાઈફ બોય રોયલ હીસેનફેકટન્ટ સાબુન.

અત્યંત શુધ્ધ છે ઓર उसके जंतु नाशक गुण बहुत असरकारक है उससे बदनोका भी नाश होता है.

લાઈફ બોય સાબુન.

नहानेमें एकदम तेज है. बिमार आदमीके घरमें उस बिना चलता नहि, और घर साफ व स्वच्छ करनेके लिये उत्तम है.

सब लाइफ साबुनके बगानबोस यह साबुन भी बनाते है.

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,
Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.
HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—
125 FIELD STREET.

P. O. Box 97. Tel. Address "MIANKHAN," Durban Telephone No 855

Essop Suliman, A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT, GENERAL MERCHANT.
Box 10 Tel. Address "SULIMAN," Box 96 Tel. Address "BHABHA,"
VOLKSRUST VOLKSRUST.

DAWAD MAHOMED & Co.
ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.
TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET.

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

164 Grey Street
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
BOER TOBACCO
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.
At Lowest Wholesale Prices,
Box 88. Tel. Address "Tobaccoist,"
Telephone 364.

ખાનગી ઈંગ્લેન્ડ મુલકાતી મિલકાત.
જે તા. ૨૬ જુન ૧૯૦૬થી ખાલી છે.
જુલસા અને કાલીઆવાદના દેશોએ
પોતાનાં બાજુએને ઈંગ્લેન્ડ તથા જુલસાલી
જણાવવા સારૂ આ રજીસ્ટ્રેશન મોકલવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસિક રી રી. ૧૦
૪૦૨ નેસ્ટ શ્રી. ૭ એમ. કે. પટેલ.
દરબા. ૨૬૬ માર્ગદર્. Box 17. Telegraphic Address "E. Ebrahim."

E. EBRAHIM & Co.,
General Dealers,
Wholesale and Retail.
ઇ. ઇબ્રાહીમની કુ. હાલસેલ ને રીટેલ મરચડે.
Corner BERGHEE and MARKET STREETS,
STANDERTON.
Box 17. Telegraphic Address "E. Ebrahim."

મુલક જનાર બંધુઓને અમુલ્ય તક
દેહી મુસાફરી અને યોગ્ય ખર્ચે દેશ જનાર માટે.

સીધી મુબઈ સાફ

ધો નાતાલ ડીરેક્ટ લાઇન.

હાલ ચાલતી અને પુરતી સગવડવાલી.

આ કંપનીની આગેવાદ (સ્ટીમર) નામ મુકરર થયું નથી (દરબાની અકરોમ્મર
માસની શરૂઆતમાં સીધી મુબઈ સાફ ૧૪૨ ઉપડી, દીન ૧૪ થી ૧૫ ની મુલકમાં મુબઈ
પહોંચી જશે. કોથી રમજાન શરીફની ૬૬ થેર પહોંચી કરવા બાજુશાળી થશે.

બીજી આગેવાદમાં દેશ જતા પાસેજર કપર મુજરતી હાલમારી દુર કરવા બાસ
બલામલ કરી સદરહુ આગેવાદ નમ્યાર કરાવી છે. એ આગેવાદમાં દરેક વર્ગના પાસેજર
માટે સારી સગવડ છે તેમજ ડાઉ રકમની તકલીફ નહિ થવા પુરતી ખબરદારી રાખશે.

એવજ કાફાનની આગેવાદ અમરુબી, એમ કહીએ તો આલે કે આગેવાદ અહીંથી
ઉપડેલા તે દલાઓઆગેવાદ દીન ૧૪ ની અંદર તા. ૨૮ આગેવાદના મુબઈ પહોંચી જશે છે.
મુલક જનાર સાહેબોને હવે બલામલ કરીએ છીએ કે આ સારી તક મુલાવશે નહિ.
વધારે ખુલાસા માટે કાળો અથવા મલો, નીચે કાળેથી શીરનામે.

મેસર એચ. સી. આંશલીઆ કુ.

૩૩૬ પાઇનલીડ, પોસ્ટ મોકલ પદ

દરબા.

સસ્તો અને ઉંચો માલ.
સન સીમરેટ, મુબઈ ચીફ ઓફિસ ૫૪
છતીઆ શીમ વચેરે બતની તમાકુ નીચેને
સરનામે મળશે.

સન મેન્ડ રોબિન્સન રસ્તા

૧૨૬ ને જાલ. દરબા.

જુ પા ૩ મે ૨૦.

મને તે નામુસ્તા કાળમાર મને તે સખર
ને થયોને ખબર પડ્યા હોવા પીના થાય આ
કેમેરામાં કેદિઆફ ઉતારી રાકે છે. હોડલી
ગાડી, કડતું પક્ષી, પીચરેનો સહેવાઈથી ફેટા
વર્ષ રાખવું જ. એમાં શીખવાની કલ્પક
નથી. અમે તે પરીદનારને તેની સપુરણ
રીત થેર બિંદે શીખવી સમીએ છીએ. ખબર
લોકો આ કેમેરા ૨. ૨૦ થી ૧૫ મુબઈ રૂબે
છે, પણ તેની ખરી કીમત ૩. ૫ છે. પાસ
ટલ માફ. હાલુરવાન બહાર ન્યાં ની. પી.
મોકલાતા નથી ત્યાંથી પર્ફસા પહેવા આવે
થી રવાવા કરવામાં આવે છે.

હોડલાલ કમનલાલ મહાજન,
હાલુરવાર રોડ-મુબઈ.

સ્ટીમરોની હીલચાલ.

અમરુબી—તા. ૩૩ સપ્ટેમ્બરે ૩૩૬૫૫થી
ઉપડી મુબઈ છે.

અમરુલી—તા. ૧૫ થી આગેવાદે કમન
ઉપડા છે. તે તા. ૨૫ મુબઈ અહીંથી નવા
ના થશે. [નાતાલ ડીરેક્ટ લાઇન]

સોમાલી—તા. ૩૩ મે આગેવાદે તા. ૧૩
મોબી ઉપડે. [દરબાની આગેવાદ]

અંબીસા—તા. ૮ માં આગેવાદે તા. ૧૩
ઉપડશે. [નાતાલ ડીરેક્ટ લાઇન]

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners J. GARLICK, CAPETOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

હાલના ભાગીદારોએ આ વેપાર ચાર
વર્ષ સુધી ખરીદી લીધેલ હોવા છતાં એક,
હરમનની કુ. ના નામથી વેપાર ચલાવવા
માં આવતો હતો કારણ કે નવા ભાગીદારોના
નામ નાનામાં સારી રીતે જાણ થાય ત્યાં
સુધી જુનું નામ રાખવાનું જરૂર હતું.
હવે તે નામ ફરવી ઉપરના નામથી કુ. આ
લે છે.

જથાજથ માલના વેપારી.

દરેક રકમનો સોદા ખુલ્લો, કાપડ ખર,
જુલ, કાફરી માખ, હાથેર, કાચનો સામાન
જિજેર વિગેરે.

A. MANSOOR

GENERAL MERCHANT,

BUTHA BUTHE,

District Lark, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,

WHOLESALE & RETAIL
MERCHANTS,

131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,

Fruit Merchant and
General Storekeeper,
RELLAIR, NATAL.

જામી અમીએ કુદ ચડાવવામાં આવે છે.

TAYOB ADAM,

GENERAL MERCHANT

Butha Buthe,

Laribe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT.

MADRAS GOODS A SPECIALITY.

119 Grey Street & 95 Umgeni Road,

DURBAN.

Telegraphic Address: "PERFORMER."

PARSHOTAM VALABH,

OUTFITTER

KINDS OF SUITS MADE TO ORDER
AT THE LOWEST PRICE.

107, 109, 111, 113, 115, 117, 119, 121, 123, 125, 127, 129, 131, 133, 135, 137, 139, 141, 143, 145, 147, 149, 151, 153, 155, 157, 159, 161, 163, 165, 167, 169, 171, 173, 175, 177, 179, 181, 183, 185, 187, 189, 191, 193, 195, 197, 199, 201, 203, 205, 207, 209, 211, 213, 215, 217, 219, 221, 223, 225, 227, 229, 231, 233, 235, 237, 239, 241, 243, 245, 247, 249, 251, 253, 255, 257, 259, 261, 263, 265, 267, 269, 271, 273, 275, 277, 279, 281, 283, 285, 287, 289, 291, 293, 295, 297, 299, 301, 303, 305, 307, 309, 311, 313, 315, 317, 319, 321, 323, 325, 327, 329, 331, 333, 335, 337, 339, 341, 343, 345, 347, 349, 351, 353, 355, 357, 359, 361, 363, 365, 367, 369, 371, 373, 375, 377, 379, 381, 383, 385, 387, 389, 391, 393, 395, 397, 399, 401, 403, 405, 407, 409, 411, 413, 415, 417, 419, 421, 423, 425, 427, 429, 431, 433, 435, 437, 439, 441, 443, 445, 447, 449, 451, 453, 455, 457, 459, 461, 463, 465, 467, 469, 471, 473, 475, 477, 479, 481, 483, 485, 487, 489, 491, 493, 495, 497, 499, 501, 503, 505, 507, 509, 511, 513, 515, 517, 519, 521, 523, 525, 527, 529, 531, 533, 535, 537, 539, 541, 543, 545, 547, 549, 551, 553, 555, 557, 559, 561, 563, 565, 567, 569, 571, 573, 575, 577, 579, 581, 583, 585, 587, 589, 591, 593, 595, 597, 599, 601, 603, 605, 607, 609, 611, 613, 615, 617, 619, 621, 623, 625, 627, 629, 631, 633, 635, 637, 639, 641, 643, 645, 647, 649, 651, 653, 655, 657, 659, 661, 663, 665, 667, 669, 671, 673, 675, 677, 679, 681, 683, 685, 687, 689, 691, 693, 695, 697, 699, 701, 703, 705, 707, 709, 711, 713, 715, 717, 719, 721, 723, 725, 727, 729, 731, 733, 735, 737, 739, 741, 743, 745, 747, 749, 751, 753, 755, 757, 759, 761, 763, 765, 767, 769, 771, 773, 775, 777, 779, 781, 783, 785, 787, 789, 791, 793, 795, 797, 799, 801, 803, 805, 807, 809, 811, 813, 815, 817, 819, 821, 823, 825, 827, 829, 831, 833, 835, 837, 839, 841, 843, 845, 847, 849, 851, 853, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 871, 873, 875, 877, 879, 881, 883, 885, 887, 889, 891, 893, 895, 897, 899, 901, 903, 905, 907, 909, 911, 913, 915, 917, 919, 921, 923, 925, 927, 929, 931, 933, 935, 937, 939, 941, 943, 945, 947, 949, 951, 953, 955, 957, 959, 961, 963, 965, 967, 969, 971, 973, 975, 977, 979, 981, 983, 985, 987, 989, 991, 993, 995, 997, 999, 1001, 1003, 1005, 1007, 1009, 1011, 1013, 1015, 1017, 1019, 1021, 1023, 1025, 1027, 1029, 1031, 1033, 1035, 1037, 1039, 1041, 1043, 1045, 1047, 1049, 1051, 1053, 1055, 1057, 1059, 1061, 1063, 1065, 1067, 1069, 1071, 1073, 1075, 1077, 1079, 1081, 1083, 1085, 1087, 1089, 1091, 1093, 1095, 1097, 1099, 1101, 1103, 1105, 1107, 1109, 1111, 1113, 1115, 1117, 1119, 1121, 1123, 1125, 1127, 1129, 1131, 1133, 1135, 1137, 1139, 1141, 1143, 1145, 1147, 1149, 1151, 1153, 1155, 1157, 1159, 1161, 1163, 1165, 1167, 1169, 1171, 1173, 1175, 1177, 1179, 1181, 1183, 1185, 1187, 1189, 1191, 1193, 1195, 1197, 1199, 1201, 1203, 1205, 1207, 1209, 1211, 1213, 1215, 1217, 1219, 1221, 1223, 1225, 1227, 1229, 1231, 1233, 1235, 1237, 1239, 1241, 1243, 1245, 1247, 1249, 1251, 1253, 1255, 1257, 1259, 1261, 1263, 1265, 1267, 1269, 1271, 1273, 1275, 1277, 1279, 1281, 1283, 1285, 1287, 1289, 1291, 1293, 1295, 1297, 1299, 1301, 1303, 1305, 1307, 1309, 1311, 1313, 1315, 1317, 1319, 1321, 1323, 1325, 1327, 1329, 1331, 1333, 1335, 1337, 1339, 1341, 1343, 1345, 1347, 1349, 1351, 1353, 1355, 1357, 1359, 1361, 1363, 1365, 1367, 1369, 1371, 1373, 1375, 1377, 1379, 1381, 1383, 1385, 1387, 1389, 1391, 1393, 1395, 1397, 1399, 1401, 1403, 1405, 1407, 1409, 1411, 1413, 1415, 1417, 1419, 1421, 1423, 1425, 1427, 1429, 1431, 1433, 1435, 1437, 1439, 1441, 1443, 1445, 1447, 1449, 1451, 1453, 1455, 1457, 1459, 1461, 1463, 1465, 1467, 1469, 1471, 1473, 1475, 1477, 1479, 1481, 1483, 1485, 1487, 1489, 1491, 1493, 1495, 1497, 1499, 1501, 1503, 1505, 1507, 1509, 1511, 1513, 1515, 1517, 1519, 1521, 1523, 1525, 1527, 1529, 1531, 1533, 1535, 1537, 1539, 1541, 1543, 1545, 1547, 1549, 1551, 1553, 1555, 1557, 1559, 1561, 1563, 1565, 1567, 1569, 1571, 1573, 1575, 1577, 1579, 1581, 1583, 1585, 1587, 1589, 1591, 1593, 1595, 1597, 1599, 1601, 1603, 1605, 1607, 1609, 1611, 1613, 1615, 1617, 1619, 1621, 1623, 1625, 1627, 1629, 1631, 1633, 1635, 1637, 1639, 1641, 1643, 1645, 1647, 1649, 1651, 1653, 1655, 1657, 1659, 1661, 1663, 1665, 1667, 1669, 1671, 1673, 1675, 1677, 1679, 1681, 1683, 1685, 1687, 1689, 1691, 1693, 1695, 1697, 1699, 1701, 1703, 1705, 1707, 1709, 1711, 1713, 1715, 1717, 1719, 1721, 1723, 1725, 1727, 1729, 1731, 1733, 1735, 1737, 1739, 1741, 1743, 1745, 1747, 1749, 1751, 1753, 1755, 1757, 1759, 1761, 1763, 1765, 1767, 1769, 1771, 1773, 1775, 1777, 1779, 1781, 1783, 1785, 1787, 1789, 1791, 1793, 1795, 1797, 1799, 1801, 1803, 1805, 1807, 1809, 1811, 1813, 1815, 1817, 1819, 1821, 1823, 1825, 1827, 1829, 1831, 1833, 1835, 1837, 1839, 1841, 1843, 1845, 1847, 1849, 1851, 1853, 1855, 1857, 1859, 1861, 1863, 1865, 1867, 1869, 1871, 1873, 1875, 1877, 1879, 1881, 1883, 1885, 1887, 1889, 1891, 1893, 1895, 1897, 1899, 1901, 1903, 1905, 1907, 1909, 1911, 1913, 1915, 1917, 1919, 1921, 1923, 1925, 1927, 1929, 1931, 1933, 1935, 1937, 1939, 1941, 1943, 1945, 1947, 1949, 1951, 1953, 1955, 1957, 1959, 1961, 1963, 1965, 1967, 1969, 1971, 1973, 1975, 1977, 1979, 1981, 1983, 1985, 1987, 1989, 1991, 1993, 1995, 1997, 1999, 2001, 2003, 2005, 2007, 2009, 2011, 2013, 2015, 2017, 2019, 2021, 2023, 2025, 2027, 2029, 2031, 2033, 2035, 2037, 2039, 2041, 2043, 2045, 2047, 2049, 2051, 2053, 2055, 2057, 2059, 2061, 2063, 2065, 2067, 2069, 2071, 2073, 2075, 2077, 2079, 2081, 2083, 2085, 2087, 2089, 2091, 2093, 2095, 2097, 2099, 2101, 2103, 2105, 2107, 2109, 2111, 2113, 2115, 2117, 2119, 2121, 2123, 2125, 2127, 2129, 2131, 2133, 2135, 2137, 2139, 2141, 2143, 2145, 2147, 2149, 2151, 2153, 2155, 2157, 2159, 2161, 2163, 2165, 2167, 2169, 2171, 2173, 2175, 2177, 2179, 2181, 2183, 2185, 2187, 2189, 2191, 2193, 2195, 2197, 2199, 2201, 2203, 2205, 2207, 2209, 2211, 2213, 2215, 2217, 2219, 2221, 2223, 2225, 2227, 2229, 2231, 2233, 2235, 2237, 2239, 2241, 2243, 2245, 2247, 2249, 2251, 2253, 2255, 2257, 2259, 2261, 2263, 2265, 2267, 2269, 2271, 2273, 2275, 2277, 2279, 2281, 2283, 2285, 2287, 2289, 2291, 2293, 2295, 2297, 2299, 2301, 2303, 2305, 2307, 2309, 2311, 2313, 2315, 2317, 2319, 2321, 2323, 2325, 2327, 2329, 2331, 2333, 2335, 2337, 2339, 2341, 2343, 2345, 2347, 2349, 2351, 2353, 2355, 2357, 2359, 2361, 2363, 2365, 2367, 2369, 2371, 2373, 2375, 2377, 2379, 2381, 2383, 2385, 2387, 2389, 2391, 2393, 2395, 2397, 2399, 2401, 2403, 2405, 2407, 2409, 2411, 2413, 2415, 2417, 2419, 2421, 2423, 2425, 2427, 2429, 2431, 2433, 2435, 2437, 2439, 2441, 2443, 2445, 2447, 2449, 2451, 2453, 2455, 2457, 2459, 2461, 2463, 2465, 2467, 2469, 2471, 2473, 2475, 2477, 2479, 2481, 2483, 2485, 2487, 2489, 2491, 2493, 2495, 2497, 2499, 2501, 2503, 2505, 2507, 2509, 2511, 2513, 2515, 2517, 2519, 2521, 2523, 2525, 2527, 2529, 2531, 2533, 2535, 2537, 2539, 2541, 2543, 2545, 2547, 2549, 2551, 2553, 2555, 2557, 2559, 2561, 2563, 2565, 2567, 2569, 2571, 2573, 2575, 2577, 2579, 2581, 2583, 2585, 2587, 2589, 2591, 2593, 2595, 2597, 2599, 2601, 2603, 2605, 2607, 2609, 2611, 2613, 2615, 2617, 2619, 2621, 2623, 2625, 2627, 2629, 2631, 2633, 2635, 2637, 2639, 2641, 2643, 2645, 2647, 2649, 2651, 2653, 2655, 2657, 2659, 2661, 2663, 2665, 2667, 2669, 2671, 2673, 2675, 2677, 2679, 2681, 2683, 2685, 2687, 2689, 2691, 2693, 2695, 2697, 2699, 2701, 2703, 2705, 2707, 2709, 2711, 2713, 2715, 2717, 2719, 2721, 2723, 2725, 2727, 2729, 2731, 2733, 2735, 2737, 2739, 2741, 2743, 2745, 2747, 2749, 2751, 2753, 2755, 2757, 2759, 2761, 2763, 2765, 2767, 2769, 2771, 2773, 2775, 2777, 2779, 2781, 2783, 2785, 2787, 2789, 2791, 2793, 2795, 2797, 2799, 2801, 2803, 2805, 2807, 2809, 2811, 2813, 2815, 2817, 2819, 2821, 2823, 2825, 2827, 2829, 2831, 2833, 2835, 2837, 2839, 2841, 2843, 2845, 2847, 2849, 2851, 2853, 2855, 2857, 2859, 2861, 2863, 2865, 2867, 2869, 2871, 2873, 2875, 2877, 2879, 2881, 2883, 2885, 2887, 2889, 2891, 2893, 2895, 2897, 2899, 2901, 2903, 2905, 2907, 2909, 2911, 2913, 2915, 2917, 2919, 2921, 2923, 2925, 2927, 2929, 2931, 2933, 2935, 2937, 2939, 2941, 2943, 2945, 2947, 2949, 2951, 2953, 2955, 2957, 2959, 2961, 2963, 2965, 2967, 2969, 2971, 2973, 2975, 2977, 2979, 2981, 2983, 2985, 2987, 2989, 2991, 2993, 2995, 2997, 2999, 3001, 3003, 3005, 3007, 3009, 3011, 3013, 3015, 3017, 3019, 3021, 3023, 3025, 3027, 3029, 3031, 3033, 3035, 3037, 3039, 3041, 3043, 3045, 3047, 3049, 3051, 3053, 3055, 3057, 3059, 3061, 3063, 3065, 3067, 3069, 3071, 3073, 3075, 3077, 3079, 3081, 3083, 3085, 3087, 3089, 3091, 3093, 3095, 3097, 3099, 3101, 3103, 3105, 3107, 3109, 3111, 3113, 3115, 3117, 3119, 3121, 3123, 3125, 3127, 3129, 3131, 3133, 3135, 3137, 3139, 3141, 3143, 3145, 3147, 3149, 3151, 3153, 3155, 3157, 3159, 3161, 3163, 3165, 3167, 3169, 3171, 3173, 3175, 3177, 3179, 3181, 3183, 3185, 3187, 3189, 3191, 3193, 3195, 3197, 3199, 3201, 3203, 3205, 3207, 3209, 3211, 3213, 3215, 3217, 3219, 3221, 3223, 3225, 3227, 3229, 3231, 3233, 3235, 3237, 3239, 3241, 3243, 3245, 3247, 3249, 3251, 3253, 3255, 3257, 3259, 3261, 3263, 3265, 3267, 3269, 3271, 3273, 3275, 3277, 3279, 3281, 3283, 3285, 3287, 3289, 3291, 3293, 3295, 3297, 3299, 3301, 3303, 3305, 3307, 3309, 3311, 3313, 3315, 3317, 3319, 3321, 3323, 3325, 3327, 3329, 3331, 3333, 3335, 3337, 3339, 3341, 3343, 3345, 3347, 3349, 3351, 3353, 3355, 3357, 3359, 3361, 3363, 3365, 3367, 3369, 3371, 3373, 3375, 3377, 3379, 3381, 3383, 3385, 3387, 3389, 3391, 3393, 3395, 3397, 3399, 3401, 3403, 3405, 3407, 3409, 3411, 3413, 3415, 3417, 3419, 3421, 3423, 3425, 3427, 3429, 3431, 3433, 3435, 3437, 3439, 3441, 3443, 3445, 3447, 3449, 3451, 3453, 3455, 3457, 3459, 3461, 3463, 3465, 3467, 3469, 3471, 3473, 3475, 3477, 3479, 3481, 3483, 3485, 3487, 3489, 3491, 3493, 3495, 3497, 3499, 3501, 3503, 3505, 3507, 3509, 3511, 3513, 3515, 3517, 3519, 3521, 3523, 3525, 3527, 3529, 3531, 3533, 3535, 3537, 3539, 3541, 3543, 3545, 3547, 3549, 3551, 3553, 3555, 3557, 3559, 3561, 3563, 3565, 3567, 3569, 3571, 3573, 3575, 3577, 3579, 3581, 3583, 3585, 3587, 3589, 3591, 3593, 3595, 3597, 3599, 3601, 3603, 3605, 3607, 3609, 3611, 3613, 3615, 3617, 3619, 3621, 3623, 3625, 3627, 3629, 3631, 3633, 3635, 3637, 3639, 3641, 3643, 3645, 3647, 3649, 3651, 3653, 3655, 3657, 3659, 3661, 3663, 3665, 3667, 3669, 3671, 3673, 3675, 3677, 3679, 3681, 3683, 3685, 3687, 3689, 3691, 3693, 3695, 3697, 3699, 3701, 3703, 3705, 3707, 3709, 3711, 3713, 3715, 3717, 3719, 3721, 3723, 3725, 3727, 3729, 3731, 3733, 3735, 3737, 3739, 3741, 3743, 3745, 3747, 3749, 3751, 3753, 3755, 3757, 3759, 3761, 3763, 3765, 3767, 3769, 3771, 3773, 3775, 3777, 3779, 3781, 3783, 3785, 3787, 3789, 3791, 3793, 3795, 3797, 3799, 3801, 3803, 3805, 3807, 3809, 3811, 3813, 3815, 381

The Story of The Ramayana

The Epic of Rama,

Prince of India

By J. L. P. ERASMUS

6d. nett.

Post Free 7d.

To be obtained direct from the publishers,

International Printing Press, Phoenix, Natal.

બુટસ પેપરમાં ડ્યુર.

ખાંસા તથા શરદી માટે અકસીર ઇલાજ.

ઉધરસ, દમ, પેટમાં ડુકે, ખાંસી અને મેલેરીયાને માટે હિંદુ સ્થાન તથા સીલોનમાં આ દવા વપરાયેલી છે. "બુટસ પેપરમાં ડ્યુર" નો ઉપયોગ કરનારા હિંદુસ્તાન રહે છે અને મળ્યુત પાથ છે અને લાંબી આયુષ્ય લેખને છે.

તેના સ્વાદ ધણે સારો છે. કેમપાણી તત્ત્વની મીઠાઈ કરતાં તે વધારે સ્વાદીય છે. શ્રીમત ધણી સરસ્વી છે. ૨૦૧૧ બેઠની યોજના ૧૬ મલાઈ, લામ્બી, હોટી, અને મુલ્લાલી શાખામાં ખાંસી મુખનામની યોજના થઈ ગઈ છે. બુટસ પેપરમાં ડ્યુર, બુટસ એન્ડ કુર, હિંદુસ્તાન સીલોન સેલ્સેટવમેન્ટ, આફ્રિકા સેલ્સેટવમેન્ટ અને ન્યુઝીલેન્ડ વગેરે સમગ્રે શાખા છે. આખી સ્થાની જગ્યામાંથી એન્ડ્રી આફ્રિકામાં લેનન લીમીટેડને આપેલી છે.

NATAL GOVERNMENT RAILWAYS.

Cheap Third Class Week End Excursions

SOUTH COAST LINE

On and from 1st September, 1906, and until further notice, Special Third Class Week End Excursion Tickets will be issued from Durban and Berea Road Stations only as under: --

STATIONS.	3rd Class Week End Fares	STATIONS.	3rd Class Week End Fares
Isipingo ...	1s 0d	Illovo Beach ...	2s 0d
Umbogintwini ...	1s 9d	Karridene ...	2s 3d
Amanzimtoti ...	2s 0d	Umgababa ...	2s 9d
Winklespruit ...		Lower Umkomaas	
Illovo River ...			

These Tickets will only be issued on Saturdays and Sundays available for return up to and including following Monday.

These Tickets are available by any train going and returning. Under no circumstances will these tickets be extended. Passengers in possession of Cheap Third Class Week End Tickets will be allowed to break the Journey at any intermediate station going or returning. Children over three and under twelve years of age, half fare.

August, 1906

EDWARD R. ROSS, General Manager

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગની.

અમરલ ડીલર.

હાવડ, ગરોસરી અને ખીલ દરેક જાતનો
માલ સ્ટોકમાં રાખનાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

અબ્દુલગની,

અમરલ ડીલર,

કપડ, પ્રોસરી ઓર દુસરી સવ મલમલ
માલ સ્ટોકમાં રાખેવાલા.

૫૦૭, ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

મિ. અબ્દુલગની સેલેક્ટીવ ડેપાર્ટમેન્ટમાં પસંદગીના માલની જાણ કરવા માટે આજુબાજુમાં આજુબાજુમાં આજુબાજુમાં.

5. ક્રોસ 7. ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

જોડાયે છે.

મળ્યાં ચાર મુશીબતો કર્યા. રોજ ૭૯
લેખ. કામ સીલોન સેલેશનથી સારા વધુ
માર્ગ ઉપર કરવાનું. કોઈવારે નીચે સર
નામ લખવું. S. C. Indian Opinion
Phonix.

દુકાન વેચવાની છે.

ચારસર ટાઉન મધેની અંચેલ બરની
જાન વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા માટે ચાર
સર ટાઉનમાં આવવા ૧૦૭ પ્રીટ ઓટમ
ફાઇનાન્સમને પુછવાથી ખબર મળશે.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIAN

Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.

J. LANDAU,

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 13 Rue des Francs-Bourgeois, Paris.

સેકન્ડ-હાન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, ઈનર વિગેરે જમ
બધ યુરોપથી મંગાવનાર મોટી કંપની.

જે. લેન્ડા.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

૬૬ ઓફીસ ૧૨ ૧૧ માર્સબરગ.

A. E. Chotabhai,

MERCHANT.

BOX 33,

KRUGERSDORP

Commercial Agency,

13, Upper Circular Road,

CALCUTTA,

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of your repeated concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our special orders. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

ABDOOL RAHMAN, MERCHANT, POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "KAHMAN."
P.O. Box 12.

G. K. Desai,

General Dealer & Importer,
P.O. Box 76, Tel. add. "DESAL,"
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co

General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 134. Tel. Add.: "AYOB"

S. D. BOBERT,

General Importer, Wholesale and Retail Merchant,
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

M. A. Karedia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,
Dealers in all kinds of
Indian Groceries and Salt Goods
Box 3598.

41 Market Street,
Johannesburg.

એ. ઇ. ડાહ્યાભાઈ,
જનરલ મર્ચન્ટ.

મહેલા નજરનો માલ, દરેકને પસંદ પડેલો.
કોમ્પોઝિટ કમીશનર અને રીસીક ઓફિસ.
પી. ઓ. 33. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ ડાહ્યાભાઈ.
કુમરસેવા.

E. A. PATEL & Co., GENERAL DEALERS —AND— DIRECT IMPORTERS,

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware,
corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tel. Add.: "EACODDEE" P.O. Box 94.
BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJCY IDOLCY,
DIRECT IMPORTER
—AND—
GENERAL MERCHANT
P.O. Box 532, Disturbed Bar.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE,
IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of
Rugs, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Hardware, Bullseye-glass, Furniture, Groceries.

Rough goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL
Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.
Tel. Add.: BRUDD. P. O. Box 57.
338, Prinsloo Street, PRETORIA.

ભાણુ પરપોતમ,
વીશીની દરેક સચવડ કરી આપવામાં
આવે છે. આવો આવે જુઓ.
કેપ ટાઉન સ્ટ્રીટ,
ડરબન.

A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT AND DIRECT IMPORTER.
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL.
Tel. Add. "BHABHA." P.O. Box 52.

દયાળ રામજી પટેલ,
કુટર અને કમીશન એજન્ટ,
પી. ઓ. બોક્સ ૬૦૬. ડરબન.

EBRAHIM CAMROODEEN, GENERAL MERCHANT.

Notal Lari Tobacco a Speciality.
111 GRY STREET, (Cambridge's Buildings.)
Tel. Add.: "CAMROODEEN," Durban.

J. M. H. COOL.

129 Castle Street, Capetown.
Wholesale Groceries, of choice imported from
India and England,
Also Exporter of Cape Snook,
New Zealand Salmon,
Hovis, Jellies & Sanitary Biscuits, Durban.
કચુ મેન ફર્નિચર યુલ.
જનરલ મર્ચન્ટ,
129, કેસલ સ્ટ્રીટ.

B. P. EBRAHIM & CO.
Mattress Makers, Wholesale Importers,
Dealers in Bedsteads, Sofa Ticking,
Mortars, Cushes, Feather Pillows &c.
Market St. (West), Box 4120, Johannesburg.

Swami Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive
Collection of his

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, &c., &c.

PUBLISHERS NOTE.

This publication is the first of its
kind. It is the most exhaustive and
comprehensive collection of the works
of Swami Vivekananda hitherto pub-
lished. It contains among others, his
eloquent character sketch of "My
Master"; his celebrated lecture at the
Parliament of Religions at Chicago;
all the important and valuable speech-
es, addresses, and discourses delivered
in England, America and India on Gna-
na Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga,
Vedanta and Hinduism; selections from
the eloquent, stirring and inspiring
speeches he gave in reply to addresses
of welcome that were presented to him
at different towns and cities in India
during his historic journey from
Colombo to Almora, on his return
from America; a choice collection of the
contributions of the Swami to various
papers and periodicals hitherto not
available in book form; some of his
private letters to friends; and a selec-
tion from the beautiful poetry that he
wrote in the true spirit of the poet.

DETAILED CONTENTS.—The Song
of the Sanyasi, My master: I. Address
at the Parliament of Religions—Re-
ply to Addresses of Congratulations
from Madras and Calcutta 64; Karma
Yoga 103; Metaphysics in India. Re-
incarnation 119; Immortality 123; Is the
Soul Immortal? 157; The Freedom of
the Soul 163; Maya and Illusion 184
Maya and the Conception of God 217
Maya and Freedom 229; The Real and
the Apparent Man 246; The absolute
and Manifestation 271; Unity in Diver-
sity 298; The Cosmos: The Macrocosm
and the Microcosm 328; The Ideal of a perfect
Religion 379; God in Everything 403;
Bhakti, devotion 424; Vedanta 478;
The Vedanta in Indian Life 504; The
Mission of the Vedanta 524; The Story
of the Vedanta 541; The Message of the
Vedanta 561; The Relation of the Vedanta to the
World 579; The Vedanta and the Social
Reformation 601; The Vedanta and the
Education of Nations 614; The
Vedanta and the World by India
631; The Vedanta and the World by
the West 641; The Vedanta and the
World by the East 651; A Vedanta
Vignette 661; The Vedanta and the
World by the West 671; The Vedanta
and the World by the East 681; The
Vedanta and the World by the West
691; The Vedanta and the World by
the East 701; The Vedanta and the
World by the West 711; The Vedanta
and the World by the East 721; The
Vedanta and the World by the West
731; The Vedanta and the World by
the East 741; The Vedanta and the
World by the West 751; The Vedanta
and the World by the East 761; The
Vedanta and the World by the West
771; The Vedanta and the World by
the East 781; The Vedanta and the
World by the West 791; The Vedanta
and the World by the East 801; The
Vedanta and the World by the West
811; The Vedanta and the World by
the East 821; The Vedanta and the
World by the West 831; The Vedanta
and the World by the East 841; The
Vedanta and the World by the West
851; The Vedanta and the World by
the East 861; The Vedanta and the
World by the West 871; The Vedanta
and the World by the East 881; The
Vedanta and the World by the West
891; The Vedanta and the World by
the East 901; The Vedanta and the
World by the West 911; The Vedanta
and the World by the East 921; The
Vedanta and the World by the West
931; The Vedanta and the World by
the East 941; The Vedanta and the
World by the West 951; The Vedanta
and the World by the East 961; The
Vedanta and the World by the West
971; The Vedanta and the World by
the East 981; The Vedanta and the
World by the West 991; The Vedanta
and the World by the East 1001; The
Vedanta and the World by the West
1011; The Vedanta and the World by
the East 1021; The Vedanta and the
World by the West 1031; The Vedanta
and the World by the East 1041; The
Vedanta and the World by the West
1051; The Vedanta and the World by
the East 1061; The Vedanta and the
World by the West 1071; The Vedanta
and the World by the East 1081; The
Vedanta and the World by the West
1091; The Vedanta and the World by
the East 1101; The Vedanta and the
World by the West 1111; The Vedanta
and the World by the East 1121; The
Vedanta and the World by the West
1131; The Vedanta and the World by
the East 1141; The Vedanta and the
World by the West 1151; The Vedanta
and the World by the East 1161; The
Vedanta and the World by the West
1171; The Vedanta and the World by
the East 1181; The Vedanta and the
World by the West 1191; The Vedanta
and the World by the East 1201; The
Vedanta and the World by the West
1211; The Vedanta and the World by
the East 1221; The Vedanta and the
World by the West 1231; The Vedanta
and the World by the East 1241; The
Vedanta and the World by the West
1251; The Vedanta and the World by
the East 1261; The Vedanta and the
World by the West 1271; The Vedanta
and the World by the East 1281; The
Vedanta and the World by the West
1291; The Vedanta and the World by
the East 1301; The Vedanta and the
World by the West 1311; The Vedanta
and the World by the East 1321; The
Vedanta and the World by the West
1331; The Vedanta and the World by
the East 1341; The Vedanta and the
World by the West 1351; The Vedanta
and the World by the East 1361; The
Vedanta and the World by the West
1371; The Vedanta and the World by
the East 1381; The Vedanta and the
World by the West 1391; The Vedanta
and the World by the East 1401; The
Vedanta and the World by the West
1411; The Vedanta and the World by
the East 1421; The Vedanta and the
World by the West 1431; The Vedanta
and the World by the East 1441; The
Vedanta and the World by the West
1451; The Vedanta and the World by
the East 1461; The Vedanta and the
World by the West 1471; The Vedanta
and the World by the East 1481; The
Vedanta and the World by the West
1491; The Vedanta and the World by
the East 1501; The Vedanta and the
World by the West 1511; The Vedanta
and the World by the East 1521; The
Vedanta and the World by the West
1531; The Vedanta and the World by
the East 1541; The Vedanta and the
World by the West 1551; The Vedanta
and the World by the East 1561; The
Vedanta and the World by the West
1571; The Vedanta and the World by
the East 1581; The Vedanta and the
World by the West 1591; The Vedanta
and the World by the East 1601; The
Vedanta and the World by the West
1611; The Vedanta and the World by
the East 1621; The Vedanta and the
World by the West 1631; The Vedanta
and the World by the East 1641; The
Vedanta and the World by the West
1651; The Vedanta and the World by
the East 1661; The Vedanta and the
World by the West 1671; The Vedanta
and the World by the East 1681; The
Vedanta and the World by the West
1691; The Vedanta and the World by
the East 1701; The Vedanta and the
World by the West 1711; The Vedanta
and the World by the East 1721; The
Vedanta and the World by the West
1731; The Vedanta and the World by
the East 1741; The Vedanta and the
World by the West 1751; The Vedanta
and the World by the East 1761; The
Vedanta and the World by the West
1771; The Vedanta and the World by
the East 1781; The Vedanta and the
World by the West 1791; The Vedanta
and the World by the East 1801; The
Vedanta and the World by the West
1811; The Vedanta and the World by
the East 1821; The Vedanta and the
World by the West 1831; The Vedanta
and the World by the East 1841; The
Vedanta and the World by the West
1851; The Vedanta and the World by
the East 1861; The Vedanta and the
World by the West 1871; The Vedanta
and the World by the East 1881; The
Vedanta and the World by the West
1891; The Vedanta and the World by
the East 1901; The Vedanta and the
World by the West 1911; The Vedanta
and the World by the East 1921; The
Vedanta and the World by the West
1931; The Vedanta and the World by
the East 1941; The Vedanta and the
World by the West 1951; The Vedanta
and the World by the East 1961; The
Vedanta and the World by the West
1971; The Vedanta and the World by
the East 1981; The Vedanta and the
World by the West 1991; The Vedanta
and the World by the East 2001; The
Vedanta and the World by the West
2011; The Vedanta and the World by
the East 2021; The Vedanta and the
World by the West 2031; The Vedanta
and the World by the East 2041; The
Vedanta and the World by the West
2051; The Vedanta and the World by
the East 2061; The Vedanta and the
World by the West 2071; The Vedanta
and the World by the East 2081; The
Vedanta and the World by the West
2091; The Vedanta and the World by
the East 2101; The Vedanta and the
World by the West 2111; The Vedanta
and the World by the East 2121; The
Vedanta and the World by the West
2131; The Vedanta and the World by
the East 2141; The Vedanta and the
World by the West 2151; The Vedanta
and the World by the East 2161; The
Vedanta and the World by the West
2171; The Vedanta and the World by
the East 2181; The Vedanta and the
World by the West 2191; The Vedanta
and the World by the East 2201; The
Vedanta and the World by the West
2211; The Vedanta and the World by
the East 2221; The Vedanta and the
World by the West 2231; The Vedanta
and the World by the East 2241; The
Vedanta and the World by the West
2251; The Vedanta and the World by
the East 2261; The Vedanta and the
World by the West 2271; The Vedanta
and the World by the East 2281; The
Vedanta and the World by the West
2291; The Vedanta and the World by
the East 2301; The Vedanta and the
World by the West 2311; The Vedanta
and the World by the East 2321; The
Vedanta and the World by the West
2331; The Vedanta and the World by
the East 2341; The Vedanta and the
World by the West 2351; The Vedanta
and the World by the East 2361; The
Vedanta and the World by the West
2371; The Vedanta and the World by
the East 2381; The Vedanta and the
World by the West 2391; The Vedanta
and the World by the East 2401; The
Vedanta and the World by the West
2411; The Vedanta and the World by
the East 2421; The Vedanta and the
World by the West 2431; The Vedanta
and the World by the East 2441; The
Vedanta and the World by the West
2451; The Vedanta and the World by
the East 2461; The Vedanta and the
World by the West 2471; The Vedanta
and the World by the East 2481; The
Vedanta and the World by the West
2491; The Vedanta and the World by
the East 2501; The Vedanta and the
World by the West 2511; The Vedanta
and the World by the East 2521; The
Vedanta and the World by the West
2531; The Vedanta and the World by
the East 2541; The Vedanta and the
World by the West 2551; The Vedanta
and the World by the East 2561; The
Vedanta and the World by the West
2571; The Vedanta and the World by
the East 2581; The Vedanta and the
World by the West 2591; The Vedanta
and the World by the East 2601; The
Vedanta and the World by the West
2611; The Vedanta and the World by
the East 2621; The Vedanta and the
World by the West 2631; The Vedanta
and the World by the East 2641; The
Vedanta and the World by the West
2651; The Vedanta and the World by
the East 2661; The Vedanta and the
World by the West 2671; The Vedanta
and the World by the East 2681; The
Vedanta and the World by the West
2691; The Vedanta and the World by
the East 2701; The Vedanta and the
World by the West 2711; The Vedanta
and the World by the East 2721; The
Vedanta and the World by the West
2731; The Vedanta and the World by
the East 2741; The Vedanta and the
World by the West 2751; The Vedanta
and the World by the East 2761; The
Vedanta and the World by the West
2771; The Vedanta and the World by
the East 2781; The Vedanta and the
World by the West 2791; The Vedanta
and the World by the East 2801; The
Vedanta and the World by the West
2811; The Vedanta and the World by
the East 2821; The Vedanta and the
World by the West 2831; The Vedanta
and the World by the East 2841; The
Vedanta and the World by the West
2851; The Vedanta and the World by
the East 2861; The Vedanta and the
World by the West 2871; The Vedanta
and the World by the East 2881; The
Vedanta and the World by the West
2891; The Vedanta and the World by
the East 2901; The Vedanta and the
World by the West 2911; The Vedanta
and the World by the East 2921; The
Vedanta and the World by the West
2931; The Vedanta and the World by
the East 2941; The Vedanta and the
World by the West 2951; The Vedanta
and the World by the East 2961; The
Vedanta and the World by the West
2971; The Vedanta and the World by
the East 2981; The Vedanta and the
World by the West 2991; The Vedanta
and the World by the East 3001; The
Vedanta and the World by the West
3011; The Vedanta and the World by
the East 3021; The Vedanta and the
World by the West 3031; The Vedanta
and the World by the East 3041; The
Vedanta and the World by the West
3051; The Vedanta and the World by
the East 3061; The Vedanta and the
World by the West 3071; The Vedanta
and the World by the East 3081; The
Vedanta and the World by the West
3091; The Vedanta and the World by
the East 3101; The Vedanta and the
World by the West 3111; The Vedanta
and the World by the East 3121; The
Vedanta and the World by the West
3131; The Vedanta and the World by
the East 3141; The Vedanta and the
World by the West 3151; The Vedanta
and the World by the East 3161; The
Vedanta and the World by the West
3171; The Vedanta and the World by
the East 3181; The Vedanta and the
World by the West 3191; The Vedanta
and the World by the East 3201; The
Vedanta and the World by the West
3211; The Vedanta and the World by
the East 3221; The Vedanta and the
World by the West 3231; The Vedanta
and the World by the East 3241; The
Vedanta and the World by the West
3251; The Vedanta and the World by
the East 3261; The Vedanta and the
World by the West 3271; The Vedanta
and the World by the East 3281; The
Vedanta and the World by the West
3291; The Vedanta and the World by
the East 3301; The Vedanta and the
World by the West 3311; The Vedanta
and the World by the East 3321; The
Vedanta and the World by the West
3331; The Vedanta and the World by
the East 3341; The Vedanta and the
World by the West 3351; The Vedanta
and the World by the East 3361; The
Vedanta and the World by the West
3371; The Vedanta and the World by
the East 3381; The Vedanta and the
World by the West 3391; The Vedanta
and the World by the East 3401; The
Vedanta and the World by the West
3411; The Vedanta and the World by
the East 3421; The Vedanta and the
World by the West 3431; The Vedanta
and the World by the East 3441; The
Vedanta and the World by the West
3451; The Vedanta and the World by
the East 3461; The Vedanta and the
World by the West 3471; The Vedanta
and the World by the East 3481; The
Vedanta and the World by the West
3491; The Vedanta and the World by
the East 3501; The Vedanta and the
World by the West 3511; The Vedanta
and the World by the East 3521; The
Vedanta and the World by the West
3531; The Vedanta and the World by
the East 3541; The Vedanta and the
World by the West 3551; The Vedanta
and the World by the East 3561; The
Vedanta and the World by the West
3571; The Vedanta and the World by
the East 3581; The Vedanta and the
World by the West 3591; The Vedanta
and the World by the East 3601; The
Vedanta and the World by the West
3611; The Vedanta and the World by
the East 3621; The Vedanta and the
World by the West 3631; The Vedanta
and the World by the East 3641; The
Vedanta and the World by the West
3651; The Vedanta and the World by
the East 3661; The Vedanta and the
World by the West 3671; The Vedanta
and the World by the East 3681; The
Vedanta and the World by the West
3691; The Vedanta and the World by
the East 3701; The Vedanta and the
World by the West 3711; The Vedanta
and the World by the East 3721; The
Vedanta and the World by the West
3731; The Vedanta and the World by
the East 3741; The Vedanta and the
World by the West 3751; The Vedanta
and the World by the East 3761; The
Vedanta and the World by the West
3771; The Vedanta and the World by
the East 3781; The Vedanta and the
World by the West 3791; The Vedanta
and the World by the East 3801; The
Vedanta and the World by the West
3811; The Vedanta and the World by
the East 3821; The Vedanta and the
World by the West 3831; The Vedanta
and the World by the East 3841; The
Vedanta and the World by the West
3851; The Vedanta and the World by
the East 3861; The Vedanta and the
World by the West 3871; The Vedanta
and the World by the East 3881; The
Vedanta and the World by the West
3891; The Vedanta and the World by
the East 3901; The Vedanta and the
World by the West 3911; The Vedanta
and the World by the East 3921; The
Vedanta and the World by the West
3931; The Vedanta and the World by
the East 3941; The Vedanta and the
World by the West 3951; The Vedanta
and the World by the East 3961; The
Vedanta and the World by the West
3971; The Vedanta and the World by
the East 3981; The Vedanta and the
World by the West 3991; The Vedanta
and the World by the East 4001; The
Vedanta and the World by the West
4011; The Vedanta and the World by
the East 4021; The Vedanta and the
World by the West 4031; The Vedanta
and the World by the East 4041; The
Vedanta and the World by the West
4051; The Vedanta and the World by
the East 4061; The Vedanta and the
World by the West 4071; The Vedanta
and the World by the East 4081; The
Vedanta and the World by the West
4091; The Vedanta and the World by
the East 4101; The Vedanta and the
World by the West 4111; The Vedanta
and the World by the East 4121; The
Vedanta and the World by the West
4131; The Vedanta and the World by
the East 4141; The Vedanta and the
World by the West 4151; The Vedanta
and the World by the East 4161; The
Vedanta and the World by the West
4171; The Vedanta and the World by
the East 4181; The Vedanta and the
World by the West 4191; The Vedanta
and the World by the East 4201; The
Vedanta and the World by the West
4211; The Vedanta and the World by
the East 4221; The Vedanta and the
World by the West 4231; The Vedanta
and the World by the East 4241; The
Vedanta and the World by the West
4251; The Vedanta and the World by
the East 4261; The Vedanta and the
World by the West 4271; The Vedanta
and the World by the East 4281; The
Vedanta and the World by the West
4291; The Vedanta and the World by
the East 4301; The Vedanta and the
World by the West 4311; The Vedanta
and the World by the East 4321; The
Vedanta and the World by the West
4331; The Vedanta and the World by
the East 4341; The Vedanta and the
World by the West 4351; The Vedanta
and the World by the East 4361; The
Vedanta and the World by the West
4371; The Vedanta and the World by
the East 4381; The Vedanta and the
World by the West 4391; The Vedanta
and the World by the East 4401; The
Vedanta and the World by the West
4411; The Vedanta and the World by
the East 4421; The Vedanta and the
World by the West 4431; The Vedanta
and the World by the East 4441; The
Vedanta and the World by the West
4451; The Vedanta and the World by
the East 4461; The Vedanta and the
World by the West 4471; The Vedanta
and the World by the East 4481; The
Vedanta and the World by the West
4491; The Vedanta and the World by
the East 4501; The Vedanta and the
World by the West 4511; The Vedanta
and the World by the East 4521; The
Vedanta and the World by the West
4531; The Vedanta and the World by
the East 4541; The Vedanta and the
World by the West 4551; The Vedanta
and the World by the East 4561; The
Vedanta and the World by the West
4571; The Vedanta and the World by
the East 4581; The Vedanta and the
World by the West 4591; The Vedanta
and the World by the East 4601; The
Vedanta and the World by the West
4611; The Vedanta and the World by
the East 4621; The Vedanta and the
World by the West 4631; The Vedanta
and the World by the East 4641; The
Vedanta and the World by the West
4651; The Vedanta and the World by
the East 4661; The Vedanta and the
World by the West 4671; The Vedanta
and the World by the East 4681; The
Vedanta and the World by the West
4691; The Vedanta and the World by
the East 4701; The Vedanta and the
World by the West 4711; The Vedanta
and the World by the East 4721; The
Vedanta and the World by the West
4731; The Vedanta and the World by
the East 4741; The Vedanta and the
World by the West 4751; The Vedanta
and the World by the East 4761; The
Vedanta and the World by the West
4771; The Vedanta and the World by
the East 4781; The Vedanta and the
World by the West 4791; The Vedanta
and the World by the East 4801; The
Vedanta and the World by the West
4811; The Vedanta and the World by
the East 4821; The Vedanta and the
World by the West 4831; The Vedanta
and the World by the East 4841; The
Vedanta and the World by the West
4851; The Vedanta and the World by
the East 4861; The Vedanta and the
World by the West 4871; The Vedanta
and the World by the East 4881; The
Vedanta and the World by the West
4891; The Vedanta and the World by
the East 4901; The Vedanta and the
World by the West 4911; The Vedanta
and the World by the East 4921; The
Vedanta and the World by the West
4931; The Vedanta and the World by
the East 4941; The Vedanta and the
World by the West 4951; The Vedanta
and the World by the East 4961; The
Vedanta and the World by the West
4971; The Vedanta and the World by
the East 4981; The Vedanta and the
World by the West 4991; The Vedanta
and the World by the East 5001; The
Vedanta and the World by the West
5011; The Vedanta and the World by
the East 5021; The Vedanta and the
World by the West 5031; The Vedanta
and the World by the East 5041; The
Vedanta and the World by the West
5051; The Vedanta and the World by
the East 5061; The Vedanta and the
World by the West 5071; The Vedanta
and the World by the East 5081; The
Vedanta and the World by the West
5091; The Vedanta and the World by
the East 5101; The Vedanta and the
World by the West 5111; The Vedanta
and the World by the East 5121; The
Vedanta and the World by the West
5131; The Vedanta and the World by
the East 5141; The Vedanta and the
World by the West 5151; The Vedanta
and the World by the East 5161; The
Vedanta and the World by the West
5171; The Vedanta and the World by
the East 5181; The Vedanta and the
World by the West 5191; The Vedanta
and the World by the East 5201; The
Vedanta and the World by the West
5211; The Vedanta and the World by
the East 5221; The Vedanta and the
World by the West 5231; The Vedanta
and the World by the East 5241; The
Vedanta and the World by the West
5251; The Vedanta and the World by
the East 5261; The Vedanta and the
World by the West 5271; The Vedanta
and the World by the East 5281; The
Vedanta and the World by the West
5291; The Vedanta and the World by
the East 5301; The Vedanta and the
World by the West 5311; The Vedanta
and the World by the East 5321; The
Vedanta and the World by the West
5331; The Vedanta and the World by
the East 5341; The Vedanta and the
World by the West 5351; The Vedanta
and the World by the East 5361; The
Vedanta and the World by the West
5371; The Vedanta and the World by
the East 5381; The Vedanta and the
World by the West 5391; The Vedanta
and the World by the East 5401; The
Vedanta and the World by the West
5411; The Vedanta and the World by
the East 5421; The Vedanta and the
World by the West 5431; The Vedanta
and the World by the East 5441; The
Vedanta and the World by the West
5451; The Vedanta and the World by
the East 5461; The Vedanta and the
World by the West 5471; The Vedanta
and the World by the East 5481; The
Vedanta and the World by the West
5491; The Vedanta and the World by
the East 5501; The Vedanta and the
World by the West 5511; The Vedanta
and the World by the East 5521; The
Vedanta and the World by the West
5531; The Vedanta and the World by
the East 5541; The Vedanta and the
World by the West 5551; The Vedanta
and the World by the East 5561; The
Vedanta and the World by the West
5571; The Vedanta and the World by
the East 5581; The Vedanta and the
World by the West 5591; The Vedanta
and the World by the East 5601; The
Vedanta and the World by the West
5611; The Vedanta and the World by
the East 5621; The Vedanta and the
World by the West 5631; The Vedanta
and the World by the East 5641; The
Vedanta and the World by the West
5651; The Vedanta and the World by
the East 5661; The Vedanta and the
World by the West 5671; The Vedanta
and the World by the East 5681; The
Vedanta and the World by the West
5691; The Vedanta and the World by
the East 5701; The Vedanta and the
World by the West 5711; The Vedanta
and the World by the East 5721; The
Vedanta and the World by the West
5731; The Vedanta and the World by
the East 5741; The Vedanta and the
World by the West 5751; The Vedanta
and the World by the East 5761; The
Vedanta and the World by the West
5771; The Vedanta and the World by
the East 5781; The Vedanta and the
World by the West 5791; The Vedanta
and the World by the East 5801; The
Vedanta and the World by the West
5811; The Vedanta and the World by
the East 5821; The Vedanta and the
World by the West 5831; The Vedanta
and the World by the East 5841; The
Vedanta and the World by the West
5851; The Vedanta and the World by
the East 5861; The Vedanta and the
World by the West 5871; The Vedanta
and the World by the East 5881; The
Vedanta and the World by the West
5891; The Vedanta and the World by
the East 5901; The Vedanta and the
World by the West 5911; The Vedanta
and the World by the East 5921; The
Vedanta and the World by the West
59

F. M. BANFIELD,

Boot and Shoe
Factor, etc

DURBAN
483 Smith Street.
Telegrams "Bootman."

JOHANNESBURG:
Corner Von Brandis
& Commissioner Sts.
Telegrams "Bootman."

P.O. Box 82. P.O. Box 8068.
હરેક કામના ખુદ અને શુદ્ધતા હોવાથી જે ખુદના તળીયા મદિના ચામડા તથા
ખુદ રીપર મદિની હરેક વસ્તુઓ અમદે ત્યાંથી મળશે.
ખુદશ, શુદ્ધ, શરે કાપડ વગેરે સુવરાજી માલને મદિના વિલાયતના એકરડરે હરેક
બાબે અને હરેક દિલી વપારી સતોપ પામે તેવી રીતે તે એકરડરોને અમલ કરીશું.
અમારી સાથે કામ પારી ખાલી કરો.

P. V. SANGHAVEE

GENERAL MERCHANT

201 Grey Street, Durban.

JAMESON & Co.,

Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders for
Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,
Cayenne Pepper,
White and Black Pepper,
Sauces,

And other goods to a numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.
Box 63, Durban.

C. K. D. PILLAY & CO

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Nantjes, Oranges and Hotel
Leaves on our farm at Umgeni.

Indian Post Office on our premises.
133 Grey St, 219 & 222 Umgeni Rd.

P.O. Box 68, Durban.

Telegraph Address: "DUGRAMS"

E. Suleman Bros.,

Wholesale & Retail Timber & Iron
Merchants.

Saw Mill & Timber Yard:
109 Queen Street, Durban

R. D. BHOYRO,

INDIAN BOARDING HOUSE.

Breakfast 6d. Dinner 6d. Supper 1/-
Monthly Boarders £1 10 0
Zaveri Bazaar, 100 Street, DURBAN

YUSUF PATEL,

GENERAL DEALER, MERCHANT & IMPORTER.

P.O. Box 81, Market Square.
Tel. 201, "YUSUF" KLERK DORP.

Abdoola Hajee Khan Mahomed

General Merchant &
Importer,

CHURCH SQUARE
Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:
"MOOKATONE" P.O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

SULIMAN ISMAIL MIA & Co.

Direct Importers.

સુલેમાન ઈસ્માઈલ મીયાની કા. બ. ૧૦૦૩
મુમ્બઈના રાજાજીની સંચાલન બાબે
શિખરવારી

100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000

100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000

P.O. Box 203.

BEATLEY & Co.,

Wholesale
Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

કેન્સી પ્રખ્યાત પાણ વેપારી. હેલ્થમાં હેલ્થો નવી તરેહનોમાલ અમદે ત્યાંથી
મળશે. "દુધવાના સોઈંગ મશીન" ના નાતાલ પ્રાસવાલ અને એવેન્જ રીપર કોલોની
મદિના પાણ આરતીયા. "નનરલ સોફ્ટ ગ્રુસ" અને કાફરીબરનો માલ તરેહ તરેહ
અમદે હરેક રાખવામાં આવશે.

હસલામી ખીરાહરોને ખુશખબર.

સાકિથ આફ્રિકામાં પહેલ વહેલું પ્રગટ થનાર હસલામી વર્તમાન પત્ર.

"અલ હસલામ."

હરેક સોમવારે સાંજે શુભરાત્રી અને ઉરુ લાપામાં પ્રગટ પશે.

હસલામી લાહઓની સેવા મળવે. હીન હસલામની સહતનતોનીલાક તાજ ખબરો
પ્રગટ કરી આપણી હસલામી ધામને વાંકે કરવા અમેએ ઉપલા નામતું અહરાટીક બપુ
પાણ પાણ નથી વિચાર કર્યો છે. અમેએ આજા છે કે આ હસલામી બાપને આપ
બોસામે હસલામી હમરદીથી જરૂર અમદે વહ મહદ દેશો. અને આ હીની ધામને ઉન્નત
હી હોતમ આપશે. આ બાપમાં હસલામની સેવા મળવવા ઉપરાંત અનેક પ્રકારની
સંચારી, વાપારી, વ્યવહારી અને ઉપોગ હુતની ઉપોગી ખબરો આપવાનો પણ
બરે

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 15th September, 1906.

No 37.

P.B. Oct 124

Telephone 314.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.
Wholesale Merchants and
Direct Importers,
have always on stock —

Ice, Dholl, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Caps, Snuff,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

—AT—
B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
118 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.
Cable & Tel. Add. "Kathorian."
Telephone 324.

રમજન શરીફ માટે મુબારક ખબર.

અમેરિકામાં આસ રમજન શરીફને માટે સ્પેશીઅલ બંદોબસ્ત કર્યો છે. જેમાં ઉમદા, શ્રેષ્ઠ સ્વાદિષ્ટ, અને લહેજતદાર પકવાન મરચુ મુજબ રમજન શરીફ માટે તૈયાર કરવામાં આવશે. રમજન માટે મારીફ શી ઘડાડી પૈકી ૨ ગણી છે. સર્વ ખીરાશને કુકમાં એટલું જ કહેવાયું કે એક વખત પધારવાથી ખાવી યશે. કહેવત છે કે હાથ કેમકે આરતી કર્યા. તે ઉપરાંત સ્પેશીઅલ જે સાહેબોને જે પ્રકારનું ખાણું જોઈશે તેનું તરતજ તૈયાર કરી દેવામાં આવશે માટે સાલ જેવા ચુકકુ નહિ. વધારે વીગત માટે હેન્ડબુક જુઓ. લી. આર લી. બોયર. જેવી બજાર બેરડીંગ હાઉસ. પાનમ્બોલ હાથમાં.

સસ્તો અને ઉચો તપાસ.

દાંબાદને વખણાવેલો તપાસ ૫૪૨૩૨
કે જવાબ અમારે તપાસી ચકાસશે.
એ. એ. ગાંધી. ટેંગર.

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,
Smith Street, Durban.

થાયલુ પોલિસ ૭૦,૧૨,૦૦૦
આગનો વિભો ધણાજ રસત
દરે ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,
102 QUEEN STREET, DURBAN.
P.O. Box 74. T.L. Add. "DORINDAR."
ESTABLISHED 1882.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચંટ ને કમીશન
એજંટ.

બેઝ ૮૮. ૧૩૬ ૧૫૧૧ એડ.
૩૨૫૧૧.

Telephone 864

A. M. JEEVANJEE,
& CO.,

Stevedores, Dubashes, Contractors,
and Commission Agent,
MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE: —KARACHI

BRANCHES: —BOMBAY & NAIROBI

Telegraphic Address:

Karachi
Bombay
Nairobi

"JEEVANJEE"

Bombay: "CONVEYANCE."

Printed at the "Indian Opinion" Press, 118 Commercial Road, Durban.

NO. 241. ૬૦ અમુ પકર આમદ એન્ડ બ્રધર, Tel. Address "ABOUBAKER"
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).
E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,
437, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Bibs,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frocks,	Wool Shawls.

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY: PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864.

Telegraphic Address: "PORDANDAR."

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના બરનો સધાળી જતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કેમરશીઅલ રોડ ઉપર મેશર્સ ડબલ્યુ ડનની જાણુવાળા નવા મકાનમાં
રાખવા થતાં મહેલા સમળા માલ ઉપર ખાસ સસ્તો કાવ રાખેલો છે.
ફલકતાથી ચોખા, દાળ, ઘી, અને મારીશીઅસથી મારીશની ચીની
મોટા જથ્થામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

ટેલીફોન નં. ૨૬૫. એ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ સરનામું "કોન્કાસેઝ" "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars, apply:

PARSHE RUSTOJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers,

563 CHURCH STREET,
MARITIME BUILDING, Natal.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITING (Second Ed.)
Containing 645 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Rs. 1,
2nd. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition). An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with short explanations
and proper use. Rs. 3, 2nd. post free.

EVERY DAY ENGLISH. THE QUALITIES
(In reading, speaking and writing the Eng-
lish language. Third Edition). Rs. 1, 2nd.
post free.

THE GLOSSARY OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition). Augmented and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Rs. 1, 2nd. post free.

STREET SPEECHES OF THE GREAT ORA-
TORS, Vols I and II. Help to write effec-
tively English, to improve the rhetorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Rs. 2,
2nd. post free.

WORDS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science). Rs. 1, 2nd. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
SPENDENT" OFFICE, No. 106 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,

હોલસેલ અને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches:

Petersburg, Box 71. Nigel, Box 43-

and at Volksrust

(as BHYAT BHABHA & Co.)

Tel. Address: "BHYAT."

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, DHOLL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN.

Tel. Address: "PABHAR," Box 254.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers,

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Address: "TAYOB."

For what Indians think see *Indian*

Opinion

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,
Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.
HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—
125 FIELD STREET.

P. O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 355

Essop Suliman, A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT,
Box 45 Tel. Add.: "SULIMAN,"
VOLKSRUST.

GENERAL MERCHANT,
Box 96 Tel. Add.: "BHABHA,"
VOLKSRUST.

ખાનગી ઈંગ્લેશ ગુજરાતી નિગમ.

ને તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૬થી ખોલી છે.

ગુજરાત અને કાઠીઆનાડના ગુજરાતી
પ્રવાસી બાળકોને ઈંગ્લેશ તથા ગુજરાતી
લખાવવા સારૂ આ સ્કૂલમાં મોકલવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસિક ફી રૂ. ૧૦
૧૮૨ વેરડ સીટ. } એમ. કે. પટેલ.
ડરબન. } રૂ. ૩૬ માસિક.

E. EBRAHIM & Co.,General Dealers,
Wholesale and Retail.

ઇ. ઇબ્રાહીમની કુ.

હાલસેલ ને રીટલ મરચંડે.

Corner BURGESS and MARKET STREETS,
STANDERTON.

Box 27.

Telegraphic Address "EBRAHIM."

DAWAB MAHOMED & Co.
ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET.

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

164 Grey Street
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
DOER TOBACCO
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.
At Lowest Wholesale Prices.
Box 88. Tel. Address: "Potbender."
Telephone 864.

સસ્તો અને ઉચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચીરૂટ બેર વર
છનીઆ રીંગ વગેરે ભારતી વખાકુ નીચે
સરનામે મળશે.

સન બ્રેન્ડ ટોબેકો વર્ક્સ.

૧૬૪ ગ્રે સીટ, ડરબન.

છુ પા કે મે રા.

ગમે તે માણસની તસખીર ગમે તે રાખસ
તે ધણીને ખબર પડવા વીધા વીના પણ આ
કેમેરામાં ફોટોગ્રાફ લેવાની શકે છે. રોડની
બાજી, હાલ્ટ પક્ષી, વીગેરેના સરેલાઈથી ફોટો
લઈ શકાય છે. એમાં શીખવાની હકીકત
નથી. ગમે તે ખરીદનારને તેની સંપૂર્ણ
રીડ વર બેટી શીખવી શકીએ છીએ. વજન
લેફ્ટ આ કેમેરા ૩. ૧૦ થી ૧૫ સુધી વધે
છે, પણ તેની ખરી કીમત ૩. ૫ છે. રાજ
ટેલ માર્ક. હાઈસ્પીડ બહાર ન્યાં વી. પી.
મોકલવા નથી ત્યાંથી પછેલા પહેલા આવે
થી રવાના કરવામાં આવે છે.

છેલ્લાલાલ છગનલાલ મહાજન,
કાશિરદ્વાર રોડ-મુંબઈ.

સ્ટીમરોની હીલચાલ.

[નાતાલ ડીરેક્ટ લાઈન].

અમકુમ્હી—તા. ૩૩ સપ્ટેમ્બરે કલકત્તાથી
ઉપડી ચુકી છે.

અમકુલી—અજ્ઞ સવારે આવવાની છે.
તે તા. ૨૫મીએ અહીંથી રવાના થશે.

દાવર—તા. ૧૩ મી સપ્ટેમ્બરે કલકત્તાથી
નીજી સુકી છે.

મુલક જનાર અધુરોને અમુલ્ય તક
હકી મુસાફરી અને ચોડા ખર્ચે દેશ જનાર માટે.

સીધી મુંબઈ સારૂ

ધી નાતાલ ડીરેક્ટ લાઈન.

હડપ ચાલની અને પુરતી સગવડવાસી.

આ કંપનીની આગમોટ (સ્ટીમર) નામ સુકરે થયું નથી) દરખતથી અકલેખર
માસની શરૂઆતમાં સીધી મુંબઈ સારૂ જરૂર ઉપડી, દીન ૧૪ થી ૧૫ ની મુલતમાં મુંબઈ
પહોંચી જશે. જેથી રમજાન શરીફની હદ થેર પહોંચી કરવા બાબતમાં થશે.

બીજી આગમોટમાં દેશ જતા પાસેજરે જરૂર ગુજરાતી દાસમારી દુર કરવા બાસ
લલામણુ કરી સરહુ આગમોટ તથાપર કરાવી છે. એ આગમોટમાં દરેક વર્ગના પાસેજર
માટે સારી સગવડ છે તેમજ કોઈ રકમની તકલીફ નહિ થવા પુરતી ખર્ચદારી રાખશે.

એજ લાઇનની આગમોટ અમકુમ્હી, એમ કહીએ તો ચાલે કે આગમોટ અહીંથી
ઉપડેલી તે ઉગ્રાગાઆમેથી દીન ૧૮ ની અંદર તા. ૨૮ આગમોટના મુંબઈ પહોંચી ગઇ છે.

મુલક જનાર સાહેબોને હમે લલામણુ કરીએ છીએ કે આ સારી તક ગુમાવશો નહિ.
વધારે ખુલાસા માટે લખો અથવા મથો, નીચે લખેલે શીરનામે

મેસર્સ એમ. સી. આંગલીઆ કું.

૩૩૯ માર્કનસીટ, પોર્ટ બ્લેકસ પદ

ડરબન.

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

GOLD MEDAL

Madras Industrial and Art
Exhibition, 1903.

ESTABLISHED 1887

TWO GOLD MEDALS

Bombay Industrial
and Agricultural Exhibition,
1904.

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portmanteaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Sycos belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application

બુકસ પેપર માર્કેટ ક્યુર.

ખાંસા તથા શરદી માટે અકસીર ઇલાજ.

ઉપરના, દમ, પેટમાં બુક, ખાંસી અને મેલેરીયાને માટે ક્રિફ્ટ સ્થાન તથા સીલિંગમાં આ હવા વખાણેલી છે. "બુકસ પેપર માર્કેટ ક્યુર"નો ઉપયોગ કરનારા તંદુરસ્ત રહે છે અને મજબૂત થાય છે અને લાંબી આયુષ્ય જોયે છે.

તેનો સ્વાદ ખજો સારો છે. કોઈપણ નતની મીઠાઈ કરતાં તે વધારે સ્વાદીષ્ટ લાગે છે. કીમત ખણી સસ્તી છે. શીશી એન્ડ શીશી ૧૬. મલાઈ, તામીલ, હાંદી, અને ગુજરાતી ભાષામાં જાણેલા સુઅનાપત શીશી સાથે સામેલ છે. બતાવનાર કમલચુ. હ. બુકસ એન્ડ કુા., હિંદુસ્થાન સીલિંગ સેક્ટરોલમેન્ટ, આફ્રિકા એસિયીઆ અને ન્યુઝીલેન્ડ વગેરે સર્વે જાણા છે. અમારી હવાની નિર્વાહકની એન્ડ્રી આફ્રિકામાં લેનન લીમીટેડને આપેલી છે.

NATAL GOVERNMENT RAILWAYS.

Cheap Third Class Week End Excursions

SOUTH COAST LINE

On and from 1st September, 1906. and until further notice, Special Third Class Week End Excursion Tickets will be issued from Durban and Berea Road Stations only as under:—

STATIONS.	3rd Class Week End Fares	STATIONS.	3rd Class Week End Fares
Isipingo ...	1s 0d	Illovo Beach ...	2s 0d
Umbogintwini ...	1s 9d	Karridene ...	2s 3d
Amanzimtoti ...		Umgabab a ...	
Winkle Spruit ...	2s 0d	Lower Umkomaas	2s 9d
Illovo River ...			

These Tickets will only be issued on Saturdays and Sundays available for return up to and including following Monday.

These tickets are available by any train going and returning. Under no circumstances will these tickets be extended. Passengers in possession of Cheap Third Class Week End Tickets will not be allowed to break the journey at any intermediate station going or returning. Children over three and under twelve years of age, half fare.

August, 1906

EDWARD R. ROSS, General Manager

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગની.

જનરલ ડીલર.

કપડા, પ્રોસરી અને બીજા દરેક નવનો માલ સ્ટોકમાં રાખનાર.

૫૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

ક્રિ. અબ્દુલગની ઇન્ડિયાનાં લેખકોનાં પાલકીયાં માલમાંથી એ. ડ. બોમ્બેમાં ઉત્પન્ન થયેલ છે.

અબ્દુલગની,

જનરલ ડીલર,

કપડા, પ્રોસરી અને બીજા દરેક નવનો માલ સ્ટોકમાં રાખનાર.

૫૦૭, ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

ક્રિ. અબ્દુલગની ઇન્ડિયાનાં લેખકોનાં પાલકીયાં માલમાંથી એ. ડ. બોમ્બેમાં ઉત્પન્ન થયેલ છે.

D. ASMAIL,

General Merchant & Importer, P.O. Box 41, Cape Town Standard Bank Bldg. Add. TACE, KLERKS DORP.

હુકાન વેચવાની છે.

ચારલસ ટાઉન મહેની અંગ્રેજ બરની હુકાન વેચવાની છે. ગુણુ ખુબસાત માટે ચારલસ ટાઉનમાં અથવા ૧૦૭ શીલ્ડ સ્ટ્રીટમાં હાઇલાસમને ખુબસાતી ખબર મળશે.

The largest Importer in South Africa of MILITARY & CIVILIAN

Second-hand Overcoats, Jackets, Trousers, Coats, Waistcoats, etc.

J. LANDAU,

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 13 Rue des Francs-Bourgeois, Paris.

સેકન્ડ-હેન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, જાકેટ વગેરે ખબર મળશે ખુબસાતી મજાવનાર મોટી દુકાન.

જે. લેન્ડા.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

હુકાન ૧૩ શીલ્ડ સ્ટ્રીટ, પેરિસ.

એ. એ. કુવાડીઆ.

ફેનસી અને કાકરી બરનો દરેક નવનો માલ અમારે ત્યાંથી કીમત ભાવે મળશે. વધારે ખબર માટે પુછો.

પી.એ.બોક્સ ૧૦૦, એ. એ. કુવાડીઆ.

૨૭ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, બેંગલોર.

Commercial Agency,

13, Upper Circular Road,

CALCUTTA.

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of your reputed concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our especial offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

Indian Opinion

VOL. IV.

PIKENIN, NATAL, SATURDAY, SEPTEMBER 15TH, 1906

No. 37

Contents

EDITORIAL COLUMNS—

	Page
Epoch-Making	655
Second Thoughts on the Protector's Report	658
A Bold Challenge	659
A Brutal Assault	660
The Maritzburg Meeting	662

LOCAL ARTICLES—

A Suggestive Medical Report	656
Johannesburg Jottings	657
Transvaal Legislative Council	658
British Indian Mass Meeting	659
A Charge of Assault	660
British Rule in India	661
The Cause of India	662
Witaker	663

Indian Opinion

SATURDAY, SEPTEMBER 15TH, 1906.

Epoch-Making

THE Mass Meeting of British Indians in the Transvaal, held in the Old Empire Theatre, in Johannesburg, on the 11th inst., to pass a series of resolutions by way of protest against the Draft Asiatic Law Amendment Ordinance, from all accounts received, was a unique and magnificent spectacle, of which every Indian may well be proud. The proceedings throughout were dignified, the speeches earnest, eloquent, and to the point.

The Indian community in the Transvaal has adopted a line of action which, if pursued, must redound to its eternal credit, and command the respect of every statesman in South Africa.

The fourth resolution affords a key to the whole situation. It is by that resolution that the community will be judged. It is a resolution from which, for a self-respecting body of people, there can be no escape. The degrading Ordinance, which necessitated the Meeting, undoubtedly required the adoption of the resolution under consideration.

There are historic parallels to the action of the Indian community. The education parties of the late Conservative Government made the Non-conformists of Great Britain offer that type of opposition known as "passive resistance." The mildest mannered man could safely adopt it. The teaching of perhaps the spiritliest men now living—we mean Tolstoy—is based upon this doctrine.

We consider, therefore, that the resolution of the Indian community of the Transvaal, to suffer imprisonment rather than accept the serfdom involved in submitting to the Draft Ordinance, is unexceptionable. It connotes bravery of the purest type, and avoids the evil which is a natural result of the present violence or lawlessness. It means, on the part of the community, capacity for very great sacrifice. At the end of such a trial, is almost but emerald triumphant.

What, however, shall we say of the policy of a Government that succeeds in evoking such a spirit of opposition especially from Indians, whose badge is long-suffering and patience? For the sake of the fair name and fame of the British Empire, we still hope that the prayer of the Transvaal Indians will receive from the most Liberal ministry of modern times a sympathetic response. As the numerous and able speakers at the Meeting said the Ordinance is wontonly provocative and stupidly unjust. It is due to ignorance and perversion of facts. The least that the Imperial authorities owe to the Indians is to grant the inquiry requested by them. It will at least clear the atmosphere, and have the way for fresh legislation, if such be necessary, of an acceptable kind.

Second Thoughts on the Protector's Report.

ONE of the most remarkable deductions to be drawn from a close perusal of the Protector's Annual Report, upon which we have already commented at some length, is the fact that the Protector lays no stress whatever upon the charges so frequently levelled against the indentured Indians, that, upon the completion of his indenture, he turns to commerce whereby to obtain a livelihood, and, as a petty trader, adds to the competition against which the European store-keeper already finds it so difficult to fight. We have always denied that there was any such tendency. Anyone with the slightest acquaintance of the normal characteristics of the average indentured Indian should be fully aware that his origin is a peasant one, that he has no liking for industrialism or trade, and that, where he is free to make his choice of an occupation, he turns all his energies in the direction of agriculture. As a peasant cultivator, he but adds to the wealth of the country in which he lives, and we become a little impatient when we hear him derided so ignominiously the very man who today keeps Natal from starving. The Garden Colony would be a wilderness but for him and his like and we object to

the arrogation of all title in respect by those who can only flout and jeer at him, and forget that they owe to him what they are and whatever their children may become. It is obvious, therefore, from what we have said, that the trading community derives no considerable increase, as has been idle in ignorance of the facts, from the ex-indentured men. The genius of the peasant is very different from that of the trader. Whatever increase there may be—and it cannot but be very trifling—is due almost entirely to free men, who pay their own passage here, and who live simple and inoffensive lives in a land which thrives upon the sweat and blood of their no less deserving, if less fortunate, brethren. If they are able to pick up a few crumbs, surely they are welcome to them!

Another feature of the report, to which we have already alluded, is the remarkable statistics relating to suicide. It would appear that, for an indentured population of some 35,000, there were no less than 30 cases of self-destruction, or, roughly, 600 per million; whereas, for a free population of double that number, there were only 15 cases of suicide, or, roughly, 225 per million. It is awful, indeed, to note these striking figures—225 per million amongst the free Indians, as against 600 per million amongst the indentured Indians. Such frightful mortality from self-immolation, being almost three times as great amongst indentured Indians as amongst free Indians, says very little in favour of the treatment that is meted out to Indians on the estates. Again, we find that, as against one free woman who committed suicide, there were three indentured women, or, if we correct the figures, there are six times as many suicides amongst indentured women as amongst free women. Can there be any occult reasons for this astonishing discrepancy? Is all well on the estates?

And, for this so-called "excellent" treatment of indentured Indians by the employers, it is difficult to reconcile the Protector's eulogium with the vast number of cases before the Courts dealt with under Section 31 of Law 25 of 1891 and Section 3 of Law 1 of 1900. The Protector says very little of this, but, all the same, there were some 600 cases dealt with by the Durban magistrates last year under the above section, and these were the people that escaped the vigilance of the border-guards, too! What about the cases before the country magistrates? Can all these be legitimately set down to the innate viciousness of the indentured Indian? Are we not justified in our scepticism concerning these estate paradises, and our demand that an inquiry should be made into the treatment of indentured Indians on the estates?

A point worthy of notice, and which certainly merits approbation, is the Assistant Protector's suggestion that, for new residential buildings, wood flooring is better than cement, and that floor-space is preferable to height. A lofty match-box may have its merits, but it is scarcely convenient. And, as Mr. Dunning suggests, on the mines, in the north of the Colony, where the winter cold is very great, cement floors are a cruel infliction upon a people unused to freezing temperatures.

One last matter that appeals to us, for the moment, is the inadequacy of most of the medical reports appended. They are usually formal and lean in their contents. They show no great interest or intelligence, as a rule, and originality appears to have been overborne by official indifference and superficiality. One report, however, that of the Medical Officer of the Verulam Central Hospital, is unique, and stands out as a model of what such a report should be. It is suggestive, and breathes a spirit of human interest in the charge committed to the author that might well be copied by his brother practitioners. We re-print it elsewhere. When we remember that so much of the material comfort of these poor *protégés* of the Colony of Natal depends upon the district medical officers, we can only hope that they will remember the serious nature of the trust imposed upon them, and that they will fulfil it to the best of their abilities.

MR. ESSOP MIA RETURNS TO THE subject of the A Bold Challenge grievances of British Indians in the Transvaal, in our Gujarati columns. We give the following summary of his remarks, shewing the intensity of the feeling engendered by the Asiatic Ordinance:—

Through me, Jamul Cassim Motela, of Port Elizabeth, Moosa Kharish Chumara, of Newcastle, and many others have, for a considerable time, applied for their permits. They have submitted their registration certificates and other papers, but they have not received their permits, nor have they even had their documents returned to them. What can be better calculated to furnish the fair name of the British Raj than the fact that tyrannical legislation should be applied to a people loving and loyal to the British Crown? This is to legislate, to administer, and then to throw dust into the eyes of other nations by claiming to base its constitution on a moral foundation; to divide races in order to grasp up its authority, to reduce its own subjects to nothing, to drive Indians out of the Transvaal—these are the achievements of the British Government which India cannot meet. A Japanese gentleman, who was present at a ball at home remarked that Rome fell her faster because of her folly, India will lose her delinquency. This prediction will be fully fulfilled, if, under the British Crown, her own subjects are insulted and driven out of the Transvaal and expelled from the Colony, where, as it is not true that Europeans from any part of the world may come into the Transvaal and exercise full rights of citizenship, while the Indians, who have been loyal and obedient subjects of the British Crown, are driven out of the Colony.

ELSEWHERE WILL BE FOUND A BRIEF report of a brutal assault upon an Indian by a European. The facts of the case are unsavoury enough to render further comment needless. But we draw attention to Mr. Hodson's significant remark that charges of assault by employers upon Indians, or of desertion of Indians by reason of the alleged ill-treatment by employers, were becoming too frequent, and should be put a stop to. Recent cases that have been reported in our columns lend point to the magistrate's remarks, and we are grateful to Mr. Hodson for his indignant protest against the frequency of proceedings of this nature in his Court. A further incident that may be noticed in this case is that the particular prosecution with which we are now dealing was brought at the instance of the Protector of Immigrants himself, to whom the recurrence had been reported. We are very glad indeed to see that the official guardian of our helpless brethren has moved in this matter, for the charges were becoming of such frequency, and often, of such enormity, that the alleged ill-treatment was by way of being a scandal of large dimensions. We use the word "alleged," though we should, on the result of recent cases, be fully justified in omitting that qualifying term. But we must confess that we are far from satisfied that the treatment meted out by many employers to their indentured Indians is humane or even tolerable. We draw more marked attention to this point elsewhere in our leading columns. Meanwhile, we most earnestly trust that the Protector will use his best endeavours to investigate the many charges that are laid before him, so that they may be verified or utterly disproved. Half-measures are notoriously dangerous.

THE "TIMES OF NATAL" PUBLISHED a letter, last week, from a correspondent drawing attention to certain alleged ill-treatment of an Indian woman by one of the market officials. It is urged that this is not an isolated instance of unpleasantness on the part of the market authorities towards Indians, and it is suggested that a little more attention might be bestowed by the City councillors on the conduct of their employees, in view of the fact that Indians are so important a factor in the financial success of the institution concerned. We would certainly remind those gentlemen that if they would avail themselves most completely of the services that are so freely rendered by the Indian agriculturists who form practically the only body of producers of foodstuffs in the Colony, they would do well to be more considerate to the Indian community. It is not a very great all-

A Suggestive Medical Report

Below we print the medical report of Dr. L. F. Elliott, medical officer of the Verulam Central Hospital:—

During the past year of 1905, I regret to report the Indians in this District, both free and indentured, suffered severely through flood and fever, the unexpected visitation of these two forces of nature making a new era in the history of the Indian immigrant in Natal.

The destruction wrought by the former, though sudden and severe, and attended with a loss in this locality of over fifty lives in a single night, and immense destruction of property and sacrifice of treasure, was as nothing in comparison to the death roll of the victims from malaria, the loss of health and strength, and the sapping of the vitality of the unfortunate sufferers from this dread disease.

The effect upon the indentured labour has been marked and disastrous, and the interests, not only of the individual Estate Owner, but of the entire industry of the Coast, have been greatly affected.

The first few cases of malaria commenced at the end of the month of January in this District, in its Northern position, and rapidly increasing in numbers and severity, the disease spread quickly south, following the course of the Railway, and becoming noticeable first on the Estates adjoining the line, and then gradually extending to the outlying ones. This fact led me to the belief that the Railway was the source of the infection, or rather was the main factor in its spread; and whether it be the adult mosquito travelling down on in the carriages, or the larvae in the engine tanks, the fact is undeniable that the disease spread along the tract of the Northern Coast Line from Zululand, and that the Northern Districts became first affected, and that it was not till several months later that any case was reported from the South Coast.

The epidemic spread with deadly force through the Estates, and numbered its victims by hundreds; but the efforts made by the Public Health Department were thorough and determined. Every suggestion and order was acted upon, and all assistance given by owners and managers, with the result that the first great violence of the attack abated, and in a few months effect began to be evident, and the use of quinine in large quantities kept the epidemic under complete control.

It was indeed thought that, with the great storm of the night of the 31st May, all remaining traces of infection would be swept away, and what had come to the Colony as a fearful blow would prove to be a blessing in disguise. This has been a vain hope, and the epidemic was apparently too firmly established to be dislodged in this manner. It proves it is only by consistent and determined effort the infec-

tion and its spread will be prevented in
Natal.

I am inclined to think, although as the juncture it may seem heresy to express the opinion, that the mosquito is not altogether responsible for the spread of the disease. The old theory of its sporadic origin should not altogether be forgotten. I have found malaria where there were no mosquitoes, and I have found mosquitoes when there was no malaria. Some seven years ago I treated cases of distinct malaria on the Coast District of Natal, and I attributed the outbreak to the upturning of new soil, the disturbance of the retentive vegetation of centuries. I found recovery to invariably follow the removal of the patient to another locality, even though it was only a few miles distant.

The disease now seems fairly established on Natal Coast Districts, and many cases of relapse from last season's attacks are occurring, and the results of the acute attack is to leave the patient enfeebled and anemic, and something should now be done to treat this blood poverty, and increase the combative power of the red blood corpuscle which has been lost through the destructive attack of the malarial parasite.

The Indian's present diet is totally against his ever recruiting his strength and health after a wasting and debilitating disease, and with the loss of iron and lime salts from his blood he has nothing in his food or drink to supply the deficiency. Rice and diabol, oil and ghee contain an infinitesimal amount of these important blood constituents, and the only water is practically distilled water so pure as to be a poison by reason of the fact that it contains nothing of any use in the forming of new blood. The rivers with few exceptions contain no iron or lime in solution, and the unfortunate Indian is handicapped on all sides in his endeavour to recover. He seldom does thoroughly recover, and his last state is that of a hopeless anemic wreck.

I would strongly urge the employment in the dietary of Indians of Indian meal, oatmeal, and other lime-supplying foods, with the plentiful supply of lime and iron, which could be added to the water supply. Scrap iron and bags of lime could be thrown into the drifts where the barracks get their water supply, or suspended in the tanks, and it is only by these means that the destruction done by the parasite to the red blood corpuscle can be repaired.

As is the case in all epidemics, all other illnesses faded into insignificance beside the one which attracted most attention, and it will suffice for the present purposes to show the other diseases passed in and under treatment during the eventful year of 1905.

Johannesburg Jottings

[BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE]

CABLEGRAM OF PROTEST. The following is the text of the cablegram sent to the Viceroy of India:—

British Indians alarmed at a Bill Ordinance passing through Legislative Council Transferred Ordinance degrading insolent reduces Indians to worse status than that of pariahs. British Indian responsible for their welfare.

LYDENBURG: The following is the text of the address presented at the opening of the Lydenburg Indian community, 125 Kyndland, the High Desert, Sunday,

On the other hand, the fact that the
 "The Journal of the American Medical Association" is
 "The Journal of the American Medical Association" is
 "The Journal of the American Medical Association" is
 "The Journal of the American Medical Association" is

We, the undersigned, of the Indian Mission at Lydenburg, hereby extend to Your Excellency a warm welcome to this town.

We entirely associate ourselves with the representations made by the British Indian Commissioner, Sir James Outram, with the result that the Government of India have ordered that the Government of the Cape Colony should, in our humble opinion, be a special satire and deserve, by the bad record of the community.

We ask Your Excellency to convey to
Them Most Excellent sentiments of our loyalty and
affection.

Your Excellency's most obedient servant,
 Rajah Chandra

Mr. BHADANI CASE.—Again we have a decision of the Supreme Court which, whilst offering but scant sympathy to British Indians, has evoked the sympathy of public opinion on behalf of the community. Chief Justice Justice Masor and Justice Bristowe concurred in saying that they could only interpret the law as it stood and not as it should stand. They unanimously recorded their opinion that the case was an extremely hard one, and that the victim ought to stay in the country. The situation created is a very disturbing one, and draws the net still closer around British Indians. It is remarkable that on each occasion when any thing in the nature of a test case comes up for hearing before the Supreme Court, the judges record their disapproval of the law and their sympathy with the victim, whilst expressing their extreme regret for their inability to go outside the terms of the law. It is obvious that humanity speaks in very different terms from those adopted by political and racial bias. Meanwhile, it must be patent, even to the anti-Asiatic intellect, that, with all their restrictions, there can be only the mere pretence of the nature of unauthorised immigration, in fact, a negligible quantity.

at Sunday, has been previously pointed out. Even the restriction of the Ordinance to males only. This is indeed a point to ignore the sanctity of the home being respected—even by Mr. Loveday, gallant man! But the news came as such a shock to him, that he actually desired corroboration of Mr. Duncan's assurances on the subject from the Acting Attorney-General. Result—Mr. Loveday breathes freely once more, safe in the knowledge that there is no real danger threatening the Colony by reason of an invasion of Asiatic women to compete in trade, or even in the special privileges of womanhood. But I daily expect to see a strongly-worded protest from the London Women's Guild and the Socialists.

THE ROYAL ASSENT. Another point that needs emphasis is that this Draft Ordinance is reserved for the Royal Assent by reason of its being directed against a particular section of the community. This is a most salutary provision and one that gives British Indians a brief breathing-space, in which to appeal from Philip drunk to Philip sober. An opportunity offers to the Imperial authorities to prevent the commission of a heinous crime against civilisation. Lord Selborne himself has pointed the moral, and it now remains for the parties concerned to *veer* round from the present obliquity, and remember that principles of justice and humanity, if they have any *raison d'être* at all, are of universal application. Sentiment is one thing, sentimentality another. The first strikes a deep chord in human nature, the latter is closely akin to mere whim and caprice.

One of the most encouraging features of the great Miss Meeting, held on Tuesday last, was the cordial unanimity which pervaded the audience, and made the proceedings memorable to those who believe that British Indians, by their close working together, their frank recognition of the maintenance of certain essentials, and their loyalty to their leaders, can do much to improve their position in this country. It is a truth, as applicable to them as to others, that God helps those who help themselves. Self-reliance is a virtue always to be cultivated, and never more so than by a people who are suffering under disabilities as unmerited as they are harsh.

UNANIMOUS CHAMBERS. A point that Mr. Duncan brought out at the Committee stage of the Public Order Bill was that he had been asked by all the Chambers of Commerce in the Transvaal, who were interested in the proposed legislation, for a curious commentary that he made on the Potchefstroom Chamber resolve to "oppose the Opponent's amendment," which means that Mr. Davelos, who can whip round, and his round men are dumb.

Transvaal Legislative Council

Draft Asiatic Ordinance

The COLONIAL SECRETARY, in presenting the second reading of the Asiatic Law Amendment Draft Ordinance, said he was dealing with a subject of the very greatest interest to the people of this Colony, and one of the very greatest difficulty. He should like to make it perfectly clear that the Government, in introducing the Ordinance, were not in any way prejudicing or passing judgment upon the provisions or restrictions under which Asiatic immigration into this Colony was to be permitted, if permitted at all. That was a question which they always recognised was to be left to the future Government of the Colony. In dealing with the question they had to take into consideration the responsibilities of the British Government towards the large number of people who would be affected by that Ordinance. That Government had very serious responsibilities towards the Indian Empire, responsibilities which were of a very serious nature, as the inhabitants of the Empire had not the management of their own affairs in the same way as the ordinary Colonies of the Empire had. While recognising that responsibility, they had also to recognise that another responsibility rested upon them, that was in regard to the European population of this Colony. There was a very serious apprehension amongst a large section of that population as to the results which would follow a large and unrestricted influx of Asiatics. He should consider that apprehension was well founded, and he should consider it was a matter of very serious moment, more particularly in a sparsely populated country such as this was, and the habits, customs, and style of living generally. For that reason the administration had been actuated by every means in its power to restrict the Asiatic immigration into this country to the number which was here before the war. He admitted that that had been a very difficult undertaking, and one which could not perhaps be completely successful. The policy approved of by the Imperial Government was that the people of this Colony should not be finally committed to a large Asiatic population before the time when they would be able to say for themselves what restrictions and conditions should be imposed on such immigration.

Legislation Wanted

In dealing with this matter they had to recognise in the first place there was no law in force in this Colony containing the ordinary provisions restricting the immigration of that kind of people. The immigration laws which existed in the neighboring Colonies would not, he thought, for obvious reasons, be suitable to a Colony such as this. The Government had been compelled

to fall back on the Peace Preservation Ordinance as the only instrument available to place the Government's check on the Asiatic immigration into the Colony, and that was the only means by which they could exercise any sort of restriction. That Ordinance, however, had not been designed to fill the purpose and it was unsatisfactory. Proceeding, the Colonial Secretary dealt with the difficulties experienced when dealing with Asiatics under this Ordinance, such as the question of permits not being required by persons living in this Colony or the Orange River Colony in May, 1902, and the difficulty of identifying the persons who were here then, and the "bona fides" of Asiatics who claimed they were here on that date and therefore did not require permits. He referred to the fact that when Asiatics died or left the country their permits were transferred to somebody else and that it was impossible to identify them. He, therefore, thought that those Asiatics who were here before the war should be allowed to remain, but that the question of future immigration should be left to be decided by the people themselves, and he wanted to give those who were entitled to be here a certificate to make it perfectly clear that they were entitled to be here and also as a means of identifying them. At present the question of those who were here before the war and those who came here since was in a state of uncertainty.

The Objects

The object of the Ordinance was they wished to call in all the documents which had been issued to Asiatics enabling them to enter this Colony, and that they should have before them all Asiatics who were residing in the Colony and satisfy themselves as to their authority to be there. When they were satisfied of their right to be there they would issue to them documents which gave them unmistakable evidence of their right to be there. The object of the Ordinance was to facilitate by the Government having no uncertainty on the question of which of the Asiatic residents in this country were entitled to the protection which was due to those who were here before the war and those who were not so entitled. The machinery to provide for this purpose would appear in the Ordinance. In the first place every Asiatic resident in the Colony would be required to apply for registration, and if he was entitled to be here, a certificate of registration must be issued to him. By a resident living in the Colony was meant any Asiatic fully authorised by permit under the Peace Preservation Ordinance or by a permit issued between September, 1900, and the date when the Ordinance came into force, also any Asiatic who was resident actually in this Colony on the 1st of May, 1902, and who was entitled to the protection of the

Peace Preservation Ordinance. As he had explained, any Asiatic under the Ordinance who could show that he belonged to one of the classes enumerated in the Ordinance was entitled to be here, and he was given the power of issuing registration certificates to those who might not be able to show that they belonged to one of the three classes which the Ordinance contemplated, and thus the Government reserved and rightly reserved, he thought the Government realised that in dealing with a matter of that kind where the rights, and it might be the property, of the individuals were affected, it was most difficult and undesirable to lay down a hard and fast line which might inflict serious hardship on individuals. For that reason the Government reserved discretion so that the registration officers might in any case they thought proper issue certificates to Asiatics who did not come under the definition contained in the third section. Section 5 described those whose certificates were to be issued, and what was to be followed in regard to Asiatics to whom certificates were refused. Section 6 dealt with children.

Exemption of Women

Another question which had arisen was whether the provisions of that law would apply to women. Several important sections of the Asiatic Law Amendment Ordinance in regard to their women being required to give certain particulars which were regarded as a violation of many of their choicest sentiments. The Government thought those sentiments ought to be respected, and that the law should not apply to women. They thought that the people in the country would not hesitate to think that any of their real interests were being prejudiced by that. The Ordinance had been framed in a most careful manner, and it was hoped that the members of the Council would approach the question with feelings of very great sympathy. The Government felt their obligations to respect the position of the Asiatics who settled here before the war, and to protect them. While the Ordinance aimed at providing equitably for the Asiatic who was here before the war, it thought it tended to secure the European population from an influx of Asiatics before the time came when they would be in a position to decide for themselves whether they would have them or not, and if they did what restrictions there would be. It was not intended to impose, and he did not think it did not impose any conditions on those Asiatics who were living here now, of a degrading and objectionable character. He then moved the second reading, and the motion was agreed to.—Star.

The Ordinance passed through Committee on Monday and Tuesday last.

non still to ask the Imperial Government to stay the operation of the sanction and to hear our cry.

In conclusion, I would ask you, in your demeanour and in your language, to be moderate. Our cause does not need any such thing, but action is undoubtedly demanded of you. It will speak far more eloquently and appeal far more forcibly to the powers that be than any words however strong.

The following resolutions were carried unanimously.

Resolution I

This mass meeting of British Indians here assembled respectfully urges the Honourable the President and Members of the Legislative Council of the Transvaal not to pass the Draft Asiatic Ordinance to amend Law No. 3 of 1885 now before that Honourable House, in view of the fact that:

- (1) It is, so far as the Indian community of the Transvaal is concerned, a highly contentious measure.
- (2) It subjects the British Indian community of the Transvaal to degradation and insult totally undeserved by its past history.
- (3) The present machinery is sufficient for checking the alleged influx of Asiatics.
- (4) The statements as to the alleged influx are denied by the British Indian community.
- (5) If the Honourable House is not satisfied with the denial, this meeting invites open, judicial, and British enquiry into the question of the alleged influx.

Proposed by Mr. Nanah V. Shah, Johannesburg.

Seconded by C. K. T. Naidoo, Johannesburg.

Resolution II

This mass meeting of British Indians here assembled respectfully protests against the Draft Asiatic Law Amendment Ordinance now being considered by the Legislative Council of the Transvaal, and humbly requests the Local Government and the Imperial Authorities to withdraw the Draft Ordinance for the reasons that:

- (1) It is manifestly in conflict with the past declarations of His Majesty's representatives.
- (2) It recognises no distinction between British and alien Asiatics.
- (3) It reduces British Indians to a status lower than that of the aboriginal races of South Africa and the coloured people.
- (4) It renders the position of British Indians in the Transvaal much worse than under Law 3 of 1885, and, therefore, than under the Boer regime.
- (5) It sets up a system of passes and espionage unknown in any other British territory.
- (6) It brands the communities to which it applies as criminals or suspects.

(7) The alleged influx of unauthorised British Indians into the Transvaal is denied.

(8) If such denial is not accepted, a judicial, open, and British enquiry should be instituted before such drastic and uncalled for legislation is enforced.

(9) The measure is otherwise un-British, and unduly restricts the liberty of inoffensive British subjects, and constitutes a compulsory invitation to British Indians in the Transvaal to leave the country.

(10) This meeting further, and especially, requests the Right Honourable the Secretary of State for the Colonies and the Right Honourable the Secretary of State for India to suspend the Royal sanction, and receive a deputation on behalf of the British Indian community of the Transvaal in connection with this Draft Ordinance.

Proposed by Mr. A. I. Rahman, Potchefstroom.

Seconded by Dr. Wm. Godfrey, Johannesburg.

Supported by Dr. E. Getta, Potchefstroom.

Resolution III

This meeting hereby appoints a delegation with power to the Committee of the British Indian Association to add to its membership or to change its personnel, to proceed to England and to lay before the Imperial Authorities the complaint of the British Indian community of the Transvaal regarding the Draft Asiatic Law Amendment Ordinance.

Proposed by Mr. Essop Mian, Johannesburg.

Seconded by Mr. E. I. Gqovaja, Johannesburg.

Supported by Mr. A. E. Vaja, Krugersdorp, and Mr. M. L. Desai, Pretoria.

Resolution IV

In the event of the Legislative Council, the Local Government, and the Imperial Authorities rejecting the humble prayer of the British Indian community of the Transvaal in connection with the Draft Asiatic Law Amendment Ordinance, this mass meeting of British Indians here assembled solemnly and regretfully resolves that, rather than submit to the galling, tyrannous, and un-British requirements laid down in the above Draft Ordinance, every British Indian in the Transvaal shall submit himself to imprisonment and shall continue so to do until it shall please His Most Gracious Majesty the King-Emperor, to grant relief.

Proposed by Mr. Hajee Habib, Pretoria.

Seconded by Mr. H. O. Atty, Johannesburg.

Supported by Mr. M. Muddat, Johannesburg; Dr. Wm. Godfrey, Johannesburg; and Abdul Rahman, Johannesburg.

Potchefstroom: Mr. E. Aswat, Voortrekker; Mr. A. E. Chhotablan, Krugersdorp; Mr. Far Mahomed Jayoh, Pietersburg; Imam Abdul Kadir, Rawazoor, Johannesburg; Mr. M. K. Gadhvi, Johannesburg.

Resolution V

This meeting desires the Chairman to forward copy of the first resolution to the Honourable the President and members of the Legislative Council, and copies of all resolutions to the Honourable the Colonial Secretary, to His Excellency the Acting Lieutenant Governor, and to His Excellency the High Commissioner, and to request His Excellency the High Commissioner to cable the text of resolutions Nos. 2, 3, and 4 to the Imperial Authorities.

Proposed by Mr. R. D. Mafha, Johannesburg.

Seconded by Mr. J. H. Vally, Pietersburg.

A full report of the proceedings will appear in our next issue.

A Charge of Assault

Magistrate's Significant Comment

(SPECIAL TO "INDIAN OPINION.")

Last week, before Mr. Bernard Hudson, acting and Criminal Magistrate, a charge of assault was preferred by the Crown against G. Alisch.

Defendant was manager to Mr. J. W. Henwood. An Indian named Gingsana was complainant.

It was alleged that because complainant had not got the food for the cows ready, accused struck him and threw him on to the ground, and then set his dog on to the complainant, who was severely bitten on the arms and back. He showed marks of severe handling.

Accused pleaded "not guilty," and added that he did not see the dog bite complainant, but the evidence called by him for the defence did not support his statement.

The Magistrate found accused guilty of the assault, and added that he was satisfied, from the evidence of witnesses both for the prosecution and the defence, that the accused was present when the dog bit the complainant.

In fining the accused thirty shillings, the Magistrate said that these Indians were constantly coming to the Court either as complainants in assault cases against their employers, or as deserters on account of alleged cruelty and ill-treatment by their masters. This sort of thing must be stopped.

It should be mentioned that this prosecution was brought at the instance of the Protector of Indian Immigrants to whom the complainant had reported the occurrence.

British Rule in India

By William Jennings Bryan

We take the following article from *India*, which publishes it by special arrangement with the holders of the copyright.

"What is truth?" asked Pilate, and when he asked the question he went out without waiting for an answer. The question has been asked many times and answered in many different ways. I was reminded of a similar question when I read over the door of a court house in Aligarh, India, the motto "Justice is the strength of the British Empire."

No empire that government can have any other source of strength. Lord Salisbury is quoted by Indian leaders as saying, "Injustice will bring down the mightiest in ruin," and we all believe it. Wendell Phillips expressed it as strongly and even more beautifully (I quote from memory): "You may build your capitals until they reach the skies, but if they rest upon injustice, the pulse of a woman will beat them down."

But what is justice? How varied are the answers given! The subject, in the name of justice, presents his appeal to his king, and the sovereign, if he be a despot, may send him to exile or the prison or the block and do it in the name of justice.

What is justice? The question has been ringing in my ears during our journey through India.

When I was a law student, I read the speech of Sheridan at the trial of Warren Hastings, and that masterpiece of oratory was recalled sixteen years later when a colonial police officer had suggested in the United States the taking of Manila, and I tried to inform myself in regard to British rule in India.

The more I read about it, the more unjust it seemed. So many Americans have, however, during the last few years, spoken admirably of England's colonial system that I have looked forward to the visit of India with increasing interest because of the opportunity it would give me to study as close as possible a question of vital importance to our country.

I have met some of the leading English officials, as well as a number in subordinate positions; have talked with educated Indians—Hindus, Mahomedans, and Parsis; have seen the people, rich and poor, in the cities and in the country, and have examined statistics and read speeches, reports, petitions, and other literature that does not find its way to the United States; and British rule in India is far worse, far more burdensome to the people, and far more unjust—if I understand the meaning of the word—than I had supposed.

When I say this I do not mean to bring an indictment against the English people or to assert that they are guilty of international wrongdoings. Neither do I mean to question the wisdom of their policy in India.

Good Men in Office—But

It has been my good fortune to become personally acquainted with Lord Minto, the present Viceroy; with Lieutenant-Governor Fraser, the chief executive of the province of Bengal; with Lieutenant-Governor La Touche, chief executive of the United Provinces of Agra and Oudh, and with Governor Lamington, chief executive of the Bombay Presidency, three of the largest Indian States. These men are not only good men in office, but they are good men in the eyes of their countrymen.

Lord Minto is fresh from Canada, where he was Governor-General; Fraser is a Scotchman, and the head of the Scotch community in India; Governor Fraser and Governor La Touche have been in India for some time, and they understand justice, and do right as they see right, and are satisfied; but what is justice?

The trouble is that England required India for England's advantage, not for India's and that she holds India for England's benefit, not for India's. She administers India with an eye to England's interests, not India's, and she passes judgment upon every question as a judge would were he permitted to decide his own case.

The officials in India owe their appointment directly or indirectly to the Home Government, and the Home Government holds authority at the sufferance of the people of England, not of the people of India. The officials who go out from England to India are not men of the people, and their sympathies are in England rather than in India, and whose sympathies are naturally with the British rather than with the Natives, cannot be expected to pass questions from the same standpoint as the Indians. Neither can the officials be expected to know the needs of the people as well as those who share their daily life and aspirations.

Company Rule and National Rule

It is not necessary to review the earlier rule under the East India Company; that is sufficiently condemned by public record. The company was chartered for commercial purposes, and its rule had no other than a pecuniary aim. It secured control of State after State by helping one Native Prince against another, where it did not actually inaugurate war between princes.

The English Government finally took the country over, confessedly because of the outrageous conduct of the company's officials. No one now defends the rule of the East India Company, although Warren Hastings was finally acquitted by the House of Lords in spite of his crimes, out of consideration for his public services in extending English authority.

Is English rule in India just, as we find it to-day? Fortunately England permits free speech in England, although she has sometimes restricted it in her Colonies, and there has not been a

public question under consideration in England for a century, which has not brought out a liberal opinion.

It is the glory of England that she was an early champion of freedom of speech, and it is the glory of England that they were the first to see that when they think it wrong. During the American Revolution Burke thundered his defence of the rights of the Colonies, and Webster warned his countrymen that they could not destroy American liberty without destroying principles which England, as well, would destroy England's glory as well.

Indeed, condemned by Englishmen

During the American Revolution Burke thundered his defence of the rights of the Colonies, and Webster warned his countrymen that they could not destroy American liberty without destroying principles which England, as well, would destroy England's glory as well.

While Mr. Naoroji, an Indian, goes to England and secures from a meeting of a Radical club the adoption of a resolution reciting that as "Britain has appropriated thousands of millions of India's wealth for building up and maintaining her British Indian Empire and for giving directly vast wealth to herself," that as "the British Government has drained about £80,000,000 of India's wealth every year increasingly in a variety of ways," and that as "she has thereby reduced the bulk of the Indian population to extreme poverty, destitution, and degradation; it is, therefore, her duty in common sense and humanity to pay from her own resources the cost of the Indian Empire," and that as "the British Government should be appealed to or should have to come to Britain's aid for relief of Britain's own subjects, and after and by her un-British rule of about 150 years,"

which, I repeat, Mr. Naoroji was secured by the unanimous adoption of the above resolution in England, Sir Henry Cotton, now a member of Parliament, but for thirty-five years a member of the Indian Civil Service, was preparing his book, "New India," in which he courageously points out the injustice from which India now suffers.

Neither he nor Mr. Naoroji suggests Indian independence. Both believe that English sovereignty should continue, but Sir Henry Cotton shows the wrongs now inflicted upon India and the necessity for reform.

Promises Deliberately Broken

Not only does he charge that the promises of the Queen have been ignored, and Indians excluded from services for which they were fitted, but he charges that the antagonism between the official and the people is growing and that there is among civilian magistrates "an undoubted tendency to inflict severe sentences when Natives of India are concerned, and to impose light and sometimes inadequate punishments upon offenders of their own race," and that "in public life, the British

men are tried by English juries" the result is sometimes "a failure of justice not falling short of judicial scandal."

If justice cannot be found in the courts, where shall she be sought?

After the Indian Mutiny the Queen, in a Proclamation, promised that "No one should be allowed to neglect his duties of which they might be qualified by their education, ability, and integrity to discharge." Lord Lytton, a Viceroy of India, is considered to have been the greatest point, speaking of the pledges of the Sovereign and the Parliament of England, said:

"I know that these claims and obligations never can or will be fulfilled. We have had to choose between prohibiting them [the Natives of India] and cheating them, and we have chosen the least straightforward course."

And again:

"Since I am writing confidentially, I do not hesitate to say that both the Governments of England and of India appear to me, up to the present moment, unable to answer satisfactorily the charge of having taken every means in their power of breaking to the heart the words of promise they had uttered to the ear."

(To be continued)

The Curse of India

A Terrible Indictment

There, in this frightful country, are 297,000,000 people, of whom 130,000,000 live in a way unfit for beasts, in a way that would be unendurable and intolerable for swine, huddling in wretched mud huts, clad in strips of rag, fed upon meager fragments barely enough to keep them alive, swarming in filth unutterable; except only for the dwellers in London's Whitechapel the saddest, the most forlorn, the most hopeless of human creatures. It must have seemed strange to the Prince that the state of these was carefully obscured from his attention.

These teeming hordes in cities and on the baking flatlands are swept periodically by terrible diseases, the products of the conditions in which they live. The epidemics thus generated and launched upon their way threaten much of the world of men outside these borders.

Every few years appalling famines afflict this India, and the world, horrible! at the mortality figures, contributes of its charity to alleviate the scourge.

In this country of India about 200,000,000 people live fast bound in the fetters and chains of a system of caste that has no more place in civilisation than voodooism or witchcraft would have. Wherever this system exists there are no progress, no enterprise, no improvement, no morality, no ambition, no beautiful life.

It is the most deplorable affliction that ever befall any people; under it India has been for a thousand years a stagnant pool. It is the paralysis of energy, the death aspiration, the end of hope.

The Prince of Wales would have been grieved and shocked to learn that his Government, instead of trying to obliterate caste, sedulously upholds it as a cheap and effective bulwark of its own supremacy.

From the poorer elements among the people is wrung every year the heaviest proportionate taxation known on this earth. A system of land tenure and land taxation conceived by savages and formulated by homicidal maniacs, a system that throws the heaviest burden upon those least able to bear it, has been largely responsible for India's unparalleled famine record of 23,000,000 deaths in one hundred and fifty years.

At the very time of the Prince's visit some of these evils were apparent to my observation and as plainly demanding explanation and cure. The plague was raging in many cities. Over a large part of the country he reversed little or no rain had fallen in more than a year. Hundreds of miles he rode through a parched, hideous desert, brown as sand, dry as Sahara, scratched with futile plowing where nothing would grow, inexpressibly pathetic, the sad evidences of frustrated hopes and impending ruin, blazed at day after day by the implacable, unclouded sun. Here was beginning what promised to be the worst of all famines of black famine history.—*Edinburgh Magazine.*

Breakers

[SPECIALLY CONTRIBUTED]

There is no such thing as martyrdom; otherwise it could not exist.

Self-sacrifice is usually a term employed to intimate a readiness to sacrifice others.

Beware of the man who talks of self-sacrifice; he is probably looking for his next victim.

Heaven is the region just beyond our nobler impulses.

The Real is that which we always have, but never know we have.

The Ideal is that which we talk about as desirable, but really do not want.

Idealism is a literary term used to connote vagueness.

The dreamer is he who is awake to perceptions to which the wide-awake man is asleep.

Self-government is abhorred by men; it is always deemed desirable, though seldom desired.

Who commands disbelieves in all government; who obeys government when he essays to put his belief to the test of practice, he is qualified.

The man who complains of being misunderstood does not understand himself; else he would not complain. The prophet is he who understands.

he who understands, foretells; he who foretells is disbelieved.

The world worships its prophets; it likewise disbelieves them.

The world is the world's great moral accountant; the poet is his chief assistant.

Sometimes the poet is *terram tenens*: like the seer, he is then misunderstood, and a "school" is formed to cherish and foster the misunderstanding.

The Spirit is the breath; hence the prophet breathes, whilst the world gasps.

The artist is he who has realised the Ideal; that is why men say that they have never seen the visions he portrays.

The charity that begins at home is often so domesticated as to be disinclined to venture out of doors; charity and selfishness are thus frequently interchangeable terms.

Idleness is alleged to be the poor man's vice and the rich man's virtue; it is the folly of both.

When riches and poverty are synonymous, enquire within.

Love is life's anti-friction grease; its rare application explains why the wheels don't always go round.

When a man talks pleasantly of the need for sanity of body, mind, and spirit, he is probably seeking an excuse to indulge the first, blunt the second, and destroy the last.

When eating the fruit of Duty, it is often a wise precaution to cut it in twain and look for worms.

Virtue and Vice are twin brothers from the same womb; but Virtue was well-clothed and fed, whilst Vice was neglected and starved.

Truth is said to live in a well; probably the cover is kept on likewise.

Disobedience is the first law of Nature; if all obeyed, there would be no exceptions; without exceptions, there would be a dead monotony, and monotony does not breed growth.

The true genius is he who has the greatest moral courage; otherwise he is merely ultra-brainy.

Morality is the only natural product that is never supposed to grow; that is why we have so much immorality.

Immorality is frequently the badge of those who are ahead of their times, and are unwise enough to let others know it.

Reform is the machine that drives the world, and Enthusiasm is its motive power.

Simplicity is the discovery of the Essential; Complexity is the search for it.

The Infinite is contained within the small compass of a man's heart.

Purity is often the touched-up photograph of Shame.

A CHUSSELL PRIGUR.

ASIATIC DIPLOMATIC ORDINANCE PASSED.—Our Johannesburg correspondent telegraphs that the 1906 reading of the Asiatic Law Amendment Ordinance has read a third time and passed.

ઈંદીયામાંથી તારણ.

અમુકાનીસ્તાનના અમીર હિંદની મુસાફરો.

એવું નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે અમીર તરેન્ગર માસમાં દિલ્હીવાળી મુકાફાનું નેમ. તેના માન આગળ મારે આગમાં એક મોટો દરવાજો બંધવામાં આવશે. કેટલાક તરફથી એમ જણાવવામાં આવે છે કે આમોનો દરવાજો લોઈ કરાવના દિલ્હી દરવાજા કરતાં પણ વધારે દખલખાણો થશે.

હિંદી પ્રજાકીય યુનીવર્સીટી.

અંગાણામાં જે પ્રજાકીય યુનીવર્સીટી હોવા યનાર છે તેના ફંડમાં એક અંગાણા જમીનદારે ૬ લાખ રૂપીઆની ચીકકત આપી છે. યુનીવર્સીટીના ફંડમાં વારસીક રૂપ હજારની આવક થાય તેટલી બીજી રકમો ભરાયેલી છે. ઉદ્યોગ ધુન્નરની કેળવણી કેપર ખાસ ધ્યાન આપવામાં આવ્યું નાર છે. ધુન્નરકળાના શીક્ષણના કામમાં માસીક ૩ હજાર રૂપીઆ ખર્ચવાના છે.

પૂર્વ અંગાણાના કામ ચલાઉ ગવરનર

અંગાણાના ગવરનર પ્રુથ્વરે રાજનામું આપ્યા પછી તે જગ્યાએ કાયમનો ગવરનર નીમાય ત્યાં સુધી કામ ચલાવવા માટે રાજ સીસ સ્લેક નામના ગોરાની નીમણુક કરવા માં આવી છે. આ નીમણુક કરવામાં મી. ગુપ્ત નામના કાયક હિંદીના હકને પડતા મુકવામાં આવ્યાથી અંગાણાની ઇડીઅન એસોસીએશને તે સામે વાંધો ઉઠાવી મી. મેરલીપર નાર મોકલ્યો છે. તેમાં જણાવવા માં આવ્યું છે કે આ નીમણુક મહારાષ્ટ્રીના હરદાની તેમજ ઉદ્ધવી ગ્રેન્ટના ભાપણની વિરુદ્ધ જાય છે.

કરાચીમાં રાજ્યસભા.

તેહરાનનો એક અમરપત્રી વિચારવતના જાણમાં લખે છે કે કરાચીની નેશનલ કાઉનસીલ રાજ્યસભા, ધર્મશાસ્ત્રીઓ, ઉમરાઓ, વેપારીઓ તથા ધંધાદારીઓના પ્રતિનિધીઓની ખનશે. તે કાઉનસીલ પોતાના વિચાર સ્વતંત્રપણે જાહેર કરશે. દેશના જલા માટે જરૂરના હોય તેવા સુધારાઓ કામમાં આવશે. તેના હરાય મુખ્ય પ્રધાન મારફત શાહ આગળ રજુ થયા પછી અમર માં મુકી શકશે. ફોર્બેસની સલાહને અનુસરીને કાઉનસીલના અધારણ વાસ્તે ધારાઓ અંધવામાં આવશે તથા તેને શાહ પાસ કરશે. અધારણ માટે ધારાઓ યજ રજા પછી હરજામના ફરમાનને અમરમાં મુકવા ત્રીજા જરૂરી સુધારા રાખવ કરવાનું થવ કરવામાં આવશે.

ખબર પત્રો.

જોહાનર મર્ગ.

ટ્રાંસવાલમાં નવા કાયદો.

ગંગાવર સભા. સંખન કરાવો.

(અમારા અખરપત્રી તરફથી)

જોહાનર મર્ગ તા. ૧૧-૯-૬૬
વાન્સવાલમાં એશિયાટીક કાયદાની જે દિલ્હીવાલ દાલ થઈ રહી છે તે બાબત એમપાયર થીએટરમાં મોટી સભા મંગળ વારે બપોરના એ વાગતે ભરાઈ હતી તેમાં આશરે ત્રણ હજાર હિંદી એકઠા થયેલા. મી. અમદુલ મની પ્રમુખસ્થાને હતા. કોલોનીઅલ સેક્રેટરીને આમંત્રણ આપવા માં આવ્યું હતું, અને તેમને મી. સમીનામ દાખર રહેવા મોકલવા હતા.

મી. અમદુલ મનીએ પોતાના મતલબમાં બતાવ્યું કે-આપો વખત વાન્સવાલને સાચું કદી આવશે નથી. આ સમયે આપણે પુષ્કળ મહેનત કરવાની જરૂર છે. હું હાલુ લાપણુ કરવા નથી માંગતા. આપણે કામ ધણુ છે. લોડ સેલેશને લગાડ વળતે એમ કહેવું કે હિંદીના હક સાચવવા તે લગાડતું એક કારણ હતું. બ્રિટીશ વાવડા તથા કોઈને ઇન નહિ હોવી જોઈએ. બધાને સરખા હક હોવા જોઈએ. વળી તેમને સાહેબે યાદુદીઓની સભામાં થોડા વખત પહેલાં એવું પણ લાપણુ આપેલું કે પારકી પ્રજાના દુઃખ કાપવા તે બ્રિટીશ સરકારનું કામ છે. કોઈને રહેવાની અગવડ, જમીન લેવાની મનાઈ, ખીળાં અપમાન. આવું બ્રિટીશ રાજ્યમાં નજર હોવું જોઈએ. આવાં લોડ સેલેશને નાં ભાપણો અને આપણી ઉપરનો જીલમત કાયદો એ એ વચ્ચે કેમ મેળાય થાય છે એ પુછવાનો આપણને હક છે.

એ કાયદો કેટલો સખન અને લાગણી દુઃખાવનારો છે એ વિશે આપણે સરકારને લખી મુકવા છીએ. પણ આજે હું તમારી પાસે મી. ગ્રેગોરવટ્ટી નો અભિપ્રાય વાંચવા માગું છું. મી. ગ્રેગોરવટ્ટી લખી જણાવે છે કે એ કાયદો કય કાયદા કરતાં ઘણો સખત છે. અંમાં એક કલમ હિંદીના લાલની નથી એ કાયદા થી કાફર કરતાં હિંદીની સિધ્ધિ ખરાબ અને છે. દરેક કાફરને પાસ નથી રાખવો પડતો પણ હવે દરેક હિંદીને પાસ રાખવો પડશે. કેળવણી કાફરો આવી જતના કાયદાથી મુક્ત છે. હિંદી ગમે તેવો કેળવણીથી, ગમે

તેવો અલગ જાય તો પણ તેને પાસ રાખવો પડશે. તે પાસ એમ જણાય છે કે કેદીઓ વગરને વાઈ પાવવામાં આવે તે તેવો હોવો જોઈએ. ૧૯૮૫ ના કાયદામાં વેટલી પારી આ બુલ્ડો લઈ તે ગંધી આ કાયદો ખોલ કરે છે. કાફરોમાં જમીનના કાયદો પણ મર છે પણ હિંદી નથી થઈ શકતા. આપણને કાયદો બવરનેન્ડ કમુક રાખે એક સાંખન નથી જણાવો.

જે આપણે કહીએ છીએ તે મી. ગ્રેગોરવટ્ટી કરતાં કરતાં વધારે સખત નથી કોંતા.

વ્યારે આવી દશા આવી પડી છે ત્યારે અને જે વડી સરકાર પણ આપણી દાદ ન સાંભળે તો શું કરવું એ વિચારવા એવું છે. આજ તમારી આગળ કેટલાક હરવો રજુ કરવામાં આવશે. તમારે કેમુટેશન વિચારત મોકલવું એવો કાવ આપણે કરવાના છીએ તે બાબત મારે વધારે નથી કહેવાનું. આજ નો અમારો રજા ૧૧ સેપ્ટર છે. આપણી ફરિયાદમાં આપણે સફલ ન થઈએ તો કેમ કરવું? આજ વિષય સુધી આપણી ફરિયાદ ની દાદ નથી મળી તો કામ ચલાવ કરતા અન્ય જગ્યા પણ આ કાયદાની ઇન અસલ છે. તેવા આપણે જેવા કાવ કરવા તો છે કે વડી સરકાર પણ આપણી ઉપર જીલમનો વરસાદ વરસાવવા માંગતી હોયતો આપણે તે જીલમ ભોગવવા કરતાં જેલમાં જવું એ વધારે સારું છે. હમેશાં બહુ દુઃખ પડે ત્યારેજ માણસને ખરા કાલાજ મળી આવે છે. એવો વખત આપણને મળ્યો છે. અને આપણી બધાની એજ જરૂર છે કે આ વખતે આપણે મોકલ વિચાર કેમ અમર કે એ કાયદો આપણે જોઈ નહિ જાય. પણ વિચારમાં જઈને તે કામ અમર કરવામાં આવે તેવું નથી. અને જે ગુલ્લની તરો માકલું છું કે આપણે કાફર કાયમ રહે તેટલી તકાદ અને ગુલ્લિ આપણને મળે.

આ વખત આપણને કહેવુંનું નથી પણ કરણીનો છે. આપણે સાદગ કરવાની જરૂર છે. તેમ કરતાં આપણે નરમતા પાવવાના છે. કાઈપણ ગતતાં કરવા વચન કહેવા કે સાંભળવાં એ જરૂરનું નથી.

પ્રમુખ સાહેબના ભાણુ બાદ નીચના કરાવો પ્રસાર થયા.

કરાચ પહેલો.

આ માસ મીટીંગ નમતાપુરક લેક્ચરલે દીવ કાઉનસીલને અરજ કરે છે કે તેમને એશિયાટીક કાયદો પસાર નહિ કરવા કે.

(૧). હિંદી કામના વિચાર પ્રમાણે ન કાયદો બહુ વાંધાવાળો છે.

(૨). હિંદી કામને વગર કારણસર તે કાયદો અમલમાં પહોંચાડનાર છે તે તે કામ

નું અપમાન કરતા છે.

(૩). જો હિંદી લોકો વગર પરવાનાથી ટર્સવાલમાં દાખલ થતા હોય તો તેઓને અટકાવત કરવાના સાધન હાથમાં મુકવા છે.

(૪). જ્યાંયંદ હિંદી વગર પરવાનાથી ટર્સવાલમાં દાખલ થાય છે તેવી અવસ્થા હિંદી કોમ કબુલ કરતી નથી.

(૫). જો લેલસલેટીવ કાઉન્સિલને ઉપરની દલીલો અસર ન જણાતી હોય તો હિંદી કોમ માગે છે કે ન્યાય અને ખીરીશ વોરન્ટવાળી તપાસ ચલાવવી.

હરાવ ખીરો.

આ માસ મીડીંગ એશિયાટીક એસોસિયેશનની સામે નમ્રતાપૂર્વક પોક્કાર કરે છે અને સ્થાનિક સરકાર તેમજ વડી સરકારની આગળ અરજ કરે છે કે એ કાયદો પાછો ખેંચે કેમકે :—

(૧). નામદાર આદલાદના આગલા વચનોની સામે તે કાયદો છે.

(૨). ખીરીશ હિંદી અને બીજા એશિયાટીક વાંચે જતાંજે તકાવત તે કાયદો નથી ચાલુ ના.

(૩). તે કાયદાથી કાફરો તથા બીજા કળા લોકના કરતાં હિંદીની સ્થિતિ વધારે ખરાબ થઈ પડે છે.

(૪). હવે સરકારના વખતમાં જેવી સ્થિતિ હિંદીની હતી તેના કરતાં આ કાયદાથી વધારે ખરાબ થાય છે.

(૫). બીજા કાષ્ટપણ ખીરીશ કોલોનીમાં નથી તેવી જાતનો પાસનો કાયદો આ છે.

(૬). આ કાયદાથી હિંદી કોમના લોકો ખરા મુન્દેગર હોય એમ ગણાય છે.

(૭). ટર્સવાલમાં વગર પરવાનાથી હિંદી લોકો આવે છે એ જાનનો હિંદી કોમ મનકાર કરે છે.

(૮). જો તે મનકાર કબુલ ન હોય તો ખીરીશને જાળે તેવી કાયદાને તપાસ ચલાવવાની હિંદી કોમ માગણી કરે છે.

(૯). તે કાયદો બીજા રિતે પણ ગેરવ્યાજબી છે, હિંદી કોમની રસ્તગત ઉપર દાખ મુકનારો છે અને તેનો અર્થ એજ નિકળે છે કે હિંદી કોમને જુલમ કરી છઠ્ઠાવી મુકવી.

(૧૦). આ મીડીંગ વળી હાલોનીવલ સેક્રેટરી તથા હિંદી સેક્રેટરીને ખાસ વિનંતી કરે છે કે એક હિંદી ડેપુટીશનને તેઓ મળે ત્યાં મુખી તેને વડી સરકારની પરવાનગી ન આપે.

હરાવ ત્રિજો.

આ સભા ખીરીશ ઇન્ડિયન એસોસિયેશનને મિ. ડેપુટીશન વિલાયત મોકલવાની

તથા ત્યાં જઈ વડી સરકાર પાસે હિંદીની ફરીયાદ રજુ કરવાની સત્તા આપે છે.

હરાવ ચોથો.

જો લેલસલેટીવ કાઉન્સિલ સ્થાનિક સરકાર તથા વડી સરકાર હિંદીની દાદ નજર સાંભળે તો આ મીડીંગનો દરેક માણસ આંતઃકરણપૂર્વક અને સાચી નૈમનથી એવા હરાવ કરે છે કે આવા જુલમના કાયદો કબુલ કરવાને બદલે તેમાં ખીરીશને ન જાગતા એવા ધારા પ્રમાણે ચાલવાને બદલે જેલમાં જવું એ પસંદ કરે છે અને જ્યાં મુખી આદલાદ હુકમો ન કરે ત્યાં મુખી જેલમાં જ રહેશે.

હરાવ પાંચમો.

પહેલો હરાવ લેલસલેટીવ કાઉન્સિલને મોકલવાની તથા ખાકીના હરાવ નામદાર હાઇ કમીશનરને મોકલવાની અને તે હરાવ વિલાયત તારથી નામદાર હાઇ કમીશનર મારફત મોકલવાની પ્રમુખને સત્તા આપે છે.

મંગળવારની સાંજ મુખીની

કાયદાની સ્થિતિ.

ઉપરની મીડીંગમાં બીજાં ભાષણોના હેવાલ નામ કામ વિગેરે હું આ અદવાદીઆના અંકને સાર નથી આપી શકતો. માત્ર હાલ એટલું જ જણાવું છું કે પીટર્સબર્ગ, ક્વારટસોર્પ, ફ્રેમ્સડોર્પ પ્રિન્સિપાલ વિગેરે બધા મુખ્ય ગામોથી પ્રતિનિધીઓ આવ્યા હતા. કાયદાને વિષે મેદામાં મોટી ધારિત એ હતી કે તે કાયદાની ઉપર વડી સરકારની પરવાનગી આવી ગયેલી છે. આ બાબત સર રીચર્ડ સોલોમને બરાબર દિખત આપી છે કે તે કાયદો ગિલફુલ ન્યાંમુખી વિલાયત નથી ગયો અને ત્યાં મંજુર નથી થયો ત્યાં મુખી અમલમાં નહિ આવે. એટલે ડેપુટીશનને જવાની તથા અરજ વિગેરે મોકલવાની સંપૂર્ણ તક છે. એ કાયદામાં વળી બીજો ફેરફાર એ થયો છે કે સોળ વરસની અંદર ના છોકરાઓને તે ત્રણ નહિ પડે એટલે કે તેના છોકરાની ઉપર કામ નહિ ચલાવી શકાય. બીજો વધારો એ કર્યો છે કે કાષ્ટપણ માણસ જો પારકા લોકોને મોતના કડી લાવશે તો તેની ઉપર કામ ચલાવી શકાશે ને પ્રગ થશે એટલું જ નહિ પણ તેના માણસની પરમીટ તથા રજીસ્ટર રક થશે અને તે માણસને ફોનિશમ કરવામાં આવશે.

પીટર્સબર્ગ.

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી)

પીટર્સબર્ગ ના. ૧૦-૯-૦૬

જેહાન્નમની ખીરીશ ઇન્ડિયન એસોસિયેશન તરફથી આજ સવારે તાર મળ્યો છે કે જેહાન્નમની અંદર ડેપુટીશન તથા એશિયાટીક એસોસિયેશન ઉપર વિચાર કરવા એક મંતવરે સભા તા. ૨૨ મંગળવારના જે બંને બરાબે મારે તમારી તરફથી ડેલીગેટ મોકલવા. આ ખબર ગાયમાં ફેલાતા દરેકના મન ઉપર ભારે અસર થઈ હતી. તે જણ વગેરે શેઠ હાસમ મોતીના મકાને હિંદીલાદઓની સભા બરાબ હતી. તેમાં સંવાનુમતે નીચેના છ ડેલીગેટ મોકલવાનું નક્કી થયું. શેઠ તારમદમદ તથા, શેઠ હાસમ મોતી, શેઠ જી. સી. એસ. વધી, શેઠ અમદુલ લતીબ અલી, શેઠ હમીદીય રૈમજી, શેઠ કાસમ હાજી જુમા. આ છ ડેલીગેટ આજ રાત્રીની ટ્રેનમાં જેહાન્નમ તરફ રવાના થઈ જશે.

મીડલબર્ગ.

લોર્ડ સેલબોર્નને માનપત્ર.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી)

મીડલબર્ગ તા. ૧૦-૯-૦૬.

ગઈ જયી તારીખે લોર્ડ સેલબોર્ન અહીં પધાર્યા હતા. તેમને અહીંના ખીરીશ ઇન્ડિયન એસોસિયેશનની પ્રમાણે માનપત્ર આપ્યું હતું. અહીંના હિંદીઓ વતી અમે નીચે સહી કરનારા આપ નામદારને માન પુર્વક આવકાર આપીએ છીએ. અમે આશા રાખીએ છીએ કે આપના માનવંતા હોવાની મુદત દરમિયાન હિંદીઓની સ્થિતિમાં સુધારો થશે. આપ નામદારને તથા લેડી સેલબોર્નને લાંબી છંદગી તથા તળદુરસ્તી આવીએ છીએ. અમે અરજ કરીએ છીએ કે નામદાર શહેનશાહને અમારી વફાદારીથી વાકેફ કરે. આ માનપત્ર મી. લાભાએ વાંચ્યું હતું. જ્યાંયાંમાં લોર્ડ સેલબોર્ન જણાવ્યું કે ખીરીશ ઇન્ડિયન એસોસિયેશનના માનપત્રથી હું ખુશી થયો છું. હિંદીઓ સંજોગમાં દરકાદ નિયમો જે હાલના છે તે માત્ર દેખીતીઓ ગણે છે. ખિરીશના ઇન્ડિયન એસોસિયેશનના પ્રગતિને પ્રગતિના કાળે શરૂ થવા પછી કિષ્ટવામાં આવશે. ન્યાંમુખી સ્વરાજ્યની પારકાને નીચેના ન સામે ન્યાંમુખી વગેરે મોકલવા દરેક હિંદી અને જાનવાળામાં હાસમ થવાનો દર છે. હિંદીઓના બીજા કહ - સંજોગમાં એ

એ. રીનન્સ હાથમાં થરી કાઢવામાં આવ્યું છે. અહીં રહેવાનો જેને હક છે તેના હિંદી આનું રક્ષણ કરવું એજ એરડીનન્સનો હેતુ છે. જો એ એરડીનન્સથી સતોપકારક રીતે કામ લેવાતું નથી એવું માન્ય પડશે તો સ્વરાજ્યનો અમલ તરફ થશે ત્યારે તેમાં કુધારો કરવામાં આવશે. હિંદીઓએ આ જાળવતો ખુલાસો કરવાની મને ને નક આગ છે તે માટે તેમનો ઉપકાર માનું છું.

કેરોની મરજીના સુદર ચિત્રથી આ માન પત્રને સુશોભિત બનાવવામાં આવ્યું હતું. માનપત્ર બનાવવાનું કામ મી. એચ. જે. રેડોના હાથથી સંપૂર્ણ હતું.

પોએક્ટરમ.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

પોએક્ટરમ તા. ૮-૮-૧૯૦૬.

ગયા મંગળવારે એશિયાટીક સંવાલ સંબંધી ચર્ચા કરવાને એક ડેપુટેશનને કોલોનીઅલ ગવર્નમેન્ટના આમંત્રણથી પ્રિયરીઆ મળ્યું હતું. ડેપુટેશનમાં મેસર્સ હાઈલી, બોનબ્રેક અને એડગલ હતા. આ ડેપુટેશનમાં જે શુદ્ધિ થયા હતા તેમની સાથે મી. ડકને માત્ર જજ મીનીટ મુલાકાત લીધી! કોલોનીઅલ સેક્રેટરીએ આવી વાતની વરતાણું બતાવી તે માટે ડેપુટેશનમાં મેસર્સ મેન્ડેરને ઘણાજ અસંતોષ થયો હતો. આવીના પોએક્ટરમ બજેટ નામના અવાજમાં ઇન્ડિયન આપીનીઅનનો ગયા અઠવાડિયાનો બીજો આરટીકલ 'એએનાબેન્ડ' નો અકાર પડ્યો છે. તેના ઉપર પોએક્ટરમ બજેટના અધીપતીએ ટીકા કરી છે કે સરકારે જે નવો એરડીનન્સ દાખલ કરવા બીચારે તરતના છે તેની વિશ્લેષણ તથા વિદીઓ અને છે. સરકારના આ પગલાથી હિંદી નવા બેસાવતો અસંતોષ થયો છે, સરકારે આપેલ વચ્ચેનો ભંગ કર્યો છે એવી અનિત આરોપ હિંદીઓ અને અંગ્રેજો અને તેમાં સરકાર પર મુકે છે. ઉપર જે ડેપુટેશનને હરીફાઈ હતી તેના સંબંધ ના પોએક્ટરમ બજેટના અધીપતી ટીકા કરતાં વળતુર કે જે આ અધ્યાપીએ અહીંયા કોલોનીઅલ સેક્રેટરી મી. ડકનેને એરડીનન્સના ઉપર ચર્ચા કરવાને જે ડેપુટેશન મોકલ્યું તેના તરફ મી. ડકને જે વરતાણું બતાવી છે તેને માટે પણ "એએનાબેન્ડ" નો ઉપકાર પડ્યો. તરફ લગાવી કાઢવા જે વિષય હાલ ફર્ન વિચાર કરવા મુદતના વખત વિષય વચ્ચે તેના અમલના સંબંધ સર્વે ગર નકેન માત્ર જજ મીનીટ અહીં મી. ડકને આમ કરવામાં પગલીક

તરફ થયો અવિરોધ વાપર્યો ગણાય, અને જે માણસોને ખાસ આમંત્રણ આપી પ્રીયરીઆ બેસાવવા તેનું અપમાન કર્યું ગણાય."

ચીંટી.

(અમારા ચીંટીના ખબરપત્રી તરફથી.)

હું અમારને ખુશી છે કે અહીંની સોસાયટી અહીં સારી રીતે ચાલે છે. મીટીંગ નીપમસર મરાય છે. મી. રતનશા કાવસજી જે બી. એ. એલ. એલ. બી. છે તેમણે હિંદુસ્થાનમાં અહીંર હિંદુસાહ ઉપર નિર્બંધ લખ્યો હતો. અને ટોનીસ કોર્ટ પણ બતાવી છે. આ બધાની અસર સારી થવાનો સંભવ છે. મી. વીનસ્ટન અર્થલે બાપ્તિસ્ટ કરતા જણાવ્યું છે કે અહિં ખાતે ધારાસભા નીમારો. એમ માનવામાં આવે છે કે તેમાં હિંદી મેમ્બરો પણ થશે. જો એમ થાય તો તેને સારું હિંદી કામ થાય છે.

તા. ૨૮-૮-૧૯૦૬ના રોજ પંડીત રંગસ્વામી ના અંગતમાં આર્થ મિત્ર મંડળીની મીટિંગ મળી હતી. મુસલમાન બાઈઓમાં પણ ધર્મ વિવેક સારો વપરાય છે. ચીંટીમાં ધર્મો માંડે છે. નદીમાં પાણી ઓછું થવાથી સ્કીમરો દુર નથી જઈ શકતા. જાણીતા શેઠ એસમાન આદમના મેનેજર અહિં આવ્યા છે. તેઓ પગલાડીયું રહીને જશે.

હુમલા માટે એક ગોરાને સખ.

ગયા અધ્યાપીએ આરટસય નામના એક ગોરાને મીરમીટીયા હિંદી ઉપર હુમલો કરવા ના પાંક માટે માલસેટ ગરના હકસન આગળ ફરિયાદમાં ખેડ કરવામાં આવ્યો હતો આરોપી મી. જે. ડગલ્યુ. હેનરુડને ત્યાં મેનેજર તરીકે કામ કરતો હતો. ફરિયાદ કરનાર હિંદીનું નામ જંગાના હતું. તેણે પાતાના ધર્મીની ગાયો વાસ્તે ખાણ તૈયાર કર્યું નહોતું તેથી આરોપીએ તેને માર મારી જમીન પર નાખી દીધા અને તેને કરડવા ફતરાને લાગ્યા. ફરીયાદીના હાથને પીંડ પર ફતરાના ગચરાની કેટલીક નીશાનીઓ હતી. ગચરામાં આરોપીએ કહ્યું કે ફરીયાદીને કરડતાં ફતરાને મેં લેખે નથી. પણ તે પાતાનું મોઢવું સાળીત કરી લકડ્યા નહિ. માલસેટ તેને યુનહેમાર (સારી જગ્યા) નું કે ફતરાના કરડવા વખતે યુનહેમાર લાવેર હતો એવી મને ખાતરી થાય છે. માલસેટ ગોરાનો રોડ પીંડ દી કમીને જણાવ્યું કે હિંદીઓ વાદવાર કાંઈને કાંઈ કામચુર ફરિયાદ આગળ આવે છે. કમીને હુમલાની ફરિયાદ પણ આવે છે, તે કમીને તેના મંડીક વચ્ચેથી ખુલમને લઈ નહીં તરફ નાખી તેને મંડીકે પાડેલા જાણીતા સખનાથી કરવામાં આવ્યો હતો.

રૂટરના તાર સમાચાર.

ખાણો માટે વીક્ટોરીઆના પાણીના ધોધમાંથી વીજળીક બળ ઉત્પન્ન કરવાની યોજના વહેવાર રૂપમાં મુકાલ છે. તે યોજના માટેના ઇન્જનેરોની બોર્ડમાં ટુનિયાનો પ્રસિદ્ધ શાસ્ત્રવેત્તા લોર્ડ કેરવીન બેઠાયા છે.

મોરાકોના મોગાકોર અંદરમાં બળાવો જાગ્યો છે. તોફાની લોકોની ટોળાએ શહેર ઉપર હુમલો કર્યો છે. ત્યાં બંધકાર હુલ્લે ચલાવવામાં આવશે એવી હુદ્દશન રખાય છે. ફ્રાંસના પેરેશ ખાતાના ઉપરીએ મોગાકોર ના બારમાં સ્ટીમરો મોકલી છે. તથા બીજાં રાજ્યોના પ્રતિનિધીઓએ રક્ષણ વાસ્તે વહાણો મોકલ્યા છે. ચરકરને શાંતી વાળા ભાગ તરફ રવાના કરી દેવા માટે તાંછરનો પરેશા ખાતાનો કમીસનર મીડ હાઈ મદમદ પ્રયત્ન કરે છે.

તાંછરના ખબરમાં જણાવવામાં આવે છે કે ત્યાંના ગોરાના મકાન અને ગમીયાનો રૈસુલીના હુકમથી નાશ કરવામાં આવ્યા છે. તે લોકો યુરોપીઅનતા હકને ગણકારતા નથી આ મામલાથી મોગાકોરના ચીંટીશ લીગેરા નમાં બીક લાગવા માંડી છે.

મોરાકોના મોગાકોર અંદરના પાણીઓ ને ૧૨ કલાકની અંદર શહેર ઊડવાને હુકમ થયો છે. તે પાણીઓમાંના કેટલીક અંગ્રેજી પ્રજા છે તથા બીજા યુરોપી બીજા પ્રજા વર્ગના છે. બાળવાળોના સંખ્યરે કમી શહેરને કબજે કર્યું છે.

એક ફ્રેન્ચમેને દોરડાં વગરના ટેલીફોનની શોધ કરી છે. તે અખતરો દુલોન ચહેરથી કોરડીકા ઉપર ૧૫= માઈલના અંતરે અજમાવવામાં આવ્યો હતો, તે ફોનદગંદી થી એટલે દુર સુધી વાત કરી શકાય હતી.

રૂટર જણાવે છે કે આગળ જણાવવામાં આવેલ મી. બેનરજીના મત્તપાલિકાના બનાવથી બંગાળમાં તેના પાર્લિમેન્ટર અગ્રણી પડ્યું છે. બેનરજીના કેટલાક મતો આગળ તેનાથી વધુ પડ્યા છે. બાળવા સંબંધમાં કમી ચલાવનાર અંગેરોનોમાં મંડીમાંથી કમી થવાથી કાટક પડી છે. જ્યાં પણ બેનરજીની પાર્ટીનું મુળ તખ્ત પડ્યું નથી અને ગોરાઓ અગ્રણી પડે છે. પોર્ટને અદાલતમાં નાંખવાના પ્રયત્નમાં પરિણામ માનું આવશે.

સાચક વહાણોને તોડી પાડવા માટે ઉપયોગમાં લેવાતા ટોરપીડો બોટમાં સુધારો કરવાની એક અંગ્રેજ વહાણ બાંધનારે શોધ કરી છે.

પ્રેસીડન્ટ રૂઝવેલ્ટની પછી તે જગ્યા માટે ઉમેદવારી કરનાર બી. ટેફ્ટ જણાવે છે કે દાક્ષિણી વેપારની સ્થિતિમાં ફેરફાર થઈ મધ્યમ હોવાથી જહાજના દરેમાં થતાં કરવાની જરૂર છે.

કુચુના ટાપુના બળવાખોરો કાચી જવાથી તેઓ રાજધાનીના સંદેર દાવાનાને કબજે કરશે એમ જણાવવામાં આવે છે. સંદેરનાં લોકો અપરાધર ચડી દુરબીનવતી બળવા ખોરની લીલવાલો તપાસે છે કેટલાક અમેરિકન અમલદારોને કુચુના તરફ ઉપડવા ના હુકમ આપવામાં આવ્યા છે.

કુનાઈડ રેલ્વેસની પશ્ચિમે આવેલ ચાન કુવર નામના ટાપુમાં ૩૪૦ હિંદુઓ ઉતરવા થી ત્યાંના મેધરે વાંધો ઉઠાવ્યો છે.

લેકેશાયરમાં ૧૦,૦૦૦ સોસીઆલીસ્ટની એક મીટીંગ વખતે પોલીસે ભાંગણ કરનાર ને પકડવાથી લોકો ઉત્કેશજ નખતે પોલીસ ની આસપાસ ફરીવળી ૩૦ કોનસ્ટેબલોને માર માર્યા. આથી ફરીને પોલીસને પ્રગતી સાથે સમજુતીપર આવવાની જરૂર પડી હતી.

દક્ષિણ અમેરિકાના સંસ્થાન કોલોરાડોમાં એક મોટી નહેર કામની યોજના હાથ લેવા માં આવી છે. પાણીની ટોડી માટે ૨૪ ચોરસ માઈલ જેટલી જમીન રોકવામાં આવશે. આ યોજનામાં લંડનના સહકારે એ પેસા આપ્યા છે.

વરદન બરગર નામનો દાસ્તવેત્તા જેણે ફેરોનાઈટ નામના દારૂગોળાની શોધ કરી હતી તે એક અખતરો અજમાવતો હતો ત્યારે દારૂગોળો સળગી ઉડવાના અકસ્માત થી મરણ પામ્યો છે. આ અકસ્માતથી તેની પ્રયોગશાળા પડી ભાંગી છે, તથા અખતરો જેનારા કેટલાક મીત્રોને ઇજા થઈ છે.

જપાનનો પરદેશ ખાતાનો પ્રધાન બેરન હાયાશી મરણ પામ્યો છે.

કોહાની પીસ રીવરની સોનાની ખાણમાંથી દરદને પા. ૧ ની રીંમતનું સોનું નીકળ્યું. આ ખાણનો વિસ્તાર કેટલાએક એકર જેટલી જમીનમાં છે.

મેસાકોના બળવા સંબંધમાં ફ્રેચ પ્રધાને ગાલીલી નામનું ડ્રાગન વહાણ મોકલ્યું છે.

અમેરિકાના પૂર્વ સાથેના વેપારના આંક કાઓમાં મોટો ઘટાડો થયો છે. મધ સાલ પા. ૧,૫૫,૦૦,૦૦૦ નો માલ નીકાસ થયો હતો. આ વરસ માત્ર ૭૫ લાખ પાર્સિડનો માલ પુરવ તરફ મોકલવામાં આવ્યો હતો.

ચીનમાં યાંગતસીની ખીણમાં પાણીની રેલ આવવાથી લોકો ખોરાક વગર અંકડમાં આવી પડ્યા છે.

રેવેનના મરસીઆ નામના પ્રાંતમાં રેલને લીધે મોટું તુકરાન થયું છે. હુન્નરો લોકો આસસ વિનાના થઈ પડ્યા છે.

કલકત્તાનું 'વંદે માતરેમ' પત્ર જણાવે છે કે અંગ્રેજોએ હાલમાં જે વસ્તુક ખતાવી છે તેથી દેશને મોટો ફાયદો થયો છે. એ વસ્તુકથી અંગ્રેજો માને છે કે દેશને અંગ્રેજના દાખ નીચે વધારે વધારે લાવીએ છીએ ત્યારે અમે (હિંદીઓ) માનીએ છીએ કે અમારો દેશ સ્વતંત્રતા મેળવવા જમ્યુન થતો જાય છે.

ઈરાનની નવી પ્રજાકીય કાઉન્સિલ સંબંધ માં સરકાર અને ધર્મ ગુરૂઓ વચ્ચે તકરાર થવાથી હડતાલ પાડવામાં આવી હતી. સુધારાના આગેવાનોને ક્રીડીસ લીગેશનમાં આશરો લેવાની જરૂર પડી હતી.

જપાનનો ફરીઆઇ કાહલો વિજ્ઞાપતની મુલાકાતે જવાનો છે તે વખતે કેપ એન્ડ ગુડહોપ પાસે થઈને પસાર થશે.

ફરના એક તારમાં જણાવવામાં આવે છે કે પ્રીન્સ રજુછતસીહને ગાદી મળવાનો ઘણો સંભવ રહે છે અને તેથી તે હવે ફીકિટમાં ભાગ લેશે નહિ.

એસ્ટ્રેલીઆની દક્ષિણ ન્યુસાઉથવેલ્સ માં પુષ્કળ વરસાદ થવાથી ખેડુતો ખુશી થયા છે. વરસાદને લીધે તે કોલોનીની આખાદી ઘણીજ વધશે.

કેલાગોઆગેની નવી ગોદીમાં ૫ મોટી રીડીમરો રહે તેવી ગોઠવણ થઈ છે. તેમાં ૭ રીડીમરો રીડી શકે તેવી ગોઠવણ કરવામાં આવશે.

ચીનના ઉતરના ભાગમાં પોકસર મોટે ફરીને નમેશ છે તેઓએ સારી પ્રગતિના ગામેની મીશનરી સ્થાનક ઉપર હલો કર્યો છે, પરંતુ ક્રીડીની થઇ અમેશા ફરવાક ચીનાઓની વખતસર ચેતવણીથી મીશનરી માં વસના લોકો સલામત નજવાળે ગઈ પહોંચ્યા હતા. પોકસરોએ જાહેરપર જુદે અગ્રવાનો શરૂ કરી પરંતુ એક વરસન સરકાર ની બદાદુર વસ્તુકથી જુદાકોને વાળેની નાખવામાં આવ્યા હતા.

કુચુનાના બળવાખોરોની હાર થઈ છે ને તેઓમાંના ૨૦૦ જણ માર્યા થવાથી મરણ પામ્યા છે.

ઈરાનની પ્રજાકીય કાઉન્સિલમાં ૨૦૦ પ્રતિનિધી નીમવા એવો કાયદો થઈ કાદવા માં આવ્યો છે ને તે સાહે પસાર કર્યો છે.

બાકુના ક્રીડીસ એલગીપર હમલો કરી ને કેટલાક ફરીઅન બળવાખોરોએ તેનાપર ગોળીઓ છોડી હતી. જેથી ફરીને ક્રીડીસ એલથી ધાવલ થયો છે.

૧ કરોડ ૧૦ લાખ એકર જમીન ખેડુત અને સોલજરોને વેંચવા માટે જારે હુકમ કાદવો છે.

ફર જણાવે છે કે આસનસોલ નામના એક ગામમાં બંગાળી લાપણ કરનારોએ શીતુરી ભાંગણ કર્યાં છે. ૧૮૫૦ના બળવાની પેઠે લોકોને ઉત્કેશમાં આવે છે. તેમાં મુસજમાનો પણ સામેલ થયા છે. ઉત્કેશના રાઓ લોકોને કહે છે કે ખાંડ બનાવવાના કારખાનામાં ફર અને માવના લોહીનો ઉપયોગ થાય છે.

અમારો જોહાન્નરગનો બળરખતી અમને ખાસ તાર મારફત બળર આપે છે કે એશીઆરીક ગ્રાફ્ટ ચોરડીનન્સ ત્રીજ વખતને માટે ધારાસભામાં રાંચવામાં આવ્યું છે તથા પસાર કરવામાં આવ્યું છે.

મી. ઓસમાન અહમદ કેલાગોઆગે વગેરે તરફની મુસાફરી કરી મંગળવારના રોજ રીડીમર સોમાલીમાં ડરબન આવી પહોંચ્યા છે.

અમે જણાવવાને અનંત દિવસોથી એકે હિંદના એક આગેવાન જરૂરીસ અફઝીન તકબચક જડત આવે ના. ૧૨ મી ઓગસ્ટના રોજ સુન્દરી ગયા છે.

હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી.

નોંધાન્તર્ય, તા. ૧૦-૯-૦૬.

ગયા રવીવારે તા. ૨-૯-૦૬ ને રેન્ડ હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીનો નેલાવડો મલાઈ લોકેશનમાં ૧૫મી સ્ટ્રીટવાળા ખામ હોલમાં અંધારે ત્રણ વાગે ભરવામાં આવ્યો હતો. તેમાં મેન્બરો સિવાય ખીલત આશરે ૨૦૦ મહાસુએ ભાગ લીધો હતો. મીટીંગ તું કામ શરૂ થતાં સેક્રેટરીએ મન મીટીંગનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવી ગયા શુક્રવારે રાત ની મેનેજીંગ ગોર્ડની મેકકમાં જે ધારા પસાર કરવામાં આવ્યા હતા. તે વાંચી સંભળાવ્યા હતા. તે મી. મહમદ ભરૂચીની દરખાસ્ત અને મી. અલીભાઈ આકુછના ટેકાથી બહાલ થતાં ચેરમેન સાહેબે નીનીટ ઉપર સહી કરી હતી.

શરૂઆતમાં ચેરમેન સાહેબે પ્રાક્ટ ઓરડી નન્સની રૂએ ઓરતો ઉપર જે રેજીસ્ટ્રેશન લાય પડતું હતું. તેનો પ્રોટેસ્ટ હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી તરફથી કરાવ શરીફ ના દાખલા દલીલથી કરવામાં આવ્યો હતો. તેનો તરજુમો હાજર મહરથોની રૂપર દિંદુ સ્તાનીમાં કરી બતાવ્યો હતો, અને તે પ્રોટેસ્ટ મીટીંગમાં સરવાળુમતે પસાર થયો હતો. હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી પોલીટીકલ તોફાનમાં પેદા થયેલી છે એટલે એ તોફાન નરમ પડતાં સુધી સોસાયટીનાં કામો ઉપર બરાબર ધ્યાન દેવાશે નહિ. મધ કાલે એટલે શનિવારે કોલોનીયલ સેક્રેટરી આગળ જે ડેપુટેશન મળું હતું. તેમાં પ્રીટરીઆવાળા શેક હાથ હપીખ પણ સામેલ થયા હતા. કોલોનીયલ સેક્રેટરી મી. ડંકનની મુલાકાત થતાં ડેપુટેશનને રેલવેમાં પકેલી તકલીફનો ખિશાર મી. ગાંધીના તરફથી કરવામાં આવ્યો હતો જે ઉપરથી મી. ડંકન શરમાયા હતા, અને રેલવેને કાગળ લખવા પાટે જણાવ્યું હતું. પ્રાક્ટ ઓરડીનન્સ સામે પણ સખત તકરાર ડેપુટેશનનાં તમામ માણસો તરફથી ચકાવવામાં આવી હતી, તે હાજર મહરથોને સારી પેઠે સમજાવવામાં આવ્યું હતું. અને ૧૮૫૮ના મહારાણીના દંડમાં જે વચનો મળ્યાં હતાં તે તથા ૧૯૦૩ ના દીલ્લી દરખાસ્ત વખતે શહેનશાહ એડવર્ડ તરફથી કેબલ મારફતે સંદેશ મોકલી જે વચનો આપવામાં આવ્યાં તે ચેરમેન સાહેબે તમામ માણસોની રૂપર વાંચી સંભળાવી હાથાર ખામસ કર્યું હતું નવું રેજીસ્ટ્રેશન નહિ લેવા બાબત હરેક માણસના મોઢેલાં હરેક માણસે તે નહિ લેવા ખુશી બતાવી હતી, અને એક માસ મીટીંગ બેલાવવાનું જાહેર કરી વિસાલ ડેપુટેશન

મોકલવા ઉચકાવું થવાની વરૂર જણાવી હતી.

મી. દુસેન સાહે જણાવ્યું કે હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી તરફથી ઓરતોનાં રેજીસ્ટ્રેશન બાબત જે પ્રોટેસ્ટ કરવામાં આવ્યો છે તે બાબતની ખાસ દરમાસ ચેરમેન સાહેબને માસ તરફથી જે મુવના કરવામાં આવેક તે મુજબ પ્રોટેસ્ટ થવા બાબત મારી બેહદ ખુશી સાથે ચેરમેન સાહેબનો એદશાન માનું છું. મી. મહમદ ખાન ઉસમાનખાને જણાવ્યું કે એતેદાક ઉપર થણું માણસો અસરકારક લાપણો લાંબી મુદતથી કરે છે. એટલે મારે વિશેષ કહેવાની જરૂર નથી. એમ કહી મુંબઈ 'મુજરાતી' માંથી મીસરની ખટખટ બાબત દિંદુસ્તાનના મુસલમાનો તરફથી જે અણુ-ગમે બતાવવામાં આવ્યો હતો તે અને દીલ્લી નાં છેલ્લા બાદશાહ બાહાદુરશાહની કબર ખીસમાર હાલતમાં રજુનમાં પડી રહેવા બાબત રજુનનાં અવરસીક પેપર તરફથી જે આરટીકલ બહાર પડ્યો હતો તેનો સાર મુજરાતીમાંથી વાંચી સંભળાવ્યો હતો જે તરફ હાજર મહરથોએ તદ્દન ના પસંદગી બતાવી એ જુલમને ધિકારી કાઢ્યો હતો. મી. દીલ્લદારખાને ચેરમેન સાહેબ પ્રીટરીયા બધ મી. ડંકનના ઉપર પોતાની તકરાર ચકાવી જે બપ પાડી આવ્યા છે તે બાબત તેમનો એદશાન માન્યો હતો, અને પશ્ચ કારી માણસને હમેશાં દુખ સહન કરવું પડે છે તે માફક રેલવેમાં પકેલી તકલીફ બાબત દીલ્લીની જાહેર કરી રેલવેના કાર ભારને વળોડી કાઢ્યો હતો. બહાદુરશાહ (જહર) બાદશાહની કબર બાબત લંબાણથી વીવેચન કરતાં કહ્યું કે મુગલ શહેનશાહતના છેલ્લા બાદશાહ બહાદુરશાહ એક વલી (પીર) રાખસ હતા. તેમણે ૧૮૫૭ના બળ વામાં મદદ કરેલી તે બાબતમાં સ્ટીડીશ સર કારે તેમના બે છોકરાને તેમની નજર આગળ મારી નાંખ્યા. તેમનું રાજપાટ થન હોલત મોજમજા છીનવી લઈ રજુનમાં, કેદ કર્યો. ત્યાં તેમને મુજરી ગવાને ૨૪-૨૫ વરસ થયાં અને કબરમાં કાકડાં પણ નહીં બાકી હશે છતાં તેમની કબરથી ઓડીશ સરકાર જે લાવો લેવા માગે છે તે ખાસ જુલમની સાખીની છે અને મુસલમાનોની લાગણી દુખવવા સરખું છે વગેરે લંબાણથી વીવેચન કરી માસ મીટીંગ બેલાવવા પોતા નો અભીપ્રાય જણાવ્યો હતો, અને મોટું ઉચરાણું કરવા બાબત બતાવી હતી. મી. અબદુલ શમશે ચેરમેન સાહેબનો એદશાન માની સોસાયટીને મી. અબદુલ રહેમાન સરંગના તરફથી પીતળના રટેડવાળો એક

લેપ બહીશ મળ્યો હતો તે બાબત તેમનો એદશાન માન્યો હતો. ચેરમેન સાહેબ માં જે હીમત આવેલી છે તેનું કારણ આપ હોજ છીએ એમ જણાવી પ્રાક્ટ ઓરડીનન્સ રદ કરાવવાની લગત બચારવા માટે મોટું ઉચરાણું થાય તેમાં લોકોને સારી પેઠે મદદ કરવા જણાવી દીંદી વાઇસરોયની મદદ કેબલ મારફતે માંગવા અને પ્રાક્ટ ઓરડી નન્સ બાબત વાઇસરોયને કેબલથી ખબર કરવા દરખાસ્ત કરી હતી. મી. ઇમામ અબદુલ કાદરે મી. અબદુલ શમશની વાચસ રોયને કેબલ કરવાની દરખાસ્તને ટેકા કરી કહ્યું કે વાઇસરોયને એ બાબતની ખબર કરવાની ખાસ જરૂર છે, અને લોકોને હીમત બાન બની પઠસાથી મદદ કરવા મુમ્યું હતું. મી. ઉમરજી સાહેબે બાબતના જલ સાથી પોતાની ખુશાલી જણાવી અને કહ્યું કે આપણા લોકોએ ખાસ ઉચરાણું કરવાની જરૂર છે. એ બાબતમાં બંગાળી સંકલનમજ બપાન અને કરીબાની લગાઇ વખતે જાપાની ઓરતોની બાહાદુરી લેરેલી મદદના દાખલા આપી લોકોને અસર થાય એ માફક સમજાવવામાં આવ્યા હતા. મી. મહમદ શહેરીએ જણાવ્યું કે મારપીટમાં જે ઉચરાણું કરવા મને સોંપ્યું હતું તેપરથી મેં પા. પ ઉચરાણે છે અને તે હું જરૂરને સ્વાધીન કરીશ. મી. અલીભાઈ આકુછએ કાવમીઆ જમાતમાંથી પા. ૧૪ ઉચરાણા હતા તે સોસાયટીના મેજરને સ્વાધીન કર્યા હતા. મી. મહમદ ભરૂચી અને મુલેમાન અહમદ હાંસના તરફથી સોસાયટી હોલમાં ખુરશીની ખાટ જણાવ્યાથી હાજર મહરથોને સોસાયટીને અને તેટલી ખુરશી ખુરી પાડવા કહેતાં તરતજ સખી મહરથો તરફથી ૩ ડઝન ખુરશીઓ એક પીતળના રટેડવાળું લેપ અને એક પાકડ રોકડો સોસાયટીને બેટ તરીકે મળ્યા હતા. સેક્રેટરી તરફથી હાજર મહરથોને મેંજર થવાની દરમાસ થતાં તરતજ મહરથોએ ૨૦ નામો એમ બાર તરીકે નોંધાવ્યા હતા. તેમના નામો: મેસર્સ ઇસમાઇલ ઉમર, અલી ઇસમાઇલ, ઇસમ ઇમુ, અરમાઇલ બગસ, ઇસમાઇલ જામરાહીમ પટેલ, મુલામ તખી. તુરમહમદ અહમદ અમથા અસમાઇલ બગસ, વલી ઇસે, ઇસે આદમ, ઇસમાઇલ જામરાહીમ, મહમદ દુસેન બાઇમીઆં, રાખ રહેમાન રમુલ, ઇસમાઇલ આદમદ કાજી દુગસંકાપ, રાખવર મહમદ કાદરી, મહમદ સાલેજી નાનાં, રમુલ મુલતાન, હાજી ખેરવા મલાઈ, રતિ. કમાદુદીન અને મુસા હસાકજી. બાદ સોસાયટીનું કામ બહાર થવાથી મીટીંગ બરખાસ્ત કરવામાં આવી હતી.

અલ ઇસલામને ઉત્તેજન.

—0—

મુસલમાન ખીરાદરોની મળેલી
ગંભીર સભા.

(મળેલું)

રેવાગિઆમ તા. ૨૧-૮-૦૬.

આજ બપોરે બે વાગે શેઠ ફકીરલાલ ઇસમાઈલ તથા મી. તુરમહમદ જુસુબના અતી પ્રવાસે અલ ઇસલામ પેપરને ઉત્તેજન દેવા માટે અત્રેના સર્વ ઇસલામી ખીરાદરોની મોટી સભા શેઠ ઇસમાઈલ સકુર તથા શેઠ સાબેદ મહમદ સાહેબના ગંભીર મજલિસ હોલમાં મળી હતી. તેમાં અત્રેના વડી મસજીદના લોકપ્રિય પેસદમામ મી. મહમદશાહ અગામીયાં, શેઠ આદમ હાજી ઉમર, શેઠ ફકીરલાલ ઇસમાઈલ, શેઠ અબ્દુલા હાજી આદમ, (ડરબનવાળા), શેઠ ઇબરાહીમ હાજી કરીમ, (અહમદ હમીયની પેદીના સુતીમ) શેઠ ઇસમાઈલ સકુર તરફથી શેઠ તારમહમદ અબ્દુલા, શેઠ સકુર હાજી હમીય તરફથી શેઠ અલી હાજી અહમદ બીડી, શેઠ હાજી ઇસમાઈલ અબુ (હાજી ઇસા સુલેમાન વતી), શેઠ ઇબરાહીમ મુસા, શેઠ ઇબરાહીમ અબ્દુલા, શેઠ અબ્દુલા ગની મુસા, શેઠ હાજી સાબેદ મહમદ મોતી, શેઠ અબુબ હાજી કરીમ વતી અબુબ હાજી વહી, શેઠ ઇસમાઈલ હાજી અબ્દુલ રહમાન મંગા, શેઠ ઇબરાહીમ બેના મહમદ, શેઠ ઇસમાઈલ બાબ હાજી હલીમજી, શેઠ અગા મહમદ, શેઠ તુરમહમદ જુસુબ, તથા શેઠ અબુબકર જુસુબ વગેરે સર્વે અત્રેના શુદ્ધિ અને ખીલા ઇસલામીઓથી આ ગંભીર હોલ ગીઝર ભરાઈ ગયો હતો. બેઠક ઇસલામી કાનુન અનુસાર રાખવા ખાસ આનથી કામ લેવાયું હતું. એ ઉપરાંત દરેક કામ ઇસલામી અકાવદ મુજબ હતું. 'અલ ઇસલામ' પેપર ના માલીક મી. ઓસમાન અદમદ એફેન્દી એ બોલતાં જણાવ્યું કે આપ ખીરાદરો મોહમત માટે દાણા પાણી અને ઇસલામી સેવા અથવા તો જેવી દરેક ઇસલામીની દરજ્જા ઇસલામ ઉપર છે તેમાંની એક દરજ્જા મને પણ આપ ખીરાદરોના સમુદયમાં ખેંચી લાવી છે. મને ઘણાંક શુદ્ધિની બલામણ હતી કે સાહિબ આફરીફા જેવા કુર દેશમાં આપણા ઇસલામી ખીરાદરોની ગહોળી વસ્તી છતાં આપણું કોઈપણ દીની જાણ નથી તેથી તે કામ અવસ્ય કરવું. કે જેથી આપણા ખલીફતુલ મુસલમાનના દેશની ખબરો, ઇસલામી વિષયો અને કામને ધાર મીક નીયમોથી વાકેફ કરવાનો સહેલો રસ્તો થાય. તેજ દારણે ઉપર ધ્યાન કહ ઉપર

ચરણવેલા હેતુથી "અલ ઇસલામ" નામનું અફવાફીક વસ્તુમાનપત્ર બહાર પાડવા નક્કી કર્યું છે. જેનાં હેન્ડબીલો આપ સાહેબો વાંચી વાકેફ થયા છે. મને આશા છે કે તેના હેતુઓને આપ શુભ લાગણીથી નીહાળ્યા વીના રહેશે નહીં. બાદ નામદાર મુલ તાનુલ મોઅમ્મદ અને હીન્દજ રેલવેનો હોવાલ અસરકારક રીતે પ્રત્યક્ષ વચને સમજાવ્યો હતો. (આ પ્રસંગે મી. એફેન્દીએ નામદાર સુલતાન તરફથી આવેલો દમીદીયા હીજાજ રેલવેનો નકશો તથા ફોટોગ્રાફ વગેરે ને નામદાર એથમ પાશા તથા નામદાર તોરીક પાશાના પુત્ર તરફથી મળેલાં તે સર્વ ખીરાદરોને બતાવી લોક લાગણીને વશ કરી હતી.) વધારામાં જણાવ્યું હતું કે મેં જે ઇસલામી સેવા બજાવવા મોટા ખર્ચ, મોટી બેખમદારી અને મોટી મહેનતનો બોનને ઉઠાવેલ છે તે કાંઈ જાને નથી. આપણે અત્રે ઇસલામી જાપાની અતીશય જરૂર તરફ લોકોની ઉત્તર પહેલાં તો બહુજ હતી. પણ મારા કહેવામાં કાંઈપણ અતીશયોક્તી નહીં કહેવાય કે, તે સરવે "જપાની જમા ખર્ચ" હતું મને આશા છે કે અનેક ઇસલામ કામોમાંના આ એક ઇસલામ કામને ચારેગમથી સારી મદદ ને ઉત્તેજન મળશે. પત્ર અકબર સુધીમાં બહાર પડશે. મી. ઇસમાઈલ હાજી અબ્દુલ રહમાન મંગા સાહેબે ખુદા અને તેના પવિત્ર રસુલની પર સંસા કરી બાદ જણાવ્યું કે કાંબા વખત પછી મી. એફેન્દી પોતાનું કામકાજ અને વેપાર વધુજ સુધી આપણે ત્યાં પધાર્યા છે તે ફક્ત શોખનેખાતર નહીં પણ પાક ઇસલામ (કે જેની ઉપર શીકા થયું એ દરેક મુસલમાન તું કરતવ્ય છે) ની સેવા બજાવવા; કુંક મુદતમાં તેઓ ઇસલામી જાપો બહાર પાડવાના છે ને તેના પવીત્ર હેતુઓથી ઇસલામી પ્રગતને વાકેફ કરવાના છે તો આપણે આપણી દરજ્જા બળવેલી ત્યારેજ કહેવાશે કે તેઓની ઇસલામી સેવામાં આપણે તમ મન અને ધનથી મદદ દેવી; અને તેઓના પ્રયાસમાં ફતેહ દેવા બાબત ઉપાયો લેવા પછત પડ્યું નહીં. ખીરાદરો, આપથી ક્યાં જાતું છે કે આપણા ઇસલામ ઉપર અનેક લોકો તરફથી અનેક પ્રકારના ગેરવાજબી દુમલા થયા છે, કોઈ કોઈ વખતે આપણને અને આપણા ઇસલામને ઘણુંજ વેંટું પડે છે. ને તેવા પ્રસંગે આપણો ઇસલામી જાપો હોય તો તેવા દુમલાથી આપણે આપણા ઇસલામનો બચાવ કરી શકીએ છીએ. પુરાતન કાળમાં હમીયારોથી કામ લેવાતું પરંતુ હાલ તો કલમજ કામે લાગે છે. તે ઉપરાંત આપણા દીન લાઈઓ અરબ

મીસર, ઇરાન, ચીન, તુર્ક વગેરેના તથા ખલીફ તુલ મુસલમાનના હોવાલ સાંભળવાનાં પણ મોહતાજ છીએ. તે આપણી મોહતાજને ફતેહમંદ કરનાર જે કોઈ વસ્તુ દુનીયામાં હોય તો ફક્ત જાણ અને મુખ્યત્વે કરીને અલ ઇસલામજ. સાહિબ આફરીફામાં આપણા ઇસલામી ખીરાદરોની ગહોળી વસ્તી છે, અને સર્વ કોઈ સારી અને આસુદા હાલત ઉપરાંત સર્વ પ્રકારના અનુભવીઓ અને હુશીયાર છે છતાં પણ મારે ખેદ સાથે કહેવું પડે છે કે તેઓએ પોતાના મજલિસને ઉત્તેજન દેવા કોઈપણ જાણ કે ચોપાનીયું કાઢ્યું નથી. ઘણી વખતે આપણું કોઈ મસલાનો ખુલાસો કરતી વખતે કાંબા વખત સુધી તેનો ફરો કરવા રોકાઈ રહેવું પડે છે તેથી જો આપણું જાણ હોય તો તર તર તેનો જવાબ આપણે મેળવવા લાગ્ય શાળી થઈએ, તે ઉપરાંત અલ ઇસલામથી આપણી ધાર્મિક નિતિ ઘણે દરજ્જે સુધરશે. મી. ઓસમાન એફેન્દીએ જે હકીકત કહી તે તથા જે ફોટો ખાસ નામદાર સુલતાન તથા ત્યાંના મોટી પદોના અમીરો તરફથી આવેલા તે ખરેખર આપણાં ધ્યાન ખેંચી રહ્યાં છે. તેઓએ બતાવેલા તથા સમગ્ર વેલા હેતુઓ તરફ જેતાં આપણને નામદાર ખીરાદરોના દીની તાજે તાજ ખબરો, દરેક પ્રકારના ઇસલામી વિષયો અને આપણા ઇતીહાસીક લખાણોથી બરપુર ઇસલામી જાપો માટે દરેક લાઈ આફક થશે; ખલીફાની લાગણીમાં મારે એટલુંજ કહેવું અસ છે કે ચારચુગીઝના અમલ દરમીયાન એકનના વતની ચારબોને હજની મનાઈ થતાં તેની ખબર નામદાર સુલતાન સલીમને પડવાથી તુરત હાજીઓ માટે રસ્તો ખોલવા માં આવ્યો. મારા કહેવાનો હેતુ એવો ન સમજવો કે 'હમીયન ઓપીનીયન'ને મદદ ન દેવી. તેને બી મદદ દેવી જોઈએ; પણ આપણા ઇસલામી જાપોને પણ ઉગતા છેડવા પ્રમાણે પાણી સીંચવાની ખાસ જરૂર છે. મી. એફેન્દીએ જે મહેનત અને જહેમત ઉઠાવી છે તેનો આપણે આભાર માની પુરતી રીતે દરેક પ્રકારથી મદદ આપી આપણા કામતા વળગતા દોસ્ત ખીરાદરો, તથા વેપારીઓ ઉપર ગાઝા, સાહ્યાબ, બેરા, મમાન વગેરે દેશો બલામણ કરી આફ્રો બનાવી પુરતી રીતે મદદ દેવી. બાદ ડરબન વગેરેમાં થના દીની જલસાઓ તથા સ્થળાતી મંડળીઓ અને નામદાર સુલતાન ઉપર મોહતાજ તોરણું અનુકરણ કરવા બલામણ કરી હતી.

મી. અબ્દુલ હાજી આદમ (ડરબનવાળા)

જાપો વીરે બોલતાં જણાવ્યું કે અત્રે

સોઠ જુઓ રહેશે પણ જાણ વગર નથી રહે. હિંદુસ્થાનમાં સાત કરોડ મુસલમાન અને ૧૮ કરોડ ખીંડ પ્રજા છે. આટલી બહોળી વસ્તીવાળા હિંદુસ્થાનમાં જુજ દસ લાખી જાપાઓ શીવાય બીજા બધા ખીંડ પ્રજાના છે. ખીંડ નરકથી નેમું તે તરે તરે હોય હુવરેલી ને બેલી છે તારે મુસલમાનો વગર મુધરેલા અને અબાનુ વધારે છે. પોતાના આત્મચક્ષુ અવગર અને સંસારી સર્વ જાપાઓમાં જેટલું વસ્તમાનપત્રથી આપણને શીખવાનું મળે છે તેટલું કાંઈ પણ રીતે આપણે મેળવી શકતા નથી. પારસી, જાપાનીઝ, અને હુરોપીઓનો જાપાને સતકારવાળો આદરભાવ દેવાથી મુખી ને બેરીકર હંદગી મુખરે છે. ઘણા ખરાબ રીવાજો તેઓએ છોડી દીધા કરણ કે તેનાં માફાં પરીણામો તેઓના જાપાને સમજનારાં. જે આપણામાં પણ એવાજ વસ્તમાનપત્ર હોય અને આપણે ખરાબ જારીકારી વીચાર કરીએ તો કુદ મુદતમાં તેઓની પંક્તીમાં ગણાવા કાયદે આપણે પણ થઈએ. જ્યારે જાપાનીઝ ૪ કરોડ પ્રજા ૫,૫૦૦ જાપાને નીલાયે છે ત્યારે અહીં સોસ સાથે મારે કહેવું પડે છે કે મુજબની એ સાખ ઇસલામી પ્રજા પૃથીજ જાપાને પણ નીલાયી શકતી નથી. વળી જાણવાને દીક્ષગીરી ઉપજે છે કે સાઉથ આફ્રીકા એક પણ જાપું નથી ધરાવતું. પ્રત્યેક જાપા વાળાઓને લાગ્યું છે કે તેઓ સલાહસંપ અને સહકારથી વસ્તી એક બીજાને મદદ દીએ. મી. મંગાના કલા પ્રમાણે દરેક જાપાનો લાભ મનુષ્યને ખાસ કરી આપણે વેપારીઓએ તો અવરય લેવો એટલું જ નહીં પણ પોતાના નોકરોને પણ દરજ્જા પાઠવી. જ્યારે ઇંડીયન એપીનીયન નીકેલ્યું ત્યારે મેં મારા માટે તે લીધું અને સર્વ નોકરોને પણ એ જાપાને મદદ દેવા આદેશ જનાવી શરૂઆતમાંજ લગભગ મોકલાવું. મી. જોસમાનને હું બહુ સારી રીતે જાણું છું. તેઓની ઇસલામી સેવાથી આખા આફ્રીકા વાંકે છે. આજે એ વસ્તી તેઓ જાપો કહાડવાના વીચારમાં હતા પણ સર્વ કામ વખતપરજ થાય છે. ઇસ્તંબુલ, મીસર ઇરાન, અને અરબ વગેરેથી ખબરો મંગાવવાનો તેઓએ સારો બંદોબસ્ત કર્યો છે. ખરી રીતે અહીં ઇસલામ એક ઉમદા અને આપણી ધર્મીક હાલતોમાં મદદગાર નીવડે તેમાં કાંઈપણ સંશય નથી. મી. જોસમાન ની સાથે વાતચીત કરતાં જણાય છે કે તેઓ પોતાના જાપામાં કેટલાક મહાન મેલબી મારફતે હરેન મસજીદ મસાવડ નાખ્યો. જેથી આપણને એ જાપો ઉપયોગી

થઈ પડશે. દીની કામોમાં મી. એન્ડ્રી જેવો ઉત્સાહી જાગેજ આફ્રીકામાં કાંઈ દશે. માટે છેવટે મારી એજ વાલામણ છે કે દરેક સાહેબો આ દીની જાપા "અલ દસ લામ"ને તન મન અને ધનથી મદદ દીએ. પેસ ઇમામ મહમદ શાહ અખામીવાં સાહેબે જણાવ્યું કે જ્યારે આપણે મધી ગયા કે "અલ ઇસલામ" મસજીદો દેશે ત્યારે આપણે તેના માલીકને જેટલી મુઆરકાદી આપીએ તે એટલી છે. અને દરેક બીરાદર ખુશીથી તે જાપાને ઉત્તેજન દેશે. બીજા મુકામમાં ચોડી વસ્તીમાં વધારે જાપા છે અને આપણા ઇસલામીઓમાં મોટી વસ્તી છતાં પણ કાંઈ જાપું નથી હોતું. બીજા જાપાઓ લાખાની સંખ્યામાં પ્રજા સ્વીકારે છે ત્યારે આપણા સેકેડો પણ જોવામાં નથી આવતા. આપણે બીજા ધરમના જાપાઓને લઈએ છીએ એટલું જ નહીં પણ ઘણે વખતે મદદ દઈએ છીએ ત્યારે આપણા જાપાને કાંઈ લેવું પણ નથી તે ઉપરથીજ આપણી મુરખાઈ વચ્ચે આવે છે. જ્યારે પારસીઓ જાપાને આપણે મદદ દઈએ ત્યારે ખરેખર છે કે આપણો જાપો કયાંથી મદદ મેળવે. તેવી મેકેડરી અને બેપરવાઈથી ઇસલામી જાપાઓ ફળવા કે કુલવા પામ્યા વગર બાબાવસ્થામાંજ કુદમાઈ જાય છે. મને આશા છે કે આપણા વીર નર મી. જોસમાન અહમદ એન્ડ્રી કે જેઓ પોતાના જાણવયાં, કામકાજ અને વેપાર વણજ મુદ્રા ઇસલામી કેમના કાયદા માટે અગ્રે આવેલા છે તેમને પુરતી મદદ મળશે. અસરનો વખત ચતો હોવાથી બીજા મુદરેવો બોલતા અટકી આદેશ મેળવવાનું કામ શરૂ કરતાં મોટી સંખ્યામાં પ્રીય ઇસલામી બીરાદરોએ લવાજમ ભરી આપ્યા હતા. છેવટે મી. જોસમાન અહમદ એન્ડ્રીએ અલ ઇસલામને મદદ આપી તેથી થણેજ આલાર માન્યો હતો. શેઠ તારમહમદ તકા શેઠ હાજી સાલેહ મહમદ અને શેઠ ફકીર તાહ વગેરે સર્વ સદગુરુઓનો આલાર માની પાન પૂલ યુક્ત લાઈ સભા સંપૂર્ણ થઈ હતી.

ટેગલેમાં એ માછી મારના મજતાઓ એક બેલ નામના મગરના પંજામાં સપડાયા હતા. મગરની લંબાઈ ૭૦ ફીટ જેટલી કહેવામાં આવે છે. મગરની પીઠપર એ જોખળોળા ફેડવામાં આવ્યાથી તેના શરીરને ઇંજ થતાં તે દોડવા લાગ્યો. મજવાનું લેરડું મગરના પુછડા સાથે લગાઈ જવાથી મજવા પણ મગરની સાથે ઘસડાઈ ગયો હતો. જો મગર પકડાયો હોત તો માછીમારો ૮૦૦ પૌડ જેટલો કાલ મેળવી શકત.

તાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

મી. એ. એ. ૧૬૪. ૪૨૫૧. તા. ૨૫-૭-૦૬.
આજ રોજ સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ એડવર્ડ સીટમાં મળી હતી. જે વખતે વડા મુસ્લિમ હાજર હતા. સમય થતાં ત્રણ સંધે મળી ૧૫૨ પ્રાર્થના કરી નીલ્ય કરમ કર્યું હતું. સેક્રેટરી એ શ્રી મીનાહતા મોંદા અને ગણ સભાનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો. આજનો વીલ્ય હંડીથી રૂ. ૦૦ બાલાસંકર ગરે "અલમય" એ વિશે લખ્યો હતો તે સેક્રેટરીએ સભા સમક્ષ વાંચી સંભળાવ્યો. "અલમય" એ મનુષ્યની હંદગીના બંધારણનો મુખ્ય પાયો છે. જેની રીતે ઇમારત બાંધવા પાંચો નાખવાની પહેલી જરૂર પડે છે તેમ મનુષ્યને અલમયની પહેલી જરૂર છે. દેશ વિદેશની આગળ પડતી પ્રજામાં એ યુલ્ય દરજ્જા પણ માનુસ પડે છે જ્યારે આર્થ બાંધવો જોએ તો પોતાના પ્રવર્તન નરકથી એ "અલમય" નો વારસો મળેલ છે તેવા વારસાનો ઉપયોગ હાલ બંધ થયેલો દ્રષ્ટીમાં આવે છે. અને એનું ફળ એ આનું છે કે આર્ય પ્રજાની હાલની રિથની સકનીલીલુ અને ફરીક્તા બોમવતાર થઈ છે. માટે દરેક બાંધવોને વિનંતી કરવાની કે પોતાથી જેટલું બને એટલું કરી ઉપરના રિથવને લગતું અનુકરણ કરવું અને સ્વદેશ સેવામાં સાધન ભુત થવું વગેરે વિષયને લગતું વિવેચન થયું હતું. સમય પુરું થતાં આવતી સભામાં રા. મગન ભાઈ પટેલે "સ્વધર્મ" એ વિશે ત્રણ કાવવા જણાવ્યું અને સરખ મળી હાથે પ્રાર્થના કરી શાંતિમંત્ર બાણી સભા વિસરજન થઈ હતી.

હિંદી સરકારે તા. ૧૪ મી જુલાઈના સરકારી ઓર્ડરના ખાસ વધારા મારફતે મંગેલી રૂપીયા સાડાચાર કરોડની લેનનું મરીજામ નીચે મુજબ આન્યું છે:—કુલે રેનકરો રૂ. ૧૦,૬૬,૫૪,૨૦૦ માટેનાં મળ્યાં હતાં: રવીકારવામાં આવેલો ઓળખાં એહો ભાવ રૂ. ૬૫-૩ નો હતો; અને તે બાંવે રેનકર કરનારોએ સેકેડે ૬૦)૧૧ જેટલો ફાલો મળ્યો હતો. કુલે રૂ. ૮,૫૦,૦૦,૦૦૦ ના રેનકરો રવીકારવામાં આવ્યાં હતાં, અને તેને પેટે સરકારને રૂ. ૮,૩૮,૦૧,૨૩૩-૭-૦ મળ્યા હતા. લેનનો સરાસરી ભાવ રૂપીયા ૬૭-૫-૬ જેટલો ઉપજ્યો હતો. મયે વરસે કંકરેલી લેનનો ભાવ રૂ. ૮૮-૧૩-૮ જેટલો આવ્યો હતો.

ચરચા પત્ર.

આમાર ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો મુજબ રાખશે તો તેઓના પરો ઉપર ઉચ્ચ ધ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કાગળની એક જ બાજુએ લખવું.
૨. અક્ષર ચોખી સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું બરાબર લખવાં તે હમેશાં બહાર પાડવા સાથે નહિ પણ અમારી જાણને સાથે.
૪. મંજૂરવારની સંખ્યા સુધીમાં મળેલ લખાણો તેજ અઠવાડિયામાં દાખલ કરી શકાશે.
૫. લખાણ હમેશાં ટૂંક અને સુદાસન કરવું.—[અધિપતિ.]

દરાંસવાલમાં હાડમારી.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ.

મારી મારફતે પોર્ટલેન્ડીકામેચના ઇસમા-
ખલ કાસમ મોટાલ: તથા ન્યુકાસલના મુસા
જ્યારાલીમ સુનારા વીગેરે બીજા સેક્ટોર
લોકોએ આજ લગભગ વરસ દોઢ વરસથી
માઝ સરકાર વખતના રજીસ્ટર લાઇસેન્સ
વીગેરે કાગળોથી અરજી કરેલ છે તોપણ
તેની હજી સુધી પરખીટ મળતી નથી. તેમ
તેમણે મોકલાયેલ રજીસ્ટર લાઇસેન્સ વીગેરે
કાગળો શુભાવી બેઠા છે. જે પ્રજા હમેશાં
સુલેહને ચાહનારી છે, શાંત છે, વફાદાર છે,
તેઓના માટે આના જીલમમાર કાયદા બંધવા
માં આવે અને તેને સરકાર દેકા આપે એના
જેવું ખીરીશ રાજને શરમ લમાડનાર બીજું
શું કૃત્ય હોય? આવી રીતે અનેક જાતના
કાયદા પસાર કરવા, તેનો અમલ કરવો, અને
વળી દુનિયાની આંખમાં ધુળ નાખી પોતાની
રાજનીતિ ન્યાયના ધોરણ ઉપર ચાલે છે
એવો દાવો કરવો, લોકોને ઊંધું સમ-
જાવવું, કામ કામની વચે મત બેઠ પાડી
પોતાનું ઉપરીપણું ટકાવી રાજવાની તજ
બીજ કરવી, પ્રજાને શુભામીરી જેવી રિયલિ-
ટી ઉપર મુકવી, ઇંડિયનોને દરાંસવાલમાંથી
હાંકી કાઢવા આવા એ રાજ્યના ન્યાયને
મારા કાંઈ દિંદો લાઇઓ બુલી જવાના નથી.

ઇંગ્લાંડમાં એક બપોનીઝવીહાનને સવાલ
કરતાં તેણે જણાવ્યું હતું કે રોમનું મહાન
રાજ્ય તેના મુખપણથી ભાગી પડ્યું હતું,
પણ ખીરીશ સહેનસાહત એની દેખતી આંખે
ભાંગી પડશે. કારણ કે જે સહેનસાહતમાં
પોતાની પ્રજાનું અપમાન થાય અને બીજી
પ્રજા માન ભોગવે, હક ભોગવે, એવી રાજ
નીતિ ચાલે છે ત્યાં બળિયામાં 'બીજું' શું
હોય? આ જાણવીજ વિદ્વાનનું કહેવું અદારે
અક્ષર સાચું છે કારણ કે આપણને જાતે એ

ખાતરનો અનુભવ થયો છે.

ન્યારે બીજી કોષપણ પ્રજાને ત્રાન્સવાલ
માં આવવાની છુટ છે, તેમને દરેક જાતના
હકો મળે છે ત્યારે ખીરીશ પ્રજા તરીકે દિંદો
ને પણ દરેક હક આપવા જોઈએ અને તે
ખાતરમાં સરકારે પોતાનો ન્યાય બતાવી
દિંદોએને સતોષ આપવો જોઈએ. આટલું
ચાલ રાખવું જોઈએ કે જે દિંદો દેશથી તેઓ
સુખી થયા, જે દેશથી ખીરીશ રાજ્ય સહેન-
સાહતપદને પામ્યું, જે દેશમાં ખીરીશના
હુમરો બાલકો અમન ચમન કરી રહ્યા
છે તે દિંદોના માટે જીલમી કાયદા બંધવા
તેમાં સરકારે દેકા આપવો એના જેવું અધમ
અને શરમ ભરેલું બીજું શું કૃત્ય હોય?
જોહાન્સબર્ગ તા. ૮-૮-૦૬

લી. ઇસપ ઇસમાખલ મીઆ.

ઇંડિયન સ્ટેચર બેરર કોરથી
લાભ શું થયો?

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ,

આપણા પત્રમાં બહુ વખત ઇંડિયન
સ્ટેચર બેરર કોરની તારીફ તથા ઉપકારો
વાંચીને મને આનંદ થાય છે. પણ સાહેબ,
કોર એટલે મહાં ઊંચકનારી ટોળી કે કાંઈ
બીજું? મેં જાણ્યું કે બેરર કોર એટલે
સાઇનને મોખરે ઉભી રહીને અહાહુરીથી
લડનાર ટોળી હશે. પણ આતો, 'નામ મોટાં
ને હરશન મોટાં, બેરરકોર એટલે તો મરતા
ની પાછળ ને નાસતાની આગળ એવો અર્થ
થાય છે. તે ઉભી કરવાનું કારણ સરકારને
વફાદારી બતાવવી તે બરાબર છે પણ તે
કરતાં બીજી વધારે વફાદારી દિંદોઓએ
બહુ વખત બતાવી છે. સરકાર ખુદ કહે છે
કે "લોયલ ઇંડિયન" પણ તેવા શબ્દોથી
કુલાવું નહિ. દિંદો આગેવાનોએ જે કામ
કર્યું છે તે શરૂના સાથે છે પણ તે સર્વત્ર
જૂળ કાંઈ મળે નહિ. લાખલાતરીકે ત્રાન્સવાલ
ની જાણ વખતે તેવીજ મદદ આપણે કરી
હતી તે ખરું કહેત મળ્યું. આજે બેરર સરકાર
ના વખત જેટલા પણ હક નથી મળતા.
કહેવત છે કે 'જનમાં કાંઈ મળે નહિ ને
હું વરની દુધ, માટે 'ગેસવાનું' તો કોઈએ
કહ્યું નહિ ને દોડી દોડી મુક.' તેમજ દિંદો
એ પણ હુમરો ઉપાય કરે છે તે બધા
નકામા છે. આપણા માટે તો માત્ર જીલમી
કાયદાઓ થાંધા કરે છે. અમલદારો દિંદો
એને સત્તાવનાશ કાયદાઓ થોડે છે. લાખલા
તરીકે કેપનું જનરલ ડીલસ જાણસેન્સ બીજ
એક મેંબરે તો જુલેજીનું કહેવું કે એ કાપડો
ખાસ દિંદોના માટે છે. તે કાપડો પસારપણ
થઈ ગયો. કેવો ઇનસાફ! નાતાલમાં દિંદોએને

હક આપે એવો એક કાયદો છે? દિંદુસ્તાન
માં લગાઇઓ વખતે દેશીઓએ અમેજને
મદદ કરી હતી તેનું ફળ આજ દિંદુસ્તાન
જે ભોગવે છે તેવું જ ફળ કોર બતાવવાથી
મળવાનું એમ મને લાગે છે.

કલેરમાઉટ તા. ૨૩-૮-૦૬

લી. એ. એમ. મીઆ.

"મારી નોટ બુક."

(ખાસ ઇ. ઓ. માટે લખનાર K.)

"નોટ" લેતાં માણસ પડે છે કે મી.
લવડે પણ આપણા દિંદોઓના ખરા ખેર-
ખાહ લાગે છે! એમ કેમ? તે એમ કે તે
સાહેબ આડે પહોરને ખીરીશ થઈ દિંદોઓ
નીજ વાદમાં રહે છે અને તેઓના વિચારો
દરાંસવાલમાં વસતા દિંદોઓ દરાંસવાલમાંથી
કેમ ઓછા થાય તેવીજ માળા બંધે છે!
કહે છે કે થોડા દિવસ પહેલાં એક ખારા
શાસ્ત્રીઓની બેઠક વેળા મી. લવડેએ એવી
સુચના કરેલ કે દિંદોઓને નવેસરથી
રજીસ્ટર કરવા, અને તપાસણી કરવી કે
ખોટા તથા ખરા કેટલા છે? આ ઉપરથી
મને તો ધારતી લાગે છે કે જે મી. લવડેના
મત પ્રમાણે નવેસરથી દિંદોઓની તપાસ
થાય તો ખરેખર દિંદોઓનો વરવાળો
'વાલમજ' ના વરથોડા પેટે ગવાયા
વગર રહે નહિ, પરંતુ આગેવાન દિંદો
મુદરથો "નાળીએરતું પાણી નાળીએરમાંજ"
રાખવા ચાહતા હોય તો દિંદોઓએ ખીરીશ
તરિક્કા હકો મેળવવા માટે તથા દરાંસવાલ
માં દાખલ થતાં પડતી અઘરણ અને પરખી
ટની પંચાતને તદ્દન નાબુદ કરવા માટે
"ટેટરકેસ" કરવા ચાહોમ કરી બહાર
પડવું જોઈએ જેથી સરવ દરદ ડંભાઈ જાય.

લાંબી મુદત થયાં સરકાર માળાપ
તરફથી દિંદોઓને કાંઈ પણ પ્રકારનું
માનપત્ર મળ્યું નથી, પરંતુ ગઈ કાલના
"ગેઝેટ" માં દિંદોઓ માટે ધર્મધર્મો
અને છક કરી નાખે તેવા તથા માઝ ડચ
સરકારથી પણ ન પામેલા એવું માનપત્ર
વગાઈ તેવાર થયું છે. પરંતુ દિંદોઓનું
અધારમાંજ જાય છે, કાંઈ પણ ઉપાય શરૂ
કરતા નથી કે જેથી આજતની બીજ ન રહે.

લાલમાં ખીરીશીઆ ખાતે 'કુસંપ બહાદુ-
ર' ગાંધુ મહેનન ઉપાડી દરેકના જીવરમાં
પ્રવેશ કરેલો બેવામાં આવે છે અને તેથી
સને 'બાહરાવ' બની ગયેલા લાગે છે કે
જેમાં સામાજિક કામની 'કાજીયામાં' કામને
કાંઈ ગમતું નથી. સરવ વખતની
ખીરીશી છે.

ચાણુ વર્તમાન.

નાતાલ.

સાગર દુગેસા ડીવીઝન એસેસીએસનની એક માર્શિય સ્ટાંશનમાં મળી હતી. તે વખતે 'ઈસ્ટ ઈસ્ટ રીવર' નામના ડોરને લાણુ પડના દરરોજ અટકાવ કરવા શું ઉપાય લેવા એ આખા ચરચા અલાવકામાં આવી હતી. પણ વેદક ખાતાનો ડાક્ટર હસીનસન તે વખતે દાખર હતો. તેણે જણાવ્યું કે રોગને અટકાવવા માટે સ્ટાંશન અને તેની આજુબાજુના ભાગનાં તંદુરસ્ત ડોરને સ્વચ્છતા વાળા ભાગમાં લઈ જવા તથા જે ડોરને રોગ લાણુ થએલ માણુમ પડે તેને મારી નાંખવા. દરરોજ ચેપી ગણુવામાં આવ્યું નહોતું. દરેકી ડોરનું એક ઘાસ આધારી ડોરને લાણુ પડે છે એમ ડાક્ટરે જણાવ્યું હતું. જમીનદારો ને જણાવી ડોરને સ્વચ્છ ભાગમાં ખસેડવાનો બંદોબસ્ત કરવામાં આવનાર છે. આ રોગ લગાઈના મેદાનવાળા ભાગ તરફથી લાણુ પડ્યો હોય એમ જણાવવામાં આવ્યું હતું.

મી. દિવાન લાખી જણાવે છે કે:— ધી ઈડિયન પબ્લીક લાયબ્રેરીને બેઠ તરીકે મી. એમ. એલ. પટેલ તરફથી એક પાંચ-ડેબટ, તથા મી. વેલ્ડ જોષાણજી પાસેથી રૂ. ૧૦/- રોકડી મળી છે. મેસર્સ કમર હાથ આગદ કવેરી, ઈડિયન ઓપિનિયન ઓફીસ, એ. ઇ. માયત, આર. પી. ભટ, સી. પી. કાળાગોપી, તથા નસરવાનજી પાસેથી પેપરો મળે છે. મેસર્સ એ. ઇ. માયત, તથા મીઠા બોસમાન પાસેથી ફરનીચર સાડ લાકડાં અને મેસર્સ મેટ, ધુપેલીયા, અને ડી. કે. આર. પતર પાસેથી છુડા મળેલ છે, જે સર્વેનો આભાર ગાનવામાં આવે છે. આજસુધીમાં ૧ લાઇબ્રે મેમ્બર, ૧૧ પહેલા વર્ગના અને ૯ બીજા વર્ગના આદેશ થયેલા છે. મેહમેદન હાઇએની સગવડને ખાતર આ લાયબ્રેરી આજથી રાત્રે આઠને બદલે નવ વાગ્યા સુધી ખુલી રહેશે, માટે ખાતીલા મહરથાને તેનો લાલ લેવા માટે વિનંતિ કરવામાં આવે છે.

દાંસવાલ.

હેડક્વર્ટર્સ ન્યુસ જણાવે છે કે માર્કેટ સ્ટ્રીટમાં ૧૭૬ નંબર ઉપર એક રીટેલ સ્ટોર ખાંધવા માટે હેડક્વર્ટર્સની કંઈકેસ મેસર્સ આમદ મુલ્કમાન અને કુલ રમને આપી છે.

કેપ કોલોની.

નાતાલના ડોરમાં ઇસ્ટ ઈસ્ટ રીવર નામ ના દરરોજ ઉપદ્રવ જણાવાથી એ કોલોનીમાં થી ડોર, પણ કે ઘાસવારો આપાત ન કરવા એવો ફાવ કેપ એમેટમાં બદલ પડ્યો છે.

મયે વરસ કેપમાં ૧૩,૬૮૬ વનરત્ત ડીઝ રનાં, ૮૩૭ ઇમ્પોર્ટરનાં ને ૩૧૬ એન્ડ નાં એટલે કુલ ૧૪,૬૪૯ લાઈસેન્સ ડાહવા માં આવ્યાં હતાં.

હિંદુસ્તાનના ખખરા.

વડાદરા રાજ્યના માછ દિવાન મરહુમ રા. આ. રામચંદ્ર વીડેલા ધામણુસકરે કરેલા વસીયત નામાથી રૂ. ૮૦૦૦૦ની રકમ અલાયદી રાખી તેના બાળકોમાંથી દરવરસે સ્ટોલરશીપી આપી જપાન દેશ જઈ ત્યાંના ઉધ્યોગ હુન્નરો શીખવા માટે હિંદુસ્તાનમાંથી આજ્ઞા જુવાનોને મોકલવામાં આવનાર છે.

જુનાગઢ સ્ટેટના માછ દિવાન પુરુષોત્તમ રાય સુદરજી ઝાઝાના મકાન ઉપર પોલીસ તરફથી ચોપડાની તપાસ માટે જપ્તી મુકવા માં આવી હતી.

ગુજરાતમાં સઘળાં સ્થળોએ ભારે વરસાદ મયો છે અને સાગરમતી, નરમદા અને તાપી નદીઓમાં રેલનાં પાણી ધણું ચડ્યાં હતાં.

ભાવનગર, જુનાગઢ, જામનગર અને પોરબંદર મળી કાઠીઆવાડનાં ચાર દેશી રાજ્યોની માલેકોનાં બંદરો. કસ્ટમ્સના વહીવટ માટે મુખ્ય સરકારને હવાલે કરી દેવાની ગોઠવણ સંપૂર્ણ કરવામાં આવી છે, અને તે રીતે ધણું વરસ થયાં લટકતા રહેલા એક મુશકેલ સવાલનો લગભગ નીવેડો આવી ગયેલો લાગે છે. (હિંદીપંચ.)

મુખ્ય ખાતે રા. ૧ કરોડની ધાપણુથી "એક ઓફ ઈડિયા લીમીટેડ" નામની નવી એક સ્થાપન કરવાનું નક્કી થયું છે. ધાપણુ રૂ. ૧૦૦ના શેરોથી ઉભી કરવામાં આવશે.

પૂર્વ બંગાલમાં ફેલપનું દુકાળનું સંકટ ઓછું કરવાને ત્યાંની સરકારે સંકટનીવારણ ના ઉપાયો કામે લગાડ્યા છે. જુદા જુદા જીલ્લાઓમાં અલગઅલગ બાંધકામો બોલાવામાં આવ્યાં છે, નીરાશીનો મુશ્કેલ મદદ પહોંચાડવામાં આવે છે, અને એકુતોને તમાકીનાં નાણાં ધીરવામાં આવે છે.

પાકણપોરના દિવાન સાહેબે અગીયતની મહોમેદન કોલેજનાં વારસીક રૂ. ૬૦૦ ની મદદ આપવાનું નહેર કર્યું છે.

વેરાવળમાં મરડીના ફેસો થયા કાચાથી તેને મરડાથી દુષિત થએલા જાહેર કરવામાં આવેલ છે. જામનગરમાં પણ થોડા થોડા મરડીના ફેસ થયા કાચા છે.

નિઝામ હદાયાદના એક તવંગર મેહોમેદન મુસ્લા અબદુલ કવાયમ જેમણે હાલ રેલવે ફંડ માટે મોટી રકમ એકઠી કરી હતી તેઓએ તે રાજ્યના કાયદે જુવાન માણુસો ને ઉધ્યોગ હુન્નરની ફેલણી માટે જપાન અને અમેરિકા મોકલવા માટે રૂ. ૧૦ લાખ નું ફંડ એકઠું કરવાનો ફાવ ધ્યો છે.

ભાવનગર ખાતે એક જુદાણા આદિનેજ સ્થાપવાની શરૂઆત માટે એક જુદાણા સ્ત્રીએ રૂ. ૧૦,૦૦૦ની રકમ આપી છે.

સાગરમતી નદીમાંથી એક નહેર રૂ. તેર લાખના ખર્ચે યોજના તાલુકાના મામોને પાણી પુર પાડવા માટે બાંધવા અમલવાદન કલેક્ટરે ના. સરકારની પરવાનગી માગી છે.

ખેડા જિલ્લામાં આવેલા મહેમદવાદમ મેસર્સ માણેજલાલ મોતીલાલની કંપનીએ સ્ટેટ બનાવવાનો ઉધ્યોગ ચાણુ પ્રીયો છે. ચકલાસી ગામમાં, કન્ટેન્સડ મીલ્ક બનાવવા ને ઈડિયન કન્ટેન્સડ મીલ્ક કંપનીના નામની કંપની ઉભી થઈ છે. જેમાં બનારસનાં પ્રદર્શન માં તેને સોનાનો ચાંદ મળ્યો છે.

'પ્રવળખું' જણાવે છે કે ભાવનગરના મહારાજા જ્યારે એક વખત મોતીયાગમાં જતા હતા તેવામાં ૧૨ વરસનો એક મેમ્બુ નો છોકરો ઝાડ ઉપરથી પડી જવાથી તેને પોતાની ગાડીમાં ઇસ્પીનાલમાં મોકલી તે નામદાર પગે ચાલતા ઓરીસમાં પધાર્યા હતા.

સ્વામીજીડમાં હાલમાં એક મોટો પુજા ડીઆ તારા થયો હતો. તે જુઓદી નામની કસલ આગળ મળી આવ્યો છે. આ બનાવ સંબંધમાં ત્યાંના કાકરાઓ કહે છે કે સ્વામી જોડિયે બંબાટાને મદદ ન કરી તેટલા માટે તેમને સવન કરવા માટે બંબાટાએ આજ્ઞા માંથી તે તારા ફંડ્યો હતો.

હિંદુસ્થાનમાં અશાંતી.

અંગાળામાં હાલ જે મામલો ચાલુ છે તે સંબંધી મોરમોને વાંકે કરવાના હેતુથી એક મોરમો પાંડ હેમિંગ્સ માં નીચેના કાગળ લખેલા છે. "વાલના મામલાનું મુળ કારણ અંગાળાના ભાગલા છે એ ખોટી વાત છે. અંગાળા હિંદુસ્થાનનો સદુધી મોટામાં મોટો ઇલાકા ગણાતો હતો તથા તેની વસ્તી જુદી જુદી જાતની હતી. પરનાથી પશ્ચિમ તરફ તો ફક્ત પંજાબી અને હિંદુસ્થાની લોકોજ વસે છે ને તેઓમાંના ઘણાંપણ હિંદુઓજ છે. અંગાળાનું લસકર પણ આ ભાગમાંથી હિંદુ કરવામાં આવતું હતું. પરનાની પુર્વમાં અસલી ખાલુ લોક, તથા પશ્ચિમમાં હિંદુ લોક વસે છે. બ્રહ્મપુત્રની પુર્વમાં મુસલમાનો વસે છે. આ મુસલમાનો અને હિંદુઓ વચ્ચે કદી દુસ્મનાવટ હોય છે (૨) નદીની પશ્ચિમ તરફના ભાગમાં રાજ્યદારી ઉદ્દેશનાર લોકો વસે છે. એ લોકો માત્ર મોટીમોટી વાતો કરી જાય છે ને તેમાં મગજથી માને છે. કોઈ તો ફિરતો ગણાય છે. પણ ત્યાં કામ કરી દેખાડવાની વાત આવે ત્યાં ગુપ્તગુપ્ત થઈ જાય છે. એ લોકોના દરતા વધારે ખાચલા લોકો ગણતા મુજબ છે. તેઓને હિંદી લસકરમાં લેવામાં આવતા નથી. વળી ઉત્તરના ત્રણેય લોકો આ લોકોના તરફ તીવ્રકારની નજરથી જુએ છે. આ ઉપરથી જણાઈ આવશે કે એ ખડી ખડી વાતો કરનારાથી સરકારને ચેતવાનું છે. પણ ને લોકોમાં કાંઈ કરી શકના જેટલી તાકાદ નથી. શુદ્ધ અંગાળામાંના ગાયકમાં મોટે એકલો ફરતો હોય તો તેના ઉપર ૨૫-૩૦ દેશીઓ મળીને વખતે હુમલો કરે પરા. પણ મારા વળતી અનુભવ પ્રમાણે દેશી લોકોની રીતભાવના તરફ અણગમો ન બતાવે તો કોઈ પણ માણસ મરણ પડે ત્યાં એકલો ફરી શકે ને કોઈ કાષ્ટકોણે આગતા સ્વાગતા પણ કરે ખરા."

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વગેરે
(મવરહેન્ટ ગેજેટમાંથી.)

ડરખતના કોટોઆફર ધાપન ગેઝીઅલની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના લેણદારોની ત્રીજી મીટીંગ ૧૮મી સપ્ટેમ્બરે ભરાવાની છે.

ફીઅરમાં બી. હરી અને કુ. ના નામથી ધંધો ચલાવનાર હિંદી ભાગીઆ વેપારીઓ નામે, હરી મદન, બાલકૃષ્ણ કીપાલકર સેવત અને બાલકૃષ્ણ કરસનજી ભટ

એક બીજાની સાથે સમજુતોથી જુદા પડ્યા છે. હવેથી તે સરખાર બાલકૃષ્ણ કીપાલકર સેવત બી. સેવતના નામથી ચલાવશે.

મદમદવાલ નાદારી કોર્ટ.

પ્રીટિરીઆના ઉમરજી મદમદની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના લેણદારોને દર પૈકે ૫ શીલિંગ પ્રમાણે વહેંચણી થશે. આ ઓફર ઘણાંપણ લેણદારોએ સ્વુલ રાખી છે.

પ્રીટિરીઆના હિંદી વેપારી હાજી હબીબ ની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં લેણદારોની બીજી મીટીંગ યોજવારે ભરાઈ હતી ને વખતે નીચેનાં લેણાં સમીત થયાં હતાં. નેશનલ બેંક પા. ૫૫૩-૧૦, નાતાલ બેંક પાકેડ ૧,૦૪૬-૬-૩, ટર એન્ડ સ્ટોના પાકેડ ૧,૩૨૮-૧-૧, પેકી અને કુ. ના પાકેડ ૨૦૨-૮-૫, ડમલુ જી. બાહિન અને કુ. ના પા. ૭૪૬-૬-૬, અને બીજા પા. ૬૦૦ ના છુટક લેણાં. બી. ફેડલાન્સ ટ્રસ્ટી નીમાએલ છે.

ખાસ ગ્રાહકો માટે.

નાતાલ, ટરાંસવાલ, કેપ કોલોની તથા હિંદુસ્થાનના અમારા કેટલા એક ગ્રાહકો પાસેથી એક વરપ પુર થઈ ગયા છતાં લવાજમ નથી મળેલા. કેટલાએક પાસે તો ખર્ચે વરપના લવાજમ બાકી છે. લવાજમ તાકીદ મોકલી આપવા બાબત તેમને વખતો વખત પણ કહેવામાં આવેલ છે છતાં પછસા નથી આવતા તેમજ કાંઈ જવાબ પણ નથી આવતા તો પછી આવા ગ્રાહકોનાં નામો અમારે દિલ્હીની સાથે કાઢી નાખવા પડશે. આ છાપાને મદદ આપવી એ દરેક હિંદીઓની ફરજ છે. તો દરેક ગૃહસ્થો જેઓની પાસે ચાલુ વરપનું તેમજ ગયા વરપનું લવાજમ બાકી છે તેઓએ મહેર બાની કરી વેળાસર મોકલવું.

મહોમેડન કેળવણી ખાતાનું કોડ

ટકોલી વાળાની વીંટા,	૧ ૧૦ ૬
બી. મહમદ હયામાદજ વાડી,	૦ ૫ ૦
,, મહમદ ઉકરજા,	૦ ૨ ૦
,, રમુકખાં,	૦ ૫ ૦
,, સુલેમાન હજમ,	૦ ૧૦ ૦
,, મુસા આકુલ,	૦ ૪ ૦
,, અહમદ મુસાજી,	૦ ૨ ૨
,, હસમાદલ મુસા,	૦ ૨ ૦
,, અબદામ મસમ,	૦ ૨ ૦
,, કોકની લોકો તરફથી,	૨ ૪ ૦
,, હસન હસમ,	૦ ૨ ૦
,, અબદામ મદમદ,	૦ ૩ ૦
,, મુસા હજમ,	૦ ૨ ૦
,, આ. પીરખાન,	૨ ૧ ૦
,, એક ગૃહસ્થ,	૦ ૧૦ ૦
,, શેઠ અહમદ મુસાજી,	૧ ૧૦ ૦
,, શુકામ મદમદ કોકોલીયા,	૧ ૦ ૦
,, પરચુરજી રકમ,	૨ ૫ ૦

પ્રીટિરીયા.

,, હાસમ મોતીની કુા,	૧ ૦ ૦
,, તાર મહમદ તખયમ,	૧ ૫ ૦
,, મદમદની કુા,	૧ ૫ ૦
,, હસમાદલ આમદ દીકરી	૦ ૧૦ ૬
,, હાસમ હાજી જુમા,	૦ ૫ ૦
,, મુસા અહમદ સાવાલ,	૦ ૧૦ ૦
,, ખાન મદમદ,	૦ ૫ ૦
,, હાસમ તખયમ,	૦ ૫ ૦
,, હસમાદલ રહીમ જુમા,	૦ ૫ ૦
,, અબદુલા સલેમાન,	૦ ૭ ૦
,, કોખ મુરમહમદ,	૦ ૨ ૦
,, જોસમાન,	૦ ૪ ૦
,, હયાદિમ હાસમ,	૦ ૨ ૬
,, હયાદિમ હાસમ,	૦ ૨ ૬
,, મદમદ હાજી સુલેમાન,	૦ ૧ ૦
,, રાકુર તખયમ,	૦ ૧ ૦
,, અબદુલ સતીફ,	૦ ૨ ૬
,, ખડેરીયા,	૦ ૨ ૬
,, માવજી,	૦ ૧ ૬
,, દેસાઈ તથા જગલો,	૦ ૨ ૬
,, રજુજી માધવ,	૦ ૧ ૩
,, બાણા મીલો,	૦ ૨ ૩
,, મદમદ હસમ મધકો,	૧ ૧૪ ૦
,, હાજી મદમદ રાવત,	૧ ૦ ૦
,, એમ. એ. પોતાનાંગા કુા,	૧ ૦ ૦
,, હસમાદલ મુસાજી,	૦ ૫ ૦
,, હસમાદલ અબજી કુા,	૦ ૫ ૦
,, ડી. પટેલ,	૦ ૨ ૬
,, હાસમ બાઈ રહીમ જુમા,	૦ ૩ ૦
,, હીન મદમદ,	૦ ૫ ૦
,, કાયા નાગર,	૦ ૨ ૬

अभिलेख भद्रसाधु ई.ई.

.. हर्षण कुसेन.	१	१	०
.. महमद सुलाय.	१	१	०
.. सुवेमान हसन गायी	१	१	०
.. म. शी. रावत.	०	१५	०
.. धर्ममाधव अहमद.	०	५	०
.. सुवेमान कसुल.	०	१५	०
.. हाकिम हाथ सुवेमान.	०	५	०
.. महमद अणुल.	०	१	५
.. अणुलमान.	०	५	०
.. सुवेमान हसन.	०	३	०
.. महमद हसन.	०	५	०
.. म. रावत. हा.	०	५	०
.. अम. शी. अम.	०	५	०
.. महमद आद. रावत.	०	१०	०
.. डी. जे.स. अह.	१	०	०
.. हाकिम महमद नवाजा.	१	१	०
.. हुसेन अहमद नवाजा.	१	१	०
.. महमद अमरादास चौधरी.	१	१	०
.. मुता सुवेमान नवा.	१	०	०
.. महमद अमरादास.	२	२	०

.. अहमद हाकिम मुसा, २ ० ०
 .. हुसेन अहमद मुसा, २ २ ०
 .. अम. अम. मुसा, ० १० ०
 .. आदमद हाथ डीमोस, २ ० ०
 .. गोलवी अणुल करीम, १ ० ०

**नाताल ईडियन कांग्रेसनी
भीटींग.**

गया मंगलवार नाताल ईडियन कांग्रेस
 नी भीटींग कांग्रेस होवमां भणी हती.
 प्रमुखस्थाने शे. हाकिम महमद भीरावत
 हता. शर्यातमां सेक्रेटरी भी. उमर हाथ
 आमद अवेरीमे गध सभातो रीपोर्ट वांयो
 अने ते उपर प्रमुखनी सदा लेवामां आवी
 हती. "पाद भी. आंगडीआमे सभा भणया
 गो डेतु—हिं डीओ तरुशी डाने वाट आप
 वातुं नशी करवानो—जी संलग्नाओ.
 ते संलग्नी करवा करवामां आवी
 हती. डाने वाट आपया आपतुं नाराकरव
 पाठ्यथी करवानो इराव करी सभा विसर
 वन यक हती.

हुसनी शर्यातमां सय धनसपेकर
 हंटे अने उहपर आर्म स्ट्रोंगनुं भुन करवा
 माटे जेजो अने भीम जे सहरानापर
 मारी-समर्गमां डेस आया हता. तेमां वजे
 ने सु-हेगार इरावी मोतनी सन इवामां
 आवी छे.

रेकिड अजर लाव.

आव.	शी. पे.	शी. पे.
भांग १ अस्तानु	२४ ६	२५ ०
अमडीना	२६ ०	२७ ०
अ. अ. डी. आर.	२४ ०	२५ ०
अ. डी. आर.	२३ ०	२३ ६
भीनी सकर	२४ ६	२५ ०
इजाना	२५ ०	२६ ०
देशी तुवेर हाण.	२३ ०	२४ ०
तुवेर हाण कानपुरी.	२४ ०	२५ ०
भसुरनी	२३ ०	२४ ०
भगनी	२४ ६	२७ ०
अडनी	२४ ०	२५ ०
आया सुंभरनी	२२ ०	२२ ६
.. हाण	२२ ६	२३ ६
पटाया	१६ ०	१८ ०
गहा	१० ६	१२ ६
हातुं तेल १ गालन	३ ६	३ १०
ओरडीनुं	३ ३	३ ४
मोडुं	३ ६	३ ६
नाणीओरनुं	३ ६	३ ६
आंउ सडेह सो रतवनी	१५ ६	१६ ३
पीया	१६ ०	१६ ६
तीरकुण नाताल	६ ०	१० ०
घाडिन	१३ ०	१४ ०
आटा	११ ०	११ ६
भद्रसी सोपारी १ रतव	० ७	७ ६
भस्या.	० ५	० ५
धी पेटी ४ डीनता पै	७ १५	८ ०
पोरभंदर	८ १५	८ ०
भाराशी डीमोस.	६ ३	६ ८
.. वाघट रस	७ ६	८ ६
.. गावन	१२ ६	१३ ०
नाणीथेर १००	१३ ०	१६ ०
हली	६ ०	१० ०
नीगड (वीवरपुस)		
भरता ओकनुं.	४ ४	४ ६
हुध नेसलनु	२० ०	२० ३
भीनीस	३२ ०	३३ ०

Sunlight Soap.

सनलाईट साबुन.

कपडा धोनेके लीये सनलाईट साबुन
 दुनियामें प्रख्यात हुए है. सबब
 प्रथम—इस साबुनसे वारीक सुतरको कीसी रकम-
 का नुकशान नहि होता है.

दुसरा—यह साबुनसे धोनेमें दुसरा साबुनसे कमती
 तकलीफ लगताहै.

तीसरा—यह साबुनकी बनावटमें जो कभी कोई
 मलीनता साबीत करदेवे तो उसको पौंड
 एक हजार इनाम दया जाताहै.

यह साबुन दुनियामें सबसे जास्त खेपत है.

F. M. DANFIELD,

Boot and Shoe
Factor, etc

JOHANNESBURG:

Corner Von Brandia
& Commissioner Sts.
Telegrams: "Boulton."

P.O. Box 8028.

P.O. Box 8028.

દેશી અને અંગ્રેજી બૂટ અને શૂઝનાં મેલો જ્યાં છે બુટના તળીયાં મારેલા ચામડા તથા
ફોર રીપર માટેની હરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.
બુટ, શૂઝ, સેટ કાપડ મગરો સુતરાઉ આલેને મારેલા નિલાયતના ચોરડા, લઈએ
મજા અને ઉપરનાં કિંમતી ચેપારી અને પામે તેવી રીતે તે ચોરડાને અમલ કરીશું.
અમારી સાથે કામ પાડી જાવો ઉદર.

SULEMAN ISMAIL MIA & CO.,

Direct Importers.

મુસ્લિમ કપડાં, કાચી કાપડ, બદારના
માલદારને અને પાની કમરોના કામચળ સાદી
જામવાની કાપડ.

Corner Park Lane and

Lyons St., Johannesburg, Transvaal.

Telephone: 1111 and 1112.

Box 363, JOHANNESBURG.

P.O. Box 363.

Tele. Address: "BEETLE."

BENTLEY & Co.,

Wholesale
Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

કાપડી કાપડના ખાસ વેપારી હસલામાં હેલ્ડો નવી તરેલોમાલ અમારે ત્યાંથી
મળશે. "સુલમાન મિયા" ના નાતાલ પ્રસિદ્ધ અને ચાર્ટર્ડ રીપર કોલોની
માટેના ખાસ આલોચા. "અનલ સેલ્ડ હાઉસ" અને કાપડીચરનો માલ તરેલ તરેલ
અને કાપડના સંખ્યામાં મળેલ.

સાર્વિથ અપરિચિતમાં પહેલ વહેલુ પ્રગટ થનાર હસલામી પેપર.

"અલ હસલામ."

સેલ્ડ સોમવાર રિપર અને ગુજરાતીમાં.

જો કોઈ કાપડના આંખર ના. ૧૦ પેપર સાથે શી. ૧૫. (૬. ૧૫-૪-૦)
જો કોઈ સલામી નામદારી મરફુર અને ચાપુ જમનાની વસ્ત્રાવપરોની કાપડી
તથા ચાપુ કાપડી ફેક્ટરીમાં ચાપ સમગ્ર હસલામી મળશે ઉપરાંત સંસારી વ્યવહારી
વસ્ત્રોના કાપડી વસ્ત્રોના કાપડીમાં વાળો વસ્ત્ર કાપડ મળે. વધારે જાણતા માટે
જુલો કાપડોના સમરે નામ આખર સુધી નેર મળશે.

અ. સેલ્ડ.

OSMAN AHMED EFFANIN,

સોમવાર અલ્લાહ જોઈન્ડો.

P.O. Box 976

શી. કો. માર્કેટ હાઉસ.

Durban NATAL (S. A.)

અપર નાતાલ.

ANMALI KOYA

General Dealer.

Mahomed Ismail & Co.

General Merchants & Importers.

KLERKSDORP.

P. V. SANGHAVEE

GENERAL MERCHANT

201 Grey Street, Durban.

JAMESON & Co.,

Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for
Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,
Cayenne Pepper,
White and Black Pepper,
Sauces.

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.

Box 63, Durban.

C. K. D. PILLAY & CO

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Nantje-, Oranges and Melon

Leaves on our farm at Umagani.

Indian Post Office on our premises.

133 Grey St., 219 & 232 Umgoni Rd.

P.O. Box 68, Durban.

Telephone Address: 1111 and 1112.

E. Suleman Bros..

Wholesale and Retail Trade in
Merchandise.

Saw Mills & Timber Yards:

109 Queen Street, Durban

Mehta & Khanderia Bros.,

MERCHANTS & IMPORTERS.

De Vries & Church Sts., and at Spelonken,
and at "KHANDERIA." Box 100,

PIETERSBURG.

YUSUF PATEL,

GENERAL DEALER, MERCHANT & IMPORTER,

P.O. Box 81 Market Square.

Tele. add: "YUSUF" KLERKSDORP.

Abdoola Hajee Khan Mahomed

General Merchant &
Importer,

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Bul' Ings.

Telegraphic Address:

"MOONSHANK" P. O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 22nd September, 1906.

No. 38.

P.O. Box 120.

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dholis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc.

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.

Wholesale Merchants and
Direct Importers,

have always in stock

Rice, Dholl, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.
And all Indian and English Goods as
can be had at cheap rates

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
118 COMMERCIAL RD.,

DURBAN.

Cable & Tel. Ad.: "Kathorian."

Telephone 224

રમળન શરોફ માટે મુબારક ખબર.

અમેએ ખાસ રમળન શરીફને માટે રૂપેશીઅલ ખદોબસ્ત કીયા છે. જેમાં હમણા, ફેટ
સ્વાઈટ, અને લહેંગતદાર પકવાન મરહુમ મુજબ રમળન શરીફ માટે તૈયાર કરવામાં
આવશે. રમળન માટે અસીક શી યદાદી પૌંડ ૨ રાખી છે.

સર્વે ખીરાદરોને દુકામાં એટલુંજ કહેવાતું કે એક વખત પધારવાથી ખાતી થશે, કહેવત
છે કે હાથ ઢંગનથી આરતી થયા.

તે ઉપરાંત રૂપેશીઅલ ને સાહેબોને ને પ્રતારતું ખાણું નેપશે તેવું તરતજ તૈયાર કરી
દેવામાં આવશે માટે સાબ લેવા ચુકવું નહિ. પધારે વીગત માટે હેન્ડ-ડ્રીસ જુઓ.

લી. આર. ડી. ભોયર.

૨૧વી ખબર મોરબીજી હાઉસ. પાટનશીટ, કમ્પાન.

સસ્તો અને ઉચો તમારું.

દેશીદારો વખણાવેલા તમારું પદારથ
કે નવાબખ અમારે ત્યાંથી મળી શકશે.

એ. એ. ગાંધી. દેશીદાર.

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,

Smith Street, Durban.

થાપણ પાડીંડ ૭૦,૧૨,૦૦૦

આગનો વિયો ધણજ સસ્તા
દરે ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN.

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 86.

TEL. AD.: "POUNBANDAR."

ESTABLISHED 1860.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચંડ ને કમીશન
એજંટ.

ફોન ૮૮. ૧૩૫. ક્વીન સ્ટ્રીટ.

કમ્પાન.

A. M. JEEVANJEE,
& CO.,

Stevedores, Dubashes, Contractors,

and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI

BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI

Telegraphic Address:

Karachi
Bombay
Nairobi

"JEEVANJEE"

Bombay: "CONVEYANCE."

Cable Ad: A.M.C. 5th Edition, A.L. Scott's, Walker's, and Universal.

NO. 1175
441,

પ્રો અબુબકર આમદ એન્ડ બ્રદર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. address
ABOUBAKER

E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Blusa,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frocks,	Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silk Goods in all colours,

BEST SILVER JEWELLERY: PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864.

Telegraphic Address: "FORBANDAR"

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના બરનો સમગ્રી ખતનો માલ રાખવામાં આવે છે.

ડેમરશીયલ રોડ ઉપર મેશર્સ હબલ્ડ્સ અનેની પાલુવાળા નવા મકાનમાં

દાખલ થતાં પહેલાં સગળા માલ ઉપર ખાસ સરેલો આવ રાખેલો છે.

કલકત્તાથી ચેમ્પા, કામ્પ, થી, અને મોરીશીયસથી મોરીશની ચીની
મોટા બચામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

ટેલીફોન નં. ૬૧૫. એલ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ સરનામું "એનકાસેઝ" "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well lighted and airy Rooms to let in

First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars apply

PARSEE ROSTOMJEE, 115 Fleet Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers,

363 CHURCH STREET,

MARITZBURG Natal.

USEFUL BOOKS

MOORE'S LITTLE WRITER (Seventh Ed.)
Containing Copying, Pencil, and Pen
writing, and the use of the pen, the pen, the pen,
and the pen.

EVERY-DAY BOOK (Seventh Ed.)
Containing Copying, Pencil, and Pen
writing, and the use of the pen, the pen, the pen,
and the pen.

EVERY-DAY BOOK (Seventh Ed.)
Containing Copying, Pencil, and Pen
writing, and the use of the pen, the pen, the pen,
and the pen.

EVERY-DAY BOOK (Seventh Ed.)
Containing Copying, Pencil, and Pen
writing, and the use of the pen, the pen, the pen,
and the pen.

EVERY-DAY BOOK (Seventh Ed.)
Containing Copying, Pencil, and Pen
writing, and the use of the pen, the pen, the pen,
and the pen.

EVERY-DAY BOOK (Seventh Ed.)
Containing Copying, Pencil, and Pen
writing, and the use of the pen, the pen, the pen,
and the pen.

EVERY-DAY BOOK (Seventh Ed.)
Containing Copying, Pencil, and Pen
writing, and the use of the pen, the pen, the pen,
and the pen.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,

હેલ્ડેલ્બર્ગ અને રીટલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches -

Petersburg, Box 31, and at Volostok

and at Volostok

(as Bhyat, Bhattacharya & Co.)

TEL. 1111, 1112, 1113.

P. DAWJEE MAHOMED & Co:

Have a large stock of

KEROSENE, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India

343 PINE STREET, DURBAN

TEL. ADDRESS: "PAULAR" Box 454

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers,

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

TEL. ADDRESS: "TAYOB"

For further particulars apply

G. H. MIANKHAN & Co., General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P. O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban. Telephone No 855

Essop Suliman, E. A. BHABHA,

GENERAL MERCHANT,
Box 19 Tel. Add. "SULIMAN,"
VOLKSRUST.

GENERAL MERCHANT,
Box 96 Tel. Add. "BHABHA,"
VOLKSRUST.

ખાનગી ઈંગ્લેન્ડ ચુન્નરાતી નિશાળ.

જે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.

ચુન્નરાત અને કાઠીઆવાડના ગૃહસ્થોને
પોતાનાં બાળકોને ઈંગ્લેન્ડ તથા ચુન્નરાતી
સહાયતા સાથે આ સ્કૂલમાં મોકલવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસિક ફી રૂ. ૧૦
૪૮૨ વેસ્ટ બ્રીટ. } એમ. કે. પટેલ.
ડરબન. } રજીસ્ટ્રાર મારેટર.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail,

ઇ. ઇબ્રાહીમની ફા.
હોલસેલ ને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Corner BURGHER and MARKET STREETS,
STANDERTON.

Box 27. Telegraphic Address: EEBRAHIM.

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET.

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

164 Grey Street
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
HOER TOBACCO
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.
At Lowest Wholesale Prices.
Box 88. Tel. Address: "Durban." Tel. No. 803.

સસ્તો અને હિંચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચીરૂટ બીર ના
છનીઆ કીમ વગેરે ખતની તમામ નીચે
સરનામે મળશે.

સન બ્રેન્ડ ટોબેકો વર્કસ.

૧૬૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

શુ પા કે ને રા.

જમ તે માલુમની તકનીકર અને નિષ્ણદ
તે પ્રણીને ખબર પડવા તીષા વાંઘા પણ આ
કેમરામાં ફોટોગ્રાફ કરાવી મોકલે છે. આ
ગાડી, ઉડતું પક્ષી, ત્રિચરનો સહેલાઈથી ફોટો
લઈ શકાય છે. એમાં રીખવાની કમીકર
નથી. અને તે ખરીદનારને તેની સુગર
સીત ઘેર બેઠે રીખવી સગીએ છીએ. પણ
લોકો આ કેમેરા રૂ. ૨૦ થી ૧૫ સુધી રહે
છે, પણ તેની ખરી કીમત રૂ. ૫ છે. એક
દેશ માફ. હાલુરયાન બહાર ન્યાં વી. પા.
મેકલાતા નથી ત્યાંથી પછેલા પહેલા આવે
થી રવાના કરવામાં આવે છે.

કોટાલાલ જીવનલાલ મહાજન,
કાકોરદ્વાર રોડ-મુંબઈ.

રટીમરોની હીલચાલ.

[નાતાલ કીરેક્ટ લાઈન].

અમમ્મી—મુંબઈથી આ તરફ પરલાઈ
આવવા હપડી મુકી છે.
અમમ્મી—તા. ૨૭ સપ્ટેમ્બરે કલકત્તાથી
હપડી મુકી છે.
અમમ્મી—તા. ૨૭મીએ અહીંથી રવાના
થશે.
ટાચર—તા. ૧૩ મી સપ્ટેમ્બરે કલકત્તાથી
નીકળી મુકી છે.

મુલક બનાર અધુઓને અમુક્ય તક
ફાંકી મુસાફરી અને યોગા ખર્ચે દેશ જતાર માટે.

સીધી મુંબઈ સાથે

ધી નાતાલ કીરેક્ટ લાઈન.

ઝડપ ચાલની અને પુરતી સગવડવાલી.

આ કંપનીની આગેવાદ (રટીમરો) નામ મુકરર થયું નથી) હરખતથી અકટોબર
માસની શરૂઆતમાં સીધી મુંબઈ સાથે જરૂર ઉપડી. દીન ૧૪ થી ૧૫ ની મુદતમાં મુંબઈ
પહોંચી જશે. એથી રમતન શરીફની હજ વેર પહોંચી કરવા લાગ્યાથી થશે.

ખીજ આગેવાદોમાં દેશ જતા પાસેજર ઉપર ચુન્નરાતી હાડમારી દુર કરવા ખાસ
લવામણ કરી સહેલુ આગેવાદ તકવાર કરાવી છે. એ આગેવાદમાં દરેક વર્ગના પાસેજર
માટે સારી સગવડ છે તેમજ કાલ રકમની તકલીફ નહિ થવા પુરતી ખર્ચદારી રાખશે.

એજ ટ્રાફિકની આગેવાદ અમમ્મી, એમ કહીએ તો આલે કે આગેવાદ અહીંથી
ઉપડેલી તે ઉલગોઆગેથી દીન ૧૪ ની અંદર તા. ૨૮ આગેવાદના મુંબઈ પહોંચી ગઈ છે.
મુલક જનાર સાહેબોને હમે લાગમણ કરીએ છીએ કે આ સારી તક ચુમાવશે નહિ.
વધારે ખુલાસા માટે લખો અથવા મલો, નીચે લખેલે શીરનામે.

મિસર એમ. સી. આંગલીઆ કું.

૩૩૯ પાકનસ્ટ્રીટ, પોસ્ટ બોક્સ ૫૬

ડરબન.

તેના સ્વાદ પાણી સાથે છે. કોઈપણ જગતી મીઠાઈ કરતાં તે વધારે સ્વાદાળ છે. કીમત પછી સસ્તી છે. ચીંચી ચીંચી સીરાચ ૧૬. મલાઈ, તાલીચ, હોંદી, અને પુલસાની બાયામાં કાપેલા ચુસનાપત્ર સીંચી સાથે સંમેલ છે. બનાવનાર દમદમુ. ઇ. પુસ્તક એન્ડ કુલ., બ્રિંડુસ્થાન સીરાચ સેલેન્ટલમેટ. આફ્રિકા બોલ્ડેક્ષીયા અને ન્યુક્લીલાં વગેરે સવળે સાખ્યા છે. આમાંની દવાની નરવાળોએની એન્ડેસી આફ્રિકામાં લેલન ધીમીટીડેમે ગ્વાંસી છે.

Reuter's Telegram Coy., Ltd.,

Economical CABLEGRAMS to INDIA and the EAST

Reuter's despatch cable messages for the public to India, the Far East, Europe, Australasia, and America, and allow a rebate of one shilling a message to regular senders.

Reuter's remit money by mail or telegraph to all parts of the world.

Reuter's register the addresses of senders and receivers, free of charge, by a system that ensures considerable economy; and the Reuter Social and Mercantile Code, which is the most complete of its kind in existence, enables senders to save still further

All cablegrams sent in Reuter's Code are delivered to the receiver in plain language.

Further particulars can be obtained from .—

Also at the head Office for \$ 1.25

The MANAGER,
Reuter's Agency,
Davis Buildings,
52 Field Street.

Reuter's Building,
St. George's Street,
CAPETOWN.

Reuter's Agency,
The Corner House,
Commissioner St.,
JOHANNESBURG

ABDOL GANIE, = General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

ଆଧ୍ୟାୟର ଗୁଣି,

ਅਨੁਰਥ ਫੀਲਰ.

જાપદ, મરોસરી અને ખીજા દરેક જાવનો
જાવ નરોડમાં રાખનાર.

५०७ कोस रफीद, देपटाउन.

மிக். அப்பேலுதாரி ஸ்டீபனில் மேன்ஸையாள் பலவிதமான கல்யாணப்
பொருள்கள் இருப்பிலிருந்து வந்தன.

5. ஈன்ட் 7. இராஸ் ஸ்டீட், கேப்டவுன்

D. ASMAIL.

General Merchant & Importer,
P.O. Box 41, Opposite Standard Bank
Tel. add. 'TACE,' KLERKSDORP.

દુકાન વેચવાની છે.

ચારણસ ટાંકન મધેની અગ્રેણ બરની ક
મન નેચવાની છે. જુદુ પુણસા મરિયાર
ચણસ ટાંકનમાં ચણવા રખડ રીકડ જીટમ
હાંકાસમને પુણવાથી ખબર મળશે.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIAN
Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.
J. LANDAU,

J. LANDAU,

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 10 Rue des Francs-Jacobins, Paris.

સેકન્ડેન્ડ કોટ, થર્ડકોટ, ઈન્ટર વિગેરે જ્યાં
બંધ પુરોપચી મંજાવનાર મોટી કંપની.

ਭੇ, ਭੇ-੩੧.

૩૩૭ પાંચમી રજા. ૩૩૮.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ਸ੍ਰੀ, ਸ੍ਰੀ, ਪ੍ਰਵਾਨਿਤਮ।

દેવસી અને કાકરી બરતો દરેક મનનો
માલ અમારે ત્યાંથી શ્રીકાયત બાને મળશે.

વધારે જાણર માટે પુછા,
 ખી.ઓ.ઓ.કસ ૨૭૦, એ. ઓ. કુવાડીઆ.

૨૭ માર્ચેટ સીદ. ગોદાજરખમી.

Commercial Agency,

13, Upper Circular Road,

CALEUTTA,

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of your reputed concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our especial offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, SEPTEMBER 22ND, 1906

No. 38

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
The Late Justice Budruddin Tyebji	675
The Transvaal Indian Protest	675
Transvaal Permit Ordinance	675
Brutal	676
Durban Borough Elections	676
A Coincidence	676
A Stupid Comparison	676
More Immigration Restriction	676
OTHER ARTICLES:—	
The Mass Meeting	677
Some Notes on the Meeting	681
Transvaal Legislative Council	682
Johannesburg Jottings	683
Mr. Bhabha's Case	684
A Shocking Permit Case	685
British Rule in India	686

Indian Opinion

SATURDAY, SEPTEMBER 22ND, 1906.

The Late Justice Budruddin Tyebji

INDIA has, of late, been losing the best of her sons. We had only the other day to record the death of the late Mr. W. C. Bonnerjee. We have now to chronicle the death of an equally distinguished patriot, in the person of the late Justice Budruddin Tyebji. Like the late Mr. Bonnerjee, Mr. Budruddin Tyebji belonged to the Naoroji school.

He was one of the earliest barristers from the Bombay side, having been called to the Bar in 1867. He was the first Indian to be enrolled as an advocate in the High Court of Judicature at Bombay. The late Mr. Budruddin Tyebji, by his industry and ability, soon rose to the top of his profession. He was one of the promoters of the National Congress, and was its third president. His knowledge of Urdu was unrivalled, and he shone equally as an orator whether as an English or as an Urdu speaker. He was held in high estimation as a judge of the Bombay High Court and his decisions were considered to be always sound and just. His activity as to social reform among his co-religionists was most praiseworthy, and he was an undaunted champion of female education. Not only did he push it among the Mahomedans by his speeches, but he illustrated it in his own family. His own daughters have all received first class university education.

We tender our respectful condolences to the late Mr. Tyebji's family.

The Transvaal Indian Protest

THE great Indian meeting held in the old Empire Theatre has already begun to bear fruit. The *Rand Daily Mail* has ridiculed the meeting by setting up a false comparison between the Bengal partition agitation and the movement against the Draft Ordinance of the Transvaal, which culminated in the great demonstration recently held in Johannesburg. The ridicule shows that the importance of the meeting was felt. The *Star* has gone into hysterics over the meeting. It incites South Africans to inaugurate an agitation for physical expulsion of the Indians from the Transvaal by way of answer to the British Indian resolve to offer passive resistance to the Ordinance.

Neither the *Daily Mail* nor the *Star* has taken the trouble to study or understand the Ordinance. To them it is a harmless process of registration. If the Ordinance had been given its proper title, namely, an 'ordinance for the identification of suspects or criminals,' instead of being misdescribed as a registration ordinance, perhaps our contemporaries would have realized its horror. It is not necessary as the *Daily Mail* puts it, 'quite to the Government any studied desire to subject Indians to a necessary indignity.' The Ordinance speaks for itself. Let it be understood that Indians already hold registration certificates giving particulars including thumb prints, in order to identify the holders with the certificates. The new Ordinance now provides for a process of identification to be hereafter devised by regulations subject to change from time to time.

The *Star*, which seems to enjoy official confidence, informs us that the new system of identification will be drastic enough to ensure detection of abuse or misuse of certificates. Even without the information given by the *Star*, it is only reasonable to suppose that the new system must be stricter than the present one, as Mr. Duncan, with a self-assurance that is astounding, has declared that the present system is inadequate. We have reason to believe that Mr. Duncan, up to the eve of the first reading of the Ordinance, was not aware of the system in vogue. This, however, is by the way, and quite in keeping with the general ignorance and indifference displayed about Indian matters in the Transvaal.

The first registration under the British regime was a voluntary one. The Indian community, with its long history of loyalty to the Government, was not of a nature that would stand any strain and

any indignity. If the *Star* thinks that the Indian is born to suffer any ignominy, a meeting such as the one that has agitated our contemporary, was necessary, if only to disabuse it of the idea.

Neither the ridicule of the *Daily Mail* nor the wild threats of the *Star* need turn the Transvaal Indians from their solemn undertaking. Threats were only to be expected and so was ridicule. We shall no doubt have much more of both before the struggle is ended. The information we continue to receive from different centres in the Transvaal goes to show that the determination to carry out the historic resolution is as keen as ever. May God help our suffering countrymen in their trial.

Transvaal Permit Ordinance

IN another place, we print the full text of the judgment of the Supreme Court in the case of Rex vs. Bhabha. It will be remembered that, some time ago, Mr. L. M. Bhat entered the Transvaal on the strength of possession by him of an old Dutch registration certificate. The Magistrate at Volksrust decided that such a certificate was a formal authorisation to reside in the Transvaal, in terms of the Peace Preservation Ordinance. This case was brought in review at the instance of the Attorney-General, but the Supreme Court dismissed the application for review, and the point raised in Mr. Bhat's case remained undecided.

The same point was brought before the Supreme Court in the case we have mentioned above, and this time there was no difficulty in getting a judicial decision from the highest tribunal of justice in the Transvaal. The decision has gone against the British Indian contention, nor are we surprised at it, but the Supreme Court has decided the main point raised in this case in favour of the appellant, namely, that an expulsion order granted by a magistrate at the investigation of an application for exemption from having to hold a permit does not prevent the Magistrate from reconsidering his decision or further evidence being brought before him. However, as the Court held that the Magistrate's judgment in Mr. Bhabha's case was right though based on wrong premises, the result was that the sentence of civil imprisonment passed by the Magistrate was reluctantly confirmed by the Bench. Though the Supreme Court expressed a great deal of sympathy with the appellant, the Chief-Justice suggested that the

Crown should remit the sentence in the case, was in the nature of a test case, and both the Chief Justice and Justice Mason thought that Mr. Bhabha, being in possession of the old Dutch certificate, should have a permit issued to him. The Lieutenant-Governor has exercised the prerogative of mercy and remitted the sentence passed on Mr. Bhabha, and it is highly probable that Mr. Bhabha will be allowed to remain undisturbed in the Transvaal. So far, therefore, as the individual is concerned, ■ last justice will have been done.

But this case has important bearings on the Indian position. It shows that there is something very seriously wrong with the administration of the Peace Preservation Ordinance. We have the solemn word of Lord Selborne, given to the British Indian deputation at Middelburg, that all pre-war Indian residents of the Transvaal shall be allowed to enter the country. We have the assurance of the Colonial Secretary that such residents have a right to enter the country. And yet we find that Mr. Bhabha had a very great deal of difficulty about entering the Transvaal. There are many such cases in which, in spite of proof of registration certificates, men are still without their permits. May we not then hope that Lord Selborne's assurance will be translated into practice, and such men who have waited long enough at the Coast will be permitted to re-enter the Transvaal?

Brutal

We publish elsewhere a letter by Mr. M. K. Gandhi in the *Rund Daily Mail* about the permit case at Volksrust heard on the 15th inst., regarding an Indian woman named Punia, who was travelling with her husband. Both the Magistrate and the Police have, in this case, done what they thought was their duty. But the result of their performance of duty has been to separate wife from husband. It appears that the permit authorities have instructed the inspecting constables to arrest all Indians entering the Colony without permits whether male or female, irrespective of age and whether, in the case of wives and children, they may be in the company of their husbands or parents, as the case may be. Not is this an isolated case. In such brutal treatment Lord Selborne and Mr. Duncan's idea of "fair and just treatment." The full report of the proceedings of the case will appear in our next issue.

INDIAN MAILS. The following mail for India per Messrs. Kine and Son's Natal Direct Line is advertised: for Colombo and Calcutta, S. S. *Unjoh* (Sept. 21st), S. S. *Tyre* is expected to have left Calcutta on the 15th September.

WE HAVE TO CONGRATULATE MR. MAYDON ON HIS SUCCESSFUL MAINTENANCE OF HIS SEAT IN THE DURBAN BOROUGH ELECTION.

We think that the Borough has made an excellent choice in selecting Mr. Evans as its senior member. Mr. Evans is known to be a moderate man. He is an old colonialist, a well-travelled man and a sound financier. The Colony at the present stage of its career requires many men of such a stamp. It is a matter for satisfaction that Mr. Maydon has been able to retain his seat. He has certainly deserved well of the Borough. Both Mr. Evans and Mr. Maydon may be expected at least to show their sympathy ■ the Indian community, though as has been ■ marked, Indians want justice rather than sympathy. We know that Mr. Evans at the risk of being in the minority refused to condemn Indian occupation of rural areas as non-beneficial. Let us hope that Mr. Evans will continue the same spirit of just independence. Mr. Maydon has a large Indian connection, and he may be expected to know the Indian position fairly well. And knowledge is half the victory. Mr. McCarty will keep up his reputation as a labourer. He is openly and honestly hostile to the Indian population. But we cannot congratulate the Borough on its last choice. That Mr. Haggard should be able to keep Sir David Hunter out of the Assembly ■ a sad reflection. No doubt Sir David laboured under a heavy hardship in that his battle was fought for him in his absence. Yet it is difficult to escape the conclusion that many electors of Durban have, instead of taking a patriotic, colonial, and impersonal view, taken a narrow and personal one ■ the question, else the withholding from Sir David of the Civil Service and the railway vote is inexplicable.

A Coincidence

THE "VRULD HRAAD" STATES that "Indian labour has accumulated very much in many departments of labour (whatever that may mean), and if it is allowed to continue, this will soon be no white man's country." Our contemporary advocates the repatriation of every Indian in the Colony. As against this, we learn that the great activity, displayed by the Government in enforcing payment of annual licences by Indians whose indentures have expired, is leading to the return of large numbers to their native country. The returns show that, in 1900, only 345 returned, whereas, in 1903, there were 2,020, in 1905, 2,078, and for the first six months of this year, 1,844. This does not look very much like "an accumulation of labour", and we would strongly advise our contemporaries to pay ■ attention to facts rather than waste time in advancing abstract, at present, an economic impossibility.

IN THE LEGISLATIVE COUNCIL, THE other day, Mr. Hull pointed out how necessary it was to pass the Vrededorp

A Stupid Comparison

Stands Drain Ordinance, notwithstanding possible (and, as he himself declared, probable) disallowance of the Ordinance by the Imperial Government because ■ a clause prohibiting the transfer of leases of Vrededorp to coloured persons and Asiatics. It was argued that, since Europeans were not allowed to own stands in the Malay Location adjoining, so coloured people and Asiatics should not be permitted to hold stands in Vrededorp. A more preposterous argument we cannot easily conceive. We are ignorant of any legal prohibition of the transfer of Stands in the Malay Location ■ Europeans, but, in any case, we cannot see why coloured people should not hold stands in Vrededorp. The analogy is a bad one, for it must be remembered that the white community can and does hold stands all over Johannesburg, whereas, to all intents and purposes, the coloured people are confined to the Malay Location. A restriction upon Europeans cannot be compared with a restriction upon coloured people. But, in dealing with problems of colour in the Transvaal, we cannot hope that logic will prevail. It is so unnecessary where blind prejudice is equally available.

A CANADIAN MINISTER RECENTLY, IN a speech delivered at a public banquet, foreshadowed legislative restrictions upon the

More Immigration Restriction

free ingress into the Dominion of Asiatics—Chinese, Japanese, Indians, and Malays being specially marked out for exclusion. The alleged reason for the innovation is the fact that these Eastern communities do not blend with the other inhabitants of the country, and are therefore a source of weakness to ■. Much the same arguments are advanced against the British Indians in this country. In fact, the principle involved is that which determines Germany to Teutonise the Danes of Schleswig-Holstein and the Poles of East Russia; which compels the Tsar to break his coronation oath by taking away the liberties of his Finnish subjects and Russifying them; which is the direct cause of the massacre of the Jews, and the persecution of the Poles, Armenians, and other non-Russian peoples. This is not the day of small or of strange nations. There must be amalgamation or extinction. Well, perhaps the East may also have something ■ say in the matter of exclusion on long. He laughs best who laughs last.

For as always, S. S. M. (the Indian) and Son's will be in Calcutta as usual, and is due to leave on the 1st October. De Waal Balwe & Co., Agents.

The Mass Meeting

Telling Speeches

"We'll Go to Gaol"

(SPECIAL TO INDIAN OPINION)

[The first portion of this Report, including the Chairman's speech and the text of the Resolutions, appeared in our last week's issue.]

Mr. Nannal V. Shah (Johannesburg) in proposing the first Resolution, addressed the meeting in the following terms:—"The resolution I have just read urges the honourable House to postpone the passage of the present Ordinance, it urges it on the ground that it is inexpedient, unnecessary, and an encroachment. Whenever a new piece of legislation has to be made the criterion by which it should be judged was the measure of the remedy effected. But in this case the remedy would work far more injury than the evil it was attempted to counteract. Before the introduction of this draft Ordinance, the Colonial Secretary had mentioned various grounds upon which he asserted it was desirable that the Ordinance should be introduced. The Colonial Secretary stated that, under the Asiatic Immigration Registration Act, many Asiatics were entering the Colonies without permits; secondly, that these permits were of such a nature that they could be exchanged, and become a marketable commodity; and, further, that it was not possible to identify the person named on the permit. If these evils were genuine, there was no necessity for protesting against this new Ordinance; but, if they were not genuine, and only imaginary, then they were calculated only to harass and persecute British Indians, against whom they were directed, and they were, therefore, bound to protest against them in the most emphatic terms. With regard to the first objection raised by the Colonial Secretary, I contend that if British Indians were in this Colony without permits it is the fault of the Government itself. They had the Asiatic Restriction Act, and under the Peace Preservation Ordinance they had further powers to enable them to deal with the question. The last-mentioned Ordinance had been carried out in a very strict manner—so strict, indeed, that it was practically impossible to evade its provisions; and in view of this fact there is no justification for the introduction of such an Ordinance as that now before the Legislative Council, which is a stigma and a disgrace to the whole community. (Hear, hear.) You must not allow your feelings against the Transvaal Legislative Council to blind you to the nature of the British Government. It is not the British Government that is against us—it is the Transvaal Administration. The Imperial Government is mindful of its responsibility towards us, but the Transvaal Administration try their utmost to evade these responsibilities. I deny that the present permits are a marketable commodity, and are used for the purpose of exchange. The permit is not defective in its form, as alleged by the Colonial Secretary. Each permit contains the name, age, height, profession, and residence of the individual named. It also contained the names of his family, where he came from, where he was going to live, and to crown all it bore his thumb impression as well. If that is not sufficient to identify any man and to prevent a permit being used by another person, then I do not know what would meet the case. In fact, for my own part, if such a permit is not sufficient, rather than agree to having another one I would prefer to go to gaol. (Loud applause.)

Mr. C. K. T. Naidoo, speaking in Tamil, briefly seconded the resolution, which was carried unanimously.

Mr. Abdul Rahman (Potchefstroom) then proposed the second resolution, saying that all that he would have to tell them could be expressed in a couple of sentences. Two years ago, at a meeting of the Indian National Congress at Bombay, Mr. Henry Cotton, an

Englishman, made use of the words: "Where the Boers chastised the British Indian with whips, the British Government is now trying to chastise them with scorpions." ("Shame!") He (the speaker) was convinced that that remark was only too true. He had been here since 1885 and he was bound to say that if their treatment under the Boers was not all that it should have been, yet they were treated with leniency and consideration when any harsh conduct was brought to the notice of the Boer Government. They were experiencing different treatment today, for the British Government now tried to treat them as criminals. They were, however, determined that they would no longer submit to such indignities and shame. (Hear, hear.)

Dr. Wm. Godfrey (Johannesburg), who rose to second the resolution, said that he did so with very mixed feelings. His feelings were of extreme regret occasioned by the fact that five white men, including themselves, British subjects should be gathered together that day to protest against British action.

Discussing the various clauses of the Resolution, the speaker drew attention to the fact that Her late Majesty, Queen Victoria, concerning whom a was shown a statue to speak that day, in her Proclamation to the people of India, dated 1858, had uttered the following words: "We hold ourselves bound to the natives of our Indian territories by the same obligations of duty which bind us to all our other subjects, and those obligations, by the blessing of Almighty God, we shall faithfully and conscientiously fulfil." That was how the Transvaal fulfilled the Imperial obligations! He drew attention to the fact also that Mr. Joseph Chamberlain and Lord Milner previous to this war made the disabilities of British Indians a subject of representation against the Boer Government, and Lord Milner, at the Bloemfontein Conference, reiterated the demands of British Indians for fair treatment. Lord Roberts promised them that, as British subjects, they should get their rights. They saw today how the Transvaal Legislative Council interpreted those promises and those rights. (Cries of "Shame.") Apparently those who were coloured were not a part of the population, whilst those whose skins were white needed only the passport of those skins.

He pointed out that British Indians who were born British subjects, and had been British subjects all their lives, were placed on the same plane by this new Ordinance as Asiatics from other countries who were not British subjects. They were even worse treated than the natives of South Africa, for they were entitled to purchase and hold land—the British Indian could not.

At the so-called "National" Convention, two years ago, some speaker, possibly Mr. Loveday, had said that they sent their hands to India. He denied that, but what wonder if they did. See how they were treated here, whereas, in Natal, they could hold land and own property, which they did.

He contended that the placing of the whole power over the Asiatics in the hands of a Registrar, who was subject to no restrictions, was most iniquitous and unjust. He stigmatised as a disgrace the system of passes and the espionage which was proposed to be set up under the new Ordinance, and said nothing like it was to be met with in any other British Colony. The Government were not content with putting on the passes every detail relating to a man and his concerns, but have even wanted his thumb impressions. By and by they would probably ask him for impressions of his ten fingers; then they would not be satisfied until they got a mark of his foot. British Indians were quite prepared to put their feet down, and they were going to put them down now in no uncertain manner.

He alleged that the whole fault was not attachable to British Indians but was due to maladministration on the part of the authorities.

When was the restriction upon immigration in Law 3 of 1885, which this Ordinance was supposed to amend? He had searched the whole Statute Book of the Colony, and he could find no one to show him where it was. He alleged that the restriction upon immigration of Indians was put under the Boer Government.

One of the prime causes of the war was owing to the hardship inflicted upon British Indian subjects of Her Majesty. They were then told that they would get their rights. Now every nerve was strained to restrict their entry, contrary to all promises, and the Legislative Council was actually trying to drive them out of the Colony.

But they were not going to be turned out, and they defied the Transvaal Government to do so in the name of the King, who was a King over British Indians as much as over white people. He publicly challenged the Legislative Council to enforce the law they were endeavouring to pass. The presence of his fellow-British Indians there that day was a challenge in itself, and they intended it as such. Like white Britons, they were born under the British flag, which was a symbol of freedom, liberty and justice. Here in the Transvaal there was no justice, no freedom, and no justice for British Indians, merely because they had a dark skin.

Mr. Abraham Gertie (Potchefstroom) speaking in Urdu, briefly supported, and the resolution was carried unanimously.

Mr. Essop Miah, (Johannesburg), addressing the audience in Gujarati, moved the third Resolution, saying that in his opinion British Rule in the Transvaal so far as Indians were concerned was worse than Russian Rule. He had waited on Mr. Duncan himself and from the sweet manner in which he talked he had hoped that some measure of relief would be granted. But he (the speaker) was disappointed. It was, therefore, necessary to appeal to the Imperial Government, and if they too refused to listen they must go to gaol rather than submit to wanton insult. He had lived in the Transvaal for 19 years, but he had never seen before what he saw during the last 3 years, and that was British Rule from which Indians had a right to expect much.

Mr. Ebrahim Saljee Coovadia, (Johannesburg), Treasurer of the British Indian Association, also speaking in Gujarati, seconded. He said that wherever subjects of a state were free from tyranny they were happy. He could honestly say that under the Boer Government there was less tyranny and they were, therefore, less unhappy. When the Transvaal came under the British flag they felt that their fetters would fall away. The contrary had, however, unfortunately happened. Their grievances had now become unnumberable. It was, therefore, their duty to take every step necessary to gain redress. He, therefore, seconded the resolution with pleasure.

Mr. A. E. Vaja (Krugersdorp), speaking in Urdu, briefly supported.

Mr. M. J. Desai (Pretoria) also added a few words in support.

The Resolution was then carried enthusiastically.

The fourth Resolution was proposed by Mr. Hameed Ali, who on rising was cheered. He said in Gujarati to the effect that the fourth Resolution was the most important of all. It required them solemnly to declare their intention to go to gaol rather than suffer degradation. There was no disgrace in going to gaol over a matter like the one before the meeting. They should all feel proud to do so. They had Mr. Tilak's example. They were not to expect justice at the hands of the local Government. The latter were ready to express sympathy. What the speaker wanted was not sympathy, but justice, not favour, but only a fair field. The British race was always ready to advise others, indeed even to dictate what was right for them. They had before them the example of Turkey. Even the Imperial Government were never tired of showing how bad Turkish rule was. It remained to be seen what they were going to do for their own subjects in their own dominions. The speaker reluctantly and regretfully thought that had they, the Indians, been British subjects, they would have received greater protection and they would certainly not have to face indignities contemplated by the Ordinance. He disliked it intensely and he solemnly declared that if it became law he would not obey it. He asked the audience to make similar declaration. (Hear, hear.)

The *Star* comments upon the meeting in a lengthy article, of which the following is a summary:—

They (the provisions of the Bill) are due to the discovery and frank admission by the Government that, in spite of all existing precautions, there has been a steady influx of Indians into the Transvaal. They are intended to arrest this influx and to cancel its effects by a compulsory fresh registration of the Indian population which is entitled to be tried and they offer, as some consolation for the trouble entailed, the redress of certain grievances which have always rankled in the Asiatic breast.

We are not seriously surprised that it has led to an outburst of ignorant telegrams and hostile resolutions, because we have long been convinced that the British Indian community here is not very judiciously advised by its leaders in the selection of its positions for attack. But if yesterday's demonstration is to be the beginning of a regular campaign, and heroics about "oppression, degradation, and insult," are followed by the creation of a class of passive resisters, then we can only foresee one solution of the British Indian question, and it will not be any means suit the wishes of Mr. Abul Ganie and his Association.

It is best to be brutal in some cases, and the practical fact which the members of the British Indian Association must keep steadily before their eyes is that they are hopelessly unpopular with the great body of white South Africans. And in the face of this feeling, which is quite realised in England, there is not the faintest hope of intervention by His Majesty's Government, least of all when a Constitution is in process of being granted to the Transvaal. If the new Ordinance imposed fresh disabilities on any class of His Majesty's subjects, it might conceivably be refused the Royal assent. As it is, the only persons really affected by it are Indians who are either not here or have no right to be here.

The suggestion of a policy of passive resistance is either a *brutal fulmination* based on a very low notion of the value of that policy in the English educational controversy. In either case it is extraordinarily silly. We doubt whether any English Liberal, outside the ranks of the passive resisters themselves, would seriously contend that the movement, which is now held by the Court of Appeal to have been wholly unnecessary, had the slightest influence on the general election or its mandate. The passive resistance of a handful of British Indians in the Transvaal, aimed at a measure which merely confirmed their existing conditions, and lacking even the sympathetic neutrality which was the attitude of a large minority of the English electorate, would simply provoke a movement for their wholesale expulsion as an expensive nuisance.

The British Indian Association has chosen a peculiarly inopportune occasion for pursuing the claims which it is always entitled to push. It has no case whatever against the new Transvaal Ordinance, and continual opposition will only weaken its claim to consideration when consideration may be badly needed in the future. The truest worldly wisdom of our Indian fellow-subjects who wish to remain in this Colony is to look to education rather than agitation for the ultimate improvement of their position and meanwhile—to remain discreetly in the background.

Describing the meeting, the Transvaal Leader says:—

An enormous meeting of British Indians in the Transvaal was held yesterday afternoon in the Old Empire Theatre to consider the introduction of the new Asiatic Ordinance into the Legislative Council. The theatre was packed from floor to ceiling, every seat and every inch of standing room being occupied. It was calculated that some 3,000 persons were present, and among them were delegates from all parts of the Transvaal. As the whole Indian community in this Colony is about 10,000, it follows that about 25 per cent. of the whole was represented.

London Press Comments

The London Correspondent of the *Rand Daily Mail* cables that the "Statist," referring to the recent protest meeting of British Indians in the Old Empire Theatre, Johannesburg, says it considers that the Indians have ample cause for complaint. In the paper's opinion the new Ordinance is opposed to Imperial interests. It is likely to create serious dissatisfaction, not only among the Indians in the Transvaal and other portions of South Africa, but also amongst the millions of our fellow-subjects in India.

Replies to the Press Comments

The following letter has also been addressed to the *Rand Daily Mail* by the Editor of the journal:—

I have very little time to spare to reply to your two articles on the British Indian question in the Transvaal, but as you have done me the honour of referring to my paper, I cannot allow your remarks to pass unheeded.

Permit me first of all to protest, as strongly as lies in my power, against the indiscriminate use of the term "Asiatic," to which your article has lent credence.

The term is offensive in the extreme, as its use tends to perpetuate the confusion of the issue that it is meant to clarify. "Asiatics" include all the people of Asia, whether British subjects or aliens. "British Indians" is a term which exactly covers the circumstances of the situation, and one which, in the public and press, should be adopted without delay.

It is necessary for me once again to point out the real reason for this constant misuse of the term. Let me put the matter in Mr. Gopawork's own words. He tells the British Indian community that "the reason is that there is no desire to emphasize the fact that the legislation is mainly directed against the British subjects hailing from the Indian Empire, who, by this law, are deprived of the rights they otherwise possessed of residing in any parts of the British Dominions. The definition would tend to indicate that the law is directed against aliens from Turkish territories." I think I need add nothing to this indictment.

Let me now get at once to the point where you and I are at issue. You deliberately accuse the Indian community of desiring to flood the country with "Asiatics." That is a false statement, and had you read with care your own report of yesterday's meeting you would have seen that Mr. Ally, and several other speakers, especially repudiated any such desire. Moreover, the resolutions themselves bear internal evidence that the British Indian community denies any influx, authorises no unauthorised, and challenges anyone to prove the contrary.

I repeat, there is no influx demanded there is no present influx, there is no question of flooding the country with Asiatics in spite of the hope of determination in the opposite sense, and I request you to be good enough, on the next occasion, that the Indian question is handled by you, to put this matter prominently before your readers as the facts of the case merit. It cannot be too positively asserted, and it is for you, who bring the charge, or make the allegation, to prove the truth of your assertions.

Another point that I should like to deal with is the pathetic manner with which you have spoken of the tone and tenor of yesterday's proceedings. You were good enough, with a suspicious enthusiasm, that might have delighted Anglo-Indian but did not necessarily cover the facts, to compare the meeting and its object with the agitation in Eastern Bengal. The cases are not parallel. In Eastern Bengal the very existence of the people is at stake. Here, if the Ordinance is allowed to pass, the Indian community will be condemned to die a lingering death.

Can you not put yourself in these poor folk's place? Had you been present at the meeting in person yesterday, as Mr. Channaray was, I do not think you would have scoffed and mocked as you have done—politely enough, I will admit.

You say that the speeches contained little but sentiment. Did you reflect that the kernel of the grievances had been already dealt with in an official protest to the Government by the British Indian Association? that it was the framework upon which only external matters could be built? Did it not strike you that that sentiment that seems so empty to you was the living force that made the cold body of the Association's representations warm with that right, passionate, which the circumstances warranted? Did you pause to remember that the speeches reported to you were delivered by men to whom English is a foreign language, and that the speeches in Hindi, Urdu, Gujarati and Tamil, that were interpreted by you, contained matter that would have made you pause ere you had occasioned these slighting thoughts to the prominence of price? What do you think was meant by such a meaning? Would a lawyer's speech, if it was not an oration, be deemed dispirited and unimpressive? It was one only to demonstrate the depths to which the Indian community had been mired by this gross travesty of justice perpetrated under the aegis of the British Raj.

One more question that I would like to ask you is have you really read this Draft Ordinance of which you speak with such assurance? Has it ever suggested itself to you to examine it from the point of view of the Indian community? Do you think re-registration is such a light thing?

Let me suppose for one moment, sir, that you are the victim of this stupid Ordinance. You have, under Law 3 of 1883, purchased your right to enter the Colony and reside here. On the resumption of British rule in the Transvaal you find that your certificate is lost. You take out a new registration certificate, which contains the following information: your name, your wife's name, your family, place of origin, your father's name, your date of residence, your height, your age, and your own thumb impression, no matter what your culture or status. Suppose then that an official comes along to you and informs you that he does not believe the evidence of your registration certificate because some racial or unfortunate has come into the country under false pretences. He informs you that you must submit yourself to be registered yet a third time. Would your indignation have any earthly relation to an alleged influx of Indians, and with your alleged fear lest the public might learn the truth of what you deny and of what you have time and time again demanded an investigation? Is not the proposition preposterous?

Then, again, you try not to remember that on the occasion of the second registration men and boys were arrested in Johannesburg, Pretoria, Heidelberg and other places by the police, who broke open the doors at three o'clock in the morning, and dragged these wretched people to the registry office, because, though entitled to be in the country, they had tarried in obtaining their certificates. Do you think that the Indian community is going to submit to such "Russian" atrocities again?

You appear to think that the registration of Indians is like the registration of births, deaths, and marriages. May I suggest that you go to Pretoria, wait one day outside the Asiatic Office, and observe the gentry manner in which Indian supplicants are treated. You have not heard the pitiful tales that have been whispered—nay, shouted—into my ear, else would I never have written in this astonishingly superficial strain about matters of which you have absolutely no experience.

Again, you consider this Ordinance as merely perpetuating past disabilities, with certain improvements, all of which are opposed to the way of the Indian eager. Let me tell you, since its most elaborate features of this Ordinance appear to be unknown to you, that whereas Law 3 of 1883 only obliged those Indians actually residing in the Colony, exempting all others, the present Ordinance includes all Indians, even those in transit.

Again, I say, would you, sir, like to go to the Registry and submit yourself to an examination and process of identification? A detention rather a pleasant investigation of

particular than the harmless but necessary procedure that you appear to think it is? How would you care to be obliged to carry your new-born babe to be provisionally registered (not as to birth, mind you), subject to the one pleasing process, and subject to bear penalties meet for deadly crimes, but surely not for such a matter as this? How would you like to be obliged to re-register your child when he attained the age of eight years? And how would you, being this very child, arrived at the age of sixteen, appreciate the fact that your two previous registrations went for naught, and that the whole despicable process of registration must be undergone *de novo*? Surely it were better to be a criminal liberated on ticket-of-leave! At least he is not subject forever to this miserable espionage!

You must allow that the people most concerned with this legislation are the people affected by it—in other words, the British Indian. British Indians have never been consulted. They have never even been consulted in the theories of statesmanship—modified by the actual practice of expediency!

May I appeal to you to reconsider the position, and to have what, in my opinion, should be a fully regard for the responsibilities attaching to you as a leader of public opinion?

Mr. H. O. Ally has replied to the article of the *Rand Daily Mail* as follows:—

You have accused me in your leading article of the confusion of the issues in connection with British Indian mass meeting held yesterday. I fear, however, that it is rather on your side than on mine. The point that I, and every other speaker made was perfectly clear.

Here is what I stated as reported in your paper:—

"They did not ask to bring the 350 millions into this country, but they said that those who had entered the country were entitled to the same protection and rights and privileges as all the Europeans who had come in."

While the meeting earnestly pleaded for a reasonable treatment of the resident British Indian population, you, sir, shall I say deliberately, have confused the issue by dragging in all Asiatics, British and otherwise, and by raising the question of immigration. How can we raise any such question when it is a matter of life and death for the hapless of British Indians that are in the Transvaal? In order to accentuate my point I did, indeed say that if aliens, not always of a desirable character, could enter the Transvaal freely and without permits, and enjoy all the privileges, it was reasonable that Indians, who are accepted as British subjects, should have a prior right.

You again talk of a suspicious disposition to descend to details! There was no occasion for it as they are embodied in the British Indian protest which you have already published. No amount of amending the Ordinance as to details can make it acceptable when the very principle of it is bad. It is to ask every Indian without exception to carry a pass under a system of identification applied only to criminals. We would be unworthily sent of India! And as we

are, we submitted to the contemplated degradation.

Mr. Abdool Ganie has replied to the *Star's* criticisms in the following terms:—

TO THE EDITOR OF "THE STAR."

Sir,—You have been good enough, in your leading article on the British Indian protest regarding the Asiatic Draft Ordinance, to give advice to the British Indian Association which, in your opinion, is not very judiciously led.

It is a trite saying that "our neighbours always know best what is good for us," and I have no doubt that, on that principle, your opinion, that the British Indian community is badly led, is also correct. However, for the present, I am more concerned with the attitude you have taken up regarding the British Indian protest than with your judgment about the leaders of the Association.

You think that the community has no cause whatever against the new Ordinance, because it is purely a matter of fresh registration and that it imposes no fresh disabilities on any class of His Majesty's subjects. I join issue on both the points. Just as the administration of the Peace Preservation Ordinance has been distorted in order to prohibit Indian immigration, so also the scope of Law 3 of 1885 has been distorted by the new Ordinance to meet a demand that was never made during the Dutch regime. The Dutch law was aimed at the traders. Its policy was not to restrict immigration, but to penalise the immigrants who wanted to trade, and it was for that reason that, originally, it fixed a registration fee of £25, which was reduced to £3 on the intervention of the British Government.

The present Ordinance, which is supported merely to amend Law 3 of 1885, and, therefore, to continue its scope and not entirely change it, as a matter of fact provides for a system of identification which, in its operation, cannot but be most galling to those who have to submit to it. Registration does not mean taking a census of the Indian population, but it means the following:—

Every Indian resident in the Colony has to carry with him a registration certificate containing degrading identification particulars. He has to have his new-born child provisionally registered, giving such particulars as to identification as may be required by the regulation to be framed by the Lieutenant-Governor. He has to take out a registration for children above the age of eight years with similar conditions as to identification.

All this is absolutely new and not contemplated by Law 3 of 1885. And yet you have no hesitation in saying that the Ordinance is a fair and reasonable one for the Indian population.

Let me assure you that the policy of passive resistance is not a "brutum fulmen." It is simply a resolve on the part of my countrymen to decline to submit to conditions that are quite unbearable, and if, as suggested by you, it provokes "a movement of their wholesale expulsion as an expensive nuisance," it will be a great relief. That it will be a new departure in the British policy, of course, does not matter to the new school of Imperialists, of whom you are, undoubtedly, a leading light. My countrymen have remained long enough in the back-ground—not discreetly, as you suggest, but rather indiscreetly. Their coming out of their seclusion will not mean much loss, if it brings no gain. In their opinion, they have already lost almost all.

If your inciting of South Africans results in their taking some interest in the Indian question, I make bold to say that in spite of your suggestion above referred to, it will open their eyes, and show them how heavily they have sinned against British Indians, and how much they have misunderstood them.

Some Notes on the Meeting

[SPECIALLY CONTRIBUTED]

There were some dramatic moments at last week's mass meeting. On the day of the meeting, it should be noted, every Indian storekeeper in Johannesburg, closed his store at 10 a.m., whilst the hawkers ceased their rounds at the same time. The *Leader* remarks that practically no business was done in the early morning market that day—a remarkable commentary upon the manner in which Johannesburg is dependent upon the Indian hawker for its fruit and vegetables. The writer of these notes is informed that questions were asked by worthy housewives as to what was the "coolie" holiday. The Indian hawkers were keeping no holiday, but observing a day of mourning and of tribulation.

Hundreds must have been turned away from the doors, and the old Theatre was crowded to excess. The building was in semi-darkness, as the electric-light was not available until about 4.30 p.m., and the effect upon the on-looker of that huge amphitheatre crowded with dark-skinned men—British Indians all—from all parts of the Transvaal, deriving light from every quarter of India, loomed dimly in the darkness, was most impressive. The stage, too, was a remarkable scene. It was practically one large overflow from the audience and around the stage stood representatives of the Indian community in the Transvaal all coming to either to protest against the injustice that was being done to the Indian population, or to support the protest. The Chairman's seat, a veritable throne, was in the centre of the stage.

magnificent yellow silk cloth and the rays of light that distinguished this central point lit it up with peculiar effect.

Mr. Abdul Gani, impressive and dignified, set the tone of the meeting. It was pathetic to see this serious-looking man, whose natural expression is one of excessive magnanimity, appealing to his brethren, in moving terms, to join together to fight against this latest and most flagrant injustice, and the deep-throated response from his hearers must have greatly comforted their leader.

Dr. Godfrey gave a vivid and telling analysis of the second resolution, and created the first sensation by drawing forth a well-known portrait of her late Majesty, Queen Victoria whose memory the audience still kept green, and whose generous commandments for the welfare of her Indian peoples endeared her to them.

Later on came Mr. Hafee Habib, who moved the "gaal" resolution. His speech was full of vivacity, sparkling with wit, and his telling of the went home, the audience repeatedly cheering him to the relief. Now and again, so as to increase the effect of his words, he broke into English, and the reporters were not allowed to forget the vital difference between the heavenly origin of the whites and the infernal derivation of the British Indians. The Registrar of Asiatics, too, who was present, must have winced once or twice at the home-thrusts that were delivered, by most of the speakers, against the administration of the Permit Law.

Next came Mr. H. O. Ally, who was greeted with a roar of cheers. Bitter must have been his reflections that, as a citizen of the Cape Colony, he had the civil and political franchise, whilst, upon his crossing the Orange River, he became a pariah. Bitter must have been his thoughts as he compared the promises of the pre-war Uitlanders with the present-day performance of their successors. Such are the abuses of adversity! And so, to point his moral, Mr. Ally dramatically produced a Union Jack, which he wound round him as he spoke, and declared that whatever steps he proposed to take in the future would be taken with the memory of his duties and responsibilities towards the flag that he revered beyond father, mother, kith and kin. And when this aged man declared that, notwithstanding the claims of his wife and eleven children upon him—nay, because of their recognition—he was prepared to go to prison rather than submit to the requirements of the new Ordinance, the whole audience rose to greet him with hearty and repeated cheers—cheers so loud as had greeted Mr. Haile-Habib previously, and so loud that they would go to gain the acquaintance in this

new dogs helped - all with that was
- splendor - [unclear] and [unclear]
and [unclear] [unclear] [unclear] [unclear]
[unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear]

For a fixed $\alpha \in \mathbb{R}^n$ and $\beta \in \mathbb{R}^n$, let

Mr. M. M. Campbell, of the Hon. Secretary of the Pennsylvania Association, brought the address to a fitting close, when, in a clear, forceful, earnest, serious, and carefully-chosen language, he declared that, if he could have found a stronger objectivity than had been hitherto used to apply to the proceedings of the Government, he would have used it. He took occasion to place the whole responsibility of having advised his people in their present course of action, and warned them most earnestly that the course of practice was worth many tons of speeches, and that they must have the courage of their convictions if they hope to succeed. Only then could good come out of evil.

This resolution was spoken to by men representing all parts of the Colony, and the Government had no doubts as to the depth of feeling moving the hearts of the Indian community, which doubtless must have been very deeply affected by the terrible demonstration.

There is no doubt that the meeting was the prelude to so many European representatives leading their teams in preparation.

A most dramatic moment occurred when Mr. Channay, Registrar of Asiatics, who attended on behalf of the Colonial Office, thanked the audience for their courtesy and restraint. The people cheered him to the echo, demonstrating once again the innate chivalry of which the Indian peoples are capable. Doubtless Mr. Channay will have had much to narrate to his superiors since his return to Peroria.

A curious coincidence was observable when the vote of thanks to the Chairman was proposed by Mr. M. Lichtenstein, and seconded by Mr. I. Isaacson, both sons of Israel; both, the proud representative of a people that have, for centuries, suffered persecution and oppression, by reason of the ignorance, prejudice and selfishness of our kindred people, and as the only Jew in the community. And, to top it all, Mr. Lichtenstein, and the undersigned are both going to make a pilgrimage to the British Indian to make his path in heaven easy, and to practice the lesson that they should have learnt, before the oncoming day of the people.

4. **Paving the Way for a Climate Change Agreement.** In contrast to the traditional approach, the Commission has decided to negotiate a protocol on climate change before the completion of the negotiations on the other issues. The Commission has also decided to negotiate a protocol on climate change before the completion of the negotiations on the other issues.

It is expected that the
mon is appointed the
dence will our many
her lots of natives
Grievous tax. Road that

**Transvaal Legislative
Council**

Asiatic Ordinance Passed

Monday, Sept. 10th

The Council went into Committee on the Asiatic Law Amendment Ordinance.

The COLONIAL SECRETARY said before proceeding with the amendment he wished by the request of the Indian community to read out the following telegram:—"British Indian community alarmed at progress of Draft Asiatic Amendment Ordinance. Mass meeting advertised for to-morrow: resolved asking hon. House to reject the measure to be passed at the meeting. Our Association respectfully prays that meantime further consideration of Draft Ordinance should be suspended. My Association request that this telegram should be read to the hon. House." The Government, he proceeded, had given this telegram the latest consideration, and they were not prepared to comply with the request it contained, that the progress of the Draft Ordinance should be suspended because the Ordinance had been for some time before the public, and the British Indians and the other members of the community had had every opportunity of expressing their views. He had had expressions of opinion both from the Chambers of Commerce throughout the country and also from the British Indian Association. He thought it would be not desirable to delay the further procedure of the Ordinance pending the result of the mass meeting which was advertised. He should add of course that under the Letters Patent this draft Ordinance, as it affected the interests of a particular class of the community, could not be brought into force until His Majesty's pleasure had been expressed upon it. Therefore a clause should be added at the end postponing its coming into force until such time as it had been notified by the Lieutenant-Governor that it had been accepted.

The amendments were then drafted with seriation.

Dealing with Undesirables

Arising out of an amendment adding the word "male" to one of the clauses moved by the Colonial Secretary.

Mr. LOVEDAY pointed out that in the Peace Preservation Ordinance the Government provided without distinction of sex for all undesirables.

The COLONIAL SECRETARY said the Bill did not in any way affect the provisions of the Peace Preservation Ordinance. Those provisions were fully in force, and it was not intended by the Government to place before them to alter the conditions under which the Government's administration was restricted.

It was intended to deal with those who were now in the country, and to take steps for their registration. The real reason of the amendment

suggested was explained the other day, and was that the Government were satisfied that to require the registration, etc., provided in this draft Ordinance of Asiatic women, would be imposing on the Asiatic population of this country an unnecessary amount of hardship, and would be compelling them to submit to what would be directly contrary to their religion and traditions, and it was also felt that no corresponding advantage would be gained. It would assist the Government in restricting Asiatic immigration. It would establish the right of Asiatics who were lawfully resident in this country, and it would give to those Asiatics who were lawfully resident in the country clear evidence of their right to be in the country. It did not affect the restrictions on Asiatic immigration under the Peace Preservation Ordinance, or to those who were there before the war.

No Registration of Females

Mr. LOVEDAY enquired if the Government would inform the House would there be registration of females under this Ordinance? He did not wish to have any regulation that would be harsh or distasteful to the Indian or which would clash with their traditions or religion, still he thought the names should be given and registered, so that they might know who were coming into the country.

The COLONIAL SECRETARY said that the Peace Preservation Ordinance made no provision for registering any baby male or female. It provided that people should not come into the country without a permit. It had been applied to check Asiatic immigration because permits had not been given as a rule to any Asiatics who were not here before the war. The present Registration Law did not apply to women, and they did not intend that this law should apply to women, so that there would be no registration of Asiatic women. He did not think there was any danger that the country would be flooded with Asiatic women, for the permits could not be granted to anybody.

Mr. LOVEDAY: Does the Acting Attorney-General agree with that?

The COLONIAL SECRETARY: Yes.

Mr. LOVEDAY: Then I am satisfied.

The amendment was carried.

On clause 3 Mr. HULL asked if the attention of the Colonial Secretary had been called to a meeting of representatives of Chambers of Commerce which had been held in Johannesburg a few days ago, which represented every important town in the Transvaal. The representatives approved of the general principle of the Ordinance but thought that section 3 of the Ordinance should be modified. The resolution of the representatives was to the effect that no Asiatic should be registered until it was clearly proved to the satisfaction of the registrar that he was in the Colony prior to the late war. He wished to know if the Government intended giving effect to the suggestion made by the Chambers of Commerce.

Commercial Views

The COLONIAL SECRETARY said they did not propose to go so far as the Chambers asked. The Chambers of Commerce practically asked the Government to institute a fresh inquiry into the circumstances under which Asiatics who had come into the country with a permit properly obtained. That was to say that they should not take as evidence of lawful residence the fact that an Asiatic had a permit, but should inquire whether, when that permit was granted, he was called upon to prove that he had been in the country before the war and that he actually was there before the war. The Government thought that was going too far. They thought that an Asiatic who obtained a permit during the four years that had elapsed since the war should be allowed to have the benefit of that permit. They thought that the holder of such a permit should be subjected to an examination as to whether, when that permit was granted, he established the fact that he was in the country before the war. Asiatics who had got those permits had established businesses and it would be unjust to go behind those permits. If the permit was obtained by fraud or misrepresentation it would not be taken as evidence of lawful residence.

In consideration of another amendment, Mr. HULL drew attention to the danger that might arise by a lawfully obtained permit being transferred to another Asiatic. There was no question that there had been traffic in these permits.

Mr. SOLOMON suggested that the clause should stand down.

The ATTORNEY-GENERAL thought the amendment proposed by the Government sufficiently met the case.

The amendment was carried.

Mr. HULL inquired if the Government would consider the advisability of having in each town where applications for registration were made a small local board, composed of two or three persons, who would assist the Government in identifying the applicants and checking the facts stated by such applicants.

The COLONIAL SECRETARY said they should certainly consider the suggestion. There were at the present time boards in existence throughout the Colony to whom applications by Asiatics who alleged they were resident in those towns before the war were referred.

The Draft Ordinance was then reported with amendments. The report will be considered on Tuesday.

Tuesday, Sept. 11th

The Council proceeded to consider the report of the Asiatic Law Amendment Draft Ordinance.

The COLONIAL SECRETARY moved as an addition to clause 17: "That the Lieutenant-Governor may issue any such order in respect of any person who is a member of any Asiatic race not subject to the provisions of this Ordinance."

This was agreed to.

A part of Clause 22, which deals with the King's assent, was deleted on the motion of the Colonial Secretary, and the following words were put in its place: "And shall not take effect unless and until the Governor shall proclaim in the *Gazette* that it is His Majesty's pleasure not to disallow the same, and thereafter it shall come into operation upon such date as the Governor shall notify by Proclamation."

Further formal amendments having been made, the report was adopted and the third reading set down for Wednesday.

Wednesday, Sept. 12th

The Asiatic Law Amendment Draft Ordinance was read a third time and passed.—*Transvaal Leader*.

Johannesburg Jottings

[BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE]

DOWNFALL OF THE "EMPIRE"
Following close upon the great mass meeting comes the news that the old Empire Theatre, wherein the meeting was held, was burnt to the ground. I wonder whether Mr. Loveday will consider this to be a dispensation of Providence, and will go to his fellow councillors jubilantly pointing out to them the fate that would probably have befallen the Pretoria Council Hall had Dr. Abdurahman addressed a mass-meeting of coloured people there. The worthy M.L.A. deserves, if not an honorarium or an address of thanks, at least a statue subscribed for by his admiring fellow-citizens, who, doubtless, in after years, would have gazed mournfully upon the well-known features and sadly remarked: "Ah, they did not need Municipal fire insurance in those days: they had Richard Loveday."

PRESS IGNORANCE. You commented editorially, recently, upon the crass ignorance exhibited by the local press upon the conditions and provisions of the anti-Asiatic Ordinance, to use a brief but expressive term. This week's press comments upon that Ordinance, and the British Indian community's relations thereto, make one tremble. The *East Rand Express* goes on its way rejoicing, in the full belief, that the Ordinance gives the Indians "privileges" they never had before. It reminds me of a well-known music-hall refrain. The *Leader* is significantly silent on the doings of the community. It either knows too much to say anything, or doesn't know enough and is afraid to acknowledge the fact. The *Mail* is superficial and lightsome, and makes a comparison between Transvaal Indians and the anti-partitionists of Bengal. Whilst the dear old *Nar* ponderously curses British Indians up hill and down dale, threatens to turn them out of the country, reminds them of the heavenly time they are having, warns them

against uttering a word of protest, tells them they are ungrateful for not remembering all the restrictions that Europeans do not undergo, and winds up by telling them to go into a corner and hide. Dear, dear, when will these poor editors study matters of which they are so colossally and eloquently ignorant?

THE CHAMBERS OF COMMERCE. At the usual monthly meeting of the Johannesburg Chamber of Commerce, the following formed part of the report:

In connection with the Draft Ordinance to amend Law No. 3 of 1885, which has just been passed by the Legislative Council, a conference of representatives from the Chambers of Commerce and Trade in the Transvaal was held at the instance of your Committee on the 6th inst., when the matter was fully discussed. Delegates were present from the following Chambers:—Johannesburg Chambers of Commerce and Trade, and Pretoria, Klerksdorp, Boksburg, Pietersburg, Heidelberg, Roodepoort, Randfontein Chambers of Commerce. After the matter was fully discussed, and although many of the delegates felt that the Draft Ordinance was not stringent enough, it was considered that it was a step in the right direction, and the meeting unanimously agreed to make representations to the Government approving the principle of the Draft Ordinance.

Really, how very kind and obliging of these competitors of British Indians. So disinterested, too!

WHERE WAS POTCHEFSTROOM? But anyone who would look for Potchefstroom there, would look in vain. No, Potchefstroom was not represented at that conference, and on referring to the *Budget*, I find that it was not because Potchefstroom agreed with the others, but because it considered that the Ordinance did not go far enough. Wherefore, the ancient capital, like the Indian community, decided to protest to the Government and ask that the matter should be reserved for consideration by Responsible Government. How pleasant it is to feel that British Indians are in the same boat (though at opposite ends) with the Potchefstroom Chambers. Really, it is a great honour, and they are humbly recognisant of the same!

AND BOKSBURG. Boksburg always delights to impress the neighbours by its utter obliviousness to the logic of facts. We are told by the Secretary of the local Chamber that

the Ordinance required all Asiatic traders to become registered. It meant that all those Asiatic traders who had entered the Colony (illegally) would be discovered. The Ordinance would help towards further legislation being brought in at a later date.

Did it mean all that? What a poor thing the Peace Preservation Ordinance must have been, notwithstanding its prostitution as an Indian Immigration Restriction Act!

"SECRET PLOTTING AND PLAUSIBLE DISTORTION". The *East Rand Express* calls me to task for using the above expression to indicate my views regarding the wire-pullers who have negotiated this intelligent Ordinance, and urges that the said wire-pullers of the East Rand variety—would not accuse the Indians of a similar fault. Obviously not! There was no necessity. One doesn't as a rule conspire to bring about one's own extinction.

INDIAN LABOUR ON THE RAND. Lord Selborne, in conveying Lord Elgin's reply to representations of certain miners for the retention of Chinese labour, states that the Secretary of State for the Colonies remarks that His Majesty's Government felt obliged, as the Chinese labourers were being employed under conditions which are found nowhere else in the British Empire, and to which the Government of India would not be prepared to subject Indian coolies, to provide an opportunity for returning, to any labourers who were genuinely desirous of doing so and who might not have understood the conditions of the labour on which they were engaged.

I do most sincerely hope that your Natal ingrates will bear this reply in mind, and forbear their stupid agitation to make indentures terminable in India. Facing the facts should be quite a novel situation in your Colony.

A HINT.—In the *London University Gazette* by last mail from Europe, appears the name of Davidson Don Tengo-Javalu in the Matriculation List for June 1906, second Division. He is, writes *Imbo* a native of South Africa, born and bred in Kingwilliamstown, in whose face the doors of the Dale College and the South African College were banged on account of colour prejudice, and who had consequently to go abroad to obtain an education higher than what could be obtained by a native in South Africa at that time. Davidson Don is the first native from the Cape to be enrolled as an undergraduate of the London University.

COAL EXPORT FROM INDIA.—In 1905-06 the exports of coal and coke from India exceeded all records in respect of both quantity and value. The largest quantity previously shipped had been 594,832 tons in 1904-05, and the largest value of shipments was Rs. 59.39 lakhs in 1900-01. The record attained in 1905-06 was 837,251 tons with a value of Rs. 65.8 lakhs, while figures exceed those for 1904-05 by 40.7 per cent in quantity and 41.4 per cent in value.—*The Indian World*.

Mr. Bhabha's Case

Important Decision

Full Text of Judgments

The appeal in the matter of *Rex vs. Bhabha* was argued by Mr. Gregorowski on the 10th instant. And the following judgments were delivered.

The Chief Justice: It is unnecessary to hear Mr. de Villiers, for the Crown.

The appellant was convicted under section 7 of Ordinance 5 of 1903 because having been ordered to leave the country by an order granted by a magistrate under that Ordinance he failed to do so within the time specified in the order.

The facts appear to be as follows. On the 2nd July he entered this country without a permit under the Ordinance. He was then brought before the magistrate and charged with contravention of section 2 of the Ordinance. He set up the defence that he required no permit because he had been a registered Asiatic under the previous law, No. 3 of 1885. The magistrate, after hearing the evidence, was not satisfied that he had proved that he was actually a person registered under that law, and made an order directing him to leave the country. With that order the appellant complied. He did leave the country. But he came back again a few days afterwards—again without a permit. He was charged under the same section, and on the 12th of July he was ordered to leave that evening. He raised the same defence as before—that he was a person who did not require a permit to enter the country because he had been a registered Asiatic under Law 3 of 1885 and therefore required no permit. The magistrate held that the certificate under Law 3 of 1885 protected the appellant; but that the appellant having been once ordered to leave he was precluded from giving effect to that section by the terms of the proviso to section 2 of the Ordinance; and he then made an order directing the appellant to leave the country that evening. It was for non-compliance with that order that he was charged under section 7, and sentenced, and against that sentence he now appeals.

The Court has on a previous occasion laid down what in its opinion is the effect of the various sections of this Ordinance, read together. We then indicated that although under this Ordinance it was unlawful to enter the country without a permit, it was not a criminal offence, because no criminal sanction was by the law attached to that act. But the law provided that a person who did enter the country without a permit might be brought before the magistrate, and that an administrative order might issue by the magistrate directing him

to leave the country within a certain time; and that when the machinery thus created by the law had been put into operation and the magistrate had issued an administrative order directing him to leave the country, non-compliance with that order rendered him liable to criminal consequences. I think we must take this case to be in this position, that the machinery created by the Ordinance has been actually put in motion. In substance an administrative order has been given by the magistrate. It is quite true that the appellant was brought before the magistrate and formally charged on a criminal summons with contravention of section 2. But no criminal sentence was imposed by the magistrate, and I think he simply issued a summons in order that he might take evidence upon oath in his preliminary investigation. I think he was right in taking evidence upon oath. Having taken that evidence, he made his administrative order, and ordered the Indian to leave the country within a certain time. It is quite clear that he has not done so, and therefore, *prima facie*, he has committed a criminal offence, under section 2. But of course he is entitled to appeal to this Court against the Magistrate's finding, and in so appealing he is, in my opinion, entitled to raise any defence which he might have raised to the administrative order. He is entitled, for instance, to take up the position that he was a person exempted under the Ordinance, and that the order was wrong; and that, in effect, is the ground upon which this appeal is now based.

We have to decide, therefore, whether the order issued by the magistrate on the 14th of July was a legal administrative order. That depends upon the true meaning of section 2 of the Ordinance, which provides that after the date of this Ordinance no person shall enter or reside in this Colony unless he is possessed of a permit issued to him under the provisions of this Ordinance, or can give satisfactory evidence that he belongs to one of certain exempted classes. It is common cause he does not possess a permit. Therefore the only question we have to consider is whether he comes within one of the exempted classes. The exemption on which Mr. Gregorowski relies is the exemption created by sub-section (2)—persons who have before the date of this Ordinance received a permit or other formal authorisation to enter this Colony from some person duly authorised to issue the same. Now it is contended that because this Asiatic was a man who had been duly registered under Law 3 of 1885, that registration in the Landdrost's register, coupled with a certified extract from the book given to him, is a permit or formal authorisation to enter this Colony from some person duly authorised to issue the same. In my opinion that ground fails, for two reasons. First, because it is not a

formal authorisation to enter the Colony. It is not a formal authorisation to enter at all. In my opinion no such authorisation was contemplated by the old law. No. 3 of 1885. By that law an Indian did not require a permit to enter this Colony. All that he was required to do, in order to comply with the law, was that, having entered, he had within a certain time to register himself in the books of the Landdrost, and pay a certain fee. No permit machinery was contemplated by that law; and in my opinion this certificate from the Landdrost's book is not a formal authorisation to enter. Not only is it not a formal authorisation to enter, but it is not an authorisation to enter this Colony. "To enter this Colony" means to enter the country after it became a Colony, not to enter the late Republic under Law 3 of 1885. I think both reasons are fatal to the ground of appeal which Mr. Gregorowski has relied on.

That being so, I think the appeal must fail. I think the magistrate came to a right conclusion upon wrong grounds. He held that the registration under Law 3 of 1885 was a permit in terms of the Ordinance, but that he should not give effect to that by reason of the proviso to the section. I think he was wrong in so construing the proviso, but that the conclusion at which he ultimately arrived was the right one. I think it is a hard case, upon the facts. I think that an Indian who, under Law 3 of 1885, had been authorised to reside in the late Republic and had paid a fee and registered himself is *prima facie* entitled to demand a permit to enter this Colony. But that is a matter for the Administration to deal with, not for this Court. We can only construe the law. In my opinion the law is perfectly clear. Nor am I at all affected by the argument which was advanced that this law differs from the Proclamation of 1902. The words of the law are clear. We have to judge the meaning of the Legislature from the language it used; and the fact that it used different language in another Proclamation does not affect my mind at all. The appeal must be dismissed, and the order made by the magistrate must stand.

I do not know whether the Government is going to keep the appellant in gaol for a month because he disobeyed the order. Apparently it is a test case. That is a matter which can be referred to the Crown through other channels.

UNREST IN INDIA.—The *Natal Mercury* published a cable to the effect that at a meeting of 'Bengali agitators' at Asansol seditious speeches have been delivered, which recall the arguments used to stir up the historic mutiny, inasmuch as the Mohomedans were incited by the allegation that pig's blood was used in the refining of sugar sold to Hindus, and by a similar allegation as to the use of cow's blood for the same purpose.

A Shocking Permit Case

Our Johannesburg correspondent states that the following letter has been addressed by Mr. M. K. Gandhi to the three local dailies:—

I trust, for the sake of elementary justice, you will give publicity to the following facts, and even comment, if you think, as I do, that those facts bring to light a shocking state of affairs in the Colony.

An Indian woman, named Pania, was travelling with her husband from Darban to Johannesburg on the 14th inst., by the Kaffir mail. Her husband held a permit and registration certificate, which mentioned his wife. The wife was, however, arrested and detained at Volksrust for being without a permit. The poor husband had also, therefore, to stay. Both passed the night in the lock-up. Next morning the wife was tried. She had stood in the dock like a common felon. The arresting constable gave the following evidence:

My instructions are to arrest all Indians entering this Colony without permits—no matter whether male or female—minors or adults. There is no age limit. These instructions apply even when women and children accompany their husbands and parents. It is of no account for the registration certificate to mention a wife.

It transpired, in the course of evidence, that, according to the husband's testimony, the wife was with him during and after the 17th in the Transvaal. The Magistrate held that he had no option but to order the wife to leave the Colony before 7 p.m. the same day, as she held no permit. The wife, however, under counsel's advice, proceeded to Johannesburg in defiance of the order of expulsion. She was therefore arrested at Germiston. The last has not yet been heard of the case.

But the future development has nothing to do with the point I wish to make. It is this: May the Government, in the name of the people of the Transvaal, thus set up a reign of terror for British Indian women and children? It was admitted at the trial that this was not an isolated case. Remember that, according to the authorised and printed permit regulations, wives and children under sixteen years accompanying their husbands or parents are not required to take out permits. Are Indian women now to go to the Permit Office, and, after a process of exhausting and exasperating examination, to take out their permits? And what of babies in arms? This is no tale from the Arabian Nights. Infants hardly able to crawl have been detained at Volksrust.

Do even Messrs. Loveday and Company require all this? Do you?

In a leading article, under the heading "War on Women!", the *Rand Daily Mail* comments in the following terms, of which we supply a summary hereunder:—

We direct attention to Mr. M. K. Gandhi's letter published in another column. The matter is one which calls for immediate investigation. However strongly the people of this country feel on the subject of Asiatic immigration—whether British Indian or not—we do not think that anyone ever wished, or contemplated, the separation of husband and wife in the brutal manner indicated. The fact that the woman was mentioned in her husband's registration certificate was at least some protection against fraud, and even if there was a technical offence committed the thought of an unfortunate Indian woman being dragged from her husband, thrust into gaol, and then ordered to leave the Colony at a few hours' notice—to go whither?—jars upon every sense of English justice and humanity.

Should the complaint made by Mr. Gandhi prove to be broadly correct—and Mr. Gandhi is so well-known that we do not think he would state such a case unfairly—we most strongly protest against the people of the Transvaal being saddled with the blame for inflicting gratuitous harshness of this character.

In the carrying out of any law, new or old, we expect some ordinary fairness and decency. There must not be the straining of every clause, the most rigid interpretation of every sentence, simply to harass a people who, through no fault of their own but because the real interests of the country demand it, are subjected to special laws. The facts disclosed by Mr. Gandhi certainly make out a *prima facie* case against the officials who administer the law. There is no evidence in the unfortunate incident of the spirit of kindness which marked the speeches even of those members of the Legislative Council who are firm opponents of Asiatic immigration. The harshness complained of touches the British Indian community in a particularly tender spot. No nation is more careful of the women of its race than the mass of the peoples of India. The plague riots in Bombay sprang from an insult unwittingly offered to a Mahomedan woman, and half the "regrettable incidents" in the history of British administration in India—they are, happily, astonishingly few—arise from similar causes.

We feel that the white population will demand an investigation and an explanation of the Punia affair as strongly as Mr. Gandhi.

The Government has received no mandate from the people to make war on women.

British Rule in India

Worse than Russian Despotism

(continued.)

The Government of India is as arbitrary and despotic as the Government of Russia ever was, and in two respects it is worse. First, it is administered by an alien people, whereas the officials of Russia are Russians. Secondly, it drains a large part of the taxes out of the country, whereas the Russian Government spends at home the money which it collects from the people.

A third disadvantage might be named, since the Czar has already created a legislative body, whereas England continues to deny the Indians any form of representative or constitutional government.

The people of India are taxed, but they have no voice in the amount to be collected or in the use to be made of the revenue. They pay into the Government nearly \$225,000,000 a year, and of this nearly \$100,000,000 is expended upon an army in which Indians cannot be officers.

It is not necessary to keep such an army merely to hold the people in subjection if the Indians are really satisfied with English rule, and if the army is intended to keep Russia from taking India, as is sometimes claimed, why should not the British Government bear a part of the burden? Would it not be wiser so to attach the Indian people to the British Government that they would themselves resist annexation to Russia?

The Home Charges, as they are called, absorb practically one-third of the entire revenues. About \$100,000,000 goes out of India to England every year; more than \$15,000,000 is paid to European officials in the civil employ. What nation could stand such a drain without impoverishment.

Taxation is nearly twice as heavy in India as in England in proportion to the income of the people. Compared with the people of other countries, the Indian's income is on the average one-twentieth of the average English income, one-seventh of the average Spaniard's income, one-sixth of the average Italian's income, one-fifth of the (European) Russian's income, and one-half the income of the Turk.

Sir Henry Cotton shows that the average per capita deposit in banks in England is \$100, while the average per capita deposit in India is 50 cents; but how can the Indian be expected to have a large bank account when the average yearly income is \$10?

The Silver Question

I have, in another article, referred to the jewellery worn by Indian women. The bracelets and anklets are silver, except among the poorest, and this was formerly a form of hoarding, but the suspension of the coinage of silver deprived the people of the privilege of converting this hoarded silver into rupees.

It will be remembered that the late Senator Wolcott, a member of the Monetary Commission appointed by President McKinley in 1897, on his return from Europe declared that the suspension of the coinage of silver in India had reduced the value of the savings of the people to the amount of \$500,000,000. The suspension was carried out for the benefit of European interests regardless of the welfare of the masses.

Death Rate Rising

So great has been the drain, the injustice to the people, and the tax upon the resources of the country, that famines have increased in frequency and severity. Mr. Gokhale, one of the ablest of India's public men, presided over the meeting of the last Indian National Congress held in December, and declared in his opening speech that the death rate had steadily risen from 24 to the 1,000 in 1882-84 to 80 in 1892-94 and to 31 at the present time.

I have more than once, within the last month, heard the plague referred to as a providential remedy for overpopulation. Think of it! British rule justified because "it keeps the people from killing each other," and the plague praised because it removes those whom the Government has saved from slaughter!

The railroads, with all their advantages, have been charged with adding to the weight of famine by carrying away the surplus grain in good years, leaving no residue for the years of drought. While grain can now be carried back more easily in times of scarcity, the people are too poor to buy it with two freights added. The storage of grain by the Government at central points until the new crop is safe would bring some relief, but it has not been attempted.

If it is argued that the railroads have raised the price of grain in the interior by furnishing a cheaper outlet to the sea, it must be remembered that the benefit has accrued, not to the people, but to the landlords, the Government being the largest holder.

(To be continued.)

Answers to

Correspondents

K. O. BHATT and S.P.H.—Your letters are unavoidably held over this week, owing to press of other important matter.—[Ed. I.O.]

ઇંડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીકસ—શનીવાર, તારીખ ૨૨ મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૦૬.

અંક ૩૯

અડવાડીક પંચાંગ.

ઇંડિઅન ઓપિનિઅન.

મી. ભાભાનો કેસ.

પ્રોસ્ટી-તા. ૨૨ મી સપ્ટેમ્બરથી તા. ૨૮ સપ્ટેમ્બર સુધી ૬૦ સં ૧૯૦૬.

હિંદુ-આસે: સુદ ૪ થી. આસો સુદ ૧૧ સુધી સવંત ૧૯૧૨.

મુસલમાની-તા. ૩૭ સયાનથી ૬ મી સાયાન સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	દિવસ	દિવસ	સુવંદ્ય	સુવંદ્ય
ગ્રહ	તારીખ	તારીખ	ક. મી. ક. મી.	અસત.
શનિ...	૨૨	૪	૩	૫ ૫૦ ૫ ૫૦
રવિ...	૨૩	૫	૪	૫ ૪૮ ૫ ૫૧
સોમ...	૨૪	૬	૫	૫ ૪૭ ૫ ૫૧
મંગળ...	૨૫	૭	૬	૫ ૪૬ ૫ ૫૨
બુધ...	૨૬	૮	૭	૫ ૪૫ ૫ ૫૨
ગુરુ...	૨૭	૯	૮	૫ ૪૪ ૫ ૫૩
શુક્ર...	૨૮	૧૦	૯	૫ ૪૨ ૫ ૫૪

અનુક્રમણિકા.

—૪—

મરહુમ જસ્ટીસ મી. બહદુરીન તથા અન્ય ૬૮૬	
મી. ભાભાનો કેસ...	...
વાન્સવાલમાં હિંદીની મીટીંગ...	૬૮૮
હિંદી બોરોને વાન્સવાલમાં હાજરી...	...
હન્ડીયામાંથી તારણ...	૬૮૯
જેહાન્નમમાં અગ્નિ પડેલો...	...
પીટરસબરજ...	૬૯૨
રૂઢના તાર...	...
કોલોનીમાં હિંદીઓનું કલેબ...	૬૯૩
હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી...	૬૯૪
હિંદ સુધાર સમાજો મેળાવટો...	૬૯૫
નાતાલ સત્યાગ્રહ ધર્મસભા...	...
નાદારી કોર્ટની નોટીસો...	...
જેહાન્નમમાં આગ...	...
આતુ વરતમાન...	૬૯૭
મહોબેડન એન્જ્યુકેશન ફંડ...	...
વાન્સવાલમાં અન્યાય...	૬૯૮
વાન્સવાલનું શહેરવાર વસ્તી પત્રક...	...
બલર સાવ...	...
અર્થ પત્રો.	
ગરીબ પુલીઓ મારે નાતાલ કોમેસને	
અરજ...	૬૯૯
પ્રીટોરીઆના મુસલમાન જાઈએને	
જે બોલ...	...
એક મુશ્કેલી...	...
હસમનો ઉપયોગ હાલમાં થાય	૬૯૭
હિંદુ રમશાન ફંડ...	...

શનીવાર તા. ૨૨ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૬.

મરહુમ જસ્ટીસ બહદુરીન તથા અન્ય.

દિવના હાલ કેમ જાણે હતું વધારે પડવાના હોય તેમ દિવના તારાઓ ખરતા નવ્ય છે. મી. બેનરજીના મૃત્યુના સમાચાર આપણને સંજ્ઞાને ઘણા દહાડા નથી થયા તેવામાં જસ્ટીસ બહદુરીન તથા અન્યના સમાચાર મળે છે. તેઓ સાહેબ વિદાયત હવા ફેર કરવા ગયેલા તેવામાં આગરતની ૧૯મી તારીખે એકાએક કાંનમાં ગુજરી ગયા. જસ્ટીસ બહદુરીન તથા અન્યને તેમના માં આપે ૬૬ વરસની ઉંમરમાં વિદાયત અલયસ કરવાને મોકલેલા. તેઓ સાહેબ મુશ્કેલી ઇલાજમાં પહેલા જારીનર હતા. દિવના હાલ દાદાભાઈની પાંડે જાણેલા તેથી તેમનામાં સ્વદેશભિમાનનો શુરસો બહુ હતો. પોતાની સાચાઈ નથા ખંતથી એકદમ પોતાના ધંધામાં સધ્યા. ઘણા બારે કેમોમાં જીવ મેળવી. નેશનલ કોંગ્રેસ સ્થાપનામાં તેમનો ભાગ હતો. તેઓ સાહેબ ત્રીજા કોંગ્રેસના પ્રમુખ હતા. તેમની ભાષણ કરવાની શક્તિ અદ્ભુત હતી. તેઓ સાહેબની હિમાયતથી નવાબઝાદા નસુરજાખાન જેલમાંથી છુટેલા. જજ તરીકે અદલ દર્નસાફ આપતા. પોતે બહુ માયાળુ શાંત સ્વભાવના તથા સાદા હતા. હાથ કોરટથી ઘણે ભાગે હમેશાં પોતે ચાલીને અનુમત ઇલાજ કલ્યાણમાં અથવા તો પોતાને ઘેર જતા.

મુસલમાન સંસાર સુધારાને સારું તેમજે ઘણી મહેનત લીધી હતી. તેઓ સાહેબ જનાનાની વિરુદ્ધ હતા, તથા જી કેળવણી ના મોટા હિમાયતિ હતા. જાપણો તથા રૂબાણથી સહુના મન ઉપર આ બંને બાબત ઉપર પોતે અસર કરતા એટલું જ નહિ પણ પોતાના કુટુંબમાં પોતે દાખલો બેસાડ્યો હતો. તેમની દીકરીઓ બધી બહુ કેળવણી છે. એક બાળુએ વિદાયતમાં કેળવણી લીધી છે. જસ્ટીસ બહદુરીન તથા અન્યના ગુજરાથી હિંદુસ્થાનમાં ખોટ પડી છે. અમે તેમના કુટુંબને દિલસોજી ચાલીએ છીએ. આવતા અંકમાં મરહુમ જસ્ટીસ બહદુરીન તથા અન્યની જખી આપશું.

મી. ભાભાનો કેસ સુપ્રીમ કોર્ટમાં તા. ૧૦ મી સપ્ટેમ્બરે સંજાળાયો. એ કેસમાં મી. ભાભા દારવા અને જીવા. તેમાં જે ચુકાદો બધાને લાગુ પડે તેવો હતો તેમાં પણ દાર અને જીવ અને થયાં છે.

મી. ભાભાની અપીલ કહાડી નાખી તેથી મી. ભાભા હાર્યા. તેને એક માસની સાદી જેલની સજા હતી તે કોર્ટે કાયમ કરી, પણ નામદાર ગવરનરે તે સજા માફ કરી એટલે મી. ભાભા જીવા એમ કહેવાય. સંજવ એવો છે કે મી. ભાભાને ટરાંસવાલ માં રહેવાનો પણ હુકમ મળ્યો જશે. મી. ભાભાના કેસમાં જે બાબતોનો ચુકાદો કરવા નો હતો. એક તો એ કે માહિજેટ એક વખતે કોર્ટને પરમીટના કાયદાની રૂયે હદ પાર થવાનો હુકમ કર્યો હોય જતાં તે માણસની ફરી તપાસ કરી તેને દાખલ કરી શકે કે નહિ. આ બાબત સુપ્રીમ કોર્ટે આપણા કાબમાં કરાવી છે. અને જો બીજી બાબતનો ચુકાદો કોર્ટે નહિ આપ્યો હતો અપીલમાં જીવ માન. બીજી બાબત એ હતી કે જેઓની પાસે જીનાં કચના વખતનાં રજીસ્ટર હોય તેઓ વગર પરમીટે ટરાંસવાલ માં દાખલ થઈ શકે કે નહિ. આમાં સુપ્રીમ કોર્ટે આપણી વિરુદ્ધ ચુકાદો આપ્યો છે. અને હરામ્બુ છે કે તેવા માણસને પણ પરમીટની જરૂર છે. એટલે એમ ફરજુ કે સાલકરસના માહિજેટ ખોટી દલીલો ઉપર ખરે કરાવ આપ્યો. એટલે કે તેણે રજીસ્ટર એ પરમીટની ગરજ સારે છે એમ માન્યું તે ખોટું હતું તેમજ પોતે હદપારનો હુકમ મી. ભાભાને જ્યો એટલે તેને ફરી દાખલ નથી કરી શકતા એ પણ ખોટું હતું.

સુપ્રીમ કોર્ટે આ પ્રમાણે રજીસ્ટરની કિંમત કહાડી નાખી પણ તે દિવસીરીની સાથે મી. ભાભા તરફ થયા જજેએ બહુ લાગણી બતાવી. વડા જજ સાહેબે કહ્યું કે જેઓએ ત્રણ પાંડ આપી રજીસ્ટરની લીધા છે તેઓને પરમીટનો હક હોવો જોઈએ. જસ્ટીસ મેરીને જણાવ્યું કે મી. ભાભા ઉપર પરમીટ ઓપીસે અન્યાય કરેલો છે. અને તેમજે એમ ઘણું સુચનું કે મી. ભાભાની સજા માફ થવી જોઈએ. એટલે આ ચુકાદો જો કે આપણા ગેર કાબમાં થયો છે જતાં જજની લાગણી આપણા પક્ષમાં છે એ આપણને પરમીટના હુકમ બાબતની હકતમાં લાલ કારક છે.

ઈંડીયામાંથી તારણ.

ઓન. મી. ગોખલે.

ઓન. મી. ગોખલે ઓગસ્ટની ૩૦મી તારીખે વિલાયતથી પાછા ફરવાના છે. તેમના માનમાં ૨૨મી તારીખે માંચેસ્ટરમાં એક સભા ભરાઈ હતી. તે વખતે માંચેસ્ટરના હિંદીઓએ નાણાની એક રકમ ભેગી કરી "સરવંતસ એન્ડ ઇન્ડિયા" સોસાયટીનાં પુસ્તકાલયને ભેટ આપી હતી.

મુસલમાનો અને રાજદ્વારી બાબત.
વિલાયતમાં વસતા હિંદીઓમાં આગળ પડતા તથા કલકત્તાના જગજગ તરિક્કિબલ્લીના થએલ મુસલમાન વિદ્વાન મુહમ્મદ જરૂરીસ અમીરઅલીનો એક આરટીકલ નાઇનટીથ સેનચુરી નામના માસીકમાં પ્રગટ થયો છે. તે આરટીકલમાં જરૂરીસ અમીરઅલી જણાવે છે કે:—

હિંદુસ્થાનમાં સરકારી નોકરી વગરના એંગ્લો ઇન્ડિયનો અને હિંદુઓ પોતાના હક સાચવવા માટે બળવાન સમાજો ધરાવે છે અને દાદ મેળવવા માટે પોતાની ફરીયાદો રજૂ કરી શકે છે, ત્યારે હિંદુસ્થાનના મુસલમાનો રાજદ્વારી બાબતોમાં બહુજ પછાત પડેલા છે, જમાનાના વીચારોને ન અનુસરવાથી તેઓએ બેદકારક સ્થિતિ ધારી મુકી છે, જ્યાં રાજદ્વારી વીચારોમાં એકવત્તાની તેઓને કદર નથી એવું સાવ નથી. ખીજા કામની માફક સુધારાની અસરને તેઓ આરીઝીથી જોવા લાગ્યા છે, ને તેઓ રાજ્ય દ્વારી બાબતને હવે સમજવા લાગ્યા છે. આવા વખતમાં તેમની કાંઈ સમાજ ન હોવાથી લોકમત આડે મારગે દોરાઈ જવા નો સંભવ રહે છે.

દરાંસવાલમાં બરીદીશ ઇન્ડિયનો.

બ્રિટીશ ઇન્ડિયન એસોસિએશને જાનરરી ટયુશન કમીટીને કરેલ રીપોર્ટ ને ઇન્ડિયન ઓપીનીયનમાં જાપાચો હતો તેમાંથી કેટલોક ઉપયોગી ભાગ ઇન્ડિયાપત્રમાં જાપાચો છે.

હિંદમાં બરીદીશ અમલની નિષ્ફળતા.

વિલાયતમાં જાનરરવેડીવ પક્ષના આગેવાન ટાઇમ્સ પત્રમાં મી. હીંદમેન નામના એક વિદ્વાન અંગરેજે ઉપરના મથાળાથી એક કાગળ લખ્યો છે તેમાં તે જણાવે છે કે:—

૧૮૭૬ની સાલથી અંગરેજ અમલતજે હિંદુસ્થાનમાં એવા મોટા દુકાળો જોવામાં આવ્યા છે કે જેવા કોઈ વખત હિંદુસ્થાનના ઇતિહાસમાં નોંધાયા નથી. આ દુકાળની આફતમાં લાખો માણસોના પ્રાણ ગયા છે. એવું એક પણ વરસ પસાર થતું નથી કે જેમાં દુકાળની અસર ખીલકુલ ન હોય. ત્યારે ખીજા દેશમાં વસ્તી પ્રમાણ વધતું

જાય છે ત્યારે હિંદુસ્થાનમાં દુકાળ અને મર કરને લીધે વસ્તીમાં ઘટાડો થતો જાય છે. હિંદુસ્થાનમાં માણસરીક દર વરસ ૧૨/૧ જેટલીજ પેદાશ છે તેમાંથી ૨૫ ટકા જેટલું પેરામાં લઈ લેવામાં આવે છે. વળી આવી રીતે પેરા ઉપરાંત જે ધન ભેગું થાય તે હિંદુસ્થાનમાં રહેતું નથી પણ પરદેશ ધસી યાઈ જાય છે. ૩૦ કરોડ રૂપિયા દર વરસ ગોરાઓના પગારપેટે વીલાયત પહોંચે છે. લાખક હિંદીઓને દેશની નોકરીમાં લાખક કરવામાં આવતા નથી એ એક મોટા જુલમ નો પુરાવો છે. આવી સ્થિતિથી અમેરીકનો જવાનીઓ અને ચીના લોકો પણ વાંકે થયા છે ત્યારે ઇંગ્લાંડ તે તરફ આંખ આડા કરી દે તે દીવગીરીની વાત નથી શું ?

જરૂરીસ બદરૂદીન તૈયબજી.

જરૂરીસ બદરૂદીન તૈયબજીના મરજીની નોંધ લેતાં ટાઇમ્સપત્ર લખે છે કે મી. બદરૂદીન તૈયબજી મુંબઈની હાઈ કોર્ટમાં હોદ્દો મેળવ્યો તે પહેલાં પ્રજા પક્ષના એક પ્રસીધ્ધ આગેવાન હતા. વળી તે મુસલમાન કામમાં કેળવણી અને સુધારાના જુસ્સા હીમાયતી હતા. તેમના પીતા આરબ વેપારી કામના એક શેડ મણ્ણતા. તે પોતે સુધરેલ વીચાર ધરાવનાર હોવાથી પોતાના બધા દીકરાઓને વીલાયતમાં કેળવણી લેવા મોકલ્યા હતા. મી. તૈયબજી ઇંગ્લાંડ અભ્યાસ કરવા ગયા ત્યારે તેમની ઉંમર ૧૬ વરસની હતી. મી. તૈયબજીને કોંગરેસમાં ભાગ લેતા જોઈ મુસલમાનો પણ કોંગરેસ તરફ દોરાવા લાગ્યા હતા. હિંદની ખીજા કામ સાથે સરખામણીમાં પછાત રહેલા મુસલમાનોને સુધારવા તેઓ અધ્યયન પ્રવૃત્ત કરતા. હિંદી સ્ત્રીઓની કેળવણી વધારવાની હીમાયત તેમના કુટુંબ ઉપરથીજ જણાઈ આવે છે. તેમની એક બેટી શીક્ષણજ્ઞાનો અભ્યાસ કરવા વીલાયત મળેલ અને ખીજાઓએ મુંબઈ યુનીવર્સિટીની પરીક્ષાઓમાં નામના કાઢેલ છે. પોતાના ઘરમ મુજબ પાંચ વખત નીમાજ પઠવામાં તેઓ ભાગ્યેજ ચુકતા.

રાંડ ડેલી મેલનો જાંડનો ખબરપત્રી જણાવે છે કે દરાંસવાલના હિંદીઓની 'પ્રોટેસ્ટ' ને 'રેટીસ્ટપત્રે' ટેકા આપ્યો છે. તે પત્ર દરાંસવાલના હિંદીઓની ફરીયાદને વાજબી માણીને જણાવે છે કે નવો એશીયા રીક કાયદો હામીરીઅલ લાભોની વિરૂદ્ધ જાય છે. વળી એ કાયદાથી દરાંસવાલના તથા દક્ષિણ આફ્રીકાના હિંદીમાં અસંતોષ ફેલાશે એટલુંજ નહિ પણ હિંદુસ્થાનનું કરોડ માણસોમાં પણ એ કાયદાને વખોડી કાઢવામાં આવશે.

ખબર પત્રો.

જોહાન્સબર્ગ.

દરાંસવાલનો ગંભીર મીટીંગ.

શુરાં ભાષણ.

જેલમાં જવાનો ઠરાવ.

(ખાસ રિપોર્ટ.)

રાંડ ડેલી મેલ કહે છે કે એમ્પાયર પીએ દરમાં જે રિંદોની મીટીંગ થતી તેવી ભાષ્યેત દરાંસવાલમાં થઈ હશે. એમ્પાયર પીએટર મીટર ભરાઈ ગયું હતું. ઓળખાં આજ નવું દબર માણસો હાજર હતા. ઘણા માણસો અંદર પેસી નહિં સંકેત. દુકાનદાર તેમજ ફેરીવાળા બધાએ દશ વાગ્યેથી કામ બંધ કરેલું. એ કે દરવાજા બે વાગ્યે બોલવાના હતા જ્યાં માણસો અગિયાર વાગ્યાથી ભરાવા લાગ્યા. બાર વાગ્યે પીએટર જુસ્સુ મુકવાની જરૂર પડી. દોઢ વાગ્યે એ મોટા પીએટરમાં માણસોને પેસવાની જગ્યા ન હતી. આટલા બધા માણસો હોવાં જ્યાં કોઈ કંઈ તકરાર નહોતું કરતું. નમામ જગ્યાએ શાંતિ હતી સૌ રજાથી કામ શરૂ થવાની રાહ જોઈને બેઠા અથવા ઉભા હતા. આવી મીટીંગને આજે જુસ્સો હિંદીઓ માં કદી જોવામાં આવ્યો નથી.

જો કે આ બધું હિંદોની ઉપર પડતાં જુલમની નિશાની બતાવે છે તોપણ એમ કહી શકાય કે આવી મીટીંગ થઈ તેનો મુખ્ય જશ હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીને થયે છે. આ સોસાયટીનો હોલ હિંદુ મુસલમાન બધાને સાથે ખુલો મુકવામાં આવ્યો હતો. તેમાં અઠવાડીયા અગાઉથી મીટીંગો થયા કરતી હતી. અને બધા આગેવાન હિંદીઓ બેળા મળી મસજત કરતા હતા. ઘણી વખત મીટીંગ રાતના બાર વાગતા સુધી ચાલતી હતી. હમીદીયા સોસાયટી નો ધોર દક્ષિણ આફ્રિકામાંની બધી જુલમ સોસાયટીએ લેવાનો છે.

આવી મીટીંગમાં ઘણે કેકાણેથી પ્રતિનિધિઓ આવેલા. મીડવબરગ, રટાંસ્ટન, ક્લર્કસડોર્પ વગેરેથી લાગપડીના તથા મીટીંગની સાથે મળતાપણાના તાર અથવા કાગળો આવેલા. કોલોનીયલ સેક્રેટરી તથા મી.અમર્તી ને મીટીંગમાં હાજર રહેવાનું આમંત્રણ આપવામાં આવ્યું હતું. મી. અમર્તી હાજર હતા અને તેમને પ્રમુખની જમણી બેઠાએ ખુરશી આપી હતી. એ શિવાય પ્રિંસિપાલ ના વકીલ મી. લાઇચનસ્ટ્રાઇન મી. દારા વલ્લટામ મી. લીટમેનસેન-અમર્તી, મી. રુદ્ધ

અર્થ કેમપ્રયોજના મેનેજર વગેરે ગોરાઓ હાજર હતા. ત્રણે જાપાના શિપોટરો પણ આવ્યા હતા.

જોરજોર ત્રણ વાગેને પ્રમુખ મી. અમદુલ ગનીએ પોતાનું બાણ સર સુ. સાંને એમ કાઢ્યું કે મી. અમદુલ ગનીએ આ વખતે અવધી કરેલી. તેમનું બાણ સરસ હિંદુસ્થાનીમાં, હુંકું તથા હટાદાર હતું. તેમણે જે હકિકત સંજ્ઞાવી તે અધી જોરા પર મધ્યમસર જતાં જુરસાવાળી હતી. તેમ નો સાદ ઉચો તથા અધે જોરા પર સંજ્ઞાવ તેવો હતો. લોકોએ તેમના બાણને તાળી થી વધારી લીધું હતું. ત્યારે જેલમાં જવા નીવાળ તેમણે કરી ત્યારે સા એક અવાજે મોટા કાંચે આમે 'જેલમાં જઈશું પણ કરી રજીસ્ટર નહિં લખીએ.'

મી. અમદુલ ગનીનું ઈંગ્રેજ બાણ હકતર ગાડફરેએ વાંચી સંજ્ઞાવ્યું.

મી. નાનાલાલ શાહ

પહેલો દરાવ રજુ કરવાનું કામ મી. નાનાલાલ વાલજી શાહના હાથમાં હતું. મી. શાહનું બાણ ઈંગ્રેજમાં હતું તેનો સાર નીચે પ્રમાણે હતો.

આજે આપણે ઘણા ગંભીર કામને સાર મળ્યા છીએ. મી. ડકેન બોલી ગયા છે કે આ નવા કાયદાની જરૂર છે. તેનું કારણ એમ બતાવે છે કે જે રજીસ્ટરો નિકળ્યા છે તે વેંચાય તેવાં છે અને તેની ઉપરથી જેને હક નથી તેવા માણસો આવે છે. હવે આપણે કામલો બેંકનો લખીએ. જે કાંઈ બેંકને માણસ પડે કે કેટલીક બોટી નોરો તેના નામની આલે છે તો ને બેંક બધી નોરો રક કરશે? આપણને મી. ડકેન કહે છે કે તમારા રજીસ્ટર બોટાં છે, જતાં આમે બધી આપણું. આ કેવો કાયદો? પણ હું એમ કહેવા માંડું છું કે રજીસ્ટર બોટાં નથી. (પોતાનું રજીસ્ટર કાઢીને મી. શાહ બોલ્યા) આ રજીસ્ટરમાં મારું નામ છે, મારી ઓરત નું નામ છે, મારી જાત છે, મારો ધંધો છે, મારી જોયાઈ છે, મારી ઉમર છે અને (કાગળ પાછાડીને કહ્યું) તેની ઉપર મારો અંગુકો છે. શું આટલું બસ નથી? શું આ રજીસ્ટર કાંઈ બીજાને માણસ વાપરી શકે તેમ છે? હવે શું આપણા કપાળમાં કામ દેવાને સરકાર માંગે છે? હું મારું રજીસ્ટર કહિ જાણી કોઈ નહિં. હું રજીસ્ટર નહિં આઉં. મને તેમ કરવા કરતાં જેલ પસંદ છે. ને હું ત્યાં જઈશ. (તાળીઓ).

મી. સા. કે. ડી. નાયડુએ મી. શાહને ટેકા આપ્યો અને તામીલ-બાણમાં તમોજ લેખાને સમજાવ્યા.

મી. અમદુલ રહમાન

બીજા દરાવને ટેકા દેવા ઉભા થયાં. તેમણે કુંકમાં જણાવ્યું કે બ્રિટીશ સરકારના રાજ્યમાં આપણને કય સરકાર કરતાં વધારે જુલમ જણાય છે. સર હેનરી ક્રાઉને કહ્યું છે કે ત્યારે કય સરકાર આપણને આશુક મારતી હતી ત્યારે બ્રિટીશ સરકાર બ્રિટીના કંઈ મારે છે.

કાકતર મોહફરે

મી. અમદુલ રહમાનને ટેકા આપતાં બોલ્યા કે લોડ મીઝનર, લોડ રોબરટસ મી. ગેમ્બરજેન વગેરેએ જે મોટાં વચનો આપણુ તે આપેલાં તેની ઉપર પાણી ફેર્યું છે. (સરમ) હિંદી કામે ડરબતના હિંદી નીલા ગીઆઓને મરદુમ મહારાણીની જમી આપેલી તે બતાવી દાકતર મોહકા આ મહારાણીને આપણે પુછ્યું છે છીએ. તેના ડંડેરા ઉપર ટરાંસવાલ સરકારે પાણી ફેરવ્યું છે. બ્રિટીશ વાવટાનીતણે સરખા હક સ્વતંત્રતા તથા ન્યાય મળવા જોઈએ, પણ આપણને જુલમગીરી અન્યાય અને હક કીનવવાપણું મળે છે (અફસોસ) હું ગિલકુલ કબુલ કરતો નથી કે ઘણા હિંદીઓ વગર પરમીટ અથવા બોટી પરમીટ આવ્યા છે. હું મી. ત્રવડે તથા તેના બાઈપાને જણાવું છું કે તેઓમાં દ્વિમત હોય તો બન્ને તેઓ તેથી ઉલટું સાબેત કરી આપે. આમે જુલમ સહન કરનાર આપણે નથી. તેમ કરવા કરતાં આપણે જેલમાં જઈશું. કાંઈ એમ ન થારે કે આપણે બીવીને બાગી જઈશું. જે કાયદો પસાર થશે તો આપણે અધા કોરટમાં જઈને કવીશું કે અમને પકડો. (તાળીઓ).

પોએફસટફમના મી. મેટાએ યુજરતિ માં બીજા દરાવને ટેકા આપ્યો.

મી. હસપમીઆ

કામ બીજો દરાવ રજુ કરવાનું હતું. તેમણે જણાવ્યું કે ત્રાંસવાલમાં ઈંગ્લેંડ રાજ્ય રૂશિયા કરતાં ખરાબ છે. હું પોને પ્રીટીરીયા મી. ડકેનને મળવા ગયો. તેમણે ઘણું કહ્યું હતું પણ કંઈ કયું નથી. અને આપણને હોય લીધો છે. આપણે ડેપુટેશન વિજાવત મોહકાવાની જરૂર છે. ત્યાં આપણે રાડ પાડ્યું પણ તે જતાં સરકાર નહિં સાંજે તો આપણે જેલ જઈશું. હું ટરાંસવાલમાં ઓગણીસ વરગ થયા છું. પણ મેં જે જુલમ હોવા ત્રણ વરગમાં જોયા છે એવો કદિ અગાઉ જોયો નથી. આ દરાવને

મી. હમરહાલીમ સાલેજી કુવાડીઆ

એ ટેકા આપતાં નીચે પ્રમાણે બાણ કયું. એલિઆરીક પ્રાક્ટ ઓરડીનન્સ વાંચે ચેરમેન વગેરે સાહેબો નરદ્ધી બોલામ જયું કે એટલે હું ધારું છું કે મારે એ વીધે

વધારે બોલવાનું રહ્યું નથી. એટલું તો બાકસ છે કે જે સરકારના સજમાં જુલમ નથી તે સરકારની દૈવત સુખી છે, અને તેમાં દૈવત અને સરકારને બન્નેને આરામ રહે છે તેજ પ્રમાણે આપણા ઉપર લગાઇ અગાઉ માછ સરકારે (જોર મનરમેટ) એજ આપણા ઈંગ્રેજગીતરોના ઉશકેરવાથી જુલમી કાયદાઓ બાંધેલા પણ માછ સરકારના દીલમાં રહેમની નગર આપણા ઉપર હતી તેથી તેણે તે કાયદો અમલમાં લીધેલો નથી. તેની મહેરબાનીથી અંગ્રેજ સાથે લગાઇ થઇ ત્યાં સુધી અમે બેનથી રહ્યું હતા. તો તે વીશે આપણે જોર મનરમેટનું એલશાન માનવું જોઈએ. હવે ત્યારે આપણી સરકારે. આ કોલોની છતી લીધું ત્યારે આપણે એવી ઉમેદ રાખતા હતા કે હવે તો આપણને સરવે હક મળશે ને તે પ્રમાણે આપણી સરકારે વાવટા પણ કરેલા પણ હમનરીએ તેનાથી આપણે આજે ઉલટું જ જોઈએ છીએ ને આપણી સામે સહન ન થાય શકે તેવા કાયદા બાંધે છે. એટલી આપણી ફરજ છે કે તે વાજમી કાયદાઓ આપણી સરકાર આમ લોકો વારતે બનાવે તો તેને તાથે આપણે યત્ન જોઈએ, પણ અ તેમ નથી. આપણી સરકારે જવારથી આ કોલોની છતી લીધું ત્યારથી ખાસ આપણા ઉપર એક પટ્ટી એક સખત બળતા મુકે છે, ને તે આજ સુધી આપણે સહન કીધા પણ હવે આપણો કોટો લસાઇ ગયો છે. જેમ નદીમાં રેલ આવે ને નદી ભરાઇ ગયાથી પાણી નદી બહાર નીકળી જાય છે એટલે નદીમાં જમો રેલી નથી તેમજ. હવે એવા જુલમી કાયદાઓને આપણા કોલોનીમાં સહન કરવાની જગ્યા રહી નથી. તેથી આપણે એ પ્રાક્ટ ઓરડીનન્સની સામે સખત રીતે યગલાં જરવા જોઈએ, જે કે એ વીધે આપણને એમ કહેવામાં આવે છે કે તમે મારી દૈવત છો તેથી તમારા કાયદા સાફ એ કાયદો બનાવીએ છીએ. તો એ વીધે હું એટલું જ કહું છું કે આપણી સરકાર આપણને બ્રિટીશ દૈવત બનાવી નથી પણ એનેથી મહત્ત બતાવા માંગે છે. તેથી જે મી. હસપમીઆએ એ વીધે લીલા વત ડેપુટેશન મોહકાને જે દરખાસ્ત મુકી છે તેને હું ટેકા આપું છું કે જેમ બને તેમ જરૂરી વીજાવત ડેપુટેશન મોકલી એ વીધે સખત લગત લેવી.

ફર્ગસોર્પના મી. એ. ઇ. વાન્ડીઆએ આ દરાવને ટેકા આપ્યો તેમજ પ્રીટીરીયાના મી. મણીલાલ દેસાઈએ ટેકા આપી બાણ કયું.

જેલના કરાવો.

મી. હાઇ હાઈમનું ભાષણ.

મી. હાઇ હાઈમન જ્યારે ભાષણ કરવા ઉભા થયા ત્યારે તેમને મીજલસે તાળીથી વધાવી લીધા. તેમનું ભાષણ એવું લીખું તથા શુસ્સાવાળું હતું કે જેઓ શુન્દરાની નહિ સમજતા હતા તેણે કહેતા હતા કે અમે તેના બોલવાનો ભાવાર્થ જાણી શકીએ છીએ. કેટલીક વેળા મી. હાઇ હાઈમન ઈંગ્લેન્ડ દુર અમેરિકાનો ઉપયોગ કરતા હતા. તેમના આપણી કોઈક ખુબ ઉશ્કેરણા હતા તેનો સાર નીચે પ્રમાણે છે.

એથો હાલ તે સર્વથી જરૂરનો છે તેના ઉપર બધા આધાર છે. આપણને જેલમાં જવામાં કંઈ સરમ જેવું નથી. તેમાં માન છે. મી. નીલક જેલમાં ગયા તે પહેલાં તેને બહુ માણસો નહિ એલખતા. હવે તેને આખી દુનિયા એળખે છે. ઈંગ્લેન્ડ સરકાર પાસેથી ન્યાય મળવાનો નથી. તે આપણને મીડા શબ્દોથી મારે છે. તેથી આપણે છેલ્લા વાતું નથી. આપણને 'મીડાથી' આપે છે પણ આપણે 'મીડાથી' (લાગણી) નથી માગતા. આપણે 'જસ્ટીસ' (ન્યાય) માગી એ છીએ. અંગ્રેજ ગીતને શીખામણુ દેવા તદ્યાર થઈ ગય છે. ક્રીસ્ટીયન પ્રજાને સાર કથાવા તદ્યાર થાય છે. જુઓ, તુરકીનો માગમાં તુરકાના ઉપર સીરજેરી કરતાં ઈંગ્લેન્ડ પાછા હતા નથી, ને તે પોતાની રહ્યવને સાર નહિ. અહીં પણ પારદી રમયન પણ મોરી અથવા ક્રીશ્ચિયન હોય તેને આવવાની છુટ છે. ગેરસા તે તેઓને મન જનનમાંથી આવ્યા છે આપણે બીજા જગતોથી આવ્યા છીએ એમ તેઓ ધારે છે. આ કાયદો ઘણાજ ખરાબ છે. જો તે પસાર થશે તો કુ સાગન પુર્વક કંઈકું કે કું કદી ફરી રજીસ્ટર નહિ કરાવું પણ પહેલાં જેલમાં જઈશ. (તાળીઓ) તમને પણ કું તેવીજ સલામણ આપુંકું. નમે બધા સોગન આવ્યા તદ્યાર ટો ૧ (આખી મીજલસે હલા થઈ કહ્યું). હા, અમે જેલ જઈશું) આપણે આમ કરશું તોજ દાવશું. ક્ય સરકાર વખતે પણ અમે આવી અજ-માએસ કરી હતી. એક વખત આપણા લખખગ ૪૦ માણસને વગર સાઇસેન્સથી વેપાર કરવા સાર પડ્યા હતા. તેઓને જે સલાહ આપેલી કે બધાએ જેલમાં રહેવું પણ જામીન આપી છુટવું નહિ. તે ઉપરથી બધા વગર જામીન પડ્યા રહ્યા. તે વરત બ્રિટીશ એજન્ટ પાસે ગયો. તેણે આ પગલું પસંદ કર્યું. અને પોતે તરત 'દાદ અપાવી તેજ ઈંગ્લેન્ડ સરકાર કંઈ રાખ્ય તેના કાય માં આપણું કોલે આપણને પાંચ જેલનો

વખત આવ્યો છે. તે તેમાં જઈશું, જઈશું. અને જઈશું. (સભાએ આ નિશ્ચય તાળીથી વધાવી લીધો.)

મી. હાઇ વજર અલી

એથો હાલને ટેકા દેવા ઉભા થયા ત્યારે આખી તારકશાળા તાળીઓના અવાજથી ઝાઝ રહી. કેટલાક વખત થયા પછીજ તાળીઓ બંધ થઈ. પછી મી. આલી ઈંગ્લેન્ડ માં ગઈના કરી બોલ્યા તેનો સાર આપુંકું. કું જે હાલને ટેકા દેવા ઉભો થયો છું ને હાલ જેલ નેરા નથી. તેની જવાબદારી મોરી છે. કું અગિયર મીડાનો આજ કું પણ ને જવાબદારી કું. તેના પાછા કું જેલ મી. હાઇ હાઈમન કું છે તેમ કું પણ રજીસ્ટર ફરીથી કરાવવાને બદલે જેલમાં ૧ ઇશ, ને તેમાં આખર સમજણ. આપણને સરકારે કોઈ દીધો છે. આપણી અરજના જવાબમાં સરકારે કહ્યું કે અમે તમને જવાબ આપશું કે પુરેસતને પણ તેમજ કહ્યું. જતાં ત્યારબાદ એ દહારે બીજા કાઉન-સીલમાં રજુ કર્યું ને ચાર દહારે પાસ કું (શરમ) ને બીજમાં એરતોને પણ રજીસ્ટર કરવી હતી. પણ હમીદીયા સોસાયટીની મહેનતથી ને તો કાઢી નાખ્યું. (યુનીયન જેક કાઢીને બોલ્યા કે) કું બધાપણથી શીખ્યો છું કે આ યુનીયન જેક તમે મારે રજીસ્ટર કરેલાં થશે. આપણે ને તમારું આજ માનીએ છીએ. રાજેનસાદ એજન્ટે દીકરી દરવાર વખતે કહ્યું કે આપણને રાજી સરકારની માફક તે હક આપશે આપણે મરનમે. બળવો. કું એ વખતમાં ત્રાન્સ-વાલ નથી આવતું આપણે અહીં વસેલા હિંદીઓ સુખ શાંતિમાં રહી શકીએ એમ માનીએ છીએ. પરદેશી ગેરસાએ કરતાં આપણને તદ્યારે હક હોવા જોઈએ. આપણે કેટલાક વગર પરમીટ દાખલ થયા હોઈશું તેને સાર તેઓ બળડે છે. કું હિમત ધરીને કહ્યું કે મને તજ સિપાઈ આપે તો કું હમણાં વગર પરમીટના ૧૦૦૦ મોરને પકડી આપુ. કું પચીસ વરસ થયા ફક્ત આશીકમાં છું. મેં કેપમાં વાટના હક અને બીજા બધા હકો બોગ્યા છે. જે જુલમ આપણા લોકો ઉપર જે ત્રાન્સવાલમાં જોયો છે તેવો કદી કપાશે નથી નેરા. અને ત્રાન્સ વાલ હવે તો કાઉન કોલોની છે. ત્યારે મોવરના હાથમાં આ સુકક દેવા ત્યારે બ્રિટીશ ગેરસાએ પોતાની અરજમાં મારી કહી તેવા આવ્યા હતા હવે તેને આપણી સામે થયા છે. તેઓના જેમ આપણે બંધ નથી લેવાની. પણ તેઓની જેમ આપણે જેલમાં જઈશું. (તાળીઓ.)

મી. હુનકાઈટ કુલ્લીબારે આ હાલને

તાળીસ ભાષણ આપી ટેકા આપ્યો.

કેટલર ગોડફ્રેએ ટેકા આપતાં કહ્યું કે હિંદુસ્તાન એ ભરીશ સલતનતનો તાજ છે તેમ આપણે લેલાન્સમેની જેલમાં જઈને તે જેલનો તાજ બનશું. આપણને પકડ્યા આવે નેટલી રાદ પણ નથી લેવાના.

મી. અરવાને ટેકા આપતાં સહુને બધા મણુ કરી કે સહુ હિંદીએ દેશમાં લખી મોદસવું કે આપણે બધા જેલ જવાની તદ્યારી ફરીએ છીએ.

ફર્ગસનના મી. એ. જી. હાલાભાઈએ મુવરનીમાં ટેકા આપેલા ને અગાઉનું કે ફર્ગસનના કેકે રજીસ્ટર કરાવવાને બદલે જેલમાં જવા તદ્યાર છે.

મી. ઉમરજી સાહેબે પણ ટેકા આપ્યો. પીટર્સનના મી. તાર મદમદ તદ્યારે જણાવ્યું કે પીટર્સનના લોકો પણ રજીસ્ટર કરાવવાને બદલે જેલમાં જવા તદ્યાર છે.

મી. હમામ અમદુલ કાદરે પણ ટેકા આપ્યો.

જમાદાર નવાજખાને ટેકા આપતાં કહ્યુંકું કે તેણે કાકામાં સરકારી મોકરી ફરી છે. નેઓ તે હવે રજીસ્ટર કરાવવાનું અપમાન સહન કરવા કરતાં જેલ પસંદ કરશે.

મી. ગાંધીએ કહ્યું કે જેલમાં રહેવાની સલાહ આપવાની જવાબદારી પોતા ઉપર છે. આ પગલું ગંભીર પણ જરૂરનું છે તેમાં આપણે બીક નથી બતાવવા પણ મનાવીએ છીએ કે ભાળ્યા કરવા, અરજીઓ કરવા ઉપરાંત કામ કરવાનો હવે વખત આવ્યો છે કોઈક દાવ કરે છે તો પછી તેને વળગી રહેવાની જરૂર છે. અને જો વળગી રહેશે તો આપણે આજેજ છડ્યા છીએ. પછી આખી મીડીએ હલા થઈ પોકારની સાથે જેલમાં જવાનો હાથ પસાર કર્યા.

મી. લીખુભાઈ ડી. મલીઆએ પાંચમે હાથ રજુ કર્યો ને કું ભાષણ કર્યું. તેને પીટર્સનના મી. જુસન હાઇ વજીએ ટેકા આપ્યો.

આ સમાનું કામ સાંજના ૫-૨૦ વાગે પુરું થયું. પછી મી. ચમની પ્રમુખની રજા લઈ ઉડ્યા, અને આજનાં આપણું તેને સાફ તેણે ઉપકાર માન્યો.

મી. કાકાજનનાથ એ પ્રમુખનો ઉપકાર માનવાને હાથ રજુ કર્યો. અને જણાવ્યું કે આવી મીડીંગ તેણે કદી નહિ નેટલી તેણે જેલ બતાવી કે લીખરત પ્રજાને મોડા ત્યાપ ના પડે. મી. હજરતજી રજાને ટેકા આપ્યા અને કાગણી બતાવી નવા કહત ગરી સખવા બસા મણુ કર્યો.

છ મી. પાંચ મીનાઈ હા હતી. ત્યારે

મીટીંગ બરખાસ્ત થઈ, અને રાહેનસાહ એડવરડને સારું વજુ તાળીઓ પડી, અને 'ગોડ સેવ ધી કીંગ' મવાયું. આ મીટીંગ હુમેસાં હિંદીઓને યાદ રહી જશે.

પીટર્સગર્ગ.

પીટર્સગર્ગમાં બરખાસ્તી હિંદી સભા

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી)

પીટર્સગર્ગ તા. ૧૫-૯-૦૬

તા. ૧૦મીની સવારે એલાન્સગર્ગથી બ્રીટીશ ઇન્ડિઅન એસોસિએશનનો જે તાર મળ્યો તે બાબત કેટલીક હરીફત હું મળ્યા અફવાડીઆમાં જણાવી ગયો છું. અહીંથી જે ૭ ડેલીગેટ ચુંટવામાં આવ્યા હતા તેમને વિજાયન ડેપુટીશન મોકલવા બાબત તથા ભાગે પડતો ફાયો કબુલ કરવા તથા નવો પસાર થયેલ એસીઆરીઃ એરડીન-સ દરેક જણુ નાપસંદ કરે છે તથા સખન રીત વખોડી કાઢે છે તે બાબતની પુરેપુરી ભલામણ કરેલ હતી. ડેલીગેટના પાયા કરવા બાદ ફાયો શરૂ કરવામાં આવશે એમ નક્કી કરવામાં આવેલ છે. ડેલીગેટનો જવાબ આપવાનો ખરચ મીટીંગ આગે એમ નક્કી થયેલ હતું, પરંતુ મી. તારમદમદ તથાએ પોતાની ઇચ્છા જણાવી કે મીટીંગ માથે તેવો બર હું નાંખવા આદનો નથી તે માથે ખરચ મીટીંગ પાસેથી લઇશ નહીં અને તેના કથા બાદ દરેક ડેલીગેટ નીખાલસપણે કહ્યું કે મીટીંગ અમારો ખરચ આપવા તથા યાર છે પરંતુ અમે દરેક સૌનો ખરચસૌ સૌ પોતાને માથે લઇએ છીએ. ડેલીગેટના આવા પગલા માટે ધબ્બીજ તારીફ કરવામાં આવી હતી. અને ત્યારબાદ સભાનું કામ પુરું થયું હતું.

શીયાળો પુરો થઇ હતે ઉનાળાના ચીન્દ જણાવા લાગ્યા છે.

ભુખુરવાળી સોનાની ખાણુ જે બંધ થઇ હતી તે ફરી થોડા વખતમાં ચાલુ થશે.

શાહ કેલવજી મીંગા રપીસેનકન તરફથી અહીંયા કામ પ્રસંગ આવેલ છે. એકાદ રોજ રોકાઇ પાયા રપીસેનકન તરફ જશે.

એલાન્સગર્ગ ગમેલ ડેલીગેટમાંથી ચાર જણુ મી. તારમદમદ તથાએ, મી. અબદુલ રેમાન મોલી, મી. બુસય હાજી વલી તથા મી. ઇમરાહીમ હાદા અહીંની મસ્જીદના ફાયો કરવા પોએફરટકમ વગેરે ફાઇલ ગમેલ છે. તથા એવું કહેવામાં આવે છે કે તે ચાર ડેલીગેટને પોએફરટકમ તરફથી ખાસ આમંત્રણ થયેલ હતું. તેઓ હજુ આગે છપાઇ થયા નથી.

રૂટરના તાર સમાચાર.

—*—

ઈટાલીની હાલિએ આવેલ સીસીલી નામના ટાપુમાં ધરતીકંપના આવંચક જણાવા લાગ્યા છે. પાવરનો રાહેરના લોકો રહેર છોડી મેદાનમાં વસવા લાગ્યા છે.

મંચુરીઆના મુખ્ય રહેર મુકડનમાંથી જાપાનીઝ લશ્કર પાછું ખેંચી લેવામાં આવ્યું છે. મંચુરીઆનાં મજૂ બંદરો દુનિયાના વેપારીઓ માટે ખુલ્લાં મુકાયાં છે.

કોંગો ફ્રી સ્ટેટમાં અસંતોષની લાગણી ફેલાવાથી મારશલ લો જાહેર કરવામાં આવ્યો છે. ત્યાંના બ્રીટીશ લોકો ગબરાટની સ્થિતીમાં આવી પડ્યા છે. બ્રીટીશ મીસનરીઓ પર જીવમ મુલતરવામાં આવે છે.

કાહેરના એક તારમાં જણાવવામાં આવે છે કે ફરજના રજુના લાગનો દરિયા સાથેનો સંબંધ તોડી નાખી જમીન સુધી થઇ ગયા પછી ખેતીના કામમાં લેવામાં આવશે. ખેતી કામ વાસ્તે પાણી મેળવવા માટે સીધું તદ્દી માંથી નહેર બંધાશે.

ઈસિઆનો ચાર તેની રાણી તથા બચ્ચાં રીનકાંડના અખાતમાં સફર કરવા વાસ્તે નીકળેલ છે.

લગાઇ ખાતાના ઊપરી મી. હાલેને એક બાબતુ દરમીયાન જણાવ્યું હતું કે એર અને બ્રીટન લોકો સલાહ સંપથી જોડાતા નામ છે. અને એ બંને કામથી ઉત્પન્ન થતી પ્રજાવડે એખાયરને મળજીતી મળે છે.

ઈસિઅન જનરલ ટ્રીપોફ હુમલાની ધારનીમાં હુદય બંધ પડવાથી મરણ પામ્યા છે.

ચીન સરકારના ૧૪ આગેવાન અમલદારો રાજ્યમાં સુધારો લાખક કરવા મસમત થવાયે છે તેઓ જણાવે છે કે તથા વિચાર વાળો પક્ષ મળજીતી પકડતો નામ છે.

ફરાન્સનો પ્રેસીડન્ટ માર્સેલસની મુલાકાતે ગયો ત્યારે એનારફીસ વરગના લોક તરફથી એટલી બધી ધારતી રાખવામાં આવતી હતી કે પ્રેસીડન્ટની ગાડીને પનાં થી જડીને 'એંગ્લેફ' બનાવવામાં આવ્યાં હતી.

તાંજરના પરદેશી એલચીઓએ મુકવાન ને અરજ કરી છે કે ત્યાંનો મુકામગીરીનો રીવાજ બંધ પાડવો.

જાપાનનો પ્રીન્સ ફુકીમો તથા કેટલાક અમલદારો અફરાબરમાં સાહનીક ફારટની મુલાકાત લેવાના છે.

ફારમોસાના ટાપુમાંના જાપાનીઝ લશ્કર ને વખારવામાં આવતું નામ છે.

સીમોનની રખરની ખેતીમાં મોટો વધારો કરવામાં આવ્યો છે.

એલજીઅમમાં કોંગો ટેરીટરીના બે મોરા ઓનું સ્વીર્પીંગ મીક્રોસનું દરદ સુધારી શકાયું છે.

મીસ રેડર પેન નામની એક તાફ ચી ૩૫ મીનીટમાં એક માઇલ જેટલું તરી ગઇ હતી. આટલી ઝંખાઇ હતી 'કાઇ' ચી તરી નથી.

ડચેસ ઓફ કેનોટની મોટરકાર તળે ફરજાને એક છોકરો મરણ પામ્યો હતો.

ઈરાનની પ્રજાવીય કાઉન્સિલ ૧૫ મેંબરો ની બનશે. મેંબરોની ચુટણી નું કામ શરૂ કરવામાં આવ્યું છે.

કુપુઆના ગંભીર મામલાને ત્રીજે અમેરીકા વચ્ચે પડ્યું છે અને કેટલાક લગાવક વડાણ તથા કેટલાક રાજ્યકારો મેંબરો કુપુઆ તરફ જવા ઉપડી ગયા છે. કુપુઆની સરકાર બળવા બોગની સાથે લુલેલ કરવા પ્રયત્ન કરે છે.

કિલર રેન્ડીઓમાં મોંઘાની ખાણુ મળી આવવાથી 'કંપકેરોની રેન્ડેરોની' યોજના ઉતાવળે હાથ લેવાનો ફાવ થયો છે.

ફરાન્સમાં બીસકો આગળ ફારગોળો સળગી ઉડવાના મોટા અકામાતથી નવ માણુઓના જાન ગયા છે. તથા રસ્તા નાશ પામ્યા છે.

પેર્ટ સિયદના યાદમાંની સ્વીમરપટન પુરકી સોલજરોએ હુલક કરવાથી ૩૩ માણુઓનાં મરણ નીપજ્યાં હતાં.

મોરશિમાં બળવાખોરોએ કેટલીક હુલને માં હાંડ લેવાયેલ છે. તથા મોરશિમાં પર હુમલો નોંધેલ છે.

ફક્કલાના એક તારમાં જળુઆ પ્રમાણે સરકારી મંજૂરીમાં એવી વાત ચાલી છે કે જંગલના ભાગલા સંબંધમાં એક કમીશન નીમારે. આ કમીશન મારફત ત્યાંના આજુ અસંવિધ સંબંધી તપાસ ચલાવવામાં આવશે. જો આ કમીશન નીમાય તો તપાસ સંબંધી કામ ઘણા માસ સુધી ચાલવાના સંબંધ છે કારણ કે સેક્રેટરી હિંદીઓ કમી શન આગળ પોતાની ફરીયાદો રજુ કરવા માગે છે.

કોલોનીમાં હિંદીઓનું કર્તવ્ય.

જેટલાયરમાં સ્થપાયેલી હિંદીઓ સોમા-યરીમાં ઉપરના વિષય ઉપર વિષય સંબંધમાં આવેલા હોતો તેની નકલ અમને મળેલા હોવાથી તેનો સાર અમે આપીએ છીએ.

કોલોનીઅલ ગોરાઓ શું કરે છે ?

પોતાની જન્મભૂમી છોડી દુર દેશવરમાં વસવા જવું અને ત્યાં પોતાના ધરમ રાજ નીતિ વગેરે દાખલ કરવાં એ રીત મુરોખીઓ નો અને ખાસ કરીને અંગરેજોનો ધારણ કરી છે. હિંદીઓના દળને કહેવામાં આવી રીતે આશ્ચર્ય, કેવડા અને દક્ષિણ આફ્રિકામાં વસવા લાગ્યા છે. તે મુલકમાં એ લોક પોતાના દેશના રીત રીવાજ દાખલ કરે છે તથા પોતાના દેશને મળતા રાજ્ય બંધારણથી અમલ ચલાવે છે. વળી તેઓ થોડાં વરસ રહી પોતાની જન્મભૂમિમાં આવ્યા જતા નથી પણ ત્યાં તેઓ હાલમાં પર કરીને રહે છે તથા તેજ મુલકને પોતાના વંશપરિવારનો દેશ બનાવે છે. આવી રીતે મહેવાથી તેઓની સંખ્યામાં વૃદ્ધિ થતી જાય છે અને તેથી કોલોનીએ તેમનો અસલવાદી નો દેશ હોય તેમ થઈ જાય છે. ખીજા લોકો ની રીતજાત તેમને પ્રસંદ પડતી નથી. તેથી તેઓ લોકોને પોતાની રીતજાત શીખાવે છે અને બની શકે તો ધર્મ પણ અડચણ કરાવે છે.

હિંદીઓ કેવી રીતે આવે છે.

જેવી રીતે ગોરાઓ જાણુને માટે રહે છે તેવી રીતે હિંદીઓ ભાગ્યેજ રહે છે અને તેથી ગોરાઓને કોલોનીસ્ટ તામ લાગુ પડે છે તે હિંદીઓની અસર રીતે લગાડી શકાય નહિ. હિંદી ભુમિતિ કિનારો છોડતી વખતે આપણે સ્વપ્ને પણ ખ્યાલ રાખવા નથી કે કોલોનીમાં આપણે જાણુ રહીશું. આપણા માને ગોરામાં આ મોટો ફેર છે. ફરતી રીતે ગોરાઓના મુલકમાંથી આપણે પૈસો ઘસડી જઈએ તો તે ગોરાઓને કડવું લાગે જ. વળી આપણા હિંદીઓમાંના ધણ્યોએ ગીરમીટીઆ મજુર તરીકે કોલોનીમાં દાખલ થાય છે અને તે લોકો કમકામ વરગના લોકો

થી તેમના દેશના ઉપર હિંદી સંબંધી સારી જાણ પાડી શકતા નથી. આથી કરીને કેટલાક ગોરા લોકો ગીરમીટીઆની સાથે જ્યાં હિંદી ને કુલી કહેવા લાગ્યા છે ને કેટલાક ને એમજ સમજે છે કે હિંદીમાં તો આખા પ્રજાજ 'કુલી'ની છે. કેટલાક કોલોનીમાં આપણા માટે હિંદી મજુરનેજ માન કરે છે તે બુલી જવામાં આવે છે. હિંદીને કોલોનીમાં જાણુ વસવા દેવામાં ગોરાઓ વિરુદ્ધ થાય છે ને કારણમાં ને લોકો રહે છે કે હિંદી કોલોનીની ઉત્પત્તિ થવા દેવા નથી. આવે આરોપ મુકવામાં કારણ તપાસવા માલુમ પડે કે હિંદી ને રીતજાત અને રીવાજ પામે છે ને ગોરા કરતાં તદ્દન જુદા છે એ વાત ગોરાઓને અણગમતી છે. મુલક-કમાવટમાં એક કરતાં વધારે બધરી કરવાનો રીવાજ છે તેવા રીવાજને ગોરાઓ વિરુદ્ધ છે. આપણા પહેરવેસ ગોરાઓને ગમતો નથી. આપણા લોકો ગોરાઓની સાથે જોડે જોડે વસવા હોય એ તેમને પસંદ પડતું નથી.

પહેરવેસ અદલાવી શકાય છે.

જો આપણે પહેરવેસ ગોરા કરીને પસંદ ન પડતો હોય તો તે ગદસતી ગોરા ઓનું અનુકરણ કરીએ તેમાં કંઈ ખાતું નથી. જો તેમ કરવામાં આવે તો કટલીએક મુશીબતો ઝાડા થાય તેમ છે. કપડાંની જાળવમાં જુની કરીને વળતી કહેવાની જરૂર હોવામાં આવતી નથી. જો હિંદી છોડશે તો તે દેશની રહી પણ બાકી પડે. હિંદુ ધર્મ તો કહે છે કે આપણું સરીર કલ્પાનંતર છે. કપડાં એ સરીર કરતાં તો ઉતરતાંજ છે અને તેથી તે રહીમાં ફેરફાર કરવામાં આવે તેમાં કંઈ ખાતું ન ગણાય. આપણામાં કહેવત છે કે દેશ તેવો વેશ રાખવો. આ કહેવતને આપણે ઘણી વાર કહીએ છીએ પણ તે પ્રમાણે વરતતા નથી.

આપણા રીત રીવાજ.

આપણા રીત રીવાજ આપણા દેશની અંદર જોઈએ તેવા છે. પણ પરમુલકની અંદર તે કામ આવી શકે નહિ. વિનય વગર ના માણસને ગોરા લોકો ગણતા નથી. હિંદી નાકમાં આંગળા તાળે કે કાન જોતરે તે ગોરા લોકોને ત્રાસદાયક લાગે છે. આવી સેક્રેટરી ગ્રીણી ગ્રીણી આવતો કે જે ગોરાઓને અણ ગમતી છે તેનો સાધારણ રીતે હિંદીને ખ્યાલ હોતો નથી.

ભાષાની ખોટ.

આપણા લોકોને અને ખાસ કરીને વેપારી લોકોને અંગરેજ ન અવડવાથી ફેરલીક મુશીબતો પેદા થઈ છે. ઘણી વખત વાત ચીત માટે અંગરેજ બોલી શકે તેવો માણસ

મળે ત્યારેજ તેમનું કામ ચાલી શકે છે. જો ફિલમીટીની વાત છે કે હિંદી વેપારીઓ અંગરેજ શીખવા માટે પ્રયત્ન કરતા નથી. કોરમાં માછલોદ આગળ જોવા માટે આપણા લોકોને ફિલમીટીટરી જરૂર પડે છે.

હિંદીમાં કોલોની વિષે અજ્ઞાન.

આપણા દેશના લોકોને કે લોની સંબંધી અતુલા મળી શકે એવી કાંઈ મેળવતા નથી. વળી કેટલેકે કહેવું તો "કાળાપાણી" ની પેલી મેર વાવ નેતરો નાત જલાર મુકવામાં આવે છે. હિંદી લોકોને પરદેશ નીકળવા માટે ઉત્તરન તો રહ્યું પણ આવી રીત ઉલટાનો અટકાય થાય છે. સંવાદની જાળવમાં કાકર લોક જંગલી કહેવાય છે તે પણ વધારે સમજવા લાગે છે. કોલોનીથી પ્રવતી આપણા વધે છે તે હિંદીમાં સારી રીત જાણે છે ને તેથી અંગરેજ લોક દેશ દેશ ભ્રમતા ફરે છે ને ત્યાં જાય ત્યાં પેતાનો ધર્મ રાજ્ય દાખલ કરે છે. હિંદીઓ પરદેશ જતાનીજ સત્તાકે કરે તો વધારે વાનજ ક્યાં રહી. આ બેનાં હિંદુસ્તાનને ગોરા લોકો પાસેથી ફેરકે શીખવાનું છે.

હિંદીમાં સ્વચ્છતાની ખામી.

આપણા ગોરા પાંડોઓએ જેવી સ્વચ્છતા રાખે છે તેવી આપણે નથી રાખતા. આપણે ઘણા ખરા ગોરાઓ કરતાં સારીરે વધારે સ્વચ્છ ભવે રહેતા હોઈએ પણ આપણાં ઘરવાર રાજ્ય રાજવામાં તે આપણે ખરેખર રાખવાનું છોએ. આપણે સાધારણ જાળવમાં પણ આપણું વરતન ખામીવાળું છે. આપણે તરફથી કામ માટે પોતાપર આધાર રાખવાને બદલે સરકારપર આધાર રાખીએ છીએ આથી કોલોનીસ્ટ ગોરાઓની તજરમાં આપણે હસકા પડીએ છીએ.

આશાજનક ચીન્હો.

કોલોનીમાં વસવા હિંદીઓને માટે એ ખુશી થવા જેવું છે કે એ લોકમાં દિવસે દિવસે સંપદ થતો જાય છે. આગળ બતાવવામાં આવેલી ખુલો લોકો સધારે તે પણ લાભકારક છે. એ ખીના ખરી છે કે કોલોનીઅલ હિંદીમાંના કેટલાક તો ગીરમીટીઆ મજુર તરીકેજ આવેલા હોય છે અને તેથી આપણા કેળવણીએ વરગ વધારે નથી એથી આપણે ઉપરની બધા સંદેહાધર્થી સુધારી શકતા નથી. પણ અને જાણે છે કે હવે કેળવણીએ લોકો પણ આ મુલકમાં આવવા લાગ્યા છે. માણસ પ્રયત્ન કરે તો ગમે તે મેળવી શકે એવું કહેવાય છે તે મુજબ જો હિંદી કોલોનીસ્ટ પતુ પોતાની ઉલટીએ મોટું મુશ્કેલી છે તે તેઓ કોલોની ઓનાં સત્તાકે રહે શકે તે ને જુલમની ફિયાદો કરે છે તેમાં પણ ઘટાડો થાય.

હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી.

વોલેન્ટરી, તા. ૧૮-૯-૦૬.

ગયા રવીવારે તા. ૬ સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૬ના મેજ હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીનો મેળાવડો મહાદ લોકેશનમાં ૧૦૦મી સ્ત્રી વાળા હોલમાં બપોરે ત્રણ વાગે થયો હતો. તેમાં મેળવરે સ્ત્રીઓનાં ૩૦૦ સુસંઘમનો એ બાગ લીધા હતા. શરૂઆતમાં મેડરેસની એ મ્મ મીડીંગમાં રીપોર્ટ વાંચી સંભળાયા હતા જે મી. હમામ અબ્દુલ કાદરની હરખા રત્ન અને મી. શાહમુદ્દીન હસેનના દેશથી પસાર થતા મેરગેન સાહેબે મીડીંગ ઉપર સંબંધ કરી હતી. મેરગેન સાહેબે જણાવ્યું કે હું તમા દેશમાંથી કોમેન્ટીયલ સેક્ટરે ટરી મી. ડક્ટવતી મુલાકાતે ગયા હતા ત્યાં અમને ફક્ત ૧૫ મીડીંગો દાખમ મળ્યા હતા. મી. હસપમીઆએ તેમને બહુ મન બર સલામ કર્યા હતા અને હાલમ તમા નવ શેરવાનની દલીલો સાથે સારી તકરાર રજુ કરી હતી તે વાંચતે સમગ્રની મી. ગાંધીને ખાલીદીકલ બાળત ઉપર લોકેશને સમગ્રતવા સેચના કરી હતી. (મી. ગાંધીએ જણાવ્યું કે કોમેન્ટીયલ સેક્ટરેટરીને આપણે જે તાર ક્યો હતા તેના જવાબ આપ્યો છે. (તે જવાબ પાંચી સંભળાયા હતા.) તેમજ હુકમ મુજબ હું વાંચાવત પણ કેમક કરી ચુક્યો છું અને હવે કેમ્પુટેશન જુલા વગર છુટકો નથી કાઢવું કે કાવો અસલ અને જુલમી આવી પડ્યા છે માટે એ દુખ સહન કરવા હોજ નથી. રસોવાવમાં આપણી હાલત હવે બહુ અમાય છે તે સાથે પ્રક્ટ કોરડી નન્સ બદલ પડ્યા છે એ બહુ અમાય છે માટે હું સહન સહન આપું છું કે આપણે હવે ફરીથી રજુ કર ચુકું નહિ. સરકારી કાયદાનો ભંગ કરવાનું નોંધમન આપણા પર આવે તો બસ. મુખથી જેક સહન કરવી એમાં કોઈ ખોટું નથી. અંગરેજોમાં જે એ ખુણી છે તે બહાદુરી છે માટે આપણે તે સંપત્તી બહાદુરી અગત્યપર કરી બરાબર આવ બીડીશું તે હોમ છે કે સરકાર કોમ કરી સરકાર નહી આપણાથી કોમ સરકાર હાથ કાઢ અને કાઢ પછી સરકારની સામે થયા છે. પાસ તેમને લાગુ પડે છે છતાં તે લેતા નથી. વધુ હું નહી પોલતા દરેક સલાહ આપું છું કે તમારે બીજાવાર રજુ પટર ચુકું નહી અને સરકાર જે જેલમાં કલ જાય તો હું તમારા પેઢેલાં જવાને તૈયાર છું અને પ્રક્ટ કોરડીનન્સનીશ્વે નવું રજુ શન નહી કબુલ કરવાથી જે હુડીઅનના ઉપર સરકાર તરફથી કોઈક મુશ્કેલી આવી

પડશે તેનું કામ હું મહત કરી આપીશ. આવા મેળાવડાં આપણે માસ મીડીંગ ભરવાની છે માટે દરેક માણસ કામકાજ બંધ કરી ત્યાં હાજર રહેલા વગેરે બાળત જાણુથી સમગ્રની હું વસતી એકું કરવા તેમજ ફક્ત ઉપર દેખરેખ રાખવા નવી કમીડી નીમવી અને એ કમીડી કલ તવીને લીસામ બદલ પાંડ એમ સુચના કરી હતી. મી. કેનસીએ હરખાસત કરી કે કમીડી આજે નીમવી એકું, તેને મી. હમામ અબ્દુલ કાદરના તરફથી દેકા મળતાં નીચે મુજબના મેળવરે કમીડી માટે ચુકાયા હતા. મેસરે અબ્દુલ ગની, શાહમુદ્દીન હસેન, મહમદ પીરલાઈ કેનસી, હજમલીમ કુલા હીયા, હસપમીઆ, મહમદ હસપ મહુ, મુસા હાફેશ બરખોલીયા, અને મી. બાબુલાલ તરફથી નીચે મુજબ લીધા તાલે મળ્યા હતા. મેસરે એમ. કે. ગાંધી, બાબુલાલ હસેન, અંગાલ દાલ પરામ, કાલા રામા, મહતજ માનતર તમા લાલાજી વી. પટેલ. આ કમીડી નીમાયા બાદ મી. અબ્દુલ ગનીએ જણાવ્યું કે આજનો બજારો વેલ હું મળ્યા ખુશી થયો છું પણ જલસા ખુશીને બદલે લીલગીરીના છે હું દરેક માણસને હરમાશ કરું છું કે આપણે બધા જેલ માં જવું પડે તો ભલે પણ તવેસરથી રજુ કર ચુકું નહિ. આપણી સરકાર બિરેતી માફક થઈ ફક્ત મારીને કરે છે. માટે મજબુત લાન ચલાવવા મોટું ફંડ એકું કરવાની જરૂર છે. અને માણસ દીક એક પાંડ મળે તો મોટું ફંડ ચલ કરશે. મી. હમામ અબ્દુલ કાદરે જણાવ્યું કે આજે આપણા ઉપર જે વખત આવે તો તે બાળતમાં મી. ગાંધી, તમા મી. અબ્દુલ ગની તરફથી આપણને સારી પેકે સમગ્રતા માં આવ્યું છે. મી. ગાંધી તર વરસથી આફરિકામાં છે. તેમના જવાબો હમણાં તમા મળવરે દેખા હતા અને હાલના પ્રક્ટ રાડીનન્સ બાળત તેમનું બાલુનું ધાવું જ સખત છે. એ ઉપરથી સાબીત થાય છે કે એ હવે સંપ અને બીજાથી સામે નહિ ચલ જુ તે બહુ મુશ્કેલીમાં નથી પડ્યું અને માત મીડીંગમાં દરેક માણસે વધા બંધ કરી દરેક ચુકું. મી. હસપમીઆએ જણાવ્યું કે હું દરેક ફેરી તમા તમારી વિદ્ય મુસલમાન. તમામને હરમાશ કરું છું કે પ્રક્ટ કોરડી નન્સના પેક માણસા દરેક માણસ હુકમ બંધ કરી તમજ ફરી જવાનું માંડી તમા માસ નીડે તમા તરફ થયા. પ્રેસાની દેખરેખ રાખવા નવી કમીડી નીમા એકી છે માટે કમીડી ઉપર કલ આપે

તમારે દરેક જણે ખુશીથી પૈસા આપી દેશ. પૈસાથી આગવાન લોકેશના પગ મજબુત થશે તોમરે આવત કોમળથી સમગ્રની હાલી. મેરગેન સાહેબે જણાવ્યું કે મી. અબ્દુલ ગની કમી બપોરે સરકાર જેલમાં મોકલશે તો તેલમાં જવડું. પણ પ્રક્ટ કોરડીનન્સ બહુ રજુ નહિ. એવરથી કામને લેવા નહી. સમગ્રનાં જે બેકવર છુટકો પરી બેકવાનું નહિ મુકવું અને જેલ માં જવડું અને જેલને જેલ સમજશે નહિ. પણ મરદનું રહેલું સમજશે. મી. લીલાદરાખાને જણાવ્યું કે અપણા દિમાલની અને પીડેલા મારી હમામ માફક કાવવાની બરાબર સામે તમા છે અને પોતે જેલમાં જવા તકવાર છે તો ત્યાં સરકાર છે ત્યાં કલકર છે આપણું પણ એમની સાથે જેલમાં જવું વેલથી. મુશ્કેલી વખતે સંપ. બીજાક વિમત અને આપણા બારે બીજાની જરૂર છે. એ ઉપર મેરગેન સાહેબે આદમ અલે હરમાશની દલીલો વેલજે બેકારે કાલકવાર અને લીલગીરી અંગે રજુ નકરનું બ્યાન કરી લોકેશને સંપત્તી દેશી મજબુત કરું જણાવી માત મીડીંગમાં હાજર થયા અને ઉપરાણા માં મદદ કરવા દરેક જણને હરમાશ કરી હતી. મી. હસપમીઆ અસવાત તમા ઉમરછ સાહે એ પણ લોકેશને અસરકારક બોલોમાં સમગ્રથી જાણુથી રિવેચન કરી માસ મીડીંગમાં હાજર રહેલા અને ઉપરાણામાં મદદ કાવ કરમાલ કરી હતી. હમામ અબ્દુલ કાદરે હરખાસત કરી કે કમીડી નીમામ અંગેથી જે માટે દરેક કામતા આગવાન લોકેશને પૈસા એકલ કરી તમાને સોંપતા તે મી. હસપમીઆના દેશથી અને જણાવીમ કુલાડીઆના રીપોર્ટથી પસાર થઈ હતી. બાદ નીચે મુજબના સાહેબોએ પોત પોતાના કલકામાંથી ઉપરાણું કરી પછસ કમીડીને રવાના કરવા મુજબ કરચું હતું. તેમજ આજીલાલ અબ્દુલ તમા ઉમરછ સાહે, કાનગીરા હમામ તરફથી. હસપ મીયા તમા મુલેમાન અબ્દુલકાસ, મેગેક શીમકક તરફથી. બાબુલાલ તમા અબાદ દાસ પરામ. કબુલી તમા અનાવત તરફથી. મોહમદ શહેરી તમા મોહમદ મહુ. ઈડિઅન મારફીટમાંના બાકાના માણસ તરફથી. મુસા હાફેશ તમા મહમદ ગાની. આજેકે કલકા તરફથી. મોહમદ મુલેમાન અગાવ. બેકાવતમારે તરફથી. મોહમદ કેનસી તમા અહમદ ગમદ. હરેમ. બાલક તરફથી. મહતજ માનતર. કોળી પંચાવત તરફથી. બાદ આવતા રવીવારે સોસાયટીના કોલ માં મેળવરાગ (૧) કરીલો જસસે કરવાની

ગોદવણ કરવા ૧૨ માસમાંની કમીડી નીમાણ હતી.

સેક્રેટરી તરફથી ફરમાસ થતાં આજ રોજ ૩૨ ગુદસ્થોએ પોતાનાં મુજબરક નામે મેમ્બર તરીકે નોંધાવ્યાં હતાં અને સખી ગુદસ્થો તરફથી દોકડી પાંચ સીડીંગ અને ૬ ખુરશી સોસાયટીને બહીસ મળી હતી. આઠ મીટીંગનું કામ નવા રજાએ બરખાસ્ત કરી નમામ મળ્યાં તાસરજન થયા હતા.

હિંદ મુદ્દાર સભાનો મેળાવડો.

તા. ૯ મી સપ્ટેમ્બરે હિંદ મુદ્દાર સભા ના વાર્ષિક ઉત્સવ માટે એક મેળાવડો વિદેશરિઆ સ્ટ્રીટમાં થયો હતો જે વખતે સભાના મેમ્બરો તથા બહાર આમના ડેલી-ગેટો ઉપરાંત ગુદસ્થો કેટલાક બાવીશ ગુદસ્થો તથા હિંદુ પંગમેન્સ એસોસિએશન ના મેમ્બરો હાજર થયા હતા. ગરમાતમાં વેદ ધર્મ અનુસાર હોમયન ધર્મ થયા પછી લાગણો આપવામાં આવ્યા હતા. મી. મોકમચંદ આર્યે પોતાના લાગણુ દરમીયાન જણાવ્યું કે આ મંડળ ગ્રેટ્સર પરમાણુદ ની મુલાકાતને લીધે ઉત્તેજન પામ્યું હતું. આ મંડળનો હેતુ લાહોરની દયાનંદ એન્ડેશો વેદિક કોલેજ માટે ફંડ ઉઠા કરવાનો તથા આ કોલેજનીમાં આર્ય સમાજની એક શાખા કાઠી વેદિક ધર્મ ફલાવવાનો છે. મેસર્સ પીલે, આયર, રોજન, મુકે, સીંહ વગેરેના બાપણુ માં ધર્મ સંબંધી બાબતોપર વિવેચન કરવા માં આવ્યું હતું. મી. સેક્રેટરી સ્પેશિયાલીમાન સંબંધે 'જ્ઞાનો તેજક' પત્રમાંથી એક દ્રષ્ટાંત સંભળાવ્યું. તેમાં એક વૃદ્ધ પુરુષે મરતી વખતે ઇશ્વર પાસે અરજ કરી હતી કે મને મનુષ્યનો અવતાર આપે તો દેશનો સેવક બનાવજો, યોડાનો અવતાર આપે તો મારા સ્વદેશી યોદ્ધાઓ મારાપર સવાર થાય તેવું કરજો, જે પછીનો અવતાર આપે તો દુસ્મનની બાવણીમાંથી મારા દેશીઓને વાસ્તે બાનમી લાવવા કાસદીઈ કણુતર બનાવજો વગેરે. ઉપર પ્રમાણે કેટલાંક બાણો થઈ રહ્યા પાદ સભાના સેક્રેટરી મી. પથરે રીપોર્ટ વાંચતાં જણાવ્યું કે ગરમાતમાં સભાના ૨૬ મેમ્બરો હતા તેમાં ઉમેરો અઠ દાણની સંખ્યા ૪૦ ની થઈ છે. પછી સભાના પ્રમુખ તરીકે મી. સંઘવી, સેક્રેટરી તરીકે મેસર્સ પથર અને આનંદ શય, ઉપપ્રમુખ તરીકે મેસર્સ આયર, પીલે, ને મેલરાજ તથા ટરેઝરર તરીકે દોશ સામી પીલેને ચુની કાઢવામાં આવ્યા હતા.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

પી. એ. એ. ૧૬૭. ૩૨મન. તા. ૨-૯-૦૬.

આજ રોજ સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્કીટમાં મળી હતી. જે વખતે ઘણા ગુદસ્થો હાજર હતા. સમય થતાં સર્વ સાથે મળી ઇશ્વર પ્રાર્થના કરી નીત્ય કરમ કર્યું હતું. સેક્રેટરી એ ધી ગીતાજીના સ્લોકો અને ગદ્ય સલામો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો. આજનો વીરવ રા. મગનલાલ પટેલે સ્વધર્મ એ વિષે લખ્યો હતો તે તેમણે વાંચી સંભળાવ્યો હતો, અને હાજર રહેલા ગુદસ્થો તથા પ્રમુખે વિષયને ઝગવું વિવેચન કર્યું હતું. સ્વધર્મ એટલે મનુષ્ય માનવી ધાર્મિક, રાજકીય સંસારીક અને વ્યવહારીક દુરજ જે દુરજ સત્યતાને અનુસરી અદા કરવાથી જન્મ મરણના બંધનમાંથી મુક્ત થઈ સકાય તે-અને એ દુરજે કેમ અદા થાય તેને માટે મનુષ્યમાત્રે એક પછી એક પગથીએ પોતાની છાંદશી ને ફોરવર્ડ એટલે બાલ્ય, યૌવન અને વૃદ્ધા વસ્થાના ભાગો પાડી તે પ્રમાણે જે જે અવસ્થામાં જે જે કાર્ય દુરજ તરીકે આવે તે અદા કરવું વગેરે વિષયને લગતું વિવેચન થયું હતું. આવતી સભામાં રા. વશનજી દેશાધિકારે સત્સંગ વિષે લખી લાવવા જણાવ્યું અને સરવ મળી ઇશ્વર પ્રાર્થના કરી શાંતિ મંત્ર લખી સભા વિસરજન થઈ હતી.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વગેરે (ગવર્મેન્ટ ગેઝેટમાંથી.)

એક જ રુકાનવાળા વેપારી હાથ બાબુ ખાતની નાદારી મીલકતના સંબંધમાં દેણા ની સાબીતી માટે ડરખાનના માછજેટની એરીસમાં તા. ૨૫મી સપ્ટેમ્બરના રોજ લેણદારોની ખાસ મીટીંગ બોલાવવામાં આવશે.

પીટરમારિસ્તરમના વેપારી તાણુદીન મદમદ ઘોસની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવાની અરજ તા. ૫મી અક્ટોબર ના રોજ નાતાલની સુપ્રીમ કોર્ટમાં રજુ કરવામાં આવશે.

રેગિસ્ટ્રારના આમદ સાંખા પોતાની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવાની અરજ ૩૨ મનની સરકીટ કોર્ટને તા. ૫મી અક્ટોબર ના રોજ દાખલ કરશે.

જોહાન્સબર્ગમાં આગ.

જોહાન્સબર્ગ ધીએટર નાશ પામ્યું.

જોહાન્સબર્ગ ધીએટર ટરાંસવાલના દિંદાઓ ની બાબુમાં યોડાજ રોજ ઉપર આવ્યું. આ ધીએટરમાં જોહાન્સબર્ગ વિદેશની ખાસ મીટીંગ ગયાજ મંગળવારે દળુ મળી હતી. આ મીટીંગમાં ધીએટરનું નામ દિંદાઓમાં તો અમર રહી ગયું છે. પરંતુ આ મંગળ વાર પછલા તે ધીએટર હતું ન હતું થઈ ગયું છે. ટરાંસવાલ લીડર ઉપરથી જણાય છે કે જોહાન્સબર્ગમાં ગયા શુક્રવારે રાત્રે એ વાગે જોહાન્સબર્ગના નાટકશાળાના જાપરામાંથી આગના ભડકા જોવામાં આવ્યા હતા. તુરંત જ પોલીસને બજાર આપવામાં આવવાથી બંધો હાજર કરવામાં આવ્યો. પણ તેટલા વખતમાં તો આગ બહુજ ફેલાઈ જવા પામી હતી. બંધો તપાસ કરી કામે લગાડવામાં આવ્યો ત્યારે આગે એટલું બંધકર રૂપ પકડ્યું હતું કે અરધા કલાક સુધી તો આગ કાણુમાં લેવાના યત્નો તદ્દન નિષ્ફળ ગયા, અને આગી છમારત આગના કબજામાં આવી. બધું લાકડ કામ જળજળાટ સળગવા લાગ્યું અને ભડકાઓને આસપાસના ભાગ માં ફેલાતા અટકાવવા માટે પ્રયત્નો થયા લાગ્યા. નાટકશાળાની સામેની હાટડીઓ તદ્દન નાશ પામી. અને ઉતર દિશાના પવન ને લીધે ભડકા ફાકસ સ્કીટ તરફ જવા લાગ્યા. રહેજની પાછળનો એ માળ વાળે મજલો આગમાં સપડાશે એવું જણાતાં બંધો તે તરફ લઈ જવામાં આવ્યો હતો પણ રહેજના તરફનો જાપરાનો ભાગ તે મજલા ઉપર મોટા અવાજ સાથે પડતાં આપું મદાન સળગી ઉઠ્યું. બંધાવાળાઓ એ એક મીનીટ પણ ગુમાવ્યા વગર સખત મહેનતથી પાણીનો મારો ચાલુ કર્યો. કેટલેક દેકાએ તો છવના જોખમે બળાવાળા એ કામ કરવા માંડ્યું. એવામાં પવનની દિશા બદલાઈ અને તેથી જાડમોરલ મેંબર્સ બળવાની ફક્સત મટીને આગ કાણુમાં આવવા માગી. નાટકશાળાનું આપું અપરે તુટી પડ્યું હતું તેપર ઘણું ધોધવડે પાણી નો મારો ચાલુ રાખવામાં આવ્યો હતો. સાડાતણ વાળા પછી આગ કાણુમાં લેવામાં આવી હતી. તુકશાનીનો ચોક્કસ આંકડો જણાવ્યો તથી પણ બહુ મોટું તુકશાન થયું છે એમ કહેવામાં આવે છે.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઆ નીચેના નિયમો ચાલુ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર ઉચિત ધ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

1. કાગળની એક જ બાજુએ લખવું.
2. અક્ષર ચોખી સમીપી લખવા.
3. નામ તથા કેટલા જણોએ લખવાં તે હમેશાં બહાર પાડવા સાર નહિ પણ અમારી જાણને સાર.
4. મંગળવારની સાંજ સુધીમાં મળેલ લખાણો તેજ અઠવાડિયામાં છાપલ કરી શકાયો.
5. લખાણ હમેશાં ફક્ત અને સુદાસર કરવું.—[અધિપતિ.]

ગરીબ કુલીઓ માટે નાતાલ કોંગ્રેસને અરજ.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ.

તા. ૧ લી સપ્ટેમ્બરના અંકના નાતાલ સરકારી મેગેઝ ઉપરથી કુલીઓનાં મરણ બાબે જે હેતુતાવનારો આંકડો રજુ થયો છે, તે જોઈને કયા જગ્યામાં અન્નપત્રી ઉત્પન્ન થઈ ન હશે? હવે એવું પરિણામ ઉપજવાનું કારણ આપણને દુર શોધવા જવું પડે તેમ નથી. એ કારણ પ્રોટેક્ટર ઓફ દુગા-અંદસની અને ગોરા અમલદારો અને "એપેલોયરો"ની એપરવાહનું મુક છે અને સાથે આપણા લોકોની આલસાઈનું અને આંખ મીંચામણાં કરી જવાની કુટેવનું પરિણામ છે. આ કોલોનીમાં એ લોકોની સંખ્યા લગભગ ૭૫૦૦૦ સુધીની છે, અને એ લોકોની ઉંચેલી જીવનશૈલી અને મહેનત થી નાતાલ સરકારને કાળોનાં મંજ મળે છે, તથા રાજકારણના નફાવવાનું સરકાર થઈ પડે છે. ત્યારે એજ ગામડાઓ ઉપર દુગા સામાટે પડવું જોઈએ? ઘોડા દિવસની માત્ર ઉપર લેડીરમીથથી જે હેતુતાવનારી, અને જુલમ ભરેલી ખબર આપના પેપરમાં છપાઈ હતી. અને પ્રોટેક્ટર સાહેબ એ બાબે તપાસ ચલાવનાર હતા તેવું શું થયું? દરેક વખત ત્યારે જુલમનારના ગોટે ગોટા બહાર આવે છે ત્યારે સતરમી થડીએ તપાસ કરવા ને બહાર નીકળે છે અને સાદુ જ્યાં ન્યાય અરે પણ આગળ આપણે ક્યાં જઈએ. હવે એટલું દુઃખ ફી ઇંગ્લેન્ડ ઉપર અને સ્ટોર કીપરો ઉપર જુજરતું હતું તો આ ખબર ઇંગ્લેન્ડમાં તો શું પણ કેં વિચાર્યત પુગી જતે, અને આપણા કોંગ્રેસ વાળાઓ મજતાં મજ લાવણ કરીને કોંગ્રેસ મળવને કારણે વેસ્ટસીડમાં લાઈસેન્સ નહિ

મળવ દેવા તો તુરંત ખરચ કરવાને માટે ને ખબર પડે. ત્યારે શું એ કોંગ્રેસ ફી ઇંગ્લેન્ડને માટે જ રક્ષાપત્રમાં આવી છે? શું નીચ કુલી તરફે જેની અંદર પોતાનો કામો આપણે નથી? ત્યારે શું નેજાને માટે પોતાની દિલી સરકાર અને દિલી પ્રધાન ને જે બાબે વાદે કરી પોતાની કરવાની ફરજ કોંગ્રેસની નથી? માટે કોંગ્રેસ વડેર એ જામન ઉપડી લાગે ખરી હાકાનથી દિલી સરકારને વાકેફ કરીને એક દિલી સીવીલન દિલનાજ ખરચથી પ્રોટેક્ટર તરીકે આવેલો જોઈએ. નહિ તો દિલીઓને આવતા બંધ કરવાને વિનંતિ કરવી જોઈએ. સાચા છે ચીનાઈ સરકારને કે તેણે પોતાનો પ્રતિનીધી મોકલેલો છે. દિલી સરકાર તો પ્રજાને ફતરાની માફક હાલેલો મારીને દરીઆપાર, પારકાના હાથે કરી દે છે. આ જામનમાં કોલોનીના કળાઓનો વરગ કેમ મેસી રહે લો છે. તેઓની આગળ એવી ખબરો આવત પડે છે જતાં જાણે કાંઈ જનજીવ નહિ હોય એમ આંખ આડા કાન કરી મેસી રહે છે. તેઓને બીચારા મનુષ્યોનું દુઃખ દાખવાને નથી સુજવું. જાહુજ ખેદની વાત છે કે આ જાળતપર કાંઈપણ લક્ષ આપવામાં નથી આવતું. આશા છે કે કોંગ્રેસ આ બાબે ખુલાસો કરશે.

લી. સેવક અફસોસ.

પ્રીટોરીઆનાં મુસલમાન ભાઈઓને બે બેલ.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ જોગ,

હાલમાં પ્રીટોરીઆમાં પસતા મુસલમાન ભાઈઓમાં કુસંપ બહાદુરને બહુજ ઉત્તેજન મળવું જોવામાં આવે છે, જેથી કરી કુસંપ ને મોટો વગ મુસલમાન કામમાં કેલાઈ રહ્યા છે. દરેકના દીકરામાં હમને કાજુબ નુર રાખે રમી રહે છે, અને છેવટે તેથી કરી મુસલમાન કામને થણું ખમવાનું છે. માટે કાજુ પણ તરેહથી હે મુસલમાન ભાઈઓ, તે કુસંપને દુર કરો. તેને દુર નથી કરતા તે થણું દીકરાગીરી ભરેલું છે. સાહેબો, બીચાર તો હશે, આખર "કાંગે માર્યા પાણી તોખ્યા થવાના નથી" તેમ આખર એકજ વંકતી એ બેસનારા તોખ્યા થવાના નથી. કુસંપને તમો જે ઉતેજન આપો છે તેથી હાલમાં બગાડ તથા જાહેર કામ માટે થણુ ગેરલાલ ખડા થશે. માટે મારા વહાલા મુસલમાન ભાઈઓને નજનાપુર્વક વિનંતી કરું છું કે કુસંપને દુર કરી એકમેક અંક સુલેહસંપત્તી જે કામ કરવાના છે તે કરી પરપારી બાંધો

તો થણું લાભદારી થશે. અને જે નવા ખીતાબને મિત્ર સમજ હવાડી આપતા રશે તો પરિણામ બહુ માફુ આવશે, ને પાછળ વાળાઓને પણ રીઆયુ પડશે માટે આક્રમ તરીનનું કહેવું. લક્ષમાં લઈ સુલેહથી કામ પસાર કરશે કે જેથી ખીજ કામ તમારો કાખલો તમેનેજ ન આપી શકે. તમો જાણો છે કે સપ એ શું છે? એકવતાથી કેવાં કેવાં કામોમાં ફતેહ થાય છે? એકસંપી થી જે કાંઈ કરવું હોય તે થઈ શકે છે માટે કુસંપને દુર કરી એકવતાથી જે કાંઈ કરશે તે થઈ શકશે. જે અહરથ એકવતાને સમજવો હશે તે કુસંપને દુર રાખશે, આ વીચ પ્રીટોરીયા મસજીદના વરદને લગતો સમજવો અને લાયક અને વરસીના દરજને શોલાને નેવાજ એક બે અહરથને વરસી નીગવા સુલેહથી કામ લેવા વિનંતી કરું છું. પ્રીટોરીયા તા. ૨૬-૯-૦૬.

લી. સેવક ખાન.

એક સુચના.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ.

હાલના રાજકારી મામલા તરફ નજર કરતાં ચામડીના તકાવતને કીધે અહીં અગાઉ નહિ થયા હોય તેવા અનર્થો થશે એવું જોવામાં આવે છે. જળવાન નજવાને દખાવે એ સ્થિતિ દક્ષિણ આફ્રીકામાં ખુલી રીતે માનુષ પડે છે. અને તેથી લવિષ્યને માટે બીચારવન પુરુષો શકમાં રહે તો નવાઈ જેવું નથી. આવા મામલામાં અહીં ની સ્થિતિથી જોન. મી. ગોખલેને વાકેફ કરવા માટે તેમને અહીં જોસવામાં આવે એવી હું સુચના કરું છું. દિલી કોંગ્રેસના દરવ મુજબ મી. ગોખલે બીજાવત મવા છે અને ત્યાં તેમણે દિલ્લી દરીયાદો અંગેજ પ્રજા આગળ મુકવાથી દિલ્હીના તરફ ઇંગ લાંડ આપાનું ધ્યાન ખેંચાયું છે ને લવિષ્ય માં કેટલીક સારી આશાઓ રહે છે. મી. ગોખલે બીજાવતથી પાછા ફરે તે વખતે તેમ ને દક્ષિણ આફ્રીકા જોલાવવામાં આવે તો આપણી દરીયાદો કોંગ્રેસ આગળ પાડી રીતે રજુ થાય. વળી દિલી સરકાર તથા બીજાવત સુધી પણ મી. ગોખલે મારફત જે પાકાર મવા તે લાલકાવક નીવડ્યા વગર રહે નહિ. આશા છે કે મારી સુચનાપર આપણાં મંડળો વકા દેશે.

લી. હિતેચ્છુ.

[ઈન્ડીઆ પત્રના જણાવવા પ્રમાણે મી. ગોખલે ૨૦મી આગસ્ટે બીજાવતથી દિલ્હી રવાના પાછા ફરવાના હતા. અ. ઇ. ઓ.]

હરામનો ઉપયોગ હલાલમાં થાય?

મે. ડી. એ. ના અધિપતિ જોગ.

આપના એમરટનો રૂપથી તારીખના અંકમાં ખુલાસાના સહકારીનો સવાલ હું વાંચી દીલગીર થયો છું. તેણે ગાંધે વગેરે ધણી બાબતના નામ લખ્યા છે પણ તમારું સીગરેટ ચીઝ તો જુદી ગણે છે. તમારું સીગરેટ વગેરે પણ ગાંધીની જાતનાં છે એટલે તે હરામજ છે. પછી પીપુર ખાતું કે વેચતું, એમાંથી ગમે તે રીતે નીકળવાળી ચીજોમાંથી કયો કાલો તે બધું સરખુંજ છે. 'સહકારી' દુકાનમાં તમારું વેચતો હશે અથવા તો પીતો હશે. જે તે ન પીતો હોય તો પોતાનું નામ છાપામાં આપીને લખાણ કરતું જોઈએ કે જેથી કરીને જવાબ દેનાર ને સમજાવે પડે.

હંડી, તા. ૩૦-૯-૦૬.

લી. અહમદ એસમાન કરીમખાન

હિંદુ સ્મશાન ફંડ બાબત.

મે. ડી. એ. ના અધિપતિ સાહેબ,

હાલ હિંદુ સ્મશાન ફંડ બાબત દરેક જગ્યાએ ઘણી ચર્ચાઓ અને અનેક વાતો ચાલે છે તો તે બાબત ઘણા ખુલાસા કરવા ના છે તો એક ખાસ મીટીંગ જાહેરખબરથી બોલાવવાની જરૂર છે. હું સદરજુ ફંડનો એક મેમ્બર છું એટલે મારે ખાસ મીટીંગ મારફત ખુલાસાની જરૂર છે.

ડરબન તા. ૫-૯-૦૬.

છજીભાઈ ડા. દેસાઈ.

ખાસ ગ્રાહકો માટે.

નાતાલ, ટરાંસવાલ, કેપ કોલોની તથા હિંદુસ્થાનના અમારા કેટલા એક ગ્રાહકો પાસેથી એક વરખ પુરું થઈ ગયા છતાં લવાજમ નથી મળેલા. કેટલાએક પાસે તો બધે વરખના લવાજમ બાકી છે. લવાજમ તાર્કિક મોકલી આપવા બાબત તેમને વખતો વખત પણ કહેવામાં આવેલ છે છતાં પડસા નથી આવતા તેમજ કાંઈ જવાબ પણ નથી આવતા તો પછી આવા ગ્રાહકોનાં નામો અમારે દિલગીરી સાથે કાઢી નાખવા પડશે. આ છાપાને મદદ આપવી એ દરેક હિંદીઓની ફરજ છે. તો દરેક ગ્રહસ્થો જગ્યાની પાસે આજુ વરખનું તેમજ ગયા વરખનું લવાજમ બાકી છે તેઓએ મહેર બાની ઠની વેળાસર મોકલવું.

ચાલુ વર્તમાન.

નાતાલ.

નાતાલ ઈંગ્લિશ કુટુંબલ એસોસિએશન ના ૨૪ મેમ્બર સાથે આફ્રિકન એલેન્ડ કપતા મેચો રમવા માટે જોહાન્સબર્ગ તરફ ગયા અહવાડીયામાં ઉપડી ગયા છે.

સ્ટીમર અમદુલી ગયા સનીવારે આવી પહોંચી હતી તેમા ૩૨૫ ગીરમીટીયા હિંદીઓ ને લાવવામાં આવ્યા છે.

સ્ટીમર અમદુલી કાલંબોથી તા-૧૦મી ના રોજ નીકળી ચુકી છે.

અમદુલ નામના હિંદી ગીરમીટીયાને એક ગોરી સીનુ ખુન કરવાની કોસો કરવા ના બુનાહ માટે કારક આગળ ખડો કરવામાં આવ્યો હતો. જુબાની પરથી જરૂર જણાયું કે આગળ અમદુલ સારી ચાલનો જણાયો હોવાથી માન બે વરસની મજૂરી સાથેની ફદતી કીસા કરવામાં આવે છે.

ગયા સનીવારે ડરબન પાસન સીટમાં એક અભયજ જેવો મોટીનો કિસ્સો બન્યો હતો. ૧૨૫ તંબરમાં કાપલન નામનો એક પરદેશી રહેતો હતો. તેણે પોતાના ઘર આગળ બે પોર્ટમેંટો બંધા. તે લેવા માટે જે માર જણા આપ્યા તેમાંથી એક જણને તે પકડી શક્યો ને પોલીસને લવાલે કર્યો. બે ને પોર્ટમેંટોમાંથી ફેટલાક ધરણા તથા ધડીઆળો અછોડા વગેરે કિમતી ચોરો હાગીનો માણુમ પડ્યો હતો. નાચી ગયેલ ત્રણ જણનો પતો મળ્યો નથી.

લંડનમા સાથે આફ્રિકન પ્રદર્શન ભરવાની તૈયારીઓ ચાલે છે. તે આવતા માત્ર મહીના પહેલાં ભરાશે. આ પ્રદર્શન માટે એક ખાસ કમીટી નીમાઈ છે. અને ત્યાં ચીજો મોકલવા માટે તથા જોનારા માટે સરતા દરની ટીકીટનો ખર્ચો ભરવામાં આવનાર છે. આ પ્રદર્શન માટે બધા કોલોનીઓએ મદદ આપેલી છે. જેનીનાં પ્રદર્શનમાં મુકવા લાયક ચીજોના નમુના હમણાંથી જ એકા કરવામાં આવનાર છે. અવા પ્રદર્શનનો મુખ્ય હેતુ એ છે કે દક્ષિણ આફ્રીકામાં બંનની ચીજો થી વિલાયતના કોલોને તાકેદ કરી વપાર ચલાવે.

આ વખતે જગ્યાના દળાણને કીચે ઘણું અગત્યનું લખાણ તથા કેટલાક ચરચાપત્રો વગેરે અમારે આવતા અહવાડીયાને માટે મુલતવી રાખવા પડે છે.

મહોમેડન કેળવણી ખાતાનું ફંડ

„ સુનીભાઈ,	૨ ૬
„ પટેલ મેલી ડાયા,	૨ ૬
„ સુરતી,	૨ ૬
„ બી. સી. ડોસોમ,	૧૦ ૦
„ પાસકલ સી.	૧૦ ૦
„ રામા બીખા	૧૦ ૦
„ રામજી જોગી,	૨ ૬
„ એમ. જી. જોદમો,	૧૦ ૦
„ આર. પી. ટોમી,	૪ ૦
„ પી. પાટર,	૨ ૦
„ જે. ઇ. હેનરીકસ,	૧૦ ૦
„ હાઈન્ડ અહમદ સુલેમાન,	૧૦ ૦
„ લજુલ.ઇ ડાયાલાઈ,	૪ ૦
„ ઇસપ અહમદ વરીઆવા,	૪ ૦
„ મુસા ઇસપજીને કુા,	૧૦ ૦
„ તુર મહમદ એન્ડ સન્ડ,	૬ ૦

હામિલ મદ્રેસાનું ફંડ.

„ સકુર અબદુલ્લીમ,	૨ ૬
„ સુલેમાન હુસેન	૨ ૦
„ લીલાહ,	૨ ૬
„ ડી. એસ. વખડ,	૩ ૦
„ ઇબ્રાહીમ મોતાલા	૨ ૦
અમદુલ-ઉલ્લાહ	
„ એમ. મહમદ કુો,	૨ ૦ ૦
„ અબેજી મમુજી	૨ ૦ ૦
„ ઇસમાઈલ સુલેમાન	૪ ૦
„ હાસમ સુલેમાન	૪ ૦
„ ઇસક ઇસમાઈલ	૧૦ ૦
„ ઇસપ મનસુર	૪ ૦
„ છવા હાસમ	૧૦ ૦
„ સુલેમાન બાઈજી	૧૦ ૦
„ મહમદ ઇસમાઈલ	૨ ૬
„ મહમદ ઇસપ,	૨ ૬

રીચમંડ

„ ઇબ્રાહીમ સુલેમાન	૧ ૦ ૦
„ શહાજુદીન	૪ ૦
„ એમ. એમ. પાદા	૦ ૦
ટોલપુજી	
„ ઇબ્રાહીમ ઇસમાઈલ	૭ ૬
„ કાસમ ઇસમાઈલ	૨ ૦
ચેનેવેલ જકશન	
„ ઇસપ અહમદ	૧૦ ૦

ટ્રાન્સવાલમાં અન્યાય.

પરમીટ અમલદારનો જુલમ !

મરુહુરી વગેરે છાપામાં રહેતા જે તાર પ્રગટ થયેલ છે તે ઉપરથી જણાય છે કે જે મંગરની ઓરત પુનીયાને પરમીટ અમલદારો એ કેદ કરેલ તે બાબતનો કેસ ચાલેલ, પરી

જામમાં માછલેટ તે ઓરતને ટ્રાન્સવાલ છોડવાનો હુકમ કરેલ. આવી રીતે ડરાવ મલકા પછી તે ઓરત બેદાનસ્તર્જન તરફ રવાના થઈ. આમ ડરાવની સામે થઈ આવળ વધ વાધી તેને જરમીસ્ટન આગળ પકડવામાં આવી છે. ત્યાર પછી શું બન્યું છે તેના બબર હજી ચાલ્યા નથી. પોલીસે વોલકરેટ ના માછલેટ આગળ જુળાની આપી છે કે

તેમને મુખ્ય અમલદારો તરફથી સુચના મળી છે કે જે કોઈ પછી તે ગમે તે ઉમર તથા (જીંદા પુરુષ) વર્ગનો હોય તે પછુ પરમીટ બિના હોય તે તેને આવતા અટકાવે. આ બાબત મી. ગાંધીએ બેદાનસ્તર્જનના મુખ્ય છાપામાં કાગળ લખેલ છે, અને છાપાવાળા એએ અમલદાર વચના આવા અન્યાયની સખત દીકા કરી અને જણાવ્યું છે કે દુનિયામાં હિંદી કેમ જેવી જીંદગીનો મલાલે સાચવનારી પ્રત બીજી કોઈ નથી. આવી પ્રતની ઓરતોના ઉપર આમ અન્યાય ન થાય તે માટે અમલદારોને પુરતી સાચવેલી રાખવાની જરૂર છે. "રાંડ ડેલીમેલ" વધુ જણાવે છે કે પુનીયા કેસની ખરી હકીકતનો ખુલાસો મી. ગાંધી નેટલી-આવૃત્તાથી જણાવે મને છે તેટલીજ આવૃત્તાથી મારી પ્રત પછુ માગશે એમ અમે આશા રાખીએ છીએ. આ વિષે વધુ હકીકત અમે આરતે અઠવાડીએ આપીશું.

ટ્રાન્સવાલનું સહેરવાર વસ્તી પત્રક.

ટ્રાન્સવાલ વસ્તીપત્રકના આંકડાઓ બહાર પડ્યા છે તેમાંથી કેટલીક જાણવા લાયક હકીકત નીચે મુજબ છે:—

	ગેરા.	હિંદી.	એશિયાટીક.	કાફરા.
બેદાનસ્તર્જન રહેર	૧૦૬,૭૨૯	૧,૧૪૩	૧૪૨૫	૧,૨૧,૧૧૧
" પરાં	૬,૧૭૩	૧૯૫	૨૫	૧૫,૧૩૫
પ્રીશરીઆ	૪૦,૩૬૩	૧,૬૩૬	૦	૭૭,૬૩૪
મીડલબર્ગ	૧૦,૧૭૨	૧૦૭	"	૩૭,૮૬૨
લીડનબર્ગ	૧,૧૬૩	૪૩	"	૬૩,૪૮૫
વોટરબર્ગ	૪,૩૭૫	૪૩	૦	૭૮,૦૨૪
જુબનબર્ગ	૧૭,૮૦૧	૧૬૬	"	૩,૧૫૧૦૧
પોચેરટરમ	૨૪,૭૫૩	૪૧૯	૦	૨૧,૩૨૭
યુનમારનટાડ	૨૧,૮૩૪	૧	૦	૪,૨૦૫
બ્લેકિંગ	૫,૨૨૭	૧૭	૦	૩,૬૩૧
સ્તનબર્ગ	૧૧,૩૩૧	૫૩	૦	૪૦,૬૮૭
મેરીકા	૬,૪૨૭	૧૬	૦	૧૬,૫૬૧
લીચનબર્ગ	૧,૨૬૪	૮	"	૮,૮૨૯
હેડલબર્ગ	૧૦,૮૭૬	૩૬૧	૦	૧૬,૧૧૧
સ્ટાડરટન	૧૭,૪૧૬	૪૧૬	૦	૧૦,૦૫૭
બીથલ	૩,૬૩૯	૨૬	૦	૪૭૧૬
વોલરટરમ	૧,૫૩૦	૭૨	૦	૧૮,૮૦૧
કેરોલીના	૨,૬૨૨	૭	૦	૧૦૧૪૪
બારબરટન	૨,૮૬૩	૨૫૨	૦	૨૯,૪૦૪
અમરેલો	૪,૫૫૯	૨૭	૦	૧૬,૬૦૬
પીટરેરીટીક	૨,૦૬૨	૩	"	૨૬,૧૫૮

૧૬/૯/૦૬

૧૦/૭/૦૬

Monkey Brand Soap

મંકી બ્રેંડ સાબુન

વાપરનેસે દીલ ખુશ હોતા હૈ ઓર ઘર સાફ રહેતા હૈ.

લીનોલીયમ્સ, મીળ કપડા, સીડી, કઠોડા, ફરનીચર, વાસળ વગેરે ધોનેકે લીયે મંકી બ્રેંડ સાબુન વહુત અચ્છા હૈ.

इस्से कपडा नहि धोना.

રોકડ બજાર ભાવ.

આવલ.	શી. પે.	શી. પે.
માંગ ૧ બસ્તાનુ	૨૧ ૬ થી ૨૭	"
બીમડીના	૨૭ ૦	" ૨૮ ૦
એફ. એફ. ડી. આર.	૨૪ ૦	" ૨૫ ૦
એફ. ડી. આર.	૨૩ ૬	" ૨૪ ૦
ચીની સકર	૨૫ ૬	" ૨૬ ૦
હુડાના	૨૪ ૦	" ૨૫ ૦
દેશી તુવેર દાળ.	૨૫ ૦	" ૨૫ ૬
તુવેર દાળ કાનપુરી.	૨૬ ૦	" ૨૫ ૬
મસૂરની	૨૪ ૬	" ૨૫ ૦
મગની	૨૬ ૬	" ૨૭ ૦
અડકની	૨૬ ૦	" ૨૬ ૬
ચણા મુંબઈના	૨૨ ૬	" ૨૩ ૦
" દાળ	૨૫ ૦	" ૨૫ ૬
વટાણા	૧૬ ૦	" ૧૮ ૦
મકાઈ	૧૨ ૦	" ૧૩ ૦
હડબું તેલ ૧ ગ્પાલન	૪ ૦	" ૪ ૩
એરડીનું	૩ ૩	" ૩ ૪
મીઠું	૩ ૯	" ૪ ૦
નાળીએરનું	૩ ૯	" ૪ ૦
ખાંડ સફેદ સો રતલની	૧૬ ૦	" ૧૬ ૬
ખીણ	૧૬ ૦	" ૧૬ ૬
તીરકુળ નાતાલ	૧૦ ૦	" ૧૦ ૬
બાઉન	૧૩ ૦	" ૧૪ ૦
આરો	૧૧ ૬	" ૧૨ ૦
મદ્રાસી સોપારી ૧ રતલ	૦ ૭	" ૦ ૬
મરચાં.	૦ ૫	" ૦ ૬
ધી પેટી ૪ ટીનના પૌં	૮ ૦	" ૮ ૧૦
પોરબંદર	૮ ૧૫	" ૮ ૦
પારાશીન ડીયોસ.	૬ ૪	" ૬ ૮
" વાઈટ રોસ	૭ ૬	" ૮ ૬
" " બાલન	૧૨ ૬	" ૧૩ ૦

દાખલ મહેસાનું ફંદ.

કરખાન.

આદુલ હકીર વંખાત,	૦ ૨ ૬
મસિમાઇલ તેમુર,	૦ ૫ ૦
અબદુલ્લાહ મંચિયાખાન,	૦ ૫ ૦
નુર મદમદ,	૦ ૧ ૦
મસપ હુસેન,	૦ ૨ ૬
આમદ,	૦ ૫૦ ૦
અબદુલ કાદર,	૦ ૧૦ ૦
સુબેમાન હાકી,	૦ ૧૦ ૬
સુબેમાન હાજરાહીમ હાજરાહી,	૦ ૧૦ ૬
મસમાઇલ મદમદ,	૦ ૭ ૬
હુસેન હાજરાહીમ,	૦ ૧૦ ૦
મદમદ સાલે રાંદેરી,	૦ ૧૦ ૦
મસમાઇલ મદમદ મુલાં,	૦ ૨ ૬
અહમદ વાહીદ,	૦ ૫ ૬
અહમદ મદમદ અમરા,	૦ ૨ ૬
ખનુ મીના અહમદ સરંગ,	૦ ૨ ૬
હાફિઝ મસમાઇલ બેગી,	૦ ૨ ૬
અહમદ હસાક,	૦ ૨ ૬
મદમદ હસાક સુરતી,	૦ ૪ ૬
મસુહ મસપ,	૦ ૨ ૬
સુલતાનખાં,	૦ ૨ ૬
એમ. એમ. કાદર,	૦ ૫ ૦
મસમાઇલ દાવજી મેતાલા,	૦ ૧૦ ૬
એ. એમ. મેતાલા,	૦ ૫ ૦
અહમદ હાકી,	૦ ૫ ૦
ખમીસા અધર,	૦ ૫ ૦
હાસમ મસમાઇલ,	૦ ૫ ૦
મદમદ કહી,	૦ ૫ ૦
અબદુલ હક સાહેબ,	૦ ૧૦ ૦
દાવજી મસુહ દીમેલ,	૦ ૭ ૬
એમ. ડી. ખાવડા,	૦ ૨ ૬
મદમદ દાવજી મુલાં,	૦ ૫ ૦
ખગન સાહેબ,	૦ ૧ ૦
અબદુલ રહીમ,	૦ ૧ ૦
મસમાઇલ હસિપ,	૦ ૨ ૦
મનસુર,	૦ ૧ ૩
હુસેન કાજી,	૦ ૧ ૦
મુસા અમેજી,	૦ ૨ ૬
અહમદ હાજરાહીમ,	૦ ૧ ૦
લીલાક,	૦ ૨ ૫
દાદા મીયાં,	૦ ૫ ૦
ગાંધી કેવડ લખમીદાસ,	૦ ૭ ૬
ગાંધી લીખા દેસાવ,	૦ ૧૨ ૦
ગાંધી નગેતમ મકન,	૦ ૫ ૦
મખદુ માર,	૦ ૧ ૦
અહમદ દાવજી,	૦ ૨ ૬
અહમદ મસપ વાલા,	૦ ૧ ૦
મદમદ હાસમ,	૦ ૫ ૦
હાસદી મહારી,	૦ ૫ ૦
દાહિદ દેસાઈ,	૦ ૨ ૬
હાજરાહીમ બાઈ,	૦ ૨ ૬

NATAL GOVERNMENT RAILWAYS.

Cheap Third Class Week End Excursions

SOUTH COAST LINE

On and from 1st September, 1906, and until further notice, Special Third Class Week End Excursion Tickets will be issued from Durban and Berea Road Stations only as under: -

STATIONS.	3rd Class Week End Fares	STATIONS.	3rd Class Week End Fares
Isipingo ...	1s 0d	Illovo Beach ...	2s 0d
Umbogintwini ...	1s 9d	Karidene ...	2s 3d
Amanzimtoti ...		Umgabala ...	
Winkle Spruit ...	2s 0d	Lower Umkomas ...	2s 9d
Illovo River ...			

These Tickets will only be issued on Saturdays and Sundays available for return up to and including following Monday.

These tickets are available by any train going and returning. Under no circumstances will these tickets be extended. Passengers in possession of Cheap Third Class Week End Tickets will not be allowed to break the Journey at any intermediate station going or returning. Children over three and under twelve years of age, half fare.

August, 1906

EDWARD R. ROSS, General Manager

સ્વસ્થાન પોરબંદરની સર ન્યાયાધીશ કોર્ટમાં.

દી. સ્મૃતિ. મુકદ્દમા નંબર ૪૫ સન ૧૯૦૫-૦૬

હા. માધવજી તળશી હસ્તે પરમોત્તમ માધવજી રે. ગગવદર વાલી.

વિરુદ્ધ.

હા. રામજી પ્રેમજી. રે. આફરીકામાં. પ્રતિવાદી.

દાવો ર. ૬૪-૨-૦

આ કામના હિપર લખ્યા પ્રતિવાદી રામજી પ્રેમજીને માલમ થાય જે આ કામના વાદી એ તમારી પાસે લેણા રૂપીઆ વસુલ લેવા આ કોર્ટમાં દાવો કરેલ છે સદરજુ દાવાના સમન્સ તમને મોકલ્યા છતાં બંધને આવતા નથી તેથી તમને ખબર આપવામાં આવે છે કે આ કામ સલાવવાની મુદત તા. ૭ નવેમ્બર ૧૯૦૬ની કસાવવામાં આવે છે મારે તે તારીખે દાવાનો જવાબ દેવા સારું તમારે જાતે અગર મેઝ આપેલ આધિકારવાળા સુખત્યાર વા વકીલ મારફતે બરાબર સવારના ૧૧ કલાકે અમારી કોર્ટમાં હાજર થવું તેમાં કસુર કરશો તો તમારી ગેરહાજરી ગણી વાદીના દાવાની એક તરફી સુનાવણી કરી તબવીજ ચલાવવા માં આવશે.

આજ તા. ૬ ઓગસ્ટ ૧૯૦૬ના રોજ મારી સહી સાથે કોર્ટનો શીકો કરી આપ્યો.

ન્યાયાધીશ કોર્ટનો
શીકો.

K. P. Dodia.

સર-ન્યાયાધીશ.

International Printing Press,

ABDOOL RAHMAN, MERCHANT, POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "RAHMAN,"
P.O. Box 12.

G. K. Desai,

General Dealer & Importer,
P.O. Box 76, Tel. add. "DESAL"
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co

General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.

Box 124. Tel. Add. "AYOB"

M. A. Karedia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,
Dealers in all kinds of
Indian Groceries and Solt Goods
Box 3598.

41 Market Street,
Johannesburg.

A. E. Chotabhai,

MERCHANT.

BOX 33,
KRUGERSDORP

સ. ઇ. ઇરાબાઈ,

બનારસ મર્ચન્ટ.

પહેલા તબક્કાના માલ દરેકને પહોંચે પહોંચે.

દેશનર કમીશનર અને રીસીક સ્ટોલ.

પી. બો. 33, રેલીમાઈ એડરેસ ક્રાઇસ્ટમ.

ક્રમસંકેત.

E. A. PATEL & Co.,

GENERAL DEALERS

DIRECT IMPORTERS.

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets

MIDDELBURG, T'vaal.

Tel. Add. "ACODDER," P.O. Box 91.

BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJGY IDOLGY,

DIRECT IMPORTER

—AND—

GENERAL MERCHANT

Box 33, DELANOA PRV.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of

Rags, Marbles, Drapery, Upholstery, Clothing,

Hardware, Wall-paper, Furniture, Carpets,

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY M.E.

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.

Tel. 304, DRAGBIS. P. O. Box 22

338, Prinsloo Street, PRETORIA.

ભાણા પરચાઇઝ.

વીસીવી દરેક સગવડ કરી આપવાર.

આવે ઇ. આવે અને બુકો.

૩૬૪ પ્રિન્સલો સ્ટ્રીટ,

પ્રેટોરિયા.

A. E. BIABHA,

GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.

Cor. Church & Middel Streets,

MIDDELBURG, T'VAAL.

Tel. Add. "BIABHA," P.O. Box 53.

S. D. BOBERT,

General Importer, Wholesale and Retail Merchant

Cheapest House in the Market square.

BRANDS: A. A.

LOCATION, POTCHEFSTROOM.

EBRAHIM CAMROODEEN.

GENERAL MERCHANT

Natal Leaf Tobacco a Speciality.

113 GINY STREET, (Camroodeen's Buildings)

Tel. Add. "CAMROODEEN," Durban.

J. M. H. GOOL,

120 Castle Street, Capetown.

Wholesale Groceries, of all descriptions from
India and England.

Also Exporter of Cape Snook,

NATAL DRIED.

Messrs. Jallboy & Sakhji Bros., Durban.

જી. મી. આર. ગુલ.

બનારસ મર્ચન્ટ,

120, કેસલ સ્ટ્રીટ.

B. P. EBRAHIM & CO.

Mattress Makers, Wholesale Importers,

Dealers in Bedsteads, Color Tickings

Mattress Cases, Feather Pillows, &c.

Market St. (West), Box 1120, Johannesburg.

Swami

Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive
Collection of his

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekananda,
Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, &c., &c.

PUBLISHED BY

This little book is the first of its kind. It is the first time that the complete collection of the speeches of Swami Vivekananda has been published in one volume. It contains a complete and exhaustive collection of all the important and valuable speeches, addresses, and discourses delivered in England and America and in London, Calcutta, Bombay, and other places. The book is a valuable addition to the library of every student of Vedanta and Hinduism. It is a book of welcome that will be read by all who are interested in the history of the Vedanta movement in the West. The book is a valuable addition to the library of every student of Vedanta and Hinduism. It is a book of welcome that will be read by all who are interested in the history of the Vedanta movement in the West.

DETAILED CONTENTS: The Song of the Sages; My Master's Address at the Parliament of Religions; Reply to Addresses of Congressmen from Madras and Calcutta; Karma Yoga; Metaphysics in India; Reincarnation 118; Immortality 120; Is the Soul Immortal? 157; The Freedom of the Soul 168; Maya and Illusion 184; Maya and the Conception of God 210; Maya and Freedom 220; The Real and the Apparent Man 246; The Absolute and Manifestation 271; Unity in Diversity 293; The Cosmos: The Microcosm 318; The Cosmos: The Microcosm 322; Realization 349; The Ideal of a Universal Religion 370; God in Everything 406; Bhakti or devotion 424; Vedanta 448; The Vedanta in Indian Life 461; The Mission of the Vedanta 502; The Sages of India 561; Christ, The Messiah 593; The Relation of Buddhism to Hinduism 607; The True Method of Social Reform 619; The Reform of Caste 630; Education on National Lines 639; The Progress of the World by India's Thought 644; The Himalayas 650; Max Muller — A Vedantist 653; To a Friend 660; The Hymn of Creation 664; And Let My Name Dwell there 666; To the Awakened India 671.

Cloth bound, Price 4s. Post free.
Apply to G. A. NATHAN & Co.,
PUBLISHERS, ESTABLISHED, 1860.

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

DURBAN:
488 Smith Street
Telegrams—"Bootman."

JOHANNESBURG:
Corner Von Brandie
& Commissioner Sts
Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 82.

P.O. Box 8068.

હરેક રહમતી બુટ અને શુઝનો મોટો જથ્થો છે બુટના તળીયા માટેના ચામડા તથા
ફુટ રીંગર માટેની હરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.
બુટને, શુઝને, તથા માનવ વગેરે ફુટશીઝ માટેના માટેના વિશાલતાના ચોરસો હવે
અને અને અને હવેની મોટી રુતોય પામે તેવી રીતે ને આરડરોના અમલ કરીશું.
અમારી સાર્વજનિક પાલી ખાલી કરે.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.,
Direct Importers,
સુલેમાન ઈસ્માઈલ મીયાની કા. બહારના
માલસાને રહેવાની વીગેરેના સંગ્રહ સારી
શખવામાં આવેલ.
Corner Park Lane and
Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.
Tel. Address: "Suliman."
Box 3553, JOHANNESBURG.

SUN
Insurance Office.
PAYNE BROS., Agents,
WEST STREET, DURBAN.

દુનિયામે તમે સે પૂજાનો
માગકા વિમાની ઓફિસ.
સ્થાપન વૈદ ૨૦,૦૦,૦૦૦.

અંગી કરનેસે કમતોમે કમતો માત્ર મિલે
દુનીયામાં સૌથી જુની આગના નીમા
ઓફીસ જેની કુશી પાં ૩૦,૦૦,૦૦૦ ની છે
જાણી જણાવવાથી ઓફીસમાં ઓફીસ ચાલુ આવે
મળી શકશે.
સુલેમાન ઈસ્માઈલ મીયાની કા. બહારના
માલસાને રહેવાની વીગેરેના સંગ્રહ સારી
શખવામાં આવેલ.
Corner Park Lane and
Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.
Tel. Address: "Suliman."
Box 3553, JOHANNESBURG.

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants, 467 SMITH STREET, DURBAN.

રમલન માસને લાગક ઉમદા "રોઝ સરખત" ખાલીવાળું અમારે ત્યાં ખાલી પહોંચુ
છે. એક ફેસમાં બે ઉગ્રન બોરસો પેક કરેલ છે કેસની હિમત રર.
જોશરીને માટે બાંધુના પડદાનો તથા જોશ આવી પહોંચી છે આ ઉપરાંત મરીશ,
રબ, અને લીનમતી ખુરશી, પુતળી, રમકડા અને કીરટમસ ને લાગકનો ખીલે જે-સી
માલ આવેલ છે.
જોશર જલદી નોંધાવો તદ્દિત પાઠકથી તોરાસ પડુ પડશે.

સાઉથ આફ્રિકામાં પહેલ વહેલુ પ્રગટ થનાર ઇસલામી પેપર.
"અલ ઇસલામ."

હરેક સોમવારે ઉરદુ અને ગુજરાતીમાં.

વારશીક અવાગમ આંખપર રી. ૨૦ પોસ્ટેજ સાથે રી. ૨૫. (૩. ૨૫-૪-૦)
હરેક પ્રકારની ઇસલામી ખબરોથી બરપુર અને ચાલુ જમાનાની રસમાનપત્રોની ઉંચી
વજાની મેદુલ કરી કુંક મુલતમાં આપ સમક્ષ ઇસલામી ખબરો ઉપરાંત સંસારી વ્યવહારી
અપારી અને ઉદ્યોગ હુનરના ઉપયોગી ત્રીપો લલ કાગર મશે. તમારે ખુલાસા માટે
જુઓ હેન્ડીસો. સપ્ટેમ્બરની આખર સુધી બેટ મળશે.

અવરયાપક.
એસમાન અલમદ એફેન્ડી.
પી. ઓ. બોક્સ ૯૭૯.
ડરબન નાટાલ.

OSMAN AHMED EFFENDI,
P.O. Box 976
Durban NATAL (S. A.)

VANMALI KOYA
General Dealer.

Mahomed Ismail & Co.
General Merchants & Importers.

At the Corner Commissioner & Park Lane Streets,
P.O. Box 824, Klerksdorp.

P.O. Box 75, KLERKSDORP.

P. V. SANGHAVEE GENERAL MERCHANT

BOX 71.
201 Gray Street, Durban.

JAMESON & CO., Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for
Natal Jams.

Curry Powder, Chutneys,
Cayenne Pepper,
White and Black Pepper,
Sauces.

And other goods too numerous
to mention.

Prices suit all buyers.

JAMESON & Co.
Box 63, Durban.

C. K. D. PILLAY & CO General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.
We grow Nantjes, Oranges and Betel
Leaves on our farm at Eugeni.

Indian Post Office on our premises.
133 Gray St., 219 & 222 Umgeni Rd.
P.O. Box 68, Durban.
Telegraphic Address: "COORASAM"

E. Suleman Bros.,

Wholesale & Retail Timber & Iron
Merchants.
Saw Mills & Timber Yards:
109 Queen Street, Durban

Mehta & Khanderia Bros.,

MERCHANTS & IMPORTERS,
Devenish & Church Sts., and at Spalcken.
Tel. add. "KHANDERIA," Box 160,
PIETERSBURG.

YUSUF PATEL,

GENEAL DEALER, MERCHANT & IMPORTER.
P.M. Box 81, Market Square.
Tel. add. YUSUF, KLERK CORP.

Abdoola Hajee Khan Mahomed General Merchant & Importer,

CHURCH SQUARE
Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:
"MOONSTONE." P. O. Box 99.
POTCHEFSTROOM.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 29th September, 1906.

No. 39.

For Sale by

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Telephone 214.

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc.

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.

Wholesale Merchants and
Direct Importers,

have always on stock:—

Rice, Dhol, Oil, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

—AT—

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,

118 COMMERCIAL RD.,

DURBAN.

Cable & Tel. Add.: "Kathorian."

Telephone 214.

રમળન શરીર માટે મુખ્યારક ખખર.

અમેએ ખાસ રમળન શરીરને માટે સ્પેશીઅલ બંદોબસ્ત કર્યો છે. જેમાં ઉમદા, શ્રેષ્ઠ સ્વાદિષ્ટ, અને લહેવલદાર પદાર્થો ભરેલ મુખ્ય રમળન શરીર માટે તૈયાર કરવામાં આવશે. રમળન માટે માસિક શી ઘડાડી પૌંડ ૨ રાખી છે.

સર્વ ખીસારોને ટુકડાં એટલુંજ કહેવાનું કે એક-વખત પધારવાથી ખાતરી થશે. કહેવત છે કે હાથ કમનડા આરતી કર્યા.

તે ઉપરાંત સ્પેશીઅલ જે સાહેબોને જે પ્રકારનું ખાણું વેચશે તેવું તરતજ તૈયાર કરી દેવામાં આવશે માટે કાલ સેવા મુકલુ તહિ. વધારે વાંચત માટે હેન્ડબીક જુઓ.

લી. આર. ડી. બોયર.

૨૨રી ખખર બેરડીંગ હાઉસ. પાઈનસ્ટ્રીટ, દરબાન.

સસ્તો અને ઉચો તમાકુ.

ટાંકાદનો વણજાએલો તમાકુ પરચુરસ
કે વ્યાખાંધ અમારે ત્યાંથી મળી શકશે.
એ. એ. ગાંધી, ટાંકાદ.

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,
Smith Street, Durban.

યાપણ પાઉંડ ૭૦,૧૨,૦૦૦

આગનો વિમો ધણાજ સસ્તા
દરે ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,
102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 15. Tel. Add.: "DORHANDA."
ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચંટ ને કમીશન
એજંટ.

ગ્રાહક ૧૧, ૧૩૬ ક્વીન સ્ટ્રીટ,
દરબાન.

Phone 864

A. M. JEEVANJEE,
& CO.,

Stevedores, Dubashes, Contractors,

and Commission Agent.

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI

BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI

Telegraphic Address:

Karachi
Mombasa
Nairobi

"JEEVANJEE."

Lombay: "CONVEYANCE."

Code used A.B.C. 5th Edition, A.A., Scott's, Walling's, and Universal

P.O. BOX
441.

ઈં અબુમકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરફવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOOBAKER"

E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,

નોં ૨૩૪ 434, West-Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,
Blouses,
Night-gowns,
Combinations
Chemises,

Skirts,
Underskirts,
Children's Fancy
Goods,
Frocks,

Elbs,
Bonnets,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls.

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY: PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864, Telegraphic Address: "PORHANDAR."

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હિંદી વેપારીઓના બરનો સઘળી જાતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કોમરશીઅલ રોડ ઉપર મેશર્સ ડબલ્યુ ડનની બાલુવાળા નવા મકાનમાં
દાખલ થતાં પહેલા સઘળા માલ બેપર ખાસ સસ્તો ભાવ રાખેલો છે.
કલકત્તાથી ચોખા, દાળ, ધી, અને મોરીશીઅંસથી મોરીસની ચીની
મોટા જથ્થામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

ટેલીફોન નં. ૬૧૫. એ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ સરનામું "કોન્કાસેઝ" "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well lighted and airy Rooms to let in

First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars, apply

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

363 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER WRITER (Seventh Ed.)
Containing 633 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Rs. 5,
2as. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Rs. 3, 2as. post free.

EVERY-DAY TROUBLES & DIFFICULTIES
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition), Rs. 1, 2as.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Rs. 1, 2as. post free.

SELECT SPEECHES OF THE GREAT ORA-
TORS, Vols. I and II.—Help to write idiom-
atic English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Rs. 2,
2as. post free.

WONDERS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science), Rs. 4, 2as. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
STUDENT" OFFICE, No. 106 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભાયાત,

હોલસેલ અને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,
HEIDELBERG.

Branches:—

Petersburg, Box 24. Nigeli, Box 43
and at Volkstrust

(AS BHYAT BHIMBA & CO.)

Tel. Address: "BHYAT."

P. DAWJEE MAHOMED & Co

Have a large stock of

RICE, DUOLL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN

Tel. Address: "PAHULAR" Box 154.

TAYOB HAJER KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers,

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 157, Tel. Add: "TAYOB."

For what Indians think see Indian

Opinion

G. H. MIANKHAN & Co., General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P. O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 853

Essop Suliman, E. A. BHABHA,

GENERAL MERCHANT,
Box 45 Tel. Add: "SULIMAN,"
VOLKSRUST.

GENERAL MERCHANT,
Box 96 Tel. Add: "BHABHA,"
VOLKSRUST.

ખાનસી ઇસ્ટિફ ગુજરાતી નિશાન.

ને તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૬થી જોણી છે.
ગુજરાત અને કાઠીઆવાડના ગૃહસ્થોને
પોતાનાં બાળકોને હિંદી તથા ગુજરાતી
બજાવવા સારૂ આ સ્કુલમાં જોડાવવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસિક ફી રૂ. ૧૦
૪૮૨ વેસ્ટ બ્રીટ. } એમ. કે. પટેલ.
ડરબન. } સ્કુલ મારેટર.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail,

૪, હાથાહીમની કુા.
હાલસેલ ને રીટલ મરચંદર.

Corner BURGHER and MARKET STREETS,
STANDERTON.

Box 27. Telegraphic Address: "Ebrahims."

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

1164 Grey Street
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
BOER TOBACCO.
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.
At Lowest Wholesale Prices.
Box 88. Tel. Address: "Purandar."
Telephone 864.

સસ્તો અને હિંદી માલ.
જન સીગરેટ, સુમાત્રા ચોરટ ધોર ૧૪
છનીઆ ફોલ વગેરે બતની તમાકુ નીચેને
સરનામે મળશે.

જન બ્રેન્ડ ટોબાકો વર્ક્સ.

૧૬૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

NATAL GOVERNMENT RAILWAYS.

Cheap Third Class Week End Excursions

SOUTH COAST LINE

On and from 1st September, 1906. and until further notice.
Special Third Class Week End Excursion Tickets will be issued
from Durban and Berea Road Stations only as under:—

STATIONS.	3rd Class Week End Fares	STATIONS.	3rd Class Week End Fares
Isipingo ...	1s 0d	Illovo Beach ...	2s 0d
Umbogintwini ...	1s 9d	Karidene ...	2s 3d
Amazintoti ...		Ungababa ...	
Winkle Spruit ...	2s 0d	Lower Unkomaas	2s 9d
Illovo River ...			

These Tickets will be issued on Saturdays and Sundays and
will only be Valid to return on Sundays or Mondays.

These tickets are available by any train going and returning. Under no
circumstances will these tickets be extended. Passengers in possession of
Cheap Third Class Week End Tickets will not be allowed to break the
Journey at any intermediate station going or returning. Children over three
and under twelve years of age, half fare.

Sept., 1906.

EDWARD R. ROSS, General Manager

છુ પા કે મે રા.

અમે તે માણસની વસતીને અમે તે સખસ
તે ખણીને ખમર પડવા રીધા વીના પણ આ
કમેરામાં ફોટાગ્રાફ ઉતારી શકે છે. ફોટાગ્રાફ
માફ, ઉતારું પછી, વીગેરેને-સહેલાઈથી ફોટા
લઈ શકાય છે. એમાં શીખવાની હજારો
નથી. અમે તે ખરીદનારને તેની સંપૂર્ણ
રીત ઘેર બેઠે શીખવા સહાયે લીએ. બહુ
ફોટા આ કમેરા રૂ. ૧૦ થી ૨૫ મુખી વચ્ચે
છે, પણ તેની ખરીદી કમત રૂ. ૫ છે, રોસ
ટેલ માફ. હોટુરવાન બહાર ન્યાં વી. પી.
મેકલાતા નથી ત્યાંથી પછેલા પહેલા આવે
વી રવાના કરવામાં આવે છે.

હેરાલાલ હગનલાલ મહાજન,
હાકોરદાર ફોટ-મુવર્થ.

FOR

RUBBER STAMPS

Of all Shapes and Sizes in
DIFFERENT LANGUAGES,

SEND TO—

International Printing Press,

કુડસ પેપરમાં કયુર.

ખાંસા તથા શરદી માટે અકસીર ઇલાજ.

ઉપર, દમ, પેટમાં કુદ, ખાંસી અને મેલેરીયાને માટે હિંદુ સ્થાન તથા સીલોનમાં આ દવા વખાણેલી છે. "કુડસ પેપરમાં કુડસ" નો ઉપયોગ કરનારા તંદુરસ્ત રહે છે શરીરે મજબુત થાય છે અને લાંબી આયુષ્ય મેળવે છે.

તેનો સ્વાદ ખજો સારો છે. કોઈપણ જાતની મીઠાઈ કરતાં તે વધારે સ્વાદીય છે. શ્રીમત ધણી સસ્તી છે. શરીર એકની શીર્ષા ૧૫. મલાઈ, તામીર, હીંદી, અને ગુજરાતી ભાષામાં કાપેલા સુખનાપત્ર શરીર સાથે સામેલ છે. બનાવનાર ડૉ.મલ્લુ. ઇ. કુડસ એન્ડ કુા., હિંદુસ્થાન સીલોન સેટસેલમેન્ટ, આફ્રિકા એસ્ટ્રેલિયા અને ન્યૂઝીલેન્ડ વગેરે સમગ્રે સાખા છે. અમારી દવાની જરૂયાબંધની એન્ડેસી આફ્રિકામાં લેનન લીમીટેડને આપેલી છે.

Reuter's Telegram Coy., Ltd.,

Economical CABLEGRAMS to INDIA and the EAST

Reuter's despatch cable messages for the public to India, the Far East, Europe, Australasia, and America, and allow a rebate of one shilling a message to regular senders.

Reuter's remit money by mail or telegraph to all parts of the world.

Reuter's register the addresses of senders and receivers, free of charge, by a system that ensures considerable economy; and the Reuter Social and Mercantile Code, which is the most complete of its kind in existence, enables senders to save still further.

All cablegrams sent in Reuter's Code are delivered to the receiver in plain language.

Further particulars can be obtained from—

The MANAGER,

Reuter's Agency,

Davis Buildings,

52 Field Street,

DURBAN,

Also at the Head Office for S. A.—

Reuter's Building,

St. George's Street,

CAPETOWN.

And at—

Reuter's Agency,

The Corner House,

Commissioner St.,

JOHANNESBURG.

INDIAN OPINION

Rates of Advertisement

Single Column ... .. 2-6 per inch	One Inch	S. C. One Year £2-10-0
Double Column ... .. 5- per inch	Two Inches	" £4-15-0
Repeats Half Charges	Three Inches	" £6-10-0

Liberal discount for long advertisements for long periods

For further particulars write to—

MANAGER,

INDIAN OPINION,

Phoenix, Natal.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIAN
Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.

J. LANDAU,

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 13 Rue des Francs-Bourgeois, Paris.

સેકન્ડહેન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, ઈનર વિગેરે જ્યાં
અથ યુરોપથી મંગાવનાર મોટી કંપની.

જે. લેન્ડા.

૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

હેડ ઓફીસ ૧૩ રૂડી ફ્રાન્કબર્ગ.

એ. એ. કુવાડીઆ.

ફેનસી અને કાપરી બરનો દરેક જાતનો
માલ અમારે ત્યાંથી પ્રીકાર્યત આવે મલ્લો.

વધારે ખબર માટે પુછે,

પી.એ.બી.કે. ૧૭૦, એ. એ. કુવાડીઆ.

૨૭ મારકેટ સ્ટ્રીટ, ભોટાનગર.

Commercial Agency,

13, Upper Circular Road,

CALCUTTA,

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of your reputed concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our especial offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, SEPTEMBER 29TH, 1906

No. 39

Contents

EDITORIAL COLUMNS

On Trial	91
Public Responsibility	91
The Pania Case	700
Indentured Indian Labour	700
Incongruous	700
Thou, too, Britain!	700

OTHER ARTICLES

Johannesburg Jottings	701
The Mass Meeting	702
Anniversary Celebrations	702
Sindhu Sabha	702
Transvaal Permit Ordinance	702
The Pania Affair	702
The Anti-Asiatic Ordinance	702
Indentured Indian Labour	702
Our London Letter	702
Hananiah Institute Society	702
The Bhabha Case	702
An appeal to the Indian Community in Delagoa Bay	702
Immigration Orders in Portuguese Colonies	702
Correspondence	702
British Rule in India	702
Indians in Canada	702

Indian Opinion

SATURDAY, SEPTEMBER 29TH, 1906.

On Trial

WE are enabled to publish copies of communications from Lord Selborne addressed to the British Indian Association, in connection with the new Asiatic Ordinance of the Transvaal. One of them states that Lord Elgin has already approved of the Ordinance, and that His Excellency does not consider that any useful purpose is likely to be served by sending the proposed deputation to England.

We offer our sincere congratulations to the British Indians in the Transvaal on the decision of Lord Elgin. The decision reflects no credit on a Liberal Secretary of State for the Colonies, especially when one realises that the Secretary of State for the Colonies has, at one time, occupied the viceregal throne in India. But Lord Selborne has told us that out of evil very often cometh good, and if the British Indian community is true to itself, good will most assuredly result from the momentous decision of Lord Elgin. His Excellency has clothed with life the historic fourth resolution of the great meeting, held in the now extinct Empire Theatre in Johannesburg. That resolution will be the touchstone by which the national and self-respecting spirit of Indians in the Transvaal is to be tested. Lord Elgin, evidently under the inspiration of Lord Selborne, has accepted the Indian challenge. On one side has now to be applied brute force; on the other, sturdy passive resistance. British Indians have

a just cause; it will become infinitely juster and more sanctified by their putting into force the fourth resolution, and declining, in spite of Lord Elgin's approval of the Ordinance, to submit to its galling conditions, and to the "serious and wanton injustice" which the Ordinance contemplates. We have no hesitation in very respectfully repeating the last expression, although Lord Selborne is one of his letters. We must accept His Excellency's assurance that the Ordinance is not in conflict with the views expressed by His Excellency from time to time. He alone knew with what mental reservations he uttered the lofty sentiments before the Zionist meeting, and spoke of the trusteeship on the eve of the Boer war.

Similarly, we beg leave to take exception to His Excellency's judgment as to the Ordinance; it is those who have to submit to it that are at all capable of knowing whether it is just or otherwise. Lord Selborne's reply to the British Indian protest bristles with points which can be argued from a British Indian standpoint, but enough of argument has already been devoted to the controversy. It is now time, not for argument, but for action.

The first of January will be, for millions of His Majesty's subjects a day of gladsome prospect. To British Indians in the Transvaal, likewise, it will be a similar day, though not in the same sense. They must marshal their forces and meet the enemy. They will need to be ready to face the inevitable on that eventful day. The community is now on its trial. Let us hope it will emerge scatheless. By its action will be judged Indian character, if not throughout the world, certainly in South Africa. In having passed the historic resolution, the meeting has undertaken a trust which British Indians in the Transvaal must discharge, come what may.

Public Responsibility

Mr. Quinn is the Mayor of Johannesburg. He is also Chairman of the Chamber of Trade. He is deservedly popular, and is credited with being a man who talks for himself and does not hesitate to express an independent opinion even though it may run counter to public feeling. Mr. Quinn was one of the few men who dined the hooligans that packed the Wanderer's Hall, and insisted on recording his emphatic anti-Chinese views. So it is not as a matter of disgrace that he is now in a position to be criticised on matters of which, evidently, he does

not possess first-hand knowledge.

Our Johannesburg correspondent gives elsewhere his remarks made at a Chamber of Trade meeting. Mr. Quinn has, therein, justified the recently-passed Asiatic Ordinance, on the ground that there is a general unauthorised influx of Indians into the Transvaal. Mr. Quinn should know that such influx has been denied by the Indian community, and that the statement has never been publicly proved. If a charge of wholesale corruption was made against the Town Councillors of Johannesburg by any responsible body of people, and if, on the strength of such a charge, the Lieutenant-Governor had acted under the powers reserved to him by the Johannesburg Municipality Ordinance, Mr. Quinn would have been the first to denounce such conduct as tyrannical and most reprehensible, and he would not have rested until a judicial enquiry was made into the charge, and the Councillors exonerated or condemned. Exactly the same position has been taken up by the Indian community, and we had a right to expect Mr. Quinn to support the community in its demand for a judicial enquiry.

Not only does Mr. Quinn condemn the whole Indian community by accepting the general charge, but he also confuses the issue by raising the question of trade-competition. He must know that the Asiatic Ordinance does not in any way restrict Indian trade. There is nothing, throughout the Ordinance, to prevent the whole of the Indian population from taking out trade-licenses. The way of regulating trade has often been pointed out in these columns. It is at once simple and effective. There is precedent for it, and it can be adopted without imposing unnecessary hardships on the British Indian settlers in the Transvaal.

But the most unpardonable remarks that Mr. Quinn made were in connection with the question put to him by Mr. A. V. Niven, regarding the Pania case. Mr. Niven chivalrously brought out the case, in the hope of eliciting an expression of sympathy from the Chamber of Trade. But Mr. Quinn was irritatingly nasty. He was ungallant enough to say that these people, meaning even the women, knew that they had to take out permits, and if they did not they had themselves to blame. Such remarks, from the lips of a person holding the responsible position of Mr. Quinn, make British Indians think that they are not to expect the slightest measure of sympathy or justice from white men in South Africa. No matter how high their position may be, or how groundless the charges levelled against the

The Punia Case

Our contemporary, the *Rand Daily Mail*, by its spirited advocacy of the unfortunate British Indian woman, Punia, has given the matter a prominence which is thoroughly deserved by the circumstances of the case. In deed, it would appear that Mr. Gandhi has understated the gravity of the situation, in that he omitted to mention what is, perhaps, the most unpleasant feature of an unfortunate affair, namely, that the woman was made to give her ten finger-prints at the Charge Office in Volksrust, and was obliged to do so again at Germiston. The facts being undisputed, a discreditable attempt has been made to justify the regulations referred to by Constable McGregor, who arrested the woman, and we are grieved to find that the *Natal Mercury* has lent itself, we have no doubt, unconsciously, to such an attempt. The *Transvaal Letter* had the substance of the paragraph in the *Natal Mercury* re-graphed to it, to which Mr. Gandhi has sent a reply repudiating the charge made against Indian women, and characterising it as an "infamous lie." He then wired the Registrar of Asiatics, who has promptly replied to the effect that no such statement as published in the press had been made by any official connected with his department. The *Natal Mercury*, which is always fair, with, we hope, in this case publish the name of the official who made the statement attributed to him or withdraw the libel.

If the working of the Permit Ordinance was as well known to the public generally as it is to us, they would have realised the full significance of the Punia case, and the cruel wrong that has been inflicted, not only on the woman in question, but on the whole of the Indian community. The evidence given by the constable in this painful case was, we have reason to believe, the first authoritative pronouncement regarding British Indian women having to take out permits, even when they may be travelling in company of their husbands. The husband of Punia stated emphatically that he knew nothing about a permit being required for his wife, but we will assume that the husband was aware that a separate permit was necessary. It is still a legitimate question why Indian women should require any permits at all. The printed instructions issued by the Chief Secretary for Permits lay down that wives of husbands holding permits are not required to take permits apart from their husbands, nor are children under sixteen years apart from their parents. If such be the case, why should separate instructions be issued for Indian wives, seeing that they, too, are governed by the same Permit Ordinance?

If the instructions were to be issued in writing, as in the case of women, we consider it would be

the paramount duty of British Indians to refrain from taking out any such permits for Indian women, and to protect them from the insult and degradation that attend the taking out of these permits. An Indian woman to make repeated applications put down their thumb-impressions, half-a-dozen times to justices of the Peace in order to make declarations required by the Asiatic Office, and to make affidavits that they are the wives of their husbands; perchance also, to prove that they are refugees, for is it not the rule of the Asiatic Office not to grant permits to any but British Indian refugees? Suppose, further, that the application of a wife is delayed or refused, is the husband, who is holder of a legitimate permit, to remain out of the Colony until after the application of his wife is granted, or, to remain out of the Colony entirely, in the event of a refusal of the application on behalf of the wife? There never has been any reproach against Indian womanhood in South Africa except now, for the first time, in the sinful imputation of an anonymous immigration official. But even if a few miserable specimens of Indian humanity were to introduce into the Colony women of indifferent character, will that be any justification for subjecting wives of hundreds of honest Indian settlers in Johannesburg to the painful processes required to be undergone by the Permit Office? If the authorities persist in the instructions said to have been issued, we have no hesitation in saying that they will be playing with fire, and they may give rise to a state of things for which they, and other South Africans, may have reason to be extremely sorry.

We can emphatically re-echo the sentiments of the leader-writer of the *Rand Daily Mail* that harshness of the kind that poor Punia had to undergo touches British Indian sentiment on its tenderest part. We think that our contemporary has rendered a public service in drawing pointed attention to this case. We hope that the authorities will issue definite instructions, or rescinding the orders referred to by Constable McGregor, and give those instructions as wide a publicity as possible.

THE "TIMES OF NATAL" HAS REPLIED to our recent comment on its article dealing with Indentured Indian Labour. Our contemporary's comments appear elsewhere in this issue, but owing to exigencies of space, we cannot reply freely to them this week. We propose, in our next issue, to devote space to the examination of the special aspect of the question dealt with by the *Times*. Our contemporary's suggestions have been made on other occasions, and we shall endeavour to expose the fallacies underlying them.

WE CONGRATULATE THE MALAY community in Johannesburg on their delivrance from the Asiatic Ordinance. The community has received a communication from the Colonial Secretary stating that for Malays born and bred in South Africa shall not be liable under the new Ordinance. We believe that, for this relief, the Malay population have to be thankful to the British Indian Association. This decision of the Transvaal Government, however, shews the ugliness of the whole position, and bears out Mr. Gregorowski's remark that, in reality, it is the British Indians at whom the Ordinance is aimed. It does not apply to the Native nor does it apply to the Cape coloured man. Law 3 of 1885, too, did not apply to them. It did, however, include the Malays, but the Dutch Government, which, although it passed harsh laws, very often toned down the harshness by mild administration, never enforced Law 3 of 1885 against the Malays. This fact has undoubtedly weighed with the present Government in its decision. But is it not also an argument for leaving the Dutch community, or a very large part of it, unmolested, for, if the Dutch Government did not apply the Law to Malays, nor did it to Indian children or non-traders? It would be surprising in the highest degree if Lord Elgin ever advises His Majesty to sanction an Ordinance which bristles with so many manifest incongruities.

IT IS WONDERFUL HOW THE ASIATIC Law Amendment Thon, von Bratus? Ordinance has misled even people who have made a fairly careful study of the British Indian position in the Transvaal. We have always reckoned our contemporary the *Protertia* as belonging to so choice a company, and yet we find the *News* taking British Indians in the Transvaal to task for having opposed the Ordinance in question. If the Editor of the *News* has at all studied the recent issues of this journal, he must have seen the true position clearly analysed. We would recapitulate, for the information of our confrère, the main objections to the Ordinance. First, the new legislation, instead of merely amending Law 3 of 1885, changes its whole scope, and is, therefore, further class-legislation. Secondly, instead of being a simple machinery for registering the existing British Indian population, it sets up, or, rather, contemplates, a system of identification applicable only to criminals. If it were merely an Ordinance to stop the alleged unauthorised influx, probably there would not have been the strong objection taken to it, as has been done; but it is an Ordinance essentially calculated to affect vested rights. We know that our contemporary has always advocated a treatment of British In-

dians in the Transvaal consistent with their self-respect as a nation having centuries of civilisation and culture as its heritage. Will the *Pretoria News* contend that the carrying of a pass on his person by every Indian, irrespective of his status, and his subjection to being molested by every policeman in the street, is conducive to the maintenance of his self-respect?

Johannesburg Jottings

[BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE]

MR. QUINN ON THE ASIATIC QUESTION. At the monthly meeting of the Chamber of Trade, last week, Mr. Quinn, Mayor of Johannesburg, and Chairman of the Chamber, is reported to have dealt with the 'Asiatic' question in the following strong terms:

There was one very important matter, perhaps the most important in their monthly report—that was the new Ordinance in regard to Asiatics. They would have noticed that this had caused a very considerable difficulty amongst the Asiatics themselves. At the same time the Chamber, or the committee, felt that the proposed new Ordinance was one to which they could readily lend their support, and, indeed, heartily approve of. It was common knowledge that for many months in all parts of the country there had been loud complaints about unfair competition of the Asiatics, and the position they had taken up was this: that while having no desire to treat their fellow-British subjects with unnecessary harshness, they were at the same time compelled to protect themselves against that unfair competition. What he meant by unfair competition was this: that it was unreasonable to expect a white man, with his various requirements, to compete with an Asiatic, whose requirements were infinitely fewer. They felt that a certain number of Asiatics would not harm them very much, and might be of service to the community in certain ways; but to allow untold numbers of them to flock into the country without permits was a thing they could not sit down and quietly agree to, and a thing which they were bound to assist the Government in putting a stop to. This new Ordinance had not given satisfaction to those people who strongly opposed Asiatic immigration, nor, on the contrary, to the Asiatics themselves. In fact, they had been taking very strong objection to it indeed. That the Asiatics had been coming into their country without permits there could be no question. It was generally admitted that, owing to the want of proper precautions and the difficulty of identification and keeping them out, gradually but surely, month after month, they had been flocking into this country. All who considered the matter and tried to take an impartial view must stand by the Government in putting a check to this, or they must be prepared to face a tremendous influx of Asiatics, which would make the obtaining of a living by the poorer class of white men in this place almost impossible.

He thought it was unreasonable for the Asiatic to claim that this law, which they considered very harsh, had been put in force against them, or was likely to be put in force. It was surely very largely their own fault for beyond question they had been assisting each other in coming into that country without proper permits. He thought they (the Chamber) were bound to stand by the Government and they sincerely hoped that the Government would put the law into operation and put an end to this state of things.

THE MOST UNKINDEST CUT. Later on, alluding to the "Asiatic" question, Mr. A. V. Niven remarked that a complaint had been made that a coolie woman had been interfered with whilst crossing the border, and sent back. He was sure that it was not the intention of the Chamber of Commerce, when they approved of the Draft Ordinance, or of any British subject, to sanction interference with women as in the case reported in the Press.

The Chairman: These people know that they cannot come here without a proper permit, and if they try to do so they have only themselves to blame.

WHY THIS THOUSNESS? As a rule, Mr. Quinn is a wise man in his generation, but he seems to have thrown caution to the winds on this occasion, and to have made himself the author of a statement which is utterly unjustifiable. Mr. Morley only recently warned the nation against dogmatism, and here is the Mayor of Johannesburg as dogmatic as the best of them. Mr. Quinn makes two rash statements, in fact. He avers that "it is generally admitted" that there is an illegitimate influx of British Indians. There are always two parties to a controversy. The British Indian community has already denied the truth of Mr. Quinn's assertion, and has called for an investigation of the facts. Unless, then, Mr. Quinn wishes to asperse the whole Indian community as being unworthy of credence, he must realise that his statement is not "generally admitted". His further assertion that there is any desire to flood the country with "a tremendous influx of Asiatics" has already been so discredited in these columns and elsewhere to need no further denial for the present. It is sincerely to be hoped that Mr. Quinn will mind his "p's" and "q's" when next he addresses an audience unacquainted with the facts, and that he will not utter, in ignorance, a remark that comes strangely from his lips.

THE CHAMBER OF COMMERCE TOO. At the last monthly meeting of the Johannesburg Chamber of Commerce, it transpired that, at the now famous meeting of Chambers representing Johannesburg, Pretoria, Klerksdorp, Boksburg, Heidelberg, Rooftop, and Pietersburg, a resolution, to make representations to the Legislative Council to the following effect, was agreed to, the Johannesburg Chamber alone dissenting:—

Inasmuch as Sub-section 1 of Clause 3 will give a legal status to any Asiatic authorised to enter and reside in this Colony by a permit issued under the Indemnity and Peace Preservation Ordinance, 1902, this meeting is of opinion that the above sub-section of Clause 3 should be amended, and that no Asiatic should be registered under the terms of the Draft Ordinance unless it is clearly proved to the satisfaction of the Registrar of Asiatics that he was in this Colony prior to the outbreak of the late war.

THE PRETORIA COMMITTEES. The report goes on as follows:

It was further agreed to recommend

that the Registrar should be assisted by Local Committees in each town or district when considering applications for registration, and that as far as possible applications for registration should be made in the town or district where the person resided at the time the late war broke out. It is also felt that under the Draft Ordinance, the danger of a large influx of children exists, and it is hoped that the Ordinance will be so amended as to prevent this.

"THE THIN END OF THE WEDGE." Mr. Nicholson, referring to this legislation at the same meeting, is reported to have said that

although it did not affect them as much as men so directly as the other Chambers, still it was a question of vital importance, and it was absolutely necessary that they should attend the meeting. The representatives of Pietersburg and Heidelberg were under instructions from their bodies to delay the discussion or to try and postpone the bringing in of this Ordinance until such time as they had Responsible Government. It was pointed out, and he thought so rightly, that in that case they would not be able to tackle the question for another twelve months, and it was eminently desirable that some step, however slight, should be taken to deal with the question. Although the Ordinance did not go so far as the commercial men would like, still they felt it was the thin end of the wedge, and it gave them something to hold on by.

This surely is the answer to those dear souls who hug to themselves the cherished belief that this Ordinance is merely intended to confirm pre-war Indians in past "privileges." For wretches!

CANADA AND INDIANS. Canada, for some reason or other, has its immigration problem, and recent cables show that the colonists of the Dominion have realised something more of the Imperial obligation than have their brethren in these benighted parts. It is shown that the Indian immigrants "are much superior to many classes of white immigrants." That is what the Indian community in this country also claims, but it is held that there is no internal security unless there is uniformity of habit, religion, speech, and everything else. That surely is a very travesty of Imperialism, and may account for the racial differences that hold sway to this day in South Africa. Canada has long ago learnt to respect these differences, and to make of them her strength rather than her weakness.

MALAYS AND THE ORDINANCE. The following letter has been sent by Mr. P. Duncan, Colonial Secretary, on the 17th inst., to Mr. M. J. Fredericks, General Secretary of the African Political Organisation:—

In reply to your communication of the 14th inst., I have the honour to inform you that Malays born and resident in any British Colony in South Africa will be exempt from the operation of the Asiatic Law Amendment Ordinance.

It is thus justice was done to someone.

THE ROYAL ASSENT. Almost as the members of the deputation were preparing to book their passages to England has come Lord Elgin's message the effect that no good purpose will be served by their proceeding to the Home Country, as he had signified his assent to the Bill. This extraordinary procedure will, doubtless, receive full comment at your hands this week, and I therefore refrain from saying more, except to remark that the only course now open to the Transvaal Indian Community is to act in accordance with the terms of the fourth resolution passed by the Mass Meeting. Even skilly can be ambrosia, at times!

LATER. Apparently official documents have to be read in two ways—the ordinary way and the official way. It is now understood that the High Commissioner's letter was not intended to convey the impression that the Royal Assent had been given to the Ordinance. In point of fact, the Assent is not officially expected for some five weeks come. It is difficult to know exactly how things stand, and readers of this journal must be content to twiddle their thumbs until a little more light is let onto the matter.

The Mass Meeting

Further Comments

The Asiatic Law Amendment Act has roused the bitterest opposition on the part of the Indian community. We are unable to see why Indians already in the country should take such violent exception to the provision made for registration. We should have thought that this very registration would have been welcomed by them, since it confirms them still more completely in the rights which they presently enjoy, and since having once been accomplished, the Imperial Government will be able fairly, and without unduly encroaching upon our privileges as an autonomous State, to prevent the passage of any law calculated to deprive the Asiatics of the protection and rights which that registration will assure them. Furthermore, the Immigration Act, which of course will follow upon the repeal of the Peace Preservation Ordinance, will make doubly valuable the trading rights which these Indians already in the country possess.

Appeals to the Imperial Government may lead to the re-opening of the whole question as to the status of the Indian in Transvaal, and almost certainly will be followed by an attempt on the part of extremists to still further lower and reduce that status. Unconsidered agitation may result in the Indian jumping from the frying pan of a moderate policy, to the fire of a National Convention. — *Pretoria News.*

Anniversary Celebrations of Hind Sudhar Sabha

The first anniversary of the Hind Sudhar Sabha was celebrated at the residence of Messrs. C. K. D. Pillay & Co., on the 9th. September, 1906, at 1 p.m. There was a large gathering of Hindus from various parts of the country. Maritzburg was represented by six delegates. Also the members of the Hind Young Men's Association (Arya and Brahma Samaj) were present. The Chairman (Mr. Siroomal) opened the meeting in a short speech, offering a hearty welcome to the delegates, and other members who had responded to the invitation of the Hind Sudhar Sabha. In accordance with the custom of the Hindus, prayers and other ceremonies were performed by the priests. Then the actual business of the meeting commenced, in the shape of speeches, which were delivered by Messrs. Moomchand, C. V. Pillay, P. S. Aiyar, Shelat, K. W. Moodly, M. Moodly, and P. S. Singh, all of whom dealt with religious subjects in an able and thoughtful manner. The first speaker pointed out that this Institution was the outcome of the visit of Professor Parmanand to Natal whose object was to establish a branch of the Arya Samaj or a similar religious institution in this Colony and who also desired to collect funds for the Dayanand Anglo-Vedic College in Lahore. This institution had been in existence for twelve months and has successfully carried on the objects for which it was created. During the visit of Professor Parmanand the sum of £500 had been collected in this Colony for the purposes of the D. A. V. College and it was a matter of congratulation that such a large sum had been raised for so worthy an object and that the interest in the progress of the Sabha had been maintained. Refreshments were then served.

After the conclusion of the Anniversary celebrations, the Annual General Meeting was held at the Sabha's Hall, Grey Street Durban. The Secretary (Mr. S. K. Pather) read the Annual report which stated that the said Sabha started with 26 members and as it had become widely known the number of members has now been increased to 40. The Chairman then addressed the meeting and pointed out the objects of the said Sabha as well as the progress which it had made and the valuable impetus which had been given to it by Professor Parmanand. The election of office-bearers was then proceeded with and the following members were elected to the respective offices:—Chairman: Mr. P. V. Sanghavi. Secretaries: Messrs. S. K. Pather and Anandrai. Vice Presidents: Messrs. P. S. Aiyar, C. V. Pillay, and B. Meghraj. Treasurer: Mr. S. Doornamy Pillay. The proceedings terminated with a vote of thanks to the Chairman.

Transvaal Permit Ordinance

Child Sentenced to Pay £50

Or Go to Jail for 3 Months

Appeal Noted

On the 15th inst., one Hafeji Moosa and his son, Mahomed Hafeji Moosa, were tried before the Magistrate at Volksrust under the Peace Preservation Ordinance; the father for having abetted his son (who was acknowledged to be under eleven years) in entering the Transvaal under a permit obtained by improper means, and the son with the offence of having entered the Colony on a permit obtained by improper means. Evidence was given to the effect that the father and son travelled together on the 5th July and passed through Volksrust. They were examined there. The father produced his permit and the son is alleged to have produced a permit issued in the name of one Bhaima. The inspecting constable was unable to say that the boy produced the permit in question. The boy's thumb-imprints were taken, sent to Pretoria, and as they did not tally with the thumb-imprints on the counterfoil of the permit issued to Bhaima, both the father and son were arrested at Potchefstroom. It further came out, in the evidence of Mr. Cody, Chief Clerk in the office of the Registrar of Asiatics, that the instructions from the Permit Office were to arrest all British Indians, whether male or female, of whatever age, in the case of wives, whether they were in the company of their husbands, and in the case of children, whether they were in the company of their parents, unless they could produce separate permits. Both the father and son denied that the son had entered on the permit issued to Bhaima. The Magistrate discharged the father, but found the son guilty, and sentenced him to pay a fine of £50 or suffer imprisonment without hard labour for three months. Appeal has been noted. The case is considered to be of considerable importance, in that a boy of tender years, travelling with his father, has been sentenced so heavily, in spite of the fact that Magistrates are guided in the punishment of juvenile offenders by special powers given to them to administer cuts.

We learn with pleasure that Mr. Gool, son of Mr. J. M. H. Gool of Capetown, has successfully passed the preliminary scientific (inorganic chemistry, experimental physics and biology) examination of London University. He is a student of Medicine at Guy's Hospital.

The Punia Affair

Nailing a Lie

"The Explanation"

Full Text of Record

Government Climh-Down

The Durban correspondent of the *Transvaal Leader*, telegraphing on Thursday, the 20th inst., states as follows:—

An immigration official, interviewed regarding the complaint made by Mr. Gandhi, as to the treatment of Indian women, states that a wrong construction has been placed on the action of the Transvaal authorities. The Transvaal regulations require that not only women, but every Asiatic immigrant, whether male or female, adult or child, shall possess a permit before entering the country, a man, taking his wife, having to prove, in addition, that he is really married to her. In Natal the husband has not to show a separate permit for his wife entering the Colony, but has to furnish convincing proof that she actually is his wife. The reason of altering the Transvaal regulations was that women are being taken in as wives by Indians already living in the Colony, who were nothing of the kind, but often of indifferent characters.

In reply, Mr. M. K. Gandhi addressed the following letter to the *Transvaal Leader*, on the 21st inst.:

Your own Durban correspondent has sent you what purports to be an explanation of my letter to the Press regarding Punia, who was recently arrested at Volksrust for being without a permit, although she was in the company of her husband. "The reason," your correspondent says, "of altering the Transvaal regulations was that women are being taken in as wives by Indians already living in the Colony, who were nothing of the kind, but often of indifferent characters." I can only use one expression to fit the wicked libel on Indian womanhood—namely, that it is an infamous lie. You should publish the name of the immigration official who is said to have given this precious reason. I challenge him to publish the name of even one such woman. I have no hesitation in saying that I am not aware during the whole course of the very considerable experience I have of the administration of the Peace Preservation Ordinance of a single Indian woman of indifferent character having entered the Colony in the manner suggested by your correspondent. I have asked for official information, which shall be placed at the disposal of your readers. In the meanwhile, is it not somewhat strange that the explanation about Transvaal regulations should have to travel all the way from Durban?

On the 22nd inst., Mr. Gandhi followed this letter up with a further one, which we publish below:—

I have promised, in my letter dated the 21st instant, regarding the treatment of the Indian woman, Punia, to let you have any official reply I might receive. The following is the text of a telegram I addressed to the Registrar of Asiatics:—

Leader publishes statement that reason for requiring women take out separate permits is that women are taken in as wives by Indians in Colony though they were not wives but were often of indifferent characters will you please wire whether your office believes in above charge I wish to publish your reply.

The Registrar has returned the following reply:—

With reference your telegram 21st inst., no such statement as that alluded to in your message was made by any officer in the service of this department.

In justice to the community that has been so cruelly libelled by your correspondent at Durban, I trust that you will publish the name of the official who is supposed to have given the information referred to by your correspondent, or ask him to withdraw the statement made by him.

"War on Women"

A Libel

The detention of an Indian woman at Volksrust by the Transvaal authorities, which forms the subject of Mr. M. K. Gandhi's protest in the *Rand Daily Mail*, and published in the Natal papers yesterday, is clearly an incident upon which the wrong construction has been placed. The impression received from Mr. Gandhi's letter is that the intercepting of an Asiatic female, who presents herself at the border without a permit, is unprecedented, and the Transvaal Government's instructions to the police have been characterised as "war on women," but this is entirely denied by the immigration authorities in Durban. The Transvaal regulations require, it is explained, that every Asiatic immigrant, whether adult or child, male or female, shall possess a permit before they are allowed to enter the Colony, a man bringing his wife with him having, in addition, to prove that he is married to the woman.

The case is somewhat different in Natal, where a woman, accompanying her husband, is not required to produce a separate permit. The man, however, has to furnish convincing evidence as to the woman being actually his wife, and not only has he to bring with him a certificate to that effect, but the matter is subjected to close independent investigation. As a rule, a description of the woman is entered upon the man's registration certificate, so that, as a substitute for her own individual pass, she may be readily identified, but it appears that this is sometimes omitted in the case of Mohammedan women, whose religion obliges them to go about with their faces veiled. It is seldom or

never that the local immigration officials insist upon these women's veils being removed, every consideration being shown, wherever possible, to the immigrants' religious prejudices.

The Transvaal, which has for some time been carrying out a policy of vigorous Asiatic exclusion, makes the entry of coloured immigrants into their territory a matter of much greater difficulty; and this supplies the reason for women being required to carry permits as well as the men. At one time women and children were admitted without passes, owing to the clause in the Ordinance merely specifying "Asiatics," but this has since been amended to include females as well as males. It was found that women were being brought in ostentatiously as the wives of Indians already living in the Colony, who were nothing of the kind, but persons of indifferent character, and the Transvaal authorities now insist upon women taking out permits, because, without that precaution, they fear that the men could bring in an indefinite number of women by simply stating they were married to them.

At any rate, the woman who was stopped at Volksrust was no detached instance of the Transvaal authorities' activity in restricting unauthorised immigration, and, from the information which is obtainable locally, it certainly appears that the comment of one of the Transvaal papers as to the Government making war on women is justified only by the view that any be taken of the Transvaal's new laws.—*Natal Mercury*.

The Record

Below we publish the full text of the record of the hearing of the Punia case before the Volksrust Magistrate:—

In the Court of the Resident Magistrate for the District of Wakkerstroom, holden at Volksrust, before Francis Joseph Dixon, Esq., Assistant Resident Magistrate for the said District on the 15th day of September 1906.

REX versus PUNIA

Charged contravening Sec. 2 Ordinance 5 of 1903, in that upon (or about) the 14th day of September, 1906, and at (or near) Volksrust, in the said District, the said Punia did wrongfully and unlawfully enter this colony from the colony of Natal; she not being possessed of a permit issued to her under the provisions of the said Ordinance.

The prisoner being arraigned pleaded not guilty.

Judgment: Guilty.

Sentence: To leave the Colony before 7 p.m. to-night September 15th.

For the Crown: Public Prosecutor.
Interpreter: Mrs. Sawkins.

The following evidence was adduced in the presence and hearing of the prisoner and in her sound and sober senses.

David Black McGregor, on being sworn, states:—
I am a Constable, S.A.C., Volksrust

Accused entered this colony from the colony of Natal at 6 o'clock p.m. yesterday September 14th.

I arrested accused.

Accused is not possessed of a permit to enter or reside in this colony issued under the provisions of Ordinance 5 of 1903.

Cross-examined. Accused was with her husband.

Accused produced Registration certificate No 205 including accused's name.

Accused also had permit No. 3139 for her husband Mangra.

My instructions are to arrest all Indians entering this colony without permits; no matter whether male or female, minors or adults. There is no age limit.

These instructions apply even when women and children accompany their husbands and parents.

It is of no account for the registration certificate to mention a wife.

I did not arrest or detain accused's husband.

DEFENCE.

Mangra, Indian, being duly sworn, states in Hindustani:-

Accused is my wife.

I produce a Railway Ticket from Durban to Johannesburg for my wife and myself and we are both proceeding to our destination.

I never knew accused would require a separate permit.

The said permit and Registration certificate are mine and the person named on the latter is my wife.

Accused has lived in Johannesburg before, and left 10 months ago.

Accused lived in Johannesburg about 5 years.

During the war accused was with me in Johannesburg.

I was in Johannesburg at the time of Jameson Raid, with accused, and have lived there continuously since.

Cross-examined: I have been married 10 or 12 years.

I might be 20 or 30 years of age.

My wife had one child 3 or 4 years ago, but it died.

I have had permit 3139 about 2 or 2½ years and I got it in Johannesburg.

By the Court:—Accused resided and was actually in this colony on the 31st May, 1902, I think in the Central News Agency Johannesburg.

It will be remembered that the woman, Punia, disobeyed the Magistrate's order, on counsel's advice, and was rearrested at Germiston the same day.

The *Rand Daily Mail* Germiston correspondent reports that she was charged before Mr. L. G. Honey at Germiston on the 21st inst., with failing to leave the Transvaal on the 15th September as directed by the Assistant Resident Magistrate, at Volksrust.

The Public Prosecutor (Mr. T. M. Doran) withdrew the charge.

[We understand that the charge was withdrawn on direct instructions from

the Registrar of Asiatics. We are further informed that this unfortunate woman was obliged to undergo the indignity of having her ten finger-impessions taken, both at Volksrust and at Germiston. —*Ed. L.O.*]

The Anti-Asiatic Ordinance

No Deputation

Royal Assent Given

Below we publish copies of correspondence between H. E. the Governor of the Transvaal and the British Indian Association:-

Governor's Office,

Johannesburg.

24th Sept., 1906.

Sir,—I have the honour to refer to Mr. Lyttelton's letter of the 31st August, acknowledging the receipt of your letter of the 28th ultimo in which you forwarded a copy of representations made by your Association to the Colonial Secretary in respect of the Draft Asiatic Law Amendment Ordinance.

With regard to the first six paragraphs of your communication, I am instructed to say that your Association appears to have mistaken the nature of the Ordinance. It merely provides for such verification of existing documents as is recommended in the fifth paragraph of your letter, and for the substitution of more complete documents such as will relieve Asiatics lawfully resident in the country from many of the inconveniences to which they are liable under the present system. If there is to be a system of registration at all it must clearly be complete and thorough if it is to fulfil its purpose and prevent a general influx of Asiatics not domiciled in the country, pending the time when the matter can be considered by a Responsible Government.

With regard to the definition of Asiatics and to the position of pre-war residents, I have the honour to point out that the Ordinance does not disturb the existing conditions.

The provision for exemption from the liquor law has no special reference to British Indians. It is intended to apply to individual Asiatics in respect of whom the present provisions of the law are anomalous.

The Ordinance will apply to males only.

Lord Selborne cannot agree that the Draft Ordinance will inflict serious and wanton injustice upon the Indian community or that it is in conflict with the views expressed on the subject by His Excellency from time to time.

I have, etc.,

(Sd.) D. O. MALCOLM,
Private Secretary.

To:

The Chairman,
British Indian Association,
Johannesburg.

Governor's Office,

Johannesburg,

24th September, 1906.

Sir,—With further reference to your letter of the 12th Sept., I am directed by Lord Selborne to state that he has been requested by the Secretary of State for the Colonies to inform you that the legislation in question, while far from effecting all the improvements in the conditions of His Majesty's Indian Subjects in the Transvaal which His Majesty's Government would desire, has been approved of by Lord Elgin as removing some of the hardships to which Asiatics are subject, and goes as far as is possible on the eve of Responsible Government.

Lord Elgin adds that, while delegates from the Transvaal, if sent, will be given every opportunity for stating their views, he does not consider that any useful purpose is likely to be served by sending the deputation.

I am, etc.,

(Sd.) D. O. MALCOLM.

Private Secretary

To:

The Chairman,
British Indian Association,
Johannesburg.

Indentured Indian Labour

Our view may be stated very briefly. Natal needs labour, and the Indian unskilled labourer is an asset of distinct industrial and economic value. But we do not need, and we do not want, Asiatic settlers to build up a large and permanent Indian population in competition with the whites. As long as Indian indentured coolies are allowed to remain in this Colony at the end of their period of indenture, immigration restrictions are really useless. We think that it would be sounder policy for Natal to agree to further concession to the Indians already resident here if thereby the Indian Government could be induced to agree to indentures being terminable in India. We believe that the chief reason why the authorities at Calcutta have hitherto refused has been on account of the refusal of Natal to consent to certain modifications of the laws of this colony relating to Indians. But it would be better to consent to the desired modifications if in return the Indian Government permitted us to put a stop to coolie colonisation. As to our suggestion of compulsory repatriation being "cruel," we cannot see the cruelty of repatriating an Indian, at the expense of his employers, after he has earned a substantial sum of money, which would go much further in his own country than it would here. —*Times of Natal.*

YOUTH AND LUXURY.—This we are always told, is an athletic age, but never, surely, have young people shown so little disposition to rough it, even when on pleasure bent.—*Lady's Pictorial.*

Our London Letter

(FROM A SPECIAL CORRESPONDENT)

Ranji's Fortune

A couple of days ago a cablegram was received from Reuter's agent at Bombay, that the Jam of Jamnagar has just died, leaving no heirs. Prince Ranjitsinhji, the famous cricketer, was the adopted son of the deceased Jam's father, and was formerly in the succession, but was passed over. In the absence of heirs, there is a strong chance of Prince Ranjitsinhji's succeeding. His claim to the throne of Jamnagar forms an interesting story; and on the supposition that it may not be known generally to your readers, who would certainly welcome whatever information they could get about their favourite, I give below that story in as few words as I can.

In 1856, Vibhaji, the ruler of Jamnagar, added to the number of his wives three Mohammedan sisters. One of these gave birth to a son, Kaloobhai, who, in 1870, was recognised by the British Government as the Jam's heir. Kaloobhai married, and had a son, Lakhoji, born in 1875. In 1877 Kaloobhai was deposed from his position as heir, on the alleged ground of conspiring against the life of the Jam, and was not only disinherited, but expelled the State.

On Kaloobhai's deposition, the Jam adopted an heir, who, however, died two years later. Then, in 1880, the Jam adopted Ranjitsinhji. In 1883 one of the three Mohammedan sisters gave birth to a son (the Jam who has just died), and the Jam applied to the Government for sanction the setting aside of the adoption of Ranjitsinhji, and asked that his son should be recognised as heir, as the adoption had been conditional on his having no male issue. The Government of India found, on inquiry as to the terms of adoption, that it was conditional on an heir being born of any of his Rajput Wives, but as in the original agreement drawn up between the Political Agent and the Jam the nationality of the wife was not specified, the Government complied with the request. The boy was recognised as heir, and on the death of the Jam in 1895, the youth was installed in his stead.

Jamnagar is situated in the Peninsula of Kathiawar, about 200 miles north of Bombay. Prince Ranjitsinhji draws Rs. 10,000 yearly from the State. Whether the terms of the adoption of the father of the late Jam will hold good, or whether Kaloobhai's son Lakhoji will enter a claim to the succession remains to be seen. Ranjitsinhji is descended from another line of Jams, and has no claim beyond that of adoption, which was apparently annulled by the Jam Vibhaji.

British Administration of India

It is sometimes very interesting to note what foreign observers have to say regarding the British administration in India. M. de Lamotte, a prominent

French Colonial official, who has just returned home from India, where he was entrusted by his Government with an inquiry into British methods of administration, has expressed great admiration of certain aspects of these methods to some representatives of the Paris Press. His views have all the more value, as he had studied the Dutch and American administrations in Java and the Philippines before spending between seven and eight months in British India. M. de Lamotte explained to the Marseilles correspondent of the *Petite République* that the principal object of his mission was to study the whole mechanism and organization of British Government in India in its relation with the different classes of the population. In his opinion, that organization is, from a technical standpoint, one of the most remarkable that has ever existed. "The general organization, both political and administrative, and the results secured by the English almost constitute a *chef d'œuvre*. But I ask myself whether British Government has been equally successful from an economic point of view. I do not think so. I believe that a great war would not have been more deadly for the inhabitants of India than has been the famine which has devastated the country for the past six years, and which has already claimed more than a million victims. That is the other side of the story."

And very much so, one feels tempted to say. I do not know whence M. de Lamotte got his facts and figures, but any treatise dealing with Indian statistics would have told him that, whilst the carnage from all the wars which have raged all over the world for an entire century, that is, from the year 1800 to 1900, is not more than five millions, the famine mortality in India in ten years alone, that is, from 1890 to 1900, is over nineteen millions! The proof of the pudding is in the eating. If this be one of the results of British administration in India, if this be the Galgotha of a foundation on which M. de Lamotte intends to build his whole superstructure of eulogium of that administration, then we have no quarrel with him. He is quite welcome to the views he holds, the conclusions he arrives at. We feel that to offer any criticism upon his remarks would be an act of supererogation, almost as futile as to try to paint the proverbial lily.

Indian Affairs

Telegrams keep coming in with regard to the deep unrest that is now agitating Bengal to its lowest depths. From the Calcutta correspondents of some of your morning contemporaries, I learn that great demonstrations were held throughout the province celebrating the 7th of August, the anniversary of the anti-partition agitation. As many as ninety meetings were held in the night, and forty in the old province, attended by over 200,000 persons, including the marching band

in Bombay, Madras, and the Punjab. The Swadeshi vow was renewed. The Bengal meetings further declined to accept partition as a settled fact, and resolved to continue the agitation.

The inaugural meeting of the National Council of Education was held yesterday at Calcutta. Many prominent Indians were present. The Council aims at literary and technical education apart from the Government university, gives its own diplomas, and offers numerous scholarships. This movement, I need not say, is the direct and legitimate result of opposition to Lord Curzon's university legislation.

British South African Exhibition in England

It is authoritatively given out that all the main details have now been determined in connexion with the project of a representative British South African Products Exhibition in England. The scheme I am told, is receiving the financial support of all the Governments of the South African Colonies. The management will be a State matter, consisting of an executive composed of a representative from each colony, with the originator of the undertaking, Captain Barn. M.L.A., as chairman, who has obtained promises of co-operation from Generals Louis Botha and Hertzog, and from Messrs. Fischer and Gill, of the Het Volk and Orange Unions, respectively. The exhibition will be opened on February 13 next, and remain open until March 18 in London, and afterwards it will be removed to the great provincial centres in succession.

The late Justice Badrudin Tyebji

Only the other day I had the melancholy duty of announcing the death of Mr. W. C. Bonnerjee, one of the most distinguished of the Hindu leaders of Indian thought, and hardly the ink was dry I have to chronicle with equal pain the death of a no less distinguished Mahomedan, Mr. Justice Badrudin Tyebji, who before being called to the Bench of the Bombay High Court, was not only a political leader, but was also (and so remained to the end of his days) a keen advocate of educational advancement and of social reform, particularly in the community he belonged to.

Mr. Tyebji, having been in somewhat indifferent health of late, took leave to England early in the spring, and had booked his passage to return to his judicial duties a few weeks hence. But he was suddenly struck down on Sunday evening at the London residence of a relative, and his death, at the age of 62, is attributed to heart failure.

In private life and in public he was simple almost to a fault, adhering to his Arab dress and old-fashioned prayers by times, and dyed in his religion. The news of his death far away from home will be received with the most profound sympathy by fellow-townsmen not only in London, but in his own faith throughout the British Empire.

Unrest in India

The Calcutta correspondent of *The Daily News* wires under date the 18th inst. that mass meetings against the partition of Bengal, with a renewal of the Swadeshi vow, still continue. Between the 11th and 17th of August fortnightly meetings were held, and attended by over a hundred thousand people.

Indian papers report that a meeting at Dacca, supporting Sir J. B. Fuller, the ex-Governor, was attended by only a few hundred people, and not by thirty thousand, as reported in some Anglo-Indian papers.

The postal service at Bombay is completely paralysed, owing to the postmen's demand for an increase in wages. The appearance of strikes in the industrial life of India is a new phenomenon and, I am afraid, bodes no good.

Hamidia Islamic Society

And the Ordinance

Strong Protest

The following letter was addressed to the Government some time since by the Hamidia Islamic Society:

To,

The Hon. the Colonial Secretary, Pretoria.

Sir,—A meeting of the Hamidia Islamic Society was held last evening, and the meeting passed a resolution authorising me to protest against the Draft Asiatic Law Amendment Ordinance to be brought before the Legislative Council.

The Society has read the representation of the British Indian Association, with which it entirely associates itself, but it desires me to draw the attention of the Government specially to the religious side of the question in so far as it applies to the Mohamedans.

The Society understands that the Draft Ordinance is intended to apply to men and women, boys and girls. The injunctions of the Koran and the sayings of our holy prophet would be totally disregarded and insulted if the Government were to require Mohamedan women and children (girls) to be registered.

In this respect, therefore, the Draft Ordinance will offend the religious sentiments of the Mohamedans residing in the Transvaal.

The Society, therefore, trusts that, even if the Ordinance is not withdrawn entirely, women and girls will be exempt from its operation.

(Sd.) H. O. Ally,
Chairman, Hamidia Islamic Society.

The representations of the Hamidia Islamic Society, as a body well known in the Transvaal, and the fact that it is now only a copy of the original letter, and not a copy of the original letter, are now only a copy of the original letter, and not a copy of the original letter.

The Bhabha Case

"Very Hard"

We publish below the text of the judgments of the other two Supreme Court Judges in this important case.

Mr. Justice Mason: I agree with his Lordship the Chief Justice in thinking that the law is perfectly clear that a person in the position of this Asiatic is not one of the exempted classes. It is unnecessary for me to add anything to what the Chief Justice has said: I merely wish to state that in my opinion this is a very hard case, and if the facts are what they appear to be, namely that the appellant is a British Indian settled in the country who merely left this country through the war, and was excluded from this country during the war, he certainly ought to be entitled to re-enter the country upon the conclusion of peace. With reference to the sentence upon him, it also appears to me a case which might well come under the consideration of the Governor: because not only is this a test case, but apparently the magistrate has held that this particular man comes within one of the exempted classes, and according to the present decision of the Court, for the reasons which the Chief Justice has stated, the magistrate was wrong in thinking that his prior administrative order precluded him giving effects to his finding on the facts that the Indian came within the exemption laid down by the law. It is unnecessary for me to repeat what the Chief Justice has said. I fully concur with him that the law is absolutely clear on the point, and it is impossible for us to give the appellant redress, however hard we may consider his case to be.

Mr. Justice Bristow: The section upon which the appellant relies is subsection (2) of section 2 of the Peace Preservation Ordinance, which provides an exemption from the provisions of the Ordinance in the case of a person who has received a permit or other formal authorisation to enter this Colony from some person duly authorised to issue the same. This gentleman was registered under the old Government as far back as 1885. At that time the country was not a British Colony, and that was not an authorisation to enter a British Colony. It was an authority to live in the South African Republic, and it seems to me that if the Legislature had intended to include persons of that kind, they would not have used the words "this colony," but the words "The Transvaal" or "this country," as the late South African Republic. It seems to me in using the words "this Colony" the Legislature intended to exclude persons of that kind, who were granted status at a time when this country became a British Colony, and did not intend to refer to persons granted before that time.

On the other hand I do feel a little doubt. It is quite true that the authority to live in the country granted under Law 3 of 1885 was not a permit to enter the country. But after all it was a right to a person having entered the country to register himself and obtain a certificate of registration which gave him the authority to live in this country. I should have thought if that was the only point in this case, an authority to live in the country might properly have been construed to imply an authority to enter the country, or at all events that having once got an authority to live in the country he was at liberty to leave it and to come back again, but on the first point, that this was not an authority given since the time this country became a British Colony, I feel perfectly clear, and on that point the appeal must fail.

[The Acting Lieutenant-Governor has been pleased to remit the sentence of imprisonment originally imposed upon Mr. Bhabha, who has been granted a permit and registration certificate—Ed. L.C.]

An Appeal to the Goan Community in Delagoa Bay

(FROM A CORRESPONDENT)

Most of you have read the report of the meeting of the Chamber of Commerce, at which Mr. Amado referred to "Indian Immigration." He had stated publicly that "Asiatics are a danger to the European community." The secretary of the Chamber has been instructed to draw up a petition to the Government on the question, and to suggest a separate location for Asiatics. You, Goans, as Asiatics, are thus in danger of being removed from your houses in the town to some distant place. Mr. Kothare has replied to Mr. Amado's contentions. I learn that Mr. Amado's remarks, as well as Mr. Kothare's reply, has caused a stir among you: Some of you have even congratulated and thanked Mr. Kothare. But all your thanks and congratulations, your conversations in private houses, and your discussions in small groups will not in the least avail you. The blow is aimed at you, beginning with the Banyas and Mahomedans. It is imperative on you to ward it off. You are an intelligent and educated class: You can realise the gravity of the situation. A few words will suffice. It is your duty to make a concerted, bold stand on behalf of all Asiatics. The Banyas and Mahomedans have held a meeting and they intend addressing a counter-petition to Government. You should join hands with them. With your intelligence, your knowledge of the two languages English and Portuguese, and your influence with Government, aided by funds supplied by Banyas and Mahomedans, you will certainly succeed.

It is idle to suppose that any legislation in this quarter will not affect you. The term used will be "Asiatics," which will mean and include all Indians, whether from Goa, Div, or British India. Remember that this province of Mozambique was once free to you, Portuguese Indians. The permit laws that were made originally to prevent an influx of British Indians, were subsequently extended to you; and now you cannot enter the province without either a "Salvo conducto" or a passport. Take again the instance of quarantine regulations. You were at one time exempted from their operation; but now your people have to undergo it in the same way as other British Indians.

Your Portuguese Government is kind and just. They will not tolerate such an act of injustice. Such a distinction of race and colour is against their tradition. I'm this day have you been treated as equals, socially as well as politically.

Constant association with Natal and the Transvaal is likely to produce evil effects on some narrow minds. Already in some quarters, I mean in private offices, do you see traces of distinction of colour. How many of you have been elbowed out of private offices by Europeans who had nothing to recommend them but their fair skin and notwithstanding the fact, admitted by many employers, that you are very hard-working and more serviceable! It is now attempted to drive you out of your homes where you have been settled for nearly a century.

Rise then, make a common cause with other Indians, present a petition to Government, bring to bear upon them all the joint influence, and save your self from the indignity that is threatened. Rise, rise or you will be fallen for ever!

Immigration Orders in Portuguese Colonies

The following is a translation of a decree issued by the Ministry of Foreign and Colonial Affairs in the *Boletim Oficial* relative to alien immigration into Portuguese Colonies:

Art. 1 Foreign citizens are freely admitted into our colonial provinces, without their being called upon, for purposes of entrance, to produce a passport, or any other document containing a permission to enter, or to prove their identity; they shall however, be obliged to present themselves, within a period of three days, to the respective executive authority of the place of their entrance in the province, for legalising their residence.

Par. 1 Excepted are:—

(1) Consular Agents:—

(2) Foreign travellers in transit, provided that their stay does not exceed the period of 20 days, these being at the same time obliged to declare within that period, to the executive authority, their place and period of residence.

Par. 2 Whenever it may be necessary for the good of the state, the Government may determine exceptional measures to restrict the free admission of foreigners.

Art. 2 The legislation of residence may be made by showing the certificate of nationality passed by the respective Consul, when a passport does not exist, or when such a document cannot be obtained; and, either of these being endorsed by the respective executive authority, stating the name of the place where person intends to reside, shall constitute, without more formalities, a licence (or title) to reside permanently.

Art. 3 In case of there not being a certificate of nationality, or a passport, residence may be legalised by means of giving a proper security; but if one cannot do this owing to want of witnesses who may identify the foreigner, the executive authority may order him to make declarations regarding his nationality, obliging him to state his name, nationality, age, status, profession, the place he came from, and the object of his coming, and all other circumstances may be mentioned which may be necessary for the purposes of his identification, adopting for identification the provisions established in art. 2, No. 3 of the general rule of Police of 7th April, 1863.

Exception. Legislation made according to any of the forms established in this article, shall give that person a licence to reside.

Art. 4 Except for purposes of the two preceding articles, and of what is contained in them, these shall be considered as subjects of their respective nations.

Art. 5 The document, which constitutes a title to reside, being once seen by the respective consular functionary where such one exists, and by the executive or police authority, shall serve as a permit or a licence to a free transit for a foreigner to change his residence within the area of the province, or for departing by land or by sea.

Art. 6 A stranger (foreigner) who shall not legalise his residence, or who shall not present himself to an executive authority within the period and according to the terms of this decree, shall incur a penalty of a fine of from 5000 reis to 20,000 reis (£1 to £4), and if he, after that, does not legalise his residence, he shall be compelled to go out of the territory within a period fixed by the respective Governor.

Art. 7 A foreigner who, after he has legalised his residence and fixed it, commits acts which are against the public safety, or refuses obedience to the laws of the realm, or by any other manner does acts against the rules of sovereignty, shall be immediately given notice to depart from the territory of the province within a period which may be fixed.

Par. 1 Any authority, either executive or police, of the place where a foreigner resides, as soon as he has information of acts referred to in this

article, shall at once institute enquiries, and shall communicate all the necessary information to the Governor of the province.

Par. 2 If, after such investigation, the existence of serious causes is detected, which may justify the expulsion of the foreigner, the Governor may so determine by means of an order stating reasons.

Par. 3 If a foreigner, after receiving notice to quit, remains in the territory of the province, he shall be compelled to leave it, and shall be conducted to the frontier by agents of public authority.

Art. 8 A foreigner who, after being expelled, shall re-enter the territory of the province, shall be arrested and punished judicially with an imprisonment of from fifteen days to six months, and shall again be put over the frontier.

Art. 9 All executive authorities shall send every month to the Governor or of the district a note of the entry of foreigners, and all occurrences relating to them occurring within the area of their jurisdiction, and all Governors of Districts shall send a copy of these notes to the Governor of the province, in order to form a register of the foreign population.

Art. 10 For a licence to reside there shall not be collected a fee of more than 500 reis (about 2s.), inclusive of stamp; all registers, endorsement, or references to officers being gratis.

Art. 11 A foreigner who, by virtue of a criminal sentence, shall be going under the sentence or may be subject to a special surveillance of the police, shall, during his residence, be subject to the law established by the respective criminal legislation.

Exception. Those foreigners who shall have been more than once condemned for a crime of vagrancy shall be expelled from the province.

Art. 12 Any foreigner who may have entered the province within a period of one year, counted from the day when this decree comes into force, and who may not have legalised his residence in any way, shall be obliged to do so within a period of ninety days, under penalty of making himself liable to the fine provided in article 6.

Art. 13 All Governors of Provinces shall make public in the *Boletim Oficial* the regulations which may be necessary for the execution of this decree.

Art. 14 All legislation the contrary becomes revoked.

Delagoa Bay Chamber of Commerce

At a meeting of Lourenco Marques Chamber of Commerce Mr. Salvador de Costa called the attention of the Committee to a decree published in the last number of the *Boletim* regarding the free admittance of foreign subjects. The terms of this indicated no restriction on the entry of Asiatics, which if freely permitted would increase the danger to the country from this source.

Mr. Amado dealt with the question at some length, and said the best solution of the Asiatic question would be the establishment of an Asiatic Quarter. The mode of living of these people constituted a great danger to the European community, and it would be necessary to restrict immigration.

The Secretary was instructed to draw up a letter to the Government on the question.

The following letter has been addressed in reply to the *Laurence Marques Guardian* by Mr. M. K. Kothare:

In your issue of Thursday last, you published a report of the meeting of the local Chamber of Commerce, at which Mr. Amado is reported to have made certain statements on the question of Asiatic immigration. In the absence of the text of Mr. Amado's "lengthy" speech I cannot meet his argument as if he has any, but I must say that the statement made by him "that the Asiatic is a danger to the European community" is untrue, misleading, and consequently mischievous. Perhaps the mode of living of Asiatics is different from that of Europeans, but it does not follow therefrom that they are a danger. From an Asiatic point of view a European is in no way cleaner than an Asiatic. Seventeen months' stay in hotels and restaurants among Europeans of all nationalities has not impressed me favourably of their mode of living.

If Mr. Amado desires to look after the health of the town, he had better begin with some of the Europeans in town, who stand much in need of his advice. I shall be only too glad to lead him through the town and point out places where his services will earn a life-long gratitude.

Lastly, the parties most concerned with this question are our City Fathers. The Town Council, and not the Chamber of Commerce, is the place where this question ought to be discussed. Surely Mr. Amado has overstepped his bounds, and that too, it seems, in utter ignorance of facts and necessities.

INDIA SAFE. The fears of a serious famine in India have now been dissipated. Reuter learns from Lahore that the drought which has been oppressing the Punjab for so many weeks has broken at last, and heavy showers have made a good harvest a certainty. Seven hundred thousand tons of wheat, which were being withheld from commerce for fear of a famine, have now been released for export.

INDIAN MAILS. The following mail for India per Messrs. King and Son's Natal Direct Line is advertised: for Bombay S. S. *Umshah* October 13th. S. S. *Pris* is advertised to leave for Calcutta on the 13th September.

Correspondence

The South African Kathiawar Gurukool Committee

To the Editor, INDIAN OPINION

Sir,—I have been instructed by the members of the above Committee to request you to be kind enough to insert the following few lines in your valuable paper. By your so doing you will greatly oblige this Committee.

On the 9th inst., a meeting was held at Messrs. Bhatt Bros., store at Woodland's Collieries, Dundee, to discuss the founding of a Gurukool in Kathiawar. Mr. K. G. Khambhatri was elected to the chair. All prayed to the Almighty that He might make this arduous task an easy one, and that He might inspire the Hindoo brethren in this Colony to promote this scheme.

Mr. K. O. Bhatt has been appointed as the Secretary of the above committee, and the members have considered it a proper step to propose Mr. M. K. Gandhi to be the chairman and trustee of the committee.

Messrs. B. K. Bhatt, K. G. Khambhatri, K. S. Garach, K. U. Bhatt, Gangadeen Maharaj, and Harry Mandan, have been appointed as the members of the Committee.

Mr. B. K. Bhatt has volunteered to offer his services as the Committee free of charge, and states that he would travel in South and East Africa, and all over India, giving lectures and raising funds for erecting the Gurukool in Kathiawar, with the clear understanding that the travelling expenses are to be borne by the Committee. As long as he fulfils his mission he has taken a vow to put on an ochre-coloured garment (Kafney) whilst on his mission. We wish him success in his noble undertaking.

Messrs. Gangadeen Maharaj and Raghuvirsingh have offered to go to all the mines in this district and to raise a fund from the Indians working thereon.

I have been also instructed by the Committee to ask, through your valuable paper, all the Indian brethren in this Colony to give their kind assistance. Should they be desirous of getting any more particulars regarding the Committee, they are asked kindly to communicate with the Secretary (Box 71, Dundee), who will answer them promptly.

I once more beg to request that all Indians of this Colony should try their utmost in assisting us in this enterprise.

We have opened the fund and some gentlemen have already subscribed; as soon as we receive any sums thereon we would publish their names in your paper.

The movements of this Committee and of Mr. B. K. Bhatt will be made known to the public from time to time through your valuable paper.

K. O. BHATT,
Secy. S.A.K.G. Committee.
Dundee
10th Sept. 1906.

British Rule in India

By William Jennings Bryan

Money for an Army, None for Irrigation

(Continued)

Not only are the people being impoverished, but the land is being worn out. Manure, which ought to be used to renew the fields, is consumed as fuel, and no sight is more common in India than that of women and children gathering manure from the roads with their hands. This, when mixed with straw and sun-dried, is used in the place of wood, and from the amount of it carried in baskets it must be a chief article of merchandise.

There are now large tracts of useless land that might be brought under cultivation if the irrigation system were extended. Proof of this is to be found in the fact that the Government of India has already approved of extensions which, when made, will protect 7,000,000 acres and irrigate 3,000,000 acres.

The estimated cost of these extensions is about \$15,000,000, and the plans are to be carried out "as funds can be provided." Ten per cent. of the army expenditure applied to irrigation would complete the system within five years, but instead of military expenses being reduced, the army appropriation was increased more than \$10,000,000 between 1901 and 1905.

Of the total amount raised from taxation each year about 10 per cent. is raised from lands, and the rate is so heavy that the people cannot save enough when the crops are good to feed themselves when the crops are bad. More than 10 per cent. of the total tax is collected on salt, which now pays about five-eighths of a cent. a pound.

This is not only a heavy rate, when compared with the original cost of the salt, but it is especially burdensome to the poor. The salt tax has been as high as one cent a pound, and when at that rate materially reduced the amount of salt consumed by the people.

The poverty of the people of India is distressing in the extreme: millions live on the verge of starvation all the time, and one would think that their very appearance would plead successfully in their behalf.

Why not Self-Government?

The economic wrong done to the people of India explains the political wrong done to them. For more than twenty years an Indian National Congress has been pleading for a modified form of representative government—not for a severing of the tie that binds India to Great Britain, but for an increased voice in their local affairs.

This request cannot be granted. Why? Because, a local government, composed of Natives selected by the people, would protest against so large

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીક્સ—શનીવાર, તારીખ ૨૯ મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૦૬.

અંક ૩૬

અઠવાડીક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી-તા. ૨૯ મી સપ્ટેમ્બરથી તા. ૫
ઓક્ટોબર સુધી ૯૦ સં. ૧૯૦૬.

હિંદુ-આસો સુદ ૧૨ થી, આસો વદ ૩
સુધી સંવત ૧૯૬૨.

મુસલમાની-તા. ૧૦ મી સાબાનથી ૧૬ મી
સાબાન સુધી, ૧૩૨૪ હિજરી.

વાર.	ખ્રીસ્તી સંવત.	હિંદુ સંવત.	મુસલમાની સંવત.	સુર્યોદય ક. મી. ક. મી.	સૂર્ય અસ્ત. ક. મી. ક. મી.
શની...	૨૯	૧૨	૧૦	૫ ૪૧/૫૨	૫૪
રવિ...	૩૦	૧૩	૧૧	૫ ૪૯/૫૩	૫૫
સોમ...	૧	૧૪	૧૨	૫ ૩૮/૫૪	૫૫
મંગળ...	૨	૧૫	૧૩	૫ ૩૭/૫૫	૫૬
બુધ...	૩	૧	૧૪	૫ ૩૫/૫૬	૫૭
ગુરુ...	૪	૨	૧૫	૫ ૩૪/૫૭	૫૭
શુક્ર...	૫	૩	૧૬	૫ ૩૩/૫૮	૫૮

અનુક્રમણિકા.

ઓરતો ઉપર ધાડ...	૭૧૦
ડેલાગોઆખેના હિંદી ...	"
મરહુમ જરદીસ બહારીબ તઈયબજ...	૭૧૧
ચેતવણી...	"
પુનિયાનો કેસ ...	"
ઈન્ડિઆનું તારણ...	૭૧૨
બહોમફેનદીનમાં નવા ધારા ...	"
બેહાનફેનદીનમાં બહાર પત્ર...	૭૧૩
ખીટરસબરત...	૭૧૪
રેકૉર્ડરન ...	૭૧૫
ગોંધી ...	"
ડેલાગોઆખે ...	"
દરંસવાલના બાપાની યીકાના વાળવા	
માં આવેલા જવાબ ...	૭૧૬
ડરબન ટાઉન કાઉન્સિલ...	૭૧૭
રેકૉર્ડના તાર...	૭૧૮
હમીદીયા ઉસલામીક સોસાયટી...	૭૧૯
નાનાલ સનાતન ધર્મસલા...	૭૨૦
ચાલુ વરતમાન ...	૭૨૧
ચર્ચા પત્રો.	
દરંસવાલના હિંદી સાહજોને મુચના...	૭૨૦
ગુરુકૃપા ...	"
ડરબન હિંદુ સમસાન ફંડ...	"

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૨૯ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૬.

“ઓરતો ઉપર ધાડ.”

પુનિયા કરીને ઓરતોને વગર પરમીટ
દરંસવાલમાં દાખલ થવાના તહેામનથી તે
બાહ પોતાના ઘણીની સાથે હતી છતાં પકડ
વામાં આવી હતી. એ અમે જણાવી ગયા
છીએ. તેના ઘણીએ પુરાવો આપતાં બતા
વ્યું હતું કે પુનિયાનું નામ પોતાના રજીસ
ટરમાં હતું. એટલુંજ નહિ પણ તે બાહ
૧૯૦૨ના મેની ૩૧મી તારીખે દરંસવાલ
માં હતી. આમ છતાં જે દલાડે કામ ચાલ્યું
તેજ દલાડે માણજીટે પુનિયાને ગુન્હેગાર
કરાવી સાત દલાડની અંદર હદ બહાર થવા
નો હુકમ થયો. પોલીસે જુલાની આપતાં
જણાવ્યું કે તેમને ઓરત અને બચાઓ
મમે તે ઉમરનાં હોય છતાં અને ઘણી
અથવા માથાપતી સાથે હોય તોપણ નોખી
પરમીટ ન હોય તો પકડવાના હુકમ છે. આ
બધી હકીકત તાસલાયક છે. દરંસવાલના
બાપામાં મી. ગોંધીએ તે રજુ કરી અને
તેની ઉપર કેસી મેજસ્ટ્રે મથાળે અમે સુરેયું
છે તે નામના લખાણમાં લાગણી બરેલી
અને સરકારની વીરધ સખન ટીકા કરી
તેથી દરેક જગ્યાએ શોરબકાર થઈ રહ્યો છે.
પુનિયા માણજીટના હુકમની વીરધ નહપાર ન
થતાં વકાલતી સલાહથી વેંત્યાનગરન તરફ
ચાલી. તેને જરમીટનમાં પકડી અને એક
રાત ફોલકરનમાં કેદ રહેવું પડ્યું અને એક
રાત જરમીટનમાં. ખતને દેલાગો કેમ વળે
મેડી ગુન્હેગાર હોય તેમ તેનાપર બપનો
રાખવામાં આવ્યો હતો. સરકારે સરમાદને
પુનિયાની સામેનો કેસ બંધી લીધો છે.
હિંદી કામને આ કેસથી જે હરક થયું છે તે
જુલાવાનું નથી.

પુનિયા છુટી તેમાં નવાઈ નથી. પણ
પરાણે. છતાં દુઃખ ભોગવ્યું તેનો લાભ
આખી હિંદી પ્રજા લેશે. અમારા સાંભળવા
પ્રમાણે સરકારે બધી જગ્યાએ એના હુકમ
મોકલ્યો છે કે હિંદી ઓરતો તેઓના ઘણી
અથવા બીજા કોઈપણ મરદની સાથે હોય
તો તેની પાસે પરમીટ માંગવી નહિ. આ
દાખલા ઉપરથી એ ઘેરો લેવાનો છે કે એમ

પાવર થીએટરમાં કેદમાં જવા વિશે જે
ફરાવ ઝોં છે તે આપણને બહુ જોર આપ
નારો છે.

પુનિયાના કેસનો દણુ અંત આવ્યો
નથી. કાઝયા ઉપર જેમ કામ માર્યો હોય
તેમ દરંસવાલના લીડર બાપાએ એવી જીના
બહેર કરી છે કે હિંદી ઓરતોની પાસે પર
મીટ માગવાનું કારણ એ હતું કે ઘણા હિંદી
ઓ દલાડા ઓરતોને પોતાની ઓરત છે
એમ કહી દરંસવાલમાં દાખલ કરતા હતા.
આ રાત તદન જુડી અને બાપા પિતાની છે
એમ સા કોઈ હિંદી ગણે છે. આ ઉપરથી
મી. ગોંધીએ દરંસવાલ કોર્ટને ઘણું સખન
કામળ કર્યો છે. મેલાનીયન નેકેટરને
પુનિયાનું કે લીડરનો અખતાર જે નોંધવન
હિંદીઓ ઉપર રાખે છે તે સરકાર માને છે
કે કેમ. આના જવાબમાં ફોલોનીયલ સેકરે
ટરીએ લખાણ કર્યું છે કે લીડરના માણસને
ફાઇપણ દરંસવાલના અમલદારે એવી ગણ
કરી નથી. હણુ એ બાબત વધારે તપાસ
ચાલી રહી છે અને અમે ઉમેદ રાખીએ
છીએ કે તેનો અંત પુરો આવે નહિ ત્યાં
સુધી તે કામ ચાલુ રહેશે. ઓરતોનું આ
પ્રમાણે અપમાન કાય અને હિંદી કામ મેડી
રહે એ કહી ન બનવા જેવી વાત છે. જે
પ્રજા પોતાની ઓરત બતવું રહાય નથી કરી
શકતી તે પ્રજાની પદવી ભોગવવા કાયક
ગણાયજ નહિ. હિંદુસ્થાનમાં પણ હિંદી
પ્રજાએ પશું સહન કર્યું છે. છતાં ઓરતોનું
અપમાન સહન કરી પ્રજા મેડી રહી નથી

ડેલાગોઆખેના હિંદી.

ડેલાગોઆખેમાં પણ જેમ જેમ અંગરેજ
નો જરુરો થતો જાય છે તેમ તેમ હિંદીઓ
ઉપર ધાડ પડવાની ધાસ્તી રહે છે.
અમારો બખરપત્રી જણાવે છે તે પ્રમાણે
ત્યાં હિંદીઓને મોંઘરાનમાં કાપવાની લીસ
ચાલ ચાલ રહી છે. હિંદી પ્રજા આવી લીસ
ચાલની સામે સખન વગર બરેશે એમ પણ
જણાય છે. અમારો બખરપત્રી જણાવે છે
કે ડેલાગોઆખેમાં આ વાતન તદન કેવને
સારું મંડળી ઉભી થઈ છે. અમે ઉમેદ રાખી
એ છીએ કે જાગૃત રહી આ મંડળી પોતાનું
કામ કર્યા કરશે. આવે અવસરે મી. કાઝારી
બંધા મુદરથ ડેલાગોઆખેમાં છે એ આપણ
ને ખુશી થવા જેવું છે. મી. કાઝારી મુબઈ

ની હાથ કોરડના વધીલ છે. અને દેશમાં રાખનાર માણસ છે. તેમણે દેશમાં આપણે રહી પોતાના વખતનો બધું માટે ઉપયોગ કર્યો છે. પોરડુગીઝ બાપાનો અભ્યાસ કર્યો છે. એ અભ્યાસ હવે દેશ સેવા કરવામાં બધું કામના થઈ પડશે એમ અને મારીએ છીએ. દરેક ગામમાં જ્યાં જ્યાં ભણેલા હિંદીઓ વસે છે ત્યાં ત્યાં તેઓએ પોતાના બુદ્ધિવરનો ઉપયોગ દેશ સેવા કરવામાં વાપર્યો એ તેમની દરજ્જા છે.

મરદુમ જરૂરીસ બદ્દીન તૈયમજી

મરદુમ જરૂરીસ બદ્દીન તૈયમજીના મરણથી હિંદુસ્તાનને એક મહાન નરની ખોટ પડી છે. તેમના ઉમદા શુભે વગેરે સંબંધી કેટલીક દરજ્જાત અને ગયે આવાડી એ જણાવી ગયાછીએ. તેઓ યુવરી ગયા ત્યારે તેમની ઉંમર ૬૨ વરસની હતી. તેમના મરણથી લોકમાં બારે દિલગીરી ફેલાઈ હતી. ઇસ્લામ નેશનલ કોમિસની પ્રિટીશ કમીટીની એક સભામાં હિંદના દાદા દાદાબાઈની દરખાસ્તથી અને જોન. મી. આખલેના ટેકાથી નીચેનો દીલગીરીનો દરખાસ્ત કરવામાં આવ્યો હતો.

માનવતા જરૂરીસ બદ્દીન તૈયમજીના મરણથી હિંદુસ્તાનને જે ખોટ પડી છે તેના નીચે કોમિસની કમીટી અત્યંત દીલગીરી સાધે છે. ન્યાય ખાતામાં વિદવાન મરદ તરીકે તેઓ ગણીતા થયા હતા. જેઓ સાથે તે સંબંધમાં આવ્યા હતા તેમને તેમના મરણથી મિત્રના મરણ જેટલો શોક થયો. આ હાલની તકલ મરદુમના વડા બેટા ફ્રેઝ બદ્દીન ઉપર મોકલવામાં આવી હતી.

મરદુમનું શરીર દફનાવવા માટે મુંબઈ ત્રણ જગ્યામાં આવનાર છે. જ્યાં સગા અને કુટુંબીઓની કંઈપર ગંગા કાંઠા પડતા પડતા તેમની કબરના કબરનાતમાં લઈ જવામાં આવશે. લોકમાં તેમના શરીરને કહન કરવાની ક્રિયા થઈ રહ્યા પછી બંદગી કરવામાં આવી હતી. તે વખતે પુરકો એલચી એઆરકુલા એફેન્ડી, મેસર્સ સી. એ. લતીફ એચ. સી. લતીફ, નરગીશ કોનસલ જનરલ કમીટી, મેજર સહયદ હસન. પુરકચલી. અબ્દુ રહેમાન (પુર આફરીકાવાળા) એસ. એમ. મંગા. અલીમટ કોસેજવાળા રહજુદીન શાહરખલી તથા સહયદ અબ્દુ મહમદ વગેરે હાજર થયા હતા. મી. પુસદ અલીએ ખાખી દરનીયાન જણાવ્યું હતું કે મી. તૈયમજી જેટલો બીજો કોઈ મુસલમાન હિંદુઓમાં પ્રિય થઈ પડેલ નહોતો. જે તેઓ બેલતા તે મુજબ તેઓ વસ્તતા હતા. પોતાના વિચારોને પોતાના કુટુંબના વહેવાર માં તેઓએ અમલમાં મુક્યા હતા.

ચેતવણી.

પહેલી મરદુમના કુમરકોરમ રહેનડાં માં ટાઉન કમિટીએ એક હિંદી કેસની દરજ્જાત જણાવી છે તે દીલગીરી થયા જેવી છે. કામને સરમ કરતા છે. એક આગેવાન હિંદીની ઉપર નોટીસ મળતાં જતાં તેણે મરદનો સુધારો નથી કરેલો. તેની મુલાતી પેટીમાં કપડાની શીલોંગ હતી, અને જનરલમાં ગંદકી બોય પ્રવેશ ન કરે તેવી જમીન ન હતી, અને ખાકીટ ન હતી જતાં જનરલમાં ખરાબો કર્યો હતો. નોટીશની દરકાર નહિ કરેલી તેથી ટાઉન કમિટીની કમીટી એ કામ ચલાવવાનો હુકમ કર્યો. પરીણામ શું આવ્યું તે અમારી જાણમાં નથી. પણ આગેવાન ગણનાં હિંદી પોતાનાં ઘર ઉપર જણાવી છે એવી ખરાબ સ્થિતિમાં રાખે એ આપણને નીચું જોવાવનારી વાત છે. હિંદી કામ ઉપર ગોરાઓ ધણાં તહેમત મુકે છે. તેમાંનું ગંદકીનું તહેમત તે એક છે. આવા કામજાઓ તે તહેમતની પુરવાર કરે છે અને વળી તે આવકદાર તેમજ પછસા દાર હિંદીમાં જોવામાં આવે તેની અસર ખરાબ થયા વીના રહેજ નહિ. ઉપર મુજબ બનેલા કેસ ઉપરથી બધા હિંદી ધંધે લેશે અને પોતાનાં ઘરખાર સાદ રાખશે એવી અમે ઉમેદ રાખીએ છીએ. આપણા ઘરખારની વિચિત્ર વાતોએ તેવી નથી હોતી. એ વાતની કાલથી ના નહિ પાડી શકાય. જેમાં આપણી ખોટ વધારે વંતવામાં આવે તેમાં આપણે વધારે સાવચેત રહેવું જોઈએ એ દેખાતું છે.

પુનિયાનો કેસ.

આ કેસ ઉપર એરતો ઉપર ધાડ એ નામનું લખાણ કેલી મેજિમાં આવેલું છે. તેની ઉપર અમે રીડ કરી ગયા છીએ. કેલી મેજિનું લખાણ સમજવા કાવજ છે તેથી અમે તેનો સારાંશ નીચે આપીએ છીએ.

“નવા એશીઆટીક કાવદાને ટેકા આપતાં અમે જણાવી ગયા છીએ કે ત્યારે ત્યારે હિંદીઓ ઉપર જુલમ પડશે ત્યારે ત્યારે અમે તેની સામે થઈશું. એ અમારા વચન મુજબ મી. ગાંધીનો પ્રગળ અમે ખીટ જણાવે છીએ. તેની તરફ અમારા બોય નારનું ધ્યાન ખેંચીએ છીએ. એ લખાણ ની દરજ્જાત એવી છે કે તેની તપાસ પુરત થવી જોઈએ. હિંદી લોક આ દેશમાં આવે તેની સામે લોક ક્ષામણી અમે તેવી હોય જતાં જે પ્રમાણે ધાતકી રીતે એરતને મરદ થી છુટી પાડવામાં આવેલ જણાય છે તે પર

માણે કોઈએ કાર્યું હોય એમ અમે માનતા નથી. રજીસ્ટ્રાર સરડીશીકેટમાં એરતનું નામ હતું તેથી દમજવાજનો સંભવ થોડોજ હતો. અને કદી એરતને કાવદાના નીચમને લગ કર્યા ગણાતો હોય તોપણ એક એરત ને પોતાના ધણીથી નોખી પાડવી તેને જેલ માં મુસાડવી અને પછી થોડા કલાકમાં દેશ છોડવાનો તેને હુકમ કર્યો આ બધું જેણે અંગરેજી ધોરણે જણાવ્યું છે તેને ચરચરાટી ઉપજનવાઈ છે. નવા કાવદા એરતોને કાચ નથી પડતા. અને કાંતાની અલસેકેટરી એ જણાવ્યું છે કે એશીઆટી એરતોથી આ મુલક ભરાઈ ગય એવી ધારતી નથી. આમ કહેવામાં ગણતરી સંખ્યા પુરવણી આપે છે. કેમકે અગીયાર હજાર હિંદીમાં માત્ર ૧૮૦૫ એરત ગણાય છે. જેઓ હિંદી સ્વભાવથી જરાએ વધિક છે તેઓ સમજે છે કે હિંદીઓના એરતો વિશેના વીચાર એવા છે કે ધણી એરતો કાવજ થવાનો સંભવ નથી. મી. ગાંધીએ કરેલી ફરીયાદ મુખનેસર ખરી હોય તો—મી. ગાંધી એવા જણાવતા છે કે પોતાની ફરીયાદ મેર વાજખી રીતે નહિ કરે—આવી જાતનું અપમાન નકામી રીતે ટરાંસવાતના લોકોને નામે ચાવ તેની સામે અમે પોકાર ઉઠાવીએ છીએ. બેસકેટલીક પ્રમ્ના માણસોને આવતા બંધ કરો. પણ જે હિંદી ટરાંસવાતના રહે છે તેઓની તરફ ન્યાયનો ને જમાનથી વરનો. તેઓની ઉપર જે દલાઈઓ પડે તે ઉઠાવી લ્યો. આમ કરીને વધારે માણસોને આવતા બંધ કરવા તેમાં અમે કંઈ ખાટું જોતા નથી. પણ તેમ કરવામાં તમા અથવ જુના જે કાવદાઓ હોય તેનો અમલ કરવા માં સાધારણ ન્યાયની અમે આદા રાખી શકીએ છીએ. કાવદાઓનો અર્થ કરવામાં એમ નહિ થતું જોઈએ કે તેઓને એલ લોકવાજ કરવી. કાવદાના અમલ કરનારની સામે મી. ગાંધીએ પ્રથમ દર્શનિક કેસ સાબીત કર્યો છે. આ કેસની અંદર જરાએ દયા ધાપરવામાં આવી નથી. જે જુલમ થયો છે તે હિંદી પ્રમ્ના આખી જગતમાં બેઠે છે. હિંદી પ્રમ્ના કરતાં પોતાની એરત જાતનું રક્ષણ વધારે સારી રીતે બીટ કોઈ પ્રમ્ન કરતી નથી. મુંબઈમાં મરદોને વખતે જે બંડ થતા તે એક મુનજમાન એરતનું અન્નલાતાં અપમાન થયેલું તે હોય હતાં. અમને જાણ છે કે જેટલા મુસા થી મી. ગાંધી આ બાબતનો ખુલાસો માને છે તેટલાજ જુલમથી વારંવાર વાત માં લે. નવા એશીઆટીક માણસોને આવતા ની સામે બધા ગોરાઓ છે. પણ મરદો એરત જાત ઉપર બાડ ચલાવવાનો બાજ ત્યાર કોઈએ આપ્યો નથી.”

હિંદીયામાંથી તારણ.

હાઇએનો મુશીબતો.

હાઇએનો મુશીબતો: ગાદીમાં જે મુશીબતો પડેલી પડતી હતી તે સંબંધમાં "એડિટર ઓફ હિંદીયા" પત્રના અધિપતિ એ વિચારવના 'દાહમ્સ' પત્રમાં એક કામળ લખ્યો હતો તેમાં તેઓ જણાવે છે કે હિંદુ સ્તાનના જુદા જુદા ભાગમાંથી દર વરસ ૧૫ થી ૨૦ હજાર જેટલા લોકો મરે જતા હોય છે. મુશીબતો એકા યાવ છે. કોરોનાઇન ને લીધે આ લોકોને ઘણી મુશીબતો પડેલી પડે છે. મુશીબતો જેવા શહેરમાં આટલા બધા લોકોને આવત અગવડનાથી રહેવું પડે છે. આ લોકોને શેડ આદમજી પીરલાજી જેવા તરફથી મદદ કરવામાં આવે છે. તોપણ તેઓને રહેવાની સારી સગવડ વારતે પાડી ગઈરહી થઈ જોઈએ. કોરોનાઇનમાં હજુ સુધી કોઈ વખત 'લેમનો' કેસ માનુષ પડ્યો નથી. વળી કોઈ કેસ થયો હોય તેવી રીતમરે પર અકુલ મુશી શકાય છે. આ અટકાય તોને મુસલમાન લોકો દુઃખદાયક મળે છે. તથા કેળવણીમાં મુસલમાનોમાં પણ તેથી અસતોષ ફેલાયો છે. માટે તે કાલી નાખવા સરકારે પગલા લેવા જોઈએ.

સંખ્યાવત કયાં કરવી જોઈએ.

મી. દદાભાઈ નરસિંહ મારફત હિંદીઅન કોંગ્રેસ કપાડીનેહિંદના સજા અરથે વાપરવા માટે એક પાર્ટી ગુરુથે પોંડ ૧૦૦ની રકમ મોકલી છે. તે અરથે પોતાનું નામ પ્રતિષ્ઠ કરવા ના પાડેલ છે. કે.કે.વલ્લુભુ સચુ ભવંદર માંદગીમાંથી ઉતરવાની ખુશાલીમાં આ સંખ્યાવત રકમ દેશવિત માટે વાપરવા સારું આપવામાં આવી છે.

આન. મી. ગોખલેની હિંદ તરફ વિદાયગીરી.

આન. મી. ગોખલે હિંદ તરફ પાછા ફરવા ઉપડ્યા છે. તેમની સેવાની તારીફ કરનારે એક દરારે લંડનની કોંગ્રેસ કમીટી એ પસંદ કર્યા છે. તેમને વળવવા વારતે કેટલાક હિંદીઓ લંડનન. વિક્ટોરીયા રોડના પર દાખર થયા હતા જેમાં મી. દાદાભાઈ નરસિંહ વગેરે હતા.

મી. ગોખલેએ બજારેડી સેવાઓ.

પોતાના કેપ્ટેસન દરમ્યાન મી. ગોખલે એ જે હિંમતી સેવાઓ બતાવી છે તેની પીછાળ કરતાં હિંદુ દિવસનુતર સરવીલીયમ વેડરબન લેખ છે કે:—પહેલી સફર વખતે કોનકરવેડીન સરકારનો અમલ હતો. તેથી તે વખતે વિધાયતમાં પ્રજા મત ઉતરત હતો એજ મુજબ તે વેડવાથી મી. ગોખલે એજવાળો દરવાજો કાપ કરવું હતું. તેમણે

જોજામાં જોજાં ૪૫ જેટલાં લાપણો આપ્યાં હતાં, જેમાંના થોડાં નેસનલ લીબરલ કલમ, ન્યુ રીફર્મ કલમ, માનચેરટર ચેંબર, કેલીજ યુનીવર્સિટી યુનીઅન, એવાં એવાં વિદવાન મંડળો આગળ થયાં હતાં. હિંદની ઉમેદો થી વાકેફ કરવા માટે મી. ગોખલેને કેટલાંક પત્રોના પ્રતિનીધીઓની મુલાકાત થઇ હતી. જેવાં કે કેલી-ન્યુઝ, મોરનીંગ લીડર, મોરનીંગ પોસ્ટ, માનચેરટર ગારડીઅન, પેસ્ટ મીની-સ્ટર મેજેસ્ટ્રેટ વગેરે. તે વખતના એડિટરી ઓફ રેટે મી. જોડરીકની તથા મી. મોરલી ની મુલાકાત પણ લેવામાં આવી હતી.

ખીજ સફર આતે લીબરલ સરકારનો અમલ શરૂ થયો હતો અને તેથી પાર્લામેન્ટ ના મેંબરો તથા પ્રધાન મંડળના મેંબરોની મુલાકાત લેવી એજ મુખ્ય હેતુ હતો. તોપણ ૧૪-૨૦ જેટલી સલાઓ આગળ લાપણો આપવામાં આપ્યાં હતાં. મેંબરો સંબંધી ખ્યાલ કરીએ તો મી. ગોખલેને પુરતી ફતેહ મળી છે એમજ કહેવાશે. હિંદીઅન પાર્લામેન્ટરી કમીટી નીમાજ જેની અંદર ૨૦૦ જેટલા મેંબરો હાજર થયા છે. તે સરવેએ હિંદી કામમાં મત દેવા તથા હિંદને ન્યાય આપવાની ખામેશ બતાવી છે. આ કમીટી આગળ મી. ગોખલેએ થોડાંએક લાપણો આપ્યાં હતાં. વળી હેલ્ડેસો જેટલા પારલામેન્ટ ના મેંબરોની મી. ગોખલેએ મતે મુલાકાત લીધી હતી. જે સંબંધ એ હિંદી કામમાં ઉત્સાહ જતાવવાનું વચન આપ્યું હતું. મજુર પક્ષના મેંબરો તરફથી હિંદને લાભ થવાને સંજય છે. તે પક્ષના મેંબરોને મી. ગોખલે વારંવાર મળતા અને એવું માનવા માં આવે છે કે એ લોકોએ હિંદની સદાય વારતે મી. ગોખલેને વચન આપ્યાં છે. પ્રધાન મંડળના મેંબર અને હિંદના સેક્રેટરી ઓફ રેટે મી. મોરલીનો તેમને એ વચન વખત મેળાવ થયેલો હતો. જે વખતે કાંચા વખત સુધી હિંદી ગાયતોપર સંવાદ ચાલતો પણ તે મુલાકાત ખાતગી હોવાથી તેની ફરીકત ગદાર પડેલ નથી છતાં એ મુલાકાત થી મી. ગોખલે ખુશ થયા છે. આ બતાવે છે કે હિંદના લખિય વારતે જરા આશા રત્નક ચિન્હો છે ખરાં. અંદર સેક્રેટરી મી. એડીસની સાથે મી. ગોખલે મોકલા હતા તે વખતે ખીજા પણ કેટલાક પારલામેન્ટના મેંબરો મી. ગોખલેના વિચારોથી વાકેફ થતા. જેવડ આ વખતના રોયલર નામ ના મુલાકાત મુખ્ય પ્રધાન સર હેનરી કેવેલેસ મેનરમેન સાથેની હતી તેમણે મી. ગોખલે ની વાતો ગ્રહ કરીને સાબળી ની. આ સંબંધી મુલાકાત હજુ દાખલ લેખાય.

મી. ગોખલેના રાજાવતી અને કાવલત

ની ખરી ખુખી એ છે કે એટલાં એટલાં લાપણો તે મુલાકાતો દરમ્યાન હિંદના કટા માં કટા વિશેષીતે પણ મી. ગોખલે તરફ અભાવ થયો નથી. તેઓ હિંદની ફરિવાદો અને કાંચી ઉમેદો બારપુર્વક રજુ કરવા મુક્તા નહિ. તેમની સફરથી વિચારવતમાં હિંદ માટે સારી લાગણી પેદા થઇ છે એ નિર્વિવાદ છે. અને આવી રીતે જે સરઆત થઇ છે તેને લટકતી ન રહેવા દેવી, પણ ચાલુજ રાખવી જોઈએ એ હિંદના આગેવાનો ધ્યાનમાં લેશે.

ડરાફટ એરડીનન્સ.

હિંદીઆ પત્રના જોહાન્નમર્મના ખબરપત્રી એ રટમી ઓગસ્ટે એરડીનન્સના બુલમ સંબંધે કરેલો તાર તે પત્રમાં છપાયો છે. તે તારમાં લાલના માગલાતું કડક આપામાં વરમુત દરવામાં આવ્યું છે.

બ્લોમફોન્ટેનમાં ખાસના ધારા.

બ્લોમફોન્ટેનથી એક ખબરપત્રી જણાવે છે કે તા. ૧૪ સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૬ના ન્યુસપેર માં એક કાયદો બહાર પડ્યો છે. મજુર કાયદો કાફર. કલંડ તથા હિંદીઓને પણ કાય પાડેલ છે.

૧. 'લીપ પાસ' જે કોઈ કાળો આદમી સેકેશનમાં સુનો હોય તો મજુર પાસ લેવો.
૨. 'લીપ પાસ' મજુર પાસ કોઈપણ મળના કાળ આદમીને લેવો પડે છે. તે જ્યાં સુધી નોકરી હોય ત્યાં સુધી આસે. માનવર બદલો કે પાસ પણ બદલો પડે.
૩. રાતના તપ વાગ્યા પછી ટાઉનમાંથી સેકેશનમાં જવું હોય તો પોતાના માનવર પાસેથી પાસ લેવો. અને તે કાયદો કાફર સુધીજ ચલી શકે.

મજુર કાયદોમાં પાસ કરી આવતેના નેરીવને કાય પડે છે પરંતુ મજુર કાયદો નો સાર આવતેના ફ્રીડીઅનોને પણ ખમંબો પડે છે. બ્લોમફોન્ટેન ખાતે આસારે ૧૮ હિંદીઓ છે. મજુર કાયદોની વીરધમાં આવતેના કાફર સેકેશન પણ એક અરક મેં કરી છે.

ખુશી થવા જેવું સંદર્ભ છે કે અખલ હિંદી કોઈપણ હિંદીઓને સારી માસાતરી તથા પોલિસો યા. નામ પદન.મ કરેલ નથી.

ખબર પત્રો.

લેહન્ટર્મગી.

ચાલુક

(આમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

એમ્પાયર થીએટરની મહાન મીટીંગ પુરી થઈ. થીએટર ખાલી ગયું. પણ હવેર માણસો ભેગા થયા, નાગીઓ પાડી, જુસ્સો બતાવ્યો, સારી અસર કરી, જ્યાં એ ગયું કેમ ત્યાં રૂપું હોય નહિ તેમ અધારે તો હીડી ગયું જણાય છે. એ થીએટરમાં હાજર થએલાં મધ્ય માણસોએ કરાવેલાં હોતો કે વિલાયત કેપુટેશન જનુઅર લેખને. તેને સારું પૈસા મેળવે. હવે એમાં કંઈક અડચણ નહિ આવે. લેહન્ટર્મગી ઉપર સંકુલ વિચાર સમજનાર આ ખબર પત્રના વખનારે એમના માની લીધું કે આવા વચનો બોલનાર માણસો જ સત્તા હવેરમાં એક દલાકામાં ભેગા કરી શકશે. પણ દિલગીરીની સાથે મારે જણાવવું જોઈએ કે આજ સુધી કેપુટેશન અને કાયદાની સત્તાના હંડમાં તેના ટ્રેજરર મી. ગુલામ મહમદ પાસે એક હવેર પાઉંડ ભેગા નથી થયા. જેઓની પાસે પૈસા એકલા થયા છે તેઓ ખીનઓ નથી આપતા એમ કહી પોતે પણ એકલા થએલા પૈસાને વળગી રહ્યા છે. એક ગામ થી ત્યાં પછે કે કે અમે જણાવું કેવાના છીએ. ખીન પાસેથી ખાખર મળે છે કે અમુક શેક પૈસા આપશે ત્યાર પછી મોકલશું. ત્રીજે ફાળેથી ખબર મળે છે કે એક જગ્યાત નથી આપતી તેથી અમે મોઢવણ બજાવતા નથી. આમ તરેહ તરેહના કારણે પૈસા એકલા થતા નથી. એમ પણ કાઠથી કહી શકીએ નહિ કે મહસાની અવરજી કરવા તું અધારણુ ગરેબાર નથી. જુદી જુદી કોમના આગેવાનોની પચીસેક માણસોની કમીટી યદ્યદે તે કમીટીની મંજૂરી વિના એક પણ ચેક નિકળે તેમ નથી. એકમાં સહી કરનારા ચાર માણસો છે અને કમીટી દર માસે વિગતવાર હીસાબ બહાર પાડ્યા અધાએલી છે. એટલે એક તરફથી આપણા દુઃખની હદ નથી રહી. ખીન તરફથી આપણે બહુ સંભાળ પુરેક અવરજીપદો નીચા છે. તોપણ જે આપણે જોઈતા મહસા એકલા ન કરી શકીએ તો એથી વધારે સરમાવા જેવું શું? દરેક હિંદીની કસોટીનો આ વખત છે અને જે આ કસોટીમાં આપણે કથીર નીકળશું તો તેની સગ સજાજી બોગવવી પડશે. આપણી

પોતાની દુરદશા થશે એટલું જ નહિ. પણ આપણી પ્રજાને આપણા પાપતું કળ આપવું પડશે. મહસા એકલા નથી થયા એટલું જ નહિ તેણે કેપુટેશનમાં જનારાઓ નાં નામ તકરી થયાં છે એવું પણ કહી શકાતું નથી.

મી. ભાભાનો કેસ.

મી. ભાભાના કેસનો હેવાલ સુપ્રીમ કોર્ટ સુધીનો અપાત્ર ગયો છે. જડવેની ભલામણ પ્રમાણે મી. ભાભાની ઉપર થએલી સજા માફ થઈ છે. અને મી. ભાભાને ટ્રાંસવાલ માં રહી શકે તેમ પરમીટ તથા રજીસ્ટર મળ્યાં છે. મી. ભાભાના કેસને આધારે આવેલા ખીન તથા ચાર હિંદીઓને પણ પરમીટ મળી ચુકી છે. જુના રજીસ્ટરવાળા ખીન હિંદીઓ જે હજુ બહાર છે તેઓના સાક્ષર થશે એ કહી શકાતું નથી. સંભવ એમ છે કે જે દોષ પ્રચન થતી હતી તે દોષ હવે નહિ થાય.

નાદાન બાળકને જીલમગાર સજા તા ૧૫ મી સપ્ટેમ્બરે પોસ્ટેમુનના મી. હાફેજ મુસા અને તેના અગીઆર વરસના દીકરા મહમદ ઉપર પરમીટ બાબતમાં નોલકરેટમાં કેસ ચાલી રહ્યો હતો. મી. હાફેજ મુસાની ઉપર પાંચી પરમીટથી પોતાના દીકરાને લાખત કરવાનું નહોતમ હતું. અને તેના દીકરાની ઉપર તેની પરમીટથી લાખત થવાનું નહોતમ હતું. જુલાનીમાં જે કોન્સ્ટેબલે બાપ દીકરાને તપાસ્યા હતા તે દીકરાને જોવાનું કહી શકેલો નહોતો. પણ દીકરાના અમુક વચનવા હતા: એમ જુલાની ઉપરથી સાબીત થતું હતું. માથ એટલે બાપને ખીન મુન્હેગાર કરાવેલ છે. અને દીકરાને પચાસ પાઉંડનો દંડ અથવા તો ત્રણ મહીનાની આસાત કેદ કરાવી છે. આવા બાળકને આટલી મોટી સજા બહુ અવકર ગણાય. મેહસેરે જરા દુરંદેશી વિચાર કર્યો હતો તો તે સમજી શકત કે આવી સજા બાળકે હોડાને હોય નહીં. આ બાબત સુપ્રીમ કોર્ટમાં અપીલ થઈ છે અને હોડેરો હુદી જશે એવો સંભવ રહે છે.

મી કવીન અને હિંદો.

મી. કવીન એ એલાન્સબર્ગના મેયર છે, તેમજ ચેમ્બર ઓફ રેવેન્યુ પ્રમુખ છે. તેઓના મારીક રીપોર્ટમાં તેઓ સાહેબ જણાવે છે કે એશિયાટીક ઓરડીન-સ થયું છે ને બરેબર છે. ઘણા હિંદીઓ વગર પરમીટથી લાખત થઈ ગયા છે. તે બનાવી આવે છે કે આવું ઓરડીન-સ જરૂર લેઈએ. એશીયાના લોકોની સાથે પુરોપના લોકો રહેણીમાં હરીશાઈ કરી શકતા નથી. જે કાયદો સખત ગણાય તો તેમાં દોષ તે લોકો

તેજ છે. મી. નીવને પુનીયાના કેસનો દાખલો રજુ કરી કહ્યું કે ઓરડોની ઉપર જીલમ થાય એવો ચેમ્બર ઓફ રેવેન્યુ મત નહીં હોય આના જવાબમાં પણ કવીન સાહેબ બોલ્યા કે આ લોકો નાણે છે કે તેઓને પરમીટ વિનાય આવવા દેવામાં આવશે નહીં જતાં આવે છે તો તેઓનોજ વાંક છે.

ટ્રાંસવાલનો કાયદો.

વડી સરકારની મંજૂરી.

કેપુટેશન જનુ અધ.

"આદર્શો અધવચ્ચ રહે અને દર કરે સો હોય" એ કહેવત મુજબ ટ્રાંસવાલના હિંદીને બન્યું છે.

લોર્ડ એલગીનનો જવાબ.

આ વખતે સોમવારે એટલે પહેલી અક્ટોબર જે કેપુટેશન હિંદીની ત્રદ લઈને વિલાયત જનાર હતું તે ચડવાની વડી હતી. ખરે જોતાં તો કેપુટેશન મેં સોમવારે જવાતું હતું પણ તેમાં વિધન આવેલું અને એક અડવાડીયાની દીક્ર થઈ રહી મરેલો પેસેજ લેવાની તૈયારી થતી હતી. બધી જગ્યાએ કામગીરો લખાઈ ગયા હતા કે કેપુટેશન સોમવારે ઉપડશે. તેટલામાં એટલે મુજબનારે સવારે તેને સેક્રેટરીએ લખાવીને પ્રમાણે આપ્યો: "લોર્ડ એલગીનનારે લોર્ડ એલગીન કહેવાય છે કે જેટલો મુકારે હિંદી કોમને સાઈ થયો તેટલો તેરલો સુધારો તથા કાયદાથી નથી થયો એમ લોર્ડ એલગીન જણે છે, તો પણ તે કાયદો લોર્ડ એલગીને પ્રસંદ કર્યો છે કેમકે તેથી એશીયા ની પ્રજા જોખરથી કેટલીક અડચણો દુર થાય છે અને તેથી વધારે સુધારો સરનામ મતવાની અણી ઉપર આવેલ વખતે થઈ શકે તેમ નથી. લોર્ડ એલગીન એમ પણ કહેવાય છે કે જે દેશીઓ વિલાયત જશે તો તેઓને પોતાના વિચારો જનાવવાની પુરતી તક આપવામાં આવશે. પણ તેથી કંઈ લાભ થાય એમ લોર્ડ એલગીન માનતા નથી."

કાગળનો અર્થ.

આ કાગળનો અર્થ એજ થયો કે લોર્ડ એલગીન કેપુટેશન મોઢવણની મનાઈ કરે છે. કાયદો પસાર કરવા પછી કેપુટેશન નવ તેમાં કરી કાયદો ન થાય એ દેખાતું છે. આ કાગળનો અર્થ વળી એમ થાય છે કે હિંદી કોમે જોર બતાવ્યું, કાયદાની સામે

અવાનો હરાવ હોય તેથી તેને દયાવધી. આ સીટીશ રિવાજ છે. જે માણસો જોરાના દેખાવ તેઓની ઉપર કરી નજર કરવી. અને જોરથી પહોંચ્યા. લોડ સેલેશનને લોડ એક્ઝીક્યુટિવને સલાહ આપેલી હોવી એકઝેક્યુટિવેશન વિભાગન જશે ને તેને લોડ એક્ઝીક્યુટિવ મલશે ને દિલ્લી કામ કાપદો. તુલ્યાની આજા આંધરો. દરમીયાન પોતાનું જોર વધારશે. તેથી જોરનું જે છોડ ઉગવાની અણી ઉપર જે નવામાંજ કાંબુનું ને કાંડ અલાવે. આવી સલાહ કામમ રાખી લોડ એક્ઝીક્યુટિવેશનની કદમ્બી સાંભળ્યા વિના કાપદો પસંદ કર્યા છે.

તુલ્યાની એકદમ ઝડપથી રેલવે ઉપર હોમમાં હોમીય પધ્ધતી આમજ આજવી આપવી ન. પણ જાને આવી વરતણુંકમાં હોમને ફોલ પાન્યા છે. કેમકે ઝડપથી અને તેનું નુકસાન થઈ ગયું છે એવી રેલવે બોલમાંજ શુદ્ધિ હોય છે પણ કામ કરવું પડે ત્યારે ખરી નય છે.

આપણી ફરજ.

આ વખતે દિલ્લી કામની ફરજ શી છે તે સિદ્ધારીએ. જે હરાવ કાપદાની સામે અવાનો ફરજ છે તે હરાવ જોર આપનારો તેમજ જોર ગ્રહ જનારો છે. જો તે હરાવને મક્કમ થશે દિલ્લી કામ વળગી રહેશે તો માત્ર દરમીયાનમાં તેનું માન વધશે અને તેનાં વળાંકુમાં દુર થશે એટલુંજ નહિ પણ આખા દક્ષિણ આફ્રિકામાં તેનો કાપદો નાગરે આવશે. વળી આપણી જનમણુમી છે ત્યાં પણ સેંકડો માણસોને આપણા હરાવથી કાપદો થશે. પણ જો હરાવનો ભંગ થાય તો જેઓએ સોગત લીધા છે તેઓનું પણ જશે. આખી કામનું નાક કપાશે. કામનીયતી જે કંઈ અરજીઓ જશે તેની ઉપરથી વજન બધું જશે અને હાલ જે સ્થિતિ છે તેના કરતાં ખરાબ થાશે. ચોરા આ હસશે એ તો જુદું. નેઓ યુક્ટો. આપણને પાડુ મારશે અને આપણા ગળી કાઢશે. આપણે એક પ્રજા છીએ એમ તો યદી ગણાવેજ નહિ.

સાહસ વિના સીધું ન મળે.

ગદાન કાપો કરવામાં સદાય એવું જોખમ રહેલું છે. મોટું જોખમ ખેડીને આપણે વેપાર કરીએ તો તેમાં નફા થાય તો તે સવરડ હોય છે ને નુકસાન થાય તો તે આપણને તળીએ ખેસાડી મુકે છે. આપણા કવિઓ લખી ગયા છે કે સાહસથી સિંકદરે આદરણી બોગવી. સાહસથી કાલજાંએ અમેરિકા કા સે.પુ. સહસ વિના સિધ્ધી નથી થતી. હોમીય કામ પોતે સાહસિક છે અને જે પ્રજા સાહસિક હોય તેનેજ વળાણે છે.

એટલે ફરજ દિલ્લીનાં માણા ફરજ છે કે તેણે રજીસ્ટર પાડું લેવા નહિ. જતાં કેદમાં જવું અને જે સોગત એમ્પાયર શીએટરમાં ખાધા છે તેને મુરત રહી વળગી રહેવું.

લોડ સેલેશનનો ખીજો કાગળ.

ઉપરની ભલામણને જો આપનારો લોડ સેલેશનનો ખીજો કાગળ છે તેનો તરજુમો પણ નીચે છે. ઉપર જે કાગળનો તરજુમો આપ્યો તે લોડ સેલેશનને લોડ એક્ઝીક્યુટિવની કામગીરી છે. હવે નેઓ સાહેબ પોતે જણાવે છે ને વાંચીએ.

"તમારી એક્ઝીક્યુટિવેશન જે દલીલ કરે છે તે ઉપરથી જણાય છે કે તમે નવો કાપદો સમજતા નથી. જે સરડીશીકદો તીકળ્યા છે તે બદલાવ છે કે નહિ તે તપાસવાનેજ એ કાપદો નિકળ્યા છે. તે કાપદાથી વળી હાલના રજીસ્ટરે ગ્રહને ત્યાં આપશે કે જેથી તે બરોખર મુદાવાદાર થઈ પડે અને તેથી જે અડચણો હાલ નહોતી તે ન બોગવવી પડે. ત્યાં સુધી સ્વચાલ્ય નથી રચપાણું ત્યાં સુધી નો પણ દિલ્લીમાં દેશમાં કામગીરી ન થયા જોઈએ અને તેમ થયા સાહે રજીસ્ટર કરવાની જરૂર હોય તો તે રજીસ્ટર સંપૂર્ણ હોવું જોઈએ.

'એક્ઝીક્યુટિવેશન' શબ્દની આખ્યા તથા ગ્રહાણ પહેલાંના ફાંસવાલમાં વસતા દિલ્લી આંતી રિથતી નવાં હતાં નેવાંજ કામમ રહે છે. દાર વિશે જે મુપારો કર્યો છે તે કંઈ દિલ્લીને સાહે નથી પણ કેટલાક ખીજ એક્ઝીક્યુટિવેશન રહીસો કે જેને તે કાપદો અડચણ દારક છે તેઓને સાહે છે. નવો કાપદો જોરોને કાચુ નહિ પડે. પણ માત્ર મરદો નેજ લાચુ પડશે. નવો કાપદો વળી જોઈને અન્યાય કરતા છે અથવા તો લોડ સેલેશનના અગાઉના ભાગણીની વિરુદ્ધ છે એમ લોડ સેલેશનને કહી શકતા નથી."

આ જવાબ બતાવે છે કે લોડ સેલેશનને નવો કાપદો જાણવાની કે હાલની શું સ્થિતિ છે તે સમજવાની તરફી લીધી નથી. ત્યાં આટલું બધું અધેર હોય ત્યાં આપણી ફરજ એકજ હોવી જોઈએ. અને તે એકે ચોથો હરાવ જેવ જવાનો છે તે અમલમાં મુકવો. વધર છત્તએ હજારો માણસ જેલ કહી કરે નહિ એમ સરકાર તુરત સમજી શકશે.

પેસાની જરૂર.

પણ જેમ જેલમાં જવાની જરૂર છે તેમ પેસાની પણ જરૂર છે. ડેપુટીશન જવાથી જે ખર્ચ થાત તેના કરતાં હવે વધારે ખર્ચ થશે. જે માણસો જેલમાં જશે તેઓની આખત તારો મોઢલવા, તેઓની પાછળ બચવડા કરવી—આ બધું વધર ખર્ચ નહિ

બને. વળી લાડન જે આર દિવસમાં પુરી થશે એમ પણ ન કહેવાય. એટલે પદસાની પુરી વરત પડશે. લોકો આ આખત પાછા છે એ અગાઉ જાણવું છે. પુરી સાવચેતી રાખવાની અને એકસાથે જાણવાની બધું જરૂર છે.

કાપતી વખતના ખખરો.

ઉપરથી જણાય છે કે ડેપુટીશન જવાની હવે જરૂર નહિ રહે. પરંતુ અમને છેલ્લા તાર મળ્યો છે તેમાં જણાવવામાં આવે છે કે જોરડીનન્સને વડી સરકારની મંજુરી મળી નથી. આવી રીતે મંજુરી મળતાં આસરે પાંચેઝ અઠવાડિયા બધા સંભવ છે ઉપર જે કામગીરી બતાવ્યા તેના વાંચનથી સમજવામાં મુખ ફેર થએલો હોય તેમ જણાય છે. આ બાબત વધારે ખુલાસો આવતે અઠવાડિયે મળી શકવા સંભવ છે. આ. ઈ. એ.]

પીટરસમર્ગ.

(અસાર ખખરખતી તરફથી)

પીટરસમર્ગ તા. ૨૨-૯-૦૬

એક્ઝીક્યુટિવેશન એક્ઝીક્યુટિવેશન તથા જનમણુક લોકોની કીડન માટે જાનસવાલથી એક ડેપુટીશન વિભાગન જવાનું નકા થઈ ગયેલ છે. અને તેને માટે જાનસવાલના દરેક ગામકામાં થી ડેપુટીશનના ખરચ માટે ફાળા રાફ થઈ ગયા છે. તે મુજબ અહીંના પણ ફાળો એકઠા કરવા માટે તા. ૧૩મીની રાત્રીએ દિલ્લીઓ ની સભા થઈ હતી. આ મીટીંગમાં ધણુંબધું કામ થઈ ગયું હતું, પરંતુ બધા મેંબરો હાજર થઈ શકેલ નહિ હોવાથી તા. ૧૪ મી ના બપોરે ખીજ જનરલ સભા ભરાયેલી હતી. તેમાં વિભાગન ડેપુટીશન જવું હોવા થી તેના ખરચ માટે અમુક રકમ અહીંયાં એકઠી કરવી જોઈએ. આ વાત દરેક ડેપુટીશન કરી અને ફવી રીતે પૈસા યેવા તે માટે મનો લીધા પાઠ એમ નકા થયું. આ કાળે દરેકને કાચુ પાડવા. આખખતે ગ્રહગત પાંડક એકઠા થશે એમ કાગે છે. મીટીંગ ખલાસ થયા પાઠ પૈસા ઉધરાવવાનું કામ રાફ થતા તે દિવસની સાંજ સુધીમાં પા. ૪૦ એકઠા થઈ ગયા છે અને હવે લીક્ષીકમાંથી ખીજ પછસા આવવાના છે. આ કામ થઈજ ઉત્સાહથી થએલ હોવાથી પછસા એકઠમ એકઠા થઈ ગયા છે.

જોરડીનન્સમાં ભરાયેલી મંજુર સભા માં અહીંથી ગએલા લીક્ષીકે પૈકી આર લીક્ષીકે મેસર્સ તારમદમદ વધવળ. અખદુસ રહેમાન મોતી. જુસબ હાલ વડી, અને પ્રિયાહીમ દાદા જેઓ પીટરસમર્ગની મમીદના ફાળા માટે પોતેજ રકમ વગેરે ગયેલા તેઓ આ પીકમાં પાછા ફર્યા છે. મી. એ. એમ. બાબત જેઓ અગ્રે કુંડ વખતને માટે

રોકાવેલા છે તેઓએ ઉપરની મીટીંગમાં પોતાની હાજરી આપી હતી અને કેપ્ટુરેશન ના કાળા માટે પોતાનો અભિપ્રાય સારો જણાવ્યો હતો તથા પોતાથી બનતી મહેનત કરી હતી. મી. ઇસા હાસમ પ્રીટોરીઆથી અત્રે આવેલા હતા તેઓ પાછા ફર્યા છે.

હાલમાં ત્રણ ચાર દિવસ થયાં રત્ન ધણી જ કદગી થયેલી હતી. સખત પરત ફરેનો હતો અને વડમાં પણ થઈ આવતાં. આખરે મધ રાતરે મેથ રાખ્યો પટ્ટી કરવી શરૂ કરી છે તે આજે બપોરના બાર વાગ્યા સુધી સારો વરસાદ આવ્યા હયાં છે.

સ્ટાંડરટન.

ઉધરાણું માટે ખાસ મીટીંગ.

(અમારા બખરપત્રી તરફથી)

સ્ટાંડરટન તા. ૧૭-૯-૦૬.

તા. ૧૨મીએ જોહાનનગરમાં આપણા લોકોની મસ મીટીંગ એકઠી થવાની હતી તે વાસ્તે આદીના આગેવાન શ્રેષ્ઠ ઉપર આમંત્રણ આપેલું હતું કમના પ્રસંગે જમ ને અહીં તરફથી કોઈ મેંબર જઈ શક્યા નહિ. પણ એક કાગળ અહીંની કમીટી તરફથી લખવામાં આવ્યો હતો. તેમાં અહીં તરફથી કેઈ મેંબર આવી શક્યા નહિ તે વાસ્તે મારી માગી હતી. અને માસ મીટીંગ માં જે હાથે પસાર થાય તેને અમે એક આપણે જીએ તેવું જાહેર કર્યું હતું. તા. ૧૫મીએ એસોસિએશન તરફથી તાર મળેલો જેમાં અહીંની કમીટી તરફથી ઉચ મણું કરીને પછલા મોડકવા જોઈએ અને જેમ અને તેમ તુરત ઉધરાણું કરવાને વરમા વ્યું હતું. જે ઉપરથી એક ખાસ મીટીંગ બોલાવવામાં આવી હતી અને દરેક રિંદી બાઈઓને હાજર કરવાને આમંત્રણ આપ્યું હતું. જે ઉપરથી તા. ૧૮મી રવિવારની સાંજે ચાર વાગે શેઠ હજારાદીમ કુંવળા મકાનમાં મીટીંગ તારવામાં આવી હતી. તેમાં વેપારી વરગ, મોકર વરગ, ફેરીવા તથા મજુર વરગ વગેરે બધા આવેલા હતા. મી. અરોલીમ કાઝને પ્રમુખસ્થાન આપવાની હરખાતન મુ.વામાં આવી હતી, જે પસાર થવાથી મી. કાઝને પ્રમુખતાનું સ્વીકાર્યું હતું. પ્રમુખ સંબોધે અરોલીમ હનડીયાન એસોસિએશન તરફથી આવેલો તાર વાંચી સંબોધાવ્યો, અને મીટીંગ એકઠી કરવાનું મુખ્ય કારણ દર્શાવ્યું. અને બધા માણસો વખતસર હાજર થયા હતા તે વાસ્તે પોતાની ખુશાલી દર્શાવી, અને મીટીંગનું કામ અરખર પાર પડશે તેવી આશા

જતાવી હતી. મી. જાનકાલે માસ મીટીંગ માં થયેલા હાથે વાંચી સંબોધાવ્યા અને જાહેર કર્યું કે આ મીટીંગે ને બધા હાથેને રોકા આપવા જોઈએ. આ હરખાતન એક મને પસાર કરવામાં આવી.

ઉપરનું કામ યુવરાતીમાં થયું હતું જેથી તેનો તરફગો તપીત બાવામાં મુનસામીરે મહરા નોટીને સમજાવ્યો અને લોકોના ઉપર સારી અસર કરી હતી ન્યારવાદ મી. પટેલે હરખાતન મુખી કે આ મીટીંગે માસ મીટીંગમાં થયેલા હાથેને રોકા આપવા એટલુંજ નહિ, પણ તરુ સરરીરીકર આપણે કાઢ્યે કરાવવું નહિ. બાવા જાહેર કામમાં આપણે દહતાપી અને એકમતથી કામ કરવું જોઈએ. કેપ્ટુરેશન ઇંગ્લેંડ જવાનું છે તેને ખરચ બહુ ભારે થશે અને તેમાં અહીંની કમીટી તરફથી સારી રકમની મદદ મળતી જોઈએ. દરેક રિંદી બાઈ પોતાની રિયલિ પ્રમાણે ઉધરાણામાં ભરશે તેવી આશા રાખું છું.

મી. અલીગખરે જાહેર કર્યું કે આજ કાલ દરંસવાલમાં આપણી પ્રજાને વાસ્તે સખત કાયદા થતા જાય છે. તે અટકાવવા ને આપણે પુરતી કડત લેવી જોઈએ. જે કામ અરોલીમ હનડીયાન એસોસિએશન ઉત્સાદથી બનતું છે તે વાસ્તે આપણી કોમ તેના આગેવાન મેંબરોની યાદગીર આભારી છે. મી. એ. એસ વીશંસારીએ અંગરેજમાં ભાણુ કર્યું કે મહારાષ્ટ્રી પીક રોરીઆએ સને ૧૮૫૮માં રિંદી પ્રતનને જે રહેશે ગદાર પાડીને એક સરખા હક આપેલા છે તે બધા હકો આ નવા ઓરડી નાસથી રદ થાય છે. એટલુંજ નહિ પણ આંચે શુભમી કાયદો બીજી કોઈ જગ્યાએ અંગરેજ રાખવામાં પસાર થયો નથી. આ કાયદો બહારની બીજી પ્રજા પીકારવા નીતા રહેશે નહિ. કાણુ કે તે અંગરેજ ન્યાયી અમલને કાયક નથી. મી. એ. એચ. વલી એ હરખાતન મુખી કે આ મીટીંગમાં જુદા જુદા વરગના મેંબરો હાજર થયા છે. અને દરેક માણસે પોતાના ધંધાના પ્રમાણમાં અને પોતાની રિયલિ પ્રમાણે અમુક રકમ આ ઉધરાણામાં ભરીને નોંધાવવાનું તે રકમ મોકલી આપવી જોઈએ. કારણ કે કેપ્ટુરેશન ખરચ બહુજ ભારે છે. અને સ્ટાંડરટનવાળાઓએ એક સરખો ભાગ લેવો જોઈએ. એ ઉપરથી અમુક વરગના માણસે કેટલું આપવું તે સાત નોંધેલું નહીં કર્યું અને વાંચી સંબોધાવ્યું. આ વખતે કામ માણસેવાધી બીધો ના. અને સામ વાટે ઉધરાણું એકઠું કરી લેવું એમ નહીં કરીને મીટીંગ અરખાતન-થમ.

સાંચવારે ઉધરાણું કરવાનું કામ શરૂ કરવામાં આવ્યું પરંતુ કેટલીક મુરકેલીથી તે મુલતવી રાખવામાં આવ્યું છે. આશા રાખવામાં આવે છે કે આગેવાનો મુલેદસ પછી આવું અમલનું કામ સલીસહમત પાર પાડવા પોતાથી બનતી મદદ કરશે.

ચીડી.

અમારો ચીડીને. બખરપત્રી તા. ૧૦ મી સપ્ટેમ્બરના કાગળમાં કમી જણાવે છે કે ગાય અરોલીમ અધિ પુરોપીઓમાં રમત થયેલી ને પછા અદિના પેટુ મીઝ ગપરનરે આપણા લોકોને પણ રમતમાં ભાગ લેવાને મુલવ્યું. તે ઉપરથી આપણા લોકોએ ૨૨૦ માર્ડની દોડમાં ભાગ લીધો હતો. તેમાં પુરોપીઓમાં ખુશી થયા હતા.

શેઠ હાજ સફર હાજ કાસમની પેલીના મેનેજર મી હાજ મુસા કીલીયાની ગયા છે. ત્યાંથી દેશ જશે. શેઠ હાજ નૈયબ હાજ મુલેમાનના મેનેજર મી હજારીમ કાલા ઉપરમાં ગયા છે. ગરમી સખત છે ને વેપાર ની મહાર છે.

ટેલાગોઆબે.

(અમારા ટેલાગોઆબેના બખરપત્રી તરફથી)
તા. ૧૬-૯-૦૬.

ટેલાગોઆબેથી એક બખરપત્રી લખી જણાવે છે કે ગમ કાલે એટલે તા. ૧૦-૯-૦૬ ના રોજ રાત્રી વખતે આદિના જાણીતા વેપારી નાનજી દુસમહાસાની કંપની ના મકાનમાં તમામ ઈન્ડિયન વેપારીઓનો એક મોટો મેલાવડો થયા હતા. તથા તેની અંદર તીએતી બાબત ચર્ચાઈ હતી. હાલમાં ટેલાગોઆ આને દરંસવાલની માફક આદીની પેટુ મીઝ સરકાર ઈન્ડિયન લોકો માટે જુદું ઈન્ડિયન લોકેશન બંધવા ની છે. તથા આપણને ત્યાંજ રહેવાની ફરજ પાડીને ટાઉનમાંથી વેગળા કાઢવાનો વિચાર રાખે છે. માટે આ બાબત આપણે સાંભળે મુગો એસી રહેવાનું નથી. પણ કોઈ સારો વકીલ રાખી જ હોખરત કરવા જોઈએ. કહેવત છે કે પાણી પહેલાં પુર બંધવું એ વધારે સાચું છે. આ નિર્ણ અટકાવત નહિ થાય તો તીએતી વિચારો આપશે. આજના કાળમાં પેટુ મીઝ લોકો સંચિત અથવા પતરાઈ કરીને બોલાવે છે તેના બદલે, લોકેશન થયા પછા દરંસવાલની માફક ફરી ફરીને બોલાવશે ટાઉનથી દુર રહેવા માટે પ્રજાજન ખરચમાં ઉતરવું પડશે

તથા વેપારી લોકોને વેપારમાં ખસેડા ગણશે. આમ દિવસે દિવસે આપણની પડતી થવાથી આપણી કામ ડેવાઓઆમે ખતે હસાઈ જશે. તથા આપણા કેટલાક હક કીનવાઈ જશે. મારે ભાઈઓ. આ આગત જેઠાદી કપાસ જેવા જરૂર છે. પોરટુગીઝ સરકારને આ આગત હીલચાલ કરવાની આદિના ઇંગ્લીશ લોકોએ ખાનગી રીતે હરકેરખી કરી હોય એવું જણાય છે. કહેવન છે કે 'કુભાર ખીનત્ય ત્યારે ગધેડીના કાન ઉમેજે'. સ્વદેશી હીલચાલ ઇંગ્લીશમાં થાય છે. પણ આફરિકામાં ઇંગ્લીશન વસનારાઓએ શુ મુન્હેગારી કરી હશે તે કંઈ સમજવું નથી.

ટ્રાંસવાલના છાપાઓની ટીકાના વાળવામાં આવેલા જવાબ.

હિંદી પ્રેસ્ટર મીડીંગપર ટ્રાંસવાલના છાપાએ સખન ટીકા કરી છે જેનો સાર અમે ગમે આપણીએ આપી મયા છીએ. એ ટીકા સાંભળી હિંદી આગેવાનો મુંજે મેંડે ખેસી રહ્યા નથી. લુદા લુદા આગેવાનો એ લુદા લુદા પત્રને આંખ ઉપાડે તેવા જરાખ આપ્યા છે. આ પત્રના અંગ્રેજ એડીટર મી. એચ. એસ. એન. પોત્રાકે તથા હમીદીઆ હસનાબીક સેસાવદીના ચેરમેન મી. હાજી વજર અલીએ રાંડ કેલી મેસની ટીકાને આફરે અને સંજોટ જવાબ આપ્યો છે. જીંદીશ ઇંગ્લીશ એસોસી એસનના પ્રમુખ મી. અગલુસ ગનીએ તેનોજ ઉત્તર કરારપત્રને વાળ્યો છે. તે કાચો અમે નામે આપીએ છીએ.

મી. અગલુસ ગનીનો જવાબ

કાફર એશીઆરીક એરડીનન્સ સભેના હિંદી પ્રેસ્ટર સંબંધમાં જિંદીશ ઇંગ્લીશ એસોસીએસને શીખામણ દેવા માગેજો અને જણાવે છે કે એસોસીએશન બહુ ક્લાપણુ ભરી રીતે વરતણું નથી. એક કહેવત છે કે "આપણે કેવા દેખાઈએ છીએ તે આપણા પાડોશીને વધારે ખબર પડે." આ કહેવત પ્રમાણે તમારો મત ખોટો નથી. પણ આ કાગળમાં એ વિષે નહિ પણ હિંદી વાંધા નરહ તમે જે વસ્તુ લીધું છે તે ઉપર જ બોલવા માગું છું.

નવા કાપડામાં હિંદીને કાંઈ કહેવા જેવું નથી એમ તમારી નજરે જણાય છે કારણુ તમે ધારો છો કે રજીસ્ટર થયું એમાં મોટી મુશીબત વળી શું હતી? આ અંધનો જવાબ હર નથી. આગળ તમારો કાપડો "મીસ ખીનવેસન" (શાંતી ગળપનાર) નું કાસ

કરતો. તેમાંથી "ઈડીએન ઇમ્પ્રેશન" એટલે હિંદીએને અટકારવાનું કામ કરવા કાપ્યો. તેવી રીતે ૧૮૮૫ના કાપડામાંથી "અટકાર" કાઢ કરવા માગે છે. કપ કાપે સત્ર વેપારી એને કાચુ પડતો. એ કાપકાને કાપક થનારા એ સાથે કાપતું વગળતું નહોતું. વેપારી એને વેપાર કરતાં અટકારવાના. હેતુથી પહેલાં કપ સરકારે પાણીડ રૂપ રજીસ્ટર ની રાખી હતી. જિંદીશ સરકારે વચ્ચે પડી રૂપ ના ૩ પાણીડ કરાવ્યા હતા. નવા કાપકા ને તમે કહો છો કે ૧૮૮૫ ના કાપકાનું ખીજું રૂપ છે, અને તેથી ૧૮૮૫ના કાપકાથી તફાવત જુદો ન થયો એમ એમ. આમ તમે કહો છો ત્યારે કહો છો ઉલટું જ. "આઈડી નરીફન" (ઓળખાણ) નું જે નવું કાફર કાપક કર્યું છે તે દિસાખ લે તેવું છે. રજીસ્ટર એટલે વસ્તીપત્ર એમ નહિ. રજીસ્ટર એટલે "કાલેનીના દરેક દરેક હિંદીએ સરડીપીકટ કાઢને હાથનું ને સરડી પીકટ વખતે સાલતું; સરડીપીકટની હકીકત કેદીઆના પાસેથી લેવામાં આવે તેવી રાખવી, કોકરે જન્મે કે રજીસ્ટર આઈએને પમે લગાડવા કાંઈ જતું, અને ગવરનર સાહેબને મન ચમતી હકીકત કાપી આપવી. કોકરે આઠ વરમનું થય એટલે પહેલું રજીસ્ટર જોડું, અને સોળ વરસનું થાય ત્યારે ખીજું રજીસ્ટર પણ પાણીમાં ગયું, ત્રીજું રજીસ્ટર કરાવ્યું છુટકો. આ રજીસ્ટરનો અર્થ આ સાહેબ ૧૮૮૫ના કાપકામાં તો કાંઈ ન મળે. આ બધું નવું જન્મનું છે. છતાં પણ તમે ધરાર કહો છો કે હિંદીને નવા કાપકાથી કાંઈ મુશીબત નથી આવવાની!

તમે કહો છો કે હિંદીએ! કેદમાં જવા તક્યાર થયા છે તે તો મુરખાઈની વાતો છે. તે સાહેબ, આ મુરખાઈ નથી. એ કાપ બરો તે સોતાર બરો છે. એકા કરાવને લીધે તમે હિંદીએને કાદી મુકવાનો હરકે રાખો છો. પણ જે હિંદીએને કાદી મુકવાનો હરકે રાખો, અને જે હિંદીએને કાદી મુકવામાં શક્તિમાન થાઓ તો અમે તમારા માંથી છુટીએ. હવે તો અમે તમારા જુલમ થી તોળા તોળા થયા છીએ. મારા ભાઈઓ એ મુંજે મોટે તમારો જુલમ ધણા દલાડા સરન કરવો છે. તેવી રીતે મુંજા રહ્યા તે તમને લાગે છે કે બહુ સાફ કર્યું છે. પણ અમને લાગે છે કે મુંજા પડી રહ્યા તેવું જ કપ આંતે જુલમ છે. હવે તેઓ મેદાન પડવા તક્યાર થયા છે. તેમાં કાલ ગળ્યો તો કીક છે, નહિ તો શુમાવવાનું કાંઈજ નથી કારણુ આગાઈ જે કાંઈ હતું તે સરવે તમે એ કાલ લીધું છે. હવે અમારે શું શુમાવવાનું રહ્યું છે?

તમારી ઉચકેરણીથી મારાંજા હિંદી સવાત નરહ લક્ષ દેવા માંડે તોપણ મોટા લાલ છે. તમનથી તેઓની આંખ ઉપરશે કે જિંદીશ ઇંગ્લીશને દેવા હકકનો જુલમ સરન કરવો પડે છે.

મી. હાજી વજર અલીનો જવાબ.

હિંદી મીડીંગ સંબંધમાં આપની નોંધમાં મારા ઉપર ધોરાણાના આરોપ મુકા છે. તે બહુ રીક છે. પણ ધોરાળો કાણ અખે હું કરે છું કે તમે કરો છો! દરેક આંખ જવાડીને જોનારો નીચેની હકીકત ઉપરથી જોઈ શકશે કે "ધોરાળો" કાણ કરે છે.

મીડીંગમાં મેં કહ્યું હતું કે ૩૦ કોડ હિંદીને વાન્સવાલમાં કાપક કરી દેવા અમે મામતા નથી આ શબ્દો તમે પોતે જાણા છે. તોપણ તમેને તમેજ જોવા કરવા વખર કહો છો કે હિંદી કામ તો એશીઆરીકથી વાન્સવાલને ભરી દેવા માગે છે. બોલો સાહેબ, હવે ધોરાળો કાણ કરે છે? તમે કે હું? વળી અમે વારંવાર કહીએ છીએ કે અમે "જિંદીશ ઇંગ્લીશ" ત્યારે તમેને એશીઆરીક સિવાય બીજો જોડા આવડતો નથી અમે કહીએ છીએ કે જે લોકોને વાન્સવાલમાં રહેવાનો હક છે તેને સરખા હક આપો. ત્યારે તમે જાણે અમરા શબ્દો ન સાંભળતા હો તેમ "ઈમ્પ્રેશન" ની વાતો અમારા મોં આગળ ધરો છો. ત્યારે આમાં ધોરાળો કાણ કરે છે વાઢે? મુકી ભર હિંદી એને વાન્સવાલમાં રહેવાનાં સાંકા પડે તેમ છે. ત્યાં હિંદીએવડે વાન્સવાલને ભરી દેવો એ વાતજ દયા રહી! અત્યંત મારા સવાત પર ભાર દેવા મેં સભામાં કહેવું કે નાકાવડ ને પારકા પ્રવતવા મોરજોને દેશમાં કાપક કરો છો. તો હિંદીએ જિંદીશ પ્રવ છે. તેને શા મારે ન આવડા દેવા તે તો મેં જ્વાળળી જ કહ્યું છે.

તમે કહો છો કે બાપંબોમાં વિચતસરને મુકરાણું કાંઈ નહોતું. પણ તે વખતે અમે તેથી તપાસણી મારે નહોતા મળ્યા. અને જીંદી જીંદી બાગતોમાં જોરડીનન્સમાં અમે તેરલો મુકારો થયા. તોપણ તેથી અમને માફ આવે તેવો તે કાપકો થવાનો નથી. કહીએને જાહેર કાપા પાસ હિંદીએને ગળવા. આરો કાપકોના મુકા છે. તેમાં જીંદી જીંદી જાળવવાના મુકારા વધારા થય તોપણ શું લાભ. અને તમ પ્રમ પ્રમ છીએ છતાં તમારે આ કાપક માંડે તો તમેજોને કાપક કાઢો તો અમારી હક કહીએને સરમ ગવાડ તમારે ગણાય.

મી. પાલકનો કાગળ.

સંસવાસના હિંદીઓપર તમે જે ન જાગતી રીકા કરવામાં જે આરટીએ રાજ્ય છે તે બધાનો જવાબ આપવા મને વખત નથી. જતાં પણ મારા પત્ર (હિંમત એપીનીઅન) ને ઉદ્દેશી મને માન આપ્યું છે તે ખાતર તમારી રીકાનો ઉત્તર આપ્યા વગર હું રહી શકતો નથી. પહેલાં તો "એશિઆટીક" શબ્દનો તમે એક કામ કાઢી દીધો અને પણ એશિઆટીક એકા ધુસારીદો છે તે સામે હું સખત રીતે ચાંચી ઉઠાવું છું. અમે તમોને સંકેતે વખત કહ્યું છે કે એશિઆટીકમાં અમેને ન બેળવે. અમે નામદાર એક્ષર્સની પ્રગતીએ. તો અમને શું ચીનમાં વગેરે પરદેશીની હાર માં લેખવા માંગો છો? આશા છે કે અહિંના જાણે હવેથી આ જુલ સુધારશે. આવી રીતે અમેને એશિઆટીકમાં લેખવાનો હેતુ એકજ છે અને તે એક એશિઆટીકનું નામ દઈ વિજ્ઞાપતની પારલામેન્ટની આંખમાં ધુળ નાંખવી.

તમે ત્રણી જોઈને હિંદીપર આરોપ મુકાઓ કે તેઓ જાનસવાસને હિંદીઓ પંડે ઉભરાવી નાખવા માંગે છે. હું કહું છું કે આ આરોપ જુદો છે. મી. અક્લી તથા બીજા બાપ્તિસ્ટ કરનારાઓનો તમારજ પત્રમાં જાપાએસો રીપોર્ટ તમે ચાંચો હોત તો તમોને માત્રમ પક્ત કે હિંદીઓ આ કમળ કદી ધરાવતા નથી. વળી સર્જના દરમિયાં વાંચવાથી તમોને માત્રમ પડશે કે તમારા આરોપની હિંદી કામ સાફ ના પાડે છે. આ વાત સાબીત કરવા કોઈ તબયાર હોય તો બહાર નીકળી પડે. હું ફરીથી કહું છું કે જાનસવાસમાં ઉભરાઈ જાય એટલા હિંદી ભરાણા નથી. તેમ ભરાવા માગતા પણ પછી નથી. હિંદીઓને સતાવવા ગોરાઓ શત દહાડે મંડ્યા છે તેમાં હિંદી ભરાઈ શકે તેમ છે પણ નહિ. માટે હું આપ સાહેબ ને વિનવું છું કે હવે પછી તમારા વાંચનારાઓને ઉપર જણાવેલી હકાકતથી બરાબર વાકેફ કરશે. આવો આરોપ તમે હિંદી ઉપર મુકા છો તો તમોને લાજમ છે કે તે સાબીત કરી આપવો.

બીજા ખાતર એ છે કે તમે મીટીંગની દહા અને મળક કરવા કાગ્યા છો. મીટીંગને બાપ્તિસ્ટોની ઉશ્કેરણી ગણી તુરંતકારી કાઢો છો. પણ સાહેબ, તમારે જાણવું જોઈએ કે બાપ્તિસ્ટોની વાત અમાગથી તદ્દન નીરાળી છે. અમને તો કમળા બરીને રવાના કરવા નો ઉપાય તમે આપ્યો છે.

મી. અમલીની પેકે જે તમે પણ જાતે મીટીંગમાં હાજર થયા હોત તો તમે હિંદીઓ

ને આમ જતાવત નહિ. એટલું સાચું કે તમે હિંદીઓની હાંસી કરી છે તે સખતતા પુર્વક કરી છે. તમે કહો છો કે બાપ્તિસ્ટોમાં કોઈ દમ નહોતો. પણ સાહેબ, હિંદી, મુસ્લમાની અને તામીલ બાપાનાં બાપ્તિસ્ટોમાં જે જુરસો હતો તેની આપને ખબર નથી પડી. એ બાપ્તિસ્ટોની લગણીથી તમે વાકેફ થયા હોત તો આવી રીતે હિંદીઓને ઉઠાવવા પહેલાં દહાડું દેશો તમીને થડી વિચાર પહોંચાડત. અને ન જાગતા શબ્દો વગર વિચારે જાપી કાલવાનું માંડી વળત.

હું તમોને એક સવાલ પુછવા માગું છું કે આરટીનન્સ સંગ્રહ તમે કાંયા કાંયા લખાવ્યું કાંયા તે તો રીક છે પણ તમે એક વાર પણ આરટીનન્સ પુરું વાંચ્યું છે? ફરીથી રજીસ્ટર થવું એ શું જોડાઓની રમત જેવું છે? તમે પોને હિંદી હોતો તમને શું થાય? એવી નજરથી આરટીનન્સ ઉપર કોઈ દહાડો વિચાર કર્યો છે?

જાડ ઉપર એકો હોય તેને બીજાના પગ કેવા જ્યો છે તે ખબર ન પડે. હિંદીની સ્થિતિ જાણવી હોય તો હિંદીની કોંધપર મુકામાં આવવો ટોપવો તમારા શીરપર કાઢી જુઓ, તો તમારી આંખ ઉઘડે. વાઝ, દહીંસ ખાતર ધારો કે તમે હિંદી છો, અને તેથી આ જેવકુ કાલવાની જાણમાં ભરાયા છો. તમે ૧૮૮૫ ના કાલવા મુજબ શી ભરી કોલેલીમાં રહેવાનો દર ખરીદો છો. હવે સિદ્ધિશ રાજની સરખાત વધ ત્યારે તમારું સરટીરીફ્ટ ખાવાઈ ગયું. તમે બીજું સરટીરીફ્ટ કાલવું. તેમાં તમારું નામ, તમારા બાપનું નામ, તમારી અટક, તમારી જન્મ જુમિ, તમારું રહેવાનું કેશણ, તમારી જિયાઈ, તમારી કિમર અને છેલ્લી જાગીનું તમારા અંશુકાનું નીશાન પણ છે. આ બધી માયાકુટ કથો પછી ગોરા અમલદાર તમને આવીને કહે કે આ સરટીરીફ્ટ તો નહિ ચાલવાનું, કારણ કે અમલદારની મહલનથી અથવા તો પોતાનાં જુરાં તગદીરને લીધે કાઈ માણસ જાનસવાસમાં પેસી ગયો છે. આ સાંભળીને તમને કેવું લાગે? અમલદાર તમને કહે કે બીજું સરટીરીફ્ટ અમુક દિવસની અંદર હાજર કરવું જાઈશે. ત્યારે તમારો પિતો ઉઠવા વગર રહે? તમે બોલું કહેવાના કે કોઈ દાંડ અમલદારની મહલનથી દાખલ થયો તેમાં મને શું લેા દેવા છે? આવી સ્થિતિ હિંદીની છે.

વળી તમે રજીસ્ટર કાલવું એ શું સહેલું છે? આમજા રજીસ્ટર વખતે રજવાડ માણસો ને તથા હાથ પાર વરસના જોડાઓને રાતના જાય વાગે વગર વાકે કેમમાં પેસી જામવામાં આવ્યા હતા, આ બધું તમેને

વાજ નથી. રાતના જાય વાગે પોલીસનો માણસ જાણવું પેડવી ધરમાં આવી રજીસ્ટ્રી ઓફીસે માણસોને વસડી જાય. એ કડાકુટ તમોને તો નજીવી કાગલી હશે. શું તમે ધારો છો કે આવો રજીસ્ટ્રી જુલમ હિંદી ઓ સહન કરશે? વળી ઓફીસે મથા એટલે પતી મથા એવું કાંઈ છે નહિ. હું તમોને સુચના કરું છું કે તમે એક દિવસ પ્રીટોરીયા જાતે. એટલે તમારા બધા બોળા ગોરાઓ હિંદીઓને પેલી મીકાલથી ત્યાં વધારે છે તેનો ખ્યાલ આવશે. હિંદીની સુશીલતા અને દલાઈતો તમોને રવાને ખ્યાલ નથી કે જરા પણ અનુભવ નથી. જંને એ અનુભવ થયો હોય તે આવી રીતે હિંદીઓને ઉઠાવી કારે નહિ.

તમને આ કાલવાના મુદ્દાનું ખાત થયેલ નથી, તેથી મારે તમોને શીખવવાની જરૂર છે કે કાલવામાં બાળકોને પણ રજીસ્ટર ઓફીસે લઈ જવાની આ કાલવા ફરજ પાડે છે. રજીસ્ટર સાહેબના સવાલ જવાબ એવી રીતેના હોય છે કે એક કેદીને તે સાંખી શકે. આ બધું તમને ગોળ ખાન લેવા જેટલું સહેલું લાગે છે. તમને કોઈકે ૧૬ વરસનો થાય એટલી મુદતમાં જાય વખત રજીસ્ટર સાહેબની ઓફીસમાં દરસન કરવા જવું. ને વળી સાહેબ મહેરબાનને રીકવા. એ બધું શું સહેલું છે? વળી આ કાલવા જેને કાલ પડે છે તે કોઈ કાંઈ રાજ કરતી પ્રગત નથી. ને કોઈને રાજમાં બાજ ન મળે. વોટ ન મળે, કે બોલવાનો દર પણ ન મળે; તેમ તું બોલવું ન કોઈ સાંભળે, કે ન દાદ દે. આ કેવા કેર છે? હાલ પણ તેઓ જુમ પાડે છે તે સાંભળેજ કાણ છે? મોટા "રટેડસમેન" થઈ કાલવા થકા નીકળનારાઓ આંખ ઉઘાડીને જોતા તો છે નહિ.

માટે સાહેબ, હું આપને અરજી ચુગાડું કે હિંદી મામલાનો આપ સાહેબ જાતી એ હાથ લઈ, હથેર તરફ નજર કરી એ થડી વિચાર કરશે. કારણ કે પ્રગત મતના નાયક તરીકે તમારા હાથમાં પવિત્ર અને જોખમ ભરી લગામ સોંપાએલી છે.

આયરીશ વિદેશગમન—રાજકીય પરતંજતા અને અસતોપની બાજતમાં આવે રજાંક વિદેશ ગમવું આવે છે. હિંદીઓની પેકે આયરીશ સંકેતે પણ પોતાનો દેશ છોડી પરદેશમાં વસે છે. તે નીચીના આંકડાઓપર થી જાણી શકશે : ૧૮૮૫ની સલમાં ૬૨,૦૦૦ પરદેશ જનારા હતા : ૧૮૮૬ની સલમાં ૬૩,૧૧૫ : ૧૮૮૭માં ૮૨,૬૨૩ : ૧૮૮૮માં ૭૮,૬૮૦ : ૧૮૮૯માં ૭૦,૪૫૭ : ૧૮૯૦માં ૬૧,૨૧૩ : ૧૮૯૧માં ૫૦,૮૬૭ : ૧૮૯૨માં ૩૫,૮૬૫ : ૧૮૯૩માં ૩૨,૯૪૬ : ૧૮૯૪માં ૩૦,૬૫૭.

ફેરના તાર સમાચાર.

ગોરના (કેનેડા) થી લંડન દાખલનો ખબરપત્રી જણાવે છે કે વીક્ટોરીયાની દરેક કોમિસે એક કરાવ પસાર કરી જણાવ્યું કે કેનેડામાં દિલ્હીએ તથા જાપાનીએને આવતા અટાવવા. આ જાપાનમાં અંગ્રેજ સરકાર વચ્ચે પડે તેથી સંભવ છે કારણ કે દિલ્હી એ ખીરીશ રૂપ છે અને જાપાનની સાથે ના તથા કનવેન્શનના કોલકાર મુજબ જાપાની પ્રવર્તે પણ કેનેડામાં વસવાનો પુરતો હક છે તેમ કેનેડીઅનને પણ જાપાન માં વસવાનો પુરતો હક છે.

કોલકારથી લંડન દાખલનો ખબરપત્રી જણાવે છે કે સરકારના જનરુજરોએ કાસા-વ્યેકા આગળનો એક ફેચ રોડ લુટ્યો છે, અને કેટલાક ગોરાએને ધાવત કર્યા છે. આ જનરુજરોએ થોડા વખત ઉપર ફરમાં જ્યારે સુલતાનની મુલાકાત લીધી હતી ત્યારે તેમને કેટલીક કામતી બદ આપવામાં આવી હતી. ફરમાં આ હુટથી બારે ઉત્કરણી ફેલાયલી છે; અને રૂપેન અને ફર-સ જાને સાથે મળી તે જગ્યાએ લગ્ન મોકલી મુબેક રાખવા કરાશે રાખે છે.

જર્મન વેસ્ટ આફ્રિકા લાઇવને બહુ મોટા નફા મળવાથી બીજી એ જર્મન કંપની એ પશ્ચિમ આફ્રિકામાં રીમરો ચલાવવા માટે ઉભી થયાની છે.

રશિઆમાં ૨૦૦ યાહુદીઓને કનકના સજામાં કેદ કરવામાં આવ્યા તેને મદદ આપવા યુરોપના યાહુદી મંડળે નામદાર એડવર્ડને અરજ કરી છે.

જાપાનની ઉત્તર એ જાપાનીઝ અને રશિઅન માટ્રીમારના વહાણો વચ્ચે તકરાર થવાથી હાવાઈની મજ હતી જેમાં કેટલાક મૃત્યુ મરણ પામ્યા છે.

ચીનની દક્ષિણે હોંગકોંગના સમુદ્રમાં એક મોટું પથનું તોફાન થયું છે તેથી કેટલી એક રીમરો બોંબી નાશ પામી છે અને બહુ નુકસાન થયું છે. કુલ ૧૬ રીમરો તોફાનમાં સપડાયાના ખબર મળ્યા છે. તોફાનમાં ૧૦ હજાર માણસો મરણ પામ્યા છે શહેરમાં પાણી પુષ્પ હોવાથી નદી જેવો દેખાવ થઈ ગયો હતો મુઠાઓને પાણીમાંથી કાઢી શકીએ બારી દેવાવવાની જગ્યાએ પહોંચીએમાં આવે છે.

લાહોરના એક તારમાં જણાવવામાં આવે છે કે હીંદુસ્થાનમાં દુકાળની ધારતી હતી તે તાર પામી છે. આવી ધારતીને લીધે છ લાખ ૮૦ નેટલા બહુનો સંચય કરી રાખવામાં આવેલો તે હવે નાશ કરવામાં આવે છે.

લાહોરનો એક તાર જણાવે છે કે શ્રી ક્રાંતર હીંદી લશ્કરમાં સુધારો કરવા તથા સુલેહ અને સહનમાં ખાતાં બુદ્ધિ ચૂકાં છે તે બેમાં કરવા માગે છે.

ઉદરનો નાશ કરી ખેત્ર અઠાવવાનો અખતરો પાંતળનાં કેટલાંક મધક ખાતે અજ માવવામાં આવ્યો છે આ અખતરમાં બહુ ફેલેલ મળી છે એવું હજુ સુધીના પરિણામ ઉપરથી જણાવવામાં આવે છે.

સીધુ નદીમાં અચાનક પુર આવવાથી એક નાની બોટ ઉધી ગઈ હતી. આ બોટ માં કેટલાંક ભણત તથા હાકારો હતા આ બધા પુરમાં તણાઈ ગયા છે, આ અકસ્માતમાં ૨૦૦ કરતાં વધારે ભોળોની ખુઆરી મરણ પામ્યામાં આવે છે.

ફેર જણાવે છે કે મરજી સબધી ને રીપોર્ટ બહાર પડેલ છે તે ઉપરથી જણાય છે કે મરજી ની રાજઆવધી તે આજસુધી એટલે ૧૮૬૬ થી ૧૯૦૪ સુધીમાં કુલ ૩૨,૧૩,૦૨૦ માણસો મરણ પામ્યા છે.

(૧૯૦૪ થી આજસુધી બીજા ને મરણ થયા છે તેમાં આંદો આમાં નથી આવતો.)

હજુ મરિ મડા તરફ મુજબથી કપડા સુસમાનોપર ને હોરકાઇન મુકામાં આવી હતી તે ચી. મેલબીની સુચનાથી કાઢી નાખવામાં આવી છે.

કોલકારપુરમાં આપેલ ભાવણમાં મદાસના તથા ગર્નર સર આર્થર બેલીએ જણાવ્યું છે કે હીંદીઓ ને સ્વદેશી સંસ્થાલ દેશના ઉદ્યોગને ઉત્તેજન આપવાના હેતુ થી જારી રાખતા હોય તો તે વખાણવા યાવક છે, પરંતુ જો આ હીંદીઓ અંગ્રેજ સાથેના આવકાદ કરવાનાં હેતુથી હોય તો તે ગારે કુ દીગરીર છે.

પારીસનું બી ટમ્પ હાપુ મરેસા લાવક ખબર ઉપરથી જાહેર કરે છે ના. સુલતાન ની તબીયત ચિંતા ઉપજવનારી રીતે બીમાર છે.

ખીલી વેરીગીઅન નામના પત્રનો કાન-કાનનીચેનાં ખબરપત્રી જણાવે છે કે ના. સુલતાન આપરેસન કરવા નારાજ બતાવે છે

વિદ્યાપતનું ડેલી મેલપત્ર જણાવે છે કે આપરસાંને સ્વરાજ્ય આપવા માટે બીજા નેવાર કરવામાં આવ્યું છે.

દક્ષિણ અમેરિકાના બુએનોસએર્સ નામ ના એક મોટા શહેરમાં ભયંકર આગ ફેલાઈ છે મોટી, વેરકાઉસ તથા બારનાં મોટા મોટા વહાણો બળી જઈ શહેરના કેટલાક ભાગને બહુ નુકસાન પહોંચ્યું છે.

ઈંગ્લાંડમાં લીવરપોલમાં એક પુલપરથી ફોડતાં એક એક્સપ્લોઝિવેનને લયકર અકસ્માત થયો છે. તેમાં ૧૧ માણસો મરણ પામ્યાં છે તથા ૧૧ ને ઇતલ મળે છે, અને બીજા બહુ મોટું નુકસાન થયું છે.

તેલરાનના એક સરેસામાં જણાવવામાં આવે છે કે ઈરાનની પારલામેન્ટ વરસમાં બેવાર મળશે. ત્રીસથી ચાલીસ વરસની ઉમર નો દરેક પુરુષ જેમ્સે કોઈ અંબીર શુન્દો કર્યો ન હોય તેમને વોટ આપવાનો હક આપવા માં આવ્યો છે. તથા જેઓ લખી લાંચી નહિ જાય તેવાં તેવાં વોટ હક આપવા માં આવશે નહિ.

જાંઝીઆરનો વેપાર—જાંઝીઆરન વેપારના મહા સાલના આંકડાઓ બહાર પડ્યા છે. અને તેમાં મરજીની અસરને લીધે જે કે વડાડો થયો છે જતાં તે આંકડાઓ આગળના વરસના કરતાં વધારે સારા છે. ૧૯૦૫ ની સાલમાં પાકેડ ૧૧,૧૦,૦૦૦નો માલ આયાત થયો હતો. ત્યારે ૧૯૦૪ની સાલમાં પા. ૧૨,૩૬,૫૦૦નો માલ આયાત થયો હતો. ૧૯૦૫ની સાલમાં ૧૧,૨૦,૦૦૦નો માલ નીકાસ થયો હતો ત્યારે ૧૯૦૪ની પા. ૧૨,૧૧,૧૦૦નો માલ નીકાસ થયો હતો. ૫૦ ટકા જેટલો વેપાર ઇંગ્લાંડ સાથે નો હતો. જો આ સાલમાં મરજી ન જણાઈ હોત તો વેપારના આંકડાઓ હજુ સુધી ન જોવામાં આવ્યા હોમ તેવડા માણમ પડન. ૧૯૦૪ની સાલમાં ૪૪,૮૧,૦૦૦ રતલ લર્વીમ નીકાશ થયા હતા. ત્યારે ૧૯૦૫ની સાલમાં ૨,૬૪,૪૨,૦૦૦ રતલ જેટલા નીકાશ થયા હતા.

આજે મીડલમસના મોટર તદ્દવાર ને બીધે સપથી દુકાનો ખાંધે રવાના.

હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી.

મયા રવીવારે તા. ૧૬-૯-૦૬ ના રોજ હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીને મેળાવડા મલાઈ લોકેશનમાં ૧૭ મી ઓટ વાળા ખાસ હોલમાં યોજાઈ હતો. જેમાં મેમ્બરો શીવાય આશરે ૨૦૦ માણસોએ હાજરી આપી હતી. મીટીંગનું કામ શરૂ થતાં સેક્રેટરીએ ગઈ મીટીંગનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો, આ મી. હમામ અબ્દુલ કાદરની દરખાસ્ત અને મી. અહમદ મમદુના ટેકાથી પસાર થતાં ચેરમેન સાહેબે મનીટ ઉપર સહી કરી હતી. આદ "નવાયના હંતેમર" તરફથી એક અરજ સોસાયટીના સેક્રેટરીને મળી હતી. તે સેક્રેટરીએ રજૂ કરી હતી. તેની મતજન એવી હતી કે પેંગ વખતે મુસલમાનોમાં ઉમરાજી થયું હતું. તેની શી વ્યવસ્થા થઈ છે. તે બાબતનો ખુલાસો કરતાં મી. સુલામ સાહેબે જણાવ્યું કે મેં તથા મહમદ શાહા-ખુદીને આશરે ૭૯ પાઉંડ મલાઈ લોકેશનમાં થી ઉધરાવ્યા હતા. તેમાંથી આશરે પાંચેક ૧૪ જે મર્યાદા ઉપર ખરચતાં બાકીના પૈસા ખેલ-સમાં છે, તેમજ ટાઉનમાંથી જે ઉધરાવ્યું થયું હતું તેના પૈસા મી. અબ્દુલ ગની પાસે છે. એ પૈસા ઉધરાવતી વખત એવી શરત હતી કે હોસ્ટીલમાં ખરચતાં જે પૈસા વધે તે અંગેની મરજદ ના ઉપયોગમાં લેવા બાદ કેટલાક મહરથો ગેર હાજર હોવાથી એ સવાલ ખીજી ઠાઠ મીટીંગ ઉપર મુજબતવી રહેશે હોય.

મુનશી મી. અબ્દુલ રઝાક સોસાયટીની તારીફ લખાણથી કરી હતી અને પોતે નવાયખાદા નસરુલ્લાખાન જેરીટરને સોસાયટીના આઈ મેમ્બર નીમવા જણાવ્યું હતું. તે બાબતમાં મી. દીલશરખાને તેમનો એક-શાન માનતાં જણાવ્યું કે નવાયખાદા નસરુલ્લાખાન જેવા એક મુસલમાન કામના આગેવાન આ સોસાયટીના લાઈફ મેમ્બર થવાથી અમારી સોસાયટીને મગરૂર થવા જેવું છે. હું દરખાસ્ત કરું છું કે તેમનું નામ સોસાયટીના પેયનના લીસ્ટમાં દાખલ કરવું. જે દરખાસ્ત મી. હમામ અબ્દુલ કાદરના ટેકાથી પસાર થઈ હતી. ચેરમેન સાહેબે મુનશી મી. અબ્દુલ રઝાકનો એકશાન માની દીલગીરી સાથે સોસાયટીમાં જણાવ્યું કે મુસલમાનોના હિતેષુ જરૂરી જાહેરીન તકવનજી વિલાયતમાં મુજરી ગયા છે. એમના મરજીથી મુસલમાનોને જમરી ખોદ ગઈ છે. એમના કુટુંબ ઉપર સોસાયટી તરફથી દીલાસા પત્ર લખવા હું ફરમાશ કરું છું. જે તમામ માણસોએ મંજૂર રાખ્યું હતું. ત્યાર બાદ મી. હમામ અબ્દુલ કાદર, મી.

ઉમરજી સાહે, મી. હુસેન દાગજી માળ. મી. હસપર્મીઆ વગેરે સાહેબોએ વખતને અનુસરી કેટલુંક વિવેચન કરવું હતું. સેક્રેટરી તરફથી ફરમાશ થતાં નીચેના મહરથોએ પોતાનાં સુચારક નામો મેમ્બરશીપમાં નોંધાવ્યાં હતાં. મેસર્સ સુલામ સાહેબ, અહમદ મોદમદ કાઝલીઆ, હાજી હમીય કાઝદાદા, હાજી હમર કાઝખાન મોદમદ, અહમદ હમરાલીમ, છોટાભાઈ, અહમદ હમરાલીમ વાંગ, હસન અહમદ, હમરાલીમ અહમદ પટેલ, અને મોદમદ અહમદ કાજી, સોસાયટી ને સખી મહરથો તરફથી ૬ ડાઉન પુરતી એ બક્ષીસ મળી હતી. રાતના મેમ્બરજી શરીફના જલસામાં ભાગ લેના તમામ માણસોને ફરમાશ કરી સાંજના પા વાગે મીટીંગનું કામ ખરખાસ્ત કરવામાં આવ્યું હતું. રાતના નવ વાગે મેમ્બરજી શરીફનો જલસો શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો. હોલમાં રંગ ખેરંગી કાગળોના લાવડા બતાવવામાં આવ્યા હતા અને હોલમાં તેમજ બહાર વરંડામાં લપકાદાર રોશની કરવામાં આવી હતી. રાતના નવ વાગે મોહુદ શરીફ શરૂ કરવામાં આવી હતી. બાદ મેમ્બરજી નામું તથા મહેદ શરીફ પઠવામાં આવ્યાં હતાં. આશરે ૨૦૦ માણસ હાજર થયા હતા. અને ન્યાઝ માં હલવો આ વીગેરે વહેંચવામાં આવ્યા હતા. જલસો રાતના બે વાગે ખતમ થયો હતો.

ખીજી મીટીંગ.

તારીખ ૨૩ સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૬ રવિવાર. સોસાયટીની ખીજી મીટીંગ આજે બેવાગે તેજ હોલમાં મળી હતી, ચેરમેન સાહેબની છોકરીઓ નામે કુલસુમ અને ઝેનએ કુરાન શરીફ ખતમ કરેલું હોવાથી મી. અલીની તરફથી ખતમ શરીફ સોસાયટી હોલમાં પઠાવવામાં આવ્યો હતો. અને તેમના તરફ નું ખાસ આમંત્રણ થવાથી મેમ્બરો શીવાય મલાઈ કાઢતી તેમજ ખીજા આશરે ૩૦૦ મુસલમાનો હાજર થયા હતા. મી. અલીની છોકરીઓ કેટલીક છોકરીઓ સાથે સોસાયટીના હોલમાં આવી હતી. અને તેમણે કુરાન શરીફની કેટલીક આપતો હાજરીનરે રખર પઢી સંભળાવી હતી. બાદ અરબ સાહેબ જનામ રોખ અહમદ સાહેબ તથા ટાઉનની મસજીદના હમામ સાહેબે કાતેલા પઢી તેક દુઆ આહી હતી. બાદ ન્યાઝમાં આ કેક વીગેરે વહેંચવામાં આવ્યાં હતાં કેટલાક મહરથો તરફથી મી. અલીની છોકરીઓને શાળ, રમાલ તથા રોકડ રકમ ની બક્ષીસ આપવામાં આવી હતી. મી. અલીની તરફથી હાજર મહરથોનો તેમજ બક્ષીસ આપનારનો મી. શાહખુદીન હુસેન

સાહેબે એકશાન માન્યો હતો. બાદ મીટીંગનું કામ ખખેરે જા. વાગે શરૂ થતાં ચેરમેન સાહેબ ગેર વાજર હોવાથી વાઇસ પ્રેસીડેન્ટ કાંઈક અબદુલ શમદ સાહેબે પ્રમુખ પદ લીધું હતું.

સેક્રેટરીએ ગઈ મીટીંગનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો હતો. તે મી. હમામ અબ્દુલ કાદરની દરખાસ્ત અને મી. મોદમદ શહેરી ના ટેકાથી પસાર થતાં ચેરમેન સાહેબે મીનીટ ઉપર સહી કરી હતી. બાદ મી. અલીની છોકરીઓએ કુરાન શરીફ ખતમ કરવા બાબત મી. અલીને તેમજ મુસ્તવાળા જનામ સમ્પદ પ્રેક એલ. એકરસ સાહેબ મુજબની ધારા સમાતા મેમ્બર નીમાયલા હોવાથી તેમને સુચારકખાદીના પત્ર ઉરદુમાં લખી મોકલવા હાજર મહરથો તરફથી દાંદિટ મી. અબ્દુલ શમદને ફરમાશ કરવા માં આવી હતી. મી. ઉમરજી સાહેબે કલકતાના નેસનલ ફોગેનો હોટો હાજરીનને બતાવી એક સંપ થવા અને હલમ હાંસલ કરવા લેક્ષોને ઇસારો કર્યો હતો. બાદ મેસર્સ હમરાલીમ કુવાડીઆ, અલીલાઈ આકુજી, અલીલાઈ ઇસમાઈલ, અબ્દુલ રઝાક તુરબાઈ, હમામ અબ્દુલ કાદર મોદમદ શહેરી, ફેનશી તથા સુલેમાન અહમદ વગેરે મહરથોએ હલમ બાબત લખાણથી અસરકારક વિવેચન કર્યું હતું, અને સોસાયટીનું તરફ ડીક બતાવવા માટે નીચે મુજબના તરફીઓનાં નામો ચુંટી કહાલકામાં આવ્યા હતા. મેસર્સ અલીલાઈ આકુજી, અહમદ અમીજી કોલીયા, એમ. પી. ફેનશી સુલામ સાહેબ અને હાજી વજીર અલી.

બાદ મી. ફેનશીએ દરખાસ્ત કરી કે વિલાયત જતા ડેલીગેટને સોસાયટી તરફથી આવતા રવીવારે માન પાન આપવું, તે મી. ઉમરજી સાહેબના ટેકાથી અને હમામ અબ્દુલ કાદરના રીપોર્ટથી પાસ થઈ હતી. બાદ સોસાયટીને મી. અબ્દુલ રહેમાન સરંગ તરફથી મકકા શરીફ તથા મદીના મુતબચના ફોટો, સુંદર ફ્રેમમાં જડાવેલા તેમજ લાલ કાગળ ઉપર સુંદર દરેક હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીના નામના બેઝ બક્ષીસ મળ્યા હતા, અને મી. ઉમરજી સરંગ સાહેબે નવા મેમ્બર તરીકે નામ લખાવ્યું હતું અને સાંજના ૭ વાગે કામ ખતમ થયેલું હોવાથી મીટીંગ ખરખાસ્ત કરવામાં આવી હતી.

રમાનીક ડાવાઓ ઉપરથી જણાય છે કે મુહુ સરદાર ડીનીમુહ મરજી પાખો છે આ બાબત ખાતરી લાયક ખખેરો સરદારી અમલ દારેને હતું મળેલ નથી પરંતુ અફવા લાગી હોય તેમ જણાય છે.

બ્રિટીશ ઇન્ડિયન એસોસિએશન ની મીટીંગ.

લોડ એલગીનને ૭ વાગ્યાં આવી તે ઉપરથી કમીટીના હસવામીડસોનાવડીનાહોલમાં બ્રિટીશ ઇન્ડિયન એસોસિએશનની મીટીંગ મંગળવાર ની રાત્રે મળી હતી. તેમાં ત્રણ જગ્યાથી પ્રતિનિધિઓ પહોંચ્યા પ્રતિનિધિઓ આવી હતા. મી. અમદુલ બની પ્રમુખસ્થાને બેસી બેસી હતા.

મી. અમદુલ બનીએ લોડ સેક્શનરના કાગળ વીરો દુક હેવાલ સમજાવ્યો ત્યારબાદ મી. માંધીએ લોડ સેક્શનરના કાગળને તરત્તુમો કરી બતાવ્યા તેમજ મી. હાદા કાગળ નવરોજના તારને તરત્તુમો સંભળાવ્યો. અને હાદુ કે તે જેલ બાબતના ચોંચા કરાવને વળગી રહેવાની છે. મી. બીજુમાઈએ પણ ચોંચા કરાવ બાબત લોકોને સુરત રહેવા સલાહ આપી.

મી. તુરમાઈ હાસમે પ્રતિનિધિયા વડી હાદુ કે આમાં જરૂર સંપત્તી છે. આપણે જાહેર સભામાં સોમન પુરવઠા જે કરાવ કર્યો છે તે મકમલે કાયમ રાખવો જોઈએ. આપણી છવાઈ કરતાં જવ વઢાવો કરવો એ મરદનું કામ નથી. આપણે જમે તેટલા ખર્ચા જઈએ તોપણ રજીસ્ટર પાછું લેવાના કરતાં જેલ પસંદ કરવા જેવું છે. હાંદુ અને સુસંઘમન બિરો તફાવત હોવો નહીં જોઈએ. આપણે બધા એકજ વઢાવ માં જીએ. પછી સંબંધી ઉપરાધું નોખા તડ થવાને બદલે એક કમીટીએ કરવાની જરૂર છે.

મી. હાદુ વજર અલી બોલ્યા કે કેટલુંક કામ હોમ કરેલું છે. તે આપણને ચિંતામાં નાખતાં છે. જેમકે, સવારે તાર વાંચતો વખતે આજેવાન મહરોજી હાજર હતા તે રાતના નથી આવ્યા જેઓએ પછી એકા કર્યા છે તેણે તરત નથી અને જેઓએ પછી મોકલવાનું વચન આપ્યું હતું તે મોકલ્યા નથી તે આમ છે. તો લોકો જેલમાં શું હોંસયી જનાર છે. રેપુટેશનને સાર જોઈમાં જોઈ પાઉંડ રખાવો જેસે આપણી પાસે પાઉંડ ૭૦૦થી વધારે નથી થયા. રેપુટેશન નજી જવું જોઈએ એવું લોડ એલગીનના કાગળમાં ખુલ્લું નથી તેઓ સાહેબે એક તરફ કરાવ આપ્યો છે એટલે બીજી પક્ષ બતાવવાની જરૂર છે; અને તે હતાં એ કાયદો મંજુર રાખે એમ ખાસ માનવાની જરૂર નથી. મી. કુંવરજી બોલ્યા કે માણસોને જેલ બાબતના કરાવને વળગી રહે જોઈએ. પછી બાબત જે લોકોની પાસેથી કરા શીલોજ લેવાનું કરો તો અને ત્યાંથી ઉપરાધું બીજકલ નથી આવ્યાં ત્યાંથી આવશે તો પછી એકા થશે. મી. ગુલામ મહમદે સુચના કરી કે એક જનરલ કમીટીએ ઉપરાધું કરવું જોઈએ

અને પ્રતિનિધિઓ પેસા કેમ નથી આવ્યા તેનો ખુલ્લો માગ્યો. મી. વ્યાસ મી. ગુલામ મહમદના સવાલના જવાબમાં બોલ્યા કે પ્રતિનિધિઓના પોતે હોસો આપના આવ્યા છે તેઓને કેટલેકે કેટલા પછીસા જેસે તે જણાવ્યું નથી, હતાં રસનનર્મ, પીટસંગરગ વગેરે જગ્યાથી પછીસા આવી જવા જોઈએ. પ્રતિનિધિઓમાં પણ ઉપરાધું આવ્યા કરે છે અને રોકેટરીને લખવાથી પછીસા મલવામાં હરકત વધી આવે. ચોંચા કરાવ બાબત પોતાનો અભિપ્રાય બોલસ છે. મમે તેવું થાય તોપણ આપણી ફરી રજીસ્ટર લેવાય જ નહિ. આપણે જાહેર સભામાં મી. ચમની વગેરેની સહાય જે કરાવ કર્યો છે એજ કરાવને વળગી રહેવું જોઈએ. તે પોતે પોતાના બઈરી છાકરોને મોકલી આપી જમે તે વખત સુધી જેલમાં રહેવા તઈયારજ છે. અને એવી ભલામણ મૂકને આપી. મી. કુવાડીયા બોલ્યા કે પછીસા વિષે તુરતા તુરત થવું જોઈએ. આપણે જેલને કરાવ કરેલ છે તેમાંથી ફરારી જઈએ તો પાવવાળા છાકરાની રિપલી આપણી ઘરો અને આપણા વચનો ઉપર સરકાર કડી બરોસો નહિ રાખે મદરાસી લોકો શું કહેવા માગે છે તે પણ જાણવાની જરૂર છે. મી. હસમાઈલ બગરો કોની કોની પાસેથી પછીસા મલ્યા તે જાણવા માગ્યું. મી. અમદુલ બનીએ કુંડામાં જવાબ આપ્યો. મી. દીવદારખાને પછીસા બાબત બોલસ થવાની જરૂર જણાવી મી. હાદુ વજર અલીએ મી. તુરમાઈ હાસમના કરાવને ટેકો આપ્યો. મી. ફેનસીયે જણાવ્યું કે જે લોકોએ પછીસા ઉપરાધ્યા છે તેઓએ નામવાર લીસ્ટ આપવું જોઈએ અને પછીસા આપવા જોઈએ. મી. કુવાડીયાએ તેને ટેકો આપ્યો અને કરમારત એક મતે પસાર થઈ. રેપુટેશન જવું જોઈએ કે નહિ તે બાબત ચરચા ચાલી પણ ઉવઠ કરાવ મુલતવી રહેયો.

જરૂરી ખબર.

જાન-સવાલમાં હિંદીએ કેવી રીતે વરતવું અને શું શું પરિણામ આવવાનો સંભવ છે એ ખબર અમે આવતે અઠવાડીએ આપવાની ઉમેદ રાખીએ છીએ.

આ અંગના જાહેર ખબરના પાનાઓમાં નાનાલ હિરેકટ લાઈનના સ્ટીમર સંબંધી મેસર્સ એમ. સી. આંગલીઆની જાહેર ખબર ઉપર અમારા વાંચનારાઓનું ધ્યાન ખેંચીએ છીએ. આ સ્ટીમરો સારી અને દુકી સુલભ માં પહોંચે છે તો આ લાઈનનો લાભ લેવા અમે સહુને ભલામણ કરીએ છીએ.

લેડનખાનું માનવત.

લોડ સેક્શનરને તેમની લેડનખાંની મુલાકાત વખતે ત્યાંના હિંદીઓએ એક મનાવજ આપ્યું હતું તેની નકલ અમને મળી છે. આગળ અંગ્રેજ કોલમમાં તે છપાઈ ગયેલ છે. તેનું શુજરાતી નીચે આપીએ છીએ.

રાહત એન. અસ સેક્શનર, અમે નીચે સદી કરનારા હિંદીઓ આપ નામદારને આ શહેરમાં માનપુર્વક આવકાર આપીએ છીએ. બ્રિટીશ ઇન્ડિયન એસોસિએશને જે ફરીયાદો આપની પાસે રજુ કરી છે તેને અમે સાવ મળતા આવીએ છીએ. જુનકાળ માં હિંદી કોમે જે વરતુલુક બતાવી છે તે પર ધ્યાન આપવામાં આવે તો ગ્રાહ્ય ઓરડી. નન્સ હિંદીઓ તરફ નાજજતી રીતે જુલમ આદરે છે તેમ ન થાય એ ખુલ્લું દેખાઈ આવશે.

નામદાર રાહેનસાહ તથા રાહેનસાહ બાનુ ને અમારી વફાદાર લાગણીઓથી વાકેફ કરવામાં આવશે.

(સદી) તય્ય હાજી કાસમ, મહમદ હાજી જુલુખ પટેલ, અમદુલ સતીફ અમદુલ બની, રંગનાથ દેવશી હકર.

ડરખાન ટાઉન કાઉન્સીલ.

સોમવારે ડરખાન ટાઉન કાઉન્સીલની ખાસ મીટીંગ બરવામાં આવી હતી. જે વખતે કોરપોરેશનમાં હિંદી નોકરોના સવાલ તથા પેની ત્રામ ટીકીટના સવાલપર ચર્ચા સલાવવામાં આવી હતી.

મી. હોલાંડરે સ્થાનીક જાપામાંના એક કાગળપર કમીટીનું ધ્યાન ખેંચીને જગ્યા કે કેટલાંક ખાનામાં મળુરી સિવાયના કાપ માં પણ હિંદી નોકરોને રાખવામાં આવે છે. આ ફકીકત ખરી છે કે નહિ એવો સવાલ પુજ્યામાં આવવાથી મેયરે જણાવ્યું કે મે તે કાગળ વાંચ્યો છે, અને તેપર તથા આખા હિંદી સવાલપર વિચાર. ચક્ષુરું છું. તથા થોડા દિવસમાં તે સંબંધી ખબર બહાર પડશે. રેવિંકિન સંબંધમાં મી. હોલાંડરે જણાવ્યું કે રેવિંકિનના કસાક બહુ અગવડ તા બનેલા છે. આ બાબત ઉપર પોસ્ટ મારતર જનરલનું ધ્યાન ખેંચવાનો કરાવ કરવામાં આવ્યો હતો. રખજાઈ કુતરાનો બંદોબસ્ત કરવા તથા ગાડી વેગન વીગેરેની બને બાજુ એ માલીકના નામ સંબંધી બાધ-લો પર ધ્યાન આપવા માટે પોલીસને સુચના કરવા નો કરાવ થયો હતો.

ચરચા પત્ર.

દરખત હિંદુ સ્મશાન ફંડ.

દરખત તા. ૨૪-૯-૦૬

સહરદુ ફંડની બહેર મીટીંગ તા. ૧૪
અક્ટોબર સને ૧૯૦૬ રવીવારના રોજ
બપોર પછી બે વાગે ડેગેવેલ ઉપર આવેલા
શ્રી લક્ષ્મીનારાયણના મંદીરની બાલુવાળી
નાટકશાળામાં મળશે. સહરદુ મીટીંગમાં જે
જે ખુલાશા કરવા હોય તેઓએ અને હાજર
યજ્ઞ ખુલાશા કરવા.

આ મીટીંગમાં સહરદુ ફંડના સેક્રેટરી
તથા ટ્રસ્ટી નરીકે મી. દીવાનનું રાજનામું
રજુ થશે. જેથી તેની જગ્યાએ ચુંટણી પણ
કરવાની છે. મીટીંગનું કામ બરોબર બે
વાગે શરૂ થશે તો સર્વે સદસ્યદરજો દાદમસર
પધારવા કૃપા કરશે.

એતીલાલ માધવજી દીવાન.

સેક્રેટરી દરખત ફંડ. રમ. ફંડ.

દરાંસવાલના ઇનડોરપન
લાઇઓને સુચના.

મે. ૪૦ એલ. ના અધિપતિ બેગ,

હિંદી લાઇઓ, આ મુકામાં વસત રા
એશીઆટીક માટે આજકાલમાં નવો
કાયદો થનાર છે તે પાસ થશે અને અમત
માં મુકાયો તો ફેટલો જુલમ અને નુકશાની
થશે તેનું માપ યજ્ઞ શરૂ લેમ નથી. તેમો
ચેતાને "અરીટોશ ઇન્ડીયન" કહેવડાવવામાં
બહુ મગફળી અને મોઠાઇ માતો છે, જતાં
એશીઆની બીજ પ્રજા કરતાં તામકાર અંગ
રજ સરકારે તમારી ગણતરી જુદી કે વધારે
કરી નથી. બેગ લગાડની શરૂમાં એટલે નવે
અર ૧૮૯૬માં લેઈ લેન્ડગ્રાઉન્ડ સાહેબ
વિજ્ઞાપનમાં એક જાણમાં જોડવા હતા કે
"રાણી સરકારની ઇનડીઅન રજપલ મેટ્રી
સંખ્યામાં દરાંસવાલમાં વસે છે તેમના
તરફ ડચ રીપબ્લીક ગેરવરતણક ચલાવે છે
જેના માટે મને ધીકકાર સાથે ધણો શુરસો
આવે છે. તેના કરતાં વધારે શુરસો મને તે

સરકારના ખીજ અવકાશ માટે નથી
આવતો" ! જે સરકારે આપણી વધારે
ચડવાનું કાળ તે કહાડે ધાડ્યું તેજ સરકાર
ના રાજ્યમાં દવે વધારે જુલમ અને ગેરબની
સાફ મળે તો આપણે શું સમજવું ? સને
૧૮૫૮નો રાણી સરકારનો દંડેરો ચાલ કરો,
તે બધી વાતો કહેવાની છે. કોંગ્રેસો ઉપર
કોંગ્રેસો ભરી બહુ જુઓ મારી પણ સરકાર
કરી દાદ આપતી નથી. કારણ એટલુંજ છે
કે પુરતો સંપ કરી એક જોર થતું નથી.
બહાર સરવે જગ્યાએ જુલમમાં વધારો થયો
છે. ખાજો અનુભવ બનાવે છે કે પારકી
આશ સજ નીરાશ. તમારા પેલાના બળ
રીવાય કાંઈ થનાર નથી. અને કોંગ્રેસ
જેવા મહાન પ્રવત સતત આજુ રાખવા
બળવાન થાઓ. હજાર વખત વાંચ્યું છે કે
સંપ સમાન જગ નથી. સાંકડા વખત
આપો તો દવે તેનો ઉપયોગ કરો. તમામ
તકાવત અને સ્વાસ્થ્યને બાલુએ કરી એકસંપ
કરો. યાદ કરો કે કીડીઓએ જળવા કાળા
નગને તામે કરી લીધો હતો. તે ફક્ત સંપ
ફળી તાકાદથીજ. હવે મારા વહાલા લાઇ
ઓને અરજ છે કે આપણા આગેવાનોની
કોશિશ જતાં એશીવાટીક ઓરડીન-સ
કાયદો સરકાર પાસ કરી દીએ તો કાઢખી
ઇનડીઅને તરુ રજીસ્ટર લેવા નહી જવું.
પછી જો સરકાર ફાવે તેમ કરે. પરંતુ તે
કરતાં સરમ ઉપાય મારી મતી પ્રમણે એમ
છે કે વહેલાં મોહોડા પણ સરકારના આય
રજ આપણને કાઢવાના છે, તો વધારે
વખત જુલમ, ગેરબનસાફ અને અપમાન
માં સખડવા કરવા કરતાં બહેતર છે કે
આપણા તમામ માલ મીલકત વગેરેનું સર
કાર કોમ્પેનસેશન આપે તો આપણે દરાંસ
વાલ છોડી કાઢખી મુલકમાં બધ વસવું.
ખાસ ખીરાદરો, એ મોટું કામ એકસંપ
વગર બને તેમ નથી. એકને દુઃખે સરવેને
દુઃખ, તે એકને સુખે સરવેને સુખ એવી
રીતે સ્વાસ્થ્યને વેગળો કરી તે કામ કરશું
તો માલિક જરૂર ફોલ આપશેજ. અને તે
વખતે આખા ઇનીઆની પ્રજાને ડચ સરકાર
તથા અંગ્રેજ સરકારના ઇનસાફતો મુકા
બલો કરવાની તક મળશે. દુઃખ રીવાય
સુખ મળતું નથી.

એક ઇનડીઅન.

Sunlight Soap.

सनलाईट साबुन.

तुम्हारे रेशम लीनन और सुतरके बारीक
कपड़े जैसेके कीनारी, रुमाल, पडदे, बारीक
खमीस इत्यादी कपड़े धोनेके बखत यह सुचना
ख्यालमें रखना. सन लाईट साबुन स्वच्छ साबुन
है उसमें आलकली पदार्थ (जीस्में रंग चलाजाता
है) नहि है. यह आलकली पदार्थसे बारीक तंतु
को नुकशान होताहै. सन लाईट साबुनसे धोनेसे
कपडाका मुळ पोत आजाता है और रंगभी बद
लता नहि पानीसे जो चीजको नुकशान होता
वोही चीज सन लाईट साबुनसे वीगडता.

सन लाईट साबुन कपड़े सफेद बनाते है
और हस्तको इजा नहि करते है.

ઉલ્લુ ફોરમ કાપતી વેળા અત્યંત બળર
આવી પડવાથી શાંકણીઆમાં જણાવેલ ફેટ
લાઇ લખાણો કાઢી તાંબવા પડયા છે.

રડીમરેના બેગર માટે યજ્ઞવાહેના પાના
માં જુઓ.

KRUGERSDORP

આરણ્યક ટાળેન મધેની અગિય બરની કુ
 ઠાન વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા માટે જાણ
 હસ ટાળેનમાં અમવા રંગ રીફડ સીટ
 કુશલકાસમને પુલવાથી ખબર મળશે

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF —————

**Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c**

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers :—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites :—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portman-teaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores :—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods :—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

ABDOOL RAHMAN, MERCHANT, POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

G. K. Desai,

General Dealer & Importer.
P.O. Box 70. Tel. add. "DESAI."
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co

General Merchants & Direct Importers,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 184. Tel. Add.: "AYOB"

M. A. Karodia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,
Dealers in all kinds of
Indian Groceries and Soft Goods
Box 3598.

41 Market Street,
Johannesburg.

Ismail Suliman & Co.,

MERCHANTS & IMPORTERS
P.O. Box 4 Tel. Add: "SULIMAN"
RUSTENBURG.

Branches:

Dunder, NATAL;
Zeerust Marico, TRANSVAAL;
Lindleyspoort
Steenbokfontein
Rietfontein } Dis. RUSTEN-
BURG.

E. A. PATEL & Co.

GENERAL DEALERS
—AND—
DIRECT IMPORTERS,

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets

MIDDELBURG, T'vaal.

Tel. Add. "E. A. PATEL" P.O. Box 94.

BRANCH AT ROSENEKAL.

KORMAJCY IDOLGY,
DIRECT IMPORTER

GENERAL MERCHANT
P.O. Box 324, DE KLERKSDORP.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE.

IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of

Rags, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Hardware, Hollow-ware, Furniture, Groceries.

Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL

Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.

Tel. Add: "HABIB" P. O. Box 52.

338, Prinsloo Street, PRETORIA.

ભાણુ પરપોતમ.

પીણી દરેક સગવડ કરી આપવામાં
આવે છે. આને અમે જુઓ.

૩૭૫ પાસે સ્વીડ,

ડરબન.

A. E. BHABHA,

GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.

Cor. Church & Middel Streets,

MIDDELBURG, T'VAAL.

Tel. Add "BHABHA"; P.O. Box 33.

S. D. BOBERT,

General Importer, Wholesale and Retail Merchant

Cheapest House in the Market Square.

BRANCHES AT

LOCATION, POTCHEFSTROOM.

EBRAHIM CAMROODEEN.

GENERAL MERCHANT.

Natal Leaf Tobacco a Speciality.

113 GLEY STREET, (Camroodeen's Buildings)

Tel. Add. "CAMROODEEN," Durban.

J. M. H. GOOL,

129 Castle Street, Capetown.

Wholesale Groceries, of all descriptions from
India and England.

Also Exporter of Cape Snock,

Natal Dates.

Messrs. Jubbey & Senguloe Bros. Durban.

જી. મી. હ. ગુલ.

૧૨૯ કાસ્ટલ સ્ટ્રીટ,

કેપટાઉન.

B. P. EBRAHIM & CO.

Mathias Mathias, Wholesale Importers.

Dealers in Bedsteads, Hair Dressing

Mattresses &c. Feather Pillows, &c.

Market St. (West), Box 1126, Johannesburg.

Swami Vivekananda

An Exhaustive and
Comprehensive : :
Collection of his : :

SPEECHES and WRITINGS.

With Portraits of Swami Vivekanan-
da, Sri Ramakrishna Paramahansa,
Swami Brahmananda, etc., etc.

PUBLISHERS' NOTE.

This publication is the first of its
kind. It is the most exhaustive and
comprehensive collection of the works
of Swami Vivekananda hitherto pub-
lished. It contains, among others, his
eloquent character sketch of "My
Master"; his celebrated lecture at the
Parliament of Religions at Chicago;
all the important and valuable speech-
es, addresses, and discourses delivered
in England, America and India on Gna-
na Yoga, Bhakti Yoga, Karma Yoga,
Vedanta and Hinduism; selections from
the eloquent, stirring and inspiring
speeches he gave in reply to addresses
of welcome that were presented to him
at different towns and cities in India
during his historic journey from
Colombo to America; on his return
from America a choice collection of the
contributions of the Swami to various
papers and periodicals hitherto not
available in book form; some of his
private letters to friends; and a selec-
tion from the beautiful poetry that he
wrote in the true spirit of the sect.

DETAILED CONTENTS:—The Song
of the Sanyasin; My master: I: Address
at the Parliament of Religions 38; Re-
ply to Addresses of Congratulation
from Madras and Calcutta 64; Karma
Yoga 93; Metaphysics in India: Re-
incarnation 119; Immortality 138; Is the
Soul Immortal? 157; The Freedom of
the Soul 168; Maya and Illusion 184;
Maya and the Conception of God 210;
Maya and Freedom 229; The Real and
the Apparent Man 246; The absolute
and Manifestation 271; Unity in Diver-
sity 283; The Cosmos: The Macrocosm
216; The Cosmos: The Microcosm 328;
Realization 349; The Ideal of a universal
Bhagvan 379; God in Everything 408;
Bhakti or devotion 424; Vedanta 448;
The Vedanta in Indian Life 504; The
Mission of the Vedanta 532; The Sage
of India 554; Christ, The Messiah 584;
The Relation of Buddhism to Hindu-
ism 603; The True Method of Spiritual
Religion 630; The Reform of Caste 637;
Education on National Lines 654;
The Commonwealth of the World by Dehar
Dharma 672; The Hinduism of the
Future 687; A Vedantist 693; Epics
697; To a friend 698; The Hindu
Christian 704; And let Shyama Devi
Gone 706; To the Awake 714 and 715.

Cloth bound. Price 1/- 10/- each.
Distributed by: The N. S. S. & Co.,
Vivekananda, Esplanade, Calcutta.

F. M. BANFIELD,

Boot and Shoe
Factor, etc

DURBAN:
488 Smith Street.
Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 62.

JOHANNESBURG:
Corner Von Brandis
& Commissioner Sts.
Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 6068.

દરેક રકમના બુટ અને શુઝનો મોટો જથ્થો છે બુટના તળિયા મટિના ચામડા તથા
શુટ સીથર મટિની દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.
બુટ, શુઝ, શર્ટ હાપડ વગેરે સુવરાલ માલને મટિના વિકાસતા આરડરો લઈએ
જોએ અને દરેક દિલ્લી વેપારી સતોષ પામે તેવી રીતે તે આરડરોનો અમલ કરીશું.
અમારા સાથે હામ પાડી ખાતરી કરે.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.,
Direct Importers,

સુલેમાન દરમાશ મીઆની કં. બહારના
માલસોને રહેવાની વીજરેના સમવળ સારી
મળવાની છે.

Corner Park Lane and
Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.
Tel. Address: "SULIMAN."
Box 555, JOHANNESBURG.

P.O. Box 393.

Tel. Address: "BEETLE."

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,
467 SMITH STREET, DURBAN.

રમતન માલને લાયક હમણાં "રોઝ રાઇમલ" ખાતરીવાળું અમારે ત્યાં આવી પહોંચ્યું
D. એક ટેસમાં બે ટ્રાન બોલસો પેક કરેલ છે ટેસની કિંમત રૂ. ૨.
બોલસીને માટે બાંધેલા પટ્ટાઓ નવા જથ્થો આવી પહોંચ્યો છે આ ઉપરાંત મીસા,
રૂન, અને લીનવનની ખુરશી, પુતળી, રમકડા અને કોટમલ ને લાયકો બીજો ફેન્સી
માલ આવેલ છે.

આરડર જવટી નોંધાવો નહિતર પાછળથી નીચા મઠું પડશે.

સાઉથ આફ્રિકામાં પહેલ વહેલું પ્રગટ થનાર ઇસલામી પેપર.

"અલ ઇસલામ."

દરેક સોમવારે ઉરદુ અને ગુજરાતીમાં.

વાર્ષિક પ્રવાજમ આગવર શી. ૧૦૦. પોસ્ટેજ સાથે શી. ૧૫. (રૂ. ૧૧-૪-૦)
દરેક પ્રકારની ઇસલામી ખજાનો બરખુર અને ચાલુ જમાનાની વરતમાનપદોની ઉચી
પદની બેઠણ કરી દુકાન મુલતમાં આપ સમક્ષ ઇસલામી ખજાનો ઉપરાંત સંસારી વ્યવહારી
અપારી અને ઉદ્યોગ બુનરના ઉપયોગી વીપયો લઈ કાઢવર થશે. વધારે જુલાસા માટે
જુઓ ફેન્સીસો. સપ્ટેમ્બરની આખર સુધી બેઠ મળશે.

બખસ્ટાપક.

ઓસમાન અહમદ એફેન્દી.
પી ઓ. બોક્સ ૯૩૬.
રમતન. નાઇસ.

OSMAN AHMED EFFENDI,
P.O. Box 976
Durban NATAL. (S. A.)

VANMALI KOYA
General Dealer.

He is Corner Commissioner & Journalist Street
P.O. Box 294, Kragersdorp.

Mahomed Ismail & Co.

General Merchants & Importers.
P.O. Box 75, KLERKS DORP.

P. V. SANGHAVEE
GENERAL MERCHANT

BOX 115
201 Grey Street, Durban.

JAMESON & Co.,
Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for
Natal Jamis.

Curry Powder, Chutneys,
Cayenne Pepper,
White and Black Pepper,
Sauces.

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.
Box 63, Durban.

C. K. D. PILLAY & CO
General Merchants & Importers.
Madras Goods a Speciality.

We grow Naartjes, Oranges and Betel
Leaves on our farm at Umgent.

Indian Post Office on our premises.
133 Grey St. 219 & 222 Umgent Rd.
P.O. Box 68, Durban.
Telegraph Address: "DOOMANAM"

E. Suleman Bros.,

Wholesale & Retail Timber & Iron
Merchants.

Saw Mills & Timber Yards:
109 Queen Street, Durban

Mehta & Khanderia Bros.,

MERCHANTS & IMPORTERS.
Devenish & Church Sts., and at Spalden,
Tel. add. "KHANDERIA." Box 160,
PIETERSBURG.

YUSUF PATEL,

GENERAL DEALER, MERCHANT & IMPORTER.
P.O. Box 81, Market Square.
Tel. add. YUSUF. KLERK DORP.

Abdoolah Hajee Khan Mahomed
General Merchant &
Importer,

CHURCH SQUARE
Opposite, Government Buildings.

Telegraphic Address:
"MOOFTONE." P.O. Box 99,
POTCHEFSTROOM.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, OCTOBER 6TH, 1906

No. 40

Contents

EDITORIAL COLUMNS

	Page
The Deputation	723
More Light	723
More Strength	724
"Angus in Herba!"	724
East and West	724
Another Link	724
A Good Example	724
Durban Improvements	724
Turraiddies!	724

OTHER ARTICLES

Johannesburg Jottings	725
The Paria Case	726
The Anti-Asiatic Ordinance	726
Lord Elgin and the Ordinance	726
The Personnel of the Deputation	727
Vrededorp Stands	727
A Moslem Ceremony	727
Our London Letter	728
Indian Enterprise	728
The Transvaal Deputation	729
British Rule in India	730

CORRESPONDENCE

Protection	730
The Late Mr. Nazar	730

Indian Opinion

OCTOBER 6TH
SATURDAY, SEPTEMBER 29TH, 1906.

The Deputation

THE past week has been a week of suspense and muddle for Indians in the Transvaal, the whole arising from the ambiguous wording of the letter from Lord Selborne, published in our last issue, informing the British Indian Association of Lord Elgin's approval of the Ordinance to amend Law 3 of 1885 and his advice to the community not to send a deputation. On a reading of the letter we certainly considered that the Royal sanction of the Ordinance was a "settled fact," but the latest news from Johannesburg shows that Lord Elgin's approval has reference to the original proposal to introduce an Ordinance to amend Law 3 of 1885, but that the Royal assent has still to be given.

Under the circumstances, in spite of Lord Elgin's advice to the contrary, there was no course open to the community but to send a deputation to England, and we are glad to see that the deputation, consisting of Messrs. M. K. Gandhi and H. O. Aliy, is already on the waters. We give short biographical notices of the members of the deputation, which would shew that it is strong and thoroughly representative. Both are experienced men, have an intimate knowledge of South Africa, and are domiciled residents in

the true sense of the term. There can be no doubt that Lord Elgin has approved of the Ordinance, not for the hardships it entails, but for the relief it is pretended it will give to the Indian community.

It has already been shown that the relief exists only on the lips of Mr. Duncan, and the hardships and wanton degradation are stern realities. The least, therefore, that Indians of the Transvaal can do is, whilst there is yet time, make themselves heard by the highest authorities, to place before the latter their views of the Ordinance, so that they may have the satisfaction of knowing that they are not condemned unheard. The deputation has an uphill task before it. Lord Elgin is committed to the principle of the Ordinance. The deputation is, therefore, leading a forlorn hope; but whilst there is life there is hope, and we must trust that Lord Elgin and Mr. Morley, when they have understood the true nature of the Ordinance, will yet re-consider their decision, and advise His Majesty to disallow the Ordinance.

More Light

LAST week we promised a reply to our esteemed City contemporary's plea that indentureds should be terminable in India. The principal argument adduced by the *Times of Natal*, in support of its contention that no hardship would ensue to the ex-indentured man, were the Government of India to consent to a scheme of repatriation of this nature, is that, being returned to India "at the expense of his employers, after he has earned a substantial sum of money," he would be able to make his earnings "go much further in his own country" than he could here.

This is certainly very plausible. We all know, at least from hearsay, that money goes much further in India than it does in Natal. We are accustomed to believe that the vast hoards of wealth accumulated by Indians in this Colony, are transported to India, there to be enjoyed by the people who had, to use a popular phrase, sucked the country dry—all this, too, in spite of the very solid evidence to the contrary, in the shape of tiled roofs, market and fruit-gardens, buildings of various kinds, and other forms of immovable property.

It will, therefore, come as something of a shock to the *Times* to learn that the figures quoted by the Protector, in his last annual report, do not bear out these specious arguments. We learn, for instance, that, for the year, 1905, 2,078 Indians left the Colony en route

for India. These were time-expired men or invalids. Their total declared savings, in cash and jewellery, were £18,297 10s; or an average of something less than £9 per head. This does not seem an abnormal amount to have saved during at least five years of indenture, possibly more, and frequently after several years' work under free conditions.

Nine pounds! The maximum monthly wage for an adult male is 14s., and for an adult female, 10s. In one year, supposing that an indentured adult male spends not a penny of his wage, it is possible for him to save the princely sum of £8. 8s. Multiply this by five, and at the end of his term, our indentured man has saved the "enormous" gross sum of £42.

But he does not save, on the average, much more than one-fifth of that amount. True, in another place, the Protector gives, for last year, the average declared savings as £11. 16s., but this is as against £16. 7s. 6d. the year before, the official explanation of the diminution being that many Indians reckoned in the total take but little, if any savings. The italics are ours. This, it would appear, was the burden, too, of the previous report, and clearly shows which way the wind blows. The first argument, therefore, of our contemporary must be held to be untenable, for by no stretch of imagination, by no financial juggling, can £9 or £11. 16s. be said to go very far anywhere in the world.

The *Times* is oblivious to many other factors in the situation. It forgets the simple village life that the indentured man has lived in India. It forgets the age-encrusted habits, the religious ceremonies whose meanings are all but forgotten, the intimate relations of family life, all of which have, in former days, bound the emigrant from his motherland to the custom and the law, the peaceful, honest pleasant-life of his forefathers. He had his settled place, his normal duties, his agent lot marked out for him. In fine, he was a constituent member of a primitive, though not undeveloped, community.

For one reason or another, an Indian agriculturist decides to seek a new abode, he comes to Natal and breaks away from all his old associations, all the old traditions; he has no public opinion to which he is accustomed, and to which he looks for guidance in his daily conduct; he has no religious teaching to inspire him in the monotonous drudgery to which five years of his life are to be given.

Now imagine this same man at the end of his period of indenture, more or less demoralised, poverty-stricken, with some of the best years of his life poured out in alien service; he is

to be returned to India, like a chattel. He arrives in his native-country practically penniless, very often regarded as an outcast, certainly outside the centre of the old communal life. Is that to be the reward of men—and, let me add, of women—who, it is acknowledged, have snatched the Colony from the verge of starvation, and have converted a desert into a fruitful garden? We know not; that were materialism, pure and simple.

Can the *Times of Natal* wonder that we characterise its suggestions as cruel and inhuman, in view of these plain statements of fact? Were any free Indian to accept a greater meed of freedom at such a cost to his less fortunate brethren, he would truly be a traitor to them and to his own best interests. It is cunning statesmanship, indeed, to appeal to the sordid, material, grasping side of man, when it is his inward growth that should rather be evoked.

AS WILL APPEAR FROM OUR JOHANNESBURG JOTTINGS, the Chinese community in the Transvaal

More Strength is also dissatisfied with the Asiatic Ordinance. The Chinese Association has appointed Mr. James, as its delegate, to proceed to England with a view to bestirring the Chinese Ambassador on behalf of the Chinese residents of the Transvaal. It would have been a matter of surprise if that community had sat still and consented to submit to the process of identification contemplated by the Ordinance. The Chinese Consul-General, also, has left by the same steamer as the Chinese and Indian deputations. They should all represent a very strong combination against the Asiatic legislation by which the Transvaal Government has, in a measure which it claims to be "fair and just", succeeded in wounding the susceptibilities, without the slightest occasion, of three communities, two of whom are subjects of independent States having friendly relations with Great Britain.

And in including, deliberately, in the operation of the law, Mohamedan subjects of the Turkish Empire, the Transvaal Government has given cause for an eruption of feeling, when the fact is sufficiently known, but it will be difficult to allay. We are aware that the Mohamedan portion of the Indian community has taken the distinction to heart; in fact, Mr. Hajee Habib dwelt upon it at the great Mass Meeting. The Government would have consulted the best interests of the Empire if it had taken the trouble to study the real situation; it would have understood that there were hardly any Mohamedan subjects of the Turkish Empire settled in the Transvaal, and, at least, would have purged the Ordinance of this absolutely unnecessary clause. From an Indian stand-point, however, all these facts add strength to the opposition that is being led against the Ordinance.

"A SNAKE IN THE GRASS!" IS THE rendering of the quotation we have given above. That is the exclamation uttered by an esteemed friend, who wrote to us about section 5 of the Asiatic Law Amendment Ordinance as amended by the Legislative Council of the Transvaal and published in the *Government Gazette*. At first sight, it would appear that the amendment of the section, so far as children under sixteen years are concerned, was a reasonable one, and that it protected from molestation such children resident in the Transvaal. That was the error into which we had almost fallen and we were immediately advised to re-read the section and hidden to beware. And on a second perusal, we notice that all that the amendment has done is to suspend execution of the penalty for non-registration until the child reaches the age of sixteen years. Thus the objection raised to the Bill, so far as children are concerned, by the British Indian Association of the Transvaal, still remains valid, and a parent who neglects to take out a provisional registration certificate for his new-born babe, and a full registration certificate for his male child over eight years, runs the risk of the child being expelled from the Colony—the place, probably, of the child's birth, and, certainly, of his domicile. What, therefore, on a superficial examination, appears to be an amendment in favour of the Indian community, really means a worse stage than the first.

AS WILL APPEAR FROM OUR SPECIAL report of the meeting of the British

East and West Indian Association held on the 20th ult., at Johannesburg, to bid farewell to the members of the deputation that has proceeded to London in connection with the Asiatic Ordinance, Mr. Henry Solomon Leon Polak was unanimously elected to act as honorary secretary to the Association during Mr. Gandhi's absence. The event was somewhat unique. On the one hand, the appointment shows the ever-trustful nature of British Indians; on the other, it cannot but be a matter of satisfaction that there is to be found among the European community, especially in a place like Johannesburg, a man who is prepared and fit to take up such work. Kipling has said that East and West can never meet. Tennyson, in "Akbar's Dream", said that East and West would mix their dim lights and broaden into boundless day, and we hope that the appointment considered from the Tennysonian standpoint, will prove to be a step in the right direction, and realise, no matter how humble a scale, Akbar's Dream.

IN ANOTHER COLUMN WE PUBLISH AN abstract of the prospectus of the Shah Steam Navigation Co., Ltd. We must admit that a close perusal of the prospectus itself leads us to believe very strongly in the financial stability of the venture, especially in view of the personnel of the directorate. The new branch of enterprise undertaken by Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons does credit to the growing spirit of self-reliance that is to-day manifesting itself so strongly all over India. We are unable to appreciate the full tenour of Sir Arthur Lawley's remark that he would support the "Swadeshi" movement if it entailed the development of Indian resources, but not if it meant the boycott of British goods. The one necessarily entails the other. In any event, we have it, on high authority, that the boycott is a legitimate political weapon—like passive resistance. It is curious that British people are unable to see the logic of these methods of warfare when directed against themselves—by "subject" races. A "subject" race, at all events, should be, if nothing else, an obedient race. And after all, if Swadeshim and boycott be the bad things for the people concerned that they are alleged to be, why, those people will have learnt the lesson that they so badly needed. Meanwhile, apart from the above digression, we congratulate our East Coast brethren on the successful attempt of Bombay Indians to organise an enterprise which cannot but benefit the Indian Motherland. Some surgeons think that occasional blood injections are an effective change from constant blood-letting. At least the limp body is re-animated for the time.

IN OUR LAST ISSUE WE WERE ABLE TO announce a noteworthy educational success.

Good Example We refer to that gained by young Mr. Gool son of Mr. J. M. H. Gool, of Capetown, in passing the preliminary scientific examination of London University. Mr. J. M. H. Gool is one of the leaders of the Cape Indian community. At great sacrifice, he has devoted all his energies to seeing that his children received a good education. Our readers will readily understand what difficulties Mr. Gool must have had to contend against in order to carry through his high schemes. They will know how practically all advanced education is shut off from people afflicted with the disease of colour. In these circumstances, we hold that Mr. Gool has set an admirable example for his fellow-countrymen in South Africa to follow. He has proved how it is possible for British Indians to work out their own salvation, even in spite of prejudice and disability.

Vivisection.—A Reuter's special cable states that a Royal Commission has been appointed to inquire into the question of vivisection.

IT IS PLEASING TO NOTE THAT THE Durban Borough Council of Durban has authorised the expenditure of a considerable sum of money on improvements destined to minimise the risk of malarial-contagion by removing the breeding grounds of the germ-carrying mosquito. It is true that the Corporation awake to the urgent necessities of the situation, the prevalence of the disease, and the horrible condition of the breeding-grounds, have become a crying scandal. We most earnestly hope that the Indian community will benefit by the accrual of health that should ensue upon the completion of the improvements now authorised, which, after all, are but an instalment of what is really necessary.

OUR LONDON CORRESPONDENT SENDS us a lovely journalistic sample of the mythical delights that are being showered upon a deserving British Indian Community in the Transvaal by a benign and enlightened Government. We can almost see the halo of glory softly touching the noble pates of the originators of this entirely-sufficient Ordinance. It is as well that the deputation is on its way to England to rub the gilt off the ginger-bread. Our Home contemporaries will, we trust, once again realise that all that glitters is not gold, and will be enabled to deal with what are rather unpleasant facts than roseate or opalescent fantasies.

Johannesburg Jottings

[BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE]

THE "LEADER" AND HOWVER. You will doubtless be publishing the balance of the correspondence in the *Transvaal Leader* inaugurated by Mr. M. K. Gandhi. That correspondence forms a striking commentary upon the dangerous influence that an uncontrolled press may wield with an undiscouraging public. The *Mercury* of your colony it was that first used the Pania case as a text for a wicked libel on Indian womanhood. The well-intentioned Durban correspondent of the *Leader* promptly purveyed an abridgement of this unsavoury report to his employers, who published it without query or comment. And although Mr. Gandhi has shown that the heads of both the Transvaal and Natal Asiatic Immigration Departments deny that any such statement, as that given in the published report, was made by any official of their departments, the *Leader*, upon the time of writing, has not yet had the grace, the courtesy, the honesty—what you will—to prove its statement and withdraw apologetically. Apparently my lie is good enough to slander Indians with. The *Leader* had no room for Mr. Gandhi's original letter drawing at-

tention to Pania case. The Mass Meeting was too trivial an affair to merit comment in your contemporary's column. So do not be surprised if no withdrawal is made or no apology tendered.

THE CHINESE COMMUNITY. I understand that the Chinese Association are sending Mr. L. M. James to England as their delegate, to make representations, through the Chinese Ambassador, with reference to the additional restrictions and degradation imposed by the Asiatic Law Amendment Ordinance. Mr. James, I believe, holds a power of attorney to represent the Japanese community of the Transvaal for a similar purpose. It is a curious coincidence that His Excellency Lew, the Chinese Consul-General, is leaving for England by the same boat. The united protests of India, China, and Japan should have some ameliorating effect upon the condition of affairs here as it relates to Asiatics. It would be remarkable if foreign subjects were able to induce what British subjects had been promised but had failed to obtain.

THE DEPUTATION. Lord Elgin appears to have been misled by false representations from high quarters in this part of the world, that the Ordinance could only better the position of British Indians. It is obviously the opinion of the British Indian community that his Lordship has been misinformed. As a consequence, in spite of the cold water thrown upon the idea of a deputation, the community decided to send their delegates, in the persons of Messrs. Mohandas Karamchand Gandhi and Hajee Ojjer Ally, who left by Monday's Imperial Mail for Capetown en route for England by the S.S. *Armada Castle*. Mr. Abdul Ganie, Chairman of the British Indian Association, was to have been one of the delegates, but was prevented at the last moment, by pressing private business, from leaving Johannesburg. A large crowd of well-wishers saw the delegates off, amongst whom were Messrs. Abdul Ganie (Chairman, British Indian Association), Ebrahim Coovadia (Hon. Treasurer), H. S. L. Polak (Acting Hon. Secretary), Mahomed Shabbodeen, Essop Mian, Ahmed Kholvaria, Goolam Mahomed, Ally Akoojee, Omarjee Sale, Fikrullah, Essopjee Gardi, Imam Kunedi, Razak, A. J. Gabra, Arab Shakh Ahmed, Shabbodeen Hassan, Said Ismail, Mackanji, Rajee Monee, Ahmed Karodia, Abdul Ali, Mahomed Ajaan, Hajee Deen, Hajee Soofur, Hajee Aboobaker, Nussal V. Shub, Mahomed Ismail, Mackanji Deen, Desai, Karamchand, Nagerji Bhumbhai, Goolabhai Kikabhai, E. G. Kika, Bickhabhai, and Mr. and Mrs. McDonald and Mrs. Polak.

INTERESTING MEETINGS. On Sunday afternoon last, two important meetings were held in the Malay Location, both in the hall of Hamidia Islamic

Society. The first was a meeting of the British Indian Association, under the chairmanship of Mr. Abdul Ganie. The Chairman drew attention to the fact that the people were assembled to bid farewell to the delegates on their departure for England. He welcomed Mr. Gandhi and Mr. Ally, who responded suitably. Mr. Gandhi pointed out that he was only going in view of the solemn promises of the leaders and their followers under no circumstances to comply with the requirements of the new Ordinance. Mr. Ally called upon all to unite and forget that they were Hindus or Mohamedans, and that they should pull together. Mr. Hajee Habib of Pretoria, in an eloquent speech, asked the audience to remember that now they were Indians only—they should have no sectarian differences. Mr. B. D. Maliba said that nothing else had been done, they had the satisfaction of knowing that they had all been brought together and united. Messrs. N. V. Shub, Morarji, Gabra, Arabie, Abdul Samad, E. S. Coovadia, Omarji Sale, and Imam Abdul Cadir Bawazzer spoke in the same strain.

A NOTEWORTHY APPOINTMENT. Mr. Gandhi's temporary absence from the Transvaal has necessitated a slight rearrangement of the executive of the British Indian Association. Mr. Gandhi's position as Honorary Secretary would fall vacant for the time being, and it was necessary that an acting appointment should be made to carry on the official work of the Association. To that end, Mr. Mahomed Shabbodeen nominated Mr. H. S. L. Polak to act as Honorary Secretary during Mr. Gandhi's absence. The proposal was seconded by Mr. Shabbodeen Hassan, and supported by Mr. E. S. Coovadia, Treasurer of the Association. The acting appointment was unanimously made.

A PLEASING INCIDENT. The meeting of the Hamidia Islamic Society followed immediately, and was made the occasion of complimentary speeches to Mr. H. O. Ally, who, as President, assumed the Chairmanship. Mr. A. Al S. E. Gabra presented Mr. Ally with an address in Urdu to commemorate the completion of his two daughters' studies of the Koran in Arabic. Afterwards bouquets of flowers were presented to Messrs. M. K. Gandhi and H. O. Ally, and other persons present. Mr. Abdul Samad has been elected acting-President of the Society.

A STUPID INSULT. The C.S.A.R. administration is almost past praying for. No sooner is its attention called to one stupid blunder (I assume that there is nothing worth the matter than more stupidity), than another is perpetrated of a worse type. Last Monday, after the members of the deputation had booked their seats by the Imperial Mail for Capetown, to take ship on Tuesday, word was received from the Station-master of the Park Station to the effect that

they could not travel by that train, but they were free to journey by the 9p.m. train if they wished. No reason was alleged. None was needed. A convincing reply was sent that foolish official's superior—and the reputation left at the scheduled time. I have searched my dictionary in vain for a suitable epithet to characterise this latest example of C.S.A.R. eccentricity.

✓ The Punia Case

More Denials

The following letter, dated 12nd September, was addressed by Mr. M. K. Gandhi to the Principal Immigration Restrictions Officer, Durban:—

I enclose herewith cutting from the *Transvaal Leader* referring to certain regulations that have been framed in connection with the granting of permits to Asiatics in the Transvaal.

I shall be obliged if you will kindly let me know whether any official in your department is responsible for the reason that is alleged to have been given to the Durban correspondent of the *leader* by an immigration official, namely, that Indians in the Transvaal have taken in, as their wives, Indian women of indifferent character.

I may state that I addressed a similar enquiry to the Registrar of Asiatics at Pretoria and he has repudiated the statement.

The following letter in reply bearing date 24th ult., has been received from Mr. Harry Smith:—

I have the honour to acknowledge the receipt of your letter of the 23rd instant with a cutting from the *Transvaal Leader* referring to certain regulations made to govern the issue of passes to Asiatics to enter the Transvaal and asking whether any officer of this Department is responsible for a statement made by the *Transvaal Leader's* correspondent to which you direct my attention.

In reply I have the further honour to say that as the reasons that guided the Transvaal Government in the framing of their regulations touching immigration are unknown here it is impossible that any expression of them can have emanated from this Department.

Thereupon Mr. Gandhi, on the 27th ult., addressed the following letter to the *Transvaal Leader*:—

To complete the chain of enquiry regarding the libel on Indian womanhood published in your paper, I hope you will insert the following reply received by me from the Principal Immigration Restriction officer at Durban:—

"As the reasons that guided the Transvaal Government in the framing of the regulations touching immigration are unknown here it is impossible that any expression of them can have emanated from this Department."

The *Natal Mercury* publishes the following in its issue of Wednesday last:—

Mr. M. K. Gandhi has written us from Johannesburg concerning an article which appeared in our issue of the 21st ult., in which the detention of an Indian woman, named Punia, at Volksrust, for being without a permit, was dealt with. Mr. Gandhi is displeased with certain contents of the article, which he views as casting an unjustified aspersion upon Indian women in the Transvaal. We applied to what quarters were available in Durban for information upon the incident, but it will be obvious that here in Natal the same facilities—such as those open to Mr. Gandhi, for instance—for obtaining full intelligence as to Transvaal affairs do not exist as in Johannesburg, where Mr. Gandhi resides, and any unfounded or exaggerated statement is attributable to that cause. It is emphatically denied by Mr. Gandhi that Indians domiciled in the Transvaal are seeking to gain admittance to the Transvaal of women of indifferent character, passing them off as their wives, and, to prove this, he has made inquiries in official and other quarters, and denial was the result. The statement must therefore be withdrawn as being one that is not in accordance with ascertained facts. It is well that the public should know this, and, further, that Mr. Gandhi assures us that he does not know of a single such case.

✓ The Anti-Asiatic Ordinance

Amendments in the Original Draft

The following are the material amendments made in the Ordinance as it has finally passed through the Legislative Council of the Transvaal:

1. The term "Asiatic" is not to include a Malay born and resident in any British Colony or Possession in South Africa, nor a Chinese being an official in the Chinese Consular service.
2. Permits referred to in sub-section 1 of sub-section 2 of section 3 have a clause added, namely, *unless such permit shall have been fraudulently obtained.*
3. Children under sixteen years of age are not liable to be tried for failing to have themselves registered.
4. Persons bringing in the Colony Asiatic children under sixteen years not lawfully resident therein, and persons employing such children, are liable to heavy penalties, and to have their certificates cancelled.
5. The Ordinance does not affect females.

A BRITISH INSTITUTION.—Disturbing public meetings by violence seems to be a strange British institution sacredly cherished by all parties.—*Independent* (New York)

Lord Elgin and the Ordinance

Royal Sanction Not Given

Further Correspondence

The following further correspondence has been passed on the subject of the Royal Assent to the Transvaal Asiatic Law Amendment Ordinance:

To,

D. C. Malcolm, Esq.,

Governor's Office,

Johannesburg.

Dear Sir,

With reference to your letter of the 24th instant addressed to the Association, will you be good enough to let me know whether it means that Royal assent has been given by cable to the Asiatic Ordinance?

I remain,

Yours faithfully,

ABDOOL GANDHI,

Chairman, B.I.A.

Governor's Office,

Johannesburg,

28th Sept., 1906.

Sir,—In reply to your letter of the 26th instant, I have the honour to inform you that the Asiatic Law Amendment Ordinance has not yet received the Royal Assent. It will be forwarded by mail to the Secretary of State for the Colonies for the signification of His Majesty's pleasure thereon.

My letter of the 24th Sept., communicated to you the reply of the Secretary of State to the resolutions telegraphed to him at your request on the 13th September, and merely set forth the grounds on which His Majesty's Government had approved of the introduction of the Draft Ordinance into the Transvaal Legislative Council.

Yours faithfully,

(Sd) D. C. MALCOLM,

Private Secretary.

The Chairman,

British Indian Association,

Johannesburg.

IS GREAT BRITAIN LOYAL? It is lamentable that self-governing colonies such as Canada or Australia should be continually afflicted with misgivings as to the loyalty of Great Britain when their own peculiar interests are endangered by some foreign power. The question of a remedy will supply ample food for discussion at the forthcoming Colonial Conference.—*British Australasian*.

The Personnel of the Deputation

Biographical Sketches

Mr. HAN ODEER ALLY was born on the 23rd November, 1853, in the island of Mauritius, and received his education at the Government schools there. In 1864, he started work as a printer at the Commercial Gazette Office, and in 1868, he was employed as wharf-clerk with Messrs. P. Adam & Co. He was, for a time, assistant shipping-clerk with Messrs. Joshua Bros., and, later, was also shipping-clerk to another firm. In 1881, he becomes every good Mohammedan, he visited Mecca and became a Haji. He came to South Africa in 1884, landing at Cape Town, where he commenced business on his own account as a Mineral Water Manufacturer. Ever since that time he has taken an active part in the politics of the country and endeavoured to ameliorate the condition of the coloured people more especially his fellow-countrymen, the British Indians. He helped to quell a Malay disturbance that took place by reason of the Cape Government having moved the Malay cemetery very far away from the town, and it was mainly through his efforts that a site was ultimately selected which satisfied the Malay community.

During his stay in Cape Town, Mr. Ally was both a port councillor and municipal voter. In 1892, he was elected chairman of the Coloured Peoples' Organisation, and took a leading part in connection with the Franchise Law Amendment. A petition signed by 22,000 coloured people was promoted and sent to London. Later, Mr. Ally migrated to Johannesburg, where, too, he has been taking an active part with reference to the position of British Indians in the Transvaal. Before the war, he viewed the prominent Boer officials, as also the British Agents, and did a great deal to secure reform.

Mr. Ally is the founder and President of the Hamidia Islamic Society, which has been doing excellent and useful work among the Mohammedans of Johannesburg, and which was chiefly instrumental in organising the Mass Meeting at the Empire Theatre. The Society is in a flourishing condition, and has a membership of several hundred Mohammedans.

Mr. Ally, although not a finished speaker, has a very good command of the English language, has a fine voice, and is often very eloquent. He is married to a Malay lady and is the father of eleven children. He holds liberal views regarding religion, and his wife and children are all good Mohammedans. His daughter, Fatima, is a very good singer and pianist.

Mr. M. K. GANDHI belongs to a very old family in the Province of Kathiawar, politics being a heritage of the family. His forefathers were Chief Ministers of the State of Barhandir in that Province. His father was Chief Minister of that State for twenty-five years, and also of several other States in Kathiawar, and was also, at one time, a member of the Rajasthani Sabha, a nominated body that was appointed by the Government of Bombay for the investigation of the claims and status of the Chiefs and Petty Chiefs of the States of Kathiawar. Born on the 2nd October, 1869, Mr. Gandhi received his education partly in Kathiawar and partly in London. He is an under-graduate of the London University and a Licentiate of the Inner Temple, Advocate of the High Court of Bombay, of the Supreme Court of Natal, and is at present practising as an Attorney of the Supreme Court of the Transvaal. He migrated to South Africa in 1893, having gone to Natal and thence to the Transvaal in connection with a special Indian legal case. He was one of the founders and was for some years honorary secretary of the Natal Indian Congress, and, ever since 1893, has been intimately connected with the Indian community. He has been honorary secretary of the British Indian Association of the Transvaal since the year 1903. His connection with this journal is well-known. He took a leading part in the formation of the Indian Ambulance Corps at the time of the Boer war, and was specially mentioned in one of General Buller's despatches. He was placed in charge of the Indian Stretcher-bearer Corps offered by the Natal Indian Congress during the recent Native rebellion in Natal.

Vrededorp Stands

Unpleasant Distinctions

In the Transvaal Government Gazette of 28th ulto. appears Order No. 31, the object being to transfer certain lands in the Township of Vrededorp to the Council of the Municipality of Johannesburg on certain conditions.

The following conditions are from the second schedule attached, giving the reasons of having to be printed by the Council:

1. This lease shall not be transferred to any coloured person, and no person of the name of any such person shall be a party to any such lease.

2. The Lessee shall not transfer this lease to any person except with the consent of the Council.

3. The Lessee shall not and nor any person acting for him shall erect any building or buildings on the land, except such as may be approved by the Council.

with by notice in writing given in the manner provided in Clause Four terminate this lease.

4. The Lessee shall not permit any coloured person or Asiatic other than the bond-fide servant of some white person for the time being residing on the stand to reside there on or to occupy the same or any part thereof. If any coloured person or Asiatic other than such servant as aforesaid is at any time found residing on the said stand or occupying the same or any part thereof the Council may give notice to the Lessee in the manner provided in Clause Four requiring him to cause such person to cease to reside thereon or to occupy the same or any part thereof within a period of three weeks from the date of such notice and if at any time after the expiration of such period such person shall be found residing thereon or occupying the same or any part thereof the Council may forthwith by notice to the Lessee given in the manner aforesaid terminate this lease.

A Moslem Ceremony

[SPECIAL TO "INDIAN OPINION"]

On Sunday, 13th ulto., an interesting ceremony took place at the hall of the Hamidia Islamic Society, on the occasion of the completion of their studies, in Arabic, of the Koran, by the two young daughters of Mr. H. O. Ally, chairman and founder of the Society.

The following gentlemen acted as examiners for the occasion: Sheikh Mahomed Hadrawee, of Mecca, Sheikh Ahmed Abdool Kadir Mufli, of Mecca, Imam Abdool Malik, Imam Abdool Kadir Bawazeer, Hafie Abdool Samad Esmail Gabru, and Imam Kamuludin, the teacher of the two girls. There were about 300 Moslem gentlemen present.

Miss Zeinabe Ally, aged 12 years, first recited, her text being *Surat al Kaseer* (The Moon), and afterwards, Miss Koolsam Ally, aged 13 years, recited the text *Surat al Rahmaan* (The Most Gracious). Both *Surats* were selected by Imam Abdool Malik, and were recited by the two girls with great credit to themselves and their teachers.

After the ceremony, Mr. Ally's daughters were the recipients of hearty congratulations and many gifts from friends and well-wishers. When refreshments had been taken, several speeches were made in praise of the success, and of the value of the education terminated.

The ceremony was presided over by Mr. Ally, and was attended by a large number of Moslem gentlemen and ladies. The Hamidia Islamic Society is a flourishing organization, and its members are doing much good work in the community.

Our London Letter

The British Press and the Asiatic Ordinance

(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT)

The protest from Johannesburg wired to the British Committee of the Indian National Congress here with regard to the draft Asiatic Ordinance which is to govern the residence of the Indians at the Cape in the future, has been published and commented upon by almost all the papers from *The Times* downwards. There is a monotonousness in all these innumerable criticisms which not only betrays a complete ignorance of the facts that stand behind this Ordinance, but, by the uniform repetition of that ignorance, justifies the suspicion that there has been a conspiracy of misrepresentation to which a section of the Press, from whatever reason it may be, has given its adhesion. As a specimen of these comments I give you that of the *Globe*, one of the most influential London evening papers, and I may do duty for every other Tory paper in the land.

Says the fair and sapient *Globe*:

By an Ordinance regulating the residence of unindentured Asiatics in the Colony, the oppressive registration law is swept clean away. They (the Indian immigrants) are permitted to acquire "fixed property." This seems to mean land investments, and consequently religious rites, whether Hindu or Mahomedan, without any hindrance. There are some minor concessions of substantial value, and it may be safely affirmed that the Ordinance either removes or largely diminishes all the more prominent grievances of the Indian settler. There must be some restrictions if the Transvaal is to be maintained as a "white" Colony; not far off in Mauritius, whose Indian immigration has practically made the beautiful island a portion of Asia, in so far as the character of its population is concerned. South Africa will never allow any such supersession of the Briton and the Boer by a coloured invasion.

This irrational reiteration of what perhaps first emanated from a London Press Agency, reminds us of Carlyle's stories with which alone these editorial effusions can bear comparison. The story is that once a certain person passed down a road and saw a beggar, a child, and a woman, and called the first a beggar, the second a child, and the third a woman. When the beggar asked him why he called him a beggar, he said, "Because he was a beggar." When the child asked him why he called him a child, he said, "Because he was a child." When the woman asked him why he called her a woman, he said, "Because she was a woman."

passed, if it withdrew the stick, the remainder would also give a jump at the point when the stick was withdrawn. It is an obstacle, reason or no.

"Continuity of Policy"

But why put the blame onto the shoulders of one of the political parties only? The presence of the Indian in South Africa, his living or thriving there, as much a *fait accompli* as to Fort. "Continuity of Policy" is the policy of both, and neither of them make a secret of it. In a long letter to the *Westminster Gazette*, a leading Liberal evening paper, communicated to it by its Johannesburg correspondent, on the burning question of South African Federation, the writer says:

The franchise question is not the only racial difficulty, however, for Asiatic immigration, whether under indenture or otherwise, is at least of equal importance. Asiatic immigration arose out of the needs of Natal sugar-planters; it was, in so far, justified as the climate of the coastal strip is unsuited for white colonisation but unfortunately the Indian Government has insisted upon the right of time-expired indentured coolies to remain in the country and in consequence, the whole of Natal is being flooded with Indians, who are steadily elbowing out the European population. The uncompromising attitude of the Orange River Colony and the Transvaal is the only thing which prevents the annihilation of the greater part of South Africa, and any alteration of this attitude would be the ruin of the white race in the country. There is, however, no prospect at all of the Transvaal relaxing any of its restrictions; and as the ruin of Natal from this cause is practically an accomplished fact, and the Indians cannot now be got out of the country, the situation seems almost insuperable.

Sedition in India

Feared "Great Trouble Ahead"

As I am about to close my letter, I am under the impression that one of Reuter's most sensational telegrams, a fabrication of which we have had at the beginning of this week. The news says:

A sedition and inflammatory tract, by the name of "The Society," has been distributed throughout the Hindu and Mahomedan. Then a reason to be given that the headquarters of the Society is at Calcutta, but it is extremely alive at Mymensah and has branches at Chinsurah and etc.

A pamphlet calls upon them to rise in their multitudes and to fight for the freedom of the country. It is a very bad working paper, and it is a very bad working paper.

It is extremely fortunate that the Society has been betrayed, for the circular might have done untold harm among the ignorant population. "Golden" is probably an Oriental term signifying men sworn to die for a given object. Since the crowning of Bhanerjee, many of his followers have left him, and there is a split even among the leaders of the movement. Unless, however, the sedition is effectually checked, it is probable that there is great trouble ahead.

The crowning of Mr. Surendra Nath Bhanerjee I must reserve for a future occasion.

Indian Enterprise

New Steamship Line

To British East Africa

We have received the prospectus of the Shah Steam Navigation Co. of India, Ltd., one of whose purposes is to trade between Bombay and British East Africa. The nominal capital is Rs. 50,00,000, divided into 12,000 shares of Rs. 450 each, of which 2,000 shares have been taken up privately, 800 have been accepted by the vendors in part payment, and 3,600 offered to the public. The balance of 5,600 shares is held in reserve.

The directors are Messrs. Adnanjee Peerbhoy, Hajee Ismail Hajee Allana, Ismail Hajee Beg Mahomed Abdul Rahim, Hajee Ahmed Hassan, Essaji Tajbhoy, and Mahomed Ali Adnanjee Peerbhoy. The Agents are the well-known firm of Adnanjee Peerbhoy and Sons, of Bombay.

The fleet consists of the following nine steamers—Coromandel, Bengal, Chusan, Pekin, Tientsin, Shah Ameer, Shah Alum, Rander Reunion, and Shah Islam, representing 33,975 tons. Mr. Essaji Tajbhoy's services as manager are retained. It is stated that the trade between Bombay and East Africa ports is already practically in the hands of the Directors.

INDIAN MAHS. The following mails for India per Messrs. King and Son's Natal Direct Line are advertised. For Calcutta S. S. *Umhul* (October 15th); for Bombay S. S. *Umhul* (October 13th), and S. S. *Reichstag* of the German Line (October 11th). S. S. *Umhul* is advertised to have left Calcutta on the 13th September.

FRAGA WASTE.—How tragically the resources of a great nation may be wasted! Great Britain spent £142,000,000 in twenty-five years in the relief of its paupers. The same amount used with common sense might have transplanted all these paupers to the Colonies of India, and created a happy community there. (Melbourne).

The Transvaal Constitution

An Appeal of a Colonial-Born British Indian Subject.

The following is an abstract of a letter addressed by Mr. Joseph Rooyeppe, a Natal-born Indian, now in London, to the members of the British House of Commons:

The impending settlement of the Transvaal Constitution cannot but be of interest to every member of Parliament. It is of interest to every member of the Empire. But the one to whom coming affairs as regards the Transvaal involve all his future joy and happiness is neither the Briton nor the Boer, but the being who never catches the public eye—and that is the Black man on the spot.

England's Position

In the settlement of the Transvaal England's position in the eyes of the world as the upholder of the banner of political righteousness and equity is challenged. Peoples await the declaration whether or not England undertook war for the eternal end of oppression and tyranny, or for mere territorial gain and self-aggrandisement. Subject races wait to see whether England's energies have been expended for the social and political salvation of all her subjects, irrespective of caste, colour, or creed, or for the furtherance of the interests of an already highly favoured few.

Natal

As late as last month Natal Indians complained of the working of the Dealer's Licences Act. As a measure it was declared un-British by the late Sir Henry Bins; it shut the door of the Supreme Court against appeal from the Licensing Board. No sooner was the law declared than the officer at Newcastle refused to renew all Indian licences in the district. Six, however, were renewed after considerable expense and anxiety. Home pressure was brought to bear on the Colonial Government, and as a result the latter issued a circular enjoining moderation on the part of the licensing authorities, or the doors of the Supreme Court would be opened to aggrieved Indians. The circular served for a time, but soon became a dead letter. Three prominent Indian merchants who have long traded in the Colony, and one of them a well-known Durban trader, have lately suffered, not apparently for any other reason than for his desire to transfer his business to a better known locality. Granting the colony can legislate to its heart's content in matters of local concern the posing of the jurisdiction of the Supreme Court becomes an undeniable question for Imperial interference. The Indian says that the injustice would never have

happened had the Supreme Court not been deprived of its ordinary character as the highest court of appeal. This is an instance of a Colonial act and the results of its operation. An instance of a Colonial bill had better be considered. The Natal Parliament recently set themselves to correct the morals of the Indians. A Bill proposed in the Natal Legislature for the registration of Indian Immigration Marriages provided a fine of £20 for failure to register a marriage. The people affected are indentured Indians who are paid at the rate of 10s. per month. This works out for the number of hours they are at times kept employed at a little over a farthing an hour. Should one of these unfortunates be sent to the line, the account of his indenture for the whole period of his indenture (three years) would be swept into the Colonial Treasury. The very men who employ these Indians know what they pay them, and yet they resort to a punishment so monstrous, and against none other than those by whom they prosper. In this connection one cannot but admire Mr. Joseph Haynes, a member who brought upon himself the opprobrium of the rest for his unfeigned denunciation of the measure as one created for the purpose of making revenue. I have had the unhappy duty of bringing the matter to the notice of the Secretary of State, and his Lordship has given an assurance that the Governor will be requested to furnish a report on the matter.

Imperial Control

The Imperial control of colonial subject races is a question of no recent origin; it is a question that has been with England from the very beginnings of her Colonial Empire, and it is of peculiar interest just now to enquire why the principle of such Imperial control, in contradistinction to the well-defined rights and privileges of colonial white subjects, is as yet so vague and so ill-defined for the native races, and that in face of the assertion that the principle of the Imperial right to control the treatment of natives and to act as arbiter in their differences with the white colonists was strongly laid down and emphatically asserted. This was as early as 1823, when such resolutions were the first Imperial proposals pressed upon reluctant colonists which gradually ameliorated the condition of the West Indian slave, and made him in due time a freeman and a citizen with full political rights. In these island colonies the same problem has been nobly settled, and the relation between white and black is one of perfect understanding on both sides. The reason and cause for this happy state of things is very simple—it is because a superior, impartial and central power persisted in enforcing, not with the caution, a policy of non-interference which had in it an element of statecraft. This was through the beneficent instrumentality

of Canning. If in those days a Government could clearly define its own rights over subject races, and the latter's own rights and privileges as a consequence, it is remarkable that in our own age those very questions should be so vague and so ill-defined.

Slavery

The word slavery in the British Empire is certainly ridiculed; slavery and British institutions, British law, British ideals and British people are too divergent and unconnectable terms. But need it be said that a restriction of personal freedom, a perpetual state of bondage, suppression of free speech, oppressive and unconscionable laws, malicious differentiation between subjects of the same Empire, a free abuse of legislative power, and administration of so-called laws with an unwarrantable and uncalled for rigour and harshness, are among the signs of serfdom, then slavery exists to-day in all good reality in His Majesty's dominions, not only in the conditions of the Chinese in the gold mines of the Transvaal, but in the labour conditions of Great Britain's own loyal and devoted Indian subjects toiling in the colony of Natal. Neglecting the one outward formality of purchase and sale there exists in the condition of these people every form of serfdom, quite sufficient in the aggregate to constitute a very true form of the state of human existence, popularly believed to have been wiped out of the British dominions long ago. There seems to be little hope for these peoples.

What is a "Native"

At the Conference preceding the signing of the Treaty of Vereeniging it was expressly agreed that "the question of granting the franchise to the natives shall not be considered until a representative constitution has been granted." Now the imminent danger to all people of colour is this: the Boers may now possibly contend that by the word "native" they meant all the peoples of colour. But the following query and the reply does not leave the matter in doubt as to the particular people meant by the parties to the treaty. General Botha enquired of the Imperial Government before the Conference what their intention was in the matter of the native franchise, and the reply was given him. As regards the extension of the franchise to natives and Kafirs in the Transvaal and Orange River Colony, it is not the intention of His Majesty's Government to give such franchise before a representative government is granted to the Colonies, and it then given it will be so limited as to secure the just predominance of the white races. Mr. Chamberlain added: "We cannot consent to purchase peace by leaving the coloured population in the position in which they stood before the war, and in even the ordinary civil rights which the Government of the Cape Colony has long conceded to." Lord Milner says: "I may say

personally, I have always held that the word 'native' in the Terms of the Surrender meant natives, and not coloured people. I certainly consider that the universal use of language in South Africa makes a clear distinction between the two, and I have never myself heard Cape boys—much less Asiatics—spoken of as 'natives.' If the question had been raised during the negotiations I have no doubt that the matter would have been cleared up in this sense; but I am bound to say that, unfortunately, the point never was raised; therefore it is free to any of the negotiators to contend that he meant by 'natives' all classes of coloured people. In that case the question must be left to be decided by the general judgment, and I cannot but think myself that anybody approaching it impartially, and especially anybody acquainted with the use of the word natives, and coloured people in South Africa, would give the article—for which I must, of course, bear my full share of responsibility—the meaning which I always believed and intended it to have.

Before commencing its labours, the Native Affairs Commission defined the word "native," and the discussion brought out the facts that in Natal, Cape Colony, and Rhodesia, i.e., what was before the war British South Africa, the term "native" did not include coloured persons, but was strictly confined to aboriginals, and persons both of whose parents were aboriginals. In the Liquor Law of the Transvaal of 1893, and in Law No. 8, of 1893, of the Orange Free State, the word "kleurlingen," or coloured person, was substituted for the word "naturellen," or native, in order to give the law greater scope. It is obvious that both in the conquered republics and in British South Africa it was clearly and popularly understood that there was a difference between the expressions "native" and "coloured persons." If, therefore, the Boers in the Conference had meant to include all persons of colour in the term "native," why did they not use the term "coloured person"?

British Rule in India

By William Jennings Bryan

(Concluded)

National Spirit Awakening

If more attention were given to the intellectual progress of the people and more regard shown for their wishes, it would not require many soldiers to compel loyalty in England; neither would it require a large army to preserve peace and order.

If agriculture were protected and encouraged and Native Industries built up and diversified, England's commerce with India would be greater, for the people would buy more than

can be sold to India to-day, when so many of her sons and daughters are like walking shadows.

Lord Curzon, the most brilliant of India's Viceroy's of recent years, inaugurated a policy of reaction. He not only divided Bengal, with a view to lessening the political influence of the great province, but he adopted an educational system which the Indians believe was intended to discourage higher education among the Native population.

The result, however, was exactly the opposite of that which was intended. It aroused the Indians and made them conscious of the possession of powers which they had not before employed. As the cold autumn wind scatters winged seeds far and wide, so Lord Curzon's administration spread the seeds of a national sentiment, and there is more life in India to-day, and therefore more hope, than has ever been before. So high his feeling ran against the Government that there has been an attempted boycott of English made goods, and there is now a well organised movement to encourage the use of goods made in India.

India and Colonialism

Let no one cite India as an argument in defence of colonialism. On the Ganges and the Indus the Briton, in spite of his many noble qualities and large contributions to the world's advancement, has demonstrated, as many have before, man's inability to exercise with wisdom and justice, irresponsible power over helpless people. He has conferred some benefits upon India, but he has extorted a tremendous price for them.

While he has boasted of bringing peace to the living he has laid millions to the peace of grave; while he has dwelt upon order established between warring troops he impoverished the country by legalised pillage. Pillage is a strong word, but no refinement of language can purge the present system of its iniquity.

How long will it be before the quickened conscience of England's Christian people will heed the petition that swells up from fettered India and apply to Britain's greatest Colony the doctrines of human brotherhood that have given to the Anglo-Saxon race the prestige that it enjoys?

MAHOMEDAN DISABILITIES.—A Reuter message states that meetings in various Mahomedan centres are electing distinguished representatives to present an address regarding Mahomedan disabilities to the Viceroy on October 1. The deputation will be the most representative which has ever been formed. The Mahomedan community are deeply interested in the matter.

Correspondence

Protection

To the Editor, INDIAN OPINION.

Sir,—On Tuesday last, the 11th inst., I met an Indian, indentured to the Marine Hotel Co. Ltd., and had a conversation with him. His name is A. ROSS. I understand he arrived in the Colony as special waiter and general servant. He seems to have a little education, and speaks English fairly well. Notwithstanding the fact that he arrived in the Colony as a waiter and general servant, I understand from him that he is called upon to do the duties of a waiter, general servant, and printer.

He stated that he came to the Protector's Office to lodge a complaint of assault by the Acting-Manager. It appears one Mr. Joseph, employed in the Immigration Department, was taking down his deposition, and before the said deposition was completed, his master came to the Protector's Office and saw the Assistant Protector, named Mr. Robinson, and thereupon, before the said deposition was completed, he was requested to come upstairs to see the Assistant Protector.

It appears he went before the said Officer, and nothing was done, his complaint was not even enquired into, and his deposition was not taken; and the Assistant Protector told the Indian in question that he was telling a lot of lies, and that he should go back and do his work.

The treatment meted out to this man appears to me to be very unfair, and I think it requires that a strict enquiry should be made in this matter, so that Indians may have a chance of better treatment in the future.

Yours, etc.,

S.P.H.

Durban,

12th September 1906.

The Late Mr. Nazar

To the Editor, INDIAN OPINION.

Sir,—In your issue of the 4th August Mr. Jameson has come forward with a valuable suggestion with regard to the commemoration of the late Mr. Nazar. May I suggest that a large sized oilpainting of the late Mr. Nazar may be hung in a prominent place in the Congress Hall at Durban. In my opinion, that will be better than erecting a tablet in the Hindoo temple or in the Indian Opinion Press at Phoenix, rather an out-of-the-way place.

I am, &c.,

ONE OF YOUR READERS.

Chinda,
28.8.06

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુરેતક ૪.

શીનીક્સ—શનીવાર, તારીખ ૬ ડી અક્ટોબર, ૧૯૦૬.

અંક ૪૦

અડવાડીક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી-તા. ૬ ડી અક્ટોબરથી તા. ૧૨ અક્ટોબર સુધી ૬૦ સં. ૧૯૦૬.

હિંદુ-આસો વદ ૪ થી, આસો વદ ૪ સુધી સર્વત ૧૯૧૨.

સુલભમાની-તા. ૧૭ મી સાપ્તાહથી ૨૩ મી સાપ્તાહ સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	ખ્રીસ્તી તારીખ.	હિંદુ તીથી.	સુલભમાની તારીખ.	સુલભમાની ક. મી. ક. મી.	સુલભમાની સુલભમાની ક. મી. ક. મી.
શની...	૬	૪	૧૭	૫ ૩૨ ૫ ૫૮	
રવિ...	૭	૫	૧૮	૫ ૩૩ ૫ ૫૯	
સોમ...	૮	૬	૧૯	૫ ૩૪ ૫ ૬૦	
મંગળ...	૯	૭	૨૦	૫ ૩૫ ૫ ૬૧	
બુધ...	૧૦	૮	૨૧	૫ ૩૬ ૫ ૬૨	
ગુરુ...	૧૧	૯	૨૨	૫ ૩૭ ૫ ૬૩	
શુક્ર...	૧૨	૧૦	૨૩	૫ ૩૮ ૫ ૬૪	

અનુક્રમણિકા.

ત્રાન્સવાલના હિંદીઓનું કતબ...	૭૩૧
મી. સુલભમાની મુખ્યારંભ...	૭૩૨
મરહુમ મી. આનંદ મોહન બોઝ...	૭૩૩
હિંદી પ્રતિષ્ઠા યુનીવર્સિટી...	૭૩૪
હોમરોગ્રામમાં હિંદી કાવ્ય...	૭૩૫
ઈન્ડિયન તારણ...	૭૩૬
એલ્બર્ટાના બેન્કર...	૭૩૭
ડેલાવેરિયા...	૭૩૮
પીટરબર્ગ...	૭૩૯
દિવાળીના તહેવાર...	૭૪૦
રૂઝના તાર...	૭૪૧
બી હિંદી પબ્લીક લાયબ્રેરી...	૭૪૨
ડેલાવેરિયાના હાથમાં હાથ...	૭૪૩
નાદારી કોર્ટની મોટી વિગત...	૭૪૪
નાતાલ સનાતન ધર્મસભા...	૭૪૫
માલુ મરહુમ...	૭૪૬
હાલે મદરેસાનું ફંડ...	૭૪૭
ઈન્ડિયન નેશનલ કોંગ્રેસ ફંડ...	૭૪૮
સ્વીમરના બેન્કર...	૭૪૯
હિંદુસ્તાનના બેન્કર...	૭૫૦
મોહોમ્મદ કોંગ્રેસના આવાનું ફંડ...	૭૫૧

અન્ય પંચા.

એશિયાટીક ડનાફર ઓરિજીનલ સામે	
હિંદી એક સંપત્તી બરુર...	૭૫૨
ધી સાહિબ આફ્રિકન ડાઈઆપાડ યુરુ	
કુળ કપીટી...	૭૫૩
નાટક અને હિંદી કાવ્ય...	૭૫૪
દરબન હિંદુ રમસાન ફંડ...	૭૫૫
મોહોમ્મદના બરુર...	૭૫૬

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૬ ડી અક્ટોબર ૧૯૦૬.

ત્રાન્સવાલના હિંદીનું કતબ.

ત્રાન્સવાલની સિયતી બાબત અમે બીજા વચ્ચે પુરવું પડેલું આપીએ છીએ એટલે આ વચ્ચે અમારે કંઈ વધારે કહેવાપાત્રું રહેતું નથી. આ વખત એટલે અધો આરીક છે કે રાજ હિંદી ત્રાન્સવાલની બહાર પણ ચાંકી ગયેલ છે. બધાને એમ લાગે છે કે ત્રાન્સવાલમાં હિંદીએ ભરેલ પગલું બહુ કડું અને મુશ્કેલ છે. તેમાં જે છતાં મળે તેજ તે પગલું બરાબર ભરવું એમ મણાવ. જે હાલ હિંદીઓએ કરેલ છે તે હાલ નવાઈ ભરેલો છે અને નથી. કાવ્ય ને તામે નહિ થતાં જેલમાં બધાને જે વિચાર કર્યો છે તેથી દુનીયામાં કાવ્ય પણ જગ્યાએ હિંદી કામે આજસુધી કર્યો જણાતો નથી એથી અમે તે પગલું નવાઈ ભરેલું ગણીએ છીએ. બીજા તરફથી નવાઈ ભરેલું નથી એમ પણ કહીએ છીએ તેનું સત્ય એ કે આ વખતને લગતા કાવ્યમાં કહ્યા મળી આવે છે. આપણે ઘણી વખત ત્યારે નારાજ થઈએ છીએ ત્યારે હડતાલ પાડીએ છીએ તેમ કરવું એ હિંદુસ્તાનમાં ઘણી વખત આપણી ફરજ સમજાએ છીએ, અને તેમ કરીને મુખ્યત્વે કરી દેલી રજવાડાઓમાં દાદ મેળવીએ છીએ. હડતાલનો અરથ એજ થયો કે આપણા રાજ્યમાં ભરેલું અમુક પગલું આપણે પસંદ કરતા નથી. આ પ્રમાણે કાવ્યમાંની સામે થવાનો રીવાજ ત્યારે હિંદી પ્રત્યે જંગલી હતી ત્યારથીજ આપણામાં ચાલતો આવ્યો છે. એટલે આ ગોત્ર ત્રાન્સવાલના હિંદીએ જે હાલ કર્યો છે તે નવાઈ જેવો નથી અને તેથી કરીને આપણને ગભરાટ ઉપજવનારો થવા કંઈ કારણ નથી.

એટલુંજ નહિ પણ દક્ષિણ આફ્રિકામાં જે તેની ગતતા કાવ્યમાં મળી આવે છે. ત્યારે મલાઈ લોકેશનમાંથી કાદી મુદત બાબત અને કોળીઆનરડાના કાર્મ ઉપર જ્યાં બાબત વાત મરહુમ પ્રેસીડન્ટ ફૂગરે ચલાવી હતી તે વેળા મી. એમીસ એવન્સ જેઓ સાહેબ સિટીસ એજન્ટ હતા તેમણે

હિંદીને ચોક્કસ સલાહ આપેલી કે તેઓએ બીજાક પ્રેસીડન્ટ ફૂગરના હુકમને માન નહિ આપવું. તેથી પોલીસની તપાસ છતાં અને રીવેક્ટીવ લોકેશનને ઘર પ્રવેશ કરવા છતાં લોકેશન મરજીત રહ્યા અને છતાં પામ્યા.

ત્યારે કાવ્યમાંની તરફથી પડતી હતી ત્યારે પણ બેઠક નહીં હિંદી કામે વગર કાવ્યમાંના કાર્યોમાં વેપાર કર્યો. બોયર મવ નેમેંડને દાદ ન આપી અને છતાં. લોકેશન માં મોકલવાને તે સરકારે ઘણું પ્રયાસ કર્યો, પણ આપણને મોકલી શક્યા નહિ. લગભગ પછીના કાવ્યમાં લખ્યું તોપણ મળી આવે છે. બહાર નેટીસદ્દી તરફ ત્યારે લોકેશન નીચરે હિંદીઓ ઉપર ઉમામી ત્યારે લોકેશન એક વખત તો ગામરા બન્યા. પછી વિચાર કર્યો, અને છેવટે લોકેશનમાં નહિ જવાનો હાથ કર્યો. પોલિસ્ટ્રમમાં સમન્સ પણ કાઢ્યા તે પાછા ખેંચવા પડ્યા હતા. મુર સાહેબે લોકેશનની જમી પાડેલા પાસ કાઢ્યા હતા. તે લેવાની હિંદી કામે આનાકાની કરી અને તે ધારો ખેંચી લેવા પડ્યો હતો.

બીજા કામના કાવ્યમાં લખ્યું તો પણ આપણને સેલેન્ડે મળી આવે છે. હોટેન્ડોટ લોકેશન ઉપર પાસનો કાવ્ય છે તેઓ તે કાવ્યમાંની સામા થયા છે, અને પાસ નથી લેતા સરકાર તેઓને કાંઈ કરી શકતી નથી. નાનાલના કાવ્યમાંની ઉપર ઘર વંચે છે, છતાં કેટલીક યુગ લોકેશન કામ એવી છે કે તે બીજાક દાદ નથી લેતી. તેઓની પાસેથી સરકાર કર નથી લેતી એ છુપી રીતે સહુ જાણે છે.

આ બધા કાવ્યમાં બતાવી આવે છે કે આપણે ડર રાખવાનું જરાએ કારણ નથી. તોપણ ઉપરના કાવ્યમાં અને કામના હાથ વચ્ચે કેટલોક તકાવત છે. એ બધા કાવ્યમાંમાં એકજ હાથ એક કામે કરેલો નહોતો. વળી જો કે કાવ્ય કહ્યું નહિ કરવા લોકેશન પસંદ કરવું તોપણ તેનું પરિણામ ક્યે રહે છેતારવું તેનો તીક્ષ્ણ નહિ કરેલો. જેમકે હોટેન્ડોટ લોકેશન પાસ નહિ લેવા આવત કામ પડે છે તે તેઓમાંના કેટલાકે દંડ આપે છે. અને કેટલાક જેલમાં જાય છે. ત્રાન્સવાલના હિંદીનો નિશ્ચય એવો છે કે તેઓ નાનું રહીને જાતને બદલે જેલમાં જવું કમુલ કરશે. તેઓને બીજા જે રહતા ચુકલા છે તે એકે દંડ આપેલો અથવા નો દંડ. જો તેઓ આ વાતે રહતા મંબીરપણે ત્યારે

કરી જમાતે તામજુર કર્યા છે. અને તેમાં જ નવાઈ રહેલી છે. તેમાંજ ખુબી છે. અને તેમાંજ જોર રહેલું છે. હંડ આપીએ તો સરકાર જોરજુલ મારે છે. દેશ છોડીએ તો ગોરાઓ તાલી પડશે. રાજ થશે. અને વાવડા ઉગડશે. એ બધું આપણે નથી કરવા નું. કેમકે તેમાં નામોશી અને નામરદાઈ રહેલાં છે. જેલ જવું એ ખુબીવાળું છે, એ પવિત્ર પગલું છે, અને તેથીજ હિંદી કામ પોતાનું માન જળવી શકશે. તેમ કરતાં વેપાર ગયો તો શું થયું ? મહાન તથા માલ જાળી નવ તો વેપારીઓ સતોળે બેસી રહે છે. અને જમા મરદ હોઈ પાછો વેપાર ખાલે છે અને પેટ ભેગું કમાય છે. જેને કાલપગ છે અને અક્ષત દુશીઆરી છે તે માણસ આ દેશમાં તો ભુજ મરે એવો પ્રસંગ આવતો નથી. અને કામનું અથવા દેશનું ભવું કરતાં નેતા કે સવાળો માણસ બાળકારી થઈ પડે તેમાં શી તવાઈ છે ? અંગ્રેજોનું એક કરનાર નામ માન આપે છે. તેઓમાં એવા પુરુષ રત્ન થઈ ગયા છે અને યાગ છે તેથીજ તેઓ નું તેજ જાળવ્યા કરે છે. એવા વીર સોદરાઈ મરે, જીવન દેખાડના. જીવનપત્નીઓન વગેરે દના. તેઓએ ઉમેછ રાત્રવનો પાયો રોપેલાં હતાં. તેઓ કાણુ હતા. અને તેઓએ શું કર્યું તે અમે પીછ વખતે કહીશું. પણ તેઓની નક્ક આપણે નહિ કરી શકીએ ત્યાં સુધી આપણે અધમપણુંજ બોલવશું. આ વખતે કામને પોતાનું વીર્ય જતાવવાનો કાગ મળ્યો છે. અમે હિમેદ રાખીએ છીએ કે તે જ્યા નહિ કે. રણમાં પણ મુકશે, અને વાહોમ કરી કેશરીઆં કરશે. એવો વાણુ વખત હિંદ નો હતો કે જ્યારે રણમાં પડેલ છેકરો એ દારીને ખાણે આવે તો તેની માતા તેનું મોતું વેચા ના પાડતી. એ વખત વાન્સવાસ માં વરેક લીધો પાદ રાખશે એવી અને નીવતાની આમળ રજુત કરીએ છીએ.

મો. ગુલને મુખારકી.

મો. લાઇ ગુલ મહમદ ગુલના દીકરા મો. એ. એચ. ગુલ જે હાલ પીતાપત્રમાં અભ્યાસ કરે છે તેમણે ત્યાંની યુનીવર્સીટી ની એક શાસ્ત્રીય પરીક્ષા પસાર કરી છે એવા ખબર મળી સુખ્યા છે. મો. ગુલના ફરજદ હાકતરી અભ્યાસ હડગની પ્રખ્યાત ગાઇ હકીતાલમાં કરે છે. મો. ગુલને અમે મુખારકીની આગામી છીએ. મો. ગુલ પોતાના છોકરાઓને કેળવણી આપવામાં અડ આગળ પડતા છે. તેમનો પ્રેમ એ વાળનામાં રહેક નીહીએ લેવાનો છે. હિંદી જુવાનોએજાતના ઉપર હિંદીની વ્યવસ્થાની

સ્વીતીનો આધાર છે. તે જુવાનીઓએ લણશે તો તેથી થણે લાભ થશે. વળી તેઓના ભણુનરનો આધાર તેઓના માખા ની ઉપર થણે લાગે છે. મો. ગુલનીહરીકા પીન્ન માખાપો કરશે એવી અમે હિમેદ રાખીએ છીએ.

મરહુમ મી. આનંદ મોહન બોઝ.

હિંદુસ્તાનના તારાઓ ખરના ગય છે. મો. બોનરજી તથા જરડીસ ગરદીનના મરણના સમાચાર હજુ હમણાંજ સાંભળ્યા છે. હિંદના ઉપર આ ઉપરા ઉપરી જે વા પડ્યા તેમાં મો. આનંદ મોહન બોઝના મરણથી હમેરા થયો છે. આમ માત્ર જે વણ માસની મુદતમાં એક પછી એક હિંદના વણ નામાંકિત નરોનાં મરણ થવાથી હિંદને જરખી ગોટ પડી છે. જે ગોટ પુરાતી જર જ મુકેલ છે. જેવી રીતે જરડીસ ગરદીન મુસલમાન કામમાં પહેલા જારીરદર હતા. તેમ મો. આનંદ મોહન બોઝ બંગાલી કામનાં પહેલા રેંગર હતા. અને એ હિંદી નેશનલ કોંગ્રેસના પ્રમુખનું અનુપમ માન મેળવ્યું હતું. મો. બોઝે વળતારતક થવા પણ કરેલો. પણ તેમનું નામ રાજદવારી ખાખનામાં પ્રસિધ્ધ થયું છે. મો. બોઝ બાણુ સુરેન્દ્રનાથ જેવા હિંદી નાયકોની હારના હતા તેમના હવન દરગીઆત હરવખત પોતાના દેશની ઉન્નતિ વારતે તેઓ ખત અને કિસાદથી કામ જગવના. રાજકારી ખાખત પેટે સંસાર સુધારના સંખધમાં પણ મો. બોઝનું નામ પડાએલું છે. અહોસમાજના તેઓ એક સમર્થ આગેવાન હતા. કેળવણી ના મેદાનમાં પણ તેઓ કમર કમીને નીક બેલા. હિંદના ઉધરના મુલતોને કેળવી દેવા ની કોસનકમ જનાવવાના હેતુરે કાલકામાં તેમણે એક કોલેજ રચાવી જે તે વાલ ખાડી કોલેજ ના નામથી ખાખીલી છે. અગાળાના ખાખતથી પ્રખ્યાત કેળવણ થવા ને તેથી અગાળી પ્રખ્યાત એકમ જળવવા શીડરેલન હોલરો પાયા નાખવના હોલ ને વખતે મો. બોઝ મોહનીને ખીજો પડેલા હતા. જ્યાં પણ નાખાજો કોલેજ પ્રખ્યાતી મોનાનું નિગમ પેરિર પણ પાયા નાખતી વેળાના મેળવર મેળાવડાનુ પ્રમુખસ્થાન લીધું. તે વખતે તેમના સુખમાંથી નીકળેલા દેશદાજના ઉભરાઓ નેમનું વાન્સા દશે અથવા તેમના નામને પણ જેઓ વળે છે તેઓ મરહુમ ના મરણના સમાચાર સાંભળા અન્યત્ર ગાદ પાળ્યા વિના રહેશે નહિ. અમે મરહુમના અતમાને શાંતિ મજાએ છીએ તથા તેમના પ્રાંખને દિવાલો આહીએ છીએ.

હિંદી પ્રજાકીય યુનીવર્સીટી.

અગાળાના આગતથી પ્રજાકીય આગતી ઉની થઈ છે તેનાં જે રૂબ નીપડ્યાં છે તેમાં રહેલી કીલસાત તથા પ્રજાકીય યુનીવર્સીટી એ મુખ્ય છે. અગાળામાં જે મોટીએ થતી તેમાં લાગ લેતાં વિદ્યાર્થીઓને સરકારે અરદારતા પ્રાપ્ત. અરદાર. અને દેશદાજ દેસોમાં તો વિદ્યાર્થીઓને કાલેએ અને નિશાળો માં દાખલ કરવાની પણ રાનાઈ થઈ. આવી રીતે દેશાન્નતિના મેલુવાળા સમામાં હિંદના ઉભરના જુવાનોને અરદારવાળું પરિણામ એ આવ્યું છે કે એકેએ પ્રજાકીય યુનીવર્સીટી કાલવા નિશાય કપો. લોર્ડ કર્ઝનના યુનીવર્સીટી ખીજ પસાર કરવાના ફળરપ પણ આ હિલસાતને મણવામાં આવી છે. આવા રહેલી વિદ્યાલયમાં હિંદીઓને દરેક જાતની કેળવણી આપવામાં આવશે તથા ખરેદાઓ કાલ કીમીઓ એનાયત કરાશે. આ યુનીવર્સીટી રવતંત્ર હોવાથી સરકારી ખાતામાં જે સુધારા કેળવણી ખાતામાં નથી તે દાખલ થશે. તે કામ માટે દેશના મહાન વિદવાન નરો હોંસથી લાગ લેવા લાગ્યા છે. ડો. રાસ ખીહારી ઘોસ એ મંડળના પ્રમુખ છે. સર ગુદરાસ જોનરજી કે. સી. એસ. આલ જેવા પ્રસિધ્ધ નર એ કાર્યને ફતેહમંદ કરવા હિલ દખતે કામ કરે છે અને તેથી પ્રજાકીય યુનીવર્સીટી હુંકે મુદતમાં વ્યવહાર રૂપર આવી છે. એ સાક્ષ માટે હોલતમત પુરો એ નાણાંની જે મદદ આપી છે તે વળાણવા લાપક છે. ગૌરીપુરના બાણુ વગેરે કિશોર રામે પ લાખ રૂપિયાની મીતકન યુનીવર્સીટી કાલમાં આપી છે તેમાંથી વારસીક રૂ. ૧૦,૦૦૦ ની આપડ થાવ તેમ છે. બાણુ સુભાનંદ્ર મુલક ૧ લાખ રૂપીયાની મીતકન આપી છે જેમાં વારસીક રૂ. ૩,૬૦૦ની આપડ છે. મહામેન્સીંગના મહારાજ સુર્વ કંતે રૂ. ૧૦,૦૦૦ની વારસીક આપડની રકમ રૂંડમાં આપી છે. સિવાય મારસીક રૂ. ૨૫૦ ૨૦૦; ૧૫૦ની આપડવાળી કેટલીક લુદી લુદી રકમો મળવાથી યુનીવર્સીટી માટે વારસીક રૂ. ૫૦,૦૦૦ ની આપડકેટલાં નાણાં એમાં થયાં છે. પ્રજાકીય યુનીવર્સીટી જેવા મહાન કાર્યને વારતે આ રકમ પુરતી નથી, અને તેથી વધારે મદદ માટે દેશના સખાં અરદારોને વિનંતિ કરવામાં આવી છે. આ યુનીવર્સીટીમાં એનું શિક્ષણ આપવામાં આવશે કે જેથી દેશના વિદ્યાર્થી સ્વદેશ પ્રેમ શીખી દેશની ઉન્નતિ કરે તેવા નીવડે. સરકારી કોલેજોના શિક્ષણથી આપણા કેળવા એલા જુવન નળળા ખોખાના થાય છે. સરકારી યુનીવર્સીટીઓમાં કલિલાસ, મળીન

ना. २३ सप्टेम्बरना देश मेसर्स धन-
 धन सङ्करीनी हुना मदानमां सधना
 हो सोझानी ओक मोडी सभा नदयामां
 रानी हती. परमीट तथा पास घोट संयधी
 तथा धयद्यो लीसमेनमां पसार थवा
 हता ने आयत शा शा छत्राज सेवा ते
 री यसी अक्षवचामां आवी हती. आ
 ना आशरे २०० हिंदीओ दाजरे थवा
 ना. गाभना तमाभ पेपारीओनी पेदीरती
 तथा सुणी दाजरे थवा हता. नेमां देसा-
 यणेनी आनुआगुनां परांमांवी देह-
 क पेपारीओ नयामां आयता हता. भी
 रे दाज हप्पीयनी कपनीना नंगर भी.
 ती सामर मन्नायुं दे आयपने गये वपने
 तीयभीत रीने मेगा थवा हता ने वपने
 मे दाज थये हता. दे हरेक पेपारीओ
 हती दुडाननां मायूस होइ पांय रीजी
 यती. आ वपने तमाभ रथानीक पेपारी
 नां मेरसे तथा छिन्नाल मेहलो थये
 य छ दे वपु पदयो पेतानी मेगेज
 थो ने देमां लरपुं करपुं छ. पडाया

અહીં મામલે ફડમાં બરનારાઓનાં નામ તથા રકમનું લીસ્ટ વાંચી સંભળાવ્યું. ખીન્ન કેટલાકે આ હીલચાલને ટેકા આપવા માટે અસરકારક ભાષણો આપ્યાં. પછી એવો ફરાવ થયો કે દરેક વેપારીએ માથા દીઠ ચાર શીર્ડીંગ ભરવી. આ ફરાવને મીટીંગે બહાલ રાખ્યો. ખીન્ને ફરાવ એ કરવામાં આવ્યો કે ફરીનાળાઓ તથા નાનો વેપાર કરનારાઓ કે જેની પાસે વેપાર કરવા નું કાઢસે-સનું નથી તેવા દરેક જણે બે શીર્ડીંગ આપવી, તથા મલંગા, ભુધવાન, કાંના તથા કેસગોઆએની આસપાસની જગ્યાના વેપારી એકેએ પછી બે શીર્ડીંગ આપવી. મી. મંગાએ ફડ તથા નીચમીત હિંદીઓની સભા કેટલાં ગયાં અગત્યનાં છે તે સંબંધી જાણાણથી ભાષણ કર્યું. તથા એબર ઓફ કામચલાઉ સભાસદોએ એશિયા દીક વિરુદ્ધ જે સુચનાઓ કરી હતી તે આગત પણ તેમણે જણાવી. હિંદીઓ તરફથી મી. કોહારીએ રથાનીક જાપામાં આ તકરારી આગત જણાવવામાં જે ભાગ લીધો છે તે વિષે મી. મંગાએ તેમનો ધણોજ આભાર માન્યો. મી. મંગાની આ દરખાસ્તને મી. કાલીદાસ જેકા બાઇએ ટેકા આપવાથી સરવાળામતે પસાદ કરવામાં આવી. પછી મી. કોહારીએ સધળાનો આભાર માનીને કહ્યું કે મેં જે કંઈ જુગ હિંદી ઓ માટે કર્યું છે, તે મારા સ્વદેશી બાઇઓ તરફ મારી ફરજ સમજીને. તેથી મારી કંઈ પણ પ્રશંસા કરવાની જરૂર નથી. આ મારી નાની ફરજ અહા કરવા માટે ધણોજ સરસ બદલો એ છે કે આ હીલચાલ તરીકે રાખવી. આપણા હિંદી બાઇઓની એકે કામચલાઉ સભા બનાવવી જે દર હમેશા આ સંબંધી કામ કરવા કરે. જેવો ફરાવ એ થયો કે ઉપકા ફરાવોમાં મુકરર થએલી રકમો ફડ માટે એકઠી કરવી તથા આવના રવીવારે મીટીંગ ફરીથી બોલાવવી.

જનમંદિવસની મુબારકબાદી

તા. ૨૮ મીના રોજ પોરટુગાલના રાજ્યને જનમ દિવસ હોવાથી જાહેર તહેવાર તરીકે જાળવામાં આવ્યો હતો. બંદરપરની બધી બોટમાં ધન પતંગ ઉડાડવામાં આવ્યા હતા. બપોરના ચાર વાગે બાદશાહી માનને ખાતર ૨૧ તોપ ફાડવામાં આવી હતી. આ પ્રસંગે હિંદી વેપારી તરફથી એક ડેપુટેશન બ્રિટીશ કાનસલ જનરલ પાસે ગયું હતું અને આ શુભ પ્રસંગે ઉપર હિંદીઓ તરફથી નામદાર પોરટુગાલના રાજ્યને મુબારકબાદીનો સદેશો મોકલવાની વિનંતિ કરવા માં આવી હતી. આ સંદેશો હિંદી કામને ખરેખર મોકલવામાં આવ્યો હતો.

પીટર્સબર્ગ.

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી)

પીટર્સબર્ગ તા. ૧-૧૦-૦૬

પીટર્સબર્ગમાં ભરાયેલી હિંદી સભા

તા. ૨૩મીના રોજ અહીં હિંદી બાઇઓની એક જનરલ સભા ભરાયેલી હતી. તેમાં વીજાપત ડેપુટેશન ગારામાં થએલ ફળા વીશે વાતચીત થઈ હતી અને આવેલા પછ સામગ્રી પાંચડ ૪૦ મોકલવાનું નક્કી થયું હતું. આ પછા મોકલાઈ ગયા છે. આ કામ ધણીજ ખતમ થયેલું છે તેને માટે અહીંની હિંદી કામને ખરેખરી જાણથી થઈ છે. આના જાહેર કામને માટે દરવખત આંચ ઉત્સાહ જોવામાં આવે તો બહુજ સાફ કહેવાય. તથા એશીઆટીક આરડી નન્સ આગત અહીંયા ફરીને ચરચા ચાલી રહેલ છે અને તે કાયદો દરેક રીતે વખોડી કાઢવામાં આવે છે અને તેને માટે સખત મહેનત લીધાં જતાં જે સરકાર અમલમાં લાવશે તો તે કાયદાને માન આપવા કરતાં જેલ જવા વધારે પસંદ થાયશે.

કચ એકિનો મહાન સરદાર જનરલ બોચા ગયા અકબાદીઆમાં અત્રે આવેલ તેને કચ લોક તરફથી ધણીજ માન આપવા માં આવેલ હતું. તેના ભાષણમાં બ્રીટીશ હિંદીની વાત કાઢતાં તેણે તે તરફ અજુગમાં જાહેર કંઈ હતો.

ગયા વીકમાં અહીંયા બે હિંદી દુકાનોમાં ચોર લોકો દાખલ થયા હતા. આ ચોર હિંદીઓ પાસેથી રાતરે કર ઉધરાવવાને માટે તીકળ્યા છે એમ તેમણે કહેલ હતું. આરે નશીબે ચોરની ખબર પડી જવાથી દુકાનમાં કાંઈ નુકસાન થયું નહિ ને તુરત નાશી ગયેલ.

પ્રીટરીયાથી મોક દાણ હપીય અતરે કામસર આવેલ તે ચોડ રોજ રોકાઈ પાછા ગયા છે. એપેલેનકનથી સાદ કાળીદાસ ખીઆ અતરે કામસર આવેલાં છે. ચોડ રોજ રોકાઈ પાછા જશે. એક વરસાદ થઈ ગયો છે ત્યારથી આકાશમાં વાદળા રહ્યાં કરે છે ને વરસાદ આવવા વડા છે. ગરમી પડ્યા કરે છે.

મેસર્સ ખીટલી એન્ડ કાં જાળી જણાવે છે કે તેમની જાહેર ખબરમાં શરખત કેસ ૧ની કીમત ૧૨. જણાવવામાં આવી છે તે તેમની જુલ થયેલ છે. બે ડાનના એક કેસની કીમત ૧૨ ને બદલે એક ડાનની ૧૨. બે છે.

દિવાળીનો તહેવાર.

તા. ૨૭ ઓક્ટોબર મંગળવારની સાંજના ૬૫ વાગે હિંદુ આગેવાનોની એક સભા મી. સંઘવી તરફથી બોલાવવામાં આવી હતી. મી. સંઘવીએ તા. ૧૭ મી ઓક્ટોબરને રોજ દિવાળીનો તહેવાર જાહેર તહેવાર તરીકે બહાર પાડવાનો ઉદ્દેશ બતાવી દુકે વિવેચનમાં આવેલા મુદ્દાઓનો ઉપકાર માની સભાનું કામ આગળ ચલાવવા વિનંતી કરી હતી. મી. ઝીણુલાલ દેસાઈએ મી. ગોપાલજી, જે. ડી. હંસરાજ એન્ડ કંપનીના ભાગીદારને પ્રમુખપદ આપવા દરખાસ્ત રજુ કરી હતી. પણ તેઓ સાહેબ તરફથી મી. આર. બી. શેઠ, મી. એ. એ. ગાંધી એન્ડ કંપનીના ભાગીદાર માટે સુચના કરવામાં આવી. આ દરખાસ્તને મી. રણછોડજી અને દેસાઈ તરફથી ટેકા મળતાં મી. શેઠ પ્રમુખપદ લીધું હતું. આ સભામાં નીચે લખ્યા ફરાવો બહાર પાડ્યા માં આવ્યા હતા.

દિવાળીના તહેવારને જાહેર તહેવાર તરીકે મળવો. તે તહેવારને રોજ દરેક દુકાનદારે દુકાનો બંધ રાખવી, તથા નોકર વગેરે પણ તે તહેવાર પાળવા નોકરી ઉપર ન જવું. સિવાય ફક્ત મરચાં તથા ફરી કરનારાઓ અને રમે તે પરચુલ કામ કરનારાઓએ તે દહાડે તહેવાર પાળવો. દિવાળીનો તહેવાર પાળવા અને તેનો ઉત્સવ માનવા ટાઉનમાં રચળ નક્કી કરવું. આ કામ કરવા માટે એક કમીટી બની કરવી, અને તેમાં નીચે લખ્યા મુદ્દાઓ ચુંટાયા હતા. મેસર્સ સી. બી. મહેતા, પી. પી. પી. પી. એન્ડ કંપની, પી. વી. સંઘવી, અખાશમ મંગળજી, ગોપાલજી મોરારજી દેસાઈ, રણછોડજી, મોરાર બુલા, સી. કે. ડી. પી. એ. એચ. કે. પટેલ, ડી. આર. પટેલ, એલવ રવા પટેલ, જી. ડી. દેસાઈ, ભાણુ કેશ. જે. બી. મહેતા, અને મકનજી કલસે. આ તહેવારને જાગતું ઉધરાણું કરવું અને ને તમામ કામ કમીટીને સોંપવું. ઉપરના ફરાવે, પસાર થયા પછી રાત્રીના ૬ વાગે સભાનું કામ પુરું થતાં પ્રેસીડેન્ટનો ઉપકાર માની સભા વિસર્જન થઈ હતી.

આ સમાના સંકેદરી મી. ડી. આર. પટેલ જણાવે છે કે ઉપરના ફરાવો દરેક હિંદુબાઇની જાણ મારે અને તે પ્રમાણે વર્તવા માટે પ્રસિદ્ધમાં મુકલ છે. આશા છે કે આ કાલેનીમાં વરતા આપણાં હિંદુ બાઇઓ ઉપરના ફરાવને વળગી રહી દિવાળીના દિવસને જાહેર તહેવાર તરીકે જાળશે.

રૂઠરના તાર સમાચાર.

રસો અપાનીક લડાઈમાં પ્રખ્યાત થએલ અપાનીક અમલદારોને ખેતાય અપાવાના છે. તોફા ખાતાના ઉપરી ટોળાને મારકવીસ નો ખેતાય આપવામાં આવશે. ખુરકી લશ્કરના ઉપરી ઘટો, ઓયામા, અને યામામાટાને 'પ્રીન્સ' ના ખેનાયો અપાશે.

રોડેશિયામાં બહાડેલા હરે ટપાક મોકલવા ના ધારાઓ અમલમાં મુકાયા છે.

ગાપાન ટાઇમ્સ નામના ટોફીઓના પત્ર માં એક હિંદી વિદ્યાર્થીના કાગળ છપાયો છે તેમાં જણાવવામાં આવે છે કે હિંદુસ્થાન ત્યજ્ય થયું છે અને સ્વતંત્રતા મેળવવા પ્રયત્ન કરે છે. તેમાં પુર્વની પ્રજાની મદદની જરૂર છે.

એસેલીયાના નોકા સેન્યમાં કેટલાંક વહાણો તથા સ્ટીમરોનો ઉમેરો થનાર છે.

વિશાખતના થોડા જાગમાં પાણીની એટલી બધી તંગી જણાય છે કે પાણી લેવા માટે ખાસ રેલ્વે ટોળાવવામાં આવે છે.

ઉત્તર અમેરિકાની દક્ષિણે આવેલા ફ્લોરીડાના હીપકલ્પમાં વાવાઝોડાનું સખત તોફાન થવાથી જનમાલની મોટી ખુવારી થઇ છે.

વિશાખતમાં એક બાપલુ હરમીયાન જણાવ્યું હતું કે કાફરાઓપર પ્રીટેરીયાના ખીસપે ૨૦ વરસ પહેલાં રાજ અલાવેલું તેમ હાલ ચલાવી શકાય એવું નથી. મુધરેલા કાફરાઓને તેમના અમલમાં લાગ આપવા ની જરૂર છે એમ છેલ્લે કાફરી બળવો સુચવે છે.

સ્પેનમાં વરસાદનું તોફાન થયું છે જેથી પાકને મોટું નુકસાન થયું છે. આખા પ્રદેશ માં પાણીની રેલથી જનમાલની ખુવારી થઇ છે.

મોરાકકોનો મામલો મંબાર થતો જાય છે. સાંની ફેલાવવાના ઉપાય લેવા માટે સુલતાને પોતાની મરજી જણાવી છે પણ ફ્રાન્સ હજી નમ્રપદ થયેલ નથી. હાલ મોળો બેહારથી નાટ જણામાં લેખો કરવામાં આવે છે.

રસીયન ડ્યુમાના મેંજરોની ફરીથી ચુટણી કરવાની તારે પરવાનગી આપી છે. નવી ડ્યુ મા માર્ચ માસમાં મળી શકશે.

હોંમકોમના સમુદ્રમાં ફરીથી તોફાન થયું છે. સમાર કામ વાસ્તે જે બાંધકામ કરવામાં આવ્યું હતું તે ભાંગીને નાશ પામ્યું છે.

અફઘાનીસ્થાનના અમીરે હિંદુસ્થાનની મુશ્કાલીને નીકળવાનું છેવટને માટે હરાવેલું છે. તે હીસેમ્પરની ૩૨ તારીખે જાલાલાબાદ થી ઉપડશે. અને પેશાવર ૩૭ જાન્યુઆરી એ આવી પહોંચશે તા. ૬ હી એ સરહીં અને તા. ૮ મીએ આગ્રા આવી પહોંચશે.

એક મોટરકારના અકસ્માતથી કાઉટેસ એક કરગન કારમાંથી ઉડી પડીને ઘટકાથી મેશુદ થઇ મર્ત હતી.

ઇજીપ્તની સરહદ સંબંધી તકરારને નીકલ થઇ ગયો છે. તેથી તરફીશ લશ્કરે ઇજીપ્તની સરહદ છોડી દીધી છે.

ગાપાનીક સરકારે પરદેશી થોડાઓ ખરીદવા માટે ૨૦ લાખ પાઉંડ અરચવાનો હરાવ ક્યોથી થોડાના પરીક્ષણે એસેલીયા (યુરોપ) માં થોડા ખરીદવા ગયા છે.

એવું જણાવવામાં આવે છે કે અમેરિકાના પ્રખ્યાત કોટિઆધીપતી એનડ્રુ કારનેગી એ પોતાની દેવાલીમાંજ પોતાની બધી મીલકત (પા. ૪,૫૦,૦૦,૦૦૦) મનુષ્ય જાતના લાલના કામોમાં ત્રાપરી નાખવાનો હરાવ કરશે છે.

કેટલાક બહુનમાં અડનારાઓની એક શરત ફ્રાન્સમાં કરવામાં આવી છે. થોડા એક શરતમાં ઉત્તરનારાઓએ પોતાનું સાહસ પડતું મુક્યું હતું ત્યારે જે ચાર જણ ઇંગ્લાંડ અને સ્કોટલાંડની સરહદપર જોવામાં આવ્યા હતા.

કંડનના એક તારમાં જણાવવામાં આવે છે કે હિંદુસ્થાનના મુસલમાનોના એક ડેપુટીને લોર્ડ મીંગાની મુલાકાત લીધી છે. તે પ્રસંગે જણાવવામાં આવ્યું હતું કે મુસલમાનોને રાજ્યકાંડોપરમાં વધારે લાભ આપવાની જરૂર છે. વોમસરમે જવાબ માં કહ્યું કે તેમણે બ્રિટીશ રાજના ત્યાગી પાછાવર વિચાર રાખવો.

આગળ જણાવવામાં આવેલી બહુન શરતના બેલાડીઓ બુદે બુદે કેટલે વિખરાઇ ગયા છે. એક દુબર નદીના કીનારાપર જઇ પડ્યો હતો. કેટલાક જર્મની મુધી પહોંચી હતા. એક જણાનો પનો મળ્યો નથી.

'સેલેવેશન આરમી' નામના ખીરતી મીશનરીઓ આવતા ૫ વરસમાં ૨૫૦ નવા હોમ બંધાવવાના છે. આ મીશનરીઓ હિંદુસ્થાનમાં મુકલી ફોજના નામથી જાણીતા છે.

ધ. ઇલિઅન પબ્લીક લાઇબ્રેરી.

આ લાઇબ્રેરીમાં માહે સપ્ટેમ્બર અને ૧૯૦૬ માં કુલ ઉપજ પાંડ ૧૧-૬-૬ ની થઇ છે જેમાંથી પરચુરલ ખર્ચ પાંડ ૧૦-૬-૧૨ માદ જતાં બાકી પાંડ ૧-૨-૭ શીલીક રહેલી છે. આ માસમાં ૩૭૨ મેંજરો તથા ૪૩૭ પબ્લીક મળી કુલ ૮૦૯ ગ્રંથોએ વાંચવાનો લાલ લીધેલો છે.

લાઇબ્રેરીને મી. અબદુલ મની બેદાન્સ બર્ગવાળા તરફથી શી. ૧૦/ મી. મલેક ખીરલાઇ તરફથી શી. ૨/૬ તથા મી. મનજી લાધા લાખાણી તરફથી શી. ૧/ બેટ તરીકે મળેલા છે. જે ઉપકાર સાથે સ્વીકારવા માં આવેલ છે.

આવતો અંક.

આવતા અંકમાં વી શાહ સ્ટીમ નેવીગેશન કંપની, મુસ્તફા કામેલ પાશાનું લાપલુ, હિંદુસ્થાનના ઉપ થોમી ખખરો, ટરાંસવાલના ડેપુટી શનતા ખખરો વગેરે થણાક રસીક લખાણો આવશે.

ધરોંકાએ આગળથી અમને લખી જણાવ્યું, નહિ તો બધી નકલો જલ દીધી બધી જતી હોવાથી પાછળથી નિરાશ જનકું પડે છે. છુટક નકલ ૧ની નાતાલમાં ૩ પેની; ટરાંસવાલ તથા કેપ કોલોનીના ગ્રાહકોને તે કેલોનીના ૪ પેનીના રટાંપ મોકલવાથી તેમને સરનામે પોષ્ટ કરવા માં આવશે.

ડેલાગોઆમેના છાપામાં કાગળો.

અમારા ડેલાગોઆમેના અગ્રપત્રોપરથી જણાવ્યું આવશે કે ત્યાં સંબંધકારી નકરાર ચાલે છે. આ ખામત ત્યાંના છાપામાં મી. આમાડો તથા મી. કાહારીના કાગળો છપાયા છે. એવર ઓફ કોમસેની મીટીંગમાં આમાડો એ ડેલ્લીક ગેરવાળગી દફતર જણાવેલ. તેનો મી. કાહારીએ 'ગારડીઅન'માં નીચે મુજબ જવાબ વાળ્યો હતો : મી. આમાડો એ એવર ઓફ કોમસેમાં જણાવ્યું કે એશીઆટીકથી કોલોનિને 'પહુ' નુકસાન વેડું પડે છે. એ દફતર પોટી તથા જીથે રસ્તે દોરનારી છે. એશીઆટીક તથા કુરે પીઓનોની રહેણી કદાચ જુદી છે, તેથી તે બે એમ ધારના હોય કે એશીઆટીક તુકસાન કરતા છે, તે તે પાયા વિનાની દફતર છે. અને ગેરાઓ બે હિંદીઓને ગંદા ગણના હોય તે તે પહુ ખુબ છે. હું પોતે ૧૭ માસ હોટેલો વગેરેમાં ગોરાના સદવાસ માં રહ્યો હતો. પહુ ગેરાઓ એવળ્યા રહેતાં જણાયા નહોતા. વળી મી. આમાડો શહેર સુધારે કરવા આહવા હોય તે તે શહેરમાં ગોરાઓનાં ઘરની ગંદકી જોવી એટલે તેને માલુમ પડશે કે તેણે હિંદીઓને શીખામણ દેવાને ગંદકે ગેરાઓને શીખા માલુ દેવાની જરૂર છે. વળી શહેર સુધારાનું કામ તે મ્યુનીસીપાલિટીનું છે. તે કામમાં એવર ડેલ કાજા થવાની જરૂર નથી. આ ના જવાબમાં 'આમાડો'એ ગારડીઅન પત્રને એક કાગળ લખ્યો છે. તેમાં તેણે કહ્યું કે એશીઆટીક સંપત્તે દલકી કોમનો હિંદી એટલે કે "બનીઆ અથવા કુલી" એવા અરથમાં વાપરવામાં આવ્યો હતો. આ જાતના લોક સંબંધેનું આગળ જોવા માગતો હતો. આવા હિંદીઓએ જુદક વેપાર હાથ કરી લીધો છે. તેનું કારણ એ છે કે હિંદી માત્ર આવલ ખાધને રહી રહે છે. અને તેથી થોડે નહિ પણ માલ વેચી શકે છે. ગોરાઓને મહિનાના ૧૫થી ૨૦ પાઉંડ જેટલું ખર્ચ થાય છે, અને તેથી તે કદી પણ હિંદીની સાથે હરિદ્રાધમાં જતરી સંકળ નહિ. ગોરાઓ મોટા ભોગ આપીને મુલક છોડે છે પણ વેપારમાં હિંદી તેનો લાભ લઈ જાય છે. વળી તેઓની કમાણીના પદસાહિંદુ સ્થાન મોકલી દે છે તેથી સરકારને પણ કંઈ લાભ રહેતો નથી. બે કાંઈ માલુસ "બની આ"ની કુમતમાં જાને જુએ તો હિંદીઓ કેવા મંદ છે તે તરત માલુમ પડશે. નાતાલ માં કુલીને લીધે ખેત્ર ફેલાવાથી સરકારે તેમના મકાન બાળી (!) નાખ્યાં હતાં. અહીંના હિંદી મહાનો બે હાલતમાં છે તે

ઉપરથી જણાય છે કે બે પોરટુગીઝ સરકાર પણ એવળ પગલાં લેશે નહિ તે અહીં પણ તેથી રોમ કાંટાનો સંબંધ છે. આવી રીત ના મી. આમાડોના લખાણથી મી. કાહારીએ ફરી નીચે મુજબ જવાબ વાળ્યો છે :— એશીઆટીક એટલે 'બનીઆ અથવા કુલી'. આમાડોએ આ નવીનજ વાખ્યા હિંદી કાઢી છે. હું અધિપતિને અરજ કરું છું કે તેણે હવેથી એશીઆટીકને બદલે "બની આ અથવા કુલી" શબ્દ લખવો ! એવર આ વાખ્યા ઘડી તો કાઢી પણ લેજી સ્લેટીવ કાઉન્સિલ તે ક્યાં કમુક રાખે તેમ છે. મી. આમાડો કહે છે કે હિંદીઓ માત્ર એ ચાર પેનીના આવલ ઉપર નબે છે. આ ખબર મી. આમાડોએ ક્યાંથી મેળવ્યા ! એ ખરી વાત છે કે ઘણા હિંદીઓના ખાણમાં ખીજ ચીજો સાથે આવલ પણ હોય છે. પણ તે ગોરાઓનીપેડે આવલને બાંધીને ખાણ લેવા એમ નહિ. હિંદી વાપરે છે તે ઉંચી જાતના આવલ ને સુંદર રીતે સંપ્રેક્ષા, તેવું ખાવાનું ગોરાના ખાણમાં હોય તો મીજબાનીમાં ખપે. વળી હિંદીઓ માત્ર આવલજ ખાધને રહે છે તે બોલું છે. હિંદી ખીજ ઘણી ચીજો વાપરે છે. માત્ર ફેર એટલે જ કે હિંદી વધુ પદસા ખરચી પોતાને વારતે તાજ ચીજો લે છે ત્યારે ગોરાઓ સડેલાં મીટના કેટલાક માસનું જુના ડાયા એ વાપરે છે તે પદસા બચાવવા મથન કરે છે. વેપારની ફરીફાઈ દુનીઆમાં બધે ચાલે છે. આ જમાનોજ વેપારની ફરીફાઈને છે. બધી ગેરી પ્રેનઓ વેપારની ફરીફાઈમાંજ મચેલી છે. એક પ્રજા ખીજ પ્રજા કરતાં વધારે સોધા ભાવે વેચવા કોશેશ કરી રહી છે એ જાણીતું છે. આગમોદની કંપનીઓ એ ભાવે જિતાર્યા છે તે પણ ફરીફાઈને લીધે જ. આ શહેર (ડેલાગોઆમે) નોજ દાખલો હોય તો માલુમ પડશે કે ખુદ ગોરા વેપારીઓએ ફરીફાઈને લીધે ભાવ કેટલા જિતારી નાખ્યા છે. સારે નરીએ એ વરમ માં હિંદી નથી : નહિતો મી. આમાડોને તેના સોબનીઓ તે ધંધાના હિંદીને પણ હિંદી સોંધુ વેચે છે એમ કહી વગોવત. મારા ઘરના સામાન હું તો ગોરાઓને ત્યાંથી પણ લઈ છું. કારણ કે ગોરાઓ પાસેથી હિંદી કરતાં સોધે ભાવે મળે છે. ગોરા એ મહીને ૧૫-૨૦ પાઉંડ ખર્ચે છે એ વાત જુદી છે. સરકારી પગારનાં લીસ્ટ જેવાથી માલુમ પડશે કે ઘણાના પગાર ૧૫ થી નીચે છે. હિંદી દરરોજ નહાવાનું જાણે છે. ગોરાઓ આહ દિવસે નહાવામાં સમજે છે. નાતાલ સરકારે કોઈ હિંદીના ઘર બાળ્યાંની વાતનાપાપદાર છે. આ ખબર ક્યાં

થી મળ્યા તે આમાડો મને જણાવશે ! આમાડો મને 'કલર્ડ' કહે છે તેમાં હું 'બોલ્ડ' માનતો નથી. જેમનાં મન ઉચ્ચાં છે તે સોકાને કાળી કે ધોળી આમડીમાં કાંઈજ નેદ નથી.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વગેરે

(મવરખેન્ટ ગેઝેટમાંથી.)

ન્યુકાસલ ડીવીઝન, ઈંગ્લાંન્ડના સ્ટોરકીપર મહમદ મુસા ઈસાકની મીલકત નાદાર તરીકે બહેરે કરવા અરજ થનાર છે.

મારીત્સબર્ગના એસ. એ. નાહડુની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના વહેંચણીના હિસાબ તથા આંકડાઓ તપાસણી માટે હમી અકટો આર સુધી ખુલ્લા રહેશે.

ડરબનના એમ. ઇ. કમરાદાની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં વહેંચણીના હિસાબ તથા આંકડાઓ તપાસણી માટે હમી સપ્ટેમ્બર સુધી ખુલ્લા રહેશે.

ડનહાઈસ્ટરના સ્ટોરકીપર એમ. એમ. ક્રસાકની મીલકત તપાસણી માટે જપ્તીમાં લેવામાં આવી છે.

લેડીસમીથ પાસે રહેલના સ્ટોરકીપર મહમદ આમદ મપદીના લેણદારોની મીટીંગ હમી અકટોબરે ભરવાની છે.

ડરબન અંખીલો રોડવાળા સુલેમાન આમદની મીલકતપર જેને કોઈ જાતનો દાવો હોય તેણે સુપ્રીમ કોર્ટમાં ૧૩ મી નવેમ્બર પહેલાં અરજ કરવી.

મારીત્સબર્ગના તાજુદીન મહમદ ધોસના લેણદારોની મીટીંગ હમી અકટોબરે ભરવાની છે.

કેટરીજના ઇસાકીમ સાલેજ મોટાસાના લેણદારોની મીટીંગ હમી અકટોબરે ભરવાની છે.

પોર્ટ રોપરટનના મહમદ સાદક વાહેદના લેણદારોની મીટીંગ ૬ મી અકટોબરે ભરવાની છે.

મારીત્સબર્ગના વેપારી સાહસીતની મીલકત નાદાર તરીકે બહેરે કરવા અરજ થનાર છે.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમોમાં રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર દુરવ્યવસ્થા મળવાનો સંભવ છે.

૧. કાગળની એક જ બાજુએ લખવું.
૨. અક્ષર થોડી સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું બરોબર લખવાં તે હમેશાં બહાર પાડવા સારું નહિ પણ અમારી બાજુએ સારું.
૪. મંત્રણવારની સાંજ સુધીમાં મળેલ લખાણો તેજ અડવાડીયામાં દાખલ કરી શકાશે.
૫. લખાણ હમેશાં હુંક અને મુદ્રાસર કરવું.—[અધિપતિ.]

એશીઆટીક ઇસ્ટ ઓરિન્ટલ સામે હિંદી એક્સપીની ગરર.

અરેલી ખંડુઓ.

ટરાંસવાડ સરકારે આપણા સામે જે આપણુક રાજ્યપ્રકરણ સર કર્યું છે તેની સામે જેટલા ભુસાથી આપણે ટકી રાકીશું તો જેવડે આપણને ઇનસાફ મળશે. એક સંપત્તિ પરીણામ ધણું બળીયાં છે. એક સંપત્તિ ગોરી પ્રગ્ન પારલામેન્ટ મેળવી શકી છે. એક્સપીએ ગોરી પ્રગ્નને પોતા ઉપર જીતમ કરતા જીતમી રાજ્યોને બર તરફ ક્યાં છે. અરે તેઓને ફારસીને લાડે ચડાવ્યાના દાખલા ઇતિહાસમાં મોજુદ છે. પોતાના દેશથી હજારો માણસ દુર આવી આવે જે વડપણ એ ગોરી પ્રગ્ન બેગર છે તેનું મુખ્ય કારણ સંપ છે. ઘણું ખુશી થવાનું છે કે આપણે આ દુર આવેલા વચ્ચે સંપની શરૂઆત ક્યારની થઈ સુધી છે અને તેની સાખીતી આપણા વચ્ચે ઠેકાણે ઠેકાણે ઉભી થતી મંડળીઓ છે. આ "ઇન્ડિયન એપીનીયન"ના બેલાન્સપરગના ખાસ ખબરપત્રીએ ગયા અંકમાં ત્યાંની હમી દીવા સોસાયટીએ જેટલી ગંતવર દિંદી મીટીંગ ફોલોમંદ કરવા જે મહેનત અને ખર્ચ લીધી હતી તેનો જે હેવાલ આપ્યો છે તે ખરેખર તેના લાગતા વળગતાઓને સાચાશી આપનાર છે. અને દક્ષિણ આફ્રીકાના ખાન હીંદુ તેમજ મહોમેદન મંડળોને તે શુભ રસ્તે ચાલવાનો દાખલો આપ્યો છે. દેશસેવા બળવરી એ આપણી ફરજોમાંની એક મોટી ફરજ છે. એ ફરજનું કરવું અગર કરવાનો વખત આજે મુખ્ય છે. બાકીઓ આ વખત નસીબમાં નં ડાખેનું હશે તે થશે

ફરી હીંમત હારશે નહી. બપોરે દરેક માણસ દેશદાજ હંદે ધરી પોતાના રજીસ્ટરો નહીં પદધાવશે અને લીધેલા સોગંદો વળગી રહેશે ત્યારેજ તેણે પોતાની ફરજ બજાવેલી કહવાશે. દુઃખ સહન કરીશું તો જેવડે આપણને ઇનસાફ મળશે. અને આપણી વારે પરમેશ્વર ધાણે એ નીકળે છે. જીતમીના ધર ખાલી છે, એ સાચું અનુસાર છે, તેમજ ઇતિહાસો ઉપરથી પણ સાખીત થયું છે. નેપોલીયને એકવાર આખા યુરોપ ખાંડને હુલ્લબો હતો, અને મોટા ભાગનો ધણી થઈ પેડા હતો. તેજ નેપોલી અને ઇંગ્લેન્ડકક્ષીઆ વચ્ચે એ મળી હારાનો હતો. જીતમી ફરીઆનું બેર નાનકડું બપોને તોડવાનો દાખલો આપણે હમણાજ બોલ્યો છે. માટે કાઠખી રીતે આપણે હીંમત હારવી નહી. કાઠ એમ કહેશે કે આ લખ નાર આવી આવી લગાઇના દાખલા આપી શું કહેવા મળે છે. પણ કુદરતનો નીકમ દરેક મોટી તેમજ નાની ગાયતમાં સરખો ન છે. દક્ષિણ આફ્રીકાની ગોરી પ્રગ્ન અને આપણા વચ્ચે મતફરતી લગાઇ ચાલે છે આપણી માગણીઓ સુધરેલી ને ખરી છે. પ્રગ્ન આપણી માગણીઓ કદી ગેરવાજબી કદી રાકે નહી. ઘણા મોટા રાજદ્વારી પુરેપો એ કબુલ કરીશું છે કે હિંદીવાનો નરક દક્ષિણ આફ્રીકાની ગોરી પ્રગ્નની ઇતરાજનું મુખ્ય કારણ ફક્લટ્રેડ જેલરી (Trade Jettison) છે. અને તેથી આપણી દાજ હંદે ધરનારા આપણા ખેરખાલો બનવી મહેનત હમેશા કર્યાજ કરે છે. જેવડાં આપણે ઇન્ડીયન કે એ ચાલુ કોંગ્રેસોનું પરીણામ શુભ આવે. આખીન.

ડ. તા. ૨-૮-૦૬. સાપુરજી ઇ. શંદેરીવા.

ધી સાઉથ આફ્રિકન કાડીયાવાડ

ગુરકુળ કમીટી.

મે. ઈ. ઓ. ના અધિપતિ બેગ.

આપના સુપ્રસિધ્ધ પેપરમાં "ધી સાઉથ આફ્રીકન કાડીયાવાડ ગુરકુળ કમીટી" તરફ ના આ આરટીકલને સ્થાન આપી આભારી કરશે.

હંદી બુડેલેડ કોલવરીમાં આવેલ ભટ બધેસના સ્ટોરમાં કાડીયાવાડમાં ગુરકુળ સ્થાપવા ગાયતની એક મીટીંગ મળી હતી. મી. કે. ઇ. ખાતાની પ્રમુખપદ આપવા માં આવ્યું હતું. શરૂઆતમાં આ પ્રયાસને ઉશ્વર તરફથી સહાયના મળે અને હિંદુભાઈ

ના અનંકરણમાં આ બાબત ઉત્તેજન આપવા પ્રેરણા કરે એવી પ્રાર્થના કરવામાં આવી હતી.

મી. કે. ઓ. ભટને આ કમીટીના સંકરે ટરી તરીકે નીમવામાં આવ્યા છે અને મી. એમ. કે. ગાંધી સાહેબને આ કમીટીના પ્રમુખ અને વરદી થતા ચિનતિ કરવાનો સરવાલુમને દરાવ થયો હતો. આ કમીટીના મેંચર તરીકે મેસર્સ બી. કે. ભટ, કે. ઇ. ખાતાની, કે. એસ. ગરાય, કે. ઓ. ભટ, ગંગાદીન મહારાજ અને ફરી માંડણને નીમ સમાં આવ્યા છે.

મી. બી. કે. ભટે વગર પચારે પોતાની મોકરી આ કમીટીને આપી છે અને માત્ર કમીટી પાસેથી ખરચજ લઈ સાક્રિય, નથા ઇસ્ટ આફ્રીકા અને ઇન્ડીઆના તમામ ભાગમાં સદરજુ ગુરકુળનું ફંડ એકઠું કરવા ફરશે. અને બધાં સુધી તેનું મીસન પુરૂ થશે ત્યાં સુધી કંઈની પહેરવાના સોગવ લીધાં છે. આ જે ઉમદા કામ તેણે માથે લીધું છે તેમાં ફોલો પામે એમ અમે હમીયે છીએ.

મેસર્સ ગંગાદીન મહારાજ અને સ્થુવીર સીલે આ ડીસ્કીકટની તમામ માફનોમાં ફરી ત્યાં કામ કરતા હિંદી ભાષાઓ પાસેથી ફંડ એકઠું કરી આપવા માથે લીધું છે. સદરજુ કમીટીએ મને સુચના કરેલી છે કે આ કાલો નીમાં વસતા હિંદી ભાષાઓ અમને આ કામ માં મદદ કરે એવી ભલામણ કરશે. અને આ કમીટી માટે જે કાંઈ પુરાવા માગવા હોય તેણે હંદીમાં પી. એ. બોસ ૧૯૧૧ના સરનામે સેક્રેટરીને લખવું. જેથી તરતજ જવાબ દેવામાં આવશે. વળી એક વખત ફરીથી આપ મહેરબાનને ચિનતી કરું છું કે આ કમીટીની નમ્ર અરજ છે કે નાતાલમાં વસતા બધા ભાઈઓએ અમને અમારા પ્રવા સમાં મદદ કરશે. અમે ફંડ ઉઘાડ્યું છે અને કેટલાક ગુરકુળોએ તેમાં નાણા ભર્યા છે જે નાણા અમને મળશે કે નરતજ અમે આ બાબમાં બહાર પાડતા જઈશું. કમીટી તેમજ મી. બી. કે. ભટની ચાલી હીલચાલ નો સર્વિસતર હેવાલ આપના પેપરકારા વખતો વખત પાહાર પાડતા જઈશું.

K. O. Bhata.

સા. આ. કા. ગુ. ક. સેક્રેટરી.

[અમને મી. ગાંધી બાણવે કે તેમણે ટરીપણું તથા પ્રમુખપદ બેચાની ના પાડી છે. ઇ. એ. અ.]

નાટક અને ઇસ્લામી કેમ.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ સાહેબ.

અમે ખેદ અને દીવંગીરી સાથે ઇસલામી કેમથી હાલ થતાં અવીચારી કેમો પીંચે કાપવા કલમ ઉઠાવીએ છીએ. એક તરફ તો ગોરી પ્રજા આપણા ઉપર જીવન મુગરવા કચારા રાખતી નથી. અને બીજી તરફથી આપણા અગરેસરો આપણી ફજે નીચો કરવા ચુકના નથી. અમારી ધારણા ખાતરી ન હોય તો અમારા સંબંધના પ્રમાણે ફેરવાડ અગરેસર ઇસ્લામીએ કર્યન તથા નેહાન્ગરમાંની નાટક કંપનીઓને જુને જન દેવા પાછળ મોકલા છે. જે આ વાત ખરી હોય તો ધારણા અફસોસ અને ખેદ ની ચાત છે. કે સારા કેમો તે જેવા કે વીધા કે જે મેળવવાનું આપણે માટે ક્યાંય પણ સારું સ્થાન નથી, અને આપણા ઇસ્લામી ખાતાઓ કે જે કરજદાર સ્થિતિમાં છે. આપણા પોલીસીકલ મંડળો કે જે નાદાર હાલતથી દુરિયામાં ફૂટ્યાં ખાય છે તેઓ ને ઉત્તેજન દેવામાં જન પોતાનો વખત. મહે નત અને પૈસાનો ઉપયોગ કરે તો તે વધારે સારું કહેવાય. આપણા પોતામાંજ કેળવણી નથી. તે માટે ચોખ્ખા ઉત્તેજન મેળવવામાં જે વખતનો ઉપયોગ કરે તે સારું નહિ કહેવાય? આથી અમારી મનઘમ્મ ઓવી નથી કે તે ખાતાઓને તમે જડ મુળથી કાપેડી નાંખો, નહિ. હાં જે તેઓ પોતાની ચાલકી અનંત દુનનથી ખુદ ઉનન થઈ શકે છે. પણ ઉપર વર્ણવેલાં ખાતાં તો અગ્રેસરોના અત્યય વિના કલન થઈ શકે નહિ. માટે જે તેવાં ખાતાંને ઉત્તેજન મળે તો ઘણે અંશે આપણી પોલીસીકલ તકલીફો ઓછી થવા સંભવીત છે. પણ ત્યારે નાટકને ઉત્તેજન દેવામાં અગ્રેસરો અને લોકોના ભાગ લે તેથી કેમને ઘણે દરજ્જે વેકરું પડે તેમ છે. માટે મનુષ્ય પોતાની પદવી અને સ્થિતિ વિચારીનેજ કેમ લેવું જોઈએ.

કર્યન તા. ૨૬-૯-૦૬

લી. ઇસ્લામી.

કર્યન હિંદુ સ્મશાન ફંડ.

કર્યન તા. ૧-૧૦-૦૬

સદરહુ ફંડમાં તા. ૪-૮-૦૬ ના રોજ પૌંડ ૩૨-૧૩-૨ મેલેન્સ હતી. ત્યાર બાદ પૌંડ ૧-૧૪-૧ ઉપજ આવી જે મળી પૌંડ ૩૪-૭-૮ થયા. તેમાંથી ખરચ પૌંડ ૪૬-૧૨-૩ જાપાનો, માંડકા, ફંડ તથા

તાજા વગેરેનો ખરચ બાદ જતા બાકી પૌંડ ૭-૧૫-૫ આજરોજ મેલેન્સ છે. જે વડી પૌંડ ૭-૧૦-૮ બિ તેજનક બેંક એક સાઉથ આફ્રિકામાં ફંડને તમે જમા છે. અને શી. ૪-૯ મી. સેક્રેટરી પાસે રોકડી છે.

મોતીલાલ માધવજી દીવાન
સે. કર્યન દિ. ૨૫ ફંડ.

અદોમસ્તાની જરૂર.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ સાહેબ.

કર્યનના હિંદી ભાઈઓને ફરત વેચવા તેમજ ખરીદ કરવાની સગવડ માટે મેરફીડ માં બનવ છે તે "ઈટિઅન મારકેટ" ના નામથી ઓળખાય છે. આ મારકેટમાં બહાર થી માલ લાવી વેચનારા મુખ્ય ભાગે હિંદીઓ છે. તેઓ પોતાનો માલ મારકેટમાં લાવી વેચવા મટે અમુક ભાડુ આપે છે પરંતુ તેમને સવામાં જગ્યાની ઘણીજ અડચણ પડે છે કારણ કે જે લોકો મારકેટ માં આવ્યા દીવસ માલ વેચે છે તેઓ ખાલી જગ્યાનું શેકાણુ કરી મુકે છે તેથી સવારમાં માણસોની ભીડ વિશેષ હોય છે તે વખતને મટે એ જગ્યા ખુલી રહે તો થતી હેસનગતી મદી નય. મટે એ બાબત માં મારકેટને કમતા આગેવાન તુલસીએ તપાસ કરીને ઘટતો બદોબસન કરવો જોઈએ.

લી. આર. બી. ડી.

કર્યન હિંદુ સ્મશાન ફંડના સેક્રેટરી મી. દીવાન કમળી જણાવે છે કે સદરહુ ફંડ નોનખરરતો રીપોર્ટ જણાવે આવી ગયો છે. તે પત્રીકને વહેંચી આપ્યો છે. જનાં જેઓ ને ન મળેલ હોય તેઓએ કોઈ પણ વખતે તેમની પાસે જઈને લઈ જવા.

રીપોર્ટ બહાર પડ્યા પછી ફેરવાડ મહરથો તે ફંડમાં ભરેલા નાણા કે જે આપરા રહી ગયા છે તેઓ ભરી દેવા ખુલી બતાવે છે. માટે સર્વે મહરથોને વીનંતી કે સદરહુ ફંડમાં જેઓએ ભરી આપેલા નાણા આપવા બાકી હોય તેઓ જ્યારે જ્યારે આપી જશે ત્યારે ત્યારે ઇંડીયન ઓરોનીયન મારફતે તેઓના નામ બહાર પાડવામાં આવશે.

(આવા લીસ્ટો જે અમારી પાસે આવે છે તે એક હંચના ના હરથી જાપીએ છીએ. જે કે બહાર ખબરનો દર એક હંચનો ૨.૬ છે પરંતુ જાહેર કામને ઉત્તેજન મળે તે ખાતર આ બાવો ખાસ ઘટાડેલા રાખવામાં આવ્યા છે. અ. ઇ. એ.)

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

પી. એ. એ. ૧૬૭. કર્યન, તા. ૨-૯-૦૬.

આજ રોજ સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ એકવર્ડ સ્પીટમાં મળી હતી. જે વખતે ઘણા શુદ્ધરથો હાજરહતા. સમય થતાં સર્વ સાથે મળી હાથર પ્રાર્થના કરી નીત્ય કરમ કર્યુ હતું. સેક્રેટરી એ શી મીનાજીના સ્વેદા અને ગણ સભાનો રીપોર્ટ વાંચી સંબળાવ્યા. આજનો વીપવ રા. વનવજી દેસાઈએ સન્સંગ એ વીશે વખતો દતો તે તેમણે અગાંવો અને હાજર રહેલા અદરથો તથા પ્રમુખે વીપવને કમતું વીવેચન કર્યુ. સન્સંગ એટલે સત્ય અથવા સારી સંચાન. મનુષ્ય માનને પોતાની જાંઘળી ના મુખ્ય સાધનમાંનું આ એક પ્રથમ સાધન છે. કારણ કે દુનીયામાં રહી પોતાની જાંઘળી સારે રસ્તે કેમ દોરવવી તેની કેળવણી માટે સારી સંચાનની ખાસ જરૂર છે. આપણામાં કહેવત છે કે 'સોખને અસર' માણસ જેવી સંચાન સામે છે. તેથી વર્તણુક કરવા શીખે છે. હવે મનુષ્યને માથે મોટામાં મોટી દુરમ બે છે તે એ કે સ્વદેશ સેવા અને સ્વધર્મ પાલન. આ બે કરને સત્ય રીતે અદા કરવી હોય તો તેને માટે કેવી સંચાનની જરૂર પડે તે હમેશાં અનુભવદારા સંપાદન કરવું જોઈએ. એ બને કરને અદા કરવા આપણને મુશ્કેલી અને મહાતપાઓની જરૂર પડે છે. સ્વદેશ સેવાને કમતી ફરજને અદા કરવાને આપણને મહાન સ્વદેશાભિમાની નરોના હાથ નીચે શિક્ષણ લેવાની જરૂર છે અને એ શિક્ષણ મેળવી જ્યારે આપણે પવિત્ર આર્થ ખાતા પ્રત્યે આપણી ફરજ બજાવશું ત્યારેજ આપણે આપણું કન્ય કરેલું વ્યર્થમણાય. વિગેરે વિવચને કમતું વિવેચન થયું હતું. બાદ આવતી સભામાં રા. જમન લાલે સભામાં થતા ફાલ્સા વિષે લખી જાવરા જણાવ્યું.

મજરૂર સભાના સેક્રેટરી રા. તુળજસંહર ત્રીવેદી ફેરવાડ અગાવતા કારણને લીધે હવે પછી કર્યનમાં રહી શકે એમ ન હોવાથી તેમણે દિલ્લગીરી જાહેર કરી પોતાની જગ્યા તું રાહનામું આપ્યું અને તેમની જગ્યાએ સેક્રેટરી તરીકે રા. રણુકોડજી રચનાથજી દેસાઈને નીમવામાં આવ્યા. બાદ સમય પુર્યુ થતાં સર્વ સાથે મળી હાથર પ્રાર્થના કરી શાંતિ મંત્ર લાગી સભા વિઠરજન થઈ હતી.

કર્યન, તા. ૩૦-૯-૧૯૦૬

અ જે સભા એજ સ્થળમાં મળી હતી. ઘણા સભાસદો હાજર થયા હતા સમય થતાં સર્વ સાથે મળી હાથર પ્રાર્થના કરી નીત્ય કર્યુ હતું. બાદ સેક્રેટરીએ શી મીના

કેના સ્ત્રોત તથા ગઈ સલામો રીપોર્ટ જણાવ્યો આજનો વિષય રા. જનકલાલે " સભા થી ચતા કાયદા " વિષે વાંચી સંભળાવ્યો. દાખર રહેલા પદ્ધતિએ વાંચ્યો તેને પુઝી માં વિવેચન કરી વિષય સારી રીતે ચરચા કર્યો અને પ્રમુખે પોતાના વીચારો દર્શાવ્યા. સમય પુર્ણ થતાં આવતી સભામાં રા. લગ વાનજીએ "વિવેક" વિષે લખી કાવવા જણાવ્યું. મજકુર સભાના માણ સેક્રેટરી રા. તુલનરામ જેમણે રાજનાથુ ગઈ સભામાં આવ્યું હતું. તેમણે બખવેલી સભા પ્રત્યે પોતાની ફરજની કદર જુગવા ગઈ તા. ૨૫મીના રોજ સાંજના ૬ થી સાડાચાલ મુધી મીટીંગ બોલાવી માનવન આપવામાં આવ્યું હતું. લગભગ ૪૦ થી ૫૫ સદસ્યો હતા, અને સભા તરફથી વચ્ચાઓએ રા. તુલ વનજીકર ત્રીવેદી તરફ પ્રેમની લાગણી બહેર કરી હતી. પ્રમુખ મી. આબારામે તેમને યુલ ગોટો તથા રેસમી સાકમાં એક માન પત્ર અરપણ કરવાં હતાં. ફૂટ, ચાહ, પાન વગેરે વહેંચ્યા પાદ શાંતિમંત્ર લાણી મેલ્યાં વંદા વીસરવન થયો હતો.

ચાલુ વર્તમાન.

મયા અઠરાવીઆમાં બેહાનુખર્ચના ૨૦મા માર્ચીક ઉત્સવની હકીકત " રાંદ કેલીમેલ " પત્રે ધણી વિગતથી છાપી હતી. તે દિવસે મેલની ૫૧,૭૫૦ નકલો મરાઠામાં ખપી હતી અને હુડી વેચાઈ તે બુદી. દક્ષિણ આફ્રીકા ના ખીત કેઈ પત્રને ફેલાવો આરલો બચો થયેલો નથી.

પ્રાંતીઆના દ્વિતી લેક્ચરનાજા જનરલ કીલર ઉમર અહીંની નાદાર મીલકતના સબધ માં બહાર પડેલ રીપોર્ટપરથી જણાય છે કે તેની મીલકત પાઈડ ૧૮૧-૮-૪ છે. અને કરજ પાઈડ ૬૦૦-૧૫-૦ છે. પહેલી બે મીટીંગમાં પાઈડ ૩૪૮-૮ નું હેયું સાબીત થયું છે. પાઠ બથી ને બ્લેકનનું પાઈડ ૬૦-૬-૧૦ નું હેયું સાબીત કરવામાં આવ્યું છે.

મફરી પ્રજા માટે કાયદા ધડવા વગેરે સંબધી તપાસ કરવા નામદાર મુખરનરના હુકમથી એક કમીશન નીમાયું છે. તે કમીશન નીચેની બાબતોની તપાસ કરશે. નેટીવ સપ્ડ ની બ્યાખ્યા, નેટીવ કાયદામાં સુધારો, નેટીવ ની કેબલ્લી, નેટીવ મશુરી, દારૂનું વેચાણ વગેરે.

સોમવારે ચારલ્સ ટાઉનમાં તથા ન્યુકેસ લમાં ધણોજ વરસાદ થયા હતા.

માણ અડવાડીઆથી મારશીઅન બોતો અમલ અંધ થવાની છે.

પ્રાંતિક મુદ્દાનાં ફંડ.

મી. હસમાઈજ સામે

મહમદ હાઉદ.

ડરખત

મ. અણુમકર આમદ એન્ડ

બધસં.

હાઉદ મહમદ કુા

મી. હ. હસમાઈજ કુા

એમ. સી. કમરદીન કુા

કુસેન કાસમ કુા,

મહમદ આબેદ,

એમ. સી. આંમલીયા,

એસ. પી. મટલર,

મહમદ હસાક બાપાત,

છવા કીા,

બધી દેસાઈ,

હસમાઈજ મુસા સીદાત,

મહમદ મુસા પટેલ,

એસ. પી. મહમદ કુા,

હ. એમ. મીઆબાત,

હસપ હસમાઈજ કામુજ,

સુલેમાન અહમદ આયત,

હસમાઈજ પટેલ,

મહમદ હસાક આંદીયા,

ગોરા મહમદ રાંદેરી,

અહમદ વોરાજ,

હાદા અબદુલા કુા,

કુસેન સુલેમાન હોદરાત,

મહમદ હસ પાહલ ગારદી,

ફરીર હસન રામ,

અહમદ સુલેમા કામુ,

હમરાહીમ આકુહ કમાત,

નાથીયા મોમી,

જમાલ કાસમ,

છવા ફરીર,

અહમ હસમાઈજ,

હસપ લાઈ,

હમરામ અ હમ,

આદમ અસમાલ,

હમરાહીમ હસમાઈજ,

હસમાઈજ મુસા,

હસાક પાલા,

અહમદ બાપાત,

અબદુલા ખાન,

બ. જર ફરીર,

હમરાહીમ વહો,

જમાલ ફરીર,

વહર મહેમદ,

હમરાહીમ હમમાઈજ,

હાઈ કીમત,

મી. મીલ હસમાન

તાર મહમદ

મહમદ કાસમ

શેખ મોહલી

શેખ હમરાહીમ

મહમદ વરીઆવા

મમુજ હસપ

હસપ અસમાલ

અબદુલ અહમદ

અબદુલ રમક

તરસી લાલા દરજ

ડા. એમ. શેખજ

બાણા પરસોતમ

પરસોતમ વજબ દરજ

મલેક પીરબાઈ

મુનશી અબદુલે રહેમાન

રહીમલાઈ કદીમ

લી બખસ

અલી બખસ

ગુલામ કુસેન

મહમદ હસમાઈજ

હામરા બાઈ

હમરાહીમ હસમાઈજ

મોહદ ખાન

અબેજ

હસપ હાઉદ હનમ

હસમાઈજ મીચા

મહમદ કુસેન

સુલેમાન હસપ

મહમદ કાસમ

હાઉદ સુલેમાન આબેદ

એમ. વ કાનજ

હાઈ વહી

હીરા કુવજ

મુસા કામમ

છવા રમુલ મુલાં

હસમાઈજ આદમજ

ફરીર અસમાલ

અમરામજ મુસા

સુલેમાન હમરાહીમ

હમરાહીમ મુા

હમરાહીમ હસમાઈજ

શેખ કુસેન

મીચા આન ગુલામ

હસમાઈજ મુસા

તુરદીન મહમદ

હયાળી રામજ પટેલ

મહમદ હસમાઈજ

વાલાનર સઈ

અબદુલા

રમુલ સીદુદીન

હસમાઈજ પટેલ

મી. હજરાહીમ, શુલામ	૦ ૧૦ ૦
.. હસમાઇત અહમદ	૦ ૫ ૦
.. શુલામ મોસ હસન	૧ ૫ ૦
.. અહમદ સાહેબ	૦ ૨ ૦
.. અહમદ અબદુલા	૦ ૨ ૫
.. સુબેમાન હસન ખારવા	૦ ૧૦ ૦
.. અહમદ મહમદ મહા	૦ ૫ ૦
.. મહમદ હજરાહીમ	૦ ૧ ૦
.. અંદા મીર્સા	૦ ૧ ૦
.. ફરીમી ત્રાફર	૦ ૨ ૧
.. મહમદ હેસાબ	૦ ૧ ૦
.. ત્રીવદારખાન	૦ ૨ ૧
.. જુસફ અરબી	૦ ૧ ૦
.. દાવુદ અહમદ	૦ ૦ ૬
.. અહમદ ખાવા માવત	૦ ૧ ૦
.. હાજી શુલામ હુસેન	૦ ૧૨ ૬
.. ફકીર કવાલ	૦ ૨ ૦
.. હાફિઃ કાજી	૦ ૫ ૦
.. મહમદ દાવુદ	૦ ૨ ૧
.. મહમદ આબેદ મુશા	૦ ૫ ૦
.. સુબેમાન કપરાદા	૦ ૫ ૦
.. અહમદ હજરાહીમ	૦ ૨ ૫
.. હસમાઇત હુસેન ખદુર	૦ ૧૦ ૦
.. હસમાઇત કાદેર અબા	૧ ૦ ૦
.. હસમાઇત	૦ ૧ ૦
.. હુસેન અહમદ	૦ ૫ ૦
.. હસમાઇત ખીન્જાહ	૦ ૧ ૦
.. અહમદ કમલ અહમદખાન	૦ ૧ ૦
.. સાદિક બાહ	૦ ૧ ૦
.. મોટી સેપ્ટન.	૦ ૧૫ ૦
.. હુસેન હજરાહીમ	૦ ૧૦ ૦
.. હાફિઃ હસમાઇત	૦ ૧૦ ૦
.. અબેદ હજરાહીમ	૦ ૧૦ ૦
.. મહમદ હાજી	૦ ૨ ૬
.. મ. હ. બાબા	૦ ૨ ૬
.. મહમદ મહેમાન	૦ ૨ ૬
.. હસમાઇત	૦ ૫ ૩
.. હસિક મતી	૦ ૧ ૩
.. અબુલ	૦ ૧ ૩
.. બુમા મી. અહમ	૦ ૧ ૩
.. મહમદ હાજી	૦ ૨ ૬
.. સાદિક મહમદ	૧ ૧૦ ૦
.. હા. એ. અલી મુશા	૦ ૨ ૦
.. કાજી સાહેબ	૦ ૧ ૦
.. લાલા સાહેબ	૦ ૧ ૦
.. હાફિઃ મહમદ	૦ ૦ ૬
.. હજરાહીમ હાજી	૦ ૧ ૬
.. મહમદ હસમાઇત મુશા	૦ ૧ ૦
.. મીર્સા અહમદ	૦ ૧ ૬
.. ફાદ મીર્સા	૦ ૧ ૦

વેરફામ.

મી. હસમાઇત સુબેમાન અબેદ	૧ ૦ ૦
.. મહમદ કપરાદા	૧ ૧૦ ૦
.. સુબેમાન શુલામ	૦ ૧૦ ૦
.. હસમાઇત અબદુલા	૦ ૧૦ ૦
.. એમ. મેતર. એન્ડ કમ્પાની	૦ ૧ ૦
.. માલ સાહેબ	૦ ૫ ૦
.. એમ. હ. વાવડા એન્ડ કંપ	૨ ૧૦ ૦
.. કાદેર હુસેન	૧ ૦ ૦
.. હુર મહમદ અને સુબેમાન	૦ ૫ ૦
.. રેગર.	
.. એમ. ડી. સીદાત એન્ડ કંપ	૨ ૧૦ ૦
.. હસમાઇત મુશુ	૧ ૧૦ ૦
.. શુલામ મુશા	૧ ૦ ૦
.. એ. એમ. મેતર	૧ ૦ ૦
.. હસમાઇત હસમાઇત	૨ ૦ ૦
.. મહમદ હસમાઇત દીનદાર	૧ ૦ ૦
.. એમ. હ. હસાક	૦ ૨ ૬
.. મહમદ મીર્સા	૦ ૫ ૦
.. એમ. એ. કાઝી	૧ ૦ ૦
.. એમ. એ. મુશા	૦ ૨ ૬
.. હસમાઇત એન્ડ સન્સ	૩ ૧૫ ૦

ઈન્ડિયન નેશનલ કોંગ્રેસ ફંડ.

આ કોંગ્રેસના ફંડમાં આપવા માટે અમને ગઈ સાલ કેટલાક પૈસા મળેલા. આ પૈસા (પાંડ ૧૬-૧૪-૩) હજી અમારી પાસે પડી રહેલા છે તે આ વખતે વખતસર હિંદુસ્તાન પહેંચી ગય તોટલા માટે અમે નવેમ્બરની ૧૦ મી તારીખે અહીંથી મોકલી આપીશું. તે જેઓને કોંગ્રેસ ફંડમાં કાંઈ રકમ મોકલવાની ફરજ હોય તેમણે તે વખત પહેલાં મોકલી આપવા. તેની પહેંચ પેપરમાં સ્વીકારવામાં આવશે. આ પૈસા ૧૦ મી નવેમ્બરના રોજ મોકલી આપીશું.

સ્ટીમરોની હીલચાલ.

[નાતાલ પ્રિન્ટ લાઈન].
અમરુથી—મુંબઈથી આ તરફ પેરમારી આવવા ઉપડી ચુકા છે.
રાયર—તા. ૧૩ મી સપ્ટેમ્બરે કલકત્તાથી નીકળી ચુકા છે.
અમરુલાલી—તા. ૧૩મી અક્ટોબરે મુંબઈ માટે ઉપડશે.
પાંગોલા—૨૪ મી સપ્ટેમ્બરે કલકત્તાથી ઉપડી ચુકા છે.
રીસકાળ—તા. ૭મી અક્ટોબરના આવી તા. ૧૧મીએ ઉપડી જશે.
[બરમન લાઈન]
અમરુથી—તા. ૧૫ મી અક્ટોબરના રોજ ઉપડી જશે.
(આ સ્ટીમર મારફત અનારી કપાસ તા. ૧૦ મુંબઈમાં ૨૦૩૦ વાગા જુદી મોટાની શાહી.

હિંદુસ્તાનના ખંખરા.

સુરતના સુસલમાન કોમના આગેવાન મહરજ સાધિક જેડ. એલ. એલ. સાહેબને મુંબઈની ધારાસભામાં નીમાવાનું માન મળ્યાથી સુસલમાન કોમમાં ખુશાલી ફેલાઈ છે. ૧૮૭૮ ના સુરતના લાઈસેન્સ ટેકસના હુકમકાવખતે તેમણે સરકારની કિમતી સેવા બજાવી હતી. ૧૮૮૬-૮૭માં ત્યારે સુરતમાં મરડા ફાટી નીકળી ત્યારે પણ તેમણે ત્યાંથી લાયક સેવા બજાવી હતી.

વરોદરામાં રવેશી માલને ઉત્તેજન આપવાના હેતુથી સ્ત્રીઓની એક મોટી મીટીંગ બરાબ હતી. તે વખતે ઘણી સ્ત્રીઓ રવેશી ખસો પહેરીને દાજર થઈ હતી. રવેશી માલ વાપરના સ્ત્રીઓને બજામણ કરનારો એક હાન મીસીસ કારદા સુમને રજુ કર્યો હતો જેને મીસીસ રાવજીભાઈએ ટેકા આપ્યો હતો.

મુંબઈના ટપાલ પેહેંચનારાઓએ પચાસ નહિ વધારવાના કારણસર હાતાલ પાડી હતી. આ તકરાર કેટલાક વખત ચાલી હાલ માં હડતાલનો સંતોષકારક છેડા આવ્યો છે. પ્રાન મત ટપાલ પેહેંચનારાઓના પક્ષમાં હતો ત્યારે મોરારી અને અમરજીવ વર્ગે એ લોકની વિરુદ્ધ હતા.

હિંદુસ્તાનના જાપાઓપરથી જણાય છે કે બાણુ સુરેન્દ્રનાથને રાજ્યભિષેક કરવા સંબંધી જે તાર આવેલ તે ગેર સમજવાથી થયેલ લાગે છે. હિંદી તહેવારો ઉપર હિંદી લોકોએ જે ધામધુમ અને તમાશા કરેલ તે બાળતની પુરતી માહિતી નહિ મેળવેલી તેને લીધે આ ગેર સમજ થઈ જણાય છે.

૨૭ સપ્ટેમ્બરના "યુજરની"નાં " મી. ભર્યાના બાપણ સંબંધી આફ્રિકાના હિંદી વાનેતા રિચાર"ના મહાબાધી વેદાન્ત મર્ગ વાળા મી. મહમદખાન ઉરમાનખાન પકાણે નો એક સ્તીક કાગળ બહાર પડ્યો છે. આ કાગળ જણવાની નંગીને લીધે અમે આજના અઠવાડીઆપર મુલતવી રાખેલ છે.

પુજા (રવેશી)ના તહેવારોપર કલકત્તાના કામક બાનરમાં જે મોટી ખરીદી થાય છે તે વખતે સંચિતરત્ન કામક ઘણુંજ ખર્ચ છે પણ આ વખતે રવેશી હિલચાલને લીધે ગયા વરસની માફક રવેશી માલનાજ ઉદ્ધાર થાય તેવી દિશામાં મોટા મામાજી અગા મેલી છે.

મુખ્યના અધીના શેર ખર્ચના હકાલ
શેર પ્રેમચંદ્ર રાયચંદ ૧૭૬ વરસની ઉંમરે
ઓગસ્ટની ૩૦મી તારીખે મરણ પામ્યા છે.
મરણુમે ફરેલી કુલ સંખ્યાનો ૩. ૬૦ લાખ
ઉપરાંતની છે.

ખાનદેશ છંદાના બે ભાગના પાડવામાં
આવનાર છે.
અમદાવાદની મીઠા વીજળીક બળધી
ચલાવવામાં આવનાર છે.

“ભાગા” પત્રના આધિપતિ રાજકોટી
કખાણુ માટે મળેલી જેત્ર પુરી થયાથી તે
હુટા થયા છે. પુત્રે ગયા ત્યારે તેમને લોકોએ
દર્શથી વધારી લીધા હતા.

મરણુમ જરૂરીસ મી. ખદરદીનના મરણુ
ના ખપરથી મુખ્યમાં ભારે શોક પાળવામાં
આવ્યો હતો. તેમના માન ખાતર દાહદારદ
તથા ખીજા ફેરવાક સરકારી ખાતાઓ.
જાણ્યેરીઓ, ધી અલુમને હસ્તામ વગેરે
ફેરફાર નિશાળો વગેરે બધે સંખ્યામાં
આવ્યા હતા.

મધુ વરસની દ્વિતિય નેશનલ કોંગ્રેસ
માટે પ્રમુખ તરીકે મી. રસુલ, મી. નિલક
અથવા મી. જાવહરલાલ નામોની ચુનવા
કરવામાં આવી છે.

એક રજાનુ એધુરનો મહારાજા છે
એવું ખોટું નામ આપી વડદરાના સરકારને
ત્યાં મેમાન થયા હતા અને પાટળથી પોમગ
ખુલ્લું પડવાથી પડવામાં આવ્યો હતો.

ખુલ્લુ છતાકાની વારીક પ્રેવીનથીઅલ
કાનફરન આ વરસ સુરતમાં લગાવાની છે
તે માટે ઉત્સાહ ખંદતૈવાદીઓ આવી રહી છે.

મરણુના નામનું એક નવું બંદર દિલ્હીમાં
ખાતાયાનું સંભાલ છે. આ બંદરને લીધે
કલકત્તા અને મદ્રાસના વેપારપર અસર
થવાનો સંભવ જણાવવામાં આવે છે. આ
બંદર ખેરદુગીઝ હદમાં હોવાથી રેલવે વગેરે
ની બહુ સારી સગવડ ધરાવતું નથી આવા
કારણોને લીધે બહુ ધ્યાન ખેંચનારું થઈ
પડ્યું નથી પણ આગળ જતાં પ્રખ્યાત બંદર
થઈ શકે એવો સંભવ છે એમ જણાવવામાં
આવે છે.

પ્રજા બંધુ જરૂરવે છે કે મુખ્યના ગવરનર
શેડ લેમીંગટન આવતા ડીસેમ્બરમાં વિજાવન
પાછા ફરશે.

કલકત્તાના ખાસમાં ૧૯૦૫ ની સાલમાં
કુલ ૧૫૩૩ રીમરો દાખલ થયાં અને
૧૯૦૬ રીમરો ખાસમાંથી ઉપરી હતી

મહેમંદન કેળવણી ખાતાનું ફંદ

પ્રીટેરીયા.

મી. હાઇ હાલીય	૫	૦	૦
.. એ. ઇ. હાઇલીયા	૩	૩	૦
.. અદમદ મદમદ	૧	૧	૦
.. અદમદ મુસા હાફી	૧	૧	૦
.. એમ. એલ. દેસાઇ	૧	૧	૦
.. ગવરીશંકર વ્યાસ	૧	૧	૦

મી. હીલા જગા	૧	૦	૦
.. વીલ્લદાસ	૦	૭	૬
.. મદમદ હસન	૦	૫	૦
.. મદમદ હામરાહીમ	૦	૫	૦
.. સહયદ ફેરુદીન	૦	૫	૦
.. મદમદ હાઇ હુસેન	૦	૧૦	૦
.. તદયજ હાઇ ખાનમદમદ	૧	૦	૦
.. અહમદ હાઇ બેગ મદમદ	૧	૦	૦
.. વલી મદમદ ખમીસા	૨	૧૦	૦
.. હાઇ ઉમર વન મદમદ	૨	૧	૦
.. મદમદ અબા	૧	૫	૦
.. હાઇ હામરાહીમ	૦	૫	૦
.. એમમાન હાઇ કાસમ	૦	૫	૦
.. હસા હાસમ	૧	૦	૦
.. માણેકજી મહેરવાનજી	૧	૧	૦
.. હાઇ એસમાન અબા	૦	૫	૦
.. બદાદુરખાં હોલતખાં	૦	૨	૦
.. અલી ઉમર	૦	૫	૦
.. કાસમ જુમા	૦	૦	૬
.. હાદા હાસમ	૦	૧	૦
.. નુરમદમદ અબુમ	૦	૨	૬
.. હસા તમઅમ ખારખર	૦	૭	૬
.. મદમદ હાસમ ખારખર	૦	૫	૦
.. હાદા એસમાન	૦	૫	૦
.. હસા નુરમદમદ	૦	૨	૦
.. હસમાઇત જનફર	૦	૧	૦
.. એસમાન હાસમ	૦	૫	૦
.. અબદુલ શકુર હાઇ અદમદ	૦	૧૦	૦
.. હસમાઇત ખાવા	૦	૧૦	૦
.. હાઇ મુસા ખાન મદમદ	૦	૫	૦
.. કાસમ ખાન મદમદ	૦	૨	૬
.. અબુમ અદમદ	૦	૨	૬
.. ફરીમ વરીદ	૦	૦	૬
.. અબા વરીદ	૦	૧	૦
.. કાસમ હાસમ	૦	૧	૦
.. અદમદ અબુ	૦	૨	૬
.. નુર મદમદ હામરાહીમ	૦	૨	૬
.. ગતી હસમાઇત	૦	૨	૬
.. ફરીમ જમાલ	૦	૨	૬
.. હાસમ ખીરભાઈ	૦	૨	૬
.. અબા જુસુબ	૦	૨	૦
.. તાર મદમદ હાફી	૦	૨	૦
.. અબુમ અબા	૦	૧	૦
.. હાસમ હુસેન	૦	૧	૦
.. અબદુલ ફરીમ નુરમદમદ	૦	૧	૦
.. એમ. કાસમ આદમ	૦	૦	૬
.. મદમદ હાઇ	૧	૧	૦
.. રંગનાદ નયુ	૦	૮	૦
.. અમીજી રાયત	૦	૮	૦
.. હસમાઇત હાસમ	૦	૨	૬

LIFEBUOY SOAP

“તન્દુરસ્ત પ્રજાએં દેશ આવાદ હોતા હૈ.”

અમરસન.

લાયફબોય સાબુન

તંદુરસ્તીકા મિત્ર હૈ. કોઈમી વીજ સ્વચ્છ કરનેકા ઔર
હીસફનેકા કરનેકા કામ ંકી સાથ કરતે હૈ. વોહ હરદમ
સ્વચ્છ હૈ ઔર તાજા કરનેકા સ્વામ ગુણ થરાવતે હૈ. દક્ષિણ
આફરિકાકી રુતુકો વોહ વહુત અનુકુલ હોતા હૈ.

લાયફબોય સાબુન

રાજાઓકા સાથ હીસફનેકા સાબુન હૈ.

અમરસન આલ અબા રાજવાડીયા ૬ માર્ચ.

◆ ஆங்கிலே மாத், ◆

அமரர் நடு வரச் சூன் மாத்னி பதேவி
தாரிபுத்தி சர யு' ஓ' தோ. டரேக் ஆங்கிலே
வினாதி கரவாமி ஆய். ஓ' தோ. ஆங்கிலே
வரசுந் தவாஜம் மோகலி ஆயு.

அமரர் டெலாக் ஆங்கிலே பாசே டெலாக்
சாலுந் தவாஜம் ஆங்கிலே டெலாக். டெலாக்
வசுதீயி மோகலி ஆயு. கரவி.

தவாஜம் தவாஜம் ஆங்கிலே ஆங்கிலே
'International Printing Press'
நா. நாமதி மோகலி.

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

M. S. KOOVADIA,

GENERAL MERCHANT

ENGLISH and INDIAN

GROCERIES

Box 270, Tel. Add "KOOVADIA."

JOHANNESBURG.

Ismail Amod Kaje,

GENERAL MERCHANT & DEALER

Market Square, P.O. Box 11.

KRUGERSDORP.

இந்தி தவாஜம்.

ஆ. தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

இந்தி தவாஜம்.

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

மும்பை சார். நாதல் தவாஜம்.

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

ஸ்டீமர் அமலாசி.

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே
தவாஜம், ஆங்கிலே, ஆங்கிலே, ஆங்கிலே

ए. इ. वॉयशी.

लेड ऑफिसनीअर, सरकारी मोअमी
द्वार और एस्टेट एजेंट

वेचनेका है.

ओवर पोर्टे—खाली जमीनका दुकान और
पांच बीघा जमीन, मकान सहित.

वेस्ट बिल्डिंग—जोहर रस्तापर जमीनका ओवरपोर्ट आधी जमीनका दुकान और
दुकान, पड़ोसमें नदी है. जमीन २, ४, ५ पांच बीघा जमीन, मकान सहित.
और जस्टि एकाका दुकानमें वेचनेका वेस्टबिल्डिंग—जोहर रस्तापर जमीनका ३,
है—सीहोल्ड.

माउंट एजकोवकी नगरेमें एक सीहोल्ड भा. नदी छे. श्री होल्ड.

काम, २० बिघा, जमीन बहुत अच्छा मरिजिओइकेअनी आबुमां ओइ श्री होल्ड
है वाणी पुष्कल है.

और दुसरी बहुत जमीन वेचनेकी है. आ शिवाय भीछ वल्ली जमीन छे.

खुलासा मिलनेका ठिकाना. हाथी भाटे जमी.

एकटम आरकेड.

गार्डिनर स्ट्रीट, इरवन.

એ. ઈ. વૉઈસો.

લેડ ઓફિસનીઅર, સરકારી સરવેયર
અને એસ્ટેટ એજન્ટ.

વેચવાના છે.

૨૦ એકરનું ફરમ, પાણી પુષ્કળ છે.

આ શિવાય બીજી વણી જમીન છે.

હાથી માટે જમી.

એકટમ આરકેડ

ગાર્ડિનર સ્ટ્રીટ, ઇરવન.

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

154 Grey Street
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
BOER TOBACCO.

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88. Tel. Address: "The Standard,"
Telephone 864.

સસ્તો અને ઉચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચોરસ બાર વડે
છનીઆ રોજ વડેરે ભતની તમાકુ નીચે
સરનામે મળશે.

સન બ્રેન્ડ ટોબાકો નર્સ.

૧૬૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

The Story of The Ramayana

The Epic of Rama,

Prince of India

By J. L. P. ERASMUS

6d. nett.

Post Free 7d.

To be obtained direct from the publishers,

International Printing Press, Phoenix, Natal.

છુ પા કે મે રા.

અમે તે માણસની તસવીર અમે તે રાખસ
તે ધણીને ખબર પડવા વીધા વીના પણ આ
કેમેરામાં ફેટાચાફ ઉતારી શકે છે. હોડતી
ગાડી, ઉડતું પક્ષી, ઘોડેચરનો સહેલાઈથી ફેટા
છઈ રાખાય છે એમાં શીખવાની તકાફ
નથી. અમે તે ખરીદનારને તેની સંપૂર્ણ
રીત પર બેઠે શીખવી શકીએ છીએ. મધુ
હેડો આ કેમેરા રૂ. 10 થી 15 સુધી લેએ
છે, પણ તેની ખરી કીમત રૂ. ૫ છે. પોસ
ટલ માફ. હિંદુસ્થાન બહાર ભયાં વી થી.
મોહલાતા નથી ત્યાંથી પછસા મહેલા આવે
થી સવાતા કરવામાં આવે છે

છેલાલાલ જગનલાલ મહાજન,
હાકારદ્વાર રોડ-મુંબઈ.

RUBBER STAMPS

Of all Shapes and Sizes in

DIFFERENT LANGUAGES,

International Printing Press,

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPE TOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

હાલના બાગીચાઓ આ વેપાર ચાર
વર્ષે ઊપર ખરીદી કીધેલ હોવા છતાં એલ.
કરમનની કુ. ના નામથી વેપાર ચલાવવા
માં આવતો હવે કારણ કે નવા બાગીચાઓના
નામ નાતાલમાં સારી રીતે બહેર થાય ત્યાં
સુધી જુનું નામ રાખવાનું હરખ્યું હતું
હવે તે નામ ફેરવી ઉપરના નામથી કુ. આ
લે છે.

જથાબંધ માલના વેપારી.

દરેક રકમનો સોફ્ટ ગુડ્સ, કાપડ ખર.
જુટ, કાફરી માલ, હાંવેર, કાચનો સામાન
વિગેરે વિગેરે.

A. MANSOOR

GENERAL MERCHANT,

BUTHA BUTHE,

DISTRICT LERIBE, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,WHOLESALE & RETAIL
MERCHANTS,

131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,Fruit Merchant and
General Storekeeper.

BELLAIR, NATAL.

બધી જગ્યાએ ફ્રુટ ચલાવવામાં આવે છે.

TAYOB ADAM,

GENERAL MERCHANT

Butha Buthe,

Leribe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT.

MADRAS GOODS A SPECIALITY.

139 Grey Street & 95 Umgeni Road,

DURBAN.

Telegraphic Address: "PERFORMER."

PARSHOTAM VALABH,

TAILOR & OUTFITTER

KINDS OF SUITS MADE TO ORDER
AT SHORTEST NOTICE.

125a Grey Street, DURBAN

please your customers.
increase your business,
pay you well.

STOCK

Our High Class Cigars, Cigarettes, best
Cigarettes, Tobacco of all kinds, Pipes,
Pouches, etc., Always in stock, wholesale
and retail at lowest market price.

S. P. Mahomed & Co.

Old No. 91, New No. 100.

Corner West & Grey Sts., DURBAN.

FOR SUITS TO MEASURE
go to**Makanjee Bros.,**

Outfitters.

182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

General Importer, Wholesale & Retail Merchant,

Box 122, Tel. add. 'Ahomed Tilly.'

OLD TOWN, KLERKSDORP.

SHAIK MOHIDEEN,

WHOLESALE & RETAIL GENERAL MERCHANT

135a Camroodeen's Buildings

Grey St., DURBAN. Tel. add. 'SHAIKMOHID'

D. ASMAIL,

General Merchant & Importer,

P.O. Box 41, Opposite Standard Bank

Tel. add. 'TACE,' KLERKSDORP.

ARMSTRONG BROS.

36 Field Street, Durban.

લેહાનો સામાન, કટવરી, ખતીઓ તેલ,
ફેન તેના પ્રથ.

કાચનો સામાન, શેડશનરી, એનેમલને
સામાન. વગેરે વગેરે. કાળજીથી પેક કરી વર
વન દીક્ષીવર કરવામાં આવે છે. આવને પ્રદે
તીએને સરનામે પુછો

આર્મ સ્ટ્રોંગ બ્રાધર્સ,

36 ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ. ડરબન.

અબ્દુલ રમક.

ફ્રેટ એજન્ટ.

સાઉથ આફ્રિકાના દરેક ભાગમાં ફ્રેટ
ચલાવવામાં આવે છે.

૧૨૩ વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ બી.કે.સ. ૧૯૭.

ડરબન.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal) 12/6

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/-

Yearly Subscription (South Africa)

England and India) ... 17/-

Half Yearly ... 9/-

Quarterly ... 5/-

દુકાન વેચવાની છે.

ચારલસ ટાઉન મધેની અંગ્રેજ બરની કુ
શન વેચવાની છે. જેમ પુલાસા માટે ચાર
લસ ટાઉનમાં અથવા ૧૦૭ રીડ્સ બીટન
ફાઇલાસમને પુછવાથી ખબર મળશે.

**The Proof of the Pudding
is in the Eating.**

We maintain that a carefully-written and
well-displayed advertisement is a good invest-
ment.

INDIAN OPINION

reaches Buyers and Sellers in all parts of
South Africa. All classes of Indians read it,
and the circulation is increasing. Write for
Terms.

A. E. Chotabhai,**MERCHANT.**

BOX 33,

KRUGERSDORP

જુડિસ પેપર માર્ક કુચર.

ખાસા તથા શરદી માટે અકસીર છસાજ.

ઉપર, હમ, પેટમાં ચુક, ખાસી અને મેલેરીયાને માટે હિંદુ સ્થાન તથા સિલેનમાં આ દવા વખાણેલી છે. "જુડિસ પેપર માર્ક કુચર" નો ઉપયોગ કરનારા વંદુસ્વ રહે છે સરીરે મજબુત થાય છે અને લાંબી આયુષ્ય ભોજવે છે.

તેનો સ્વાદ મધો સારો છે. કોઈપણ જાતની મીઠાઈ કરતાં તે વધારે સ્વાદીષ્ટ લાગે છે. ક્રીમત મળી ચરતી છે. શરીર એકની શીર્ષા 1/4. મલાઈ, તામીલ, હિંદી, અને ગુજરાતી ભાષામાં જાણેલા સુચનાપત્ર શીર્ષા સારે સામેલ છે. જતાવનાર હમ્મકુ. છે. જુડિસ એન્ડ કુચર, હિંદુસ્થાન સીલેન સ્ટેટસ્ટ્રેટમેન્ટ, આફ્રિકા એલિલીઆ અને ન્યુઝીલેન્ડ વમેરે સધળે સાખા છે. અમારી દવાની જમ્યાનજની એજેસી આફ્રિકામાં લેનન લીમીટેડને આપેલી છે.

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.

ALSO ESTATE OWNERS

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.

APPLY-

125 FIELD STREET.

P. O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 855

Essop Suliman, E. A. BHABHA,

GENERAL MERCHANT,
Box 46 Tel. A. "SULIMAN,"
VOLKSRUST.

GENERAL MERCHANT,
Box 96 Tel. Add: "BHABHA,"
VOLKSRUST.

ખાનગી ઈમેલ ગુજરાતી નિશાળ.

જે ના. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.
ગુજરાત અને હાડીઆવાડના ગૃહસ્થોને
પેતાનાં ખાળકોને ઈમેલ તથા ગુજરાતી
અક્ષરવા સાર. આ સ્કુલમાં મોઢવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસીક શી શી. ૧૦
૪૮૨ વેરક શી. ૨. } એમ. કે. પટેલ.
ડરબન. } સ્કુલ મારેટર.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail,

ઈ. ઇબ્રાહીમની કુ.
હોલસેલ ને રીટેલ મરચંદ.

Corner BURGHER and MARKET STREETS,
STANDERTON.

Box 37.

Telegraphic Address "EBRAHIM."

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIAN

Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.

J. LANDAU,

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 13 Rue des Francs-Bourgeois, Paris.

સેકન્ડહેન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, ઈલર વિગેરે અમા
ખંધ કુરેલ્પશી મંગાવનાર મોટી કંપની.

જે. લેન્ડા.

337 પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

ફ્રેંચ એડ્રેસ ૧૩ રૂડી ફ્રાન્કસબર્ગેસ.

એ. એ. કુવાડીઆ.

ફેનસી અને કાફરી બરતો દરેક જાતનો
માલ અમારે ત્યાંથી કીફાવત બારે મળશે.
વધારે ખબર માટે પુછો,
પી.એ.બોક્સ ૨૭૦, એ. એ. કુવાડીઆ.
૨૭-મારકેટ સ્ટ્રીટ, બેંગલોરબર્ગ.

Commercial Agency,

13, Upper Circular Road,

CALCUTTA.

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of your reputed concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our especial offers. Should you feel inclined to correspond with you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

INDIAN OPINION

Rates of Advertisement

Single Column ... 26 per inch	One Inch S. C. One Year £2-10-0
Double Column ... 54 per inch	Two Inches " £4-15-0
Repeats Half Charges	Three Inches " £6-10-0

Liberal discount for long advertisements for long periods

For further particulars write to:—

MANAGER,

INDIAN OPINION,

Phoenix, Natal.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 13th October, 1906.

No. 41.

P.O. Box 129.

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Frits,
Calico,
Dhotis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "Camroodeen."

રમજન શરીફ માટે મુખારક ખામર.

અમેએ ખાસ રમજન શરીફને માટે સ્પેશીઅલ બંદોબસ્ત કર્યો છે, જેમાં કમ્પા, બ્રેડ સ્વાઈટ, અને સહેજતદાર પકવાન મરચાં મુજબ રમજન શરીફ માટે તૈયાર કરવામાં આવશે. રમજન માટે માસીક શી ઘટાડી પૈડ ૨ રાખી છે.

સર્વ ખીરાદારને હુકમાં એટલું જ કહેવાનું કે એક વખત પધારવાથી ખાતરી થશે. કહેવત છે કે હાથ કમનકો આરતી થયા.

તે ઉપરાંત સ્પેશીઅલ બંદોબસ્તને બે પ્રકારનું ખાણુ જોઈશે તેનું તરતજ તૈયાર કરી દેવામાં આવશે માટે સાલ સેવા સુકવું નહિ. વધારે વીગત માટે ફેન્ડેન્સીયલ જુઓ.

લી. આર. ડી. જોયર.

જવેરી બગ્ગર જોરડીંગ હાઉસ. પાઇનસ્ટ્રીટ, દરબાન.

A. M. JEEVANJEE,
& CO.,

Stevedores, Dubashes, Contractors,
and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI

BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI

Telegraphic Address:

Karachi
Mombasa
Nairobi

JEEVANJEE

Bombay: JEEVANJEE & CO.

Codes used: A.B.C. 5th Edition, A.L. Scott, Warton's, and Universal

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.
Wholesale Merchants and
Direct Importers,

have always on hand:

Rice, Dholl, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Cocoanuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Caps, Snacks,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

—AT—

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
118 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.

Cable & Tel. Add.: "Kathorian,"
Telephone 224.

સસ્તો અને ઉચો તમાકુ.

ટોંગાદનો વખણાએલો તમાકુ ૫૨૫૨૫
કે જમાણા અમારે ત્યાંથી મળી શકશે.

એ. એ. ગાંધી. ટોંગાદ.

Northern Assurance Co.

3no. Livingston, Agent,
Smith Street, Durban.

ચાપણ પાડીંડ ૭૦,૧૨,૦૦૦

આમનો વિમો ધણાજ સસ્તા
દરે ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,
102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 12.

Tel. Add.: "DARBANDAK."

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચંડ ને કમીશન
એજંટ.

નેક્સ ૧૮. ૧૩૫, સ્વીન આર્ટ,
ડરબન.

P.O. BOX
431.

૬૦ અમુમકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOUBAKER"

E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,

નોં ૪૩૪ 434, West Street, DURBAN. વેર ઓટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Bibs,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frocks,	Wool Shawls.

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY: PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864.

Telegraphic Address: "PORTLANDAR."

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217. DURBAN.

હાલો વેપારીઓનાં વ્યવસાય સંબંધી જાતનો માલ રાખવામાં આવે છે.

કોમરશીઅલ રેડ ઉપર મેસર્સ ડબલ્યુ ડનની બાલુવાળા નવા મકાનમાં

હાલમાં થતાં પહેલાં રાખવા માલ બીજા આસપાસ સસ્તો લાવ રાખેલો છે.

કલકત્તાથી ચાયા, દળ, ધી, અને મોરીશીઅસથી મોરીશની ચીની

મોટા જથ્થામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

ટેલીફોન નં. ૬૧૫, ઓ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ સરનામું "કોન્કાસેઝ" "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well lighted [and] airy Rooms to let in

First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars, apply:

PARSEE CUSTOMER, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers,

563 CHURCH STREET,

MARITZBURG, Natal.

USEFUL BOOKS

MONTEAN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. R. 1,
2s. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. R. 3, 2s. post free.

EVERY-DAY DOUBTS & DIFFICULTIES
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition), R. 1, 2s.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. R. 1, 2s. post free.

**SELECTED SPECIMENS OF THE GREAT ORA-
TORS**, Vol. I and II. Help to write idiom-
atic English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. R. 2,
2s. post free.

WORDS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science), R. 1, 2s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
STUDENT" OFFICE, No. 108 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,

હોલસેલ અને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches:—

Petersburg, Box 24. Nigeli, Box 43.

and at Volksrust

(as BHAT BHANNA & Co.)

Tel. Address "BHYAT."

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, DHOLL, GHEE AND OIL,

Directly imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN.

Tel. Address: "PARULAN," Box 174.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers,

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Address: "TAYOB."

For what Indians think of the Indian

Opinion

આહકોને માટે.

અમારું નવું વરસ જીન માસની પહેલી તારીખથી શરૂ થયું છે તો દરેક આહકને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે તેઓએ આજુ વરસનું કલાજમ મોકલી આપવું.

અમારા કેટલાક આહકો પાસે હજી ગઈ સાલનું કલાજમ બાકી છે તેઓએ તે નાણાં જલદીથી મોકલી આપવા મે. કરવી.

કલાજમ તથા જાહેર ખર્ચના ચક્ર વગેરે 'International Printing Press' ના નામથી મોકલવા.

કલાજમ, જાહેરખર્ચ, જોગ વગેરેને લગતો પત્રવ્યવહાર નીચેના શીરતામે કરવો, મેનેજર.
ઈન્ટરનેશનલ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ.
શીનીક્સ, નાતાલ.

M. S. COOVADIA,

GENERAL MERCHANT

ENGLISH and INDIAN

GROCERIES

Box 270, Tel. Add "COOVADIA."

JOHANNESBURG.

Ismail Amod Kaje,

GENERAL MERCHANT & DEALER

Market Square, P.O. Box 11.

KRUGERSDORP.

WANTED

one boy who can work on
Printing Machines. One having
good Knowledge of English and
Tamil will have preference.

Apply :-

Manager.

International Printing Press.

PHENIX.

હુંકી મુસાફરી થોડા ખર્ચ અને પુરતી ગતિમાં હેથ જનાર લોકો આ એ ને એ અમુક નફા મુંબઈ સારું. નાતાલ ડાઈરેક્ટ લાઇનની.

નવી બનેલી ઝડપ ચાલતી અને દરેક વર્ગના પાસેજર માટે પુરતી સગવડવાળી શુસેલિન,

સ્ટીમર અમ્હલાલી.

૩૫૦૦ ટનની.

આ કંપનીની ઉપર લખેલી શુસેલિન નવી અને ઝડપ ચાલતી આગખોટ દરખાસ તા. ૬ અક્ટોબરના મંગળવારને દીવસે ઉપડી બે દીવસ હેલાઓઆએ થોળી ત્યાંથી નીકળી ફક્ત એક દીવસ બેઠા બદલે રવી ત્યાંથી સીધી મુંબઈ સારું ઉપડી જશે. આ આગખોટ ૬ બનથી નીકળેલી હેલાઓઆએ તથા બેઠા બદલે રોકાશે તે શુદ્ધ મળી દીન ૧૬ની બદલે રમજાન શરીફતા મુબારક મહીનાની અધ્યયમાં મુંબઈ પોંચી જશે.

એ આગખોટમાં દરેક વરગના પાસેજર માટે પુરેપુરી સગવડ છે તેમજ એટીસકે બીજા કામદારો અને ખર્ચારી વગેરે તરમ રચનારના સગવડવાળા તેમજ માયાળુ છે તેથી પાસેજરોને કામચલાુ તાતે જરાપણ મુંઝવું પડશે નહીં એ ખાતરી રાખશો.

એ આગખોટમાં સેકન્ડ ક્લાસની કેબીનેટ નથી પરંતુ કેબીનેટની ખાવસ રાખનાર સાહેબોને ફર્સ્ટ ક્લાસની કેબીનેટ સેકન્ડ ક્લાસને દરે બદોલત કરી આપાયું. ફક્ત ૧૫ માણસનીજ કેબીનેટની સગવડ છે.

ટર્મિનાલથી હેલાઓઆએ થા' જનાર પાસેજરો માટે નેમની આગખોટ ૯ દીવસ (ઓક્ટર) નેએ સારું બને અમારા ઉપર ઓક્ટરના પહેલા બદોલત મોકલશે તો તેમને ઓક્ટર વર બેઠા તેમને લખેલ સીરનામ પોસ્ટ મારફતે મોકલી આપવું. નામ તથા કામચલાુ ખુદસા અદરે લખી મોકલશો. અમારી મારફતે જોએ ઓક્ટર લીધા હશે તેમને હેલાઓઆ બે જાઝ ઓક્ટર લેવાની જરૂર રહેશે નહીં. તેથી મહેનત પણ બાકી થશે. કેટલા ઓક્ટરન પાઉન્ડ ૫-૦-૦ પાંચ પાઉન્ડ છે. પછસા મનીઓક્ટરથી અથવા બેંકનો ડ્રાફ્ટ લઈ મોકલશે કે તેના પછસા અતરે તેજ દીવસે મળી વળ અને તરત ઓક્ટર મોકલવામાં આવે.

સદરજુ આગખોટ મુંબઈ પહોંચેથી તેજ દીવસે અતરે તાર મારફતે ખર્ચ મળશે તે ઉપરથી સાની વળુ માટે અતરે જાપામાં નંખાયું તેથી સા સાહેબોને વગર ખર્ચે આજ ખોટ પહોંચી જવાની ખર્ચ પડશે.

વાંચનાર સાહેબોને યાદ હશે કે એજ લાઇનની આગલી સ્ટીમર અમ્હલાલી મુંબઈ સારું ગઈ તે વખતે તરફવાર ખોટી થાંગે ચાલેલી પણ તે આગખોટ દીન ૧૬માં પહોંચી જવાના સમાચાર ફરી વળતાં તમે સાહેબોને ખાતરી થાશેલી માટે આ વખતે તમે સાહેબ ને વિનંતી કરવાની કે તેથી ખોટી અથવા આ વખતે પણ સાંભળવામાં આવે તો તેના ઉપર ખ્યાલ નહીં રાખતા હવેનો મુબારક તેજવાર પોતાને હેથ જઈ પોતાના બાવાખંડમાં તથા સગા વહાલા સાથે મુલતવાને આ મળેલી તક મુમાવશે નહીં.

વધારે મુજાસા માટે લખો અથવા મળો નીચે લખેલે શીરતામે.

મેસર્સ કીંગ એન્ડ સન્સ.

વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, દરખાન.

મેસર્સ એમ. સી. આંગલીયાની કુલ

૩૩૬ પામન સ્ટ્રીટ, પોસ્ટ બોક્સ ૬૫૧, દરખાન.

મેસર્સ શુસેલિન ટ્રસ્ટીસ કુલ

પોસ્ટ બોક્સ ૩૫૫૩, બેલાન્ડર, દરખાન.

મી. એ. એમ. કાહલીયા,

બોક્સ ૧૦૦૦, પ્રિસિલીયા.

મેસર્સ પેટલની કુલ

બોક્સ ૨૦૮, કલાર્કસ્ટ્રીટ, દરખાન.

Messrs KING & SONS.

West Street.

Messrs M. C. ANGLIA & Co

P. O. Box 59, Durban.

ए. इ. वॉयशी.

सेंट ऑफिसरीयर, सरकारी मोजकी
द्वार और एस्टेट एजेंट

बेचनेका है.

जोवर पोर्ट—जाली जमीनका दुकान और
पांच बीघा जमीन, मकान सहित.

वेस्ट किंग—जोहर रस्तापर जमीनका
दुकान, एस्टेटमें नदी है. जमीन ३, ४, ५
और जाति एकका दुकानमें बेचनेकी
है—फ्रीहोल्ड.

मार्टेट एजकोंककी जमानमें एक फ्रीहोल्ड
कारप, ६० बिघा, जमीन बहुत अच्छा
है पाणी पुष्कल है.
और दुसरी बहुत जमीन बेचनेकी है.
सुलासा मिलनेका ठिकाना.

एकटस आरकेड.

गार्डिनर स्ट्रीट, डरबन.

એ. ઈ. વૉઈસી.

સેન્ટ ઓફીસરીયર, સરકારી સરવેયર
અને એસ્ટેટ એજન્ટ

વેચવાના છે.

આવરપોર્ટ—ખાલી જમીનનાં દુકાન અને
પાંચ વીંચા જમીન, મકાન સહીત.

વેસ્ટવિલ—જોહર રસ્તા પર જમીનના ૩.
૪ અથવા પાંચ એકરના દુકાન. પાટણ
માં નદી છે. ફ્રી હોલ્ડ.

માર્ગેટ એજકોંકની ખાણમાં એક ફ્રી હોલ્ડ
૮૦ એકરનું કારમ, પાણી પુરુષ છે.
આ સિવાય બીજી ઘણી જમીન છે

ટેકાણા માટે લખે,

એકટસ આરકેડ

ગાર્ડિનર સ્ટ્રીટ, ડરબન.

DAWAB MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

164 Grey Street.
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
BOER TOBACCO,
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.
At Lowest Wholesale Prices.
Box 88. Tel. Address: "Portland."
Telephone 864.

સરસ્વતી અને ઉચ્ચે માલ.

સન સીગરેટ, સુમાત્રા ચોરટ બોર વા
છનીયા રોમ વગેરે જાતની તમાકુ નીચેને
સરનામે મળશે.

સન બ્રંડ ટોબાકો વર્ક્સ.

૧૬૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

The Story of The Ramayana

The Epic of Rama,

Prince of India

By J. L. P. ERASMUS

6d. nett.

Post Free 7d.

To be obtained direct from the publishers,

International Printing Press, Phoenix, Natal.

શુ પા કે મે રા.

અમે તે માણસની તસવીર ગમે તે રાખસ
તે ધણીને ખબર પડવા તીધા તીના પલ્લુ આ
કેમેરામાં ફોટોગ્રાફ ઉતારી શકે છે. ફોટો
ખાડી, ઉડતું પક્ષી, તીગેરનો સહેલાઈથી ફોટો
લઈ શકાય છે. એમાં શીખવાની કડાકુટ
નથી. અમે તે ખરીદનારને તેની સંપૂર્ણ
રીત વેર બેઠે શીખવી શકીએ છીએ. પલ્લુ
લોકો આ કેમેરા રૂ. ૧૦ થી ૧૫ મુધી વેચે
છે, પલ્લુ તેની ખરી ખીમત રૂ. ૫ છે. પોસ
ટેજ માફ. હોંડુરખાન બહાર ત્યાં વી. પી.
ચોકલાતા નથી ત્યાંથી પર્સિસ પહેલા આવે
થી સવાના કાવયામાં આવે છે.

છાંદાસાલ છગનસાલ મહાજન,
હાહારદ્વાર રોડ-મુંબઈ.

AMOD SULIMAN & CO.

MERCHANTS & IMPORTERS.

Box 99. Telegraphic Address: "KHOTA."

HEIDELBERG, TRANSVAAL.

Branch:—KHOTA & CO., Nagel.

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPETOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

હાલના ભાગીદારોએ આ વેપાર ચાર વર્ષ ઊપર ખરીદી લીધેલ હોવા છતાં એલ. કરમનની કુ. ના નામથી વેપાર ચલાવવા માં આવતો હતો કારણ કે નવા ભાગીદારોના નામ નાતાલમાં સારી રીતે જાહેર થાય ત્યાં સુધી જીનું નામ ગમવાનું કારણ હતું હવે તે નામ ફરવી ઉપરના નામથી કુ. આ લે છે.

જથાબંધ માલના વેપારી.

દરેક રકમનો સોફ્ટ ગ્રુસ, કપડાં ખર, જુટ, કાદરી માલ, કાદવેર, કાચનો સામાન વિગેરે વિગેરે.

A. MANSOOR

GENERAL MERCHANT,

BUTHA BUTHE,

DISTRICT LERIBE, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,WHOLESALE & RETAIL
MERCHANTS,

131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,Fruit Merchant and
General Storekeeper.

BELLAIR, NATAL.

બધી વસ્તુઓ ફૂટ ચલાવવામાં આવે છે.

TAYOB ADAM,

GENERAL MERCHANT

Butha Buthe,

Leribe District, Basutoland.

P. Pavadal Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT.

MADRAS GOODS A SPECIALITY.

139 Grey Street & 95 Umgeni Road,

DURBAN.

Telegraphic Address: "PERFORMER."

PARSHOTAM VALABH,

TAILOR & OUTFITTER

KINDS OF SUITS MADE TO ORDER
AT SHORTEST NOTICE.

126a Grey Street, DURBAN

To

please your customers,
increase your business,
pay you well,

STOCK

Our High Class Cigars, Cheroots, best Cigarettes, Tobaccos of all kinds, Pipes, Ponches, etc., Always in stock, wholesale and retail at lowest market price.

S. P. Mahomed & Co.

Old No. 91, New No. 169.

Corner West & Grey Sts., DURBAN.

FOR SUITS TO MEASURE
go to**Makanjee Bros.,**

Outfitters,

182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

General Importer, Wholesale & Retail Merchant,

Box 122, Tel. add. 'Ahomed Tilly.'

OLD TOWN, KLERKSDORP.

SHAIK MOHIDEEN,

WHOLESALE & RETAIL GENERAL MERCHANT

135a Camroodeen's Buildings

Grey St., DURBAN. Tel. Add. 'SHAIKMOHIDIN'

D. ASMAIL,

General Merchant & Importer,

P.O. Box 41, Opposite Standard Bank

Tel. add. 'TACE,' KLERKSDORP.

ARMSTRONG BROS.

38 Field Street, Durban.

કેડબ્રો સામાન, કટવરી, બતીઓ લે, રંગ તેના ખસ.

કાચનો સામાન, કોસનરી, કોમેનલે સામાન, વગેરે વગેરે. કાળજીથી પેક કરી જતમ ડીલીવર કરવામાં આવે છે. આવડે ખર્ચ નીચેને સરનામે પુછા.

આર્મ સ્ટ્રોંગ બ્રદર્સ,

૩૮ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

અબ્દુલ રઝક.

ક્રુટ એજન્ટ.

સાઉથ આફ્રિકાના દરેક ભાગમાં હુકમ ચલાવવામાં આવે છે.

113 વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ બોક્સ, ૧૬૭

કરબન.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal) 12/6

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 3/-

Yearly Subscription (South Africa

England and India) ... 17/-

Half Yearly ... 9/-

Quarterly ... 5/-

હુકાન વેચવાની છે.

ચારલસ ટાઉન મપેની અમેલ બરબી હુકાન વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા મદિ ચાહક સ્વ ટાઉનમાં અથવા 100 શીલ્ડ સ્ટ્રીટ હાઇલાસમને પુછવાથી ખબર મળશે.

**The Proof of the Pudding
is in the Eating.**

We maintain that a carefully-written and well-displayed advertisement is a good investment.

INDIAN OPINION

reaches Buyers and Sellers in all parts of South Africa. All classes of Indians read it, and the circulation is increasing. Write for Terms.

A. E. Chotabhai,**MERCHANT.**

BOX 33.

KRUGERSDORP

કુલસ પેપરમાં ટ ક્યુર.

આંગણ તથા શરદી માટે અકસીર દવાઓ.

ઉપર, દમ, પેટમાં ફૂલ, ખાંસી અને મેલેરીયાને માટે દિલ્હી સ્થાન તથા સીલોનમાં આ દવા વપાણીથી છે. "કુલસ પેપરમાં ટ ક્યુર"ના ઉપયોગ કરનારા તંદુરસ્ત રહે છે શરીરે મજબુત થાય છે અને જાંઘી આયુષ્ય જોખમે છે.

તેના સ્વાદ ધણી સારો છે. કાઠપણ નતની ગીઠાઈ કરતાં તે વધારે સ્વાદીય છે. કીમત ધણી સસ્તી છે. શીશી એકની શીશી ૧૬. મલાઈ, તામીલ, હિંદી, અને ગુજરાતી ભાષામાં ધારેલા સુચનાપત્ર શીશી સાથે સામેલ છે. બતાવનાર કમલ્યુ. ઇ. કુલસ એન્ડ કુર., દિલ્હીસ્થાન સીલોન સેલેસ્ટિવેટ, આફ્રિકા એસિએટીયા અને ન્યુઝીલેન્ડ વગેરે સખે સાખા છે. અમારી દવાની નિયામકની એજન્સી આફ્રિકામાં સેન્ટ લીમીટેડને આપેલી છે.

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.

ALSO ESTATE OWNERS

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.

APPLY—

125 FIELD STREET.

P. O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 855

Essop Suliman, E. A. BHABHA,

GENERAL MERCHANT,
Box 45 Tel. A. "ESSEPPULMAN."
V LKSRUST.

GENERAL MERCHANT,
Box 96 Tel. Add: "BHABHA."
V LKSRUST.

નવી ઇસ્ટ ગુજરાતી નિશાળ.

જે ના. ૧૧ હાલ ૧૯૦૪થી ખોલી છે. ગુજરાત અને કાઠીઆવાડના ગૃહસ્થોને પેતાનાં બાળકોને ઈંગ્લેંડ તથા ગુજરાતી અભ્યાસ કરાવવા આ સ્કૂલમાં મોકલવાને વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસિક ફી રૂ. ૨૦ ૪૦૨ નેરો ઓટ } એમ. ૬. પટેલ. ૩૬૬ માર્ચ ૨૨. ૩૨૫૫.

E. EBRAHIM & Co.,

General Dealers,
Wholesale and Retail,

કા. કાઠીમની કુ.

હોલસેલ ને રીટેલ મરચાં.

Corner HUGHES and MARKET STREETS.

STANDERTON.

Box 27. Telegraphic Address "Ebrahima"

સોંધી મુખ્યમંત્રી સ્ટીમર.

કરબતથી ૧૫ કે ૧૬ દીવસે પહોંચનારી નવમન હિંદ આફ્રીકાની નવી કાર્બન.

સ્ટીમર નવમન.

તા. ૧૦-૧૦-૦૬ના રોજ મેડીસનથી આવી ગઈ છે. તા. ૧૦-૧૦-૦૬ને ગુજરાતે સવારે ઉપદ્રી નજરે. ઉપદ્રી નજરે અને પ્રખ્યાત આગમિત નવમન તા. ૧૦ અક્ટોબર ને ગુજરાતે સવારે દસ વાગ્યે મુખર્થ સારૂ ઉપદ્રી નજરે. તે ઉપદ્રીઓને માત્ર સોડા કણા રોકાઈ કાઠપણ ખાંદર નવી કરતાં સી રી માત્ર ૧૫ દીવસ નેટરી કુળ મુલતે મુખર્થ પુખી નજરે. ખાસતી હેશી છે, નેત્રી પ્રીત્યત છે, નવમન સારી છે. પાણી, કીચીન વગેરની પુરે સુરી સમવદ છે. તવાળ જેવું ને એ છે કે પંદર દીવસે મુખર્થ પુખવાની છે. જનારાઓએ તુરત દીકરીને ખાંધારત નીચડે ઠેકાણે કરવો. વળી ફરેટ અને સેકન્ડ વા. પાસે નવેએ નવમની ખાંધારત કરવો. કેમકે કાંપીને અગેજ થઈ નજી તો પાઠમથી ચરતા પડશે.

કર્મશની ખુશ ખામર.

ખુશ કરશે નેા હવે નવમન મલીનાથી ૧૨ મલીને એક આગમિત કાઠપણ ખાંધારત મદર નવી કરતાં સીધી મુખર્થ નજરે. એ પદર કે માત્ર દીવસે મુખર્થ પુખશે. મદર હવે સાંતે મુખર્થી દુર થઈ છે. વધારે ખુશા માટે નીચડે ઠેકાણે જવો કે પુકા.

આગમન આગમન એજન્સી.

ગો. ૬૬૨ ૩૨૫૫.

Deutsch Ost-Africa-Linie.

General Agency Durban

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIAN

Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.

J. LANDAU,

337 Pine Street, Durban.

Head Office: 12 Rue des Francs-Bourgeois, Paris.

સેકન્ડહેન્ડ કોટ, વેસ્ટકોટ, ઈનલર વિગેરે નવા ખાંધે ખુશાથી મંગાવનાર મોટી કંપની.

જે. લેન્ડા.

337 પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

ફોન ૬૬૨ ૩૨૫૫.

એ. એ. કુવાડીઆ.

ફેનસી અને કાપરી ખરનો દરેક નતનો માલ અમારે ત્યાંથી પ્રીત્યત આવે મજશે. વધારે ખામર માટે પુકા, પી.એ.એ. ૨૭૦, એ. એ. કુવાડીઆ. ૨૭ માર્ચ ૨૨, બેંગાલુરુ.

Commercial Agency,

13, Upper Circular Road,

CALCUTTA,

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of your reputed concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our special offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, OCTOBER 13TH, 1906

No. 41

Contents

EDITORIAL COLUMN:—		Page
The Late Mr. A. M. Bose	...	743
The Thin End	...	743
Johannesburg and Indian Trade	...	744
Lord Elgin and the Mahomedan Deputation	...	744
War on Infants	...	744
The Indian Question in Delagoa Bay	...	744
A Matter of Apology	...	744
Lacunae	...	745
OTHER ARTICLES:—		
Mr. Naoroji and Transvaal Indians	...	745
War on Infants	...	745
Johannesburg Jottings	...	746
The Deputation	...	746
Vrededorp Stands Ordinance	...	747
War on Women	...	747
Johannesburg Municipal Ordinance	...	748
Indians in Delagoa Bay	...	749
A Meeting of Indians in Delagoa Bay	...	749
Birthdays Congratulatory	...	750
Lydenburg Indians	...	750
Facts and Comments	...	750
COLUMNS:—		
A Contrast	...	750

Indian Opinion

SATURDAY, OCTOBER 13TH, 1906.

The Late Mr. A. M. Bose

WITH a shocking suddenness has India been bereft of three of her most distinguished sons. Hardly had we ceased to mourn the death of Womesh Chunder Bonnerjee, than came the news of the death of Budruddin Tyebji. The mail from India now brings to us the sad intelligence that Mr. Ananda Mohan Bose is no more. In these three patriots, the National Congress has lost its three ex-Presidents, and Indian social reform has lost its three stalwart champions. And though Ananda Mohan Bose was the last to leave us, he was by no means the least of them.

He was an educationist of the highest renown, being the first Indian wrangler. His patriotism was undaunted, pure, and shone with all the greater brilliancy because of the moderation of language that expressed it, and the practice that corresponded with his preachings. For the late Honourable A. M. Bose was nothing, if not sincere.

The motive power of all his work was his religion. He was an educationist, a patriot, because his religion required that of him. His pure character was saintly. His mode of life was simple to a degree. His eloquence was contagious.

Our readers may recollect that the deceased patriot, cripple though he was, insisted on being carried on a litter to perform the ceremony of laying the foundation-stone of the Federation Hall in Calcutta, to commemorate the opposition to the Partition of Bengal.

May the noble soul of Ananda Mohan Bose rest in peace. We offer to the family of the deceased patriot our sincere condolences.

The Thin End

THE Vrededorp Stands Ordinance, which has become the subject of a memorial by the British Indian Association of the Transvaal, Lord Elgin, is the thin end of the wedge. It is a feeler thrown out to Lord Elgin and Mr. John Morley.

The Ordinance reminds us of a conversation we had with an English friend, who prides himself on his common-sense, and who considers himself an average Englishman. Talking of the Asiatic Ordinance, he said, "We want to drive you out of the country. If we cannot do so by fair means, we will not hesitate to resort to foul means." In this statement, there is probably much of exaggeration, but there is also a great deal of truth.

The Ordinance before us represents the truthful portion of the statement. On examining the text the reader sees nothing harmful in it. When he comes to the end, he finds that a beneficial Ordinance has been reserved for Royal sanction. He is puzzled. He turns to the schedule and he immediately sees, to quote an expression used by another English friend, "a snake in the grass." In the second schedule, he discovers that no Asiatic can hold a lease of any of the stands in Vrededorp, that he cannot reside thereon, except as a menial of some white man living in Vrededorp.

And what is Vrededorp? It is a location for indigent burghers set apart for them by the late President Kruger, and is bounded on one side by another location set apart for the Malays and other coloured persons. Vrededorp itself has had, for over fifteen years, a fair coloured and Asiatic population. As the memorial of the British Indian Association states, there have been for years Indian holders of leases from the original grantees. All these men are now to be dispossessed by a stroke of the pen, and no longer is a coloured man to live in sacred Vrededorp, except as a menial. If Vrededorp were expected to be another Paphos, or to take an analogy from London, the West End

of London, there would be some sense in providing that coloured people and Asiatics, a large majority of whom are, no doubt, poor people, should be excluded from so aristocratic a quarter. But Vrededorp is nothing of the kind. It is no better in status than the Malay Location, which is its extension. It contains a population which, too, is not superior in status to the population of the Malay Location, and the inhabitants of either place have hitherto lived on friendly terms with each other.

Why, then, are the Asiatics or coloured people to be taboo in Vrededorp? The Acting Attorney-General has supplied the only answer. He says, because the coloured people or Asiatics have their Malay Location in the immediate vicinity. The answer is contemptible. If the position were reversed, such an answer would be held up to ridicule. Moreover, the Acting Attorney-General, whilst he was giving the answer, must have known that an attempt was then, and is still, being made to oust the coloured and Asiatic residents of the Malay Location. If he had, therefore, said that, as these people were to be shortly packed away to a wilderness thirteen miles from Johannesburg, and called Klipspruit, there existed no necessity for allowing coloured people to have any interest in Vrededorp.

If, then, for a place like Vrededorp, in respect of which there is not the slightest justification, the Johannesburg Municipality is to be allowed to have its way, and to render Asiatics and coloured people incapable of holding any interest therein, it will be impossible to prevent other Municipalities from adopting a similar attitude, or to prevent the Johannesburg Municipality from extending the principle, and that with greater justification, to other parts of the city of gold.

The result, therefore, of sanctioning the Ordinance would be to enable the anti-Asiatic agitators of the Transvaal to secure Asiatic expulsion by indirect, or, as the English friend referred to above said, by foul means, a thing that they have been unable to gain by direct or fair means. We are aware that indirect means are not always "foul." We must leave it to the unbiased reader to judge whether the "indirect" means in this instance can be re-spectled "foul."

For our part, if the Asiatic residents of the Transvaal are to be weeded out of that country, we would much prefer that the honest, though apparently more drastic method, adopted by the silent Reik regarding the late Orange River State, be followed. That is, let the "Asiatics" will know where they are.

AT THE ANNUAL MEETING OF THE City Chamber of Commerce, held Maritzburg and Indian Traders on the 2nd Inst., the Chairman, in

moving the adoption of the annual report, is said to have said of the alarming growth of the Asiatic traders, and the corresponding decrease of white traders. "There was a time when in a smaller country town where the Indian traders found themselves so strong that they would be able to put a representative on the Local Board. The Early Closing Act," he added, "was a splendid weapon in the hands of the whites." It would be interesting to know where Mr. W. H. Griffin gets his facts from, and we would ask with much interest if he will be good enough to prove in black and white that the alleged decrease in the number of white traders corresponds with the alleged alarming growth of Asiatic traders. Then, again, we are curious to know the name of the up-country town where Indian traders find themselves so strong that they would be able to put a representative on the Local Board. And, further, we would like to enquire whether Mr. W. H. Griffin can give any cogent reason why, if such be, in fact, the case, the Indian traders should not have such a representative? Are not the Indian Traders contributing any share whatever to the wealth of the country? Have they not rights of any kind whatever? Have they no interests at stake? Do they not require protection quite as much as the European traders? Why, then, should they not have a representative, if they are entitled to one? These, and many other questions of a like nature, occur to us, but, for the moment, we are content to await Mr. Griffin's reply to those that we have already outlined. Meanwhile, it is noteworthy that there is no longer any concealment of what we have always argued, namely, that the Early Closing Act was designed to deal the death-blow to Indian trade. The fact that it has not done so shows that there is something in Indian trade which keeps it in existence, and which has not yet been accounted for by all the malevolent and selfish arguments yet brought forward against it. Would it not be better if public men, instead of wasting their time in making foolish and unsupportable statements, analysed their own position a little more deeply? It is always easier to see the mote in one's neighbour's eye, not withstanding the beam in one's own.

So LORD MINTO HAS NOW MADE THE great Mahomedan Deputation. We must await full information until the arrival of the Indian mail: but the cabled summary shows that the fears of a dangerous ing line between the Moslems and Hindus, and Vice versa, are groundless.

less, The Mahomedan leader was perfectly right in waiting on Lord Minto. In view of Mr. Morley's promised reform in the shape of increased popular representation in the Legislative Councils of India, there was in this nothing inconsistent with Mahomedan and Hindu co-operation in Indian public matters. Lord Minto's reply, too, seems to have been suited to the great occasion. It must have been very reassuring to the deputation to be told that they could rely upon British justice and fair-play. Both terms have, of late, been much abused. Let us hope that Lord Minto will translate his words into deeds. Then justice will result all round. For there could be no justice to Mahomedans—since they are Indians—without there being justice to all the other classes of Indians. One limb cannot be benefited without the whole body being benefited. No less satisfactory were His Excellency's remarks on the present unrest. Instead of denouncing the Indian publicists, Lord Minto has justified the present unrest by attributing it to the growth of education among the people. Read in this light, the unrest simply shows that the Indian Government can now no longer, having created the instruments, refuse to use them to gauge public feeling, or that it is after having created it. Opinion will differ on the Viceroy's declaration that there is no discontent or misgovernment. We think, with Professor Gokhale, that whilst the unrest is articulate by reason of educational advancement, it must be due to discontent—healthy, it is true, for the present, but none the less real—and misgovernment, which, in its turn, is the cause of any discontent that there may be. Neither the discontent nor the misgovernment need cause any alarm, so long as British administrators are to be relied upon to remedy the weaknesses on their discovery, even though the measures to be adopted may mean a cleansing of the Augean stables.

NO WORDS OF OURS CAN CONVEY A trader impression of the case of the child Mahomed Hafeez Memon, the victim of the hiting literature of the Transvaal. Chief Justice on Monday last. Sir James Rose-Innes set the opportunity of giving the public a clear expression of his opinion concerning the judiciously harsh methods adopted by the Permit authorities. We are glad that the administrative order was not withdrawn also in view of the occasion that was offered for making public a scandal that must make even the anti-Indian party blush for very shame. For ourselves, we are content to leave the indication of the British Indian position, in such matters, in the hands of the Judges of the Transvaal Supreme Court. British-Indians can only rely on the law. To Perpetrate the ill-fated scheme is a denial of the law, and a denial of the law is a denial of the law.

IN ANOTHER COLUMN, WE PUBLISH correspondence The Indian Question appearing in the In Delagoa Bay *Lawrence Marquet Guardian*.

Mr. Amado is a lawyer of that town. Mr. Kothare is also a lawyer, and needs no further introduction in these columns. The same old arguments are being brought forward in Delagoa against Indians as have been trotted out in British South Africa these many years past. The same complaints of uncleanness and cheapness have been urged against Indians, both Portuguese and British, in Delagoa as we have been accustomed to look for in Durban, Cape Town and Johannesburg. Mr. Amado's attack is, probably, directed more especially against British Indians, because the Portuguese Indians, mostly Goans, are an influential body, and are represented in the Lisbon Parliament by two compatriots of theirs. It is obvious that Mr. Amado has been contaminated by association with the curious type of Britisher that seems to pervade Delagoa Bay just as he pervades the other parts of South Africa. His recent visit to Johannesburg will scarcely have the effect of diminishing his anti-Indian prejudices, and it is a matter of regret for us to know that British influence has had the effect of developing colour-prejudice instead of breaking down a still better understanding between the two races. This is surely Imperialism gone mad. We trust that the British Consul-General is keeping his eye open in connection with this particular prejudice against British subjects, and that he will exercise his prerogative of protection of British interests, as His Britannic Majesty's representative in a Portuguese Province.

WE PUBLISHED LAST WEEK A STATEMENT from the Natal Mercury withdrawing its remarks with reference to the character of certain Indian women entering the Transvaal, which information was said to have been derived from some anonymous immigration official. The gist of these statements was telegraphed to Johannesburg and published by the Transvaal Leader. Both papers have now withdrawn from the false position in which they had placed themselves, and we are very glad to know that our contemporaries have been frank enough to acknowledge their error. Mr. Gandhi was well advised in bringing this matter to light with such thoroughness and promptitude, and we trust that the day will be long distant when the Indian community in South Africa is obliged again to challenge a denial of the character of its womanhood, always a most delicate matter where Indians are concerned.

Lord Minto and the Mahomedan Deputation

an mail: but the cabled summary shows that the fears of a dangerous ing line between the Moslems and Hindus, and Vice versa, are groundless.

IN HIS NOW FAMOUS SPEECH MADE TO the Pioneers recently, Lord Selborne gave a motto for adoption by the people of South Africa, *Quis Separabit*—Who shall separate? Lord Selborne considered that the circumstances of the situation required that some such rallying cry should be raised for the salvation of the sub-continent. He found that the greatest danger to South Africa lay in the quarrels and dissensions of the European population. Recently, too, Mr. Stallard, the well-known Johannesburg advocate, has come forward to explain what, in his view, was the great cause of distress and depression in the Transvaal. He laid his finger upon the laws of the country, upon railway rates, and upon customs tariffs. The point that we wish to emphasize is that neither speaker considered that the great curse of the country was the presence of the British Indian. It is obvious, therefore, that the Indian community is not the festering sore that it is commonly alleged to be by light-hearted and popularity-seeking politicians. And we would add that it is only occasionally that some anonymous and insignificant person points to the British Indian as the great weakness of the country. It is a pity that it is not more generally recognised that the anti-Indian agitation is largely of local interest only, and even then,—we might say especially on that account—grossly exaggerated. A due sense of proportion is a faculty that is greatly needed in South Africa, if ever the country is to progress along normal lines.

Mr. Naoroji and Transvaal Indians

The following letter has been addressed to the Secretaries of State for the Colonies and India by the Hon. Mr. Dadabhai Naoroji:—

I enclose copies of Resolutions passed at a mass meeting of British Indians held at Johannesburg the day before yesterday, which was attended by close upon 3,000 persons.

I most urgently pray that in accordance with the request of this meeting as stated in Resolution 11 (No. 10) you will be pleased to suspend the Royal sanction and to receive a deputation on behalf of the British Indian Community of the Transvaal in connection with the Ordinances.

According to Resolution III the Delegates have been appointed to proceed to England and lay before you the complaint of the British Indian Community regarding the Ordinances.

I urgently hope that you will give your kind attention to this prayer. The British Indians can look only to the British Authorities here for protection as British Subjects.

War on Infants!

Chief Justice's Scathing Comments

The appeal of Mahomed Hafejee Moosa came before the Supreme Court of the Transvaal for hearing on Monday last, 8th inst. We publish below the full report of the case:—

Mr. Gregorowski for the appellant; Mr. De Villiers for the Crown. This was an appeal from the A.R.M. Volksrust. It will be remembered that the appellant, an Indian of the age of 10 or 11 years was recently convicted of entering the Colony on a permit obtained by improper means in that the permit belonged and was issued to some other person. He was further convicted of entering the Colony without a permit. For the first offence he was fined £50 or in default three months' hard labour, and for the second he was ordered to leave the Colony within a fixed time, or if the fine was not paid on the conclusion of his sentence.

Mr. De Villiers said that he did not mean to support the conviction, and he notified the Court that the sentence had been already remitted.

The Chief Justice: I think Mr. de Villiers is very wise in not supporting this conviction. The conviction is wholly bad. Here is a child of between ten and eleven years of age, charged not with an ordinary common law offence, but with the offence of entering the Transvaal by means of a permit improperly obtained. It does appear at any rate, there is evidence on the record to show that the thumb mark of this infant was placed on a permit belonging to someone else. But this child was not *doli capax* at all. The child was put into the box and said he did not know what a permit was, and had never seen one; and I daresay he was speaking the truth. There can be no doubt that the conviction cannot be sustained for one moment.

The administrative order, of course, still remains. The Magistrate has seriously ordered this infant to leave the Transvaal at the expiration of the term of imprisonment, or upon a certain date, whichever happens sooner. If the child does not go away—and I do not suppose he can go away unless someone takes him—he will then, possibly, be brought up before the Magistrate as a criminal. But I trust that course will not be taken by the authorities. I cannot understand why this case was taken up at all. It is a very important matter. This child is an Indian; but the same would apply to any white child (not one of the exempted classes under the Ordinance) entering the Transvaal; and it applies to a child of eleven, why not to a child in arms? Surely it was never intended that such an administrative order should be made in circumstances of this kind. This legislation is sufficiently open to criticism,

without that. If there is anything which can bring the administration of such a law into ridicule and contempt it is administration conducted on the lines of this case. I trust we shall hear nothing more about the administrative order. The appeal will be allowed and the conviction and sentence set aside.

Mr. Justice Wessels: I concur.

Mr. Justice Mason: I concur.

Under the heading, "The Law is a Hass," the *Rand Daily Mail* comments upon this case in the following caustic terms:—

At a time when "Government by placard" has been put into practice by Mr. Winston Churchill, it might do good to print extracts from Lord Milner's speeches on the British Indian question for the benefit of the magistrates of this Colony. It is now several years ago since Lord Milner uttered a warning against a "travesty" of a policy on the Asiatic problem, but his eminently sensible remarks do not appear to have penetrated to Volksrust. It was at that town that the incident which we felt compelled to characterise as "War on women" occurred. It was also at Volksrust that an Indian child of eleven years of age was fined £50 or three months' imprisonment for the heinous crime of entering the Transvaal without a permit. The Asiatic child is always precocious, but we fancy that even the most advanced know little of permit law at that age, and even if they did the whole case was outrageous. The father appealed, and the Supreme Court quashed the conviction. The judgment published in yesterday's "Mail" is about as severe a rebuke to a Magistrate as we have seen. The Court condemned the conviction as "absolutely bad," the offence being "not even a common law offence." The judges rightly remarked that "if a child of eleven could be convicted of an offence of this nature there was nothing to prevent a babe in arms being convicted." Most people will concur with the sentiment that administration of this character is likely to bring the law into "ridicule and contempt." We hope that the quashing of two Indian cases in succession at Volksrust will result in the Ordinance being enforced with some degree of common sense, instead of in a manner which will make the Transvaal the laughing stock of the world.

INDIAN MALES. The following mails for India per Messrs. Klog and Son's Natal Direct Line are advertised: For Calcutta S. S. *Umkasi* (October 15th) for Bombay S. S. *Umhlati* (October 16th), S. S. *Pungulu* is advertised to have left Calcutta on the 24th September.

The S. S. *General* will leave Durban on October 18th, for Bombay, calling at Delagoa Bay only en route.

Johannesburg Jottings

[BY OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE.]

THE CHURCHES AND THE COLOURED PEOPLE. The annual report of the Witwatersrand Church Council for the year ended 30th June, 1906, contains the following resolution:—

That in the opinion of this Council the time has now arrived when the Coloured people should be allowed the franchise, and other privileges of citizenship.

THE DEPUTATION'S STAY. The members of the deputation left by the A.M.S. Armadale Castle, and are due to arrive at Southampton on the morning of the 20th inst. It is hoped that they will return by the mail-boat arriving at Capetown on the 17th December.

WIDER REPRESENTATION. It is announced that the Committee of the Executive Council of India, the appointment of which was announced by Mr. Morley in his speech on the Indian budget, is now sitting. It is composed of the Hon. Sir A. T. Arundel, chairman, the Hon. Sir Denzil Ibbetson, the Hon. Mr. H. A. Rivers, K.C., the Hon. Mr. E. N. Baker, and Mr. H. A. Risley, C.S.I.C.I., as secretary. Nothing is said of the scope of the enquiry of the Committee. The first meeting of the Council Committee was held at Simla. It is said that the Committee will take a couple of months to complete its work.

WILD DREAMS. The English, and, within limits, the local press, have been vastly entertained by the reports of the alleged crowning of Babu Surendranath Banerjee in Calcutta. Wild and marvellous are the stories told on this most "suspicious" occasion. We have had most graphic descriptions of anointing and crowning and the Royal speechifying—and now the explanation has come to hand. The Bengali leader, who is a strict Brahmin, was desirous of receiving the priestly blessing on his work and it is now shown that he took part in an ordinary Hindu religious ceremony held in a private house, such as is common in Hindu India. The occasion was seized upon by Reuter's correspondent, and used as a peg upon which to hang an anti-Swadeshi indictment. By way of commentary on this, I may be allowed to state that a similar ceremony was desired to be performed with Mr. M. K. Gandhi at Park Station last week prior to his departure. It can scarcely be conceived that the incident would be seized upon by the cable reporters to form the basis of the story of the British India Association was desirous of assuming a royal position in the Transvaal.

A SOLID BLUNDER. The *Star* is not always remarkable for accuracy; hence you will not be surprised to learn that your contemporary discovered that Mr. Gandhi has gone to England in connection with the Indian franchise question in the Transvaal. Where the *Star* got its information from it would be of interest to know. Anyhow, a letter has been sent officially denying the statement and giving the real facts. But it is significant that the Government organ should be guilty of so grave a misconception of facts, and it is sincerely to be hoped that the representations of the Transvaal Government in London are not equally open to correction.

INDIAN LABOUR IN THE TRANSVAAL. In a letter addressed to the *Star* last week, Mr. Lane, who has recently come in for a great deal of criticism at the hands of his fellow-councillors, replied to a taunt that had been levelled against him to the effect that he had been willing to accept payment to go to India to recruit indentured Indian labour. In the course of his letter, Mr. Lane remarks that, when making his proposal to the Chamber of Mines, he "wrote to the heads of the Indian community asking what they thought" of the plan of importing indentured Indian labour, the contracts to be terminable in India, and, he adds, "because the Indians objected, the matter could not be further dealt with." Mr. Lane's object was "to assist to support thousands of the starving British subjects of India. His object was undoubtedly a good one, but Mr. Lane was wise to recognise the argument of the British Indian community that the starvation would have but increased had his plan come to fruition.

THE "DAILY MAIL" AND INDIA. The *Rand Daily Mail* has, latterly, been greatly exercised over foreign and Indian criticism of the Indian Government. It is almost a maxim that, to the Government the Government is immaculate, and never was it truer than with the Government of India. In this conception, however, Anglo-India supports the Government through thick and thin, and, therefore, it seems almost in the nature of a crime for anyone to suggest that it is not well in the best of all possible Indias. It is a matter for regret that the writer of the *Mail* does not read something of the other side occasionally. Were he to do so, he would find many matters to exercise his imagination upon, and possibly he would exercise the virtue of sympathy and restraint also. Soon, the Congress will be holding its meetings, and if our contemporary will only patiently follow the points raised by men who have sacrificed, and are sacrificing, their lives for India, it is possible that even South Africa will learn something of the Indian point of view. It seems that the present time is a most important

THE BABY CASE. The appeal of the boy Mahomed Harjee Moosa has succeeded. One could almost weep at the crass stupidity that ever allowed so flagrant a case of gross injustice to go before the Supreme Court for comment. Sir James Rose-Innes did not see the wisdom of his mordant remarks, and I believe that when the guilty criminal factat (as) was handed round the Court for view, the Bench burst out laughing. But it was no laughing matter, for the case of the British Indians is now proved. The Punja case demonstrated the existence of war upon women, and now the Chief Justice declares the case under comment as equivalent to war upon "babes in arms." What more do we need?

THE "LEADER" WITHDRAWS. The *Transvaal Leader* following the example of the *Natal Mercury* has withdrawn its cruel imputation against the honour of Indian womanhood. If nothing else has been gained by the incident, it has once more been shown, beyond a shadow of doubt, that what ever objection may be taken against British Indians in South Africa, there can be none on the score of morality. Anti-Indians can urge only questionable economic grievances against them, and thus the quarrel should at once be lifted out of the rut of passion on to the highway of cool and logical argument.

The Deputation

A Reminder

In connexion with Mr. M. K. Gandhi's departure for England as one of the delegates for the Transvaal, it is of interest to recall the circumstances of his departure for India from Natal, in 1901. At that time a Committee was formed to present Mr. Gandhi with an address from the British Indian community of Natal, and invitations were issued to the heads of the European community. Amongst the replies received was the following interesting letter from the late Sir John Robinson, at one time Prime Minister of the Colony of Natal:

I beg to thank you for your kind invitation to the meeting at the Congress Hall this evening (October 15, 1901). It would have given me great pleasure to have been present on the occasion of so well-earned a mark of respect to our able and distinguished fellow-citizen Mr. Gandhi, but unfortunately my state of health prevents my going out at night, and I am for the present debarred from taking part in any public function, so I must ask you kindly to excuse my inability to attend.

Notwithstanding this, I am all success to this public recognition of the good work done, and the many services rendered to the community by Mr. Gandhi.

Vrededorp Stands Ordinance

British Indians' Petition

The following is the text of the British Indian Association's protest against the Vrededorp Stands Ordinance:—

To:

His Excellency the Right Honourable the EARL OF BLAIR

His Majesty's Principal Secretary of State for the Colonies,

London.

The Petition of AMUL GANDHI, in his capacity as Chairman of the British Indian Association of the Transvaal.—

HUMBLY SHOWN,

That the British Indian Association of the Transvaal respectfully approaches your Lordship with reference to the Vrededorp Stands Ordinance of 1906 published in the *Transvaal Government Gazette* dated the 28th September.

(2) The Ordinance, your Petitioner notices, is not to take effect "unless and until the Governor shall proclaim in the *Gazette* that it is His Majesty's pleasure not to disallow the same."

Your petitioner, therefore, requests that the Royal pleasure may not be declared until the Association had the opportunity of presenting its submission to your Lordship.

(3) The Association respectfully protests against sections 5, 8 and 9 of the second schedule to the Ordinance above-named.

(4) The sections in question are as follows:

5. This lease shall not be transferable to any coloured person and if registered in the name of any such person this lease shall *ipso facto* cease and determine.

8. Neither the said land nor any part thereof nor any building thereon shall be let to any coloured person or Asiatic. Upon any breach of this condition the Council may forthwith by notice in writing given in the manner provided in Clause Four terminate this lease.

9. The Lessee shall not permit any coloured person or Asiatic other than the servant of the Lessee to reside on the land. If any such person or Asiatic is found residing on the land the Council may forthwith by notice in writing given in the manner provided in Clause Four terminate this lease.

That the British Indian Association of the Transvaal respectfully approaches your Lordship with reference to the Vrededorp Stands Ordinance of 1906 published in the *Transvaal Government Gazette* dated the 28th September.

such person to cease to reside thereon or to occupy the same or any part thereof within a period of three weeks from the date of such notice and if at any time after the expiration of such period such person shall be found residing thereon or occupying the same or any part thereof the Council may forthwith by notice to the Lessee given in the manner aforesaid terminate this lease.

(8) Thus, in effect, the Ordinance prohibits the residence of British Indians except as domestic servants.

(9) Such prohibition will create a fresh disability against British Indians.

(10) In the humble opinion of the Association, there is no justification for the contemplated restriction.

(11) The Association, moreover, draws your Lordship's attention to the fact that British Indians have, for years past, held stands within the area affected by the Ordinance, from the original grantees—the burghers of Vrededorp.

(12) Some British Indians have erected substantial structures on such stands, and some are at present either residing on the stands leased by them or carrying on trade.

(13) If the clauses objected to are sanctioned, all such persons as are heretofore referred to and have acquired vested rights will be adversely affected and some of them ruined in business.

(14) The Association ventures to point out that when the Vrededorp Commission sat some time ago to report upon the Draft Ordinance, objection to any such clauses as aforesaid before referred to was submitted to the Commission on behalf of British Indians.

(15) The Association draws your Lordship's attention to the further fact that the area affected by the Ordinance is contiguous to the Malay Location, which contains a large Asiatic and principally British Indian population. The relations between the inhabitants of Vrededorp and the Malay Location have always been friendly.

(16) The Association feels that if the clauses referred to are approved by your Lordship, the acceptance will form a precedent for other bodies, and may lead to the introduction of similar measures to the detriment of the status of immigrants then comparatively recent to the country.

(17) Your Petitioner, therefore, humbly prays that the Ordinance in question will be disallowed, or such other order will be granted as to your Lordship may seem meet.

(18) And your Petitioner shall for ever remain, Sir, your obedient servant.

AMUL GANDHI, Chairman of the British Indian Association of the Transvaal.

War on Women!

Another Apology

The "Leader" Withdraws

On Tuesday last, 9th inst., the *Transvaal Leader* published the following:—

With reference to the statements published some days back concerning the grant of permits to British Indian subjects to enter the Transvaal Colony, and the allegation that women who were styled wives were "frequently of indifferent character," the *Natal Mercury* of Monday last has the following:—"Mr. M. K. Gandhi has written to us from Johannesburg concerning an article which appeared in our issue of the 21st ult., in which the detention of an Indian woman, named Pania, at Volksrust, for being without a permit, was dealt with. Mr. Gandhi is displeased with certain contents of the article, which he views as casting an unjustified aspersion upon Indian women in the Transvaal. We applied to what quarters were available in Durban for information upon the incident, but it will be obvious that here in Natal the same facilities such as those open to Mr. Gandhi for instance—for obtaining full intelligence as to the Transvaal affairs do not exist as in Johannesburg, where Mr. Gandhi resides, and any unfounded or exaggerated statement is mainly attributable to that cause. It is emphatically denied by Mr. Gandhi that Indians domiciled in the Transvaal are seeking to gain admittance to the Transvaal of women of indifferent character, passing them off as their wives, and to prove this he has made enquiries in official and other quarters, and denial was the result. The statement must, therefore, be withdrawn as being one that is not in accordance with ascertained facts. It is well that the public should know this, and, further, that Mr. Gandhi assures us that he does not know of a single such case."

Similar statements were published in this journal upon the authority of our Durban correspondent, and conceivably derived from the same source, and it is therefore only fair that equal publicity should be given to the retraction.

REJOINDER TO MR. MORLEY. About three months ago Mr. Morley declared he would pursue a sympathetic policy with a view to allay the excitement in Bengal. We desire to tell him with all deference but with the utmost emphasis, that the elements of contention are wanting in the present situation, and although we would not say that the Government will be held responsible for the present situation, yet we would say that the Government are responsible for the day by day situation. Bengal.

Johannesburg Municipal Ordinance, 1906

The following are the principal clauses of interest to the British Indian community :-

Locations and Bazzars

38. It shall be lawful for the Council :-

- (a) to establish maintain and control within or without the limits of the Municipality locations for natives and coloured persons and to erect and maintain buildings in such locations for the housing of such persons ;
- (b) to establish maintain and control within or without the limits of the Municipality Bazzars or townships for the exclusive occupation of Asiatics and to erect and maintain buildings in such bazzars or townships for the accommodation of Asiatics ;

provided that no such location bazaar or township shall be established within the area of any other Municipality save with the consent of the Council thereof.

39. (1) It shall be lawful for the Council to grant leases of plots in any native location or Asiatic bazaar or township established by the Council or under its control for any term not exceeding thirty-three years in such form and subject to such conditions as the Lieutenant Governor may approve.

(2) Such leases shall not require to be executed before a notary public and such leases and cessions thereof shall not require to be registered except in a register to be kept by the council in accordance with such Regulations as the Lieutenant Governor may prescribe and any such lease and any cession of such lease shall if so registered be valid and binding for all purposes.

Any transfer duty or stamp duty payable on any such lease or cession thereof under any law relating to transfer duty or stamp duty shall be paid in manner prescribed by such Regulations aforesaid. The Council shall account to the Colonial Treasurer for any transfer duty or stamp duty payable upon any registration effected under such Regulations aforesaid.

By-Laws

(19) For regulating and licensing pedlars and hawkers; provided that no farmer or gardener who sells only fresh farm produce grown on land occupied by him shall be required to take out a pedlar or hawker's licence.

(38) For regulating barbers and hairdressers and barbers and hairdressers shops.

Licences

58. The Council shall have power to refuse to grant any licence to carry on any trade or business which it has power to grant in accordance with bye-laws in force in the Municipality on any of the following grounds :-

- (a) that the applicant has been convicted three times within the three years preceding his application of contravening the law or the bye-laws of any Municipality with regard to the conduct of the trade for which the licence is applied for in such a manner as to cause danger to the public health;
- (b) that the premises on which the applicant intends to conduct his trade do not conform to the requirements of the Council's bye-laws ;

provided however that any applicant for a licence whose application has been refused may appeal against the Council's decision to the Court of the Resident Magistrate and on such appeal in the event of the Council failing to satisfy such Court that the licence was refused on good and sufficient grounds such Court may make an order requiring the Council to grant such licence and such licence shall be granted accordingly ; and provided further that it shall be within the discretion of the Council to refuse to grant licences to the hauler of any jinricksha or to the driver of any road locomotive tramcar omnibus motor car cab trolley or other vehicle plying for hire anything to the contrary in this Ordinance notwithstanding.

59. The Council shall have power to refuse to licence any premises as a theatre music hall public hall concert room or other place of amusement or as an Asiatic tea-room or eating house or as a kaffir eating house on any of the grounds mentioned in the preceding section and also on any one or more of the following grounds :-

- (a) that the applicant has failed to produce satisfactory evidence of good character ;
- (b) that the premises in respect of which a licence is sought or any adjacent premises owned or occupied by the applicant are frequented by persons of bad character ;
- (c) that the granting of such a licence in respect of the premises for which the same is sought is calculated to cause nuisance or annoyance to persons residing in the neighbourhood ;
- (d) that the granting of such a licence would be contrary to the public interest ;

provided however that the refusal of the Council to grant any licence on any of the grounds herein stated shall

be subject to the same appeal as is provided in the preceding section.

60. On the conviction of any person holding a trade licence granted by the Council for any contravention of the Law or the Council's bye-laws with regard to the conduct of such trade it shall be lawful on the application of the Council for the Resident Magistrate before whom such person is convicted to cancel or suspend his licence and order that no new licence to carry on such trade within the Municipality shall be granted to such person for a period not exceeding two years from the date of such cancellation and thereupon such person shall become disqualified to hold a licence during such period of cancellation or suspension.

90. In case any contravention of the provisions of this Ordinance or of any bye law or regulation in force in the Municipality is committed by a company firm or partnership the managing director or person having the management or control of the business or property in the case of a company or firm and each partner in the case of a partnership shall be responsible therefor and shall be liable to the penalty provided for such contravention ; provided however that in case of the cancellation or suspension under section sixty of a trade licence granted by the Council to any company firm or partnership or to any person on behalf of a company firm or partnership any disqualification to hold a licence imposed under the said section may be attached either to such company firm or partnership or to the person who is under this section responsible for the offence in respect of which the order of cancellation or suspension is made or both to the company firm or partnership and such person as the Magistrate making the order shall seem fit.

Early Closing

91. The Lieutenant Governor may from time to time make alter and repeal regulations for the Municipality prescribing the hours during which the sale of merchandise by retail may be conducted and the hours during which persons may be employed in any such sale within the Municipality.

COLOURED PEOPLE AND THE FRANCHISE. Reuter wires that on the 8th inst. the *Cape Times* publishes a two-column letter from Mr. Joseph Orpen in connection with the rights of coloured persons and natives in the new Colonies. Mr. Orpen enters a strong appeal for a franchise similar to that enjoyed by coloured people at the Cape being granted to coloured people with proper qualifications. If the franchise is denied to coloured persons and natives, Mr. Orpen considers some sort of representation should be allowed them.

A Meeting of Indians in Delagoa Bay

(FROM A CORRESPONDENT.)

On Sunday, the 23rd inst., a general meeting of all Indians was held at the premises of Messrs. Ismail Sacoer & Co., to discuss what steps should be taken regarding the new permit and passport rules which were about to be passed in Lisbon. There were present about 200 Indians; all the local firms were represented, and there were to be seen also certain merchants from the suburbs of Delagoa Bay. Mr. Ally Mahomed, of Messrs. Sacoer Haji Habib & Co., explained to the meeting that they had met before informally, when it was resolved that every Indian holding a licence should pay a sum of 1s. per head according to the number of persons employed by him. The enthusiasm of the local Indian merchants was so great, that all the merchants, with a few exceptions, had already, and in their contributions voluntarily. Mr. Ally Mahomed then read the list of subscribers, and the amounts paid by them. Many other speakers followed, exhorting Indians to lend their support to the movement. It was then resolved that this meeting confirms the former resolution of contributions of 4s. per head, enforced on every Indian licence-holder. It was further resolved that hawkers and petty traders, not holding the traders' licence, should pay at the rate of 2s. per head; and that all the Indian merchants from Malunga, Munhana, Catembe, and the other suburbs of Delagoa Bay should also pay at the same rate of 2s. per head. Mr. Ismailjee Manga spoke at some length on the importance of a fixed and of a regular association. He referred to the anti-Asiatic suggestions made by some of the members on the local Chamber of Commerce, and thanked Mr. Kothare for coming on the controversy in the local papers, on behalf of Indians. Mr. Manga's motion, on being seconded by Mr. Kalidas Jethabhai, was passed unanimously. Mr. Kothare then addressed the meeting, thanking them all. He said that what little he might have done for the Indians was done by him through considerations of duty to his countrymen; and they need not have made much of it. In his opinion the best reward they could give him for his small services was to continue the agitation, form an association, and never give up and doing.

It was finally resolved that a fund should be collected at the rates specified in the resolutions above mentioned and the meeting was then adjourned to the following Sunday.

RESOLUTION.—According to a Blue Book which has been recently issued, a 1000 500 persons are employed in the mining industry in the district of Delagoa Bay, and the British provinces.

Birthday Congratulations

(FROM A CORRESPONDENT.)

On Friday, the 28th of September, 1906, the following message was sent to the King and Queen of Portugal by British Indians resident in Lourenço Marques to their Majesties King Carlos and Queen Amelia of Portugal.

King and Queen,
Lisbon.

British Indian residents heartily congratulate their Majesties on their birthday, wishing them long life and many happy returns.

Their Majesties replied on the 28th as follows:—

From Cascaes.

To British Indian Residents,
Lourenço Marques.

Best thanks from their Majesties,
Carlos II. and Amelia.

This was delivered to the Indians on the 30th.

The following letter was received from the Consul-General.

British Consul-General,
Lourenço Marques,
1st October, 1906.

Dear Sir, I beg to inform you that your cablegram congratulating their Majesties the King and Queen of Portugal was duly sent to Lisbon on the 28th ultimo.

His Excellency the Acting Governor-General has requested me to tender you the thanks of the Government for your good wishes.

I enclose 6,665 reis which is the balance of the 20,000 reis note.

I am, Gentlemen,

Yours faithfully

(Sd.) J. HADWIN,

H.M.'s Consul-General.

To:

The British Indian Residents,
Lourenço Marques.

Lydenburg Indians

Lord Selborne's Reply to Address

The following is a copy of the reply sent by Lord Selborne to the address presented to him recently by the Lydenburg Indian community:

Government House

Johannesburg

28th September 1906

Gentlemen:—I accept your address of welcome with much pleasure, and thank you for those assurances of loyalty of which I had no doubt, but which, nevertheless, I shall have much pleasure in reporting to His Majesty the King.

I am,

Yours very truly,

SELBORNE
Representatives of the British Indian Community, Lydenburg.

Correspondence

A Contrast

To the Editor, INDIAN OPINION.

Sir,—At the end of last week the European sports took place in Clinde. These sports are held here annually. My reason in giving this item of news is this, that the sports committee at the instance of the Portuguese Governor requested the Indian merchants to take part in the programme. Accordingly the Indians undertook to run a race of 220 yards. The race was run and considerable interest was shown by the European people.

I am, etc.,

ONE OF YOUR READERS.

Clinde, 10th Sept., 1906.

Facts and Comments

SOUTH AFRICAN KATHAWAR GUERLON COMMITTEE. Mr. Gandhi authorises us to state that he has accepted neither the chairmanship nor the trusteeship of this committee.

A CORRECTION. By error, we described Mr. J. W. Quinn as the Chairman of the Chamber of Trade of Johannesburg. Mr. Quinn is Chairman of the Johannesburg Chamber of Commerce.

CHIEF CONSTABLE ALEXANDER. We regret to learn that the Chief Constable of Durban has resigned. Mr. Alexander has served for some 30 years, and the British Indian community of Durban has grateful memories of him.

BRITISH INDIANS AND PORTUGAL. On the 28th ult., it being the birthday of the King and Queen of Portugal, the British Indian community of Delagoa Bay sent, through the British Consul-General, a cable message of congratulations.

MUHAMMEDIANS IN INDIA. Route states that Sir Arthur Lawley (Governor of Madras), replying to an address presented by a deputation of Muhammadans at Salem, said that they were setting the right way to work in securing education, which was the key to success.

INDIAN NATIONAL CONGRESS. The London correspondent of the *Road Daily Mail* understands that several prominent British journalists have decided to attend the forthcoming Indian National Congress at Calcutta. These include Mr. W. T. Stead, Mr. P. H. Cook, and Mr. A. G. Hales.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીક્સ—શનીવાર, તારીખ ૧૩ મી અક્ટોબર, ૧૯૦૬.

અંક ૪૨

અડવાટીક પંચાંગ.

***

પ્રોસ્ટી-તા. ૧૩ મી અક્ટોબરથી તા. ૧૬ અક્ટોબર સુધી ૬૦ સં. ૧૯૦૬.

હિંદુ-આસો વદ ૧૦ થી, કારતક સદ ૨ સુધી સંવત ૧૯૬૩.

મુસલમાની-તા. ૨૪ મી સાયાનથી ૩૦ મી સાયાન સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	ક્રિ. સં.	હિંદુ તીથી.	સંવત્	સુર્યોદય ક. મી.	અસ્ત. ક. મી.
શની ..	૧૩	૧૦	૨૪	૫ ૨૪.૬	૩
રવિ ..	૧૪	૧૧	૨૫	૫ ૨૩.૬	૩
સોમ ..	૧૫	૧૨	૨૬	૫ ૨૧.૬	૪
મંગળ ..	૧૬	૧૩	૨૭	૫ ૨૦.૬	૪
બુધ ..	૧૭	૧૪	૨૮	૫ ૧૯.૬	૫
ગુરુ ..	૧૮	૧૫	૨૯	૫ ૧૮.૬	૬
શુક્ર ..	૧૯	૧૬	૩૦	૫ ૧૭.૬	૬

અનુક્રમેણિકા.

પહેલી પુણી.	...	...	...	...	૭૫૧
દેશભક્ત દાદા.	...	...	...	...	...
નવા ધારા વિષે બે ભાગ.	...	...	...	...	૭૫૨
દરગઠ દિવસ સમજાવવા કુંડ.	...	...	...	...	...
પારસીઓને બોધ.	...	...	...	...	...
ધી સાદુ રીતે નેવાએસન કુંબની	...	...	...	...	...
જોતરક દાવાબા.	...	...	...	...	૭૫૩
કાંતેરી નવું વર્ષ.	...	...	...	...	...
ઈન્ડિઆનું તારણ.	...	...	...	...	...
સોગન પત્ર.	...	...	...	...	...
હિંદુસ્થાનમાં રવતંત્રતા.	...	...	...	...	૭૫૪
એન્ડી ઈડિઅન લે સોસાયટી	...	...	...	...	...
એડાન્ડેન્ડેન્ડેન્ડેન્ડેન્ડેન્ડે	...	...	...	...	૭૫૫
મુસ્તફા કામિલ પાસાનું કાવલ.	...	...	...	...	૭૫૬
રેલવા તાર.	...	...	...	...	...
રેલીગરેતા ખબર.	...	...	...	...	...
હુમીલીયા હસતામીક સોસાયટી.	...	...	...	...	૭૫૭
મુજરાત દિવસ સોસાયટી.	...	...	...	...	...
સોગન પત્ર.	...	...	...	...	૭૫૮
ચાલુ વરતમાન	...	...	...	...	...
હિંદુસ્થાનના ખબર.	...	...	...	...	૭૫૯
એશિયાટીક એશીનન્સ સામે લડત.	...	...	...	...	૭૬૦
રમજાનનો ઉપવાસ કરનારા મઠિ	...	...	...	...	૭૬૧
હીવાબીનો ઉત્સવ.	...	...	...	...	...
મી. બરુઆનાં કાવલ સંબંધી આફરિકા	...	...	...	...	...
ના હિંદવાનોના વિચાર.	...	...	...	...	...
એડાન્ડેન્ડેન્ડેન્ડેન્ડેન્ડે	...	...	...	...	...
નાદાસી કોર્ટની મોટીસ વિગેરે.	...	...	...	...	૭૬૨
ખબર લાખ.	...	...	...	...	...
અર્થ. પંચા.	...	...	...	...	...
રોમ લેવા લાખ ખનાય.	...	...	...	...	૭૬૩
હીવાબીનો તહેવાર.	...	...	...	...	...

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૧૩ મી અક્ટોબર ૧૯૦૬.

“પહેલી પુણી.”

“પાશોમાં પોણા પુણી” એ કહેવત મુજબ વ્રાન્સવાલ સરકારી મેજેસ્ટ્રેટમાં ગદાર પોસ્ટ વીરીટીયર્પ ઓરડીનન્સ છે. તે ઓરડીનન્સમાં સરકાર વીરીટીયર્પમાં જે કંઈ હિંદીને લઈ છે તે ધીનવી લેવા માંગે છે.

વીરીટીયર્પ તે એડાન્ડેન્ડેન્ડેન્ડે મહાઈ લોકેશનની અરહદ ઉપર છે. તેમાં ઘણે બાગે ગરીબ કસ વસે છે. પણ તેમાં હિંદીઓ તથા ખીન કાળા માણસો ઘણા વસેલા પસતા આવ્યા છે. તેમાં કેટલાક હિંદીને રહેઠાણ લીસ છે, કેટલાકની દુકાન છે, ને કેટલાકે રહેવાનાં ઘરમાં ધ્યા છે. આ વીરીટીયર્પ એડાન્ડેન્ડે મેની ન્યુનીરીપાલીટીને આપી દેવાનો કાયદો થયો છે, અને ન્યુનીરીપાલીટી કેટલીક શરતે કસ લોકેશને લીસ આવવા બાંધાએલી છે. આ લીસની એક સરળ એવી છે કે તે લીસ ફાઇ હિંદીને કે ખીન કાળા આદમીને આપાય નહિ. વીરીટીયર્પમાં કામ હિંદી કે કાળા માણસ ગોરાના નોકરીયાત સિવાય ખીન રીતે ન રહી શકે. આ ખાતે શરતની અસર એવી થશે કે ફાઇ હિંદીના પગ વીરીટીયર્પ માં નહિ રહી શકે અને જેઓ લાલ ત્યાં છે તેના લક પશુ જતા રહેશે.

આવે કાયદો ને એક જગ્યાએ વ્રાન્સવાલમાં પસાર થાય તો પછી ખીન જગ્યાએ વ્રાન્સવાલમાં પસાર થાય અને ખીન જગ્યાએ મંજુર કરવાની વડી સરકાર ના નહિ પાડી શકે. એટલે એમ બને કે જે કામ ગોરાઓ સિધી રીતે નથી કરી શકતા તે આડકતરી રીતે કરી શકે. હિંદીને એકદમ દાંડી કાલવાનું ન બને તો પછી આમ આપી વ્રાન્સવાલમાં જગે જગે કાયદો કરી છેવટે લોકેશન સિવાય ખીનું રહેવાનું હિંદી ને સાદું ન રાખે અને કનિષ્ઠ નોકરી સિવાય બીજો ધંધો તેઓને સાદું ન રાખે.

સારું લાગે આ કાયદો ત્યાં સુધી બાદ દાહી લુકમ નમળે ત્યાં સુધી અમલમાં આવે તેમ નથી. ઓડીશ ઈડિઅન એસોસિએશન વિશાલત તાર ક્યાં છે અને અરહદ પણ કરી છે, બામને માંગે છે કે આ કાયદો વિશાલતમાં

મંજુર રહેવાનો સંભવ નથી. પણ તેમાંથી સાર એ ખેંચવાનો છે કે જે એશિયાટીક ઓરડીનન્સ પાસ થાય, કે પુરેશન નિષ્ફળ થાય અને એથી કસ અમલમાં લાવી હિંદી પ્રત્યે પોતાની અપદુરી બતાવશે તો તેનાં બંધન પુરત હુકમો નહિ તો જેમ અરહદ ગરીબ માને લીધા આપી કચરી તામે છે તેમ અન્યાયી કાયદાથી અરહદ ધીમે ધીમે દાંડવાની હિંદી પ્રત્યે બીડા આપી કચરી નાંખશે. ને તેનું જેટ બીજી જગ્યાએ પણ જાણવશે.

દેશ ભક્ત દાદા.

૨૨ મી કોંગ્રેસના પ્રમુખ.

હિંદુસ્થાનમાં રાજ્યદારી મામલો કેટલો ચડેલો છે તે સદુ કામના જાણવામાં છે. બંગાળના વીજાગ પછી તેનું સ્વરૂપ વધેલું છે. આવા સમયમાં હિંદી નેશનલ કોંગ્રેસ જેવા મહાન મંડળને મોટા કામ કરવાના છે. આ કામમાં હોલમંદી બળે તેવા શુભ ચીનહો દેખાયા છે. આ મહાન મંડળના પ્રમુખ તરીકેની ચુંટણી માટે કેટલાએક નર રજોના નામ બહાર પડેલાં છેવટે હિંદના સદલાખે રત્ન શીરોમણી હિંદના દાદા દાદાભાઈ નવરોજી ની ચુંટણી થઈ છે. આ ખબર સાંભળીને અમને જે હર્ષ થયો છે તે દરજાવવાને અમરૂરી પાસે તો પુરતા શબ્દો પણ નથી. જે હીરે આજ વરષો થયાં, ૨૬ ઉમર છતાં પણ આપણી માનુ જુમીની અડગ મનથી સેવ કર્યા કરે છે તે આવા માનને ખરેખર લાયકજ છે. હિંદના પુત્રો દાદાને કેટલા આદર છે, દાદા તરફ કેટલા માનની નજરથી જુવે છે તે જેઓ હિંદુસ્થાનના છ પાઓમાં તેમના વાર્ષિક ઉત્સવને દીસે બતાવવામાં આવેલી ખુશાલીની વામતો વાંચશે તેમનાજ જગૃક માં આવશે. દાદાને લાહોરમાં ૧૮૯૩ની સાલમાં પ્રમુખ તરીકે ચુંટવામાં આવ્યા હતા તે વખતે તેમણે અભવથી સેવા લગુ તાજજ છે. આવા મહાન નરને ફરીને આજ ૨૩ વરસે તેજ આસન પર બીરાજેલા જોઈ સદુ ખુશી થશે. આપણે અફરિકા વાસીઓને બામલું ખુશી થવાનું છે, કેમકે દાદા આપણી હડતમાં દરદમેશ સલાવ કરવા લાગ્યા રહેલા છે આ ૫ દેશ ભક્તની સરવે લાજણ વિજયી નીવડે એવી ખબર પાસે આમાની નંધ મામના છે.

નવા ધારા વિધે એ બોલ.

તેહાનરખની મુનીસીપાલિટીને કહેવો કે આખર આપનાર ધારા અમે બીજી જગ્યાએ આપ્યા છે. આ ધારાની સામે કંઈ કહેવા પડ્યું રહેતું નથી. તે ધારા અધાને કાચુ પડે છે અને ઘણા ખરા શહેરની તંદુરસ્ત વળવળ પાતર અથવા એવા બીજા કારણસર જરૂર ના છે એમ કહી શકાય. ઘણાએ કહયદા વિધે આપણે આપણી પોતાની સામે થવાની જરૂર છે. આપણું આંગણું સાફ નહિ રાખી એ ને દુઃખ ઉદાયનું પડશે તેમાં બીજાનો હોય નહિ કાઢી શકાય. ઉપરના ધારામાં એટલું બેઠા કાય જેવું છે કે આપણે સ્વચ્છતાના નિયમો ભંગ કરતા હોઈશું. તે ઘણી અડચણ આપવાની છે. જે અગાઉથી એની શું નહિ તો આપણને હાથનું કરવું હાથે વાગશે. આપણી લાઇસેન્સ કીનવાઈ જશે અને આપણે હાથ ધસતા બેસી રહીશું. જેની આસપાસ દુષ્ક્રમ વસતા હોય તેને બહુ એનીને રહેતું પડે છે. અહીંની ભાગમાં તેવા માણસને લાગર કરીને રહેતું પડે છે. તેની વિચિત્ર આપણી છે. સ્વચ્છતા વિગેરેમાં આપણે ગેરાઓથી ભરી જવાનું છે. એવી વિચિત્ર હજુ આવી નથી. પણ આપણે ઉધમાથી ઉઠીએ, આગસ મેડીએ, ખંતીલા થઈએ, અને સહેજ બોલ છેડીએ તો આપણામાં ગંદકીનો સંકેત છે તે તુરત કાઢી શકાય તેમ છે. ગંદકીથી ભરનિગળ આપણને સદાય પીડે છે. તે બીજી કરી શકે છે. ભરનિગળમાં સોયો ભાંડવાં જેમ પહેલાં જરા દરદ કાય છે પણ પાછળથી અહુ સાખી થવાય છે તેમજ ગંદકીના ભરનિગળમાં સોયો ભાંડવાની અવરજ અવર છે. આ કામ હમી દીવા, હિંદુ વિગેરે સોસાયટીઓનું છે. મત્ર મત્રવાદમાંજ નહિ પણ બધી જગ્યાએ, શું આ સોસાયટીઓ તમશે ?

ઇસ્મન હિંદુ સમશાન ફંડનો રિપોર્ટ.

હિંદુ સમશાન ફંડનો રિપોર્ટ બહાર પડ્યો છે. તે ઉપરથી જણાય છે કે ફંડમાં દાસ પૌંડ ૩૨-૧૩-૨ ની રકમ જમા છે. રિપોર્ટમાં બધાં મળેલા નાણાંની તપસીતવાર હકિકત આપેલી છે. ફંડમાં આવક બધી મળીને લેખા તરફથી પૌંડ ૧૧૭-૧૬-૧૦ ની થયેલી છે. ૧૯૦૪ ની ૧૫ થી જુલાઈ પછી ૨૪ હાસ બાળવામાં આવી છે. આ બનાવે છે કે સમશાનની ફંડની જરૂર હતી. બપોરે રહેતું નેત્રએ કે રિપોર્ટ વિગતવાર નથા

જોઈએ તેમ બહાર પડ્યો છે. સેક્રેટરીને તેની મહેનત નથા તેના નિયમિત કામને સાફ ધનપાદ થતે છે. તેના રિપોર્ટનું બીજું સોસાયટીઓએ અનુકરણ કરવા જેવું છે. સેક્રેટરીએ કરેલી સુચના બધા હિંદુઓએ ધ્યાનમાં રાખવાની જરૂર છે. આ સુચના આ અમે બીજી જગ્યાએ આપેલી છે.

પારસીઓને બોધ.

અમારા કાયમાં એશિઆટીક કાયદા ઉપર માનસવાજની ધારા સભામાં જે વિવેચન થયું હતું તેનો સનાતન લેવાક આપ્યો છે. તેમાં અમે જેમને છીએ કે મી. ડી. વીલીયમ્સ નામના સભાસદે સવાલ કર્યો કે "શું જેઓ અગાઉ હક બોગવતા હતા તેઓના હક કાયમ નહિ રહે ?" આ સવાલ પારસીઓ બાળત હતો. મી. ડંકને જવાબ આપ્યો કે "પારસી ઓને એ સરકારના વખતમાં દારના પીકાં રાખવા વિગેરેના હક મળતા હતા. તેઓએ મને વર્ણવાર લખ્યું છે કે તેઓને સફેદ માથુસ મણવા નેહએ, પણ સરકાર તેમ કરી શકતી નથી." અમે બાણીએ છીએ કે મી. ડંકને કહે છે તે પ્રમાણે હિંદી કામથી અલગ ગણવાની માગણી કંઈ બધા પારસી ઓ કરતા નથી. છતાં કેટલાકે તેથી માગણી કરી છે એ વાત હાંકવાની નથી. અમે એવા પારસીઓએને વિનંતિ કરીએ છીએ કે શું આમ કરવાથી તેઓનું માન વધે છે ? અમે તો માનીએ છીએ કે તેથી માન થતે છે. મી. ડંકને સાફ જણાવ્યું છે કે તેઓ હિંદી છે એમ કયુલ કરવા ન માગતા હોય તો પણ છતાં હોઈ એશિઆટીક મરી જતા નથી ; કેમકે જરાન તે એશિઆનો મુકક છે. જે પારસી બાહ્યો હિંદી નથી એમ કહે તો પણ અમે તો તેમને હિંદીભાઈ છે એમ જ કહીશું. અને તેમ હોવાથી ત્યારે પેતાની હિંદી પેદાશનો હનકાર કરશે ત્યારે અમે કિલ ગીર થઈશું. તેઓની પાસે અમે હિંદતા દાદાનો હાથજો રજુ કરીએ છીએ. તેઓ સાહેબ પારસી છે, છતાં હિંદી છે એ વાતનો તેમને ખાદ છે. તેમાં પોતે મગરૂરી માને છે તે હિંદને પોતાનો દેહ અરખ્યો છે. સર મચેરજી પણ હિંદી છે એમાં મગરૂરી મતી આમની સભામાં આપણી ઝડન લેવા હતા. શું દક્ષિણ આફ્રિકાના પારસી બાહ્યો આવા માણસોનો હાથજો નહિ કયુલ રાખે ? હિંદની બીજી પ્રજા તેમજ પારસીઓ અને યુરોપની કેટલીક પ્રજા અસરકારક એશિઆમાંથી ઉતરી છે, તેથી તેઓ બધા કાલ મામ એશિયાના માણસો ગણાઈ

શકે છે. અમારું કપાળ પારસી બાહ્યોને વિચારવા જેવું છે.

ધી શાહ સ્ટીમ નેવિગેશન કા.

હિંદી સાહસ.

હાલમાં હિંદુસ્થાનમાં જે વ્યવસ્થા નેવામાં આવે છે તેની અસર દરેક દિશામાં પડવા લાગી છે. વ્યવસ્થા મુજબમાં રાજ્યકીય બાબતો સાથે સંબંધ પડતે છે પણ તેવું પરીણામ તે એક જ બાબતમાં સમાઈ જતું નથી. દેશની ઉન્નતીના વીચારોની જોડે સ્પર્દાની લીનચાને મુગ થઈયાં અને તેની પુઠ ઉદયોગ કુન્નર અને વેપારી આદરો આપ્યાં આપ્યાં. આવા સાહસોના તાત્તે હાથજો મુજબ કાઢામાંથી મળી આવે છે. તે હાથજો શાહ સ્ટીમ નેવિગેશન કંપનીનો છે. આ કંપનીએ હિંદુસ્થાનથી પુર્વ આફ્રીકાના બંદરો સુધી માગની તથા ઉનાડીઓ વગેરેની કાવ લાવ કરવાનું કામ માથે લીધું છે. મુજબમાં આ બધા એક નાના પાયા ઉપર મેસર્સ હસાઇ તજમાઈ ચલાવતા. તેમની પાસેથી આ બધા મેળવી તેને ગેટા પાયા ઉપર ચલાવવાના હેતુથી નવી કંપની ઉભી થઈ છે. તેની ચાપલ ૩૦ લાખ રૂપી આની ગામવામાં આવી છે. જે ૧૨,૦૦૦ શેરોમાં વહેંચાએલી છે. દરેક શેર ૩૦.૨૫૦ ના છે. ૧૨,૦૦૦ શેરોમાંથી હમણાં ૬૪૦૦ શેર કલાકવાના છે અને બાકીના ૫૬૦૦ શેરો, કંપનીનું કામદાજ વધારવાને માટે તે પાછળથી જરૂર પડશે તેવા કલાકવામાં આવશે આ ૧૨,૦૦૦ શેરોમાંથી ૮૦૦ શેરો બેચનાર ધર્મીઓને તેમની કીમતને પેટે આપવામાં આવેલા છે અને ૨,૦૦૦ શેરો ખાનગી રીતે લેવડ ગયા છે અને હવે વહેરે પ્રગળે ભરવા માટે ફક્ત ૩૬૦૦ શેરો રહેલા છે. હિંદુસ્થાનમાં મેસર્સ આદમ છ પીરભાઈ, હાઇ હરમાજીવ હાઇ અલાના હરમ.છડ હાઇ બેગમહમદ અબદુલ રહે માન, હાઇ અદમદ હાસમ, હસાઇ તાજ ભાઈ, અને મદમદ અલી આદમછ પીર ભાઈ છે. તે જોતાં એ સાહસ પુરી કવેક મેગવશે એવું જણાઈ આવે છે. હાલમાં કંપનીના હાથમાં સફરને કાવડની તથા સર જામવાળી નવ આગબોટો છે. જેવું ઓસ વજન ૩૩,૬૦૫ ટનનું છે. મેસર્સ આદમ છ પીરભાઈ અને સન્ન કંપનીના એજન્ટ છે. આવા સાહસોથી દેશને લાભજ થવાનો. તેને આમે અતઃકરણપુર્વક ફોલ હાથજો છીએ તથા આવા સાહસ ઉદાવનારોએને મુઆરજ્જહી અબીએ મુખી

ચોતરક દાવાનાળ.

આજકાલ દક્ષિણ આફ્રિકાનાં જાહેર મંડળોમાં એશિયાદીક સ્વાસ સંજોધી વિશેષ ચરચા ચાલવા લાગી છે. આવી ચરચામાં નજીવી તક મળતાં વિદીને તુરત આગળ ધરવામાં આવે છે. આવા નીંદાગાર માં એવરો મુખ્ય છે. કેન્ડાગોઆએમાં વેપારી એવરની સભા મળી હતી ત્યાં આગળ દિહીએને દોરેશનમાં કાલવાની મુચના કરવામાં આવી હતી. આ આગત અમે આગળ જણાવી હતી. લાગમાં મારીસ બર્ગમાં વેપારીઓની એવરની એક સભા મળી હતી આ મંડળે દિહી વેપારીઓના સંજોધમાં ચોતરના કેટલાક વિચારો દર્શાવ્યા હતા. મેરમેનના ભાષણમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે કેન્ડા વેપારીઓની સંખ્યામાં વધારો થયો છે. અને ગોરાની સંખ્યામાં ઘટાડો થયો છે. ચેરમેન મી. મીરીન બોલતી વેળાએ આંકડા સંજોધી ખ્યાલ રાખતા હોય તેવું જણાતું નથી. દિહી વેપારીઓને એકાએક તેવો વધારો થયો છે આમ બોલવા પહેલાં તેમણે સાંખી કરવું જોઈએ કે આટલા એશિયાદીક વેપારીઓ વધ્યા છે. મી. મીરીન વધુ જણાવે છે કે ગામડામાં દિહી એટલા જવા જામી ગયા છે કે આંધમાં પોતાનો પ્રતિનિધી મોકલી શકે. આ વાત પણ કેપરી સન જેટલીજ નાપાયા દાર છે. પણ કારણ કે ખરી હોય તે તેમાં ખાટું મુંડુ થયું! દિહીએ કેદની આગાદી માં ઉમેરો નથી કરતા હું જેના રીતે મુરોપીઅન વેપારીને રક્ષણની જરૂર છે તેવીજ રીતે દિહીને રક્ષણની જરૂર તેટલીજ છે. ભાણુ દરમ્યાન મી. મીરીનના મોરેયા એ પણ નીકળ્યું કે દુકાનનો કાવદો એ દિહી એને મારવાનું કથીઆર ચઢ પડે છે. દુકાનનો કાવદો દિહીએ માટે વડવામાં આવ્યો છે તે આવી પાતોથી કરીને ઉધાડ પડી આવે છે. પણ ખુબી તો અહીંયા છે કે દિહીનો ધણુ કાલવા કાવદો થયો જતાં દિહીએ કાલવા રક્ષા છે એમ ગોરાએજ કહે છે. જો આમ છે તો પછી દિહીમાં કાંઈક કુશળતા હોવી જોઈએ. આમ છે તો પછી તેવા મુજો દિહી પાસેથી શિખવાને બદલે દિહીને વગોવવામાં વખત મુઆવ્યાથી શું કાવદો!

કારતકી નવું વરપ.

તા. ૧૬ મી અક્ટોબરના રોજ દીવાળીનો દીવસ છે તથા તા. ૧૭ મી એ હિંદુ લોકાનું નવું વર્ષ છે. આ નવા વરસની અમે સમુદીની ભાગ્યેનાં મુઆરકાદી આવીએડીએ અને તે દરેક રીતે હિંદુસ્તાન રાસાએને હિંદુસ્તાન તથા અન્ય ખંડોમાં વિકસી નીચે કમી ઉમેરો રાખીએડીએ.

ઈડીયામાંથી તારણ.

એક બીજી જન્મગાંઠ.

સર હેનરી કોટનનું નામ હિંદુ હિતેચ્છુ તરીકે જાણીતું છે. તેમનો જન્મદિવસ સપ્ટેમ્બરની ૧૩મીએ હતો. તે દિવસે ૬૨ વાક દિહી મંડળેએ તેમની ૬૧મી વરસ ગાંઠની ખુશાલીમાં મુઆરકાદીના સરેશ મોકલ્યા હતા હિંદુ સાથે તેમનો સંજોધ પ્રસિદ્ધ છે. મહારાસ કાકાકામાં તેમનો જન્મ થયો હતો. જંગળ માં ગાંધો વખત મુંબી ગોગ પેટ હેલા દરમ્યાન દેરકા કાકાકાથી થયા હતા તે જાણીતું છે. ૧૮૭૪ની મુંબઈની કોંગ્રેસ વખતે તેમને પ્રમુખપદ આપવામાં આવ્યું હતું.

એશિયાદીક આરડીનન્સ.

આરડીનન્સ પાસ થયાના ખચર તાર માર કત વિલાયતના જાખઓમાં જાહેર થયા છે. દિહી માસ મીડીંગના તથા તેના દરમ્યાન ખચર પણ તારમાં જણાવવામાં આવ્યા હતા. એવા કાસવતી દરીકત 'ઈડિઆ' પત્ર માં જાખવામાં આવી છે.

'ન્યુએજ' પત્રના અધિપતિ.

ઈડિઆ પત્ર જણાવે છે કે 'ન્યુએજ' પત્ર ના માડીક તથા અધિપતિ મી. જોસફ કોટન થયાના છે. હમુએનીટરીઅન લીગની દિહી કમીટી સંજોધમાં મી. કોટન જાણી તા થએલ છે. તેમના અધિપતિપણા નીચે 'ન્યુએજ' પત્ર દિહી બાગતો તરફ ધ્યાન આપવું રહેશે એમ આશા રાખવામાં આવે છે.

નાતાલ કેંગરેસની અરજી.

કોર્ડ એલજનને મોકલવામાં આવેલા નાતાલ છીઅન કેંગરેસની આખી અરજી 'ઈડિઆ' પત્રમાં છપાઈ છે.

મરહુમ મી. બોઝ.

મી. આનંદ મોહન બોઝના મરણની નંધ લેતાં સર હેનરી કોટન જણાવે છે કે મી. બોઝના મરણથી હિંદુસ્તાનને મોટી ખોટ પડી છે. તેઓ રાજદારી તથા સંસારી બાગનોમાં દમેશો ભાગ લેતા. મારે તેમની ૮૦ વરસ થયાં મીજાઈ હતી. તેમણે સીડી કોલેજની સ્થાપના કરી હતી. તેમને પુનીવ રસોડી સેનેટમાં અને જંગાળાની લેટરએ રીવ કમિસીનમાં એક આપવામાં આવી હતી. ૧૮૮૬માં તેઓ કેંગરેસના પ્રમુખ તરીકે ચુંટાયા હતા.

મી. મેનરજનો રાજ્યાભિષેક.

થોડા વખત પહેલાં એવો તાર આવેલ હતો કે મેનરજનો રાજ્યાભિષેકની કિયા કરી નાજ પડેશકામાં આવ્યો હતો. આ છઠી ૧૪ તાલ મોટી હતી છે, જાગતી પ્રસંગમાં

દિંદુ ધરમની કિયા મુજબ પ્રજના હારેતારા આપવામાં આવ્યા હતા. તેનો ખોટો અરથ કરી બાણુ સુરેંદ્રનાથની કિતિનિ ઝાંખચ લગાડવાના હેતુથી હિંદુસ્તાનના કટરના એજ ટે એ એવા તરો દેવાવ્યા. આમાં બાણુ સુરેંદ્રનાથના નામને લલકું પાડવું અને જંગાળા ના ભાગલા વિરુદ્ધની તેવી કડનને મોળી પાડવી આ શિવાય બીજો હેતુ કાંઈ હોઈ શકતો નથી. બાણુ સુરેંદ્રનાથ તરફની ખોરી કાગળી દૂર કરવાના હેતુથી કડન રાષ્ટ્રમાં મી રોમેશચંદ્રનાથ વણ કાગળો જખ. છે તેમાં એ બાગ બખરો મોકલ નાદ એવો. ઈડિઆનેના વજાવને વખોડી કાલવામાં આવ્યું હતું. મી. દગ એ કાગળો માં વધુ જણાવે છે કે છેલ્લા ખાર માસ થયાં બાણુ સુરેંદ્રનાથ ભાગલા વિરુદ્ધ સખત કડન ચલાવે છે જે કડન દરમ્યાન તેનરખર તહો મત આવેલ ને કેસ પણ ચાલેલ. તેમાંથી તે મુકત થએલ છે. આ બધાથી ઉમી આગરે ૨૦,૦૦૦ માણસોના મેળાવડામાં તે પ્રમુખ તરીકે ચુંટાએલ. આ મેળાવડા દરમ્યાન રાજ્યાભિષેક જેવું કશુંએ જન્યું નહોતું. એક ખાનગી મહાનમાં દિંદુ કિયા એ કરવામાં આવી તેને રાજ્યાભિષેક કરાવી દેરામાં આવ્યો તેથી મી સુરેંદ્રનાથ એનરજ ખરેખર અચંબો પામશે આને હેતુ તેમ ના નામની સાથે વખાણાડી ભાગલા વિરુદ્ધની તેવી કડનને લલકી પાડવાના હેતુથી આવા ખચરો દેવાવવામાં આવેલા હતા.

જંગાળાનો મામલો.

હાલના ચોંકાવનારા તારો સંજોધમાં કેલી ન્યુસ પત્રના એક પ્રતિનિધિએ સર હેનરી કોટનની મુકાશત લીધી હતી. તે વખતે તેમણે જણાવ્યું કે હું વિદેશી રિયલિટી સારી રીતે જાણું છું. મેરસે જાખસે, જગ તથા મેનરજ મખમ વિચારના ચાણસો છે. તેઓ અંગરેજીથી છૂટા પાડવું મ.ગતા નથી. તેઓની માખમી તો એ છે કે દિહી એને દેશના કાલારમાં જોડોળો ભાગ આપો. હાલનો માસકો ભાગલાને લીધે ઉમે ચએલ છે ને તેટલા વાદને તેની તપાસ મારે એક કમીશન નીમવાની જરૂર છે.

કેન્ડાગોઆએયો તા ૨૦ મીએ ઉવરેડી કીમર 'એરેશ' અંગ્રજ બંદરના આરામાં આવતી હતી ને વખતે જાણી જણાવી વખતે એ એક મળા પડી કાલકા વખતે બાગમાં પાણી જમાવું ને કરીવર તથા મલ નથીએ વખત વખ. કિતાદીએ તથા બલલોએને તથા વખમાં આવ્યા છે કરીવરને વખો ઉતરાવેલો નહોતો.

હિંદુસ્તાન અને સ્વતંત્રતા.

[મળેલું]

મનુષ્ય અધિષ્ઠાત સામાન્ય રીતે સત્ય ચલાવનાર જે કુદરતી શક્તિઓ છે તેને હિંદુ આત્મની પ્રભુ દેવીનું રૂપ આપી તેની પાનના હરે છે. તે નિયમ અનુસાર સ્વતંત્રતાને પણ દેવીનું રૂપ આપી તેનો આચર્યાવ પોતામાં હોવાની હિંદીઓ સર્વદા હમ્મણ રાખે છે. એક વ્યક્તિથી માંડીને પ્રાંત, દેશ કે ખંડ એમ દરેક સ્થળે તે દેવીના આવાહન એક સરખી રીતે થાય છે. એક નાદાન વચના બાળકથી ઉતરતાં એક નદાનામાં નદાનાં પણ પહાડીમાં પણ સંપૂર્ણ રીતે તેનો પ્રતાપ નજરે પડે. આ પુણ્યનીય દેવીએ હિંદુનો ઘણું સમય થયાં ત્યાગ કર્યો છે. આ વિયોગ થી હિંદુના કુરબનો ઘણા વખત પીડાતાં પીડાતાં હવે વેદ્ય શક્તિ છે કે તે વિયોગ સાથી થયો અને તે કશાનવાર કાણુ. હિંદુના વતનીઓ કહે છે કે કળીયુગ આગ્યો. આ કહેવાનો અર્થ એમ કે હિંદુસ્તાનમાંજ કળીયુગ આગ્યો. કાલ નહિ કહી શકે કે જનતામાં કળીયુગ છે. જે સ્થળે રાજાપ્રજા નો ધર્મ ગરબાર સંતાપ છે, જે સ્થળે સ્વદેશ પ્રદેશો વિવેક ભરેલો નહાવત નજરે પડે છે, તે સ્થળે કળીયુગ કેમ કહી શકાય? કશિયા સાથે ચાલતા યુધ્ધની વેળા રણપર ગદિયા પોતાની પ્રજાના યુવકોની રક્ષામાં શી દયા છે તથા તેઓને શું અગવડો છે એ અભ્યુવાના ઇરાદાથી પોતાના ખાંતગી હોદ્દા દારોને તપાસ કરવા મોકલતાં, ત્યારે જપાન ના રાજેનશાહે અપયુ કે મારા યોધાઓ મંચુરીઆના પ્રદેશમાં પડતી સખન દાઢને વીધે થતાં હેરાનગતીને મુન્દ્ર મણી એક સરખો દુદવાયો મૂકે છે ત્યારે તેને એવ પડ્યું નહિ. ત્યારથી તેને જણાયું જે મારા મંચુરીએ દાઢથી રક્ષણ કરવા પુરતું એક વાનુ પગ પુરતું તથા પડતું ત્યારથી પોતાના મહેલમાં ગરમી રાખવાના ઉપચારો બંધ કરવાનો હુકમ આપેલો. પોતાને જે થોડી નિવૃત્તિ મળતી તેમાં તે સહાનની કવિતા જોડેના જેમાં સહતાં મરણ પામેલા વીરોનાં જુદા સાખાપોતાં દેહનંદો પણ ચિતાર આપેલો. આ કવિતાઓ ફરજીરસથી જરૂર છે એમ સાંભળવામાં આવે છે. તેની એકાદ કડીના સાર ગદ્યમાં નીચે પ્રમાણે છે:—મારા જગ બલાદુરો તમારા દેશને મારે જે દુસ્મનો તમારાપર જા કરે છે તેપર તમે તમારા સચળા સામર્થ્યથી જા કરજો, પશુ તેમ કરતાં બુદ્ધિશાળી નહિ કે હજી પણ તમારા હૃદયમાં તેજને માટે કંઈવડું રક્ષાત છે. આ ગદ્યને તેના જરૂરથી પ્રાંતો પ્રેમ તથા પ્રાંતી

માનવર દર્પદ હૃદયની શીમા સુધયે છે. રાજા ત્યારે પ્રજાપરનો પોતાનો આવો ધર્મ સમજે છે ત્યારે પ્રજા પણ એમ સમજે છે કે રાજા અમારો દેવ છે, તેની બલિત તે અમારો ધર્મ છે. તેઓ માને છે કે જરી રાજ્ય બલિત થી હથેર તેઓની જારે થાય છે. અને સ્વર્ગ પાસી રાજ્યો તેવી પ્રજામાં સ્વર્ગમાંથી મુક્ત શક્તિ પ્રગટ કરી તેઓને વિતર્યા પનાર છે. જે સ્થળે પ્રજા માંહોમાંહિતા વ્યવહારમાં એક બહોળા કુડ પના કુડ પીઓ તરીકે વરને છે ત્યાં કળીયુગ કેમ કહી શકાય? પણ પ્રિય યાંચકો કળીયુગ તે શું, તે કેમ રીતે શાખત સહ શકે છે, અને તેનાં પરિણામ શું આવે છે તે જાણુ પધારે જરૂરનું સહ પડશે એક સવાલનું નીરાકરણ કરતાં બાકી ના સવાલો તેની મેળે સમજાવશે. કળીયુગને હિંદી પ્રજા એક દુર હૃદયવાળા અદ્યત્ત સ્વભાવ તરીકે જોખમે છે, અને તેની ગતિ નામ સમાન કળે છે. કળીયુગ પરિત્ર સ્થળમાં કે પરિત્ર પ્રુરમાં શાખત થતાં કરે છે. એટલે જ્યાં સંપ, સરખતા, સમૃદ્ધિ અને શોર દેવ ત્યાં પેલી શક્તિ તથા જ્યાં પાનુ અ. પો સંપતિઓને મોઢ તે બુદ્ધ બળે છે અને મુખે નિંદ્રા કરી શકેતા નથી. આવા સ્થળમાં પેસવા તે સતન પ્રયાસ જરૂરી રાખે છે અને પહેતાં તે પગ પેસે કરવા એક ત્રીણમાં ત્રીણ ત્રીણ જાને છે. આ ત્રીણ જરૂર એટલે એક લાકડાની દાડ (જે શરૂઆતમાં પાતળી પણ પાછળથી પ્રમાણમાં જાતી પહોળી હોય છે) સમાન તે તેમાં પ્રવેશ કરે છે. તે એવી રીતે કે પ્રથમ તે તેમાં (એક પ્રજામાં) ઇલા પેદા કરે છે. પછી કુસંપ અને કંકાસ પેદા કરી એકને હાથે બીજાને હણાવે છે અને અંતે બીજાને હણનારને દુરમુણીથી મનુષ્ય કરી નિરખળ પાતાવી તેવાપર સાચાનસ મોગય છે. હિંદુસ્તાનમાં પણ આમજ પાનુ તેમાં ત્યાં કળીયુગ આગ્યો એમ આપણે કહી શકીએ છીએ. તે એવી રીતે કે બંગાળમાં એક નદાનામાં નદાના છીદ્ર વડે તેણે પોતા ના પગની રિયત કરી તેવજાનેની હિંદુસ્તા નની સમૃદ્ધિથી દુર સમગ્ર અને તેનું અધિ પાત્ર મેળવવા મન લગાયા. જ્યાં નવાળ સુરામુદાસને તેમ ધનનાં પ્રાપ્ત તથા સૈનિક સાથે કુસંપ કરાવ્યો, અને તે બંને તે હાથે નવાળનો સંહાર કરાવી તેઓને ઉચી પાપડીએ ચડાવ્યા. અને એવર તેઓને પચ્ચ નિમોઢ્ય પનાવી શેટવા ને ગવી. આમ એક પછી એક સ્વયં પ્રવેશ કરી હિંદુસ્તાન માં સર્વે પ્રસંગે, પરિણામ થ થકુ જવાળ એવ કે હિંદુસ્તાનની પ્રજા સ્વતંત્ર થતી જોઈ અને તે પણ આવામાંજ કુદપના ન દેરાએ આસા પ્રદિપ્ત કરી,

સરખી છુટ મળશે એવી જુનામાં હિંદીઓ પ્રવલવીન થઈ પરી ન્દવા જોરી પ્રજાના સરખી છુટ મળશે એવા સખદેથી વચચાજ સ્વરાજ્યની પ્રાપ્તિ મારે કાવક પનવા સાચા ત્યારે આ પ્રસંગ એક નાની સરખી વારતા યાદ દેવડાયે છે. એક સીપાઇલ. રંગ થોડા હલો, તે ધંડા મરે સુંદર શીખું વાસ હાલી કાપતિ તેના મોં આગળ તે પોતેની ન શકે તેવી રીતે તાખતો. ત્યારે થોડા ધાસ મારે હણુદણે ત્યારે તેને જરાય મથે કે "ચુપ રહે ચુપ ગધા! તે તારે મારેજ રાખ્યું છે." એમ કહી ગયા ફિરસનું સુકાઇ રહેલું ધાસ તેને આપી તાણું ધાસ આવતા વિચારને મારે મુકાવા દેતો.

શું કોઈ એમ કહેશે કે હિંદુસ્તાનમાં સરખી છુટ મળતાં વચાય છે કે કોઈ દેશ બહુત દેશની કેનનિતો પાનર સ્વદેશાલેમાન થાયું આવચખુ કરવા હમ્મણ તેને બાણુ સુરેંદ્રનાથનો દાખલો નાવે છે. વળી શંકા મરી જતી હોય તો રેતારે સંદેશાનપર જરૂરને બુએ કે ત્યાં ત્રીજા વરગતા ડયાઓપર પાણુ "આસ પુરોપાઅનને મારે" એવું બીનરેકું હોય છે. આરભેથી સતિ ન થતો હોય તો બિરીસ કોલોનીમાં જરૂરને બુએ કે ત્યાં હિંદીઓની શી વચે છે? કળી પેળી આમરી બીજા વગની આમરીપર સંપૂર્ણ સત્તા આગવવા સંબંધમેલી છે એવું પ્રમાણ તેણે સંભળાવાની જરૂર છે. આ બધું જાણવા પછી દરકેહને જણાશે કે કુરરતી સ્વતંત્રતાના સ્કાદને પામેલા એક પક્ષી કરતાં પણ પ્રમાણમાં હિંદીની દયા ઉતરતી ને અને તે પણ એક વાળ અને સરખા પછાની મુદ્રા ધારણ કરનાર સાચાનસની સત્તા નીચે!!

એન્ડ્રી ઇડિઅન લો સાસાયરી.

આ સાસાયરીના હિસાબ રાખવારી કળીરી જાન-સવાલના સચળા હિંદીઓને વિનંતિ પુરક જણાયે છે કે આ કહેને કથતા જે નાણાં ત્યાં ત્યાં નેવા કરવામાં આવેલ હોય તે તરતજ આ કંકા. ખાનનચી મી. શુક્રામ મદમદને પેદાની આપવા આ કંકા જાખનના સચળા નાણા ની શુક્રામ મદમદ ન કવચવાળી કળીરીએ સત્તા આપેલી છે. અને તે સચળા નાણા પેકમાં ફંડના નામે મમા થાય છે. કમીરીને જણાયેલું છે કે આ કંકાને મારે કવર એવા નાણાં ફેરવીક મરવા મે નેવા કરવામાં આવતા છે. આવા નાણા મી. શુક્રામ મદમદને તરતજ મેદવી આપવાની સહુને કળીરી જાણ લિ કરવામાં આવે છે. કમીરી એમુરેશન તમારે વિખાવત મળુ.

ત્યારે તેમને પાઉંડલના ના ચેક મી. ગુલામ મલમદ તરફથી અપાઈ નથી છે. તેમાં પૈસા રાખી મી. ગુલામ મલમદે પોતાના અંગત ખર્ચા આપેલા છે.

અખર પત્રો.

જોહાનગર.

ડેપુટેશનને વિલાયતીરી.

(આમારા ખાસ અખરપત્રી તરફથી.)

હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીના હોલમાં રવિવારે ના. ૩૦ના રા. વાગે બ્રીટીશ હાઉસના એસેમ્બલી રૂમની મીટીંગ ડેપુટેશનને વિલાયતીરી દેવા બરાબર હતી. મી. અબ્દુલ મની પ્રમુખસ્થાને બેસીને બેસીને હતા. મી. હુસૈનુલ્લાહ પ્રીટીરીયા તરફથી હાજર થયા હતા. મી. અબ્દુલ મનીએ ડેપુટેશનને સારું દુવા આપી ને કહ્યું કે તેઓ પોતાની ફરજ બરાબર બજાવશે. જે કે એરડીનન્સ જાળવશે તેઓ કદાચ લેવા નથી. છતાં જ્યાં જાળવ હવે તેઓ સત્તાવાળાનું ખાત ખેંચશે. મી. ગાંધીએ મીટીંગનો ઉપદેશ માન્યો. અને કહ્યું કે ડેપુટેશનથી બનશે તે કરવા નહિ. પણ પૈસા આપવા માથા હરાવ હવે છે. ડેપુટેશન કાપદો રદ કરાશે તેવા સંભવ નથી. લેડ એક્ઝીકીટ વિચાર આપી સુધ્યા છે તે ફરજ મુકેલ છે. એટલે જો આપણે માથા હરાવ ઉપર સુસ્ત રહીશું તો આપણે જીવાળીયરજ ગણાશે. ડેપુટેશન નું મુખ્ય કામ વિલાયતમાં આપણું મિત્રોને જ્યાં હુકમન જાળવવાનું થઈ પડશે. અને તે જરૂરનું છે. જેમ ડેપુટેશન પોતાની ફરજ બજાવવા હિમેદ રાખે છે તેમ લેડ પોતાની ફરજ ટ્રાંસવાલમાં બજાવશે એવી પણ હિમેદ રાખે છે. કોઈએ પણ જાહેરાતી પહેલાં અગર કાપદો પસાર થાય તો પણ ત્યાં રજીસ્ટર નહિ કદાવવાં. પૈસાની પુરતી જરૂર છે તો ઉધરવાવાની તબવીજ કરવી, અને જેમ બને તેમ સંપ વધારવા. હિંદુ મુસલમાનના બેદ રાજ્યદારી કામમાં નહિ હોવાં જોઈએ. તેમ કેમોમાં પણ કાટકટ ન થવી જોઈએ. મી. હાજી હમીદે ડેપુટેશનને દુવા આપી. માથા હરાવ ઉપર તેમણે પાકું વિવેચન કર્યું અને બતાવ્યું કે તે હરાવને વળગવાની જરૂર છે. તે હરાવ કરવાથી આપણને ફાયદો થશે. તે તો અમલમાં મુકતાં પ્રધાન ફાયદો થશે. આપણી જીત આપણા હાથમાં છે. આપણે તેમાં કરવાનું કારણ

નથી. જેમીસન રૂઠ વખતે મોરાઓ ઘણાં ફેરમાં ગમેલા પણ હંડ નહિ આપે. તેથી તેઓને ઘણો જશ મળ્યો તે તેઓ કહ્યા. આપણે જો માથા હરાવને નહિ વળગીએ તો મહા નામોશી થશે. લેડે કહ્યું અને આપણને દેશ છોડવાનો વખત આવશે. તે માથા હરાવ ઉપર કામ ન રહેવાય તો ડેપુટેશન મોકલવું એ કોઈકર છે. આપણે બધા એકજ વડાશ્રીમાં છીએ. આપણે હિંદુ મુસલમાન એમ બેદ ગણવાનો નથી. ગણ્યું તો દારી જઈશું. મી. હાજી વજીર અલી બોલ્યા કે માથા હરાવને સાડાં જે સોગત મોટી મીટીંગમાં બતાવા હતા તે વળગા જોઈએ. તેમાં જો કંઈ પણ ફરજાર થશે તો ફરજત પડશે. ડેપુટેશન પોતાની ફરજ બદા કરશે. પોતે પોતાના આપણી છોકરાને મુકીને જાય છે. અને ખુદ ઉપર બરાસો મેલ્યો છે. તે હિમેદ રાખે છે કે લેડે તેમની સંભાળ રાખશે. જે કંઈ ઉપાય બનશે તે બધા ડેપુટેશન લેવામાં નહિ ચુકે. લેડેમાં સંપ રહેવાની જરૂર છે. તે હશે તોજ આપણી ફતેહ છેવટે થશે. મી. બાબુભાઈ બોલ્યા કે ડેપુટેશન કીક નીમાયું છે. જે કે તેમને એરડીનન્સ જાળવ ફરજાર થવાની જરૂર છે આશા નથી. છતાં ડેપુટેશન જ્યાંથી ચલે થશે. આપણે તે માથા હરાવને લીધે જીતવાજ છીએ. મી. નાનાલાલ શાહ બોલ્યા કે હાલ જે ચર્ચા ચાલી રહેલી છે તેથી ગમે તે પરિણામ આવે તોપણ આપણને કાલજ છે. આપણામાં જાહેર કામ કરવાના જુરસો પેલા થયો છે એ જેથી તેવી વાત નથી. તેથી આપણને ફાયદો થશે. આપણી વિપતિમાં મી. અલી બહાર પડ્યા છે તેમજ બીજાઓ નિકળે તો ગરાહ નથી. અને તેજ માથાએ આગળ પડતા જાય તો કાલજ યાય તેમાં શક નથી. મી. અબ્દુલ કાદર ખાવાઝીર, મી. ઉમરજી, મી. ફૈનમી, મી. કુવાડીયા, મી. અબ્દુલ આમદ, મી. મોરારજી વગેરે સાહેબો પણ તે મુજબ બોલ્યા. મી. મલમદ શાહજીને હરખાસ્ત કરી, મી. શાહજીને હસને રોકા આપ્યો ને મી. કુવાડીયાએ મજાલુવી આપી કે મી. મોરારજી આદર્શી જોનારરી સેક્રેટરી નીમાય. આ હરખાસ્ત એકમતે પસાર થઈ. ત્યારે બાદ હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીનું કામ શરૂ થયું તેમાં બંને ડેપુટેશન રૂબરૂ તોરા આપ્યા. મી. હાજી વજીર અલીને તેમ ની બે દીકરીઓ કુરાન શરીફ પઢતાં શીખી તે બાબત સંદર ઉરદુ ઉરદમાં વખાણેજ માનવન મહમુદ. ને મી. અબ્દુલ હૈવટે વાંચી સંભળાવ્યું. મી. હાજી વજીર અલીએ ઉપદેશ માન્યો.

ડેપુટેશનની ગરહાજરીમાં શું થશે?

આ સવાલ ઘણા માથાએ પુછ્યો છે. હું કહી શકું છું કે કંઈ વધારે પડતી તકલીફ પડવાનો સંભવ નથી. કાપદો પસાર થતાં હવે જે મહીના જવાનો સંભવ છે. એટલે જરૂરે બધું નથી. છતાં એટલું તો માંડસ છે કે મહેલી જાનેશરી પહેલાં કાજ માણસને જેતમાં વળ પડે તેવું નથીજ. કાજને નવું રજીસ્ટર નહિ લેવાના વિચારને વળગવું ને બસ છે. ધાંતિમાં પડી કંઈ કરવાની જરૂર નથી.

ડેપુટેશનની વિલાયતમાં રોકત.

ડેપુટેશન આરમેડ કસ્ટ નામની સ્ટીમરમાં દેપટાઉનથી તા. ૮ ના રોજ ઉપડી ચુક્યું છે. તે માથુ માસની ૨૦ મી તારીખે વિલાયત પહોંચી જશે અને ત્યાં નવેબરની આખરી સુધી રોકાઈ ડીસેમ્બર ની તા. ૧૧ મી એ દેપટાઉન ઉતરશે.

બીજી ફતેહ.

હાજી મુસાના કેસની હકીકત હુ થોડા વખત ઉપર આપી ચુક્યો છું. જોહાનગરમાં હાજી મુસાને છોડી મુકી ૧૧ વરસના તેના દીકરાને વગર પરખીટે કાપલ થયા માટે ૫૦ પૌંડને દંડ અથવા ત્રણ માસની જેલની સજા થઈ હતી. આ ઉપર અપીલ થયેલી. તેમાં હાજી મુસાના છોકરાને વડી કોર્ટ બેઠી મુકલ છે. માથાએ તેને પરખીટના અમલદારોની આવી વરતલુક માટે સખત દીકા કરી છે. અંધીના અપાવાળાઓએ પણ કેટલીક દીકા કરેલ છે. આ કેસ માં માથાએ તરફથી અપાએલ હરાવની વિગતવાર હકીકત હું આવડે આવાડીએ આપીશ.

પુનીઆ કેસનું છેવટ.

આ કેસ બાબત બાબતો સાથે મી. ગાંધી એ જે કાચળ પત્રો લખેલા તેની હકીકત અપાઈ ગઈ છે. 'નાનાલ મરદમુરી'એ હિંદુ જીવન ઉપર જે અંધાઅંધીકા કરેલી તે મથા જુલવારના બાબમાં ગાંધીજીએ મારીમાંગી છે તે મથા વાંચવામાં આવેલ છે. તેવીજ મતલબ તો એક લેખ 'ટ્રાંસવાલ લીડર'માં બહાર પડ્યો છે. તેણે પણ આ બાબતમાં કરેલી દીકા પાછી ખેંચી લીધી છે.

હિંદુઓને નેશનલ કોંગ્રેસ ફંડ.

જોહાનગરમાં ત્રીજી મુજબ નાણા અમીન મેજા છે.

આગળની રકમ જરૂર... ૧૫-૫૪-૭

મી. ભગવાનજી દવાબાઈ ઉચ્ચના... ૫-૫-૫

મી. મોરારજી... ૫-૫-૫

મુસ્તફા કામેલપાશાનું ભાષણ.

પ્રજ્ઞની ફરજ.

વિલાયતની ઇસલામી સલામતે નામદાર મુસ્તફા કામેલપાશાને તા. ૨૪મી જુલાઈએ લંડનમાં ત્યાંજ આપેલી તે વખતે તે નામદારે અરેબીક ભાષામાં ભાષણ આપેલું તે ખુબ અસરકારક હતું એમ વીલાયતના ડાયરિઓ ઉપરથી જણાય છે. એ ત્યાંજ વખતે હિંદુ, મુસલમાન, ખ્રીસ્તી, પારસી વગેરે ઘણા માણસો હાજર હતા. એ ભાષણના ફકરાનો નરજુમો અંગ્રેજીમાં છપાએલો છે તેમાંથી અમે નીચેનો સાર આપીએ છીએ. આ ભાષણ "ઈલીઅન સોસાયેલોશર" નામના માસીકમાં છપાએલું છે :—

"હું ત્યારે વીલાયતમાં આવ્યો ત્યારે મને ભાગ્યેજ આશા હતી કે હું આવી મોટી મંડળીને મળીશ. હું મારી સામે પુરવા તેમજ પશ્ચિમના લોકોને જોઈ છું. હિંદુ, પારસી, બૌદ્ધ, પાલુદી, ખ્રીસ્ત અને ઇસલામીઓને અહીં એકઠા થએલા જોઈ છું તેથી જ હું એમ માનું છું કે આ દલાઈ મારી છંદગીમાં ભારમાં ભારે છે, અને આ વખતે આ મંડળીનો પ્રેમ એ મારી યાદગરત માંથી કદી ખસશે નહીં. ઇસ્લામ નરજુમો બધા મીઠી નજરે જુઓ છે એ વાતને છે કે જુદા જુદા ધરમના લોકો વીચાર કરવા લાગ્યા છે આ જોઈ હું ખુશ થાઉં છું. આવી લાગણીને ઉત્તેજન મળે છે એ સહ થવા જેવું છે. કેમકે ઇસ્લામ જો ચડે તો તેથી દુનીઆને ફાયદોજ થશે. અનંત જુદીરૂપી રાજ્યના રતેના, તમે જીત મેળવો. આજ્ઞા અને વહેમરૂપી અધિર રાજ્યને જાન અને શાસ્ત્રની ફોજવડે છોડો. ધર્મધર્મણ અને મોટા ગયાલરૂપી કીડલાઓ પ્રતિહારીક જાન મેળવીને પાડી નાંખો. અને તમારા દીલના દરવાજા સત્યના પ્રકાસને આવડા દેવાને સારૂં જોલો. જે લોકો છતાંજોલા છે તેઓને રતતંત્ર થવાતું યોસડ સત્યનું સેવન કરવું એ છે. તેથી તેમો ગધા સત્ય અને જાત એ તમારી સાથે જીતે દેશે દેશ ફરે અને તેને ફેલાવે. જે નજાબ અને હીણ થઈ ગયેલા રાજ્યશાસી છે તેને તેની, અધાર બિધમાંથી જગાડો. ખાલી કેળ, ભપકો, અને જુઝમી સમારૂપા દારના થેન માંથી તેઓને ઉઠાડો. તેઓની પ્રજા અધમ થઈ ગએલી છે તેને રથતિમાં ચુકવાને તેને જલામણુ કરો. પરતાવે તથા દીલ મીરી એ અને ફરક કામમાં નહીં આવે. એવા પુણત આવે તે પહેલાં તેને જિવાનું સમજવા. નુજી મોજ મનામાં પેનાનો પછસો હિસાદી દે છે અને સારાં કામને સારૂં દમડી સરખી દરકાર નથી રાખતા તેવા તવગર માણસોને નીચે પ્રમાણે કહેલો— "મોટું ન થાય તે પહેલાં અગા, તમારા કેફની મધ રાતમાં બુલતા નહીં કે મળજાને દલાડે પણ આવવાનો છે. જગો, હિંદો અથવા તો હરોશો પડ્યા રહો. ગરીબ લોકોની રિયાલતી સાથે તમારી રિયાતિ જોડાએલી છે. તેઓ આખા દેશો તોજ તમારી કીર્તી જામશે. તેઓ ઉરજ તોજ નમે હિંદો. તેઓ પડશે તો તમે પણ પડશો. જ્યારે અરાજક રમીને સારૂં દેવન ગપરાય છે ત્યારે તે ઝેર સમાન

થઈ પડે છે. જ્યારે સારાં કામને સારૂં વપરાય છે ત્યારે તે મધની જેમ મીઠી રહે છે. તેથી જાણીને દે દાલન તે અધરે તમને બીજાઓને સારૂં સફરિયાય કરવા આપી છે." જેઓ આ દસ જતાં હેવાનોની છંદગી નાગરે છે અને પેરાંની માફક દેરવાય છે તેઓને કહેલો કે "હિંદો અને છંદગીનો અરે અરજ સમજો. દુનીઆમાં ફરો અને તમારી મહેનતનાં ફળથી તેને શોખીત કરો."

શુદરથો, છંદગીનું તાત્પર્ય અરેખક મેં ઉપર કહ્યા તેવા રાજ્યશાસીઓને, તવગરને અને મરીઓને તમેજ સમજવી શકશે. વાસ્તે તમારી દયા કષ્ટ ઝડપથી તેનો ઉપયોગ કરો : કેમકે દરદ ધરાએલું છે અને દર્દી ભયંકર અવસ્થા ભાગવે છે. દીલ કરજો તો પરીણામ મોતજ છે. આપણે આપણી મોતરક નજર કરજી તો આપણને માણસ પડશે કે સાચોના જાનપદે કરીને આપણા રાજ્ય કરવાર ચકાવી શકીએ છીએ. જેઓ ધાધની સાથે ચાલશે તેઓ અંદરે પહોંચશે. જેઓ ધાધની સામે ચાલશે તેઓ અખંડો માં અચકાઈ મરશે. જુઓ જાપાનના લોકો એ પોતાના સ્વદેશાભિમાનથી અને દેવાર પાણુથી યુરોપની પ્રજાને બતાવી આપ્યું છે કે પુરેવી પ્રજા ચડના ધારે ત્યારે ચડી શકે છે. પરીણામ એ આપ્યું કે હિંદો પણુ યુરોપની પ્રજાની સાથે ભાઈપથી કરવાને બદલે જાપાનની સાથે ભાઈપથી કરે છે."

ફટરના તાર સમાચાર.

તાંજરનો એક ખબરપત્રી જણાવે છે કે માફલેન તમને એક સદરનો મનુષ્યાર તથા તેના કેટલાક સોળાનીઓ મોરકાના મોરકાઓ ઉપર ડુમ્મો કરે છે. તેમણે જરમન એસ્ટ્રી પર ડુમ્મો કરી સોલજરોની નજર આગળ તેને માર માર્યો હતો.

વિલાયતમાં સાજુના કાગળનાકાળાઓ એક તરફ કરી બધી કંપનીઓને એકત્ર કરવાની હીલચાલ કરે છે. આવી જાતની એકત્રતામાં પીઅર્સે સોપની કુપનીનાળા જોવા માગતા નથી. એવું કહીને કે તેઓ તો વેપાર બંધન મોટો હોવાથી નાની કંપની યોષાળા સાથે તેમને સરખાવવાની જરૂર નથી.

ન્યુયોર્કની સ્ટાન્ડર્ડ ઓઈલ કંપનીના પ્રમુખે જણાવ્યું છે કે પ્રેસિડેન્ટ ક્લેવેલેન્ડના વેપારી કંપનીના તરફે તરફના વલણને લીધે અમેરિકન વેપાર રાજ્યગરને મોટું નુકસાન પહોંચ્યું છે. તેણે વધુમાં જણાવ્યું કે સીકગોના મીટિંગ્સે બનાવ્યા સંબંધમાં અમેરિકન સરકારે જે હકીકત ફેલાવી તેથી હવે વેપારીઓ સીકગોના ડયા લેના નથી. આવી રીતે સરકાર વચ્ચે પડવાથી દેશના વેપારને જખમજખત ખાત સદન કરવી પડે છે.

ડયુગાના પ્રમુખને માન આપવા માટે વિલાયતમાંથી એક સોસાયટી તરફથી ફેણ રેશન જનાર છે.

ગયા અઠવાડીયામાં હિંદી મહાસાગરમાં વરતીક પનો મોટો આચકો કાગ્યાનું જણાવે છે. આ આચકો સ્વાનકાન્સીકા અને વાલ પારીસામાં જે વરતીક પ થયા તેના કરતાં પણ બહુ મોટો હોવાનું માન્ય પડ્યું છે.

અમેરિકાના પત્રો જણાવે છે કે સીકગોના કેટલાક એક રોજાધિપતિઓ મોટા જથ્થામાં વધુ ખરીદી લેવા કાગ્યા છે. એક મોટા દલાલ મારફત એક વેપારીએ એક અઠવાડીયામાં ૩ કરોડ જુદાલ પડે ખરીદ્યા છે.

પોર્ટલુધથી એક તાર મારફત જણાવવામાં આવે છે કે મેરીશીઅસના રાષ્ટ્રમાં સોનાની ખાણ દાય કાગી છે. આ ખાણતલાંની સરકાર વધુ તપાસ ધણીજ ખાંતથી કરે છે.

રેડ ક્રેસી મેસનો ખબરપત્રી જણાવે છે કે હિંદુઅન નેશનલ કોંગ્રેસના ચાલુ સાલના મેળાવડા માટે વિલાયતના કેટલાક જાપાના પ્રતિનિધીઓએ જાજર રહેવાને હાથ કર્યો છે આમાંના મી. ફટેક, મી. ફ્રે અને મી. હેલ્સ આ વચ્ચેના નામો નકરી થયા છે.

જાન્સવાલ લીડરનો લંડન ખાતેનો ખબર પત્રી જણાવે છે કે સીમલા ખાતે જે મુસલમાની કોંગ્રેસ ભરાવાની છે તેમાં આખા હિંદુસ્તાન ખાતેથી ઇલાકાવાર પ્રતિનિધીઓ મોકલવામાં આવશે. આ તરુ મંડળ આખા હિંદુસ્તાનમાં વસતી મુસલમાન કોમના લાલ શેમાં છે તેવા વિષયો દાય કરશે.

તો જખરપત્રી ખીન્ડ તારમાં જણાવે છે કે મદ્રાસમાં મુસલમાન કોમ નરજીથી ગયરનર સર આરથર મોલીને એક માનપત્ર આપવામાં આવ્યું તેના જવાબમાં તેમણે જણાવ્યું કે દેશવર્ણના ફેલાવો કરવા એમાં જ દેશનું જાતું છે.

રટીમરોની હીલચાલ.

[નાતાલ કીરેક્ટ લાઈન].

અમહમ્મી—મુબઈથી આ તરફ પરભારી આવવા ઉપડી ચુકી છે.

અમહમ્મી—તા. ૧૬મી અક્ટોબરે મુબઈ માટે ઉપડશે.

પોંગાલા—૨૪ મી અક્ટોબરે કલકત્તાથી ઉપડી ચુકી છે.

અમહમ્મી—તા. ૧૫ મી અક્ટોબરના રોજ ઉપડી ગશે.

[જરમન લાઈન]

જનરલ—તા. ૧૮ મી એ મુબઈ માટે રીપી ઉપડી જશે.

ટપાસ—રટીમર અમ્દાવાદી મારફત જનારી ટપાસ સામવાર તા. ૧૫ નાજ વાગે બધે થાશે તથા રટીમર અમહમ્મી મારફત જનારી ટપાસ તેજ રોજ સવારે ૭ વાગે બધે થાશે.

હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી.

તા. ૩૦ સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૬ રવિવારના રોજ હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીના હોલ માં બ્રીટીશ ઇન્ડિઅન એસોસિએશનની મીટીંગ ખોલે રા. વાગે મળી હતી. જેમાં હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીના મેમ્બરો સિવાય હોદ્દા, મદરાસી, મુસલમાન વીગેરે ૪૦૦ માણસો હાજર થયા હતા. બરાબર રા. વાગે મી. ગાંધી, શેઠ હાજી હમીય (પ્રીટિરીઆવાળા) તથા શેઠ અબ્દુલ ગની આવી પહોંચ્યા હતા. બ્રીટીશ ઇન્ડિઅન એસોસિએશનની મીટીંગ બરાબર રા. વાગે ખાસ થતાં રાખેલા મુજબ હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીની મીટીંગ શરૂ થઈ હતી. શરૂઆત માં સેક્રેટરીએ મહા મીટીંગનો રીપોર્ટ વાંચી સંબળાવ્યો હતો. જે મી. અદમદ હકીમની હરખાસ્ત અને મી. ઉમરજી સાહેબ રેડાથી પસાર થતાં ચેરમેન સાહેબે મોનીટર ઉપર સડી કરી હતી. બાદ ચેરમેન સાહેબે જણાવ્યું કે આજરોજ આ સોસાયટીની મીટીંગમાં પ્રીટિરીઆવાળા શેઠ હાજી હમીય ની હાજરીથી હું મણો ખુશ થયો છું. અને એમનો અંદાજાત માનતાં ફરમાશ કરું છું કે સોસાયટી માટે પોતાના નેક જવાબો તહેર કરશે. જે ઉપરથી શેઠ હાજી હમીયે જણાવ્યું કે મને ખ્યાલ પશુ નહિ હતો કે આજે આવી મોટી ગંગાવર મીટીંગમાં હું હાજરી આપીશ આજની સોસાયટીની મીટીંગ જોઈ હું મણોજ ખુશ થયો છું. સોસાયટી મોટી મુદતમાં જે પ્રખ્યાતિ પામી છે તે સોસાયટી નાં બાહોશ ચેરમેન તથા તેમના ખતીજા મદદનીશોની મહેનતનો જાહેર છે તે માટે હું તેમનો એકશાન માની દુવા આપું છું કે દીન પ્રતિદીન ખુદાવંદ કરીએ સોસાયટી ને રક્ષિ આપે. સોસાયટીથી હું મુદતમાં જે ફાયદા થયા છે તે ફાયદા સોસાયટી વિના લાંબી મુદતે પશુ ન થતા પામત. હું આ સોસાયટીને એ ગીની બેટ કરું છું તે કશું કરી આભારી રહેશે. બાદ હાફેજ મી. અબ્દુલ શમદે મી. અલીની છોકરીઓએ કુરાન શરીફ ખતમ કરવા ખાતલ મુજારફાદીનો પત્ર લખ્યો હતો તે હાજરીનામાં પરી સંબળાવી મી. અલીને રસવીન કર્યો હતો. ચેરમેન પત્ર લખ્યામાં લેતાં સોસાયટીનું તેમ જ છોકરીઓનાં ઉસ્તાદ મી. ઇમામ કમાળી નું એકશાન માની જણાવ્યું કે જો પત્રને કાચના તખતમાં જણવી સારી લીલાકતથી મારા મકાનમાં રાખીશ. મી. હાજી હમીય જે બોલી ગયા તે માટે હું તેમનો ધણો એકશાન માનું છું. પશુ મેં મારી ફરજ ઉપરાંત કશું કર્યું નથી. વધમાં તેમણે જણાવ્યું

કે મી. ગાંધી એક હાવડીવાળા માણસ છે. અને એમનાથી સ્થાપિત થએલા છુટ્ટી-અન એપિનિઅનને સરવે લોકોએ મદદ કરવી એકઠું. અને તેની ખાસ ફરમાસ હું સોસાયટીનાં તમામ મેમ્બરોને ઘરાક યવાની ખાતલમાં કરું છું.

આ સોસાયટીના તરફથી કેપ્ટેનને વિદાયગીરીની મુજારફાદી આપતાં સોસાયટી ના સેક્રેટરીની ફરમાસથી મી. હાજી હમીયે મી. ગાંધીને અને મી. અબ્દુલ ગનીએ મી. અલીને દુલ મુસાગ આપ્યા હતા. અને ન્યારગાહ હાજર મુદત્તોમાં પશુ દુલ મુસાગ પહેંચાયા હતા.

લીમીનખર્ચવાળા મી. આરફ સોસાયટીને બેટ તરીકે એક ગીનોનો એક એક મોહરો હતો. તે કાગળ સેક્રેટરીએ રજુ કર્યો હતો. એકશાન મંદોનો વળતો જવાબ લખવા સેક્રેટરીને ફરમાન થયું હતું. મી. અબ્દુલ રહેમાન સરજે ઉરદુમાં તકવીર કરેલી દુવા નકમ સાથે હાજરીનામાં પરી યતાવી ચેરમેનને તે દુવાનો કાગળ આપ્યો હતો મી. ઇમરહીમ કુવાડીઆ તથા મી. મોહમદ શહેરીએ સોસાયટીની તારીફ કરી હાજર મદદતોમાંથી મેમ્બર ઘરા ફરમાસ કરી, જે ઉપરથી આશરે ૧૩ મુદત્તોએ પોતાનાં મુજારફાદી નામે મેમ્બરશીપમાં નોંધાવ્યાં હતાં સોસાયટીને સખી મદદતો તરફથી એ કડન ખુદશીઓ બેટ મળી હતી. બાદ અરબ સાહેબ મવઝાનાં શેખ અદમદ સાહેબ નેક દુવા આપી ફતેહા પઢવા હતા, અને સોસાયટીનું કામ ખતાસ થતાં મીટીંગ ૬ વાગે ખરખાસ્ત કરવામાં આવી હતી.

ગુજરાત હિંદુ સોસાયટી.

જેલ્લાનખર્ચે તા. ૬-૧૦-૧૯૦૬

અત્રે ગયા સપ્ટેમ્બર માસની ચરઆતથી સ. રા. બીજુલાઈ દવાળજી મઝીઆના મુરખીપણા હેણ મથાળેના નામની એક સોસાયટી સ્થાપવામાં આવી છે. સદરહુ સોસાયટીમાં લગભગ દર રવિવારે સરાસરી યસો ગણસે ગુજરાતી હિંદુ લાઇઓ એકઠા થતા રહ્યા છે. દર મીટીંગનો વિચનવાર હેવાલ જે કે ઇન્ડિઅન એપીનીઅનમાં વખત સર આપવા જોય હતો. છતાં કંઈક જુજ ધરજુસર આજમુથી તેમ નહિ કરતા અત્રે ફક્ત સાદાંસ રૂપે લખવામાં આવે છે. હવેથી ખનતામુથી તે આપવામાં આવશે, એ સોસાયટી સ્થાપવાનું નજીકનું ધરણુ હાલનો પરમીટનો નવો કાયદો છે. ત્યારે ફરનું કારણ એ કે આજીઆ એક પશુ એવું નહોતું. રાજદારી, ધાર્મિક કે સંસારી એવી આપતો

આજુએ મુખી "આત્માત" વધારે તથા "સંપ ત્યાં જ" એ ઉદ્દેશ પ્રમાણે વર્તવું એ સોસાયટીનો મુખ્ય હેતુ છે. સોસાયટી હમેશાં બ્રીટીશ ઇન્ડિઅન એસોસિએશનના પગલાની પુકે ચાલશે તથા તેના ફરમાનને માનની નમરથી જશે. સાંકડી નમરનો હોય તકિ નકે તે હાલ તુરત કાઇપણ ગુજરાત હિંદુને જરૂર પડે સોસાયટી વાજખી મદદ કરશે. જાહેર કરવાને ખુશી ઉપજે છે કે બ્રીટીશમાં આશરે ૫૦૦ માણસોના સમાવેશ થઈ રહે તેના હોલ સોસાયટીએ બાંં રાખ્યો છે. હોલને મહિના બાગમાં રંગ દેવા માં આવ્યો છે. બેક માટે આશરે પૌંડ ૫૦ નું ફરનીયર જેવું કે ખુદશી નાં ૧૫૦ વીગેરે ખરીદવામાં આવ્યું છે. કેટલાક સખી મુદત્તો તરફથી ફરનીયર બેટરૂપે પણ મળેક છે. સોસાયટી આશા રાખે છે કે સખી મદદતો વધુ ઉઠારતા અવાવવાને મુકશે નહિ. સોસાયટીના હોલપર એક ભગવા રંગની વજા મુજરાતીમાં તેમ અંગ્રેજમાં "સંપ ત્યાં જ" તથા 'Union is strength' એવા મુદ્રા લેખથી ફરકાવવામાં આવી છે. સોસાયટીએ એક ફંડ એકડું કર્યું છે તે સોસાયટીના ખરચ માટે તેમજ હાલ તુરત એન્ડી ઇન્ડિઅન લો ફંડને વાજખી રકમ આપવાની મુજારફાદી કીપું છે. સોસાયટીએ બ્રીટીશ ઇન્ડિઅન એસોસિએશનને પૌંડ ૨૫ તથા ઉપલા ફંડમાં પૌંડ ૫૦૦-૦-૦ મળી ફલ પૌંડ ૧૨૫-૦-૦ આપ્યા છે. વધુ રકમ જાગખી રાહે ને ખનતી રીતે રાજદારી કામના ફંડમાં આપવા સોસાયટી તકવાર છે સોસાયટી ખાતરી પુવંક માને છે કે બીજ કામોના ફંડ કરતાં પોતા તરફથી વધુ આપ્યું છે, ને તેમ કરવા માટે તે લીજગીરી નથી પશુ ખુશી છે, ને તેમ કરવા હમેશાં ખુશી રહેશે. સોસાયટી પાસે ઉપલી રકમ જતાં કેટલોક ફંડ રોકા જમા છે. તે જોતાં સોસાયટી આશા રાખે છે કે સોસાયટી પાસે બોજમાં બોજ પૌંડ ૫૦૦-૦-૦નું સ્થાવી ફંડ હોવું જોઈએ. સોસાયટીના નામનું નેશનલ બેંકમાં ખાતું બોલવામાં આવેલું છે. દરેક રકમ આવતાં સાથ બેંકમાં જમા કરવામાં આવે છે. તેમજ કાઇપણ નાનો સરખો ઉપાડ પશુ બેંક મારફતે કરવામાં આવે છે. એકપર પ્રમુખ ઉપરાંત નિમેશા તરફથી પૌંડી અમુક સાધીની જરૂર રાખવા માં આવી છે. બેંકમાંથી કાઇપણ ઉપાડ માટે મેનેજીંગ કમીટીની પરવાનગીની જરૂર છે. મેનેજીંગ કમીટીના ફેટલાક મેમ્બરો તથા બે બોનરટી સેક્રેટરી નીમવામાં આવ્યા છે. સોસાયટીના પ્રમુખ તરીકે રા. મીજુલાઈ મુદર થવા છે. સદરહુ મેનેજીંગ

કમીટીના મેમ્બરો તથા સેક્રેટરીઓની સંખ્યામાં સોસાયટી ડેપુટી વખતે વધારો થયો છે. સોસાયટીના હોલની સંખ્યા રાખવા માલુમને પમારદાર રાખ્યો છે.

મેમ્બરો કમીટીના મેમ્બરોની તથા સાધારણ મેમ્બરોની મારીટ પ્રી ૨ : ૧ તથા ૦ : ૧ અનુક્રમે રાખવામાં આવી છે, તેનું ભરણું પ્રીમારીટ રાખ્યું છે. મેમ્બરો કમીટીના મેમ્બરોનાં, સેક્રેટરીઓનાં, સેક્રેટરીઓના નામ તથા જે જે મદદરે સંખ્યાવનો કરી છે તેમનાં નામ વળતાનુસાર જાપામાં ગહેર કરવામાં આવશે.

વાંચક વર્ગ માફ કરે તો અત્રે જણાવવું જોઈએ કે આ સોસાયટીની સ્થિતિના સંબંધમાં અત્રેનાં અમુક નાના વર્ગમાં કાંઈક ગેર સમજૂતી થયેલ માલુમ પડે છે. ઉપરની દ્રષ્ટિકોણથી તેવી સમજૂતી મટવી જોઈએ. અમે ફરીથી જણાવીએ છીએ કે આ હિંદુ મંડળની મુસદ્દા ખાલી માંડેલાં જાનુઆરી વધારવાની છે, તથા રાજદવારી બાબતમાં હિંદુ મુસલમાન જોડે રહી સિરીય દિવિઅન એસોસીએશનને તમત કરી આલવાની છે. દંડમાં તોજા ભરતી વખતે તેમનાં મનમાં પરમીટની બાબત મુખ્ય નહોતી. પણ આ પૂર્ણ જિનનિ વારતે આપણે પ્રવલ્ન કર્યો એજ મુખ્ય બાબત હતી. સોસાયટીના હેતુ એ ઉમદા અને નિરદોષ છે. દાદ માણસ અણસમજૂતીથી તે હેતુને ખોટો અર્થ કરે તેથી સોસાયટીએ પોતાના ઉમદા હેતુઓને જના કરવા એ બાબતથી તથી.

છેવટ આ સાર્વજનિક કાર્યમાં પ્રેસીડન્ટ રા. બીજીબાઈએ એકલે હાથે પોતાના રોજ ગારનાં રોજાણુ ઉપરાંત લિનન લિનન માણુ-સોને ખરી સમજ આપવામાં કમ લીધું છે. તેમનો અત્યાર સુધીના અનુભવનો સિધ્ધાંત એ છે કે દરેક વાતની મોટી ગહેર યોજનાનું ખર્ચ સ્વરૂપ મોટું વહેંચું પ્રગટવા વિના રહે જુજ નથી. ને ને ખર્ચ સ્વરૂપ આખર સુધી નબી રહે છે. સોસાયટી આવતા અઠવાડીઆમાં દિવાળીના ઉત્સવને પ્રસંગે વાન્સ વાલના સરવે હિંદુને સોસાયટીના હોલમાં એકા મેળવવાને ઇચ્છા રાખે છે. જે પ્રસંગે રમત મમત રસોઈ પાણી વગેરેની ગોઠવણ કરવાને આવુર છે. સોસાયટીની આવકગણક નો હેવાલ રચવડાએ બહાર પડતો રહેશે. આખા સાલિય આફરિકાના મુજરની હિંદુ ઓને મજરુર સોસાયટીમાં રાખવ રવાનો લક છે. ને બામે પરચયદાર પ્રમુખ જોડે પી. એ. ગોઠસ ૬૬૭૫માં કરી શકશે.

ડરમન લાઉન કોલેજીએ ગલેરીઆ અટકાવના કેટલુંક ખર્ચ કરવા મંજુરી આપા છે.

સોગન પત્ર.

અમે ગમે આવાડીએ જરૂરી ગયા તે કામગીરીમાં પ્રમાણે છે:

અમા નીચે સદી કરનારઓ એમ માનીએ છીએ કે વિલાયત જનાર કે પુરેશનમાં મી. અબ્દુલ મની અથવા તો તેને પદમેમી. ઇસપ મીયા અથવા તો મી. અદમદ ફાલીયા તથા મી. હાજી વણર અલી તથા મી. ગાંધી જવા જોઈએ. અને અમે ગયા એમ કમુત કરીએ છીએ કે માલુસોને નવાં રજીસ્ટર લેવામાં અટકાયત કરવાની પુરે પુરી તજવીજ કરશું. અને અમે સોગન પુર્વક કહીએ છીએ કે ગમે તેટલી તકલીફ હશે તોપણ અમે પોતે તો નવાં રજીસ્ટર દરમીજ નહિ લઈએ. તે એવી શરતે કે ઉપરોક્તને અથવા તો છેવટે મી. ગાંધીએ ગતેવારીની પહેલી તારિખ પહેલાં ટ્રાંસવાલમાં પહોંચી જવું.

તા. ૨૭ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૬. સહી બીજીબાઈ દયાળજી, ઇચ્છાદીમ સાલેજી. મુલામ મદમદ હુરમુક, અબ્દુલ મની, આમદ સાલેજી, અલીબાઈ આફજી, શાહજુહીન, આમદ મુસાજી, મદમદ ઇસપ મદ, હમામ અબ્દુલ કાદર બાવાગીર, ઇ. એસ. પટેલ, બાવા મીયા, રજાક તુર-બાઈ, મકનજી દુસમ, હુસમ ઇચ્છાદીમ, એસ. પી. થોમસ, પી. સીવલીંગમ, પી. અપાસામી, એન. એસ. તાઇ. પી. કુન લાઇટ, હમરજી સાલે, મુસા હાફેજી, મહમદ મુલેમાન કરીમ. મુલેમાન હસ્માઇલ, બી. પી. ઇચ્છાદીમ, અંબાઇદાસ પરાગ, આમદ લેયજ, હાજી હબીબ.

ચાલુ વર્તમાન.

પોરદુગાજના રાતને તેના જન્મ દીવસે ઉલાશેવાળેના દીંદીઓએ મુખારકબાદીનો તાર મોકલ્યો હતો તેના જવાબમાં પોરદુગાસ ના રાત રાણી મુખારકબાદી માટે અંતરણ પુર્વક આજાર માને છે.

જેહાન-અમ્મમાં એક રજાડના બાગ પેટે તથા તુકસાની પેટે પેલીસ નામના દીંદી ઉપર હાસમબાઈ સાલેબાઈ ઇચ્છાએ ચત્રાવેલ કેસને એ કોરટની બહારનો જણાવી કાઢી નાખવામાં આવ્યા હતા.

ડરમનના પોલીસ ખાતાના વીક ટ્રાન્સરે બલ મી. અલેકઝાંડરે ૩૦ વરસની ઘાંખી તોફારી કરવા પડી પોતાની જખાનું રાહનામું આપ્યું છે.

લેડનમર્ગના દિંદી માનપત્રના જવાબમાં લોડ સેક્રેને જણાવ્યું હતું કે આપના માન પત્રથી હું ખુશી થયો છું, તથા તમારી વફાદારીનાં વચનોથી આભારી થયો છું, તે વફાદાર કામણીઓથી હું નામદાર રહેતશાદ ને વાંકે કરીશ.

કાજરી હુલ્લક વખતે બળાવખેરની જુટ હાટ વગેરે કારણોથી જે લેડન તુકસાની વેંકરી પડી હતી તેવા સોંકાના દાવા સાબીત કરવા માટે એક બેરક નીમાઈ છે.

પુનીઆ કેસ સંબંધમાં 'નાતાલ મરકુરી' ને સી. ગાંધીએ એક કામગીરી લખ્યો હતો, જે ના જવાબમાં 'મરકુરી' લખે છે કે 'પુનીઆ કેસ સંબંધમાં ખરી હકીકત મેળવવા અમે પ્રવલ્ન કર્યો હતો પણ ટ્રાંસવાલની પેટે અંદી જોઈએ તેવા ખર્ચ મળી શકતા નથી. દિંદી સીઓને મેરવાળખી રાને લખવ કરવામાં આવે છે એ બાબતની મી. ગાંધી આખી ના પાડે છે. ગેટલુંજ નહિ પણ મી. ગાંધીએ હમીઝિશન ઓરીસ પાસે ખુલાસો માંગ્યો હતો તેમાં પણ દિંદીપર મુકગમાં આવેલ આરોપ ખોટો પાડવામાં આવે છે. તેથી દિંદી સીઓપર જે આરોપ મુકગમાં આવ્યો હતો તે 'મરકુરી' જાપાએ પાછો ખેંચી લીધો છે.

કુરાન શરીફના કસમ કોરટમાં નહિ ખાસ બાબત તથા પ્રીટોરીઆના સેક્રેશનમાં મળેલા હિંદુ બાઈઓના મેળાવડાની વિગત તથા બીજા કેટલાક ચરવાપરો જગ્યાની તંગીને લીધે અમે આવને અજવાડીએ નાખીશું.

કુલક વખતના રીચમંડાના પુનના મુન્હે માર કોલ: વજી કાફરાઓને ફારીની સજા થયેલી. તેમને માટી આપવામાટે ગવરનરને અરજ કરવામાં આવી હતી, પણ ગવરનરે ફારીની સજા કાયમ રાખવાથી એ લોકોને કુલકારે ફારીએ ચડાવવામાં આવ્યા હતા. આ બાબતમાં કેટલાક જાપાએ તરફથી લખાણ કરવામાં આવ્યા છે જે કે તેઓ પુરા મુન્હેમાર હતા તો પણ તેમને સરકારની દયા માંગી તેથી તેમને માટી આપવી જોઈતી હતી.

હીંદુસ્તાન જનારી 'જનરલ' તથા 'અન્હલાલી' સીધી રીડરોની ગહેર ખખર તરફ અમારા તાંચેકનું બાન ખેંચી એ છીએ. આ જાને રીડરો લગલગ એ અજનાડીઆ કેટલી દુડી મુલતમાં હીંદુસ્તાન પહોંચી ગયે.

હિંદુસ્તાનના ખંખરો.

અસીગઠ કોલેજમાં ત્યારે વિદ્યાર્થીઓને ઉનાળાની વેકેશન પડી ત્યારે આ રંગના વખતમાં ઘેર જઈ રંગ ભોગવવાને બદલે આર દેશભિમાની વિદ્યાર્થીઓએ કોલેજ માટે કારીવાયામાં કોલેજ ટેકાણે ફરી લગભગ રૂ. ૧૮૦૦ ભેગા કર્યા હતા. આ વિદ્યાર્થીઓ લાવનગર, જુનાગઢ, રાજકોટ, સરહારમદ વગેરે જગ્યાએ ફર્યા હતા. તેમને દરેક જગ્યાએ સારા આવકાર મળ્યો હતો અને હિંદુ સુસભમાર્ત જાને નરહથી સારી મદદ મળી હતી.

વરસાદ—કાઠિયાવાડ, મુરત, અમદાવાદ, મુંબઈ તરફના પીલાગામાં સારો વરસાદ થયો છે. ચોતરફના મોલ ભ્રમણ થયેલા છે. જેવટો વરસાદ હવે વખતસર આવે તો આ વરસાદ સોમારું મુંબઈ ઇલાકામાં સારું નીવડવું એમ મનુષ્ય. ઉત્તર હિંદુસ્તાનમાં તથા અંગણ માં પણ વરસાદ સારા થયા છે. પરંતુ કેટલીક જગ્યાએ અતી વરસાદથી મોટી નદીઓમાં જળપરી રેલ આવેલી. આથી રાત્રી નુકસાન થયું છે. કેટલાક ગરીબો ધરતાર વિનાના થઈ ગયા છે. કેટલોક પાક ધોવાઈ ગયો છે. આથી અનાજના ભાગ વધી ગયા છે અને પરીણામે સારા વરસાદ વગર કોઈ દુકળના જોખન મુશ્કેલી માં આવી પડ્યા છે. આવાળાપરથી જળાય છે કે મોટી રેલેથી મોટી નદીઓ તથા નાળાં એના તમામ પુલ નુકી ગયા છે. સીધુ નદીમાં મોટી રેલ આવેલ તેથી તેમાંથી નીકળતી નહેરોમાં પુષ્કળ પાણી પહોંચી શક્યા છે. આથી સીધીની ખેતીને બહુ ફાયદો થયો છે.

યુનીયન ટે—૧૬મી અક્ટોબર તારીખના આજ પાકાના નેગમ ફેડરેશન હોલની રચાવવાના દિવસ હોવાથી રિંદમાં બહેર નહેવાર નરીકે પાળતમાં આવશે સીરટર નીચીના આ દિવસને "યુનીયન ટે" નરીકે પાળવાની સુચના કરે છે.

નવું ફેર—આસપાસ સંસ્થાન આવેથી મુંબઈ ઇલાકા આવેના મુશ્કેલી જગ્યાએ માં એક ખખરવમો જણાયો છે કે રિંદીઓ એ આ જાગમાં આવી પાતાનું નરીય અજ માવડા જેવું રચાવે છે. આ જગ્યાએ કલ્લ કતા અજવા નેગાવડમ લેલ એક અવડીવા માં રીંદમર અને વજાક છે. જગ્યાનું ખખર માત્ર રૂ. ૨૪ (ચીન વરગનું) પડે છે. ચલણુ જાતન (એક કાલર રૂ. ૧-૧૨-૦)

નું છે. મુલક પદાડી હોવાથી ફળદ્રુપ છે. હવે પાણી સારું છે. તે ખખરવમી જણાવે છે કે તે મુલક આફરીકા કરતાં દરેક રીતે અતુકુળ છે. (આમજાયા સંસ્થાનોની વધારે લોકીત અને આવતા અવડાડીવામાં આવવા કિમેલ રાખીએ છીએ. અં. ૬૦ ઓ.)

મુંબઈમાં મી. ગોખલે—એનરેબલ મી. ગોખલે તા. ૧૪ સપ્ટેમ્બરે મુંબઈના એગ્રોલો બંદરપર ઉતરી હતા. તેમને લોકોએ હારે જ્યાં આવકાર આપી વધારી લીધા હતા. એક ઝવેરી તરફથી મી. ગોખલેને સામા દીરા મોતીથી વધાવવામાં આવ્યા હતા.

વર્ષગાંઠ—હિંદના દાદા દાદાભાઈ નવરો છતી દરમી વર્ષગાંઠને દીવસ હિંદુસ્તાનમાં તા. ૮મી સપ્ટેમ્બરના રોજ ચારે તરફ મોટો ઉત્સવ પાળવામાં આવ્યો હતો. મોટી મીડીંગે ભરી હિંદુસ્તાનના ચારે ખુણામાં થી દાદાભાઈ ઉપર મુબારકબાદીના તારના સંદેશ મોકલવામાં આવ્યા હતા.

જામની ગાદી—જામનગરની ગાદી માટે પ્રીન્સ રણજીતસિંહજી, પ્રીન્સ લખુભાઈ તથા પ્રીન્સ નરસિંહજી દાવાદારો તરીકે બહાર પડ્યા છે. પરંતુ તેમાંથી કોણુ નરી થશે તે ખાખત હજુ કાંઈ કહી શકાતું નથી.

પારસી સખાવત—રિંદી પંચ જણાવે છે કે તા. ૧૬મી સપ્ટેમ્બરે પૂરા થતા ૧૨૪૫ના પારસી વરસમાં પારસીઓએ રૂ. ૧૮,૮૫,૫૫૮ની સખાવત કરી હતી. જેમાંથી રૂ. ૧૮,૩૩,૧૮૮ ગહેરે ફોર્માં, રૂ. ૨,૬૭,૬૭૭ કુકમથાની ફીયાઓમાં, અને રૂ. ૧,૮૪,૭૦૨ જુદાં જુદાં ધરમ ખાતાઓમાં ભરવામાં આવ્યા હતા.

ગાદીનરીન—ચોરા કામના વડા ધરમ મુક સરહર સેવક અજદુલા અરહીન તા. ૬ હી સપ્ટેમ્બરના રોજ ગાદીનરીન થયા છે. આ પ્રસંગે તે કામમાં મુંબઈ તથા મુરત ખાતે આરે મુશાહી ફેલાવવામાં આવી હતી. અને મોટા વરસાય થયા હતાં.

દસંસવાડની માસ મીડીંગ—હિંદુત યાનના દરેક જગ્યામાં નેગા-સખરગમાં સપ્ટેમ્બરની દરમી તારીખ મહેલ માસ મીડીંગના દરેક માવદન મોકલવામાં આવેલ તાર અજારે પડ્યા છે.

જોરખી—જોરખી ખાતે મેવાડીઓએ એક ધારો ફોર્ છે કે હિંદુ સુસભમાર્ત

તમામ વેપારીઓએ સવારે નવ વાગે દુકાનો ઉઘાડવી. તથા સાંજે ૪ વાગે બંધ કરવી. મોરખી રેટની સઘળી ઓરીસાની એક માટે મીડીની સામે રૂ. ૧ લાખના ખરમે એક મોટું મકાન બાંધવાની મોકલણ થઈ છે.

વડોદરા-રાજ—કન્યા ઇદીરામજીનું લગ્ન વેરાખ માસ સુધી મુજતની રહ્યું છે. પુવરાજ ફેનેકસીંદરાવ સાહેબ સાલ ખાગ આગળ નેચ મહેલ બાંધવાની મોકલણ કરવામાં આવી છે. મહારાજ સાહેબ તા. ૧૮ મી અક્ટોબરે મુંબઈ ઉતરી તા. ૨૩ મી એ વડોદરા જઈ પહોંચ્યા તરી છે. નવા હીવાન તરીકેની નીમણુંક આ. યા. કેરશા રપછ દસ્તમજની એક બે માસમાં થશે એવી અજવા થાલે છે.

કલાકવનમાં વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા વધી છે તેથી તેની વર્કશોપના મકાનમાં થોડો વધારો થાય છે. સાવલી નજીકનું મુશાલનું મોટું નાળાવ ફાટવાથી આસપાસના ખેડૂનો ને ભારે નુકસાન થયું છે. ડાંગરનો પાક બધો લણાઈ ગયો છે. આ નળાવનો વિસ્તાર ૧૦૦ એકરનો હતો.

શહેરમાં જીજ મરતી તથા કાલેરાના કેસો થાય છે. વરસાદ ૪૦ ઇંચ જેટલો થયો છે.

દરંચીબંદર—મુશારવા માટે પગલાંચિવામાં આવનાર છે. એ કામ વારે ને પાળાવેલી આ ની લેન ઉભા કરવા મંજુરી મળેલી છે. તેમાંથી રૂ. ૧૫,૦૦,૦૦૦ તથા કલેરા બનાવવા માટે, રૂ. ૨,૨૦,૦૦૦ ફાડો બાંધવા માટે. ને રૂ. ૫,૭૨,૦૦૦ દિનારપર રેલવે લખાવવા માટે વાપરવામાં આવનાર છે.

અધીપતી ઉપર ઘાડ—અંગાયામાં પ્રસિદ્ધ થતા 'સંધ્યા' નામના અખાના અધીપતી મી. ઉપાધ્યાયને એક રેશ મળ્યા કરખાનાના રેનેજની અંગણ રીને દીકા કરવાના પંક માટે પદકલમાં આવેલ છે. આ અધીપતીને પદકલ માટે માછલેકે અગાઉથી પડેલ કલે ને અંગણા કરખેકલે તથા ૫૦ કાનલેગલેકે કલકી એ કરખે મેકલેલ હતા. અધીપતીને જામીનપર હોલવામાં આવેલ છે અને નરસ ચજાવવા માટેની મુદત નીમકમાં આવી છે.

પ્રેસીડેન્સી બચ પારસીની હાર—આજુ વગતી પુના ખાતે વરસા અને અંગરેજ વચે રમવામાં આવેલ પાકિ ક્રિકેટ મેચની રમતમાં પારસી ઉપર પ્રેસીડેન્સીએ ૪ વીકેટની છત મેળવી છે.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો યથા રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર દરેક બિન મહત્વના સંબંધ છે.

1. કાગળની એક જ બાજુએ લખવું.
2. અક્ષર ચોખી સ્પષ્ટીયી લખવા.
3. નામ તથા કેશબજી બરોબર લખવાં તે હમેશાં બહાર પાડવા સારું નહિ પણ અમારી નજરને સારું.
4. મંત્રણવારની સાંજ સુધીમાં મળેલ લખાણો તેજ અઠવાડિયામાં દાખલ કરી શકાશે.
5. લખાણ હમેશાં હુકું અને મુદ્રાસર કરવું. — અધિપતિ.

S. A. R. (મોરીશીઅસ) તમે જે લખો છે તેવી હકીકત અમને બીજી કોઈ તરફથી મળેલ નથી તે તેવું કાગળ દાખલ કરતાં પહેલાં જાણીતા માણસે તરફથી મળતુ પુરાવાની જરૂર છે.

એક હિંદી-તમારો કાગળ સારો છે. પણ નામ કામ કેશબજી વિનાનો છે એટલે અમે નાખી શકતા નથી.

મોહનલાલ અંગાદાસ- (ત્રેશી) તમારા કાગળની હકીકત જાણમાં નાખવાની જરૂર નથી.

એમ. એમ. હુણત (કારંતલ) પોલ્ટેક્સ માટે આવતા વર્ષમાં હું નક્કી થશે તે વિષે હજી કંઈ શકાય તેવું નથી.

એન. જે. શેલ (હંડી) - શાહ સ્ટીમ નેવીશન કંપનીનું સરનામું નીચે મુજબ છે: મેસર્સ આદમજી પીરશાહ એન્ડ સન્સ. જાણકારેક. મેટરોડ, મુંબઈ.

નોંધ લેવા લાયક બનાવ.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ જોગ.

ગઈ ૨૭ મી તારિખે જોહાન્સબર્ગમાં મારેક્ટ સ્ટ્રીટ આગળથી સાલેજ અબદુલ કરીમ નામનો ૧૮ વરસનો એક હિંદી છોકરો મી. ફકીર સાલેજ હાઉસને ત્યાં એક પારસલ આપવા જતો હતો તે વખતે એક ગોશી સાઈકલપર જતો હતો તેણે જાણી જોઈને સાલેજને આડો ન આવ્યા છતાં હંસિ મારી પાડી તાપ્પા. આ બનાવ મી. લેહેરની દુકાન આગળ જનવાથી મી. લેહેરે આવી તે ગોશીને પોલીસના હાથમાં સોંપ્યો. કોર્ટમાં સુઝોઈ મળતાં તેને પોંડ ૧

દંડ તથા ત્રણ દિવસના કેદખાતાની સજા થઈ આ કેસમાં હું તથા બીજા બે જજ સાક્ષીમાં કાગર હતા. આ કેસ ખાતમાં લેવા જોગ છે. આપણાં ઉપર બુલ્લમની ચક્રબાત થઈ છે. જો આપણે કરીને ચાલશું તો આવા કેસો વધશે. માટે એક સંપત્તી ચાલી જાહેર કામમાં દિંમતથી ચાલતાં રહેવું એવી સી બાઈઓને હું અરજ કરું છું. મોહન-અર્જ વા. ૨૮-૬-૧૯૦૬

લી. તગરે જોનાર.

દિવાળીનો તહેવાર.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ સાહેબ.

આપના મયા અંકમાં દિવાળીનો તહેવાર એ મયાળુ જોઈ ગાંધવા મન લગવાયું. તે વાંચી હિંદુભાઈઓમાં એક્યતા થતી જાય છે તે જોઈ ક્યા હિંદુતા મનમાં આનંદ નહિ થયો હોય? કુસંપને લીધે સમસ્ત ભારતભૂમિ દુર્દશામાં આવી પડી છે એ સર્વ ના જાણવામાં છે. જે સમયે આપણા દેશમાં એક્ય હવું. અરજાત એક બીજાને મદદ કરવા માટે અભિમાન હવું, તથા આપણાં દેશમાં અતેક દુનનર ઉદ્યોગોનો પ્રચાર હવો તે વખતે પરદેશી વેપારીઓ કાવી ચક્રતા નહોતાં. દેશી બનાવટની વસ્તુનો ગહોળો છિપાડ થતો અને દેશી કારીગરો વગેરે લોક પૈસે ટકે સારી પેટે સુખી હતા. પરંતુ જમા નો બદલાવો ગયો તેમ તેમ દેશીઓમાંથી સંપ ઓછો થતો ગયો અને એક બીજાને ઉત્તેજન આપવાને બદલે, કુસંપ વધી. છતાં થવા જાગી: તેનું પરિણામ એ આવ્યું કે પરદેશી વેપારીઓએ આપણા દેશમાં પોતાનો માત્ર સારી પેટે ફેલાવી દેશના નાંખા જેમ કાવ્યું તેમ પોતાનાં દેશમાં લઈ ગયાં અને દેશીઓના દુનનર ઉદ્યોગને નાશ પમાડવા. આ પ્રમાણે ધીમે ધીમે દેશીઓ ની પડતી હાલત થઈ.

આ દેશમાં એક્ય થવાની વિશેષ જરૂર છે. જેમ જેમ મંડળો, સાંસાઈઓ, અને સલાઓ થશે, જેમ જેમ તેઓ પોતાની ખરી ફરજ જાણવાનું સમજશે, તે જેમ જેમ પોતાનાં દેશની અધમ હાલત જાણતા જશે તેમ તેમ એકસંપના મીઠાં ફળો આપી શકાશે. આજકાલ અહીં વસનારાઓને પોતાના દેશની દુ:ખી સ્થિતિનું જ્ઞાન થવા લાગ્યું છે. સંપ વિના ભરતખંડ નિર્મોલ્ય થઈ ગયાં તે તેઓ જાણવા લાગ્યા છે. અને તેથીજ જુદાં જુદાં મંડળો, સલાઓ વગેરે સ્થપાવા લાગ્યા છે. આવાજ રીતે સંપ વધે તેવા એક બ્રેવટ ધર્મ માટે ડરખામાં ના. ૨ છ ઓક્ટોબરે એક સલા લખાઈ હતી.

તેના હેતુઓ પરદેશી ભાઈઓમાં જાતબાવ ઉત્પન્ન કરવા, અને પરસ્પર સંપત્તી વૃદ્ધિ કરવાનો હતો. પરંતુ આ ઉદ્દેશને એકલા ડરખામાંજ ન અટકાવતાં ગરુભ, ટેંગાઈ, સ્ટેંગર, અમર્ગીયા વગેરે સ્થળે પણ આ ઉદ્દેશ ફેલાવવા બનતો બન્યો થશે. તપી હાથમાં હિંદુભાઈઓમાં કોઈ કેશબજી કુસંપ લેવામાં આવતો હોય તો તે નાખુદ કરવા માટે આ તહેવારની તક લેવી જોઈએ. આ તહેવારમાં મોટો મેળાવડો કરી આનંદથી દિવસ યુજનવામાં આવે અને જુના કંકાસ વિસારે મુકી સર્વ ભાઈઓ હળીમળીને મેળાવડાની શોભામાં વૃદ્ધિ કરવા દરેક પ્રયત્ન કરશે એવી ઉમેદ છે.

લી. આનંદ.

એશીઆટીક ઓરડીનન્સ સામે લડત.

લેડનબરગથી તૈયમ હાજર કાસમ કાખી જણાવે છે કે ઉચરાણું કરવા ત્યાં એક મીટીંગ લરાઈ હતી. કાળમાં તૈયમ હાજર કાસમની કુાં. પાઉંડ ૩, રમનાથ દેવશી ફર પા. ૧-૫-૦, અ. લતીફ અ. મતીની કા. પા. ૧, આસમાન મુસા ૧૫ - અબદુલ કરીમ ઓસમાન ૧૦ - એ પ્રમાણે રકમો મળી. કુલ પા. ૬-૧૦-૦ થવા હતા જે બ્રિટીશ એસોસીએશનપર મોકલવામાં આવ્યું છે.

મેકેડોરપથાં મી. બી. ડી. દેસાઈ કાખી જણાવે છે કે પ્રીટરીઆની હિંદી સ્પીરીના કાગળને અનુસરી અતરે એક રકમ ભેગી કરી હતી. તેમાં અબદુલ સફર ખમીશાના પા. ૧-૧૦-૦, રમજાહજી અબુભાઈના ૧૫/ મહમદ ઇસમાઈલ દીમોલના ૧૫- કુલ પા. ૩ થવા હતા જે પ્રીટરીએ મોકલી દેવામાં આવેલ છે.

વેન્ટરસડરપથી મી. મહમદ અમીજી કાખી જણાવે છે કે ડેપુટેશનના કાળાને મદદ કરવા હિંદીઓની એક મીટીંગ બોલાવવામાં આવી હતી. તે વખતે નીચેની રકમો લરવામાં આવી હતી. મુસા હમરાહીમ બાખુ પા. ૪, મહમદ અમીજી પા. ૩, સુલે માન અમીજી પા. ૨, એન. એન. દેસાઈ પા. ૨, હાસીમ હમરાહીમ બહાત પા. ૧, મહમદ મુસા ૧, કાસમ ફકીર ૧૦/- ઇસ માહલ હમરાહીમ અસંવાત ૧૦/- હજી ગોવીં હજી દેસાઈ ૭/- કુલ પાઉંડ ૧૪-૫-૬.

ગાહેર ખખર મોકલવા માટે ઇંડિઅન ઓપિનિઅન ઉત્તમ સાધન છે.

રમશાનનો ઉપયોગ કરનારા માટે

દીવાળીનો ઉત્સવ.

કર્યાન હિંદુ રમશાનનો ઉપયોગ કરના રામીની ગણુ માટે નીચેના નીચેના બહાર પાડવાનું અમને કહેવામાં આવતાં નીચે આપીએ છીએ :—

૧. રમશાનમાં જ્યાં જ્યાં તાળાં દીધાં હોય તે તાળાં પોલીને તેજ નકુચામાં રાખી સુકવા. તે આવી કાઢી લેવી કે જેથી બંધ કરતી વખતે તાળાં બદલાઈ જાય નહિ.

૨. જે સામાન વાપરવા સાફ લેવામાં આવે તે સામાનનું કામ થઈ રહ્યા પછી સાફ કરીને તે સામાન જ્યાંથી લીધા હોય તેજ જગ્યાએ રાખવો.

૩. સમ બધી રહ્યા પછી પાણી નાંખેલી જે બાની રાખ રહે તે નદી કે દરીયામાં નાખવી. ખાસ યાદ રાખવું કે રમશાનની હદમાં જે પાણી છે તેમાં તે રાખ કે બળેલાં લાકડાં, કાલસા કે અગ્નિદાહ દિવાની કંઈપણ વસ્તુ નાખવી નહિ.

૪. જે જગ્યાએ સમ બળ્યું હોય તે જગ્યાએ ખરેખર સાફ કરવી. એટલે કે રાખ, બળેલું લાકડું કે તેને કચડી કાઢપણુ ચીઝ ત્યાં રહેવા દેવી નહિ.

૫. ઘેર જતી વખત બાહી તમેલાં વગર જાણેલાં કાઠાં વધારાના હોય તે ગોદા મમા પાછા નાખ્યાં હવ. પણ તે વખતે પ્યાન રાખવું કે મેદામમાં એકપણુ લાકડું બળેલું કે અર્ધ દબ હોય તે નાખવું નહિ.

૬. ધર્મશાળામાં રાખેલી ધરમાદા પેટી માં ધર્માદિત રકમ નાખવા વિનંતિ છે.

૭. ઘેર જતી વખતે વાપરવા લીધેલી ચીજ એકપણુ બહાર ન રહે તે તપાસી જવું.

૮. ઘેર જતી વખતે રમ, ધર્મશાળા તથા આલી ગરાખર ઝાડ કાઢીને સાફ કરવા. કાલુ ત્યાં નોકર ન હોવાથી તે દરેક વખતે તેમ રહેવાથી ચલીચી વખતી જાય છે.

૯. તાળાં જ્યાં જ્યાંથી જે જે ઉધાડ્યાં હોય તે તે તાળાં તેજ દેકાણે તપાસીને બંધ કરવા.

૧૦. આવીઓ જે જે વખતે તમેને મળી હોય ત્યારથી રજ કાઢાડની અંદર સેક રેટરીને પહોંચતી કરવી.

૧૧. રમશાન રહેના લાકડાં તથા સામાન વગેરે ચીજો વાપરવા માટે દર રાત્રે સાડાચણ પાડેન્ડ બંધેલી આપવામાં આવશે પણ જે લાકડાં તથા સામાન કાંઈપણુ વાપરવા નજર પેછેએ તો કાઠતરનું સરેરીકાકેટ રત્નુ કંપેલી કંઈપણુ ચારજ લીધા ચીવાય કંપાજીડ તથા ધરમશાળાની આવી સેકરેટરી પાસેથી મળશે.

ગુજરાત હિંદુ સોસાયટીના પ્રમુખ મી. બી.બુભાઈ દવાળજી મળીયા જણાવે છે કે અગ્રેની ગુજરાત હિંદુ સોસાયટીની છેલ્લી મળેલી સભામાં જમાર ચચેલા કસવની રૂએ નાનસવાલ મધ્યે વસ્તા સરવે ગુજરાતી હિંદુ લાઇબ્રેરને બહેર કરવાનું કે આપણું વિક્રમ સાક્ષીવાહન સાલ ૧૯૧૩ નું નવું જેસનું વસ્ત સને ૧૯૦૧ના અક્ટોબરની ના. ૧૮ મી વાર ગુરને રોજ છે, તે દિને પરમઆનંદનો દીવાળીનો મહોત્સવ ઉપલા સરવે બાઇ એએ, સદરુદ્ધ સોસાયટીના વિદીગંપનીઆર ૧૪ પર આવેલા હોલમાં એકલા ધધ સાદી. પવિત્રને મનરંજન રીતથી ઉજવવા. એટલા માટે અગ્રેના આપણા તમામ લાઇબ્રેર પોતા નું કામકાજ બંધ રાખશે, તેમજ બહારના મદરસ્થા પણ આ બહેર પવિત્રને માન આપી અગ્રે પધારશે તો મોટા ઉપકાર થશે.

અમારો કર્યાન ખાતેનો ખચરપત્રી જણાવે છે કે કર્યાનમાં પણ આ તહેવાર ઉજવવા ખાતર વિક્ટોરીઆ તથા યે સીટના ગાકાપર આવેલ મુરગેશના મકાનમાં હિંદુ ઓનો એક બહેર મેળાવડા થશે.

મી. ભર્યાનાં ભાષણ સંબંધી આફરિકના હિંદવાનોના વિચાર.

મએ અડવાડીએ અમે મી. પડાલુનો 'ગુજરાતી'માં આવેલ કામળ આપવાનું કહી મયા છીએ તે નીચે મુજબ છે:—

મહમદખાન ઉસ્માનખાન પડાલુ, બ્રહ્મસ બર્ગ—મી. શાપુરજી ભર્યાએ શેર દલાલો ની સભામાં હિંદના ખેરખાહ, અને પ્રજા પ્રીય ચચેલા, મી. કાલમાઈ નવરોજી, તથા ઓ. મી. ગોખલેપર જે લીચકારો, અને પુઠ પાછળથી આંબુધાર્યો દુમસો કરી, એક નહિ માફ થઈ શકે એવો દેશ બહતોનો અપરાધ કર્યો છે, ને મી. ભર્યાની બહાદુરી ખરેજ વખાણવા કાવક છે ! અને જે હિંદુ સ્તાનમાં એવા થોડાજ દુરીઆર માણસ હોય, તો દેશની પાપમાઝી થોડી મુદનમાં કરવાને સક્તિમાન થાય ! હું કહેવા માગું છું તે એજ કે હિંદ કેટલું દરિદ્ર છે તે તો મી. ભર્યા ત્યારે દક્ષિણ આફરિકમાં આવે અને અતુભવ મેળવે ત્યારેજ માણસ પડે. હુમટ કાળો ખેગ, કાલેશ અને તેમાં સરકાર નાં મોટા મોટા ખરચોએ હિંદને એટલું અતુ દરિદ્ર બનાવ્યું છે કે, તેના પેદમાં અવ તરકાઓને, પોતાની જન્મજુમો, માયાપ, સગાવડાલા અને મિત્રોનાં વિયોગ સહન કરી

પારકા રાજ્યમાં પધર્ય પેદા કરવા જવું પડે છે, અને તે પણ સુખે નહિ. અટક્યાળી પરગાળી ખારધાડ, ચોરી અને દરેક તરેહનાં દુઃખો સુજે મોટે સહન કરી ખીચારા હિંદી ઓ અગ્રે રહે છે. તે શા વાસ્તે ? પછસા વાસ્તે. જે હિંદીઓને પોતાનાં ગુજરાત જેટલું હિંદમાંજ મલતું હોત, તો પછી એવો કાઠ પણ મુરખ ન હોય કે આ બાજુ આવી પોતાની આખર દલકી કરાવે. 'ધૂલી' 'ધાળી' 'ચીહલેલ' અને એવા ખીજન કંઈક વિશેષણો છે કે જે નહિ જાળનાં છે. તે અગ્રેની અટક્યાળી પરગા હિંદીઓને આગી રંજન છે, કુટી લે છે, જગી જાય છે, અને કંઈક તરેહનાં દુઃખો આપે છે, કે જે નહિ સહન થઈ શકે અપાં છે. છતાં પમસાને માટે હિંદીઓને તે મુજે મોટે સહન કરવા પડે છે તેનો તો મી. ભર્યાને ખ્યાલજ નહિ હોય ? જે હિંદ આપાદ હોત, અને તીરધન લોકો ને પોતાના ગુજરાત જેટલાં સાધન પણ હિંદમાં મલી સકતા હોત તો આ બાજુ આવી કાઠપણુ પોતાની આખર દલકી કરાવતે નહિ. મી. ભર્યાને સ્વપ્ને પણ ખચર નહિ હશે કે દક્ષિણ આફરિકના હિંદી ઓ ઉપર યુ યુ મુકમ થાય કે. જે હોય તો તેવાણુ સાહેબ એમ કહી પણ કહેજ નહિ.

બ્રહ્મસર્ગના કેટલાક કાયદા.

બ્રહ્મસર્ગની મ્યુનીસીપાલીટી વિને નવું એરડીનસ નાનસવાલ સરકારી જેન્ટમાં બહાર પડ્યું છે. તેમાંથી કેટલીક ગણવા બેગ કલમોનો જમાર અમે નીચે આપીએછીએ.

- ૧ કાફર લોકેશન તથા એશિઆટીક અગ્નર સ્થાપવા તથા તેને ચલાવવાના ધારા ધડવાનો હક મ્યુનિસીપાલીટીને મળ્યો છે.
- ૨ એશિઆટીક ઇટીંગ લાઉસ ચલાવવાના ધારાનો હક પણ મળ્યો છે.
- ૩ જે જે લાઇસેન્સ આપવાનો હક છે તે લાઇસેન્સ મહાન ખરાજ હોવાથી અથવા માણસ ખરાજ હોવાથી નહિ આપવાનો હક મળ્યો છે. મ્યુનીસીપાલીટીના કસવ ની સામે માહજેટ આગળ અપીલ જઈ શકે છે.
- ૪ જેની ઉપર મ્યુનીસીપાલીટીના કામલ ભંગ કરવાનો ગુન્હો સાબિત થાય તેની પાસેથી લાઇસેન્સ લગ લેવાના હક પણ મળ્યો છે.
- ૫ જે પારટનરશીપના કાઠ પણ પારટનરે ગુન્હો કર્યો હોય તો માહજેટને આપી કુમ્પની અથવા તે પારટનરનો વેપારનો હક એ વરસ સુધી છીનવી લેવાનો હક છે.

૬ લેફ્ટેનન્ટ ગવર્નરને દુધનો અધ કરવા ને બોલવા વિરેના ધારા ચડવાનો હક છે.
૭ હળમ, મુનારા વિગેરેના ધંધાવાળા ઉપર અંકડા તપાસવાનો હક મળ્યો છે.

નાદારી કાર્ટની નોટીસો વગેરે
(ગવર્નમેન્ટ એજેન્ટમાંથી.)

માર્ગદ મોરજાંના રોટરફીપર મદમદ ઝીણાના લેણદારોની પહેલી મીટીંગ ૧૬ મી અક્ટોબરે વેરજમની ફોરટમાં બરાવાની છે.

રોંગાટના રોટરફીપર આમદ સવાના લેણદારોની મીટીંગ તા. ૧૬ મી અક્ટોબરે બરાવાની છે.

રોંગા મેનરના દુસોની અને ગરીબ નામના લીંદોઓની મીટીંગ નાદાર તરીકે જાહેર કરવા ૨૩ મી અક્ટોબરે અરજ થનાર છે.

રોંગાટના આર. ગોવીંદ અને કુાની

મીટીંગ નાદાર તરીકે જાહેર કરવા ૩૦ મી અક્ટોબરે અરજ થનાર છે.

મારીસખંતના સુલીમાન ઇસમાઇલ અમેદ ની મીટીંગ નાદાર તરીકે જાહેર કરવા ૬ડી નવેમ્બરે અરજ થનાર છે.

રાણુખીની મીટીંગ નાદાર તરીકે જાહેર કરવા તા. ૨૩ મી અક્ટોબરે અરજ થનાર છે.

રીચમંડના એમ.એ. પારેખની નાદાર મીટીંગના સંબંધમાં વહેંચણીના ગોમ સફતા ના આંકડા મારીસખંતની ફોરટમાં તપાસણી માટે ૧૬ મી અક્ટોબર સુધી ખુલ્લા રહેશે.

લેડીસમીથના રોટરફીપર મદમદ આદમ ની નાદાર મીટીંગના સંબંધમાં વહેંચણીના આંકડાઓ ૨૩ મી અક્ટોબર સુધી તપાસણી માટે ખુલ્લા રહેશે.

લેડીસમીથના રોટરફીપર ડી. સી. અમદા ની નાદાર મીટીંગના સંબંધમાં વહેંચણી ના આંકડાઓ ૧૬ મી અક્ટોબર સુધી તપાસણી માટે ખુલ્લા રહેશે.

ઈરિઅન ઓપીનીઅન.

જેમને છુટક અંક જોડતો હોય તેમણે આગળથી અમને લખી જણાવવું, નહિ નો અધી તકતો જડ દીધી અધી જતી હોવાથી પાછળથી નિરાશ 'ખનવું' પડે છે. છુટક નકલ ૧ની નાતાલમાં ૩ પેની; ટરાંસવાલ તથા દેપ કોલોનીના ગ્રાહકોને તે કોલોનીના ૪ પેનીના રટાંપ મોકલવાથી તેમને સરનામે પોષ્ટ કરવા માં આવશે.

રેકડ અમર ભાવ.

આવલ.	શી. પે.	મી. પે.
માંગ ૧ અસ્તાવ	૨૨ ૦	૨૬ ૬
બીમડીના	૨૬ ૦	૨૭ ૦
એફ. એફ. ડી. આર.	૨૪ ૦	૨૪ ૦
એફ. ડી. આર.	૨૩ ૬	૨૪ ૦
ચીની સકર	૨૪ ૬	૨૬ ૬
દુડાના	૨૪ ૦	૨૪ ૦
ફેશી ટુવેર દાળ.	૨૪ ૦	૨૪ ૬
ટુવેર દાળ કાનપુરી.	૨૬ ૦	૨૪ ૬
મસુરની	૨૪ ૬	૨૪ ૦
મગની	૨૬ ૬	૨૭ ૦
આદની	૨૬ ૦	૨૬ ૬
ચણા મુખાઈના	૨૨ ૬	૨૩ ૦
દાળ	૨૪ ૦	૨૪ ૬
વટાણા	૧૬ ૦	૧૮ ૦
મીઠા	૧૨ ૦	૧૩ ૦
કડવું તેલ ૧ અસ્તાવ	૮ ૦	૮ ૩
એરંડનું	૩ ૩	૩ ૬
મીઠું	૩ ૬	૪ ૦
તાળીએરનું	૩ ૭	૩ ૬
ખાંડ સફેદ સા રતલની	૧૬ ૦	૧૬ ૬
પીળા	૧૪ ૦	૧૪ ૬
તીરકુળ નાવાલ	૧૦ ૦	૧૦ ૬
ખાઈન	૧૩ ૦	૧૪ ૦
આટો	૧૧ ૬	૧૨ ૦
મદાસી સોપારી ૧ રતલ	૦ ૭	૭ ૬
મરચાં.	૦ ૪	૦ ૬
ધી પેટી ૪ રીતના પોં	૮ ૦	૮ ૧૦
પોરખંદર	૮ ૧૦	૮ ૦
પારાશીન ડીવેસ.	૬ ૪	૬ ૮
વાઈટ રેસ	૭ ૬	૮ ૬
ગાંઝન	૧૨ ૬	૧૩ ૦
નાળાંચેર ૧૦૦	૧૩ ૦	૧૬ ૦
ફલી	૮ ૦	૮ ૦
નીમક (લીવરપુલ)		
અસ્તા એકનું.	૪ ૪	૪ ૬

Sunlight Soap.

જવી કપડે ધોનેકે લીયે નીકાલો તમી

સનલાઈટ સાબુન

હાલો અસ્વચ્છ સાબુનમેં ક્ષાર પદાર્થ ઔર સોડા વહુત હે. ક્ષારવાળા પદાર્થમેં ધોનેમેં ઘટ કપડાકોંમી નુકશાની લગજાતા હૈ ઔર સન લાઈટ સાબુનમેં વારીકમેં વારીક કપડામી કીસી તરેહકી ઇજા નહિ પાતાહૈ

યહ સાબુનકી વનાવટમેં કોઈ અસ્વચ્છતા સાવીત કર દેવે ઉસ્કો પૌંડ ૧૦૦૦ ઈનામ દીયા જાતાહૈ!

Π.Ο. Π. 332, ΠΕΙΛΟΘΕ ΒΑΛ

[illegible][illegible]

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

DURBAN:

428 Smith Street
Telegrams - "Bootman."

P.O. Box 52.

દરેક જમના બૂટ અને શૂઝો બેટી લખી છે જુના તથા મટિના ચામડા તથા
કુટરોપર મટિની ફરેક વસ્તુઓ અમારી ત્યાંથી મળશે.
જુઓ, છુટ્ટા ચર્ટ કાપટ અનેક સુતરાઈ મલકે મટિના વિશાલતા જોરદારો લઈએ
જાએ અને ફરેક હિંદી વેપારી સતેય પામે તેવી રીતે તે જોરદારોનો અમલ કરીશું.
અમારી સાથે કામ પાડી આવો ફરે.

JOHANNESBURG:

Corner Von Brandis
& Commissioner Sts.
Telegrams - "Bootman"

P.O. Box 6003.

P. V. SANGHAVEE GENERAL MERCHANT

BOX 21

201 Grey Street, Durban.

JAMESON & CO., Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for
Natal Jams.

Curry Powder, Chutneys,
Ceylon Pepper,
White and Black Pepper,
Sausages.

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.
Box 63, Durban.

C. K. D. PILLAY & CO

General Merchants & Importers,
Madras Goods a Specialty.
We grow Nectarines, Oranges and Etc
Leaves on our farm at Umponi

Indian Post Office at Umponi
133 Grey St., 210 & 221 Union Rd.
P.O. Box 68, Durban.
Telegraph Address - "PIORAZANT"

E. Suleman Bros.,

Wholesale & Retail Timber & Saw
Merchants.
Saw Mills & Timber Yard.
104 Queen Street, Durban

Mehta & Khanderla Bros.,

WHOLESALE & RETAILERS
DEALERS IN CLOTHING, SHIRTS, TROUSERS, ETC.
AND "KUTANU BHA" Box 160,
PIETERSBURG.

YUSUF PATEL,

GENERAL DEALER, MERCHANT & IMPORTER.
P.O. Box 1, Market Square
KLECK BORG.

Abdoole Hajee Khan Mahomed General Merchant & Importer.

CHURCH SQUARE
Opposite, Government Buildings.
Telegraphic Address - "KLECK BORG"
P.O. Box 98
POTCHEFSTROOM.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.,

Wholesale Importers,
સુલેમાન ઈસ્માઈલ મિયા & કો. અલગલગ
માલસો રહેવાળી બહેનોના હાથમાં પાડે
મળવા...
1111 Lebe and
Avenue Rd., Fordsburg, Transvaal.
JOHANNESBURG.

P.O. Box 323.

Tel. address: "DEEFLC"

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants, 467 SMITH STREET, DURBAN.

અમલગ માલની વાવણી હમણાં "વેલ શરમલ" જાતીનાજી અમારે ત્યાં જાણી પહેંચું
જેક કામો જે હવે મારેલા છે તેને હવે એક નીચિયત રહે.
જોશીની માટ જાંબુના પછાડાના નીચ જાણી પહેંચી છે આ વપરાત મરીરા,
જન, અને લીનવની ખુશી, ખુશી, સમજા અને કીરકમલ ને લાવવાની જીતે કેવલી
મજા મલિય છે.
જોરદાર નહીં મેંશીને તજિવા પાછળથી નીરાસ મજા પડશે.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7, CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગાની. અબ્દુલગાની,
અવરક ડીલર, જનરલ ડીલર,
અવર, મરોમરી અને ખીલ ફરેક મલકે કપડ, મોસમી ચીજ દુમરી તથા મલમલા
અને સ્ટામ્પો સમનાર. માટ દીકરોને રહેવાલા
૧૦૦ ટાઉ રડીઝ, કેપટાઉન.

અબ્દુલ ગાની, અબ્દુલગાની, અવરક ડીલર, જનરલ ડીલર,
અવર, મરોમરી અને ખીલ ફરેક મલકે કપડ, મોસમી ચીજ દુમરી તથા મલમલા
અને સ્ટામ્પો સમનાર. માટ દીકરોને રહેવાલા
૧૦૦ ટાઉ રડીઝ, કેપટાઉન.

MAHOMED ISMAIL & Co.

General Merchants & Importers.
P.O. Box 15.
PIETERSBURG.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 20th October, 1906.

No. 42.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Fur,
Cotton,
Dhotis

Sarees

Rugs,

Shawls,

Boots

Shoes,

etc., etc.

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telephone No. 1111.

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.
Wholesale Merchants and
Direct Importers,

Black, White, Grey, Green, & Blue, Fine
Tartan, Scotch, etc., etc.
Cotton, Wool, and Grounden, etc., etc.
Fruit, Candy, & Cakes, etc., etc.
Grain Bags, Sugar Pockets, etc., etc.
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
115 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.

Telephone No. 1111.

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers.

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES
ALSO ESTATE OWNERS

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.

APPLY—

125 FIELD STREET.

P. O. Box 90.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No. 511

A. M. JEEVANJEE,
& CO.,

Stevedores, Dubashes, Contractors,

and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,

South Street, Durban.

આપણા પોલિસ ૭૦,૧૨,૦૦૦

આમનો વિશેષ ધ્યાન આપવા
દરે ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

તા. ૧૦/૧૦/૦૬. Tel. Ad. 1111 DORNBURG.
ESTABLISHED 1910.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મર્ચન્ટ ને કમીશન

એજન્ટ.

બે. ૧૦/૧૦/૦૬. ટેલ. ૧૧૧૧.

સ્ટેબલિશ્ડ ૧૯૧૦.

જો અમુકર આમદ એન્ડ બ્રધર, Tel. Address
444. તરેહવાર રેશમના વેપારી—કરમન, (નવાલ). 'ABOOBAKER'

E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,

434, West Street, DURBAN. રેસી ઓફીસ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing, Blouses, Night-gowns, Combinations (Chemises),	Skirts, Underskirts, Children's Fancy Goods, Gowns,	Bibs, Bonnets, Bootees, Hats, Wool shawls,
--	---	--

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Face, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY. PRICE MODERATE.

Custom made for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness. Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864.

Telegraphic Address: "FORBANDAR."

A. McWILLIAM.

P.O. Box 217, DURBAN.

જો અમુકર આમદ એન્ડ બ્રધર, તરેહવાર રેશમના વેપારી—કરમન, (નવાલ).
જો અમુકર આમદ એન્ડ બ્રધર, તરેહવાર રેશમના વેપારી—કરમન, (નવાલ).
જો અમુકર આમદ એન્ડ બ્રધર, તરેહવાર રેશમના વેપારી—કરમન, (નવાલ).
જો અમુકર આમદ એન્ડ બ્રધર, તરેહવાર રેશમના વેપારી—કરમન, (નવાલ).

જો અમુકર આમદ એન્ડ બ્રધર.

રેસીફાઈ નં. ૬૧૫. આ. નોંધકરણ ૨૬૭

રેસીફાઈ કરવામાં "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Upstairs room and a large balcony.

Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for a Club, Workshop or Offices.

For more particulars apply to

THE EAST INDIAN TRADING COY., 102 West Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET.

MARTINBURG, Natal.

USEFUL BOOKS

MONK'S LAYMAN-WAIVER (Second Ed.)
Containing 64 letters. Useful for every man
in every position of life for daily use. Rs. 1,
2s. post free.

HELPS TO THE STUDENT OF KNOWN (2nd Ed.)
This book is a collection of letters, which
contain many useful hints and suggestions
for the student of the law.

THE STUDENT OF THE LAW (2nd Ed.)
This book is a collection of letters, which
contain many useful hints and suggestions
for the student of the law.

THE STUDENT OF THE LAW (2nd Ed.)
This book is a collection of letters, which
contain many useful hints and suggestions
for the student of the law.

THE STUDENT OF THE LAW (2nd Ed.)
This book is a collection of letters, which
contain many useful hints and suggestions
for the student of the law.

WORKS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science); Rs. 1, 2s. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
STUDENT" OFFICE, No. 106 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHAYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

201, 203, 205, 207, 209,

Market Street, Durban 44.

TEL. 111, 113, 115, 117.

For more particulars apply to

THE EAST INDIAN TRADING COY., 102 West Street, Durban.

For more particulars apply to

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, PHOLI, CHICK AND OIL,

Directly imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN.

Tel. Address: "PABULAN" No. 354.

TAYOB HAJER KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 557.

Tel. Address: "TAYOB."

આહવાને માટે.

અમારે નવું રસ લુન માસની પહેલી તારીખથી શરૂ થયું છે તો દરેક આહવાને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે તેઓએ આજુ વરસનું લવાજમ મોકલી આપવું.

અમારા કેટલાક આહવા પાસે હજુ ગઈ સાલનું લવાજમ બાકી છે તેઓએ તે નાણાં બચાવી મોકલી આપવા મે. કરવી.

લવાજમ તથા વાહેર ખર્ચના ચક્ર પગેરે 'International Printing Press' ના તામચી મોકલવા.

લવાજમ, વાહેરખર્ચ, વગેરે પગેરેને સચોટ પત્રવ્યવહાર નીચેની શીરનામે કરવો,

મિત્રાન.

ઈન્ટરનેશનલ પ્રાઈન્ટિંગ પ્રેસ.

પીનીકસ, નાતાલ.

INDIAN OPINION

Rates of Advertisement

Essop Suliman,

GENERAL MERCHANT.

Box 40 Tel. Ad. "SULIMAN,"
VOLKSRUST.

ખાનગી ઈંગ્લિશ શુભસતી નિશાળ.

મે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.

શુભસતી અને કાઠીઆવાડના જુદાજુદા વિદ્યાર્થીઓના બાળકોને ઈંગ્લિશ તથા શુભસતી શિક્ષણ આપવા સારા આ રકુલમાં મોકલવાને વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસિક ફી રૂ. ૧૦

૪૮૨ વેસ્ટ બ્રીટ. } એમ. ટે. પટેલ.
કોલન. } રકુલ માસિક.

WANTED

one boy who can work on Printing Machines. One having good Knowledge of English and Tamil will have preference.

Apply :—

Manager,

International Printing Press,

PHOENIX.

Single Column	2/6 per inch	One inch	8/6 One Year £2-10-0
Double Column	5/- per inch	Two inches	£4-15-0
Repeats Half Charges		Three inches	£6-10-0

Liberal discount for long advertisements for long periods

For further particulars write to:—

MANAGER,

INDIAN OPINION,

Phoenix, Natal.

ए. इ. वॉयशी.

वेस्ट ऑफशनीयर, सरकारी मोजणी
द्वार और एस्टेट एजेंट

वेचनेका है.

नोवर पोर्ट—खाली जमीनका दुकान और
पांच बीघा जमीन, मकान सहित.

वेस्ट ग्रिल—जहें रस्तापर जमीनका मोटरपार्क—भाड़ी जमीनका दुकान और
दुकान, पट्टेमें नदी है. जमीन ३, ४, ५ पांच बीघा जमीन, मकान सहित.
भीम मास्ति एकाका दुकानमें वेचनेका वेस्टविल—जहें रस्तापर जमीनका ३,
है—फ्रीहोल्ड. ४ अथवा पांच ओकरना दुकान, पांडेस

मार्केट एजेंटकी पत्नीचमें एक फ्रीहोल्ड मां नदी छे. ही होल्ड.
फार्म, ८० बिघा, जमीन बहुत अच्छा माडिअंजकेअंमनी पावुमां ओके ही होल्ड
है काफी पुष्कल है. ८० ओकरना द्वारम, पांडी पुष्कल छे.
और दुसरी बहुत जमीन वेचनेका है. आ शिवाय भीछ थोड़ी जमीन ७
सुलसा मिलनेका ठिकाना. इकावा गाटे अयो,

एकटस आरकेड.

गार्डिनर स्ट्रीट, दरबन.

એ. ઈ. વૉઈસો.

લેઠ ઓફશનીઅર, સરકારી સર્વેયર
અને એસ્ટેટ એજન્ટ.

વેચવાના છે.

મોટરપાર્ક—ખાલી જમીનના દુકાન અને
પાંચ બીઘા જમીન, મકાન સહિત.
વેસ્ટવિલ—જહૈર રસ્તાપર જમીનના ૩,
૪ અથવા પાંચ એકરના દુકાન, પાંડેસ
માં નદી છે. હી હોલ્ડ.

માર્કેટ એજન્ટની પાવુમાં એક હી હોલ્ડ
૮૦ એકરનાં દ્વારમ, પાંદી પુષ્કળ છે.
આ શિવાય બીજી થોડી જમીન ૭
ઇકાવા ગાટે અયો,

એકટસ આરકેડ

ગાર્ડિનર સ્ટ્રીટ, દરબન.

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
FLOWRIGHT LANE.

164 Grey Street
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
BOER TOBACCO
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.
At Lowest Wholesale Prices.
Box 55. Tel. Address: "Portbandar."
Telephone 864.

સસ્તો અને ઉચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાટ્રા ચીરૂટ બાર ના
છનીઆ સેમ વગેરે માલની વમાનુ નીચેને
સરનામે મળશે.

સન બોર્ડ ટોબાકો વર્ક્સ.

૧૬૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, દરબન.

The Story of The Ramayana

The Epic of Rama,

Prince of India

By J. L. P. ERASMUS

Gd. nett.

Post Free 7d.

To be obtained direct from the publishers

International Printing Press, Phoenix, Natal.

શુ પા કે મે રા.

અમે તે માણસની વચબીર અમે તે સખસ
તે પદ્મીને ખબર પડવા લીધા વીના પણ આ
કમેશમાં ફેટાબાક ઉતારી શકે છે. દોહલી
માઠી, ઉડલું પક્ષી, વીગેરેના સદેવાઈથી ફેટા
વઈ સખાવ છે એમાં શોખવાની હઠકુટ
નથી. અમે તે ખરીદનારને તેની સંપુરણ
સીત પર જઈ શોખવા સમીએ જીએ. પણ
લોહો આ કમેશ ૩. ૧૦ થી ૧૫ સુધી વેચ
છે, પણ તેની ખરી કીમત ૩. ૫ છે. ગેસ
ટેલ માફ. હીંદુસ્તાન બહાર ન્યાં ૧૫ પી.
મોહલાતા નથી ત્યાંથી પઈસા પહેલા આવે
થી રવાના કરવામાં આવે છે.

છેલ્લાલાલ જગનલાલ મહાજન,
કાફેરદ્વાર રોડ-ગુબલ.

AMOD SULIMAN & CO.

MERCHANTS & IMPORTERS.

Telegraphic Address: KHOM.

HEIDELBERG, Transvaal.

Branch: KILATA & CO., Nige

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPE TOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

દાલના સાગીદારોએ આ વેપાર ચાર વર્ષ જીવર ખરીદી લીધેલ હોવા છતાં એલ. કરમનની કુ. ના નામથી વેપાર ચલાવવા માં આવતો હતો કારણ કે નવા સાગીદારોના નામ નાતાલમાં સારી રીતે જાહેર થાય ત્યાં સુધી જુનું નામ રાખવાનું કસબું હતું હવે તે નામ ફેરવી ઉપરના નામથી કુ. ચાલે છે.

જથાજથા માલના વેપારી.

દરેક સ્કમનો મોટું કુસ, કાપડ ખર, છુટ, કાદરી માલ, હાઉસર, કાચનો સામાન વિગેરે વિગેરે.

A. MANSOOR

GENERAL MERCHANT.

BUTHA BUTHE,

DISTRICT LERIBE, BASUTOLAND

Abdool Hay & Amod,WHOLESALE & RETAIL
MERCHANTS.

131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,Fruit Merchant and
General Storekeeper.

BELLAIR, NATAL

જામી જથ્થાએ કુટ ચલાવવામાં આવે છે.

TAYOB ADAM,

GENERAL MERCHANT

Butha Buthe,

Leribe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT.

MADRAS GOODS & SPECIALITY.

139 Grey Street & 95 Umgeni Road,
DURBAN.

Telegraphic Address: "P. P. FORMER."

PARSHOTAM VALABH,

TAILOR & OUTFITTER

KINDS OF SUITS MADE TO ORDER
AT SHORTEST NOTICE.

126A Grey Street, DURBAN

To

please your customers,
increase your business,
pay you well.

STOCK

Our High Class Cigars, Cheroots, best
Cigarettes, Tobaccos of all kinds, Pipes,
Pouches, etc., Always in stock, wholesale
and retail at lowest market price.

S. P. Mahomed & Co.

Old No. 91. New No. 102.

Corner West & Grey Sts., DURBAN.

FOR SUITS TO MEASURE

GO TO

Makanjee Bros.,

Outfitters.

182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

General Importer, Wholesale & Retail Merchant.

Box 172, Tel. add. "Ahomed Tilly."

J. P. TOWNS, KLERKSDORP.

SHAIK MOHIDEEN,

WHOLESALE & RETAIL GENERAL MERCHANT

135A Camroodeen's Buildings

Grey St., DURBAN. Tel. add. "SHAIKMOHIDIN"

D. ASMAIL,

General Merchant & Importer,

P.O. Box 41, Opposite Standard Bank

Tel. add. "TACE," KLERKSDORP.

ARMSTRONG BROS.

35 Field Street, Durban

હોદ્દાનો સામાન, કટવરી, બતીઓ તેમ
જે તેના ઘરા.

કાચનો સામાન, કટવરી, એવેમકરો
સામાન. વગેરે વગેરે હાથજથી પેક કરી જ
વન ડીલીવર કરવામાં આવે છે. જાવને મફત
નીચેને સરનામે પુછા.

આર્મ સ્ટ્રોંગ બ્રદર્સ,

35 ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ. ડુરબન.

અબ્દુલ રખીડ.

ફ્રેટ એજન્ટ.

આઉથ આફ્રિકાના દરેક ભાગમાં 130
ચલાવવામાં આવે છે.

123 વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ બેલ્કેસ્ટ. 1898.

કરમન.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal) 1s/6

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/-

Yearly Subscription (South Africa)

England and India, ... 17/-

Half Yearly ... 9/-

Quarterly ... 5/-

ફુટાન વેચવાની છે.

ચારસસ હાઉસ મધેની અમેલ બરુલે
ફાન વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા માટે ચાર
સસ હાઉસમાં અથવા 100 ટીલ્ડ સ્ટીલ
હાઇદ્રાસમને પુછવાથી ખબર મળશે.

**The Proof of the Pudding
is in the Eating.**

We maintain that a carefully-written and
well-displayed advertisement is a good invest-
ment.

INDIAN OPINION

reaches Buyers and Sellers in all parts of
South Africa. All classes of Indians read it,
and the circulation is increasing. Write for
Terms.

A. E. Chotabhai,**MERCHANT.**

BOX 33,

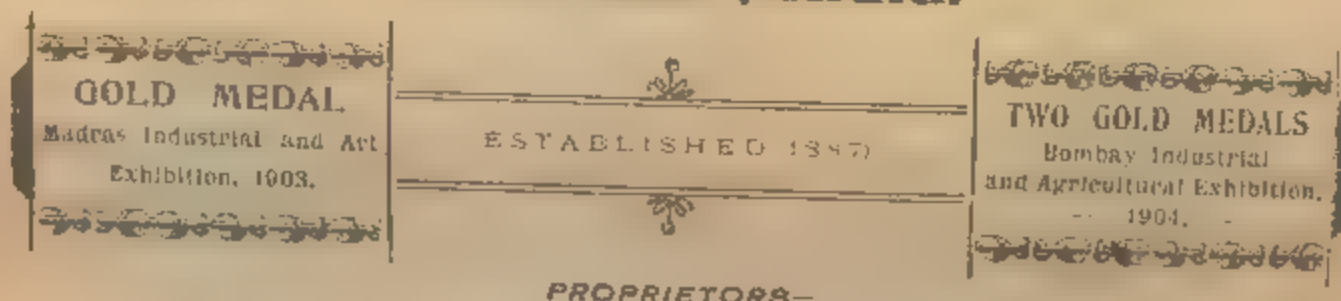
KRUGERSDORP

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF —

**Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c**

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; big and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portmanteaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace garters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Pouch bags; Mussocks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; baggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

community should be only too glad to come to a compromise in this matter. British Indians in the Transvaal, however, know too well their position, and resent the fact that they are asked to give when everything is taken from them.

Moreover, the British Indian community in the Transvaal has, time and time again, made its maximum offer. It is that a general Immigration Restriction Law be passed whereby British Indians will only be kept out of the Colony on the same terms as Europeans, whilst the community has shown its willingness that the question of trade licences should be left to the hands of the local authorities, to decide as to what new licences shall be granted, the only limitation being the right of appeal to the Supreme Court in cases of flagrant injustice. We fail to see how it is possible for any self-respecting community to travel further along the road of conciliation than this. We should deem that our brethren in the Transvaal had sold their birthright for a mass of putty were they to go back from the position to which they have advanced.

The deputation has gone home to England to make its representations. In all probability, those representations will meet with a considerable measure of success. It is possible, however, that they will fail, and if he hopes the British Indians of the Transvaal to remember the terms of Resolution 4 that they passed unanimously at the great mass meeting held in Johannesburg last month, and to remain firm to the oath they then swore, to go to the end as one man rather than submit to the degradation and humiliation imposed by the Ordinance.

WE HAVE BEFORE US AN OFFICIAL report of the debate on the Asiatic Word to the Parsees of the Transvaal.

In it we notice the following question by Mr. D. V. ... wished to know whether provision was made for the protection of the rights of Asiatics. To which Mr. Duncan replied as follows:

The hon. Member ... who obtained ... privileges which were properly given under the law ... except to ... These people had applied on more than one occasion to the present ...

... white men by the ... they were ... Government ...

... that ... We ... desire attributed ... to cut ...

... and who would rather be treated as Europeans. Mr. Duncan has held the claim to be untenable. He says, in effect, that if they are not content to be classed as Indians, they are Persians, and Persians are not Europeans but Asiatics. To us, they are fellow Indians whether they own India as their country or not. We appeal to their common-sense and culture, which is so characteristic of the race, and ask whether they would not better consult their dignity and self-respect by throwing in their lot entirely with their other Indian brethren? We place before them the examples of the Grand Old Man of India, who is a Parsee of Parsees and yet proud to be called an Indian, and Sir Mancherjee Bhownagjee, whose advocacy of the Indian cause in South Africa, because he is himself an Indian, they must still recall with natural pride. There were Norman settlers in England eight hundred years ago. Their descendants on that point do not to-day call themselves Normans, but would feel insulted if anyone described them as such. The Englishmen, Persians, the other Aryans, have come from Central Asia, and they are called Central Asians.

WE LEARN THAT THE MUNICIPALITY of Durban has decided to dispense with the services of some of its Indian employees in favour of certain of the unemployed burghers of the town. We regret exceedingly that there should be this course in Durban, and still more that the Municipality should not realize whence it comes. We regret that it is no very encouraging solution of the problem to deprive of their living certain people because of the colour of their skin and for no fault of their own. The Indians of Durban have done a good service in cleansing and purifying the town, rendering it more beautiful, and attracting a settled European population. Without the aid of the Indian population, Durban would be a very different place from what it now is, and it is a most ungenerous reward for Indian labour and Indian energy expended that the Council proposes to confer.

We do not suppose that any words of ours can convince the Council of the injustice of its action. Colour-feeling runs too high in Durban, and all sympathy is, as a matter of course, given to the white unemployed. But what about these unemployed Indians? It is publicly stated, the Indian employees dispensed with have faithfully served the Municipality for twenty to thirty years, the Council's ingratitude is but the more pronounced, and we are sure that the public ...

THE TRANSVAAL CENSUS REPORT has finally been issued. Facts and Fallacies. It contains many items of interest, not the least of which are those relating to the relative proportion of Asiatics to Europeans in the Northern Cape. It will be remembered that the Asiatic Law Amendment Ordinance was recently hurried through the Transvaal Legislative Council on the ostensible pretext that there is an unauthorized influx of Asiatics into the country, by which was moved that a large number of British Indians were alleged to be entering the Transvaal without right or permit to be there. The figures quoted in the Census Report, however, are somewhat startling. It is shown that there were, all told, on the 17th of April, 1906, not more than 1,000 Indians, whilst the total white population, in comparison with the white population, only equalled 3.52 per cent, and on the Witwatersrand, where the Asiatic population was counted, it equalled only 0.35 per cent. If, then, the British Indian population has advanced in two years by fifty per cent, which, of course, it has not, the total Asiatic population, supposing the white population have remained the same, would even now be less than six per cent of the total white population.

In view of these facts, is it not sheer humbug to talk of the invasion of the Transvaal by the hordes of Asia, in the manner that Mr. Loveday and his associates have done, without even a shadow of a basis of fact? We cannot understand any sort of logic or common sense in the course of conduct followed by the Transvaal Government, in the manner in which it has attempted to deal with the Asiatic population, and we are sure that the public will not be deceived by the propaganda of the "Asiatic" trader.

A WRITER IN THE COMMERCIAL column of the Natal Witness has given his views on the danger of "Asiatic"

(meaning thereby, we presume, British Indian) trading in South Africa. The public is given a delightful light survey of the commercial position in the country, and the singular fact is brought out that, whilst the "Asiatic" trader has ousted the white man by successful competition throughout the country, the Cape and the Natal Gazette, copies of which are taken at random, show a large proportion of "Asiatic" names in connection with insolvency notices. It will be at once observed how intimate is the connection between the two statements. We are even assured that, in Natal, "there is nearly always a preponderance" of such names. It is remarkable, indeed, that, in spite of such facts, Natal merchants are willing to keep and open credit accounts with the "Asiatic" trader. How ultimate of them to be sure! And if the "Asiatic" trader is to ...

f) If such person is the holder of a certificate of registration to conduct business in the territory;

and therefore the Colonial Secretary may issue an order directing such persons to leave the colony and forbidding them to return to the colony.

By the provisions of the said Ordinance, every person who is a holder of a license to take game in the Colony is required to produce a certificate of registration of which he is the holder. It is provided that without warrant and brought before a Magistrate, and if he fails to satisfy such Magistrate that he is the holder of a certificate of registration of that time within which he is required to make application for such certificate has not complied the Magistrate shall cause him to be taken into custody and make an order in writing directing such person to leave the Colony within such time as may be specified in such order and such order shall be deemed to be an order made under section 22 of the Game Preservation Ordinance 1903 and sections 20 and 21 of the said Ordinance shall apply accordingly.

That if any Asiatic who has failed to make application for registration within the time prescribed by this Ordinance shall satisfy the Magistrate before whom he is charged that such failure was due to some accident and submit to the Magistrate may in lieu of making such order as aforesaid direct such Asiatic forthwith to make application for registration and if such Asiatic shall comply with such direction his application shall be deemed valid in all respects as if it had been made within the time within which it was required to be made by this Ordinance and all the provisions of this Ordinance which would have applied to the application of such Asiatic shall apply as if he had complied with such direction and the Magistrate shall issue an order for compliance aforesaid in respect of such Asiatic.

9. Every Asiatic of the age of sixteen years or over entering or residing in this Colony shall upon demand made upon him by any member of a police force lawfully established in this Colony or any other person authorized thereto by the Colonial Secretary produce the certificate of registration of which he is the lawful holder and shall also on the demand supply such particulars and furnish such means of identification as may be required by the police.

Every person who has a child under the age of sixteen years shall produce on such demand as aforesaid any certificate of registration of which such child is the lawful holder and supply any particulars and furnish any means of identification required by this Ordinance or any Regulation in respect of such child.

10. Every certificate of registration shall be accepted as conclusive evidence in all places that the lawful holder thereof notwithstanding anything in the Peace Preservation Ordinance, 1901 contained is entitled to enter and reside in that Colony; provided always that this Ordinance shall not apply to persons who have not been registered at the Peace Preservation Office, 1903 been ordered to leave the Colony.

14. Any person who has been convicted of a crime involving dishonesty or fraud, or who has been convicted of a crime involving moral turpitude, is ineligible for naturalization. This is a bar to citizenship for anyone who has been convicted of a crime involving dishonesty or fraud, or who has been convicted of a crime involving moral turpitude. This is a bar to citizenship for anyone who has been convicted of a crime involving dishonesty or fraud, or who has been convicted of a crime involving moral turpitude.

[illegible][illegible]

the Governor may fix by Proclamation in the Gazette being a date not less than six months after the first day of January 1907 so a licence shall obtain any existing licence issued under the Revenue Licences Ordinance may be amended thereat in and to any extent in force in a municipality unless he shall previously in the manner aforesaid have obtained a licence or renewal of registration of which he is the lawful holder and supply in particular and furnish such means of identification as may be prescribed by Regulation.

14. Whenever in any prosecution or other proceeding under this Ordinance the age of any Asiatic is in question such Asiatic shall unless and until the contrary be proved be taken to be of the age of 15 years. The Magistrate shall in any case where he is not satisfied certify to the District Magistrate the age of such Asiatic.

15. Any student who owns a dog must have a dog licensed by the town of Newbury. Any student who owns a dog must also have a dog licensed by the town of Newbury. Any student who owns a dog must also have a dog licensed by the town of Newbury.

(d) The purpose of this certificate is not for application for registration or for the purpose of obtaining a certificate of registration commits any fraudulent act or makes any false statement or false pretence or induces any person to do so or abets any person in such act, statement or pretence.

shall be liable to a fine not exceeding two hundred pounds or to imprisonment with or without hard labour for a term not exceeding two years or to both such fine and such imprisonment.

17. (1) Notwithstanding anything in the Peace Preservation Ordinance, 1902 contained a permit to enter this Colony may be issued in the form prescribed by Regulation authorizing an Asiatic to enter and remain in this Colony for any period named in such permit and after the expiry of such period the person authorized by such permit to enter this Colony shall be deemed to be a person not duly authorized to be in this Colony and if found may be arrested without warrant and the provisions of sections seven and eight of the said Ordinance shall apply to such person as if he were a person who at the date of such expiry had been ordered to leave this Colony under section 11 of the said Ordinance and had failed to comply.

(2) The provisions of this Ordinance shall in all cases apply to permits issued under this section.

any right issued before the date of the above-mentioned Asiatic order and the date of the above-mentioned Asiatic order shall be deemed to be the date of the issue of the right.

the permit issued under this section.

4. The Licensor shall not have the right to sue the Licensee for the use of the program by any party issued under the license to enter and remain in this Colony shall not during the term of the license pay any fee or demand to the Licensor for the use of the program with the purpose of obtaining the program or for any other reason.

no person of the African race may be
one any such member in the law pro-
viding that no person shall be elected
any person who is a member of the
African race and is not subject to the
provisions of this Ordinance.

The Lieutenant-Governor may from time to time make, alter and repeal regulations for any of the following purposes:

(1) prescribing the form of the register to be kept under this Ordinance;

(2) prescribing the manner in which applications shall be made for registration the particulars to be supplied and the means of identification to be furnished by any applicant or the guardian of any applicant for the purpose of in connection with such applications;

(4) prescribing the particulars to be supplied and the means of identification to be used;

child under the age of eight years
under section 2 of this Ordinance.

is in section *nine* of this Ordinance mentioned;

(c) by any Asiatic applying for the renewal of any certificate of registration which has been lost or destroyed;

[illegible][illegible]

Notwithstanding anything contained in section (b) of Article two of Law No. 1885 as amended by Volksraad Resolutions Article 1419 of the twelfth day of August 1886: any fixed property in this colony acquired by an Asiatic before the effect of such Law and registered in the name of such Asiatic whether before or after the taking effect of such Law as permitted by such Law to another individual or community or other inheritance.

This Ordinance may be cited for all purposes as the Indian Law Amendment Ordinance 1905 and shall have effect from the 1st day of January 1906 and until the Governor shall otherwise order, that it be His Majesty's pleasure to disallow the same and thereafter to come into operation upon such date as the Governor shall notify by Proclamation.

H. M. O. LARSON,
Stock of the Company.

H. M. O. ...
... of the Council.

Authenticated under my Hand and the
Public Seal of the Colony:—

RICHARD SLOAN,
Acting Lieutenant-Governor,
Pretoria, 20th September, 1906.
Assented to:—

Printed and Published by
J. H. VAN DER MERWE,
Printer and Publisher,
Pretoria.

The Vaccination Law

And Indentured Indians

The following are the special provisions that shall be observed in the application of this Act No. 24 of 1900, to Indian immigrants as defined by Law No. 25 of 1900:

- (a) The Protector of Indian Immigrants shall take all necessary steps for acquainting the Indian population with the requirements of this Act, and for notifying the attendances of the district vaccinators.
- (b) Every employer of indentured Indian immigrants shall be required to facilitate in every way the carrying out of the provisions of this Act in regard to the Indians in his service.
- (c) The Protector shall transmit to the Health Officer for the Colony, at the end of each month, a copy of the register of big game among Indians for the month.
- (d) The Indian Immigration Department shall cause every indentured Indian immigrant, who has been vaccinated, to produce satisfactory evidence of having been re-vaccinated or vaccinated within the preceding ten years, to be vaccinated or re-vaccinated before leaving the depot.
- (e) The Government may modify the regulations prescribed by the Act in so far as may be necessary to adapt it more effectually to the circumstances of the Indian population.
- (f) The contravention of any such regulation shall be punishable by a fine not exceeding five pounds.

[By implication, these provisions were intended to ensure that at the time of his coming to the Colony the indentured Indian was vaccinated.]

There is a danger, however, that the thing which is intended to be done, which is to vaccinate the Indian population, will not be done. The Indian population is large, and the Government has to deal with a large number of them. It is not easy to vaccinate a large number of people, and it is not easy to keep a large number of people vaccinated. It is not easy to keep a large number of people vaccinated.

The Persian Constitution

Opening of Parliament

Reuter, Teheran correspondent, telegraphing on the 20th ulto., states that the regulations for the election of the Persian Parliament have been promulgated. All Persians of the male sex, able to read and write between the ages of thirty and seventy, who are not in the service of the State and who have never been convicted, are entitled to vote. Persia is divided into twelve electoral districts, each returning from six to nineteen deputies. Teheran forms a separate and thirteenth division, returning sixty deputies. The total number of deputies will be 456.

There will be two modes of voting. In the provinces the voting will be direct, but in Teheran the voting papers will be enclosed in sealed envelopes. The deputies will be elected for two years, and will enjoy personal inviolability, while their speeches are free from censure. The new Government, however, keeps a strict watch on the political order, and will be a strong Parliament. The members of the Parliament will be elected by the people. The president, two vice-presidents, and four secretaries will be elected annually.

Parliament will be opened immediately after the Teheran elections, without awaiting the provincial elections. The first sitting will be presided over by the Shah. The new Ministry for Foreign Affairs yesterday named the representatives of foreign Powers.

On Thursday, 19th inst., it is reported, Persia's first Parliament was opened at Teheran with great pomp and circumstance. The newly-elected members assembled by invitation in the inner court of the Royal Palace, and the ceremony of their election took place in the presence of the Shah and the members of the royal household. The ceremony was attended by all the Legations and the press, and the scene was one of the most magnificent ever for an Oriental Court.

In his speech to the Parliament the Shah said that the National Assembly was a new era in the history of Persia, and that it was a great honor for the Shah to be able to preside over the opening of the Parliament.

The Shah's speech was a very long one, and it was very well received. The Shah said that he was very glad to see the Parliament opened, and that he was very glad to see the members of the Parliament. The Shah said that he was very glad to see the members of the Parliament, and that he was very glad to see the members of the Parliament. The Shah said that he was very glad to see the members of the Parliament, and that he was very glad to see the members of the Parliament.

Correspondence

The Late Mr. Nazar

To the Editor, *Indian Opinion*.

Sir, I am exceedingly glad to see another correspondent of *Uchinde* taking this matter up. I must ask you if you have ever taken the trouble to bring this matter forward. Remember we people of India owe a great human debt to this late gentleman. Let me suggest that you should open a subscription list through your paper. I know many of his friends who will liberally subscribe. You should take the trouble of arranging a meeting and appoint trustees to carry out my proposal. Will you let me hear what you intend doing in the matter, or I may arrange further to carry it out?

Yours etc.,

M. JAMMOON.

The suggestion of our correspondent is a good one. We would point out that this is a matter that should be taken up by a Committee to be appointed by Mr. Jammoon and his friends who are interested. We shall be glad to publish a subscription list in these columns. — Ed. I.O.

Wanted: A Sanskrit Student

To the Editor, *Indian Opinion*.

Sir, —Would any of your readers be so kind as to supply me through the medium of your paper, with the name of a Sanskrit scholar in this country and his address, and oblige?

Yours etc.,

J. L. D. D.

Answers to Correspondents

JUSTICE ONE OF THEM, & IGNORANCE YOUR LETTERS ARE CROWDED OUT THIS WEEK. We hope to deal with them in our next issue. — Ed. I.O.

Immigration in the Colonies

The following telegram appears in the 17th issue of *Mercury*.—A telegram from Vancouver states that the police forcibly prevented the landing of Hindus who arrived at that place yesterday aboard the steamer *Empress of Japan*. It is feared that riots will take place.

It is announced in Vancouver that the Dominion Government will introduce legislation to restrict immigration. The legislation is expected to be introduced in the House of Commons in the near future. It is expected that the legislation will be passed in the near future.

FRUITFULNESS.—Dr. Josiah Old-
field has recently received a cheque
for £50 from the Hindus and Jains
of Bombay towards his scheme for a
scholarship to encourage medical
science. He is to give out of this
sum the sum of £25 to the truly
deserving candidate, and to spend
the other £25 in *Eastern Medicine*.

ઇંડિઅન ઓપિનિઅન.

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ੪.

શીનીક્સ—શનિવાર, તારીખ ૨૦ મી અક્ટોબર, ૧૯૭૬.

24 82

અકવાલીક પંચાંગ.

પ્રોરેલી-તા. ૨૦ થી આકેટોબરથી તા. ૨૬
આકેટોબર સુધી ૪૦ સં. ૧૯૦૬.
હીંદુ-કારતક સુદ ૩થી, કારતક સુદ ૯
સુધી સવંત ૧૯૬૪.
મુમલમાનો-તા. ૧ જી રમઝનથી ૧૭ થી
-રમઝન સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

५१२. श्रीमदी
लालीम. दि. ६
नीमी. मुअमम
नी लालीम
सुदी १८५ सुदी
५२२५
क. भी. क. भी.

शनी ..	२०	३	१	५	१६६	७
रही ...	२१	✓	५	५	१५६	८
सोम ..	२२	५	३	५	१४५	८
मंगल ..	२३	५	४	५	१३६	८
शुभ ...	२४	७	५	५	१२७	१०
शनि ...	२५	.	६	५	११७	१०
शुक्र ..	२६	८	७	५	१०८	१०

ଅମଳ ଓ ଶିଳ୍ପିନୀ

કેરલક સંચારો	...	...	...	૪૬૧
આશાનું વિરણ	...	...	...	૪૬૨
ઈન્દિઆનું તારણ...	...	...	...	૪૬૩
મિટિકા ઈન્દિઅન ગોશાસ્ત્રી મેરાનની	...	...	...	૪૬૪
આશુ જીવન	...	...	...	૪૬૫
ભચાંપર ધારા	...	...	...	૪૬૬
ટાઈલર-ટેપડન-ખાનીઅન	...	...	...	૪૬૭
વિષાળીની ધામધુમ	...	...	...	૪૬૮
લેહન-રુબેનો ખાનર ખન	...	...	...	૪૬૯
પીટરસખરગ	...	...	...	૪૭૦
ફરવનખરે	...	...	...	૪૭૧
મીડલખરગમાં ફાળો	...	...	...	૪૭૨
રહીમરોના ખાનર	...	...	...	૪૭૩
દર્બારીયા ઇરાજામીક સોઆયરી	...	...	...	૪૭૪
મુરતકાસી ખુસલમનોની સખાપલ	...	...	...	૪૭૫
નાતાલ સનાલન ધર્મસજા	...	...	...	૪૭૬
ફરખન હિંદુ સખામ ૨૨	...	...	...	૪૭૭
નાતાલ હુદાહુદા નીલી દર્શક સજા	...	...	...	૪૭૮
હિંદુસખામના ખાનર	...	...	...	૪૭૯
આશુ વરતમાન	...	...	...	૪૮૦
રહનના તાર	...	...	...	૪૮૧
ઈન્દિઆના ગિલાવડો	...	...	...	૪૮૨
ઈન્દિઅન મેરાનલ કોમેસ ફેર	...	...	...	૪૮૩
નારસી ફાઈની નોદીસ વિવર	...	...	...	૪૮૪
ખાનર આશુ	...	...	...	૪૮૫

२५५६ ५५६६

[illegible]

ઈડિઅન એપિતિઅન.

સાતીવાર ૧૫૦ ર૦ મી અક્ટોબર ૧૯૦૬.

કેટલાક સવાલો.

કોઈ વાતના નહીં કાંઈક (જો) થયું
સવાસો થયા છે. તેમાંના જે જરૂરના જથ્થા
છે તે તથા તેને જવાબ અને આ પ્રસંગે
આપીએ છીએ.

સવર્ણો,

- (૧) દાપદાની સામે કૃષી રીતે ચલુ ?
- (૨) તેમાં અચાચ શું કરી શકાય ?
- (૩) ખેત દહને છુટવું કે નહિ ?
- (૪) સળ શું મદદ કરે ?
- (૫) હોદ્દાને પહેલા પકડશે કે બીજાને પહેલા પકડશે ?
- (૬) વેપારીના શું હાત ચાપ ?
- (૭) વ્યાવસ્તે વડે સાઇસેન્સલું કેમ થશે ?
- (૮) જેલમાં જવા છતાં પ્રાયદો ન થાય નો ?
- (૯) ફેટકાક માણસો નવું રજીસ્ટર કદાવશે તો ?
- (૧૦) રજીસ્ટર કદાવવામાં શું કસ્ટ ન છે ?

22104.

- (૧) ઘણા માણસો એમ માને છે કે પહેલી
મનેવારીએ બધા દિહોળાએ કારકત્તે
અથવા જેલને દરવાજા હાજર થવું અને
ફોટું કે અમને પકડો, અમે રજીસ્ટર કઢાવવ
નયા માગતા. આ પ્રમાણે લડવ નહિ લઈ
સકાય. બીજા માણસો એમ લાજર મશે તો
પણ કંઈ તેને પકડશે નહિ. પકડવું કે નહિ
તે સરકારી મુશ્કેલી ઉપર આધાર છે. તેની
મેમ પગાળે તો પહેલી મનેવારી પહેલાં
વળાં ગયાં માણસોએ રજીસ્ટર મેયાં બોલશે.
ત્યારે હાથ પણ દિહોળા નવાં રજીસ્ટર ને
દરખાવાન નહિ કઢાવું હોય ત્યારે સંસ્કાર
વિચારમા પડે. સંભવ એવા છે કે
અનેવારોએ વિચાર કર્યા પણ તેમ કે નહિ
વળાં એવાઓએ કાગળ કાળે પડશે કે
કાગળથી જેમ રજીસ્ટર મેયા નહિ વાપ,
અને તે કાગળ સકાવવા વાપ તો અવગણ
કેવલ કલ તમે જે ત્યારે કાગળ અગુલ,
આ કાગળને સંસ્કાર માન આપે કે ન આપે,
એમ અવગણ આજ માણસો રજીસ્ટર નહિ
કલ તમે કે પકડશે ત્યાંકે મી. માધીએ
તેવા વચન પ્રમાણે અવાવ રેવા જણાં પડશે.

ત્યાં અચાચ શ્રીજીને કરવાનો નહિ રહે. પણ
આગવી તવારીખ કહી સંભળાયશે, તથા
નહિ લેનારનો મુન્હો નથી પણ મી. ગાંધીને
ખાતાનો અથવા નો એસોસિએશનનો મુન્હો
મહુવો લેખકો કેમકે તેની લલામણુથી
લોકોએ રજુરજ નથી લીધું એમ કહિય
કરશે. આ ઉપરથી વખતે મી. ગાંધીને
સકેને કહેવામાં કરવા સાર પડે અથવા
તો લોકોને જે પદમયા હોય તેની ઉપર થોડી
કેળની કે ફાંટની સજા કરે. હાં તો આપવાનો
હોય નહિ. તેથી જેલમાં મરુ રહ્યું. આ કેસ
ના તાર આખી દુનીયામાં જાપ અને એવ
બીજાં યાદ તેના પણ તાર જાય.

- (૨) ક્રિષ્ણે જાણ્યો તે સિવાય બચાવ કરવાનો રહેતો નથી. કદિ યોગીશ્વરે માનવી બુદ્ધિને તો કાલ ખેલ સહ સારી.
- (૩) જ્યારે જેલમાં જવાનો દરમિયાન છે ત્યારે કેલ પબ્લ માણસે બેઠા હોયને છુટકાપણું રહેતું નથી. આ જેલમાં નામોસી રહેતી નથી.
- (૪) સમ દમોશા દંડ અથવા તે ન આપે તો જેલની, અથવા તો બંનેની યત્ન સફળ. અને એ દંડ ન આપાય તો વધુ જેલની. દંડ તો આપવાનો છેજ નહિ. કેલને કાય પકડી તે કાસી મુકવાની સમ નહિ થઈ શકે. માણસ જેલ પુરી કરી આવ્યા પછી પાલ તં નાનું રજીસ્ટર ન લેવ તો મુન્દેશાર થાય છે. એટલે એ સરકાર માગે તો બપોનો નિરાંતર જેલમાં રાખી શકે છે.
- (૫) જોને પહેલા પકડશે એ કમ કદી શકતું નથી.
- (૬) વેપારી વચગત બધા માણસને જતુ પડે તેનો સંબંધ નથી. જ્યાં કદ જતુ પડે તો તેમાં દરમિયાન જેલું નથી. અને એમ કાય તો કુકાન બંધન કરવી જોઈએ, અથવા તો કોઈ જરૂરસાદર મારાને સોંપી સકાય. એટલે સુધી સરકાર બધા તેમ બને નહિ. જતા અમુક બતશેન નહિ એમ માનવાની જરૂર નથી.
- (૭) નવા કાપડ પ્રમાણે જેઓએ નવાં રજીસ્ટર નહિ, કદાચના હોમ તેઓને સાધરીએ અપવાનો દેડે નથી. એ સાધરી-સ ન આપે તો સાધરી-સન પેલા ટેન્ડર કરી ને સુધી હોય તે ગરી રાખવો. વગર સાધરી-સ વેપાર કરવાનો જેલ રહેતો ને. એ કુકા નહિ આપતાં તે પેલોની સમ પાલ તે આપવી.

અચ્ચાંઓ પર ધ્યાન

પોલિટેકનિકમાંથી મી. કોલેજ સુધીના ૧૧ વરસના વિદ્યાર્થીઓની પરખીટના ચંક સર ૫૦ પૈસાના ટંક અથવા ત્રણ માસની ફેરની સગવડ આપવાથી એ કેસની આવીશ દરંસવાલની સુધીય કોર્ટમાં ગવાનું આચાર્ય નિંદાસ્થનના અમર પત્રમાં આગળ જણાવવામાં આવ્યું હતું. આ કેસની સુનાવણી ૮ મી ઓક્ટોબરે થઈ છે. તેમાં મહમદની સગવડ કરવામાં આવી છે.

માછરચેરની રીકા.

ચીફ મગીસ્ટ્રેટ સુકાદા હરમાન ધણી સખત રીકા કરી હતી તે નીચે મુજબ છે. આ કેસ તફન ધરમ હરેકો છે. આમાં એક દશ વાર વરસની હિમરના નાદાન બાળકપર પોલીસ પરીક્ષે દરંસવાલમાં દાખલ થયાનો આરોપ મુકવામાં આવ્યો છે. અમુકાની નીંદા નીચો લેવાઈ હતી. એવડ નાદાન બાળકમાં શું હો કરવાની સમજ હોઈ શકે નહિ. બાળકને જુવાની માટે જોડાવામાં આવ્યો ત્યારે તેણે કંઈકું કે પરખીટ શું છે એ કુ દાંધિ જણાવે નથી. તથા તે કાંઈ દાંધે પરખીટ એક પણ નથી. અને તે જોલયું સાચું છે. આયું તથોગત એક સચ પચ દમી સદયું તથી માછરચેરે પુકમ કર્યો છે કે તે છોકરાએ અમુક મુદતમાં જેમ અને તેમ પુરત દરંસવાલ છોડી નહયા જવું ને તે છોકરે સાચો જાવ નહિ. અને મને સાચે છે કે તેની સાથે કાંઈ જાવ નહિ તેા છોકરો એકસો તેા નજર જઈ શકે— તેા તેને માછરચેર પસં ખટો કરવામાં આવશે. હું એવ ગાનું છું કે સતવાળાઓ આવાં પગલાં તેા નજર લે આ કેસ આમાટે સાવવામાં આવ્યો તેજ અને તેા મળત નથી. આ બાબત પણ જણાવવા જોઈ છે આ છોકરો તેા હિંદી છે, પણ હિંદી મોરો (એંગ્લો-ઇડ કલાસની ગણવેળા) હોય તેા તેને પણ લાગુ પડે. વળી એક અચીઆર વરસના છોકરાપર કેસ ચલાવવામાં આવે તેા ધાવણા બચ્ચાપર પણ શા રહે ન ચલાવવામાં આવે? અચીવ નાં તે કસ પચ માવવામાં આવ્યું તથી કે અચો વિનાય પુકમ કરવામાં આવે. આ કાલે પાણી રીતે રીકાને જાવ છે. અને તેા કાવળો આવી રીતે અમલમાં મુકવાથી હાંની અને નીન્દાર કિંમત થવા વગર એક નહિ. હું આ શા સમુદય કાલેથી સતવા લેવા નહિ. આ કેસ રીકાને પુકમ કરવામાં આવે તેા નજર લે ને જણાવું કે અને નીન્દાર કિંમત મળે મળતા આવીશ પડશે.

જાપાની રીકા.

ઉપરના કેસ પર ચાંડેલીમેજ પચે વાલકુર ન્યાયખાતા પર નીચે પ્રમાણે સખત આટકપૂરી દોષ છે. આ કોલેનીના માછરચેરને સુધાર ચા માટે બિરીશ હિંમનો સ અધમાં લોડ મીલનરના વિચારોમાંથી ફક્ત દાંધવાની જરૂર છે. એલીઆરીક સરાસને હાંરી હરેલી રીતે દાથ ધરવામાં લોડ મીલનરે ચેતવણી આપી હતી તેને આજ વરસો મહ મયાં નોપણ એ ચેતવણી વોલકુરના સતવાળાઓના મગજમાં ઉતરી હોય તેા જણાવું નથી કે જવાબને આમારે જોરના પર ધ્યાન એવું નામ આપવાની જરૂર પડી તેા પણ વાલકુરમાં જન્યો. ૧૦૦ પાકમ એક હિંદી બચ્ચાને પૈડ ૫૦ ટંક થયો તે પણ વાલકુરમાં જ! એલીઆરીક છોકરાં નાનપણમાં મળવાળાં દેખાય છે તે વાત ખરી, પણ તેથી કરીને એક બાળક પરખીટ ના કાવડમાં શું સમજ શકે. અને કદાચ સમજ શકે નોપણ શુ ચયું. બાળકને કોરટે ચડાવવું તેને હાલકો વ્યવસ્થ થયો કહેવાય છોકરાના ખાસે અપીલ કરી તે સુધીય કોરટે સગવડ તરી નાંખીને કેસ કેમી દીધે. સુકાદામાં જે સમજે વગરયા છે તે માછરચેર ને માટે સમજ કાઢાવ છે. એ આરોપ નહત દાખલ કરી કાવડમાં આવ્યો છે તે દર વરસના પેકરને કોરડમાં પકડવા માં આવે તેા વાલકુર બાળકને કેમ ન આવે એવી રીકા જરૂરેએ કરી તે તફન વાલકુરની જે અમે આશા રાખીએ છીએ કે સુધીય કોરટે વાલકુરના પુક પછી એક ને કેસને કાંઈ નાખ્યા તે પરથી એ જોરડીત-સના અમલમાં કોઈક અટકલ વાવરવામાં આવશે તથા દરંસવાલની જગતમાં ફેડી ન થાય તે માટે પવલ સખતમાં આવશે.

દાંધેર-દેખપડન-મની નત.

અમે આ ત્રણ જણુનો હાખલો આપી ચય. છીએ તેઓએ પોતાના દેશને શાર ને કવું તેમાં. સેમે બાગ આપણામાંથી એક મળત રહિશ અડરીકમાં ફરીએ તેા જવાબની તરી તરી પડે તેમ છે. હવે હમને જાણની સદીમાં થઈ ગયો. એક રીત હિંદીના મગજને મોરને કોર આરે કર નોંધ્યો. તે ક અચવાલ તેા તે નહિ અચવાલો રાજકે નિચવ હોય તેની સાથે પડે તેાને મળત. દાંધેર નયા તેની જે તરી સામે કરકર ચયું નહતર નોંધે તેા પડે. એક દાંધેર નયો. હવે તેા કરવા પડે મળતે અમાની સજા છે જામ અચરુ.

તેનું વધારે પરીણામ સતરમી સદીમાં એવ માં આવ્યું. તે વેળા આરલસ રાજ્ય કરતો હતો. તેને બહાર દેશોમાં લગલ કરતી હતી. તેને પૈસાનો બંકાર ખુરી થયો હતો. તેથી તેણે વલણ વેરો દાખલ હયો. એક વતારવ આપવાર મુદ્દથ નિન હેમ્પડન હતો તેણે એવું કે જે રાજને આ પ્રમાણે વલણ વેરો અપારો તેા છેવટે તેની માગણી વધશે લોકો દુખી થશે તેથી તેણે વેરો આપવાના પાડી. ધણુ લોકો તેને લાગ્યા. કેરલક આપવાને નેવાર થયા. નોપણ હેમ્પડન ચુસ્ત રહ્યો. તેની ઉપર બારે કામ આવ્યું. જનતમે તેા સગવડ કરી તે આવ્યું કે હેમ્પડન કર નહિ આપે તેા નોપણ હયું તેા સગવડ થયો. જતાં તેણે વેરો આપ્યા નહિ. હેમ્પડન નયા તેના સચીઓને લોકોએ કેદમાં વધાવ્યા. તેઓ જેમ ચુસ્ત રહ્યા તેમ લોકો પણ ચુસ્ત રહ્યા. વેરો ધણુઓએ નહિ આપ્યા મોટું બંક હડયું. બાદશાહ મલરાયો ફરી નપસ આવી. જતાં માણસોને કેદમાં નંખાવ નહિ. તેથી આગલો દસવ ધીત જાએ પાસે રહ કરાવ્યો. હેમ્પડન છુટ્યો. તેણે રતતવવાને સાડ કરેલી કાલતું બીજ રોપ્યું હતું તેમાંથી જળદસ્ત ત્રાડ ચયું. અને તેની મહેનતના પરીણામે કેમપેસ થયો. અને હિંદીકાંડની ખરી સત્તા મળી. તથા લોકોને રાજકપરબારમાં ધણો લાગ મળ્યો. હેમ્પડન દેશને સાદે કાનું મુગ્યો. જતાં તે અમર છે.

જેન બનીપત તે સાધુ પુરત હતો. તેને હવરના રતવત રિવાજ બીજું અસન ન હતું. તેણે તે વખતનો એટલે સતરમી સદીનો પ્રમોનો જુલમ બધુ લાદે જોયો તેને ચિરકો ફરે તે કર્યુ રીક નહિ લાગ્યું. તે માત્ર ખુદાની દાંકેનજ મણકરવો પોતાની જોરના છોકરને છોડીને બેકાંડોની જેલમાં બાર વાવ રહ્યો. ત્યાં તેણે કમેટ લાગાનું સરસમાં સરસ પુસ્તક રાખ્યું. તે પુસ્તક વાંચીને લાગે માથુએ ફાડ આસા એસ લેવ છે. ખયા તથા બેટા માણસો બધા મળતથી વાંચી શકે છે એવી સરલ બાબમાં જાખેણું તે પુસ્તક છે. તે કેકાંડ બનીપને જેલ જોગવી તે કેસણું લાલ ન વેરે જેનું વત્ર નું રથાનક ચઈ પડયું છે. બની પને ફાલ લેવાનું પણ પ્રત્નો દુઃખમાંથી તરી આવે. હિંદીકાંડમાં ધમેલી રતવતના કોઈક બેગવ છે તે બનીપત વેરો તાંક વડે પોતા પ્રતાપથી.

તે પ્રતમાં આવી ચીનુતિ પેલા થય એ પ્રત આ રાજ કોલે નહિ જોગને જેલના માણસોએ એ બેકાંડો પકિયા પડે તે ખજી દરંસવાલના હિંદીને કોડા વગર

જેલ જોવાથી પડે અથવા વેપારમાં તુરંતજાન જોવાવળું પડે તો તેમાં કંઈ વધારે પડતું નહિ ગણાય. એટલું નહિ કરે તો તેઓની અપકીર્તિ થશે એટલું કરશે તો સહેજે બંધન પડશે.

દીવાળીની ધામધુમ.

[ઇ. એ. માટે ખાસ રીપોર્ટ.]

ગયા છુલ્લારે દિવસોનું ૧૯૧૨ નું વર્ષ પુરું થયું આ તહેવારની ખુશાલી પાળતા માટે દરબનમાં જે સ્કીટ અને ચિત્રોટરીઆ ઓઢના નાકાપર આવેલ મી. મુરગેશા પાલે ના માળપર દિવસોનો તહેવાર ગેળાવડો થયો હતો. આમણ જણુરી ગયા મુજબ આ કાર્યને માટે નીમાએલી કમીટીએ મેળાવડાને લગતી સઘની તૈયારીઓ આગળ થી કરી રાખી હતી. મકાનને સુંદર ફલ તથા વેંચથી શણગારવામાં આવ્યું હતું તથા કુકરોએ બિજાની બતીઓની સુંદર ગોઠવણ કરવામાં આવી હતી. પુષ્કળ બતી ઓની તાઇનથી અધારી સત્રીએ તે ખુશના વાગમાં હવસ સમાન અજવાળું ધક રડવું હતું. માણસોની હક બપોરથી ધારા ઢાળી હતી, સાંજ સમયે હોલ ચીકાર ભરાઇ ગયો હતો અને મોટે હોલ હોવા છતાં માણસોની હક એટલી ગમી હતી કે ચણુનિ ગાદાર રહેવું પડ્યું હતું. નાના વાળકો તે ગ્રંથાની આસપાસ ફરકીયા વગેરે ફેડી આનંદે પસંદગા હતા, અને આનંદિત સમયને વધારે આનંદિત બનાવતા કપા. તપારે અંદરના વાગમાં રહેલા મુકરોએ સંગીત અવણુથી આનંદે આપવા માં આવતો હતો. ગાયનેને માટે નાટકના કેટલાક સારા એક્ટરોને જોવાવળામાં આવ્યા હતા. મેળાવડામાં આવેલ મુકરો માટે નાના વગેરેની પણ સારી સગવડ કરવામાં આવી હતી. સંવત્ર જોતાં આ વરન દીવાળીની ધામધુમ દુરદેશ આવ્યાં છતાં સારી રીતે પાળવામાં આવી હતી. આગરોજન સર્વે દિવસોમાં તરફથી દુકાનો ખંધ રાખવામાં આવી હતી. મેળાવડો ૧૨ વાગે આનંદ છિત્તવ ધર્યે તથા વર્ષની અન્ય અન્ય મુખારકી આવી વિસર્જન થયો હતો.

મારીત્યમાંથી એક ખજાણેથી જણુ વેણે કે ના. ૧૭ મી ના મેજ દીવાળીનો તહેવાર હોવાથી સર્વદિવસોમાં દુકાન વગેરે ખંધ રાખી તહેવારને આનંદે નેતરિતો. આમણ મેળાવડો દુકાનો રાત્રે ૬ મ. વાગે બંધ થઈ ગયો હતો.

આગળ થી મુકરર કરેલા હોલમાં મી. વી. આર. મીલે ના પરશુખ પણ નીચે એક સમાવરવામાં આવી હતી જેમાં ધન સંગ્રહી લાવણી કરી પરશુખ તરફથી સર્વ જાણુઓને આભાર માની સજા વિસર્જન કરવામાં આવી હતી.

ખખર પત્રો.

જેહાન્નમર્ગ.

એસેસીએશનની બાધની.

પરમીટની અરજીઓ.

(અમારા ખાસ ખજાણેથી તરફથી.)
પરમીટની અરજીઓ સંબંધમાં તપાસ કરવા માટે જોડ નીમાઇ છે એવું જાણુવામાં આવ્યાથી એસેસીએશન વતી મી. અબદુલ ગનીએ નીચેના કાગળ ફાલેનીચલ સેકરેટરીપર મોકલ્યો છે :—
મારી એસેસીએશનને એવા ખખર મળ્યા છે કે પરમીટ માટેના બરીડીટાન ડીમન આરજીકારોના હક તપાસવા અમુક જોડ નીમાએલ છે. આવા જોડના મેળેશ કાણુ કાણુ છે તથા તેઓની તપાસ તહેવાર છે કે નહિ તે જાણુવા માટે મારી એસેસીએશન આજેશ ધરાવે છે. એસેસીએશન પણ જાણુવા માગે છે કે પરમીટની અરજીઓ સંબંધી કેમ તપાસ કરવી તે માં ધારાઓ ધરાવા છે કે નહિ ; અને જે તેમાં ધારાઓ ધરાવા હોય તો તેની તરફ મારી એસેસીએશનને પુરી પાડવામાં આવશે કે નહિ. જે ધારાઓ ધરાવા ન હોય તો મારી એસેસીએશન અરજ કરે છે કે અમારી કામની જાણુ તે ખાતર તથા અરજીઓ અને તપાસની સગવડ ખાતર તેમાં ધારાઓ પડીને ગાદાર પાડવામાં આવશે.

પુતીઆ કેસ.

પુતીઆ કેસનું છેવટ આવી ગયું છે. તેવો કેસ ફરીથી ન બનવા પામે તેવી ખાતરી મેળવવા માટે મી. અબદુલ ગનીએ ફાલેનીચલ સેકરેટરીને નીચેના કાગળ લખ્યો છે :—
પોલકૂરદના રેસીડેન્ટ માજીસ્ટ્રેટની કારદ માં આવેલ પુતીઆ કેસ ઉપર હું અપહું જ્ઞાન ખેંચુ છું. તે કેસ દરમ્યાન કોનકરે જામ મેકકોમર ખોલી ગયા કે—પરમીટ પીના આ ફેસોનીમાં આવનાર એક એક કિરી વગેરે મે સ્વી હોય કે પુરૂ હોય, પુખ્ત કિમુ મ મુજબ હોય તે ખાતરી પથક તાજાનું આમણ મેળાવડો પડકારે અગ્રી અને સગવડ મેળવેલો. વગેરે આમણ મેળાવડો પડકારે અગ્રી અને સગવડ મેળવેલો.

ધણી સાથે હોય અથવા તો જાળક પેતાના માયાપ સાથે હોય તોપણ તેનાપર ને મુલ નાઓનો અમલ કરવો. ધણીના રજીસ્ટ્રેશન સરટીફિકેટમાં બધરીનું નામ લખેલું હોય તેને ગણુકારવું નહિ.

આવી સુચનાઓ ખાણી જોયાં લેવામાં આવી છે એવી ખાતરી આગવામાં આવશે તો મારી એસેસીએશન ખુશી થશે. કારણ કે એ ફેસલી દરીકતથી અમારી કામમાં ખાલુજ અસંતોષ ફેલાયો છે.

ડેપુટીશન ગયું તે ડીક થયું.
ગવરતરના પ્રધાન સેકરેટરી માલ કમ તરફથી બિટીશ ઇંડીયન એસેસીએશનને ખખર મળ્યા છે કે જોડ સેક્રેશનપર જોડ એલજનનો તાર છે તેમાં એવું જણુવા વામાં આવે છે કે દિવો ડેપુટીશનની ફરીવારો સાંજળવા વગર એસીઆરીકે જોરડીન-સને મંજુરી મળશે નહિ. આ ખીના આવખુંને ખુશી થવા જેવી છે. આ ખીના આવખું. એવા કારણને કારણે બનેલી હોવાને તેમાં જરૂર મુ નાના નહિ જાણુવા. તે કે પુરેશનની દરીકત તથા સંજોગોને ફેલા નીચલ સેકરેટરી શું કારણ પર આવેલું તે જોવાનું રહ્યું. આ બધી કિલમાલ ઉપરથી જણુ થયે કે આવખું ન્યાં સુધી આવખું કરેલા કારણે તે વળગી રહીશું — ખાસ કરીને એવા કારણને — ત્યાં સુધી આવખું ફેલજ છે.

રજીસ્ટ્રેશન જવાબ
બીટીશ ઇંડીયન એસેસીએશનને જે કાગળ લખ્યા હતા તેના જવાબ આવી ગયા છે. પરમીટના ફેસોની તપાસ માટે ને જોડ રથવાણના ખખર મળેલ છે તે જાળવ એસીઆરીક રજીસ્ટ્રેશન મળાવે છે કે એસીઆરીકાની પરમીટ માટે એક જોડ વરસની સરખાતમાં નીમાઇ હતી તેનો ફેતુ એવો હતો કે જેઓ લગાઇ પહેલા દરસવાલના અમુક જાગમાં હતા તેવું જણુવે છે તેમના ફેસોની પુરી દરીકત મેળવી તપાસ કરવી. હાલમાં ખીજ કેઇ જોડ નીમાઇ નથી. તેમના કાગળ લખરથી જણુવ છે કે ખાસ ઇંડિયનોની પરમીટ જાળવ તપાસ કરવાને એક ખાસ જોડ નીમવામાં આવે એવો સંજોગ છે.

ખીટસંખર્ગ.

(અમારા ખખરપત્રી તરફથી)
ખીટસંખર્ગ તા ૩-૧૦-૦૬
તા ૧ થી આઠીઆ કસ્ટમ એડીસ વોલગમાં આવી છે. તેથી કમપેક્ટરોને કાંઈકાવાળા થવા સંજોગ છે, પરંતુ બીજા કિપડીને નામો જોવે રથવા સંજોગ છે.

ખીણું નથી પોલીસની ખેરેડ તરવાર થઇ મળ છે, નથા નથી પોસ્ટ ઓફીસ પણ તરવાર થયા આવી છે. આ બંને તરવાર મકાનો મામને શોધા આપે તેવા છે. જેવાર સાધા રહ્યું છે. હાલમાં મીટીંગનું હામ તેજ થતું વેળામાં આવે છે. હાલ અત્યંત તેનું હામ ૧૨ શીફ્ટિંગ છે તે જાણ સારું છે, જ્યારે ગમે વરને તેજ મામમાં મીટીંગનું હામ આ શીફ્ટિંગ હતું તે તે હામથી પણ કાંઈ વેળા કરતું નહિ. ગમે વરને અહીંયા તમાકુ થોડી હિપજવાથી હાલમાં નાનાલ તમાકુનો સારો ઉપાડ વેળામાં આવે છે.

ગામમાં વણ દીવસ થયાં વરસાદ આવ્યા કરે છે, એમાંથી આ વખતે વહેતું શરૂ થયેલ છે. આખા દરસવાલમાં સારો વરસાદ થયા ના ખચર મળેલા છે. ગામ બાદ આવા સારો વરસાદ આ પહેલ વહેલા છે એમ કેટલાક કહેતું છે. શેઠ આમદ હાલ તર મળ પ્રોટેરીયાથી અતરે કાગચર આવેલ છે.

ફેરનનખર્ગ.

હંડિઅન યુનાઇટેડ એસેંબલી.

[અમારા ખબરખાની તરફથી]

ફેરનનખર્ગ, તા. ૩-૧૦-૦૬

તા. ૧૨ સપ્ટેમ્બરે જેટલાનેસખર્ગમાં આપણા સ્વદેશીઓની માસ મીટીંગ મળવાની હતી તેને માટે અતરેના આગેવાનો ઉપર આમંત્રણ આવેલું હતું, પણ રેલવેની અગવડને લીધે કાંઈ મેંબર ન જઈ શકવાથી એક કાગળ અમારી સલાહના પ્રમુખ તરફથી લખવામાં આવ્યો હતો. તા. ૨૦ મી સપ્ટેમ્બરે અગરે અહીંની કમીટી તરફથી ઉધરાણું કરીને પછસા મોકલવા માટે અંગ્રેજીમાં નરફથી તાર મળેલો જે ઉપરથી એક ખાસ મીટીંગ બોલાવવામાં આવી હતી. અને પ્રત્યેક દિંદીલાઈએને હાજર થવાને આમ વણ આપેલું હતું. તા. ૩૦ મી રવિવાર ની સાંજના વણ વાગે શેઠ હસમાઈજી સને માનની કંપનીના મકાનમાં મીટીંગ ભરવા માં આવી હતી તેમાં વેપારીવર્ગ, મોક્ષવર્ગ તથા ફેરીયા વગેરે બધા આવેલા હતા. મી. હાલ સુલેગાન હાલ્લાદીમ આગામને પ્રમુખ તથાન આપવામાં આવ્યું હતું. પ્રમુખ સાહેબે ઓફીસ દરિઅન એગ્રેસીવેશન તરફથી આ વિષય તરફથી મળવામાં આવે અને મીટીંગ બોલાવવામાં મુખ્ય કારણ મળવામાં મી. મી. દેસાએ નિવંદનમાં તસ મીટીંગમાં રહેલા દરેક સંખ્યાના અનુસર તરફથી આપણા આ મીટીંગને તે બધા

દરેકને અનુમોદન આપવું થતે છે. આ દરખાસ્ત એક મને પસાર થયા બાદ મી. દેસાએ સંખ્યા વિશે લખાણથી જાણ કરાવ્યું. એ ઉપરાંત કેટલાક આગેવાન મુદ્દાઓ તરફથી યોગ્ય આપણા તથા નિર્ણય લખાણને આવ્યા હતા તે મી. દેસાએ સભા સનમુખ પાંચી સલાખાવા તથા ગ્રાફ્ટ ઓરડીન-સ સંખ્યામાં સહિને પુછ્યું કે તમામમાંથી કોણ કોણ ફરી રજીસ્ટર થયા હશે છે? પ્રત્યુત્તર એકે અવાજે ફરી વત્તે કે કાંઈ નહિ. તેના ઉપર કામ રહેવા સહિએ લેવા થઈ તરવાર મળતા ફરી પદ સોગંદ લીધા હતા. મીટીંગમાં હાજર થયેલા તમામ દિંદીઓએ એગ્રેસીવેશનના પ્રત્યેક દરેકને હામને માટે વળગી રહેવા નિશ્ચયતાઓ હતો. ત્યાર બાદ ઉધરાણું શરૂ થયું જેમાં કોણે પોતાથી બનતી રહેવા લરી. સદરુ ઉધરાણાની મદદથી પાંડ ર એગ્રેસીવેશનને મોકલી આપ્યા છે, અને વિલાપત બનામાં આપણું ડેપુટેશન માટે ખુશી દરશાવી છે. અંગ્રેજી માફક દરેક સ્થળે આપણા સ્વદેશી જાણઓ મંડળીઓ સ્થાપી પોતાની કામને ઉત્તેજન આપશે તથા સંખ્યા વધારશે એવું હમણીએ છીએ.

મીડલમરગમાં ફાળો.

મીડલમરગથી એક તખતાર બહાર છે કે :—
આપના ખબરખાની તરફથી તા. ૨૪ અગસ્ટના રોજ અતરેની મીટીંગ ભરવામાં આવી હતી તે પ્રસંગેના હેવાલ જાણમાં તાજેતો છે પરંતુ તેની અંદર કેટલીક ખોટી ખીતા પ્રગટ કરેલી છે. તેની અંદર જે તમામ લોકોએ હાથ જોડ્યા કર્યા છે તેમ બતાવ્યું છે તે ખસખસ નથી ફક્ત એક એમ અર તરફથી દરખાસ્ત સુકવામાં આવી હતી તેમજ કેટલાક પણ એકજ મેમ્બર તરફથી આપવામાં આવ્યા હતા. પરંતુ બધા લોકો મીટી રજીસ્ટર માટે દીલમાં રાહ નહોતા. તેથી ખીલા લીસે પછા મીટીંગ લોકોએ બોલાવે માટે મી. ગદમદ હસમાઈજી તરફ તે તે વાત કહી સંખ્યામાં ને બહુમતું કે મીટીંગ મીટીંગ બોલાવે તેની અંદર કાંઈ સુચારો થાય નો સારો. તા. ૨૭ અગસ્ટના રોજ મીટીંગ મીટીંગ બોલાવવામાં આવ્યા હતા તે પ્રસંગે મી. જાભાએ પ્રમુખરવાન કીધું હતું. વળા દિંદી શાખામાં હાજર થયા હતા. ફક્ત આર મુદ્દાઓ હાજર થયા નહોતા. મળસન મોકલી પુછાવતાં તરફ સાહેબે મીટીંગ કે જે તે પ્રમાણે થતાં થાઈ ખુલાસી બહારી. મીટીંગ મીટીંગના

પ્રસંગે જે ઉધરાણાનો દર થયો હતો તેથી થલા ગરીબ લોકો તથા આખા મીટીંગ ખુશી થઈ હતી. ખીજે દીવસે ઉધરાણું કર્યા મી. જાભા તથા મી. એગ્રેસીવેશન તથા મળસનીમ રાજુજી તથા મામદ રાજુજી આ આરે મદદથી તીકળ્યા હતા. ફેરની પાસે પછસાની માગણી કરતી વખતે સુચવ લાગાં આવતું હતું કે પહેલી મીટીંગ કામ છે તથા તે વખતનો જે દર છે તે પ્રમાણે આપો. જેટલા લોકોએ ને મુખ્ય પછસા આપ્યા તે લેવામાં આવ્યા તથા જે લોકોએ ખીજી મીટીંગના દર મુજબ આપવા કહ્યું તે લેવાને આતાજાની ફરી ને લીધા નહિ. ઉપર મુજબના સળખાથી પછસા પાળ આપવામાં આવ્યા. ત્યારબાદ ખીજી રજીસ્ટર એસી રીએશન તરફથી તરફ વખત તાર આવ્યા અને પછસાની જાહેરણી માટે જે તરફ અગરે સર સાહેબોને આપવા બતાવણી કરી. પરંતુ અતરે તે સંખ્યા કાંઈપણ દીલબાલ બેલામાં આવી નથી. ખીજી મીટીંગના અગરે સરે તરફથી મી. જાભાને લીનવંતી કરવા માં આવી હતી જે બંને મીટીંગ રદ કરી ફરીથી મીટીંગ બોલાવી પછસા એકલા કરવા. મી. જાભાએ તે પ્રમાણે કરવાનું હા પાડી. પણ આજ સુધી તે મીટીંગની હીલચાલ કાંઈપણ બેલામાં આવી નથી. આ ઉપરથી પહેલી મીટીંગના અગરેસરે પહેલી મીટીંગ નો દર કામ રહે અને તે મુજબ પછસા ઉધરાવવામાં આવે તો કણલ થાય એમ થાર વામાં આવે છે. એક તરફ આખા મીટીંગ તથા એક તરફ આર મુદ્દાઓની હતા લીધે આ હામ બંધ રહ્યું અને આખરે તે સંખ્યા કાંઈપણ માથુસ પ્રવાસ કરતો નથી. જતાં હાલમાં છે કે મીટીંગના પ્રમુખે આ સાહેબો ને સમજાવવાને સારો રસ્તો કરવો. મારી ખાસ બતાવણી છે કે મળસુર સાહેબો કેટલાક પછા રીતે પોતાનો હક છેલ્લી કે અને આ પ્રસંગમાં પોતાની દરજ ખબરવાને મુકરી નથી.

રેડીમરોની હીલચાલ.

[નાતાલ ડીરેક્ટ કામને].

અમહમદી—મુખ્યથી આ તરફ પરભારી આવવા ઉપડી મુકી છે.
અમહમદી—તા. ૧૬ મી અગસ્ટે મુખ્ય માટે ઉપડી ગઈ છે.
ખાંભલા—ગઈ કાલે આવી ગઈ છે. તે તા. ૨૬ મીએ ઉપડી જશે.
[જનરલ કામને]
જનરલ—તા. ૧૮ મીએ મુખ્ય માટે રીધી ઉપડી ગઈ છે.
મુદ્દસરથ—તા. ૨૫ મીએ ઉપડી ગઈ છે.

હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી.

જોડા-રંગમં તા. : ૧૦-૧૬૦૬

તા. ૭ અક્ટોબર ૧૯૦૬ રવીચારના

રોજ હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીના રાખેલા મુજબની જનરલ મીટીંગ સોસાયટી ના હોદ્દામાં ગઈ હતી. જેમાં ટ્રેપટાફિનથી આવેલા જનાય સહયદ ઉમર સાહેબ તથા મવલાના મોક્તબી સાહેબ વગેરે મેમ્બરો ઉપરાંત ૨૦૦ મુસલમાનોએ ભાગ લીધો હતો. શરૂઆત મવલાના મોક્તબી સાહેબે કરી અને હતેદ્દાક ઉપર અસરકારક રીતે વાએજ શરીફ બખાન કરી હતી જેથી હાજરીને મોટી અસર થઈ હતી. વાએજ શરીફ ખત્રાશ થયા પછી જનાય હાસમખાઈ એ ખુશ હસદાનથી મહેદ્દ શરીફ પડી રહ્યા પછી હાજરીમાં કુલ મુસલમાન તથા ન્યાજ માં જણેથી મોટાક વહેંચવામાં આવી હતી.

મીટીંગનું કામ ખરાબર જા વાગે શરૂ થતાં ચેરમેનની ખુશી વાતસ પ્રેમીડે મી. હાફેજ અબ્દુલ રમદ મળદ્યે લીધી હતી. શરૂઆત માં ચેરમેન સાહેબે મવલાના મોક્તબી સાહેબનું સોસાયટી તરફથી અહેદાન માનતા જણાવ્યું કે હવે પછી પણ મોક્તબી સાહેબ હમેશાં સોસાયટીની મીટીંગમાં હાજર થઈ સોસાયટીના મેમ્બરોને તેમજ ખીજ મુસલમાનોને પોતાની વાએજ નસીઅનથી સર કરાજ કરી સોસાયટીને આભારી કરશે એવા ઉમેદ છે. તેમજ જનાય સહયદ ઉમર સાહેબે પોતાની હાજરી આજના જજસામાં લીધી છે તેથી હું તથા સોસાયટીના મેમ્બરો તેમને નેહને કહીએ ખુશ થયા છીએ અને ઉમેદ છે કે તેણે સાહેબ પોતાની હાજરી આપના પણ સોસાયટીને આભારી કરી પોતાના નેહ વ્યાજો સોસાયટી માટે જાહેર કરશે.

જાદ સોસાયટીના ચેરમેન મી. અંબીની પ્રવચના કાગ સર વિચારવલ ઉપદેશનમાં ગયા છે તેમની સહર ખુદાપાક મુખારક કરે અને તેમની સાથે હતેદ્દાકી જાગ. વગેરે નેહ કુલ્લ આવી હતી. સોસાયટીના મેમ્બર મી. દીલદારખાન મુલક તથા છે તેમણે સોસાયટી માટે જે મહેનત કરી હતી તેનાં વખાણ કરી તેમના જવાબી સોસાયટીને મોટી ખેડ જણે. તે માટે દીલદારખાન જાહેર કરી તેમની સહર મુખારક થાય. વગેરે નેહ કુલ્લ તેમના હકમાં આવી સેક્રેટરીને મહમીદીયોના રીપોર્ટ વાંચવા દરમાસ થઈ હતી.

સેક્રેટરીએ મહમીદીયોના રીપોર્ટ વાંચ્યા સંબંધમાં. જેનાં પાતળ અમદુલ કાદર ની હાજરમાં નવા મહમીદીયો આદર ના

દેશથી પાસ થતાં ચેરમેન સાહેબે મીનીટ ઉપર સડી કરી હતી સમયદ ઉમર સાહેબે મવલાના મોક્તબી સાહેબનું અહેદાન માની તેમજ દીલદારખાન સરીફની તારીફ કરી હાજરીનાં નેમની વાએજ નસીઅન ઉપર ચાત્રવા દરમાસ કરી હતી ચેરમેન સાહેબે મારે માટે જે અહેદાન માન્યો તેને કાવક નથી. તે માટે હું સોસાયટીના આભાર માનું છું અને ખુદથી કુવા ચાલું છું કે ખુદા પાક મહમુર સોસાયટીને દીનપર દીન તરફથી દીલદારખાન, મી. હામામ અમદુલ કાદર સાહેબે મવલાના મોક્તબી સાહેબનું તથા જનાય સહયદ ઉમર સાહેબનું અહેદાન માનતાં દરમાસ કરી કે તેવજુ સાહેબો હમેશાંની મીટીંગમાં હાજરી માફક પોતાની હાજરી આપી મેમ્બરોને આભારી કરશે. તેમજ જનાય સહયદ ઉમર સાહેબને સોસાયટીના મેમ્બર થયા દરમાસ કરી હતી. સોસાયટીના મેમ્બર દીલદારખાન મુલક જવાબી સોસાયટીને તેમની ખેડ માટે દીલદારખાન જાહેર કરી. એમની મહમુર સોસાયટીના કાયદા ખાતર મહેનત કરવા હવેક મેમ્બરને દરમાસ કરી હતી.

જાદ મી. હયાલીમ કુવાડીઆએ જણાવ્યું કે જનાર મહમુર પોતાનાં કાયદાઓની દરકાર નહિ સખતાં જાહેર કામે કરે છે ત્યારેજ તે પ્રવચની જણાવ્યાં આવે છે. મી. દીલદારખાન ના જવાબી સોસાયટીને એક જનતી ખેડ જ છે. પણ મને જે ખેડ છે તેનો દિસાવ નથી. એમણે અમારી પેટીમાં લગભગ પોણા મજુ વરસ કાગ કર્યું છે. દરમાસ અમારા કાયદા માટે હવેક પ્રયત્ન કરેલ છે. એમના દેશ જવાબી અગે કાય પગ વિતાના થઈએ છીએ. છતાં તેઓ મુલક તથા છે તો અમારે ખુશીથી રવાના કરવા પડે છે. હું એમની સહર સહાય થવા કુવા ચાલું છું તે માટે તરફથી એક અજના જનતાનો હેડા નેહ તરફકે આપું છું. મી. હિમરજી સાહેબે મવલાના મોક્તબી સાહેબ તથા જનાય સહયદ ઉમર સાહેબનું અહેદાન માનતાં મી. દીલદારખાનના જવા માટે દીલદારખાન જાહેર કરી છીઅન એપિનિઅનને મહમુર કરવા હાજર મહેનતોને દરમાસ કરી હતી. ચેરમેનની દરમાસથી જનાય સહયદ ઉમર સાહેબે મી. દીલદારખાનને સોસાયટી તરફથી ખેડ તરીકે આંદોના મેલક જેના ઉપર હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીનું નામ કાવ્યું હતું તે તથા વીદાપવીરીની ખુશલીમાં કુલ મુસલમાન આપ્યાં હતાં મી. દીલદારખાને સોસાયટી તરફથી મહેલી અક્લિસ તેમજ મી. હયાલીમ કુવાડીઆ તરફથી એક નહિસ નિર્મિત નેહ મેલક પત્ર માનતાં જણાવ્યું કે સોસાયટી

તરફથી એક ખુશલીના કુલ મને મદદો છે. પણ હું સમજું છું કે મને જુદાકનો કાય મળ્યો છે ખુદા જાણે એ કાગ કપારે પાકો દુર થશે અને હું કપારે પાકો સોસાયટીની રોવામાં હાજર થઈશ. સોસાયટી તરફ મારી જાગવેલી સેવાનો જે હસારો થયો છે તે ખાતલમાં મારે કહેવાનું કે મારી દરમાસ મેં કાંઈ વધુ કર્યું નથી. હું આવતા ખુદચારે અતરેથી મુલક જવા નીકળીશ જેનો હું મુખધ પહોંચીશ કે તરત મુખધનું 'મુજલતી' તથા કલકલામાં પ્રગટ થતાં 'અમીન ખાતર પચિકાનું' તરતજ જવાબજ મારા તરફથી સોસાયટીને નામે બરી કાદર. અને તે રેખાં હમીદીયા કાયદાવેરીને માટે ચાલુ થશે. વધુ કયાણથી જોડતાં હાજરીને હતેદ્દાકથી રહી સોસાયટીને મદદ કરવા દરમાસ કરવા માં આવી હતી અરજ સાહેબ જનાય રોજ અહમદે સોસાયટીના ચેરમેન મી. અંબીની અહર તથા દીલદારખાનની સહર સહાય થવા નેહ કુવા ચાલી હતી. ત્રીજેના આંતેનોએ પોતાનાં મુખારક નામ મેમ્બરોમાં કાગલ કસાવ્યાં હતાં. મી. અમદુલ રહીફ દાહ મહમદ યાતરે, તથા જનાય સહયદ ઉમર સાહેબ. સોસાયટીને સખી પ્રદરથો તરફથી નીચે મુજબ મદદ મળી હતી. મી. અમદુલ રહીફ, કાહ દાહ મહમદ યાતરે તરફથી રોકડ ૧૫ - જનાય સહયદ ઉમર તરફથી એ નંગ તુમરા, કોચા સરીફના. જાદ સોસાયટીનું કામ ખત્રાશ થએલું હોવાથી મીટીંગ સાંજના ૬ વાગે જરખાસત થઈ હતી.

સુરતવાસી મુસલમાનોની સખાવત.

મસ્જીદ માટે ફંડ.

સેરીફમીય ખાતે વખાર કરતા સુરતવાસી ખીરાદરોએ હરીપુરામાં આવેલી મુમજવાળી મસજીદનો છરણોદાર કરવાનું ફંડ એકઠું કરવા એક મહોલી મીટીંગ મેસસ હાહ મુલામ હુસેન દીનદાર, મોહમદ મુહાણ અદરદીન મુલામ રસુલ, અહમદ અમદુલ રહીમ મુલાં વરેટાફિનવાળા, હાહ હસમાઈલ હાહ હુસેન અપરી, મોહમદ અહમદ મોગા વગેરે ખીરાદરોએ મોલાના મોલકી હાહ કતેહ મોહમદ સાદિખના પ્રમુખગણા નીચે પોતાની હતી. મીટીંગનું કારણ સેક્રેટરીએ જણાવ્યા જાદ પ્રમુખ જણાવ્યું કે :- પ્રાય ખુદુઓ, આપના અનેક હસલાખી કાંચો, અને તે તરફ હસલાખી વરગતી દીલ જોણ જગ પચીદ છે. તેણ વરજુન હરકુ પ્રકાશીત મુદે ઉપર સોગેરી પાહર નાખવ

જેવું છે. પોતે પણ એક સુરતવાસી હોવાથી ધણી વખાણ કરવા ઇચ્છતા નથી. છતાં પણ હાલ જે કામ માટે અને જે ઇરાદાથી ખાતાનો છાછોધાર કરવાના પરીત્ર કામ માટે આપણે અને એકલા ચલાવીએ તે વીશે આપણું ધ્યાન ખેંચવાની આગ્રહ માત્રું છે.

મારી સફર વખતે અનનુમતે અહમદાદી આજે ના. તારાખાળી મુઝર હુસેનખાન બહાદુરના પ્રમુખપણા હેઠળ ૪૦૦ ખીરાદરોના મંજાવર આમંત્રણ સાથે મને હીન્દ પાર્ટી આપી, રવાનગી વખતે મને સેક્રેટરી હાઇ અહમદ શીમણ તથા ખીમ મેંચરોએ ભાગ માર્યું કરી, મુમતઝખાળી મસજીદના સમાર કામ માટે આદરણીયો મહદ મેળાવાની દરખાસ્ત કરી હતી, જેના ખાતે બોલ મારા વીત ઉપર લખાયા છે જે નં. ૨૬ વખત પણ ખુલીયા નહિ. મારા વહાલા સ્વદેશીએ, આપના મીત્રે પાકીસીઓ અને રમેલીઓ તરફથી મારી મારફતે ફરવી અપાત્ર આપ સમક્ષ રજુ કરતાં કેટલેક અંશે મને ખુશી તથા આનંદ ઉપજે છે. જો કે તે મારી ફરજ અનવરતમાં હું મુકતો નથી, છતાં પણ તે અપાત્ર ઉપર અમલ કરવાની મારી ખીજ છતાં આપ રજુ કરી આશા રાખું છું કે મારી નજ દરખાસ્તનો સંકાર કરી ઉપકરી કરશે. મસજીદની હકીકત તથા તેની હાલતી રથીતા વીશે મારે આપણું ધ્યાન ખેંચવાની પણ જરૂર છે.

હરીપુરામાં મુજમયાળી મસજીદ સને સને ૧૨૬૯ હીજરી જેટલા કાંચા વખતપર ખાળ અખદુલ હતી. સે.દાગર સાહેબ કે જેઓ આદમ ખાતે પોતાનો ગહેલો વેપાર ચલાવતા હતા તેમણે આ અવતથમ બહોળો આનંદ શોભાવમાન મસજીદ પોતાના ખર્ચે બંધાવી આપી હતી. બધાં સુધી વન અને બહાનું હસલામમાં જોર હતું ત્યાં સુધી તે મસજીદની આગાદી વખાણવાપાત્ર હતી પણ જમાનાની ઉચલ ગાથલથી આપણી કાગને દરીદતાના સપાટામાં સપડાવું પડ્યું ત્યાંથી તે મસજીદની રથીતી પણ દયાગળી ચલાવી. હાલ આપણે નેહાએ છીએ તેમ તે મસજીદ તીરદમ દશમાં આવી પડેલી છે. સહેરે મુધારાથી દીન પ્રતીદીન નરી સફેદ અને મુધારાના સળે શરીઆત મારગ જેમાં થવાથી, મસજીદ મધુ રીટ જેટલી જગીનતી સપાટીથી નીચી હતી મહા છે. જેથી ઘણે ભાગે મસજીદમાં બેઠ તથા બીનાસ રજા કરે છે. જે કારણ ખાતમાં લેતાં અવચ મસજીદનું તળીયું ઉંચું નેચું હતું જેથી આજે આપને તે મસજીદની સેમાડી મુકતવાને ખાત્યા માટે વાચર

કરવા માટે મળેલા જેલ સર્વ કામ ખુશી ચલાવીના રહેશે નહિ આપની અનેક ફરજોમાંની આ એક ફરજ અદા કરવા માટે બહાર પેલા જેલ હું આપને મુધારક આદી આપું છું. જેવરે આપને સાબાસી સાથે ભલામણ કરવી જેલમાં કે આપે જેવી ખંત, હીમત અને અપદાસનપણ જે કામ ઉઠાવ્યું છે તેને કાલીસથી પુર કરવામાં જે કે તમોને કેટલીક વડતરો નડશે તો ખી તમારે તમારા પરીત્ર વીચારોને પોતાના હૃદયમાં આદી પ્રીતી સાથે દલ રાખ્યા જેલ છે, અને તેથી તમારી નેક કાલીસમાં પશ્વ રદીમાર સહાય ચલાવીના રહેશે નહી. હુ ખુશાની બંદગી કરી દુઆ મારું છું કે તે પોતાના ફરજથી તમારા પ્રયાસમાં ફતેહ મંદી બખશે. કાળા માટે દરખાસ્ત કરતાં સારી રહેશે બરાહ હતી. આ ફંડમાં આજ સુધી કુલ ૨૬૫ આશરે પાઉંડ ૬૭૫ જેટલી થઈ છે. તેમાં મુખ્ય રહેશે નીચે મુજબ બરાંબરી છે :—

પાઉંડ ૧૪૦ મી. મહમદ સુરતી અલી વાલ નોચ, પા. ૮૨ મી. અહમદ અખદુલ રહીમ મેરાકીન, મેસસે હાઇ હુસેન ઇબરા હીમ અપરી તથા મહમદ અહમદ મોગા દરેકે પા. ૭૫, મેસસે હાઇ મુલામ હુસેન દીનદાર તથા ઇબરાહીમ કસમ અમલા દરેકે પા. ૨૫, અહમદ મહમદ ખારવા પા. ૧૦. (લેડીસમીયતા.)

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

પી. જો. જો. ૧૬૭. ડરબન, તા. ૨-૯-૦૬. આજ રોજ સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ એડવર્ડ સીટમાં મળી હતી. જે વખતે ઘણા મુદ્દરો હાજર હતા. સમય થતાં સર્વ સાથે મળી ઇશ્વર પ્રાર્થના કરી નીતમ કરમ કર્યું હતું. સેક્રેટરી એ શ્રી ગીતાજીના રહેઠા અને મહા સભાનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યા. આજનો વીપય મી. ભગવાનજીએ વિવેક વિગે વાંચી સંભળાવ્યા. અન્ય મુદ્દરોએ એ વિષયને અર્થવા ખુશી આપી. પ્રેસીડેન્ટ વિષયનું તાલધર્મ કહી બતાવ્યું. દ્વીથી મી. ગાલાસકેર બટ આપ્યા હતા તેમણે યુરકુલની હીસઆલમાં બાય લેવા સલાસદોને વિનવ્યું. સભા તરફ થી ઘટતા સંખ્યામાં આજાર માની તેમના આ રજુ કર્યામાં ઉત્સાહ આપી જણાવ્યું કે એક મનાન મંડળની સમક્ષ આ બાબત આચાર્યશ્રી કાંઈ સાધુધાન પામશે. આજને રવિવાર મી. આ. ખી શુક્લ ભારત વર્ષની પ્રાચીન તેમજ અર્થાત્મીન સ્થિતિ ઉપર બાણ આપશે. આદ સમય પુર્ણ થતે તને સાથે મળી ઇશ્વર પ્રાર્થના કરી નાતિ મંથ ભૂતી સભા સિદ્ધાન્ત થયા હતા.

ડરબન હિંદુ સમિતિનું ફંડ.

ઉપરના ફંડ સંબંધમાં અમોને એક રીપોર્ટ મળેલો છે. જે નીચે મુજબ છે :— સદરજ્ઞ ફંડની જનરલ સભા થયા રવા વારે જે વાગ્યે ઉપર રોડ ઉપર આરેલા ધીરે દરમાં મળી હતી. વરસાદ નેસવંધ પડતો હતો છતાં પણ સભાસદોએ ભાગ લીધો હતો. મી. હુ. એમ શેઠને સરવાળાને પ્રમુખતી ખુશી રીધા બાદ સેક્રેટરી મી. એમ એમ. દીવાને રીપોર્ટ વાંચ્યો સર કહ્યો હતો. આ ફંડનો નાં. ૨ નો રીપોર્ટ જવાની બહાર પાડવામાં આવ્યો છે. જેમાં પા. ૩૨-૧૩-૨ બેલેન્સ બતાવેલી છે. ત્યારબાદ પા. ૧-૧-૦૬ ની ઉપર તથા પા. ૨-૧-૦૬ નો ખર્ચો વગેરેની વીગતવાર તપસીક વાંચી સંભળાવી પા. ૭-૧-૦૫ આજ દીવસે બેલેન્સ બતાવી હતી. હીસાબ વચાયા બાદ આજ દીવસ સુધીનો ફંડનો વીગતવાર હેવાલ ખુલાશાથી સંભળાવી અન્ય અદરશોને જે કાંઈ ખુલાસા કરવા હોય તો તેઓને તેમ કરવા સુચવવામાં આવ્યું. ખીજ વખતના ઉધરાણાના નાણાંની વ્યવસ્થા ચેકથી નહી કરતાં રોડ રકમથી કરવામાં આવેલ. જે બાબત નરદીઓએ ખુલાશા કર્યા બાદ ઘણો લાભો વખત તે બાબત ચરચા કરી નીચે પ્રમાણે સરવાળાને કાગ કરવામાં આવ્યો છે :—

સમિતિનું ફંડનો આજ દીવસ સુધીનો હીસાબ પુરતો સંતોષકારક છે. નાણાંની ૧૬ લોક વધીવટ ચેકથી નહી કરતાં મી. ભટ મારફતે રોડરથી ચેકથી છે તેનાં વરદી મી. વી. આલ. ચીનાળાની ગેરહાજરી વગેરે કારણોને લીધે તેમ કરવા જરૂર પડી હતી. ત્યારબાદ મી. દીવાનનું વરદી તથા સેક્રેટરીનું રાજનામું રજુ થયું. જે વખતે તેઓના કામથી પુરતા સંતોષને લીધે રથીક રવા નાખાડી. ને આગરદુરવચ તે પાછું બેચી લેવા જણાવ્યું. અને તે હરખીયાન ખીજ નરદી મી. આર. પી. ભટનું રાજ નામું પણ રજુ થયું. આ બંને રાજનામું બાબત વખતે સરવાળાને કાગ કર્યો કે :— ત્યારે મી. એમ. કે. ગાંધી આ સભામાં પધારી ચરમેનની ખુશી રથીકારે ત્યારે તે બંને રાજનામું તે સભામાં મંજુર કરવા જેથી તે બંને રાજનામું તે વખતે જરૂર કરવા માટે મુસતરી ચળેલા છે. મી. પી. આમ. દીવાળાએ તા. ૧૪ અક્ટોબર સને ૧૯૦૫ના રોજ હીંદુઅન ઓપીનીયન મારફત આપેલું રાજનામું આ સભાએ સરવાળું મને પસાર કર્યું અને હાલ મુજબ મી. એમ એમ. દીવાન તથા આર. પી. ભટ નરદી

તરીકે કામ કરે અને મી. દીવાન તે ઉપરાંત સેક્રેટરી તરીકે કામ કરે. એમ સરવાળાને હાથ કરવામાં આવ્યો. સગામાં પ્રમુખ મી. બુ. એમ. શેક્ષત તથા મેમ્બર્સ ઝીલુબાઈ, ડી. જે. સંઘવી, અંગારામ મહારાજ, નાયક રંગનાથજી ભગવાનજી વગેરે એક સંઘે એ કેટલાક જુલાશાવર આપવાનો આપ્યા હતા. છેવટે મે. પ્રમુખ સાહેબ તથા હાજર રહેલા અવધાનો સેક્રેટરીએ ઉપહાર માની રાતરે સાત વાગ્યે સભા વીસરજન થઈ હતી.

નાતાલ હુલાસા નીતી દર્શક સભા.

કરબાન તા. ૧૭-૧૦-૦૬

ગયા બુધવારે આ સભાની એક એક દીવાળી જેને મહોત્સવનો તહેવાર ઉજવવા મી. વી. દેવશી તરફથી આમંત્રણ થયેલું હોવાથી મળી હતી. પ્રેસીડન્ટ તરીકે મી. એમ. એમ. દીવાનને નીમ્યા બાદ સભાના સેક્રેટરી એસ. ડી. માધવરાવળાએ આજે ભેગા થવાનું કારણ કહી સંભળાવ્યું. બાદ મી. શેક્ષતે, મી. દીલાસાળાએ તથા પ્રેસીડન્ટ સાહેબે આજના તહેવાર વિશે વિવેચન કરી સભાને સારા આનંદ આપ્યો. બાદ રીપાર્ટ તથા મળત રમતનો આનંદ લઈ કલ પાન લઈ સભા વિસર્જન થઈ હતી.

હિંદુસ્તાનના ખખરા.

નવી બેઠ—મુ ગઈમાં ધી બેઠે એક હિંદી આ લીમીટેડ નામની એક બેઠે સ્થાપવા માં આવી છે જેની યાજ્ઞ એક કરોડ રૂપિયા રાખવામાં આવી છે. તેના એક લાખ શેર માંથી ૫૫ હજાર તે ખાનગી રીતે લેવાઈ ગયા છે. ને ખાનગી શેર નહેરમાં મુકવામાં આવ્યા છે. સર સાયુન ડેવીડ, સર જે. કાવચજી જહાંગીર, ગોરધનદાસ ખટાઉ, લલુભાઈ સામળદાસ, ગુરુદીન ઇશરાહીમ જેવા આગેવાનો હીરેક્ટરમાં છે હાજર માં હિંદુસ્તાનની અંદરના વેપારને ઉત્તેજન આપવાનું કામ માથે લેવામાં આવશે.

કમીશન-મી. મેરલીના જણાવવા પ્રમાણે હિંદુસ્તાનની એક્ઝલેસીવ પ્રિન્સીપલમાં ત્યારે મેંગેરો નીમવાના સલાહપર વિચાર ચલાવવા જેટલી નીમવામાં છે ત્યાં મેંગેરો, સર. એ. ડી. ગોરડાસ, મેરમેન, આના સર. મેનજીસ, આના મ. નામ આના. મા. ગોરડા તથા મી. રાંત્રાએ મેંગેરોની નીમણેક થઈ છે.

મેડીકલ વિદ્યાર્થીઓને ઉત્તેજન- રોગ સુધારવા માટે જોરકડની અસરનો અભ્યાસ ચલાવવા ઇચ્છા રાખવારા મેડીકલ વિદ્યાર્થીઓને ઉત્તેજન આપવા માટે રોકેજર શીપ સ્થાપવાના ફંડમાં મુંગઈના હિંદુઓ અને જઈનોએ પાઉંડ ૫- ની રકમ ડોક્ટર લોરીયા ઓફીસીયલ દ્રવ્ય આપી છે.

સખાવત—હિંદુ વિદ્યાર્થીઓને મુંગઈ માં રહી ભણવાની સગવડ માટે જોરકડ દ્વારિસ સ્થાપવા મુંગઈવાળા શેક ગોવરધન દાસ રજીસ્ટ્રેશનસ ભગત તરફથી રૂપીઆ એક લાખ દસ હજારની રકમ આપવામાં આવી છે. આ ઉપરાંત આવાજ કામમાં ખીન જે સાખ રૂપીઆ આપવા તેમનો ઇરાદો છે.

સરથસ—તા. ૮ મી એ આસં-સાસ ખાતે એક સરથસ કાવચમાં આમલું હતું. આ સરથસમાં કેટલાક જોરાઓએ ભાગ લીધો હતો. સરથસમાં જાણુ સુરેન્દ્રનાથ જેનરલજી એક પુતળુ - ખનાવી ગાડીમાં બેસાડી ફરવવામાં આવ્યું હતું. કેટલાક જોરા ના છેકરાઓએ હાથમાં લાકડાની તરવારો રાખી હતી. સરથસ મેદાનમાં પહોંચ્યા પછી જાણુ સુરેન્દ્રનાથના પુતળાને બાળી નાખ્યું હતું.

એગની તપાસ માટે કમીશન એગનો રોગ બીએડવાનો ઉપાય સેધવા માટે હિંદુસ્તાન સરકાર તરફથી એક કમીટી નીમાવાની છે. લોર્ડ મીચનરે લાકડાક ખાતે એમાં આરોગ્યના સંબંધી કેટલાક લાખજો આપવા વિચાર કર્યો છે.

ચાહુ વર્તમાન.

ગયા સનીવારે સાંજે મી. મી. વી. પોલેને ધી હિંદુ ક્રમા સોસાયટી તરફથી માનપત્ર આપવાનો મેળાવડો થયો હતો. મી. પોલે આ મંડળીના પ્રમુખ હતા તેમને દેશ જવા ના અવસર ઉપર આ મંડળી તરફથી સાર માન મળ્યું હતું.

ગયા અઠવાડીયામાં આતરક્યા વરસાદના ખચર મળ્યા છે. સોમવારે સાંજે મુરકળ વરસાદ પડ્યો હતો. અમર્ગરિ લાઇન તથા સાલિથ કોસ્ટ લાઇનની રેલવેની કેટલીક જગ્યાઓમાં આ વરસાદથી કેટલોક રસ્તો ધોવાય ગયો હતો. દરસિવાસ તથા કેપ કોલોનીમાં ૫૫૫ મુકળ વરસાદ પડવાના ખચર છે.

‘અકટોપસ’ નામની એક રીમર કચન ધી એક્સેલીબા જગા ગયા સનીવારે ઉપડી હતી. તે ૩૦ થી ૪૦ માઈલ દુર ગયા પછી મોટી આકતમાં અધી પોલી જણાઈ. તેના તળીયામાંથી પાણી આવતું હોવાથી રીમર માં પાણ પુરકળ વરસાદ થયું. અધારે તેના ખચવાની આશા છેડી દીધી ત્યારે તે લગ ભગ કુમેલાના મુખ પાસે હતી. ત્યાં તે ઉંધી વળી ગઈ. અકટમાન યવાં પહેલાં રીમરમાંના ખલાસીઓને લાકડખોટમાં ઉતારી લેવામાં આવ્યા હતા. થોડા માણસો રહેલા ને ઘણી મુરકલીથી તરીને કાંઈ પહોંચેલા. આ અકટમાનમાં કેપટનની જાવડી તથા એક છેકરાના બન ગયા. રીમર આકતમાં જણાઈ ત્યારે મદદને માટે ખલાસીઓએ મદદ માટે કાળજ લખી એક કબુતર ઉડાડ્યું હતું. કબુતર મારફત જંદર હાથે ખચર પડના અકટોપસની મદદે બે ચાર નાની બોટોને તરવજ મોકલવામાં આવી હતી.

આ પતના અંગેજી એડીટર તરીકે મી. એમ. એસ. એલ. પોલાકની નીમણેક થઈ છે.

મરકુરીમાં એક કામળા જાયો છે કે હિંદી વેપારીઓના ચોપડા તપાસવાની જરૂર છે.

કારપોરેશનમાંથી કેટલાક જુવા હિંદી નોકરોને કાદી તેની જગ્યા એ અંગેરોને રાખવામાં આવે છે.

દરસિવાસમાં તા. ૧૮મીનાં તોફાનથી અધી જગ્યાએ લારે તુકરાન થયું છે. જે જગ્યાએથી વડોળીઓ પસાર થયો છે ત્યાં નો ફરકનો પાક તકન નારા પાચ્યો છે. કેગ હોલમાં આવેલી એક નવી હોટલ તુટી પડેલ છે. ફુગરસડોર્પમાં એવું જણાવવામાં આવેલ છે કે ૩૦ વરસ થયાં આવું તોફાન થએલ નથી. જાદગરતમાં ૧૫ તથા ૧૮ તારીખને રોજ કરા સાથે લારે વરસાદ પડેલો. કેટલીક જગ્યાએ ૨ ફીટ ઉંડા જરક પડેલો જણાયો છે. ગામમાં ફળનાં ઝાંડાને બહુ તુકરાન થયું છે. કેટલાક ઘરો ઓપવાં વિનાનાં થઈ પડ્યાં છે. ગામના લાખમાં મરચીના ઇંડા જેવડા કરા પડ્યા હતા.

કોહાન્સર્ગની યુજરાત હિંદુ સોસાયટી યે રીપોર્ટ અમને મળેલ છે પણ જગ્યાની તંગીજી કીંચ આપતા અઠવાડીના ૧૨ મુલતવી રાખ્યો પડે છે.

‘હિતેચ્છુ’ ને રોકો.

મે. ઇ. ઓ. ના આધિપતિ ભોગ.

ત્રાન્સવાલમાં જુલમનો છંદો આવતો નથી. પણ હમેશાં વધતો જાય છે, એવા વખત માં પણ કેટલાક ઈંગ્લીશ લાઇબ્રેરીમાં સંપત્તી ને પણ આપણા કાલેમનની વાત છે. માસ મીટીંગના કરાવોને માત્ર ‘દરાવ’ તરીકે જ નહિ પણ અચારના કિસ્સા તરીકે ગણવા લેવાય છે. દરેક દિવસે તેને છલામાં છલામાં ધકી સુધી વલગી રહેવામાં જોવાની તથા પોતાના દેશની ઇજ્જત છે. એક માણસ પણ એથી ઉલટું કરશે તો એકના પાપે વહાલુ દુખે જોમાં કાંઈ સહ નથી. ખુદ દરેક દિવસે ને તેને વલગી રહેવાની રાત્રી, હિંમત, અને સખર આપે, એવી દુઆ ચાલુ છે. ખુદ સખર દરવાજાઓની સાથે છે. આપણે દરવાજા કાંઈ જરૂર નથી. જુલમી કાયદાઓ ને તાપે ચલા કરતાં જરૂરમાં જનુ એ વધારે બહુતર છે ત્યાં જવામાં કાંઈપણ શરમ ગણવી નહિ. શરમની વાત તો એ છે કે-કુતરા જેટલી પણ આપણી દરકાર સખવામાં આવતી નથી. એથી વધારે શરમની વાત બીજી શું હશે? જલને સરકારી મહેલ અથવા હોટલ સમજવી. મોટા મોટા વાદચ્છાલ તેની શેર કરવા ગયા છે. આપણી બેઠકોને કાંઈ પાર રહ્યો નથી. દિવસ દાઢ દાઢભાઈ નવરોજી, સર રીરાજશાહ મહેતા, મી. ગોખલે કે દિવસ દેશી શાલોમાંનો મોટામાં મોટો માણસ જે અહીં આવે તો તેણે પણ કુતરા ની લીકીટ માફક પરમીટ અને રજીસ્ટર પોતાના ગળામાં હમેશ રાખી મેલવા જોઈએ. કેટલી ઇજ્જત! એક જ માણસની ઓલાદ અને એક જ શહેનશાહની રાખતપર માત્ર રંગના દરક માટે એથી વધારે જુલમ દુન્યામાં કાંઈ ભાગમાં હશે કે? અફસોસ છે તે ઓલાદપર કે જેણે પોતાના દેશની ઇજ્જત ને જોખમમાં લાવી મેલી! આપણા ગીવાય કાંઈપણ પ્રજા એટલો જુલમ સહન કરી શકે કે? નહિ, દરગીજ નહિ. એટલે તો શું, એનો સેનો કાગ પણ કરી શકે નહિ. એનું કારણ શું? તેઓ પોતાની ઇજ્જતની દરકાર શમે છે. ત્યારે આપણે શું કરીએ છીએ? આપણે સહાની દરકાર રાખીએ છીએ. થણાઓના મોંથી સાંભળવામાં આવ્યું છે કે ‘હમેશાં ઇજ્જત કમાવા આવ્યા નથી. પછસા કમાવા આવ્યા છીએ.’ એજ આપણાપર પડતા જુલમનું મુખ્ય કારણ છે. આપણે જ આપણી ઇજ્જતની દરકાર રાખીએ તો બીજાને કેમ રાખી શકે? ત્રાન્સવાલ સાથે બીજા, એટલે તો સાથે પણ મોટી માત્રામાં બેઠકોને ઓલાદીવે સારું સખત

વાંધે લઈ ના પસંદગી જાહેર કરવી જોઈએ એટલું જ નહિ પણ પછસાથી બનતી મદદ કરવી જોઈએ. આ વખત સહુએ સાથે મળીને કામ કરવાનો છે. કેમકે પડોશી નું ઘર બચવા દેશો તો પોતાના ઘરના પણ તેજ હાલ થશે. એ મહિએ માદ રાખવું જોઈએ. ‘હિતેચ્છુ’ની સુચના સાથે હું મસતો થાઉં છું. ઈન્ડિયન નેશનલ કોંગ્રેસના આગેવાનો પછડી એકને આપણા ખરેખર અહીં બેલાવવા જોઈએ. કેમકે સાંભળવા અને જાતી અનુભવમાં થણા તકવત હોય છે. અમેથી જે અનુભવ મલશે તેથી ઘડત મલાવવા વધી સગવડ થશે. અને આપણી દરીઆદો પણ વજનદાર થશે. મારા ખ્યાલ મુજબ પણ તોમે મારા દેશી લાઇબ્રેરીની ત્યાગમાં લાવવાની રજા લઉં છું. દાદાભાઈ નવરોજી, સર રીરાજશાહ મહેતા, અને મી. ગોખલે એમથી એકને અથવા એ સીવાય બીજો નામ જાહેરમાં મુકા જેના તરફ વધારે પસંદગી બતાવવામાં આવે તેને બેલાવવા માટે બનતી ઉતાવળે હીલચાલ સર કરવી જોઈએ. એમાં ભાગ લેવા માટે પાકેડ પ આપવાની મારી ખુશી જાહેર કરું છું.

પરવાસથી આપણે ધણું યુગાનું છે. પણ હવે તેમ કરવાની મુરખાઈ કરવી જોઈએ નહિ. હજી પણ બેપરવાઈ મુકશું નહિ તો આપણાથી વધારે જમણી કામ દુન્યામાં મલવી મુશકેલ બનકે આસાંભવીત છે. આશા છે કે દેશી લાઇબ્રેરી પુરતું ધ્યાન આપશે. બીડગળખે તા. ૨૮-૯-૦૬

લી. ગરુડમ.

હરામનો ઉપયોગ હસાલમાં થાય?

મે. ઇ. ઓ. ના આધિપતિ સાહેબ.

આપના તા. ૨૨ ના અંકમાં મી. અહમદ ઓસમાન દરીમલાહનો પત્ર વાંચી હું ખેદ પાડું છું. તે મારા મુદ્દાના સવાલના જવાબ ઉપર કાંઈપણ કરીને તમાકુ, સીગારેટ ને ચીરટને ગાંજના પ્રમાણમાં લાવી બેસ છે. મારે દીલગીરી સાથે કહવા વિના ચાલતું નથી કે ગાંજનો નીસો ચડે છે પરંતુ તમાકુ સીગારેટ કે ચીરટનો નીસો ચડના સાંભળ્યું નથી. તમાકુ તો આખી દુનીયામાં વગર વાંધે વપરાય છે. પણ ગાંજે તેમ વપરાતો નથી, છતાં આ જગ્યાએ મારે ગાંજ ઉપર ચર્ચા ચલાવવાની જરૂર નથી. મારો સવાલ એ છે કે મોરારજીની જુમરજાખતું ગેસ તેમજ કોરનથી આજકાલ આપણા હસાલમાં બીરાદરો પોતાના કાદરે છડીગ હાલિસમાં વપરે છે. માટે તે હસાલ છે કે હાલુત અગર હસાલ હોય તો તેથી છેલ્લું પૈસા

ધાર્મિક કંઠમાં લઈ ચલાવ છે કે નહિ તેનો ખુલાસો મી. અહમદ ઓસમાન દરીમલાહ અથવા તો કાંઈ પણ હસાલમાં વિદ્વાન આપશે તો આભાર થશે.

કંડી તા. ૨૮-૯-૦૬

લી. ખુલાસાનો રાહતરી.

‘મારી નોટ બુક.’

(ખાસ ઇ. ઓ. માટે લખનાર K.)

ધણાં વરસો થયાં હિન્દી વેપારીઓ ત્રાન્સવાલમાં પોતાનો વેપાર કરતા રહવા છે. પરંતુ પરિણામ લાભ કારક, અથવા તે વેપાર ને મજબુતી મલે એવું જાણ્યું નથી તેનું કારણ શું હશે? વળી દિવસો વેપારમાં બાહોસ નીતિવાન. અને ઉપેચી પધ્ધતિમાં પરીપુર્ણ છે, છતાં વેપારમાં બરકત બેલામાં થઈ આપની તેનું કારણ શું? ધણા અનુભવી આના કહેવા પ્રમાણે એવું જણાય છે કે- ‘દિવસોનો વેપાર ધોરણસર નથી તેમજ ધોરણ બાંધવા તેઓ પ્રયત્ન પણ કરતા નથી; તેથી જ કરીને દિવસોના વેપારનું અજવાળું નજરે પડતું નથી.’ આ ઉપરથી હિન્દી વેપારીઓએ ધોરણ બેલા જોઈએ છે અને વેપારી મંડળનું અધ્યક્ષતાથી ધોરણ બાંધવું જોઈએ તથા અંગેજ વેપારીઓની ‘ચેંબર ઓફ કોમર્સ’ ની નકલ કરી પોતાના વેપારને સજ્જત બનાવવા જોઈએ વાંચક વન. બાકુ તો હશે કે ‘ચેંબર ઓફ કોમર્સ’થી શા શા લાભ થાય છે, તેમજ જનન આપણે કેટલી વધે છે? સારાંસ એટલેજ કે સરકારમાં ઇજ્જત, વેપારી વરગમાં માન તથા વેપારને સારી ધુણિ મલે તેમજ તે કાંઈ કરવાનું હોય તે ‘ચેંબર ઓફ કોમર્સ’ના નામથી ધણી સહેલાઈથી તેમજ આપણની સાથે ફતેહમાં થાય છે. માટે ત્રાન્સવાલના આગેવાન દિવસો વેપારીઓએ તે કામ ઉપાડી લઈ દરેક વેપારીને સમજાવી અને ઉડિયન ચેંબર ઓફ કોમર્સ ઉભી કરવી જોઈએ. અને સરચાતમાં ગળ પ્રમાણે રૂંડ ઉછું કરી ઓટીસ તથા ફરનીયર માટેની થોડી સગવડતા કરી હમેશને માટે માસીટ શી લાઇ સેન્સીટી પાંચ શીલોંગ તથા માણસ દીઠ ૧ પેન્સથી ૨ શીલોંગ જેટલી રાખવી જોઈએ. ચેંબરમાં સરનો સમાન હક ગણી તે સારા સહાનીઓના ઉપરીપણા નીચે મુકાવું જોઈએ; અને તે ચેંબરમાં ફક્ત દુકાનદાર તથા દુકાનના નોકરોને જ લખસ કરવા જોઈએ. તેમજ ‘ચેંબર’ના ખરેખર લાખખરેરી ની સગવડ પણ કહેવા જોઈએ કે જેથી કરી ત્રાન્સવાલના વખતું વાંચનમાં નીકળે. ઉપર પ્રમાણે થાય તો ઉમેદ રહે છે કે દિવસોના

સામ સમવાયા રગર નહે નહિ. હિંદીઓ વેપારી રીતીનીતીને અનુસરી કામ કરતા આવ્યા હોય તો હાલમાં સરકાર નરહથી ને બુલ્લમી એમેઝમેન્ટ બહાર પડશે છે તેવા કાયદા બાબેજે હિંદી વેપારીઓ માટે ચાલ.

મી. ચેંગરલેને પોતાના આહરીકન પ્રવાસ વખતે હિંદીઓના કેપ્ટુરેશનને જવાબમાં જણાવ્યું હતું કે:—તમે દરજતને જાળવતા હક સામતા હોય તો સરકાર આપવા તૈયાર છે પણ હિંદી વેપારીઓએ તો પેલા 'હોશવાળું નાહું' પકડી રાખી કહ્યું કે "સાહેબ હમો ને તો એક સરખાજ હક જાણ્યો. કારણ કે અમે સર્વ હિંદીઓ એકજ છીએ. ત્યારે મી. ચેંગરલેને હાથેથી રજુ કરી કહ્યું કે તમે તમારા દેશમાં પણ હકક વર્ધના લોકો ને અવગ રાખો છો અને અહીંયાં કેમ એક સમાન હક મંગી છો? તો જણાવવામાં આવ્યું કે હમો સર્વ હિંદીઓ સરખાજ છીએ માટે "ઇકવલ સાઇટ" મતવા જોઈએ હાલથી રીસન નીકારશું નહિ, તેમ કરવાથી પેલી હિંદુસ્તાની કહેવત પ્રમાણે થયું કે 'લેને ગર પુત તો બેઆવી ખસમ" આ ઉપરથી ખીજ દાખને તો તુકશાન થયું નથી પણ હકક હિંદી દુકાનદારોનેજ સર્વ સહેલ વેલું પડ્યું છે. આ પરિણામ મહત્ત્વ એવજ કોઈ મતભે" ન હોવાથીજ અને વેપારી રીતી નીતી ન અમુતા હોવાથીજ આવેલું જણાય છે. પરંતુ હજુ પણ વખત છે અને તેવું મંડળ સ્થાપવામાં કાયદ મહરથી લન મન અને ધનથી મદદ કરી અધારામાં ચાલતા વેપારને પુર્ણ પ્રકાસમાં લાવવા ઉત્કટ મહેલો. નવાસુ.

પ્રીતરીઆમાં મેળાવેલ.

પ્રીતરીઆ, તા. ૧ ૧૦-૧૯૦૬

(ઈન્ડિયન ઓપિનિયન મારે ખાસ)

તા. ૨૩-૯-૦૬ રવીવારને દિવસ પ્રીતરીઆના હિંદુ બાઈઓની એક સભા લોક સભામાં આવેલાં મી. અલી મરમાઈજના મકાનમાં ભરાઈ હતી. આ સભામાં લોકસભ ના મુસલમાન બાઈઓ અગરેસર, મદ્રાસી ઠામના અગરેસર ગ્રહસ્થો પછડી મેસરો પીલે મોપાળે મેટા તથા એક પુરોહિતજન અરુમ મી. એ. બરેલજન કે પુરેર તામર દત્ત. મોશા પુરેલી મેલાજુ મેસરો મેલો બરલજે તથા મેલેરે પ્રાગ, રજાજાક તથા કુર્પેલી મડળાજાએ પાનીજ સારી કરી હતી સભાનું ખર્ચ મારીનું કામ શરૂ થતાં મી. બાળે મી. મણીલાલ જાલમજ દેશાની મુમ રમ્યાન વેરા વિનિર્મ કરી પચુ મી. દેસાઈના આપ્રહવી અને જણાવ્યું.

સરવાનુમતે મી. બાસને પ્રમુખસ્થાન લેવા કરજ પડી. મી. મણીલાલ દેસાઈ સેક્રેટરી અને મી. બેસી પ્રેસરર અને એકાઉન્ટન્ટ તરીકે સરવાનુમતે ચુંટાવા હતા મી. બાસે લેસિના આન દોહગાર વચ્ચે પ્રમુખસ્થાન લીધું ત્યારબાદ તેમણે સભાના હેતુ ખતાવી કહ્યું કે અહીં હિંદુબાઈઓની સજા મોટી બરાહ હોય તો તે આજેજ છે. જે જોઇ મને ઘોજોજ આનંદ થાય છે. અને હાજરી માટે સરરે બાઈઓનો ઉપકાર માન્યો હતો. બાદ હિંદુબાઈઓને ઉદ્દેશાને કહ્યું કે આપણે વરસો પહેલાં મુધારાની રાચે દતા અને આજે તલોએ છીએ તે શરમાવા લેવું છે. આપણું કરતબ આપણે જાણવાની જરૂર છે. અને તે બધું જાણવા અને સમજવા માટે આપણે અધ્યાત્મીઓમાં એક વખત મેળા થવું તથા આપણા ધરમ શરૂઓ, આપણા વિદ્યાન હિંદીઓ અને ગહવા પુરોહ નાં કાંઈક પુસ્તકો વાંચવાથી તથા આપણા વિદ્યા બરેલ હિંદી બાપાઓ દરદમ વાંગવા થી આપણી નીતિ, રીતી અને સુધીમાં વધારે થશે અને આપણે કાંઈક જલ્દરમાં આવતા થઈશું. તેદલાજ વારતે આપણે એક ધર્મ સંબંધી અને અપહારીક માન માટે પુસ્તકાલય જોલવાની જરૂર છે. પુસ્તકાલયથી થતા કાયદાનું કેટલુંક વિવેચન કર્યા બાદ ને નિલાયવા માટે દરેક હિંદુબાઈએ દરેક વીકની ૭ પેન્સ બરે તો સાર એમ સુચના કરી હતી. બાદ હિંદુ રમ્યાન ફંડમાં દરેક હિંદુએ પોતાથી ખતલી મદદ કરવા અને તેજ કાઢપણ રીતે નીલાયવા સખત બાલામણ કરી હતી.

મી. મણીલાલ દેસાઈ જોલવા ઉત્તમ થયા કે આખી સભાએ તેમને નાલીઓથી વધાવી લીધા. મી. દેસાઈ જોલવા કે આજનો પ્રસંગ સ્તુતીયાત છે. લાયબરરી ચારતે મી. બાસે થયું કહ્યું છે. તેપણુ મારે એટલી તો જાલામણ કરી જોઈએ કે ત્યારે બાપાએ જોવા મેળા મળ્યા જે ત્યારે જુદી જગતો કલ્યાણ લેવા છે. અને જુદા પડવા પડી ને કિસાલ જુદા રૂપમાં કરવા લાય છે અત્યારે બધા બાઈઓ એક રમ્યા કરી વેર જશે અને વેર વળા વળે તેના અમલ કરવાને અભાગ કરશે એવજ તમારી વિરજાજ મનની વિનિર્મ ખતાવે છે. આમજ સુવર્ણ એક રાપ રહેવાની ખત જરૂર છે. એ રાંધના હાજલો અજાકોજ મેલ તો અત્યારે હિંદો વેરા સુવેરનાથ મેનરજ જેવું હિંદુ, મુશ્વમાન, જોની કે પારથી બધાની મદદથી અને કે કમજામથી મળા મળા લી જમી નારીજે મિટ્ટા સુવિ વિવર પાંચ મિટ્ટા મણીલાલ કમક મળા "સરેલી નાસવાલ ના વિવજ

દિવસ ઉજવવાજ દાંકલો "મેશનલ ફેલેજ" પ્રમુખીય વાવરો ઉઠાડ્યો. (લાલીઓ)આ એક હિંદના સુભાગ્યની નીશાની છે. આજું કારણ સંપ. તમને મારી જાલામણ તો એટલીજ છે કે કર રવીવારે વેર બેસી ખાલી ગયાં મારવા કરતાં આપણું એક સમાજ ઉભી કરી કર રવીવારે જોવા થા. ધર્મ સંબંધી મરવા કે પુસ્તકો વાંચીએ, આખી આપણું રેપ મશે. વાંગરે કેટલુંક જુસાદાર અને લામણીવાળું બાપણ કરવા બાદ નાલીઓના મઝગાટ વચે પોતાની જગ્યાએ બેઠા. તેમનું બાપણ આલીશક મીનીટ સુધી ચાલ્યું હતું. મી. મકન મથુભાઈ જોલવા કે મી. બાસ તથા મી. દેસાઈના કહેવા પ્રમાણે ચાલવાથી આપણે સ્વાર્થ અને પરમાર્થ બંને સુધરશે. અને લાયબરરી તથા રમ્યાન ફંડની મોજળા ને ટેકા આપી.

મી. દમરાજે પણ પોતાની લાંબી કોમવતી દરેક બાબતે મળતાપણની તથા મીડીંગના હેતુઓની સારી પ્રસંશા કરી હતી. મી. રોહ મોલવા કે જે ઉત્સાદથી આજે બધા બેળા થયા છે તેવોજ ઉત્સાદ અમ્યાન ફંડ કરતી રખા દરેક હિંદુ બાઈઓમાં હતો. અને તે ફંડ ચાલુ થયું ત્યારે થોડા દિવસ રહ્યો અને પાછો નાપુદ થયો જેના લાગલા તરીકે કાળામાં બરાવેલ પછસામાં અરથા કરતાં કમતી પછસા લોકોએ બધો ત્યારબાદ કોઈ એક પેની આવતું નથી. બરાવેલ નાણાં તથા ખરચાવેલો લીસાજ સભા હજુર વાંચી સંખાળાએ હતો. અને પાછો ૨૨-૧૩-૦૬ સીલક ખતાવી હતી. (અમ્યાન ના કાંપાંડમાં કેટલાક અમ્યાનના મુધારા કરવાની જરૂર છે તે બાબત વિવેચનપરક બાપણુ કર્યું હતું અને જણાવ્યું કે આપણી ખાસ કરજ છે કે કાંપાંડમાં જરૂરી બાબ તેની સમયક નાજાકે કરવી જોઈએ.

મી. પ્રીતલજે કે અંગરેજમાં કર્યું કે આજના પુરોહીઓની લામણી દીંદીઓ તરફ ખરાજ હોવાનું કારણ મારા સમજવા પ્રમાણે ધંધાનો રોપ છે. તેઓના દેખની દદ હવે રહી નથી. તમે એકદીલીથી એકરપથી સુધારામાં આવજા વધશે તો તે જોડાની આંગિા ઉપડશે. તમારી સજાની અંબીરતા અને કમજામી નેજા અને વેરા જાલિયા થયો કે અમ્યાનની તમારા કોઈક ખાસ અરજ છે. મી. હેનરી ઝાકકેન જેવા પ્રીતરીયાન પુરોહીઓના તમારા બાઈબરીના કમમા મદદ કરશે અને મારાથી ખતલી મદદ તમને કરીશ. એરપેરેન્ડો નામની નવી બાપાનો અમ્યાસ કરવા જસામણ કરી હતી. મી. બાસે કહ્યું કે કોઈકે, બાપાને મી. સરેલ દરેક હાંડુએ પોતાથી ખતલુ જાવામાં આવે

રેલ આપ્યું નેહળી.

મી. દેશભાઈએ કહ્યા થઈ લોકોને થાંભળ
અસરકારક હાથો સંબંધી ભાષણ કર્યું. અને
પછીના રમર કાંઈ કામ નથી થઈ શક્યું તે
ઉપર સંબાળથી બોલી પોતે પાસાની રકમ
ભરી કે નુરતજ ઉપરા ઉપરી સભામાં
લગ્નર રહેલા મહત્ત્વો નરહથી રકમો ભારનાં
ચાલીસ પાઉંડ ભરાયા અને ટેબલ ઉપર
અગીયાર પાઉંડ રોકડા આપ્યા. જેઝરર
મી. જોશીને ને કાળાનો હીસાબ રાખવાનું
મુખ્યવામાં આપ્યું. ત્યારબાદ મેનેજીંગ
કમીટીમાં દરેક પૂના અને કોમના ચારચાર
માણસો નીમી આસરે વીસક અગરસરો
રોકડા, પાદ સભા પીસરજન થઈ. આવતી
સભા મી. બાણના મહાનમાં ટાઉનમાં
ભરવા નાકી કર્યું. મેનેજીંગ કમીટીએ સરવા
નુમને સભાનું નામ "દ્વિવિધ મહાસભા" રાખી
દરેક કોમના અગરસરોએ ચાલુ કાળે ઉપ
સરવાનું પોતાના હાથ પર લીધું અને જેઝરર
મી. જોશીને ત્યાં દરેક વીકે ભરવા નાકી કર્યું
કર્યું.

ઇન્ડિયન નેશનલ કોંગ્રેસ કુંડ.

આગળનો સરસળો	...	૧૭	૪	૩
પીટરજન.				
ચાલ કે. મીંગા...	...	૧	૧	૦
.. નાનજી વેલા	...	૧	૧	૦
.. હાળીદાસ ખીમા...	...	૧	૧	૦
.. મહેતા ખડેરીયા અધર...	...	૧	૧	૦
.. ભાઈદાસ ત્રોકમજી.	...	૦	૧૦	૬
.. પી. કે. ગાંધી	...	૦	૧૦	૬

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વગેરે
(ગવર્નમેન્ટ ગેઝેટમાંથી.)

રેલગરના હિંદી બેઠત પછાતની નાદાર
મીલકતના સંબંધમાં તેના લેણકારોની રહેલી
મીટીંગ રૂઝમી અક્ટોબર રેલગરની કારટમાં
ભરાવાની છે.

કેનહોઝરના હિંદી વેપારી એમ. એમ.
પસાકની નાદારી મીલકતના સંબંધમાં તેના
લેણકારોની પહેલી મીટીંગ તા. ૨૩ મી
અક્ટોબર ન્યુઝાસજની કારટમાં ભરાવાની છે.

સીડનદાગના સેખ માજમની મીલકત
નાદાર નરીકે અહીર કદમ ૬ હી નવેંબરે
અરજ થનાર છે.

ઓટાવાના રેલગરના મહમદ કાલીમની
નાદાર મીલકતના સંબંધમાં વહેંચણીના
આંકડાઓ ૩૦મી અક્ટોબર મુખી મારિજન
કેની કારટમાં તપાસણી માટે ખુલા રહેશે.

એકે કો જંકડાનના રેલગરના હાથ આપ્યું
ખાનની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં વહેં
ચણીના આંકડા મારિજનકેની કારટમાં
તપાસણી માટે ૩૦મી અક્ટોબર મુખી
ખુલા રહેશે.

એગ્રિઆટિક પ્રોટેક્ટર મી. પોલકીનહોલં
જાણે છે કે વેદમનો સ્વીસ ચીનામહયા
છેલું વીકે કર્યા વીના ગુજરી જવાથી તેની
મીલકતના વારસોએ રૂઝમી અક્ટોબર મુખી
માં ખબર કરી તેનો વારસ હક સાબીત કરવો.

ઇન્ડિયન ઓપીનિયન.

જેઓને છુટક અંક જોઈતો હોય
તેમણે આગળથી અમને લખી
જણાવવું, નહિ તો બધી નકલો જત
હીથી અપી જતી હોવાથી પાછળથી
નિરાશ બનવું પડે છે. છુટક નકલ
૧ની નાતાલમાં ૩ પેની; ટરાંસવાલ
તથા કેપ કોલોનીના આહકોને તે
કોલોનીના ૪ પેનીના સ્ટાંપ મોકલ
વાથી તેમને સરનામે પોષ્ટ કરવા
માં આવશે.

રોકડ બજાર ભાવ.

માનવ.	શી. પે.	શી. પે.
માંગ ૧ અસ્તાવુ	૨૧	૨૧
બીમડીના	૨૧	૨૧
એફ. એફ. ડી. આર.	૨૧	૨૧
એફ. ડી. આર.	૨૩	૨૩
ચીની સંકર	૨૫	૨૫
હડાના	૨૪	૨૪
દેશી તુવેર હાળ.	૨૫	૨૫
તુવેર હાળ કાનપુરી.	૨૫	૨૫
મસુરની	૨૪	૨૪
મગની	૨૭	૨૭
આદની	૨૬	૨૬
ચણા મુખાઈના	૨૨	૨૩
.. હાળ	૨૫	૨૫
વડાણા	૧૬	૧૬
મકાઈ	૧૩	૧૩
કકડું તેલ ૧ ગ્યાલન	૩૧	૩૧
એરડીનું	૩૧	૩૧
મોરું	૩૨	૩૨
નાળીએરનું	૩૬	૩૬
માંગ સફેદ સો રતલની	૧૬	૧૬
પીણ	૧૬	૧૬
તીરકળ નાતાલ	૧૦	૧૦
કાઉન	૧૩	૧૩
આટો	૧૧	૧૨
મદાસી સોપારી ૧ રતલ	૦	૭
મર્યાં	૦	૫
ધી પેટી ટીનના પે	૬	૧૦
પોરખંદર	૧૦	૧૦
પારાટીન ડીવેસ.	૬	૬
.. વાછર રોજ	૧૭	૬
.. .. ગાંઝન	૧૨	૧૩
નાળીયેર ૧૦૦	૧	૧૬
ફલી	૧	૧૦
નમિક (લીવરસુલ્ફ)	૪	૪
પાંડા એકનું.	૪	૪

Monkey Brand Soap

મંકી બ્રેંડ સાબુન

સવ જાતના ડાઘમેલ ઓર કાટકો સાફ કરતા
હે. વામણ કઢાઈ કાચ ઓર ચીની, ઓર સવ
ધાતુપાત્ર કો સફાઈદાર કરતા હે.

મંકી બ્રેંડ સાબુનમે કપડા નાઈ ધોના ચાહિયે.

Indian Opinion

Published Weekly on Wednesdays and Thursdays

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 27th October, 1906.

No 43.

MAHOMED. CASSIM CAMROODEEN & Co.,
Wholesale Merchants and Direct Importers.

Clothing,
Draperies,
Fur,
Calico,
Bhatis,
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots,
Shoes,
etc. etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

B. EBRAHIM ISMAIL & Co.
Wholesale Merchants and Direct Importers.

Rice, Wheat, Oil, Glass, Sugar, Tea, Tobacco, and other goods.

B. EBRAHIM ISMAIL & Co.,
115 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.

G. H. MONTAGUE & Co.,
General Merchants & Direct Importers.

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON
ALSO ESTATE OWNERS
HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
125 FIELD STREET.

A. M. JEEVANJEE,
& CO.

Stevedores, Dubashes, General Agents,
and Commission Agents.
MacDonald Terrace, MEMBASA.

H. G. GILCHRIST, KARAIPI, BASSO, & GOSWAMY & NATHUJI

Representatives

For the sale of...

By the way...

Printed by...

સર્વોચ્ચ અને સર્વોત્તમ
સમાચાર પત્રિકાઓમાં સર્વોચ્ચ
કે. એમ. એસ. એસ. એસ. એસ.
એ. એ. એ. એ. એ.

Northern Assurance Co.
Jno. Livingston, Agent,
South Street, Durban.

આપણા વાઈસ પ્રેસિડેન્ટ
આપણે વિશેષ મહત્વ આપીએ
દર ઉત્તરના આર. એ.

DADA OSMAN.
General Merchant & Commission Agent,
109 QUEEN STREET, DURBAN.

હાલ યોરમન.
અનુસર મરચાં ને કમીશન
વેચાણ.
વેચાણ. વેચાણ. વેચાણ.

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPETOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

હાલના ભાગીદારોએ આ વેપાર ચાર વર્ષ કાગર ખરીદી વીધેલ હોવા છતાં એલ. હરમનની કુળ, ના નામથી વેપાર ચલાવવા માં આવતો હતો કારણ કે તમા ભાગીદારોના નામ નાતાલમાં સફ્ટી રીતે જાહેર થાય ત્યાં સુધી જુનું નામ રાખવાનું હતાં હવે તે નામ ફરવી ઉપરના નામથી કુળ. આ લે છે.

જથાબંધ માલના વેપારી.

ફરેક રકમનો સોફ્ટ ગુસ્સા, કાપડ ખર, છુટ, કાફરી માલ, હાર્ડવેર, કાચનો સામાન વિગેરે વિગેરે.

A. MANSOOR

GENERAL MERCHANT,

BUTHA BUTHE,

DISTRICT LERIBE, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,WHOLESALE & RETAIL.
MERCHANTS,

131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,Fruit Merchant and
General Storekeeper.

BELLAIR, NATAL.

અમી જગ્યાએ ફ્રુટ ચલાવવામાં આવે છે.

TAYOB ADAM,

GENERAL MERCHANT

Butha Buthe,

Leribe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT.

MADRAS GOODS A SPECIALITY.

139 Grey Street & 95 Umgeni Road,
DURBAN.

Telegraphic Address: "PILAYKORNER."

PARSHOTAM VALABH,

TAILOR & OUTFITTER

KIND OF SUITS MADE TO ORDER
AT SHORTEST NOTICE.

125a Grey Street, DURBAN

To

please your customers,
increase your business,
pay you well,

STOCK

Our High Class Cigars, Cheroots, Best Cigarettes, Tobaccos of all kinds, Pipes, Pouches, etc. Always in stock, wholesale and retail at lowest market price.

S. P. Mahomed & Co.

Old No. 91, New No. 109,

Corner West & Grey Sts., DURBAN.

FOR SUITS TO MEASURE

GO

Makanjee Bros.,

Outfitters.

182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

General Importer, Wholesale & Retail Merchant.

Box 122, Tel. add. "Abomed Tilly."

OLD TOWN, KLERKSDORP.

SHAIK MORIDEEN,

WHOLESALE & RETAIL GENERAL MERCHANT

135a Camroodeen's Buildings

Grey St., DURBAN, Tel. Add. "SHAIK MORIDEEN"

D. ASMAIL,

General Merchant & Importer.

P.O. Box 41, Opposite Standard Bank

Tel. add. "TACE," KLERKSDORP.

ARMSTRONG BROS.

35 Field Street, Durban

લોડનો સામાન, કટરી, ખતીઓ તેલ, રંગ તેના કસ.

કાચનો સામાન, સ્ટેશનરી, જોતેમલનો સામાન, વગેરે વગેરે. માળજથી પેક કરી તદ્દત્ત રીલીવર કસવામાં આવે છે. કાચને ખાંચી નીચેને સરનામે પુછા.

આર્મ સ્ટ્રોંગ બ્રૅથર્સ,

35 ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

અબ્દુલ રબક.

ફરેક એજન્ટ.

સાલ્ય આફ્રિકાના ફરેક ભાગમાં તે ચલાવવામાં આવે છે.

113 બીકરેડીયા સ્ટ્રીટ બોક્સ, 190.

કર્બન.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal) 12/6

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/

Yearly Subscription (South Africa)

England and India) ... 12/

Half Yearly ... 9/

Quarterly ... 5/

હુકાન વેચવાની છે.

ચારક્સ દાઉન મધેની અગ્રેજ બરન હાન વેચવાની છે. જુનુ ખુલાસા મારે ચારક્સ દાઉનમાં અથવા ૧૦૦ શીલ્ડ ઓરમ ફાઇદાસમને પુછવાથી ખબર મળશે.

**The Proof of the Pudding
is in the Eating.**

We maintain that a carefully-written and well-displayed advertisement is a good investment.

INDIAN OPINION

reaches Buyers and Sellers in all parts of South Africa. All classes of Indians read it, and the circulation is increasing. Write for Terms.

A. E. Chotabhai,

MERCHANT.

BOX 33,

KRUGERSDORP.

Native Affairs Commission

It is notified for public information that the recently-appointed Commission on Native Affairs has commenced its sittings in Pietermaritzburg and is prepared to receive, ■ ■ ■ early date, the names of those who are desirous of giving evidence before it.

It is requested that such persons as wish to give evidence will state the particular points in regard to Native policy and administration on which they desire to speak.

The itinerary of the Commission has not as yet been arranged, but various parts of the Colony will be visited in order to meet as much as possible the convenience of intending witnesses.

Any further information that may be required in connection with the Commission may be obtained of the undersigned:

J. STUART,

Secretary, Native Affairs
Commission.

Pietermaritzburg,

17th October, 1906.

INDIAN OPINION

Rates of Advertisement

Single Column ... .. 2/6 per inch	One Inch	S. C. One Year £2-10-0
Double Column ... .. 5/- per inch	Two Inches	" £4-15-0
Repeats Half Charges	Three Inches	" £6-10-0

Liberal discount for long advertisements for long periods

For further particulars write to:—

MANAGER,

INDIAN OPINION,

Phoenix, Natal.

આહકોને માટે.

અમારે નવું વરસ લુન માસની પહેલી તારીખથી શરૂ થયું છે તે દરેક આહકને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે તેઓએ યાજુ વરસનું લવાજમ મોકલી આપવું.

અમારા કેટલાક આહકો પાસે ફક્ત ગઈ સાલનું લવાજમ વ્યાજી છે તેઓએ તે નાણાં જલદીથી મોકલી આપવા મે. કરવી.

લવાજમ તથા અહેર ખચરના ચક્ર વગેરે 'International Printing Press' ના નામથી મોકલવા.

લવાજમ, અહેરખચર, જોખ વગેરેને લેખતો પત્રવ્યવહાર નીચેને શીરનામે કરવો.

મેનેજર.

ઈન્ડિયન ઓપીનિયન પ્રેસ.

શીનીક્સ, નાતાલ.

Essop Suliman,

GENERAL MERCHANT,
Box 45 Tel. Add: "SULIMAN,"
VOLKSRUST.

ખાનગી ઈંગ્લેશ ચુગરાતી નિશાળ.

એ તા. ૧૧ જુન, ૧૯૦૪થી ખોલી છે.
ચુગરાત અને કાઠીઆવાડના સુદરશોને
સેતાનાં બાળકોને ઈંગ્લેશ તથા ચુગરાતી
શબ્દાવળી સાથે આ સ્કૂલમાં મોકલવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસીક શી શી. ૧૦
રૂબર વેસ્ટ સીટ. } એમ. કે. પટેલ.
કરમન. } સ્કૂલ માસ્ટર.

ઈન્ડિયન ઓપીનિયન.

જેઓને છુટક અંક જોઈતો હોય તેમણે આગળથી અમને લખી જણાવવું, નહિ તો અધી નકલો જલ્દીથી અપી જતી હોવાથી પાછળથી નિરાશ અનવું પડે છે. છુટક નકલ ૧ની નાતાલમાં ૩ પેની; દરસવાલ તથા ૫૫ કલોનીના આહકોને તે કલોનીના ૪ પેનીના સ્ટાંપ મોકલવાથી તેમને સરનામે પોષ્ટ કરવામાં આવશે.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, OCTOBER 27TH, 1906

No. 43

Contents

EDITORIAL COLUMN:—	Page
A Cowardly Blow	783
Indian Insolencies in Natal	783
The New Congress President	784
A Charge and a Denial	784
The "Star's" Attack Upon Mr. Gandhi	784
An Excellent Suggestion	784
The "Times of Natal" and the Ordinance	785
Three Arguments	785
Meant Sarcastic	785
Durban Licences	786
The Apotheosis of Selfishness	786
OTHER ARTICLES:—	
Hindu Young Men's Association	786
The Durban Unemployed	786
Johannesburg Jottings	787
The Asiatic Ordinance	787
British Indian Association and the Deputation	788
Lord Elgin and the Deputation	788
The British Indian Problem	788
The Asiatic Problem	789
The Problem of the Unemployed	789
Our London Letter	790
A Terrible Charge	791
The British Indian Association	791
A Singular Measure	791
CORRESPONDENCE:—	
Parthasarathi	792
Indian Material	792

Indian Opinion

SATURDAY, OCTOBER 27TH, 1906.

A Cowardly Blow

We print elsewhere the draft of a Bill whose object is alleged to be the reform of the licensing law. In point of fact it is "a bill to cut the throat of Indian competition." That is acknowledged, so we need not beat about the bush in this matter.

The Bill is the product of that fertile genius, Mr. Ralph Tatham, and purports to exclude from the benefit of the licensing law all those (except European females) whose names do not appear upon the parliamentary voters' roll, or are not entitled to be placed thereon in any particular year.

Mr. Tatham's brother declares that the former of the Bill was devoted five minutes' thought to its effect, and it requires no deep legal knowledge to see that one of its first results would be to deprive the holder of a licence to an Indian trader of trading in his own right and to allow European who are not sufficiently capable of doing so to take the place of the Indian trader.

It is not surprising that the Bill is regarded as a "cowardly blow" at Indian trade.

all Indian trade at a single blow. We are not now going to discuss the rights and wrongs of British Indian exclusion from the voters' roll. That, for the moment, is a *fait accompli*. But we will remark that the reason for excluding British Indians from the voters' roll was that they enjoyed no representative institutions based upon a parliamentary franchise in their own country. It was not because they had no right to trading licences in India!

Imagine, for one moment, the monstrousness of the situation. It is agreed that British Indians shall not have the parliamentary franchise. In point of fact, they are not, as a rule, politicians, so that, in practice, this is no great hardship. But then we find that, being so excluded, they have Act after Act passed to their detriment in the Natal Parliament, until their welfare depends upon the mere whim of the Licensing Officer—for, in the Hoondamal case, the Court (that is, the Town Council sitting as a Court of Appeal) refused to entertain the argument that the Licensing Officer was bound to act within his legal discretion. It is now openly stated that it is the unwritten law in many boroughs in this Colony, that where a licence over premises once used by an Asiatic has lapsed, it is not to be renewed. That has been known for a long time, and in spite of that fact, and the further fact that the Indian trader has no right of appeal to the Supreme Court against the unjust action of a Town Council, this impertinent measure is introduced to deal a final blow at Indian trade.

Of course, the very harshness and intemperateness of the Bill will defeat its object. The British Indian community of Natal will, in the ordinary course of events, make its protest against this ridiculous piece of legislation, but we venture to prophesy that the Bill will receive very short shrift at the hands of the European and Asiatic traders of the Colony. The Bill is not a measure of justice, and it is not a measure of wisdom.

The Bill is a measure of injustice, and it is a measure of unwisdom. It is a measure of injustice, because it is a measure which is designed to deprive the Indian trader of his right to trade in his own right, and to allow European who are not sufficiently capable of doing so to take the place of the Indian trader. It is a measure of unwisdom, because it is a measure which is designed to deprive the Indian trader of his right to trade in his own right, and to allow European who are not sufficiently capable of doing so to take the place of the Indian trader.

We can only hope that this Bill will be rejected by the Natal Parliament, and that the Indian trader will be allowed to trade in his own right.

Tatham has excogitated this remarkable measure, that his brother will instruct a fellow-member of the Assembly to move the negative when the proposal is made "that this Bill be read a first time."

Indian Insolencies in Natal

We commented last week upon the curiously contradictory indications that were levelled against the Indian community in South Africa, and in Natal in particular, to which the *Herald* gave currency in its commercial columns recently. In the *Government Gazette* for this Colony, for the 16th inst., appear two lists, one being a "list of uncertificated insolvents whose estates have been placed under sequestration during the six months ended 30th September 1906"; the other being a "list of uncertificated insolvents in whose estates accounts and plans of distribution have been confirmed during the six months ended 30th September 1906."

On examining the first list we find that, of the 87 insolvents, only 23 were Indians, whilst, in the second list, we find that, of 31 insolvents, only 8 were Indians; that is to say, in a total of 121 insolencies, there were but 31 Indian names, or slightly over 25 per cent. Now the free Indian population, which alone has the questionable privilege of becoming insolvent, numbers 66,000 souls. The total white population is, let us say approximately, 100,000. It will be fair to assume, therefore, that, other things being equal, the proportion of Indian to European insolencies would be some 66 per cent. In point of fact, however, we find that only a trifle under 33 per cent. represents the proportion of Indian to European insolencies, or just half what might have been expected.

There are many lessons that can be learnt from this. One is that the Indian is a better manager of his affairs, is a more thrifty man, has not the tendency to rush into speculation that one sees so often in his European competitor. Another is that insolvency is, as a rule, a matter of extreme disgrace, as an Indian. A third is that these figures furnish an excellent explanation of the facility with which the Indian trader obtains credit from the European wholesale merchant, and the alacrity with which the latter offers it. Of course, we are quite prepared for the antiquated argument that, as the Indian can live on the smell of an oil rag, his chances of insolvency are hardly as great as those of the European trader, and the latter's number of Indian insolencies is

great as it simply proves that the Indian is as unscrupulous when he is unsuccessful as he is when his success is beyond question. But we shall not concern ourselves with a refutation of such shallow reasoning.

Meanwhile, we would take the opportunity of pointing out that practically 50 per cent. of the insolventcies amongst the Indian population are those of men who are themselves ex-indentured or the descendants of indentured persons. We emphasize this because we wish to remark that the insolvency rate amongst Indians in Natal would be very much lower were it not for the existence in trade of men who are not fitted by training or descent for such a career. Agriculture is the natural standby of all these people, and when they depart from the ancestral custom they will naturally run a serious risk of failure. And this fact that we have brought out disproves at once the alleged tendency of the ex-indentured man and his children to overrun the Colony, and to flood the trades and professions that should as a matter of right be reserved for the white man. This matter will be dealt with at greater length elsewhere and on other occasions, and we shall not therefore labour this particular point now. We do however think that the facts that have been elicited from the *Goverment Gazette* are worthy of more than passing notice from those whose business it is to make a study of facts and circumstances so intimately concerned with the welfare of this Colony.

The New Congress President

The Indian mail just to hand brings the news that the Honourable Mr. Dadabhai Naoroji has been offered, and has accepted, the Presidential Chair of the next Congress. The news may well be received with great joy and great trepidation. The thought that this remarkable man, at the advanced age of eighty-two has undertaken the responsibilities attaching to the position that he has to occupy; the knowledge that Mr. Dadabhai will be leaving the limited comforts that he has permitted himself in his old age, to undertake the fatigue and strain of a lengthy voyage; the certainty that he will be called upon to exercise all his faculties of statesmanship, of tact, of diplomacy in the control, during three days' storm and stress of an assembly of men who regard themselves as the mouth-pieces of communities listening under bitter protest, all arouse the wondering admiration of every patriotic Indian.

Yet side by side with this must co-exist the fear that the enormous strain upon the energies of this Nestor of Indian politicians will have the effect of hastening an end to his long and useful life.

It is not for us to dwell upon the sombre aspect of the situation, but to congratulate our countrymen upon the honour that has been done to them at this critical moment, when the whole of Indian politics is in the melting pot, when Bengal is seething with discontent, when the nationalism of the country is striving for utterance, when the social problems, whose like no other land can shew, demand the statesmanship and foresight that only a ripe experience can give, when the Motherland is awakening from the sleep of the past ages and her children are burning with an eager desire to take their place in the Councils of the nations, when the Indian people is hovering between life and death as a result of years of penitence and starvation.

And, probably, the Grand Old Man of India would deem himself worthy of congratulation, with that high and noble patriotism of his, that he has been spared, through years of struggle, of adversity, of calumny, of depreciation, to make one last mighty effort to bring to his Mother Country something of that light and liberty, that happiness and prosperity, which form the theme of his daily prayer for her.

India should rejoice that she can produce two such noble sons as Ananda Mohan Bose and Dadabhai Naoroji; one, who, from what was practically his death-bed, insisted upon being carried upon a litter to perform a public ceremony which should sanctify the deep national passion of his fellow countrymen aroused by the partition of their Motherland; the other, at a time of life when the ordinary man is in his prime, who can face the peak of the sea, the loss of the comforts that an elderly man so often needs, to face the still greater perils of popular feeling and the increased passion that it will be his lot to control at a time of crisis.

Surely the holy rallying cry "Hail to the Motherland," *Bande Mataram*, was never so real, never so truly reflected the living thought of the people, than at this time when her greatest son returns to India to perform his last great public duty on her behalf, his crowning act of homage to the historic land that bore him.

WE PUBLISH ELSEWHERE A STATEMENT to the effect that complaints were made, by European passengers on board the *S.S. Unful*, that the Indian passengers were overcrowded, contrary to the Ship's regulations. The owners of the steamer and the Promoters of Immigrants both deny the allegations. We must await the full statement from India and London before it is possible to come to a correct conclusion, but as we have no complaint from the owners and the passengers of the ship, we are inclined to believe that the allegations are unfounded.

And, as we have no complaint from the owners and the passengers of the ship, we are inclined to believe that the allegations are unfounded.

OUR JOHANNESBURG CONTEMPORARY has adopted a very strange attitude for some time past on the Asiatic question in the Transvaal. On Tuesday last, the *Star* published a venomous attack upon the Indian community, the denotation that is now in England, and Mr. Gandhi personally. We do not intend, for the present, to deal with the two former points, but, in Mr. Gandhi's enforced absence, we feel compelled to take up the cudgels on his behalf. Our contemporary has imputed personal motives to the Secretary of the British Indian Association. It alleges that Mr. Gandhi wants to see an influx of British Indians into the Transvaal, so that he may reap a fortune as a result of his activities in the colony, and, further, that he is already known to have built up a considerable business as agent for dealings with the Permit Office. Anything further from the truth it is hard to imagine. Mr. Gandhi's record, is a public one, extending over a period of thirteen years, during which time he has devoted all his energies to the welfare of the Indian community. Recently, we published a letter of eulogy from the late Sir John Robinson, a one-time Premier of this Colony, emphasising Mr. Gandhi's public services. So far from his having amassed a fortune by his advocacy of Indians' rights and his protest against their wrongs, Mr. Gandhi is today a poor man, having given his all for the British Indian cause, as his Indian friends, both European and Indian, are well aware. We would not dream of any other line in view of Mr. Gandhi's known relations with this journal, or publishing these facts, but the attack has now been made so wantonly upon the British Indian leader, in his absence from the country, and his consequent inability to reply, we have deemed it right to repudiate the charge that has been so cruelly and churlishly levelled against him by the *Johannesburg Star*.

THE RECENT DISTURBANCES IN BRITISH Columbia over the contemplated land- ing in that British colony of a hipland

of British Indians, has furnished a basis for our contemporary, the *Rand Daily Mail*, upon which to found a telling article pointing out the grave difficulties attaching to the problem of Asiatic restriction in British Colonies. The writer of the article points out that the problem may be regarded as two-fold; first, there is the question of the treatment of Asiatics already within the borders of a Colony, and secondly, there is the question of the admission of future Asiatic immigrants. And our contemporary concludes that it would be inadvisable if steps were taken to come to some definite conclusion as to a fixed

British Indian Association and the Deputation

(SPECIAL TO INDIAN OPINION)

On Friday afternoon, 19th inst., a meeting of British Indians was held in the hall of the Hamidian Islamic Society, Malay Location, Johannesburg. Mr. Abdool Ganie, Chairman of the British Indian Association, presided.

The meeting was called to pass resolutions of sympathy with the deputation that was arriving in London on the following day, and the chairman, in a short speech, outlined the business of the meeting. Messages of sympathy and support were received from Standerton, Pretoria, Pieterburg, Krugersdorp, and Potchefstroom.

Mr. Mahanji proposed the following resolution:—

This meeting of British Indians residing in the Transvaal, in view of the pressing nature of the delegates sent to London to represent the Indian community, and in view of the fact that the Asiatic Law Amendment Ordinance will receive the Royal sanction, and that the aforementioned delegates will receive the Royal sanction.

Mr. Mahomed Shalibodeen briefly read the resolution, and Mr. E. S. Coovadia, upon being put to the vote, the resolution was unanimously adopted.

Mr. E. S. Coovadia (Treasurer of the British Indian Association), then moved the following resolution:—

That the Chairman of this meeting be authorised to forward by cable, to the Secretary of State, the following message:—

Mr. M. P. F. (Secretary of the Hamidian Islamic Society) read the message. The resolution was supported by Mr. Abdool Ganie, Mr. E. S. Coovadia, Mr. F. M. B. (Secretary of the Hamidian Islamic Society), and Mr. M. P. F. (Secretary of the Hamidian Islamic Society). The resolution was adopted unanimously.

After a few remarks from the Acting Hon. Secretary of the Association, the chairman brought the proceedings to a close.

The Natal Indian Congress

The Natal Indian Congress held a special meeting of its members in Durban on 19th inst. Mr. Dawood Mohamed presided. The following resolutions were unanimously carried:—

That the British Indian Association be requested to send a deputation to London on the 13th inst. to represent the Indian community, and in view of the fact that the Asiatic Law Amendment Ordinance will receive the Royal sanction, and that the aforementioned delegates will receive the Royal sanction.

other part of the British Dominions, especially in regard to the British subjects, that the Government should be authorised to forward, by cable, to the Secretary of State, the following message:—

Lord Elgin

and the Deputation

The following is a copy of the reply sent by the Secretary of State for the Colonies to the letter addressed to him by Mr. Dadabhai Naoroji, and which appeared in our issue of 13th inst.:

Downing Street,

22 September, 1906.

Sir, I am directed by the Earl of Elgin to acknowledge the receipt of your letter of the 20th ult., and the interest on the subject of the position of Indian subjects in the Transvaal as affected by the Draft Ordinance recently introduced, and it is understood, passed.

I am to inform you that the legislation in question, while far from affecting all the improvements in the condition of His Majesty's Indian subjects in the Transvaal which His Majesty's Government would desire, has been approved by the Secretary of State as removing some of the hardships to which Asiatics are subject, and as going as far as is possible on the eve of the establishment of a new Government.

I am to add that your comments are under some misapprehension as to the necessity of the Draft Ordinance; for example, the Government are advised that the decision of the Supreme Court in the case of *Lucas v. Trustees of the Ismail and Amod* does not imply that land can be held in trust for Indians.

I am to acknowledge the receipt of your letter of the 13th and 17th September, and to inform you that the Resolutions referred to in the letter have been duly received by the Governor of the Colony. It does not appear to Lord Elgin that any useful purpose is likely to be served by sending a deputation from the Colony to this country, but if the delegates are sent they will be given an opportunity of stating their views.

Yours Obedient Servant,

(Sd.) FRANK GRAHAM.

Dadabhai Naoroji Esq.

The British Indian Problem

Under the above heading the *Natal Times* comments in the following severe terms upon the Asiatic Ordinance in the Transvaal:

Not the least perplexing of the problems which confront South African statecraft is that relating to Asiatics. In no part of South Africa is feeling so strong as in the Transvaal, and popular prejudice is not confined to the man in the street. Officials themselves are carried away by it, and occasionally administer the law in a spirit both harsh and tyrannical. Some time ago the *Natal Daily Mail* published an account of a woman, a Volksman. At the same place an Indian child of eleven years of age was fined £50 or three months' imprisonment for the heinous crime of entering the Transvaal without a permit. The father appealed, and the Supreme Court quashed the conviction. The Court condemned the conviction as "absolutely bad," the offence being not even a common law offence.

The *Mail* rightly remarked that "if a child of eleven could be convicted of an offence of this nature there was nothing to prevent a babe in arms being convicted." The Asiatic Law Amendment Ordinance of the Transvaal is open to many objections. It makes no distinction between British and alien Asiatics; it reduces British Indians to a lower status than that of the original or coloured people of South Africa, and it places greater disabilities on the Indian than they ever suffered under the Boers. Commenting on this, the *Statist* remarks: "The fact will soon become known throughout the length and breadth of India that British Indian subjects are being treated in another part of the British Empire quite unfairly and unjustly. We hear a great deal in these days of unrest in India and of the use of seditious language both in meetings and in printed matter. Is it really of much wonder that there should be great discontent when the British Government itself is treating its Indian subjects in the manner in which it is treating these people in South Africa? The Asiatic races all over the world have been moved to their inmost being by the extraordinary successes of Japan over Russia. Is it likely that they will submit tamely to legislation which places Indians in another portion of the British Empire in a worse position than ever heretofore?" There are very cogent reasons, social, political, and economic, why we should restrict Asiatic immigration into South Africa, and there is nothing to be gained by doing so in any respect. But the question is not whether we should restrict Asiatic immigration, but whether we should restrict it on a colour basis.

The Asiatic Problem

A Fair Analysis

Using the British Columbian incident as a text, the *Rund Daily Mail*, in its leading column, deals with the Asiatic problem at some length. We quote the gist of the article below, and comment elsewhere on some of the points raised.

It is a good idea to make a copy of the original document and keep it in a safe place. The original document should be kept in a safe place. The original document should be kept in a safe place.

The Problem of the Unemployed

Last week the *Mercury* published an excellent article on this subject, of which we are glad to print the following summary.

Mr. Parkin seeks to controvert our
assumption that the cause of the
want of employment in Natal is
the cheapness of the coloured labour
in the colony. Natal, like the Cape
Colony and Natal, has throughout
its history, the economic
structure is based on cheap coloured
labour and high priced skilled labour.
Cheap Indian labour, which is set
down as one of the chief causes of
the want of employment in Natal,
does not apply to any extent in the
Cape Colony or in the Transvaal,
where there is a similar want of employ-
ment. If every Indian in this Colony
were returned to India to-morrow,
should still have coloured
labour at a much lower
rate than skilled labour.
Hence the cause of the want of

and he is the natural labourer, whose work has to be supervised and controlled by the white man. We have something like a million natives in the country, as against 100,000 Indians, so that, even if the whole of the latter were returned to-morrow, we have still in front of us the fact that there are ten blacks to every white man in Natal. Then, the Indians who can possibly be repatriated without any very great deal of trouble are the very men who are not in competition with the white man, as they are indentured Indians working on sugar and tea estates, on farms, and on mines. There are probably 30,000 of them, and some 70,000 free Indians, a great many of the latter being Natal-born, and we must say we do not see very well how they are to be compelled to leave the Colony. We certainly think it is time that something should be done to put a stop to a continuance of Indian immigration, but even that cannot be done all at once, without a serious dislocation of many industries.

It is frequently said that the Indian has been the ruin of Natal, but we do not admit that Natal is ruined, or anything like it, because we are in the midst of a period of severe depression. Before the Indian arrived in Natal, the Colony was in a very bad way indeed. Mechanics were not getting more than 5s. a day, and work was very difficult to get even at that. In 1855, when Sir George Grey visited Natal, the question was whether convict labour or coolie labour should be imported. It was decided that the latter was preferable and the Durban Corporation, on behalf of the burgesses, presented a petition to his Excellency, expressing the hope that he would see his way to sanction the introduction of Indian labour, "for the fact cannot be too strongly borne in mind that, on the success or failure of these rising enterprises depends the advancement of the Colony or its certain and rapid decline." The first Indian immigrants arrived in 1860, and a few figures from the nearest possible dates will show that, no matter how desirable it may be that further immigration should be stopped, it is not correct to say that the Colony has not progressed, and to blame the presence of the Indian for so many houses and shops being empty. In 1860, the total shipping tonnage to and from the port was 29,628, as against 5,100,693 last year. The value of the imports was respectively £354,987 and £11,313,967, and the exports £139,698 and £12,265,521. The land under cultivation in 1860 was 51,963 acres, as against 415,869 acres last year. In 1860, the total deposits in the Savings Bank was £100, and in 1905, the banks of the Colony £2,000,000, as against £50,000 and £1,800,000, respectively, last year. As to the Colony having no industries, it can be admitted that, until recently, it was not an important one, but now it is not only an important one, but it is one of the most important in the world.

any magnitude, but there are a number of small industries which, in the aggregate, amount to a good deal. They employ 4,941 white persons, and utilise 24,151 horse-power in steam, oil, and electricity. They use nearly £2,000,000 in material per annum, and produce articles of the value of close on £4,000,000. They occupy land of the value of nearly £3,000,000, the buildings on the land are valued at close on £1,500,000, and the machinery and plant employed stands at a value of £1,750,000. These are facts, and in the face of them it is idle to argue as if the Colony had been steadily going back since the Indian was introduced, or that, if he were removed, all economic difficulties would vanish.

Our London Letter

(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT)

British Indians in Canada

The attitude of Canadian public opinion towards the British Indians who are finding their way into the Canadian West is far more satisfactory, and far more characteristically English, than the unfortunate attitude taken up by the white colonists of the Transvaal. The *Ottawa Citizen*, speaking of the agitation against Indian immigration, among a section of the population of British Columbia, says the Government of the Dominion should be very careful in its action. "The immigrants are a fine, high-spirited class of men, descendants of the men who stood by Great Britain in the Mutiny. . . . There is really nothing against them but their colour. Otherwise they are much superior to many classes of white immigrants, such as Doukhobors, Galicians, Roumanians, Southern European races." It is gratifying to find Canadian opinion so sound on a matter of such vital importance to an Empire that contains five dark-skinned inhabitants for every white. Of all the forms of race-pretensions none is so absolutely insolent and illogical as a pride based merely upon colour. The assumption that men with white skins all possess a particular set of virtues, and men with dark skins a particular set of vices, has not the slightest foundation of fact to rest upon. Many of the Asiatic races are immensely superior to many Southern European races in all the qualities which we admire as manly; and it may be added, with shame, that very few countries, either in the East or the West, produce such degraded types of humanity as are occasionally to be seen in the city slums of England. Yet in the Transvaal, with the sanction of the present Liberal Cabinet, hard working and respectable British Indians are treated as inferior, whilst complete degenerates are given the right of citizenship and the vote.

Yet all is not smooth sailing, it appears. Already in British Columbia there is apprehension among the opponents of this new immigration that the Indian will claim the right to vote, and thus cause a movement to have the East Indians grouped with the aboriginal Indians, Chinese, and Japanese among the races from whom the electoral franchise is withheld.

At last

There has always been an understanding, tacit or explicit, that the various communities of Indians, scattered in the different parts of the British Empire, are or should be, in their political status at least, a fair reflex of the counterpoises at home; and that the political privileges demanded by, or permissible to, the former should be the same as those of the latter. It is needless to add that in the case of the South African Indians this unwritten law has been disregarded in a way that bespeaks as much the absence of fairness as the presence of race-bias. But that is not my point. This reflexion of the parent country by its offshoots in the various parts of the world, whether it be acknowledged, unacknowledged, or misrepresented, is inevitable, as I was assured when I noted with inexpressible pleasure the mass meeting held at Johannesburg to protest against the unspeakable Asiatic Ordinance, and the 4th resolution adopted at that meeting in the spirit of the anti-partition agitation which is now convulsing India. Three thousand Indians in a public meeting assembled here declared that they would rather go to prison than stand with arms folded to see not only all their privileges as British subjects stolen one by one, but even their common rights as human beings denied to them by an ignorant and unfeeling as blind.

The same feeling has been shown by the Indian community in Canada, who have early in the year sent a petition to the Government of the Dominion, asking for the repeal of the Asiatic Ordinance. The petition is a fine specimen of the law of limitations. The same attitude of the Indians at home has now set an example to the Indians abroad, who have not been slow to set up to it, and if they keep up this spirit their emancipation would be sure, and before long they would vindicate their manhood before God and man. The best help is self-help.

INDIAN MAILS. The following mail for India is advertised: For Bombay transport S. S. *Duthia* (October 28th).

The S. S. *Sultan* will leave Durban on November 8th for Bombay.

THE GROWTH OF INSANITY.—If steps are not taken to remedy matters, in a short time the population will be in a state of insanity. The number of insane in the world is increasing at a rapid rate. In England alone, there are over 100,000 insane. In the United States, there are over 200,000. In the world, there are over 1,000,000. The number of insane is increasing at a rapid rate. In England alone, there are over 100,000 insane. In the United States, there are over 200,000. In the world, there are over 1,000,000. The number of insane is increasing at a rapid rate.

A Terrible Charge

Who is Responsible?

Reuter cables from London that the *Tribune's* correspondent at Madras telegraphs that the S.S. *Umfuli* with 650 Indian coolies on board, of whom two hundred were invalids, has arrived from Natal, and that the European passengers complained of the overcrowding.

The *Madras Mail* says that the ship carried sixty eight coolies more than the Emigration Law allows, and exhorts the Indian Government to verify the facts and make representations to the Natal Government.

Explanation

Reuter's local agent states, with reference to the allegations made in the "Tribune" as to the overcrowding of Indians on the steamship *Umfuli*, bound from Natal to Madras, that he has made enquiries of the ship's owners and the Protector of Indians to-day, both of whom deny the statement.

The *Umfuli* was licensed to carry 568 adults, whilst the number on board was about fifteen less than that.

With regard to the statement that complaints were made by European passengers, as far as is known here only one passenger for Madras was on board.

The British Indian Association

And Permit Regulations

The following are copies of further correspondence addressed by the Chairman of the British Indian Association to the Transvaal to the Colonial Secretary:

22nd October, 1906.

To:

The Honourable the Colonial Secretary, Pretoria.

Sir, — I have the honour to acknowledge receipt of the letter addressed to my Association by the Registrar of Asiatics on the 18th inst., on the subject of Advisory Boards and Regulations in connection with Permit Applications.

My Association is aware that Advisory Boards have been appointed for the alleged object of assisting in the investigation of applications for permits to enter the Transvaal under Asiatics who claim that they are entitled to that status before war.

My Association is, however, only concerned with applications submitted by British Indians.

My Association is not aware of any statement that there is any intention of the Natal Government to amend the Asiatic Law Amendment Ordinance in connection with the proposed regulations for the investigation of applications for permits to enter the Transvaal under Asiatics who claim that they are entitled to that status before war.

My Association is not aware of any statement that there is any intention of the Natal Government to amend the Asiatic Law Amendment Ordinance in connection with the proposed regulations for the investigation of applications for permits to enter the Transvaal under Asiatics who claim that they are entitled to that status before war.

My Association has received no reply to the inquiry as to whether the proceedings of these Advisory Boards are public or are intended to be made public, and whether applicants are entitled to appear before the Boards in person or by Counsel.

With regard to the question of Regulations, my Association respectfully submits that, as the Asiatic Law Amendment Ordinance has not yet the force of law, it not being yet sanctioned by the Imperial Authorities, it is somewhat premature to discuss the question of regulations framed in accordance with its provisions. My Association requested information with regard to regulations at present enforced in terms of my letter herein of the 10th inst., and would be glad to receive your reply to this enquiry.

I have the honour to remain,

Sir,

Your obedient servant,

(Sd) ANTHONY CLARKE

Chairman,

British Indian Association.

22nd October, 1906.

To:

The Honourable the Colonial Secretary, Pretoria.

Sir, I have the honour to acknowledge the letter addressed to my Association by the Registrar of Asiatics on the 18th inst., regarding the fact that Section 2 of the Permit Regulations Ordinance is still enforced in respect of Asiatics, but that females and minors of tender years who come in without the required endorsement shall be arrested, and further pointing out that this fact will not be a deterrent to those persons who are not entitled to that status, but who may be liable for so doing, and will increase the number of illegal entrants. The Registrar's statement is in accordance with the facts.

My Association is glad to hear that an assurance has been given that British Indian females and minors of tender years will be liable to arrest, and that the Registrar is pointing out, on behalf of my Association, that in the circumstances referred to, the Registrar of the 18th inst., has no legal authority to require that those persons who are not entitled to that status should be arrested.

My Association is, however, only concerned with applications submitted by British Indians.

My Association is not aware of any statement that there is any intention of the Natal Government to amend the Asiatic Law Amendment Ordinance in connection with the proposed regulations for the investigation of applications for permits to enter the Transvaal under Asiatics who claim that they are entitled to that status before war.

My Association respectfully requests an explanation of the statement contained in the letter of the Registrar of Asiatics under reply: "but this fact will not exempt those who assist such persons to come in conflict with the law from any consequences to which they may be liable for so doing, nor will it give the minors any legal claim to the subsequent issue of authority to reside in the Colony." which remarks, my Association submits, are unwarranted and constituted by the circumstances of the present situation, and are in conflict with recent decisions of the Supreme Court.

I have the honour to remain,

Sir,

Your obedient servant,

(Sd) ANTHONY CLARKE

Chairman,

British Indian Association.

A Sinister Measure

Hitting Below the Belt

Below we re-publish from the *IF* the text of the draft Bill which was lodged, on the 18th inst., with the Clerk of the Legislative Assembly. The Bill is, ostensibly, "to amend the Licensing Laws of the Colony," and will be formally published in the *Gazette* in due course. Its object is, says the *IF*, "to limit certain privileges of citizenship to those who bear its responsibilities, by the exclusion from the grant of trading or professional licenses of all persons whose names do not appear on the voters' roll of the Colony for the period for which the license is required. What reception will be accorded such a measure remains to be seen. Its effect would be to abolish Asiatic trade, which would be a good thing for the European, but would probably lead to complications with the Indian and Imperial Governments."

What is the draft of the Bill? The Licensing Laws of the Colony. Be it therefore enacted by the King's most Excellent Majesty, by and with the consent of the Legislative Council and Legislative Assembly, of Natal, as follows:—

(1.) Save and except in respect of women of twenty-one years of age, and of pure European descent) who wish to carry on business under their own management for their own support, or for the support of other persons of pure European descent who may be dependent upon them, no license to trade in Natal, or to practice any profession in Natal, after the coming into force of this Ordinance, 1907, shall be granted, or renewed, or be issued or renewed to any person in any part of the Colony who is not a person whose name appears on the voters' roll of the Colony for the period for which the license is required. As unable to satisfy the requirements of the law.

Officer that he is duly qualified to have his name placed on the voter's roll of the Colony at its next compilation, and who, before receiving his licence, deposits with the Licensing Officer a sworn declaration attested by one of the Magistrates of the Colony to that effect, stating in his declaration what his qualification actually is.

(2.) Any person allowing the use of his name for trading purposes to any other person not qualified to hold a licence under this law, or being guilty of any act, direct or indirect, which in its result provides the means whereby a disqualified person is able to trade, or practise a profession, after the thirty-first day of December, 1907, and any person guilty as an accessory to the fact, shall upon conviction be sentenced to twelve months' imprisonment with hard labour without the option of a fine.

(3.) This act shall not apply to any limited liability Company whose shareholders are of pure European descent; provided that a sworn declaration to that effect made by a responsible officer of such company is deposited with the Licensing Officer before the license is granted.

(4.) This law shall repeal all previous laws and all Municipal By-Laws which may be in conflict with it, and shall be cited as the Licensing Act, 1906.

Crude Legislation

Under the above caption, the *Astral Mercury* comments in the following severe terms upon Mr. Tatham and his Draft Licensing Bill:—

During Mr. Ralph H. Tatham's electoral campaign, he showed a singular want of knowledge of the laws of the Colony for an aspirant to Parliamentary honours, but from the Bill he has drafted to amend the Licensing Law of the Colony, it is plain that he is ignorant even of the A.B.C. of good legislation. The proposed Bill is crudely personated, and stamps its author as a very amateur politician indeed. It is unnecessary to discuss it, as it must be evident to anyone who gives the matter a moment's thought that no Parliament of sane or sensible men could pass such a measure, and no British Government could possibly sanction it. The whole thing is preposterous, and if Mr. Tatham is anxious to make himself the laughing-stock of the country, he has made a good start. Mr. Tatham is in far too great a hurry to pose as a legislator, and in his hurry has only made himself ridiculous, and risked himself to the Colony as a political liability. It is a long course of stupidity which he is pursuing, and it is a pity that he should be so.

Frank Opinion

It is a pity that Mr. Tatham should be so stupid as to draft a Bill which is so obviously preposterous, and which is so obviously a waste of time and money.

Mr. R. H. Tatham's draft Bill to amend the Licensing Law of the colony in such a manner as to prevent all save registered voters from obtaining licences to trade, or practice any profession, has generally been condemned, even by those who are entirely sympathetic to the claims of the European population. Mr. Tatham's idea is obviously that those who are not burdened with the obligation of citizenship should not enjoy its privileges. The weak point in this argument is that it is not placed within the power of many Indians to incur the obligations of citizenship. They would willingly do so but they are excluded from political rights. To exclude them from the ordinary rights of residents suggests something a good deal harsher than Russia's treatment of the Jews. We all cheerfully denounce Russian tyranny, but such legislation as Mr. Tatham and his Labour friends propose is much more drastic than any restriction of Jewish rights in Russia. Then there are the natives. Is a native to be debarred from obtaining a trading licence because he is also denied the franchise? One's sense of justice revolts at such a proposition. It seems to us that there is not a little danger at the present time of one class of the community endeavouring to conserve its own interests, sacrificing the interests of others.

Much of this talk of insatiable conditions, etc., in connection with Indian traders, is beside the mark. The Indian or coloured storekeeper or trader is subject to the same sanitary regulations as the whites, and he is not likely to receive more consideration than they. If his premises are so insanitary as to endanger the health of the community, the fault lies with the sanitary officials. Let us be honest in these matters, and perfectly frank, and not drag in arguments which are irrelevant. We would be only too glad to see legitimate restrictions on Asiatic trading—and there are not a few restrictions now enforced—but we are not prepared to impose restrictions which conflict with the first principles of justice and the elementary rights of individuals who we have permitted to make their homes in this land. In its present form Mr. Tatham's Bill has no chance of being sanctioned by His Majesty, in the exceedingly probable event of its being agreed to by both Houses of Parliament in this colony, than it has were a measure providing for the deportation of every Indian resident of Natal. A similar enactment, but a very much milder one, passed as one of the Australian Legislatures, was recently vetoed; and it would be a waste of the time of Parliament to consider Mr. Tatham's measure as it stands to-day. If he takes our advice he will consign his draft Bill to the waste paper basket, and substitute something considerably more reasonable.

It is a pity that Mr. Tatham should be so stupid as to draft a Bill which is so obviously preposterous, and which is so obviously a waste of time and money. It is a long course of stupidity which he is pursuing, and it is a pity that he should be so. It is a pity that Mr. Tatham should be so stupid as to draft a Bill which is so obviously preposterous, and which is so obviously a waste of time and money. It is a long course of stupidity which he is pursuing, and it is a pity that he should be so.

Correspondence

Parbhoo Singh

To the Editor, INDIAN OPINION.

Sir,—May I be informed by you or by your readers through the medium of your valuable paper, if it is a fact that in the late Boer War at the siege of Ladysmith, an Indian named Parbhoo Singh saved many Europeans and Indians from death by giving them a certain signal when the bombs of the Boers were fired? Is it also true that he was awarded a V.C. for such excellent and brave work; if not, what honours did he get?

I am,

Yours etc.,

INDRANIL.

Sydenham,

11th October, 1906.

[It is a fact that Parbhoo Singh performed the courageous acts to which you refer. It is not true that he received the V.C. So far as we are aware, the only recognition of his bravery and fidelity was the presentation to him by his admirers of a cloak of honour.—E. L. O.]

Indian Marriages

To the Editor, INDIAN OPINION.

Sir,—Recently there was an Indian Marriage Bill in the House and it is it passed or not? is the question of many uneducated Indians in town and country. If passed, I would suggest that notice should be put in the various centres, if not in all the Indian languages, at least in Hindi (Nagaria), Gujarati and Tamil; but if not passed, I would be very thankful if you will kindly inform me and others through the medium of your paper.

I am, etc.,

ONE OF THEM.

Sydenham,

11th October, 1906.

[We are unaware that this measure has yet been sanctioned.—E. L. O.]

FLATTERY.—We flatter the public when we call them the benevolent public, for they are not nearly so benevolent as they ought to be.—Rev. Arnold Penchard.

THE FOUNDATION OF CHARACTER.—The very foundation of character is sympathy, and the corner stone charity.—Miss Elia Wheeler Wilcox in the *New York Journal*.

MUSCLE AND BRAIN.—As we are able to strengthen a muscle through exercise, so we can improve a mind through study.—Miss Elia Wheeler Wilcox in the *New York Journal*.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીકસ-શનીવાર, તારીખ ૨૭ મી અક્ટોબર, ૧૯૦૬.

અંક ૪૩

અકવાર્ડિક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી-તા. ૨૭ મી અક્ટોબરથી તા. ૨ નવેમ્બર સુધી ૬૦ સ. ૧૯૦૬.
હિંદુ-કરતક સદ ૧૦ થી, કરતક વદ ૧ સુધી સર્વત ૧૯૧૩.
મુસલમાની-તા. ૮ મી રમઝાનથી ૧૪ મી રમઝાન સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	ગ્રીક તારીખ.	હિંદુ તીથી.	મુસલમા તારીખ.	સુર્યાસ્ય ક. મી.	સુર્ય અસ્ત. મી.
શની...	૨૭	૨૦	૮	૧૬	૧૨
રવી...	૨૮	૨૧	૯	૧૬	૧૩
સોમ...	૨૯	૨૨	૧૦	૧૭	૧૩
મંગળ...	૩૦	૨૩	૧૧	૧૭	૧૪
બુધ...	૩૧	૨૪	૧૨	૧૮	૧૪
ગુરુ...	૧	૨૫	૧૩	૧૮	૧૫
શુક્ર...	૨	૨૬	૧૪	૧૯	૧૫

અનુક્રમણિકા.

જુલમી બીજ...	૭૬૩
નાતાલમાં સરકાર નોંધરીવાજા દિહીઓ	
ઉપર ધાર...	૭૬૪
પ્રજાસો...	
દેશી સરવાપતીઓને ખુલાસો...	
ઈન્ડિયાનું તારણ...	૭૬૫
નવા શાય-સો...	
નવા બીજો...	૭૬૬
ગિર ભટ્ટાઈ વખતના કસેમ...	
નાતાલ ઈડિઅન કેમિસ...	૭૬૭
મુસલમાની તથા અંગ્રીજ રાજ્યની સરખામણી...	
નવા બીજ સંબંધી જુદા જુદા ઉદ્ધારો.	
એલ્ફાન્સબેનો ખબર પત્ર...	૭૬૮
પ્રીટોરીયા...	
પોન્ડરેટરમ...	
નીલીરેટરમ...	
ઈન્ડિયાનું...	૭૬૯
ચાંદી...	
દીવાળીનો ઉત્સવ...	
શુભરાત દિહુ સોસાયટી...	૮૦૧
હમીદીયા ઉલ્લામી સોસાયટી...	૮૦૨
નાતાલ સનાતન ધર્મક્રમ...	
કુરાન સરીફના કસમ ફોરમમાં નહિ ખાવા બાબતનો મુદ્દો...	
રૂઠવના તાર...	૮૦૩
નાદારી કેસોનું તારણ...	
હિંદુસ્થાનના ખબર...	૮૦૪
આજી વરતમાન...	૮૦૫
નાદારી કોર્ટની નોટીસ પિંચે...	
અર્થા પત્રો.	
અમલની સુચના...	૮૦૬
દીક્ષુ ૧૧-૧૧-૧૧...	
પ્રિતવાની સ્મૃતિ...	૮૦૭

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૨૭ મી અક્ટોબર ૧૯૦૬.

જુલમી બીજ.

નાતાલના દિહી વેપારીઓને જરૂરમુજબી ઉમેડી નાખવાના ઇરાદાથી વેગને પકડીને મેંબર મી. ટેયામે જે નવું લાઇસેન્સીંગ બીલ ઘડી કાઢી ગયા શુક્રવારે ધારા સમાના કસ્ટો પાસે રજુ કર્યું છે તેની વિગતવાર કસમે અમે બીજા કાલમાં આપેલી છે. તેમાંની મુખ્ય કલમ એ છે કે જેઓના નામ વોટરના ક્લિસ્ટમાં ન હોય તેમને વેપારનો લાઇસેન્સ નહિ આપવા. એડિશનલિટીમે વેપાર બંધ કરવાના ઇરાદાથીજ આ બીલ દાખલ કરવા માં આવ્યું છે નાતાલના સઘળા જાપાઓએ આ વાત ઉપાડી હલ તેમાં જે એટઆપણો છે તે બતારી આપી છે. આ બીલ રેટલું બધું જામીવાળું છે તે કાલખંધ "નાતાલ લાઇસેન્સ" અને "મરકુરી" એ જતાવી આવ્યું છે એટલે અમારે વધારે મોડવાપણું રહેવું નથી. મી. સલ્ફ ટેયામના ભાષ મી. એફ. એસ ટેયામે આ નવા બીલના સંબંધ માં જણાવ્યું છે કે "આવું બીલ દાખલ થયું તે હસીકારક છે. મોરતે વસત્રાને લખક ચણાતા સહિય આફ્રિકામાં રાજકારી એ તરફથી આવું બીલ રજુ કરવામાં પશુ આવે એ બીના ખરેખર ખેદ જનક છે. આ બીલથી દિહીઓને વેપાર કરતાં અટકાવી શકાય તેવાખર છે પણ આથી મોરો તેમજ મેટીર વેપારીના પશુ લાઇસેન્સ બંધ થાય છે કસમે કે એવા ઘણા મોરો વેપારીઓ છે કે જેઓના નામ વોટરના કસમાં છેજ નહિ. તેમ મેટીરોના નામનો છેજ નહિ. તે આ બીલ દાખલ કરવામાં શું એવો હેતુ છે કે મોરો તથા મેટીરોના લાઇસેન્સ બંધ કરવા કે કેલક મોરોઓ જે વોટરોનો કસ પુરે પડે એવો હોય ત્યાર પછી બહારથી આવેલ હોય અને તેઓને લાઇસેન્સ નેવો હોય તે શું તેઓએ નવા વસત્રો વોટરનો કસ કરી નવાર થાય ત્યાં સુધી કસ નહિ બની રહેવું અને ઇડિઅનોને વેપાર કરતાં અટકાવી તે શું મોરો લોકો લોકોના કસ કરવા સારી છે બીજા બીજા કેલક મોરોઓ જે વોટરોનો કસ પુરે પડે એવો હોય ત્યાર પછી બહારથી આવેલ હોય તે શું તેઓએ નવા વસત્રો વોટરનો કસ કરી નવાર થાય ત્યાં સુધી કસ નહિ બની રહેવું અને ઇડિઅનોને વેપાર કરતાં અટકાવી તે શું મોરો લોકો લોકોના કસ કરવા સારી છે બીજા બીજા કેલક મોરોઓ જે વોટરોનો કસ પુરે પડે એવો હોય ત્યાર પછી બહારથી આવેલ હોય તે શું તેઓએ નવા વસત્રો વોટરનો કસ કરી નવાર થાય ત્યાં સુધી કસ નહિ બની રહેવું અને ઇડિઅનોને વેપાર કરતાં અટકાવી તે શું મોરો લોકો લોકોના કસ કરવા સારી છે

જો આ બીલ સમજ કરવામાં આવે અમે ક્લિહીઓને વેપાર નહન બંધ કરવામાં આવે તે જો કુશનોના ભાષા આજે રિહીઓ પાસે મી. સારા ઉપર છે તે ઉપર નહિ. અને તેથી સ્થાવર મિલકત વાળાઓને મોટી નુકશાની થાય. આમાંની રેટલીક રેટલીકની સમે મજબુત વધારા મળે તે પછી સમજી લખવા જે નોંધવેલ નોંધ સખતારે આમાંના રેટલાક સખત નો જવાબ ખુલાસાવાર બતાવ્યા છે તે અને બીજા જગ્યાએ આપેલ છે. પ્રીટોરીયાથી મી. રમટસે (મી. રમટસ હેટનોટના) એ પાર્ટી ના એક મેંબર છે. મી. ટેયામને જે કાચળ લખ્યો છે તે અમે બીજા જગ્યાએ આપેલ છે. "એકવર ટાઇમર" આ બીલનો હેતુ સચો છે તેમ બતાવ્યું છે દિહી વેપારીઓને અટકાવવા જે અગત્યનું માને છે. પરંતુ તેને માટે આવું બીલ ને વધારે વડો કરવો છે તેથી તેણે મધ્ય રસ્તો બતાવ્યો છે. પશુ તેની અર્થ તો એજ કે ક્લિહીઓને વેપાર કરતા દેશ નહિ તેણે આ બીલમાં સુધારો બતાવ્યો છે કે જેઓના દેશમાં ફરે ચાલસતા હક નહિ હોય તેના દેશમાંથી આવતા લોકોને લાઇસેન્સ નહિ આપવા! આમ મેં તે તરફથી આ બીલ પર જુદીજુદી ટીકા થય છે. આવી સિથિમાં બીજ પસાર થાય ત્યાં ન થાય તોપણ આવે વખતે શું થાય છે તે ધોરજ સખી જોયા કરવાનું નથી. આ બીલની વિરુદ્ધ રેટ વેપારીઓની સહીની સખત વધી દેશવળા રી અરજ મોકલી આપવી જોઈએ. નાતાલ ઇડિઅન કેમિસે આવે વખતે જરાપણ વખત સુધાવ્યા વિના ચાંપના ઉપાય લેવા જોઈએ. જેમ નાન્સવાલના દિહીઓ રજીસ્ટરના કાચમાં હક મેળવવા માટે બહાર પડેલ છે તેવીજ રીતે નાતાલના લાઇસેન્સના કાચમાં માટે હક મેળવવા નાતાલના વેપારીઓને અડમ રહી હકત લેવાનો વખત આવ્યો છે. મોટી મીટીંગ કરી નાન્સવાલની મારફત આ બીલને વેપારી કલનાર કરવા કરવા નેવે તેમ દિહીઓનાની સખત તથા કોમોનીયલ સેક્રેટરીને આપ કલકો બાવતો સામે વળી દરકાવવાના કલનાર મોકલવા જોઈએ. જો આપણી તરફથી આ કસમાં જરા પણ વિલંબ થશે તો પશિયામ બધું મુક આવશે. અને આના કાળ આપણે તેમજ આપણી પ્રજાને મોજબુતું પુરશે. નોંધવું કે મી. જ. માનીએ ક્લિહી જે આવું કલોકાક બીજ

પાસ થયેજ નહિ, તેમ તેને વડી સરકાર તરફથી પણ બહાલી મળશે નહિ તોપણ આપણે તો દેશી કહેવતો વાદ સાખરી જોઈએ કે "એતનો નર સગા સુખી" અને "પૂર આપ્યા પહેલાં પાળ પાંધવી."

નાતાલમાં સરકારી નોકરીવાળા હિંદીઓ પર ધાડ.

કેટલાક હિંદી નોકરોને ડરખાન મ્યુની સીપાલીટીએ રમ્મ આપવાના અમર મયા અફવાડીયામાં પ્રસીધ થયા છે તે બનાવથી સાકથ આફરિકન પ્રેસમાં મોટી ચરચા ઉભી થઈ છે. 'નાતાલ મરક્યુરી' એ આ બાબતમાં કેટલાક આંકડાઓ આપી ખુલાસા કર્યા છે અને કારપોરેશને કહેલી બુક બતાવી ગોરાઓને રોજગાર વિના જોસી કહેવું પડે છે તેવું પણ કારણ બતાવ્યું છે. તેણે જે બતાવેલું છે તે અમે કેટલાક વખત થયાં બતાવના આપ્યા છીએ. 'કેરેડ જોસી' નયા આમડીના રંગોજી લીધે કારપોરેશને જે અન્યાય આદર્શ છે તે બુકમાં છે. આવા બુકમનું ગોરી પ્રમુખને બાન થાય તેવા છરા દાખી એક જાણએ કેટલીક નોંધ લીધી છે તે ખુશી થયા જેવું છે. 'મરક્યુરી' નો એડીટર એક ડાંખા એડીટરીઅલમાં જણાવે છે કે: ગોરાઓને વારતે મારગ દરવા મારે યહને મ્યુનીસીપાલીટીએ જે પચલા લીધાં છે તેથી બીનરોજગાર ગોરાઓનો સવાલનો ફરજી થતો નથી. ગોરાઓ ધંધા વગરના હોવાનું કારણ શું છે તે વિચાર્યો વગર જે કંઈ પગલાં લેવામાં આવે છે તેથી મુશ્કેલીમાં ઉત્તરતો ઉમેરોજ થવાનો. અમે એમજ કહીએ છીએ કે એ બાબતમાં હિંદીને હોય દેવાની લગાવ પણ જરૂર નથી. હિંદીના અહવાનજોરો જણાવે છે કે સોંધા કૂચી મજુરોને લીધે ગોરાઓને ધંધા મળતો નથી આ દલીલ તદ્દન નાપાયા દાર છે. આખા કોલોનીમાં હિંદીઓ એક લાખ છે. ધારો કે હિંદીઓ કાલ સવારે ઉઠી દેશ છોડી ચાલતા થતાના હોય તોપણ હલકી મજુરી તો સોંધીજ રહેવની, કારણ કોલોની માં બીજા ૧૦ લાખ કણા લોકો છે. વળી ગોરાઓ હલકી મજુરી કરતાં તો સરમ્મય છે. ગોરાઓ જે ધંધા કરવા માગે છે તે ધંધા માટે જોઈએ તે કરતાં વધારે ગોરા યહ પડ્યા છે તેને લીધેજ ગોરાઓને ધંધા વગર રખડવું પડે છે. આંકડાઓ તપાસીશું તે આપણને માલુમ પડશે કે ૧૮૬૬ ની સાલથી ૧૯૦૪ ની સાલ સુધી ૫૦,૦૦૦ ગોરાઓ નાતાલ કોલોનીમાં આવ્યા છે. આનામાં ૨૭ વરસમાં માત્ર અરમા મજુરી

નહોતા આવ્યા. પરિણામ એ આવ્યું કે 'સ્કીલ્ડ લેયર' ની કિંમત ઉતરી ગઈ. તેથી ગોરાને નવરાએસવાનો વખત આવ્યો. બીજી તરફથી જોઈએ તો માલુમ પડશે કે જે એક લાખ હિંદીઓ નાતાલમાં છે તેમાંથી ૩૦,૦૦૦ ગીંદવીટવાળા છે અને ૭૦,૦૦૦ બીજા છે. આ ૭૦,૦૦૦ માંથી મોટી સંખ્યા કોલોનીઅલ મોર્ન (કોલોની માં જન્મેલાઓ) ની છે; અને તેથી જે લોકની નાતાલ જન્મ ખુશી છે તેને કાઠી મુકવાનું બની શકે તેમ નથી. દવે ૩૦,૦૦૦ ગીંદવીટવાળાઓ વિષે જોઈએ. કેહ પણ દેશની માફક કોલોનીની આબાદીનો આધાર તેની નીપજ ઉપર છે. અને ગાંડી નીપજનો આધાર હિંદી મજુર ઉપર છે. કોલોનીની નીપજ વધતી હોય તો 'એક્સપોર્ટ ટરેડ' વધવા જોઈએ. અને આંકડાઓ તેમજ બતાવે છે. ૧૮૬૦ ની સાલમાં ડરખાનના ગંદરેથી ૨૬,૧૨૮ ટન માલ અડ્યો હતો ત્યારે ૧૯૦૪ ની સાલમાં ૫૧,૦૦,૧૬૩ ટન માલ અડ્યો હતો. ૧૮૬૦ માં નીકાસમાંથી પૈાં ૩,૫૪,૬૮૭ ની આવક થઈ હતી ત્યારે ૧૯૦૫ માં પૈાં ૬,૧૩,૧૩૮,૬૯૭ ની આવક થઈ હતી. ૧૮૬૧માં માત્ર ૫૧,૬૧૩ એકર જમીન ખેડતી ત્યારે તાલ ૯,૩૫,૮૧૮ એકર જમીન ખેડાય છે. આ ખુશી રીતે બતાવે છે કે હિંદીઓ કોલોનીને કાગળ નહિ પણ આબાદ બનાવ્યા છે. અને ખરી રીતે કોલોની આબાદજ બનતો મળ્યો છે. પુગલો એ છે કે ૧૯૧૦ ની સાલમાં લેવીંગ જોઈમાં પૈાં ૬૧૫ હતા, ત્યારે ૧૯૦૫ની સાલમાં ૫૨૫૦૮૮ હતા; અને બીજી જોઈમાં પૈાં ૧,૮૩,૬૬૭ હતા ત્યારે ૧૯૦૫માં પૈાં ૪૮,૮૫,૭૬૩ હતા. રોજગારની ખામી જણાવાનું કાગળ બીજી દીશમાં રહેવું છે. અને તે એકે કાગળ વખતની આબાદીથી મોટી જઈ હવેથી ગંદે લોકો કોલોનીમાં ભરાઈ ગયા અને ભરાઈને પણ હલકી મજુરી કરવા તો તેઓ ખુશી નથી. વળી બીજી કારણ એ છે કે ગોરાઓએ આબાદી ના દલાલોને પૈસો આંધળા ધંધને જમીન અને બીજા સાહસોમાં રોક્યો. પરિણામ એ આવ્યું કે સુડીની તળી જણાવા લાગી અને લોકોનો હાથ જુટો રહી શક્યો નહિ. અવાં કારણોને લીધે હાલની બીન રોજગારી તો મામલો કહ્યો થયો છે. તેમાં આમડીના હોય સારું મળ્યા મોંઘા હિંદી નોકરના પેટ પર પાકુ મારીને મ્યુનીસીપાલીટીએ માત્ર કુતખતવા વાપરી છે. એ કામમાં કારપોરેશન ગહાકુરી માનવી હોય તો મોટી ખુલજ છે, કહેવતે સુધારી તથા અન્ય બનાવી કેમકેવું કરવામાં હિંદીઓ જે અધામ મહેનત

કરી હતી તેનો આ બદલો! વળી બીજો સવાલ એ છે કે હિંદી પણ કર અને વેસઓ બરે છે તો રોજગાર વિનાના હિંદી આ માટે કારપોરેશને શું કરવું છે?

ખુલાસો.

તા. ૧૩ મી ઓક્ટોબરના અંકમાં મુજરાતી હિંદુ સોસાયટીના તા. ૬ ડીના રીપોર્ટ ઉપર દીકા કરનારા કાગળ અમને મળેલ છે. અમે માનીએ છીએ કે આવા કાગળ પ્રસિધ્ધ કરવામાં કોઈપણ બાબતો હેતુ સરતો નથી. અમરું જાણું સાકથ આફરિકામાં વસતા હિંદીઓને સરકાર તરફથી ધારાઓને લગતી જે મુશ્કેલીઓ ઉભી થાય છે તેને માટે લગત લેવા સંબંધી લખાણો માટે હમેશાં ખુલ્લું છે. કાઈ મંડળ અથવા વ્યક્તિની દીકા કરનાર લખાણુય તો ખાલી અંદર અંદર ખરાબ અવાજોજ સંભવ છે. અમારે નમ્રતાપૂર્વક બતાવવું જોઈએ કે કોઈએ કોઈપણ મંડળ અથવા વ્યક્તિની ખેટ ખાંપણ અમારા પત્ર મારફત બતાવવાની જરૂર નથી. બીજાઓની શુ સ્થિતિ છે. તેનો નિચાર કયા વિના કરે પોતાનું કર્તવ્ય અર્થે શું છે તે સમજ તેમાં જ હમેશાં સુધારો વધારો કરવાની જરૂર છે. બીજાઓ પોતાની કરજ ચુકશે તો તેમને તે બુલેને માટે સહન કરવું પડશે. એ દેખીતું છે કે ખરાબ લખણ કરનારા લખાણો લખણ કરી અમે તેમાં ઉમેરો કરવા સજી નજર હોઈએ.

કેટલાક ચરચાપત્રોએને ખુલાસો

આ અફવાડીયામાં અમને ચાર પાંચ લખાણો મળેલા છે જેને માટે અમને જાણત બાપમાં લખવામાં આવ્યું છે કે આ લખાણો ગમે તેમ કરી આજુઅંકમાં લખણ થવાજ જોઈએ. અમારામાં બનતી મહેનતને જે લખાણુ લખણ થઈ શકે તે લખણ કરવાને સુઝતા નથી પરંતુ તેમ છતાં જે પડી રહે છે તેને માટે અમે દિલગીરી છીએ. હાલના રાજ્યકારી મામલાને પ્રસંગે એડીટરીઅલ લખાણુ તથા હિંદી સવાલ ઉપર બીજા જાણેની દીકા વગેરે ચણું લખવાનું હોય છે. બનાવવા તા દખાળને લીધે અમારે કેટલુંક સંકોચાતું પડે છે. મિટરું અમે વાંચકવર્ગની મારી મળીએ છીએ અને વિનંતી કરીએ છીએ કે "અમારા તરફ દેખ રાખો છો" "અમારી દખલ કરતા નથી" "જાણના" કહ્યાણુ બતાવું કાઠી અમારા પત્ર મુલતવી ગાંધી

રાખતા " આવા કદુ અન્ધો લખવાની કાંઈ જરૂર નથી. દરેક લખાણ પહેલીજ તકે અમે લખવું કરીએ છીએ, વળી તે ઉપરાંત એક બીજા મુશ્કેલી અને અમારા માફક પાસે મુકવા માગીએ છીએ કે આ પત્રના મુખ્ય એડીટર લેલાન્સનને ખાતે રહેતા હેવાથી ગંભીર અથવા સંકેતીય લખાણો અમારે લેલાન્સનને મોકલી તે લખાણો પર તેની સલાહ લેવી પડે છે. તેથી પણ કેટલીક ગંભીર લેખ યાવ છે, આથી કરી કોઈને અમારા પ્રત્યે ઇતરાઈ કરવાનું જરૂર નથી.

ઈંડીયામાંથી તારણ.

ચીન અને અરીજી.

અરીજીના ઉપયોગથી થતી પાવમાનીના સંબંધમાં ચીન અત્યંત ચર્ચા છે. અરીજીનો ઉપયોગ એકાદરવાના સવાલની તપાસ કરવા માટે ચીન સરકારે એક કમીશન નીમ્યું હતું. એ કમીશન એવા ફરાવ ઉપર આવ્યું છે કે ફરા વરસની અંદર અરીજીનો ઉપયોગ સાવ બંધ કરવાનાં પગલાં લેવાં અને બહારનું અરીજી દેશમાં આવતાં અટકાવવું. એક સમી મુજબ હિંદુસ્થાનનું અરીજી ચીનમાં ફરકાવત દાખલ કરવામાં આવે છે તેની સામે ઇંગ્લાંડની અરીજીનો વપરાશ અટકાવવાની સોસાયટી કેટલોક વખત યથા જન લેવી આવી છે. ચીનાઈ કમીશનના ફરાવથી હિંદી અરીજીનો સવાલ સરકાર દ્વારા ધરશે એવું જણાય છે તે તેમ બનશે તો હિંદોને ચીન સાથેના અરીજીનો વેપાર બંધજ એકો ધમ્મ જશે.

હિંદી કમીશન.

હિંદુસ્થાનના દેશીઓને હિંદના રાજ્ય કાર્યવાહમાં વધુ હાથ આપવાના સવાલ પર તપાસ ચલાવવા નીમાએલા કમીશનના રીપોર્ટ નવા વરસની શરૂઆત સુધી બહાર પડશે નહિ એવું જણાયવામાં આવ્યું છે.

ફાદા તરફ હિંદીઓનો ઝેમ.

ઈંડિયા પર જણાવે છે કે માનવતા દાદાભાઈના જન્મ દિવસની ખુશાલીમાં તેમના પર હિંદુસ્થાન અને દક્ષિણ આફ્રિકા મળીને અસંખ્યાત તારો આવ્યા હતા. એટલુંજ નહિ પણ તાજા મેસમાં મુબારક બાદીના હમલાગંધ કાગળો આવેલા છે. ઇડિઅન રિવ્યુ નામના પ્રસિદ્ધ આસીકના અધિપતિએ દાદાભાઈનું જીવન વૃત્તાંત જાણી પ્રસિદ્ધ કર્યું છે અને બહેણા ફેલાવ્યા માટે તેની કૌશલ માત્ર આર આના રાખેલી છે.

નિમક પર રર.

અમેરિકાની અગામી હિંદી કમીશન

ચીનના ફરા સંબંધમાં નીચેનો ફરાવ પસાર કર્યો છે. તે તેની ત્રીજી હિંદી રટેટ સેક્રેટરી મી. મોરલી પર મોકલવામાં આવી છે. મી. ના કરમાં વધુ ઘટાડો થવાનો છે એવા રટેટ સેક્રેટરીના હરાદાથી અમારી કમીટીને સંતોષ થયો છે. એ ફરા તરફ હિંદુસ્થાન અને ઇંગ્લાંડ પણ બહુ રિફર હોવાથી ધીમે ધીમે એ કરને તદ્દન નાબુદ કરવાની જરૂર છે. એ કરના વસુલ કરવામાં કેટલોક અવધાવ યાવ છે તથા સખત જીવન શુભરે છે.

હિંદુ મુસલમાનોમાં સંપ.

મેલવી અબદુલ હાજલના પ્રમુખપણા નીચે પંજાબ ગોરખપુરમાં હિંદુ અને મુસલમાનોની એક મંળવર સભા મળી હતી. ત્યાં એવા ફરાવ પસાર કરવામાં આવ્યો કે પાયોનીયર તે ઇસ્લામને જેવાં પત્રોએ હાલમાં હિંદુ મુસલમાનોને વડાડી મારવાની જે વલણ લીધી છે તે ધીકારને પાત્ર છે.

એશિઆટીક ઓરિન્ટલસ.

એશિઆટીક ઓરિન્ટલસ તથા તે સાથે નો હિંદી પ્રોટેસ્ટ એ ઇડિઅન એપિનીઅન માં જપાઈ ગયાં છે. તે ઇડિઆપત્રના ૨૮ મી સપ્ટેમ્બરના અંકમાં જપાયા છે.

દરસવાસમાં ફરેઆઈઝ.

દરસવાસમાં કેપમાં જન્મેલા ફર્ડ એકો અને લયક હિંદીઓને ફરેઆઈઝના હુકો આપવાની દિમાયત કરનારો એક કાગળ કેપટાઉનવાળા મી. સીડની મોરીસે વિલાપતના ટીબ્યુનપત્રમાં લખ્યો છે. તેમાં મા. મોરીસ જણાવે છે કે:-સરકારી હુકો ના સંબંધમાં વડી સરકાર માત્ર ગોરી પ્રજા તરફજ ધ્યાન આપે છે. ફર્ડ એકો ગમે તેટલા ફળદાએલા અને સુધરેલા હોય તેપણુ તેમને કાંઈ ગણતીમાં લેવામાં આવતા નથી. વડી સરકારને ખબર નથી કે થોડા ઘણાં ફર્ડ હોય એવા તો દક્ષિણ આફ્રિકામાં હજારો ગોરોઓ છે. માણસના હકનું પ્રમાણુ તેની આમડીના રંગ હપરવા હરાવવું એ તો વિચીત્ર રીત છે. ગમે તેમ ગણે તેપણુ ફર્ડ એકોની બાબતને નાની સુતી ગણી શકાય તેમ નથી. હાલ પણ તે કામ વગ અને વજન ધરાવે છે. જેમ જેમ તેને ઓછી ગણતીમાં લેવામાં આવશે તેમ તેમ તેઓ રવારે જવા અને કામગીરી જમાવવા પ્રયત્ન કરશે માટે કેપ-એસને ફર્ડ અને કાપક ઘોડીશ ઇડિઅનો જેઓ આ દેશમાં ઘર કરીને રહેવા છે તેને વધુ હક આપવનું કાપણુ વડી સરકાર ચાખેલી છે. તેઓ સુધારામાં આવજા ધરેલા છે તેમને કામગીરી 'ગોડીયા' માફક મેળવવા

એ અવિચારી રાજનિતી છે. બીજા દેશોમાં ગરેટ બરીટને જેમ કર્યું છે તેમ દરસવાસ માં સા માટે તથા કરતું એ સમજી શકાય નહિ તેવું છે. વળી 'વેરટેડ' હુકો લઈ લેવાથી રાજ્ય તરફ દુરમનાવટની લાગણી ઉભી થાય છે તેનો પણ કાંઈ ખ્યાલ રાજ્યના માં આવ્યો નથી. રીપોર્ટનારોએ જવરન મેન્ટ થયા પછી તરતજ કેપ કોલોનીમાં કે બરીટીશ રાજ્યના બીજા ભાગમાં જે કોલો ફરેઆઈઝના હુકો બાબતે છે તેમને તેવા હુકો દરસવાસમાં પણ મળશે એવા અંકારે ખાતરી કરવાની જરૂર છે.

નવા ખાચ-ટો.

[સરકારી મેસેજમાંથી.]

લાઈ સેન્સનો કમ્પેટા

લાઈસેન્સીંગ બાય-ટોને લગતી વીગત બાર કલમો ગયા અફઝાડીયાના સરકારી મેસે દમાં બહાર પડેલ છે તેમાંની હિંદોને લગતી મુખ્ય કલમો નીચે મુજબ છે :-

(૧). લાઈસેન્સ મેળવ્યા વગર કરખન સાહેરમાં કાઢપણુ માણસ, કંપની, કે પેદી વેપાર કરી શકશે નહિ.

(૨). જે જગ્યાએ વારતે લાઈસેન્સ લેખતો ફરે તે જગ્યાએ લાઈસેન્સીંગ અમલદાર મારફત ટાઉન કાઉન્સિલે કાયદે ફરાવી નહિ હોય ત્યાં સુધી તે જગ્યામાં વેપાર કરવા અથવા માલ વેચવા કાઢ માણસ, કંપની, અથવા પેદીને લાઈસેન્સ મળશે નહિ.

(૩). ખુદ્દા મેદાનમાં અથવા તો બહારે કે ખાતગી રસ્તા ઉપર વેપાર ફેલ ગર કરી શકશે નહિ. આનો અર્થ એમ કે ખુદ્દા જગ્યા જેવી કે વરંડા, ચોક વગેરે.

(૪). જે લોકોને કે પેદીઓને એક કરતાં વધારે ફુકાન કે રટેર હોય તેમણે ફરેકને વારતે જુદાં જુદાં લાઈસેન્સ કઢાવવાં.

(૫). ફેરીયાજનો લાઈસેન્સ લીધા વગર કાઢપણુ માણસ કાંઈ માલ (ફુક મણી, મરઘાં, ગમીયાની પેદાર, અથવા તો વેચનારે કાચે બનાવેલી ચીજો, આટલી વસ્તુઓ સિવાયની) કે વસ્તુની ફેરી કરી શકશે નહિ. દરેક ફેરીઆએ પેતાની બાંહે ઉપર (કાણી કીપરના લાગમાં) પટો (મેશ) રાખવો જોઈશે. અથવા તો પેતાની ગાસ ટ્રીટ કે જારી પર ચોટાડવો જોઈશે. આવા મેશ પાંચ શીર્સીંગ અનામન મુકવાયો વાપરે વા માટે ન્યુનીતાપ, સીટી આપશે જે મેશ ઉપર 'હોલ્ડ' એવો સબ્દ તથા લાઈસેન્સને નંબર લખવા જોઈશે.

(૬). ફેરના લાઈસેન્સવાળો ફેર પ્રજા ફેરીઓ અમુક બીક જગ્યા પેતાના ની ફેરેક કે ફેરેકના ભરીકે મંચી જશે નહિ.

તેણે પોતાનો માલ બહેર રસ્તાઓપર અહીંથી તહીં ફરતા ફરીને વેચવાનો છે.

(૮). વેપાર રોજગાર કરનાર દરેક માણસ, કંપની, અથવા તે પેઢીને જે નામ થી વેપાર ચલાવતો હોય તે નામ દુકાનની બહાર રસ્તા ઉપર પડે તેવી રીતે ચીતરવું જોઈશે અથવા તે પાટીઆપર લખાવે જોઈશે જોઈશે.

(૯). આ આપ-ગેના સંબંધમાં જે મકાનમાં આ, કારી, અથવા તે 'બોર્ડ' હોય તેવાનાં, રેલાનાં અથવા તે નેપાર થતાં હોય, અથવા તે 'કાલ' મીટ વેચાતું હોય તે (મીટ, મીટી કે સાકાગાળ રેલાનું હોય તેને નહિ) ટી-ટમ કહેવાશે. ઉપરની વસ્તુઓ ગરમ કે ઠંડી કાચાએ વેચાતી હોય તે બોર્ડિંગ હાઉસ, છટીંગ હાઉસ, કે રીફરેશ મેંટ ડમ ગણાશે.

(૧૧). છટીંગ હાઉસ ગોરા માટે કે કાકરા માટે રાખવું છે તે તેવા લાઇસેન્સ માટે અરજ કરનારે જણાવવું જોઈશે. ગોરા ને માટે રાખવામાં આવેલ છટીંગ હાઉસમાં કાકરાને વેચવું એ શુભે ગણાશે.

(૨૬). કાકરા છટીંગ હાઉસના લાઇસેન્સવાળા છટીંગ હાઉસ ઉપર તે ધંધો કે બીજો ધંધો બીજા હાઇને કરવા દેશે નહિ પણ પોતાનો રોજગાર પોતેજ ચલાવશે.

(૩૦). કાકરા છટીંગ હાઉસના લાઇસેન્સવાળા દાકણ માણસ ગોરી સ્પીન કાકરા પણ વખતે પોતાના છટીંગ હાઉસમાં અથવા છટીંગ હાઉસગળા મકાનના બીજા ભાગમાં આવવા દેશે નહિ.

૩૮. લાઇસેન્સની માલીફા અથવા ફેસલું લાઇસેન્સિય અસરદાર ગારફલ ટકન કમિસીનની રજૂ લીધા વિના બદલાવી સકાય નહિ.

લાઇસેન્સની ફી.

(૩૧). લાઇસેન્સ લેના વાર્ષિક દરો નીચે મુજબ છે :-

હોલસેલ ટીલર પાઉંડ ૫. રીટેલ ટીલર પા. ૩. મેલસેલ અને રીટેલ પા. ૨. મુસલ પા. ૭-૧૦-૦; મીલર પા. ૫; બેકસ (મીલકાળા પણ બેકસમાં આવી જાય છે) પા. ૩. બોર્ડિંગ હાઉસ અને લોજીંગ હાઉસ પા. ૩; રીફરેશમેંટ ડમ પા. ૩; ટી ડમ પા. ૨; કાકરા છટીંગ હાઉસ પા. ૫; તાકશાળા અને માવનશાળા પા. ૧૦; હોકર પા. ૮-૧૦-૦; મેનુફેક્ચરર પા. ૩.

રજીસ્ટ્રેશન કમ્પાઉ.

આ કાયદાથી દરેક વેપારીએ પોતાના બીઝનેસમાં જેવા રાખે બાકીકાર છે તેને ફેટલો ગામ કે વહેર જતાની હાલતે

લાઇસેન્સ લેવા પહેલાં ૨૭૨૨૨ કસવવાની દરજ પાડવામાં આવી છે. આવી જાતનાં ૨૭૨૨૨ માટે ૧૦-૦-૦ રૂપવામાં આવી છે. તથા જેઓ ૨૭૨૨૨ મુદતસર ન કલાવે તેને માટે મોટી શિક્ષા કસવવામાં આવી છે. જેઓના બીઝનેસ ચાલુ છે તેમણે ટીસેપ્તર ની ૩૧ મી તારીખ પહેલાં આવી જાતના ૨૭૨૨૨ કલાવી લેવાનું જણાવવામાં આવ્યું છે.

બાઇસીકલપર કર.

હેટલા સરકારી ગેઝેટમાં જે નવાધાર તથા બીજો લખાયેલ થયો છે તેમાં કરવન સહેરમાં ફાંતી મોટરકાર તથા બાઇસીકલો પર કરનો ધારો પણ લેવામાં આવે છે. આ મુજબ સહેરમાં ફરતી દરેક મોટરકાર તથા બાઇસીકલમાટે નીચેના દરથી લાઇસેન્સ કસવવાની જરૂર પડશે

મોટરકાર માટે વરસના લાઇસેન્સ પા. ૧-૧૦-૦; જ માર્સીક પા. ૧-૦-૦ તથા પણ માર્સીક પા. ૦-૧૦-૦ જે મોટરકાર બાફે ખાવા તરીકે વાપરવામાં આવે તે વરસના પા. ૪ જ માર્સના પા. ૨-૧૦-૦ અને પણ મારસના પા. ૧-૫-૦; મોટર બાઇસીકલ માટે વરસના પા. ૧-૦-૦

બાઇસીકલ માટે વરસના ૦-૫-૦; જે બાઇસીકલ વેચી નાખવી હોય તે લાઇસેન્સ બીન ષડીના નામપર કરવાની શી ૧-૦ અથવા લાઇસેન્સ યુમ થયો તે માટે લાઇસેન્સની નાજ કસવવાની શી ૨.૬ રૂપવામાં આવી છે.

આ શી ઉપરાંત બીન ધારાઓ સાઇકલ તથા મોટરકારના વેગ વગેરેને લગતા પણ કેટલાક ઘડવામાં આવ્યા છે. આ ધારા તા. ૧૭ મી અક્ટોબરથી અમલમાં આવ્યા છે.

નવાં બીલો.

લાઇસેન્સિંગ બીલ.

કોલેના લાઇસેન્સ કમ્પાઉ સુધારવા એ નામથી નાતાલ લેજિસ્લેટીવ કાઉન્સિલ આગળ મુજબ માટે એક બીલ તજવાર કરવા માં આવ્યું છે, જે બીલની કમિટીની મતજન નીચે મુજબ છે.

(૧) ગેરરી રતીઓ સિવાય જે કેઇનું નામ લાઇસેન્સ યાગા વરસમાં લેટરના રોજ પર લેણે તેને ૧૦૦૦ના ટીસેપ્તર પછી નાતાલ માં વેપાર કરવા કે કે.ક પણ ધંધો ચલાવવા લાઇસેન્સ આવવું નહિ. તેમ જુનું લાઇસેન્સ લેવા તેનું તબુ પણ કરી આવવું નહિ.

(૨) કેવલી કમ્પ મુજબ લાઇસેન્સ લેવામાં ૬૬ ન હોય તેવા માણસને કાઇ માણસ (ધોર)

લાઇસેન્સ કાઢવા પોતાના નામનો ઉપયોગ કરવા દેશે તેને ૧૨ માસની જેલની સજા થશે.

(૩) કોઇ લીમીટેડ કંપની જેના શેર હોલ્ડરો માત્ર ગોરાઓનું ફરો તેને આ કાયદો લાગુ પડશે નહિ.

(૪) આગળના અથા કાયદાઓ અને મ્યુની-સીપાલ બાઇસી આ કાયદાની આડે આવી શકશે નહિ. આ કાયદાને ૧૯૦૬નો લાઇસેન્સિંગ એક્ટ કહેવામાં આવશે.

ઇનકમ ટેક્સ-લેંડ ટેક્સ.

આ સિવાય ઇનકમ ટેક્સ તથા લેંડ ટેક્સ બીલ જે થોડા વખત ઉપર ધારા સત્તામાં રજુ થયાં હતાં પણ પાસ કરવામાં આવ્યાં હતાં નહિ તે કેટલાક ફેરફાર સાથે ફરીને રજુ કરવામાં આવેલ છે.

બોર લાઇ વખતના કલેમ.

[દરંસવાલ અવરમેન્ટ ગેઝેટમાંથી.]

અક્ટોબર તા. ૧૨મીના દરંસવાલ સરકારી ગેઝેટમાં બહેરખખરથી જણાવવામાં આવ્યું કે તીચેના હિંદીઓએ પોતાના ફલે મની રકમો ટીસેપ્તરની ૩૧મી તારીખ પહેલાં અરજ કરી વસુલ કરવી. મજકુર દીવસ પછી કમિટી અરજીપર ખ્યાન આપવામાં આવશે તદ્દિ તેવા લેણુદારોનાં નામ રકમો તથા અરજના નંબરો નીચે પ્રમાણે છે :-

વીટવોર્સેફેન્ડ (જોહાનરખજા).

નંબર.	નામ.	રકમ.
		પા. શી. પે.
૪૪૧૫	અમદુલ ...	૧૪-૦-૦
૩૪૬૭	આકુષ, સી. ...	૧-૮-૦
૧૩૦૩	આસોધ. ...	૧-૦-૦
૧૨૧૦	આમદ એમ. ...	૧૫-૦-૦
૧૩૦૨	બીચન. ...	૪-૮-૦
૨૫૬૫	ઇમરાનીમ એમ. ...	૩૮-૦-૦
૧૩૬૦	મુકબર ...	૩-૦-૦
૪૫૫૮	હલીમા. ...	૭-૦-૦
૨૬૧૨	મગામુર. ...	૧૭-૧૧-૦
૪૩૮૪	માયાશુદ્ધ ...	૨-૧૧-૦
૪૫૬	નાઇડુ, પી. ...	૨-૧૬-૦
૧૨૮૮	નારણુમીંગ ...	૨-૧૬-૦
૧૦૧૨	પરબુતી ...	૮-૦-૦
૧૬૬૬	રામપળ ...	૩-૮-૦
૧૦૦૭	રામધનર ...	૨-૮-૦
૧૫૪૬	રામકલન ...	૧-૦-૦
૩૩૨૩	રામજીસીંગ ...	૨-૧૨-૦
૧૭૬૪	રઝમુદીન, એફ. ...	૧૦-૦-૦
૧૨૬૧	સાદમ. ...	૧-૧૨-૦
૧૪૬૪	સીંગ રાજુભાઈ ...	૧૧-૦-૦

૨૪૭૪	મુસ્લમણી ...	૩-૧૨-૦
	તરસવાલ.	
૨૭૧૮	અબુ હાથ આદમ ...	૭-૧૬-૦
૨૦૦૨	મુલી અને મુસાર ...	૨-૦-૦
૧૬૭૨	દાદા કેસા ...	૨-૦-૦
૨૪૨૮	મદમદ કાજાલીમ ...	૨-૧૨-૦
૧૬૩૮	સામુદ્ધ મહમદ ...	૨-૦-૦
૯૨૬	ઉમર ગોસમાન ...	૬-૧૨-૦
૧૮૩૦	ઉમર ગોસમાન ...	૩-૧૨-૦

નાનાલ ઇનવેલનની નુકસાનીઓના દાવા
ઓમાં નીચેના નામો છે.

૯૮	આવા, ઇસમાઇલ ...	૮-૦-૦
૧૪૮	તમર, પી. એક. ...	૩૦ ૬-૦

નાનાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસની મીટીંગ.

કોંગ્રેસની ખાસ મીટીંગ મધ્ય યુક્ટરવાર
ના. ૧૯મીએ કોંગ્રેસ હોલમાં મળી હતી.
પ્રમુખસ્થાને મી. હર્ષદ મહમદ ખીરાબા
હતા. મીટીંગ નીચેના કાર્યો સરવાનુમતે
પસાર કર્યા હતા :—

નાનાલમાં વસતા ખ્રીષ્ટીય ઇન્ડિયનો વતી
આ નાનાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ લોડ એલજન
ને અરજ કરે છે કે તરસવાલમાં પસાર
થયેલ મી. એલિઆટિઠ ઓરડીનસ સામે
લડત લેવા તરસવાલના હિંદીઓ તરફથી
જે ડેપુટેશન મોકલવામાં આવ્યું છે તેને
આપ નામદારની સંપૂર્ણ દીલસોટા મળશે.
અને આદ્યા સુધે છે કે આવા આમદીના
રંગને લગતા બંધારણો ઉપર શહેનશાહી
મંજુરી નહિ આપવામાં આવશે. ખાસ
કરીને ખરીદીશ ફેવલ માટે ખરીદીશ રાજ્ય
માં આવા ધારા હોય તે કામચલાઉ દેકાજી
ન બની હોય તેવી હકીકત છે.

આ કારણ કોલોની ખાતાના સેક્રેટરીને
ફેવલથી મોકલી આપવાની પ્રમુખને સલાહ
આપવામાં આવી હતી.

મુસલમાની તથા અંગ્રેજ રાજ્યની સરખામણી.

વિલાયતમાં ઇન્ડિયન હોમરૂલ સોસાયટી
ના હોલમાં મી. આમદ કુલુવગોના પ્રમુખ
પણા નીચે 'અરવાચીન હિંદની ઉનવિ'
એ વિષયપર એક સાપષ્ટ આપતી રખતે
એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે ખ્રીષ્ટીય
રાજ્ય આગળ મુસલમાની રાજ્ય તથા હિંદ
હાલ કરતાં ખુબ સારી કાલતમાં હતું. હાલ
માં હિંદુસ્થાનની જે સ્થિતી છે તે એક
વતની માત્ર ગુલામગીરીજ છે. આ સલાહ
ના કારણે મુસલમાનોને મુસલમાનો
પ્રત્યક્ષીકરણ નામમાં આવતું હતું.

નવા બીલ સંબંધી જુદા જુદા ઉદ્ગારો.

હાકરવાલી બીલ.

મી. રેથામે જે બીલ દાખલ કર્યું છે તે
ઉપર રીકા કરતાં "નાનાલ મરદુરી"
જણાવે છે કે આ બીલ મી. રેથામે દાખલ
કર્યું છે તે ખાતાવે છે કે મી. રેથામને નાનાલ
ના કાપકાનું અથવા તે રાજ્યદારી કુનેદનું
બીલકુલ જ્ઞાન નથી. તે બીલ ઉપર જરા
વિચાર કરવાથી જણાવ્યું આવે છે કે આ બીલ
ને રજુ કરનાર રાજ્યદારી કેટલો બધો અપરિ-
પક્ષ છે. પારલામેન્ટમાં બીરાજતા સદસ્યદસ્થો
વિચાર કરવા બેસશે તો આ બીલને ફરી
કાદવા વિના રહેશે નહિ. આવી ભાતનું
બીલ દાખલ કરવાનો ખ્યાલ માત્ર અમને
તો મુરખાઇ સરેલો લાગે છે. એટલે અમારે
આ વિષે વધારે રીકા કરવાપણું રહેતું નથી.
મી. રેથામે પોતે કુશળધારા શાસ્ત્રી કહેવાયા
ના ઇરાદાથી જો કે આવું પગલું ભરેલું હોય
પણ તેમ કહેવા જતાં તે ખરેખર ફારસીને
પામજ બનેલ છે. ધારાઓ ઘડવા એ કાંઈ
હાકરાની રમત નથી !

'વેસ્ટ પેપર આરેક્ટ !'

લાઇબ્રેરી 'નાનાલ દાખલ' આ બીલ
ઉપર પોતાના નીચે મુજબ વિચારો દરશાવી
એજ કારણ ઉપર આવેલ છે કે આવા બીલ
ને વેસ્ટ પેપર આરેક્ટમાં ફેંકી દીધો, નહિતો
આવું લેવા જતાં અરજી અથવા તો પા
પણ બિલ બેસશે. 'દાખલ' જણાવે છે
કે મી. રેથામના હેતુ એવાં ફરો કે જેઓ
શહેરમાં વસે છે તેમને શહેરના સાધારણ
હોકા પણ નહિ ભામવવા દેવા ? વસ્તીના જે
સાધારણ હોકા છે તેમાંથી હિંદીઓને ખાતલ
રાખવા એ ઇન્ડિયન રાજનીતી છે. રંગાબા
માં જ્યુ કોલેજર જે મુસ્લમ મુતર છે તેના
ઉપર આપણે મોટી મોટી રીકાઓ કરવા
જેવાંએ છીએ. અને તેને એકદમ વખોટી
કારીએ છીએ. પણ તેના કરતાં પણ
વધારે જુલમ આપણે આવી આદરવા મેક
છીએ તેના તરફ તો આપણે નજર કરતા
નથી. હિંદીઓને આજુ શાંવા નેરીયો તરફ
આપણે વળાવે. તેમનું મું પાવું ? તેઓને
ફેસલના હક નથી તેટલા માટે તેમને પણ
વધારે કરવાના હક નહિ. આનો વિચાર
કરવા બેસીએ તો શરસો એકે સેવીજ વાગ
છે. હિંદીઓ મંદા છે વગેરે વાત આપણે
હીએ છીએ તો બહુ કીચ્છ છે. હિંદી
અથવા કલર વેપારી તરફ સેવીટરી કાપકા
તો ના પાડે કેવળામ કરી તેમના તરફ
જેવી પ્રવેશ જેટલુંજ શા આપણે હમ
નથી

અમણે તેઓ મંદા છે તો તેમાં તેમના
દેશ જરા પણ નથી. ખાસ વાંક અમલદારો
તો છે. આપણે આવી બાબતમાં પ્રગણીક
અને નિષ્પક્ષતાથી ધવું જોઈએ. જુદાં જુદાંના
કારી મંદીના વિષયને લાઇબ્રેસ સામે
એટી દેવાની જરૂર નથી. એલિઆટિઠ
વિરુદ્ધ વાજબી અટકાયતો મુદેલી જોવાને
આમે ખુશી જીએ—ખતે તે પણ હાલ
કાંઈ થોડી વધી નથી—પરંતુ જેઓને એક
વખત આપણે જોલાબ છે તેઓના ઉપર
હકલતો અન્યાય યુજરતો લેવા અમે
બીલકુલ ખુશી નથી. જે રિમનીમાં આ
બીલ મુકાયું છે તે પારલામેન્ટમાં પાસ
થવાનો જરાપણ સંભવ નથી. પણ ધારા કે
તે પાસ થયું, તો તેને વડી સરકાર તરફથી
તો બદલી મળશેજ નહિ. આ ધારાને
લગતો એક ધારા જે આવા કરતાં વધારે
દરજે ન્યાયી હતો, એવો ધારા પસાર કરવાની
આલેલીઆની સરકારને વડી સરકારે આપી
તા પાડી બંધ કરાવ્યો. તો પછી મી. રેથામ
ના આવા બીલને પારલામેન્ટમાં રજુ કરી
ખાલી વખત ચમાવવા જેવુંજ છે. મી.
રેથામ અમારું હકલું માને તો આવા બીલને
"વેસ્ટ પેપર આરેક્ટ" માં ફેંકી દઈ કાંઈ
ન્યાયી અને ખાજબી મગલું ભરે અને
આખાને માટે દોડવા કરતાં પા કે અરજી
મેળવવા મહેનત કરશે તો કાંઈ પણ મેળવ
વા ફતેહ પામશે. નહિતો પુત લેવા જતાં
ખસમ બોલ બેસશે.

બીલની તરફેણમાં.

'નાનાલ વીટનેસ'માં મી. એક. રીઝ
નો જે કાગળ બહાર મર્યા છે તેનો મુખ્ય
સાદ અમે નીચે આપીએ છીએ :—
મી. રેથામ તરફથી રજુ થયેલ બીલ
પસાર નહિ થાય તોપણ એટલું તો જણાશે
કે એલિઆટીઠ ભવંથી પુરતું મેળતા રહેવાની
જરૂર છે એટલું તો બતાવાશેજ. આ બીલ
સમગ્ર પહેલાં તોજણાવ કે આ બીલ મોટા
વેપારીઓના રક્ષણ માટેજ રજુ કરવામાં
આવ્યું છે, પરંતુ તેમ નથી. બીલનો હેતુ
આખી વેપારી કામના કાપલું રક્ષણ કરવાનો
છે. મારિલ્વરજમાં પાંચ હિંદી વેપારીને
પારલામેન્ટરી ગ્રેટ આપવાના હક છે આ
હક તેમને ૧૮૮૬ પહેલાં મળેલા છે. અને
તે વરખમાં એક કાપકા પસાર કરી પારલા
મેન્ટમાં દાખલ થવાના મેળવે મુદવાનો હક
ન હોય તેવા દેશના વતનીઓને મોબીલીકસ
ફિલઆટીઠ અલગ રાખવામાં આવ્યા હતા.
૧૮૮૬ની સાલમાં હિંદીઓની વિરુદ્ધ વધી
જાખત કાશણી ફેલાઈ હતી તે સમયે
કોપારપર પણ રાજ્યકો વેપારીઓના સાક્ષી

નસ આપનાં પહેલા અંગેજી જાણામ
 આપણ રાખવા આપનનો કાયદો થયો હતો
 પરંતુ તેના અમલ ખરી રીતે કરવાને
 આવ્યો નથી. અને ચીના તથા હિંદી વેપાર
 રીતિઓ પોતાના રાજ્યમાં પગે દિસાયા હતા
 તેથી બારમાસ રાખ છે અને તેમાંથી મહી
 ને માસે અથવા વાર છ માસે કરાવે. પાસે
 જાણવી છે. આ આપનની રોજરોએજ
 સંભાળ રાખવી જોઈતી હતી. ૧૮૬૭થી
 ૧૮૭૨ સુધી તે એશિયાહીદો વેપાર કરે
 તે શુ અને ન કરે તેાપણ શુ તે આપન
 જાણને તપાસ કરવાની જરૂર પડી નહિ. પણ
 પાછળથી ત્યારે વેપાર મંદા થયા અને
 મોટા વેપારીઓ ખીન રાજ્યમાં અર્ધ પડ્યા
 ત્યારે આ સરકાર હાથમાં લીધા.

વન આ બીજ પસાર કરવામાં આવે તો
 દરેક રીતે ચીના તથા દિંદી વેપારીઓને
 અટકાવી શકાય. કાંઈ જણાવે છે કે આ
 બીજથી હોઠરોના લાઇસેન્સ બંધ કરવા પર
 તેથી હરકત થાશે પણ તે વાત ચરાચર નથી.
 કારણકે હોઠરોને લાઇસેન્સ લેવાની જરૂર
 નથી. અલગત જેઓ બહારથી માલ
 મંગાવી ફરી ફરે છે તેઓને માટે તમા
 કાયદા મુજબ લાઇસેન્સ લેવા પડશે. વળી
 તમે જણાવે છે કે જે ગોરાઓના નામ
 જેઓ આંદ્રી ખે વચ્ચે જેટલા વખત સુધી
 રહ્યા હોય છતાં વોટર લીસ્ટમાં ન હોય
 તેવા નામને લાઇસેન્સ ન મળે તે વાત પણ
 બરાબર નથી કારણ કે જે ગોરાઓ લાઇસે
 ન્સ કદાપી કુઝાન કરવા મંજૂતા હોય તેમને
 કાંઈ મુશ્કેલી નહીં નહિ. જેઓ કુઝાન કરવા
 હવાદો સામે તે રહેવાનું થર ખાઉં લીએ
 આપી તે સહજે વોટરોના લીસ્ટમાં સામલ
 થઈ શકે છે. એશિઆટીક અને ગોરા વેપારી
 ઓના વેપારની સરખામણી કરશું તો આપ
 જીને જણાશે કે જે ત્યાં માલ ચરચ ચોટ
 માં આરબ વેપારી છે ત્યાં ગોરા વેપારી હોય
 તો તે વેપારથી આશરે ૨૦ ગોરાઓને રોજ
 મળે. તેઓને માસિક સરાસરી પાછાંડ ૧૨
 અપામ તોપણ વરસે પાછાંડ ૩૦૦૦ની ગોરા
 ઓમાં લેણદેણ વધે તેમ દિસામે નાના
 એશિઆટીક વેપારીઓની જગ્યાએ નાના
 ગોરા વેપારીઓનું સમજવાનું. આશરે
 ૨૦૦ ગોરાઓને આમ રોજ મળે તો જે
 ઘરો ખાલી છે તે બધા બરાબ વ્યવ અને
 બીજા ઘરની મંજૂરી ચાલ. આથી સુતાર
 કડીયા અને બીજા કારીગરોની રોજ વગે,
 અને જે ઘર ઘણીને ભાડાં શરૂઆતમાં
 ગોજા આવે તેમને પુરતું ભાડું આવે. પણ
 કદાચ તેમ ધારે કે ધરવાળાઓને દિંદીઓ
 પાસેથી જે ભાડું મળતું હોય તેવું ગોરા
 વેપારીથી મળે તો જે આવી પોતેના ભાગ

ખાતર આખા દેશની ખાવમાફી થયા દેવી તે
બરાબર છે ? કોતોનીની આરી રિયનિ છે
તેવા સમયમાં આપણી ફરજ છે કે જેમ
અને તેમ આપણે એશિયાટીકને આપણા
થી અપમાન રાખવા નિત્યે. તેઓના
હાથમાં ફરફ, શાકભાજી વગેરે વેચવાનો
ધંધો છે તે પાત સાચી છે પરંતુ તે સામારે
હોતું નેનકમ ? ગોરા ગમીયાવળાઓ આવી
મનનું વેચાણ પોતાને હાથ કાઢી શકે છે.
તેઓ અને ધર ને જોઈતું હોય તે વેચ
દાને પહોંચાડી શકે છે. દિંદી ફરફ વેચનાર
ઓની ફરફ વગેરે રાખવાની જગ્યા (તેઓ
ત્યાં ખાત પીએ અને મુત્ર બેસે છે ત્યાં આ
ફરફ રાખવામાં આવે છે.) ઘણીજ ગંદી
હોય છે. આવી જગ્યામાંથી આવતું અને
આવા ગંદા કોડો પાસેથી ખાવાની વસ્તુ
ખરીદ કરવી તેવા કરતાં ગમીયાવળાઓ
સાથે પરજારો બંદોબસ્ત કરવા એ વાતર
ફરફ સારું છે. ગોરા ગમીયાવળાઓને
સારું હાથ મળશે તો તેથી તેઓ વધારે
જોતી કરશે અને આથી વધારે ગોરાઓને
શોષ મળશે. દિંદીઓના ઘરમાં પાણી બશે
તો તેમાંનું પાણું આપણા ઘરમાં નહિ
આવે. કેમકે તે કોડો ને પાપરે છે તેમાંનું
લગભગ અધું તેના દેશથીજ આવે છે.
નાદારી કારતના ને આંગણો ગદાર પડ્યા
છે તેમાં દિંદીઓનું ને સીસ્ટ છે તે જોવા
થી જણાશે કે આ કોડોનો વેપાર કેવો છે
ઘણાજ ધોડાઓ પાકે પાંચ ત્રીસીંગ સુક
ગ્યા છે ત્યારે ધીજઓએ તો કંઈ સુકનું
નથી. ગોરા વેપારીઓ પણ નાદાર થાય છે
પણ આ એશિયાટીક વેપારીઓની ફરીશાહ
ને સીધું છે. ફરફ દેશનું સ્ટેશન ઉપર તથા
નેરીવ લોકલનમાં દિંદી વેપારીની એક એ
ફુકાનો નવામાં આવે છે. આવી જગ્યાએ
થી ગોરાઓને ફુકાનો ઉપારની પડી છે.
નેરીવ કોડો સાથેનો સધળો વેપાર તેઓએ
ખાંચા લીધો છે. મને ખબર મળ્યા છે કે
ફરફ ગોરા ફરફરો દિંદીઓ પાસેથી
પોતાને માત્ર ખરીદે છે આના કોડોને લુ
જણાવું છું કે તેઓ ગોરી બુલ કરે છે
તેઓનો સધળો માત્ર કાણુ ખરીદે છે ?
દિંદીઓ તરફ, પણ ગોરાઓ. તો પછી તેઓ
દિંદીઓને સામારે ઉત્તરન આવતું
તેઓ ?

આવી જનતુ પીલ પસાર કરવાથી વડી
સરકાર અથવા ક્ષિત્રસ્થાનની સરકાર ના
પસંદ કરશે એવી દલીલો દેશમાં લોકોમાં
કરવામાં આવી છે. તેના જવાબમાં એટલું જ
મારે કહેવાનું કે આપણું રક્ષણ કરવામાં
આપણે ગામ કાયદા વડીએ તેમાં વડી સર
કારને આપે આપણામાં જરૂર પડે ત્યારે

રહેતું. અને હિંદુસ્થાનની સરકારની આપણે
દરકાર કરવાની નથી. પણ દરેકે તો
હિંદુ સરકાર ગીરખીટમાં કામ કરવાને જે
માણસો મોકલે છે તે અટકાવશે. એટલું જ
ને ? તેમ કાલ તો આપણા મોકાં નથીય.
લેખક પાઠી તરફથી જે ખીલ હાખલ
થયું છે તેને પાર ઉતારવામાં આવે તો આ
કામથી કોલોનીયલ જે બનું થશે તે વંશપર
પરાનું સુખ થઈ જશે. " એશિયાટીકોને
હાંકી કાઢો " તો ખાલી વાતોનું. વખત
ગયો છે. હવે ખરું કાર્ય કરવાનો વખત
આવ્યો છે. આ ખીલને ધાતકી વરણવવામાં
આવ્યું છે. પરંતુ ધાતકી દરને માટે જાનકરી
ખીલની જરૂર છે. હું એમ નથી કહેતો કે
આ ખીલ પસાર થશે કે નરતજ કોલોની
આખાદ થઈ જશે. પરંતુ હું એટલું તો માનું
છું કે ચોરાએનો વેપાર થશે દરને સુધરશે.
દેવકાદ નહિમાત્ર થઈ મએલા વેપારીએને
નવી નીમન આવશે તેઓ ખરી રીતે વેપાર
કરશે અને રહતે રહતે કોલોની આખાદ થશે
આ ખીલથી નેરીંગને વેપાર કરતાં અટકાવવા
એવો મારો હેતુ નથી. છેવટે હું સહુ
ને વિનંતી કરું છું કે આપણે આ ખીલનો
જે હેતુ છે (એશિયાટીક વેપારીને અટકાવવા) તેને આપણે પુરતો રોકો આપીએ.
આપણી કાંકરીજના તથા સમાસદો તો આ
ખીલને પસાર કરવાને પુરતી મદદ કરશે
એમ તો મને ખાતરી છે. તો ખીલને પુરતી
મદદ આપી પોતાની ખરી ફરજ (કોલોની
નું જાતું ચલાવું) અગતવા ચુકશે નહિ.

શ્રી. સમસ્તનેઃ કામળ.

भी, देशभक्तों की ओर से देश-प्रेमियों का
 प्रयास है। प्रजापतिजी की उम्र आठवां हो चुका है
 सोनापट्टी की ओर से भी प्रजापतिजी की ओर
 प्रयास है। प्रजापतिजी की ओर से —

આ બીજા સંબંધમાં જેવા જુરસો બતાવવામાં આવ્યો તેવા જુરસો નાતાલે કોઈ વખત બતાવ્યા નહોતો તેમ આખા દક્ષિણ આફ્રીકામાં પણ એવા જુરસો ઘણી જગ્યામાં આવ્યા નથી. જે નાતાલની લેગર પાર્ટી એ બીજામાં બતાવવામાં આવેલી રીત પ્રમાણે ખંતથી ચાલતી આવશે તો તેથી કરીને દક્ષિણ આફ્રીકાની મોલ્ટ્યુકારી લકતને મોટો લાભ થવા વગર રહેશે નહિ. જે એશીઆટીક સંદે દક્ષિણ આફ્રીકામાં મૂળ ધાલી થોડા છે તેને કોંપેડી કાદવા ખંત થી મળવા મેલવાની જરૂર છે. એવાની કમવાઈ દક્ષિણ આફ્રીકામાંજ રવાને લોકના સામાન્ય હીત માટે વપરાય ત્યારેજ તેનો ખર્ચ ઉપયોગ થયો કહેવાય. આપણામાંના દરેકે હીંમતવાની જરૂર છે કે આપણે આ પ્રકારમાં જવાને બદલ આપણી માતૃભૂમિ

દક્ષિણ આફ્રીકામાં રહે તેજ ખરું દેશાભિ માન, તેજ ખરી દેશભક્તિ, અને તેજ ખરો પ્રગતિય જીવનશૈલી કહેવાય. અને આના બુનસો ત્યારે દક્ષિણ આફ્રીકામાં ખરે કંઈકો ફેરફારો ત્યારેજ દક્ષિણ આફ્રીકાની પ્રજા દુનીયાની પ્રજામાં નામ કાઢશે. આ ઉદ્દેશથી આપણે કામ લેવાનું છે. અને આવા ફેરફારો જેમ અને તેમ તુરંત થવા નોંધણી કરીએ. હું નાતાલની લેખર પાર્ટી ની સંપૂર્ણ રીતેજ પ્રશ્નકરું.

ખબર પત્રો.

જોહાન્સબર્ગ.

ડેપુટીશનને ટેકો.

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી.)

જોહાન્સબર્ગ, તા. ૧૯-૧૦-૦૬.

મહામ લેક્ચરનમાં હમીદીયા ઇસ્લામીક મેસાપરીના હોલમાં દિંદીઓની એક મીટીંગ જોલાવવામાં આવી હતી. પ્રમુખ સ્થાન મી. અબદુલ મનિને આપવામાં આવ્યું હતું. મીટીંગનો ઉદ્દેશ ડેપુટીશનને ટેકો આપવાનો હતો. શરૂઆતમાં મીટીંગનાં હેતુઓ તરફ રુદાન્સરુદન, પ્રીટોરીઆ, પીટરસબર્ગ, ફ્રાન્કફોર્ટ તથા પોર્ટસ્તેટસથી વિલસોઇલ દરજાવનારા સંદેશ વાંચવામાં આવ્યા હતા.

ત્યાર બાદ મી. મકનશએ નીચેના હાથે રજુ કર્યા: "આ મીટીંગ આજ રાત્રે છે કે એસીઆઈક એપરડીનન્સ સંબંધે વડી સરકાર આગળ ટાંસવાલના દિંદીઓની ફરિયાદો મુકવા સારું મોકલવામાં આવેલ ડેપુટીશનની રજુઆતને હક્કમાં સ્થળે જોરડીનન્સને ગઢાવી આપવાનું બંધ રહેશે" આ હાથને મી. મહમદ શાહજુદીને તથા મી. ઇ. એસ. કુવાડીઆએ ટેકો આપ્યો અને હાથ સરવાલુમતે પસાર થયો.

મી. કુવાડીઆએ બીજો હાથ રજુ કર્યો કે "ઉપરનો હાથ તાર કરી રહેટ સેક્રેટરી લોડ એલજનપર મોખતવા એવમેન મી. અબદુલ મનિને સત્તા આપવી." આ હાથને મી. કેનસી તથા મી. ઇમામ અબદુલ કાદર ખાવાઝીર ટેકો આપ્યો. મી. રામ સુન્દર પંડીતે હાથને અતુમોદન આપતાં જણાવ્યું થી અસરકારક આપણું કર્યું હતું. તેમણે જણાવ્યું કે હાલના મામલામાં આપણી કામે એકસંપ ગતી તથા એકત્ર સંઘને કામ લેવાનું છે. આ હાથ પછી સરવાલુમતે પસાર થયો હતો. ત્યારબાદ એસીઆઈકના એક્ઝીક્યુટીવ મી. પોમકે કેટલુક વિગતો પૂછ્યાં હતા.

વેચન કર્યું બાદ સભા બરખાસ્ત થઈ હતી. દીવાળીની મામલુમ અહીં દિંદીઓ તરફથી સારી કરવામાં આવી હતી. દરેક દિંદી વેપારીઓ તરફથી સંઘથી દુકાનો બંધ રાખી તહેવાર પાળવામાં આવ્યો હતો.

ગયા અઠવાડીયામાં અહીં પુરુષ વસ્ત્ર સાથે મોટું તોફાન થયું હતું. આ તોફાન કોલોનીમાં સંઘને થવાના રચાનીક અપામાં તાર આવેલા છે. તેની કશીકતો પરથી અણુપ છે કે આ તોફાનથી પ્રજા તુરંત થયું છે.

ડેપુટીશન પહોંચી ગયું.

ડેપુટીશન લંડન પહોંચી ગયાનો તાર કોટીશ હિંદિયન એસોસિએશનને મળી ગયો છે અને એક અઠવાડીયામાં લોડ એલજનની મુલાકાત લેશે તેવું જણાયું છે.

પ્રીટોરીઆ.

(હિંદિયન એસિયેશન માટે ખાસ)

પ્રીટોરીઆ, તા. ૧૯-૧૦-૧૯૦૬

પ્રીટોરીઆમાં દિંદી દુકાનોમાં થતી ઉપરા ઉપર ચોરીઓ એવા મથળાવાળીને બીના આ પેપરમાં તા. ૧૮મી ઓગસ્ટના અપામાં આવેલ તે દરમિયાન અહીં પાછી ચાર ચોરી ગદમાસ કોંઠાએ કરેલી હતી. તેમાંની એક ચોરી દરમિયાન મઘ પરમ દીને અહીંના દિંદી વેપારી મી. ઇસા હાસમ ની દુકાનમાં રાતના ચાર વાગ્યાને મુઝારે ચોરી કરવા હુસેલા કાદર એક મોલીસને લાય સપગઇ ગયા છે. સદરુ ચોરોના ખીસાની જડતી લેતાં દુધ દીન ૧, સીગરેટ ગો. ૧ દિંદી ચલણી માંખાના સીકા વગેરે પોલીસને હાથે આવેલ છે તે સિવાય કુવાડા હવોડા ગોર પીક ચાકુ ચોરી કરવાના સાધન વગેરે સામાન પણ તેજ જગા ઉપર થી પોલીસને મળી આવેલ છે આ બાબત નો કેસ ચાકુ માસની તા. ૨૪ને દીન ચાલ શે. સદરુ ચોરી કરનારા બે કાદર હમણાનો પકડાએલા છે તેઓની સાથે બીજા કાણ છે અને કેટલા છે તેની પોલીસ તપાસ વગરી છે ને પોલીસ વતો મેળવશે એવો સંભવ છે સદરુ બે ચોરોમાંનો એક કાદર આપણા વાળાનો ગોપ નામે મકિય છે.

મુસલમાની મદીને સાબાનના ચાલે ત્રીસ હજાર પુરા થવાથી તા. ૨૦-૧૦-ને શનીચરનાં 'રમજન' શરીફનો પહેલો રોજો અહીં ખાતે થશે.

અહીં ખાતે હાલમાં વસ્ત્ર સાથે થયો છે. ગયા શનીચર તથા રવીવારે પવન વગેરે પુરુષને જોર હતું તથા વસ્ત્ર પછી મુખ અહીં ખાતે થશે.

નીલીસ્ટરમ.

દિંદીઓને આલકોહોલના વેચાણ માટે સન્ન.

નીલીસ્ટરમથી એક ખબર પત્રો મી. ઇસ્માઇલ ઇસમ રાયજી લખી જણાવે છે કે હાલમાં અહીં એક જણના કાયક કેસ બન્યો છે. નીલીસ્ટરમમાં હાલ ત્રણ દિંદી સ્ટોરફોપરો છે. તેમનો વેપાર સાધારણ હોવાથી ગોરા લોકની આંખમાં કચરો પડે છે. તેમણે સરકારી માલુસોને જોયું જણાવ્યું કે દિંદી કલં લોકને આલકોહોલ વેચે છે. ખાતરી કરવા માટે કેટલાક કાદરો ને ને ખરીદવા દિંદીઓની દુકાને મોકલવા માં આવ્યા. દિંદી વેપારીઓએ હમણની માફક આ લોકને આલકોહોલ વેચ્યો તેથી પાછળથી તેમને પકડવામાં આવ્યા.

એક દુકાનમાં વેચનાર માલેકનો છોકરો હતો. બીજામાં માલેક પોતે હતો ને ત્રીજા દુકાનવાળો નોકર હતો. આ લોકને જોવાવા ગયા તેમને પણ બંધ કરવામાં આવ્યા. પાછળથી વકીલ મારફત આ જ માલુસોને પાછો ૩૦૦ ના ખેલ મુકીને છોડાવામાં આવ્યાં. આ કેસ કોર્ટમાં ગતી એમ જણાવવામાં આવ્યું કે નોકર કે કોઈ ગમે તે વેચ નાર હોય તે જુઓમાર કરે છે. વેચનાર માલીક તથા બીજા વેચનાર નોકરને ૭ માસ ની સન્ન કરવામાં આવી હતી. ત્રીજો વેચનાર છોકરો હોવાથી તેને છોડી મુકવામાં આવ્યો હતો. સન્ન થએલ લોકોનો મુન્હો પહેલ પહેલા હોવાથી તેમને માફ કરવા માટે લાલા મથુ કરવામાં આવી છે. સરકારનો જોવો કાયદો છે કે કલં લોકને આલકોહોલ વેચાણ નહિ. ત્યારે જે ગોરાઓએ આ દિંદીઓને તે વેચ્યા હશે તે દિંદીઓને ગોરા ગણીને શું? ગોરાનું તો કોઈ નામ લેવું નથી ત્યારે દિંદીને 'રીકસ-મન્ય' સિવાય વાન નહિ એ કેવો અદલ ઇન્સાફ!

પોર્ટસ્તેટમ.

[અમારા ખબરપત્રી તરફથી]

પોર્ટસ્તેટમ, તા. ૧૯-૧૦-૦૬

મને જણાવવાને ખુશી થાય છે કે અહીં કેટલાક કુસંપને લીધે આજ સુધી એક મરજદ કરવામાં વાંધા આવતા હતા પરંતુ હાલ એક સંપ થવાથી મોતવલી જાણ્યો. મેસરે ઇગરાહીમ મટા. અબદુલ રહેમાન. મોજરટ તથા હાજી ઉમરે મળી તે કામ હાથ ધરેલું છે અને ચાકુ અઠવાડીયામાં શરૂ થવા સંભવ છે આ કામથી અમારી જગ્યાત તેમજ જહાનના બીજા બહાઈ. પદ મધ્ય ખુશી થયે.

હરિદ્ આદિશ.

(હિં. આ. મારે ખાસ ખબરો.)

નરેણી.—અહીંના સરકારી અસવરકાર મી. એન્સવરની નેવાસા પ્રોવીન્સમાં બદલી થતી હોવાથી હિંદી કામ તરફથી મેસર્સ એ. એમ. હવનજી નથા એ. અગાદીના વંસરામની સહીત એક ઉમદા માનવત્વ આપવામાં આવ્યું હતું. આ માનવત્વમાં મી. એન્સવરે આદ વરસની પોતાની નોકરી હરગીયાન શહેરને જે જે ફાયદા કરેલા હતા તેનું વરણ કરી સ્તુતી કરવામાં આવી હતી, તથા હિંદી કામ માટે તેણે જે સંજ્ઞા રાખી હિંદીઓનું અનુ કરવા તરફ હમેશા લગભગી જતાવી હતી તેને માટે ઉપકાર માનવામાં આવ્યો હતો. આ માનવત્વના જવાબમાં મી. એન્સવરે તેઓના મોગ શબ્દોમાં ઉપકાર માન્યો હતો.

અહીં ખાસે હિંદુસ્થાનથી કેટલાક કુટુંબો ને જોવાની હતી જેલીના ઉખેડાગને આ ભાગમાં ફેલાવા પ્રયત્ન કરવાના હતા. સરકાર તરફથી જહાર પાઠવામાં આવેલ છે. પરંતુ આવા કુટુંબોને માટે વસવાટના સ્થાન સરકારની આસપાસનો ભાગ તથા નીચી ઉંચાણની જગ્યા કે ત્યાં મોડાઓ ન વસી શકે તે ભાગ રાખવામાં આવેલ છે. આ માનવત્વ આપણાવાળા તરફથી દિલ્લવાલ યજ્ઞની જરૂર છે.

એક એક ઈંડિયાનું નવું મહાન તૈયાર થઈ રહ્યું છે તે ઘોડા રોજમાં જોવામાં આવશે.

મોંધારા.—ઝાંઝીઆરના સુલતાનના બનીના સાહેબજીન નાસુર અને સુલેમાન બીન નાસુર દ્વારા મોંધારા આવેલ છે અને તેઓ મેડેડોનાડ દરેસમાં ઉતરેલા છે.

હિંદુસ્થાનની મરકીને લીધે હાલમાં હરદ આદરિશના બધા બંદોમાં મરકીની સામે પુરતો જબદો રાખવા માટે સ્વારનદાઇન દાવમાં આવેલ છે તથા તેનો અમલ સખત રીતે અજાવવામાં આવે છે.

ચીંટી.

(અગાધ મીંદીના ખજાણા તરફથી.)

હાલમાં અહીંયા એક વાંચનશાળા સ્થાપવાની વિચારણા થવા ચક્ર હતી. તે કામ સાર ને સમાજો જોવાવવામાં આવી હતી જેમાં કેટલીક તકરાર આવી હતી. પણ આપણા કેટલાક વેપારીઓએ તે કામમાં ભાગ ન લેવાથી સંતોષકારક પરિણામ આવ્યું નહિ. દિલ્લીનીની વાંચ છે કે કામના

બધા વર્ગની સહાયતા ન મળવાને લીધે વાંચનશાળા જેનું સારવળનીક કામ હાલનો મેકુક સખવાની જરૂર પડી છે. શેઠ હમોદર આબુદહની પેદીના આગીદાર મી. લીરજ માવજના મરજુથી તે પેદી બંધ રહેશે એવી ખીક લાગતી હતી તે જોડી હતી છે. આ પેદી અંગે તેમજ પોરદુગીઝ વેપારીઓ માં આજરુદાર મથામ છે. પોરદુગીઝ મુલકમાં કોલેશન કાઢવા સંબંધી જે વાત હાલમાં આવી છે તે આ ભાગમાં લાગુ પડી શકે તેમ નથી, કારણ કે શહેરની ઇમારતો માંથી લગભગ અરધી જેટલી હિંદી શીશ્વ ઓની માલીકી હેઠળ છે. વળી આ વિધતી મોર્ગનીક તેમજ ફવીલીમેનને પણ લાગુ પડે છે. પોરદુગીઝ સંસ્થાનોની આજાદી હિંદી વેપારીઓને આજારી છે. અને તે જોતાં પોરદુગીઝ સંસ્થાનમાં કોલેશનની વાલથી બંધ દિલ્લીર થવાનું છે.

દીવાળીનો ઉત્સવ.

લેડીસ્મીથ.—અહીં દીવાળીનો ઉત્સવ સારી રીતે ઉજવવામાં આવ્યો હતો. મહુ ગદારાજના ખેસમાં આવેલા ભગવાનના મંદીરમાં દીવાળીને દીવસે ઘણાં હિંદુઓએ મળીને હામાઠથી ભગવાનની પુજા કરી હતી. મંદીરને સોનેરી બરાવવાળાં રેશમી કપડાંથી શણગારવામાં આવ્યું હતું. રોસની પછી ઘણી સારી કરવામાં આવી હતી. કેટલાક લોકો આતસજાજી ફોડતા હતા. ત્યાર પછી સર્વેએ સાથે રહી થી સમાયજી વાંચી હજર પ્રાર્થના કરીને સમા વિસર્જન યજ્ઞ. રસ્તામાં ચાલતાં મુલતાની સામદાશને ત્યાં લોકો મળ્યા હતા ત્યાં સર્વેને આ નાસ્તાપાણી આપવામાં આવ્યાં હતાં.

વેરુલમ.—અને દીવાળીનો દિવસ અપુર્વ આનંદથી મુજારવામાં આવ્યો હતો. સવાર ના દશથી રાત્રીના ૯ સુધી થી જોવાલલાલ નાં મંદીરમાં ઘણા લોકો જોવામાં આવતા હતા. બધા હિંદુ વેપારીઓએ રજા પાળી હતી. મંદિરમાં ત્રણ વાગ્યા સુધી હરિકારતન થયું હતું બાદ સમા મળી હતી જેમાં ખાણુ તાલેવંતસીંગ વગેરે લોકોએ ધર્મ ઉપર તથા સંધ ઉપર બાપજી આપ્યા હતાં. આ વાગ્યા પછી સી કોરરજને માળ ધરાવી મંગાવેલી મીઠાઇ સર્વ સલાજનોને વહેંચવા માં આવી હતી. કેટલાક લોકો આતસજાજી વજોડતા હતા. આવો દેખાવ અહીં પહેલ વહેલોજ છે.

ડરખન.—(મેતા કમળ) હિંદુઓના ખેસતા વરસની ખુશાલીમાં આ ઉજવવામાં

એક મેળાવડા કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં ઘણાં મુહરથોએ ભાગ લીધો હતો. મી. રણુછોડજીએ અગે આવેલા સર્વેને ઉપકાર માની નવા વરસની મુખારકબાદી ચાલી હતી. અને મી. રોહને જખવેલી કવિતા ગાઇ આનંદ આપ્યો હતો. બાદ હારમોનીયમ સાથે કેટલોક વખત ગાનગાન આવ્યા પછી બધાને મીઠાગાની આપવામાં આવી હતી. બાદ અરસપરસ એકબીજાને કુશળતા ચાલી આનંદ મંગળથી વિખુટા પડ્યા હતા.

ડરખન.—(અનાવલા સમાજ) દીવાળી ના રોજ સાંજે એ ઓટમાં મી. ખંડુલાઇ બીખાલાઇના આગંજીથી અનાવલા સમાજના મેળવો મળ્યા હતા. મી. ખંડુ જાણએ આવેલા મુહરથોને આજાર માની નવા વરસમાટે સફની મુખારકબાદી ચાલી જણાવ્યું કે બધી કામ કેળવણી સાથે આગળ પડી પોતાની કામ માટે મંડળો સ્થાપી મોજ પગલાં લે છે તે આખો પણ આજના યુગ પ્રસંગે નાતાલ અનાવલા સમાજ સ્થાપવી અને તેની તથા નવા વરસની ખુશાલીમાં મુખાઇવાળી સમાજ પર એક દંડ કરી મોકલી આપવું. મેસર્સ રણુછોરજી કવતામ તથા બીજાઓએ તેને અનુમોદન આપ્યું. જેથી મી. બળવંતરાય ને પ્રમુખ, મી. બીજાલાઇને સેક્રેટરી અને મી. ખંડુલાઇને ટ્રેઝરર તરીકે સરવાનુંમતે નીમી સમાજ સ્થાપી મેંબર દીઠ ૨/ માસીક શી કરાવતાં સઘળા અનાવલાઓએ પોતાના નામ નોંધાવ્યાં. સમાજે સ્થાપના આ પ્રમાણે પુર્ણ કરી મુખાઇવાળી સમાજ માટે બિધરાણું થયું જેમાં આશરે ૧૩ પોંડની રકમ બરાબ જેમાંથી લગભગ સાડાગણ પોંડ તે જ વખતે વેઠક થયા હતા. આ પછી અરસપરસ કુશળ ચાલી વાજન સાથે ગમ્મત મેળવી સહ વિખરાયા.

પીરસર્વર્ગ.—અહીં તા. ૧૭મી અક્ટોબર સુધવારના રોજ હિંદુ ભાષ્યોનો દીવાળીનો મહોત્સવ હોવાથી અહીંના તમામ હિંદુભાષ્ય ઓ મી. ખંડેરીઆને ત્યાં સવારના આઠ વાગેને મેળા થયા હતા. આ નાસ્તો લીધા બાદ નવા એશિયાટીક એસ્ટીનન્સ વિંગે વિચેચન થયું હતું જે દરેક ભાષ્યે સખત રીતે વગોડી કાઢી તે નવા કાવદાને કાઠિયા રીતે માન નહિ આપવું એમ નક્કી થયેલ છે, અને નડું રજરર કડાવવા કરતાં જેલ જવા વધારે પસંદ મણુલામાં આવેલી છે. વિજયત હિંદી ડેપુટેશન અહીંથી ગએલ છે તેને દરેક રીતે હજર સહાય થાય એવી પ્રાર્થના યજ્ઞ હતી. અને ડેપુટેશનથી થણુજ સાફ ફાયદો થશે એવી આશા રાખી હતી.

પ્રેરિશીયા—તા. ૧૭મી ગુરવારના રોજ દીવાળીનો દીવસ હોવાથી બધા હિંદુ લાઇઓ તરફથી જાહેર તહેવાર પાળવામાં આવ્યો હતો. આજ રોજ સંજે સાડા સાત વાગે મી. વાસના મકાનમાં આ પારદીને મીલાવટ થયો હતો તેમાં ચાલીશકે હિંદુ લાઇઓએ ભાગ લીધો હતો. મી. મનજી નયુ ભાંએ દીવાળી સહોતસવનો દુકામાં હેવાલ કરી સંભાળ્યો હતો. તે સ્ત્રીવાસ મેસર પ્રભાસકર બેથી, શુભેશ, કુમેર, રોક, નંબકલાલ તથા ભાષકર વીગેરેએ ભાગ લેવા હતા. મી. ભાષકરે મીલાવટ તથા મી. બર્ષ પુસ્તકોના શ્લોકો સંભળાવી આવ્યાંને સંતુષ્ટ કરવા હતા. બાદ સરસ્વતિ પુત્રનંદો સમય થતાં તે ક્રીયા શરૂ થઈ હતી. બાદ વાજાએ તથા ગાયનની ધામધુમ સાથે આ તારો વગેરે લીધા બાદ સાડા અગીવારે અરસપરસ મળી પીચરજન થયા હતા. આ મીલનસમાં મી. દેરાજ અમલના કેસમાં નીચીસ્ટરમ પધારેના દોવાથી ભાગ લઈ શક્યા નહોતા. આ તહેવાર કેપર મુલતાનીઓ તથા મી. કુમેર ઉકા વગેરેએ રોકવી તથા પ્રસંગાનુસાર સારી ધામધુમો કરી હતી.

ગુજરાત હિંદુ સોસાયટી.

[૬ મી. માટે ખાસ રીપોર્ટ.]

લેહનન્દરજ તા. ૨૨-૧૦-૦૬

તા. ૧૭ના રોજ ચોક્કસ રાત્રે પોતાના હોલમાં મી. બીજુલાઇના પ્રમુખપદે સભા મળી હતી. પુરુષ વરસાદ હતા સોપણ સેલોસે એ હી અરસેએ હાજરી આપી હતી. પ્રમુખના હુકમનાથી સેક્રેટરી મી. મોરારજીએ મહ વખતનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો. પ્રમુખ તેમજ બીજા વાણી શુદ્ધે એત આર ના દીવાળીના તહેવારને અનુસરતું જ વિવેચન કર્યું હતું. બીજું કામકાજ ન કરતાં ચોડા વખતમાં સભા અરખાસ કરી હતી.

બીજી મીટીંગ.

આગલા રોજ મુજબ આવે તારીખ ૨૮-૧૦-૦૬ને રોજ દીવાળીનો મહોતસવ નીચેની ક્રિયા સાથે મોટી ધામધુમમાં ઉજવવામાં આવ્યો હતો.

સવારના દસ વાગ્યાને અમલ થતાં હિંદુ ઓનાં રોજે રોજાં એક પછી એક સડાં પણ સ્વચ્છ વસ્ત્રોમાં સજા થઈ આવતાં મુખે પધારવા કાળ્યા હોઝને સુંદર રીતે શરૂઆતમાં આવ્યો હતો. ખાવા પીવાની મોઠવ પાછળથી માંડી વાળી તેમાં બહુ કડાવનું ભરેલું મેસાવડીને કાપડું દાખવે માવડા નો રસોઈ શુદ્ધ મુઠીપાણી કામ થઈ પડતા.

રમત ગમત માટે પ્રારંભીકરમ, નખલાં, હિંદુ રીકટર ગ્રામા કંપનીનાં ઉસ્તાદ રવિમા તથા અજેશ બેન્ડ હાજર રાખવામાં આવ્યાં હતાં. નીવાળીને ઓગળવ એ કે બીજીકેટલેક કાળે આગરે દિવસે તા. ૧૭ ને રોજ પાળવામાં આવ્યો હતો, છતાં કુદરતે બાણે અગાધિમાં મુસવળું હોય તેમ તે અગરે બીજે દિવસે પાળવામાં આવ્યો. આગરે દિવસે ભાગે પુરુષ વરસાદ થયો ત્યારે મેલાવડાના દિવસે આશાના પણ એકદમ નીર્મળ હતું. બેળાવડામાં આપણી વગેરે વહેંચવામાં આવતાં હતાં. મનકર વ્યવસ્થામાં રા. રાગ-ભાઈ વારણલાલ તથા રા. મલાલભાઈએ ખાસ કામ લીધો હતો. માણસો સવારના દસથી એકાં થયા માંડ્યાં હતાં તે છેક રાત્રે આઠ વાગે વીધમ થયાં હતાં. પાંચસોથી છસો માણસ ભેગું થયું હતું. સોસાયટીની ખુરશી પુરતી નહિ હોવાથી ખાનગી શુદ્ધરોની તથા હ. ઇ. સોસાયટીની ઉપકાર સાથે પચાસ ખુરશી કાવડામાં આવી હતી. બરોબર બપોરના બે વાગ્યાને અમલ થતાં પ્રમુખ રા. બીજુલાઇએ પોતાની બોલ તાળીના મડમડા વચ્ચે લીધી. બેલકે લેતાં સાચ એક ક્રકરે તેમને દુકાનો દાર પહેરવ્યો તથા પધારેલા શુદ્ધરોએ દુલથી વધાવી લીધા. પ્રમુખે આવા મેળાવડાઓ પોતાનો ધણો હર્ષ જાહેર કરેલો ત્યાર બાદ તેમની મુચનાથી સેક્રેટરી મી. મોરારજીએ ડરખાન ખાતેથી મી. શેલન તરફથી તથા વરસની મુખાબલી રા. આ. ડા. શુરકલ કમીટીના સેક્રેટરી તરફથી આવેલો પત્ર તથા પોરબંદર ગાંધીના સેક્રેટરી તરફનો પત્ર સભાને વાંચી ગતાવ્યાં હતાં. ત્યાર બાદ ચોખ જવાગ સોસાયટી તરફથી લખવાને ઠેરવ્યું હતું. ગોશ્લક તથા હિંદુઓને તેલનલ કૌંસેના ફેડ માટે એક બોક્સ રા. ધધરલાલ લખને સભામાં રૂપા હતા. જેની અંદર બેસતા પર્વે કંઈપણ ધર્મે કર્યું. તેમણે એ હેતુથી સા કાલે પથાસકિત મુક્યું હતું. તે માટે કુલ રકમ આશરે દસ પાંચેક આવી હતી. મી. જીવલાલ અગર પોતાનાં આપણમાં દીવાળી નો અર્થ ધર્માનુસાર કરી ગતાવ્યો. મી. મોલાભાઈએ પણ વખતાનુસાર કંટકું કંટકાય જનક વિવેચન કર્યું. મી. શલાલભાઈ કીકા ભાઈએ સંપ વિષે બાપણ કર્યું. મી. મળી ભાઈ અંકુલાઈ જેઓ પ્રથમવારજ એ દીને સોનારીમાં આવ્યા હતા. તેમણે બે વખત ઉભા થઈ આવા વખતમાં મળજીનીથી તથા સલાહ સંપર્ક રહેવાની સલાહ આપી. મી. સોમાભાઈ પટેલ જેઓ જાહેર પત્રિકાને મન-પાપો હેડલુગથી અગ્રે પધાર્યા હતા તે બે દુકાનો આપણે જાહેરાત માટે સોસા

યટીને જાગરી રાખવા કલા દતા. ત્યાર બાદ મી. અંકુલાઈ મુખાબલાઈએ એક વિનય ભરેલો રેસાલો વાંચી સંભળાવ્યો હતો. જે મધ્યે તેઓ કામ કામ દ. ઇ. સોસાયટીને મુખારકબાદી આપતા હતા. સદરૂ રેસાલો વાંચવા બેગ હોવાથી પાળ્યા અંકેમાં ચાંદે રાજદ લખવા બોલકીયું. મી. પી. પી. પટેલ પણ પ્રસંગાનુસાર સારે બોલ્યા હતા. મી. નાનાલાલે પોતાના કુદરેશ મુજબના કાવડ કાવડોમાં જોરડીનસ તથા દીવાળી વિશે વિચાર જણાવ્યા હતા. મી. કાવડાભાઈ રામ ભાઈએ જોન્ડી હિંદુઓને લો દુકામાં પોતાને વિનેલી કાવડના રૂબ યાથી હતી. જે કાવડથી ફરીથી કાવડ કરવાનાં આવ્યો હતો કે પાંડ ૫૦ મી. ગાંધી આવ્યા બાદ આપવા અગર તે પહેલાં બીજી કોમેમાંથી ઉધરાણું આવી ત્યારે આપવા. ઉધરાણાનું લીસ્ટ પણ કાઢ હુરત આપવાનું મોકુફ રાખ્યું છે. મી. પરજુલાઈ પણ પોતાના હરેલ કાવડોમાં કેટ ધુકે બોલ્યા. અને કહ્યું કે રાજદારી જાગત આજના મેળાવડામાં કાવડવાળી જરૂર નથી.

છેવટ મી. પ્રમુખે પોતાના વિચાર જણાવતાં કહ્યું કે આગલા કાંઈપણ લાપણ એવાં નહિ થયાં હશે કે જેમાં મારે માટે ઉપકાર માનવામાં નહિ આવ્યો હોય. પણ તે ઉપકારનો દરજ્જો કદાચ થયો નથી. ત્યાં શુધી તે કંઈપણ તમે માટે ભોગ આપ્યો નથી ત્યાં સુધી વિશેષમાં તેમણે જણાવ્યું કે આજના ઉત્કાંથી આપણે એકદમ હરખાઈ જવાનું નથી. હાંને જેખમદારી બનેલું પ્રમાણ સરખાવે કે. જેટલો આપણે હાં તમને તેટલીજ સોસાયટીને જાળવી રાખવાની આપણાપર જોખમદારી આવી પડી છે. છેવટ તેમણે પરમેશ્વરને વિનવિ કરી હતી કે સરવે લાઇઓને નવું ઘરસ આપાદી ભરેલું નીવડે તેને લોહને દાંધામુખી રાખે, તે મારી ગેરલાજરીમાં પણ તમે બધા બાજની માફક આવડું વરસ કિંમતવાને સકિતવાન થાઓ.

અગ્રેની મી. હરશએસનની પેરીના કલાઈ એક પારસી શુદ્ધરે મડમમાં પધારી હિંદુ ધર્મે માટે પોતાનાં હમંગ જણાવ્યો ને તે ખુશલીમાં ૧૦ નેર આપી આજની વ્યવસ્થામાં સેક્રેટરીના મેસર મોરારજી તથા હકાનજીબાઈ મનને એ પાડી અમ લીધો હતો જેને માટે સોસાયટી ઉપકાર માને છે બાદ હિંદુ રીકટર ગ્રામા કંપનીના મેનેજર રા. કાશુલાઈ અરસાકર તથા તમામ એકદરોના પોતાની બગાંપકી સેવા માટે ઉપકાર માનવામાં આવ્યો હતો. વિશેષ માં તેઓના અવધી એલ "હરિચંદ્ર" ના નેક માણસો જેવા બહુ ધણો અંદરે આવ્યા

જાણીયું હતું. એવે પ્રયુ પ્રાર્થના કરી, દેવે
ની ને બોલાવી શહેનનાદ એકવર્તનું દીર્ઘાશ્રુ
ધ્વનિ, મેળાવડે રાત્રે આઠ વાગે ત્રીસરજન
થયો હતો.

આગ્રા રાત્રેને માન આપી તમામ
હિંદુઓએ પોતાની બાલકેટ તથા કુશન બંધ
રાખી હતી. કાષ્ઠક મોરા તો આશ્ચર્ય પામ્યા
કે હિંદુઓની દીરઘમસ ગળું ખાર વરસે
આવતી હોયતી! કારણ અત્રેના હિંદુઓએ
કાષ્ઠપણ તહેવાર નીતીને કમકામ બધ
સખ્યું હોવા તો આ પહેલીવાર છે.

હમીદોયા હસ્તામોક સોસાયટી

વેદાન્તપર્વ, તા. ૧૮-૧૦-૧૯૦૬

મહાતા. ૧૪ અકટોબરના રોજ આ
સોસાયટીની મીટીંગ રાખેલા મુખ્ય સોસાય
ટીના હોલમાં સાંજના ૩૩ કલાકે મળી
મળી હતી. એ દીવસે વરસાદ પેદા હોવા
થી ટાળીન વગેરે જગ્યાના મેંબરો તેમજ
બીજા મુસલમાનો હમેશ મુખ્ય હાજરી
આપી શક્યા નહીં હતા. મીટીંગનું કામ શરૂ
થતાં સેક્રેટરીએ મધ્ય મીટીંગને રીપોર્ટ
વાંચી સંભળાવ્યો જે મી. અદમદ હસીમની
દરખાસ્તથી અને મી. અલીલાલ આકુલના
ટેકાથી પાસ થતા ચેરમેને મીનીટ બેપર
સહી કરી હતી. પાદ સેક્રેટરીએ જણાવ્યું
કે સોસાયટી શરૂ થઈ ત્યારથી દમણી સુધી
માં સોસાયટીના પહેલો જ વર્ષે એવો છે
કે જેમાં મેંબરો મોટી સંખ્યામાં હાજર થઈ
શક્યા નહીં અને તેનું કારણ વરસાદ જણા
વવામાં આવેલ હતું. તે માટે પોતાની દીલ
મીટીંગ બહેર કરી હતી પાદ મી. હજરાલીસ
સુધા કે જે મજદૂર સોસાયટીના મેંબર છે
તેમની આજે સાંજના મુજબ દીવસ હોવા
થી નીચળ સાંજેના સોસાયટી તરફથી
મુજાદકવાદી આપી દુઆ થા. ખુદે ખુદ
એ જોડાને તંદુરસ્તી સાથે જાણી છંદગી
બાગવત તરીકેનારે દરે આપી.

મી. સુરે સેક્રેટરી તેમજ સોસાયટીના
તમામ મેંબરોએ એકાદા નવાનું જણા
વ્યું કે આગામી સોસાયટીના મેંબર મી.
અલી ને પગની કાઢી જણા શરૂ રીતિયત
ફેબ્રુએસનમાં ગયા છે તેમજ ખુદ સાથ
ફેબ્રુએસનમાં ગયેથી પાછા જલદી આવે.
તેમજ ફેબ્રુએસન મળું છે તે તમામ ફેબ્રુએસન
આપ એમ હમણાં હતું. પાદ ની મહામ
સુમેશનનો કામગીરી મીટીંગનાં વાંચવામાં
આવેલો હતો અને તેને વદતા જવાય દેવા
સોસાયટી તરફથી સેક્રેટરીને રજીસ્ટર રજ
હતી. મી. ઉમરજી સાહેબે મી. ખાજની
સભામાં મેંબરો નહીં હાજર થઈ શક્યા તે

માટે પોતાની દીલમીટીંગ બહેર કરી આપે
તી મીટીંગમાં દરેક સાહેબોએ એક બીજાને
સાથે લઈ આવવાની ફરમાસ કરી હતી.
ચેરમેન સાહેબે દરખાસ્ત કરી કે આવતી
જનરલ મીટીંગ થવા પહેલાં હનસાઅલા રમ
બત સરીફનો મહીનો શરૂ થશે એ મુજબ
મહીનામાં સોસાયટીના હોલમાં કુશન શરીફ
નો દોર-ખતમ-થયો બેઠકોએ એ દરખાસ્ત
મી. હુસેન માલના ટેકાથી અને મી. ઉમરજી
સાહેબના સપોર્ટથી પાસ થઈ હતી. પા
વધુ કામકામ નહીં હોવાથી મીટીંગ સાંજના
પા વાગે બરખાસ્ત થઈ હતી.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

અગામી તા. ૨૭-૧૦-૦૬

આજ રોજ સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ એડવ
ક્રીટમાં મળી હતી. જે રાત્રે પાંચ શરૂ થઈ
હાજર હતા. સમય થતાં સર્વ સભ્યો નવીન
પ્રાર્થના કરી નીત્ય કમ હુકમનું. સેક્રેટરી
એ થી મીનાહના સ્પેક્ટા અને મધ્ય સભાને
રીપોર્ટ સંભળાવ્યો. આજના વિષય રા. સો.
બી. શુક્રે "ભારત વાંતી પ્રાચીન તથા
આધુનિક સ્થિતિ" પર લખેલો હતો અસર
કારક બાબ વિચારથી સર્વ એડવોકેટનાં ચિત
આદર્શોં હતાં. થાણા અફરોએ વિષયને
અનુમોદન આપ્યું હતું. પ્રેસીડેન્ટ સાર સમ
જની જણાવ્યું કે કર્તવ્ય પરાયણ થવાની
દરેકને ફરજ છે. આવને રવિચારે "મનો
નિશ્ચય" નો વિષય રા. અગામી મહારાજ
વાંચી સંભળાવશે. પાદ હજર તુતિ કરી
શાંતિ મંચ જાણી સભા વિસર્જન થઈ હતી.

કુશન સરીફના કસમ કોર્ટમાં નહિ ખાવા ખાખત સુકાદો.

[ઈ. એ. મદદ લખનાર કસમ આદમ કાલા]
પ્રીટોરીઆની કોર્ટમાં વાદી તેમજ કસમ
સકુરે પ્રતિવાદી એસમાન હાકમ મોટાણી
ઉપર ચકાવેલ કેસ હરમીઆન પ્રતિવાદીએ
કોર્ટને એવી અરજ કરી કે વાદીએ કુશન
સરીફના સોગંદ ખાતે જુલાની આવતી.
વાદીએ આની સામે સખત રીતે રાજી ઉઠા
વવાથી કોર્ટે કસમ ન ખાવા ખાખતમાં
પુરાવા રજૂ કરવા જણાવ્યું વાદીના તરફથી
જે પુરાવા આપવામાં આવ્યા તેને હેવાલ
મુખતેસર નીચે મુજબ છે.

રીજી આદર નામની પારસી સ્ત્રી જેણે
હિંદુઆન તથા હિંદુઓમાં નોકરી કરેલ છે
અને જે હાલ વાનસવાસ એશીઆટીક કીપર્ટ
મેંટમાં છે તેણીએ જણાવ્યું કે કુશનના

કસમ ખાવા એ રીવાજ નથી. પણ કુશન
ના કસમ કરતાં એક ખુદાના કસમ ખાવા
એ વૈધ્ય મણુવ છે. હાથ પગ પોવા વગર
કુશનને હાથ ન લગાડી શકાય. હિંદુસ્થાન
માં કાષ્ઠ સખસને કુશનના કસમ ખાવ
ફરજિયાત હુકમ થયેલો નથી.

એશીઆટીક રજીસ્ટ્રાર મી. ચમનીએ
જાણાવ્યું કે હિંદુસ્થાનમાં ૨૧ વરસ રહે
લો હું. મુસલમાનોમાં મોચન પાળવાનો
રીવાજ એ છે કે ફક્ત જમણા હાથની મોટી
આંગળી ઊંચી કરી એક ખુદાના કસમ ખાવા
મેં આજ સુધી કાષ્ઠપણ કોર્ટમાં કુશનના
કસમ ખાતાં કાષ્ઠને જોયેલ નથી. મી. હાજ
લખીએ જણાવ્યું કે મોચન પાળવાનો રિવાજ
એ છે કે ફક્ત સામા ખુદાના કસમ ખાવા.
મેં આજ સુધી કાષ્ઠપણ કોર્ટમાં કુશનને
વપરાસ જોયેલ નથી, ને તેમ કસમ આજખી
પણ નથી. ખુદા કુશન કરતાં મોટો છે.
૧૮૮૫ની સાલમાં મજદૂર મી. અબુબકર
અમોહના એક કેસ હરમીઆન કોર્ટે એવો
કાસ આપેલો હતો કે કુશનના કસમ ખાવા
મોખ નથી. ઉચ્ચ તપાસમાં જણાવવામાં
આવ્યું કે મુસલમાન કદી એમ કરશે નહિ.
મી. હાજ એસમાન હાજ અખ્યાસે
કહ્યું કે હું ફક્ત જમણા હાથની આંગળી
ઊંચી કરી ખુદાના કસમ ખાવા ખાખતખી
મણું છું. કુશનના કસમ નહીં ખાવા
કેમકે એવી મનાઈ કરવામાં આવી છે.

મી. કસમ આદમ કાલાએ જણાવ્યું કે
સને ૧૮૦૬ની સાલમાં અફઘાનની હાથ
કોર્ટે એવો મુકદ્દમા આપેલો છે કે કાષ્ઠપણ
સાદીન ફરજિયાત કુશનના કસમ ખાખસને
હુકમ કરેલો નહિ. આજના રીતે મુંબઈની
માહિતી કોર્ટમાં પણ કસમ ન ખાવા એમ
મુકદ્દમા થયેલ છે. ફક્ત જમણા હાથની
આંગળી ઊંચી કરી કસમ ખાવા વપરાખી
છે. કારણ કે ખુદા સા કરતાં મોટો છે અને
કુશનને કોર્ટમાં લઈ જવો અગર શ પર્મ
વિરુદ્ધ છે.

ઉપર જણાવેલ સાક્ષીઓ મેંબરો પાદ
મુકદ્દમા આપનાં જણાવ્યું કે ખનને જાણુના
પુરાવા અગામી કેસમાં તેમાં આવેલ છે.
મુસલમાનોના ખાખતખી અને મજદૂર કસમ
ખાખસને રિવાજ એ છે કે ફક્ત જમણો
હાથ એવો કરી એક આંગળી ઊંચી કરેવી
અને સામા ખુદાના મોચન ખાવા. આવી
રીતે ખુદાના કસમને પાદ કુશનના કસમ
ખાવા એ મુસલમાની પગની વિરુદ્ધ છે.

નવા ખાખ-નો મુખ્ય હનસપેક્ટર હંદરે
'વરડા'માં વેપાર કરતાં કેટલાક ફેરીયા વગેરે
ને પકડેલા છે. તેમને ૫ સી.ના વડીલપદ
કોડવામાં આવ્યા હતા.

રૂઠરના તાર સમાચાર.

જનપાનની રાજધાની કોંગ્રેસનો દાખલો નો અપરપત્રી જણાવે છે કે અમેરિકનોએ પાસીથીકના ખતાવ સંબંધમાં પાલુ અપરપત્રી વરતણુંકે દેખાડી છે તથા સાનફ્રાન્સીસ્કોની નિશાળોમાં જાપાનીઝ કોલેજોએને દાખલ કરવામાં આવતાં નથી. આવી અમેરિકનોની વરતણુંકથી જનપાનીઝ લોકો પાલુ દિલ્લીર થયા છે. કેટલાક અમેરિકનોએ એવા વિચાર પ્રસારે છે કે અમેરિકામાંથી અથા લેકોને એસીઆ પાલુ કાઢી મુકવા.

ન્યુ ઝીલ્લંડની રાજધાની વેલીંગટનમાં ભયંકર આગ કાગવાથી પાલુ મોટું નુકસાન થયું છે. ન્યાંની વુનીઅન એક તથા કેટલાક બહેર મકાનો જળી ગયા છે. ને કુલ રકાળ પાલુકું નુકસાન થયું છે.

લંડનના ચાલનીઝ કોનસેટ હ્યુ પાલ્લીન ની રૂઠરના પ્રતિનિધીની મુલાકાત વખતે કોનસેટે જણાવ્યું હતું કે ત્રાસવાદના ચીનાઓની સ્થિતિ તરફ હું સંતોષ માનું છું.

મોરાકોના ફ્રાન્સ સહેરમાં મરમન એલચી ગયો છે તથા મુરના સુલતાનને કપરે બક્ષીસો ગેટ કરી છે.

૧૯૦૭ માં લંડનમાં કાસનાર્સ સાથિય આફ્રીકન પ્રદેશન ખુલું મુકવાની કિયા ના. રાહોનસાહે કરવાનું ક્યુલ કર્યું છે.

હેલી કાફરી લગાઇ કરઆન મોરા સોલ જરોએ કેટલેક દેશો કાફરોપર નિરદય વરતણુંક ચલાવી છે એવી ચાલ મુલુલેડના ગીરાએ પ્રસિધ્ધ કરેલી આ ખાચત વિલાયત ના એક પેપરમાં પ્રસિધ્ધ થઇ હતી અને ને ઉપરથી કેટલીક વર્ગે ચનાં લોઈ એલકળે એમ કહ્યું છે કે તેવાને તાપાપાદાર હોવાથી એ ચચી વધારે ચત્રાવવાની જરૂર નથી.

જનરલ જુનર પારી ઉમરે પહોં ચથી લશકરી ખાતામાંથી છુટો થયો છે. તેના કાગની તારીફમાં વિલાયતનાં પત્રોમાં કેટલાંક લખાણો લખાયાં છે.

વિલાયતનું મોરનીંગ પોસ્ટ પત્ર જણાવે છે કે લાકિસ આફ્રીકમાંથી મારકીસ આફ્રીકન રીપન રીકાયર થયા હોવાથી સર હેનરી કેપ્લેસ જોનરમેન લાકિસ આફ્રીક લોઈકમાં જશે, અને નાં એકથીય લાકિસ આફ્રીક કોમનલ્સના પ્રમુખ જણાવે અને મી. ચર્ચિલ આયરલેન્ડના મેજિસ્ટ્રી થશે.

મદ્રાસ મેગેઝીન નીમર અમરવીમાં ૬૫૦ દિંદી ગીરમીરીઆ હતા. તેમાંના ૨૦૦ આગવરી હતા. આટલી મોટી સંખ્યાને કીધે રૂઠીમરમાં પાલુ ગીરમીરી હતી એવી મોરા ઉતાડ્યોએ ફરીવારી કરી. મદ્રાસનું મદ્રાસ મેલ નામનું પેપર જણાવે છે કે અમરવીમાં ઇમીગ્રેશન લેની હદ કરતાં ૬૮ વધારે ફરી આ હતા. માટે ખરી ખીના જાણવા દિંદી સરકારે નાનાલ સરકારને પુછવાની જરૂર ને.

આલ્લીક કાફલો જાપાનીઝ સૈન્યને શરણુ કરી દેવાના તહેાગત માટે રૂઠીઅન અમલકાર બેગાલકપર કોરક મારસીઅલ નીનીને કામ ચત્રાવવામાં આવ્યું છે.

અમેરિકામાં ક્યુબાના દાખુમાં પચનનું મોટું તોફાન થયું છે. જેથી કરી મોટું નુકસાન થયું છે. મીઆની નામનું એક ગામ પાપમાલ થયું છે.

રૂઠર જણાવે છે કે લોઈ કીચનર તાવની ખીમારી જાયવે છે. ને હસાફર કરરી આજાવાથી મોતાનું રહેકાણુ ફેરવશે. તેને ખાસ કાઢર જણાવે છે કે તેની તખીયત વિશે કાંઈ ખાતરી રાખવા જેવું નથી.

ગયા અડવાડીઆમાં ફ્લોરીડા ખાતે થએલ તોફાનના પરીણામે આરામાંનું એક વડાણુ દરીયામાં ધસકાઇ ગયું હતું. આ વડાણુ ઉપર રેલવે ખાતામાં કામ કરતા ૧૨૫ મજુરો રહેતા હતા. આ અકસ્માતયા ૧૭૨ જનની ખુઆરી થઇ છે. જ્યારે ચીન ધણુને કેટલીક ઇજા થઇ છે. આમાંના ચાર રાજ્યોને કામ પાલુ જાલની મદદ ચળી રહી ને પહેલાં કેટલાક મેજલ સુધી ખુખ્યા તરતયા મધ્ય દરીયે એક માપા ઉપર દીવસ કાલસ પડયા હતા.

લંડનથી રૂઠર જણાવે છે કે સાકિય આફ્રીકાથી આવેલ કેપ્ટુશનની મુલાકાત લોઈ એલકળ આરને આકવારીએ લેશે. આ મુલાકાતનો સધલો હેવાલ ખાનગી મણુવાગં આરશે.

લંડનની એક મોટી પેટીના વડા ભાગી હાર પા. મેકે ફ્રાંકન આપખાત કરી મરણુ પાંચો છે. આ પેટી મદ્રાસની આર બુથનોટવાથી પેટીના મુખ્ય એજકટ તરીકે કામ કરતી હતી. તેના જાંગવાથી કેટલાક દિંદીઓને નુકસાન ખયાયું પડ્યો એમ કહેવાય છે.

કેપ્ટુશનનો લંડન ટાઈમ્સમાં કાગળ.

નાતાલ મરણુરીનો લંડન ખાતેનો ખાસ અપરપત્રી જણાવે છે કે કરાંસવાલથી એસી આટિક એરડીન-સના સંબંધમાં ચપેલ કેપ્ટુશનના મેંબરા મી. ગાંધી અને મી. અડી કોલોનીનાં વસતા એસીઆ.ટિકોને ન્યાં રહેવાનો સંપુર્ણ હક છે એમ જણાવે છે અને આ નવા એરડીન-સપી એસીઆ.ટિકોને ફરી રૂઠરર કકાવતી વખતે ત્રણ પાકેડની રી આપતી નહિ પડે તે ખીના પળુ અર્થે વિનતાની છે. તેઓએ ત્રણ પાકાક એક વખત તેમેર અથા તેા અંગરેજ સરકારને ભરી આપ્યા છે.

તેઓ જણાવે છે કે ચિડીશ હિંડીઓની રિયલિ હાલમાં એર સમ્યના વખત કરતાં ઘણે દરને ખમમ છે. અને અમે ખાતરી પુર્વક કહીએ છીએ કે કોલોનીમાં વસતા લગભગ અથા પાસે જરૂરી પરમીટ અને સરડીરીકટ છે. કાઈ પાસે પરમીટ વગેરે નથી હોતા તેઓને ખીલ ખીચરવેશને એરડીન-સના નિયમ મુજબ કાઢી મુકવામાં આવે છે હિંદીઓ માત્ર આજળથી લોકજ માંગે છે.

મી. ગાંધી જણાવે છે કે તે પરમીટના મુખ્ય એજકટ છે તે ખીના જોડી છે.

નાદારી કેસોનું તારણ.

૧૯૦૬ના સપ્ટેમ્બરની આખરે પુરા થતા ૪ માસમાં બહેર થયેલ નાદારોનાં નામો ની રીપમાં નીચેના હિંદી કેપારીઓના નામ છે: કે. એન. એડી, જસયન જળરીયલ, કે. એમ. મદમદ (કરગન), પી. નારાયણસામી નાઇક, મદમદ આદમ (લિડીમીય), વી. (નર્સન) નારાયણ પીથે, મદમદ હારીમજી (લેડીમીય), અંદરજી કુંવરજી દેસાઇ (રોંગાટ), એમ. ઇ. વરીઆવા (કરગન), એ. દેરાસામી પીથે, વલ્લંદન ન. ૧૧૨૨, હાજી અબદુલા (કરગન), પી. ગનસામી નાઇક, વીરાખન, રીપગોવીંદ, એન. કે. મુખરમનીઅલ પચર, મદમદ કીણુ (નર્સન મોરલેંડ), કુનીયલ દેવસી રમુ પોંડે એમ. એમ. ઇસાક (ડન લાકીજર). નીચેના કેપારી એની નાદાર મીલકત સંબંધમાં વાંદાચાહી ના અર્કકાઓ નહી યઇ થતા ને એસા રીમ આમદ (કરગન), રાઇવદ વરગન (કરગન), આમદ કાજી (કરગન), ચીવાલાલ (કે ટાકન) આમદ ઇજરાલીમ (લેડીન ને ર્લો મર), ખસમાઇજ મજરાલીમ રીદાલ (લોકર દુગેજા.)

ચર્યા પત્ર.

આમાર ચર્યાપત્રીઓ નીચેના નિયમો વચ્ચે રાખશે તો તેઓના ખર્ચો ઉપર તુરંત આનંદ મળવાનો સંભવ છે.

1. કામગીરી એક જ બાબતે લખવું.
2. અક્ષર ચોખ્ખી સાદીથી લખવા.
3. નામ તથા કેટલાક ખર્ચેનાર લખવાં તે હમેશાં બહાર પાડવા સાર નહિ પણ અમારી જાણને સાર.
4. મંજૂરવારની સાંજ સુધીમાં મળેલ જવાબો તેજ અકવાલિયામાં લખાઈ કરી સમારો.
5. જવાબ હમેશાં ફક્ત અને પુરોષાર કરવું. — અધિપતિ.

ચીકાલા વેંકટસામી (એચરમેરર કાર) — તમારો કાગળ અમારી પાસે આવેલ છે સરનામું મોકલશે એટલે રીપોર્ટ કરશું.

નાતાલ પારસા અનંબુમન — તમારે રીપોર્ટ છુલ્લાસા સાથે આવતે અકવાલિયામાં લખવું.

શેક્ષત — કાષ્ઠસે-સત્તા ધારા ચાલુ અંકે માં આવી જાય છે. તમે જે મોકલ્યા છે તેમાં અને જેમંદમાં જરા તફાવત છે.

એક સુરતી પારસી — મી. પદ્માલો કાગળ અમે આવેલ છે. (જુઓ પાનુ ૭૧૧-અંક ૬૫૨ ૧૩)

જી. જી. દવે — તમારો કાગળ મી. હરેસ મસને મોકલી આવ્યો છે. મી. હરેસમસન સરનામું મોકલ ૨૬૪, જોહાનગર છે.

સુલેમાન ઇલપ હુવાલુ — તમારો કાગળ અપવાતી કાંઈ જરૂર નથી.

ચેતવાની જરૂર છે.

ગે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ,

આ હરેક હેઠળે શહેરમાં ઇન્ડિયન એસોસિએશન તેમ જ ફ્રી મીડીંગ પરમીટ વગેરે વિશે ચાંતો ચતી સાંભળ્યા કરીએ છીએ ખરા પણ તે બાબત વધારે પડતાં તથા ઇલાજ લેવા આપણા હિંદી બાઈઓ તરફથી શરૂ થતા માફક કાંઈપણ જાતની કીલ્લયાલ કરવામાં આવતી નથી. અહવહાલ કરીમતા કુખ્યા બાબદાર મી. અમીનના પુલાસામાં ઇન્ડિયન ફ્રીડમ પેપર એકલા થયેલા કે તથા હજી થાય છે પણ તે પૈસા જે કામને માટે

નીર્મિત થયેલા તે કામને માટે અત્યાર સુધી કામે લગાડ્યા નથી. તથા આપણા ઉપર આવતું ફ્રીડમ પેપર અટકાવવા આપણે યત્ન પણ કરતા નથી.

ફેટલાક આપણા બાઈઓ કહે છે કે આ બાબત આપણે કીલ્લયાલ ચલાવવી તે એક સરકાર સાથે કડવા ખરોખર થાય છે આનું ધારવામાં અ. પછી મોટી જુલ થાય છે કારણ કે ઇન્ડિયન વેપારીઓને એક જુલ લોકેશન માં રહેવા ફરજ પાડવી તથા આ કિનારે તે લોકેશન નહિ કિનારો હેવા સંબંધી કીલ્લયાલ પોરદુગીલ સરકાર કરતી નથી પણ આર્ટીના પોરદુગીલ તથા પુરોષીઅન વેપારીઓ કરે છે સરકાર તે મદાન દવાનું તથા ઇન્ડિયન વેપારીઓની જુલ જાણવાર તથા ચોખ્ખ કરે કરનાર છે. તથા હમેશાં આપણું બધું કેમ થાય તે જોવામાં તથા તપાસવામાં તપર છે.

આપણે બધાએ સાથે મળી તે પાસે દાદ લઈ જવાની પુરતી જરૂર છે. જે તેમ કરતું તો આપણે નકી ફતેહ પામશું આપણો મામલો કેસ પૌંડ ૫૦૦ થી થયો નથી પણ આપણા યત્નથી થયો હતો. માટે મારી બધા મજા છે જે આપણે આ બાબતમાં તરતજ પગલા લેવા જોઈએ. પૌંડ ૫૦૦નું ફંડ ઉજું કરીને કાંઈ વધારી જમાવ કરવા રાખવો એટલું જ યસ નથી પણ અગાઉ માફક આ બાબત વધારે પડતાં કાંઈ આ પોરદુગીલ તથા અંગ્રેજ વેપારીઓની આપણી વિરૂધ્ધ થતી કીલ્લયાલને તોડી પાડવા યત્ન કરવો. તથા તેના માટે અત્યા અલાવવા નીચમીત મીડીંગ એકલી કરવી તથા તેને રીપોર્ટ અહીં ના તમામ જાણીના ન્યુસપેપરમાં જણાવવો કે જેથી કરીને સરકારને પણ તે બાબત અજવાળામાં આવે. હવેન છે કે જરૂર સળગ્યા પછી ફોવા બોલાવો તેમ જો આપણા વિરૂધ્ધ હાલ થયા પછી જે આપણે કરશું તો તેમાં કાંઈપણ ચાલવાનું નથી. મને કાશી લાજુમી થાય છે કે મી. કોહારી આ વિષે સુખ થઈ ગયા છે. પણ ફ્રી અન માન કરવું કે આપણા બાઈઓની મીડીંગ બંધ પડી પછ છે તેથી તેમના જુરસો તથા ઉત્સાહ ધરી ગયાં હશે.

મેં સાંભળ્યું છે કે સરકાર આયર્સ એક મેકસ આર્ટીના માફક ગરબનર હતા તથા તે ચલાવ આપણું મીડીંગસાલ તથા કોલેમિય હતા. તથા તેઓ આપણા ઇન્ડિયન એસોસિએશન પછી સારી રીતે બોળાવતા હતા તેને સાહેબ હાલમાં કીલ્લયાલમાં મીડીંગસાલ એક કોલેમિયના મોટા હોદા ઉપર છે તેને સાહેબને પણ આપણે શા મારે આપણા વિરૂધ્ધની બાબત નહિ જાણવો એકાએક સંપળી ફરીકતથી તેમને વાકેફ કરશું

તો આપણા વિરૂધ્ધ કાંઈ પણ કાયદો થતે અટકાવતા સરકારને તે સલાહ આપશે. હેલાએઆમે તા. ૧૫-૧૦-૧૯૦૬

લી. શુભચિંતક.

અગત્યની સુચનાઓ.

ગે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ,

સંધ્યા હિંદીઓ જાણે છે કે નાનાલ કોલોનીમાં થોડા વરસમાં ફેટલી ઉધસ પાયલ થઈ રહી છે. દીવસે દીવસ દરેક રીતની સખતાઈના ધારા પસાર થતા જાય છે પણ હજી હિંદીઓની ઉધ ઉડતી નથી. ગેરાઓ જે યવું ધારે છે તેનું પ્રયમરૂપ નજીવ જણાવે છે અને રખત આપતાં તેને ચંબીર કપ આપી ધારું કરી ફતેહ મેળવે છે આમ થવે બોળી હિંદ પ્રગત છેનરાય છે ને એમજ માને છે કે અમુક વાત બહાર આવી પણ ગેરાઓ તેને ચલાતા નથી એટલે ચંધા નથી. એટલે આપણે તેની હરકાર કરજી જરૂર નથી. પણ તે મોટી જુલ છે. જુઓ પોતાના જાત ભાઈને આ દેશના રવીશ હોય કે ન હોય તોપણ મફદ આપવી ચોખ્ખ ધારી કારપોરેશન વગેરેમાંથી ઇન્ડિયનને રાન મળી અને ને બની જમા જાન બાઈથી પુરવા માંડી. આમ કરવામાં વાંક તો જનાવવામાં આવતાં નથી પણ ગેરાઓ તમારા કરતાં થોડે પગારે કામ કરવા રાજી છે આનું કારણ આપવામાં આવે છે જે માનવા મને તો માફ અંતરજી ના પાડે છે. આ સાથે કાંઈ સમાજ કે કોંગ્રેસ યું સળગે આજ કાન હયા જાય છે વાકેફ હવેનમાં છે કે આજ કાને ત્યાં ફોવા બોલાવે તેનું પામી ને આજ જુલવવામાં કામ આવેજ નથી તો પડી શા માટે એકલા મળી કાંઈ પગલાં ભરતા નથી? જાણી જુઓ એકવરદાઈજરમાં એક જાન જણાવે છે કે કાલેસસ ફરેલાજના પડ વાળી કે જેનાં નામે વોટર રાજપર છે તેને જ આપે તે જાણા ઇન્ડિયના વેપાર કરતા બંધ પડી જાય. આ વાત ખીલત ગેરાઓ હાલ તે હવે કાંઈ છે પણ તેમ થાય તો તેમાં તપાસ કામચા જેનું નથી. આ ઉપર થી આપણે કાગળસર ચેતવાનું છે તાકિ તો પાળવાનો સંકલિત વગરો નથી. માટે ફ્રી ધાર હું કે આ એકવાજાની રીતે ઇન્ડિયનને મેકસીમાંથી ખસતર કરવા માંડવા તેમજ સખત ચંધા લેવો અને ઇન્ડિયનના ગેરા લાખનો કાંઈપણ આર્ટીકલ કાંઈ પેપરમાં પ્રગટ થાય તે ઉપર પુખ્ત ચીસાર કરી પેપર દરસ લખી વલીવા આપવા અને જે કામ જેમ કરતાં પણ તેવા વાંચકો અમલીમાં

આવવા બંને તે વખતે સામે થયા મારે
આપે આવીશત વાંચનાર ઉપાસા પાછ
મુક્યા જેથી આપણને આખર મુધી અધા
સમાં રાખવામાં આવે તેમણે તે પાત અજ
વાળે મુકવાને આખર વખતે વીના પીસળ
ઉપાય લઈ સમાપ. પણ તેમ કરવામાં નથી
આવે તો આજ કાળે કુલો પાઠવા જેવું
યશે. જુએ દરંસવાલમાં બેઠરકરી રખાઈ
તો રહેતે રહેતે કેવી અધમ સિયતીએ આપણ
મુક્યા. એવો સારો કામ્ય કેળવીશ એવો
મીઠાચનની દેવાતી છે, અને તનમનથી લેકા
પગેગી કામ બાજરી રહી છે. આ સધળું
આગળના કુસંપમાં અલ્પ પડાડો થવે
થયું. અને પુરો કુસંપ નીકળી જઈ હિંદુ
મુસલમાન, પછી બંને વેપારી તોડર
મજુર વગરના પણ સૌ સૌને સરખા ગણી
સમાન દેખે અને સંપત્તી વસ્તુવા બંને તો
શું હુબ ન દેખે? નાનાકમાં પણ તેટલું
નથી. સામાં કુસંપ અને ખોટી મોટાઈ
મેટી ગઈ છે તો આજ આમ પરતાવા
વખત આવ્યો છે. તો દરંસવાલનો કામ્યો
લઈ કંઈ થાય તો સારું નહીતો બંને કુબરો
અને સૌને ધ્યાનશે.

મંદરી મારે બે બાલ.

‘મરકમુરી’માં મરે જીવંતી મોટી અને
કુકનોની સાથે મુરીપર તેના રીપોર્ટરે જે
કથાણું થયું છે એ અક્ષરે અક્ષર બાજબી
છે. સરમની વાત છે કે દેશ મુકી પરદેશ
આવ્યા પણ સરકમુક શું તે તો સમજવા
નહી. હવે તે તરફ તેઓ ખ્યાન આપે તો
સારું. મારી સલાહ છે કે કોંગ્રેસે એક
મંડળ રચાવી તેને એકંદર કન્ટ્રીમેનના વડે
કુકન તપાસવા કહેવું અને ત્યાં ત્યાં
મંદરી વા બેઠરકરી સમગ્ર ત્યાં ત્યાં મારી
કને તેઓ મુચના આપે જેનો અમલ તા થાય
તો પછી કોંગ્રેસે તેને પોત્ત સારસ
આપાવવું.

પાસ કઠાવનારાઓને ચેતવણી.

પાસ કઠાવવા જતાં જુલ્મ સાવચેત રહેવા
ની જરૂર છે. તમે ક્યાં રહેતા હતા. ફલાણો
મહેલો ક્યાં આવ્યો, દરામ ક્યા રજાપર
જાય છે, ફલાણું મહાન ક્યારે બંધાયું. તેમાં
કોણ રહે છે, ફલાણી સાલમાં બજાવાએ
શું બંનેલું, મરરી બાપા આવડે છે કે નહીં,
તમે રહો છો તે મકાન કેવું, આપા સવાલો
થાય છે. જેમાંના પહેલા સાત સવાલના
જવાબ સધળા ન આપી શકે તેવા છે, કારણ
તેઓને સૌને સંબંધ હોતો નથી ત્યારે છલા
સવાલનો જવાબ તો આપણે આપવોજ
નેહ્યો. આપણે આપી શકના નથી. તે આપ
લોજા કાન છે. આમાં જે ઉપર અમોચ
સવાલો બનાવ્યા તેવા સવાલ ન પડવામાં

આપે તેને મારે કોંગ્રેસ તરફથી પુરતી
સહાય લેવાની નેહ્યો.

લી. દિલ્હી કિલેન્દ્ર.

હીસનું દરદ-દવાઈ શું ?

મે. ઇ. એ. ના આધારિત સાહેબ,

આપણા પર પડતાં કુળોનો હેવાલ સંતો
વાંચીને દિલ્હી હવે થાકી મમ્ છે. હિંદી બાઈ
ઓ ઉપર કાંઈને કાંઈ જુલમનાદ મુલ્યાંજ
કરે છે. શું તાન્સવાલમાં બેઠર દાડમારીઓ
નથી? જે લાકોળો આપણું બાપું દિલ્હી
ને વાંચશે તેને ખાતરી થવા વગર નહિ રહી
હોય કે હવે જુલમની હદ થઈ ગઈ છે. હિંદી
લોકની ઓરત ઉપર પણ બીન કારણેને બીન
કસુરે એવો જુલમનો વરસાદ વરસે છે.
આવાં કુળો અમલ મારે તાન્સવાલ આવવું
તે કરતાં ન આવવું તેવું બહેતર છે આપણી
સ્થિતિ આ દેશમાં કોઈકી અધ પડી છે દરદ
વધી મમ્ છે. તેનો હસાજ શું? નાનાક,
તાન્સવાલના હિંદી આગેવાનો તેમજ સોસા
યટીઓના અગ્રેસરોને આપણી સ્થિતિ તરફ
ખ્યાન દઈ જનતા રહેવાની જરૂર છે. સરકાર
અધીયુના ઘેનમાં હોય તેમ આપણા કોળોને
મુલતાના કિલડા કરી નરખે છે, અને તેથીજ
પુતીઆ કેસ જેવા કાળકાળો બને છે.
પુતીઆ કેસમાં મી. ગાંધીએ આપાવાળાઓ
એ પ્રસિધ્ધ કરેલી બીના પાકા બંનેની લેવા
જેટલી સહાય લીધી તે પણ નીકળે થયું છે.
આપણી કામના બધા આગેવાનો તાન્સવાલ
માં આગળ પડી જે સહાય લેવા તકવાર થવા
છે તે બરાબર છે. માત્ર માર્ગદર્શિમાં જે દુરાવે
થવા છે તેને સર્વ લોકોએ મકમપણે વળગી
રહેવું એવું દરદમાંથી ઉગરવાનો કલાજ છે
જેલમાં જવાતા દરાવને બરાબર ન પાળવા
માં આંખે તો આપણું બીજકુલ વજન રહેશે
નહિ. એવી સહાય લીધા વગર આપણા કુળ
માં ઉમેરો થતો જવાનો. કેલોઓઆમેમાં
અગ્રેસરોને લીધે પેરદુગીજ લેકો પણ હિંદી
ઓને લેકિયનમાં કાલવા કિલ્યાલ કરે છે.
આવા મામલામાં આપણે હિંદીઆર અને
હિમતયાન થઈ કાપલા સામે દકર લેવાની
જરૂર છે. જો આપણે કેલમાં જવાના દરાવને
પકડી રહીએ તો સરકારે આ અનહદ જુલમ
માંડ્યો છે તે પડકાર સંભળ્યો છે. ઉગરો તે
આમમશે, વહરો તે ઉગરશે અને ખેદશે તે
પડશે એ જાણ છે. મારે આપણે એક સંપ
રહી સરજોજ બાગ લેવો. તોજ દાદ મળશે
ત્રિહિ મી કાંઈ વળવાનું નથી.

લી. ખરી હાત ખતાવનાર.

હિંદુસ્તાનના ખખરો.

વીજળીક રેલવે—વિજળીક રેલવે
માં શ્રીનગર મુધી ૨૬ માઈલની લંબાઈ
મુધી એક વીજળીક રેલવે બંધાનાર છે.

મરકી—હિંદુસ્તાનના બાપાઓ તરીકે
જણાય છે કે પુત્રા, મુરખ, વંદાદરા તથા
અમદાવાદ ખાતે પુરુષ મરકી આવે છે.

બાપાનમાં રોજ—બાપાનમાં રંચનાર
કામ કરનારાઓને રોજના ૧૫.૫૦ પેન્સ, મુલક
જુવાર અને મેલ્મીને ૧૨.૨. બાપનારાઓને
જાપેન્સ, અને વધુકરેને ૧૦.૫૦ પેન્સ રોજના
મળે છે. મુજરાનનું ખરચ પણ કમાઈના
પ્રમાણમાં બહુજ એવું છે.

નાના ફકનવીસની ચાકગીરી—મદેરા
લોકના કલીકાસમાં પ્રસીદ્ધ થઈ નએદ
રાજદારી નર નાના ફકનવીસની ચાકગીરી
જળતી રાખવા મારે એક ફંટ કેસરીપતની
આગેવાની તથે ઉચ્ચ થનાર છે.

કાઠીઆવાડમાં ખીસીસ ખીસંદ—
બનારસ હિંદુ કોલેજની રથાપનાર નજ
ચીઓસેલરીક પત્રના એક એકીદર નરીકે
સામ લેનાર પ્રસીદ્ધ વક્તા ખીસીસ એન્ડ
ખીસંદ મુલક કિલકાની સફરે નીકળેલ છે.
તે મુજરાત તમા કાઠીઆવાડનાં મોટા રહેશે
માં બાપણો આપશે.

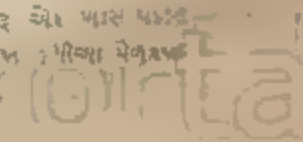
સ્વદેશી હીલઆસનું ફળ—સ્વદેશી હીલવાઈ
ના ફેલાવાથી હિંદુસ્તાનમાં એક વરસમાં પવ
જેટલી કંપની હળી પણ છે ને તેમાં પાંચ
કરોડની વાપણ રોકાઈ છે.

મહેમેડન કોનક્રેટના આપા—હિંદુસ્તાન
ના કોનક્રેટના આપા એક કોનક્રેટના કોનક્રેટના
આવવી કોનક્રેટના કોનક્રેટના આપા પુત્રે જંબાવા
માં ઠાકા ખાતે મજબૂત છે જે વખતે ઠાકાના
વવાળને પ્રમુખ રયાન આપવાનો સંભવ છે.

જુલમનાદ રહેદ—જુલમનાદના તમા લીપાઈ
મીરમાં ગલીમેગની ચાલના મુજબ કુતીઆવુદ
અને જુલમનાદ વચ્ચે રહેલે બાંધવામાં આવશે

સી વેદા—મુબઈની અમુક રેલ નાપાક
માં જીઓને વેદકનું જ્ઞાન આપવા કરને
જ્ઞાસ ઉપકનાર છે.

હિંદી વીજળીકો—વિજળીકના ખખર
ખરેખી મુનીવરસીલીમાં ૧૫૦ દિરી વિજાઈ
કળવણી લે છે તેમને સાર એ ખાસ પાકડ
કુલ કરવા માટે ગાંધીજીની મીઠા મેળવણી
ને હંકે કહેવામાં આવે છે.

હિંદમાં ખાંડના કારખાના—રવરેશી
હાથચાલને લીધે તથા પરદેશી ખાંડની હાથચાળી
બનાવટને લીધે કેટલાં લોકોએ પરદેશી ખાંડ
નહિ માપરવાના રોજન લીધાથી હિંદુસ્તાન
માં ૬—૭ ખાંડ બનાવવાના કારખાના ઉભા
થવાર છે. કાનપુરમાં એક કારખાનું નીકળ
નાર છે તેમાં દરરોજ ૬૭ ટન જેટલી ખાંડ
બનાવવામાં આવશે.

કેમ સંપ વધારવો?—હાલમાં હિંદુસ્તાન
માં હિંદુ મુસલમાનોને વડાડવા પ્રયત્ન કરવા
માં આવે છે તેની નીરજ કામ લેવા સાર
ખંડાળીઓએ લખાય લેવા માંડ્યા છે તેમજ
એક વધારવાના હેતુથી કલકત્તામાં એક
મીત્રવાની કરવામાં આવી હતી જે વખતે
હિંદુ મુસલમાનો સાથે બેસીને જમવા હતા.

ડેલાગોઆગેથી એક લખનાર જણાવે છે
કે કાર્તિક શુદ્ધ ૧૫ ના રોજ પુન્યપાદ તથા
રાગજીનું વ્યાસ પુન્ય તેમના કિમ્બ મંડળ
તરફથી થયેલી મામદુમથી તથા જોત્સવ
સાથે ઉજવવાના વિચાર રાખવામાં આવ્યો
છે. ડેલાગોઆગે ખાતે આવી કિયા કાઠ
દિવસ અમાઠ નહિ થએલી હોવાથી જો
થાય તો તે આ જાળન પહેલોજ પ્રસંગ છે
એમ કહી શકાય.

ચાલુ વર્તમાન.

લાઇસેન્સના નવા ધારામાં ગોઠવી ખુલ્લી
જમ્યા તરીકે ગણી શકાતી નથી.

એક લખનાર સ્થાનીક ખાખમાં જણાવે
છે કે નાતાલ જેવા ગુજરાતી લોકોની વસ્તી
વાળા કોલોનીમાં એકે ગુજરાતી તરલુગો
કરનાર (સરકાર તરફથી સનદ મળેલ)
નથી તો તેની પુરી જરૂર છે.

કોંબરવીની રાહિત કાંકિસીએ વધુ મતે
એવો દરાવ પચાર કર્યો છે કે કીલસ લાઇ-
સેન્સથી વેપાર મલાવતી દુકાને સારે આદ
વાગે બંધ કરવી. આ આખન ત્યાંના ગેરાઓ
માં બહુજ ચર્યા ચાલી રહી છે.

કલકત્તા લોકોની એક મીટીંગ આગળ મી.
પરસેએ જણાવ્યું હતું કે ૧૦૦ કલકત્તા લોકો
રેડપર મળેલા હોવાથી તેમના નામ પાસ
મેંટરી રજીસ્ટરપર કાયમ રખાવવા સરકાર
ને અરજી કરવી.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વગેરે

(ગવર્મેન્ટ ગેઝેટમાંથી.)

વેરુલમના રહીશ રાગલગનની નાદારીની
અરજી ૧૫ મી અક્ટોબરે સ્વીકારવામાં
આવી છે. તેના લેણદારોની પહેલી મીટીંગ
તા. ૩૦ મી અક્ટોબરના રોજ મળશે.

અમરેલીના બુધનની નાદાર થવાની.
અરજી તા. ૧૬ મી અક્ટોબરે સ્વીકારવામાં
આવી છે. તેના લેણદારોની પહેલી મીટીંગ
ચાલુ માસની તા. ૩૦ મીએ મળશે.

કરખન કીલસીટવાળા હમીદ મુરાદ
તથા રોંગાટવાળા આમદ સાંવાની નાદાર
મીલકતના સંબંધમાં લેણદારોની બીજી
મીટીંગ તા. ૩૦ અક્ટોબર નવા તા. ૧૬
નવેમ્બરના રોજ મળશે.

મીઅરબેંક નવા ચાકસકાળવાળા વી.
આઇ. તથા એ. હાદાદીમના લેણદારોનો
ખાસ મીટીંગ કરખન કોર્ટ કાઉસમાં તા.
૩૦ મી અક્ટોબરે બેલાવામાં આવી છે.

મહિત્વપૂર્ણમાં મી. હરીલાલની નાદાર
મીલકતની પહેલેથીને છેવટનો દિસાગ
સુપ્રીમ કોર્ટના માર્ગરે પાસે પ્રાપ્ત રાખવા
માં આવેલ છે. ત્યાં તે તા. ૧ મી નવેમ્બર
સુધી તપાસને માટે રાખી મુકવામાં આવશે
અને ત્યાર બાદ તે કાયમ કરવામાં આવશે.

સ્ટીમરોની હીલચાલ.

[નાતાલ કોર્ટેટ કાર્ડન].

અંબીસો—અક્ટોબર ૮ મીએ મદ્રાસથી
ઉપડી ચુકી છે.

અમરેલીટો—અક્ટોબર ૨૧ મીએ કલકત્તા
થી ઉપડી ચુકી છે.

[જરમન લાઇન]

સુલતાન નવેમ્બર ૮ મીએ ઉપડશે.

કુદરીન—અક્ટોબર ૧૮ મીએ સીપીવીશ
થઈ મુખ્યત્વે બના ઉપડી ગશે. આ
સ્ટીમર મારફત આનારી દસાત રવિવારે
૮ ૩૦ મીએ બંધ થશે.

Sunlight Soap.

પૌંડ ૧૦૦૦ ઇનામ.

સન લાઇટ સાબુનમેં અસ્વચ્છ પદાર્થ હૈ

और नुकशान करे ऐसा रसायणीक पदार्थ है

एसा मारपीत कर देवे उसको सन लाइट साबुन

बनाने वाली कंपनी लीवर ब्रदर्स लिमिटेड तर

ફક્ત પૌંડ ૧૦૦૦ ઇનામ દીયા જાયગા.

ए. इ. वॉयशी.

लैंड ऑफिशनीअर, सरकारी मोजणी
कार और एस्टेट एजेंट

बेचनेका है.

मोवर पोर्ट—खाली जमीनका दुकान और
पांच बीघा जमीन, भकान तहीन.

वेस्ट विल्ड—जहिर रस्तापर जमीनका
दुकान. एरोशमें नवी है. जमीन ३, ४, ५
और जास्ति एकरका दुकानमें बेचनेकी
है—क्रीडोल्ड.

मार्सेट एजक्यूटिवकी नगोचमें एक क्रीडोल्ड
कारम, ८० बिघा, जमीन बहुत अच्छा
है पाणी पुष्कळ है.
और दुसरी बहुत जमीन बेचनेकी है.
खुलासा मिलनेका ठिकाना.

एकटस आरकेड.

गार्डिनर स्ट्रीट, डरबन.

अ. ड. वॉयसी.

लैंड ऑफिशनीअर, सरकारी सरवेयर
अने एस्टेट एजेंट.

बेचवाना छे.

मोवरपोर्ट—खाली जमीनका दुकान अने
पांच बीघा जमीन, भकान सहीत.

वेस्टविल्ड—जहिर रस्तापर जमीनका ३
४ अथवा पांच ओकरना दुकान. पांडोस
मां नही छे. क्री डोल्ड.

मार्सेट एजक्यूटिवकी नगोचमां ओक क्री डोल्ड
८० ओकरनुं धारम, पाणी पुष्कळ छे.
आ शिवाय पीछ बखी जमीन छे
हंकाथा मारे खोजो,

ओकरस आरकेड

गार्डिनर स्ट्रीट, डरबन.

BAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET.Application will receive prompt
attention.For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.164 Grey Street
Durban.

SUN CIGARS, SUNATRA CHEROOTS
BOER TOBACCO.
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.
At Lowest Wholesale Prices.
Box 83. Tel. Address: "Portbandar."
Telephone 864.

सस्तो अने डिमो माल.

सन सीगारेट, सुमात्रा चोरेट और वर
छनीया शीत वजेरें लतनी तमाकू तीक्ष्ण
सहनो भणरो.

सन ब्रैंड टोबैको वर्क्स.

१६४ ग्रे स्ट्रीट, डरबन.

The Story of The Ramayana

The Epic of Rama,

Prince of India

By J. L. P. ERASMUS

6d. netl.

Post Free 7d.

To be obtained direct from the publishers,

International Printing Press, Phoenix, Natal.

छु पा डे मे रा.

गमे ते माधुसूनी तखणीर भजे ते राजस
ते धरुने जलर गडवा बीघा चीना पलु जा
कमेरामां देडिआकू डतारी राके छे. होइती
माडी, डरत पक्षी, पीजेरेना सहैवाछी डेडि
सर्ष राडाय छे. जेमां राजवाना डडकुट
नथी. गमे ते जरीहनासने तेनी संपुरण
रीत वर लडे राजनी सहीजे जोजे. प्रह्ला
देडो आ डेडो ३. १० यी १५ लुधी वजे
छे, पलु तेनी जरी शीमत ३. ५ छे. गोल
टेन माडू. ह्रीदुरधान गडार न्यां पी. पी.
ओकवाता नथी त्यांशी परछा पहेवा आने
थी रवाना करवायां आवे छे.

छायालाल छगनलाल महाजन,
आगरद्वार २१२-मुंबई.

AMOD SULIMAN & CO.

MERCHANTS & IMPORTERS.

No. ... Telephone Address "KHUTA."

HEIDELBERG, TRANSVAAL.

Branch: — KHUTA & ...

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF —

**Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c**

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portmanteaux; Gladstone, brief, band and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

ABRAHAM RAHMAN.
MERCHANT.
POTCHESTROOM.
2nd Floor, 10, Market Street,
P.O. Box 10.

G. K. Desai.
General Dealer & Importer.
10, Market Street, P.O. Box 10.
OLD TOWN, JOHANNESBURG.

AYOB MOHAMED & Co
General Dealer & Importer.
10, Market Street, P.O. Box 10.
PIETERSBURG.
Box 10.

M. A. Karedia & Co.
General Dealer & Importer.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

41 Market Street,
Johannesburg

Ismail Saliman & Co.
Wholesale & Retail Dealers.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

RUSSEN BUNG.
Branches:
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

E. A. Bhabha & Co.
General Merchants.
DIRECT IMPORTERS.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

JOSEPH W. HILLY.
General Dealer & Importer.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

BAJEE HASTR.
General Dealer & Importer.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

BAJEE HASTR.
General Dealer & Importer.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

BAJEE HASTR.
General Dealer & Importer.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

BAJEE HASTR.
General Dealer & Importer.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

A. P. BHANDIA.
General Dealer & Importer.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

S. D. BHANDIA.
General Dealer & Importer.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

ESRAHIM SAMPOOBEI.
General Dealer & Importer.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

J. M. D. GORIL.
General Dealer & Importer.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

B. P. BHABHA & Co.
General Dealer & Importer.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

B. P. BHABHA & Co.
General Dealer & Importer.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

J. LANDAU.
General Dealer & Importer.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

J. LANDAU.

ISMAIL AHMED KAPOOR.
General Dealer & Importer.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

M. S. GOVADIA.
General Dealer & Importer.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

M. S. GOVADIA.

GENERAL MERCHANT.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

JOHANNESBURG.

E. A. BHABHA.
General Merchants.
DIRECT IMPORTERS.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

E. BHABHA & Co.
General Merchants.
DIRECT IMPORTERS.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

E. BHABHA & Co.
General Merchants.
DIRECT IMPORTERS.
10, Market Street, P.O. Box 10.
JOHANNESBURG.

F. M. BANFIELD,

Boot and Shoe
Factor, etc

DURBAN

108 Smith Street

Telegrams—"Banfield"

P.O. Box 68

દરેક સમયે જો અમે છુટ્ટો થઈએ તો જો કુલેશ વળાચ મલિની ચામડા તથા
મલિનીયર માલની દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.
ખુદર, ટુકડા, તરફ કાપેલ અનેક મુતરણે માલ. મલિના વિદ્યવતના બોલદોરો હરબો
જાલે અને દરેક દિલ્લીપારી સરોવર પામે તેની રીતે તે ચામડામાં માલ મળી
અમારો સાથે હાથ પાડી ખાલી કરો.

JOHANNESBURG

Corner Van Branda

& Commisloner Sts.

Telegrams—"Boalman."

P.O. Box 6088

P. V. SANGHAVEE
GENERAL MERCHANT

201 Grey Street, Durban.

JAMESON & CO.,
Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for
Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,
Cayenne Pepper,
White and Black Pepper,
Sauces.

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers

JAMESON & Co.
Box 63, Durban.

C. K. D. PILLAY & CO

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Specialty.

We grow Navelles, Oranges and
Lemons on our farm at Umgeni

101 Grey Street, Durban.
P.O. Box 101, Durban.

E. Subramanyam & Co.

101 Grey Street, Durban.

Saw Mills & Timber Yard

109 Queen Street, Durban.

Mehta & Khanderia Bros.

MUMBAI & CHURCH SQUARE

PIETERSBURG.

YUSUF PATEL,

GENERAL DEALER, MERCHANT & IMPORTER.

P.O. Box 81, Market Square.

Abdoela Hajee Khan Mahomed

General Merchant & Importer.

CHURCH SQUARE

Opposite Government Buildings.

P.O. Box 60.
POTCHEFSTROOM.

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,
101 SMITH STREET, DURBAN.

અમારો સાથે હાથ પાડી ખાલી કરો.

અમારો સાથે હાથ પાડી ખાલી કરો.

અમારો સાથે હાથ પાડી ખાલી કરો.

અમારો સાથે હાથ પાડી ખાલી કરો.

અમારો સાથે હાથ પાડી ખાલી કરો.

અમારો સાથે હાથ પાડી ખાલી કરો.

અમારો સાથે હાથ પાડી ખાલી કરો.

અમારો સાથે હાથ પાડી ખાલી કરો.

અમારો સાથે હાથ પાડી ખાલી કરો.

અમારો સાથે હાથ પાડી ખાલી કરો.

અમારો સાથે હાથ પાડી ખાલી કરો.

અમારો સાથે હાથ પાડી ખાલી કરો.

અમારો સાથે હાથ પાડી ખાલી કરો.

અમારો સાથે હાથ પાડી ખાલી કરો.

VAN VLIET ROYA
General Dealer.

101 Grey Street, Durban.

Mahomed Iemal & Co.

General Merchants & Importers.
Box 25, KLERKSHOOP.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 3rd November, 1906.

No 44.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Furts,
Calico,
Dhotis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc.

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DUNBANK.
Telegraphic Address: "CAMROODEEN"

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.
Wholesale Merchants and
Direct Importers.

have always on stock:-
Rice, Dhall, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Lampbrush, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Caps, Snuff,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
118 COMMERCIAL RD.,
DUNBANK.
Cable & Tel. Ad.: "Katharlan."
Telephone No. 254.

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,
Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS
HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY-
125 FIELD STREET.

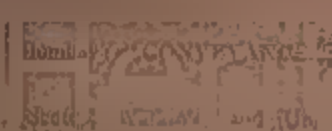
Tel. Address: "MIANKHAN" Durban Telephone No. 255

A. M. JEEVANJEE,
& CO.,

Stevedores, Dockers, Contractors,
and Commission Agent,
MacDonald Terrace, MOMBASA.

Head Office - KARACHI BRANCHES - BOMBAY & NAICOH

Telegraphic Address:

125, Field Street, Durban, and 10th, 11th, 12th, 13th, 14th, 15th, 16th, 17th, 18th, 19th, 20th, 21st, 22nd, 23rd, 24th, 25th, 26th, 27th, 28th, 29th, 30th, 31st, 32nd, 33rd, 34th, 35th, 36th, 37th, 38th, 39th, 40th, 41st, 42nd, 43rd, 44th, 45th, 46th, 47th, 48th, 49th, 50th, 51st, 52nd, 53rd, 54th, 55th, 56th, 57th, 58th, 59th, 60th, 61st, 62nd, 63rd, 64th, 65th, 66th, 67th, 68th, 69th, 70th, 71st, 72nd, 73rd, 74th, 75th, 76th, 77th, 78th, 79th, 80th, 81st, 82nd, 83rd, 84th, 85th, 86th, 87th, 88th, 89th, 90th, 91st, 92nd, 93rd, 94th, 95th, 96th, 97th, 98th, 99th, 100th, 101st, 102nd, 103rd, 104th, 105th, 106th, 107th, 108th, 109th, 110th, 111th, 112th, 113th, 114th, 115th, 116th, 117th, 118th, 119th, 120th, 121st, 122nd, 123rd, 124th, 125th, 126th, 127th, 128th, 129th, 130th, 131st, 132nd, 133rd, 134th, 135th, 136th, 137th, 138th, 139th, 140th, 141st, 142nd, 143rd, 144th, 145th, 146th, 147th, 148th, 149th, 150th, 151st, 152nd, 153rd, 154th, 155th, 156th, 157th, 158th, 159th, 160th, 161st, 162nd, 163rd, 164th, 165th, 166th, 167th, 168th, 169th, 170th, 171st, 172nd, 173rd, 174th, 175th, 176th, 177th, 178th, 179th, 180th, 181st, 182nd, 183rd, 184th, 185th, 186th, 187th, 188th, 189th, 190th, 191st, 192nd, 193rd, 194th, 195th, 196th, 197th, 198th, 199th, 200th, 201st, 202nd, 203rd, 204th, 205th, 206th, 207th, 208th, 209th, 210th, 211st, 212th, 213th, 214th, 215th, 216th, 217th, 218th, 219th, 220th, 221st, 222nd, 223rd, 224th, 225th, 226th, 227th, 228th, 229th, 230th, 231st, 232nd, 233rd, 234th, 235th, 236th, 237th, 238th, 239th, 240th, 241st, 242nd, 243rd, 244th, 245th, 246th, 247th, 248th, 249th, 250th, 251st, 252nd, 253rd, 254th, 255th, 256th, 257th, 258th, 259th, 260th, 261st, 262nd, 263rd, 264th, 265th, 266th, 267th, 268th, 269th, 270th, 271st, 272nd, 273rd, 274th, 275th, 276th, 277th, 278th, 279th, 280th, 281st, 282nd, 283rd, 284th, 285th, 286th, 287th, 288th, 289th, 290th, 291st, 292nd, 293rd, 294th, 295th, 296th, 297th, 298th, 299th, 300th, 301st, 302nd, 303rd, 304th, 305th, 306th, 307th, 308th, 309th, 310th, 311st, 312th, 313th, 314th, 315th, 316th, 317th, 318th, 319th, 320th, 321st, 322nd, 323rd, 324th, 325th, 326th, 327th, 328th, 329th, 330th, 331st, 332nd, 333rd, 334th, 335th, 336th, 337th, 338th, 339th, 340th, 341st, 342nd, 343rd, 344th, 345th, 346th, 347th, 348th, 349th, 350th, 351st, 352nd, 353rd, 354th, 355th, 356th, 357th, 358th, 359th, 360th, 361st, 362nd, 363rd, 364th, 365th, 366th, 367th, 368th, 369th, 370th, 371st, 372nd, 373rd, 374th, 375th, 376th, 377th, 378th, 379th, 380th, 381st, 382nd, 383rd, 384th, 385th, 386th, 387th, 388th, 389th, 390th, 391st, 392nd, 393rd, 394th, 395th, 396th, 397th, 398th, 399th, 400th, 401st, 402nd, 403rd, 404th, 405th, 406th, 407th, 408th, 409th, 410th, 411st, 412th, 413th, 414th, 415th, 416th, 417th, 418th, 419th, 420th, 421st, 422nd, 423rd, 424th, 425th, 426th, 427th, 428th, 429th, 430th, 431st, 432nd, 433rd, 434th, 435th, 436th, 437th, 438th, 439th, 440th, 441st, 442nd, 443rd, 444th, 445th, 446th, 447th, 448th, 449th, 450th, 451st, 452nd, 453rd, 454th, 455th, 456th, 457th, 458th, 459th, 460th, 461st, 462nd, 463rd, 464th, 465th, 466th, 467th, 468th, 469th, 470th, 471st, 472nd, 473rd, 474th, 475th, 476th, 477th, 478th, 479th, 480th, 481st, 482nd, 483rd, 484th, 485th, 486th, 487th, 488th, 489th, 490th, 491st, 492nd, 493rd, 494th, 495th, 496th, 497th, 498th, 499th, 500th, 501st, 502nd, 503rd, 504th, 505th, 506th, 507th, 508th, 509th, 510th, 511st, 512th, 513th, 514th, 515th, 516th, 517th, 518th, 519th, 520th, 521st, 522nd, 523rd, 524th, 525th, 526th, 527th, 528th, 529th, 530th, 531st, 532nd, 533rd, 534th, 535th, 536th, 537th, 538th, 539th, 540th, 541st, 542nd, 543rd, 544th, 545th, 546th, 547th, 548th, 549th, 550th, 551st, 552nd, 553rd, 554th, 555th, 556th, 557th, 558th, 559th, 560th, 561st, 562nd, 563rd, 564th, 565th, 566th, 567th, 568th, 569th, 570th, 571st, 572nd, 573rd, 574th, 575th, 576th, 577th, 578th, 579th, 580th, 581st, 582nd, 583rd, 584th, 585th, 586th, 587th, 588th, 589th, 590th, 591st, 592nd, 593rd, 594th, 595th, 596th, 597th, 598th, 599th, 600th, 601st, 602nd, 603rd, 604th, 605th, 606th, 607th, 608th, 609th, 610th, 611st, 612th, 613th, 614th, 615th, 616th, 617th, 618th, 619th, 620th, 621st, 622nd, 623rd, 624th, 625th, 626th, 627th, 628th, 629th, 630th, 631st, 632nd, 633rd, 634th, 635th, 636th, 637th, 638th, 639th, 640th, 641st, 642nd, 643rd, 644th, 645th, 646th, 647th, 648th, 649th, 650th, 651st, 652nd, 653rd, 654th, 655th, 656th, 657th, 658th, 659th, 660th, 661st, 662nd, 663rd, 664th, 665th, 666th, 667th, 668th, 669th, 670th, 671st, 672nd, 673rd, 674th, 675th, 676th, 677th, 678th, 679th, 680th, 681st, 682nd, 683rd, 684th, 685th, 686th, 687th, 688th, 689th, 690th, 691st, 692nd, 693rd, 694th, 695th, 696th, 697th, 698th, 699th, 700th, 701st, 702nd, 703rd, 704th, 705th, 706th, 707th, 708th, 709th, 710th, 711st, 712th, 713th, 714th, 715th, 716th, 717th, 718th, 719th, 720th, 721st, 722nd, 723rd, 724th, 725th, 726th, 727th, 728th, 729th, 730th, 731st, 732nd, 733rd, 734th, 735th, 736th, 737th, 738th, 739th, 740th, 741st, 742nd, 743rd, 744th, 745th, 746th, 747th, 748th, 749th, 750th, 751st, 752nd, 753rd, 754th, 755th, 756th, 757th, 758th, 759th, 760th, 761st, 762nd, 763rd, 764th, 765th, 766th, 767th, 768th, 769th, 770th, 771st, 772nd, 773rd, 774th, 775th, 776th, 777th, 778th, 779th, 780th, 781st, 782nd, 783rd, 784th, 785th, 786th, 787th, 788th, 789th, 790th, 791st, 792nd, 793rd, 794th, 795th, 796th, 797th, 798th, 799th, 800th, 801st, 802nd, 803rd, 804th, 805th, 806th, 807th, 808th, 809th, 810th, 811st, 812th, 813th, 814th, 815th, 816th, 817th, 818th, 819th, 820th, 821st, 822nd, 823rd, 824th, 825th, 826th, 827th, 828th, 829th, 830th, 831st, 832nd, 833rd, 834th, 835th, 836th, 837th, 838th, 839th, 840th, 841st, 842nd, 843rd, 844th, 845th, 846th, 847th, 848th, 849th, 850th, 851st, 852nd, 853rd, 854th, 855th, 856th, 857th, 858th, 859th, 860th, 861st, 862nd, 863rd, 864th, 865th, 866th, 867th, 868th, 869th, 870th, 871st, 872nd, 873rd, 874th, 875th, 876th, 877th, 878th, 879th, 880th, 881st, 882nd, 883rd, 884th, 885th, 886th, 887th, 888th, 889th, 890th, 891st, 892nd, 893rd, 894th, 895th, 896th, 897th, 898th, 899th, 900th, 901st, 902nd, 903rd, 904th, 905th, 906th, 907th, 908th, 909th, 910th, 911st, 912th, 913th, 914th, 915th, 916th, 917th, 918th, 919th, 920th, 921st, 922nd, 923rd, 924th, 925th, 926th, 927th, 928th, 929th, 930th, 931st, 932nd, 933rd, 934th, 935th, 936th, 937th, 938th, 939th, 940th, 941st, 942nd, 943rd, 944th, 945th, 946th, 947th, 948th, 949th, 950th, 951st, 952nd, 953rd, 954th, 955th, 956th, 957th, 958th, 959th, 960th, 961st, 962nd, 963rd, 964th, 965th, 966th, 967th, 968th, 969th, 970th, 971st, 972nd, 973rd, 974th, 975th, 976th, 977th, 978th, 979th, 980th, 981st, 982nd, 983rd, 984th, 985th, 986th, 987th, 988th, 989th, 990th, 991st, 992nd, 993rd, 994th, 995th, 996th, 997th, 998th, 999th, 1000th, 1001st, 1002nd, 1003rd, 1004th, 1005th, 1006th, 1007th, 1008th, 1009th, 1010th, 1011st, 1012th, 1013th, 1014th, 1015th, 1016th, 1017th, 1018th, 1019th, 1020th, 1021st, 1022nd, 1023rd, 1024th, 1025th, 1026th, 1027th, 1028th, 1029th, 1030th, 1031st, 1032nd, 1033rd, 1034th, 1035th, 1036th, 1037th, 1038th, 1039th, 1040th, 1041st, 1042nd, 1043rd, 1044th, 1045th, 1046th, 1047th, 1048th, 1049th, 1050th, 1051st, 1052nd, 1053rd, 1054th, 1055th, 1056th, 1057th, 1058th, 1059th, 1060th, 1061st, 1062nd, 1063rd, 1064th, 1065th, 1066th, 1067th, 1068th, 1069th, 1070th, 1071st, 1072nd, 1073rd, 1074th, 1075th, 1076th, 1077th, 1078th, 1079th, 1080th, 1081st, 1082nd, 1083rd, 1084th, 1085th, 1086th, 1087th, 1088th, 1089th, 1090th, 1091st, 1092nd, 1093rd, 1094th, 1095th, 1096th, 1097th, 1098th, 1099th, 1100th, 1101st, 1102nd, 1103rd, 1104th, 1105th, 1106th, 1107th, 1108th, 1109th, 1110th, 1111st, 1112th, 1113th, 1114th, 1115th, 1116th, 1117th, 1118th, 1119th, 1120th, 1121st, 1122nd, 1123rd, 1124th, 1125th, 1126th, 1127th, 1128th, 1129th, 1130th, 1131st, 1132nd, 1133rd, 1134th, 1135th, 1136th, 1137th, 1138th, 1139th, 1140th, 1141st, 1142nd, 1143rd, 1144th, 1145th, 1146th, 1147th, 1148th, 1149th, 1150th, 1151st, 1152nd, 1153rd, 1154th, 1155th, 1156th, 1157th, 1158th, 1159th, 1160th, 1161st, 1162nd, 1163rd, 1164th, 1165th, 1166th, 1167th, 1168th, 1169th, 1170th, 1171st, 1172nd, 1173rd, 1174th, 1175th, 1176th, 1177th, 1178th, 1179th, 1180th, 1181st, 1182nd, 1183rd, 1184th, 1185th, 1186th, 1187th, 1188th, 1189th, 1190th, 1191st, 1192nd, 1193rd, 1194th, 1195th, 1196th, 1197th, 1198th, 1199th, 1200th, 1201st, 1202nd, 1203rd, 1204th, 1205th, 1206th, 1207th, 1208th, 1209th, 1210th, 1211st, 1212nd, 1213th, 1214th, 1215th, 1216th, 1217th, 1218th, 1219th, 1220th, 1221st, 1222nd, 1223rd, 1224th, 1225th, 1226th, 1227th, 1228th, 1229th, 1230th, 1231st, 1232nd, 1233rd, 1234th, 1235th, 1236th, 1237th, 1238th, 1239th, 1240th, 1241st, 1242nd, 1243rd, 1244th, 1245th, 1246th, 1247th, 1248th, 1249th, 1250th, 1251st, 1252nd, 1253rd, 1254th, 1255th, 1256th, 1257th, 1258th, 1259th, 1260th, 1261st, 1262nd, 1263rd, 1264th, 1265th, 1266th, 1267th, 1268th, 1269th, 1270th, 1271st, 1272nd, 1273rd, 1274th, 1275th, 1276th, 1277th, 1278th, 1279th, 1280th, 1281st, 1282nd, 1283rd, 1284th, 1285th, 1286th, 1287th, 1288th, 1289th, 1290th, 1291st, 1292nd, 1293rd, 1294th, 1295th, 1296th, 1297th, 1298th, 1299th, 1300th, 1301st, 1302nd, 1303rd, 1304th, 1305th, 1306th, 1307th, 1308th, 1309th, 1310th, 1311st, 1312nd, 1313th, 1314th, 1315th, 1316th, 1317th, 1318th, 1319th, 1320th, 1321st, 1322nd, 1323rd, 1324th, 1325th, 1326th, 1327th, 1328th, 1329th, 1330th, 1331st, 1332nd, 1333rd, 1334th, 1335th, 1336th, 1337th, 1338th, 1339th, 1340th, 1341st, 1342nd, 1343rd, 1344th, 1345th, 1346th, 1347th, 1348th, 1349th, 1350th, 1351st, 1352nd, 1353rd, 1354th, 1355th, 1356th, 1357th, 1358th, 1359th, 1360th, 1361st, 1362nd, 1363rd, 1364th, 1365th, 1366th, 1367th, 1368th, 1369th, 1370th, 1371st, 1372nd, 1373rd, 1374th, 1375th, 1376th, 1377th, 1378th, 1379th, 1380th, 1381st, 1382nd, 1383rd, 1384th, 1385th, 1386th, 1387th, 1388th, 1389th, 1390th, 1391st, 1392nd, 1393rd, 1394th, 1395th, 1396th, 1397th, 1398th, 1399th, 1400th, 1401st, 1402nd, 1403rd, 1404th, 1405th, 1406th, 1407th, 1408th, 1409th, 1410th, 1411st, 1412nd, 1413th, 1414th, 1415th, 1416th, 1417th, 1418th, 1419th, 1420th, 1421st, 1422nd, 1423rd, 1424th, 1425th, 1426th, 1427th, 1428th, 1429th, 1430th, 1431st, 1432nd, 1433rd, 1434th, 1435th, 1436th, 1437th, 1438th, 1439th, 1440th, 1441st, 1442nd, 1443rd, 1444th, 1445th, 1446th, 1447th, 1448th, 1449th, 1450th, 1451st, 1452nd, 1453rd, 1454th, 1455th, 1456th, 1457th, 1458th, 1459th, 1460th, 1461st, 1462nd, 1463rd, 1464th, 1465th, 1466th, 1467th, 1468th, 1469th, 1470th, 1471st, 1472nd, 1473rd, 1474th, 1475th, 1476th, 1477th, 1478th, 1479th, 1480th, 1481st, 1482nd, 1483rd, 1484th, 1485th, 1486th, 1487th, 1488th, 1489th, 1490th, 1491st, 1492nd, 1493rd, 1494th, 1495th, 1496th, 1497th, 1498th, 1499th, 1500th, 1501st, 1502nd, 1503rd, 1504th, 1505th, 1506th, 1507th, 1508th, 1509th, 1510th, 1511st, 1512nd, 1513th, 1514th, 1515th, 1516th, 1517th, 1518th, 1519th, 1520th, 1521st, 1522nd, 1523rd, 1524th, 1525th, 1526th, 1527th, 1528th, 1529th, 1530th, 1531st, 1532nd, 1533rd, 1534th, 1535th, 1536th, 1537th, 1538th, 1539th, 1540th, 1541st, 1542nd, 1543rd, 1544th, 1545th, 1546th, 1547th, 1548th, 1549th, 1550th, 1551st, 1552nd, 1553rd, 1554th, 1555th, 1556th, 1557th, 1558th, 1559th, 1560th, 1561st, 1562nd, 1563rd, 1564th, 1565th, 1566th, 1567th, 1568th, 1569th, 1570th, 1571st, 1572nd, 1573rd, 1574th, 1575th, 1576th, 1577th, 1578th, 1579th, 1580th, 1581st, 1582nd, 1583rd, 1584th, 1585th, 1586th, 1587th, 1588th, 1589th, 1590th, 1591st, 1592nd, 1593rd, 1594th, 1595th, 1596th, 1597th, 1598th, 1599th, 1600th, 1601st, 1602nd, 1603rd, 1604th, 1605th, 1606th, 1607th, 1608th, 1609th, 1610th, 1611st, 1612nd, 1613th, 1614th, 1615th, 1616th, 1617th, 1618th, 1619th, 1620th, 1621st, 1622nd, 1623rd, 1624th, 1625th, 1626th, 1627th, 1628th, 1629th, 1630th, 1631st, 1632nd, 1633rd, 1634th, 1635th, 1636th, 1637th, 1638th, 1639th, 1640th, 1641st, 1642nd, 1643rd, 1644th, 1645th, 1646th, 1647th, 1648th, 1649th, 1650th, 1651st, 1652nd, 1653rd, 1654th, 1655th, 1656th, 1657th, 1658th, 1659th, 1660th, 1661st, 1662nd, 1663rd, 1664th, 1665th, 1666th, 1667th, 1668th, 1669th, 1670th, 1671st, 1672nd, 1673rd, 1674th, 1675th, 1676th, 1677th, 1678th, 1679th, 1680th, 1681st, 1682nd, 1683rd, 1684th, 1685th, 1686th, 1687th, 1688th, 1689th, 1690th, 1691st, 1692nd, 1693rd, 1694th, 1695th, 1696th, 1697th, 1698th, 1699th, 1700th, 1701st, 1702nd, 1703rd, 1704th, 1705th, 1706th, 1707th, 1708th, 1709th, 1710th, 1711st, 1712nd, 1713th, 1714th, 1715th, 1716th, 1717th, 1718th, 17

K.O. BOX
441.

જો અબુબકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—દરબન, (નાટાલ).

Tel Address
"ABOUBAKER"

E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Bibs,
Blouses,	Underskirts,	Benjamins,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frocks.	Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY: PRICE MODERATE

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 564.

Telegraphic Address: "FORBANDAR."

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હિન્દી વેપારીઓના બરનો મધ્યમી ખતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કોમરશીયલ ફેસ ઉપર મેસર્સ ડબલ્યુ કનની બાબુવાળા તથા મધ્યમમાં
રાખત યતા પહેલા રાખના માલ ઉપર ખાસ સસ્તો ભાવ રાખેલો છે.
કલકત્તાથી ચોખા, રાખ, ધી, અને મેરીશીયસથી મેરીશીની ચીની
મેસ બધામાં મંગારવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

ટેલીફોન નં. ૨૧૭. આ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ સરનામું "કોન્કાસેઝ" "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars apply

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers,

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh E.L.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
2s., post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition)—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Re. 3, 2s., post free.

EVERY-DAY DOUBTS & DIFFICULTIES
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition). Re. 1, 2s.,
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Frequently and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Re. 1, 2s., post free.

**SELECT SPEECHES OF THE GREAT ORA-
TORS**, Vols. I and II.—Help to study and im-
prove the English language, to improve the style and
composition of the student. Re. 1, 2s.,
post free.

WONDERS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science). Re. 1, 2s., post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
STUDENT" OFFICE, No. 108 UPPER
CHANDLER RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

સે. એમ. ભયાત,

હાલસેલ અને રીટલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches—

Petersburg, Box 24. Nigal, Box 43.

and at Volksrust

(as BHAYAT BHANNA & Co.)

Tel. Address: "BHAYAT."

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, BEANS, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

848 FINE STREET, DURBAN;

Tel. Address: "PARULA." Box 224.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers,

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Ad. "Pretoria."

For what India produces

Call on

Indian Opinion

VOL. IV.

Pietermaritzburg, NATAL, SATURDAY, NOVEMBER 3RD, 1906

No. 44

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
"Star" Misrepresentations ...	807
Indian Labour in Natal ...	808
Journalistic Courtesy ...	808
The Unoccupied Land Tax Bill ...	809
Mr. Tatham's Legislative Effort ...	809
Over-trading ...	810
The Deputation ...	810
Remarkable Results ...	810
Unskilled Labour in British East Africa ...	810
OTHER ARTICLES:—	
The Deputation ...	810
Johannesburg Jottings ...	811
United States and Japan ...	1812
"Mr. Gandhi's Mission" ...	1812
Free Grant ...	814
An Astonishing Compilation ...	814
Much Ado about Nothing ...	815
Another Test Case ...	816
Facts and Comments ...	816
CORRESPONDENCE:—	
The Durban Corporation's Action ...	814
Answers to Correspondents ...	1812

Indian Opinion

SATURDAY, NOVEMBER 3RD, 1906.

"Star" Misrepresentations

In its notorious leading article, to which we have already drawn attention, the *Star* made a number of mis-statements which leave one amazed to find, how little, after all, the alleged leaders of public opinion know of matters affecting the country. Elsewhere we publish this article, together with the telling reply of the British Indian Association. The reply points out that the real reason for the introduction of the new Ordinance was a desire to cover incompetence in the permit department at Pretoria. It is strange that, up to the 1st of January last, notwithstanding its many deficiencies, the department of the Chief Secretary for Permits had no great difficulty in keeping out of the country the huge hordes of British Indians that their traders alleged were desirous of entering the Colony. It is remarkable that, as from the 1st of January, when the difficulties involved by the previously existing dual control had been removed, there arose the strange cry from official quarters that, do what they might, the permit officials were unable to prevent an unauthorised influx of British Indians into the Transvaal. It is stranger still that, in spite of the large number of Indians effected at the frontier of the northern Colony, for one reason or another, the

Transvaal authorities still persist in averring that an appreciable number of British Indians still succeed in crossing the border undetected. Yet we hear nothing, no official warning from Natal or Delagoa Bay, to the effect that there is a threatened invasion of the sacrosanct Transvaal. There is no whisper from people outside of that Colony, who are in a position to know, that such a condition of affairs has obtained. Notwithstanding this, we are still told that "owing to the old machinery for checking Asiatic immigration having failed," new machinery was required for the successful carrying out of such a purpose. Our Johannesburg critic has omitted to observe that it is the new machinery that has failed and not the old.

Those who have said that the Indians are swarming into the Transvaal have been asked to prove their faith in their own statements by submitting them to the ordeal of investigation before an open, British, and judicial tribunal. As the British Indian Association, in its reply under comment, very shrewdly argues, is it that they have no proof to submit, is it that they are afraid to present their case before minds of discrimination, is it because their argument consists of mere assertion, is it that they are afraid of being laughed out of Court, is it that they realise that their case is bolstered up by falsehood and misrepresentation, when it is not founded on misunderstanding and wrong information? We have been told that all parties are united on this point of preserving the Transvaal from an Asiatic invasion. We have all along believed that the only use of the anti-Asiatic cry was to catch votes—that it will be successful there is no possible doubt, and our brethren in the northern Colony must be prepared for the necessary concomitants of a political struggle that apparently is to be carried on along lines of race-hatred and colour-prejudice. British Indians have demanded a complete and thorough investigation into the charges brought against the Government. That investigation has been, so far, denied to them. As a result of their request, this Ordinance has been introduced at them as if they were a class of criminals or suspects. It is a course of politics, if not of race-hatred, the amelioration of the position of a certain section of the population intended to be dealt with by the legislature, the people concerned would be consulted, and if they had objections, and were able to state their objections had some weight in it, that measure would not have been modified in an ordinance with the representations made. But, what has happened in the Transvaal? The In-

dian community there has never been consulted in this matter. The steps that have been taken, have been taken over its head; their feelings have never received the least consideration at the hands of the authorities. And it is passing strange that a mass meeting of twenty-five per cent. of the total Indian population of the Transvaal could be got together at three days' notice to protest against a measure which, in the eyes of its authors, contains no blameworthy element but remains only a disability under which the British Indian Transvaal labourers.

In the *Star's* article, it is alleged again that the sole reason for the objections taken by the Indian community against the Ordinance is that "prosperous Asiatic traders and artisans" desire "to introduce their friends and relations to a land of promise." Anyone with a knowledge of the financial situation in the Transvaal would realise that he had only to look around, to find that the Asiatic traders were feeling the pinch of hard times just as other business men have done. It would be strange if, when the banks are calling in over-drafts from European merchants, they refrain from taking similar action with regard to Indian traders. If, as has been proved, there is depression amongst all sections of the population, if, as is known for a fact, there is a large proportion of the population out of work, then it must follow that the Asiatic traders, whose *livelihood* is almost entirely composed of the poorer sections of the community, must feel the stress of the time quite as badly as others. It is almost no axiom of human nature that if a man has what is called a "good thing," he is desirous of clinging to it. How much more, then, will the Asiatic trader, in the circumstances that we have pointed out, essay his very best to prevent a further influx of those whose entry into the Colony must necessarily increase trade competition. The *Star's* argument is not even plausible.

Our contemporary goes on to say that the question "of life and death to the small country towns where the Asiatic traders and artisans constitute the bulk of the inhabitants." Surely, these traders and artisans constitute the bulk of the inhabitants of these towns, that is an excellent reason why Asiatic competition can do no harm. If the white population of these towns were in the minority, as compared with the Asiatic population, we could understand our countrymen's concern. In the circumstances, however, it is not so.

It is to be noted that in the *Star's* article, it is alleged that the Asiatic traders and artisans constitute the bulk of the inhabitants of these towns, that is an excellent reason why Asiatic competition can do no harm. If the white population of these towns were in the minority, as compared with the Asiatic population, we could understand our countrymen's concern. In the circumstances, however, it is not so.

future, when proof has been adduced that those interests have hitherto been fully safeguarded? The very elements of commonsense seem to be quite unknown to our contemporary, and as for the question of justice, that does not seem to have entered into its calculations in any way whatsoever.

The inference that the mission has gone to England to enlist sentimental sympathy is merely stupid. The facts as brought out in the British Indian Association's submission to the Ridgway Committee, the analysis of the Asiatic Law Amendment Ordinance that has been submitted to Lord Elgin, constitute in themselves cogent reasons why the Royal sanction should not be given to this cruel measure. No question of sentiment is involved; it is a question of fact. Our adversaries have stated certain things that they have not even endeavoured to prove. British Indians have disproved those statements. It remains, therefore, only for Lord Elgin to exercise his faculties of discrimination and to decide which of the two he must take into consideration—either the prejudicial assertion on the one hand, or plain statements of fact on the other.

Indian Labour in Natal

We make no apology for reverting to what is, we believe, a matter of crucial importance to this Colony. It would seem that there is once more an agitation—we believe it to be largely an unintelligent one—for the repatriation by one means or another of all Indians from Natal.

This is not the place for us to discuss the question of the rights or wrongs of colour-prejudice for the moment, but we will confine ourselves to the more or less limited question of the repatriation of indentured labourers on the expiration of their contracts.

The *Times of Natal*, in commenting upon our recent article on this subject, suggests that the Indian coolie must surely be thrifless. Out of the maximum clear wage of fourteen shillings per month, without any expenses, he cannot save anything to enable him to live for the rest of his life in India. Suppose, for one moment, that our indentured labourer is able to save every penny of his earnings, and that his earnings are on the maximum basis the total amount with which he would land in India would be the vast sum of forty-two pounds. Does our contemporary suggest for one moment that forty-two pounds, anywhere in the world, is going to enable a man to settle down and live and have his being, not to speak of supporting a family—often a very large one—and especially in a country that is suffering from dire poverty, starvation, and pestilence? On the face of it, the suggestion is a ridiculous one, and the more so as the Indian has no right to the land, and is not allowed to do anything more than to add to

the permanent benefit of the men whose labours have, as the *Natal Mercury* recently pointed out, made the Colony an integral portion of the Empire, instead of a sleepy, apathetic, hopeless community; in other words, raised the Colony from a state of bankruptcy to one of comparative affluence. Moreover, a mere money payment does not absolve the maker of the payment to the creditor who has saved his life. No one has ever yet charged the Indian with thriftlessness; whatever his faults may have been in European eyes, want of thrift has never been one of them. Our contemporary will have to offer some other suggestion to support its argument.

But whether the Indian is thrifless or not, the fact remains that out of his "great" earnings he takes practically nothing back with him to India. One is not concerned with what might be, or could be, in such circumstances; one has to consider the facts as they are, and it is absolutely beside the question to ignore the facts as laid down in the Protector's report. These facts are not merely matters of opinion, but are based upon figures whose validity is beyond question.

The *Times of Natal* asks why, if what we say is true, "thousands of time-expired indentured Indians who do return to their own country live happily afterwards"; and why, if Natal, as represented, "has been a positive hell upon earth for Indians," they choose to stay here. The questions seem to be somewhat pointless: the very argument that is urged against indentured labour is that, at the expiration of indentures the labourers remain in the Colony, instead of going to India, and we know for a fact that many of those who have gone to India return for a further period of indenture. On what grounds does our contemporary base its statements that those time-expired indentured Indians who return to India live there "happily" afterwards? That is a moot point, and one which we would like to see argued at greater length and with something more substantial to support it than mere assertion.

And the fact that Natal is represented as being "a positive hell on earth for Indians" operates to prevent emigration from India to this Colony. We really do not see what is the object of this question; whichever way one looks at the argument, its characteristic of being two-edged stands forth prominently. We would suggest that the *Times of Natal* that it reconsider the position once more and ask itself how, in view of existing facts, as apart from improbabilities, in view of the figures and conditions set forth in the Protector's report, in view of the humanitarian aspect of the question which we endeavoured to set forth in our recent article, there is any possible excuse for a policy whose object is not to add to the bush, but to put the man, who has shed his best energies in order to prosper the

Colony, of the reward that should be justly his. The golden rule is that we return good for evil. Our contemporary would alter the rule by substituting the rolled-gold injunction that we return evil for good.

Journalistic Courtesy

We should have expected something different from what was meted out to us by the *Natal Advertiser* in its issue of the 24th ultimo. There are times when mockery is permissible, when one is desirous of defeating another's argument, but there never can be an excuse for vulgarity. We fear very much that our contemporary has overstepped the limits of journalistic courtesy in what purports to be a reply to our article on *Durban and its Unemployed*, published in the issue of this journal of the 20 ult. Our critic charges us with having a flexible conscience, and presumes that the "sort of stuff" that we published was intended purely for home consumption. The *Advertiser* is mistaken, and when it criticises our remarks with a light reference to the odours that are to be found in "certain portions of Pine Street," we are almost impelled to suggest that, as the criterion taken by the *Advertiser* is one of smell, our contemporary is unable to see any further than its nose is long, if we may use the expression. Frankly, the *Advertiser* disbelieves our statement. We are prepared to prove it. If Indians have not laid out the town of Durban, if Indians have not paved its streets, erected its lights, planted its trees, built its houses and stores, made its gardens, cleansed its thoroughfares, removed its refuse, in fact, have not done everything that was necessary for the cleansing and purifying of the town, the rendering of it more beautiful, and thereby attracting to it a settled European population, will our contemporary be good enough to tell us who has done this? The natives of the country certainly have not, and the Europeans would have regarded it as work unfit for white men. We made no statement to the effect that the Indians had endeavoured, as the *Advertiser* contemptuously puts it, to raise Durban to the sanitary level of the towns they are accustomed to at home. Our columns are not as a rule devoted to the publication of humorous essays or of exaggerated statements. We stated distinctly and definitely that, by virtue of its employment of Indians for the sanitary services of the town, the municipality was beholden to them for the cleanliness and the health of the town. We are prepared to go further afield than our contemporary, and suggest its turning its attention to Grey Street. The condition of that thoroughfare is even worse than that of Pine Street, but whose is the fault? The Indian? Surely not! He has brought his health and strength to bear, and it can compel a due respect for them

from the Indian population. ■ ■ ■ one takes the trouble to examine the street itself, ■ ■ ■ will be found that although it is a main thoroughfare of the town, although there is enormous traffic along it, although it serves a large and busy population, the mere fact that it lies in the Indian quarter is sufficient to prevent its receiving that attention and care for its maintenance that the municipality feels justified in devoting ■ ■ ■ those portions of the town where the British Indian is not in the majority. Very similar statements to those made by the shallow critics of Durban were made with reference to the old Indian location ■ ■ ■ Johannesburg at the time of the outbreak ■ ■ ■ plague, but it was proved beyond a shadow of a doubt that the municipality alone was responsible for the outbreak, and the Transvaal Medical Officer of Health, from his place in the Legislative Council, bluntly informed his interlocutors that they themselves would probably be as dirty as pigs if they were obliged to live in a pig-sty. If sanitation is to be learned by Indians, it has equally to be taught by the municipality, and if the municipality sets a bad example in the maintenance of public works which are ever under the eye of the British Indian, the public cannot wonder that the British Indian takes the lesson ■ ■ ■ heart. We trust that we shall hear no more of such superficial argument as that ■ ■ ■ which the *Natal Advertiser* has recently been guilty.

=====

MR. SMITHRE HAS ANNOUNCED HIS intention ■ ■ ■ introducing the Unoccupied Land Tax Bill into the Legislative Assembly on the meeting of Parliament in November next.

There is ■ ■ ■ material alteration in this Bill from the draft proposed by the recent committee, and against which Mr. Maurice Evans protested strongly. It is still sought to penalize Indian tenancy and ■ ■ ■ deny the title of beneficial occupation ■ ■ ■ land, however excellently and intensively cultivated by the small Indian farmer. We do not suppose for one moment that the Natal Indian Congress will allow so important a matter to rest at this stage. The measure, if passed, will be one of a number whose undisguised object is to drive the Indian out of the Colony. The gusto with which all such efforts to eliminate the Indian as an economic factor of the situation in Natal is amazing. One would imagine, to hear the criticisms, that the British Indians in Natal were not human beings at all, but a species of ghoul that fattened upon the life blood of Europeans, whose presence in Natal was one of divine right and that, therefore, sacrilege was being committed by the Indian community in venturing to seek outle for its enfeebling ■ ■ ■ a Colony whose prospect exist entirely by virtue of Indian labour.

THE "NATAL ADVERTISER" TAKES Mr. Tatnam under its wing and soothes the good man on account of the un-

merciful drubbing that his first effort in the way of legislation has met with. The *Advertiser* thinks that the Law 18 of 1897 is not harsh enough, and therefore suggests that it be made obligatory, instead of, "as it now seems to be regarded," to use our contemporary's expression merely optional. We do not know that the provisions of law 18 of 1897 have been so regarded. We see no reason why any further legislation need be passed on the subject; ■ ■ ■ remains for the municipalities concerned to give fuller instructions to the licensing officers. They have that power under the present Act; if they do not use it, that is no fault of the British Indian trader. That all traders in a British Colony should keep proper books of account in English is, ■ ■ ■ we have always held, a *sine qua non*, and we hold likewise that a municipality is perfectly justified in withholding a licence from a trader who is not willing to submit to such a condition of trade. We are fully aware of the difficulties that must arise in a court of law where books kept in an Eastern language have to be interpreted, but we would point out that, whilst we uphold the principle of keeping books in English, we also maintain that it imposes an additional penalty on Indian traders in the shape of having to employ specially qualified clerks and book-keepers to conduct the technical part of their business for them. That in itself is a measure of protection in favour of European traders, who have not to incur ■ ■ ■ additional expense on account of the nature of their book-keeping, and it is a matter which the *Advertiser*, amongst other critics of Indian trade, should keep in mind when discussing the disadvantages that attach ■ ■ ■ Europeans on account of Indian competition.

=====

WE HAVE ALL ALONG THOUGHT THAT, given rope enough, the adversaries of British Indians would succeed in hanging themselves. Whenever misstatements have been made with regard to them, British Indians could, as a rule, have quietly repudiated them, and, from the enemy's camp would come what we may call supporting affidavits, proving the British Indian case. One such instance comes to our notice in the monthly meeting of the Johannesburg Chamber of Commerce. Mr. John Quinn, in his presidential address, took as his text the report of the Canadian agent warning Canadian manufacturers against giving too easy credit to South African merchants. The Chamber of Trade had already formulated some words of warning, whose purpose was to disprove the inference that was to be drawn from the Canadian

agent's report. Mr. Quinn, however, in a few brief but pointed remarks, showed how absolutely right the Canadian agent was and how utterly wrong the Chamber of Trade, and was supported in his contention by Mr. W. A. Martin, representing one of the biggest wholesale and retail firms in South Africa. Briefly, Mr. Quinn declared that the whole cause of the depression in South Africa was over-competition. He did not qualify his statement by saying that the over-competition was that of Asiatics; he remained content with the unmodified expression "over-competition." He showed that, in Johannesburg, between 1902 and 1905, there has been an increase in the wholesale and retail licences of nearly 1,700. Now, we have shown in these columns that there has been a gradual decrease of late years in the number of Indian trading licences, consequently the increase in the number of wholesale and retail licences in Johannesburg can have no reference whatever to the question of British Indians. Again, it was shown by Mr. Martin that, whilst the imports between 1902 and 1905 had increased by 21.4 per cent, the number of traders had increased by 32.5 per cent. This is very remarkable, and goes to show that, in spite of the many asseverations to the contrary, British Indian competition is but a drop in the bucket. Yet Johannesburg feels the stress of circumstances in a way that is almost unprecedented. And again, Mr. Quinn has stated that everybody feels the results of the trade depression. Is it not obvious, then, that British Indian traders in Johannesburg, few though they be in proportion ■ ■ ■ the bulk of licence-holders, must feel the pinch just as everyone else does? Mr. Quinn has thus shown indirectly that, in the first place, Indian competition has but little to do with trade depression, which is due, in point ■ ■ ■ fact, to over-trading by European merchants upon little capital borrowed at heavy rates ■ ■ ■ interest; and, in the second place, that whilst Europeans feel the pressure of the times, British Indian traders do so none the less. We are very grateful to the ex-Mayor of Johannesburg for his analysis of the position, and hope that the remarks will carry with them for the public the meaning that they undoubtedly bear.

=====

DISCUSSING THE BILL. *Mercury's* correspondent at Ladysmith, writes that a petition, addressed ■ ■ ■ the Mayor is now being signed among the burgesses of the town, asking his Worship to call a public meeting on November 12, for the purpose of discussing the Bill about to be introduced into the Legislative Assembly by the Labour members. Should a meeting be convened, it is expected that the members will address the meeting. The members for the division are also to be invited ■ ■ ■ attend.

LAST WEEK WE PUBLISHED A RESOLUTION that had been passed by the Natal Indian Congress, supporting and sympathizing with the deputation that has been sent to England by the Indians in the Transvaal. This week we publish the text of a resolution that was passed by the British Indians in Cape Colony, Natal, Cape Colony, and the Transvaal have united in one emphatic protest against the iniquities of the Asiatic Law Amendment Ordinance, concerning which the deputation has gone to England. It is earnestly to be hoped that this unanimous protest will be listened to with sympathy and consideration by the Secretary of State for the Colonies. Lord Elgin has a knowledge of India. The average South African has none. Lord Elgin, therefore, can, we believe, be trusted to discriminate between what is a question of purely South African importance, and what is a question in which the Empire must be consulted ere it can be decided. It is too often forgotten that the only imperial factor in the Empire is India, and that India is one of the keys to the safety of the Empire. Once let India be disaffected, and these Colonies will stand in need of far more powerful defence from the alien than they would obtain from the home country. The population in South Africa is extremely small compared with the vast population of the Empire. Three quarters of this population is in India. Of the balance, what proportion is South Africa? We do not believe that Great Britain spent hundreds of millions sterling and sacrificed thousands of lives to purchase South Africa at the risk of losing India. If South Africans will but realise this, we have no doubt of an improvement in the relations that to-day exist between Europeans and British Indians in these Colonies.

WE HAVE BEEN FAVOURED WITH A copy of the Transvaal Remarkable Census Report. It is Results a bulky volume of several hundred pages, and contains a great deal of very interesting information. It would appear that, on the 17th of April, 1906, the total number of Asiatics in the Transvaal, leaving out the Malays and the indentured Chinese, was 10,308 of whom 9,986 were British Indians. This includes both sexes and all ages. It appears that the proportion of British Indians in the Transvaal, at that date, to the entire population of the Colony was less than three quarters of one per cent., or, to be precise, .74 per cent., whilst the proportion of British Indians to Europeans in the Colony at that time was a paltry 3.34 per cent. We have hastily glanced through the report, which will be published at length in the *Journal*, and are glad to have had the opportunity of having access to the statistical charts that

have been drawn up by Dr. Turner. From these we observe that the total, which indicates Asiatics, in the different districts of the Transvaal, is often almost invisible, as is obvious if one regards the low proportional figures that we have quoted above. It would seem that, at the time when Mr. Loveday was speaking at Potchefstroom, and was being supported by the good folk of that town, on the pretext that Potchefstroom was being flooded with Asiatics, the district held only 1.63 per cent. of Asiatics in proportion to the whites, and, at that very time, the town of Potchefstroom was the second whitest town in the Transvaal, the white population amounting to 48 per cent. of its total population. In face of these few facts, we find it difficult to believe that the anti-Asiatic leaders in Potchefstroom are unsophisticated, as they would have the public believe them to be. It would almost seem as if a deliberate attempt has been made to pervert facts and figures, and we are much indebted to Dr. Turner for the means with which he has furnished us for controverting the untrue statements that have been so frequently made with regard to British Indians.

THE EAST AFRICAN STANDARD STATES that the local Protector of Immigrants has been dispatched to India, to discuss with the Viceroy's Council the possibility of obtaining for the country indentured agricultural labour from the famine-stricken districts of the Indian Empire. The East African paper states that it can hold out little hope for the country's future if outside labour cannot be secured. We almost hear an echo of the cry that was sent up by the borough of Durban to Sir George Grey many years ago. Then, the plaint was "Help, or we perish." The Indian Government helped Natal, and, as a consequence, Natal was rescued from the very brink of bankruptcy and brought back to the safe ground of comparative prosperity. But Natal has wished to tie the hand that fed her, and would be glad of nothing so much as if she could succeed in sending back her benefactors to the land which had come to her aid in time of need. As the years pass, are we to have a repetition of this sad story of ingratitude in our East African dependency? Are we to be told, as was said but lately with regard to Portuguese East Africa, and has been said many a time already with regard to Natal, "these people have served their purpose; this is now a white man's country; let them, therefore, begone"? If that is to be the eventual solution of the problem in British East Africa, we can only hope that the Indian Government will reject the one to which it has been led. One thing alone we can believe that such a state of affairs is improbable, and that is, that

British East Africa is beyond question a tropical country, and one that can never, by any stretch of imagination, be called a white man's country. Its development must always depend upon coloured labour. Still, there have been symptoms of a tendency in which we have just referred, no further away than at Nairobi with regard to the question of land settlement, and so we hope that our countrymen will beware ere they agree to placing their heads in the lion's mouth, without first seeing that there is no likelihood of the lion's closing it upon them.

The Deputation

Cape Colony Sympathises

The following is the *Cape Times* report of the meeting of Capetown Indians to sympathise with and support the Transvaal deputation to Lord Elgin:—

A number of the prominent Indian citizens of Cape Town, representative of the British Indian League, British Indian Association, Hindoo Association, etc., met together yesterday at the residence of Mr. P. Lucheram, 10 Orphanstreet, for the purpose of discussing the position of the British Indians in the Transvaal as it is affected by the proposed new Asiatic Ordinance. There were present, amongst others, Messrs. A. H. G. Mohamed, J. M. H. Gool, Ebrahim Noordien, P. Lucheram, Abdul Ganie, and Hiranam.

The chairman of the British Indian League (Mr. A. H. G. Mohamed) presided, and briefly explained the objects of the meeting, laying stress on the necessity for immediate action, in view of the fact that the Transvaal deputation to England will have an audience of the Secretary of State for the Colonies in a few days' time in reference to the political status of all British Indians in that colony.

Mr. Ebrahim Noordien, president of the British Indian Association, a blacked body recently formed in this city, strongly advocated common action in the matter, as the situation called for a joint representation to the Imperial Government, with regard to the new drastic Transvaal law. He moved the adoption of the following resolution:—"This meeting of Cape British Indians, in expressing hereby their deep sympathy with their fellow-countrymen in the Transvaal in their present cruel position, humbly but earnestly implore his most gracious Majesty of his Royal will to disallow the Asiatic Law Amendment Ordinance of that Colony, which seeks to impose on the brethren there, staunch subjects of the Crown like themselves, methods and enactments akin to slavery regulations, and law of a reactionary character, thereby disregarding Royal charters and rights to all subjects of the Indian Empire. The resolution having been seconded

by Mr. Lucheram, it was declared duly carried.

Mr. J. M. H. Gool emphasised the importance of the object the gathering had in view, and expressed his sense of the fitness of the several associations joining hands in the urgent matter before them. He proposed that the resolution carried by the meeting be submitted, without loss of time, to his excellency the Governor for transmission by cable to the Right Honourable the Secretary of State, and with a request that a copy thereof be at the same time handed to the Right Honourable the Secretary of State for India.

The proposal was seconded by Mr. A. M. Benjamin and adopted.

Mr. S. V. Sathu proposed a further resolution to the effect that the resolution to be cabled be also forwarded, as carried by the meeting, to His Excellency the Viceroy of India as the direct ruler and protector of all the Indian subjects of the King-Emperor.

The proposal in these terms having been submitted to the meeting, was seconded by Mr. Hiraun, of Puhonmal Brothers, and declared carried.

It was next resolved that Messrs. A. H. G. Mohamed and Ebrahim Noordin wait upon His Excellency the Governor with the text of the resolution to be cabled, and take all necessary steps for carrying out the proposals above set forth.

The meeting then dispersed.

Cables have been published in the South African press as follows:—

The Asiatic deputation from the Transvaal has not yet visited the Colonial Office. Meanwhile I gather from official quarters that the Government are desirous of removing any possible impression that they are vexatiously withholding their assent to the Registration of Asiatics Ordinance. The matter is declared to be one requiring some further consideration, and the delay is said to be only normal.

It has now been arranged that the Transvaal Indian deputation, which has gone home in connection with the Asiatic Ordinance shall interview Lord Egin, at the Colonial Office this week.

Besides the delegates who sailed from South Africa, the deputation will include Mr. Ameer Ali, Sir Henry Cotton, M.P., Sir George Birdwood, and Sir Mancherjee Bhownagree.

Our Johannesburg correspondent telegraphs that Lord Egin will receive the deputation on Thursday, 8th November.

Correspondence

The Durban Corporation's Action

To the Editor, *Indian Opinion*:

Sir,—I read that a few members of the Durban Corporation, relative to the Indian

depression, will find space in your valuable columns.

One would think that we had passed the stage of selfish contentment, and were more in keeping with the saying 'Love thy neighbour as thyself.' The action of the Corporation has been of a unique nature, since it has violated the main principles of justice and equality, for the animated prejudices of the few unemployed who would adopt any method for their relief.

If this is the state of affairs we still believe, although it is true, that the Corporation has actually deprived some of its faithful Indian Officials, holding responsible positions, because the white unemployed hold a better status, politically. The depression is not confined to one particular section of the population, for all have to suffer the sting of commercial losses, accompanied by its natural results on all. Why then should the Corporation adopt such measures which are evidently detrimental to the Indian community, in order to secure commendations as befit a well constituted body, from their white oppressors? Certainly the Corporation has at times to be guided by the dictates of its bourgeois, but in a case of this nature, where both the oppressed and the oppressors have to share the same fate, the Corporation should not have acted in accordance to the wishes of one section of the community, and hence adopted such sweeping measures. This reminds us of the duke of Savoy, or better known as the man who sat on the fence. The sting of poverty is not very pleasant. But, although poverty is accompanied by misery and terror, it does not follow that might is right irrespective of opportunities. True enough, the white unemployed are depriving the few respectable Indians of their livelihood, not only because they are white. I would now ask what has the Natal Indian Congress done or what is it doing to alleviate their suffering brethren from further torture. If they are a recognised body amongst the Indians in the Colony, let us hope that something will be done immediately. To conclude, let me ask what provision the Durban Corporation has made for the Indian unemployed? If we are to glory in the idea of being called British subjects, where is justice and equality to all living under the protection of one flag?

I am, Sir,

Yours,

[We can fully understand and appreciate your correspondent's indignant indignation at what is nothing but a public scandal, and agree with him that steps should be taken by the Natal Indian Congress to make representations to the Durban Corporation, and to alleviate the distress of the Indians deprived of their livelihood by the Corporation. —J.O.]

Johannesburg Jottings

(FROM OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE)

STELLAR MISREPRESENTATION. In that wonderful jumble of misrepresentation that the *Star* published last week, there was this beautiful sentence:—'It (the new scheme) contains absolutely no provision which can reasonably be considered either vexatious or degrading; if a man of any race or colour is vexed or degraded by being identified or registered once for all, he may as well give up all idea of being a citizen of a civilized state.' Your contemporary's memory is a short one. If one carried one's memory back to the ante-British days, one seems to have a vague recollection of certain rules and regulations that were imposed upon all new-comers into the Transvaal, and against which the white Uitlander population kicked most vigorously. So much so in fact, that after a more than usually vehement protest on the part of the British Government, the law embodying those unpopular restrictions was repealed. There was no question then of putting thumb impressions upon documents: there was not even a question of who one's father was, whether one had three children or only two, or whether one came from China or Peru. It was sufficient that what were held to be calling restrictions were imposed upon firmness, for the white population to shout out for their immediate removal. Now, in the face of this, can the *Star* have the effrontery to add that it is entailing no loss of self-respect, no degree of degradation, for an Indian to submit to legislation of the kind that the Ordinance proposes? In point of fact, the Ordinance itself gives absolutely discretionary, or rather, arbitrary, power to the Registrar to impose what regulations he wills, subject of course to approval by the Lieutenant-Governor, but this is merely the usual terminology, and for all practical purposes the Registrar of Asiatics will be supreme. I do not think that anyone who knows the inner working of the Permit Office in Pretoria will be anxious to place himself at the mercy of the officials there.

A FALSE COMPARISON. Three days after the above article appeared, the following paragraph was appended to a leading article in the *Star* on the question of trading on mining rights:

'The rights of mining on keepers are as better and more secure than those of the Asiatic stockkeepers who carried on business in the Transvaal prior to and during the war. Like the "old" stockkeepers, many of the Asiatics had no legal status; they traded in defiance of the law. At a time when we hear so much of Indian grievances and the rights movement to which it is alleged Indians are entitled, it is interesting to note that one of the very groups of traders, the Asiatic stockkeepers, established themselves in a private and illegal manner in the Transvaal.'

has been legalised: they are now acknowledged to possess an unassailable right to carry on their mercantile pursuits. The European storekeepers who have hitherto monopolised trading areas, with the tacit approval of the Government and the public, are on the other hand now told that they must seek outlets for their energies elsewhere.

It is obvious that the *Star* has only one purpose in view, and that is, to arouse popular passions against the British Indians. No misstatement is too gross for your Johannesburg evening contemporary to adopt. It is a known fact that, before the war, after the famous High Court decision, British Indians traded outside of locations in spite of the law owing to the direct and successful representations of the British Government. It is also a fact that, after the war, that same British Government, which had before been so solicitous of British Indians' trading interests, sought to enforce the Dutch High Court ruling, and the British Indian community was then compelled to fight a test case in the Supreme Court, when, so far from their position being legalised, their original contention was found to be perfectly correct, and the action of the Government itself was declared to be illegal.

THE INDIAN DEPUTATION. The *Star* has not been content merely to misrepresent; it has endeavoured to stifle corrections of its misrepresentations. That seems to be a pleasant characteristic of this Johannesburg paper, and the treatment meted out for the British Indian community is but symptomatic of the normal outlook of the editor upon matters which do not meet with his editorial approval. Mr. Gandhi's representative protested to the *Star* against the inference contained in the reply to the correspondence, to the effect that Mr. Gandhi was ready to increase the Indian population of the Transvaal, the obvious intention being to impute to Mr. Gandhi a desire to bring Asiatics into this Colony, whether they were entitled to be here or not. The letter containing this refutation was refused publication in the *Star*, and consequently, Mr. Gandhi's representative was obliged to seek the protection of another Johannesburg journal whose columns are conducted with something of that journalistic courtesy and desire for fairplay for which one looks in vain in the columns of the *Star*. I am glad to place on record that it was the *Rand Daily Mail* which was good enough to publish this correspondence eventually.

MR. LIONEL CURTIS AT DINNER. Mr. Lionel Curtis, the ex-Under Colonial Secretary for Urban Affairs, and who was until recently head of the Asiatic Affairs Department, was dined the other day at the Carlton Hotel. This is from the great man's post-prandial oration:

Perhaps the most difficult, certainly the most disagreeable branch of my work in which I was connected was the office in charge of Urban Affairs. I want to take this opportunity of placing on record that

of all the offices I consider that the most important branch of the Government service for the future of this country. The experience of that office has recently been reflected in an ordinance which, temporarily, at least, and occasionally worked well. I believe, however, that this country is a white man's country, as far as the present, and as far as the circumstances of the country allow. (Heard, hear.) It would save the country from the fate which has overtaken countries like Mauritius and Jamaica, and through the years that I have been connected with that office I want to here record my gratitude, and I want to say that a debt of gratitude, the fulness of which the people of this country will never know, is due from them to these two men whom I have mentioned.

The two gentlemen referred to by Mr. Curtis are Mr. Duncan, the Colonial Secretary, and Mr. Hiebens, the Colonial Treasurer. The British Indian community of the Transvaal knows how much it is indebted to the former, but it is a surprise to learn that the latter has also been meddling with affairs that do not concern him. Apparently, these three gentlemen are under the impression that their personal politics are the sole supreme above the law of the land.

UNITED STATES AND JAPAN. There is a very pretty quarrel going on just now between Uncle Sam and the Yellow Monkey, and it almost seems as if the Yellow Monkey is coming out on top. It would appear that Japanese children in San Francisco have been prevented from attending the same schools and classes as white children. Japan considers this to be an infringement of treaty rights and has issued a strong diplomatic protest against the action of the American Union. The end of the dispute is not yet in sight. Meanwhile, we can learn an interesting lesson from it. If Japan is successful with regard to the United States, there is absolutely nothing which would prevent her insisting on her rights with regard to Japanese subjects desiring to dwell in British Colonies. Again, what is there to prevent China insisting likewise? And if the British Government has to give way to China and Japan, how can she, in common honesty, forbear to give the same rights to British Indians, who are, after all, British subjects and are fed with the food of the Imperial proclamations? British Indians may well narrowly scan the situation, and learn from it whether they are likely at any time to get justice from British hands or whether Great Britain will sacrifice the interests of three quarters of the population of the Empire for the mere whims of a few narrow-minded, parochial Colonials.

AN ENLARGED FRANCHISE. The *South African News*, recently discussing of the question of the Native vote, contended that the Native Question was perhaps the chief argument against unification. If there were several Colonies, as there is, each would have its own franchise. It proposed the special representation of the Native

vote and hoped that under self-government of the Transvaal a healthier and saner spirit would prevail with regard to the extension of the franchise to educated and civilised non-European. Alas, it is to be feared that your contemporary indulges in a vain hope. Every tendency shows that a spirit of race and colour exclusiveness is increasing in potency, and it will be many a day yet before the franchise is extended in the Transvaal to, say, British Indians.

PROGRESSIVES AND ASIATICS. Mr. Abe Bailey spoke at Volksrust recently, and incidentally dealt with the policy of the Progressive Party with regard to Asiatics. I append his remarks on this subject:

The policy of the Progressive Party with regard to Asiatics he supposed they would consider the correct policy as far as South Africa was concerned. They were entirely opposed to the introduction of uneducated Asiatics. He was one who believed that it would be the right thing and he would welcome the day when all Asiatics had to leave the country. They who lived there on the borders of Natal must find it very odd to note that they did in the Transvaal, but we had our Potchefstroom, and we had our Johannesburg, which indicated the intention of the Asiatics.

Mr. Abe Bailey does not seem to know much about Potchefstroom or he would find that the number of Indian stores there is actually less now than it was before the war. Krugersdorp, too, could show some remarkable figures upon analysis, not altogether in favour of the Progressive contention. But I do not suppose that facts trouble Mr. Abe Bailey very much. Like most politicians at the present time, he is impervious to them.

THE NATIONALIST AND BRITISH INDIANS. Mr. E. P. Solomon is sometimes considered to be a wise man, partly on account of his family name, and partly because he is a brother of the first puisne judge of the Supreme Court and of the ex-Acting Lieutenant-Governor. But his wisdom, apparently, has no origin in himself, or he could not have talked the rubbish that he did at a public meeting some days since, when he referred to one of reasons for the non-amalgamation of Natal and the Transvaal. He seemed to object to the fact that there are 140 Indians on the Natal parliamentary roll, as against 100,000 Europeans, and he appeared to believe that he had a principle at stake. But what is more terrible is that Mr. Solomon seemed to imagine that his sequence of events was a masterpiece of logic. He talked of thin ends of wedges, the Native vote, and many other things, as if he really knew all about them, but when all is said and done, it was but the usual political playing to the gallery, and Mr. Solomon was only doing what every other public man is prepared to do at the present time. Party, not principle, is the creed; it is very sad and very true.

United States and Japan

Diplomatic Incident

The following cables appear on the subject in the local press:

"The Times" New York correspondent telegraphs that the Eastern States absolutely do not sympathise with the anti-Japanese agitation in California, which is a purely purely local movement, and has become more acute since the fire at San Francisco because the Japanese are occupying the only residential district remaining. All the newspapers comment unfavourably on the attitude of the people of San Francisco.

The action of the San Francisco educational authorities in deciding that the children of Japanese residents of that city shall not be educated with white children is creating great bitterness in Japan.

Some of the Tokyo papers characterize the decision as distinctly unfriendly and hint that if the American Government continues such humiliating treatment of Japanese subjects it need not be surprised to find Japan retaliating.

A Japanese midshipman in the American navy, the only one, acting under instructions from the Japanese Embassy here, has sent in his paper as a protest against the action of the San Francisco education authorities in refusing to permit Japanese children to study in the same schools as white children.

"The Times" Tokyo correspondent states that the general feeling manifested in Japan is one of the most anxiety to take the most lenient view possible of the San Francisco incidents. The Japanese, however, cannot differentiate new action of the American people from another, and unless some remedial measure is applied Japanese friendship for the Americans will suffer a shock.

According to a statement appearing in "Yiji" (the Japanese "Times"), the Mikado's Government has decided to make vigorous diplomatic representations to Washington with reference to the action of the San Francisco authorities in refusing to admit Japanese children to State schools.

It is stated that the Japanese Minister has informed the United States Government that the action of the state of California is an inglorious act. He has, moreover, asked to be informed as to whether the Federal Government endorses the attitude of the State.

The New York "Herald" has a long and bold article on the subject of the California State with the following together therewith.

President Roosevelt is said to have despatched Mr. Victor Metcalf (Secretary of Commerce and Labour) to California with instructions to enquire into the whole matter. It is understood that the American Government is considerably concerned about the matter. President Roosevelt and the members of the Cabinet conferred for two and a half hours yesterday on the subject.

It is considered probable that the President will invoke Article VI. of the United States Constitution to compel California to admit Japanese children to the State schools.

[Article VI. of the United States Constitution reads as follows: "This Constitution and the laws of the United States which shall be made in pursuance thereof, and all treaties made, or which shall be made, under the authority of the United States, shall be the supreme law of the land; and the judges in every State shall be bound thereby, anything in the Constitution or laws of any State to the contrary notwithstanding"]

"The Times" New York correspondent states that two days before the Japanese Ambassador made his representations regarding the anti-Japanese agitation at San Francisco, Mr. E. Root (the Secretary of State) telegraphed to the American Ambassador at Tokyo soothing assurances of the American Government's friendliness. Nevertheless it is feared that the mission of Mr. Victor Metcalf (Secretary of Commerce and Labour) to San Francisco will be a failure.

Telegrams from San Francisco, indicate that the people are more obstinate than ever. It is openly declared that if the Federal Courts interfere there will be demonstrations of hostility towards the Japanese.

Reports from Washington declare that the Japanese Ambassador's manner and language towards Mr. Root were most unusual.

Answers to

Correspondents

M. H. Lusk, P.O. Darnell. So far as prevent regulations go to show, the Poll Tax will be collectable next year in due course. The Act has not yet been enacted, although the Labour Party is moving this session for its repeal.—L. L. C.

We have received some more correspondence for publication, but we are sorry we have to postpone it for another issue as there is much to be done on our space.

"Mr. Gandhi's Mission"

A Wicked Libel

And a Prompt Reply

On Tuesday, 23rd ult., the *Lebanon Star* published a leading article under the heading Mr. Gandhi's mission. We print its text and the reply sent by the British Indian Association.

The *Armistice* which reached Southampton last Saturday, carried the deputation of British Indians which was the result of the mass meeting held in the Old Empire Theatre on September 11. Their object is to make a personal protest to Lord Elgin against the new Asiatic Ordinance which passed the Transvaal Legislature last session. Pending their arrival the Royal assent has been withheld from the measure, and every nerve is being strained by the Indian community to render permanent what at present is nothing more than an ordinary act of courtesy. It is necessary, therefore, that there should be no misunderstanding about the provisions of the new Ordinance, and we proceed once more to recapitulate the story of a piece of legislation which has aroused opposition out of all proportion to its real magnitude. The introduction of the new Ordinance was due simply and solely to the fact that it had become a part of the old machinery for checking Asiatic immigration was proving ineffective in practice. In spite of a system of permits, rigorously administered, the Asiatic population of the Transvaal has been steadily increasing since the war. Whether the increase was beneficial or otherwise is the country, whether the ethics of the case demand "free trade in immigrants" within the Empire, the present Transvaal Government was not called upon to decide. These were plainly matters to be settled by the people themselves. But every consideration of their duty as trustees for the people rendered it imperative that a temporary nominated Executive should not allow the case to be permanently prejudiced during their tenure of office. They were absolutely bound to prevent as far as possible the creation of fresh vested interests. They proceeded, therefore, to bring forward a measure which would have the effect in their opinion of putting a complete stop to unauthorised Asiatic immigration.

Into the details of the new scheme it is unnecessary to enter except to point out that it contains absolutely no provision which is reasonably to be considered either vexatious or degrading. If a man, of any race or colour, is vexed or degraded by being alienated and registered only for 511, he may appeal against all idea of being a citizen of a civilised state. As a matter of

fact, the Government has taken the opportunity, as we pointed out the other day, of extending not inconsiderably the privileges of those Asiatics who are already entitled to reside in the Transvaal. But the truth is that the unpopularity of the Ordinance is due, not to the fact that it is vicious or degrading to the existing population, but to the fact that it is likely to be extremely effective in keeping out others. The desire of prosperous Asiatic traders and artisans to introduce their friends and relations to a land of promise is extremely natural and creditable to them. It is impossible also to ignore the fact that some of them have found the actual process of introduction to be a highly profitable enterprise. Mr. Gandhi, for instance, who is visiting London as the spokesman of the British Indian Association, is known to have built up a considerable business as agent for dealings with the Permit Office. We do not doubt his sincerity in wishing to see a large and flourishing Indian population in the Transvaal; but he has certainly a very special personal reason for desiring its increase. The white population is flatly and unanimously opposed to anything of the kind. We hear comparatively little of the question in Johannesburg, because it is confined to one section of the population and overshadowed by other issues. But it is life and death to the small country towns, where the white traders and artisans constitute the bulk of the inhabitants; and if the people of Johannesburg are apathetic about it they will do more than they have ever done to justify the reproach that they care for no interests but their own. Unchecked Asiatic immigration means sooner or later the extinction of the white artisan and retail trader. It is no reproach to the European that he should be unable to compete successfully with a race whose manner of living is on a different scale altogether to his own. The thing is a mathematical certainty, and if we are prepared to face the result we must do it deliberately and as a responsible people, not by a policy of *laissez faire* and at the hands of an irresponsible Government. They at any rate cannot allow themselves to be saddled with the judgment that they created a situation which it was impossible for their successors to escape. Not only is their Ordinance unobjectionable, but they had no conceivable alternative course, and nothing must be allowed to prevent its becoming law.

It may be considered fortunate that the same ship which carried Mr. Gandhi also carried Sir Richard Solomon. As a member of the Government Sir Richard is responsible, with his colleagues, for the Ordinance, and no one is more competent to explain its provisions and purposes, and to answer its opponents. He is also the only one with whom I am acquainted who feels no regret at all in the matter.

The success of Mr. Gandhi's mission before a few eyes would seriously complicate his own prospects in appealing as a candidate in any Transvaal constituency. That he will find considerable forces arrayed against him is a foregone conclusion. No one has ever denied to Mr. Gandhi the qualities of a persistent and convincing advocate. He will be able, no doubt, to enlist to the cause of the British Indian all the sentiment, and more, which has recently been lavished on the British Zulu, and which was denounced the other day by Lord Milner as one of the most obvious and lamentable features in modern English politics. But the English Labour Party, which is the stronghold of the new "anti-nationalism," will find itself in a serious dilemma if it elects as a body to become pro-Gandhi. It is all very well in theory to admit all black men as honorary members of the great army of "workers." When the interests of a class of black men are diametrically opposed to the interests, not of capitalists or armies or governments, but of white artisans and shopkeepers, there will be a serious strain in principle on the anti-nationalist conscience.

To the Editor of "The Star"

Sir,—My association was much pained, and I am sure your readers' sense of fair-play will have been greatly shocked, to see the venomous attack in your issue of yesterday, upon Mr. Gandhi's personal honour.

You have stated that "It is impossible also to ignore the fact that some of them (British Indians) have found the actual process of introduction (of British Indians) to be a highly profitable enterprise." Mr. Gandhi, for instance, who is visiting London as the spokesman of the British Indian Association is known to have built up a considerable business as agent for dealings with the Permit Office. We do not doubt his sincerity in wishing to see a large and flourishing Indian population in the Transvaal, but he has certainly a very special personal reason for desiring its increase.

My association is convinced that you would never have ventured to deliver so malicious an attack upon Mr. Gandhi had he been in this Colony to repel it. You have chosen a time when your victim is seven thousand miles away—and therefore cannot personally reply to your charges or deliver an attack in the back.

My association has yet to learn that this method of approaching a public question commends itself to honourable men and, above all, Englishmen. The opponents of Asiatics have made much capital of the cant expression "moral duplicity," but my association will regret exceedingly that any of them should have been capable of such an act as that of which you are guilty. In the opinion of the majority of the Colony, the honour of the British Indian Association is thereby irreparably damaged.

Yours truly, Mr. G. M. D. D. D.

"found the actual process of introduction to be a highly profitable enterprise," so far from his having "built up a considerable business as agent for dealings with the Permit Office," Mr. Gandhi has, in practically every instance where he has been asked to represent an applicant for a permit to reside in this Colony, charged but a nominal fee, and my association is well aware that much of his work in this connection has been entirely gratuitous. In point of fact, the undertaking of permit cases has, within our own knowledge, entailed monetary loss upon Mr. Gandhi.

You practically charge the honorary secretary of my association with using his public office to exploit the community which he represents for his own private and personal ends. In Mr. Gandhi's absence, and because my association is aware that he would never dream of his own accord, of drawing attention to the facts which I propose to submit, I beg to offer you and the public the following information from which, of course, you are at liberty to draw your own conclusions:—

Mr. Gandhi left South Africa for India, in 1901, broken down in health, after many years' strenuous advocacy of the Indian cause in Natal. Prior to his departure, a public meeting was convened at which many leading Europeans in Natal were present. At that meeting presentations of costly jewellery were made to Mr. Gandhi's wife and children, and, to himself, very valuable plate as well. Mr. Gandhi deliberately refused to accept a single item of the gifts, and returned them to the Natal Indian Congress to form the nucleus of an emergency fund. At the time of the Boer war, Mr. Gandhi threw up his business to go to the front as the leader of an Indian stretcher-bearer corps under Dr. Booth. He then received the public thanks of the Colony of Natal. Mr. Gandhi was the recipient of a letter of eulogy and appreciation from the late Sir John Robinson, at one time Premier of Natal, and was honoured with the friendship of Mr. Harry Escombe, another Prime Minister of that Colony. At the time of the native rebellion, recently, Mr. Gandhi offered his services to the Natal Government to lead a stretcher-bearer party. The offer was accepted during the time Mr. Gandhi was in Durban on business. He left his business in the Transvaal to itself and immediately went to the front, with resulting great pecuniary loss to himself. Mr. Gandhi has now gone to England as the spokesman of the British Indian Association in this Colony, and his practice, which is entirely a personal one, has suffered enormously. It will not be difficult, I think, for your readers to realise how great must have been the financial sacrifice of Mr. Gandhi.

My association would ask you, in view of the above facts, which are not due to this noble man a prompt and unqualified apology for the wicked

and unjustifiable aspersions that you have cast upon his personal and his public character. Mr. Gandhi, so far from having made a fortune out of the Indian community of this Colony, as you allege, is to-day a poor man. When he left for India he would have been able, from the results of his large practice at the Natal Bar, to remain in his Mother Country for the rest of his life in the simple manner that he affects, but his great heart would not allow him to rest whilst his brethren in the Transvaal were attacked, and he accordingly came to this Colony to fight the battles of the Indian community here. All Mr. Gandhi's savings, whatever small fortune he might have amassed, have been spent, are being spent, and will be spent, in order to improve the position of his suffering brethren in South Africa, with the result that to-day he is, to all intents and purposes, a pauper.

But, in addition to the personal motive that you impute to Mr. Gandhi, you make a distinct and deliberate misstatement with regard to his public ends. Apparently, you are unacquainted with the contents of your own columns, for a day or so after the reception of the deputation from the British Indian community by Lord Selborne in November last, you published a statement read and submitted by Mr. Gandhi, in which it was plainly stated that, recognising the great popular prejudice against the unrestricted immigration of Asiatics, the British Indian community was prepared to agree to such restriction based upon the following two articles of policy: First that there should be a General Immigration Restriction Law based upon those of Natal and the Cape, the sole exception being that the great Indian languages should be recognised, thus ensuring that none but educated and able men should enter the Colony; the second was that the British Indian community would agree to a Licensing Act which would give power to municipalities or local boards to restrict the issue of licences, provided that appeal was allowed to the Supreme Court. Yet, in the face of your own publication, you have the courage to state that Mr. Gandhi wished to see the large and dominating Indian population in the Transvaal, meaning, thereby, unrestricted immigration of Indians into this Colony.

You state that "introduction of the new Ordinance was due simply and solely to the fact that it had become apparent that the old machinery for checking Asiatic immigration was proving ineffective in practice." You would have been somewhat nearer the truth had you said that the weakness of the system lay, not in the machinery, but with the administration of the present methods of immigration restriction. You are fully aware, as Mr. Selborne said in his Ordinance, "our legal and moral responsibility in your case for the original purpose and directed almost wholly to

prevent the entering of British Indians into the Colony. You state that, "In spite of all this, the Asiatic population of the Transvaal has been steadily increasing since the war." It is officially agreed that, in 1899, there was a British Indian population of, at least, 13,000 souls. At the time of the taking of the census in 1904, there were no more than 9,986 British Indians, or a proportion to the white population of 3.34 per cent. in the Transvaal. Supposing that the British Indian population had increased by 50 per cent. and that the white population had remained stationary since then, the proportion of British Indians to Europeans would be, to-day, less than 6 per cent. Is this what you call "flooding" the country? Moreover, the British Indian community has denied that there is an enormous influx. The people that have come into the Colony since the war were the people that were justly entitled to enter. Lord Selborne himself denied, less than a year ago, that there was an Asiatic influx into this Colony. Have things changed so much in one brief year? Does it not seem to you that, if there be any change, it is due to incompetency in the Permit Department at Pretoria, rather than to the innate wickedness of British Indians? During the nine months of this year, ended September 30, there were no less than 127 Indian cases heard in the Court of the Assistant Resident Magistrate for the District of Wakkerstroom, held at Volksrust, under Ordinance 5 of 1903. The vast majority of the accused were ordered to leave the country. If this occurred at only one place of entry, and we know not how many other cases have been heard at Komati Poort, Johannesburg, and other places in the Transvaal, what are we to say about the allegation of an unauthorised Indian Immigration into the Transvaal? The British Indian community has denied the allegation and, in resolutions I. (5) and II. (8) passed at the mass meeting last month, the community called for an investigation into the charges which would be open, British, and Indian. This has been refused to the community. Is it that you, sir, and the people for whom you appear to speak, are afraid to face such an inquiry? Is it that you have made allegations which it is impossible for you to support or prove in a Court of Law? The public knows nothing of the Indian question in the Transvaal beyond what it has been taught in your columns and those of some of your contemporaries. You declare that the present Government had no alternative but to pass this Ordinance. Will you be good enough, sir, to explain why. If Responsible Government will be a fact in a few months' time, and the people were determined upon this question, not to speak of the further fact that it is stated that Lord Selborne's consent had previously been obtained to the alleged principle and object of the present Ordinance, the

Responsible Government could not have been trusted to pass it had there been the necessity?

You repeat the misstatement that the new Ordinance consolidates the rights of British Indians and secures the same to the community, besides conferring other privileges that the community never enjoyed before. My association challenges you to prove that statement, and is prepared to prove in this direction, as it has already done, that so far from the position of the British Indians in this Colony having been improved by the Ordinance, nay, so far from their position being improved under British rule, they are infinitely worse off than they were before the war, and the Ordinance will simply crush out of them what little self-respect they have been permitted to retain.

You remark that "if a man of any race or colour is vexed or degraded by being identified or registered once for all, he may as well given up all idea of being a citizen of a civilised State." It does not appear to have remained in your memory, however, that most of the British Indians concerned have been identified and registered already twice, and that this will make a third time. Moreover, this is quite apart from the ordinary birth certificate, quite apart from any census enumeration, and my association will be glad to learn from you whether any self-respecting European would submit, as my association has submitted, gratuitously accepting Lord Milner's suggestion, to a certificate of the nature which I have the honour to attach hereto. If this is not complete enough identification, my association has declared publicly that it will never consent to having the community which it represents further identified.

There are many other misrepresentations in your article under reply, with which, having regard to the exigencies of your space, I am at the present time unable to deal, but my association submits, respectfully but firmly, that you have departed from the journalistic tradition that obliges editors of the public Press to educate their readers into a proper appreciation of facts as they exist, and not to misrepresent those facts, to mislead their readers, and to make personal attacks, as my association bears you have. — I am, etc.

AND MR. GANDHI.

(Chairman, British Indian Asso.)

Copy of certificate:—

Cert. No. _____ No. _____
Asiatic Registration Certificate.

Name _____
Family _____
Caste _____
Father's name _____
Thumb mark _____
Occupation _____
Address _____
Place of issue _____

Free Grant

Accounts Closing

The Transvaal Government Gazette of 12th October, 1906, contains a Notice, No. 593 of 1906 to the effect that it has been decided that the accounts of the Free Grant of £2,000,000 to British and Foreign subjects domiciled in the Transvaal and Orange River Colony before the War, will be finally closed on the 31st December, next.

All those British Indians, whose names are mentioned hereunder are notified that they must on or before the said 31st December, 1906, apply for and receive payment of the amounts shown opposite their names. No payments will be made after that date.

WITWATERSRAND

K.A.D. No.	Name.	Amount Payable.
		£ s d
4415	Abdool	14 0 0
3497	Acoob, C.	1 8 0
1393	Ajodha	1 0 0
1210	Ajod, M.	17 0 0
1301	Berhan	4 5 0
2565	Ebrahim, M. E.	38 0 0
1360	Gooljar	3 0 0
4558	Haleet	7 0 0
2012	Magapur	17 16 0
4384	Mathabotal	2 16 0
439	Nandoo, V.	2 16 0
1288	Narasing	2 16 0
1012	Parlatty	8 0 0
1199	Ramaput	3 5 0
1007	Ramchand	2 3 0
1549	Ramkelan	6 0 0
3323	Ramjessing	2 12 0
1764	Ramadoodien, F.	10 0 0
1261	Sadarath	1 12 0
1498	Sing Ransel	16 0 0
2434	Zuchmani	3 12 0

TRANSVAAL

C.I.C. No.	Name.	Amount Payable.
		£ s d
2718	Abou, Hajer Adam	7 16 0
2001	Chunee and Montar	2 0 0
1672	Dada Donsa	2 0 0
2425	Mahomed Ebrahim	2 12 0
1938	Mamoojee Mahomed	26 0 0
926	Omar Osman	3 12 0
2430	" "	3 12 0

REFUGEES

NATAL INVASION LOSSES

C.I.C. No.	Name.	Amount Payable.
		£ s d
94	Bawa, Ismail	8 0 0
148	Tytoo, V. F.	30 0 0

PROGRESS.—Nurse Cecilia Makiwane, who has recently completed a three years' course of nursing in the Victoria Hospital, Lovedale, has obtained an appointment in the Butterworth Hospital. Nurse Makiwane is (says the *Star Times*) so far as we are aware, the first native nurse who has taken a complete hospital course in South Africa. It is interesting to note that the hospital to which she has gone receives an annual subsidy of £475 from the Transkei Native Council.

An Astounding Compilation

Where is the Unauthorised Influx?

The following is a record of cases against Indians heard before the Court of A.R.M., for district of Wakkerstroom, held at Volksrust, during the year 1905.

No.	Name of Accused.	Sex.	Section under which charged.	Result.	Order of Court.	Date.
12	Katharine Kaloowantah	A.F.I.	Section 2	Guilty	Leave Colony	5-1-05
63	Sale Ahmad	A.M.I.	"	"	"	30-1-05
99	Durgaprasad	"	"	"	"	15-2-05
135	Pumar Akoba	"	"	Not Guilty	Discharged	13-3-05
	Ismail Hagee	"	"	"	"	"
182	Mahomed Buba	"	S & 9	"	Withdrawn	10-4-05
204	Chinsoopi Veruami	"	s. 2	Guilty	Leave Colony	15-4-05
223	Kuvarjee Nana	"	"	"	"	2-5-05
239	Abdeteman L. Sayed	"	"	"	"	15-5-05
240	Mahomed	"	"	"	"	16-5-05
363	Charles Francis	"	"	"	Withdrawn	19-7-05
378	Rathamamal	A.F.I.	"	"	"	"
403	Pusan	A.M.I.	"	"	Leave Colony	20-7-05
	Raman	"	"	"	"	"
409	Vak Hasivred	"	"	"	"	31-7-05
	Soolbun	"	"	"	"	"
	Angadis	"	"	"	"	"
454	Billie	"	"	"	"	15-8-05
483	Packing	"	"	Not Guilty	Discharged	25-9-05
489	Motimulhi	A.F.I.	"	"	"	"
491	Sher Ahmad	A.M.I.	"	guilty	Leave Colony	14-9-05
500	Leeah	"	"	"	"	"
	Derman	"	"	"	"	"
	Natha	"	"	"	"	"
	Nunai	"	"	"	"	14-9-05
	Kala Bhana	"	"	"	"	"
	Bhama Bhala	"	"	"	"	"
	Kana	"	"	"	"	"
520	Daya Nagar	"	"	"	"	"
	Hari Kushal	"	"	"	"	"
	Govan Pema	"	"	"	"	"
	Bhugvan Madhav	"	"	"	"	21-9-05
	Parbhu Kushal	"	"	"	"	"
	Naran Rama	"	"	"	"	"
	Rama Mitha	"	"	"	"	"
523	Dhana Biasjee	"	"	"	"	21-9-05
529	Adam Suliman	"	"	"	"	27-9-05
535	Marimoottha	A.F.I.	"	"	Withdrawn	30-9-05
537	Imamba	"	"	Not Guilty	Discharged	3-10-05
539	Sher Mahomed	A.M.I.	"	Guilty	Leave Colony	2-10-05
542	Karamchand	"	"	"	"	4-10-05
545	Mahomed Ali	"	"	"	"	7-10-05
57	Doramsi	"	"	"	"	13-10-05
58	Oudimathi	"	"	"	"	14-10-05
559	Hassel Elias Francis	"	"	(Theft of a permit or alternately being in possession of stolen permit)	4 months I.L.L.	4-11-05
560	Bawa Mangla	"	"	Guilty	Leave Colony	16-10-05
564	Kaali Nerosan	"	"	"	"	18-10-05
	Nana Dewa	"	"	"	"	"
565	Moonsami	"	"	"	"	"
	Saidian	"	"	"	"	"
567	Daya Farag	J.M.I.	"	"	"	20-10-05
569	David Moonsami	A.M.I.	"	"	"	24-10-05
573	Ardeen	"	"	Not Guilty	Discharged	31-10-05
577	Bawa	"	"	Released on entering into recognisance to produce before the C.M., of Jo-burg within 7 days, permit from C.S. for permits.	"	16-10-05
578	Castim Suliman	"	"	Guilty	Leave Colony	27-10-05
582	Ismail H. Ebrahim	M.M.I.	"	"	Allowed to proceed to Jo-burg under authority of telegram A. 154 from C.S. for permits	30-10-05
	Behman Hajer	"	"	"	Leave Colony	31-10-05
584	Abdulla Suliman	A.M.I.	"	"	"	2-11-05
587	Moosen	"	"	"	"	"
	Ebrahim	"	"	"	"	"
589	Shijraman	"	"	"	"	4-11-05
590	Nachind Shiekh Peer	"	"	"	"	"
	Pokara Subbarao	"	"	"	"	"
593	Moosa Ebrahim	"	"	"	"	6-11-05
597	L. C. Menasa	"	"	"	"	7-11-05
599	Haroon Casson	"	"	Not Guilty	Discharged	12-11-05
606	Heeun Yali	"	"	"	"	"
615	Bawa Jeeva	J.M.I.	"	Guilty	Leave Colony	17-11-05
	Soma kala	"	"	"	"	"
	Natha Seebo	"	"	"	"	"

No.	Name of Accused.	Sex.	Section under which charged.	Result.	Order of Court.	Date.
628	Jeevan Kashibhai Parag Lala	A.M.L.	"	"	"	25-11-05
635	Pransami Ramni	A.F.L.	"	"	"	27-11-05
640	Mahomed Abdool	A.M.L.	"	"	"	30-11-05
641	Morar Knahal	"	"	"	"	"
645	Bhola Erral	"	"	"	"	9-12-05
649	Madhas Raneelhad	"	"	"	"	"
651	Parbhoo Govan	"	"	Not Guilty	Discharged	"
653	Adnan Abiram	"	"	Guilty	Leave Colony	22-12-05
656	Hessa Bhaga	"	"	"	"	6-12-05
667	Ismail Hajee	J.M.L.	"	"	Withdrawn	13-12-05
671	Parag Suka	A.M.L.	"	"	Leave Colony	"
672	Dala Abdul Rehman Abdulla Mia	J.M.L.	"	Not Guilty	Discharged	18-12-05
674	Soma Kika	A.M.L.	"	Guilty	Leave Colony	14-12-05
677	Kachee	A.F.L.	"	"	Withdrawn	18-12-05
678	Becha Ranjee	J.M.L.	"	"	Leave Colony	15-12-05
690	Ganatchee	A.F.L.	"	"	"	27-12-05

The following is a record of Indian cases under the Ordinance 5 of 1903 heard in the Court of the Assistant Resident Magistrate for the District of Wakkerstroom held at Volksrust during the period of nine months from January to September 1906.

No.	Name of Accused.	Sex.	Section under which charged	Result.	Order of Court.	Date.
1	Cooprami	A.M.L.	Section 2	Guilty	Leave Colony	3-1-06
2	Sandrugasa	M.M.L.	"	"	"	6-1-06
3	Rajee	"	"	"	"	"
4	Rammani	A.M.L.	"	"	"	"
20	Dave Lakhruman	"	"	"	"	17-1-06
27	Veerasami	"	"	"	"	"
50	L. Casinger John	"	"	"	"	"
103	Mahomed Patel	"	"	"	"	20-1-06
131	1. K. Naboonmal	"	"	"	"	8-2-06
	2. Maniamma	A.F.L.	"	"	"	"
	3. Rajane	"	"	"	"	26-2-06
153	Hassel	A.M.L.	"	"	"	5-3-06
154	1. Abdulla	"	"	Withdrawn	"	"
	2. Ebrahim	"	"	Guilty	"	"
	3. Ezzup Monasa	"	"	"	"	"
156	Abdulla	"	c. c. 3 & 9	"	Fined 25 L. H.L.	"
198	Abdulla	"	c. 2	"	Leave Colony	6-3-06
159	Alium Ebrahim	"	"	"	"	26-3-06
162	Francis Kangasami	"	"	"	"	8-3-06
167	Mahomed Essup	"	"	"	"	"
	Mitoyal Peters	"	"	"	"	10-3-06
	Vargasanil	"	"	"	"	"
179	Hari	"	"	"	"	16-3-06
	Hassam Ahibi	"	"	"	Allowed to proceed to Pretoria	"
196	Mulji Patel	"	"	"	Leave Colony	26-3-06
209	Nana Dufabhi	"	"	"	"	"
	Pana Dayha	"	"	"	"	2-4-06
	Maneking Traya	"	"	"	"	"
210	Aliu Essup	"	"	"	"	"
	Mu. Suleman	"	"	"	"	"
218	Mahomed Mir	"	"	"	"	"
	Rumond	"	"	"	"	"
219	Haridasa	"	c. c. 3 & 9	"	Fined 25 at 6 months H.L.	5-4-06
225	Chiragan M. Khata	"	"	"	"	"
	K. Towari Khata	M.M.L.	c. 2	"	Leave Colony	9-4-06
	Mahomed Essup	"	"	"	"	"
229	Almer S. Khata	"	"	"	"	"
	Sulman Essup	A.M.L.	"	"	Leave Colony or produce evidence before E. M. H. delivery within 7 days	"
	Mahomed Essup	"	"	"	"	"
238	Almer M. Essup	"	"	"	"	"
	A. Mahomed Essup	"	"	"	"	"
240	Essup Chitha	"	"	"	Leave Colony	12-4-06
241	Essup Kasa	"	"	"	Withdrawn	21-4-06
250	Makro Dajee	"	"	"	"	"
251	Nutan	"	"	"	Leave Colony	"
254	Essup	"	"	"	Withdrawn	21-4-06
255	Nutan	"	"	"	Leave Colony	25-4-06
259	Essup	"	"	"	"	"
	Essup	"	"	"	Warrant	23-4-06
260	M. Essup	A.M.L.	"	Guilty	Leave Colony	"
261	M. Essup	"	"	"	"	7-5-06
264	M. Essup	"	"	"	"	12-5-06
	K. Essup	"	"	"	"	"
265	Essup	A.F.L.	"	"	"	7-5-06
268	Essup	"	"	"	"	27-5-06
270	Essup	"	"	"	"	5-5-06
272	Ramhadi Essup	"	"	"	"	2-5-06
	Essup	"	"	"	"	1-1-06

(Continued on next Page.)

Much Ado about Nothing

The following is the text of the famous circular published recently in the columns of the *Pioneer* :—

The Indian Association Office,
62, Bowbazar Street,
Calcutta, 20th March, 1906.

Private and confidential.

My Dear Sir.—Overleaf is an extract from a letter which I have received from Mr. C. J. O'Donnell, M.P. The extract speaks for itself. Our salvation lies in our own hands. The supreme moment of action has arrived. I beg you will follow Mr. O'Donnell's advice, which is in harmony with what Sir Henry Cotton wrote to say a few weeks ago, and hold mass-meetings throughout your district. There should be at least two or three meetings every week, and the proceedings wired to the newspapers. A regular organisation should be formed for the purpose. I beg you will pay special attention to this letter. Mr. Morley's attitude is one in which his convictions are apparently at variance with his conclusion; and under the circumstances it is our clear duty to continue the agitation so that he may be persuaded to act in accordance with his convictions and the demands of a rational statesmanship.

It is intended that, if necessary, these mass-meetings will be followed by a grand demonstration in Calcutta.

Yours faithfully,

SURENDRANATH BANERJEE.

Hon. Secretary.

75, Queen's Gate, S.W.

March 2.

Private.

Dear Mr. Banerjee,—Keep on agitating and do so effectively. Large mass-meetings are the most useful.

You have the justest of causes, and I hope you will make your voice heard. Everything depends on you in India, and remember a Whig does nothing unless pressed.

Yours sincerely,

C. J. O'DONNELL.

P.S.—Have mass-meetings by the dozen in every district—indoor and out of doors. Morley will yet yield.

C. L. O'D.

INDIAN QUESTION.—A deep problem before Britain, and the Secretary of State for India, the Right Hon. John Morley, will require all the powers at his command to meet and answer the numerous questions raised. The claims of the Indian people no means to be despised, and to a certain extent are just.—*Franklin* (Dordrecht).

Another Test Case

(SPECIAL TO INDIAN OPINION)

The "coloured" people of Johannesburg are determined to fight the question of rights of "coloured" people to travel by the municipal train-cars. On Wednesday, the 31st ultimo, the Crown prosecuted in E. Criminal Court on behalf of one William Du Randt, a "coloured" person, on the ground that an assault had been committed upon him by a municipal train-conductor in pushing him off a car on the pretext that he was a "coloured" person and was, therefore, not entitled to travel thereupon. Sergeant Gordon prosecuted and the defence was undertaken by Messrs. Lance & Hoyle, the municipal solicitors. A remand was asked for until the 5th instant.

Facts and Comments

A PARADOX.—Everything simple and natural seems to be too hard for us nowadays.—Miss Winifred Black in the *New York Journal*.

THE ORIENTAL MIND.—There is no such thing as the Oriental mind, it is only an excuse for Occidental dulness.—H. Fielding Hall, in "A People at School."

INDIAN MAILS. The following mail for India is advertised (Natal Direct Line) S.S. *Umanita*, will leave for Calcutta via Colombo on or about the 30th November.

The S.S. *Sultan* will leave Durban on November 5th for Bombay.

TAKING THE OATH.—Some time since, before one of the Pretoria magistrates, the question arose in a case between certain Indian disputants as to what was the correct method for a Mahomedan to take the oath. It was first of all proposed that the oath should be taken by swearing on the Koran, but objection was taken to this, first, on the ground that certain ablutions would need to be performed before touching the sacred Book, and, secondly, because it was considered a species of idolatry to swear by the Book. The Court finally held that the proper form of taking the oath by a Mahomedan was to swear by the one true God with the right hand uplifted and only the index finger extended, and that to swear on the Koran instead of the true God was contrary to Mahomedan religious belief as to material objects.

No.	Name of Accused.	Sex.	Section under which charged.	Result.	Order of Court.	Date.
276	Naojiba Kanhyda } Koyamoo Kufjee } Jagad " } Indeprasad " }	A.F.I. M.M.I. M.F.I. M.M.I.	5, 2	Guilty	Ordered to proceed to Jo-burg and produce permit required before C. M. Jo-burg	"
278	Jeewan Govind	A.M.I.	5, 8, 9	Withdrawn	"	2-5-06
280	Mahomed Mahmat	M.M.I.	5, 2	Not Guilty	Discharged	9-5-06
300	Mahomed Ismael	"	"	Guilty	Leave Colony	"
300	Amod Essop } Lala Dulabh } Vala Valabh } Raga Laloo }	"	"	"	"	11-5-06
328	Garskin Lachman	"	"	"	"	28-5-06
329	Mahomed Ismael	"	"	Not Guilty	Discharged	25-5-06
340	Samson Bala	"	"	Guilty	Leave Colony	"
340	Chinibaya } Sarsati }	A.F.I.	"	"	"	30-5-06
341	Sakkiri }	M.M.I.	"	"	"	"
341	Mahomed Ebrahim	"	"	"	"	"
345	Lala Jaja	A.M.I.	"	"	"	2-5-06
354	S. Mahomed } A. Mahomed }	"	"	"	"	"
366	M. Mahomed }	A.M.I.	Section 2	"	"	8-6-06
366	Coprasani }	A.F.I.	"	Released on £20 bail	"	"
366	Mowassani }	M.M.I.	"	"	"	"
367	Bhurat E. Mousa	A.M.I.	"	Not Guilty	Discharged	30-6-06
372	Lala Jaja	"	"	Guilty	Leave Colony	15-6-06
373	Abdo C. Mahomed }	M.M.I.	"	"	"	21-6-06
374	Tayeb Mahomed }	"	"	"	"	"
374	Mahomed Chusio	A.M.I.	"	Withdrawn	"	"
375	Mia Ahmad	"	"	Not Guilty	Discharged	29-6-06
379	Ramoo Lal	"	"	Guilty	Leave Colony	21-6-06
384	Gowddama	A.F.I.	"	"	"	2-7-06
391	Abdul Rehman	A.M.I.	"	Withdrawn	"	30-6-06
396	M. S. Bhulaha	"	"	Guilty	Leave Colony	1-7-06
408	Yandabhai	"	"	Not Guilty	Discharged	26-7-06
410	M. Kanyub Dand }	"	"	"	"	"
410	Kawa Dulabh }	"	"	Guilty	Leave Colony	7-7-06
417	Parbha Panna	"	3, 8, 9	"	3 months L.L.H.	20-7-06
442	Sayed Akhai	"	5, 2	"	Leave Colony	9-7-06
445	M. S. Bhulaha	"	"	"	"	12-7-06
448	"	"	"	"	"	9-7-06
470	Vulam Abdoolah }	"	"	"	"	"
470	Kesha Nana }	"	"	"	"	"
470	Sing Kana }	M.M.I.	"	"	"	17-7-06
486	Sipath Maharaj	A.M.I.	"	"	"	15-7-06
488	Bhola Peetha	"	"	"	"	16-7-06
493	Naron Valabh	"	"	Not Guilty	Discharged	17-7-06
499	Abu Suman Ali }	"	"	"	"	"
499	I. Mahomed Ali }	M.M.I.	"	Guilty	Leave Colony	18-7-06
499	Bhagwanji	A.F.I.	"	Not Guilty	Discharged	2-8-06
499	R. Gopal Valabh	A.M.I.	"	Guilty	Leave Colony	2-8-06
499	Sayed Mahomed	"	"	"	"	13-8-06
499	Caasoo Solumera	"	3, 8, 9	Withdrawn	"	21-8-06
499	M. S. Bhulaha	"	5, 7	Guilty	1 month L.L.H.	17-8-06
499	Nora M. Hahab	"	5, 2	Remanded at Johannesburg	"	"
504	Mahomed Tyte }	"	"	Not Guilty	Discharged	23-8-06
504	Natal Thando }	M.M.I.	"	Remanded at Johannesburg and discharged there	"	24-8-06
516	M. Fazel Karwa	A.M.I.	"	Not Guilty	Discharged	29-8-06
521	Mahomed Hafezi	M.M.I.	3, 8, 9	Guilty	Fined £50 or 3 months L.L.H.	31-8-06
524	Rajay Mousa	A.M.I.	2, 8, 9	Not Guilty	Discharged	18-9-06
543	Devani Ariei	"	5, 2	Remanded at Johannesburg	"	"
544	Mahomed Tyte }	"	"	"	"	6-9-06
544	Mousa Ebrahim }	"	"	Discharged by C.M. Jo-burg	"	13-9-06
565	Poonia	A.F.I.	"	Guilty	Leave Colony	25-9-06
576	Hassim Rajin	A.M.I.	"	"	"	15-9-06
578	Dulabh Rama	"	"	"	"	22-9-06
580	Hassim Rajin	"	"	"	"	21-9-06
587	Hassim Moxhosing	"	"	"	"	25-9-06
593	Abdul Karam	"	"	"	"	25-9-06
597	Gowind Murch	"	"	Not Guilty	Discharged	1-10-06
597	"	"	"	(Pending)	"	"

REFERENCE.

A.F.I.	Adult Male Indian
A.F.I.	Female "
M.M.I.	Minor Male "
M.M.I.	Female "
A.M.I.	Adult Male Indian
A.M.I.	Impersonation with intent to defraud.

Rates of Advertisement

Single Column ...	20 per inch	One Inch S.C. One Year	£2-10-0
Double Column ...	50 per inch	Two Inches	" 21-15-0
Reports Half Charges		Three Inches	" 26-10-0

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીકસ—શનીવાર, તારીખ ૩૭ નવેમ્બર, ૧૯૦૬.

અંક ૪૪

અડવાડીક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી—તા. ૩ ૭ નવેમ્બરથી તા. ૬ નવેમ્બર સુધી ૬૦ સ. ૧૯૦૬.

હિંદુ—કારતક વદ ૨ થી, કારતક વદ ૮ સુધી સંવત ૧૯૬૩.

શુકલમાની—તા. ૧૫ મી રમઝાનથી ૨૧ મી રમઝાન સુધી, ૧૩૨૪ હિજરી.

વાર.	ખ્રીસ્તી તારીખ.	હિંદુ તીથી.	સંવત તારીખ.	સુર્યોદય ક. મી.	સુર્યાસ્ત ક. મી.
શની...	૩	૨	૧૫	૫ ૨ ૬	૧૭
રવિ...	૪	૩	૧૬	૫ ૧ ૬	૧૮
સોમ...	૫	૪	૧૭	૫ ૧ ૬	૧૯
મંગળ...	૬	૫	૧૮	૫ ૦ ૬	૧૯
બુધ...	૭	૬	૧૯	૪ ૫૯ ૬	૨૦
ગુરુ...	૮	૭	૨૦	૪ ૫૮ ૬	૨૧
શુક્ર...	૯	૮	૨૧	૪ ૫૮ ૬	૨૨

અનુક્રમેણિકા.

રેપ્યુટેશનપર સ્ટારની ટીકા ...	૮૧૦
કાચો વયમાં ખીરીનું વ્યસન. ...	..
પુર્વ આફ્રિકામાં મલ્લરીની તંબી. ...	૮૨૮
ઈન્ડિઆનું તારણ... ..	..
એલાન્સર્ગને ખાતર પત્ર. ...	૮૧૬
ડેલાગોઆને	૮૨૦
પીટર્સબર્ગ. ...	..
મારબર્ગ. ...	..
અંગ્રેજ અને પોર્ટુગીઝ રાજ્યની સરખામણી. ...	૮૨૧
રુથામના બીલપર પશુ ચરવા... ..	૮૨૨
આરબ વેપારી અને બુક્રીપર. ...	૮૨૩
પોલ્ટોક્સ રફ કરનાર બીક. ...	..
રેપ્યુટેશનને કેપને ટેકા. ...	..
રૂઝના તાર... ..	૮૨૪
ન્યાય અને યુનાઈટેડકેટ્સ ...	૮૨૫
હમીદીયા ઇસલામીક સોસાયટી. ...	..
ચાહુ વરતમાન ...	..
ઈડિઅન નેશનલ કોંગ્રેસ કંઈ... ..	૮૨૮
અર્થ: પ્રેરો.	
એબર આફ કામરની જરૂર... ..	૮૨૬
પારસીઆને બેલ સ્ત્રી નાંધો. ...	૮૨૭
રેલવેપર તાલીફ... ..	..

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૩૭ નવેમ્બર ૧૯૦૬.

રેપ્યુટેશનપર સ્ટારની ટીકા.

એલાન્સર્ગ ખાતે પ્રગટ થાતા લાઇબ્રેરી 'સ્ટાર' પત્રમાં આજકાલ દર્શકવાચકમાં વસતા ઇન્ડિઆનીક વિવરને લગતા ઘણા કાળાં આપવા લાગ્યા છે. અમારો એલાન્સર્ગ ખાતે આવેલો ખાતર પત્રી જણાવે છે કે યા મંગળવારના 'સ્ટાર' જાણમાં એક રેપ્યુટેશનના સંબંધમાં જે કાળાં આપેલું છે તેથી હિંદી કામની કાગણી હુખાઈ છે. અમારો ખાતર પત્રી એલાન્સર્ગની ક્ષીટિય ઇડિઅન એસોસિએશન તરફથી આપવામાં આવેલ જવાબનો મુખ્ય સાર પણ મોકલે છે. મી. ગાંધી સાહેબ આ કાળાના સંબંધ ને કીધે તે સંબંધી વધારે અર્થ કહેવા નથી માગતા, છતાં કેટલીક ખરી ખીના જણાવવા તી જરૂર છે. સ્ટાર પત્રે મી. ગાંધીના ખાતરી વધાને પરમીટ સવાલ સાથે કંટી દીધેલ છે તે ગેરસાજની અને વધારે પડતું પગલું ભરેલું છે. આવી જાનનું કાળાં કરી તેણે ઇન્ડિઆનીકની પરમીટનો સવાલ તજી પાડવાનો ઇરાદો રાખ્યો હોય તો તેમાં તેની બુદ્ધ યદ છે. મી. ગાંધીની ગેર કામગીરીમાં આવી જાનનું કાળાં વધારે પડતું અને ગેરસાજની ગણાય. મી. ગાંધીને સાક્રિય આફરીકામાં આજ કાલે ભગ ૧૩ વરસ યવા આગ્યા તે દરમિયાન તેમણે પાશ્વીક કામ કેટલે સુધી કરેલું છે તે સર્વે હિંદી લાઇબ્રેરીની જાણમાં છે. 'સ્ટાર' ના કાળાંને ક્ષીટિય ઇડિઅન એસોસિએશન તરફથી તથા મી. કીચન, જે એક વખત આ પત્રના અંગ્રેજી એડીટર હતા અને મી. ફેલનમેક જે હાલ એક એન્જનીયર છે તેમણે જવાબ લખેલા છે. તેથી પણ કેટલીક ખરી દર્શાવત અજવાબમાં આવે છે. (મી. કીચન તથા મી. ફેલનમેકના કામગીરીનો સાર અમે આવને અડવાડીએ આપીશું.) જેઓ મી. ગાંધીના પ્રસંગમાં આવ્યા છે અને તેમની ખાતરી છંદગી વિશે જેઓ કાંઈપણ જાણે છે તેઓ એટલું તો માને છે કે જે મી. ગાંધીએ સાક્રિય આફરીકામાં વસી તેમની શક્તિનો જે ઉપ

યોગ જહેર કામ તરફ કર્યો છે તે શક્તિને ઉપયોગ પેસા બેગા કરવામાં કર્યો હતો તો આજે તે એક મોટા ધનાઢય ગણાય. અને ખરી રીતે તો સાક્રિય આફરીકામાં વસી અત્યંત વ્યવસાય છંદગી બોગવાને બદલે હિંદુસ્થાનમાં રહી યાંત્ર છંદગી બોગવવા હતા.

કાચો વયમાં ખીરીનું વ્યસન.

ખીરી કે સીગાર પીવાની આદત હુકસાન કારક છે એ ઉપર એક કરતાં વધારે વખત અમે અમારા વાચકોનું ધ્યાન દોરેલ છે. હાલ એ બાબતપર ફરીથી બોલવા અમને તક મળેલ છે. એસાંરેલીયાના વિકટેરીયા નામના સંસ્થાનમાં એ છુરી ટેવની અટકાવત માટે કાપડો ઘડવામાં આવ્યો છે. જે વડે કરી ત્યાં ૧૬ વરસ નીચેનો કાલ સીગાર પી શકશે નહિ. તેટલી ઉમરના છોકરને ખીરી વેચતાં કે આપતાં જે વેપારી પહેલી વાર પકડાય તેનો ૨૦ શી. દંડ કરવો, બીજી વાર પકડાય તેનો ૪૦ શી. દંડ કરવો ને ત્રીજી વાર પકડાય તેના વેપારનો લાઇસેન્સ પાંચ વરસ માટે બંધ કરાવ.

ખીરીની અટકાવત માટે આવાં સખત પગલાં લેવામાં તે હુનીઆમાં પહેલી વાર છે એમ નથી. કેટલાંક યુરોપમાં તા. ૫ જેવાં કે જપાન જરમની તથા ખાસે જેલ્ડએ તો કેપ કાલોનીમાં આવે કાપડો હરતી ઘડાવે છે. ને થોડાજ વખત પહેલાં નાનાસ માં પણ એવું બીજ રજુ કરવામાં આવ્યું હતું. પણ જ્યાં ખીરીને પાવમાલ કરી અને ખની સદે તો હાંપી છુરી ધનવાન થતા ના કામ માટે ઉત્સાહને આડે મારજો દોરવા માં આવતો હોય ત્યાં 'ન્યુવેનાઇલ સ્મોકીંગ બીક'નું ઉપયોગીપણું બેગામાં આવતી કાંઈ નથી. તમાકુ લાનીજ કરે છે. શરીર તથા મન બંને તબલાં કરે છે. તેની અસર કાચી વયમાં તો વધારે થાય એ સહેજ સમજાય તેવું છે. કેટલેક રૂઝાણે પર્મીટીજ તમાકુ વાપરવા મનાઈ મણવામાં આવે છે. ને તે પ્રમાણે ઘણાં દિંદીઓ સીગાર પીતા નથી એ પણ ખરું. છતાં એ હજી કેટલેક રૂઝાણે એટલી જાણી ઘર ઘાલી ખેડી છે કે તે વિરુદ્ધ ફરી ફરીને બોલવામાં અમને આશી લાગેલો નથી.

પુવ આફ્રિકામાં મજુરીની તંગી.

કોઈ પણ દેશની આગાહી વસ્તુને બીજા જાતનો સાથે મજુરી પર પણ કેટલોક આધાર છે. અમોએ આગળ જતાવેલું છે કે નાતાલ ની આગાહી હિંદી મજુરીને કેટલી આભારી છે. દરોસવાલની સંપત્તી ત્યાંની સોનાની ખાણોને આભારી છે અને તે આણેને માટે મજુરી એ જરૂરી બાબત છે. વળી દક્ષિણ આફ્રિકાના લેવાલ આણેને ખુલ્લી રીતે જાતે છે કે એરા દલથી મજુરી કરવા જુની નથી, અને નેટીવ લોક એ પરવાલ છે. આ કારણોને લઈ નાતાલ અને દરોસવાલ બંનેને એશીઆટીક મજુરીની ગરજ પડી. પરિણામ એ આવ્યું છે કે આગળનાં ૨૪ વરસના ઇતીહાસની સરખામણી પરથી દક્ષિણ આફ્રિકાની આગાહી દેખાઈ આવે છે. આવી મજુરીની જરૂર હાલમાં પુર્વ આફ્રિકામાં પણ જણાવા લાગી છે, અને તેથી ત્યાંનો પ્રોટેક્ટર એન્ડ કમીશનર હિંદુસ્થાન મએલ છે, તે હિંદી મજુરીને ખીચીરીઆ ખેડુતો નરીકે પુર્વ આફ્રિકામાં કામ કરવાનો સલાહ વેળાસરાયની ઇન્સિટીવ આગળ મુકશે. તેવાનું એ છે કે કેટલે કેટલે ઠેકાણે હિંદીએ દેશને આગાહ કરવામાં ભાગ લીધો છે, છતાં પણ ગરજ સ્તરી એટલે વેદ વેરી એ કહેવત પ્રમાણે ગોરાઓ વરતના જણાવા છે. નાતાલ દરોસ વાલમાંથી હિંદીનો પત્ર કાઢી નાખવા ક્યાપો પેત્તળ છે. હજુ થોડા વખતપર આગાહી એવું જણાયુ પ્રગટ કર્યું હતું કે કોઈ નદિ મએલ ત્યાં હિંદી વેપારી ઓળખા અને દેશના વેપારને ખીચાળ્યો. છતાં હવે હિંદીઓની જરૂર રહી નથી માટે તેમણે ચાલ્યા જઈ હવે નવે દેશને વસવાટ કર્યો. આ વીચારનો માત્ર એક જ ગોરાઓ જણાવ્યો હતો; છતાં ખીજા જણા લોકો આમ નથી બારતા એમ કહી શકાતુ નથી. આવા દરાર્થપણામાં જ ગોરી જનનું સુધરેલા પશુ ન સમાયેલું રહે તો આર. આસા રાખીશું કે પુર્વ આફ્રીકા માટે મજુરીના સલાહ ચર્ચાતી વખતે હાલમાં નાતાલ દરોસવાલ માં જે જુઓ સંજગત છે તેને લીધે સરકાર ખ્યાલમાં રાખશે. અને તે સાથે ગોરાઓ પણ ખ્યાલમાં રાખશે કે બ્રિટીશ સેન્ટ્રલ આફ્રિકાને તો કહી "ગોરા નો મુકદ્દમ" જ રાખશે પોસસે નહિ. ત્યાંના હવા પાણી ઘણે દરજ્જે હિંદુસ્થાનને મળતાં છે અને મહત્ત્વ ગરમ છે, એટલે હિંદુસ્થાનથી મજુરીને ગોરાઓ વિના પણ આવે તેમ નથી. આવી રીતિમાં એકબીજા પ્રગત નરક અમલીના રંગનો એક રાખ્યા વિના લાખારો

હોળવારી પ્રગત આગાહ પામશે (પોરટુગીઝ અને અંગ્રેજ રીજીસ્ટ્રામાં આમલીના રંગપર કેટલો કેવો જુદા જુદા મતબેદ છે તે અમારા હેલાગોઆખેના આ અકવાડીઆના ખખર પત્રમાં આવી જાય છે.) અને સોંકડા મન વાળી પ્રગતને પસ્તાવાનો વખત આવશે.

ઈંડીયામાંથી તારણ.

ઈડિઅન સીવીલ સર્વીસ.

સપ્ટેમ્બરની આખરે પુરા થતા અકવાડી આમાં ઈડિઅન સીવીલ સર્વીસમાં પાસ થયેલાઓના નામ જહાર પડ્યાં છે. એ પરીક્ષામાં ૧૬ વિદ્યાર્થીઓ બેઠા હતા. સીવીલ સર્વીસ પરીક્ષામાં મેળવેલ દોકડાની મજુરી પ્રમાણે પહેલા ૮૪ વિદ્યાર્થી પાસ મળવામાં આવે છે. આ સંખ્યામાં પણ હિંદી વિદ્યાર્થીઓના નામ આવે છે. મુગલ કાકાકામાંથી મી. વી. બીડે (૩૮), હાલમાં સીનીયર રેન્જર થએલ મી. ત્યાગ રાજન (૪૪) મદ્રાસ ઇલાકામાંથી, અને જેડીયા પ્રાંતોમાંથી મી. પનાલાલ (૭૮). મી. બીડે અને મરેશ છે, મી. રાજન આજુ છે ને મી. પનાલાલ કાયસ્થ છે. આ ત્રણેને હિંદી સરકારી નોકરી મેળવતાં પહેલાં કાકદરી પરીક્ષામાં પસાર થયું નેહશે.

હિંદુસ્થાનમાં મુસલમાનની વસ્તી.

છેલ્લી ગણતરી પ્રમાણે હિંદુસ્થાનમાં મુસલમાનોની કુલ સંખ્યા ૬,૨૪,૪૮,૦૦૦ છે. તેમાંથી ૧,૭૮,૧૮,૦૦૦ પુર્વ બંગાળા માં, ૧,૦૮,૨૧,૦૦૦ પંજાબમાં, ૮૦,૨૭,૦૦૦ શુદ્ધ બંગાળામાં, તથા ૬૭,૩૧,૦૦૦ બેંગાળા પ્રાંતોમાં છે.

દરોસવાલના હિંદીઓ.

હિંદી ઉપુદેશનના મેંજરોના વિલાયત માટે હપડી જવાના બતાવતી નોંધ સેના ઈડિઆ પત્ર જામે છે કે ન્યાયને ચાહનારા દરેક લોક ઇંગ્લેન્ડ કે ઉપુદેશનને તેના કામમાં ફોલ મળે. તમા તેમની સફરથી ખરે સાબ મળે.

દરોસવાલમાં રેલવેની તકલીફ.

મી. કંકનની મુકાકાત લેવા જનારા હિંદી ઉપુદેશનને પ્રીટરીઆ જનારી પહેલી ત્રેનમાં જતાં અટકાવવા માટે પ્રયત્ન કરવા માં આવ્યો હતો. તે બતાવપર કીકા કરતાં ઈડિઆ પત્ર જામે છે કે ઉપુદેશનના મેંજરો તે તે ત્રેનમાં નહિ જવા દેવામાં આવે એવા ગાર્ડે જે પેટ જવાબ આપી દીધા. પુખી એ છે કે એજ ગાડીમાં મી. કંકન પોતેજ હતા બ્રીટીશ રાજ્યની જાયા તમે આવો અમલ વરવાલી જોડો છે. દરોસવાલમાં કાળી આમલી હોય એટલે 'કુલી' કરી ચુક્યો. ને 'કુલી' ને અમુક ત્રેનમાં મુસાફરી

કરવાની મનાઈ! આણું નામ તે બ્રીટીશ રાજ્યને ફુલીયામાં ફેલાવવાની લાખળી (ઈમ્પીરીઆલીઝમ) કે?

મકકાની હજ.

મકકે હજ કરવા જનારાઓની સામેની ક્વોરંટાઇન બંધ કરવામાં આવી તેટલેથી હાજીઓની મુશીબતોનો અંત આવ્યો નથી એવું જણાય છે. ઈડિઆ પત્ર દિલ્લીની સાથે જણાવે છે કે:- અધુરી સમજતે લખને તરફીશ સરકારે જાહેર કર્યું કે જે મુખબની ક્વોરંટાઇન કાઢી નાખવામાં આવશે તો જીહાના બારાના કામરન જે વાળા મકકે વધુ અટકાયનો મુકવાની જરૂર પડશે. જે હાજીઓવતી સ્ટીમરનો કેપ્તાન અમુક રકમ આપે તો હાજીઓને તે મકકે પાંચ દિવસની ક્વોરંટાઇન પડશે અને આવી રીતે કેપ્તાન વચ્ચે ન પડે તો ખીજા પાંચ દિવસ ક્વોરંટાઇન લંબાવવી. ઈડિઆ પત્ર વધુ જણાવે છે કે સ્ટીમરવાળાઓ આ કામમાં પડે તેવો સંભવ નથી; અને તેથી જે નવી મુશીબતો ઉભી થવાની ખીજ રહે છે તે ન થવા પામે તેટલા માટે મહોમેડન કોમે ના. સુલતાનને અરજ કરવી જોઈએ. વળી તેથી અરજતે મી. મોરલી તરફથી પણ રોક મળશે.

મી. સેમ્યુઅલ સ્મીથ.

જાણીતા હિંદી હિતેચ્છુ નર મી. સેમ્યુ અલ સ્મીથ જે આગલી પારલામેન્ટના સીનરલ મેંજર હતા તથા હાર નિશેષ સોસાયટીના આગેવાન છે તેઓ તરેંબર માસમાં હિંદુસ્થાનની સફરે જનાર છે. ત્યાં જઈ કલકત્તા ખાતે તેઓ થોડો વખત ગાળશે અને આવતી હિંદી નેશનલ કોંગ્રેસ, તથા સામાજિક કોનફરન્સ અને હારનિર્ણય કોનફરન્સની બેઠો વખતે હાજર રહેનાર છે.

લોર્ડ મીંટાને મુસલમાન કોમે કરેલી અરજ.

આ અરજ આપવા માટે બાસ ઉપુ દેશન સીમલા મળું હતું. તેમાં ૩૬ પ્રતી નીધીઓ હતા જેમાં પ્રમુખ તરીકે નામદાર આગાખાને ભાગ લીધો હતો. અરજ કરીવાન બીજા બાબતોની સાથે મહોમેડન યુનીવર્સીટી સ્થાપવા માટે જણાવવામાં આવ્યું હતું. તેના જવાબમાં લોર્ડ મીંટાએ જણાવ્યું હતું કે હાલમાં જે બજારી નેવા માં આવે છે તે મુખ્યત્વે કરીને કેળવણીના વધારાને કીધે છે. મુસલમાનોએ બરીડીશ રાજના ન્યાયપણાપર વિશ્વાસ રાખેતા હિંદી 'અન્નાપર' ની પ્રગતોની ધાર્મિક લાખળીઓને મજુરીમાં રાખવા સરકાર દમેશાં ખ્યાન દેશે.

ખબર પત્રો.

નેહાન્ટમમ.

ઉપદેશનપર ટીકા.

મી. ગાંધીપર સ્થાપત્રનો હુમલો.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

ઉપદેશન વિલાયતમાં પહોંચવાની અને તેની લગત ચલાવવાની અણી વખતે મી. ગાંધીનાપર ન જાણતો હુમલો કરી ઉપદેશનની લગતને હલકી પાડવાના હેતુથી "સ્થાપત્ર" હાલમાં એક લાંબા લખાણ દરમિયાન મી. ગાંધીપર આક્ષેપ મુકેલ છે. ખરીદીશ હિંદિયન એસોસિએશને તેનો જવાબ તરતજ વાળ્યો છે. સ્થાપત્રના લખાણનો મુખ્યસ્થાન નીચે મુજબ છે :-

ઉપદેશનની કુરિયાદો સાંકળ્યા વગર ઓરડીનન્સને બહાલી નહિ આપવામાં આવે એમ કહી લેઈ એક્ષનને માત્ર વિવેક બતાવ્યો છે. તેથી લોભાઈ જઈને મંજુરી અટકાવવા માટે હિંદી કેમ પ્રયત્ન કરવા લાગી છે. નવા ઓરડીનન્સ સંબંધી કાંઈ એર સમજ ન રહેવા હેરી એ અમારી ફરજ છે. નહિ જેવા ઓરડીનન્સને હિંદીઓ દ્વંદ્વી જાદે ગણવા લાગ્યા છે. નવા આવનાર એશીઆટીકને અટકાવવા માટેના જુના કાયદાઓ કામ ન કરી શકવાને લીધેજ નવો કાયદો ઘડવાની જરૂર પડી. પરમીટ ખાતું ઘણીએ સખ્તાઈ રાખે છે તો પણ એશીઆટીક કોલોનીમાં ધુસી જાય છે. એ બીજામાં એવી એક પણ કલમ નથી કે જે એશીઆટીકને નુકશાન કરનારી હોય. હિંદીઓ કહે છે કે હવે ફરીથી અમે રજીસ્ટર નહિ થઈએ તેના જવાબમાં કહેવા તું કે જે લોકો છેલ્લીપેલીવારના રજીસ્ટર ચવામાં હલકાઈ મનતા હોય તેવા લોક અહીંના જેવા સુધરેલા રાજના શહેરી થવા ને લાયકજ નથી. ખરી હકીકત તો એ છે કે ઓરડીનન્સ નવા અને પહેલીવાર કામચલાવનારોને માત્ર અટકાવત કરે છે. પોતાના દેશીભાઈઓને કામચલાવ કરવાની એશીઆટીક હજી છે તે બેસક તારીફ કરતા એમ ગુણુ છે. (પણ તે ટરંસવાલના લોકને માટે લાજ કરી નથીજ) વળી યાદ રાખવાતું છે કે નવા આવનાર લોકને લીધે મોટી કમાણી આવે તેવા પરમીટના ધંધા ચાલે છે. કામચલાવ તરફથી મી. ગાંધી જેઓ હાલ હિંદીઓના વતી ફરીપાદ કરવા ગયેલ છે. પરમીટના ધંધાને લીધે તેમનો ધંધો સાથે ચાલે છે તેથી

ટરંસવાલમાં હિંદીઓની વસ્તી વધારે જેવા ને તે કુદરતી રીતે રાજ હોયજ. હિંદીઓને ટરંસવાલમાં કામચલાવ કરવા સાથે થઈને તે વિલાયત ગમેલ છે. એશીઆટીકને મરજી મુજબ આવવા દે' ગોરા વેપારીઓ અને ધંધાદારીઓને અમારે કામચલાવ કરવા નથી. સારા નશીબે ઉપદેશનવાળીજ સ્ટીમરમાં સર રીચર્ડ સોલોમન પણ ગયેલ છે. તેમની વિલાયતમાં હાજરી હોવા છતાં મી. ગાંધીને ફતેહ મળે તો પછી સર રીચર્ડ ટરંસવાલની પારલામેન્ટમાં બેસવાની આશા એ માંડી વાળી. મી. ગાંધી એક જાહોરા વચીત છે તેની અમે ના પાડતા નથી. પણ તેથી કરીને વિલાયતની કીચરલ પાર્ટી તેના મનમાં કાંઈ બળી જવાની નથી.

એસોસિએશને વાળેલો જવાબ.

ઉપરના લખાણનો જીરીશ હિંદિયન એસોસિએશનના પ્રમુખ મી. અબ્દુલ ગની તરફથી નીચે મુજબ જવાબ મોકલવામાં આવ્યો છે :- તમારા આવળા અંકમાં તમે એક માનવતા ગુદસ્થ જે હાલ અહીં નથી તેનાપર એટલો આરોપ મુક્યો છે. મી. ગાંધી સાથેના મારા સાતથી આઠ વર્ષના અનુભવે હું કહી શકું છું કે મી. ગાંધીએ સાહચ આફ્રિકામાં વસતા હિંદીઓને જે પણ પકડેલો છે તે ધનના લોભ વગરનો છે. જેઓ મી. ગાંધીને ગણે છે તે તો આ લખાણને દસી કાઢશે. તમે જણાવો છો કે મી. ગાંધીએ પરમીટના ધંધાથી સારું બીજાને જમાવેલ છે. પણ મારે કહેવું જોઈએ કે પોતાના હિંદી ભાઈઓ મોટી સંખ્યામાં ટરંસવાલમાં રહી આખા કાય એવી મી. ગાંધીની ઇચ્છા છે તે તેની દેશલિમાનની લાગણીને લીધે છે. નહિ કે સ્વાર્થને લીધે. મારી એસોસિએશન ખાતરી પુરેક માને છે કે મી. ગાંધી ની ગેરહાજરીમાં જે જંગલી હુમલો કરવા માં આવ્યો છે તે હુમલો મી. ગાંધી અહીં હોત તો કદી થઈ શકત નહિ. મી. ગાંધી દળતો માઈલ દુર છે તેવે વખતે તેની પીઃ પર મારવામાં આવેલ માને તે પાછો હાસેલી શકે તેમ નથી. આજદાર અંગ્રેજ લોકો આમ માણસની પુઠે હુમલા કરે છે તે મારી એસોસિએશનને હજી સુધી ખબર પણ નહોતી. જે ગઈએતુનો આરોપ તમે મુકો છો તે એશીઆટીકમાં કદી છે નહિ. નવા લોકને કામચલાવ કરવાથી કમાણી થાય છે અને તેથીજ મી. ગાંધીએ સારું બીજાને જમાવેલ છે એમ તમે કહો છો. ને જુલું છે એટલુંજ નહિ, પણ પરમીટનો ધાંધ કેસ તેમની પાસે આવે છે તો માત્ર તામનીજી શી લખે, અને ઘણી વખત વગર કામે, મી.

ગાંધીએ પોતાના દેશીઓનાં કામ કરી આજેલ છે. ઘણી વખત પરમીટના કેસ સાથે તેને ધરના ખરબમાં પણ ઉતરવું પડ્યું છે. મારી એસોસિએશનના ઓનસ્ટ સેક્રેટરીપર તમે જે આરોપ મુકો છો. તેથીજ મારે નીચેની હકીકત જણાવવાની જરૂર પડે છે, જે મી. ગાંધી પોતે અહીં હાજર હોય નો જી અમને જણાવવા દેજ નહિ. માટે નીચેની હકીકતને આપ સાહેબ તથા આપના વાંચનારાઓ ધ્યાનમાં લેજો અને પછી જી ગાંધી વિષે મત બાંધશે :- નાનાલજ હિંદીઓના હડા સાચવવા હુમેશાં મી. ગાંધી પ્રયત્ન કરતા રહેતા તેથી ૧૯૦૧ ની સાલમાં જ્યારે તેઓ દેસ ફરવાના હતા ત્યારે તેમને માન આપવા માટે એક મહેર મીટીંગ બેલાવવામાં આવી હતી. જે વખતે અંગરેજો પણ હાજર થયા હતા તે મીટીંગ માં મીસીસ ગાંધી અને હોડરોએ કેટલીક કિંમતી બેટો આપવામાં આવી. મી. ગાંધી એ કાંઈ પણ રીતે તે બેટો કબુલ કરી નહિ પણ તે ચીજોને નાનાલજ કોંગરેસના કાલ માટે આપી. બેર લગાઈ વખતે તે હિંદી એયર બેરર કોરમાં બેઠા હતા. નાનાલજ એક વખતે પ્રધાન થઈ ગયેલ સર બેરરો રાખીનસને તેના ગુણની તારીફ કરી છે. મી. હેરી એસકોબની સાથે તેને મિનાઈને સંબંધ હતો. કાલના કાઢરી ફુલડ વખતે એયર બેરર કોરમાં બેઠા-સખર્ગના પોતાના ધંધા રાજગારને લટકતા રાખી બેઠા હતા. અત્યારે ટરંસવાલના હિંદીઓની વતી વિલાયત ગમેલ છે. આથી પોતાનો ધંધો રાજમાર સમુજાએ બંધ પડ્યો છે. આ માણસને પૈસા સંબંધી કેટલો ધંધો ખમજે પડ્યો હશે તે સમજવું મુશ્કેલ ન થઈ જોઈએ.

આવી હકીકત જ્યાં આવજ છે ત્યાં હિંદી કામચલાવ આગેવાનપર જે આરોપ મુકવામાં આવ્યા છે તે માટે મારી આહી ને આગેવ સત્વર પાછા બેઠી લેવાની જરૂર છે. મી. ગાંધી અત્યારે ધનવાન નથી પણ એક મીસ્ટ્રીન છે. મી. ગાંધી જે કાંઈ કમાય છે તે દક્ષિણ આફ્રિકાના લાગ્યાર હિંદીભાઈઓ ના હકમાં તેણે ખરચ્યું છે અને હજી પણ ખરચશે. પરિણામે હાલમાં તે મરીબી અવસ્થાજ લોખંબે છે.

તમે કહો છો કે કાલના ઇમીગ્રેશન કાયદા હીલા છે, પણ એ વાત ખરી નથી. ખરીરીતે જે કાંઈ હોય હોય તો એ ખાતાજી અમલદારોમાં છે. તમે ફરી ફરીને કહેવું કરો છો કે નવા ઓરડીનન્સને લીધે એશીઆટીક હિંદિયનોના જુના હકો બળવાી રખાયા છે

એટલુંજ નહિ પણ નવા હોલ પણ મળ્યા છે. આ તમારા સન્દેહો સાબીત કરી આપવા તમે બહાર પડો છો? નવા મોરડીન-સથી કે ખુદ અંગરેજ અમલ શરૂ થયો. ત્યારથી દિંદોઓની સ્થિતિ જરા પણ સુધરી નથી. લગાઇ પહેલાં હાલ કરતાં હજી દરજ્જે સારી સ્થિતિ હતી. ને કાંઈ બાકા હોય તો નવું મોરડીન-સ તે પુરું કરે છે. તમે કહો છો કે રજીસ્ટર થવા બે ખુશી ન હોય તે સુધરેલા રાજના સહેરી થવાને કારણ નથી. આમાં વચન કાઢો છો. તેથી આપના મગજમાં એ સહુ જણાવું નથી કે દિંદોઓ બે વાર તો રજીસ્ટર થઈ ચુક્યા છે, તે તમે કહો છો તે તો ત્રીજવારનું છે. વળી 'બર્થ' (જન્મ) સરડીરીફ્ટ, તથા વસ્તી પત્રકમાં નામ નોંધાયા હોય તે તો જુદાં. લોડ મીલનરની મુચનાને માન આપવા ખાતરજ મારી એસોસિએશને હાલનાં સખત સરડીરીફ્ટ લેવાનું કહ્યું કર્યું. આ કોઈ સ્વાભિમાની ગેરો કદી પણ લેશે કે? રજીસ્ટર તથા અંગ્રજાની જાણ વગેરે જે જે અમે કર્યું છે તેટલાથી તમેને સંતોષ ન થતો હોય તો મારે જણાવવું જોઈએ કે મારી કામ કદી પણ હવે તો ફરીથી રજીસ્ટર નહિજ થાય. તમારા લખાણમાં કેટલીક જુદી હકીકતો રજૂ કરવામાં આવી છે. તે બધાનો જવાબ આપવા બેસીએ તો તમારું પેપર ભરાઈ જાય તેમ છે. માટે વિશેષ ન લખતાં હાલ એટલુંજ કહું છું કે તમારે મોટા જાપાના અધિપતિ થઈ પ્રજાને ખરી હકીકતથી જાણ કરવી જોઈએ; નહિ કે ખોટા ખોટી ખીનાઓ પ્રગટ કરવી તે વાંચકોને જુલાવા માં પાડવા તથા ગાલુસપર આંગીક હુમલા કરવા.

લી. અબદુલ ગની.

(એરમેન, શી. ઇ. એ.)

ડેપુટેશન સાંભળવાની તારીખ.

અમારા જોહાન્નગર્ગનો ખગરપત્રી ખાસ તાર મારફત જાણવું છે કે કોંગ્રેસની ખગર મળ્યા છે કે લોર્ડ એલ્ફને ડેપુટેશન મળવાની નવેમ્બરની ૮મી તારીખ સુધર કરી છે.

જાએટરમમાં એવન એક કામસની એક મીટીંગ ગયા આગાડીઆમાં મળી હતી ત્યાં હુકમ થઈ કરવાના કલાકે સંજોગમાં ચર્યા આગા પછી તે જામતપર ટાઈન કાઉન્સિલ સાથે સખામુ સલાવવાનો કરાવ થયો હતો. એ જામતમાં પારાઓ અમલમાં મુક્યા માટે સેક્રેટરી જવરનરને અરજી કર્યા કાઉન્સિલ ત્રીયાર ચલાવે છે.

ડેલાગોઆમે.

હોદાનું માન.

(અમારા ડેલાગોઆમેના ખગરપત્રી તરફથી)

ડેલાગોઆમેથી એક ખગરપત્રી નીચેની હકીકત કાઢી મોકલે છે:—મી. ખરોડરીક નયા તેમના બાલુ જેઓ હાલ આફ્રિકાની મુસાદરીએ નીકળ્યાં છે તેઓ બેરથી બુદેસરાયમાં બેસીને ડેલાગોઆમે આવ્યાં. કમનસીએ તેહાની હવાને લીધે તેમને રસ્તા માં બહુ બેચેની વેદની પડી હતી તેથી તેઓ કંટાળી ગયા હતા. વળી સ્ત્રીમર બાશમાં આવી ત્યારે પાંચ વાગી ગયા હતા. જેથી ફરીને કસ્ટમ ખાતામાં માલ પાસ કરાવી રાકાય તેમ નહોતો. મી. ખરોડરીકે મી. મોરડી પહેલાં હિંદુસ્થાનના રેલ સેક્રેટરી નો હાથે હોલો બેગમનો હતો; છતાં હાલમાં તેઓ સરકારી હોરેટર ન હોવાથી ડેલાગોઆમે તેના આવવાની કામને ખગર નહોતી. અને તેથી ઉનારવાને કામ બાકાપર નહિ આવેલ હોવાથી તેઓ સંકટમાં આવી પડ્યા. ગાળ્ય પરદેશી, પોરદુગીઝ બાપા પણ તેમને આપડે નહિ, આખરે ખરીડીશ વાઈસ કોનસલ મી. નીલને ખગર પડતાં તેણે સ્ત્રીમરપર ઉતાવળે જઈને પોતાના જુના ઉપરીને ઉનારવાનો પ્રયત્ન કર્યો. આ વખતે બહુ મોડું થઈ ગયાથી તેનો સામાન ઉતરે તેમ નહોતો. છતાં કોનસલે ગાઈને સમજાવી રત્ન લીધી. મી. ખરોડરીકનાં જાનુ સામાનને એક કેબમાં નાંખી ચાલતાં થયાં. મી. નીલ તથા ખરોડરીક વાતો કરતાં ખાજી રહી ગયાં. મી. નીલ ખરોડરીક કરતમ દરવાજાથી હોટલમાં જવા પસાર થતાં હતાં ત્યાં પોરદુગીઝ ગાંડે ગાડી ઉભી રખાવીને ખાસ (સ્પેસીઅલ) પાસ માગ્યો. મી. ખરોડરીકને પોતાને પોરદુગીઝ બાપા ન આવડે તો તેમના ધણીયાળીને તો ક્યાં થીજ આવડે? ગાંડેની જુમેની દરકાર ન કરતાં દિંદોના આગલા રેલ સેક્રેટરી ના જાનુએ ગાડી આગળ સલાવવા માંડી. ગાંડે તેમને ખબે હાથ લગાડી કહ્યું કે એમ જઈ શકાશે નહિ. ખબે અરજવાથી જાનુ આપમાન થયું અને તેથી પોતાની જીવીવતી મારડની આંખપર નમાવ્યો મારેયો. નેજા હજી મારડે શીસોડી વગાડી તેથી બે ચાંડ પોલીસના માણસ આવી ચડ્યા. દિંદોના આગલા સેક્રેટરીનાં જાનુને અને સામાનને પોલીસ રેલેને પકડી લઈ જવાનો હુકમો કર્યો. પરંતુ સારા બાગે વાઈસ કોનસલ આવી પહોંચવાથી મારડને કોઈ પાડ્યો અને તેથી પોલીસ ખરોડરીકને છોડી મુક્યાં. એવું પહેલામાં આવે છે કે ખરોડરીક સાહેબે

ગવરનર જવરનરને ફરિયાદ કરી છે. જોખમે છીએ શું થાય છે!

ખીટસંખર્ગ.

ખીટસંખર્ગ તા. ૨૫-૧૦-૦૬

તા. ૧૮મીના રોજ મરડીદના મકાનમાં એક દિંદોબાઈઓની મીટીંગ ભરાઈ હતી. પ્રમુખરથાને મી. તાર મહમદ તખ્તખ બીરા ત્યાં હતા સેક્રેટરી મી. ખરોડરીઆએ ગાંડે મીટીંગનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો. બાદ આજની મીટીંગનો હેતુ સંભળાવ્યો હતો. નવા જોહાન્નગર્ગની મીટીંગ ઉપરે ડેપુટેશન ના ટેકા બાકામાં તાર કરી પોતાની મરજી મીટીંગ બહેર કરેલ તે સખા સમજાવી જતાનું. ડેપુટેશનનો ફાળો થએલ તેમાં જે પેસા આવ્યા હતા તે તમામ વાંચી સંભળાવ્યું. તથા બાકા જેની પાસે રહ્યા છે તેને માટે તાકીદી કરવા મીટીંગ સેક્રેટરી ને સખામણુ કરેલ. પૈડ ૪૦૦-૦૦ ડેપુટેશન ના ખરજ માટે અહીંની મીટીંગ પહેલાં હકતા તરીકે ખીટરીઆની મીટીંગ ઉપર તા. ૪ ના રોજ મોકલી દીધા છે. તે તથા ૧૨ વગેરેના ખરજ બાદ કરતાં હાલ શીલીક બાકી પૈડ ૬-૨-૬ની છે તે સેક્રેટરી મી. ખરોડરીઆએ મીટીંગ ક્ષણ સંભળાવ્યું ઉપરની બાજતને સખા થઈ મી. જુસબ હાજ વલી મીટીંગમાં તે જામતની દરખાસ્ત સાંભળાને તેને મી. હાલ હાજ મહમદે ટેકા આપ્યો, ત્યારબાદ પ્રેસીડે તેમાં સડી કરી મીટીંગનું કામ ખકાસ ચવાવી મીટીંગ વિસરજન થઈ.

મારખર્ગ.

[અમારા ખગરપત્રી તરફથી]

મારખર્ગથી એક ખગરપત્રી કાઢી જણાવે છે કે અત્રે વંમ મહેમોડન કલગ એ તામન એક મંડળ થોડો વખત થયાં રથપાલું છે. તેના પ્રમુખ મી. હુસેન હસાઈમ વાહેદ વાલ માં દેશ ગત હોવાથી તેમના માનમાં એક મેલાવડા કરવામાં આવ્યો હતો. જે વખતે ભાવણી કરી તેમની સફરમાં હુવા અહાવામાં આવી હતી ત્યારે બાદ સમુસાં દુધ વગેરે કાંઈ મીટીંગ બરખાસ્ત થઈ હતી. તેઓ માન પત્ર કાંઈ સ્ત્રીમરમાં ચડેલા માટે કરખન જવા ઉપડી ગયા છે.

જોહાંડ અને ફરોસ વચ્ચેની જે સંજોગમાં અત્યંત હોવાય છે તે સુધારવા માટે વિચારન અને ફરોસમાં જોગતાઓ ચાલે છે.

ટેયામના ખીલ ઉપર વધુ ચર્ચા.

નીચેનો કાગળ નાતાલ મરકુરીમાં ૨૬ મી અક્ટોબરના પત્રમાં છપાયે છે :—

સાહેબ,—જે લાઈસેન્સિંગ બો એગેન્ડ મેંટ ખીલ હમણાં બહાર પડ્યું છે તે એટલું ખુબ સખતાઈ બરેલું અને જુલમી છે તથા એવી સાદી પણ કપરી બાબતમાં રચાએલું છે કે તે ખીલનો રચનાર કદી રૂઝીઆમાં પહોંચે તો તેને મોટો હોદ્દો મળી ગય- વગર રહે નહિ. રૂઝીઆમાં પણ હાલમાં તો 'લીમરલ' વીચારો પેસતા જણાય છે અને તેથી હવે ત્યાં જવાને તો મોટું થઈ ગયું છે. મી. નેલસન પામરે જણાવ્યું છે એ ખીલ ઘડવામાં તે તથા ખીલ લેખર મેંજરોએ પણ જુદી ચલાવી છે. એ સુંદર ખીલનું માન એકલા મી. ટેયામને નહિ. પણ બધા લેખર મેંજરો કે જેમના મગજ પંત્રમાં એ ખીલ પેપાયું છે તેમને ધટે છે. આ કાપદા ના ઘાટ ઘનારા સુતારો જાણે છે કે જડને તો કાપદાના ખેલ કોપરથી દોરાવાના છે; અને તેથી ખીલના રાખેલા સુંદરવામાં બહુજ કાળજી વાપરી છે. એવું જણાય છે કે આ લેખર મેંજરોને જુવાન સ્ત્રીઓ તરફ પણ પાલ જણાય છે. કેમકે તે જણાયે છે કે ૨૧ વરસની ગેરી સ્ત્રીને લાઇ સેન્સ અમુક ચરતે મળી શકે. શેર કંપ નીચેનો કાઠોનેસ આપવાં તે "શુદ્ધ ગેરા" શેરહોલડરોવાળીનેજ, એ કેવો મળેતો વીચાર દોઝાયો છે! આપો વીચાર કાઠ' રૂઝીઆના 'બુરોફેટ' (આપણા રાજ્યદારી) ના મગજ માં જનમ્યો હોત તો તે જનુ સેકાંને "શુદ્ધ ગેરા" ની ઓજાદને બદલે એરીઆરીક કામના ગણીને વેપારમાંથી બાતલ કરી દેત. પણ મારા જણના પ્રમાણે તો નાતાલની ધણી કંપનીના, જેવી કે ટાંકી કાલ કંપનીના રોરો વીલામત વગેરે દુરના દેશોમાં વહેંચા અલા છે. આવી લીમીટેડના એખમદાર લોક પોતાના શેરહોલડરો શુદ્ધ ગેરી ઓલા દના છે કે કેમ તેની વરસે વરસે પરીક્ષા લેવા નીકળે તો તેમને પણ ખુબ ગમત પડે ખરી. કારણ કે તેવી તપાસ કંપો વગર એ લોકો કદી રીતે સોમન લઈ શકે. એકાદ શેરહોલડરની કાદી સેંટહેલીનાની આજુમ પડી તો તેવી કંપનીને લાઇસેન્સ ન આપવાં એનો વીચાર કરવા બેસીએ તો જુદી કેસણે રહેતી નથી.

લી કીરીકસ.

આરખ વેપારીઓ અને બુક-કીપર.

કોપરના મયાળાથી એક કાગળ નાતાલ મરકુરીમાં પ્રગટ થયો છે તેનો સાર નીચે મુજબ છે :—

વેપારી અંગરેજોમાં સંગતા હોય તોવા વેપારીઓને લાઇસેન્સિંગ એક્ટ મુજબ કાઠ

સેન્સ આપવાની સગા અમલદારોના હાથ માં સોંપાયેલી છે. આ કાપદો કરવામાં એ હેતુ હતો કે દુકાનોમાં તથા વેપારીની ઓરી સોમાં કેળાએતા માણસોને માટે કલાઈ અને બુક-કીપરોને મારગ થાય. પણ આ હેતુ ખરી રીતે સચવાતો નથી. કાપદા ની વિરુદ્ધ જનાવળાઓમાં મુખ્ય તરફના વેપારીઓ જેને આરખ રેટોરકીપર કહેવા માં આવે છે તે મુખ્ય છે. વીસ આર ખોના ચોપડા મહીને પાંચ પાંચ શીર્ડીંગ લઈને એકજ માણસ લખે છે. અંગરેજ ચોપડા જનુ કાંબે આંતરે લખાય છે. મારે હરેક વેપારીને પેનમને આરખ બુક કીપર રાખવા કાઠમેન્સીંગ અમલદાર કરવ પાડે. તથા વારંવાર તેમના ચોપડાપર દેખરેખ રાખવા કાઠ અમલદાર નીમાય તો તે પ્રજા માટે ખરેખર લાલચાયક નીવડશે.

લી. ઇન્સાફને આદનાર

પોલ ટેક્સ ૨૬ કરનાર ખીલ.

પોલ ટેક્સનો કાપદો ૨૬ કરવા માટે મી. નેલસન પામર નામના મેંજરે એક ખીલ પારલામેંટ આગળ મુકવા તૈયાર કર્યું છે. આ ખીલ છેલ્લા સરકારી એજેંટમાં બહાર પડ્યું છે. તેની કસમો નીચે પ્રમાણે છે :— પોલ ટેક્સ નાખવાનો એક્ટ એ નામનો ૧૯૦૫નો ૩૮મો કાપદો ૨૬ કરવો. આ કાપદાનું નામ ૧૯૦૬નો પોલ ટેક્સ રીવીલ એક્ટ એવું રાખવું. આ કાપદાને ૧૯૦૬ ના ડીસેમ્બર પછી અમલમાં મુકવો.

આ ખીલપર ડીકા કરતાં 'વીટનેસ' પત્ર જણાવે છે કે નવાં ખીલ ઘડવામાં લેખર પાર્ટીના મેંજરો એક ખીલ સાથે હરીફાઈ માં જનમ્યો જણાય છે. મી. ટેયામ કરતાં મી. નેલસન જીતરે તેમ નથી. એ ટેક્સને આ વરસમાંજ કાદી નાખવે એ કહાપણુ બરેલું છે કે નહિ એ બીજી વાત છે. માની રટણે જણાવ્યું છે કે પોલ ટેક્સને અને કાફી હુલ્લડને કાંઈ સંબંધ નથી પણ તેઓ ખરેખર એમજ માનતા હોય તો એ બુલ બરેલું છે. એમ કરવાનો અર્થ એવો લેવાશે કે એસેગાઈ લઈ સામા થયા તો પોલ ટેક્સ નીકળી ગયો. ખરી રીતે તો પોલ ટેક્સ નખાવો તેજ વખતે એવો હરાદો નહોતો કે તેને હમેશને માટે નાખવો.

માત્ર એક વરસ અજમાયેશ લખત નાખવા નો હતો. અને તેની સુદત આવતા એ માસ માં ખુરી થાય છે. માટે આ આખનને ૧૯૦૭ની એક્ટપર મુલતવી રાખવામાં આવે એજ વધારે સાર.

ડેપુટેશનને કેપનો ટેકા.

કેપટાઉનના ક્વિટીશ ઇડિઅન લીગ. ક્વિટીશ ઇડિઅન એસોસીએશન, એ મંડળ ના આગેવાનો તથા ખીલ દિંદી વેપારીઓ વગેરેની એક સભા મી. પી. વી. લડીરામ ના મકાનમાં મળી હતી. તે વખતે ટરાંસ વાલમાં એરીઆરીક એરડીનન્સથી દિંદી એની રૂબીનિવર ચિચાર થક વવાનો: ચિત્ર દાખ લેવામાં આવ્યો હતો. હાલર થએલા ઓમાં એ. એચ. જી. મહમદ, જી. એચ. મુલ. ઇયરાલીમ નુરદીન. પી. લડીરામ, અબદુલ મની વગેરે અરસો હાજર થયા હતા. ક્વિટીશ ઇડિઅન લીગના ચેરમેન એ. એચ. જી. મહમદને પ્રમુખસ્થાન આપવામાં આવ્યું હતું. તેમણે રાજ્યાતમાં જણાવ્યું કે ટરાંસવાલનું ડેપુટેશન હાલજ વીલાયત મળ્યું છે. અને થોડા વખતમાં લોડ એલજન તેની મુલાકાત લેનાર છે તેવા વખતમાં એ જરૂરી છે કે આપણે ડેપુટેશનની લડતને ટેકા આપીએ છીએ એ તાદેર થવું જોઈએ. જરીટીશ ઇડિઅન એસોસીએશન (કેપટાઉન) ના પ્રમુખ મી. ઇયરાલીમ નુરદીને જણાવ્યું કે આપણા ટરાંસવાલના લાઇસેન્સીંગ કલ તરફ આપણી સંપૂર્ણ કિલસોજ છે. કેટલુંક લાપણુ કંપી બાદ તેમણે નીચેનો કાવ રજુ કર્યો. કેપના જરીટીશ ઇડિઅનનોની આ મીટીંગ ટરાંસવાલના દિંદી લાઇસેન્સીંગ તરફ તેમના અ. સંકલના વખતમાં અંતઃકરણ પુરવક કિલસોજ ધરાવે છે, અને નામદાર શહેનશાહને અરજ કરે છે કે એરીઆરીક એરડીનન્સને મંજુરી મળશે નહિ; કારણ કે તે કાપદાથી અમારા લાઇસેન્સીંગ રાજ્ય ની એક વફાદાર પ્રજા છે તેમનાપર સુકાત મીરી જેવા જુલમ ઉભા થાય છે. તથા દિંદી પ્રજાને અપાએલાં વચ્ચેનો: ભગ થાય છે. આ હરાવને મી. લડીરામે ટેકા આપ્યા બાદ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. મી. મુલે મીટીંગની ઉપરોગીતા માટે લાપણુ કહ્યું હતું તથા સર્વે મંડળોએ ભાગ લીધો તે માટે પોતાની ખુશાલી બતાવી હતી. પછી તેમણે ખીલે કાવ રજુ કર્યો કે આ હરાવને તાકાદે કાલોનીઅસ રેટેડ સેક્ટરેટરી નયા દિંદી રેટેડ સેક્ટરેટરીપર મોકલવા માટે માર નર આગળ રજુ કરવો. આ હરાવને મી. બેનજામીને ટેકા આપવામાં તે પસાર થયો. મી. એસ. વી. સાંઝે એવો કાવ રજુ કર્યો કે પહેલાં હરાવની નકલ દિંદી પોલસ રાયપર મોકલવી. આ હરાવને મી. લીમને ટેકા આપવાથી પસાર કરવામાં આવ્યો. ત્યારે પછી સરવાનુમતે એવો કાવ થયો કે મેસરે એ. એચ. જી. મહમદ તથા હાજર લીમ નુરદીને પહેલાં હરાવની નકલ નામદાર મકાનને નાખવી મુકવી તથા તે હરાવ માટે તેને મોકલેલા પગલાં લેવાં. આ કાપદો ૨૬ ના પછી મીટીંગ અરખાસ પડી હતી.

ફેડરના તાર સમાચાર.

અમેરિકન પ્રધાન મંડળમાં મી. એસકાર એસસ નામના ન્યુની વેપાર અને લેગર ખાતાના પ્રધાન તરીકે નીમણું કરવામાં આવી છે. આગળ મી. એસસ તુરકીના અમેરિકન એલમીના હેઠાપર હતો. આ નીમણું થી ફેડરેલ ટેકસો આશરે થયો છે અને એવું કહેવામાં આવે છે કે આવી રીતે ન્યુની નીમણું કરીને મી. રજલવેટ એ કામના હક તરફ સામગ્રી બતાવી છે.

તાંશરના એક તારમાં જણાવવામાં આવે છે કે મોરોકોના મામલા સંબંધમાં યુરોપનું રાજદ્વારી મંડળ વચ્ચે પડ્યું છે અને તે મામલો શાંત પાડતા માટે ના. સુલતાનને કહેવામાં આવ્યું છે.

અમેરિકન કાનસસ નામના પરગણામાં એક ભયંકર આગ લાગી હતી જેથી ત્યાંની એબર એફ કેમર્સનું એક મંજવર મકાન બળીને નાશ પામ્યું હતું. તથા ૩૦ માણસો મરણ પામ્યા હતા.

મોર લગ્ન વખતે લોર્ડ રોબર્ટસના આસિસ્ટન્ટ સેક્રેટરી તરીકે જણીતા થોમસ ડ્યુક મારલબરો અને તેની બાલુ વચ્ચે તકરાર ચાલવાથી તેઓ બંને રીતે એક બીજાથી છુટા થયાં છે.

સુબકના એક તારમાં જણાવવામાં આવે છે કે એક નેરીવે ડેપુટી કમીશનર મી. નેપીઅરને ગળાપર છરી મારી ખુન કરવા પ્રયત્ન કર્યો હતો.

પાનામાં કામ કરતા નમેકન મજૂરો નાલાયક હતાં છે, તેથી પાનામાં કમીશન તે મજૂરોને પાછા અમેરિકા મોકલવા ખુશી છે. પણ અમેરિકની સરકારે એવી માગણી કરેલ છે કે મજૂરોને નુકસાનનો અદલો આપવો.

અફઘાનિસ્તાનના અમીર હિંદની મુસાફરી વારંતે તાજવારી કરે છે. હિંદ જતાં રસ્તામાં જંગલોમાં આગળ પડાર નાખનારો આવશે. ત્યાં અમીર કેટલાક દિવસો માળશે.

મીનામાં વસતા ૨૦૦૦ ચીનાઓની મીનામાં એક રાત્ર પસાર કરવામાં આવ્યો હતો કે અંદીશ બહુ નુકસાન કરતા છે માટે બીજાને પાછા ત્યાં વેપાર બંધ કરવા.

યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ અને આસ્ટ્રીઆ વચ્ચે વેપાર કરનારી અને કેપટાઈને બંદર કરતી હાવરનામ કેન્જ નામની એક સ્ટીમર આશ થી બળીને નાશ પામી છે. આગ સગળી કે દુરત કારણ માટે સખત પ્રયત્ન કરવામાં કરવામાં આવ્યા હતા પણ તે સ્ટીમરમાં પારાઈન, તેલ, ટરપેન્ટાઈન એવી જ્વલતો સળગી ઉઠે તેથી માલ ભરેલો હોવાથી તે જુલવવાના પ્રયત્નો નિષ્ફળ ગયા હતા. સ્ટીમરમાં આગની બગર પડતાં મે સ્ટીમરો તેની મદદે દોડી હતી. હાવરનામને બચાવવાની આશાઓ છોડી દેવામાં આવવાથી ખત્રાસીઓ તથા અમલદારો વગેરે સરવે લોકોને બચાવવામાં આવ્યા હતા. અને કેપટાઈન લાવવામાં આવ્યા છે. બગી ગયેલી સ્ટીમર ૧૮૬૮ માં બનાવવામાં આવી હતી. તેનાં ઇન્જનો ૫૬૫ હોર્સપાવરનાં હતાં. અથા ખત્રાસીઓ એક પાણી બીજાડી, એક દુરખીન, ને પાંચ લાઇફ બોટ સિવાય કંઈપણ બચાવી સકાયું નહોતું જેથી થી સુધી કપ્તાન વગેરે લોકો સ્ટીમર પર રહી આગ જુલવવા પ્રયત્ન કરતા હતા. જેમ જેમ આગ વધતી ગઇ તેમ તેમ એક પછી એક તકલો ઘડાકા થવા લાગ્યા. પાછળના ભાગમાં તુતકતું લોડું આગથી લાલચોળ થઇ ગયું હતું. થોડીવાર પછી પાણીની નળીઓ સળગી જવાથી બેકેટવતી પાણી છાંટવા માંડ્યું પણ અથા પ્રયત્ન નિષ્ફળ ગયા હતા.

બ્રાઉનમાં એક ઘરમાં આગ લાગતાં ત્રણ છોકરાં બગી બહાર મરણ પામ્યાં છે.

ઈન્ડિયામાં જે નવું સોપ વસ્ટ સ્થાપવા તું છે તેની થાપણ પા. ૧,૨૦,૦૦,૦૦૦ ની રાખવામાં આવનાર છે. તેના શેરા માલીકે રાખી લીધેલ હોવાથી જાહેર પ્રજામાં મુકાવા ના નથી.

લંડનમાં બીજાઈક પ્રવાહ પુરો પાડવા માટે એક નવી યોજના થનાર છે. તે મુજબ પા. ૪૦,૦૦,૦૦૦ ખર્ચથી ૪૬૧ એરસ માઇલ જેટલા ઘેરાવા સુધી પ્રવાહ પહોંચાડવામાં આવશે.

ન્યુ જર્સીના લાપુમાં એક ગ્રે ક્ષીજ નીચેથી સ્ટીમર પસાર થતી હતી ત્યારે તેન અચાનક પ્રક સાથે અચકાથી ફેટલાક ડબા પાણીમાં પડી ૭૦ માણસોના જન ગયા છે.

દક્ષિણ અમેરિકનના લુએનેસએસ નામના ડેકનમાં ગાવાગોસ સાથે વરસાદનું તેજાન મલાઈ ફેટલાક ઘેરાવા જાપરમાં પડી ગયા.

હતાં તથા ફેટલાક ભાગમાં પાણીની રેલ આવી હતી.

મોરોકોમાં રાપસુલીના એક પ્રતિનિધીએ ફ્રેન્ચ અને જર્મન એલમીઓના દેખતા એક મુન્ડેગારને આઠ માણસો પાસે ગાંડો વાળા દોરડાથી માણસનો માર ખવડાવ્યો. ત્યારે તે મુન્ડેગાર બેજાન થઇ ગયો ત્યારે તેના માથામાં ફેટલાક માર માર્યો અને તેને પથરોના માર મારતાં મારતાં મારફેટ સુધી દસડી ગયા. અને તેના દાંત ભાંગી નાખ્યા તે માણસે મુન્ડેગાર એ કહેલો હતો કે તેણે સીવીલ ડાઉના અમુક મુકાદાનો અમલ કર્યો નહિ. આપા જુલમથી મોરોકોમાં મોટી અશાંતી ફેલાઇ છે.

ફેનેકમાં હીમન નામના એક મેંજરે મુન્ડેગાર દરમ્યાન પેટર દીઠ પા. ૨ ની લાંચ આપના ફેટલાક ફેસો પ્રસિદ્ધ થયા છે.

હિંદી સેનાધિપતી મોર્ડ કીમનરની તખીયત સારી થઇ છે. તે આવતા અડવાડી આમાં ડેકાકુન અને નેપાલ તરફ સફર કરવા જનાર છે.

સ્વરાજ્ય ભોગવતા કોલોનીઓને સંધીયાં જોડવાના ધરાણી ન્યુ બ્રિટાંકની પારલામેન્ટ માં એક બીલ મુકાયું છે. તે મુજબ દક્ષિણ આફ્રિકા અને ન્યુઝીલેન્ડ વચ્ચે રાજદ્વારી સલાહ રાખવા માટે ઉપાય લેવામાં આવશે.

જાપાનના નૈરૂપ ખુલાસરના કિનારા ઉપર વાવાઝાનું સખત તોફાન થયું જેમાં ફેટલાક માછીમારના મજાત્યો સપડાયા છે.

પારીસમાં લગ્નના દરખાસો બનાવનારા એક કરખાનામાં આગ લાગવાથી આખું મકાન બળી નાશ પામ્યું છે, ને કુલ પા. ૮,૦૦,૦૦૦ નું નુકસાન થયું છે.

અમેરિકા નોર્થના મોન્ડેગા નામના પ્રમખા માંથી એક હજાર અમેરિકન ઈન્ડિયનો તેઓ ના ખાસ લવામાંથી નાશી ગયા છે અને કડવાનો ધરાહો રાખે છે. યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સના મોડેસ્વાર લરકરની એક ફુકડી આ ઈન્ડિયનો ની ખાજી મઇ છે. બીજા તારમાં લરકરી ફુકડીનો અમલદાર જણાવે છે કે આ ઈન્ડિયનો સાથે લડવું પડે તેવાં સંજોગો નથી. એક ને રાજમાં ઈન્ડિયનોના સરદારો સાથે દાનફરનસ બરમાં આવશે. ઈન્ડિયનો જણાવે છે કે તેઓ, મગ સારી શીકાર કરવા ની જગ્યા શોધે છે.

‘મરકુરી’નો લંડન ખાતેનો ખગરપત્રી જણાવે છે કે નવાનગરની ગાદી માટે પ્રીન્સ રજીસ્ટરસિલે ધી. મોરલેને અરજ કરી જણાવ્યું છે કે નવાનગરની ગાદી ઉપર ખરી રીતે મારો હક છે.

મી. ચર્ચિલે હાઉસ ઓફ કોમન્સમાં તા. ૧ લીના રોજ જણાવ્યું છે કે નાનાસના દિંદોઓની મુનીસીપાલ ક્વેચાઇઝ આયન ની અરજ વિષે વડી સરકાર હજી વિચાર નકાવે છે.

મરકુરીનો લંડનનો ખગર પત્રી જણાવે છે કે ટરંસવાલના દિંદોઓનું કંપુરેશન આજુ અઢવાડીયામાં લેડ એક્ટનની મુદ્દાકાલ છે. ટુલીંગટોની સાથે સર હેનરી કોટન. મી. અમીર અમી, રૂર નવોળ ખરેખર, તથા સર લાલનગરી જનાર છે.

જપાન અને યુનાઈટેડ સ્ટેટસ.

કાલીફોર્નિયા સંસ્થાનની રાજધાની સાનફ્રાન્સીસ્કોની નીચાણમાં જપાનીઝ ઊંડરાઓને દાખલ ન કરવા સંબંધી ખગર ગયા અઢવાડીયામાં મળ્યા હતા. એ બનાવે જપાનમાં મોટી ચરચા ઉભી કરી છે તથા જપાનીઝ ઘણા પક્ષ એ બાબતને ગંભીર પ્રકારની ગણે છે. વોશીંગટનના અમેરિકન એલચીએ એ બાબતપર અમેરિકન સરકાર નું ધ્યાન ખેંચવાથી પ્રેસીડેન્ટ રૂઝવેલ્ટે મુસદ્દોઓનું એક ખાનગી કાનફરન્સ બંધુ હતું. વેપાર અને લેવર ખાતાના સેક્રેટરી ને સાનફ્રાન્સીસ્કો મેમ્બરમાં આજ્યા છે. આવી જપાનીઝ વિરુદ્ધની લાગણીથી કેટલાંક જપાનીઝ પત્રો અહીં ખીજવાયાં છે અને તેથી જપાન અને અમેરીકાની મીત્રાચારીને ધક્કા પહોંચાવતો સંભવ છે. એવું જણવામાં આવે છે કે અમેરીકન સરકાર સાનફ્રાન્સીસ્કોમાં લેવામાં આવેલ વલણથી વીરુદ્ધ છે અને તેથી જરૂર પડશે તો જપાનીઝ ઊંડરાને અમેરીકન નીચાણમાં દાખલ થવાની છુટ આપવા ફરજ પાડશે. ન્યુયોર્કના પ્રજનસતાક પેપરો જણાવે છે કે સત્તાવાળાએએ જપાન સાથેની મીત્રાચારી ને હાની પહોંચે તેવું વલણ લીધું છે. અમેરીકન સરકારે આ બાબતને ઉપારી લેવાથી જપાન સરકારે સંતોષ જતાઓ છે ત્યાં પ્રજામાં ઉત્કેષણી ન થાય તે માટે સંજાળ રાખવામાં આવે છે.

હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી.

લેડાન્સર્પર્સ, ના. ૨૮-૧૦-૧૯૦૬ તા. ૨૧ અક્ટોબરના રોજ હમીદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટીની રાજેના મુજબની જનરલ મીટીંગ સોસાયટીના હોલમાં સાંજ ના ૪ વાગે મળી હતી. મીટીંગમાં મેમ્બરો સિવાય બીના કેટલાક મુસલમાનોએ ભાગ લીધો હતો. મીટીંગનું કામ રા. થનાં સેક્રેટરીએ મળી મીટીંગનો રીપોર્ટ વાંચી સંજાળવ્યો. જે મી. ઉમરજી સાલેહની દરખાસ્તથી તથા અહલીલાહ મહમદના ટેકાથી પાસ થતાં ચેરમેન સાહેબે મોનીટર બુક ઉપર સહી કરી. ચેરમેન સાહેબે રમખાન શરીફ મહીનાની હદીશથી અંજાણ કરીકત ખ્યાન કરી હાજરીનને સારી રીતે સમજાવ્યા હતા. તેમ હિંદુસ્તાનથી હજ પડ્યા જતા હાજરો ઉપર જે દરખાસ્તનીનો જાપનો સરકાર તરફથી નાંખવામાં આવ્યો હતો તે કોરન્ટેનને હાલ સરકારે મુસલમાનોની કાલીશથી કાલી નાખી તે માટે પોતાની ખુશાલી જાહેર કરી. ગાદ ઇલાહીમ કુવાડીઆએ સોસાયટીથી ચતા અને ચએજા કાયદાઓનો દુકમાં હેવાલ કરી હાજર મદરથોને સમજાવી સોસાયટીના મેમ્બર થવા ફરમાશ કરી. મી. હુસેન માલે દરખાસ્ત કરી કે સોસાયટી ના નમામ મેમ્બરોની પરગીટ રજીસ્ટરના નાંખરો સોસાયટીના લેજર બુકમાં તેમના નામો ઉપર હમેશ માટે નોંધી રાખવા. જેના કાયદાઓ વિષે અંજાણથી કહી હાજર મદરથોનું ધ્યાન ખેંચ્યું હતું. ઉપરી દરખાસ્ત મી. શાહબુદ્દીનના ટેકાથી અને ઇલાહીમ કુવાડીઆના રીપોર્ટથી હાજરીનામાં પાસ થએલી જાહેર કરવામાં આવી હતી. આદ મી. શાહબુદ્દીન સાહેબે દરખાસ્ત કરી કે અમેરીકન અમેરિકન સુલોમાં મુસલમાનના બચ્ચાઓ શીખવા ગય છે. તેમને સુલોના રીવાજ પ્રમાણે દાખલ થતાં માથેથી ટોપી વા રમાશ કિતારી ઉઘાડે માથે સુલોમાં બેસાડવામાં આવે છે એ દરતુર મુસલમાની રીવાજ પ્રમાણે જોરો છે. માટે આપણી સોસાયટી તરફથી સુલો ડીપાર્ટમેન્ટને પ્રેટેસ્ટ કરવો જોઈએ. એ દરખાસ્ત મી. હુસેન માલના અને ઉમરજી સાલેના ટેકાથી હાજર મુદરથોમાં પાસ થઈ હતી. મી. ઉમરજી સાલેએ હાજર મુદરથોને સોસાયટીના મેમ્બર થવા ફરમાશ કરવા નીચેના સાહેબોએ પોતાના નામો લખાવ્યા હતા: અહમદ ઇલાહીમ ફૂગસે ડાર્પવાલા તથા ઇલાહીમ મહમદ ગયા. રહુ કામકામ નહિ હોવાથી હાજર મદરથોના આજાર માની રાખા જાગના પા. વ.ગે બરખાસ્ત થઈ હતી.

ચાલુ વર્તમાન.

ધી હિડિયન પબ્લીક લાઇબ્રેરીના સેક્રેટરી જણાવે છે કે આ લાઇબ્રેરીની ગયા માસની રીલેક પાડી ૧-૨૫ હતી. ત્યાર બાદ માહે અક્ટોબર સને ૧૯૦૬માં પાડી ૧-૨૫ ઉપર આવી. જે મળી કુલ પાડી ૧-૨૫ થયા. તેમાંથી ખરચ પા. ૫-૧૬-૨ જતાં બાકી પા. ૧-૧૮-૦ આવે એવનસ છે. આ લાઇબ્રેરીમાં અક્ટોબર સને ૧૯૦૬ માં ૪૫૪ મેમ્બરોએ તથા ૧૭૬૭ પબ્લીકિએ મળી કુલ ૧૨૫૨ મદરથોએ વાંચવાનો લાભ લીધો છે. આ માસમાં ગેસર્સ ઓધવ કાનજી તથા ઓધવ રમા તરફથી પા. ૨ જે ૭૭. સી. પટેલ પારોથી રી. ૧૦ તથા કે. જે. પટેલ પાસેથી રી. ૫/ રોકડી મળેલ છે. મી. એન. બી. સેક્સર પાસેથી બુક ૧ તથા મી. ઓસમાન અહમદ એફેન્દી પાસેથી રાયલ ફોટોગ્રાફ ગેલેરી બેટ મળેલ છે જે ઉપકાર સાથે રીપોર્ટમાં આવેલ છે.

વીટનેસના એક પ્રતિનીધી સાથે વાત નીત કરતાં દેવદાસ ગોરા આગેવાન વેપારીએ જણાવ્યું હતું કે હુકાન વહેલી ખંધ કરવાના કાયદાને લીધે ‘કુલી’ વેપારીપર ખૂબ માડી અસર થઈ છે તથા એ કાયદાની કિંમત ગોરાઓ પીમે પીમે સમજવા લાગ્યા છે. ગોરા વેપારીઓને પોતા નું કામ શનિવારની બપોર સુધીમાં કરી. લેવાની ટેવ પડી છે અને શુક્રવારને ખાસ રોજનો દિવસ ગણવામાં આવે છે જે ગોરા આ શરઆતમાં એ કાયદાની વિરુદ્ધ હતા તેઓ હવે તેને પસંદ કરવા લાગ્યા છે.

રટાંડરટનમાં ગાજનીજના તોફાનથી ટોર તથા મકાનોને કેટલુક લુકશાળ થયું છે. કસીપોર્ટ ડીસ્ટ્રીક્ટમાં એ બેકુનોપર વીજળી પડવાથી મરણ પામ્યા છે.

સ્ટેગરથી એક ખગરપત્રી જણાવે છે કે ગઈ ના. ૧૭ મીએ - દીવાળીનો તહેવાર હોવાથી અને વસના સરવે હિંદુલાઈઓ તરફથી તે દિવસ જાહેર તહેવાર તરીકે પાળવામાં આવ્યો હતો. આ તહેવારના સળંગે રા. મણીલાઈને ત્યાં સરવે બાઈઓને મીજવાની આપવામાં આવી હતી. અને ગઈ રા. પી. મીરપરદાને ત્યાં રા. શાહી આપવામાં આવ્યા હતાં. હિંદુઓને દિવસ સરવે પ્રકારે આનંદ મંગળમાં ગાજવામાં આવ્યો હતો.

ત્રાન્સવાલ જ્યાં આવવા માટે ડરબન ઉત્તરનારાઓને કેટલીક તકલીફ વેઠવી પડે છે તેથી ઉત્તરઓના લાગતા વળગતાઓએ મી. ડૉ. આઈબ્રાહમ જેડે ડરબન ૧૪ માર્ચથી લેનમાં પત્ર વ્યવહાર ચલાવશે તો સહેલાઈથી ઉત્તરી ત્રાન્સવાલ અપવા માટે બનવું કરવામાં આવશે.

લેડીરમીથથી એક ખગર પત્રી જણાવે છે કે અહીંના મેયરને ગોરાએ એક અરજી કરી તા. ૩૦ મી એ એક ખાસ મીટીંગ યોજાવવા સૂચના કરવામાં આવી છે. આ મીટીંગમાં મી. ટેયામવાળા નવા ગીલ ઉપર અરજી કરવામાં આવશે. આપણે આ જાણના પીત્ત સહાસદોને પશુ યોજાવવામાં આવ્યા છે.

છેલા તાર.

સાન ફ્રાન્સીસ્કોનો મેયર જે કંડવની મુલાકાતે આવેલ છે તે જણાવે છે કે ધરતી કંપથી નાશ પામેલું શહેર તબુ તૈયાર થશે ત્યારે તે ફુનીઆના સૌથી સુંદર શહેરમાંનું એક થશે.

ટેસાગેઆલેથી નરહુરીનો રહેનો ખબર પત્રી જણાવે છે કે ત્યાંના નવા મેયરનની દિલી કેમ તરફથી મુલાકાત લેવામાં આવી હતી. આ મુલાકાત વખતે મેયર જોનડરેઃ તરફથી જણાવવામાં આવ્યું હતું કે મારા અનુભવથી જણાવું છું કે દિલીઓ હમેશા કાયદા ને સારી રીતે માન આપતાં આવ્યાં છે. તે દરેક વર્ગ તરફ પોતાનું તીવ્રપણાત પાળ્યું બતાવશે. અને દિલીઓના રીત રીવાજને ખાસ કરીને ધ્યાનમાં લેશે. તેણે પશુ જણાવ્યું કે જે બધાં સાહિય આફ્રીકામાં વસવાને આવેલ છે તે સારી રીતે વસી શકશે એવું ઇચ્છા રાખીને ન આવેલા છે.

સ્ટીમરોની હીલચાલ.

[નાતાલ કોર્ટ કાર્પન].

અંગીસા—અક્ટોબર ૮ માંએ મદ્ર સથી ઉપડી ચુકી છે.

અમરીટો—અક્ટોબર ૨૧ માંએ કલકત્તા થી ઉપડી ચુકી છે. તે તા. ૩૦મીએ અહીંથી ઉપડી જવા પડી છે.

[જરમન શાહનો]

મુલતાન—સામવારે આવી પહોંચ્યા પછી છે તે અહીંથી નવેમ્બર ૮મીએ ઉપડશે. કેલર—તા. ૨૪મીએ મુંબઈ પહોંચી છે.

અંગરજ સખાણુ મણુ અગત્યનું આવી પડવાથી મુંબઈથી આવી પંખતે અમારે એ પાતા કાઠી નાખવા પડ્યા છે.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વગેરે

(ગવર્નમેંટ એજેન્ડામાંથી.)

ફેટામેનરના સોની રામભગેસુ પોતાની મીલકત નાદાર તરીકે મળ્યાની અરજી તા. ૬મી ડીસેમ્બરના રોજ ડરબનની સરકાર કોર્ટ આગળ રજુ કરશે.

ટોંગાટના રવીશ આમદ સાવાની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના લેણદારોની ત્રીજી મીટીંગ તા. ૧૬ નવેમ્બરના રોજ મળશે.

પીટરમારિટાનરના સ્ટોરકીપર આર. એમ. નાઇકની નાદાર મીલકતની વહેંચણી નો હિસાબ સુપ્રીમ કોર્ટના ભારતરની કોર્ટ માં રજુ કરવામાં આવેલ છે. ત્યાં આગળ તે તા. ૧૪મી નવેમ્બર સુધી તપાસ માટે પડી રહેશે અને ત્યારબાદ તે કાયમ કરવામાં આવશે.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ તાલેના નિયમો પાલન રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર ટુરવ બ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામગીરી એકજ બાબતને લખવું.

૨. અક્ષર ચોખી સાદીથી લખવા.

૩. નામ તથા કેહાણું બરોબર લખવાં તે હમેશાં બહાર પાડવા સારું નહિ પણ અમારી જાણને સારું.

૪. મંત્રણવારની સાંજ સુધીમાં મહેલ લખાણો તેજ અકબાલીયામાં દાખલ કરી શકાશે.

૫. લખાણ હમેશાં કુંડાં અને મુદ્રાસર કરવું.—અધિપતિ.

આવકાર.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ.

તા. ૨૦-૧૦-૦૬ લેડાન્સજર્નીની મારકીટ વાળા શેઠ મુસાજી હુસેન માયન મોટી બીમારી બોગવવાથી ડરબન હવા ફેર કરવાને મથા હતા ત્યાં માસ દોઢ રહી હવે પોતાની તબીબત સારી થવાથી અક્ટોબરની ૨૦મી તારીખે લેડાન્સજર્ની આવ્યા છે તેમને લેવા માટે શેઠ હજાર સાહેજ તથા ઇસમ વગેરે ચણા સહેમો હાજર હતા. જેનીના સ્ટેશન ઉપર તેમને માનપત્ર આપવામાં આવ્યું હતું જે આપણે છે કે મુદ્રા એમની નવીનતા સહી અવગમન રાખશે.

લેડેર એન્ડ મુદ્રા.

ચેંબર ઓફ કોમર્સની જરૂર.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ.

મી. K તરફથી ચેંબર ઓફ કોમર્સ સ્થાપવા વીશેનો જે સૂચના પત્ર આપવા તા. ૨૦ અક્ટોબરના અંકમાં પ્રગટ થયેલ છે તે ખરેખર પ્રશંસાને પાત્ર છે. મી. K એ ચેંબર ઓફ કોમર્સથી થતા મુશ્કેલીને જે સુખ તેસર હેવાલ આપેલ છે તેવા લાજ સુરોષી વન વેપારીઓ બોગવે છે. આપણે તેવા મંડળ ન હોય એ કદાચ બુદ્ધજ લેખાય.

આપણા ઉપર હુમોનું વાદળું દીન પ્રતી દીન વધારે ધેરાઈ જાય છે તેવું એક સમજ કારણ એ જણાય છે કે આપણામાં વેપારનું ધોરણ નથી. હાલમાં આપણો વેપાર કેવા અંધારામાં અને કસા કરીની રમત ઉપર ચાલે છે તે વાંચક વરગની જાણબહાર નથી. માટે કૃપતા જતા અને કસ વગર ચાલતા વેપારને સારા પડ્યા ઉપર કાવવા માટે ખરેખર ચેંબર ઓફ કોમર્સની ધણી જરૂર છે. ત્યાં સુધી વેપારનું ધોરણ નહિ હોય ત્યાં ડગણ આપણો વેપાર પ્રકાસ માં આવી તેજ પડે એ અસંભવીત વાત છે. આપણે વેપારના બારામાં સેંકડો મુસી અને સદન કરીએ છીએ તથાપી આપણે આંખ ઉઘાડી નથી તે ખરેખર દીલગીરીનું કહેવાય. માટે મારી ગદ્ય સુદીતા આધાર થી હું તો એકસ માનું છું કે ઉપર મંડળ સ્થાપન થય તો આપણને પડતી કેટલીક હાડમરીઓમાં તે સહાયલુન થઈ પડે.

દાખલા તરીકે જુઓ આજે યુરોપીઅન વેપારીઓ પોતાના વેપારને કેવા ધોરણથી ચલાવી પ્રમાણીકપણાની નામના ઘટી છે. વીસેગમાં આખી ફુનીઆની મારકીટ પણ પોતાના હાથમાં રાખી છે ત્યારે આજે આપણા હાથમાં શું છે? કાંઈ નહિ. અફ સોસ! બીજો દાખલો એ છે જે તેઓ વધારેમાં વધારે ૧૨ ફહાજના વાયદે વેચે છે અને પુરતો નફો લઈ એકજ બાય કહે છે તેથી શું તેઓનો વેપાર તથા થતો? આપણો વેપાર મંદ છે તે બીન ધોરણને આભારી છે. ત્રીજો દાખલો સરકાર તરફથી કાઢપણ બારામાં તેઓને તકલીફ જણાય છે ત્યારે તેઓની ચેંબર ઓફ કોમર્સ મારફત દાદ માગવામાં આવે છે. આપણામાં ચેંબર ઓફ કોમર્સ નહિ હોવાથી આપણે તેવી રીતે દાદ મેળવી શકતા નથી. ચેંબર ઓફ કોમર્સના હેતુઓ શું હોય છે તથા તે કેવી રીતે મથાવે છે તે સર્વે કાંઈ જાણવા હશે.

પ્રીટોરીઆ

તા. ૨૮-૧૦-૦૬.

“ પારસીઓને બોધ.”
તે સાથે વાંધો.

“નાતાલ પારસી અનુબંધન”ની એક સભા તા. ૨૦મી અક્ટોબરે મી. શાપુરજી જીવજીભાઈ રોડિયાને ત્યાં મી. પેસલનજી કરા મજી કામનાં પ્રમુખપણા હેઠળ મળી હતી. સભામાં પ્રમુખ ઉપરાંત મેમ્બર્સ ડૉ. સી. અપુ, શાપુરજી જીવજીભાઈ ગોંડિયા, એલ્ફ્રાડ ડાવ સાથે ફનીંગ્સ, હોરમસજી રતનજી કાકડા વાળા (સેક્રેટરી) નસરવાનજી ધનંજીશાહ માંધી, નવરોજી નસરવાનજી અકબરખા વગેરે શ્રદ્ધાથી હાજર હતા. પ્રમુખે સભા બોલાવવાનું કારણ સમજાવ્યા બાદ મી. ડૉ. સી. અપુએ તા. ૧૩મી અક્ટોબરના “ઈન્ડિયન ઓપીનીયન” ની “પારસીઓને બોધ” વાળી ખાખતમાં જોડાનગર, લેડી સ્મીથ વગેરે જાગૃતી મળેલા કાગળો વાંચી સંભળાવ્યા હતા. જે ઉપરથી માલુમ પડતું હતું કે “ઈન્ડિયન ઓપીનીયન” નું મજબૂર લખાણ પારસીઓને ગેરહત્યા કરનાર હતું, અને તેથી મોટાભાગે વખોડી દહાડ્યું હતું. ત્યારબાદ મી. શાપુરજી જીવજીભાઈ રોડિયાએ હાથ રજૂ કરી કહ્યું કે “ઈન્ડિયન ઓપીનીયન” પત્રમાં આજુ માસની તા. ૧૩મીના અંકમાં “પારસીઓને બોધ” વાળું જે લખાણ જાણું છે તેમાં તે પત્રની અથવા જે આધારે તે લખાણ પ્રગટ કરાયું છે તેમાં સમજાવેલ છે, પારસીઓ સફેદ માણસ તરીકે ગણાવા જોઈએ એવો દાવો તેઓ કરતા નથી, તેમજ કાંઈ પણ નથી. આગળ ક્ય સરકારના વખતમાં પારસીઓ જે હકો મેળવતા હતા, તે મેળવવાની તક વીજ જે દક્ષીણ આફ્રીકાના પારસીઓ આજુ રાખે તો આપેલ બીજી લાઈખિંગ મુસ લખાણ તથા હિંદુ પ્રજાને માટે પણ સાદેજ પરીણામ આવે એવું આ અનુબંધનનું મત છે.” આ કાગળ મી. એલ્ફ્રાડ કાવજી કાકડાના કાપણ સાથેના ટેકાથી સરવા તુમતે પસાર થયો હતો. છેવટે મી. કામાએ પ્રમુખ તરીકે પોતાના વીચારો દરશાવ્યા બાદ સભા બરખાસ્ત થઈ હતી.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ.

તમારા તા. ૧૩મી અક્ટોબર ૧૯૦૬ના “ઈન્ડિયન ઓપીનીયનમાં” “પારસીઓને બોધ” એવા મથાળા નીચે આરટીક્ટ લખ્યો છે તેમાં લખ્યું છે કે પારસીઓ સફેદ માણસમાં ગણવાની સરકારથી માગણી કરી પણ તે બુલ ભરેલું છે. ફક્ત ક્ય સરકારના વખતમાં “વેસ્ટેડ રાઈટ્સ” એટલે જુના હકો (બોગવેલા હકો)ની માંગણી કરી હતી અને તેમ સરવે દેશ કોઈપણ જાતના અથવા ગેરિ અથવા પારસી વેસ્ટેડ રાઈટ્સ એટલે જુના હકોની માંગણી કરે

તેમાં નવાઈ જેવું નથી. વેસ્ટેડ રાઈટ્સ ખાખત બીજાઓ તરફથી પણ અરજી કરવામાં આવે છે જુઓ તમારા એજ તારીખના ન્યુસમાં મીડીટર્પ રૅટ્ડ ઓરડીનન્સ ખાખત લેડે એલ્ફ્રાડનગર અરજી કરવામાં આવી છે તેમાં દસમી કલમમાં જુના બોગવેલા હકો ખાખત છે. તે ઉપરાંત બીજી અરજીઓ ઉપર ખાખતથી જોશો તો માલમ પડશે કે એમાં અને એવી રીતે પારસીઓ કરે તેમાં નવાઈ જેવું નથી. તમારે પારસીઓને ફતેહ હાથી તે બાહેર પાડવા જોઈએ, અને નહિ કે “પોરો પારસીઓને બોધ” આપવો જોઈએ. જોડાનગર તા. ૨૭-૧૦-૦૬.

લી. સેવક પારસી બચનસાહ.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ,

તમારા તા. ૧૩મી અક્ટોબરના અંકમાં “પારસીઓને બોધ”ને મથાળેની ફરીકત વાંચવાબાદ જે મારા અંગે જાણીતા થોડા પારસી લાઈઓ છે તેઓમાં એ બાળે તપાસ કરતાં જે બીના મળી છે, તે જોતાં આખી પારસી કોમને ઠપકો દેવો વાજબી નથી. તેથી ધનસાફને ખાતર તેથી બીના નીચે મુજબ દરજાતું થું:—

અંગે કોઈપણ પારસીને તમે જાતી યોધા ક્યાં તો જોશોજ નહીં, તો જો કે પારસી યોધાક કોઈપણ દેશની આગે હવા તથા રીત રીવાજને અનુકૂળ પડતો તેમજ માન ભરેલો છે જતાં આમ મુદને મંદી કેમ વાપરવાનું કોઈ અતરે વસતા સાધારણ પારસીને પુછશો તો તે દીલગીરી સાથ કહેશે કે (મને મારી અગાઉ આવેલા પારસીઓનું કહેવું હતું કે આમ ટોપસ ખનવા વગર આકરી ધંધો જરૂરોજ નહીં). ત્યારે ખરી વાત તો હવે માલમ પડે છે કે તે અગાડી આવનારા બે ચાર શખસો કે જે પારસી કોમના આગે વાન લેખાય છે તે તેઓ ફક્ત પોતાનેજ વારતે આખી પારસી કોમને કાંઈક સકમાં રાખી ન્હાઈમેનમાં મણાકાનો હક માગે છે. હવે આ કેહવાતા હોલનમ દો પરાણે આગે વાન થઈ પડેલાઓ કોમનેથી પુછપરજ કરવા વગર અથવા કહો કે એક જાહેર મીટીંગ બોલાવવા વગર (લેજિસ્લેટીવ કાઉન્સીલ)ના એક મેમ્બરની મારફતે પોતે એકલાજ હક મેળવવા જાય તો તેથી શું આખી કોમને ઠપકો ઘટે છે? ના નહીજ, પણ તેજ વખતે તેયું કામ જાહેર પાડવાની તેઓની કરજ રહે છે, મગર તે કેવી રીતે જાહેર પાડવી? અલખતે, દેસના જાપાઓમાં જતું એ બોધ મેળવવાને વીલંબ લગાડે છે જતાં લાગતા વળગતાઓને બનતી સરવે ખખરો જાપામાં નહી જનાં મેથક પોચે છે. આપના જાપા તો પારસીઓ પ્રથમ ઉપયોગ કરતા હતા મગર કોઈ કારણથી ડરખનતી પારસી ધરમ

શાળાની કબજાત અપાવતી જનાં કોમના જવાબ બદલ આપેજ બારોબારથી વીચીઝ તે વખતે જવાબ જાપેલ, અને ત્યારથી તમારા જાપામાં કોઈ પારસી તરફથી અરજા જાપેજ આવી હશે કારણ કે એ તો જુનુંજ હતું કે ધરમશાળાની ખાસ જરૂર હતી (હજી પણ છે) અને તેની ખુશી કબજાત અપાયેલી ઉપરાંત સદુ દાખ સમજે છે કે સખાવત ધરમાંથી રાજ થાય છે. હું મારી પહેલી ફરીકત જોડી આગળ વધી ગયો છું માટે ફરીથી મુજબ ખાખતપર આવું છું. સાહેબ, આપણા દેશમાં તો પારસીઓ લગભગ બીજી બધી દેશી કોમો કરતાં આગેવાન લેખાય છે ત્યારે નસીબ સંનેજે અતરેના પોલટેશીયાં પારસીઓ પોતાનો પહેરવેશ અને જન્મ જુમીને છુપાવી નાની પણ પ્રખ્યાત માન પામેલ પારસી કોમને વગોવનાં જેવું છે એ હકમાં મંદા તીકળેલા અ ક પારસી સારી પેટે જાણે છે કે થોડા વખત અગાઉ સર શીરોજશાહે એક જાહેર મેળાવડામાં જણાવ્યું હતું કે હું એક હિંદી અને લાઈખિંગ હિંદુ તથા યુસલમાનો સાથે બેજામને રહેવામાં હું પોતાને મગરની સમજાવું છું. અલખત એ કહેવાતા પારસી આગેવાનો પોતાના પારસી જાપાઓ તથા કુલ લણેલા હિંદી વાનો સાથે એવા હકો માગવા કાંઈક કોશિસ કરત તો તે પારસી કોમને જાણતું બેથક થઈ પડત પણ એ પારસી પોલટેશીયાંઓની રગોમાં જે ધરાની બહુ લોધી વહે છે તેઓને બેહસત બેહેરે ફરહોરી તુરીએ ગાહનામાં પાદશાહ “ફરેકુત” વારતે લખેલું લખાણ પાદ હશે. તે કહે છે કે:—

મુખારક નામ ફરેકુત કાંઈ ફરતો હતો નહીં. નહીં કે તે કસ્તુરી અને અંબરને અનેલો હતો. મરીઓની દાદ સાંબળવાથી તેનું નામ વાદમાર થયું. તું પણ તેમ કર ને તું પણ ફરેકુત જેવોજ ગણાશે.

લી. એ. શીદવી.

[ઉપરના લખાણથી અગે બહુ મુશી થયા છીએ. પારસી કોમ હિંદી લાઈઓથી અલગ ગણાવા માગતી નથી એ અમને લાગે છે. અમારું કહેવાનું એ હતું કે હિંદીઓ તરીકે નહિ ગણાવાથી જે હકો આગળ હતા તે હકો તાજા કરના કોમમાંના ફેટલાકની પ્રખ્યા જાણાય છે: તેથી તેવા લેખોએ હિંદી હોવા માટે મગર હોઈ પોત ના દેશી લાઈઓની સાથે સાથે એકસરખી મુશીબતો ખુશી સાથ ઉઠાવવા સમજ રહેલું એ અમારું લખાણ બધા પારસીઓને જાણ પડતું નથી “અલગ ગણવાની માગણી કંઈ બધા પારસીઓ કરતા નથી” આ રાજદોષી જણાશે.

આને લગતા વધુ કામજો હવે અને જાપીશું નહિ. અ. ઇ. ઓ.]

રેલવે પર તકલીફ.

ઈન્ડિયન નેશનલ કોંગ્રેસ ફંડ.

મે. ઇ. ઓ. તા. અધિપતિ ભેગ.
રીયમંડ લાઇન પર ફરતી એન. ઇ.
આરમાં આપણા લોકો માટે એક અત્યવશી
ભર્યા મામલો જેવામાં આવે છે તે એ છે
કે સેકંડ ક્લાસના એક ફાર્મમેન્ટના ઉપર
રીઝર્વનું લેગલ મારવામાં આવતું હતું
જેમાં મુરોશીઅન સીવાય બીજા કોઈપણ
ક્લર પીપલને એસવું એ આપને પણ ખબર
હશે. આજ આર પાંચ દિવસ થયાં અહીં
લાઇન પર ફરતી ત્રેનમાં એવું જેવામાં
આવે છે કે ત્રીજા ક્લાસની ફાર્મમેન્ટ જેના
ઉપર રીઝર્વનું લેગલ ચોંટાડી તેની પાસે
એક આલુ લેગલ સેકંડ ક્લાસ લખી ચોંટાડ
વામાં આવ્યું છે અને આપણા લોકો પૈકી
કોઈપણ સેકંડ ક્લાસની મુગાફરી કરનાર
હોય તેને ત્રીજા વર્ગના કાગામાં એસવાની
ફરજ પડે છે જે વારે એ બાબત રેલવે
માસ્તરને કવીએ છીએ તો એવો જવાબ
મલે છે કે એજ સેકંડ ક્લાસ છે. મગર
ખુશી રીતે માલમ પડે છે કે એ ત્રીજા ક્લાસ
છે. માટે આ ઘાતકી ભરવા મામલા પર આપ
જરૂરી સલાવારાઓને લખશો એવી હું
આશા રાખું છું.

રીયમંડ તા. ૨૫-૧૦-૦૬

લી. સેવક એ. એમ. પારખના સક્કમ.

[આ બાબત અમે રેલવે ખાતાના
જનરલ મેનેજરને ત્રણેક છે તેના તરફથી
હકીકત આપ્યા પછી આ બીના વધારે
અજવાબમાં આવી શકશે. અ. ઇ. ઓ.]

આગળનો સરવાળો

૨૨-૬-૩

રેલવે

મી. ઇ. સી. પટેલ	૦ ૧૦ ૦
„ એમ. એલ. પટેલ	૦ ૫ ૦
„ પી. ગીરધરદાસ	૦ ૫ ૦
„ મોતીભાઈ અને સંકરભાઈ અમીન	૦ ૫ ૦
પીટર્સન	

શેક, હાસમ મોતી કુા	૦ ૫ ૦
„ અધ્યયન મહમદ કુા	૦ ૫ ૦
„ એ. ચોટખાસ	૦ ૫ ૦
„ એ. હેસાઈ	૦ ૫ ૦
„ ડી. એમ. પીત્રે	૦ ૫ ૦
„ કરસન લાખા	૦ ૨ ૬
„ તાર મહમદ તખ્તખા	૦ ૨ ૬
„ જી. સી. એસ વડી	૦ ૨ ૬
„ હસમહાલ આમદ ડીકલી	૦ ૨ ૬
„ એ. એમ. ભાપાલ	૦ ૨ ૬
„ ઇ. રમતુલા	૦ ૨ ૬
„ હાસમ તખ્તખા કુા	૦ ૨ ૬
„ એસમાન મહમદ કુા	૦ ૨ ૬
„ એ. એલ. અલી કુા	૦ ૨ ૬
„ હાસમ હાઈ જુમા	૦ ૨ ૦
„ એચ. એમ. મુલ	૦ ૨
મી. માવજી ભરાન	૦ ૨ ૬
„ ખુશાલ વશમીદાસ	૦ ૨ ૬
„ જગરાહીમ હાઈ હાસમ	૦ ૨ ૦
„ હરીભાઈ છીયા	૦ ૨ ૦
„ નાયુ નારણ	૦ ૨ ૦

મી. એચ. એસ. અમ	૦ ૨ ૦
„ મોમા રવજી	૦ ૨ ૦
„ કાનજી મોરાર	૦ ૨ ૦
„ રણજીભાઈ માધવ	૦ ૨ ૦
„ મકન બાખા	૦ ૨ ૦
„ લાણુ મીકા	૦ ૨ ૦
„ હાયાહીમ કાસમ	૦ ૧ ૩
„ એસ.એ. સકુર	૦ ૧ ૦
„ તુરમહમદ દાઉદ	૦ ૧ ૦
„ ખાનમહમદ તખ્તખા કુા	૦ ૧ ૦

રેકડ બજાર ભાવ.

માવજ.	શી. પે.	શી. પે.
માંગ ૧ અસ્તાતુ	૨૬ ૬	૨૭ ૦
બીમડીના	૨૬ ૦	૨૭ ૦
એફ. એફ. ડી. આર.	૨૬ ૦	૨૫ ૦
એફ. ડી. આર.	૨૩ ૬	૨૪ ૦
મીની સકુર	૨૫ ૬	૨૬ ૬
કુડાના	૨૪ ૦	૨૫ ૦
દેશી તુવેર દાળ.	૨૫ ૬	૨૬ ૦
તુવેર દાળ કાનપુરી.	૨૫ ૬	૨૬ ૦
મસુરની	૨૪ ૬	૨૫ ૦
મગની	૨૭ ૦	૨૮ ૦
અડદની	૨૬ ૦	૨૬ ૬
અણુ મુંબઈના	૨૨ ૬	૨૩ ૬
„ દાળ	૨૫ ૦	૨૫ ૬
વરાણા	૧૬ ૦	૧૮ ૦
મકાઈ	૧૩ ૦	૧૪ ૦
કડવું તેલ ૧ ગાલન	૩ ૧૦	૪ ૦
એરડીતું	૩ ૪	૩ ૬
મીઠું	૩ ૬	૪ ૦
નાળીએરડું	૩ ૬	૪ ૦
ખાંડ સંફેદ મો રતલની	૧૬ ૦	૧૬ ૬
પાણ	૧૬ ૦	૧૬ ૬
તીરકુળ નાતાલ	૧૦ ૦	૧૦ ૬
ખાંડન	૧૩ ૦	૧૪ ૦
આદા	૧૧ ૬	૧૨ ૦
મદાસી સોપારી ૧ રતલ	૦ ૭	૭ ૬
મરચાં.	૦ ૫	૦ ૬
ધી પેટી ૪ ડીનના પીં	૬ ૬ ૦	૧૦ ૦
પોરખંદર	૧૦ ૫	૧૦ ૧૦
પારાશીન ડીવેસ.	૬ ૬	૬ ૮
„ વાઈટ રોસ	૭ ૬	૮ ૬
„ „ ગાલન	૧૨ ૬	૧૩ ૦
નાળાંચેર ૧૦૦	૧૩ ૦	૧૬ ૦
હલી	૧૧ ૦	૧૦ ૬
નીમક (લીવરપુલ)		
ખરવા એકવું.	૪ ૪	૪ ૬
દુધ મેસલન	૨૦ ૦	૨૧ ૦
બીનીસ	૩૨ ૦	૩૩ ૦

LIFEBUOY SOAP.

લાઇફ બોય રાયલે હીસેનફેકટન્ટ

સાબુન.

રોયલ હીસેનફેકટન્ટ સાબુન રોજ નહાનેક લીયે ઔર સફાઈ કે

લીયે અચ્છા હૈ. શરીરકો આરોગ્ય રાખતા હૈ.

યહ સાબુન સનલાઈટ સાબુનકા કારણનાવાલે ધર્નાત હૈ.

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPETOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

હાલના ભાગીદારોએ આ વેપાર ચાર વર્ષ થી પર ખરીદી લીધેલ હોવા છતાં એલ. હરમનની કુ. ના નામથી વેપાર ચલાવવા માં આવતો હતો કારણ કે નવા ભાગીદારોના નામ નાતાલમાં સારી રીતે જાહેર થાય ત્યાં સુધી જુનુ નામ રાખવાનું કરાવ્યું હતું હવે તે નામ ફેરવી ઉપરના નામથી કુ. આ લે છે.

જથામંદ માલના વેપારી.

દરેક રકમનો સોદ્ધ ગ્રાહક, કાપડ ખર, છુટ, કાપરી માલ, હાલિવર, કાચનો સામાન વિગેરે વિગેરે.

A. MANSOOR

GENERAL MERCHANT,

BUTHA BUTHE,

DISTRICT LERIBE, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,

WHOLESALE & RETAIL

MERCHANTS,

131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,

Fruit Merchant and General Storekeeper.

BELLAIR, NATAL.

બધી જગ્યાએ ફુટ ચલાવવામાં આવે છે.

TAYOB ADAM,

GENERAL MERCHANT

Butha Buthe,

Leribe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT.

MADRAS GOODS & SPECIALITY.

139 Grey Street & 95 Umgeni Road, DURBAN.

Telegraphic Address: "PERFORMER."

PARSHOTAM VALABH,

TAILOR & OUTFITTER

KINDS OF SUITS MADE TO ORDER AT SHORTEST NOTICE.

125a Grey Street, DURBAN

આનંદો ઇંગ્લિશ ગુજરાતી નિશાન.

જે લા. 14 જુન 1904થી જાણી છે.

ગુજરાત અને કાલીઆવાડના ગૃહસ્થોને ચોટાનાં બાળકોને ઈંગ્લિશ તથા ગુજરાતી શબ્દાવળી સારૂ આ રકુલમાં ચોક્કસવાને વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસિક રી રા. ૧૦ ૧૮૨ રેસ્ટ ઓટ. } બી.મ. કે. પટેલ. ૩૨૫ માર્સર. ૩૨૫ માર્સર.

FOR SUITS TO MEASURE

GO TO

Makanjee Bros.,

Outfitters,

182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

General Importer, Wholesale & Retail Merchant,

Box 122, Tel. add. 'Rhomed Tilly.'

OLD TOWN, KLERKSDORP.

SHAIK MOHIDEEN,

WHOLESALE & RETAIL GENERAL MERCHANT

135a Camroodeon's Buildings

Grey St., DURBAN. Tel. Add. 'SHAIKMOHIDIN'

D. A SMAIL,

General Merchant & Importer,

P.O. Box 41, Opposite Standard Bank

Tel. add. 'TACE,' KLERKSDORP.

ARMSTRONG BROS.

36 Field Street, Durban

સોદાનો સામાન, કટવરી, બતીઓ તેવ, રંગ તેના પ્રક.

કાચનો સામાન, કટેશનરી, બેનેમલને સામાન. વગેરે વગેરે. કાળજીથી પેક કરી વર વજ દીઠીવર કરવામાં આવે છે. આવને માટે નીચેને સરનામે પુછો

આર્મસ્ટ્રોંગ બ્રાધર્સ,

૩૬ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, દરબન.

દુકાન વેચવાની છે.

આરક્ષક ટાઉન મહેની અંગ્રેજી બરતી દુ કાન વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા માટે આરક્ષક ટાઉનમાં અથવા ૧૦૭ રીલ્ડ ઓટમ ફાઇલ્ડાસમને પુછવાથી જાણ મળશે.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal) 12/6

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/-

Yearly Subscription (South Africa

England and India) ... 17/-

Half Yearly ... 9/-

Quarterly ... 5/-

Essop Suliman,

GENERAL MERCHANT,

Box 45 Tel. Add.: "SULIMAN,"

VOLKSRUST.

The Proof of the Pudding is in the Eating.

We maintain that a carefully-written and well-displayed advertisement is a good investment.

INDIAN OPINION

reaches Buyers and Sellers in all parts of South Africa. All classes of Indians read it, and the circulation is increasing. Write for Terms.

A. E. Chotabhai,

MERCHANT.

BOX 33,

KRUGERSDORP

ए. इ. वॉयशी.

लेड ऑफिशनीअर, सरकारी मोजणी
दार और एस्टेट एजेंट

वेचनेका है.

ओवर पोट—वाली जमीनका टुकड़ा और
पांच बीघा जमीन, मकान सहित.

वेस्ट बिल—जहा रस्तापर जमीनका
टुकड़ा. पहाड़में नदी है. जमीन ३, ४, ५
और जास्ति एकरका टुकड़ेमें वेचनेकी
है—फ्रीहोल्ड.

माउंट एजकोवकी नगीचमें एक फ्रीहोल्ड
फारम, ८० बीघा, जमीन बहुत अच्छा
है पानी पुष्कल है.

वीर दुसरी बहुत जमीन वेचनेकी है.
हुलासा मिलनेका ठिकाना.

एकटस आरकेड.

गार्डिनर स्ट्रीट, डरबन.

ओ. ई. वॉईसी.

लेड ऑफिशनीअर, सरकारी सरवेयर
अने एस्टेट एजेंट.

वेचवाना छे.

ओवर पोट—वाली जमीनका टुकड़ा अने
पांच बीघा जमीन, मकान सहित.

वेस्ट बिल—जहा रस्तापर जमीनका
टुकड़ा. पहाड़में नदी है. जमीन ३, ४, ५
और जास्ति एकरका टुकड़ेमें वेचनेकी
है—फ्रीहोल्ड.

माउंट एजकोवकी नगीचमें एक फ्रीहोल्ड
फारम, ८० बीघा, जमीन बहुत अच्छा
है पानी पुष्कल है.

वीर दुसरी बहुत जमीन वेचनेकी है.
हुलासा मिलनेका ठिकाना.

एकटस आरकेड.

गार्डिनर स्ट्रीट, डरबन.

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

164 Grey Street
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
BOER TOBACCO
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.
At Lowest Wholesale Prices.
Box 88. Tel. Address: "Porthandar."
Telephone 364.

सस्ते आने छिये भास.
सन सीगारेट, सुमात्रा चोरोट और वा
छनीआ रोज बगैरे नदनी तमाकू नीचे
सरनामे भवये.
सन प्रेन्ड टोबाको वर्क्स.
१६४ ग्रे स्ट्रीट, डरबन.

छु पा के मे रा.

अमे ते मायूसनी तसजीर जमे ते राजस
ते धलीने जलर पदवा बीघा बीना पक्ष आ
हेमेराभा देटाआइ बतारी राके छे. होइती
आइ, उइत पक्षी, बीगेरेने सहैबाईपी देटा
वर्ष सजाय छे. ओमा शीषवानी कडाकुट
नथी. अमे ते जरीहानरने तेनी सपुरल
रीत पर छे शीषवी राभीमे जीमे. धली
बोडे आ हेमेरा इ. १० थी १५ सुधी नेवे
छे, पक्ष तेनी जरी कीमत इ. ५ छे. पाल
टन माइ. हीदुरधान जहार न्यां पी. पी.
मोहवाता नथी त्यांथी परिसा पहेवा आवे
थी रवाना करवामा आवे छे.

छायालाल छानलाल महाजन,
डाकैरद्वार होड-मुंजड.

AMOD SULIMAN & CO.

MERCHANTS & IMPORTERS.
Box 67. Telegram address: "KHOPA."
HEIDELBERG, Transvaal.
Branch: KHOTA & CO., Nigel.

The Story of The Ramayana

The Epic of Rama,

Prince of India

By J. L. P. ERASMUS

6d. nett.

Post Free 7d.

To be obtained direct from the publishers,

International Printing Press, Phoenix, Natal.

ABDOOL RAHMAN, MERCHANT, POTCHEFSTROOM.

Tel. Add: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

G. K. Desai, General Dealer & Importer, P.O. Box 76, Tel. Add: "DESAI." OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co General Merchant & Direct Importer, MARKET SQUARE, PIETERSBURG.

Box 154. Tel. Add: "AYOB"

M. A. Karodia & Co., GENERAL MERCHANTS, Dealers in all kinds of Indian Groceries and Salt Goods Box 359.

41 Market Street,
Johannesburg.

Ismail Suliman & Co., MERCHANTS & IMPORTERS P.O. Box 1 Tel. Add: "SULIMAN" RUSTENBURG.

Branches:

Dundee, NATAL;
Zeerust Marico, TRANSVAAL;
Lantyspoort, O.F.S.
Steenbokfontein, O.F.S.
Rietfontein, O.F.S.

E. A. PATEL & Co., GENERAL DEALERS —AND— DIRECT IMPORTERS, Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries, Fancy Goods, Crockery and Hardware, corner Middel & Church Streets MIDDELBURG, T'vaal, Tel. Add: "PATEL." P.O. Box 46. BRANCH AT ROSENEKAL.

HERMAJCY IDOLGY, DIRECT IMPORTER —AND— GENERAL MERCHANT Box 1, P.O. Box 100, J.H.A.

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE,
IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of
Rugs, Blankets, Drapery, Umbrellas, Cloaks,
Hardware, Bellows, etc., Furniture, Groceries.

Rough goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL
Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.
Tel. Add: BAGDAD. P. O. Box 57,
338, Prinsloo Street, PRETORIA.

ભાણા પરપોતમ.
વીશીની દરેક સગવડ કરી આપવામાં
આવે છે. આવો અને જુઓ.
૩૭૫ પાઇન સ્ટ્રીટ,
ડરબન.

A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER,
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL.
Tel. Add: "BHABHA." P.O. Box 55.

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

EBRAHIM CAMROODEEN,
GENERAL MERCHANT,
(Natal Leaf Tobacco a Specialty).
113 GERR STREET, (Camroodeen's Buildings)
Tel. Add: "CAMROODEEN," Durban.

J. M. H. GOOL,
129 Castle Street, Capetown.
Wholesale Groceries, of all descriptions, from
India and England,
Also Exporter of Cape Snock,
NATAL LEAF TOBACCO.
Messrs. Jaffrey & Sons, Durban,
જીએમએચ સુલ.
ગવર્નર મકાન,
129, કેસલ સ્ટ્રીટ.

B. P. EBRAHIM & CO.
Mattress Makers, Wholesale Importers,
Dealers in Bedsteads, Coll. Tickings
Antibacterial Cases, Footbath Pillows, &c.
Tel. 8. (West), Box 1120, Johannesburg.

The Largest Importer of Second-hand Goods in South Africa.

Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.
J. LANDAU,

337 Pine Street, Durban.
Head Office: 12 rue de France, Johannesburg, (P.O.).

સેકન્ડ-હાન્ડ કોટ, જેકેટ, ટ્રાઉઝર્સ, કોટ, વાલ્સ્ટ્રીપ્સ, એલ.
બોક્ષ પુરોપણી મનાવવાર મોટી કંપની.

જે. લેન્ડા.
૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.
હૃદ આફ્રિકા ૧૩ ૧૧ ૨૫૨૭૨૭૦૬.

એ. એ. કુવાડીયા.

ફેનસી અને પ્રાકૃતી વસ્તુઓ દરેક બજારો
માં આમારે ત્યાંથી પ્રીકૃતિત સાથે મજાકે
વધારે ખબર માટે પુછો,
પી.એ.આઇ.સી. ૨૭૦, એ. એ. કુવાડીયા
૨૭ માર્કેટ સ્કોર્, જોહાન્સબર્ગ.

Ismail Amod Kajej,
GENERAL MERCHANT & DEALER
Market Square, P.O. Box 15,
KRUGERSDORP.

M. S. COOVADIA,
GENERAL MERCHANT
ENGLISH and INDIAN
GROCERIES
Box 270, Tel. Add: "COOVADIA"
JOHANNESBURG.

E. A. BHABHA,
GENERAL MERCHANT,
Box 90 Tel. Add: "BHABHA,"
VOLKSRUST.

E. EBRAHIM & Co.
General Dealers,
Wholesale and Retail.
૪, હજાલીયની સ્ટ્રી.
હાલસેત ને રીસેત મરચંડા.
Corner KROONER and VANDER STRAAT,
STANDERTON
Box 7. Telephone 1111.

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

DURBAN

54 South Street.

Telephone "Bo Aman."

P.O. Box 68

JOHANNESBURG:

Corner Von Brandt

& Commissioner Sts.

Telegrams—"Boelman."

P.O. Box 6088.

દરેક રકમના શૂઝ અને બૂતીના મિલો નવાં છે અને તથા મરિના ચામડાં તથા
દરેક રકમના શૂઝ અને બૂતીના મિલો નવાં છે અને તથા મરિના ચામડાં તથા

બૂતીના મિલો દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.
બૂતી, શૂઝ, અને કાપડ વગેરે સુવર્ણ માલને મરિના વિલાયતના આરદરો લઈએ
એક અને દરેક દિલો નવાં મરિના પામે તેવા રોડ ને આરદરોના અમલ પરીયું.
અમારા સાથે કામ પાડી ખાવી કરે.

P. V. SANGHAVEE GENERAL MERCHANT

BOX 757

201 Grey Street, Durban.

JAMESON & CO., Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for
Natal Jams.

Curry Powder, Chutneys,
Cayenne Pepper,
White and Black Pepper,
Sauces.

And other goods in enormous
assortment.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.
Box 63, Durban.

C. K. D. PILLAY & CO

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Mangoes, Oranges and Potal
Leaves in our farm at Ugenti.

Indian Post Office order payable

153 Grey St. 210 & 212 Ugenti Rd.

P.O. Box 68, Durban.

Telephone 1001, 1002, 1003.

E. Suleman Bros.,

Wholesale & Retail Grocer & Iron
Merchants.

Saw Mills & Timber Yard

109 Queen Street, Durban

Mehra & Khandaria Bros.,

MERCHANTS & IMPORTERS.

100 Grey St. and at Grahamstown,
P.O. Box 100, GRAHAMSTOWN.

PIETERSBURG.

YUSUF PATEL,

GENERAL PRICES, MERCHANT & IMPORTER.

P.O. Box 81, Market Square,

100 Grey St. YUSUF ALI BROTHERS.

Abdoola Hajee Khan Mahomed

General Merchant &
Importer,

CHURCH SQUARE

Opposite, Government Buildings.

Telephone 1001, 1002, 1003.

"51000" P.O. Box 99.

POTCHEFSTROOM.

SILIMAN ISMAIL MIA & CO.,

Direct Importers.

સુલેમાન ઈસ્માઈલ મીયાની કા, બહારના
માલોને રંગવાની ગોઠવેનાં અવધન સારી
રજવાની છે.

Corner Park Road and

Irene Rd., Fordsburg, J'burg.

Tel. Address: "SILIMAN."

Box 553, JOHANNESBURG.

P.O. Box 364.

Tel. Address: "BETTER."

BENTLEY & Co., Wholesale Merchants.

467 SMITH STREET, DURBAN.

બેન્ટલી કંપની વાવડ ઉપર "બેન્ટલી" નામની આવીએ ત્યાં આવી પહોંચી
જ. બેન્ટલી કંપની વાવડ ઉપર "બેન્ટલી" નામની આવીએ ત્યાં આવી પહોંચી

બેન્ટલી કંપની વાવડ ઉપર "બેન્ટલી" નામની આવીએ ત્યાં આવી પહોંચી
જ. બેન્ટલી કંપની વાવડ ઉપર "બેન્ટલી" નામની આવીએ ત્યાં આવી પહોંચી

બેન્ટલી કંપની વાવડ ઉપર "બેન્ટલી" નામની આવીએ ત્યાં આવી પહોંચી
જ. બેન્ટલી કંપની વાવડ ઉપર "બેન્ટલી" નામની આવીએ ત્યાં આવી પહોંચી

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગાની,

અવદુલગની,

અવદુલગની,

અવદુલગની,

અવદુલગની અને બીજા દરેક માલને કપડ, વેશભી શેર ફુલો તથા વાવડ
માલોનાં અવધન.

૪૦૭ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, કેપટાઉન.

407, Cross Street, Capetown.

અવદુલગની અને બીજા દરેક માલને કપડ, વેશભી શેર ફુલો તથા વાવડ
માલોનાં અવધન.

જ. બેન્ટલી કંપની વાવડ ઉપર "બેન્ટલી" નામની આવીએ ત્યાં આવી પહોંચી

JANMALI KOYA

General Dealer.

Mahomed Ismail & Co.

General Merchants & Importers.

P.O. Box 100, GRAHAMSTOWN.

KLERSBROOK

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

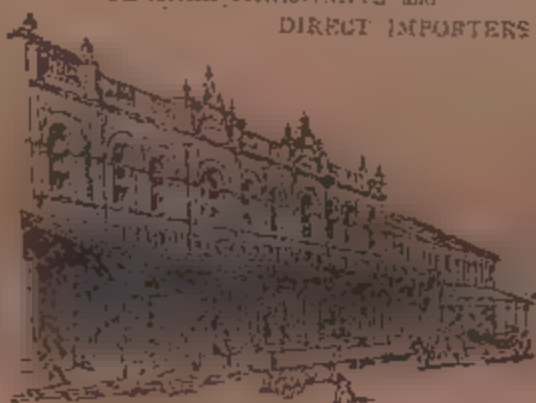
Phoenix, Natal, Saturday 10th November, 1906.

No 45.

P.O. BOX 128. Telephone 214.

MAHOMED. CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Cloth & g.
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc.

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.
Wholesale Merchants and
Direct Importers,

have always on stock—

Rice, Dholl, Oils, Chee, Sycees, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Cocoanuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

—AT—

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
116 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.
Cable & Tel. Add.: "Kathorian."
Telephone 224.

G. H. MIANKHAN & Co.,
General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 67.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 855

A. M. JEEVANJEE,
& CO.,

Stevedores, Dabbashas, Contractors,

and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI

BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI

Telegraphic Address:

Karachi
Bombay
Nairobi

Codes used: A.B.C., 100, 1000, 10000, 100000, 1000000, 10000000, 100000000, 1000000000

સસ્તો અને ઉચો તમાકુ.

ટાંબાનો વખણાવેલો તમાકુ પરચુરસ
દે ન્યાયનંધ અમારે ત્યાંથી નથી શકો.
એ. જી. ગાંધી. ટાંબા.

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,
Smith Street, Durban.

ચાપણ પાડિંડ ૭૦,૧૨,૦૦૦

આગનો વિમો ધણાજ સસ્તા
દરે ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,
102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 34

Tel. Add.: "DURBANIAN"

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચાંદ ને કમીશન
એજન્ટ.

ગેલસ્ટ ૧૮. ૧૦૪. ૩૬૧ રૂબ.

૩૬૫૦૦.

Page 361

P.O. BOX
441.

ઈન્ડિયન અમોડ બ્રદર, એન્ડ કમ્પાની,
નરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOOBAKER"

E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,

નોં ૪૩૪ 434, West Street, DURBAN. વેર ૨૨ ઓટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,
Blouses,
Night-gowns,
Combinations
Chemises,

Skirts,
Underskirts,
Children's Fancy
Goods,
Frocks,

Bibs,
Bonnets,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls.

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY

PRICE MODERATE

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864.

Telegraphic Address: "FORBANDAR"

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હાંદી વેપારીઓના બરનો સમૂહી બતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કેમરશીઅલ રેડ હિપર મેશરી ઇબલ્યુ ડનની ગાબુવાળા નવા મકાનમાં
દાખલ થતા પહેલા સમૂહી માત્ર હિપર ખાસ કરતો લાવ રાખેલો છે.
ફલકતાથી ચાખા, દાળ, ધી, અને મારીશીઅસથી મારીશની ચીની
મેટા વચ્ચેમાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલિઅમ.

રેલીટાન ન. ૨૨૫, એ. બોક્સ ૨૧૭

રેલીટાન સરનામું "કોન્કાસેઝ" "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well-lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars apply:

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers,

561 CHURCH STREET,

MARITZBURG, Natal.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every class
in every position of life for daily use. Re. 1,
3d. post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition)—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their adaptations
and proper uses. Re. 1, 2d. post free.

EVERY-DAY DOUBTS & DIFFICULTIES
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition), Re. 1, 2d.
post free.

DICTIONARY OF ENGLISH SYNONYMS,
Antonyms, and Idioms.—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Re. 1, 2d. post free.

SELECT SYNONYMS OF THE COMMON OR-
ders, Vol. I and II.—Help to write idiomatic
English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Re. 2,
2d. post free.

WONDERS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science), Re. 1, 2d. post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
STUDENT" OFFICE, No. 106 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. બયાત,

હોલસેલ અને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches:—

Pieterburg, Box 24 Nigel, Box 43,
and at Volksrust

(as BHYAT BHADRA & CO.)

Tel. Address: "BHYAT."

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, PHOL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN.

Tel. Address: "PABULAR" Box 234

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers,

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 351.

Tel. Address: "TAYOB."

For what Indians think see Indian

Opinion

ए. इ. वॉयशी.

लॉड ऑकशनीयर, सरकारी मोजणी
द्वार और एस्टेट एजेंट

वेचनेका है.

ओवर पोर्ट—खाली जमीनका टुकड़ा और
पांच बीघा जमीन, मकान सहित.

वेस्ट बिल्डिंग—जोहर रस्तापर जमीनका
टुकड़ा. पड़ोसमें नदी है. जमीन ३, ४, ५
और जाति एककरका टुकड़ोंमें बेचनेकी
है—फ्रीहोल्ड.

माउंट एजकोवकी नगांचमें एक फ्रीहोल्ड
फारम, ८० दिवा, जमीन बहुत अच्छा
है पाणी पुष्कळ है.
और दुसरी बहुत जमीन बेचनेकी है.
खुलासा मिलनेका ठिकाना.

एकटस जारकेड.

गार्डिनर स्ट्रीट, दरबान.

એ. ઇ. વૉઈસી.

લૅડ ઓકશનીયર, સરકારી સરવેયર
અને એસ્ટેટ એજન્ટ.

વેચવાના છે.

ઓવરપોર્ટ—ખાલી જમીનના ટુકડા અને
પાંચ વીધા જમીન, મકાન સહીત.
વેસ્ટ બિલ્ડિંગ—જોહર રસ્તાપર જમીનના ૩
૪ અથવા પાંચ એકરના ટુકડા. પાકોશ
માં નદી છે. ફ્રી હોલ્ડ.

માઉન્ટ એજકોવની પાશુમાં એક ફ્રી હોલ્ડ
૮૦ એકરનું દારમ, પાણી પુષ્કળ છે.
આ શિવાય બીજી ઘણી જમીન છે
ટેન્ડાણ માટે લખે,

એકટસ આરકેડ

ગાર્ડિનર સ્ટ્રીટ, દરબન.

શ્રી મહોમ્દન એન્જીનેયરિંગ કોલેજિયેટ સ્કૂલ.

નારીખ રૂમી અદાલત અને ૧૯૦૬ સુધીમાં દરજ્જાવાળા આતેથી મુસલમાન
એન્જીનેયરિંગ કોલેજિયેટ સ્કૂલમાં મદદ મળી છે તેનો તપસીલવાર હીસાબ.

૭૪-૦૦ પ્રીટોરીઆ આતેનો ફાળો.

૧૦-૦૦ વાર્ષિકાથથી મજેત મદદ.

૬-૧૦૦ મીડલઅરમ.

૮-૧૩-૦ પીટરસઅરમ

૯-૨-૦ એલાન્સઅરમ

૮-૧૦૦ મોડલઅરમ

૬-૩-૦ રૂડીપુર્ટ

૧૨-૧૩-૦ ફુગસેડેરમ

૮-૧૪-૦ ફ્રીનાઆન

૫-૨-૦ હેડઅરમ

૨૩૧-૭૦

૧૦-૦૦ નારીખ રૂઝ એગરડ મુંબ
કોલેજિયેટ કમીટી તરફ મની
ઓરડર.

૭૫-૦૦ તા. ૧૧-૮-૦૬ ને રોજ મુંબ
કોલેજિયેટ ઉપર પ્રક્ટ.

૧૦૦-૦૦ તા. ૧-૧૧-૦૬ ને રોજ મુંબ
કોલેજિયેટ ઉપર પ્રક્ટ.

૧-૦૦ મની ઓરડર તથા પ્રક્ટનો
ખરચ.

૧૦-૩-૦ રેલવે બાડના.

૩-૦૦ દરબન આતેના એક શુદ્ધઅના
બાકી મેટથી મોકલવા.

૧-૦૦ ટેલીગ્રાફ તથા રેલવે ખરચ.

૧-૧૭-૦ હામામહીના બીજાનાં છડિઅન
ઓપીનીયન તરફ મોકલવા.

૨૬-૭-૦ કૅપ કોલોનીમાં લખાયેલ ચતાં
પરમીટ ઓફીસરને દેખાડવા
મુનશી સાહેબના હાથ ઉપર.

૨૩૧-૭૦

અખતુલ રહાકે.

અંડર સેક્રેટરી મહોમ્દન એન્જીનેયરિંગ કોલેજિયેટ સ્કૂલ
જોમ્મે પ્રેસીડેન્સી.

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

164 Grey Street
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
BOER TOBACCO
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.
At Lowest Wholesale Prices.
Box 55. Tel. Address: "Purbandar."
Telephone 854.

સસ્તો અને હિચો માલ.

સન સીગરેટ, સુમાત્રા ચોરૂટ તથા
જનીઆ રોજ વગેરે ભતની તમાકુ નીચે
સસ્તામે મળશે.

સન બેન્ડ ટોબાકો વર્ક્સ.

૧૬૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

મી. બેહારી વિશે અફવા.

મને ખેદ સાથે જણાવવું પડે છે કે હર
બનમાં દેહલાદ લોકોએ ધરસાથી એવી
વાત ફેલાવી છે કે મેં મી. શુલામ અહમદ
બેહારીને રૂબ આપી દીધી છે, પરંતુ તેવું
માનનાર સાહેબોને રોશન થાય કે એ વાત
સદતર ખોટી છે. મી. બેહારી હમેશ માફક
મારી સાથેજ છે, અને મારી વતી સર્વ કામ
બજાવ્યા કરે છે અને ધનશો અદલા ભવિ
ખ્યામાં પણ તેવીજ પ્રમાણદારીથી કામ બજા
વ્યા કરશે.

મી. શેવક,

આમુમખન અહમદ એફેન્દી

ઓટોમન પ્રીન્સીપ પ્રેસ અને

અસ હસલામના માલીક.

AMOP SULIMAN & CO.

MERCHANTS & IMPORTERS.

11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

HEIDELBERG. Transvaal.

Branch: —KHOTA & CO., Nagel.

SHAIK MOHIDEEN,

WHOLESALE & RETAIL GENERAL MERCHANT

135B Cameroodeen's Buildings

Grey St., DURBAN Tel. 414 & 415

D. ASMAIL,

General Merchant & Importer,

P.O. Box 41, Opposite Standard Bank

Tel. add. "TACE," KLERKS DORP.

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPE TOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

હાલના બાગીચાઓએ આ વેપાર ચાર
વર્ષ થી પર ખરીદી લીધેલ હોવા છતાં એક
કરમનની કુ. ના નામથી વેપાર ચલાવવા
માં આવતો હતો કારણ કે નવા બાગીચાઓના
નામ નાતાલમાં સારી રીતે જાહેર થાય ત્યાં
સુધી જીવન નામ સંખ્યાનું કરાવ્યું હતું.
હવે તે નામ ફેરવી લેવાના નામથી કુ. આ
સે છે.

જથાબંધ માલના વેપારી.

દરેક રકમનો સોફ્ટ ગુડ્સ, કાપડ બર,
જુદા, કાફરી માથ, હાથેર, કાચનો સામાન
વિગેરે વિગેરે.

A. MANSOOR
GENERAL MERCHANT,**BUTHA BUTHE,**

DISTRICT LERIBE, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,WHOLESALE & RETAIL.
MERCHANTS,

131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,Fruit Merchant and
General Storekeeper.

BELLAIR, NATAL.

બધી જથાબંધ ફ્રુટ ચલાવવામાં આવે છે.

TAYOB ADAM,

GENERAL MERCHANT

Butha Buthe,

Leribe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT.

MADRAS GOODS A SPECIALITY.

139 Grey Street & 95 Umgeni Road,
DURBAN.

Telegraphic Address: "PERFORMER."

PARSHOTAM VALABH,

TAILOR & OUTFITTER

KINDS OF SUITS MADE TO ORDER
AT SHORTEST NOTICE,

125a Grey Street, DURBAN

આનમાં મશિન ગુજરાતી નિરાણ.

જે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.

ગુજરાત અને કાઠીઆવાડના મુદ્દસોને
ગોતાનાં બાળકોને ઈંગ્લેન્ડ તથા ગુજરાતી
મણાવવા સાર આ સુલભમાં મોકલવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસીક શી રી. ૧૦

૧૮૨ વેરક ઓર.
દરબત.એમ. કે. પટેલ.
સુલભ માસતર.

FOR SUITS TO MEASURE

GO TO

Makanjee Bros.,

Outfitters.

182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

General Importer, Wholesale & Retail Merchant.

Box 122, Tel. add. "Ahmed Tilly."

OLD TOWN, KLERKSDORP.

ARMSTRONG BROS.

36 Field Street, Durban

લેહાનો સામાન, કટરી, ખતીઓ તેલ,
રંગ તેના ધરા.

કાચનો સામાન, હટ્ટશનરી, બેનેમલનો
સામાન. વગેરે વગેરે. કાળજીથી પેક કરી તર
તર ડીલીવર કરવામાં આવે છે. આવને મટે
તોચોને સરનામે પુરો

આર્મ સ્ટ્રોંગ બ્રદર્સ,

૩૬ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ. દરબન.

ફુકાન વેચવાની છે.

ચારસ હાથન મધેની અંગ્રેજ બરની કુ
બાન વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા મટે ચાલ
વસ હાથનમાં ચલાવવા ૧૦૭ શીલ્ડ ઓરમ
જાણહાસમને પુછવાથી ખબર મળશે.

Essop Suliman,

GENERAL MERCHANT.

Box 45 Tel. Add. "SULIMAN"

VOLKSRUST.

Reuter's Telegram Coy., Ltd.,**Economical CABLEGRAMS to INDIA and the EAST**

REUTER'S despatch cable messages for the public to India, the
Far East, Europe, Australasia, and America, and allow a rebate
of one shilling a message to regular senders.

REUTER'S remit money by mail or telegraph to all parts
of the world.

REUTER'S register the addresses of senders and receivers,
free of charge, by a system that ensures considerable economy;
and the Reuter Social and Mercantile Code, which is the most
complete of its kind in existence, enables senders to save still
further.

All cablegrams sent in Reuter's Code are delivered to the
receiver in plain language.

Further particulars can be obtained from:-

The MANAGER,

Reuter's Agency,

Davis Buildings,

62 Field Street,

DURBAN.

Also at the head Office for S. A.:—

Reuter's Building,

St. George's Street,

CAPE TOWN

And at:-

Reuter's Agency,

The Corner House,

Commissioner St.,

JOHANNESBURG

A. E. Chotabhai,

MERCHANT.

BOX 33,

KRUGERSDORP.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, NOVEMBER 10TH, 1906

No. 45

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
Correction	829
Alien Immigration	830
Many Thanks	831
A Contrast	831
Pride and Prejudice	831
A Misapprehension	832
OTHER ARTICLES:—	
Imperial Parliament	832
De-la-gua Ras Indians	832
Johannesburg Jottings	833
The United States and Japan	833
Alien Immigration	833
Indians and the C.S.A.R.	833
Both Sides of the Medal	834
The Immigration Department	835
Another Misstatement	836
Mr. Alix Bailey	836
Indian Trading	837
Asiatic Trading	837
CORRESPONDENCE:—	
Re Sanskrit Scholar	834

Indian Opinion

SATURDAY, NOVEMBER 10TH, 1906.

Correction

THE *Natal Witness* has been giving a great deal of attention lately to the question of Indian trading. Our contemporary has been doing a good work in raising this question in the manner in which it has done, and all sections of the people of the Colony, not excepting the Indian community, owe the Mantzburg paper a debt of gratitude. The *Witness* quotes the arguments contained in our article wherein we dealt recently with the question of Indian insolvencies, and charges us with having neglected to deal with what it alleges to be "the very strongest argument which could be brought against the Asiatic trader, namely, the extremely low standard of living which he affects and encourages." We are stated to have "deliberately slurred over this matter and are held by the *Witness* to be "afraid to tackle the point." Our contemporary, therefore, proceeds to defy us or any other paper "to disprove that the Indian's mode of life contributes enormously to his power of competing against the European." We do not suppose that any other organ of public opinion will trouble to accept the challenge thrown out by the *Witness*, and we therefore accept ourselves. Before further dealing with the matters thus brought to our notice, we would point out that we had absolutely no intention of shirking the issue raised by our contemporary. We had thought that we had dealt with this matter so often and in such a variety of ways that the

Witness would have charged us with "a desire to inflict this subject upon the public ad nauseam. Since, however, we are asked to re-publish our views in this matter, we now proceed to do so.

We are told that "the Indian pays next to nothing in salaries to employees." This is mere assertion: will our contemporary give chapter and verse? It is further alleged that "his clerks and shop assistants work for months at a time as apprentices for nothing but their food. Even that is an inconsiderable item." We are curious to know where the *Witness* gets its information from. Who is its Indian investigator? Granted for a moment that these assistants work as apprentices, will the *Witness* proceed to deny that the same custom is in vogue with European traders? The *Witness* omits to note that, in the first place, the living-in system is one which is customary all over the world, and exactly the same argument is urged against foreign houses in England as is now being urged against British Indians in Natal. That the Indian clerks get nothing but their food is far from the truth: they receive lodging as well as board, and are paid over and above this a sum sufficient to pay for their clothing and other personal necessities. It must not be forgotten, moreover, that a very large proportion of Indian traders employ relatives in business and these relatives are given a share in the business. Then, again, lest we should be charged with desiring to perpetuate an evil system, we will state outright that our experience has always been that the hardships of the living-in system that are so widely advertised at home are non-existent amongst Indians. It must not be forgotten that the Indian treats his employees, not as strangers to be consigned to the kitchen or the backdoor, but as members of his own family, to whom he is responsible, and to whom he owes a religious duty. That being so, it follows that he cannot possibly treat his employees in the scurvy fashion that is so frequently adopted by European employers towards their own assistants. This in itself imposes an extra financial burden on the Indian trader, who, as we have shown, does not recognise those foolish class-distinctions which have done so much to embitter the relations of life in the West. Our contemporary goes on to remark that "when the assistants have learned sufficient of their business to be worth a salary, it is a small one." Does it not strike the *Witness* that if the facts were as stated, the apprentices, being but human beings after all, would immediately strike out for themselves and start trading on their own account? Yet we know this is not

done to the extent that the logical inferences from our contemporary's remark would induce one to believe. The *Witness* proceeds to give hearsay evidence to the effect that "in some large Indian businesses, salaries are seldom if ever paid at all, the practice being to obtain new apprentices from time to time." It is not possible for us to discuss second-hand evidence. If the *Witness* has any knowledge at all it should be from its own experience, and we shall be glad to be furnished with some definite proof of the second-hand statements which it has adopted.

Let us again take the question of the general upkeep of an Indian establishment, shopfittings, furniture, and the like. Our contemporary states that "his store is nearly always of such a class as no self-respecting European merchant would tolerate, or indeed, could tolerate, if he hoped to retain a respectable clientele." The only point that we would remark here is that the clientele of the Indian trader is of exactly the class that would not frequent the European trader. If the *Witness* is so satisfied that any Indian store is in an unfit condition for trade purposes, then it is our contemporary's duty to apprise the local authorities of the fact, and let them take proceedings according to law. But unless that be so, we maintain that any store which is licensed by the local authorities is entirely suited to the business which its owner may propose to conduct. We see absolutely no reason why an Indian storekeeper should spend large sums of money on useless luxury, on the splendid appointments of stores whose normal clientele would be entirely unable to appreciate them. We would remark that the one Indian store of any importance in West Street will give points to any European store of a similar nature in that thoroughfare, but practically no other Indian stores cater for the same class of customer as does this one. Many European friends have told us that they do not frequent Indian stores, not because the latter are not luxuriously appointed, but because they can get the goods that they require actually more cheaply at the European store. In view of the many statements to the contrary this may appear paradoxical. However, that is for the *Witness* to discuss with the parties who have made the statement.

Our contemporary evidently considers that it is a terrible thing for the Indian trader to import the bulk of his goods direct from his own firm in India. Surely, he is legitimately entitled to do this if he wishes to. Does the *Witness* actually presume to consider it a crime because the great South African importing houses import

directly from their houses in London? The argument is preposterous and is self-answered.

We are, again, told that "in private life, the Indian scores again. He lives in a style to which no European trader would descend. It is no exceptional thing to find prosperous Indian merchants living in filthy hovels." We deny this statement at once. If, in certain isolated cases, Indians of any class live in filthy hovels, it is a matter which the attention of the Municipal authorities can be instantly drawn. The Indian community is not to be called upon to bear the burden of the faults of a few of its individuals. We are not concerned to discuss the question of the style of private Indian life, beyond stating that it is simple and wholesome in the extreme. The Indian does not spend his substance in a vain effort to score off his neighbour, as does his Western competitor. He does not live beyond his means. He does not drink or gamble. On the other hand, he invests his savings in his business, to which he attends as every good businessman should. Indian food and clothing are not "of the cheapest". Our contemporary, we make bold to say, is utterly ignorant of the whole subject. If the editor of the *Witness* will condescend to accept the hospitality of any average Indian trader in Maitzberg, he will find that the clothing of his host is certainly not costly, but it is always simple and neat and always capable of being cleaned with ease. The Indian's laundry bill is always large. His food is always varied and nutritious. The "rice-and-dholl" myth has surely exploded by this time. Our contemporary should know better than to advertise its ignorance of the domestic habits of the people whom it is discussing.

And then, to crown all, we are told that "the Indian has no appearances to maintain, he suffers no diminution in the trade he does from the manner of his private life and habits", whilst it is added that "the European trader who lived in a respectable community as an Indian trader does, or conducted his business in the same manner, would be very likely ostracised".

There was once a little boy that was seen throwing stones at a poor inoffensive toad. Every time that he cast a missile at the unfortunate reptile, by-standers could hear him mutter "I'll larn yer to be a toad." Our contemporary reminds us of the little boy. It omits to mention all the time that, in point of fact, the Indian trader is ostracised not on account of his manner of living, as the *Witness* would have us infer, but because of the offence of his colour. The poor man is made to be a toad, and because he is one, the *Witness* throws stones at him. Our contemporary's argument would be amusing were it not so utterly litigious. When the European community comes to regard the Indian trader as a human being,

we have no doubt whatever but that the relations, which will then exist between the two communities, will induce the Indians to adopt some of the habits, and, perhaps, too, some of the luxuries of the European. Meanwhile, so long as the Indian trader's sole companionship can only be found amongst people of his own race, is it not logical to suppose that his habits of life will accord with those that are expected of him by his own compatriots? We really do not know why the *Witness* has not looked a little deeper than the surface in discussing this matter. The Maitzberg paper as a rule is able to get at the root of a problem without great difficulty, but it seems to have missed its way badly in dealing with the question of Indian trade. We would recommend it to investigate, at first hand and with an unbiased mind, this subject before it proceeds to edify its readers again on the public and private defects of Indians in the light of their alleged habits and customs.

Alien Immigration

We publish in this issue the first of a short but important series of articles, from an esteemed correspondent who has made a special study of immigration restriction in various parts of the world, analysing the report of the Royal Commission on Alien Immigration into the United Kingdom, with a view to a comparison of the position of the British Indians in South Africa with that of their prototypes in Europe.

We have always felt, and have many times expressed our views in these columns and elsewhere, that the British Indian is the "Jew" or outcast of South Africa. Upon his devoted head are heaped the united curses of those who see in him the sole cause of their financial insecurity. His broad shoulders are made to bear the onerous burden of other people's misdeeds. He is the scapegoat sent into the wilderness to carry away the nation's sins. To this day, in certain parts of Europe, when a child disappears for any reason whatever, the cry is raised by benighted Christians that the Jew has killed it to use its blood in his religious rites. And so, in South Africa, the cause of every evil, every accident, every local or general depression is attributed to the South African "Jew", the British Indian.

Some people will doubtless smile at what they will consider to be a belated analysis of a report which deals with matters foreign to our columns. But we hold that the production of this series of articles is, on the contrary, most opportune. The subject-matter dealt with, namely, the question of alien immigration restriction, is one of more than passing interest to South Africa at all times, but more especially at a moment when Natal is considering the question of seeking still further means of preventing the

Indian "undesirable" from remaining in this Colony; when the Transvaal is even now awaiting the Royal sanction to a measure whose sole intention is to exclude all future Indian immigration into the Northern Colony. And that the subject dealt with is very apposite to the Indian problem in this country, a perusal of the articles themselves will show.

But we would at once make it clear that it is no part of our purpose to institute comparisons unfavourable to the Jewish people. We have too great reason to know the immense factor for good that the Hebrew race has ever been. We cannot forget that that race gave birth to the Preacher of the Sermon on the Mount, one of the purest of religious teachings the world has ever known. Nor do we omit to remember that the Jew has always been in the vanguard of Western culture, that he has been the leader in every form of art, science, and philosophical and ethical belief in the Western world. The Jewish Spinoza is very closely related to the Hindu philosopher; whilst the practitioner of Jewish religious rites is very near akin to his Moslem compeer of the East. Nay, we would almost go so far as to say that, but for the influence of the sons and daughters of Israel, most of that refinement and culture that we are prone to associate with the West would not exist to-day.

All that, however, does not prevent our observing how very distant the Jew in South Africa is from the ideal that is immanent in his faith and race. He has assumed too often the cloak of sordid materialism to cover his actions—and too often the world has had cause to mistake the cloak for its wearer, a common error of the West.

Nevertheless, as our contributor points out, there is much that the British Indian in South Africa can learn from even the Jew resident in these colonies. There is, for instance, the striking unity of his communal life, notwithstanding all the disruptive tendencies that are typical of his genius. He has learnt, through centuries of oppression and persecution, that his people must cleave one to another if they would successfully oppose the menacing forces arrayed against them. And so to-day, when the hand of the oppressor is raised against the Russian Jew, his brother in far-off America rushes to his aid on the instant, and pours out treasure and energy that his stricken brother may be succoured. That is one lesson that may be learned by the British Indian—that unity makes strength.

A second peculiarity of the Jew is his insatiable eagerness for education. His children may be doomed to martyrdom; he and his wife may be starving; but he will strain every nerve that they shall receive an education that will fit them for every activity of life. And though, in Russia, the Universities and technical colleges are closed to all but a minute percentage of Jewish students, the Jew in Russia

is at the head of every profession, the leader of every operation of modern human existence. Cannot the South African Indian learn from such a magnificent example? No truer saying there is than "Knowledge is Power." But it must be at once stated that mere book-learning will never remove Indian disabilities. There must be that spirit of brotherhood, that intimate sympathy with the sufferings of an unfortunate humanity, infused into the search after knowledge, without which all effort becomes nought.

One more point to which we would draw attention is the question of superficial national peculiarities, such as the question of sanitation. The Jewish community realises that its people of a certain class needs instruction in the elements of domestic hygiene. The degree of sanitation needed by a rural community is far behind that required by an urban one, and so the Jewish people form themselves into committees of sanitary instruction, give individual training in the proper hygienic conduct of the home and the business premises of the more ignorant members of the faith, and so strive their uttermost to remove what must always be a reproach to those who claim equality of treatment with natives of the country of their adoption. British Indians in South Africa have much to learn in this respect. There is too little sense of communal responsibility, too little of the spirit of individual self-sacrifice, too much desire to leave things alone until the necessity is forced upon them to remedy the condition of affairs. It is only by an active determination to educate and instruct the people into a proper appreciation of the conditions of the new life and new surroundings in which they find themselves that the Indian community in this country will be able to disarm European opposition, and bring about something approximating to a permanent feeling of mutual respect and mutual appreciation.

WE REPRODUCE ELSEWHERE A BRIEF leading article from the *Times of Natal*, republishing a certain

class of critic for its levity in approaching the question of Asiatic trading. Our contemporary's caustic comment is undoubtedly to the point, and the Indian community is indebted to the Maritzburg paper for the neat manner in which it has restated the problem. It is merely ridiculous, and entirely begs the question, to shout eternally "insanitary habits." Granted that certain Indian customs do not conform to the standard adopted by certain Western communities, we cannot but think that the onus of insisting upon such conformity rests almost entirely upon the Municipal authorities. It must not be forgotten that even amongst Europeans, sanitary methods, such as are in use to-day, are of modern adoption, and we could point

out many a European quarter—even in South Africa—which would compare most unfavourably with, say, Grey Street, Durban, or the Malay Location, Johannesburg. So many factors have to be taken into consideration in discussing the question of sanitary habits. A common denominator must necessarily be found for purposes of fair comparison. Moreover, it must not be forgotten that there are few Europeans that are so clean in their persons as the average Indian. It is too often forgotten that the unpleasant odours complained of by Europeans, who visit the Indian quarter, are those of various herbs, aromatics and condiments, which are used very largely in the preparation of food. Certainly these aromas do not arise from the filth of persons which so often makes a European assembly so objectionable to a sensitive olfactory nerve. This, we remark, not by way of a *tu quoque*, but in order to show that it is necessary to use terms of reproach with some degree of discrimination. When all is said and done, there would be the same antagonism to the Indian were he a very paragon of sanitary perfection.

THE "TRANSVAAL LEADER" REMINDS us that a deputation of leading Indian merchants of Delagoa Bay

waited on Major Andrade, the new Governor-General of the Province, to congratulate him upon his appointment. The Governor-General, in his reply, is stated to have said that Indians always respected law and order, and gave an assurance of his impartiality towards all classes, mentioning, by way of conclusion, that all had come to live in South Africa and to live well. A Delagoa Bay correspondent, too, sends us an illuminating article on the treatment of Indians in the Portuguese Colony. We reproduce the contribution in another column. It would appear that the Portuguese have the sense to treat the Indians as ordinary mortals, instead of as creatures of lower order. It has always puzzled us to understand why Britishers persisted in keeping alive a colour-distinction that had nothing stronger in its favour than an ancient superstition concerning the inferiority of the wearer of a dark skin. The Portuguese province does not seem to have suffered any extraordinary degree of hardship from the granting of a treatment to Indians to which they are entitled as a matter of right. It is most distasteful to us to have to draw comparisons between the treatment of British Indians in British Colonies and of their brethren in a Portuguese Province. We have been bred in the belief that British subjects could in no way expect or receive better treatment than under their own flag, and yet we find that exactly the reverse obtains in South Africa. We can only suggest that the old ideal of British political honour has become, for the time be-

ing, dimmed by the darksome cloud of Colonial egotism and narrow-mindedness. It is a matter for the most serious and earnest consideration of His Majesty's advisors as to whether so serious a blot upon the escutcheon shall be allowed to remain. As Lord Lansdowne once suggested—think what the effect will be on India! But that was in the dim and distant—and conveniently forgotten past.

NEWS COMES THAT SIR LEPEL GRIFFIN was the leader of the deputation that was to

have approached Lord Elgin on the grievances of British Indians in the Transvaal, on Thursday last. Other members of the deputation, besides the two Transvaal delegates, were Sir George Birdwood, Mr. Amcer Ally, Sir Charles Dilke, Lord Stanley (whom we take to be Lord Stanley of Alderley, and not the ex-Postmaster-General), Mr. Harold Cox, Sir Henry Cotton, and our old protagonist Sir Mancharjee Bhownaggee. A stronger combination it would be difficult to imagine, and the constitution of the deputation is at once non-political and entirely representative, composed of members of both political parties and of representatives of East and West. It is obvious that the Transvaal delegates have been easily able to convince the additional members of the deputation of the genuineness of the Transvaal grievances and of the urgency of relief, and our brethren in the northern Colony may well be proud of and congratulated upon the success that has been so far attained by Messrs. Gandhi and Ally. Meanwhile, no stone being left unturned in the Transvaal by the anti-Indian party. Apparently, the gist of the *Star* argument was cabled to the *London Times*, whilst it is a fact that the ear of the authorities has been poisoned in advance. Now, news comes from the town of Pietersburg that two meetings were held in that provincial town last week, one, of the local Chamber of Commerce, and the other, of the White League of the town, with the alleged object of strengthening the hands of the Transvaal authorities in their action in promoting so questionable a measure as the Asiatic Law Amendment Ordinance. Mr. Theunis Kleinenberg has emerged from his shell again, and has once more laid himself open to a challenge from Mr. Abdul Gamie, which we publish elsewhere. We are not just now concerned with the question as to whether Mr. Kleinenberg's original offer to pay £50, in the event of his statement being proved false, was intended seriously, but this fresh incident goes to show that everything possible is being done to publish unfounded statements, whose avowed object is to nullify the effort of the Transvaal delegates. Happily, Lord Elgin is at a sufficient distance from the Transvaal to be able to rate these

loud-voiced agitators at their proper value. We shall be surprised if reiterated assertion without a shadow of proof will succeed, in spite of the arguments that will be adduced in favour of British Indians by the deputation which was introduced by Sir Lepel Griffin.

IN ITS ISSUE OF MONDAY LAST, THE *Natal Mercury* is slightly in error in stating that "an amended Ordinance has been framed, defining the restrictions upon the granting of trading licences to Asiatics in the Transvaal." This statement is not quite accurate. The Asiatic Law Amendment Ordinance has, as its object, the renewed registration of the entire male Indian population in the Transvaal, with the object of preventing any further Indian immigration into that Colony. The only reference in the amending Ordinance to trade licences is the effect that none shall be issued to any Indian unregistered under the new Ordinance. It will be seen at once that there has been no intention to restrict the issue of trading licences, but to compel re-registration. We trust our contemporary will take note of this fact.

Imperial Parliament

On Indian Affairs in South Africa

On Thursday, 1st inst., the local press states that Mr. Winstan Churchill announced that the Imperial Government was still considering the petition of the Natal Indians, also the Natal Bill for the exclusion of Indians from municipal franchise.

Delagoa Bay Indians

It is stated that a deputation of Indian merchants waited upon the Governor-General at Lourenco Marques on Wednesday, and congratulated him upon his appointment, assuring him of their loyal support. His Excellency, in reply, thanked them for their kind utterances, and said: "I shall be impartial to all classes, and shall particularly remember your usages and customs, and respect them. In Africa we have come to live, and to live well."

THE WORKING OF TRUTH.—No play is morbid which teaches the working of truth.—Miss Blanche Waid in the *New York Herald*

Johannesburg Jottings

(FROM OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE)

MR. JEPPE AGAIN. At the first meeting of the New Town Council, Mr. Jeppe proposed:—"That it is imperative in the interest of this town, as well as in that of the Colony, that the Ordinance recently passed by the Legislative Council for the registration of all Asiatics in the Transvaal should pass into law, and that a copy of this resolution be sent to His Excellency the Governor of the Transvaal for transmission to the Secretary of State."

Mr. Hofmeyr seconded the motion, which was carried.

THE UNITED STATES AND JAPAN. The relations between the States and the Great Britain of the East seem to be very strained just now, and the American "yellow" journals are already prophesying American defeat in the event of war arising out of the San Francisco incident. In all probability, like a wise man, Uncle Sam will climb down when he finds strength of arms against him. It is remarkable how one's sense of fairplay is sharpened immediately the glint of steel is seen in the distance. When will nations be ruled by moral right in lieu of physical force?

THE DEPUTATION. It would seem that the Transvaal delegates have been very successful in their presentation of the Transvaal Indians' case, if one may judge from the influential support that has been given to them by Indians and Anglo-Indians of all political beliefs. We see on the same deputation Sir Mancherjee Bhownagare and Sir Henry Cotton, Mr. Harold Cox and Sir Lepel Griffin, Sir Charles Dilke and Sir George Richardson, whilst the other members of the deputation that attended Lord Elgin on Thursday are all men of weight and influence. It is impossible to conceive that his Lordship turned a deaf ear to the grievances that were poured out to him. Lord Elgin knows India and knows Indians. It will be strange if he does not realize the position and act strongly.

THE COLOURED PEOPLE.—Mr. Abdurahman has not been quiet, although his mission was unsuccessful. A resolution was passed at a meeting of the Executive of the South African Political Organisation on the 29th ultimo, urging the Imperial authorities to lay down in the Constitution to be granted to the Transvaal that the franchise be granted within a year by letters patent to coloured persons and natives in that Colony, unless they have been enfranchised during that period by the Colonial Government. It is stated that the following letter, dated October 29th, has been

received from the Governor of the Cape Colony by Mr. Abdurahman:

With reference to the petition from the coloured people in South Africa to the King, which you presented to the Governor, I am directed by His Excellency to inform you that he has received a despatch from the Secretary of State for the Colonies, wherein Lord Elgin requests that you be informed that the petition has been laid before the King, and His Majesty has been advised that the franchise in the new Colony, under the Constitution to be granted by law, must be confined to white persons, in accordance with the statement in the preamble of July 1905. Lord Elgin might say that the information handed to him is open to verification, and which His Majesty's Government are informed is universally attached to by the white population of both Colonies, has prevented His Majesty from extending the franchise under the new Constitution to the Transvaal to any coloured persons.

NATIONALISTS AND PROGRESSIVES.

The Nationalists and Progressives have recently published their battle-cries, and below will be found for ready reference their policy with regard to Asiatics:

NATIONALISTS	PROGRESSIVES
The restriction of immigration of Asiatics into the Transvaal, except in the case of indentured labourers who are subject to repatriation at the expiration of their contract, and the regulation of Asiatic licences.	Effective control of Asiatics. The prohibition of imported Asiatic labour, whether free or indentured. The prohibition of further importation of Chinese labour, and the repatriation of those now employed in this Colony on the mines upon the expiration of their contracts. The restriction of Asiatic trading in the Transvaal, and the limitation of the immigration of Asiatics.

MESSRS. BAILEY AND KLEINBERG ON ASIATICS. Mr. Abe Bailey has been travelling the country recently on a political errand on behalf of the National Party, and has made it perfectly clear that it is no part of his political aim to tell the truth, the whole truth, and nothing but the truth. He has adopted Mr. Smuts' ideas of the "Asiatic cancer", and has been telling all those who were willing to listen to him that this was a white man's country. But Mr. Abe Bailey made the unfortunate mistake of quoting rusty figures with regard to Potchefstroom, and the Acting Honorary Secretary of the British Indian Association has not lost time in rapping the good man's knuckles for his innumerable error. Mr. Kleinberg, too, has emerged from his cell, and has once more fallen into the trap that has been dug for him by his own superficiality, and Mr. Abdul Ganie has written to him that he (Mr. Abdul Ganie) will let him off the £50 now due to a charity if Mr. Kleinberg can prove his case. I am wondering whether either of these gentlemen will deign to acknowledge his error. It is not usual for anti-Indians to do so.

The United States and Japan

Cables published in the South African press state that "The Times" New York correspondent telegraphs that Mr. Victor Metcalf (Secretary of Commerce and Labour) arrived at Oakland on Wednesday. He will immediately commence an inquiry into the question of the anti-Japanese agitation and the best method to prevent trouble between America and Japan.

The San Francisco "Chronicle" considers that the only way to maintain permanent friendship between the two countries is to keep the races apart.

There is now no doubt that the relations between the United States and Japan are very much strained, as a result of the refusal of the School Board of California to admit Japanese scholars to the educational establishments of San Francisco.

The Japanese Press has adopted a most bellicose attitude.

In an interview granted yesterday to a representative of the Press Association, the Marquis Ito stated that diplomacy would achieve all that Japan wanted.

He said that Japan received the citizens of all nations with equality and equity, and would not tolerate for one moment any other treatment being meted out to such of her citizens as settled abroad.

He further stated that Japan recognised the difficulty of the United States Government in dealing with States which had been granted semi-autocratic power, and the fact that California had excluded Chinese had led the people of that State to believe that they could place the Japanese in the same category.

He expressed the strongest belief in the power of President Roosevelt to finally settle what he termed a most vexed question.

The Federal Government at Washington has ordered the San Francisco District Attorney to appear for the expelled Japanese scholars in their case against the Board of Education.

The "New York World" states that a conflict between the United States and Japan is inevitable in the near future, and strongly advocates an increase in the strength of the American navy in the Pacific.

The Hon. Victor Metcalf (Secretary of Commerce and Labour), who was despatched by President Roosevelt to enquire into the allegations that Japanese children were hindered from attending "white" schools in San Francisco, inspected the Oriental school in that town to-day.

Mr. Metcalf, who was accompanied by the Japanese Consul, made a careful examination of the school.

He afterwards had an interview with Japanese restaurant keepers who complained that their business were being boycotted in consequence of the feeling caused by the dispute.

Alien Immigration

(SPECIALLY CONTRIBUTED TO INDIAN OPINION)

The Report of the Royal Commission, appointed, in 1902, to inquire into the question of alien immigration into the United Kingdom, is a document of more than usual importance to the South African public. Although it is now three years old (it was signed on the 10th day of August 1903), we propose to devote to it a series of articles giving the barest outline thereof, so far as it is of value to students of South African politics. The commission issued to Baron James of Hereford and his fellow commissioners called upon them to inquire into and report upon:—

(1) the character and extent of the evils which are attributed to the unrestricted immigration of Aliens, especially in the Metropolis;

(2) the measures which have been adopted for the restriction and control of Alien Immigration in Foreign Countries and in British Colonies;

And to advise what remedial or precautionary measures it is desirable to adopt in this country, having regard to the above matters, and to the absence of any statutory power to exclude or expel any individual Alien or class of Aliens from its borders."

In pursuance of the commands thus laid upon them, the Commissioners held, in all 49 public sittings and examined 175 witnesses. One of the Commissioners, Major (now Sir William) Evans-Gordon, visited many places in Russia, for the purpose of carrying on a personal investigation, and embodied the results thereof in a report submitted to the Commission, which report we will examine hereafter in a separate article.

"The Alien Immigrant" say the Commissioners, "is no new-comer" to the United Kingdom. In the early stages it was from Roman Catholic persecution that Protestants found a refuge on the hospitable shores of the British Isles. "It was not hope of gain that moved these emigrants. The Inquisition was a great expelling force." This class of immigration reached its height in 1540. "One-third of those who paid subsidy to the King in London were Aliens. In one ward of the City, St. Martin-le-Grand, the proportion was six English to 107 foreign taxpayers." London became over-crowded. Orders had to be issued for the foreigners to scatter themselves and establish colonies, and thus were

populated Sandwich, Canterbury, Norwich, and other places. "The presence" however "of so many active and enterprising foreigners naturally created jealousies and aroused opposition". The weavers of London complained "that aliens injure trade, employ men younger than allowed by Statute, live more cheaply, and therefore sell more cheaply, and engross the trade of foreigners". After three centuries, the Commissioners are able to state that "the impartial reader of the history of those times will probably come to the conclusion that this country owes a deep debt to those who so greatly contributed to make England the "workshop of the world". In the same breath, however, the Commissioners, who are no longer historians, as to the present Alien Immigration declare: "But some will ask, can the Alien Immigrant of to-day claim to be our creditor, because our ancestors incurred a debt to the foreigners who sought asylum here? If benefits were received, some repayment at least was made. Are, too, the Immigrants of to-day the successors of those who benefited us? Some may doubt the right of the unskilled labourer of Russia and Poland to claim to be repaid for the knowledge brought to us by the skilled artisans of France and the Low Countries." We probably see here the working of the human mind detached from its surroundings, and the same mind engrossed in them. In the one case, it comes to an unbiased conclusion; in the other its conclusions, in spite of itself, must necessarily be coloured by preconceived notions, may be, even prejudices.

(To be continued)

Indians and the C.S.A.R.

We have been asked to publish the following letter:—

The Chief Traffic Manager,
C.S.A.R.,
Johannesburg.

Dear Sir,—With reference to your letter of the 22nd August 1906, G. No. 3055a, and my reply to you on the 25th of August 1906, I should be glad to know whether permission to travel by all trains from Johannesburg to Pretoria can now be granted to all Indians.

You will upon referring to the aforementioned letters find that the C.S.A.R. were not prepared than to entertain my request.

I am directed by my fellow subjects to renew this application to you before placing the matter in the hands of His Excellency the Governor. Your kind attention hereto will oblige.

I am, etc.

F. OSMAN LATHEE.

P. O. Box 3613.

Johannesburg, 30th October 1906.

Both Sides of the Medal

(FROM OUR CORRESPONDENT)

It must have been a surprise to some of the European colonials on your side to read the report of your *Chinde* correspondent, that Indians took part in the sports at *Chinde*, being asked to do so by Government officials. To those, however, who have ever been in Portuguese Africa, it will seem most natural. It has been the consistent policy of the Portuguese to treat all their subjects on the principle of equality, whatever their colour.

In *Louronco Marques*, there does not exist any distinction of race, creed, or colour. All citizens, whatever their colour or nationality, mix freely with each other, and every thing is going on in peace and contentment. This is due to the noble example set by the Portuguese Government. The Government offices are for the most part manned by Indians; where they are paid on the same scale as true-born Portuguese. All privileges of promotion and pension are enjoyed by these Indians in the same way as Europeans; and many of the Indians are filling very high and confidential positions.

Hotels, kiosks, and restaurants are open to all, even to natives of Africa. I have seen educated and well-dressed natives enter a restaurant, and dining and drinking at the same table with Europeans, among whom were some British Colonials also.

Places of public resorts, such as band-stands, Municipal gardens, and public libraries, are similarly open. No objection is raised to an Asiatic or a native visiting these places, provided he be decently dressed. Contrast this with the treatment of Asiatics in the *Transvaal*, where public Municipal gardens are closed to Asiatics. Should any Asiatic, however respectable, and however well-dressed and clean, enter a public garden in the *Transvaal*, he will be summarily ejected, as if his presence there was a pollution (I have heard instances of Indians being turned out of Joubert's Park in Johannesburg); whereas the European coolie, who begs alms in the street, or the white shoe-black, who polished the very Asiatic's shoes publicly in the Market Square of Johannesburg, would be admitted simply because he happens to have a fair skin, although it may not have been washed for weeks, and may be stinking worse than a Kaffir's! The Municipal Library of our town, which is free to all citizens, has the following rule: "Open to all citizens provided they are decently dressed and are above 21 years of age, &c. &c. &c." How different from that of the *Provincia do Rio de Janeiro*, which is reserved exclusively for Europeans!

Any man can become a member of the Athletic Club of our town; and there are several Indians who are members of it. At the sports held annually, a number of Indians have been taking part, and that too a conspicuous one.

In no part of South Africa are Indians admitted as members of the Chamber of Commerce; but such is not the case here. Our Chamber is open to Indians, and it has Indian members on its roll quite recently, notwithstanding the crusade against Indians, commenced at the instigation of a few interested persons, the firm of Messrs. Koundandias Bhernomal & Co., (an Indian firm) was admitted as a member of our local Chamber of Commerce.

At all public entertainments, such as fairs, bazaars, and public receptions, Indians are admitted without demur, and it is a well-known fact that Indians patronise such movements with a full heart. When H.R.H., the Duke of Connaught paid a visit to our town, His Royal Highness must have been struck with the sight of a mixed gathering of Asiatics, Europeans, and Africans, assembled in one body on the wharf to receive him. Compare this with what took place in the *Transvaal*. At the utoo-dance held in Pretoria, in the Church Square, no Indian could be present. The seats were reserved for Europeans only, and a few of the Indians, who were standing in the open space kept apart for the general public, were asked to go away. I have seen with my own eyes a Kaffir policeman picking out Indians from the crowd and escorting them out of the Square.

It is no use multiplying instances. Suffice it to say that, in Portuguese Africa, all men are treated alike. There is no place considered so sacred that an Asiatic could defile it by his presence. It may hurt the feelings of some to read this; but since the truth must be told, I have no hesitation in saying that, in Portuguese Africa, though under a foreign flag, British Indians are much happier and are enjoying greater privileges and more freedom than in British Africa! Not that the Portuguese administration is faultless. It has its drawbacks. But what is to be noted and admired in this nation is the alacrity with which they mix with all classes of people, European, Asiatic or African. It is an open secret that the regulations of permit and quarantine are continued by the Portuguese in order to humour and please their rich neighbours. Should they find themselves independent of the *Transvaal* and Rhodesia, they would immediately repeal them, and welcome the Indians with open arms. They know his sterling worth. They are cognisant of the services rendered by him in the past and fully believe that he (the Indian) is an indispensable factor in the development of this country. The colour-question

has become an insoluble problem in British Africa; and it is rendered more intricate owing to the want of a competent and masterly statesman to deal with it. In Portuguese territory this question never arose at all. Natives, with Portuguese blood, have ever been recognised as Portuguese, and enjoy the full privileges of full-blooded Portuguese. Even natives of pure blood, if they happen to be sufficiently advanced, are admitted in the circle of Portuguese. Look at the principle of universal suffrage adopted by Portugal. Every Kaffir has a vote, and has as great an interest in returning a member to the Lisbon Parliament as a full-born Portuguese.

What, then, is the result of this policy? Peace, contentment and happiness. The native lives side by side with the European; he moves freely about the town; and there is no need of a pass or anything for a native to walk the streets even at mid-night. When a *Batuque* was organised to entertain H.R.H., the Duke of Connaught about 20,000 Kaffirs were brought from all over the province. They were loitering about the town in gangs of 20 to 50, singing songs and dancing, and not a single case of theft, assault, or any other offence was heard of. Fancy 20,000 men grouped together, armed with their own weapons, singing their war-songs, and uttering their war-cry, and every thing passes on peaceably—and this notwithstanding that liquor was freely supplied. Can Natal or the *Transvaal* dare to do it? It would require the whole militia of South Africa to regulate a gathering of 20,000 natives. But Portugal managed it, without a single soldier being requisitioned. An Englishman who was present at the dance, remarked to the then Governor-General, Sr. Continho that it was a great risk not to have kept the soldiers ready, in case these illiterate men fell upon the audience. Sr. Continho replied: "Mr. . . . This is Portuguese Africa and not Natal or the *Transvaal*." The reply must have cut the Englishman to the quick. Will Britishers take a lesson and improve their ways?

Correspondence

Re Sanskrit Scholar

To the Editor, *INDIAN OPINION*

Sir,—Permit me please, through the medium of your paper, to thank those gentlemen who have sent in their names. It may be that I may be helped in Johannesburg—if not, I shall avail myself of the services of one of them.

I am, etc.,

L. P. ERASER.

P.O. Box 204, Johannesburg.

31st October, 1906.

The Transvaal Permit Department

Instructive Correspondence

We have been asked to publish the following correspondence. We do so the more readily because it bears out our oft-repeated contention that investigation into permit applications is harked at Pretoria, and that the methods adopted by the authorities are later for a Camorra than for a British Colony. We print the correspondence as it was sent to us:—

September 21st, 1906.

The Registrar of Asiatics,
Pretoria.

Dear Sir,—Humbly I have to request you that I am badly needed two men in my business.

These men possess the required registers given by the Dutch Government—one for Omerjee given on the 8/4/96, the other Mohamed Sale 15/9/97, and these men are now in Delagoa Bay. So I humbly request you to allow these men to enter into the Transvaal for my business. Thanking you in anticipation and hoping to hear from you by return of mail.

Yours faithfully,

P.P. S. ALLY,
OSMAN.

September 26th, 1906.

The Registrar of Asiatics Office,
Pretoria.

Dear Sir,—Regret to request you that you have delayed to answer my letter of the 21st inst. I am badly needed those men mentioned in my last letter while they possess the old Registers which required. I hope to hear from you by return of post and oblige.

Yours faithfully,

P.P. S. ALLY,
OSMAN.

Colonial Secretary's Office,
Pretoria, Transvaal.

Sept. 28th, 1906.

Mr. S. Ally Osman,
P.O. Box 4643,

Johannesburg.

Sir,—With reference to your letter of the 21st instant, I have the honour to request you will furnish this office with the address of Indian Omerjee and also with particulars of his engagement in your business.

I have, &c.,

M. CHAMNEY,
Registrar of Asiatics.

Colonial Secretary's Office,
Pretoria, Transvaal.

Sept. 28th, 1906.

Mr. S. Ally Osman,
P.O. Box 4643,
Johannesburg.

Sir,—With reference to your letter of the 21st instant. I have the honour to request you will furnish this office with the address of Indian Mohamed Sale and also with particulars of his engagement in your business.

I have, &c.,

M. CHAMNEY,
Registrar of Asiatics.

September 29th, 1906.

The Registrar of Asiatics,
Pretoria.

Dear Sir,—Your favour of the 28th instant ref. No. E/3128 to hand with thanks.

In reference to which I request you that the address you require for Omerjee is—P.O. Box 370, Laurence Marques.

I require him for shop assistant in (word indecipherable) for two years at £30 per year.

I shall be much obliged if you send the required permit to Omerjee at your earliest convenience.

Yours faithfully,

P.P. S. ALLY,
OSMAN.

September 29th, 1906.

The Registrar of Asiatics,
Pretoria.

Dear Sir,—Your favour of the 28th instant, ref. No. E/3127 to hand with thanks.

In reference to which I beg to request you that the address you require for Mohamed Sale is—P.O. Box 370, Laurence Marques, and I require him as the cook in (word indecipherable) for two years at £18 per year.

Please address me the letters 'S. Ally' instead of S. Ally Osman, as the business is being carried on in the name of S. Ally holding the special power of Attorney.

I shall be much obliged if you send the required Permit to Mohamed Sale at your earliest convenience.

Yours faithfully,

P.P. S. ALLY,
OSMAN.

Colonial Secretary's Office,
Pretoria, Transvaal.

October 5th, 1906.

Mr. S. Ally Osman,
P.O. Box 4643,
Johannesburg.

Sir,—With reference to your application for a permit to enter the Transvaal in favour of Indian Omerjee I regret to inform you that I am unable to issue authorisation in his favour.

I have, &c.,

M. CHAMNEY,
Registrar of Asiatics.

Colonial Secretary's Office,
Pretoria, Transvaal.

October 5th, 1906.

Mr. S. Ally Osman,
P.O. Box 4643,
Johannesburg.

Sir,—With reference to your application for a permit to enter the Transvaal in favour of Indian Mohamed Sale, I regret to inform you I am unable to issue authorisation in his favour.

I have, &c.,

M. CHAMNEY,
Registrar of Asiatics.

October 9th, 1906.

The Registrar of Asiatics,
Pretoria.

Dear Sir,—Your favours of the 5th instant, one Ref. No. E/3127, and the other No. E/3128 to acknowledge with thanks.

But I hereby request you to let me know why Omerjee and Mohamed Sale are not to be allowed to enter into the Transvaal although each of them possess the Registers of the Dutch Government.

Hoping to hear at your earliest convenience and oblige.

Yours faithfully,

P.P. S. ALLY,
OSMAN.

October 10th, 1906.

The Registrar of Asiatics,
Pretoria.

Dear Sir,—Regret to find that no reply has yet been met with for my letter of the 9th inst., whereby the receipt of your two favours one No. E/3127, the other E/3128 is acknowledged. I hope you will be good enough to reply for same by return of post.

Failing which I shall be compelled to communicate with the High Commissioner.

Yours faithfully,

P.P. S. ALLY,
OSMAN.

Colonial Secretary's Office,
Pretoria, Transvaal.

October 20th, 1906.

Mr. S. Ally Osman,
P.O. Box 4643,
Johannesburg.

Application on behalf of Indian Mohamed Sale.

Sir,—With reference to your letter of the 18th instant, I have the honour to invite your attention to my communication No. E/3128 of the 5th instant, whereby refusal of a permit was made in respect to Indian Mohamed Sale.

I have, &c.,

M. CHAMNEY,
Registrar of Asiatics.

(To be continued.)

Another Misstatement

By Mr. Kleinenberg

The Transvaal press publishes the following:—

With the view of strengthening the hands of the Transvaal Government in seeking to obtain the assent of the Imperial Government to the new Asiatic Ordinance and of assisting towards countering the influence of the Indian deputation headed by Mr. Gandhi, now in England, a couple of meetings have been held here this week.

The first of these was a special meeting of the Chamber of Commerce, at which a resolution was unanimously passed expressing the view that all the Chambers of Commerce in the Transvaal should take immediate action towards affirming the desirability of the Ordinance being placed on the Statute book, as in the opinion of the Chamber it reflected the ideas of the whole of the white population of the Transvaal.

It was further decided to send a copy of the resolution to the Transvaal Executive of the Associated Chambers of Commerce of South Africa, with a request that that body cable an expression of Transvaal views.

The second meeting was a public gathering of the White League, held last night, at which nearly two hundred people were present.

The Mayor referred to the continued establishment of Indian trading stores in the town and district and quoted statistics showing that at the end of May no less than 87 traders' and hawkers' licences were in current issue. Since then an increase had taken place. Of the 87, 20 were held by Indians at country stores, and they were crushing out of commercial existence the white country storekeepers. The speaker assigned the depression among the commercial class largely to the competition of the Indians, and stated he had adduced this belief before the Indigency Commission.

He moved a resolution, which was carried, voicing the opinion of the meeting that the Ordinance was a fair and equitable one, calculated to protect the interests of the white inhabitants, and begging the Government to use every endeavour to obtain His Majesty's sanction thereto.

The Chairman of the meeting (Mr. G. G. Munnik) was delegated to lay the resolution before his Excellency the Governor.

The following letter in reply has been sent by Mr. Abdool Ganie to the *Rand Daily Mail* and the *Transvaal Leader*:—

I note to your issue of Friday that

the Mayor of Pietersburg, whom I take to be Mr. Theunis Kleinenberg, stated, at a meeting of the White League of that town on Wednesday evening last, that at the end of May there were no less than eighty-seven traders' and hawkers' licences in current issue. He then stated that since that time an increase had taken place in the number of such licences, that, of the eighty-seven, twenty were held by Indians at country stores, and that they were crushing out of commercial existence the white country storekeepers.

If my recollection serves me aright, Mr. Kleinenberg still owes some charitable institution the sum of £50, being an amount which that gentleman has forfeited in view of his non-acceptance of a challenge that I issued to him some two years ago. But for the moment I will waive that point, merely remarking that Mr. Kleinenberg should have by now learnt a lesson as to the proper or improper manipulation of figures.

Mr. Kleinenberg was careful to add the number of hawkers' licences to that of the traders' licences, knowing full well that he would thus augment his figures and so create the greater impression. He should, however, have pointed out that there is practically no competition with Indian hawkers, and that the whole of the competition is with the traders. He should then have pointed out that there has, this year, actually been a decrease of the number of Indian traders doing business in the town of Pietersburg, thereby relieving the congestion in that place. He should, moreover, have pointed out that those who have left the Pietersburg township have gone to the outlying districts.

Does Mr. Kleinenberg deny my facts? I once more issue to him a challenge to prove the truth of the legitimate inferences of his assertions. I am convinced that he cannot do it. At the present time there are in the town of Pietersburg not more than twenty-seven Indian stores. If Mr. Kleinenberg has the courage of his convictions, he will produce his proof in your columns, instead of tickling the ears of an audience that is prepared to swallow every and any misstatement with regard to British Indians that he may choose to regale it with. — I am, etc.,

ABDOOL GANIE,

Chairman,

British Indian Association,
Johannesburg, November 5.

A CORRECTION. On p. 836 of our issue of last week, we published a leading article entitled "Remarkable Results". In lines 8 and 9, we are made to say "on the 10th April, 1906". This, of course, is a printer's error, and should read "on the 10th April, 1904". — ED. I.O.

Mr. Abe Bailey

On the "Asiatic Invasion"

At Potchefstroom, on Monday, 5th inst., Mr. Abe Bailey delivered himself on the Indian question in the following terms:—

The people in Potchefstroom had realised what the Asiatic invasion had meant. He believed that before the war there were some twelve Indian storekeepers in Potchefstroom. He was informed that at the present day they numbered about sixty. They realised what they meant. It accounted for the depression amongst the white storekeepers of the town. (Applause.) The Progressive party had realised what that Indian incursion was, and they had taken steps through Sir George Farrar. (Roaring and interruption.) They need not "booh" Sir Geo. Farrar, who was in London pressing upon the Government to carry into effect the Asiatic Ordinance as passed by the present Government. He only hoped that Sir George would be successful. He was quite certain that if Sir George was successful in his mission they would receive his name in a different manner to what they did that night. (Roaring and applause.) In regard to the Indian question, they knew that the Indian Empire came in to the question. They knew that that was a matter of difficulty for the British Government, but they intended to root this cancer out of South Africa and to root out every Indian whether he was a British subject or not. (Loud applause.)

An Acute Stage

As they were aware, the Indian question in Natal had arrived at a very acute stage, and why did they object to this immigration? They did not object to the Indian on account of his inferiority or his courage. The reason was that his standard of civilisation was lower than that of the white man. His cost of living was very much lower. If they were going to allow the Indian into this country it meant the reducing of the standard of civilisation for the white men, and it would mean the expulsion of white men, and they must do all they could to encourage the whitemen to stop here. In Natal they had done whatever they could in a measure to check the Indians from taking hold of the country, but with all the checks they had put forward they had not done so. The Indian had in many cases brought prosperity, but it had been at the expense of the white men of the country. There were 100 storekeepers in Natal and 1,000 Indian storekeepers. There were 100 white men of means and 1,000 Indians. On the fruit farms there were 30 Europeans and 700 In-

dians. If they had a proper Ordinance and it had been carried out in a proper manner that would not have been so. They had before them a great struggle for the predominance of the white race in South Africa.

The following reply has been sent to the Johannesburg morning papers by the Acting Hon. Secretary of the British Indian Association:—

You publish, in to-day's issue of your paper a lengthy report of Mr. Abe Bailey's speech at Potchefstroom.

I see that Mr. Bailey raises the old bogey of the alleged Asiatic invasion of the Transvaal, and, in order to support his contention, he states that he believes "that before the war there were some twelve Indian storekeepers in Potchefstroom. He was informed that at the present day they numbered about sixty."

Now, it is quite obvious that Mr. Bailey must have believed his informants, for it is incredible that he would have made this statement did he not think that the information given to him was worthy of belief.

Mr. Bailey then went on to say that "those present realised what his statement meant. It accounted for the depression amongst the white storekeepers of the town."

I challenge Mr. Abe Bailey to prove his point about the number of Indian storekeepers in Potchefstroom before the war and at the present day, and to show that the present trade-depression in the town is due to the alleged increase of Indian storekeepers. I deny his statement absolutely, and am prepared to give the names of storekeepers who were in the town of Potchefstroom before the war and the names of those who are in that town to-day. I state deliberately that there were double the number of storekeepers mentioned by Mr. Bailey in Potchefstroom before the war, and that there is no increase in the number at the present day.

If Mr. Bailey is certain of his facts, he will accept my challenge. On the other hand, if he realises that he has made a mistake doubtless he will acknowledge that fact with the same publicity that he made his original statement.

I am not concerned, for the moment, with any other point of his argument except to remind him that at the present day the Peace Preservation Ordinance is being used almost solely to prevent British Indians from entering the Transvaal, and that, in consequence, no further legislation is necessary to effect this result.

THE CARITABLE POOR.—It is extraordinary how much poor people do for each other. There is nothing like it in other parts of B.C.—JUDAS EXONER at Lambeth County Court.

Indian Trading

"Witness" Quirious Errors

In dealing with a recent article of ours, the *Natal Witness* of the 31st ult. quotes our argument briefly, and proceeds in the following terms:—

Having made these deductions, *Indian Opinion* proceeds to do exactly what our experience of it as an impartial advocate would have led us to believe that it would not do. In the shortest of paragraphs it dismisses with its concealed contempt the very strongest argument which could be brought against the Asiatic trader, namely, the extremely low standard of living which he attracts and encourages. It is a pity that this obvious point was deliberately slurred over. As, however, the organ of Indian opinion in Natal is afraid to tackle the point, we shall proceed to do so, and, by way of a preface, to defy *Indian Opinion* or any other paper to disprove that the Indian's mode of life contributes enormously to his power of competing against the European. Regarding the question of expense contingent upon the upkeep of a large shop, here alone there is sufficient and most obvious confirmation of our meaning. The Indian pays next to nothing in salaries. His clerks and shop assistants work for months at a time as apprentices, for nothing but their food, and even that is an inconsiderable item. When they have learnt sufficient of their business to be worth a salary it is a small one, though we have heard that in some large Indian businesses salaries are seldom, if ever, paid at all, the practice being to obtain new apprentices from time to time. For exactly that class of labour, therefore, which costs the European trader from £10 to £20 per month, the Indian pays practically nothing. Similarly with such items as the general upkeep of an establishment, shopfittings and furniture, and the like, everything is on the side of the Asiatic trader. His store is nearly always of such a class as no self-respecting European merchant would tolerate or indeed could tolerate, if he hoped to retain a respectable clientele.

Their other business expenses are much in the same proportion, and not the least saving effected by the Indian is that under the heading of forwarding and agency charges, the bulk of their goods coming direct from their own houses in India. In private life the Indian scores again. He lives in a style to which no European trader could condescend. It is no exceptional thing to find prosperous Indian merchants living in filthy hovels. Their food and clothing, and that of their families, is of the cheapest. They have no appearance to maintain, and they suffer no diminution in the trade

they do from the manner of their private lives and habits. The European trader who lived in a respectable community as an Indian trader does, or conducted his business in the same manner, would be very likely ostracised. It is nonsensical, therefore, to pass over arguments based on these evident facts, as if they were not germane to the question at issue.

Asiatic Trading

One Fair Comment

In a letter which appears elsewhere in this issue our correspondent, "Scout," remarks that "the arguments against the Asiatic trader are legion." There are certainly many legitimate arguments against the Asiatic trader, but our correspondent is not taking advantage of them when he talks of "Eastern torpor." He asks, "Is the activity of Western civilisation to yield to Eastern torpor and cross-legged indifference? Will civilisation be advanced if all the trade of Natal falls into the hands of the Asiatic? That it is fast doing so is generally admitted." Earlier in his letter "Scout" refers to the law of the survival of the fittest. Surely the use of such arguments lodges him on the horns of a dilemma. If the Oriental, with all his "torpor," can outst the Occidental, with all his "activity," then the former, arguing on "Scout's" premises, could claim that he represents the survival of the commercially fittest. Again, our correspondent suggests that the Asiatic should be "got at" through our sanitary bye-laws; but if the Asiatic complies with those bye-laws, as presumably he does, what then? As regards the alleged demoralising effects on the natives, we fear that there is a class of white far more demoralising than the ordinary Asiatic. The latter, with all his faults, sets an example of industry which has not been without beneficial economic results on the coloured labour market of South Africa. We are in favour of restricting Asiatic trading, or confining it as far as possible to a certain area. We are also in favour of the rigid enforcement of our immigration laws, and of making those laws more drastic if necessary. But we are not in favour of unjust or oppressive treatment of any individuals, whatever their colour, who have been allowed to settle in the colony.—*Times of Natal*.

INDIAN MAHS. The following mail for India is advertised: (*Natal Direct Line*) S.S. *Umsintop* will leave for Calcutta via Colombo on or about the 20th November.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીક્સ—શનીવાર, તારીખ ૧૦ મી નવેમ્બર, ૧૯૦૬.

અંક ૪૫

અડવાડીક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી—તા. ૧૦ મી નવેમ્બરથી તા. ૧૬ નવેમ્બર સુધી ૫૦ સં. ૧૯૦૬.

હિંદુ—કારતક વદ ૯થી, કારતક વદ ૩૦ સુધી સંવત ૧૯૬૩.

મુસલમાની—તા. ૨૨ મી રમજાનથી ૨૮ મી રમજાન સુધી, ૧૩૨૪ હિજરી.

વાર.	ખ્રીસ્તી તારીખ	હિંદુ તીથી.	મુસલમાની તારીખ	સુવોદય ક. મી.	સુર્ય અસ્ત. ક. મી.
શની...	૧૦	૯	૨૨	૪ ૫૮.૬	૨૩
રવી...	૧૧	૧૦	૨૩	૪ ૫૭.૬	૨૩
સોમ...	૧૨	૧૧	૨૪	૪ ૫૬.૬	૨૪
મંગળ...	૧૩	૧૨	૨૫	૪ ૫૬.૬	૨૫
બુધ...	૧૪	૧૩	૨૬	૪ ૫૫.૬	૨૬
ગુરુ...	૧૫	૧૪	૨૭	૪ ૫૫.૬	૨૭
શુક્ર...	૧૬	૩૦	૨૮	૪ ૫૫.૬	૨૮

અનુક્રમણિકા.

ડેપ્યુટેશન ...	...	...	...	૮૩૮
દક્ષિણ આફ્રિકામાં હિંદીઓ...	...	...	...	...
ઈન્ડિયાનું તારણ...	...	...	...	૮૩૯
ડેપ્યુટેશનની મુસાફરી ...	...	...	...	...
જોહાન્સબર્ગના ખબર પત્ર.	...	...	...	૮૪૦
ટાંબાટ.	...	...	...	૮૪૧
પીટર્સબર્ગ.	...	...	...	...
રૂટરના વાર...	...	...	...	૮૪૨
હમીદીયા ઇસલામીક સોસાયટી.	...	...	...	૮૪૩
ઈડિઅન યુનાઈટેડ એસોસિયેશન...	...	...	...	...
નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.	...	...	...	...
મી. મીંધીપર રૂટરપત્રનો હુમલો ...	...	...	...	...
રૂટરના ખબર ...	...	...	...	૮૪૫
અંગ્રેજ અને પોર્ચુગીઝ રાજ્યની સરખામણી.	...	...	...	૮૪૬
ટુવામના બીજ વિષે વધુ ખબર.	...	...	...	૮૪૭
ઈડિઅન ઓપીનીઅન અને પીટર્સ...	...	...	...	૮૪૮
નાદારી કોર્ટની નોટીસ વિશે...	...	...	...	...
ધી મહોમ્મદન એન્ડ્ર્યુકેશનલ ફંડ ...	...	...	...	...
બાલુ વરતમાળ ...	...	...	...	૮૪૯
વરુણા પંચો.	...	...	...	...
આપણું અધિવ્ય ...	...	...	...	૮૪૪
રેલવેપર તકનીક ...	...	...	...	...
જળ હિંદુઓ.	...	...	...	૮૪૫

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૧૦ મી નવેમ્બર ૧૯૦૬.

ડેપ્યુટેશન.

ત્રાન્સવાલથી ગયેલું ડેપ્યુટેશન આ અડવાડીકમાં ગુરુવારે તા. ૮ મીએ લોર્ડ એક્ષનને મળ્યું હતું. ડેપ્યુટેશન સંબંધી છેલ્લાં તારે ઉપરથી જણાય છે કે મેસર્સ ગાંધી તથા અલી સાથે ડેપ્યુટેશનમાં બહુ નામાંકિત માણસો જોડાયા છે. આ ડેપ્યુટેશન ના મુખી તરીકે સર લેપેલ ગ્રીડીન જોડાયા છે અને બીજા સર જ્યોર્જ બર્ડવુડ, મી. અમીર અલી, સર ચાર્લ્સ ડાઉક, લોર્ડ રેનડી, મી. હેરોલ્ડ કોક્સ, સર હેન્રી કોટન અને સર મથેરલ જાવનગરી છે. આવી રીતે નામાંકિત શુદ્ધ ત્રાન્સવાલના હિંદીઓનું દુઃખ લોર્ડ એક્ષન પાસે રજુ કરે તેની અસર કાંઈ થતી જોઈએ. સાહિબ આફ્રિકામાંથી પછી આ અન્યાયી ઓરડીન-સની વિરૂદ્ધ લાગણી દરશાવનારા પગલાં નાતાલ તથા કેપટાઉની ના મુખ્ય મંત્રીઓએ લીધા અને પોતાના કરાવે વડી સરકારને મોકલી આપ્યા છે. અને તે શીવાય ડેપ્યુટેશનના હેતુને પારલામેન્ટના કેટલાક મેમ્બરો તરફથી દીલસોજી મળી છે તે સંબંધી ઉપરથી ડેપ્યુટેશન હોદ્દામંદ થોડે થોડે દરજ્જે થશે એમ આશા રાખી શકાય છે. છતાં અમારે એમ પણ જણાવવું જોઈએ કે સામા પક્ષવાળા તરફથી પણ આ ઓરડીન-સને વડી સરકાર તરફથી બહાલ રખાવવાને બદલે બની શકે તેટલા ઉપાયો લેવામાં આવે છે. જોહાન્સબર્ગની મેયર એફ ક્રામરના મેળાવડામાં ચર્ચા કરાવે આ બાબમાં બહાર પડી ગયા છે. આનું અંકમાં બહાર પડેલ અમારા જોહાન્સબર્ગના ખબર પત્ર ઉપરથી જણાશે કે બીજી જગ્યાએ પીટર્સબર્ગ તથા પોર્ચેરટમાં પણ મોટા મેળાવડા થયા હતા અને ઓરડીન-સને બહાલ રખાવવાની જરૂર વડી સરકારને ના. મગરનર મારફત દરજાવી હતી. આમ જ્યાં બને પણ તરફથી પોતાનું ખર્ચ કરવા લગત માણી રહી છે તેવી રિયનિમાં અમે માનીએ છીએ કે જ્યાં સુધી હિંદી કામ માસ મીટીંગના ચોથા દરબને મુકમલ પૂર્ણ થઈ રહેશે ત્યાં સુધી તેની હોદ્દા અમી. હરેલ શામે પ્રાણવામાં હિંમત, આપણ

તથા સંબંધી જરૂર છે. ત્રાન્સવાલની સમગ્રી કામ એકમત થઈ ઓરડીન-સને રદ કરાવવા કેટલા ઉપાયો લેવામાં આવ્યા છે અને આવે છે તે અમારા કોલમોમાં વખતે વખત જણાવવામાં આવી ગયું છે, અને અમારા જોહાન્સબર્ગના ખબરપત્રના જણાવવા મુજબ હાલ જે જે કરવું થયું છે તે વિના વિલંબ થાય છે, દરમ્યાન અમે ત્રાન્સવાલમાં વસતા બાઇઓને એક સાદું સુત વાદ રાખવાની બહામણ કરીએ છીએ કે "સંપ એજ બજ છે અને બજ છે ત્યાં જય છે."

દક્ષિણ આફ્રિકામાં હિંદીઓ.

ઉપરના મથાળાવાળા એક કખાલમાં મદરાસનું હિંદીઅન રીન્યુ નામનું પ્રસિદ્ધ માસીક જર્નલ છે કે ટ્રાન્સવાલના ગોરા વેપા રીઓ ક્વિટીશ ઇડિઅનોને તેમના દરજ્જા અને લાભોનો વીચાર કર્યા વગર ટ્રાન્સવાલમાં થી હાંટી મુકવા આવે છે. ડીલર્સ લાઇસેન્સ સીંગ એક્ટ અને ઇમીગ્રેશન રીસ્ટ્રિક્શન એક્ટ નામનાં બે ઇન્જનોવડે નજીક બદલા કાઢી હિંદીઓપર જુલમ ચલાવવામાં આવે છે. આમડીના રહેસ અને વેપારની છાંટી બહુ વધી પડ્યાં છે. નાતાલ સરકાર આગળ હાલમાં મ્યુનીસીપાલ ક્રેયાઇઝના લોકો સહ લેવામાં આવનાર છે. ટ્રાન્સવાલ કોન્ટ્રી ટ્યુશન સંબંધમાં હિંદીને નેટીવ સાથે જ મળવામાં આવ્યા છે. સંસ્થાન ખાતાના સેક્રેટરીને સર હેનરી કોટન તરફથી જાણ કરવામાં આવી હતી કે સંબંધી હિંદીને પછી ગમે તે દરજ્જા ના હોય છતાં બધાને એક પંક્તિ પર ગણી—કુલી—ફરેયાન ના હકોમાંથી બાતલ કરવામાં આવે છે તે અન્યાય છે. ૧૮૬૪ ની સાલમાં લંડન કનેવેન્શન વખતે નેટીવ રાજમાં હિંદીને મળવા માટે ના પાડવામાં આવી હતી. તો સરકાર કેમ ફરી જાય છે? આ ને અર્થ એટલો જ થાય છે કે લીબરલ સર કાર પણ ટ્રાન્સવાલના કોલોનીયલ રિફર્મ ન્યાય આપવાને શકિતવાન નથી. અમે કહી એછીએ કે આ સંબંધી અન્યાય લગુ પુરતે નથી એમ સમજી સાહિબ આફ્રિકાના રાજ્યવારીઓ એ તરફ એક પછી એક સખત પાશ બંધે જાય છે.

ઈંદીયામાંથી તારણ.

કલકત્તા હોલ કોરટ.

અંગાલી પત્ર જણાવે છે કે કલકત્તા હોલ કોરટમાં કેટલીક જગ્યાઓ ખાલી પડી છે. ત્યાં એકદમ મહોમ્મદન 'લેવર' ને તીમવા થી વાળખી કર્યું કહેવાશે. મુસલમાન કોમ માંથી કોવા લોકનાં નામ સહેલાઈથી મળી આવશે કે જેઓ એ હોલો ભોગવવા કાયદે છે. મી. બદરદીનના મરાણને લીધે હાલ કોરટમાં એક પણ મુસલમાન નથી.

ધરાનના પારસીઓ.

ધરાનની પ્રત્યક્ષ કાઉન્સિલમાં એક કોશિશીઅનને એક આપવાનું નથી થવાથી તે કામના પ્રતિનિધી તરિકે અરજીના જમસેદ નામના પારસીને સુદી કાદવામાં આવેલ છે. આ ગૃહસ્થ તહેરાનનો એક આગેવાન અને હોલતમંદ સહેરી છે. સુદહી મંબંધમાં માનવતા દાલબાઈ નવરોઈને નાર મળવાથી તેમણે સાદપર પોતાના આજારનો સંદેશ મોકલ્યો હતો.

હિંદી મુસલમાનોના સવાલ.

પ્રખ્યાત હિંદી હિતેચ્છુ અંગ્રેજ નર સર હેનરી ડાલને ઉપરના વિષય ઉપર એક વિદ્વાતા બરેલું લખાણ ઈંડિયા પત્રમાં પ્રસિદ્ધ કર્યું છે તેમાં તેઓ જણાવે છે કે મુસલમાન કોમનો સવાલ બહુ સુચવાક બરેલો વિષય છે. હિંદુ મુસલમાનના ધર્મ બેદને લીધે કેટલીક અડચણો નડે તેમ છે. તે પછી એ જણાવે છે કે અકબરના રાજ્યમાં મુખ્ય અમલદારો હિંદુ હતા. પંતબના નર રણજીતસીંહનો પ્રધાન મુસલમાન હતો. તથા દમદર અલીના કારકારીઓ હિંદુ હતા. આ દાખલાઓમાં હિંદુ અને મુસલમાનો વચ્ચે એકબીજાનાં બીજા જોવામાં આવે છે. અને કોમ વચ્ચેનો ભેદ નાબુદ થતાં હજુ વખત લાગશે તથા તેને માટે બહોળા કેળવણીની જરૂર છે. અંગ્રેજ કેળવણી લેવામાં હિંદુ કરતાં મુસલમાનોને પછાત રહેવાનું એક કારણ તેમની ધાર્મિક જરૂરીઆતોને લીધે છે. અને ત્યારે કેળવણીમાં તેઓ પછાત રહ્યા ત્યારે સરકારી નોકરીમાં તેમની સંખ્યા હિંદુઓ નીપેડે જોવામાં આવી નહિ. અને આ પ્રિયતિ તેમને નાપસંદ પડવાથી તેઓ હિંદુઓની લડતમાં બળવામાંથી પણ દુર રહ્યા. સર કૈવદ અહમદ તે કામના આગેવાન હતા. તેમણે પોતાની કામને કેળવણીમાં વધારવા માટે નવીનગમાં મહોમ્મદન કોલેજ સ્થાપી. તેઓ રાજસ્થાનમાં નેશનલ કોલેજના ચતમાં બનીતા હતા. તેમણે ૧૮૮૪ માં એક

ખાખા હરમ્યાન જણાવ્યું હતું કે "આપણે સધળાએ અંતઃકરણ પુર્વક એકત્ર થવું જોઈએ અને સંપત્તી વરતવું જોઈએ. જો એકત્ર હોઈશું તો એક બીજાને સહાયલુત થઈ શકીશું, અને નહિતો એક બીજાની વિરુદ્ધ હોવાનું પરિણામ એ આવશે કે અને તો નાશ અને પડતી થશે. પાછળથી રાજદારી વિચારોને લીધે તેમણે પોતાનું વલણ ફેરવ્યું હતું. જતાં વધુ આગેવાન મુસલમાનો કોલેજમાં મળતાંજ રહ્યા છે તથા કેટલાક પ્રાચીનશીપલ કોલેજ-સ અને નેશનલ કોલેજનું પ્રમુખપદ પણ ભોગવેલ છે. હિંદુનું વલણ કદા મુસલમાનની ઉમેદો વિરુદ્ધ થયું નથી. મુસલમાનોના લાલ હિંદુ જાપામાં વચ્ચેના આપણે ઘણી વખત જોઈએ છીએ. હાલનું ડેપુટેશન માત્ર એજ બતાવે છે કે હિંદુ મુસલમાનો મળીને કામ કરવા તૈયાર થયા છે.

નાઇજરીઆમાં હિંદીઓ.

ઇંગ્લિશ મેજેસ્ટ્રેટ પત્રમાં એક લેખક જણાવે છે કે આઠ નવ માસ ઉપર પંતબ ના યોગ એક કેળવણીમાં હિંદીઓ ઉતર નાઇજરીઆમાં સરકારી નોકરીપર ગયા હતા. તેમના ગયા પછી મળેલ કામગીરી પરથી જણાય છે કે તેઓને ત્યાંના દવાપાણીને લીધે થોડી માંદગી વેઠવી પડી હતી. સખત ટાઇ તેમજ કંડીને લીધે ત્યાં રહેવાનું કઠણ પડે છે. ઉતર નાઇજરીઆનું મુખ્ય શહેર લોકોગ્ગ છે, તે નાઇજર નદીપર આવેલું છે. રાજધાનીનું મથક ટીઅનગેરમા છે. કપાસ ની ખેતી સારી છે. રાજ અંગ્રેજનું છે જે ૧૮૦૦ની સાલથી અમલ ચલાવે છે.

કરેલામનો બચ્ચી.

મી. સુરેન્દ્રનાથ બેનરજીનું અંગાળીપત્ર ઉપરના મથાળાવાળા એક લખાણ હરમ્યાન જણાવે છે કે :- મુસલમાનોની રાજ્યદારી ઉમેદોની ખાતમાં આમે તેમને સંપૂર્ણ રીતે મળતા છીએ. અલીગઢ કોલેજના સ્થાપકે જણાવ્યું હતું તેમ હિંદુ અને મુસલમાનો એક સુદરીની બે આંગોની માફક છે. એક ને બીજા થઈ તે સાથે બીજાને પણ હાની થઈ સમજવી. તે કોમમાં હાલમાં જે રાજ દારી ચળવળ જણાય છે તેનાં અવકાશ ફળ મળે એવું અમે ઇચ્છીએ છીએ.

હિંદો આગલો રેટ સેક્રેટરી મી. બરોડરીક જે રક્ષાણ આધરીકાની સફરે નીકળેલ છે તે નરેખરતી ૫ મી તારીખે કેપટાઈન જમિશ છે ત્યાંથી તે ઇન્ડિયા જશે.

ડેપુટેશનની મુસાફરી.

નવા એસિઆટીક કાપદાખાખત વિલાયત જનાર ડેપુટેશનની સુદહી થઈ તેમાં શી મુસીબતો પડી તેનો હિવાલ ઇન્ડિઅન એપી નીઅનના વાંચનાર જાણે છે. મી. અખદુલ ગની, મી. અલી તથા મી. ગાંધી એમ ત્રણ જણે જવું, એવો પહેલેથીજ જોકોએ નિમય કરેલો, પણ છેવટે મી. અખદુલ ગની તૈયાર નહિ થયા અને મી. અલી તથા મી. ગાંધીને જ જવું પડ્યું.

ઉપરમાં અડચણ.

ઉપર પ્રમાણે બે જણે જવું એવો ચોક્કસ ફરાવ ૨૮ મી સપ્ટેમ્બર જુમાને દલાડે થયો, આરમાડેલ કસલમાં જવું એમ નિમય થયો અને શનિવારે એટલે તા. ૨૯મી સપ્ટેમ્બરે આગળોટની ટીકીટો લેવાઈ. તથા પહેલી અકટોબર સોમવારે કેપમેલમાં જવા તું હતું. તેની ટીકીટો પણ લેવાઈ પછી એક કલક પછી રેશન મારતરે કહેવરાવ્યું કે એ મેલમાં ડેપુટેશનથી નહિ જવાય. રાતના ૯ વાગે થોડી ગપ છે તેમાં જઈ શકાશે. આનો અર્થ એમ થયો કે જે કેપ મેલમાં જવાનું બંધ થાય તો આરમાડેલ કાસલમાં જઈ નહિ શકાય, અને ડેપુટેશન ને એક અહવાકીયાની ઢીલ થાય. મી. ગાંધી એ તુરત ઉપરની ખબર ટેલીફોનથી જનરલ મેનેજરને આપી અને જવાની કેવી અગત્ય હતી તે જણાવ્યું, જનરલ મેનેજર રેશન મારતરે કરેલી બંધી સમજી નહિ શક્યા, અને ખબર કાઢી ટેલીફોન કરશે એમ કામ વ્યું. એક કસાક વિત્યાબાદ ખબર મળ્યા કે રેશન મારતરે જુલ કરેલી અને ડેપુટેશન ને કેપમેલમાં જવામાં હરકત નહિ આવે.

ત્રેન ઉપર.

ત્રેનમાં સાંજના ૬-૧૫ વાગે ચડ્યા. રેશન ઉપર મુકરર કરેલ માણસો અડાવવા આવ્યા હતા. તેમાં મી. અખદુલ ગની, મી. કસપર્મીઆ, મી. કુવાડીયા, મી. ઉમરજી, મી. શાહજુદીન, મી. ફેનરી, મી. બીજુલાઈ, વિગેરે ગ્રહસ્થો હતા. મી. બીજુલાઈ નાખી-એર વિગેરે સાંવતા હતા. જવાની સાથે કાચ મીલાવી વિદાયગીરી લીધી.

મી. હાજ વજર અલીની હાલત.

મી. હાજ વજર અલીને અગલા દિવસો ના કામનો ચાક લાગ્યો હતો. તેથી તે કાપર થઈ રહેલા હતા. તેમને સંધીવાનું દરદ છે. તે રતનામાં પીડશે એવો ધારતી તેઓ આજે જનારે ડેપુટેશનની વાત ચાલતી હતી ત્યારે જ સંપાતા હતા. તે પ્રાચી ત્રેનમાંજ ખરી

મી. મી. હાથ વગર અલીને સાંધામાં
ઠગાવે શરૂ થઈ. મારાથી બનતી સેવા કરી
તેમના સાંધાઓને દાખ્યા તથા ધર્યા. પણ
તેથી કાંઈ વેદના ન્યુનતા સારૂ કમી થઈ
નહિ. મી. અલી પોતાની સાથે બાતુ લાવ્યા
હતા તે તેમણે ખાધું. કોરી પીધી. બીજી
કાંઈ લેવાની તેમને કાળ ત ન હતી. હું સહુ-
નમાં ખાવા મેલો. ત્યાં પટેલ તથા વટાણા
બાઈલા હતા તે લીધા અને રોડી ખાધી. મી.
બાબુભાઈએ બંધાયેલ મેલો પણ લીધા. મારે
લખવાનું હતું તે સમયે. મી. અલી દશમાએ
સુતા. હું ખાર વાગે લખી રહીને સુતો. મી.
અલીની શત અરથ ઊંધમાં ગઈ. મંગળારાત્રે
સવારના ઉઠતાં તેમને સત્તરડ વ્યાધી થયા
લાગી. સાથે તાર પણ ખરો અને ખાંડી.

કેપમેલની ગોઠવણ.

કેપમેલની અંદર જેમ રડીમરમાં સગવડ
હોય છે તેવીજ લગભગ રાખે છે. સવારથી
જ ખાવાનું શરૂ કરે છે. નદાયા સુધાની
સગવડ તેમાં રાખવામાં આવે છે. પેસેન્જરો
“શાવર-બાથ” લઈ શકે છે. માત્ર પહેલા વર્ગ
નાજ પાસે જરો આ ચેનમાં જઈ શકે છે.

કેપટાઉનમાં.

કેપટાઉનમાં મારી બે વાગતા બુધવારે
પહેંચી. ત્યાં મી. યુસફ દુશીદ શુલ, મી.
આદમ શુલ, મી. જજારામ તથા મી. અબદુલ
કાદર રેસનપર મળ્યા આવ્યા હતા. મી.
યુસફ દુશીદ શુલે પોતાને ત્યાં ખાણું તૈયાર
કર્યું હતું. તે લઈ અમે ૪-૫ વાગે રવાના
થયા હતા. આ બધા સાહેબો રડીમર ઉપર
પણ આવ્યા હતા.

આરમહેસ કેસલ.

આ રડીમર યુનીયન-કસલ લાઇનના
કાફલામાં મોટામાં મોટીમાંની એક છે. તેના
૧૨૬૭૩ ટન છે. તેની ‘લોર્ડ્સપાવર’ ૧૨૫૦૦
છે, તેની લંબાઈ ૫૬૦ ફૂટ ૬ ઇંચ છે. પહેલા
બાઈ ઇંચ ૬૪ ફૂટ ૬ ઇંચ અને ઉંચાઈ ૪૨
ફીટ ૭ ઇંચ છે. તેમાં ૩૨૦ પહેલા વર્ગના, ૨૨૫
બીજા વર્ગના, અને ૨૮૦ ત્રીજા વર્ગના
ઉતારોઓ જઈ શકે છે દરેક વર્ગના ઉતારોને
સારું જમવાના ઓરડા બહુ મોટા અને
શોભિતા છે. તેમાં હવે આવનવ થવાની
સગવડ પણ સરસ છે. દરેક વર્ગને સારું
વાંચવાની પુસ્તકો તથા તોખી વાંચવાની
ઓરડીઓ છે. નદાયાની સગવડ ધણી સરસ
છે. અને ગરમ તથા ઠંડુ પાણી જેટલું જોઈએ
તેટલું મળી શકે છે. અજરોઓ ખર્ચા અત્યંત
ઓખાં રાખવામાં આવે છે અને તેમાં ગોટીસ
નાંડાટેલી હોય છે કે કાંઈ ઉતારોએ એક
બગાચી નહિ. પહેલા તથા બીજા વર્ગના
માર આદ વિભાગ છે. અગારી કીટીટ પહેલા
વર્ગના બોલ વિભાગની છે અને દરેક જગ્યાને

સારું રીટર્ન કીટના પા. ૧૨૬-૧૫-૦ આવે
વા પડ્યા છે.

ખાવાની ગોઠવણ.

આ રડીમરમાં કેમ જાણે ઉતારોએને
આખો દહોડો ખાવાનું જ હોય નહિ તેમ
સગવડ હોય છે. સવારના ૬ વાગે તોફર કોરી
રોડી તથા મેલો લાવે છે. સાંજ આઠ વાગે
નારતો સહુનમાં ખારામાં આવે છે. તેમાં
દરેક તરેહની વસ્તુઓ હોય છે. અગીઆર
વાગે કેક ઉપર આદ અને બીસકીટ આવે છે
એક વાગે પાણું લંચ સહુનમાં શરૂ થાય છે
તેમાં પણ દસથી પંદર વસ્તુઓ હોય છે.
આર વાગે સાંજના પાટી આદ. બીસકીટ,
રોડી વગેરે; સાંજ ૭ વાગે સહુનમાં ખાણું.
અને રાતના નવ વાગે કે તેથી મોડું ઉતારો
ઓને રૂમીમાં આવે તેમ આદ કે કોરી બીસ-
કીટ સીઝ વિગેરે. આ બધું રડીમરના નોર
માં આવી જાય છે. ઉપરાંત ઉતારોએને દારૂ
વિગેરે વસ્તુમાં કે નારના વખતે પીવાનો જોઈએ
તે જુદું, અને તેના પૈસા આપવા પડે છે.
ઓરો ઉતારોએ લાગેજ જોવામાં આવે છે
કે જેઓ દારૂ વિગેરે નહિ લેતા હોય.

ઉતારોઓ.

અમારી સાથે ઉતારોઓમાં નવું જુદું
નામાંકિત છે તેનાં નામ આપવાની જરૂર છે.
એક તો ગાન્સવાલના આકર્ષિત લેક્ટેનન્ટ
ગવર્નર સર રીચર્ડ સોલોમન તથા લેડી
સોલોમન છે. તેઓ સાહેબ ખાસ લોર્ડ
એલગીનને મળ્યા જાય છે. બીજા દક્ષિણ
આફ્રિકાના પ્રખ્યાત ખગોળ વેતા સર ડેવીડ
ગીલ છે. અને ત્રીજા કેપ સુપ્રીમ કોરટના
જડજ મર જોન શુકેનન છે. સિવાય લોર્ડ
વોલમર પણ અમારી સાથે છે.

મી. અલી તથા મે. કેમ વખત ગાળ્યો
મી. અલીની સ્થિતી કેવી છે અને અમે
ખાવાની શી સગવડ કરી તેનો વિચાર બીજા
ભાગમાં કર્યું. દરમીયાન કાંઈને મહારાટ
છુટે તેવા કારણસર અહીં જાણીની જઈશું
કે મી. અલીની તબીયત સુધરી ગઈ છે, અને
તેઓ સાહેબ આ લખતી વખતે કેક ઉપર
ગમત કરે છે.

(અધુરું.)

અમરસિંહ અને ગોપાલસિંહ નામના બે
પંજાબીઓ વેપારી શિક્ષણ અને અનુભવ
મેળવવા માટે અમેરીકા ગયા છે તેમજ
કેટલાક શહેરો અને ખાનાંઓની મુલાકાત
લીધી છે અને હાલમાં ન્યુયોર્કમાં છે. તેઓ
પુરવી રીતે કહે છે કે હિંદને અંગરેજ
વેપારીઓની ખૂંસરીમાંથી છુટા કરવામાં
અમેરીકાએ મદદ કરવાની જરૂર છે.
૧૫૬ હતા વધારે હિંદી વિદ્યાર્થીઓ
અમેરીકા ગઈને અને દર-સભમાં અભ્યાસ
કરે છે.

ખબર પત્રો.

જોહાન્નમર્ગ.

રુધુરેશનની વિરૂદ્ધ લડત.

[અમારા ખબરપત્રી તરફથી]

એશીઆટીક ઓરડીન-સપર મંજુરી
મેળવવા માટે યતન કરવા અને વિચારન
ગમેલા રુધુરેશનના કામને આડે આવવા
ના હેતુથી ટરાંસવાલના મોરડાઓ તૈયાર થયા
છે. અને તેટલા માટે જુદે જુદે ઠેકાણે
મીટીંગો ભરાવા લાગી છે. આવી એક
મીટીંગ પીટસંજર્ગ એબર ઓફ કામર્સની
મળી હતી. જે વખતે એવો ફરાવ કરવામાં
આવ્યો હતો કે ટરાંસવાલમાં જેટલા જેટલા
મેબરો હોય તેની મીટીંગ બોલાવી એવો
ફરાવ પસાર કરવો કે એશીઆટીક ઓરડી
નન્સને મંજુરી મળવીજ જોઈએ. મેબરો
ના મતથી ટરાંસવાલની આખી પ્રવનતા મત
પ્રદર્શન થાય છે. આ ફરાવની નકલ દક્ષિણ
આફ્રિકાની સમગ્રી મેબરને મોકલવાનું નક્કી
કરવામાં આવ્યું હતું. વાઇટલીંગની મીટીંગ
તે આવી લડતને માટે બીજી મીટીંગ હતી.
તે સભામાં ૨૦૦ માણસો હાજર થયાં હતાં.
તે વખતે મેબરે જણાવ્યું હતું કે એશીઆ
ટીક લોકો ગોરાઓને વેપારમાં કચરી મારે
છે. તેણે વધુ જણાવ્યું કે હાલની મંદી
હિંદીઓને લીધે પેશ થયેલી છે. આ
મંડળે એવો ફરાવ પસાર કર્યો કે એશીઆ
ટીક ઓરડીન-સ નરમાસવાળું અને હન
સારી છે, અને તેથી ગોરાઓના લાભોનું
રક્ષણ થાય તેમ છે, માટે તે ઉપર મંજુરી
મેળવવા ટરાંસવાલ સરકારને અરજ કરવી.

એક બીજી મીટીંગ.

ગયા સોમવાર તા. ૫ નવેમ્બરે પોર્ચેસ્ટ
રૂમમાં કીરીક હોલમાં મળી હતી. તે વખતે
મી. બેલીએ જણાવ્યું હતું કે ટરાંસવાલમાં
વેપારની જે મહાર વેલમાં આવે છે તેનું
કારણ હિંદીઓનો લગાવો છે. લંડનમાં
મએક્સ સર જોર્જ ફાર જે હાલ ત્યાં છે
તેમને એશીઆટીક ઓરડીન-સ બહાલ
રખાવવા આપણી પતી ખાતરાની સુચના
કરવામાં આવી છે. મી. બેલીએ જણાવ્યું કે
ઇન્ડિયન સમાજના સંબંધમાં કેટલીક મુશ્કે
લીઓ ઉઠી થાય છે અને તેમાં મુખ્ય તરીકે
એ છે કે જે હિંદીઓ ખરીદીના વસ્તુ છે.
તેમના હોર માટે કાંઈ વારંવાર લેવામાં આવશે.
પરંતુ આખું હિંદીઓને હારી મુકવાની
જરૂર છે પછી વાગે તે હોય, ખરીદીના વસ્તુ
વા બીજી કાંઈ. નાનાસમાં આ લોકો કેટલે
મુધી ટરાંસવાલે તે કાંઈ કાંઈની જાણમાં છે.

શર્યાતમાં તેમના પર અંકુશ રાખવાને જે બની શકે તે કરવામાં આવ્યું પરંતુ આજ નાતાલની રિથતી એ છે કે હાલમાં ગોરા વેપારી ૬૫૮ છે જ્યારે દિંદી વેપારીઓ ૧૪૨૦ છે. બેતીપર ગોરાના ૭૦૦૦ છે, જ્યારે દિંદી ઓ ૩૨૦૦૦ છે, અને ગોરા ફરદના બગીચા ઓ ૩૬ છે જ્યારે દિંદીઓના ૭૦૦ છે. આ ઉપરથી જણાશે કે દિંદીઓને આ બાજુ માં આવના અટકાવવાની ખુરી જરૂર છે.

ટાંગાટ.

હિંદુ ધર્મસભા.

હિંદુ નવા વર્ણની શર્યાતથી અહીં દિંદુ ધર્મસભા પી. બી. દેસાઈના મકાન ઉપર મળવા લાગી છે. સભાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ અધર્મની દરેક પ્રકારે ઉન્નતી કરવાનો છે. પ્રમુખ વગેરે વડીલટ કરનારા રીતસર મુકરર થવા નથી પણ તમામનો ઉનસાહ હાથ તે સારો વેવામાં આવે છે. રવીયાર દીવસના ૩ વાગતાથી માણસોનું આગમન થતાં ઝગ ભગ શ્રીસ માણસો એકઠા થયા હતા. શ્રી મીતાણના પ્રેસીક શર્યાતમાં શ્રીયુત અંબા રામજીએ અરથ સહીત વાંચ્યો ખાદ પ્રસંગ ને લગતી કેટલીક વસ્તુ સંબંધી ચરચા કરી મનુસ્મૃતિના કેટલાક પ્રેસીકો અરથ નવા દીકા સાથે સભા સમક્ષ ફરવામાં આવ્યા હતા. તથા સમયને લગતી એક કવીતા બોલી આતાઓના મતને સારી અસર કરી હતી. એને અમુક ધર્મસ્થાન કરવાની લીક મુલ તેજ વખતે થતાં હાલ પ્રમુખનો બાગ લેવાર રા. પી. દેસાઈએ ધર્મસ્થાન માટે જમીન આપવાનું કલુલ કરેલ છે રા. વાલજી લાલાએ એ કામમાં પા. ૧૫ રા. વલજી દેસાઈ પા. ૫ તથા રા. રતનશી સોહા એ પા. ૫ તથા મી. નાનજી માવજીએ પા. ૨ અને બાડીના હાજર થયેલા મુદરથોમાં મી. જવણુ, ગોવન, હરજી લાખા વગેરેએ યથાશક્તિ રકમ ગ્રાપતાં કુલ પા. ૨૫૫ એજ વખતે હાજો થયો છે તેમજ એવા સ્થાનને લીલાવવા માટે માસીક મદદ તરીકે દેસાઈ કુટુંબ તરફથી પા. ૨ તથા મી. એ. એ. ગાંધી વતી મી. મારજીએ માસીક મદદ શી. ૧૫ ગ્રાપવી હતી. તેમજ મી. ઓહામે શી. ૫ અને મી. નાનજીએ ૦-૨-૬ માસીક મદદ આપવા સભામાં પોતાનો વીયાર બહેરે કર્યા હતા. તે શીવાય વલજી દેસાઈ વગેરેએ પણ માસીક મદદ આપવાનું કરેલું કુલ પા. ૧-૨-૧૬ થયેલું હાલમાં રા. તરજી રતનજીની દરખાસ્ત ઉપરથી એ કામની અધ્યક્ષતા કરવાને બોલી નીમાતા

મી. વાલજીને ચેરમેન, મી. માવજીને સેકરેટરી અને મી. પી. બી. દેસાઈને ટ્રેઝરર અને મી. સોહા અને વલજી દેસાઈને મેંજર નીમવાનો સભામાં રીતસર હરાવ થયો છે. પ્રસંગને લગતા શ્રીયુત અંબા રામજીએ સત્સંગના મહિમા વિષે લુહા શુદ્ધ બકતોનાં બતાવેલ ભજન ગાઇ બતાવી સભાને આતંદ આપ્યો હતો. ખાદ લગભગ ૭ વાગે સભા વીસરજન થઇ હતી. ૩૨મંથથી આવેલા કેટલાક મુદરથો આ સભામાં હાજર થયા હતા.

ઉપરની સભામાં મી. સોહાએ મુરતી પુજનપર નિર્ગંધ વાંચ્યો હતો અને મી. કાલી દાસ ગાંધીએ તેનું વીવેચન કરી સમ્પત્તિને તે આતંદ આપ્યો હતો.

પીટર્સબર્ગ.

પીટર્સબર્ગ તા. ૩૧-૧૦-૦૬

[અમારા ખબરપત્રી તરફથી]

તા. ૨૮મીના રોજે અહીં એક બહેરે સભા મસીદના હોવામાં ઘસાણી હતી. તમામ ભાણેશ વખતસર હાજર થઇ મી. નરંયન હાજી મહમદને આજના પ્રમુખ તરીકે ચુડી કાઢવા હતા. સેકરેટરી મી. ખડેરીયાએ જણાવ્યું કે આજની સભા કાયમના પ્રમુખ મી. તારમહમદ દેસામાં જતા હોવાથી તેમને માન આપવા બતાવ્યા છે. નેટલા માટે મી. તારમહમદને નેટલા માટે નીડીંગ નરંયન મી. એસમાણુ કાસમ તથા હંસરાજ સવ જીને મોકલવામાં આવ્યા. થોડી વારમાં સર્વે મુદરથો હાજર થયાથી મીડીંગનું કામ ચર થયું. મી. જુસબ હાજી વલીએ મી. તારમહમદ તખમમે પ્રેસીડન્ટ તરીકે કરેલ કામ આખત વીવેચન કરી તેમની પ્રસંસા કરી. મી. કાસમ તખમમે તેમને દેશ તરફ જવાની દુઆ આપી અને તૈયાર રાખેલા ફુલનો હાર પહેરાવીને ફુલનો ગળેરા આપી કેટલુંક વીવેચન કર્યું. તથા કાયમના નવા પ્રમુખ તરીકે મી. અબદુલ રહેમાન હાજી મોતીને નીમવા દરખાસ્ત કરી. તેને મી. જુસબ હાજી વલી તથા મી. ઇમરાલીમ મહમદ તથા હસમાલ આમોહ તરફથી ટેકા મળ્યો, તેથી તે મુદરથ સરવાળામને કાયમના નવા પ્રમુખ નીમાળા. અને તેમને ફુલના હાર તોરા પહેરાવી માન આપવામાં આવ્યું. મી. તારમહમદ તખમમ હાંના પોકાર વચ્ચે હોવા થયા અને પોતાને માન આપ્યું તેને માટે સભા નો આભાર માન્યો. પછી સંપત્તી કેટલાં સારાં કામ ચેરફર છે તે ઉપર વીવેચન કરતાં એક ઉત્તમ કાંપણો આપ્યો કે જેને કાંપણ દેખે તે મસીદના મકાનમાં બેગા

થયા છીએ તે સંપત્તી લીધે થયેલ છે. તેમજ મી. અબદુલ રહેમાન હાજી મોતીએ મસીદ સંબંધમાં જે સેવા બતાવેલી તેનાં વખાણુ કર્યા. બેસતી વખતે મી. તારમહમદે અહીં ની મસીદને ચાર પાણીની બેટ આપી જે થણા ઉપકાર સાથે સ્વીકારવામાં આવી હતી. મી. જુસબ હાજી વલીએ તે માટે ઉપકાર માન્યો ને મી. અબદુલ રહેમાને મસીદને કરેલ મદદ વીધે વીવેચન કર્યું. ને મી. તારમહમદને દેસ જતી વખતની દુઆ આપી. મી. હંસરાજ સવજીએ કુટુંમાં મી. તારમહમદના વખાણુ કરી તેની સફર સલીસલામત હવેલી હતી. મી. તારમહમદ તખમમે આપ વામાં આવેલા માન માટે અથા મુદરથોનો ઉપકાર માન્યો, ને આગળ બેસતન જણાવ્યું કે મી. ખડેરીયા ને આ સભાના ઓ. સેકરેટરી છે તેને પાંચ વરય થયાં હું ઓળખું છું. તે મારા જુકમીપર હતા અને તેન કામથી મને સંતોષ મળેલો છે. સભા માટે તે ને મહેનત કરે છે તેની નારીક કરી હતી. મી. જુસબ હાજી વલીએ ઉપરની બાબતમાં પોતાનું મળતાપણુ બતાવી કહ્યું કે મી. તારમહમદને હું મળતો આવું છું. આ કામલાનું અનુકરણ કરવા બીજા મારનરને પણ બળા મળુ કરી. મી. કાસમ નરંયન વજુજ આગ રહથી બોલવા હોવા થયા અને કહ્યું કે મી. ખડેરીયાની ને તારીક કરવામાં આવી છે તેને ટેકા આપું છું. દિંદી ટેપુટેશનના મેંજરે મી. ગાંધી તથા અલીની ફતેહ આપી હતી. તેમજ બેહાનરગરની માસ મીડીંગના ઓથા હરાવને વળગી રહેવા બલ મળુ કરી હતી. છેવટમાં મી. ખડેરીયાએ પોતાની તારીક માટે ઉપકાર માની કહ્યું કે મીડીંગ માટે ને કામ કરેલ છે ને પોતાની ફરજ સમજીને કરેલ છે. ઓથા હરાવને વળગી રહેવામાં દિંદીઓ પોતાની ફરજ સમજે છે. તેમજ માનવના દાદાભાઈએ તે હરાવને વળગી રહેવા પોતાની સલાહ દર શાવી છે ને બનાવી ઓથા હરાવ માટે ને ડેપુટેશન સંબંધમાં વીવેચન કર્યું હતું.

કેપટાઉનના પોલીટીકલ એસોસિએશનને ટરાંસવાલ ટ્રાન્ડીટયુશનમાં કેવરડ લોહિને ફરેવાઈજ આપવા માટે અરજી કરી હતી તે સંબંધમાં ચરજનર મારકન લોરડ એટજન નો એક કાગળ રા. અબદુર રહેમાનને મળ્યો છે. તેમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે નામદાર - રાજેન્દ્રલાલને મેલી સલાહ મળી છે કે રાજેન્દ્ર લાલને ફરેવાઈજના મદદ આપવામાં આવે. તે કાંઈક કરી શકે તેમ નથી

ફેરના તાર સમાચાર.

વિલાયતના નોકરના મથક પોર્ટસમાઈથ માં એક સરકારી ફેરડીને તેના ઉપરી સાથે નકરાર થવાથી હુલ્લસ ઝાઝુ હતું.

ફેરડા અને જાપાનની મિત્રાઈની નિશાની તરીકે જાપાનના મીડોડોના જન્મ દિવસની ખુશાલીમાં ફેરડાના જાપાનીઝ પ્રતિનિધિને ખાણું આપવામાં આવ્યું હતું.

સેન્ટ પીટર્સબર્ગમાં રશિયન જળવાયોરોએ પ્રજા અંગરેજોનાં ખુન કરવા હતાં.

જરમનીની રાજધાની બર્લિનમાં એક સરકારના ખેલ દરમ્યાન જે ખીજાએલા વાળને રમેવાળા કાણુમાં નાંહ રાખી શકવા થી જોનારાઓ ધારતીને લીધે રંજેજ છોડી નાશી ગયા હતા.

સાનફ્રાન્સીસ્કો અને જાપાનના સંબંધ માં અમેરિકન સરકારે મોકલેલ પ્રતિનિધિ સાન ફ્રાન્સીસ્કોમાં પહોંચી ગએલ છે. જાપાન વિરુદ્ધની લાગણી કેવી રીતે જીવી થઈ તે જાણત તે તુરંત તપાસ કરશે.

સંકળના એક તારમાં જણાવવામાં આવે છે કે હિંદી ડેપુટેશનમાં આગળ કહેવામાં આવેલ મેંબરો ઉપરાંત સર લેપલ ગ્રીડીન, મોર્ડે સ્ટાનલી, સર આરલસ ગ્રાઈક, તથા મી. હેરોલ્ડ ક્રાક્સ જોડાવાના છે.

[સર આરલસ ગ્રાઈક હાલ પારલામેન્ટના મેંબર છે. ૧૮૮૨ માં પરદેશ ખાતાના અંડર સેક્રેટરી હતા. સર લેપલ ગ્રીડીન પારલામેન્ટના મેંબર છે. ટ્રાંસવાલ કોનસ્ટીટ્યુશન કમીટીના એક મેંબર હતા. આગળ તેમણે બંગાળ, પંજાબ, અફઘાની સ્થાન વગેરે ટેકાણે સરકારી હોદ્દા ભોગવેલ છે. હકિર તથા દેક્રાબાદમાં રેસીડન્ટ હતા. પેશીનમાં એલ્ગી તરિક્ક ગયા હતા, તથા ફ્રેંચ હાંડિયા એસોસીએશનના ચેરમેન છે. સર જ્યોર્જ બેડ્ડુક હાંડિયા ગોશીસના કીપર્ટમેન્ટમાં એક મેંબર હતા. મી. હેરોલ્ડ ક્રાક્સ પારલામેન્ટના મેંબર છે. તથા પારલામેન્ટરી હાંડિયન કમીટીના પહુ મેંબર છે.]

ક્રમાંક પેરી નામનો શોધખોળ કરનાર ઉત્તરવચ તરફ લેડીટયુડની ટપ ડીલી સુધી પહોંચી શકેલ હતા. ઉત્તરના બરફથી દેશ બહાર પ્રકેશમાં આપેલે દૂર સુધી ફાંછ

માણસ જઈ શક્યો નહોતો. પાછા ફરતી વખતે તેને બરફનાં તથા ઝાલુનાં તોફાનો તક્યાં હતાં. છતાં તેના કાફલામાંથી એકે મરણી નીખતું નહોતું. તેઓને ખોરાક માટે બહુ તંગી વેદથી પ્રતીહતી, અને કોઈ વખત પાણેલા ફૂલસાંભોળે મારી તેના માંસપર ગુનવરો ચલાવવાની ફરજ પડી હતી. આ ફેરડી ૧૯૦૫ના જુલાઈ માસમાં પોતાની સફર નીકળી હતી. તે હાલ લગભગ દોઢ વરસે પાછી ફરે છે.

સાન ફ્રાન્સીસ્કોની નિશાળોમાંથી જાપાનીઝ છોકરાઓને કાઢી મુકવાના સંબંધમાં આગળ તાર મળી ગયા હતા. એ જાનાવે જાપાનમાં મોટી ચરચા જીવી ફરી છે. વોર્શી ગટના જાપાનીઝ એલ્ગીએ એ જાણતમાં જમણાં લીધેલ છે. જેથી કરીને પ્રેસીડન્ટ રૂઝવેલ્ટે એક કોનફરન્સ લખ્યું હતું. અને એક મીનીસ્ટરને ખાસ સાનફ્રાન્સીસ્કો મોકલવામાં આવ્યો છે.

શાંગહાઈના એક તારમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે કીઆંગસુ નામના ચીનના પ્રમુખમાં ફુકાળને લીધે હજારો માણસો સકટ માં આવી પડ્યાં છે.

મદ્રાસના એક તારમાં જણાવવામાં આવે છે કે ત્યાંની બીનીએન્ડ કા. નામની એક પેરી પડી બાંગી છે.

ફ્રાન્સના દક્ષિણ કીનારે પવનનું સખન તોફાન થયું છે. તેથી કેટલાક વહાણો બાંગી ગયાં છે. તથા મજવાઓ ઘસડાઈ ગયા છે. એક મનવાર બાંગી નાશ પામી હતી. તથા બીજુ કેટલુંક તુકશાન થયું છે.

એક લાહોરના તારમાં એવું જણાવવા માં આવે છે કે ત્યાં મેળવી શકાની વીજળીક શક્તિનો બને તેટલો સારો ઉપયોગ કરવા માટે અખતરા કરવા સરકાર વિચાર ચલાવે છે. એક ડેનીશ શોધ મુજબ તાઇમેટ ઓફ લાઇમની મદદ વડે ઘડેની જેવી વધારવા માટે પ્રયત્ન કરવામાં આવનાર છે. એ અજમાયેશ ફોલ્કમંદ ઉતરશે તો પંજાબનો ઘડેનો પાક થોડાજ ખર્ચે જમણો થઈ શકશે.

આગળ જણાવવામાં આવેલા ફ્રાન્સના કિનારપર જએલ તોફાનના સંબંધમાં પહુ જણાવવામાં આવે છે કે કેટલેક ટેકાણે ફુલોની આસપાસનાં ગામડાઓમાં પહુજ તુકશાન થયું છે. કુખર્તાના અપરાધો ઉઠી

ગયાં છે અને સંખ્યાબંધ ગરીબ લોકો ધર બાર વિનાના થઈ પડ્યા છે.

કેટલાક મુરીશ મજવાવાળાઓએ એક ફરેંચ મોટ ઉપર હુમલો કરી જે ફરેંચ લોક ના ખુન કરવા હતા. આ બનાવને લીધે થોડાં ફરેંચ અને રેપેનીશ કરબરો (લગાયક વડાઓ) તાંજરના બારામાં દાખલ થયા છે.

શાંગહાઈ આગળ ચીનમાં મુસાફરી કરનાર જે દુરોચીઓનાં ચીના ઓકોની એક ફેરડીએ ખુન કરવાં હતાં.

પોર્ટઆરથર પાસેના ઝાલની બંદરમાં જાપાનીઝ વહાણો સિવાયનાં બીજાં વહાણો ને મુશીબતો નડતી હોવાથી બિટીશ વેપાર ને ધંધા પહોંચે છે એમ જણાવી ટાઇમ્સને એક ખબરપત્રી ગમે છે કે ઝાલનીમાં બિટીશ એલ્ગી ખાતું બોલવું જોઈએ છે. તથા અંગ્રેજના લાંબા સાચવવા બિટીશ સરકારે વચ્ચે પડવું જોઈએ છે.

ચીનની સરકારે અરીજુનો ઉપયોગ નાણુદ કરવા સખન પગલાં લેવા માંડ્યાં છે. નિરાળો માં અને લરકરમાં અરીજુનો ઉપયોગ તદ્દન બંધ કરાવ્યો છે. લશ્કરી અમલદારોને હુકમ કરવામાં આવ્યો છે કે તેમણે જાસ ની અંદર અરીજુનું વ્યસન છોડી દેવું. કેટલાક અમલદારોને એ ટેવ છોડવાની ના પાડવાથી નોકરીમાંથી કાઢી મુકવામાં આવ્યા છે.

મરકુરીનો લંડન ખાતેનો ખખર પત્રી જણાવે છે કે પારલામેન્ટના ૧૦૦ લીબરલ મેંબરોની એક સભામાં સર હેનરી ક્રાઇનના પ્રમુખપણા હેઠલ ટ્રાંસવાલથી ગએલ ડેપુટેશન તરફ દીલસોજી દરયાવચમાં આવી હતી. હિંદી વેપારની પ્રિયતમે લીધે આ એસોસીએશન પસાર કરવાનો જે હેતુ છે તે વખેડી કાઢવા લાયક છે. આ ડેપુટેશન ના હેતુ તરફ દીલસોજી દરયાવચનારો કરાવ પસાર કરવામાં આવ્યો છે.

મરકુરીનો લંડન ખાતેનો ખાસ ખખર પત્રી આકમી તારીખે જણાવે છે કે લોરડ એલ્ગને આજ ખખરે ટ્રાંસવાલથી આવેલ હિંદી ડેપુટેશનની મુલાકાત લીધી છે ડેપુટેશન માં મુખી તરીકે સર લેપલ ગરીડીન હતા અને તે સાથે લોરડ રેટનલી ઓફ એલ ડી અને મી. હેરોલ્ડક્રાક્સ પણ હતા.

આ મુલાકાતનો તમામ લેવાલ લોરડ એલ્ગનની સૂચનાથી તદ્દન ખાનૂખી રાખવા માં આવશે.

ક્રમોદ્દીયા મુસ્લામીક સોસાયટી.

જોદ્ધા-અર્ચર્, તા. ૨૮-૧૦-૧૯૦૬
તા. ૨૨ અકટોબરના રોજ હમીદીયા
ઇસલામીક સોસાયટીની રાજેતા મુજબની
જનરલ મીટીંગ સોસાયટીના હોલમાં સાંજ
ના આ સમે મળી હતી. મીટીંગમાં મેમ્બરો
સિવાય બીજા કટલાક મુસલમાનોએ ભાગ
લીધો હતો. મીટીંગનું કામ શરૂ થતાં મપલા
ના મોલવી સાહેબે વાએજ શરીફ રાફ કરી
હતી. તેમાં હદીથથી (રમઝન મુબારકની
ફજલન વિષે હાજર અદરચોને લખાણથી
સમજાવી દરેક મુસલમાન બાઇબોને રમઝન
મુબારકનો લાભ લેવા ચુકવું નહિ તે માટે
તાકીદ કરી હતી. વાએજ શરીફ ખતમ
થવા પછી મીટીંગનું કામ શરૂ થતાં સેક્રેટરી
એ બધા મીટીંગનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો
હતો જે મી. શાહજીદન સાહેબની ફરખારત
થી અને મી. દુસેન માલના ટેકાથી પસાર
થતાં ચેરમેન સાહેબે મીનીટ બુક ઉપર પોતા
ની સહી કરી હતી. ચેરમેન સાહેબે આજની
મીટીંગમાં લોકોએ વાપેલી હાજરી માટે
ખુશી જાહેર કરી. મોલવી સાહેબનું અહે
સાન માની મોલવી સાહેબની વાએજનું
શાહ ખ્યાન કરી હાજર અદરચોને નરીહિયત
ઉપર ચાલતા ફરમાશ કરી હતી. તેમજ
જનાબ મોલવી સાહેબ પણ હવે પછીની
સોસાયટીની મીટીંગમાં પોતાની હાજરી
હમેશાં જોવી જ રીતે આપતા રહેશે. જેથી
મુસલમાનોને ધણેજ ફાયદો થશે. એમ
જણાવવામાં આવ્યું હતું. મી. દુસેન હાવજી
માલે મોલવી સાહેબની વાએજની તારીફ
કરતાં જણાવ્યું કે મોલવી સાહેબે પોતાની
વાએજમાં કીધેલા ઇસારાઓ માટે હું હાજર
અદરચોનું ખ્યાન જેથી મોલવી સાહેબનું
અહેદાન માનું છું. મી. હિંચાલીમ કુવાડીઆ
એ જણાવ્યું કે મેં મે મીટીંગ કરતાં આજ
ની મીટીંગનો જલસો જરેલો જોઈ હું ખુશી
ચો છું. એ સરવે આજની ખુબી મોલવી
સાહેબને લીધે છે માટે આપણે એ સાહેબનો
આભાર માનવો જોઈએ. હાજર અદરચોને
જોવી જ રીતે હમેશાં હાજર થવાની ફરમાશ
કરી રહાર છાપામાંથી ડેપુટેશન બાબતનો
તાર વાંચી સંભળાવ્યો હતો. અને તે ઉપરથી
ડેપુટેશનની ફોટો હતી ઉમેદ ખતાવી હતી.
ઉમરજી સાહેજીએ લેફ્ટની મોટી હાજરી
માટે પોતાની બેઠક ખુશાલી જાહેર કરી
વિલાપત ગએલા ડેપુટેશન માટે ફોટો
ચાકી હમેશાં દરેક સાહેબને મીટીંગમાં હાજર
થવા ફરમાશ કરી હતી. સેક્રેટરી તરફથી
તથા સાહેબોને સોસાયટીના મેમ્બરો થવા

કરમાશ કરતાં મી. અમીરદીન મદમદ હુસેન
જેટમ, બાબા સાહેબ નુરદીન નથા હાજી
લખ્તુ હાજી એમણે પોતાનાં નામો મેન્બર
નરીકે નોંધાવ્યાં હતાં. વધુ કામકાજ નહિ
હોવાથી મીટીંગ સાંજના ૫૫ વાગે અરખારન
થઈ હતી.

ઈરિઅન યુનાઈટેડ એસેમ્બલી.

उत्तमनगर, ता. ३१-१०-०५

આપના તા ૨૦-૧૦-૦૬ ના અંકમાં અમારી એસેંબલીનો પ્રાથમીક રીપોર્ટ પ્રગટ થયો હતો તેમાં અમારી એસેંબલી તરફથી બિટીશ હિંદિઅન એસોસીએશનને ફક્ત પાંચેક દહા મોકલ્યાનું જાપાએલું છે પરંતુ ખરી રકમ બે વખતે પાંચ પાંચ મીની મળી પૈક ૧૦-૧૦-૦ મોકલાએલી છે. પહેલા મીટીંગના દરિય મુજબ બીજી સભા તા-૨૮મી અક્ટોબરના રોજ થેક ડસમાઇસ સુલેમાનની કુલ ના મકાનમાં મળી હતી જેમાં પ્રથમના દરેક મેમ્બરો ઉપરાંત બીજા આર મેમ્બરો મળી ૩૨ સભાસદોએ હાજરી આપી હતી. પ્રશ્નખરચાને મી. હાજી સુલેમાન ખીરાન્યા હતા. પ્રશ્નમે શરૂઆતમાં આ બીજી મીટીંગ વખતે આપણે જાન્ય આનંદી મેળાવડામાં એકા થયા છીએ ત્રિગેરે દુકે ત્રિવેચન કરી મહા મીટીંગનો રિપોર્ટ વાંચી સંજળાન્યો, ખાદ મહા મીટીંગમાં થએલા દરેક ફરાવોને સુરત રીતે વળાગી રહેવા તેમજ એસોસીએશનના બધા ફરાવોને હમેશાને માટે મળતા આવવા તથા સંપથી એકમન રહેવા અને એસેંબલીને કાયમની સમજી નીલાની રાખવાની બાબત હદાપણુ બરેલા રાન્દોથી ચરચાવી વણ્ડું અસરકારક બાપણુ કરયું. મી. દેશાઇએ સાહસ અને સ્વદેસાબી માન એ વિષયો ઉપર છતાહાર અને અસર કારક બાપણુ કરયું. મી. એમ. ઇ. કાઠજે જણાવ્યું કે જે જે બાપણો મી. દેશાઇના મેં સાંજળ્યા છે તે ઉપરથી અને એસેંબલી ને નિભાવવાની એમની ખંતીલી કાશીશથી આપણી એસેંબલી આજે સારા પાયાપર ચાલે છે. એવા માણસની આપણને હમેશા જરૂર પડશે. મી. જુઝણુલીઆએ સંપ વિષે દુકે બાપણુ કરયું. ખાદ જુહા જુહા મેમ્બરો એસેંબલી તરફ હમેશા ઉઠાર દીસથી જોવા માટે બેઠ્યા હતા. બીજી મીટીંગ ઇદના સુબારક તહેવાર વખતે મળવાનો ફરાવ કરી સભા વિસરજન થઇ હતી.

પૌરત કશીકામેશમાં એક ગોરાએ
પોતાની સ્ત્રીનક મરાહુના ગોદને કીધે સ્ત્રીની
કમર ઉપર જઈ બેઠું. બાકી આપવાત
કર્યો હતો.

नातालि सेनातन धर्मसभा.

উত্তরে গ. ২৭-২৮-০৬

આજ રોજ સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ એક્ટર્ડ
ઓડમાં મળી હતી. જે વખતે ઘણા ગૃહસ્થો
હાજર હતા. સમય થતાં સર્વ સાથે મળી ધર્મ
પ્રાર્થના કરી નીત્ય કર્મ કર્યું હતું. સંકેતકરી
એ શ્રી મીનાબત્તા સ્નેહિત વ્યતે ગદ્ય સભાને
રીપોર્ટ સંભળાવ્યો. આજનો વિષય શ.
કેશવ સમજીએ "અર્થ" નો કીર્તિ હતો
જે સારી રીતે ચરચાવી સભાસદોના મન
રંજન કાઢ્યા. અન્ય ગૃહસ્થોએ પણ સારી
રીતે ગુપ્તીમાં વિવેચન કર્યું. આવતે રવિ
વારે 'ઉત્તરિનો માર્ગ' એ વિષય ચરચાશે.
આઠ ધર સ્તુતિ કરી શાંતિમંત્ર બજાવી સભા
વિસરજન થઈ હતી.

મી. ગાંધીપર સ્ટારપત્રનો હુમલો.

આ લખાણના સબજેમાં જે બે મોરબે
કાગળ લખ્યા છે તેનો સાર આ અકવાડીએ
આપના હું અમે ગયા અક્રમાં કહી ગયા
છીએ તે નીચે મુજબ છે:—

મી. ફિલનબેકનો પ્રગલ્ભ,

સાહેબ—નમારા બધાણમાં મી. માંવી
 હિપર જે હુમલો કરવામાં આવ્યો છે તે હાની
 કરક બન્યાય ભરેલો અને જુહાણાવાળો છે.
 હું મી. માંવીને ત્રણ વરસ થયાં પુરતી રીતે
 જાણું છું. તેમના યુલોને લીધે હું તેમના
 તરફ માનની નજરથી જોઈું. મને ખબર
 છે કે તે પોતાના પૈસા અને કુદિનો તેના
 દેશીલાકરોના જવા માટે ઉપયોગ કરે છે
 અને તેના જાહેર કામમાં કોઈ જાતનું સ્વાર્થી
 પણ રહેતું નથી.

સી. એમ. ડેલનબેક.

મી. કોચલનો કાગળ.

સાહેબ—તમારા રૂઝીના અરડીકલમાં
એક પ્રમાણીક શબ્દસ્થપર તેની ગેરલાજરીમાં
અસુધતો આરોપ મુકવામાં આવ્યો છે. હું
મી. ગાંધીને છેલ્લાં આઠ વરસ થયાં ઓળખું
છું અને તેથી કહીને સ્વાર્થીપણાને જે
આરોપ મુકવામાં આવ્યો છે તે ગેરવ્યાજબી
ગણું છું. જેઓ મી. ગાંધીને ઓળખે છે
તેઓ તે આરોપને તદ્દન દુસી કાઢશે. તે
દુમ્મણ તેની કિર્તિને ધ્વજ કરશેો હાવાથી
મારે તેનું ખોટાઈ જાહેર કરવાની જરૂર
પડે છે. મરહુમ મી. એસક્રોંગ પોતાના મરજી
ની છેલ્લી ધડી મુઠી મી. ગાંધીના શિવહતા,
હિંદુસ્તાન પોલીસીઆરોની સરકારી દરમીયાન
મી. ગાંધીએ સરસ સેવાઓ બતાવી હતી.

મી. ગાંધીની સખાવતો માટે હું ખોશના માગતો નથી. તેણે એક કરતાં વધારે ચોરાઓને મુશીબતના વખતમાં મદદ કરી છે. હું ૧૮ માસ સુધી ઇન્ડિયન એસોસિએશન પર નો એડીટર હતો તે વખતમાં મી. ગાંધી સાથે ઘણા પરિચયમાં આવેલો હતો. તે ઉપરથી હું ખાતરી આપું છું કે મી. ગાંધી પર હુમલો કરવાથી બધા ચોરાઓ તમારા મતમાં ભળશે નહિ. હું દેહલીક આખતોમાં તેનાથી ઉલટો મત ધરાવું છું, છતાં પણ એતો ચોકસ કહી શકું છું કે તેના કરતાં વધારે શુદ્ધ દિલનો માણસ દક્ષિણ આફ્રિકાની ગોરી ચામડીવાળાઓમાંથી મળવો મુશ્કેલ છે. માટે તમારા જેવા સહયોગરથને જાળમ છે કે જે ખોટો આરોપ નમે મુક્યો છે તે માટે મી. ગાંધીની માફી માગવી.

લી. હરખટ ડીયન.

અધિપતિની ટીકા.

આ પત્ર નીચે જવાબમાં ૨૮૨૨ પત્રનો અધિપતિ લખે છે કે મી. ગાંધીની પ્રમાણીકતા માટે અમારે એક ફાળુ પણ સંકા નથી તેમ અમે તેના ઉપર 'ગોલ્ડ આરોપ' પણ મુકતા નથી. છતાં પરમીટો મેળવવાનું કામ તે કરે છે એ વાત અણીતી છે. એ કામમાં કાંઈ નામેદારી છે નહિ. છતાં વાતસવાલમાં હિંદીઓની વસ્તી વધે એવું તે ઇચ્છે છે. તે ખરું છે અને અમે તેજ કહીએ છીએ.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિયમો બાદ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર દુરુદ્ધ બ્યાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કામગીરી એકજ વાલુએ લખડું.
૨. અક્ષર ચોખી સાફથી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું બરોબર લખવાં તે હમેશાં બહાર પાડવા સાચું નહિ પણ અમારી ભણને સાફ.
૪. મંજૂરવારની સાંજ સુધીમાં મળેલ જવાબો તેજ અડવાડીયામાં દાખલ કરી શકાશે.
૫. જવાબ હમેશાં કુંડે અને મુદ્રાસર કરડું.—અધિપતિ.

આપણું ભવિષ્ય.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ,

આ મહાન પ્રશ્ન આપણા અંતઃકરણમાં અનેક વાર ઉદભવે છે અને તેવીજ રીતે લખ પામે છે. તેના ઉદય અને લયનો આધાર મુખ્યત્વે કરી હુમ્મ ઉપર વધારે હોય છે.

મનુષ્ય માત્ર પછી તે જાની હોય કે અજાની હોય તોપણ તેને પોતાના અને પોતાની સંતતીના ભવિષ્યના સુખની તો ઇચ્છા હોય છે. સુખ મેળવવાની ઇચ્છાના અંકુરો પ્રત્યેક મનુષ્યના જન્મ સાથેજ જન્મ પામે છે. પણ રોપાએણ બીજ પાણી અને ખાતરરૂપી યોગ્ય સાધન મળ્યા વિના તેમાં રહેલ અંકુર ને તેના ખરો રૂપમાં જેમ કાપી શકતું નથી તેમ આ ઇચ્છા પણ અનુકૂળ સાધનને અભાવે ઓછા વત્તા પ્રમાણમાં રૂપે છે. તેને વખતે આપણું ભવિષ્ય એવા મહાન પ્રશ્ન તો ઉદય થાય છે. અને ભવિષ્યમાં સુખી થવા વિધ વિધ પ્રકારના પ્રયાસ રચવા તરફ દોષ દોષાય છે. આ વખતે આપણા શુભાશુભ યુક્તિની ખરી કિમત અંકાય છે. કારણ કે જ્ઞાતી અને નીતિ નિપુણ માણસ પોતાની માતૃભૂમિના સુખમાંજ પોતાનું સુખ માને છે, નાત બાત અને ધર્મનો ભેદ ન રાખતાં પોતાના બધા વ્યવહારીક સુખોનું બચાવન આપી દેશના ઉધ્ધારમાંજ પોતાનું ખરું સુખ અને જીવન સાહસ્યતા સમજાવેલાનીસ તે પ્રયાસમાંજ રહે છે. અને તેથી વિરુદ્ધ અસ્પષ્ટ અથવા તો અર્થ દબ મનુષ્ય પોતાના પંચ મહાભુતના યોગે અનેક પીડા જે નાશવંત છે અને જેની સાથેનો સંબંધ માત્ર ફાણખંડુર છે એમ જાણ્યા છતાં પણ તેને નીતી અથવા સ્પનીતીને રસ્તે પોપચા વાક ચાતુરી યાપરી અનેક અનર્થો દરવામાં પોતાનું સુખ અને જીવન સાહસ્યતા માને છે.

જે દેશમાં આવા અસ્પષ્ટ અથવા અર્થ દબની સંખ્યા વધારે તે દેશ અનેક આપત્તિનું સ્થાન થઈ પડે છે. તે દેશની ધર્મ સંસ્થાઓ તુટી પ્રગ્ન વિધાલીન થઈ જાય છે. જેને અતે મિથ્યા વાદ વધી પડે છે અને નીતિ અતીતનું જ્ઞાન રહેતું નથી.

ભાઈઓ! આપણી માતૃભૂમિનો મુખ્ય તેજ કારણથી અસ્ત થઈ ગયો છે. દેશનું વીર માત્ર ઉડી જઈને દેશ પરાધિન થઈ ગયો છે. લડતોએ વિદેશમાં વાસ કર્યાથી પવિત્ર ભારત ભુમીના ઉદરમાં પોષાયેલ આપણા કરોડો ભાઈઓ ભુખે ટળવળે છે. નીતી અને પ્રેમનાં સર્વ તત્ત્વોનો લોપ થઈ જવાથી આપણી વીર માતા કુસંપતું સ્થાન થઈ પડી છે. કળા કૌશલ્યતા ભારત ભુમીના અભાગી પુત્રોને વીસારી પશ્ચિમ ભુમિમાં પોતાની અદભુત શક્તિ પ્રસારી રહી છે અને આજસ તથા નિરંધનતા પાછળ મુકી ગઈ છે. પવિત્ર બ્રહ્મવિદ્યા હિમાલયના ખરડમાં દટાઈ ગઈ છે. અને અવિદ્યા પોતાના પ્રચંડ હાથો કલકતાથી દારકાં અને પેશાવરથી રામેચર સુધી ફેલાવી ભારત ભુમીને પોતાનો ઘાસ સમજી બેઠી છે.

જે ભારત ભુમીના સમગ્ર પ્રજાનો એક મગજ હતો તેને બહારે ત્રીસ કરોડ પ્રજાનાં ત્રીસ કરોડ મગજ થઈ ગયાં છે. મગજની આવી ખીન તાકાદને ત્રીસ સારંગનીક આખત માં એક મન થઈ શકતું નથી. જેમ દમગો થએલ મનુષ્ય આખા વિશ્વને પાંડુ વરણ દેખે તેમ આપણને સર્વ જગ્યાએ હોય દેખાય છે. આમ દેખાવાથી ગમે તેવું ઉત્તમ કામ હોય તે પરીપુર્ણ થઈ શકતું નથી. રાજદારી આખત કે સંસારીક સુધારામાં ઉપજાણ કારણથી દુરેલ મળતી નથી. આર્થ ભાઈઓ! આપણી માતૃ ભુમીની દવાઈ સ્થિતીપર નજર કરો. તેના રોગનું નીદાન કરી વિદ્યારૂપી ઔષધિથી અવિદ્યાના પ્રચંડ દુરતનું છેદન કરી પવિત્ર માતાને તેનો ઘાસ થતી અટકાવો ભાઈઓ! કુસંપ તે રોગનું નીદાન છે અને કેળવણી તે રોગનું ઔષધ છે. (ઇ. સ. પુર્વે ૫૦૦૦ વર્ષ પહેલાં પાંડવ કારવના દારણુ બુધ્ધથી) આ કુસંપનું બીજ કાઢો કાળ થયાં રોપાએણ છે. તે બીજથીજ વિદ્યાનો નાશ થયો છે અને તેથી આપણી ભારત ભુમી આ સ્થિતિ એ પહોંચી છે. વરતમાન સમયમાં આપણા રાજકર્તા તરફથી આપાતી કેળવણી આપણાં તન મન કેળવવાને કશા ઉપયોગની નથી એ ધ્યાનમાં રાખવાનું છે કારણ કે તે પરધર્મી છે. આપણા આચાર વિચાર તેનાથી તદ્દન ઉલટા છે. અને જે દેશપર તેને રાજ કરવું છે તે દેશ અનેક ભાષા અને અનેક ધર્મથી વિભક્ત થયેલ છે. તેથી આપણા દેશના ઉધ્ધાર અરથે પ્રત્યેક વ્યક્તિએ તન મન ધનનો બોગ આપણને પડશે. માત્ર વાતો કરવાનો કાળ ઘાટ પ્રેમને છોડી શુદ્ધ પ્રેમ ને હૃદય મંદિરમાં સ્થાપિત કરવા પડશે. ધર્મના સંસ્કારો આપણા બાળકોમાં લધુ તરમમાંથી પાડવાનું કામ રાજકરતાથી નહિ અને તેના બધા સંખળ કારણ છે અને તેના પર આધાર રાખવો ફાકટ છે.

અધુર.

રેલવેપર તકલીફ.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ ભેગ.

રેલવેમાં ધડતી તકલીફનું એક લખાણ આગલા અંકમાં આપી ગયું છે તે આખતનું કપાણુ એન. જી. આર. ના મેનેજરને કરેલ હતું તેનો જવાબ તા. ૨૬-૧૦-૦૬ ના રોજ મળ્યો છે જેમાં જણાવે છે કે હું પુરતી તપાસ કરીશ ત્યાર બાદ બીજો કાગળ તા. ૧-૧૧-૦૬ ના રોજ મળ્યો જેમાં તેઓ સાહેબ લખી જણાવે છે કે એ

કંપાઈમેંટ આપણા લોકો માટે તબ્યાર કરવા માં આવે છે. અને તે હુંક મુલતમાં તેશર યએ ફરતી ફરવામાં આવશે. ત્યારે શું એન. છ. આર. માં સેકન્ડ ક્લાસના ડબ્બા થડી પડ્યા છે કે કલર પીપલ માટે બીજા બનાવવામાં આવે છે. નહિ. એ તો બનવા બેગ હોયજ નહિ. જનરલ મેનેજર સાહેબ આવા કાગળો લખી આપણને ડાક પાકે છે એવું અમારા ધારવામાં આવે છે. વળી સેકન્ડ ક્લાસના ડબ્બા થડી પડ્યા. તો શું કલર મુસાફરોનેજ માટે થડી પડ્યા છે? આવા બન પર ફરતી ગાડીમાં દરેક વખતે ડબ્બા ૪ સેકન્ડ ક્લાસના ડબ્બા હોય છે, અને તે ધણી વખતે ખાલી હોય છે, છતાં તેમાં નહિ બેસવા દેતાં ત્રીજા ક્લાસમાં બેસવાની ફરજ પાડે છે, તે શું દેખીતો લુલમ ન કહેવાય? શું કલર કોઠાના પૈસા, અને ગોરાના પૈસામાં તફાવત હોય છે? અથવા શું કમતી પૈસા સરકાર લેય છે, કે આવી રીતે લુલમ કરે છે. બ્રીટીશ સરકારને બહુજ શરમ બરી વાત છે કે પોતાની ફેવલ ઉપર અણુ ઝાળતો લુલમ કરે છે. અહિના બાણીતા મહત્ત્વ મી. કરચનદાસ ગરાય એઓ તા. ૨-૧-૦૬ ના રોજ સાંજના ૩ વાગ્યાની ગાડીમાં મેડિરેન્સ પોતાના જરૂરી કામ માટે જવાને દેશને આવી સેકન્ડ ક્લાસની ટીકીટ કાઢી. ગાડીના નજીક આવી રીઅર્ડ સેકન્ડ ક્લાસના ડબ્બાની તપાસ કરવા લાગ્યા પણ તે મળ્યો નહિ ત્યારે દેશન માસ્તરને પુછવા ગયા તો ત્રીજા ક્લાસના ડબ્બામાં બેસવાને કહ્યું. મી. કરચનદાસે તેમાં બેસવા ના પાડી. ત્યારે ગાડી તેની નજીક ઉભી તેણે કહ્યું કે બેસવું હોય તો બેસો, નહિતર "ગો હુ એસ" અફસોસની વાત છે કે આવા નબળા શબ્દો વાપરી આપણને જે ઇજાત કરે છે અને આપણા પ્રત્યે બેદરકાર રહે છે. આ બાબત ઉપર એન. છ. આર. ના જનરલ મેનેજર જરૂર તપાસ કરશે. એટલુંજ નહિ પણ આ બાબતને કોંગ્રેસે ઉપાડી લેવાની જરૂર છે. માટે આશા રાખું છું કે કોંગ્રેસ આ બાબતનું ડબ્બાથી વડી સરકારને ફરી દાદ મેળવવાને ચુકશે નહિ. તા. ૫ નવેંબર ૦૬.

ડી. રીચમંડ.

વેચવાની છે.

રીચમંડમાં એક બારબર રોપ સારા મોકા ઉપર દેખાવડી અને બસકાદાર વેચાઈ છે. રાખનારે તા. ૩૦-૧૧-૧૯૦૬ ના અંદર નીચે લખ્યા કરનામે લખ્યું. ઉપરાહીમ હસમાઈલ, બેકસ - ૨, રીચમંડ. નકુ કાસમ, ૩૬૪ પાઈલ ક્રીટ, હરખન.

અલ હસલામ.

આ નવું જાણુ જે મી. એસમાન અહમદ એફેન્દી તરફથી બહાર પડવાનું છે તે બાબત મી. એસમાન અહમદ એફેન્દી તરફથી નીચે ની બીના બહાર પડવાનું અમને જણાવવા માં આવ્યું છે.

અલ હસલામ માટે અમેલ વિલંબનું કારણ.

અલ હસલામ માટે બેગનું સર્વ મીશનરી કામ પૌંડ ૫૦૦-૦-૦ ના ખર્ચાથી ખરીદી મોકલી દીધેલું છે. અને પ્રેસ સર્વ રીતે તૈયાર છે. પરંતુ યુજરાતીના ટાઉપ (ખીયા) મુબબ થી મેસલ એમ. રી. આંગલીઆ કે. મારફતે લાંબા વખતથી એરડર (ફેલચરી) મોકલ્યા છતાં આવ્યા નથી. ફક્ત કેબલને જવાબ મળેલો કે પેલી બેમવાઇએ ટાઉપ ચકાવી દેશું, ત્યાર પછી બીજો ફેલ કરવો પરંતુ ટાઉપ આવ્યા નહિ. તેમ જવાબ પણ મળ્યો નથી. તેથીજ અલ હસલામ બહાર પડી શક્યું નથી.

અમે નમૂતા સાથે આશા રાખીએ છીએ કે અમારા પ્રીય અને માન્યતા આફકો ટાઉપ આવવામાં થએલા અકસ્માતીક વિલંબ માટે ફરજીબર કરશે.

હાલતો નોંદરના પગાર, ઓરીસનું ખર્ચે. મકાનોનું કીશયું વિગેરેના ખર્ચના બોગ માં અમે ઉતરતા જઈએ છીએ.

લી. ખાકસાર એસમાન અહમદ એફેન્દી.

અમે નીચે સર્વી કરનાશઓએ બને સર્વ પ્રેસનું કામ બેગનું છે અને ઉપર લખ્યા મુજબ પ્રેસ તબ્યાર છે પણ અકસ્માતીક વિલંબ થયેલો છે. તે એક ટાઉપ આવ્યા નથી અને ટાઉપ આવેથી તુરંત જાણુ બહાર પડશે.

એમ. સી. કમરદીન.
કમર હાજી આમદ ઝવેરી.
દાદા એસમાન.
એમ. કે. આંગલીઆ.
હસમાઈલ ગેરા.
દાઉદ મહમદ એન્ડ કો.
મુલામહુસેન દીનદાર લેડીરમીયાબા.
બહદીન.
હાજી ફતેહ મહમદ ઇમામ.
અમે મરહુમ હરખન.
અહમદ હુસેન મુંવાણુ

સ્વદેશી માલના ઉત્પાદન અર્થે મુંબમમાં થી ઇડિઅન કો ઓપરેટીસ સાસાયરી લીમીટેડ નામની એક કંપની સ્થપાઈ છે. તેની માપણ રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦ ની છે જે રૂ.

૧૦ લા એક હોર એવા દશ હજાર શેરમાં વહેંચી નાખવામાં આવી છે. કાલકેકરોમાં કા. દીનાનાથ, મી. હરનાંડીજ, મી. બાણેકજી કવસજી પટેલ, મી. મનોરદાસ ત્રીભેવન દસ વરજીવનદાસ વગેરે મુંબમના બાણીતા માણસો છે. એ કંપનીનો ઉદ્દેશ એ છે કે દેશનાં હુનર કળા બનાવટ તથા કારીગીરીની ચીજો મોટા જગ્યામાં મેળવી લેવાના રૂમ માં પ્રદરશનરૂપે વેચવા મુકવી, તથા તેવી રીતે સ્વદેશી હુનરને વધારવું.

આ અંકમાં વીલાયત ગએલ ડેપુટેશન ની મુસાફરીનું વર્ણન તથા મુસલમાનોનું જયગીત આવશે તે બાબત હેંડબીલો છાપી અમારા કેટલાક આફકોમાં વહેંચવામાં આવ્યા હતા આ બાબતમાં અમારે દીલગીરી સાથે જણાવવું પડે છે કે 'મુસલમાનનું જયગીત' ની મુળ નકલ અરધું સેટ થયા પછી મુમ થઈ છે, એટલે અમે તે ગીત આપી શક્યા નથી.

સ્ટીમરોની હીલચાલ.

[નાતાલ ડીરેક્ટ લાઇન].

અંબીલો—અક્ટોબર ૮ મીએ મદ્રાસથી ઉપડી ચુકી છે.

અમર્લીટો—અક્ટોબર ૨૧ મીએ દલકતા થી ઉપડી ચુકી છે. તે તા. ૩૦મીએ અહીંથી ઉપડી જવા વકી છે.

અમરુલી—તા. ૭ મી નવેંબરના રોજ કલકત્તેથી નીકળી ચુકી છે.

[જરમન લાઇન]

મુલતાન—અહીંથી નવેંબર ૮ મીએ ઉપડી ગઈ છે.

રેઇસ્ટાગ—તા. ૮ મી નવેંબરે મુંબમ પહોંચી મઈ છે.

હરખન થર્મ ટ્રાંસવાલ જનારા માટે સગવડ

ત્રાંસવાલ જવા આવવા માટે હરખન ઉતરનારાને કેટલીક તકલીફ પેડવી પડે છે. તેથી ઉતાડના લામતા વળગતા મી. છ. આઇઝાક જેડે હરખનજી મરકુરી લેનમાં પત્ર બચવાર આવશે તે સહેલાઈથી ઉતારી ટ્રાંસવાલ રાજાવવા માટે બનવું કરવામાં આવશે.

અંગ્રજ અને પોરદુગીઝ સરખામણી.

(ઈડિઅન ઓપિનિયન માટે ખાસ લખાયેલું)

રેલગેઆગે તા. ૨૮-૯-૦૬

સરકારી અમલદારોના હુકમથી ઈડિઅન લોકોએ ચીંટીમાં રમતની અંદર ભાગ લીધો તે બાબત તમારા ચીંટીના ખબરપત્રીનો રિપોર્ટ વાંચીને તમારા તરફના કેટલાક યુરોપીઅનો ને અચંપા લાગ્યો હશે. તેમ છતાં જેઓ પોરદુગીઝના કમળવાળા આફરીકામાં હમેશાં રહેલા છે તેમને તો આ ધણું જ સ્વાભાવિક બધાં હોયું જોઈએ. પોતાની રમવાત મને તેવા રંગની હોય તોપણ ન્યાય શાસ્ત્રના ખાસ પ્રમાણે તેમની સાથે વરતાવું કે ચલાવવામાં પોરદુગીઝ સરકારની રાજ્ય નીતિ મળતાવડી તથા અનુકૂળ પડે તેવી છે. રેલગેઆગેમાં, ગતી, ધરમ અથવા વર્ણ સંબંધી કાષ્ટપણુ ગતનો બેઠ જોવામાં આવતો નથી. સઘળા શહેરમાં વસનારાઓ ગમે તેવા રંગના અથવા કોમના હોયતોપણુ એક બીજા સાથે છુટથી હળીમળી શકે છે. અને દરેક બાબત વણીજ સુલેહ શાંતિથી પસાર થાય છે. આ સઘળુ પોરદુગીઝ સરકાર ના ઉત્તમ દાખલાને અનુસરીને થયેલું છે. આ સરકારની એશીયામાં થયેલાં ઈડિઅન લોકો કામ કરે છે. અને ત્યાં અસલ પોરદુગીઝ લોકોને જેટલો પગાર મળે છે તેટલોજ તેમને (ઈડિઅન લોકોને) આપવામાં આવે છે અને યુરોપિયન લોકોની માફક આ ઈડિઅનોને પ્રમોશન તથા પેનશનના હકો આપવામાં આવ્યા છે. ઘણા ઈડિઅન લોકો આ રાજ્યમાં ઘણા ઉંચા તથા ભરોસાદાર હોદાઓ ભોગવે છે. હોટેલો, કોલેજ તથા રેસ્ટોરાન્ટ, આફરીકાના સ્વદેશીઓને પણ ખુલ્લાં છે. તથા યુરોપીઅન લોકો કે જેમાંના કેટલાક બિટીશ કોલોનીયલ હતા તેમની સાથે તેજ ટેબલ ઉપર, કેંગાઓલા તથા સારી રીતે પોશાક પહેરેલા સ્વદેશીઓને, હોટલમાં દાખલ થતાં, ખાતાં તથા પીતાં મેં નજરે જોએલા છે. જાહેર મેલાવણની જગ્યાઓ જેવી કે ગેંડરેન્ડ, મ્યુનીસીપલ બગીચાઓ તથા સાર્વજનિક પુસ્તકશાળાઓ પણ તેવીજ રીતે તેમના માટે ખુલ્લાં છે. કોષ એશિયાટીક અથવા ત્યાંના સ્વદેશીઓ રીતસર ડરેશ પહેરેલા હોય તો તેમને આવી જગ્યાઓમાં આવવા દેવામાં કોઈપણુ ગત નો વંધો લેવામાં આવતો નથી.

રાજસવાલ કે ત્યાં પગલીક બગીચાઓ એશિયાટીકોને માટે વંધ છે ત્યાં તેમના તરફથી ચકાવવામાં આવતી વસ્તુઓ સાથે ઉપલી વસ્તુઓને મુલાવેલો કરવા પડે છે.

અનુકૂળતા ધરાવતા એશિયાટીક ગમે તેવો આચરદાર. સારા ડરેશ વાળો અથવા સ્વચ્છ હોય તોપણુ જે તે જાહેર બગીચાઓ કે એવી બીજી કોઈ જગ્યાઓમાં દાખલ થાય તો તેઓને ત્યાંથી તુરંતજ હાંટી કાઢવામાં આવે છે. (જાણે કે તેઓની હાજરી બગાડે કરનારી ચીજ હોય તેના માફક) જુવાન પાકમાંથી વણા ઈડિઅન લોકોને હાંટી કાઢવાના દાખલાઓ મેં સાંભળ્યા છે યુરોપીઅન કુલી કે જે સ્ત્રીઓમાં બીજા ભાગે છે અથવા તો સફેત કામગીરી કે જે જેન્સઅંગના મારફટ રહેવામાં જાહેર રીતે એશિયાટીક લોકોના પગરખાને પોલીસ તથા સાફસુક કરે છે તેવાઓને, જે કે તેઓ કેટલાક અહવાડી યા મુખી નહાતા નથી અને કાપર લેકો કરતાં પણ વધારે મંધ માટે છે તોપણુ દાખલ થવા દે છે. કારણ કે માત્ર તેઓ ગોરી ચામડીવાળા છે. આપણા શહેરની મ્યુનીસીપલ લાયબ્રેરી કે જે સઘળા શહેરી લોકોને માટે ખુલી મુકામાં આવી છે તેના માટે એવો કાયદો છે કે “જો સારા પોશાકમાં હોય, ચાલ કરતાં વધારે વર્ધની ઉમરના હોય વગેરે, તો તેવા લોકો માટે ખુલી છે. પ્રીટોરીયા મ્યુસીયમ કે જે યુરોપીઅન લોકો માટેજ ખાસ નિર્માણ કરેલ છે તેનાથી આ બાબત વણીજ જુદી પડે છે. કોષપણુ માણસ અમારા શહેરની આથલેટીક કલબ તો મેમ્બર થઈ શકે છે, અને તેના મેમ્બર તરીકે કેટલાક ઈડિઅન લોકો છે. જાહેર રમત મહત્તમાં ઈડિઅન લોકો ભાગ લીએ છે અને તે પણ ઘણાજ અમલનો ભાગ લે છે. દક્ષિણ આફ્રિકાના કોષપણુ ભાગમાં, ઈડિઅન લોકોને ચેંબર્સ ઓફ કોમર્સના મેમ્બર તરીકે દાખલ કરવામાં આવતા નથી પણ અહીંયા (રેલગેઆગેમાં) આવી બાબત નથી. અમારું મેમ્બર ઈડિઅનો માટે ખુલ્લું છે. થોડા સ્વાર્થી લોકોની ઉશ્કેરણી થી ઈડિઅનો વિરુદ્ધ કંઈકો શરૂ થયેલો છતાં તે ચેંબર્સમાં તેના હક્તરની અંદર હમણાંજ તાજેતર ઈડિઅનોને મેમ્બર તરીકે દાખલ કરવા છે. કુદનકાસ ભરમલની પેટી, કે જે ઈડિઅન પેટી છે તેને અમારી રચાનીક ચેંબર્સ ઓફ કોમર્સના સલાસદ તરીકે દાખલ કરવામાં આવી છે.

સઘળા જાહેર મેલવડામાં જેવા કે મેળા ઓ, બજાર અને સાર્વજનિક મરતબાવાળી જગ્યાઓમાં ઇન્ડીઅન લોકોને ખુટથી દાખલ થવા દે છે અને આવી હીલઆલોમાં ખરા જીગરથી ઈડિઅન લોકો ભાગ લે છે તે વાત ખુલ્લી રીતે પ્રસિદ્ધ છે ત્યારે માનવતા મહેર ખાન ખુદ એક કોનોટ મગારા શહેરની મુલાકાત લીધી ત્યારે એશીયાટીકો, યુરોપી

અન તથા આફરીકાના લોકો તે સાહેબને માત્ર આપવા દરીવાના કંઈક ઉપર સઘળા એકઠા થયેલા હતા તેના મિત્રીત મેળાવડા ના દેખાવથી ને અમલવાળા ત્યાં વિના રહ્યા નહિ હોય. જે કંઈક રાજસવાલમાં આ સંબંધી થયું હોય તેની સાથે આ બાબતની, તરખા મણી કરવી જોઈએ પ્રીટોરીયામાં સ્વસ્થરેકર ની અંદર દંડ ગ્રન્સ થયેલો તેની અંદર કોષપણુ ઈડિઅન માણસને હાજર રહેવા દીધો નહોતો, ત્યાં એકો માત્ર યુરોપીઅન લોકો માટે ખાસ રાખવામાં આવી હતી અને થોડા જુજ ઈડિઅન લોકો કે જેઓ, સામાન્ય રીતે લોકોઉપરોગી રાખેલી ખુલ્લી જગ્યામાં ઉભા હતા તેઓને પણ ત્યાંથી જતા રહેવાનું કહેવામાં આવ્યું હતું. મેં મારી આંખથી કાફર પોલીસને ટોળામાંથી ઈડિઅન લોકોને તીણી કાદીને સ્થેરની બદ્દાર તેમને કાઢતાં જોયેલ છે. આવા ધણા દાખલાઓ આપવાની જરૂર નથી તોપણુ પોરદુગીઝ આફરીકામાં સઘળા માણસોને એક સરખા બીનભાવ રાખ્યા સિવાય વસ્તવામાં આવે છે એમ કહેવું બસ છે. ત્યાં એવી કોઈ પચિત્ર જગ્યા નથી કે એશિયાટીક પોતાની હાજરીથી તેને બદલ કરી નામે છે. આ વાંચવાથી કેટલાકોની લાગણી ટુખારો પણ જો સાચે સાચું કહેવું હોય તો એ છે કે પોરદુગીઝ આફરીકા જે કે પારકો વાવડો છે તોપણુ બિટીશ ઇન્ડીઅન લોકો, તેની તો બિટીશ આફરીકા કરતાં ઘણાં સુખી છે. ઘણાજ ઉત્તમ હકો ભોગવે છે તથા વધારે છુટ છે એવું કહેવામાં મને કોષપણુ ગતનો આવકો લાગતો નથી. પોરદુગીઝ રાજ કાર બાર બોડમાંપણુ વિનાનો છે એવું નથી પણ તેની અંદર તેની પોતાની ખામીઓ તથા જરૂરીઆતો છે; પણ આ પ્રજામાં જાણુવા વેગ તથા વખાણુવા લાયક બાબત એ છે કે તેનામાં એવો ઉત્સાહ તથા જોસે છે કે જેથી કરીને તેઓ યુરોપીઅન, એશી આટીક અથવા આફરીકાના લોકોની તમામ વર્ગ સાથે ભળી જાય છે. આ તો ખુલેખુલ્લું છે કે પોરદુગીઝ સરકારે પોતાના ધનાઢય પાકોશીઓને ખુલી રાખવા માટે તથા તેમનું હીલ ગણ રાખવા સાથે પરમીટ તથા કોનોટ દાખનના કાયદા વડી અમલમાં આવવા છે. જે પોરદુગીઝ સરકાર રાજસવાલ તથા રોડે શીઆથી સ્વતંત્ર રહી શકતી હોય તો તેઓ ઉપલા કાયદાઓ રદ કરી મોકલા હાથથી ઇન્ડીઅન લોકોને ઘણાજ આવકારથી આવડા દીએ, કારણ કે તે ઇન્ડીઅનની ખરેખરી કદર કરી શકે છે તથા તેમણે ગયેલા વખત માં જે કંઈ સેવા આફરીકાનવેલી છે તે પણ પોરદુગીઝ સરકારની જાણુ બહાર નથી.

નથા તે વળી સારી રીતે માને છે કે ઇન્ડિયન માણસ આ દેશની ખેતિબદ્ધી કરવામાં એક અગત્યના ધિરિશ આફ્રિકામાં, રંગના વર્ણ બાબત સ્વાલ એવો થઈ પડ્યો છે કે તેનું કોઈપણ પ્રકારે નીચકરણ થઈ શકતું નથી, નથા આ સંબંધ ચરચા ચલાવી વીરેચન કરવા માટે એક બાહોશ નથા વિદ્વાન રાજ દ્વારીની ખોટને લીધે આ સવાલ ઘણો ભાંગ મડવાનો થઈ પડ્યો છે. પોરદુગીઝ તાબાના પ્રદેશમાં આ સવાલ કોઈ દિવસ પહોંચ્યો નથી. પોરદુગીઝ લોકોથી થએલા નેદીને પોરદુગીઝ તરીકે કલ્પ કરવામાં આવ્યા છે. તથા પોરદુગીઝ જેટલાજ પુરેપુરા દંડ ગોળવે છે. આંદોના (આફ્રિકાના) સ્વદેશીઓ પણ એ તેઓ પુરતી રીતે કેળવા એસ હોય તો તેઓને પણ પોરદુગીઝ મંડળ માં દાખલ કરવામાં આવે છે. દરેક કાફરને ચોટનો હક રહેલો છે તથા અસલ સુધ્ધ પોરદુગીઝનું જેટલું દિન લીસએનતી પાસા મેંટના મેમ્બરમાં સમાવેલું છે તેટલુંજ લીત તે કાફર લોકોને પણ છે.

આ રાજનીતિનું પરિણામ શું આવેલું છે? સુલેહ, સતોપ તથા સુખ, સ્વદેશીઓ (આફ્રિકાના લોકો) યુરોપીયન સાથે બેઠાબેઠ રહે છે. તેઓ શહેરમાં છુટથી ફરે ફરે છે તથા મધ્ય રાત્રીએ પણ સૌરી મલીમાં આસવા માટે સ્વદેશીઓને કોઈપણ જાતના પાસ અથવા એવી બીજી કોઈ જાત ની જરૂર નથી. જ્યારે માનવતા સાહેબ કલુક એક કોનોટના માનની ખાતર બહુક (કાફર લોકોનો નાચ) કરવામાં આવ્યો ત્યારે આશરે ૨૦,૦૦૦ થીસ હજાર કાફરો ને સંબળાં પરગણાઓમાંથી આણવામાં આવ્યા હતા. તેઓ વીસથી પચીસ આદમી એની દુકાંઓ થઈને શહેરમાં જુદાજુદાક આસતા હતા. મીન ગાતા હતા, તથા નાચતા હતા. અને તેમ છતાં ચોરી, હુમલો અથવા એવા બીજા કોઈ ગુનહોનો કેસ સાંભળવામાં આવ્યો નહોતો. વીસ હજાર આણેસ પોતાનાં દધિયાર સહિત સજ થએલા, લકાઈનાં મીત ગાતાં માતાં, ત્રણપક મીસકારી તાબતા હતા. તેઓજ તથા તમે ખ્યાલ કરી જુઓ કે પીવા તો દારૂ ઘણીજ છુટથી વાપરવા દેવામાં આવતો હતો, તેમ છતાં દરેક ડેકાણે સાન્નિ દેવાથી માનુષ પડતી હતી. નાટક તથા ત્રાસવાત આમ કરવા દ્વિમત થયેલું? આ વીસ હજાર કાફરોના કુંડોને બંધોબસત રાખવા સાઉથ આફ્રિકાનાં સંબળાં કરકરો ની જરૂર પડે પણ પોરદુગીઝ, સરકારે એક પણ સીપાઈની મદદ લિવાય આ બાબત બંધોબસત કર્યો હતો. આ નાચની વખતે જે ઇંગ્લીશ લોકો હાજર હતા તેઓએ તે

વખતના અવરતર જનરલ શીયોર કુંતીને એમ જણાવ્યું હતું કે જે આજબતી લોકો પ્રેક્ષકો ઉપર દુકી પડે તો તેના બંધોબસત માટે સીપાઈઓને તકવાર કરી નથી રાખેલા તે એક મોટું જોખમ છે. શીયોર કુંતીએ એવો જવાબ આપ્યો કે આ એક પોરદુગીઝ આશીર છે. અને નાટક અથવા ત્રાસવાત નથી. આ જવાબે ઇંગ્લીશ લોકોને ઘણાજ બેદી નાખ્યા હશે અને વધુ બેદશે, પણ તે લોકો આ ઉપરથી એક શીખામણ લેશે અને પોતાની રીતજાતો સુધારશે?

ટેથામના બીલ વિષે વધુ ચરચા.

લાઇસેન્સિંગ લો એમેમેંટ બીલ ને વિષે કેટલુંક જણાવ્યું અમે ગયા અકવાલીઆમાં આપી ગયા છીએ તે બીલ સંબંધમાં નાતાલ ના જાપામાં કેટલાક વધુ કાગળો પ્રગટ થયા છે. તેમાંના કેટલાકના મુખ્ય સાર નીચે નીચે પ્રમાણે છે.

નાતાલ દાખલમાં કાગળ.
લાઇસેન્સિંગ બીલ સંબંધમાં તમે કહ્યો છો કે આપણે અન્યાયી ન થયું. તમારા વિચારો સારા છે. પણ એ બીલ અન્યાય ભરેલું છે કે નહિ એ સવાલ છે. જે આપણે વિચાર કરીએ તો માનુષ પડે છે કે તેમાં કાંઈ અન્યાય જણાતો નથી. જેવી રીતે ખેડૂન પોતાની વાડીમાં નકામા અને નુકસાન કારક ધોસને ઉમેરી નાખી પાડતું રક્ષણ કરે છે તેવી રીતે આપણને આપણા મુકદ્દરો વાડીમાંથી એશીઆટીકને નકામા ને નુકસાનકારક કાઢવા ગણી કાઢી નાખવાની જરૂર છે. આમ કરવામાંજ નાતાલની ઉન્નતિ સમાવેલી છે. તેથી એ બીલને અન્યાય ભરેલું કહી શકાયજ નહિ. વળી જેવી જેની કાયદો તેવાં તેને ફળ એ નિયમ મુજબ ગોરા એની વિશેષ કાયદોનું ફળ ગોરાઓને વેપાર માં મળવાની જરૂર છે. વળી એશીઆટીકના એદીપણથી ગોરાઓના સુધારાને નુકસાન થયા સંભવ છે. તેવા લોક સાથે રહી કાફરો પણ કિલકાતો બગડવાના. નાતાલમાં એશી આટીક વેપારના ઘણી થઈ એસે તેથી યુરોપી સુધારો તથા આખાદી વધી શકે ખરાં કે? આવા આવા મેંડેલ વાંધાઓ એશીઆટીક સામે કોવાથી હાલનું બીલ અન્યાયી ગણાય નહિ. બીજું એ લોકો સહકૃપ થઈ પડ્યા છે તેમાં આપણેજ વાંક છે. જે વેપારના કાયદા અને શહેરના સુધારા નાંખાય-લોને સાખત રીતે અમલમાં મુકવા માં આવે તો આવા લોકોને સહેલાઈથી ઉમેરી શકાય.

લી. સ્કાઉટ.

નાતાલ દાખલમાં આપેલો જવાબ.
ઉપરના કાગળને નાતાલ દાખલમાં જે જવાબ આપ્યો છે તેનો સાર નીચે મુજબ છે:—

એશીઆટીક વિરુદ્ધમાં જે દલીલો છે તેનો સ્કાઉટ ઉપયોગ કર્યો નથી, ને તેણે વાપરી છે તે દલીલો નાપાયાદાર છે. તે કહે છે કે એશીઆટીક આજમુ છે આવા આજમુ ના હાથમાં વેપાર બત્તસ દેવાથી દેશની કદી આખાદાની મશે ખરી કે? આના જવાબમાં અમે તેનીજ દલીલનો ઉપયોગ કરીશું. જેવી કામદી તેવાં તેને ફળ એ કુદરતના નિયમ પ્રમાણે તો એશીઆટીક કાયદ કરે છે કારણ કે તે વેપારમાં ગોરાઓ કરતાં કાલી રાકે છે. વળી આય-લો વડે એશિયાટીકને ઇજા પહોંચાડી શકાય એ પણ ખોટી દલીલ છે. એશિયાટીક લોકો બાય-લો નથી પાળતા એમ કહેવા કારણ નથી. એશિયાટીકને લીધે કાફર રાઓ સુધરવાને બદલે બગડે છે એ સંબંધ માં કહેવાનું જે ગોરાઓનો અમુક વર્ગ સાધારણ એશીઆટીક કરતાં વધારે ખરાબ અસર કરે છે. એશિયાટીકના બેકે દોષ કાઢવામાં આવેલ છે તોપણ તેની પાસેથી ખંત અને હિમ્મત શીખવાનાં છે. કલંક મજૂરીને લીધે દક્ષિણ આફ્રિકાને બહુ લાજ થએલ છે. નથા આવનારાને અટકાવવા માટે ગમે તેવા સખત કાયદા કરવામાં આવે તેની અમે વિરુદ્ધ નથી. પણ જે લોકોને આ કોલોનીમાં વસવાની એક વખત જુદ મળી ચુક્યા છે તેવા લોકોને આમડીના રંગના વાંક સાથે થઈને અન્યાય ભરેલા કે જુલમી કાયદાઓ વડે કનડવા તેથી અમે વિરુદ્ધ છીએ.

ટેથામના બીલપર વીટનેસની ટીકા.
વીટનેસનો કરજન ખાતેનો ખખરખતો કાગળ છે કે કેટલાક આગેવાન એશીઆટીક ટેથામના બીલ સંબંધમાં સરકાર આગળ અરજ કરવા માગે છે. આ પગલુ તેમનું વાજબી છે અને આવા વખતમાં એ લોકો સુપરીથી બેસી રહે પણ નહિ. તેઓ ની ફરીવાદ દેવા પ્રકારની છે એ હજુ જણાવું નથી, પણ તેઓની ફરીવાદ મોડાઓ ની (ફરીકાઈ સંબંધી) ફરીવાદ કરતાં વધારે વજનદાર હોઈ શકે નહિ. ટેથામના બીલ સંબંધી અમે કંઈ કંઈક માગતા નથી. તેની ખામીઓ એવી જાનની છે કે જેની અંદર વડી સરકાર અને વિદેશી સરકારને વચ્ચે પડ્યા વગર ચાલશે નહિ. છતાં અમે જરૂરો રાખીએ છીએ કે જે એશીઆટીક ફરીકાઈ અટકાવવા માટે કોઈ જાતની કામ લાગે તેવી એવના રચાવાની હોય તો ફેરી કામના લાઓને પહેલા અને વહેલા સાચ વવા માટે સરકાર ખાન રાખશે.

ઈડિઅન ઓપીનીઅન અને વીટનેસ.

ટેકામના ખીલપર ઈડિઅન ઓપીનીઅન માં એક સખત લખાણ અંગેરુ વિભાગ માં કરવામાં આવ્યું હતું. એ લખાણનું મુખ્ય "એક બાયલો ફટકો" (એ કાવર ડી બેલો) એવી રીતનું હોવાથી તે ઉપર ટીકા કરતાં વીટનેસ પત્ર લખે છે કે કોઈ ખીલને બાયલાપણાનું નામ આપે તે લખ નાર સ્વચ્છતી અને આરુને નવાસતો નથી. જે દરીફાઈમાં ઉતરવાનું ગોરા પસંદ કરતા નથી તેવી દરીફાઈ સામે ગોરાનું રક્ષણ કરવું એમ એ ખીલનો ખાસ હુદ્દેશ છે. આ બાબતમાં કાંઈ બાયલાપણું હોય તો તે એ છે કે ગોરાઓની વેપારી નગણાઈનો લાભ લઈ તેમનો રોટલો એશીઆટીક ટુડી લેવો. ઈડિઅન ઓપીનીઅનના તેજ અંકમાં નાદારીના સવાલપર ટીકા કરવામાં આવી છે તેમાં હિંદીની કેટલીક વેપારી ખુબી વિખે ખાત ખેંચવામાં આવ્યું છે વીટનેસ જાણુ જુમાં જણાવે છે કે ઈડિઅન ઓપીનીઅન ના અધીપતીએ એક કિપયોગી બાબતને પતી મુકી છે. તે એકે એશીઆટીક ધણે જોઈએ પરંતુ મુશ્કેલ ચલાવે છે. એક મોટી દુકાન ચલાવવામાં તે ધણું ઓછું ખર્ચ રાખે છે પગાર પેટે આરખ વેપારીઓ ભાગ મેળ કાંઈ ખર્ચના હોય. તેના કચાઈ અને આસીરંટ લોકને મહિનાઓ સુધી બીન મારીનમાર ગણી માત્ર ગોરાઓ જેટલું આપીને રાખે છે. જ્યારે તે કામના માલીત આર થાય ત્યારે એ પગાર આપવામાં આવે તો તે બહુજ ઓછો. અમે સાંભળ્યું છે કે કેટલીક મોટી દુકાનોમાં તો પગારજ આપવામાં નથી આવતા, કારણ કે એ લોકમાં હુકે. મુદતમાં નોકરો જલ્લાવવાનો રીતજ છે. ગોરાઓને આવા કામ માટે પોતાના નોકરોને દર મહીને ૧૨થી ૨૦ પાઉડનું ખર્ચ માપ છે અને આજુબી રીતે દુકાન ચલાવવી, ફરતીચર રાખવો, સફાઈ રાખવી એવી દરેક બાબતમાં હિંદીનું કામ ઉપર પ્રમાણે ખર્ચ વીનાનું છે. ધણે ભાગે તેનો રોટલો એવા પ્રકારનો હોય છે કે ગોરાઓ તેમાં લાગેજ રહી શકે. જતાં કદાચ રહેવા માંયે તો આવી મરાઈ પણ ન રહે. હિંદી નું વેપાર સંબંધી બહારનું ખર્ચ પણ આ દરજ્જાનું છે. કેટલીક વખત તેમને માત્ર તો હિંદુસ્થાનમાં આવેલો હોવાથી કારણ વગેરે તથા દલાલી (એજન્ટ) સંબંધી પણ જલ્લજ ઓછું ખર્ચ થાય છે. ચરની જીંદગી માં પણ તેના ખર્ચને કોઈ ન પહોંની શકે કેમ છે. જેવી રીતે તે રહી શકે છે તેમ રહે

વામાં ગોરા તો હલકાઈ માને છે. ખુદ પૈસા દાર વેપારીઓ જે તે જગ્યામાં અને મંદા ધરોમાં રહેતા ધણી વખત એવામાં આવે છે. તેઓ અથવા તેમના કુટુંબનો એવાક અને કપડાં એશી તો સોંધામાં સોંધી જાન નાં માલુમ પડશે. તેઓને દેખાવ દમામ રાખવાની તો જરૂરજ ન મળે; અને તેમ ની રહેણી કરણીની રીત એવી છે જે તેમને ખર્ચ ઓછોજ લાગે. આવી આવી દલીલો તે ઈડિઅન ઓપીનીઅન કેમ પડતી મુકે છે એ સમજાવું નથી. એશીઆટીક દરીફાઈ સામે જે વાંધા લેવામાં આવે છે તે તેના ગેર વ્યાખ્યાપણાને લીધેજ છે. આ ગેરવાજખી દરીફાઈમાંથી થોડુંક તો દુકાનના કાયદાથી બંધ થયું છે. અને આ લાભ સારું થઈને ને કાપલો હમેશાં કાયમજ રાખવામાં આવશે એવું અમે ઇચ્છીએ છીએ. જતાં એશીઆટીક સામેની બીજી દરીફાઈ આણુ રહી છે જે નાણુ કરવા માટે એશીઆટીક વેપાર નો સાપ નાશ કરવો અથવા તો બુનીસી પાક સરહદની હદપારના જગ્યામાં એશીયાટીકને રાખવા એ સીવાય ખીલને સારો ઉપાય મળવો મુશ્કેલ છે. મી. ટેકામના ખીલની બુલો અમે જોઈ છે અને બતાવી પણ છે. જતાં તેમાં એશીઆટીક દરીફાઈને દુર કરવાનો જે હેતુ છે તેને અમે અંતઃકરણ પુર્વક મળતા છીએ. દરેક ગોરાને લાગમ છે કે આ બાબતમાં તેણે અચૂત થયું. જે આ એશીઆટીક સાથે હાલસેલ વેપાર કરે છે તેમને તુકસાન ખમનું પડશે પણ તેના ઉપાય નથી. મુજ વેવાનું એ છે કે હિંદીશ કાલેનીમાં ગોરા વેપારીઓ જે દરીફાઈમાં ઉતરી શકે તેમ નથી તેમાંથી તેમને મુક્ત કરવા.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વગેરે

(ગરમેંટ એજેન્ટમાંથી.)

ડરખન કીન રફીટના ફરટીકર કચાલીમ આદમની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવા ૧૬ ડીસેમ્બરે અરજ ધનાર છે.

ડરખનના લીસુખાનના લેસુદારોની પહેલી મીટીંગ ૧૩મી નવેમ્બરે ભરાવાની છે.

ડન હાઉસવાળા એમ. એમ. હસાકની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં મી. આરચર એસ. લીટરર તરફી નીમાયા છે. અને તેના લેસુદારોની બીજી તથા ત્રીજી મીટીંગ ના. ૨૦ નવેમ્બર તથા ૨૪મી ડીસેમ્બરના રોજ મળશે.

ધી મહોમેડન એજ્યુકેશનલ ફંડ

જોહાન્નબર્ગ.

મી. સુલેમાન ખસમાખત મીયાં ની કુા	૫ ૫ ૦
હસમાખત ગારડી	૦ ૪ ૦
સુલેમાન અહમદ હાંસજીની કુા	૨ ૨ ૦
હુસેન માલ	૧ ૧ ૦
પરચુરણ રકમો	૧ ૨ ૬
મુસા કાસમ વેડજાના	૨ ૧ ૦
એમ. કે. ગાંધી સાહીબ	૧ ૬ ૦
અબદુલ મની સાહેબ	૨ ૧ ૦
લાલા મીયાં કાકણી	૧ ૦ ૦
હમામ અબદુલ કાદર	૦ ૬ ૦
મહમદ ખખારીઆ	૦ ૧ ૦
સુલેમાન અહમદ ખખારીઆ	૧ ૦
અહમદ સુલેમા એન્ડ કુા	૦ ૧ ૫
હસમાખત કાસમ મહી	૦ ૧ ૦
હમરાહીમ કાસમ એન્ડ કુા	૦ ૭ ૬
મુસા હસમાખત કાપા	૦ ૧ ૦
હુસેન જુચર	૦ ૨ ૦
અલી અફર જુચર	૦ ૫ ૦
હ. એમ. બોલાણીઆ	૦ ૨ ૬
હસમાખત હસમ કાપા	૦ ૫ ૦
ફુરહાલ મકન	૦ ૨ ૦
વકલ મોંડા દરજ	૦ ૨ ૬
ભગા નારણ દરજ	૦ ૫ ૦
હસન અહમદ બટેની વીશી	૦ ૪ ૦
જુમા કાસમ	૦ ૩ ૦
ભગા જીઆ ખારખર	૦ ૨ ૬
મહમદ હસનની વીશી	૦ ૨ ૦
સુલેમાન હસમ	૦ ૫ ૦
મોરાદજી ભગા વીરાવર	૦ ૫ ૦
ભાણુ દારા	૦ ૨ ૦
ગોખી મકન	૦ ૧ ૦
કાનઈ પાંચીઆ	૦ ૧ ૦
ફુરહાલ ફકીરની વીશી	૦ ૫ ૦
વકલ પરશોતમ	૦ ૫ ૦
રતન ભવાન	૦ ૨ ૦
જુના દેરા	૦ ૫ ૦
જેમી યાત્રા	૦ ૩ ૦
લીરા મકન	૦ ૬ ૦
મુકા ભાણુ	૦ ૧ ૦
હાંસજી ઉકા	૦ ૨ ૦
મીકા નીજા	૦ ૧ ૦
પરજુ ધના	૦ ૨ ૦
બીમા મકન	૦ ૨ ૦
ખંડુ લાલા	૦ ૩ ૦
નયુલાઈ નરશી	૦ ૭ ૬
ગેસાજ નારણ	૦ ૨ ૬
નાગર નીજા	૦ ૧ ૦

મી. ગાંધી ખુશાલ વીરા	૦ ૧૦ ૦
મી. દરજી પ્રેમા પરશોતમ	૦ ૫ ૦
મી. હસમાધવ આદમ	૦ ૨ ૬
મી. હકીર આદમજીની વીરા	૦ ૩ ૦
મી. ઇ. એમ. પટેલ	૧ ૧ ૦
મી. મહમદ હસમાધવ ગારડી	૦ ૧૦ ૬
મી. મહમદ હસનવત	૦ ૧૦ ૬
મી. હમરાહીમ હસમાધવ મેસા	૦ ૨૦ ૬
મી. આમદ હમરાહીમ ગંગાલ	૦ ૧૦ ૬
મી. કાલુ ભારર	૦ ૨ ૬
મી. હસમાધવ ખેડોરા	૦ ૨ ૬
મી. મહમદ આદમ કહેદ	૦ ૨ ૬
મી. હસમાધવ હમરાહીમ અમેદ	૦ ૧૦ ૬
મી. તુર મહમદ	૦ ૨ ૬
મી. હમરાહીમ મેમણ	૦ ૨ ૬
મી. મહમદ હસન લાખપુર	૦ ૭ ૬
મી. હસમાધવ હસન	૦ ૫ ૦
મી. મુલમાન હસન	૦ ૫ ૦
મી. એસ. શેકશ	૦ ૨ ૬
મી. એસમાન હમરાહીમ	૦ ૧૦ ૬
મયરહાલન	૦ ૧ ૦
મી. અહમદ મહમદ મુલ્તા	૦ ૫ ૦

મી. કાલા કારા	૦ ૫ ૦
મી. નાથા રતનજી	૦ ૫ ૦
મી. કીકા બાથા	૦ ૫ ૦
હુડલખડા.	
મી. સુલેમાન અલી.	૦ ૭ ૬
મી. સોમાલાલ પીડલખાધ	૦ ૫ ૦
મી. હમણ મુસાજી નાના	૦ ૫ ૦
મી. કસમજી હસનજી.	૦ ૨ ૬
મી. હસાજી વારીવારો.	૦ ૨ ૦
મી. અમરા માહમદ.	૦ ૨ ૬
મી. પેમાં ગાંધી.	૦ ૨ ૬
મી. એ. એમ. કાજી	૦ ૪ ૦
મી. હુસેન ત્રીલા	૦ ૫ ૦
મી. અબ્દુલ રહેમાન	૦ ૫ ૦
મી. હમરાહીમ આલુદ	૦ ૨ ૬
મી. હમરાહીમ હસમાધવ.	૦ ૫ ૦
મી. મોહમદ સુલેમાન.	૦ ૨ ૦
મી. મુસા કસમજી મુગલ્યા	૦ ૨ ૬
મી. હમરાહીમ મુસા બાલાલ.	૦ ૫ ૦
મી. અહમદ સુલેમાનની કુ.	૦ ૧૫ ૦
મી. કસરક.	૦ ૨ ૬
મી. મુસા મહમદ ખોટા.	૦ ૨ ૬
મી. હસમાધવ હકીર.	૦ ૨ ૦

ચાલુ વર્તમાન.

નાનાજી ગેઢેટમાં એવી નોટીસ છે કે નાનાજીનાં ઘાસ તથા ચામડાં પ્રીટારીયા તરફ કાઢતરી સરદારીપેટ વિના ન ચલાવશે એવું પ્રીટારીયા લેન્ડ્સ કમીશનરે જાહેર કર્યું છે.

એડવૉર્ટ થોમ્પસન નામના એક ગેરાજે ડરખાનની કોર્ટમાં ખાતર પાડવાના વાંકસર ખેડો કરવામાં આવ્યા હતા. સુકાદો આવ્યા માલજેટ બીન્સે જણાવ્યું કે ડરખાનમાં ખાતર પાડવાના દાખલા વધતા જોવામાં આવશે તો ગેરાજે પણ હુકમથી કેદખાનની સજા સાથે ફરકા મારવાની સજા કરવાની જરૂર પડશે.

રીયમંડ પાસે બીજાની પડવાથી ત્રણ કાકરો તથા ઘેડાં ઢેરનાં મરણ નીવડ્યાં હતાં.

વીનનમાં ખીદારી નામના એક ગીરમીલી આ કિંદીએ એક કિંદી સ્ત્રીનું મળુ કાપી નાખીને ખુન કર્યું. પાલળથી સ્ત્રીના શરીર પર અખુયતી કેટલાક માં મારેલા જણાયા હતા ખુન કરનાર પકડાયો છે.

સ્ત્રીમર અમદવાલી અતરથી નીકળે કેલાગોઆએ તથા મેરા ખંદર સ્ત્રી ત્યાં જતા. ૨૮ અક્ટોબરના સીધી મુબદ્દ સાથે હાંકરેલી તે આગમીત તા. ૮ નવેમ્બરને જુમેરાનના મુબદ્દ પહોંચી જતા વધી છે.

જનરલ-અરેથી ઉપડી કેલાગોઆએ અને પોરખંદરે અકેક દીવસ શેકાઈ રહ દીવસની મુસાફરીએ તા. ૬ હી ની સરારે મુબદ્દ પહોંચી ગઇ છે.

લોર્ડ સેલબોર્ન એક ખાનગી કાગળ દર મ્યાન પ્રીટારીયાના ગેરાજે એવું જણાવ્યું હતું કે પ્રીટારીયા અને જેલાન્સરમ વચ્ચે જે ફરમાનાવરતી લાગણી છે તે વધારી સલાહસંપત્તી લાગણી વધારવા માટે પ્રયત્ન થવો જોઈએ. આ કાગળથી ગેરાજોમાં કેટલીક ગરમા કિબા થઇ છે.

એક રિવિયન અને એક પોલીસ નુરે 'અનડીઝાયરેબલ' (નદી સમજવા કાગળ) ગણીને કેપમાંથી ઝડપી દેવામાં આવેલ હતા. એમણે કરેલ. અરજીના બાબતમાં માલજેટ જણાવ્યું હતું કે એ લોકોને પાછા ખેલાવવાનો મને ઉત્સાહ થતો નથી.

Sunlight Soap.

सनलाईट साबुन.

सन लाईट साबुनका प्रत्येक परमाणु उत्तम है. दरेक गोटी तदन पवित्र पदार्थमें बनती है वेसी खात्री देनेमें आती है.

अपवित्र साबुन खरा साबुन नहि है उसमें सीलीकेट और बहुतसे सोडा आताहै. यह दोनु पदार्थमें कपडा जलदीमें जीर्ण होता है.

इस सबबमें पवित्र सन लाईट साबुन खरीद करो और कपडेका बचाव करो.

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF —

**Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c**

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portmanteaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous, Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.
Tel. Address: "KROONEN."
P.O. Box 12.

G. K. Desai,
General Dealer & Importer,
P.O. Box 76. Tel. add. "DESAI."
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co
General Merchants & Direct Importers,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 134. Tel. Add.: "AYOB"

M. A. Karodia & Co.,
GENERAL MERCHANTS,
Dealers in all kinds of
Indian Groceries and Soft Goods
Box 3574.

41 Market Street.
Johannesburg.

Ismail Suliman & Co.,
MERCHANTS & IMPORTERS
P.O. Box 4 Tel. Add: "ISMAIL"
RUSTENBURG.

Branches:

Dundee, NATAL;
Zeerust Marico, TRANSVAAL;
Lindleyburg, STEENKOPSTADT;
Rietfontein, RUSTENBURG

E. A. PATEL & Co.,
GENERAL DEALERS
—AND—
DIRECT IMPORTERS.

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware,
corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tel. Add: "PATEL" P.O. Box 34.
BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJGY IDOLGY,
DIRECT IMPORTER
—AND—
GENERAL MERCHANT
P.O. Box 334, DUNDEE, A. BAY.

HAJEE HABIBI
CALCUTTA HOUSE.
IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A Great Variety of
Kags, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Barbecue, Pickles, etc., etc., etc.,
Rough Goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL
Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.
Tel. Add: "HAGDHO." P. O. Box 57.
338, Prinsloo Street, PRETORIA.

ભાણુ પરપોતમ.
ચીનીની દરેક સગવડ, ફરી આપવામાં
આવે છે. આવો અને જુઓ.
૨૬૫ પાઇન સ્ટ્રીટ,
ડરબન.

A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER,
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL.
Tel. Add: "BHABHA." P.O. Box 33.

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHED AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

EBRAHIM CAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT.
Natal Leaf Tobacco a Speciality.
111 GRY STREET, (Camroodeen's Buildings.)
Tel. Add: "Camroodeen" Durban.

J. M. H. GOOL,
123 Castle Street, Capetown.
Wholesale and Retail of all descriptions from
India and England.
Also Exporter of Cape Snook,
N. A. O. D. 100000.
Kings, Jallibing & Sorahjee Bros. Durban.
શ્રી માર્કેટ ગુલ.
સ્ટ્રીટ મરકટ,
12૬, કેપટાઉન.

B. P. EBRAHIM & CO.
Mattress Makers, Wholesale Importers,
Dealers in Bedsteads, Soft Fl. Kings
Mattresses, Cases, Feather Pillows, &c.
Market St. (West), Box 1129, Johannesburg.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY AND CIVILIAN
Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc. &
J. LANDAU,
337 Pine Street, Durban.
Head Office: 13 Rue des Francs-Bourgeois, Paris.
સેકન્ડ-હેન્ડ કોટ, જેકેટ, ટ્રાઉઝર્સ, વાઈસ્ટોટ્સ, એલ.
એમ યુરોપથી મંગલવાર ગોલી કંપની.
જે. લેન્ડાઉ.
૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.
ફ્રાન્સ ૧૩ રોડ ફ્રાન્કબુર્ગ, પેરિસ

એ. એ. કુવાડીયા.
કેનસી અને કાફરી બંનેના દરેક બધાં
માથા ચામડે ત્યાંથી ટાંકાયેલા બાંધે મળે.
વધારે ખર્ચ નહિ પડે.
પી.એ.એ.સ. ૨૭૦, એ. એ. કુવાડીયા.
૧૭ મારકેટ સ્ટ્રીટ, જેહોન્નસબર્ગ.

Ismail Amod Kajee,
GENERAL MERCHANT & DEALER
Market Square, P.O. Box 11.
KRUGERSDORP.

M. S. COOVADIA,
GENERAL MERCHANT
ENGLISH and INDIAN
GROCERIES
Box 270. Tel. Add "COOVADIA"
JOHANNESBURG.

E. A. BHABHA,
GENERAL MERCHANT.
Box 26 Tel. Add: "BHABHA."
VOLKSRUST.

E. EBRAHIM & Co.,
General Dealers,
Wholesale and Retail.
મ. ઇબ્રાહીમની ફા.
હોલસેલ ને રિટેલ મરચંડા.
Corner BURGHE and MARKET STREETS
STANDERTON.
Box 27. Telephone Address: "E. E. & Co."

F. M. BANFIELD,

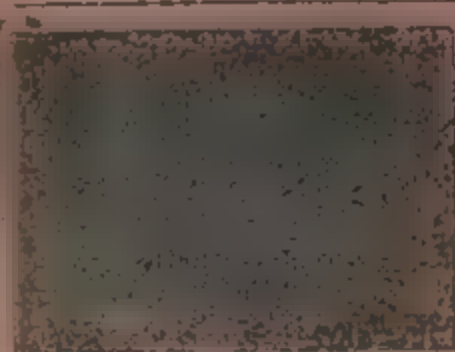
Boot and Shoe
Factor, etc

DURBAN:
483 Strand Street.
Telegrams—"Footman."
P.O. Box 82

JOHANNESBURG.
Corner Von Brandis
& Commissioner Sts.
Telegrams—"Footman."
P.O. Box 8083.

દરેક રમના બુટ અને શુઝનો મેટ્રા નર્થો છે બુટનો તળીયા મરેના ચામડા તથા
પુથરીયેર મરેની દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.
બુટ, શુઝ, ઘડે કાપડ વગેરે સુતરાવે માલને મરેના વિભાગના ઓરડાં લઈએ
અને અને દરેક ટિફ્ટ મેપારી સતીય પામે તેવા રીતે તે બારડરોના અમલ કરીશું.
અમારા સાથે કાન પાલી ખાતરી કરે.

SULEMAN ISMAIL MIA & CO.,
Direct Importers,
સુલેમાન ઈસ્માઈલ મીઆની કુ. બહારના
માલોમાં રહેવાની નીચેના સગવળ સારી
અવકાશ છે.
Corner Park Lane and
Avenue Rd., Fordsburg, J'burg.
Tel. Address: "SULEMAN."
P.O. Box 3453, JOHANNESBURG.

SUN
Insurance Office.
PAYNE BROS., Agents,
WEST STREET, DURBAN.

દુનિયામાં મરેસે ધાણી
આગકા વિમાની ઓફિસ.
સ્થાપન પૈડ ૨૦,૦૦,૦૦૦.
મર્જી કરવેસે કમતીમે કમતી માવ મિલે
દુનિયામાં કોઈ સુની બાજના વીમા
એકીસ તેની મુદી પાં ૩૦,૦૦,૦૦૦ ની છે
તથા બહારવાથી એકાદા આકાં ચાલે સારો
મળી શકે.
પુલકાદરિયા પુલકાદરિયા પુલકાદરિયા, ન
કુલકાદરિયા પુલકાદરિયા પુલકાદરિયા, ન
પુલકાદરિયા પુલકાદરિયા પુલકાદરિયા, ન
પુલકાદરિયા પુલકાદરિયા પુલકાદરિયા, ન

BEATLEY & Co.,

Wholesale
Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

અમલ માસને લાવે વસા "કોથ ગ્રાન્ડમલ" ખાતરીવાળું અમારે ત્યાં આવી પહોંચે
કે કોથ ગ્રાન્ડમલ માં કોથ ગ્રાન્ડમલ પેડ કોથ છે કોથ ગ્રાન્ડમલ ૧૨.
કોથગ્રાન્ડમલ માટે લાંબુના પડાનો નવો અથો આવી પહોંચે છે આ ગ્રાન્ડમલ મરીસ,
કાન, અને લીવનની બુટ, પુલકા, રમકડા અને કોથગ્રાન્ડમલ ને લાવના બીજે ફેલ્ડી
કાન આપે છે.
કોથગ્રાન્ડમલ નોંધાવો નહિતર પાળકથી નીચાસ પડે પડે.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

5 & 7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગની,
અબ્દુલ ગની.

અબ્દુલ ગની,
અબ્દુલ ગની.

ભાવ, મરેસરી અને બીલ દરેક અનનો કપડ, કોમરી ઝીર ફુલી સગ વસ્તુઓ
મા રહેવામાં સગવાર.
પાડ કોસ રીટ, કેપટાઉન.
૫૦૭, કોસ રીટ, કેપટાઉન.
૫૦૭, કોસ રીટ, કેપટાઉન.
૫૦૭, કોસ રીટ, કેપટાઉન.

VANMALI ROYA

General Dealer.

Mahomed Ismail & Co.

General Merchants & Importers.

P.O. Box 100, Cape Town. P.O. Box 75, KLERKSPOOR.

P. V. SANGHAVEE

GENERAL MERCHANT

201 Grey Street, Durban.

JAMESON & Co.,

Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for
Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,
Cayenne Pepper,
White and Black Pepper,
Sauces,

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.
Box 63, Durban.

C. K. D. PILLAY & CO.

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Naartjes, Oranges and Betel
Leaves on our farm at Umgeni.

Indian Post Office number printed on
133 Grey St., 219 & 222 Umgeni Rd.
P.O. Box 65, Durban.
Telephone 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1007, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1014, 1015, 1016, 1017, 1018, 1019, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028, 1029, 1030, 1031, 1032, 1033, 1034, 1035, 1036, 1037, 1038, 1039, 1040, 1041, 1042, 1043, 1044, 1045, 1046, 1047, 1048, 1049, 1050, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1058, 1059, 1060, 1061, 1062, 1063, 1064, 1065, 1066, 1067, 1068, 1069, 1070, 1071, 1072, 1073, 1074, 1075, 1076, 1077, 1078, 1079, 1080, 1081, 1082, 1083, 1084, 1085, 1086, 1087, 1088, 1089, 1090, 1091, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1100, 1101, 1102, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1121, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156, 1157, 1158, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1169, 1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1176, 1177, 1178, 1179, 1180, 1181, 1182, 1183, 1184, 1185, 1186, 1187, 1188, 1189, 1190, 1191, 1192, 1193, 1194, 1195, 1196, 1197, 1198, 1199, 1200, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215, 1216, 1217, 1218, 1219, 1220, 1221, 1222, 1223, 1224, 1225, 1226, 1227, 1228, 1229, 1230, 1231, 1232, 1233, 1234, 1235, 1236, 1237, 1238, 1239, 1240, 1241, 1242, 1243, 1244, 1245, 1246, 1247, 1248, 1249, 1250, 1251, 1252, 1253, 1254, 1255, 1256, 1257, 1258, 1259, 1260, 1261, 1262, 1263, 1264, 1265, 1266, 1267, 1268, 1269, 1270, 1271, 1272, 1273, 1274, 1275, 1276, 1277, 1278, 1279, 1280, 1281, 1282, 1283, 1284, 1285, 1286, 1287, 1288, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1294, 1295, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1328, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354, 1355, 1356, 1357, 1358, 1359, 1360, 1361, 1362, 1363, 1364, 1365, 1366, 1367, 1368, 1369, 1370, 1371, 1372, 1373, 1374, 1375, 1376, 1377, 1378, 1379, 1380, 1381, 1382, 1383, 1384, 1385, 1386, 1387, 1388, 1389, 1390, 1391, 1392, 1393, 1394, 1395, 1396, 1397, 1398, 1399, 1400, 1401, 1402, 1403, 1404, 1405, 1406, 1407, 1408, 1409, 1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1415, 1416, 1417, 1418, 1419, 1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1425, 1426, 1427, 1428, 1429, 1430, 1431, 1432, 1433, 1434, 1435, 1436, 1437, 1438, 1439, 1440, 1441, 1442, 1443, 1444, 1445, 1446, 1447, 1448, 1449, 1450, 1451, 1452, 1453, 1454, 1455, 1456, 1457, 1458, 1459, 1460, 1461, 1462, 1463, 1464, 1465, 1466, 1467, 1468, 1469, 1470, 1471, 1472, 1473, 1474, 1475, 1476, 1477, 1478, 1479, 1480, 1481, 1482, 1483, 1484, 1485, 1486, 1487, 1488, 1489, 1490, 1491, 1492, 1493, 1494, 1495, 1496, 1497, 1498, 1499, 1500, 1501, 1502, 1503, 1504, 1505, 1506, 1507, 1508, 1509, 1510, 1511, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516, 1517, 1518, 1519, 1520, 1521, 1522, 1523, 1524, 1525, 1526, 1527, 1528, 1529, 1530, 1531, 1532, 1533, 1534, 1535, 1536, 1537, 1538, 1539, 1540, 1541, 1542, 1543, 1544, 1545, 1546, 1547, 1548, 1549, 1550, 1551, 1552, 1553, 1554, 1555, 1556, 1557, 1558, 1559, 1560, 1561, 1562, 1563, 1564, 1565, 1566, 1567, 1568, 1569, 1570, 1571, 1572, 1573, 1574, 1575, 1576, 1577, 1578, 1579, 1580, 1581, 1582, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1588, 1589, 1590, 1591, 1592, 1593, 1594, 1595, 1596, 1597, 1598, 1599, 1600, 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1608, 1609, 1610, 1611, 1612, 1613, 1614, 1615, 1616, 1617, 1618, 1619, 1620, 1621, 1622, 1623, 1624, 1625, 1626, 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645, 1646, 1647, 1648, 1649, 1650, 1651, 1652, 1653, 1654, 1655, 1656, 1657, 1658, 1659, 1660, 1661, 1662, 1663, 1664, 1665, 1666, 1667, 1668, 1669, 1670, 1671, 1672, 1673, 1674, 1675, 1676, 1677, 1678, 1679, 1680, 1681, 1682, 1683, 1684, 1685, 1686, 1687, 1688, 1689, 1690, 1691, 1692, 1693, 1694, 1695, 1696, 1697, 1698, 1699, 1700, 1701, 1702, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709, 1710, 1711, 1712, 1713, 1714, 1715, 1716, 1717, 1718, 1719, 1720, 1721, 1722, 1723, 1724, 1725, 1726, 1727, 1728, 1729, 1730, 1731, 1732, 1733, 1734, 1735, 1736, 1737, 1738, 1739, 1740, 1741, 1742, 1743, 1744, 1745, 1746, 1747, 1748, 1749, 1750, 1751, 1752, 1753, 1754, 1755, 1756, 1757, 1758, 1759, 1760, 1761, 1762, 1763, 1764, 1765, 1766, 1767, 1768, 1769, 1770, 1771, 1772, 1773, 1774, 1775, 1776, 1777, 1778, 1779, 1780, 1781, 1782, 1783, 1784, 1785, 1786, 1787, 1788, 1789, 1790, 1791, 1792, 17

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 17th November, 1906.

No 46.

M. MOHAMED, CASSIM CAMROODDEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Telephone 214.

Clothing,
Drapery,
P. rits,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc.

Camrooddeen Buildings, GREY STREET, (DURBAN.)
Telegraphic Address: "CAMROODDEEN."

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.

Wholesale Merchants and
Direct Importers,

have always on stock:—

Rice, Dhall, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quilts,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Grain Bags, Sugar Pookota, etc.,
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
118 COMMERCIAL RD.,

DURBAN.

Cable & Tel. Add. "Kathorian."
Telephone 274.

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—

125 FIELD STREET.

P. O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 855

A. M. JEEVANJEE,
& CO.,

Storekeepers, Dubashes, Contractors,

and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI

BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI

Telegraphic Address:

Kharadi
Mombasa
Nairobi

A. M. JEEVANJEE

Bombay: "CONVEYANCE"

Copy Laid: 2000

Printed by: Working, and

સસ્તો અને ઉચો તમારું.
ટોચાનો તમારો તમારું પરચુર
દે જ્યાંય તમારે ત્યાંથી મળી શકે.
એ. જી. આંધી. ટોચાદ.

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,
Smith Street, Durban.

ચાપલ પાઠિત ૭૦,૧૨,૦૦૦

આગતો વિમા ધણીય સસ્તો
દરે ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEENSTREET, DURBAN

P. O. Box 99

Tel. Add. "DADABANDAR"

ESTABLISHED 1880

હાલ ઓસ્માન.

જનરલ મરચંડ ને કમીશન

એજંટ.

બેંક ૧૦, ૧૨, ૧૩ ને ૧૪

દરેક

June 1906

P.O. BOX
441.ઈન્ડિયન ઓપિનિયન એન્ડ બ્રદર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડુબન, (લીલાલ).Tel Address
ABOUBAKER**E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,**

434, West Street, DURBAN. વેચે બીડ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks. Ladies' Clothing,
Blouses,
Night-gowns,
Combinations
Chemises,Skirts,
Underskirts,
Children's Fancy
Goods,
Frocks,Bibs,
Bonnets,
Bootees,
Hats,
Wool Shawls,Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours,**BEST SILVER JEWELLERY****PRICE MODERATE**

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 83.

Telephone 364.

Telegraphic Address: "FORBANDAR."

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હિન્દી વેપારીઓના બરનો સધળી જાતનો માલ રાખવામાં આવે છે.

કેમરશીઅલ રેલ ઉપર મેસરી ઇમ્પલુ ડનની બાલુનાળા નવા મકાનમાં

રાખવા ચર્તા પહેલા સધળા માલ ઉપર ખાસ રાશતો લાવ રાખેલા છે.

કલકત્તાથી ચાખા, રાજ, થી, અને મારીશીઅસથી મારીશીની ચીની
મોટા જથ્થામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

ટેલીફોન નં. ૨૧૭, એ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ સરનામું "કોન્કાસેઝ" "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!Very convenient, well lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for**An Evening School or a Club.**

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars apply:

PARSEE PUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA USMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers,

563 CHURCH STREET,

MARLBOROUGH, Natal.

USEFUL BOOKSMODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Rs. 1,
2nd. post free.HINTS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition)—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Rs. 3, 2nd. post free.EVERY-DAY BOOKS & DIFFICULTIES
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language, Third Edition), Rs. 1, 2nd.
post free.HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explains and illustrates.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Rs. 1, 2nd. post free.SUGGESTIONS TO THE GREAT ORA-
TOR, Vol. I and II.—Helps to write, improve
the English, to express the emotional and
argumentative powers, etc. Each vol. Rs. 2,
2nd. post free.WORKS OF THE WOMAN (in Nature,
Art and Science), Rs. 1, 2nd. post free.To be had of The Manager, "INDIAN
STUDENT" OFFICE, No. 100 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.**A. M. BHAT.**

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભટ્ટ,

હાલમેલ અને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 24,

HEIDELBERG.

Branches—

Pictorial, Box 24, * Nigal Box 45.

and at Volksbank

(as BHAT BHAT & Co.)

Pictorial, Box 24, * Nigal Box 45.

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, DHOLL, CHIEF AND OIL.

Directly Imported from India.

243 PINE STREET, DURBAN.

Tel. Address: "P. DAWJEE" Box 24

TAYOB HAJEE KHAN**MAHOMED & Co.,**

Merchants and Direct Importers,

208 Church Street, Portoria.

P.O. Box 357.

Tel. Ad. "TAYOB"

For what Indians in the Indian

Office

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, NOVEMBER 17TH, 1906

No. 46

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—

The Deputation	851
Love's Labour Lost	852
Crime on the Rand	852
Long Live the King	852
A Curious Misapprehension	852
Indigence and its Causes	852
Indian Involvement	853
That Licensing Bill Again	853

OTHER ARTICLES:—

Johannesburg Jottings	853
Notes from Delagoa Bay	854
The Deputation	855
Alien Immigration	857
Indian Affairs in the Natal Parliament	857
Minor and Advisory Boards	858
Indian National Congress	859
Cancelled Permits and Registration Certificates	859
The Transvaal Permit Department	859

Indian Opinion

SATURDAY, NOVEMBER 17TH, 1906.

The Deputation

ON Thursday week, the South African delegates, together with many representative Indians, Anglo-Indians, and friends of India in England, waited upon Lord Elgin, by appointment, to lay before him the grievances of British Indians in the Transvaal in respect of the Asiatic Law Amendment Ordinance. It was stated that, at Lord Elgin's request, the interview should be private; but by some means or other news of what took place on that historic occasion has leaked out, and the South African press has been fully informed of Lord Elgin's expressed views.

It would appear, from Lord Elgin's statement, that there has been treachery in the British Indian camp. Certain misguided Indians are said to have cabled to the Secretary of State for the Colonies, disavowing the Transvaal delegates. It is not clearly stated whether they disavowed the object for which those delegates sent to England, but it is clear that Lord Elgin has drawn the inference from this cable that that was what they intended. This is perhaps not the place to go deeply into this aspect of the situation, but we are of opinion that this dastardly attack is the work of one soured and treacherous individual. We are in possession of sworn declarations to the effect that this individual obtained the signatures of ignorant persons to a blank piece of paper, and signed it himself, and that he was authorised to do so by the British

Indian Association of the Transvaal. At another time we will go further into this unpleasant business, if it hereafter be found necessary to expose this individual in his true colours. Meanwhile, it suffices to say that if the Ordinance becomes law by receiving the Royal sanction, the British Indian community of the Transvaal will have the bitter knowledge that its interests have been subordinated to the disappointed ambition of one who should have sacrificed his very life sooner than, as a coward and a traitor, have betrayed his brethren. Naturally, Lord Elgin's reception of the delegates must have been affected by this incident, not, however, altogether unforeseen by British Indians in the Transvaal. It cannot but be that his views must have been somewhat coloured by the misrepresentations that have been brought to his ears in this way and in others; for it is an open secret that no words have been spared to malign the delegates to England and to blast their reputations where they could not be damned with faint praise.

One ray of light, however, shines bright through all this darkness. It is stated that Lord Elgin more than hinted that he had serious thoughts of appointing a Royal Commission to investigate into the whole question of British Indian grievances in South Africa, and not only in the Transvaal. The Cape is yet to a certain extent free from grave racial disabilities imposed upon British Indians, though there are not wanting signs that the struggle has already commenced in that Colony. In Natal, for the past ten years, a bitter campaign has been waged against the Indian trader. In the Transvaal, the European population sowed the wind under Paul Kruger, and British Indians are now reaping the whirlwind under King Edward the Seventh. There is great need, indeed, for a searching enquiry into the bitter complaints that have been made for many years now by British Indians in South Africa. The history of the British Indian grievances is one of the most damning indictments of British rule. It would almost seem as if the Imperial Government is afraid to do justice, to fulfil its promises, to take a firm stand on behalf of truth and fairness.

We are not, however, pessimistic. We do not think that this Ordinance in its present form will receive the Royal sanction. We cannot believe that His Majesty's Government will permit so dastardly an attack upon the representatives of the British Indian subjects of the Crown. Nothing will be left untried to arrest the progress of this treacherous and wicked attack upon the rights and interests of British Indians in South Africa to be sacrificed to the

wanton prejudices of a few biased and interested white men. It has been said that South Africa is a white man's country. If that be so, and this Ordinance receive the Royal sanction, then British Indians should stand up and avow their pride in the fact that Providence has endowed them with black skins. At least, swarthy skin does not necessarily connote swarthyness of soul. No Eastern potentate was ever guilty of such a crime against humanity as the passing of this iniquitous measure would be.

Love's Labour Lost

THREE of the Labour members of the Natal Parliament have been travelling in the Northern districts of this Colony with the object of explaining the purpose of Mr. Tatham's Bill. We do not intend to go into the contradictory arguments advanced by these three gentlemen, but would take up one single point only. Mr. Nelson Palmer claimed "that the cry of vested interests in licences was without foundation" and compared the British Indian position in Natal with "that of the licensed victuallers in England, who carried their contention to the Privy Council, which body had held that, on the expiration of the term for which a licence was granted, the licence expired at the end of that time, and there was no obligation on the licensing authority to renew such licences." Does Mr. Palmer seriously contend that the question of trade licences is on all fours with that of liquor licences? Does he really mean to tell us that he cannot see the difference between the selling of a poison and the selling of the necessities of life? Can he not understand that the object of licensing dealers in alcoholic liquor is to keep a powerful check upon the conduct of such businesses, whereas the licensing of traders is more than anything else for revenue purposes? Surely this comparison cannot have been seriously intended. Why, if the principle enunciated by Mr. Palmer was to be universally carried out, to what would the absolutely necessary trade and commerce? No merchant would give credit to any trader, and no trader would be able to buy his stock knowing that he must pay for it at the end of the year. At all it must not be forgotten that a trader's business is worth more than a year's purchase. We would ask Mr. Palmer to submit to the white and the British Indian trader the same system of the licence system as is now in vogue in the case of the Indian trader. The Indian trader has been meant as a huge loss, and

not a clever one at that. However, it enabled these three gentlemen to obtain a resolution to the effect that "the time has arrived when it is necessary to pass legislation prohibiting Asiatic trading in Natal." That, no doubt, is an extremely interesting piece of information. We shall be glad to see proof of it submitted for discussion.

SOME TIME AGO, THE *Rand Daily Mail* published a leading article, analysing the statistics of crime of the various British Colonies, in which it was shown that the Transvaal shows the highest percentage of crime of any of these. Last week, the *Transvaal Leader*, in dealing with the question of the proposed reduction of the Transvaal Town Police force, delivered itself of the following interesting remarks:—

Compared with other towns, the proportion of crime in Johannesburg and the Witwatersrand is very high. In 1902-5 the number of crimes reported was 133 per 1,000 of the population, and the number of arrests per 1,000 of the population was 111. Excluding crimes peculiar to the Transvaal in 1903-4, there were 69 prosecutions per 1,000 people in the town police area, as compared with 20 in London. There were 59 convictions per 1,000 people here, as compared with 16 in London. The drunkenness here averaged 31 per 1,000 as against 7 in London. Taking these figures as a guide, we have, in comparison, three times as many crimes per 1,000 people as London has. True, we have more police, in comparison to the population, than London has—we had in 1903-4 one policeman to every 277 of the population, and London had one to every 408; but when one compares the different conditions of life here, one must allow for this.

In 1903, there was passed the Peace Preservation Ordinance. Its object was to secure peace and order of the Transvaal after a disastrous war. In practice, that Ordinance has been devoted to the exclusion of British Indians in the Northern Colony, but, apparently, it has not been successful in keeping out the hordes of male and female adventurers of the West that swarm there, and particularly on the Witwatersrand. We should have thought that it was far better to see the country overrun with peaceable British/Indian subjects of the King-Emperor than by these gangs of scoundrels from every part of the Western world. And yet, it would almost seem as if the British Colony of the Transvaal preferred the scum of rascaldom to sober, thrifty, industrious people, who happen to wear brown skins and live simply. It is said that the British Indian is loathed, not on account of his vices, but for his very virtues. We can well believe that, but in view of the figures quoted by our Johannesburg contemporary, we would be disposed to say that, whilst the brown man is feared for his virtues, the white man's vices are encouraged and sought after.

LAST WEEK, HIS MOST GRACIOUS MAJESTY, King Edward the Seventh, Emperor of India, attained the 66th year of his age.

Long Live the King

Cablegrams were despatched to him from all parts of the world congratulating him upon this auspicious anniversary, and amongst these messages of loyalty and thankfulness were not wanting those of the various British Indian communities in South Africa. It is not sufficiently frequently remembered that the Emperor of India is one of the greatest monarchs of the East. He bears sway over three hundred millions of his Indian subjects, three-fourths of the entire population of the British Empire. His Indian dominion gives the title of Empire to the remainder of his vast territories, and he has strengthened that Empire by an offensive and defensive alliance with his brother sovereign of the East, the Japanese Mikado. These two Eastern powers have thus guaranteed the peace of the Eastern world for many years to come, and it is a fitting tribute that one of the heartiest greetings sent to His Imperial Majesty on his recent anniversary was that from Japan. The King-Emperor has performed many services to the Empire, but the greatest of these would always be the tact and consideration that he has displayed in his dealings with foreign nations, and the consequent strengthening of Britain's international friendships. It may be that, in days to come, Edward the Seventh will be remembered as the monarch who deemed himself a servant of the nation, whose duty it was, by virtue of his position, to seek peace and to ensue it. India may well be proud that her ruler is he to whom all other potentates of East and West look in awe and admiration for his mighty achievements in the paths of peace.

THE "RAND DAILY MAIL," IS A leading article on

A Curious Misapprehension

Monday last, declared "that the objection of British Indians to the Ordinance was mainly sentimental." Our contemporary, if we may be allowed to say so, is entirely off the track. It is no mere question of placing a thumb-impression upon a piece of paper. That has already been agreed to by the British Indian Association, which does not at the present time seek to evade its agreement. But British Indians claim that absolutely no advantages are to be reaped by them, whilst their position is made actually worse than it was under Paul Kruger. We will give one instance only. The Supreme Court, in the case of Adam Ibrahim vs. Rex, ruled that Law 3 of 1885 requires only those Asiatics who, of their own free will and who are majors, entering the Colony of the Transvaal for the purposes of trade, or similar purposes, should take out registration certificates. The new Ordinance requires all male British

Indians, of every age, from babes in arms to adults, to be registered. We ask our contemporary how it is going to reconcile this incontrovertible fact with its statement that it cannot see in the Ordinance any real ground for dissatisfaction on the part of the Indian community. We curiously await the *Mail's* reply.

WE HAVE ALWAYS FELT THAT WAS A

Indigency and Its Causes

dangerous thing for the Jewish community to encourage the waging of war against British Indians. We have all along thought that their own position was so precarious, and that their advantages presently enjoyed demanded so much gratitude, that they should be the last to wreak injustice upon those born and bred under theegis of the British flag. It appears that, at the first sitting of the Transvaal Indigency Commission held in Johannesburg last week, Mr. S. J. Halford, editor of the *South African Builders' News and Contractors' Journal*, gave evidence to the effect that he thought that there was more indigency among the Dutch than amongst other classes, for the reason that the Dutch were mostly married and had families. Dutchmen had suffered owing to the influx of Jewish cabdrivers. There is a very great deal that lies hid in this latter sentence, and we commend it to the notice of those whose special object it is to cater for the needs and discuss the conditions of the Jewish people of South Africa. Sir William St. John Carr was another witness heard by the Commission, and his evidence was to the following effect:—

In addition to the large number of unemployed tradesmen, there was apparently an ever-increasing number of odd-job men, and there was a percentage of the lower class who preferred begging to work. The number of unemployed increased towards the end of last year. Drink was one of the causes of indigency, but the majority of the people who came to them were respectable people out of employment. There was also a strong feeling in many cases against doing any work which brought people in competition with the blacks. They found so many people flocking here from the Coast Colonies that he thought some step should be taken to enforce the permit system on the border.

In view of these statements, it is most difficult for us to believe that the depression is caused by Indian competition. The Indian is merely the scapegoat of those who must always have some object on which to wreak their vengeance in times of distress. It is said of certain savage tribes that, when the aspect of affairs is unpropitious, they fog their gods. It is a token of elementary human nature that men never look within themselves for the cause of their own misery, because, in their view, it must ever be an external one.

SUPPLY AND DEMAND.—Probably the reason why there is a lack of great writers is that we do not at present want them.—MR. ARTHUR C. BURNES in the *Cornhill*.

SOME MONTHS AGO WE ANALYSED carefully the Transvaal returns of insolvencies, and then shewed how very small was the number of Indian names amongst these. We recently shewed, from an analysis of the Natal returns, that the proportion of Indian insolvencies was about half of what it might legitimately have been. Last week, the Cape Government Gazette published a list of insolvencies according to the terms of the Insolvency Law for that Colony. There was something over 840 names altogether in this list, which, upon examination, was found to contain less than 40 Indian names. Now, one of the arguments currently used against the Indian trader is that the frequency of his insolvency is extremely great, and that the bulk of insolvencies in the various Colonies is made up of the failures of Indian traders. The facts that we have quoted speak for themselves. Either the Indian is a frequent defaulter or he is not. If he be, what have his adversaries to say to the figures that we have quoted? If he be not, let them at least have the decency not to spread false statements regarding him. The Indian is prepared to face his enemies bravely, but he demands a fair field and no favour. It is the height of injustice to cut away his grounds of defence by prejudicing public opinion of him by a lying charge.

THERE SEEMS TO BE QUITE A SPIRIT of curiosity aroused as to the attitude that the Indian community proposes to adopt with regard to Mr. Tatham's banishing. We do not quite understand why there should be all this pother. We should have thought that a little consideration of the position on the part of the inquirers would have convinced them that, apart altogether from any verbal statement of intention that could have been made by the Indian community on this matter, it would surely be amiss for British Indians in Natal to sit down quietly and let this singular measure pass unchallenged. We do not think that it is necessary to go out of our way to satisfy the curiosity—more or less legitimate—of those who are opposed to the Indian trader, but, for their information, we may assure them that steps are being taken even now to ensure that, if this parody of legislation goes through the Natal Parliament, in its present form, it will not become law. Of course, it may be said that this is a matter for the colony alone to decide—not for Imperial or Indian interference. That is as may be. Meanwhile, we would suggest that whereas absolutely no consideration has been given to the interests of the Indian community by the framers of the Bill, or their supporters, they need not be surprised if as little is given to their feelings by the Indian community, in regard to

the manner in which it proposes to defend its interests against the threatened attack.

Johannesburg Settings

(FROM OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE)

NATAL IN LABOUR. It would appear from your press that the Natal Labour Members have been stumping the country with a view to enlisting sympathy and support for Mr. Tatham's "exclusive" measure. I must confess that I should have liked to be present at some of the meetings held by those gentlemen. If they were anything like my experience of Transvaal local meetings, I can imagine the look that must have appeared on the face of the local farmer and petty trader, when he was told of the horrible wickedness of the British Indian licence-holder. Moreover, it would seem that Mr. Nelson Palmer was somewhat confused in his ideas. He did not evidently appreciate the difference between the sale of whiskey and that of Kafir truck. He would have been in an awful predicament in this Colony, had his views on the subject been equally confused here, and he would have found it somewhat difficult to escape the penalties of the Liquor Law. However, doubtless, he succeeded in mystifying his audience, which after all is the main point.

TWO BRAVE WARRIORS. Mr. Kleinenberg evinced a courage at Pietersburg, surrounded as he was by his cronies there, beside which that of the great heroes of old must pale. And then, again, there was Mr. Abe Bailey, who boldly faced his friends at Potchefstroom and told them so many things that they wished to believe, that one had almost thought there could be no possible controversy upon the subject. It was almost as though the great man had ended his oration with the mystic words: "I have said!" And yet it is remarkable that neither of these warriors bold has replied to the challenge that has been thrown out to him nor has he withdrawn his statements. Of course, it is what one might expect from Transvaal politicians of the anti-Indian type.

ASIATICS AT ROODEPOORT. The following choice item appeared in the local papers. Your readers may be interested.

The Municipality having received a copy of draft Asiatic banishment regulations, passed it on to the Roodepoort Chamber of Commerce for an expression of their views in relation to the establishment of a banishment in the Municipality. At an executive committee meeting of the latter body, the matter was considered, and it was then the compulsory appointment of an inspector would involve a big expense, and if a banishment were established there would only be labour six for one, who would at most pay £1000 in the aggregate. The salary of inspectors is set against the amount, which, according to the draft

regulations, would be £300 per year. A general consideration of the draft emphasised the necessity of compelling all Indians to reside in the banishment. If this were carried into effect the combined work would meet the expense, but otherwise small Municipalities would feel the burden. The matter will receive further attention by the Chamber at its next meeting.

KRUGERSDORP AND THE INDIAN TRADER. The devil has evidently come into his own again, for Krugersdorp is once more on the rampage with reference to the unfortunate Indian. I have narrowly perused a message from the Krugersdorp correspondent of the *Rand Daily Mail* to find out if the wretched creature (I mean, of course, the British Indian, not the correspondent) had any virtues at all, but my search for these desirable addenda has been in vain. He seems to be a stony-hearted rascal, for when a certain poor Landlord, in order to make a few pounds out of a municipal contract, wanted to cancel his Indian tenant's lease, the miserable specimen of humanity had the wickedness to refuse to agree to any such scheme. He seemed to imagine that the security of his own livelihood was of more importance than the success of his landlord in securing the contract. It is wonderful how degraded these creatures are, sometimes, and all my sympathy goes out to the unfortunate landlord, who was prevented from cancelling the obligation into which he had entered.

JOHANNESBURG AND THE ORDINANCE. The Johannesburg Chamber of Commerce held its periodical meeting yesterday and delivered itself of the following effort:—

In view of the negotiations which have proceeded in London in regard to the Ordinance dealing with Asiatic traders, which was recently passed by the Legislative Council, your committee has co-operated with other Chambers with a view to urging upon the Imperial Government by cable the extreme desirability that the Ordinance should be brought into operation at the earliest possible date and the earnest hope that His Majesty will not disallow the proposed law.

Similar resolutions have been passed by the Krugersdorp and Potchefstroom Chambers of Commerce, and it is obvious that the word has gone round that there must be a show of unanimity on the part of European traders in one final effort to prejudice the case against the British Indian community.

THE CONGRESS MEETING. The *Mail* publishes a telegram from its Calcutta correspondent to the effect that the Congress, which will meet in January next has determined upon no half-measures with regards to its resolution dealing with the situation of the British Indians in South Africa, and the Transvaal in particular. Opposed to the Indian Government, so may, as might be to the views of the Congress, it is difficult to believe that its sympathy would be withheld in such a matter as this, by

The Deputation

Liberal Sympathy

Lord Elgin's Reply

We have received a special cable stating that the Transvaal delegates, on Wednesday 7th inst., addressed about 100 Liberal members of the House of Commons, presided over by Sir Henry J. S. Cotton, M.P. The deputation was most sympathetically received.

Sir Chas. Dilke, M.P., said that it was notorious that the motive which originated the Asiatic Law Amendment Ordinance was trade jealousy of Indian storekeepers.

A resolution of sympathy was adopted, and transmitted to Lord Elgin.

The following accounts of the proceedings at the reception of the delegates by Lord Elgin have been cabled to South Africa:—

London, Friday.—The Transvaal Indians' deputation was received by Lord Elgin yesterday afternoon.

Sir Lepel Griffin headed the deputation which included Lord Stanley of Alderley, Sir George Birdwood, Sir Henry Cotton, M.P., Sir M. M. Bhownagree, Mr. J. D. Rees, M.P., and Mr. Ameer Ali.

Sir Lepel Griffin, in introducing the deputation, referred to the aid rendered to the Empire by Mr. Gandhi during the war. Having stated the general position of British Indians in the Transvaal, he added that the deputation asked the Imperial Government to veto an un-British Ordinance and to appoint a Royal Commission to investigate the Indian grievances.

Mr. Ameer Ali, who also spoke, dwelt on the intensity of the feeling which had been aroused in India by the treatment of Indians in the Transvaal.

Lord Elgin, replying, said the responsibility of advising the Crown regarding the exercise of the veto rested with himself and his colleagues in the Cabinet alone. He agreed that the question must not be treated as a party one.

Lord Elgin proceeded to refer to Lord Lansdowne's speech at Sheffield after the outbreak of the war. He then read Mr. Lyttelton's despatch, in which he (Mr. Lyttelton) said that the disabilities imposed on British Indians in the Transvaal were derogatory to British honour. These views (Lord Elgin) endorsed. He affirmed that he would not have assented to the introduction of the Ordinance if he had not accepted as conclusive the statements which were officially made that it would improve the position of British Indians in the Transvaal. He claimed that the British system was more efficient than the Dutch system and maintained that the Transvaal Government did not intend to make the form of registration more oppressive

but only intended that the system of permits should be efficiently administered.

Continuing, Lord Elgin said he failed to see that to be compelled to have thumb impressions taken was more derogatory as a means of identification than signing one's name. He said that re-registration would give the British Indians resident in the Transvaal a final title. He mentioned that he had just received a telegram from young British Indians in the Transvaal disavowing their support of the views of Messrs. Gandhi and Ally, while the municipalities of the Transvaal had sent a number of telegrams in favour of the Ordinance. Lord Elgin claimed that these messages did not support the contention that it was the non-British element which had prompted the Ordinance. He admitted the unfortunate fact that a strong prejudice existed in the Transvaal against Asiatic immigration, but said it was impossible to overlook this state of feeling. As evidence of his own personal belief in the matter, he pointed to his past despatches, in which he protested against the disabilities imposed on Indians, and said he would not retract a single word of those despatches. The views, however, of the white population of South Africa must be recognised to the utmost extent consistent with British principles of administration.

In conclusion, Lord Elgin hinted at the appointment of a Royal Commission as a possible course, but said he was unable to express a definite opinion on the point. He promised to consider attentively the arguments which had been advanced by the deputation.

Mr. Gandhi said Lord Elgin's speech afforded information was incorrect in several respects. He (Mr. Gandhi) was unable to understand the possibility of discussion on the part of the Indians in seeking the removal of the disabilities imposed upon them. Everything, he said, pointed to the necessity of a Commission of Inquiry.

A Renter telegram states that, at Lord Elgin's request, the proceedings were absolutely private, and that Sir Charles Dilke was not present.

Mr. M. K. Gandhi and other members of the Transvaal Indian deputation, who were received by Lord Elgin yesterday, are returning to South Africa by the mailboat sailing on Tuesday.

On Monday last night, Mr. Gandhi stated that he and his colleagues considered that their mission had been successful.

Speaking of the reception of the deputation by Lord Elgin at the Colonial Office yesterday, Mr. Gandhi said the Colonial Secretary had hinted at the appointment of a Royal Commission to look into the grievances of the British Indians in the Transvaal, but also the fact that the Natal, who were some of the

disabilities imposed by the authorities in that Colony.

London, Saturday.—The Times in a leading article this morning recognises the gravity of the Asiatic immigration question in the Transvaal. It says the Imperial Government might perhaps have decided the matter soon after the war, but it would be injudicious and impracticable to attempt to dictate from Downing Street now. It would also be undesirable to refuse assent to a measure which the opinion of Colonists generally supports, while it is impossible to expect a young and democratic community of whites to deal out even-handed justice to formidable rivals in another race. The Times recognises the peril which is threatening the Empire from returning Indians describing their wrongs and spreading discontent in their own country. The danger, however, cannot be avoided. The subject, it considers, might well be discussed at the Colonial Conference. The attitude of the whites in the Transvaal is not unnatural, but it cannot be contemplated by an Imperial statesman without deep misgiving. The problem of adjusting the conflict between the rights and interests of the Colonies and of India cannot be evaded or deferred.

The Times this morning deals at length with the mission of the deputation representing the British Indians in the Transvaal which waited upon Lord Elgin on Thursday last.

The paper states that the grievance of the Indians is genuine, and a strong appeal is made to the Imperial instincts of the Transvaal colonists to ameliorate the existing condition as far as possible.

The Natal Mercury comments upon the reception in the following terms:—

Although the Earl of Elgin is said to have specially requested that privacy should be observed in regard to the proceeding at his interview with the deputation that submitted to him a statement of the grievances alleged by the Indian residents of the Transvaal, a pretty full account was cabled to us of the speeches made on both sides. The net result of the interview is not very clear. Lord Elgin appears to have adopted a fairly judicial attitude. He had sympathy for the Indians, while he recognised that the strength of the feeling amongst the white people of the Transvaal on the question of Asiatic trading is a thing that the Imperial Government cannot ignore. Such a posture of impartiality is precisely what was to be expected. In South Africa, we are apt to look at the question of Asiatic competition as having only one side. The Imperial Government, however, feels bound to remember that it is the protector of the rights of British subjects in all parts of the Empire. The action of the Imperial Government in South Africa is of importance to the Empire, but the Imperial Government

cannot lightly sanction any policy that might seem unjust to the inhabitants of India, which is also a precious possession of the British Crown. Lord Elgin does not occupy a position on this question different from that which was consistently maintained by Lord Milner and Mr. Lyttelton. Indeed he fortified himself by quotations from statements made by members of the late Government, in which the disabilities imposed on British Indians in a British Colony were described as derogatory to British honour. Lord Elgin, like his predecessor, is anxious to conciliate and compromise between the European and the Asiatic. As far as we can gather, he has said nothing that will satisfy either party, and it was hardly to be expected that he could.

Lord Elgin's consciousness that he could say nothing that would finally solve the difficulties of the Asiatic problem is shown by his having hinted at the possible appointment of a Royal Commission to consider the whole case. Meanwhile, we gather that he declines to advise the voting of the new Ordinance against which the deputation went to London to protest. The opposite views taken of the effect of this Ordinance illustrate the complexity and delicacy of the questions at issue. The leaders of the Indian community contend that the Ordinance makes their position in the Transvaal worse than it was before, and an influential British Indian sought to impress upon the Secretary of State that the policy embodied in the Ordinance was arousing intense feeling in India. On the other hand, the Transvaal Government contended that the intention of the Ordinance is to improve the status of the Indians. Lord Elgin has been convinced that the Ordinance will be advantageous to the Indians. The case in favour of the Ordinance is strengthened by the fact that telegrams had been sent by Lord Elgin disavowing the viewpoint forwarded by the deputation. The most significant remark made by Lord Elgin is that he would not assent to the Ordinance but for the assurance that it would operate favourably on the Indians. The tone of his remarks on this point will not be agreeable to many persons in South Africa, but his statement may be commended to the consideration of our local politicians, who propose to legislate for bundling the Asiatic trader bag and baggage out of Natal. Our Labour members profess to believe that the Home Government would not vote such an Act. Nothing is more certain, however, of the manner in which both Mr. Lyttelton and Lord Elgin have dealt with the question of the Indian status in the Transvaal, than that the sweeping enactment proposed in Natal would never receive the Royal sanction.

At this morning a very full and illuminating report of the interview which took place yesterday afternoon between the Transvaal Indian deputation and the Secretary of State for the Colonies. The immediate object of Mr. Gandhi's mission to England was, as our readers are aware, to induce the Imperial Government to veto the Asiatic Ordinance on the ground that it would introduce reactionary and non-British principles into the Transvaal administration. We have on former occasions called attention to the artificial character of the agitation against this measure, and we need not return to the subject now. Lord Elgin's reply deserves more serious consideration than we are in a position to devote to it to-day. This much we may say, however. It is satisfactory to learn that the Secretary of State does not appear to have been deeply impressed by the eloquence of Mr. Gandhi and his sympathisers, that he refuses to regard the Ordinance as a means designed to subject British Indians to intolerable tyranny. The one disquieting feature of the speech is the vague hint that His Majesty's Government have not it desirable to appoint a Royal Commission to go into this question. The only effect of outside interference of this kind in a domestic problem would be to aggravate the feeling which already exists, to render a legislative solution more difficult, and in the end probably to deprive Indian residents of the favourable compromise which they are now offered.

The *Rand Daily Mail* comments as follows:—

If the English public will admit the principle that Asiatic immigration in a land colonised by Europeans is undesirable, there should arise no insoluble difficulties in putting it into practice. True it may be that the case of the Transvaal Ordinance will be magnified into a foundation for a political agitation in India. The protests of the National Congress at Calcutta may even embarrass the Indian Government. Yet we think Lord Elgin would be making a grave mistake if he advised the setting aside of a law which has the support of practically the entire electorate of this Colony. The Ordinance is clearly demanded by the Transvaal. It does not really affect or decide the larger issues involved in the Asiatic problem in the Colonies. The objection to it is mainly sentimental. The Indians dislike the idea of having their thumb impressions taken, just as an Englishman may dislike the income tax return, or a spectator of uncertain age shrink from a census form, or a British tourist object to being photographed from taking photographs in Japan. Whenever there is a form of government, someone must make some choice. But do we find the same misgivings in the Transvaal has not been "flooded" by Indians who have no right to be here particularly convincing, and you go on to state that because "there is controversy on the point, there is also need that the rights of every Indian in the Transvaal should be clearly known before a responsible Government deals with the question."

lished by *Indian Opinion* certainly indicate that the watchers on the border do not neglect their work. It may be that re-registration will prove the case of the British Indian Association up to the hilt. But there is controversy on the point; there is also the need, before a Responsible Government deals with the question—as it undoubtedly will—that the rights of every Indian in the Transvaal should be clearly known. The latter point is important from the Indian standpoint. The whole matter should be definitely settled beyond all question, and the new Ordinance will settle it. It will give the Indians a stronger position than they have at present, and in order to obtain this advantage they are asked to submit to a process which Lord Elgin, a former Viceroy of India, declares is not "derogatory." The Indians complain that the counterbalancing advantages enumerated by Mr. Patrick Duncan are illusory; that, in fact, the pill is not sufficiently coated with sugar. But it, as they contend, there are no Indians in the Colony who cannot prove their right to be here, the pill is in reality small, and harmless, and nearly tasteless. It may be that we suffer from Asiatic myopia; but we really cannot see in the Ordinance all the insults and injustices visible to Mr. Gandhi and Mr. Ally and the English members of Parliament who supported their case.

In these circumstances we certainly do not see why a Royal Commission should be appointed to inquire into the case of the Transvaal.

The following reply has been sent by the Editor of this journal to the *Rand Daily Mail*:—

In your issue of to-day, you comment upon the deputation that has visited Lord Elgin on behalf of the British Indian community of the Transvaal to protest against the Asiatic Law Amendment Ordinance.

You are good enough to refer to the statistics recently published in my journal showing that there has never been an unchecked influx of British Indians into the Transvaal. The figures quoted in *Indian Opinion* shew that no less than 127 Indian cases were dealt with by the Assistant Magistrate at Volksrust during the nine months ended September 30th, 1906, charged under one or other section of the Peace Preservation Ordinance. The majority of these Indians were ordered out of the country.

Notwithstanding the above statement, you remark "that you do not find the argument, that the Transvaal has not been 'flooded' by Indians who have no right to be here particularly convincing," and you go on to state that because "there is controversy on the point, there is also need that the rights of every Indian in the Transvaal should be clearly known before a responsible Government deals with the question."

If there is controversy, it is obvious that there is no absolute proof on

The Johannesburg *Star* comments as follows:—

Our London correspondent writes:

either side. If there is no absolute proof on either side, there is no justification for bringing forward the Asiatic Law Amendment Ordinance which assumes its preamble as proved. On such a basis, it is perfectly justifiable for the British Indian community to insist upon having an Ordinance brought forward in terms entirely contradicting those of the Ordinance now awaiting Royal sanction.

But British Indians have not been content merely to make assertions. They have asked for and still ask for an open, judicial and British enquiry into the whole controversy before a law amending Law 3 of 1885 is passed. Surely that is not asking too much. There is no necessity for "the rights of every Indian in the Transvaal to be clearly known"; they are already known, and the Supreme Court has already pretty plainly made its own views known with regard to the illegal restrictions upon the present liberties of the British Indian community that are attempted by the Permit Office.

Your charge that "the objection of the British Indians to this Ordinance is mainly sentimental" is a begging of the question. This is no mere question of sentiment, for British Indians have already agreed to place their thumb impressions upon the present documents, but they do declare most emphatically that they do not intend to submit to further degradation imposed by the new Ordinance, which obliges, amongst other things, every male Indian of all ages and every occupation to be registered. This is going far beyond the provisions of Law 3 of 1885 as interpreted by the Supreme Court of this Colony. British Indians are quite content with their position as made known by the Supreme Court. They do resent an attempt on the part of an inefficient Permit Department to override the Supreme Court decisions by an underhand attempt to carry an unnecessary Ordinance by an appeal to the ignorance and prejudices of the Transvaal European population.

Alien Immigration

(SPECIALLY CONTRIBUTED TO INDIAN OPINION)

(Continued)

In our first survey of the Report of the Royal Commission on Alien Immigration, we left the Commissioners acknowledging a debt of gratitude to the immigrants of 16th century, and being fearful as to the advantages of present-day immigration.

Aliens who migrate to England at the present day are, of course, mostly Jews from Eastern Europe, mainly from Russia. "The causes," the Commissioners state, "are partly economic and partly due to 'repressive measures.' The flow of Jewish immigration into England drew back from 1882. The first attempt to restrict or regulate this immigration was made in

1888, when a Select Committee of the House of Commons was appointed to inquire into the question. The attempt, however, proved abortive. No action was taken on the recommendations of the committee. In 1894, the late Lord Salisbury introduced a restrictive measure in the House of Lords, but it was not carried into law.

The complaints regarding these immigrants are:

"(1) That, on their arrival, they are (a) in an impoverished and destitute condition; (b) deficient in cleanliness and practise insanitary habits; (c) and being subject to no medical examination on embarkation or arrival, are liable to introduce infectious diseases.

(2) That amongst them are criminals, anarchists, prostitutes, and persons of bad character, in number beyond the ordinary percentage of the native population.

(3) That many of these being and becoming paupers and receiving poor law relief, a burden is thereby thrown upon the local rates.

(4) That on their arrival in this country (Great Britain), they congregate as dwellers in certain districts, principally in the East End of London, and especially in the Borough of Stepney, and that when they so settle, they become a compact, non-assimilating community.

(5) That this influx into limited localities has caused the native dweller to be dispossessed of his house accommodation, has occasioned overcrowding, has raised the charge for rents, and introduced the abuse known as 'key money', and that in consequence, in certain localities, much feeling exists against the Alien Immigrants.

(6) That in consequence of these Aliens dealing exclusively with those of their own race and religion, the native tradesmen in the localities affected by the immigration have suffered loss of trade, and in many instances have been superseded by Aliens.

(7) That on arrival many, being unskilled in any industrial trade and in a state of poverty, work for a rate of wages below a standard upon which a native workman can fairly live.

(8) That the unskilled Aliens, on their arrival in this country, set themselves to learn the easier portions of different trades, that during such probationary periods they produce work for a very low remuneration, and, when by degrees they become skilled workers, they are willing to accept a lower rate of wage than that demanded by the native workman, who have by this cause been driven to some extent out of certain trades.

(9) That they do not assimilate and intermarry with the native race, and so remain a solid and distinct colony, and that their existence in large numbers in certain areas gravely interferes with the observance of the Christian Sunday."

Our readers will not fail to observe in these complaints many familiar friends; hence their reproduction here *in toto*. In our survey of the Report, we shall see how nearly related the problem at Home is to the one in South Africa.

(To be continued)

Indian Affairs in the Natal Parliament

LEGISLATIVE ASSEMBLY

13th November, 1906.

Opening of Parliament

The members of the House of Assembly met at noon to-day when Mr. ARCHBOLD was re-elected Speaker.

A special service was held in connection with the opening of Parliament at St. Saviour's. The Bishop, in a short sermon, dwelt on the duty they owed to the natives and Indians.

The Governor's speech forecasted the introduction of the Unoccupied Land Tax Bill.

Licensing Laws

Mr. TATHAM gave notice to move on the following day for leave to introduce a Bill to amend the Licensing Laws.

Indian Competition

Mr. CHURCHILL gave notice to move: "That, in the opinion of this Assembly, the welfare of the European population is seriously threatened, owing to the increase in the employment of Indian skilled and partly-skilled labour in positions and offices suitable for the employment of white labour; that with a view to seriously dealing with this menace, this House desires the Government to appoint a Commission to inquire with a view to taking evidence to report upon the following matters: (1) The number of Indians which the several Government departments, municipalities, Local Boards, and all public bodies receiving sums of public money, employed in situations formerly filled by Europeans, or which are suitable for Europeans; (2) to ascertain approximately what the increase in cost to the Colony might be if such Indian labour were replaced by white labour; (3) to inquire whether, and to what extent such a course is feasible, and the best way it can be carried out."

14th November, 1906.

Mr. Tatham's Bill

Mr. R. TATHAM moved that leave be now given to introduce a Bill to amend the Licensing Laws of the Colony.

On a division, the motion was defeated by 24 votes to 15.—*Natal Mercury*.

THE DEPUTATION.—Sir Charles Dilke did not attend upon Lord Elgin with the other members of the deputation on the 8th inst., his place being taken by Mr. J. D. Rees, M.P.

Minors and Advisory Boards

Strange Correspondence

Below we publish a further instalment of the remarkable correspondence between the British Indian Association and the Transvaal Colonial Office:—

Colonial Secretary's Office,
Pretoria, Transvaal.
29th October, 1906.

RE ADVISORY BOARDS

Sir,—With reference to your letter of the 22nd instant, I have the honour to inform you that Advisory Boards were established to assist the Resident Magistrates in the various districts in investigating statements made and references furnished by Asiatics desiring to enter the Colony and alleging that they resided before the war in the districts in question. The functions of such Boards are not in any way judicial or deliberative. They merely assist the Magistrates by their knowledge of the places in which and the people among which the Asiatics allege that they lived before the war. It is obvious therefore that no good purpose would be served by their meeting in public, and that they would not in any way be assisted by hearing Counsel.

I have the honour to be,
Sir,
Your obedient servant,
(Sd.) W. H. Moon,
Assistant Colonial Secretary.

The Chairman,
British Indian Association,
P. O. Box 6522,
Johannesburg.

8th November, 1906

The Hon. the Colonial Secretary,
Pretoria.

RE K. 2698—ADVISORY BOARDS

Sir,—I have the honour to acknowledge your letter herein of the 29th ultimo, informing my Association that Advisory Boards were established to assist the Resident Magistrates in the various districts in investigating statements made and references furnished by Asiatics desiring to enter the Colony, and alleging that they resided before the war in the districts in question.

My Association further notes that the functions of such Board are not in any way judicial or deliberative, but that they merely assist the Magistrates by their knowledge of the places in which and the people among which the people allege they lived before the war.

My Association begs to point out that it is not possible for these Boards to have the knowledge that they claim in the terms of your letter under reply.

In view of the great social gulf that exists in this Colony between Europeans and British Indians, the members of the Boards are not, in the

opinion of my Association, in a position to discuss the matters submitted to them with any degree of justice to British Indian applicants, especially in view of the fact that certain members of these Boards are known to have distinct and avowed anti-Indian views.

My Association therefore submits that British Indian applications cannot possibly receive fair consideration at the hands of such members, and that it is in the highest degree unfair to British Indians that their claims shall be discussed by bodies composed of those to whose interests it frequently is that British Indian...

My Association further submits that it is only just and fair that representatives of the British Indian community shall be appointed to the membership of such Boards, in order that application for permits to reside in the Colony may receive that care and consideration which only an intimate knowledge of the subjects necessary for such investigation can render available to the Government.

My Association also further submits that, as matters now stand, British Indian applicants are granted absolutely no opportunity for furnishing evidence contradicting or explaining adverse statements that may be received by these Boards, concerning which the Boards, as at present constituted, are not in a position to discriminate.

I have to add, on behalf of my Association, that it is a new thing in its experience for secret investigations to be conducted into permit applications at which the applicants themselves are precluded from appearing either in person or by counsel.

My Association therefore respectfully submits that a very good purpose would be served by the meeting in public of the Advisory Boards, and that such Boards would be materially assisted by the hearing of counsel on behalf of the applicants.

I have the honour once more to enquire, on behalf of my Association, under what present regulations if any, the Government is conducting investigations into applications for permits to reside in the Transvaal.

My Association has the honour to request a copy of such regulations, if any are in existence.

I have the honour to be,
Sir,
Your obedient servant,
(Sd.) AMBROSE GANL,
Chairman, British Indian Association.

Colonial Secretary's Office.

Pretoria, Transvaal.

29th October, 1906.

Sir,—With further reference to your letter of the 22nd instant, I have the honour to inform you that the statement to which you refer in the letter of the Registrar of Asiatics of the 15th instant was made in view of the fact that Ordinance 5 of 1903 provides that no persons shall enter the Transvaal (except certain persons expressly exempted) without obtaining a permit issued under that Ordinance. It also

provides for penalties in the case of persons who commit certain offences in regard to (a) and abetting other persons to obtain permits improperly or to use permits so obtained. No exemption is contained in the said Ordinance in favour of minors or in favour of persons who commit any of the said offences in regard to the immigration of minors. For that reason it was thought desirable to warn your Association so that there may be no ground for complaint hereafter if action is taken by the Government, in accordance with the statement referred to, either as regards the offences mentioned or as regards the status of minors who have entered the Colony without obtaining a permit.

I have the honour to be,
Sir,
Your obedient servant,
(Sd.) W. H. Moon,
Assistant Colonial Secretary.

The Chairman,
British Indian Association,
P. O. Box 6522,
Johannesburg.

8th November, 1906

The Hon. the Colonial Secretary,
Pretoria.

Sir,—I have the honour to acknowledge the receipt of your letter No. K. 2698 of the 29th ulto., in which you remark that, since no exemption is contained in the Ordinance 5 of 1903 in favour of minors or in favour of persons who commit any of certain offences mentioned in the said Ordinance with regard to the immigration of minors, for that reason it was thought desirable to warn my Association so that there may be no ground for complaint hereafter if action is taken by the Government in accordance with the statement referred to, either as regards the offences mentioned or as regards the status of minors who have entered the Colony without obtaining a permit.

My Association desires to point out that the feeling of the Supreme Court in these matters was most strongly expressed in the case of the boy, Mahomed Hafejee Moosa, against any criminal liability being imposed upon minors entering the Colony with their parents or guardians, but without bearing separate permits.

My Association desires to add that it is advised that no criminal liability can attach in any wise to parents or guardians of such minors who bring in their minor children into the Colony in the circumstances mentioned above.

My Association respectfully submits that it is quite unable to understand the necessity or justification for the warning contained in the letter of the Registrar of Asiatics under date 15th. ulto., nor the amplification thereof in your letter under reply, as my Association, in common with the rest of the community, is fully alive to the penalties provided by law in the case of persons who commit certain

offences in regard to aiding and abetting other persons to obtain permits improperly or to use permits so obtained"; which, my Association submits, has no relation whatever to the question of minors who enter the Colony without permits.

I have the honour to remain,

Sir,

Your obedient servant,

(Sd.) ARBOOL GAXIE,

Chairman, British Indian Association.

Indian National Congress

Transvaal to be Condemned

The Calcutta correspondent of the *Rand Daily Mail* telegraphs that preparations for the Indian National Congress there in January are being pushed forward, and the meeting promises to be the largest and most important of its kind ever held. The fact that Mr. Dadabhai Naoroji, who is called the Grand Old Man of India, has accepted the Presidency, has pleased the more moderate party in the Congress, and will undoubtedly give the gathering greater weight.

Mr. Tilak, who was mentioned in connection with the election of chairman, has definitely withdrawn. His extremely advanced views, which the Anglo-Indian papers condemn as veiled sedition, are not regarded favourably by many Indians. Some years ago he was prosecuted by the Government for articles which appeared in his *Poona* paper, and even now some of his publications are being investigated by the authorities. He is too much of a firebrand to be president of a serious Congress.

Interest in the meeting has been increased by the cable news of the 'Transvaal Indians' deputation to London to protest against the Asiatic Ordinance. The Congress will certainly take the matter up and pass a strong resolution, condemning the Colonial Government, and appealing to the Imperial authorities to remove the disabilities which exist in South Africa.

The usual resolution demanding greater facilities for Indians taking part in the Government of their own country will be submitted, and probably the partition of Bengal will be condemned.

Delegates will attend the Congress from all parts of India, and the report Mr. W. T. Stead and other English sympathisers is eagerly looked forward to.

The *Key* Editor's Bureau -
A list of the names of the delegates to the Indian National Congress, which will be held in Calcutta in January, 1907, is being compiled. It is expected that the number of Indian delegates from Natal and the Transvaal will be large.

Cancelled Permits and Registration Certificates

Government Notice 1110 of 1906

The *Transvaal Government Gazette* publishes Government notice 1110 of 1906, with reference to Government notice 779 of 1906, announcing the cancellation of the following Indian Permits and Registration Certificates. These documents are reported to have been lost:—

Permits Issued to Indians

Name.	Number of Permit.
Kaaleka Marnee	1009
Samogam Subramnien	9948
Kondasamy Supragunda	7201
Kullannar Khan	7423
Montei Ragha	0536
Kisten Kolu Moonsamny	9431
Kara Muken	5083
Ebrahim Suliman	10794
Chunia Govinden	4551
Camalodeen	7527
Veradin Naidoo	2641
Munisamy	6964
Motay Gavonden	7132
Dhulabh Maharaj	6873
Hassen Munoojee Dasei	8175
Subrayen Munasani	6833
Bulechand	4246
Varoonal Gehimall	1798
Hansjee Mawje	13715
Makmoon Shab	1686
Muosa Essop	5933
Poonsamny	0061
Jasmat Manga	13507
Dayal Morar	5847
Mahomed Yasin	7300
Marian Marian	8297
Naransamny	4056
Bhaima	4456
Dahya Bhika	13623
Muosa Kaloo	6140
Chia	3598
Sah Muosa	4540
Mahomed Pilar	7026
Hosnan Hazari	8447
Ahmed Omarjee	10658
Hoera	3539
Bhaga Jiva	2033
Cassim	3577
Kamoo Mahomed	9794
Mawlai Abdool Latif	11504

Registration Certificates Issued to Indians

Name.	No. of Certificate.
Kaaleka Marnee	1067
Samogam Subramnien	8109
Kondasamy Supragunda	3778
Kullannar Khan	5240
Montei Ragha	7106
Kisten Kolu Moonsamny	5891
Kara Muken	3667
Ebrahim Suliman	8925
Chunia Govinden	7788
Kamalodeen	3561
Motay Gavonden	6600
Dhulabh Maharaj	4781
Hassen Munoojee Dasei	7256
Subrayen Munasani	3572
Bulechand	2844
Hansjee Mawje	674
Makmoon Shab	9114
Muosa Essop	1208

Poonsamny	6939
Jasmat Manga	10978
Veradeen Naidoo	1062
Francis Rangsamny	7588
Dayal Morar	3635
Govind Murrah	2955
Marian Marian	5185
Naransamny	1813
Dahya Bhika	588
Muosa Kaloo	2207
Kamoo Mahomed	6518
Mawlai Abdool Latif	6920

The Transvaal Permit Department

(Continued)

His Excellency the Earl of Selborne, P.C., K.C.M.G., etc., Governor of the Transvaal Colony, High Commissioner for South Africa.

The Petition of Suliman Ally per Osman Latief,

Humbly Sheweth:—

That your Petitioner is a British Indian carrying on business in Johannesburg, at 37, Main Road Fordsburg, as General Dealer, Draper etc., on behalf of Suliman Ally.

That your petitioner made application to the Registrar of Asiatics at Pretoria on the 21st of September last (1906) for permits for two Indians to enter the Transvaal as per copy of letter hereunto attached and marked "A".

That the application made was for two Indians who had previously resided in the Transvaal during the late Republican Government, and who your Petitioner required as shop assistant and cook in his business.

That your Petitioner received a reply from the Registrar of Asiatics refusing the granting of the required permits without stating any reason.

That notwithstanding considerable correspondence, copies of which are hereunto attached, your petitioner has been unable to obtain a satisfactory reply.

That your Petitioner is in need of the two Indians for whom application was made for his business.

Wherefore your Petitioner prays that it may please Your Excellency to cause the granting of the required permits of the said Indians in consideration of the aforementioned circumstances, or grant such relief as to Your Excellency may seem meet.

And Your Petitioner as in duty bound will ever pray:—

(Sd.) S. ALLY,

per Osman Latief.

Dated at Johannesburg, this 29th day of October 1906.

INDIAN MAILS. The following mail for India is advertised: (Natal Direct Line) S.S. *Empress*, will leave for Calcutta via Colombo on or about the 30th Nov. 1906.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીક્સ-શનીવાર, તારીખ ૧૭ મી નવેમ્બર, ૧૯૦૬.

અંક ૪૬

અડવાડીક પંચાંગ.

શ્રીરત્ની-તા. ૧૭ મી નવેમ્બરથી તા. ૨૩ નવેમ્બર સુધી ૪૦ સં. ૧૯૦૬.

હીંદુ-માગસર સુદ ૧ થી, માગસર સુદ ૮ સુધી સર્વત ૧૯૬૩.

સુવલ્લભાની-તા. ૨૯ મી રમઘનથી ૬ ડી સવાસ સુધી, ૧૭૨૪ ઈ.સ. ૧૯૦૬.

વાર.	ક્રમ	ક્રમ	ક્રમ	ક્રમ	ક્રમ	ક્રમ
વાર.	ક્રમ	ક્રમ	ક્રમ	ક્રમ	ક્રમ	ક્રમ
શની...	૧૭	૧	૨૬	૪	૫૨.૬	૨૯
રત્ની...	૧૮	૨	૨૭	૪	૫૨.૬	૩૦
સોમ...	૧૯	૩	૨૮	૪	૫૨.૬	૩૧
મંગળ...	૨૦	૪	૨૯	૪	૫૩.૬	૩૨
બુધ...	૨૧	૫	૩૦	૪	૫૩.૬	૩૩
ગુરુ...	૨૨	૬	૩૧	૪	૫૩.૬	૩૪
શુક્ર...	૨૩	૭	૩૨	૪	૫૨.૬	૩૫

અનુક્રમણિકા.

રેપુટેશન ...	...	...	...	...	૮૬૦
લેખક મેંબરોએ શરૂ કરેલી લડત ...	...	...	...	...	...
ઈડિઅનમાંથી તારણ ...	...	...	...	...	૮૬૧
રેપુટેશનની મુસાફરી ...	...	...	...	...	૮૬૨
રેપુટેશન ...	...	...	...	...	...
જાપાઓની ટીકા ...	...	...	...	...	૮૬૩
રૂઝના તાર ...	...	...	...	...	૮૬૪
૫ ઉલ્લાસોએમાં નવા મંચરનરની પદ્ય	...	...	...	...	...
રામજી ...	...	...	...	...	...
ઈડિઅન નેશનલ કોંગ્રેસ ...	...	...	...	...	૮૬૫
રેપામનું ખીલ ...	...	...	...	...	...
હમીદીયા હસલામીક સોસાયટી ...	...	...	...	...	...
ગુજરાત હિંદુ સોસાયટી ...	...	...	...	...	૮૬૭
નાતાલ સનાતાન ધર્મસભા ...	...	...	...	...	...
ટીમલ ધર્મસભા ...	...	...	...	...	...
હું નામથી જાણાય છે ? ...	...	...	...	...	૮૬૮
આજ વરતમાન ...	...	...	...	...	૮૬૯
હિંદુસ્થાનના ખખર ...	...	...	...	...	૮૭૦
નાતાલ પારલામેન્ટ ...	...	...	...	...	...
ખી મહોમ્મદન એન્જીનેયરિંગ ફંડ ...	...	...	...	...	૮૭૧
ઈડિઅન નેશનલ કોંગ્રેસ ફંડ ...	...	...	...	...	...
નાટારી કાર્ટની મોડીસ વિગેરે ...	...	...	...	...	...
સ્વીમરોના ખખર ...	...	...	...	...	...
અરવા પંચો.	...	...	...	...	...
નડું ખીલ ...	...	...	...	...	૮૭૩
મુનલ અમાલ મરદાદ ...	...	...	...	...	...
આમલુ કલિય ...	...	...	...	...	૮૭૪
આમલુ કલિય ...	...	...	...	...	...

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૧૭ મી નવેમ્બર ૧૯૦૬.

રેપુટેશન.

ગયા મુજબ રેપુટેશનના મેંબરોએ વિચારવતા કેટલાક મેંબરો-ઈડિઅનો, હાડ અને, તથા હિંદુ હિતેન્દ્રોની સાથે મળી ને લોર્ડ એલ્ફિન્ગ્સની સુલાખા લીધી હતી. તે પ્રસંગની વાતથી જાણી હતી જતાં લોર્ડ એલ્ફિન્ગ્સના વિચારો જાપાહારા પ્રચલ થયા છે. આ વિચારો તથા તે ઉપર લુલ્લા જાપાઓમાં થયેલી ટીકા અને ખીલ જાપાએ આપી છે. લોર્ડ એલ્ફિન્ગ્સના જોડવા પરથી જાણાય છે કે હિંદી પક્ષમાં દુગો થયો છે. કાંઈ ખોટો મારગે દોરવાએલા હિંદીઓ એ તાર ક્યો છે કે અમે રેપુટેશને રેક આપતા નથી. રેપુટેશને રેક નથી આપતા એટલે તેમના હેતુઓને મળતા નથી આવતા કે તેમને પોતાને રેપુટેશ તરીકે પસંદ નથી કરતા આ જોમાંનો ક્યો અર્થ છે તે ખુદથી રીતે કહેવામાં આવ્યું નથી. લોર્ડ એલ્ફિન્ગ્સને પહેલો અર્થ લીધો જાણાય છે. આ જાણ્યું અને દુગાઓર કામ કાણે કર્યું છે તે અમને ખબર પડી છે. તે માણસે એસોસીએશનનું નામ લઈ કેટલાક ખીલવાકેક માણસોની સહીઓ ફેર કાળે લીધી હતી એ દલીલ પંચુઅમને મળી છે. આગળ જરૂર પડશે તો આ માણસનું નામ કામ ખહાર પાડીશું. હાલ તો અમે એટલું જ કહી બસ કરશું કે નો એસોસીએશને મંજૂરી મળશે તે; દરિયાસાની હિંદી કામે આફસોસ સાથે યાદ રાખવું કે તે કામનો કરાવનાર એક ખોટી મહોલાઈની લાક્ષણ રાખનાર ઈડિઅન હતો. પોતાને મળેલી નીરાશાથી દેશદોષી અથ પોતાના સ્વદેશી બંધુઓને તેણે દુગો કર્યો ગણાય. રેપુટેશન ગણું ત્યારથી તે માણસ તરફનો કાંઈક વહેમ રહેતો હતો તે ખરેખર હોય. તે તરથી લોર્ડ એલ્ફિન્ગ્સ પર આપેલ અર્થ હોય એ દેખીતું છે. આ તથા ખીલ રીતે ખોટો ખોટી દલીલ કોવડે લોર્ડ એલ્ફિન્ગ્સના કામ ભરવાથી તેના વિચારોનો રંગ ફેરવાયા વગર નહિ રહેતો હોય. આ ખીલ નીરાશામાં આવ્યા માં એક મંજૂરી છે, તે એક મંજૂરી

દક્ષિણ આફ્રીકાના હિંદીઓની રિયતી સંબંધી નવાજ અવાજના કમીસન નીમવા ની આગળ ઉપર મસરો થયો છે. રેપમાં જો કે ચામડી બદલે લીધે બહુ મુશીબતો તથા જતાં પણ એ વાતની લીજ્યાસની શરૂઆતની નીરાશાઓ જાતી રહેતી નથી. નાતાલમાં એક દાયકો થયાં હિંદી વેપારી ઉપર ધાડ ચાલ્યાં કરે છે. ટ સિવાલમાં લુલ્લામનું ખીલ કરવાના અમલથી રેપાપું. તે ખીલ ઉગીને આજે સાતમા એડવર્ડના રાજ તથે મોહું જાડ થયું છે. વરસો થયાં હિંદીઓ જે ફરીયાદોનો પોકાર કરે છે તેમાં હડી નાસતી જરૂર છે. દક્ષિણ આફ્રીકામાં તેમના દુઃખોનો દલીલ સ અંગેરેક રાજને અત્યંત સરખાવે તેવો છે. સત્ય અને ધન સહનો પક્ષ લેવા માટે આપેલાં વચનો પાળવામાં ન્યાય આપતાં વડી સરકાર હર ખાલ છે. જતાં અને સત્ય નીરાશ થતાં નથી. એસોસીએશને હાલ છે તેના તેજ રૂપમાં સહેનશાહની મંજૂરી મળે એ અમે માની શકતા નથી. નાજત્યોની પ્રાપ્ત માહેલા હિંદીઓના દક્ષિણ આફ્રીકામાં વસતા જાહઓપર આમ અન્યાય કરવા સરકાર પર વાતગી આપશે એમ અમે માનતા નથી. થોડા આપ મતલબી અને એકતરફી મોરો ઓની અદેખાઈને લીધે દક્ષિણ આફ્રીકામાં હિંદીઓના દક્ષે દુગાવવાથી હિંદુસ્થાનની પ્રજામાં જે અસતોષ અને જે અવિશ્વાસ ફેલાશે તેવો ખીલ કરાવી ફેલાય તેમ નથી. વડી સરકારને દરિયાસામાં પ્રજામત જોવાની જરૂર છે તે બરાબર છે પણ હિંદુસ્થાનની પ્રજા પણ વડી સરકારનીજ પ્રજા છે, અને હિંદુસ્થાન તે આગા સાત્તાવપનો મોટો ભાગ છે. વગી હિંદી જે માં છે ને માત્ર ન્યાય માં છે તે સારાન્યાયની મોટી પ્રજાને અન્યાય આપવા એ સ્વયંની નજરે પણ નહિં થયું જોઈએ.

લેખર મેંબરોએ શરૂ કરેલી લડત.

રેપામના ખીલને હેતુ લોકોમાં સમજવવા માટે લેખર મેંબરો લેડીસમીય, હંડી, છટકાઈ વગેરે જગ્યાએ સફર નીકળ્યા છે. લુલ્લા જુદે દુગાઈ મીડીઓ ભરી ખીલ પસાર કરવાના દરોનો કરવામાં આવ્યા છે. આવી રીતે ખીલ તરફ લોકમત ઉગા દરવા સાઈ લેખર મેંબરો જે લખાણો કરે છે તેમાંની દલીલ અને દલીલો તપાસીએ તો ચામડી ના તિરકાર સિવાય એક તપાસર દલીલ મળતી નથી. ફરી ફરીને મહોલાનાં આગળ કે કે મિડિઆડીક બહુ જોઈ બસકું કે

અરેબીયર માસમાં કરાંચવાસની આરો
થી પા. ૧૮. ૧૮૭૭ આંસ સોનું તીક્ષ્ણ
નું, તેની કોનન પા. ૨૨. ૭૫. ૩૧૨ આંકયા
ની જાતની જે આ આંકડાઓ આગલા માસ
થે સરખાવતાં ૩૫. ૭૮૪ આંકિસ અથવા
પા. ૧૮. ૧૮૭૮ નો વધારો બતાવે છે.
આ વખતેના આંકડા હજુ સુધી પૂર્વે
નીમાં સૌથી મોટા વૃદ્ધિ નેત્રે
રખાવેલો અરેબીયર માસ ૧૧ ૧૮૭૮
હિસાબે વધારો બતાવે છે.

રૂપરૂપેશનની મુસાફરી.

૨
અમે શું કરશું?

(ગયા અંક પાના ૮૪૦ થી માલુમ.)

હું પહેલા વિભાગમાં કાઢી ગયો કે મી. અલીની તબિયત સ્ત્રીમર ઉપર થયેલા ત્યાં મુખીમાં સુધરી ન હતી. તેઓ સાહેબને પચારીમાંજ રહેવું પડેલું. એ દવાઓ તો પોતે કાવેલ જોળીઓ કીધી અને સોર લીનીમેન્ટ નું મરદન મારી પાસે કરાવ્યું. તેથી કંઈક ફર પડ્યો એમ જણાયું. પણ દરદ મળું નહિ. ત્રીજે દિવસે દાકતરને તબિયત ખતારી. તેણે પસીનો છુટવાની દવા (લીનામેડીન) આપી. તેથી સાંધા તરમ પડ્યા તે મોઢે દિવસે મી. અલી ખાતલેથી ઉઠ્યા પણ તદન આરામ નહિ થયો. પછી મેં તેમને દાકતર કબુનેના ઉપચાર અવગણવા અસમાન્ય કરી. કબુનેના ઉપચાર પ્રમાણે મી. અલી ચરમ તથા થંડા પાથ લે છે. અને દાકતર કબુનેના ઉપચાર પ્રમાણે સવારનું ખાવાનું કોડી દેવ છે. પ્રથમ તેઓ સાહેબ સવારના કાસાં કાસી લેતા, નારના વખતે પોરીજ અને ફોરી તથા મેવો લેતા. આ જાને અંધ કરી પહેલું ખાણું એક વાંગે લેવાનું શરૂ કર્યું. દવા બંધ કરી. આમ ઉપચાર કરવાને આજે ત્રીજો દવાડો છે. (તા. ૧૨ મી અક્ટોબર) મી. અલીને તેથી કાંઈ રહે છે. એક વાંગે બુખ ઢાળે છે અને અંધકાશ તથા અદહજમી રહેતા તે નથી. તેઓ સાહેબ ખીડી પણ એક વાગતા પહેલાં નથી પીતાં. હજુ બેક તબિયત તદન ખામણે આવી ન ગણાય તેપણુ સંધીવા ઉપર કાણુ આવી ગયો છે. અને સરવા કરવામાં પોરીજ અડચણુ આવે છે. તેમને ખોરાક સહેલો છે. ખોરાકના મછી તથા પટેરા પુડીંગ અને કાસી તથા જીન્ડરએક લે છે. સાંજના ચાર વાગે ચાહનો પાણી તથા સાડા છ વાગે મછી લીસેતરી પુડીંગ જીન્ડરએક તથા ફોરી લે છે. આથી તેમને ખીજ ખોરાકની ધાવના રહેતી હોયજેતેમ જણાવું નથી. હું શું ખાઉં છું એની જે વાંચનારને જાણાસા થઈ હોય તો મેં જણુ દિવસ સુધી જણુ વખત ખાવા નું રાખ્યું. પણ તેની જરૂર નહિ જણાયતી હવે એક વાગે દુધ રોરી પટેરા તથા સંધેલ મેવો અને મસાલ તથા મોઝા અથવા જીન્ડર એક. ચાર વાગે કાંકે અને સાંજના સાડા છ વાગે પટેરા ખીડ પાંદડી લીસેતરી, ફોરી પાણી ખાંદેલો મેવો અને મોઝા અથવા જીન્ડરએક. રોરી તથા ખીડે મેવો નથી ખાવો તેમ જાણુ તમ અજો માસી ફોરી જાણેલી કાંકે પટેરા તથા પોરીજ તદન

સંતોષ રહે છે અને કામ પુરુષ થતા નહિ છે. તેનું મુખ્ય કારણ એવું માનું છે કે એક વાગના સુધી પહેલાં કાંકે નહિ જવાથી કાસ નો ખોરાક સંતોષ આવે છે. અને તે બસ થતા રહે છે. મારાનીયમની યદારના ફેરજોક આ ખોરાક મળ્યાપા ખતાં કાંકે રહે છે એ ખતાને એક વાગે પટેર ખાવામાં આવે તે ખોરાક વરકમ કરતા થતો નથી.

મી. અલી જસરીજ અમીર 'અલીનું' પુસ્તક, આંગ્રીજી એક છરસામ તથા ચોરસિ દન છરસીનું પુસ્તક પસદમદ અને તેની પછીના 'એ વાંચે છે. હું નામીવના અન્યાસ કર છું. ફોર્મસફત રસમાળા અપસ મુજરાનનો છતિ તસ વાંચું છું તે એલીયન છતીમેશન રિપોર્ટ વાંચું છું. હવે મદિશ નજરીક આપું છે એટલે એપિનિઅનની દવાલ રાક કરી છે. અમે જાને ખીજ ઉતાર એના વસંતમાં થોડા ખાતરીએ લીએ. સર રીચર્ડ સોલેમનની સાથે કાન પેળા થોડી વાતચીત થય છે. અમલી સાથે સહાનીત કાનસજ તેમની તપ વરમની કિદરી તપ એલેઆરીક કાપક વિષે આજનીજ રૂપરૂપેશન ના મી. એસ છે. આજનીજ કાનસજ પોતળો. અમત દારી પોપાક પહેલે છે. પોતે સ્વમારે મળતાવડા ચમતી ને હુશીઆર છે તેમની કિદરીને કાંકે જવાગી સરી લેવા થી જાણુ ચમત કરે છે ને કરાવે છે તથા ઉતાર્યા તેથી સાથે છુટથી તરને છે.

સ્ત્રીમરમાં સાધારણ સ્થિતિ.

ખીજ ઉતાર્યા ખડું ચમતથી દિવસ મુતર છે. આજ એક અડવાડીના 'રેપોર્ટસ' અલે છે. તેમાં સાડા છ વાગેનાં શાગે થયો છે. અમને દરકને એક એક મી લીનો ચાંકો લેયો છે. રમતમાં રેકરીકટ, છોકાની ફેરવાનું, છાંસમચામાં સજ હોવાના વિષેરે કોલ છે. આ રમત ૧૨ થી તરફિંગ પુરી થશે અને બાદમાં તરફિંગ દવાનો સંજોમાં ચાલો તમને ઉતાર્યા તામ કરે છે. અને જે વખત હમેશાં એક વાગે છે. રમતમાં સર રીચર્ડ સોલેમન સુધાં બજા લે છે. અને તેમાં બામ નથી તપ શરવા તેનું મુખ્ય કારણ મી. અલીની તબિયત અને મારો અન્યાસ સંધવારના રહેલો રમત બંધ રહે છે. સપુનમાં અચ ખસાય છે તથા ખીસતી રિવાજ પ્રમાણે ખુદની દવાફત થાય છે.

અર ઉપરથી તરજો.

આખું જેમની નું તરજવત ચાલુ. સવાલ ૧૨૩૫ કે ઉપરની કેમ રાજ કરે છે કે તપકા કરવા કામ વાલ અમે ને જાણી નહીં હવે રીસી રહેલો જાણી રીસી કરવા નીં એક સારી ખાજ

'પેત્રો પાંચ દાથ પુરો. પુરો પાંચસેને' વિષેરે જેમ જેમ એનો આપું છે તેમ તેમ મહુમ પટે છે કે 'પેત્રો પાંચ દાથે પુરોને પાંચસેને પુરો' છે એટલુંજ નથી પણ 'પેત્રો' અધી રીતે પુરો છે. ત્યારે સાહેબી બોચવવી હોય ત્યારે તેમાં કીધી તીકજે છે. તેની ચરીયામમાં પણ દીધે છે. હુકમ ચસાય નાર તેજ છે. હુકમ કિસાનાર પણ તેજ છે. મોટામાં મોટા નાનામાં નનો પદને રહે છે. પેસા કસાય છે ને. કિસાં છે પણ તેજ. મંડળી માં કેમ રહેવું કેમ ખાવવું ને પણ જાણે છે ખીજમેના મુખની ઉપર પોતાના સુખ ને અવર છે તેમ સમજ પડે છે. જે માણસ મેં વાલમાં જોએજ તે માણસ અધી જુલમ લાગે છે. લડાઈમાં પેતાનું મહું કામ પોતાને કાથે કરે છે. મોટી મજમી કરે છે. સરી રોરી આજને સુખ માને છે. તેજ માણસ અધી કંઈ કામ કરતો નથી એક બદન લાગે છે કે તુરત તેની સેવામાં નોકર લાગર થાય છે. આજ ખાતવા ખાવાના તેને વેનજમે છે. નિત તપ કપડાં પહેરે છે. આપું તેને જાગે છે. પણ તેથી છટી વળો નથી. ને દરિયાની માફક હમેશાં પાલામાં સમાવી રાકે છે. ત્રી કે ઘણે બજે તે થર્મ સમવળતા નથી તેપણુ મંડળી માં વસેજો હોઈને અદગ બળવે છે. અને રિવાજ જેમ તેમ કરી પાળે છે. આવી જે પ્રગ છે તે કેમ ચાલુ ન કરે? જામ જેવી સ્ત્રીમર છે. તેમાં એક દાકતર માણસ રશે. ખતાં કાને પાંધાર નથી. કેમ તોફાન નથી. સજ પોતાનું કામ કરી કરે છે. માત્ર મેલુ માવન કરે છે ને વાદ આવે છે કે તેની ગાંત નિરતર વાદવાજ કરે છે. વિશેષ વિચાર ત્રીજા વિભાગમાં કરશું.

(અર્ધુર)

રૂપરૂપેશન.

લીઅરલોની દિલસોણ.

હાર્ડ એલ્લનનો જવાબ.

રૂપરૂપેશન તરજથી અમને મળેલ એક ખસ તારમાં જાણવામાં આવે છે કે તાર ૧૭ મી તરજખરે પાદસામેટના ૧૦૦ મેમ્બરોની એક મીટીંગ આમળા રૂપરૂપેશનના નેજરેએ સર લેતરી કાકતના પ્રમુખપણુ નાંચે જાપણુ આવેલું હતું. તે વખતે આવતો દિલસોણ ની મનાઈ વેવરમાં આવતી હતી. સર આરકશ કાકે વાળાવું કે એસાઆરીક લોને એકજ હેતુ છે. હવેની રોટરડાપરના તરજે દરજાથી તે વિષે ચર્ચા છે એ જાણીતી થાય છે તાર રૂપરૂપેશન તરજે દરજાકનો રાજ તારા કી નાંકે એકજ ૧૫૨ મેમ્બરો જે આવેલા હતા.

ડેપુટેશને લોડ એલગીનની મુલાકાત લીધી તે સંબંધમાં નીચે મુજબ તાર સાઉથ આફ્રીકાના આપમાં બહાર પડ્યા છે.

તા. ૮મી નવેમ્બરની બપોરના ડેપુટેશન ને લોડ એલગીનની મુલાકાત થઈ. સર લેપલ ઓરીને ડેપુટેશનના મેન્જરીની ઓળખાણ આપ્યા બાદ ત્રાન્સવાલના હિંદીઓની રિયનિ નું વરણન કર્યું તથા જણાવ્યું કે વડી સર કારે ઓરડીન-સને મંજુરી આપવી નહિ જોઈએ તથા હિંદીની હાડમારીઓમાં તપાસ ચલાવવા કમીશન નીમવું જોઈએ. મી. અપીર અલીએ જણાવ્યું કે ત્રાન્સવાલના હિંદીઓપર દુઃખ પડે છે તેથી હિંદુસ્તાનની અંદર અહુ લાગણી થેલ થઈ છે.

લોડ એલગીન જણાવ્યું કે ઓરડીન-સને મંજુરી ન આપવામાં મારા ઉપર તથા પ્રધાન મંડળ ઉપર જોખમદારી રહે છે. પછી લોડ એલગીને કેટલાક વખાણ (ડીસપેચ) વાંચી સંજોગોમાં જેમાં એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે હિંદીઓપર ત્રાન્સવાલમાં જે દુઃખ પડે છે તે સિદ્ધાંત નીચું જાય નાહું છે. લોડ એલગીને કહ્યું કે આ ગંધી વાત હું કબુલ કરું છું પણ મને કોલીનીયલ સરકાર જણાયે છે કે આ તથા ઓરડીન-સ થી હિંદીઓની હાલત સુધરે તેમ છે. ઓરડી ન-સ હિંદીને માટે કાયદો કત્તા છે એવી ખાતરી મને થશે નહિ ત્યાંથી ઓરડીન-સ ને મંજુરી આપવા ધારતો નથી. તેણે જણાવ્યું કે સિદ્ધિશ રાજનીતિ ઓરડીન-સ ના કરતાં વધારે સારી છે ત્રાન્સવાલ સરકાર રજીસ્ટર કરવામાં બુલમબાર થવ મારતી નથી પણ પરમીટનું ધોરણ પાકું કરવા માગે છે. માણસની ઓળખ માટે અંગ્રજાની નીચાની લેવામાં આવે છે તે સહીઓ લેવા માં આવે તે કરતાં વધારે સારું છે. તથા રજીસ્ટરથી ત્રાન્સવાલમાં રહેવાનો હક છેલ્લી વખત ઓક્સ થાય છે, મને ત્રાન્સવાલના કેટલાક સિદ્ધિશ ઈંગ્લેન્ડ તરફનો તાર મળ્યો છે તેમાં જણાવવામાં આવે છે કે મ. ગાંધી તથા મી. અલીને અમે ટેકા આપતા નથી. ઓરડીન-સ પચાર કરવા માટે ત્રાન્સવાલની બુનીસીપાકીટીઓ તરફથી મને કેટલાક તાર મળ્યા છે, તેમાં ઓરડીન-સને ટેકા આપવા માં આવે છે. ત્રાન્સવાલમાં એશિઆરીક નિરપ્પ લાગણી છે તે દિલ્લી, ભરેજું છે, જતાં તે લાગણીને સારે ધ્યાનમાં લીધા વગર કુદકો નથી. એ વિષે મારા ખનની લાગણી મારાં લખાણો (ડીસપેચ) દ્વારા જણાશે. તેમાં હિંદીઓની હાડમારીઓ સામે મેં વધી લેખ્યા છે. જતાં સિદ્ધિશ રાજનીતિ મુજબ હિંદી આફ્રિકાના ગોરાઓના વિચારો બહાલ સંખ્યા જોઈએ, આપ સંજોગો

વધે રાપલ કમીશન નીમવું એ કીટ ગણાય, પરંતુ આ સુચના વિશે કાંઈ ચોક્કસ વિચાર હાલ ગાંધી રાજ્ય નહિ એમ જણાવ્યું અને આ સલાહને તગતી કેટલીક દલીલો તરફ ત્રાન્સવાલ સરકારનું ધ્યાન ખેંચવા પડ્યું આવ્યું.

મી. ગાંધીએ જણાવ્યું કે હિંદી આફ્રિકા સંજોગો તમોને મળેલી દલીલો ઘણી રીતે ખોટી છે. અમારી મુશીબતો વટાવવાના પ્રયત્નો તરફ હિંદીઓમાં જે મત છે એ હું સમજ શકતો નથી. આ બધું અત્યારે છે કે તપાસ માટે કમીશન નીમવાની જરૂર છે.

રેડેટ્ટી મેક્કના વિષયન ખાતેના ખમર પત્રીએ મી. ગાંધીની મુલાકાત સહ નીચે મુજબ દલીલો જણાવેલ છે :-

મી. ગાંધી તથા ડેપુટેશનના ખીલ મેન્જર જેમણે લોડ એલગીનની મુલાકાત મઠ કાલ લીધી છે તેઓ સાઉથ આફ્રીકાની મેક્કમેટ માં તા. ૨૪મીએ અહીંથી રવાના થશે મી. ગાંધીએ આ મુલાકાત વખતે જણાવ્યું છે કે ડેપુટેશનનો હેતુ જણાવ્યું થશે છે એમ અમે માનીએ છીએ. સંસ્થાન ખાતાના સેક્રેટરીએ ડેપુટેશનની મુલાકાત દરમ્યાન ત્રાન્સવાલના હિંદીઓની મુશીબતોની તપાસ કરવાને પંચ નીમવાની સુચના કરી છે એટલું જ નહિ પણ નાતાલના હિંદીઓ કે જેમણે મુશીબતોની ફરીવાદી કરી છે તેમની તકલીફના સંબંધમાં પંચ પંચ મારફત તપાસ કરવાની સુચના કરી છે.

સર હેલીનાને કમીશન આગત કરેલ તપાસના જવાબમાં મી. ચર્ચિલે જણાવ્યું કે ત્રાન્સવાલમાં વસતા હિંદીઓના દુઃખની તપાસ કરવાને જે કમીશન નીમવા આગત વાતચીત થઈ છે તે આગત કાલ કાંઈ ચોક્કસ નિર્ણય ઉપર આવી શકાય નહિ.

છાપાઓની ટીકા.

લંડન ટાઇમ્સ.

ત્રાન્સવાલમાં વસતા એશિઆરીકોના સલાહ ચંબોરતાપણો છે. કોલોનીયલ ઓફીસના ટેકા આપના હેતુ તેવા ખીલની મંજુરી અટકાવી શકાય તેમ નથી. પાળા કરનારા હિંદીઓ હિંદુસ્તાન મઠ, પોતાના દુખો અને હાડમારીઓનું વરણન કરશે તેથી હિંદુસ્તાનમાં અસંતોષનો વધારો થશે અને હિંદી રાજ્યના જમમાં કંઈકેય થશે જતાં તેને છિપાય નથી. ત્રાન્સવાલના ગોરા ઓળખાણ થઈ શકે તેવી રાજ્યની કમીશનની મતી કમીશનના રાજકારીઓ વિચારમાં પડે

તેની આ ખીના છે. આ વિષય આવતી કોલોનીયલ કોનફરન્સમાં પુરતી રીતે ચર્ચા વાની જરૂર છે.

પાલળથી પ્રગટ થએલ એક તારમાં રેડેટ્ટી મેક્કના લંડન ખાતેના ખમરપત્રી જણાવે છે કે 'લંડન ટાઇમ્સ'માં ડેપુટેશન સંબંધી એક લાંબુ વખાણ બહાર પડ્યું છે તેમાં જણાયે છે કે હિંદીઓનું દુઃખ ખરે ખરું છે. ટાઇમ્સ પત્રે ત્રાન્સવાલમાં વસતા ગોરાઓને સામરાજ્યનો વિચાર કરી હિંદી ઓળખાણ દુઃખ જોઈ તેમ ઓળખાણ કરવા સુચના કરી છે.

સ્વરત્ની ટીકા.

મી. ગાંધી તથા ને. મિત્રની વાતચીતની એ સ્ટેટ સેક્રેટરીના ખસર કરી તપાસ એ ખુશી થવા જેવું છે. જતાં હાડમારીઓ સંબંધમાં રાપલ કમીશન નીમાવાની અરધી સુચના માટે ખરેખર દિલ્લીર થવું જોઈએ, આવી રીતે સ્વરાજ્યમાં વધે પડવાની અસર એ થશે કે હાલની દુશ્મતાવસ્થાની લાગણીમાં ઉમેરો થશે, અને પરિણામે હિંદીઓના ખીલ મળેલા દોકો પણ ખુશાલી લેવાનો વખત આવશે.

મરકયુરોની ટીકા.

લોડ એલગીન હિંદીઓના તરફ દિલ્લીર છે, જતાં ત્રાન્સવાલના ગોરાઓની લાગણી તરફ પડી સંકાર આંખો મીચી શકી નથી. વડી સરકારનું વક્તવ્ય આમ નિષ્પણાત હોય તે અમે ધારતા હતા. આપણે હિંદી આફ્રિકાના ઓશિઆરીક સલાહની ઓકળ ખાતુએ લેતીએ છીએ. ખાતુ વડી સરકારને પછી પ્રવતના હક ખરેખર જાયવાય છે કે કેમ એ જોવાનું છે. હિંદી આફ્રિકાના ગોરાઓની યજ્ઞી એ વડી સરકારને કાયદો કરનાર છે. ખાતુ સાથે હિંદુસ્તાન જે સિદ્ધિશ રાજ્યની એક કિમની રાજ્ય છે તેની પ્રવતને અન્યાય આપે તેવી રાજનીતિને સહેલાઈથી મંજુરી આપતાં વિચારવાનું છે. લોડ એલગીનને એવી ખાતરી થઈ છે કે ઓરડીન-સને હિંદીને કાલ થશે. ડેપુટેશનને ટેકા નહિ આપવાના નારને લીધે મંજુરીના વિચારને મજબુતી મળી છે. તેમના જોડમાં ખાતુ ધ્યાનમાં લેવા લાયક એ છે કે ઓરડીન-સ હિંદીને માટે કાયદો કરતા છે એવી મને ખાતરી નહિ થશે ત્યાંથી ઓરડીન-સને મંજુરી આપવા ધારતો નથી. આ રાજ્યો વચ્ચે ગોરાઓને કદાચ અમશે નહિ. પણ અહીંના (નાતાલ) કારભારીઓ હિંદીઓ ને ગાંસડા પોટમાં સહિત હાંપી મુકવા તૈયાર હતા છે તેઓએ આ રાજ્યનાર ખાસ ખાત આપવાનું છે. ત્રાન્સવાલના હિંદી તરફ લોડ એલગીન તથા લોડ હીલજનના તરફ પડેલી એમજ સામે છે કે નાતાલના ખીલ ને મંજુરી ન મળે.

ફેરના તાર સમાચાર.

માણ કોલોનીઅલ સેક્રેટરી મી. લીટલ્ટને જલ્દીથી છે કે આવી કોલોનીઅલ કોનફરન્સ વખતે વડી સરકારે પરદેશ ખાતા સાથે કેવી રાજનીતી ચલાવવી તે બાબત નિર્ણય કરવા સંસ્થાનોને પુરતી તક આપવી. એક વખત વડી સરકાર અને સંસ્થાન વચ્ચે વધારે વિશ્વાસ જામે તો હાલ જે કેટલાક વધારા ચાલે છે તે કેટલેક દરજ્જે ઓછા થાય.

વિજ્ઞાપન ખાતે પ્રગટ થયું 'ડેલી મેથ' પણ જલ્દીથી જે કે વિદ્યન અને હિંદુસ્થાન વચ્ચે પી. એ. કંપનીની ચાલતી રીમરેની હરીફાઈ કરવા એકરમેન્સ શીર્ષક કંપની ઉભી થઈ છે.

હિંદુસ્થાનના કારખાનાઓની તપાસ કરવા ખાતર કારખાનાઓના ઈન્સ્પેક્ટર સરપીમ સ્મીથ વિજ્ઞાપનથી હિંદુસ્થાન જવા તા. ૮ મી એ ઉપડી ચુક્યા છે.

કાલીફોર્નિયામાં એક નવી બાંધવામાં આવેલી હોટેલ અચાનક પડી ભાંગવાથી ૩૨ માણસો કચસાઈ ક્યાં છે.

દહનિર્લેપ મંળીની એક સજા અગળ એક મેંચરે જલ્દીથી હતું કે હાલની અટકાવત માટે વડી પારલામેન્ટમાં એક સંજન બીજ રજુ કરવામાં આવશે.

સેન્ટ પીટર્સબર્ગની મીલોમાં કામ કરતા અંગરેજોને રૂશિઅન બળવાખોરો તરફની ખુનની બીકને લીધે પોતાની મોકરીઓ છોડી દેવાની જરૂર પડી છે.

સર રીચર્ડ સોમરમેને કોંગ્રેસ એકવર્ડની મુલાકાત લીધી છે.

અમેરીકામાં રેનો વેપાર એકલ્યુ કરવા પા. ૨૦,૦૦,૦૦૦ ની સરખાતની મીલકત વડે ઠંડક રચાવવાની લીધવામાં થાય છે. આ મીલકતને ૧૦,૦૦,૦૦,૦૦૦ ડોલર જેટલી વધારી શકાશે.

વિજ્ઞાપન કપાસ ઉત્પાદનાર એસોસીએશન પશ્ચિમ આફ્રિકામાં કપાસ ઉત્પાદના કામ માટે ફંડ એકત્રી કરે છે. તે કામમાં ૧૯૦૪ માં પા. ૮૦,૦૦૦ તથા ૧૯૦૬ માં પા. ૧,૦૦,૦૦૦ ખર્ચવામાં આવશે.

કંતાન ખાતે એક મોટી આગ લાગવાથી સગમન પા. ૦ મકાનો બગી ગયાં છે અંદર ઉપરના પરદેશી ખજારીઓએ આગ જુલ વધા સારી મદદ કરી હતી. આગથી કોઈ જાનની ખુશી થઈ નથી. માલમનને થયેલ નુકશાનની કીમત દસ લાખ ડોલર જેટલી છે.

વિજ્ઞાપનમાં નોરથામ્પટન શાયર, ખાતે ગયા અકલાકી બામાં બારે વરસાદ પડ્યો હતો. બીજામાં પુરકન પાણી ભગવા હતો. સર્વે ટીસેડ વમેરે કેટલાક માલમાં વરસાદ તથા ખરકના મોટા તોફાન થયા હતાં.

નામદાર રહેનસાની જન્મગાંઠ પ્રસંગે નામદાર રહેનસાને એનરેબલ મુખ્યમંત્રી બાહીના અમલમાં સંદેશ મોકલવામાં આવ્યા હતા. આ સંદેશમાં જાપાનના રહેનસાદ તરફથી આવેલ પત્ર એક સંદેશ હતો.

વિજ્ઞાપનની પારલામેન્ટમાં એક સવાલના જવાબમાં સર હેનરી બેકરમેને જલ્દીથી હતું કે ટરંસવાઈ કોનફરન્સની કપમે વાળા મૈત્રસ પેરંટ આ માસમાં પ્રગટ કરવામાં આવશે.

સનાસમુદના બાગમાં વટોળીખાનું મોટું તોફાન થયું છે. આ તોફાનથી જેઠા ખાતે થયેલા ઘરોને નુકશાન લાગ્યું છે. તથા બીજા અંદરોમાં પત્ર એકલું વધતું નુકશાન થયું છે.

ન્યુયોર્કના રેલીસ એક કોલોનીયલ વાઈટ નામના માણસનું ખુ. ૧ કરવાના વાંક માટે ત્યાંના બીજા કોલોનીયલ હેરીશોને ગયા જીન માસમાં પકડવામાં આવેલ છે તેના ઉપર હીસેંચર માસમાં કામ ચાલશે. આ કેસ ઉપરથી થયેલા જીનના કીરસાઓ પછી અજવાળામાં આવે તેવો સંભવ છે.

કાલીફોર્નિયાની જાલ્દી નીચળામાં જાપાનીઝ બાળકોને હાખત થતાં અટકાવત કરવા માં આવી હતી તે સમયમાં તપાસ કરવાને યુનાઈટેડ સ્ટેટસના કામરસ અને લીયરસ મીનીસ્ટર મી. મોકાફને તે સમયમાં તપાસ કરવાને નીમવામાં આવ્યા હતા. તે જલ્દીથી છે કે કેલીફોર્નિયાના આખા સ્ટેટમાં ચીન અને જાપાનના બાળકો રીકથ જમરી લાગણી લેવી થઈ છે. તેપણ જાપાન સાથે જે સુલેહ અછે તેના પરીણમે જાપાનના બાળકોને મોટી કમળની હારમાં મળવામાં આવશે.

હેલાગોઆમે.

નવા ગવરનરની પચસમણી.

હિંદી વેપારીનું ઉપદેશન.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રો તરફથી)

હેલાગોઆમે તા. ૫ નવેમ્બર ૧૯૦૬ અકલોચર તા. ૨૫ જુલવારના રોજ પોરસુગીઝ રીમર "આફ્રીકા" અડી આવી પહોંચી તેના પેરેન્ટર બાહેલા મોઝાંગોકે પ્રગણના નવા ગવરનર જનરલ મેજર કીચર આન્દ્રાદ પહોં હતા. રીમર રાત્રીએ બારમાં દાખલ થઈ અને કીચરે મોટી રાત્રે દશ વાગે આવી તેથી તે નામદાર ગવરનર સાહેબને આગમોટ ઉપરજ રાત વાસો કરવો પડ્યો. અને તે આગમોટ ઉપર તે નામદારની રાત્રી છેડી હોવાથી રીમર કંપની વાળાએ એક છેડાથી બીજા છેડા સુધી તે આગમોટને દીવા આંધી જલ્દીથી હતી. બીજે દિવસ સવાર માં લોકોનાં ટોળે ટોળાં સહેરના દરેક બાગ માંથી તે નવા નામદાર ગવરનર જનરલ સાહેબને માન આપવાને કક્ષા ઉપર આવેલાં હતાં. આશરે ત્રણ વાગે તે નામદાર રીમર છોડી એટલે તરતજ એકત્રીય તોળે છોડીને સત્રામી દેવામાં આવી હતી. તે સાહેબે જમીન પર પગ મુક્યો તોવાજ વખતે કામરા મુની-સીપાલના પ્રેસીડન્ટ સાહેબ મી. કેરિએ હેલાગોઆમેના લોકો અને કારપોરેશન તરફથી માનવવ વાંચી સંમંથાનું હતું અને તેનો જવાબ નામદાર આન્દ્રાદે દુકમાં આપ્યો હતો. થોડેવારના વાંકરને તપાસવા પછી પોરસુગીઝ રોમન કેથોલીક દેવગમાં તે નામદાર પધાર્યા હતા. અને ત્યાં એક દુકા પ્રાર્થના કરી અને તે પછી તે સાંજ કાલેને અંગે ગયા. અડી આવી પહોંચ્યાં તેમને સ્ટેટ હોલમાં લઈ જવામાં આવ્યા અને ત્યાં વફાદારીના યોગ્ય સોગન ખરારવામાં આવ્યા અને આવા કામને મોટે રાખેલી ચોપડીમાં એજ મનતવનું સફાવાળું લખાણ કરાવે તેની અંદર સધળા રાજના કોનસલ વિગેરે સધળા હાજર હતા. તેઓની સફી લખાવી હતી. આ ક્રિયા પુરી થયા બાદ દોર સોજ રીચર ગવરનર જનરલનું એકત્રીય કામ કરતા હતા તેમણે ઓરીસનો ચર્ચ સોંપી દીધા હતા. આ ઉપર હોદ્દા કબુલ કરતી વખતે તે નામદાર એક ભાવજ આપ્યું આ ઉપરથી એમ જલ્દીથી કે તે નામદાર મોટા વિચારવંત છે. એકત્રીય નથી પણ તે અડીઆ એક દસ અને એકસ રાજનીતિ સહીત આવેલા છે. પોરસુગીઝ રાજ કાલેઆજની મોટી ખામીઓ સહિત

કેટલીક પરદેશીઓને અમરો પમાડે છે અને જે આ પ્રગણાની વૃદ્ધિમાં અટકાવ કરે છે તે આમી એ છે કે નિમિત્ત અને ચોક્કસ કામની સાધનની આમી છે. ઓરીસા અને રાજના નોકરો પોતાને વ્યાવસ્થી સાથે તે પ્રમાણે વરતે છે કામ માટે કાષ્ટપણ ચોક્કસ ચોક્કસ યત્ન કરતી નથી. શહેરનાં મકાન અને હાલના બાંધકામની અંદર તે આમી જેટલી જોવામાં આવે છે તેટલી બીજા ક્યાંય જોવામાં આવતી નથી અને તેથી કરીને એવું બને છે કે એક ઓરીસાને થોડાં વરસ પછી પોતાના પછીના અમલદારની યોજના પ્રમાણે ચલતાં તે યોજના વધુ બુદ્ધી સાથે છે અને તેની સાથે ધણીજ નકામી જણાય છે. તે ઓરીસા એવું સમજે છે કે આ હાલના પાઈડ જે જરૂરી સુધારામાં ખરચાવાનું ગણવામાં આવે છે તે તદ્દન જુલ જરૂર છે. આવી રીતે તમામ બાંધકામની સાથે પડખો પડખ આપેલાં મકાનો થોડાં ઘણાં જાગ પાડી નાંખેલો જોવામાં આવે છે અને મી. આન્ડર્સે આ જાગત એવું જણાવ્યું હતું કે શહેરને આ જાગત ઘણું ખર્ચું પડ્યું છે. અને હાલની બાંધકામની અને તેની પાડવાની રીત કરત સમગ્રી જનતા સુધારાની યોજનાએ ચોક્કસ કરી તે મુજબ આવવા માટે થોડા વખત મુકતરી રાખ્યું હોત તો વધારે સારું થાત, અને વળી નામદાર સાહેબે પોતાના શ્રોતાઓને એવું જણાવ્યું હતું કે ઉલ્લાસાનું અંદર ફોરવર્ડિંગ અંદર તરીકે જ રાખવું ન જોઈએ. બંદાની મુખ્ય આબારી પોતાના પ્રગણાના વ્યાપાર ઉપરજ આધાર ધરાવે છે, અને ત્યાં સુધી ખેતીવાડી ઉપર પ્રવૃત્તિ ધ્યાન આપવામાં ન આવે ત્યાં સુધી કોઈપણ પ્રગણ વ્યાપાર વજુજમાં વધી શકે નહિ અને વળી તેણે જણાવ્યું કે દરેક દેશને મુખ્ય આધાર ખેતીવાડી છે. પછી તે દેશ ત્યાં હોય કે જુનો. આ પછી તેમણે ખનિજ પદાર્થના ઉત્પાદન જાગત વિવેચન કર્યું અને દેશની ખીજવણી તથા આબાદાની માટે આ બે જાગતો ઉપર તે અગત્યની હોઈને તેમણે કહ્યું કે હું ત્યાં સુધી આ હોદામાં રહીશ ત્યાં સુધી તેમને જેતેજન આપવા મારો પ્રયત્ન કરીશ. અને વળી વધારામાં એવું કહ્યું કે ખેતીવાડી અને ખતીજની ખાણ માટે કાવદ કરવા મારો ઇરાદો છે અને તે કાવદ એ આજની સુધી સાઈથ આફ્રીકાના કોઈપણ ભાગમાં થયેલા છે તે કરતાં વધારે લાભદાયક નીવડશે. જેલા થોડા વખતની અંદર તે નામદારે પોતાની સાલાદી તથા અપગતાની કેટલીક કાળીતીઓ આપી બીધી છે, બીજા દિવસનીવારે તેમણે કહ્યું આમી

ત્યાંથી રેલવેપર ગયા. ત્યાં તેમણે જનતથી ચાલતું કામ જોયું. તે પછી તરતજ આડી ની પેલીમેર આવેલા કન્યામાં સરકારી વર્ક શોપની મુકાદાન લીધી તે નામદાર સાહેબ આજણ આ પ્રગણમાં હતા તેથી, તથા તમામ સરકારી ખાતાઓની તમામ જાગતો થી માહિતગાર છે તેથી, એવી આશા રાખવામાં આવે છે કે તેના કારોબારની અંદર ધણા સુધારાઓ થશે અને તેથી પ્રગણાઓ ને પણો લાભ થશે.

હિન્દી ડેપુટેશન.

તા. ૩૦ જુલવારના રોજ ઇન્ડિયન વેપારી ઓના એક ડેપુટેશને તે નામદારની મુકાદાન લીધી. આ ડેપુટેશનની અંદર મેસર્સ હંસમાધજ હાજ મંગા, હાજ હસા હાજ સુલેમાન, કુન્દનદાસ એડમજ, સીતવા, હંસમાધજ સકુર, નાનજ દુલસદાસ, જનવાલા, કાહરી તથા આમદ હાજ હમીય વગેરે હતા. તે નામદાર સાહેબે પોતાના ખાનગી ઓરડાની અંદર તેઓને ઘણા આદર સરકારથી બોલાવ્યા અને તેઓ સઘળા બેઠા પછી મી. હંસમાધજ મંગા આ સઘળા હાજર થયેલા ઓ નરકથી પોરચુગીજમાં બેઠ્યા. અને જણાવ્યું કે અમે સઘળા પોરચુગીજ તેમજ ખીરીશ મુકદના વેપારીઓ નરકથી માન આપવાને આપ સાહેબની મુકાદાન દેવા હાજર થયા છીએ, અને સઘળા ઇન્ડિયન વેપારીઓ આપને અહીં પાછા આવેલા જોઈને ઘણાજ ખુશી થયાથી આપ નામદારને તથા નામદાર આનુને તથા નાનકડાં જાળકને આવકાર આપે છે. આપ નામદાર પોતાની જ લુહિનાજળ જળથી જોવી પાચરીએ ચરેલા ના એક દાખલા રૂપ છે, આપ નામદાર ધીમે ધીમે જોવી પદવીએ ચડીને વિશ્વાસપાત્ર થયા છો. આ આપની વફાદારી તથા કાંટ વાળી નોકરીનું ફળ છે. આ જગ્યા માટે આપ નામદારની નીમણુંક કરવામાં સરકારે પોતાને માન માન્યું છે. અને આપના ડેમા ગુણની કદર કરી છે. આ પ્રગણાનો એવો કોઈપણ ભાગ નથી કે આપ નામદાર ના જાવવામાં નથી. આ પ્રગણાની અંદર આપ નામદારે સળંગ મુસાફરી કરેલી છે. ઇન્ડિયન યુરોપીયન તથા નેડીવમાં રહેલા છો. તથા પ્રગણાની તમામ જરૂરીઆતો અને તેની અંદર રહેલા સઘળા લોકોની સાથે સારી રીતે પરિચયમાં આવેલા છો. હાલનો વ્યાપાર કેટલેક દરજે નજીક પડી ગયો છે અને તેથી ઇન્ડિયન વ્યાપારીઓ ખીજનએ ની સાથે તેનું ફળ બોમવે છે. ઇન્ડિયનોએ સારું તેમજ નજીક વખતો જોએલા છે. અને ૧૮૯૭ના અધિસૂચી મળવામાં તેમણે (ઇન્ડિયનોએ) આશરે ૮૦૦૦૦ હજાર

પાઈડની નુકસાની બોગવી હતી. પણ તેએ કોઈ દીવસ બચાવ્યા નથી તેમજ ફરીમાદી કરી નથી. તેમજ આજ દીન સુધી તેમાંનું કશું કરવા નથી છેવટે મી. મંગાએ તે નામદાર તથા તેમના કુટુંબ માટે લાંબુ આયુષ્ય તથા આબાદાની ઇચ્છ્યાં.

પછી તે નામદાર બિલા થયા અને નીચે પ્રમાણે બોલ્યા.

અહીં ખાસ એકા થયેલા ઇન્ડિયન વેપારીઓનો તેમના આવકારવાળા માયાજુ શબ્દ માટે તથા સારી આશાઓ માટે હું આભાર માનું છું અને મને ખાતર છે કે આફ્રીકા માં હાલનો વખત ખરાબ થઈ ગયેલો છે. અને હું તરતજ તે સુધારવા આશા રાખું છું. હું જણું છું કે ઇન્ડિયન વેપારીઓ આ દેશમાં સઘળે રથળે પેપાર કરે છે. મેં તેઓ ના રીત રીવાજો જોયા છે, અને તેથી તેમને હું વખાણું છું અને સઘળી વરતી સુરોપી અને, ઇન્ડિયન, નેડીવ, પોરચુગીજ અથવા કોઈપણ પરદેશી હોય તો પણ મારે તે એક સરખી છે. માત્ર આ પ્રગણામાંજ ઇન્ડિયન વેપારીઓ દેખાય છે એમ નથી પણ બીજા બધે કેટલે પણ પોરચુગીજ ટેરીટરીમાં છે. અને મને ખાતર છે કે ઇન્ડિયન લોકો કાવદાઓ માટે એક ધોરણ પ્રમાણે ધણું માન ધરાવે છે, અને ઘણું કરીને કાવદાને માન આપી ચાલતારા છે. મારી રાજનીતી સઘળાઓને એક સરખી રીતે જાણ કરવામાં આવશે અને ખાસ કરીને ઇન્ડિયનના રીત રીવાજોને માન આપવા હું મારો ખનતો પ્રયત્ન કરીશ. દરેક માણસ આફ્રીકામાં રહેવા માટે આવેલા છે તેથી કરીને સઘળા ઓનો ફરજિયાત ધર્મ સારી રીતે સાચવવા તો છે. છેવટમાં તે નામદારે એવું જણાવ્યું કે ઇન્ડિયન વેપારીઓ મારા ગળકારોલાર માં મને મદદ કરશે. તે પછી તે નામદારે સઘળાઓ સાથે હાથ મેળવ્યા અને ડેપુટેશન વિદાય થયું.

મારી નમ્રતા પુર્વક બકામણુ એ છે કે આપણા ઇન્ડિયન લોકોએ ત્યારે નામદાર તથા ગવરનર સાહેબને મળવા ગયા ત્યારે અગાઉથીજ તમામ રીતસર એકલા થઈને જવું જોઈતું હતું. તથા સાથે કોઈપણ પોરચુગીજ જણના માણસને આપણા તરફ થી ગવરનર સાહેબને તેમના નવા હુદા માટે મુખારકશાદી આપવાનું કહેવા મેં બોલાવી જવાની ગોઠવણ કરવાની જરૂર હતી પણ આપણા સારા નસીબે મી. મંગા આપણને રસ્તામાં મળી જતાં તેમણે ને પોટ પુરી પાડી છે. આ જાગત આપણા કેટલાક વેપારીઓને નહિ જણાવવાથી બહુજ ગાંઠુ સાચું છે તો હું આશાવાણુ છું કે હવે વધી

ના એવા કેાઇ પ્રસંગસર કેપ્યુરેશન લઇ જવું હોય તો સરવે જણા એક કેાણે એક જ સ્થાને જવું જોઇએ. વળી વધારે જણાવવા તું કે આપણે કેાઇપણ મોટા માણસને મળવા જવું હોય તો આપણા માન મરતયા પ્રમાણે સારો સ્વચ્છ ડરેસ પહેરીને જવું જોઇએ. મારા સાંભળવા પ્રમાણે આ બાબત માં આપણા બાળકોની મોટી ભુલ જણાય છે.

ઇન્ડિયન નેશનલ કોંગ્રેસ

રેડ હેલી મેસેજો કલકત્તાનો ખબરપત્રી ખાસ તાર મારફત જણાવે છે કે આવી ઈન્ડિયન નેશનલ કોંગ્રેસની તૈયારીઓ અપહાન્ય થાય છે, અને તે ઉપરથી જણાય છે કે આ વરસે કોંગ્રેસનો મેળાવડો આગળ કોઈ પણ વખત થશે હોય તેના કરતાં વધારે મોટા અને અગત્યનો થશે તેવો સંભાવ છે. આ મહાન કોંગ્રેસનું પ્રમુખ પદ હિંદના હાદા હાદામાં નવરોજીએ સ્વીકાર્યું છે એ બીનાથી મન્યમ વિચારો. દરશાવનારી મડળીમાં વધારે સંતોષ ફેલાયો છે. આવા કારણસર આ મેળાવડાનું ખરેખર વળન પડશે ન નિઃશક વાત છે. આ કોંગ્રેસનું પ્રમુખપદ મી. તિલકને આપવા બાબત કેટલીક ચરચા ચાલી હતી પરંતુ તે હવે બંધ પડી છે. મી. તિલકના વિચારો કેટલેક દરેક હદ બોળાંથી જતા હોવામાં આવવાથી તેની મરિતે રાજ્યવેદીની ઝાંઝી લાગેલી છે. વળી આથી કરી કેટલાક હિંદી એ તેના મતને મળતા નથી આવના શેડી વરસ ઉપર પુના ખાતે પ્રગટ થતા તેના એક પત્રમાં લખાયેલ કખાલુ માટે મી. તિલકના પર સરકાર તરફથી કામ ચલાવવા માં આવ્યું હતું, અનેહાલુ પણ તેના લખાણો પર સરકાર તરફથી ફેનરેજ રાખવામાં આવે છે. કોંગ્રેસ જેવા મહાન મંડળના પ્રમુખ તરીકે સુઠાવામાં મી. તિલકને સ્વભાવ લેણી જ લસદ જણાય.

આ ખબરપત્રી વધુ જણાવે છે કે ત્રાસ વાસના આરોગ્યના સંજોગમાં ત્રણ કેપ્યુરેશનના ખબરો તાર મારફતે અહીં પહોંતાં તે (સાલિય આફ્રિકા) તરફ કોંગ્રેસ તું વધારે લગ્ન બેંચાયું છે. કોંગ્રેસ આ સમાજને હાથ ધરશે તથા કોલોનીઅલ સરકારની આવી રાજનીતિને સખત રીતે પખોડી કાઢનારા કરાશે બહાર પાડશે, અને સાલિય આફ્રિકામાં વસતા હિંદીઓની શુરેલીઓ દુર કરવા વડી સરકારને અરજ કરવામાં આવશે.

આ વિવાય સ્વરાજ્યને લગતા કેટલાક હોરા મરેના તથા બંગાળના બાગલાને વખોડી કાઢવાના બીજા કરાશે કરવામાં આવશે.

આ કોંગ્રેસમાં દરેક સ્વયંશી પ્રતિનિધીઓ હાજર રહેશે. મી. ડબ્લ્યુ. પી. રેડ (રીવ્યુ એક્ટ રીવ્યુના અધીપતિ) તથા હિંદ તરફ વિશ્વમાન મરાઠાના બીજા પણ કોંગ્રેસ હાજરે પધુ હાજર રહેશે.

ટેથામનું બીલ.

ગોરાઓની મીટીંગ

લેડીસ્મીથ.

લેડીસ્મીથમાં ત્યાંના મેયરના પ્રમુખપણાનીએ ગોરાઓની એક જાહેર મીટીંગ ગયા રવીવારે મળી હતી. તે વખતે ટેથામના બીજા ઉપર વીચાર ચલાવવામાં આવ્યો હતો. મી. ટેથામ તથા લેખર પાર્ટીના બીજા મેમ્બરોનાં ભાવ્ય સાંભળવા સંખ્યા માં ગોરાઓએ હાજરી આપી હતી. મીટીંગમાં મેસર્સ ટેથામ, હેગર, પામર વગેરેએ ભાષણો આપ્યાં હતાં. ત્યાં એવો કરાર પસાર કરવામાં આવ્યો હતો કે બીજાને સજા અંતઃકરણપુર્વક મળતી આવે છે, બીજાને એવો કરાર કરવામાં આવ્યો હતો કે પારલામેન્ટમાં બીજા પસાર કરવા જુદે જુદે વખતે ટેકા આપવા માટે કશીપરીવર ડીવીઝનના મેમ્બરોને જણાવવું.

એસ્ટ કોર્ટ.

એસ્ટ કોર્ટમાં ગોરાઓની એક મીટીંગ આગળ મેસર્સ હેગર પામર તથા કોનોલીએ મી. ટેથામના બીજા સંબંધે ભાષણો આપ્યાં હતાં. મી. હેગરે તેના ભાષણ દરમ્યાન એવું જણાવ્યું હતું કે હાલ એ સવાલ ઉભો થાય છે કે આરબ વેપારીઓ કોલોનીને કાયદો થાય છે કે હાની થાય છે. મારા મત પ્રમાણે હવે નાતાલમાં એશીઆટીક વેપાર બંધ કરવાને કાયદા ચકાવાનો વખત આવ્યો છે. મી. પામરે જણાવ્યું કે હિંદી ત્યાં પૌંડર ખરેખરે ત્યાં ગોરાને પૌંડર ખરેખર થાય છે. આવી સ્થિતિમાં ગોરા હિંદી સાથે કરીફાઈ માં ઉતરી સહેજ નહિ. માટે ગોરાને સારી સ્થિતિમાં મુકવા સારું હિંદી વેપારીને બંધ કરવાની જરૂર છે. પછી એવો કરાર રજુ કરવામાં આવ્યો કે નાતાલમાં એશીઆટીક વેપાર બંધ કરવાને કાયદા ચકાવાનો વખત આવ્યો છે.

ડંડી.

ડંડીમાં ગોરાઓની મીટીંગ આગળ મી. પામરે જણાવ્યું કે કેટલાકને એમ લાગે છે કે એ બીજા નાનાજની પારલામેન્ટમાં પસાર થાય તેપણુ તેને વડી સરકારની મંજુરી મળે નહિ. કોલોનીના ડેનરટરીપુશન મુજબ અંદરખાનાના વહેવારના બીજાની મંજુરી અટકાવવાનો વડી સરકારને લક નથી. નવું બીજા આ કસમની અંદર આવી આવે છે. એવું કહેતામાં આવે છે કે હિંદીઓ પરી રીક પ્રગ છે પણ પ્રુક સુરેપીઓ પધુ

અનડીઝાયરેમલ હોય તો તેમને કાઢવાની જરૂર પડે. મી. હેગરે જણાવ્યું કે આ કોલોનીની સહીસલામતી એક કોલોનીનો મુખ્ય કાયદો હોવો જોઈએ. વેપારના લાભસેનસ બંધ કરવાના બદલામાં કાંઈ બદલો આપવાની સામે લાભજનકરતાએ વિરુદ્ધતા બતાવી હતી. હિંદી સવાલને હાથમાં લેવાથી લાભ બની પ્રગ તરફની એક દુરજ અદા થશે. સહેરમાં રહેલો કેાણે ગરીબી નેવામાં આવે છે એ ગરીબી હાલત એશીઆટીક એકે ખરેખર સ્વીકારે ઉભી કરી છે. ત્યાર પછી ઉપર જણાવ્યો તેવી મતલબનો કરાર પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

કમીઠોયા ઇસ્લામીક સોસાયટી.

જોહાનનગર, તા. ૧૦-૧૧-૧૯૦૬

તા. ૪થી નવેમ્બરના રોજ કમીટીના ઇસલામીક સોસાયટીની રાખેના મુજબની જનરલ મીટીંગ સોસાયટીના હોલમાં સાંજ ના ૩૩ વાગે મળી હતી. મીટીંગમાં મેમ્બરો વિવાય બીજા કેટલાક મુસતમનોએ ભાગ લીધો હતો. મીટીંગનું કામ સર થતાં સેક્રેટરીએ મહા મીટીંગનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો. જે મી. ઉમરજી સાહેબની દરખાસ્તથી અને હમામ અબ્દુલ કાદરના ટેકાથી પાસ થતા ચેરમેન સાહેબે મીનીટ ઉપર સહી કરી હતી. હમામ કમાલી સાહેબે વાટર વરક કમીટી તરફથી કચરરતાના પાણીના નક્ક વિશેનો મગેજો જગાજ હાજર મુસ્લિમોને જાહેર કર્યો હતો. અબ્દુલ રહેમાન સરંમ તરફથી મી. હુસેને જણાવ્યું કે અપણી સોસાયટીનું તમામ કામકાજ ગુજરાતી બાપમાં ચાલતું હોવાથી કેટલાક સાહેબોને સમજણ પડતી નથી માટે ઉરદુ જગાજમાં બોલનારે બોલવું. એના જગાજમાં સેક્રેટરી ખુલાસો કર્યો કે વચ્ચા સાહેબોને ઉરદુ બોલવાનો મહાવરો નહિ હોવાથી બેલી શકતા નથી પણ ચેરમેન તથા સેક્રેટરી હવે ઉરદુ બાપા બોલવાની તજવીજ કરશે. સોસાયટીનું વરદંડી જે વડીલને ત્યાંથી તકવાર થઈને આવ્યું હતું તે મુનસી અબ્દુ રજ્જક સાહેબ વાંચી તરખુમાં સમજાવ્યો એ ડીડ મી. અબ્દુલ કાદરની દરખાસ્તથી અને ઉમરજી સાહેબના ટેકાથી પાસ થયેલું જાહેર કરવામાં આવ્યું. મવલાના મોલવી જગાજ સહયદ અકમદ ખલીલ સાહેબે રમગાન શરીફની ફજલત ઉપર લખાણ હદીથ શરીફ ખ્યાન કરી હાજર મુસ્લિમોને રોજ અને નમાજ ઉપર તાકીદ કરતા યાએજ ખતમ થાપી હતી. ચેરમેન સાહેબે મોક્તબી જાહેરવત અહેસાન માનવા હાજર

ગુજરાતે મોલવી સાહેબની તરફથી ઉપર આપેલા ફરિયાદ કરી હતી. તેમજ આવતી મીટીંગમાં પણ હાજર થયા મોલવી સાહેબ ને હાજરામાં આવ્યું હતું. સેક્રેટરી તરફથી સોસાયટીના મેમ્બર યવા હાજર ગુજરાતને રમાશ કરતા. મીરજ સાહેબે પોતાનું મુખારક નામ દાખલ કરાવ્યું હતું. બાદ વધુ કામગીરી નહિ હોવાથી મીટીંગ સાંજના પાંચે ને મુખારક ચેરમેન તથા મોલવી સાહેબનું અહેવાલ માની ગરખાસ્ત થઈ હતી.

ગુજરાત હિંદુ સોસાયટી.

જેઠાન્દરજ તા. ૪-૧૧-૦૬

ઉપરથી સોસાયટીની રાખેલાની અકવાડીક મીટીંગ છેલ્લાં બે અકવાડીયાના રવિવારે એટલે તા. ૨૧-૧૦-૦૬ તથા તા. ૨૮-૧૦-૦૬ ને રોજ પોતાનાં હોલમાં રીવાજ મુજબ બપોર બાદ તેના ચાલુ પ્રમુખના પ્રમુખપણાં હોલ મળી હતી. જે બંને પ્રસંગે યજ્ઞેશ્વર આસ પ્યાન જેમના જોગ કામગીરીને ગેરહાજરીને કારણે અંગે ફક્ત ફક્ત સારંશ રૂબે રૂબ લખવામાં આવે છે. પ્રથમના મેલાવણમાં જરૂરનું થોડુંક કામ કાજ થયા બાદ જરૂરીકરની સનાતન ધર્મ સભાનાં કેટલાક અંગીએ મી. રામસુંદર પંડિત સાથે પધારેલા હતા. તે પછી ખાસ કરી પાછલા ગુજરાતે ને બીજાઓએ સંપ વિશે હિંદુસ્થાની ભાષામાં અસરકારક અને છતાં વિવેચન કર્યું હતું. સદરજી પધારેલા ગુજરાતે સોસાયટીની પરીસીમા ફક્ત “ગુજરાત” પ્રાંત માટે રાખવાથી દીલગીરી બાંધી. જેનો વળતો જવાબ પ્રમુખે આપતાં જણાવ્યું કે હાલ તુરત એ કામ ચલાવે જોઈએ છે. બપોરે સોસાયટીના મુખ્ય મુરદ તેને કાળે આખા સાદિય આદરિકા માં હિંદુ નામે એક જખરજરત મંડળમાં ફેરવી નાંખવાનો છે.

ઉપર પ્રસંગે ક્ષીટીશ ઇડિઅન એસોસીએશનના કામ ચલાવે સેક્રેટરી મી. પોલાક ખાસ થમ લઈ પધારી મંડળને અંગેરજી ભાષામાં ઘણી ફરિયાદ અને કોમતી સલાહ લવિખ માટે આપી હતી.

બીજા મેલાવણમાં અમુક ગુજરાત તરફથી કંઈક સામાન્ય બોધકારક વિવેચન થયા બાદ (ખાસ કરી મી. ગુલાબ ભાઈ કીકલાઈનું સંપ વિષે ભાષણ) શરૂઆતમાં પ્રમુખે માણસોની ગેરહાજરી માટે દરજાવેલી દીલગીરી ખ્યાલમાં લઈ આવતી મીટીંગમાં જેમ બંને તેમ વધુ ભાઈ એમને હાજર થવાનો, ઉવશવેનું ફંડ લુદે લુદે ફંડે પડેલું તે એક કરી બેંકમાં

સોસાયટીના ખાતામાં જમા કરવાનો. વિગેરે યોગ્ય કરાવે પાસ કરવામાં આવ્યા હતા. (વિગતવાર ફરીકત સોસાયટીના દફતરમાં છે.) સોસાયટી તરફથી પ્રમુખના નામનો અમુક ખુલાસો જાણમાં ન જાણે: તેને માટે અંગેના રજનિક પ્રતિનીધીનાં ખાનગી વિચાર તથા તમારો (ઇડિઅન એપિની અનનો) થયા અકનાં જાહેર ખુલાસા પર નજર કરતાં સોસાયટી મેમ્બર તરફીર તરફી. એટલુંજ નહિ પણ ફક્ત જાહેર નિતી ને માનથી એરી હાલપણુ જરૂર મુખારકનાં વચ્ચે તરફ પસંદગી જાહેર કરે છે. જેનું અનુકરણ સરવે ભાઈએ કરશે એમ સોસાયટી સારવગતીક દિન ખાતર આશા રાખે છે ને વિનંતી કરે છે.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

જરૂર તા. ૧૧-૧૧-૦૬

આજ રોજ સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ એડવર્ડ ક્ષીટીમાં મળી હતી. જે વખતે ઘણા ગુજરાતે હાજર હતા. સમય થતાં સર્વે સાથે મળી ઉધર પ્રાર્થના કરી નીત્ય કર્મ કર્યું હતું. સેક્રેટરી ગાંધીજીનો રીપોર્ટ રજુ કર્યો. રા. જગનલાલે “કન્નડી” વિષે ભાષણ આપ્યું. પ્રાચીન તેમજ અરવાચીન રચીતી પર તોલન કરી વર્તમાન સમય અનુસાર ધાર્મિક તેમજ વ્યવહારીક સુધારા કરવા સારા મુદ્દાઓ રજુ કરી સારી રીતે વીચાર ચર્ચાઓ. રા. ગુકલે તેમજ રજુછોડછોએ પુખીમાં અનુમેદન આપ્યું. પ્રેસીડન્ટે વીચારની સમાપ્તી કરી આવને રચીવારે રા. રજુછોડછો “સહવિચાર” વિષે ભાષણ આપ્યો. બાદ ઉધર રજુતી કરી શાંતી મંજલાણી સભા વિસરજન થઈ.

ટોંગાટ ધર્મ સભા.

તા. ૧૨ મી ના રોજ રા. પી. બી. દેશાઈના મંદાનમાં આ સભા મળી હતી. શરૂઆતમાં શ્રીમદ ભગવત ગીતાનો પાઠ વંચાયા બાદ મી. એમ. કે. કોઠારીએ હિંદી પ્રાચીન તથા અરવાચીન સ્થિતિનું સારી રીતે વર્ણન કર્યું હતું. મી. જી. પી. ગાંધીએ ટેકા આપી આપણી નેશનલ કોંગ્રેસના સંપદે દરખાસ્ત મુદ્દી હતી કે આપણે આપણી નેશનલ કોંગ્રેસ તરફની ફરજમાં હજુ પાંચત છીએ અને આપણે અંગે દુર દેશમાં વસીને પણ આપણી માનુ બુધી તરફની ફરજમાં ફક્ત નેશનલ કોંગ્રેસ તરફ જોઈ મદદ મોહવી સારીએ તો વીક કહેવાય. આ દરખાસ્તને મી. જી. દેશાઈ તરફથી પુરતા વિવેચન સાથે ટેકા આપવા

માં આવ્યો હતો. મી. સોરાએ દરખાસ્ત મુદ્દી કે આ કામ આપણે અહીં વસતા હિંદુ તથા મુસલમાન તમામ ભાઈઓએ મળી કરવાનું છે. આવને સર્વે તરફથી ટેકા મક્કનાં સરવાનુમને આવતા શનીવારે બપોર પછી તમામ હિંદીભાઈઓએ મક્કવાનો હરાવ કર્યો. બાદ અંબારામજીએ ભજન વગેરે ગાયા બાદ સભા વિસરજન થઈ હતી. આવતા રચીવારે મી. નાનાલાલ ભાઈચંદ દેશાઈ કર્મ ઉપર વિવેચન કરશે.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીએ નીચેના નિયમો બાદ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર દુરદ ધ્યાન મળવાનો મંજવ છે.

૧. કાગળની એક જ બાજુએ લખવું.
૨. અક્ષર ચોખી સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા ટેકાણું બરોબર લખવાં તે હમેશાં બદાર પાડવા સાર નહિ પણ અમારી જાણને સાર.
૪. મંજલાણની સંજ મુખીમાં મળેલ લખાણો તેજ અકવાડીયામાં દાખલ કરી સંકારી.
૫. લખાણ હમેશાં ફંડ અને મુદ્દાસર કરવું.—અધિપતિ.

નવું ખાલ.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ સાહેબ, હાલના મી. રેયામના બીજપર ને ઘણાં ખરાં - મુસપેપરો તથા સદયદરથી રીકા કરતા હોખી બહુ ખુરાલી ઉપર છે, પરંતુ આપણી નામદાર “નાતાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસ” એ આખતમાં કાંઈ ભાગ લેશે કે નહિ તેની કાંઈ તરાકથી ખબર પડતી નથી. આશા છે કે આપણી કોંગ્રેસ પણ પોતાની ફરજ બજાવી ફતેહમંદ થવા વન કરશે.

જરૂર તા. ૬-૧૧-૦૬
એમ. એચ. લુલુત.
તમારો બીજા વિષયનો જવાબ તમને પત્રદાર મોકલ્યો છે.

સુનત જમાતની મસજીદ.

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ સાહેબ, અમરેનીની સુનત જમાતની મસજીદ બનાવવાનો ઇરાદો હાલમાં છે, તેથી મસજીદ સારું ઉધરાણું કરવા ઇચ્છા છે. એ મસજીદ બનાવવા સારું પા. ૮૦૦ થી ૧૦૦૦ સુધીનો ખરચો થશે તે સારું સરવે સુતી જમાતના ભાઈઓને આ કામમાં મદદ આપવા બીનંતી કરવામાં આવે છે. તમે સાહેબોને એનો જાહેર ખુદા જરૂર દેશે.
શ્રી. શુકામ હદર
સેક્રેટર અમરેની તા. ૧૨-૧૧-૦૬.

આપણું ભવિષ્ય.

(ગવા અંકથી ચાલુ.)

પ્રાચીન સમયમાં વાનપ્રસ્થ યજ્ઞેલ આચાર્યો જે પોતાના તમામ પૈસાવતું દેશની ખાતર બળીદાન આપી જંગલમાં વસતા, તેના હાથ નીચે આર્પતવુંને કેળવતા, અને તે સ્થળ તે શુદ્ધકુળ કહેવાતું. આદમાં વરુષે ઉપવીત સંસ્કાર કરાવવા પડી દરેક બાળકને શુદ્ધકુળમાં જન્મ પડતું. ત્યાં રાત્રિ અને રહેની એકજ સ્થિતિ અને એકજ નીચમ હતા. તેથી ઉંચ નીચનો ખ્યાલ બાળ પણમાંથીજ નાશ પામતો. સાતવીક ખોરાક એક સરખો સાને ખાવા મળતો. આચાર્યો દરેક બાળકને પ્રેમથી અને યુક્તિથી (શિક્ષા કર્યા વગર) અભ્યાસ કરાવતા. જંગલની શુધ્ધ હવા, સાતવીક ખોરાક અને આચાર્યો ના તેઓ પ્રત્યેના સળગ પ્રેમથી બાળકોના અંતઃકરણ સદા પ્રદુલીત રહેતાં અને તેથી શરીર આરોગ્ય અને બળવાન બનેતાં. અને અભ્યાસ બહુ સહેલો થતો.

ધર્મના ઉંચ સંસ્કારો અપણામાંથી રાપ વામાં આવતા અને સદ્યુજની યાપ એવી ચોકસ પાડવામાં આવતી કે પાછળની વય માં દુનિયાના કાષ્ટપણ મોહક પદાર્થોથી મોહમાં પડી કાષ્ટપણ માણસ પોતાના અડગ નીચમથી વીચુપ થતો નહી. આવા શુદ્ધકુળમાં શિષ્યોને સેવા વરુષ રાખવામાં આવતા અને તે વખત દરમ્યાન સંસારનો પવન ન લાગવા દેવા બહુજ કળકળ રાખવા માં આવતી. મતજન કે તેટલો સમય પુરણ બ્રહ્મચર્ય કરજીઆત પગાતું તેથી તન મન મમે તેવું દુરધર્મ કાર્ય હાથ ધરી પાર નીકળ્યાં સક્રિયતાન થતું. તેજ પ્રમાણે બાળાઓ માટે પણ અસંગ શુદ્ધકુળ હતાં જ્યાં વાનપ્રસ્થ યજ્ઞેલ સાધવીઓના હાથ નીચેની રીતી અને વ્યવહારનું ઉપયોગી જ્ઞાન અપાતું. સ્ત્રી ધરમની ખરી ખુબીની યાપ બહુ કાળથીજ પાડવામાં આવતી. બાળાઓના શિક્ષણની રાજઆત પાંચમાં વરુષથી ચલી અને શરીરના આધાર વીચાર કરી સમાવરતન સંસ્કાર વહેલો મોડો કરવામાં આવતો.

આવા શુદ્ધકુળથી દીક્ષાધારી થવાતું. બાળકજન, કન્યાવિક્ષ અને વીધવા વીવાહ જેવા દુરચુલો આપોઆપ નાશ પામતા. અને માનુષ્યો સુખી દંપતીથી ભરપૂર રહેતી. સ્થળ સંકાયથી શુદ્ધકુળના કાયદા જેમ પુણ્ય વર્ણવી શકતો નથી તેમ પ્રાચીન અને અરવાચીન કેળવણીનો મુકાબલો પણ તેજ કારણથી અતરે વાજ શકતો નથી. પણ પાંચનાર વીચાર કરજી કે કુપરની એકપણ

અ.વન આજકાલની હાલતો કે દેલેલોથી ખતી શકે તેમ છે? જ્યાં સુધી ઉપર વરમા જોની પધતી અમલમાં નહી મુકાય ત્યાં સુધી ગમે તેટલા પ્રયત્નો રાજદારી કે સંસારી બાળકમાં કરવામાં આવશે તે બધા નીરથક જશે. મોટા મોટા રાજદારી પુરુષો પણ કાયકાત મેળવવા શીખાવણ આપે છે તે આ કાયકાતજ છે. કાયકાતનો ખરો અરથ રહેલો તરફના શુધ્ધ પ્રેમમાં રહેલો છે. અને માનુષ્યો તરફના શુધ્ધ પ્રેમનો આધાર ધર માનુસાર નીતી રીતીના શિક્ષણપર છે. જ્યાં સુધી અજ્ઞતાંત્રીય, સ્વાર્થસંપદ, અસ્પૃશ્યતા અને મહસ્થાશ્રમી શિક્ષકોના હાથમાં કેળવણી રહેશે, જ્યાં સુધી મહસ્થાશ્રમી માયાપ તથા સગાં સહોદરો અને વ્યવહારીક પ્રયત્નોના સદ્વાસ રહેશે અને જ્યાં સુધી અપણામાંથી અખંડ જ્ઞાનચર્ચ સાથે ધરમ ના સંસ્કારો પાડવામાં નહી આવે ત્યાં સુધી અપણા ધરમની અને દેશની ઉન્નતી ઝાંઝવાના જળ જેની સમજની.

આપણા બાળકોને કતીકામ જુગાળ વગેરે ગોખણપટ્ટી વીધોની એટલી બધી જરૂર નથી પણ તેમના આચાર વીચાર કેળવી તેઓની ગએલી શરીરીક સંપત્તી મેળવી અપવાતી અને વરતમાન સમયની ખરવાળુ દેશનમાંથી છોડાવવાની આપણી પહેલી ફરજ છે.

ઉપદ્રા બધા સંજોગો ખ્યાનમાં લઈ અને “સાઉથ આફ્રીકન કાપીઆવડ શુદ્ધકુળ કમીટી” સ્થાપવામાં આવી છે. વરતમાન સમયને ખ્યાનમાં લઈ સંસ્કૃત, અંગરેજી, હિન્દુસ્થાની તથા ગેતીસાહી વગેરે ઉપયોગી જ્ઞાન આપવા તેનો ઉદ્દેશ છે. તો આવા પાર માર્થિક કામમાં ઉત્સાહથી ભાગ લઈ મારા આર્થ બંધુઓ મને અને મારી કમીટીને વધારે સાહસીક બનાવશે એમ અશા છે.

ભાઈઓ! આ કામ મારા કે મારી કમીટીના બાળકમાં માટે નથી પણ જે માનુષ્યોમાં આપણે જન્મ લીધો છે અને જેના અન્નજળથી આપણો પિંડ પોષાયો છે તેની સરવ સંતુતીને માટે છે. તો અંદર અંદર ના કુસંપથી, કે અમુક વાગના અબીમાનથી કે માન મેળવવાના વીચારથી આમાં વીધન નહી નાખતાં આવા સાર્વજનિક કામમાં ઉત્સાહથી ભાગ લેશો એની મારી નજ વાચતા છે.

જો કોઈને એકલા ધ્યેન દેડના વ્યવ માટે શંકા રહે તો મારે ખુલાસો કરવાનો છે કે તે દેડ સાચવવા કરવામાં જનરલ ગીરીંગની રથ પ્રેસીડન્ટ તરફી અને સેક્રેટરી નીમવા માં આવશે. એવો ખરથ પણ તેની મંજૂરીથી થશે. અને દર માસે અગા કમીટીના

ખ્યાનમાં આવે તે પ્રમાણે પન્ડીકની ગણ માટે બહુર પાડવામાં આવશે.

છેવટમાં અપણી માનુષ્યોની અતી કદગી હાલતપર કયા ખાત નવા શુદ્ધકુળ થતા કાયદા ખ્યાનમાં લઈ મારા રહેલી બંધુઓ પોતાનો ઉત્સાહ આ પવકારા અગર ખાનગી પત્રો બહાર પાડી અ.મ.કી કરશે એવી આશા છે.

હે વરમાનન, મારા બંધુઓના હૃદય અહુ ઉપાડ અને અમારી પરાધીન માનુષ્યો તરફના શુધ્ધ પ્રેમની તેઓના અંતઃકરણમાં પ્રેરણા કર જેથી અમે બધા સાથે મળી આ શુભ કામનો આરંભ કરીએ અને ભરીપર માં સુખ ભોગવતા થઈએ. અસ્તુ.

દંડી, ૨૭-૧૦-૦૬.)

પી. એ. બોલો ૭૧.)

પી. કે. ભટ.

લાયબ્રેરી એક વિશ્વ વિદ્યાલય છે.

મે. ઇ. ઓ. ના આધારિત સાહેબ,

હરકોઈ કાર્યની શરૂઆતમાં જે અ.દી દેખાવ નજરે આવે છે તે છે.દની ઘડાંઓ જળદાય તોજ ઉત્તમ જરિયરી અશા રાખી શકાય. સ્વાર્થ જેવાં એકલપેટાં કાર્યમ સાધારણ માણસ પણ જોઈતી તરતીજ વાપરી શકે, પરંતુ જોહેર કાર્યમાં અત્મભોગ આપી, તેની નિર્મીત રીતીની પર્યત એક સતત પ્રયત્ન કરનાર નર તો કોઈકજ હોય છે. નાતાકમાં વસતા હિંદી લાઝોમાં આમાં નર રતની વધુને વધુ જરૂર છે. સમાજનું સાદું ચલાવું. એજ પોતાનું કાનઃ કરતે સાદું ચલાવા બરાબર છે. આની સમાજના અસાધેજ કેટલીક શુભ શરૂઆતો હતી ન હતી ઘણ ગણ છે. રતનપણે શાંતિ પી આગળ પડવાનો આ મુસાફરી રૂપી અપુઝા અવસર કૃપાળુ ધરવે આપે છે તેને સારોને સારો ઉપયોગ જેમ જેમ વધુ થાય તેમાંજ સવળાનું બહુ છે. એકતાપી એક મન થઈ સર્વે હિંદી બાઈઓનું બહુ યાપ તેવાં મંગલ કાર્ય કરવાની જરૂર છે. એકવા ના અમારે આજસુધીમાં આપણાથી આપણે માટે કંઈપણ સાદું બની શકતું નથી. મારી જે વખતની ઝાંખી મુસાફરી દરમીયાન જોઈ છું તો “હિંદુ રમશાન દંડ” સિવાય કોઈ પણ શુભ પગલું દેખાત નથી. હાલમાં ખીજ દેખાતી શરૂઆતો ખીજ રૂપ છે. જ્યાં વ્યવસ્થા અને ઉત્તેજનનો કેટલાકમાં તેા અમાર છે. આવકાર યોગ્ય શરૂઆત “ધી હિંદિઅન લાયબ્રેરી”ની છે. તેની સવળા મહે નનનું માન પી. એમ. એમ. દિવાનને છે. તેની ઉત્તમ વ્યવસ્થા માટે સર્વે કાને પુરો સંતોષ લાગ છે પણ સરવ એ થાય છે કે

તેના નિલાવનો આશર શું? સાધનના અભાવે ઉદમવેશું મનપસંદ પુષ્પ વગર ખીંચે કરમાઈ જમીન દોરત અથ જશે લાવજરેરીની મુલાકાત દરમીયાન મને નોટલો આનંદ થયો છે તેટલેજ દરમીયાની સાધનો અભાવ એક હીજમીરી થાય છે, અને ઉપજેલી દિલગીરી સાધનનીક હોવાથી જાહેરની જાણને માટે મુશી વાચના કરેલું કે લાવજરેરી એ ચોક્કસ રીતે સરસ્વતી મંદીર છે. લાવજરેરીના વધુને વધુ સહવાસથી સ્વમાન અને સરદેશિમન જેવ મેટા શુભો મળે છે. હિંદુ, મુસલમાન, પારસી વિગેરે દરેકને એક સરખી રીતે ઉપયોગી છે વ્યવસ્થા તીરદોષ છે. તે દરેક હિંદીને યોગ્ય છે કે તેને મદદ કરવી જોઈએ. " પંચડી લક્ષ્મી એકકા બોજ " આ કહેવન મુજબ તેનો નિલાવ થઈ જશે, કાંતો મેમ્બર થઈને અગર અક્ષીસ દાખલ થયા શકિત તેના સેકરેટરી ઉપર રકમ મોકલી આપવા દરેક હિંદિયન લાખતે મારી નુત્ર અરજ છે. ડરખત અને બહાર ગામના યાહેરીઓ કે જે પોને સમજદારીમાં ખપવાને હક ધરાવે છે તેઓ એ આ દેખીના ઉપયોગી કામમાં પોતાની સમજને આગળ કરવા લાગ્યામણ છે ડરખત ના દરેક રકીસે તો અવરખ મેંચાર થયું જોઈએ કોંગ્રેસમાં બિરાજતા આગેવાનો પણ યોગ્ય મદદ આપશે એવી આશા રાખું છું.

લી. એક હિંદી.

રટેંગર તા. ૬-૧૧-૦૬

શું નામથી જાત ખદસાય છે કે?

મે. ઇ. ૦ ઓ ના અધિપતિ જોગ.

નીચેની ખીના આપના પેપરમાં છાપી અભારી કરશે. જ્યારે ઉપર મથાણું કહેવા માં આપ્યું ત્યારે અમોએ તો તાજ દહી કે નામથી જાત ખદસાતી નથી. ત્યારે અચેના એન. છ. આર. ના ગેરા અમલદારે ઉપકા મથાળાને વળગી અમારાથી તદન વિરુદ્ધ મન પતાવે છે. તે એ કે રીયમંડ લાઇનપર ફરતી ચેનમાં હિંદિઓને પહસ. આપી ગાળો ખાવાના આર્ટિકલો આગલા અંકમાં આવી ગયા છે. તે સહ કોઇ વાંચક વરગતી જાણમાં હશે. એટલે હવે પાછી તેજ ખીના જાણી આપને કીમતી વખત સુમાવશે અમે વ્યાખ્યાની ગણતા નથી. અમારાપર પડતી નકલીક વિશે એન. છ. આર. રેકર્ડના સના વાળાઓનું ખ્યાન ખંચવા માટે આપના પેપર મારફતે જાણી ગએલ છે એવું અમારા વાંચકમાં આવેલું.

છે, પરંતુ તેનો કંઈ જવાબ મળ્યો હોય એમ અમારા જાણકારમાં હજી સુધી આવ્યું નથી. એટલુંજ નહિ પણ આખાન નાતાલ હિંદિયન કોંગ્રેસને ઉપાડી તેવાની ફરજ છે જતાં કોંગ્રેસે આ વિશે કંઈ પયજાં લીધા હોય તેમ જણાતું નથી. કોંગ્રેસના સેકરેટરી ઉપર પ્રાઇવેટ કાગળ લખી મીડીંગ બોલાવી અમારાપર પડતી તકલીફ તેમાં રજુ કરી છાદ મેળવવા વિશે લખેલ છે. જતાં કેમ જાણે કોંગ્રેસ ગરીબોને વારતે સ્થપાએલી નજ હોય એવું અમારા જોવામાં આવે છે. શો જુલમ કે પહેલા વરગતા પાસેજરો તે પણ ત્રીજા કક્ષામાં બેસવાની ફરજ પાડી તેમાંજ બેસાડે છે, અને લાચારી સાથે તેમાં બેસવું પડે છે. હવે આ ફરીવાદ અમારે કોની પાસે રાઈ જવી જે સાંજગતાર છે તે તો આંખઆગ કાન કરી જવ છે. પણ હુંકામાં એટલુંજ કે આ વ્યાખત નો ઉપાય એ કોંગ્રેસ મારફત નહિ લેવામાં આવે તો જે રિયલિ આ લાઇનપર અમારાપર નજર આવે છે તેવીજ રિયલિ તે મેમ્બર લાઇનપર થઈ તો તેનો હોય કોંગ્રેસના આગેવાનો ઉપર મુકવામાં આવે તો તેમાં ખોટું ગણાશે નહિ.

લી. પાસેજર.

રીયમંડ તા. ૧૨-૧૧-૦૬

સુસાફર મોલવી અખદુલ હક—

એવી જાનવું લખાણ છાપામાં નાખવાની જરૂર નથી. વળી સરનામાં વિનાના લખાણ અમે નથી નાખી શકતા.

મી. અખદુલ રમક મહોમેડન એજ્યુ

કેચન કોનફરન્સ ફંડ ખાતેના અનરર સેક્રેટરી લખી જણાવે છે કે મુબઇ ઇલાકાના મુસલમાન એકો આજના વખતને અનુસરતી હાંચી ફજરહીમાં ખીજકુલ પછાત છે, તે ખોટ પુરી પાડવાનું કામ મુસલમાન એજ્યુકેશનલ કોનફરન્સે માથે લીધું છે. તે કામ માટે દક્ષીણ આફ્રીકામાં વસતા લીન્ડી લાઇઓ તરફથી મદદ મેળવવા કોનફરન્સે મને મોકલ્યો છે. આ નેક કામમાં માન્સવાલ ખાતેથી શેઠ હાજી હખીય, મી. કાજલીયા, મી. નગદી, મી. ઇમરાહીમ, અશવાન, મી. સુલેમાન આહમદ, હાંસ મી. હસમજી મારડી, મી. માંધી સાહેબ તથા મી. મણીલાલ લાલ લાઇ હેસાઇ વગેરે સાહેબોએ જે મદદ આપી છે તે માટે કોનફરન્સ તરફથી હું આભાર માનું છું.

ચાલુ વર્તમાન.

ડરખતના પગલીક મુશીઅમમથો ગયા શુક્રવારની રાત્રે ટેટલાએક સીદાએ ચોરાઈ ગયા હતા. ચોરને પકડવા પોલીસ તપાસ કરે છે.

એકાન્તજર્ગની ચેમ્બર ચોક ટ્રેડે વડી સરકારને તાર મારફત ખચર આપ્યા છે કે ચોરહીન-મને વડી સરકારની મંજુરી મળવી જોઈએ.

ટરાંસવાલના જુદા જુદા ચેંચરોએ ચોરહીન-સ પસાર કરવા માટે માગણી કરનારા તાર કોલોનીઅલ સેક્રેટરીને મોકલ્યા છે.

તા. ૧૨ નવેમ્બરે લોડ સેલ્મોર્ન કેપટ. જી ગયા છે. કાજમાં લોડ સેલ્મોર્ન કેપ કોલોનીના જુદા જુદા કાગમાં મુલાકાત લેય છે.

ફીગરહીમાં સોમવારે રાત્રે વરસાદના તોફાનમાં એ હિંદીઓપર વીજળી પડવાથી તેઓ મરણ પામ્યા છે.

કેપનું સરકારી ગેઝેટ જણાવે છે કે પ પારલામેંટે જાન્યુઆરીની ૨૫ તારીખ સુધી મુકતી રાખવામાં આવી છે.

ડેલાઓઆમેથી એક ખચરપત્રી જણાવે છે જે થઈ તા. ૧ લીએ એક સુશોખીત મંડપ મધે હિંદુઓના ગહેર મેળાવડાની કાજરી વચ્ચે મહાભાથી નયુરામ રામોની પ્રતિમાનું કાર્તિક બ્રાસ પુજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ કાર્મિક ક્રિયામાં ઘણા આગેવાન હિંદુઓએ ભાગ લીધો હતો અને સઘળી ક્રિયા ઘણી લામકુમ તથા આનંદથી કરવામાં આવી હતી.

સર ફરાનસીસ હોલુક કે. સી. ખી, કે. સી એમ. છ. કોલોની ખાતેના કાયમના અંડર સેક્રેટરી તરીકે તીમારો.

આવતો અંક.

ડેપુટેશન તરફથી કેટલુંક રસીક લખાણ આવતા અંકને માટે જાણવાની અમને વડી છે. જે આવતા અંકમાં દાખલ કરવામાં આવશે.

નાતાલ પારલામેન્ટ.

નાતાલ પારલામેન્ટની પાંચમી વખતની બેઠક ગયા મંગળવારથી શરૂ થઈ છે. નવી પારલામેન્ટ બેઠકવાની સરખામણી કેટલીક વીધીએ કરવામાં આવી હતી. સાધારણ રીતે પહેલે દીવસે ગવર્નરનું ભાષણ સાંભળવામાં આવે છે, પરંતુ આ વખતે ના. ગવર્નરે કુદરતી પતની દીધું હતું અને ખુબી મુકવાના તથા આ વખતની બેઠકમાં જે મુખ્ય કામો કરવાના છે તેના મુખ્ય મુદ્દા ગણાવી દીધા હતા. તેમાં કસ્ટ કોસ્ટ પ્રીવર ને માટે નવી ઉભી થયેલી લેન બાબત, ઇનકમટેક્સ, લેન્ડટેક્સ તથા ક્રાસોનીમાં પૈસા સંગ્રહી રિયની વગેરે નો વીચાર કરવા બાબત ખાસ બાબત બેઠક હતી.

આ વખતની ધારા સભાના સ્પીકર તરીકે મી. આર્ચીબાલ્ડને ચુની કાઢવામાં આવ્યા હતા. સેક્રસલેટરી એસેમ્બલીની પહેલી બેઠક મંગળવારે બપોરે ૩-૨૫ વાગે બેઠી હતી. આ બેઠકમાં મી. ચરચીલે લીંદા મલુરને લગતા સવાલની ચરચા કરતાં જણાવ્યું કે ગેરાઓને લાયકની જગ્યામાં લીંદાઓને દાખલ કરવામાં આવતા હોવાથી ગેરી પ્રવન ને ધણું સોસલું પડે છે. આથી સરકારી મ્યુનીસીપાલ વગેરે ખાતામાં કેટલાક લીંદા છે તેમની જગ્યાએ ગેરાને નીમવામાં આવે તો કેટલો ખર્ચ થાય તેમ છે અને આવો ફેરફાર કરવો એ કેટલે મુશ્કેલી થઈ શકે તેમ છે એ બધી તપાસ કરવાની જરૂર છે.

બીજા દીવસની બેઠકમાં મી. રેથાબવાળું લાઇસેન્સીંગ બીલ તથા પોલ ટેક્સ કાઢી નાખવાનું બીલ રજૂ કરવાની પરવાનગી માગવામાં આવી હતી પરંતુ આ બેઠકને પુરતો ટેકા નહીં મળવાથી રજૂ કરવામાં આવ્યાં હતાં.

હિંદુસ્તાનના ખામરો.

ગમનગરની ગાદી માટે પ્રીન્સ રજીશન સિંહનો હક ફાવવામાં આવ્યો છે.

હિંદુસ્તાનના પ્રખ્યાતી મેળવેલા ચિત્રકાર રાગ રવિવર્મા ૩૭. અકરોબરના રોજ ત્રાવલુ કોર ખાતે મુજરી ગયા છે.

બનારસવાળા બોનરેબજ મી. માધોલાલ મુનશી (ગયા વખતની કોંગ્રેસના રીસીડેન કમીટી પ્રમુખ) ને હિંદુસ્તાનની ધારા સભામાં બેઠક મળી છે. આવા મોટા માન સાથે મી. માધોલાલને આતરકથી મુખ્યારકખાદીના સંદેશ મોકલવામાં આવ્યા છે. અમદાવાદ ખાતે તેમના મુખ્યારકખાદી આપવા એક મોટી સભા ભરાવામાં આવી હતી.

કાઠીઆવાડમાં મેમ્બર કામની એક કોન ફરન્સ ભરવાની ફિલચાલ કેટલાક આગેવાન મેમ્બરો તરફથી કરવામાં આવી છે. આ ફિલચાલમાં હરનામ ગેઝેટના અધિપતિએ મુખ્ય ભાગ લીધો છે. આ કોનફરન્સ ઘેરાઈ ખાતે ભરવાની મુયતા કરવામાં આવી છે.

મી. નરેન્દ્રનાથસેન (મીરર પત્રના અધિપતિ) તથા બાબુ શુરેન્દ્રનાથ બેનરજી વગેરે હાવાવાળાઓની એક કમીટી મારફત એક જાહેર ફંડ ઉભું કરી વિલાપતના આગેવાન લીખરલ પત્રના અધિપતિઓને કોંગ્રેસ વખતે જાહેર રાખવા હિંદુસ્તાન બોલાવવા જોડવલું કરવામાં આવી છે.

અમદાવાદ ખાતે એક દિંદુ મદર્ય તરફ થી ચીનીનું કારખાનું ઉભું કરવાની ફિલચાલ આવે છે.

વડોદરામાં તા. ૧૬મી અકરોબરે દેશી કાઠીગીરીનું પરદરશન બાંધવામાં આવ્યું હતું.

વડોદરામાં સાત લાખ રૂપીયાને ખર્ચે સેક્રેટરીએટનું એક મકાન બાંધવાની શરૂઆત થોડા વખતમાં કરવામાં આવશે.

લોક મંગળદાસ તથાલાઈના પુત્ર પુરશે તમદાસે પોતાની ઓના મરણ પાછળ એક સુવાવડી સીઓની ઇસ્ખીનાલ રચાવવા સાથે રૂ. ૫૦ હજારની સખાવત કરી છે.

વગેરે ભાગમાં મરડીનું જોર વિશેષ છે. કાઠીઆવાડ ખાતે પોરખંદર, રાજકોટ સુરત તથા પુનામાં પણ દાલમાં મરડીનું જોર વધતું આવ્યું છે.

તા. ૨૮ મી સપ્ટેમ્બરે કલકત્તા ખાતે સવારે ૧ વાગે ધરતી કંપના ત્રણ બાંધકા જણાયા હતા. આ ધરતીકંપથી કેટલાક મકાનોને મોડું તુકશાન લાગ્યું છે.

જર્મનીસ બહરીન તૈયબજી, મી. આનંદ મોહન બોસ તથા ગુમેશચંદ્ર, બોનરજીના મરણની દીલગીરી જાહેર કરવા મુખ્ય ખાતે આગેવાન શહેરીઓની એક જાહેર સભા દ્વારાજી કાલસજી ઇન્સ્ટીટ્યુટમાં બોલાવવામાં આવી હતી.

૧૬ મી અકરોબરનો દિવસ બંગાળના ભાગ પાડવાનો હોવાથી આખા બંગાળમાં ભારે શોકાતુર દિવસ તરીકે ધાળવામાં આવ્યો હતો. હિંદુ મુસલમાનોની જાહેર સભાઓ ભરવામાં આવી હતી, બનરોમાં હડતાળ ધાળવામાં આવી હતી. કલકત્તામાં મોઘરી મહમદ પુસદખાનના પ્રમુખપણા હેઠળ એક ગંગાવર સભા ભરવામાં આવી હતી. બંગાળી પત્ર જણાવે છે કે આ સભામાં પચાસ હજાર જેટલા લોકોએ ભાગ લીધો હતો.

મહામહેન એજ્યુકેશનલ કોનફરન્સ ફંડ બાબત જે આંકડાઓ આ કોલમ માં આપવામાં આવ્યા છે તેનું એક વખતનું ૫૩૨ તપાસનું રફી જવાથી કેટલીક બુલ થઈ છે. આ બાબત તપાસ કરી અમે બીજા અંકમાં સુધારો કરશું.

Monkey Brand Soap

મંકી બ્રેન્ડ સાબુન

यह साबुनसे कलई रुपे जैसा चकचकीत होताहै, और बांजा मुन्ने जैसा चकचकीत होताहै.

रंगवाले पदार्थ यह साबुनसे धोनेसे नया होताहै, दवार ओर चारी स्फटिककी माफक और काचके पदार्थ आरतपाहाणकी माफक सुंदर होता है. घरमें कारखानेमें दुकान और सब वहाणोंकी मुसाफरीमें यही साबुन उपयोगी होताहै.

ધી મહામેડન એન્જ્યુકેશનલ ફંડ.

મી. ઇબ્રાહીમ હાજી	૦	૨	૬
„ હુસેન રાંદેરી.	૦	૨	૬
„ વલી મોહમદ.	૦	૧	૬
„ અહમદ ઇબ્રાહીમ જરાલ	૦	૨	૬
„ મોહમદ આગેહની કુ.	૦	૭	૬
„ ઓ. આર અરજુન,	૦	૫	૦
„ અમોદ ઇસમાઇલ ની કુ.	૦	૫	૦
„ અલીબાઇ બાઇજી.	૦	૨	૦
„ સુલેમાનખાન.	૦	૨	૦
„ હશા શાહે.	૦	૨	૦

કરગર્સીડાર્પ.

મી. સુલેમાન ઇબ્રાહીમ			
આમોદની કુ.	૧	૨૦	૦
„ અલીબાઇ હોટાબાઇ	૧	૦	૦
„ મોહમદ આહમદ હસાક	૦	૧૦	૦
„ એશમાઇલ હસાક	૦	૨	૦
„ મોહમદ મોહમદ દીમોલ.	૦	૨	૦
„ ઇબ્રાહીમ આમોદ ની કુ.	૦	૫	૦
„ સુલેમાન ઇબ્રાહીમ વાડી.	૦	૨	૦
„ આકુલ સુસા.	૦	૫	૦
„ આહમદ રહેમતુલા.	૦	૫	૦
„ હશમાઇલ મુસા.	૦	૨	૦
„ ખરશેહજી દેસાઇ.	૦	૫	૦
„ ફકીર હસાક.	૦	૧	૦
„ આહમદ હસમાઇલ	૦	૨	૦
„ જમાલજી ની વીશી.	૦	૫	૦
„ અલીબાઇ.	૦	૨	૦
„ હશમાઇલ કામ.	૦	૨	૬

„ રામા હરી ની વીશી.	૦	૫	૦
„ રહેમાન આરેફ.	૦	૩	૦
„ ઇબ્રાહીમ હશમાઇલ.	૦	૧	૦
„ બીમજી તરાબના.	૦	૧	૦
„ નીજા ફકીર.	૦	૦	૬
„ આહમદ ઇબ્રાહીમ.	૦	૧	૦
„ હશમાઇલ હસમાઇલ.	૦	૨	૬
„ શીફુ મહમદ.	૦	૨	૦
„ મહમદ હશમાઇલ કુ.	૦	૩	૦
„ હસમાઇલ મહમદ	૦	૫	૦
„ ફકીર અકુલ	૦	૨	૬
„ નારજી ફુલજી	૦	૨	૬
„ વલજી નાના	૦	૨	૬
„ મુલામ લમેદની વીશી	૦	૨	૬
„ પરજી બગાની વીશી	૦	૨	૬
„ સવલા બાવાની વીશી	૦	૨	૦
„ દેરા કાનહની વીશી	૦	૧૦	૦
„ લક્ષ્મી વસનની વીશી	૦	૬	૦
„ લખા જીવણની વીશી	૦	૮	૦
„ મોરાર પરજીની વીશી	૦	૪	૦

ઇન્ડિયન નેશનલ કોંગ્રેસ ફંડ.

ઇન્ડિયન નેશનલ કોંગ્રેસનું ફંડ મને અડવાડીએ અમે જાણ કરેલું, તેમાં કુલ રકમ આજ સુધી પા. ૨૭-૨૩-૩ ની મળી છે. આ રકમ હાલમાં હિન્દુસ્થાનની ટપાલ નહિ જાતી હોવાથી તા. ૨૫ સુધી મુલતવી રાખેલ છે. જે ગુરુરો આ ફંડમાં હજી કાંઈ મોહતવા ધારના હોય તો તા. ૨૪ પહેલા મોહતી આપશે તો આ પછસા સ.થે જાઈ શકશે.

બાઈસીકલોના મોટા જથ્થો.

બાઈસીકલોના મોટા જથ્થો ભુદી શુદ્ધી જાતની બાઈસીકલો ક્રીમત પાઉંડ ૧-૧૦-૦ (કેશ) થી અથવા માસિક દફતેથી અમારે ત્યાંથી મળશે. ફરેક જાતનું બાઈસીકલનું રીપેર કામ પણ સારી રીતે કરી આપવામાં આવે છે.

એ. કેન.

૨૪૭ પાઉન ઓલ ટરબન.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વગેરે

(મવરમેંટ ગેઝેટમાંથી.)

રેંગરના રહીશ સુલેમાન (ફી ઇન્ડિયન નં ૪૬૫૭૪) ની નાદાર થવાની અરજી તા. ૬ઠી નવેમ્બરના રોજ રવીકરવામાં આવી છે. તેના લેણદારોની પહેલી મીટીંગ તા. ૨૦ મી નવેમ્બરના રોજ મળશે.

ડરબન અંબીલો રોડવળા ઇસમાઇલ મંજુની નાદાર મીલકતનો હેવટનો વહેંચણી નો હિસાબ પીટરમારીતજર્જની સુપ્રીમ કોર્ટ માં ફાઇલ કરવામાં આવ્યો છે. ત્યાં આમળ તે તા. ૨૦ નવેમ્બર સુધી તપાસ માટે પડી રહેશે અને ત્યારબાદ તે કાયમ કરવામાં આવશે.

મીઅર જેક અને આકસહાલના વેપારી શી. આ. હ. અને એ. ઇબ્રાહીમની નાદાર મીલકતના હેવટના વહેંચણી હિસાબ સુપ્રીમ કોર્ટના માસ્તરની પાસે ફાઇલ કરવામાં આવ્યા છે. ત્યાં આમળ તે તા. ૨૭ મી નવેમ્બર સુધી પડી રહેશે અને ત્યારબાદ તે કાયમ કરવામાં આવશે.

રટીમરોની હીલચાલ.

[નાનાજી ડીરેક્ટ લાઈન].

અમદાવાદી ના. ૧૩ મી નવેમ્બરના રોજ કોલેમોથી નીકળી ચુકી છે.
અંબીલો—ના. ૧૪મીએ કલકત્તાથી ઉપડી ચુકી છે.
અમદાવાદી—તા. ૧૫ મીએ ડરબન આવી પહોંચી છે. તે તા. ૩૦ મીના અરસામાં પાછી ઉપડી જશે.
[નરમન બાઇન]
સોમાલી—તા. ૨૨ નવેમ્બરે ઉપડશે.
કેઝર—તા. ૬ઠી ડીસેમ્બરે ઉપડશે.

INDIAN OPINION

Rates of Advertisement

Single Column ... .. 2/6 per inch	One Inch S. C. One Year £2-10-0
Double Column ... .. 5/- per inch	Two Inches „ £4-15-0
Repeats Half Charges	Three Inches „ £6-10-0

Liberal discount for long advertisements for long periods

For further particulars write to:-

MANAGER,

INDIAN OPINION,

Phcenix, Natal.

હામેલ મદરેસાનો હીસાબ. સને ૧૯૦૫થી તારીખ ૩૧-૧૦-૦૬ સુધીનો નીચે મુજબ.

પા. શી. પે. પા. શી. પે.	પા. શી. પે. પા. શી. પે.
મદરેસાનું ઉધરાણું સને	બેંક ઓફ આફ્રીકા મારકેટ
૧૯૦૫થી સર કરેલું તે હીવસ	સ્ટીટ બાંચમાં જમા ... ૩૪ ૧૭ ૪
મદરેસા તારીખ ૩૧-૧૦-૦૬	૩૪ ૧૭ ૪
સુધીમાં મળ્યા તે ... ૨૫૨૮ ૮ ૯	સ્ટાંડ નાં ૮૧૭ એવન્યુ રોડ ફોર્ડ
૨૫૨૮ ૮ ૯	સબરમનું જમીન તથા ઇમિસા
સ્ટાંડ નાં ૮૧૭ એવન્યુ રોડ	રાયે રાખ્યું તેના ... ૧૭૫ ૦ ૦
ફોર્ડ સબરમનું હીસમું મુખ્ય	સ્ટાંડ નાં ૮૧૭નો ટરાન્સફરનો
તે નીચે મુજબ.	ખરચો... ૮ ૮ ૯
નવેમ્બર સને ૧૯૦૫ માસ	સ્ટાંડ ૮૧૭ની બોન્ડ પા. ૧૦૦૦
નું ટ્રાંસફર... ૧ ૭ ૧૦	ની હીધી તેનો ખરચો... ૧૮ ૧૨ ૮
ફોર્ડ સને ૧૯૦૫થી તા.	સ્ટાંડ નાં ૮૧૭નું રાખ્યું તેના
૩૦ સપ્ટેમ્બર સને ૧૯૦૬	દલાલને દલાલના ... ૧૨ ૦ ૦
સુધી માસ ૧૦ના પાઉંડ	૭૧૪ ૧ ૫
૬૧૦૦ પ્રમાણે મળ્યા તે ૬૫ ૦ ૦	મોહાન્નમમ મ્યુનીસીપાલિટી
૬૬ ૭ ૨૦	ખાતે પા. સ્ટાંડ નાં ૮૧૭ના
૨૫૬૪ ૧૬ ૭	ડીપોઝીટ મુક્યા... ૨ ૦ ૦
	૨ ૦ ૦
	ખરચ ખાતે ખાખત સ્ટાંડ નાં.
	૮૧૭માં મ્યુનીસીપાલિટીની રી
	એક્સચેન્જ રેકર્ડ તથા સ્ટાંડ લેસન
	તથા રીપેર કરાવ્યું તે મળી
	જુમલે... ૨૩ ૮ ૦
	ખર્ચ ખાતે બેંકની એક્સચેન્જના ૪ ૧૬ ૪
	૨૭ ૧૬ ૪
	શ્રી. એમ. કે. ગાંધીના ખાતે
	લેણા ... ૪ ૬ ૫
	૪ ૬ ૫
	સ્ટાંડ નાં ૭૩-૭૫-૭૬ ન્યુટોન
	વાળામાં ચાટી પુરાવી... ૪૦ ૫ ૦
	૪૦ ૫ ૦
	મદરેસા માટે સ્ટાંડ નાં ૭૩-૭૪
	૭૫-૭૬ના બે આફ્રીકન લેન્ડ
	એન ઇનવેસ્ટ મની ક્લ. પાસેથી
	રાખ્યા તેમાં મદરેસાના સ્ટાંડ બે
	પેટે આપ્યા તે... ૧૬૦૦ ૦ ૦
	૧૬૦૦ ૦ ૦
	પરાત બાકી ગેકડ તથા એકે
	પાકી કરેલી તે વીગેરે મળી... ૧૭૧ ૧૦ ૧
	૨૫૬૪ ૧૬ ૭

ઉપરના લખેલા જમા ઉધારના હીસાબમાં કોઈ સાહેબોને વધુ વીગત જોવી હોય તો મદરેસાની છુકમાં મળશે.

(સહી) અહમદ મહમદ કાજીસીઆ,

ઇસપમીઆ.

ए. इ. वॉयशी.

लैंड ऑकशनीअर, सरकारी मोजणी
द्वार और एस्टेट एजेंट
बेचनेका है.

ओवर पोर्ट—साली जमीनका दुकान और
पांच बीघा जमीन, मकान सहित.

वेस्ट बिल्डिंग—गहिर रस्तापर जमीनका
दुकान. पहाड़में नदी है. जमीन ३, ४, ५
और जास्ति एकरका दुकानमें बेचनेकी
है—फ्रीहोल्ड.

माउंट एजकोबकी नगोचमें एक फ्रीहोल्ड
फार्म, ८० बिघा, जमीन बहुत अच्छा
है पाणी पुष्कल है.
और दुसरी बहुत जमीन बेचनेकी है.
खुलासा मिलनेका ठिकाना.

एकटस आरकेड.

गार्डिनर स्ट्रीट, हरबन.

अ. ड. वॉरसो.

लैंड ऑकशनीअर, सरकारी सर्वेयर
अने एस्टेट एजेंट.

बेचवाना छे.

ओवरपोर्ट—पासी जमीनका दुकान अने
पांच बीघा जमीन, मकान सहित.

वेस्टबिल्डिंग—गहिर रस्तापर जमीनका
४ अथवा पांच एकरका दुकान. पासी
मां नदी छे. फ्रीहोल्ड.

माउंट एजकोबकी नगोचमें एक फ्रीहोल्ड
८० एकरका फार्म, पासी पुष्कल छे.
आ शिवाय भीछ बड़ी जमीन छे
देखाया मटे लम्बा.

एकटस आरकेड

गार्डिनर स्ट्रीट, हरबन.

BAWAB MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

164 Grey Street
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CIGARETTES
BOER TOBACCO
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.
At Lowest Wholesale Prices.
Box 88. Tel. Address: "Portham"
Telephone 564.

सस्ते अने डिपो भाल.

सन सीगरेट, सुमात्रा सीगरेट और
छनीया रोज पत्रे मतनी तमक नीचे
सरनामे भजये.

सन प्रेस टोबैको वर्क्स.

११४ ग्रे स्ट्रीट, डर्बन.

देश जनार बाईओने भुश भयर.

नाताल डायरेक्ट लाइनकी सारी अने उडप साधनी आगमोट (जेटु' नाम अने
डिपवानी नदी तारीय पाण्यथी जलवायु) हरबनथी डीसेंयर मदीनामां मुंयछ सार
जइरे उपरी जइरे माटे मुलक जनार साहेबोने आ उमदा तड गुमावनी नदी.

उपरी जलपानी साधनकी सारी आगमोटो हरबनथी सीधी मुंयछ साइ उपरी नीय
भीत वपते पोन्वी जय छे. मुलक जनार साहेबोने जे साधनकी आगमोटो मुंयछ
जवा साइ जलुज सगराड लरेवी घड पडवाथी इरेक वपते घलां माधुसा जय छे, यधारे
नदी वपतां अमारा मुलक जनार साधनोने जवाभलु इरीजे छीजे के आ भजेवी तड
गुमावनी नदी.

यहु भुवासा माटे घमो.

मेसर्स एम. सी. आंगलोया एन्ड कुं.,
भोक्ष पद. हरबन.

SHAIK MOHIDEEN,

WHOLESALE & RETAIL GENERAL MERCHANT

1366 Camroodeen's Buildings

Grey St. DURBAN. Tel. Add. SHAIKMOHIDEEN

D. ASMAIL,

General Merchant & Importer,

10, Box 41, Opposite Standard Bank

Tel. add. 'TACE,' KLERKSDORP.

AMOD SULIMAN & CO.

MERCHANTS & IMPORTERS

Box 60. Tel. Graph. Address: "KHAL"

HEIDELBERG. Transvaal.

Branch:—KIOTA & CO., Nid.

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPETOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

હાલના ભાગીદારોએ આ વેપાર ચાર વર્ષ ઊપર ખરીદી લીધેલ હોવા છતાં એલ કરમનની કુ. ના નામથી વેપાર ચલાવવા આ આવતો હતો કારણ કે નવા ભાગીદારોના નામ નાતાલમાં સારી રીતે જાહેર થાય ત્યાં સુધી જુનું નામ રાખવાનું કરાવ્યું હતું. હવે તે નામ ફેરવી ઉપરના નામથી કુ. આ લે છે.

જથાબંધ માલના વેપારી.

દરેક રકમનો સોફ્ટ ગુડ્સ, કાપડ ખર, શુટ, કાફરી માલ, હાર્ડવેર, કાચનો સામાન વિગેરે વિગેરે.

A. MANSOOR

GENERAL MERCHANT,

BUTHA BUTHE,

DISTRICT LERIBE, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,

WHOLESALE & RETAIL
MERCHANTS,

131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,

Fruit Merchant and
General Storekeeper.

BELLAIR, NATAL.

અણી જગ્યાએ ફ્રુટ ચલાવવામાં આવે છે.

TAYOB ADAM,

GENERAL MERCHANT

Butha Buthe,

Leribe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT.

MADRAS GOODS A SPECIALITY.

139 Grey Street & 95 Umgeni Road,
DURBAN.

Telegraphic Address: "PERFORMER."

PARSHOTAM VALABH,

TAILOR & OUTFITTER

KINDS OF SUITS MADE TO ORDER
AT SHORTEST NOTICE.

125A Grey Street, DURBAN

ખાનખો ઉચ્છેદ ગુજરાતી નિશાળ.

જે તા. ૧૧ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.

ગુજરાત અને કાઠીઆવાડના જુદાંજુદાં વિભાગનાં બાળકોને ઉચ્છેદ તથા ગુજરાતી પ્રજાવવા સારૂ આ સ્કુલમાં મોકલવાને વિનંતી કરવામાં આવે છે. ખાસીક હી થી. ૧૦

૪૮૨ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ. } એમ. કે. પટેલ.
ડરબન. } સ્કુલ માસ્તર.

FOR SUITS TO MEASURE

20 to

Makanjee Bros.,

Outfitters,

182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

General Importer, Wholesale & Retail Merchant.

Box 129, Tel. add. "Ahomed TILLY."

OLD TOWN, KLERKSDORP.

ARMSTRONG BROS.

36 Field Street, Durban

લોહાનો સામાન, કપડરી, ખતીઓ તેલ, રંગ તેના પ્રય.

કાચનો સામાન, સ્ટેશનરી, એનેમલનો સામાન. વગેરે વગેરે. કાગળથી પેક કરી વગ વગ ડીલીવર કરવામાં આવે છે. બાવને મળે નીચેને સરનામે પુછો.

આર્મિ સ્ટ્રોંગ બ્રદર્સ,

૩૬ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

ફુકાન વેચવાની છે.

ચારલસ ટાઉન મથેની અંગ્રેજી બરતી ફુ કાન વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા માટે ચારલસ ટાઉનમાં અથવા ૧૦૭ રીલ્ડ સ્ટ્રીટમાં હાઇડ્રાસમને પુછવાથી ખબર મળશે.

Essop Suliman,

GENERAL MERCHANT.

Box 45 Tel. Add.: "SULIMAN,"

VOLKSRUST.

Reuter's Telegram Coy., Ltd.,

Economical CABLEGRAMS to INDIA and the EAST

REUTER'S despatch cable messages for the public to India, the Far East, Europe, Australasia, and America, and allow a rebate of one shilling a message to regular senders.

REUTER'S remit money by mail or telegraph to all parts of the world.

REUTER'S register the addresses of senders and receivers, free of charge, by a system that ensures considerable economy; and the Reuter Social and Mercantile Code, which is the most complete of its kind in existence, enables senders to save still further.

All cablegrams sent in Reuter's Code are delivered to the receiver in plain language.

Further particulars can be obtained from:—

The MANAGER,

Reuter's Agency,

Davis Buildings,

62 Field Street,

DURBAN.

Agent for India, Ceylon, Persia, and the East.

Reuter's Building,

St. George's Street,

CAPETOWN

Reuter's Agency,

The Corner House,

Commissioner St.,

JOHANNESBURG

A. E. Chotabhai,

MERCHANT.

BOX 33,

KRUGERSDORP.

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.
Tel. Address: "RAHMAN,"
P.O. Box 12.

G. K. Desai,
General Dealer & Importer.
P.O. Box 76. Tel. add. "DESAL."
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co
General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 184. Tel. Add.: "AYOB"

M. A. Karodia & Co.,
GENERAL MERCHANTS,
Dealers in all kinds of
Indian Groceries and Soft Goods
Box 3598.

41 Market Street,
Johannesburg.

Ismail Suliman & Co.,
MERCHANTS & IMPORTERS
P.O. Box 11 Tel. Add.: "SULIMAN"
RUSTENBURG.

Branches:

Dundee, NATAL;
Zeemst Marico, TRANSVAAL;
Lintleyspoort } Dis. RUSTEN-
Steenbokfontein } BURG.
Rietfontein }

E. A. PATEL & Co.
GENERAL DEALERS
—AND—
DIRECT IMPORTERS,
Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.
corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tel. Add. "ACCOMMODATION" P.O. Box 51.
BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJGY IDOLGY,
DIRECT IMPORTER
—AND—
GENERAL MERCHANT
P.O. Box 33-1, De Wet's Bldg.

HAJEE HABIB
CALCUTTA HOUSE.
IMPORTER AND GENERAL DEALER.
A great variety of
Bags, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Hardware, Hollow-ware, Furniture, Groceries,
Rough goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL
Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.
Tel. Add.: BAGDAD. P. O. Box 57.
338, Prinsloo Street, PRETORIA.

ભાણા પરધોતમ.
વીશીની દરેક સગવડ કરી આપવામાં
આવે છે. આવો અને જુઓ!
૪૫૭ પાઇન સ્ટ્રીટ,
ડરબન.

A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL
Tel. Add "BHABHA," P.O. Box 34.

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

EBRAHIM CAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT.
(Natal Leaf Tobacco a Speciality.)
113 GRAY STREET, (Camroodeen's Buildings)
Tel. Add.: "CAMROODEEN," Durban.

J. M. H. GOOL.
129 Castle Street, Capetown.
Wholesale Groceries, of all descriptions from
India and England,
Also Exporter of Cape Stock,
NATAL DEPT.
Messrs. Jubbins & Smitjee Bros, Durban.
ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળું પુરુ.
૪/૧૩૬ મસ્જીદ,
૧૨૮, ડેલસ સ્ટ્રીટ.

B. P. EBRAHIM & CO.
Mattress Makers, Wholesale Importers.
Dealers in Mattresses, Hair Tickings,
Distressed Canvas, Feather Pillows, &c.
Market Street, Box 113, Johannesburg.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY & CIVILIAN
Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc. &
J. LANDAU,
337 Pine Street, Durban.
Head Office: 13 Rue des Freres-Bourgeois, Paris.
સેકન્ડ-હાન્ડ ઓવરકોટ, જેકેટ, ટ્રાઉઝર્સ, કોટ, વાઇસ્ટકોટ, ઇત્યાદિ
જામ પુરોપથી મંગાવનાર મોટી કંપની.
જે. લેન્ડાઉ.
૩૩૭ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.
ફ્રેંચ મોડેલ ૧૨ ફ્રેંચ મોડેલસ.

એ. એ. કુવાડીયા,
ફ્રેન્ચ અને ડાહરી બરનો દરેક ભરતો
માલ અમારે ત્યાંથી કીકાવત આવે મળશે.
વધારે ખબર માટે પુછો.
પી.સી.બોક્સ ૨૭૦, એ. એ. કુવાડીયા,
૨૭ માર્કેટ સ્કોર્, જોહાન્નસ્બર્ગ.

Ismail Amod Kajee,
GENERAL MERCHANT & DEALER
Market Square, P.O. Box 11,
KRUGERSDORP.

M. S. COOVADIA,
GENERAL MERCHANT
ENGLISH and INDIAN
GROCERIES
Box 270, Tel. Add "COOVADIA"
JOHANNESBURG.

E. A. BHABHA,
GENERAL MERCHANT,
Box 96 Tel. Add.: "BHABHA."
VOLKSRUST.

E. EBRAHIM & Co.
General Dealers,
Wholesale and Retail,
૪, બ્રમ્હામિની ડા.
હોલસેન ને રીસેલ સ્ટોર્સ.
Corner GERBER and MARKET STREETS
STANDERION
Box 27. Telegram.

F. M. BANFIELD,

Boot and Shoe
Factor, etc

DURBAN:

483 1/2 Smith Street.

Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 62.

JOHANNESBURG:

Corner Von Brandis

& Commissioner Sts.

Telegrams—"Bootman."

P.O. Box 6089.

દરેક રકમના બુટ અને શૂઝનો મોડેલ તથા ઉત્તુના તળિયા મટેના ચામડા તથા
કુલશીરેર મટેની દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે.
બુટ, શૂઝ, શર્ટ કાપડ વગેરે સુવરાઈ માલને મટેના વિલાયતના આરડરો લઈએ
જાએ અને દરેક દિલી નેપાઈરી સતોષ પામે તેવી રીતે તે આરડરોને અમલ કરીશું.
અમારા સાથે કામ પાડી આવી કરો.

SULIMAN ISMAIL MIA & CO.,
Direct Importers,
સુલેમાન ઈસ્માઈ મીયાની કા. ખદારના
ખાલુઓને જેવાઈ વાજેરના સચવળ સારી
રાખવાઈ.
Corner Park Lane and
Aice Rd., Fordsburg, F'burg.
T. Address: "SULIMAN."
Box 1375, JOHANNESBURG.

P. O. Box 393.

Tel. Address: "BEETLE."

BEATLEY & Co., Wholesale Merchants,

467 SMITH STREET, DURBAN.

અમલના માલને લાગત રકમના "બેટલ શરખત" ખાલીવાલું અમારે ત્યાં આવી પહોંચે
જ. એક રકમના જી. રાજા મોટોના પેડ પેડે છે કહન એક વીજિમલ 11.
આસરીને માટે ખાલુના પદાનો નવો નવો આવી પહોંચે છે આ હપરાંત મદીરા,
રહન, અને લીનનની ખુશી, ખુશી, રમકા અને હીરકમસ ને લાયકનો બીજે ફેન્સી
માલ આવેલ છે.
આરડર લખવી નેમીએ નહિતર પાછળથી નીરાસ થઈ પડશે.

ABDOL GANIE, - General Dealer.

SOFT GOODS GROCERIES and MERCHANDISE
of all description always in stock.

7 CROSS STREET, CAPE TOWN

અબ્દુલ ગની.

અવદુલગની,

પરદ, ખરોશરી અને બીજા દરેક નાતો કપડ, કોશરી ગોર કુતરી સવ પકમકા
માલ રીપનાં સખનાર.
400 રેક રહી, કેપટાઉન.

બી. આરિંગટન કંપેડીલી ઉપલેખાવતર પાછળે પાછળે રહી
કાપડ અને કોશરીની પાછળે રહી.
જ. રહી 7. કેપટાઉન, કેપટાઉન.

MANALI KOYA
General Dealer.

Mahomed Ismail & Co.

General Merchants & Importers.

KLERKHOOP.

P. V. SANGHAVEE GENERAL MERCHANT

Box 118

201 Grey Street, Durban.

JAMESON & Co., Manufacturers.

Ask us for Quotations before
placing Orders elsewhere for
Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,
Cayenne Pepper,
White and Black Pepper,
Sauces,

And other goods too numerous
to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.
Box 63, Durban.

C. K. D. PILLAY & CO

General Merchants & Importers.

Madras Goods a Speciality.

We grow Naartjes, Oranges and Betel
Leaves on our farm at Umgini.

Indian Post Office on our premises.
133 Grey St., 219 & 223 Umgini Rd.
P.O. Box 68, Durban.
Telegraph Address: "DUTCHMAN."

E. Suleman Bros.,

Wholesale & Retail Timber & Iron
Merchants.

Saw Mills & Timber Yards

100 Queen Street, Durban

Mehta & Khanderia Bros.,

MERCHANTS & IMPORTERS.

Deverly & Church St., and at Spalding.

Tel. 101 "KHANDERIA" Box 100,

PIETERSBURG.

YUSUF PATEL,

GENERAL MERCHANT & IMPORTER.

P.O. Box 81, Market Square.

J. "YUSUF" KLERKHOOP.

Abdool Majee Khan Mahomed

General Merchant &
Importer,

CHURCH SQUARE
Opposite Government Buildings.

Telegraph Address: "MEHMOOD." P. O. Box 119.

POTCHEFSTROOM.

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 24th November, 1906.

No. 47.

P.O. Box 125.

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Cloth & g.
Drapery,

Calico,
Dhotis
AND
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc.

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telegraphic Address: "CAMROODEEN."

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.

Wholesale Merchants and
Direct Importers,

have always on stock:—

Blen, Dholl, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Cocoanuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Grain Bags, Sugar Peckets, etc.,
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

—AT—

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,

118 COMMERCIAL RD.,

DURBAN.

Code & Tel. Adm., "Katharian."

Telephone 224.

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.

ALSO ESTATE OWNERS

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.

APPLY—

125 FIELD STREET.

P. O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No 853

**A. M. JEEVANJEE,
& CO.,**

Stevedores, Dubashes, Contractors,

and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE:—KARACHI

BRANCHES:—BOMBAY & NAIROBI

Telegraphic Address:

Karachi
Bombay
Said

INTER.

Bombay

Said

Collected from the Indian, the Scotch, the English, and the Universal

સસ્તો અને ઉચો તમારું.

રંગિત અને વખાણીયો તમારું પરચુરસ
કે વચાણ થ અમારે ત્યાંથી મળી શકશે.
એ. એ. ગાંધી. રંગમંદ

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,
Smith Street, Durban.

ચાપલુ પાઠો: ૭૦,૧૨,૦૦૦

આગતો વિશે વધુજ સસ્તો
દરે ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN.

General Merchant & Commission Agent,
102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 85.

Tel. Adm.: "DARBANDAR."

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચંડે ને ખીસન

અગર

જાણ ૨૨ ૧૩૬, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૩૯

૧૩૯, ૧૪૦

P.O. BOX
441.

જો અબુબકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOOBAKER"

E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,

જો ૪૩૪ 434, West Street, DURBAN. વેર ઓટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Bills,
Blouses,	Underskirts.	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frocks,	Wool Shawls.

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864,

Telegraphic Address: "PORBANDAR"

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હિન્દી વેપારીઓના બરનો સંચળી ખતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કોમરશીયલ રેલ હિપર મેશર્સ ડબલ્યુ ડનની ખાલુવાળા નવા મકાનમાં
દાખલ થતા પહેલા સંચળા માત્ર હિપર ખાસ સસ્તો આવ રાખેલો છે.
કલકત્તાથી ચાખા, દાળ, ધી, અને મોરીશીયસથી મોરીશની ચીની
મોટા જથ્થામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલિયમ.

ટેલીફોન નં. ૮૧૫. એ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ સરનામું "કોન્કાસેઝ" "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars, apply:

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers,
563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

USEFUL BOOKS

MODERN LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Re. 1,
7d., post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Re. 3, 2d., post free.

EVERY-DAY DOUBTS & DIFFICULTIES
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition). Re. 2, 3d.,
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Re. 2, 2d., post free.

SELECT SPEECHES OF THE GREAT ORA-
TORS, Vols. I and II.—Help to write idiom-
atic English, to improve the oratorical and
argumentative powers, etc. Each vol. Re. 2,
2d., post free.

WORKS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science), Re. 2, 2d., post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
STUDENT" OFFICE, No. 108 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,

હોલસેલ અને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,
HEIDELBERG.

Branches:—

Petersburg, Box 24. Nigel, Box 43.
and at Volksrust

(As BHYAT Bhabha & Co.)

Tel. Address: "BHYAT."

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, DHOL, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

348 PINE STREET, DURBAN.

Tel. Address: "PABULAR" Box 434.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers,

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Add: "TAYOB."

For what Indians think see Indian

Opinion.

ધસ્તામી ભાઈઓની ઇફુદદોહા, અને હિંદુ ભાઈઓની મકરસંકાંત.

એ તહેવાર પોતાને ઘેર પહોંચી કુટુંબ સાથે સુખરવાને દીમતી નહ.

નાતાલ ડાયરેક્ટ લાઇનની,

ઝડપ ચાલની નવી અને વીજળાની બતીથી ભરપુર,

સ્ટોમર અમર્સીંગા.

મુંબઈ સાર, ૪૫૦૦ ટનની. મુંબઈ સાર.

દરખતથી તારીખ ૧૩ ડીસેમ્બર લુમેસડના રોજ જરૂર ઉપડી જશે.

સહરુ આગેમોટ અમર્સીંગા તારીખ ૮ ડીસેમ્બરના આવી તા. ૧૩ ડીસેમ્બર લુમેસડના દીવસે હેલાગોઆમે તથા મેરા અંદર ફરી જરૂર મુંબઈ સાર ઉપડી જશે. દરખતથી નીકળેલી ૧૮થી ૧૯ દીવસમાં મુંબઈ પોંચી જશે માટે મુલક જવા ઇરાદો રાખનાર સાહેબો આ સારી તક જવા દેશો નથી.

એ આગેમોટ નવી અને ઝડપ ચાલની છે તેમજ એમાં સુવા, જાગર, ચુસવાખાતું વગેરે અગત્યની ચીજોની પુરતી સગવડ છે. પાણી જોઈએ તેટલું ગમે તે વખત સહેલાઈ થી મળી શકશે. દરેક જગ્યાપર વીજળાની બતી છે તેમજ કેડ તથા ફાલકાની અંદર ખાસ બલાસણ ફરી સાકડાનાં પાટીમાં નડાવ્યાં છે કે જેથી પાસેનાં જરાપણ નકલીદ ન થાય. પોતાની જાન રાહતમાં રાખી મુલક જવા ઇચ્છના હોય તેમને સાર આ એક તક અમુલ્ય છે.

સેકન્ડ તથા ફર્સ્ટ ક્લાસની કેબીનો પણ અમુલ્ય સગવડ બરેલી છે.

દરસવાલથી જનાર સાહેબોએ અમારી મારફતે ટીકટ લેવાથી તાલીમાં ફાયદો થશે.

વધુ ખુલાસા માટે લખો. નીચે લખેલે સીરનામે.

Messrs King & Sons,

West Street Durban.

Messrs M. C. Anglia & Co.,

339 Pine St. Box 59,

Durban.

મેસર્સ કીંગ એન્ડ સન્સ.

વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, દરબન.

મેસર્સ એમ. સી. આંગલીઆ કો.

૩૩૯, પાઇન સ્ટ્રીટ, બોક્સ ૫૯.

દરબન.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal) 12/6

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/-

Yearly Subscription (South Africa

England and India) ... 17/-

Half Yearly ... 9/-

Quarterly ... 5/-

બાઈસીકલોનો મોટો જથ્થો.

બાઈસીકલોનો મોટો જથ્થો તુલ્કી તુલ્કી ભવની બાઈસીકલો કીમત પાઈડ ૬-૧૦-૦ (કેશ) થી અથવા માસિક હકતેથી અમારે ત્યાંથી મળશે. દરેક તુલ્કી બાઈસીકલ રીપેર હામ પણ તારી રીતે ફરી આપવામાં આવે છે.

એ. કેન

૨૪૦ પાઇન સ્ટ્રીટ દરબન.

AMOD SULIMAN & CO.

MERCHANTS & IMPORTERS.

Box 10. Telegraphic Address: "KHOTTA."

HEIDELBERG, Transvaal.

Branch:—KHOTTA & CO., Nigel.

જાહેર ખબર.

હું નીચે સહી કરનાર આ મોટીસ ઉપર થી ખબર આપું છું કે મારી પાસે આજ દીવસ સુધી કોઈ મુલક કંઈ માગતા હોય તેણે મને તા. ૨૦ ડીસેમ્બર ૧૯૦૬ સુધીમાં પોતાના સ્ટેટમેન્ટ મોકલી આપવા. તે તારીખની અંદર કોઈ મને ખબર નહીં આપે તો તે તારીખ પછી હું કોઈપણ બતલો જવા બદલ નથી. તથા મારા પક્ષના બેની પાસે લેણા હોય તેણે પણ તા. ૨૦મી ડીસેમ્બરની અંદર મને મોકલી આપવા મહેરબાની કરવી.

ડી. આર. પટેલ.

ઇડિઅન ઓપિનિઅન.

જેઓને છુટક અંક જોઈતો હોય તેમણે આગળથી અમને લખી જણાવવું, નહિ તો બધી નકલો જલ દીધી અપી જતી હોવાથી પાછળથી નિરાશ બનવું પડે છે. છુટક નકલ ૧ની નાતાલમાં ૩ પેની, વાન્સવાલ તથા કેપ કોલોનીના આહોકોને તે કોલોનીના ૪ પેનીના સ્ટાંપ મોકલવાથી તેમને સરનામે પોષ્ટ કરવામાં આવશે.

સ્ટીમરોની હીલચાલ.

[નાતાલ ડીરેક્ટ લાઇન]

અમરુલી—તા. ૧૩ મી નવેમ્બરના રોજ કોલોનીની નીકળી ચુકી છે.

અંબીલો—તા. ૨૦મીએ કોલોનીથી ઉપડી ચુકી છે.

અમર્સીંગા—તા. ૧૫ થીએ દરબન આવી પહોંચી છે. તે તા. ૩૦મીના અરસામાં પાછી ઉપડી જશે.

અમર્સીંગા—તા. ૧૩ થીએ ઉપડશે.

[જરમન લાઇન]

કેસર—તા. ૬મી ડીસેમ્બરે ઉપડશે.

રીસ્ટાગ—ડીસેમ્બર તા. ૨૦ થીએ ઉપડશે.

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

GOLD MEDAL

Madras Industrial and Art
Exhibition, 1903.

ESTABLISHED 1887

TWO GOLD MEDALS

Bombay Industrial
and Agricultural Exhibition,
— 1904. —

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

**Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c**

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt cases; portman-
teaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps;
soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller
skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases
cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's
belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

એન્ડી ઇન્ડિયન લો કમીટીનો તા. ૧૪મી નવેમ્બર સુધીનો હિસાબ.

નારીખ.	પા. શી. પે.	પા. શી. પે.	નારીખ.	પા. શી. પે.	પા. શી. પે.
એગ્રા. બ્રિટીશ ઇન્ડિયન એસોસી			એગ્રા. એન્ડીન-સ બાયતનો તાર		
એશન તરફથી ઉત્તરવેલું			૨૮મી ક્યો તેના ખરચના..	૧૦	૧૩ ૦
ઉત્તરવેલું	૧૧૬	૧ ૨	સપ્. ૪	૨	૧૭ ૮
સાટેન્ડર કોકણી કોમ તરફનો ફાળો.	૧૬૧	૧૫ ૦	પ્રીટોરીઆ ડેપુટેશન મધુ		
૩ થી કાનમીઆ કોમ	૧૦૦	૦ ૦	તેના રેલ કીરાયાના.	૫	૧૦ ૪
અકટો. છુટક તેમજ જયાઅંધ			૮ વેસ્ટ એન્ડ હોલનાં બાકાના	૨	૧૦ ૦
વેપારીઓ	૧૪૦	૭ ૦	એમ્બાયર થીએટર	૭	૭ ૦
ઇન્ડિયન મારકેટ	૨૫	૦ ૦	૧૨ તાર ખરચના	૩૦	૧૨ ૬
ખરોડવાળાઓ	૨૩	૦ ૦	૧૪ કાઉન્સેલનો મત પુછ્યો		
લચપુરવાળા	૨૬	૧૦ ૦	તેના ખરચના	૫	૫ ૦
ચીખી તાલુકા	૨૦	૪ ૦	૧૫ હાઇ કમીશનર મારફત તાર		
એમ. એ. અલી.	૧૫	૦ ૦	ક્યો તેના ખરચના..	૨૧	૧ ૩
	૫૧૧	૧૬ ૦	૧૭ બ્રિટીશ કમીટી આઇ. એન.		
કોળી કોમ	૧૩૮	૧૧ ૦	સી. ને ગ્રાફ્ટ મોકલ્યો તેના.	૨૦	૧ ૬
અનાવડા, કચ્છી			૧૬ તાર...	૨	૨ ૬
અને બીજી કોમ	૧૦૦	૦ ૦	તાર ગાડી બાકુ વગેરે	૮	૧૬ ૧૧
દરજી	૬૦	૦ ૦	રેલવે કીરાયું. ગાડી બાકુ		
સુતાર	૧૮	૦ ૦	વગેરે..	૧૦	૧૮ ૧
મોલવી	૧૧	૨ ૬		૧૨૭	૧૮ ૬
	૩૨૭	૧૩ ૬	મી. ગાંધીને (હિસાબ પાઠ		
એ. એફ. કામા.		૫ ૫ ૦	ળથી મળવાનો.)...	૬૦૦	૦ ૦
મદરસી કોમ		૩૬ ૧૪ ૦	બ્રિટીશ ઇન્ડિયન એસોસી		
પીટર્સબર્ગ તરફનો			એશન પાસે રોકડા..	૪૪	૦ ૬
પહેલો હરતો	૩	૦ ૦	એક એફ આફરીકામાં		
આરબરહાઉસ	૫	૦ ૦	રોકડા (મારકેટ રેકવર લેચ).	૨૩૬	૮ ૦
ચોલકર	૪	૬ ૦	ટ્રેઝરર પાસે..	૦	૧૨ ૧૧
ઝીરરક	૨૬	૧૪ ૦		૨૮૧	૧ ૫
ઝીડનખરગ	૬	૧૦ ૦			
રૂઝનખરગ	૧૦	૧૦ ૦			
કલ્કત્તાદારપ	૩૦	૦ ૦			
કલ્કત્તાદારપ	૩૨	૭ ૬			
પ્રીટોરીઆ	૧૫૦	૦ ૦			
	૨૧૮	૧૦ ૬			
મીકાઇલોરપ		૩ ૦ ૦			
પીટર્સબર્ગ બીજો					
હરતો		૪૦ ૦ ૦			
	૬૩૦૬	૦ ૨		૧૩૦૬	૦ ૦

વેસ્ટાસઅરગ,

મસીખ ૧૪ નોવેમ્બર ૧૯૦૬.

(સહી) અખતુલ મની, પ્રમુખ.

.. ચુલામ મહમદ હુસેન. ટ્રેઝરર

.. એમ. હુસેન. સેક્રેટરી

Anti-Indian Law Fund.

Balance Sheet to 14th Nov., 1906.

Dr.				Cr.			
1906				1906			
Aug. 28	To	£ s. d.	£ s. d.	Aug.	By	£ s. d.	£ s. d.
	Cable re Ordinance	10 13 0			Amount collected by the B.L.A. for Anti-Indian Law Fund		116 1 2
Sept. 4	" "	2 17 8		Sept. to Oct. 3	Collection from Kokni community	161 15 0	
" 5	Railway fares for Deputation Pretoria	5 10 4		"	" from Kanamia community	100 0 0	
" 8	West End Hall rent	2 10 0		"	" " some of the wholesale & retail Merchants	140 7 0	
" "	Empire Theatre	7 7 0		"	Collection from Indian Market	25 0 0	
" 12	Cables	30 12 6		"	" „ Kharodwallas	25 0 0	
" 14	Paid for Counsel's opinion	5 5 0		"	" „ Lachparwalla	26 10 0	
" 15	Cable through H.E. the High Commissioner	21 1 3		"	" Chikhi Taluka	20 4 0	
" 17	Draft to British Committee I.N.C.	20 1 6		"	" „ H. O. Ally	15 0 0	
" 19	Cable	2 2 6		"	" „ Koley community	138 11 0	
" "	Telegrams, cartage &c.	11 19 11		"	" „ Anavlas Kunbis & others	100 0 0	
" "	Railway fares cab hires &c.	10 18 1	127 18 9	"	" Tailors	60 0 0	
" "	Paid to Mr. Gandhi (a/c to follow)		900 0 0	"	" Carpenters	18 0 0	
" "	Cash with British Indian Association	44 0 6		"	" „ Mooltanis	11 2 6	
" "	" with Bank of Africa Market Square Branch including Exchange	236 8 0		"	" „ A. F. Cama		327 13 6
" "	Cash with Treasurer	0 12 27	281 1 5	"	" Madrasees		5 5 0
				"	" Pietersburg part payment		36 14 0
				"	" „ Barberton	3 0 0	
				"	" „ Volksrust	5 0 0	
				"	" „ Zeerust	4 9 0	
				"	" „ Lydenberg	26 14 0	
				"	" „ Rustenberg	6 10 0	
				"	" „ Krugersdorp	10 10 0	
				"	" „ Klerksdorp	30 0 0	
				"	" „ Pretoria	32 7 6	
				"	" „ Machadodorp	150 0 0	268 10 6
				"	" „ Pietersburg (2nd amt.)		5 0 0
							40 0 0
			<u>£1309 0 0</u>				<u>£1309 0 0</u>

ABDOOL GANIE

President,

GOOLAM MAHOMED HOORZOCK

Treasurer.

Johannesburg

14th Nov., 1906.

Heritage

Indian Opinion

1215

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, NOVEMBER 24TH, 1906

No. 47

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
The Decision of Rehoboam...	872
Action versus Words...	873
The Tourists...	873
What is Truth?	873
The Indian Trader...	874
Another Haggard Exaggeration...	874
What is a "Person"?	874
Advertising Ignorance...	874
OTHER ARTICLES:—	
The Deputation...	874
Natal Ministry Resigns...	877
Johannesburg Jottings...	877
Another Test Case...	878
Hope...	879
A Warning...	879
Indian Traders in Pieterburg...	879
Our London Letter...	881
Facts and Comments...	881

Indian Opinion

SATURDAY, NOVEMBER 24TH, 1906.

The Decision of Rehoboam

THERE are not many brave men in South Africa to-day. Certainly there are not many statesmen, but at least two men undoubtedly stand out at the present time, widely distinguished from their fellows by their great breadth of vision and depth of thought. These two men are Bishop Baines of Natal, and the Honourable Mr. Joseph Baynes, M.L.C., also of this Colony. With the latter we shall deal presently.

The Bishop of Natal preached a sermon at St. Saviour's Cathedral, Maritzburg, on the opening of Parliament, which should be blazoned in letters of gold for every legislator of Natal to read with unflinching eye. He compared the days of Rehoboam, King of Israel, with the events of the present day. Then, as now, men were awaiting relief from oppressor. Then, as now, the cry of the weak rose to Heaven for help against the injustices wrought against them by the strong. Then, as now, the people prayed that a new order of things might come about, whereby their welfare would be improved and their hardships diminished. Then, as now, the King was surrounded by new advisers, and these advisers had in their hands the power of making the people happy or rebellious. But Rehoboam listened to evil counsel, and when complaint was made to him about the hardships inflicted by reason of the ill machinations of his counsellors, the King replied, "My father chastised you with whips, but I will chastise you with scorpions."

The Bishop of Natal probably, is not a more than ordinarily sanguine

man. He knows his humanity as well as another. He does not hope to see angels in the guise of members of parliament. But he does know what the trend of affairs must be amongst a primitive people under a system, or, shall we say, a lack of one, such as has been experienced in this Colony of late. The Bishop is under no illusions as to South Africa being a white man's country; he knows perfectly well that nine-tenths of the population of Natal, for instance, is Native, whilst eleven-twelfths is coloured. He knows, therefore, that whilst wrongs are inflicted upon this vast proportion of the population, the country cannot progress, but the white population must gradually become as degraded as it would seek to make the coloured inhabitants. The Bishop assured his hearers that they would have behind them, supporting them, "the active sympathy of an increasing number" of their fellows, "who, caring first for their own countrymen, have, on Christian and Imperial grounds, a great desire, not only that the Natives and Indians among us may be relieved from admitted grievances, but that they may be allowed and encouraged to develop themselves on true and sound lines." Natal may yet be peopled with followers of Christ if the present Legislature take to heart the advice of Bishop Baines.

We have just received a pamphlet from the Honourable Mr. Joseph Baynes, C.M.G., M.L.C., being letters addressed to His Excellency the Governor of Natal, and His Majesty's Secretary of State for the Colonies, "regarding the absence of consideration in our present form of Government for our coloured population," and the series commences with an indictment of the Game Law, recently passed by the Natal Parliament, pointing out the hardships that would be inflicted upon the Native and Indian population by reason of its operation. The Act itself will not bear so harshly upon the Indian, who is not a sportsman, as upon the Native, who most certainly is.

But by far the most interesting document to us is a letter addressed to the Governor of Natal, in which the Honourable Mr. Baynes holds up to derision the whole administration of the laws of this Colony as applied to the coloured population. He says: "However strongly we may wish to follow the law of self-preservation, we must not lose sight of the fact that there are also other laws—the laws of the inevitable and the laws of compensation." He points out most forcibly, in this letter, how the Colonials forget that fundamental law of nature, that action and reaction are equal and opposite. As an instance of what he

deems to be injustices perpetrated against the coloured population of Natal, he quotes the Unoccupied Land Tax Bill, which, now for the fourth time, is being brought before Parliament. He points out that "no mention is made of any provision for the Natives or Indians occupying these lands, though they outnumber the white population by eleven to one; nor is it stated what is to become of them nor where they are to go, when they have been driven off—and the land occupied by white people." He points out trenchantly that "under the provisions of this Bill, any white man, by merely residing on the land—even though from bodily infirmity or from having had his limbs amputated, he may have to be carried about and spoon-fed by a coloured attendant—will free a six thousand acre farm from taxation, whereas no number of Natives or Indians, no matter how beneficial their occupation, can free from taxation one single acre of any farm occupied by them, belonging to a European."

So bold a protest merits something more permanent than a smile of pity or a shout of derision. Mr. Baynes points out what the present tendency is, with regard to the treatment of the coloured population of Natal, in the following words: "We shall go on as heretofore making artificial crimes for revenue purposes, and generally to make the life of our coloured people so intolerable, that one day we shall find ourselves face to face with conditions of bitterness, hostility, and malignity between the white and coloured races as will make life in this Colony quite impossible." Obviously, Mr. Baynes does not look forward with equanimity to the results of methods of procedure whose aim is to make this a white man's country. He terminates his appeal by quoting a poem by Arthur Clough, which we reproduce elsewhere.

Almost as a fitting conclusion comes the manifesto of the Rev. J. L. Dube, published in a recent issue of *Ilanga Lase Natal*. Mr. Dube, with that courage which must be inherent in a self-sacrificing leader of a community, has boldly published his views of the dangers and difficulties of the situation created by the present lack of definite policy with regard to the Native population. He points out, in very forcible language, the growing bitterness of the Natives against a Government which apparently has for its sole object the crushing out of all humanity from those unfortunate people who do not wear a white skin and, almost passionately, he protests against a system which can have no other result than the eventual outbreak of a most terrible warfare, fanned by injustice and fostered by race-hatred.

The Europeans of Natal would do well to take the warning to heart, that the more they enslave others, the more do they drag themselves down to the level of their slaves. A slave-owner cannot possibly be a righteous man; so long as he controls the bodies of others, so long is he without control of his better self. Will the Colonists of Natal remember, before it is too late, the history of Rehoboam, or will they, through their elected members, proceed to chastise their unfortunate victims with scorpions? Time alone can tell.

Action versus Words

"Resolutions and protests have been passed
"in sufficient numbers: what is required
"from you now is action."

It is in the above strain that Kynoch's, Limited, of Birmingham, have spoken to their customers in the Grocery and Oil Trades, through Mr. Arthur Chamberlain, in connection with the great war that is at present being waged against the Soap Trust. As in the commercial world, so in the political, people have had a surfeit of words, speeches, and rhetoric. They are thoroughly tired, and the days of the professional politician are drawing to a close; and it is perhaps a very healthy sign of the times that, for any movement to succeed, action is almost absolutely necessary. Of profession we have had quite enough: practice is what people want, and it does not matter in the slightest degree that those who exact practice from others are not prepared themselves to follow the example.

We see the same thing going on in connection with the brave battle that the women of England have undertaken for their votes. It is a most pathetic scene to watch the daughter of the great and good Cobden defying the authorities and haranguing the Magistrate, telling him that she would not recognise his authority, because she had no power in the making of the laws which she was supposed to obey. No doubt the eleven ladies who have gone to gaol, rather than submit to be put down, have perhaps made a laughing-stock of themselves in the eyes of the paid and sober politician. They certainly think otherwise. Mr. Stead has magnificently "those eleven women whose names would be enrolled in the annals of glory on being admitted to an institution where men and women are equal before the law." This remnant of his, if it did not draw sympathy, at any rate drew a near of laughter. "Their experience in prison," Mr. Stead proceeded, "would have a marvellous effect. The prisoners would come out with a spirit as of finely tempered steel. The great would also be piled itself on the country." Mr. Stead added that "he was pro-

foundly ashamed of men's aloofness from the fight, but those of them with a remnant of chivalry and a sense of justice would do all they could to assist them in that fight." Then follow the pregnant words: "Only by making themselves a nuisance, only by making it an easier thing for Ministers to get through their work by granting their demands were they likely to get those demands granted. That day had been lit at Westminster a flame which would spread throughout the country. Shame on those respectable but contemptible middle-class women, shame on them for ever, if they refused to support the cause for which their humbler sisters were now suffering, and were prepared to suffer."

Sane-minded people will not look at the excesses (perhaps) of the eleven noble ladies, most of them exceedingly cultured and sober in ordinary life. They feel, rightly or wrongly, an intensity of conviction that women are as much entitled to have a say, and on equal say, as men in the making of the laws that govern them, and in giving vent to their aspirations, and in trying to extort justice from those who have it in their power to give it, even if they go beyond the ordinary bounds of prudence, they have a right to sympathetic consideration at the hands of the public.

The moral to be drawn from the two instances we have quoted above, for British Indians in South Africa, is plain and simple. The recent news that the British Government may possibly decide to leave things as they are, in view of the proximate advent of Responsible Government in the Transvaal, would go to show that the Deputation's main object has failed. In other words, we are to take it that the Imperial Government prefers expediency to justice, and is prepared to omit from its consideration the terrible warning: "With whatsoever measure ye mete, it shall be measured unto you again." Doubtless the British Ministers consider that they are acting wisely in the circumstances. With that, however, we have nothing to do. It is plain that the British Indians of the Transvaal have a very tough fight before them: their cause is indubitably just: they have no excesses to indulge in: they need not create any scenes in Court. They have but to enforce their Fourth Resolution until Lord Elgin is prepared or until the Government of the Transvaal are obliged to grant some measure of justice. The Transvaal Indians have petitioned, and they have spoken enough: all this has evidently been considered by the Government to be but the cry of men who do not mean. The Government have a right perhaps to place that construction on the memorials, the meetings, and the speeches, and say it is so much talk. They want some reality, some action. Let perhaps the Transvaal Indians will let their hands be with dignity, and self-honour, and Victory the day is assured.

MR. TATHAM AND HIS MERRY MEN have been perambulating the Northern districts in a mighty endeavour to enlist the sympathies of the country-folk on behalf of his extraordinary measure to ruin Indian traders. Apparently, the efforts of his party have failed ignominiously, in view of the fact that the Assembly has thrown out the Bill that Mr. Tatham was to have brought forward. It has been said of the tourist that he is driven round to see sights for an hour, just to look at things in which he takes no real interest, and which will have no bearing on his better life tomorrow. The Labour tourists appear to have done everything except realise the true ignorance of their flights of imagination. Facts bear no meaning for them, unless they attach a new signification to the word; the demands of honour did not influence them, and fair-play was a matter with which they had no concern. If the present Labour Party is all that Natal can show on the side of progress and public welfare, we regret that we must always find our place with those who regard that party as being but a burlesque of what a real Labour Party should be, without any deep knowledge, but actuated by intense selfishness and an inability to interpret public opinion.

ELSEWHERE WE PUBLISH A COPY OF the petition, presented in duplicate to the Military

What is Truth?

Governor of Johannesburg and the Administrator of the Transvaal, on behalf of certain British Indians at the time of the war. It will be seen that the then leaders of the Indian community in that Colony made a powerful protest against the imposition of a special Immigration Department, designed to deal with Indians only. The reply vouchsafed by the Secretary to the Transvaal Administration was to the effect that the Administrator was of opinion that the creation of the Indian Immigration Office had been a benefit rather than otherwise to those concerned, and that he did not propose to take any steps in the matter. We see herein the beginning of that high-handed, autocratic dealing with British Indians, against which we have had occasion to protest on so many occasions in these columns. Apparently, no sooner had the British Authorities taken over the control of the Administration of the Northern Colony, than they set about creating a restrictive organisation such as was unknown altogether in Republican days. The British Indians, apparently, were ungrateful enough to believe that the creation of the Indian Immigration Office had not, by any means, been a benefit to them, but rather the reverse, and if one is to judge from the results that are evident to-day, we can only say that His Excellency the Administrator, then as now, was utterly

deceived by his advisors with regard to the conditions and the requirements of the British Indian community. History has repeated itself so often in the Transvaal, that the documents, which we now publish for the first time, will stand as types of the replies that have been given to the representations of the British Indian community in the Transvaal on practically every occasion when that community has voiced its protest against the hardships inflicted upon it.

DEALING WITH MR. TATHAM'S BILL

The Indian Trader

recently, the *Times* of Natal stated that "the Indian or Arab trader is of no benefit to the Colony." We entirely demur to this statement; we will go so far as to say that it is quite beyond the truth. The Indian trader has played an enormous part in the commercial development of Natal, and especially as a pioneer of civilization amongst the natives of the Colony. He has brought to them that desire for higher things, and has developed amongst them that spirit of curiosity, which must always form a basis of whatever progress the natives of this country are continually making. It is altogether unfair to deny the work that has been done by the Indian trader, simply because he happens to compete with the European trader. If there were no native trade, the Indian trader would not be deemed a danger, and he is only dangerous because he has succeeded where the European trader has failed.

THE WITNESSES HAVE DONE WELL

Another Haggard Exaggeration

take Mr. Haggard severely to task for his statement that there were scores of European boys in Durban who were walking the streets begging of Indian boys doing the work which they could do and which was done by the Indian boys at a very low wage. Mr. Haggard, as is well known, is colour-blind. If the one who was wearing a black skin and Mr. Haggard were to meet him, the anglicized visitor would be promptly dismissed as a boy of Satan by the new M.P.A. We are heartily tired of this silly argument about Indian boys taking the place of European boys. They probably are doing so, but the latter did not think it beneath their dignity to do work of the nature that is willingly done by the Indian boy. When the European businessmen make up its mind that no more white labour is beyond its budget, then it will then only will it be prepared to compete with Indian labour, and it is that happy circumstance which has happened at Mr. Haggard's time, and we remain true to our opinion that the *Times* of Natal is a very good newspaper.

OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE

What is a "Person"?

sends us a full report of a case to which reference was made in last week's "Jottings." One Abdool Gassoor was brought before the Volksrust Magistrate on a charge of entering the Transvaal without a permit. Mr. Attorney Lichtenstein, of Pretoria, defended the boy, who was proved to be under the age of twenty-one years. He referred to the Permit Office as arbitrary in fixing the age of majority for Indians at anything between twelve and sixteen years, and Mr. Lichtenstein pointed out, in a very closely reasoned argument, that such an action on the part of the Government was illegal and ultra vires. He drew upon Roman-Dutch and English authorities to show that an unemaniculated minor was held to have the same domicile as his parents or guardian, and that he, therefore, could not be deemed a local person. The Magistrate, however, considered that an offence had been committed against the Law, and, acting in his administrative capacity, ordered the boy to leave the Colony within two hours. On the advice of his solicitor, however, he refused to do so and was, consequently, brought before the Magistrate, at the expiration of that time, on a charge of disobeying the administrative order made two hours previously. Owing to the representations of Mr. Lichtenstein, the Magistrate inflicted a nominal penalty of one month's imprisonment without hard labour, and gave notice of appeal against the decision. The matter will shortly come before the Supreme Court for an expression of opinion, and we shall deal with it more fully when the report of the Supreme Court is published in our columns.

THE NATAL ADVERTISER COMMENTED

Advertising Ignorance

some days ago upon Lord Elgin's reply to the Transvaal Indian Deputation that waited upon him on the 8th inst. One contemporary appeal quite to the point is made in its angry protest against Lord Elgin's hint that a Royal Commission might be appointed to investigate the whole question of British Indian disabilities in South Africa. The contemporary is good enough to acknowledge that, as Great Britain's senior partner in the British Empire, it has the responsibility in the matter, the burden of the consequences of which it has been too long neglecting. The contemporary is also good enough to say that the disabilities of the Indian are not to be removed by the action of his own country, but that it is the duty of the British Government to remove them. The contemporary is also good enough to say that the disabilities of the Indian are not to be removed by the action of his own country, but that it is the duty of the British Government to remove them. The contemporary is also good enough to say that the disabilities of the Indian are not to be removed by the action of his own country, but that it is the duty of the British Government to remove them.

the *Advertiser* is very unpleasant to witness. It can hurt none but our contemporary itself and those of its readers who take the *Advertiser's* columns seriously. To speak thus of the responsibility attaching to the Colonial Office is little short of flat impertinence, and the *Advertiser* as a presumably representative organ of public opinion should, we think, know far better than to endeavour, by false pretences, to arouse the angry expression of that narrow colonialism against which we have always most strongly protested and against which we shall continue to protest as energetically. Our contemporary seems to forget its own sense of responsibility in discussing the Indian question in Natal. We are convinced that that sense of responsibility has not been numbed temporarily, owing to the Durban paper's lack of information on the subject. We have before now suggested that the *Advertiser* should, if it wishes to be fair all round, make an investigation into the whole matter a little deeper than it has done hitherto, and we repeat our advice to it, with all respect, but none the less seriously.

The Deputation

Interesting Interviews

The "Times" Cable

And a Reply

The following interview with Mr. Gandhi appeared in *South Africa* of the 27th ult.:-

A Deputation from the British Indian Association of the Transvaal arrived in London from Johannesburg last Saturday for the purpose of laying the grievances of that community before Lord Elgin and Mr. John Morley, and especially of urging the Imperial Government to disallow the recent Registration Ordinance.

Mr. Advocate M. K. Gandhi, the Honorary Secretary of the Association, and one of the delegates, was interviewed at the Hotel Cecil on Thursday afternoon by a representative of *South Africa*.

"Will you please give me your views on this question which has brought you so many thousand miles, Mr. Gandhi?" inquired the reporter.

"With pleasure," replied Mr. Gandhi. "I had better begin at the beginning."

"If you please?"

"Well, Mr. Editor, the Commission of the Transvaal Indian Association, and myself have some views on the appointed deputation from the Transvaal Association of the Indian Association of the Transvaal, and we have been invited by the great Indian mass meeting held

tion; and I thank *South Africa* from my heart for allowing me to give expression to our views in its columns."

Interview in the "Tribune"

The following interview appeared in the *London Tribune* of Monday, 22nd ulto.:

Another phase of the question of Indian coolie labour in South Africa is raised by the arrival at Southampton on Saturday of a deputation from the British Indian Association of the Transvaal for the purpose of laying the grievances of that community before Lord Elgin and Sir John Morley, and especially of urging the Imperial Government to disallow the recent ordinance, which provides that every Indian settled in the Transvaal shall carry a pass.

The deputation consists of Mr. M. K. Gandhi, hon. secretary of the British Indian Association, and Mr. R. O. Ally, chairman of the Hamidia-Islamic Society. Mr. Gandhi informed a representative of *The Tribune* upon his arrival that Lord Elgin had consented to receive the deputation, though his lordship was doubtful whether any good purpose could be served by it.

"We think," Mr. Gandhi continued, "that the position has not been properly placed before Lord Elgin. An amending ordinance concerning Asiatics was recently passed by the Transvaal Government.

"The law, against which we are to make our submission to Lord Elgin, is intended to make every Indian now settled in the Transvaal carry a pass, just as the Kaffirs are required to do. The Indian passes, however, will be much more rigorous and severe. It is supposed that every pass will bear ten finger impressions of the holder. All Indians in the Transvaal, no matter what their status may be, will have to submit to this, which, as we can read and write English or any other European language.

"The reason for introducing this law is, as the Colonial Secretary has stated, that there is an influx of Indians into the Transvaal. The British Indian community has always denied this charge, and has invited a commission of inquiry to investigate it. The number of Indians in the Transvaal, according to the permits, is 14,000, and by the census returns 10,000. I may point out that they suffer from many other disabilities. They cannot hold landed property, except in locations or wards that may be set apart for their residence. They cannot take on the train as in Johannesburg and Pretoria, and they are hindered even with reference to railway travelling. There are regulations, which, though not at present in force, are still on the statute book, preventing British Indians, together with the Kaffirs, from a full share in the franchise. This applies especially to Johannesburg. The new ordinance contains a clause

to the effect that it shall not come into operation until his Majesty has signified his pleasure not to disallow it. We wish to get it disallowed. At the same time, recognizing the prejudice there is against colour in the Transvaal, we have always accepted the principle of restriction of further immigration, under well-defined regulations, which should not be harsh, and devoid of class legislation. Our experience invariably has been that, wherever there has been class legislation, it has been far more difficult to secure relief than if there had been laws of general application, as, for instance, at the Cape and Natal.

"All we claim is fair and honorable treatment for British Indians residing in the Transvaal. This has been often promised by the British Government. In fact, as Lord Lansdowne stated, the disabilities of British Indians in the Transvaal were one of the causes of the late war."

"Times" Cable

The following is the full text of the cable sent to the *London Times*, on the 21st ulto., by its Johannesburg correspondent:—

The announcement in yesterday's telegrams to the effect that the Royal assent had been withheld from the new Registration of Asiatics Ordinance pending the arrival in London of an Asiatic deputation sharpens the anxiety with which the question is being watched here. I summarized the provisions of the Ordinance at the time of its passage through the Legislature. The position is briefly as follows:—If the Transvaal is allowed to be open to free Asiatic immigration, skilled trades and retail commerce will inevitably be taken from the whites, and in 50 years the population will resemble that of India and Mauritius. So far as Europeans are concerned, they must cease to be anything but a small ruling caste. The policy of the present Administration is to exclude further immigration pending the establishment of responsible government, and at the same time to extend greater privileges to Asiatics already entitled to reside in the colony. The present Ordinance provides for the complete registration of all Asiatics in such a way that personation, in which the Asiatic is a past master, would be made impossible. The new registration will give a free title to Asiatics already domiciled and do much to protect them from harassing interference in the future. At the same time Asiatics will be relieved from the obnoxious registration fee and will be given a title to their land and mosques, the removal of which hitherto has been a standing grievance.

The head of the deputation which was due to arrive yesterday, is an able Indian lawyer, who is the principal agent through whom Mr. Maitland's deplorable attempt to transfer the Transvaal has obtained permits, and has on the part of the Government a large business in this footing. Mr. Richard Solomon travelled by the

same ship. All who are concerned to save retail commerce and skilled trades for white colonists—that is, practically all thinking South Africans—look to him to represent the cause of the white population. The Ordinance is of more than local importance, because without it any union of South Africa, including Natal as well as the Transvaal, is practically impossible. The Transvaal is firmly determined never to expose herself to the wholesale influx of Natal coolies free to settle in the country and to compete ruinously with farmers, artisans, and shopkeepers.

A Reply

Messrs. Gandhi and Ally addressed the following letter in reply to the *Times*:—

We have seen the cablegram in your issue of to-day's date from your Johannesburg correspondent in connexion with the British Indian Deputation that has arrived from the Transvaal to wait upon the Imperial authorities regarding the Asiatic Law Amendment Ordinance of the Transvaal.

We trust that, in fairness, you will allow us to correct certain mis-statements made by your correspondent. He says, "the present Ordinance provides for the complete registration of all Asiatics in such a way that personation, in which the Asiatic is a past master, would be made impossible." We deny that there has been any personation, and we venture to state emphatically that the existing Registration Certificates held by British Indians entirely prevent personation. These certificates contain the names of the holders, their wives, number of children, their age, height, and their thumb imprints. Whenever an attempt has been made to personate the culprit has been promptly brought to justice.

Your correspondent states that the present Ordinance will give a full title to Asiatics already domiciled, and that it will extend greater privileges to them. They have the full title to residence already, unless it is to be snatched from them by fresh legislation. They hold permits authorising them to enter and remain in the Colony of the Transvaal, also Registration Certificates above mentioned, which were taken out by them as a voluntary act on the advice of Lord Milner, who, at the time, assured them that those Registration Certificates were final and complete.

That Asiatics will be relieved from the obnoxious Registration Fee is a preposterous statement, as they have already paid it, either to the Boer Government or to the British. They will not be given title to their land and mosques as your correspondent asserts. He is thinking of the Draft Ordinance, which contains a clause authorising the Government to give the British Indian a title to their land and mosques, but not to their land apart from mosque pro-

mises. But this clause does not find place in the Ordinance as passed by the Legislative Council, nor was it necessary, because the Supreme Court of the Transvaal has decided that, in spite of Law 3 of 1885, Indians acting as a religious corporation could hold fixed property for religious purposes.

British Indians in their wildest dreams have never claimed the right of free immigration into the Transvaal. They recognise the prejudice against any such immigration, and have, therefore, accepted the principle of restriction in vogue at the Cape, Natal, and other British Colonies.

The British Indians of the Transvaal respectfully, but firmly, oppose the Ordinance because it imposes taxation, uncalled for, and unjust degradation upon them. It reduces them to a lower level than the Kafir. It sets up a system of passes and identification applicable only to criminals. Is it right that every Indian, irrespective of status, should be called upon to carry a pass containing impressions of all his digits, to be produced to every policeman who may choose to ask for it? Is it right that babies in arms should be taken to an officer called the Registrar of Asiatics to give him particulars of identification in respect of the baby, and to have it provisionally registered?

Whereas Law 3 of 1885 requires registration of traders only, and Registration Certificates under it are merely a receipt for £3, the present law requires registration of the above kind for every male Indian in the Colony.

The statement that Mr. Gandhi has been the principal agent through whom Indians obtain permits to enter the Transvaal, and that he has in the past established a large business on this footing, is false. A large number of Indian refugees had already entered the Transvaal at the time Mr. Gandhi was required to settle there.

It is hardly necessary to deal with the personal element introduced by your correspondent. It is felt that the British Indian community has been much misrepresented and misunderstood.

Any influx of Asiatics into the Transvaal on a wholesale basis has been all denied by the British Indian community, whose position to-day is infinitely worse than it was under the Boer régime. The community has asked for an enquiry into the alleged influx of Asiatics on a large scale. We assert that the vast majority of the 13,000 British Indians of the Transvaal are in possession of lawful permits and certificates. If there are any without the necessary documents the Peace Preservation Ordinance is strong enough to expel such people from the country. Successful prosecutions have often taken place in connexion with such men.

It will therefore be seen that the British Indian community is prepared to give in a perfectly fair spirit the least as to undue influx or undue con-

petition in trade; but it claims for the resident Indian population the ordinary rights of citizenship, namely, freedom to hold landed property, freedom of locomotion, and freedom of trade under general regulations, without class distinction.

The following Reuter telegram appeared in the South African press:

Replying to Sir Henry Cotton.

Mr. Winston Churchill said no decision had yet been reached by the Government with regard to the appointment of a Commission to examine the alleged grievances of British Indians in the Transvaal. He very much doubted, said Mr. Churchill, whether the Imperial Government would re-open the question, in view of the near approach of Responsible Government in the Transvaal.

London, Nov. 20.—Mr. Morley this afternoon, at the India Office, received a deputation from the Indians of the Transvaal similar to that which waited upon Lord Elgin. The proceedings were private, but it is understood that Mr. Morley made a sympathetic speech, declaring that the Transvaal Ordinance would place a bar sinister on millions of our fellow subjects.

A strong British Committee is being formed to carry on the agitation.

London, Nov. 22.—Members of to-day's deputation to Mr. Morley on behalf of the Transvaal Indians, state that Mr. Morley practically re-echoed the views enunciated by Lord Elgin on the same subject.

A meeting of members of Parliament will be held on Monday for the purpose of further considering the grievances of the Indian inhabitants in the Transvaal.

Natal Ministry Resigns

In the Legislative Assembly on Thursday afternoon, the Prime Minister, after the notices of questions had been taken, asked the leave of the House to make a short statement. He said: The division which was taken last night showed that this Assembly was not prepared to pass a vote of "no confidence" in the present Administration, and justifies the course which was adopted by me, of carrying on the Government of the country until Parliament was able to meet. The Government is, however, of opinion that, in order to carry on, in a satisfactory manner, the administration of the affairs of this Colony, it must be supported by a larger number of votes than was the case last evening, and I, therefore, intend to tender to His Excellency the resignation of myself and colleagues. I move the adjournment of the House until 8 o'clock on Monday evening.

The House adjourned until Monday evening.

Johannesburg Jottings

(FROM OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE)

"THE STAR" AND THE DEPUTATION.—Dealing with the comments of the English Liberal Press on the deputation, *The Star* writes as follows:—

In connection with the same batch of savings we venture to add another to the attitude of the English Radical Press towards Mr. Gandhi's deputation. The people of this Colony will have little cause to be grateful to these newspapers and their local advisers if the policy of reducing white wages on the Rand is succeeded, before the people have a voice in the matter, by a policy of flooding the towns and country districts with free Asiatic settlers.

Apparently, your contemporary has something else to do than entertain the public with the truth; it would rather deal seriously with untruth.

THE TRANSVAAL AND THE ORDINANCE.—The Chambers of Commerce in the Transvaal and the various Municipalities have practically unanimously passed an identical resolution urging upon the Imperial Government the necessity of assenting to the new Ordinance. It is easy to see where this remarkable unanimity originates, and Lord Elgin were at all acquainted with the under-currents of political life in this Colony, he would not have any great difficulty in deciding upon the real value to be attached to these professions of faith. He would know that he had only to enquire the opinions of, say, half a dozen men, to be certain what would be the determination of the various Chambers of Commerce and Municipalities. The bell-wether has jumped over the stick and all the other sheep have followed, even when the stick was taken away.

THE PROGRESSIVES AND THE ASIATIC QUESTION.—I do not know what Mr. J. H. van der Merwe has given a certain political party in this country the appellation "progressive." Mr. Kenyon Kelty, the organising secretary of this party, speaking recently at a meeting on the Nourse Mines, said that the policy of the Progressive Party in reference to the Asiatic question was that those Asiatics who were here before the war had vested interests in the country, and they should allow those Asiatics to remain. If the Municipality under which they lived decided that they should not remain, then they should be compensated and said goodbye to. They did not wish to allow Asiatics to compete with the white trader. Probably not, Mr. Kenyon Kelty, but they will not be asked! The Progressive Party deserves compensation for having an official of this sort, and his education can only be explained on the supposition that this peculiar party progresses crab-fashion.

Mr. Kleinenberg said at length though not to reply to Mr. Abdul Gaffoor's statement. It has taken him two years to do this, but hope spring eternal in the human breast, and so at length the ex-Mayor of Pieterstroom has made the local Indian community happy. What a remarkable man Mr. Kleinenberg is! He does not seem to have realised that having challenged a man to reply to his preposterous statements he should look for his opponent's reply, and yet it would seem that our good friend has only just become aware that Mr. Abdul Gaffoor crushed his argument two years ago by a pulp. Two years is a long time, and let us hope that, in addition to the principal sum of £50 the Nazareth Home will benefit by interest accrued thereon during that period.

UPON THE ROCKS. The Johannesburg Chamber of Commerce recently held its monthly meeting here, and was presided over by Mr. J. W. Quinn, the ex-Mayor. Mr. Quinn gave some gloomy statistics with regard to trade, and showed how, whilst, in 1903, there were 18 voluntary and 36 compulsory requisitions for the Transvaal, in 1905-6, there were 17 voluntary and 205 compulsory requisitions. Mr. Quinn said that he attributed a very large proportion of the depression evinced by these figures to the fact that the stoppage of any development of deep level propositions, together with its attendant cessation of building operations, in addition to the over trading of which he had already spoken. There is not a single mention in the whole of Mr. Quinn's speech of the evil effect of the Asiatic population of the Transvaal upon the commercial welfare of the people. Obviously, therefore, Mr. Quinn himself does not think that the presence of 13,000 British Indians in this Colony has any of that effect which certain interested parties ascribe to it. It has been said that he who cannot for himself against Mr. Quinn is expected to come to China that he who is not against us is for us.

THE TRANSVAAL TEST CASE. On Tuesday last, 20th inst., in the Court before Mr. Graham Cross, Henry Badish was charged with assault upon William Du Randt, in that, on Sunday, the 21st October, the said Badish had refused to permit the Complainant to board an ordinary Municipal Tram Car, on the plea that he was a coloured person, and had forcibly prevented his going on the car. The Magistrate held that the charge was proved and committed Mr. Complainant, B. Badish, to a month of imprisonment, but on 21st inst. the Court had to report of the case, for your next number.

Another Test Case

What is a "Person"?

[SPECIAL TO INDIAN OPINION]

Before the Assistant Resident Magistrate, Major Dixon, for the district of Wakkerstroom, at Volksrust, on the 17th inst., Abdul Gaffoor, was charged under Section 2 of the Peace Preservation Ordinance with entering the Colony without a permit. Lieutenant Atwater, S.A.C., appeared for the prosecution; Mr. Attorney Lichtenstein, of Pretoria, for the accused.

A Constable of the S.A.C. entered the box and stated that he arrested the accused for entering the Colony without a permit. (Cross-examined by Mr. Lichtenstein). I have orders to arrest Indian boys over sixteen years of age. I use my own discretion as to computation of such age.

Dr. Dalrymple, called, stated that he examined the accused and, in his opinion, he was between seventeen and eighteen years of age. Cross-examined. I may have stated at first that the accused was fifteen years of age, but upon examining his teeth, I judge that he must be about seventeen years.

Mr. Lichtenstein called Mahomed Gaffoor, who stated that he was the sole and lawful guardian of the accused whom he had supported for many years past, and now wished that he should reside with him at Pretoria. His ward had no parents living, and depended upon him, his guardian, for his maintenance and upbringing. The accused was in his nineteenth year.

Abdul Gaffoor, the accused, stated that he was in his fifteenth year and no more, also that the preceding witness was his lawful guardian, upon whom he depended for his support.

This closed the case for the defence. The Public Prosecutor, being called upon, said he had no remarks to make.

Mr. Lichtenstein asked for the acquittal of his client on the following grounds:—

In the first place, the defendant did not commit the offence "who entered the Colony without a permit," as he was not assigned for the commission of a criminal offence, as provided in Section 2 of the Peace Preservation Ordinance makes no provision for a penalty, and, therefore, no crime had been committed (Ex vs. Mnyani).

Next it was held that the presiding Magistrate, acting in his administrative capacity, was compelled not to act arbitrarily, but to use a judicial discretion in the interpretation of Section 1 Sub-section 2 of the Ordinance, which gives discretionary power to the Governor of granting or withholding permits. On this ground (Maxwell's Interpretation of Statutes, page 72). "According to his discretion in 1904 it has been said, according to the effect and reason of justice, not private opinion, . . . it must

be exercised within the limits and for the objects intended by the Legislature and the Ordinance, as its name and its provisions imply, is intended for the preservation of peace. The Magistrate, therefore, was bound to give the proper legal interpretation to the words of the Ordinance. The action, therefore, being in the nature of a civil one, it follows, in accordance with the provisions of the Roman-Dutch Law, no ward can appear in a court of law without the aid and assistance of his lawful guardian. It has been proved that the ward, in this case, is a minor, being under twenty-one years of age, and the principles of the civil law must apply. A ward is under the command and control of his guardian, and must, if his guardian so desires, reside in the same domicile as that of his guardian. A minor, who has lost either of his parents, is presumed to have retained, in respect of his succession, the last domicile of the deceased parent, unless his guardian has taken another domicile for him, which, for the reason of law, he may do in the same manner as the surviving parent. In English law, the father or guardian is also entitled, as a general rule, to the possession and custody of the person of his child. In general, if possession and custody be withheld, he may regain it by a Writ of Habeas Corpus, or by an application to the Chancery Division of the High Court of Justice.

It is laid down as a maxim that no laches or negligence shall be imputed to an infant, and there could, therefore, be no responsibility whatsoever for the action of the defendant, who has been acting under the control and charge of his guardian. The Ordinance says that "no person" shall enter the Colony without a permit, subject to certain exemptions and limitations, and in the absence of any language in the Ordinance qualifying or interpreting the word "person," it follows that the ordinary civil interpretation should be attached to the meaning of the word, namely, according to the definition given by Maasdorp in the "Institutes of Cape Law," i.e. the idea represented by the word "person" is to be found in its fullest and most complete form in a human being of the male sex, who is in possession of his freedom, legitimate by birth, of full age, and in possession of all his faculties, and it might be added, unmarried. The sum total of all these qualities is what is spoken of as his "status," and any defect or alteration in any one of these particulars would at once bring about an alteration in his "status," and it must be held that the domicile of a person, whilst he is a minor, is the domicile of his parent or guardian, provided the interests of such minor are not prejudicially affected by such change. Austen, in his "Jurisprudence," also deals very fully and conclusively with the definition of "person" as a human being invested with the condition of status and, therefore, one

capable of rights. It is not for the Asiatic Department to give its own interpretation to the definition of "person," in order to suit its particular policy for the exclusion of a certain class of people. The question for the Court to decide is what the legal meaning of the language is in the Ordinance, and according to Maxwell, on the "Interpretations of Statutes," to give a consideration contrary to or different from that which the words import or could possibly import is not to interpret law but to make it; and judges are to remember that their office is *ius dicere* not *ius dare*. Moreover, certain Statutes have been cited by the same authority to show that if the word "person" is not qualified by the inclusion of the word "minor" or "domestic," no other meaning or interpretation can be given to such word than that which the civil law clearly and conclusively lays down.

Severe strictures have been passed by the Supreme Court recently in connection with the administrative orders issued against minors, and, in deference to the opinion of the Supreme Court, the Asiatic Department have ordered that no minor under sixteen shall be arrested for entering the Colony without a permit. If the individual is a minor, it is impossible to make any distinction in years whether he be twelve months old or twenty years old. The dictum of Baron Parke who (vide Morgan vs. Thorne, 7 M. & W., page 408) "The Law knows of no distinction between infants of tender or mature years." In the case of Rex vs. Adam Elbrahim, the Supreme Court here has also expressed its strong opinion against the Law of 1885 being applicable to minors, and the authorities have so strongly recognised the privileges enjoyed by minors under our Law, that in the new Asiatic Amendment Ordinance recently passed by the Legislature, clear language is attempted to be used with regard to the application of the Law against minors.

Upon these clear and cogent grounds, based upon decisive and unanimous opinion of all the leading authorities, the Court was bound to order an acquittal, and, in conclusion, Mr. Lichtenstein earnestly asked the Court for a decision consistent with the incontestable principles of Law and Jurisprudence.

His wording, in giving judgment, stated that he had a certain duty to perform in his administrative capacity, and held that the accused had committed an offence by entering the Colony without a permit, and that being so, it was competent for him to order the accused to leave the Colony within two hours, on the ground that he was a minor over the age of fourteen years, and therefore, amenable to a penalty for breach of the Law. The accused, however, thereupon, he entered his plea within the time

Ordinance, by failing to comply with the order of the Court. Thereupon, the accused entered the witness-box, and stated that, inasmuch as he was not a "person" within the meaning of the Ordinance, and that it is his duty to obey the commands of his guardian, and to choose as his residence the domicile of his guardian, he had failed to comply with the Order of Court.

Mr. Lichtenstein: I ask the Court to inflict a merely nominal sentence upon the accused, as it is my duty to note an appeal to the Supreme Court in connection with this action.

The Magistrate: Very well, I shall impose the nominal penalty provided for under the Ordinance, and inflict a month's imprisonment without hard labour, and your appeal, Mr. Lichtenstein, is duly noted.

Hope

Say not the struggle naught availeth.
The labour and the wounds are vain,
The enemy far, and yet so nigh,
And as things have been they remain.

If hopes were dunes, fears may be flats:
It may be, in your smoke concealed,
Your comrades chase e'en now the flies,
And, but for you, possess the field.

For while the tired waves, vainly breaking,
Seem here as pains of such to gain,
Far back, through creeks and inlets making,
Comes silent, flooding in, the main.

And not by eastern windows only,
When daylight comes, comes in the light,
In front, the sun ebbs slowly, slowly,
But Westward, look, the land is bright!

A. H. CLARKE.

A Warning

The following correspondence, which is now published for the first time, is dealt with in our leading columns:

12th Nov 1906.
Johannesburg, 10th Nov 1906.
His Excellency
Col. Colie Mackenzie,
Military Governor,
Johannesburg.

May it please your Excellency,

We, the undersigned members of the Indian community of Johannesburg beg respectfully to bring to your knowledge that an important notice has appeared in the Johannesburg *Gazette* wherein an Indian Immigration Office has been opened to deal solely with all Asiatics, and whereby all such subjects have to get their passes changed before the said office. And to deal with all Government matters that they may be interested in.

We beg to point out that hitherto our dealings direct with His Imperial Majesty's authorities have been carried out without any complaint, and we fear that this new departure will lead to dissatisfaction amongst many of our fellow subjects.

We have not a single grievance against the Government of the Colony, and we are not in a position to suggest that there is a disloyalty to be

made; it is this because we shall be grieved thereat.

We have ever been loyal and desire to be direct under the Imperial authorities as heretofore, whose treatment and kindness we ever appreciate.

Trusting that your Excellency will give this matter your serious consideration and grant our humble request.

We subscribe ourselves your most obedient servants.

(Sd.) OSMAN HAJEE ABDUL LATIF
and others.

Office of Secretary to the Transvaal Administration.

Pretoria, 27th June, 1904.

Osman Hajee Abdool Latif,

Johannesburg.

The Petition of yourself and other Indian Residents in Johannesburg, of the 10th May, has been laid before His Excellency the Administrator.

His Excellency is of the opinion that the creation of the Indian Immigrants office has been a benefit, rather than otherwise, to those concerned and he does not propose to take any steps in the matter.

(Sd.) J. PRICHARD STOFFORD,
for Secretary to the Transvaal Administration.

Indian Traders in Pietersburg

Mr. Kleinburg Replies

I see in your issue of the 6th inst. that the Chairman of the British Indian Association is once more endeavouring to bolster up the position of his compatriots in this country in an attempt to put his views of the matter before the public. He endeavours to obscure the true position of affairs by reference to a challenge thrown out by me, but it is evident that his memory is as faulty as his figures, because it is he that owes £50 to a charitable institution by virtue of failing to disprove the figures quoted by me at the meeting of the National Convention held in November, 1904. Mr. Giani's argument that there is no competition with the hawker is as absurd as it is untrue. The hawker goes from farm to farm over the district and at a lower price than the white country storekeepers can sell his wares to all and sundry, Kaffirs or whites, who are in want of them. But for the competition offered by the hawker the country storekeeper would be able to keep his head above water, a very different matter under the existing conditions. It is further fact that the farmers now are not trading freely, but are being driven out of the field by the hawker, the additional proof of the evil effects caused by this class of trader. Mr. Giani in a previous letter to your paper, referred to a similar case of a white Indian trader who was driven out of the market by the hawker, and he suggested that the hawker should be driven out of the market.

I have not the opportunity of getting at these figures, although I challenged Mr. Gani to supply them, and can only rely upon the books of the local Receiver of Revenue and of the municipality for a true list of licences actually issued. The figures quoted by me at a meeting of the White League held a few weeks ago were obtained from those quarters and can be vouched for by me. On May 31st, 1906, the licences held in the district of Zoutpansberg were as follows:—

Pietersburg town licences	34
Smaller town licence	10
Hawker licences (Pietersburg Municipality)	18
Hawker licences (general)	7
Country store licences	20

Total .....

The licences issued up to date are as follows:

Pietersburg town licences	34
Smaller town licences	10
Country store licences	23
Hawkers' licences (Municipality)	18
Hawkers' licences (general)	7

Total .....

These figures do not include those hawkers who, in Pretoria and elsewhere, obtain licences to trade over the whole Colony and under that licence are entitled to and do trade in this district. I have in my possession a list of the names of Indians to whom the 92 licences above quoted have been issued and would have published them if I did not feel diffident to intrude too much upon the space in your columns. I can well understand the attitude taken up by the chairman of the British Indian Association in endeavouring to minimise the evil effects inflicted upon the white community by the unfair and uneven competition offered by the Indian to the white trader, but on the other hand I feel sure that the entire white population of this Colony is determined to have the status of the Indian trader defined more strictly and in such a manner as to do away with the present intolerable position of affairs. The Ordinance, No. 29 of 1906, against which such violent clamour is being directed by the Indian community will bring about a careful and thorough sifting out of Indians entitled to live in this Colony, and when once that is done the status of those men entitled to remain here will surely be made more secure and the need of counteracting such abuses of powers such as is now being done will be done away with and become unnecessary, inasmuch as the Indian will have reliable and trustworthy registration of all Indians in the Colony.

Mr. Alford Gani's letter is full of...

In your issue of Saturday appeared a letter from the secretary of the T. T. Association in which I was informed that the committee of the T. T. Association had decided to publish a list of the names of Indians to whom the 92 licences above quoted have been issued and would have published them if I did not feel diffident to intrude too much upon the space in your columns.

Mr. Kleinenberg that his whole argument on this point is vitiated by his omitting to remember that my letter to which he replies appeared, not in your own columns but in those of the *Rand Daily Mail* and the *Transvaal Leader*. Moreover, Mr. Kleinenberg's own memory is obviously so bad that he does not seem to remember that it was he, after all, who owes the sum of £50 to the Nazareth Home. Mr. Kleinenberg states that, in a previous letter in your paper, I professed to have in my possession a list of Indians trading in the Pietersburg district before the war, some of whom, I admitted, traded without licences. He goes on to say that he had not the opportunity of getting at these figures, although he challenged me to supply them.

Such a statement is astounding. Mr. Kleinenberg, in a letter to you dated the 23rd November 1904, and in a further letter dated the 5th December of that year, issued to me a challenge that I should prove that there was no appreciable increase of Indian traders in the town of Pietersburg at the time of writing, upon the numbers in that town before the war, and he promised to pay over the sum of £50 to the Nazareth Home in the event of my proving my contention, whilst I was to agree to pay the sum of £50 to the same institution in the event of my inability to do so. On the 9th December, 1904, therefore, I addressed a letter to you in which I pointed out that in the town of Pietersburg there were, at that date, only twenty-eight stores owned by Indians, of which some were held by the same Indians, and I showed that before the war, there were at least twenty-three such stores. I gave the names of the storekeepers and the number of stores belonging to each. The list then published, and which I attach once more hereto, was drawn in March, 1903, in order to be produced before the Government.

I deny that, even at the present day there is an appreciable increase in the number of Indian traders or stores on the number existing before the war. In my recent letter, I stated definitely and distinctly that there were only some twenty-seven stores at the present time in the town of Pietersburg, of which more than one was owned by the same person. Does Mr. Kleinenberg still challenge the accuracy of my figures? Will he admit that he has been grossly careless in charging me with dishonesty of memory? I quite agree with him that there is no need of controversy on a question of figures such as is now indulged in, for the simple reason that it is absolutely impossible for Mr. Kleinenberg to do so, the facts that I produce. I publish herewith the names of pre-war Indian traders in the town of Pietersburg, and I am prepared also to publish the names of the Indian traders who have since the war entered the district, and to compare the two lists, and to show that the number of Indian traders in the town of Pietersburg has not increased since the war.

good enough to pay over the sum of £50 to the Nazareth Home.

Mr. Kleinenberg, however by his own figures, has proved my contention, which was that there is, to-day, a smaller number of traders in the town of Pietersburg, than on the 31st of May, when his figures were valid. He himself shows that the number of Pietersburg town licences was thirty-nine on the 31st of May, whilst to-day there are only thirty-four, and he shows also that the smaller town licences on the 31st May numbered five, whereas to-day there are only four. My point is, therefore, proved that the number of Indian traders in Pietersburg have simply gone into the district and that there is no real or appreciable increase in the number. Moreover, it is proved beyond doubt that the increase in certain districts is due to a decrease in Johannesburg and Pretoria.

I still deny that there is any real competition with the Indian hawker. Mr. Kleinenberg states that he competes with the white country storekeeper, and that it is a fact that no farmers now take out trade licences, being driven out of the field by the Indian hawker. May I ask whether it is a farmer's business to farm or to trade? Surely, the farmer who holds a trading licence competes with the country storekeeper! Surely Mr. Kleinenberg is not going to suggest that the legitimate storekeeper is going to push the claims of the farmer-trader? Let the shoemaker stick to his last, and the farmer to his farm. The farmer who takes out a trading licence is not a farmer, but a trader, and he must not be allowed to compete with the country storekeeper. Mr. Kleinenberg seems to be unaware of the elementary economic maxim that the man who creates a demand can certainly not take away business from anyone else. It is a further economic axiom that the man who creates a demand for his own goods adds to the demand for the same goods sold by other people. Let Mr. Kleinenberg read the correspondence now appearing in the *London Times* on the question of the legitimacy or illegitimacy of the competition of the *Times* Book Club with the publishers. He will learn many lessons in simple economics from such a study.

Your correspondent, however, seems to think that the Ordinance is going to do something to put a stop to the trading propensities of the British Indian. Let him examine the document once again and decide whether there is anything in it which will prevent the Indian from taking business away from the white trader, and going to the white trader. The Ordinance is simply a measure to prevent the Indian from taking business away from the white trader, and it is a measure which is necessary for the protection of the white trader. The Ordinance is a measure which is necessary for the protection of the white trader, and it is a measure which is necessary for the protection of the white trader.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીકસ—શનીવાર, તારીખ ૨૪ મી નવેમ્બર, ૧૯૦૬.

અંક ૪૭

અડવાડીક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી-તા. ૨૪મી નવેમ્બરથી તા. ૩૦ નવેમ્બર સુધી ૫૦ સં. ૧૯૦૬.

હીંદુ-માગસર સુદ ૯થી. માગસર સુદ ૨૫ સુધી સંવત ૧૯૬૩.

મુસલમાની-તા. ૭મી મહાદર્ગી ૧૩ મી સવાલ સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

ચાર.	ખ્રીસ્તી તારીખ.	હિંદુ તીથી.	મુસલમાની તારીખ.	સુર્યોદય ક. મી.	સુર્ય અસ્ત. ક. મી.
શની ..	૨૪	૯	૭	૪ ૫૨.૬	૩૫
રવી ...	૨૫	૧૦	૮	૪ ૫૨.૬	૩૬
સોમ ..	૨૬	૧૧	૯	૪ ૫૨.૬	૩૬
મંગળ ..	૨૭	૧૨	૧૦	૪ ૫૨.૬	૩૭
બુધ ...	૨૮	૧૩	૧૧	૪ ૫૧.૬	૩૮
શુક ...	૨૯	૧૪	૧૨	૪ ૫૧.૬	૩૮
શુક ...	૩૦	૧૫	૧૩	૪ ૫૧.૬	૪૦

અનુક્રમણિકા.

કહેણીસે કરણી ભલી ...	૮૮૨
ઈડિઆમાંથી તારણ ...	૮૮૩
ટેપુટેશનની મુસાફરી ...	૮૮૩
છાપાતા પ્રતિનીધીની મુલાકાત ...	૮૮૪
કરબાન કાયરી ...	૮૮૫
નાતાલ પારલામેન્ટ ...	૮૮૫
નેહા-રત્નને ખબરપત્ર ...	૮૮૬
શેકસ્પીયર ...	૮૮૭
ગિંસોરટન ...	૮૮૭
હેરબરથ ...	૮૮૭
એસિઆટીક સવાલ ...	૮૮૭
રૂઠના તાર સમાચાર ...	૮૮૮
ચાલુ વરતમાન ...	૮૮૮
ટેપુટેશન અને મી. મોરલી ...	૮૮૮
એક મહાન સાહસ અને તેની ખીલવણી ...	૮૮૯
ચીનની લખતી ...	૮૯૧
દ્વિદુરયાનના ખબર ...	૮૯૨
મુસલમાનોના તહેવાર ...	૮૯૩
હમીદીયા હસકામીક સોસાયટી ...	૮૯૩
નાઠારી મહંતી નોદીસ વિશે ...	૮૯૪
મી મહોમંડન એન્સાઈક્લોપીડિયા ...	૮૯૪
ખબરમાળ ...	૮૯૪

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૨૪મી નવેમ્બર ૧૯૦૬.

કહેણીસે કરણી ભલી.

કંડના જાપાઓમાં જે વાત લાગે તે અચૂક સતી છે. એક એ છે કે હાલ સાથુ વાળાઓએ અમેરિકાની મારફત એકઠા થઈ સાથુનો ભાવ વધારવાનો પ્રયત્ન રાખ્યો છે. આ વાત વેપારીઓ તથા લોકોને ન ગમી તેથી તેઓએ સરકારની મદદ નહિ માગી, સાથુવાળાને વિનિ નહિ કરી પણ કામ શરૂ કર્યું. તેઓએ સાથુવાળાને નોટીસ આપી કે અમને ગમે તેટલું નુકસાન થશે તોપણ અમે તમારો સાથુ નંદ લઈએ. પરિણામ એ આવ્યું કે સન લાઇટ સાથુ વાળા લીધર અધર્ષ પોતાનો એક રત્નનો સાથુ જેમાં માત્ર પંદર આઉંસ વજન રાખતા તેનું વજન હવે સોળ આઉંસ રાખશે. સાર એ આવ્યો કે કહેણીસે કરણી ભલી. વેપારીના મોકલ કરતાં તેઓના કામે ભારે જોર આપ્યું.

જીને દાખલો આપી ભારે છે. હાલ વિશ્વવત્તામાં જોરનો વેપારના દર માગી રહી છે. તેઓને દર સરકાર નથી આપતી. તેથી તેઓ આમની સખામાં જઈ મેંજરોને પજવે છે. તેઓએ અંરજીઓ કરી, કામજો સખ્યા, આપણે કરવાં તેમાં તેઓના દલાલ નરિ વળ્યા. તેથી તેઓએ બીજા ઉપાયો લીધા. આમની સખા સુધવારે ખુલી. ત્યાં આ બહાદુર જોરોતોએ જાહેર દર માગવાનું શરૂ કર્યું. થોડું ઘણું તોફાન પણ કર્યું. તે ઉપરથી સુધવારે તેઓની ઉપર તોફાન કરવા નું કામ આપ્યું. જાધી જોરોતોએ પાંચ પાઉંડના જામીન અપવાનો કુકમ કબુલ નહીં કર્યો તેથી તે બધીને મજબૂત જેલ નો કુકમ કર્યો. અને હાલ તેઓ જેલમાં છે. બધીઓને તથા માસની જેલ છે. આ જોરોતોમાં બધી કિંયા કુળની ને કેટલીક વિદ્વાન છે. એકતો પ્રખ્યાત મરહુમ મી. ક્રાવડનને લોકો પુછે છે તેની ફિકરી આજ પોતાની અહેમોને ખાતર જેલ ભંગવે છે. બીજા આજ ની. લોરેન્સની વાત છે. અત્યંત એક પાસે એક એક બી. ની પદવી લીધી છે. તેઓ જેલમાં ગઈ તેજ હાલે

અહીં મોટી મીટીંગ થઈ તેમાં તે બહાદુર બાઇઓએ ફરિયા કરાવને મજબુતી આપવા પા. ૬૫૦ એકઠા થયા અને મી. લોરેન્સે ત્યાં સુધી તેમની જોરન કેટલાં રહે ત્યાં સુધી ફરિયાવના પા. ૧૦ આપવાનું કબુલ કર્યું છે. કેટલાક આ બાઇઓને ગાંડી કહે છે. પાર્સ જોર વાપરે છે. માઇસેર કરકી નજરે જુએ તે બહાદુર કોપડન ની જોડરી બાલી કે જે કાપડ બનાવવામાં મારો હાથ નથી તે કાપડને હું કદિ માન આપનારી નથી તે કાપડનો અમલ કરવારી ફોરટની હકમત કબુલ નહિ કરું. મને જેલ મોકલશે તે જોગવીશ પણ હું કદિ દંડ આપવાની નથી, જામીન પણ નહિ આપું. જે પ્રત આવી જોરોતોને જન્મ આપે છે અને જે પ્રજાને આવી જોરન જન્મ આપે છે તે કેમ રાખ્ય નહિ બેંગલે! આજે આપું વિશ્વાસ તેઓની ઉપર હશે છે. થોડાજ મેરા તેઓનો પક્ષ ખેંચે છે. તેથી નહિ કરતાં તે જોરોતો પોતાનું કામ મદદમણે કરે જાય છે. તેને દર મલશે. તે જીનશે કેમકે 'કહેણીસે કરણી ભલી.' તેઓની ઉપર દરવાજા પણ આંખળા થાલી રહ્યા છે. જે આવી બહાદુરી જોરોતો એ કરી છે તે જુ. અખીન વખતે દરવાજા ના દરો પોતાની ડરજા બુકશે? જેલથી કરશે કે જેલને મદદ માની તેમાં રાજ થઈ જશે. એવા અવસર આવશે ત્યારે હિંદ નાં બંધન નેની મેંજે તુડી પડશે.

આપણે અરજીઓ કરી, ભાવણે કરવાં. હજુ અરજી કર્યું ને ભાવણ કર્યું. પણ ઉપર બનાવેલું જોર આપણી પાસે હશે તેજ છતશું. લોકોને હવે બાપણા કેલખાણ ઉપર ખુબ વિશ્વાસ નથી. એ તો સહુ કરી શકે છે. તેમાં કંઈ બહાદુરી નથી આવતી કેમકે 'કહેણીસે કરણી ભલી' આ શિવાય બધું જુક છે. તેનો ડર ફોરને નથી વાસ્તે પા હોમ કરીને પકડું એજ રહેતા છે એમાં કંઈ શક નથી. હજુ આપણને ઘણું કરવા હું રહ્યું છે. લોર્ડ એલમીન તરફથી ડેપુટેશનને જે જ્ઞાપ્ય મળ્યો છે તે બતાવે છે કે ડેપુટેશનથી બારીએ તેટલી ફતેહ મળી નથી. લોર્ડ એલમીને જોરોતોનેસ કાયમ રાખવા બાબત ચોકસ જ્ઞાપ્ય નથી આપે તોપણ હવે તે બાબત આપણે કંઈ આજ્ઞા બાંધવા જેવું રહ્યું નથી હવે તો આપણે 'કહેણીસે કરણી ભલી' જોરોતોના વાડું રહ્યું.

ઈંદીયામાંથી તારણ.

કોંગ્રેસના પ્રમુખ.

કોંગ્રેસના પ્રમુખ તરીકે જોડે માનવના દાદાબાઈનું નામ બહાર પડ્યું હતું તેપણુ એ વિષય ઉપરની ચરચા નવા મત બેઠાં બંધ થયાં નહોતાં. દાદામાં મી. દાદાભાઈને એક તાર મળ્યો છે એ ઉપરથી નહીં ચાલે છે કે સરવાળામાં પ્રમુખની જગ્યા માટે તેમની ચુંટણી થઈ છે.

ગાયકવાડ સરકાર.

નામદાર ગાયકવાડ જેઓ દાલ લંડન છે, તે પોતાના કુટુંબનાં માણસો નવા મી. રેમેશચંદ્ર દત્ત સહિત નવેમ્બરની શરૂઆત માં હિંદુસ્તાન તરફ પાછા ફરવા ઉપડશે.

એક પ્રસિદ્ધ બંગાળી.

કલકત્તા કોલેજના જજ સર ચંદ્ર મધુષોષે રાજનામું આપના અખર હમણાંજ મળ્યા છે. તેની સાથેજ એ અખર મળ્યા કે તેમના વડા પુત્ર મી. જોગેશચંદ્ર ચોસની બંગાળ લેજિસ્લેટીવ કાઉન્સિલ માટે ચુંટણી થઈ છે. મી. જોગેશચંદ્રને જે જગ્યા મટે ચુંટવામાં આવ્યા છે તે જગ્યા ઉપર આમળ મી. સુરેન્દ્રનાથ નથા સાત મોહન ધોસ જેવા ચુંટાયા હતા.

ધરણ.

એવું જાહેર થયું છે કે બ્રિટીશ અને રશિયન સરકારે અનેએ મળી પાં. ૪૦૦૦૦૦ ની લોન ધરણ સરકારને આપી છે. આ ખનાવથી રશીયા અને અંગરેજ વચ્ચેની મિત્રાઈ દૃઢ થવાના પત્ત કરવામાં આવ્યા છે એમ કહેવામાં આવે છે. એક તારમાં જણાવવામાં આવે છે કે ધરણની પાદલામેંટ અઢવાડીઆમાં ચાર દિવસ બંધાય છે.

પરમોટ કેસની હકીકત.

હાલેજ મુસાવળા કેસની હકીકત જે પ્રિન્સિપલ એપિનિયનમાં છપાઈ હતી તેનો "ઇન્ડિયા" પત્રમાં ઉતારો કરવામાં આવ્યો છે. તેમાં ખસ કરીને માહિતી એક બાબત ને પા. ૫૦ ના હંકની શિક્ષા કરી હતી એ ભાગ છે. તથા દાદા કોરડે જોડી મુક્તી વખતે ફરેલી સખત દીકાનો ભાગ છે.

હિંદ અને વિલાયત વચ્ચે તાર.

હિંદ અને વિલાયત વચ્ચે તાર મોકલવા ના ફેરા બહુ ભારે હોવાથી હિંદુસ્તાનના વર્તમાનની પુરતી હકીકત વિલાયતમાં બહાર પડી શકતી નથી અને જેટલી હકીકત પ્રસિદ્ધ થાય છે તે થણી અધુરી હોઈ ખોટા અરથો શુકાય છે. આ ઉપરથી તરંગ નારના દરેમાં પડાઈ કરવા માટે વિલાયતના પત્રોમાં કેટલાક અર્થો આવી રહ્યા છે.

ડેપુટીશનની મુસાફરી.

૩

વિશેષ તરંગો.

ઇંગ્લેન્ડની ચડતી કેમ છે એનો કંઈક ખ્યાલ આપણે આ મુસાફરીના સંબંધમાં કરી શકા. હું જાણું છું કે જેમ લંડનને બાજુ છે તેમ ઇંગ્લેન્ડની રહેણી કંઈક પાણુ એ બાજુ છે. ઉલટી બાજુ તપાસવાનું આપણું કામ નથી. જેમ હંસ દુધ ને પાણી મોખાં કરી તેમાંથી દુધજ લેય છે એમ કહેવન છે તે પ્રમાણે આપણે આપણા રાજ્ય કરતાએના સારા અવાસોને નવળી તેનું અનુકરણ કરવાનું છે. ત્યારે આપણે જે દષ્ટિ ઉપર વિચાર શરૂ કર્યો છે તેજ દષ્ટિ હજુ જારી રાખતાં જોશું કે રીમર ઉપર કંઈ અથા આપો દહાડો મોજ મળ નહોતા કરતા. જેએને કામ હતું તેઓ પોતાનું કામ ડોળ ઘાટવા વિના તે પણુ કુદરતી હોય તેમ જાણી કર્યે કતા હતા. એવા ઉતાવળો આ રીમર ઉપર છે કે જેઓ પુરતકો વાંચ્યા કરે છે. તે પુરતકોમાંની ગમતને સારું નહિ પણ તે વાંચવાની જરૂર છે તેથી. ત્યારે પોતાનું વાંચન પૂરું કરે છે ત્યારે પાછા બીજાઓની સાથે ગમન રમતમાં સામેલ થઈ જાય છે. રીમરના કામદારો પોતાનું કામ નિયમિત રિતે જાનવો જાય છે અને તેમાં જોઈ મીનીટ પણુ આતરવા દેતા નથી. પોતાની આસપાસનો ડોળ એક તેમો પોતાનો ફરજને જુલતા નથી. તેઓ અદેખાઈ ફરત નથી અને પોતાના કામમાં મશગુલ રહે છે. આમનું બહુ આપણે ફરીએ છીએ. તેઓનાથી કેટલીક બાબતોમાં ચડી જઈએ છીએ. પણ જોકે જોતાં બધી બાબતો તો સરવાળો કર્યું તો ઇંગ્લેન્ડ ને ખાતે વધારે જમાની રકમ નિકળશે. આવીજામાં જે રીમરમાં અમે મેડા છીએ તે વાંચવાની શકિત નથી. દરિ બાંધી શક્યું તો ચકાવી શકવાની શકિત નથી. તેઓની સાવંજનિક મોખાઈની બરોબરી આપણે નહિ કરી શકીએ. એટલા બધા માણસો ધોંધાઈ ક્યાં વિના સાથે કામ કરી શકે છે એથી તકાદ આપણે લાગેજળ જતાની શક્યું. તેઓની રહેણા કરવાની શૈલી એવી છે કે તેઓ ઘણે વખત બચાવી શકે છે અને આ જમાનામાં વખત બચાવે તો તે પેસા એટલો કરવા બરોબર છે. આ રીમરમાં આપણાનું છે તેમાં તેઓના "ગ્રોગ્રામ" અને ખાવાના "મેનુ" હમેશાં છપાય છે. સાધારણ લખવાનું હોય તેને હાઈ ટાઈપગ્રાફર હોય છે. હરેક રાંધવાની વસ્તુ ધણે બાગે સંચાલકે માય છે. આથી

ઓખાઈ જલવાય છે ને વખત બચે છે. જે રહેણી તે લોકો બોગવે છે બોગવવા માગે છે તેને અમે આ બહુ જરૂરનું છે. આમ જાણીને આપણે તેઓના દોષ ઉપર નજર ન કરતાં તેઓની અદેખાઈ ન કરતાં તેઓને જે મળ્યું છે તેને સારું તેઓ લાખ છે અને તેનું ધણે બાગે કરવાની જરૂર છે એમ વિચારવાનું છે. એ કેમ કરી શકીએ તે વિચારવાની આ જગ્યા નથી. જે તરંગો મારા મનમાં આ મુસાફરી દરમ્યાન પેદ થયા છે તે વાંચનારની આમળ જોવાને તેવાજ મુકવા છે.

રીમરની મજાક નવા હવા.

આ કહેવાની રીમરો સાધારણ રિતે કડપથી ચાલનારી છે. અમે હમેશાં અંદાજે કડપ સાધક ડાપીએ છીએ. ચાર દિવસ હવા થંડી રહેવી પણ જેમ જેમ ઉપર ચડના થયા તેમ તેમ ગરમી આવતી આવી. હાલ અમે બુમખ રેશની નજીકમાં છીએ. તેથી ગરમી સખત પડે છે. અને આવી ગરમી આ બાગમાં સદાપ રહ્યા કરે છે. મરમીના દહાડા પાંચથી છ ગણવા જઈએ. આટલી ગરમી છતાં રીમર ઉપર ચડક મળવાનાં એટલાં બધાં સખત છે કે તાપ બહુ જણાવો નથી. કેળીનોતી ગારીમાં હવા ઝીંકવાની મેકવણ કરવામાં આવે છે તેથી તેમાં આખી રાત ચડક રહે છે. ખોશક માં પણ તે લોકોને રૂચે તેજ ફરફાર કરે છે અને ફરેક ઉતાવળે પાંખો સોંપવામાં આવે છે.

સર રીચર્ડ સોલોમન સાથે વાતચીત. અમે મદિરા પહોંચવાની તૈયારીમાં હતા તે દરમીયાન આપને સર રીચર્ડ સોલોમનની સાથે વાતચિત થઈ. તેમની સાથે બધી વાત ચિત કરતાં તેમણે કહ્યું કે રીચરડ નીમરા તો વિચાર કાઢ વખતે તેઓ ચાલેજ કરશે. તેમને એવા ખખર મળ્યા છે કે રિંદી કોમ બંદરે બહારે જો તો રાખી લોકોને ઠરાંસ વાલતી બુગેળ દિખરી દાખત કરે છે અને તે મુજબ ધણાં માણસો દાખત થયા છે. આનો અર્થ એ થયો કે આખી કામ દગાખોર છે ને તેની સવળન કરવા તમે કાપદો ક્યાં છે. બીજે દહાડે સર રીચર્ડ મી. બલીને તમે કાપદો કહ્યું કરવાની બજામણુ કરી. તે ઉપરથી અનુમાન થાય છે કે સર રીચર્ડ કમીશનનો વિચાર માંડી વાળ્યો છે. આનુ કારણ હું એમ માનું છું કે તેઓ સાહેબને રિસગોનરીયસ ગવર્નમેન્ટમાં પહોંતા પ્રધાન થવાનો લોભ છે અને જો કમીશન વગેરે નીમીને આપણી હલિસા કહ્યું રાખે તો તેમ ને કાની થવાનો સંબંધ છે તેથી તેઓ સાહેબ આપણે સારું કંઈ કરવા મામતા નથી.

છાપાના પ્રતીનોંધીની મુલાકાત

નીચે જણાવેલા છાપાના પ્રતીનોંધીઓએ ઇરાસવાસથી વીજાવન અંગેના ડેપુટેશનની મુલાકાત લઈ તેઓના જવાબમાં અધીક્ષકત બહાર પાડી છે. આ હેવાલમાંથી કેટલુંક અજાણતાં અને તરસુ નીચે આપીએ છીએ:-

ભારતીય હિંદુ

જેમ બ્રહ્મ વખતે એવાં જાણનાં કુકુડામાં આવનાં કે લગાઈ ખરીદીના છંદીઓને ને સારું થતે હરવી પડે છે. બ્રહ્મ વખતે લોકો સેવકાદેને મારે રીતે જણાવું કે ઇરાસવાસના હિંદીઓની હાલમારીઓ બ્રાહ્મણ કારણ હતું. જોશ હોનરીન કોનફરન્સ વખતે લેઈ મીસનરે કવરડ લોકોના હક માટે મજબૂત હિમાયન કરી હતી. આ જવાબ પરીણામ શું આવ્યું છે? ઇરાસવાસના હિંદીઓની સ્થિતિથી સરકારને લોકો કરવા માટે મી. એમ. કે. ગાંધી તથા મી. એચ. એ. આર્મીનું એક ડેપુટેશન આવ્યું છે. અમારા પ્રતીનોંધીએ તેની સીધા મુલાકાત કરાવી. મી. ગાંધીએ જણાવ્યું કે લગાઈ થી હિંદીઓને રાહત મળાને બદલે જેમ વખત કરતાં જતે. જામ રિયરી હબી થઈ છે. જેમ એક હિંદીને 'ખરગર'ના હક નહોતા અહીં તથા જામીની માલિકી સેવા માટે જામીન કમી હતી. તથા ૧૮૮૫નો કાયદો પસાર કર્યો હતો. જેથી ચોખ્ખી આપીને રજીસ્ટર થયા. વેપારી લોકોને જરૂર પડી હતી. અંગ્રેજ રાજ તબી હાકરને જામીન રાખવાનો હક છે. અને અમે માત્ર સેકેશન કે જે અમારે વાસ્તે ખાસ રાખવામાં આવ્યાં છે તે સિવાય બીજા કશું જામીન રાખી શકતા નથી. આ મુશ્કેલીઓમાં વધારો થતો ગયો છે. દાખલા તરીકે દ્રાવની મુસાદરીની વાત, જોગન્દરજીમાં હિંદીને જુદી જ પ્રતિષ્ઠામાં એસવાની ફરજ પડે છે. પ્રીટરીઆમાં તો દ્રાવમાં બીજાકુલ બેસી સકાયું નથી. પણ અમારી મુખ્ય મુશ્કેલીઓ રજીસ્ટ્રેશન સંબંધમાં છે. જેમ લોકો તબી હતા ત્યારે હિંદીઓ છુટકો દાખલ થઈ શકતા. પણ હાલમાં ત્યાં આવનાર હિંદીઓ દાખલ થઈ શકતા નથી એટલું જ નહીં પણ આગળ આવી ગયેલાઓને પણ દાખલ થવાનું બહુ મુશ્કેલ પડે છે. ૧૮૮૫નો ૨જો કાયદો સુધારવા માટે દાવમાં એક કાયદો થઈ દાવમાં આવ્યો છે તેથી હિંદીની હાલ મારીઓનાં ઉચ્ચત્વે હમોસ ગાય છે. ડેપુટેશન લાઇ આ કાયદા પાંચ વર્ષમાં આવેલું છે. આ તથા કાયદાને સંધિ માં નવારીસ નહીં

પણ દરેક દરેક હિંદી (પુરુષ)ને ખાસ લઈ ફરવાની જરૂર પડે છે. વળી હિંદીઓ પસે પરગીડાં છે જ્યાં પણ આ રજીસ્ટ્રેશન સરકારી શિક્ષક દાવવાની જરૂર પડી છે. આ પ્રમાણે હિંદીને ત્રીજી વખત રજીસ્ટર થવું પડે છે. તેમાં આરીસ્ટન્ટ કોલોનીઅલ સેક્રેટરીના જણાવવા પ્રમાણે દશે આંગળનાં નીશાન પાડવામાં આવશે. વળી છેકરા અને ધાવણાં જમ્યાંને પણ રજીસ્ટર કરવાની જરૂર પડે છે. આવા તથા કાયદાને મંજૂરી ન આપવા માટે એડ એલ્ટર્નન સમગતવચા સારું ડેપુટેશન આવેલું છે.

સાઉથ આફ્રીકા.

સાઉથ આફ્રીકા તથા પ્રતીનોંધીએ સેસીસ હાઉસમાં હિંદી ડેપુટેશનની મુલાકાત લીધી હતી. તે વખતે નીચે પ્રમાણે સંવાદ થયો હતો:-

પ્રતી—મી. ગાંધી, જે સારું તમે હજારે માહત્ત જેટલે આવ્યા છો તે સળધે તમારા નીચારો મહેરબાની કરીને મને જણાવશો? મી. ગાંધી—પણી ખુશીથી, હું શરૂઆત થી બધું કહીશ. ગયા માસમાં જોહાન્સબર્ગમાં હિંદીની એક માસ મીટીંગના ઇરાવને અનુરાતે સિડીસ છંદીઅન એસોસીએશન ના નીમવાથી હમીદીઆ હસ્તામોક સાસાઇદી ના મેરમે. મી. એચ. એ. આર્મી, તથા હું વિલાસત આવ્યા છીએ.

પ્રતી—તમારા હેતુ શું છે? મી. ગાંધી—ખરી હકીકતથી સરકારને લોકો કરવા તથા તથા આરડીનસને મંજૂર થતાં અટકાવવું એ આમારો હેતુ છે.

પ્રતી—ત્યારે તો તમે એમ ધારતા લાગો છો કે કોલોનીઅલ સેક્રેટરી અને હિંદી સેક્રેટરી ને જોડતો હેવાલ મળ્યો નથી.

મી. ગાંધી—એજન્ટ, મને ખબર પડી છે કે તમને તથા જાન કાઇન્સને મળેલી હકીકત ખરી નથી.

પ્રતી—વાર, તે કેવી રીતે?

મી. ગાંધી—દાખલા તરીકે, એવું ધારવામાં આવ્યું છે કે હાલમાં બધા જવા હિંદીઓ વગર પરમીટ ઇરાસવાસમાં સરવા છે તથા તે કામ તરફ હિંદી કામ હોનરનની નજરથી જુઓ છે.

પ્રતી—શું એ હકીકત ખોટી છે?

મી. ગાંધી—હા, એ જાને હકીકત ખરી હોવા તો તથા કાયદા માટે કોઈ કારણુ. પણ હિંદી કેમે એ વાસ્તે પને તરત નાખવાદર નહોતો છે.

પ્રતી—તમે પોતે પણ એમજ મને કો?

મી. ગાંધી—હા, ખરેખર, મને પરમીટ

માવાનો ખતી અનુલવ છે. અને હું ખુલ્લે ખુલ્લું કહું કે કોઈ છુટા જવાબ કેચ કીચાવ સંખ્યાપાંચ હિંદીઓ ઇરાસવાસમાં છુસી ગયા એ તકન ખોટું છે. છુટા જવાબ કેસને ઉપલ લેવો હેવા તો ૧૮૮૫ ના નીમ કાયદાથી થઈ શકે તેમ છે.

પ્રતી—જુના કાયદા સામે પણ તમારે અન્ય વની ફરીયાદ છે, નહીં વાર?

મી. ગાંધી—મેસર, હાલના કાયદાથી પણ જુલમ મુલરે છે. દાખલા તરીકે પુનીઅ કેસ.

પ્રતી—પણ તેવા કેસ તો કોઈજ વખત ખમતા હશે.

મી. ગાંધી—ના, બધી વખત ખમી એક કેસમાં ૧૨ વરસના છેકરાને આપથી વીજુટો પાડવામાં આવ્યો હતો.

પ્રતી—તે કેસનું શું છેવટ આવ્યું?

મી. ગાંધી—એક તાર મળ્યો છે તેમાં જણાવવા પ્રમાણે સુપ્રીમ કોર્ટે તે કેસ ને નામેથી બર્પો અણી કાઢી પરમીટના અમલ પર સખત રીકા છીવી હતી. આ ઉપરથી દેખીતું છે કે નવો કાયદો પસાર કરવામાં આવતાં હિંદીઓની હાલમારીઓ અહીં વધી જશે.

પ્રતી—શું નવો કાયદો એટલો ખમી ખરાબ છે?

મી. ગાંધી—હેજલો. તથા આરડીનસ જેવો કાયદો એકે બનીશ કોલોનિમાં મેં કહી તથા જોયો.

પ્રતી—મુશ્કેલીઓ કમ જાણવામાં સમાયેલી છે વાર?

મી. ગાંધી—જુઓ કે. દરેક હિંદીને દશે આંગળનાં નિશાનવાળા પાસ લઈને ફરવું ને જે જે પોલીસ મળે તેને તે જોવા આપવો એ કેટલું બધું અપમાન બરેલું છે. વળી છેકરાં અને ધાવણાં જમ્યાં ને પણ આ મજ રજીસ્ટર થવાનું.

પ્રતી—શું આ કાયદો સાવ નવો છે?

મી. ગાંધી—હા, એ સરકાર તબે આવ્યું કશું એ નહોતું. વળી તે વખતે અમેને અંગે રજ સરકારને જોય હતો.

પ્રતી—તપુ આરડીનસ માત્ર જુના કાયદાને સુધારે છે ને?

મી. ગાંધી—ના સુધારે છે એમ કહેવું જુલ બરેલું છે. તેની મર્યાદા ૧૮૮૫ ના ૩ જ કાયદાથી બહુલ જુદી છે. જુના કાયદાથી મત્ર વેપ મેં રજીસ્ટર થવાનું હતું. તથા કાયદો રી જુદી મરેશન વાલન થયા છે. મને નાંજમાં હાલ હોલ લેવાથી પણ પ્રતે તે જો ન આગતા હોલ તો નહીં

જરૂર છે જે લેણાં લાસ કરાંસવાદમાં છે તે
લેણાંને છુટથી રહેવા તથા જમાન સમજા
વા તથા વેપાર કરવામાં આપણા મતમાં
મુજબ મુલ રહેતાં જોઈએ. આના બદલીના
માંમણી ગેર વજારાં કે અંગે માત્ર પચ નવા
માણસ ફરી શકશે નહિ.

હરમન હામરી.

રમનનું હર - ગયા શરીરને મુશ્કેલ
મની મહીના મનન પુરો થયો. રવીવારે
હર હતી. આગેા દિવસ આનંદી રમત
ગમત અને ભેળાગરથી પસાર કરવામાં
આવી હતી. મરહુમોમાં રાજાને ભારે
મેહની જમાન હતી. નિમાજ નિશાન દેવવા
મા આવેલ તેનો રંગ સાથે જાણ્યો હતો.
બાદ મુજારકયાદી આપવા તથા ભાગ્યપ્રધ
દોરતહારની મુલાકાત લેવામાં આવી હતી.
સાંજે એખીન શુદ્ધથી ખીચ, બલક, આગ,
ખમીયા રંગે જગ્યએ કરવા નીકળી પડ્યા
હતા.

નવું ખીસ - આપણી ધારા સજાના
સલાસદ રહે છે. ટેથામ સાહેબ હાપી પછુ
હજુ નાહિયેદ નથી ગયા. કેટલાકે મરહુમી
કરી પરંતુ હજુ અંગવાથા નથી પડ્યા.
ગયા અહવાડીઆની પારલામેન્ટની મેહકમાં
મી. ટેથામનું નવું ખીસ દાખલ કરવાની હર
પારત રદ થઈ પરંતુ હજુ તેમની ક્ષમ
સાક છે. લેગર મેજરે તથા તેના પક્ષીઓ
છાપમાં કેળાવણ કરી રહ્યા છે. મીડીમાં
જુલવારે રાત્રે એન્ડી-એશિઆટિક મીડીંગ
ખેલાવવાની ગોઠવણ થઈ છે. કેટલાક માન
વંતા સાહેબો તથા શહેરી બાવાઓ દિંદી
એને હાંકી મેલવા મોટાં મોટાં બાગીચો
આપશે. ડરખનમાં પછુ કેટલાક શહેરીઓ
ની અરજીથી આપણા મેજર સાહેબે પાસ
શુકવારે રાત્રે એક મહોર સભા ખેલાવવા
નું નક્કી કર્યું છે.

અડપલાં - દુનિયામાં સુધારાની રેંચ
પર ચડેલી કહેવાની ગોરી પ્રજામાં પછુ
કેટલાં અવિચેક તથા જાતી અનુન છે એનો
એક દાખલો જાસ છે. એ ત્રણ દિવસની
વાત ઉપર હું એક વખતપર મેંદરમાં જતો
હતો. ટાઉન હોલ આગળથી સખ્યાબંધ
માણસો નામમાં ચડ્યા. તેમાં એક પંચી
પર વરસતા દિંદી બાળક હતો. પીંમે
થી કોડેડાં જાતી બાળનાં ને ચડતો હતો
તેમાં એક પંચાદશ મોડો જે તેની સાથેજ
અંજોર હતો તેણે તેને ઝાંડીઓ બરી પકડી

રાખ્યો અને પંચા મારી નીચે ઉતાર્યો અને
આગળથી પોતે ચડ્યો. ત્રામ ને કે બાગી
નહિં જાતી હતી. છતાં કાળી આમડી ધરા
વતું બાળક તેની આગળ ચડી જાય તે તેના
થી સહેવાયું નહિં. બાળક ખીચારો ક્યાં
ફરીવાર કરે ?

અન્યાય ડરખનથી સાંજે પુ-પ૦
મીનીટે જોહાનપર જતા મેલમાં જોવાને
બેરથી નીકળેલા પ્રજા દિંદીઓને નિરાસ
થતાં તેવામાં આવે છે. ગરીબ અમણ
દિંદીને માર્ડ સાહેબ જગ્યા આપી દેવ કે
જગ્યા નથી એટલે યધું. ખીચારો નિરાસ
થઈ ઉભો રહે અને જોત તો ઉપડી આવે.
મને લાગે છે કે આવા કૌંક કિસ્સા માટે
રેલસ સાહેબને ખચર કરવામાં આવે તો
કાંઈક દાદ મળે ખરી. બીજો રસ્તો પણ છે
કે આ જોનમાં જ્યારે જનુ હોય ત્યારે આગ
બાધી ફરેશને જઈ જગ્યા માટે જુડીંગ કલાર્ક
પાસે જઈ નામ નોંધાવી આવવું. અને પછી
નિરાસ થાયું પડે તો ફરીવાર કરવામાં આવ
જોતે વધારે અનુકૂળતા મળશે. રેલવે કંપ
નીએ ગોરી તથા કાળી આમડીવાળા જોનેને
માટે કીકોટના હર તો સરખાજ રાખ્યા છે
તો પછી જોનેને સરખોજ ન્યાય આપવો
જોઈએ.

પોલ ટેક્સ - આપણે ધારતા હતા કે
સરકાર મનકમટેક્સ, લેંડ ટેક્સ, વગેરે કર
નવા નાખવા છરાહો રાખે છે એટલે પોલ
ટેક્સ કાઢી નાખશે પણ આવો જુલ થઈ
લેંડ ટેક્સ અને મનકમ ટેક્સ તો સરકારી
નીજેરીમાં સદજ વધારો કરવા માટે નાખ
વામાં આવશે તેથી કાંઈ પોલ ટેક્સ કાઢી
નાખવાની જરૂર નથી. સરકારી નીજેરીમાં
જખરો ખાડો છે. તેવા સમયમાં ટેક્સ
કાઢી નાખવાની વાત કેવી ? મી પામરે
પોલ ટેક્સ આ નવી સાલથી બંધ કરવા
આવતવું ખીસ રજુ કરવાની માંગણી કરી
પરંતુ આવાજ કારણથી તેની માંગણી
કબુલ કરવામાં નથી આવી.

જુદાના હરખારમાં તો હાલ
મળશેજ - છાપ ઉપરથી જણાય છે કે
દિંદીના ન્યાયધિશ સાહેબ મી. મેનાં મેથુસ
કેટલાક દિંદી તથા મેડીવોએ કરેલ આપ
કાતની તપાસ ચલે છે. માલસેને પોતાનો
કવ તો દમેશાં વહાલો લાગે છે, પણ તે
કવને જ્યારે સદન ન થઈ સંકેતેલમાં દુખો
પડે ત્યારે, આતમક્રમ કરી આ દુખો
દુનિયાના ન્યાય કરે છે. કાઝીમદીમા અબ્દુર
રમનપર પડતા દુખની કલાણી હાંડિઅન

ઓપિનિઅનના પાનામાં આપણે ધર્યો
વખત વાંચી છે. અહીં જોને માટે જાણું છું
તે ખીચારોને પણ તેથીજ જાનવું દુઃખ હશે.
તેણે ફરીવાર ફરી હશે. પણ કાંઈમે તેની
કદ સંભળ્યા નહિ. આથીજ તેણે જગના
વડા ન્યાયધિશ પાસે ફરીવાર નોંધાવવા આ
પરજું ભરવું હશે મું આપવાત કરવા
વિના દુર્નિવાનું દુઃખ નિવારણ થઈ શકે
તેમ નથી ?

હોકર તથા રીટેલ વેપારનો અર્થ
શું ? - મારા સંભળવામાં આવ્યું છે કે
અમરેલીના એક મીડીંગ વેચનારને કાઝ
સેન્સ વિના મીડીંગ વેચવા માટે ઇન્સપેક્ટર
અલેકઝાંડર સાહેબે કોરટ પાસે ખડો કરેલ
છે. તહોમતદારે જુબાનીમાં જણાવ્યું કે
આવી રીતે મીડીંગ તો હું આજ કેટલાક
વખત થયાં વેચું છું. જગ્યામાં ઇન્સપેક્ટર
ગતાવ્યું કે દુકાનમાં બેસી રીટેલ વેપાર કરે
પછી તે જો કે પોતાની બતાવટનો માલ
હોય તોપણ તેને રીટેલ કીર્ત્તિ લાઇસેન્સની
નવા ધારા મુજબ જરૂર છે. માત્ર પોતાના
હાથની બતાવટના માલની ફેરી કરતો હોય
તોજ તેને કાઝ જનના લાઇસેન્સની જરૂર
નથી. તહોમતદારને દસ સ્ટીલીંગના જખીન
પર છોડી કેસ તા રટમી નવેંગર મુખી
મુજતબી રહેલો છે. ઇન્સપેક્ટર સાહેબે તો
કાણેને મારી મચડી દિંદીને શુલેગાર
કરાવી દીધો છે પણ હવે ન્યાયાધીશ સાહેબ
કાયદાનો કેવો અર્થ કરે છે તે જોઈએ.

નાનાલ પાર્લામેન્ટ.

એશિઆટીકને અડકાવવા.

એશિઆટીકને અસરકારક રીતે અટ
કાવવાનો તથા અતે એશિઆટીક વેપાર
નાણુદ ધામ તેવાં પગલાં કાયદા પડે લેવાનાં
વખત હવે આવ્યો છે : માટે પાર્લામેન્ટમાં
તે બાબતના કાયદા ચડવાની શરૂઆત કરવી
આવો દશમ રજુ કરવાની મી. ટેથામે પાર્લા
મેન્ટમાં નોટીસ આપી હતી.

કુટ રવીવારે પેક ન કરી શકાય.

સોમવારની મેહકમાં મી. રોબીનસને
પુછી જોયું કે મારી સમજમાં આવેલ છે
કે રવીવારે કેટલાક દિંદી ફરત વેપારીઓ
પેકીંગ વગેરેનું કામ કરે છે. આથી તેવી જાન
નો ધંધો કરનાર જોશ વેપારીઓને મોડું
નુકસાન સહન કરવું પડે છે. તો રવીવારને
કિંમતે આશ્રુ કામ બંધ કરવાનો કાયદો કર
વાની જરૂર છે.

પ્રધાનમંડળનું સહનાયું.

પ્રધાનમંડળમાં રાજ્યની હાલમાં ચલાવવા
જાત પુરતો વિચાર નથી તેવી જાતની
મર્યાદા કેમકે વખત આસો તે જાણતી
રૂબરૂ મને કાઢી નાંખવામાં આવી
છતાં પ્રધાનમંડળે અધિવાસનું જરા કારણ
હોય તેવી કિસ્સામાં રહેવાનું નામસંદર્ભથી
સુરક્ષાની એકમાં સહનાયું આપ્યું છે.

ખબર પત્રો.

લેહનરમર્ગ.

ઉમર નહીં કોણ કરી શકે ?

બીજો ટરક કેસ.

[અમારા ખબરપત્રી તરફથી]

વોલકરેટના ન્યાય ખાતા ઉપર સુપ્રીમ
કોર્ટ તથા રાંડે હેલી મેલ જેવા પત્રોએ જે
સખત આટકણી થોડાજ વખત પહેલાં કરી
હતી તે ઉપરથી સાધારણ રીતે જે ધારણા
જાંધવામાં આવે તે ખોટી પડી છે. એશીઆ
ટીક ટીપાર્કમેન્ટ દિલ્હીએને કનડવામાં મળ્યા
રાખતી નથી. તા. ૧૨મીએ અગસ્ટ ૨૪
નામના ઓકરને વગર પરમીટ ટ્રાંસવાલમાં
દાખલ થયા માટે વોલકરેટમાં કોર્ટ આગળ
ખેડા કરવામાં આવ્યો હતો. જુલાનીમાં
કોન્ટ્રોલે જણાવ્યું કે ૧૬ વરસ કરતાં
વધારે ઉમરના હિંદી ઓકરાઓને પકડવાનો
મને હુકમ છે. ઉલટ પાલટ તપાસમાં તેણે
કહ્યું કે હું મારી જુદી પ્રમાણે ઉમરની અટ
કણ બાંધું છું. ડૉ. ગાલરેપેસે જણાવ્યું કે
તે ઓકરાની ઉમર ૧૭-૧૮ વરસની વચ્ચે
હોય એમ પરીક્ષણપરથી જણાય છે. ઉલટ
પાલટ તપાસમાં ગાલરે કહ્યું કે તહે
મનદારની ઉમર ૧૫ વરસની છે એવું મેં
પહેલાં કહ્યું હશે પણ પાછળથી તેના દાંત
ની પરીક્ષા કરતાં એમ કાઢે છે કે તેની
ઉમર સત્તર વરસની હોવી જોઈએ. તે છોક
રાનાં વાલી મદમદ મધુરે જણાવ્યું કે છોક
રાના માથાપ મરી ગયાં છે. તેથી હું તેનું
પાલણુ પોપણુ કરું છું મારે તેને પ્રિટિરી
આમાં રાખવો છે. ઓકરાની ઉમર ૧૫ વર
સની છે. અગસ્ટે (પ્રતિવાદી) કહ્યું કે મારી
ઉમર ૧૫ વરસ કરતાં વધારે નથી. મારે
મરણુ પોપણુ મદમદ મધુર કરે છે. મી.
લીયનરને ઓકરાને નિર્દોષ મણી છોડી
મુકદ્દમા માટે નીચે પ્રમાણે હાકીએ રહ્યું કરી

હતી :—

બાપલ કેસના મુકદ્દમા મુજબ મારા
અસીલપર ફોજદારી કેસ ચાલી રહે નહિ.
દીવાની કાયદા પ્રમાણે સગીર વયનો આરોપી
પોતાના વાલીની મદદ વગર કોર્ટમાં
ખેડા થઈ શકે નહિ. સગીરને પોતાના વાલી
ની આજ્ઞા પ્રમાણે વસ્તુનું પકડે છે. આ
છોકરા તેના વાલીના કમળમાં છે અને
તેના હુકમ મુજબ વસ્તી રહે છે માટે
કોઈ જાતનો આરોપ ઓકરાની જાતને લાગુ
પાડી શકાય નહિ. ખીજું, કાયદો કહે છે કે
કોઈ આદમી (પરસન) પરમીટ વગર કોર્ટ
નીમાં દાખલ થઈ શકે નહિ. અગસ્ટ મધુર
'આદમી' નથી પણ માત્ર છોકરા છે. 'પર
સન' (આદમી) રાખ્દનો અર્થ એશીઆટીક
ટીપાર્કમેન્ટ પોતાની મરજી માફક કરી શકે
નહિ. કોર્ટે પણ કાયદાના રાખ્દનો અર્થ જે
હોય તેજ કરવાનો છે. સુપ્રીમ કોર્ટે 'માઇ
નોર'ને પકડવા સંબંધમાં સખત ટીકા
કરેલી છે. આ છોકરા પણ ૨૧ વરસથી
નાનો હોવાને લીધે માઇનોર છે એમ
સાબીત થયું છે. પછી માઇનોરની ઉમર
૧૨ માસની હોય કે ૨૦ વરસની (૨૧થી
ઓછી) હોય પણ તે માઇનોર છે માટે પ્રતિ
વાદીને છોડી મુકવો જોઈએ એવી મી. લીય
નરની મામણી કરી. માણસે જણાવ્યું
કે તહોમતદાર પરમીટ વગર કોલોનીમાં
દાખલ થયો હતો તેથી તે જુલેગાર છે અને
તે ૧૪ વરસ ઉપરનો માઇનોર છે માટે તેને
મે કલાકમાં કોલોની છોડવાનો હુકમ કરું
છું. મે કલાકની મુદત પુરી થયા પછી તે
છોકરાને ફરીથી કોર્ટ આગળ દાખલ કરવા
માં આવ્યો હતો. છોકરાએ જુલાનીમાં
જણાવ્યું કે કાયદા પ્રમાણે હું " આદમી "
નથી અને તેથી મારે મારા વાલીની આજ્ઞાને
આધીન થઈ તેની સાથે રહેવું પડે છે. મી.
લીયનરની કહ્યું કે કોર્ટ લહે અમુક શિદ્ધા
કરાવે કારણ કે અમારે સુપ્રીમ કોર્ટને
અપીલ કરવી છે. પાછળથી માણસે ૧
માસની કેદની સજા ફરમાવી. આ કેસ
થોડા વખતમાં સુપ્રીમ કોર્ટ આગળ જશે.
જોઈએ છીએ સુપ્રીમ કોર્ટ શું ચુકાદો
આપે છે.

કોણ હારણુ ગણાય ?

એસોશીએશનના મેલેજનો જવાબ મી.
કલીનનજર્ને વાળ્યો છે અને તેનો જવાબ
પાછો એસોશીએશને આપેલ છે આ બંને
કાગળનો મુખ્ય સાર નીચે મુજબ છે :—
બ્રિટીશ ઇન્ડિઅન એસોશીએશનના પ્રમુખ
પોતાના સ્વદેશી લાઇબ્રેરીને ટેકા આપવા કો
પ્રયત્ન કરવા લાગ્યા છે, જેવા તેમના આંકડા

જે તેવીજ માફ શકિત છે. ખરી રીતે આગલા
મેલેજમાં પૌંડ ૫૦ તેઓ હાયાં છે. હું નહિ.
ફરીઓ હરિદ્વારમાં ઉતરી રહે નહિ એ ખોટી
કવીસ છે. ફરીઓ ઠેક ઠેકાણે ફરીને હલક
આવે વેચે છે તેથી ખોટો સ્ટોરકાપર ફરી
માયું ઉચું કરી શકવાનો નથી. વળી હિંદી
ફરીઓને લીધે ગોરા ખેડુતને લાઇસેન્સ
કાઢવાની તક મળી નથી. ૧૯૦૫ ના મે
માસમાં મુલખનસખર્મે ડીક્લેરેશન ૮૭ લખ
સેન્સ હતાં. તેને બદલે હાલ ૬૨ છે. જે
સોફો આખા પરગણામાં ફરવા માટે પ્રિટિ
રીઆ લાઇસેન્સ લે છે તે તો જુલુ. દિંદાની
હરિદ્વાર પર ઠાંક પછેડા કરવાનું વચ્ચળુ મી.
બની લે છે તે હું સારી રીતે સમજી ચકું છું
પણ ગોરાઓએ હિંદી ફરજગ કરાવવાનો
જે નિશ્ચય કર્યો છે તે તો કાયમજ રહેવાનો
નવા ઓરડીનન્સથી સાચું ખોટું તરી રહેશે
અને તેમ બનશે એટલે પછી આવી તકરારો
છોકરોજ નહિ.

એસોશીએશનનો જવાબ.

મારો કાગળ હેલીમેલ અને લીડરમાં પ્રગટ
થયો ને તેનો જવાબ તમે સ્ટારમાં વાળ્યો.
મી. કલીનનજર્ને પા. ૫૦ પોતેજ હાયાં છે તે
જુલુ જવા માગે છે ? તે હાયાં છે તેનો
પુરાવો ૧૯૦૪ના નવેમ્બરની ૨૩ મી તથા
ડીસેમ્બરની ૫મીના કાગળો વાંચવાથી માલુમ
પડશે. મી. કલીનનજર્ને કહે છે કે હિંદી
લાઇસેન્સની ગણતરી કરવાનું મારાથી બની
શકે તેમ નથી તો પછી તેઓ મેલેજ કેવી
રીતે કરે છે ? તેઓ કહે છે કે આવી તકરાર
ની જરૂર નથી. હા. ને તેનું કારણ એ કે
મારા આંકડાઓ તેઓ ખોટા પાડી શકે તેમ
નથી.

ફરીઓ હરિદ્વારમાં ઉતરતો નથી એ હું
હજી પણ કહું છું. ખીજું, ખેડુત વેપાર કરશે
કે ખેતી કરશે ? ખેડુત ખેતીજ કરી શકે
અને મોટી આમજાજ શીકી શકે, ને વેપાર
કરવા બધ નો બને ખોટો ખેસે. એ ચાલતી
મી. કલીનનજર્ને ખબર નથી. અર્થશાસ્ત્રનાં
પુસ્તક જોશે તો તેને ખાતરી થશે. વળી
ખીજો પણ અર્થશાસ્ત્રના કાયદો છે કે જે
માણસ પોતાના માત્ર માટે ઘરાણી ઉભા કરે
તે પોતાના જેવા જમાને લાક કરે છે. નુકશાન
નહિ. લંડન ટાઇમ્સમાં હમણાં જે અર્થ
ચાલે છે તેનો અભ્યાસ કરવાની નેઓ સહજ
તરફી લેશે તો અર્થશાસ્ત્રના ઘણા પાક ટીખો
શકશે. નવું ઓરડીનન્સ મળે ને ફરે પણ
વેપારીઓને ઠાંકી શકશે નહિ. તમારો
નન્સમાં એવી કષ્ટ કસમ છે કે જેથી વેપારી
ને વેપાર કરના અટકાવી શકાય ?

લેડીસ્મીથ

હિંદિયનોની આબાદીનું મુળ !

તા. ૧૫-૧૧-૧૯૦૬

[અમારા ખાસ ખાતરપત્રી તરફથી]

આપણે દરેક પેપરમાં વાંચીએ છીએ કે હિંદિયનોના નાત ક્યાં આવ્યા હતા અને ક્યાં છે. અને ગીરમીટીઆ હિંદીઓ, સાગી પેસો જમાવ કરી હિંદિયા મોકલે છે. એનો રહીઓ હિંદિયન એપીલિયનથી કેટલા દીવસનો અપાઇ ગયો છે. પણ આ કોલોની માં ગરીબ હિંદીઓમાં એક એરી બદી દાખલ થયેલી નજરે પડે છે તેની ઉપર કોઈનું લક્ષ્ય મેંઆયુ હોય એ અમારા નેત્રો માં આનુનું નથી. પણ હવે એ આગતનો જલદીથી અટકાય થયેલો જોવાને દરેક કામ આગર રહેશે.

દરેક દેલીયરીમાં તથા ત્યાં હિંદી બાઇ એનો મોટો ભાગ કામે લાગેલો છે ત્યાં સર કારે દારૂના પીણાનાં લેસનો આપેલા છે. અને અજણ, મેસમજ, જંગલી મરદો અને જોરો વડીક તેનો છુટથી ઉપયોગ કરે છે. એક રીતે સરકાર તેઓને કામે લગાડે છે. અને બીજી રીતે તેઓ પાસેથી આડકતરી રીતે પછસા ખેંચી લઇ જોરાઓનાં પેટ ભરે છે. કેટલાકોને દારૂનો એવો લખ લાગેલો છે કે પોતાના ગળા ઉપરાંત પીએ છે અને એકબી પેની જવાબતા નથી. એવા દાખલા દરેક જગ્યાએ જોવામાં આવે છે અગર એ લોકોમાં પીવાની મનાઇ કરવામાં આવે કે કેનરીનનું લાઇસેન્સ સરકાર એવી જગ્યા એ આપસનું મોકુફ કરે તો ગરીબ હિંદી એના હાથમાં કેટલો ફાયદો થાય તે હું કહી શકતો નથી. જ્યારે તેઓની ગીરમીટ ખજાસ થાય છે ત્યારે એક નજીવી રકમ લઇને તેઓ હિંદુસ્થાન ગય છે. અગર દારૂ ના લખમાંથી બચીને તે પછસો જે હિંદુ સ્થાન લઇ ગય તો તે એક સારી જગ્યા રકમ પોતાને દેશ લઇ ગય ને ત્યાં પોતાનું સુખદાન સહેલાઈથી કરી શકે. અને કોઈના મોહોતાજમદ રહે નહીં. એ ઉપરાંત તેઓ મોના કેટલાકો ગાંવનોગી ઉપયોગ કરતા નજરે પડે છે. માટે પ્રોટેક્ટર એક હિંદિયન હામીમંટસની ફરજ છે કે એ આગત તુરત ઉપાડી લઇને તે ઉપર પુરનું ધ્યાન આપે. ગીરમીટમાં હિંદુ અને મુસલમાનો કામે લાગે છે. તેઓ બંનેના ધરમમાં દારૂ પીવાની મનાઇ છે. માટે ધરમથી જેધરમ થતા આદર્શોનો સમજાવવાની ફરજ શું સરકાર ની નથી ? કેનરીનના લેસનો એરી જગ્યા

એ આપીને દારૂ પીવાની બદી સરકાર પોતે દાખલ કરે છે એ દેખીતું છે. આ કોલોની માં અરીજી વેચવાની મનાઇ છે અને તેને મેરની મીસાલ ગણેવું છે તે બહુત સારું છે નહીં તો એ ન.હાન લોક તેનો ખી ઉપયોગ કરત. એ કોલોની મોરક યાવલ અને દાખ નો છે. તેની ઉપર તેઓ દારૂ પીએ છે નથી તેઓની જાતી અને આંતરમાં સડી ગય છે અને ખાંસીની ખીમારી તેઓ મદે જોગવે છે એના મોકડો દાખલા મોજુદ છે.

માટે આ ઉપયોગી આગતપર વિશેષ ચર્યા ચલાવવાની પુરકળ જરૂર છે. એમ ચર્યા અગર કેનરીનનાં લેસનો અપાતાં બંધ થશે તો હજારો પવનનો ફાયદો એ ગરીબોને થશે અને નંદુરસ્તી સારી રહેશે એ ઉપરાંત તે કોલો ફાયદો ફાંશીલ થશે. પ્રોટેક્ટર સાહેબ એ આગત ઉપર જરા ધ્યાન આપશે કે ?

પીનડરસ્ટન.

તા. ૧૨-૧૧-૦૬

મી. દસલ હસાક અમેને લખી જણાવે છે કે પીનડરસ્ટનના રેસીન પાસે સામેઇ મુલેમાન લોકહત આરોલીઆના, તથા ફાર હુમેન મુલ્લાં મોહા માણકપોરના એ નામના મે મુસલમાનો રહેતા હતા. ચાતુ માસની તા. ૮મીએ સાંજના ૬ વાગે ગાગવીજ સાથે અહીં વરસાદ પડ્યો તે વખતે ઉપરના બંને જણુ ઘરમાં હતા. તે વખતે પીનજી સખત જોરથી ચતી હતી. તે જોવા બંને જણુ બહાર આવ્યા એવામાં તેમનાપર વીજળી પડી હતી. તેથી બંને જણુ મુજરી ગયા છે. અમે ત્યાંથી સાત માકલ દુર રહેતા હતા ત્યાં પોલીસનો નાર મળવાથી અહીંના સુરતી મુસલમાનો તથા હિંદુઓ ત્યાં ગયા, અને તા. ૧૬ની રાતરે બંને જણુને મુસલમાન રીવાજ મુજબ મુસલમાન કબરસ્તાનમાં દફનાવ્યા. તે દીવસે રાત્રીવાર હતો તોપણ અહીંઆ જે તણુ કુકણી લોકો રહે છે તેઓ આવ્યા નહોતા એ દિલગીરીની વાત છે.

હેડલામગ.

અંબર એક કોમર્સની મોટીંગ.

(અમારા ખાસ ખાતરપત્રી તરફથી)

હેડલામગ તા. ૧૬-૧૧-૦૬

મંમજવર તા. ૧૩મીએ જોરાઓની એક મીટીંગ મી. રીસનબેગના પ્રમુખપણા હેઠળ મળી હતી. આ મીટીંગમાં વેદાન્દરજોની અંબર એક કોમર્સ એશિઆટીક સવાલ

ને લગતા જે દરવો કર્યા છે તેને અમે મળતા હોએ તેવી બાતના દરવ પસાર કરવામાં આવ્યા હતાં. અને આ દરવની તકમ નેદાન્દરજો મોકલવામાં આવી હતી.

આ અંબર એક કોમર્સમાં બંધાના કક્કાકો મુદ્દર કરવા આગત પછુ કેટલીક મંચા થઇ હતી મુકમાર અમવા રાનિનાફને અરધા દિવસ રજા તરીકે પાળવા આગત તણુ કક્કાક સુધી કેટલોક સંવાદ મળ્યા પછી કોવરે જીની કપ ઉપર ચાલનાનુંજ નહીં કરવામાં આનુનું હતું.

કેટલાક દિવસ થયાં વરસાદ બહુ અનુકુળ પડે છે છેલા જે તણુ દિવસ મયા એટલે મંગળવારની સવાર સુધીમાં થયો વરસાદ પડેલો છે. અને આટલા વરસાદ પછી આજે ઉધાક થયો છે તે બહુ આવકારદાયક ગણાય. તકક સાથે તીક્રના વાળ નીકળી પડ્યા છે. આ તીક્રી પાકને કેટલુંક નુકસાન થયું છે.

એશિઆટીક સવાલ.

આ સંબંધમાં નાતાલ પીટનેસમાં નીચે ના કાગળ પ્રગટ થયા છે:—

સાહેબ.—આરબ રાજા દુર કરવા માટે લેખર પાર્ટી નથા ખાસ કરીને મી. ડેથામ પ્રયત્ન કરે છે તે માટે હું મારો આભાર જાહેર કરું છું. આ બાગતમાં કંઈ ન કરવું એમ મરકપુરી કહે છે. પણ આખી કોલોની લેખર પાર્ટીના પક્ષમાં છે. હું હિંમત પુર્વક કહી શકું છું કે જે આ ખીજ પસાર કરવા માં આવે તો નાનાલ ફરીથી જોરાઓનો મુલક થઇ શકશે. જે લોકોને આરબની વેપારની રીતબાતનો અનુભવ નથી તે લોકોને તેમની જરીકાઈનો ખ્યાલ નથી. નાતાલમાં બાગેજ એવો આરબ હજો કે જે એક આખા જીવમાં સંપથી જોરાઓનો નહિ હોય. બીજું નાતાલમાં એક એકને ૮૦ આરબ વેપારીઓ પાસે મોટી રકમનું લેણું છે. આવા લોકો આરબની વિદખ જવાનો બદલે તેને ટેકા આપે છે. આરબને બહુ મોટી લેવજીવક છે. થણખરા જોરા હોલસેલ વેપારીને આરબ પાસે લેણું હોય છે પણ આ મુશીબતને દુક મુદતની ગણીને એ લોકોએ લેખર પાર્ટીના પક્ષ કરવો જોઈએ.

એશિઆટીક વેપારીઓ નાતાલમાં જળે જેવા છે. તેઓ પોતાના કુટુંબના સિવાય ખીજને તેકર રાખતા નથી. તથા ખરબ કાદતાં જે કાંઈ બચે તે કોલોનીની બહાર મોકલે છે. નાતાલમાં કેટલી આરબ દુકાને છે એ બાબત લેખર મંબરો પ્રગતે જણાશે. તેમાં દુકાનદારો આરબને બદલે તણુ જોરા હોય તોપણ કેટલા બધા ખીનરોજવાર

ગોરાઓને ધધી મળે તેમ છે, તેનો વિચાર કરવો. આરજ લોકો પોતાની કમાણીમાંથી ભાગ્યેજ કંઈ ખર્ચે છે. તેઓ અહીંયાં રહે છે તે માત્ર પૈસા કમાવાને માટેજ. તેમને કોલોનીની આબાદી માટે થકુ દરકાર હોતી નથી. એ લોકોના લતામાં જે કાંઈ લાઇએ-નર્સિંગ અમલદાર પસાર થાય તે તેને માલુમ પડશે કે પૈસાનો સંચય કરવા સાથે એ લોકો કુપડાં જેવાં પતરાંનાં ધરમાં રહી દિવસો ગુજારે છે. તે કાંઈ એમ કહે કે "પણ વડી સરકારનું શું કરવું?" તે તેમણે જણવું નોંધ્યું કે રીયમંડ આજળ કાફરોને યોગીએ મારતાં આ કોલોનીને મુશીબત પડી નહોતી તેમ એશિયાટીક લોકોને અટકાવી કોલોની ને પાગમાન થતાં અટકાવતાં મુશીબત નડશે નહિ.

લી. નાતાલીઅન.

ખીજો કામગી.

સુગરનાં કારખાનાંઓપર દાગ કરનારાઓ સંબંધમાં ઉપરના પત્રમાં જણાવેલ ખીજો કામગી નીચે પ્રમાણે છે.

સાહેબ, -એશિયાટીકને બંધ કરવામાં આવશે નહિ તેઓ ગોરા વેપારીઓને આ કોલોની બહાર હાંકી કાઢશે. રહેવે વગેરે શરકારી ખાતાઓમાં ધીમે ધીમે હિંદી ગોકરો ગોરાઓને ખસેડવા બંધ છે. કોલોનીસ્ટોને પોતાનાં છોડાં વારને વિચાર છે કે નહિ અથવા તે શું તેમને એશિયાટીક શેક વારને લાકડાં કપનાર અને પાણી લરનાર બનાવવા છે? એશિયાટીકથી કેટલી પાપ માલી થઇ છે તેનો એક દાખલો આપું છું. ૧૮૮૦ની સાલમાં હું રિક્ટોરીઆ પ્રમણમાં ગયો હતો તે વખતે ત્યાંના સુગરનો ધધી ગોરાઓના હાથમાં હતો. હું ૧૮૦૦ ની સાલમાં ત્યાં ફરીથી ગયો ત્યારે એ ધધી ઉપર બધા હિંદીઓ હતા. સુગરનો ધધી ગોરાઓના હાથમાં હોય તે તેવસ્તુપર ટેક્સ આપવાનું હું નાપસંદ કરું નહિ. પણ મોટાં સંકટ પડીને કર ભરીએ તેનો લાભ "કુલી" અને હાફકાટ મોરીશીઅનને મળે એ તે બેમ વહેવું બંધ થય તેમ સાહે. પાર્લામેન્ટ ના મેમ્બરે જમીનદાર વર્ગના છે. તેઓ ગોરા ખેડૂતના લાભની દરકાર કરતા નથી. અને હાલની ગરીબી અને ખીનરોજગાર અવસ્થા માટે પણ એવા મેમ્બરોજ જોખમ દાર છે.

લી. સી. એલન.

કેપટાઉનની પાસેના વાહનવર્ગમાં દરામ ના તબીબમાં આગ લાગવાથી તબીબો તથા ત્રણ દરામની માટીઓ અળી ગઇ છે.

ફટરના તાર સમાચાર.

ઝોડેસામાં ૩૦૦ ફેદીઓ ફેદખાનાને તળીએ ભોંયર પોલી નાચી જતા હતા તેવા માં એક જણ કચરાઈ મરવાના અકસ્માતથી તેઓ પકડાઈ ગયા, પાછળથી ફેદીઓ અને પોલીસ વચ્ચે ઝપાઝપી થઇ જેમાં આખરે ફેદીઓને કબજે કરવામાં આવ્યા છે.

એક જાપાનીઝ કાફલો થોડા માસમાં સાનફ્રાન્સિસ્કોની મુલાકાતે જનાર છે. તે મુલાકાત વારતે મોટા પાયા ઉપર તકવારી ઓ આવે છે.

જરમનીના કપડરના એક પ્રિવાઇએ કાંઈ ઓ એક્ટરની સાથે લગ્ન કરવાનો છરાદો જણાવ્યો હતો. કપડરે એવું લગ્ન નાપસંદ કરવાથી તે પ્રિવાઇને દેશપાર કર્યો છે.

લંડનથી આકાશમાં ઉડીને માનચેટર સુધી જવાય એવું યાંત્રિક વાહન રોષી કાઢવા માટે વિલાયતમાં પા. ૧૦,૦૦૦નું ઇનામ કાઢવામાં આવ્યું છે.

હટાલીના ખીન નંબરના શહેર નેપલ્સ ની ગોદીમાં એક ભયંકર આગ લાગી હતી. જેથી હજારો ગુણુ સીની, તેલનાં પીપ તથા અનાજ અને કપાસનો મોટો જથ્થો બળી નાશ પામ્યો છે.

રોમના સર્ચમાં પ્રાર્થના કરવાને લોકો મળેલા હતા તે વખતે કાંઈ કાવત્રાને લીધે એક દારૂ મોળો ફાટ્યો હતો. આખું સર્ચ ધુમાડાના ગોટગોટાથી લરાઇ ગયું. તે લોકોની નાશલાગ્યો મોટું તોફાન જેવું થઇ ગયું હતું.

આયરલેન્ડમાં અગ્રેજ રાજ વિરુદ્ધ બોય કોટની લડત કેટલેક દેકાણે શરૂ થઇ છે. તેમાં સરકાર પક્ષનાં માણસોને પણ ભોલકોટ કરવામાં આવ્યા છે. જેઓને લોઇતી ચીત્રે કેટલાક માણસો સુધી દાખલ થઇ વેપારી પુરી પાડના નથી.

જાપાનનો પ્રીન્સ સદનાઈ દુસીમો થોડા વખતમાં ઇંગ્લાંડની મુસાફરીએ જનાર છે.

ડેનમાર્કનાં રાજ્ય રાણીએ જરમનીની મુલાકાત લીધી છે. તેઓ હાલ પાર્લીમમાં છે. કપડરે તેમને સાદા આવકાર આપ્યાં હતા.

૭૦૦૦ ગેલનની એક સ્પીરીટની ટાંબી ગ્લાસગો ખાતે ફાટવાથી તે ટાંક ને ભાગમાં હતી તે શેરીમાં બે શીટ જેટલી ઉડાઇમાં સ્પીરીટ રેલાઇ ગયો હતો. આ અકસ્માતથી ફેટલુંક બારે નુકશાન થયું હતું.

રશિયામાં નવી ક્યુમરસ્થાપવાની મુંઠણી થાય છે અને એવું ધારવામાં આવે છે કે સોસીઆલીસ્ટ મેમ્બરો મોટી સંખ્યામાં મુંઠારો.

વિલાયતમાં શરૂ મુએવીર નામનો એક માણસ લગભગ ૫૦ ફૂટાં સુધી પીચાનો વગાડવાનું કામ બળતરી શક્યો હતો. એક સાથે એટલી મુક્ત સુધી એ કામ કાઢીને માણસે હજુસુધી કરેલું જણાવ્યું નથી.

અમેરિકાના નાયાગારના પાણીના ધાંધ માંથી ૪૦,૦૦૦ હોર્સપાવરના બળ જેટલી વિજળી ઉત્પન્ન કરીને ટોરાન્ટો શહેરને દીવાલની પુરી પાડવાની યોજના ફેલેક્ષન ઉતરી છે.

લીયરલ મનના જાપાઓમાં બહાર પડેલ બળરો ઉપરથી મી. કમલ્પુ. એચ. મેસીંગ કામ જણાવે છે કે મી. બકનીલનો આકાશ સંબંધી જે રીપોર્ટ બહાર પડ્યો છે તે બતાવે છે કે હાલમાં ૫૦૦ મીનાએને ચીન મોકલવાની જરૂર છે.

યુનાઇટેડકેટરસમ આવેલ પોનકુવરના ટાપુના એક બંદર પાસે બે સ્કીમરો એક બેઠ થઇ માલ લેતી હતી તેવામાં અચડા અથડીથી મોટી સ્કીમર તરતજ ફૂળી ગઇ. આ અકસ્માતથી અંદરના ઉતાડોનો સ્થિતિ દયામનક થઇ પડી હતી. રાતનો વખત હોવાથી કંપીનના ઉતાડો દરવાજા બંધ કરી સુતેલા આ ઉતાડો સ્કીમરમાં પાણી એકદમ ભરાઇ જવાથી બહાર નીકળી શક્યા જ નહિ. ખીજી સ્કીમરના કેટલાક હુશીયાર ખલાસીની મદદથી કંઈ હુબતા માણસોને બચારી લેવામાં આવ્યા હતા. બપોરે ખીન ૪૪ ઉતાડો જેમાંના અણખત બેરાં છેકરં હતા તે ફૂળી ગયા હતા. અકસ્માત કેમ બન્યા પામ્યો તે આજતની ઓશીરીઅલ તપાસ કરવાની ગોઠવણ આવે છે.

દક્ષિણ આફ્રિકાના સ્કીમરના નેર મુકરર કરનાર કમીસનની નીમણુંક થઇ ગઇ છે. આ કમીસન થોડા વખતમાં ડેનમાં સ્કી કામ ચાલુ કરશે અને ત્યાર પછી સ કંઈ આફ્રિકાની મુલાકાત લેશે.

કાંડન ખાતે લોર્ડ લીરલેપના પ્રમુખપણા નીચે એક ઇસ્ટ આફ્રિકન એસોસિએશન સ્થાપવામાં આવી છે. આ મંડળી ઇસ્ટ આફ્રિકન કોલોનીયલ ફિન સુધારવા તરફ વલ્લ આપશે.

આસ્ટ્રેલીયામાં એક પરતીકંપને આંચકા લાગ્યો છે. જેની અસર લાંબા વિસ્તાર સુધી પહોંચી હતી.

ચાલુ વર્તમાન.

ડરબન ટાઉન કાઉન્સિલની રજા વગરની જગ્યાએ વેંટ કાપી સુધારા ખાતાના ચાલુનો નો બંધ કરવા માટે કસ્ટીમ ખમીશા નામના હિંદીને કોરટ આગળ ખડા કરવામાં આવ્યો હતો. માલજેટ નહોતમતદારને થી ૧૦ હજારની શીક્ષા ફરમાવી છે.

પશ્ચિમ તરફના જરમન મુલકમાંથી ફેરરા નામનો દગાળોર પોતાની સાથે બોરખળવા બોરોની એક દુકાની લઇ કેપના એકાદ મામડા ઉપર ચડી જઇ કેટલોક દારૂગોળો મેળવવા શક્તિમાન થયો હતો. તેને કબજે કરવા માટે એક લશ્કરી દુકાની કામે લાગી હતી. ફેરરા તથા તેનાં માણસોએ જરમન ટેરીટરીમાં નાચવા માંડ્યું હતું. હાલમાં ફેરરા તથા તેનાં માણસો પકડાયાં છે.

ફેરરા અને તેની ટાળી પકડાયાથી કેપમાં સતોય ફેલાયો છે. બોર તથા ઇન્જેન લોકો માને છે કે હુંદારાઓને સખન સજા કરવામાં આવશે.

બોરેજરીકર કોલોનીના કેટલાક ભાગમાં અસખ્યાત તીકા આવ્યાં છે. ડીવેટસંકાર નામના ગામમાં ત્રણ દિવસ સુધી તીકાનું પુર ચાલુ રહ્યું હતું. બોમબેઈની આપ નારી દરેન પણ તીકાને કીધે મોડી અછ હતી.

રમખાણના ઇત્ના નહોવારની ખુશાશી બદલ ગયા સોમવારે મી. ઉમર હાજી આમદ અંબરી તરફથી ડરબનના મહેતા વર્ગને આ પારટી લેવાનું પોતાને ત્યાં આમંત્રણ આપવામાં આવ્યું હતું. આ મીટીંગને લીગલ વાર હેવાલ, શુકર વાર મળવાથી લેગલવીરી સાથે અમારે આવતા અડવાડીઆ નુસી મુલતવી રાખ્યો. પડ્યો છે.

લી પોપોબાર આગળ ખરાબે ચંકલી સ્ટીમર બીલેની લાગીને તદ્દન નાશ પામી છે. એક માસમાં એ જગ્યાએ આ બીજી સ્ટીમર ભાંગી.

એનજેલોની ખાલુ આગળ એક અકસ્માત થી એક મીનો તથા બે કાફરોનાં એક કાલુ માં મરણ નીપાળ્યાં હતાં તથા આઠ જાનને સખત ઇજા થઇ હતી.

બુધવારો (રોડેશીઆ) નો એક પોસ્ટ ખાતાનો અમલદાર પદસા ખાઇ નાચી ગયો હતો. તે હાલમાં બેરામાં પકડાયાના સમાચાર મળ્યા છે.

ગયા બુધવારે મારિતખર્ગમાં વરસાદ તથા વાવાઝોડાનું જખર્ તોફાન થયું હતું સાથે કરા પણ મોટા જગ્યામાં પડ્યા હતા. આ વખતે ગાજવીજથી એક થોડાગાડીનો થોડો અમર્યા અને તેથી ગાડી સધીત થોડો નાહો. ગાડી હાંકનાર મી. આરમીટેજને તોફર એક હિંદી હતો તે ગાડી ઉપરથી પડી ગયો. ગાડીનું ચાક તેના ઉપર ફરી વળ્યું. મરકુરીનો ખખરખરી જણાવે છે કે આપું વાવાઝોડાનું તોફાન કાઢ વખત થયું હોય તેમ જણાયું નથી. તોફાનથી લહેરમાં મોટું નુકસાન થયું છે.

દરાંસવાલના લગલગ બધા મુખ્ય શહેર ની મ્યુનીસીપાલીટીએ તથા ચેમ્બર ઓફ કોમર્સેએ એશીઆટિક ઓરડીનન્સને પસાર કરાવવા બાબત પોતાના ટેકા આપેલ છે.

રીચમંડવાળા મેસર્સ એમ. એ. પારેખ ની મીલકતના તસ્દી અને ડરબનના એકા ઉંટ આરસીપાટક સ્ટીવનસ હિસાબમાં કેટલોક થોડાળો રાખી સ્ટીમર ઇનરીજવા મારફત વિત્રાયત ઉપરી ગયેલ. આ ઉપરથી ડરબનની પોલીસે વારંટ કાઢી વિત્રાયત તેને પકડવાની તાર મારફત ગોઠવણ કરી. આ વારંટ મુજબ તેને ત્યાં પકડવામાં આવેલ છે વધુ તપાસ ચાલે છે. મી. પારેખના ૧૮૪૧ પાર્કેડ એટલી રકમના હિસાબનો ગોટાળો છે.

આ છાપખાનાના મેનેજર મી. વેસ્ટ ને હું મુલતં સારું વિલાયત ગયા હતા તે ગયા રૂપીયારે તેમની મિલ સાથે કેનીલવર્થ કેસલમાં ચાવી પહોંચ્યા છે.

ગ્રેલઉનથી—મુસલમાન કોમનલી મી. ઇબ્રાહિમ જાજબાઇ લખી જણાવે છે કે અતરેની મરજીમાં મુલવડલી તરિક કામ કરતા સુલેમાન ઇબ્રાહિમ મોટા પાસંથી જખાતે મરજીનો હિસાબ તપાસી લીધા છે અને તેની જગ્યાએ મી. અહમદ અબ્દુ કરીમ મુલકાની નીમણુંક કરી છે. જખાત આસા રાખે છે કે શેઠ અહમદ અબ્દુ કરીમ મરજીલું કામ સારી રીતે બજાવશે.

ડેપ્યુટેશન અને મી. મોરલી.

ફરના એક તારમાં જણાવવામાં આવે છે કે હિંદી ડેપ્યુટેશન હિંદી સ્ટેટ સેક્રેટરી મી. જ્ઞેન મોરલીની ૨૨મી તારીખે મુલાકાત લેશે.

ડેપ્યુટેશને હિંદી સ્ટેટ સેક્રેટરી મી. મોરલી ની મુલાકાત લીધી છે તેનો હેવાલ ખાનગી રાખવામાં આવ્યો છે એવું જણાય છે કે મી. મોરલીએ દીલસોઝ ભર્યું બાપલુ કર્યું હતું. તેણેએવું જણાવ્યું કે નવા ઓરડીનન્સથી હિંદીઓપર સખત અટકાયતો મુકાય છે. જે દીલસોઝ લખી વીચારે થોડાં એકગુને દરશાવ્યા હતા તેવા વીચારે મી. મોરલીએ પણ જણાવ્યા છે.

હિંદીઓના પક્ષમાં ઉસ્તરણી ચલાવવા માટે એક બરીટીક કમીટી નીમાવાની છે. દરાંસવાલના હિંદીઓની હાડમારીઓપર વીચાર ચલાવવા માટે પારલામેન્ટના મેમ્બરો ની એક મીટીંગ સોમવારે લરાવાની છે.

દામ્બચુન પહે વિલાયત ગએલ ડેપ્યુ ટેશનની મુલાકાત લઇ નીચે મુજબ લખાણ પોતાના જગ્યામાં બહાર પાડેલ છે:-

હિંદી ડેપ્યુટેશનના મેમ્બરો મી. એમ. કે. ગાંધી, તથા મી. એમ. એ. અલીની અમારા પ્રતીનીધીએ મુલાકાત લીધી હતી. તે વખતે મી. ગાંધીએ જણાવ્યું કે અમારી સ્થિતીથી થોડાં એકજીન બરાબર વાકેફ નથી. હિંદીના પાસે કાફરોના પાસ કરતાં પણ વધારે સખત અને જુલમી છે. પરમીટની ગણતરી પરમાણે દરાંસવાલમાં ૧૨૦૦૦ હિંદીઓ હોઇ શકે છે. તેને બહોલે વસ્તીપત્રક પ્રમાણે માત્ર ૧૦૦૦૦ હિંદીઓ હાલ દરાંસ વાજમાં છે. રહેલે મુસાફરીમાં કેટલીક હાડ મારી વેઠવી પડે છે. સ્ટેમ્પુ લુકમાં એક એવાં ધારો છે કે જે વડે હિંદીને દુટપાથ પર ચાલતાં અટકાવી શકાય તેમ છે. હાલ નવા કાયદાને બદલાવ નં રાખવા દેવા માટે અમે આવ્યાછીએ.

એક મહાન સાહસ અને તેની ખીલવણી

સન સાહસ સોપ જે દાલ એટલો અધી પ્રસિદ્ધ થયો છે તે સાહસ કેવી રીતે માથે લેવાયું નથા કેવી રીતે ખીલ્યું તેનો તમને હાર અને જાણવાલાયક ઇતિહાસ પીઅરસન મેગેઝીનમાં જાણ્યો હશે તે અને નીચે આપીએ છીએ :-

૧૮૮૫ની સાલમાં જોરહટના કમરુ. એન. લીવર નામના દુકાનદારના મનમાં એવો હિસો થયો કે એક સાથુ ખનાવવાનું કારખાનું કાઢવું. આ હિમેશી તેણે એક કારખાનું પેચાનું કીધું અને સન સાહસ સોપ તૈયાર કરવા માંડ્યો. જે વરસમાં કાર ખાનાનું નરીખ ખીલવું જણાયું અને તેથી કારખાનું અને તેનાં કામદારોને રહેવા માટે એક ગામડું વસાવવું એવો વિચાર મો. લીવરને થયો. તેથી તેણે લીવરપુરની ખાસે મરસી નહીને કંડે એક જમીનનો કટકો લીધો. પાણીવાળા ભાગને જુરપી નાખી મહાન યોજના ને વચમાં આગમોટ દાખલ થઈ શકે એવી નહેર રહેવા દીધી. આ પ્રમાણે 'પોર્ટ' સન સાહસનામનું ગામ વસ્યું. ગામને વિસ્તાર ૧૪૦ એકર જેટલી જગ્યામાં છે, તથા કારખાના માટે ૮૧ એકર જેટલી જમીન રોકવામાં આવી છે. ગામમાં ની વસ્તી ૩,૦૦૦ માણસની છે. જે સઘળાં કારખાનાનાં કારીગરો તથા તેમના જોડનાં વગેરે છે. કારખાનામાં અથા મળીને આજે ૩,૨૦૦ માણસો કામ કરે છે. અને કુલ ૧૫,૦૦૦ માણસો સન સાહસ સોપના પંથા ઉપર આજે પોતાનો નીરવાહ ચલાવે છે. આ સાથુમાંથી જુદા જુદા ૧૦ પ્રકારનો રોજગાર આપે છે. જે ગામમાં ૬૦૦ ખરો ખાંધવામાં આવ્યા છે. તેમાં રસ્તાઓ ની જગ્યાએ ચાર માત્ર જેટલી છે. રસ્તાઓની ખાલુએ ખાડો કારવામાં આવ્યા છે. ત્યાં ત્યાં જે અથવા વધારે રસ્તાઓ મળે છે ત્યાં મોટો વિશાળ મોક અંધ રહે છે.

આ કારખાનાવાળું ગામ જેવા સાદું દર વરસ ૬૦,૦૦૦ માણસો આવે છે. કાર ખાનામાં એવા રસ્તા કારવામાં આવ્યા છે કે તે ઉપરથી પસાર થતાં સાણુની ખતાવટ ના જુદા જુદા કામમાં જુદી જુદી રીતિ ગરાબર વેઇ શકાય. મુલાકાત લેનારોને મધુ ખતાવસ ખાતે એક દુકાની રાખવામાં આવેલ છે. મુલાકાત લેનારોએ પહેલાં સાણુની ખતાવટમાં વપરાતી વસ્તુના કાદાર ની મુલાકાત લે છે. આ વસ્તુઓમાં અમે રીડ તથા આરેલીઆની વસ્તી, કાંચનાં ખતાવસ.

કામનાં ખીઆં તથા સાઉધસી ટાપુઓનું કોપરેસ તેલ એ મુખ્ય છે. પછી સાથુ ખનાવવાની રીત તથા પેકિંગની રીત તેવા માં આવે છે. દરેક ખાનામાં કોષપણુ જાત ના મુલાકાતી મુચનાઓ વારતે નોંધ લેશે રાખવામાં આવી છે. તેવી મુચના ઉપર એક ખાસ કમીટી વિચાર કરે છે અને મુચનાઓ પસંદ કરવા લાયક હોય તો કાનામ પણ આપવામાં આવે છે.

કારખાનાના કામદારોને યજમાનમાં પેન રાનો આપવાની મોડવણ રાખવામાં આવી છે. પંદર વરસ નોકરી કરી હોય તેવા દરેક કામદારને અમુક ઉમર પછી પેનશન આપ વામાં આવે છે. ૩૦ વરસ નોકરી કરીને ૧૫ વરસની ઉમરે નોકરી છોડનાર માણસ ને અડવાડીયાના ૩૮ થી. કમાતો હોય તો વરસના ૫૦, ૫૦નું પેનશન અપાય છે. જે લોકો આજુ માંદગી અથવા તો આકસ્મિક ઇનને લીધે કામ છોડતા હોય તેવાઓને તથા વિશ્વાસુ નોકરોનાં બહરી છોડરોને સારાં પેનશનો આપવામાં આવે છે.

'વીઝીટર' કારખાનાની મુલાકાત લીધા પછી ગામ (જેમાં કારખાનાના સરવે લોકો કુટુંબ સહીત રહે છે.તે) માં દરવા નીકળે છે. રસ્તાઓ પહોળા છે. જુની અંગરેજ ટપાની નમુનદાર મુખડાં છેડ છેડા ખાંધવામાં આવ્યા છે. દરેક મુખડાની આસર નાજી જાનનો છે. આવાં ઘરોની પછવાડે નવાના નવાના ખગીઆ છે જેમાં દરેક કામદાર ફળ તથા લાજપાસો વાવે છે. ખીજા જાહેર ખગીઆ છે જેની સંભાળ માટે ખાસ માળી એ રાખવામાં આવેલા છે. સંખ્યાબંધ સોસાયટીઓ અને કલ્પો છે જેનાં મહાનો ની ખાસ દેખરેખ માટે બંધોખત કરવામાં આવ્યો છે. તે ગામમાં ૧૩૦૦ છોકરાં છે જેને વારતે નીકળો છે. વળી પ્રાર્થના વારતે ચરો ખાંધવામાં આવ્યા છે. એક વીલેજ યીજેટર (નાટકકાળા) છે. આ સાથુ કંપની એવું માને છે કે તેના કામદારોની કેળવણીમાં ખરચ કરશે તે લેખાનો છે. વળી નંદુરસતી વગેરે કારણો સાથે યજમાન સન સાહસના ખતાવવાસોને એકજગમ મ વગેરે હેરાણે સરે કામ જવામાં આવે છે. ૧૮૯૪ની સાલમાં ૨૦૦૦ મજુરોને લીજનું એક્ઝીકીયુટીવ જેવા માટે લાક જવામાં આવ્યા હતા. આ બધામાં પોર્ટ સન સાહસ પહેલેથી આજ સુધીમાં કેટલું વધુ છે તેનો ઉપર ટાંકે ખ્યાલ આવી ગયો. વરંતુ તેની આખાડીએ પહોંચવાની ખતી દુધીનું છે તે જણવાની જરૂર છે.

આ કુચી અને આવતે અડવાડીએ

ચીનની અગતિ.

મી. એફ. એ. મેકેન્ઝી નામનો એક પ્રસિદ્ધ મુસાફર જેણે ચીનમાં મુસાફરી કરી છે તથા કાઠાઈના ખખર પત્રો તરીકે કામ કર્યું છે તેણે હાલમાં ચીનની અગતિથી ઇંગ્લાંડને વાંકે કરવા ત્યાંના પત્રોમાં કેટલાંક લખાણો પ્રસિદ્ધ કર્યાં છે. તેમાં તે જણાવે છે કે ચીનની વસ્તી ૪૩ કરોડ માણસની છે. આટલી વસ્તી દુનિયાના કોઈ દેશમાં નથી. દુનિયામાં દર ચાર માણસે એક ચીને છે. પ્રત્યક્ષ જોવા વગર આટલી મોટી વસ્તી તે ખ્યાલ આવી શકે તેમ નથી. કંતાનના એકાદ રસ્તાપરથી નહીનાં હોડાનું સૈન્ય કોઈ જુવે અથવા વાહસરીગલ ચીજપરથી પસાર થતાં અસંખ્યાત ઓ પુરપની ધમાલ નીહાળે તો જોનારને કાંઈક ખ્યાલ આવે ખરો. ચીનમાં મુસાફરી કરનારનેજ ખખર છે કે સેંકડોને હજારો માણસ પર ચીનાઓ કેવી રીતે પથરાયેલા છે. કેકાણે કેકાણે મજબુત, બળવાન અને આલાક માણસો તજરે પડે છે. આગસુતું નામ પણ જોવામાં આવતું નથી. ને જેમ જેમ મુસાફર વધારે જુવે છે તેમ તેમ લાખોને કરોડ માણસો ની વસ્તીને તેને ખ્યાલ આવે છે. કાંઈ ખજોળવેતા તારાની ગણતરી કરવા માટે તો તે જેમ અસંખ્યિત કામ લાગે છે તેવીજ રીતે ચીનની કરોડોની વસ્તીનું પણ છે. તમે ગમે ત્યાં ફરો. તોપણ તમને વસ્તીજ જોવામાં આવશે. અહાંશ અને સોઆ.મમાં જમને જુઓ તો ઘણો ખરો વેપાર ચીના ઓનાજ હાથમાં જણાશે. હાલમાં ટાપુમાં જેશે તો ત્યાં પણ તમારી નોકરી ખતાવવા તૈયાર થઈ રહેલા ચીનાઓ માણસ પડશે. સાનકરાનસીરકો સીડની કે વાનકુવરમાં પણ ચીનાઓનીજ વાત સાંભળવામાં આવશે.

વસ્તીમાં વધારો.

અને આવડી મોટી વસ્તીમાં સુધરતા જમાનાની સાથે દિવસે દિવસે વધારો થતો જશે તથા મરણ પ્રમાણમાં ઘટાડો થશે. જાપાનમાં આમજ બન્યું છે. ૧૮૮૧ માં જાપાનની વસ્તી ૩,૬૦,૦૦,૦૦૦ માણસની હતી ને હાલમાં વર્ષોને ૧૮૦,૦૦,૦૦૦ માણસની થઈ છે.

જાગતિનું કારણ.

આ જાગતિ કેવી રીતે થઈ એ સવાલ સરળ થાય છે. તેને જવાબ એકજ છે. તે એ ચીનાઓ સમજવા જાન્યા છે કે જે એક કરીશું નહીં તો અમારે માટે ખડું માડું ભવિષ્ય છે. ચીનનો મુલાકા તે હેરાનિ માનવા લાગ્યો છે. ૧૮૯૪ ની જાપાનીઝ

હાથએ ચીનની આંખ ઉઘાડી. આનંદ યુવાણાઓ આવીને અંગરેજોને હરાવે તો એની તાલુખી ધામ તેવી તાલુખી જાપાનની ફોજથી ચીનને યજ્ઞ. આગળ જાપાનીઝને ચીનાઓ હારી દાવવા લાયક પીંચુલ જેવ જ્યુલા. હવે પીંચુલએ બતાવી આપ્યું છે કે તેનામાં કેટલીક તાકત છે. ચીનના મુલકમાં યુરોપીયનોએ જે સામગ્રી હુટ ચલાવી છે તેથી ચીનએને કારી ચા વાગ્યો છે. એવાઓ સામે જે બોક્સર તોફાનની દિલ્લ ચઢાવ કરી તેમાં ખુદ ચીનની રાજેશ્વર ચીનના લાયક હતા. ઇસો-જાપાનીઝ લગાડથી તેમને ખાતરી થઈ છે કે એશીઆટીકના લાયકમાં હિંમત આપે તો તે જોર બતાવી શકે તેમ છે.

વર્તમાન પત્રોનાં વધારો.

ભૂતિ દેવાવવાના સાધનોમાં વર્તમાન પત્રો મુખ્ય છે. છેલ્લાં થોડાં વરસોમાં તે કંડા વર્તમાન પત્રો નીકળ્યાં છે. જેમાંથી કેટલાક જાપા ચીની જાનુએને હાથે લખાય છે. આ જાપાની અને સુધારાનો વેગ ખુલ્લી રીતે બતાવી આપે છે. પરદેશી ગોરાઓ જાપા પર હુમલો મુકતા અનેક પ્રયત્નો કરે છે. જાપાનીઝ લોકોના હાથતળે કેટલાક જાપાઓ છે. તેઓ ચીનાઓમાં જાપાનીઝ માટે પ્રેમ હોયો કરતા અને ગોરાઓ માટે તિરસ્કાર પેદા કરવા હોયો પ્રયત્ન કરે છે. યુરોપી લોકોની અટકણી કાઢનારો કેટલાક પેપરો જાપાનીઝ છે. કેટલાક વાઇસરોય અને ગવર્નરો ફરમા) પોતાના જાપા અક્ષરે છે અને લોકોને ઉત્તરિતા રસ્તા પર દોરવા મથે છે. આ જાપાઓમાં 'ચીન તું જાપાની જો' એક જુમ છે. એક જાપા હોય છે 'ચીનાઓ, તમે શું મુકાલ છે, કે દેવાડુટા છે? દેવગેનો માલકોર તેના પેપરમાં લખે છે કે 'તમારી માતાના ગળાપર તરવાર મુરી હુમલો હોયો દરો તોપણ નમે હિંમત કરશે! એ ભગશે નહિ તો યુરોપીઓ તમારો દેવ પગલી લેશે તેનું તમને ખાન છે કે?' 'સ્વદેશીતાનની જરૂર' એ નામનું પત્ર હોય છે 'ગોરાઓ આપણને દબાવવા માટે જે અમેરિકાએ ચીનાઓ સામે દરવાજા ખોલ કર્યા છે. દક્ષિણ આફ્રિકા ચીનાઓને કેતરીતે પાછળથી કેદી માફક રાખે છે. આ જાપાનું કારણ આપણે પોતે છીએ. ચીનીશ અને જુઆઓએ આપણને ધિક્કારને જરૂર હસવ્યા છે. હવે તો સુધારો વગર છુટકા નથી.' આજકાલ હમરો ચીનાઓ જાપાનમાં કેળવણી માટે જોડે છે. તથા એકેડા વિદ્યાવત વર્ગે જાન્યુઆરીમાં પણ વહોંચ્યા છે.

હિંદુસ્તાનના ખબરો.

હિંદી સ્વરાજ્ય જાપાના અધિપતિ મી. છ ગનલાલ લલુભાઈપર રાજદોહી જાપાણ માટે ફી. પો. કોડ કલમ ૧૦૮ મુજબ કામ ચલાવવામાં આવ્યું હતું.

પરેલમાં ફરગીસન રોડ પર આવેલ મી. અદમજીભાઈ દખીખલાઈ વીક્ટરી મીલમાં આગ લાગવાથી પાંચ લાખ રૂપીઆ જેટલું નુકસાન થયું છે.

અફઘાનીસ્તાનના અમીરની મુલાકાત વખતે આમાવાસીઓએ એક ઔદ્યોગિક પ્રદર્શન ખુલું મુકવાની મોહવણ કરી છે.

ઉડિયાન નેશનલ કોંગ્રેસ હંને વગતા ઔદ્યોગિક પ્રદર્શનના કાળમાં દલકતાની કારપોરેશને રૂ. ૧૦,૦૦૦ લખ્યાં છે.

પત્યાલા રોડ તરફથી માસિક રૂ. ૪૦૦ ની રોકાવરશીપ આપી મી. અબ્દુલ રસીદ ખાનને વિદ્યાવત અભ્યાસ કરવાને મોકલવા માં આવ્યા છે.

ટીપરાના પ્રદેશની સ્થિતિ ખુબજા વરસાદ ને લીધે ઘણી દવાજનક થઈ પડી છે. સધળો પાક તદન નાશ પામ્યો છે. ભાતનાં ખેતરો માં હજુ પાણી ભરેલ છે. આખું વરસ લોકો રોનાપર નજરો તે જોઈ શકાતું નથી. ગરીબ તથા વચલા વાંધાના લોકો બહુ દુ:ખી હાલત માં આવી પડ્યા છે. આખાનું કામ રૂપીએ પાંચ શેર છે.

ચદરઘાટ શહેરમાં જાહેર મગીયામાં રાજીવહોલ જાંધવા માટે નીજામ સરકારે રૂ. ૧,૫૦,૦૦૦ની રકમ કાઢેલી છે.

જરૂરીસ બદલેદીન તૈયબજીનું રાજકાંડન ખાતેથી સ્ટીમર એડીનબર્ગમાં લાવવામાં આવ્યું હતું. આ રાજ જાખત માત્ર કેપ્ટન તથા ખીજન જે ત્રણ અમલદારોજ જણુના. જરૂરીસ બદલેદીનનું રાજ એક પછી એક એવી નવ પેઢીમાં મુકવામાં આવ્યું હતું. તેનું વજન ૪૦ મણ હતું. મધુ હતું. 'રાજમ્સ ઓફ ઇડિઆ'નો લખનાર જણાવે છે કે ગોરા તથા દેશી ખલાસીઓમાં એવો વહેમ ચાલે છે કે સાધારણ રીતે જે સ્ટીમર માં કાસ કાંઈ જવામાં આવે તેને હરિયામાં થોડું વધુ તોફાન નડે છે આ વહેમ કેટલેક દરજે આ હિસ્સામાં ખરો પડ્યો છે.

મદ્રાસ ખાતે પ્રગટ થતા 'હિંદુ'નો અલ્લાખાદ ખાતેનો ખબર પત્રી જણાવે છે કે ગંગા નદીમાંથી મરેલ જણાવે એક છોકરો માલમ પડેલ છે. પોલીસે કેટલીક તપાસ કર્યા પછી આ છોકરાના બાપને ખબર પડી. ત્રાપે તેને જોળખ્યો, અને જણાવ્યું જે તેણે છોકરાને મરેલ ધારી ગંગા નદીમાં ફેંકી આપેલ. છોકરો ચારથી છ માસ સુધી ખીમાર હતો. વધે તરફથી તેનામાં છાનથી તેમ જણાવવામાં આવ્યું હતું. એવું ઘરવામાં આવેલ છે કે ૪૮ કલાક સુધી અંડ પાણીમાં રહેવાથી તેના સાંધામાં ફેર ફાર થઈ સામે ચ્યો હોય. આ છોકરો હાલ સારી રીતે દાહી ચાલી ચકે છે. તેને જુખ સારી લાગે છે.

જરમાની ધી સ્ટાંડરડ ઓઇલ કંપની એશિઆટીક પેટરોલીઅમ કંપની અને જરમા ઓઇલ કંપની હિંદુસ્તાનના તેલના ના વેપારપર કાબુ રાખવા સાથે જોડાઈ છે.

પુનામાં મરફીનું જોર બહુ વધેલું છે રાજદો મરફીનું પ્રમાણ ૧૦૦ કરતાં વધારે છે શહેરમાંથી મોટા લોકો બહાર ગામ ચાલી ગયા છે.

અક્રોળર માસની શરૂઆતમાં સીધુ નદી માં મોટી દેલ આવવાથી ખાનગી માલકોને પચાસ લાખ તથા રેવન્યુ ખાતામાં એક કરોડ પચાસ લાખ જેટલું નુકસાન થયેલું અડસઠવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત ૨૦૦થી ૩૦૦ જાનની ખુઆરી થઈ છે તે જુદી.

ના. માયકવાડ સરકાર તા. ૧૯ અક્રોળરે મુંબઈ હિન્દવાના હતા. પરંતુ વિદ્યાવતમાં મોટર અકસ્માતથી તેને ત્યાં રોકાઈ જવાની જરૂર પડી છે.

૧૯૦૫-૧ની સાલમાં સ્વદેશી દિલ્લયાજને લીધે જુદા જુદા ભાગોમાં આશરે ૫૦ મીલો સ્થાપવામાં આવી છે.

મી. સુરેન્દ્રનાથ બેનરજીવાળા 'બંગાલી' પત્રમાં મુસલમાન બેખાંને હાથે મુસલમાની સવાલો ચર્ચાવવા માટે એક ખાસ કાગળ રાખવામાં આવેલ છે.

એક પ્રતિનીધીની મુલાકાત દરમ્યાન મી. જોખલેજે જણાવ્યું હતું કે હિંદીઓએ પોતાની આગળ હમેશાં એ દૃષ્ટાંત રાખવાં. મોર લોકોએ કાગલ કરી હતી તો સ્વરાજ્ય મહત્ત્વ અને આવશ્યકાંને પણ થોડા રખતમાં સ્વરાજ્ય મળશે.

મુસલમાનોનો તહેવાર.

રમજાન મહ.

ગયા રાત્રીવારે ખીજનો આંધ્ર દેખાવાથી રાત્રીવારે મુસલમાનોનો રમજાન માસ પુરો થયો ગણવામાં આવ્યો હતો. અને રવિવારે રમજાન મહ (મહ શીતરા) પાળવામાં આવી હતી. સવારથીજ શહેરમાં મુસલમાન ભાઈઓ નાં ટોળાં સંદર કપડાં પહેરી આનંદથી ફરતા ચોતરફ જોવામાં આવતાં હતાં. સવાર ના આદ વાગતેથી જાને મસ્જિદમાં જઈ નિમાજ પઢવાને સંખ્યાબંધ મુસલમાનો બેળા થયા હતા.

નમાજ ખલાસ થયા બાદ મસ્જિદમાંથી નીશાન સીધીઓની ધમાલ સાથે મસ્જિદના પેશ હામમ મોલવી દુતોહ મહમદ તથા મી. સોસમાન અહમદ એકેન્દ્રી વગેરે સંખ્યા બંધ માણસો સાથે નીજી પાકન ઓટમાં થઇ મેસજ એમ. સી. કમરુદ્દીને ત્યાંથી મેસજ મુસા હાજી કાસમને ત્યાં થઈને મી. ઉમર હાજી આમદ જવેરીના ઘર આગળ થઇ ખાસ ત્રામ મારફતે કોંગ્રેસપર આવેલા શેઠ હાજી મહમદના મકાન ઉપર ગયા હતા. ત્યાં આગળ સરવેને ધડતું ખાણું આપવામાં આવ્યું હતું, ખાણું લીધા બાદ ખાસ ત્રામ માં સરવે પાછા એક વાગવાને મુમારે શહેર માં આવ્યા તે બાદ બે વાગે મી. ઉમરહાજી આમદ જવેરીના મકાન ઉપર બેળા થયા હતા. મી. ઉમર હાજી આમદ જવેરી તરફ થી શરૂઆતમાં ચા. ફૂટ વગેરે આપવામાં આવ્યાં હતાં તથા ફોનોગ્રાફ વગેરેની ગોઠવણ કરવામાં આવી હતી. ત્યાં સરવેએ સાશપાંચ વાગતા સુધી આનંદમાં દિવસ ગાળ્યો હતો.

જોહાન્નમર્મ.

ના. મુસલમાનને મહ મુખારકબાદીનો સંદેશો.

જોહાન્નમર્મથી હમીદીયા હસલામીક સોસા પદીના સેક્રેટરી હામી જણાવે છે કે ગયા રાત્રીવારે અમારા મુસલમાન ભાઈઓ નો મહનો દિવસ હોવાથી સાંજના બે વાગે એક હમદખા બરેલો જલસો કરવામાં આવ્યો હતો જેની અંદર લગભગ મુસલમાન ભાઈઓ આશરે ૪૦૦ થી ૫૦૦ મુદરથોએ ભાગ લીધો હતો. બરાબર ૨ વાગે મોલાના મોલવી અહમદ મુખત્યારને તથા મોલવી સાહેબોએ હસ્તામ શુ છે અને રમજાન શરીફ તથા મહતી ખુબીતું બ્યાન અસરકારક રીતે કર્યું હતું. તથા મી. હમરાહીમ સાલેજી

કુવાડીઆએ અનબુમથી શું શું કાપણો થય છે અને થયા છે એ વિશે એક અસર કારક ભાષણ આપ્યું હતું તથા મતોફાક વિશે પણ બ્યાન કર્યું હતું. અને આજે મુદ્દલ શીતર ચાવાથી મહનો મુખારકબાદીનો કેમલ ના. મુસલમાન અહમદ હમીદખાનના ઉપર દેવાની મી. હમરાહીમ કુવાડીઆએ દરખાસ્ત મુકી હતી જેને મોલાના મોલવી અહમદ મુખત્યાર સાહેબ તથા મી. હમમ અબ્દુલ કાદરે ટેકા આપવાથી તે દરખાસ્ત પાસ થઇ હતી. અને મહ તેજ દિવસે સાંજના ૫ વાગે ના. મુસલમાનના ગ્રાઇવેટ સેક્રેટરીને હમીદીયા હસલામીક સોસાયટીના નામથી તનદુસ્તી. લાંબુ આયુષ્ય તથા મહ મુખારક તે સંદેશો તારથી મોકલવામાં આવ્યો હતો. બાદ વખતને અનુસરીને મી. ચેરમેન હાફેસ અબ્દુલ સમેદ તથા હમમ અબ્દુલ કાદરે ભાષણ કર્યું હતું અને સાંજના ૫ વાગે સરખાન મુલાખ લઇ મીટીંગ બરખાસ્ત થઇ હતી.

હમીદીયા હસલામીક સોસાયટી.

જોહાન્નમર્મ, ના. ૧૮-૧૧-૧૯૦૬ તા. ૧૧મી નવેમ્બરના રોજ હમીદીયા હસલામીક સોસાયટીની રાખેના મુજબની જનરલ મીટીંગ સોસાયટીના હોલમાં સાંજ ના ૩ વાગે મળી હતી. મીટીંગમાં મેખરો સિવાય ખીજા કેટલાક મુસલમાનોએ ભાગ લીધો હતો. અતરે પધારેલા મવલાના મોલવી અહમદ મુખતીઆર તથા મવલાના મોલવી અહમદ ખલીલની વાએજોની ચર્ચા તે સીમે લોહાની હાજરીમાં વધારે થયો હતો શરૂઆતમાં મોલવી ખલીલ સાહેબે વાએજ શરીફ શરૂ કરતાં રમજાન શરીફની ફજલત વીશેતગ્લાણ હદીશ શરીફ બ્યાન કરી મશલા મીરાએલ વગેરે સારી રીતે સમજાવ્યા હતા તેમજ નમાજ રોળતી સખત તાકીદ કરી હતી. બાદ મવલા મોલવી અહમદ મુખત્યાર સાહેબે પોતાની વાએજ ખુશ હજજાનથી શરૂ કરતાં. હુંકમાં પણ અસરકારક રીતે હતોફાક ઉપર લંબાણથી હદીશ શરીફ બ્યાન કરી સોસાયટી તરફ હાજર અહરથોતું બ્યાન ખેંચ્યું હતું. તેમજ સોસાયટીઓ અનબુ સનો વગેરેથી ચતા આવેલા કાપણોના હાખાઓ દઇ એવી સોસાયટીઓને મદદ કરવાને હાજર અહરથોને ફરમાશ કરી હતી મવલાના મુખત્યાર સાહેબની વાએજ હાજર મુદરથો ધણીજ શોખથી સાંભળતા હતા. મીટીંગનું કામ શરૂ થતાં સેક્રેટરીએ અહ મીટીંગને રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો હતો જે શાહુલુદીન સાહેબની દરખાસ્તથી અને મી.

ઉમરજી સાલેજીના ટેકાથી પાસ થતા ચેરમેન સાહેબે મીનીટ બુક ઉપર પોતાની સારી ફી હતી. ચેરમેન સાહેબે મવલાના મોલવી સાહેબોતું અહેવાલ માનતા હાજર મહરથોને વાએજનું સર કંઢી સંભળાવી. કીમેશી નરીહેતો ઉપર ચાલવા જણાવ્યું હતું. બાદ મોસાયટી તરફથી કુસન શરીફનો અતમજે જલસો આવતી તા. ૧૬ મજફુરના થયે. માટે દરેક મુસલમાનને એ જલસામાં હાજર થવા ફરમાશ કરી હતી. તેજ વખતે એ જલસાના ચંદામાં કેટલાક સખી સાહેબો તરફથી સારી રકમ જલસામાં આવી હતી. મી. કુરાહી આ(જેઝરર) એ મોલવી સાહેબોતું અહેવાલ માનતા જલસાની તારીફ કરી હતી અને સોસાયટીનો દિસાખ રજી કરતાં જણાવ્યું કે મજફુર સોસાયટીનું ખાતું ધી બેંક બોહ આફરીક કીમીટીમાં ખોલી પા. ૬૩-૯-૦ ડીપોઝીટ કરવા છે. એ વખતે મી. હમર કાઝીઆ. ઉમરજી સાલેજી, મી. શાહુલુદીન કુસન વગેરે સાહેબોએ વખતને અનુસરી કેટલીક ખાખતો ચરચાવી હતી. બાદ રજી કામકામ નહિ હોવાથી મીટીંગ સાંજના ૪ વાગે મોલવીઓ તથા ચેરમેનનું અહેવાલ માની બરખાસ્ત થઇ હતી.

મહ તા. ૧૧ મી અને જુમાન્દ રાતના સોસાયટી તરફથી કુસન શરીફ અતમજે જલસો કરવામાં આવ્યો હતો જે વખતે સોસાયટીના હોલને અંદર તથા બહાર વાવટા તોરજોથી સારી રીતે શણગાર વામાં આવ્યો હતો તેમજ હોલમાં રોશની સારી બપકાદાર હોવાથી હાજર જલસાતું મન પસંદ થયું હતું. રાતના નવ વાગે લોકો આવવા શરૂ થયા હતા. (એ મેલાવણમાં ટાહિનવાલી મસજિદ અમામ મવલાના મોલવીઓ અહમદ મુખતી આર અહમદ ખલીલ, સમયદ ઉમર સેજ અહમદ અરબ વગેરે ખીજા લગભગ ૪૦૦ મુસલમાનોએ ભાગ લીધો હતો. કુસનશરીફ નો ખતમ ખલાશ થયા પછી ટાહિનવાલી મસજિદના હામમ સાહેબે પોતે ખુશ હજજા નથી લંબાણ ફોતેહા પડ્યા પછી મવલાના મોલવી અહમદ મુખતીઆરે વાએજ શરીફ શરૂ કરતા રમજાન મુખારકની ફજલત તથા જકાત શીતરા વગેરેના મશલાહો સારી રીતે બ્યાન કરી હાજર મજતશાને સમજાવ્યા પછી વાએજ ખતમ કરી હતી. તે પછી મી. હાસમભાઈએ ખુશહાલનીથી અતવીલ પડી હતી.

હાજર જલસામાં દુધ પતાશાં ચમેચુ વગેરે ન્યાજ વહેંચવામાં આવ્યા પછી જલસો લગભગ રાતના બાર વાગે અરબ.કે. થયો હતો.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વગેરે

(ગવર્નમેંટ મેજેસ્ટ્રાટમાંથી.)

અમરેલીવાળા મુલમ મુસ્લમાની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવાની અરજી કરવાનું અરજીદાર કોર્ટમાં ડીસેમ્બર તા. ૧૮મીએ રજૂ કરવામાં આવશે.

સીડનમના રહીશ ફી ઇડિઅન ચંચાની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવાની અરજી તા. ૧૧ મી ડીસેમ્બરના રોજ કરવાનું સરકારી કોર્ટમાં હાઇલ કરવામાં આવશે.

ધી મોહમેદન એજ્યુકેશનલ કોનફરન્સ ફંડ.

મી. મહમદ એન્ડ મહમદ	૦ ૧ ૦
ઈસમાઈલ આકુલની વીરો	૦ ૧ ૦
ઈસમાઈલ આકુલ	૦ ૧ ૦
અસમાઈલ આકુલની વીરો	૦ ૩ ૬
સુખા વામા	૦ ૨ ૦
કરશા ખીખા ની વીરો	૦ ૧૨ ૦
ફતિહ આહમદ નાદીયા	૧ ૦ ૦
નવેમાન વાનરી	૦ ૦ ૬

કાસમ હસમ	૦ ૧ ૦
વનમાલી	૦ ૫ ૦
શામા બાણુ	૦ ૩ ૦
ઈબ્રાહીમ રાયા	૦ ૧ ૦
ઈબ્રાહીમ તથા હસમ વરાળ	૦ ૨ ૦
હસમ હસમ કાળપુર	૦ ૨ ૦
મુસા ઈબ્રાહીમ સામા	૦ ૫ ૦
મહમદ મહમદ કાસમ	૦ ૫ ૦
મુસેમાન હસન	૦ ૫ ૦
કલ્યાણ ગોપાળ	૦ ૨ ૬

મુકાદ્દા-૧૦ મી નવેમ્બરના અંકમાં શેક ઇસિયલ ગાર્ડીના નામ સામે ચાર શીલીંગ લખવામાં આવ્યા છે તે પુરૂ રીડીંગમાં ભુલ થયેલ છે ખરી રકમ પાંચ રૂપિયા આર નોંધાયે.

તા. ૧૬મી ઓગસ્ટે નામુખીન નામની ઓરન ઉપર હક્કો કરવાના વાંક માટે વેરૂ લખમાં હસમાઈલ મહમદને પકડવામાં આવ્યો હતો. તેનાપર કોર્ટનારી કોર્ટમાં કામ ચાલતાં જુરીએ ૧૨ માસની સજા મળુરી સાથની કેદની સજા કરી છે.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

આવતો અંક.

કેપ્યુટેશન તરફથી કેટલુંક રસીક લખાણ આવતા અંકને માટે મળવાની અમને વકી છે. જે આવતા અંકમાં દાખલ કરવામાં આવશે.

રેકડ બખર ભાવ.

આવલ.	શી. પે.	શી. પે.
માંજ ૧ અસ્તાલુ	૨૬ ૬	૨૭ ૦
મીમડીના	૨૬ ૦	૨૭ ૦
એફ. એફ. ડી. આર,	૨૩ ૦	૨૪ ૦
એફ. ડી. આર.	૨૨ ૬	૨૩ ૦
મીની સક્કર	૨૫ ૬	૨૬ ૬
દુડાના	૨૪ ૦	૨૫ ૦
દેશી ટુવેર કાળ.	૨૩ ૬	૨૪ ૦
ટુવેર કાળ કાળપુરી.	૨૪ ૬	૨૫ ૦
મસુરની	૨૪ ૬	૨૫ ૦
મગની	૨૮ ૦	૨૯ ૦
અડદની	૨૬ ૦	૨૬ ૬
ચણા મુઅઈના	૨૨ ૬	૨૩ ૬
.. દાળ	૨૫ ૦	૨૫ ૬
વટાણા	૧૧ ૦	૧૮ ૦
મકાઈ	૧૩ ૦	૧૪ ૦
કડલું તેલ ૧ ગ્યાલન	૩ ૧૦	૪ ૦
એરડીનું	૩ ૪	૩ ૬
મીરું	૩ ૬	૪ ૦
નાળીએરું	૩ ૬	૪ ૦
ખાંડ સફેદ સો રતનની	૧૬ ૦	૧૬ ૬
પીણ	૧૬ ૦	૧૬ ૬
તીરકુળ નાતાલ	૧૦ ૦	૧૦ ૬
ખાંડ	૧૩ ૦	૧૪ ૦
આટો	૧૧ ૦	૧૧ ૬
મદાસી સોપારી ૧ રતલ	૦ ૭	૦ ૭ ૬
મરચાં.	૦ ૫	૦ ૬
ધી પેટી ૪ ડીનના પૌં	૬ ૬ ૦	૧૦ ૦
પોરખંદર	૬ ૫	૬ ૧૦
પાસારીન કીવોસ.	૬ ૬	૬ ૬
.. વાઈટ રોસ	૭ ૬	૮ ૩
.. ગાલન	૧૨ ૬	૧૩ ૦
નાળીયેર ૧૦૦	૧૫ ૦	૧૬ ૦
હલી	૧૧ ૦	૧૦ ૬
નીગડ (લીવરપુલ)		
ખસતા એફ.	૪ ૬	૪ ૬
દુધ નેસલ	૨૦ ૦	૨૧ ૦
મીનીસ	૩૨ ૦	૩૩ ૦

Sunlight Soap.

सनलाईट साबुन.

दुसरे साबुनसे कपड़े अच्छी तरहसे और सफेद धोना है.

सन लाइट साबुन धोनेमें दुसरा साबुनसे जास्ति बखत तक चलता है. उससे कपड़े भी जास्ति बखत तक रहते हैं.

अच्छा साबुन वापरनेसे कपड़े अच्छे रहते हैं.

सन लाइट साबुन वह बहुत सफ है और अच्छा है.

जो साबुनकीपर लीवर नाम आता है वह साबुन जरूर सफा और जलम

ए. इ. वॉयशी.

लैंड ऑफिशनीअर, सरकारी मोजणी
कार और एस्टेट एजेंट
वेचनेका है.

मोवर पोर्ट—साली जमीनका दुकान और
पांच बीघा जमीन, मकान सहीत.

वेस्ट यिल—जहिन रस्तापर जमीनका मोवरपोर्ट—आली जमीनका दुकान और
दुकान, पशोसमें नदी है. जमीन ३, ४, ५ पांच बीघा जमीन, मकान सहीत.
और जास्त एकका दुकानमें वेचनेकी वेस्टयिल—महूर रस्तापर जमीनका ३
है—फ्रीहोल्ड. ४ अथवा पांच ओकरना दुकान. पांडेरा

मार्गट एजकोबकी नगोचमें एक फ्रीहोल्ड
फार्म, ८० बिघा, जमीन बहुत अच्छा
है पानी पुष्कल है.
और दुसरी बहुत जमीन वेचनेकी है.
खुलासा मिलनेका ठिकाना.

एकटस आरकेड.
गार्डिनर स्ट्रीट, डरबन.

એ. ઈ. વૉઈસો.

લેંડ ઓફિશનીઅર, સરકારી સર્વેયર
અને એસ્ટેટ એજન્ટ.

વેચવાના છે.

મોવરપોર્ટ—આલી જમીનના દુકાન અને
પાંચ બીઘા જમીન, મકાન સહીત.

વેસ્ટયિલ—મહુર રસ્તાપર જમીનના ૩
૪ અથવા પાંચ એકરના દુકાન. પાંડેરા
માં નદી છે. ફ્રી હોલ્ડ.

માર્ગેટ એકોબની પાશુમાં એક ફ્રી હોલ્ડ
૮૦ એકરનું ક્ષેત્ર. પાણી પુષ્કળ છે.

આ શિવાય બીજી ઘણી જમીન છે
ટેકાણા માટે અંગા.

એક્ટસ આરકેડ
ગાર્ડનર સ્ટ્રીટ, ડરબન.

DAWAD MAHOMED & Co.**ESTATE OWNERS.****FARMS TO SELL.****TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET**

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

164 Grey Street
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
BOER TOBACCO.

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88. Tel. Address: "Purbandar."
Telephone 564.

INDIAN OPINION

Rates of Advertisement

Single Column ... .. 2/6 per inch	One Inch	8, 11, One Year £2-10-0
Double Column ... .. 5/- per inch	Two Inches	£4-15-0
Repeats Half Charges	Three Inches	£6-10-0

Liberal discount for long advertisements for long periods

For further particulars write to:—

MANAGER,

INDIAN OPINION,

Phoenix, Natal.

રીકી અને કુ.

મરીમશન મજનેરો,

૨૩૫ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

ઉપરની મજનેર પેટીવાળા મી. રીકીએ,
એલીનો, ઇંટ કામનો, તેમજ નહેર કામને
બહોળો અનુભવ હિંદુસ્થાનમાં કેટલાંક વર્ષો
રહી મેળવ્યો છે. વળી મી. રીકી હિંદુસ્થાનમાં
આપા પણ સારી રીતે બહુલા હોવાથી એ
લોકોને એવી, નહેરકામ, જમીરે ભવન કામ
કરાવવું હોય તેમને આ કામ સમજવામાં
બહુ ઉપયોગી થઈ પડશે. સર્વે લોકોએ
આ તકનો લાભ લેવા વિનંતી કરવામાં
આવે છે.

યોદી મજનેરે ગ્રાહ્ય કામ લેવાય તેવા,
ઈંટ બનાવવાના, માંથી ગુંદવાના અને પાણી
ચલાવવાના વગેરે તથા પથો, વેરવાની બર
વતો અને ઘાસ કામવાળા સંચાલિ મેલર
જમીનમાં સંબંધ કરવામાં આવે છે.

આ બાબત વધારે સચવાત જનર હાથે
ઉપરને સરનામે મજવાથી આપવામાં આવશે.

SHAIK MOHIDEEN,

WHOLESALE & RETAIL GENERAL MERCHANT

135a Cameroodeen's Buildings

Grey St., DURBAN. Tel. 454. SHAIK MOHIDEEN

D. ASMAIL,

General Merchant & Importer.

P.O. Box 41, Opposite Standard Bank

Tel. add. 'TACE,' KLERKSDORP.

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPETOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

હાલના બાગીદારોએ આ વેપાર ચાર વર્ષ પછી ખરીદી લીધેલ હોવા છતાં એલ. હરમનની કુટુંબના નામથી વેપાર ચલાવવામાં આવતો હતો કારણ કે નવા બાગીદારોના હિત નાતાલમાં સારી રીતે જાહેર થાય ત્યાં સુધી જુનું નામ રાખવાનું હરમન હતાં. હવે તે નામ ફરમી હપ્તરના નામથી કુટુંબ આ રહે છે.

જ્યાંપણ માલના વેપારી.

ફરેક રકમનો સોફ્ટ ગુડ્સ, કાપડ બર, કુટુંબ, કાંચી માલ, હાંડવેર, કાચનો સામાન મિગેર વિગેર.

A. MANSOOR

GENERAL MERCHANT,

BUTHA BUTHE,

District LERIBE, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,

WHOLESALE & RETAIL MERCHANTS,

131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,

Fruit Merchant and General Storekeeper.

BELLAIR, NATAL.

અહીં જ્યાંપણ ફ્રુટ ચલાવવામાં આવે છે.

TAYOB ADAM,

GENERAL MERCHANT

Butha Buthe,

Leribe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT,

MADRAS GOODS A SPECIALITY.

139 Grey Street & 95 Uragoni Road, DURBAN.

Telegraphic Address: "PERFORMER."

PARSHOTAM VALABH,

TAILOR & OUTFITTER

KINDS OF SUITS MADE TO ORDER AT SHORTEST NOTICE.

125a Grey Street, DURBAN

ખાનમાં ઉચ્છેદ ગુજરાતી નિશાન.

જે તા. 15 જુન 1906થી ખોલી છે. ગુજરાત અને કાઠીઆવાડના શ્રદ્ધસ્થોને પેતાનાં બાળકોને ઉચ્છેદ તથા ગુજરાતી જુદાવવા સાર આ સ્કુલમાં મોકલવાને વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસીક શી રી. 10

૪૮૨ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ. } એમ. કે. પટેલ. }
ડરબન. } સ્કુલ માસ્ટર.

FOR SUITS TO MEASURE

go to

Makanjee Bros.,

Outfitters,

182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

General Importer, Wholesale & Retail Merchant,

Box 122, Tel. add. "Rhomed Tilly."

OLD TOWN, KLERKSDORP.

ARMSTRONG BROS.

36 Field Street, Durban

લોહાનો સામાન, કાંચરી, બતીઓ તેલ, રંગ તેના ખરા.

કાચનો સામાન, શેરનરી, એનેમલને સામાન. વગેરે વગેરે. કાળજીથી પેક કરી વગ વગ દીક્ષીવર કરવામાં આવે છે. બાવને મટે નીચેને સરનામે પુછો.

આર્મ સ્ટ્રોંગ બ્રાધર્સ,

૩૬ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ. ડરબન.

ફુકાન વેચવાની છે.

ચારલસ ટાઈન મથેની અચેલ બરની ફુકાન વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા મટે ચારલસ ટાઈનમાં અથવા 103 શીલ્ડ સ્ટ્રીટમ ફાઇલ્ડસમને પુછવાથી ખબર મળશે.

Essop Suliman,

GENERAL MERCHANT,

Box 45 Tel. Add. "SULIMAN."

VOLKSRIST.

Reuter's Telegram Coy., Ltd.,

Economical CABLEGRAMS to INDIA and the EAST

REUTER'S despatch cable messages for the public to India, the Far East, Europe, Australasia, and America, and allow a rebate of one shilling a message to regular senders.

REUTER'S remit money by mail or telegraph to all parts of the world.

REUTER'S register the addresses of senders and receivers, free of charge, by a system that ensures considerable economy; and the Reuter Social and Mercantile Code, which is the most complete of its kind in existence, enables senders to save still further.

All cablegrams sent in Reuter's Code are delivered to the receiver in plain language.

Further particulars can be obtained from:-

The MANAGERS,

Reuter's Agency,

Davis Buildings,

52 Field Street,

DURBAN.

Also at the head Office for S. A. - and at:-

Reuter's Building,

St. George's Street,

CAPE TOWN

Reuter's Agency,

The Corner House,

Commissioner St.,

JOHANNESBURG

A. E. Chotabhai,

MERCHANT.

BOX 33,

KRUGERSDORP.

ABDOOL RAHMAN, MERCHANT, POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "KAIDMAN."
P.O. Box 12.

G. K. Desai,

General Dealer & Importer.
P.O. Box 100. Tel. Add. "DESAI."
OLD TOWN, NERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co

General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 154. Tel. Add.: "AYOB"

M. A. Karedia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,
Dealers in all kinds of
Indian Groceries and Soft Goods
Box 359.

41 Market Street,
Johannesburg.

Ismail Suliman & Co.,

MERCHANTS & IMPORTERS
P.O. Box 4. Tel. Add.: "SULIMAN"
RUSTENBURG.

Branches:

London, NATALE,
Zanzibar, Mombasa, TRANSVAAL,
Lombard, Port Natal, Durban,
Rustenburg, Bloemfontein,
Rustenburg, Bloemfontein.

E. A. PATEL & Co.,

GENERAL DEALERS
DIRECT IMPORTERS,

Soft Goods, Books and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Groceries and Hardware,
corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tel. Add.: "PATEL". P.O. Box 97.
BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJCY IDOLCY,
DIRECT IMPORTER

GENERAL MERCHANT
P.O. Box 12. Tel. Add.: "IDOLCY"

HAJEE HABIB

CALCUTTA HOUSE,
IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of
Kites, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Repairs, Hides, etc., Furniture, etc.,
Rough goods, &c., &c.

SEASON'S NOVELTIES BY STREY MAN.
Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.
Tel. Add.: "HABIB". P.O. Box 57.
338, Prinsloo Street, PRETORIA.

ભાગ્ય પરપોષિતમ.
વીરોની દરેક સગવડ કરી આપવામાં
આવે છે. આવો અને જુઓ.
349 પાઇન સ્ટ્રીટ,
ડરબન.

A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL.
Tel. Add.: "BHABHA". P.O. Box 51.

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

EBRAHIM CAMROODEEN,
GENERAL MERCHANT.
Natal Leaf Tobacco a Speciality.
113 KILN STREET (Kiln Street Building)
Tel. Add.: "CAMROODEEN". Durban.

J. M. H. GOOL.

120 Castle Street, Capetown.
Wholesale Groceries, of all kinds, from
India and England.
Also Exporter of Cape Snork,
Natal, etc.
Wines, Liquors & Groceries from Durban,
City of Cape Town, etc.
Wines, Liquors, etc.
Tel. Add.: "GOOL".

B. F. EBRAHIM & CO.
Wines, Liquors, etc.
Dealers in Bedsteads, Cots, Ticklers,
Mattresses, etc., etc., etc.
Tel. Add.: "EBRAHIM".

The largest Importer in South Africa
of
Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.
J. LANDAU.

337 Pine Street, Durban.
Tel. Add.: "LANDAU".

સોન-સોન કોલ, વેસ્ટ-કોલ, ઉત્તર-કોલ અને
બીજાં પુરોગામી અંગ્રજીમાં મોટી કંપની
જે. લેન્ડાઉ.

337 પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.
જે. લેન્ડાઉ.

જે. એ. કુવડિયા.
ફેબ્રુઆરી અને માર્ચ માટેના કોલ અને
માર્ચ માટેના કોલ અને માર્ચ માટેના કોલ
માર્ચ માટેના કોલ અને માર્ચ માટેના કોલ
માર્ચ માટેના કોલ અને માર્ચ માટેના કોલ
માર્ચ માટેના કોલ અને માર્ચ માટેના કોલ
માર્ચ માટેના કોલ અને માર્ચ માટેના કોલ

Ismail Amod Kajeer,
GENERAL MERCHANT & DEALER
Market Square, P.O. Box 11,
KRUGERSDORP.

M. S. COOVADIA,

GENERAL MERCHANT
ENGLISH and INDIAN
GROCERIES

Box 270. Tel. Add.: "COOVADIA"
JOHANNESBURG.

E. A. BHABHA,

GENERAL MERCHANT,
Box 86. Tel. Add.: "BH"
VOLKSRUG

E. EBRAHIM & Co.

General Dealers,
Wholesale and Retail,
P.O. Box 111.
Durban.

STANDERTON, 1907
1907

P. V. SANGHAVEE
GENERAL MERCHANT

JAMESON & CO.,
Manufacturers.

JAMESON & Co.
Box 63, Durban.

General Merchants & Importers,
Madras Goods a Specialty.
We have Nany's, Oranges and Hotel
Leaves on our terms at Margut.

133 Grey St. 219 & 223 W. 4th Rd.
P.O. Box 68, Durban.

199 Quzon Street, Uorban.

WHOLESALE & IMPORTERS
 Devoe & Church St. 2nd at Division St.
 Tel. and "KILANDRIA" Box 166.
PIETERSBURG.

OFFICIAL DEALER HANCOCK & HUNTLEY
P.O. Box 81, Market Street
Tel. VU8888 KLENN 0088

Telegraphic Address:
"MORRISON" R. O. Box 99,
POTCHEFSTROOM.

[illegible]

SOFT GOODS, GROCERIES and MERCHANDISE
of all description, 3 ways in stock.

७. जोग्य रुद्रोद, केपटोन

196. ... ..
... ..

3. 1982年7月，在... 1982年7月，在... 1982年7月，在...

NO. 437, 2.

2008年10月

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 1st December, 1906.

No. 48.

P.O. 60722.

Telephone 114.

MARHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS AND
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc.

Camroodeen Building, GREY STREET, DURBAN.
Telephone Address: "CAMROODEEN."

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
Wholesale Merchants and
Direct Importers.

have always on stock:—
Rice, Dholl, Oils, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snook,
Gruin Bags, Sugar Pockies, etc.,
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
118 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.
Cable & Tel. Advt.: "Kathorian."
Telephone 224.

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.

APPLY—

125 FIELD STREET.

P.O. Box 97.

Tel. Address: "MIANKHAN," Durban

Telephone No. 355

A. M. JEEVANJEE,
& CO.,

Stevedores, Dubashes, Contractors,

and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE: KARACHI

BRANCHES: BOMBAY & SAIBORI

Telephone Address.

Perach
No. 10
Naloli

"JEEVANJEE"

"JEEVANJEE"

Copies sent A.R.C., 5th Edition, A.J., Scott's, Widdie's, and Univerz

સસ્તો અને ઉચો તમારું.

દરિયાના વખણાવેલા તમારું પરચુર
કે તમારું આગરે તમારું નાણું તમારું.
એ. એ. ગોધી. મોરબી.

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,
Smith Street, Durban.

આપણું પાઈડ ૭૦,૧૨,૦૦૦

આગનો વિશે વળાવ સસ્તો
દરે ઉતારવામાં આવે છે.

DAHA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 53

Tel. Advt.: "DONDANAM"

ESTABLISHED 1880.

દાહા ઓસ્માન.

જનરલ મરચંડ ને કમીશન

એજન્ટ

નંબર ૧૦૨, ક્વેન સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

૪૨૫૫.

Line 264

Indian Opinion

1247

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, DECEMBER 1ST, 1906

No. 48

Contents

EDITORIAL COLUMN:—	Page
Mr. Morley and the Deputation ...	895
The Transvaal Test Case ...	896
Permit Frauds ...	896
Loss upon Loss ...	896
A Fiasco ...	897
The Status of Indians in the Transvaal ...	897
OTHER ARTICLES:—	
The Transvaal Deputation ...	897
Johannesburg Jottings ...	898
Anti-Asiatic Meeting ...	899
Durban Notes ...	900
Alien Immigration ...	900
The Transvaal Test Case ...	901
"Indian Undesirables" ...	902
Indian Traders in Krugersdorp ...	902
Facts and Comments ...	902

Indian Opinion

SATURDAY, DECEMBER 1ST, 1906.

Mr. Morley and the Deputation

CABLE advices to hand give fairly full details of the second "private" interview granted by a Cabinet Minister to the deputation from the Transvaal.

Private information that we have received states that an even stronger deputation waited upon Mr. Morley than that which attended Lord Elgin on the 8th ulto. The significance of the Morley interview, however, is not quite so apparent on the surface as it would seem to be. It will be recollected that the Secretary of State for India intimated to Mr. Dadabhai Naoroji that he did not think that any good purpose would be served by his meeting the deputation, in view of the fact that the members would have the advantage of interviewing Lord Elgin. It would therefore appear that very strong pressure has been brought to bear upon Mr. Morley to induce him to alter his views upon the subject, for it is well-known that the Secretary for India is not a man to come to rash conclusions or to alter his views without good cause shown.

The news from London last week is of a very conflicting nature. On the one hand, we have a very optimistic message through Reuters, to the effect that on the other hand, an extremely depressing message from the London correspondent of the *Natal Witness*. Doubtless the last-named has telegraphed to his paper what he thought would be most palatable to its readers, leaving out those portions of Mr. Morley's speech which might tell in favour of British

Indian community.

On the whole, we are inclined to think that Mr. Morley's sympathy has been placed rather with the deputation than with the Colonial Government. In any case, the right honourable gentleman is stated to have promised that the British Government would do all that was possible to modify colonial opinion at the Colonial Conference that is to be held early next year, and also by means of direct representations by Lord Elgin in despatches to the Colonial Government. We do not for one moment suppose that these diplomatic methods are going to have the effect of doing away entirely with the causes of complaint by the British Indian community. Such would be, in the very nature of things, an impossibility. But we do think that a Responsible Government, even in the Transvaal, will think twice before it throws itself entirely into the hands of a noisy minority of interested persons whose main object is to gather support *ad hoc* by means of vociferous agitation of a more or less unscrupulous character.

Both Lord Elgin and Mr. Morley seem to view with concern the difficult position that is being made for them by small colonies, which, however, are integral portions of the Empire, but which, nevertheless, are entirely untrained in the higher statesmanship and the inner mysteries of political science. Whilst it is true that in the colonies the sordid party politics of the Homeland are mostly, though not entirely, wanting, nevertheless the people of Britain are in daily touch with the problems of the Empire and the particularities of foreign policy. Twenty-one miles away from the British coast lies a foreign country, at present in treaty alliance with Britain. One hundred miles to the east lies another foreign power, rapidly arming, with a view, it is said, to contest with Britain the ultimate sovereignty of the seas. Here, in any case, are two factors which compel the Mother Country to extend her horizon and attempt to understand the possibilities and difficulties of the international situation. Moreover, the north of England, that large manufacturing district, given over to the output of cotton and iron goods on an enormous scale, is daily brought into most intimate association with India, and a cotton famine would mean the starvation of the entire population of the Empire, and which, in truth, is the only important entity in that Empire. India, again, is a factor which must open the eyes of the British people, or, at least, the middle and lower classes of India, to their ultimate responsibility for the welfare of those millions of souls entrusted to their care.

On the other hand, turning to the condition of affairs that obtain in South Africa, we find a country which looks almost naturally to one country only, and that is Britain. South Africa is, notwithstanding its petty racial differences, more or less a homogeneous whole. There is no question of threats of foreign invasion here. We do not keep or need to keep a large fleet ever on watch, patrolling our shores, for fear of the sudden incursion of a more watchful enemy, nor have we any but distant commercial relations with any other country but Britain. The European population of South Africa is small, and, owing to the many subdivisions of the country, the population of each colony is almost microscopic. Vast distances divide one man in one community from another. Men live solitary lives in the wilds either of Nature or of the sordid materialism of urban life, and, as a result, they become parochial in their outlook, narrow in their views, and unsympathetic in their relations with other men.

When all these things are considered, and when contrasts are properly made, it is obvious that it will be the most difficult thing in the world for Britain to bring to bear her influence against her colonies in favour of certain classes of people dwelling within the limits of these colonies, who are, or are alleged to be, suffering under great and unnatural disadvantages. It is well within the possibilities of the future, and perhaps may become a historical fact, that this question of the treatment of Oriental peoples within British colonies will prove the weakest link in the chain that binds the colonies to the Mother Country. The disaster which is portended may not occur within the lifetime of the present generation of statesmen, but it cannot long be delayed, provided that the colonies develop along their present lines of tendency.

Our Johannesburg contemporary, the *Rand Daily Mail* has recently urged the necessity of a Royal Commission of inquiry to be appointed for the purpose of studying that world-threatening problem, and of laying down something in the nature of a policy of colonial treatment of Asiatic peoples desirous of residing in the British colonies. We most heartily support such a demand. Mr. Morley and Mr. Winston Churchill are somewhat inclined to appreciate the propriety of a Royal Commission to investigate the conditions specially obtaining in the Transvaal, in view of the proximate grant of Responsible Government to that colony. Their objection is, undoubtedly, that we see nothing to prevent the appointment of a Royal Commission to investigate the conditions in the other colonies.

gate the larger question, and we are convinced that, sooner or later, some such step will need to be taken with regard to the problem as it affects British Indians resident in the South African colonies. The tendency in Natal is a downward one, so far as British Indians in this colony are concerned. In the Transvaal, the state of affairs is very bad, and these two colonies alone could afford invaluable information to the statesmen who are concerned with the future development and strengthening of the British Empire as it is presently constituted.

It is reported that a strong Committee is being appointed in London to press forward the question of Indian grievances in South Africa, and we most heartily commend this suggestion to their notice, that they may, in season and out of season, hammer away at the Imperial authorities, with a view to obtain the appointment of a Commission to investigate this fundamental problem.

The Tramway Test-Case

Our Johannesburg correspondent sends us an illuminating report of a case brought in the Magistrate's Court in Johannesburg by a coloured man, with a view to elucidating the position existing in that town so far as regards the right of coloured people to use the ordinary Municipal tram-cars. Our readers will doubtless well remember the two test-cases that were brought by the Treasurer and the Chairman of the British Indian Association in the early part of the current year, in order to test the rights of British Indians to travel by those cars.

At that time, the ordinary Municipal Traffic By-Laws were in force, and the tram-cars were within the operation of those by-laws. When it was found that the lower courts were against the Municipality, that erroneous body decided that it would be impolitic, in view of the alleged public opinion, to permit Asiatics or coloured people, no matter what their degree of respectability, to travel by these cars under the same conditions as Europeans, and therefore, it withdrew the tram-cars from the operation of the Traffic By-Laws, whilst instructing the employees of the system to refuse coloured persons on the ordinary cars, unless they accompanied some European or the domestic servant of such European.

Quoting various circumstances, into which it is not now necessary to enter, the matter was left in obeyance for some months, but as the Municipality did not see fit to publish new by-laws and regulations, the various communities concerned were somewhat at a loss to know how to act. The facts of the case reported by our Johannesburg correspondent, however, leave nothing to be desired, for it was elicited in the course of evidence that certain instructions have been given

to tramway employees precluding them from permitting coloured persons to travel upon the ordinary tram-cars, except upon the degrading conditions outlined above, and it was shown that, although the charge brought against the tramway conductor was one of assault, it was really brought with the object of compelling a public declaration that the injured party was prevented from boarding an ordinary tram-car for the sole and single reason that he was a coloured man. We understand that the degree of colour was so very slight as to be almost imperceptible, except on the most narrow scrutiny, that the complainant was a master-painter by trade, and that he was a most respected member of a religious congregation. Notwithstanding all these facts, he is held by the Johannesburg Municipality to be of a lower grade than any foreign rascal whom the permit authorities have allowed, through negligence or incapacity, to enter the Colony, and whom the police, for other reasons, have left unmolested to roam the country at his own sweet will, to the danger and demoralisation of honest men.

Such a condition of affairs is of course an impossible anomaly, and we are glad to learn that steps are being taken by the African Political Organisation and the British Indian Association to force the Municipality to shew its hand, and to compel that body to grant to respectable coloured people, amongst whom, for the purposes of the argument may be reckoned British Indians, the rights to which, by all the canons of propriety, by all the elements of common sense and humanity, they are surely entitled. It is a pitiful thing to note that in an alleged highly civilised community, such barbarities can yet be condoned.

THE JOHANNESBURG PAPERS PUBLISH

the details of a Permit Frauds most unpleasant case of fraudulent traffic in permits. A certain party in Harberton was charged with bribing a sergeant of the Constabulary at Komati Poort, with a view to inducing the latter to pass Indians across the border without permits. We are very glad indeed that the Permit Authorities have taken this matter up, and that the party concerned has been rigorously dealt with by the Magistrate. We regret that it was not possible to pass a heavier sentence, and most earnestly hope that the Permit Office will do its best to expose cases similar to this, if any exist. It has been said that the British Indian Association of the Transvaal, and the community that it represents, have connived at the illicit introduction of Indians into this Colony, and for that reason the Asiatic Law Amendment Ordinance has been passed by the Legislative Council. The British Indian Community of the Transvaal and its official body have expressly re-

pudiated any such charge, and have pointed out all along that it was possible for the Permit Authorities under the existing law to deal drastically with all cases of this nature. The Association's statement is borne out by the facts of the case under comment, and we trust that the Permit Department will hasten to assure Lord Selborne that its previous opinion was a mistaken one, and that it has found that it could perfectly well cope with the alleged evil by means of the powers now at its disposal.

THE PAPERS TO HAND THIS WEEK

Bring the sad news of the death of Mr.

Viraraghava Chariar, the late distinguished Editor of *The Hindu*. In the death of the late Mr. Badroodji Tyebji, Bombay has suffered an irreparable loss, Bengal in that of the late Mr. W. C. Bonnerji and of Mr. A. M. Bose, and now Madras mourns the loss of Mr. Viraraghava Chariar. All these men belonged not only to their Presidencies but to the whole of India. Mr. Chariar made *The Hindu* and *The Hindu* made him. The paper has been a power in the whole of the presidency of Madras. Its usefulness has been recognised over and over again by friends and opponents alike. The *Pioneer* was able to write in the following strain of *The Hindu* on its 25th anniversary:

During a quarter of a century *The Hindu* has taken a prominent part in the discussion of Indian questions, especially those in which 'Educated India' is interested, and it has been conducted with conspicuous ability and with a real intelligence and moderation which have secured it a position of influence and authority quite unique in the annals of the Indian press. *The Hindu* has shown that it is possible to advocate the Indian view without rancour and bitterness, and that it is possible to adopt an attitude of opposition without appeal to prejudice and that such an attitude is not inconsistent with a desire to find points of agreement between sides and ruled. The paper has achieved its position without any sacrifice of principle, and all who value independent criticism must wish the paper a long and increasingly successful career."

Mr. Chariar played an important part in assisting to establish the Victoria Students' Hostel, of which he was a Joint Honorary Secretary. He gave evidence before the Public Service Commission of 1887, and before the Police Committee of 1903. By his judgment, tact, wide knowledge, and moderation, he won golden opinions from all with whom he came in contact. Mr. Chariar was born in 1857, so that he was by no means an old man. However, not many men at his age could be found who could equal him in the amount of work that Mr. Chariar had gone through, and perhaps it may be said, without exaggeration, that if he has died comparatively young, he has died for the sake of his country. We tender to Mr. Chariar's family our respectful condolences.

LAST WEEK A PUBLIC MEETING WAS called in the Durban Town Hall for the purpose of hearing the four Borough members on the Asiatic licensing question. Seventy-five per cent of these failed to turn up. The remaining twenty-five per cent, in the shape of Mr. Haggart, together with his three fellow Labourites, however, occupied their places. Obviously, therefore, Durban has been precluded from enjoying the sweet delights of hearing Messrs. Evans, McLarty and Maydon on this most entrancing subject. We do not intend to discuss the matter at any length. It is sufficient to note that the same silly verbiage was indulged in by the Labour members on this occasion as on the previous occasions in the Northern districts. That there is unpleasant feeling existing against Indian trading no one can doubt, but that it is advisable or possible to remedy that trading in the only way which Messrs. Tatham & Company are prepared to adopt is a very dubious proposition. We undoubtedly think that the Assembly demonstrated public feeling in the matter, when it refused even to consider the alleged Licensing Bill. We have not space this week to deal with the figures quoted by Mr. Tatham. They are misleading in the extreme, and the *Natal Mercury* has, with its usual sense of fairness, exposed many of Mr. Tatham's fallacies. We hope, however, to revert to this matter in our next issue.

THE "NATAL MERCURY" HAS BEEN extremely fair and restrained in its

consideration of the treatment that has been meted out to the Transvaal Indian deputation by the Imperial Authorities. Its comments, as one would expect from so sane a journal, have been lucid and impartial. We are therefore glad to see, in its discussion of Mr. Morley's statements, that our contemporary agrees with us that "the vexed question of the Indian status is only one out of a number of important questions that require to be hung up until the responsible Legislature of the Transvaal can speak for itself." That is what the British Indian community has claimed all along. It has declared that it was perfectly competent for the present nominated Government to leave this most important question for the Responsible Government to deal with. Unfortunately, that Government has been hobbled by the prejudices of an incompetent department and by the insinuations of a handful of bitter negrophobes, hence the present *impasse*. If the Imperial authorities are unable to find a way out of the Cimmerian darkness, we do not for a moment suppose that the provincial of the Transvaal will succeed in obtaining a solution of this problem.

The Transvaal Deputation

Mr. Morley's Views

Still Hope

The London correspondent of the *Natal Witness* telegraphs as follows:—

The British Indian deputation to Mr. Morley was private, but I am in a position to give the salient passages in Mr. Morley's reply.

Pointing out that of the Indians returning from South Africa some carried the story of the indignities to which they were subjected in the country they left, he said the Indians naturally thought that it was the want of will rather than the want of power which led the Government to remain inactive.

He praised Mr. Chamberlain's attitude in the Government, and remarked that Responsible administration seldom cared to be reminded of the great governing principles. Facts, however, must be faced, and all they could do was to keep those principles in mind, and to apply them, as far as possible, in view of the circumstances.

He deprecated the projected Royal Commission, and said, "the serious difficulty in the way of this proposal is that in May next, as the Government hope, the Transvaal will enter into the possession of the Responsible Government. It would surely be an odd preliminary to create a Commission whose recommendations might come into direct conflict with the views of the people on whom the right of self-government was being conferred."

"Such a course would, probably mean a collision with the new Government at the outset of its career. The plain fact was that we could not dictate to self-governing Colonies, and could only plead or argue."

He recalled the Natal incident, and the conditions which Lord Curzon laid down regarding indentured Indians. It remained to be seen whether the Transvaal was more amenable.

Mr. Morley confessed that he understood the small traders' objection to the new competition, but he was unable to understand mere prejudice and the insistence of the racial inferiority. It seemed to him that many Indians were greatly superior to the other residents. He promised that the India Office would back up the Colonial Government, and even go a little in front of it.

The London Correspondent of the *Rand Daily Mail* cables as follows:—

Speaking at a meeting of sympathisers to-day Mr. M. K. Gandhi, one of the members of the Transvaal Indians' deputation, declared that unless the grievances of the Indians in South Africa were remedied India would be estranged.

Sir Raymond West, Vice-President of the Royal Asiatic Society, said the

position of British Indians in South Africa was most humiliating to the whole British nation. The people of the South African Colonies, he declared, were willing enough to accept the advantages which came to them through belonging to the Empire and they ought not to reject the inconveniences.

Sir M. M. Bhownagree, who presided, expressed the opinion that the treatment of the Indians in South Africa was a question of the largest Imperial significance. He hoped that the Colonists, realising that fact, would yet treat their fellow-British subjects justly.

A Reuter cablegram from London, dated Nov. 27, states that a deputation, consisting of the following members of Parliament, viz., Mr. Harold Cox, Sir Chas. Schwann, Sir William Brampton, Mr. Curdon, Mr. J. D. Rees, Sir Henry Cotton, and Sir John Brunner, representing a meeting of 60 Liberal members of Parliament, yesterday waited on Sir Henry Campbell-Bannerman to-day with reference to the Transvaal Asiatic Ordinance, urging that anyhow the ordinance should not be sanctioned until self-Government was given to the colony.

Sir Henry Campbell-Bannerman gave the deputation a sympathetic hearing, and promised to confer with Lord Elgin.

On the 27th ulto., says a *Mercury* special wire, Mr. L. W. Ritch, a member of the South African Bar, addressed a meeting in London regarding the British Indian's burden in South Africa. He declared that the Ordinance would humiliate the Indians, and is incompatible with the retention of their self-respect. Mr. Gandhi and Mr. Ally were among the speakers at the meeting. Sir Raymond West, K.C.I.E., urged that the Government had overlooked the Imperial aspect of the question.

London, Nov. 29.—The delegates of the Transvaal Indian deputation gave a farewell breakfast at the Hotel Cecil to-day, when there was present a distinguished gathering of statesmen, members of Parliament, and others interested in India and South Africa.

Mr. Gandhi declared that there was ground for thinking that the Asiatic Ordinance would be disallowed.

Sir George Birdwood, K.C.I.E., declared that the adoption of the ordinance would strain the loyalty of Indians to the breaking-point.

Lord Reay suggested that the matter be referred to the Colonial Conference.—REUTER.

CHINESE AND JAPANESE TRADERS. A Reuter's cable informs us that the *Pan-Mall Gazette* states that the Chinese and Japanese Ministers in London are approaching the Imperial Government regarding the degradation

treatment of Chinese and Japanese traders in South Africa. It is stated that the present action is the outcome of the visit of a Chinese merchant, L. James, of Johannesburg, who cites many grievances.

The Chinese and Japanese Embassies in London deny that they intend to approach the Imperial Government regarding the degrading treatment alleged to be meted out to Chinese and Japanese traders in South Africa.

The "Morning Leader"

The *Morning Leader* published the following interview with Mr. Gandhi:

The subtle that the Boer campaign was a British miners' war has long since been exposed. But the self-same campaign was also trumpeted as a British Indians' war. On the eve of the war Lord Lansdowne publicly stated that the legal disabilities of British Indians in the Transvaal was one of the causes of the hostilities. And at the Bloemfontein conference Lord Milner stood out strongly for the civil rights of the coloured people.

Well, the claim that the campaign was a British Indians' war has also had a quaint sequel: and on Saturday last, Mr. M. K. Gandhi and Mr. H. O. Ally landed in England, as a deputation from the British Indian community in the Transvaal, with the object of presenting the facts to the Government.

Mr. Gandhi, in a conversation with a representative of *The Morning Leader*, asserted that so far from the war having brought relief to the Indians, these British subjects were now worse off than they were under Boer rule. "The only thing the Boers did," he said, "were to deprive the British Indians of burger rights, and landownership, and to pass the law of 1885 under which those of them desiring to settle as traders in the country had to be registered and pay a fee of £3. Under the British regime, although a Kaffir may hold land, we are still debarred from the privilege, except in locations or wards specially set apart for us, the idea being to reproduce the system of the Jewish ghettos."

But other disabilities have been added. There are, for example, difficulties as to travelling on trains. In Johannesburg British Indians are only allowed to ride in trailer cars. In Pretoria they are not allowed to travel on trains at all. It is, however, more particularly in connection with the question of registration that we feel aggrieved. Under the Boers, the immigration of British Indians was absolutely free and unrestricted. But to-day, not only are Indians prevented from entering the country, but even old settlers find it difficult to obtain admission."

It is true that under Law No. 3 of 1895, passed by the Boers, Indians coming in the country for purposes of trade had to register themselves. But

the Legislative Council has now carried an amending law—the Asiatic Law Amendment Ordinance—which, the British Indians assert, is worse than the law which it seeks to amend. It is in connection with this new piece of legislation that the deputation has come to London.

"By virtue of that ordinance," says Mr. Gandhi, "not only traders, but every Indian now resident in the Transvaal, must be re-registered and carry a pass (like the Kaffirs). This pass is euphemistically called a certificate of registration. I must point out that this measure has been introduced in spite of the fact that Indians in the country are already in possession of permits which authorise them to reside there, while they also hold registration certificates for which they have each paid £5."

"When Great Britain took possession of the Transvaal the Indians, on the advice of Lord Milner, exchanged their Boer registration for English registration, and even submitted to their thumb marks being impressed on their registration certificate. This certificate, by the way, also contained particulars as to the age, height, and family of the person who carried it. In reality it was an identification certificate."

And now the new ordinance enacts yet a third registration. "The reason given," says Mr. Gandhi, "is that there has been a large unauthorised immigration of Indians into the Transvaal, and it is proposed, by means of the new ordinance to ascertain who they are. But this object could just as well be attained by inspecting the registration certificate now held. As a matter of fact, the Indians stoutly deny that there is any unauthorised influx on a wholesale scale, as the Government asserts, and they have asked for the appointment of a Commission to inquire into the question."

"The amending law will require a much stricter identification than under the old system. As the Assistant Colonial Secretary (Mr. Curtis) said, the Indian, no matter what his status, will have to have ten finger impressions on his certificate (instead of the thumb impression only). Failure to register will carry with it very severe penalties. Not only will the adult male population have to be registered, but also children of parents domiciled in the Transvaal, and even infants in arms."

"The Indian community recognise the prejudice against colour in the Transvaal, and have, therefore, accepted the principle of restriction of British Indian immigration—but on such terms as are not humiliating, and do not interfere with the liberty of those already settled in the country. This can be easily done by passing legislation after the Natal or Cape style. Legislation of this character ought to be general, and applicable to all. Throughout the self-governing colonies, hitherto, special class legislation has been vetoed by the home Government. An attempt made by Natal to pass legislation specially

affecting Asiatics was disallowed by Mr. Chamberlain; and we have come here to try and induce Lord Elgin to withhold the royal sanction to the amending law, and to appoint a Commission to inquire into the allegation as to the Indian influx."

Mr. Gandhi states that the Indians are greatly stirred over the matter, and are prepared to go to gaol rather than submit.

Johannesburg Gossipings

(FROM OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE)

PROGRESSIVE POLITICS. I have received the following witty comment upon Mr. Abe Bailey's recent speech at Potchefstroom. It is the *South African News* that speaks:—

If he is rightly reported, Mr. Abe Bailey, speaking at Potchefstroom, has announced that the Progressive Party, of which he is a leading member, intends to eradicate Asiatics from South Africa, whether they are British subjects or not. This may be a very taking programme, and the Asiatics having practically no vote have absolutely no friends, but if this declaration is meant seriously Mr. Bailey ought to sit in the opposition of all who have the least sense of justice in them. We believe in keeping Asiatics out of the country. We do not believe in ill-treating them when they are here. The Republics never approached this, and yet Lord Lansdowne said that their treatment of Asiatics was amply enough to justify the war. Now Mr. Bailey, after introducing hordes of indentured Asiatics, seeks to compound for the sins he is inclined to by damning those he has no mind to. This may be Progressive but we shall be very much astonished if it commends itself to the people either of South Africa or of England.

POOR DAY'S DOOR! It is amusing in the extreme to note that, in reply to a letter sent by the Krugersdorp Town Council to the Assistant Colonial Secretary, in reference to the proposed site for an Asiatic Bazaar in Krugersdorp, the following communication has been received:—

With reference to your letter No. 2006 of the 10th instant, I have the honour to inform you that the question of the Asiatic bazaar site at Krugersdorp has received careful consideration, and to point out that it was one of the areas appointed after consultation with the existing local authority, under the provisions of Government notice No. 356 of 1903, whereby the Government undertook to set apart a site at every town in the Transvaal for the residence and trade of Asiatics. Owing to the urgent decision by the Supreme Court in the case brought by an Indian trader named H. H. M. M. the requirement that Asiatics should reside in locations has been enforced. The question of the site at Krugersdorp has been decided, and in the meantime the area considered suitable for the bazaar has been appointed or reserved for reservation. The plan proposed with your letter is returned herewith to be separately covered.

Sic transit!

NATIVES AS LAND OWNERS. The Transvaal Land Owners Association has recently been met in annual convocation. The Land Owners, it may be stated, are whites, and their High Mightinesses have a huge objection to

competition in their line of business by Natives. Of course it is all very well for poor misguided negrophiles to claim for their dusky *protégés* the elementary right to be masters of themselves by cultivating the land. (One seems to hear a faint echo of the words of those delightful people who call themselves "Pioneers," forgetful of the time when, many centuries ago, they were thought of, the Native himself was the pioneer of this country, and that it is but the fortune of war that he is now the bottom dog. It will be a very sorry day when the European community decides that the Native shall not be a landowner.)

BRITISH FAIR PLAY. Last week, the Wanderers' saw another of those big meetings for which that centre of urban life is becoming notorious. The meeting had been called, as it was alleged, by citizens of Johannesburg to demand the publication of Mr. Bucknill's "Chinese Vice" Report in the following terms:—

That in view of the comments in the House of Commons and in the English Press on Mr. Bucknill's report on alleged vice amongst the Chinese labourers on the Rand, the citizens of Johannesburg, in public meeting assembled, protest against those partial disclosures and respectfully call upon His Excellency the High Commissioner to demand the Imperial Government either to publish the full report and evidence, or to supply copies to the public bodies in this town, so that the facts may be known.

The citizens of Johannesburg, however, seem to have been brought, as on previous occasions, in special trains from right along the Reef, and it is difficult to say whether the protestants were not right in refusing to be parties to a system against which they had protested and concerning which they had not been consulted. But the citizens of Johannesburg have shouted and there the matter must remain.

THE PERMIT OFFICE AGAIN. The two permit departments are on the war-path once more. Lately, they are so ashamed of themselves at having allowed so many thousands of disreputable persons to come into the country, as was evidenced by the statistics recently published in the papers, that they now intend to deport as many harmless and inoffensive people as they had previously allowed scoundrels and rascals to enter the Colony. Thus it comes about that certain coloured men have been ordered out of the country, although they have been here respectably employed for several years already, on the pretext that they have no permits. Similarly with certain Indian Indians, who have been attracted and who will probably be required to depart from the country, not that they were doing anybody any harm but because they can be no other explanation. They were harmlessly employed in earning their own living honestly and simply. Mr. J. H. Lawrence, of the Council here, and Mr. J. H. Lawrence, of the Council here, and Mr. J. H. Lawrence, of the Council here, that were brought before his notice

this week. Certain small boys were charged with being in the Colony without permits but His Worship pointed out to the Prosecutor that it was impossible to convict or to accept a plea of guilty in the face of the Supreme Court decision in the case of Mahomed Hafeji Mousa versus Rex. When will the Permit Office get a little common-sense if it cannot use a little humanity? It is true that this is a Colony of big imports: the biggest, one would imagine, is criminals, and the smallest, common-sense.

Anti-Asiatic Meeting

Labour Party's Views

A meeting was held in the Durban Town Hall on Friday evening, the 23rd ult., called by the Mayor for the purpose of hearing the four borough members on the Asiatic question and the political situation. The Mayor presided and there were also Messrs. Tatham, Haggart, Nelson Palmer, and other labour men on the platform. Out of four members, only Mr. Haggart turned up at the meeting. Messrs. Evans and McLaren sent apologies, the latter criticising the method of calling the meeting and protesting against the position that only Mr. Haggart had been consulted. The Mayor also received a letter from Mr. Maydon, but it had not been brought to the meeting.

Mr. TATHAM is reported by the *Mercury* to have said that cheap labour, though Lord Milner thought otherwise, was wrong. They could not build up South Africa and make it the great country it should be by reason of its resources, by cheap labour. The Asiatic trading question was involved in the more important question of the employment of the white man, because Asiatic trading followed the introduction of the Asiatic labourer; they would not have the trader if they had not the immigrant. Whatever their hopes were, their first course was to tackle the trader. He would give a few figures which had been supplied him. The number of European storekeepers in Natal was 650, and the number of Indian storekeepers was 1,200. ("Shame.") Did not these figures justify what they had done? ("Yes.") Did that mean the Assembly in throwing out their bill without a first reading? ("No.") Such a political movement, and any political movement with which he was connected, was not going to die because the Assembly threw out a Bill. (Applause.) Whether the Labour Party was popular or not at the Assembly, it was not going to prevent the party from doing and he hoped in succeeding as well. There were a few other figures: the white agriculturists in the Colony numbered 7,000, the Indian agriculturists numbered 13,000. ("Shame.") There were four times more master Indian agriculturists than there were Europeans. The white fruit farmers only numbered 30, while of Indian fruit farmers there were 700. Did not these figures justify the meeting, and far more serious expression of opinion than they could give, especially in view of the fact that the Assembly declined to discuss the question? At any rate, the Assembly was not going to have the chance of overlooking the question, because he had given notice of a motion.

Mr. HAGGART said the question they had to consider was: Was the white man to go from this country, or was he to go under? (Voice: "Has gone now.") The Indian would be a wolf as long the European would be content to be a sheep, but the moment they rose and declared themselves lions, the Indians would declare themselves asses, and they would leave the field. (Applause.) Mr. Haggart went on to refer to the charter of the Colony, which said there must be no legislation against class, colour, or creed. They were not doing this because the Assembly had again and again passed legislation which was class legislation. As for their right to do what they proposed, he said that the Privy Council said that they had power to refuse licences, and that was what they wanted to do. He also discussed the point as to whether the Indian was a British subject. He quoted Blackstone as to what was a British subject, and he continued by pointing out that a difference was made in India. There were "British subjects" in India, and there were "his Majesty's Indian subjects." When those Indian subjects came to Natal they became aliens.

Mr. PALMER quoted the Early Closing Act. In regard to vested interests, he contended they were non-existent in the matter of licences. If they were, he was frightened by talk regarding vested interests, they would not progress in any direction. Any trader or professional man was granted a licence from the date of his licence to the 31st of December in that same year, and it was at the present time within the power of the Durban Town Council to refuse, on the 1st of January, a licence to every storekeeper in Durban, and the storekeeper had no redress. (Cries of "No.") He was of opinion that the law of the Colony was, at the present moment, sufficient to deal with the matter, for the granting of licences now depended on the decision of the Town Council. When the Council's decision was given on a licence, there was absolutely no power within or without the Colony which could upset it.

The following resolution was carried unanimously:—
"That in the opinion of this meeting the time has arrived when legislation should be passed, having as its object the effective suppression and ultimate abolition of trading by Asiatics in Natal, and that the members of it be requested to support legislation in that direction."

The following resolution was carried unanimously:—

"That in the opinion of this meeting the time has arrived when legislation should be passed, having as its object the effective suppression and ultimate abolition of trading by Asiatics in Natal, and that the members of it be requested to support legislation in that direction."

Durban Notes

By "Observer"

THE ANTI-ASIATIC MEETING. The error ignorance displayed and the mis-statements made at the Durban Town Hall were enough to make any right-minded person disgusted, and open the eyes of all those wishing to get an unbiased view of this vital question. If this was supposed to be a representative meeting it was a very poor specimen. It was called, so we are told, for the purpose of hearing the four borough members on the Asiatic Licensing question. Mr. Maggar was the only one who turned up, the other three members sending excuses which made it quite plain that they wished to have nothing to do with such an insane and unworthy business. This, of course, was all the better for Mr. Maggar, who is always ready to make himself conspicuous by his extreme views.

AN OLD FABLE. Mr. Haggard has again trotted out his wheeze that a British Indian ceases to be such as soon as he comes to Natal. It is not the first time we have heard this idea of the difference between "British subjects in India" and "His Majesty's Indian subjects." I don't intend to argue this point just now, but supposing, with the aid of Blackstone or any other authority, his contention could be proved, what then? Does Mr. Haggard or any of his party object to Indians because they are not, in his estimation, "British subjects"? If so, then why not weed out all the undesirable aliens who are now in the country? Every boat that comes at the South African ports brings a billow of these alien competitors, Greeks, Italians, Russian Jews, Swedes, &c. &c. &c. But you must not mention British Indians, or the fat is in the fire at once.

Mr. TAYLOR said that cheap labour, though Lord Milner thought otherwise, was wrong. Then followed this curious argument: Asiatic trading followed the immigrant; they would not have the trader if they had not the immigrant, so their first course was to take the trader. To say this is ridiculous is putting it mildly, but it is worse than ridiculous: it is mean and contemptible. It simply means that a system of slavery is what this so-called "free" society is aiming at. What proceeds from the colony is entirely due to Indian and coloured labour, which is acknowledged to be the source of their trouble is not to be called, but the trader, who only exists because of the indentured labour. We cannot expect any sympathy from such enthusiasts, but one does look for common sense.

and misrepresent. The *Mercury*, in a leading article, throws ridicule on the speaker and proves, by quoting from the census returns, the utter falsity of the figures presented to the meeting. The number of European storekeepers in Natal was 638, and Indians 1,260. Our contemporary thus disposes of the fallacy:

The figures are taken from the census report, but, of course, they do not represent the number of European storekeepers, for the simple reason that a great proportion of European stores are specifically enumerated, whereas nearly all the Indians in trade entered themselves as storekeepers. There are also a number of drapers, butcher, &c., &c., who are ironmongers, merchants, stationers, and so on, the great majority being Europeans. The census shows 288 European merchants and assistants, as against 8 Indians; 414 European drapers and assistants and 1 Indian; 241 ironmongers and assistants, and no Indians, and others &c. &c. The number of the stores, however, is still more clearly established by the fact that in Durban at the present time there are 1,000 wholesale and retail houses in trade held by Europeans, and 368 by Asiatics, and this does not include the special licences, which are practically all held by Europeans.

Mr. TAYLOR also said that the white agriculturists in the Colony numbered 2,000, while "the Indian agriculturists on their own land numbered 22,000." There were four times more master Indian agriculturists than there were European. The census report of 1901 shows 2,000 European agriculturists, and 22,000 Indian agriculturists, including all those employed on the sugar and tea estates, and to talk about them being "in their own land," and as "master Indian agriculturists," is to put it mildly, a gross misstatement.

SIR JOHN WATKINS, the above member, I have read the reported speech of Mr. Armstrong, of the Legislative Assembly, wherein he accuses Mr. TAYLOR of saying "the worst enemy of the colony" with reference to dealing with Asiatics. Both for sympathy and for selling land to Indians Mr. TAYLOR is denounced by Mr. Armstrong. And this is the man who can stand up in the Durban Town Hall and agitate for the expulsion from the colony of these very people who have filled his coffers.

TO PROTECT ASIATICS. A monster meeting will shortly be held at Ladysmith, says the *Vryheid* paper, to protest against the Arab traders in that town, and to entreat Europeans to pledge themselves to boycott a community which does not actively identify itself with the progress and prosperity of Europeans and the town and colony in general.

If the people of Ladysmith do not want Indian traders, that is sufficient. But why make a song about it? It is not difficult to see, however, that the protest comes, not from the residents of Ladysmith, but from a few rival storekeepers. That the Asiatic traders do not actively identify themselves with the progress of European commerce is no doubt a fact, but it is not a crime, and it is not a reason for their expulsion.

Alien Immigration

(SPECIALLY CONTRIBUTED TO INDIAN OPINION)

(Continued)

We have followed the Commissioners up to that portion of their report which deals with the objections against the Alien Immigrants. We need not refer to the many other interesting points that had been in the Report, as for instance, the existing legislation in England dealing with immigration of aliens. According to the census of 1901, the Alien population of the Metropolis was 135,377, as against the general population of London which was 1,546,511.

The second part of the Report deals with measures adopted in other countries to check Alien Immigration. On the immigration, it appears there are no laws, but such immigration is subject to police control and supervision. In America, legislation is mostly experimental, and it constantly changes. The American law has moreover been found to be cumbersome and subject to abuse. The British Colonial Office has been of the opinion in simplicity of control. The control of immigration is of very recent growth, and in the Colonies have copied Natal. There is no doubt, due to the exercise of central vigilance from Downing Street. The chief characteristic of colonial legislation is that it is of general application, and makes no distinction, except in some instances, between British subjects and others.

We now come to the recommendations of the Commission. We have no hesitation in saying that they are leading and unobjectionable. The Commission in their report have faith in their recommendations, but they think that legislation proposed by them will have a beneficial effect. We, however, need not go into their recommendations, as they are not of much value. Legislation has already been passed by the late Cape and Orange Governments.

The importance of the Report to us in South Africa consists in the fact, to which we have already alluded, that the objections against Indian Immigrants in South Africa are, some of them, precisely the same as those urged against the Hebrew community in the United Kingdom, only some of them which are serious do not apply to Indians at all. In London, neither the Commissioners nor the Government have been able to venture upon recommendation or legislation that many good people in South Africa would be glad to see carried out as regards this continent, and to agitate against Indians. It is also curious, and somewhat anomalous, that members of the very community, that is liable to the same charge as London that Indians are in South Africa, should taken leading part in forwarding the sedition against Indians.

It is, too, of much interest to see how the Jewish community has battled

against the prejudice in London. They have established Jewish Boards, supported liberally by voluntary contribution. These Boards take care of the Immigrants, provide relief for the needy, and endeavour to prevent overcrowding and insanitation. The Commissioners have paid a well deserved compliment to these bodies. Though the resident Indian population in South Africa is not called upon to deal with new immigrants, as the Immigration Laws of the Cape and Natal almost entirely prevent the entry of any non-domiciled Indians, they can certainly assist in removing causes for complaint on the score of insanitation and overcrowding. The chief instrument for achieving this purpose is education, especially of the younger generation. In considering Major Erasmus-Gordon's report, we shall see more clearly how the Jewish community in Russia has provided for this consideration under circumstances which Indians will, let us hope, never be called upon to face.

The Tramway Test Case

[SPECIAL TO INDUS DESIGN]

Before Mr. Graham Cross, in the Court, on the 21st ult., Henry Hadish was charged with assaulting William Du Randt by taking hold of him by the throat and pushing him off the tram-car. Mr. M. Lichtenstein of Pretoria appeared on behalf of the African Political Organisation. The complainant stated that, on the 21st October, at the Siemant Road terminus, at 2.30 p.m., he boarded a tram-car with his two little sons. The conductor of the tram asked him whose children they were. The complainant told him they were his. The accused said that coloured people were not allowed to travel on the electric cars. The complainant replied that he knew nothing about it; he came down with the car at 12 o'clock and the accused had not said anything then. The accused replied "I did you a favour." The accused ordered him off the car and, upon his refusing, fetched a constable, who also told the complainant that he must leave the car. The complainant refused and the constable took his card. Complainant then went on to Market Square with the car. At about 4.20 the same afternoon, he happened to catch the same car with accused as conductor again. When accused saw him, he ran to the back of the car and shouted out to the motorman, saying "You are not going with this car." The motorman told his children to get out of the car. He put his hand on the conductor and boarded the car. The motorman pushed him off by pushing him in the chest with his arm, and he fell off his car. Complainant jumped out of the car at the next stop, and he saw that the accused was still on the car. He then called out to the motorman to stop the car, but he did not do so.

shouting "Call the motorman." The motorman came round as complainant walked away. Accused said to the motorman, "This is a coloured man, and I told him the train was only for white people."

Cross-examined by Mr. Moodie, who appeared for the defence, the complainant stated that he was a painter by trade and caretaker of several properties. The motorman of the car was not next to the accused on the platform. Both the complainant's feet were off the ground. The complainant did not get off the car when the conductor pushed him off. He did not take hold of accused's left shoulder. The accused had his right hand on the upright and pushed him on with his left hand. Complainant did not draw back his left hand and clench it and say "I'll break his jaw." Complainant was not angry, but felt somewhat indignant. Accused did not block the passage with his arms. He deliberately pushed complainant off, as he tried to get on the car. He would swear that one of his hands was not on the accused's body. When complainant was going away, another official in uniform came up. He said nothing to complainant. Complainant was not struggling with the accused when the other official came up, nor did he use any violent or threatening language. There was a finger-mark on complainant's collar and shirt. He had put the collar on clean, and when he got home his wife asked him what the marks on the collar were. He did not do it himself. His children were aged five and six years respectively, and, in his opinion, were too young to appear in court.

The record in this case states that "the Court is of opinion that the complainant is hardly a coloured person by looking at him."

In replying to the Magistrate, the complainant stated that he did not know whether he was white or coloured: he had never denied that he was coloured or said that he was white. His mother was of mixed coloured blood but his father was entirely a white person. He belonged to the Rev. Mr. Charles Phillips' Church (coloured congregation), and was attending the Sunday-school connected with the latter, when he taught. The conductor did not ask complainant if he were coloured. He asked him if the children were his; they were darker than himself.

The Public Prosecutor producing the *Government Gazette* of the 18th May, 1906, containing Government Notice no. of 1906, withdrawing the tramcars from the traffic by-laws of the Johannesburg Municipality, the case for the prosecution closed.

Louis Palmer stated that he was a former car cat on the first day. He remembered seeing Mr. DeRonde that day. He had two bad cuts with him. He heard a conversation between DeRonde and Ed Randt. The conductor asked the

latter if the children were his. He replied "Yes." The accused then asked him if he were a coloured man, saying "You must be a coloured man." Du Randt replied "Yes, I am a coloured man." He next saw Du Randt on Market Square when he was still motorman of the same car. Witness was not in uniform. He told accused that the coloured man was going to board the car again. Accused went round and sat on the bottom step. When Du Randt came up and wanted to get on the car, the conductor told him he could not. The accused then turned his body round, faced the platform, and got the entrance of the car. He was stretched right across the entrance of the car, with the middle upright inside his body. Complainant put a foot on the step and tried to force his way in with his chest. Du Randt said "I will break your jaw." Du Randt had his right hand on accused's shoulder and pulled back his left arm. Accused then went to call the tramcar inspector, who came round to the car in uniform, spoke to Du Randt, and told him he could not board the car. Du Randt was very aggravated and spoke very loudly. At Sienert Road, witness saw that Du Randt looked like a coloured person. The instructions of the Municipality for the Municipal employees were that no coloured persons were to travel upon the car with the exception of domestic servants with their employers. These instructions were given as well to conductors as to motormen. They determined that Du Randt should not make the return journey. The accused did not push Du Randt.

William Henry Blyth stated that he was a Municipal Tramway Inspector. He remembered the incident on the 21st October. He was on duty at Market Square at the time, dispatching the trams. Palmer came to him and he went along to the car, with Palmer. Accused was standing on the platform. He was informed that a coloured man wanted to get on the car. He told the conductor that he could not do so. The coloured man walked away. Accused was then standing on the platform and not on the step. Du Randt had one foot on the step and one on the ground. Witness saw no assault committed when he arrived.

By the Court:—Accused made no complaint of having been threatened by Du Randt, or said that Du Randt had tried to push his way on to the car. He knew of no complaint that accused made with reference to being assaulted or threatened with assault.

Henry Radish stated that he was the accused. He remembered the incident at Siemert Road. That was the first time that he saw Du Rand. His father had been told because the complainant had two children with him that were very dark. Accused asked if they were his two children. He replied: yes, and a coin passed. When he felt some pain, the car drove to a Market Square from Siemert Road and

complainant was pointed out by the motorman, accused rushed to the front, and said "You are off now, and I will keep you off." The motorman was just beside him. Accused turned round, put one foot on the step and one on the car, put his arm through, and blocked the passage. Du Randt tried to force his way in by taking hold of the middle bar and got both his feet on to the step, when accused pushed him off with his arm. Complainant caught hold of accused by the shoulder and drew back his left hand, using threatening words. Accused put his elbow under complainant's chin and pushed him off. Accused put the left hand of the complainant down, let go the car, and pushed him off the car. This was done in self-defence.

Cross-examined by the Public Prosecutor, accused said he received instructions not to allow coloured people on the cars and was merely acting according to his instructions. Had complainant said he was a white man, he would have allowed him on the car. He dare not refuse him then.

Cross-examined severely by the Magistrate, accused was unable to explain the discrepancy between the evidence given by himself and that given by the motorman.

After Mr. Moodie and the Public Prosecutor had summed up their cases, the Magistrate stated that he would have had some difficulty in coming to a decision, had accused alone given evidence in his own defence, but he had brought other evidence which conflicted with his. He, the Magistrate, therefore, was compelled to come to the conclusion that an assault had been committed, which, however, was not a serious one, and he would, therefore, fine the accused £1 or sentence him to 4 weeks' imprisonment with hard labour. The fine was paid.

"Indian Undesirables"

Bribery on the Border

The Barberton correspondent of the *Rand Daily Mail* telegraphs as follows:—

A case of considerable importance has been heard in the Magistrate's Court, as it disclosed an apparently extensive scheme for smuggling Indian undesirables across the border.

The accused, Dabhabhai Shantarrubhai, was charged with bribing Sergt. McDougall, S.A.C., Komati River.

The evidence showed that he offered McDougall £2 per head for every Indian he allowed across the border without a permit.

McDougall, who secured the assistance of a comrade as a hidden witness to the transaction, pointed out that it would be very gross for both of them if they were caught.

Accused replied that there would be no danger, as an Indian was

asked for his permit once he was past the border, and added that McDougall would be able to make £100 to £150 at this business. On November 12, the accused travelled on the up-train with three other Indians, two of whom had irregular permits. McDougall's comrade told them that they would be taken off the train at the border, whereupon the accused called to McDougall and gave him £4, and asked him to let them go. Upon this he was arrested and removed from the train by force, begging for mercy the while.

The accused, giving evidence on his own behalf, stated that he gave the Sergeant this £4 for the purpose of engaging a solicitor to defend the Indians. He admitted his agreement with McDougall, and also referred to another Indian who was engaged in smuggling Indians across the border at Standerton. He pleaded, however, that the agreement only referred to Indians without passes, and could not apply to the present case, since these Indians had passes.

He was found guilty and fined £50, or three months hard labour.

The fine was paid.

Indian Traders in Krugersdorp

Mr. Thomson Refuted

The following letter has been addressed by the acting Hon. Sec. of the British Indian Association to the *Krugersdorp Standard*:—

Sir,—I note that, at a recent meeting of the Krugersdorp Town Council, Mr. Thomson, in discussing the motion relative to the Asiatic Law Amendment Ordinance, stated that "Within a stone's throw of the Market Square, there were half-a-dozen Asiatic traders who were not there before the war." Mr. Thomson would, therefore, have the public infer that these people were not in the Transvaal before the war.

Such an inference, however, would be utterly false. Taking the six merchants of whom Mr. Thomson speaks, no less than three of them were trading in Krugersdorp before the war, a fourth was trading in Helkpoort, a fifth was trading at Klerksdorp, whilst the sixth was trading in Johannesburg.

Does Mr. Thomson wish to deny the right of an Indian trader to trade in whatever part of the Transvaal he desires? If he does not, then he has no case at all. If he does, he would wish to perpetrate an illegality, for the Law 8 of 1885, and, for that matter, the present prospective Ordinance, makes no provision restricting the right of an Indian to trade anywhere in the Transvaal.

I trust that you will afford publication to this letter and that Mr. Thomson, who will certainly read it, will be very careful not to utter a further remark which might be taken as an inference that he would have them there from.

Facts and Comments

RETURN OF THE DEPUTATION. Messrs. M. K. Gandhi and H. O. Ally sail from Southampton to-day on their return to South Africa.

INDIAN MAILS. The following mails for India are advertised:—Madras, per S. S. *Unfurl*, until 4.30 p.m. Dec. 1. Bombay, per S. S. *Kaiser*, until 5.30 p.m. Dec. 3.

INDIAN JEWELLERS. A memorial from a number of working jewellers, goldsmith, and silversmith, of Durban, protesting against the by-law requiring them to take out manufacturer's licences, has been presented to the Town Council, but it was agreed that no distinction could be made in their favour.

HEIDELBERG LOCATION. Government notice 1209, published in the *Transvaal Government Gazette*, announces the abolition of the Asiatic Bazaar and Coolie Location on the Heidelberg Town Lands.

The "Gujrat Hindoo Society," of Johannesburg, has sent a draft for £7 to the Secretaries of the Indian National Congress, and congratulates the Congress upon the acceptance of the Presidency by the Hon. Mr. Dadabhai Naoroji.

LICENSING BOARDS. A *Gazette* notice states that the Annual Meeting of the Licensing Board for the Borough of Durban will be held in the Council Chamber, Town Hall, on the 10th December, at 2.30 p.m., to consider applications and other licensing business. Similar meetings for Maritzburg and Vryheid are fixed for the 11th December, at 11 a.m.

AN UNOBTAINED PERMIT. Mr. Montei Raghoo, of Pretoria, writes to our Gujarati columns pointing out that his name appeared in a list of cancelled permits and registration certificates which we published from the *Transvaal Government Gazette*. These documents were reported as lost. The papers, however, are in the possession of Mr. Raghoo, and he has written to the Registrar's Office asking for an explanation.

NEW RAILWAY RATES. It is notified in the *Government Gazette* that the existing rates on local traffic between all Natal Government Railway Stations have been revised on a decimal basis, and the new rates will come into operation from the 10th December, 1906. Full particulars of any rate can be obtained on application to the General Manager's Office, Durban.

ઇડિઅન ઓપિનિઅન.

પ્રસ્તાવ ૪.

શીનીક્સ—શનીવાર, તારીખ ૧ ડી

ડીસેમ્બર, ૧૯૦૬.

અંક ૪૮

અફવાહીક પંચાંગ.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર ૧૧૦ ૧ ડી ડીસેમ્બર ૧૯૦૬.

ખોટી પરમીટનો કેસ.

ખ્રીસ્તી-તા. ૧ ડીસેમ્બરથી તા. ૭

ડીસેમ્બર સુધી ૬૦ સં ૧૯૦૬.

હિંદુ-માગસર વદ ૧થી, માગસર ૧૬ ૧

સુધી સુવંત ૧૯૧૩.

ખુલસાભાવી-તા. ૧૮ મી સવાતથી ૨૦ મી

સવાત સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	ખ્રીસ્તી તારીખ.	હિંદુ તીથી.	સુવંત	સુધી	સુવંત અસ્ત.
શની	૧	૧	૧૪	૪	૫૧
રવિ	૨	૨	૧૫	૪	૫૨
સોમ	૩	૩	૧૬	૪	૫૩
મંગળ	૪	૪	૧૭	૪	૫૪
બુધ	૫	૫	૧૮	૪	૫૫
શુક્ર	૬	૬	૧૯	૪	૫૬
શનિ	૭	૭	૨૦	૪	૫૭

અનુક્રમણિકા.

ખોટી પરમીટનો કેસ.	...	...	...	૬૦૩
મી. વીર સમય.	...	...	...	૬૦૪
હિન્દુવામાંથી લાવ્યું.	...	...	...	...
પાટલામેઠમાં હિંદુ.	...	...	...	...
રમુદેસાની મુસાફરી	...	...	...	૬૦૫
કરબા ડાંગરી	...	...	...	૬૦૬
કરબા તાર સમાચાર	...	...	...	૬૦૭
અગિયારીક અને વેપારની નહી.	...	...	...	૬૦૮
હમીદીયા હસલામીક સોસાયટી.	...	...	...	૬૦૯
રમજાન હદની મુખારફાદીનો મેળાવડો	...	...	...	૬૧૦
હિન્દુઅન પુનાર્કિટ એસેમ્બલીનો મેળાવડો	...	...	...	૬૧૧
નાનાલ અનાવીક સમાજ.	...	...	...	...
પરમીટ જોડીસમાં બુલ.	...	...	...	૬૧૨
એક મહાન સાહસ અને તેની	...	...	...	...
ખીલવણી	...	...	...	૬૧૩
નાદારી કોર્ટની નોટીસ વિષે	...	...	...	૬૧૪
હિન્દુઅન રેસલ્ટ ઇંગ્લેન્ડ ૧૯૦૬.	...	...	...	૬૧૫
શા મહેસેડન મળ્યુંકાનન મેળાવડો	...	...	...	...

ખોટી પરમીટનો કેસનીમાં કેટલાક દાખલ થવાને પ્રયત્ન કરે છે તથા કેટલાક તેને મદદ કરે છે આ અફવા સાંભળી અમે આ જાણના કોલોમોમાં બહુ વખત મોઘ કર્યા છે. ખોટી પરમીટનો કેસ અમારી જરા પણ હિંમતો નથી. જાનસવાલમાં કમળ પહેલાં હતા એવા સેંકડો રૂબરૂઓ જેઓને ત્યાં દાખલ થયાનો અને રહેવાનો સંપૂર્ણ દંક છે તેવા કોલોમો સેંકડો અરજીઓ પર ગીટ જોડીસમાં પડી છે. કેટલાક નખખા સખખાને દાખ પુરી થાક પણ નથી આપતું. આવા અન્યાય માટે જાનસવાલમાં જુદાં જુદાં મંત્રો વખત નવા પેશાને ભોગે મહાભારત પ્રયત્ન કરે છે. વેપારીઓ વેપાર છોડી આવા કાલમાં જાણવી જનવી મહેનત કરે છે. મેં જે જે કાલમાં કરે છે તથા રેમુદેસાન મેં જે જે કાલમાં કરે છે તેવા દેશને બદલ મેળવવા નહતું જાણી રહે નહીં કરે છે. પરંતુ આ ખોટી પરમીટનો કેસ પાસે છે તેમાં ખોટા દેશો ઉભા કરી દાખલ થવા કમળનારો દેશ તથા અન્ય દેશોનો ઉભા થાય છે તેઓ આખી રમારતને નખખા પાડી નામે છે. આવી ખોટી પરમીટનો કેસ હાલ કોમ્પારી પુરું આગળ ગયો છે. અને તે માલસેટની કોર્ટ સુધી પહોંચ્યો છે. હકીકત એવી જાણ છે કે સારજંટ મેકડુગલ કોમ્પારી પુરું આગળ કોલોમો સેંકડો નામના સખખાને પકડેલ છે. માલસેટ પાસે જેલ આવતાં જુગાની એવા પડી છે તે સારજંટ પરમીટ ત્રિનાતા (વિદ્યોને કોલોમોમાં દાખલ થવા આપે તે જાણ છે. તેને જાણે પૌડ મળે. સારજંટ મેકડુગલ એક જોરને સાક્ષી તરીકે રાખી તહોમતદાર સાથે ચાતમીટ કરી કે આપણે પકડાય જશું તો? તેના જવાબ માં તહોમતદારે જણાવ્યું કે એક વખત હિંદી કોલોમોમાં દાખલ થયો કે પછી તેને કોલે પગલ નથી. તહોમતદારે વધુ જણાવ્યું કે કોલોમો આ વખતે કર માસે ૧૨૦ રૂ આગળ શમાવશે. એકલો જે નહીં પણ આખું હિંદી લોકોને બંધી પાડશે.

ની ૧૨મી તારીખે તહોમતદાર જણ દિંદી એને લઈ વેનમાં બેસી જતો હતો. આમાં ના જે પાસે ખરી પદમીટ નહોતી. મેકડુગલના એક મિત્રે તેને કહ્યું કે સરજંટ ઉપર તેમને ઉતારી પાડવામાં આવશે આ ઉપર થી તહોમતદારે સારજંટ મેકડુગલ પાસે જઈ તેના હાથમાં પૌડ ૪ મુક્યા અને આ જવાબે જવા દેવાની રજા માગી. સારજંટ તેને વેનમાંથી પરાણે ઉતાર્યો અને કેદ કર્યો. માલસેટ પાસે જુગાની આવતાં તહોમતદારે જણાવ્યું કે તેણે સારજંટને પૌડ ૪ આપ્યા પરંતુ તે ત્રાસવાતમાં જનરા ઇડિઅનોના જવારને માટે સેલીસીટર રાખવાના જાણે માટે હતા. તહોમતદારે સારજંટ મેકડુગલ સાથે કરેલ કરાર કબજ કર્યો તેણે જણાવ્યું કે રજાડરનામાં પણ આવી રીતે દિંદીઓને દાખલ કરવાનું કામ એક દિંદી કરે છે. તેણે વધુ જણાવ્યું કે સારજંટ સાથેનો કરાર આ કિસ્સામાં લાગુ ન પાડી શકાય, કેમકે તેની પાસે પાસ હતા. જે બધી જુગાની તથા પૂરાવા પછી કારણે તેને યુનિયન મળી પૌડ પાંચ દોઢ અથવા વધુ માસની સખખા ગળુદીસાથે કોલોમો સખખા કરી યુનિયનને દંડબંતો. આખા કેસની આ હકીકત છે. આમાં વધારે કોઈ જાણવા લાયક પણ હકીકત હશે. પણ ને અમેને મળા નથી. યુનિયન માટે કાયદાએ વધારેમાં વધારે મુકરર કરેલી સખખા યુનિયનને કરવામાં આવી છે. આ કેસમાં કાયદાના મળુ દ્રાપ તપાસવા જેટલી અમને હકીકત પણ નથી મળી. આ કેસની બધી હકીકત અમે લેમ હો. અમારે તો એમ કહેવું છે કે હિંદીનો જરાપણ વાંક હશે તે યુનિયનને મળાશે. તેનો લાભ લઈ દોષીને બેઠા જોરા એ હિંદીને એતરફ વળાવશે. અને આવા કેસોનું આખું દેશ જરા દંકારાને પગલશે માટે આખી જાનસવાલમાં આપણે એતીને આલવાની જરૂર છે. કેટલાક વખતે સાચી પરમીટ વાળાને કાંટ પડશે. વખત તથા પેશાની લાવી થાશે. પણ જેવટ તેમની ધારજનો જરૂર તેમને મળશેજ. ખોટા કેસ ઉભા કરવાના વહેલા મોડા પણ અપડાશે. તેઓ પોતાની આગળ શમાવશે. એકલો જે નહીં પણ આખું હિંદી લોકોને બંધી પાડશે.

મરહુમ મી. વીર રાધવ.

હેનરી કાનન વગેરે તે વખતે લખાણ કરવા ના છે.

ઈન્ડિયનની મુસાફરી.

અંગ્રીસ પદ્મવીર અને ગી. બોઝ જેવાં આગેવાનોના મરહુમી મુંબઈ અને બંગાળ ને જે પ્રતિ યદ છે તેવી મનની હાની મદ્રાસ હજાકને પણ લાગી છે. હિંદુસ્તાન ની છેલ્લી ટપાલપત્રથી જાણાય છે કે મી. વીર રાધવ ચરીઅર ૪૬ વરસની ટુંકે ઇંગ્લીઝ લેગથી અક્ટોબરની ૧૬ તારીખે મુમ્બઈ મંગેલ છે. મદ્રાસ તરફના આગેવાનોમાં તેમનું નામ સુખ્ય ગણાતું. પ્રમુખાય કામે માં તેઓ હમેશાં આગેવાની કામે લાગ લેતા. તેમનું નામ ખાસ કરીને મદ્રાસના પ્રસિદ્ધ 'હિંદુ' પત્ર સાથે જોડાયેલું છે. એ પત્ર જે વગ અને વજન ધરાવનાર યદ પ્રસૂ છે તે ખાસ કરીને મી. વીર રાધવના પ્રયત્નને લીધે છે. સમગ્ર હિંદુસ્તાનની જાહેર રાજ્યકીય વિજ્યાઓ સાથે તેઓ સંબંધ ધરાવતા. કેશિસનું કામ હમેશાં ખતથી કરતા. મદ્રાસની મહાજન સભાના એક પ્રખ્યાત મેમ્બર હતા. આવા આગેવાનના મરહુમી મદ્રાસ ને આપું હિંદુ દિવસગીર થાય એ દેખીતું છે. તેમના મરહુ માટે રોઝ પ્રદ શિત કરવામાં મહાજન સભાએ વ્યાજખી કર્યું છે. મરહુમના કુટુંબને અમે વિલાસો આપીએ છીએ.

ઈ ડીયામાંથી તારણ.

વીડીકાર્પ ઓરડીનન્સ અને 'ઇડિઆ'

વીડીકાર્પ ઓરડીનન્સ સંબંધમાં લેઈ એલગીનને મોકલવામાં આવેલ વીડીકાર્પનો ઇડિઆ પત્રમાં ઉતારે કરવામાં આવેલ છે તે ઉપર રીકા કરતાં ઇડિઆ પત્ર લખે છે કે જોહાન્નપરમ ટાઉન કમિસીલનું વક્ષસ્ત્ર નવા એશીયાટીક ઓરડીનન્સને મળતું જ છે. આવી હાડમારીઓના કડ્યોં જાણવાનું તોડ એલગીનના હાથમાં છે. તેમણે નવા ઓરડી નન્સની મંજૂરી અટકાવવી જોઈએ છે. માનવંતા દાદાભાઈ નવરોજીએ એ આખત માં જે કાગળ લખ્યો છે તેમાં સુચવેલ ઉપાય અરેઅર ખ્યાનમાં લેવા લાયક છે. તે એ કે આખા સવાસમાં તપાસ ચલાવવા માટે કમીશન નીમવું જોઈએ છે. ભેઈ લીટ લાડને તેવું કમીશન નીમવા મી. લાવનમરી ને વચન આપું હતું.

દફરીયા આફરીકાના નરિવો.

ઉપરના સવાલ ઉપર ચરચા ચલાવવાને સંડનમાં મોઝીકીવાઈટ સોસાયટીની એક મીટિંગ મનવાની છે જે વખતે એક હિંદુ દિવસે મી. વીડીકી વમુખરમાન તેજી, મર

બંગાળના ભાગલા.

સર હેનરી, તથા સર વીલીયમ વેન્ડરબને જેવાં નાગોમાં મુદ્દા લાયક નામ મી. બોઝ નાનું છે. તેમને હિંદુસ્તાનનો ખદેલો આનુ અવ છે. હિંદુની જમ્મેદા તરફ દિવસોજ છે તથા પાઝામેંટમાં વાલી વખત હિંદી મેમ્બર નીચે હિંદી સમાલો પુછે છે. તેઓ આપુ સુવેદનામના એક મિત્ર છે. બંગાળના ભાગલાને તેઓ એક મહાન શુભની પગલુ ગણે છે. તેથી મી. ઓરડાનલે હાલમાં તે સવાલ દરીયા ઉપાડ્યો છે. અને મજબુત દલીલોવાળા એક કાગળ પડે બાગલા રદ કરવા માટે મી. મોરલીનું ધ્યાન ખેંચવામાં આવ્યું છે.

પારલામેંટમાં હિંદ.

નાતાલના હિંદીઓ.

કર ભરનારા તરીકે મ્યુનીસીપાલ કોર્મ કહીને દાવો કરનારા નાતાલના હિંદીઓના લાભો જાળવવા કોલોનીઅલ સરકાર નુ પગલાં લેવા માગે છે એવા મી. લીચનના સવાલના જવાબમાં મી. ચરમીલે કહ્યું કે હિંદીના મ્યુનીસીપાલ કોર્મ સાધકના હક લાઇ લેનાર બીલપર હવુ વિચાર ચલાવવામાં આવે છે.

મકકના હાલતો.

મકકે જનાર હાલતોપર મુંબઈમાં મુક વામાં આવેલ ક્વોરન્ટાઇન ઇંદી નાખવામાં આવી તે તુરતી સરકારે કમ્પલ ક્યું કે નહિ એવા મી. રીઝના સવાલના જવાબમાં મી. મોરલીએ જવાબ્યું કે હિંદી સરકારે પેલા નીજ મરહુમી ક્વોરન્ટાઇન કાદી નાખીએ અને તે યાગતથી તરતી સરકારને પારક કરવામાં પણ આવેલ છે. ક્વોરન્ટાઇન જરૂરી ન જણાવાને લીધે કાદી નાખવામાં આવેલ છે અને તેને બદલે સાવચેતી રાખ વાની બીજી ગોઠવણ ચએલ છે.

તારના દરોમાં ઘટાડો.

હાલના ખનતોપરથી જણાય છે કે હિંદુ સ્થાન અને નિકાયત વચ્ચેના તારના દરો અહુ મોટા હોવાથી રાજદારી આગેવાની દફરીકન પુરતી મળતી નથી અથવા તો જુલાલો ખવડાવ તેવી હોય છે માટે તારના દરોમાં ઘટાડો કરાવવાનું સરકાર વિચારમાં લેશે કે નહિ એવા સર એડવર્ડ સાસુનના સવાલના જવાબમાં મી. મોરલીએ કહ્યું કે હાલનાજ દરો ઘટાડેલા છે અને તેમાં નિશ્ચય પડ્યો કરવાઈ જરૂરી મુથી. ઇના આખા અનાજને જે હાલમાં મીલો છે.

હોલિડે સેસીન.

ડેન ૧૬ ૨૦-૧૦-૦૬

અમે મદ્રાસ પદ્મવીરની તકમાં વનુ નાં મંગીલો હુસાવ ને આપી મુકયો છું.

મદિરા.

અમે ના. ૨૨ મી પદ્મવીરે મંગળવારે સવારના મદિરા પહોંચ્યા. મદિરા બંદરે થયે ભ જે ખત ઉતાર્યો પગ મેલકળા કરતા નવ છે તેમ અમે પણ ગયા. ટાપુ ધવોજ રજિયામણો છે. મોટા ટેકરા ઉપર આવેલો છે. પગથીએ પગથીએ દરી લયજગ ૨૫૦૦ ફૂટની ઉંચાણે સુધી ખસેલ છે. બધું દરિયાનુ છે. અમે ભાગ્યેજ એવો ભાગ જોવામાં આવે છે કે ત્યાં ચાવેતર ન હોય. આખા ટાપુમાં કોકરોની તકર કાદી છે અને તેની ઉપર જોવાની માડી ચકારવા તથી વનુ વાદર તકરોની ખટલીએ ધસવામાં આવે છે. ઉતારમાં આ માડીએ વગુ જોસ થી નીચે નાચ છે ત્યાં તેમાં કંઈ જોખમ હોતું નથી. એક માલસ માયા ઉપર વંચકા શકે એટલી લગણા જેવ છે. તે ટાપુ પોચુ-મીએ તામે છે અને તેમાં તરન પોરચુગીજ ની વસિત જોવામાં આવે છે. કેઇ હિંદીનો ચહેરો જોવામાં નહીં આવ્યો. ટાપુનો દેખાવ ધણો સુંદર અને રજિયામણો છે.

લંડન પહોંચ્યા.

અમે ૨૫ મી તારીખની સવારે સ.ઉથે-ખટન ટાક પહોંચ્યા ત્યાં મી. વરદ તથા તેમની બહેનમી મુલાકાત થઇ આવીથી જેન તેવી પડે છે. ટાઇમપુન નામના પ્રખ્યાત આગોના રિપોર્ટર આખોં મળતા રડીમર ઉપર અતેજ દાવો જેમ જમી દરિકત કદી સંબળતા. તેણે પેનાગા આખામાં જધા હુવાલ જેમસરે જાદર પાડેલ. ત્યાંથી જેન વરદન દરેશા. વરદ નામગના ૧૨-૧૦ વાગે પહોંચ્યા. તે વેલા મી. રીચ, મી. ગાડફરે, મી. નેલક રોયપેન, તથા મી. હેનરી પોલાક ના આપ, મોરલીજી હીડરના રિપોર્ટરને લઇ આવ્યા હતા. તેમણે કમ્પ્લે હેવાલ સંજળા બા. સામવારે સવારે મોરલીજી લીડરે હેવાલ આપ્યો ને ટાઇમપુન કરતાં વધારે સરસ હતા. આ પ્રમ્ણે અમે વિલાયત પહોંચ્યા પહેલાંજ અમારું કામ શરૂ થયું. અમારે સાફ કિવરની નગરસાજ મી. ગીમે ઇડિઆ લાલિસમાં દરી લગી ને તે ત્યાં ગયા. હાલવા હાલિસનું ખ્યાન આ વખતે આવવા રિટથી જગ્યા નવા તેવી અપાં અરવ દીએ આખા ધાર છું. ન પાછને તુરત અમે ડેન હાલિયન સોસાયટીની મીટિંગ હતી

તેમાં ગયા અને ત્યાં મી. દાદાભાઈ નરસીજી ના દરસનનો કામ અમને મળ્યો. તેમણે અમને વધારી લીધા, અને ખાજા સોમવારે તેમને મળવાનું મુકદ્દર થયું. રવિવારનો દિવસ હિંદી બુધનેને મળવામાં તથા મી. પોત્તાકેને મળવામાં ગયો અને પછી રાતના પચિત્ર સ્વામચ દૃશ્યપરમાને મળ્યા. તેમની સાથે સવારના એક વાગના સુધી વાનચિત્ર થયું.

સોમવારથી શુકરવાર.

અહિં એક મી. ડી. હંટલી નરસીજી નથી આ કામળા કામળા ના રાતના અગિયાર વાગ્યા છે. સર મહેન્દ્રજી અને શીલીયા વિરજાને, સર હેનરી અને મી. કોટન મી. હોલ, મી. રેલ્ફર્સન, મી. વાલર, મુન, મી. રોકેટ નગેરે મુદરથોની મુલાકાત થઈ છે. હરદો એવા છે કે અહિંના શુદ્ધ શુદ્ધ પક્ષના માણસો અમારી સાથે આવી હોઈ એવગીનીની મુલાકાત કરશે અને તેઓ સાહેબની સાથે વાનચિત્ર કરી અમને મુરનો દેશ આપે આમ કરવામાં મી. દાદાભાઈ નરસીજી, સર મહેન્દ્રજી બાવનગરી, મી. હેરોલ્ડ કોક્સ, મી. ગ્રાસ્ટીસ આપીર અચી, સર લંબર્થ ગાપુ, એટલા સાહેબો સામેલ છે. થાપું હોને આપેને જલવારીએ મુલાકાત થઈ એમ સંભવ છે. અમે આવી રેલિવના ખામર હોઈ એવગીને આપા મુલાકાત કરીએ અને તેઓ સરમહેન્દ્રજી સાથે વાનચિત્ર મુકશે છે.

શુકરવાર ખામર પત્રી.

શુકરવાર ખામર પત્રીએ કેમ જાણે મોહવણથી તાર કપો હોય નહિ તેમ ગરેગર સોમવારે શુકરવાર ઉપર તાર કપો કે દરસ વાલમાં થયા હિંદીઓ દાખલ થયા છે તે લોકોને એમ દાખલ થાય તે બોલાએ એ મોસડી ખાંધી પાશે. તે લોકોને નવા કાપડાથી જાળીત વહેરના વડ મળે છે એટલે ઉમેદ છે કે લોકો એવગીને કાપડ કમલ સુખશે. એ તેઓ સાહેબ તે પ્રમાણે કાપડો કમલ નહિ રાખે તે બોલાએને ખાં માફું લાગશે. થાપું તે ખામરપત્રી એવી ઉમેદ રાખે છે કે તે કાપડ ખામર સર રીચાં સોલોમન મુરી નિલાવતી સોમચી પત્રી કાપે થાપું ખામર લખે છે કે કેમ રેશનમાંના મી. થાપું એ એક દુશિયત વપત્ર છે અને દરસવાલમાં હિંદીઓને દાખલ કરનાર થાપું તે છે તથા તેથી તેમને મેસો એટલે ગી છે. આ પમાણે ત્યાંથી આંખમાં પૂંપ તાપવાને સાર તર મોકલે છે. આન જાણ્યું અને તેમને હાઈ દાખલ નાં મોકલે. મેસાંથી વરસમાં ફરેશ દાખલે શરારના ખાપમાં આપા છે અને શુકરવાર

ના હિંદીયા પત્રમાં તે આપા કામળા ખામર પત્રી છે. જવાપમાં અમે એમ જણાવ્યું છે કે થીલકુલ વગર પરમીટના હિંદીઓ આપા હોય તે તે થાપા છે. તેને કાદી મુકવાની સત્તા હાલ સરકાર બોગવે છે. ત્યાં કાપડો જુલમમાર છે. કાદા હિંદી એવા કરાદો નથી રાખતો કે આપું મહદુસ્થાન દક્ષિણ આફ્રિકામાં પહેલી તબ. કાદા એમ પણ નથી જણાવ્યું કે મેસાંએને તેપાર ખાપા કાનવી સેવાય તે કરાદો ગરેગર છે એમ ખામરપત્રી કેમ કે નાનાવના કામળા મુલાકાત કરા અમને કમલ છે પણ હિંદીને જાળીત લેવેના નરસીજી મળવાબજ નહિ.

તારના ના. ૩-૨૨-૦૬.

મી. જ્યામજી કમ્બુવર્મા અને હિંદીયા હાઉસ.

હું યદ્ય મેલમાં કમ્બી મેસો છું તે પ્રમાણે મી. જ્યામજી કમ્બુ વર્મા તથા હિંદીયા હાઉસ વિષે મેાડું જાણી જણાવું છું. મી. જ્યામજી કમ્બુ વર્મા તે મુંબઈના ખારીદર છે. મી. જ્યામજીજી અચુસ-ભીના જમાઈ છે. તેમણે સરેશન જાન થયું સરસ હોવાથી મરુમ પ્રેમેયર મોનીયર લીલીપરસ તેમને એટલે ફર કમ્બા ત્યાં મી. જ્યામજી પોતાની બુધીવારીથી પ્રેક્ષર નીમાપા ને સરકાર કમ છ કર કરી. તે સમિયત તેમણે કામળા ને અખાસ કોઈ ખારીદર થયા. એટલે ફરની કીચા લીધી અને મોંક લેરીન વગેરે બ લોકો અખાસ હોઈ. બ્યારે મોને દેશ પાંચ ફર ત્યારે પા. ૨,૦૦૦ પોતે બચાવી ને સાથે કમ્બ થયા. એમ કહેવાય છે કે આપા કાપડો જાળીત શામ હિંદીના બેરામાં નથી આપો. દેશમાં પોતે અજમેર વગેરે જગ્યા માં વિશાનગીરી બોગવેલીથી પાછળ તેમના વિચારે ખજાયા ને પોતાની કમાનુતો કિતોમ તેમણે દેશ સેવા કરવામાં મુલવેવા થાપું. તેથી તેઓ સાહેબ વિલાવતમાં આવી રહ્યા. મોને પોતાની ખરીદેલી જમીન ઉપર રહે છે. તેને થાપું સારી સિમિતમાં રહે સહે તેમ છે ત્યાં અત્યંત ગરિણામાં વસે છે મેપાક થાપાજ સાહે મહેર છે ને સાધુ પ્રિતશને છે. દેશસેવા એમ તેમનું કર્તવ્ય છે. દેશસેવા કરવામાં તેઓ સાહેબ એમ થાપું છે કે હિંદુસ્થાનમાં તલત સ્વામચ હોવું તેમણે એટલે કે હિંદુસ્થાનમાંથી હોજીએ તલત નિહાવું એમણે ને બધી સના હિંદીને સોષવી એમણે. ને તેમ કમ્બુજી કરે મો હિંદી પ્રમણે નેને નિહાવું મોકલ નહિ. વરી તેથી તેઓ ખામર મરહાર નહિ થાપાની રહે એટલે હિંદુસ્થાન

હોજાની તેમને ફર ન પડશે. તેમને મેસો અભિપ્રાય છે કે એમ ત્યાં મુધી નહિ થાય ત્યાં મુધી હિંદુસ્થાનની પ્રમણ હિંદુ મુધી થવાની નથી. બીજું બધું સાધન સ્વામચ ની પાખાડે મળી રહેશે.

હિંદીયા હાઉસ.

આપા વિચારોને કોનન મળે તથા તેમના પંથમાં થાપું માણસે અને તેવા કરાવયા તેમણે હિંદીયા હાઉસ પોતાને ખર્ચે રચાવે છે. તેમાં મમે ને હિંદીને અખાસ ને સારી કામળા કરા માં આપે ને મેસાંની પાસેથી કામળા વગર રકમ કરે અખાસને સેવાય છે. તેમાં હિંદુ મુલાકાતના પાયા રહે સહે છે ને રહે છે. દેશસેવા મો મી. જ્યામજી ના પેસાથી બળે છે. જેને ને આપું પીપું હોય તે બાવાની છુટ છે. હિંદીયા હાઉસ થાપું સરસ જગ્યાએ છે તેથી હાલ થાપું સરસ છે. મી. અચી તથા હું બને પહેલે દક્ષિણ હિંદીયા હાઉસમાં કિતમાં હતા. ત્યાં અમારી બધું સારી ખજાસ કરવામાં આવી હતી અમારે કામ બધું મોટા માણસોના પ્રસંગમાં આવવાનું રહ્યું નથી અને હિંદીયા હાઉસ ઉપર હોવાથી હોટેલમાં આવીને બધું સારી ખર્ચે વસવું પડ્યું છે.

વિલાવતનું ખરચ.

હું માનું છું તેમને કે દરરોજના એક મોકલના ખરચથી એક માણસ વરી શકશે. પણ મારી ગળામાં મુલક થઈ છે. અહિં ૧૨ મોકલવાની ખર્ચે સીરીયરમતી ખર્ચે છે હાલનાખાનાની ૧ : ૧૫૦. અને આપણું ખરચ થાય છે ને માત્ર એકજ માણસને સાહે. મી. અચી પોતાની તમિયત જાણવવા ખાતર કામર એકાદીકના હોમમાં રહે છે. ને હોટેલમાં આવવાનું રાખ્યું હોય. તે ફર વખતના આજમાં એવા થી. પ. પહે એટલે આવવાનું વેલ્ટેરીયન રેસોર્ટમાં રાખ્યું છે. માત્ર કાદા અખાસ અથવા મોટા માણસને આવવાનું અખાસજી અ. ખા. હોય તેમજ હોટેલમાં આવવાનું રાખ્યું છે. એમ કે આજરોજ મી. જ્યામજી ચીનાઈ ડેલીગેટ તથા એક ચીનાઈ વરીલને આવવાનું આખાં રખા હતું. સાથે મી. રીચને સગેલ એટલે પાંચ એક દેશનાં પા. ૧-૧૨-૦ થયું. વેલ્ટેરીયન રેસોર્ટમાં જાવું નિ ૨ ૬ થી રહ્યાં જાણે ને ખામર છે. અને મી. ગોલ્ડરે અથવા જાળીત થાય પામ મહદમાર દમમાં સારું હોય છે એટલે રહે થાપું આટ શીલીયા ખર્ચે થાય છે. તેમજ માણસે બધા બધું ફર જાણ્યું. આમાં રહેતા હોવાથી મારીમાં બધું પડે છે. કાદાજીનાં તેમનાં નાં મોકલના વલ માં આપું થાપું તેવા કલમાં જાયું પડે છે.

ચાલવાનો વખત આગે મળે છે. આટલી ઉતારણ કરતાં છતાં હરેશજના બે માણસથી વધારેને મળવા જવાનું બનતું નથી. ઘણી વખત આમની સલામાં જતાં એક મેમ્બર ને સારું એક કસાડતી રાહ જોવી પડે છે. છતાં ઉમેદ છે કે જે હદ કમીટીએ ખાંધી છે તે હદમાં પરચ ઉઠેલી શકાશે.

મુદત કમી.

અહિં એક માસ રહેવાનું ધારણું છે. પણ અનુભવથી જોઈ છે કે જે ૪ મહિના રહી સકાય તો તેટલું કામ નિકળે તેમ છે અને તેની અસર થયા વિના ન રહે. લાગણી બતાવનાર અને કામ કરનાર ઘણા માણસો નિકળી પડે છે.

લોર્ડ એલગીનને મળવાનું

લોર્ડ એલગીનને મળવાનું નવેમ્બરની આઠમી તારીખ છે. તે વેળા સર લેપલ ક્રીસ્ટીન, લોર્ડ સ્ટેનલી, સર મેચરલ લાવનગરી, મી. દાદાભાઈ નવરોજી, સર હેનરી ક્રાઉન, મી. થેરાટન, જસ્ટીસ અબીર અલી, મી. હેરોલ્ડ કોક્સ, સર જ્યોર્જ આંડ્રુ, સર ચારલસ ડામ્પ્સ એટલા સાહેબો હાજર રહેશે. સર લેપલ ક્રીસ્ટીન પ્રમુખ થશે. લોર્ડ એલગીનને હુકે હકીકતની અરજી જાણીને આજરોજ મોકલવામાં આવી છે. તેમાં ઘણું ભાગે જે દિલ્લે ત્યાં અપાઈ છે તે આપેલી છે એટલે તેનો તરજુમે ખાસ નથી આપતો.

જાપાનીમાં ટીકા.

સાથે આફ્રિકા, મોરનીંગ લીડર તથા ટ્રાઇબ્યુનમાં ઇન્ટરવ્યુ બહાર પડ્યાં છે. સાથે આફ્રિકા પેપર ઘણાં કથાં લખાણ કરતું તેણે હવે ફેરવેલે દરજે આપણી પક્ષ માં લખ્યું છે. ટ્રાઇબ્યુનમાં અમે લખેલો કાગળ સુખતેસર જાપાને છે. ખીત્ત જાપાનીઓમાં પણ તેથી લેવાઈ છે.

આમની સલામાં મેંબરો.

આમની સલામાં મેંબરો અમને મળે અને અમારી હકિકત સાંભળી દિલ્લેજાને કાવ પસાર કરે એવી દિલ્લવાલ ચાલી રહી છે. આ કામમાં મી. પોલાકના બાપ તથા મી. રીથ અમને બહુ મદદ કરે છે. વિશેષ હાલ ત્યાં લખી શકતો. હિંદના માણ એકથી લોર્ડ જ્યોર્જ હેનરીકનની મુલાકાત લેવાની દિલ્લવાલ આવી રહી છે અને ઘણું કરીને તેમની મુલાકાત થશે. મને તેમ થશે તો પણ જનવારીની પહેલી તારીખ પહેલાં હું પોતે પાછો ફરીશ એવી ધારણા રાખી છે. મી. અલીએ કરકીસ એકમીટીની સાથે મુલાકાતની માંગણી કરી છે. તેનો જવાબ સોનવારે મળવા જવાનું છે.

અશુક કમીટીની જરૂર.

સર મેચરલ ઘણી ખતથી કામ કરે છે. તેમના તથા ખીત્ત મદદથી આજિંદાપણ એવા પડે છે કે હાલ થોડા વરસને સારું બન્યું કમીટીની મીમ્બરની જરૂર છે. લોર્ડ એલગીન કાયદો કાઢી નાખશે તો પણ દરમિયાનના વચગાળા મળશે ત્યારે કંઈક પણ કાયદા નવા થશે. તેથી અહીં ઘણું સાવચેતીથી કામ કરવું પડશે. એક માણસ તેજ કામમાં પડેવાય નહિ ત્યાં સુધી આ સહેદમાં જાહેર કામ કરવું ઘણું મુશ્કેલ છે. બધા માણસો લાગણી બતાવે પણ જે તેમની મારફતે કામ લેવું હોય તો તેમને બધું સંધી આપવું જોઈએ તોજ તેઓ કંઈ કરી શકે તેમ છે. કેમકે બધાને ઘણાં કામ રહે છે આવી કમીટીનું પરચ જોખમાં આપું દર વરસે ૧૦, ૩૦૦ ચલાવે સંભવ છે. તેને કામ નેટવી ગરેલી આગે તોજ કમીટી થઈ શકે. તેને સારું એક જોડીસની જરૂર છે. તેમાં જનભગ વરસના પા. ૫૦ નેતમ્બે મા. રીથ જેલી પતિલા પસાર કરી તેની તે આગે છે ત્યાં સુધી જલ્દી કામ કરી શકે તેમ છે. તેને સારું કંઈ નહિ તો દર માસે પા. ૧૦ આપવા જોઈએ. તે પોતે ગરીબ માણસ છે, નહિ તો તે તદ્દન મદદ કામ કરે તેવું શુલાળી માણસ છે. એટલે પા. ૧૦૦ માત્ર લાગ તથા સેક્રેટરીમાં જવાનો સંભવ છે. બાકી પરચ વરતું, ગારીનું, જાપામર્ગનું, ખાણા વગેરેનું ચાવ તેનાં પા. ૧૦૦ રહે તે ઘણી જુદાં રકમ છે. પા. ૩૦ ફરનીયરમાં જવાનો સંભવ છે. પણ હું માનું છું કે આટલા પરચમાં અહિં ઘણું કામ થઈ શકે તેવા દેખાવ નેવામાં આવે છે. બધાં મોટાં કામોમાં આવી કમીટીએ લાંડનમાં પથરાયેલી છે. ચીનાઓના લીગની પણ કમીટી નેવામાં આવે છે. આ કમીટી ત્યાં સુધી અમે જાને અહીં જોઈએ તે દરમિયાનજ ચાવ એમ હોવાથી અને ઉતાવળનું કામ હોવાથી તાર ક્યો છે. આમાં નાતાલ તથા દેપ બંને સામેલ થઈ શકે છે. કેપને વિશે હાલ કંઈ કરવા જોવું નથી તેથી અને રખના મુખીઓ પણ દુખી દાલનમાં હોવાથી ત્યાંથી ન પરચ માંગવા બલામણ્ કરી નથી. જે કમીટી ચાવ તો ઘણું મોટા મોરોએ કામ કરવા સંમત આપી છે.

બેચાંની બલીહારી.

ઓરતોને સુરક્ષાનો હક બતાવી બાબત ધમકાકાર દિલ્લવાલ આવી રહી છે. બહાદુર મુરુમુર પ્રેમજીની જાહેર દીકરીને જેતનાં સહેલ અભિયાની સરકારે મુરુક બનાવી તેમ જોવાને રીજી બન્યાનું જુ મને

તેવું કાળ તેવું તોપણ તમારી પાસેથી મહેરબાની નથી માંગતી. હું મારા અને મારી પાસેના કાગે સારું જોવામાં છું જે ત્યાં સુધી જે નહ તરી મળે ત્યાં સુધી જેમ કાપાણા ફેદી રહે છે તેમ રહેવા મળું છું. આના બોલોથી જોડાની કામણી આ બાદ આ નરક બનું કેમકે રાજ છે. ને અપાઓ તેમની સામે પહેલા દરસના ને જે દરસના પાંચ પડ્યા છે. આ બેચાંની કાળસા દરેક દરમિયાનના દિવસોએ મોખી રાખવાનો છે.

દરમન હાયરો.

એકને પાંચે વહાણુ હુબે—નાતાલ તથા દરમિયાનના મોરોએ દિવસો સામે મુરુપુરા ખીજવાઈ રહેલાનો છેવ. આના સમયમાં દિવસોએ મોટા મુન્દા ફરે છે તેવી જાતની જારી તો તેમને 'જાવણું' હતુને વેદે બતાવ્યું તેના જેવું થાય છે. જાતીવારે 'નાતાલ મરકુરી' માં કાળાજાઈ સંકર બાળે કમીટીનું આગળ જે માંડુ કામ કર્યું તે આપના અગેવતોની સાચી લડતમાં વિત કરતા છે. તેમને ખબર તો હશે કે મોરોએ સંકર વખત બતાવે છે કે દિવસોએ ખાટી પદમીટીથી અથવા વચર પરમીટી કાંસાનીમાં દાખલ થાય છે અને દાખલ થયા પ્રયત્ન કરે છે. આવી વાતોને સાખીત કરવા માટે જાપાની તથા આપણા આગે વાન મેજો પોલીસને આમદ ફરે છે. પરંતુ જે માત્ર અથવા હોય તે કેમ ચીલ થઈ શકે? આવી કિસ્સામાં એક કીરસો પણ ઝાટી પ્રબળતા હાયમાં આવે તો તેમને જોખના માડા સમાન થાયવ. સેક્રેટ મણુ દુધના જમ્યાને મળ્યું ફરવાને લગભગ તેટલીજ શાકરની જરૂર પડશે, પણ તેને નિરપયોગી બનાવવાને મેરતું એક રીપું પણ ખસ છે. આપણા કાલાજાઈને છથરે સુકાક્યું હત કે તેના માંડ કામથી આખા એશિયાટીક સત્તાને પામે ફેરસો નથળે. પડી જશે તો કેવું સારું થાન કે કાલાજાઈ તો માંડાજાઈ થયા પણ ખીત્ત હવે માંડ ન થાય તો સારું.

અગમચલો ગયા સોમવારે બરાબર બેચાંને મદદ કરેલાને તપનો હતો તે વખતે ફરેન્ટ ખાન આકાશ તરફ બેચાંનું સુરતની આગવાસ એક મોટું કુડાણું વેતવા માં આપણું તેના રમ થતુન્યાયાજના રમ જેને તેના દરમિયાન રીતે આ રું વરો ને વહુવાની જાને અકાસા થયા. કો એક રીતને જેણે કાળા કાળા ફેરકાર અનુભવી પ્રગોળવેલા કોસાનીના વસતા ફરેલા થુલા ખીલા તથા મેડીયાએ જુલા જુલા મત

આપ્યા. કોઈ કહે છે કે અશ્વરી કોપની નીચાની છે કોઈ કહે આકાશમાં કાંઈ ચમત્કારી ફરકાર થાય એવી આપણી આંખે છે અને કોઈ કહે કે ગામડીય અને મોટા વાવા જોડાની નીચાની છે. મારિતરખમાં કરનો વરસાદ નથા વાવાજોડાના તોફાનની ધીના દણુ નાજીય છે ત્યાં કોઈક વળી નવું તોફાન જગશે તેથી નાનાસવાસીઓના મન સિવાયે મંડા બનિયતની ફોરી દાખરના હાથમાં છે. તે પુ કરવા પામે છે તેવી માણસોને કાંઈ અગર પડતી નથી અને તેમાંજ કદાપચ રહેતું નથી.

રાહિનહોલની મીટીંગ—ગયા શુકર વારે રાહિન હોલમાં આપણી ધારાસભાના મેંબરોની મીટીંગ બરાબ હતી. આ વખતે જે નમાસો થયો તે જો નમુના રૂપે હોય તો અરેબર હાંસીપાત્ર છે. મીટીંગ ડરખન ગરોના ચાર મેંબરો તથા તેના અમુવાયીની જોડાવવામાં આવી હતી પરંતુ તેમાંથી એકલા મી. હેગરજ દાવરે થયા હતા. ખીજા જો અમુક કારણે બનાવી હાજર થઈ શક્યા નહોતા. મને તો લાગે છે કે તેઓને ખાસ કોઈ કહેવાનું હોય તો હાજર થાય તે! આથી હેગર સાહેબને ફાવે તેમ જોડાવાની મના પડી. તેણે વિદીને વડ તથા અધેડા બનાવ્યા. એક તો નવીજ વાર્તા કરી કે દિદી જેવા નાતાલના આવે છે તેવો તે અંગ્રેજીની રમપત મરી જાય છે! આ તો સાર નથી હકીકત. આ ઉપરાંત પણ તે સાહેબ ઘણું જોડ્યા. આ બધું સિચિત્ત જાણજી તેમને તથા તેમના મિત્રોને વખતે ઉમદા લાગ્યું હોય પણ ખીજાઓને નો પેટ બરીને ફસવા લાગ્યું છે.

જોડા આંકડાઓ—રાહિન હોલની મીટીંગમાં રેથામ સાહેબ એ નેમ જોડવા કેટલાક આંકડાઓ તૈયાર કરવી આપેલા હતા. તેમનું ખાસ સફ પાઠજો સંભળવું પણ તેમાં કેટલા દહા જાદ કરવાના તે તો 'અરકયુરી' જો જણાવ્યું છે. રેથામ સાહેબે આ બધા આંકડા જોણાતો કર્યા, પણ તે ખરા છે કે કેમ તેનો વિચાર કરવાનો જરા વખત નથી મળ્યો! તેણે મીટીંગમાં જણાવ્યું કે નાતાલમાં જોરા વેપારી ફટક છે બપોરે દિદી ૧૨૬૦ છે. પરંતુ આ આંકડામાં બધા જોરા વેપારીના નામ આવતાં નથી. કપડાના વેપારી, ખાટકી, બડીઆરા, દવા વેચનારા, પુલાર વગેરે જે ઘણા જોરા વેપારીજ ધર્મી બાજે કરે છે તેમને મૂકી દીધા છે! રેથામ સાહેબને મન આ બધા વેપાર નહિ જણાતો.

હોય. કોલોનીયાં દિદી ડરેપર ૧ છે, જોરા ડરેપર તેના મદદનીશ સહિત ૨૬૪ છે! દિદી વુલાર એકે નથી, જોરા વુલાર ૨૨૧ છે! ડરખનમાં જોરાના હોલસેલ લાઇસેન્સ ૧૦૪૫ છે ત્યારે એશિઆટીકના ૩૬૮ છે! રેથામ સાહેબે ગીરમીડીઆને પણ નાનાસના કારમર ગણી સંખ્યા ૩૨ ૦૦૦ની બનાવી દીધી અને તેમને જોરા કારમર સાથે સર ખાવી દીધા. કર્યા નાનાસના લક્ષ્યાધિપતી કારમર અને કર્યા ગીરમરેલત ગીરમીડીયા એ! નાનાસના પેલીટીટીઅનોતી પુલીઆરી તો કાંઈ માર રહેયો?

ફટરના તાર સમાચાર.

લીવરપુલમાં લોનડરીના કારખાનામાં ધધો કરવા આવેલ ૩૨ ચીનાઓને પાછા મોકલવામાં આવનાર હતા. પણ હમ્બ્રિયન પ્રોડે પાછળથી પોતાનો વિચાર ફેરવી તે ચીનાઓને રહેવાની પ્રુટ આપી હતી.

અમેરિકાના પરદેશ ખાતાના સેક્રેટરીએ એવું જાહેર કર્યું છે કે પરદેશના બંદરો સાથેનો વેપાર વધારવા માટે ૬ નવી સ્ટીમર ની લાઇનો જોડાવામાં આવશે. કારણ કે તેવી રીતે નવાં બંદરો સાથે જોડવાથી અમેરિકાનો વેપાર વધી દેશની આબાદીમાં વધારો થશે.

પેરીનાના એક તારમાં જણાવવામાં આવે છે કે અરીજુનું વ્યસન ચીનમાંથી નાશુદ કરવાને ચીના સરકારે વધુ અને વધુ પગલાં લેવા માંડ્યા છે. ત્યાંની સરકારે હાલમાં કેટલાક નવા ધારાઓ બહાર પાડ્યા છે તે મુજબ ચીનના અરીજુ વાપરનારા લોકોનાં નામો રજીસ્ટર કરી તેમને વ્યસન છોડવા મટે સરકારી સત્તા તથા લેવામાં આવશે.

અરીજુના લોકોને ૬૨ વર્સે બંધાણમાં ૨૦ દહાનો ઘટાડો કર્યો જોઈશે. અરીજુના હોડનું વાવેતર ૬૨ વર્સે જોણું જોણું કરવામાં આવશે કે તેથી કરીને ૧૦ વરસની અંદર ચીનમાંથી અરીજુની ખેતી નહન નાશુદ થાય. ૬૨ વરસ સુધીમાં જે લોકોએ અરીજુનું વ્યસન છોડ્યું નહિ હોય તેના લોકોને સુદત નીત્યા બાદ કેદી અને શુન્દેગર માફક ગણવામાં આવશે તથા તેમનાં નામની નોંધ કરી નહિ જણાવો પર જોડવામાં આવશે.

જે અમલદારો જ માસની અંદર અરીજુ નું વ્યસન છોડશે નહિ તેમને નેકરીમાંથી બોનસ કરવામાં આવશે, અને તે આજનામાં મી મુકત થશે તોજ રૂઢીબો હાખક કરી

શકશે. હિંદુસ્તાનથી ચીનમાં હાખક થતું અરીજુ બંધ કરવા માટે બ્રિટીશ સરકાર સાથે લખાણ ચલાવવાને પરદેશ ખાતાની ઓફિસોપર હુકમ મોકલવામાં આવ્યો છે.

દક્ષિણ આફ્રિકાના ચીના અને જાપાનીઝ વેપારીઓ નરકથી કાંડત ગમેલ મી. જેમ્સે ચીના અને જાપાનીઝ એજંચીઓ દક્ષિણ આફ્રિકાના ચીના અને જાપાનીઝોની લાડ મારીઓ માટે ગડી સરકારની મુલાકાત લેશે.

રખુરશન અને મી. મોરલી.

રખુરશન ગમ ૨૨મી તારીખે રિંદી કંદેટ સેક્રેટરી મી. મોરલીની મુલાકાત લીધી હતી. તે વખતની વાતચીતની ઘોડી હરકત ગયા અંકમાં આપવામાં આવી હતી. નાન ખમરે મુજબ, મી. મોરલીએ કહ્યું હતું કે પાછા જનારા લોકો પોતાની હાડમરીઓ તે લીધે હિંદુસ્તાનમાં વિરોધની લાગણી જીવી કરશે એ દેખીતું છે. જતાં મંજુરી અટકાવવા વડી સરકાર કાંઈ કરી શકતી નથી. એવો અરથ મેંશે નહિ. વધુમાં તેણે જણાવ્યું કે ૧૯૦૧ માં મેંબરોને રિંદીઓ નરક જે વચણ લીધું હતું તે ફીક હતું. જેખમદાર હોંદેશો ને રાજ્યના કાનુનો અમલમાં મુકતાં સમય અને સ્થિતિનો વિચાર કરવા પડે છે. કમીસન નીમાય તેની હું વિરુદ્ધ છું. કારણ કે તાંસ-વાલમાં મે મહિનામાં રીસોનાસીયત રાજ્ય હશે. સ્વરાજ્ય નાળા પડી કમીસન કાંઈ કરી શકે તે બનવા જોગ નથી. વળી તેવું કમીસન નીમાય તે ત્યાંની સરકાર વિરુદ્ધ વિચારો દરશાવે તે નકામે ઝગડો ઉપજા થાય એ હમ્મચા જોગ નથી. ખરી હકીકત એ છે કે સ્વરાજ્ય ભાગવતા કોલોનીયાં વડી સરકાર હુકમ કરી શકતી નથી. માત્ર હલીજ થી સમન્વયવાનુજ કરી શકે છે. ગીરમીડીયા મંજુરી સંબંધમાં નાના સરકારે રિંદી સરકારની માગણીઓની મોખો ના પાડી હતી. અને ગાન્સરાજ પણ નાનાસ જેવું જ નહિ થાય એ કહી શકાતું નથી. દક્ષિણ આફ્રિકામાં યણ સુધરેલા હાંદીઓ છે તે જોતાં ચામડીનો નિરકાર રિંદીઓ સામે શા માટે હોય તે હું સમજ શકતો નથી. કોલોનીઅલ ઓફીસ ને કાંઈ કરી શકશે તેને છોડ્યા ઓફીસ રેકા આપશે અને બનશે તેરતુ કરશે.

ચીન તારેપરથી જણાય છે કે સોમચાર ને દિવસે પાઝામેટના ૧૦ ત્રીજરસ મેંબરો ની એક મીટીંગ મળી હતી. તે વખતે તાંસ વાલ એશિઆટીક ચોરકોનસપર વિચાર રચનાવામાં આવ્યો હતા. વાપણ કર્યો જોઈશે યિધી આજી. ખતાની હતી કે લોકો

એકગીને મંજુરી અટકાવવી જોઈએ. અને જેવી રીતે પરરાજ્યમાં હિંદીઓના હક સંબંધે વડી સરકારે દબાવ્યું છે તેવી રીતે હિંદીઓના અંગત અંગત આપ્યા પછી પણ વડી સરકારે હિંદીના હક સંબંધે દબાવ્યું રાખવું જોઈએ.

ટેલુગુશન અને સર એનરમેન.

ટેલુગુશન પોતાના વિચારો છગ્ગાંડના વડા પ્રધાન સર હેનરી કેમ્પબેલ જેનરમેન આગળ મુકનાર છે.

સર હેનરીકેટને તેના આપણું દરમ્યાન જણાવ્યું હતું કે ભોંડ એકગીન આ આગત માં મંજૂરતાથી વિચાર કરતા હોય એવું જણાય છે અને તેથી તદ્દન નિરાશ થતા જેવું નથી. અંગળવારે લંડનમાં એક મીટીંગ આગળ મી. રીચે દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદી એપરનો બોલે એ વિષય પર જણાવ્યું આપ્યું ત્યારે તેણે જણાવ્યું કે નવા એરડીન-સંઘ હિંદીને લલકા પાડવામાં આવે છે. તેવી સ્થિતિમાં સ્વાભાવિક જણવવું અસંભવિત છે. તે વખતે મી. ગાંધી તથા મી. અલીએ જણાવ્યું આપ્યાં હતાં. સર કેમ્પેલે વેરટે જણાવ્યું કે આ આગતમાં વડી સરકાર પોતાની ફરજ પડતી મુદ્દે છે.

પીછે એક મીટીંગ આગળ મી. ગાંધીએ જણાવ્યું હતું કે જે દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદીઓની હાડમારીઓ દુર કરવામાં નહિ આવે તો હિંદુસ્તાનની પ્રજામાંથી છગ્ગાંડ માટેના પ્રેમ આવ જતો રહેશે સર કેમ્પેલે વેરટે જણાવ્યું હતું કે દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદીઓના દરમ્યાનથી સ્થિતિ પ્રગતને માટે નીચું જોવા જેવું છે. દક્ષિણ આફ્રિકા એમ્પાયર (મહારાજ)નું એક અંગ હોવાને લીધે જે કાલ ભોગવે છે તે સાથે એમ્પાયર ને લોઈ સાથે ગેરલાલ ભોગવવાની જરૂર પડે તે પણ કોલોનીઓએ સહન કરવું જોઈએ. પ્રમુખ સર મેન્ડેસ બાવતશરીએ જણાવ્યું હતું કે દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદીઓનો સવાલ વડી સરકારે બારીકાથી હાથમ જોવાનો છે અને આ વાત જ્યાંસમાં લઈ કોલોનીઓએ હિંદીઓને ન્યાય આપવો જોઈએ.

મી. હેરલ્ડ કોક્સ, સર ચારલ્સ રચ્ચન, સર વીલીઅમ મોરડન, મી. રીડ, સર હેનરી કોટન વગેરે પાર્લામેન્ટના મેમ્બરોના એક ટેલુગુશને વડા પ્રધાન સર હેનરી કેમ્પબેલ જેનરમેનની મુલાકાત લીધી છે. તેમણે જણાવ્યું હતું કે ગમે તેમ યાવ તેપણ રાજ્યના સ્થિતિ ગવરમેન્ટ મળે ત્યાંસુધી તે તેના હોનર મુકતી મેળવું, વડા પ્રધાને ટેલુગુશને દિવાલો આપવું કે કોલોનીઓને તેના હોનર મુકતી મેળવું, વડા પ્રધાને

આપ્યું હતું.

ટેલુગુશન તરફથી સંસ્કૃત હોલિંગમાં છેલ્લી સત્તામાં આપ્યું તા. ૨૨મીએ આપવામાં આપ્યું હતું જે વખતે પ્રસિદ્ધ રાજ્યકારી એ. પાર્લામેન્ટના મેમ્બરો તથા હિંદ અને દક્ષિણ આફ્રિકાના સવાલની બારીકા યાચુ નારાઓ કેટલાક લોકો હાજર હતા. મી. ગાંધીએ તેમના આગળ દરમ્યાન જણાવ્યું કે એરડીન-સની મંજુરી અટકે એમ માનવા કારણ છે. સર કેમ્પેલે વેરટે જણાવ્યું કે એરડીન-સ પસાર થશે તો હિંદીની વફાદારી તુરવાનો વખત આવશે. લોડ કેમ્પેલે સુચના કરી કે આ આગતને કોલોની અંગ હોનરમેન આગળ મુકવી.

એશીઆટીક અને વેપારની મંદી

તાતાજી દ્રાસવાજમાં એશીઆટીક વેપારીઓના સવાલની કોલોનીય મોરડાએ ચરચા ચકાવી રહ્યા છે ત્યારે કેટલાકે આગે તરફના હિંદીઓને એવી ચરચામાંથી મુકત નોર્મ મુશી થવા જેવું જાગવું હતું પણ તે સાવ તેમજ નથી. ત્યાંના મારડીઅન પર માં એશીઆટીક તરફ સખત લખાણો કરવામાં આપ્યાં હતાં જેનો જવાબ મી. કોલોનીએ નીચેના શબ્દોમાં વાળ્યા છે :—

મારડીઅન પત્રના અધિપતિ સાહેબ, આપના ગયા પેરડુશીન લખાણની અંદર ઉપરના મથાળાના હોળ કેટલુંક લખાણ આપે જાયું હતું તેની કેટલીક દલીલોનું પોલાણ બતાવવા થોડું ઘણું હોવા માથું છું. એ દલીલો સાખીત થાય તે જોવાને તો હું રાહજ જોવા કરું છું પણ આમાંનું કાંઈ સાખીત થઈ શકે તેમ જણાવું નથી, અને તેથી તમે માત્ર પોલી દલીલ ઉપરથીજ સંતોષ પામ્યા એમ દેખાય છે.

એક તમારા હેતુઓ તમને ખરા લાગતા હશે. પરંતુ તેથી કેટલેક દરજ્જે એવર એક કોલોની મેમ્બરોને આડે રહેતે દોરવામાં તમે ફોલમંદ નીવડ્યા છો. હિંદીઓને એવર અથવા તેના દસવધી પાસની રાખવા નું કારણ નથી. તમારા પત્રમાં મારી તથા મી. અમાકો વચ્ચે ચાલેલી તકરાર હવે સુધી લોકો તથા સરકારની વાદલાતમાં તાજેતર છે. મી. અમાકોએ વિના કારણ એવરને ગોટાળામાં નાખી દીધી છે અને એવર તેને એક સેક્રેટરી તરીકે આજુ રાખવાનું મંજુર કર્યું તો તેનાનેજ વાણી મંજૂર રીતે તુરજાન કરે છે. કેટલીક સમજ મી. અમાકો નવા તેની એવર આજુ જુગે પોતપોતા મંદે માર માગ છે. કારણ કે તે જુગાણ માથું

જેથી વેચાને તેઓને હોંનર નથી પાતે તેને માટે મારી માગના જેટલી સખતતા તેઓ શીખ્યા નથી. અને અત્યે એવરની કાંઈ પણ લાગણ્યને સરકાર કેવી રીતે વ્યાનમાં લેશે તે વીશે અમાકોથી વીચારવાનું કાંઈ અધર નથી તમે આ આગતને લઈ બેઠા છો તો હવે તમારે કોલોનીઓની વીધ સુ દેવાનું છે તે અંગેને જોવા દીઓ. આજ સુધી તો હિંડિઅન વીધ તેમાંનું કશું સાખીત થયું નથી. હિંડિઅનોની અંદર દીગળની આગત તમે જુગી છે તો સહેમ. મારે કહેવું જોઈએ કે હિંડિઅનોમાં જે વચ છે બનીઅન અને મુસલમાન, કે જેઓને એવી રીતે મેલેજ દેવામાં આવે છે. આ મુસલમાન લોકો એવર હિંડિઅન માથાપ માંથીજ ચોક્કસ છે એવરે મારા તમારા જેવા જુગર છે મારે મેલેજ શબ્દ લખાણો ન જોઈએ. જેઓ દુકી સુધિતા છે અને ફુનીઆ વીશે જેવું જાન ફવાના દેકર જેટલું છે તેઓજ બનીઅનને લલકા વચ ના કહેશે. જે તેઓ કીકનરીજ તપારી વુએ તો માત્ર પડશે કે બનીઅન એક કશી વચ-લિંદુ છે અને વેપારી વચમાં શાદ વેગ માણસ છે. એક જખતાર બનીઅનને માટે લખે છે કે : બનીઅન વાપદો પાળનારો અને મુસલમાણસ છે અને વળી તે પ્રમાણીક દલાલ, અને પહસદાર સશક જેવો છે જે માણસે બનીઅન સાથે વેપાર વણજ કરે છે તથા તે સાથે પરીચયમાં આવેલ છે તે માણસોએ તેવું ઉપર પ્રમાણે વચન કરેલું છે. અલીઆ બનીઅન લોકો પોતાની કીર્તી પ્રમાણેજ વરને છે.

આસરે શો વચસ થયાં આ લખામાં બનીઅન લોકો આવી પચેલા છે અને તેમાં એકાદ બે સિવાય કેટલેક દીગળ દાલ્યું નથી. મુસલમાન લોકોની અંદર કમાળીમે લાલમાં કારકિ દેસ બની ગયા છે તે તમે દરલાવેલા કારણોથી નહિ. તેનાં કારણો તો જુલમ છે જેનાં કે દક્ષિણ આફ્રિકામાં વેપાર નગળો પડી ગયો છે તે તથા કેટલીક યુરોપીઅન પેદીઓએ દીવાળાં કાઢ્યાં તે. હવે યુરોપીઅનના દીવાળાં સાથે હિંડિઅન ના દીવાળાં સરખાવવાથી શું થાય છે તે જુઓ. આસરે બે વચસ ઉપર એક યુરોપીઅન પેદીએ આસરે પાડેલ પૃષ્ઠ ૧૦,૦૦૦નું દીવાળું વહેર કર્યું હતું. આ એવા દીવાળાં અંદર માત્ર હિંડિઅનોએ એક પાડેલ વીસ હજાર જોવા હતા. તેવા મોટા ધકાને લીધે હિંડિઅનો ખરાજ લાલમાં આવી પડેલા છે તમામ હિંડિઅન વેલિંડા દીગળની રકમ એકજ કરીએ તો પેલી બે યુરોપીઅન પેદીઓની રકમ કરતાં પ્રચીન મોટી થશે.

એટલે તેથી કરીને તમારે તે આગતમાં કાંઈ પણ આશવાનું રહેવું નથી.

ખીલ્તું જેઓ ઇંડિયનો સાથે વેપાર વળગી રહે છે તેઓ ખાતી આપે છે કે ઇંડિયનો સહુથી સરસ અને વેપાર કરવા લોગ છે. થોડા વરસપર વેપારે નાતાલમાં ઇંડિયનોના વેપાર નાણુદ કરવા સુચના કરવામાં આવી હતી કે ગોરા વેપારીઓએ ઇંડિયન વેપારીઓને કાંઈપણ માત્ર ઉધાર આપવો નહિ ત્યારે ને કોમોનીસ ગોરા હોલ એક વેપારીઓએ જણાવ્યું હતું કે અમે ગોરા વેપારીઓ કરતાં ઇંડિયન વેપારીઓ ને વધારે પસંદ કરીએ છીએ, કારણ કે ઇંડિયન ગોરા વેપારીઓ કરતાં સારાં સારાં નથી. માનવુદાસ રીડે બહાર છે. થોડાની આમાં પણ ગોરા વેપારીઓએ આ મન કહ્યું હતું. તા. ૧૬ ઓક્ટોબર ૧૯૦૬ના તા. ૧૧ માર્ચ ૧૯૦૬ ગ્રેટ બ્રિટેન વાંચવાની તમે તરફી મેરેજે તો જના જવાસમાં આપશે કે તા. ૩૦ સપ્ટેમ્બરની ૧૯૦૬ની આખરી ૧૧ મીનીસ હરમીઆન તે કેમેનીમાં બધાં મળી ૧૨૧ દીવાળામાં થી ફક્ત ૩૨ ઇંડિયનોનાં હતા જ્યારે ૬૦ ગોરાના હતા. આખા દક્ષિણ આફ્રીકામાં વેપારની મંદીના સમાચાર હોય છે તે દિંદી તથા ગોરા વેપારીને સરખાવે અમર કરે છે વેપારી મંદી દિંદીની હરીફાઈને લીધે તેમજ દિંદીના સરના અમરને લીધે નથી પણ તે સરા તથા નફાની મોટી આરામ લીધે છે. નાતાલ મરકુરી વગર બધે કાગેલા વીશે એવું જણાયું છે કે હાલના વેપારની મોટાં મુખ્ય કારણ સરો છે. અને નુકીલાં તથા ઓલેલીઆએ જે કાંઈ વેદ્યું હતું તેમ આપે પણ વેદીએ છીએ અને સરામાં ઉતરનાર સમગ્ર મુલક આ પ્રમાણે બેગવશે.

ઉપર જણાવેલા કારણોને લીધે હાલનો વેપાર નળો પડી ગયો છે અને તેની સાથે ગોરા વેપારીઓની ખીરવાર ઓછી થઈ. દમણાંજ તાજેતર કાનકા ઇલાકમાં આવેલા કારખાનાના એક એજન્ટે સાફ આફ્રીકાના વેપારીઓને ધીરજ કરવા વીરુ પોતાના મુખ્ય માથુસોને એતવાળી આપી હતી. કેનેડીઅન એજન્ટની લાલામાથુથી દરંસ પાલમાં એક મોટી મરેસ્ટ્રી ઉપજ હતી. પણ એલાન્ડરમની એવરે એક કોમરસના પ્રમુખ મી. ક્વીને એક માપણમાં જણાવ્યું હતું કે કેનેડીઅન એજન્ટ તલન સાથે છે અને મી. ક્વીને ૩૫૬૫ મારટીન ગોરામાં મોટી હોલસેલ-રીટલ વેપારી છે તેને પણ આ વ્યાપનનો ટેકા આપ્યો હતા. વળી તેને કે તેઓને મીન મા માનવું હતી તથા પુરોષ સાથે વેપાર છે તેમજ આ વ્યાપનમાં કિંદી

વેપારી વીશે કાંઈ કહેવામાં આવ્યું નથી. જે કાંઈ દિંદી વીરુ કહેવામાં આવ્યું છે તે ફક્ત સાઉથ આફ્રીકામાં કહેવાયેલું છે અને તે પણ વળી જે લોકો સ્વાર્થી, ચામડી ના વાથી જરમાયેલા વેપારના હોય તથા સ્વાર્થ પાર પાડવામાં મશગુલ છે તેઓએ કહેવું છે

તમે તમારા એક આફ્રીકામાં ફેવર ખીલતી વચ્ચા કરેલી છે જ્યારે આ વ્યાપન કિંદુસ્થાનમાં તલન અમળી છે અને તે દિંદીઓ આપા ખીલ વાપરના હોય તો તેઓ ગોરા વેપારી પાસેથી આવું કરતાં બીજા છે. કેનકાઆમાં એક વ્યાપન એજન્ટને કે ત્યારે કેવર વ્યાપન લેવાનાં ખીલ વળુ જુદી મંદીર રીને સહી કરવામાં આવતાં, અલગ અલગ કરવામાં આવતાં, તથા એકમાં ડીસકાઉટ કરવામાં પણ આવતાં હતાં. એકાએ આ પોરખું ઉતેજન આપ્યું હતું તેમ છતાં પડીથી તેઓએ પણ કહાવણથી આ રીત અટકાવી છે અને જે તુરનજ આ રીવાજને અટકાવ કરશે તો કાચુંક સાદે થશે થોડા વ્યાપન ઉપર તમે એક દિંદીનો દાખો એવો જણાવેલો હતો કે તેણે તુરનાનીમાં ખીલતી અંદર એવી રીને સહી કરી હતી કે "મારી પાસે કાંઈ શેવું હેવું નથી." આથી તમેએ શુ સામીન કરવા છરોડે રાખ્યો હતો ? ધારે કે એક માણસ તમે હોય તો તેથી આખી કામ તેવી છે તેમ કરી સકાય નહિ.

વધારે વ્યાપનથી એ છે કે જે ગોરા આ વ્યાપનમાં કાંઈ છે તેવું તથા જે દિંદી કા નાર છે તેવું નામ તમે મંદીર નથી કરતા. જે કે મે. ઇંડિયનોમાં ખુબ તપાસ કરી છે તેવણ તે કુન્હેવારને પકડવા કું મંદી વાન થયો નથી. જ્યારે તે ગોરા અરેખર કાગેલો હોય તો તે સામાટે આગળ પડીને તે માણસ ઉપર કેસ ચલાવવો નથી. સાહેબ, તમે જાણો છો કે કાંઈપણ સત્રાસમાં મુપડી રાખવાથી એવું મનાય કે ને ખીલા કાંઈ દીવસ થયેથીજ ન હોય. દિંદી વેપારી આ આવા કુન્હેવારને પકડી પાડા તથા તેની ઉપર કેસ ચલાવવા તૈયાર છે. મારે એટલું તો કહેવું જોશે કે તે તમારી આંખ માં કમળો છે. તમારા એક બાઇબલ પને કબુલ કર્યું છે કે અગાહિના ઇંડિયન લોકો અમ્ય પ્રદેશમાં વેપાર ફેલાવવામાં સજા રા વોળી થઈ પડ્યા છે અને વળી જનરલ જે પણ એવું કહ્યું છે કે આ પ્રગણમાં ગોરા મીન સરકારના બચાવ ખાતર દિંદી મીન એક વખત સજા છે તથા મેન્ટાલી કાગેલો આપે છે. આસરે કાગેલો ઉપર ૦.૫૦ શુલકલના કાકા કાકે મુલ મેરી સાથે

લકાઇ થઈ ત્યારે તે વખતના મેરેજન્ટ કે નસ આન્ડોની માગણીથી દિંદી વેપારીએ જેઓમાંના કણા ખીરીશ સ્થપત નહોતા તેઓએ પછસા કમીયાર તથા માણસની પોરકુમીન સરકારને મદદ કરી હતી. અને તે મોકરી બદલ તેઓને મળેલું તો કાંઈ ન હતું. તેમ તેણે એક દમડી પણ પોરકુમીન સરકાર પાસેથી માગેલી નહોતી.

કમોદીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી.

મુલાન્કમ, તા. ૨૪-૧૨-૧૯૦૬
તા. ૧૮મી નવેમ્બરના રોજ કમોદીયા મસજીદ સોસાયટીની રાખેલા મુજબની જનરલ મીટીંગ સોસાયટીના હોલમાં સાંજ ના ૨ વાગે મળી હતી. મીટીંગમાં મેમ્બરો સિવાય ખીલ કેટલાક મુસજમાનોએ હાજર દિવસ હોવાથી લાગ લીધો હતો. થોડીવાર માં લોકોની મરદીથી હોલ ભરાઈ ગયો હતો દરેક મુસજમાન એક ખીલને ઇતી મુખાર કપાદી દેતા હતા. જેથી જનસાનો દેખાવ ખુબીજ દમદમો અર્થે માલમ પડતો હતો. જરાબર રા વાગ્યાને મુમારે જનાળ મવસા ના મોજબી અકમર મુખનીઅર સાહેબે વાએજ સરીફ કાર કરતા મસજમાની મકમલની શરઆત અને ખુખીઓ કાગામીથી અસરકારક રીતે જ્યાન કરી હતી. મોજબી સાહેબની વાએજ તરફ લોકોનું વ્યાન ખેંચાયું હતું. વાએજ બદાખર રાખે મુમારે ખનમ થતા જનાળ મવસાના મોજબી કાયદ આદમદ ખરીસ માએમે ચએલી વાએજનો દુકમાં માલ જ્યાન કરી. (દિજરન સપતકા હોતી) સને મુમારમાં કેટલીક લોકોએ જ્યાન કરી હતી વાગિનું કાચ શરૂ થતાં શેફરેટ્ટીજ આ મંદીઓ રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો હતો. જે ખી. અલીઆઈ આફજી ની વરખાવત અને ઇમામ અબ્દુલ કાદરના ટેકાથી પાસ જાહેર કરી ચેરમેન સાહેબે મીનોટ જુક કે ર પોતાની સહી કરી હતી. ચેરમેન સાહેબે મરમાના મોજબીઓનું તથા હાજર જનસાનું એકલાન માનતા મદની મુખારકપાદી દરેક મુસજમાનો માટે હાજી ખુલકીમાં નેક દુઆ આવી જણાવ્યું કે આજે આ વાએ પાસ વાણુ કાગે માટે હાજર થય. કાગે, તેનાં પહેલું કામ મોજબી ઓની વાએજ સ મવસાનું હતું. ખીલુ મુસજમાનોને જનાળ મવસાની મુખારકપાદીનો સોમલ્યો ૧૦૦૦૦૦૦ કરવાનું તથા વીલુ કાસ અરે માનવતી એક ખીલ સાથે મસજમાન વેપારી તારે વખતે મુખારકપાદી વડે મળી જાયે કાગે

એકર મી. ઇલાવીમ કુવાડીઆને મોલ વીઓનું તથા હાજર જનસાનું એકશન માનતા પોતાના તરફથી હંદી ખુશાલીમાં મોલવીઓ જનામ અહમદ મુખલીઆરને તથા સમુદ અહમદ ખલીલને તથા અયુષ શેખ અહમદ ગાફેરને તથા ૪ મામ હાજર કમાલી સાહેબને સાહેબી બેટ કીથી હતી. અને સુસતાનુલ મોઅમ્મદ ઉપર હંદી મુજારફાદીનો તાર મોલકયાની દરખાસ્ત કરી તારની કોપી યાંત્રી સંગ્રાળાવી હતી. એ દરખાસ્ત મોલવી અહમદ મુખલીઆર અને ૪ મામ અયુદુલ મારના દેકાથી પાસ થતા નરત સાંજના ૫ વાગે તાર યાંત્રીસમાં તાર મોલકયામાં આવ્યો હતો. આ તારની નક્ક આપના મયા અહવાડીઆના પેપરમાં આવી ગય છે. મોલવી અહમદ મુખલીઆર સાહેબે મી. કુવાડીઆને કીધેલી સાહેબી બેટ માટે એકશન માનતા સોસાયટી માટે લાખાથી વિવેચન કરી સોસાયટીથી થતા ફાઇનાલો માટે હાજરીનને સમજાવી લાય થેરી પાત્રવાની સોસાયટીને ફરમાશ કરી હતી. મી. ૪ મામ અયુદુલ હાજર તથા હસપ મીઆ અને હુસેન માલ નગેરે સાહેબોએ ફેટલીક વાળતો વખતને અનુસરી સારી રીતે ચર્યાવી સોસાયટીને મદદ કરવા દરેક ખુસલમાનોને ફરમાશ કરી હતી. સેક્રેટરી એ હાજર જનસાનું એકશન માનતાં જનુઆરુ કે મારી ૧૭ વરસની સફર દરમીઆન આજનો પાંદોળ જલસો હતો ખુસલમાનો માટે એવો કમકમા ભર્યો ત્રેવા માં આવ્યો છે. એ મેલાવડાથી દરેક ખુસલ માન ખુશી થયા તમર રહેશે નહિ. એ સરવે ખુખી સોસાયટીથી છે. અને સોસાયટીની ખુખી તમારાથી છે. એ સોસાયટીના વિચાર શરૂથી લાવપરેરી બોલવાનો હતો. પણ હવે થોડા દિવસમાં તામગરેરીનું કામ આવુ થશે. ઉમેદ છે કે લાવપરેરી માટે આપણા ઇસ્લામી આદમો મદદ કરશે. અને તેનો કાલ રહેશે તેમ હાજર રહેલાઓને સોસાયટીના મેંબર થવા માટે ફરમાશ કરતા નીચે લખેલા સાહેબોએ પોતાનાં મુજારફ નામે મેંબર મીપમાં લખસ કરાવ્યાં હતાં.

મોલવી અહમદ મુખલીઆર, મેમ્સ મદમદ ફાર. અયુદુલાખાં, સાહે હસમાહલ હહેર, ફકાર મહમદ હાવરે, હસમાહલ અહમદ મોએત, અહમદ મુસાહ કહેલીના, હસમાહલ હખલીમ મોશારી, મહમદ કેમર, હખલીમ હશેનગામ, હસખહ હખલીમ માકકા, અહમદ આફઝ મોટા, હખલીમ હાસમ પહેલ હસમાહલ જીયાર, મમ્મીયાન ફકારે હસમાહલ સવગ, મોસાલવી તહમીયા સાહબરેરીને સહયદ અહમદ ખલીક તરફયા

અલકના અખામર મોલવી અહમદ મુખલી આર તરફથી અલ વહાસ, હાફેઝ મહુ તરફ થી શમશુત અખામર ઉશમાલ જનીદ તરફ થી હસકામ મેઝદ તથા મેમ્મ મીવ બેટ કરવામાં આવી હતી, સોસાયટી તરફથી બેટ રવીકરતાં અહેસાન માની વધુ કામકાજ નહિ હોવાથી ગીટીંગ સાંજના ૫ વાગ્યાને મુમારે બરખાસ્ત થઈ હતી.

રમખન હંદી મુમારફાદી નો મેળાવડો.

તા ૧૬ મી નવેંબરે રાતના મી ઉપર હાજર આમદ જવેરી તરફથી ડરખનતા લીન્દી ખુકકીપરોને હંદ ના તહેવાર ઉપર ખાસ આમંત્રણ કરવામાં આવ્યું હતું. જેમાં મી. સંધવી, મી. હાદા ઓસમાન, મી. ગેમરીપલ મી. અખાશમ મહારાજ, મી. દયાળ રામજી, મી. આર. ખી. કીડ તથા આશરે ૩૦ ખુકકીપરોએ બાગ લીધો હતો. શરૂઆતમાં મી. જવેરીએ જનુઆરુ કે તમે સધમાઓએ મારા આમંત્રણ નો સ્વીકાર કરી મને આભારી કર્યો છે. મેં તમને બોલાવ્યા છે તેનો સખમ પ્રથમનો અમારો હંદનો તહેવાર ગણ કાલ પસાર થયો તેની ખુશાલી તથા ખીશુ તમે મહેતાઓને સીધાઓ સાથે તેમજ પખલીકમાં બોલવાનો મહાવરો થાય તેવા પ્રયત્નની શરૂઆત કરી. મત્રિ, તમારે બોલવાની ટેવ પાડવીજ જોઈએ છે. આવો મહાવરો થયે તમે કોમરેસ તેમજ ખીશુ પખલીક જગાએ બે સી રહશો. જેથી તમરી અકલ ખીતતી જશે, અને કોઈ સાર તમારા મનજમ્ હશે ને બહાર પડે ખીતઓને જીખસ તક મળશે. મને આશા છે કે આજે તમે તમા પલુન શરમાતાં ખુક થી તમારાથી વળતું બોલવા પ્રયત્ન કરશો. આવા કામમાં પ્રમુખ ખી જવર હોવાથી હું મી. સંધવી માટે દરખાસ્ત સુકુલું. અને તમેને શું બેનવુ ને માટે વીચાર કરી વખત નકામે ન મુમારવો પડે તો મારે જનુઆરુ જોઈએ કે આજે મોશીયલ રીકિમ (સામજીક સુધારે) પર બોલજો તો આવનં થશે. ખી શુકંતે મી. જવેરીના દ ખાસ્ત ને ટેકા આપો જેથી મી. સંધવીએ પ્રમુખપદ સ્વીકાર્યું. શરૂઆતમાં મી. ઉકુતીને લાવપુ કર્યું જેમાં જનુઆરુ કે મહેતાઓને માનથી રવાવવા, મુખ પ એ પાસ આમંત્રણ આપવા તેમજ મોલ તરીકે મળવા બન્યું હોવાનો આ તહેવાર કમકમા છે અને ને માટે સખમું મુખ મી પ્રવંદીને કહે છે. તેઓની નજીનો તથા માહકો માટે હેરકી તખાલ્ખ બાગ નેરો બોલાઈ છે. તેઓએ ફુલીઆના પ્રજો

પરેકમાં મુસાફરી કરી છે. જેથી તેઓ ખુક સાથે અનુબદ વસાવે છે. આવી મુસાફરી, ખી ગાંધી સાથે તેમની મોજતા, અને તેમનું કુકુખ ખી અસલથી ચાલતી આવેલી ખાનક ની એ મજીને તેઓ અતીશય હીપાવે છે અને તેમના જેવા અતપારે સકથ આફરીક માં તે ખીત તમા એમ અફસોસ સા થે કહેવુંજ જોઈશે આપણે મહેતાઓએ અ પ્રસંગનો પુરતો કાલ રેવે કહે છે. તેમણે હમ્મેલી છુટ લલ બહાર પડવા પ્રયત્ન કરી તેમને પુરતો સતોપ આપવેજ જોઈએ મને ખાત્રી છે કે ફેસબાઓ પોતાથી બનતું કરી પોતાની તે ફરજ અલ કરવા સુકશે નહી કે જેથી આપણા કિતરૂ મી. ઉમર હાજર આમદ જવેરી ના ઉત્સાહમાં રવારે થાય અને તેમનું ખર અનુકરણ ખીતઓને કરવા અને આવી રીતે એકત્ર મળવે લલ કાવણ છે. જેમાં જનુઆરુ મી. જવેરી જલુવી મયા છે. તેત્રજાજ અતપારે ચર્ચાવા તેખસ છે. "કીવેલીપે સરોવર ભરાવ અંબ કંકરે કાંઈ પાળ બધાય" તેમ આપણે ને આજે પ્રયત્ન કરીશુ તો જલુપમાં તેમાં રવારે થશે. આપણી ખુકિ તમારે ખીતશે અને તેનો અરસપરસ સાત લેવા બનશે હું તો હમ્મુહું કે એક એસોસીએશન રથપાય અને તેના આગેવાન મી. જવેરી હોવનો આપણા માગવો પાર નહી. વધુ નહીં તદરગાસે એક વખત આવી એસોસીએશન મળે તોખલ શરૂઆતમાં થો કું લાબકાઈ થઈ. હું તો પાર હું કે સધમા આ મતને મળતા આવશે અને આજના જે મુખ પ્રસંગને તેની શર આત મયુગે આવી તવ આજે સધમા જે ને બોલતા જોવાની હોશ હોવાથી તમારો વધુ વખત રેકવા માંગીને નથી. ત્યારે બેત્રત પહેલાં આજે ફુલીના માટે મી. ઉમર હાજર આમદ મુજારફાદી આપુલુ. અને અમને મહેતાઓને આમંત્રણ કરી મોજ આવથી વધાવવા માટે તેમનો ઉપકાર માનુ જુ આ પછી એક પછી એક લગમગ સધમાએ તેનેજ મળતુંજ બોલવા હતા. અને મી. રકનુદીને તેમની એસોસીએશનની દરખાસ્ત માટે ટેકા આપ્યો હતો. મેમ્મીકંટ મી. સંધવીએ સલાહ આંતી અને ઉત્સાહ સાથે થવેલા કામ માટે સૌનો આભાર માન્યો અને મી. ઉમર હાજર આમદ જવેરીના આ સુખ વીચાર માટે તેમને ધન્યવાદ આપ્યો. જે પછી મી. જવેરીએ સૌનો વળતો ઉપકાર માન્યો અને તે ગાદ બહામ. લીસી, સુધી, દરાબ વગેરે મેલો તથા ચાહ પાણી આપવા માં આવ્યાં. હવેકમાં મી. શેકતે જનુઆરુ કે એસોસીએશન રથપવા માટે આજે આપણી

જહાર આણેથી વતકે જોને કાએ દેકા આપો તેની શરૂઆત અંગેજ કરવા ઉતા વળા ચલુ પેગ્ગ નથી. આ માટે પુખ્ત રીતાર પર આવી દ્રક થવું જોઈએ. જેમકે હવુ કેટલીક સત્તાઓ મેળવ્યા બાદ હથર કુષાનો મી. ઉમર હાજી આમદ ઝવેરી જેવાના કાયદો તે આમદરણ કરવામાં આવશે અને આશા છે કે બધા તેમજને હાજરી આપી આજારી કરશે. જેમકે વીનની કે ગયા એ મી. ઝવેરીના માનમાં વજુ ખુલાસીના પેગ્ગાર કરવા જે સધળાએ કરી રમને હર્ષનાદ અને તાળીઓથી મગમગવી કુદી મી. ઝવેરીના નમનતાઈ રૂપી હાર અને વચનઅત રૂપી તોરણો લઈ સધળા વીસરજન થયા હતા.

નાતાલ અનાવીલ સભા.

ડરખનથી નાતાલ અનાવીલ સમાજન સેક્રેટરી હમી જણાવે છે કે તા. ૧૮મી ઓક્ટોબર ૧૯૦૬ ના રોજ ડરખનમાં "નાતાલ અનાવીલ સમાજ" સ્થાપવામાં આવી છે. જેમનાં વરસની બેઠક તરીકે મુંબઈની "અનાવીલ સમાજ"ને અમુક રકમ મોકલી આપવાના વિચારથી એક ઉધગણુ કરવામાં આવ્યું હતું. તેમાં આવસુધીમાં પૈડ ૨૦-૧-૬ બરાબ છે. મળકર રકમમાંથી પૈડ ૧૫-૦-૦ મનીઝારદરથી મુંબઈની 'અનાવીલ સમાજ'ના ટેકરારને મોકલી આપ્યા છે. સરે સાધ્ય આફરીકામાં વસના અનાવીલ અંધુને વિનિ નિ સાથે જણાવવાનું કે ઉક્ત મંડળને જોતેવન આપી આજારી કરશે. આ મંડળની માસીક મીટીંગ દરેક મહિનાની શરૂઆતમાં મહાસે મેમ્બરોની રી શીર્સી ૧ રાખી છે. મંડળને દરેક રીતે મદદ કરી આજારી કરવા સુકરો નહિ. પૈસા મોકલનારે સમાજના સેક્રેટરી મી. રજુછોડ ઇન્નાયતને બોક્સટ માં મોકલવા મેંદે રખાની કરવી. આ વિનિ વધુ ખુલાસો પથુ તેજ સરનામે કાગળ લખી પુઝવાથી મળી શકશે.

હિંદુસ્થાનની ટપાલ.

ડરખન પોસ્ટ ઓફીસમાં બંધ માસે.
અદાસ—અમદાવી ગનિવારે (આજે) સાંજે ૪-૩૦
સીલોન વગેરેની—અમદાવી ગનિવારે સાંજે ૪-૩૦
મોરીશીઅસ સીલોન વગેરે—ડેલેકર ગુલક મંગળવારે બપોરે બે વાગે.
ધખાન જાગ્રાજ વગેરે જાસાએ થકુ કુંબક—કેઠર, શુધવારે સાંજે ૫-૩૦

ઈન્ડિયન યુનાઈટેડ એસેમ્બલી નો મેળાવડો.

ફક્તગર્ગ, તા. ૩૧-૧૦-૦૬

હમેશના નીમમાનુસાર મધ મીટીંગના દરબને માન આપી અમારી એસેમ્બલીનો ત્રીજી વારનો મેળાવડો ચલુ માસની તા. ૧૮ રવી વાર ના રોજ ૯૮ મુખારક ના આનંદી દીવસે રોઠ સુવેમાન હસમાઈસ મીઆની કા. ના મકાનમાં અમ્મતાના પ્રજળથી મળ્યો હતો. સમાનો નીવમીત વગત સચાર ના ૧૧ થી ૧ વાગ્યા સુધી નો હતો. ૯૮ જેવા તહેવાર નો રમણીક દીવસ હતો. બનાં સેક્રેટરી આલુ ગાલુ ના સહ કાઈ આવી શક્યા નહોતા. તોપણ ૩૫ મેમ્બરોએ હાજરી આપી હતી. પ્રમુખ સ્થાન અમાસ પ્રમુખ મી. સ. ઇ. બાલાત સાહેબે લીધું હતું. સમાનું મુખ્ય કારણ સગળવવા પ્રમુખ સાહેબે એક દુક વીવેચન કરી મધ સમાનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવવા સેક્રેટરી સાહેબને દરખાનું તે આદાનુસાર સેક્રેટરી મી. સ. એ. બખારીઆ સાહેબે ગઈ સલાતે રીપોર્ટ સલા સન્મુખ અત્યંત યોગતાથી વાંચી સંભળાવ્યો. બાદ પોતે કેટલીક અસરકારક જાણતો મીટીંગના હીતારથે બધા એક કાવકા સન્દેથી વરણવી સંપ વીરે એક ઉદાહર માશણુ આપ્યું. મી. રહીમ મીઆ જાત સાહેબે પ્રામીત અને અર્વાચીત કાળના અરખાયાનના રતની આરખોના સુત વતેમાન કાળના સંપ વીરે કેટલુંક છતીકાસીક વીવેચન કરી તેમને પુરવે કુસંપથી છું શું સોસલું પડેલું અને આજે સંપથી તેમની ઉન્નતી જોવામાં આવે છે એ બધું સારી રીતે સમજવડું તેને અનુમોદન આપવા મી. એ. એમ. ખુલખુલીઆ ઉલા થયા તેમજે ચર્ચાવેલા વીગય તરફ સંતોષ જાહેર કાધો હતો. બાદ વાઈસ પ્રેસીડન્ટ મી. એ. ઇ. બાલાત સાહેબે મીટીંગની વ્યવસ્થાઓ વિષે સંતોષ જતાવી મીટીંગ જેલુ જોખમ કારક કામ હમેશાં નિલાવી તેને સારા પાવા પર લાવવા બકામથુ કરી વીગેરે પ્રસંગોપાતક વીવેચન કર્યું. તેને અનુમોદન આપતાં મી. રહીમમીઆ જાનસાહેબે દરખાસ્ત સુકી કે મીટીંગને માટે અમુક નીવમો ઘડી કાઢી તે સદર મીટીંગમાં ૨૯૨૨૨ થવા જોઈએ કે જેથી હમેશાં કાઈ પ્રકારની કસી ગેર વ્યવસ્થાનો પ્રસંગ નહી આવે એ દરખાસ્તને મી. એ. એમ. રોઠ તથા ઇ. એમ. રોઠ તથા આઈ. એ. બખારીઆ તથા મી. કાજી વીગેરે તરફથી અનુમોદન મળતાં દરખાસ્ત સર્વોમુતે પસાર થઈ હતી. આવતી સભામાં

એ નીવમો બહાર પડશે, તેમજ ૨૯૨૨૨ થશે. આવતી મીટીંગ તા. ૩૦ ડિસેમ્બર ૧૯૦૬ ના રોજ મળવાના ફરવો કરી મેળાવડો પાન સોપારી અતર મુલાખ વીગેરે લઈ નીવિંદો વીસરજન થયો હતો.

એશીઆટીક વેપાર.

ડરખનમાં જાહેર મીટીંગ.

લેખર મેમ્બરોની લગ્ન.

એશીઆટીક કાઈરોસના સવાલ ઉપર વિચાર ચલાવવાને ડરખનના ગેરાઓની એક મીટીંગ શુકરવારે રાત્રે ટાઈન હોલમાં મળી હતી. મીટીંગમાં ડરખનના મેમ્બરોના વિચાર જણાવવાને ગદસે માત્ર લેખર મેમ્બર રાએજ ભાપણે આપ્યાં હતાં. મી. હેગર સિવાય ડરખનનો એક મેમ્બર હાજર નહોતો. મીટીંગમાં માણસેની સંખ્યા કીક હતી. મેયરને પ્રમુખસ્થાન આપવામાં આવ્યું હતું. ગેરલાજરી માટે દિલગીરી દર્શાવનારા મી. મેકકારનીના કાગળમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે હું તથા ડરખનના બીજા મેમ્બરોની સલાહ લીધા વીના મીટીંગનો દિવસ દરાવવામાં આવ્યો તે માટે હું દિલ ગીર છું. મી. હેગર નવા મેમ્બર છે તેની એકનીજ સલાહથી મીટીંગ ગોઠવવામાં આવી તે જોઈું છે.

મી. ટયામે પોતાનું ભારણુ કમું અને નાતાલના પ્રધાન મંડળ સંજોષમાં કેટલીક ચર્ચા કરી એશીઆટીક સવાલપર જોલવા માંડ્યું. સોંધી ગલુરીયો દક્ષિણ આફરીકા ની ઉન્નતિ થવાની તથા બીનરોજગાર ગેરાઓનો સવાલ હાથમાં લેતાં એશીઆટીક વેપારનો સવાલ ઉભો થાય છે. જે હમીમંદોને અટકાવવામાં આવે તો એશીઆટીક વેપારી નાશુદ થાય. એશીઆટીકના સવાલને મળજુત રીતે પકડવાની કેટલી જરૂર છે તે માટે નીમેના આંકડા જણાવા લાયક છે. નાતાલમાં ગેરા સ્ટોરફાપરે ૧૫૮ છે દિંદી સ્ટોરફાપરે ૧૨૧૦ છે. આ આંકડા નથી બતાવતા કે અમે (લેખર પાર્ટીએ) પાર્લામેન્ટમાં જે લાઈસેન્સીંગ બીલ કાખલ કર્યું હતું તે બરાબર હતું કે પાર્લામેન્ટમાં અમારું બીલ કાઢી નાખ્યું તેથી અમે અટકવાના તથા. અમે આમલ પુરવક મંડેયા રહીશું અને ફવેલ મેળવીશું ત્યારેજ રહીશું. બીજું નાતાલમાં ૭,૦૦૦ ગેરા બિડો છે ત્યારે ૩૨,૦૦૦ દિંદી બેકુતો છે. ૩૯ ગેરા બમીગાવાળ છે ત્યારે ૭૦૦ દિંદી બમીગાવાળ છે. ત્યાં સુધી

એશીઆટીક વેપારી ધર ધારી બેઠા છે ત્યાં સુધી ગોરસોની ઉન્નતિની વાત રોંગ છે. એક હાથથી કોમને હરીફાઈમાં ઉતરવાની છુટ આપ્યાં છતાં ગોરાની ચડતી વારને પ્રવલન કરવાના કાયદાપ્રાસ્તીઓના પ્રવલનો નકામા છે. છેવટમાં મી. ટેયામે જલ્લાનુકૂળ દે એશીઆટીક વેપારને અટકાવવા અને અતે નાણુદ કરવાનાં પગલાં લેવાનો વખત હવે આવ્યો છે.

ત્યાર પછી મી. હેગરે પોતાનું આપણું શરૂ કર્યું. મી. ટેયામે હાથમાં શરૂ કરેલી લડતથી અમુક કામ થાય છે. ગોરા આ મુલકમાં અડશે કે પડશે એ સવાલ છે. (સાંભળનારાઓમાંથી અવાજ નીકળ્યો કે 'હાથમાં પડ્યો છે') જ્યાં સુધી ગોરા વેદુ મધ રહેશે ત્યાં સુધી હિંદી વડે થશે પણ જ્યાં ગોરા સિંહ થાય તો હિંદીને ગર્વેડા પળી નાશી જવું પડશે. એશીઆટીક સવાલ હાથમાં લેવા પાસાંગેટના ઘણાખરા મેંબરો મળતા આવે છે. માત્ર કેવી જાતના ઉપાય લેવા તેમાંજ મતફર છે. અખત પગલાં વડી સરકાર પાસ કરે કે નહિ એ ચંકા જેને હોય તેમણે યાદ રાખવું કે ચોરા નેરીયા સારું થઈને માર પછાડ કરી નાનાલે મજાકાંડને કેવું નમાનું છે. જો આટલી નાકાદ છે તો પછી આ વેપારના સંબંધમાં આંખો ચોળતા ઉભા રહેવાથી શું થાય તેમ છે. આ આખતમાં મરજી મુજબ (વડી સરકારની દરકાર રાખ્યા વિના) કરવા નાતાજ સક્તિ માન છે. લંડન મએક્સ હિંદી ડેપુટેશનને મી. મોરલીએ હમણાંજ કહ્યું છે કે "અમે બચ્ચે પડી શકતા નથી." એ દક્ષિણ આફ્રીકા સંપર્કો રહે તો હજાંડલે ચોણ કવી શકે કે અમારી આખતમાં તમારે ડાલા નથવું. લાઇસેન્સ ન આપવાની સત્તા પ્રીવી કાઉન્સી લાને છે એ તો સાબીત થયું છે. વળી ઇડિ અખતે ચિરીશ ઇડિઅન કહેવો કે નહિ એ સવાલ છે. ગેરેક્ટરોનના કહેવા પ્રમાણે ઇડિઅનો ચિરીશ પ્રગ્ન નહિ પણ ઇડિઅન પ્રગ્ન છે. તેથી તેઓ આર્હીઆ નાતાકમાં આવે એટલે પરદેશીજ થયા. હાથથી રીતે સુજ્ઞાન કરતાં રીખવું એ આખાદીને તુક જ્ઞાન કરતા છે. હાથમાં નાનાલમાં એવી સ્ત્રી ઓ છે કે જેને ત્રણ પાઉંડના દરમાવાથી કામ કરવું પડે છે. જો તેઓ વધારે પગાર માગે તો એવો જવાબ મળે છે 'તમને જવા ને છુટ છે, અમને ત્રણાએ કવી મળી રહેશે'. કારંપારેશન હાથમાં એક હિંદીને અહિનાના પા. ૧૩ આવે છે. ત્યારે કેળવાયેલા ગોરાએ નેનોકરી સારું મામમાં રાખવું પડે છે. આખતે એક જાહેર ખગર છે—એન્જન થવાથી શકે તેવી હિંદી ગાય-તેલ છે.

હિંદીને સીધે કોમોનીની આખાદી દહેશનમાં છે. હિંદીએ રહે જીનું ચક્રણ ઉવારી પાડવું છે તે કોમોનીની પડતી અવસ્થા બતાવે છે. હિંદીને સ્ટોરકીપરો સાથે હરીફાઈ કરવા લીધી છે અને હવે હોટેલરીપર. વડુત માસ તર, એન્જનીપર તથા જનરલ મેનેજર અને ગવરનરના હોદ્દા માટે પણ હરીફાઈ કરવા દીધો !

મી. પાગરે પોતાનું આપણું શરૂ કરતાં જલ્લાનુકૂળ દે લેખર પાર્ટીને શક્યાનમાં પાછા પડવું પડ્યું છે તેપણુ તે પોતાની લડત આચરથી ચાલુજ રાખશે. હિંદી વેપાર નાણુદ કરવા મ્યુનીસીપાલીટીને સત્તા છે. ગ્રાઇસેન્સ નયો કરી આપવાને ટાઉન કાઉન્સીલ ગંધાએલી નથી. ગ્રાઇસેન્સ પ્રીસેનર ની કરમી સુધીનો હોય છે. જનપુઆરીની ૧લી તારીખે નયો લાઇસેન્સ આપવા કાઉન્સીલ એપ્રામી ના પાડી શકે છે. ન્યુકાસલ માં હિંદીઓને મુખ્ય રસ્તાઓપર લાઇસેન્સ આપવાની ના પાડી હતી. હિંદીઓ તે કેસ પ્રીવી કાઉન્સીલ સુધી લઈ ગયા તો એવો ચુકાદો મળ્યો કે ટાઉન કાઉન્સીલના દરખા ઉતરવો છે. ઘણાં મામમાં પરદેશીએ ગોરા એને પકડી કાઢે છે. કાલસાના ઉલ્લેખો વળી છલ્લામી કવી સ્ટોરકીપરો બધો વેપાર હાથ કરી બેઠા છે. શું નાનાલમાં હિંદીનેજ કર્તો હતો બતાવવો છે ?

ત્યારબાદ મી. ડાનોલીએ એવો દરાવ રજુ કર્યો કે—"નાતાકમાં એશીઆટીક વેપાર અટકાવવા અને નાણુદ કરવાના હેતુ થી કાયદા લડવાનો વખત આવ્યો છે અને તેથી બરોના મેંબરોએ તેના કાયદાને પોતા નો રોકા આપવો એવો આ મીડીયનો મત છે." આ દરાવ સર્જાનુમને પગાર કરવામાં આવ્યો હતો.

ચરચા પત્ર.

અમારા ચરચાપત્રીઓ નીચેના નિવર્તે બાદ રાખશે તો તેઓના પત્રો ઉપર તુરવ જ્ઞાન મળવાનો સંભવ છે.

૧. કાગળની એકજ બાજુએ લખવું.
૨. અક્ષર ચોખી સાદીથી લખવા.
૩. નામ તથા ઠેકાણું બરોખર લખવાં તે દરેકમાં બહાર પાડવા સાથે નહિ પણ અમારી તરફને સારું.
૪. મંગળવારની સાંજ સુધીમાં મએક્સ લખાણો તેજ અલવાડીયામાં દાખલ કરી શકાયો.

૫. લખાણ દરેકમાં ૬૬૬ અને ચાલસર કરડું.—અધિપતિ.

પરમીટ ઓફીસમાં ભુલ.

આખના તા.૧૭મી નવંબરના પેપરમાં કેનસલ કરવામાં આવેલી પરમીટ તથા રજુ કરે ના હીરટમાં માફ નામ દાખલ થએલ જેનું હીજ ગીર થયોછું. જે રજીસ્ટરર ઓફ એશીઆટીકસને કેન હીરટ માર ૨૭૨૨૨ અને પરમીટ મુખ ધરા સર્વ ટી ખાનુ કરો નથી કેમ જે મારા પરમીટ ૨૭૨૨૨ મુખ ધરાનું નથી. અને તે મારી પાસેજ છે. અને તે અને રજીસ્ટરર ઓફ એશીઆટીકસ ફી રીતે કેનસલ કરી શકે. મઠ કાલે રજીસ્ટરર ટી ઓફીસમાં મેં જાહેર કર્યું છે અને તેમજે માર રેટમેન્ટ પણ લઈ લીધું છે. અને ઉમેદ છે કે મારી કેનસલ કરેલ પરમીટ નંબર ૬૫૩૬ તથા રજીસ્ટર નંબર ૭૦૬૬ માટે ગર્નમેન્ટ એક્ટમાં ફરી અપાવશે કે ને રદ કરવામાં આવી નથી.

લી. મેતી રથા.

પ્રોટેસ્ટાન્સ, તા.-૨૮-૧૧-૦૬.

રીયમંડરી એક ખગરપત્રી તથા જલ્લાનુકૂળ છે કે અત્રે એક લખાણ હતો તે જવાબી એક સારા લખવાની કશર છે. તેને વધા સારો ચાલશે લખમ માટે દુકાન સારા મોકાવાળી તથાવાર છે.

સરકારકાઉનથી પણ એક ખગરપત્રીએ ઉપરની મતલબનો કાયબ વખોલો છે તે જલ્લાનુકૂળ છે કે અત્રે હાથમળી પુરી જોત છે. કાઠ આવવા ધરાદો રાખશે તો સારો ધંધે કરી કમાઈ શકશે.

કેટલાક અયોપનો તથા રિપોર્ટ અમને મળેલા છે જે જગ્યાની તંબીને લીધે મુલનવી રાખવા પડ્યા છે.

ગયા માસમાં ૭૬ હિંદી સ્ટોરકીપરોને દુકાને બંધ કરવાના કાયદાનો જંગ કરવા માટે પકડવામાં આવ્યા હતા. સુરવારે ત્રણ હિંદીઓને ઉપરનાજ વાંક માટે તથા લાઇસેન્સ ન હોય તેવી સ્ત્રીએ વેંચવા માટે કોરટ આરજી પાસ કરવામાં આવ્યા હતા. ત્રણેએ ખવાવમાં કહ્યું કે અમે કાયવાની કલમ થી બરોખર વાકેફ નહોતા. જનસંપેકટર આલેક જાંડરે કહ્યું કે હિંદીઓએ પ્રોટેસ્ટ કરવા માટે મીડીયો લરીહો વાધો તે કાયવા થી તેઓ પુરતી રીતે વાકેફ છે. દરેક સુન્હા માટે ત્રણેને દંડ દશ શીલિંગ દંડ કરવામાં આવ્યા છે.

એક મહાન સાહસ અને તેની ખીલવણી.

(ગયા અંકથી ચાલુ.)

આ મહાન સાહસ કેવા વિચારથી ઉત્પન્ન થયું તેમાંજ તેની આખાદી અને દુર્લભતા કુચી છે. કામદાર લોકને ધંધા આપી મુખમાં જીવંતી ગુજરતા કરવાની કાંઈ મેળના કામથી એ મી. લીવરનો મુખ ઉદ્દેશ હતો. વળી મી. લીવર દમ્ભેશ એમજ કહે છે કે કામદારની ઉત્તિ સાથે કામની ઉત્તિ જોડાઈ છે. આપણા મુખમાં નોકરનો ભાગ છે. આવી રીતે ધનવાન લોકો વિચારવા લાગશે ત્યારેજ મજૂર વચ્ચે માટે મુખની જગ્યાનો આવશે. નફામાં દુરસ્તો આપશે અને આખાદીમાં ભાગીઓ ખતાવશે. એ જુદી જુદી ખાત છે. કામદારને પગાર આપે એટલે નફાનો તેનો દિસ્સો મળે. પણ એટલાથીજ ચુકું નહિ. તેને આખાદીનો દિસ્સો મળે એ જોઈએ. એટલે કે તેને પણ સુખના સાધનો મળ્યાં જોઈએ. આમ કરવું તેમાં કાંઈ પરોપકાર નથી. તે માત્ર દુરજ છે. પરોપકાર કરવો ને સંખ્યાવત કરવી તે જોઈએ. અને સંખ્યાવત કરવી તે બીજાને ઉત્તેજન આપવા સરખું હું માનું છું. વળી દુનીયામાં એટલાં ધંધાં હુઆં માણસો છે કે સંખ્યાવતથી બંધ કામ થઈ શકવાનું નથી. જે જનસમાજનાં દુઃખ કમની કરવાં હોય તો જોઈએ ઉપાય છે. તે જોઈ લાગે પોતાના પાતે કામ કરનારને સુખી બનાવવાના ઉપાયો બેલા જોઈએ. તેટલું માણસ સહેલાઈથી કરી શકે છે. સંખ્યાવત કરી કમનશીબનાં નશીબ ફેરવાય એ અમારું કામ નથી. અમારા નોકરને સુખી કરવા તે અમારી દુરજ છે. પોર્ટ સનલાઇટના કામદારોને સુખ ચેનમાં રાખવામાં માત્ર દુરજ અંદા કરવામાં આવે છે. શેડ નોકર તરફની દુરજ માં ચુકવું ન જોઈએ તેમ નોકરે શેડ તરફ જવડા ન થવું જોઈએ. શેડ અને નોકર વચ્ચેનું અરસપરસ સાદું પળાવું જોઈએ. આ નિયમ પ્રમાણે હું (મી. લીવર) એમ માનું છું કે આખો દિવસ મહેનત લીધા પછી વિશ્રાંતી મેળવવા માટે સુંદર આરામ સ્થાન જેવા ઘરની જેટલી શેડને જરૂર છે તેટલીજ નોકરને છે. જે લોકોને લીધે આપણે અમલદાર બાગવતો હોઈએ તેવા લોકોને સુખી બેલા એ એક દુરજ છે. તેમાં મહેરબાની કે પરોપકાર નથી. હું તો માત્ર કાંઈ પણ નોકરને કહીશ કે હું તને પગાર આપું છું તે તારા કામનેજ માટે અને તેવી રીતે જોને મારો નોકર પણ એમજ કહી શકે કે ' નમે પગાર આપે છે ને મારી નોકરી

ખદલામાં તેમાં કાંઈ બહીસ નથી. ' જેટલી નોકરને શેડની જરૂર છે તેટલીજ શેડને નોકરની જરૂર છે. અને આમ અરસપરસ મરજનો સંબંધ હોય તેજ સંબંધ દ્રઢ થઈ શકે છે. પોર્ટ સન લાઇટ ગામમાં મા. ૩,૫૦,૦૦૦ ની ચાપણ રોકવામાં આવી છે. તેનું પાંચ ટકા લેખે ગણતાં મા. ૧૭,૫૦૦ બાજ ચાવ. તેટલી રકમ તે ગામ પચવાડે ખરચાય છે. પણ તે રોકડા વેચવામાં આવતા નથી. તે પૈસા આખાદી અને સુખનાં સાધનો મેળવી આપવામાં વપરાય છે. ત્યાંના લોકોને સુંદર મકાનો, સંધળી વનતની સગવડો, તથા તંદુરસ્તીનાં સાધનો અને પુરાં પાકીએ મીઠાં. આવી યોજના વડે પોર્ટ સનલાઇટ ગામનો વહેવાર આવે છે. લોકોને જુની દુખનાં સ્વચ્છ ઘરો કરી આપવામાં આવ્યાં છે જેની અંદર ગાયરમ તથા બગીચાઓ ખતાવવામાં આવ્યાં છે. આવી રીતે સર્વ જાતનાં ખાતાંઓવાળું આ ગામ નમુનેદાર છે ને તેનું કારખાનું પણ તેવુંજ છે. એક માણસના મગજમાં એક વિચાર આવે તો તેમાંથી જસ મધ દેવાં સરસ ફળ નીપળ્યાં !

આ સુંદર અને આનંદદાયક સ્થળની મુલાકાત લઈને કંઈન પાછા ફરનાર મુસાફર ને મુલાકાતો કરવાની તક મળે છે. રસ્તામાં એવાં કારખાનાંઓ જોવામાં આવે છે કે જેમાં મુદત હવાનું નામ ન હોય. કારખાના ના કામદારો ફિક્કા અને જીદારીન દેખાતા હોય. તેમને સ્વતંત્ર મનુષ્યો કહેવા કરતાં મજૂરીના ભાર તળે દયાએકા યુક્તિએ અથવા કેદીઓ કહીએ તો ખોટું નહિ. કહેવડે કેકાણે કુંભાર લોકો પતરાનાં અપરાં નીચે કામ કરતા જોવામાં આવે છે. એવાં અપરાંથી મળવું રજાણું તંદુરસ્તી માટે ખામીવાળું છે અને તેથી તેવા લોકમાં ચાર ગણું મરજ પ્રમાણ જોવામાં આવશે. લોકો કામ કરનારાઓ તેવા અપરાં નીચે રહીને તથા ધાતુનાં રજકણો આસમાં લઈને જુવાન વયે મરજને વસાવે છે. કામ બનાવનારા જોને અતીશય બકારો સહન કરવો પડે છે. રંગારાઓ રસાયણ પ્રયોગોની અસરથી લેવાઈ જાય છે. ફળી મીઠો વગેરે કેકાણે રપીડકના અવાજે અવાજે કામ કરનારા જો ઉત્તમ મનુષ્ય અવતારને બદલે જન વગરના સાંચારૂ પાતી જાય છે. અલખત આ લોકો કામ કરે છે તે પોતાની ગરજે. પણ તેઓને પૈસા શરીર સાટે મળે છે. હું આપણે તેમનાપર દયા ન આણવી જોઈએ ! કારખાના પ્રવેશથી એ લોકોનું રજાણું કરવાનો હેતુ સરે તેમ છે પણ એ કામદારો અમલમાં મુકાનો નથી. કામદારો કહે છે કે

કારખાનાં સ્વચ્છ હોવાં જોઈએ. તેમાં કાંઈ પછા જાતની બદબો આવતી હોય તો દુર કરવી જોઈએ. કારખાનું તેના કામદારોની સંખ્યાના પ્રમાણમાં મોટું હોવું જોઈએ. કે જેથી દરેક માણસને માટે ૨૫૦ ઘન ફીટ જેટલી જગ્યા મળવી જોઈએ. દરેક ઓરડા માં હવાની આવન માટે ખારીઓ જોઈએ. બાંધતીજી ગંદકી પિનાનું જોઈએ. સામક દકતાલ વગેરે ઝેરી વસ્તુઓને ઉપયોગ થતો હોય ત્યાં દરખાત ધોળાવીને સફાઈ રાખવી જોઈએ. જેખમકારક સંચા કામની આસપાસ ધાળાવતી વાડ બાંધી હાલચાલ ગંધ કરવી જોઈએ. અમુકજ કલાક સુધી કામ કરી શકાય. અમુક દિવસો તહેવાર પાળવા જોઈએ.

એવી એવી રીતોના બંધાવરત કામદાર વડે ધાય તેમ છે. જતાં મજૂર લોકોના સુખ ને માટે કેકાણે કાળજી હોતી નથી. પોર્ટ સનલાઇટના કામદારો જે સુખચેનના સુવેનાં દર્શન કરી શકે છે તેનું સુખચેન કેકાણે કેકાણે કામદારો માટે મેળવી અપાવું જોઈએ. આવાં નમુનેદાર કારખાનાં ધંધાંડ તેમજ અમેરિકામાં બહુજ થોડાં છે.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વગેરે

(ગવર્નમેંટ કોર્ટેટમાંથી.)

અમરેલીના સ્ટેટરડીપર ગુલામ મુલ્લાનાં લેણદારોની મીટીંગ ૪ થી ડીસેમ્બરે ભરાશે.

કરખાન, જે સ્ટેટના સ્ટેટરડીપર નારાયણ સામી કે. પીએના લેણદારોની મીટીંગ ૪ થી ડીસેમ્બરે ભરાવાની છે.

ઈંગોગોના હુસેન આમદની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં વહેંચણીના આંકડા જો ન્યુકાસલની કોર્ટમાં ફાઇલ થયા છે ત્યાં તે તપાસણી માટેના. ૧૫ મી ડીસેમ્બર સુધી ખુલ્લા રહેશે.

કરખાનના એચ. આર. સંદેરીની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં જે. રેનોલ્ડ્સ-ટેઇટ વરદી નીમાએલ છે.

જોહાન્સબર્ગની ગુજરાત હિંદુ સાંચાવરી એ ઇન્ડિયન નેશનલ કોંગ્રેસ હંડ માટે એક ફાળો કરી સાત પાઉંડનો ફાઇટ કોંગ્રેસના જોઈંટ ઓનરરી સેક્રેટરીપર કલકત્તા મોકલી આપે છે. રોસાવરી તરફથી પ્રમુખ મી. બી.બુલાઇ દયાળજીની સહીનો કોંગ્રેસને હતેહ મન્જનારો તથા માનવંતા દાદાભાઈ પ્રમુખપદ સ્વીકારવા માટે મુખ્યરજાદી આપનારો કાળ મોકલવામાં આવે છે.

ઈડિઅન નેશનલ કોંગ્રેસ ફંડ*

અગાઉ સ્વીકારેલા ... ૨૭ ૧૦ ૮

રૂાગાર.

.. ગોવીંદલાલ ભાઈચંદ	૧	૧	૦
.. એ. એ. માંધી અને કુા	૧	૧	૦
.. પી. નાઈક	૦	૧૦	૧
.. કેપટન હાસનુખીરસીંગ	૦	૧૦	૧
.. પી. પી. દેસાઈ	૦	૫	૩
.. ડેરાસામી	૦	૫	૩
.. હસમાઈલ તારમારમદ	૦	૫	૦
.. હસમાઈલ ભાભા	૦	૫	૦
.. વલ્લભ દેશવ	૦	૫	૦
.. મીકા દેશવ	૦	૫	૦
.. આર એમ શ્રોતા	૦	૫	૦
.. આર કલપી અને કુા	૦	૫	૦
.. પરસોતમ હરી	૦	૪	૦
.. જુમા ઇબ્રાહીમ	૦	૨	૬
.. રામજી માધવજી	૦	૨	૬
.. વાલજી ગોરખન	૦	૨	૬
.. ભાનજી કાળા	૦	૨	૬
.. નાનાલાલ ભાઈચંદ	૦	૨	૬
.. હસા એસમાન	૦	૨	૬
.. મની હસમાઈલ	૦	૨	૬
.. સુલેમાન સુમાર	૦	૨	૬
.. સુલેમાન એ. મની	૦	૨	૬
.. અરબી આમદ	૦	૨	૬
.. ખમીસા સુમાર	૦	૨	૬
.. બીરાનસીંગ	૦	૨	૬
.. નથુ હમીર	૦	૨	૬
.. મેઘજી કુમર	૦	૨	૦
.. રામ જરન	૦	૨	૦
.. હાસમ સુમાર	૦	૧	૬

.. મદમદ હમીર	૦	૧	૩
.. ગોવીંદ ભાણુ	૦	૧	૦
.. જમાદાર મુસેન	૦	૧	૦
.. વાલજી કાધા	૦	૧	૦
.. હસદ આલી	૦	૨	૬
.. જીયા પરજુ	૦	૨	૬
.. હાસમ ભાસ	૦	૧	૦

આ ફંડમાં આજસુધી અમને કુલ પાંડ
૩૫-૧૮-૦ મળેલા છે. તેમાંથી ગ્રાફ્ટ તથા
રજીસ્ટ્રેશન ફેંડને ખર્ચ આદ કરી પાછું
૩૫-૧૭-૬ નો ગ્રાફ્ટ કોંગ્રેસના વેબેટ આન
રી સેક્રેટરીને કલકત્તા આજે રવાના થશે.

ધી મોહમેદન એજ્યુકેશનલ
ફોન્ડરન્સ ફંડ.

રૂાગાર.

.. મી મુસા હસમાઈલ નવસારી	૦	૧૦	૦
.. ઇબ્રાહીમ મુસા	૦	૫	૦
.. સુલેમાન અસમાઈલ	૦	૫	૦
.. હસમાઈલ મદમદ	૦	૫	૦
.. મદમદ સુલેમાન	૦	૭	૬
.. મદમદ ઇબ્રાહીમ	૦	૫	૦
.. ઇબ્રાહીમ હસાક	૦	૨	૬
.. અદમદ સુલેમાન	૦	૪	૦
.. હસમાઈલ આકુજી	૦	૨	૬
.. હસમ મદમદ	૦	૨	૬
.. ઇબ્રાહીમ મદમદ	૦	૧	૦
.. હાસમ હસમ	૦	૨	૬
.. અદમદ મુસા	૦	૫	૦
.. મદમદ મુસા	૦	૨	૦

.. મુસા મદમદ	૦	૧	૦
.. ઇબ્રાહીમ અલી કોટની	૦	૧૦	૦
.. મદમદ હસમાઈલ	૦	૨	૦
.. મુસેન અસમાઈલ	૦	૫	૦
.. કાલેજ અસમાઈલ	૦	૨	૦
.. ભગવાનજી કરવાણજી	૦	૧	૦
.. મુશાતભાઈ	૦	૪	૦
.. મદમદના કોટની	૦	૨	૦
.. રામચંદ્રીન	૦	૨	૦
.. ઇબ્રાહીમ	૧	૦	૦
.. મદમદ કાલેજ	૨	૨	૦
.. મુસા કાલેજ	૨	૦	૦
.. સુલેમાન અદમદ ઇબ્રાહીમ	૧	૧	૦
.. અદમદ સુલેમાનની કુા	૦	૧૫	૦
.. હસમાઈલ હાસમ મદી	૦	૧૦	૦
.. હામુરવાળાઓની નાની રકમ	૬	૧	૦
.. કોલેલી તથા આલીપુર			
.. વાળાઓની વીંટી	૧	૦	૦
.. મદમદ દેનરી	૨	૦	૦
.. ઇબ્રાહીમ અશરાન	૨	૨	૦
.. એસ મુસદ પટેલ	૧	૧૦	૦
.. મદમદ હસમાઈલની કુા	૪	૦	૦
.. હસન ફકીર	૦	૨	૬

ડેપુટેશન તરફથી ખાસ તાર મારફતે
અમને જણાવવામાં આવ્યું છે કે આગરોજ
તેઓ લંડનથી ઉપડશે.

કેપટાઈનમાં એક ચરેસરી ઉપલબ્ધે તેઓ
ખુનનો કિસ્સો બન્યો છે. હસમાઈલ બગસ
નામના વેપારીને તેના દેા દારો સાથે પંસા
સંગ્રામી કજીઓ થતાં ત્રણે લેણુદારોએ
હસમાઈલપર કુવાદો લઈ હુમલો કર્યો.
હસમાઈલે દોડવા માંડ્યું પણ ખુનીઓએ
તેને પકડી પાડી મરદન તથા માથાપર
કુરાડાવતી યા માર્યાં. ત્રણે મુન્હેગારોપકડાયા
છે અને તેમનાપર ક્રમ ચલાવવાની મુદત
પડી છે.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

જ્યોતે છુટક અંક જોઈતો હોય
તેમણે આગળથી અમને લખી
જણાવવું નહિ તો બધી નકલો જલ
દીધી ખખી જતી હોવાથી પાછળથી
નિરાશ બનવું પડે છે. છુટક નકલ
૧ની તાત્કાલમાં ૩ પેની, તાન્સવાલ
તથા કેપ કોલોનીના આહવાને તે
કોલોનીના ૪ પેનીના સ્ટાંપ મોકલ
વાથી તેમને સરનામે પોષ્ટ કરવા
માં આવશે.

LIFEBUOY SOAP.

લાઈફબોય રોયલ હીસેનફેકટન્ટ
સાબુન.

અત્યંત શુધ્ધ છે ઓર उसके जंतु नाशक गुण बहुत असरकारक है
उससे मदबोका भी नाश होता है.

લાઈફબોય સાબુન.

नहानेमें एकदम तेज है. बिमार आदमीके वरमें उस बिना चल्ता नहि,
और घर साफ व स्वच्छ करनेके लीये उत्तम है.

सनलाईट साबुनके बनानवाछे यह साबुन भी बनाते हैं.

AMOD SULIMAN & CO.

MERCHANTS & IMPORTERS.

107, So. Telegraphic Address: "KHOTA."
REIDELBERG, Transvaal.
 Branch: - KHOTA & CO., Nigel.

ભાગીદારો જુદા થવાની,
 અહેર ખબર.

હું તમને સહી કરનાર સરખે લેખિને
 ખબર આપું છું કે અમારો પપાર આજ
 રોજ સુધી મદમદ સુલેમાનની કંપનીના
 નામથી ચાલેલો હોય તે દુર્લભી એટલે ના.
 પછી સપ્ટેમ્બર સને ૧૯૦૬ના રોજથી તે
 સરખે પરીવટ, લેણું દેણું, માત્ર મોલદત વગે
 રેનો હું એકલો સુખત્યાર છું. એવી અમારા
 ભાગીદારોથી સમજાવી કરી જુદા થયા
 છીએ. માટે હવેથી જે કાંઈ આસામી
 અથવા આસામીઓ ઉપલી કંપનીના નામ
 થી લેણું દેણું કરશે તેનો જોખમદાર તે પોતે
 જ છે.

હવેથી અમારી દુકાનનું નામ અમ
 સુલેમાન ચાલે છે.

અનુભવેલોકસ ૩૦ | લી. હું છું ચેવક.
 તા. ૨૦-૧૨-૦૬. | અમ્મા સુલેમાન.

Commercial Agency,**13, Upper Circular Road,****CALEUTTA,**

It is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of our reputed concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our especial offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

ધસ્તામીઓ માટે ઇન્ડુદોહા, અને હિંદુઓ માટે મકરસંકાંત.

એ તહેવાર પોતાને ઘેર પહોંચી ફરજ સાથે સુખરવાને કીમતી તક.

સરખુ લાઇનની જાણીતી નવી અને ઝડપ ચાલતી વીજગાંતી બનીથી ભરપુર.

સ્ટોમર અમર્સીગા.

મુંબઈ સાર, ૪૫૦૦ ટનની. મુંબઈ સાર.

સરખુ આમગોટ અમર્સીગા તારીખ ૮ ડીસેમ્બરના અવરે આવી તા. ૧૩મી ડીસે
 બર જુલેશાનનાં હીવસે ડેલાગોઆએ તથા બેરા બંદર કરી જરૂર મુંબઈ આવું ઉપરી જશે.
 અહીંથી ઉપરેડી ડેલાગોઆએ તથા બેરા બંદર રોકાશે તે મળી હીન ૧૮થી ૧૯માં મુંબઈ
 પોંચી જશે સુસલમાન બાઇઓને બંધીઈદ તથા હીંદુ બાઈઓને મકરસંકરાત ઘેર પહોંચી
 પોતાનાં ઘેરોં ડેલાગોં સાથે કરવાની તક મળશે માટે સરખે મુલક જવા ઉચ્છનાર સાહેબોને
 આમે જલમાલુ દરીએ જાએ કે આ સારી તક સુમાવશે નહીં.

આ આમગોટ નવી અને ઝડપ ચાલતી તેમજ દરેક જગ્યાપર વીજગાંતી બનીથી
 ભરપુર છે પાસેજરોની સુખાકારી માટે ખાસ જલમાલુ કરી ફાલકા તથા ડેક હાલમાં
 લાકડાના પાટીપાથી બનાવવામાં આવી છે. સુલા તથા જનજરૂ પણુ જરૂર કરતાં વધારે તેમ
 જ સમવડ જાહેવાં છે. સુસલમાન પણુ જુદું જ બનાવવામાં આવેલું છે પાણી જે કે અતીપય
 જરૂરની વસ્તુ છે તે લેખે તે વખતે સેહેલાઈથી નેટલું લેખે તેટલું મળી રાહે છે. ઉપરાંત
 આમગોટના બોરીદરો બીજા કામદારો ધણું જરીજ અને મહોબતવાળા છે તેમજ દુશ્મીયાર
 અને માહીતયાર દાકતર પણુ આમગોટની અંદર રાખવામાં આવે છે તે જરૂરી વખતમાં
 બહુમ કામ લાગે છે; વગેરે દરેક રીતની સમવડ છે કે જેથી પાસેજરોને કોઈપણ પ્રકારે
 જરામ્મી મુંજાકું પડે એમ નથી. પોતાની જાનને રાહતમાં સખી મુલક જ ૪૨-૬૦ રાખત
 હોય તેમને સારૂ આ આમગોટ એક અમુલ્ય તક છે.

સેકડ તથા ફર્સ્ટ ક્લાસની કેબીનો પણુ બહુમ સમવડ બરેથી છે.

દરાંસવાસથી જનાર સાહેબોએ અમારી ખરફતે કીકીટ લેવાથી નોક્કીમાં ફાયદો પશે.

પણુ બીજત માટે લખે, તોયે લખેલે સરખાયે.

Messrs King & Sons,

મેસર્સ કીંગ એન્ડ સન્સ.

West Street Durban.

વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, દરબન.

Messrs M. C. Anglia & Co.,

મેસર્સ એમ. સી. આંગ્લીઆ કુા.

339 Pine St. Box 59,

૩૩૯, પાઈન સ્ટ્રીટ, બોક્સ ૫૯.

Durban.

દરબન.

બાઈસીકલોનો મોટો જથ્થો.

બાઈસીકલોનો મોટો જથ્થો જુદી જુદી
 જાતની બાઈસીકલો કીમત પાઉંડ ૧-૧૦-૦
 (કેસ) થી અથવા માલિક હુસેથી અમારે
 રચાંથી મળશે. દરેક જાતનું બાઈસીકલ
 રીપર કામ પણુ સારી રીતે કરી આપવામાં
 આવે છે. એ. કે.બ

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal) 12/6

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/6

Yearly Subscription (South Africa)

England and India ... 12/6

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/6

ए. इ. वॉयशी.

એ. ઈ. વૉઈસી.

હાલે ઓફશનીઅર, સરકારી મોજળી
વાર મૉર પસ્ટેટ એજન્ટ
વેચનેકા છે.

હાલે ઓફશનીઅર, સરકારી સરવેયર
અને એસ્ટેટ એજન્ટ.

મોવરુપોર્ટ—સાલી જમીનકા ટુકડા બારે
જમીન બીધા જમીન, મકાન સહીત.

વેચવાના છે.

વેસ્ટ વિલ્ડ—જાહેર રસ્તાપર જમીનકા ટુકડા. બ્રહ્મચર નદી છે. જમીન ૨, ૪, ૫
ઝોન જાસિત એકાકા ટુકડાએ વેચનેકી છે—ફ્રીહોલ્ડ.

મોવરુપોર્ટ—ખાલી જમીનના ટુકડા અને
પાંચ વીધા જમીન, મકાન સહીત.

માઉન્ટ એલફોર્થની નગીવમેં એક ફ્રીહોલ્ડ
કામ, ૮૦ વિધા, જમીન વહુત અછા
કે વાળી પુષ્પલ છે.

વેસ્ટવિલ્ડ—જાહેર રસ્તાપર જમીનના ૩
૪ અથવા પાંચ એકરના ટુકડા, પાકેલ
માં નદી છે. ફ્રી હોલ્ડ.

શ્રીર દુસમે વહુત જમીન વેચનેકી છે.
સુટાસા મિલનેકા ટિકાના.

માઉન્ટએલફોર્થની ખાલુમાં એક ફ્રી હોલ્ડ
૮૦ એકરનું કારમ, પાણી પુષ્કળ છે.

એકટમ આરકેટ.
માર્કિનર સ્ટ્રીટ, દરબન.

આ કિવાય ખીણ ઘણી જમીન
કેમણા માટે લખે.

એકટસ આરકેટ
માર્કિનર સ્ટ્રીટ, દરબન.

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

16-1 Grey Street
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
BOER TOBACCO.

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c. &c.
At Lowest Wholesale Prices.

Box 88. Tel. Address: "Porbandar,"
Telephone 864.

સરતો અને ઉચ્ચે માલ.
સન સીમારેટ, સુમાત્રા ચીરટ બોર વગ
છનીઆ ટેબ વગેરે ભતની વમાક નીચે
સરનામે મળશે.

સન પ્રેન્ડ ટેબેકો વર્ક્સ.
૧૬૧ ગ્રે સ્ટ્રીટ, દરબન.

જરમન ઈસ્ટ આફ્રીકા લાઈન.

લેક્ષાયત નાલી અને જસદી મુંબઈ બનારાઓને બિતમ તક.

રસીમર કેસર તા. ૧૬ી ડીસેમ્બરના મુંબઈ સાઈ બપડશે.

રસીમર રેસ્ટામ તા. ૨૦મી ડીસેમ્બરના મુંબઈ સાઈ બપડશે.

૧૬ ઈસ્ટે મુંબઈ તથા પોરબંદર બનારાઓને ખખર.

રસીમર મુંબઈસાલ મુંબઈથી તા. ૭મી ડીસેમ્બરના બપડી મેરીસ રહી અહીં ડીસેમ્બરની
આખરીમાં આવી ભનેવાસીની તા. ૫મી ૨૦ની અંદર બહુ કરીને પોરબંદર ને મુંબઈ સાઈ
બપડી બરો ને ફક્ત થોડા કલાકે ઉભાગોઆમે રહી ચાલી જશે.

૬મી કંપનીની આગળોટ જનરલ અતરેથી માસ અક્ટોબરમાં સીધી ભવા કાપાએલ
તારે લોકોએ ખોટી અફવા કીધી કે મનકુર આગળોટ સીધી નહીં જશે (પણ ખુદાને
શાસ્ત્રુ ખ્યાલ છે) જેથી રસીમર જનરલ અહીંથી ખરાબર આપેલી તારીખે ૧૮મી અક્ટોબર
આગળોટ તા. ૧૯મીએ ઉભાગોઆમે પોંચી, તા. ૨૦મીએ કેપટી તા. ૫મી નવેમ્બરના પોર
બંદર પોંચી, અને તા. ૧૬ી નવેમ્બરના ખુદાના ફજલથી મુંબઈ પોંચી છે. તેજ પ્રમાણે બહુ
કરીને બપડી આગળોટ મુંબઈસાલ પહુ ને મુંબઈ નરો પુરો ખુલાશો પાળીથી મળશે.
જ્યારે લીગલ માટે નીચેને સરનામે લખો કે મળે.

Osman Ahmed,

Indian Passenger Agent for the

G. E. A. L. Agency, Durban.

P. O. Box 976, Durban.

આસમાન અંદમદ,

પી. એ. બોક્સ ૪૭૬ દરબન.

SHAIK MOHIDEEN,

WHOLESALE & RETAIL GENERAL MERCHANT

185a Camroodeon's Buildings

Corner, DURBAN. Tel. 444. SHAIK MOHIDEEN

D. A. SMAIL,

General Merchant & Importer,

P. O. Box 41, Opposite Standard Bank

Tel. add. 'TACE,' KLERKSDORP.

ઉપરની ઇન્જેર પેદીવાળા મી. રીકીએ,
જિતીનો, ઇંટ કામનો. તેમજ નહેર કામને
બહોળો અનુભવ દિંદુસ્થાનમાં કેટલાંક વર્ષો
રહી બેળવ્યો છે. વળી મી. રીકી દિંદુસ્થાની
ભાષા પણ સારી રીતે જાણતા હોવાથી તે
લોકોને ખેતી, નહેરકામ, વગેરે ભતનું કામ
કરાવવું હોય તેમને આ કામ સમજવામાં
બહુ ઉપયોગી થઈ પડશે. સર્વે સાર્થકોને
આ તકનો લાભ લેવા વિનંતી કરવામાં
આવે છે.

થોડી મહેનતે ઝાણું કામ લેવાય તેવા,
ઈંટ બનાવવાના, માળી મુંદવાના અને પાણી
ચલાવવાના થંભો તથા પંખો, વેરવાની કર
વતો અને માસ કાપવાના સંવાઓ મેટા
જથ્થામાં સંમદ કરવામાં આવ્યા છે.

આ બાબત વધારે સલાહ વધારે હમી
ઉપરને સરનામે મળવાથી આપવામાં આવશે.

પોસ્ટલ ઇન્ડિયન એસોસિએશન.

પો. શી. પેન્સ.	પો. શી. પેન્સ.
રોકડ મળ્યા. ૫૬- ૫- ૦	રોકડ બી. ઇ. એ. પર મોકલ્યા. ... ૫૦- ૦- ૦
" " " " " " ૨૦- ૭- ૬	કાર્મીમ રજીત. ૧- ૦- ૦
એક વેન્ટસેટર્પ મુદ્રકસ. ... ૨૪- ૦- ૦	તાર અને માલની ક્વોરન્ટાઇનના ... ૬- ૬- ૧૧
મી. ગાંધી તરફથી માનપત્ર સંબંધી } ૩- ૦- ૦	બોર્ડ મીલનરને તાર. ૦- ૧૬- ૦
વધારે આપેલ. ... .. }	ક્વોરન્ટાઇન વલીસ ખર્ચ. ૨- ૨- ૦
1૦૬- ૧૨- ૬	લોર્ડ સેલમેનને માનપત્ર. ૧૬- ૧૫- ૬
	તાર તથા મી. વીમનીની મુલાકાત. ... ૧- ૬- ૬
	દુકાનો બંધ કરવાની તહેવાર ખબર અને } ૭- ૫- ૦
	ડાક્ટરના રીપોર્ટ ... .. }
	કરાવની મીટીંગ વખતે રેલ્વે લાફ્ટ વગેરે. ૪- ૦- ૦
	પાર્ટ સંબંધે વકીલના કાગળના. ... ૨- ૨- ૦
	રોકડ બેલેન્સ. ૬- ૧૨- ૭
	૧૦૫- ૧૨- ૬

આ ઉપરાંત એસોસિએશનની થોડી ખીજ રકમો છે પણ તે મારા કબજામાં નથી.

નવેમ્બર તા. ૧લી ૧૯૦૬

સેક્રેટરી.

પોસ્ટલ ઇન્ડિયન એસોસિએશન.

ઇટરના તારની કંપની, લીમીટેડ.

હિંદુસ્થાન તથા યુરોપ માટેના તારના સંસ્થા દર.

ઇટરની કંપની કોઈપણ લોકોને માટે હિંદુસ્થાન, જાપાન, યુરોપ, એસ્ટ્રેલેશિયા અને અમેરિકા તાર મોકલી શકે છે. નિયમિત માર્ગોને દર સપ્તાહ લોક એક શાશ્વત રીતે આપવામાં આવે છે.

ઇટરની કંપની તાર અથવા દવાલથી હિંદુસ્થાન કોઈપણ બાજુ પર પૈસા મોકલી શકે છે.

ઇટરની કંપની તાર મોકલનાર તથા લેનાર બંધીના સરનામા રજીસ્ટર કરે છે. આ રજીસ્ટર નામને માટે કોઈપણ પદ્ધતિ લેવામાં નથી આવતા. ઇટરની ખાસ કોડ બુક છે તે દરેક રીતે સુવ્યવસ્થિત છે. આથી રીતે નામ રજીસ્ટર કરાવી કોડ સંબંધમાં તાર લેવા તથા મોકલવામાં થતા સરતો દરે કામ ઉઠેલી સહાય છે.

જ્યો ઇટર કોડમાં આવેલા તાર ઇટરની કંપની તેના અરજ કરી લેનાર બંધીને ટીકી કરે છે.

વધુ વિગત માટે નીચેના સરનામે લખો.

મેનેજર, ઇટરની ખીલ્ડીંગ, અથવા ઇટરની એજન્સી,
 ઇટરની એજન્સી, સેન્ટ્રલ ઓર્ગાઈઝર્સ પ્રીડ, બી ટાવર હાઇસ,
 કેવીસ ખીલ્ડીંગ, કેપટાઈન કમિશનર પ્રીડ,
 પર રીકડ સીડ, મોડાન્સરજ.
 હરણ,

સ્ટીમરોની હીલચાલ.

[નાવાલ ડિરેક્ટ લાઈન]

અંબીલો—તા. ૨૦મીએ માલગામી ઉપર ચુકી છે.

અમરીટો—તા. ૨૭ ડીસેમ્બરના રોજ કલકત્તા માટે ઉપડશે.

અમલોટો—તા. ૧૩મી ડીસેમ્બરના રોજ મદરાસ થઈ કલકત્તા માટે ઉપડશે.

અમરુલી—તા. ૨૬મીએ ડરબન તરફ પહોંચી છે તે તા. ૨૭ ડીસેમ્બરના રોજ પરબારી મદરાસ જવા ઉપડશે.

અમરસીંગા—તા. ૧૩મીએ પરબારી મુજબ માટે ઉપડશે.

[જરમન લાઈન]

કેઝર—તા. ૬મી ડીસેમ્બરે મુજબ માટે ઉપડશે.

રીસ્ટાગ—તા. ૨૦મી ડીસેમ્બરે મુજબ માટે ઉપડશે.

સુદેસરાય—તા. ૬મી-૭મીએ ૧૯૦૬ ના અરસામાં ૩૦મી ડિસેમ્બરે મુજબ માટે ઉપડશે.

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPE TOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

હાજના બાગીદારોએ આ વેપાર ચાર
ર્થે બેપર ખરીદી લીધેલ હોવા છતાં એલ
રેમનની કુ. ના નામથી વેપાર ચલાવવા
માં આવતો હતો કારણ કે ત્યાં બાગીદારોના
નામ નાતાલમાં સારી રીતે જાહેર થાય ત્યાં
સુધી જુનું નામ રાખવાનું કરાવ્યું હતું.
એ તે નામ ફેરવી કંપનીના નામથી કુ. આ
લે છે.

જથાબંધ માલના વેપારી,

દરેક રકમનો સોફ્ટ શુસ, કાપડ ખર,
જુટ, કાફરી માલ, હાર્ડવેર, કાચનો સામાન
બિગેરે બિગેરે.

A. MANSOOR

GENERAL MERCHANT.

BUTHA BUTHE,

DISTRICT LERIBE, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,

WHOLESALE & RETAIL.
MERCHANTS.

131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,

Fruit Merchant and
General Storekeeper.

BELLAIR, NATAL.

ત્યાં જથાબંધ કુટ ચાલવામાં આવે છે.

TAYOB ADAM,

GENERAL MERCHANT

Butha Buthe,

Leribe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT.

MADRAS GOODS A SPECIALITY.

139 Grey Street & 95 Umgeni Road,
DURBAN.

Telegraphic Address: "PERFORMER."

PARSHOTAM VALABH,

TAILOR & OUTFITTER.

KINDS OF SUITS MADE TO ORDER
AT SHORT NOTICE.

1750 Grey Street DURBAN

ખાનગો ઉચ્છેદ શુભરાતી નિશાળ.

જે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.

શુભરાત અને કાઠીઆવાડના મુદરોને
પીતાનાં બાળકોને ઉચ્છેદ તથા શુભરાતી
બચાવવા સારૂ આ સ્કુલમાં મોકલવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસિક ફી રૂ. ૧૦
૪૮૨ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ. } એમ. કે. પટેલ.
ડરબન. } સ્કુલ માસ્ટર.

FOR SUITS TO MEASURE

go to

Makanjee Bros.,

Outfitters.

182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

General Importer, Wholesale & Retail Merchant.

Box 122, Tel. add. "Rhomed Tilly."

OLD TOWN, KLERKSDORP.

ARMSTRONG BROS.

38 Field street, Durban

લોહાનો સામાન, કટલરી, બતીઓ તેલ,
રંગ તેના ખસ.

કાચનો સામાન, રેશનરી, બેનેમલનો
સામાન. વગેરે વગેરે. કાચબથી પેક કરી ત્ર
ત્રણ કીલોવર કરવામાં આવે છે. સાવને માટે
નીચેને સરનામે પુછા

આર્મ સ્ટ્રોંગ બ્રદર્સ,

૩૮ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ. દરબન.

ફુકાન વેચવાની છે.

ચારલસ ટાઉન મધેની અગ્રેજ બરની કુ
હાન વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા માટે ચાર
લસ ટાઉનમાં અથવા ૧૦૭ શીક્ડ સ્ટ્રીટમાં
હાઇદ્રાસમને પુછવાથી ખબર મળશે.

Essop Suliman,

GENERAL MERCHANT.

Box 15 Tel. Add: "SULIMAN."

VOLKSRIST.

Reuter's Telegram Coy., Ltd.,

Economical CABLEGRAMS to INDIA and the EAST

REUTER'S despatch cable messages for the public to India, the
Far East, Europe, Australasia, and America, and allow a rebate
of one shilling a message to regular senders.

REUTER'S remit money by mail or telegraph to all parts
of the world.

REUTER'S register the addresses of senders and receivers,
free of charge, by a system that ensures considerable economy
and the Reuter Social and Mercantile Code, which is the most
complete of its kind in existence, enables senders to save still
further.

All cablegrams sent in Reuter's Code are delivered to the
receiver in plain language.

Further particulars can be obtained from:-

The MANAGER,

Reuter's Agency,

David Buildings,

52 Field Street,

DURBAN

Reuter's Agency, Cape Town

Reuter's Building,

St. George's Street,

CAPE TOWN

Reuter's Agency,

The Corner House,

Commissioner St.,

JOHANNESBURG

A. E. Chotabhai,

MERCHANT.

BOX 33,

KRUGERSDORP.

ABDOOL RAHMAN, MERCHANT, POTCHEFSTROOM.

Tel. Address: "RAHMAN"
P.O. Box 12.

G. K. Desai,

General Dealer & Importer,
P.O. Box 76, Tel. add. "DESAL."
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co

General Merchant & Direct Importer,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 134. Tel. Add.: "AYOB"

M. A. Karodia & Co.,

GENERAL MERCHANTS,
Dealers in all kinds of
Indian Groceries and Soft Goods
Box 3598.

41 Market Street,
Johannesburg.

Ismail Suliman & Co.,

MERCHANTS & IMPORTERS
P.O. Box 1 Tel. Add. "SULIMAN"
RUSTENBURG.

Branches:

Dundee, NATAL;
Zeerust Marico, TRANSVAAL;
Lintleypoort, Dis. RUSTENBURG;
Steenbokfontein
Rietfontein

E. A. PATEL & Co.,

GENERAL DEALERS
DIRECT IMPORTERS.

Soft Goods, Hats and Shoes, Groceries,
Wooly Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tel. Add. "AGODDER" P.O. Box 54.
BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJGY IDOLGY,
DIRECT IMPORTER
GENERAL MERCHANT
P.O. Box, 334, DELAGUA BAY.

HAJEE HABIB.

CALCUTTA HOUSE.
IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of
Kags, Blankets, Hosiery, Haberdashery, Clothing,
Hardware, Hollowware, Furniture, Groceries.

Pough goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EXPRESS MAIL
Prices are very moderate & terms are easy.

A trial solicited.
Tel. Add. "BAGDAD" P. O. Box 57.
338, Prinsloo Street, PRETORIA.

ભાણા પરધેતમ.
વીશીની દરેક સગવડ કરી આપવામાં
આવે છે. આપો અને જુઓ.
અવડ પાલન સ્વીટ,
ડરબન.

A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER,
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL.
Tel. Add "BHABHA." P.O. Box 52.

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant
Chequer House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

EBRAHIM CAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT
(Natal Leaf Tobacco a Speciality.)
114 GUY STREET, (Camroodeen's Building.)
Tel. Add. "Camroodeen," Durban.

J. M. H. GOOL,
128 Castle Street, Capetown.
Wholesale Groceries, or all necessaries from
India and England.
Also Exporter of Cape Snook,
Natal Dried.
Messrs. Jelliffe & Son's Sons, Durban,
અવડ માર્ગ દક્ષિણ ગુજ.
અવડ માર્ગ,
128, કેપ્ટન સ્ટ્રીટ

B. P. EBRAHIM & CO.
Mattress Makers, Wholesale Importers.
Dealers in Bedsteads, Sofa Mattresses,
Mattresses, Cots, Feather Pillows, &c.
Market St. (W. 1st), Box 4430, Johannesburg.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY KNITWEAR.
Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.
J. LANDAU.

337 Pine Street, Durban.
New Office: 13 Rue des Francais-Bourgeois, Paris.
સેકન્ડ-હેન્ડ કોટ, જેકેટ, ટ્રાઉઝર્સ, કોટ, વાઈસકોટ, એક
બધે યુરોપી મનાવનાર ચોરી 14-15
જે. લેન્ડાઉ
337 પાઈન સ્ટ્રીટ, ડરબન.
દેલ ઓફીસ 13 રુડ ડેસ ફ્રાન્કો-બુર્જુવે.

એ. એ. કુવાડીયા.
ફેનસી અને ઇલેક્ટ્રી ગાર્મેન્ટ દરેક બદલે
નાલ અમરે ત્યાંથી ઓફીસ બાંધે મલકે.
વધારે ખગર મારે પુણે,
પી.એ.એ.એ.એ.એ. એ. એ. કુવાડીયા.
૨૭ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, જોહાન્નસ્બર્ગ.

Ismail Amod Kajej,
GENERAL MERCHANT & DEALER
Market Square, P.O. Box 11.
KRUGERSDORP.

M. S. COOVADIA,
GENERAL MERCHANT

ENGLISH and INDIAN
GROCERIES
Box 270, Tel Add "COOVADIA,"
JOHANNESBURG.

E. A. BHABHA,
GENERAL MERCHANT,
Box 90 Tel. Add. "BHABHA,"
VOLKSRUST.

E. EBRAHIM & Co.,
General Dealers,
Wholesale and Retail,
ઇ. ઇબ્રાહીમની કુ.
હાલસેલ ને રીટેલ મલ્કર.
Corner BLANCHER and STANLEY STREETS
STANDERTON.
Box 17. Tel. Add. "EBRAHIM"

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 8th December, 1906.

No 49.

MARHOMED. CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis

Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telegrams: "CASSIM" and "CAMROODEEN."

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.
Wholesale Merchants and
Direct Importers.

have always on stock:-
Rice, Gholl, Oils, Shue, Spices, Fish,
Tinned, Sugar, Salt,
Cashewnuts and Groundnuts, Quills,
Fish, Tobacco, Cape Snork,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.
And all Indian and English Groceries
can be had at cheap rates

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
115 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.

Cable & Tel. Add. "Katherton."
Tel. No. 321.

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers.

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURION MANUFACTURED ON THE PREMISES
ALSO ESTATE OWNERS

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.

APPLY-

125 FIELD STREET.

P. O. Box 97.

Tel. Add.

"MANKHAN," Durban

Telephone No. 353

A. M. JEEVANJEE,
& CO.

Stevedores, Dubashies, Commissioners.

and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

Head Office: - KARACHI

Branches: - BOMBAY & NAIROBI

Telegrams: - "JEEVANJEE"

Karachi: -
Bombay: -
Nairobi: -

"JEEVANJEE"

"JEEVANJEE"

Cable and Telegrams: - 5th Division, Act. Secy. Station, and General

મસ્તો અને વિચો તમારું.

દરબારના વખતમાંથી તમારું પરચરણ
કે જમાવણ અમારે જાણી નહીં જાય.
એ. એ. ગોંધી. મેનર.

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,
Smith Street, Durban.

આપણે ખર્ચે ૬૦,૨૨,૦૦૦
આમનાં વિષે વાચાજ સરના
દરે ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN.

General Merchant & Commission Agent,
102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 102
ESTABLISHED 1890.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચંડ ને કમીશન

એજન્ટ.

વેસ્ટ ૧૧, ૧૩૫, ૧૫૧ અને ૧૬૫

P.O. Box
241.

શ્રી અબુમકર આમદ એન્ડ બ્રદર,
તરેહવાર રેશમના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOUBAKER"

E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,

434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing, Blouses, Night-gowns, Combinations Chemises,	Skirts, Underskirts, Children's Fancy Goods, Frocks,	Bibs, Bonnets, Hosiery, Hats, Wool Shawls.
--	--	--

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY PRICE MODERATE

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864.

Telegraphic Address: "FORBANDAR."

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હાલના વેપારીઓના બરનો સંકળી બતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
દેખરશીયલ રોડ ઉપર મેશરે બેસી ડનની બાબુવાળા તરફ મકાનમાં
રાખવા થતા પહેલા સધળા માલ બેપર ખાસ સસ્તો ભાવ રાખેલો છે.
કલકત્તાથી ચાખા, દાળ, ધી, અને બારીશીબસથી બારીશની ચીની
એવા બધામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલાયમ.

રહીશન નં. ૯૧૫, એ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ સરનામું "કોન્કાસેઝ" "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well lighted and airy Rooms to let in

First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars apply:

PARSEE RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers,

563 CHURCH STREET,

MARITZBURG, Natal.

USEFUL BOOKS

WALKER'S LITTLE'S WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 cuttings. Useful to every man
in every position of life for daily use. Rs. 1,
3s. 6d. post free.

HOW TO THE STUDENT OF ENGLISH, Third
Edition. A comprehensive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and examples. Rs. 1, 3s. 6d. post free.

EVERY DAY ENGLISH A PRACTICAL GUIDE
to reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition) Rs. 1, 3s. 6d.
post free.

THE STUDENT OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition) Explained and Illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Rs. 1, 3s. 6d. post free.

SELECT SYNONYMS OF THE GREAT ORA-
TORS, Vol. I, Vol. II. - 119 pages with illustra-
tions. Aids to the right use of the English
language. Rs. 1, 3s. 6d. post free.

WALKER'S LITTLE'S WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 cuttings. Useful to every man
in every position of life for daily use. Rs. 1,
3s. 6d. post free.

To be sent to The Manager, "INDIAN
STUDENT" OFFICE, No. 108 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,

હાલવેસ અને રીટલ મરચંડ.

Market Street, Box 79,

HEIDELBERG.

Branches at—
Pietarijg, Box 24. Nigel, Box 43.
and at Volksrust

(as BHAT BHADRA & Co.)

Tel. Address "BHYAT."

P. DAWJEE MAHOMED & Co.

Have a large stock of

RICE, DHOLL, GREE AND OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN.

Tel. Address "PAWOLAR." Box 224

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers,

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Address "TAYOB."

The South Indian Bank and Indian

24/12/06

AMOD SULIMAN & CO.

[illegible]

HEIDELBERG. Transvaal.

Branch: KUNITA & Co., Nizel.

આવૃત્તિ સંક્ર.

જાણે છુટક અંક જોડતો હોય
તેમણે આગળથી ખમને લખી
જણાવવું, નહિ તો બધી નકલો જલ
દીથી ખપી જતી હોવાથી પાછળથી
નિરાશ બનવું પડે છે. છુટક નકલ
૧ની નાતાલમાં ૩ પેની, ત્રાન્સવાલ
તથા કેપ કોસ્ટોનીના આફ્રિકાને ૫
કોલોનીના ૪ પેનીના સ્ટાંપ મોકલ
વાથી તેમને સરનામે પોષ્ટ કરવા
માં આવશે.

ઉપરુદ્ધાન તરફથી કેટલુંક રસીક
લાખાણ આવતા અંકને માટે મળ
વાની અમને વધી છે. જે આવતા
અંકમાં દાખલ કરવામાં આવશે.

Commercial Agency,

13, Upper Circular Road,
CALCUTTA.

Is a concern which needs especially to be brought to your notice to enable you to keep in touch with the various markets in India. The rates of almost all the goods that you require from time to time fluctuate and it is therefore necessary in the interest of our reputed concern that before you place your orders elsewhere you will please refer the matter to us, sending samples (where this is practicable) for our especial offers. Should you feel inclined to correspond with us you will always find the Calcutta market at your door and that you will not only be in a position to ascertain the true aspect of the market as regards the genuineness, cheapness, durability and quality of the goods required, but that you will come across this as the only concern of the day which would render all sorts of services with promptitude and guaranteed satisfaction.

સરસ્વતી સાહેબની વનખીની તરી અને ૪૬૫ આકૃતિ પીઠામાંની ખતીઓ ભરપૂર,

સ્ટોમર અમર્સિંગા.

મુખ્ય સાર, ૪૫૦૦ ટનની. મુખ્ય સાર.

સદરજી આમજોડ આમસીમા તારીખ ન ઠીસે બરના અતરે આવી તા. ૧૩મી ઠીસે બર લુગેરાતનાં લીપસે દેવાગોઆમે તથા બેરા બંદર કરી જરૂર મુખજ સારાં ઉપડી જશે. આઠ્ઠામી ઉપડેલી દેવાગોઆમે તથા બેરા બંદર રોડાકો ને મળી હીન ૧૮૫૧ ૧૮૫૨ મુખજ પોતી જશે સુસલમાન બસલજોને બઝીદદ તથા હીંડુ બાઈજોને મરહમકરાલ વેર પહેંચી પેતાનાં ભાંયાં જોઠરાં સાથે કરવાની તક મળશે માટે સરવે મુલક જવા દિવજનાર સાહેબોને અમે બકામલુ કરીએ હીએ કે આ સારી તક હુમાવશે નહીં.

આ આગમોદ નથી અને પ્રભુ સાથની તેમજ હરેક જગ્યાપર પીજણની બતીથી ભરપૂર છે પાર્શ્વેશની સુખાકારી માંદ ખાષ ભગવાનથી કરી ફાલના તથા દેક દાહમાંના લોકતાના પાકીવાથી બનાવવામાં આવી છે. સુખા નદીનાં જોડે પશુ જરૂર કરતાં વધારે તેમ જ સમવડ બરેલાં છે. સુસંગ્રખાતું પશુ જરૂર બનાવવામાં આવેલું છે પાણી જે કે અતીથય જરૂરની વસ્તુ છે તે લેખકો તે વખતે સેહેલાઈથી લેટલું લેખકો તેટલું મળી શકે છે, ઉપરાંત આગમોદના બોલીસદો બીજા કામદારો પણ મરીજ અને મહોળતવાળા છે તેમજ બુદ્ધીવાર અને માણીતમાર દાકતર પણ આગમોદની અંદર રાખવામાં આવે છે જે જરૂરી વખતમાં બહુજ ગ્રામ લાગે છે ; વધેરે હરેક રીતની સમવડ છે કે જેથી પાર્શ્વેશને કોઈપણ પ્રકારે જરૂરથી સુકાતું પડે એમ નથી. પોતાની જાતને રાહતમાં રાખી સુકક જગા ઘડાદો રાખના દોષ તેમને શાક આ આગમોદ એક અનુદય તક છે.

સેંકડ તથા ફરેઈ કથાઓની કેબિનેટો પણ બહુ જ સગવડ બરેલી છે.

इति शिवायथी जमात आदेशोऽयं अभावी भारद्वाजे दीपित लेवाथी नोक्षीमां इत्येवं यथे.

વધુ લીગત મારે હજે, ત્યાં હજે શીરદામે.

Messrs King & Sons,

એસર્સ ટ્રીંગ એન્ડ સન્સ.

West Street Durban.

વંશી સીટ, ૬૨૫૫.

Messrs M. C. Anglia & Co.,

જેસમં એમ. સી. આંગલીઆ ફા.

339 Pine St. Box 59.

૬૩૬. પાઠન શીટ, બોક્સ ૫૯.

1307400.

62714.

भारतसिंहोत्तमो राजा ५२५५।

બાઈશીકનો મેટા જાઓ જુદી જુદી
જાતની બાઈશીકથી કીમત પાછો ૧-૧-૫
(કેસ) થી અથવા માનિક દુકાનેથી અમારે
જાઓ અથવા દરેક જાતનું બાઈશીકમુ
ડીપર કામ પણ સાચી રીતે આપવામાં
આવે છે. એ. કોન

२४७ पाठ्य-श्रुति-संग्रह.

• "INDIAN OPINION."

Yearly Subscription (Natl) 12/6

Half Yearly	...	...	7.6
-------------	-----	-----	-----

Quarterly 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718 2719 2720 2721 2722 2723 2724 2725 2726 2727 2728 2729 2730 2731 2732 2733 2734 2735 2736 2737 2738 2739 2740 2741 2742 2743 2744 2745 2746 2747 2748 2749 2750 2751 2752 2753 2754 2755 2756 2757 2758 2759 2760 2761 2762 2763 2764 2765 2766 2767 2768 2769 2770 2771 2772 2773 2774 2775 2776 2777 2778 2779 2780 2781 2782 2783 2784 2785 2786 2787 2788 2789 2790 2791 2792 2793 2794 2795 2796 2797 2798 2799 2800 2801 2802 2803 2804 2805 2806 2807 2808 2809 2810 2811 2812 2813 2814 281

Yearly Subscription South Africa

England and India. . . . 171

Half Vowels 91

$$Q_1, Q_2, \dots, Q_n, S_1, \dots, S_n$$

ए. इ. वॉयशी.

जडे ओकशनीअर, सरकारी भोजणी
वार और एस्टेट एजेंट

वेचनेका ह.

मोवरपोस्ट—खाली जमीनका टुकड़ा और
पांच बीघा जमीन, मकान सहीत.

वेस्ट बिल्डिंग—तोहर रस्तापर जमीनका
टुकड़ा, एडोलेमें नदी है. जमीन ३, ४, ५
और जास्ति एकाका टुकड़ेमें बेचनेकी
है—फ्रीहोल्ड.

मार्टन एलकोयको नर्मोचमें एक फ्रीहोल्ड
फार्म, ६० पिघा, जमीन बहुत अच्छा
है पाणी पुष्कल है.

और दूसरी बहुत जमीन बेचनेकी है.

खुलासा मिलनेका दिहाना.

एकटम आरकेड.

गार्डिनर स्ट्रीट, डरबन.

એ. ઈ. વૉઈસી.

લેડ ઓકશનીઅર, સરકારી સરવેયર
અને એસ્ટેટ એજન્ટ.

વેચવાના છે.

ઓવરપોર્ટ—ખાલી જમીનના ટુકડા અને
પાંચ વીંચા જમીન, મકાન સહીત.

વેસ્ટબિલ્ડ—તોહર રસ્તાપર જમીનના ૩
૪ અથવા પાંચ એકરના ટુકડા. પાડોશ
માં નદી છે. ફ્રી હોલ્ડ.

માર્ટિન એલકોયની નામમાં એક ફ્રી હોલ્ડ
૮૦ એકરનું ફાર્મ, પાણી પુષ્ટળ છે.

અ. રસ્તા બંધ થયેલી જમીનમાં

ફેક્ટરી બાંધે તેમાં,

એક્ટમ આરકેડ

ગાર્ડિનર સ્ટ્રીટ, ડરબન.

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

161 Grey Street
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
BOER TOBACCO
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.
At Lowest Wholesale Prices.
Box 88. Tel. Address: "Forbander,"
Telephone 561.

સરસો અને ઉંચો માલ.

સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચેરૂટ ઓફ યા
ઇનીઆ સેવ વગેરે બહુની તમામ નીચેને
સરનામે મળશે.

સન એન્ડ રાબિન્સ વર્ક્સ.

૧૬૪ એ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

જરમન ઈશ્ટ આફરોકા લાઈન.

ટ્રીફાયલ નાહી અને જરૂરી મુખ્ય જનનાઓને ડિલિવરી તક.

સ્વીમર રેસ્તાય તા. ૨૦મી ડિસેમ્બરના મુખ્ય સાથે ડેપાર્ચર.

૧૧ દિવસે મુખ્ય તથા પોસ્ટાલ જનનાઓને અગર.

સ્વીમર મુખ્યસાથ મુખ્યથી તા. ૭મી ડિસેમ્બરના ઉપરી મોટીય રેલી આઈ ડિસેમ્બરની
આખરીમાં આવી નવેવારીની તા. ૫થી ૧૦ની અંદર બહુ કરીને પોસ્ટાલ ને મુખ્ય સાથ
૧૧મી જરૂરી તે ૧૧મીથી ૧૧મી ડેવાગોઆમે રેલી આવી જશે.

ઉપરી ઉપનીની આગળોટ જનરલ અતરેથી માલ આફરોજમાં સીધી જવા ઉપાએ
જરૂરી લોકોએ બોડી અફા પ્રીધી કે મળકુર આગળોટ સીધી નહી જશે (પણ ખુદાને
સહુ પાડે છે) તેથી સ્વીમર જનરલ બોડીથી જરાબર આપેલી તારીખે ૧૮મી આફરોજ
૧૧મીથી તા. ૧૦મીએ ડેવાગોઆમે પોંચી, તા. ૨૦મીએ ઉપરી તા. ૫મી નવેમ્બરના પોસ્ટ
જરૂરી પોંચી, અને તા. ૧૧મી નવેમ્બરના ખુદાના ફલથી મુખ્ય પોંચી છે. તેજ પ્રમાણે બહુ
કરીને ઉપરી આગળોટ મુખ્યસાથ પણ તે મુખ્ય નહી પુરો ખુદાસો પછીથી મળશે
જરૂરી વીજલ માટે નીચેને સરનામે જાઓ કે મળે.

Osman Ahmed,

Indian Passenger Agent for the

G. E. A. L. Agency, Durban.

P. O. Box 976, Durban.

એસમાન અહમદ,

પી. એ. બોક્સ ૯૭૬ ડરબન.

અમા મામદ,

પી. એ. બોક્સ ૯૭૬ ડેવાગોઆમે

SHAH MEHIDEEN,

General Merchant & Importer,

132a Cannon St. Durban.

For further particulars apply to

D. ASMAIL,

General Merchant & Importer,

P. O. Box 41, Opposite Standard Bank

Tel. add. "FACE," KLERKSPOR.

રીડી અને કા.

મરીગેશન કંપનીએ,

૧૭૫ પાઈન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

ઉપરની પ્રજનેર પેટીવાળા મા. ટ્રીકીએ,
એલીનો, ઈંટ કામનો, તેમજ નહેર કામને
બહોળો અનુભવ હિંદુસ્તાનમાં કેટલાંક વર્ષો
રહી મેળવ્યો છે. વળી સી. રીકી હિંદુસ્તાની
બાપા પણ સારી રીતે બહુતા જોવાથી તે
લોકોને એવી, નહેરકામ, વગેરે બહુતા કામ
કરાવવું હોય તેમને આ કામ સમજવામાં
બહુ ઉપયોગી થઈ પડશે. સર્વે કાર્યોમાં
આ તકનો લાભ લેવા વિનંતી કરવામાં
આવે છે.

થોડી મહેનતે કાઠુ કામ લેવાય તેવા,
ઈંટ બનાવવાના, માટી મુલવાના અને ખાલુ
ચકાવવાના વગેરે તથા પંચો, વેરવાની કર
વતો અને ઘણ કારવાના સંબાળે થોડા
જગ્યામાં સમજ કરવામાં આવ્યા છે.

આ બાબત વધારે સ્પષ્ટ વગર કામ
ઉપરને સરનામે મળવાર આપવામાં આવશે.

રોકડ ખજાર ભાવ.

આવક.	શી. રૂ.	શી. પે.
ચાંદ ૧ અસ્તાલ	૨૫ ૦	૨૫ ૬
બીમડીના	૨૬ ૦	૨૭ ૦
એફ. એફ. ડી. આર.	૨૨ ૬	૨૩ ૬
એફ. ડી. આર.	૨૧ ૬	૨૨ ૦
ચીની સફર	૨૪ ૬	૨૫ ૦
હુડાના	૨૫ ૦	૨૬ ૦
દેશી તુવેર દાળ	૨૨ ૬	૨૩ ૦
તુવેર દાળ કાલપુરી	૨૪ ૬	૨૫ ૦
મસૂરની	૨૩ ૫	૨૪ ૦
મગની	૨૫ ૬	૨૭ ૦
અડદની	૨૭ ૦	૨૮ ૦
ચણા મુંગઈના	૨૨ ૦	૨૨ ૬
દાળ	૨૨ ૬	૨૩ ૬
વરાહા	૧૬ ૦	૧૮ ૦
મકાઈ	૧૪ ૦	૧૫ ૦
કાચું તેલ ૧ આલન	૩ ૧૦	૪ ૦
એરિકું	૩ ૩	૩ ૮
મીઠું	૩ ૮	૩ ૯
નાળીએરડું	૩ ૮	૩ ૯
ખાંડ સફેદ સો રતલની	૧૮ ૬	૧૫ ૩
પીળા	૧૫ ૦	૧૫ ૬

ખાઈન	૧૮ ૦	૧૪ ૦
તીરકુળ નાતાલ	૯ ૦	૧૦ ૦
આટો	૧૧ ૦	૧૧ ૬
મદ્રાસી સોપારી ૧ રતલ	૭ ૦	૭ ૬
મરચાં	૦ ૫૫	૦ ૬૧
ધી પેટી ૪ ટીનના પૌં	૮ ૫	૮ ૧૦
પોરબંદર	૮ ૧૫	૮ ૦
પારાશીન ડીવોલ.	૬ ૨	૬ ૩
વાઈટ રોસ	૭ ૬	૮ ૦
આથન	૧૨ ૬	૧૩ ૦
નાળીપેર ૧૦૦	૧૨ ૦	૧૪ ૦
ફલી	૬ ૦	૬ ૦
નીમક (લીવરપુલ)	૪ ૪	૪ ૬
અસ્તા એકનું.	૪ ૪	૪ ૬
ફૂલ નેસલુ	૨૦ ૦	૨૦ ૩
બીનીસ	૨૪ ૦	૩૦ ૦

ધી મોહમ્મદન એજ્યુકેશનલ કોનફરન્સ ફંડ.

મી. દાઉદ સુલેમાન	૦ ૨ ૬
અસવાલ	૦ ૧ ૦

મી. મહમ્મદ સાબુજી	૦ ૨ ૬
કાસમ હસનજી	૦ ૨ ૬
એમ. ઇ. નાનાલાલ	૧ ૧ ૦
અલી ઉમર એસમાન અલી	૧ ૦ ૦
એસ. ડી. મોખર્ડે	૦ ૧૧ ૦
અબ્દુલ્લા હાજી ખાન મહમ્મદ	૦ ૧૫ ૦
અબ્દુલ રહેમાન	૦ ૭ ૬
કાસમ તખ્તખ	૦ ૭ ૬
ઇમરાલીમ હુસેન	૦ ૧૦ ૦
અહમદ મુસા કાસમ	૦ ૫ ૦
અબ્દુલ લતીફ મહમ્મદ	૦ ૫ ૦
મુસા હસન	૦ ૭ ૬
અહમદ હાલિ	૦ ૫ ૦
ઇમરાલીમ બીગદર	૦ ૭ ૬
મુસા અહમદ બીસમીલ્લા	૦ ૭ ૬
અબ્દુલ ગની હાજી	૦ ૭ ૬
સાલે મહમ્મદ	૦ ૭ ૬
હુસેન આદમ	૦ ૬ ૦
મહમ્મદ મુસા	૦ ૫ ૦
કાસમ અહમદ	૦ ૫ ૦
ઇમરાલીમ રહીમીયા	૦ ૫ ૦
કાસમાલ મુસા મંગાલ	૦ ૫ ૦
રતનજી લખમીલાસ	૦ ૫ ૦
અહમદ ઇમરાલીમ કા	૦ ૫ ૦
પરસુરમ્ નાની રકમે	૯ ૫ ૦

ફટરના તારની કંપની, લીમીટેડ.

હિંદુસ્થાન તથા યુરોપ માટેના તારના સસ્તા દર.

ફટરની કંપની કાંઈપણ લોકોને માટે હિંદુસ્થાન, જાપાન, યુરોપ, એસ્ટ્રેલેશીયા અને અમેરિકા તાર મોકલી શકે છે. નિયમીત ધરાવેને દર સહેલા હીઠ એક શીશીન અને હપેની રીવેટ આપવામાં આવે છે.

ફટરની કંપની તાર અથવા ટપાલથી દુનિયાના કાંઈપણ જાગપર પૈસા મોકલી શકે છે.

ફટરની કંપની તાર મોકલનાર તથા લેનાર બંધીના સરનામા રજીસ્ટર કરે છે. આ રજીસ્ટર નામને માટે કાંઈપણ પહોંચા લેવામાં નથી આવતા. ફટરની ખાચ કોડ જુદા છે તે દરેક રીતે સંપૂર્ણ છે. આથી રીતે નામ રજીસ્ટર કરાવી કોડ શબ્દોમાં તાર લેવા તથા મોકલવાથી બધું સરસે દરે કામ લહેલી સડાય છે.

જ્યાં ફટર કોડમાં આવેલા તાર ફટરની કંપની તેના અરજ કરી લેનાર બંધીને મળી જર કરે છે.

બધું વિગત માટે નીચેના સરનામે લખો.

મેનેજર,	ફટરની બીરડોન,	અથવા ફટરની એજન્સી,
ફટરની એજન્સી,	સેન્ટ્રલ એજન્સી ઓફ,	ધી કોન્ટ્રી દાક્ષિણ,
કેપીટલ ખાંડાલ,	કેપીટલ ખાંડાલ,	કમીશનરે ઓફ,
પર રીવેટ કોડ,		એડ્વાન્સરમ.

સ્ટોમરોની હીલચાલ.

[નાતાલ ડીરેક્ટ લાઈન]

અંબીલા—તા. ૨૦મીએ કાલ બોધી ઉપડી ચુકી છે.

અમમીટા—તા. ૨૭ ડીસેમ્બરના રોજ કલકત્તા માટે ઉપડી ચુકી છે.

અમલોટા—તા. ૧૩મી ડીસેમ્બરના રોજ મદરાસ મહ કલકત્તા માટે ઉપડી.

અમમીંગા—તા. ૧૩મીએ પરગારી મુન્દા માટે ઉપડી.

[જરમન લાઈન]

કેસર—તા. ૬મી ડીસેમ્બરે મુંબઈ માટે ઉપડી ચુકી છે.

રીન્ડાગ—તા. ૨૦મી ડીસેમ્બરે મુંબઈ માટે ઉપડી.

બુદેસરાથ—તા. ૫ જાન્યુઆરીથી તા. ૧૦ ના અવસામાં સીધી પોર્તુગલ જઈ મુંબઈ માટે ઉપડી.

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPETOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

હાજના ભાગીદારોએ આ વેપાર ચાર વર્ષ જીપર ખરીદી લીધેલ હોવા ખર્ત એલ, કરમનની કુ. નામથી વેપાર ચલાવવા માં આવતો હતો કારણ કે નવા ભાગીદારોના નામ નાતાલમાં સારી રીતે જાહેર થાય ત્યાં સુધી જીવુ નામ રાખવાનું કરાવ્યું હતું. હવે તે નામ ફેરવી ઉપરના નામથી કુ. આ લે છે.

જથાખંદ માલના વેપારી.

ફરેક રકમનો સોડક ગુડસ, કાપડ બર, જુટ, કાદરી માલ, હાડવેર, કાચનો સામાન વિગેરે વિગેરે.

A. MANSOOR

GENERAL MERCHANT,

BUTHA BUTHE,

DISTRICT LARINE, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,

WHOLESALE & RETAIL MERCHANTS,

131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,

Fruit Merchant and General Storekeeper.

BELLAIR, NATAL.

અમો ૧૦૦૫૦૫૦ કુટ ચકાવવામાં આવે છે.

TAYOB ADAM,

GENERAL MERCHANT

Butha Buthe,

Larthe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT.

KADIAS GOODS A SPECIALITY.

139 Grey Street & 95 Umgent Road, DURBAN.

Telegraphic Address: "PERFORMER."

PARSHOTAM VALABH,

TAILOR & OUTFITTER

KINDS OF SUITS MADE TO ORDER AT SHORTEST NOTICE.

125a Grey Street DURBAN

આનંદો ઉચ્છેદ ગુજરાતી નિશાળ.

જે તા. ૨૬ જુન ૧૯૦૪થી ખાલી છે.

ગુજરાત અને કાઠીઆવાડના શૃદ્ધસ્થોને પાતાનાં બાળકોને ઉચ્છેદ તથા ગુજરાતી બણાવવા સારૂ આ સ્કુલમાં મોકલવાને વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસીક ફી રૂ. ૧૦

૪૮૨ વેસ્ટ બ્રીટ.) એમ. કે. પટેલ.
ડરબન.) સ્કુલ માસ્ટર.

FOR SUITS TO MEASURE

20 13

Makanjee Bros.,

Outfitters,

182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

General Importer, Wholesale & Retail Merchant.

Box 122, Tel. add. "Ahomed Tilly."

OLD TOWN, KLERKSDORP.

ARMSTRONG BROS.

36 Field Street, Durban

ચોદાનો સામાન, કટકરી, બતીઓ તેથ, રૂબ તેના બ્રશ.

કાચનો સામાન, ફેરચનરી, બેનેમકને સામાન, વગેરે વગેરે. કાળજીથી પેક કરી વર ત્રજ ટીલીવર કરવામાં આવે છે. આવને માટે નીચેને સરનામે પુછો

આર્મ સ્ટ્રોંગ બ્રાધર્સ,

૩૬ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

દુકાન વેચવાની.

ચારલસ ટાઉન મથેની અગ્રેજ બરની દુકાન વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા માટે ચારલસ ટાઉનમાં અથવા ૧૦૦ રીલ્ડ બ્રીટમ હાઇદ્રાસમને પુછવાથી ખબર મળશે.

Essop Suliman,

GENERAL MERCHANT.

Box 15 Tel. Add. "SULIMAN,"

VOLKSRUST.

Reuter's Telegram Coy., Ltd.,

Economical CABLEGRAMS to INDIA and the EAST

REUTER'S despatch cable messages for the public to India, the Far East, Europe, Australasia, and America, and allow a rebate of one shilling and sixpence a message to regular senders.

REUTER'S remit money by mail or telegraph to all parts of the world.

REUTER'S register the addresses of senders and receivers, free of charge, by a system that ensures considerable economy; and the Reuter Social and Mercantile Code, which is the most complete of its kind in existence, enables senders to save still further.

All cablegrams sent in Reuter's Code are delivered to the receiver in plain language.

Further particulars can be obtained from:-

The MANAGER,

Reuter's Agency,

David Buildings,

52 Field Street,

DURBAN.

Reuter's Building,

St. George's Street,

CAPETOWN

Reuter's Agency,

The Corner House,

Commissioner St.,

JOHANNESBURG

A. E. Chotabhai,

MERCHANT.

BOX 33,

KRUGERSDORP.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, DECEMBER 8TH, 1906

No 49

Contents

EDITORIAL COLUMN:—

The Deputation and its Work	913
Curious Statistics	913
Siraj: Misunderstanding	913
The Zionist Conference	916

OTHER ARTICLES:—

Success of Deputation	917
The Ordinance and the Leader	922
Johannesburg Meetings	923
Advisory Boards	924
Net Volk and Asiatics	924
Indians and the Franchise	924
Indian Affairs in Natal Parliament	924
Durban Indian Public Library	925
Durban Notes	925
Presentation at Ladysmith	925
Cancelled Permits and Certificates	926
Japan and America	926
Facts and Comments	929

Indian Opinion

SATURDAY, DECEMBER 8TH, 1906.

The Deputation and its Work

THE glad tidings come that Lord Elgin has informed Lord Selborne that he is sending without further consideration, to His Majesty the King, that the Transvaal Ordinance shall be brought into operation. Mr. Winston Churchill, who made the announcement in the House of Commons on Monday afternoon last, added that, as a consequence, the provision of the Ordinance would not be proceeded with at present. To the extent, then, of the hanging up of the Ordinance, the mission of the Transvaal delegates is successful.

The British Indian community of the Transvaal has not delayed in sending its heartfelt and most grateful thanks to His Majesty's Government for the broad-minded action it has taken in disallowing the Ordinance, and to their sympathizers at home, who have given such invaluable help to the deputation in its struggle to obtain so promising a result from its representations to the Imperial Authorities.

It would be premature, however, to rejoice prematurely. It is over what we are afraid will be but the first skirmish of a long and bitter-breaking struggle. It is more than hinted that the new Responsible Government of the Transvaal will pass at least an identical measure, if not certainly a more stringent one. We therefore warn the British Indians of the Transvaal against too great an optimism, and urge that the time is not yet far off when a complete annulment of the work done by the deputation.

We are at liberty, however, to draw attention to one matter which has been brought prominently forward by cables published in the South African press recently. We learn that a permanent committee has been formed in London to undertake the promotion of the interests of British Indians in South Africa, to place the grievances of such British Indians before the proper authorities, and to advertise as widely as may be the existence of injustices perpetrated against those whose birthright is contained in the charters of the South African colonies and the Imperial Proclamations voiced through the representatives of the Throne in India. That those injustices are very great no one can doubt who has made even the most superficial study of the questions involved, and it is of the utmost value and necessity that such a committee should be formed at headquarters in order to bring to bear a constant and well directed influence upon those in whose power it is to remedy the grievances.

The personnel of the committee is still a matter of conjecture, though it is known that its membership will consist of men of all shades of political faith and of ripe statesmanship. It is, in any case, announced that Sir Lepel Griffin will act as president of the committee, of which Mr. L. W. Ritch will be the secretary. Mr. Ritch is honoured in the trust imposed upon him, but it is equally true that the Indians in South Africa are also honoured by the self-sacrificing devotion of one who has devoted himself heart and soul to the furtherance of their cause and the amelioration of their position. This, perhaps, is neither the time nor the place for a eulogy of Mr. Ritch's labours on our behalf, mostly done in secret and unadvertised, but we take this opportunity of reminding our readers that there do exist Europeans even in South Africa who are yet able to perceive the great wrongs that are being perpetrated against a people whose fault is that they have few if any European votes and ally European virtues. Whether the committee will meet with the success that is to be hoped for is still in the lap of the future, and time alone can tell what results will be attained. Nevertheless, even before anything is achieved, South African Indians must bear in mind the deep and lasting debt of gratitude they owe to those, who, having no private interests to serve in devoting themselves to an unpopular cause, have deemed it their first duty to protest, as only high-spirited men know how to protest, against the narrow, petty, and selfish policy which is now being followed by the government, if not the ill-will of so many of our

European brethren in South Africa. There is no need for bitterness in this strife. The facts are all on our side, and time will undoubtedly and inevitably prove that our speech has been truth, and our action based upon uncontroverted fact.

Curious Statistics

FIGURES are the most dangerous things to juggle with that we know of. As Mr. Chamberlain says, and very wisely, they are used, or should be used, by way of illustration of facts, and, therefore, in their representative capacity their manipulator should be most wary as to the deductions and inferences which he desires to draw from their use.

Mr. Abe Bailey the other week delighted his Patchestroom auditors with a brief and pithy account of the enormities inflicted by Indians upon that typical white man's country, Natal. He showed that, whereas there were, in this Colony, according to the census report, 658 European storekeepers, there were no less than 1,260 Indians plying the same trade. He went on to demonstrate that there were only some 7,000 Europeans cultivating the land as against the enormous number of 30,000 Indians performing the same function, whilst again he showed that, as against 100 Europeans on that farm, there were 700 Indians. Naturally, thought Mr. Bailey, the Indian community would have to bow its head before this formidable array of figures which, no doubt in his view, were based upon facts.

Mr. Tatham, at his recent Labour meeting at the Durban Town Hall, was naive enough to quote the same figures in the same manner, and the *Natal Mercury* was good enough to expose the fallacies underlying these statistics brought forward by the dauntless leader of the Labour Party, who, as Mr. Armstrong so trenchantly remarked, did not enter the House of Assembly with clean hands when he moved the first reading of his farcical Licensing Bill. Our contemporary showed that, whilst practically every Indian in trade called himself a storekeeper, it was much more usual amongst Europeans to specify exactly what their particular trade was. They were not content with the general term "storekeeper"; some of them were ambitious enough to describe themselves as grocers, others as ironmongers, others again as drapers, and still others as clothiers, but they all had to give themselves out as such. The census report, the numbers of European storekeepers appeared with it the numbers of Indian traders.

Let us examine the census report a little more closely. We may be able to gather from it something of interest for Messrs. Bailey and Tatham. For instance, there were 329 agents of various sorts described as European as against 15 Indians. There were 904 European accountants and book-keepers as against 69 Indians. There were 1,056 European bricklayers and assistants as against 122 Indians. There were 723 European blacksmiths and assistants as against 50 Indians. There were 306 European butchers and assistants as against 42 Indians. There were 213 European bakers and confectioners as against 78 Indians. There were 108 European boot and shoe makers as against 66 Indians. There were 176 European boiler makers as against 1 Indian. There were 173 European boarding house keepers as against 1 Indian. There were 463 European builders and assistants as against 7 Indians. There were 324 European bank clerks as against no Indians. There were 1,024 European clerks of various kinds as against 174 Indians. There were 1,328 European carpenters and assistants as against 106 Indians. There were 148 European cabinet makers and polishers as against 6 Indians. There were 1,267 European clerks etc., on the Natal Government Railways, as against 3 Indians. There were 114 European drapers and assistants as against 1 Indian. There were 131 European dairy farmers and assistants as against 20 Indians. There were 558 European dressmakers as against 7 Indians. There were 100 European farmers and assistants as against 24 Indians.

There is one thing specially that strikes us. We hear that the people of the Transvaal are clamouring for the passing of the Asiatic Law Amendment Ordinance into law. The voice of the "people" is heard in the land. But when we come to analyse the situation, we find that the "people" consists of Messrs. Baileys, Kleinenbergs and a dozen other more or less important agitators, who, not being able to gauge the situation correctly, not being able to discern the real meaning underlying the figures that they quote, everlastingly laying themselves open to quack and telling report and sensation, are able, by the publicity that they can gain for themselves, through the willing eagerness of ignorant people to be told what they desire to hear, to gild the public into a belief that the British Indian, or, let us say, the British Indian, is a loathly creature eating deep

into the vitals of the white community. Advocate Smuts, it was, who gave such wide currency to the phrase, and if a man of his enormous ability is so deadly ignorant of the true position of affairs, how is it possible to hope that the bulk of the people, with little or no eagerness to learn the truth, will arrive at a better understanding of the British Indian position? There is only one safeguard, and that is, that human nature is such that, unless it is aroused by a real and lasting fear lest harm should come to it by reason of the persistence of certain conditions of life, it will remain more or less indifferent, in the last resort, to all the jerry-manderings of parties whose interests are centred in themselves, and whose outlook is limited by the extremity of their trousers' pockets.

THE "NATAL ADVERTISER," COMMENTING UPON A RECENT ARTICLE OF OURS DEALING WITH THE ATTITUDE OF BISHOP BAINES AND THE HON. MR. WILLIAM BAYNES ON THE COLOUR QUESTION IN NATAL, ACCUSES US OF HAVING WRITTEN TO THE EFFECT THAT WE DESIRE THE OUSTING OF EUROPEANS FROM THIS COLONY. WE ARE AFRAID THAT OUR CONTEMPORARY WEARS GREEN SPECTACLES. WE HAVE NO RECOLLECTION OF HAVING WRITTEN ANYTHING OF THE SORT, NOR CAN ANY SUCH FOOLISH INFERENCE BE LEGITIMATELY DRAWN FROM WHAT WE HAVE SAID. WE CONSIDER THAT, UNDOUBTEDLY, FOR AS LONG AS WE CAN SEE AHEAD, THE RULING RACE WILL BE EUROPEAN IN SOUTH AFRICA. IT IS ALMOST INEVITABLE AND IS CERTAINLY VERY NECESSARY. WHAT WE HAVE SAID, HOWEVER, IS THAT SOUTH AFRICA IS NOT AFRICA, BY ANY MEANS OF IMAGINATION, OR CALLED A WHITE MAN'S COUNTRY, ONLY FOR THE REASON OF THE PRESENCE OF NATIVES HERE. LORD ALDOUS SAW THE POINT, AND SO DOES EVERY CLEAR-MINDED MAN, WHO CAN SEE FURTHER THAN HIS NOSE IS LONG. IF OUR CONTEMPORARY WOULD DO US THE JUSTICE OF QUOTING OUR REMARKS AS THEY ARE WRITTEN, TOGETHER WITH THEIR NORMAL CONTEXT, INSTEAD OF MISINTERPRETING THEM, THERE WOULD BE LESS LIKELIHOOD OF ITS LEADING ITS READERS ASTRAY TO OUR VIEW. WE DO THINK THAT WE CAN JUSTLY AND FAIRLY CLAIM THAT OUR CRITIC SHOULD USE THAT CARE AND SINCERITY TOWARDS US, THAT WE ARE ALWAYS READY TO GRANT IN OUR TURN. WE ARE NO HATERS OF EUROPEANS. WE HAVE ALWAYS RESPECTED AND EVEN REVERENCED THE WHITE MAN WHO IS WHITE INSIDE AS WELL AS OUTSIDE—TO USE LORD SELBORNE'S CLASSIC EXPRESSION—but we do object to any man or any body of men—black, white, or coloured—that forgets the common-sense of humanity. THE ADVERTISER, we doubt not, is entirely earnest in its castigation of ourselves and its dislike for our manner of approaching affairs, but it should at least have the saving grace of humour, when it discusses the contents of our columns, and advise that things are not as they seem—even to the ADVERTISER.

MR. DAVID WOLFFSOHN HAS ARRIVED in South Africa with a view to consolidating the representatives of the Hebrew people in these Colonies.

His object, of course, is to further the Zionist ideal, of which he is to-day the greatest exponent. Mr. Wolffsohn was designated as the Zionist leader some time after Dr. Herzl's death, and he has taken to heart the great responsibility which has been imposed upon him. The Jewish people in South Africa are asked to remember that they have no home; that they exist merely on sufferance wherever they happen to dwell. Even under British rule they claim that the liberty of speech and freedom of action which they enjoy are merely one of the highest examples of toleration of which an enlightened people is capable, but they never forget, they will not forget, in fact they claim that they are bound to remember that, at any moment, the slumbering volcano may vomit forth its wrath, and they may be overwhelmed by the terrible destructive forces liberated on the instant; that the hitherto unsuspected currents of feeling against them may, at any moment, develop into a roaring torrent, and then all their liberty, all their freedom, all their heroism, will be swallowed up in the gulf of hatred. But in all the speeches we have read, at the recent Conference held in Johannesburg, discussing the principles of Zionism and the lessons to be learned from the experience of the Jewish people, we have never gathered anything tending to show that, during any century of oppression and persecution, the Jewish people themselves, as a mass, have learned the spirit of toleration and the virtue of sympathetic understanding. There has been a lamentable lack of imagination displayed throughout the whole of the proceedings of the Conference. It is notorious that amongst the mass of bitter anti-Indians in South Africa we find certain of the Jewish people. We do not for one moment indict the whole of the nation, we are convinced that the opposition to British Indians is led by those who are utterly regardless of their faith and entirely regardless of their pocket. We have noticed many appeals to pride of race. What we should have preferred to see is an appeal to a proper sense of humility, in remembrance of the past experience of misunderstanding and persecution. Doubtless, all this will come in due course. The sick man is too much occupied with his own sickness to understand and appreciate the fact that, outside his own malady, there does exist another world. Still, we think it only right to draw attention to this lacuna, and to point out that a people who are not sure of the retention of their own privileges should be the last in the world to aid in the diminution of those of others or to entirely negate the privileges already held by those others.

SUCCESS of DEPUTATION

Further Meetings

Press Comments

Ordinance Disallowed

British Indians' Rights Protected in New Transvaal Constitution

LATEST CABLES

The day prior to the interview with Lord Selborne, the Transvaal Indian deputation addressed a record meeting of 100 members of the House of Commons. We take the following report from the columns of the London *Morning Leader*:

The British Indian deputation from South Africa, which attended at the Grand Committee Room of the House of Commons last night, to lay before a group of Liberal, Labour, and Nationalist members the grievances under which Indians are suffering in the Transvaal, were accorded a hearty reception. Nearly a hundred members of Parliament gathered to meet them, and after a few encouraging comments a resolution supporting the petitioners in their appeal to the Colonial Minister was adopted.

Sir Henry Cotton was in the chair, with the support of Sir Charles Dilke, Mr. John M. Robertson, and Mr. A. H. Scott.

Introducing the deputation, Sir Henry Cotton said that it might truly be said that where President Kruger chastised the Indians in the Transvaal with whips, the local authorities under the British Government had chastised them with scorpions. And now the climax had been reached in the passing of the new Ordinance, which placed British Indians in the Transvaal under the surveillance of police in a manner which could not be differentiated from the treatment given in England to prisoners released from gaol—the ticket-of-leave men!

It was with a touch of spirit that Mr. Gandhi, opening his appeal to the members of Parliament, declared that a merchant whom he met on board ship remarked that the position of Indians in South Africa seemed to be that "they have to wear a dog's collar." "And, seriously, that is the position which your Indian fellow-subjects will occupy," said Mr. Gandhi, "if relief is not granted by the home authorities."

Mr. Ally pointed out that under present conditions foreigners were being admitted to the Transvaal freely and without such irksome molestation, yet Indians who had been lifelong subjects of the Empire were treated as criminals. The Indians were quite content that the white man should rule the Transvaal, but as law-abiding citizens, they demanded from the British Empire the withdrawal of these humiliating restrictions.

When Mr. Rees asked the real cause of all these restrictions, the answer came prompt from Sir Charles Dilke. "The jealousy of other tradespeople, who envy the Indian shopkeeper (who is such an excellent shopkeeper), is at the bottom of it all."

Sir Henry Cotton mentioned that some Conservative members were in sympathy with the movement; in fact, two or three strong Conservatives would be among the deputation which is waiting upon Lord Selborne to-day.

Commenting upon the above meeting, the *Morning Leader* says:—

A meeting of Liberal, Labour, and Nationalist members has been called in the House of Commons to-night to hear the British Indian deputation which has arrived from the Transvaal. It may be useful, in view of this meeting, to summarise the facts of the case which the deputation has come to submit. So long ago as 1843, Sir George Napier, the Governor of Cape Colony, issued a proclamation pledging the British Government in the following terms:

That there shall not be in the eye of the law any distinction of disqualification whatever founded on mere distinction of colour, origin, language, or creed, but that the protection of the law shall be extended impartially in letter and in the substance to all alike.

This proclamation was made just before the annexation of Natal.

So early as 1895 Mr. Chamberlain "reserved to himself the liberty later on to make friendly representations to the South African Republic" as to whether

it would not be better in the interests of its own subjects to treat the Indians more generously and to free itself from even the appearance of countenancing trade jealousy.

He retired in the same year a proposed amendment of the Natal franchise, which would have excluded Indians from the electoral lists. Two years later he made a solemn appeal to the Colonial Premiers "to bear in mind the traditions of the Empire, which makes no distinction in favour of or against race or color." He instanced the case of British Indians, "who are as loyal to the Crown as you are yourselves," as especially in point.

Then came the war. Mr. Chamberlain's "friendly representations" became mere words. Sir George's true meaning—our Indian fellow-subjects—was made the theme of constant Ministerial diatribes. Lord Lans-

downe, at Sheffield, in November, 1899, said:

A considerable number of the Queen's Indian subjects are to be found in the Transvaal, and among the many misdeeds of the South African Republic I do not know any that fills me with more indignation than its treatment of these Indians. And the harm is not confined to the sufferers on the spot; for what do you imagine would be the effect produced in India when these poor people return to their country to report to their friends that the Government of the Empire, so mighty and irresistible in India, with its population of 300,000,000 is powerless to secure redress at the hands of a small South African State?

Even at the time this was sheer hypocrisy, for, as the *Calcutta Englishman* pointed out,

It should not be forgotten that in the British colony of Natal the Indians' lot is not much better, and that, although Mr. Chamberlain is about to demonstrate his ability to coerce the Transvaal to concede the franchise to the Uitlanders, he has hitherto found it impracticable to either persuade or compel the colonists of Natal to extend to their Indian fellow-subjects the barest measure of British justice.

But if it was hypocrisy then to claim the grievances of British Indians in the Transvaal as the true *casus belli*, what is it now?

Under the Boers, Indians were free to enter the Transvaal without restriction. "It has been suggested," said Lord Selborne to an Indian Deputation on 29th November,

that for the purposes of business, Indians should be allowed in without restriction as regards bringing in clerks, assistants, etc. I shall not give that permission.

No non-refugee Indian is allowed in. Under Boer rule the payment of a registration fee was not required. Under British rule £3 is exacted under this head annually, on pain of a fine of £100 or six months' imprisonment. Stringent location laws, from which only Indians who can pass an educational test in a language other than their own, have been introduced for the first time by the British Government. Landed property could be held by Indians in the name of Europeans under the Boer; such tenure is absolutely prohibited by a strictly enforced law under the British. Finally, the Indian's lot in the Transvaal is embittered, under British rule, by a degrading system of inspection. Their finger-prints are taken: their photographs are (by law) required to be taken, though this regulation is largely inoperative; and they are subjected to an Asiatic Office (unknown to the Boers), and even well-educated Indians, who cannot pass a preposterous test, are liable to be classed with the semi-civilised Kaffirs. All the harsh regulations, inoperative under the Boers, are enforced by the British with additions; and even rights, which the Supreme Court has declared to be legally theirs, are attempted to be overridden by new legislation.

The Indians do not ask all that Mr. Chamberlain and Lord Lansdowne were disposed to ask in 1899 when they visited their province. "I have said," said the British Indian Association at Johannesburg to Lord Lansdowne,

the Supreme Court of the Transvaal, and who came into very close contact with the Asiatic Department), all of us would be unable to proceed to the Transvaal because we are not pre-war residents of the Transvaal. The net result of this disability would be that although the certificates we would receive on our being called to the Bar, or on our receiving the Medical Diploma, which would entitle us to carry on our professions in any part of the British Dominions on the production of those certificates and of evidence of good character, our diplomas or certificates would be valueless, so far as the Transvaal is concerned. We would moreover on the one hand be able, although being without the Transvaal border, on application to receive from the Court or from the Medical Society a license to carry on our profession, but we would be debarred from making use thereof by reason of the want of a permit to enter the Transvaal.

Most of us and many others born in South Africa and elsewhere, and equally well educated would be required to submit to registration, and to produce a permit to any policeman who may demand to see it, and to be marched off to the police station, or to the Criminal Investigation Department office to furnish means of identification in order to show that we are lawful possessors of those passes. We would also, we apprehend, be liable to be called upon to furnish means of identification at the time of taking out the passes in question, and be called upon to give the imprints of our ten digits and any other particulars that may be required under regulations to be framed by the Lieutenant-Governor.

Having lived in England, and having breathed its free atmosphere, and having received every consideration from Englishmen in this country, your Lordship will easily appreciate the anxiety the prospect of the above Ordinance engenders. We are here, being nurtured in the teachings of Bentham, Austin, and other English writers whose names are a watchword for liberty and independence, and we could hardly believe that anything of the kind referred to above would possibly be applicable to us.

We would not have troubled your Lordship with this representation if it was a matter affecting and ending only with ourselves, but we are aware that the desire on the part of the Indians to give a good education to their children is daily growing. There are to-day Indians in South Africa occupying a status similar to our own. We therefore think it a but right that we should bring to the notice of your Lordship, and through this humble representation, to the attention of every public man in the Empire the intensity of the feeling aroused by the present status of British Indians in the Transvaal. We beg to assure your Lordship, and hope that your Lordship

will be able to grant us and those similarly placed as we are, the protection that we venture to believe we are entitled to.

We beg to remain,

Your Lordship's humble and obedient Servants,

(Signed) GEORGE V. GODFREY.

JOSEPH ROYERDEN.

JAS. W. GODFREY.

A. H. GOOL.

S. RUTHSAM PATHER.

COMMON ROOM, LINCOLN'S INN, W. C.

3rd November, 1906.

British Committee Formed

The *Rund Daily Mail* publishes the following cables from its London correspondent:

London, Thursday, Nov. 29.

The Transvaal Indian delegates are returning by the *Briton* on Saturday.

A strong permanent committee has been formed here to watch the interests of British Indians in South Africa and co-operate with their leaders. Sir Lepel Griffin is the chairman of the Committee, which consists of thirty influential men, including several Liberal members of Parliament. Mr. Ritch is secretary.

It is rumoured that the Transvaal Ordinance is to be disallowed, the Imperial Government having decided to leave the question of the treatment of Indians to the new Colonial Parliament.

Mr. M. K. Gandhi, the leader of the deputation, told a newspaper representative to-day that he and his colleagues had no wish to place themselves in antagonism with the Colonists in the Transvaal. The Indians would much prefer to obtain the relief they asked for from their white fellow British subjects' own sense of justice.

He said the Indians had been compelled to appeal to the Imperial Government against the Ordinance because the latter raised far-reaching Imperial issues.

Luncheon at the Hotel Cecil

London, Thursday, Nov. 29.

Messrs. Gandhi and Ally, members of the Transvaal Indian deputation, entertained about forty of their British sympathisers at a luncheon in the Hotel Cecil this afternoon.

Sir M. Bhowanagare, who presided, referred to the mission which had brought Messrs. Gandhi and Ally to this country. He declared that the injustice from which British Indians were suffering in South Africa was causing great indignation throughout the Indian Empire, and it was the duty of all loyal subjects of the King to endeavour to find a remedy.

Lord Reay, President of the Royal Asiatic Society and a former Governor of Bombay, said the position which had been created by the unjust treatment of British Indians in the Transvaal was most grave. It amounted to this, that Indians who obtained a perfect education in India or in England,

and were treated with the respect due to them here, might be excluded in other portions of the Empire from even the elementary rights of citizenship. The attitude of the Transvaal and other colonies towards Indians he considered entirely indefensible. He thought the Colonial Conference which was to take place next year should earnestly discuss the question, and if it did so he hoped the discussion would result in the removal of the economic restrictions which had been imposed by certain Colonies. The degrading provisions of the Ordinance which had recently been passed by the Transvaal Legislative Council, the speaker declared, were an unbearable scandal. He was sure that Lord Harris, Lord Wenlock, Lord Elgin, and Lord Curzon, who, like himself, had held important Imperial appointments in India, would thoroughly agree with him.

Sir Raymond West, Vice-President of the Royal Asiatic Society, said the Transvaal was only the tail of the Empire, and it must not attempt to wag the head. The people of that colony would, he hoped, realise that they must be prepared to make sacrifices for the benefit of the Empire and not merely enjoy the advantages which British citizenship confers.

Sir George Birdwood, the well-known Anglo-Indian author, said he was inclined to think that the Ordinance was the result of the grossest ignorance and recklessness. If the Transvaal legislature had understood the feelings of British Indians they would never have passed such a measure. Even the Scotch people were not more proud of their nation and country than the Indians were of the Indian nation and Empire. The mischief which had been caused by the Ordinance in India was incalculable.

English Press Comments

London, Friday, Nov. 30.

Several of the papers this morning comment on the speeches delivered at the Hotel Cecil yesterday by Lord Reay, Sir Raymond West, and other prominent Anglo-Indians, condemning the treatment of British Indians by the Transvaal Colonists.

The hope expressed by Lord Reay that the Colonial Conference will induce the Transvaal and Natal to withdraw the economic restrictions to which reference was made by the delegates in their interviews with Lord Elgin and Mr. Morley, is generally echoed by the Press, but at the same time it is admitted that the matter is one in which the Imperial Government cannot interfere.

The *Times* to-day contains a thoughtful and ably-written article on the whole position of the Indians in the Transvaal. The writer dwells on the untoward influence of the Asiatic Ordinance on British prestige in India, and implores the Colonists not to persist in a policy which may so seriously result in the loss of one of Britain's greatest overseas possessions.

Ordinance "Shelved"

The London correspondent of the *Rand Daily Mail* cables as follows:—

As was foreshadowed in one of my columns last week, the Imperial Government has decided to "shelve" the Transvaal Asiatic Ordinance, preferring to leave the decision with regard to the status of British Indians in that Colony to the new Transvaal Parliament.

During question time in the House of Commons this afternoon, Mr. Winston Churchill announced that Lord Elgin had informed Lord Selborne that he was unable, without further consideration, to advise His Majesty the King that the Transvaal Asiatic Ordinance should be brought into operation.

"Consequently," said the Under Colonial Secretary, "the provisions of the Ordinance will not be proceeded with at present."

The announcement was received with loud cheers from the Liberal benches.

One of the members of the Permanent Committee which was formed the other day to watch the interests of British Indians in the Transvaal, has stated in an interview that the Government's decision has greatly delighted all Anglo-Indians in London.

He added that he hoped the new Transvaal Government would take a broader and more liberal view of what was known as that country as "the coolie trader question," and would recognise the importance of not pursuing a policy which must greatly weaken British prestige in India.

The *Times* publishes a farewell letter from Messrs. Gandhi and Ally, the Transvaal Indian delegates, who sailed for South Africa by the *Pretoria* on Sunday.

Having again stated the position of the Indians in the Transvaal, the delegates say they do not ask for unrestricted immigration; all they ask for is that Indians should be given the ordinary rights of citizenship enjoyed by the white settlers.

Concluding their letter the delegates declare that if these rights are still denied them, the term "British Indian" will become an empty platitude, and the Empire will cease to have any meaning for British Indians.

The London correspondent of the *Star* telegraphs:

The *Times* thinks the Government's decision regarding the Transvaal Asiatic Ordinance is right and just in principle, but feels misgivings as to whether in the long run it will benefit the Indians unless the Imperial Government is prepared to introduce into the new Transvaal Constitution a reservation regarding the treatment of British Indians. It fears that since the question has been made so prominent, a self-governing Transvaal may be tempted to legislate purely on Colonial lines.

The *South African* in Johannesburg writes:—
British Indians in the Transvaal are the Government's decision, 1906.

that the Ordinance was plainly dictated by those who are straining every nerve to make the Rand industry a gigantic capitalist squeeze without reference to the interests of the white population and of independent traders of any colour.

Mr. Harold Cox, Liberal M.P., says that the next step is to defeat the Natal proposal to deprive British Indians in Natal of the municipal franchise.

Writing before the news of the disallowance of the Ordinance was published the *Rand Daily Mail's* Boksburg correspondent wrote as follows:—

The Asiatic problem still bulks largely on the East Rand, and more especially in Boksburg. It is held that on the "Free" Indian and Chinese question Het Volk, Responsibles, Labour and the most of the Progressives are united, and that if an attempt is made to appoint a commission which would shelve the whole matter the Transvaal will be indignant. The view is expressed that the Ordinance thus has caused so much discussion is a very mild measure compared with that which most Randites would like to see, being only an instalment of legislation in the direction of regulating Asiatics.

The *East Rand Express* takes the fact that the Bill has not aroused the denunciation of "such strenuous proteges as Mr. Hosken and the majority of the Chamber of Trade," as proof enough that the Bill lacks strength, and observes that such as it is, in the interests of practical reform it has been accepted throughout the country. It is urged that as the municipalities have approved the measure, if the Imperial Government now refuse to allow it to become law they will flout a united Transvaal.

It is contended that the Colony has quite enough problems to face with the white and natives, without Asiatics crowding into the Transvaal, and by almost exclusively competing against whites rendering the depression greater than it would otherwise be. The *Express* remarks that unless strong measures are taken, the Transvaal will become another Natal. The trade of the country flows largely in the hands of Indians; while white and Indian stores owing to the onward march of the coolies, and Indians, it is asserted, are creeping into the skilled trades.

The introduction of the Asiatic Law of the Orange River Colony, where it is almost impossible for an Indian to secure a profession, is urged as a necessity for the Transvaal, with legislation which would entirely safeguard the rights of the whites and natives against what are described as Asiatic interlopers.

The position is summed up thus:—
Let the Indian have order, liberty in his own affairs, but give the European a chance in this.

The Royal assent to the Ordinance

is anxiously awaited on the East Rand.

Commenting upon the action of the Imperial Government in disallowing the Ordinance, the *Rand Daily Mail* writes:

The fate of the Asiatic Ordinance will no doubt cause a good deal of irritation in the Transvaal, but it is only fair to recognise that Lord Elgin's position was one of peculiar difficulty. The pressure brought to bear upon the Government by means of the deputation to England was enormous, and there was the additional difficulty of sanctioning a law which was held to be directly opposed to the spirit of the pledges given by the Imperial Government. It gradually became clear that Lord Elgin would be glad of a way out of the difficulty, and he has hit upon one. The Ordinance has not been absolutely refused—it has been hung up for the present. The distinction may seem a small one, but it is of considerable importance. Lord Elgin's attitude is simply this. The proposed law has aroused so much opposition that he considers it better to leave the whole question to the elected Parliament which, before long, will sit in the Transvaal. He leaves the people of this country to express their opinion at the election. Although we could never see the objections to the Ordinance discovered by the British Indian Association, and although we still think that it would have placed the status of the Asiatic population on a sounder basis, we are not inclined to become violently angry because the Home Government have postponed the date when a final decision is to be reached. Lord Elgin thinks it better that the matter should be left over for the Transvaal Legislature; he gives no indication that should previously the same law be passed by that Parliament it would not receive the Royal assent. Mr. Winston Churchill's announcement means that there will be delay. But the delay may be useful. It is employed to force more consideration of the whole question of Asiatics in the Colony, and in deciding precisely upon the policy to be adopted. For this reason we think it would still be useful if another meeting of the National Convention was called. A measure which had been discussed in every constituency in the Transvaal and passed by an elected Parliament would carry greater weight than any Ordinance put forward by the present Administration. But some definite proposal is needed, and the National Convention could prepare the rough outline of a scheme and thus facilitate discussion during the campaign.

The Transvaal Leader says:—

The messages which have been received from England make it necessary that every South African—whether he was born a Boer or came to this country from a remoter part of

the British Empire—should stand together. We are not going to be dictated by people who, because they have the inestimable privilege of being sent to the House of Commons by an electorate which is mainly concerned in street sweepings and water rates, consider that they are therefore entitled to rule the Empire. We gather that the Asiatic Ordinance is to be disallowed. Are we not to treat our own Asiatics in our own way? When the terms of surrender were made the British nation, acting through Lord Kitchener and his advisers, and also acting through Lord Milner and his advisers, made it quite clear that the native question and the Asiatic question were left to be decided by the men who have to live next door to the native and who have to deal with the Asiatic on their own account. There is no going behind the terms arranged at Vereeniging.

The *Star* writes at the following length:—

The difficulty of bringing members of the Imperial Government to take a sensible and statesmanlike view of South African questions is illustrated by what has happened in connection with the Transvaal Asiatic Ordinance. In his first interview with the members of the Gandhi Mission, Lord Elgin showed that while sympathising with the grievances of British Indians, he regarded the agitation against the Transvaal Ordinance as largely factitious. But under the influence partly of the impassioned pleading of Mr. Gandhi but mainly, we believe, of members of his own party and a number of retired Anglo-Indians, the Colonial Secretary has now intimated to the High Commissioner that he is unable, without further serious consideration, to advise His Majesty that the Transvaal Asiatic Ordinance should be brought into operation. The Ordinance will therefore, be withdrawn "in the meantime." It is due to blunders of this kind that Colonists distrust and dread Liberal Governments. The Ordinance did not profess to settle the Asiatic question one way or another. A series of decisions by the Transvaal Supreme Court have made it abundantly clear that neither the existing laws relating to Asiatic traders nor the Peace Preservation Ordinance give the Government adequate control over the Indian immigrants. In these circumstances all that the Government has done has been to seek to re-establish the *status quo*, which had been disturbed by the judgments of the Court.

The action of the Colonial Secretary is doubly regrettable. In the first place it betrays disrespect towards Colonial opinion and towards the local advisers of the Imperial Government, and in the second place it deprives the Colony of a *modus vivendi*, which would have been a valuable precedent for the new Parliament. Not only is the Asiatic Ordinance being disallowed, but the Asiatic Ordinance is being disallowed.

has Lord Elgin really assisted the cause of the British Indians. This measure established the rights of resident Indians upon an unassailable basis; but we doubt very much whether a popularly-elected Chamber would enforce these provisions. If one thing be more certain than another, it is that the Asiatic problem will now become more than ever a burning question in the elections; and the longer a settlement is postponed the greater will be the complications and the chances of friction between the Colonial and Imperial Governments. Meantime there exists the danger that the Asiatic influx will continue. Only the other day at Barberton an Indian convicted of bribing a police constable, was credited with making an official the offer of £2 for every passportless Indian he was permitted to smuggle in to the country. The presumption is that once the man got into the Transvaal his compatriots were able to protect him against future molestation.

Whatever the Indian trader may or may not do, he does unquestionably tend to reduce the price of living in the towns. Economically speaking, he is probably a blessing and not a curse to everyone except to those particular classes with whom his low scale of living enables him to enter into successful competition—that is, the small traders, artisans, and agriculturists. It was in order to fulfil their pledges to those classes that the Government drafted the present Ordinance and, in doing so, they had the unanimous support of the whole Colony.

The Transvaal *Leader*, writing later, comments:—

The Asiatic Ordinance, which struck most inhabitants of the Transvaal as being lamentably lax in its provisions, is suspended. It is rather an odd thing that it should have been suspended by a Colonial Minister who will go down to posterity as the only ineffectual Viceroy of India, whose ineffectiveness was redeemed by silence, aided and abetted by an Under-Secretary whose experience of India is limited to its polo-grounds. Yet these two men set themselves not only against the opinions of South African citizens who have seen how the Asiatic works in the smaller towns of the Transvaal, like Pietersburg and Potchefstroom, but against the opinion of a Government composed of men who, till they came here—how few brief months ago!—were

possessed by the English idea that colour is a matter of no importance, and that the races which are not equal to one another ought to be equal. These men were forced by circumstances to appreciate the justice of the local view; but their opinions, based on a careful effort to comprehend the true bearings of the Asiatic question, are overthrown by a little peer whose existence is only excused by the great name he inherited from his

father, and by a retired subaltern whose energies are now directed entirely to the advertisement of a not particularly attractive personality.

The local correspondent of the *Leader* writes:—

Great indignation is felt on the West Rand regarding the pronouncements of the Home Government as to the suspension of the Coolie Ordinance. Regarding the domiciling of coolies, the various Chambers of Commerce will further consider the matter, with a view to renewing representations to the Transvaal Legislature.

The New Constitution

(FROM OUR JOHANNESBURG CORRESPONDENT)

Johannesburg, Dec. 6.

The London correspondent of the Transvaal *Leader* writes that the question of legislation affecting Asiatics will be reserved in the new Transvaal Constitution in so far as reserved already, namely: laws affecting British subjects from other portions of His Majesty's dominions cannot become law until they have received the Royal sanction.

Vrededorp Stands

The Hon. Dadalalhai Naoroji has received a letter from Lord Elgin regarding the Ordinance to transfer certain stands in the Township of Vrededorp to the Municipality of Johannesburg, which states that Lord Elgin is awaiting the Transvaal Governor's report upon the matter.

[Our readers will recollect that a memorial was sent from the British Indian Association of the Transvaal to Lord Elgin requesting that the Royal sanction should not be given to this Ordinance.]

Johannesburg Dec. 7.

The following cable has been sent to Lord Elgin:—

"We beg to submit our protest to His Majesty's Government against the exclusion or reservation of native affairs, Swaziland, Chinese and other indentured labour, and treatment of Asiatics including rights and status of British Indians, from grant of self-government in new Transvaal Constitution. National Het Volk agree in principle."

Latest Press Opinions

The following additional cables appear in the Transvaal papers:—

All the Liberal journals warmly approve of the Imperial Government's decision to "hang up" the Transvaal Asiatic Ordinance, and even some of the Conservative papers admit that Government has acted wisely.

In a leading article the *Times* says the Government's decision is in accordance with the principle of the Act of 1894 and that any other course would have been a bad one for India. The *Times* also says that the Government's decision is in accordance with the principle of the Act of 1894 and that any other course would have been a bad one for India.

with the Ordinance are being closely watched.

"But it is doubtful," *The Times* continues, "whether the hanging up of the Ordinance will benefit the Indians in the long run, unless the Imperial Government introduces a reservation in the Constitution specially protecting the interests of these people."

The Daily Graphic declares that if the new Transvaal Parliament adopts a Bill with provisions similar to those of the Ordinance which is not to receive the Royal assent, it will be disallowed.

The Post-Mall Gazette strongly urges the desirability of Lord Elgin availing himself of the opportunity, while the Transvaal Constitution is still under consideration, of making it impossible for the self-governing Colony to refuse to grant the Indians' modest demands.

In the paper's opinion it is as necessary to protect the interests of the Indians in the Transvaal as it is to safeguard the interests of the natives, and unless some such provision is made in the Constitution the Imperial Government may be frequently faced with the disagreeable necessity of disallowing Transvaal legislation.

It is stated that the Permanent Committee will now take action with the object of defeating the movement in Natal to deprive Indians of the municipal franchise.

The Ordinance and the "Leader"

The Transvaal Leader writes as follows on the Ordinance:

The agitation in London against the terms and application of the Asiatic Ordinance of the Transvaal seems to be growing fast. It is very difficult to understand the objection raised by Mr. Gandhi and his supporters to the registration of Indian subjects proposed by the Transvaal Government. Such a registration would give security to the legitimate Indian inhabitants of the country, and at the same time allay the anxiety of the white population here, and assure them that Asiatic immigration was under public control. A recent police-court case, in which an attempt at illegal importation was proved, will not tend to weaken the determination of the community to see that all measures are taken to secure the legalisation of the present Indian inhabitants, and the exclusion of further immigrants. Needless to say, Sir Henry Cotton and some fifty other Liberal members have shown their devoted love for the Colonies, and their adherence to the much-vaulted Liberal doctrine of Colonial self-government, by bringing pressure to bear on the Prime Minister to interfere with the action of the Transvaal, and "to treat it as a foreign country." We expected nothing less from the "Young Lady" who had reason at the Government's disposal.

hoped, and continue to hope, for a great deal more commonsense from the official leaders of the party, who have repeatedly declared that they are as good friends to the Colonies as Mr. Chamberlain. At the same time public opinion here should be ready to organise itself on this matter, in view of the notorious case with which the present Government makes ungraceful concessions to its extreme supporters.

Mr. Abdul Gani replies as follows:

Sir, To-day you comment on the efforts that are being made by the deputation of Transvaal Indians now in London to prevent the Royal Sanction being given to the Asiatic Law Amendment Ordinance.

You remark that you cannot "understand the objection raised by Mr. Gandhi and his supporters to the registration of Indian subjects proposed by the Transvaal Government," and you continue that "such a registration would give security to the legitimate Indian inhabitants of the country."

You may not recollect, perhaps, that in 1903 the whole of the British Indian community, gratuitously, to satisfy Lord Milner, agreed to a thorough re-registration. At the time, Lord Milner declared his views in the following terms: "I think that registration is a protection to them (British Indians). To that registration is attached a £3 tax. It is only asked for once. Those who have paid it to the old Government have only to prove they have done so and they have not to pay it again. Again, once on the register their position is established and no further registration is necessary, nor is a fresh permit required. That registration gives them a right to be here and a right to come and go."

Nothing can be clearer than this. Do you deny that Lord Milner had a right to make this statement? Can you affirm that Lord Milner was playing false with the community when he made it? If not, you must acknowledge that no new registration will consolidate the rights of British Indians any more than the present registration can do, nor, supposing the present registration to be useless, is there any possible guarantee that the proposed registration will not, in course of time, also be deemed useless.

You quote the recent Harberton case, in which an attempt at illegal importation was proved, as tending to weaken the case of the community that I have the honour to represent. Does it not strike you that, had it been possible for the guilty party to succeed in his nefarious traffic with recourse to the constabulary, he would have done so? The mere fact that, clever as he was, he could not do so, proves indubitably that the permit office has it in its power to control all attempts to illegally introduce British Indians or other Asiatics into this colony. If it cannot do so, then it is not for the British Indian community to be tempted with, but for the permit office to be re-organised.

My community claims distinctly that it is possible to safeguard the European by an examination of present documents held by British Indians by legal means, and not by dragging harmless people out of their beds at four o'clock in the morning, manacled them, and refusing them bail, although no crime has been committed by them, which procedure has recently been adopted by the police of this town.—I am, etc.,

ABDUL GANI, Chairman,
British Indian Association.
Johannesburg, November 28.

[Our correspondent confuses the issue. The proposed registration will not affect the position of bona-fide Indian residents; it is rather of the nature of an official enquiry into the status of existing residents. Since 1903, the Government has come to believe that an illegal immigration has taken place, and re-registration is the only course open to them for arriving at the facts. If there is no truth in this belief, an enquiry should be welcomed by the British Indian Association.—Ed., *Leader*.]

The following explanatory letter has also been sent to the *Leader* by Mr. Abdul Gani:

I note that in my letter to you of yesterday's date, printed in your issue of this morning, I am made to say: "Had it been possible for the guilty party to succeed in his nefarious traffic with recourse to the Constabulary," etc. This, of course, is a clerical error and should be "without recourse" etc.

In your reply, you state that "the proposed legislation will not affect the position of bona-fide Indian residents. It is rather of the nature of an official enquiry into the status of existing residents."

It is difficult to understand how you come to this conclusion, in view of Lord Milner's clear statement that the position of bona-fide Indian residents would be affirmed as from the time of the granting of the present registration certificates. It is perfectly possible to examine the documents at present held, which form a complete means of identification to the parties presumed to hold them. In the event of Indians not holding such documents, and not being able to prove that they need not hold them, it is perfectly competent for the Government, under the present law, to deport those Indians from the Colony.

You go on to allege that "Since 1903, the Government has come to believe that an illegal immigration has taken place."

I would point out to you that, if the Government entertain any suspicion of illegal entry, that suspicion has only developed since 1905, and not during the years previous ~~when~~ Lord Selborne's enquiries at Pretoria and Krugersdorp, during his journey through the Western districts,

My Association distinctly claims that there is no truth in this belief in illegal immigration on any such scale as that alleged. My Association has never backed an enquiry into the allegations, but has distinctly, definitely, and publicly, at the mass meeting held in September last, demanded an open, judicial, and British enquiry into the whole question at issue, and not a hole-and-corner affair such as the present promises to be. My Association is not afraid to face any Court of Law in defence of its position.

But you do not appear to consider that, quite apart from the question of re-registration, the new Ordinance, contrary to all previous promises, goes far beyond the present Law, in that it requires all males, from infancy upwards, to be re-registered, whereas the present Law only requires the registration of those who actually trade in their own names—*vide* Adam Ebrahim *versus* Rex, Supreme Court.

In view of these facts, my Association is assured that you will do it the justice of calling for such an enquiry as has been demanded by the British Indian community of the Transvaal before any such measure as that contemplated is given the force of Law.

Johannesburg Jottings

(FROM OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE)

THE ORDINANCE. Everybody here in the Indian world is delighted at the news that Lord Elgin has declined to advise His Majesty to sanction the present operation of the Asiatic Law Amendment Ordinance. There has always been a feeling of optimism amongst the community with regard to the results of the Deputation's efforts, and the British Indians all over the Transvaal are to-day rejoicing at the great success with which those efforts have met. I understand that the community is preparing a most gorgeous welcome for the delegates upon their return to Johannesburg. As you are already know, Messrs. Gandhi and Ally left by the *Heilon* on Saturday last, the 1st inst., and are due to arrive at Cape Town on the 18th. They will probably be in Johannesburg on Sunday the 23rd inst.

MR. RITCH. The news that Mr. Ritch has been appointed Secretary of the Permanent Committee that has been formed in London has also proved very welcome to the community here, who have but just now rejected with him in his success at the final examination. Mr. Ritch has many friends here in Johannesburg, and they are all gratified at his selection for the highly responsible post to which he has been called. They are all looking forward with pleasure and anticipation to the time when at a year's time, when Mr. Ritch will come to Johannesburg and call upon the community and their representatives.

COMMENTS. The criticism of Lord Elgin's decision in the local press has been wild and varied. The *Herald*, whilst otherwise sober on such things, thinks that the time is ripe for another National Convention. Surely your contemporary must be perpetrating a sorry joke. The *Leader* makes a savage onslaught upon the Liberal Government for its liberalism. The Native and the Asiatic questions are merely sticks with which to beat the Liberal dog. The *Star* has given the whole bag of tricks away, for it acknowledges, in the first place, that the British Indian is an economic gain to the Transvaal, whilst on the other, it declares that owing to recent Supreme Court decisions in favour of the British Indian contentions and the alleged inability of the authorities to control the Asiatic population of this Colony, the Ordinance was passed with a view to getting behind the Supreme Court decisions and to cover up incompetency in the Permit Department. You have said so all along, but it now remains for the *Star* to support your contention.

"HET VOLK" AND ASIATICS. I sent you recently excerpts from the programmes of the Progressives and the Liberals with regard to their Asiatic policies. "Het Volk" is now in congress, and has also issued a declaration of war against us. It is resolved to restrict the non-existent immigration of Asiatics and to do away so far as possible with Asiatic licences. This is all the more remarkable in view of the fact that the poorer Dutch are the debtors of the Indian traders all over the Transvaal, but it is unwise to look for gratitude, especially when the British Indian should be the recipient thereof.

THE NATIVES AND THE FRANCHISE. Mr. Percy Alden, the Liberal Member for Tottenham, has been interesting himself in Mr. Steyn's recent declaration to the effect that educated Natives and coloured people should undoubtedly receive the franchise. Mr. Chamberlain said that Mr. Steyn's proposal for the enfranchisement of the better class of natives could not be carried out because of the terms of the Treaty of Peace at Vereeniging. He hoped, however (added the Under-Secretary), that future Colonial Parliaments would recognise the principle of equal rights for all civilised men.

INTRODUCTION OF INDIANS. Mr. Hamilton, a Progressive not altogether unknown here, stated at a meeting that "at a time prior to the introduction of Chinese, the mining industry had before it the consideration of introducing Indians into the country. It was considered the first choice should be given to their fellow subjects of the British Empire, and Lord Milner and the leaders of the mining industry were all in favour of it. They should obtain the necessary necessary to carry out the mining of the Indians. When he next spoke, said Mr. Hamilton, he was asked by the

Chamber of Mines if he would go to India with the object of making arrangements for the introduction of that labour, and he went home with that understanding. But the Government of India would not consent to their terms. The Indian Government headed by Lord Curzon could not see eye to eye with them in the matter, and they were obliged to abandon the idea of introducing such labour into South Africa." We all know what the reason was for Lord Curzon's refusal. He did not want a state of semi-slavery for Indians.

KRUGERSDORP AND ASIATICS. The Krugersdorp *Standard* contains the following:

An important letter was laid before the Council, which has been received from the Assistant Colonial Secretary. It will be found in extenso elsewhere. The committee suggested that another letter should be addressed to Government on the subject, containing the following points: (a) That the site at present occupied by Asiatics was situated at a location in 1905; (b) That the new site, between Krugersdorp and the Police Offices, surveyed and laid out in lots has no buildings erected thereon. That a few lots were taken up by Asiatics but these have since been allowed to lapse; (c) That the above site is from many points most suitable for an Asiatic Bazaar; (d) That the Colonial Secretary be requested to forward the Council's proposals for the laying out of a new bazaar on a site to the west of the Native Location to the Registrar of Mining Rights and the Assistant Resident Magistrate for report. The suggestion was agreed to.

THE DEPUTATION AGAIN. The London correspondent of the *Sand Daily Mail* writes in his last week's letter as follows:

Messrs. Gandhi and Ally, the Transvaal British Indian deputation, expect to leave on the 14th. They have unquestionably made a deep impression in political and other circles here. They secured one of the largest audiences of members of the Council, over one hundred, which any deputation has addressed, and the number is specially significant in view of the straitened nature of the business which was going on in the House itself at the time. Lord Elgin's reply to the deputation was sympathetic; he could make it consistently with his view, which it will be seen runs throughout his speech, that the convictions of the European Transvaalers must be respected. Lord Elgin's task is not easy; but I am assured that the state of things in India itself requires exceptionally careful management just now, and the Indians in India are by no means unworthy of their competitors' interest in other parts of the Empire. It should be stated that many influential Conservatives have associated themselves with the case put forward by the deputation. The choice of delegates has impressed everybody as singularly felicitous. Mr. Gandhi's marshalling of the facts and his submission of them in printed form betrayed a skill as well as a determined heart.

DEFENDING B. I. TRADERS. On the question of Asiatic traders, the Government replied to the Chamber of Commerce that representations had been made to the Central Government asking that a measure should be introduced making it compulsory for all traders in the Transvaal to have their goods kept in some place or other. European and Asiatic traders were equally affected.

Advisory Boards

A Pointed Reply

The following further correspondence on the subject of Advisory Boards in the Transvaal has been forwarded to us for publication:—

Colonial Secretary's Office,
Pretoria, Transvaal,
17th November, 1906.

Sir,—With reference to your letter of the 8th instant, and with special reference to the closing paragraph thereof, I have the honour to inform you that applications from Asiatics for permits to enter the Transvaal receive careful investigation and are decided upon their merits. The Advisory Boards only enquire regarding the truth of the statements made in the forms of application.

I have nothing to add to what was conveyed by my communication E. 2698 of the 20th ultimo in respect to the preceding paragraphs of your letter.

I have the honour to be,

Sir,

Your obedient servant,

(Sd.) W. H. Moor,

Assistant Colonial Secretary.

The Chairman,
British Indian Association,
P.O. Box 6522, Johannesburg.

The Honourable the Colonial
Secretary,
Pretoria.

Sir,—I have the honour to acknowledge the receipt of your letter No. E. 2698 in which you inform my Association that applications from Asiatics for permits to enter the Transvaal receive careful investigation and are decided upon their merits, and that the Advisory Boards only enquire regarding the truth of the statements made in the forms of application.

In your letter in this matter on the 29th ultimo, you state that "the Boards merely assist the Magistrates by their knowledge of the places in which, and the people among which, the Asiatics allege that they lived before the war."

My Association is informed that, in point of fact, these Boards have power to instruct the police to find out whether affidavits are *bona fide*; therefore, *prima facie*, they cannot assist the Magistrates by their own knowledge. Moreover, my Association is informed that a large bulk of the applications are rejected by the Boards.

This information conflicts with the statement made by you in your letter herein of the 29th ultimo, to the effect that "the functions of such Boards or not in any way judicial or deliberative."

My Association is further informed that all applications for permits to enter the Transvaal are not referred to Boards, but are, in many instances, dealt with by the hands of the Magis-

trates of Asiatics without reference to the Boards. Obviously, therefore, there is but little systematic cohesion between the Boards and the Permit Department, and my Association is of opinion that the administration of the permit law, as at present conducted, is inconsistent and unjust in its methods.

My Association is still convinced that the only way to prevent injustice and to bring facts to light, thus facilitating and expediting the work of the Board, will be for applicants either to appear personally or by counsel. It is at once apparent that, in view of the real work undertaken by the Boards, in accordance with the information that has been given to my Association, both equity and justice will be met by the adoption of some such system as my Association has already advocated in the course of the present correspondence.

In the circumstances, my Association respectfully requests that you will be good enough to reconsider the whole question in accordance with the terms of the recommendations of my Association.

I have, etc.,

(Sd.) Ashool Gani.

Het Volk and Asiatics

Strange Ignorance

At the Het Volk Congress held in Pretoria this week, the press states that

Mr. Schalk Burger, speaking on the Asiatic question, said that experience had taught them to oppose the Asiatic immigration movement tooth and nail. The Asiatic question was one of the causes which produced the recent war, and as British subjects today they could demand from the Imperial Government that those aliens should be kept out of the country.

General De la Rey compared the position of the white population in point of numbers with the blacks in South Africa, and said that the interests of the white inhabitants should be guarded. They should not allow the Transvaal to be overrun with Asiatics, as had been the case in Natal.

Mr. Izak Haarhoff referred to the Japanese-American educational dispute, and stated that the Japanese were the friends of the English Government. The Japanese are Asiatics, and if Asiatic immigration was allowed in this country, they would soon find Japanese children contesting for seats on the school benches with Transvaal children.

INDIAN MATR.—The S. S. *Gwingo* will sail for Bechuanaland about the 13th inst. S. S. *Edith* sails on the same date for Bulawayo, Mafeking, and Calcutta.

Indians and the Franchise

IMPERIAL PARLIAMENT

November 3.

Mr. HAROLD COX asked the Under Secretary of State for the Colonies whether he was aware that under an Act recently passed by the Natal Legislature his Majesty's Indian subjects resident in Natal, many of whom are large ratepayers, would be deprived of the municipal franchise; and whether it was the intention of his Majesty's Government to sanction this Act.

Mr. BYLES also asked the Under Secretary of State for the Colonies whether his attention had been directed to a petition of the Natal Indian Congress lately received, complaining that British Indians resident in Natal were deprived by the Corporations Consolidation Bill, recently passed, of the municipal franchise which they had hitherto enjoyed; and whether, seeing that besides indentured labourers there was in the Colony a free population of some 15,000 Indians, chiefly belonging to the mercantile class, and many of them highly educated, he would say what action, if any, his Majesty's Government proposed to take to prevent this act of disfranchisement.

Mr. CHURCHILL: The Bill excludes for the future from the municipal franchise persons who are disqualified for the Parliamentary franchise unless they are exempted as provided in the Act No. 8 of 1896, but saves the rights of those persons already on the burgess rolls and otherwise qualified. The petition from the Natal Indian Congress has been received, and it and the Bill are still under consideration. — *India.*

Indian Affairs in the Natal Parliament

LEGISLATIVE ASSEMBLY

December 3rd, 1906

Sunday Fruit Trade

Mr. ROBINSON asked the Prime Minister: Is it a fact that the fruit-growers of this Colony are labouring under serious disadvantage by reason that Indians and others engaged in the same calling are in the habit of cutting, packing, and generally performing the work of fruit-farming on Sundays?

The PRIME MINISTER replied: The matter has been referred for inquiry, and will be considered when a report is received.

Indian Labour

The MINISTER for RAILWAYS and HARBOURS, in reply to Mr. CONNOLLY, said: (a) Extensive inquiries are being made relative to the cost involved by substituting Europeans for native labour at such places as dumping stations, level crossings, &c.,

and the Government will consider this question as soon as a comparative statement of expenditure is available. (b) There is no truth in the statement that previous to the general election Europeans employed in the locomotive sheds at Maritzburg were dismissed, and their places filled by Indians.

Asiatic Trading

Mr. TATHAM's motion in favour of legislation restricting Asiatic trading was called on. Mr. Tatham was absent, and, on the motion of Mr. Smythe, the House proceeded to the next business.

LEGISLATIVE COUNCIL

December 4th, 1906

Indian Artisans

Mr. CHURCHILL moved:—The welfare of the European population is seriously threatened by the continued increase in the employment of Indian skilled and partly-skilled labour in trades, positions, and offices suitable for the employment of white labour. With a view to seriously dealing with this menace, in the opinion of this Assembly, this Government should appoint a Commission of Inquiry, with power to take evidence, and report on the following matters:—(a) The number of Indians which the several Government Departments, municipalities, local boards, and all public bodies receiving grants of public money, employ in situations formerly filled by Europeans, or which are suitable for Europeans to fill; (b) to ascertain approximately what the increase in cost to the Colony might be if such Indian labour were gradually replaced by white labour; (c) to inquire whether, and to what extent, such a course is feasible, and how it can best be carried out.

Mr. COXGROVE seconded the motion.

Sir LEWIS HARRIS moved an amendment, deleting that portion of the motion providing for the appointment of a Commission. He thought the information required could be obtained at much less cost.

The PRIME MINISTER intimated that he would accept the motion so amended.

The motion was amended and carried without opposition. *Natal Mercury.*

The *Indian World* for September opens with an article by Mr. W. T. Steel advocating a visit of half a dozen English editors to India for the Congress meeting. It also contains a highly interesting article on the late Mr. Ananda Mohan Bose by the Sister Nivedita, whilst a most sympathetic criticism of Mr. Dadabhai Naoroji by Mr. Barak G. Bhattacharya is another feature of an interesting number.

Durban Indian Public Library

The following Report for the quarter ending 30th November, 1906, has been sent to us by Mr. M. M. Diwan, Librarian and Hon. Sec:—

This Institution has been opened from the 1st of September, 1906, and has had an attendance of 809, 1251 and 1295 during the months of September, October and November respectively.

At present there are about 50 English and 40 Indian (including Gujarati, Marathi, Hindi, Bengali and Tamil) papers laid regularly on the tables. The Library is open from 2 to 9 p.m. every day, with electric light and full accommodation.

The Librarian tender thanks to Messrs. Omier Hajee Amud Zaveri, E. M. Parak, M. C. Camroodien & Co., G. H. Mankhan, Hassim Jossab (of Moosa Hajee Cassim), Osman Ahmed Effendi William Osborn, J. P., G. Williams, A. E. Mayer, R. P. Bhatt, C. M. Shelat, M. Killavala, N. B. Sallor, Garib, D. R. Patel, M. L. Patel, C. P. Calagopi, H. L. Paul, Dinshajee, G. C. Patel, K. J. Patel, International Printing Press and all others who have been pleased to help the Institution either with money, papers, periodicals, or self-sacrifice.

The public is requested to make every use of the Library and take interest in it.

Durban Notes

By "Observer"

EXIT MR. TATHAM. The resignation of Mr. Tatham and his retirement from the Legislative Assembly removes a prominent figure in the parliamentary life of Natal. Just at the moment when he seemed to have reached an enviable position in public life, this financial crash comes, and he descends from his pedestal.

THE LABOR PARTY. I learn from the daily Press, is much distressed at the turn events have taken, as they realized the great services Mr. Tatham had rendered to them. I suppose those services include the speech Mr. Tatham made at the recent anti-Asiatic meeting in the Town Hall when he produced figures regarding Asiatic traders and agriculturists which were grossly incorrect. But, nevertheless, they are believed in by a great many people, and the South African papers have reproduced the figures, in some instances using them as a basis for further agitation.

WELCOME! In Mr. P. Vinden, who succeeds Mr. A. H. Peters as interpreter at the First Criminal Court, we have a man of high intelligence and broad sympathies. The Indian community of Ladysmith has had in Mr. Vinden a really helper in all matters

relating to its welfare, and in educational matters a hearty supporter. Now that he has removed to Durban, we hope to enlist his co-operation in raising the social and educational standard of the community.

INDIAN AGRICULTURISTS. The news cabled from London that the authorities of British East Africa have decided to promote the influx of Indians as agriculturists is another instance showing the value of the Indian settler. I have no doubt the Protector of Immigrants, who is to travel to India to select suitable families, will be successful. I have also no doubt that suitable families could be found in South Africa amongst the free Indians.

WHY NOT NATAL? If, instead of agitating for the removal of Indians from this Colony, our public leaders were to consider a scheme for assisting the Indian agriculturists to settle on the land, there would be some real sense in it. Everyone knows that the Indian vegetable and fruit grower has made this colony fit for European colonists to live in. This is an industry in which white men cannot or will not compete, as it means hard and continual toil in a hot climate; but the Indian can and will do it. If the Government were to follow the example of British East Africa and offer generous terms to Indian farmers, it would go a long way towards solving this most difficult problem; and at the same time be a source of revenue to the Colony.

Presentation at Ladysmith

On Wednesday, November 28th, a pleasing function came off in the Masonic Hall, in the form of an address and presentation to Mr. David Vinden, on the eve of his departure to Durban. The chair was occupied by Mr. G. W. Willis, and the audience comprised several Europeans and a large number of Indian storekeepers, assistants, and employees. Mr. Vinden occupied a seat on the dais.

The chairman said they had invited Mr. Vinden to meet them in order to present to him some small tokens, showing the esteem in which members of the European and Indian community of Ladysmith held their guest. It gave him, as chairman, great pleasure to be present and undertake the function of presentation, as he had known Mr. Vinden for the past 19 years, during which he occupied the position of clerk and Indian and French Creole interpreter in the Magistrate's Office in Ladysmith. In that capacity Mr. Vinden had daily intercourse with nearly all classes, including the prisoners of the town, and all would testify to his unfailing courtesy and obliging behaviour. It was well known that his long experience in

The Court was valued and recognised, and his removal, at his own request, would cause a gap which could not be easily filled. Mr. Vinden had served under five different magistrates and several acting magistrates in Ladysmith, and was leaving this town with a reputation that any man might be proud of, and no doubt to the regret of many, and would carry the respect and well-wishes of all who had known him for such a long period. The presentation consisted of a handsome silver tea kettle, with inscription, and a silver English lever watch, with a sketch of the Town Hall, bearing siege marks. Along with these was a silver-mounted oak butter dish, intended for Mrs. Vinden's acceptance, and several wreaths and garlands of beautiful flowers.

Mr. H. B. Cawood joined in conveying to Mr. Vinden the regrets of the legal practitioners of the Court at his departure, and their best wishes for his future welfare.

Messrs. Omar, Raghunath Singh, Parsee N. D. Deboo, and others spoke many kindly words, which were warmly applauded by the audience.

In reply Mr. Vinden thanked all present for their kindly feelings towards him and for the handsome gifts bestowed on him and his wife, and assured them he would always value them as tokens that he had always tried to do his duty loyally and faithfully to the Government, as well as with satisfaction to the public. He would prize the gifts especially as tokens for the guidance of his own children to do their duty in life, and always try and deserve the commendation of their superiors and fellow-subjects of all classes and creeds.

Cancelled Permits and Registration Certificates

Further Government Notice

The Transvaal Government Gazette, of the 30th ulto., contains a Government Notice, No. 1243 of 1906, cancelling the following permits and registration certificates:—

Permits

Name	No. of permit
Muregan	7358
Sidambarodia	4493
Magi Gosain	5449
Joosab Moosa	8502
Gopal Bastin Rosario	1566
Manekium Francis	2686
Latif Haji Nour Mahomed	1457
Annamale Padyache	4612
Marimuthoo Pillay	2944
Mahomed Hassan	1485
Karamdin	6421
Laschamaya Bungar	3496
Ebrahim Ahmed Abed	4671
Conda Villay	5201
Abou Ayob	5889
Nathangi	5101
Sukha Ranchhod	5101
Sradstine Bhoola	5101
Narainji Shankarji Desai	5101

Hassen Mamodjee	8175
Dalab Kolonji	310
Registration Certificates	
Name	No. of Certificate
Sidambarodia	3962
Gopal Bastin Rosario	8026
Manekium Francis	5612
Latif Haji Nour Mahomed	4391
Annamale Padyache	8477
Marimuthoo Pillay	3789
Mahomed Hassan	6778
Karamdin	8177
Laschamaya Bungar	3375
Conda Villay	5810
Abou Ayob	5889
Nathangi	5101
Sukha Ranchhod	4421
Narainji Shankarji Desai	5869
Hassen Mamodjee	7256
Dalab Kolonji	8207

Japan and America

The School Question

President Roosevelt's Message

Reuter's cables state that the whole white population of the Pacific slope is described as bent on excluding the Japanese children from the public schools. The California and other American papers are indulging in talk of war. It is believed that President Roosevelt will take a strong line in putting the Federal treaties above the State laws. The *Times* remarks that President Roosevelt's efforts will be watched with genuine sympathy in Great Britain in view of our experience with the same problem due to the legislation of a self-governing Colony, which excludes Asiatics.

The Japanese Ambassador in Washington, in a statement just issued, expresses his confidence in President Roosevelt being able to adjust the Californian difficulty satisfactorily. He says that Japan has ceased to be agitated regarding the matter.

President Roosevelt's expressed determination to ask Congress to amend the United States Constitution with the object of placing the making of treaties with foreign Powers beyond the laws of individual States, has, says the London correspondent of the *Rand Daily Mail*, excited widespread resentment, and the movement in favour of supporting the Californian authorities in their decision to treat Japanese as the Chinese are being treated in the United States is steadily growing.

The American Trades Unions have unanimously pledged themselves to support California. They declare that if President Roosevelt is permitted to carry out his intentions the United States will be speedily over-run with Japanese artisans.

Reuter states that in a passage of vital importance, President Roosevelt deals with the situation which has arisen through the refusal of the Californian authorities to permit Japanese children to attend the same schools as the children of whites. His attitude is, on the whole, friendly to

Japan. He urges the passing of an amendment to the United States Constitution to enable the Federal Government to force individual States to conform to foreign treaties. A glowing tribute is paid to the achievements of the Japanese, and the President points out that San Francisco has already accepted a large Japanese contribution towards the earthquake relief fund. The expulsion of Japanese children from the schools would be a wicked absurdity, and the passing of an Act is recommended which provides for the naturalisation of Japanese. The President says it is unthinkable that a single city should be able to plunge the United States into war.

London, Wednesday. The Californian Congressmen are dissatisfied with President Roosevelt's reference in his message to the Japanese question at San Francisco.

It is expected that a suit will be instituted in the Federal Court to determine whether Japanese residents have rights to educational privileges equal to those of the Americans.

Facts and Comments

"JUSTICE." We cannot publish your letter. Even if we were able to supply the information, no good purpose would be served.

INDIANS WANTED IN EAST AFRICA. The authorities of British East Africa have decided to promote the influx of Indians as agriculturists, and are sending Mr. Waller, the Protector of Immigrants, to India to select a number of families, and offer them generous terms. *Natal Mercury*.

SUPPORTING THE COLONY! A correspondent in the local press writes:—Granted that the local printers have installed the latest machinery in their works, most of the work is done by Indians. I send my printing to England, thus ensuring work for our own people; a wise Government does the same.

HEDERBERG SHOPS. The Chamber of Commerce has submitted the following recommendation to the Town Council regarding the closing of shops:—On Wednesday shops to open from 6 a.m. till 1 p.m., and on other days, in summer (Oct. 1 to March 31), from 6 a.m. to 5.30 p.m., and in winter from 7.30 a.m. till 5 p.m.

THE FISHERIES AFFAIR. This is not an ordinary matter of Colonial self-government as a foreign power is concerned, and it seems to us in the last degree unreasonable for a small colony like Newfoundland to expect the Imperial Government to accept its election in a matter in which a great foreign Power is concerned and treaty rights are involved.—*S. A. News*.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શનીવાર—શનીવાર, તારીખ ૮ મી ડીસેમ્બર, ૧૯૦૬.

અંક ૪૯

અડવાડીક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી-તા. ૮ ડીસેમ્બરથી તા. ૧૪ ડીસેમ્બર સુધી ૭૦ સં. ૧૯૦૬.

હિંદુ-માગસર વદ ૭થી, માગસર વદ ૧૪ સુધી સર્વત ૧૯૧૩.

શુકલમાની-તા. ૨૧ મી સવાલથી ૨૭ મી સવાલ સુધી, ૧૩૨૪ કી.ખી.

વાર.	ખ્રીસ્તી તારીખ.	હિંદુ તીથી.	અસલ તારીખ.	સુવૈદ્ય ક. મી. ક. મી.	સુર્ય અસ્ત. ક. મી. ક. મી.
શની	૮	૭	૨૧	૪ ૫૧.૬	૪૫
રવિ	૯	૮	૨૨	૪ ૫૧.૬	૪૬
સોમ	૧૦	૯	૨૩	૪ ૫૧.૬	૪૭
મંગળ	૧૧	૧૦	૨૪	૪ ૫૧.૬	૪૭
બુધ	૧૨	૧૧	૨૫	૪ ૫૧.૬	૪૮
શુક્ર	૧૩	૧૨	૨૬	૪ ૫૧.૬	૪૯
શુક્ર	૧૪	૧૪	૨૭	૪ ૫૨.૬	૪૯

અનુક્રમેચ્છિદા.

ઓરડીનન્સ મુલતવી રહ્યું	૬૨૭
ઇન્ડિયામાંથી તારણ	૬૨૮
ડેપુટેશનની નોંધ	૬૨૯
ડેપુટેશનની સહતમે ટેકા	૬૩૦
ડેપુટેશનનો વિચારવાર હેવાલ	૬૩૧
સાઉથ આફ્રીકા પત્રની મુલાકાત	૬૩૨
દરબન કાવરી	૬૩૩
પાન ઇસલામીક સોસાયટી	૬૩૪
નાતાલ સવાલન ધરમસખા	૬૩૫
ટેલાગ્રાફિસો ખગરપત્ર	૬૩૬
મુસ્તલી મસજીદનો ફળો	૬૩૭
૨૧ મજેસ પદમીટ તથા રજીસ્ટ્રેશન સારીકીકેટ	૬૩૮
મી મહેમુડન એસોસીએશન	૬૩૯
રફરતા તાર સમાચાર	૬૪૦
કાપતી વેળાના તાર	૬૪૧
નાતાલ ઈડિઅન ઇંગ્લિશની મીટીંગ	૬૪૨
પબ્લીક ઈડિઅન લાયબ્રેરી	૬૪૩

ડેપુટેશનને લખતું થયું અગત્યનું તથા રસીક લખાણ અમારી પાસે આવેલું છે. જે જગ્યાની તંગીને લીધે અમારે મુલતવી રાખવું પડ્યું છે. આ લખાણ આવતે અડવાડીએ આવશે. આ અડવાડીઆમાં મજેસ બધા ખગર પત્રો, સર્વો પત્રો તથા કેટલાક સ્થાનિક સમાચાર જગ્યાની તંગીને લીધે મુલતવી રાખવા પડ્યા છે. તે માટે અધિક વર્ગની અમે આવી માફીએ છીએ.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૮ મી ડીસેમ્બર ૧૯૦૬.

ઓરડીનન્સ મુલતવી રહ્યું.

એક માસ ઉપર સિંડ એલગીને આપેલ જવાબથી પ્રથમ અંધાજેલ આશાનાં ફિટલ પર નિરાશાથી અંધકાર ફરી વળ્યો હતો. મુલાકાત પછીનું ડેપુટેશનનું કામ જેમ જેમ આપણે જોતા ગયા તેમ તેમ તેમ એ નિરાશા ઝાંખી થઈ ગઈ. કુક મુલતમાં કેટલા કેટલા પ્રસિદ્ધ નરો, માછ ગવરનરો અને બીજા એવો: ઈડિઅનો તથા પાર્લામેન્ટના સંખ્યા અંધ મેંમરોની મુલાકાત લેવાઈ: માછ રેડર સેક્રેટરી મી હેમીલ્ટન, લાલના સેક્રેટરી મી. મેરલી, તથા ખુદ વડા પ્રધાન સુધી પહોંચી મહત્વનું વચન મેળવવાનું: હિંદી કોંગ્રેસ ની વિરૂદ્ધ હોય તેવાને પણ સમજાવી આપણા પક્ષમાં લેવાયા: મીટીંગ હારી આખા કંડન ને માન્સવાલના હિંદી સવાલોને અર્થનું બનાવ્યું, તથા બીજાં પત્રો ઉપરાંત ટાન્સ અનો સાઉથ આફ્રીકા જેવાં કોન્ટ્રેસ્ટો: પત્રોને આપણા પક્ષમાં લીધાં: આખા આખાં અનોઃ કાપેલી કિમત જે હાઈ આઈ કાર છે તેમને તો ઓરડીનન્સ નામજુર થઈ ગયો: તોપણ ડેપુટેશનના કામથી નિરાશ કે ના હિમેદ થવા કારણ હતું નહિ. વિગ્રાયતમાં આપણા લાલે માટે દેખરેખ રાખવા ગયું ની કમીટી તીમાઈ, તેવા કામનું વચન મા.પ નારને ડેપુટેશન હતેકમંદજ છે. એક સો જેટલા પાર્લામેન્ટના મેમરો અને કેટલાંક ખજ વાન પત્રો આપણી તરફ દિશસોજ થયાં એજ એક મોટો લાલ છે. તે લરિખ્પના કામે ઉપર એક જાતના અંકુશનું કામ કરશે એમ હહેલું કાંઈ વધતું નથી. ગયા મંગળતરે પ્રસિદ્ધ થયેલા તારપરથી જણાય છે કે ડેપુટેશનની ફતેહ આટલેથીજ નથી અટકી. ઓરડીનન્સ લટક્યું છે. સિંડ એલગીને સિંડ સેલેશનને જણાવ્યું કે હાલ ઓરડીનન્સનો ખમમમાં મુકાદો નહિ રાહલુકે, બધું વિચાર

કર્તા વમર" તેને બદલી આપવા હું રાહેન શાહને સલાહ આપી રાહનો નથી. જેમને સિંડ એલગીનની મુશીબતોનો ખ્યાલ છે તેઓ મુસ્તજ લોમે કે એક સેક્રેટરી આ કરતાં વધારે ફરી શકે તેમ નથી. તેમણે જેટલું કંઈ જેટલું અદેખર થાયું તે જોવાનું એ છે કે એટલાથી પણ માન્સવાલ કેટલું ખળખળી ઉઠ્યું છે.

રહાર પરે એક લાંબા લખાણમાં જણાવ્યું છે કે કોલોનીઅલ સેક્રેટરીએ એશિઆટીક ઓરડીનન્સને લટકવું રાખવા માં મોટી ભુલ કરી છે. આવીજ ભુલોને લીધે કોલોનીસ્ટો લીબરલ સરકાર પર મુસ્તો વિશ્વાસ નથી રાખી શકતી. હવેરો માફલ એવાં મેલાં ઈંગ્લાંડ માન્સવાલના રાજ કામમાં માથું ઘાસશે તે ચાલવાનું નથી. હવેઃ ઓર ને અમેજ સિંડ એલગીનની સામે થવા વગર રહેશે નહિ. માન્સવાલ લીડરનું મોલતું પણ આવીજ રીતનું છે. 'રેડોલી મેલ' કહે છે કે સિંડ એલગીને હિંદુસ્થાન તરફનું સખન દળાણ થયું છે. તોપણ રવરાજ્ય મળનાં પ્રત્ય મનથી ચુરાએકી માન્સવાલની પાકાંપંદ નવાનું આ ઓરડીનન્સ. અહુ તે મોલાવણા કેરફ રાથે, મોહકરો તો તે વખતે તેને પસાર કરવુંજ પડશે. આવા સંતેમો વચ્ચે ઓરડીનન્સના લટકવાય આપણે હર્ષ વેલા થવાનું નથી. ખુશી થવાનું છે તે એટલુંજ કે જે સંક્રામમાં આપણે કિનરવાનું છે તેને પહેલે પગથીએ જત મળી છે. આ જન સમાવસાવાના હાથ લીલા કયા વગર રહેશે નહિ. ડેપુટેશનથી જે આશા રાખી હતી તે ફળીજુત થઈ છે. પરંતુ પ્રજામન જોતાં હલુ લગત મોટી લેવાની રહેશે. માસ મીટીંગના ફાવનું પહેલું પરી બામ શુજ છે ને મને ને થાપ તોપણ જ્યારે જરૂર પડે ત્યારે એવા ફરાકને વળગી રહેવા નો નિશ્ચ કાવમ રહેશે તો આરત્ય મીઠાં ફા નીપજશે. તાત કે હા આપણે એકએ કામ ને એકવતનું છે અને તે કાવમ રહેશે ત્યાંજ પરીજી મ સુખાજ અપશે. તાત તો અમે ર મિવાલના મેલા માનવે ને તેમની ફતેહ પરે મુસલમાનો આપણે કાઢે.

ઈંડીયામાંથી તારણ.

પાર્લામેન્ટની બેઠકો.

પાર્લામેન્ટની બેઠકો ૧૫ થી ૨૧ ડિસેમ્બરે પુરી થશે. તે ન્યાયશાસ્ત્રી ફરીથી કેબુ આરીના બીજા અધિવાસીઓમાં પાર્લામેન્ટ ઉઘાડશે.

હિંદી લેજિસ્લેટીવ કાઉન્સિલ.

દરબારના મહારાજ તથા મુનશી માનવ જાલને હિંદી પરી મેજિસ્ટ્રેટીવ કાઉન્સિલ ના મેમ્બર તરીકે સરકારે નીમ્યા છે. સેક્રેટ પ્રેવીનસીના મેમ્બરને હજુ સુધી લેજિસ્લેટીવ કાઉન્સિલમાં જગ્યા નહોતી. શ્રી. જી. એમ. ચાંતનવીસને નીચી મજકુર પ્રેવીનસી ના મેમ્બરને જગ્યા આપવામાં આવી છે. શ્રી. રવીની અને મરહુમ જરદીસ તમચબજી.

શ્રી. રવીની પોતાના પોઝીટીવિસ્ટ રીવ્યુ નામના મારીકમાં જરદીસ બરદીન તૈયાર છ સંજોથી લખે છે કે—૧૮૮૫ માં હાલ કારદના જરદીસ તરીકે તેમની નીમ્યાજ થયા પછી પણ રાજકારી બાબતો સંજો તેમના વિચાર આગળની પોઝીટીવિસ્ટ મળતાજ રહ્યા છે. ૧૯૦૩ માં તેમણે જરદીસ અને સરકાર બાબતમાં મારી સાથે વાતચીત કરી તે અને હમેશાં વાદ રહેશે. પ્રજાકીય લીજિસ્લેટ તરફ તેમની દિલસોજી હમેશાં વધતીજ રહી હતી. તેમની પદ્ધતિ મુસલમાનો માટે મગર થવા જ્યાં છે.

એક રોજી વરતમાનપત્ર.

હાલ સુધીમાં હિંદી વરતમાનપત્રોમાં એક આતમી નકલ એ સાધારણ રીતજ છે. આ કરતાં વધારે સરકારે હાજર કરવા માટે મહાસ રજીસ્ટર પત્રના માધીક શ્રી. રી. એમ. નાયરે આધાર આતમી કિંમતવાળી નકલો કારવાની શરૂઆત કરી છે.

હિંદુસ્તાનમાં બંદુકો પર અટકાવ.

હિંદુસ્તાનના વતનીઓના હાથમાં હથેલી આરો ન જાય તે માટે હિંદ સરકાર હમેશાં આમની સામતી રહી છે. હાલમાં તે સંજો ધમાં વધારે અટકાવતોની લીજિસ્લેટીવ બર મંજૂરબના બંદુકોના કારખાનાઓમાં કે સપાવબાટ થયા છે. 'પ્રોવિડેન્સ'માં મળ્યાને કરીને વપરાતી બંદુકો ૩૦૦ વાર્ડની જાંબાઈ એ ગોળી કેંકવાનું એર ધરાવનારી હોય છે તેવી બંદુકો પર પણ અટકાવતો હાજર કરવા સામે બરમીગદાસના બંદુકના કારખાના વાળાએ પોકાર ઉઠાવ્યા છે.

કલકાતમાં હિંદી વિદ્યાર્થીઓ.

અથા અકટોબરમાં એ નગરમાં લેવાયેલી પરિક્ષાઓમાં કેલકાત હિંદી ઉમેદવારો પાસ થયા છે. રોમન કલકાત ખાતેની પરિક્ષામાં

પાસ થયેલ ૮૨ માંથી ૨૦. કોનસ્ટીટ્યુશનલનોમાં પાસ થયેલ ૧૩૫ માંથી ૨૩, ને એવીડન્સ પ્રોસીજરમાં પાસ થયેલ ૮૬ માંથી ૧૨ હિંદીઓ હતા. બારીસ્ટરની પરિક્ષામાં પાસ થયેલ ૮૫ માંથી ૧૩ હિંદીઓ હતા. આ છેલ્લી પરિક્ષામાં નીચેનામ સરકાર નામના હિંદીએ અંગ્રેજ અને હિંદી ઉમેદવારોમાં પહેલો નંબર મેળવ્યો છે.

પરમીટનો અમલ.

મુસા હાફિજવાળો પરમીટ રેસ જે સુપીમ કોર્ટ સુધી પહોંચ્યો હતો તે તથા તે હવેની કોર્ટની સખત રીકા તથા ટેલીમેસની રીકા જે હિંદિયન ઓપિનિયનમાં આપાતમ આવ્યાં હતાં તે આપેલ રેસ તથા રીકાઓ પ્રિઆપત્રમાં જાપવામાં આવ્યાં છે.

દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદીઓ.

દક્ષિણ આફ્રિકાના દેશીઓના સવાલ ઉપર બાબજી મધુ' હવું તે વખતે હિંદીઓની કિયતિપર જાલવાની તક મળતાં પ્રસિધ્ધ હિંદ સિનેમ્જી તર સર હેનરીકારને જણાવ્યું કે ગોરા અને કાળા લોકોના સહવાસથી બંને માં બરાકો થાય છે. ગોરાઓ કાળા લોકોને પોતામાં હલકા ગણે છે. અને તેમના તરફ તેરીજ રીતે વરતે છે. વાન્સવાલ સરકારે હિંદીને કોઈ જનતા તરફ આપેલ નથી તે વિચારી રહ્યા છે. જે શ્રી. દુમરે હિંદી ઓને કોરકા લગાવ્યા હતા તેો દાલવી સરકાર વિંછી કરાવે છે એમ કહી રાકાપ હોર્ડ લેન્સલકાને કહ્યું હવું કે ગોરા લોકો પર નાં જધાં કામે ગાં હિંદીઓ પરનો જુલમ સાથી ખરેખર છે. કલકા લોકો અને ગોરા લોકો વચ્ચે ભવિષ્યમાં કેવો સંજોધ આવશે તે માટે હું બહુ સંકળીત છું.

નાતાલનું ફરેચાકઝ.

નાતાલ સરકારે હાલમાં પસાર કરેલ એક કાયદા મુજબ હિંદીના મુખતીસીપાલ ફરેચાકઝના હક લઈ લેવામાં આવશે તે કાયદાને મંજૂરી આપવાનો સરકાર હરાદો રાજો છે કે નહિ એના શ્રી. હેરોલ્ડ કોક્સે પારલામેન્ટમાં પુટેલ સવાલના જવાબમાં શ્રી. ચર્ચીલે કહ્યું કે નાતાલનું ખીસ તથા લીંદીઓનું ખીરીસન કોલોનીયલ ગોરીસને ખળ્યાં છે જે પર વિચાર ચલાવવામાં આવે છે.

મેંજ્યાસા સમ આર પત્ર મળ્યાં છે કે જે સરકાર અમારી પ્રમ્ત (હિંદીઓને) જોડતા હક આપે તેો ધણુ બેદુતો આપીને વેશન જમીનનો ફળકરપ ચલાવે. આ કામેને વેલેજન આપવા માટે મુજબનાં અકલત ગોરી ખળવેલવારે તરફર પાપરો જપવાની બેદુત ન બે આવી રાકાપ.

ટેપુરેશનની નોંધ.

લોગેલ સેસીલ, ક્રાઉન. ના. ૬-૧૧-૦૬.

લોર્ડ એલગીનની મુલાકાત.

જે કે લોર્ડ એલગીનની મુલાકાત એ છેલ્લો બનાવ છે તેો પણ તે ધણો અમત્યનો હોવાથી હું પહેલો આપું છું. અમારી સાથે સર લેપલ ડ્રીરીન, લોર્ડ ટેનકી ઓફ ઓલબરથી, સર મચેરજી બાવનગરી, શ્રી. દાદાભાઈ નવરોજી, શ્રી. સેવદ અમીર અલી, શ્રી. હેરોલ્ડ કોક્સ, સર હેનરી ક્રાઉન, સર જોર્જ બર્ડવુડ, શ્રી. જી. ડી. રીસ, શ્રી. ચેરનટન તથા શ્રી. એફ. એચ. સાલિન એમ સાહેબો હતા. આમાં બધા પહેલા મેંજ્યારે આવી ગયા છે. એવું કહેવાય છે કે આપું ટેપુરેશન લોર્ડ એલગીન આગળ ખીંછ કોઈ વેળા ગયું નથી. અમે ગધા જુમેરાતના જણ રામે લોર્ડ એલગીન આગળ દાગર થયા. સર લેપલ ડ્રીરીને બાબજી ધણુ જુરસાદાર કર્મ અને લોર્ડ એલગીન તમે કામદો રડ કરે અમ માગ્યું તેણે જણાવ્યું કે એ કાયદો એ જોડો હિંદિયનને નામેસી લગાડ નાર છે. એ કાયદો વાંચનાર એમજ માને છે કે એવા કોરાની ઉપર રાજ્ય કરનારા દમ ધિનાના હોવા જોઈએ. હિંદી કોમ અને પ્રમેજ કોમ એ બંને મધ્ય એશિયામાંથી પેલા થયેલ છે હિંદી પ્રમ્ત બેદુ મહેનતુ ચાલાક અને પ્રમાણીક છે તેવી રીતે પુરોપ નો કમરો ટાંસવામાં લગાજ દળાવ્યુ ચલાવે તે જોડો હિંદુસ્તાન જોડું છે તે કદિ સદન નહિ કરે

ત્યાર બાદ શ્રી. મંધીએ તથા અલીએ બાબજી કર્મો. શ્રી અલીનો સાદ બાબજી કર્મો બાબજી મંધી ગયા હતા.

તરી અર દેનરી ક્રાઉન સખત બાબજી કર્મો. જે નન્સકાઉનના શબ્દો વાદ આપ્યા ને જણાવ્યું કે અમની સલાના મેંજ્યારે પણ ધનસાદ મળે એમ માંગે છે. કુશરે તેો ચાલુક મારતો હતો પણ ખીરીસ સરકાર વીંછુના ડાંખ દેવ છે.

સર મચેરજી બોલ્યા કે તેમને શ્રી. લટકટને કમીસન નીમવાનું વચન આપ્યું હતું તે કયાં ગયું? લોર્ડ એલગીનથી ખીંછું કંઈ ન થાય તેો કમીસન તેો જરૂર નીમાયું જોઈએ. શ્રી. અમીર અલી બોલ્યા કે પોતે નાજેનર હિંદુસ્તાનથી આવેલ છે. દક્ષિણ આફ્રિકામાં પડતાં દુઃખ પામત આપી હિંદુસ્તાન કાચવાયા હરે છે.

શ્રી. દાદાભાઈ બોલ્યા કે તે હિંદી ઉપર જુલમ મહમા કરશે તેો ખીરીસ સખતને નીમ્ય મારશે.

મી. રીસ બોલ્યા કે આ સવાલ ખ્યા પડાને લગતો છે.

મી. ક્રાફ્ટ બોલ્યા કે એક હિંદી તરિકે તેમને શરમ ઉપજતી હતી કે આવા દુઃખ હિંદીની ઉપર દાંસવાલમાં પડે છે.

લોર્ડ એલગીને જવાબમાં કહ્યું કે તેમની લાગણી હિંદી તરફ હોવાને લેણી. તેમણે દમ્ભેશ હિંદી પ્રાનતુ દિત આપ્યું છે. આ કાયદો જુલમ કરતા નથી એમ દરોસવાલના અમલદારોએ જણાવ્યું છે. મી. ગાંધી કહે છે કે તણ પાઉંત માફ કર્યાં એ કંઈ રહેત કરવા બરાબર નથી એ વાત એક જોતાં ખરી છે. પણ તણ પાઉંત રૂપી જે કાંઈ કાયદામાં હતો તે નાશુદ થાય એટલે દરજે કાયદો ગણી સકાય છે. અંશુકા પાડવા બાબત બહુ થાંધો હોય એમ લાગતું નથી. દમ્ભેશ પોલીસ પળવે ને પાસ તપાસે એમ નહિ બને. છતાં આ બધી બાબત ઉપર ભાર દેવાની જરૂર નથી. સર લેખક કહે છે કે ન્યાના ખીરીશ ગોરાઓ બહુ વિરુદ્ધ નથી. પણ કૃમસંક્રમ વગેરે જગ્યાએથી તાર આવ્યા છે કે કાયદો પસાર થવા એકજો. જે કે મી. ગાંધી તથા મી. અલી શ્રી કું કંઈ કહેતો નથી છતાં એટલું કહું છું કે મારી પાસે કેટલાક હિંદી તરફથી વિરુદ્ધ મતના તાર આવ્યા છે. આ બધું હું ખગર આપવા ખાતર ફલી ગઈ છું. કમીશનની માગણી ગેરવ્યાજખી ગણતો નથી. એ વાત વિચારવા જેવી છે ને તે બાબત ઉપર હું પુરતો વિચાર કરી જવાબ આપીશ.

મી. ગાંધીએ એક માનીટ બોલવાની રત્ત માંગી જણાવ્યું કે લોર્ડ એલગીનેને જે ખગરો મળ્યા છે તે બરાબર નથી એમ બંને ડેલીગેટ જે રોજો સાહેબ ખીલે વખત આપે તો સાબિત કરી શકશે. તેમ માય થા ન થાય પણ એ બધું ચોખ્ખી રીતે બતાવે છે કે કમીશન નીમવાની પુરી જરૂર છે અને કમીશનથીજ આવી શુચવાડા ભરેલી બાબતોનો નિદાલ થાય.

હોર્ડ ચોવી બધાય છે કે આ ડેપુટેશન ને અંતે કમીશન નિમાશે.

આમની સવાના મેમ્બરો.

જો આમની સવાના મેમ્બરો એકઠા થાય ને લાગણીનો દરખાસ કરે તો બહુ ટીક થાય ને મદદ મળે એમ સમજી કેટલાક મેમ્બરોની મુલાકાત થઈ ચર્ચા અસાધી. મી. સુદી કરીને મી. પોલાકાના બાપના લાગણ્ય મેમ્બર છે તેમની મદદ લીધી ને ઉવડે મીટીંગ બુલવાઈની રાંતે થઈ. પાંચ સાત મેમ્બરોએ એકઠા મળી શરકુશરે દેવાડએ ને અમરોગણુ કર્યાં. મી. ગાંધી તથા મી. અલીએ મેમ્બરોની આગળ લાગણુ કર્યાં

અને ત્યારબાદ મેમ્બરોએ દરખા કર્યા કે હિંદી ડેપુટેશનની માગણી લોર્ડ એલગીનેને કહુજ રાખવી. આવી મોટી મીટીંગ આમના સલા સદાની આ કાલના વખતમાં પહેલીજ થઈ એમ ઘણા લોકો માને છે. આ બતાવે છે કે આપણા સવાલની ચર્ચા યુક્તજ થઈ રહી છે.

મી. અમીરઅલીની ખાનગી મુલાકાત.
મી. અમીર અલીની સાથે બંને મેમ્બરો ની ખાનગી મુલાકાત થઈ. તેમાં તેઓ સાહેબે ખુબ લાગણી બતાવી છે. અને બંને તો અહિના પ્રખ્યાત જગ્યાઓમાં લખવાતું પણ વચન આપ્યું છે.

લોર્ડ જ્યોર્જ હેમીલટનની મુલાકાત.
લોર્ડ જ્યોર્જ હેમીલટને અરધા કલાક સુધી ધીરજથી બધી વાત સાંભળી. લોર્ડ જ્યોર્જ હેમીલટન એકવેળા હિમાના સેક્ટરે દરી હતા એ સહિતે વાદ કરી. તેમણે બધું તપાસવાની તથા બંને તેટલું કરવાની હા પાડી છે.

સાક્રિય આફરિકા પેપર તથા ખીજા જાણાઓમાં વારંવાર આ દુષ્ટીકત ચર્ચાય છે. સાક્રિય આફરિકા પેપરમાં મી. ટેથામના ખીલ બાબત પણ મી. ગાંધીની સાથેનું 'ઇન્ડરવ્યુ' છે. તે જાણવાળાએ બરાબર જાણ્યું છે.

લોર્ડ એલગીનેને આગેલી અરજીની નકલ બધા પાર્ટીમેન્ટના મેમ્બરોને એક નમૂના ભરેલા કાગળ સાથે મોકલવામાં આવી છે. મી. ગોરલીની મુલાકાત લેવાનો કાગળ આજે રવાના થયો છે અને આવતે અઢવાડી એ મુલાકાત થશે એવો સંભવ છે. ડેપુ ટેશનને હજુ એટલું બધું કામ કરવાનું છે કે રજૂ મી નવેબરે નિઠળયું તે મહામુશીબત ભરેલું છે.

હક્કિયુ આફરિકાના વિલાયતમાં લખુતા વિધાર્થી.

આ વિધાર્થીઓ તરફથી એક અરજી પાસ લોર્ડ એલગીનેને મળી છે. તેઓએ પોતાની શી દશા થશે એવો અવાસ કર્યો છે. પણ તેમાં બધાના હકનો સમાસ થઈ નવ્ય છે. જો લોર્ડ એલગીને એમ કહે કે વિલાયત આવવાને સાફ નોખા પારા કરવા તો ખીજાનું અપમાન થાય અને જે એમ કહે કે તેઓને હક ન મળવા જેટલો તો મહા અન્યાય થાય.

નાતાલનો સવાલ.

નાતાલની બાબત ડેપુટેશનને લગતી ચર્ચા. પાન મી. ટેથામનું ખીલ બહાર પડવા થી ને તે રિષે નાર આવવાથી મી. ગાંધીએ લોર્ડ એલગીનેની ખાનગી મુલાકાતની

માંગણી કરેલ છે. તેના ચોક્કસ જવાબ ૬૭૭ તેઓ સાહેબે આપ્યો નથી આવતે અઢવાડી એ આપવા લાગ્યું છે.

ડેપુટેશનની લડતને ટેકા.

વીધાર્થીઓની અરજી.

દાંસવાલના ઓરડીનન્સ સંમતમાં કેમ વાચોલા હિન્દીઓની મુશાખતોથી સરકારને વાકેફ કરવા માટે લોર્ડ એલગીને પર એક અરજી વીલાયતમાં અબ્બાસ કરનાર દક્ષીણ આફ્રીકાના હિંદી વીધાર્થીઓએ મોકલી છે. તે નીચે પ્રમાણે છે:-

દરોસવાલનું એશીઆટીક ઓરડીનન્સ ચાંચી અમે નીચે સહી કરનાર દક્ષીણ આફ રીકામાં રહેલા હિંદીઓ ખેદ તથા ચિંતામાં પડવાઈએ; અને કુદરતી રીતેજ દરોસવાલ થો આવેલ હિંદી ડેપુટેશનનું કાગકાજ આતુરતાથી જોખ્ખે છીએ.

અમે બધા દક્ષીણ આફ્રીકાના વીધાર્થી ઓ છીએ. અમારામાંના ચાર બારીસ્ટરનો તથા એક પ્રક્ટરનો અબ્બાસ કરે છે. દરોસવાલ માં હિંદીઓની છુટ માટેની લડત તરફ અમારે દીલસોજ થવા વગર માલતું નથી. છતાં અમારી મુખ્યચિંતા અમારે વાસ્તે તથા અમારા જોવાળ ખીલએને વાસ્તે હોવાથી અમારી રિયતિથી નામદારને વાકેફ કરવાની જરૂર પડે છે.

અમારામાંના બધાજ દક્ષીણ આફ્રીકામાં જન્મેલા છે અથવાતો ઉછરેલા છે અને અમને તે જન્મભૂમી જેવું લાગે છે. બધપણથી અમારાં માળાપે અંગરેજી ભાષામાં બોલવાની અમેને દેવ પડાવ્યાથી તે ભાષા અમને માતુમાળ થઈ ગઈ છે. અમારામાંના ત્રણ ખ્રિસ્તી, એક મુસલમાન, તથા એક હિંદુ છે.

અમારા જાણવામુજબ તથા દરોસવાલ ના પીસ પ્રીજરવેશન ઓરડીનન્સ. ને એશી આટીક ઓરડીનન્સ જેને લીધે હિંદી ડેપુ ટેશન આપની મુલાકાતે આવ્યું છે તે સુજળ અમારામાંના (મી. જી. ગોડફ્રેન્સ દરોસવાલ ની વડી કોરટમાં ઇન્ટરપ્રીટર તું કામ કરેલ છે તે શીવાય) એકેથી લગત પહેલું દરોસવાલ માં ન વસવાને લીધે હવે દરોસવાલમાં લાખલ થઈ શકાશે નહી. જો કે કોઈપણ બરીટીશ મુલકમાં ધધો અલાવવાના હક અપાવે તેવાં બારીસ્ટરનાં સરટીરીફિકેટ અને મેડીકલ ડીપ્લોમા અમને મળેલાં હશે તોપણ અમે દરોસવાલમાં લાખલ થઈ શકશું નહીં

તેથી અમારાં સરટીરીફિકેટ દરોસવાલમાં જવા માટે સાલ કિમતિનામાં થાય છે. અમે અરજી કરીને અમારો ધધો અલાવવાનું લાખસે-સો મેળવી શકીશું, પણ દરોસવાલમાં

દાખલ થવાની પરમીટરિના ટરાંસવાલમાં તે તેને ઉપયોગ થઈ શકશે નહીં.

અમારામાંના ધણીએ તથા અમારી પેઢે કેળવણીથી ગીત કેટલાક સેકેન્ડે રજીસ્ટર થવું પડશે. જે જે પોલીસ રજીસ્ટર માં તેને ને ખતાવવું પડશે તથા પોલીસ કુદમ કરે તે યાજ્ઞપર અથવા તે કીમીનક ઇનવેસ્ટીગેશન ઓફીસ તરફ કુદ કરવી પડશે. જ્યાં અમને ખીક કામે છે કે અમારે રજીસ્ટ્રેશન પાસે કરાવવી વખતે અમારાં દેશ આંગળાનાં તીક્ષ્ણ આપણાં પડશે.

ઈંગ્લાંડમાં વસવાથી, ઇંગ્લાંડના રવતંત્ર વાતાવરણમાં રહેવાથી, તથા આ હેતુમાં (ઈંગ્લાંડમાં) અંગરેજોના હાથે માનપાન ભાગવ્યા પછી અમારે ઓરડીનન્સની શરતો કબુલ કરવી પડે એ કેવું કહેવાય તેનો આપ નામદાર વિચાર કરી શકશે. ખેતયામ, ઓરડીન. તથા બીજા અંગરેજ લેખકો જેમનાં નામ વિલાપતમાં રવતંત્રના માટે પ્રસિદ્ધ થયાં છે તેવા વિદ્વાનોનાં પુસ્તકો વાંચી કેળવણી પછી અમને ઉપરની અટકાવતો વેળી પડે એ અમે માની શકતા નથી.

અમારી ફરીવારો માત્ર અમે સહી કરનાર નેત્ર લગતી હોતો અમે આપ નામદારને આ અરજી ધ્યાનમાં લેવા તરફી આપત નહીં. પણ અમે નક્કીએથી એ કે આફ્રીકામાં વસતા ઈન્ડિયોનામાં પોતાના બાળકોને સારી કેળવણી આપવાનો પ્રયત્ન દીવસે દીવસે વધતો જાય છે. હાલમાં ઈન્ડિયુ આફ્રીકામાં એવા ધણા હિંદીઓ છે કે જેઓ અમારા જેવો દરજ્જો એણે છે. તેથી અમને લાગે છે કે આ જાળતને આપનાં સમક્ષ મુકવામાં તથા આ અરજી પડે ટરાંસવાલના હિંદી મામલાથી બરીડીશ પ્રજાના આગેવાનો ને નાકેદ કરવામાં અમે વાળખીજ કરવું છે. માટે અમે નક્કી પુરવક અરજ કરીએ છીએ તથા આશા રાખીએ છીએ કે અમે તથા અમારા જેવા બીજા અમારા માનવા પ્રમાણે જેવા રક્ષણ માટે હકદાર છે તેવું રક્ષણ આપ નામદાર તરફથી મળશે.

અમે છીએ,

નામદારના સેવક,

(સહી) બેળાં ના. ગોડફ્રે

„ ગોસડ રાવપન

„ જે. કમલુ. ગોડફ્રે

„ એ. એચ. ચુડ

„ એસ. આર. પાસ

સીનકન ઇન, લંડન ૨૦-૧૧-૦૬

ડેપ્યુટેશનનો વિગતવાર હેવાલ.

ડેપ્યુટેશનની ફતેહ, ઓરડીનન્સ મુલાકાતી રહ્યું.

લોડ એલગીનનો મુલાકાત વખતના ભાષણો.

સામ્રાજ્યપર લંડન ટાઇમ્સે ખતાવેલા વિચાર.

તારના ખબરો કે કાયમની કમીડી સ્થપાઈ.

લીખરલોની દીલસોજી.

લોડ એલગીનને આશી નવે અરે ડેપ્યુટેશન મળ્યું તેને આગલે દિવસે મજેલી લીખ રજ મેં ખરાની મોટી મીટીંગનો હેવાલ તથા તેનાપર “ મોરનીંગ લીડર ” ની રીકા એ બનાવ બહુ ઉપયોગી તથા જાણવા કાવક છે. જ્યાં ડેપ્યુટેશનની મુલાકાતને લગતી હકીકત વધારે ઉપયોગી હોવાને લીધે અત્રે પહેલી તે આપેલ છે અને લીખરલોની મીટીંગનો હેવાલ તથા તેનાપરની રીકા આવતા અગાળામાં માટે રાખેલ છે.

મુલાકાતનો હેવાલ.

ડેપ્યુટેશનની લોડ એલગીનની મુલાકાત સંબંધમાં તાર મારફત મજેલ ખબર આગળ અમે આપી ચ્યા છીએ. તેનો કેટ લે.ક સાર ડેપ્યુટેશનની મુલાકાતીમાં આપ ચામાં આવ્યો છે. મુલાકાત વખતે કરવામાં આવેલ ભાષણોનો વિગતવાર રીગોઈ મરકુ રીના ખબરખતીએ તે બધામાં મોકલ્યો છે. તેમાં જે તુલું છે તે અહીં નીચે અમે આપી એ છીએ :-

સર લેપલ મીટીંગનું ભાષણ.

શરઆતમાં સર લેપલ મીટીંગે આપો કેસ રજુ કરતાં જાણવું કે ડેપ્યુટેશનમાં બને હાલિસ એફ લેડસ તથા હાલિસ એફ કોમન્સના સલાહદો છે. તથા વિદમાં રવી લાંબો વખત અંગરેજ સરકારની ઉચી નોકરી બજવી છે તેસ રાજદારીઓ અને તે ઉપરાંત હિંદીની જુદી જુદી કોમન પ્રતિનિધીઓ પણ છે. આખા કેસની પુરે પુરી હકીકત રજુ કરવાને મારા કરતાં વધારે કાવડન ધસવાનર ગણુ આ જગ્યાએ કાજર છે. જ્યાં અને બ્રીટીશ ઇન્ડિઅન એસોસીએશનનો પ્રમુખ ગણી તેઓએ આગેવાની આપી છે. હવે વધારે કહું તે પહેલાં આવેલ ડેલીગેટોએ સભ્યની જે સેસ બજારી છે તેપર ધ્યાન મેં થવા માણું છું. ગા. જાંબીએ બોલે લગત વખતે હિંદી જેવર ખેરની આગેવાની લક્ષ સરકારની

સેવા બજવી હતી. ટરાંસવાલના હિંદીઓ ની મુળ હાડમારીઓ દુર કરવાને આપવામાં આવેલ વચનો આપને માદ આપવાની જરૂર નથી. તે વચનો તેડવામાં આવ્યાં છે અને હિંદીઓની સ્થિતિ ખેર સરકારના વખત કરતાં વધારે ખરાબ થઈ છે. હિંદી ઓ ઉપર પીસ પ્રીકરવેશન કાયદો લાગુ પાડવામાં આવ્યો અને તેમને મોટા મુન્હે માર માફક ગણવામાં આવ્યા. તથા ઓરડી નન્સથી તેમની મુશીબતો હદ વિનાની થવા થી મખરાત પેલા થયો અને ડેપ્યુટેશન મોક લવાની જરૂર પડી. માણસને ઓળખવાની નરી રીતો મુન્હેમાર દેહીઓને લાગુ પડે તેના પ્રકારની છે. તથા ઓરડીનન્સથી ધાવણાં બજાંકા સુદાં આપી કામ ગમે તેસ લાલચુ પોલીસને હાથે હેરાન મારો. કાંઈ જુદ કે નજર ચુક થઈ તોપણ કચડી નાખે તેસ દંડ, સખત મજુરી. દેશપાર અને પાયમાલીની સગવો કરવામાં આવશે. હું ખચીત કહું છું કે આવો કાયદો આખા યુરોપમાં ઊંચિઆના તલુ લેકો સિવાય કોઈ ને કદીપણ લાગુ પાડવામાં આવ્યો નથી. આવો મામલો સંકેદ વરખપર પ્લેનટેશનેટ વંશમાં (જે વખતે આખી પ્રગ રાજની સામે થઈ હતી) બન્યો હતો. આવા જુદમી કાયદો કેના તરફ અને તે કેણુ વંડ છે કે દુનિયામાં સર્વથી સાંત, ચીતાહારી, અને ઉલોગી હિંદી પ્રગ તરફ; આપણા પોતાના જુડની પ્રગ તરફ; જે પ્રગ પાસે થી આપણને આપણી બાપાનાં મુળતત્વો મળ્યા છે તે પ્રગ તરફ; નામદાર સહેન શાહની સાથી વજાદારમાં વજાદાર પ્રગ તરફ! જ્યાં આવા કાયદો ધડનારી પ્રગ કોણુ છે? તેવા કાયદો ધડનારોએ આપણી જાનના નથી. આપણી જોડાહના નથી, અને બ્રીટીશ નામ ધરાવનાર નથી! તે કાયદો ધડનારના વિચારે બ્રીટીશ તથા તેમની લાગણીઓ અને ન્યાય જુદિ બ્રીટીશ નથી. સાદળેશ અને ઉદમી હિંદી વેપારી ઓ જેમને આડે આરતા જણાય છે તે લોકોએ એવા કાયદો માંગે છે. તે કામદ

સામે પ્રેરેલ કરવા કેલીગેટ આપેલા છે તે લોકો રાજ્યકારી હોય માયતા નથી, દયા માયતા નથી, પણ માત્ર ન્યાય માગે છે. તેઓ એટલું માગે છે કે જેને આજુકને વીજીના ડંડના રૂપમાં ફેરવે નહિ. તેઓ માગે છે કે ઓરડીનન્સ પાસ ન થયું નેમએ તથા બિટીશ હિંદિયન પ્રગની હાલ મારીઓમાં તપાસ ચલાવવા કમીશન નીમાવું નેમએ. (આપણે ચીનાઓની હાલમારીઓ ઓછી કરવા પાલામેટમાં ચલન કરીએ છીએ પણ) ચીનાનાં દુઃખો આપણી પોતાની પ્રગનાં દુઃખો આગળ શું ગણવીમાં છે! કંતો ન્યાય અથવા જુલમ, તેનો પાસો પડવાની તૈયારી છે. સમગ્ર હિંદની નગર આપણા ઉપર મોટેલી છે. એ કે આપની માગણીને લીધે કેપુરેશન નહાય છે તોપણ તેમની પુટે દક્ષિણ આફ્રીકાના પોતાના હાલઓની હાલમારીઓથી દુઃખા એલી ૩૦ કૌંસ હિંદી પ્રગનું નેર છે, વળી બધા એંગ્લો હિંદિયન અમલદારોનું મંડળ પણ કેપુરેશનના પદમાં છે. જે પ્રગમાં આ અમલદારો રહ્યા છે તે પ્રગની કીર્તિનો તેઓ બચાવ કરે છે અને તેવી પ્રગ નું અપમાન કરવાથી એંગ્લો હિંદિયને પોતાનું અપમાન થયું સમજે છે. તેઓ એમજ માને છે કે હિંદના વાઇસરોયનો હોદ્દો બેગવેલ હોવાથી આપ આગળ વિચારો ધરાવતા હશે. અને તેથી કેલીગેટ ની ફરિયાદોને અવરુપ લક્ષમાં લેશે એવી અમારી ખાતરી છે.

કેલીગેટનું ભાવણ.

સર લેપલ ગીરીનું ભાવણ યજ્ઞરક્ષા પછી મેક્સે ગાંધી તથા અલીને ગોલવાની તક આપવામાં આવી હતી. મી. ગાંધીએ એક લંબાણથી ભાવણ કરી હિંદીઓની હાલ મારીનો વિગતવાર હેવાલ કહ્યો હતો. તેમણે ૧૮૮૫ના કાયદાનો અને નવા ઓરડીનન્સનો સુકાવલો કરી બતાવ્યો. દરંસ પાલ સરકારની દલીલો કેટલી તપાસાદાર છે એ સમજાવ્યું તથા હાલનો કાયદો તદ્દન ખાનગરી છે એ વગેરે ઉપર લંબાણથી ભાવણ કર્યું. (મી. ગાંધીની આ ગાંધી દુષ્ટ હત આ પત્રમાં આગળ ઘણી વખત અગાધ જવાથી અત્રે આપી નથી. તેમાં હાલના જુલમ તથા સુપ્રીમ કોર્ટના સુકાદા વરકે પ્યાન ખેંચવામાં આવ્યું હતું.) મી. ગાંધી એ એવું જણાવ્યું કે કેમ અને નાતાલન જેવા કમીશન કાયદા માટે હિંદીઓ તૈયાર છે. વેપારીઓને દુકાનના આસીરુટરો અને નોકરો કાલવા રમ્મ મળવી નેમએ. બિટીશ હિંદિયનને એવીઆટીક ભેગા મણવામાં આવે છે એમ ન થયું નેમએ. એ આ

વગેરે આજતોપર હાલ સરકાર પ્યાન આપવા ન માગતી હોય તો ઓરડીનન્સને રીસપોન્સીબલ ગવર્નમેટ મળે ત્યાં સુધી સુકાવવી સમજવું. તથા હિંદીઓની હાલ મારીઓમાં તપાસ કરવા કમીશન નીમાવું. મી. ગાંધીના ભાવણ પછી સર હેનરી કોટને જણાવ્યું હતું કે વિલાયતની પાલ મેટના મેમ્બરો કેલીગેટના પદમાં છે તે બેતાં આ ઓરડીનન્સને કદી ગંભીરી મળવી ન નેમએ.

સર મંચેરજી ભાવનગરીનું ભાવણ.

મારાથી નેટલે બાર હાલ સકાય તેટલા ભારપુરવકે હું કહું છું કે કેલીગેટની અરજ પ્યાનમાં લેવાથી નેમએ અત્યારે આપની આગળ જે રજૂઆત ચાલે છે તે ઉપરથી આપને જણાશે કે દરંસવાલમાં હિંદીની હાલત ઘણીજ નામોશી ભરેલી છે છતાં આપ એમ ગણતા હો કે તે કાયદાને સાવ ઉઠાવી શકાય નહિ તો મારી આગળની માગણીને માટે એક વધારે કારણ મળે છે. મારી માગણી એ છે કે હિંદીની હાલમારીઓમાં તપાસ ચલાવવાને એક કમીશન નીમાવું. હિંદીપર સુકાવમાં આવતો આરોપ જે કે તદ્દન નાપાયાદાર છે તોપણ ગોશઓની ફરી યાદોનો સારો ઇલાજ એ છે કે કમીશન નીમાવું. આગળ સર લેપલે ફરારે કમીશન માટે માગણી કરી હતી. ૧૯૦૩માં લોર્ડ લીટલટને કમીશન નીમવા અને વચન આપ્યું હતું. તથા ઓરડીનન્સથી આ માગણીને વધારે મજબુત કારણો મળે છે. આ ઓરડીનન્સ પાસ થવાનું પરીણામ એ આવશે કે દરંસવાલ અને હિંદુસ્થાન વચ્ચે મિત્રાચારીનો સંબંધ કદી પણ રહેશે નહિ. રરરાન્ય બોગવતા કોલોનીઓ અંદરખાના તો વહેવાર સ્વતંત્ર રીતે ચલાવી શકે પણ તેથી કરીને બિટીશ હિંદિયનેને સુલામગીરી જેવી રિયતીએ પહોંચાડવા તથા હિંદિયન કમીશન તદ્દન અટકાવવા રોમને હક મળતો નથી. માટે હું આશા રાખું છું કે કેલીગેટની માગણી આપ સ્વીકારશે.

સર મંચેરજીનું ભાવણ યજ્ઞરક્ષા પછી મી. રીસ, મી. હેરોલ્ડ કોક્સ, મી. હાદાલાઇ તથા મી. અમીર અલીએ ભાવણો કય હતાં.

લોર્ડ એલગીનનો જવાબ.

લોર્ડ એલગીનના જવાબની ઘણીખરી વિગત આ પત્રમાં આગળ આપવામાં આવી છે. લોર્ડ એલગીને પોતે કણુલ કર્યું છે કે દરંસવાલના હિંદીઓની રિયતિ માટે બિટીશ રાજને નીચું જોવા જેવું છે. તથા મોર લોકો યોગ્ય હાલના ધોરણુ કરતાં વધુ તરફ હતાં. તેઓ કહે છે કે રજીસ્ટર

થવું એ હાલમારી ન ગણાવી નેમએ. આગળ લોર્ડ મીલનરના કહેવાથી હિંદિયનો એ પોતાની ખુશીથી રજીસ્ટર થવાનું કણુલ કર્યું હતું. (અહીંઆ સર મંચેરજીએ વચ્ચે પડીને કણું કે હિંદીની ખુશીખતો દુર કરવા માં રજીસ્ટરના લોર્ડ મીલનરને ઉપયોગી થઇ પડશે એવું ધારીનેજ હિંદીઓ કણુલ થયા હતા.) આગળ અલાવતાં લોર્ડ એલગીને જણાવ્યું કે મેં કેલીગેટની દલીલો પ્યાન પુરવકે સાંભળી છે અને તેનાપર હું વિચાર કરવા છજ્યું છું છતાં મારે કહેવું નેમએ કે આજ રોજ દરંસવાલના કાલ હિંદીઓનો તાર મળ્યો છે : તેઓ મી. ગાંધી તથા અલી ના વિચારોને ટેકા આપતા નથી. વળી સંખ્યાબંધ મ્યુનિસિપાલીટીઓએ ઓરડી નન્સને ટેકા આપવા માટે તારો કર્યો છે. ખીલું હિંદી વિરુદ્ધ સખત ભોલ લાગણી છે તે પ્યાનમાં સંખ્યા વગર ચાલે તેમ નથી. એવો વિરોધ ન હોત તો હું સૌથી વધારે ખુશી થાત. મારી સદીવાળાં કેટલાંક લખાણપરથી માહુમ પડશે કે હિંદીની ખુશીખતો સામે મેં વાંધો ઉઠાવેલ છે. છતાં ગોરી પ્રગના વિચારોને માન આપવું પડે છે. જે કાંઈ ન થાય તો કમીશન નીમવાનું બને ખરું, છતાં તે બાબત ઉપર હું ચાકસ વિચાર આપી શકતો નથી. મારા આગળ સુકાવમાં આવેલી દલીલો હું બરાબર પ્યાન માં લઇશ.

લંડન ટાઇમ્સની ટીકા.

વિલાયતના કોનઝરવેટીવ પદનું પહેલ નંબરનું પત્ર ટાઇમ્સ, હિંદી કેપુરેશનની સુલાકાતપર તીચે પ્રમાણે ટીકા કરે છે. કેલી ગેટની માગણીનો વિષય જે કે ઉપયોગી લાગે છે તોપણ તે સ્વીકારવામાં ઓછી સુશકેલીઓ નથી. કમીશનનો આખો સવાલ લગાઇ પછી તુરત હાથ મેંચતો હતો, તે તકનો લાભ લીધો નહિ ને હવે અહીં કંડનમાં બેઠાં હુકમે કાઢીએ ને તે પળાય એ સુશકેલ છે. કારણ કે યોગજ માસમાં વાન્સવાલ રરરાન્ય મેળવશે, ખીલું ન્યારે વાન્સવાલ સરકાર કહે છે કે હિંદીઓની કેટલીક ખુશીખતો ઓછી કરવામાં આવી છે ત્યારે હિંદીઓ કહે છે અમારી હાલમારીઓ માં વધારો થયો છે અને મી. ડુગરના અમલ તળે હતી તે કરતાં અમારી રિયતિ વધારે કંકાડી થઇ છે. જવાબ આપતાં બંને પક્ષને લક્ષમાં રાખવાનું જે વક્તવ્ય લોર્ડ એલગીને બતાવ્યું છે તે કરતાં વધારે સારું તે કરી શકત નહિ. થોડીએક હાલમારીઓની હાલ મળે એ સંભવિત લાગે છે. મારી પ્રગ એક મનો જે ઓરડીનન્સને ટેકા આપે છે તેને

અટકાવવું એ બની શકે તેવું, અથવા પ્રત્યક્ષ લેખ નથી. સ્વરાજ્ય મળશે કે તરત હિંદી સવાલને ત્રાસવાલ પોતાની મરજી માફક અને સ્વતંત્ર વિચારે. મુળ્ય દાખ લેશે અને તે વખતે તેઓ દક્ષિણ આફ્રિકા સિવાયની સ્થિતિનો વિચાર રાખે એવું જણ્યું નથી. કોલોનીઓનું તેવું વલણ હોય એ સ્વાભાવિક છે પણ સામ્રાજ્યની મજબુતી માટે જેમને જેવાનું છે તથા જેઓ હાલમાં મહારાજ્યના ઇતિહાસમાં કેવા મામલો આપ્યો નય છે તેથી વાકેફ છે તેવા રાજ્ય દારીઓ એ વલણ માટે બહુ ચિંતાની નજરથી જોશે. પોતાના કરતાં જુદા રંગના, જુદા ધર્મના તથા જુદા વિચારના વેપારી દુરીકેને કોલોની પોતાના સરખા હક બોલ વચા ન દે એ દેખીતું છે. આમડીના વા અને વેપારી સ્વાર્થના વિચારે ઘસાઇ જુસાઇ જવાને વરસો અને જમાના થશે. આં કાગણી આડે હિંદીઓ ખિટીશ પ્રગ્ત છે એ વિચાર તથાજ નય છે. કોલોનીઓમાં એશિયાટીક વિરુદ્ધ ધણી સખત લાગણી છે અને તેમાં કેટલાક વરસો સુધી તે દિવસે દિવસે વધારો થતો જવાનો. લાંબી નજરે જોવાવાળા રાજદારીઓને આ સ્થિતિ થી દિલગીર થવા જેવું છે. છતાં તેને ઉપાય નથી. આને લીધે હિંદીની બાઇબંધ પ્રગ્તમાં જે કાગણી ઉભી થાય તેનું પણ રાજદારી એએ લક્ષમાં રેવાની જરૂર છે. લોર્ડ લેન્સ ડાઉને જણાવ્યું હતું કે જોર લોકની હિંદી વેપારીઓના તરફની વરતણકે બહુજ ખરાબ છે, ને કેપ્ટેન કહે છે કે તે વખતે હાલ કરતાં તે સારી સ્થિતિ હતી. દક્ષિણ આફ્રિકાની હાડમારીઓને લીધે હિંદીમાં કેવાં ખીજ વચાય છે તે માટે લોર્ડ કર્ઝને ચિંતા એ બતાવી હતી.

આટલા પ્રશ્ના ઉપરથી હાડમારીઓની બાબતને અમે સાબીત થએલી માનીએ છએ. તેવું પરિણામ થું આવે તે જેમને આખો છે તેઓ જોઇ શકશે. વરસો થયાં હિંદીને આપણે સ્વતંત્રતાના વિચારે આપતા મયા છએ. કેળવાએલા લોકો બ્યારે આપણા કોલોનીઓમાં નય છે ત્યારે તેઓ કલકુલ વલણ જુએ છે. ખિટીશ વાવડે તમારોજ છે એમ હોંદીને આપણે કહીએ છએ પણ કોલોનીઓમાં જુદા ખિટીશ વાવડા તજેજ તેમને પર પ્રગ્તના એસીઆટીક બેંગા બેંગા વચામાં આવે છે. જેહાનગંની હિંદીઓની મીટીંગમાં જે તોહાની વલણ નજરે પડે છે તે વલણથી હિંદુસ્તાનના ઉપકેરણી કરનાર એ ઉપર થું અસર થશે. થળી તે કાવ કર નાચએ ત્રાસવાલથી પાગ કરે તે હરેક પોતાના પડોશમાં તથા ગામમાં પોતાની

હાડમારીઓનું વરણ કરી અજેજ રાજ્ય તરફ તિરસ્કાર ઉભો કરશે. તે લોશ જેવો અસતોષ કેવાવે તેવો ખીજ કયાથી કેવાશે નહિ. થળી જેમ જેમ એ લોકોમાં કેળવણી અને સુધારો કેવાશે તેમ તેમ એ અસતોષ વધતો અને વધતોજ જશે. ખતે ખિટીશ સામ્રાજ્યને નુકશાની પહોંચશે. આ સવાલ નો હુડ્યા કેવી રીતે લાવવો? કોલોનીઓ અને હિંદુસ્તાન વચેનીતકાર કેમ પતાવવી? પેદા થએલ લોક લાગણી કેમ શાંત પાડવી? એ બાબતોમાં બહુ ઉંડા વિચાર અને હલાપણ વાપરવાની જરૂર છે. ત્યાં સામ્રાજ્યની અટલી માટે આશા રાખવામાં આવે છે ત્યાં આ સવાલ સામે ખંડા થાય છે. તે સવાલને ખડો મુકા શકાય તેમ નથી. આવના કલેહ નીમલ કાનફર-સ વખતે કોલોનીના જેખમ હાર આગેવાનોને આ સવાલ ચચાવવાને તક મળે તેમ છે.

તાર મારફત મળેલા ખબરો.

કેપ્ટેનને લગતા તાર રચનિક છાપા એ તથા ત્રાસવાલના રાંડ ડેલીમેન વગેરે છાપામાં પુરકળ આવેલ છે તેમાંથી વધારે લકીકતવાળા તારોનું તારણ કાઢી તરજુમો કરવામાં આવ્યો છે.

છલી સલામીનું ખાણું.

કેપ્ટેનની છલી સલામીના ખાણા વખતે સર સી. સ્થવનનો એક કાગળ વાંચ વામાં આવ્યો હતો. તેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે વડા પ્રધાનનું અંતઃકરણ એમજ કહેતું હશે કે મારું પ્રધાનમંડળ દક્ષિણ આફ્રિકાની હિંદી પ્રગ્તને વધુ અન્યાય આવે તેવા એરડીન-સને મંજુરી આપવા ની અપકારિત પોતાને માથે નહિ લે.

રાંડ ડેલીમેનના ખબરપત્રી જણાવે છે કે સલામી વખતનાં માપણેપર ટીકા કરતાં થણાખરાં લીબરલ પત્રોએ ટરાંસવાલના કોલોનીસ્ટના હિંદી તરફના વરતલાને વળોડી કાઢ્યું હતું. કેપ્ટેનને જણાવેલી હાડમારી એમાંથી કેટલીક નાતાલ તથા ટરાંસવાલમાં દુર કરવામાં આવવી જોઇએ એવા લોર્ડ રે નાં બાપણુ તરફ પણ લીબરલ છાપો અનુ મતિ મતાવે છે. છતાં તેઓ કહે છે કે તે બાબતમાં વડી સરકાર વચ્ચે પડી શકે તેમ નથી.

એક મંબીર અને વિદ્વા જરેલા લખાણ માં દાખલ કોલોનીસ્ટોને અરજ કરે છે કે જે વલણથી ખિટનને તેના મોટામાં મોટો મુલક બોવાતો વખત આવે તેમ છે તે વલણ પકડી રાખવા કોલોનીસ્ટોએ હક કરવો નહિ જોઇએ. રહમી નવેબરે રાંડ ડેલી મેલને ખબર

પત્રી તારથી ખબર આપે છે કે અહીંમાં (લંડનમાં) એવી અથવા સંબળાય છે કે એરડીન-સને મંજુરી મળશે નહિ. કેપ્ટેન રાનના મેંબર મી. ગાંધી જણાવે છે કે હુ તથા મારા સોગતીઓ ટરાંસવાલના કોલો નીસ્ટો સામે દુરમનાવટમાં ઉતરવા ગામતા નથી. કોલોનીઅલ એરઓ પોતાની મેજે ન્યાયખાનર અમે દિંદીઓને મહેલ આવે તે અમે વધારે પસંદ કરીએ છએ. દિંદી ઓને વડી સરકાર સુધી ફરિયાદ લખ જવા ની જરૂર પડી તેવું કારણ એ છે કે એરડી ન-સનો સવાલ સામ્રાજ્યને લગતો (ઇમ્પી રીઅલ) છે.

તેજ દિવસે રાંડ ડેલીમેલનો ખબરપત્રી ખીજ તારમાં જણાવે છે કે સલામીના ખાણા વખતે ૪૦ લીબરલ મેંબરોએ હાજરી આપી હતી. પ્રમુખપદ સર લાવનગરીને આપવામાં આવ્યું હતું. તેણે જણાવ્યું કે દક્ષિણ આફ્રિકાના ઇડિઅનોપર મુજરના અન્યાયથી હિંદુસ્તાનમાં સખત લાગણી ઉભી થઇ છે. લોર્ડ રેએ જણાવ્યું કે ટરાંસ વાલમાં ઉભો થએલ મામલો અત્યંત ગંબીર છે. કોલોનીસ્ટની હિંદી તરફની વર તાજુકનો કાઇપણુ રીતે બચાવ થઇ શકે તેમ નથી. સર રેમંડ વેસ્ટે જણાવ્યું કે ટરાંસ વાલ એમ્પાયરના માત્ર પુંછકા જરોખર છે. ત્યારે હિંદ એ એમ્પાયરના મસ્તક જરોખર છે. ટરાંસવાલવાળાઓએ જણાવ્યું જોઇએ કે એમ્પાયરને લીધે તેઓ લાલ ભોગવે છે તે મટી નુકસાની પણ બોગવવી જોઇએ. સર જ. બર્ડવુડે જણાવ્યું કે નયું એરડીન-સ કળાહળ અગામ અને જુલમીપણુ બતાવે છે. જે ટરાંસવાલના કાયદા બનાવનારાઓ હિંદીની લાગણી સમજ શક્યા હોત તે તેઓ કાયદો પસાર કરત નહિ. હિંદુસ્તાન ના લોકો પોતાની પ્રગ્ત અને એમ્પાયર વાસ્તે જેટલા મગર છે તેટલા રોકાય લોકો પણ નહિ હોય. એ એરડીન-સથી હિંદુસ્તાન માં અનહદ નુકસાન થયું છે.

કાયમની કમીટી સ્થપાઈ.

ત્યારબાદ દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદીઓના લાલ સાચવવા માટે એક નાયુની કમીટી સ્થાપવામાં આવી હતી તેવું પ્રમુખપદ મોંડ રે, લોર્ડ હેરીસ, લોર્ડ વેનલોક, સર સી. કાઇક વગેરેને આપવામાં આવતાં તેમણે જણાવ્યું કે કમીટીમાં હોદ્દાકાર થવા કરતાં બહાર રહીનેજ અમે વધારે સારી મદદ આપી શકીયું. લોર્ડ રેએ જણાવ્યું કે આવતું કોલોનીઅલ કાનફર-સ કોલોનીઅલ પ્રધાનોને બાર દબને જણાવશે કે કોલોનીઓ માં હિંદીઓને મોરાઓના સરખાજ મણુસ જોઇએ. ત્યારબાદ કમીટીનું પ્રમુખપદ સર

લેવડા મીડીનને આપવામાં આવ્યું હતું. સેક્રેટરી તરીકે મી. રીચને નીમવામાં આવેલ છે. કમીટીના ૩૦ મેમ્બરોમાં કેટલાક પાર્લામેન્ટના લીબરલ સભાસદો પણ છે.

૩૦મી તારીખે એક ખાસ જાણવામાં રાખેલ પત્ર જણાવે છે કે એશિયાટીક ઓરિન્ટલ સોસાયટી હિંદુસ્થાનમાં બ્રિટીશ નામ ઉપર બહુ નફારી અસર થશે.

ઓરિન્ટલ સોસાયટી રજુ.

ત્રીજી તારીખે ગરકુરીના લંડનના ખબર પત્રીના "ઓરિન્ટલ સોસાયટી" "ડેપુટી સેક્રેટરી" એ પ્રધાનપદી પ્રગટ થયેલ એક તારમાં જણાવવામાં આવે છે કે આગસ્ટના પાર્લામેન્ટના હાઉસ ઓફ કોમન્સમાં સવાલો પુછવાની વખતે મી. ચર્ચિલે જણાવ્યું હતું કે લોર્ડ એલ્ગીને લોર્ડ સેલ્મોર્નને એવું જણ્યું છે કે, વધારે વિચાર કર્યા વગર, હું ઓરિન્ટલ સોસાયટીના મંજૂરી આપવા નામદાર શહેનશાહને સલાહ આપી શકું તેમ નથી. તેથી કરીને હાલ ઓરિન્ટલ સોસાયટીના કલેમોને અમલમાં મુકાયે નહિ.

ઓરિન્ટલ સોસાયટીના સભાના ખબર અહાર પત્રમાં પાર્લામેન્ટની બેઠકમાં લીબરલ નરકથી મોટા ખુલાસાના પોષ્ટર કરવામાં આવ્યા હતા, અને તરી રથપાએલ પદમંત્રી મોડીના એક મેમ્બરની મુલાકાત લેતાં તેમણે જણાવ્યું કે લોર્ડ એલ્ગીનના અદ્યક્ષથી લંડનના બધા એન્ગ્લો હિંડુઓને ખુશ થયા છે.

મી. હેન્ડરક ડાઉસ પાર્લામેન્ટમાં જણાવ્યું હતું કે હવે ખીજા પગલામાં (પહેલું પગલું ઓરિન્ટલ સોસાયટીના નાતાલના દિવસે એના મ્યુનિસિપાલ કૌન્સિલમાં જાગવું ખીજા અટકાવવાનું છે.

નામ જુરી પર ટીકા.

એથી તારીખે રાષ્ટ્ર પત્ર લખે છે કે એશિયાટીક ઓરિન્ટલ સોસાયટીમાં સરકારે કરેલો (રાવ વ્યાજથી અને ઇન્સાફ લેવેલો છે. હતાં તાંસવાલનો દિંદી સવાલ વડી સરકારના કાણુ તમે રહે એવી જાતના ફોનસ્ટીટ્યુશન વગર આ નામ જુરીથી કોઈપણ મુલતે દિંદીઓને લાલ રહે એ સંકાપણું છે. આ સવાલ એટલે બધા ડોળાયે છે કે સ્વરાજ્ય મળતાં તાંસવાલ પોતાની મરજીમાં આવે તેવા કાયદા બસા ઉઠાવ દોડે.

લોર્ડ એલ્ગીનના કાવ ઉપર દિંદીઓને મુજારકબાદી આપતાં ટેલી ન્યુઝ પત્ર લખે છે કે ગોરુના કે માધવજી વેપારીના લાલો તરફ બેઠકાર રહેતારા તથા રેડને શક્તી ધનાદય પછાની સ્થાતિએ કેમ પહેંચાડવું

એ વિચારોમાં મરાયુજ રહેતારાઓએ એશિયાટીક ઓરિન્ટલ સોસાયટી કરી.

ડેલીગેટની વિધાયગીરી.

મેસર્સ ગાંધી તથા અલીએ રાષ્ટ્ર-સપ્તમાં છેલ્લી સલામીનો કાળા લખ્યો હતો. તેમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે અમે જે માગણીઓ કરી છે તેના પક્ષમાં કાવ ઉપર આવતા હિંદુઓની પ્રવૃત્તિ ન્યાય બુદ્ધિને ઇન્સાફ પચાત પડશે તદ્દિ એવા અમે લક્ષ્યે રાખીએ છીએ. અમે અધા લોકને લખાવ થયા દેવાની માગણી કરના નથી. અમે એટલું જ કહીએ છીએ કે હાલ પસંદા છે તેમને શહેરી તરીકેના સામાન્ય લોકો આપો. આટલું આપવાની જો તમે ના કહેતા હો તો અમે એમજ કહીએ છીએ કે બ્રિટીશ હિંડુઓના શબ્દ અમેને ફાકડતાર લગાડવામાં આવે છે. તથા એમપાયર એ શબ્દ બ્રિટીશ હિંડુઓના માટે અર્થવગરનો છે.

મી. ગાંધી તથા મી. અલી ગયા શનીવાર તા. ૬ થી એ રવીમર પ્લીટનમાં લંડનથી રવાના થઈ ચુક્યા છે.

સાઉથ આફ્રિકા પત્રની મુલાકાત.

ટેથામના ખીલ વિષે ચર્ચા.

"સાઉથ આફ્રિકા" પત્રના પ્રતિનિધિએ ખીલવાર ડેપુટી સેક્રેટરી મુલાકાત લીધી હતી. તે વખતે નાત લના સંબંધમાં નીચે પ્રમાણે સવાલ ચાલ્યો હતો.

મી. ગાંધી—નાતાલના સંબંધમાં મારે જણાવવું તો એ છે કે મી. રાફ ટેથામ જે ખીલ લખાવ કરવા મામે છે તે ઉપરથી હિંડુ સવાલો વડી સરકાર આગળ રજુ કરવા મારે મને તારથી જણાવવામાં આવ્યું છે.

પ્રતિ—તે ખીલમાં દિંદીને મારે શું શું સંધિ કઠાવવા જેવું છે ?

મી. ગાંધી—તે ખીલ (હું) નથી ધારતો કે તે કદી પસાર થાય, પસાર થાય તો તેથી સંકેતે દિંદી વેપારીઓ ગુલરાનના સાધન વિનાના થઈ પડશે. જે હકો આપવામાં આવ્યા છે તેવા હકો એ ખીલથી ખુલ્લવાઈ લેવાય છે. ડરબનના ૧૦૦૦ પાર્લામેન્ટરી વોટરોમાં ફક્ત ૨૫૦ એટલા દિંદી વોટરો છે. મારિલબર્ગના ૩૦૦૦ વોટરોમાં ફક્ત ૩૧ દિંદી વોટરો છે. ને તેટલામાં થોડાજ વેપારી ધંધાવાળા છે. એટલે જો એ ખીલ પસાર થાય તો ડરબન અને મારિલબર્ગના દિંદીઓને વેપારમાંથી કોઈ કાલ્યા જેવું થાય. તથા દિંદીઓ વિપેની વાત કરતાં મારે જણાવવું એટલે કે જે દિંદીઓમાં નામ

વોટરોના લીસ્ટમાં નથી તે હવે લખાવ થઈ શકે તે અસંભવિત વાત છે. કેમકે રાષ્ટ્ર એક્ટમાં એક એવી કલમ છે કે જે દેશમાં રાજ્ય બંધારણ પાર્લામેન્ટના વોટરો સુધી નથી તેવા ભાગમાંથી આવતા લોકોને વોટર ના હક મળી શકે નહિ.

પ્રતિ—પણ લાઇસેન્સ આપવાની સત્તા તો લાઇસેન્સીંગ અમલદારોના હાથમાં છેને ?

મી. ગાંધી—હા એમજ છે, અને તે જાન તને લીધેજ આ નવું ખીલ લખવાનો સમજી શકતો નથી. લાલના લીસ્ટને લાઇસેન્સીંગ એક્ટની રૂએ લાઇસેન્સ આપવા કે ન આપવા તે ખીલ સત્તા લાઇસેન્સીંગ અમલદારોની મરજી ઉપર આધાર રાખે છે.

પ્રતિ—પણ લાઇસેન્સીંગ અમલદારો ન્યાયપૂર્વક વર્તે છે કે નહિ ?

મી. ગાંધી—તેથી કહીશું, લાઇસેન્સીંગ અમલદારો ઘણી વખત પોતાની સલામતી જુલમી રીતે ઉપયોગ કરે છે અને તેની સાથે સુપ્રીમ કોર્ટમાં અપીલ કરી રાહેત પણ મેળવી શકતાં નથી.

પ્રતિ—મી. ગાંધી, એકાદ લખાવો આપે શકશો ?

મી. ગાંધી—હા, ખુશીથી આપી શકીશ. ગાઇડીમાં મી. દાદા ગોસમાન નારકે એકજ દિંદી વેપારી હતો. ત્યાં તેનો વેપાર ચાલવા કરત. પણ જાહીક માતાલના કાળમાં આવ્યું ત્યારથી ત્યાં તાંસવાલ અને નાતાલ જાતેના કાયદોના દિંદીઓ સાથે અમલ થવા લાગ્યો.

પ્રતિ—તેથી મી. ગોસમાનને કેમ લાગી પડેલો ?

મી. ગાંધી—કાંસવાલના કાયદા પ્રમાણે તેમને જામીન રાખવાનો હક મળ્યો. અને નાતાલના કાયદા પ્રમાણે ત્યાંના લાઇસેન્સીંગ અમલદારોપર વેપારના લાઇસેન્સ માટે આધાર રાખવો પડ્યો. અને પરિણામે તેમને લાજમાં તે ડીલીક્ટ છોડવો પડ્યો છે.

પ્રતિ—લાઇસેન્સીંગ ખાસ સ્થિતિને લઈને આ એકજ કેસ દર્શો.

મી. ગાંધી—ના, ડરબનમાં એક રીફ ઇન્ડસ્ટ્રીને એક જગ્યાએથી ખીજી જગ્યા પર ફોલ ફેરવવી હતી પણ તેમ કરવામાં કાંઈ સેન્સ અટકાવવામાં આવ્યો. તે વેપારી આજ ઘણાં વરસ થયાં વેપાર કરે છે તથા તેનો વેપાર ગોરાઓની સાથે હરિજનો લગતો પણ નથી. ગમે એમજ લાગે છે કે મી. ટેથામનું ખીલ તદ્દન ખીનજરી છે. તેનાવડે નાતાલમાંથી દિંદીઓને કોઈ કાલ્યા નોજ પ્રવૃત્ત કરવામાં આવ્યો છે.

પ્રતિ—નાતાલમાં દિંદીઓ વિરુદ્ધ જેમ લખાવો બહુ વધતી જાય છેને ?

મી. ગાંધી—દિંદીઓ વિરુદ્ધ લખાવો

સાચાં દિંદી એકાએક તે દુઃ સમજી શકેને નથી નાનાલ દિંદીઓનું મજુરીને દેવાદાર છે. એક તે નાનાલ જે આપાદીમાં આવ્યું છે. તે દિંદી મજુરીને કીધે છે. બીજી નાનાલના દિંદીઓએ પોર કાઢાઈ વખતે ૧૦૦૦ દિંદીઓની એમનુસ-સ કાર ઉભી કરી સરકારની સેવા બચાવી હતી. કાકરી દુલ્લડ વખતે દિંદીઓએ વજાદારીની ખાતર દિંદી એવર એર કાર ઉભી કરી હતી જેની સેવાઓનાં નાનાલના ગવરનર સર હેનરી મેકેકેસમે વખાણ કર્યા હતાં.

દાનવાજના સરકારને કેપાડી પ્રતિનિધિએ કલવું કે આંગળાના નિશાન માટે એરડી-ન-સમાં કહેવામાં આવ્યું તથા.

મી. મીંધી—મે ખરું છે. પણ દિંદી ટેમ્પુટેશનની મુજાકાત વખતે મી. કરડીએ ગણાવ્યું હતું તે મુજબ બધા દિંદીઓને તેમના પાસ ઉપર પાનાનાં દશ આંગળાનાં નિશાન પાડવાં જોઈએ.

પ્રતિ—પણ તેવી કલમ એરડીન-સમાં નથી.

મી. મીંધી—હાલ તથા. હાલ એવી કલમ છે કે સરકારને ગવરનર વખતે વખત દિંદી એના આપાદ-ડીપ્રિફિકાત માટે (એમનુસ) માટે નિષ્ક્રમ તેમ કલાલ કાઢી શકે, એરડીન-સમાં એક કલમ એવી છે કે એરડી આડીક પોલીસ ત્યારે ત્યારે માગે ત્યારે પાસ ખતાવના તથા પાસ ખેલાવે છે તે માટે આપાદ-ડીપ્રિફિકાત સામીત કરી આપવું ને તે સામીત કરવા માટે મી. કરડીસના વજાકવા પ્રમાણે દશે આંગળાનાં નિશાનોના ઉપયોગ કરવામાં આવશે. આવી રીત દુનિયા કોઈપણ ભાગમાં નથી. નાનાલના ગીરમીડીઆઓએ પણ આવીન કલમ પાડવામાં આવી નથી.

દરમન હાયરો.

બોરી કરકસર—ગીરમીડીમાં કામ કરના દિંદી મજુરીમાં ડીસેન્ડરીને રોજ ગામકાત વધારે ફેલાતો જોવામાં આવે છે. આપું વાક્ય સાંભળી તેનું કારણ શોધવા મેં વિચાર કર્યો. નપાસ કરતાં એક દરીકત એવી મળી કે આ 'બોરી કરકસર' અથવા તો ગોશ લોકોની ગીરમીડીયા તરફ એરડીક રીતું પરીણામ છે. ગીરમીડીમાં માજુસેને મોકલવી વખતે સરકાર અને કારમર વચ્ચે ના કરાર મુજબ કારમરેએ ગીરમીડીમાં રહેતા મજુરને જણ દીકે દર અડવાડીએ ૧૨ રતલ આવલ બોરાડી જલ અપવા જોઈએ. અથવા તો ૧૨ રતલ આવલ બરડ ૭ રતલ આવલ સ્વને ૭ રતલ મહાઈ આપવા જોઈએ. પરંતુ થાય છે એમ કે

તેમને બરાબર આવલ મળતા નથી. અને તે બદલ મહાઈ મળે છે. હાલમાં આવલનું કામ ઘણું છે અને મહાઈનું કામ સરતુ છે તેથી મહાઈના રેશન આપવા એ કારમરેને થોડા ખરચવાળું લાગે છે. કારમરેએ આ સવાલપર જે લાંબો વિચાર કર્યો હોત તો તેઓ આમ નહિ કરત. કાંમી જુદી પહોં આડવાથી જુ કારકાર માલુમ પડે છે ?

* * *

આવલનો બોરાક સરતો પડે છે—

તે કેવી રીતે ? આ સવાલનો જવાબ બોસ કરીદોમાં એક ગોરા લેખકે બરાબર આપ્યો છે. તેણે પગથીએ પગથીએ મજુરી કરી ખતાવી છે અને છેવટે ધનાઢય કારમરેને એક વખત અજમાવકા કરી જોવાની બજા મજુરી છે. તે લખે છે કે ગરીબ દિંદી બપોરેના બોરાક સવારે રાંધી રીતમાં બરી થયેલી નીકળે છે. હવે જો આ બોરાકમાં આવલ હોય તેની સાથે થોડી રાજ કરી અથવા કાંઈક ખાટું તરકારી હોય આવી ખતાવનું બરાબર પચી શકે તરતુ જો મહાઈનું પુષ્ટ રાંધી પોરીન ખતાવી હોય તે રાંધ્યા પછી જ સતત કલક પડી રહેલ હોવા મી આપા જેવી પણ નથી રહેતી તેમ મહાઈ એ દિંદીના કુદરતી ખાતર નહિ હોવાથી બરાબર પાચન પણ નથી થઈ શકતી નાનાલમાં કેટલાક નાના ધંમેલામાં થોડા થોડા દિંદીઓ કામ કરે છે આ લોકોને તેમના કુદરતી ખાતર આપવામાં આવે છે. આવી રીતે થોડા પગા બરડમાં હેનરુ પડે છે એમ પ્રથમ જગ્યા પાન છેવટે કાપવાનું છે. તેજ નિસાળ મોટા ધમાકાને સમજાયે. તે કારખાનામાં રોકેલા મજુર કામ કરે છે ત્યાં આશરે દર માસે પાઈડ ૧૦૦૦ કરમાયામાં અપાતા હશે. આવ. કારખાનામાં પુષ્ટ બદલે આવલ અપાય તો આશરે પાઈડ ૫૦ નો દર માસે વધારે અર્થ લાગે એટલે કે સેકેડે પાંચ ટકા ખરચ વધે. હવે જો બોરાક સાથે હોય તો કામ કરનારા જુલ જુલ તથા તંદુરસ્ત રહે અને કામ પાંચ ટકા કરતાં ઘણું વધારે કરે. એટલે રોકેને પાઈડ ૫૦ કરતાં વધારે કમાવી આપે. કેમ આ અખતરો અજમાવકા જેવા ખરો કે નહિ ?

* * *

ડેમુટેશનની ફતેહ—કેલા જે પણ

અડવાડીમાં થયાં રથાનીક હાપમાં તાંસવાલ ના એશિવાડીક એરડીન-સ અને ડેમુટેશનને લગતા ઘણા તારે આવે છે. તેમાં એરડીન-સ ને હાલ મુલતવી રાખવા અખતર લોડ એકમીને લોડ એકમીને ને તારાં જગ્યાએ છે તે માટે પીડીક હાંડવન એસ.સી.એરના તથા તાંસવાલના સંખ્યા દિંદી ખાતર એવું

મુખારકવાદી આપું છું. તાંસવાલના ગોરા જાણ્યેધિને કલાય ખખર નહિ હોય કે દિંદી એનો અગ્રેડ ન્યાયપર જખરજલ વિશ્વાસ છે. આ વિશ્વાસથીજ હિંદ રાજ્ય લક્ષિત ખતાવી રહ્યું છે. તેઓના ન્યાયમાં અવિશ્વાસ ની મંધ ફેલાશે તો સામ્રાજ્યને મોટા ધકકા પહોંચશે એમ ખરા રાજ્યવાદીઓ પુરવું સમજે છે. આવી સમજણ નાનાલ તાંસવાલ રાજ્યવાદી મંરણમાં હોત તો કેવું સાદું ? પણ તેમ હોય તો મી. ટેયામના મગજમાં થી વિચીત્ર ખીલ પેદા થાત નહિ, અને મી. ડેકન તથા તેના બે આર સામીતને કીધે તાંસવાલ આટલું વજોવાન નહિ.

* * *

અડવા ને પડવા—જે માસ પહેલાં

જેનું નામ કોઈ બાગ્યેજ મજુરું તેવા એક અલસરનું નામ આજકાલ નાનાલમાં કેટલાકે સાંભળવામાં આવે તે અડલી કળાનો નાને સુનો પુરાવો છે. પણ એક સામઠા અડવા ને માત્ર પડવાનેજ, કિતાવને અડવા તેમ પડવા પણ કિતાવને. કહે છે કે સેગર પારડીચાલા મારે. ટેયામ તો નાહર થયા. આ સમાચાર સાંભળી પહેલાં મને એમ લાગ્યું કે પારલામેટ માં ખીરાજનારા તથા લેગર પારડીને શાલાવતુ એવકા મોટા સાહેબ તે નાહર થના હશે. પડવા એટલેજુ મોટાઈ મહ કાંઈ. નાદારીમાં પણ એમની મોગાજ દેખાઈ આવે છે. જેના બેલવામાં મોટાઈ, આવવામાં મોટાઈ, કહેણી માં મોટાઈ, કરણીમાં મોટાઈ, તેમ તેની નાદારીમાં પણ મોટાઈ તેમનું દેણું આડરીક મેકેનું પાઈડ ૧,૦૦,૦૦૦ રડાંડરડ એકેનું પાઈડ ૬૫,૦૦૦ આ ઉપરાંત ખીજ એક ૧૨,૦૦૦ પાઈડ તથા પરચુરણ મળી સવા જે લાખ પાઈડ ઉપરાંતનું હતું.

* * *

સાહિથ આડરિકાને બારીક સમય

—નાનાલના બંચા. રોજગાર. પેસાર જે કીએ તે એરીઆરિક ખગાડવા છે, માટે તેમને અડલીની હવે ઢાંકી કાઢવાનો વખત આવ્યો છે. આવા સખરો ટેયામ સાહેબ કાંતોનીની ગોરા પ્રાનપર હાથવવાને મદા બારન પ્રવાસ કરી રહ્યા હતા. નાનાલને દિંદીએએજ 'ગોરડન કોલોની' નામ અપા વેસ છે છતાં તે જુડી જાઈ નાનાલના બાહોશ નામદારીએ બધા દોર દિંદીઓ પર રોળી પાડ્યા છે ! નાનાલમાં બારીક સમયનું કારણ તો ખીનુંજ છે. સેકાએ પેસાદર ધર જવા માટે પુષ્ટળ જમીનો લીધી. તે પણ વળી વ્યાજે પછસા કાદીને ! તેમાં થોડી ઘણી મુઠા હતી તે પણ તગાઈ, તેની સાથે વેપારીઓ તણાયા. જ. માંમાં રોકેલા પદસે જમીનના કામ થરી પડવાથી

નીકળી ચક્રો તરફ અને મુડી વિના વેપાર કરતાં વેપારીઓને મોટા ધણ ત્રાડ્યા. મેદાની પછવાડે નાના દોડ્યા તે પણ પડ્યા અને મોતરદ નાણા બીડ થઈ પડી. આપણા ઠેથામ સાહેબ ઉપર આવકું મોટું હતું છે પણ તેણે વીરનેસના પ્રતીનીધીની મુલાકાત વખતે જણાવ્યું કે મારા એજન્ડાને પૂરે પુરાં નાણાં મળી ચક્રો કારણ કે મારી સ્થાવર મીલકત બહુ મોટી છે શરત એ કે જો મીલકતનું દામ બરાબર ઉપવ્યું તો !

પાન ઇસલામીક સોસાયટી.

(अभादा विज्ञापना अवरपत्री तरक्षी.)

પાન ઇસ્લામીક સોસાયટીની વતી
તેમના વિદ્યાર્થી મેકેરેરી મી. મુહમ્મદ
શીને આપવામાં આવી હતી. તેનો કેટલોક
વતરાવા જેવો હેવાલ આપી શકું છું.

આ સોસાયટી દુનિયાના બધા મુસલમાનો
ને એકઠા કરવાનો, ઇસલામનો પ્રચાર કરવા-
નો નવા લાંડનમાં મસજિદ બનાવવાનો હેતુ
રાખે છે. તેમાં હાલ હમબમ ૪૦ મેમ્બર
છે. પ્રણાઓ વિદ્યાર્થી છે. તેઓ વાર્ષિક ૪
૧૦ ૬ આપે છે. તેના સ્થાપક મી. મુદરા
વરધી હતા. તેઓ સાહેબ અહિની યુનીવર-
સીટીના એમ. એ. છે કલકત્તાના સીરિસ છે.
તે બેરીસ્ટર થયા છે. ચોડા વખત મુખી મી.
અમીર અલી તેના પ્રેસીડેન્ટ હતા. મી.
મુદરા વરધીને માન આપવા ખાતર કામી-
રીયન રેસ્ટોરેન્ટમાં સભા ભરાઈ હતી.
તેમાં હિંદુ મુસલમાન પ્રાર્થિત એમ બધા
એકઠા થયા હતા. મી. મુદરા વરધીએ
જાહેર ભાષણ કરતાં જણાવ્યું કે સોસાયટી
નો હેતુ વહન શુદ્ધ છે. તેને કામીની વચમાં
આવવાનું નથી પણ આખા દુનીયામાં સુલેહ
નળવવાનું તે સોસાયટીનું કામ છે.

મી. સુહરા વરંધીની જગ્યાએ મી. એમ.
એચ. ડાહ્યાની માયા છે. તેઓ સાહેબ
અખતવાના સ્વીસ છે તે હાલ કાપડો
ગ્રાહ્યાસ કરે છે. આ અખતવા વધારે
રેવાલ હોમિયમાં ગયો.

नाताल सनातन धर्मसभा.

निधम मुज्जम सत्तातुं प्रम शर ययुं
आजतो विपय भी. श्रीज्ञायागामि सदाया
विम यर्वायो. गीनयोमे केदवीके यरया
क्या भद गी. छ. पीवीयम के के जोर
श्रीमोमोरीरर के तेमके सभाभां आया
पोनानी शुल क्षायणी दर्शरी. तेने मादे
सभा तरक्षी गी. श्रीज्ञायागामि आवा
दरयाया. भी. पीवीयमे आपटी सभाभां
धीमोमोरीरर पर यक्षिभां क्षायु आया
नभायु के सत्तातुं मत वास ययुं. यर
क्षरसुति श्री वृत्तिमत्र क्षणी सभा पीन
रगत ययुं.

इलाहाबादे.

(અમારા ખાસ અખરખતી તરફથી.)

અહીંની મ્યુનીસીપાલિટીના પ્રેસીડન્ટ ડૉ.
જેમી રેકેડિને માનપત્ર આપવા માટે
અહિંના હિંદીઓનો એક મેળાવડો મી. તુર
મહમદ જુસુબના મકાનમાં તા. ૧૫ મી
નવેમ્બર થયો હતો. તે વખતે મેકસ
ધરમાધર સકુર, મનરો, નાનજી દુલમદાસ,
ડૉ. સીતલા, કુંદનદાસ, બીરમલ વગેરે
કેટલાએક શુદ્ધરથી હાજર થયા હતા.
મેસર્સ મંચા નથા કાઠારી ડૉ. રેકેડિને સાથે
લેવા ગેઠાયા હતા. માનપત્ર પારદુર્ગીએ
ભાષામાં હવું તેના તરજુમે નીચે પ્રમાણે છે.
સુવિખ્યાત માનવંતા સાહેબ-આપસાહેબે,
આ શહેરની મ્યુનીસીપાલિટીના પ્રમુખ નરીકે,
નથા તંદુરસ્તી ખાતાના વડા તરીકે, તથા
ખાનગી ધંધાની કારકીર્દીમાં આ શહેરના
મુસલમાન, બનીયા, ભાદીયા તથા પારસી
રહેવાસીઓ તરફ જે જાણી વર્તણૂક બતાવી છે
તે માટે અમે સરવે અમારો આજાર તથા
માન પ્રદર્શિત કરીએ છીએ. તથા અંતઃકરણ
પુર્વક ધન્યોત્તીએ છીએ કે ભવિષ્યમાં આપ
હતેદમદ થઈ વહાલમ જોગવો અને આ
શહેર કે ત્યાં સર્વે કાંઈ તમને મિત્ર પો
ચાહે છે ત્યાં વહેલા પાછા ફરો.

હાથી દાંતના બનાવેલ હાથીના મોઝા
વાળા રૂપાના હિંદી કોતરકામવાળા કામગામો
નાખીને આ માનપત્ર આપવામાં આવ્યું
હતું. જવાબમાં કો. રેડોન્ડોએ કહ્યું કે
માનપત્રની બકી કામગીરીઓથી હું બહુ
આભારી થયો છું અને જાગે છે કે આ બધા
માટે હું કાયદે નથી. કારણ કે હિંદીએ
માટે જે મેં કાંઈ કર્યું હોય તો માત્ર મારી
ફરજને લીધેજ. હું જે જે કાંઈ કરું છું તે
મારી ફરજના અંગે કરું છું. આ સહેરમ
કે કાંઈ પણ કંઠાએ યુરોપીઅનો કે એશીઅ
ટીકા સરવેને એક સરખા ગણીને મેં ગણ
કામ બનાવેલ છે, અને મારાથી બની શકે
ત્યાં સુધી મનુષ્ય માનતે કબજોગી થયા હું
પ્રપત્ત કરું છું અને ફરીશ. તેજે ફરીય
હિંદીઓનો આભાર માનો. અંગે કહ્યું કે હું
કાંઈ જાનના બદલાની આશા રાખતો નહીં
તો, પણ તમોએ જે માનપત્ર હોંસર્યું
આપ્યું છે તેમે હું કબજોગી ગણી સાચવી
રાખીશ. પ્ર. રેડોન્ડોનું ભાવણ પુરું થયું
રવા પછી તેને પુલના દ્વાર તથા ગમર
આપવામાં આવ્યા. હાજર રહેલું સફરશોમ
પુત્ર તહેવાલ રવા પછી અતર નુસાખજ
છંદવામાં આવ્યા. રેડોન્ડોએ માનના પત્ર
ઓળખાતાં શેરો સાથે નવો મીલો ફરી દર્શ
બાદ સવેન સજામી ફરી બેળાવડા બરમાન
થયો.

સુરતની મસ્જિદનો ફોટો.

કાંઠીથી એક ખચર પત્રો લખી જણાવે છે કે: અત્રે તા. ૨૩મી નવેમ્બરે લેડીરમીચથી તાર મળ્યાથી અંહીના કેટલાક ઇસલામા મુલુકચો દેસવે સ્ટેશન ઉપર ગયા હતા. ત્યાં ઇસ્ખનની જુમા મસજીદના પેસ મુખ્યમ જનામ મોલવી હાજર ફતેહમહમદ તથા મેશર્સ મુજામમુસેન દીનદાર તથા મહમદ ચવાશુ તથા ખદદ્દીન મુજામમરસુત, એ સાહેબો ને ટ્રેનમાંથી ઉતરતો ફરંગી પઢાવી કાઢ્યાદ રસતદાર કરવામાં આવ્યો હતો. મુજામ્મે જુના નો દીપસ હોવાથી મજાદુર મોલવી સાહેબે છટાદાર કીરામતથી જુમાની નીમાજ પઢાવી આદ વાગેજ કરી.

તા. રજમી દાનીનાર ના બપોરે મેસર્સ
 ઇસમાઇલ મુસેમાન સીમલ તથા ઇસપ
 અસમાઇલ સુરત હરીપુરાના રહેનાર સાહેબો
 એ દી પારસીનું આમંત્રણ કરવાથી, આશરે
 ૨૫૦ સખસોએ દાજરી આપી હતી. ઘડ
 આતમાં સૈયદ સખાવત હુસેન બુખારીએ
 સમા બરનાર સાહેબો તરફથી સમા બરવા
 નું કારણ કહી બતાવ્યું, અને મો. મોહમદ
 ખીર સાહેબને પ્રમુખપદ લેવા હરખાસ્ત કરી
 ને તેઓ સાહેબે રવીધારી. મજબૂર મોહમદ
 સાહેબ ના વાએઝ, નસીઅન અને આપણ
 મસહુર હોવાથી આતુર. બેઠેલા દાજરીન
 આગળ અસર કારક વાએઝ કરી, અને ઇસમ,
 સંપ અને અનજુમનો તથા સાસામીએ
 વગેરેથી થતા પ્રતિજ્ઞાઓથી ખુશીથી સમજાવ્યા
 કે દાજરીનના હોલ ઉપર બરખારી ઘાપ
 પડી. આશાએ કે અંદી પણ એા અંજુમન
 રચવાઇ જનાય મોહમદ સાહેબની નસીયતની
 અસર હુંકમાં જાહેર થશે. બાદ મુલાખ, આ,
 તથા કેફ લઇ સમા વીસરજન થઈ.

સુરતના હરીપુરા મહોલમાં મુંબઈવાળા
મસજીદો જેની આજુ બાજુની જમીનોમાં
પુરાણ થઈ ગઈ થઈ જવાથી, અને મસજીદ
નીચાણમાં રહી જવાથી બહારનું પાણી મસ
જીદમાં આવી જાય છે અને તેના કાંઈ નર
નીકાલ થઈ શકે નથી. એ તકલીફ દુર
કરવા માટે ચંદાને માટે સરકારે મોલવી
સાહેબ વગેરે પચાસે રૂ. એ ચંદામાં સુરત
વાળા રોડ મંદિરમંદિરો પા. ૧૦-૨૦-૦૦ ખર્ચા
અને બીજા પણ તસલામી પીરાદરે એ સારી
રકમ જરી સારી રકમ કરી આપી છે
અને તેના પેસ હમાં સંપદ મોરસાહેબ
માંથી એ રકમ માણસો સામે આવેલા
સાહેબોને બાજુ આપેલું હતું. એ હમાં
બાદ મસજીદમાં સજ્જત મોલવી સાહેબ
રાજી કરી હતી.

71. २५मीं वर्षोंके, - ए) श्रीमद्भट्टशरण

જનાય હારીજ હસમાઇલ પોતાની માટીઓ લાવી, જનાય શોવવી હાજી ફતેહમોહમદ સાહેબ તથા તેમની સાથેના સાહેબો તથા ધણીક દોસ્ત ખીરાદરોને પોતાને ત્યાં મહેમાન તરીકે લઇ ગયા. હવે મજબૂર સાહેબો, એકેકાર, તોટી ગહામશેહ, તથા મારિસખર્ગ નરહ જવાનો ઇરાદો રાખે છે.

૨૬ થએલ પરમીટ તથા રજીસ્ટ્રેશન સરટીફિકેટ.

૩૦મી નવેમ્બરના ઇસલામ મજમેદ એકેકારી ૧૨૪૩મી તોટીસચીનીયેની પરમીટ અને રજીસ્ટ્રેશન સરટીફિકેટ ૨૬ થયા છે એમ જાહેર કરવામાં આવ્યું છે.

સુરીગન	૭૩૩૮
સીદામ બરોડીયા	૪૪૬૩
મળી મુસેન	૫૨૪૯
જુસુફ મુસા	૮૬૦૪
જેવાલ બરોડીય શાહરીઓ	૧૫૬૬
મનેકીઅમ ફરાસીસ	૨૬૮૬
ભતીંદ હાજી તુરમહમદ	૧૪૫૭
અનામલે પડીઆએ	૪૬૧૨
મરી મયુ પીલે	૭૦૪૪
મહમદ હુસેન	૧૪૮૫
કરમદીન	૯૩૦૬
હાજમયા બંગર	૩૪૯૬
હાજાલીમ અહમદ આબેદ	૪૬૭૩
કુડા વીલે	૩૨૬૧
અબુ અયુબ	૧૪૬
નયંગી	૫૩૦૯
સુખા રણજોડ	૫૨૧૧
સીરાહરી જુલા	૩૮૪૯
નારણજી શકરજી હેસાહ	૮૯૩૬
હસન મમુજી	૮૧૫૫
ફતલ કુલનજી	૩૧૦

૨૬ રજીસ્ટ્રેશન.

સીદામ બરોડીયા	૭૬૬૨
જેવાલ બરોડીય શાહરીઓ	૮૦૨૬
મનેકીઅમ ફરાસીસ	૫૬૧૨
ભતીંદ હાજી તુરમહમદ	૪૩૬૧
અનામલે પડીઆએ	૮૨૭૭
મરીમયુ પીલે	૭૭૮૦
મહમદ હસન	૧૭૭૮
કરમદીન	૮૧૭૭
હાજમયા બંગર	૨૩૭૮
કુડા વીલે	૧૮૪૯
અબુ અયુબ	૫૨૮૯
નયંગી	૫૧૦૧
સુખા રણજોડ	૨૪૨૩
નારણજી શકરજી હેસાહ	૧૮૬૦
હસન મમુજી	૭૨૫૬
ફતલ કુલનજી	૮૨૦૭

ધો મોહમદન એસોસીએશન.

૩૨૫૧ ના. ૨-૧૨-૧૯૦૬.

આજે બપોરે બે વાગે એસોસીએશનની મીટીંગ પોતાના હોલમાં મળી હતી. પ્રમુખ પદે હમૈશ મુજબ અલ હસમાઇલ મોહમદ મી. એસમાન અહમદ એફેન્દી ખીરામયા હતા. સેક્રેટરીએ પધારેલા સદસ્યોને નમ્રતાથી આભાર માન્યો હતો. અને એ એસોસીએશનની કારકીર્દી અને ધોરણો વિષે ચર્ચા કરી હતી. અને એક સેક્રેટરી તથા એક અંડર સેક્રેટરી, એવા રીતે બે પુદાઓ પર સારા ચર્ચાઓની તીમવા જવામજ કરી હતી. જે બાદ મી. સરંગે હાજર મહમદમયાથી મી. કાજી દાદા મીયા જેહલા, મી. દાઉદ મહમદ એલા, મી. શેખ મખદુમ, મી. મલેક રહીમ, મી. હસમાઇલ મોહમદ ટીમોલ સાહેબોને મેંબરશીપમાં પોતાનાં નામ લખાવવા જવામજ કરતાં. ઉપર સાહેબોએ પોતાનાં નામ ખુશી સાથે તાલી પોતા ગડગડત વચ્ચે મેંબર તરીકે લખાવ કરાવ્યાં હતાં.

મી. હસમાઇલ મહમદ ટીમોલની શીશી. ૧૦ - છે તે જટાડી, થી. ૨૨ રાખવાની દરખાસ્તને મી. મલેક રહીમ અને મી. સી. એ. સરંગેના દેશ મળવાથી સરવાલુમતે પસાર થઈ હતી. જે બાદ સેક્રેટરીએ હાજર તરફથી મેંબરો થવાનું જણાવતાં નીચલા મહમદમયા પોતાના અગ્રુપમ નામે મેંબરોના લીસ્ટમાં લખાવ કરાવ્યાં હતાં. મેસર્સ એસ. એમ. મહમદ, મુખ સુલમાન, દખી ખુલા, શુલામ મહમદ, મહમદ હસપ, સહમદ અહમદ, શુલામ રમુલ, મુસતફા મીયા, જનાય અહમદ સાહેબ, કાદર આજમ, અહમદ દાવજી ટીમોલ, શુલામ હુસેન હાજી મીયા, હસપ જવા, રમુલનખાન રહીમખાન, શેખ શુલામ રહીમ, હસમાઇલ દાદાભાઈ, મહમદ હસમ તાઈ, મહમુદજી અહમદ, કાજી હનાયતુલ્લા, હસમ મહમદફેનસી, શુલામ દસ્તગીરસાહેબ, મી. હસમાઇલ આહમદ એ નવા મેંબરો પ્રત્યે પોતાની ખુશાલી જાહેર કરી જણાવ્યું કે ધોમી સાહસને ઉત્તેજન દેવું તે હરેક હસમાઇલ કરતવ્ય છે. એસોસીએશનને માથે હાલ કેટલાં કામે કરવાનાં છે તે જાહેર છે પરંતુ તે કામોમાં ફતેહમંદી સાથે પાર ઉતારવામાં ખંત, હીમત અને એકત્રતા ની ખાસ જરૂર છે. તેથી અને આશા છે કે આશા પ્રીય લાઇઓ હરેક કામમાં ખંતથી ભાગ લઈ પોતાની યતને આજારી કરશે મી. મલેક રહીમે દરખાસ્ત મુજબ કે જોઈટ સેક્રેટરી તરીકે મી. કાજીદાદા મીયા જેહલા

દીન સાહેબને નીમવા. જે પર હસમાઇલ ટીમોલનો ટેકા મળતાં સરવાલુમતે મંજૂર થઈ હતી અને આજાર સાથે મી. મોહમદ જોઈટ સેક્રેટરીની ખુરશીનો સ્વીકાર કર્યો હતો. મી. મલેક રહીમની દરખાસ્ત કે અંડર સેક્રેટરી તરીકે મી. શેખ મખદુમને નીમવા તે મી. દાઉદ મહમદ એલા અને મી. હસન મોહમદ ટીમોલના ટેકાથી સરવાલુમતે પસાર થઈ હતી. અને મી. શેખ મખદુમે ખુશાલીના તાદો વચ્ચે આજાર સાથે પોતાને મળેલી પદ્ધતિ સત્કાર કર્યો હતો. મી. મલેક રહીમે જાણતાં જણાવ્યું કે જાનેવારી મહીનામાં નામદાર અફઘાની રતાનના શાહ હિંદની મુસાફરીએ આવ ના છે તેથી તેઓ ઉપર મુબારકબાદીને સુકચન નોંધવત આપણી અનુમનના તરફથી મોહમદમયા અને તે વિષે વધારે વિચેચન આપણા નવા તીમાએ સાહેબો સેક્રેટરી કાજી દાદા મીયા સાહેબે જાણ કરશે. મી. કાજી દાદા મીયાએ જણાવ્યું કે આહસા વરસપર નામવર હસમાઇલ અમોર સુલગતમીને અફઘાનીસ્તાન પર વિજય મેળવી ત્યાં કુલ પદાડી લેશેને મુસલમાન કરી પોતાનું રાજ્ય સ્થાપ્યું. જે વખતે તે બેખાસ (એસીઆઈ તારતરી) નું એક પરમાણુ મળ્યું. અને તે પછી તેના વંશજોએ મીઠનીમાં ગાદી સ્થાપી. જે વખતથી આપણા હસમાઇલો અજીને તેલુજ હાલ સુધી આજુ આવે છે. (પુદા તેમા જાહેર દીએ.) સુલતાન મહમુદ જેવા જહાદુર અને હસમાઇલ પર જાન પીદા કરનાર તે દેશની ગાદી પર રાજ્ય કરી ગયા છે કે જેણે હિંદમાં હસમાઇલ ફેલાવવા વારંવાર મહા ઇંદો ઉઠાવીને અનેક યજ્ઞઓ કરી : હજારો હસમાઇલો યજ્ઞધવાના અગ્રુપમ જાન તે તે પવિત્ર પુદાની શેઠમાં અરપણ કર્યો છે. અને આજ સુધી હિંદમાં જે મુસલમાન રાજ્ય કરતાઓ આવેલા છે, તે સરવે તેજ દેશના પ્રતાપે હિંદમાં રાજ્ય કરવા લાગ્ય શાળી થયા છે. મુગલ ખાનદાનના વડા તમ્બુર અને બાજરના વસંતો કે જેમાં અફઘન જેવા મહાન રહેનશાહો ઉત્પન થયા તે પણ અફઘાનીસ્તાન મેળવ્યા પછીજ હિંદમાં આવી શક્યા હતા. અફઘાનીસ્તાન જે કે મુગલ બાદશાહોના વખતમાં હિંદુ સ્થાનના એક બાગ તરિકે ગણવામાં આવતું હતું; પરંતુ અહમદશા અબદલીએ ખુરા શાનનો કેટલોક બાગ અને હેરાત છતી અફઘાનીસ્તાનમાં પોતાનું જીવું રાજ્ય સ્થાપ્યું. થોડીજ સુલતાનના વંશજોએ રાજ્ય કર્યું પછી સાદસુલ્તાન મરયા બાદ તેના પ્રધાન હોરત મહમદખાને ગાદી મેળવી અને છેવટે

નામદાર અમીર અબ્દુલ રહેમાનખાને આપણી હંગામી સરકારનો આશરો મેળવી સુલેહ કરી ગાદી સંપાદન કરી. મરહુમ અમીરે ફેરની મુધારણા અને હસલામની ઉત્તરી માટે અનેક કોશીસો કરી અને તેમાં ઘણે દરજે કામચાલ થયા જેનું પરણન ઘણું લાભુ લેવાથી બીજે વખતે કહીશ. તેઓએ પોતાના દેશમાં દિંદીઓને અનેક પ્રકારના હુકમો આપ્યા છે. ત્યાંના ફેગવણી ખાનામાં આપણા દિંદી મુસલમાનો મોટા વગ ધરાવે છે અને ઘોડા વખતપર બહાર પડેલી સત્તાવાર ખખડો ઉપરથી જણાય છે કે કાશ્ગરમાં સરદારી મેજેસ્ટ બહાર પાડવાનો દક પણ આપણા દિંદી મુસલમાનોની મંડળીને બહાવામાં આવ્યો છે. નવા શાહ હમીદુલ્લાખાન પોતાની દિંદી ની મુશ્કાલી દરમીયાન દિંદીના પ્રત્યેક નામાંકીત શહેરોના વડા એલીઆઓની દર શાહની ખાસ જવાબદારી લાખ લેવાના છે તેથી ઘણા ગરીબ વર્ગના હસલામીઓને ફાયદો થયા વિના રહેશે નહીં. દિંદીની નામાંકીત અત્યુમનોના આમંત્રણ સ્વીકાર શે જેથી પણ કોમી મંડળોને મોટો લાભ મળવાની આશા રહે છે. તેઓ દિંદીમાંના અનેક દિંદી કુતરો અને મુધારણાની નોંધ લઈ ગોપ્ય બાબતોને પોતાના દેશમાં પ્રચાર કરે. જેથી આપણા અધ્યાપન બીરાદરોને ઘણું શિખર સમજવાનું મળશે. તેના અનેક કારણોથી, આપણો કાંઈ પણ હસલામી આદલાહ આપણા સરકારમાં પધારે તે સમયે ગનતી ખીજમન કરી આપણી શુભ સાગણીઓ દરજાવધુ તો ભવિષ્યમાં આશા રહે છે કે તે નામવર પણ ખુશ થઈ આપણને વિચારશે નહિ. આરા સાંભળવામાં આવ્યું છે કે આપણી આ કોશિયને કીલચાસને કેટલાક તરફથી વખોડી કહાડવામાં આવે છે. પરંતુ શાવક તેઓને ખ્યાલ નહિ હોય કે હાલકાઈ તરફથી જેવા દેશ દાકરને (પારસી છતાં) અને મુરેદનાથ બેનરજી જેવા દિંદી દિનેશુ તો (દિંદી છતાં) કેટલાક મંડળ તરફથી મુધારકાદીના કેમલો કરવામાં આવ્યા હતા. ત્યારે આપણા સ્વધરમી, અને હસલામી પાકેથી આદલાહ નામદાર હમીદુલ્લાખાન આપણા દેશમાં પધારે તે વખતે જો આપણે કાંઈ પણ ન કરીએ તો તેમાં આપણી કેટલી બદનામી થશે તે એક નાહન ગાળાક પણ ખ્યાલ કરી શકે છે. તેથીજ આપણું ખરું કરતવ્ય છે કે તેઓ દિંદીમાં પધારે તે વખતે અનનુમન તરફથી મુધારકાદી અને મુસલામનો તરફ મોક્ષવા. જેનો હવાવ આવતી મીડીંગમાં કરવા હું પાંતની રૂં છું. ઉપલા વિષયને

મગતું વિવેચન મી. શુક્રામ મોહમદે પણ કર્યું હતું.
ચેરમેન મી. એસમાન અહમદ એફેન્દીનું આપણું.
 શુદ્ધરો, આપના પધારવાથી અમે અત્યંત ખુશ છીએ અને નવા થએલા મેંજરોની સાથે વંગમેન મોહમદેન સોસાયટી જેવો બેસ, કલકત અને ખાંત આપણે એકજો છીએ. વંગમેન સોસાયટી જેવો દેખાવ આજે મને નજરે પડે છે. અને તે વંગમેન મોહમદેન સોસાયટીનું નામ ફેરવ્યા પછી જો મારા નેંચમાં આવ્યો હોય તો આ પંડેસાજ છે. બીરાદરો તમે મને આશા છે કે ખાંત અને હિમનથી અનનુમન ના દરેક કામને ઉઠાવી કલકત કામચામી સાથે પાર ઉતારશો. નવા થએલા મેકરેટરીઓને મુધારકાદી આપી મુચના કરીશ કે સેક્રેટરીઓ મેંજરોના નોંધ નરીકે છે. અને તેઓની મરજી મુજબ આકલાનું છે અને હમેશાં અનનુમનની બહાણમાં ગતી મહેનત કરી મેંજરો અને સમસ્ત પ્રવતને ખુશ રાખવાની છે. આપણું કામ સલાહ, સંપ અને એકત્રવાને કેલાવવાનું છે તેમાં અતીભેદના ખ્યાલ નહિ રાખી સરવ દિંદી ઓને તે એકથ કરવામાં ખાસ કોશીસ કરશે. નામદાર અધ્યાપનીરથાનના શાહ હમીદુલ્લાખાન બહાદુર દિંદીમાં પધાર્યા પછી મુંગલ આવે તે વખતે આવેથી તાર દેવો એ ગોચ છે જેનો પુતો ખુલાસો આશા છે કે આવતી મીડીંગમાં થઈ જશે. દરેક મેંજરે મીડીંગ વખતે આવવું એટલુંજ નહિ પણ પોતાના મીડીને પણ લાવવા. અને પોતાની જ્ઞાન શક્તિ પ્રમાણે પોતાના વિચારો સભા માં રજુ કરવા કે જેથી આપને છુટથી કાંઈ પણ જાગત ઉપર વિવેચન કરવાનો મહાવરો પડે. અને નમાસ મનમાં જે સાર હોય તે બહાર આવે અને તેમાંથી જે શીખવાનું હોય તે દરેક મહરથ શીખી શકે. આવતી મીડીંગમાં આપણે એક ખાસ કામ ઉપર ઉઠા વિચાર કરી મોટી નાંહાની રકમ એકી કરવાની છે. આપણે કવરરતાનમાં તારનાં હોરડાંની વાડ હતી તે કેટલેક ઈસણે થી તુડી ગઈ છે, વળી કાકાંના યાજામાં પડી ગયા છે, બીજું નવા મજેલા ત્રણ દુકાઓને નારની વાડ બાંધી એમેર સુશોભન ઓકે રોપાવ્યાં છે. અને પહેલાં જતાવેલી તારની વાડ તુડી ગઈ છે તો હવે તેની જગ્યાએ પાકી છંદની દીવાલ બાંધવા ની છે. જેનું એસીમેટ આવતી મીડીંગમાં રજુ કરવામાં આવશે. જેવટ આજે આવેલ (ખતાલી) એક કીશીયન પોતાની સહ ખુશીથી હસલામી ધર્મ સ્વીકારે છે તેને

આપ સમક્ષ હસલામી મુસરર કરવો. વગેરે કેટલુંક વિવેચન કરી સભા સંપુરણ કરી હતી. મીડીંગનું કામ બહાસ થયા પછી અધ્યાપના નામના કીશીયન ધર્મ પાળનારને કલકત માંડવીવાળા પીર હાજી અખા મીયા સાહેબે હસલામના અરકાન મુજબ મુસલ માન કર્યો હતો. અને હસલામી નામ મોહમદ રાખ્યું હતું. પછી મી. એસમાન અહમદ એફેન્દી તરફથી હોલમાં ટાંગવા માટેના સુશોભીત બે ફરેમો, અને કાફિત મોહમદ ઓલા તરફથી ચાર ફરેમ બેટ મળ્યા હતા.
 [આ ઉપરના કાપાણુ મારે અમને અતી આશ્ચર્ય પુરંક કાપી જણાવવામાં આવેલ કે આ કાપાણુ ચાલુ અંકમાં શબ્દસઃ આવતું નેહએ. આવી રીતે જે ઉપયોગી હકીકત હોય તે બહુ કુદરતી હવેથી મોકલવા અમારા ખખર પત્રીને વિનંતી કરીએ છીએ. અમને આવી જાતના કાંબા કાપાણુથી વધારે ઉપયોગી કાપાણુ મુજતથી રાખવા પડે છે. નેહાસંયર્ગનો અતી ઉપયોગી અને આદલો કાંબો ખખરપત્ર અમારે આવજ કારણસર મુજતથી રાખવો પડ્યો છે.
 [ઇ. એ. આ.]
ફટરના તાર સમાચાર.
 દિંદી બંદુતોને બહોળા પ્રમાણમાં ફરેક આફરીકમાં કાબલ કરવા માટે ત્યાંની સર કરે પ્રેક્ટર એક હમીરરકસ મી. વાલર ને વિદુતનાત મોકલેલ છે. મી. વાલર દિંદુતનાતમાંથી કેટલાક બેતી કરનારાઓને ફટુન સહીત છુટ આફરીકમાં વસવા નેડી કાવનાર છે.
 કેલાઓઆમેનું ગારડીઅન પત્ર જણાવે છે કે એલીઆદીક વેપારીઓના સમયમાં વડી (પારકુગાસ) સરકારને એવી અરજ કરવામાં આવી છે કે બધા વેપારીઓને પોતાના મોપકા ગોરુડીક અમવા બીજા મુરોપીઅન બાપામાં રાખવા ફરજ પાડવી.
 સાનકરનારનીરકાતીનિશાળોમાં જાપાનીઝ ને કાખસ ન કરવાનો સલાહ આમળા વધ્યો છે. કાલીદારનીઆની સરકાર તથ ત્યાંની ગોરી પ્રજા જાપાનીઝ વીરુદ્ધ દંડ પડી બેડી છે. પ્રેસીડન્ટ રૂએવેસ્ટ એ કામને વખોડી કાઢે છે તથા કાલીદારનીઆને દબાવવા પ્રવળ કરે છે કેટલાંક પત્રો જણાવે છે કે જાપાન અને અમેરીકા વચ્ચે મોટી અટપટ જાગે એવો સંભાવ છે.
 દહીંજુ આફરીકના ચાઇનીઝ એસોસી એશન તરફથી વિલાપત ગએલ મા. જેઓ કાકાંસ વખમાં કામળા કાખ્યા છે, તેમાં ચીના

વેપારીઓની મુશ્કેલીઓ, અપમાન, અને ગેરમનસાઈ સામે, તથા આસ કરીને લોકો આરટીન-સથી રહેને આપણા માટે સંગ્રામની પ્રવૃત્તિ અરજ કરવામાં આવી છે.

ગાંધીજી વિદ્યાર્થીઓને અમેરિકાની વિદ્યાભિમા મોટાની પંક્તિમાં ગણવા ગાય તમા પ્રેસીડેન્ટ ફર્ગ્યુસનના વિચારો દ્વારા છે. આ સવાલ ઉપર પ્રવૃત્તિમાં બહુ વિરોધ છે, છતાં પ્રેસીડેન્ટ પુરતી દલીલો બતાવી છે કે ત્યાં મુખી ગેરી પ્રવૃત્તિમાં આવી જવનું બેદ છે તેટલે દરેકે આપણા મુશ્કેલીની આમી ગણાય.

પુનાઈટેડ સ્ટેટ્સની આખી ગેરી પ્રવૃત્તિ ગાંધીજીને નીશાળમાંથી અલગ રાખવા મોટો પ્રયાસ કરે છે. કેલિફોર્નિયા અને પીગા ગાંધીજી પેપરો લગાડવાની વાતો કરી રહ્યા છે. આ સવાલ ઉપર પ્રેસીડેન્ટ ફર્ગ્યુસનના જે વક્ષણ છે તેનું પરીણામ શું આવે છે તે જોવા પ્રેસીડેન્ટ તરફથી રહ્યું છે. કોંગ્રેસમાં તેનાં કારણ જણાવે છે કે આ સવાલ ઉપર 'કોલોનીયલ એક્સિઆટીવો' એ સલાહનો આધાર રહેલો છે.

આ વખત ડેપ્યુટેશન સંબંધી થયેલા તારો હોવાને લીધે રૂટરના ખીન તારો અમે આખી રાખ્યા નથી.

છાપતી વેળાના તારો.

ટર્ગેસવાસનું સ્વરાજ્ય અમેરિકાની આ—અમારો જોહાન્યરથનો ખચરપત્રી તારથી જણાવે છે કે—'લીડરનો' કોંગ્રેસ ખચરપત્રી એવો કેમલ કરે છે કે ટર્ગેસ વાસને સ્વરાજ્ય અપાય તે વખત પછી પણ રાજેનશાહની એક્સિઆટીવો પ્રવૃત્તિ (લિડર ઇડિ અને)ને લગતા કાગળો વડે સરકારની મંજૂરી વિના અમલમાં નહિ મુકાય એવી શરત કોલોનીયલિસ્ટમાં રાખવામાં આવેલ છે.

લીડરનો આરટીન-સ—મી. લડા લાઇ નવરોહપર લોડ એલગીને લખેલ એક કાગળમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે લીડરનો આરટીન-સ સંબંધમાં ટર્ગેસવાસ સરકાર પાસેથી મંજૂર રીપાર્ટ માટે રાહ જોવામાં આવે છે.

રોહડ મગર આવ જાહેર અમરના પાના માં આપેલ છે.

નાતાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસની મીટીંગ.

ડરબન તા. ૩૦-૧૧-૦૬.

નાતાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસના સેક્રેટરી જણાવે છે કે આજરોજ (તા. ૩૦-૧૧-૦૬) રાતના સાડા આઠ વાગે નાતાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસની મીટીંગ કોંગ્રેસ હોલમાં બોલાવવા માં આવી હતી. મી. ઉમર લાઇ આમદ ક્વેરીએ મહા મીટીંગનો રીપોર્ટ તથા કોંગ્રેસ નો હિસાબ વાંચ્યો. મી. એમ. સી. આંગલી આજે કહ્યું કે આપણા મહીનામાં કસકતા ખાતે ઇન્ડિયન નેશનલ કોંગ્રેસની મીટીંગ કરવામાં આવનાર છે તેને આપણી કોંગ્રેસ નો રેજોલ્યુશન મોકલવાનો વિચાર કરવા માટે મીટીંગ બોલાવવામાં આવી છે. આ ઉપરથી સરવાળામને રેજોલ્યુશન મોકલવા વિશેનો ફાવલ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

ઇનડિયન પબ્લીક લાયબ્રેરી.

આ પુસ્તકાલયના સેક્રેટરી મી. દીવાન કાખી જણાવે છે કે અગાઉ ૧૯૦૬ ના આખરે બેલ-સ પાઉંડ ૧-૧૮-૦ હતી. ચાલુ માસમાં પાઉંડ ૫-૩-૦ ઉપર આવી જે મળી કુલ પાઉંડ ૭-૧-૬ થયા જેમાંથી ખરચો પાઉંડ ૪-૭-૧૧ બાદ જતાં આજી પાઉંડ ૨-૩-૭ આજ તા. ૩૦-૧૧-૦૬ ના રોજ બેલ-સ છે.

નવેમ્બર ૧૯૦૬ માં ૫૦૧ મેમ્બરો તથા ૭૫૪ પબ્લીક મળી કુલ ૧૨૫૫ અદ્યક્ષોએ વાંચવાનો લાભ લીધો છે. ચાલુ માસમાં મી. મનજી લાખાણી પાસેથી શી. ૧ બેઠ મળેલી છે. તથા મી. હાસમ જુસુબ તરફથી ટેબલ એ અંત મેમ્બર હાસમ જુસુબ, છ. એચ. મીયાખાન, એમ. સી. કમરુદ્દીન, એન. બી. સેલેર, ડી. આર. પંદલ, એ. એમ. ખારેખ, એમ. પી. હીલાવાલા, મરીખ, અને આશમાથ અહમદ એફેન્ડી તરફથી પેપરો મળ્યાં કરે છે. તે સરવે અદ્યક્ષો તરફથી મળતી મદદ ઉપકાર સાથે રીકારવામાં આવે છે. આ લાયબ્રેરીને પબ્લીકના ઉપયોગ ના પ્રમાણમાં તેપા વધુ મદદ ની જરૂર છે. તેમજ ઉપયોગ કરનાર અદ્યક્ષોને વીનંતી કરવામાં આવે છે કે આપ આપના મીત્ર વર્ગ ને સાથે લઈને હમેશાં આવી વાંચવાનો લાભ લેશો. કારણ કે અમરેરીમાં એક્સી ને વાંચવા ની કોઈ પણ રી બેવાની નથી. અને લાયખ રેરી હમેશાં (હોલીડે સ્વીવારે પણ) ખંચારના બેથી રાત્રીના ત્રણ વાગ્યા મુખી ખુલી રાખવામાં આવે છે.

Sunlight Soap.

સનલાઈટ સાબુન.

કપડા ધોનેકે લીધે સનલાઈટ સાબુન દુનિઆમે પ્રખ્યાત હુએ હૈ. સવવ

પ્રથમ—ઇસ સાબુનસેં ચારીક મુતરકો કીસી રકમ-કા નુકશાન નહિ હોતા હૈ.

દુસરા—યહ સાબુનસેં ધોનેમેં દુસરા સાબુનસેં કમતી તકલીફ લગતાહૈ.

તીસરા—યહ સાબુનકી બનાવટમેં જો કમી કોઈ મલીનતા સાબીત કરદેવે તો ઉસ્કો પૌંડ એક હજાર ઇનામ દીયા જાતાહૈ.

યહ સાબુન દુનિઆમેં સવસેં જાસ્તિ લખતે હૈ.

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.
Tel. Address: "KARIMAN."
P.O. Box 12.

G. K. Desai.
General Dealer & Importer.
P.O. Box 70. Tel. Add: "DESAL."
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co
General Merchant & Direct Importer.
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 184. Tel. Add: "AYOB"

M. A. Karedia & Co.,
GENERAL MERCHANTS,
Dealers in all kinds of
Indian Groceries and Soft Goods
Box 1598.

41 Market Street,
Johannesburg.

Ismail Suliman & Co.,
MERCHANTS & IMPORTERS
P.O. Box 1. Tel. Add: "SULIMAN"
RUSTENBURG.

Branches:

Dundee, NATAL;
Zeerust Marico, TRANSVAAL;
Lintley'spoort }
Steenbokfontein } DB. RUSTEN-
Rustfontein } BURG.

E. A. PATEL & Co.
GENERAL DEALERS
DIRECT IMPORTERS.
Soft Goods, Books and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.
corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tel. Add: "PATILNAT." P.O. Box 91.
BRANCH AT ROSENEKAL.

HORMAJGY IDOLGY,
DIRECT IMPORTER
GENERAL MERCHANT
P.O. Box 137, DELANDIA BAY

HAJEE HABIB!
CALCUTTA HOUSE,
IMPORTER AND GENERAL DEALER.
A great variety of
Bags, Blackets, Baggies, Haberdashery, Clothing,
Hardware, Hollow-ware, Furniture, Groceries,
Rough goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EVERY MAIL.
Prices are very moderate & terms are easy.
—A trial Solicited.

Tel. Add: "HABIBAD." P. O. Box 51.
338, Prinsloo Street, PRETORIA.

ભાણા પરપોતામ.
વીથેલી દરેક સગવડ ઠરી આપવામાં
આને છે. આવો અને લુભો.
૩૫૬ પાઇન સ્ટ્રીટ,
ડરબન.

A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER.
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL
Tel. Add: "BHABHA." P.O. Box 23.

S. D. ROBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant
Cheapest Prices in the Market Square,
BRANDENBURG.
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

EBRAHIM GAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT.
(Natal Leaf Tobacco a Speciality.)
113 GRAY STREET, (Carnarvon's Buildings)
Tel. Add: "GAMROODEEN," Durban.

J. M. H. GOOL,
129 Castle Street, Capetown.
Wholesale Groceries, of all descriptions from
India and England,
Also Exporter of Cape Snook,
SALT PEPPER,
Meats, Lard, & Sausages from Durban,
સુકુ મેટા દમીદ મુલ,
ગરમ મરચાં,
129, કાસ્ટલ સ્ટ્રીટ.

B. P. EBRAHIM & CO.
Furniture, Vehicles, Metal etc Importers.
Tel. Add: "B. P. EBRAHIM." Corner Tackling
Malt & Lenses, Post Office 2112, Durban.
Market St. (1st fl.), Box 1120, Johannesburg.

The largest Importer in South Africa of
MILITARY EQUIPMENT
Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Walscoats, etc.
J. LANDAU,
337 Plus Street, Durban.
Head Office: 21 Rue des Francs-Bourgeois, Paris.
સેકન્ડ હેન્ડ કોટ, જેકેટ, ટ્રાઉઝર્સ વિગેરે નવા
બધે મુરોપથી સંભવવાર મોટી કપડા
જે. લેન્ડા.
૩૩૭ પ્લસ સ્ટ્રીટ, ડરબન.
૨૬ ફ્રાન્કો ૨૧ રૂડી માર્ગપરમં.

મો. મો. કુવાડીયા,
ફેનસી અને કાપડી ગરનો દરેક નવજે
માલ અમારે ત્યાંથી કીકાવત અને પકડે
વધારે ખબર માટે મુઠા,
પી.ઓ.ગ્રાઇસ ૨૭૦, મો. મો. કુવાડીયા,
૨૭ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, લેન્ડાનબર્ગ.

Ismail Amod Kaje,
GENERAL MERCHANT & DEALER
Market Square, P.O. Box 11,
KRUGERSDORP.

M. S. GOOVADIA,
GENERAL MERCHANT
ENGLISH and INDIAN
GROCERIES
Box 270, Tel. Add: "GOOVADIA."
JOHANNESBURG.

E. A. BHABHA,
GENERAL MERCHANT,
Box 96. Tel. Add: "BHABHA."
VOLKSRUST.

E. EBRAHIM & Co.
General Dealers,
Wholesale and Retail,
મ. હજાલીમની કુ.
હાલસેલ ને રીટલ મરચાર.
Corner AL'GHOUBI & MARKET STREETS
STANDERTON.
Box 27, Telephone Address: "Ebrahim"

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe Factor, etc

DURBAN

688, Smith Street

Telegrams: "F. M. Banfield"

P.O. Box 22

JOHANNESBURG

Corner Von Brandis & Commissioner Sts.

Telegrams: "Banfieldman"

P.O. Box 2068

દરેક હાથના બૂત અને શૂઝનો મોડેલ જલ્દીથી જ બુટના તથા શૂઝના માલના ચાલના તથા બુટશીપર માર્કની દરેક વસ્તુઓ અમારે ત્યાંથી મળશે. ગુરુત્વ, યુગ, શર્ટ હાથર વગેરે સુતરાઈ માલને માર્કના વિલાસના બોરડેના વર્કએ જામે અને દરેક દિશાએ પારી સતિય પાકે તેવા મોટે તે બોરડેનો અમલ કરીશું. અમારા સચે કામ પાલી ખાતી કરે.

P. V. SANGHAVEE GENERAL MERCHANT

BOX 20

201 Grey Street, Durban.

JAMESON & CO., Manufacturers.

Ask us for Quotations before placing Orders elsewhere for

Natal Jams,

Curry Powder, Chutneys,

Cayenne Pepper,

White and Black Pepper,

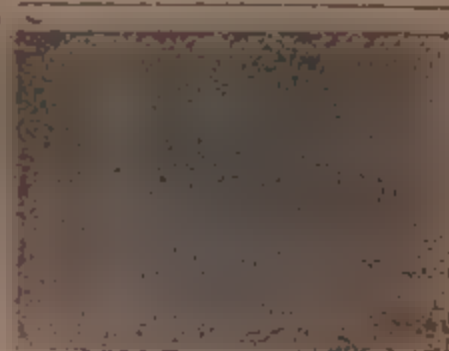
Sauces,

And other goods too numerous to mention.

Prices to suit all buyers.

JAMESON & Co.

Box 63, Durban.

SULLIVAN ISMAIL MIA & CO.

Direct Importers,

સુલ્તાન ઈસ્માઈલ મિયાની કં. બહારનાં અમુકને રૂબાની યોગેના સમયના સારી (પરો)

Corner Park Lane and

Arce Rd., Fordsburg, J'burg.

Tele. No. 100, Johannesburg.

Box 20, JOHANNESBURG.

P.O. Box 303.

SUN Insurance Office.

PAYNE BROS., Agents, WEST STREET, DURBAN.

દુનિયાને હવે જાણી

આગળના વિમાની બીફિલ.

મુલાકાત ગ્રામ ૧૫, ૧૬, ૧૭, ૧૮.

મજા વાગેને કમતોને કમતો માલ મિલે દુનિયામાં સૈયી જુની આબના વીમા બોરીય જેવી સુધી પાં ૩૦,૦૦,૦૦૦ ની જે હાથી મહાવયાથી બોમ્બાના બોમ્બ માલુ સામે મળી શકે

મુલાકાત ગ્રામ ૧૫, ૧૬, ૧૭, ૧૮, ૧૯, ૨૦, ૨૧, ૨૨, ૨૩, ૨૪, ૨૫, ૨૬, ૨૭, ૨૮, ૨૯, ૩૦, ૩૧, ૩૨, ૩૩, ૩૪, ૩૫, ૩૬, ૩૭, ૩૮, ૩૯, ૪૦, ૪૧, ૪૨, ૪૩, ૪૪, ૪૫, ૪૬, ૪૭, ૪૮, ૪૯, ૫૦, ૫૧, ૫૨, ૫૩, ૫૪, ૫૫, ૫૬, ૫૭, ૫૮, ૫૯, ૬૦, ૬૧, ૬૨, ૬૩, ૬૪, ૬૫, ૬૬, ૬૭, ૬૮, ૬૯, ૭૦, ૭૧, ૭૨, ૭૩, ૭૪, ૭૫, ૭૬, ૭૭, ૭૮, ૭૯, ૮૦, ૮૧, ૮૨, ૮૩, ૮૪, ૮૫, ૮૬, ૮૭, ૮૮, ૮૯, ૯૦, ૯૧, ૯૨, ૯૩, ૯૪, ૯૫, ૯૬, ૯૭, ૯૮, ૯૯, ૧૦૦, ૧૦૧, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫, ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯, ૧૧૦, ૧૧૧, ૧૧૨, ૧૧૩, ૧૧૪, ૧૧૫, ૧૧૬, ૧૧૭, ૧૧૮, ૧૧૯, ૧૨૦, ૧૨૧, ૧૨૨, ૧૨૩, ૧૨૪, ૧૨૫, ૧૨૬, ૧૨૭, ૧૨૮, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૧, ૧૩૨, ૧૩૩, ૧૩૪, ૧૩૫, ૧૩૬, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૩૯, ૧૪૦, ૧૪૧, ૧૪૨, ૧૪૩, ૧૪૪, ૧૪૫, ૧૪૬, ૧૪૭, ૧૪૮, ૧૪૯, ૧૫૦, ૧૫૧, ૧૫૨, ૧૫૩, ૧૫૪, ૧૫૫, ૧૫૬, ૧૫૭, ૧૫૮, ૧૫૯, ૧૬૦, ૧૬૧, ૧૬૨, ૧૬૩, ૧૬૪, ૧૬૫, ૧૬૬, ૧૬૭, ૧૬૮, ૧૬૯, ૧૭૦, ૧૭૧, ૧૭૨, ૧૭૩, ૧૭૪, ૧૭૫, ૧૭૬, ૧૭૭, ૧૭૮, ૧૭૯, ૧૮૦, ૧૮૧, ૧૮૨, ૧૮૩, ૧૮૪, ૧૮૫, ૧૮૬, ૧૮૭, ૧૮૮, ૧૮૯, ૧૯૦, ૧૯૧, ૧૯૨, ૧૯૩, ૧૯૪, ૧૯૫, ૧૯૬, ૧૯૭, ૧૯૮, ૧૯૯, ૨૦૦, ૨૦૧, ૨૦૨, ૨૦૩, ૨૦૪, ૨૦૫, ૨૦૬, ૨૦૭, ૨૦૮, ૨૦૯, ૨૧૦, ૨૧૧, ૨૧૨, ૨૧૩, ૨૧૪, ૨૧૫, ૨૧૬, ૨૧૭, ૨૧૮, ૨૧૯, ૨૨૦, ૨૨૧, ૨૨૨, ૨૨૩, ૨૨૪, ૨૨૫, ૨૨૬, ૨૨૭, ૨૨૮, ૨૨૯, ૨૩૦, ૨૩૧, ૨૩૨, ૨૩૩, ૨૩૪, ૨૩૫, ૨૩૬, ૨૩૭, ૨૩૮, ૨૩૯, ૨૪૦, ૨૪૧, ૨૪૨, ૨૪૩, ૨૪૪, ૨૪૫, ૨૪૬, ૨૪૭, ૨૪૮, ૨૪૯, ૨૫૦, ૨૫૧, ૨૫૨, ૨૫૩, ૨૫૪, ૨૫૫, ૨૫૬, ૨૫૭, ૨૫૮, ૨૫૯, ૨૬૦, ૨૬૧, ૨૬૨, ૨૬૩, ૨૬૪, ૨૬૫, ૨૬૬, ૨૬૭, ૨૬૮, ૨૬૯, ૨૭૦, ૨૭૧, ૨૭૨, ૨૭૩, ૨૭૪, ૨૭૫, ૨૭૬, ૨૭૭, ૨૭૮, ૨૭૯, ૨૮૦, ૨૮૧, ૨૮૨, ૨૮૩, ૨૮૪, ૨૮૫, ૨૮૬, ૨૮૭, ૨૮૮, ૨૮૯, ૨૯૦, ૨૯૧, ૨૯૨, ૨૯૩, ૨૯૪, ૨૯૫, ૨૯૬, ૨૯૭, ૨૯૮, ૨૯૯, ૩૦૦, ૩૦૧, ૩૦૨, ૩૦૩, ૩૦૪, ૩૦૫, ૩૦૬, ૩૦૭, ૩૦૮, ૩૦૯, ૩૧૦, ૩૧૧, ૩૧૨, ૩૧૩, ૩૧૪, ૩૧૫, ૩૧૬, ૩૧૭, ૩૧૮, ૩૧૯, ૩૨૦, ૩૨૧, ૩૨૨, ૩૨૩, ૩૨૪, ૩૨૫, ૩૨૬, ૩૨૭, ૩૨૮, ૩૨૯, ૩૩૦, ૩૩૧, ૩૩૨, ૩૩૩, ૩૩૪, ૩૩૫, ૩૩૬, ૩૩૭, ૩૩૮, ૩૩૯, ૩૪૦, ૩૪૧, ૩૪૨, ૩૪૩, ૩૪૪, ૩૪૫, ૩૪૬, ૩૪૭, ૩૪૮, ૩૪૯, ૩૫૦, ૩૫૧, ૩૫૨, ૩૫૩, ૩૫૪, ૩૫૫, ૩૫૬, ૩૫૭, ૩૫૮, ૩૫૯, ૩૬૦, ૩૬૧, ૩૬૨, ૩૬૩, ૩૬૪, ૩૬૫, ૩૬૬, ૩૬૭, ૩૬૮, ૩૬૯, ૩૭૦, ૩૭૧, ૩૭૨, ૩૭૩, ૩૭૪, ૩૭૫, ૩૭૬, ૩૭૭, ૩૭૮, ૩૭૯, ૩૮૦, ૩૮૧, ૩૮૨, ૩૮૩, ૩૮૪, ૩૮૫, ૩૮૬, ૩૮૭, ૩૮૮, ૩૮૯, ૩૯૦, ૩૯૧, ૩૯૨, ૩૯૩, ૩૯૪, ૩૯૫, ૩૯૬, ૩૯૭, ૩૯૮, ૩૯૯, ૪૦૦, ૪૦૧, ૪૦૨, ૪૦૩, ૪૦૪, ૪૦૫, ૪૦૬, ૪૦૭, ૪૦૮, ૪૦૯, ૪૧૦, ૪૧૧, ૪૧૨, ૪૧૩, ૪૧૪, ૪૧૫, ૪૧૬, ૪૧૭, ૪૧૮, ૪૧૯, ૪૨૦, ૪૨૧, ૪૨૨, ૪૨૩, ૪૨૪, ૪૨૫, ૪૨૬, ૪૨૭, ૪૨૮, ૪૨૯, ૪૩૦, ૪૩૧, ૪૩૨, ૪૩૩, ૪૩૪, ૪૩૫, ૪૩૬, ૪૩૭, ૪૩૮, ૪૩૯, ૪૪૦, ૪૪૧, ૪૪૨, ૪૪૩, ૪૪૪, ૪૪૫, ૪૪૬, ૪૪૭, ૪૪૮, ૪૪૯, ૪૫૦, ૪૫૧, ૪૫૨, ૪૫૩, ૪૫૪, ૪૫૫, ૪૫૬, ૪૫૭, ૪૫૮, ૪૫૯, ૪૬૦, ૪૬૧, ૪૬૨, ૪૬૩, ૪૬૪, ૪૬૫, ૪૬૬, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૬૯, ૪૭૦, ૪૭૧, ૪૭૨, ૪૭૩, ૪૭૪, ૪૭૫, ૪૭૬, ૪૭૭, ૪૭૮, ૪૭૯, ૪૮૦, ૪૮૧, ૪૮૨, ૪૮૩, ૪૮૪, ૪૮૫, ૪૮૬, ૪૮૭, ૪૮૮, ૪૮૯, ૪૯૦, ૪૯૧, ૪૯૨, ૪૯૩, ૪૯૪, ૪૯૫, ૪૯૬, ૪૯૭, ૪૯૮, ૪૯૯, ૫૦૦, ૫૦૧, ૫૦૨, ૫૦૩, ૫૦૪, ૫૦૫, ૫૦૬, ૫૦૭, ૫૦૮, ૫૦૯, ૫૧૦, ૫૧૧, ૫૧૨, ૫૧૩, ૫૧૪, ૫૧૫, ૫૧૬, ૫૧૭, ૫૧૮, ૫૧૯, ૫૨૦, ૫૨૧, ૫૨૨, ૫૨૩, ૫૨૪, ૫૨૫, ૫૨૬, ૫૨૭, ૫૨૮, ૫૨૯, ૫૩૦, ૫૩૧, ૫૩૨, ૫૩૩, ૫૩૪, ૫૩૫, ૫૩૬, ૫૩૭, ૫૩૮, ૫૩૯, ૫૪૦, ૫૪૧, ૫૪૨, ૫૪૩, ૫૪૪, ૫૪૫, ૫૪૬, ૫૪૭, ૫૪૮, ૫૪૯, ૫૫૦, ૫૫૧, ૫૫૨, ૫૫૩, ૫૫૪, ૫૫૫, ૫૫૬, ૫૫૭, ૫૫૮, ૫૫૯, ૫૬૦, ૫૬૧, ૫૬૨, ૫૬૩, ૫૬૪, ૫૬૫, ૫૬૬, ૫૬૭, ૫૬૮, ૫૬૯, ૫૭૦, ૫૭૧, ૫૭૨, ૫૭૩, ૫૭૪, ૫૭૫, ૫૭૬, ૫૭૭, ૫૭૮, ૫૭૯, ૫૮૦, ૫૮૧, ૫૮૨, ૫૮૩, ૫૮૪, ૫૮૫, ૫૮૬, ૫૮૭, ૫૮૮, ૫૮૯, ૫૯૦, ૫૯૧, ૫૯૨, ૫૯૩, ૫૯૪, ૫૯૫, ૫૯૬, ૫૯૭, ૫૯૮, ૫૯૯, ૬૦૦, ૬૦૧, ૬૦૨, ૬૦૩, ૬૦૪, ૬૦૫, ૬૦૬, ૬૦૭, ૬૦૮, ૬૦૯, ૬૧૦, ૬૧૧, ૬૧૨, ૬૧૩, ૬૧૪, ૬૧૫, ૬૧૬, ૬૧૭, ૬૧૮, ૬૧૯, ૬૨૦, ૬૨૧, ૬૨૨, ૬૨૩, ૬૨૪, ૬૨૫, ૬૨૬, ૬૨૭, ૬૨૮, ૬૨૯, ૬૩૦, ૬૩૧, ૬૩૨, ૬૩૩, ૬૩૪, ૬૩૫, ૬૩૬, ૬૩૭, ૬૩૮, ૬૩૯, ૬૪૦, ૬૪૧, ૬૪૨, ૬૪૩, ૬૪૪, ૬૪૫, ૬૪૬, ૬૪૭, ૬૪૮, ૬૪૯, ૬૫૦, ૬૫૧, ૬૫૨, ૬૫૩, ૬૫૪, ૬૫૫, ૬૫૬, ૬૫૭, ૬૫૮, ૬૫૯, ૬૬૦, ૬૬૧, ૬૬૨, ૬૬૩, ૬૬૪, ૬૬૫, ૬૬૬, ૬૬૭, ૬૬૮, ૬૬૯, ૬૭૦, ૬૭૧, ૬૭૨, ૬૭૩, ૬૭૪, ૬૭૫, ૬૭૬, ૬૭૭, ૬૭૮, ૬૭૯, ૬૮૦, ૬૮૧, ૬૮૨, ૬૮૩, ૬૮૪, ૬૮૫, ૬૮૬, ૬૮૭, ૬૮૮, ૬૮૯, ૬૯૦, ૬૯૧, ૬૯૨, ૬૯૩, ૬૯૪, ૬૯૫, ૬૯૬, ૬૯૭, ૬૯૮, ૬૯૯, ૭૦૦, ૭૦૧, ૭૦૨, ૭૦૩, ૭૦૪, ૭૦૫, ૭૦૬, ૭૦૭, ૭૦૮, ૭૦૯, ૭૧૦, ૭૧૧, ૭૧૨, ૭૧૩, ૭૧૪, ૭૧૫, ૭૧૬, ૭૧૭, ૭૧૮, ૭૧૯, ૭૨૦, ૭૨૧, ૭૨૨, ૭૨૩, ૭૨૪, ૭૨૫, ૭૨૬, ૭૨૭, ૭૨૮, ૭૨૯, ૭૩૦, ૭૩૧, ૭૩૨, ૭૩૩, ૭૩૪, ૭૩૫, ૭૩૬, ૭૩૭, ૭૩૮, ૭૩૯, ૭૪૦, ૭૪૧, ૭૪૨, ૭૪૩, ૭૪૪, ૭૪૫, ૭૪૬, ૭૪૭, ૭૪૮, ૭૪૯, ૭૫૦, ૭૫૧, ૭૫૨, ૭૫૩, ૭૫૪, ૭૫૫, ૭૫૬, ૭૫૭, ૭૫૮, ૭૫૯, ૭૬૦, ૭૬૧, ૭૬૨, ૭૬૩, ૭૬૪, ૭૬૫, ૭૬૬, ૭૬૭, ૭૬૮, ૭૬૯, ૭૭૦, ૭૭૧, ૭૭૨, ૭૭૩, ૭૭૪, ૭૭૫, ૭૭૬, ૭૭૭, ૭૭૮, ૭૭૯, ૭૮૦, ૭૮૧, ૭૮૨, ૭૮૩, ૭૮૪, ૭૮૫, ૭૮૬, ૭૮૭, ૭૮૮, ૭૮૯, ૭૯૦, ૭૯૧, ૭૯૨, ૭૯૩, ૭૯૪, ૭૯૫, ૭૯૬, ૭૯૭, ૭૯૮, ૭૯૯, ૮૦૦, ૮૦૧, ૮૦૨, ૮૦૩, ૮૦૪, ૮૦૫, ૮૦૬, ૮૦૭, ૮૦૮, ૮૦૯, ૮૧૦, ૮૧૧, ૮૧૨, ૮૧૩, ૮૧૪, ૮૧૫, ૮૧૬, ૮૧૭, ૮૧૮, ૮૧૯, ૮૨૦, ૮૨૧, ૮૨૨, ૮૨૩, ૮૨૪, ૮૨૫, ૮૨૬, ૮૨૭, ૮૨૮, ૮૨૯, ૮૩૦, ૮૩૧, ૮૩૨, ૮૩૩, ૮૩૪, ૮૩૫, ૮૩૬, ૮૩૭, ૮૩૮, ૮૩૯, ૮૪૦, ૮૪૧, ૮૪૨, ૮૪૩, ૮૪૪, ૮૪૫, ૮૪૬, ૮૪૭, ૮૪૮, ૮૪૯, ૮૫૦, ૮૫૧, ૮૫૨, ૮૫૩, ૮૫૪, ૮૫૫, ૮૫૬, ૮૫૭, ૮૫૮, ૮૫૯, ૮૬૦, ૮૬૧, ૮૬૨, ૮૬૩, ૮૬૪, ૮૬૫, ૮૬૬, ૮૬૭, ૮૬૮, ૮૬૯, ૮૭૦, ૮૭૧, ૮૭૨, ૮૭૩, ૮૭૪, ૮૭૫, ૮૭૬, ૮૭૭, ૮૭૮, ૮૭૯, ૮૮૦, ૮૮૧, ૮૮૨, ૮૮૩, ૮૮૪, ૮૮૫, ૮૮૬, ૮૮૭, ૮૮૮, ૮૮૯, ૮૯૦, ૮૯૧, ૮૯૨, ૮૯૩, ૮૯૪, ૮૯૫, ૮૯૬, ૮૯૭, ૮૯૮, ૮૯૯, ૯૦૦, ૯૦૧, ૯૦૨, ૯૦૩, ૯૦૪, ૯૦૫, ૯૦૬, ૯૦૭, ૯૦૮, ૯૦૯, ૯૧૦, ૯૧૧, ૯૧૨, ૯૧૩, ૯૧૪, ૯૧૫, ૯૧૬, ૯૧૭, ૯૧૮, ૯૧૯, ૯૨૦, ૯૨૧, ૯૨૨, ૯૨૩, ૯૨૪, ૯૨૫, ૯૨૬, ૯૨૭, ૯૨૮, ૯૨૯, ૯૩૦, ૯૩૧, ૯૩૨, ૯૩૩, ૯૩૪, ૯૩૫, ૯૩૬, ૯૩૭, ૯૩૮, ૯૩૯, ૯૪૦, ૯૪૧, ૯૪૨, ૯૪૩, ૯૪૪, ૯૪૫, ૯૪૬, ૯૪૭, ૯૪૮, ૯૪૯, ૯૫૦, ૯૫૧, ૯૫૨, ૯૫૩, ૯૫૪, ૯૫૫, ૯૫૬, ૯૫૭, ૯૫૮, ૯૫૯, ૯૬૦, ૯૬૧, ૯૬૨, ૯૬૩, ૯૬૪, ૯૬૫, ૯૬૬, ૯૬૭, ૯૬૮, ૯૬૯, ૯૭૦, ૯૭૧, ૯૭૨, ૯૭૩, ૯૭૪, ૯૭૫, ૯૭૬, ૯૭૭, ૯૭૮, ૯૭૯, ૯૮૦, ૯૮૧, ૯૮૨, ૯૮૩, ૯૮૪, ૯૮૫, ૯૮૬, ૯૮૭, ૯૮૮, ૯૮૯, ૯૯૦, ૯૯૧, ૯૯૨, ૯૯૩, ૯૯૪, ૯૯૫, ૯૯૬, ૯૯૭, ૯૯૮, ૯૯૯, ૧૦૦, ૧૦૧, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫, ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯, ૧૧૦, ૧૧૧, ૧૧૨, ૧૧૩, ૧૧૪, ૧૧૫, ૧૧૬, ૧૧૭, ૧૧૮, ૧૧૯, ૧૨૦, ૧૨૧, ૧૨૨, ૧૨૩, ૧૨૪, ૧૨૫, ૧૨૬, ૧૨૭, ૧૨૮, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૧, ૧૩૨, ૧૩૩, ૧૩૪, ૧૩૫, ૧૩૬, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૩૯, ૧૪૦, ૧૪૧, ૧૪૨, ૧૪૩, ૧૪૪, ૧૪૫, ૧૪૬, ૧૪૭, ૧૪૮, ૧૪૯, ૧૫૦, ૧૫૧, ૧૫૨, ૧૫૩, ૧૫૪, ૧૫૫, ૧૫૬, ૧૫૭, ૧૫૮, ૧૫૯, ૧૬૦, ૧૬૧, ૧૬૨, ૧૬૩, ૧૬૪, ૧૬૫, ૧૬૬, ૧૬૭, ૧૬૮, ૧૬૯, ૧૭૦, ૧૭૧, ૧૭૨, ૧૭૩, ૧૭૪, ૧૭૫, ૧૭૬, ૧૭૭, ૧૭૮, ૧૭૯, ૧૮૦, ૧૮૧, ૧૮૨, ૧૮૩, ૧૮૪, ૧૮૫, ૧૮૬, ૧૮૭, ૧૮૮, ૧૮૯, ૧૯૦, ૧૯૧, ૧૯૨, ૧૯૩, ૧૯૪, ૧૯૫, ૧૯૬, ૧૯૭, ૧૯૮, ૧૯૯, ૨૦૦, ૨૦૧, ૨૦૨, ૨૦૩, ૨૦૪, ૨૦૫, ૨૦૬, ૨૦૭, ૨૦૮, ૨૦૯, ૨૧૦, ૨૧૧, ૨૧૨, ૨૧૩, ૨૧૪, ૨૧૫, ૨૧૬, ૨૧૭, ૨૧૮, ૨૧૯, ૨૨૦, ૨૨૧, ૨૨૨, ૨૨૩, ૨૨૪, ૨૨૫, ૨૨૬, ૨૨૭, ૨૨૮, ૨૨૯, ૨૩૦, ૨૩૧, ૨૩૨, ૨૩૩, ૨૩૪, ૨૩૫, ૨૩૬, ૨૩૭, ૨૩૮, ૨૩૯, ૨૪૦, ૨૪૧, ૨૪૨, ૨૪૩, ૨૪૪, ૨૪૫, ૨૪૬, ૨૪૭, ૨૪૮, ૨૪૯, ૨૫૦, ૨૫૧, ૨૫૨, ૨૫૩, ૨૫૪, ૨૫૫, ૨૫૬, ૨૫૭, ૨૫૮, ૨૫૯, ૨૬૦, ૨૬૧, ૨૬૨, ૨૬૩, ૨૬૪, ૨૬૫, ૨૬૬, ૨૬૭, ૨૬૮, ૨૬૯, ૨૭૦, ૨૭૧, ૨૭૨, ૨૭૩, ૨૭૪, ૨૭૫, ૨૭૬, ૨૭૭, ૨૭૮, ૨૭૯, ૨૮૦, ૨૮૧, ૨૮૨, ૨૮૩, ૨૮૪, ૨૮૫, ૨૮૬, ૨૮૭, ૨૮૮, ૨૮૯, ૨૯૦, ૨૯૧, ૨૯૨, ૨૯૩, ૨૯૪, ૨૯૫, ૨૯૬, ૨૯૭, ૨૯૮, ૨૯૯, ૩૦૦, ૩૦૧, ૩૦૨, ૩૦૩, ૩૦૪, ૩૦૫, ૩૦૬, ૩૦૭, ૩૦૮, ૩૦૯, ૩૧૦, ૩૧૧, ૩૧૨, ૩૧૩, ૩૧૪, ૩૧૫, ૩૧૬, ૩૧૭, ૩૧૮, ૩૧૯, ૩૨૦, ૩૨૧, ૩૨૨, ૩૨૩, ૩૨૪, ૩૨૫, ૩૨૬, ૩૨૭, ૩૨૮, ૩૨૯, ૩૩૦, ૩૩૧, ૩૩૨, ૩૩૩, ૩૩૪, ૩૩૫, ૩૩૬, ૩૩૭, ૩૩૮, ૩૩૯, ૩૪૦, ૩૪૧, ૩૪૨, ૩૪૩, ૩૪૪, ૩૪૫, ૩૪૬, ૩૪૭, ૩૪૮, ૩૪૯, ૩૫૦, ૩૫૧, ૩૫૨, ૩૫૩, ૩૫૪, ૩૫૫, ૩૫૬, ૩૫૭, ૩૫૮, ૩૫૯, ૩૬૦, ૩૬૧, ૩૬૨, ૩૬૩, ૩૬૪, ૩૬૫, ૩૬૬, ૩૬૭, ૩૬૮, ૩૬૯, ૩૭૦, ૩૭૧, ૩૭૨, ૩૭૩, ૩૭૪, ૩૭૫, ૩૭૬, ૩૭૭, ૩૭૮, ૩૭૯, ૩૮૦, ૩૮૧, ૩૮૨, ૩૮૩, ૩૮૪, ૩૮૫, ૩૮૬, ૩૮૭, ૩૮૮, ૩૮૯, ૩૯૦, ૩૯૧, ૩૯૨, ૩૯૩, ૩૯૪, ૩૯૫, ૩૯૬, ૩૯૭, ૩૯૮, ૩૯૯

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 15th December, 1906.

No. 50.

No. 123

Telephone 214.

MAHOMED, CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS and
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis
Sarees.

Rugs,
Shawls,
Boots
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.

Telephone 214.

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
Wholesale Merchants and
Direct Importers,

have always on stock:
Rice, Dholl, Oil, Ghee, Spices, Fish,
Tamarind, Sugar, Salt,
Coconuts and Groundnuts, Quitta,
Fish, Tobacco, Cape Snock,
Grain Bags, Sugar Pockets, etc.,
And all Indian and English Goods
can be had at cheap rates.

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
118 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.

118 & 119, Adda "Kathorian,"
Telephone 224.

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES
ALSO ESTATE OWNERS
HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.
APPLY—
125, FIELD STREET.

P.O. Box 77.

Tel. Address "Miankhan," Durban

Telephone No. 355

A. M. JEEVANJEE,
& CO.

Stationery, Dubuabes, Contractors

and Commission Agent.

MacDonald Terrace, MOMBASA.

HEAD OFFICE — KARACHI

Branches — BOMBAY & NAIROBI

Telephone — 123

123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

Printed and Published by A. N. S. PUBLISHERS, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

સસ્તો અને ઉંચો તમારું.
ઢોલકો વગણાઓ તમારું વસ્તુ
કે બધાંની જાણે તો તમારું જાણે.
એ, એ, એવી, એવી.

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent,
Smith Street, Durban.

શાપલ પાડી ૭૦,૨૨,૦૦૦

આગનો વિભો વધુજ સસ્તો
દરે ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,
102 QUEEN STREET, DURBAN.

P.O. Box 11. Tel. Ad. "DORRAN,"
ESTABLISHED 1890.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચંદ ને કમીશન
એજન્ટ.

નેસ્ટ ૧૧, રાફ, ૧૦૨ ક્વિ.

૧૮૯૦.

P.O. 302
431.

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન આમદ એન્ડ બ્રદર,
લરેહવાર રેશમના વેપારી—કરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
"ABOUBAKER"

E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,

નોંં ૪૩૪ 434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Bibs,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frocks,	Wool Shawls.

Bandkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY. PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864.

Telegraphic Address: "FORBANDAR."

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

ઈન્ડિયન વેપારીઓના બરનો સંઘર્ષી ભતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
કામદારીઓના રેશ ઉપર મેશરે કમ્પ્યુ ટનની આબુવાળા નવા મહાનમાં
રાખવા ચર્તા પહેલા સંઘર્ષી માલ ઉપર ખાસ સરતો લાવ રાખેલા છે.
કલકત્તાથી ચાયા, ઘાળ, ધી, અને મારીશીઓસથી મારીશની ચીની
મોટા જથ્થામાં મંગાવવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલીઅમ.

ટેલીફોન નં. ૨૧૭. એ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ સરનામું "કોન્કાસેઝ" "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well lighted and airy Rooms to let in

First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars, apply to

PARSEE KUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

563 CHURCH STREET.

MARTITZBURG, Natal.

USEFUL BOOKS

MOORE'S LETTER-WRITER (Seventh Ed.)
Containing 635 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Rs. 1,
2s., post free.

HELPS TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Rs. 3, 2s., post free.

EVERY-DAY DOUBTS & DIFFICULTIES
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition), Rs. 1, 2s.,
post free.

HANDBOOK OF ENGLISH SYNONYMS,
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Rs. 1, 2s., post free.

SPECIMEN SPEECHES OF THE GREAT ORA-
TORS, Vols. I and II.—Help to write idiom-
atic English, to improve the practical and
argumentative powers, etc. Each vol. Rs. 2,
2s., post free.

WORD-BOOK OF THE WORLD IN NATURE,
ART AND SCIENCE, Rs. 1, 2s., post free.

To be had of The Manager, "INDIAN
STUDENT OFFICE, No. 106 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભાટ,

હોલસેલ અને રીટેલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches:—

Pieterburg, Box 22. Nigel, Box 43.

and at Volksrust

(By BHAT BHABHA & Co.)

Tel. Address: "BHAT."

P. DAWJEE MAHOMED & Co

Have a large stock of

RICE, BEANS, GHEE AND OIL,

Directly Imported from India.

343 PINE STREET, DURBAN;

TEL. ADDRESS: "PARULAK" Box 534.

TAYOB HAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Add.: "TAYOB."

For what Indians think see Indian

Opinion.

Reuter's Telegram Coy., Ltd.,

Economical CABLEGRAMS to INDIA and the EAST

REUTER'S despatch cable messages for the public to India, the Far East, Europe, Australasia, and America, and allow a rebate of one shilling and sixpence a message to regular senders.

REUTER'S remit money by mail or telegraph to all parts of the world.

REUTER'S register the addresses of senders and receivers, free of charge, by a system that ensures considerable economy; and the Reuter Social and Mercantile Code, which is the most complete of its kind in existence, enables senders to save still further.

All cablegrams sent in Reuter's Code are delivered to the receiver in plain language.

Further particulars can be obtained from :—

The MANAGERS,

Reuter's Agency,
Davis Buildings,
52 Field Street,
DUBLIN.

Also at the Head Office for S. Afr.— And at :—

Reuter's Building,
St. George's Street,
CAPE TOWN

Reuter's Agency,
The Corner House,
Commissioner St.,
JOHANNESBURG

રૂટરના તારની કંપની, લીમીટેડ.

હિંદુસ્થાન તથા યુરોપ માટેના તારના સસ્તા દર.

રૂટરની કંપની કાંઈપણ સોફોને મટિ હિંદુસ્થાન, જાપાન, યુરોપ, એસ્ટ્રેલેશિયા અને અમેરિકા તાર મોકલી શકે છે. નિયમિત ધરાવેને દર સહેલા દીઠ એક રાશીએ અને હપેની રીવેટ આપવામાં આવે છે.

રૂટરની કંપની તાર અથવા રખાણથી દુનિયાના કોઈપણ ભાગ પર પેસા મોકલી શકે છે.

રૂટરની કંપની તાર મોકલનાર તથા લેનાર બંધીના સરનામા રજીસ્ટર કરે છે. આ રજીસ્ટર નામને માટે કાંઈપણ પહોંચા લેવામાં નથી આવતા. રૂટરની ખાસ કોડ લુક છે તે દરેક રીતે સંપૂર્ણ છે. આવી રીતે નામ રજીસ્ટર કરાવી કોડ રાખેલાં તાર લેવા તમા મોકલવાથી પણ સરતે દરેક કામ હલકી થાય છે.

વળી દર કોડમાં આવેલા તાર રૂટરની કંપની તેના અરજ કરી લેનાર બંધીને લીધે થર કરે છે.

વધુ વિગત માટે નીચેને સરનામે લખો.

મેનેજર,

રૂટરની એજન્સી,

ડેવીસ બીલ્ડિંગ્સ,

પર મીલ્ડ સ્ટ્રીટ,

રૂટરની બીલ્ડિંગ્સ,

સેન્ટ જોર્જ સ્ટ્રીટ,

કેપટાઉન.

અથવા રૂટરની એજન્સી,

ધી કોર્નર હાઉસ,

કમીશનર સ્ટ્રીટ.

જોહાન્સબર્ગ.

આઈસીકલેના મેટા જથ્થા.

આઈસીકલેના મેટા જથ્થા જુની જુની
અતની આઈસીકલે કીમત પાઈડ ૬-૧૦-૦
(કેસ) થી અથવા માસિક હકનેથી અમારે
ત્યાંથી મળશે. દરેક અતનું આઈસીકલે
રીપર કામ પણ સારી રીતે કરી આપવામાં
આવે છે. એ. કોન

૨૪૭ પાઈન સ્ટ્રીટ ૧૨૫૫.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal) 12/6

Half Yearly ... 7/6

Quarterly ... 4/-

Yearly Subscription (South Africa

England and India) ... 17/-

Half Yearly ... 9/-

Quarterly ... 5/-

AMOD SULIMAN & CO.

MERCHANTS & IMPORTERS

Box 60. Telephone 411-412. KNOTA

HEIDELBERG, Transvaal.

Branch :—KNOTA & CO., Nigal.

સ્ટોમરેની હીલચાલ.

[નાતાલ કીરકટ લાઈન]

અંબીલો—તા. ૨૦મીએ કોલોમોથી ઉપડી
ચુકી છે.

અમસીંગા—તા. ૧૮મીએ પરનારી મુંજા
માટે ઉપડી છે.

અમસાગ્રી—તા. ૨૫ મીના અરસામાં
કલકત્તા માટે ઉપડશે.

ટપાક તા. ૨૪ સોમવારે સવારે બે વરો

[જરમન લાઈન]

મુલતાન—તા. ૧-૧૨-૦૬ના રોજ મુંજા
પહોંચી છે.

જનરલ—તા. ૧-૧૨-૦૬ના રોજ જનરલ
ખારથી જરમન આવવા ઉપડી છે.

રેસ્ટામ—તા. ૩૦-૧૨-૦૬ના રોજ મુંજા
થી ઉપડી ચુકી છે.

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPETOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

હાલના ભાગીદારોએ આ વેપાર આર
વર્ષ ઉપર ખરીદી લીધેલ હોવા છતાં એલ
કરમતની કુ. ના નામથી વેપાર ચલાવવ
માં આવતો હતો કારણ કે નવા ભાગીદારોના
નામ નાનાજમાં સારી રીતે બહેર થાય ત્યાં
સુધી જુનું નામ રાખવાનું કરાવ્યું હતું.
હવે તે નામ ફરવી ઉપરના નામથી કુ. આ
શે છે.

જથાબંધ માલના વેપારી.

દરેક રકમનો સોફ્ટ ગુડસ, કાપડ બર,
જુટ, કાફરી માલ, હાર્ડવેર, કાચનો સામાન
મિત્રેર વિગેરે.

A. MANSOOR

GENERAL MERCHANT,

BUTHA BUTHE,

DISTRICT LERIBE, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,

WHOLESALE & RETAIL
MERCHANTS,

131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,

Fruit Merchant and
General Storekeeper.

BELLAIR, NATAL.

બધી જગ્યાએ ફ્રુટ ચલાવવામાં આવે છે.

TAYOB ADAM,

GENERAL MERCHANT

Butha Buthe,

Leribe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT.

MADRAS GOODS A SPECIALITY.

139 Grey Street & 95 Umgeni Road,

DURBAN.

Telegraphic Address: "PERFORMER."

PARSHOTAM VALABH,

TAILOR & OUTFITTER

KINDS OF SUITS MADE TO ORDER
AT SHORTEST NOTICE.

25a Grey Street, DURBAN

ખાનજી ઈમેજી ગુજરાતી નિશાન.

જે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.

ગુજરાત અને હાડીઆવાડના મૃદુરોને

પાતાનાં બાળકોને ઈમેજી તથા ગુજરાતી

જાણવા સાર આ સુલભમાં મોકલવાને

વિનંતી કરવામાં આવે છે. ખાસીક શી શી. ૧૦

૪૮૨ વેસ્ટ કોટ. } એમ. કે. પટેલ.

ડરબન. } સુલભ માસ્તર.

FOR SUITS TO MEASURE

DO

Makanjee Bros.,

Outfitters,

182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

General Importer, Wholesale & Retail Merchant,

Box 122, Tel. Add. "Abomed Tilly,"

OLD TOWN, KLERKSDORP.

ARMSTRONG BROS.

38 Field street, Durban

હોદાનો સામાન, હરદરી, બતીઓ તેલ,
રંગ તેના ખસ.

કાચનો સામાન, રટેશનરી, ક્લેનમહનો
સામાન. વગેરે વગેરે. કાળજીથી પેક કરી તર
તલ ડીલીવર કરવામાં આવે છે. ભાવને માટે
નીચેને સરનામે પુછો.

આર્મિ સ્ટ્રોંગ બ્રધર્સ,

૪૬ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

ફુકાન વેચવાની છે.

આરસ હાથન મથેની અંગ્રેજી બરની ફ
કાન વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા માટે તાર
સ હાથનમાં અથવા ૧૦૭ શીલ્ડ કોટમ
ફાઇફાસમને પુછવાથી ખબર મળશે.

Essop Suliman,

GENERAL MERCHANT.

Box 45 Tel. Add. "SULIMAN,"

VOLKSRUST.

A. E. Chotabhai,

M E R C H A N T.

BOX 33,

KRUGERSDORP.

INDIAN OPINION

Rates of Advertisement

Single Column ... 20 per inch One Inch S. C. One Year £2-10-0

Double Column ... 50 per inch Two Inches .. £4-15-0

Repeats Half Charges Three Inches .. £6-10-0

Liberal discount for standing advertisements for long periods

For further particulars write to :-

MANAGER,

INDIAN OPINION,

Phoenix, Natal.

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF

**Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c**

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt-cases; portmanteaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Puttee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

ए. इ. वॉयशी.

એ. ઇ. વૉઈસી.

હરે ઓફશનીઅર, સરકારી મોજળી
દાર મૌર પસ્ટેટ એજન્ટ

લેડ ઓફશનીઅર, સરકારી સરવેયર
અને એસ્ટેટ એજન્ટ.

વેચનેકા દ.

વેચવાના છે.

મોવરુપોર્ટ—જાણી જમીનકા ટુકડા અને
પાંચ વીધા જમીન, મકાન સહીત.

વેસ્ટ વીલ—જાણી રસ્તાપર જમીનકા
ટુકડા. પહેાશમે નદી છે. જમીન ૩, ૪, ૫
ઓર જાસ્તિ ફક્તકા ટુકડામે વેચનેકો
દે—ફ્રીહોલ્ડ.

માઉન્ટ એજકોવકો જમીનકા એક પ્રીહોલ્ડ
કામ, ૨૦ વિધા, જમીન વધુત અછા
દે વાળી પુષ્કલ છે.
ઓર ફુમગી વધુત જમીન વેચનેકો છે.
સુલાસા મિલનેકા ટિકાના.

એકટસ આરકેદ.
ગાર્ડિનર સ્ટ્રીટ, હરવન.

એવરપોર્ટ—ખાલી જમીનના ટુકડા અને
પાંચ વીધા જમીન, મકાન સહીત.

વેસ્ટવિલ—જાણી રસ્તાપર જમીનના ૩
૪ અથવા પાંચ એકરના ટુકડા. પાડોશ
માં નદી છે. ફ્રી હોલ્ડ.

માઉન્ટ એજકોવકો ખાલુમાં એક ફ્રી હોલ્ડ
૮૦ એકરનું ક્ષેત્ર, પાણી પુષ્કલ છે.
આ સિવાય બીજા ધણી જમીનકા
ટુકડા માટે લખ્યા.

એકટસ આરકેડ
ગાર્ડિનર સ્ટ્રીટ, હરવન.

DAWAB MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

**TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET**

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

164 Grey Street
Durban.

**SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
BOER TOBACCO.
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c. &c.
At Lowest Wholesale Prices.
Box 88. Tel. Address: "Porkanar,"
Telephone 364.**

સસ્તો અને ઉચો માલ.
સન સીગરેટ, સુમાત્રા ચીરૂટ ચોર વગેરે
જનીઆ સેન વગેરે જાતની તમાકુ તીમેને
સસ્તામે મળશે.
સન સેન ટોબાકો વર્ક્સ.
૧૬૪ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

રીકી અને કા.,

હરીશચન બજારે,

૨૩૫ પાઇન સ્ટ્રીટ, હરવન.

ઉપરની વજનર પેલીવાળા મી. રીકીએ,
બેતીને, ઘઉં કામને, તેમજ નહેર કામને
બહેળો અનુભવ હિંદુસ્થાનમાં કેટલાક વર્ષો
રહી ચેલ્યા છે. વળી મી. રીકી હિંદુસ્થાનની
ભાષા પણ સારી રીતે જાણતા હોવાથી જે
લોકોને બેતી, નહેરકામ, વગેરે જાતનું કામ
કરાવવું હોય તેમને આ કામ સમજવામાં
બહુ ઉપયોગી થઈ પડશે. સર્વે લોકોને
આ વજનો કામ લેવા વિનંતી કરવામાં
આવે છે.

ગોડી મહેનતે કાનું કામ લેવાય તેવા,
ઈંદ બનાવવાના, માગી ગુદવાના અને પાણી
ચડાવવાના વગેરે તથા પધો, ચેરવાની હર
વતો અને ઘાસ કાપવાના સંચાલો ગોડા
જાતના સમઢ કરવામાં આળ્યા છે
આ બાબત વધારે સવાહ વગર હાથે
ઉપરને સરનામે મળવાથી આપવામાં આવશે.

સત્યમેવ જયતે.

જરમન ઈશ્ટ આફ્રીકા લાઈન.

જરમની મુખ્ય જનારાઓને ઊતમ તક.

૨૩મી નવમ્બર તા. ૨૦મી ડિસેમ્બરના મુખ્ય સાઈ ઉપડશે.

૨૩મી નવમ્બર તા. ૩૩ જાનેવારી ૧૯૦૭ના મુખ્ય સાઈ ઉપડશે.

૧૬ જુલાઈ મુખ્ય તથા પોસ્ટાંદર જનારાઓને ખબર.

૨૩મી નવમ્બરના મુખ્યથી તા. ૩૦મી ડિસેમ્બરના ઉપડી થોડીસ રહી અહીં ડિસેમ્બરની
આખરીમાં આવી જાનેવારીની તા. ૧૦મી પોસ્ટાંદર ને મુખ્યસાઈ ઉપડી જશે તે ફક્ત
થોડા કામ ઉદ્યોગોઆળે રહી ચાલી જશે.

ઉપડી કંપનીની આજોગાટ જનરલ અતરેથી માસ અક્ટોબરમાં સીધી જવા ઉપાયેલ,
તારે લોકોએ બોલી અફવા બીધી કે મનકુર આજોગાટ સીધી નહી જશે (પણ ખુદાને
સાચુ ખ્યાલ છે) જેથી ૨૩મી નવમ્બર અહીંથી જરાબર આવેલી તારીખે ૧૮મી અક્ટોબર
ના ઉપડી તા. ૧૬મીએ ઉદ્યોગોઆળે પોંચી. તા. ૨૦મીએ ઉપડી તા. ૫મી નવેમ્બરના પોસ
ટાંદર પોંચી. અને તા. ૧૬મી નવેમ્બરના ખુદાના ફલકથી મુખ્ય પોંચી છે. તેજ પ્રમાણે
બીજી આજોગાટ ખુદાસરાવ પણ તે મુખ્ય જશે વધારે વીજત માટે નીચેને સરનામે
લખો કે મળો.

Osman Ahmed,

Indian Passenger Agent for the
G. E. A. L. Agency, Durban,
P. O. Box 176, Durban.

મોસમાન અહમદ,

પી. એ. બોક્સ ૧૭૬ ડરબન.
અમા મોહમદ,
પી. એ. બોક્સ ૩૭૦ ઉદ્યોગોઆળે

SHAIK MOHIDEEN,

WHOLESALE & RETAIL GENERAL MERCHANT
135a Cameroodeen's Buildings
DURBAN. Tel. 188. SHAIK MOHIDEEN

D. A. SMALL,

General Merchant & Importer,
P. O. Box 42, Opposite Standard Bank
Tel. add. "FACE," KLERKSDORP.

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, DECEMBER 15TH, 1906

No. 50

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
"The Menace of Asia" ..	939
Constitutionalism ..	939
Mr. Churchill's Motion ..	940
Tredling, Laurence in Natal ..	940
The Natal Municipal Franchise ..	940
A Royal Commission ..	941
OTHER ARTICLES:—	
The Alleged Overcrowding ..	941
Durban Notes ..	941
The Deputation ..	942
The Menace of Asia ..	943
Johannesburg Jottings ..	944
Transvaal Colonisation ..	945
The Pro-Islamic Society ..	945
A Vile Shander ..	945
Advisory Boards ..	946
Indian Affairs in Natal Parliament ..	946
Elgin Interview ..	947
Facts and Comments ..	950

Indian Opinion

SATURDAY, DECEMBER 15TH, 1906.

"The Menace of Asia"

We draw attention to an article, which we reproduce in another column, taken from the pages of the *Rand Daily Mail*. Our contemporary is fortunate in possessing a leader-writer, who is able to regard the question of East and West from a view-point far loftier than that usually adopted by the average man in this country. As a result, his outlook is wider and his power of penetration greater than that of the ordinary journalist, whilst his sense of justice is, as a rule, such as to enable him to have due regard for the sentiments and aspirations of those to whom he is, by the very nature of his mission, opposed.

The article in question deals with the problem that is confronting the West, by reason of the advances that certain Oriental nations are making outside of their former and customary sphere of influence. The writer points out how Japan is earnestly taking up the yellow man's burden, and, as a pioneer of the Orient, is in the forefront of the struggle which she has commenced with a view to agitating the question of the status of Eastern peoples in Western lands. Japan has chosen that advance guard of Western civilization, the United States of America, as her point of attack, and especially the state of California, which prides itself on being in the forefront of all that stands for American progress. The struggle there has but commenced, and may end in the secession of the Western States from the Union.

Recently, the *London Times*, in its leading column, drew serious attention to the question of the treatment of Eastern peoples in British Colonies, and forecasted a condition of affairs which might conceivably end in the

disruption of the Empire as at present constituted, or at least in the disaffection and eventual independence of India.

China has once more threatened the integrity of Australia. Japan is alleged, by the present Premier of New Zealand, to have her eye on that British Colony. British Columbia was recently in a ferment owing to the threatened landing of a number of inoffensive Indian immigrants. Whilst South Africa has, for twenty years or more, been agitated over this same question of East and West, until to-day we find that a public desire is growing to build a ring-fence round the South African Colonies, definitely preventing the further admission of the undesired Asiatic.

One can perfectly well understand the feeling of small communities of white people in face of a menaced invasion by untold numbers of men of different race, colour, creed, and civilization. Yet are we fain to think that, legislate as they may, it is in the very nature of things impossible for those small European communities, for any length of time, to preserve their respective territories against an invasion which will never be warlike but must certainly be economic.

The two great manufacturing powers of the world, who need markets, and whose present best customers are these same Eastern peoples, are at the financial mercy of the latter. We have seen only recently how China disposed of the unfair treatment of Chinese people by Americans, by a boycott of American goods, with the result that America had to acknowledge defeat. On a small scale, the boycott is being carried out in India to-day. Japan is rapidly rendering herself independent of European imports. Judge, then, of the condition of affairs that will obtain when these three mighty Oriental powers will refuse to accept one pennyworth, one pound-weight of British or American goods, until full freedom of trade or opportunity is allowed to the citizens of these Eastern countries. How will it be possible for Britain and America to say them nay?

We believe that, for many years to come, South Africa must necessarily be dominated by the white race. It is essential that it should be, in view of the lack of training of the coloured races, and the vast preponderance of natives in the country. But apart altogether from the question of the "yellow peril," there is the problem, increasing yearly in complexity, of the coloured people and of the educated natives. All of these people would eventually and inevitably challenge the dominance of the white race. On the other hand, we find, that with increasing populations, the Eastern powers are bound to colonise, and it will only be

a matter of time before South Africa becomes the battle-ground of such a conflict as the world has not yet seen; for, by virtue of its geographical position, South Africa is the halfway house between East and West, and it is there that the two races will meet. The question is, if they do meet, will they amalgamate, or will there arise one of those world catastrophes which one shrinks instinctively from contemplating.

No more insane and unstable civilization is there than that based merely upon an aristocracy of colour or the lack of it. It is a cardinal point of our faith that, in the womb of time, East and West will meet, that each will understand and learn to appreciate the other, and take from the other that which is good and of which itself may be in need; and we can foresee the day when that ideal, for which this journal stands, will be realised, when South Africa will have understood its destiny of uniting and welding the two great races which have given birth to that which is noblest in the civilised systems of the world, and which, go we back far enough, are akin to each other, though the blood-bond is to-day forgotten or unknown.

Constitutionalism

The South African Press has not taken very kindly to Lord Elgin's method of dealing with the Asiatic Law Amendment Ordinance. It has been widely circulated that the Liberal Government has prostituted its liberalism to the base uses of expediency, and that it has gone perilously near undermining the sense of responsibility of a colony that is about to be granted semi-independence.

We have not been able to acquiesce in either of these assertions. We do not think that the present Imperial Government has departed from its ancient traditions, which have always had in view the protection of the weak against the injustice of the strong, nor can we agree that the Transvaal colony has been humiliated by Lord Elgin's decision. We do not for one moment believe that the fight is over; we hold, as a matter of fact, that the struggle is but at its commencement, and that the weary warfare will drag on for many a day yet. The net result of the decision of the Secretary of State for the Colonies is to suspend all action in regard to the question of the status of British Indians in the Transvaal until the advent of fully responsible institutions in that Colony, a matter of a few months only.

Naturally, intense satisfaction has been given to the Indian community in the Transvaal by the news that

efforts of its delegates had met with a large measure of success, but we are inclined to think that too much stress is laid upon the disallowance of the Ordinance, and too little upon the immense advantage that has been gained to the various communities of British Indians in South Africa by reason of the great ability that has been displayed by the members of the deputation in placing before the Imperial Government the British Indian side of the problem agitating South Africa from end to end. Lord Elgin and the other principal members of the Imperial Government now know something of the feeling moving in the breasts of the many thousands of His Majesty's loyal British Indian subjects, in the face of the deadly insult and the wanton injury that is attempted, with a greater or lesser measure of success, to place upon our people in these colonies. That in itself is an enormous gain, for it will colour all future negotiations that may be carried on between the Imperial and the local Governments. It will be impossible in the future for any Secretary of State for the Colonies or for India to plead that he is in ignorance of the true feeling animating the vast majority of the people in South Africa in regard to the British Indians resident in the country. Nor, again, can he deny knowledge of the attitude adopted and the claims advanced by the British Indians. As Mr. Gandhi wrote, in his letter to the *Times*, on the day of his departure from England, whatever else has been done, the British people now know the British Indian side of the question, and the burden of responsibility for the treatment of the representatives in South Africa of the many millions of Indians lies with them, a burden which they cannot honourably shirk, a responsibility of which they dare not divest themselves.

MR. CHURCHILL HAS MOVED THAT A return of the Indians employed in the public service of this colony shall be published, with a view to finding out whether they cannot be replaced by Europeans at a not unreasonable cost to the colony. We find no fault with Mr. Churchill for doing this, because we believe that he is actuated by the best of motives only. It is quite probable that it will be found that the public service of the colony employs a very fair proportion of Indians, and that these Indians are doing their duty to the satisfaction of their employers. If this is so, it would be hard for them to be displaced. If the colony can obtain its work done honestly and at reasonable cost, we cannot see how it will advantage the people by altering in any considerable degree the personnel of the present staffs. We will admit that we are somewhat sceptical of Europeans being found to undertake the work done by the Indian em-

ployees. Whether, however, this is so or not, we can only echo the sentiment of the *Mercury* in suggesting that whatever remedies should be applied, they should not be obtained in a day, or by sweeping enactments passed without regard to justice. There are already existing rights, and we take it, as a matter of course, that the colony, in its position as public employer, will respect these rights.

WE HAVE ALREADY POINTED OUT THAT Mr. Tatham's Bill for the Trading Licences in Natal was entirely unnecessary, in view of the powers given to the municipalities, under the present Licensing Act, in all matters relating to the granting or refusing of licences. There is no appeal from them to the Supreme Court of the colony, and the Indian trader is at the mercy of men, who are usually their trade competitors and who, in any case, are not moved by any great love for the Indian. As a result, there is always a tendency to perpetrate an injustice against him. Certain of our contemporaries have pointed out, like ourselves, that no further powers are really required than those contained in the present Law, and they have directed the attention of their readers in a somewhat sinister fashion to the fact that there is no appeal from the decisions of the Municipalities. In ordinary circumstances, we should say nothing with regard to such a matter as this, but, whilst the present conditions obtain, whilst the present prejudices exist, whilst provincialism is current in the manipulation of daily affairs, we think it only right to deliver a warning and a protest against the adoption by the Municipalities of any course of action that will conflict with elementary ideas of justice. It must not be forgotten that, when certain Northern Municipalities attempted to take the provisions of the law too literally, Mr. Chamberlain reminded the Governor of this colony that a restrictive reading must be given to the powers of the municipalities granted under the law. Otherwise, the Imperial Government would have to take into serious consideration the vetoing of that law. It is true that, in certain respects, the situation in Natal is somewhat calmer than it was at that time, but it takes very little to rouse to a pitch of blind frenzy those who are misled into thinking that their very livelihood is being taken from them. Such people are unaccustomed and, in fact, are incapable of studying, understanding, and appreciating the facts, and are liable to be led astray by such distortions as that of which Mr. Tatham was recently guilty, and which the *Mercury* very wisely exposed without delay. We are of opinion that some such warning is necessary at the present time, and it is possible that, tactfully and diplomatically, Lord Elgin will deliver it at the proper season.

MR. HAROLD COX HAS INTIMATED that the next matter of consideration for the friends in England of British Indians in these Colonies is to be the Municipal Corporations Bill against which the Natal Indian Congress protested to Lord Elgin not long since. That is one of the first fruits of the formation of the Permanent Committee appointed to study questions affecting British Indians in South Africa.

The *Natal Mercury* appears to think that because Natal is not on all fours with the Transvaal, in that this Colony already possesses responsible institutions, Lord Elgin will not venture to disallow the Bill in question. Our contemporary forgets that this will not be the first occasion of Imperial intervention in Natal legislation, and we need only point to the Immigration Law of this Colony in proof of our statement.

Our contemporary remarks almost menacingly that "the Colony will never agree to such a proposition as to place the Municipal administration in some of the towns where the Indians are specially numerous in proportion to the white population, in the hands of Asiatic councillors."

We are at a loss to understand the contention of the *Mercury*. At the present time, British Indians have the Municipal franchise in this Colony. It is impossible for our contemporary to point to one town where the Municipal administration is threatened with being placed in the hands of Asiatic councillors. In point of fact, there is not one single Asiatic councillor even in Durban, where there exists the greatest Indian population, or in Maritzburg, where there is also a large Indian population. No good purpose, we think, will be served by an exaggeration of this sort. If the time comes that Indians are allowed the privilege of taking an equal interest in Municipal affairs with that of their European brethren—and that, we think, will gradually come in time—that it is preposterous to suppose that artificial restrictions of the nature contemplated by the Bill under discussion will prevent it. At the present time, it is perfectly well known that, in practice, Indians are debarred from taking part in Municipal matters. It is true that they have the Municipal franchise, but they have sparingly availed themselves of this hitherto, in view of the known prejudices existing against them in the minds of the European population of the Colony. But the mere fact that a privilege is not always availed of does not by any means involve the loss of that privilege. It has often been said that an Englishman fights tenaciously for the liberty which, when he has it, he so often neglects. We need only refer to the Municipal franchise amongst Europeans. It is rare indeed that fifty per cent of the electorate goes to the polls, but there would be a terrific outcry were that franchise to be

taken from the neglectful fifty per cent. In the same way we hold that because British Indians do not largely avail themselves of their present privileges, it will be the extreme of injustice to disfranchise them, to pass class-legislation against them, and to degrade them to a condition wherein they are placed upon a par with savage peoples. The *Mercury* would be the first to protest against British Indians being deprived of any franchise that they possess in their own country. The Municipal franchise is one of these, and it is only a matter of equity that in this Colony they are able to enjoy an equivalent franchise.

PRESS MESSAGES FROM ALL OVER THE world with re-

A Royal Commission reference to the question of the treatment of Asiatic peoples in British Colonies are more and more disquieting. It is stated that the Chinese Government is now making enquiries with regard to the treatment of Chinese Indians in Australia. Japan has uttered a protest with regard to the treatment of her subjects in California, and there is no valid reason why, at an early date, a protest may not be registered with the British Government against the treatment of Japanese subjects in British Colonies. British Columbia was recently the scene of a tumult when certain British Indians endeavoured to land at Vancouver. The problem in South Africa is notorious. Whilst it may be impolitic for Lord Elgin to appoint a Royal Commission to discuss the treatment of British Indians in the Transvaal, it certainly would seem to be a matter of almost vital necessity, if the integrity of the Empire is to be retained unimpaired, for some authoritative enquiry into the whole question to be held, with a view to eliciting some definite expression of opinion and of policy with regard to the future relations, implied and vowed, that will exist between Britain and her Colonies, on the one hand, and Asiatic peoples, on the other. We have before now advocated the necessity of an appointment of a Royal Commission to study this problem, and the *London Times*, in a leading article, which we reproduced in our last week's issue, has with the authority of the leading newspaper of the English-speaking world, suggested that the question should be submitted and thoroughly thrashed out at the coming Indo-Colonial Conference in London early next year. The *Times* warns our present statesmen that unless some conclusion is arrived at, unless they decide to adopt some method of dealing with the question less inchoate than the present one, the dangers which will threaten the continued existence of the Empire will be greater than our present position will enable us to cope with.

The Alleged Overcrowding

On the "Umfuli"

The Calcutta correspondent of the *Rand Daily Mail* writes as follows on this subject:—

The position of Indians in South Africa is again attracting attention and some sensation has been caused by a statement in the *Times of Ceylon* that fourteen deaths took place on board the steamer *Umfuli* on the way from Natal to Madras, the ship containing on board 650 coolies.

A representative of the paper was spoken to on the subject by Mr. Milo MacMahon, who came to Colombo by the same vessel. Mr. MacMahon was very indignant at what he saw. In addition to being greatly shocked, his remarks reflected chiefly on the planters, who employed indentured coolies in South Africa. These coolies, he said, go out there healthy, strong and active; they go into the swampy districts of Natal where sugar grows best and there they contract all sorts of diseases, including consumption. Most of those that survive go back physical wrecks. Such coolies were 206 out of 650 on board the *Umfuli*. Some were in a pitiable condition from emaciation and weakness, and ought never to have been allowed to leave hospital. But the best that was in them having been taken out, they were packed home to die.

A few days after they started, measles broke out and began to spread quickly. There was no room for proper isolation. But men, women and children were put in two of the ship's boats altogether. "How any of them could live in them," said Mr. MacMahon, "I cannot imagine."

The boats were swung above the second-class deck, and seriously interfered with the accommodation. There were other diseases besides measles. Some coolies were suffering from leprosy and were mixed up with the rest. There was no separation of the sexes. Ceylon planters would be shocked if they saw the way in which the indentured coolies who go to Natal are treated. Mr. MacMahon suggested that the Indian Government should send a commission of Ceylon and Indian planters to see how indentured coolies are treated. The coolies are worked from daybreak to nightfall—from four in the morning until seven at night.

A Reuter's telegram from London on December 11th states that in the House of Commons Mr. John Morley, Secretary of State for India, said that the alleged overcrowding of the English steamer *Umfuli*, when engaged in carrying coolies from Natal, was receiving the special attention of the Government in Madras.

Durban Notes

By "Observer"

INHUMAN TREATMENT. The news from Ceylon about the alleged overcrowding of plantation coolies on the *Umfuli* is revolting. This also raises the question of the treatment of Indian labourers whilst they are on the estates in Natal. Is it not high time that a Government enquiry be made into the whole system?

A SUCCESSFUL STUDENT. It is very gratifying to read of the success of another Natal Indian at Cambridge. Mr. Royceppen is to be congratulated on having passed the special law examination for B.A. This has a significance far beyond the individual. It means that the young colonial-born Indians are determined to advance in education, and take their place as citizens and colonists.

ANOTHER REBUFF. In the Legislative Assembly on Monday, Mr. Haggard moved his anti-Asiatic resolution. It would appear that the House is getting just a little weary of these petty whinnyings. A motion was put and carried, that the House proceed to the next business. The *Mercury* thinks that "no useful end could be served by the Labour members pursuing the matter further this session."

ANTI-ASIATICISM IN THE CITY. At the meeting held in the Maritzburg Town Hall on Wednesday evening to discuss the Asiatic question, a resolution was passed requesting the Government to pass legislation to restrict the evils arising from Asiatic trading. It seems to make no difference to these brilliant advisers of the Government that they have been repeatedly told that such legislation already exists in the power vested in the Licensing officers, backed up by the Town Councils.

AN EXAMPLE TO COPY. A correspondent writing to the *Mercury*, from Newcastle (Natal), tells the following story:—

A striking instance of the Buddhistic love and regard for the lower creation was exemplified at Mr. Ed. Nichol's sale on Saturday, when a number of birds, known locally as "moolicks" from their red beaks, were offered for sale, which, after considerable competition, were purchased by an Arab, who carried the cage outside the Market Hall and proceeded to set the captured ones. On seeing this, a number of birds eagerly offered to purchase the birds, but the Arab ignored their offers, and sent all the little creatures on the wings of the wind, at the same time watching their flight with evident rapture.

Such love for our feathered friends, especially when it meant, no doubt, considerable loss to the pocket, is worthy of comment.

The Deputation

Another Interview in "South Africa"

In conversation with a representative of *South Africa*, Mr. Advocate Gandhi, the Honorary Secretary of the Transvaal British Indian Association, who is one of the delegates from Johannesburg, stated that the Natal Indian Congress had passed a resolution sympathising with the objects of the deputation, similar to the one recently adopted by the British Indians at the Cape.

"While on the subject of Natal," said Mr. Gandhi, "I may mention that I have received a cablegram asking me to place before the authorities here the questions arising out of the Bill to be introduced in the Natal Legislature by Mr. Ralph Tatham."

"What are the main objections to that measure from the Indian point of view?" the reporter inquired.

"Well," remarked Mr. Gandhi, "the net result of that Bill supposing it becomes law—which I cannot for a moment conceive—will be to deprive hundreds of Indian traders of their means of livelihood. It will mean the sweeping away of vested rights by a stroke of the pen. In Durban there are only about 250 Indian voters out of a list of 7000, and in Maitzberg about 31 out of nearly 3000, and all those Indian voters are not by any means merchant traders. Some of them are professional men, and at present many of them are not in Natal at all, so that the Bill, if passed into law, will make a clean sweep of the Indian traders both in Durban and Maitzberg. Moreover, the Voters' Roll, so far as Indians are concerned, is now a closed book, for any future Indians because of the Franchise Act, which prevents all those who do not come from institutions possessing Parliamentary institutions being placed on the Roll."

"But the matter of licenses is in the hands of the licensing authorities at present?"

"Yes, that is so, and it makes the reason for bringing in such a Bill all the more inconceivable to me. The present Dealers' Licensing Act of Natal leaves at the discretion of the licensing officers either to grant licenses or to refuse them."

"And that discretion, I presume, is used fairly?"

"On the contrary, the licensing officers have exercised that discretion sometimes in a most high-handed manner, without any relief being obtainable from the Supreme Court."

"Can you mention a specific instance, Mr. Gandhi?"

"Certainly I can. In Vryheid the only Indian merchant, Dada Osman, was deprived of his license to trade, although he was trading on his own ground, and had been doing so for a long time. During the last year or so, had Vryheid remained part of the

Transvaal, Mr. Dada Osman would have been trading to-day; but as Vryheid has been taken over by Natal subject to the Anti-Asiatic laws of the Transvaal, there are two sets of laws in operation there against Indians, of which the Natal law is the more drastic, so far as the licensing of Indian traders is concerned."

"How does that affect Mr. Osman?"

"The result is that, in virtue of the Transvaal law, he cannot hold landed property in Vryheid; whilst in virtue of the Natal law he is at the mercy of the licensing officer for his trade. He has therefore been obliged to quit the district altogether."

"Is not that an isolated case, resulting from the particular circumstances at Vryheid?"

"Not so. The licensing officer in Durban refused to transfer the license of a well-known Indian silk merchant from one place of business to another. Although the merchant referred to has been in business for a very long time, and his store was in no way in competition with European trade. It seems to me, in fact, that Mr. Tatham's Bill is quite uncalled for, and is really an attempt to drive the Indians out of Natal altogether."

"But you know there is a strong feeling growing against the Indian community in Natal?"

"I fail to see why there should be any such feeling. Natal has incurred a threefold obligation in favour of Indians. One is that it owes its prosperity to the existence of indentured Indian labour; the second is that it was the Natal Indians who raised an Ambulance Corps of over 2000 Indians at the time of the Boer war, whose work was specially mentioned in General Buller's despatches; and the third is that during the recent native rebellion, the Indians, recognising their duty as citizens, stood up together with the Government forces of an Indian detachment, whose work was highly appreciated by Mr. Henry McCallum."

"Referring for a moment to the question of the Transvaal Ordinance, your representative pointed out to Mr. Gandhi that the ordinance contained no provisions necessitating the identification of Indians by means of digital impressions."

"That is so," Mr. Gandhi admitted.

"But Mr. Lionel Curtis, who was then Assistant Colonial Secretary for Urban Affairs in the Transvaal, told a British Indian delegate about three months ago that it was the Government's intention to establish a system of identification under which all Indians would be required to put down on their fingers a possession which the Government naturally very strongly objected to."

"But there is no such provision in the ordinance?"

"No, but the Ordinance provides that the Government may at any time alter the law, and the ordinance is subject to any change, amongst other

things, the means of identification to be furnished by Indians. It is also laid down in the Ordinance that police officers shall have the right not only to demand from all Asiatics over the age of 16 years production of their passes, but to insist on their furnishing such means of identification as may be prescribed by the regulations, which, according to Mr. Curtis's declaration, means finger-impressions. Such a system is not in force, so far as I am aware, in any part of the world, at any rate with regard to British Indians. It does not apply even to the indentured Indians in Natal."

Petition of the Pan-Islamic Society

The following petition has been forwarded to Lord Elgin on behalf of the Pan-Islamic Society, opposing the Ordinance:—

TO THE RIGHT HONOURABLE

THE EARL OF ELGIN,

His Majesty's Principal Secretary of State for the Colonies, LONDON.

THE PETITION OF THE PAN-ISLAMIC SOCIETY OF LONDON

HUMBLY SHewETH THAT:—

Your petitioner is a Society representing Mussulmans of different parts of the world and has been in existence for the last twenty years. Most of the members of the Society are British Indians.

Your petitioner has seen the Asiatic Law Amendment Ordinance recently passed by the Transvaal Legislative Council and has also followed the proceedings of the British Indian Deputation that has arrived from South Africa. While the Indian members of the Society cannot but feel deep sympathy with their countrymen of the Transvaal, it is not the intention of the Society to raise the British Indian question before Your Lordship, as it may well be left to the deputation from South Africa.

But as the followers of the Prophet the petitioning Society has not only with deep indignation and concern the fact that the Ordinance distinguishes between Christian and Jewish subjects of the Turkish Empire and Mussulman subjects, in that is the definition of the term "Asiatic" are included Mussulman subjects of the Turkish Empire, but neither Christians nor Jews.

It is hardly necessary to point out to your Lordship how invidious the distinction is and how grossly offensive it must be to the Mussulman sentiment.

From the information supplied to the petitioning Society by Mr. Hajee Ojer Ally, one of the delegates from the Transvaal, it appears that there are very few Turkish Mussulmans in the Transvaal. In the humble opinion therefore of the petitioning Society, the offence given to the Mussulman

subjects of the Turkish Empire, and thereby to the religion dearly cherished by the members of the petitioning Society, is uncalled for.

The petitioning Society therefore prays that, whatever may be the ultimate fate of the Ordinance, the definition given to the term "Asiatic" as referred to herein, will be so amended as to purge it of the insult offered to the followers of the Prophet of Islam.

And for this act of justice the petitioning Society shall for ever pray etc.

(Sd.) S. M. H. KIDWAI,
Secretary,

By order of the Society.

13th November, 1906.

Sir Roger Lethbridge writes from the Carlton Club to the *Times* on November 12, as follows:—"Will you permit an old Indian officer to point out to our colonial fellow-subjects that the very Englishmen who are best acquainted with British Indians and have passed their lives among them are those who most earnestly deprecate the disabilities that are imposed on them in the Transvaal and elsewhere? I spent the whole of last winter in revisiting India, and during the greater part of that time I was in the thick of Indian political life as the editor-in-chief of the *Calcutta Englishman*; and I can state positively that the whole of the English community out there is in entire sympathy with the representations submitted to Lord Elgin last Thursday by my friend Sir Lepel Griffin and his followers. Of course we all recognize, as a matter of common sense, that Lord Elgin as Colonial Secretary can do no more than Mr. Chamberlain and Mr. Lytton did—like them he can advise and persuade the Colonial Governments, and hope in that way ultimately to produce a change in Colonial public opinion. But the *Calcutta Englishman* has pointed out that the Imperial Conference that is to meet in London next April might do much more than this. It may be assumed that the conference will tentatively formulate some scheme of Imperial preferential trading. In any negotiations for this purpose the representatives of India, if they are really and honestly given a free hand by the Government—which, I think, is guaranteed by the fact that Mr. Morley, as the Secretary of State, will occupy a very strong position indeed. And, surely, they will stipulate, as the first article of any treaty to which they may be asked to subscribe, that the loyal subjects of the King, Emperor whom they represent shall claim everywhere as a matter of Imperial right the same respect and consideration that is their birthright in the United Kingdom as well as in India."

The Menace of Asia

Whatever may have been the rights or wrongs of the Transvaal Asiatic Ordinance, the attention which it attracted in England will, we think, serve a useful purpose. It will help to drive home the importance of a great question the fringe of which has only been touched. The Transvaal's little measure is but a minor phase of an Empire problem—nay, a world problem. . . . Even at the moment the Asiatic question is world-wide. It is a topic of first importance in the South African Colonies, where the demand is undoubtedly for more drastic legislation than has been hitherto attempted; it will raise an ugly storm in India as soon as the meeting of the Indian National Congress gives the signal; it has produced hostile demonstrations in Vancouver; it threatens to give rise to a serious diplomatic quarrel between Japan and the United States; it causes more anxiety in Australia and New Zealand than any other question; it has even roused the washerwomen of Liverpool to demonstrate angrily against Chinese competition. And these incidents, be it remembered, have occurred when the East is only just awakening from the slumber of the ages. Japan is still suffering from the effects of a desperate war, China can hardly be said to be doing more than move restlessly in her sleep. India has made but a feeble attempt to evolve something like a national sentiment and a national policy. It is the position to-day what will it be in twenty-five years time, even in ten years time, when the consolidation of Eastern opinion has advanced a stage, and the claim for equality of treatment is made in an unmistakable tone? That the problem will ever produce a war between East and West is doubtful, but by no means impossible. But the danger is very real from a commercial standpoint. The ever growing cry of the Western nations is for markets for their manufactures. To-day they sell the East goods worth anything between £100,000,000 and £200,000,000 a year. What if the day comes when the East will buy only upon conditions? What if it insists that equality shall be the only passport to its ports? . . . The boycott of American and British goods are evidence that the Eastern peoples believe they have discovered a lever to open a long closed door. Whether economic pressure of this character would be irresistible it is impossible to say. It might fail to coerce the Western nations. But the struggle would produce immense suffering in the manufacturing countries.

But there is another side to the problem. In the countries which to rise what Asiatic competition is an ever growing danger to avoid it. The feeling in South Africa and Australia is paralleled by that in British Columbia

the Trades Unions of the United States have determined to support the anti-Asiatic States of the Pacific Slope against the Washington authorities. This antagonism is not the child of colour prejudice. It is not born of trade jealousy—save the jealousy with which a man looks upon a competitor who is depriving him of his bread and his children of their prospects in life. It arises from the most elementary of all instincts—the instinct of self-preservation. Even a clever observer like Mr. H. G. Wells has attributed the anti-Asiatic feeling in the United States and in South Africa to mere narrow-minded bigoted prejudice against colour. It is nothing of the kind. It is simply the knowledge that before Asiatic competition the European must either go under or live down—a standard which his Government spend millions of pounds a year to lift him above. The English Government alludes to the speeches of ex-Cabinet Ministers, to implied promises and apparent pledges, it talks of British prestige in India, and laments that any Colonial legislation should threaten to alienate the loyalty of the people of that great country. But these things are mere sentiments compared with the real issue before this country. No one could deplore such an effect upon Indian opinion more than we should. But we could not alter our position; for beneath the discussions and the protests and the complaints of the moment is a greater issue—is South Africa and Australasia to be ultimately possessed by the Asiatic or the European? Concession breeds concession. . . . This is the danger which the Colonies instinctively realise. It is this vague fear of future trouble which inspires their policy, and not the petty trade jealousies of the moment. It is this attitude which the Imperial Government must endeavour to appreciate. It is not some strange eccentricity of the Transvaal. It is common to Africa, Australia, and America. What the ultimate policy of the Western nations regarding Asiatics may be, no one can say. It may be that in the end all barriers will be thrown down. But to-day a grave responsibility rests upon the great Colonies of the British Empire; a responsibility with which the Home Government should sympathise. These lands must be marked off and reserved for the surplus population of the United Kingdom as long as possible. Their difficulties must not be increased, and their value to the Empire lessened, by the influx of races who always remain aliens, whether British subjects in name or not. Such a policy may be stigmatised as brutal. Self-preservation often involves brutality to the oversensitive mind. The Colonial Governments simply recognise their responsibilities to their own children and to the children of people of the United Kingdom. We are trustees, and we are not our trust. But a very long policy which we are sure will eventually be

discontented because the second letter has never been published by the Editor of the *Leader*. I am informed that this method of dealing with public affairs is not unusual with the *Leader*, which is notorious for its one-sidedness and the manner in which it buries all views opposed to its own. Mr. Abdool Gani certainly has a most just grievance against the *Leader*, but, as your contemporary's methods are so well known, I do not think that he need trouble himself very much as to whether this paper publishes his correspondence or not. Fair-play is not a characteristic of your contemporary.

Transvaal Constitution

Position of British Indians

Statement by the Premier

In the House of Commons on December 6th, says Reuter, Mr. E. A. Ridsdale (Brighton) asked whether provision had been made in the Transvaal Constitution for safeguarding the interests of the Indian community. Sir Henry Campbell-Bannerman replied that the Imperial Government's pledge, given in Mr. Winston Churchill's speech on the Constitution in the House of Commons on July 31, would be redeemed.

Sir Charles Bruce, in a letter to *The Times*, urges the justice and expediency of introducing into the Transvaal Constitution "a reservation to secure Indians resident in the Transvaal the treatment consistent with one of the main arguments urged in justification of the South African war." He maintains that such a reservation entirely differs from interference with the domestic affairs of a self-governing Colony after the grant of self-government. It is conceivable, he adds, that Lord Elgin and Lord Ripon should surrender the Imperial Government's right to secure for Indians such treatment as President Roosevelt has determined to mete out to the Japanese in the United States—*Star* (Johannesburg).

(FROM OUR JOHANNESBURG CORRESPONDENT)

Thursday, Dec. 13

The Letters Patent of the new Transvaal Constitution, published to-day, instruct the Governor to reserve for signification of His Majesty's pleasure, all measures which seek to impose disabilities upon those who are of other than European birth or descent.

A year later on 15th October, 1905, the Governor (by the Imperial Government's order) withdrew a bill which had been introduced by the Colonial Government

The Pan-Islamic Society

Reception to Mr. Sohraworthy M.A., M.K.R.S.

[SPECIALLY REPORTED FOR INDIAN OPINION.]

A meeting of the Pan-Islamic Society, whose headquarters are in London, took place at the Criterion Restaurant, on the 3rd November, in honour of its founder and retiring Secretary, Mr. Abdullab Al-Mamoon Sohraworthy, M.A., M.K.R.S., Barrister at Law.

At the reception were present Mr. Justice Ameer Ali (ex-Judge of the High Court of Judicature at Calcutta), Mr. D. Labhat Nurooji, Mr. Shamji Krishnavarma, Mr. S. A. Quadir, Miss Martha Craig, Miss A. A. Smith, Mrs. Connel, His Excellency Hamid Beg (Commander of the Turkish Empire), Mrs. Hamid Beg, Miss Faiz (who is a scholar of the Madras University and who is now training as an educationist), His Excellency Muhi-Vizarat (Charge D'affaires of the Persian Legation), Dr. Pollen and many others.

Mr. M. H. Kidwai, of Lucknow, received the guests.

Mr. Sohraworthy, the retiring Secretary, has had a distinguished career in London. He is a much-travelled man and is the author of "Malki Law," as also the "Sayings of Mahomed." He has made Pan-Islamism his life work, and in his striking, though somewhat lengthy speech, he clearly showed that the object of Pan-Islamism was to bring together under its fold the different sects of Mahomedans and carry on a peaceful propaganda of the faith of the Prophet with a view to promote universal brotherhood.

This society, which was originally called the Anjuman-i-Islam, was founded in 1886 in London. On the 23rd of June, 1903, it was renamed the "Pan-Islamic Society." Mr. Ameer Ali was at one time President of the body.

The following are the avowed objects of the Society:

(1) To promote the religious, social, moral and intellectual advancement of the Mussulman world.

(2) To afford a centre of social union to Muslims from all parts of the world.

(3) To promote brotherly feelings between Muslims, and to facilitate intercourse between them.

(4) To remove misconceptions prevailing among non-Muslims regarding Islam and Muslims.

(5) To render legitimate assistance to the needy and disabled among Muslims requiring it in any part of the world.

(6) To provide facilities for conducting religious conferences in non-Muslim countries.

(7) To hold debates and lectures, and to read papers likely to further the interests of Islam.

(8) To collect subscriptions from

all parts of the world in order to build a Mosque in London, and to endow it, and to extend the burial ground for the Muslims in London.

Its members are ordinary, extraordinary and honorary.

The annual subscription for ordinary resident members is 10/6; non-resident members pay only an entrance fee of 5/6.

Mr. Shukh Moshir Hoosain Kidwai, c/o Messrs. Thos. Cook & Sons, Ludgate Circus, London, E. C., the present acting Honorary Secretary, receives and answers all communications.

A Vile Slander

Mr. Gandhi Attacked

His Vindication

A Generous Testimony

It will be remembered that Lord Elgin, at the interview of Nov. 8th, informed the deputation that he had received a telegram and a petition from British Indians in the Transvaal repudiating the views placed before him that day.

In the House of Commons, on the 14th ult., Sir Henry Cotton asked the Under-Secretary of State for the Colonies whether he could state the names and addresses of British Indians in the Transvaal who had telegraphed to the Secretary of State in favour of the Anti-Asiatic Ordinance, which was now under the consideration of the Government.

Mr. Chamberlain: The petition I have received is signed by W. Godfrey and C. M. Pillay, apparently on behalf of 137 other British Indians, who disclaim having given Mr. Gandhi any mandate to represent them in England. The petition represents that Mr. Gandhi is a professional political agitator, whose views have been productive of harm to the Indian community. The hon. member is at liberty to see the petition and the names at the Colonial Office.

Sir Henry Cotton enquired whether the Secretary of State had received telegrams indicating that the telegram in question was spurious, and that the signatures to it were obtained under false pretences.

Mr. Chamberlain: I am not aware that any such telegrams have been received, but I will make enquiries.

Sir Henry Cotton further asked whether any decision had been come to regarding the appointment of a Commission to enquire into the grievances of British Indians in the Transvaal.

Mr. Chamberlain: No decision has yet been arrived at in the matter.

Sir Henry Cotton asked when the decision would be arrived at.

Mr. Chamberlain: It would be decided whether a decision would be made to appoint a Commission to enquire into the grievances of British Indians in the Transvaal.

your Lordship, in reply to the cablegram sent to you through Lord Selborne, after the great Indian Mass Meeting in Johannesburg, was pleased to inform the British Indian Association that, although you would be pleased to give us every opportunity of stating our case, no good purpose was likely to be served, as your Lordship had approved of the principal of the Ordinance, in that it gave some measure of relief to the British Indian community, though not as much as His Majesty's Government would desire. We, who are the men on the spot, and who are affected by the Ordinance in question, have ventured to think otherwise. We have felt that this Ordinance does not give us any relief whatsoever. It is a measure which places British Indians in a far worse position than before, and makes the lot of the British Indian well-nigh intolerable. Under the Ordinance, the British Indian is assumed to be a criminal. If a stranger, not knowing the circumstances of the Transvaal, were to read the Ordinance, he would have no hesitation in coming to the conclusion that an Ordinance of that nature, which carries so much penalties, and wounds the British Indian community on all sides, must only apply to thieves or a gang of robbers. I venture, therefore, to think that, although Sir Lepel Griffin has used strong language in connection with the Ordinance, he has not at all exaggerated, but every word of it is justified. At the same time, I beg to state that the Ordinance, as amended, does not apply to British Indian females. The draft Ordinance undoubtedly applied to females also, but owing to the very strong protests made by the British Indian Association, and by Mr. A. J. S. separately, as Chairman of the Hamidia Islamic Society, pointing out the great violence that would have been done to female sanctity, it I may say so, the Ordinance was amended so as to take females out of its operation. But it applies to all adult males and even to children, in that the parents or guardians have to take out registration certificates for their children or wards, as the case may be.

It is a fundamental maxim of the British law that everyone is presumed to be innocent until he is found guilty; but the Ordinance reverses the process, brands every Indian as guilty, and leaves no room for him to prove his innocence. There is absolutely nothing proved against us, and yet every British Indian, no matter what his status is, is to be condemned as guilty, and not treated as an innocent man. My Lord, an Ordinance of this nature it is not possible for British Indians to reconcile themselves to. I do not know that such an Ordinance is applicable to free British subjects by any part of His Majesty's Dominions.

Moreover, what the Transvaal thinks to-day, the other Colonies think to-morrow. When Lord Milner sprang his Bazar Notice on British Indians, the whole of South Africa rang with the idea. The term "bazar" is a misnomer; it has been really applied to locations where trade is utterly impossible. However, a proposal was seriously made, after a bazar notice, by the then Mayor of Durban, Mr. Ellis Brown, that Indians should be relegated to bazars. There is no the slightest reason why this Ordinance also, if it ever becomes law, should not be copied by the other parts of South Africa. The position to-day in Natal is that even intolerant Indians are not required to carry passes as contemplated by the Asiatic Law Amendment Ordinance; nor are there any penalties attached to the non-carrying of passes as are defined in the Ordinance under discussion. We have already shown, in our humble representation, that no relief has been granted by this Ordinance, because the remission of the £3 fee referred to by Mr. Duncan is quite illusory, because all we British Indians residing in the Transvaal, who are obliged to pay £3 under Law 3 of 1885, and those who, under Lord Selborne's promises are likely to be allowed to re-enter the Transvaal, have paid the £3 already.

The authority to issue temporary permits is also, superficially, that the women and children have exercised the permit, and that they are issued in the presence of several Indians of position of respectability. They are

liable to be expelled from the Colony on the expiry of their permits.

The relief under the Liquor Ordinance is, British Indians feel, a wanton insult. So much was this recognised by the local Government, that they immediately assured the Indians that it was not intended for British Indians at all, but for somebody else. We have no connection with anybody else, and we have always endeavoured to show that the British Indians ought to be treated as British subjects, and ought not to be interfered with the general body of Afrikaners with respect to whom there may be a need for some restrictions which ought not to apply to British Indians as British subjects.

There remains one more sentiment, that is, in connection with the land owned by the late Aboubaker. The land should belong to the heirs by right, but under the interpretation recently put upon it by the Supreme Court, that it is only individual in character, and does not touch the community, the land cannot be transmitted to the heirs. The Ordinance is intended to rectify the error, but as I had the honour to represent the heirs, I ventured to think that even they would not consent to pay for getting this relief at the price, in the nature of the Ordinance for British Indians; and certainly the Indian community can never exchange, for the relief given to the heirs of the land of Aboubakoor, an Ordinance of this nature, which requires them to pay so great a price for what is really their own. So that under the Ordinance, in that respect again, there is absolutely no relief. As I said before, we shall be under the Ordinance branded as criminals.

My Lord, the existing registration is a mere sham. I had in my hands notes from the Court of the Magistrate at Volksrust, where the successful prosecutions of Indians attempting to enter the Transvaal have taken place during the years 1905 and 1906. All these prosecutions, I venture to say, are by no means just. I venture to believe that if these prosecutions were gone into, you would see that some of them were absolutely groundless.

So far as the question of identification is concerned, the present law is quite enough. I produce to Your Lordship the Registration Certificate held by me, and it will show how complete it is to establish identification. The present law is already he called an amendment. I produce before Your Lordship a registration receipt held by my colleague, Mr. A. J. S., from the Transvaal Government. Your Lordship will see that it is merely a receipt for a registration, and not the present Ordinance, of a different type. When Lord Milner wrote the Ordinance of 1885, he suggested two provisions. We protested against it, but our protest, I believe, as a voluntary act, was allowed to select to be largely ignored, and being the form produced before Your Lordship. At the time the registration was undertaken, Lord Milner stated emphatically that it was a measure one-for-all, and that it would form a complete title to residence by those who held such registration certificates. Is all this now to be undone?

Your Lordship is doubtless aware of the *Pamela* case, wherein a poor Indian woman in the company of her husband, was taken away from her husband, and was ordered by the Magistrate to leave our country within seven hours. Fortunately, relief was granted in time, and as the matter was taken up in court, a day or two later, she was also arrested and sentenced to pay a fine of £10 or to be imprisoned for three months, and at the end of the term to leave the country. In this case again, the Supreme Court has been able to grant justice. The conviction was pronounced to be wholly bad, and Sir James Rose-Innes stated that the Administration would hang upon itself ridiculously and contemptibly such a rule, was purged. If the existing legislation is strong enough, and severe enough to thus prosecute British Indians, it is not enough to let a poor Indian woman be ordered to leave the country.

It has been stated that, as a reason for the existing law, it is that the Indians are a lawless race, and that they are a danger to the community. But the fact is that there is no lawless race, and that the Indians are a law-abiding people.

part of the Indian community, to introduce Indians in such a manner. The last charge has been, times without number, repeated, by the Indian community, and the makers of the charge have been challenged to prove their statement. The first statement has been that the Indians are a lawless race.

I ought to mention one thing also, that is, the fourth resolution that was passed at the British Indian Mass Meeting. It was passed by the meeting, already, prayerfully, and in all humility, and the whole of that great meeting decided by that resolution that if this Ordinance ever came to be enforced and we did not get relief, the British Indians, rather than submit to the great degradation involved in it, would go to gaol—such was the intensity of the feeling aroused by the Ordinance. We have hitherto suffered much in the Transvaal and in other parts of South Africa; but the British Indians have been tolerated; we have not considered it necessary to travel 6000 miles to place the position before the Imperial Government. But the turning point has been reached by the Ordinance, and we felt that we should, in all humility, exhaust every resource, even to the extent of sending a deputation to wait on Your Lordship.

The least, therefore, that in my humble opinion is due to the British Indian community, is to appoint a Commission as suggested in the humble representation submitted to Your Lordship. It is a true-honoured British subject that, when yet an important principle is involved, a Commission is appointed to decide upon it. The question of African Immigration into the United Kingdom is a parallel case. There is some similarity to the charges against the Indian community, with regard to the duties which they owe to the United Kingdom. There was also the question of adequacy of the existing legislation, and the necessity for further legislation. All these three points were referred to a Commission before any step was taken. I therefore venture to think that a Commission should be appointed, and the whole question should be left to any domestic measures are taken.

I venture, therefore, to hope that Your Lordship will see your way to grant this, which will be of great relief to the British Indian community.

My Lord, I am very much obliged to you for the patient hearing. Your Lordship is giving to the deputation, Mr. Duncan has stated at the very beginning of the hearing, and I do not wish to add one word to what he has already said. I am not a lawyer, but I am a British subject, and I am proud to stand in the Transvaal. I do wish to submit to Your Lordship that the Ordinance that the present Ordinance would make a difference in the law. And I am sure Your Lordship will, kindly, take the Ordinance into consideration into the Legislature. I am a member of the Transvaal, my fellow countrymen felt, and felt very keenly, to think that such laws can be passed under a British Government. It is what I should never have believed years ago.

The lot is to-day infinitely worse than under the Boer regime; we were able to get protection from the British Government, during the time. Are we now, under the same Government, to be persecuted?

When all of all classes are, in the very moment that the Ordinance is introduced, pouring into the Transvaal, and when they enjoy all the rights and privileges granted to British subjects, my countrymen, who are always to the fore for the defence of the Empire, are suffering these serious disabilities, and the British Indians, threatened by the Ordinance. To-day, in India, the frontier is guarded by my countrymen, who shoulder the rifle in defence of the Empire; and it is very grievous that they should have to suffer such misery, as that there should be class-legislation against them of this type.

I appeal for justice, and I appeal to Your Lordship. In the name of the British traditions, that you will be pleased to grant the disabilities that the Ordinance will place upon the British Indians. We have not the right to be treated as a second-class citizen. We have not the right to be treated as a second-class citizen. We have not the right to be treated as a second-class citizen.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

રીનીકસ—રાનીવાર, તારીખ ૧૫ મી ડીસેમ્બર, ૧૯૦૬.

અંક ૫૦

અડવાડીક વંચાંગ.

પ્રોસ્ટી-તા. ૧૫ ડીસેમ્બરથી તા. ૨૧ ડીસેમ્બર મુખી ૬૦ સબ ૧૬૦૬.

હીંદુ-માગમર વદ ૩૦ થી, પામ સુદ ૬ સુધી સવાન ૧૯૧૩.

મુમલમાની-તા. ૨૮ મી સવાનથી ૪ થી છત્રસદ સુધી, ૧૩૨૪ રીઝાની.

વાર.	પ્રોસ્ટી	હીંદુ તીથી.	મુસલમાની તારીખ.	સુરોદય	સુમે અસ્ત.
શની ..	૧૧	૩૦	૨૮	૪ ૫૨.૬	૫૦
રવિ ..	૧૨	૧	૨૯	૪ ૫૨.૬	૫૦
સોમ ..	૧૩	૨	૩૦	૪ ૫૩.૬	૫૧
મંગળ ..	૧૪	૩	૧	૪ ૫૩.૬	૫૨
બુધ ..	૧૫	૪	૨	૪ ૫૩.૬	૫૨
ગુરુ ..	૨૦	૫	૩	૪ ૫૨.૬	૫૩
શુક્ર ..	૨૧	૬	૪	૪ ૫૨.૬	૫૩

અનુક્રમણિકા.

નાતાલ મ્યુનીસીપાલ ફરેઆઈઝ	૬૫૧
ઓરડીનન્સ સામે દીકા	...
હિંદુઆમિશી નાચલ	૬૫૨
ટ્રમ્પુટિશનની નોંધ...	...
ટ્રમ્પુટિશનની વધુ વિગતો.	૬૫૩
ઓરડીનન્સ અને પાનહરસામીક સોસાયટી ૧૫૪ મી. ગોરુદેવું લખાણ	...
ટેલીગ્રાફનો લંડનનો ખબરપત્રો.	...
પાન-ઈરકામીક સોસાયટી.	...
દરબન રાપરી	...
નોટાન્ડરમેનો ખબર પત્ર.	૬૫૬
ટેલીગ્રાફ.	...
પ્રીટિરીઆ.	૬૫૭
ઇનલુઅિમમાં ઇલક રીનર.	...
નાદારી કોટેની નોટીસ.	...
રૂઢરતા તાર રાનાચાર.	૬૫૮
ફેપરડનવાળો પુનનો કેસ.	...
નિપણપાનો વિવાદો.	૬૫૯
ધી મેલમેટલ એસેસીઅસન.	...
હમીદીઆ ઈસ્લામીક સોસાયટી.	૬૬૦
પબ્લીક ઈડિઅન વાપખરેરી.	૬૬૧
નાતાલ સનાતન ધર્મક્રમ.	૬૬૨
મોદરિશન રાજકીય ખાતાનું ફક.	...
બનાર ખાત.	...
અથવા પત્રો.	...
ટ્રમ્પુટિશનની પ્રાધી. નોંધ.	૬૬૩
ટ્રમ્પુટિશનની પાન રમાની નોંધ.	...
ધી બીરકોલ આદે કેસીઆમિ.	...

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

રાનીવાર તા. ૧૫ મી ડીસેમ્બર ૧૯૦૬.

નાતાલ મ્યુનીસીપાલ ફરેઆઈઝ.

મ્યુનીસીપાલ ફરેઆઈઝન ખીલ કે જેની વિષય નાતાલ ઈડિઅન કોંગ્રેસે પ્રારંભ કર્યો છે તે ખીલ હિંદુ દેવે ઇંગ્લાંડવાળા હિંદુઓ પોતાનું લક્ષ્ય દોરશે એમ મી હેરોલ્ડ કોક્સે જણાવ્યું હતું. દાલમાં વિલાપનમાં આપણા સવાલોર દેખાશે તમામ જે સાહિત્ય અધિકન વીજલનસ કમીટી નીગાહ છે તેણે આ પ્રસંગે પોતાનું કાગ સર કર્યું છે મી. હેરોલ્ડ કોક્સના બોલવાપરથી 'નાતાલ મરકપુરી' જણાવે છે કે નાતાલ અને ટરંસિવાલ કોઇ સરખા નથી, નાતાલ તો દાલજન સ્વરાજ્ય બાગવે છે અને તેથી મજબૂર ખીલની મજબૂરી કોર્ડ એલગીન અટકારી શકે નહિ. ભાષ્ય'ધ મરકપુરી' બુલી બલ છે કે વડી સરકાર વચ્ચે પડે તે પહેલીવાર નથી. હામીએશન કાયદો વગરો તે વખતે પણ વડી સરકાર વચ્ચે પડી હતી. 'મરકપુરી' એવું જણાવે છે કે ઇંગ્લેન્ડ કેસણે હિંદીઓની સંખ્યા ગોરાઓ કરતાં વધારે હોવાથી એશિઆટીક કોંક્રીસીયરો મ્યુનીસીપાલ ખાતામાં કરતા કરતા થઇ પડે તેવા વિચારને કોલેની કદી કલુક રાજશે નહિ. આવી દલીલ અમે સમજી શકતા નથી. દાલમાં હિંદીઓને મ્યુનીસીપાલ વોટનો દક છે, છતાં એશિઆટીક કોંક્રીસીયરોના લાખમાં મ્યુનીસીપાલનો વડીપટ આવી ગયો હોય એવું એકલો મામ અમને યતાવો કરવન અને મેરિસ પર્લમાં હિંદીઓની વસ્તી વિશેષ છે તેવાં સહેરમાં એક પણ એશિઆટીક કોંક્રીસીયર નથી. જો હિંદીઓને ગોરાઓની પેઠા મ્યુનીસીપાલીટીમાં ફરસાલથી લાગ લેવા દેવાનો વખત આવે-અને તેવો વખત થીમે થીમે વખત જતાં આવશે એકે સંગત છે- તો મજબૂર ખીલમાં જે તકલેદી અટકાયતો રાખી છે તે ચાલવાની નથી દાલતો હિંદીને તેવી બાબતોમાં લાગ લેવાની છુટ નથી એ વાલીની ખીના છે. જો કે તેઓને વેદનો પે છે તોપણ ગોરાઓના જાતિ તિરસ્કારને કારણે હિંદીઓ તેમને બહુ થોડો સાબ લીધો

છે. પણ તેવો લાગ નહીં, નેદલા ચારતે તે લાલ લેવાતો દક જતો રહેતો નથી. ગોરા ઓમાંજ રીવાજ છે કે દક મેલાવવા સાથે ચામી સખત લડત લેવ, પણ તે મળવા પડી તેઓ તેની દરકાર કરખી પણ નથી કરતા. મુંડણી વખતે ૫૦ દકા જેટલા વોટને પણ પોસ હિપર દાખર દેવા નથી. છતાં તેત મેરકપુરી રહેવાના વેદના દક લખ લેવા માં આવતા હોય તો વખતરતન પોસર ઉડવા વગર રહે નહિ. તેવીજ રીતે હિંદીઓ પોતાના દકનો બહુ લાલ ન લેતા હોય ને માટે તેમનો મ્યુનીસીપાલ વોટનો દક છીનવી લઇને તેમને જંગલી લોકની ગરોબરીમાં મુકાય નહિ. આ કોલેનીમાં તેમને વોટ આપવાનો દક હોય તેમાં ન્યાય કરનાં કોઇ વખતે નથી. કાલથી કે હિંદુઆનમાં પણ હિંદીઓને મ્યુનીસીપાલ વેટ છે.

ઓરડીનન્સ સામે દીકા

એશિઆટીક ઓરડીનન્સના સંગ'ધમાં દીકા કરનાં વિલાપનનું 'પેડલી યાટીક' પત્ર લખે છે કે-ઓરડીનન્સથી હિંદીને હાલુ-ખતો અન્યાય થાય છે. તેમને અવિખનસ કેદી થો ગેના મણવામાં આવ્યા છે. દરેક હિંદી ને દરે આંગળાના નિશ નવાળો પાસ લઇને કરવુ પડશે આવું ઓરડીનન્સ ફરિયામાં થતું હોત તો તેમાં કોઇ નવાજ જેવું નહોતું હિંદીશ કોલેનીમાં તે કદિ ચાલી શકે નહિ. વળી વફાદાર હિંદીઓને તેના અમલ તથે મુકવા એ ખરેખર જુલમગાર છે. કાયદો યડનારા પોતે પણ હિંદીને હલકી કામ મણતા નથી. આવો દુમલો ગોરાઓની વેપારી અદેખાઇને લીધે થ જ છે. તે ગોરા વેપારીઓમાં પોલ અને ગર્ભન લોકો પણ છે. તેવા લોકો સાથે યકને મું આગલી પોતા ની પ્રમાને અન્યાય આપનારા ખીલને આપણે મંજુરી આપશું / લગાઇ પહેલાં આપણેજ રહેતા કે હિંદીઓને પ્રેસીડેટ ફૂગર તથે અન્યાય મળે છે. આપણું રાન્ય થયુ ત્યાર પછી તેમની રિખતિ ઉત્તરાની વધારે ખરાબ થઇ છે, અતે જો દેવે લોડ એલગીન આ ઓરડીનન્સને મંજુરી આપે તો તેમને ગાનસવાલમાં રહેવાનું અસંભવિત થશે. જો આ ઓરડીનન્સને મંજુરી મળે તો હિંદી ઓ અમલ કદી મોકલે ન અમલ ને અન્યાય મરને શું કામી થશે.

ઈંદીયામાંથી તારણ.

હિંદ અને પ્રીન્સ એન્ડ વેલ્સ.

પ્રીન્સ એન્ડ વેલ્સ તેમની હિંદની સુલાકાત પછી હિંદુસ્થાનની ગાજતોથી પોતાને ચાકે કરવાને પ્રયત્ન કરતા રહેલ છે એવું કહેવાય છે. હાલમાં તેમણે વાઇલ્ડરોય મારફત મવરનરને એવા કાગળ લખ્યા છે કે તમે તમારા હાલકાની ગળુવા કાચક આજતોથી મને વડેક રાખશો.

મી. હાલકાઈને માન.

હિંદના હાલકા હાલકાઈ નવેલોને કેમિસ ના પ્રમુખ તરીકે સુદેવામાં આપવાની ખુશાઈને લીધે તથા હિંદ માટે ઉપદેશને કાંઈકે ૨૦ મી નવેમ્બરે તેમને એક ખાણ આપવામાં આવશે. જે વખતે કેટલાક પાસાંમેટના મેંબરો વગેરે હાજર થશે.

દરસંવાલના હિંદીઓ.

[વડી સરકારની પાસાંમેટ.]

આ વિષય ઉપર નીચેના સવાલ જવાબો પાસાંમેટમાં કરવામાં આવ્યા હતા.

સર હેનરી કોટન—મંજુરી માટે વડી સરકાર આગળ આવેલ એન્ડી એસીઆડીક એસીઆડીકના પદમાં દરસંવાલના જે હિંદી એમે તાર કયાં હતા તેમનાં નામ કામ બહાર પાડવામાં આવશે?

મી. ચર્ચિસ—મને મળેલ પીડીશનનું કાનુનુ ગોઠવે અને સી એમ. પીડીની સહી છે. તે ૪૭૭ હિંદીઓવતી કરવામાં આવેલી જણાય છે. તેઓ મી. ગાંધીને પોતાના પ્રતિનિધિ તરીકે કબુલ કરતા નથી. પીડીશન જણાવે છે કે મી. ગાંધી રાજદારી ઉમેરણીને ધમકા કરે છે. ને તેના વિચારો કોમન નક્કાન કરનાર થા પડ્યા છે. સર હેનરીને નામે વગેરે વેલ્ડનાં હશે તે કોલોનીઅલ એસીઆડીકમાંથી મળી શકશે.

સર હેનરી કોટન—તે તારે જનાવદી છે તથા સહીઓ જોટા જ્ઞાનાથી લેવામાં આવી હતી તેવા તાર રેટ સેક્રેટરીને મળેલો છે કે નહિ?

મી. ચર્ચિસ—તેવા તાર મળ્યા હોય તેમ હું જાણતો નથી. પણ હું તપાસ કરીશ.

સર હેનરી કોટન—દરસંવાલના હિંદી એન્ડી મુશીબતોપર તપાસ ચલાવવાના કમીશન સંબંધે કાંઈ એક્સ કાપે થયો કે નહિ?

મી. ચર્ચિસ—હજી મુધી નથી થયો.

સર હેનરી કોટન ક્યારે નક્કી થશે?

મી. ચર્ચિસ—રીપોનસીબલ ગવર્નમેંટ આપવાના કિસ્સા વધારે પડે આવે ત્યાં સુધી કે સરકાર નક્કી થાય એ મને કાંઈ કાણું કાંઈ છે.

જરમન મત.

જરમન અને પીએનાના કેટલાક જાણ માં કા. કાલે જ્ઞાન-જ્ઞા જણાણ દરમીયાન એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે હિંદ અને હિંદુસ્થાનની હાલકારીઓની રોલેન આપવામાં ઇંગ્લાંડનું પોતાનું જ દિન સમાજોનું છે. ૧૮૮૨ માં હિંદુસ્થાન ખાલી કરી જવાનું વચન આપવામાં આવ્યું હતું તે પાળવું તે સ્વયં છે પણ તેને ખતરે ન્યાની પ્રતિને તેમના અમલમાં વધારે હાલ આપવા જેટલું તે અવશ્ય થયું વેલ્ડએ.

મુસલમાન કમિલપાશા.

મુસલમાન કામેલ પાશાએ પોતાની જાંડની મુલાકાત વખતે એક જરમન લેખકની મુલાકાત લીધી હતી તેને એક કાગળ નીચે ના રાજદોમાં લખ્યો છે—હિંદુસ્થાનનું મું કાચ છે તે તેવા આખી દુનીયા આતુર છે. નાહલ નદીની શોળા તથા હબદરપતાવાળી આ જમીને તથા તેની બુદ્ધિશાળી પ્રજાને વધારે સ્વતંત્રતા તથા માનવચક દરજ્જે મળશે વેલ્ડએ. હિંદુસ્થાન મુસલમાનો અને હરેલાના મુદર સંક્રાંતિઓનાં વારસનું સ્થાન છે. વધના જતા હુનર ઉદ્યોગ અને દેશ વિમાનની લાગણીને કારણે હિંદુસ્થાનની પ્રજા વધારે મજબુત બનશે આવા દેશ પ્રત્યે કિલસોટની લાગણી બતાવવાથી તમે કાણું કિસલ તથા પેરોપકારી કામ કરે છે. આવા કાર્યોને માટે હું આપનો સહાન આભારી છું.

મુલાકાત પર રીકા.

ડેપુટેશ ની લેડ એલગીન સાથે થએલી મુલાકાત પર રીકા કરતાં 'ક્રિયા' પત્ર લખે છે કે 'ટીપ્પુન' ના ખજાને પીના જણાવવા પ્રમાણે લેડ એલગીનને જણાવ મિત્રાઈના રાજદોવાળો તથા લકાઈ જતાવનારો હતા. તેમાં દીલસોહ જેવામાં આવતી હતી છતાં કાંઈ થશે એવી આશા નહોતી. લેડ એલગીન નું લાખણ દિલસોહ વારેકું હતું પણ આજાજનક નહોતું. જો કે ડેપુટેશનો કહેવામાં આવ્યું છે કે કમીશન સંબંધી વિચાર કરવામાં આવશે તો પણ કાંઈ જાતનું પાકું વચન આપવામાં આવ્યું નથી. કોલો નીને સ્વરાજ્ય આપવામાં આવશે ત્યારે સ્વરાજ્ય અમલના નામ તળે એસીઆડીક પ્રજા પર જુલમી અટકાવતો નખડશે. માટે સ્વરાજ્ય આપના પહેલાં સિરીશ ઇડિઅનો તથા કલંડ લેડને ન્યાય આપવાની માગણી સરકારે આસહ્યી કરવી જોઈએ છે. ત્યાં સુધી અમેજ રાજનું માફ એસએના કામ સારું નહોતું આવ્યું અને ત્યાં સુધી સોખરો પોતાના જોડવા પ્રમાણે 'લક્ષ્મી' નામે ત્યાં સુધી કાંઈ મહત્ત્વ મળ્યું નથી.

ડેપુટેશનની નોંધ.

હોરેલ સેસીસ, લંડન, તા. ૧૭-૧૨-૦૬. આગેવાનોની મુલાકાત, તેમની ટીલ સોહ, મદદ મળેના વચનો.

મયું અદવાદીયું બધું કામમાં મયું છે. ઘડીની દરસદ રવી નથી. અલીમદના મી. લીએકોર મોરીસન, તથા રીન્ગ એકરીબુજ ના પ્રખ્યાત મી. રેડને અમે મળ્યા છએ. મી. રેડે સંપૂર્ણ મદદ આપવાની હાલ બીડી છે. તે ઉપરથી તેની પાસે એવી માગણી કરી છે કે તેમણે બોવર સરદારો ને લખવું કે હિંદીને તેઓએ કાદરાની મીસાએ નહિ મળવું જોઈએ.

પંડામી તથા અમનનગર પમિદાના લખનાર બાઇ મીસ રમીયતી પણ મુલાકાત થઇ છે. યુનીયન એન્ડ એથીકસ સોસા ઈડીના સેક્રેટરી મી. વીંદર બોરમે પુરી મદદ આપવા કબુલત આપી છે.

લેડ એલગીનના પ્રાધિપત સેક્રેટરીની મુલાકાત દરસંવાલના તેમજ નાતઝના મામલા ખાખત થઇ છે. તેમની સાથે ઘણી વાતો થઇ છે અને ઉમેદ જમાવ કે પરીણામ કંઈક પણ ઠીક આવશે. સર હેનરી કોટનને મી. ચર્ચિસે જણાવ આપ્યો છે તે ઉપરથી જણાય છે કે હાલ તુરન તો કાચકો મંજુર નહિં કરે.

પાન હસલામીક સોસાવડીએ લેડ એલ ગીનને અરજ કરી છે તેમાં જણાવ્યું છે કે તુરકી ખુસલમાનને કાચ પાડી તથા તુરકી પીડીને તથા જુને અકમ રાખી મુસલ માન કોમનું દિલ બહુ દુઃખાવ્યું છે. આમ એ તરફથી મદદ મળવા કરે છે.

સર રીચ સોલમાનની સથે મી. અલી ની મુલાકાત થઇ છે તે ઉપરથી પણ ઉમેદ બાંધવા કાણું રહે છે.

ડે. ગોડફ્રેની અરજ.

જુલાઈના ત્રાડમાં હમેશાં કાંટા હોલજ તેમ ઉપર પ્રમાણીની ઉમેદના સુલાખના ત્રાડમાં કાકતર ગોડફ્રેની અરજદારી કાંટા વેલ્ડમાં આવ્યો છે. હું આથી નિરાશ નથી થતો. તેથી મન દુખાવવાની જરૂર નથી. કાકતર ગોડફ્રે ઉપર રોલ કરવાનો નથી. તે બાળક છે અને આજુસમજુ છે. ઘણી વેળા પોતાની મુર્ખાઈનું તેને જાન નથી રહેતું. તેની ઉપર નિરકારને બદલે દયાની નજરે જોવાનું છે. અરજ અમને લેડ એલગીન ના સેક્રેટરીએ જતાવી છે. તેમાં તે એમ જણાવે છે કે મી. ગાંધી તથા મી. અલીને હિંદી કામે અખતીવાદી નથી આપી, મી. ગાંધી પમારદાર 'એક્ટરેટર' છે ને તેવા પ્રમાણે તેણે પૈસા એકઠા કર્યા છે, તેને

૧૮૯૧ની સાલમાં ડરબનના ગેરાઓ મારે મારી ઢાંચી કઢાડ્યો હતા, તેના કામથી જલુ નુકસાન થયું છે તે ગેરા કાળા વચ્ચે તકા વત પડ્યા છે. એક સખસ, મી. અબદુલ મની તે ચેરમેન છે તેને કંઈ ખબર નથી. મી. અલી તે ખંડોર છે તે ચુલતાનની આજુ પોલીટીકલ બાબતમાં પણ ફેરવવા માંગે છે. આ અરજીમાં સહી દાકતર ગોડ ફરેની તથા મી. સી. એમ. પીલેની છે. વળી તેઓ એમ પણ જણાવે છે કે એસોસીએ સનની ધાકથી ધણા માણસો સહી નથી કરતા. ખીજે એક નોંધો કાગળ છે તેમાં ૪૩૭ હિંદીની સહી છે એમ જણાય છે. તે કાગળમાં એમ લખ્યું છે કે મી. ગાંધી તથા મી. અલીને હિંદી કાગળની અખતીયાર નથી. આ અરજી ઉપર સર હેનરી કોટને સવાલ કરેલ તેથી તેના જુમ્બા હાથ પચ્વીક જાણે છે. ધણા માણસો એ સવાલ કર્યો છે, તે ઉપર સર મંચરજીએ કાગળ લખ્યો છે. તે હજુ બહાર પડ્યો નથી. મી. ગાંધીએ પણ જણાવ્યો છે. અને દાકતર ગોડફરેના જાને હાથપો કે જેઓ ડેપુટેશનને પોતાના કામથી ધણી મદદ કરે છે તેઓએ પણ કાગળ જાપાઓમાં લખ્યા છે. તે બધા બહાર પડશે તો બધે જ્ઞાતિ થશે એવો સંભવ છે. આ બખર બધા આપવાની જરૂર છે, પણ તેથી ગમરાવાની જરાએ જરૂર નથી.

લંડન દાખરમાં કાગળ.

ગયે રાત્રિવારે દાખરમાં જખરજસત આરટીકલ બહાર પડ્યો હતો તેની નકલ તેજ અકવાડીયે મોકલાઈ છે. સર હોમર લેયલોને લખાણ કર્યું છે તેમાં પણ જણાવે છે કે હિંદી કોમની ઉપર પડતી ઇમ બાબત હિંદુસ્થાન બહુ નારાજ થઈ રહેલ છે.

બાથુ કમીટી.

બાથુ કમીટી સ્થાપવાની પરવાનગીને તાર આવી ગયો છે. તે ઉપરથી એક વર્ષને સાડું એક કોટડી બાડે રાખી છે. તેના પા. ૪૦ હાફ આપવું પડશે. સર મંચરજી બહુ મદદ કરે છે. તેઓ સાહેબ ધણું કરી ને તેના ચેરમેન થશે. ફરતીયર પા. ૨૫ નો લેવાયો છે. ધારણા એવી છે કે જેઓ સાહેબે મદદ કરી છે તેઓને ઉપકાર માન વાવું ખાણું આપવું અને તે વેળા કમીટીને પ્રસિદ્ધિમાં મુકવી. વખત ધણો થોડો છે એટલે આમાંનું ફેટલું જની રાકશે તે જોવા નું રહ્યું છે. મી. રીય તે કમીટીના સેક્રેટરી થશે અને તેમની ગરીબ સ્થિતિને લીધે તેમ ને નામના પા. ૫૫ અથવા પા. ૧૦ દરમસે આપવા પડશે. તેઓ પોતનો ખર્ચો વખત કમીટીને આપશે. તા. ૨૬મયે તેમ

નું બાપણ હસ્ટ ઇડીયા એસોસીએશનમાં થવાનું છે. તેના સાર જાનશે તો આવતે અકવાડીયે આપીશ. કમીટીથી ઘણું કામ સચવાશે એવી ઉમેદ રાખવાનું કરણ છે. તેને મદદ આપ્યા દિશા આફરીકામાંથી મળવાની જરૂર છે. તેનું નામ સાઉથ આફરીકા ક્રીડીશ ઇન્ડીયન વોલન્ટેન્સ કમીટી રાખવાનો મત સર મંચરજી એ આપ્યો છે.

ડેપુટેશનની વધુ વિગતો.

પારલામેન્ટના મેમ્બરોની મીટીંગ નો હેવાલ.

લોર્ડ એલમીનની મુલાકાત પહેલાં પાર્લામેન્ટના મેમ્બરોની દિલસોજ મેળવવા માટે ડેપુટેશનના પ્રયત્નથી પારલામેન્ટના ૧૦૦ મેમ્બરોની એક મીટીંગ તા. ૭ નવેમ્બરના રોજ થઈ હતી. તેના નીચે મુજબ હેવાલ વિસ્તારવાના 'મોરનીંગ લીડર' પત્રમાં છપાયો હતો:- મીટીંગનું પ્રમુખ સ્થાન સર હેનરી કોટનેને આપવામાં આવ્યું હતું. પ્રમુખે ડેપુટેશનની આજખાણ આપતાં જણાવ્યું કે તમારો સોરડીનસથી ટરોસવાલમાં હિંદી એપર મુજરતા બુઝમની હદ આવી જાય છે. તેવડે હિંદીએપર મુલામગીરી જેવો હાથ પોલીસ રાખશે મી. ગાંધીએ અસર કારક જાપામાં પારલામેન્ટના મેમ્બરો આગળ આપણુ કર્યું હતું. તેમણે કહ્યું કે જો વડી સરકાર રાહત અપાવશે નહિ તો તમારી સાથપંથ હિંદી પ્રગતી ભુરી દશા થવાની છે. મી. અલીએ જણાવ્યું કે પરદેશીઓ ટરોસવાલમાં આવી રહે છે પણ હિંદીઓને છુટ નથી. અમારા ઉપરની અપમાનકારક અટકવતો દુર થવી જોઈએ. મી. રીએ જુદી મુશીબતોનું કારણ પુછવાથી સર આરલસ ડાઈક જણાવ્યું કે હિંદી વેપારી કે જે ફોર્સીયાર દુકાનદાર છે તેની અદેખાઈ એજ મુખ્ય કારણ છે.

મોરનીંગ લીડરની ટીકા.

આ મીટીંગપર ટીકા કરતાં 'મોરનીંગ લીડર' ૧૮૯૩ની સાલ પછીના જનાવોની સંઘળા દુકે દહીકત આપી હતી. તેમાં આગળ આપવામાં આવેલ વચનો લડાઈ વખતે અખાએવી દલીલો તથા લોર્ડ એલમીન ને લોર્ડ લીડરને જણાવેલ વિચારો અને લખાણો ટાંકવામાં આવ્યાં હતાં. તે પછી લખે છે કે એક હિંદી ડેપુટેશનને લોર્ડ સેલ્સમેનને જણાવ્યું હતું કે તેપરમાં હિંદી

એને કારકુનો, તથા આસીરુદો આપવાની રજા જોઈએ છે તે રજા નું આપીશ નહિ. નાન્સવાલમાં દવે કોઈપણ નવો જનાર હાખત થઈ રાકતો નથી. બધાને પોંક ૩ રજાએશન રી આપવી પડે છે. તે ન આપવા માં આવે તો પા. ૧૦૦ નો દંડ અથવા ૭ માસની કેદ, એવી મોટી સખજો કરાવવા માં આવી છે. લોકશતોમાં રહેવાના સખત ધારાઓ બાંધવામાં આવ્યા છે. આવા ધારા અંગ્રેજ રાજ તથે ક્યાંય નથી. આવી બાત ની ફેટલીક મુશફલીઓ જે આ જાપામાં જણાવાઈ ગઈ છે તે બધી રજુ કરી હતી. રાજે આગળના સમયમાં અખાએલ વચનો ટાંકવામાં આવ્યાં હતાં. જેમાંનું એક ૧૮૪૩ માં કેપ કોલોમીના ગવરનર સર જ્યોર્જ તેપી અરનું હતું તે એક:-કાપદાની નજરમાં અમકી એલાદ, જાપા કે ધર્મેનો જરાપણ બંદ રાખ વામાં આવશે નહિ. કાપદાનું રક્ષણ દરેકને નિખલપાત રીતે સરખુજ મળશે. બીજું ૧૮૯૫ માં મી. એંબરલેને કહ્યું હતું કે સાઉથ આફરિકન રીપબલીકમાં હિંદીઓ તરફ વધારે ઉદારતાથી વરતવું તથા તેમના તરફ વેપારી છાં બતાવવી નહિ એ ગેરા એને લાભ કરતા થાય કે કેમ તે બાજતનો વિચાર કરવાની સત્તા આગળ ઉપર વડી સરકાર પોતાના હાથમાં લેશે. ત્રીજું ૧૮૯૯ માં લોર્ડ લેન્સડાઈને જણાવ્યું હતું કે મહારાષ્ટ્રી ની હિંદી પ્રગતના ફેટલાક લોર્ડ ટરસિવાલ માં વશે છે. રીપબલીકનાં ધણું કામમાં હિંદીઓ તરફના વરતનથી અને બહુ કરોષ થાય છે. તેમના તરફ જે વરતવું બતાવવા માં આવે છે તેની હિંદ ઉપર શું અસર થશે? બીચારા એ લોકો જરાયે હિંદુસ્થાન જઈ પોતાના બાઈઓને કહેશે કે ૩૦ દરોડ ની વસ્તીવાળું મહારાષ્ટ્રીનું રાજ્ય દક્ષીણ આફરિકામાં આપણને ન્યાય અપાવવું નથી ત્યારે તેનું પરિણામ શું આવશે? ચોથું લડાઈ પહેલાં 'ઇંગ્લીશમેન પત્રે' કહ્યું હતું કે નાનાલના હિંદીઓની સ્થિતિ ઠાંઈ સારી નથી. એ કે ટરોસવાલમાં હદ અપાવવા હાલમાં મી. એંબરલેને નિશ્ચય કર્યો છે તેપણ નાતાલના ઇડીશ કોલોમીમાંજ હિંદી એને ન્યાય મળતો નથી. મોરનીંગ લીડર આગળ લખે છે કે આ બધું જતાં હાલનો મામલો ઉલટાનો વધારે ખરાબ થયો છે. તેમને આંગળાનાં નિશાન આપવાનું અપમાન બોગવવું પડે છે. ક્યાયએલા હિંદીઓને જંગવી કાકર જેવા લેખવામાં આવે છે. મી. એંબરલેને તથા લોર્ડ લેન્સ ડાઈન જેટલું હિંદીઓ માટે માગતા હતા તે કરતાં પણ ઓછું હિંદીઓ તે માંગે છે. તેમની માગણીઓ તલન રાખવી છે પણ તે આપવામાં આવતી નથી.

ઐરડીનન્સ અને પાન-ઇસલા મીઠ સોસાયટી.

પાન ઇસલામીક સોસાયટી પતી સેકરેટરીની સહીથી ડેપુટેશનની કમનને ટેકા મળે તેવા હેતુથી લોડ એલગીનપર નીચેની જાહેર સંદેશનામાં પ્રકાશ છે :

સાહેબ ઝોનરેપલ અને આફ એલગીન, સંસ્થાન પાનાના રેટ સેકરેટરી લેંગ, લંડનની પાન ઇસલામીક સોસાયટી ત્રણ નાપુરવક જાણુએ કે કે અરજદાર, ફિનિયાના જુદા જુદા જાગના મેંજરોવાળી તથા વીસ વરસ થયાં રથપાળેલી એક સોસાયટી છે. તેના વધુઅરા મેંજરો બ્રિટીશ ઇન્ડિઅનો છે. સોસાયટીએ ટ્રસ્ટવાસતુ ઐશીઆદીક ઐરડીનન્સ નામનું છે. તથા હિંદી ડેપુટેશનનું કાગળજ નેમનું છે. તે કે ટ્રસ્ટવાસ ના હિંદીઓ તરફ સોસાયટીના હિંદી મેમ જરો જાહેર દિવસોજ છે. જનાં ને સવાલ ડેલીગેટો માટે રહેવા હઇ અમારે ખીજી બાબતપર આપનું પ્યાન મેંચુ છે. ઐરડીનન્સમાં એલીઆદીક સમ્પત્તી બ્યાખ્યામાં પુરકી સરકારના મુસલમાનોને ગળ્યા અને ન્યુ અને ફિસ્તીઓને ન મળ્યા. એ પક્ષ પાત જોઇ અરજદાર સોસાયટી ઇસલામના મહાન મેંજરોના અનુયાયી તરીકે બહુજ મેદ પામી છે. તેઓ મેદ કેટલો ધિક્કારવા નેજા તથા મુસલમાનોને નુકસાનો અન્યાય આપનારો છે તે દેવેવાની જાહેર જરૂર છે. ડેપુટેશનના એક મેંજર મી. ગાજી પછર અલીએ આપેલ અપરોપરથી વચ્ચાવ છે કે ટ્રસ્ટવાસમાં ખુદ આજ પુરકી મુસલમાનો છે. સોસાયટી મને છે કે પુરકી મુસલમાનો હું તથા તેમના પર્સનું કરવામાં આવેલ અપ માન તદન ખીલજરી છે. મારે આ સોસાયટી અરજ કરે કે કે ઐરડીનન્સનું અમે તે યાવ પાવુ એલીઆદીક સમ્પત્તી ને બ્યાખ્યા કરવામાં આવી છે તેમાંથી ઇસલામીક મેંજરના અનુયાયીઓનું અપમાન થાય છે તે જાન પાડો મુકાબા લેઇએ છે.

લી. એસ. એમ. એમ. કાગળજ સેકરેટરી, પા. હ. મો.

મી. ઝોહરેનું લખાણ. અને તેનો જવાબ.

અમારા વાંચનારઓને યાદ દ્રશે કે ડેપુટેશને લોડ એલગીનની મુસલમાન નીચી નેજાને તેમજ વચ્ચાવ પાવુ કે કેટલોક અપમાન કરવું કરવું કરવું આપણે નેજાવિનુ હિંદીઓ તરફથી ડેપુટેર ન નિરૂપ મને કામ માટે નેજા આપેલો છે. તેને કામ તાર માળ્યો છે. " તાર કરનાર એવાનજાને તરફ નીચામાં તર સમજુતી ન રહે.

રાજા ડાહ્યુ ઝોહરે અને રી. એમ. પીલે છે, એવું મી. ચર્ચીએ સર હેનરી ક્રાઇનના પુછવાથી પાલીમેંટમાં જાહેર કર્યું છે, આ વખાણ સેકરેટરીની ઝોરીસમાં સર હેનરી ક્રાઇન તથા મી. ગાંધીએ જોઇ મી. ગાંધીએ જવાબ કરે " જડન ટાઇમ્સ'માં નીચેનો કાગળ લખ્યો છે

જાનસવાલથી આવેલ બ્રિટીશ ઇન્ડિઅનો ના ડેપુટેશનની વિરૂધ્ધની અરજ ને આવી હતી તે બાબત પાલીમેંટની હાલી મેકેકમાં ગરવા આવી હતી, આ અરવાનો હેવાલ તમારા પત્રમાં આવેલ છે, તો તે સંબંધમાં કેટલીક ઉપયોગી હકીકત મારે લખવી જોઇએ.

ડેપુટેશનમાં મી. અલી તથા મારી નીમ છું કે જાહેર સભાથી સરવાનુમતે કરવામાં આવી છે. આ કરવાના દસ્તાવેજો અમારી પાસે છે. જાહેર સભામાં ડાહ્યુ ઝોહરેએ હાજરી આપી હતી. કાવ ઉપર લાગણ પાવ કર્યું હતું. તથા તેણે ડેલીગેટ તરીકે જવાની માગણી પણ કરી હતી, પણ તે કબુલ રાખવામાં આવી નહોતી. તેણે મેકેક પીટીશનપર મેં જણવી સહી છે. જડનહિંદી ઝોની સહીવાળો કાગળ જુદોજ છે. તે સહીઓ સંબંધમાં ડેલીગેટને નીચેનો તાર મળ્યો છે. " ઝોહરેએ એસોસીએશનનું નામ ફરને ખોટે જ્ઞાને કોરા કાગળ ઉપર મેકેકો લીધી હતી. તે સહીમાં પાલીમેંટી લેવામાં આવી છે. તેના તાર લોડ એલગીનપર મળે છે " તથા તે અવાનને અર્થ એવા નથી કે તે જે જાવુ ઐરડીનન્સ ને મળતા આવે છે બીજા હિંદીઓની પેરેજ આ ઐરડીનન્સ તેમને જુલમી રાવે છે અને તે ઐરડીનન્સ થવાનું કારણ નેજા એમ કહે છે. તેમને વધી છે તે મારા તરફનોજ છે. નહિ કે ઐરડીનન્સ તેઓ પસંદ કરે છે. તે જે માણસો મને ઉરકેરણી કરવાને ઇધી કરનાર એટલે કે પયારદાર ઉરકેરણી કરનાર કહે છે. તો મારે જણાવવું જોઇએ કે મારા દેશી લાઇઓ મારે જે કાંઈ મેં ૧૩ વરસ સુધી કર્યું છે તે માત્ર સેવા કરવા ખાતરજ, જે મારે મને અત્યંત હાં યાવ છે. મારી સેવા ઉપયોગી હોય કે નિરૂપયોગી હોય તે મારે મત જોડ હોઇ શકે. મરદુમ સર લોન ચેપીનસને મારી સેવાઓ નકામી નહોતી મળી. બ્રિટીશ ઇન્ડિઅનો અને ગોશ ઝો વચ્ચે સારે ભાવ વધારવાના કામમાં

જાનસવાલવાળા મી. રીલીયમ ક્રાઇન મને કનેક્શન આપે છે. આવી સમજુતીના કાગળ મને તેમજ વચ્ચાવ પાવુ કે કેટલોક અપમાન કરવું કરવું કરવું આપણે નેજાવિનુ હિંદીઓ તરફથી ડેપુટેર ન નિરૂપ મને કામ માટે નેજા આપેલો છે. તેને કામ તાર માળ્યો છે. " તાર કરનાર એવાનજાને તરફ નીચામાં તર સમજુતી ન રહે.

વિલાયતવાળા મેસર્સ ઝોહરે (જર્મોર્જ તથા જેમ્સ)નો કાગળ.

જોહાનન્યમંથી તાર કરનાર ડાહ્યુ ઝોહરે ના જે બાઇઓ વિલાયતમાં અબવાસ કરે છે. તેમને પોતાના લાઇને બદલે પોતાનું નામ લોકે ન સમજી જે એટલા માટે નામ નો કાગળ 'જડન ટાઇમ્સ' તથા 'ટ્રીબ્યુન' પત્રમાં લખ્યો હતો:—

સાહેબ—મી. ચર્ચીએ ડાહ્યુ ઝોહરે એવું ને નામ જણાવ્યું છે તેને અમે જ ને જાઇઓના નામ તરીકે કેટલોક ટેકાણે સમજી લેવામાં આવવાથી અમારે જણાવવું જોઇએ કે અમે અમારા જોહાનન્યમંવાળા લાઇના વિચારે તથા તેના વલણ અને કામમાં ખીલકુલ ભગતા નથી. જે ઐરડીનન્સ વિરૂધ્ધ લોડ એલગીનને પ્રેરેટ કરવામાં આળ્યો છે તે ઐરડીનન્સ વિરૂધ્ધ અમે પણ સમ્પત્તીને વાંધા હિંદીઓ છીએ. તથા મેસર્સ ગાંધી અને અલીને અંતઃકરણ પુર્વક ટેકા આપીએ છીએ તથા તેમના કામમાં મદદગાર થવા માગીએ છીએ.

અમે અમારા લાઇને લીધેલ વલણને ખીલકુલ સમજી શકતા નથી. તેની અરજ માં મી. ગાંધીપર ખોટો આરોપ મુકવામાં આળ્યો છે. અમે મી. ગાંધી તથા તેમની સેવાઓથી ૧૫ વરસ થયાં સારી રીતે જાણીતા છીએ તેમની આતરી પુરકી હાલી કાગળે છાંમે કે તેમનું કામ જાવ સેવાઓ ની ખાતર જે નામ કે આપવામાં આવે.

ડેલી મેલનો લંડનનો ખબરપત્રી.

સંદ ડેલી મેલનો અઘવાડીક લંડન ખબર પત્રી લંડન લેટરમાં જાણીજણાવે છે કે મેસર્સ ગાંધી અને અલીએ રાજદારી તથા ખીન્ન મંડળોમાં મેસક હાંકી લાગણી પેદા કરી છે. કાંઈ પણ ડેપુટેશનને સાંલજાય ન મળ્યા હોય તેટલા પાલીમેંટના મેંજરો—આસરે ૧૦૦ ઉપર—તેમનું જાણુ સાંલજાય લાગર થયા હતા. પાલીમેંટમાં કાલ કામનુ દબાણ હોવા જતાં એટલા બધા મેંજરો મળી શક્યાએ ખરેખર જાણુસ લાપક ખીના છે. લોડ એલગીનનો જવાબ દેલસોજી બર્યો હતો. લોડ એલગીનનું કામ સહેલું નથી. ડેપુટેશનને કેટલાક કોનગ્રેવેટીવેસને પણ ટેકા આપ્યો છે. ડેલીગેટની સરસ યુદ્ધથીથી ડેપુટેશનને બળવાન બધવામાં આવે છે. આંદહઓ અને દ્રષ્ટિતા આપવાની આજાડી તથા તે બધાને યોગ્ય રહેલો લખીતવાર રજુ કરવાની ખુશીથી મી. ગાંધીની ગાનુસદ અમે જાહેરથી અજાણ આવે છે.

પાન-પ્રસાધીક સોસાયટી.

મી. સહુશ વરધી ને માન.

કાપિલેશ્વરનાં પેટરેટમાં આવેલી પાન-પ્રસાધીક સોસાયટીના સ્થાપક અને સેક્રેટરી મી. અમરુલા અલ-ભાગુન સહરાવરથી એમ. એ. એમ. અર. એ. એસ. ખારીદદાં એટલો દિ. દુરતા. જતા હોવાથી તેમને માન આપવાને સોસાયટીનો એક મેળાવડો નવે જાનની ૩૭ તારીખે થયો હતો. તે વખતે મી. જલ્દીસ સેવદ અમીર અલી, મી. હાદવાઈ નવરાઈ, મી. કયામજી કૃષ્ણચર્મા, મી. એસ. એ. કાલર, મી. સ મર્થા કેમ, મી. એ. એ. જી. મી. સી. કેનલીસ, દરકીસ કાઉસેરીકર નામદાર હમીદ જેમ, તથા તેમનાં આજુ, મદ્રાસ યુનીવર્સીટીની રહેણરશીય ભોગવ તી શ્રી વિદ્યાર્થી મી. સ દુડી, પરશીવન લીંગે માન યાજના નામદાર મુખનકિત પડરત, તથા કે. પોલન વગેરે અદસ્થો હાજર રહ્યા હતા. ભજનવાળી મી. એમ. એસ. કીડવાઈ સર્વને આગા લેવા માટે રોકાયા હતા. રીટાવર ચતા સેક્રેટરી મી. સહરાવરથીની લંડનની કાર કીરહી બાજવા ભેગ છે. તેમણે બહોળી મુસાફરી કરેલ છે. 'મહરી લો' તથા 'શેઠ્ઠ' (વચનો) એક મહમદ' નામનાં પુસ્તકોના તેઓ કર્તા છે. પાન-પ્રસાધીક વૃદ્ધિ કરવી એ તેમના જીવનનો હેતુ છે. તેમણે બાજવા લાયક વાપણમાં બજાવ્યા પ્રમાણે પાન-પ્રસાધીકને હેતુ એ છે કે જુદા જુદા તરફના મુસલમાનો ને પોતાની ઓથ તજે લેવા, તથા મુનીવરસલ થકરકુડ (મનુ) થોમાં માન આરો) ફેલાવવા સાર પેરંબરના ધર્મનો પ્રમાર વધારવો. આ સોસાયટી જેવું મુળ નામ અંગ્રુસની ઇસલામ એવું હતું તે ૧૮૮૧માં કંડનમાં રથપાઈ હતી. ૧૯૦૩ માં જુનું નામ બદલી પાન પ્રસાધીક સોસાયટી એવું નામ રાખવામાં આવ્યું. મી. અમીર અલી એક વખત તેના પ્રમુખ હતા.

સોસાયટીના હેડેશો નીચે પ્રમાણે મુકરર કરવામાં આવ્યા છે:-

- (૧) મુસ માન પ્રમુખોની પારમીય, સાંસાધીક, નૈતિક, અને માનસિક કનનિ કરવી (૨) દુનીયાના મુસલમાનોના નિગમ્ય માટે એક મધ્યસ્થ આપવું. (૩) મુસ માનમાં બાકાચરો વધારવો અને તેમની વચ્ચે વહેવાર વધારવા મુગમતા કરવી. (૪) ઇસલામ અને મુસલમાન તરફના ખીનોઓ ના મનમાંની ગંદકામગુલી પસેડવી. (૫) દુનીયાના મુસલમાન આગા મુસલમાનોને નિઃશંક પાને બન નિ ગદાય કરવી. (૬) ખીનો વચ્ચે પાળા ફેલાવો મુસલમાનોની

ધારમીક હીવાઓ માટે સમયકે કરા આપવી. (૭) ચર્ચા કરી, આપણો આપી તથા નિયમે વાંચી ઇસલામના લાભો આગળ વધારવા. (૮) લંડનમાં એક મસજીદ બાંધવા તથા તે નીભાવવા દુનીયાના મુસલમાનમાંથી ફેર એકત્રી કરવું તથા લંડનના મુસલમાન કબર સ્થાન નો વિસ્તાર વધારવો

તેના મેમ્બરોના વજી વચ્ચે રાખવામાં આવ્યા છે. ઓનરરી, સાધારણ, તથા અરંધ ધારણ. સાધારણ અને લંડનમાં રહેતા મેમ્બરોની વાર્ષીક રી ૧૦/૬ છે. બહારના મેમ્બરોને ૫/૬ ની ફક્ત કાગલ રી આપવી પડે છે હાલના કામ નલાલિ ઓનરરી સેક્રેટરી મા. જેમ મુશીર હુસેન કીડવાઈને (શીરનામું અંગરેજ કાલમમાં છે) લખવાથી વધુ હકીકત મુસાસા વગેરે મળી શકે છે.

રમન હાયરી.

સ્વતંત્રતા સૌને ગમે—સાધારણ રીતે જેખતા પાખતા ગેરાઓ દિંદોના ચુલુ જોવામાં તો આંધળાજ નથી છે એ નાતાલના દિંદોઓથી અતપ્યું નથી છતાં 'મરકપુરી'ના ન્યુકાસલના બળરપત્રીએ દિંદોના એક કામ તરફ પોતાની મુશાલી ખતાવી છે. તે લખે છે કે અહીં સેલમાં થોડાં નાનાં પક્ષીઓ વેચાવા આવ્યાં હતાં. પક્ષીઓના નુકર હોવાથી લાવતી ચડાચડ થઈ હતી અને આખરે એક આરખે તે ખરીદ્યાં. માર કેટ હાલની ખબર જઈ આ મુંગા કેહીઓને હવામાં ઉડાડી પાંજરાથી સેકેશનમાંથી દિંદો વેપારીએ તેમને છુટાં કર્યાં. પક્ષીઓની આમડી ગાદી નહોતી, તેથી તેમને હક કેટ લાક ગેરા જુવાનીઓમાંથી ન દેખી શકાયો અને દિંદો પાસે વેચાતાં માખ્યાં. પછી "લેબો (૧) એશિયાટીક" લવચાના નરિ. બળર પત્રી લખે છે કે પક્ષીઓનો રવન નના મારે દરકાર ન રાખનારાઓએ આ કામને પાવમાં લેવા નહોતો. હું બળરપત્રીના વૃત્તિને કાચકી પાંખાવામાં વેરકર ત વાસ્તવ્યમાં આ કાલેલીમાં ખીનો અનેક પરીઓ (ખાનીઓ) છે તેના લગી દરકાર રાખવાની બાકામત આપવા વચ્ચે નહોતી હું ને બળરપત્રીએ અગળવા કિદર દિક નરક લેખર પાટીનુ આના નિયમો મુજબ કે એશિયાટીકમાં કામ ચુલુ છે કે નહીં

અમિસમરના એન્ડી-એશીઆ

ટીકો બળવરે અમિસમરના ડાકિન ને હમ, ચાલ મે સરેટી એ વગેરે મટીન મળ્યા હતી. તે વખતે એક રાત્ર વચ્ચે દરકારમાં આવ્યા હોવા કે અરશીઆ

ટીક વેપારના તુકલાના અટકાવવા માટે કાપકા હડતા સરકારને અરજ કરવી. આની સમા હાલજ સાઇસેન્સીંગ અમલદાર અને ડાકિન કાઉન્સિલના હાથમાં છે તે પાન તરફ મેટના આ બહાદુર સલાહકારોને ફરી ફરી ઠહેવામાં આવે તોપણ તેમની આંખ ઉમકે તેમ નથી હામતું. આવી બાતની નીર્દમિ દલુ ધોડાજ રોજ જિપર કરખન ટાકિન હોલ માં મેવરના પ્રમુખપણુ નીચે મળી હતી તેપરની ટીકાઓથી આ રાજદારીઓ હજી મેલ્યા નથી જણાતા.

મી. રાયપનને સુબારકબાદી મા. રાયપનના કેબીજ પાદશાખાના બી. એ. ની પરીક્ષામાં પાસ થવાના ખખર બાજુ આપણે સદુ મુશી થયું અને મી. રાયપન ને મુબારબાદી આપીશું. કોલોનીના દિંદો એના અબ્યાસ તથા ચાલુ સમયના સુધારા માં આગળ પડતા બનાવવાને અર્કાની સર કાર તરફથી કાંઈ બાજુનો ભાગ નથી લેવ માં આવતો તેવી કિયલિમાં મી. રાયપને ને ફતેદ મેળવી છે તે માટે આપણે સહુ ગમ કરે છીએ.

ડાપુરશનના વિજય—ડાપુરશનને મળેલ વિજયથી આ સહુમાં જુદી જુદી ચર્ચા આવી રહી છે. તેમના કાવેની કિમન ભજુનાસ તેમને માનપન અપવાને જુદા જુદા લાગમાં ફરીકાઈમાં ઉતરશે એવું લાગે છે. બોલા-અખર્માં તો ડાપુરશનને મોહુ માન આપવાની ગોઠવણો મોટા પાપાપર ચાલતી હોવાના ખખર મળેલ છે. રમનમાં તેમને થયાં માન આપવાની ચર્ચા ચાલે છે. અહીં તો ડાપુરશનને તીધે ધમેસ કાપદો એટલો બધો ઉપયોગી બજાયો છે કે અહીં ના આગેવાનો આવતા કોપ્રીકમાં મળતી કાલોનીઅલ કાનફરન્સ વખતે આપણી કિયલિ રજુ કરવા ડાપુરશન ઉજુ કરવા સુચના કરી છે. આ વિચાર સુંદર છે. ચાન્સલાસ નાતાલ તથા કેપ પ્રલેને લાલ કરતા છે. એટલે અમલમાં મુકાય તો મુશી થવા જેવું છે. મેંબરો ફટલા અને કાચુ કાચુ ચુટાશે ને જોવાનું છે.

ધી છડિઅન ડીમેટીંગ સુનીઅન ના મે. એ મી. જુ. એમ લેકન વખતે બજાયે છે કે આખરે તે વખતે કોમિસ હોલમાં મળશે તેમાં આવતા છે કે એકદર નીર્દમિ આવ નેચ વુરશે નહીં.

અંગાખાનું મહેમિડન એસાસી એશન મુસલમાન ભગના લાભ માટે રાજન રિચારની લીમાપન કરનારે એક મહેમિડન એશનમાં કાલકમાં ગેપાલુ છે તે દેહી એક બળપન મેંબર ને કાલી નીનાક છે તેના પ્રમુખ નરક અલિઅલ ન પ્રે પાન્શીપત કેનકરનક સાખ મે. રાજ નીમયા છે.

અગર પત્રો.

જોડાનસ્ખમ.

(અમારા બાસ ખજાણાની તરફથી.)

ડેલાગોઆની મુખ્યારક્ષાદી.

જોડાગોઆની મુખ્યારક્ષાદી રાખવામાં હોતો મેળવવા માટે જરીદીશ હાંડીઅત એસોસીએશનને ડેલાગોઆના હિંદીઓ તાંદુનો નીચે નો મુખ્યારક્ષાદીનો તાર મળ્યો છે. ડેલાગોઆ ખાખેના હિંદીઓ પોતાના દરોસવાલના હિંદી ભાષાઓને જોડાગોઆની સંબંધમાં મળેલી હોતો માટે મુખ્યારક્ષાદી આપે છે. જોડાગોઆની સંબંધ રાખવા કરતાં જેલમાં જવાનો દરોસ પસાર કરવા માસ મીટીંગ બોલાવી તથા ડેપુટેશન મોકલવું વગેરે કામોમાં જે ગાહોશી જતાવવામાં આવી તથા જે સખત કસત મેવામાં આવી તે ખરેખર પ્રશંસા કરવા લાયક છે. આપણે જરીદીશ હાંડીઅત આ પ્રમાણે ન્યાય મેળવી શક્યા છીએ. પણ જુઓ શહેનશાહ એડવર્ડ પોરટુગીઝ મુલકના હિંદી ભાષાઓની શુભ લાગણીઓ તરોસવાલના હિંદી ભાષાઓ ખુશી થયા છે.

મહમદ ગુરુવાળા દેસ.

તમારા વાંચનારાઓના જાણવામાં હશે કે મહમદ ગુરુ નામના સતર વરસના છોકરા ને વાનસવાલ છોડવાનો હુકમ વાલકરના માટે મોકલેલ હશે. આ કેસનો રેકર્ડ કેસ કરી મુખ્ય કોર્ટમાં અપીલ કરવામાં આવી હતી. તેની મુતવાજી ગયા મંગળવારે ચર્ચ હતી. તે વખતે વાલકરના ગાલકેટનો મુકદ્દમા કલમ રાખી મુખ્ય કોર્ટ અપીલ કરી નાખી હતી.

આણે માટે હિંદી મળુશ.

વિલાવતમાં એક આણુ વખતે સર જોસફ વેરટ રીજવેએ એવું જણાવ્યું હતું કે વાંસ વાલકની ખાણવાળાઓ મળુરની સ્થિતિ માટે હિંદુસ્તાનનું સતોળ આપી શકે તો હિંદી મળુરને ખાણના કામ માટે બોલાવી શકાય એવા સંભવ છે તેનો વાંસવાલના તમા પ્રધાન મંત્રી ઉપયોગ કરવો જોઈએ. તે વખતે લોર્ડ હેરીસે જણાવ્યું કે વાંસવાલ ના લોકો ખાણના લોકોને હાખલ કરવાની વિરુદ્ધ હોવાથી હિંદી મળુરને બોલાવવામાં મુશ્કેલીઓ નહીં તેમ છે. સર વેરટ રીજવેની સુચનાપર દીકા કરતાં સ્વાર થત ખબર છે કે મી. ગાંધીના મોંઘાની ચરચાને લીધે આ સવાલ ઉઠ્યો જાય છે. અગિયારીકને રહેવા ની વખતે વાંસવાલની મુટ મળે એવા શરતે એ માણો મળુરને વેરેકે હા પડ કરવાનું નીચેએ કહીયું પસંદ કરવું નહિ.

ડીપોર્ટના ફેરીઆ.

ડીપોર્ટના ટીકલન્ટ સોસાયટીવાળા ગોરા ઓની મીટીંગ વખતે બે ભાણુ કરાંએ જણાવ્યું કે હિંદો અને પરદેશી ફેરીઆઓને લીધે ગોરાઓના વેપારને બહુ નુકસાન થાય છે માટે તેમને કાઢવા માટે સખત તાલ-તો વગવા જોઈએ. ત્યારે ત્રીજા માણુએ જણાવ્યું કે બાપ-સો ઘડી આગળનાં રીતે પગલાં સંઘ આગવતર વેપારીઓપર અન્યાય કરવો તે કરતાં સીધાં પગલાં લઈ 'અનડીઝાયરેબલ' લોકોને સમુજગા કરી મુકવામાં આવે તો વધારે સારું. સોસાયટી શું દરોસપર આવે છે તે જોવાનું છે.

ડરખતના નવા ફોનરેટબલ.

મારા સાંભળવામાં એવું આવ્યું છે કે જોડાનસ્ખમના પ્રન્સેક્ટર ડી. ડોનોવનની ડરખતના મીટીંગ કોનવેનશન તરફ નીમણુંક થવાની છે. મી. ડોનોવન અર્ધજાત બહુ જાણીના યજ્ઞેત્ર છે. તથા તેનું કામ કહાપણુ બરેનું અને વિચારવાળું માનુષ પડેલ છે. હિંદીની નજરે જોતાં તેના કરતાં વધારે સારા માણુસની નીમણુંક થઈ શકત નહિ. આશા રાખીયું કે તેની નીમણુંક હિંદોને માટે સંતોષકારક નીવડે.

મી. ઇ. એમ. શાવર્સ.

આ વરસની આખરીએ મી. ઇ. એમ. શાવર્સ મોલીસ કમીશનરના હોદ્દા પરથી રીટાઇર થવાના છે. તેઓ રીટાઇર થયા પછી રાજ્યદારી જાળવેમાં પડશે એવું જણાય છે. દરોસવાલ લીડર જણાવે છે કે મી. શાવર્સ નવી વારસભામાં જગ્યા મેળવવા સક્તિમાન થાય એવા સંભવ છે. તેમને હિંદમાં સરકારી અમલદાર તરીકેનો અનુભવ હોવાથી હિંદીઓની રીતીથી તેઓ નાંફે છે. તેટલે દરમ્યાં હિંદીઓ સંબંધીનું અજાન દર કરે તથા હિંદીમાંને કાફરામાં ફેરવો જાય દર છે તેટલું સમજાવવા મી. શાવર્સ સક્તિમાન થાય તો તે કાંઈક લાભ એવું છે.

લેડીસમીથ

મી. ડી. વિંડનના મનમાં મેળાવડો

લેડીસમીથ, તા. ૧-૧૨-૧૯૦૬.

મી. ડી. વિંડન અને ૧૯ વરસ મુધી ઇંટરમીડિયરી નોકરી એકજ રાણે બનવા ડરખતની કીમીનક કોર્ટમાં ગદલીએ જતા હોવાથી તેમને માન આપવા માટે એક કમિટી બની મેળાવડો થયો હતો. તેમણે પોતાની નોકરી દરમ્યાન લેડીસને આકર્ષણ મેળવવા મેળાવડો મેળાવડામાં મેળાવડો આપવા હોદ્દાએ લાગર થયેલા નહોતા. હિંદી આમાં મેલસ કમરે, પાસેના નાદીરસાહના

મુદતો, બેલીમ, ચપરી, રઘુનાથસોહ વગેરે હતા. પાસેના નાદીરસાહની દરખાસ્તથી મી. ડી. કમિટી વીલીસે પ્રમુખપદ લીધું. મી. વિંડનને એક ચાંદીની કીટથી એક રીજની જાપવાળું લીવર બેચ અને મીસીસ વિંડન માટે એક ચાંદીનું જાટરપોટ વગેરે આપીને અપેલ કરવામાં આવી હતી. બાદ મુત તોરો વગેરે આપ્યા પછી મી. વિંડને જણાવ્યું કે મેં મારી ફરજ સિવાય બીજું કાંઈ કરેલ નથી. આપની બેટાથી હું આજારી થયો છું. ગોરાઓ અને હિંદીઓ એ સાથે મળી જે માન મને આપ્યું તે હું કદિ મુલનાર નથી. મારા બચ્ચાં આપની બેટા બોધ સારે મારે એ માલતાં શીખશે. લગાઇ વખતે હું એવર બેરર કોર્ટમાં જોડાવો હતો તે વખતે સરકારે અને મોટે હોદ્દા આપ્યો હતો તથા પાલકથી સેવાના બદલા માં મને મેલસ મોકલ્યો હતો. મી. હલીંગ વગેરેએ મી. વિંડનનાં વખાણુ કર્યો. બાદ પાસેના નાદીરસાહ જણાવ્યું કે મી. વિંડન લેડીસમીથથી વિદાય થાય છે પણ તેઓ કદી આ શહેરને મુલકશે નહિ. તેમણે હિંદીઓમાં કેળવણી વધારવા માટે મહેનત કરી હતી. નીરસિસ વિંડને પણ કેટલાક છોકરોએ, તે કેળવણી આપી હતી જેમાંના કેટલાક એલિસેન્ટ કામ કરે છે તથા આગર અને કમિટી પોતાનું મુલકાન જતાને છે. ત્યારે હું લેડીસમીથમાં આવ્યો ત્યારે મી. વિંડન અને એક સુલક રચાપવા નગવીજ કરતા હતા. તેમને જે કામ આપ્યો હતો, આને આપણે લેડીસમીથમાં છોકરોઓ માટે સુલક રચાવોથી જોઈએ છીએ. ફરેક હિંદી ભાષાઓને લાજમ છે કે તેમણે પોતાનાં બચ્ચાંઓને મુલકમાં મોકલવાં. સરકારે અદિના હિંદીઓ માટે સુલક રચાવવા પા. ૧,૫૦૦ આપવા માગણી કરેલી પણ કોરપોરેશને ટાઉનની અંદર જમીન ન આપવાથી તે ચેજના પડી બાંગી છે. જતાં બે આપણે છોકરાઓની સંખ્યામાં વધારો કરી શકીશું તો સરકાર કોરપોરેશનને જમીન આપવા ફરજ પાડશે. મી. નાદીરસાહના જાપણુ પછી મી. સુપ્રેમાન ઉમર મી. મુનાથ સીંગ વગેરેએ મી. વિંડનની પ્રશંસા કરી હતી. મેળાવડો વરખાસ થતા પહેલ પ્રમુખ મી. વીલીસના વખાણમાં મી. નાદીરસાહ જણાવ્યું કે મી. વિલીસ આપણા લોકો તરફ મહેરબાનીની નજરથી જુએ છે. ખીજા ત્રી માફક તેમનામાં અદેખાણનો અંશ જોવામાં આવતો નથી. પ્રેફેસર પરમાણુદની મુલાકાત વખતે ની. વિલીંગ પ્રમુખપદ લઈ વિદેશોં ભરેલું જાણુ કર્યું હતું. તે હિંદીઓ તેઓ આપણી જાણમાં આવ્યા

છે. તેમને હિંદુ તથા છત્રાવના ઇતિહાસનો અભ્યાસ વિશેષ છે. તથા હિંદીઓ માટે ખાસ લાગણી ધરાવે છે. આ બાબતુ ખલાસ થયા પછી મેળાવડો વિચારનન થયો હતો.

પ્રીટારીઆ.

હિંદુ ધર્મ સભાનો મેળાવડો.

પ્રીટારીઆ, તા. ૫-૧૨-૦૬

અહીંની હિંદુ ધર્મ સભાનું કામ નીચમ સરદાર રવીવારે આજ્ઞા કરે છે. દર રવીવારે મીતાજના પાઠ સભાનું કામ કરે યનાં મેસમ બાહરકર જોશી તથા મુનીલાલ મહેતા સભા હજુરવાંતી સંબળાવે છે. જુદી જુદી બાબતો ઉપર જુદા જુદા મદરથો નીચધો લખી લાવી સભા હજુર દરખતે વાંચી સંબળાવે છે. તા. ૨૫-૧૧-૦૬ ને રોજ મી. મીરધરભાઈ પટેલ સતસંગ વીશે નીચધ લખી લાવ્યા હતા. અને સભા હજુર વાંચ્યો હતો. સેક્રેટરી મી. મણીભાઈ દેસાઈએ તેવજ સાહેબને મહીનામાં એક વખત સતસંગ વીશે નીચધ લખી લાવવા મુજબ કરી હતી જે તેવજે માન્ય કરી હતી. ધોળી લાથા રૂપા નો પીતા દેશમાં શુજરી જતાં તેની પાછળ ધોળી લોકોને તથા ખીજા કેટલાક હિંદુ બાહરકરને જગજી આપ્યું હતું તેથી સભામાં હાજર નહિ યજ શક્યા. ધોળીઓના અગરે સરોએ સભા પાસે રજા માગી હતી અને લાથા રૂપાએ રી. ૧૦ સભાને જોટ આપી હતી. તા. ૧-૧૨-૦૬ ને રોજ શુજરાત હિંદુ સોસાયટીના પ્રમુખ મી. જીજીભાઈ અગર ના કાગ સર આવેલ હોવાથી તેવજ સાહેબ ને હિંદુ ધર્મ સભાના સેક્રેટરી મી. દેસાઈ એ આમદથી રોજાથી સભામાં પધાર્યા હતા. આજની સભાનું પ્રમુખશ્યાન તેવજ સાહેબ ને આપવામાં આવ્યું હતું. તેમજે એક દાયક બાબતુથી સભાને રંજીત કરી હતી અને સભાના કમકાજ અને બધારણથી પોતાનો પુર્ણ સતોષ જાહેર કર્યો હતો અને સભાના કુડમાં પા. ૨ જોટ કર્યો હતો. મી. મનજી નયુભાઈએ 'પ્રેમ' વીશે નીચધ સભા હજુર વાંચી સંબળાવ્યો હતો. સેક્રેટરી મી. દેસાઈની મોજના મુજબ દર મહીનાની રી. ૧/૪ ધર્મ સભા તરફ લાગણી ધરાવતા હિંદુ લાખઓ નીચમસર ભરે બગ છે. અને તે મોજના રકતે રકતે કુળદાયક નીચડવાનાં ગી-હો જણાય છે. અસંગ રહેતા હિંદુ લાખઓ પછી તેમાં જોડાઈ જશે એવી આશા છે. રમકાન જુગીમાં ચીમતી બાંધકા નું કામ થેલા અરસામાં કંઈનો જમાવ કરે એ થયો. મજુર કામમાં મેસર દવાકર દેસાઈ, કુબેર ઉઝા, ગીરધરભાઈ પટેલ,

નારજી કડીસા, તથા જુલા નારજી વીગેરે સારો ઉત્સાહ રાખે છે. મી. મનજી નયુભાઈ જોઈન્ટ સેક્રેટરી નીમાયા છે અને તેવજ ખતથી અને સતોષકરકરીતે સભાનું કામ કરે છે. લાખજરેરી માટે પુસ્તકો કેટલાક હાલ છે તેમજ કેટલાક મદરથો તરફથી પુસ્તકોની જોટા મળી છે. કેટલાક છાપા આપે છે અને વધારે પુસ્તકો મંગાવવા માંગણી થઈ છે જે બાબત આવી સભામાં મરચાશે. અને જે જે પુસ્તકો સભાને મોજ્ય લાગશે તે પુસ્તકો મંગાવવામાં આવશે. મી. મનજી નયુભાઈ લાખજરેરીન સેક્રેટરી સભા તરફથી નીમાયા છે.

ઈનહામેનર્મ હિલ ફીતરા.

[અમારા અખરખની તરફથી]

ઈનહામેન તા. ૩૦-૧૧-૦૬

મહ તા. ૧૮મી, તરેવરના રોજ રમ જન હા પાળકામાં આવી હતી. જે વખતે સારાં કપડા પહેરી સરવે મુસલમાન બાહરકરનાં ટોળાં જેવામાં આવતાં હતાં. સવારના આઠ બજ્યાના અમલે રોઝા હાજી ઇમરાદીમ હાજી મુસાહ મંગાની દુકાને મદરે સાથે મળી ત્યાંથી વાળ તથા નીરાન સાથે હામાહ ઉતરે નીમાજ મુજબ રચા ગયા હતા. તેનજ વાગ્યાને અમલે નીમાજ થઈ ફારેજ થઈ પાછા રોઝ મંગાને ત્યાં એક લીધી હતી. તે બાદ મી. અમા મુલે માન તરફથી સરવે સાહેબને જે વાગ્યે આ પાદરીનું જનન આપવામાં આવ્યું હતું. ને સરવેએ કબુલ રાખ્યું હતું. આ પાછી લીધા બાદ સમયદ સાહેબ હાજી હુસેન મીના ધોરા જયજાએ એક દુક પછી અસરકારક નશી હતરથી માપણ કીધું હતું. તે બાદ પાન સોપારી મુસામ અતર ત્રણ સભા વીસરજન થઈ હતી.

આજે લગભગ દીવસ ૧૫ થયાં અને વરસાદ વરસે છે તેમાં આજરોજ બાર બજ્યાને અગરે ઓળીના વાદલ ચડી ગાજ વીજ તથા પવન સાથે વરસાદ વરસવો રાહ થયો તે સાથે નારગી જેવકા કરા પડ્યા થઈ ગયા. તેમાં કોઈ કેકાજો તો બહુ જોટા કરા પડ્યાથી તથા પવનનું બહુ જોર હોવાથી ઘરોને બહુ તુકશાન થયું છે. ઘરોનાં તળાયાં ઘણું ભાગી પડવાથી વરસાદ અંદર ઉતર્યો હતો કાકોને પછી તુકશાન થયું છે. આશરે પા કલાક સુધી રહી કરા બંધ પડ્યા હતા. હાલ હવા સાફ છે. વેપાર મંદ છે લાખઓ માં સંપ શાધારણ છે.

મોસલમેની એક અખરખની હજે છે કે લાકમાં દુનિયામાં એકો પોત પોતાની કામમાં સંપ શાખત કરે છે ત્યારે અહીં કુસંપ જોશમાં આવે છે. ચીનાસોજે અમેરિકાનો સાથે કહ્યો થતાં એકસંપ થઈ વંથો ઉઠાવ્યો હતો. બ ગાળીઓએ હિંદુશા ને સંપથી ગળતી મુકયું છે ને રરદેશી જુરસો કેકાજો કેકાજો પ્રસરી ગયો છે. આવી અસર દક્ષિણ આફ્રિકાના લાખઓમાં પણ જોવામાં આવે છે. છતાં આ ગામના ૧૫-૧૬ હિંદીઓ છે તેમાં સંપ ન હેળ તે દિલગીરી ભરેલું છે. જે કોઈ નવો માણસ આવે તો તેને કાલવા માટે બધા પ્રયત્ન કરે છે. બીજાને કુસાવવા માટે પ્રયત્નો કરતાસ એ કુદરતના મારેનાં કાં રાખવો જોઈએ. વળી અહીં જેન રાજ છ વાગે આવે છે તે વખતે કોઈ અજબથો હિંદી આવી ગયો તે તેને હિંદીને બહલે કલઈ સોકને ત્યાં એક સત માટે આશરો લેવો પડે એ ઓળી દિલગીરીની વાત છે.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વગરે

(ગવરમેન્ટ જોઈન્ટમાંથી.)

ડરખત હમરથીમલ રોહના મીનરજ પોટર મેનીફિક્ટર કતરફની મીસકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવા ૧૫મી જાન્યુઆરીએ અરજ થનાર છે.

પીટરમારીસઅર્થવાળા ઇમરાદીમ હાજી મહમદની મીસકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવા ૮મી જાન્યુઆરીએ અરજ થનાર છે.

કેટ મેનરના નંદકપથીની મીસકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવા ૭મી ફેબ્રુઆરીએ અરજ થનાર છે.

ડરખતના રોટર કીપર રોષ મહેલાજ ઉરકે એમ. એમ. રોષની મીસકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવા ૧૦મી જાન્યુઆરીએ અરજ થનાર છે.

કેટ મેનરની અમીશાં નામની હિંદી ઓ ની મીસકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવા ૧૧ મી ફેબ્રુઆરીએ અરજ થનાર છે.

ડરખતના ફેરીઆ મુસા આમદજ આકુલ ની મીસકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવા ૮મી જાન્યુઆરીએ અરજ થનાર છે.

મેરીજેક અને આકાસકરાલના રંજર કીપર વી. આહ. અને એ. ઇમરાદીમની નાદાર મીસકતના સળધમાં વહેંચણી ના આંકડા નક્કી થવાથી એમ. ફેબ્રુઆરીએ ૨મીએ નક્કી કરખતમાં ઇજારીલખા પીડી ગડમા ૧, ૨, ૬, ૭, ૮, ૯, ૧૦, ૧૧, ૧૨, ૧૩, ૧૪, ૧૫, ૧૬, ૧૭, ૧૮, ૧૯, ૨૦, ૨૧, ૨૨, ૨૩, ૨૪, ૨૫, ૨૬, ૨૭, ૨૮, ૨૯, ૩૦, ૩૧, ૩૨, ૩૩, ૩૪, ૩૫, ૩૬, ૩૭, ૩૮, ૩૯, ૪૦, ૪૧, ૪૨, ૪૩, ૪૪, ૪૫, ૪૬, ૪૭, ૪૮, ૪૯, ૫૦, ૫૧, ૫૨, ૫૩, ૫૪, ૫૫, ૫૬, ૫૭, ૫૮, ૫૯, ૬૦, ૬૧, ૬૨, ૬૩, ૬૪, ૬૫, ૬૬, ૬૭, ૬૮, ૬૯, ૭૦, ૭૧, ૭૨, ૭૩, ૭૪, ૭૫, ૭૬, ૭૭, ૭૮, ૭૯, ૮૦, ૮૧, ૮૨, ૮૩, ૮૪, ૮૫, ૮૬, ૮૭, ૮૮, ૮૯, ૯૦, ૯૧, ૯૨, ૯૩, ૯૪, ૯૫, ૯૬, ૯૭, ૯૮, ૯૯, ૧૦૦, ૧૦૧, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫, ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯, ૧૧૦, ૧૧૧, ૧૧૨, ૧૧૩, ૧૧૪, ૧૧૫, ૧૧૬, ૧૧૭, ૧૧૮, ૧૧૯, ૧૨૦, ૧૨૧, ૧૨૨, ૧૨૩, ૧૨૪, ૧૨૫, ૧૨૬, ૧૨૭, ૧૨૮, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૧, ૧૩૨, ૧૩૩, ૧૩૪, ૧૩૫, ૧૩૬, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૩૯, ૧૪૦, ૧૪૧, ૧૪૨, ૧૪૩, ૧૪૪, ૧૪૫, ૧૪૬, ૧૪૭, ૧૪૮, ૧૪૯, ૧૫૦, ૧૫૧, ૧૫૨, ૧૫૩, ૧૫૪, ૧૫૫, ૧૫૬, ૧૫૭, ૧૫૮, ૧૫૯, ૧૬૦, ૧૬૧, ૧૬૨, ૧૬૩, ૧૬૪, ૧૬૫, ૧૬૬, ૧૬૭, ૧૬૮, ૧૬૯, ૧૭૦, ૧૭૧, ૧૭૨, ૧૭૩, ૧૭૪, ૧૭૫, ૧૭૬, ૧૭૭, ૧૭૮, ૧૭૯, ૧૮૦, ૧૮૧, ૧૮૨, ૧૮૩, ૧૮૪, ૧૮૫, ૧૮૬, ૧૮૭, ૧૮૮, ૧૮૯, ૧૯૦, ૧૯૧, ૧૯૨, ૧૯૩, ૧૯૪, ૧૯૫, ૧૯૬, ૧૯૭, ૧૯૮, ૧૯૯, ૨૦૦, ૨૦૧, ૨૦૨, ૨૦૩, ૨૦૪, ૨૦૫, ૨૦૬, ૨૦૭, ૨૦૮, ૨૦૯, ૨૧૦, ૨૧૧, ૨૧૨, ૨૧૩, ૨૧૪, ૨૧૫, ૨૧૬, ૨૧૭, ૨૧૮, ૨૧૯, ૨૨૦, ૨૨૧, ૨૨૨, ૨૨૩, ૨૨૪, ૨૨૫, ૨૨૬, ૨૨૭, ૨૨૮, ૨૨૯, ૨૩૦, ૨૩૧, ૨૩૨, ૨૩૩, ૨૩૪, ૨૩૫, ૨૩૬, ૨૩૭, ૨૩૮, ૨૩૯, ૨૪૦, ૨૪૧, ૨૪૨, ૨૪૩, ૨૪૪, ૨૪૫, ૨૪૬, ૨૪૭, ૨૪૮, ૨૪૯, ૨૫૦, ૨૫૧, ૨૫૨, ૨૫૩, ૨૫૪, ૨૫૫, ૨૫૬, ૨૫૭, ૨૫૮, ૨૫૯, ૨૬૦, ૨૬૧, ૨૬૨, ૨૬૩, ૨૬૪, ૨૬૫, ૨૬૬, ૨૬૭, ૨૬૮, ૨૬૯, ૨૭૦, ૨૭૧, ૨૭૨, ૨૭૩, ૨૭૪, ૨૭૫, ૨૭૬, ૨૭૭, ૨૭૮, ૨૭૯, ૨૮૦, ૨૮૧, ૨૮૨, ૨૮૩, ૨૮૪, ૨૮૫, ૨૮૬, ૨૮૭, ૨૮૮, ૨૮૯, ૨૯૦, ૨૯૧, ૨૯૨, ૨૯૩, ૨૯૪, ૨૯૫, ૨૯૬, ૨૯૭, ૨૯૮, ૨૯૯, ૩૦૦, ૩૦૧, ૩૦૨, ૩૦૩, ૩૦૪, ૩૦૫, ૩૦૬, ૩૦૭, ૩૦૮, ૩૦૯, ૩૧૦, ૩૧૧, ૩૧૨, ૩૧૩, ૩૧૪, ૩૧૫, ૩૧૬, ૩૧૭, ૩૧૮, ૩૧૯, ૩૨૦, ૩૨૧, ૩૨૨, ૩૨૩, ૩૨૪, ૩૨૫, ૩૨૬, ૩૨૭, ૩૨૮, ૩૨૯, ૩૩૦, ૩૩૧, ૩૩૨, ૩૩૩, ૩૩૪, ૩૩૫, ૩૩૬, ૩૩૭, ૩૩૮, ૩૩૯, ૩૪૦, ૩૪૧, ૩૪૨, ૩૪૩, ૩૪૪, ૩૪૫, ૩૪૬, ૩૪૭, ૩૪૮, ૩૪૯, ૩૫૦, ૩૫૧, ૩૫૨, ૩૫૩, ૩૫૪, ૩૫૫, ૩૫૬, ૩૫૭, ૩૫૮, ૩૫૯, ૩૬૦, ૩૬૧, ૩૬૨, ૩૬૩, ૩૬૪, ૩૬૫, ૩૬૬, ૩૬૭, ૩૬૮, ૩૬૯, ૩૭૦, ૩૭૧, ૩૭૨, ૩૭૩, ૩૭૪, ૩૭૫, ૩૭૬, ૩૭૭, ૩૭૮, ૩૭૯, ૩૮૦, ૩૮૧, ૩૮૨, ૩૮૩, ૩૮૪, ૩૮૫, ૩૮૬, ૩૮૭, ૩૮૮, ૩૮૯, ૩૯૦, ૩૯૧, ૩૯૨, ૩૯૩, ૩૯૪, ૩૯૫, ૩૯૬, ૩૯૭, ૩૯૮, ૩૯૯, ૪૦૦, ૪૦૧, ૪૦૨, ૪૦૩, ૪૦૪, ૪૦૫, ૪૦૬, ૪૦૭, ૪૦૮, ૪૦૯, ૪૧૦, ૪૧૧, ૪૧૨, ૪૧૩, ૪૧૪, ૪૧૫, ૪૧૬, ૪૧૭, ૪૧૮, ૪૧૯, ૪૨૦, ૪૨૧, ૪૨૨, ૪૨૩, ૪૨૪, ૪૨૫, ૪૨૬, ૪૨૭, ૪૨૮, ૪૨૯, ૪૩૦, ૪૩૧, ૪૩૨, ૪૩૩, ૪૩૪, ૪૩૫, ૪૩૬, ૪૩૭, ૪૩૮, ૪૩૯, ૪૪૦, ૪૪૧, ૪૪૨, ૪૪૩, ૪૪૪, ૪૪૫, ૪૪૬, ૪૪૭, ૪૪૮, ૪૪૯, ૪૫૦, ૪૫૧, ૪૫૨, ૪૫૩, ૪૫૪, ૪૫૫, ૪૫૬, ૪૫૭, ૪૫૮, ૪૫૯, ૪૬૦, ૪૬૧, ૪૬૨, ૪૬૩, ૪૬૪, ૪૬૫, ૪૬૬, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૬૯, ૪૭૦, ૪૭૧, ૪૭૨, ૪૭૩, ૪૭૪, ૪૭૫, ૪૭૬, ૪૭૭, ૪૭૮, ૪૭૯, ૪૮૦, ૪૮૧, ૪૮૨, ૪૮૩, ૪૮૪, ૪૮૫, ૪૮૬, ૪૮૭, ૪૮૮, ૪૮૯, ૪૯૦, ૪૯૧, ૪૯૨, ૪૯૩, ૪૯૪, ૪૯૫, ૪૯૬, ૪૯૭, ૪૯૮, ૪૯૯, ૫૦૦, ૫૦૧, ૫૦૨, ૫૦૩, ૫૦૪, ૫૦૫, ૫૦૬, ૫૦૭, ૫૦૮, ૫૦૯, ૫૧૦, ૫૧૧, ૫૧૨, ૫૧૩, ૫૧૪, ૫૧૫, ૫૧૬, ૫૧૭, ૫૧૮, ૫૧૯, ૫૨૦, ૫૨૧, ૫૨૨, ૫૨૩, ૫૨૪, ૫૨૫, ૫૨૬, ૫૨૭, ૫૨૮, ૫૨૯, ૫૩૦, ૫૩૧, ૫૩૨, ૫૩૩, ૫૩૪, ૫૩૫, ૫૩૬, ૫૩૭, ૫૩૮, ૫૩૯, ૫૪૦, ૫૪૧, ૫૪૨, ૫૪૩, ૫૪૪, ૫૪૫, ૫૪૬, ૫૪૭, ૫૪૮, ૫૪૯, ૫૫૦, ૫૫૧, ૫૫૨, ૫૫૩, ૫૫૪, ૫૫૫, ૫૫૬, ૫૫૭, ૫૫૮, ૫૫૯, ૫૬૦, ૫૬૧, ૫૬૨, ૫૬૩, ૫૬૪, ૫૬૫, ૫૬૬, ૫૬૭, ૫૬૮, ૫૬૯, ૫૭૦, ૫૭૧, ૫૭૨, ૫૭૩, ૫૭૪, ૫૭૫, ૫૭૬, ૫૭૭, ૫૭૮, ૫૭૯, ૫૮૦, ૫૮૧, ૫૮૨, ૫૮૩, ૫૮૪, ૫૮૫, ૫૮૬, ૫૮૭, ૫૮૮, ૫૮૯, ૫૯૦, ૫૯૧, ૫૯૨, ૫૯૩, ૫૯૪, ૫૯૫, ૫૯૬, ૫૯૭, ૫૯૮, ૫૯૯, ૬૦૦, ૬૦૧, ૬૦૨, ૬૦૩, ૬૦૪, ૬૦૫, ૬૦૬, ૬૦૭, ૬૦૮, ૬૦૯, ૬૧૦, ૬૧૧, ૬૧૨, ૬૧૩, ૬૧૪, ૬૧૫, ૬૧૬, ૬૧૭, ૬૧૮, ૬૧૯, ૬૨૦, ૬૨૧, ૬૨૨, ૬૨૩, ૬૨૪, ૬૨૫, ૬૨૬, ૬૨૭, ૬૨૮, ૬૨૯, ૬૩૦, ૬૩૧, ૬૩૨, ૬૩૩, ૬૩૪, ૬૩૫, ૬૩૬, ૬૩૭, ૬૩૮, ૬૩૯, ૬૪૦, ૬૪૧, ૬૪૨, ૬૪૩, ૬૪૪, ૬૪૫, ૬૪૬, ૬૪૭, ૬૪૮, ૬૪૯, ૬૫૦, ૬૫૧, ૬૫૨, ૬૫૩, ૬૫૪, ૬૫૫, ૬૫૬, ૬૫૭, ૬૫૮, ૬૫૯, ૬૬૦, ૬૬૧, ૬૬૨, ૬૬૩, ૬૬૪, ૬૬૫, ૬૬૬, ૬૬૭, ૬૬૮, ૬૬૯, ૬૭૦, ૬૭૧, ૬૭૨, ૬૭૩, ૬૭૪, ૬૭૫, ૬૭૬, ૬૭૭, ૬૭૮, ૬૭૯, ૬૮૦, ૬૮૧, ૬૮૨, ૬૮૩, ૬૮૪, ૬૮૫, ૬૮૬, ૬૮૭, ૬૮૮, ૬૮૯, ૬૯૦, ૬૯૧, ૬૯૨, ૬૯૩, ૬૯૪, ૬૯૫, ૬૯૬, ૬૯૭, ૬૯૮, ૬૯૯, ૭૦૦, ૭૦૧, ૭૦૨, ૭૦૩, ૭૦૪, ૭૦૫, ૭૦૬, ૭૦૭, ૭૦૮, ૭૦૯, ૭૧૦, ૭૧૧, ૭૧૨, ૭૧૩, ૭૧૪, ૭૧૫, ૭૧૬, ૭૧૭, ૭૧૮, ૭૧૯, ૭૨૦, ૭૨૧, ૭૨૨, ૭૨૩, ૭૨૪, ૭૨૫, ૭૨૬, ૭૨૭, ૭૨૮, ૭૨૯, ૭૩૦, ૭૩૧, ૭૩૨, ૭૩૩, ૭૩૪, ૭૩૫, ૭૩૬, ૭૩૭, ૭૩૮, ૭૩૯, ૭૪૦, ૭૪૧, ૭૪૨, ૭૪૩, ૭૪૪, ૭૪૫, ૭૪૬, ૭૪૭, ૭૪૮, ૭૪૯, ૭૫૦, ૭૫૧, ૭૫૨, ૭૫૩, ૭૫૪, ૭૫૫, ૭૫૬, ૭૫૭, ૭૫૮, ૭૫૯, ૭૬૦, ૭૬૧, ૭૬૨, ૭૬૩, ૭૬૪, ૭૬૫, ૭૬૬, ૭૬૭, ૭૬૮, ૭૬૯, ૭૭૦, ૭૭૧, ૭૭૨, ૭૭૩, ૭૭૪, ૭૭૫, ૭૭૬, ૭૭૭, ૭૭૮, ૭૭૯, ૭૮૦, ૭૮૧, ૭૮૨, ૭૮૩, ૭૮૪, ૭૮૫, ૭૮૬, ૭૮૭, ૭૮૮, ૭૮૯, ૭૯૦, ૭૯૧, ૭૯૨, ૭૯૩, ૭૯૪, ૭૯૫, ૭૯૬, ૭૯૭, ૭૯૮, ૭૯૯, ૮૦૦, ૮૦૧, ૮૦૨, ૮૦૩, ૮૦૪, ૮૦૫, ૮૦૬, ૮૦૭, ૮૦૮, ૮૦૯, ૮૧૦, ૮૧૧, ૮૧૨, ૮૧૩, ૮૧૪, ૮૧૫, ૮૧૬, ૮૧૭, ૮૧૮, ૮૧૯, ૮૨૦, ૮૨૧, ૮૨૨, ૮૨૩, ૮૨૪, ૮૨૫, ૮૨૬, ૮૨૭, ૮૨૮, ૮૨૯, ૮૩૦, ૮૩૧, ૮૩૨, ૮૩૩, ૮૩૪, ૮૩૫, ૮૩૬, ૮૩૭, ૮૩૮, ૮૩૯, ૮૪૦, ૮૪૧, ૮૪૨, ૮૪૩, ૮૪૪, ૮૪૫, ૮૪૬, ૮૪૭, ૮૪૮, ૮૪૯, ૮૫૦, ૮૫૧, ૮૫૨, ૮૫૩, ૮૫૪, ૮૫૫, ૮૫૬, ૮૫૭, ૮૫૮, ૮૫૯, ૮૬૦, ૮૬૧, ૮૬૨, ૮૬૩, ૮૬૪, ૮૬૫, ૮૬૬, ૮૬૭, ૮૬૮, ૮૬૯, ૮૭૦, ૮૭૧, ૮૭૨, ૮૭૩, ૮૭૪, ૮૭૫, ૮૭૬, ૮૭૭, ૮૭૮, ૮૭૯, ૮૮૦, ૮૮૧, ૮૮૨, ૮૮૩, ૮૮૪, ૮૮૫, ૮૮૬, ૮૮૭, ૮૮૮, ૮૮૯, ૮૯૦, ૮૯૧, ૮૯૨, ૮૯૩, ૮૯૪, ૮૯૫, ૮૯૬, ૮૯૭, ૮૯૮, ૮૯૯, ૯૦૦, ૯૦૧, ૯૦૨, ૯૦૩, ૯૦૪, ૯૦૫, ૯૦૬, ૯૦૭, ૯૦૮, ૯૦૯, ૯૧૦, ૯૧૧, ૯૧૨, ૯૧૩, ૯૧૪, ૯૧૫, ૯૧૬, ૯૧૭, ૯૧૮, ૯૧૯, ૯૨૦, ૯૨૧, ૯૨૨, ૯૨૩, ૯૨૪, ૯૨૫, ૯૨૬, ૯૨૭, ૯૨૮, ૯૨૯, ૯૩૦, ૯૩૧, ૯૩૨, ૯૩૩, ૯૩૪, ૯૩૫, ૯૩૬, ૯૩૭, ૯૩૮, ૯૩૯, ૯૪૦, ૯૪૧, ૯૪૨, ૯૪૩, ૯૪૪, ૯૪૫, ૯૪૬, ૯૪૭, ૯૪૮, ૯૪૯, ૯૫૦, ૯૫૧, ૯૫૨, ૯૫૩, ૯૫૪, ૯૫૫, ૯૫૬, ૯૫૭, ૯૫૮, ૯૫૯, ૯૬૦, ૯૬૧, ૯૬૨, ૯૬૩, ૯૬૪, ૯૬૫, ૯૬૬, ૯૬૭, ૯૬૮, ૯૬૯, ૯૭૦, ૯૭૧, ૯૭૨, ૯૭૩, ૯૭૪, ૯૭૫, ૯૭૬, ૯૭૭, ૯૭૮, ૯૭૯, ૯૮૦, ૯૮૧, ૯૮૨, ૯૮૩, ૯૮૪, ૯૮૫, ૯૮૬, ૯૮૭, ૯૮૮, ૯૮૯, ૯૯૦, ૯૯૧, ૯૯૨, ૯૯૩, ૯૯૪, ૯૯૫, ૯૯૬, ૯૯૭, ૯૯૮, ૯૯૯, ૧૦૦, ૧૦૧, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫, ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯, ૧૧૦, ૧૧૧, ૧૧૨, ૧૧૩, ૧૧૪, ૧૧૫, ૧૧૬, ૧૧૭, ૧૧૮, ૧૧૯, ૧૨૦, ૧૨૧, ૧૨૨, ૧૨૩, ૧૨૪, ૧૨૫, ૧૨૬, ૧૨૭, ૧૨૮, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૧, ૧૩૨, ૧૩૩, ૧૩૪, ૧૩૫, ૧૩૬, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૩૯, ૧૪૦, ૧૪૧, ૧૪૨, ૧૪૩, ૧૪૪, ૧૪૫, ૧૪૬, ૧૪૭, ૧૪૮, ૧૪૯, ૧૫૦, ૧૫૧, ૧૫૨, ૧૫૩, ૧૫૪, ૧૫૫, ૧૫૬, ૧૫૭, ૧૫૮, ૧૫૯, ૧૬૦, ૧૬૧, ૧૬૨, ૧૬૩, ૧

બગસ, ઉમર ૫૫ અને ડેરીડ બગસ છે. લાખો વખત અંધા ઇસમાઇલને કેટલાક ફેરીઆ સાથે તકરાર ચાલતી હતી. ઇસમાઇલ શ્રાવ્યુસ મરચેટ અને હરેટ ડોલરનો ધંધો કરતો હતો. માગણના પછસા સંબંધે તેને ધણીવાર તેના ઘરાકો સાથે તકરાર ચલુ હતી ને તે માટે કેટલીકવાર તેનો કેસ કોર્ટ મુખી ગયો. એકા ગોઠ માસમાં હુમલાની ફરિયાદ માટે તેને ૪ વખત કોર્ટમાં જવું પડ્યું હતું. બગસ અને તેની સ્ત્રીએ કેટલીક વખત દરમખોરની શ્રીફતે કીધે બીજાને ત્યાં આશરો લેવો પડ્યો હતો. એક કેસમાં સુલેહ બગસવા માટે સો સો પાઉંડના બંધનને બંધ પાસેથી લેવામાં આવ્યા હતા. તેના દુરામતોએ તેના પર ખોટા કેસ ઉભા કરી તેને કેદમાં નાખવાનો પ્રયત્ન કર્યો ના કેસ બનાવ્યા હતા અને અંતે તેવી ટોચી ના કોર્ટએ ઇસમાઇલનું જુન ક્યું છે. ધોળો દિવસે સરીઆમ રસ્તા પર એક માણસનું જુન યમ જવાના આ બનાવથી તે લતાના કોર્ટમાં હાહકાર ફેલાઈ ગયો છે તથા કેટલેક કેસો જુનીઓ તરફ કરાયે અને ચિકાગરની લાગણી બેવામાં આવે છે.

આગળ જણાવેલા ત્રણે આરોપી જેઓ શુલ્કશત્રી મુસલમાનો છે એમ કહેવામાં આવ્યું છે તેઓને કોર્ટે જરૂર તા. ૫મીએ કેદ આગળ ખડા કરવામાં આવ્યા હતા. સાદી વેસ્ટસ્ટ જુનાનીમાં જણાવ્યું કે જુનીઓના કાયમાં ફાગડા હતા. હસા અને કાઉંડ માયા પર થા મારતા હતા અને હિમરજી પગ પર મારતો હતો. વેસ્ટસ્ટ તેમની તરફ દોડ્યો ત્યારે જુનીઓ નાહા ને એક ઘરમાં ભરાઈ બસણાં બંધ કર્યા. દોડકોડ ને જુમાદાને લીધે કોર્ટ બેઠા ધડ મળા હતા. ઘરમાં રહી ઇસમે અને કાઉંડે વેસ્ટસ્ટને કહ્યું કે "મધા અંદર આવ તો અમે તને કાય બતાવીએ." ત્યારે જહી કેથેરાઇન અને મારગેરેટ નામની સ્ત્રીઓએ તથા જેફ અને એસન નામના જુનાનોએ જુનાની આપી હતી. તેમની જુનાની કંચાયા પછી કેસ ૭મી તારીખ હિપર મુકતવી રહ્યો છે.

નિષ્પક્ષપાતી વિચારો.

મી. ડબલ્યુ. ડી. ટુકઝ નામના એક ગોરા નો ડાગળ નાતાક પીટનેસમાં પ્રગટ થયો હતો તે નીચે મુજબ છે:—

ધારા સજાના મેજિસ્ટ્રેટમાંથી એક પાર્ટીના પક્ષવાળાઓના દિલ્હી વેપારીઓ અને કામ દારૂનાર ઇલાઓમાં પવહારા કરવામાં આવતા હુમલોમાંથી મને નવાજ મળે છે. કાઉંડાનું ન્યાયને આહવાસ બિટનને એવું

કરવા માટે આવસો કહેવો જોઈએ કારણ કે દિલ્હીનું વોટનો હક ન હોવાથી મુંબઈ જે વોટનો હક નથી તેમાં પણ આપણે દિલ્હીના મુંબઈમાં જીએ, તે મુંબઈ કપરત તેની શીલકત તક લેવા તથા વેપારનો હક મુંબઈ લેવા મી. ટેયામે યોજના કાઢી સારા નરીએ ધારા સજામાં આવ્યા હળદળતા પાપને ચિકાગરનાર મેજિસ્ટ્રેટ સંખ્યા સારી હોવાથી મી. ટેયામનું બીજા દાખલજ ધક રાક્યું નહિ. દિલ્હીએ સામે મુંબઈ ફરિયાદો છે તે કાઢ નહિ પીનાર, ઉધ્ધમી, કસ્તરી એ તથા કાયદા પાળનારો છે. તે કદિ બીજા ને આડે આવતો નથી. કાફરા સાથેના વેપાર કરવામાં તેણે આ કોલોનીને અધમ રિથનિએ મનાં ગયાઓ છે એ મારી ખાતરી છે. ૧૫ વરસ ઉપર ત્યારે કાફરા ગોરાને પાતા ના મોટરા ગળુના તથા ત્યારે વેપારમાં હરિદિશ નહોતી ત્યારે કાફર વેપાર માનભંગ થવા સિવાય આવસો. પણ ત્યારે ગોરા સ્ટેટ ના ગોરા બોયને પોતાના કાફરા સાથે કામ પડવા માંડ્યું તેમ તેમ ગોરા બોયમાં હલકાઈ આવવા માંડી, તેઓ કાફરી બાપા બોલવા લાગ્યા, ને તેમના એમા સળવા લાગ્યા કારણ કે તેમ ક્યો વગર પોતાના ઘરાકને ગણ રાખી રાકાય નહિ હું એક કરતાં વધારે એવા ગોરાએને આણું છું કે જેમને "ગોરા કાફર બોય" એ નામ આપી રાકાય. અને નેથી સ્થિતિ લાગતા ઘણા ગોરા બોયની યદ દેતા. તેવી છંદથી ગાળવાનું તેમને સુગમ સાચું. બાપ તરીકે તેમને પગાર પણ કીક મળતો, પણ તેમને કાફરા સાથે મળતાવડા ધવું પડતું. કેટલાકને તો કાફરાની દેસ્તી મળતી. આવી સ્થિતિમાં ઘણું માફું પરિણામ આવ્યા વગર રહેત નહિ. પણ દિલ્હી વેપારી એ આવી તે મામલામાંથી આપણને બચાવ્યા છે. મી. ટેયામ કે મી. અર્થાંતનો જન્મ પણ નહિ થયો હોય તથા મી. હેગરે કોલોની બેથો પણ નહિ હોય તે દલાક પહેલાંની દિલ્હી વેપારી આદીઓ છે. અને આ સહમદ ર્યો આજ દિલ્હીને હાંકી કાઢવા તૈયાર થયા છે. કારણ કે તેને વોટ નથી. વડપાનીક લોકો અમેરિકન પ્રજા નથી, જોપણ તેમને વારસે પ્રેસીડેન્ટ ફાવેલે કેવા શખ્તો વાપર્યા છે. હવે દિલ્હી મંજુર થયે જોઈએ. તેણે કર્જન અને તેના પરને બીજાના રૂપમાં ફેરવી નાખેલ છે. ૧૫ વરસ ઉપર ત્યાં થોડી જોરડીની બેતો સિવાય કંઈ નહોતું. ત્યાં આગળ ગળ્યાં ગાંધ્યાં માણસો હતાં ત્યાં હાલ હજારો માણસ તને છે. જે વખતે ખરી નક હતી તે વખતે મેજિસ્ટ્રેટ એકે મે. કરવા માંડ્યા. હવે મેજિસ્ટ્રેટ વોટની રહી છે અને તેટલા માટે તેઓ દિલ્હીને દોષ દેવા તૈયાર થયા છે. તથા

જેમ હવે તેમ જુલમી ગાય-સો પસાર કરી તેમને હાંકવાના હિયા કરે છે, પણ હું આજ રાખું છું કે કોલોનીમાં એવા પ્રમાણિક માણસો હજુ વસે છે કે જેઓ આવું નીચ કામ થવા નહિ દે. ગોરાઓની અવદશાનું કારણ છે તે કાઉંડ નોતું નથી. ગોરા આદી આવ્યા. ત્યારે તેના મનમાં હવું કે હું રાજ ૧૫ થી ૨૦-૨૫ કરીશ. થોડા દલાક તો આમજ આવ્યું. કર્જન અને મારિસ્મર્ગ જેવાં મુંદર સહેર બંધાયાં. હાલ વખત બહલી ગયો છે એ ગોરાઓએ નાણાં નોંધ્યો. તેમણે હવે દિલ્હીમાં કાઉંડ નોંધ્યો કે "આપણે સારા દલાક લેવા. તે દિવસે માં નાનાતને સુસી લીધું, હવે વખત બદલ્યો છે માટે આપણે નવાં રચના શોધવાં જોઈએ."

ધો મોહમ્મદન એસોસીએશન.

કર્જન ના. ૮-૧૨-૧૯૦૬.

આજ રાત્રે સાઠા આઠ વાગ્યે એસોસી એશનની મીટીંગ ઓસમાન અહમદ એફેંદી ના પ્રમુખપણા તળે મળી હતી. સેક્રેટરીએ કારઆતમાં મીટીંગ બોલાવવાનું કારણ તથા કામોનું સંપીરતર વીવેચન કરી મજ મીટીંગ નો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો જે મંજુર થતાં બેરમેને સહી કરી હતી.

મી. હાજુ મોહમ્મદે (હાજુ કાસમ બસ માસ) હજાસન મુકી કે નામદાર અમીર હાજીખુત્તો ખાનખાદુર હાંકમાં પધારે તે વખતે આપણી અત્યુમન તરફથી આજાર અને મુજારકાદીના તાર દેવો અને તે વખતે આમ મોટો જલશો કરવો અને એક તહેવાર તરીકે તે દીવસ પાળવો.

મી. રૂઝુદીને (ઈંગ્લીશ ડીપેર્ટમેન્ટ જુનીયન રેકરર) ટેકા દેતાં સુધારે કરતાં જણાવ્યું કે તાર પ્રાપ્તેટ દેવા પહેલાં અતરેની સરકારની મંજુરી લેવી અને જો સરકાર મંજુરી દીએ તો સરકાર મારફતજ મોકલવો વળી તેમાં સાવચેતી રાખવાની છે કે ગોરાઓની લાગણી તેથી દુખાય નહીં કારણ કે સુલતાન ની જુલમીથી વખતે મુબાહની અનબુમને ઇસલામે પ્રાપ્ત કરાવ કરી નામદાર ગવર નર કોર્ડ સંકરરની મંજુરી માગવાનું કામ મી. બદરુદીન તથાખજને સ્વાધીન ક્યું હતું. અને તે માટે ગવરનરે પણ વડી સર કારતી મંજુરી મેળવ્યા પછીજ જલશો કરવાનો હુકમ આપ્યો હતો. તેથી વખતે તેમ ન અને ક સરકાર આપણ વચમાં પડે ત્યાં અમુકપરમાં પણ તે બાબત આવેલાં ન જોઈએ ને માટે જો કામ તરીકે કે ખારી

મરની સલાહ લેવામાં આવે તો વખતે યોગ્ય ગણાશે. મી. એમ. સી. આંગલીઆ એ જણાવ્યું કે મુખના સારી છે પણ તે જરૂરી નથી તેથી દવા સરવાનુમતે પસાર થયો હતો.

મી. એમ. સી. આંગલીઆએ જણાવ્યું કે નોટીસમાં દરખાસ્તનાની ચોમેર પાછી દીવાલ બાંધવાનું જણાવવામાં આવ્યું છે પણ આપણને હવે તો ખીલે દેકાણે નવી નવ્યા મળી છે તેથી મોટા ખર્ચમાં ન ઉતરતાં હાથ લુટવા નારોને ખર્ચે સારા દેકાઉતર બાંધી ચોમેર મજબુત ઘરાદાર ઝાડો ઉછેરવામાં આવશે તોજ બસ છે. મી. દાવુદ મહમદે દેકા દેતા જણાવ્યું કે તે માટે જોઈતા નાણાં સાહે એક હાથે હકાલવે. મી. આઇ. ખી. ડીમોલે દરખાસ્તનાનું તાર બાંધવાનું સરવે ખર્ચ કણક કરું (તાકી અને ખુશીના પોકારો.) મી. યુલામ દુસેન ઇસપ અસમાલે દરખાસ્ત મુકી કે રકૂલમાં ટોપી ઉતરાવે છે તેનો અટકાવ કરે. ઉપલી દરખાસ્તને દેકા દેતાં મી. એમ. સી. આંગલીઆએ મી. પોલ, મી. આસમાન અહમદ એકેદી. મી. દાવુદ મહમદ, મી. એસ. પી. મહમદ, મી. ઉમર હાથ આમદ અવેરીની એક કમીટી નીમી તેનો નીકાલ કરવા મુગવ્યું. મી. દાવુદ મહમદે ઉપલી કમીટીમાં મી. એમ. સી. આંગલીઆનું નામ ઉમેર્યું અને મી. યુલામ મદમદતા દેકાથી સરવાનુમતે મંજુર રહ્યા હતા. રકૂલ કમીટી પીસે જે કામ પર તે કામ કરી આપવા મી. દકતુદીને પોતાની ખુશી બતાવી હતી. મી. દાવુદ મહમદે એકાએક દરખાસ્ત મુકી કે કંટીન વિરૂપના કામમાં જે કાંઈ મદદ આપણી પાસે માગવામાં આવે તે તે આપણે આપી શકતા હોઈએ તે અવરજ આપવી. મી. મોહમદ સુલેમાન ડીમોલ અને કાસમ આજમ સરંગના દેકાથી એક મતે ઉપલી દરખાસ્ત મંજુર થઈ.

મી. દાવુદ મહમદે (દાવુદ દુસેન અસમાલ) દરખાસ્ત મુકી કે મોલુદના ઉચરાણા માં વસુલ થએલા નાણાં તથા પાકી રહેલ લીસ્ટ મી. ઉમર હાથ આમદ અવેરીને સોંપવાં. મી. એમ. સી. આંગલીઆના દેકા થી તે મંજુર થયું.

ચરચેન મી. એમ્પેનલીનું ભાષણ.

આપણા યુગાદ પરીસરોતી દરમારા અને ઉચરથી હું અલ દસકામ નામનું ઇસલામી બપું દરખાસ્તના કામમાં પહેલો છું તે માટે હું ઘણાજ કામમાં રોકાઈ ગયો છું. અને જર્જે જી. પુવાથી અને બી. રકૂલ પુસ્તક મળતી નથી તેથી અનુમતિના કેટલાક કામોમાં હાથ ધર્યો છું. તે હવેથી

તેમ નહીં થવા હું ખાસ ચીવટ રાખીશ અને થોડી મુદતમાં દાખ ખાવી જવાથી હું પણ નચીત થઈશ. નવા થએલા મેંબરોને હું આભાર માનું છું અને તેઓને બલામથક કરીશ કે આ અનુમતિનાથી વધાણું આપણે કરીઆમાં હંકારેલ છે માટે તેને મદદથી કાયદાનું સીચન કરી પાર ઉતા રશે. લાઇબરેરી માટે ઘણા સાહેબો અનેક આપણો અને ચોપડીઓ આપવા બંધાયા હતા પણ તે સરવે જાપાનીઝમાં ખર્ચ અને જાહેરમાં માન મેળવવાનુંજ હતું. દેકાએ તેમાંનું કરું આપું નથી. તેથી જોઈએ તેટલી જુકા અને છાપાઓ આપવા નથી, માટે હવેથી કંઈપણ મેદ આપતી વખતે જરૂર વીચારીનિજ પગલું ભરવામાં આવે તો વિશેષ યોગ્ય છે. કોંગ્રેસ હાલ આપણા મુસલમાનોનુંજ મંડળ છે તેમાં દરેક શુદ્ધ જાગ સેશે અને તેની મીટીંગ વખતે અતરે ગાફર સરવ બાઈઓ હોલને ચીકાર જારી દેશે અને હું પણ જરૂર ત્યા છનલા અલ્લા આનીશ. પાછો સરવે દિસામ વગેરેના રીપોર્ટ રજુ થશે અને આપની સમંતી મળતાં છાપામાં પણ નાંખવામાં આવશે. ખીલું કોઈ મુસલમાન બીમાર પડે તે માટે દવા વગેરેના આપણી તરફથી કોઈ વતલના બંદોબસ્ત નથી માટે મને આશા છે કે તે માટે હાલ કંઈ બંદોબસ્ત કરવો. મજૂત સારવાર કરી દવા દેવા હાલતર યાહેરે કણક કરેલું છે. મી. દાવુદ મોહમદે પોતાનો પાછન ચીટ વાળો હોય મુસલમાન બીમારોને રાખવા માટે બહીશ આપ્યો હતો અને મી. આઇ. ખી. ડીમોલે પણ વગેરે પુરા પાડવા કણક કર્યું હતું. સકાઈ વગેરે રાખવી તથા બંને સ્વચ્છ રહેવું અને દરેક મુસલમાનોને તુરતી ટોપી પહેરવા માટે મી. પીરન મોહમદે અવરકાદ લાપથ કરી બલામથક કરી હતી. પીરન કામ નહીં હોવાથી મોહી રાતરે મેળા વડો સંપુર્ય થયો હતો.

મુંબઈમાં આગ—ગા. તા.૧૪મી નવેમ્બરે મુંબઈમાં આદમજી પીરલાઈની એક કાપડની મીલમાં ભગંદર આગ લાગી હતી. એ મીલની આસપાસ ચારે તરફ બીજી મીલો આવેલી હતી. તેથી તેમને વારં વારથી ધણીજ ધારતી રાખવામાં આવી હતી. આગ માલુમ પડ્યા પછી થોડાજ વારમાં બધાં આવી પહોંચ્યા હતા. છતાં વધુવાનું ખાનું અને યુલામ સિવાયનો બધો કામ જાળી નાશ પામ્યો હતો. થોડી વારમાં જાહેરમાં બીજી દેકાણે આગ લાગવાથી મંચાની મદદ બંધ થઈ હતી. આ આગનો ૧૧લા નું નુકસાન થયું છે. મીલન પીંગત રરકા ન માટે ઉતરાવવામાં આવેલ છે.

કમીટીયા ઇસ્લામીક સોસાયટી.

જોડાન-૨૫મી તા. ૮-૧૨-૦૬.

ગઇ તા. ૨ જીએ સોસાયટીની મીટીંગ રાખેતા મુજબ સોસાયટીના હોલમાં મળી હતી. મીટીંગમાં મેંબરો સિવાય ખીજ વધુ મુસલમાનોએ ભાગ લીધો હતો. મીટીંગનું કામ સર મનાં સેક્રેટરીની જેર હાજરીમાં જોઈત સેક્રેટરી મી. સાહેરીએ ગઇ મીટીંગ નો રીપોર્ટ વાંચ્યો હતો. જે મી. ગહમદ અમદુની દરખાસ્તથી અને અહમદ હકીમના દેકાથી પાસ થતા ચરમેન મીનીટ જુક ઉપર સડી કરી હતી. એ પછી ગઇ તા. ૩૦-૧૨-૦૬ ની સોસાયટીની મેનીટીંગ કમીટીની મીટીંગ નો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો હતો. જેમાં મેનેજીંગ કમીટીએ મજુર સોસાયટી તરફ થી કમીટીયા લાવવગેરેની ખોલવાનો દવા પાસ લીધો હતો. એ હસવ માટે જનરલ મીટીંગ પાસે મંજુરીઆત માગતા દુસેન મી. અલીમીઆની દરખાસ્તથી અને મહમદ સાલે હાજના દેકાથી લાવવગેરેનું કામ પાસ થએલું હાજર શુદ્ધ્યોમાં જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું. સોસાયટીના મેંબર મહમદ સાલે હાજ તરફથી કાળજી લખી પુછવામાં આવ્યું હતું કે આજ સુધી સોસાયટીના મેંબરો કેટલા થયા છે અને તેમના મારીક જવાજમ વસુલ મેંબરે કે કેમ, અને જે સાહેબોએ સોસાયટીને જોડા લીધી છે તે પુરી ચાવી છે કે કેમ વગેરે. એના જવાબમાં મેંબર સેક્રેટરીએ કિલગીરી સાથે જણાવ્યું કે સોસાયટીના સેક્રેટરી આજે હાજર નહિ હોવાથી હું કહી શકતો નથી આ પછી મીટીંગમાં સેક્રેટરી એનો ખુલાસો આપને બરાબર કરશે. ગાહ ચરમેન સાહેબે પોતાનું લાપથ લગાણથી રાકે કરતાં જણાવ્યું કે આપણી સોસાયટીની પહેલેથીજ લાવવગેરેની ખોલવાની ઇમ્મજ હતી. એ મોટું કામ ખુદ પાડની મહેરબાનીથી અને મેંબરોની મદદ થી પાર ઉતરશે. એ મુસલમાનોને ખુશી થવા જોગ છે. એ લાવવગેરેની ખાસ ઇસલામી બાઈઓની મદદની જરૂર છે કે દરેક સખી સાહેબો એ વખતે કમીટીયા લાવવગેરેને જોઈતી કીતાબો અખબારો વગેરેની મદદ કરશે. એ પછી ઘણા સખી સાહેબોએ પોતા ના તરફથી મોટી મોટી કીમતી કીતાબો લાવવગેરેને જોડા લીધી હતી. તેમ કેટલાક મેંબરો તરફથી ન્યુસપેપરો રીસાલા વગેરે જોડ મળ્યા હતા. મી. દુસેન માલ સાહેબે જણાવ્યું કે કમીટીયા લાવવગેરેને જે સાહે બોએ જોડા લીધી છે તે માટે અપેક્ષાન માનું છે અને રરમાસ કરે છું કે એ જણીસે આપનાઓનાં મુગારક નામો લીસ્ટ સાથે

સોસાયટી હોલમાં રાખ્યાં. બાદ મી. શાહ-
જીદીન સાહેબે જણાવ્યું કે આપણા તરફથી
વિલાયત ગએલું કેપ્ટુરેશન અને આવના
સાઈ નીકળી સુકવું છે એમ તાર મારફતે
આપણને ખબર ગઈ છે.

કેપ્ટુરેશનને કાંઈકે તરીકે લાયક સેકા
માટે અહેવાલ માનતા કેપ્ટુરેશનને હમીદીયા
ઇસલામીક સોસાયટી તરફથી માનપત્ર દેવા
દરખાસ્ત કરી હતી. એ દરખાસ્ત મી. મહમદ
ખાન કેપ્ટી સરવાનુમતે પસાર થઈ હતી
મી. ઇબ્રાહીમ સાહેબ દ્વારા કોઈએ કેપ્ટુરે-
શનને જે જે મહેનતો ઈલાકામાં કરી છે તેનો
વિગતે હેવાલ વ્યાખ્યાન કર્યું કે કેપ્ટુરેશન વિલા-
યતમાં જે કમીટી મુકરર થઈ છે એ કમી-
ટીએ અત્યંત હવે પછીના કામ સંબંધિતને ખેસક
મોટી મદદગાર થઈ પડશે, અને એ કમીટી
હમેશાં આપણા કોઈ તરફથી મળજીત લડત
ચલાવશે, એ પછી મળવાના મોલવી ખલીલ
સાહેબે હદીસ સરીફ વ્યાખ્યાન કરી વાગ્ગેજ
સંબંધિત હતી.

નવા મેંબર તરીકે મી. મહમદ અયાસે
પોતાનું નામ નોંધાવ્યું હતું.

બાદ વધુ કામકાજ નહિ હોવાથી ફતેહ
પટ્ટી મીડીંગ સાંજના પાંચ વાગના સુમારે
ખરખાસ્ત થઈ હતી.

ઇસ્લામ પંખીક લાયખરી.

ઇસ્લામ પંખીક લાયખરીના ઓનરરી
સેક્રેટરી મી. દિવાન જમી જણાવે છે કે
લાયખરીના પાંચકોના ઉપયોગ માટે થીઓ
સોશીને લગતાં કેટલાંક પુસ્તકો તથા માર્શીકો
આપવાની માગણી મી. ઇ. વીલીઅમ્સે કરી
હતી. લાયખરીના ઉપાદેશની અનુમતિથી
મી. ઇ. વીલીઅમ્સની માગણીને આભાર
સાથે સ્વીકાર કરવામાં આવ્યો છે. આથી
કરી લાયખરીના પુસ્તકોની સંખ્યામાં
આસારે વીસનો ઉમેરો થયો છે. આ પુસ્તકો
ત્યારે કોઇને જોઇએ ત્યારે મી. દિવાનને
જણાવવાથી ન મી. વીલિઅમ્સ પાસેથી મેળા
વી આવે અને મુદત પુરી થયે મી. વીલિ-
અમ્સને પહોંચાડવામાં આવશે. પુસ્તકોની
વાદી લાયખરીમાંથી ગળી ચક્રશે. જે સર-
નો વાલ આદેશ લાયખરીના નિર્મા
મુજબ થઈ ચક્રશે. એવી આગા રાખવામાં
આવી છે કે ખીન મહરુથો પછી મી. ઇ.
વીલીઅમ્સના રાખવાનું અનુકરણ કરે.

એક પારસી સેન્ટ્રલ કોલેજ બનાવસ
ની સેન્ટ્રલ કોલેજ એવા પંચાયતવાસ
એક કોલેજ પારસીઓ માટે સ્થાપવા
સંબંધી હિતચાલ મુબઇમાં થય છે. તે
યોગના કરનારોની ઇચ્છા છે એ વિષય
કમર પારસીઓ સંગ્રહ એક પંચાયત મીસીસ
એવી વીસ કે આપ્યું ન.

ચરચા પત્ર.

કેપ્ટુરેશનની પાછી જરૂર.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ,

હાલનું કેપ્ટુરેશન ફતેહમાં હીપણે પાછું
કર્યું છે એ આગળે પુરી થયા જેવું છે. તા.
૧૫મી એપ્રિલ સને ૧૯૦૭ના રોજ લંડન
માં કોલોનીઅલ કાનફરન્સ લરાવાનું છે તે
તકનો લાભ લઈ આપણા દેશનું રક્ષણ
કરવા સાકિય આફરીકાના હિંદી ભાષાઓ
દ્રવીથી કેપ્ટુરેશન મોકલવા સુકશે નહિ. તે
વીશેની હિતચાલ અત્યારથી કરવાની જરૂર
છે અને ખીનઓ પછી મારા મતને મળતા
થશે એવી હમેદ છે.

મી. હમર દાઉ આમદ ઝવેરી.
ડરબન તા. ૧૩-૧૨-૦૬

કેપ્ટુરેશનને માન દેવાની જરૂર.

મે. ઇ. ઓ. ના અધિપતિ સાહેબ,

કેપ્ટુરેશનની ફતેહના ખુશ ખબર સાંભ-
ળી એવો કોઇપણ હિંદી નહિ હોય કે જેને
આનંદ નહિ થયો હોય. ત્યારે કેપ્ટુરેશન
આવી ફતેહ મેળવેલ છે ત્યારે તેને વધારી
લેવા જેવું માન આપવું એ ચાન્સવાલમાં
રહેતા દરેક હિંદીએ જણવાની ફરજ છે.

અને હું ચક્ષીજ ખુશી સાથે જણાવું કે
પીરસંજનની હિંદી કમીટી તથા પ્રીટારીયાની
હિંદુ ધર્મ સભા તથા જોહાન્સબર્ગની હમી-
દીયા સોસાયટી તરફથી કેપ્ટુરેશનને માન
આપવાને માટે મીડીંગની અંદર કરાવ પસાર
કરેલ છે. અને કેવી રીતે માન આપવું તેનો
વિચાર આલે છે. આવીજ રીતે ચાન્સવાલના
દરેક ગામમાંથી કેપ્ટુરેશનને માન મળે એવી
રીતે આપણા હિંદી ભાષાઓ મોકલવું કરવા
માંડે તેવી આગા છે. વચન એકો હોવાથી
ઉનાવળ કરવાની જરૂર છે

મી. ઓ. એમ. ખોરીયા.
ડરબન તા. ૧૨-૧૨-૦૬.

ધીવરેક દેલ ઓફ દેલાગોઆમે

પાંચમીના સરકારના આદેશના ફરક
અંદરમાં કાખલ કરવાને વાલ નિહાળે મળે.
એવી વખત આવેલી મુજબતા ખોરમ
ઓસરે ૨૦થી વધારે દિવસ અંદરના પાસમાં
ઉતર્યા. સ્ટીમરે લંડન કાખાલ રખાવે બાદ
ધીવરેક બોટ ઉપર પાસ તપાસી તેમને
રહે—મારૂં ન. ફરેરેવશાઈમાં
આપણે મુબઇ ઇલાકાને લગળન એક મારા
પછી બોટ અહીં પેચે છે. તોપણ હિંદીને

મેંથી ગણવામાં આવે છે. આ પ્રમાણે કો
રેંટાઇનમાં ૧૦ દીવસ તેઓએ મુદતમાં બાદ
તે પેસેજરો છુટા થઈ શહેરમાં ફરવા
આતુર થઈ રહ્યા હતા ત્યારે કોળી આમદી
વાળા તેટલાજ પોલીસોએ ઉઘાડાં દરિયાકર
ની સાથે તેમને દેખાવ દીધો. અને એ રીતે
સ્તાઓની વચ્ચે તેમને ઇલાચકમાં લઈ
જવામાં આવ્યા. એક માસ તે વાતને લગ
ભગ થઈ ગયો છે. જેમાં કોઈપણ લાગતા
વળગતાં આંહી છે તેમને ખોરાક પહોંચાડ
વામાં આવે છે બાટીનાઓને પાઉ અને આ
ઉપર નીરવાહ ચલાવવો પડતો હશે. આ
સંબંધ પસ બોટી રીતે મેળવાયેલા છે
એમ સરકારનું માનવું હોય એમ અનુમાન
થાય છે. ત્યારે બોટ ઉપરથી ઉતારવામાં
આવ્યા ત્યારે સંઘળા પાસ ખરા કર્યા અને
તે ખીચારાઓએ કમ્પેરેન્ટાઇનના રૂ. ૨૫
ખરચ અને તાંબી હાડમારી બોમ્બી લીધી,
ત્યારે ઉતારના તેઓના પાસ બોટા થયા.
હવે તે કેદીઓની સંકાર મું બવરચા કરવા
ની છે ? તે અહીં વસતા કયા શેડીઆઓ
તેને વીનવી કરીને ખુશી કરે ? જ્યાં સુધી
મરકાર પોતાની મેળે કાંઈ પરીણામ આપે
ત્યાં સુધી અહીંના બહાદુર શેડીઆઓ તેમ
નું નું થાય છે તેનો વીચાર મનમાં પાવ્યું
ચલાવવાને નરસ નથી તો પછી ખાસ
બદ્દાર પડી તેમને સહાય કરવાની વાત તો
ક્યાંજ રહી ? આ પછી સોમાલી અને
કેઝર મુબઇથી આવી કેઝરના ઉતારના
પાસ તપાસી રહ્યા પછી કોલેન્ટાઇનમાં
લઈ જવા માટે દીવસના ૪ થામે તેઓને
મુક્ત બેનમાં બરવામાં આવ્યા અને તેમાં
થી એક ગણ્યું પેરાઈ ન બચ માટે એ ગડસ-
બોટસને બંધ કરી તાળાં મારવામાં આવ્યા.
હવે તેઓને કલા ગી રીતે મળે ? મોરના
કેવરઓ માટે પછી દરની તથા બેસકાની
વગેરે સમગ્ર પગી કાળજીપુરવટ થાય ત્યારે
હિંદીને તે મુક્ત-બોટસમાં પુરવામાં
આવે. આમ થવા પછી તથાકે રાકક રીની
કયા પડેલા માસરે માન બદે એ વીનવનું.
તે કોલેન્ટાઇનમાં લઈ જવાને એનકાન
આવ્યું હશે અને એ વીચારેઓનો કલાનો
મુદતને ધાવું કરીને થયો હશે. આ દેખાવ
એવો તો તાસલનક માટે મારી આંખથી
જેવા પડ્યો છે કે મન મારી આવવાને
શેડીજ માટે હતી દરખાવ માટે ત્યાંથી
ફરવાને પાવું.

ખેડેવાના મુદતને ત્યારે મળેલી એક
રોજમાં બોટના નામે તેને અવરખ અને
મુક્ત કેદીને ત્યાં સાં રહ્યું ત્યાં જ
મુખરેક પછી હિંદીને એ પાસ બોટ થ
હા. રા. તેને ત્યારે મુજબ કરવામાં ગિલે

વીચારવાળા અને મોઠા હોદાનો દાવો ધરા
વતા ધોળી ચામડીના સાહેબો જુલમ
ગુજારે અને આવી અધમ રીતે તાંબે ત્યારે
ખીરીશ સરકાર અથવા ધીરીશ કાનસડ શું
સહાય આપી શકે ? અથવા શા માટે તે
રીકરમાં પડે કે કાંઈ વીચાર ચલાવે ?

આ હકીકતો કાગળો ઉપર છાપાઓ માર
ફત ખર્ચમાં મુકનાર હિંદીઓનો જુલ
ચિંતક મી. કાશરી હિંદીઓના વીરુદ્ધ રાજ
વાર્તા આવતા નીરસકારનો જવાબ છાપાઓ
થી વાળતા. પણ સંભળવાને બહુજ નારાજ
હોએ કે તેઓ સાહેબ કેસર મારફત હિંદુ
સ્થાન તરફ રવાના થાવાના છે. તેમની ગેર
લાજરી હવે આપણને બરાબર જણાવી
જેવશે.

ડેસાગીઆને. લી. કુખીને કુખે કુખી.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

કરબન તા. ૧૦-૧૨-૦૬

આજરોજ સભા નીચમાનુસાર ૧૩૨
પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્ટરીટમાં મળી હતી. સમા
રંહના કૃત્યો નિયમાનુસાર કરી આજનો
વિષય મી. જી. વિલીઅમ્સે થીઓસોફી વિષે
વોંચી સમજાવ્યો. આવતી સભામાં મેરીન્સ
બ્રોંચી મી. કમલુ. ઇ. માન્ડ તથા મી. એ.
ટરેનમર સામણ આવવા આવનાર છે. મી.
માર્સે રવીવારે સવારે ૧૦ વાગે 'નો પાઇ
સેલ્ફ' નો વિષય સંભળાવશે તથા મી. ટરે
નમરે સાંજના પાંચ વાગે 'નોલેજ આફ ધી
પાથ' નો વિષય ચર્ચાવશે. સંઘળ થોંચો.

સોરીના પ્રેમાળ બાઇઓએ આ તક
ગુમાવવી નહિ. સંઘળતાને માટે સભા અને
વેળા કરીને સ્ટ્રીટમાં આવેલી 'ઇડિઅન
લાઇબ્રેરી' ના હોલમાં ભરાશે.

મહામેડન કેળવણી ખાતાનું ફંડ

લીઅનબર્ગ

મી. જનરલ જે. એચ. કીલારે	૧	૦	૦
„ જોન. એચ. કીલારે	૦	૫	૦
„ આગમ આમેદની કું.	૩	૩	૦
„ કાજી બહેલોલખાન સાહેબ	૧	૧૦	૯
„ હરીસમીઆ કાલુગીઆ	૦	૫	૦
„ હશાદ હસન	૦	૫	૦
મી મોહમદ અમીજી	૧	૦	૦
„ સુલેમાન અમીજી	૦	૩	૦
„ કસમાઇલ અલરામ અસ્વાત	૦	૭	૬
„ હાસમ હજરાવીમ બદાત	૦	૧૦	૦
„ શુલામ કુસેન હારીઆ	૦	૧૦	૦
„ કમલુ ડી. મીચલ	૦	૧૦	૦
„ એમ. કમલુ. જેન	૦	૧૦	૦
„ ફનેકલ	૦	૫	૦
„ જોન-કાન-આલવીક	૦	૨	૦
„ જોન ડેલપોટ	૦	૧	૦
„ નેકસન	૦	૧	૦
„ જોન. જોન. દેસાઈ	૦	૧	૦
„ એચ. જી. દેસાઈ	૦	૩	૦
„ એમ. એમ. કયાત	૦	૫	૦
„ કાગમ કયાત	૦	૩	૦
„ હજરાલીમ કયાત	૦	૧૦	૦

ઈડિઅન ઓપિનિઅન,

આવતો અંક.

ડેપુટેશન તરફથી ઠેકડુંક રસીક
લખાણ આવતા અંકને મટિ મળ
વાની અમને વહી છે. જે આવતા
અંકમાં દાખલ કરવામાં આવશે.

રોકડ બખર ભાવ.

આવલ.	ધી. પે.	શી. પે.
માંગ ૧ બરતાલુ	૨૫ ૦	૨૫ ૬
બીમડીના	૨૬ ૦	૨૭ ૦
એફ. એફ. ડી. આર.	૨૨ ૬	૨૨ ૬
એફ. ડી. આર.	૨૨ ૬	૨૨ ૦
ચીની સમર	૨૪ ૬	૨૫ ૦
કુડાના	૨૫ ૦	૨૬ ૦
દેશી તુવેર ઘાળ.	૨૨ ૬	૨૩ ૦
તુવેર ઘાળ કાનકુરી.	૨૪ ૬	૨૫ ૦
મસુરની	૨૩ ૫	૨૫ ૦
મગની	૨૫ ૬	૨૭ ૦
અડકની	૨૭ ૦	૨૮ ૦
ચમ્પા મુંબઈના	૨૨ ૦	૨૨ ૬
„ કાળ	૨૨ ૬	૨૩ ૬
વટાણા	૧૦ ૦	૧૮ ૦
મીઠા	૧૮ ૦	૧૫ ૦
કકડુ તેલ ૧ આલન	૩ ૧૦	૮ ૦
એરડી	૩ ૩	૩ ૪
મીઠું	૩ ૮	૩ ૯
નાળીએરલું	૩ ૮	૩ ૯
ખાંડ સફેદ સો. રતલની	૧૪ ૯	૧૫ ૩
પાળા	૧૫ ૦	૧૫ ૬
સાઈન	૧૮ ૦	૧૪ ૦
લીરકુળ નાતાલ	૯ ૦	૧૦ ૦
આરો	૧૧ ૦	૧૧ ૬
મદ્રાસી સોપારી ૧ રતલ	૦ ૭	૭ ૬
મરચાં.	૦ ૫૧	૦ ૬૧
ધી પેટી ૪ કીનના પોં	૮ ૫	૮ ૧૦
પોરબંદર	૮ ૧૫	૯ ૦
પારાશીન કોવોસ.	૬ ૨	૬ ૩
„ વાઈટ રોસ	૭ ૬	૮ ૦
„ ગ્રીન	૧૨ ૬	૧૩ ૦
નાળીયેર ૧૦૦	૧૨ ૦	૧૨ ૦
હાથી	૯ ૦	૧૦ ૦
નીમક (લીવરપુલ)		
બરતા એકનું.	૪ ૪	૪ ૬
કુદ નેસલકુ	૨૦ ૦	૨૦ ૩
ખાનીસ	૨૯ ૦	૩૦ ૦

Monkey Brand Soap

મંકી બ્રેંડ સાબુન

વાપરનેમે દીલ ખુશ હોતા હૈ ઓર ઘર સાફ
રહેતા હૈ.

લીનોલીયમ્સ, મીળ કપડા, મીઠી, કઠોડા,
ફરનીચર, વામળ વગેરે ધોનેકે લીયે મંકી વરેંડ
સાબુન વહુત અચ્છા હૈ.

इस्से कपड़ा नहि धोना.

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.
Tel. Address: RAHMAN, 9
P.O. Box 12.

G. K. Desai
General Dealer & Importer.
P.O. Box 76. Tel. add. "DESAI."
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co
General Merchants & Importers,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 184. Tel. Add. "AYOB"

M A Karodia & Co.,
GENERAL MERCHANTS,
Dealers in all kinds of
Indian Groceries and Soft Goods.
Box 3598.
41 Market Street,
Johannesburg.

Ismail Suliman & Co.,
MERCHANTS & IMPORTERS
P.O. Box 111. Tel. Add. "SULIMAN"
RUSTENBURG.
Branches:
Natal, NATAL,
Zeerst Namo, TRANVAAL,
Lindenberg, LINDENBURG,
Rustenburg, RUSTENBURG.

E. A. PATEL & Co.
GENERAL DEALERS
AND
DIRECT IMPORTERS,
Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware,
corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tel. Add. "PATEL" 70. Box 34
BRANCH AT ROSENEKAL.

HAJEE HABIBI
CALCUTTA HOUSE,
IMPORTER AND GENERAL DEALER.
A great variety of
Kest Shalms, Trays, Bidebides, Cakes,
Mint, Edible, etc. Imported from
Rangoon, India, etc., etc.
SPECIALTY: NOTALITIES BY 17287 & 12
Prices are very moderate & terms are easy.
A trial solicited
Tel. Add. HABIBI. ST.
538, Prinsloo Street, PRETORIA.

ભાણુ પરચેતાન.
સામાનની દરેક સગવડ કરી આપવામાં
આવે છે. આનો અર્થ જુઓ
340 પાસ રસ્તો,
પ્રેટોરિયા.
A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT & DIRECT IMPORTER,
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL.
Tel. Add. "BHABHA" 70. P.O. Box 35.

S. D. ROBERT.
General Importer, Wholesale and Retail Merchant
LINDENBURG P.O. Box 1
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

EBRAHIM CAMR DEEN.
GENERAL MERCHANT.
Specialist in
Best Leaf Tobacco (Handmade) (Edible)
Tel. Add. "CAMR DEEN" 70. Box 35.

129 Castle Street.
Sole Importer of all
India and English
Also Importer of Cape goods

ઉપરોક્ત સુધી

સુધી સુધી સુધી

The Associated
MILITARY
Second-hand Overcoats, Jackets
Trowsers, Coats, Waistcoats, etc.
J. LANDAU,
337 Main Street, D.
Box 1111: 10, Rue des Freres Faurens, T'vaal.
સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી
સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી
સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી
સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી
સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી

સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી
સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી
સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી
સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી
સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી
સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી સુધી

Ismail Amod Kaje,
JANSEN MERCHANT & DEALER
Sonder Street, P.O. Box 11,
KRUGERSDORP.

S. GOOVADIA
GENERAL MERCHANT
ENGLISH and INDIAN
GROCERIES
Box 270, Tel. Add. "GOOVADIA"
JOHANNESBURG.

F. M. BANFIELD, 15601 and Shoe
Factor, etc

P. V. SANGHAVEE
GENERAL MERCHANT

DUNBAR
4703 Br
Tel: 401

20 Док ▲

अथो जन्मो मृत्योर्नश्वरं नमो भगवते

ଆର୍ଥିକ ଦିନି ପ୍ରତି ୪। ୩୦.୪୫.୦୦୦ ଟଙ୍କା

SELEMAN DENALI MIA & CO.,

Direct Imports.

JAMESON & CO.,
Manufacturers.

C. K. D. PULLAY & CO
General Merchants & Importers

संस्कृत-भाषा-कोश-प्रकाशक-संस्थान-मुद्रित-॥

ABDOL GANIE, - General Dealer.

VANMALI KOYA
General Editor

Mehta & Khanderia Bros.,

YUSUF PATEL.

P.O. BOX
241.

જો અમુમકર આમદ એન્ડ બ્રધર,
તહેલ્વાર રેશમના વેપારી—કરબન, (નાતાલ).

Tel. Address
ABOOBAKER

E. ABOOBAKER AMOD & BROTHER,

જો રજા 434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Umbas,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frocks,	Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY: PRICE MODERATE.

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 88.

Telephone 864.

Telegraphic Address: "PORBANDAR."

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

કલેક્ટર વેપારીઓના વ્યવસાય સંબંધી બાકીના સમાચારોમાં આવે છે.
કેમકે સ્થાનિક વેપારીઓના વ્યવસાય સંબંધી બાકીના સમાચારોમાં આવે છે.
કેમકે સ્થાનિક વેપારીઓના વ્યવસાય સંબંધી બાકીના સમાચારોમાં આવે છે.
કેમકે સ્થાનિક વેપારીઓના વ્યવસાય સંબંધી બાકીના સમાચારોમાં આવે છે.

એ. મેક વીલિયમ.

ટેલીફોન નં. ૨૧૭. ઓ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ સરનામું "CONCASSEZ."

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars apply:

PARSEE RUSTOMJEE, 120 Flate Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers:

563 CHURCH STREET,
MARITZBURG, N. Nat.

USEFUL BOOKS

MOON'S LITTLE WHITE (Seventh Ed.)
Containing 675 letters. Useful to every man
in every position of life for daily use. Rs. 1,
2s. post free.

HELP TO THE STUDY OF ENGLISH (Third
Edition).—An exhaustive collection of phrases,
idioms and proverbs, with their explanations
and proper uses. Rs. 3, 2s. post free.

EVERY DAY ENGLISH: A DIFFICULTY
(in reading, speaking and writing the Eng-
lish language. (Third Edition). Rs. 1, 2s.
post free.

HAND-BOOK OF ENGLISH SYNONYMS
(Third Edition).—Explained and illustrated.
Aids to the right use of synonymous words in
composition. Rs. 1, 2s. post free.

SELECT SPECIMENS OF THE GREAT OVI-
GONS, Vol. I and II.—Help to write idiom-
atic English, to improve the analytical and
expressive powers, etc. Each vol. Rs. 2,
6s. post free.

WORKERS OF THE WORLD (in Nature,
Art and Science). Rs. 1, 2s. post free.

To be had at the Manager, "INDIAN
STUDENT OFFICE, No. 106 UPPER
CIRCULAR RD., CALCUTTA, INDIA.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant,

એ. એમ. ભયાત,

હેલ્ડેલબર્ગ અને રીટલ મર્ચન્ટ.

Market Street, Box 48,

HEIDELBERG.

Branches—

Jersey, Box 24. Nigel, Box 43.

and at Volkskrant

(in Bhayat Bhagat & Co.)

Tel. Address "BHYAT 24"

P. DAWJEE MAHOMED & Co

Have a large stock of

RICE, DHOOL, GHEE AND OIL,

Directly imported from India.

343 FINE STREET, DURBAN.

Tel. Address "PABULAK" Box 124.

TAYOB HAJER KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Pretoria.

P.O. Box 357.

Tel. Add. "TAYOB."

For what ladies think see Indian
Edition

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPETOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

હાલના બાગીચારોએ આ વેપાર ચાર
વર્ષે ઉપર ખરીદી લીધેલ હોવા છતાં એક
કરમનની કુ. ના નામથી વેપાર ચલાવવા
માં આવતો હતો અરજી કે નવા બાગીચારોના
નામ નાવાલમાં સારી રીતે જાહેર થાય ત્યાં
સુધી જુનુ નામ રાખવાનું કરાવ્યું હતું.
હવે તે નામ ફરવી ઉપરના નામથી કુ. આ
લે છે.

જથામંથ માલના વેપારી.

ફેરક રકમનો સેફ્ટ કુલસ, કાપડ ગર,
શુદ્ધ, કાફી માલ, હાડિવર, અમતો સામાન
વિગેરે વિગેરે.

A. MANSOOR

GENERAL MERCHANT.

BUTHA BUTHE,

DISTRICT LERIE, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,WHOLESALE & RETAIL
MERCHANTS,

3131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,Fruit Merchant and
General Storekeeper.

BELLAIR, NATAL.

અપો નગરોએ ફ્રુટ ચલાવવામાં આવે છે.

TAYOB ADAM,

GENERAL MERCHANT

Butha Buthe,

Leribe District, Basutoland.

P. Pavadai Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT.

MADRAS GOODS A SPECIALITY.

139 Grey Street & 95 Umgeni Road,

DURBAN.

Telegraphic Address: "PERFORMER."

PARSHOTAM VALABH,

TAILOR & OUTFITTER

KINDS OF SUITS MADE TO ORDER
AT SHORTEST NOTICE.

128a Grey Street, DURBAN

ખાનમાં ઇંગ્લિશ ગુજરાતી નિમાળ.

જે તા. ૧૧ જુન ૧૯૦૩થી ખોલી છે.
ગુજરાત અને હાડીઆવાડના ગૃહસ્થોને
પેતાનાં બાળકોને ઇંગ્લિશ તથા ગુજરાતી
અભ્યાસ કરા આ રકમમાં મોકલવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસીક રી રી. ૧૦
૧૦૦ રેસ્ટ સીટ. } એમ. કે. પટેલ.
દરબન. } રકમ માસતર.

FOR SUITS TO MEASURE

go to

Makanjee Bros.,

Outfitters.

182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

General Importer, Wh. Retail & Retail Merchant.

Box 122, Tel. add. "Abraham Tilly."

OLD TOWN, KLERKSDORP.

ARMSTRONG BROS.

36 Field street, Durban

હોદાનો સામાન, કલકરી, બતીઓ તેમ
રેમ તેના પ્રમ.
કાચનો સામાન, સ્ટેશનરી, એનેમલરો:
સામાન, વગેરે વગેરે, હાજરથી પેક કરી વગ
વગ ડીલીવર કરવામાં આવે છે. બાવને ખર્ચ
નીચેને કરનારે પુછો.

આર્મ સ્ટ્રોંગ બ્રાધર્સ,

36 ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ. દુરબન.

ફકામ વેચવાની છે.

ચારલસ ટાઉન મધેની અંગ્રેજ બસ્તી કુ
કામ વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા માટે ચાર
લસ ટાઉનમાં ચાલવા ૧૦૭ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ
ફાકદાસમને પુછવાથી ખબર મળશે.

Essop Suliman,

GENERAL MERCHANT.

Box 46 Tel. Add. "SULIMAN,"

VOLKSRUST.

A. E. Chotabhai,

MERCHANT.

BOX 33,

KRUGERSDORP.

INDIAN OPINION**Rates of Advertisement**

Single Column ... .. 2'6 per inch	One Inch S. C. One Year £2-10-6
Double Column ... .. 5/- per inch	Two Inches " £4-15-0
Repeats Half Charges	Three Inches " £6-10-0

Liberal discount for standing advertisements for long periods

For further particulars write to:-

MANAGER,

INDIAN OPINION,

Phoenix, Natal.

Reuter's Telegram Coy., Ltd.,

Economical CABLEGRAMS to INDIA and the EAST

REUTER'S despatch cable messages for the public to India, the Far East, Europe, Australasia, and America, and allow a rebate of one shilling and sixpence a message to regular senders.

REUTER'S remit money by mail or telegraph to all parts of the world.

REUTER'S register the addresses of senders and receivers, free of charge, by a system that ensures considerable economy; and the Reuter Social and Mercantile Code, which is the most complete of its kind in existence, enables senders to save still further.

All cablegrams sent in Reuter's Code are delivered to the receiver in plain language.

Further particulars can be obtained from:-

The MANAGER,	At the Head Office in S. A.	At the
Reuter's Agency, Davis Buildings, 53 Field Street, D U R S A N.	Reuter's Building, St. George's Street, C A P E T O W N	Reuter's Agency, The Corner House, Commissioner St., J O H A N N E S B U R G

રૂટરના તારની કંપની, લીમીટેડ.

હિંદુસ્થાન તથા યુરોપ માટેના તારના સસ્તા દર.

રૂટરની કંપની કાઉન્સિલ લેન્ડને માટે હિંદુસ્થાન, લપાન, યુરોપ, ઓસ્ટ્રેલિયા અને અમેરિકા તાર મોકલી શકે છે. નિયમિત ધરાવેને દર અદિશા લોક એક વાર્ષિક અને હવેની રીમેટ આપવામાં આવે છે.

રૂટરની કંપની તાર અથવા દવાલથી દુનિયાના કાઉન્સિલ બાજબર પૈસા મોકલી શકે છે.

રૂટરની કંપની તાર મોકલનાર તથા લેનાર ધણીના સરનામા રહસ્યદર હરે છે. આ રહસ્યદર નામને માટે કાઉન્સિલ પદસા લેવામાં નથી આવતા. રૂટરની ખાસ કોડ છુક છે તે દરેક રીતે અપુરુષ છે. આવી રીતે નામ રહસ્યદર કરાવી કોડ સમ્પ્રદામાં તાર લેવા તથા મોકલવાથી પણ સસ્તે દરે કામ હકેશી શકાય છે.

જ્યાં રૂટર કોડમાં આવેલા તાર રૂટરની કંપની તેના અરુષ કરી લેનાર ધણીને દલી શકે છે.

પણ નિયત માટે નીચેને સરનામે લખો.

મનેજર,	રૂટરની ખીલ્ડિંગ,	અથવા રૂટરની એજન્સી,
રૂટરની એજન્સી,	સેન્ટ ન્યોનર્સ સ્ટ્રીટ,	ધી કોન્ટનર હાઉસ,
ડેવાલ ખીલ્ડિંગ,	કેપટાઉન	કોમ્મિશનર ઓફ,
પર રીફરેન્સ,		જોહાન્નસ્બર્ગ.

ખાઈસીકલોના મોટા જથ્થા.

ખાઈસીકલોના મોટા જથ્થા લુલી લુલી નતની ખાઈસીકલો કીમત પાઉંડ ૬-૧૦-૦ (કેસ) થી અથવા માસિક હકેતેથી અમારે લખી મળશે. દરેક નતનું ખાઈસીકલુ સીપર કામ પણ સારી રીતે કરી આપવામાં આવે છે.

એ. કેન

૨૪૭ પાઉન કોડ ડરબન.

"INDIAN OPINION,"

Yearly Subscription (Natal)	12/6
Half Yearly	7/6
Quarterly	4/-
Yearly Subscription (South Africa	
England and India)	17/-
Half Yearly	9/-
Quarterly	5/-

AMOD SULIMAN & CO.

MERCHANTS & IMPORTERS.

Branches:—KOTLA, SINGAPORE, KOTA.

HEIDELBERG, FRANKFURT.

Branch:—KOTLA & CO., Nigl.

સ્ટીમરોની હીવવાલ.

[નાતાલ કોડેટ ગાર્ડન]

અમલગી—તા. ૨૪ મીના અરસામાં કલકત્તા માટે ઉપડશે

દવાલ તા. ૨૪ સોમવારે સવારે ૫૦૫ અમે.

પગોલા—તા. ૨૭મીના અરસામાં કલકત્તા માટે ઉપડશે.

અમલગી—તા. ૨૨ મન્યુઆરીના અરસામાં ઉપડશે.

અમલગી—તા. ૨૦મીએ બેરતથી સીધા મુંબઈ માટે ઉપડી ૨૭ મન્યુઆરીએ પહેલી જવા પડી છે.

[જરમન માઈન]

જરમન તા. ૨૦-૨૨-૦૬ના રોજ મુંબઈ તરફ ઉપડી છે.

ફેરવાળ તા. ૨૦-૨૨-૦૬ના રોજ મુંબઈ થી ઉપડી ચુકા છે

Indian Opinion

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, DECEMBER 22ND, 1906

No. 51

Contents

EDITORIAL COLUMN:—	Page
The Transvaal Constitution ..	963
Mr. Morley's Sympathy ..	963
The Voted-up Strands Ordinance ..	964
Mr. Haggart Again ..	964
A Colonial Indian's Success ..	964
A Correction ..	965
The Kleinberg Correspondence ..	965
OTHER ARTICLES:—	
Indian Debating Union ..	965
Durban Notes ..	965
The Morley Interview ..	966
"South Africa's" Misapprehension ..	967
Johannesburg Letter ..	968
Mr. Kleinberg's Refuge ..	969
Transvaal Constitution ..	969
Lord Lytton's Reply ..	970
British Indians and Coloured People ..	970
Johannesburg Council ..	970
Gallows Tree Case ..	970
Voted-up Strands Ordinance ..	971
Transvaal's Attitude on the Indian Question ..	971
Some Seat Questions ..	971

Indian Opinion

SATURDAY, DECEMBER 22ND, 1906

The Transvaal Constitution

ON Friday, the 15th instant, there was published in the Transvaal the full text of the document which gives political self-government to the white inhabitants of that Colony. The Letters Patent deliberately define the qualification of voters in the following express terms:—

Every white male British subject of the age of twenty-one years and upwards, who is not subject to any of the disqualifications hereinafter mentioned, shall be entitled to be registered as a voter, and when so registered, to vote at any election of members of the Legislative Assembly.

As was decided many months ago, no coloured person is enfranchised in the Transvaal, no matter what his degree of civilization, and Mr. Rhodes' ideal has come a-clattering to the ground. This final decision must cause great sorrow to all who hoped that, even at the last moment, those in authority would realise the position they were inflicting upon a helpless and oppressed section of the community. We have it, on the word of the present Under Colonial Secretary, that the British Government is advised that South Africans regard coloured people and British Indians as Natives, and consider that their enfranchisement would mean a breach of one of the essential terms of the Treaty of Vereeniging. So expediency has gained the day, and high conscience must hide its head.

There is, however, a bright lining even to this dark cloud, for, by the Letters Patent, the Governor of the Transvaal is ordered to reserve, for the signification of His Majesty's pleasure thereon, any law whereby persons not of European birth or descent may be subjected or made liable to any disabilities or restrictions to which persons of European birth or descent are not also subjected or made liable. It is considered in many quarters that the actual incorporation of such a provision in the Transvaal Constitution, in lieu of the customary private instruction to the Governor, is tantamount to a calculated insult put upon the white inhabitants of the Transvaal. His Majesty's Government, so it is said, has sought to make it plain to the white population of that Colony that the people at home distrust the policy of the European colonists with reference to the coloured communities.

We will admit quite frankly that we believe that, generally speaking, the Imperial Government is perfectly justified in doing what it has done and in coming to the conclusion which it has apparently adopted. Apart from a very small minority of the European settlers in the Transvaal, there can be little doubt that they are utterly neglectful of the best interests of the coloured communities, and desire, generally, to exploit them for the benefit of themselves, or, when any section of the coloured community is able, by reason of its very virtues, to gain what it is justly entitled to, the European inhabitants have clamoured for artificial restrictions to be placed upon the efforts of those less favoured by fortune in the matter of colour.

As an instance of our first contention, we would point to the Native policy of the Cape Colony, and contrast it with that of the Transvaal. In the Cape Colony, there are nearly a million and a half natives. In 1904, the direct taxation imposed upon them was £124,000, whilst there was expended on them directly nearly £67,000, of which nearly £28,000 was for education alone. In the Transvaal, the natives number less than a million, approximately 930,000. In 1904, these natives paid indirect taxation amounting to £343,000, of which only £5,000 was spent on their education. As Mr. P. A. Molteno, M.P., shrewdly remarks in *India* of the 23rd ultimo, "a large profit was derived in the Transvaal on the Native taxation." As an example of our second contention, we have only to point to that highly objectionable measure, the Asiatic Law Amendment Ordinance whose operation has now been suspended by order of the Imperial Government.

We hold that the people in the Transvaal are too near the so-called inferior races to be able to judge them properly and to rule them equitably. Obviously when any section of a community is voiceless, the tendency is for those whose status exists by contrast with the voicelessness of their brethren to overhear and oppress the latter.

British Indians in South Africa have never demanded the franchise. On the other hand, they have never objected to receiving it unsought as a means of securing those rights to which they are justly entitled. It is no easy thing for the Imperial Government to set its face against the expressed views of a self-governing Colony, but it is as difficult for a candidate for Parliament to ignore the voice of those who have it in their power to obtain his election or rejection at the polls, and the possession of the franchise by coloured people qualified to exercise it would undoubtedly be an inestimable advantage.

However, it is useless crying over spilt milk. Our brethren in the Transvaal should be thankful for the small mercies that have nevertheless been vouchsafed to them. The Upper Chamber has been appointed specially to safeguard the interests of the Natives of the Colony. Let us hope that, since British Indians have been classed with them for purposes of disfranchisement, they will still be classed with them for purposes of protection and defence.

Mr. Morley's Sympathy

ELSEWHERE, we publish what appears to be a very full report of what took place at the interview between the Secretary of State for India and the deputation which he invited to wait upon him.

Mr. Morley is known for his breadth of mind and his deep-seated humanity. A man trained in the school of John Stuart Mill could not but sympathise with the tale brought to his ears by the Transvaal delegates, and his reply to the speeches made by the various members of the deputation was full of sweetness, full of sympathy, full of goodwill. But underlying it all may be traced the feeling, which Mr. Morley did not hesitate to express, namely, his disliking in approaching a colony about to receive self-government on a matter which that colony thought to be one of its own concern only. In fact, Mr. Morley went so far as to say that sometimes it was easier to negotiate with a foreign power than with a British colony.

We can perfectly well understand his meaning. A foreign power, as a

role, understands the value of international amenities, and generally, is able to appreciate the existence of circumstances outside of the narrow limits of its own nationality. A British colony, on the other hand, is usually too self-conscious to realise anything outside of its own particular boundaries. Its inhabitants have struggled and striven for existence in a new land, and have fought against nature itself, with the not unexpected result that selfishness—a large selfishness if you will—is the dominant note in the new national code of emotions.

It is a very terrible thing to realize this mental blindness, for one perceives at once how such a colony, like a child thoughtlessly playing in the midst of dangerous and unprotected machinery, inexperienced and untrained in the school of statesmanship, rashly rushes into spheres where tact, discretion and imagination are essential, if a catastrophe is to be avoided. But the average colony, like the wanton schoolboy, is impatient of philosophy dissertation, and yearns to save its young limbs violently, utterly regardless of the accepted canons of propriety, of its own crudity of expression, of the harm that is inflicted upon others in the awkward position of being its victims.

We fear that the world to-day is much like a store filled with explosives, and that some of the colonies, and especially South Africa, are like thoughtless children carelessly throwing lighted matches about. On the present lines of action, a terrific explosion is one day almost inevitable, and it was this certainty which caused Mr. Morley, without doubt, to confess that he did not view the future without shuddering. The day may come, it is true, when a Colony will be able to say to the Mother Country: "Let us do as we will, or we will do what we will in spite of you." That would be all very well were only the colony and the Mother Country concerned, but in the case of a colony like the Transvaal or Australia, or New Zealand, or Western Canada, other States come into play, and the Mother Country has then to consider her far larger relationships with an entirely new world, and she must then counsel her daughter colonies lest, by a foolish petulance, a stupid parochialism, they endanger their own safety, and threaten the very existence of the Empire of which they form the lusty supports.

The Vrededorp Stands Ordinance

Our readers will observe with pleasure the telling reply given by Mr. Gandhi to Mr. Churchill's statement, in the House of Commons, with reference to the Vrededorp Stands Ordinance. Mr. Gandhi has gone further than merely refuting the statement made by the Under Colonial Secretary. He has pointedly remarked that there seems

to be no end to the misinformation that appears to be almost deliberately given to His Majesty's Ministers on matters affecting the British Indian community. Mr. Gandhi was careful to point out that he held Lord Selborne blameless in such a matter, and indeed one cannot reasonably attach any blame to a man who is more or less in the hands of so-called specialists, whose duty it is to advise him in the technicalities of their own specialities.

Mr. Gandhi could reasonably have urged this as still one more example of how extremely necessary it is for a Commission of Enquiry to be appointed to investigate the whole question of British Indian grievances in South Africa. It is notorious by now that, whilst the anti-Indian party has every opportunity of laying its case before the authorities and of poisoning the ear of those authorities, British Indians are voiceless and maligned, without any power of redress and scarcely the possibility of defence. It is true that they are occasionally able to make themselves heard, but at what expense! Take, for instance, the administration of the Peace Preservation Ordinance in the Transvaal. It has been shown again and again, by appeal to the Supreme Court and otherwise, that the Permit Office has been acting illegally in preventing the entry into that Colony of minors residing with their parents and supported by them.

Take the case of the administration of the Law 3 of 1885. There, again, appeal to the Supreme Court has shown that Asiatics residing in the Transvaal for purposes of trade or for like are alone obliged to register themselves. Nevertheless, in order to gain their just rights, the British Indians in the Transvaal have been obliged to spend large sums of money. Take again, that wretched measure, the Asiatic Law Amendment Ordinance. It has cost the British Indian community in the Northern Colony an enormous amount in order to send deputies to England to obtain the relief which it should never have needed to seek, had those, whose duty it was to protect them against the stupid prejudices of ignorant people, performed the task allotted to them.

All this has happened because British Indians have not an equal voice with their depreciators, and Mr. Gandhi was quite within his brief when he urged that there was almost systematic misrepresentation to the High Commissioner with regard to the conditions in South Africa affecting the British Indian community. It is to be hoped most devoutly that the Secretary of State for the Colonies will take the warning to heart, and realise some of the difficulties and dangers threatening our brethren in this sub-continent.

LAST WEEK, MR. HAGGAR MOVED IN the House of Mr. Haggard Again Assembly that "the time has arrived for the introduction of legislation having for its object the effective reduction, and ultimate abolition, of trading by Asiatics in Natal." Colonel Greene moved that the House proceed to the next order, and the motion was adopted by eighteen votes to twelve. Mr. Haggard seems to have lost, if ever he had it, all sense of proportion. A proposition such as that put forward by him is absurd, to say the least of it, and Colonel Greene certainly seemed to have realised the humour of the House in urging it to ignore Mr. Haggard's ridiculous motion. Apart from anything else, there is already effective legislation, which has resulted in the reduction of trading by Indians in Natal. We have protested already against its extreme stringency for we realise only too clearly that, whilst it is, theoretically, of general application, in practice it is used to victimise Indian traders alone. One would have thought that this in itself would have more than counterbalanced whatever advantages might be had by Indians owing to their better business methods. But no! Some of our Colonial wiseacres consider that the law is not sufficiently oppressive, and so they lay themselves open to being publicly laughed at. It is to be hoped that Mr. Haggard will appreciate the true meaning of these constant rebuffs, and take the situation a little more seriously than he at present seems inclined to do.

WE PUBLISHED LAST WEEK A CABLE from London to the effect that Mr. A Colonial Indian's Success Joseph Royceppen, a Colonial-born Indian, now a student of Lincoln's Inn, London, had passed the special law examination for the Bachelor of Arts degree of Cambridge University. We hasten to convey our congratulations to him and to his family upon his success. It is a pleasant thing to note the amount of self-sacrifice that has been manifested in this instance by certain members of the Colonial-born Indian community, and reflects the greatest possible credit upon that community. Mr. Royceppen has already realised his responsibility towards his brethren in South Africa by his manful protest, jointly with the other Colonial-born Indians now in London, against the Transvaal Asiatic Law Amendment Ordinance, the operation of which has recently been suspended by the Imperial Authorities. We feel that the more Indians in South Africa will realise the supreme advantage of education, and especially education of character, the more will they have realised their own destiny. We have always claimed, and we shall continue to preach, that the real liberty is that

which one possesses by virtue of the greatness of his own character, the goodness of his own nature, and more than that, that whatever advantage the community is to obtain, it can do so far more from within than from without. That well known saying, "Heaven helps those that help themselves," is as applicable to British Indians in South Africa as to any other people, and we see in Mr. Ruyeppe's success one example of how the community is helping itself, by developing the intelligence and the goodness of character of which the Colonial-born Indian population is possessed. To-morrow is with the rising generation, and we appeal to the present generation to remember this, to look forward to the future and what it promises, and to train the children, so that, by reason of their virtuousness, of their strength of character, of their power of intellect, they may remove those prejudices which to-day, unfortunately, exist in their disparagement. Indian parents have no higher duty to perform than this. Political, social, civic, financial advantage is but a plaything compared with this, and the highest duty is that which should be performed peremptorily and ungrudgingly.

SPEAKING ON BEHALF OF HIS OWN candidature for the

A Correction vacant parliamentary seat for Durban County, Mr. Dan Taylor is reported to have said that he was sorry to say that the Asiatic licences were increasing. Mr. Taylor was scarcely explicit, for he did not pin himself to a statement that Asiatic licences were increasing generally or in specific towns. The *Natal Mercury* has recently declared, and we know it to be a fact, that in Durban, for instance, the number of Indian licences has decreased considerably of recent years. We have carefully scanned the speeches lately made by so many politicians with regard to the Indian question, and we are reluctantly obliged to believe that they regard the question almost entirely from the point of view of vote-catching rather than from that of the public welfare. We do not complain of this: we regard it as being very natural, for after all, with Demos crowned King, popularity is to be sought. Apparently this is not the day of great men, who go to root-principles and who sacrifice everything to their apprehension of those principles. We scarcely believe that the average politician in South Africa, wherein, of course, we include Natal, is of the calibre that makes the great student and the great statesman. The times are out of joint, and we look in vain for the man who, having properly appreciated the full significance of existing facts and the potentialities of the future, will lead, instead of follow, public opinion.

WE ARE ENABLED TO PUBLISH THIS week the remainder

The Kleinberg Correspondence of the correspondence between the British Indian Association and Mr. T. Kleinberg of Pietersburg. Apparently, not hearing further from Mr. Kleinberg in reply to Mr. Abdul Ganie's letter to the *Star*, the Association desired to know whether Mr. Kleinberg was convinced of his error, and whether, accordingly, he was prepared to fulfil his bargain. Mr. Kleinberg, on the other hand, seemed to think that his purpose would be served if he returned a flippant and insolent reply to the enquiry made of him. It is difficult to characterise in polite terms the tone of his letter. One would think that it had been drawn up with the set purpose of heaping insult upon insult upon the British Indian Association, which has very properly resented the manner of Mr. Kleinberg's reply. We can only come to the same conclusion as the British Indian Association, and suppose that Mr. Kleinberg has not been in earnest throughout this controversy, and that his sole object in rushing into the fray was to acquire the easily-obtained approbation of his fellow-citizens who, fair minded men as they are, Mr. Kleinberg tells us, have already long since made up their minds about the whole matter without troubling at all about the British Indian side of the question. That is the sort of fairplay to which, we are afraid, British Indians in the Transvaal have become accustomed. They have all along contended that the same falsehoods, the same exaggerations, the same ignorant statements have been repeated and reiterated after the fallacies underlying them have been exposed by the Association times without number. It is obvious, therefore, that the parties interested in publishing these political fictions are equally interested in suppressing their refutation. That, however, we must suppose, is one of the inevitable concomitants of a political struggle carried on, on the one side, without regard to the barest elements of truth and justice.

Indian Debating Union

Meetings of the above Union were held in the Congress Hall, Durban, on the 8th and 13th December.

The following officers have been elected:—

Mr. H. L. Paul, President; Mr. G. H. Miankhan, Vice-President; Mr. Shekat, Secretary; Mr. Rooknudin, Treasurer.

A number of members have already been enrolled. The next meeting will be held on the 19th inst., at 4.30 p.m., when the "Objects of the Union" and "Rules and Regulations" will be discussed.

Durban Notes

By "Observer"

A SCHOOL FOR POLITICIANS. A right move has been made in the inauguration of the Indian Debating Union. It is not quite clear what lines the discussions will take, but it is hoped that, besides politics, matters of special interest to the Indian community will be brought up and ventilated; and, after talking they will see the necessity of acting.

ATTACK ON LADYSMITH. The following resolution has been passed by the Ladysmith Chamber of Commerce and sent to the Town Council:—

"That upon having received the consent of the Council the committee arrange for the Borough Police, in conjunction with the secretary, to proceed at once and examine the bookkeeping of the Arab storekeepers of this town and report thereon." I would suggest also, to make the thing complete, that this body of men be armed with loaded rifles and drawn swords.

OUR NEWSPAPERS. Public opinion is largely influenced by the Press, and so, when we see our Natal papers taking the side of justice, against the unreasoning prejudices of political agitators, we are led to take hope. The *Natal Mercury* recently went to considerable length in shewing the falseness of the figures regarding storekeepers and agriculturists presented by Mr. Tatham. The *Times of Natal* has also given two leading articles in which it points out the unreasonableness of the anti-Indian agitation.

WELCOME HOME! A number of congratulatory telegrams were sent, by the influential Indians of Durban, to Messrs. M. K. Gandhi and H. O. Ally, on their arrival at Capetown on Tuesday last. Much enthusiasm is displayed by all sections of the community, for it is recognised that the work done by the delegates in London is not limited to the Transvaal, but will affect the position of Indians throughout the whole of South Africa.

THE DURBAN BARS. I notice that the application for a licence for the "Empress Bar," Grey Street, Durban, has been refused. This is not surprising, seeing that all new licences applied for in the borough have been refused during this session of the Board. It is, to my mind, very much to be regretted that 10,000 Indians could be found in Durban to sign a memorial in favour of the licence. All who have the welfare of the Indian community at heart cannot but rejoice at the refusal of this licence, because a multiplication of bars means greater temptation to drink. Instead of opening new bars, let the present Indian bars be made decent enough for "better-class" Indians, and for billiard players. These are, I believe, more than one saloon in the neighbourhood of Grey Street.

The Morley Interview

Powerful Deputation

Mr. Morley's Reply

We print below the full report from the *Times* of the interview granted by Mr. Morley, Secretary of State for India, on the 22nd ultimo, to a deputation to introduce him the two delegates from the British Indian community of the Transvaal, Messrs. M. K. Gandhi and H. D. Ally, who had gone to England to protest against the Asiatic Law Amendment Ordinance passed by the Transvaal Legislature in September last, and which was then awaiting the Royal Sanction.

The deputation was headed by Sir Lepel Griffin, and, in addition to the two delegates from the Transvaal, the following gentlemen also attended:—

The Right Honourable Lord Stanley of Alderley, The Right Honourable Sir Charles Dilke, M.P., Sir Henry Cotton, K.C.S.I., M.P., Sir M. M. Bhowaggee, K.C.I.E., Sir Charles Schwann, M.P., Sir William Wedderburn, K.C.S.I., Honourable Mr. Dadabhai Naoroji, Mr. Harold Cox, M.P., Mr. J. D. Rees, M.P., Mr. Theodore Morison, Mr. T. J. Bennett, Mr. W. Arathoon, Dr. T. H. Thornton, C.S.I., Mr. Rutherford, M.P., Mr. Lorain Patre, Mr. A. H. Scott, M.P., Mr. A. Lynch, M.P., Mr. L. W. Ritch.

Mr. Ameer Ali intended to be present, but was absent through illness.

In introducing the deputation, Sir Lepel Griffin said that Mr. Morley was no doubt aware that a similar deputation waited upon Lord Elgin at the Colonial Office a fortnight ago and was sympathetically received. They asked Lord Elgin for a veto of the Ordinance and for the appointment of a Royal Commission to investigate fully and impartially the whole question of the position and status of British Indians in the Transvaal. Though the Colonial Secretary gave them no definite assurances, he for one felt a considerable measure of satisfaction at the reply they received. In going to Mr. Morley they were aware that the appeals made for disallowance of the Ordinance were primarily the concern of Lord Elgin, and what they asked of the Secretary of State for India was his general sympathy and aid in the promotion of the appeal, and also his invaluable support in pressing for consideration of the whole question of South African policy towards the Indian peoples.

Explanations were then given by the two delegates in respect to features of the new Ordinance held by them to be derogatory to their community.

Lord Stanley of Alderley said there could be no doubt that feeling both in India and in this country was opposed to the colonial attitude in respect to the Indian fellow-subjects, and that the attitude was a violation of principles

to which, in theory at least, we adhered. These principles were clearly stated by Mr. Chamberlain in 1901 when he refused his sanction to certain legislative proposals from Cape Colony.

Mr. Harold Cox, M.P., Sir M. M. Bhowaggee, and Sir Henry Cotton, M.P., having spoken.

Mr. Morley, in reply, said he heartily welcomed their presence that day for two reasons. The first was that he always desired to be familiarized with all currents of feeling relating to the great dependency for whose administration he was responsible to Parliament. The second reason was that this was a practical question affecting the good government of India very closely. The effect upon public opinion in that country of the disabilities imposed upon Indians in South Africa was, and must continue to be, serious. Indians returning to the native land from South Africa carried with them the story of the indignities to which they had been subjected, and the result was to stir up strong prejudices. People in India would ask whether it was not want of will, rather than want of power, which led the British Government to stay its hand when it should be raised in defence of those principles to which his friend Lord Stanley of Alderley had referred. For his part he thought great praise was due to Mr. Chamberlain for his nomination of those principles in 1901 and for the great force and emphasis with which he pressed upon the attention of the Colonial Governments concerned the injustice and harshness of their policy towards British Indians. It was a great irony that one of the first matters in relation to Imperial interests brought to the notice of the new Government had been the fact, from which they could not get away, that a bar sinister was placed in some British Colonies upon many millions of the King's subjects. (Cheers.) Responsible administrators seldom cared to be reminded of great governing principles, but he was glad Lord Stanley had placed the question in that high plane. The views Lord Stanley expressed in this respect might be held by some to be old-fashioned, but he for one shared them entirely. Unfortunately they had not a white sheet of paper whereon to write. Facts must be faced, and in the circumstances all they could do was to keep their principles in mind and to go as near as they possibly could to their practical application, having regard to all the circumstances. What then was the position of the India Office in this matter? It had been recognized by Sir Lepel Griffin that the Minister primarily concerned was not himself but Lord Elgin. He had been asked by Sir M. Bhowaggee to use his influence with Lord Elgin in favour of appointing a Royal Commission. A serious difficulty in the way of this proposal was that in May next, as the Government wished, the Transvaal would cover upon the process of responsible government. It would

surely be an odd preliminary to this grant to create a Commission of enquiry whose recommendations might come into direct conflict with the views of the people on whom the right of self-government was being conferred. It had been said that such a Commission would "solve the question." After prolonged experience of public life he doubted whether he could recall the name of any Commission which had solved any question; and in the circumstances the one proposed would certainly not be favourably situated for arriving at a satisfactory conclusion. It would quite probably mean a collision with the newly-organised Government at the very outset of its career. The plain fact was that we could not dictate to the self-governing colonies. We could plead, we could argue, we could press for the application of our principles. Whether at the Colonial Conference next year, or by despatches under Lord Elgin's signature, the Government could and no doubt would bring the wider Imperial aspects of this question to the notice of the colonial authorities, and would use all reasonable arguments. He would remind them that Viceroy after Viceroy had done their best in this matter. Lord Lansdowne's views as expressed at Sheffield just after the outbreak of the war had been quoted in the despatches of Lord Elgin when he was in India. As for Lord Curzon, he had carried on a tremendous battle for our Indian fellow-subjects. Proceeding to quote from the seventh Budget speech of the ex-Viceroy as to the demands ineffectively pressed upon representatives of the Natal Government who went out to India with a view of obtaining further supplies of indentured labour, Mr. Morley said that the quotation showed that Natal had refused the conditions laid down by Lord Curzon, and it remained to be seen whether the Transvaal would be more amenable to the requests of Lord Elgin. He was glad to understand that the feeling of many of the white colonists was not unfavourable to the Indians. It was not, after all, very unnatural of the small white storekeeper to exert whatever influence he might possess with the governing classes in the country to keep out very formidable competitors. He could even understand Indians already in the country desiring to keep out immigrants from their native land who might enter into competition with them. But what he could not understand was mere prejudice and insistence on a principle of racial inferiority, seeing that there were many Indians in the Transvaal pursuing professional or mercantile callings who were greatly superior in many of the elements which made up a civilized being to some of those who were readily admitted into the country. (Cheers.) The notion that Indians already there should be subjected to any new disabilities and to new elements of humiliation was one which

he confessed, stirred his feelings deeply, as Lord Lansdowne's were stirred by the treatment of Indians under the Boer régime. (Cheers.) It was a factor in the case not to be overlooked, however, that in some instances we could more effectively remonstrate with foreign Powers (as we remonstrated with the Boer Republic) than with our own people in the Colonies. ("Shame.") However, that was a wide field into which he had been tempted by the remarks of Lord Stanley, and all he had now to do was to give them assurances of his sympathetic help. Whatever could be done when the time came in the way of energetic protest against the continuance of any unnecessary disability would be done by the India Office. They might be quite sure he would not be at all slack in backing up the Colonial Office, or possibly in going a little in front. (Cheers.)

Sir Charles Schwann, M.P., asked whether it was not a fact that responsible Government was being granted the Transvaal on the report of a Commission, although Mr. Morley had deprecated Commissions.

Mr. Morley replied that the grant was made on the report of a committee, which inquired privately, not on that of a Royal Commission. He added that it would not do for him to say anything there respecting the report of the committee before the matter had come up for discussion in the House of Commons.

Sir Lepel Griffin having thanked Mr. Morley, the deputation withdrew.

Delagoa Bay Notes

On Thursday, the 15th November, in the hall of Mr. Noor Mahomed Joosab, Indian merchants residing in Lourenço Marques, presented an address to Dr. Jayme Redondo. The address was enclosed in a handsome silver cylindrical casket of beautiful Indian work, mounted on an ivory elephant. Dr. Redondo was received by Messrs. Manga and Kothare. Among those present were Messrs. Ismail Sacoar, Munro, Nanjee Doolubhdas, Dr. Silva, Koondandas Bhieroomal, and several others.

In reply, Dr. Redondo said that he was much obliged to the Indians for their kind expression in the address; but he felt that he was not worthy of all that was contained therein. If ever he did anything for Indians and showed them kind treatment, it was because it pleased him to do so. His acts he always looked upon as his duty. He always thought it a part of his duty to be of service to his fellow-men, whether European or Asiatic, whether in this town, or any part of the world; and he would always try his best to be of use to mankind, so far as it lies in his power. He again thanked the Indians, and said he did not expect to receive any recompense, but as this was offered to him, he would preserve it as a memento.

On receipt of a telegram from Johannesburg on Wednesday the 5th inst., saying that the Asiatic Ordinance was refused Royal assent, the Indian merchants of Delagoa Bay immediately convened a meeting in the hall of Messrs. Nanjee Doolubhdas and Co., to congratulate their countrymen in the Transvaal. The news of the telegram spread like wild fire and, although the notice was very short, the hall was crowded with Indians. Mr. Kothare opened the proceedings by reading the telegram he had received that morning from the acting Hon. Secretary of the British Indian Association in the Transvaal. He then proceeded to explain what the Amended Ordinance was. Commencing with the history of Indians in the Transvaal in Boer times, when that country was open to Indians on payment of £3, Mr. Kothare came to the Peace Preservation Ordinance, which, though originally meant for purposes of keeping away such of the undesirables as were likely to be a danger to the peace of the Transvaal, was being utilised for the sole purpose of preventing Asiatics from entering that country. Asiatic affairs were entirely left to the mercy of an officer who was styled "Protector" of Asiatics, who, instead of protecting any interest of Asiatics, was ever alert to place obstacles in the way of Asiatic immigrants. It was a misnomer to call that officer a *Protector*; the proper designation ought to have been *Persecutor*. It was a good thing that it was found now advisable to change the designation from "*Protector of Asiatics*" to *Registrar of Asiatics*. The new Ordinance required Indians to once more prove their right to live in the Transvaal and to re-register themselves. The people in England were misled by false statements to the effect that the new Ordinance was meant to improve the status of Indians in the Transvaal. Mr. Kothare then gave instances of misrepresentations. The right conceded to Indians to buy land for charitable purposes was no concession at all; since they did possess that right in consequence of the Supreme Court's decision. The exemption of certain Indians visiting the country on temporary permit from the operation of Lascar laws was a concession which nobody demanded and did not deserve being called such, since it would benefit only a few. The deputation consisting of Messrs. Gandhi and Ally had proceeded to England to inform the British public of the actual state of facts and to disabuse their mind. Their mission has succeeded as they knew from the telegram he had read out, and it behooved them all to congratulate their countrymen in the Transvaal. Mr. Kothare thereupon proposed that a telegram be sent to the acting Hon. Secretary of the British Indian Association. The proposition, on being duly seconded, was passed unanimously and the telegram was sent at once.

"South Africa's" Misapprehension

In its issue of the 17th ulto., *South Africa* writes editorially:—

Few South Africans believe that the deputation which waited upon Lord Elgin last week in reference to the position of the British Indians in the Transvaal really hoped to secure an immediate result from their efforts. Everybody knows that the question must await the discussion and the decision of the popularly-elected Transvaal Legislature that will be established by the new Constitution. But, until the exact terms of that Constitution are published, there is, in the opinion of the Indian inhabitants—as of at least one other section of the population—a possibility of some modification in favour of any portion of the community that may make and assert its claims with sufficient audacity and persistence. The people of Great Britain, used to having the scum of Europe deposited upon their shores, and imagining such intrusions to be one of the necessary accompaniments of true liberty, are unable to grasp the problem of Asiatic invasion as it confronts many of the British colonies. But members of even a Liberal Government know, at least, the feeling that exists amongst colonists on this subject, a feeling that will brook no compromise and no dictation. Thus it happened that the Indian deputation got its reply, which, in effect, refers it back to the local administration of the Colony concerned. The problem of the Indian immigrant in South Africa does not affect such men of more or less colour as may be seen studying law or walking the hospitals of the Imperial metropolis. Rather it concerns people of the type who come into some of our docks at Home as lascar seamen on board certain lines of steamers, and some others, a little higher in intelligence and education, whose hereditary calling for generations has been that of the pedlar and small trader. Much is sometimes heard of the threatened competition of Indians in the professions and in higher branches of commerce. But these are matters that need not trouble South Africa, with millions of coloured folk steadily, if slowly, rising in the scale of civilisation.

Professional and commercial men of European descent can afford to leave something for any worthy competitors in their own lines, whatever their race and hue. It is more especially against the lower type of Asiatic that South Africa has had to bar the door, lest his ever-increasing number should render life almost intolerable to the natives and impossible to the European immigrant. A few theorists at Home might imagine that the Indian, being "a British subject," should be as free of entry to South Africa as the man from the British Isles. This is a fallacy, as will be seen on consideration of the logical corollary that

South African natives should be permitted to emigrate in whatever number they liked to India, Australia, or England. After all, this is the British, and not the Indian Empire. But the great point of the deputation was the treatment of Indians in the Transvaal in the matters of the franchise, holding property and freedom of movement and of trading. But there are serious objections to the bulk of the Indian being treated any better than the natives of the country in these respects. As regards the obviously better classes of Asiatics, whose social and material elevation is all for the good of South Africa, there must, of course, be devised some scheme by which they can be admitted to practically equal rights with white men. Any distinction that is nothing but a race distinction is impossible of maintenance into perpetuity. South Africa approximates every year more nearly to a self-contained and self-sufficient community, and it will become ever more important that whatever differences arise between sections of its heterogeneous population should be settled by mutual goodwill and inter-racial discussion. Within the past year or two we had several striking proofs that the day when it was possible to rule by a species of despotism—benevolent or otherwise—at a distance of six thousand miles, is long since past. That South Africa is anxious to do justice to every man, whatever his race, is shown by the Natal Parliament's prompt rejection of the ill-advised Bill of Mr. Ralph Tatham.

Mr. Gandhi's Correction

Mr. Gandhi has addressed the following letter to *South Africa* in reply:

You have laid the British Indian Deputation under deep obligation by your opening your columns for a discussion of the British Indian position in the Transvaal, and, in the words of Lord Alton, it is such discussion alone which could bring us nearer to a proper solution. In your leaderette, however, you have done less than justice to the British Indian community by imputing to it a desire for the franchise and for an Asiatic invasion of the Transvaal. May I state that the community has never desired any political power in the Transvaal or an invasion of it by British Indians and it is for that reason that it has accepted legislation along the Cape and the Natal model, which restricts the immigration of British Indians (except those who came before) without including them. The community has also accepted the principle of the control of all new trade by the subject to appeal to the Supreme Court, by the Local Boards or Municipalities.

The objection to the Asiatic Law Amendment Ordinance is taken not because the Ordinance is restrictive of immigration but because it is restrictive of the ordinary civil liberty of the British Indians who are to-day domiciled in the Transvaal. It is not the present Ordinance which would res-

trict the Indian immigration; as you are aware, the Peace Preservation Ordinance has been misapplied for affecting the purpose.

You say that Indians cannot be better treated than Natives of South Africa. Without entering into a discussion of the proposition, may I inform you that they are being treated worse than the Natives in that whereas Natives can become owners of landed property in any part of the Transvaal, Indians cannot own it at all.

Johannesburg Jottings

(FROM OUR TRANSVAAL REPRESENTATIVE)

CONSTITUTION COMMENTS. There seems to be a general acceptance of the terms of the Constitution by all parties here. It is true that there has been a lot of talk of repudiating it, and of taking no part in the elections to be held under it, but this is mere verbiage and nothing else. Certain organs of the press here have seized the opportunity to most bitterly attack the Liberal Government, but that was only to be expected from party organs.

THE RESERVATIONS. It may be fairly said, however, that an early opportunity will be taken, when the Transvaal Parliament meets, to raise the question of abolishing some, if not all, of the reservations in the Constitution. A very bitter feeling seems to exist—whether there is any depth in it remains to be seen—with regard to the reservation of Native and Asiatic rights. Some organs of alleged public opinion here are angrily inquiring whether the Transvaal shall not be allowed to govern its own Natives and Asiatics, and inveighing generally against the policy of Exeter Hall, which has, it is stated, unnecessarily affronted the people of this colony. That is as may be. Meanwhile, it is wise to remember that a Native rising on a large scale in any colony in South Africa will almost inevitably have to be put down by Imperial troops, whilst it is absurd to allege that the Asiatics now in the Transvaal are "our Asiatics." British Indians belong to the Empire, and are the especial charge of the Secretary of State for India and the Governor-General for India in Council. Whatever treatment is meted out to British Indians here will be reflected upon the masses of India, for whom these two officials are finally responsible.

MR. PIN AND THE CORNER-HOUSE. Mr. Pin is a very well-known accountant here. He is also Minister of Finance for the Johannesburg Municipality, and has obtained a high reputation for skill in accountancy and auditing. For many years, Mr. Pin has acted as one of the auditors of Messrs. H. Ekstein & Co., but, for

reasons into which it is not necessary for the moment to inquire, Mr. Pin has allied himself politically with the Nationalists, one of whose planks is the repatriation of Chinese at an early moment. For this heinous crime, Mr. Pin has been commercially sand-bagged. The honourable gentlemen of the Corner-House have endeavored to silence him by taking away his means of subsistence. They have withdrawn the auditing of their accounts from him, and he is told to look elsewhere for his bread-and-butter. It is not difficult to see how the Transvaal, and especially Johannesburg, will be ruled, in the event of the party represented by the Corner-House coming into power. Unfortunately, too, supposing that they do, it is difficult to see how their machinations can be resisted.

THE TRAN TEST-CASE. The result of the appeal by the British Indian Association and the African Political Organisation to the Supreme Court, on the matter of the action of the Johannesburg Municipality in refusing admission to coloured people upon the tram-cars, has been disastrous. You will have already received a brief report of the hearing before the Court, from which it will be observed that the judges held that Messrs. Abdool Gani and P. J. Daniels, acting in their representative capacity, have received no direct injury and that, therefore, they had no *locus standi*. It seems a pity that the Court should have taken this apparently narrow view of the application, because it has simply heaped up costs, and no final decision is arrived at. I am not yet in a position to state what will be the next step taken. Meanwhile, the fight is a long way from being lost.

THE DELEGATES. The members of the Transvaal Indian Deputation arrived at Capetown early on Tuesday morning by the "Briton." They will stay in Capetown for a day or two to transact public business. I understand that they will leave for the North on Thursday and arrive in Johannesburg on Saturday morning early. A great reception has been promised them here, and preparations for their welcome are now in full swing. I shall be able to deal more fully with this matter next week.

AMERICA AND JAPAN.—A telegram from New York states that the Japanese Ambassador, in addressing the Asiatic Society, said the Japanese were alive to the importance of American moral support during the war, the memory of which would continue as a living monument to the cordial friendship of the two nations. He scouted the idea that America and Japan were struggling for the control of the Pacific. East Asia, he added, was big enough for the commerce of the whole world.—Renter.

Mr. Kleinenberg's Refuge

Refuses to Pay the £50

A Pointed Retort

We have been asked to publish the following interesting correspondence.

December 7, 1906.

T. Kleinenberg Esq., Pietersburg.

Sir,—I have the honour to ask, on behalf of my association, whether you have published any reply to the recent letter by the chairman of my association that appeared recently in *The Star* and copy of which I had the honour to forward. If not, may I ask whether you will be good enough to forward the sum of £50 promised by you to the trustees of the Nazareth Home.—I have the honour to be, sir, your obedient servant.

H. S. L. POLAK

(Acting Hon. Secretary, British Indian Association.)

Pietersburg, December 11, 1906.

The Acting Secretary, British Indian Association, Johannesburg.

Sir,—I beg to acknowledge the receipt of your letter of the 7th inst., and in reply thereto to state that you must have misinterpreted the instructions of the chairman of your association who surely must have meant you (on his behalf) to send a cheque to the trustees of the Nazareth Home, instead of attempting to get it from me.

You are seemingly in the dark as to the terms of the controversy between your chairman and myself, and for your information I may state that the question as to whether there are now more coolies in the town and district than before the war has been clearly and conclusively proved by me in the affirmative by the figures quoted by me and taken from records in the Government and municipal offices.

The abortive attempt made by your chairman to prove the contrary by names and figures which he attempts to foist on the public is treated by all who know this place and who have lived here before and after the war as the result of an imaginative mind. I have no intention of replying to the last letter of your chairman who seemingly labours under the mistaken idea that he can make out a case for his compatriots, a fact which, to say the least, is ludicrous and impossible.

As an impartial judge I would recommend you to refer to the local chairman of the Chamber of Commerce who has lived in this town for the last twenty years and well able to give an authoritative decision.—I have the honour to be, sir, your obedient servant.

T. KLEINENBERG.

December 14.

T. Kleinenberg Esq., P.O. Box 42, Pietersburg.

Dear Sir,—I have the honour to acknowledge the receipt of your letter of the 14th instant in reply to mine of the 7th.

I can assure you that I have not in any way misinterpreted the instructions of the chairman of my association and I had every intention of saying in my letter exactly what my words conveyed.

I can further assure you that I am fully informed as to the terms of the controversy between the chairman of my association and yourself, and I therefore beg at once to deny your assertion that the question at issue is, whether there are now more Indians in your town and district than before the war.

In parentheses, I deprecate, on behalf of my association, in the strongest possible terms, your use of the insulting expression "coolie" to describe those who are represented by my association, and I have the honour to request that, on future occasions when you may have need to refer to British Indians, you will refrain from using this contemptuous term.

The point at issue, as accepted by you in your original letters, is whether or not there is now an appreciable increase in the number of Indian storekeepers beyond the number trading in your town before the war, and you have done absolutely nothing to prove your contention that the affirmative is the case, but have, in each one of your letters published in the local Press, shifted the question and gone off on a side issue.

I beg, on behalf of my association, to protest most strongly against the derogatory manner in which you refer to the arguments advanced by the chairman of my association. Mr. Abdul Ganie has given the actual names of those Indian traders who were doing business in your town before the war and has offered to produce name of those doing business at the present day, and it is impossible for you to disprove his facts.

My association is regretfully obliged to come to the conclusion that you are not seriously anxious to arrive at the truth in this matter, which, no doubt, will account for your determination to refrain from replying to Mr. Abdul Ganie's letter.

I beg to assure you further that my association is in no way concerned with the popular fallacies that may be current in your town and district, and certainly cannot accept facts or figures given by those who are utterly ignorant of the conditions and circumstances of British Indians resident in Pietersburg both before and since the war.

In view of my statement to the effect that your fellow-citizens have already made up their minds on this question my association feels it to be a work of supererogation on your part to suggest that the chairman of your local Chamber of Commerce is an impartial judge in the matter of this sort. You have already agreed to accept the jurisdiction of the editor of *The Star*. For two years you have had the opportunity of accepting or rejecting his judgment, and my association

is unable to agree that there is any necessity for the further appointment of a judge. The facts and figures published by my association have never been refuted, and never can be.

I have the honour to inform you that I intend to submit this correspondence for publication in the local Press, since I have no doubt that, having already made public your views in this matter, you will consent to this course.—I have the honour to be, sir, your obedient servant.

H. S. L. POLAK

(Acting Hon. Secretary, British Indian Association.)

Transvaal Constitution

The Debate

The Transvaal Press states that, in the debate on the Transvaal Constitution, in the House of Commons, on Monday last, Mr. A. Lyttelton said that the present scheme expressly reserved four points of the most vital importance to South Africans, viz., legislation with regard to natives, Indians, land settlement and Chinese labour. Possibly such reservations were necessary, but, if so, why not say frankly that full self-government could not yet be granted. Under the system now adopted friction was inevitable, and patriots would await the issue with anxiety. He wished it to be distinctly understood that he did not blame the Government for the strong opinions which they had expressed with regard to British Indians. In fact he endorsed those opinions, but he would not have given full self-government to the two colonies.

Sir Charles Dilke, continuing the debate, said that for the first time in the history of the Empire had colour been recognised as a bar to the rights of citizenship. The Imperial Government was under an obligation of honour to the native races. He could not see why the Imperial Government should display such tendencies towards settlers and at the same time such indifference towards the natives. The Chinese were only temporary, but the natives were permanent, and the imposition of disabilities on the coloured races was bound to hinder federation.

In reply to the debate, Mr. Churchill said with regard to the reservation of the native Indian land settlement and Asiatic questions, that South Africa itself would finally decide all questions affecting its own internal affairs. The Imperial Government would endeavour to guide South African opinion, and endeavour to modify anything harsh and foster a broad humane policy.

Sir Charles Dilke is to move an amendment declaring that the House would gladly have seen further proof made for securing full protection of the rights of the natives.

Lord Elgin's Reply

The Transvaal delegates have submitted the following further representations in answer to Lord Elgin's reply at the time of the interview of the 8th ult., as forecasted in Mr. Gandhi's concluding remarks:—

No Permit Under Law 3 of 1885

His Lordship is under the impression that there were permits under the Law 3 of 1885 during the Boer regime and that the Boer administration was lax in the administration of the permit law. The delegates respectfully venture to state that the Boer law did not require any permits at all. The receipts given for £3, therefore, were not inaccurate. They were not permits authorising entry or residence. There was no restriction on immigration contemplated by Law 3 of 1885, as the law itself shows. There was, therefore, no question of identification.

The permits came into vogue only after the introduction of the Peace Preservation Ordinance of the British regime.

This distinction is very material in order to show that the Asiatic Ordinance, now for consideration before his Lordship, is not an amendment but a new law. It does not make accurate that which was inaccurate under the Boer regime. It creates a new disability.

Voluntary Thumbmarks

It is respectfully submitted that the voluntary act of the Indian community in putting thumb-marks on permits and registration certificates was performed gracefully to please Lord Milner and to avoid legislation compelling such performance. It is, therefore, hardly fair to use the act as a precedent against the community.

New Registration

The statement that new registration will give a final and indefeasible title to those who are registered, is again, in the humble opinion of the delegates, not in consonance with facts. The title of those who hold permits is today indefeasible in law. The new Ordinance would actually cancel that title and not give it. After dispossessing the community of what it already possesses, it will restore a new title of doubtful value circumscribed by galling requirements and penalties. It will, therefore, restore to the community only a part of what will be taken away from it.

Inspection

Under the new Ordinance, it is possible to carry on a daily inspection. The assurance given to his Lordship that the inspection will be yearly is beside the mark. There is no guarantee of the same executive authority remaining in office. The experience of the community almost invariably has been, that arbitrary power given to the executive in South Africa has been arbitrarily and almost fully

exercised against British Indians. When a restrictive law is passed against a community labouring under popular prejudice, the executive has been powerless to resist popular demand for full enforcement of restrictions. This has happened even with the present executive in respect of Law 3 of 1885 and Peace Preservation Ordinance. So much has this been the case, that the Indian community has had to go to the Supreme Court in order to resist the attempt of the executive, to read into the above laws meanings they are not ordinarily capable of bearing.

Prayer

It is for the Indian community a matter almost of life and death. It is respectfully urged that the matter can only be properly sifted by a judicial Commission. If his Lordship is not satisfied as to the full justice of the Indian contention, it is submitted that the decision should be suspended pending the inquiry of a Commission.

British Indians and Coloured People

VS.

The Johannesburg Municipality

(SPECIAL TO INDIAN OPINION)

In the Supreme Court of the Transvaal, on Thursday 13th inst., the African Political Organisation and the British Indian Association petitioned that the Johannesburg Municipality be restrained from refusing coloured people and British Indians as passengers on the electric tram cars.

Mr. Gregorowski and Mr. Evans were for the applicants, and Mr. Ward, K.C., and Mr. Peetham for the respondents.

The applicants, associations for protecting the interests of coloured people and British Indians respectively, annexed to their petition a copy of the record of the case of *Rea v. H. Badish*, in which the accused a conductor on one of the Municipality's tramcars, was found guilty of assaulting one Du Randt, a coloured person who tried to travel by the car. The accused stated that he was instructed to eject Indians from the cars.

Mr. Ward applied to have this record struck out as irrelevant.

After hearing Mr. Gregorowski, Mr. Justice Wessels said: These two organisations ask the Court's opinion on the validity of the respondent's instructions to their tram conductors. There is no allegation that the applicants have been refused access to the cars, and they are simply seeking the Court's ruling on an abstract question. The application will not be ordered, and, therefore, the case will continue.

Gaffoor Test Case

Appeal Dismissed

[SPECIAL TO INDIAN OPINION]

In the Supreme Court of the Transvaal on Tuesday 11th inst., before Mr. Justice Wessels and Mr. Justice Bristow, the appeal of *A. Gaffoor vs. Rex*, came on for hearing. Mr. De Wair appeared as Counsel for the Appellant, and Mr. De Villiers for the Crown.

After hearing counsel's argument, Mr. Justice Wessels, in giving judgment said:—

In the case, the appellant has been convicted under Ordinance No. 5 of 1893, Section No. 2, in that he entered the Colony without a permit issued to him under the provisions of the Ordinance, and that he has not given satisfactory evidence that he does not belong to the excluded class. His ground of appeal now is that he says, "I came in with my guardian, and I am a minor, and therefore I am entitled under the law to come in without a permit." Now, first of all, the proof of guardianship, if he is a guardian of the child—of the young man really is very weak; in fact there is no proof at all. There is no will produced; there is no order of Court or anything of that sort which constitutes him a guardian. So that, apart from the question whether a guardian can bring his ward in, in this particular case the Magistrate might have very well found that the relation of guardianship was not established; and the Magistrate does not find it is established, because, in the reasons for his judgment, he says he is accompanied by another Indian "who claims to be his guardian." He does not assert as a fact that the Indian is a guardian of the appellant. But even supposing he were, the law prohibits anyone from coming in without being in possession of a permit. The Court has held that the Legislature could never have intended that a father coming in cannot come in with his minor child whom he supports and who forms part of his household; but it is a long cry from one to the other to hold from that that a person, who has been appointed guardian in this country, an Indian residing elsewhere, can for that reason also bring his ward in, in the same way as the father brings in his child; and that the Court does not feel inclined to extend the case of *Moosa* and what it purports to be, namely, a case which decides that a father can bring his minor child into the country without a permit, if that minor child forms part of his family and looks to him for support and sustenance. That is not the case here, because we have the Indian Gaffoor stating that he is bringing the boy in for the purpose of working in his store. So under these circumstances the appeal will be dismissed.

Mr. Justice Bristow was of the same opinion.

Vrededorp Stands Ordinance

In the House of Commons on the 22nd ultimo, Sir Henry Cotton, M.P., asked the Under-Secretary for the Colonies whether his attention had been drawn to Clauses 5, 8, and 9 of the Second Schedule of the Vrededorp Stands Ordinance of 1905, under which the residence of British Indians, other than domestic servants, was prohibited within the area affected by the Ordinance; and whether, looking to the fact that the Ordinance did not come into effect until it had been assented to by the Crown, and that for several years past, both under the Boer Government and at present, British Indians had been allowed to occupy land within this area under grants given by the burghers of Vrededorp, and were still residing within this area and had erected substantial structures thereon, the Secretary of State would advise his Majesty to disallow this Ordinance.

Mr. Churchill.—My attention has been drawn to the provisions referred to. This land was originally granted to poor burghers—that is, to white men only, and on condition of personal occupation. The Ordinance, therefore, merely perpetuates the legal conditions which were in existence before annexation and in defiance of which certain Indians have, I understand, acquired some stands and erected tin shanties. I may add that it is very desirable to keep the white and coloured quarters apart, as the practice of allowing European, Asiatic, and native families to live side by side in mixed communities is fraught with many evils, and is, in Lord Selborne's opinion, injurious to the social wellbeing of all three. The whole question is, however, still under consideration.

Mr. Gandhi then addressed the following letter to the Private Secretary to the Secretary of State for the Colonies:

I have seen Mr. Churchill's reply on the Vrededorp Stands Ordinance in answer to Sir Henry Cotton's question.

In my humble opinion, the answer is based on a misapprehension of the real state of affairs. The act of granting Vrededorp to the poor Dutch burghers for personal occupation was not accompanied by the occupation of Vrededorp by persons other than the grantees irrespective of race or colour. As, for instance, many non-Dutch white people occupied stands in Vrededorp from the original grantees with the knowledge of the Boer Government.

The Ordinance does not perpetuate the legal condition which was in existence before annexation because the legal condition before annexation was that the grantees had no other rights. The Ordinance now gives to them a personal tenure with power to dispose of their land to

whomsoever they choose save and except Asiatics, so that the legal condition of personal occupation is now being changed into that of transferable leases.

I venture to protest against the statement that Indians acquired rights in Vrededorp in defiance of legal conditions. They acquired rights in the same manner that those who were not poor burghers did. Nor is it true that Indians had erected shanties in Vrededorp. In my humble opinion, class considered, what are described as shanties are superior to many of the buildings in Vrededorp erected by white occupants.

If the doctrine of the desirability of keeping white and coloured quarters apart is sound, I fear that there will be an end to British Indian residence in the Transvaal with any degree of self respect. The logical conclusion of such a doctrine will be a system of locations which can only result in mination to hundreds of law-abiding and respectable Indians.

One is appalled by the inaccurate information that is placed before his Lordship in connection with matters Indian, and it is extremely painful that legislation that is otherwise without the slightest justification is justified on statements that are inaccurate or misleading.

In venturing to offer the above remarks, no reflection is cast on Lord Selborne, but it is respectfully submitted that Lord Selborne himself receives misleading information as is painfully apparent to those who are on the spot and know the inner working of the administration.

"Times of Natal"

On the Indian Question

Discussing the recent anti-Asiatic meeting at Maritzburg, the *Times of Natal* says:—

A European applicant would never be refused a trading license or a renewal under ordinary circumstances. If we wish to try to banish Asiatic trading we may as well be quite honest about it, and not pretend that we are treating everybody alike. For ourselves we repeat that we fail to see how there can be any legitimate interference with Asiatic license holders now in the colony. They have been allowed to come here, to settle here, and to build up certain commercial enterprises, and by the laws of property and vested interest existing in all civilised countries they cannot be interfered with. Even in Australia and the United States, where the laws against Asiatics are most stringent, no attempt has ever been made to plunder or expropriate those Asiatics already settled in the country, and in recognising the position of certain trading rights in Natal, it is Natal that should be criticised for preventing any further in-

crease in the number of Asiatic traders; and in the course of time the evil would be greatly reduced. As for the talk about the "coolie curse," we can only say, and we say it on the authority of many old colonists, that if every Indian labourer, agriculturist, market gardener, and hawker of fruit and vegetables were out of the colony to-morrow, Natal would not derive any tangible benefit, but on the contrary would suffer severely. The complete elimination of the Indian would involve the colony in industrial paralysis.

Some Neat Questions

And Answer

The following letter has been addressed to the *Transvaal Leader* by the Editor of this journal:—

In your issue of yesterday, you protest that the Transvaal is united to the last man and to the ditch on two points, one of which is that "we will allow the Asiatic no suffrage, if he be a Hindu, that he does not enjoy fully and explicitly in the country of his birth."

That is undoubtedly a very satisfactory statement. May I, therefore, request that, in your next issue, you proceed to wage a campaign for the following franchises to be granted to Indians now in the Transvaal, which they enjoy fully and explicitly in the country of their birth: (a) The right to own land. This is a franchise which they enjoy fully and explicitly in India. (b) The right to come and go at will without let or hindrance. This is a franchise enjoyed by them fully and explicitly in India. (c) The right to travel by all trains and on the electric tram-car system. This is a right which they possess fully and explicitly in India. (d) The Municipal franchise. This, also, is a right which they enjoy fully and explicitly in India. (e) The right of nomination to the Legislative Council to be appointed shortly by Lord Selborne. This, likewise, is a right which they enjoy fully and explicitly in the land of their birth.

I am sure that you will have no hesitation in acknowledging my own right in asking you to be as good as your promises. Your advocacy will be very helpful.

INDIAN MAILES. For Colombo and Calcutta, per S. S. *Undara*, until 9 a.m., Monday, December 24th. For the same ports per S. S. *Pongola*, until 1 p.m., Thursday, December 27th.

THE "PARO CHRONICLE." An article by this journal, in which it is pointed out that the Indian population of the Paro is about 100,000, has been published in the *Chronicle* of the 15th inst., and is being widely read.

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીક્સ-શનીવાર, તારીખ ૨૨ મી ડીસેમ્બર, ૧૯૦૬.

અંક ૫૧

અડવાડીક પંચાંગ.

ખ્રીસ્તી-તા. ૨૨ ડીસેમ્બરથી તા. ૨૮
ડીસેમ્બર સુધી ૬૦ સં. ૧૯૦૬.
હિંદુ-પોષ સુદ ૭ થી, પોષ સુદ ૧૩ સુધી
સવંત ૧૯૧૩.
મુસલમાની-તા. ૫ મી જલકાદથી ૧૨ મી
જલકાદ સુધી, ૧૩૨૪ હીજરી.

વાર.	ખ્રીસ્તી તારીખ.	હિંદુ તીથી.	મુસલમાની તારીખ.	સુચક ક. મી. ક. મી.	સુચક અરબી.
શની...	૨૨	૭	૫	૪ ૫૪૬	૫૪
રવી...	૨૩	૮	૬	૪ ૫૫૬	૫૪
સોમ...	૨૪	૯	૭	૪ ૫૬૬	૫૫
મંગળ...	૨૫	૧૦	૮	૪ ૫૭૬	૫૫
બુધ...	૨૬	૧૧	૯	૪ ૫૮૬	૫૫
ગુરુ...	૨૭	૧૨	૧૦	૪ ૫૯૬	૫૬
શુક્ર...	૨૮	૧૩	૧૧	૪ ૬૦૬	૫૬

અનુક્રમણિકા.

કાલોનીઓ અને મી. મોરલી.	...	૬૭૨
હિંદુઓમાંથી તારણ.	...	...
ડેપુટેશનની મેંધ.	...	૬૭૪
ત્રીકોટીય રેલ્વે એન્ડ મોરલીનક્સ	...	૬૭૫
લોર્ડ એલ્ફીન્ગ્સ્ટોનના જવાબપર વધુ દીકા.	...	...
દરખાત ડાપરી.	...	૬૭૬
રજીસ્ટ્રેશન ઓફ ફર્મ્સ	...	૬૭૭
એન્ડી એસ્ટિમાટીંગ મીટીંગ.	...	...
નાદારી કાર્ટની મોટીસ	...	...
રૂઠવા તાર સમાચાર	...	૬૭૮
બેલ્કોન્ટેન્ટેન્ટો ખખરખ.	...	...
રેલ્વેઓઆલ	...	૬૭૯
બાર્ડ બાર	...	...
હુલ્લીટર	...	...
નવા વરખનું ડેલેનદર	...	...
કેપટાઉનવાળો ખુનનો કેસ	...	૬૮૩
ધી મોલ્ટમેન એસોસીએશન	...	૬૮૦
નાત્રાય સનાતન પરમસમા	...	...
ઈડિઅન ડિપેટીંગ યુનીઅન	...	...
વરસાદનું તોફાન	...	૬૮૧
દરજવાલ હીડરને પુછવામાં આવેલ સવાલ	...	...
હિંદુસ્થાનના ખખર.	...	૬૮૨
બેટોનો રતીકાર	...	૬૮૩
ડેપુટેશનને આવકાર	...	...
ચર્ચા પત્રો.	...	...
હિંદીને બ્રિટીશ ડિપેટીસ	...	૬૮૪
બખરનો માગ	...	...

ઈડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૨૨ મી ડીસેમ્બર ૧૯૦૬.

કાલોનીઓ અને મી. મોરલી.

હિંદી રેલ્વે સેક્રેટરી મી. મોરલીની ડેપુ
ટેશને મુલાકાત લીધી તે વખતે તેમણે
આપેલ જવાબ 'ડેપુટેશનની મુસાફરી'માં
જોવામાં આવશે. ઉદાર વિચારો માટે મી.
મોરલીનું નામ પ્રસિદ્ધ છે. હિંદી ડેપુટેશન
ની કહાણી તરફ તેઓ સાહેબ દિલસેજ
હોય તે સ્વભાવિક છે. ડેપુટેશનના મેંધરો
ના અપહોનો તેમણે જે જવાબ આપ્યો છે
તેમાં દિલસેજ ઉદારપણું ને હેતુભાવની
લાગણી પ્રત્યક્ષ દેખાઈ આવે છે. પણ તે
અધારને તળીએ જે લાગણી જોવામાં આવે
છે તથા જે લાગણી ખુલ્લી કરવામાં તેઓ
સાહેબ અચકાયા નહોતા તે એમ જતાવે છે
કે સ્વરાજ્ય ભોગવવા તૈયાર થએલ કાલોની
ને તેમના વરના સવાલ સંબંધમાં દખાવવા
નું ન અને તેનું છે. મી. મોરલી એટલે
સુધી જોઈ ગયા કે બ્રિટીશ કાલોનીને સમ
જાવવા કરતાં પરરાજ્યને સમજાવવું હોય તે
વધારે સહેલું છે. મી. મોરલીનાં આવાં
વચનોને અર્થ અમે સમજી શકીએ છીએ.
પરરાજ્યવાળાઓ પોત પોતાની જોખમદારી
માટે માફિંગાર હોય છે. પોતાની સરદદ
ખજારની રીયલિટી ખ્યાલ દરેક રાજને હોય
છે. પણ બ્રિટીશ કાલોની અંદર ખાતામાં
એટલું બધું મરાણલ હોય છે કે પરરાજ્ય
સાથેના વહેવાર ઠી રીતે ચાલે છે તેની
કદર તેને હોતી નથી. કાલોનીના ગોરાઓ
નવા મુલકમાં પોતાનું રહેઠાણ નાખવાની
જુએસમાં મગ્યા રહે છે અને ખુબ ખુદરતની
સામે થઈને પણ પોતાનું સાલું રાખવામાં
જ સમજેલા હોય છે અને તેથી કરીને તેમ
ને આપ મનકળીપણનો દુરચુલ્ય ચોટી
ભય છે. તેમનું આખું પ્રવર્તન વસણ
પોતાનો સ્વાર્થ કેવી રીતે સાધવો તે તરફજ
હોય છે. તેઓ સ્વાર્થમાં ફેટલા આંધળા
ખનેલા છે તે માણી ભવિષ્યમાં ઉચલ પાચક
માંથી ઉગરવા ઇચ્છનારાઓને ત્રાસ થવા
વગર રહે નહિ. જનને જોખમમાં નાખે
તેનું જાણીતમ એક જાણીતમણું અને
હીજા આંખોને પકડવા રેલ્વે હંતિ સામ્રા

જ્યના તંત્રપર મુલકદીપકાના અનુભવ
અને શિક્ષણ વિનાના કાલોનીને અસર કરવા
તેનું ને ખંનને બરાબર છે. સાધારણ રીતે
કાલોની એક રખડુ નીસાળીઆતી પેટ
જુથમાંથી છુટો થવા અને પોતાની મરજી
માફક વરતવા અધીરો થાય છે અને તેને
ઇ-સાફ કે ગેરઇ-સાફ, ડાકાખા કે માંડપણ.
જુથમાં કે દયા શું છે તેનું ખાત રહેલું નથી.
આગકાલ દુનિઆ દારૂગોળાની વખાર જે ને
છે. તેમાં કાલોનીઓ અને ખાસ કરીને
દક્ષિણ આફ્રીકા એક અવિચારી ખાળકની
પેટે સળગતાં ઉમાળાં વની રમવા જેવું કરે
છે. હાલ દક્ષિણ આફ્રીકા ને ચીલે મગ્યુ
છે તે ચીલો તે છોડશે નહિ તો એક દહાડો
એક મદાન ઉચલપાચલ જગ્યા વગર રહેશે
નહિ. ભવિષ્ય સંબંધમાં જે વિચારો મી.
મોરલીએ જણાવ્યા છે તેમાં આવી દહેશત
નો ખાવ રહેલ હોવાનું જોઈએ. 'અમે જાણે
તેમ કરશું. તમારે જોલનું નહિ' એમ
કહેવા હાલ તો કાલોનીઓ તૈયાર છે. જે
આ ઝગડો ઇચ્છાંડ અને કાલોની બેનોજ
હોત તો તે ફીક હતું. પણ મામલો તેવો
નથી. એ ઝગડામાં બીજા દેશો પણ ઓરા
એલા છે. ઇચ્છાંડને તદ્દન નવીજ દુનીઆનો
વિચાર રાખવો છે. કાલોની ગતા રીસાળ
પણ અને એકતરસીપણને લીધે એ નવી
દુનિઆનો વિચાર તજીને ઇચ્છાંડ પોતાનું
મહારાજ્ય સુમાવવાનું પસંદ કરે શું ?

ઈડીયામાંથી તારણ.

નાતાલનું લાઇસેન્સીંગ બીલ.

'ઈડિઆ' પત્ર જણાવે છે કે મી. ડેયામનુ
બીલ કાઢી નખાયાના સમાચારો રૂઠર માર
ફત વિલાયતના અખાઓમાં પ્રગટ થયા છે.

લોર્ડ કરજન.

એવું જણાવવામાં આવે છે કે વેર્સીંગ
ટનના બ્રિટીશ એલચી તરીકે લોર્ડ કરજનની
નીમણુંક થવાનો સંભવ છે.

ખાનદેશના ભાગલા.

મુંગઈ સરકારે ખાનદેશના ભાગલા કરતા
નું જણાવવાથી યુગીઆની પ્રગતિને નેનાં
સામે સખત વાંધો ઉઠાવ્યો છે. તેઓ કહે
છે કે તેવા ભાગલાથી પ્રગતિની અગવડો કેપ
રાંત દર વર્સે રા. ૨૦, ૦૦૦ જેટલો ખર્ચ
માં વધારો થશે, તેટલા પહલા કેમણી

વગેરે કામમાં વાપરવામાં આવે તો પ્રત્યેક ખેડખેડો જાણ થવાનો સંભવ છે.

બારીસ્ટરની પરીક્ષા.

સમગ્ર તુરંત હક, મુદત મોઆજબ અવી, અહમદ કરીમ, ગોપાલદાસ ઉધ્ધવરામ મનમુખાણી, મીરજા હુસેનખાન, તથા નયુસમ એ દિંદોઓ બારીસ્ટરની પરીક્ષામાં પાસ થયા છે.

વિદ્યાવતમાં હિંદી વિદ્યાર્થીઓ.

હીન્દ કોલેજમાં અભ્યાસ કરતા હિંદી વિદ્યાર્થીઓની એક જાહેર મીટીંગમાં હોંગ કેસનું પ્રમુખપદ મળવા માટે મી. દાદાભાઈ ને મુખ્યારક્ષાની આપવાનો દરખાસ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

શીતળા કાઢવાની રીત.

બંગાળ તથા મુંબઈ હાથકામમાં શીતળા કાઢવામાં ગાળતા ચેપને બદલે માથુસોનો ચેપ વાપરવામાં આવે છે, આથી ફાટ જેવાં ચેપો દરોને જાણ પડવાનો સંભવ રહે છે તો તે અટકાવવા કાંઈ પગલાં લેવામાં આવશે કે નહિ એવા મી. ત્રીપટના સવાલના જવાબમાં મી. મોરડી વતી મી. એલીસે જણાવ્યું કે ગાયના ચેપનો ઉપયોગ પીમે ધીમે વધારવા માટે પ્રયત્ન કરવામાં આવે છે, અને તે ફેલાતા સુધી લાગતી ચાકુ રીતને અટકાવવાનું પસંદ કરવામાં આવે નથી.

હિંદના દાદા દાદાભાઈને ખાણું.

માનવતા દાદાભાઈ હોંગકેસનું પ્રમુખપદ લેવા માટે રહી નવેંબરે ઉડવાન છે. તેની ખુલાશીમાં તેમને એક મોટું ખાણું આપવામાં આવ્યું હતું, જે વખતે સંખ્યા બંધ પ્રસિધ્ધ નરો દાગર થયા હતા. તેમનાં નામો: સર હેનરી ક્રાઉન, મી. કામરન, મી. ગુચ, મી. હારવુડ, મી. હોઝ, મી. હાંટ કેવીઝ, મી. લીલામ, સર લેન ગ્વરડીન, મી. કેનેડી, મી. કપટન, મી. મેન્નીસ, મી. હારટન, મી. રોગરડન, ડૉ. ર્થરફર્ડ, મી. હરવર્ડ રોગર્ડસ, વગેરે ૨૫ જેટલા પાર્ટી મેંટના મેંબરો તથા રાષ્ટ્ર ઓન. સેમ્યુઅલ સ્મીથ, મી. હુમ, સર બેન્ટ ગાંડુક, મી. એમ. કે. ગાંધી, મી. એમ. એ. અલી, મી. સ્વીની, તથા મેસર્સ તાતા, કામા, ક્રાઉન, અમનજી વાડીયા, બોનરજી, હુસેન, સિંહ, ખુદાદોસ્ત ખાન, ગોકરે, શફીર અલી, મંગા, રૈજાટ હુસેન, રેહમાન, હમીદ, બેન રજી વગેરે ઘણા વિદ્વાન ગૃહસ્થોએ હાજરી આપી હતી. કેટલાએક પાર્ટીમેંટના મેંબરોની ગેરહાજરી માટે દિલ્હીની અત્યંત નીચે પત્રો તૈયાર પડી પ્રમુખ સર વીલીઅમ મેડરેસેન સુભાષી મી. હુમ, મી. શેમર્ડે કમી, મી. વાડીયા, સર હેનરી ક્રાઉન, રા.

જો. સેમ્યુઅલ સ્મીથ, મી. પારેખ, મી. સિંહ વગેરે ગૃહસ્થોએ વાપર્યો કર્યો હતા. જેમાં દાદાની મહાન સેવાઓની પ્રશંસા કરવામાં આવી હતી. સર હમ્ફ્રી વેડરબરને જણાવ્યું કે મી. નવરોજીની સેવાઓ તદ્દન નિઃસ્વાર્થ છે. પ્રમુખપદ સ્વીકારવામાં તેમણે ગોતાને માથે મહાન બોલો કહ્યાં છે તે તેઓ ફેલેમ્બર રીતે પાર ઉતારે એવું આપણે સર્વ દાગરોએ છીએ. મી. હુમે જણાવ્યું કે દાદાભાઈના નામથી હિંદમાં પુરંથી પશ્ચિમ અને ઉત્તરથી દક્ષિણ સુધીમાં ભાગ્યેજ કાંઈ અજાણ્યું રહે. ૫૦ વરસ સુધી તેમણે જે મેંબરો પાળ્યાં છે તે નર નર કરે. તેમણે પોતાનું આખું જીવન રેશી બાંધ્યો વારતે ગાળ્યું છે. તેમની સેવાઓ માટે તેમને નથી મળ્યા કાંઈ બદલો. કે નથી મળ્યો આભાર. રવેરેશી બંધુઓને વારતે તન મન અને ધન ખર્ચતા તેઓ અમરતા છે એમ કાંઈ કહી શકશે? તેવી ૫૦ વરસની સેવાઓ દરમ્યાન તેમણે પોતાના કામ માટે કે બદલા માટે કંઈ માગ્યું કરી છે? નહિજ. આવા મહાન નરને હિંદુસ્થાન જ્યાં દોકણે અમે આશીર વાદ આપ્યો છીએ તથા અમારી શુભ શાગળીઓ પ્રદર્શીત કરીએ છીએ. તેમનું નિર્દોષ અને પવિત્ર જીવન. અપુત્ર ઉવમ, નિઃસ્વાર્થપણ એ મોરામાં મોટા તાજ બરા બર છે. દુનિયાની સરવથી ઉમદામાં ઉમદા ગાંતે તેજ છે. મી. વાડીયાએ જણાવ્યું કે દાદાનું નામ પ્રત્યેક હિંદીના કનેક્શમાં કેતરાએલું છે તે તે હમેશાં તેતુજ રહેશે. સમસ્ત હિંદના "દાદા" (પિતા) અને દુ:ખી જનના "ભાઈ", દાદાભાઈએ હિંદના "નવ રોજ" નવીન (ઉદયના) દિવસ માટે મહાન પ્રયત્નો કર્યા છે અને કરે છે. હું પારસી કામ વતી તેમને મુખ્યારક્ષાની તથા ફેલેમ્બર આપું છું. સર હેનરીએ જણાવ્યું કે પાર્ટી મેંટના મેંબરો તથા બંગાળી મિત્રો વતી હું તેમને ફેલેમ્બર અને મુખ્યારક્ષાની હમ્ફ્રી છું. ત્યારબાદ મેસર્સ સ્મીથ, પારેખ, સિંહ વગેરે એ બાણ્યો કર્યા. બાદ હરેના મહગાદ વચ્ચે જવાબ વાળવા દાદાભાઈ ઉભા થયા. તેમણે જણાવ્યું કે જે માન અને પ્રેમથી આ સભાએ મને વધાવ્યો છે તેથી માર અંતરમાં પેશ થતા હોવું પુરી રીતે વરણ કરવા હું શક્તિમાન નથી. મારા પ્રત્યે વિશ્વાસ અને સમતા અતાવવા ગોરાઓ તથા હિંદના સર્વ ભાગના વતનીઓને આજ હાજર થએલા જેલ મને મારા કામ માટે િમન અને ઉત્તેજન માન્યું એમ હું માનું છું. પ્રમુખપદ સ્વીકારવામાં મેં મારી ફેરજ બતાવી છે, હું સમજારી બસત માટે રહું.

વરસ થયાં વિજાયતમાં આવ્યો છું. તે દરમ્યાન લીબરલ, રેડીકલ, નેશનાલીસ્ટ તથા સોશીઆલીસ્ટ પક્ષના મેંબરો તરફથી મને હમેશાં સલામ અને ઉત્તેજન મળતું રહ્યું છે તે માટે તેમનો આભાર માનવાને હું આ તકનો લાભ લઉં છું. હિંદને વારતે ન્યાય મેળવવામાં કેટલાંક પત્રો વરસ થયાં મને મદદ મળી છે તે માટે તેમનો પણ હું આભાર માનું છું. લાકમાં ફોર્ગેસ સંબંધમાં જે મતભેદ ઉભો થયો છે તેને હું તનહુસ્તી અને પીઠના સામર્થ્યની તીથાની તરીકે માનું છું. હિંદુસ્થાન જ્યાં તથા ત્યાં ની સ્થિતિના અભ્યસ કરી હિંદને ઉન્નતિના માર્ગ ઉપર વધારે આગળ મારવામાં મારાથી અને તેટલું હું કરવા માગું છું. તેવા કામમાં આવી રીતે મળી મને ઉત્તેજન આપવા તમે સર્વે આજ મળ્યા છો તથા આપની શુભ શાગળીઓ દરશારી છે તેમાટે હું સર્વેનો અંતઃકરણપૂર્વક આભાર માનું છું. ત્યારબાદ પ્રમુખનો આભાર માની મેળા વડો રિસરજન થયો હતો.

આ મોટા મેળાવડા સિવાય ગ્રીનપબ્લ કેટલાક નાના મેળાવડાઓ દાદાભાઈને સ્વીકૃત મન સફર હજીરા માટે રહી નવેંબરે સુધીમાં ચલાવના હતા. જેમકે લેબેચની રેડી કક્ષને લીબરલ કક્ષ તરફથી તથા કેનોકરે ડીક લીમ તરફથી વગેરે. (મી. દાદાભાઈ નવરોજી મુંબઈ જવાને રહી નવેંબરે રંગનાથી ઉપડવાના હતા.)

સરકારી પદોમાં ગરહિયોગ.

સીંગાપોરની મુસલમાન અને બીની પ્રત્યવરના કરથી પેશ થતા પૈસામાંથી ૭૫૦૦ ડોલરની રકમ ખિસ્તી માટેના અર્થ અધિવા ના કામમાં વાપરવાનું ગેરહતસારી પગલું સીંગાપોરમાં લેવાયું છે તેની કોલોનાઅલ સરકારને ખબર છે કે નહિ એવા મી. મેગી નાં સવાલના જવાબમાં મી. ચર્ચીએ કહ્યું કે તે માંડ કરવામાં આવી તેમાં ત્યાંના નેડી મેંગરની અનુમતિ હોવાથી સરકાર વચ્ચે પડવા મામતી નથી.

બંગાળમાં ગુલામગીરી.

બંગાળમાં કિનારાના બાગવર કાપકાની હદમાં રહીને આલતી મુલામગીરીનો રીવાજ નાણુદ કરવાના સંબંધમાં વડી સરકાર દરખાસ આપી કે નહિ એવા સર ચારલ્સ યાન્ક ના સવાલના જવાબમાં મી. ચર્ચીએ કહ્યું : તેવી મુલમગીરી નાણુદ કરવાનો વખત આવ્યો છે અને તે સંબંધમાં સરકારે ફેરફાર કરીને અપાયું આવું છે.

કેપ્યુટેશનની નોંધ.

મી. મોરલીની મુસાફાત. તે વખતનાં હાલમાં.

મીસ. મીલનનું કેદમાં જવું.

હોરેસ સેસીસ, લંડન. તા. ૨૩-૧૧-૦૬.
આ અગાડીયું કેપ્યુટેશનને છેલ્લું છે. હોરેસ એવી હતી કે આમાં આજવાનું રહેતી નવે બે થશે. પણ કમીડીનું કામ પૂરું કરવા તથા મી. મોરલીને મળવા પછી જે કરવું થયે તે કરવા ખાતર એકાવાની કરવા પડી છે. હવે પહેલી ડીસેમ્બરે આજવાનું ચોક્કસ કર્યું છે.

મદદ મારેના વધુ વચનો.

આ અગાડીયામાં લોર્ડ મીલનર મી. લીટનન, લોર્ડ જે. સર રેમન્ડ વેસ્ટ વિગેરે સાહેબોની મુસાફાત થઈ છે. બધા અહીં સાગણી બતાવે છે અને મહેનત કરવાનું પણ કહે છે. આ બધાનું પરિણામ શું આવશે તે કહી શકાતું નથી.

હિંદી પ્રધાનની મુસાફાત.

હિંદી પ્રધાન મી. મોરલીને કેપ્યુટેશન મળ્યાં કાલે એટલે બુધવારે ૧૦-૧૧ મી. મોરલી મળ્યું. તેમાં સર લેપલ ઓરીન, લોર્ડ રેનલી એન્ડ ઓક્સફોર્ડ, સર આલ્ફ્રેડ કીંગ, સર આલ્ફ્રેડ મેન્ડેલ, સર નીચીમ વેસ્ટમન, સર હેનરી કોટન, સર મનચેરલ બારનમરી, ક્રાફ્ટર રથરફર્ડ, મી. હેરલ્ડ કોટસ, મી. એ. એચ. રોકર, મી. લીચ, મી. એ. એચ. બ્રાઉન, મી. જે. ડી. રીડ, ક્રાફ્ટર ધારનટન, મી. આરાલુન, મી. હાલ્ડાન નવરોથ, મી. છ. બેનેટ, મી. થીઓડોર મોરીસન, તથા મી. રીચ હાન્ડર હતા. મી. અમોરબલી પોતાની માંદગીને કારણે નહોતા આવી શક્યા.

સર લેપલ ઓરીન, લોર્ડ રેનલી, મી. ક્રાફ્ટસ તથા સર મચેરલ એ બધા બાણો કર્યા. લોર્ડ રેનલીએ હાથ વાળી. અને મીડા રાન્દેને બહાર મીડા કામ માગ્યા. મી. અલી તથા મી. મીંધીએ જે કહેવાનું હતું તે કહ્યું.

મી. મોરલીનું હાલમાં.

મી. મોરલીએ લાંબો જવાબ વાળ્યો તેમાં જણાવ્યું કે "કેપ્યુટેશનને મળ્યા હું બહુ રાજ થયો છું. રમકે જે દેખેને સાફ હું પાર્લામેન્ટ પાસે જવાબદાર છું તે દેશની સ્થિતિ પુરી બાજુમાં હતી. વળી જે સલાહ મારી પાસે રહ્યો છે તેનો સર્વોચ્ચ હિંદુસ્તાનના મુલેહ બરેકા રાજ્ય કારખાતી સાથે પળા થયો છે. દક્ષિણ આફ્રિકામાં હિંદીની સ્થિતિથી સાગણી હિંદુસ્તાનમાં કલેશ થયે છે તે બહુ મર્યાદા વાત છે. દક્ષિણ આફ્રિકામાંથી હિંદુસ્તાન ખાતે હિંદી

પોતાની ઉપર પડતા જુલમની વાત સાથે લઈ આવે છે. આનું પરિણામ એવું આવે છે કે લોકોમાં બહુ અબગણાટ થાય છે. હિંદુસ્તાનના લોકો માનતા હોવા જોઈએ કે દક્ષિણ આફ્રિકામાં પડતા જુલમે અટકાવવાની માત્રા સરકારની ઇચ્છા નથી. અથવા તો તેની સત્તા નથી. બને વાતે તુરંદાન છે. હું માનું છું કે, મી. મેન્ડેલને ૧૯૦૧ની સાલ માં હિંદીઓને સારું જે તકલ્ફ લીધી છે તેને સારું તેના વખાણ કરવા થયે છે. આ નવી સરકાર પાસે જે પહેલી હકીકત આવી છે તે એ કે કોલોનીમાં હિંદીઓ ઉપર કળો ડાંખ આંદાડવામાં આવે છે. સત્તાવાળાઓની પાસે નીતિની વાતો કરવામાં આવે તે તેઓને આજુબની હોય છે. પણ લોર્ડ રેનલીએ નીતિની વાત છેડી છે તેથી હું રાજ થયો છું. કેટલાક એમ માનતા હશે કે લોર્ડ રેનલીએ જે વાત કરી તે ધરડાની શિખામણ વાળી છે. પણ હું એમ માનતો નથી. પણ કમનગીએ આમાં દારૂ કાઢવાનું કામવાનું રહ્યું નથી. જે હકીકત છે તે આપણે જાણવી જોઈએ. ખત પડ્યા આપણથી બને તેરડે હરલ્ડે નીતિનો પથ બદલાવ્યો છે. ત્યારે હવે ઇડિઆ ઓરીસ શું કરી શકે તે બંધાએ. સર લેપલ ઓરીને કહ્યું હતું કે મુખ્ય સત્તા લોર્ડ એક્સીનના હાથમાં રહી છે. મને સર મચેરલ કહે છે કે મારે કમીશનની માગણી કરવી જોઈએ. પણ હરલ્ડ એ આવે છે કે મેં માસમાં રીસપોન્સીબલ સત્તા મળશે. હવે જે એ નવા ગવર્નમેન્ટ વચ્ચે ને કમીશનની માગણી વચ્ચે તકરાર ઉઠે તો બહુ મર્યાદા વાત થશે. આમાં કમીશનથી તકરાર નો અંત આવશે એમ હું માનતો નથી. હું પાર્લામેન્ટમાં વધુ વરસ રહ્યો છું, પણ મને એક વખત યાદ નથી કે ત્યારે કોઈ કમીશનથી કોઈ સલાહનો કાચો આજો હોય. આ જાનસાત બાળત કમીશન તીમનું એવી કંઈ છેડા આવવા સંભવ નથી. મેનું ગવર્નમેન્ટ સ્થાપિત થતાંજ તેની સાથે તકરાર નો વખલ આવવા સંભવ છે. ખરી હકીકત એ છે કે આપણે રસાન્ય બોગવવા કોલોની ને હુકમ નથી કરી શકતા. આપણે તેમને વિનવી શકીએ, દલીલ કરી શકીએ. આપણી નીતિ બદલવા જણાવ કરી શકીએ. કોલોની વચ્ચે કોલોનીસમાં કે જાણીએમાં લોર્ડ એક્સીન બેસક સખત દલીલ તથા જાણીએ કરશે. દરેક વાતસરારે આ બાબત જાણીએ કર્યા છે. લોર્ડ કરનેને બહુ સખત જણેયું. તેઓ સાહેબે નાનાક વિગે બહુ લગામણ કરી છે. પણ નાત.કે લે. કરનેની વાત મર્યાદા નથી. હવે જાનસાત સાંભળે છે કે નાત.કે તે જોવાનું હતું. જાનસાતમાં થયો

જોસાએ હિંદીની સામે નથી તે બાબતે હું રાજ થાઉં છું. જે દલખા વેપારવાળા મોરલી સામે આવે તો તે હું સમજી શકું છું. કદિ કોઈ હિંદી પણ સામે આવે તો તે પણ સમજાય તેવું છે. પણ મારાથી ન સમજાય તેવી વાત તો એ છે કે મોરલીએ માત્ર કાળી આગનીની સામે વેર બાંધે. હું જાણું છું કે જાનસાતમાં મોરલીએ કરતાં મહે એવા વધુ છે. તેની ઉપર કેમ જુલમ થઈ શકે? હિંદી ઉપર પડતાં હુ. મોરલી જેમ લોર્ડ રેનલીએ ની સાગણી જણાવી હતી તેમ હિંદીઓ ઉપર છબ પડે તો મારું લોલી પણ ઉઠે છે. પણ એટલું યાદ રાખવાની જરૂર છે કે જેટલું નેરથી આપણે પરદેશ રાજ્યની સાથે વાત ચલાવી શકીએ છીએ તેટલા નેરથી આપણે કોલોનીને કહી શકતા નથી. પણ હું લોર્ડ રેનલીની ઉશ્કેરણીથી આગળ આવતો જાય છું. મારે માત્ર એટલું જ કહેવાનું રહ્યું છે કે મારાથી બનતી મદદ કરવી તે મારી ફરજ છે. સખત જાણીએ જેટલાં કરવાં થયે તેટલા ઇડિઆ ઓરીસ કરવા નહિ મુકે. એટલું હું ખાત્રી પુરવડે કરું છું કે કોલોનીમાં જોઈ. મને મુલું રોક આવવા બસકે તેનાથી આગળ જવામાં પણ હું નહિ મુકું."

વધુ મુસાફાત અને દિલસાજ.

આ પ્રમાણે મી. મોરલીએ સખત બ.પણ કર્યું છે તો પણ હું કાંઈ નામંજુર થશે એવી હોમલ દવે નથી થયતી શકતો. જાનસાતમાં સખત જાણીએ આવેલાં જણાય છે. જેમ પણ જોવામાં આવે છે કે આપણે દલખા રાજ્યની સામે, ને આપણી ઉપર જેટલો બાર લાદી શકાય તેટલો લાદવામાં હરલ્ડ જેવું નથી તેવો અંતરનો વિચાર અહીંના રાજ્ય કરતાંજો છે. આમે મી. લીટનને આજ મળ્યા. તથા મુજબના માથ વચ્ચે જડજ સર રેમન્ડ વેસ્ટને પણ મળ્યા. તેમના વિચાર તેવો હોય એમ દેખાતું હતું. તેમની સાગણી સારી હતી પણ તેમણે બતાવી આપ્યું કે જેવું જેર તેઓ ધરાવે છે તેવું આપણે નહિ ધરાવીએ ત્યાંજથી આપણે ને દાદ મળવાની નથી. કોલોનીથી તેઓ કરે છે તેવું કારણ એવું નથી કે તેઓ મોરલી છે પણ તેનું કારણ એવું છે કે તેઓ બળીયા છે. જે આ વિચાર બરાબર હોય તો આપણે તારણ આપણે લાવેજ કરવાનું રહ્યું છે એમ સમજવાનું છે.

આપણા છુટકારો.

આ વિચાર કરતાં મીસ મીલનનો કેસ જણાવવા જેવો છે. મીસ મીલન તે સ્ત્રીઓને સારું પોત માગનારી આજોમાંની એક છે, તે બાજુએ પારલામેન્ટના મહાનમાં બાધણ કરવું રાજ કરી. પોતાની મદાદ કરી, તેથી

ભાવણુ જરી રાખ્યું. તેને પકડી. કેસ ચાલ્યો માહજેદે તેનો દશ શીર્ષીંગ દંડ અથવા સન દિવસની જેલનો દરાવ કર્યો તે બહાદુર ગામઝમે દંડ નહિ આપતાં જેલમાં જવું કષ્ટકરું. હજારોથી અમારો આ છેલ્લો કાળ બદલે. માટે બધાઓને વિનવિ કરવાની છે કે કાપદો પસાર થશે એમ ધારીને જેમ મીસ મીસને જેલમાં જવાનું કષ્ટકરું છે તેમ દરેક વાનસવાલના હિંદોએ કરવાનું છે. આમાં દરેકમાં હિંદોની તેથી છુટવાની આવી છે એમાં જરાએ સંકેત નથી. અને એ દરાવ અમલમાં આવે તો કાપદો પસાર થાય કે નહિ તેની જગ્યાએ ચિંતા નથી.

મીડીકોર્પ સ્ટેન્ડ અને ઓરડીનન્સ

મીડીકોર્પ કે જે આગમાં હિંદોઓ પોતાનાં ઘરો આંધીરહે છે ત્યાંથી હિંદોઓને વસવાટ નાશુદ કરનાર મીડીકોર્પ ઓરડીનન્સની પ. ૮, ને ૬, કસમો પર કોલોનીઅલ સેક્રેટરીનું પાત્ર ભેંચાયું છે કે નહિ. તથા તેવા ઓરડીનન્સને અટકાવવા માટે સેક્રેટરી નામદાર સહેનશાહને સલાહ આપશે કે નહિ એવા સર હેનરી કોટને પાર્લામેન્ટમાં પુછેલ સવાલના જવાબમાં મી. ચર્ચિલે જણાવ્યું કે મુજબ કલમો પર માટે પ્લાન બેંચવા માં આવ્યું છે. તે કામ વાળી જમીન મુળ ગરીબ વરગરોના - અટલે કે માત્ર - પોતાના વસવાટ માટે આપવામાં આવી હતી. જે કાપદાની શરતોની વિરુદ્ધ જઈ હિંદોઓએ રોક મેળવી તે પર કીનનાં પતરાંના 'શેડી' ગાંધી છે તે કામ કરવા માટે મીડીકોર્પ ઓરડીનન્સ છે. મારે ઉમેરવું જોઈએ કે મોર ઓ અને કલંડ લોકોના કામ છુદા હુ- હોય તે પસંદ કરવા લાયક છે. કારણ કે મોરઓ, એશીઆટીકા અને કાપરો સેળમેળ અને જોડાએ રહેવાના રીવાજથી કેટલાંક માડાં પરીણામ નીપજે છે અને મોડે સેલ જોઈના મત પ્રમાણે તેવા રીવાજથી જણેના કામ સચવાય છે. છતાં એ આખા સવાલ પર વિચાર ચલાવવાનું કામ ચાલુ છે.

મી. ગાંધીના કાગળ.

પાર્લામેન્ટમાં ઉપર પ્રમાણે સવાલ જવાબો થયા પછી લોડ એલગીનના પ્રાક વેક સેક્રેટરી પર મી. ગાંધી તરફથી નીચેનો કાગળ મોકલવામાં આવ્યો છે:-

મીડીકોર્પ સ્ટેન્ડ ઓરડીનન્સ સંબંધમાં પર હેનરી કોટને મી. ગાંધીને જે લખાય આજે તે મેં વાંચી છે. મારા મત પ્રમાણે તે જવાબ મેં સમજ પર દર્શાવી છે.

ગરીબ કસ વરગરોને પોતાના વસવાટ માટે મીડીકોર્પ આપવામાં આવ્યું તે સાચે જ 'પર' મોર શીવાયના બીજા લોકોને જન કે રંગના બેઠ વગર ત્યાં વસવાનું મળ્યું છે. કામના તરીકે કસ લોકો સિવાયના ઘણા મોરઓ મુળ 'આંદો' સ્ટેડમાં વસતા અને તે મોર સરકાર પણ જાણતી. ઓરડીનન્સ આમકા કાપદાને માત્ર કામ કરવા જેટલું કામ નથી કરવું કારણકે આગલી સરતો મુજબ આંદોઓને પરાધ જમીનમાં રહેવા જેટલો ફક છે.

નવા ઓરડીનન્સથી તેમને જાણુ વસવાટ નો તથા એશીઆટીકા શીવાય આદે તેમના નામમાં લીસો કરી આપવાનો ફક મળે છે. એટલે કે આગળ માત્ર પોતે વસી શકે એટલે ફક હતો તેને બદલે હવે બીજાને લીસો આપવાનો ફક આપવાનું થાય છે.

હિંદોઓએ કાપદાની શરતો વિરુદ્ધ જઈને ફક મેળવ્યો એમ કહેવામાં આવ્યું છે તેની સામે હું વધો ઉઠાવું છું. જેથી રીતે ગરીબ કસ સિવાયના લોકોને ફક મળ્યા તેમ રીતે હિંદોને પણ મળ્યા છે. હિંદોએ શેડી (પતરાંનાં મુપા) કામ કર્યા છે એ કહેવું પણ સાચું નથી. મારા મત પ્રમાણે હિંદોના જે ઘરોને 'શેડી' નું નામ આપવામાં આવ્યું છે તે મીડીકોર્પના કેટલાંક મોરો રહેવાશીઓનાં મકાનો કરતાં વધારે સારાં છે.

બીજું મોરો અને કસ લોકોને જુદાજુદા રાખવાના (લોડ એલગીનનો) મત શિર થતો હોય તો હિંદોઓને ટાંસવામાં મળ સહિત રહેવાના ફકાદા પુરા થશે એવી મને બીક લાગે છે. કાળા મોરોને જુદાજુદા રાખવા ના સિદ્ધાંતો પ્રમાણે ચાલતા સારાં કેટલાં કેટલાં લોકોના કામ આપ ને તેનાં પરીણામ એ આપે કે સેક્રેટરી કાપદેસર વરતનાર અને આગ્રહથી રહેનાર હિંદોઓને પાવમાલી ખમતી પડે. હિંદો સંબંધમાં નામદાર સેક્રેટરીને જેવી યોદી હકીકતો આપાય છે તે બધી તામ છુટે તેવું છે. જે કાપદાઓમાં ન્યાયનું નામ ન હોય તેવા કાપદાઓને યોદી અને હેતરનારી હકીકતોના આધારે ન્યાય તરીકે કેવા ફાળી કાપવામાં આવે છે એ જાણી અત્યંત બેદ ઉત્પન્ન થય વગર રહેતો નથી. ઉપર પ્રમાણે કહેવામાં લોડ સેક્રેટરીને વીંધે હું કાંઈ કહેવા માંગતો નથી. માટે માત્ર પુરવઠ જણાવવું જોઈએ કે જુદ લોડ સેક્રેટરીને જે હકીકત મળે છે તે યોદી હોય છે. જેઓ ટાંસવામાં મળ ફકાદો વસે છે તથા તપાસ - મળવંતી કરા હતાં જાણુ છે તે લોકો આ પાતને બદ કામ કરવા કરશે.

લોડ એલગીનના જવાબ પર વધુ લખાણ.

નવેમ્બરની ૮મી તારીખે ડેપુટેશને લોડ એલગીનની મુલાકાત લીધી હતી તે વખતે લોડ એલગીને ફલીક નાખાયાદાર ફલીક રજુ કરી હતી. તેવી ફલીકોનો રહીઓ આપવા તે વખતે ડેપુટેશનેને તક આપવા માં આવી નહોતી. તેથી છેવટની વખતે મી. ગાંધીના જોલકામાં ઇશારો કરવામાં આવ્યો તે મુજબ નીચે પ્રમાણેનું વધુ લખાણ લોડ એલગીનનો ફલીકોનો રહીઓ તરીકે કાલે- નીચા ઓરીસપર યોદવામાં આવ્યું છે:-

મોર સરકાર તળે પરમીટ નહોતી.

નામદાર સેક્રેટરી એમ માને છે કે ૧૮૮૫ ના કાયદા પ્રમાણે મોર સરકાર તળે પરમીટો હતી નહિ. મધ્ય વોડ શીની સ્ટીટો માત્ર હતી. કામજ થવાને અથવા વસવાને ફક આપે તેવી પરમીટો તેને નહિ કહેવાય. ૧૮૮૫ના કાદાવથી અટકાવતો કામજ કરવા માં આવી છે તે હામીગરેશન પરની નથી. અને તેથી તે સંબંધમાં આઈડેન્ટીફિકેશન ને સવાલ નહોતો.

બ્રિટીશ સરકારનું પીસ પ્રીકરેશન ઓર ડીનન્સ થયુ ત્યારથી પરમીટો ફક થય.

ઓરડીનન્સ સંબંધમાં આ તપાસ પ્લાન માં રાખવાલાયક છે: કારણકે તેથી એમ હરે છે કે ઓરડીનન્સ નવા કાપદાના મુપારા ફક નથી પણ કામ જુદો કામદોજ છે. આ કાપદાથી મોર રીવાજીક તળે હતી તે બેડ મુપરતી નથી અને ઉત્તરના વાડમારીમાં ઉમેરો થાય છે.

અંધુલાના નીશાનનું મુળ.

પરમીટો અને રજીસ્ટ્રેશન સરડીરીકેટો પર અંધુલામાં નિશાનો રાજ ખુરીથી આપવા માં આવ્યા હતાં તે લોડ ગીજનરને રાજ રાખવા માટે તથા સરકારથી ફરજીઆત તેણે હુકમ થાય તેમાંથી જમવાને માટે કરવા માં આવ્યું હતું. તે કામનો કામનો આપી તેને રીવાજ તરીકે કામજ કરવો તે ન્યાય બરેહું નથી.

નવાં રજીસ્ટ્રેશન.

નવાં રજીસ્ટ્રેશનોથી હિંદો રહેવાનો ફક પાકો વસે એવું કહેવામાં આવ્યું છે તે જુદ ખવવાતનાર છે જે ને કોની પામે આજે પરમીટો છે તે લોકોના વક પાકાજ છે. નવા ઓરડીનન્સના ને તકો ફક વક થાય છે અને નવા નવા મેને ને પાકો નથી. ફક કામદોજ ને જે હિંદોઓ રહેવામાં તેના જવાબદાર સહકારથી અને સમજો કારણ ન કારણ કામજ કરશે. મોરો એકે

એમ કે નવા ઓરડીન-સચી આખું જશે અને બહારમાં કંટકા પટકા જેટલું મળશે. હંસપેકશન.

નવા ઓરડીન-સચી રોજ રોજ પાસે નમસવાનો ભુવમ મુજરવા સંભવ છે. આપ નામદારને ખાતરી આપવામાં આવી છે કે તમામથી દર વરસે થશે તે માત્ર મોઢાની ચાનો છે પણ અમલદારો એકના એકજ રહેવાના નથી. એટલે તે ખાતરી નકામી છે. આગારી કામને પછો અનુભવ મળી ચુક્યો છે. ને હિંદી માટે કોઈ સખત કાયદો પડ્યો નો તેનો અમલ નો અવર પડનાર. જ્યાં આખી કોમ તરફ ઓરી પ્રત્યેક વેર આવે છે ત્યાં એવા કાયદાને અમલ નરમરીતે થાય એ અસંભવીત છે. કાલના ૧૮૮૫ ના કાયદામાં અને પીસ પ્રીજરવેશન ઓરડીન-સ માં પણ આમજ ન-નુ છે. તે કાયદાઓની હદ ઓળખીને પણ હિંદીને સત્તાવચતું ચલણ એટલું અધુ વધી પડ્યું છે કે હિંદીઓને આજે તેના જુલમમાંથી ઉગરવા સુપ્રીમ કાઉ નો આશ્રય લેવા પડ્યો છે.

ઉવરની અરજ.

હિંદીઓ તરફે મરશે તે સવાલ આ ઓરડીન-સમાં સમાવેલો છે. માટે અમે માનપુર્વક આમજ કરીએ છીએ કે આ બબતમાં ઉંઝા ઉતરવા માટે કમીશનની જરૂર છે. જે હિંદી ની હક્કો તમેન મજબુત ન લાગતી હોય તેના ઉપાય એ છે કે કમીશન તપાસ અલગે ત્યાં સુધી ઓરડીન-સને અલગથી રાખવું.

હરખન હાયરો.

લેડીરમીથમાં થાડ—લેડીરમીથની એબર એક કામચંદની બાંખમાં આરજ વેપારી કણારૂપે ખટકયા કરે છે. કાલમાં તાજેતર વ્યા એબરે નવું ગાઢ ઉત્તું કર્યું છે. તેણે અતાવ્યું છે કે આરજ વેપારીઓના એપકમાં અહીં મોઢાઓ છે માટે તે બધા કોઢાના આપડા તપાસવાની જરૂર છે. આ ઉપર એબરમાં એક દુરાવ પસાર કરવામાં આવ્યો છે કે પોલીસની મદદથી દરેક વેપારીના એપડા તપાસવાનું કામ એકદમ શરૂ કરેલું. મને તે સમજ નથી પડતી કે વળી એપડા તપાસવા માં પોલીસની મદદની શી જરૂર? લાઇસેન્સ સીંગ અમલદાર લાઇસેન્સ આપતાં પહેલાં એપડા પહેલેથી છેલ્લે સુધી તપાસે છે. જી વરસમાં મરજી પડે ત્યારે બીજી ત્રીજી વખત પણ તેના મદદનીશો સીકત તે તપાસણી કરવા નીકળે છે તો પછી પોલીસની કામ જરૂર પડી તે સમજાય નથી.

લેડીરમીથ—કાલના જમાનામાં જાપા એ લેડીરમીથ રૂપે પ્રત્યેક વિચારો દુનિયા માં બહાર લાવે છે. નાતાલમાં એશિયા ટિકા વિરુધ્ધ હરખન. મેરિટરમરજ વગેરે જમ્યાએ કેટલીક મીટીંગો બોલાવી લેડીના વિચારો એશિયાટિકની વિરુધ્ધ હરખમાં બેચર મેંબરો નથા કેટલાક આકતુ કાલતુએ મણા રાખી નથી. જનાં ન્યાયને ઓળખ નારા બાપમાં તેપર શું દીકરો આવે છે એ બજુવું ઉપયોગી છે. હરખન હાઉન કોલની મીટીંગમાં ની રેશમે જણાવેલ જુદાં આંકડાઓપર 'મરજીપુરી'ની રીકા સખત હતી. 'નાનાલ રાઇસ' તેના કોલમે માં બે લાંબા એડીટરીઅલ લખાણો કર્યા છે અને એટલે સુધી અતાવ્યું છે કે નાતાલ માંથી હિંદીઓને હાંકી કાઢવાથી નાતાલનો સથળો વેપાર મડી ભાંગશે.

દુકાનો બંધ કરવા બાબત—શોપ કોર્સીંગ એટલું બંધારણ આ ફીટમસ અદસડીઆમાં દરીને વાદ આપવાની જરૂર છે. આ કાયદા મુજબ રવીવાર અને તા. ૨૫-૨૬ તથા બેસતા વરખના દિવસો સિવા યના દિવસોમાં દુકાનો પાંચ વાગ્યા પછી રાત સુધી ઉઘાડી રાખી શકશે; એટલે કે આજે રાત્રીવારથી આવતા સોમકર તા. ૩૧ ની રાત સુધી દુકાનો ઉઘાડી રાખી શકશે. પરંતુ તા. ૨૫ તથા ૨૬ (મંબળ તથા બુધવાર) તથા તા. ૧ તથા ૨૭ બન્યુ આરી (મંબળ તથા બુધવાર) ના રોજ દુકાનો બંધ રહેશે.

કોમીટીંગ મુનીયન—હિંદુ, મુસલમાન તથા ખ્રિસ્તિ ત્રણે વિભાગના હિંદી મેમ બરોએ આ તવા મંડળમાં દાખલ થઇ નેગરવાની જે નવી યોજના ઉભી કરી છે તેની હું અંતઃકણપુરવક આગાહી કર્યું છે. ગુનીમન હેતુઓ શું છે તે હજુ ગરા બર નથી નથી થયા. પણ આપણે આશા રાખીએ છીએ કે તે બહુ ઉપયોગી કામ કરશે. તેની બે બેકડા થઇ છે. શરૂઆત સારી ગણાય. નિયમીત થઇ નીયમીત વખતે હાજર રહેતા કીખવાની બહુ જરૂર છે. અને જેમ અને તેમ મિત્ર મંડળની સાથે આવા મંડળોમાં વધારે ખંનથી ભાગ લેવા ની જરૂર છે. આગાહી આપણે પણ કીખી શકીએ છીએ, અને બીજાઓને કીખવી શકીએ છીએ. આ નર્મતવી બેકડામાં જે મુદ્દાઓએ ભાગ લીધો તે ઉપરથી હજુ

બીજાઓ ભાગ લઇ આવતી રહીની બેકડ વધારે ફોલોમંદ બનાવશે એમ આપણે સહુ પ્રયત્નશી.

લાલે પધાર્યા—મયા મંગળવારે વિલા યતથી આવેલ મેલ રડીમર બીટનામાં કેપુ રેશન કેપટાઉન ઉત્તું છે. તેમને હું અંતઃકણપુરવક આવકાર આપું છું. તેમણે વિલાયતમાં કરેલ કામની નોંધ મોટી છે. વધારે ખગર માટે આપણે સહુ આતુરતાથી રાહ જોઈએ છીએ. આ આવતે અઢવાડીયે મળી શકશે. અજે (હરખન) થી કેપુરેશનને બહે પધાર્યાના સંખ્યાબંધ નાદ મળ્યા છે. તેમણે હું કે સુદતમાં કરેલ કામથી સહુ બહુ ખુશી થયા છે. અને તેનું જે મુખ પરિણામ આવેલું છે તેથી વધારે ખુશી થયા છે. જોહાન્ટરમમાં તેમને સારો આવકાર આપવાની જોડવણો ચાલે છે.

વળતો આભાર—હરખન તથા મેંડ કીંગથી કેપુરેશનના મેંબરોને કેપ હાઉન ઉતરતી વખતે આવકાર તથા મુચારકઆદીના જુદા જુદા ૩૦ જેટલા તાર મળેલા છે. આ બધાના ઉપકાર માનવા માટે બમને નીચેનો તાર જાપામાં નાખવા માટે કેપટાઉનથી માં માંથી તરફથી મળેલ છે: "હરખનથી ૩૦ જેટલા માવાળુ સંદેશ મળ્યા છે. મેંડકીંગથી પણ મળેલ છે. રેડી કોટા બધાનો ઉપકાર મળે છે. નામકર દરેકને છુટા જવાબમાં તારનો રવીકાર નથા કરી શકવા. પરમેશ્વરનો ઉપકાર માનવા. કેલીગેટોના નહિ; ત્રિઓએ માત્ર પોતાની હરજ જાનવી છે."

પીઠાણુ લાઇસેન્સ—મુરગેશવાળા મકાનમાં પીઠાના લાઇસેન્સ માટે જોડે આમળ મળા બુધવારે દરીયા આપીસ સંખ્યાબંધ હતી. આ અરજમાં પીઠુ ઉઘાડવા માટે ગોરા તથા ઇડિઓનોલી ૧૦૦૦થી વધારે રહીની અરજ ઉભી રવામાં આવી હતી. અહીંસોસની વાત છે કે પીઠા જેવી બાબતને કેટલાક હિંદીઓ રોકે આપે છે. હિંદુસ્થાન તથા અહીંઆ દાડસી થતી હાની બ્યારે જોઈએ છીએ ત્યારે તેને અડકવા પણ હિંદુ મુસલમાન ધર્મમાં મના છે તે વાજબીય છે જોડે પાસે ભુખા ની આપી આપણા આગેવાન શેઠોએ આવા કામમાં જે લડત લીધી છે તે ખુશી થવા જોઈએ છે. જોડે અને પલકારેને સંખ્યાબંધ પધી લાઇસેન્સ આપવાની ના પાડી હતી.

રજીસ્ટ્રેશન ઓફ ફર્મસ.

૧૯૦૬ ના જુનની ૧૬ મી તારીખના નાતાલ ગવર્નમેંટ ગેઝેટમાં રજીસ્ટ્રેશન ઓફ ફર્મસનો કાયદો પસાર થયો છે. એમ જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું, તે કાયદાની રૂએ દરેક ફર્મને ૧૯૦૭ ના જાન્યુઆરીની પહેલાં તારીખ પહેલાં રજીસ્ટર થવાનું છે. સાધુ વરસ થોપ દહાડામાં પુરું થતું હોવાથી જવા સેકા આ કાયદાની દલમ તથા આવે છે. તેવાને આ કાયદા વિશે માદી આપવા સારું એ કાયદાની જરૂરી કલમો અમો નીચે આપીએ છીએ: આ કાયદાની રૂએ બીજાનેસ ચલાવનાર અથવા બીજાનેસનું મકાન ધરાવનાર દરેક ફર્મ (એ કે વધારે સહીઆર) બીજાનેસ ચલાવે તેનું નામ ફર્મ) અથવા તે ફર્મ ના નામથી બીજાનેસ ચલાવનાર અથવા બીજાનેસનું મકાન ધરાવનાર દરેક સખસને જે નામથી બીજાનેસ ચાલતું હોય તે નામ રજીસ્ટર કરાવવાનું જોઈશે. (કોઈ માણસ પોતાના નામથી આવડું બીજાનેસ કરતો હોય તે 'ફર્મ' ગણાય નહિ, ને તેથી તેવાને રજીસ્ટર કરવાની જરૂર નહિ.)

નામ રજીસ્ટર કરાવનારાઓએ ફર્મનું નામ, કંપી જતનું બીજાનેસ છે તે, તથા બીજાનેસનું હેતુ વગેરે હકીકતવાળું ફર્મ બરીને રજીસ્ટર ઓફ ડીક્રેટર મોકલવું.

આવા રજીસ્ટ્રેશન માટે દર શીર્ષીંગ રી રાખવામાં આવે છે. તેવા કોર્મપર ભાગીઆની સહી ચાલી રોક. કોઈપણ ભાગીઆ નાતાલમાં ન હોય તો તેની વતી કોઈ કાયદે સર કામ કરનાર એજન્ટની સહી ચાલી રોક. આવી ફર્મના બંધારણમાં કે તરખમાં ફેરફાર થાય ત્યારે રજીસ્ટ્રેશન નોટીસ આપવી જોઈએ. આ કાયદો પ્યાનમાં નહિ લેવારને પહેલી વખત પૌંડ ૫ અને બીજી વખતે પૌંડ ૧૦ જેટલી સજા કરી શકાય. ફર્મના માલિકોની ગેરહાજરીમાં એજન્ટ કે એનેજર આ કાયદા માટે જોખમદાર ગણાયે. ફર્મનું રજીસ્ટ્રેશન સરદીરીકેટ હાજર ન કરી શકે ત્યાંસુધી તેને લાઇસેન્સ અટકાવી શકાય. આવા રજીસ્ટ્રેશને ને લાઇસેન્સ અમલદાર ઇન્સ્પેક્ટ કરી શકે. ફર્મ તથા તેને લગતી વિગતવાર હકીકતો રજીસ્ટ્રારના ચોપડામાં નોંધવામાં આવશે તેમ ચોપડાઓમાંથી એક શીર્ષીંગની રી આપી, જોઈતી હકીકત ગોળવી શકાય.

આગળ જણાવવામાં આવેલ અરજના કારખર સહી કરતી વખતે રજીસ્ટ્રાર ઓફ ડીક્રેટ અથવા તે માજીસ્ટ્રેટ કે જસ્ટીસ ઓફ ધી પીસની સાક્ષી તરીકે સહી જોઈશે.

એન્ડી-એશીઆટીક મીટીંગ.

મારિત્સર્ગના ટાઉન હોલમાં ત્યાંના મેમ્બરના પ્રમુખપણા તીચે ગોરાઓની એક મીટીંગ તા. ૧૨ ને શુક્રવારે રાત્રે મળી હતી. તે વખતે એશીઆટીક ટ્રિફિકાઈ દુર કરવાનું ઉપાયો લેવા એ વિષય ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવી હતી. પ્રમુખે શરૂઆતમાં જણાવ્યું કે મારિત્સર્ગની કારખેરોને એવો દરાવ કર્યો છે કે જેઓ અંગ્રેજીમાં ચોપડા ન રાખતા હોય તેવાનાં લાઇસેન્સ અટકાવવા માટે ૧૮૯૭ ના ૧૮મી કાયદાને સખત રીતે અમલ કરવા. મી. હર્ટિફે તેના કાપણમાં જણાવ્યું કે આપણે આપણોમાં જનતાં સુધી આ વિષય સંબંધે નરમ ભાષા વાપરવી. ગોરાઓ આરખને ધીરધાર કરે છે તેથી કરીને આરખો બહુ જમી ગયા છે તથા ગોરાને ખસેડવા શકિતવાન થાય છે. હાલ વધારે કાયદા ઘડવાની આપણને જરૂર નથી. એશીઆટીક સવાલને ટેકા આપવાની પ્રાથમ મીનીસ્ટરે મને ખાતરી આપી છે. જે કાયદા વિરુદ્ધ સુપ્રીમ કોર્ટને અપીલ ન થઈ શકે તેવો કાયદો માત્ર આપણે જ ઘડીએ છીએ માટે પ્રજા ઉપયોગ કરવા મામતી હોય તો તેના હાથમાં હથિઆર છે. જે બીજા કારણ સારું નહિ તો મ્યુનીસીપાલ કારખેરોશન ખીલ જેને વારતે મંજૂરીની આપણે રાહ જોઈએ છીએ તે ખીલને મંજૂરી મળી જાય તેટલા સારું જ આપણે બહુ નિયમીત ભાષા વાપરવી જોઈએ. મી. એ. મીઅરાએ જણાવ્યું કે જે એશીઆટીક વેપારીને અટકાવવા આપણે માગતા હોઈએ તો સારામાં સારો ઇલાજ એ છે કે ટાઉન કઠિનસીલોપર હમાયુ કરી તેમના હાથમાં જે સના છે તેને ખરાખર રીતે અમલમાં મુકાવવી. હું એમ માનું છું કે એશીઆટીક માં અરધાજ ભિટીશ પ્રજા હશે. આપણે એ લોકોને કેટલાક વરસ થયાં વેપાર કરવાની છુટ આપી છે તેથી કરીને જે આપણે તેના વેપારે બંધ કરવા માગતા હોઈએ તો આપણને પ્રમાણીક થવાની જરૂર છે. તે લોકોને આપણે વાળખી બહોલો આપવો જોઈએ. (ના ના ની છુમો) આપણે એમના તરફ ન્યાયી થવું એવો મારો મન છે. જે મ્યુનીસીપાલિટીએ એમને લાઇસેન્સ આપ્યા છે તો પછી તે લોકોને હાંપી કાઢવાનો તથા જેમ તેમ માલ ઠેકાણે પાડી માલતા કરવાનો આપણને કાંઈ હક નથી. તેમ કરવું તે ઇમેજને જાળવું નથી. તે લોકોને ઠારી મુકવા હોય તો નોટીસ પલ્લ આપવી જોઈએ. જે મ્યુનીસીપાલિટી પ્રમાણીક થવા માગતી હોય તો તે લોકોની

મીલકત વારતે આપણે કિંમત લારી આપવી જોઈએ. હાલનો આખો મામલો રોડીની ખેતીથી ઉભો થયો છે. ગીરમીરીઆઓને કાયવાનું બંધ કરીએ તો સુગરનો વેપાર બંધ થાય, ને કાયવાનું ચાલુ રાખીએ તો એશીઆટીક વેપારીનો વધારો થાય! મી. મામરે તેના કાપણમાં જણાવ્યું કે એશીઆટીકને બહોલો આપવા આપણે બંધાવા પડી. ૩૧ ડિસેમ્બરે લાઇસેન્સ બંધ કરનાનો આપણને હક છે. એશીઆટીકને આપણે લાંબા છીએ એમ મી. મીઅરાએ કહ્યું તે બુલ્લ ભરેલું છે. તેઓમાંના ઘણાખરા પોતાની મેજેન્સ આવેલા છે. કાયદા ઘડવામાં આપણે વડી સરકારથી કરવાની કાંઈ જરૂર નથી.

બાદ મી. મીરીને એવો દરાવ રજુ કર્યો કે કોલોનીના લાઇસેન્સીંગ કોમાં સુધારો કરવા કાયદા ઘડવાનો વખત આવ્યો છે. તેવા કાયદાને મારિત્સર્ગના મેમ્બરે ટેકા આપણે એવી આ સળા આશા રાખે છે. આ દરાવને ટેકા આપતાં મી. રીડે જણાવ્યું કે જે કે એશીઆટીક એક સડો છે તોપણ તેને 'આ રુદેય માર્ગે, ચાલતો થા,' એમ આપણે કહી શકીએ નહિ. નાતાલ ખાલી કરવા તેમને ત્રણથી પાંચ વરસની મુદત આપવી જોઈએ. (ના. ના. બે માસની મુદત ખસ છે એવી છુમો). એશીઆટીક સવાલ હાલ છે તેથી રિશિતમાં લાવિયમાં રહેશે નહિ. ત્યાર બાદ આગળના દરાવ મેમ્બરે ફરીથી વાંચી સંબળાવી સંયાનુમતે પસાર થયેલો જાહેર કર્યો હતો.

નાદારી કોર્ટની નોટીસો વગેરે

(મવરગેટ ગેઝેટમાંથી.)

કાલુ હુસેનની એરત ખતીજગાહની મીલકત નાદારી તરીકે જાહેર કરવા રહમી જાન્યુઆરીએ મારીત્સર્ગની સુપ્રીમકોર્ટમાં અરજ ચનાર છે.

કોટામેનરના વેંકટપણીની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવા ૧૭મી ફેબ્રુઆરીએ અરજ ચનાર છે.

ડરખન ડીરહીકટના જમ્મ અને વલીમીયાની મીલકત નાદાર તરીકે જાહેર કરવા પમી ફેબ્રુઆરીએ અરજ ચનાર છે.

મારીત્સર્ગના પીચી કુનરની નાદાર મીલકત ના સંબંધમાં તેના લેણુદારોએ મી. ડી. રી. મંચિલને મારીત્સર્ગની ટીઅરત્રીટમાં ૧૨ નંબરે તખી જણાવ્યું.

મારીત્સર્ગના મી. વી. અને પીલેની નાદાર મીલકતના સંબંધમાં તેના ચોપડાએ તપાસણી માટે સુપ્રીમ કોર્ટમાં તા. ૨૭ જાન્યુઆરી સુધી ખુલ્લા રહેશે.

રૂટરના તાર સમાચાર.

ગયે શુકરવારે 'યુનનસ મેમરીઅલ અને પોલીટીકલ પુનીઅન' ના સમાસદોએ સ્ત્રીઓને હક આપવા આગતનું એક બિલનું ડેમનસ્ટ્રેશન હાઉસ ઓફ કોમન્સની બહારના ભાગમાં ઉભું કરવાની જોડાવણી કરી હતી. બે હજારથી વધારે સ્ત્રીઓએ આમાં ભાગ લીધો હતો. કામ ચાલતું હતું તે વખતે પોલીસે વચ્ચે પડી બધાને વિખેરાઈ જવા હુકમ કર્યો હતો. હક મેળવવાને દ્રઢ વિચાર કરી રાખેલા હોવાથી મેળાવણીમાં હાજર રહેલી બાઈઓએ પોલીસના હુકમથી વિખેરાઈ નહિ જતાં પોતાનું કામ ચલાવ્યે રાખ્યું. પોલીસે પકડવાની ધમકી આપી પણ તેની ડરકાર કરી નહિ. તે જોરોતોને કેટલાક મરદો જોડ્યા સ્ત્રીઓને હક આપવાની કડત તરફ દિશામાં છે તેવાઓએ મદદ કરી હતી. પોલીસે એક મરદ તથા પાંચ જોરોતોને પકડેલ છે. તેઓનાપર કામ ચાલતાં તેમને ૨૦ ફાંડ અથવા ૧૫ દિવસની કેદની સજા થઈ છે. બધાએ ફાંડ નહિ ભરતાં જેલમાં જવાનું પસંદ કર્યું છે.

ગયે અફવાડીએ ઉપરેલ વિલાયતના મેજ માં સાદિય આફ્રિકા માટેના ઉતારીઓમાં સર રિચર્ડ સોલોમન. મી. રૂડયાંડ કોર્પોરેશન તથા નાનકવાળા મી. મારશલ કેપમેલ છે. અમેરિકન સરકારે ૨૦,૦૦૦ ટનનું એક મોટું લગાયક વહાણ બાંધવાની પરવાનગી આપી છે. આ મોટા લગાયક વહાણની બરોબરી કોઈ પણ વાહન સુધીમાં બધાએ લા વહાણો કરી શકશે નહિ.

રૂસો બપોળીક કુદમાં વળણાએલ ગવર્નાનીજ સરકાર નોગી ટોડીયોના એક રસ્તાપર ગયા શુકરવારે કોઝા ઉપરથી પડી જતાં સખત ઘન પામેલ છે.

કેશાધિપતિ મી. એડ્ડ કારનેગી પાસે જે મોટી દોલત છે તેમાંથી ઘણી પારી અમેરિકામાં મોટા ધર્માદા ખાતામાં વાપરવા નો નિશ્ચય કરેલ છે.

એક કરોડ અને સાઠ લાખ પાઉંડના ખર્ચે બ્રીટીશ એનલમાં એક મોટી ટનેલ કરી ફરાંસ અને ઇંગ્લાંડને જોડવાની યોજના કરવામાં આવી છે. આ ટનેલનું ખર્ચ કામ વિજ્ઞાથી ચકાવવામાં આવશે.

મેસ્કોના માછ ગવરનર એડમીરલ કુમેસોફની છાંદગી ઉપર ખીન્ને સખત હાલો કરવામાં આવ્યો છે. એક બહારો કરેલ હુમલો ખાલી જવાથી બીજાએ તેની ઉપર ખાંચ નાખો કેડ્યો દનો. આથી તેના ૫ બે સખત રજા થઈ છે.

હિંદુસ્થન ખાતેના અંડર સેક્રેટરી મી. એલીસની તખીયત બગડતી જતી હોવાથી પોતાની જગ્યાનું સજ્જતાનું આપ્યું છે. નોર્થમિડલમ કાયરના રસકલીક વિભાગ માટે ના પારલામેન્ટના પ્રતિનિધીનું કામ હજુ તે જનરી રાખ્યો.

કોન્ટ્રાક્ટીનોપક્ટથી એક તારમાં એવા ખબર મળ્યા છે કે મુસ્લિમ પુરી ચએલ ખજારીઓએ બળવો કરી તેઓને મુસ્લિમ કરવાની નામદાર સુલતાન પાસે માંગણી કરી છે. અને તેઓના બાકી રહેલા પૈસાની માંગણી કરી છે. અમલદારોપર પચાસ ફેંકી દેલીક ઇજા કરી છે. ના. સુલતાને તેઓની માંગણી કબુલ કરી છે બાદ આ માણસો વિખેરાઈ ગયા છે.

પેકાનનો લંડન ટાઇમ્સનો ખબરપત્રી લખી જણાવે છે કે હોનાનની રાજધાનીની મુલાકાત લેતાં માલુમ પડ્યું છે કે ત્યાંના લોકો પરદેશીઓ તરફ બહુ સખતથી વરતે છે. હોનાનની રાજધાનીમાં પરદેશીઓ વિરુદ્ધ આગળ સખત લાગણી હતી. પેકાન માં અશીણ બંધ કરવા માટેના મોટા અક્ષરથી જપાએલ ચોપાનીવા અગે તરફ ચોડવામાં આવ્યા છે. હિંદુસ્થાનથી આવ્યા થતા અશીણના અટકાવ માટે અંગ્રેજ સરકારે જે કાંઈ મદદ આપેલી છે તેથી ચીનાઓ બહુ રાજ થતા દેખાય છે.

ઇરાનના સાહતી તખીયત જવા સારી થયાના સમાચાર છે અને જાહેર કાગમાં તે હવે થોડા કાગ લખ શકે છે. પાટલી કંપર જેણે માંદગી ઇસ્ખાન થોડો વખત રાજ્યની સગામ હાય લીધી હતી તેણે જાહેર કર્યું છે કે ઇનની પારલામેન્ટ હોય તો સારું છે એવો તેનો વિચાર છે. પોતે ઇરાનની પ્રજાના સુધારા વધારામાં જેટલો આગળ પડતો ભાગ લઈ શકશે તેટલો ખુશીથી લેશે.

કોલોનીઅલ કોન્ટ્રાસ્ટ વખતના મીજ ખાતેનો સરકાર કરવા માટે બી બ્રીટીશ એમ્પાયર લીજે એક ફાંડ ઉભું કર્યું છે.

ઓએના હક અપાવવા માટેની કડત માટે પારલામેન્ટના મકાનમાં વધારે વ્યુરસા દાર બાંધણી તથા કચડા ચાવ છે. આવા હક માંગનારમાંના ૧૧ ને પોલીસ પકડેલા છે અને તેમના પર કામ ચાલતાં તેમને ૧૦ દિવસની કેદ અથવા એક પાઉંડ ફાંડ કરેલ છે. સહજાએ જેલમાં જવું પસંદ કર્યું છે.

અમેરીકન પ્રમુખ રૂસ્વેલ્ટે બપોળીક વિધારથીઓને લગતા સવાલનો કમીસનર મેટકલ્ફનો રીપોર્ટ કોંગ્રેસ સન્મુખ રજુ કર્યો છે. પ્રમુખ આશા રાખે છે કે સાનફ્રાંસીસ્કો ની પ્રજા બપોળી આજકાને જાહેર નીશાળમાં જતા અટકાવશે નહિ અને તેથી કેરરે અડ્યું પડશે નહિ.

ખબર પત્રો.

જોહાન્સબર્ગ.

ગપુરના કેસનો ચુકાદો.

(અમારા ખાસ ખબરપત્રી તરફથી.)

જોહાન્સબર્ગ તા. ૧૮-૧૨-૦૬.

પ્રીટોરીયામાં ગયા મંગળવાર તા. ૧૧ માં

એ ગપુરની અપીલ સાંભળવામાં આવી હતી. અને તરફના વકીલોની લીલો સાંભળી લીધા પછી કોરટે અપીલ કાઢી નાંખી છે. માછ સ્વેટે કસવમાં જણાવ્યું છે કે ગપુરે આ કેસમાં બતાવ્યું છે કે તેની ઉમર નાની છે તેથી તેના વાલી સાથે તે આવી શકે છે. પરંતુ આ કેસમાં મદમદ (વાલી) જરાબર વાલી છે કે કેમ તેજ ચોખ્ખું નથી. વાલીએ તેવી જાતના કોઈ દસ્તાવેજ રજુ કરેલ નથી. કાયદો જાળવેને પોતાના બાપની સાથે આવવા બધી કરેલો નથી પરંતુ આ હકીકત જુદી છે. ગપુર પરમીટ લીના દાખલ થઈ નથી રાતો. એટલે આ અપીલ ફાંડી નાંખ્યું. આ ઉપરથી એમ જણાય છે કે કોઈપણ વાલી પોતાના લોક ને પરમીટ લીના નાંસવાત જોલાવવા માંજે તો પ્રથમ તેણે તેને ખરો વાલી છે એમ જરાબર સાબીત કરી આપવું જોઈએ. અને તેમ સાબીત થાય તો પણ વાલીની સાથે તેને ચોરસ આદી શકે કે કેમ તે ચંકા રાખી વાત રહી. આ દરાવ ઉપરથી એટલું જણાઈ શકે છે કે નાની ઉમરના બાળકો ને પોતાના બાપની સાથે આવવામાં હરકત નહિ આવી શકે.

ગ્રામની કેસ.

કલંડ લોકોના આફ્રીકન પોલીટીકલ એસોસિએશન તથા બ્રીટીશ ઇન્ડિઅન એસોસિએશને સાથે મળી જોહાન્સબર્ગ મ્યુનીસિપાલિટી વીરુદ્ધ સુપરીમ કોરટેને ૧૩ મી તારીખે અપીલ કરી હતી. તે વખતે આમાં માંગણી કરવામાં આવી હતી કે કમરડ થોડો નવા હિંદીઓને હાંમેક્ટીકામ પર જોડે. જોહાન્સબર્ગની મ્યુનીસિપાલિટી મનાઈ છે તેને અટકાવ થયા જોઈએ છે. આપેલી પક્ષ તરફથી મી. પ્રીમિયરશકી તથા મી. હવેનસે અરજ રજુ કરી હતી. તથા ગરીસ ના કેસમાં દરામ કનડક્ટરે જુરોને વકીલો આપેલો જણાવ્યો. તે વખતે કંડક્ટરે કહ્યું હતું કે હિંદીઓને પકડો મારવાની મને સુચતા થએલી છે એ વાતથી પણ સુપરીમ કોરટેને પાકેડ કરી. ચુકાદામાં જરૂરીસ વેસલેસ જણાવ્યું કે હાલ નહિ બેસવા દેવાનો કોઈ કેસ જાન્યો છે એવી ફરીયાદ નથી, તેથી આ અપીલ બીનજરૂરી મણી કાઢી નાંખવામાં આવે છે.

કેસાગોવાળે.

કેસાગોવાળે તા. ૧૨-૧૨-૦૬

દરાંસવાલનું એશિયાટીક એરડીન-સ મુત્તની રહવાના બગર તાર મારફત મળવાથી દરાંસવાલના હિંદી ભાષાએને તેમની ફતેહ માટે મુખારક બાદી આપવાના હેતુથી અહીં ના હિંદીઓની એક મીટીંગ તા. ૫ મી શુધવારના રોજ નાનછ ફુલકદાસના મકાન માં મળી હતી. મીટીંગની મોટીસ બનુ કેસાગ નહેલી પશુ એરડીન-સ અટકવાના સમાચાર સહેરમાં બધે ફેલાયે પ્રસરી જવા થી સંખ્યાબંધ હિંદીજાતિઓએ આજની મીટીંગમાં હાજરી આપી હતી. સભાનું કામ શરૂ થતાં એરડીન-સ અટકવા સંબંધી દરાંસવાલ એસોસીએશન તરફનો તાર મી. કાઠારીએ વાંચી સંભળાવ્યો. ત્યાર બાદ મી. કાઠારીએ એરડીન-સ તથા દરાંસવાલ ના હિંદી મામલા ઉપર વિવચન કરતાં જણાવ્યું કે પહેલાં તથા પાઉંડ આપી એકે દરાંસવાલમાં હાજર થઈ શકતા. પછી પોરા પ્રીતરવેશન એરડીન-સ થયું. તે એરડીન-સનું નામ 'સુલેહ જળવનાર એરડીન-સ હતું' ત્યારે કામ હિંદીઓને હાજર થતાં અટકાવવાનું કરતું. એશિયાટીકના સવાલ એક ખાસ અમલદારના હાથમાં સોંપાયો. તે અમલદારનું નામ એશિયાટીકના પ્રેટિકટર (રફાક) એવું હતું. પશુ તેઓ સાહેબ હાજર થનાર એશિયાટીકને પ્રેટિકટ (રફાણ) કરવાને બદલે પરસીકબુટ કરતા (બુલમ મુલરતા) હોવાથી 'પરસીકબુટર' એ નામને લાયક હતા. પાછળથી એ પ્રેટિકટરને રજૂરજાર એવું નામ આપવામાં આવ્યું હતું. હાલમાં એશિયાટીક એમેડ મેંટ એરડીન-સ દરાંસવાલ સરકારે પસાર કરી હિંદીએને પગવવાના ઉપાયો આદર્યા હતા. તે કાયદાની મંજૂરી અટકાવમાં ઉપયુક્તશક્તિ બાહોશીથી દરાંસવાલના હિંદી ભાષાએ ફતેહ પામ્યા છે. તે મોટી ફતેહ માટે આજે તેમને મુખારકબાદીનો તાર મોકલ્યો જોઈએ. આ દરાંસ અનુમોદન મળ્યા પછી સરવાનુમતે પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. હરજ મુજબ તાર વિતરણ હિંદિયન એસોસીએશનપર મોકલવામાં આવ્યો હતો.

[તારના શરૂઆતે આ અવવાડીયામાં બમારા એકા-રજિના બગરપતમાં આવી જવાથી અમે અમે નવી આપેલા.]

છાપ છાપ.

તા. ૭-૧૨-૦૬

છાપછાપ એક બગર પત્રી ત્રણી જણાવે છે કે અહીં નીલીચોલ નદીના બારા આગળ બરામે ચોલી સ્ટીમર બીએની તે શીઓર કુમેદાદે કુંશીઆરીયાં તરતી કરી છે આ ઉપરથી સ્ટીમર પનીના માલીક શીઓર કુમેદાદે મોટી મીજ્યાની આપી હતી. આ વળતે હિંદી તથા ગોરા વેપારીને સરખા મણી મેનરવામાં આવ્યા હતા. અને સરવે ને સારા માન આપવામાં આવ્યું હતું. તે દિવસે સ્ટીમર વાવડા વગેરેથી વાણ-ગારવામાં આવી હતી. સ્ટીમર બીએની તા. ૨૭ એ કેસાગોવાળે રવાના થઈ છે.

છુલકીતર.

મોખાસા તા. ૨૮-૧૨-૦૬.

ગઈ તા. ૧૬ને દીવસે રમજન છલકો તહેવાર હોવાથી બગરહોલમાં મોટો મેળાવડા થયો હતો. હોલને વાવડા નીશાનથી શણ મારવામાં આવ્યો હતો. મેળાવડામાં ના. ગવરનર તથા શીવાલી સક્ષીમ બીન કલરીમે સરખાતમાં છદ્દ શીનરના આવા મોટા મેળાવડા માટે ખુદનો આભાર માન્યો હતો તથા આખી આક્રમપર રહેમ બહુવા અરજ કરી હતી. ત્યારબાદ છદ્દ આદરીકા પ્રેટિકટરેટના મવરનર તથા બીજા અમલદારો એ આ પ્રસંગે હાજર થયા હતા તેમનો ઉપહાર માન્યો હતો. અને ખુદની બંદગી કરી હતી કે દર વરસે છદ્દ શીનરને દીવસે આપણે આવા મેળાવડા કરવાને સક્તિવાન થઈએ. ના. ગવરનરે અરેબીક લખામાં એક નાનું લાપશ્ય આપ્યું હતું. અને આખી મુસલમાન કામની મુખારકબાદી આપી હતી. નામદાર ગવરનરનું બાપશુ યહ રજા બાદ ફારી તથા યંડા સરખત મીજ્યાનોને આપવામાં આવ્યા હતા તથા શીવાલી અહીં બીન સક્ષીમે મીજ્યાનોને મુલાખનું અતર સગાવ્યું હતું.

નવા વર્ષનું કેલેન્ડર.

નવા વરસની શરૂઆતમાં બમારા માલદો ને બેટ આપવા સારું અમે ગુમરાતી તથા અંગરેજમાં એક કેલેન્ડર બનાવવું સરૂ કર્યું છે. આ કેલેન્ડર રંમ સારું બની શકે તેવું બનાવવા દરેક મહેનત સેવામાં આવે છે. હ. ઓ. ઉપર નવા વરસના અંકે માં હાજર કરવાનો બેક (રીકાયતથી ખાસ મંગાવેલ) પશુ આમાં હાજર કરવા માં આવ્યો આ કેલેન્ડર અમારા જે ગમકે તરફથી આજુ વરસના ત્રવાજમ મળી ગયા છે તેમજ મોહલકા અમે ફસલ કર્યા છે તે બેકો સાહેબ પાસે સવાજમ બાદી છે તેમજ તે મોહલી કેલેન્ડર મંગાવી લેવું.

રમજન લાઇસેન્સીંગ બોર્ડની મીટીંગ.

ગયા શુધવારે લાઇસેન્સીંગ બોર્ડની મીટીંગ આગળ વિકટોરીયા સ્ટોનના નાક પર પીકાના લાઇસેન્સ માટે મી. જી. આયર તરફની અરજ ફરીથી મુકવામાં આવી હતી. આ અરજને કેટલાક હિંદીઓવતી રેફ આપવા મી. વીલીને હાજર કરવામાં આવ્યા હતા. આ લાઇસેન્સની સામે થવા માટે મહોમેડન કોમવતી મી. મુસીક અને રમજન એકામન્સ તરફથી મી. કાઠારી હાજર થયા હતા. અંગરજોએ આગરનાં કેટલાંક સરકારી પ્રેટિકટર જણ કર્યા હતાં. વેરવમના એક હિંદિયન મંતરપ્રીતરે જણાવ્યું કે મને રમજનમાં એક વખત બીલીઅર્ડ રમવાનું પુરાપીઅત હોરેકમાં મળી શક્યું નહોતું. વિરુદ્ધ પક્ષના પુરાવાઓ રજુ થતાં મી. કાઠારી મદમદે જણાવ્યું કે હાર પીએ તે મુસલમાન ધરમની વિરુદ્ધ હોવાથી મરજદ પાસે પીકું ન હોતું જોઈએ. વળી મરજદમાં નાનાં છોકરાંઓ ભણવા આવે છે તેમને જતાં આવતાં પીકા આગળથી પસાર થવું પડે તે પશુ હાનીકારક છે. મી. મીઆખાને પશુ વિરુદ્ધ મત દરશાવ્યો હતો. રેવ. શુકે તથા મી. મેક્લીનેક્સે સખત લખામાં લાઇસેન્સે અટકાવવાની માંગણી કરી હતી. 'રમજન હોમ' ના મેનેજરે વિરુદ્ધતા બતાવી. બાદ પા દશક સુધી વિચાર ચલાવ્યા પછી આગળના દરાંસ ફેરવવા કાંઈ કારણ જણાવું નથી એમ જણાવી અપીલ ફાદી નાખવામાં આવી હતી.

છાપતી વેળાના તારો.

મંજુરીઆના ચાર સહેરમાં ગોરાએને વેપાર અને વસવાટની છૂટ આપવામાં આવી છે.

પારસીશીક મહાસાબરના કીનારા પરના સહેરમાં જાપાનીસ આગંકાને નીશાળમાં હાજર થવા દેવા બાબતનો સવાલ મંબીર રૂપ પડડોતો નવ છે.

સ્વીપીંગ શીક્ષનેસના દરદ માટેની દવા ફોલ્કમંદ રીતે શોધી કાઢવામાં આવી છે એવું જા. કામના રીપોર્ટમાં ગદાર પડડું છે. ચીનાઓમાં સ્ત્રીના પગની પાતી દુકા મરજો કીટાજ છે તે તાજુન કરવા માટે માટા પાવાપર દિલવાલ આવી રહ્યા છે. ગોમકાદથી આવેલ તાર ઉપરથી જણાય છે કે પોલીસના અખાતમાં વરસાદનું મે. દ. તોફાન થવાથી વણ તુકાન થયું છે.

ધો મોહમદન એસોસિએશન.

પ્રમુખ તથા સેક્રેટરીનું સંજ્ઞનામું.

૩૨૫૧ ના. ૧૫-૧૨-૧૯૦૧.

આજ રાતે સાડા આઠ વાગે એસોસિએશનની મીટીંગ મળી હતી. ચેરમેન મી. એસ. માન અહમદ એફેંદીનું અગ્રણ્ય વાણીબાર હોવાથી આજની મીટીંગમાં મી. હાજી મોલવી ફતેહ મોહમદ સાહેબ પ્રમુખસ્થાને બીરાજતા હતા. સરખાં સેક્રેટરીએ મીટીંગની મીનીટ વાંચી હતી જે મંજૂર થતાં ચેરમેન સાહેબે સહી કરી હતી.

મી. એસ. પી. મોહમદે દરખાસ્ત મુકી કે ચેરમેન હાજર નથી પરંતુ સેક્રેટરીએ જુનો સરખાં હીસાબ સભા સનમુખ વાંચી સંજાણવે. સેક્રેટરીએ નીચેની વીગત પ્રમાણે હીસાબ વાંચ્યો હતો. આમ દાનીની બાજુ. મેમ્બર શીતા પાઉડ ૧૨-૩-૦ માંથી પા. ૨૦-૧૫-૦ વસુલ આવ્યા અને ૫૧-૮-૦ બાકી છે. એસોસિએશનના ફાળા ના ૮૨-૨-૫ માંથી ૧૪-૮-૦ વસુલ અને પા. ૬૩-૧-૬ બાકી છે. મોલુદના ફાળાના ૫૧-૮-૧ માંથી ૨૪-૮-૦ વસુલ અને ૨૪-૦-૧ બાકી છે. રકુલ પ્રાઇઝના ૬-૧૪-૦ માંથી ૫-૪-૬ વસુલ અને ૧-૮-૬ બાકી છે. મોહમદ દાવજી પાટીયાના ૧-૮-૧૦ દેવા. એસ. માન અહમદ એફેંદીના ૦-૮-૩ દેવા. સુરખા ફંડના ૫-૧૩-૦. પરચુરણ ફંડના ૪-૧-૫ કુલ આમદાની ૭૬-૬-૨. તેમાંથી ખરચની વીગત. ગુલામ મોહમદ કાસમ અસમાલ પાસે બાકી ૦-૧૦-૦, ખરચ ખાતે ૫૮-૮-૧૦, સુરખા ખાતે ૫-૧૩-૦, હાઇબરેરી પેટે ૩-૮-૮, રકાંપ ૧-૧૮-૨, બી. હજારાદીમ ઇસ માહલ કા. પાસે ૩-૧૪-૬, એસમાન અહમદ પાસે ૫-૫-૦, કુલ ૭૬-૨-૦; એસોસિએશન માથે ૧૭-૧૦-૦ ફીરાયું બતી અને ૮-૦-૦ નોકરનો પગાર મળી કુલ ૨૫-૧૦-૦ દેવું અને ૧૪૮-૧૨-૬ હિસાબી બાકી છે. બાદ સેક્રેટરીએ ચેરમેન મી. એસમાન અહમદ એફેંદીનું તથા મી. સેક્રેટરી મી. બેહારીનું સંજ્ઞનામું વાંચી સંજાણવ્યું હતું જે પીરન મોહમદની દરખાસ્ત અને દાવુદ મોહમદના દેશથી મંજૂર થઇ આવતી મીટીંગમાં હપ્તા ચેરમેન સેક્રેટરીને બદલે નવા ચેરમેન સેક્રેટરી નીમવાનું શરૂ થયું હતું. મી. પીરન મોહમદ દરખાસ્ત કરી કે હબીબુલખાન ઉપર તાર દેવાનું સરખા કામ મા. એમ. સી. આંગલીયા અને મી. રકુલ દીનને સોંપવું; અને તેઓજ પોતાની મરજી મુજબ તાર દરેક દેશે. જેને મી. ઉમર હાજી આમદ જવેરીના દેશથી સરખાનુમને મંજૂર

રાખવામાં આવ્યું હતું. મી. પીરન મોહમદે જણાવ્યું કે મેનેજીંગ કમીટી માટેનો ખુલાસો મી. ઉમર હાજી આમદ જવેરી કરશે. જેથી મી. ઉમર હાજી આમદે કહ્યું કે ચેરમેન સેક્રેટરી હજી નવા નીમાયા નથી તેથી ચેરમેન સેક્રેટરીઓ નવા નીમાઇ જશે તે વખતે મેનેજીંગ કમીટી પણ નહીં થશે. મી. પીરન મોહમદે જણાવ્યું કે આપણામાંથી મી. દાવુદ મોહમદ અને ઉમર શેઠ ગુલામ સાહેબ પાસે જઇ હોલ ફરી માગશું. અને તેમાં રકતુદીન મદદ દેશે તો જરૂર ફી થઇ જશે. મી. આ ગુલામ હુસેન ઇસમ અસમાલના દેશથી મંજૂર થયું હતું. મોલવી ફતેહમદે એકવતા સંપ વીશે કુરાંન અને હદીસના દાખલાઓ દઇ વાણી પ્રીય વીચેચન કર્યું હતું આપણી કેટલીક જેર વાળખી ખેરાતો વીશે બોલ્યા હતા અને બાકી “મખદુમ અને ખાદીમ” (શેવક અને શેરા) એ વીસાવ ઉપર આવતી મીટીંગમાં વીચેચન કરવા કબુલ કર્યું હતું. મી. એમ. એ. પારેખ મી. મોલવી ફતેહ મોહમદ મી. હજારાદીમ ગુલામ હુસેન અમજા સાહેબો મેમ્બર થયા હતા. અને આવતી મીટીંગ ના. ૧૮-૧૨-૦૧ મંગળવારે રાતરે બરવાનું નક્કી કરી સભા વીસરજન થઇ હતી.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

૩૨૫૧ ના. ૧૬-૧૨-૦૧

આજરાજ છેલ્લા રીપોર્ટમાં જણાવવા મુજબ સભા સવારના અગીયાર વાગે ઇન્ડિયન પબ્લીક લાયબ્રેરીમાં મળી હતી હોલ સધ્યો ચીફાર બરામ ગયો હતો. વખત થતાં ડા. મારશે ‘નો ધાઇસેડ્’નો વિષય બહુ અસરકારક રીતે ચર્ચાવ્યો હતો. દયા અને સત્યતાના ધર્મપર ભાર મુકી મનુષ્યની ઉન્નતિ માટે તેમની અગત્યતા બતાવી હતી. મી. શુકલે લાખણનો અનવન કરી બતાવ્યો હતો. મી. સેલત તેમજ છેલ્લે પ્રમુખ મી. અંબારામ મહારાજે શાસ્ત્રીક દૃષ્ટાંત સિદ્ધાંત મેળવી વિષયને સારો અસરકારક બતાવ્યો હતો. શ્રીતા વર્ગને આત્મદ મળ્યો હતો. બીજી સભાનો મેળાવડો સાંજના ૫ વાગે એજ હોલમાં મળ્યો હતો. સર્વ સાથ મળી ધન્યર રજીતિ કર્યા બાદ શિતાજીનો પાઠ સેક્રેટરીએ કરી ગઇ સભાનો રીપોર્ટ જણાવ્યો હતો. બાદ મી. ચેનમદે પોતાનો ‘નોલેજ એન્ડ ધી પાસ’ નો વિષય વાંચી સમજાવ્યો. પુર્ય અને પશ્ચિમની પ્રજાની પ્રકૃતિ સરખાવી જણાવ્યું હતું કે જે વારે પશ્ચિમી પ્રજા પ્રકૃતિ માર્ગપર વળગેલી રહી છે તે વારે પુર્ય ની પ્રજા આત્મા ઉન્નતિની રોજમાં મચી

રહી આત્મદ માને છે. આ માગ્યેજ, જે પશ્ચિમની પ્રજાએ આજે ધન્ય, વીજળી, તાપ, પ્રકાશ વિચારોની આંદોલન શક્તિના ઉપર જે ક્રમિક શોધ્યું છે તે પુર્યની પ્રજા પરા પુર્યથી બાકીની આવી છે એની સાખીતી મળી રીતે મળી આવે છે. અરસપરસના રતેહ બાતલાવની આત્મોન્નતિ માટે પ્રથમ આવશ્યકતા છે કે જે દરેક ધર્મનો હેતુ છે. દરેક ધર્મના હેતુ એકજ છે માટે જો કોઇએ પોતાના ધર્મપર સુસ્ત રહી સત્યતા ત્યાંથી મળી આવે તે ગ્રહણ કરી સત્ય નિયમને અનુસરી હમેશાં આપણા વચ્ચેન કુધ્ધ રાખવાં. વિગેરે બાજતો સમજવી હતી. બાદ ધન્યર રજીતિ કરી શાંતિ મંત્ર જાણી મેમાન વક્તાનો આબાર માની સભા વિસર્જન થઇ હતી.

ઈન્ડિયન રીપોર્ટિંગ યુનીયન.

ગયા રાતિવારે સાંજે પાંચ વાગે આ મંડળની બેઠક કોંગ્રેસ હોલમાં થઇ હતી. આ વખતે પ્રમુખ મી. પોલ, ઉપ પ્રમુખ મી. મીઆખાન સેક્રેટરી મી. રોલત, ટ્રેઝરર મી. રકતુદીન તથા મંડળના મેમ્બરોમાં મી. ઉમર હાજી આમદ જવેરી, ડા. નાનજી, મી. સુચીત મહારાજ, મી. લજમન પાંડે, મી. આપર, મી. મોહનલાલ ખડેરીઆ, મી. કીલાવાળા, મી. મેડ વગેરે બીજા વચ્ચા શુદ્ધિ હાજર થયા હતા. શરૂઆતમાં મી. પોલે આ યુનીયનના ઉત્તમ હેતુઓ સમજાવી દરેકને તેમાં હાખલ થવા બલામણ કરી હતી. ઉપ પ્રમુખ મી. આદમજી મીઆખાને આવા મંડળની જરૂરીયાત જણાવી તેની દરેક રીતે ફતેહ ઇચ્છી હતી. મી. મીઆખાને ખતાબ્યું હતું કે આવી રીતે આ દેશમાં આપણે સર્વે એ એકજ થઇ આપણાપર પડતી તકલીફો દૂર કરવામાં પુરતો ભાગ લેવાની જરૂર છે. આમાં કોલોનીઅલોએ ભાગ લીધો છે તે ખુશી થવા જેવું છે. મી. ઉમર હાજી આમદ જવેરીએ યુનીયનને દરેક રીતે મદદ કરવા વચન આપ્યું હતું. ત્યારબાદ યુનીયનના મેમ્બરે માટે નામની છ પેની શી રાખવાની સુચના કરવામાં આવી હતી. ડા. નાનજીએ યુનીયનના હેતુઓ માટે ખુલાસી બતાવી હતી. તેમણે માસીક શી છ પેની બદલ એક શીલીંગ રાખવા બલામણ કરી પણ તેમાં બીજા મેમ્બરોના દેકા નહિ મળવાથી માસીક શી છ પેની રાખવાનું દરાવવામાં આવ્યું હતું. યુનીયનની આપતી બેઠક તેજ જગ્યાએ રાતિવારે ના. ૨૬ મીએ સાંજે ૪-૩૦ વાગે મળવાનું ઠરાવી સરખે સાહેબો વિસર્જન થયા હતા. આ વખતની સભામાં ૨૬ મેમ્બરો એ નામ નોંધાવ્યાં હતાં.

વરસાદનું તોફાન.

પુષ્કળ પાણી, મોટું નુકસાન.

મેરિસમરગ—શનિવારે સાંજે ૭ વાગ્યેથી મોટું તોફાન શરૂ થયું હતું. વરસાદ ધોધધધ પડ્યો હતો. ગાજવીજ તથા પવનથી રેલવે તથા તાર ખાવાનો અવકાશ બંધ થયો હતો. કિપરથી આવતી ચાર ટ્રેનો ઓવરક્રસ થઈ જવાથી તેની બધી આનુસ્તાથી રાહ બેઠી પડી હતી. લાઇનમાં ભાંગેલું ટુટ થવાથી આ ટ્રેનો રોકાઈ મથ હતી. રેલવેકોર્સિંગ આગળથી ત્રામનો રસ્તો પુરતો ગયો હતો. પ્રેસ્ટમરીની ટાંટી ફાટવાની બધી ધારિત રહેતી હતી. ડોર્પરપુટ અને આગ્રા બાજુનો ભાગ સમુદ્રના જેવો પાણીમય લાગતો હતો. વીંટોરીઆ બ્રીજ આગળનું પાણી વધી ગતાં પુલ તુટી ગયો અને આસપાસ વસતા હિંદી મજુરોના ઘરમાં પાણી ઘસું પહોંચવાથી મોટું નુકસાન થયું. આ બધા દિંદીઓને આર્થિકહિંસાના કારમમાં આશરો મળ્યો હતો. ઝવાસકોષ આગળએક હિંદીનું ઘર આખું પાણીમાં ડૂબી ગયું હતું તે હિંદી તણાઈ ગયો હતો. તેનું યજ્ઞ બાળે દીવસે દક્ષિણ દિશામાં આમળથી મળ્યું હતું. એક ગોરો પોતાના બળ બચ્ચાં સહીત તણાઈ જતાં સદજમાં બચવા પાન્યો હતો. વીલોબીજ આગળનો પુલ આખો ધોવાઈ ગતાં ચાર કાફરો તણાઈ ગયા હતા. કાફર લોકેશન તરફનો પુલ પથ તુટી ગયો હતો. લોકેશનમાં કાફરોનાં ડુંપડાં તથા કાર્વેલર સમજી તણાઈ ગયું હતું. વણા કાફરોને બહુ ઠંડો અનુભવ મળ્યો હતો. તેમના દેર તથા ફાઉલ્સ થયા તણાઈ ગયાં હતાં. આ સમયે તોફાન સમી સાંજે થવાથી નુકસાન આટલે સુધી રહ્યું હતું બે અરધી રાતે આખું તોફાન બસ્યું હતું તે ઉપર જણાવ્યું તે કરતાં બહુ મોટું તોફાન થવા પામત. અહીંના આસપાસના વિભાગમાંથી જન માત્રની મોટી નુકસાનીના બખરો ફણુ આવતા જાય છે.

રોજમેક—ડીઆઈસમાં ગયા બુધવારે તા. ૧૨મીએ બપોરે બે વાગ્યા પછી મોટું તોફાન શરૂ થયું હતું. તોફાનથી પાક તથા માક મીઠકતને મોટું નુકસાન થયું હતું. મી. ડબલ્યુ. બોસના ઘરપર વિજળી પડવાથી તે બળી ગયું હતું. મી. બોસને લગભગ પોંટ ૧૦૦ જેટલું નુકસાન થયું હતું. ધોધ બંધ વરસાદ પડવાથી ચોતરફ પુષ્કળ પાણી જરામું હતું. ગોરા તથા હિંદિઆત કારમરો ના રોરમાં મોટું નુકસાન થયું હતું. નેટીવો ના કેટલાક બુધવારે વીજળી પડવાથી તે લોકોમાં બારે ગાસ ફેલાયો હતો. તેમના

રહેઠાણમાં ચોતરફ પુષ્કળ પાણી જરામું હતું આ વરસાદથી એક કસાકમાં બે હાંચ પાણી પડવાનું જણાયું છે.

અમર્ઝીકુલુથી અખરપત્રી જણાવે છે કે ત્યાં પથ્થ મોટું નુકસાન થયું છે. તોફાનથી બધાં કાકો મુળથી ઉખડી ગયાં હતાં. દીનનું એક ઘર પવનથી સાવ ઉડી ગયું હતું. અહીં ની નદીમાં બહુ મોટી રેલ આવી હતી. એક નેટીવના ઘર ઉપર વિજળી પડવાથી તે ઘર બળી ગયું હતું.

હરીરમીથ—શરવારની સાંજે શહેરમાં તથા આસપાસ વરસાદનું મોટું તોફાન થયું હતું. ગાજવીજ બહુ ઘણી થઈ હતી. કનવેટ હીલ ઉપરના મી. ફોસના ઘર ઉપર વીજળી પડવાથી ત્યાં મોટું નુકસાન થયું હતું.

કોકોપો—૧૨ મી તારીએ અહીં મોટું તોફાન થયું હતું. ઘણીજ ગાજવીજ સાથે કરોનો વરસાદ થયો હતો. કરમી ચારીઓના મલ્લસ તુટી ગયા હતા. મી. બ્યોર્નનું ઘર વિજળી પડવાથી બળી ગયું હતું. બે નેટીવ ઓરો મરણ પામી અને ત્રીજી સદજમાં બચી મથ હતી. બે તણુ દીનનાં મકાનો જુદી જુદી જગ્યાએથી ઉડી ગયાં હતાં. વાગે તર સમયે ધોવાઈ જવાથી બેકુનોને બહુ મોટું નુકસાન થયું છે.

પ્રાઇહીડ—શનિવારે સાંજે મોટું તોફાન થયું હતું. મી. થોમ્પસનનું આખું મકાન પવનથી ઉખડી પડ્યું હતું. બપોરે ૧૦૦ વાઈ જેટલે ઉડી પડ્યું. મકાનમાંના ત્રણ કંબો સદજમાં બચી ગયા છે. કાફરોના ઘણા ઘર ઉડી પડ્યા છે. દેર તથા પાકને બહુ નુકસાન થયું છે. શહેરની આજુબાજુ સેક્ટરહીલ ઉપર બે કાફરપર વીજળી પડવાથી તેઓ નતકાળ મરી ગયા હતા.

ફીનીક્સ—શનિવારે ૧૨મી તોફાન શરૂ થયું હતું. ગાજવીજ ઘણી થઈ હતી તાળાઓમાં પુરકળ પાણી જરામું હતું. આ પ્રેસ ના પાસેના તાળાનું પાણી રસ્તા સુધી ગયું હતું. પ્રેસના મકાન માટે બહુ ધારિત રાખતી પડી હતી. રાત્રે ૧૦ વાગ્યા પછી વરસાદ કમો થયો હતો. પ્રેસની પાસે એક કાફરના ઘરપર વીજળી પડવાથી તે મરી ગયો હતો તેની આછડી તથા કાફરો જે તેની બાજુમાં હતા તે સદજમાં ગમી ગયાં ને ઘર બળી ગયું હતું.

કેપટાઉન—તળ તથા આસપાસના ભાગમાં વરસાદના તોફાનથી મોટું નુકસાન થયું છે. રેલવે લાઇનના કેટલાક પુલો તુટી ગયા છે. રસ્તા ધોવાઈ ગયા છે. નદીઓમાં મોટાં પુર આવવાથી કેટલાક ડુંપડાં તથા મોટાં પાકને બહુ નુકસાન થયું છે. હવે નક્ક આગળ થોડા વખતમાં ૩૫ ડાય પાણી મપાયું હતું.

કેપટાઉન—શનિવારે સવારે બારે વરસાદ થી કેટલો અને કેટલોજેટો વચ્ચેની લાઇન પર જવાનક રેલવે અકસ્માત થયો હતો. રેલ ઉધી પડવાથી હાંકનાર તરતજ મરી ગયો. બીજા ૧૭ ને વધતી ઓછી ઇજા થઈ હતી. તણુ ડાખા ભાંગી ગયા હતા.

ગ્રેહામ્સ ટાઉન—શનિવારે સવારથી આખો દિવસ વરસાદનું બારે તોફાન શરૂ થયું હતું ગાજવીજ તથા ધોધબંધ પાણીથી જન માલ તથા મોલને મોટું નુકસાન થયું હતું. નદી ઓળંગતા રેલ્વે મારતર મી. પ્લોમર ગાડી તથા થોડા સહીત તણાઈ ગયા હતા. ગાડી થોડાનો પલો મળ્યો છે. મી. પ્લોમર નું કાંઈ નાશ નીશાન નથી.

એરટન—(કેપટાઉનની) કેપ સેન્ટ્રલ રેલવે પર ગયા અડવાડોઆના તોફાનથી બહુ મોટું નુકસાન થયું છે. આ લાઇન ઉપર લગભગ સઘળા પુલો ધોવાઈ ગયા છે. આ બધું રીપેર કરતાં કેટલાક મહિનાઓ બેઠેલો રીપેર થતાં સુધી સમજા નાહીક બંધ થયો છે. આઉટશુર્સ પ્રગણમાં પણ આવીજ સ્થિતિ છે. પાકને મોટું નુકસાન છે.

ક્રેટ ડેડન—શનિવારની રાત્રે ધોધ બંધ વરસાદ પડ્યો છે. નુકસાન મળું થયું છે.

ટરાંસવાલ લોડરને પુછવામાં આવેલ સવાલો.

નીચેનો કાગળ આ પત્રના અંગ્રેજ વિભાગ ના એડીટર તરફથી 'ટરાંસવાલ લોડર' પત્રમાં છપાયો છે: સાહેબ, ત્રીજી તારીખના અંકમાં તમે જણાવો છો કે ટરાંસવાલ જે બે સવાલો સમજમાં એક છે તેમાંથી એક એક એશીઆટીક પોતાની જન્મભુમીમાં પુરી પાધરી રીતે વોટને જે હક બોગવતો નથી તે હક અને નહિજ આપીયું. મેથક, તમ્મર, ઉપરનું તાક્ય બહુજ સતોપકારક છે. અને તેથી હું આશા રાખું છું કે નીચના હકો જે હિંદી પોતાની જન્મભુમીમાં પુરી પાધરી રીતે બોગવે છે, માત્ર તે હકો અપાવવાની હિમાયત આવતા અંકમાં જરૂર કરશે. (૧) જમીન રાખવાનો હક; આ હક તેઓ પોતાની જન્મભુમીમાં પુરી પાધરી રીતે બોગવે છે; (૨) બધી ટરેનો અને ટરાઓ પાપરવાનો હક; આ હક પણ તેઓ પુરી પાધરી રીતે બોગવે છે. (૩) મ્યુનીસીપાલ વોટનો હક; આ પણ પુરી પાધરી રીતે તેઓ બોગવે છે. (૪) કોડી મુહતમાં લોડ સેક્ષોન નીમવાનો છે તે લેજલેરીટ હાઉસીંગનાં મેમ્બરો નુકસાનો હક; આને હક પણ તેઓ હિંદુસ્તાનમાં પુરી પાધરી રીતે બોગવે છે. જેવાં રચના તમે

આપ્યા છે તે પાળવાની માગણી કરવાનો મારે હક છે. તે પણ તમે કબુલ કરશો એવી મને ખાતરી છે. તમારી હિમાયત બહુજ ઉચેડી સહ પડશે.

ચરચા પત્ર.

હિંદી નેશનલ કોંગ્રેસ.

મે. ઈ. ઓ. ના અધિવેશન બેઠક.

સાહેબ—ચર્ચા આંકમાં નાતાલની ઉડિયન કોંગ્રેસે નાતાલને માટેનાં જે કરાશે મોકલી આપ્યા એ બધું કબાળું ચાપ્યું છે. મી. ગાંધીએ ટ્રાંસવાલ, કેપ, નાતાલ વગેરેની દરેક જાગતથી પ્રમુખ દાદાભાઈ નવરોજીને વાકેફ કર્યા હશે. એકેએ ચાલુ સાલની કોંગ્રેસ માં આપણે માટે મજબુત પોઠાર થશે એમાં તો શંકા નથી. આપણા હમેશના ટેલીગ્રેડો તરીકે મી. ગાંધીજી તો એમ. અને મી. બલ્યા કે જેઓ દાલ કલકત્તામાંજ છે તે પણ જોડાયા વગર રહેશે નહીં. આગળ કદી મળેલા નહિ હોય એવા ટેલીગ્રેડો ચાલુ સાલમાં મળશે એમ જણાય છે. કારણ કે બંગાળીમાં દાલ એક મીટીંગ મળેલ છે તે પંદર થી વીસ હજાર આદમીઓ એકઠા થાય છે. તો આવા સમયે વિશેષ આદમીનો જમાવ થશે. અને તેમાં પાછા હિંદના પારા થઈ પડેલા પ્રતાપી દાદા પ્રમુખપદ પર પોતાનો જુવંદા અવાજનો મીઠાસ પોતાના જુજરમ વખે ચખાડવાને બહાર પડેલા છે. એટલે દરેક ખુણે ખુણેથી આદમીઓ જમા થશે. અને તેની અંદર આપણું લોકો માટેની દલીલ બાળતો પોઠાર બાહાર આવશે. તેને માટે આપણે આનુસ્તાની નજરથી નોંધ રાખીશું. ત્યારે હવે આવા મેળાવડાની ખબરો આપણે ત્રા માટે તાજ ટેલીગ્રામથી મેળવી નહીં રાખીએ ? મારા વિચાર મુજબ એ દરેક ખબરો ટેલીગ્રામથી મંગાવવી. અને સપ્લીમેન્ટ કાઢીને દરેક ઇન્ડિયન ઓપિનીઅનના આદેશ પર મોકલી આપવા લેખકો. અગર એમ નહિ થશે તો એક મહીના બાદ બહુજવા ચર્ચા મળેલા સમાચાર આપણે કાંઈથી લાગણી વગરના વાંચીશું. ત્યારે તાજ તુરતનાં સમાચાર બહુજ ઉલટથી વાંચીશું. અને માનુષમિનાં હિસાબોની લગતની આદરિન ગાઈશું. એને ખરચ તો ચારો પણ તે આપણે એક દિવસ માં એકેકા કરીશું. નાતાલની કોંગ્રેસ તથા ધોડીના ઇન્ડિયન એસોસિએશન તરફથી આપણને ફાળો રળશે. અને તે કંપરત એક વોલંટીઅર ડરબન લેન્ડાન્સર્મમાં

બહાર પડશે તો તુરત ઘટતો ખરચ આપણે જમા કરી શકશું. અગર ઉધરાણું કરાવતું જ હોય તો લેડીરમીથ તરફથી પણ એને ફાળો મળશે તેમજ બીજાં કેટલાંકથી પણ હોસથી જોડતા નાણાં મળી આવશે. આ મારા વિચારને દરેક સમજી લાઈઓ મળના થશે એવી આશા છે.

લી. સેવક. હિંદો કોંગ્રેસ.

લેડીરમીથ. ના. ૧૦-૧૨-૦૬

ધર્મનો માર્ગ.

આજ કાલ મારે તરફ વધે સભા તેમજ બીજી જગતના મેળાવડાના રીપોર્ટ આપનાં પત્રમાં પ્રસિધ્ધ થતાં વાંચી આનંદ ઉપજે છે. આવી જાનના મેળાવડાએ કરીને રવિવાર ના દિવસને બહુ સાહે ઉપયોગ થઈ શકે છે વાસ્તવિક રીતે તેમજ ઘટે. અહીંની જગતી દાલનમાંથી સુધરતી જતી કાંઈની જતલ પણ રવીવારે એકઠી મળી બપોર પ્રાર્થના કરી રવિવારનો સદુપયોગ કરે છે. મેં જોયું છે કે માત્ર છુટાં ડવાયાં ધરમીજળ જગતમાં કેટલાક ઉપર ગામમાં કે ત્યાં ચર્ચ વગેરેની સગવડ નજ હોઈ શકે ત્યાંની મુધરેલી કાંઈ વસ્તી એક અમુક ઝાડ નીચે રવીવારે એકઠાં મળી બપોર પ્રાર્થનામાં આવે. દિવસ માંજ છે. આ બીના હિંદીઓને સત્કર હાખલો આવે છે. દાલમાં ટેંગાટમાંજ એક ધર્મસભા રચવાણી છે તે ખુશી થવા જેવું છે. કે આશા રાખું છું કે મેરુદમમાં પણ તેમ બને. આ રચના વધારે અતુકજવા છે. ત્રપાણુ હિંદુઓની વસ્તી પણ ઠીક છે. આ મુચના તે દાલ લઈ ત્યાંના હિંદુભાઈઓ એવી કાંઈ હિલચાલ કરશે એવી હું આશા રાખું છું.

લી. ધર્મોન્નતિ બેનાર.

ટેલિગ્રામમાં ઉતરેલ હિંદીઓને કેરા-રેનદાઈનમાં ચર્ચા પછી કેટલાં લઈ જવામાં આવ્યા છે તે બાબતની કેટલીક હકીકત મળી છે. આ બાબત બીજા જે કોઈ કાંઈ ખબરો આપી શકે તેવાઓને અમે ખબર મોકલવા વિનંતી કરીએ છીએ. પાકા ખબરો મેળેથી અંગરેજમાં તે બાબતનું લખાણ અમે કરશું. કાકમાં તે બાબત વધુ તપાસ આવે છે.

કેપટાહિતના જનરલ કીસર મહમદ ખાન ની નાકર મીલકતના સંબંધમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે તેનું દેણું પા. ૪૦૪-૮-૦ હતું; તથા મીલકત પા. ૮૪૧-૬-૦ હતી. નાકરના જણાવવા મુજબ મીલકતના નાણાં આવી શકે તેવાં નહોતાં. મરડીએ એવું જણાવ્યું હતું કે નાકર મીલકત સંબંધી હકીકત તથા બોપલ માહુમ પડ્યા નથી.

હિંદુસ્તાનના ખબરો.

મરડી-૨૦મી નવેમ્બરે પુરા થતા અલવાડી આમાં આપ્યા હિંદુસ્તાનમાં ૧૯૧૬ મરડેલો થયાં હતાં. તેમાંથી ૨૬૬૨ મુખ્યજાતમાં, ૧૧ મરડાસમાં, ૩૫ બંગાળીમાં, ૨૧૬ લેડીઆ પ્રાંતોમાં, ૧૦ દેહરાબાદમાં ૧૩૪ માહસોરમાં, ૨૦૫૮ મધ્યપ્રાંતોમાં, ને ૬ કાશ્મીર તથા રજપુતાનામાં થયાં હતાં.

એક નવું વર્તમાન પત્ર—એવું કહેવામાં આવે છે કે મુખ્યજાત પ્રસિદ્ધ પારસી મહરથ મી. જહાંગીર અમનજી પીટીટ તરફથી એક દૈનિક વર્તમાનપત્ર મુજરાતી તથા અંગરેજી બાષામાં કલકત્તામાં આવનાર છે. તેને વાસ્તે શરૂઆતમાં વિલાયતથી એડીટર બોલાવવામાં આવશે. તે પત્ર કોંગરેસ પક્ષની તથા હિંદુ રવરાજ્યની હિમાયત કરશે. પારસીઓનાલાઓ પર ખાસ ખ્યાન આપવામાં આવશે. આ પેપર થોડાજ વખતમાં નીકળવા સંભવ છે.

એક બાહુર કામ—મરડાસ કલકત્તાના રામાનંદ શહેરમાં રા. ૧૦,૦૦૦ના ખરચે એક ટાઉન હોલ બાંધી આપવા મી. શેવ આયંગર નામના મહરથે પોતાની ઇચ્છા જણાવી હતી, તેજ મહરથે ત્યાંની દાહરકુલને ઇનામ માટે વારંકિ રા. ૫૦ આપવાની કબુલત આપી હતી.

સનાતન ધર્મવાળા સ્વામી અબેહાનંદ—સનાતન ધર્મવાળા શ્રી રામકૃષ્ણ પરમ હંસના શીષ્ય સ્વામી અબેહાનંદ જેમણે અમેરિકા વગેરે દેશોમાં સનાતન ધર્મના બોધ માટે સાત વરસ સુધી મુસાફરી કરી તેઓ હાલ હિંદુસ્તાન પાછા થયા છે. તેમણે નવેજરની પહેલી તારીખે મુખ્યજાતી મુલાકાત લીધી છે જે વખતે તેમને બહુ સનમાન આપવામાં આવ્યું હતું.

અલીગઢ કેલેજ—અલીગઢ કોલેજમાં મરેલીક બાષા માટે એક પ્રોફેસર નીમાનાર હોવાથી એક ગોરા પ્રોફેસરને મુરોપથી બોલાવવામાં આવ્યો છે. તે ડીસેમ્બરની અખર પહેલાં કેલેજમાં જાગલ થઈ જશે.

આરડીનગર પર મુજરાતીની ટોટા—માસ મીટીંગના દરવો અને પ્રયેલ ડેપુટેશન પર ટીકા કરતાં 'મુજરાતી' લખે છે કે—લોડ એસકુલે ડેપુટેશનની લીલેલ મુલાકાત બાબતની રાજવામાં આવી છે. પણ હવે નેતાનું છે એ કે સિયરલ પ્રેસન ટ્રાંસ વાલના હિંદીવાનોને કવી રીતે ઇનસાફ અપાવે છે દરમીઆન એ ખાસ કરીને ખુશી થવા જેવું છે કે પોતાની નોક જવાના નામકમાં ટ્રાંસવાલના હિંદીવાનો એ કલખાને જવા ની પણ પોતાની તજવારી દર્શાવી છે. કહે

વાની નજર નથી કે આખી હિંદુસ્તાનની પ્રાચીન દિગ્વિસ્તાર દરમિયાનના પોતાના આ સ્વદેશી આંધોવાની કાલ તરફ છે, ને છુટકા ના સત્તાવાળાઓએ તથા હિંદુસ્તાનના સત્તાવાળાઓએ તે બીના પોતાની નજર બહાર જવા દેવી જોઈતી નથી.

બેઠાનો સ્વીકાર.

જોહન-સર્જન યુગવાત હિંદુ સોસાયટીના સેક્રેટરીઓ મેથર્સ મોરારજી કાલાભાઈ દેસાઈ અને કલાનજી બીઆભાઈ પટેલ ત્રીયેની બેઠા ઉપકાર પુર્વક સ્વીકારે છે. મેસર્સ કરસન માધવ પટેલ તરફથી ૫ પુરશી, ૧ ટેમ્પલ કસોથ, અને ૧ લે. પ. દુગ્ગલભાઈ વીરા પટેલ ૧ કસોથ. રામભાઈ નારણભાઈ પટેલ ૪ પુરશી અને ૧ ટેમ્પલ લે. પ. કાલ્યાણભાઈ નારણ. મોરારજીભાઈ ભગા, અને સીતાભાઈ કરસન મળી ૨ ટેમ્પલ કસોથ. વલ્લભભાઈ હીરા ૧ લે. પ. અને છીયા ભાઈ ભગત તરફથી ૧ યુવાનદાની તથા મેસર્સ મણીભાઈ લાલભાઈ દેસાઈ (પ્રીટોરીઆ) તરફથી પા. ૨-૦-૦. કમળાભાઈ રામજી પટેલ (ડરખાન) તરફથી પા. ૨-૨-૦. આ બેઠા માટે સોસાયટી તે સાહેબોના અંતઃકરણ પુર્વક આભાર માને છે.

ડેપ્યુટેશનને આવકાર.

તા. ૧૬-૧૨-૦૬

જોહન-સર્જનનો અમારો ખચરખચી લખે છે કે ગયા મંગળવારે ડેપ્યુટેશન કેપ્ટાઉન ઉતર્યાનો તાર આવી ગયો છે. તે ત્યાં એક દિવસ બહાર કામ માટે રોકાશે અને શનીવારે સવારે જોહન-સર્જન આવી પહોંચશે. અહીં આ તેમને માનપત્ર તથા મીઠાબાની આપવાની મોટી ગોઠવણો થઈ છે. બહાર ગામના પ્રતીનીધીઓ પણ આ પ્રસંગે હાજર રહેશે. મેળાવડાનો સંધળો હેવાલ હું આવતે અઠવાડીએ આપી શકીશ. મી. ગાંધી અહીં થો મંગળવારે ડરખાન તરફ રવાના થાશે. એટલેકે ડરખાનમાં હુમવારે આવી પહોંચશે.

આવતો અંક.

ઈન્ડિયન ઓપિનિયનના આવતા અંકમાં ઘણું ઉપયોગી લખાણ આવશે. ટુકડક નકલ ૪ પેનીના સ્ટાંપ મોકલવાથી ગમે તે જગ્યાએ મોકલવામાં આવશે.

કેપ્ટાઉનવાળો ખુનનો કેસ.

આ કેસની કારદ આમ જ રજુ થએલ કેટલીક હકીકત આમજી અપાઈ ગઈ છે. તા. ૧૪ મીએ કેસ ચાલતાં નીચે પ્રમાણે સાક્ષીઓ પડી હતી. સીમન કમન નામના ગોરર એ જણાવ્યું કે ખુન થયું તે દિવસે ત્રણ હિંદીઓની પાછળ થોડા છોકરાઓને દોડતાં જોઈ મેં કારણ પુછ્યું તો છોકરાઓએ કહ્યું કે આમણે એક માણસનો ગળ લીધો છે. આથી તે ત્રણેની પાછળ હું દોડ્યો. તેઓ એક દુકાનમાં ભરાયા ને બારણું બંધ કરી દીધા. હું થોડીવાર પોલીસની વાટ જોઈ મુર સીટમાં ગયો. ત્યાં બગસની લાસ તે મેં જોઈ હતી. ઇસ્માઇલ નામના સાક્ષી એ જણાવ્યું કે હું દુકાનમાં હતો ત્યારે ઓચીંતા તે ત્રણે હિંદીઓ મારી દુકાનમાં ભરાયા ને બારણું બંધ કરી દીધા. હું એમના કામથી એટલો ગભરાઈ ગયો હતો કે તેમના હાથમાં શું હતું તેની મને ખબર રહી નહિ. થોડીવાર પછાડીના રૂમમાં રહી ચાલ્યા ગયા. જોસ જાદરીન નામના કસડ જણાવ્યું કે નવેમ્બરની ચોથી તારીખે એ ત્રણેને એક હિંદી ટોળા સાથે મેં જોયા હતા ત્યારે રેમંડ નામના માણસે મને કહ્યું કે તારે જોય જોઈએ છે? મેં કહ્યું શું છે તો જવાબ મળ્યો કે રીફર્મ સીટમાં ૧૩ નંબર માં ઇસ્માઇલ બગસને મારી નાખે તો પા. ૫ હું આપું. મેં પહેલાં તો ના પાડી પણ પછી કમુક થયો ને પા. ૫ રોકડા લીધા. તે કદને હું બગસ પાસે ગયો તો તેને બધી હકીકત કહી પા. ૫ આપવા માંડ્યા તો તેણે કહ્યું કે તમે રાખો. જોન સમીથ નામ ના કસડે કહ્યું કે રેમંડ તથા બીજા ત્રણ હિંદીઓએ બગસનું ખુન કર્યા મને જણાવ્યું હતું. પાછું મેં તે જોય લેવા ના પાડી હતી. ઇસમ મહમદ છોટીયાએ જણાવ્યું કે ત્રણે ખુનીઓએ બગસની દોરતી છોડી દેવા તથા તેની સાથે ન કદવા માટે મને ચેતવ્યો હતો. આદમ ઇસ્માઇલે મને કહ્યું કે તારે બગસની સાથે ખોસવું નહિ. ઘડિંદે કહ્યું કે તેને જવા બો. આખણે જોઈ કહ્યું. કાપલ થોડા ઠીકઠીવે પોતાની જુથાનીમાં જણાવ્યું કે જે ઘરમાં તેઓ હતા ત્યાં હું ગયો હતો. તે ઘરમાં જે માણ બારણું આગળ ઉભા હતા તથા એક પછારી પર બેઠો હતો. મને જોઈ દુવાડો કદ જે ખુનીઓ મારા ઉપર ધર્યા હું દાઉદના હાથમાંથી છુટા થયા તેવામાં ઇસમ મારા માથાપર તથા શરીર પર કુવ. ગાંધી આ માં ત્યાર પછી હું બેઠાન થયો હતો. બીજા ઠીકઠીવેએ પણ આવાજ પુરાવો રૂમ કદો હતો. કેસ ૧૪ મી ડીસેમ્બર સુધી મુકનવી રહેશે હોતો.

Sunlight Soap.

सनलाईट साबुन.

तुम्हारे रेशम लीनन और सुतरके वारीक कपड़े जैसेके कीनारी, रुमाल, पडदे, वारीक खमीस इत्यादी कपड़े धोनेके बखत यह सुचना खयालमें रखना. सनलाईट साबुन स्वच्छ साबुन है उसमें आलकली पदार्थ (जीस्में रंग चला जाता है) नहि है. यह आलकली पदार्थसे वारीक तंतु को नुकशान होता है. सनलाईट साबुनसे धोनेसे कपडाका मुळ पोत आजाता है और रंगभी बदलता नहि पानीसे जो चीजको नुकशान होता वोही चीज सनलाईट साबुनसे वीगडता.

सनलाईट साबुन कपड़े सफेद बनाते है और हस्तको इजा नहि करते है.

ए. इ. वॉयशी.

छह ओकशनीअर, सरकारी मोजणी
दार और एस्टेट एजेंट
बेचनेका ह.

ऑर्वरपोर्त—साडी जमीनका टुकड़ा और
पांच सीघा जमीन, मकान सहित.

वेस्ट बिल—नाहर रस्तापर जमीनका
टुकड़ा. पड़ोशमें नदी है. जमीन ३, ४, ५
और जाति एकका टुकड़में बेचनेकी
है—फ्रीहोल्ड.

मार्डेट एजकांवकी जमीनमें एक फ्रीहोल्ड
फार्म, ८० पिघा. जमीन बहुत अच्छा
है फीसी पुष्कल है.

मोह दुगरी बहुत जमीन बेचनेकी है.
सुलासा मिटनेका ठिकाना.

एकटस आरकेड.
मार्डिनर स्ट्रीट, डरबन.

ओ. ई. वॉइसी.

छह ओकशनीअर, सरकारी सरवेयर
अने ओस्टेड ओजंट.

बेचवाना छे.

आली जमीनका टुकड़ा अने
पांच सीघा जमीन, मकान सहित.

वेस्टबिल—नाहर रस्तापर जमीनका
४ अथवा पांच ओकरना टुकड़ा. पांडीश
भां नही छे. फ्री होल्ड.

मार्डिओजकोजनी प्यागुभां ओट फ्री होल्ड
८० ओकरनुं दूरम, पाछी पुष्कल छे.

आ शि ८५५ ७६६ ६६७ ६६८
होलाभा माटे लप्या,

ओकरस आरकेड
मार्डिनर स्ट्रीट, डरबन.

DAWAD MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

164 Grey Street
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS

BOER TOBACCO.

VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c.

At Lowest Wholesale Prices.

Box 88. Tel. Address: "Postlandar."
Telephone 564.

सस्ती अने डिशे भाल.

सन सीगारेट, सुमाता चीरट और वर
छनीया रीम वगैरे नतनी तमाकू नीचे
सरनामे मजरी.

सन ब्रैंड टाबैको वर्क्स.

१६४ ग्रे स्ट्रीट, डरबन.

सत्यमेव जयते.

जर्मन ईस्ट आफ्रीका लाईन.

जलही मुंजुअ मताराओने वीतम तक.

रहीमर नगरक ता. २०मी एसेंजरना मुंजुअ साइं छपटरी.

रहीमर रस्ताप ता. ३७ ननेवारी १९०७ना मुंजुअ साइं छपटरी.

१६ दलाडे मुंजुअ तथा पोस्टांवर मताराओने प्यार.

रहीमर मुंजुअसाय मुंजुअयी ता. ७मी एसेंजरना छपटी मोरीस रही अहां एसेंजरनी
आपरीभां आवी ननेवारीनी ता. १७मी पोस्टांवर ने मुंजुअसाइं छपटी मरो ते दूहत
मोहा कवाड डेवाओआने रही बाही नरो.

छपटी छपनीनी आओर नगरक अतरेपी मास अइओरमां सीधी लप छपाओव
न्यारे होडोने जोरी नइना कीधी है मजदूर आओरमां सीधी नही नरो (पक्षु मुंजुअने
सायु प्याउं छे) जेथी रहीमर नगरक अहीथी पराओर आपेसी वारीमे १०मी अइओर
ना छपटी ता. १६मीके डेवाओआने पोन्नी, ता. २०मीके छपटी ता. ५मी ननेवारीना पो
नहर पोन्नी, अने ता. १६ी ननेवारीना मुंजुअना क्ववपी मुंजुअ पोन्नी छे. तेन प्रमाओ
छपटी आओरमां मुंजुअसाय पक्षु ते मुंजुअ मरो वधारे वीतम माटे नीचेमे सरनाओ
वजो है भयो.

Osman Ahmed,

Indian Passenger Agent for the

G. E. A. L. Agency, Durban,

P. O. Box 970, Durban.

ओसमान अहमद,

पी. ओ. बॉक्स ९७० डरबन.

अप्या भेइअद,

पी. ओ. बॉक्स ९७० डेवाओआने.

SHAIK MOHIDEEN,

WHOLESALE & RETAIL GENERAL & SPECIAL

136a Comradeship Buildings

Guy's, DURBAN Tel. Add. SHAIK MOHIDEEN

D. ASMAIL,

General Merchant & Importer,

P. O. Box 41, Opposite Star-lord Bank

Tel. Add. "TACE," KLERKSDORP

उपरी छननेर पेदीवाला भी. रीहीओ,
जेतीने, छट कामने, तेमन नहेर कामने
अहोओ अहुओव दिंदुरमानमां डेटांड वर्यी
रही मेओओ छे. वणी भी. रीही दिंदुरमान
आपा पक्षु सारी रीते नइता होवथी ते
होडोने जेती, नहेरकाम, वगैरे नतनुं काम
छावतुं होथ. तेमने आ काम समलवामां
अहु छपयोनी धई पटरी. सर्वे बाईओने
आ तहने लाओ लेवा निमती करवामां
आवे छे.

मोही महेनते जाकुं काम देवथ तेवा,
छट जनावाना, माही मुंजुअना अने पाछी
अडाववाना यजेर तथा पछी, वेरवाना कर
वतो अने पास कापवाना संधाओ मोटा
नइवामां समल करवामां आओवा छे.
आ जाला वधारे सहाइ वगर दामे
उपरी सरनामे मजवायी आपवामां आपवे.

ABDOOL RAHMAN,
MERCHANT.
POTCHEFSTROOM.
Tel. Address: "RAHMAN."
P.O. Box 12.

G. K. Desai,
General Dealer & Importer.
P.O. Box 70. Tel. Add: "DESAL."
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co
General Merchant & Direct Importer.
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 194. Tel. Add: "AYOB"

M. A. Karedia & Co.,
GENERAL MERCHANTS.
Dealers in all kinds of
Indian Groceries and Solt Goods
Box 1598.

41 Market Street,
Johannesburg.

Ismail Suliman & Co.,
MERCHANTS & IMPORTERS
P.O. Box 1. Tel. Add: "ISMAIL"
RUSTENBURG.

Branches:

Durban, NATAL,
Zeerust Marico, TRANSVAAL.
Lindleyfontein
Spreetfontein
Klatsfontein } Dis. RUSTEN-
BURG.

E. A. PATEL & Co.,
GENERAL DEALERS
DIRECT IMPORTERS.

Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Crockery and Hardware.

corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.

TEL. ADD: "PATEL."
P.O. Box 94.
BRANCH AT ROSENEKAL

HORMAJGY IDOLGY,
DIRECT IMPORTER
GENERAL MERCHANT
P.O. Box 112, DURBAN BAY.

HAJEE HABIB.
CALCUTTA HOUSE.
IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of
Rags, Blankets, Drapery, Haberdashery, Clothing,
Hardware, Hollow-ware, Furniture, Groceries.

Rough goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EVERY M.I.
Prices are very moderate & terms are easy.

A trial Solicited.
Tel. Add: BREDER. P. O. Box 57.
338, Prinsloo Street, PRETORIA.

ભાણુ પરધોતમ.
વીરાની દરેક સગવડ કરી આપવામાં
આવે છે, આવો અને જુઓ.
૩૫૭ પાપન સ્ત્રીડ,
દરમન.

A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER,
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL.
Tel. Add: "BHABHA," P.O. Box 37

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

EBRAHIM CAMROODEEN,
GENERAL MERCHANT.
(Natal Leaf Tobacco a Speciality,
113 GUY STREET, (Camroodeen's Buildings.)
Tel. Add: "CAMROODEEN," Durban.

J. M. H. GOOL,
129 Castle Street, Capetown.
Wholesale Groceries of all descriptions from
India and England.
Also Exporter of Cape Snuck,
NATAL DRESS.
Messrs. Jalliboy & Suraljee Bros, Durban.
જ્યુ મેજર જમીન ગુલ.
નવરન મરચેર.
129, કેસલ સ્ટ્રીટ.

B. P. EBRAHIM & CO.
Mattress Makers, Wholesale Importers,
Dealers in Bedsteads, Cots, Trunks, etc.
Master Street, Durban.
Market St. (West), Box 112, Johannesburg.

The largest Importer of Second-hand
Second-hand Overcoats, Jackets
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.
J. LANDAU,
337 Main Street, Durban.
Head Office: 18 Rue des Capucins, Paris.
સેકન્ડ-હેન્ડ કોટ, જેકેટ્સ, ટ્રાઉઝર્સ, વાઈસ્ટોટ્સ, એક
વર્ષ પુરોપચી મેજાવનાર જોડી કંપની.
જે. લેન્ડા.
૩૩૭ મેઈન સ્ટ્રીટ, દરબન.
હેડ ઓફીસ ૧૮ રુડ ડેસ કપુચિન-પેરિસ.

એ. એ. કુવાડીયા.
ફેનસી અને શાફરી બરબો દરેક ભવે:
માલ અમારે ત્યાંથી શાફરી આવે નવરે
કમારે ખવર માટે પુરો,
પી.ઓ.બોક્સ ૨૭૨, એ. એ. કુવાડીયા.
૧૭ મારકેટ સ્ટ્રીટ, જોહાન્સબર્ગ.

Ismail Amod Kaje,
GENERAL MERCHANT & DEALER
Market Square, P.O. Box 11.
KRUGERSDORP.

M. S. COOVADIA,
GENERAL MERCHANT
ENGLISH and INDIAN
GROCERIES
Box 270, Tel Add "COOVADIA,"
JOHANNESBURG.

E. A. BHABHA,
GENERAL MERCHANT,
Box 26. Tel. Add: "BHABHA,"
VOLKSRUST.

E. EBRAHIM & Co.,
General Dealers,
Wholesale and Retail.
જે. એબ્રાહીમની કુ.
હોલસેલ ને રીટેલ મરચેર.
CORNER MIDDLE and MARKET STREETS
STANDERTON
Box 22. Tel. Add: A 100.

F. M. BANFIELD, Boot and Shoe
Factor, etc

URBAN

683 Smith, Elizabeth

Telephone - D. C. 417-3114

20 Exx 102

JOHANNESBURG.

Görner Von Brandis
6. Generalmajor St.

Te surmuntat "Gruyère".

P.O. Box 106522

(२६) प्रमना पु. गने शुभेना भेटि जाये छि सुदना तणीया भेटिना आमादा तद्व
 सुदरीये भेटिना छि वरुने। आमादे तणीया मजरी,
 सुदना, सुना, दाद जायद वनेर सुतना छि जावने भेटिना विहायना कोइदछि। लईये
 छि आने छि
 आमादे साथे छि

[illegible]

SUN FIRE OFFICE
SUN
Insurance Office.
PAYNE BROS., Agents,
WEST STREET, DUNDEE.
दुन्द्यामे सरने पुराणा
जामाका बिमाकी ऑफिस,
एजन्स पायने ब्रोस. लि.
अहो कम्पेने दुन्द्यामे कमती माव बिडे
दुनीयामां सैधी दुनी यानता त्रिमा
सोभीत कोरी मुदी पां ३०,००,००० नी डे
वधी लक्षपराधी आछाया आछा बाडु वावो
मणी रावो.
दुन्द्यामे सरने पुराणा
जामाका बिमाकी ऑफिस,
एजन्स पायने ब्रोस. लि.
अहो कम्पेने दुन्द्यामे कमती माव बिडे
दुनीयामां सैधी दुनी यानता त्रिमा
सोभीत कोरी मुदी पां ३०,००,००० नी डे
वधी लक्षपराधी आछाया आछा बाडु वावो
मणी रावो.

P. O. Box 302. T. L. Address: "BEATLEY"
BEATLEY & Co., Wholesale
 Merchants,
 467 SMITH STREET, DURBAN.

ABDOL GANIE, - General Dealer.
SOFT GOODS, GROCERIES and MEAT MANDISE
in all description always in stock.

[illegible]

MAHOMED ISMAIL & CO.
General Merchants & Importers.
No. 24, Market Street, Singapore.

P. V. SANGHAVEE
GENERAL MERCHANT
BOX 504
201 Grey Street, Durban.

JAMESON & CO.
Manufacturers,
*Ask us for quotations before
placing orders elsewhere for*
Natal Jam,
Curry Powder, Chutneys,
Cayenne Pepper,
White and Black Pepper,
Sauces,
And other goods too numerous
to mention.
Prices to suit all buyers.
JAMESON & Co.
Box 63, Durban.

C. K. D. PILLAY & CO
General Merchants & Importers
Madras Goods a Speciality.
Wholesale Dealers in Groceries, and General
Importers of all kinds of Goods.
100, Cross Street, Singapore.
P.O. Box 53, Durban.
Telephone 144-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-

E. Solomon Bros.,
Wholesale & Retail Timber & Iron
Merchants,
Saw Mills & Timber Yards:
109 Queen Street, Dublin

Mohla & Khenderia Bros.,
WHOLESALE & IMPORTERS,
 "Mukut" Bldg., and "Panchajanya,"
 1-18, CHANDERIA, Calcutta.
PETERSBURG.

YUSUF PATEL,
FESTAL DEGREE MERCHANT & IMPORTER,
P.O. Box 51 Market Square,
YUSUF, KERN DAM.

Abdoola Hajee Khan Mahomed
General Merchant &
Importer.
 CHURCH SQUARE
 Opposite, Government Buildings.
 Telephone 11, Ambala.
 "Moonghyaz" P. O. Box 99.
POTCHEFSTROOM

Indian Opinion

PUBLISHED WEEKLY IN ENGLISH AND GUJARATI

Vol. 4.

Phoenix, Natal, Saturday 29th December, 1906.

No. 57.

Tel. Nos. 176

Telephone 214.

MAHOMED CASSIM CAMROODEEN & Co.,
WHOLESALE MERCHANTS AND
DIRECT IMPORTERS

Clothing,
Drapery,
Prints,
Calico,
Dhotis,
AND
Sarrees.

Rugs,
Shawls,
Boots,
AND
Shoes,
etc., etc

Camroodeen Buildings, GREY STREET, DURBAN.
Telephone Nos. 176 and 177.

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.
Wholesale Merchants and
Direct Importers.

have always on hand:
Rice, Dhall, Oil, Ghee, Spices, Fish,
Preserved, Sugar, Salt,
Cocoanuts and Groundnuts, Canned
Fruit, Tobacco, Capes, etc.,
Grade Meats, Sugar Packery, etc.,
And all Indian and European Goods
can be had at cheap rates.

B. EBRAHIM ISMAIL & CO.,
118 COMMERCIAL RD.,
DURBAN.

Telephone Nos. 214 and 215.

G. H. MIANKHAN & Co.,

General Merchants & Direct Importers,

Oldest Established Native Goods Merchants.

NATIVE CURIOS MANUFACTURED ON THE PREMISES.
ALSO ESTATE OWNERS.

HOUSES, OFFICES, SHOPS, &C., TO LET.

125 FIELD STREET.

Phone No. 97.

Tel. Address "MIANKHAN," Durban

Telephone No. 355

A. M. JEEVANJEE,
& CO.,

Steelworks, Dabhas has. Contractors,

and Commission Agent,

MacDonald Terrace, MOMBASA.

TELEGRAMS:—KARVATH

RECEIVED BY RUMBLEY & NATHAN

Telephone: 176 and 177.

Represent
at public
Xmas

7-11-1906

Printed and Published by the Proprietor, at the Phoenix Press, Durban.

સરને અને ઉમે તમાકુ.

સંચાલના વખણાવણી. વધારા કરવા
કે વધારાએ અમારે જાણીને પણ કરવો
મિ. મિ. બાંધી. કો. ક.

Northern Assurance Co.

Jno. Livingston, Agent.

Smith Street, Durban.

આપણે પાકીંડ ૭૦,૧૨,૦૦૦

આગનો વિમો ધણાજ સરતા
દરે ઉતારવામાં આવે છે.

DADA OSMAN,

General Merchant & Commission Agent,

102 QUEEN STREET, DURBAN.

Phone No. 176.

TELEGRAMS: "DADADADA"

ESTABLISHED 1880.

દાદા ઓસ્માન.

જનરલ મરચંડ ને કમીશન

એજંટ.

નેશનલ સ્ટ્રીટ, ક્વિન સ્ટ્રીટ,

ડરબન.

Phone No.

710, 803
-41.

શ્રી અબુમહમ્મદ આમદ અનંદ ખેયર,
અલેક્સાન્દર કેશમ ના વેપારી—ડરબન, (નાતાલ).

E. ABOUBAKER AMOD & BROTHER,

41-138 434, West Street, DURBAN. વેસ્ટ સ્ટ્રીટ.

Direct Importers of Fancy Goods. Best Silks.

Ladies' Clothing,	Skirts,	Gloves,
Blouses,	Underskirts,	Bonnets,
Night-gowns,	Children's Fancy	Bootees,
Combinations	Goods,	Hats,
Chemises,	Frocky,	Wool Shawls,

Handkerchiefs, Collars, Scarves, Lace, Insertion, Ribbon
and Silks Goods, in all colours.

BEST SILVER JEWELLERY: PRICE MODERATE

Come and see for yourself.

Attention, Neatness and Cheapness, Guaranteed.

EAST INDIAN TRADING Coy.,

General Merchants and Direct Importers of

all kinds of Groceries, Soft Goods, etc., etc.

102 Queen Street, Durban. P.O. Box 86.

Telephone 864.

Telegraphic Address: "POREBANDAR"

A. McWILLIAM,

P.O. Box 217, DURBAN.

હાંદી વેપારીઓના અરનો સંઘની ખતનો માલ રાખવામાં આવે છે.
અમરશીઅલ ફેર કેપર મેશીન ડમલરુ ડગી બાજુવાળા તથા મકાનામાં
દરમ્યાન ખર્ચા પાછલા જાણના માલ કેપર પાસ કરેલા જાય રાખેલા છે.
કસાતથી ચાખા, દાળ, ધી, અને ખારીશીઅસલી ખારીશાની ચીની
મોટા જગ્યામાં સંભાળવામાં આવે છે.

એ. મેક વિલાઅમ.

ટેલીફોન નં. ૯૧૫. એ. બોક્સ ૨૧૭

ટેલીગ્રાફ સંચાલન "કોન્કાસેઝ" "CONCASSEZ"

Don't Miss This Chance!

Very convenient, well lighted and airy Rooms to let in
First Avenue, Durban, suitable for

An Evening School or a Club.

Eleven upstairs rooms and a large balcony.

Also the Ground Floor, consisting of one large Hall,
suitable for Factory, Workshop or Offices.

For further particulars apply to:

PARSHI RUSTOMJEE, 110 Field Street, Durban.

MOOSA OSMAN & CO.

Wholesale and Retail

Merchants & Direct Importers.

56, CHURCH STREET,
MARITZBURG, Natal.

GARLICK & HANDS,

340 Smith Street, Durban.

Partners: J. GARLICK, CAPETOWN.

Geo. E. HANDS, Resident.

હાલના બાગીદારોએ આ વેપાર ચાર
વર્ષેથી ખરીદી લીધેલા છેવા કંઈ એલ.
દરમનની કે. ના નામથી વેપાર ચલાવવ
માં બાબતો હતો કારણ કે નવા બાગીદારોના
નામ નાતાલમાં સારી રીતે નહોતર ચાલ ત્યાં
હથી જુનું નામ રાખવાનું મનાવું હતું.
હમે તે નામ ફેરવી કિયરના નામથી ફરી આ
વે વે.

જ્યાખંડે માલના વેપારી

ફેરક રકમનો સોદ્ધ ચુલસ, કાપડ પોર,
કુટ. કાપડી માલ. હાઈવેર, કામનો સમાન
વિગેરે વિગેરે.

A. M. BHYAT,

Wholesale & Retail Merchant.

જી. એમ. બયાત,

હાલસેલ અને રીટલ મરચોડ.

Market Street, Box 44,

HEIDELBERG.

Branches:
Petersburg, Box 21. Nigel, Box 43.
and at Vellorad
(as BHOJA BHOJA & Co.)
218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

P. DAWJEE MAHOMED & Co

Have a large stock of

RICE, BROWN, GREEK AND ON.

Directly Imported from India

343 PINE STREET, DURBAN

TEL. ADDRESS: "PANDAR" Box 336

TAYOB RAJEE KHAN

MAHOMED & Co.,

Merchants and Direct Importers.

208 Church Street, Durban.

P.O. Box 15 Tel. Address "AYOON"

ખાતમાં ઉચિત જુલવાની નિશાળ.

જે તા. ૧૬ જુન ૧૯૦૪થી ખોલી છે.
જુલવાન અને કાઠીઆવાડના જુલવાને
ચોતાનાં બાજકેને ઉચિત તથા જુલવાની
ભજાવવા સાથે આ સંકલ્પમાં મોકલવાને
વિનંતી કરવામાં આવે છે. માસીક રી રી. ૧૦
૪૮૨ વેરેટ સીટ. } એમ. કે. પટેલ.
ડાબન. } રૂબ મારવાર.

FOR SUITS TO MEASURE
go to

Makanjee Bros.,

Outfitters,

182 GREY STREET, DURBAN.

A. E. Tilly,

Camera Importer, Wholesale & Retail Merchant.
Box 122, Tel. add. "Ahomed Tilly."
OLD TOWN, KLERKS DORP

ARMSTRONG BROS.

38 Field Street, Durban
સોહાને સામાન, કાવરી, બત્તીઓ વે. રૂબ તેના મથ.
કાચનો સામાન, રહેણાંતરી, એનેમલો
સામાન. વગેરે વગેરે. કાળજીથી પેક કરી તર
વન શીઘ્રે કરવામાં આવે છે. આવને માર
નીચેને સરનામે પુછો.
આર્મસ્ટ્રોંગ બ્રાધર્સ.
૩૮ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ. ડુરબન.

ફક્ત વેચવાની છે.

મારકમ રાઉન મહેની અગ્રેજ બરની ફક્ત
ફક્ત વેચવાની છે. વધુ ખુલાસા માટે આ
જસ રાઉનમાં આવવા ૧૦૦ શીટ્સ સીટમ
ફાઇફ્થાસમને પુછવાથી ખબર મળશે.

Essop Suliman,

GENERAL MERCHANT.
Box 45 Tel. Add.: "SULIMAN."
VOLKSBURG.

DAWAB MAHOMED & Co.

ESTATE OWNERS.

FARMS TO SELL.

TOWN AND SUBURBAN
HOUSES TO LET

Application will receive prompt
attention.

For further particulars apply to
PLOWRIGHT LANE.

164 Grey Street
Durban.

SUN CIGARS, SUMATRA CHEROOTS
BOER TOBACCO
VIRGINIA TOBACCO, SHAG, &c. &
At Lowest Wholesale Prices.
Box 88, Tel. Address: "Portland"
Telephone 561.

સસ્તો અને ઉચિત માલ.
સન સીગારેટ, સુમાત્રા ચીરોટ ધાર જ
છનીઆ સંત્ર વગેરે ભત્તની તમાકુ નીચે
સરનામે મળશે.
સન બ્રંડ ટોબાકો વર્ક્સ.
૧૬૪ ગ્રે સીટ. ડુરબન

સત્યમેવ જયતે.

જરમન ઈશ્ટ આફ્રોકા લાઈન.

જાલરી મુંબઈ બનારાસીને ઊત્તમ તક.

રીસ્ટામ તા. ૩૭ બન્યુઆરીએ ઉપડશે.

મુલતાન તા. ૧૭મી બન્યુઆરીએ તથા સોમાલી તા. ૩૧મી બન્યુઆરીના રોજ ઉપડશે.

સ્વીમર મુલતાન.

પહેલાં ખબર મળ્યા પ્રમાણે સ્વીમર જુનરેસસમ મોરીસ રહી અતરે આવી સીધી
મુંબઈ જવાની હતી પરંતુ તેમાં કમ્પાઈસ નીહવાથી તે મુંબઈની મુકી ગઈ હતી
રહી છે. તેથી તેના બદલે સ્વીમર મુલતાન આવશે. જે અતરેથી મુંબઈ જતાં વાહમાં
જુનરેસસમ મારી ૨૪ દીવસે મુંબઈ જશે.

Osman Ahmed,

Indian Passenger Agent for the
G. E. A. L. Agency, Durban.
P. O. Box 176, Durban.

મોસમાન અહમદ,

પી. એ. બોક્સ ૬૭૬ ડુરબન,
અમ્મા મોહમદ,
પી. એ. બોક્સ ૩૭૦ ક્લેક્સડોર્પ

SHAIK MOHIDEEN,

WHOLESALE & RETAIL GENERAL MERCHANT
135a Camroodeen's Buildings
Grey St., DURBAN Tel. Add. "SHAIK MOHIDEEN"

D. ASMAIL,

General Merchants & Importers.
P.O. Box 44, Opposite Standard Bank
Tel. add. "TACE," KLERKS DORP

રીકી અને હા.,

ઇરીગેશન ઇન્જીનેરો,

૧૩૫ પાઇન સીટ, ડુરબન.

ઉપરની ઇન્જીનેર પેલીવાળા મી. રીકીએ
ખેતીને, ઇંટ કામનો, તેમજ નહેર કામનો
બહોળો અનુભવ હિંદુસ્તાનમાં કેટલાંક વર્ષો
રહી મેળવ્યો છે. વળી મી. રીકી હિંદુસ્તાન
કાયા પણ સારી રીતે નાણા હોવાથી જે
સોહાને ખેતી, નહેરકામ, વગેરે ભત્તુ કામ
કરાવવું હોય તેમને આ કામ સમજવામાં
ખુબ ઉપયોગી થઈ પડશે. સર્વે કાર્યોએ
આ તકનો લાભ લેવા વિનંતી કરવામાં
આવે છે.

મી. રીકી મહેનતે કાનુ કામ લેવાય તેવા
ઇંટ બનાવવાના, મારી મુંબઈના અને પાણી
ચલાવવાના વગેરે તથા પાણી, નેરવાની કા
વતો અને ઘાસ કાપવાના સંબંધો મેળવ
વવામાં સમર્થ કરવામાં આવ્યા છે.
આ બાબત વધારે સ્વાદ વનર દાશે
ઉપરને સરનામે મળવાથી આપવામાં આવશે.

Reuter's Telegram Coy., Ltd.,

Economical CABLEGRAMS to INDIA and the EAST

REUTER'S despatch cable messages for the public to India, the Far East, Europe, Australasia, and America, and allow a rebate of one shilling and sixpence a message to regular senders.

REUTER'S remit money by mail or telegraph to all parts of the world.

REUTER'S register the addresses of senders and receivers, free of charge, by a system that ensures considerable economy; and the Reuter Social and Mercantile Code, which is the most complete of its kind in existence, enables senders to save still further.

All cablegrams sent in Reuter's Code are delivered to the receiver in plain language.

Further particulars can be obtained from:-

The MANAGERS,

Reuter's Agency,

Davis Buildings,

Field Street,

DURBAN.

Also at the Head Office (to S. A. - And also:-

Reuter's Building,

St. George's Street,

CAPETOWN

Reuter's Agency,

The Corner House,

Commissioner St.,

JOHANNESBURG

આઈસીકલોના મોટા જશ્યો.

આઈસીકલોના મોટા જશ્યો જુરી જુરી નવની બાયસીકલો કીમત પાઈડ ૬-૧૦-૦ (૬૬) થી અથવા માસિક હફતેથી અમારે ત્યાંથી મળશે. દરેક નવનું બાઈસીકલનું રીપેર કામ પણ સારી રીતે કરી આપવામાં આવે છે. એ. કેન.

૨૪૭ પાઇન સ્ટ્રીટ દરબન.

AMOD SULIMAN & CO.

MERCHANTS & IMPORTERS.

Box 62. Telegraphic Address: "KHOTA."

HEIDELBERG, Transvaal.

Branch:- KHOTA & CO., Nigel.

A. MANSOOR

GENERAL MERCHANT,

BUTHA BUTHE,

DISTRICT LERIBE, BASUTOLAND.

Abdool Hay & Amod,

WHOLESALE & RETAIL
MERCHANTS.

2131 Grey Street, Durban.

K. N. DESAI,

Fruit Merchant and
General Storekeeper.
BELLAIR, NATAL.

બધી જગ્યાએ ફ્રુટ ચડાવવામાં આવે છે.

TAYOB ADAM,

GENERAL MERCHANT
Butha Buthe,
Leribe District, Basutoland.

P. Pavada Pillay & Co.

GENERAL MERCHANT
MADRAS GOODS A SPECIALITY.

139 Grey Street & 95 Ungeni Road,
DURBAN.
Telegraphic Address: "PILKUDUMI."

PARSHOTAM VALABH,

TAILOR & OUTFITTER

KINDS OF SUITS MADE TO ORDER
AT SHORTEST NOTICE.

126A Grey Street, DURBAN

રૂટરના તારની, કંપની, લીમીટેડ.

હિંદુસ્થાન તથા યુરોપ માટેના તારના સસ્તા દર.

રૂટરની કંપની કોઈપણ લોકોને મટિ હિંદુસ્થાન, ભૂપાન, યુરોપ, ઓસ્ટ્રેલેશિયા અને અમેરિકા તાર મોકલી શકે છે. નિયમીત ધરોળોને દર સરેરાશ કોઈ એક શીશીંગ અને કંપની રીગેટ આપવામાં આવે છે.

રૂટરની કંપની તાર અથવા ટપાલથી હિંદુસ્થાન કોઈપણ જાગપર પૈસા મોકલી શકે છે.

રૂટરની કંપની તાર મોકલનાર તથા લેનાર બંનેના સરનામા રજીસ્ટર કરે છે. આ રજીસ્ટર નામને મટિ કોઈપણ પછસા લેવામાં નથી આવતા. રૂટરની ખાસ કોડ બુક છે તે દરેક રીતે સંપૂર્ણ છે. આવા રીતે નામ રજીસ્ટર કરાવી કોડ મળેલો તાર લેવા તથા મોકલવાથી બધા સરતે દરે કામ ઉકેલી શકાય છે.

પરંતુ રૂટર કોડમાં આવેલા તાર રૂટરની કંપની તેના અરખ કરી લેનાર બંનેને ઠીકી રહે છે.

પણ વિચાર મટિ નીચેના સરનામે લખો.

મનેચર,

રૂટરની એજન્સી,

ટેનાસ ની.કે.ટી.સ,

પર ની.કે.ટી.સ,

રૂટરની બ્રીફિંગ,

શેડ ન્યોર્થવિસ બી.કે.

ટેપક/કેન.

અથવા રૂટરની એજન્સી,

ધી કોલર હાઉસ,

કમીસનર બી.કે.

હિંદુસ્થાન,

દરબન.

જોન લેલ ઍડ કંપની.

ફ્રાટ ઓર પ્રોજેક્ટના વેપારી.

ફ્રાટ માર્કેટ સેપ્ટેમ,

દર રફમતા નાતલ ફ્રાટ મંજાને કારે.

ગીકરા રામ.

Indian Opinion

1365

VOL. IV.

PHOENIX, NATAL, SATURDAY, DECEMBER 29TH, 1906

No. 52

Contents

EDITORIAL COLUMNS:—	Page
A Retrospect	985
South Africa British Indian Com- mittee	985
A New Cult	985
Martinsburg Chamber on Nationality	986
Mr. Poyntons Redivivous	986
OTHER ARTICLES:—	
South Africa British Indian Com- mittee Report	986
The <i>Parr</i> Chronicle	991
Delegates Return	991
Tramways	991
London Indian Society	992
The Burden of the British Indian in South Africa	993
Facts and Comments	993

Indian Opinion

SATURDAY, DECEMBER 29TH, 1906

A Retrospect

IN taking stock, according to our cus-
tom, of the Indian position during the
year that is about to expire, it is our
privilege to be able to offer a Christ-
mas cheer to the Indians in South
Africa by reason of Lord Elgin's
recent announcement that he could
not, without further consideration, ad-
vise His Majesty to sanction the Asia-
tic Law Amendment Ordinance of the
Transvaal. Although Lord Elgin's
resolve immediately affects Indians in
the Transvaal only, in its ultimate
bearing it is of the highest importance
to the British-Indians throughout
South Africa, as indicating the desire
of the Imperial Government not to
sanction class legislation as such. The
attempt made by the Crown colony to
give the lead in such differential treat-
ment has for the present, at any rate,
been frustrated. This in itself is a
great gain. And yet, as we have
already remarked in these columns,
Indians have no cause to be over-
elated on their success. Much work
must still be done before any perman-
ent result can be achieved.

The Transvaal Government has sent
to Lord Elgin another Ordinance em-
bodying class treatment. We refer
to the Vrededorp Ordinance which
prevents coloured people, including
British Indians, irrespective of vested
rights, from holding any leases or
stands in Dutch Vrededorp, Johannes-
burg. If we are right in assuming that
Lord Elgin has refused to sanction the
Asiatic Law Amendment Ordinance
on account of the fact that it is class
legislation, it is reasonable to hope
that the Vrededorp Ordinance will not
be differently treated. The same may
be said of the Natal Municipalities

Bill. We must not, however, lose sight
of the fact that whereas the Transvaal
which has passed the Vrededorp Ordinance
is a Crown colony, Natal which
is responsible for the attempt to de-
prive Indians of the municipal fran-
chise is a self-governing colony. Our
contemporary, the *Natal Mercury*, has
drawn the distinction and based on it
a demand that the Natal Bill shall not
be voted. But if the reservatory clause
in the Natal Letters Patent has any
meaning and force, the self-governing
status of Natal cannot be any bar to
Lord Elgin's exercise of the veto. In
Natal itself there is the precedent of
the first Franchise Bill of the Natal
Parliament being vetoed by the then
Secretary of State for the Colonies.

The Orange River Colony still con-
tinues to put the "bar sinister" on
British Indians, and the legislative
activity of the Cape Parliament has
resulted in the passing of the General
Dealers' Licences Bill, which renders
the position of British Indian merch-
ants and hawkers very precarious.

The inward activity of the Indian
community in South Africa shows un-
mistakable signs of progress. We
notice various societies springing up
on all sides. And while they may not
all be of service to the community,
they are an index to the awakening
of Indians to a sense of the import-
ance of reform within. At the Cape we
have to register the establishment of
a new association, for carrying on poli-
tical work. This journal may perhaps
be considered responsible in some
small measure for this praiseworthy
activity. But while we wish them all a
long life, we must also warn them
against over-exuberance to which
most infant societies are prone. Over-
exuberance is just as much to be
guarded against as inaction.

WE ARE ENABLED, IN THIS ISSUE, to
publish the per-
sonnel and consti-
tution of the South
Africa British Indian
Committee

established in London by the British
Indian delegates, who have just re-
turned from their successful mission.
We are of opinion that, apart from
anything else that the delegates may
have done, the establishment of such
a representative Committee decidedly
reflects great credit on them. The
fact that so many distinguished mem-
bers, Conservatives as well as Liberals,
and other influential public men have
allowed themselves to be nominated
as members of the Committee, shows
that the cause of British Indians in
South Africa is a just cause. The
speeches delivered at the banquet,
given by the delegates at the Hotel

Cecil, show unmistakably the depth
of feeling aroused in England with
regard to the grievances of British In-
dians in South Africa. Those
speeches have made this question one
of first-class Imperial importance.
The undertone of all of them was
essentially one of query whether, if it
came to the worst, Great Britain
should prefer the Colonies to India,
or *vice versa*. In our opinion, the
Committee will not only assist in
solving it in the only true way, namely,
by securing for the reasonable
demands of British Indians a recogni-
tion among all true sons of the Em-
pire, and thereby avoiding the conflict
we have just referred to. When we
bear in mind that this question has
attracted very great attention in Eng-
land, although British Indians have
scrupulously refrained from allowing
it to be made a party question, it
must become perfectly clear to anyone,
who cares to study facts, that there
must be something pre-eminently
justifiable in the Indian demand.
Understood in that light, all well-
wishers of South Africa, whether
Africans or otherwise, can but
welcome a Committee of this de-
scription.

OUR CONTEMPORARY THE *Natal Ad-
vertiser* has been of late
bestowing much atten-
tion on the Asiatic ques-
tion in South Africa, and more espe-
cially on the British Indian traders
question in Natal. Our contemporary
finds fault with those licensing officers
who are manly and honest enough to
say that they are required to adminis-
ter the Dealers' Licences Act in an
impartial and judicial spirit. In fact
they are taken to task for refusing to
read into the law the colour bar which
does not exist. Our contemporary
gravely suggests that the licensing
officers should become mere creatures
of Town Councils and that, if they
will not become so, fresh legislation
should be introduced to bring about
such a result. In other words, if there
is a licensing officer bold enough to
do justice, he should be dismissed.
Such an attitude clearly represents
a new thought and a new line of con-
duct. Under it, everything would
subserve selfish ends and that when
self-interest is concerned, justice be-
tween man and man would cease to
exist. Will our contemporary apply
the same principle as between Europ-
eans and Europeans when his atten-
tion to Indians has resulted in a com-
plete destruction of the human trader?

Mr. W. H. Griffin, President of the Maritzburg Chamber of Commerce recently, was unwise enough to remark that, according to his information, he did not believe that the Arab could be said to be a British subject; therefore, he concluded, they would not be acting *ultra vires* in bringing forward restrictive laws. Both statements are a matter of opinion. Mr. Griffin would seem a disciple of Mr. Haagar. We confess that we prefer to learn our history from some other source and are quite content to accept the dictum of British Government, or of Sir Raymond West, whose dictum we reproduce elsewhere.

If Mr. Griffin has any doubt in the matter, we suggest that he should ask any average hundred Indians the country of their origin, go to the Maritzburg library, examine the map, and then study his history of India. Sir William Wilson Hunter will be of great service to him. But even if Mr. Griffin's contention were true and British Indians were not British subjects, would not they as human beings be entitled in the hands of the civilized citizens of Maritzburg to the ordinary rights of human beings?

AS WE ARE GOING TO PRESS, WE SEE in the *Natal Mercury* a long disavowal, by our old friend Mr. Poynton, on the British Indian question. We may deal at length with Mr. Poynton's remarks on some other occasion. Mr. Poynton, it will be remembered, was the founder of the Colonial Patriotic Union, established in 1896. It is curious that the same state of feverishness was prevalent among a few colonists, that is noticeable to-day. Natal outlived the threatened ruin due to the so-called Asiatic invasion, and it will do so again after the present agitation has subsided. We feel thankful to Mr. Poynton for his remark that Indians already resident in the colony should be justly treated. We entirely agree with him that it is indeliberate Indian immigration that is responsible for the periodic outbursts of popular prejudice against British Indians, but we cannot agree with the methods suggested by Mr. Poynton for remedying the supposed evil. The colonists cannot, in the expressive if somewhat vulgar language, "have the cake and eat it." Apart from the ethical merits of the question, we think the colonists should make up their minds as to the utter inability of the Indian Government to consent to compulsory repatriation of indentured Indians. The only sound, straight-forward remedy is to stop indentured Indian immigration altogether; and if such a crusade be undertaken by Mr. Poynton and his friends, we assure them of our hearty co-operation.

SOUTH AFRICA BRITISH INDIAN COMMITTEE

Complimentary Breakfast by the Delegates

Lord Reay and Sir Raymond West on the Obligation of the Empire

Delegates' Letter: No Opposition to Colonists

[SPECIALLY REPORTED FOR "INDIAN OPINION"]

Messrs. Gandhi and Ally, just before their departure for South Africa, gave to the friends who had helped them during their mission in England a complimentary breakfast at the Hotel Cecil, where they were staying during their sojourn in London. The table was laid for over thirty guests. Breakfast was served in the Room Richelieu, one of the special banquetting-rooms attached to the Hotel. Among those present were Lord Reay, who came in after the breakfast especially to attend the conference that was held in connection with the South Africa British Indian Committee. There were present, likewise, Sir Manchester Blomfield, who presided, and Sir Raymond West, sometime judge of the High Court of India, at Bombay, Mr. Ameer Ali, I.C.S., sometime judge of the High Court, Sir William Hall, M.P., Mr. A. H. Scott, M.P., Sir George Birdwood, Mr. E. H. Brown, of the *Times* of India, Mr. Theodore Monson, ex-principal of the Aligarh College, Dr. Gonsal, Mr. H. K. A. Cotton, Mr. J. H. Polak, J.P., Mr. Albert Cartwright, Mr. V. J. Adam, Dr. Joshua Oldfield, Mr. L. W. Ritch, Messrs. G. V. Gidycz, James Godfrey, Mungo, Rallinham Patker, and A. H. Ford, the South African Indians at present studying in London, were also present. After the breakfast was over, Sir Manchester opened the proceedings by remarking that it was an accepted custom in the United Kingdom not to take the chair position at a banquet, and it was for that reason that he found himself in the chair. The object of the meeting was to thank those from whom the delegates had experienced co-operation and sympathy in their great mission, and after these gentlemen had spoken, he hoped there would be some exchange of views as to the methods of future action. His duty, therefore, for the moment, was simply to thank the few words, to ask Mr. Gandhi to open the proceedings.

Mr. Gonsal then said: "Mr. Manchester, My Lord and Gentlemen, before I begin to report on the thanks for your attendance here and to these gentlemen who have been able to attend this morning, I shall take the opportunity of reading some of the letters which have been received in connection with the invitation." Mr. Gandhi then read the following letters:—

Sir William Murray wrote: "I have already said how deeply I feel that it will be a disgrace to the British Government if they fail to procure justice for our Indian fellow subjects in the Transvaal."

Sir Jasper Leithbridge wrote: "I have much pleasure in accepting your invitation to join the S.A. British Indian Committee, and gladly authorise you to add my name to your list. I am aware of the warm interest in your patriotic work that was taken by my late friend and colleague Mr. J. O. H. Saunders, of the *Calcutta Englishman*, and I can assure you that all the influence that the *Englishman* possesses will at all times be used to aid your just and noble campaign, against injustice and wrong. I greatly regret and apply the excellent teaching and inspiration with which you are conducting that campaign."

Your courtesy and fairness are not only honourable in yourselves, as showing that you rely entirely on the goodness of your cause—but they also are infinitely the best policy, for they enable your English friends and allies, like myself, to appeal to the hearts and the good feeling of their fellow-countrymen in the Colonies, with a force and persuasiveness that would be lacking otherwise."

Sir Chas. Schwann, M.P., wrote: "As a deputation to Sir H. Campbell Rannetman, an hour ago, the position—the urgent nature of the case of British Indians in South Africa was explained to the Premier, and it was found in his conclusion that the Government, over which he presides, and that, could not, take upon itself to assent to the ordinance which could still more degrade the position of Indians—our fellow-subjects—in South Africa."

Letters were also received from Sir Henry Cotton, M.P., Sir William Wedderburn, Mr. T. J. Bennett, Mr. Hor. M. Cox, M.P., and others.

The speaker then proceeded:—"The last before my colleague and myself to-day is an exceedingly pleasant one—to thank you all who have honoured us by your presence, and also to thank those gentlemen who could not be with us this morning. Mr. Ally and I, when we came to the end of our wisdom, thought that the least we could do, as representing the 13,000 British Indians in the Transvaal was to adopt this tangible method of showing our gratitude. The support we have received, throughout our stay in England has been very encouraging. We have received it from all parties ever since the beginning of our campaign against the deprivation of our civil rights as citizens in this mighty Empire. We have appealed to the parties, and all parties have nobly responded. Their help, to us, for this we cannot be too grateful, and I think it but right generally to mention the name of the late Sir William Wilson Hunter. As far back as 1893, Sir W. W. Hunter proposed one of the circulars sent out from the Transvaal, and he it was, I think, who first understood the national importance of this question, and ever since that time, down to the date of his death, he was always busy doing something or other to assist the cause of British Indians in South Africa. In the columns of the *Times* and otherwise he always advocated our cause, and I feel a better from Lady Hunter says, that even at the time of his death, he had a long conversation in preparation in connection with this matter. In 1896, when I was in Calcutta, the late Mr. Saunders also came to the assistance of our cause, and he did the *Times* of India, which paper has always advocated the cause of the British Indians in South Africa. Coming nearer, the East India Association has helped us, and the British Committee of the Indian National Congress has given us valuable assistance. It is a matter of regret to both Mr. Ally and myself that we have not been able to visit you at the time the 'Grand Old Man' of India, Mr. Dalhousie Kitchin, is leaving the country for the forthcoming session of the Com-

great. To him also we owe a debt of gratitude. As I have said, we have appealed to all parties in the House of Commons, and all have helped us. I must not fail to mention especially the name of Mr. Scott, who has helped us most sympathetically and most energetically in connection with our grievances, and now I come to the name of Sir Manchester Marjoribanks. For the last 12 years, he has persistently and with unflinching zeal been advocating the cause of British Indians in South Africa. All have helped, but Sir Manchester has made this cause his own. Sir Manchester has shown as if he were actuated by the same strong convictions and feelings as we ourselves. He has felt as no other man has the national importance of the issues involved. In the House of Commons, outside the House, in his correspondence, he has always helped and counselled us as to how we were to go to work, and words cannot express our gratitude to him for all he has done for us in South Africa. The difficulties in our path have, perhaps, whether this Ordinance be passed or not, only just commenced. We therefore hope that the support, which all our friends here have hitherto afforded us, will be maintained, because, even if the Ordinance is disallowed, as there is some hope it will be, there is still a great deal to be done in regard to the general question. There is again the Vrededorp Ordinance. There is, too, the Natal Municipal Corporations Bill. Whatever is done in the Transvaal is likely to be done by the other colonies. Ours has been a policy of the strictest moderation. We have always claimed that we have been able to enter into the feelings of our opponents if our only aim that term in South Africa, and although we have examined the whole question from their standpoint and have always endeavored to convince those who are prejudiced against us of our desire to be moderate, we have still to ask you to extend your support to us in our struggle, and it is for this reason that we have been authorized by the British Indians in South Africa to organize, and inaugurate such a Committee as will always watch over our interests. The work that has been so well and ably performed here by our supporters will have been rendered avast if it be not now concentrated and continued by means of such an organization as this Committee.

As most of you gentlemen have received copies of the circular I will only recapitulate the objects of the Committee. (Mr. Gandhi here read the objects published elsewhere.) You will notice that it is merely a provisional draft. These are the ideas as they strike us, and we hope that you will consider them, and help us by your counsel. All whose names are printed on the draft have kindly consented to become members of the Committee, and it now only remains for me to ask you kindly to consider the draft constitution, and to formally inaugurate it, if you think that the step we have ventured to take is acceptable to you. I cannot better illustrate the gravity of the position in which we are placed in the Transvaal than by pointing to the young British Indians who are here today. They are more your hosts than guests. They are Indian students who belong to South Africa, that is to say, South Africa is home to them, not India itself. They are studying here, and I have no doubt they are looking forward to their return to South Africa with considerable energy and appreciation. For now, they will have to share the same fate as the thirteen thousand British Indians in the Transvaal, and in fact all the British Indians in South Africa. Here, in England, they will be one hundred or so, but there, in South Africa, they may not even be able to cross the border of the Transvaal.

MR. H. D. ARMY SINGH:

"Sir Manchester, my friend and Gentlemen, I have much pleasure in reiterating the sentiments of my colleagues, Mr. Gandhi, I will not detain you ever, he goes on if you will not mind, I will not detain you, and only the gentleman here, but all who have helped our cause. I have always felt, and feeling, and feeling in the whole sense of justice of the British nation. I have always felt that,

wherever our people are laid before the British nation, they will not be disregarded. I have, therefore, every confidence that, in this matter, ultimately, justice will be done to us. We know it has been said on several occasions that our position in South Africa is a difficult one, that it involves many great problems. In my humble opinion, however, it is not so difficult a problem as to be beyond the genius of British statesmen. They have solved graver problems. Surely British statesmen ought easily to find a solution of the problem regarding the British Indians in South Africa, who have always been loyal and law-abiding subjects of the great Empire, to which they are so proud to belong."

SIR MANCHESTER then addressed the meeting and said—

"I think it will facilitate the interchange of views, if I interpose here and explain what this movement is. Having taken, for about a dozen years, a very close and intimate part in the consideration and prosecution of this question of the grievances of British Indians in South Africa, I have felt, and I believe there, who have worked like me, have also felt, the necessity of continuous work being undertaken by a recognized body in London. For years in Parliament, questions were asked and specific demands made by myself and others, and sympathetic replies and promises of redress were received from Mr. Chamberlain and others, who had the destinies of the colonies in their keeping, but we found that, on the whole, even those of our friends in and out of Parliament, who took an interest in the question, were at a loss to realize definitely where the grievances began and where they were to end, and what action was demanded of them for the redress of those grievances. It was a big question, on the one hand, almost beyond the grasp of any politician, who took only a passing interest in the subject, and on the other the action of the authorities in South Africa was distributed over so many trivial points, that each grievance, by itself, looked small and scarcely worth obtaining the decision of Parliament upon, by moving the adjournment of House or by a resolution, with any chance of carrying it.

Mr. Chamberlain told you that we have now arrived at a point at which the question becomes almost desperate. The Transvaal is on the eve of being granted the powers of self-government, and if any emergency arises, with a few English statesmen or by English public opinion, to the attention made there now, is further deplete the status of British Indians. It is, I think, that European and British in the African colonies might consider themselves justified in going to any length in that direction, with the idea of practically extinguishing the very existence of British Indian subjects in those colonies.

Now if India were once for all told that her people must not expect any protection from the Imperial Government within the borders of the British Empire itself, that they are to be dealt with hereafter the most elementary and fundamental rights appertaining to British subjects, the people would understand their true position: they would know what to expect, and how to act. But at present the case is, on the contrary, that promises have been made, are repeated, and are still not denied, that they will be entitled, externally within the borders of the British Empire, to enjoy all those rights which have been guaranteed to them by various proclamations and pledges, and which, in point of fact, as British subjects, are inherent in them. Now, British statesmen and responsible public men, in fact, without exception, acknowledge that the treatment of British Indians in South Africa has been hitherto a great hardship and an injustice, but it is justified simply on certain colonial considerations, and on the ground of expediency, and I believe even those who are immediately responsible for this degrading legislation, themselves cannot deny that what they do is absolutely an acknowledgment of a hardship on British Indians. British statesmen will be in a position, even upon the present and as I said, a deplorable and a judicial statement by Mr. Morley, have made it plain, that they are prepared to remove these degrading grievances.

Mr. Morley said that the India office has been doing its best. Lord Elgin said he has written many important despatches and entered many protests against this treatment, but, they added, there was the popular feeling amongst the colonists, and that they were obliged to give way to it. They indicated that the force of British and Indian public opinion should be brought to bear upon the colonial mind. Very well, let that position be accepted; but if one thing is clear, from the position thus created by these announcements, it is this, that further action is necessary in order to safeguard, as far as may be possible under these circumstances, the rights and privileges of British Indians; and the object of the delegates, under direct instructions from British Indians whom they represent, in asking your assent to the establishment of some organization is that we here should recognize that, though there is no new theory to be propounded and nothing in the nature of agitation should be undertaken, yet there is need of sustained and concerted action here in London.

Hitherto, various correspondents have been addressing many letters and complaints to different public men and politicians, who have taken an interest in the subject. I am constantly receiving such correspondence, as also Sir William Hunter before his death, and Sir Charles Dill, Sir William Wedderburn, Sir Henry Cotton, Mr. Mearns and many others on both sides of the House of Commons, regardless of party, have been the recipients of such letters. Well, some of us have taken direct action, some have thought that, as others were acting, there was no need for them to take action, and altogether, in various ways, whatever was desirable to be done has been distributed over a large area and many persons in a desultory way—in fact, it has been everybody's business, and therefore nobody's. Even successive Colonial Secretaries have received from many quarters similar communications, and have been content merely to acknowledge the letters without the correspondence leading to any tangible results. Consequently, the delegates think that the activity of their friends here should be brought into line, and that, if any concerted action is now to be taken—and it is now more necessary than ever—there must be some focused agency about it, and they have therefore established this Committee. The idea originally was to have a few gentlemen appointed, but it was found that if, above and beyond those gentlemen who may be intimately and closely connected with the work, there existed a body of influential and energetic gentlemen, whose counsel and advice might be obtained on important and critical matters, and the lending of whose names to the organization would give to the action of the working committee more weight, such a body would carry greater influence than a smaller body would. That is the idea with which the Committee has been formed.

Now, as I have said before, as far as sympathy is concerned, there is no one who denies that the grievances exist, and that something requires to be done, but many have other considerations to guide them in respect of joining the Committee. For instance, nothing could be more sympathetic and more appreciated, not only by the British Indian residents in South Africa, but by all the people in India, than the really genuine sympathy of our distinguished friend on my right, Lord Reay, who has, for many years, unmistakably demonstrated his interest in this question. The idea originally existed of asking his Lordship to accept the chairmanship of this committee, but Lord Reay very pertinently points out that in his capacity as a legislator and his place in the House of Lords, his sympathy and congratulation, without actually belonging to the committee, would be of more value; he would thus stand in the position more of an arbitrator and judge than of an advocate, and we must admit that, in cases of gentlemen in this position, we do not wish to come a little way off of their genuine sympathy and of course, without their being in the position, our absence need not be taken as any lack of interest in the cause. The same position has

been taken up by Sir Charles Dilke, for whose co-operation on this question, I must take this opportunity of expressing my gratitude. Had it not been for Sir Charles Dilke's action on a certain occasion a few years ago, India would have been saddled with the burden of paying for the maintenance of fourteen or fifteen thousand troops in South Africa. The Committee will, therefore, consist, as will be seen from the list, of many eminent men, who will be further assisted by influential sympathisers outside of it, and the Executive Committee will with their advice and assistance carry on the regular work of submitting to His Majesty's Government for their consideration the real position of affairs, from time to time, and will try to secure some measure of redress and justice. That is the object with which this Committee is formed. No pecuniary liability will attach to any members of the Committee, as those whose cause it is to be fought have themselves provided the necessary funds. They have taken a small office in Queen Anne's Chambers. They have appointed Mr. Ritch to be the Secretary, and I may say, in passing, they could not have made a better choice. Mr. Ritch is personally acquainted with all the circumstances in South Africa; he has lived and worked there for many years, and I believe it is his intention ultimately to go back there. He will practically be the working agent of the Committee. The delegates, over the proximity of their having to return to Africa, in a day or two, have put before you a brief sketch of the organisation, and I think it will be much more satisfactory, if the Secretary, Mr. Ritch, will, after the departure of the delegates, call a meeting of the General Committee and ask them to confirm the rules and the nominations on the Executive Committee.

We have met for transacting business rather than for the paying of compliments. I think that Mr. Gandhi's attitude is exceedingly, by the manner in which he spoke of me, but, I submit, I would be no true son of India, and would, in fact, be an enemy of the British Government, if I took any less interest in this question than I have taken, and for this reason, I do not regard this question as one merely affecting 1,000,000 British Indians in the Transvaal, but as affecting 300,000,000 of people, His Majesty's subjects in India, on the one hand, and directly touching the integrity of the Empire on the other. I would be satisfied if some reasonable solution of this difficult question is found, and I am prepared to accept a sensible remedy such that the people of India, helpless as they are, may have cause to feel that their interests are not suffering in the keeping of the British Imperial Government. The very justification of British rule in India is that, against all foreign invasion, against interference and division, the people are protected by the overlordship of the British Government, whose principles and whose constitution are of so liberal and so noble a character, that they may well feel content to take their part in life, and so far to accept their destiny under what is called a foreign government; but if it ever found that this Government is unable, even within the borders of its own dominions, to protect them against the invasion of their just rights, then I say there is no friend of British rule who can ever face the people of India and say conscientiously, you are quite right to accept the overlordship of Great Britain. I say that this question involves the very national existence of the Indian peoples. Here is a body of millions, who are using their position under the flag of the British flag to tell 300,000,000 of people, who are one of the most potent and glorious witnesses of the Old World, that they are outside the pale of ordinary humanity, and that they cannot be tolerated as men, until they are the ordinary rights of citizenship. I do not mind restrictions on immigration imposed for economic purposes and based on non-racial lines. By all means adopt such limitations as may safeguard the so-called immaterial interests of the colonists, but to make an honest man of a man of Indian blood, to make him go out of the way to buy, to render to his fellow-men, with the object of driving them out and extinguishing them, is a thing which is not one of the British

Flag flies, is, I must say, an intolerable scandal. That is why I feel so strongly upon this question, and feeling as I do, do you wonder that I should render what little aid I can to the advocacy of this cause? (Prolonged cheers.)

Lord PLAMER said:

"Sir Manchester and Gentlemen: After the eloquent speech we have just heard, we might almost have added nothing, and yet under the impression which I am sure Sir Manchester has created upon all of us. But you will allow me, as an old friend of India, to state how deeply I feel the actuality of the grievance which Mr. Gandhi and Mr. Aylesworth have placed before us in such a compelling manner. We are here to live with an ever-growing constitutional problem. You are aware that one of the principles, which both parties have adopted now, is the self-government of the colonies. What else we were well advised to allow young communities, communities which, in all cases, were not composed of a purely British population, and, therefore, had not all the instincts which we British people certainly have with regard to equal rights and the liberties of his Majesty's subjects anywhere—whether some reservations should not have been made in the constitution given to the colonies in order that the Imperial Government might afford adequate protection to British subjects, is a question on which you will probably hear more from a greater authority on constitutional law, my learned friend on my right, Sir Raymond West. That question, to me, will seem to be not only a problem for us in Great Britain, but is also a serious one for many of the most eminent statesmen in the United States, where that problem has also lately arisen in an acute form. Now, Gentlemen, I need hardly say that it, on the one hand, in India, through our educational system, through our colleges, through our universities, through our secondary schools, which I may, in passing, say, are much better organised than they are, even at the present moment, in England, and will be even if the Education Bill is passed, we give you, his Majesty's Indian subjects, all the opportunities of obtaining a perfect education, and I must give to Lord Curzon the credit of having shown his great interest in that all important question during his viceroyalty, and in which he took such an active part—well, if we do that, and if then, after having given degrees, after having educated our Indian fellow-subjects with the talents which they may have, and brought those talents to perfect fruition—then, when they are going to make use of that education we have given them—and they have a right to use those talents anywhere in the British Empire—they are denied it, we, there, then, create a situation which certainly I, for one, cannot in any way defend. I am sure, on this question there is no difference of party; all parties are agreed. I have lately spoken to Lord Harn and to Lord Wenlock, and I can assure you that between us there is no difference on this subject. You are well aware that both Lord Harn and Lord Curzon have written despatches showing how deeply they feel that this was a real grievance. Now, perhaps, I may throw out one suggestion, we are very soon to have a Federal Conference. I cannot conceive of any question which it will be more important to bring before the various representatives of the colonies who will assemble at that conference than this subject, and I hope that if we present to them how very considerable is the no reformation which we need, that if they put it on a basis for which no possible justification can be claimed, they will certainly not only alienate the sympathies of India but will alienate the sympathies of all those who are in favour of colonial self-government, here in England. Gentlemen, Sir Manchester has said that a more active interest should be taken in this question, and that, therefore, a Committee should be appointed of those who can speak with authority, both on account of their knowledge of India and of their knowledge of the law-abiding and loyal sentiment of his Majesty's subjects in India. You feel the necessity of inviting me to be a member of that Committee. Well, Sir Manchester has told you, I must where to be

present. I have always observed, never join an association having for its object subjects which may come before the legislature, for the simple reason that it is better and adds to our influence when we speak on such subjects in Parliament, and are known to be speaking; not as representatives of some outside organisation. That is my experience, already a long one in Parliament, and I hope you will take it from me that this is the only reason, and that there is no other, and I hope, whenever your Committee do me the honour of asking for my advice, I shall always be able to give it and shall be happy to be present at their deliberations. Now, gentlemen, I trust that Mr. Gandhi and Mr. Aylesworth, when they return to South Africa, will give to their Indian fellow-subjects the assurance that their sentiment are fully shared by all those who respect and love the civil rights of British subjects throughout the Empire, and there can be no doubt that Indian subjects of his Majesty have a right to be treated with respect for their many admirable qualities, which they display in so many directions, for the quiet way in which they go about their work, for their zeal, for their care of all those who belong to them, because I suppose that in South Africa, as in India, we see the same qualities, and that they look after their own fellow-countrymen, and that, among them, there is no need for any organisation of state relief of pauperism. The last named is a subject on which I have often dwelt with admiration, and feeling in India struck me very for this reason, the people which I have just been looking after their fellow-subjects in poorer circumstances. In that respect, we, in this country, may well take an example from what is going on in India. Therefore I hope, when Mr. Gandhi and Mr. Aylesworth return to South Africa, they will come with them an assurance that we here shall not rest until we see that in this great Empire of ours, equal protection is given to all the subjects who are proud of belonging to the British Empire as we are. Many of our men are proud of the doctrine *Civis Romanus Sumus*; every British subject, in feeling the reality of the protection the empire gives, should feel proud to be able to say *Civis Britannicus Sumus*."

Sir Raymond West said:

"Sir Manchester, my Lord and Gentlemen, I think I shall trespass sufficiently long if I express in the main the ideas I have on this important subject, and especially before the party assembled here. However, Lord Ray has been kind enough in a manner to call on me to say something on the subject we are considering. It is the point of constitutional law, I cannot say I have been directing my studies in recent days in that direction, though it is one which, within certain bounds, and appeal to every Englishman. There is a very important point that may be taken of this subject, and I invite especially those of you who are engaged in law, perhaps most of all the law students who have come to England to pursue their studies and to themselves to the important function of advocacy at a future stage of their career, that I invite to do so, to use which, two or three conferences ago, doubted the minds of people in England, and occupied their attention quite as much as the Transvaal and the Indian subjects of South Africa do the now. This was a period when Scotland was united to England, when a great question arose in 1706-1707. I refer to the great case of *Calve's* in the course of which it was argued that Scotsmen, notwithstanding that they were under the same king, were not a part of the English community, and therefore were not entitled to the same privileges as English subjects. That matter was legally settled, and some of the greatest lawyers who have ever lived in the country brought arguments upon it, for and against, but the principle was at length decided by the Court, and has formed an essential part of British constitutional law ever since, that to be a subject of the King was to be a British subject, and to be consequently entitled to all the privileges assigned to anyone in that position. Now, that was laid down in 1706-1707 by which we may profit very greatly in any day if we can impress upon our fellow-countrymen that we are not a rule, especially the shop-

keepers, very learned in this subject, that if they claim to be British subjects, they must adopt British principles, not only for those immediately concerned, but as extending to all subjects of the Crown, we shall have affected a great benefit, not only to them, but to the Empire at large, and I am not at all sure that the Courts in Africa and the Supreme Courts in our own country ought not to adopt and expand that very principle which is involved in the great Calcutta case, so as to give to British Indians, not only in Africa, but wherever they be, the privileges and the protection due to subjects and loyal subjects of His Majesty the King of the United Kingdom. The questions of policy which are involved in such a recognition would have to be dealt with, and I must say that I consider we have now, so far as we have gone, worked upon a theory, capacious and extensive enough to deal with the entire subject, and the mixture of races that has taken place in consequence of that expansion. We have included a vast number of subjects of the Crown, the most loyal, and in some ways the most deserving, the world has ever seen. I do not for one moment admit that we have not intellectual and moral education, magnificent advantages, from the support we have to our Crown and Empire from the intellectual classes in India. We have great claims upon them. They meet those claims. We must, however, adapt ourselves to circumstances. It is not from any want of sympathy here that the British Indians in South Africa or the British Indians anywhere have to encounter difficulties. We have adopted too narrow theory or a too narrow system in simply saying to colonies, however small, "you are masters in your own houses, you may do what you like; we, the Colonial Office, or we, the Foreign Office, should then be rid of the troublesome questions." We say, "It is only a self-governing colony, and if they are doing harm to other people, it does not concern us." Not so, you cannot cut off a leg or a toe, you cannot injure any one part of the whole organism without some injury extending and without pain and terror extending throughout the whole organism. The people in South Africa, the people in Australia, the people in all parts of our colonies, must bring home to themselves that they are parts of a great organism, and being such parts, must necessarily sacrifice some feeling, for which some of them must be prepared, and if not so prepared, they are not fit to be parts of this great organism. If you cannot arrive at a position like that, if you cannot reach some organisation in which such sacrifice will become the pride of every member of the Empire, you are not fit to be an Imperial race. We have plenty of documents afforded to us by the history of the past, which tend all in this direction. We know that Rome flourished, during many centuries, by reason of the liberal way in which she allowed her peoples to have their own local institutions, at the same time that a continual intercourse was going on between them and the central forces at Rome. There must be a continual interchange, and while people are allowed complete civil control, the guiding mind and inspiring must come from the centre. What was the reason of the Roman Empire falling? It will be found in the lack of the civic spirit, and we too would fall and go down earning the contempt of posterity if, having attained such a position as we have attained, having such great destinies in our hand, and having been raised by Providence to the position we have attained, we now decide that we are capable of sustaining that position; that we cannot give that protection which we should have upon for any European member of the Empire, say, Russia, Austria, France, or America, to our own subjects, because they are known in the face. Is the French not a part of the Empire? Is it, then we must make it an organic possession, and not allow the pet to wag the dog. There is an actual tendency in all human beings to pursue their own interests even at the cost of all with whom they are connected; that is human nature, but it is higher than human nature to take account of all these things, and to defend the principles which govern. I do not mean, and the statesmen and administrators of

great empire in controlling impulses of this kind, in making all these different energies of the several parts of the Empire work together in devising means whereby all may be brought to a centre and to such accord that every part will benefit by this accordance of each with all: this is a problem still to be worked out, and this is the problem in the elucidation of which the Committee, and especially the sub-committee who are to carry on the work, may, I believe, take a most beneficial and active part. We need a re-consideration of the very fundamental principles of Colonial Government, and of the relations of the different constituents of the Empire one to another, and if that is to be successful, we must proceed on some such principles as I have indicated. The great Government of England, receiving information and impulses from all parts of the Empire, and with men, perhaps, assembled in London to give advice and exercise control—the centre of the many nerves of the individual—it is only through that that we can succeed in welding all the different parts of our Empire into that organic whole which is essential to our future progress. How this is to be effected is a matter for deep and anxious consideration. I cannot help thinking how many serious problems we have coped with in the past, how much we have done in the world's progress, how many times we have come to be imitated in our methods of trade and finance—how our methods of life generally, and our capacity for frankly viewing facts as they stand, are admired all over the world. I cannot help thinking we shall not fail when the opportunity is given and time allowed, to cope with the great problem which is presented to our people."

SIR GEORGE HARTWORTH said:—

"I only wish to say that I most cordially approve of the sentiments so eloquently expressed by Sir Manchester. I have heard with great admiration Sir Raymond West's exposition, and I think he has given us a clear guidance as to the methods to be followed in working out the solution. The speech of the morning which impressed me most and to which my sentiments most respond was that of Sir Manchester. I must say that it is impossible to exaggerate the mischief which can be done if this procedure in relation to the British Indians in the Transvaal is persisted in. There is no trace in the Empire so proud of their position as in the native of India, and the one thing to strain their feelings by breaking point is the treatment that is being meted out to them in South Africa. To couple the people of India, Parsees, Mohammedans or Hindus, with the Kaffirs is to display the grossest ignorance. They are practically of our own race, there are points of identity in their language, as I have noticed in many an accidental word that has come before me. However, I do not wish to go into that question, as it is a hobby of mine. I therefore can only indicate the danger, the aggravation of the feeling, which will be aroused amongst the natives of India if these injustices are continued and persisted in."

MR. ARTHUR AINSWORTH said:—

"I do not think I can with advantage add anything to the speech which have been delivered, but I may say that my experience of Indian feeling on the subject, is the most recent, and I ventured to observe the other day, when I went with the deputation to Lord Elgin, the feeling is most strong. They feel, everyone of them, Hindus and Mohammedans alike, that the British Government, in spite of its fair profession, is admitting its inability to protect the rights and privileges of its own subjects on their going to any other part of the Empire, or to protect them from direct ill-treatment and degradation. The mischief of a feeling like that has been already pointed out by Sir Manchester, Mr. Ainsworth, and by Sir Thomas Munro, and that feeling, if I may so say, is growing, and it would be a very great mistake to suppose it merely not of difference of feeling, or that it is merely the whites against the natives. The people in India have a right to feel that they are in the hands of a Government which shares the same responsibility as the great British Empire."

They have a right to equal treatment along with the whites inhabiting the colonies, and it would be disastrous to allow the impression to grow among the people of India that the British Government is powerless to protect their rights. A reference has been made this morning to the great Roman Empire, and the position of every citizen in that Empire has been compared with the position of the citizens of the great British Empire; but I would mention that there was another world-wide Empire which existed not so very long ago, and in which no difference of race, religion, or colour was admitted—whether a man was black, yellow, or white, whether he belonged to the religion of the ruling race or not, he received absolutely equal treatment, whenever he went and wherever he chose to settle. Is the British Empire going to be below the Arab Empire? It would be a disgrace to the boasted civilisation of the present time, if the feeling grows in India that the British Government, in spite of its professions, cannot keep pace with the Roman Empire of old or the great Arab Empire."

MR. A. H. SCOTT, M.P., said:—

"I am sure I cannot speak with anything like the authority of those who have already addressed us. It has not been my pleasure to visit either India or South Africa, and I approach this question entirely from the point of view of an Englishman. I know that another generation has fought in this country for the rights of the Catholics and for the rights of the Jews, and I have never been able to bring myself to believe that whatever might be the attitude pursued in America or other countries, there should be, in any part of the British Empire, any distinction of race, colour, or creed. I myself think that this deputation might have done better in England if it had agitated for the fullest rights of a British subject. I cannot conceive the position of these gentlemen, when they return back to South Africa, that they will not be allowed to participate in the administration of the laws, or in selecting those people who are to govern the future destiny of the Transvaal, and in my opinion, if the British Empire is, in the future, to pursue this policy, it would be much better if it were honest about it. I look round and see young men that have come over to take up positions in our universities. We do not hesitate to open the doors of the oldest universities to these gentlemen, and to give them the high positions many Indians have attained in their examinations, but to think of the indignity involved in the idea that these gentlemen when they go back to their proper place, after having attained the highest positions in this country, will have to submit to the degradation imposed by the new Ordinance. It is, Mr. Chairman, views like these that have led me to take an active interest in this work. As you have so well said, this is not a party question—it is a question involving the right of a large section of the Empire. Is England to depart from those high principles that have guided it in the past? Never?"

MR. JONATHAN OLIVER said:—

"I would only add one or two words to what has been so well said by those who are better able to speak upon this important subject than myself, but my point of view is rather that, you, Sir, have stated, and those of your distinguished colleagues who have spoken are all agreed, that both sides of the House of Commons and all parties admit the great disabilities that exist, and that they ought to be removed. Why, then, are they not removed? The answer is that we are afraid of losing the sympathies of the colonies. This is like an admission that the separation of the United States from the British Empire, owing to a lack of justice, which we tried to enforce upon them, has made a great deal of us, for fear that other parts of the Empire would follow, because we try to do an act of justice, and therefore the end is lost in the process. This difficulty too, may be that the Government is afraid of the wrath of the Empire, as to some extent, rendered manifest by the memory of the separation of the United States, and by the fact that we are in a state of attempt."

"The Parsi Chronicle"**"Indian Opinion" Corrected**

No regular reader of *The Parsi Chronicle* needs to be assured of our hearty sympathy with the efforts of the British Indians in South Africa to secure those elementary rights which the colonists have so long denied them. The deputation received by Lord Elgin a few days ago to introduce to him the delegates from the Transvaal, and to press for the Imperial veto of the Asiatic Law Amendment Ordinance, made out a very strong case, and we earnestly hope that the Royal Commission for which Sir M. M. Bhowaggee once more appeared will be granted. In these circumstances it is to much regretted that the Editor of *Indian Opinion*, a Natal weekly, should have gone out of his way to attack the Parsi section of the Indian community in the Transvaal because they seek a retention of the rights they possessed in the Boer régime. It is the bounden duty of every community and individual to defend and uphold their reasonable rights, and it is strange argument that because the Transvaal Parsis have sought to fulfil this obligation they are "ashamed to own their Indian nationality," and desire to pose as white men. The Natal Zoroastrian Anjuman, whose resolution on the subject we print elsewhere, has done well to promptly and emphatically repudiate the suggestion, and to point out that the retention of Parsi rights secured under the Republican Government would be beneficial not only to themselves but to the Indian communities at large. The fact that certain Indians have been exempt from some of the restrictions imposed on Asiatics—restrictions declared by the late Colonial Secretary to be "deleterious to British honour"—affords one of the strongest possible arguments for extending such exemptions from a general Asiatic law to other British Indians. — *The Parsi Chronicle*.

[At the request of the Secretary of the Natal Zoroastrian Anjuman, we have pleasure in publishing the above leaderette from our contemporary, the *Parsi Chronicle*. So far as we are concerned, we have closed the controversy, but it is only due to ourselves to state that the position has been misunderstood by our contemporary. We simply warned those Zoroastrian Indians against the attempt undoubtedly made by some of them, to claim rights by posing as Europeans, and it was because we knew that any such attempt would be strongly condemned by all true Parsis, that we raised the note of warning, lest the unchecked evil increased. It always has been and always will be our purpose to advise, and that most strongly, any and every attempt to regard or to have regarded rights enjoyed by Indians individually, or collectively before the advent of British Government in the Transvaal. — Ed. I.O.]

Delegates' Return**Enthusiastic Reception****Presentation of Addresses**

[SPECIAL TO INDIAN OPINION.]

The Transvaal Indian delegates arrived in Johannesburg from Europe on Saturday morning last, 23rd inst., by the African express. They were met at the station by a large number of the leaders of the British Indian community of the Transvaal and some European friends. Both delegates looked well and hearty, and after the usual Customs delay, the party drove to Messrs. Suliman Ismail Min & Co's premises, where a light repast was served for over two hundred visitors.

On Sunday, 24th inst., the delegates attended a meeting of the British Indian Association, held in the hall of the Hamidia Islamic Society. The assembly was so large that the meeting overflowed to the other side of the street. It was evident that the numbers that desired to attend had been badly miscalculated. However, the best was made of the situation and Mr. Abdul Ganie addressed the meeting from the doorway in welcoming the delegates and then called upon the Acting Honorary Secretary to read the following address in duplicate and presented to Messrs. Gandhi and Ally:—

We, the undersigned, on behalf of the British Indian Association of the Transvaal, offer you hearty greeting on this your return from England.

At great personal sacrifice, you accepted a commission jointly to go to England to represent the interests of your unfortunate fellow-countrymen in this Colony, with a view to securing the intervention of His Majesty's Government in the matter of the Asiatic Law Amendment Ordinance.

British Indians in the Transvaal have the satisfactory knowledge that your united efforts, and those of their sympathisers in England, have met with a full measure of success, and it has been announced that the provisions of the above Ordinance will not come into operation for the present.

We, therefore, on behalf of the British Indian Association, offer you the expression of our heartfelt gratitude for the splendid work that you have achieved on behalf of your countrymen in the Transvaal.

We trust that you will be long spared to devote your many talents to the public cause, and pray that the Divine blessing may rest upon your labours.

Afterwards, addresses were presented on behalf of the Hamidia Islamic Society, Messrs Syed Omars and Shalimoolam.

Messages of welcome had been received from the various provincial committees, and delegates from other places were in attendance.

In reply to the eulogies heaped upon them, Messrs. Gandhi and Ally

thanked the audience and said that their work had only just commenced. They had to show to the European colonists that the Indian claim was just and reasonable and such as no sober colonist would take exception to.

The following resolutions were then put from the chair and passed unanimously. The crowd was so great that formal moving and seconding of the resolutions had to be abandoned:

Resolution 1.—This meeting of the British Indians of the Transvaal congratulates Mr. M. K. Gandhi and Mr. H. O. Ally, the Indian delegates, on the success of their mission, and thanks them for having undertaken their difficult task in a spirit of self-sacrifice and patriotism.

Resolution 2.—This meeting of the British Indians of the Transvaal further tenders its thanks to the several friends in England who have helped the delegates by their active support, and authorises the Chairman of the British Indian Association and the Acting Chairman of the Hamidia Islamic Society to write to the gentlemen letters of thanks.

Resolution 3.—This meeting of British Indians of the Transvaal further places on record the respectful desire of the Indian community to work in co-operation with the European colonists and to yield to their wishes in all reasonable ways, and trust that they will reciprocate the sentiment by helping the Indian settlers in the Transvaal to live in the Colony with self-respect and dignity, and in the enjoyment of those civic rights which all well-behaved citizens under civilized Government have the right to possess.

On the 14th instant, further addresses laudatory of the delegates were presented to them at the Gujarati Hindu Society's Hall, by the Pretoria, Pietersburg, Boksburg and Germiston Hindu communities.

Johannesburg Tramways**New Resolutions**

[SPECIAL TO INDIAN OPINION.]

The following By-laws were agreed to by the Johannesburg Municipality at its meeting on the 19th inst. The By-laws have since been forwarded to the acting Lieutenant-Governor for his assent:—

"Coloured person" shall include any native and other coloured person except Asiatics.

The Council may at its discretion set apart and license any carriage or portion of a carriage for the use of passengers of European race only, and may further set apart and license any carriage or portion of a carriage for the use either of passengers of Asiatic race or of coloured passengers only or for the exclusive use of both coloured persons and passengers of Asiatic race.

Any person entering, staying upon or attending, or entering or traveling

on any carriage or portion of a carriage set apart and licensed by the Council for a class of passenger to which he does not belong and any driver or conductor admitting any such person upon such carriage or portion of a carriage shall be deemed to have committed a breach of these by-laws, provided always that upon payment of the proper fare, notwithstanding the fact that such persons may not belong to the class of passenger which the carriage upon which they are passengers is set apart and licensed by the Council as aforesaid.

- (a) Any person holding a special permit, signed by the General Manager on behalf of the Council duly authorising him thereto, may travel upon any carriage or portion of a carriage whatsoever.
- (b) Domestic servants in charge of children may travel and occupy any seat that may be allotted to them by the conductor upon any carriage or portion of a carriage set apart and licensed for use of the class of passenger in which such children belong.
- (c) Domestic and personal servants in attendance upon their masters and mistresses may travel and occupy any seat that may be allotted to them by the conductor upon the outside of any carriage set apart and licensed for the class of passenger in which such masters and mistresses belong.

and no driver or conductor admitting any such person or servant shall be deemed to have contravened this By-law, provided always that nothing in this by-law shall be deemed to relieve the Council of any obligation that may attach to it to provide reasonable accommodation for every class of passenger.

✓ The British Indian Association's Protest

Mr. Abdul Ganie has written as follows to the Private Secretary to His Excellency the Acting Lieutenant-Governor:—

Sir,—My Association has just learned that the Johannesburg Town Council has passed certain Tramway By-laws which, so far as my Association is aware, for the first time, amongst other things, incorporate differential treatment of British Indians.

I venture to refer to Section 33 of the proposed By-laws, which provides that the Council may, at its discretion, set apart and license any carriage or portion of a carriage for the use of passengers of European race only, or passengers of Asiatic race, or of coloured passengers only, or for the exclusive use both of coloured persons and persons of Asiatic race.

In the humble opinion of my Association, the present state of law regarding regulation of traffic does not deter British Indians from making use of the Johannesburg Tram Cars in

Johannesburg. The By-law in question, if sanctioned, will, therefore, put fresh disability on British Indians.

The clause as to issuing special permits for travelling on carriages other than those set apart for a particular class is in the highest degree offensive and the offence is not removed by the knowledge that, in the face of it, the By-law in question is applicable to Europeans as well as Asiatics.

In the humble opinion of my Association, the matter of this description is hardly one for legislation but for compromise between the Municipality and heads of the different communities.

My Association has always recognised the prevalence of the prejudice existing against colour in this Colony and it was for that reason that a suggestion was made to the Town Council to the effect that the outer seats of the Tram Cars might be used by British Indians, and my Association still ventures to suggest that such a regulation, without legal disqualification, will be a proper solution of the question.

My Association looks to His Excellency for protection against By-laws proposed by Municipalities in the Colony whose deliberate aim is to submit British Indians to uncoloured degradation, and my Association, therefore, ventures to hope that His Excellency will be pleased to withhold his sanction to the By-law in question.

London Indian Society

Mr. James Godfrey's Address

"The Englishman as I find him"

[SPECIALLY CONTRIBUTED]

At a well-attended meeting of the London Indian Society, on the 3rd November, at 84 and 86 Palace Chambers, Westminster, the Honorable Dadabhai Naoroji in the chair, Mr. James Godfrey of Natal, who is at present keeping his terms for the Bar and has passed his Final Examination, gave a paper under the above title. Below is given a condensation of the paper:—

Since my arrival here I have had ample opportunities of studying these people and I hope to show you that there are very many valuable lessons to be learnt from them.

Let us examine and analyse them and see what qualities have made them what they are and what are the potent factors which are securing for them the universal triumph which seems to be growing larger and larger every day, and which must command the admiration of even their bitterest enemies. I was led to make this examination myself owing to what I felt were unsatisfactory replies given to me by a Londoner of our count when I was asking him for his opinion on the subject. I put them the questions:—What are the

land taught you or what improvements have you in mind to suggest to your people when you return? And to such questions I received the painful and saddening reply to the effect that they had been too much occupied with their immediate studies and occupations, to devote any time to the concern themselves about the people or things surrounding them. As to improvements at home that is a question which affects local interests and therefore must necessarily need local consideration, etc. Now, gentlemen, I put it to you that such replies are anything but satisfactory. Whether this be the frame of mind of the majority who go back I will not take upon myself the responsibility of stating. I hope I shall be told I am mistaken. Be that as it may, the knowledge of the fact of even one of us returning home in this mood of utter indifference and doubt I feel amply justifies a reference to the subject in a paper of this kind. The Englishman abroad is one person and the Englishman at home is quite another. In the first case he proves himself to be a veritable tyrant and a despot but in the second case, i. e., in England, few will say that he is not a desirable person.

From this you will see, therefore, that we actually arrive in this country with more or less prejudiced views and ideas, and apparently some never seem to get beyond that stage, and can never see or appreciate any good in the Englishman. We never seem to realise that we have come all the way from home in order to benefit ourselves and secure that experience and status which is somewhat difficult for us to secure in our own land. We come not with the intention of merely qualifying in some particular profession but of simultaneously gaining that wider experience of the world and its ways which can only be had by travelling in foreign countries. We defeat the very object of our visit to this country if we do not carry away with us some of the numerous benefits derived by our sojourn here. We want, after our staying here, to go back with the very best that the place can give us. If we don't, the loss is ours and we are not doing our duty to ourselves, much less to our country.

The success of the Japanese is admitted on all hands to have been due chiefly to their having for the last 20 years or more sent out students and specialists for the express purpose of obtaining the best information, learning the newest and latest inventions and carrying back the cream of Europe's learning, advancement, and ideas of progress all for the benefit of their country.—And yet they did not only carry this knowledge and ideas back but they actually applied them with a result and success which have astonished the whole world.

Let us try and reckon up some of their good points and see if they are worth emulating. Their bad points we leave aside. Throughout their whole history we find that they were

displayed a remarkable spirit of love for freedom and independence. Did they not have a fight for this bit of a land which they now proudly call England? Did they not have both internal and external foes and that through many centuries. The wonderful genius of the race seems to have conspired with the strengthening influence of the place itself in securing a sure, certain and steady progress onward. The great American writer, R. W. Emerson, says "these Saxons are the hands of mankind. They have the taste for toil, a distaste for pleasure or repose and the telescopic appreciation of distant gain. They are the wealth makers and by dint of mental faculty which has its own conditions and terms. The Saxon works after liking or only for himself and to set him at work and begin to draw his monstrous values out of barren Britain, all dishonour, fret and barrier must be removed and then his energies begin to play."

We see then that the whole mind of the race so to say has been expanding proportionately. They have persevered in it and kept up an even game. "The English game appears to be one of main force to main force, the planting of foot to foot, fairplay and an open field, a rough tug without trick or dodging. One cannot entertain any reasonable doubt of their ability and energy. Just realise for one moment the nature of the lightly artificial construction of the whole fabric here. The very climate and geography are in themselves matters which are contrary to such conditions as would enhance a natural existence. Bacon says "Rome was a state not subject to paradoxes, but England subsists by antinomies and contradiction, and is a perfect museum of anomalies. Is it not true, though it has been humorously said, that "no fruits ripen in England but a baked apple" and again is it not equally true that no indigenous animal worth the mention has ever before flourished in this country in comparison with other countries. Yet in spite of these natural difficulties they have, owing to their dogged perseverance, tact, deal and energy, driven all before them and are now at the top of the tree. There seems to be some secret power which permeates the whole nation and makes for progress. They have pride and affection for their race. Do we not hear everyone of their boasting and priding himself on the fact of his being an Englishman? Does he not shout it to your face at every turn that because he is an Englishman therefore he rules? They have solidarity or responsibility and trust in each other. It has been said of the Englishmen that "they embrace their cause with more sincerity than their lives."

The paper was very well received. Messrs. B. J. Wadia, M. A., Paterson was called on by the President M. A., Sanyal, M. A., Datta, M. A. and several other gentlemen who took part

in the discussion congratulated the lecturer on his broad-mindedness and the ability with which he had written his paper. Some of the speakers thought that Mr. Godfrey had overdrawn the picture in favour of the Englishman, but Mr. Godfrey in his reply, whilst thanking the members for their sympathetic reception, said that he had purposely left out the other side of the Englishman's character, but he wanted to place before the members of the Society what he considered was best in his character and what was worthy of imitation. A vote of thanks to the lecturer and the Chair brought the proceedings to a close.

The Burden of the British Indian in South Africa

[SPECIAL TO INDIAN OPINION]

Under the auspices of the East India Association (Sir Mancherji Bhownagare in the chair) Mr. L. W. Ritch of South Africa delivered an interesting and able address, entitled, "The Burden of the British Indian in South Africa," at the Caxton Hall on 20th November last. Among those present were Lord Reay, Sir Raymond West, Sir F. Fryer, Dr. Thomson, Mr. Arathoon, Mr. Martin Wood, Mr. Wise, of Ceylon, Mr. Bennett, Miss Winterbottom, Mrs. Goldstone, Mr. Cooper, Professor Parmanand, Mr. Mukerji, Mr. Theodore Morison, Mr. F. H. Brown and many others. The British Indian delegates from South Africa were also present.

Mr. Ritch, in the course of his address, said he was a South African colonist of some seventeen years' residence, an Englishman and a Jew.

His acquaintance with the South African British Indian question was first hand. It arose from an intimate personal contact with his British Indian fellow-colonists extending over nearly twenty years, from relations commercial, professional, and social. He felt that he knew and appreciated this people from the standpoint of their magnificent historic past as well as in the chastening gloom of their unhappy present.

The British Indian in South Africa, irrespective of his qualifications, and because he was a British Indian, was treated on an entirely different footing to his fellow colonist; he was to all intents and purposes bracketed with the aboriginal Bantu native, and treated as such.

The speaker then proceeded to prove the statement. We give only some of the striking passages from the thoughtful resume.

Dealing with Natal, Mr. Ritch said: "To trace the first coming of the British Indian to South Africa, we have to hark back half a century. There in the last forties—in the sixties when Natal was a Ceylon colony, with a big and a good a quarter of a million population, a considerable but indige-

lent native race, her finances at low-water mark, her plantations and other nascent industries pining for the lack of labour to develop them—came the first importation of indentured coolies from India.

A class of small traders, hawkers, and other similar useful public "conveniences", developed from these. Merchants and storekeepers had, more over, settled in towns and near the centres of activity, where their humbler countrymen were so industriously contributing to the improvement of the colony. The community was becoming a coherent whole, was rising, and that by sheer merit and force of character, from the lowest rung of the ladder to a place of respectability and responsibility. Its members became property-owners and ship-owners. Sons of indentured labourers were sent to be educated by self-denying parents, and are to-day adorning the liberal professions. Not that any such facilities were afforded by the Government of the land of their birth or adoption; on the other hand, such needs appear to have been almost wholly overlooked, and adequate schooling must even now be sought by the young British Indian beyond the colonial shores.

(To be continued)

Facts and Comments

ADDRESS TO THE DELEGATES. The Natal Indian Congress intend presenting an address of congratulation to the Transvaal Delegates, at a meeting to be held in the Congress Hall, Grey Street, Durban, on Tuesday evening next, at 8.30.

KIMBERLEY INDUSTRY. The Indian community at Kimberley has formed what is called "The Diamond Fields British Ottoman Association." The object of the Association is to protect and instruct the Indian residents of the Diamond Fields. A membership of 100 is recorded.

WHOLESALE QUANTITIES. A chemical correspondent sends us some curious information on the opium supplied to the Rand Chinese. He points out that the maximum amount of opium allowed (per month) to Chinese coolies on the Rand would suffice to stock an ordinary chemist's shop for a year. Two pounds of opium represents 27,668 good average medicinal doses, and a coolie who avails himself of the privilege of obtaining the maximum supply is in a position to take a dose every two minutes—that is if he sits up all night to do it. Two pounds of opium represents about 34 gallons of laudanum, so that the coolie is able to take half a pint with his dinner each day, and another half pint with his supper each night. Two pounds of opium represents about 22 gallons of "Pungon" or "quart" of the quinine dose of nothing else. *Turning reader.*

ઈંડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૪.

શીનીસ—શનીવાર, તારીખ ૨૬ મી ડીસેમ્બર, ૧૯૦૬.

અંક ૫૨

અઠવાડીક પંચાંગ.

ક્રોસ્ટી—તા. ૨૬ ડીસેમ્બરથી તા. ૪
ગતેવારી સુધી ૪૦ સ. ૧૯૦૭.

હિંદુ—પોપ સુ. ૧૪ થી, પોપ વ. ૫ સુધી
સવંત ૧૯૧૩.

મુસલમાની—તા. ૧૨ મી જલકાદથી ૧૮ મી
જલકાદ સુધી, ૧૩૨૪ હિજરી.

વાર.	ક્રોસ્ટી કે. મી. ક. મી.	હિંદુ તીથી.	મુસલમાની તારીખ	સુવૌદ્ય કે. મી. ક. મી.	સુમે અસ્ત.
શની...	૨૬	૧૪	૧૨	૪ ૫૬ ૬	૫૭
રવિ...	૩૦	૧૫	૧૩	૪ ૫૬ ૬	૫૭
સોમ...	૩૧	૧	૧૪	૫ ૦ ૬	૫૮
મંગળ...	૧	૨	૧૫	૫ ૦ ૬	૫૮
બુધ...	૨	૩	૧૬	૫ ૦ ૬	૫૮
ગુરુ...	૩	૪	૧૭	૫ ૧ ૬	૫૯
શુક્ર...	૪	૫	૧૮	૫ ૧ ૬	૫૯

અનુક્રમણિકા.

કેપમાં કેર...	૯૬૪
સરવૈયું...	...
મનિયામાંથી તોરણ...	૯૬૫
કેપુટેશનની છેલ્લી નોંધ...	...
મરદ હિંદીઓ એસોસીએશનમાં મી.	...
રીચરડું મામલો...	૯૬૬
ડેલીએટીવ આવાજમન...	૯૬૭
નાતાલ ઈન્ડિઅન કોંગ્રેસની મીટીંગ...	...
સાઉથ આફ્રિકા પ્રિટોરિયા ઇન્ડિઅન કમીટી	૯૬૮
હિંદી નેશનલ કોંગ્રેસ...	૧૦૦૧
કેપટાઉનના બેન બુનને કેસ...	૧૦૦૨
રશિયનના ખબર...	...
નાતાલમાં મુસલિમ નવીન વીવાહ...	૧૦૦૩
ધી મોદરેન એસોસીએશન...	...
મી. ખટ્ટીઆને પાર્ટી...	૧૦૦૪
પિટાચીરીનું માન...	...
નાતાલ સનાતન ધર્મ સભા...	...
નાદારી કોર્ટની નોટીસ...	...
કેપુટેશનને માનપત્ર...	...
હિંદુસ્થાનના ખબર...	૧૦૦૫
રૂટના તાર સમાચાર...	...

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅનનો છુટકા
અંક ગમે તે કોલોનીના ચાર પેની
ના રૂપે મોકલવાથી ગમે તે જગ્યાએ
મોકલવામાં આવશે.

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

શનીવાર તા. ૨૬ મી ડીસેમ્બર ૧૯૦૬.

કેપમાં કેર

અમારી જાણમાં આવેલું છે કે કેપના
હિંદીઓ કેપના ઇમીગ્રેશન કમિશનરીશ્વરે
જ્યારે ઇમીગ્રેશન સરટીરીકેટ અથવા પર
મીટ લેવ છે ત્યારે પોતાનો ફોટોગ્રાફ આપે
છે તથા એક પાર્ટિકીની શી અને કોઈ વખતે
તે ઉપરાંત જમણા અને ડાબા અંગુઠાની
લીસાની આપે છે. આ પ્રમાણે ફેટલીટ મુદત
થવા માત્રાનું આવે છે એમ પણ અમારી
જાણમાં આવ્યું છે. આ હકીકતથી અમે
તદન દીલગીર થયા છીએ. આથી હિંદી કામ
ને નીચું જોવા જેવું છે. એટલું જ નહિ
પણ જો આ રીવાજ બંધ નહિ પડે તો
તેથી આખી હિંદી પ્રજાને દક્ષિણ આફ્રીકા
માં તુકરાન થશે. અને કેપના છાંટા ખીણ
જગ્યાએ ઉડશે આ જાગત હમાજ લેવાં જો
તદન સહેલી વાત છે. કેમકે અમારી સમજ
પ્રમાણે એ કાંઈ કાયદેસર ધારો થયેલો નથી
પણ ઇમીગ્રેશન અમલદારે ફેટલાક હિંદીને
પુછીને ફોટોગ્રાફ લાગવ કહ્યું છે એટલે જો
હિંદી તે જાગત ઇમીગ્રેશન અમલદારને
મળશે તોપણ તુરત દાદ મળવા સંભવ છે.
આ જાગત જરાએ લીલ ન ચાતાં આપના
ઉપાયો લેવાયા છે એમ જાણવા અમે
આતુર છીએ. ટરાંસવાલમાં એક વખતે
એસીઆરિક અમલદારેએ એવી જાનનો
ધારો લાખત કર્યો હતો પણ હિંદી કામ
તેની સામે ઉડી તેથી એ ધારો રદ કરવા
પડ્યો હતો.

વળી આ સરટીરીકેટો જાગત એવી
ખીના પણ જોવામાં આવી છે કે એ સરટી
રીકેટ માત્ર એક વરસ સુધી ચાલે તેવા છે
આમ થવાનું પણ કાંઈજ કારણ નથી. જે
માણસને અંગેરેશ જાપાનું જાન ન હોય
અને જે માણસ કેપનો રહેવાની હોય તેને
કેપમાં પાછા આવવાનો હક છે એવું જાણુ
નું સરટીરીકેટ મળવું જોઈએ. આપણે કાંઈ
ફેદી નથી કે અમુક મુદત છુટા થવાની
આપણને પરવાનગી મળે અને તે મુદતની
અંદા. પાછા ન ફરીએ તો છુટતો પરવાનો
રદ થાય. કેપની સ્થિતિ અત્યારે ખીણ

જગ્યા કરતાં સારી છે એમ મનાય છે. અમે
કેપના અંગેરેસરેને બહામણ કરીએ છીએ
કે એ સ્થિતિ તેઓએ અંતથી જાળવી
રાખવી.

સરવૈયું.

દરેક વરસે ક્રિસ્ટમસના દરમિયામાં હિંદી
કામની સ્થિતિનું સરવૈયું અમે આપતા
આવ્યા છીએ. આ વખતે અમને જાણવાનાં
ખુશી ઉપર છે કે હિંદી ડેલીગેટના પ્રવાસ
થી થયેલી ટરાંસવાલના કાયદા જાગતની
જાનની નોંધ અમે પહેલી વાર સમજીએ છીએ.
એ કાયદો લોકો એલગીને લટકાવ્યો છે
તેથી ટરાંસવાલના હિંદીને કાયદો થયો છે
એટલું જ નહિ પણ તેથી આખી હિંદી
કામને દક્ષિણ આફ્રીકામાં લાગ થયા છે
અને કામ એ પગથીયું આગળ ચડી છે.
અમે માનીએ છીએ કે આ ઓરડીનસ
લટકાવવાનો મુખ્ય હેતુ એ છે કે તેથી કરી
તે હિંદી કામની ઉપર ખસુસ ધ્યા સામતો
હતો તે જાતલ થાય. એટલે કે જે કાયદો
માત્ર હિંદીઓનેજ લાગુ પડે અને જોરાઓ
તે પણ લાગુ નહિ પડી રહે એવો કાયદો
વડી સરકાર મંજુર નહિ રાખે. જો આ
અમારી માન્યતા ખરી હોય તો તેજ
પ્રિસાળે વીડીકાપેનું ઓરડીનસ નિર્વે
હિંદીઓને વીડીકાપેની અંદર જામીનના
લીસા જગતની મનાઈ થઈ છે તે પણ રદ થવું
જોઈએ. અને તેવીજ સ્થિતિ નાતાલ મુખી
મીવાલ દુરેવાલજ ખીલની થવા જોઈએ.
નાતાલ મરદમુરીએ એવો વાંધો ઉઠાવ્યો છે
કે કદાચ ટરાંસવાલ હજુ કાઢિન કોલોની
હોઈને વડી સરકાર તેની વચમાં આવી શકે
છે. પણ નાતાલ કે જે સ્વરાજ્ય જોગવે છે
તેની વચમાં વડી સરકાર આવવું નહિ
જોઈએ. આ દલીલ ખુલ ભરેલી છે કેમકે
નાતાલના અધારણની અંદર એવી કલમ
છે કે જાતીએદવાળા જે કાયદા નાતાલની
પારલામેન્ટ પસાર કરે તે અમલમાં આવતા
પહેલાં તેની ઉપર વડી સરકારની સહી
જોઈએ. જો આ કલમ માત્ર સોજાને સાફ
નહિ પણ કાળા લોકોને ખરો બચાવ કરવા
ને નાખી હોય તો નાતાલ મરદમુરીની દલીલ
રદ થાય છે એટલે એમ માનવાને સમ્મન
કરણ છે કે નાતાલનું ખીલ પણ રદ મળું
જોઈએ.

જતાં દરસવાલની છતથી દિંદો કામને જરાએ છાડી જવા જેવું નથી. જે કાંઈપણ કામ લેવાની છે તે તો કાંઈ થઈ શકે. જે પુરેપુરી મહેનત નહિ લેવામાં આવે તો, અને એકત્ર રહીને દરસવાલના હિંદીઓ બાથ નહિ બીડે તો એ પાઠમાં લોડ એક ગીન સહી કરે તેમાં કાંઈ આશ્ચર્ય જેવું નથી આ ઉપરથી સાર એ કાઢવાનો છે કે આપણે કોલોનીના મેનને સમજાવવાની કાશીય કરવી. હવે તે લોકોને સમજવાનો અવસર આવ્યો છે આપણને સમજાવવાની તક છે આપણે સંભળે છે કે આપણને મળવાનો નથી.

ટેપુટેશન વિચાર્યત મોકલવા દરસવાલ ની દિંદો કોમે હિમત કરી કાંડવની અંદર કાંઈ દિવસ નથી થયેલી જાણવતી કમીટી રચવાઈ એ પણ આ સરકારમાં આપણે ખુલાસીપુરવડ નોંધવા જેવી વાદી છે. જેમ આપણે રાજ્યદારી કામમાં કાંઈક આશા બાંધીએ એવું જોવામાં આવે છે તેમ દિંદો કામના માંહેના કામમાં પણ જાણતી નો દેખાવ નજરે આવે છે. દેશાણે કેશાણે મંડળીઓ રચવાઈ રહી છે એ ગઈ મંડળી એ કાલકારક છે એમ કહેવાનો અમારો હેતુ નથી પણ એવી મંડળી રચાવવાની હોશ આપણમાં થેદા થઈ છે એ સાબીત કરી આપે છે કે આપણને હવે આગળ વધવાની હિલત મળી છે. આ મંડળીઓ રચવાઈ છે તેમાં આ પત્ર કાંઈક મગરૂરી લઈ રહે છે કેમકે એવી મંડળીઓ થાય તો તેની હિલત સાલ બહાર કાપવાર જાણુ જરૂર જોઈએ. પણ આ અવસરે અમારે તે તે મંડળીઓ ના આગેવાનોને એતથાથી આપવાની જરૂર છે કે એમ મંડળીઓ કામને રેકાઈય થઈ પડશે કે દુષ્પર તેનો આધાર આગેવાનોની ઉપર છે. એટલે તેઓની દેખાઈતી દરજ્જા છે કે તેઓએ મંડળીઓનું કામ બહુ ધીરે જઈ દફનાવી મંબીરનાથી અને નિસ્વારથ શુધીએ કરવાનું છે. અને જે એમ થશે તો એ મંડળીઓના દિંદો કામને ઘણું કાપદો થશે.

ગોર્ટ રોપરટીટમાં એક બાપણુ કરમીઆત કારખર મીનીસ્ટરે જણાવ્યું હતું કે આવતા કોલોનીઅલ કાનફરન્સ વખતે નાનાસમાંથી દિંદોઓને પાછા મોકલવાના સવાલ ચર્ચા વચાનો પ્રાથમ મીનીસ્ટરે ઠરાવો રાખે છે. આ ઉપર ટીકા કરતાં 'ગરેપુરી' જણાવે છે કે 'હિંદીઓ' એટલે કે ગોર્મીટીઆઓને પાછા મોકલવાનું કામ કોલોનીઅલ કાનફરન્સથી થઈ શકે તેમ નથી પણ તે માટે એમાં મીટિંગ સમજાવવામાં કાંઈ થઈ શકે તેમ છે.

હિંદીઓમાંથી નારણુ.

હિંદીના દાદાને માન.

માનવતા કાશાલાને મુખારક્યાદી આપવા માટે ડેમોક્રેટીક લીગનો એક મેળાવડો થયો હતો તે વખતે મેક્સે ઓડોનસ, વોડ, જેરીમીઆલ, આલેકી, હાર્ટ ડેનીસ, પીકર્સ ગીલ, ઇડીસ, વરલી, ર્થરફર્ડ, કેર હારટી, રેમંડ, ડન, આલ્ફ્રેસ, સ્મીટન, હુથ, મેકર નેસ, કાવત, ગ્રીનવુડ વગેરે પાર્લામેન્ટના મેમ્બરો ઉપરાંત બીજા કેટલાક મુલકથો દાવટર હતા. કેટલાક મેમ્બરો તરફથી ગેર દાવટરી માટે દિલગીરીના કાગળો મેલકથા માં આવ્યા હતા. પ્રમુખ સર જોન વનરડાને જણાવ્યું કે જેઓ મી. નવરોજના નામથી વાંકિ છે તેઓ તેમની છંદગીનાં કાન્યાથી બીન વાંકે નિબળ હોય. તેઓ પારસી કામ નું એક રત્ન છે. તેમણે મે વાર કેમિસનું પ્રમુખપદ ભોગવ્યું છે અને દાહ ત્રીજવારનું પ્રમુખપદ લેવા જાય છે. તેણે માનને માટે આપણે તેમને મુખારક્યાદી આપીએ છીએ તથા કેમિસની ફોલ અને આપણી છઠ્ઠી એછીએ. ત્યારબાદ કેમિસની દાહિસ એક કામન્સ સાથે સમજામણી કરવામાં આવી હતી. પ્રમુખે જણાવ્યું કે આગતી મીટીંગની વતી કેમિસ તથા દિંદના પ્રજા વર્ગ નરકની ભક્તી ઇચ્છાએ હિંદમાં પ્રદર્શિત કરવા મી. નવરોજ ચુકરી નહિ. મી. ઓડોનસે તેના બાપણમાં જણાવ્યું કે જે કાલ મી. નવરોજ ના પ્રસંગમાં આવ્યા છે તેઓ તેની પ્રસંગે દર્શાવે રહ્યા નથી. હું પણ મી. નવરોજ ને મુખારક્યાદી આપું છું. બાદ મી. ઓડોનસે એવો ઠરાવ રજુ કર્યો કે "બરીટીસ ડેમોક્રેટીક આ મીટીંગ પ્રમુખપદ મેળવવા માટે મી. નવરોજને મુખારક્યાદી આપે છે. તથા ઇડિયાન નેશનલ કોંગ્રેસની આજખી માગણીઓ તરફ દિલસોજી બંધે કરીને જણાવે છે કે આ સભાની મુખારક્યાદી અને કલ્હી છઠ્ઠાઓનો સંદેશો કોંગ્રેસને પહેલાંયાવામાં આવશે." બાપણુ કરતાએ વધુમાં જણાવ્યું કે છેલ્લાં ઇસ વરસ થયાં દુકાળ અને મરકીને લીધે હિંદુસ્તાન જે દુઃખા અવસ્થા ભોગવે છે તેનો છેલ્લાંમાં કાંઈને ખ્યાલ પણ નથી. લોડ ડરજનનો દિંદો અમલ સખત રીતે વખાડવા કાપક છે. તેણે દિંદોઓની ઉમેદોને પગ તળે છુટી નાખી છે. છેલ્લાં ત્રીસ વરસમાં કરો લગભગ અમણા થઈ ગયા છે. તે પછીના લોકોર ઉપર ઉઘાવવામાં આવે છે. આપણે કાશો સુધારવા માં મી. નવરોજને બહાદુરીયા કામ લીધી છે. મી. ઓડોનસનું જણાવું હું થયા બાદ વેલ્સ પાર્લામેન્ટના મેમ્બરોમાં બાપણુ થયાં હતા. જે કાવતના જવાબ મી. નવરોજએ એમ કાળેમાં વાળ્યો હતો.

ટેપુટેશનની છેલી નોંધ.

મી. વીનસ્ટન ચર્ચિલની મુલાકાત.

પારલામેન્ટના મેમ્બરોની બીજી મીટીંગ.

આ કાગળ જે મેલથી જાય છે તેજ મેલથી ડેલીગેટ પણ પોતાનું કામ પૂરું કરી રવાના થયા છે. ખરું જોતાં આ નોંધ રડી મરમાંગ લખાય છે.

છેલું આપણીયું દર્મમાં વાદ રહી જશે. જે કામને સારું ડેલીગેટ વિચારત ગયા તે કામ પાર ઉતરશે એવો ભરંસો મીટીંગે થકીએ વધતો ગયો.

પારલામેન્ટના મેમ્બરોની બીજી મીટીંગ મી. મોરડીના જવાબ પછી પારલામેન્ટના મેમ્બરો વધારે જાગ્રત થયા. તેઓએ ધાર્વું કે જે દરસવાલનો કાવદો મંબુર થાય તો છેલ્લાંડનું નાક કપાય. તેથી તેઓએ બીજી મીટીંગ બરવાનો ઠરાવ કર્યો. સર આલ્ફ્રેસ યુવાન. મી. કાલસ તથા મી. રેકાટ તે કાસ માં યુવાયા. તેઓએ મીટીંગના સરકુલરો કાઢવા અમને હુકમ કર્યો. સરકુલરો રાતે રાત કહાડ્યાં અને પોસ્ટ થયાં. સોમવારે મેમ્બરોની મીટીંગ થઈ તેમાં તેઓએ ઠરાવ કર્યો કે પ્રાથમ મીનીસ્ટરને મળવું અને આ કાવદા બાબત વાત કરવી. એક કમીટી નીમાઈ અને સર હેનરી કમ્પ્લેસ બેનરમેન ને મળી. પ્રાથમ મીનીસ્ટરે કહ્યું કે એ કાવદો તેને પસંદ નથી અને પોતે લોડ એલગીતની જે બાબત મુલાકાત લેશે. આ ઉપરથી આશા બાંધવાનું પહેલું કારણ મળ્યું.

મી. વીનસ્ટન ચર્ચિલની મુલાકાત.

મી. વીનસ્ટન ચર્ચિલે અમને વખત આપ્યો હતો તે મુજબ તેઓ સાહેબને મળ્યા. તેમણે સારી વાત કરી. અમને બન્નેને પુછ્યું કે શું તમે આ કાવદો પાસ ન થાય તો પછી રીસપોન્સીબલ ગવર્નમેન્ટ થી ડરતા નથી ? તે વધારે ખરાબ કાવદો પસાર કરશે તો ? અમે જવાબ આપ્યો કે આ કાવદાથી વધારે ખરાબ કાવદો અમે સમજી શકતા નથી. અમે આ કાવદો રદ થાય તેમ માંખીએ છીએ. પછી જે થનારું હશે તે થશે. ત્યારબાદ તેણે એમ કહ્યું કે એ કાવદા બાબત ત્રીકીકાર્પના કાવદા માબત તથા સાધારણ આપણ સમજાવ ઉપર જે કાંઈ કહેવાનું હોય તે અમારે કામમાં એક કાગળ બરાબ તેણે કાપાય તેમ ને સખી મોકલવું તે તેઓ સાહેબ વિચરો બંને વિચાર કરશે. પછી મી. બલ્કીએ મી

ચર્ચાકરો યાદ આપ્યું કે ત્યારે તે લગભગ
થી પાછા ફર્યા ત્યારે મી. ચર્ચાકરે તેવા
પોસ્ટ ઉપર પોતે ગયેલા. તેમ મી. ચર્ચાકર
આગળ હવે હિંદી કોમ દાદ માંગે છે. આ
ઉપરથી મી. ચર્ચાકર દસ્યા અને મી. અલી
નો વાંસો ચાળ્યો ને કહ્યું કે પોતાથી બનતું
કરશે. આ વચ્ચે મળ્યાથી વધારે આશા
પાંખાઈ. મી. ચર્ચાકરને તેની માગણી મુજબ
લખાણ મોકલ્યું ગયું છે.

ડેલી ન્યુઝના એડીટરની મુલાકાત.

આ એડીટરનું નામ મી. ગાર્ડીનર છે.
તેને અમે બધી વાત કહી સંભળાવી ત્યારે
તેણે સખત જાણણી લખવાનું વચન આપ્યું
અને બીજે દિવસે તેણે આરટીક્ટ જાણ્યો.

ખેરવાહોને ચીજખાની.

તા. ૨૯મીએ ડેલીગેટનું છેલ્લું કામ પુરું
થયું ગણાય. તેઓએ જે સાહેબોએ મદદ
કરી હતી તેઓને હોટેલ સેરાઈમાં ખાણું
આપ્યું ને કમીડીની પેલના મેમ્બરોની
ચામળ રચી કરી. ખાણામાં રીકે મદદથી
દાજર થયા હતા. તેમાં લોડ રેમે વાણું
સરસ અને સખત લાવણું હતું. બીજાં પણ
અસરકારક ખાણો થયાં. અને નયા
કમીડીના દેવાલ નોખો આપવા પાવું છે
એટલે અહિં વધારે નથી કહ્યો.

ડેલીગેટનાં વિદાયગીરીના કાગળ.

ડેલીગેટે જાણ્યોમાં ઉપકાર પત્ર મોકલ્યું
છે તેમાં જણાવ્યું છે કે હિંદી કોમ
કોલોનીની સાથે લગભગ નથી માંખતી પણ
હળી મળીને કામ લેવા માંગે છે. ત્યારે
કોમની ઉપર લા પડે છે ત્યારે ન ચાલતાં
દાલ આડી રાખવી પડે છે. બને ત્યાં સુધી
કોલોનીના લોકોના વિચારોને નખીને ચાલવા
માંગે છે. પણ જે સાધારણ હોકા દરેક
શહેરીને હોવા બેઠાએ તેમાં જરૂરે ફરક
નહિં થવો બેઠાએ એમ પણ કોમ માગણી
કરે છે.

વિદાયગીરી.

તા. પેલી કોમ્પર વોટરસ્ટેસન ઉપર
પ્રી ડેલીગેટો રવાના થયા. તેઓને વળાવવા
સર મંચરજી લાવતગરી, મી. જે. એચ.
ગોલાક, મી. રીચ, મી. ગોહરે જાને લાક.
મી. સુલેમાન મંગા, મી. મુકરજી, મી. રીસ
પોલાક, મી. સ કમીય, મી. શીમન, મી.
રીચ, પ્રેફેસર પરમાનંદ, મી. રતનમ પતર
વગેરે હતા.

મદદગારોનો ઉપકાર.

વોટર લેકોમાંનાં તેઓએ મદદ આપી
કે તેઓનાં નામ અપાઈ ગયાં છે. તેઓનો
ફરકાર પણ અનાદ. ગમે પણ તેઓએ
ન.મ.નાની મંજૂર સિવાય મદદ કરી છે
તેઓનો ઉપકાર માનવનું રહ્યું છે. તેઓ

માંના મી. શીમનજી મીસ લોસન મી.
જ્યોર્જ ગોહરે, મી. જેમ્સ ગોહરે, મી.
રીચ, મી. મનીલાલ મહેતા, મી. આદમજી
મી. મંગા તથા મી. જેસુદ રાયપત છે. મી.
શીમનજી તથા મીસ લોસનને પગાર મળતો
પણ તેઓએ પગારદાર તરિજે કામ નથી
કર્યું. સેનાશન જગવામાં તેઓ હતા. તેમાં
તેઓએ આનાકાની નથી કરી. જાને મી.
ગોહરે દમેશાં હાજરી પુરતા તથા મદદ
કરતા. અને ત્યારે મી. ગુલ તથા મી.
મંગાનું કામ પડતું ત્યારે તે પણ આવતા.
તેમજ મી. રતનમ પતર જે હાલ અગ્યાસ
વિલાપતમાં કરે છે તે મદદ કરવા આવતા.
આવી મદદ નહિં ગળી હત તો આમની
સજાના મેમ્બરોનું કામ થાયું નહિં થઈ
શકત. તેઓને સાદગ ૨૦૦૦ નોટિસો
કાઢી પડી હતી. તે બધી પોસ્ટ વિગેરે કરવી
તેમાં ફરકો વખત બેઠાએ તે સહ કોઈ
સમજી શકશે. મી. રીચનાં વખાણ કરવાં
હોય નહિં. તેમના કામને કોમ જાણે છે.
પ્રેફેસર પરમાણું પણ બેઠાની મદદ
આપી હતી.

મી. રીચનું લખણ.

છરટ ઈડીયા એસોસીએશનમાં મી. રીચે
લાવણ આપેલું તેનો દેવાલ પણ અલગ
આપ્યું હતું એટલે અહિં નથી લખ્યો.

મદિશમાં તાર.

આ કામ પુરું કરી કમીટમાં અમે વિદાય
થયા. કમીટ મદિશ પહોંચી ત્યાં બે તાર
મળ્યા એક તાર મી. રીચ તરફથી અને
બીજો બેલ્કાનજીરથી. જાનેમાં ખબર
મળ્યા કે લોડ એલગીને આરટીક્ટ ૨૬
કર્યું છે. આવી આશા નહતી પણ હથેરી
ખુબી ન્યારી છે. ખરી મહેનતને અંતે ખરું
ફળ આવે છે. હિંદી કોમનો કેસ ખરો
હતો અને સંજોગો બધા સારા મળ્યા. પરિ
ણામ કુશળ આપ્યું. આથી હરખાઈ જવા
હું નથી. કમલ હાલ પણ ખાકી છે. હિંદી
કોમને પોતાની ફરજ પણ જાગવવાની છે.
આપણી લાવકાત આપણે જણાવ્યું તોજ
મળેલી છત છરવી ચક્યું. નહિં તે તે
છત જોર સમાન પણ થઈ પડે. આ વિચારો
વધારે આપણે આગળ કરશું.

નાતાલની લડત.

નાતાલ બાબત લોડ એલગીને લખાત
પાર મુસદ્દો માંગેલો તેથી તે તેમને મોકલ
હોય છે. હવે ગરિબાગ થું આવશે તે રકતે
રકતે ખબર પડશે. કમીડી જે સ્થપાઈ છે
તેની આગળ નાતાલનું તથા ત્રીડીપનું
કામ મમત કરવા સાદું રહ્યું છે એટલે તેને
દુરસદ મળવાની નથી.

**છરટ ઈડીયા એસોસીએશનમાં
મી. રીચનું લખણ.**

મયા નવેમ્બર મહીનાની તા. ૨૬ મીએ
છરટ ઈડીયા એસોસીએશનના આમંત્રણથી
ફેકસટન ગોડમાં દક્ષિણ આફ્રીકાના હિંદી
ઉપર પડતાં હુમ્મો બાબત બાબત આપ્યું
હતું. સર મંચરજી પ્રમુખારવાને બિરાવવા
હતા. લોડ રે, સર રેમંડ વેસ્ટ, સર ફ્રેડરીક
લડમર, સર લોર્ડ અનંતુડ, મી. કોટન,
મી. બેનેટ, મી. બ્રાઉન, મી. મોરીસન, મી.
આરાતુન વગેરે ઘણા મુદરથો હાજર હતા.
હિંદીઓમાંથી પણ પ્રેફેસર પરમાનંદ, મી.
મુકરજી વગેરે આવ્યા હતા. મી. રીચે પોતા
ના લખણમાં આખા દક્ષિણ આફ્રીકા વિષે
દર્શન જણાવી હતી. તેમાંની ઘણી દલીલો
મી. આ પત્રના વાંચનાર વાંકે છે એટલે
અમે તેનું તારણ નથી આપતા.

મી. રીચના લખણ પછી સર મંચરજીએ
મી. ગાંધી તથા મી. અલીને બેઠાવાનું કહ્યું.

મી. ગાંધીએ છરટ ઈડીયા એસોસીએશન
જે જે મદદ કરી હતી તે બાબત ઉપકાર
માંગ્યો અને મીડીંગને કહ્યું કે જે વાંસવાલ
નો નવો કામદો પસાર થાય તો તેની જવાબ
દારી દરેક એસોસીએશન ઉપર છે. જે કામદારો
દક્ષિણ આફ્રીકામાં થાય છે તે બધા બાદ
શાહને નામે થાય છે. એટલે જે ત્રીસ કરોડ
હિંદીને જરૂર છે ત્યાં આપવાનો વિચાર
અંજેલ પ્રવૃત્તિ હોય તો કોલોનીમાં પડતાં
હુમ્મ કાપવાની તજવીજ થવી જોઈએ.

મી. અલીએ મી. ગાંધીની દલીલને રોકા
આગે અને જણાવ્યું કે ત્યારે આરમીની
બન વગેરે લોકો સુગેથી વાંસવાલમાં આવી
સકે છે. ત્યારે હિંદીની ઉપર હુમ્મ પડે તે
કદ નાલ થયું બેઠાએ.

સર રેમંડ વેસ્ટે લખણ કરતાં જણાવ્યું
કે મી. રીચનું લખણ તમા ડેલીગેટની દર્શ-
ન સાંભળીને તેને કારમ લાગી છે. હું
કોલોનીને સ્વરાજ્ય અપાવું એટલે હિંદીઓની
ફરજ થઈ મુરી કે તે તેમ હોય તો અમ્મી
કીઅલ રેસ' એ ગળે નહિવાપરવા બેઠાએ.
કોલોનીને સ્વરાજ્ય મળે તેના અર્થ એકો
નહિં કે કાળા માણસોને કચરી નાંખે. હિંદી
ઓનો કેસ ઘણો મજબુત છે ને ખીરજી
દાદ અમુસ મથશે.

પ્રકટર વોરનહન ગોડવા કે વાંસવાલના
હિંદીને જરૂર દાદ મળવી જોઈએ. તેઓની
માગણી એની સરળ છે કે તેમાં બે મત થઈ
સકે તેનું નથી.

મી. નસરવાનજી કપર (પારસી)નીકલ
ના અધિપતિ (બોમ્બા) કે તેણે બચ્ચીય
ગીયાનામાં મુસદ્દો કરી હતી. ત્યાં હિંદીની

સ્થિતિ પ્રાણીજ સરસ હતી. બધા હુકો તેઓ ને મળે છે અને ઘણા હિંદી મોટી પાપરીએ ગયા છે, એવાજ હિંદીએ દક્ષિણ આફ્રિકા માં હોવા બેઠાએ. તેઓને દુઃખ પડે એ ઘણાજ અન્યાય ગણાય.

મી. વામન સીવોનના પ્યેન્ટર છે તે બોલ્યા કે મી. રીચે જે મીરમીરીઆ ખાતન વાત કહ્યો છે તે બરાબર નથી. તેઓ પોતાની મરજથી જ્યારે તેમાં કોઈએ કંઈ કહેવા જેવું નથી.

ત્યાર બાદ મી. માર્કન વુડ, સર ક્રેસલી પ્રોપીન પ્રિંગેરે શુદ્ધિ આપ્યા.

મી રીચે કેટલાક સવાલોના જવાબમાં કહ્યું કે જો હિંદીને દાદ આપવો ને મોઢાવી ને જતા કસ્યા એ બેજ વાત હોય તો કોણે નીંજ જતા કરવા તે વધારે સરસ ગણાશે. પણ હિંદીને દાદ ન મળે તેમાં બરીરીશ રહવતે ઘણું શરમાવાનું છે.

સર મનચેરકરે કહ્યું કે હું ઘણા વરસ થી આ ખાતનો વિચાર કરતો આવ્યો છું. મારાથી હિંદીનાં દુઃખો સહન થાય તેમ નથી સર રેમંડ વેસ્ટે ધીરજ પકડવાનું કહ્યું છે. પણ ધીરજનો આ વખત નથી. હિંદીના હુકો માર્યા જાય પછી શી ધીરજ પકડવાની રહી ?

મીટીંગ બરખાસ્ત થતા પહેલાં એથીકસ સોસાયટીના સમુદના સેક્રેટરી મી. વીટર બોટમે હિંદીઓને કાળજી પતાવનારે કસ્ય રહ્યું ક્યાં ને પસાર થયો. અને મી. રીચેનો ઉપકાર માની સભા બીખેરાઈ.

હેલીગેટાનું આવામન.

તેમને માનપત્રો વહેરે.

કેપટાઉનમાં આવકાર.

ગયા મંગળવારે વિલાયતથી કેપુટેશનના મેંજરો કુસળ આવી પહોંચ્યા છે. તેમને લેવાને મી. હાઇ હુસે મહમદ શુજ, મી. કાલીશમ, મી. અબ્દુલ કાર વગેરે કેટલાક મહરથો બંદર ઉપર ગયા હતા. હેલીગેટો તથા ખીજન કેટલાક મહરથોને બરીરીશ હિંદી નાત હીંગ તરફથી મી. શુજને ત્યાં ખાણું આપવામાં આવ્યું હતું તે વખતે કાકરે અબ્દુલ રહેમાન હાજર હતા, અને મુસ્લુ અસ બીલીસમાં હિંદી અસોસીએશન તરફથી આ પારી આપવામાં આવી હતી.

બેલાન્સબર્ગમાં આવકાર.

મી. માંધી તથા મી. હાઇ વટર અલી મંઈ તા. ૨૬ મીએ બેલાન્સબર્ગમાં કુસળ આપી મહિઆ. તેમને લેવાને પાકે રોકાનખર

ઘણા હિંદીઓ હાજર થયા હતા અને બંને પ્રુલ તોરાથી તથા તાળીઓના અવાજથી વધાવી લેવામાં આવ્યા હતા. પછી બંને હેલીગેટો મી. અબ્દુલ મની, તથા મી. હાઇ હાજીખી સાથે મી. ઇસપર્મીઆની દુકાને ગયા ત્યાં મોટો મેળાવડો થયો હતો અને આશરે ૨૦૦ હિંદીને નાસ્તો કરાવવામાં આવ્યો હતા. મી. ઇસપર્મીઆએ તથા મોઢાવી સાહેબ વગેરેએ ખાવણું ક્યાં અને હેલીગેટો ઉપકાર માની પોતાના ઘર તરફ રવાના થયા. તા. ૨૭ મીએ હમીદીઆ ઇસ્લામીક સોસાયટીમાં માનપત્રો આપવા માં આવ્યાં હતાં. માણસો એટલા બધા બેઠક થયા હતા કે સોસાયટીના હોલમાં ફાળાને સમાસ પ્રવાના પાણુ મારગનહિ હતો. કાશુ માણસો તેથી બહાર પણ ઉભા હતા. ત્યાં હેલીગેટોને બરીરીશ હિંદી અસોસી એશન તરફથી, હમીદીઆ ઇસ્લામીક સોસાયટી તરફથી મી. સહયદ ઉમર તરફથી અને મી. શાહબુદ્દીન તરફથી માનપત્રો મળ્યા. ત્યારબાદ હેલીગેટોનો ઉપકાર માનવાનો જે સાહેબોએ લંડનમાં આપણને મદદ કરી છે. તેઓનો ઉપકાર માનવાને તથા ત્રાંસવાલની અંદર ગોરાઓની કાળજી જે થયા ખાતન નો એમ તથુ હરાયો એક મતે પસાર થયા. હેલીગેટોએ ઉપકાર માન્યા બાદ સભા બરખાસ્ત થઈ. તા. ૨૫ મીએ શુજરાત હિંદુ સોસાયટીના હોલમાં પ્રીટરીઆ, પીટરસર્ગી, જર્મરિટન અને એકસપર્ગીની દિંદુ મંડળી તરફથી માનપત્રો બંને હેલીગેટોને આપવામાં આવ્યા હતા.

હરમનનાં આવકાર.

ગયા બુધવારે સોર્ગે નેહાન્સબર્ગથી મી. માંધી મેલ ટ્રેનમાં આવી પહોંચ્યા હતા. તેમને લેવાને સ્ટેશન ઉપર માણુ મહરથો હાજર હતા. ટ્રેન આવી પહોંચતાં બંને માતર તથા હરેના પોકાર તથા પ્રુલના તોરા અને તાળીઓના અવાજથી વધાવી લેવામાં આવ્યા હતા. રેલ્વેસ્ટેથી ૨૦૦ થા ૨૫૦ માણસોના સરથસ સાથે મી. માંધી શે. ઉમર હાઇ આમદ ઝવેરીના મકાન ઉપર ગયા હતા. ત્યાં આમળ માણસો વધારે આવ્યા હતા. સહુઆતમાં તાળીઓના અવાજ સાથે મી. માંધી તથા મીજળાનોને મી. ઝવેરી એ આવકાર આપ્યો હતો. ત્યાર બાદ મી. હાફિદ મહમદ, મી. દાદ અબ્દુલ, મી. પીરન મહમદ, મી. જી. એચ. શુજમહમદ, મોઢાવી ફતેહ મહમદ, મી. એસમાન અહમદ અદેદી ડો. નાનજી, મી. મહમદ કાસમ અંગીલીઆ, મી. આમજી મીજળાન, મી. રેનુદીન, મી. વગાદરજોલીવલ, મી. મંચ. એલ. પ્રેસ, પ્રીન્ડુ પ્રીસ અંગારાજ અંગારાજ

વગેરેએ અતુકમે મુખારક ખાદીના લાપણો ક્યાં હતા. અને એરડીનન્સ ૨૬ થયું તે બદલ ખુશાલી જહેર કરી હતી. બધા લાપણો ના જવાબમાં/મી. માંધીએ સહુનો ઉપકાર માન્યો હતો. તેમણે મી. અલી નરફથી મળેલ મદદની તારીફ કરી હતી. અને વધુમાં જણાવ્યું હતું કે એરડીનન્સ ૨૬ થવાથી આપણે ખુશી થઈ જવા જેવું નથી લગતો હવે આપણે સહુ હિંદુ મુસલમાનભાઈઓએ એકત્ર રહી પરી લાગ લડવાનો વખત આવ્યો છે. આવા દરેક કામોમાં આપણે સહુ એ એકત્ર રહેવાની જરૂર છે. તેમનું આપણુ પુર થઈ રહ્યા બાદ આપણા સરથે શુદ્ધિને મી. ઉમર હાઇ આમદ ઝવેરી તરફથી ખાણું આપવામાં આવ્યું હતું. અને જેઓને જમવાની ઇચ્છા ન હતી તેમને ફ્રેટ ચા પાણી આપવામાં આવ્યા હતા. લાપણો પુર થઈ રહ્યા બાદ ફતેહમદ કામો માટે બંને હેલીગેટો તથા મીજળાની માટે મી. ઉમર હાઇ આમદ ઝવેરીના માનાથે દરેકની તથુ તથુ ચીઅરો આપવામાં આવી હતી.

નાતાલ હિંદીઅન કોંગ્રેસની મીટીંગ.

મી. ઉમર હાઇ આમદ ઝવેરીને ત્યાં મી. માંધીને આવકારના લાપણો તથા ખાણું આપ્યા બાદ કોંગ્રેસ સભાસભાની એક બેઠક થઈ હતી. આ વખતે સરથાતુમને મી. માંધી તથા મી. અલીને માનપત્ર આપવાનું નક્કી થયું હતું અને માટે આવતા મંગળવારે તા. ૧ નો દીવસ મુકરર કરવાનું કહ્યું હતું. આ દિવસે મી. અલી અહીં આવી રોકે તેથી રીને તેમને તાર કરી બોલાવવાનું નક્કી થયું હતું. મેળાવડો કોંગ્રેસ હોલમાં બુલાવવાનું કહ્યું છે. અને આ વખતે સર્વે લાઈઓને ખાસ કરીને આવકારની મુથના કરવાનું સેક્રેટરીઓએ અમને જણાવ્યું છે. ત્યાર બાદ વિલાયતમાં સ્થપાયેલી કમીટીને નાતાલ તરફથી કાલ કરસની સભા આપવા નો કસ્ય પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

હેલાયોઆયોના એક તારમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે ત્યાંની વરમંટ એરડીસના એક કારકુન તથા ખાતન બે એશીઆરિશને દિલ્હીમાં પેટરી વરમંટો આપવાનો ધંધો કરવા માટે પકડામાં આવ્યા છે.

લંડનના એક તરફ રહેવાવામાં આવે છે કે સપ્ટેમ્બરમાં બંને સર્વે લંડનના કાક મરજી પકડાઈ છે.

સાઉથ આફ્રિકા બ્રિટિશ ઈન્ડિયન કમીટી.

પારલામેન્ટના મેમ્બરોને મીળવાની.

ટેલીગ્રાફ, લોર્ડ રે તથા માનવતા મેમ્બરોના બાપળો.

કમીટીની સ્થાપના * છેલ્લી સલામી.

વિદાય થતા વખતનું ખાણું.

રેપ્રેસેન્ટેશન વિદાય થતાં પહેલાં જે શુદ્ધિઓ મદદ કરી હતી તેમનો ઉપકાર માનવાને સારું તેમને ખાણું આપ્યું હતું. તે ખાણું ફોર્ટ સેસીલમાં તા. ૨૬ મી નવેમ્બરે આપવામાં આવ્યું હતું.

ખાણામાં આશરે ત્રીસ શુદ્ધિઓ હાજર હતા. મુખ્યમાં માણ ગવર્નર લોર્ડ રે પણ પહોંચ્યા હતા. તેઓ સાહેબ કામ હોવાથી ખાણું થઈ રહ્યા બાદ આવેલા. ખાણામાં હાજર રહેલા શુદ્ધિઓમાં મુખ્યમાં માણ ગવર્નર સર રેમંડ વેસ્ટ, સર મેચરેલ બાવનગરી, મી. જર્જીસ અનીર અડી, અલીગટ કોલેજના માણ ઉપરી મી. થોમ્સ કોર મોરીસન, ટાઇમ્સ બ્રાફ્ટિયાના મી. એફ. એચ. વાલિન, રૂડરના એન્ટ મી. જી. જે. એકમ, પારલામેન્ટના મેમ્બર મી. એ. એચ. રોક્રોફ્ટ સર વીલીયમ બુલ, ડાક્ટર ક્રાન્સન, સર જોર્જ પર્સુડ, મી. આદમ સુલ, મી. બ્યોરજ ગોડફ્રે, મી. જેમ્સ ગોડફ્રે, મી. સુલેમાન મેયા, મી. રતનમ પતર, મી. રીય તથા મી. પોલાક હાજર હતા.

ખાણું થઈ રહ્યા બાદ સર મેચરેલ એ પ્રમુખ સ્થાન લીધું હતું અને થોડા શબ્દોમાં મી. ગાંધીને કામ સર કરવા જણાવ્યું.

મી. ગાંધીએ બોલવાનું શરૂ કરતાં પહેલાં સર રેપર લેખ જીવ, સર વીલીયમ માર્કબી, મી. ક્રાઉસ, સર ચારલસ શુવાન તરફથી દિલસેડના આવેલા કાગળો વાંચી સંભળાવ્યા અને પછી બોલ્યા.

મી. ગાંધીનું બાપણું.

મારા બાપળાં મી. અલીનું તથા મારે કામ આજે રહેલું અને સરસ છે. અહીં જે શુદ્ધિઓ પધારી અમને માન આપ્યું છે અને તેઓએ અમને મદદ આપી છે તેઓનો અમારે ઉપકાર માનવાનો છે. જેઓએ અમને મદદ કરી છે તેઓનો ઉપકાર અમારે કેવી રીતે માનવો તે વિચાર કરતાં અમે જોઈએ કે કંઈ નહિ તોપણ

અમારે આપને જે કામનીલિ અમે અહિં આપ્યા છીએ તેને નામે ખાણું આપ્યું. ઉપકાર માનવામાં મારે પ્રથમ નામ તો મરહુમ સર વીલીયમ વીલસન હંટરનું લેવું જોઈએ. તેઓ સાહેબે અમને પ્રથમ થીજ મદદ કરેલી. બેડી હંટરે કાળજી લખી જણાવેલું કે તેઓ સાહેબના મરવાની થી સુધી તેઓના કામમાં અમારું કામ હતું. તેમજ કલકત્તાના ઇંગ્લીશમેનના અધિપતિ મી. સાંડેસ મદદ કરેલી. આ પ્રમાણે અમને કામ્પ્સ એફ ઇન્ડિયાએ પણ અગાઉથીજ આપેલી. ઇસ્ટ ઇન્ડિયા એસોસિએશન તથા ટ્રાંસેલની બ્રિટીશ કમીટીએ પણ તેવીજ મદદ આપેલી. આ પ્રસંગે મારે દિલગીરી સાથે જણાવવું જોઈએ કે હિંદના દાદા મી. દાદાલાલ તરફથી અહિં તથા. જેમ એવો આવ્યો કે તેમનો હંદ તરફ વિદાય થવાનો અને આ ખાણાનો વખત એકજ આવ્યો. તેમની પણ મદદ અમને હમેશા મળતી આવી છે. અહિં હાજર રહેલા શુદ્ધિઓમાંથી જો મારે કોઈનું નામ લેવું હોય તો મી. રોક્રોફ્ટ છે. તેમણે અમને ઘણી મદદ કરી છે. અને હવે મારે એક નામ ઉપર આપવું જોઈએ અને તે સર મેચરેલ નું. સર મેચરેલ બાવનગરીએ આ કામમાં બાર વરસથી મહેનત કરી છે. જેટલી ચીજ અમને હોય તેટલીજ તેમણે સંપાદિત છે. અમારું કામ તેઓ સાહેબે પોતાનું કર્યું છે. તેમની મદદ વિશે હું જેટલું કહું. તેટલું થોડું છે. આજ આપ સાહેબોએ કમીટી બાબત વિચાર કરવાનો છે. કમીટી સ્થાપવાની જરૂર ઘણાં કારણોથી જણાઈ છે. એરડીનસ દર મેરી આશા છે. પણ તે રકમ થાય કે ન થાય તેવું અમારી કક્ષત લો હવે સારું થઈ છે. કામ ઘણું જોખમી છે. અને આપ સાહેબોની મદદની હતી જરૂર પડશે. જે આવા કમીટી હોય તો અમને આશ્ચર્ય રહે. આપ સહુને પણ કામ કરવું સહેલું પડે અને ફરક રિતે પડી સરકારને મદદ મળે. હજી નાતાલના ખીસનો તથા

ગ્રીડીસેનો મામલો બાકી છે. અને રિપોન સાબર ગવર્નમેન્ટ વેળા નું થાય છે તે એવા નું રહેશે એટલે આ કમીટી સ્થાપવાનો વિચાર થયો. કમીટીના બંધારણ બાબત અમે આપ સાહેબોને મુસદ્દો મોકલ્યો છે. તેમાં જે નામ જણાયા છે તે સાહેબોએ તેને હોદ્દા કબુલ રાખ્યા છે. હવે એ કમીટીની સ્થાપના કરવી અને તેને નિભાવવી તે કામ આપનું રહેલું છે. ઉપરમાં આપ સહુનો મદદને સાહેબોનાર ફરી માનવાનો રહેલો છે. અમારી સ્થિતિ કેવી છે તેનો ચિન્તાર આ હોલમાંજ આપની પાસે છે. આપ ખાંચ દિંદી વિધાયને જોશો તેઓ દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદી છે. તેઓ વારિસ્ટર અથવા તો કલકત્તિ અભ્યાસ કરે છે. આજ થી તેઓ જેલતાઈ રહ્યા છે કે દક્ષિણ આફ્રિકામાં તેઓના સા દાસ થશે. એ ઉપરથી આપ જણાવ કરી શકશે કે શી સ્થિતિ હોવી જોઈએ.

મી. અલીનું બાપણું.

મારા બાપળાં જે શબ્દો કહ્યા છે તેજ મારે કહેવાના છે. અમે આપ સાહેબોનો આભાર માનીએ છીએ. બ્રીટીશ ન્યાય ભુક્તિનો મેં સદાય ભરોસો રાખ્યો છે. મેં હમેશાં માન્યું છે કે બ્રિટીશ પ્રજાની પાસેથી ન્યાય મળી શકે. તેથી મને હિંદ છે કે છેવટે અમને ન્યાય મળશે. ઘણી વેળા એમ કહેવામાં આવ્યું છે કે બ્રિટીશ રાજ્યકર્તાની પાસે આ બાબતમાં કંઈ ઉપાય નથી. હું એમ માનતો નથી. જો તેથી મારે અડચણો દુર કરી શક્યા છે તો હું તેઓની વફાદાર હિંદી કૈવલને સાહેબ ન્યાય મેળવવા નો રસ્તો તેઓ નહિ શોધી શકે ?

સર મેચરેલનું બાપણું.

મારે એ બોલ બોલવાની જરૂર છે. જેઓ મારી માફક આ કામમાં ફેટલાઈ વરખાંચી મુંચાયા છે તેઓને જણાવ્યું છે કે આ કામમાં પુરી બાહેલી ને રિતસર કામની જરૂર છે. ઘણી વેળા એમ કાગ્યું છે કે કાંતે છબ્બો ગણવી ને તે છબ્બો અંત ક્યારે ગણવો. મી. ગાંધીએ જણાવ્યું છે કે હવે આપણે બધું બારિક સ્થિતિને પાન્યા છીએ. ટ્રાંસવાલને સ્વરાજ્ય મળશે જો આવે વખતે ટ્રાંસવાલને હિંદીઓની ઉપર બુલમ કરવાને જરાએ કિંતન મળશે તો ખીજ જગ્યાએ પણ એવીજ સ્થિતિ થશે.

જો હિંદી પ્રજાને બહાર ગામ જવાની મનાખજ કરવાની હોય તો તેને ચોખું કહી દેવું જોઈએ. પ્રજાને જણાવવું જોઈએ કે હિંદુસ્થાનની બહાર પણ મુક્યા પછી તેને જરૂરથી દર મળવાના નથી. તેઓએ માન્યક જાતના સાધારણ હુકમની પણ આશા રાખવા

ની નથી. તો આમ લોકોને જણાવવામાં આવે તો તેઓ સમજશે કે તેઓએ શું કર્યું. પણ તેનું મો નથી કરવામાં આવતું. સમુગ્યું હતું પણ એમજ જણાવવામાં આવે છે કે લોકોના હંકા ભળવામાં છે. આપણેલાં વચનો પાળવામાં છે.

જ્યાં અમલદારોએ કબુલ કર્યું છે કે દક્ષિણ આફ્રિકામાં હિંદીની સ્થિતિ હંકાડી છે. તેઓની દળ સખત છે. પણ એમ કહેવામાં આવે છે કે કોલોનીના લોકો માનતા નથી. વડી સરકાર કહે છે 'એમ અશક્ત છીએ'. તેઓએ એમ જણાવ્યું કે આવો વ્યાવહારિક દુસ્થાનમાં પ્રસરે તો તેની અસર કશી માડી થયા વિના નહીં રહે.

આ બધું જણાવે છે કે ચોક્કસ રિતે આપણે વધારે પગલાં ભરવાનાં છે તેથી આપણા ઉદ્દેશોએ દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદીની પરવાનગી મેળવી આ કમીટી રચાવે છે. આજ સુધી આપણને જુદા જુદા માણસોએ લખ્યા કર્યું છે. તેઓના કાગળ ઉપરથી કેટલીક વેળા આપણે કંઈક કર્યું છે ને પછી બેસી રહ્યા છીએ. પરિણામ એ આવ્યું છે કે આ કામની જવાબદારી બધાએ ઓઢી છે એનો અર્થ એ કે કોઈની ઉપર ચોક્કસ જવાબદારી ન રહે. એટલે જરૂર છે કે એક ચોક્કસ કમીટી હોવી જોઈએ. આમાં ઘણા નામાંકિત યુદ્ધરથોએ દાખલ થવાની હા પાડી છે. નામદાર લોર્ડ કે જેવા સાહેબોએ કમીટીમાં દાખલ થવાની આનાકાની કરી છે. તેનો અર્થ કંઈ એવો નહિ કે તેમની લામણી ઓછી છે. પણ તેઓ એમ માને છે ને હું પણ માનું છું કે અસગા રહી તેઓ આપણને વધારે મદદ કરી સકશે. આવો વિચાર સર ચારલસ ડીકે જણાવ્યો છે. તેઓ સાહેબે હિંદીને સારું કહેવું કર્યું છે તે સહુ કોઈ જાણે છે.

આ કમીટીમાં સખ કમીટી છે તેના હાથ માં કારભાર રહેશે. મી. રીચને હું સારી રીતે ઓળખું છું અને હું માનું છું કે મી. રીચના જેવો બીજો સેક્રેટરી મળવો મુશ્કેલ છે.

આ કમીટીના અરજીનું જોખમ કોઈ મેં બંધે મેડવાનું નથી કેમકે તે બંદોબસ્ત દક્ષિણ આફ્રિકામાંથી થયો છે.

આપણે અદિ એક બીજાના વખાણ કરવાને નથી મળ્યા પણ કામ કરવાને એટલે મારે વધારે કહેવા પડ્યું નથી રહ્યું.

મી. ગાંધી મારે વિષે બોલ્યા તેથી હું મગર થયો છું. પણ તે દિવસે મારે બેટા હોઈ તો મેં જે કર્યું છે તેનાથી એણે કેમ કરી સહુ? આ સવાલ માત્ર

દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદીનો નથી પણ ત્રીસ કરોડ હિંદીનો છે. ઇંગ્લેન્ડ રાજ્યને પરદેશી રાજ્ય છે. હિંદીઓને તે રાજ્ય કબુલ છે તેનું કારણ માત્ર એજ કે ઇંગ્લેન્ડ રાજ્ય કોંની ન્યાય બુદ્ધિ ઉપર તેઓનો વિશ્વાસ છે. પણ જો ઇંગ્લેન્ડ રાજ્ય કોં પોતાની જાતમાં હિંદી પ્રજાનું રક્ષણ ન કરી શકે તો એવો કાણ ઇંગ્લેન્ડ પ્રજાનો મિત્ર છે કે જે હિંદ ઉપર ઇંગ્લેન્ડ રાજ્ય છે તે અશબ્દ છે એમ કહી શકશે? આ સવાલ હિંદીની રાજીનેને આપડનો છે. શું ત્રીસ કરોડ માણસને બોળા બેટલા યુરોપી અન કરી શકશે કે હિંદી પ્રજા કે જે જુની પ્રજા છે તે માણસ જાનને ડાળતા હક બોમવવાને પણ લાયક નથી? નવા માણસો શહેરી તરિકે દાખલ થાય તે વિષે આમડીના રમના મેદ પાડ્યા શિવાય ધારા ધડી રાકાય છે. પણ નિર્દોશ માણસોની આખર ઉપર હુમલો કરવો તે ન સહન અહ શકે એવી વાત છે. તેથીજ મને આ બાબત દરદ લાગે છે. અને જો આવી બાબતમાં હું માસથી બનતી મદદ કરું તો તેમાં શી નવાઈની વાત છે?

નામદાર લોર્ડ કે ના બાપજીનો સાર.

સર મેં એરજના છતાંજ આપણ પછી બીજા કોઈને કંઈ કહેવા જેવું રહેતું નથી પણ હિંદુસ્થાનના પુરાના મિત્ર તારે મી. ગાંધી તથા મી. અલીએ આપણી આગળ બેઠું સખ્ય બાપમાં જે હકિકત રજુ કરી છે તેથી મારું મન દુઃખાઈ આવ્યું છે એટલું હું કહેવા માનું છું. આપણે ઘણા ગંભીર મામલામાં ઘેરાઈ ગયા છીએ. તમે જાણો છો કે બને પહે એવો ફરાવ કવો છે કે કોલોનીને સ્વરાજ્ય આપવું. આ પ્રમાણે નાની કોમો કે જેમાં વળી બધા બિટીશ લોકો નથી તેઓને સ્વરાજ્ય આપવું જોઈએ તે તો તેઓની પાસેથી કાળો આમડીના લોકો ના હક જણાવવાને સારું કંઈ હક બાંધવી જોઈએ કે નહિ. આ બધા સવાલો બાબત મારા મિત્ર સર રેમંડ વેન્ડે બોલશે. આ સવાલોને વિચાર માત્ર આપણે કરવો પડે છે એટલુંજ નહિ પણ અમેરિકામાં પણ તેવા સવાલ ઉઠે છે.

જો આપણે હિંદી પ્રજાને કેળવણી આપીએ, તેઓને અડતી પાવરી ઉપર લાવીએ અને પછી તેઓને જણાવીએ કે તે કેળવણીનો ઉપયોગ નહિ કરી શકે તો આવી સ્થિતિનો બચાવ મારાથી નહિ થઈ શકે. સારે નથીએ આ બાબત સતબેદ નથી. મેં આ બાબત લોર્ડ વેન્ડેલ તથા લોર્ડ હેરીસ આગળ વાત કરી છે. તેઓ મારા મનને નહત મળતા છે. તમે જાણો છો કે

લોર્ડ એલગીન તથા લોર્ડ કરેજને આ બાબત સખત લખાણ કર્યું છે એવા વખતમાં કોલોનીયલ કન્ટ્રોલ મળવાની છે. મને લાગે છે કે જો તે કાન્ટ્રોલ આગળ આપણે આપણો કેસ મજબૂતીથી રજુ કરીએ તો તેનું પરિણામ સારું આવવું જોઈએ. તેઓને આપણે બતાવવું જોઈએ કે જો તેઓ હિંદી કામ ઉપર જુલમ કરશે તો તેઓની સામે હિંદુસ્થાન યશે એટલુંજ નહિ પણ ઈંગ્લાંડમાંએ તેઓની તરફથી ખેંચનાર કોઈ રહેશે નહિ.

સર મેં એરજ કહી ગયા કે આ બાબત માં અનુભવી માણસોની કમીટી થવી જોઈએ. તે કમીટીમાં દાખલ થવાનું આમંત્રણ મને થયું છે. પણ સર મેં એરજ એ જણાવ્યું છે તે પ્રમાણે મારે તેમાંથી અલગ રહેવું એ વધારે સારું છે. જો સવાલો ધારા સખ આગળ આવે છે તે સવાલોમાં મારા જેવાએ સ્વતંત્ર રિતે બોલવું તે દુરસ્ત મણશે. આવો મારો અનુભવ છે અને માત્ર તેજ કારણને લીધે હું અલગ રહેવા માનું છું. પણ બધારે બધારે મારી સલાહ માગશે અથવા મને હાજર રહેવાનું કહેશે ત્યારે ત્યારે હું ખુશીથી સલાહ આપીશ અને કમીટીની મીટીંગમાં હાજર થઈશ. મી. ગાંધી તથા મી. અલી બધારે દક્ષિણ આફ્રિકા પહોંચે ત્યારે તેઓએ તેઓના લાઇબ્રેરને ખાત્રી આપવી કે તેઓના દુઃખ માં આપણે લાગ લેનારા છીએ. હિંદી રૈયતના ઘણા સારા ગુણો છે. તે ગુણોને સારું તેઓને માન થયે છે. તેથી હું મી. ગાંધી તથા મી. અલીને ખાત્રી આપી શકું છું કે જ્યાં સુધી હિંદી પ્રજાનું દુઃખ દક્ષિણ આફ્રિકામાંથી દળશે નહિ ત્યાં સુધી આપણે નિરાંત કરી બેસશું નહિ. જેમ રોમની પ્રજા રોમન વસિત છું એમ કહી મગરૂરી માનતી હતી તેમ બિટનની પ્રજા બિટીશ વસિત છું એમ માની મગરૂરી ગણે એવો વખત આવે એમ ઇચ્છું છું.

સર રેમંડ વેન્ડેલના બાપજીનો સાર.

હું વધારે કહેવા નથી માગતો આ મંડળી માં કાયદાના વિધાર્થીઓ છે. તેઓને હું એક કેસની વાદી આપવા માનું છું. જે સવાલ આજે દક્ષિણ આફ્રિકામાં ઉઠ્યો છે તેવો સવાલ એક વેળા રોકેટલાંડમાં ઉઠ્યો હતો. એવી તકરાર ઉઠી હતી કે રોકેટલાંડમાં રહેનારને ઇંગ્લાંડમાં કંઈ હક હોવા ન જોઈએ. તે તકરારનો ફડકો એ આવેલો કે રોકેટલાંડમાં બિટીશ રૈયત તે બધે બિટીશ રૈયત એમ કરવું. આ પ્રમાણે દક્ષિણ આફ્રિકામાં આ સારું ન થવું જોઈએ તે સમજાવું નથી. જો કોલોનીના લોકો

બરીડીશ કહેવાના ઇંગ્લેન્ડ તો તેઓએ બરીડીશ ધોરણ કમલ રાખવાં વેંચ્યે. તે તો ન્યાયાધીશોને પણ બનામણ કરે છું કે આ વાત તેઓએ પાનમાં રાખવી. આપણે કાલોની કથામાં છે તેમ આપણે હિંદુસ્થાનની પ્રગતિને વળગીએ છીએ. હિંદુસ્થાનના લોકોની સાથે મેળાપ થવાથી આપણને કાયદો ચલે છે એમાં કંઈ શક નથી. તો પછી આપણે તેઓને તરફોડીએ તેમ ન બનવું વેંચ્યે. કાલોની જ નામણું વેંચ્યે કે તેઓ બરીડીશ કાઢી શક્યા છે. તેઓ જુદી રીતે નથી વરતી સહતા. જો ઉલટા ચાલે તો તેઓને બરીડીશ કાલોની ગણી શકાય નહિ. રોમ જ્યારે પોતાનું બાન જુલમું ત્યારે રોમ ત્રયડી પડ્યું. જો આપણે જાણત નહિ રહીએ તો આવીજ દશા બરીડીશની થાય એવો સંભવ છે. આપણે મોટી પાયરીએ ચડ્યા છીએ પણ તે નિજાવવાને સારું આપણે નીતીને વળગી રહેવું પડશે. જો કશીયું કે બીજા કોઈ મુલકમાં પુરોપી અને બરીડીશ રૂબતની ઉપર દરકન આવે તો આપણે તેનું રક્ષણ કરી શકીએ છીએ. થું તેટલું રક્ષણ આપણે હિંદીનું આપણા પોતાના રાજ્યમાં ન કરી શકીએ? અને ઉમેદ છે કે બરીડીશ પ્રજા આ સવાલનો ફરિયા સંતોષકારકરિતે કરશે.

સર જ્યોર્જ બર્ડવુડ.

હું માન એટલું કહેવા માગું છું કે સર મંચેરજીના બોલને હું મળતો છું. હિંદી પ્રજા જેટલી ગોતાની આબરૂની દરકાર રાખે છે તેટલી દરકાર રાખનાર બીજી પ્રજા હું જાણતો નથી. તેઓની ઉપર કુખો પડે તેથી હિંદુસ્થાનમાં ખળભળાટ થવા વિના રહેજ નહિ. હિંદી પ્રજા તે આપણું ભોલું છે. તેની ઉપર ઇંગ્લેન્ડ અને અપમાન તદ્દિ હોવા વેંચ્યે.

મી. અમીર અલી.

હું હિંદુસ્થાનમાંથી નાનું આવેલો છું. તે સર મંચેરજી તથા સર જ્યોર્જ બર્ડવુડ જે બોલ્યા છે તે સંબંધે હું માનતો છું. દક્ષિણ આફ્રિકામાં હિંદીઓ ઉપર પડતાં કુખોથી હિંદુ મુસલમાન અને પ્રજા ઉરકે રાજેલી છે. હિંદી પ્રગતિને મોટા વચનો આપ્યા પછી તેને સમ્મારણ હકો પણ દક્ષિણ આફ્રિકામાં ન મળી શકે એ હિંદી પ્રજા સમજી શકતી નથી. ઇંગ્લેન્ડ પ્રજા હિંદી પ્રગતિને કચસતી વેંચે મેલી રહે એ જગતમાં થતી વાત અણગમત નહિ. હિંદુસ્થાનમાં કામચુકી કુખોની જગ્યા છે તે પ્રમાણે વાજ મોરોએની રાજ કરવાને સારું થવા હેતુએ મોટી બુલ ગણાશે. હિંદી પ્રગતિને

મોરોની સાથેના હક મળવા વેંચ્યે એમ હું માનું છું. આપણે રોમની વાત આજ કરી ગયા. હું બીજા રાજ્યનો દાખલો દાખલો આપવા માગું છું તે રાજ્યમાં ચામડીના કે ધરમના ભેદ નહિ હતા. બધા તે તે રાજ્યમાં જ્યાં પસવું હોય ત્યાં પસવા છુટ હતી. આ રાજ્ય આરજ રાજ્ય હતું. હું બરીડીશ રાજ્ય આરજ રાજ્યની સરખામણી તદ્દિ કરી શકે કે જે તેમ થશે તો આ સુધારો નકામો ગણાશે.

મી. એ. એચ. સ્કોટ.

મારી અગાઉ બોલી ગયા તે બોલનારા એનો અનુભવ અને નથી. હું એક ઇંગ્લેન્ડ તરિકેજ બોલું છું. જે આ બાબતમાં બાગ કીધો છે તેનું કારણ માત્ર એજ કે દક્ષિણ આફ્રિકામાં હિંદી પ્રગતિ ઉપર જે કુખો પડે છે તે હું ઇંગ્લેન્ડ તરિકેજ વેંચે નથી શકતા. હું તો એમ માનું છું કે કુખો પડેને સંતુષ્ટ હકો મળવા વેંચતા હતા. હિંદીને કાયદા થડવા વચેરેમાં શા સારું બાગ નહિ મળવા વેંચ્યે એ હું સમજી નથી શકતો. જો બરીડીશ રાજ્યનું ધોરણ બદલવાનું હોય તો આપણે પ્રમાણીકપણે ચોખી વાત કરવાની છે. હું મારી સામે હિંદી જુવાનીઓ એને વેંચે છું. તેઓને આપણી શાળાઓ તા દરવાજા ખુલા છે. તેવા માણસોની ઉપર દક્ષિણ આફ્રિકામાં જુલમ પડશે એ ગણી માફ દિલ દુખાય છે. અને તેથીજ હું આ કામમાં ભાગ લઉં છું.

દાકતર વેંસાયાઓરડહીડડ.

બધા બોલનારાઓ કહી ગયા કે હિંદી ઉપર કુખ પડે છે તેમાં શંકા નથી. ત્યારે એ કુખો કેમ નાશુદ થતાં નથી? તેના જવાબ એ છે કે આપણે કાલોનીનું મન કુખાવવાથી કરીએ છીએ. આનો અર્થ એમ થયો કે અમેરિકા ઉપર આપણે અન્યાય કરતા હતા તેથી અમેરિકા આપણા થી નાશુ થયું. તે દિવસથી આપણે બીજણ બની ગયા છીએ. તે એટલે સુધી કે હવે આપણે હિંદી ઉપર ન્યાય કરતાં કરીએ છીએ કેમકે વળતે કાલોની નોખા પડી જશે. હું તો માનું છું કે આ સવાલનો નીકાલ કાયદેસર પણ થવો વેંચ્યે.

મી. એ. એચ. પેસાક.

આ ટેલીગ્રેફને વેંચેને રાજ માલું છું. હું એક ઇંગ્લેન્ડ તથા વાલૂડી તરિકેજ માર મન થતા અન્યાયથી કુખાય છે. આપણે જેને આ દેશમાં માત્ર આપીએ તેઓને દક્ષિણ આફ્રિકામાં અપમાન મળે તે અવધીન વાત છે. અને ઉમેદ છે કે સત્તાવાળાઓ હિંદી કામને ઇનસાફ આપશે. હું જાણું છું કે આપણા હિંદીભાઈઓને બધા દિવાની તરિકે

મળવા વેંચ્યે. એટલુંજ નહિ પણ રાજ્ય દારી હકો પણ મળવા વેંચ્યે. ત્યાર બાદ મી. સ્કોટની દરખાસ્તથી તે સર જ્યોર્જ બર્ડવુડના ટેકાથી સાર્વિક આફ્રિકા બરીડીશ ઇન્ડિયન કમીટીની રચાવના થઈ અને સર મંચેરજીનો ઉપકાર માની મેળાવણ વરખાસ્ત થયો.

કમીટીના સભાસદો.

નીચે પ્રમાણે ચદસ્થોએ પોતાના નામ દાખલ કરવા કબુલ કર્યું છે.

ઉપ પ્રમુખ સર લેપલ મીડીન, કે. સી. એસ. આઈ. કમીટીના મેમ્બરો:- અમીર અલી, એરકવાયર, સી. આઈ. ઇ., ડી. જે. બેનેટ, એરકવાયર, સી. આઈ. ઇ., સર મંચેરજી ભાવનગરી, કે. સી. આઈ. ઇ., સર જ્યોર્જ બર્ડવુડ, કે. સી. આઈ. ઇ., સી. એસ. આઈ. હેરોલ્ડ કોક્સ, એરકવાયર, એમ. પી., સર વીલીયમ મારકુપી, કે. સી. એસ. આઈ., યીઓર મોરીસન, એરકવાયર, દાદાભાઈ નવરોજી, એરકવાયર, જે. એચ. પોલાક, એરકવાયર, જે. પી., જે. ડી. રીજ, એરકવાયર, સી. આઈ. ઇ., એમ. પી., એલ. ડબલ્યુ. રીચ, એરકવાયર, જે. એમ. રોબર્ટસન, એરકવાયર, એમ. પી., ડો. રથરફર્ડ, એમ. પી., સર ચાર્લસ સ્વચન, બેરોનેટ, એમ. પી., એ. એચ. સ્કોટ, એરકવાયર, એમ. પી., સર વીલીયમ વેડરબર્ન, બેરોનેટ, સર રેમન્ડ વેસ્ટ, કે. સી. એસ. આઈ., નેબર સર ડબલ્યુ. હવેન્સ મોરડન, એમ. પી., સર વીલીયમ જુલ, એમ. પી., ડો. થોમસન, ડી. સી. એલ. સી. એસ. આઈ., સર રોપર લેચલીજ, કે. સી. આઈ. ઇ., સર એડવર્ડ સાસુન, બેરોનેટ, એમ. પી., સર ફેડરીક કાયર, કે. સી. આઈ. ઇ., ડો. કોન્સીલ, ડી. સી. એલ., બેરીસ્ટર એટ - જો. કોરોબારી કમીટી:- પ્રમુખ, સર મંચેરજી ભાવનગરી, કે. સી. આઈ. ઇ. મેમ્બરો:- અમીર અલી, એરકવાયર, સી. આઈ. ઇ., હેરોલ્ડ કોક્સ, એરકવાયર, એમ. પી., જે. એચ. પોલાક, એરકવાયર, જે. પી., જે. ડી. રીજ, એરકવાયર, એમ. પી., જે. એમ. રોબર્ટસન, એરકવાયર, એમ. પી. એ. એચ. સ્કોટ, એરકવાયર, એમ. પી., સર વીલીયમ જુલ, એમ. પી. સેક્રટરી. એલ. ડબલ્યુ. રીચ, એરકવાયર. ચાનરરી સોલીસીટર, જુઝ એન્ડ જુઝ. બેન્કરો - નાનાસ બેંક લી. બોરીસ- ૨૮, કવીનચાન ચેમ્બર્સ, બેરોડવે, વેસ્ટમીનસ્ટર, ડબલ્યુ.

કમીટીના હેતુ એ છે કે (અ) પાર્લામેન્ટ માં અને બહાર જે હિંદીના હેતુઓએ દક્ષિણ આફ્રિકામાં હિંદી ઉપર પડતાં કુખોમાં મદદ કરી છે તેઓનું ન્યાય મેળાવવાનું કામ એકત્ર કરવું તે બરી રાખવું. (બ) આ કામ સવાલમાં બરોબર ફરિયા આજવાને સારું વડી સરકારને મદદ કરવી.

હિંદી નેશનલ કોંગ્રેસ.

મી. દાદાભાઈ નવરોજીના આપણનો સહર.

આજ સાંજની હિંદી નેશનલ કોંગ્રેસના પ્રમુખ અને હિંદના દાદા દાદાભાઈ નવરોજી નું આપણ તા. ૨૬મીના રોજ કલકત્તામાં કોંગ્રેસ ખાતલી વખતે થયું તે રહેર ખાસ તારથી મોકલ્યું છે તેનો મુખ્યનેસર હેવાલ અમે નીચે આપીએ છીએ.

મી. નવરોજીએ પોતાનું આપણ સર કરતાં ૧૯૦૫ તા નવેમ્બરની ૨૩ મી તારીખે રટરફર્ગમાં સર હેનરી કેપ્પેલ બેનરમેને દરેલ આપણમાંથી ઉતારે આપ્યો તે એ કે "અમે તેવું સારું પરરાત્ય હોય તે સ્વરાત્ય ને બદલે કદી કશુલ કરી શકાતું નથી." આ ઉપર મી. નવરોજીના આપણનું મંજાણ રચાયું છે, અને તેના આપણમાં જુદી જુદી રીતે તેમણે બતાવી આપ્યું છે કે હિંદી પ્રજા ને બ્રિટિશ શહેરી તરીકે સ્વરાત્ય મળવું જોઈએ તેમાં કાંઈ શક નથી. તેમણે મરદુમ મી. બેનરજી, મી. બર્રીસ બદ્દીન તત્ત્વ બજી, મી. આનંદ મોહન ગોસ અને મી. વીશ રાવત આદીવારના મરણ બાબત દીલ ગીરી બતાવી, અને ત્યારપછી મી. નવરોજી બોલ્યા કે મુખ્યત્વે કરીને પોતાના આપણમાં કયા ધોરણ ઉપર હિંદુસ્થાનમાં રાત્ય ચલાવવું જોઈએ તે વિષે વિચેચન કરવાનો પોતાનો ધરાવો છે. બ્રિટીશ રાત્યની અંદર હિંદી કોમ કઈ સ્થિતિમાં રહે છે આપણે બ્રિટીશ શહેરી કહેવાયે કે નહિ આ સવાલો તા જવાબમાં હું તો એકાંક કહી શકું છું કે હિંદીઓને પોતાના અસલ હકોની રૂએ તેમ જ રાત્ય કરતાઓના વચનોની રૂએ બ્રિટીશ શહેરીઓના ન્યાય હકો મળવા જોઈએ. બ્યારે મુખ્યમાં ૧૯૬૯ ની સાલમાં ઇસ્ટ ઇન્ડિઅન કંપની રથપાઠત્યારે એમ કહેવામાં આવ્યું હતું કે હિંદી કોમ એ ઇંગ્લાંડમાં જન્મેલ ઇંગ્લેન્ડને જેમ પુરતા હક મેળવવા ને લાયક છે.

બેનર લોકોની સાથે સરખામણી. બ્યારે બેનર લોકો તાએ થયા અને બ્રિટીશ વાવટાની નીચે આવ્યા, ત્યારે સર હેનરી કેપ્પેલ બેનરમેન બોલ્યા આ લોકો (બેનર લોકો) આપણા જેવાજ શહેરીઓ થશે એમ નથી પણ તેઓ આવજ છે. એજ પ્રમાણે હિંદી કોમ બ્યારે બ્રિટીશ વાવટા તળે આવી ત્યારથીજ તેને તેવાજ હકો મળેલ ગણવા જોઈએ, બેનરની લગાઈ માં ૨૦ કરોડ પાઉંડ ખચાયા, અને ૪૦ લાખ માનુષો માર્ગે રાધા અથવાનો ધવાયા. હિંદુસ્થાનથી કરોડે બિલન પૈસાદાર થયું છે.

હિંદુસ્થાનનાં અંગ્રેજો દાખલ થયા તેનો પણ મુખ્ય ભાગે હિંદી લોકોની નદી ચાલી હતી તે છતાં બ્યારે બેનર લોકોને જેકે સ્વરાત્ય મળી ચુક્યું છે તોપણ હિંદુસ્થાન હજુ ને વિતાવું છે.

આજ સરકારની તરફની આશા.

હવે ૧૭ માં સંક્રમાં જેમ અંગરેજ પ્રજા બહુ નીનીવાન હતી તેવી સ્થિતિ હાલના સરકારતાઓ ભાગવવાનો કોળ ધરાવે છે. તો પછી જે હક હિંદીને ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે હોવા જોઈએ તે આપણને તુરતમાં કેમ ન મળે? અને જે સ્વરાત્યની જગ્યા પરરાત્ય કદી નથી લઈ શકવું તો બ્યારે આપણે પાપમાલ થઈ ગયા છીએ, એવી ગતવું જે જેર મુનાસબ અન્યાય છે તે સ્વરાત્યને બદલે કેમ કામ કરી શકે? બ્રિટીશ લોકો આવી સ્થિતિમાં એક હાજુબર પણ નહિ રહે, તોપણ હિંદી પ્રજા આજ ૧૫૦ વર્ષ થયા મુલામગીરી ભાગવ્યા કરે છે.

હિંદની માગણી.

જે હકો આપણે માંગીએ છીએ તે આછે:

૧. જેમ ઇંગ્લાંડમાં રાત્યસત્તા અંગરેજ લોકોના હાથમાં છે તેમ દરેક કારખાનાઓ માં હિંદીઓને જવાબદારી સોંપી તેઓની સત્તા આપવાની જરૂર છે. એમ થાય તો હિંદી લોકો આગળ વધી શકે અને મુખી થઈ શકે.

૨. જેમ ઇંગ્લાંડમાં અને તેના કોલોનીમાં લોકોની ઉપર દર તાબવા પ્રજેરે બાબત લોકોના પ્રતીનીધીઓના હાથમાં રહી છે તેમ હિંદુસ્થાનમાં થવું જોઈએ.

૩. ઇંગ્લાંડ અને હિંદુસ્થાન વચ્ચે પછ સાની લેવહેવનો દરબા ઇનસારી તોર ઉપર થવો જોઈએ એટલે કે જે કાંઈ પછસા હિંદુ સ્થાનમાંથી નીકળે તે પછસાનો સંપૂર્ણ લાભ હિંદી પ્રજાને મળવો જોઈએ હુકમાં હિંદી પ્રજાને સ્વરાત્ય મળવું જોઈએ.

હાલની સ્થિતિ.

હું સમજું છું કે હાલનો કારખાર રવ રાત્ય સ્થાપીને એકદમ તોડી શકાય એમ નથી કહેવા નથી માંગતો, ખજાં વખત દરે આવ્યો છે તે એટલે સુધી કે સ્વરાત્ય પછીં થયા તરફ લક્ષ હોવું જોઈએ. અને જુદા જુદા કારખાનાઓમાં હિંદી લોકોને પુરતી સત્તા મળવી જોઈએ. હરીદામધીજ અને તે પણ હિંદુસ્થાનમાંજ, લોકો સરકારી નોકરીમાં જઈ શકે એવો દરાવ મી. મોરલીએ તુરત કરવાની જરૂર છે. આગ થાય તો કેટલોક સંક્ર ઝપટામાંથીજ નીકળી જશે. મુરોબી અનને બદલે હિંદી લોકોની મારકને કાર કાર સલાવવો એ ખરી બાલ છે. લોકોમાં કેળવણીનો પ્રચાર પ્રુજળ અને દરદવાલ

થવાની જરૂર છે તે બાબતમાં અમે તેટલું ખચ સરકાર કરશે તે લોકો પસંદ કરશે. એક તરફથી જે લોકોને કેળવણી આપવામાં આવે અને બીજી તરફથી જેમ માણસો કેળવતા અથ તેમ તેઓને રાત્યકારખારનો બોલો અને જવાબદારી મળતાં અથ તો આપણે ધારીએ તેના કરતાં વધુ ઝપટાથી સ્વરાત્ય મળે તેમ છે, એટલે વધારે ખર્ચ પડશે એવું બહાનું કરી રીતે ચાલે તેમ નથી.

સ્વરાત્ય કાં ન મળે?

રૂબીઆના આગણ બેરોને દુનીઆનો મોટામાં મોટો એવો સહેનરાહ સ્વરાત્યના હકો આપે છે અને બ્રિટીશ રાત્યના મુખી પ્રધાને એજ સ્વરાત્યવાળી ડુનિયાને કાંબી આપણની દુઆ આપી છે. મને ખાતરી છે કે જે રૂબીઆના બેરોને એવા હકો ને લાયક છે તો પછી આપણે કે જેને સરહેનરી કેપ બેલ બેનરમેન પોતાના સરખા શહેરી ગણે છે તે શું તેવા હકોને લાયક નથી? હું નિરાશ નથી થતો. આખી હિંદી કોમ તદ્દમાર થાય નહિ ત્યાં સુધી સ્વરાત્ય ન આપવું એવી વાત તાખી દેવા લાયક છે. પોતાની પારસા મેંટને સાઈ બ્રિટીશ પ્રજા એવા વખતને સાઈ થોબી ન હતી.

આપણે ૧૫૦ વરસ થયાં લાયક નથી થયા એ શું બરાબર કહેવાય, ત્યાંસુધી આપણી ઉપર બરાબર જવાબદારી નથી મુકતામાં આવી ત્યાંસુધી આપણે જવાબદારીને સાર લાયક પણ નહિ ચાઈએ. આછના મગવા માંડવું છે, બર્રીઆ પણ તેમજ કરે છે, નાપાન તો નમ્કું છે, રૂબીઆ પોસ્ટીમાંથી જુરવાની નજનીજ કર્યા કરે છે ત્યારે શું દુનીઆના જુતામાં જુતો સુધારો ધરાવતારા હિંદી મુલામગીરી ભાગવ્યા કરશે! હાલની પ્રજાઓ જુની પ્રજાઓના આસારથી દબા એલી છે એવી હિંદી પ્રજા તે શું હાલ જે જંગલી રાત્ય હિંદુસ્થાનમાં ચાલે છે તે રાત્ય તળે લાંબી મુદત સુધી રહી શકશે?

પૈસા સંબંધી સ્થિતિ.

હિંદુસ્થાન ખચવના બોલત નીચે ચમદાઈ મયું છે. હિંદુસ્થાન પોતાના અચરને સાઈ તથા પોતાના સુધારાને સાઈ પ્રુજળ પૈસા આપે છે એટલુંજ નહિ પણ ઇસ્ટિન્ડને પશુ તેટલોજ પછસો આપે છે. એ કહો શક નહિ ગણાય.

બ્રિટિશ પ્રજાનો વિચાર કરવો?

જે કે બ્રિટીશ રાત્યે આપણને દગો દીધો છે. ધણી વખત વચનો તોડ્યા છે તો પણ હું ના ઉમેદ નથી થતો. બધી નાની કે મોટા હિલચાલોમાં પતળી જરૂર છે. આપણે પણ ગંતીયા રહેવાનું છે. વળી આશા આંધવાનું બીજું એ કારણ છે કે હાલ

હાંપરેજ આગેવાનો નીતીના ધારણ ઉપર ચાલે છે. હું લીજરલ પસંદ માણુસોને સારીપે માણુ હું અને મને આશા રહે છે કે તે લોકો હિંદુસ્થાનને ધનસાક આપશે અને સ્વરાજ્યનો પાયો નાખશે. મારે હવે સાંખી મુદત છપવાનું નથી પણ જે કાંઈ જામત મને જુદા આપશે તે બધા જામત હિંદુસ્થાનને સ્વરાજ્ય મળવાનું પ્રયત્ન કરવામાં હું માણવા ધારું છું.

કાદાની સલાહ.

ત્યારે મારી સલાહ કોંગ્રેસને એવી છે કે આપણે આપણા દેશની અરજ શહેનશાહને આગની સમાને તથા ઉમરાવની સમાને આપવી જોઈએ. ૧૯૮૬ના કાયદા પ્રમાણે ફેમલને બાદશાહ તરફ અરજ મોકલવાનો દંડ છે. પણ આપણે એક મોટું દંડ ઉભું કરવું જોઈએ અને તેવો હિંદુસ્થાનમાં જુલો જુલો બાહોશ તકતાઓને મોકલવા જોઈએ. તેઓ લોકોને તેઓની જ ભાષામાં તેઓ શું શું દેશને કાયદે છે તે સમજાવશે. એવ પ્રમાણે આપણે ઈંગ્લાંડ હુડીઆર માણુસો મોકલવાની જરૂર છે. તેઓએ આપણી અરજનો સાદ બધે દેશજો પેદારવાનો છે.

અંગાળના ભાગલા.

અંગાળના ભાગલા વિશે અંગાળીએ પુર પ્રયત્ન કર્યું છે અને કરે છે. હું નાઉમેદ નહિં થાઉં. હવે એ મોટી જુલ કરી છે તે પણ હવે સુધારી લેશે એમ આશા રાખીએ છીએ. એ જામત આપણે ઘણી વતિ સાંભળીએ છીએ. એવું તહેામત મુકવામાં આવે છે કે અંગાળી લોકો રમખાણ મચાવી રહ્યા છે. ઈંગ્લાંડમાં શું ચાલે છે? ત્યાં આખા મુલકની અંદર હમેશાં સમાજો ભરાય છે અને લોકો દરેક જાતના સુધારાને સાક મહેનત કર્યા કરે છે. પાલીમેંટ, પ્રેસ અને જુદા જુદા સાધનોથી લોકો પાતાના અગાજ જાહેર કર્યો કરે છે. થોડા દિવસ પહેલાંજ આપણે એવું કે એરતોને વોટ આપવા જામતમાં મી. એસ્કરીથ જોડ્યા કે ઘણી એરતો વોટ માગે છે એમ તેમને જાણી નહીં થયેલી હતી. એનો અરથ એમ થયો કે તે ઘણી એરતો નીચેતર પોકાર કરે તો જ તેઓને વોટના દંડ મળે એ હિસાબે આપણે તો જે અરજીઓ કરી છે અને હિલ ચાલ ચલાવી છે તે ઘણી થોડી છે. આપણે દરેક અગાળની જામતમાં પારલામેંટની ઉપર હાજરો અરજીઓનો વરસાદ વરસાવવો જોઈએ. આપણે તો હજુ માત્ર મેટરીક્યુલેશનની પરીકા મુધી ઘણા માણુસો છીએ. અંગરેજોમાં તેઓનાં બધા ચલાવનારા તે યુનીવર્સીટીના એન્યુએટો છે એટલે આપણી હિલચાલમાં હજુ એટલું તો બાકી

છે. આપણે અંગરેજોના શિષ્યો છીએ અને જે કાંઈ કરી શકીએ છીએ તેને સાક તેઓને મગરર થવા જેવું છે. હિંદુસ્થાનમાં આપણે બધાએ આપણા પૈસા અને આપણા શરીર અરપણ કરવાની જરૂર છે હું એવી સલાહ આપું છું કે આપણે એટલા માણુસો તકવાર કરવા જોઈએ કે તેઓ પોતે કુશળ થઈ ફરીથી ધારણ કરી થેર થેર બદલા અને લોકોને પાતાના દેશ શું હોના જોઈએ. તે કેમ મળી શકે, અને મેળવ્યા પછી કેમ ભોગવી શકાય એ બધું શીખવે.

સ્વદેશી.

સ્વદેશી હીલચાલ એ કાંઈ જાળકાલની નથી. ઘણા વરસો થયાં મુંબઈમાં ચર થયેલી. હું પોતે કીચેડર છું. કોંગ્રેસ કલમ ૨૦ ની થયાં તેની કારભાર મહાળીમાં કામ કર્યું છે. જતાં મારે કહેવું જોઈએ કે હિંદુસ્થાનની આ કંદાડી રિથિનિમાં સ્વદેશી હિલચાલ સંપૂર્ણ જરૂરી છે. તેમજ બાવકોટ એ પણ તવી વસ્તુ નથી. એનો બીજો અરથ એમ થયો કે આપણે આપણા ધંધા રાજગારનું રક્ષણ કરવું એ આપણી ફરજ છે. માત્ર તકાવત એટલોજ કે ત્યારે એવું કામ કર કાર કરે છે ત્યારે તે પ્રોટેક્શન કહેવાય છે અને લોકો કરે ત્યારે તેને બાયકોટનું નામ અપાય છે. આપણે જાણીએ છીએ કે સરકાર સ્વદેશી હિલચાલ પસંદ કરે છે પણ બાયકોટ વિના સ્વદેશી હોઈ શકે. જો આપણે બાયકોટ અને સ્વદેશી હિલચાલમાં ફતેહ પામીએ તો લોકેશાપરને વિચારવા જેવું થઈ પડે તેમ છે. શું આપણા માતબર જમીનદાર અને બીજા લક્ષાધિપતી આ કામ હાથમાં લેશે?

અરી દવા.

આપણી ઇજ્જતોનું ખરું બોધવું તો હિંદુસ્થાનને સ્વરાજ્ય આપવું એજ છે. જો તે મળે તો હિંદુસ્થાન અને ઇંગ્લાંડ બંને સુખી થાય. કદા અંગાળનું પાર્ટિશન રહ થાય તોપણ ત્યાં સુધી આપણને સ્વરાજ્ય ન મળે ત્યાં સુધી સ્વદેશી અને બાયકોટ ભરી રાખવાજ પડશે. જો અંગરેજ પ્રજા મરદુમ બરાલદના રાજો વાદ રાખે તો અંગરેજ પરજાને મહાન ફાલ્દો થવાનો સંભવ છે. બીજારી હિંદમાં ૪ કરોડ પૈડનો માત્ર ઇંગ્લાંડ મોકલે છે તેના કરતાં ૪૦ ગણો માત્ર તબંગર અને સ્વરાજ્ય ભાગવતી હિંદને તે મોકલી શકશે. આપણું કરતબ આ બધું આપણામાં ભાગલા હશે ત્યાં સુધી આપણે મેળવી શકવાના નથી. કોંગ્રે કામ અને બંને ધરમના બધા હિંદીઓએ સંભવતરી કામમાં એક થવું પડશે. જુદા જુદા હવાકાના હિંદીઓ હિંદીઓના જુદા જુદા કાંડોએ

અને હિંદુ તથા મુસલમાન એ બધા એક થવાથીજ સ્વરાજ્ય મળે અને સ્વરાજ્ય એજ હિંદુસ્થાનની આશા. જોર. અને મહત્તા નું મુળ છે.

અંત.

છેવટમાં મી. તબરેજીએ ટકાસવાલના હિંદી જામત વિવેચન કર્યું અને પછી નીચે પ્રમાણે બોલ્યા:—મારું કામ પૂર થયેલ છે. મારે હવે ફક્ત હીલચાલ રહ્યા છે. તેમાં મારે શું જોગવાયું છે તે હું જાણતો નથી પણ મારા દેશીઓને હું મારા લલિતભાવથી એટલુંજ કહેવા માંડ્યો કે તમે બધા એકઠા થાઓ, અંતથી કામ કરો, અને સ્વરાજ્ય મેળવો. તેથી કાલ લાખો માણુસો જુ બચરાથી ફકાળથી અને મરદાથી મરે છે તેઓ બધે અને હિંદુસ્થાન ફરી પાછું સુધરેલા મુલકોમાં અંગરેજ ગણાય.

કેપટાડિનવાળો ખુનનો કેસ.

પણ જુખાનોઓ.

કાનુદ બગસે જજીઆનું કે મારી ઉમર ૧૮ વરસની છે ને હું ગાડી હાંકવાનો ધંધો કરું છું. માછરૂંદે જજીઆનું કે તમારી ઉમર ૨૩ વરસની લાગે છે. ત્યાર બાદ કો. કોક્સે ઇન્કમાટેલના શરીર પરના ધાતુ વરણન કરી જજીઆનું કે જોપરી ભાંગી મગજ ને ઇજા પહોંચવાથી તે મરણ નીપળ્યું હતું. કીરકીન ને ગારવામાં અવેક યા સંબંધે પણ જુખાનો આપવામાં આવી હતી. બાદ જુનહેગારોને સાક્ષીઓ રજુ કરવાની મુયતા થઈ હતી પણ તેમના તરફથી કોઈ સાક્ષીઓ બોલાવવા માં આવેલ ન હોતા ત્યાર બાદ કેસ મુલતવી રહ્યો હતો.

સ્ટોમરોની હીલચાલ.

[નાતાલ કીરકટ લાર્ડન]

અમકુલી—તા. ૧૨ જાન્યુઆરીના અર સામાં ઉપડશે.

[જરમન લાઇન]

રેસ્ટાઇન—તા. ૨૦-૧-૦૬ના રોજ મુંબઈ થી ઉપડી મુકા છે. અહીંથી કંઈ જાન્યુઆરીએ ઉપડશે.

સુલતાન—તા. ૧૭મી જાન્યુઆરીએ ઉપડશે

નાતાલમાં સુપ્રસિદ્ધ નવીનવીવાહ

ગોરાના રવીશ અને અનરેના પ્રસિદ્ધ વેપારી મી. દાદા એસમાણના બાઈ અળ દુલ લતીફના લગનની તા. ૨૩ ડીસેમ્બરના રોજ મુકરર હોવાથી દરબનના મુખ્ય વેપારી એ તથા બીજા પ્રસિદ્ધ મુદ્દાઓ અને મેરી તરબર અને ટોંગાર વગેરે બુદ્ધ બુદ્ધ સ્થળે મી આવેલા મહદ્દેશ મળી આશરે ૨૦૦ માણસોનો સમુદાય જનમાં એકઠો થવાથી ખાસ રહેણીયક દરેકનમાં અને મી. અળ દુલ લતીફની સાદી સળળ તેનાજ નામની છપાવણી ટીટીટથી દરબનથી આશરે ૩ વાગતાને સુમારે ૬૨૬ કલાસના ડખામાં સર્વે મોટી ધામધુમથી ચોર્નવાઈલ જકસન આવ વાને દરેકનમાં રવાના થયા. પ્રથમથી કરી રાખેલી મોહવણ મુજબ ત્યારે પાંચ વાગતા ને સુમારે છત્રયાંગા રેશન દરેકન આવી પહોંચી ત્યારે ત્યાં આ કાચી ફુટ વગેરે લેવા મારે દરેકન અરધો દલાક રોકાઈ હતી અને આશરે સાત વાગતાને સુમારે ચોર્નવાઈલ જકસન ગાડી આવી પહોંચી. આવતાવારે કન્યાના પિતા મોહમદ જન તરફથી આવ નાર પશુઓને પચાપોચ સતકાર કરવા માં આવ્યો હતો ત્યારબાદ તરતજ એક વધુ બોંયની વીસાળ મેડી ઉપર જનતા માણસો ને કિતારો આવવામાં આવ્યો હતો ગમતને મારે કરગનથી કેટલાક સારા ગાનારા સાથે કંવામાં આવ્યા હતા તે જગ્યા જગ્યા ઉપર ગાનતાનને આનંદ આપતા હતા બે અળ સતાર બળવનાર વગેરેથી સળાને વખતો વખત આનંદ આપવામાં આવ્યો હતો. તા. ૨૩મીની રાતના આશરે ૧૧ાને સુમારે નીકાલ થઈ ગયા બાદ એ વખતે મજેલી મીજલસમાં મી. અળદુલા હાઈ આદમ ઝવેરીએ આ ખુશાલીના પ્રસંગનો દુક સાર જણાવી બને જોડાને દુલ આવી હતી. તે બાદ મોલવી સાહેબ શેલ મોહમદ સાહેબે હરદ જખાનમાં ખુબ છટાદાર અને અસરકારક ભાષણ આપ્યું હતું અને વર કન્યાના હકમાં દુવા સાદી હતી અને બીજે પ્રસંગે પણ તેઓ સાહેબે ફેળવણીના પ્રસંગ માં બહુજ સારી રીતે ગોધરૂપ ભાષણ આપ્યું હતું અને સુરત અનજુમને સુલતા નીઆ ખાખત મદદનો ઇસારો કરવાથી મી. દાદા એસમાણ તરફથી સુરતમાં સ્થપાએલ ફેળવણીના ઉત્તેજન મારે મી. દાદા એસ માને પાંચ મીની મદદ આપવા પોતાનો વીચાર જણાવ્યો. ત્યારબાદ મી. દાદા મોહ મદે તથા શેક પીરન મહમદે તથા મી. કાળીલસ પરમાનંદ માંધી તથા મી. અળ રામ મંગળજી હાદર તથા કેપટાઈનવાળા

મી. હાઈ આદમ શુલ તથા વારીકર મી. ખાન તથા મી. આંગલીયા વગેરેએ પ્રસંગને ઘમતાં દુકે અસરકારક ભાષણ બહુધા સાદા મુખારકના સંબંધમાં આપ્યાં હતાં આ બધાનો જરાબ મો. દાદા એસમાણ તરફથી મી. રેકુદીન તરફથી છટાદાર રીતે આપવામાં આવ્યો હતો.

અતરે જણાવવું જોઈએ કે સાદી અગાઉ તેની ખુબીઓ મોલવી સાહેબ તરફથી શરી વત પ્રમાણે સમજાવવામાં આવી હતી અને ભાષણો થઈ રહ્યા બાદ મી. પીરન મોહમદ ના પુત્ર મી. મીયા મોહમદ કુરનેશરીફ ની કેટલીક આમાતો છટાદાર રીતે પડી મીજ લસને સંતોષ આપેલ અને બધા તેમને પશુ સારી રીતે મુખારકબાદી આપતા હતા. જનમાં આવેલા મહદ્દેશોએ મી. અળદુલ લતીફના રીવાજ મુજબ શાલ ટીટીઓ વગે રેથી સતકાર કરેલા અને મી. દાદા એસ માન તરફથી એ વખતે પધારેલા પેદા હમામે મોલવી સાહેબો મીયા સાહેબો તથા રુદ્ધક સાહેબો વગેરેનો યથાભોગ્ય સતકાર કરવામાં આવ્યો હતો. પછીનો બધો વખત ગાન તાન રમુટ હકરા વગેરે ચાલતાં આખી રાત મીજલસમાં આનંદ આનંદ ફેલાઈ રહ્યો હતો. ગાનારા તમામ માણસોની દેખરેખ અને નીચમ મુજબ મોહવણ મી. ઇસમાઈલ હાલબાઈ તથા મી. ગોર્વીદજી તરફથી સંતો પકારક રીતે કરવામાં આવી હતી. આવેલા તમામ મુદ્દરથોને ખનપાન માન વગેરે સર્વે રીતે સંતોષ મળે તેવી ઉમદા મોહવણ રાખ વામાં આવી હતી. જેથી જનમાં આવેલા તમામ હિંદુ મુસલમાન સંતોષ પામ્યા હતા મી. મહમદ જન તરફથી મી. એમ. સી. આંગલીઆએ સરવે મહદ્દેશોનો વીવેકપુરવક આજાર માન્યો હતો. વધારે ખુબી થવા જેવું એ છે કે મી. દાદા એસમાનની જેવી ઉમેદ હતી તે પ્રમાણે દરબનની લગલગ દરેક હિંદી મુખ્ય દુકલના આગેવાનોએ આ ખુશાલીમાં ભાગ લીધો હતો વળી મી. ઉમર હાઈ આમદ ઝવેરીની પશુ આ કામમાં ઉત્ત સાદવાળી દેખરેખ વખતો વખત જોવામાં આવતી હતી. તેમજ દરબનથી તમામ સંભાવીત મુદ્દેશોને જનમાં લઈ આવવાને મી. ઉમર હાઈ આમદ ઝવેરી તથા મી. અળદુલા હાઈ આદમ ઝવેરીએ બહુજ ખતથી કામ બજાવ્યું હતું.

તા. ૨૩ના રોજ જન સરવે દરબન આવવાને રવાના થયા આગમ્ય મી. દાદા એસમાન તરફથી મી. ઉમર ઝવેરીએ તરવે મુદ્દેશોને વીનયપુરવક જણાવેલ કે ગમકા ગમને લીધે કાંઈ મુદ્દરથને કાંઈ તક લોક થઈ હોય તો હામા માગેલ અને મી.

મોહમદ જન તરફથી મી. આંગલીઆએ એવોજ વીવેક જાહેર કરેલ. બનેના જવાબ માં શેક હાઈ મોહમદ તરફથી સંતોષકારક રીતે તથા હિંદુઓ તરફથી મી. કાળીલસ માંધીએ પણ તેવોજ સંતોષવાળો જવાબ આપ્યા બાદ માનતાન વગેરેનીગમત રહી અછ તે બાદ આશરે ત્રણને સુમારે ખાસ રહેણી વલ દરેકન મારફતે જન રવાના થઈ. વચે અરધો દલાક પ્રથમ વખત મારફત છત્રયાંગા માં આનંદ લીધા બાદ સરવે ખુબી ખુશાલી માં લગલગ છ વાગતે દરબન આવી પહે ચતાં રવઆજમે સીધાવ્યા.

ધો મોહમદન એસોસીએશન.

તા. ૧૮ મી ડીસેમ્બરના મો. ઇસમાઈલ ગોરાના પ્રમુખપદ નીચે મીડીંગ મળી હતી. સેક્રેટરીએ ગઈ મીડીંગનો રીપોર્ટ વાંચી સંભળાવ્યો હતો. ચેરમેન તથા સેક્રેટરીનાં રાજનામાં મંજુર કરવાથી કેટલાક મેમ્બરો નાં દીક નાશજ થયાં હતાં. કેટલાક ભાષણો અને વાદ વિવાદ પછી ચેરમેન નીમવા મી. ઇવુદ મોહમદ, મી. ઉમર હાઈ આમદ ઝવેરી, ઇસમાઈલ ગોરા અને મી. એસમાન અહમદ એફેન્દીનાં નામો બહાર પાડવા ન આવ્યાં હતાં. છેવટે મી. એસમાન અહમદ એફેન્દીને પ્રમુખ ચુંટી કહાડવામાં આવ્યા હતા અને મી. ઇસમાઈલ ગોરાને ઉપ પ્રમુખ નીમવામાં આવ્યા હતા. સેક્રેટરીની જગ્યા મારેની ચુંટણીમાં માજી સેક્રેટરી મી. મુખામ અહમદ એફેન્દીને જ હતેલમાં સાથે ફરી ચુંટી કહાડવામાં આવ્યા હતા અને મી. પીરન મોહમદ મળવામાં ચેક આવેલા તે નહિ આપી તે ઉપર ચેરમેને દીક કરી હતી ગઈ મીડીંગમાં હીસાબ વંચાયા છતાં મી. પીરન મોહમદે ફરી હિસાબ તપાસવાની માગણી કરી હતી જે સેક્રેટરી હાજર નહિ હોવાથી સ્વીકારવામાં આવી નહોતી. રુકુલ કમીટીના મેમ્બર મી. એમ. સી. આંગલીયા એ જણાવ્યું કે પાછલી મીડીંગના ફાવ પ્રમાણે હેડ ગાખરને મળવા કામગી જખ્યો છે જેનો જવાબ આપતાં મળવાથી વધારે વીમતો બહાર પડે.

બોજી મીડીંગ.

તા. ૧૯ મીના ચેરમેન મી. એસમાન અહમદ એફેન્દીના પ્રમુખપણા તળે મળી હતી. હિસાબ મારે મી. પીરન મોહમદ વગેરેના મનમાં પડેલા ખાલા વહેમ મારે હીસાબ તપાસવા અરથે મી. ઇસમાઈલ ગોરા આડીદર મી. મોહમદ ત્રિમ્બેદ મી. મોહમદ મુલેમાન ડીમેલ, મી. ઇસમાઈલ ઇસા પટેલ, મી. ઇસમાઈલ

આદમજી દુલ્લાની કમીટી નીમાઈ હતી. આરિસ્ટન્ટ સેક્રેટરી મી. હાઈમીયા કાઠ તથા મી. મજબુમે શરૂનામાં પાછાં ખેંચી લીધાં હતાં. મુરગેસા પીલ્લેવાળી બીડીંગ માં કન્ટીનનું લાઈસેન્સ અટકાવવામાં કરેલ મહેનત બદલ મી. ગુલામ અદમદ ખેદારી, મી. હાઈ મીયા, મી. આંગલીયા મી. પીરન શેઠ, મી. દાઉદ શેઠ, મી. આદમજી મીયાંખાન મી. હસમાઈજ દસા પટેલ અને મી. હસપ બગસ હાફેરી તથા મહેંદ મુન્નદાને આપતી બીડીંગમાં દુલ્લાના હારથી વધતી એકસાન માનવાનો ફરત થયો હતો. ત્રાન્સવાલથી ડેપુટીકમિશનર ગમેલા મી. અલી અને મી. ગાંધી ફતેહમંદી સાથે પાછા ફર્યા. તેઓને આભાર માની મુબારકખાદી તથા આભારને સંદેશો તાર મારફતે કેપટાઉન મોકલવામાં આવ્યા હતા. મેરમેન મી. ઓસમાન અદમદ એફેન્દી તથા સેક્રેટરી મી. ગુલામ અદમદ બેલારીએ ફરીથી મળેલા હોદ્દાઓ માટે આભાર માની કેટલુંક વિવેચન કરી સભા બરખાસ્ત કરી હતી.

મી. ખેડેરીઆને ટીપાટી.

યોગ્ય રીતે થયાં મી. એમ. એમ. ખેડેરીઆનું કચ્છન આદરુ ધર્તા પગલીકના કામમાં તેઓ આગળ પડતો બાગ સેતાર હોવાથી મી. ઉમર હાજ આમદ અંબેરી તરફથી તેમને ટી પાર્ટી આપવામાં આવેલ. આ વખતે મહેતાઓનો મુખ્ય સમુદાય એફેન્દી થયેલ. આ સભામાં મી. શેલતને પ્રમુખપદ આપવામાં આવેલ, અને મી. ઉમર હાજ આમદ અંબેરીએ શરૂઆતમાં એવી દરખાસ્ત કરી કે આ વખતે મી. અંબારામે શરૂઆત માં નીલિત બોલવું પ્રથમ વિવેચન કરી આગળ કામ ચલાવવું. તે ઉપરથી મી. અંબારામે પ્રસંગને લગતું કુટુંબિવેચન કર્યું. મી. દિવાન, મી. શુક્ર, મી. રણજીડજી, મી. સંબંધી અને છેવટે મી. રૂકુદીને અસર કારક બાબલુ આપી સભા રંજન કરી હતી. ધણાજણ બોલનારાઓએ મી. ખેડેરીઆની લાવકાત સભામાં જણાવી હતી. મી. ખેડેરીઆએ યોગ્ય ઉત્તર આપી પોતાને મળેલા માનનો ઉપકાર માન્યો. બાદ મી. અંબેરીએ જણાવેલ કે સરવે શુદ્ધરથો વખતે વખત આવા કામમાં બાગ લેવાને ઉત્સાહ જણાવે છે જેને માટે ઉપકાર માન્યું. બાદ પ્રમુખે પ્રસંગને લગતું વિવેચન કર્યા બાદ આ ફરત વગેરે લેવામાં આવ્યાં હતાં. અને રાતના ૧૦ વાગ્યાને સુમારે સભા વિસ્તરવાન થઈ હતી.

વિદાયગીરીનું માન.

વેલ્ડાન્ડમેન તા. ૧૦-૧૨-૦૬.

કચ્છનના જાણીતા ફરેના વેપારી મી. ડી. આર. પટેલ અને તા. ૨૭ ડીસેમ્બરની રાત્રે પોતે દેશ જતા હોવાથી પોતાના મિત્ર મંડળને મળવા અરથે આવેલા. તેઓને પાર્ટ સ્ટેશને લેવાને તેમના મિત્ર તથા રનેલીઓ મળી પોલોસો ગ્રહરથો સ્ટેશન ઉપર હાજર થયા હતા. સ્ટેશનેથી તેમને મી. દુજાભભાઈ બીખાભાઈને ત્યાં લઈ જવામાં આવ્યા હતા. ત્યાં આ પાણીની ચોક્કસ કરવામાં આવી હતી. અતરે મી. પટેલ એ અકવાડીયા રજા હતા. તે દરમિયાન કેટલાક લોકોપયોગી કામો માં ભાગ લીધો હતો. ગુજરાત હિંદુ સોસાયટી તરફ પણ પોતાની ફરજ બજાવવા ચુક્યા તથા. સોસાયટી મધ્યે તેમના મીત્રો એ તેમને યોગ્ય માન આપ્યું હતું. અગ્રેથી તા. ૧૦મીએ મેકમાં ઉપરથી તેમને વળાવવા ૨૦૦ બેટલા ગ્રહરથો સ્ટેશન ઉપર હાજર થયા હતા. મી. પટેલને અનરેથી મી. વી. પી. પટેલ તરફથી તેમજ લાલભાઈ ગોર્ધાંદ પટેલ તરફથી એક એક સોનાનું કડું બેટ આપવા માં આવ્યા હતા.

નાતાલ સનાતન ધર્મસભા.

કચ્છન તા. ૨૩-૧૨-૦૬

આજરોજ સભા ૧૩૨ પ્રીન્સ એડવર્ડ ઓટમાં મળી હતી સારી સંખ્યામાં ગ્રહરથો એ હાજરી આપી હતી. સમયસર ઇન્ચર સ્ટુન્ટિ કરી ગીતાજનો પાઠ કરી સેક્રેટરીએ ગઈ સમાનો રીપોર્ટ જણાવ્યો. આજરોજ વિગય રા. કેશવરામજીએ ધર્મને લીધેલ હતો. જે તેમણે વાંચી સંજળાવ્યા, સભા સહોએ પણ પુષ્ટી આપી. બાદ મી. જી. વીલીઅમસને પત્ર સભાપરને રજુ કરવામાં આવ્યો. મી. વીલીઅમસ તથા ડો. એ. ઇ. મારશે સભાસદ તરીકે દાખલ થયાજણાવ્યું હતું. સર્વાનુમતે જે પસાર કરવામાં આવ્યું. ડો. મારશેની ૧૯૦૭ની બાદ માસગી ટી તથા મી. વીલીઅમસની જાનેવારીની ટી સ્વીકારી લીધી હતી. ગોરા ગ્રહરથ તરફથી સભાને ઉત્તરન મળે છે તેને માટે સભાએ તેમનો અંતઃકરણ પુરવઠ આભાર માન્યો. મી. વીલીઅમસે જણાવ્યું કે આ દેશમાં આમડીતા રંગપર બીન્નના ગણી સ્વાર્થી વિચારપર દોરાઈ જઈ ઇશરના નિયમેથી અજ્ઞાત બની જઈ ગેરી પ્રજા જે અન્યાય હિંદી પ્રજાપર મુકવા તક્યાર રહે છે તેવા વિચારે સુધારવા હમને ત્યાં ત્યાં પ્રસંગ

મળશે ત્યાં ત્યાં ચુક્યું નહિ. બાદ મી. વીલી અમસે જણાવ્યું કે મી. માર્શના કચ્છ ગઈ કાલે મયાં છે, જે બાઈ સાથે કચ્છ મયાં છે તે પણ એક થીઓસોફીસ્ટ છે એમ જણી આપણી સભાએ આનંદ માનવો. આ બખર થી મી. વીલીઅમસને આભાર માની મી. અને મી.મીસ માર્શને મુબારકખાદીનો પત્ર જાખવો એમ હતું હતું. બાદ ઇન્ચર સ્ટુન્ટિ કરી રાત્રિમંત્ર બણી સભા વિસ્તરવાન થઈ હતી. આ વખતે રવિવારે મી. રણજીડજી 'નીતી' વિષે બાબલુ આપશે.

નાદારી ફેરની નોટીસો વગેરે

(ગવર્નમેંટ મેસેજમાંથી.)

મારિસમગેના સ્ટોર કીપર ઇન્ચાર્જીમ હાજ મહમદના લેણદારોની બીડીંગ ૭ મી જાનેવારીએ બરાવાની છે. એન્ડ કોરટના શેખ એમ. મહમદની મીલકત અમદાવાદ, જા. બરાઉનની અરબપરથી મુદતની જાણીમાં લેવામાં આવી છે. કોર્ટ મેનરના મુરખનની મીલકત નાદાર તરીકે બાહરે કરવા ૬ ટી ફાઈવઆરીએ અરજ થનાર છે.

મારિસમગેના સ્ટોરકીપર હાજમુદીનના લેણદારોની બીજી બીડીંગ ૭ મી જાનેવારી એ અને ત્રીજી બીડીંગ ૧૫મી જાનેવારીએ બરાવાની છે.

અમગેનીના સ્ટોરકીપર ગુલામ મુદત્તાના લેણદારોની બીજી બીડીંગ ૮ મી જાનેવારી એ અને ત્રીજી બીડીંગ ૨૨ મી જાનેવારીએ બરાવાની છે.

રુપ્પુરેશનને માનપત્ર.

સરવે હિંદીલાઈઓને ખબર આપવા માં આવે છે કે તા. ૧ ટી જાનેવારી સને ૧૯૦૭ ને મંગળવારના રોજ રાતના સાડા આઠ વાગે આપણા માનવંતા મી. એમ. કે. ગાંધી તથા મી. હાજ વજર અલી જેઓ ટાંસવાતના યોરડીન-સને મંજુરી નહિ આપવા બાગત કચ્છ ગયા હતા તેઓને તે કામમાં ખુદાએ ફતેહ આપી છે. જેથી નાતાલ ઇડિઅન કોંગ્રેસ તરફથી માનપત્ર આપવાનું છે જે તકનો લાભ લઈ નાતાલ કોલોનીમાં વરના હિંદીલાઈઓ આવા મહાન મેળાવકામાં ભાગ લેવા ચુકશે નહિ એવી અમોને ઉમેદ છે.

લી. ઉમર હાજ આમદ અંબેરી. મહમદ કાશમ આંગલીયા. નોટન્ટ એ સેક્રેટરીએ. તા. ૧. કોંગ્રેસ.

હિંદુસ્તાનના ખબરો.

મુંબઈમાં નવી બેંક—આનંદચંદ્ર મી. વીઠ્ઠલદાસદાદર દાદરસી, મી. ચુનીલાલ ધરમદાસરસયા, અને ખીજાઓએ ધી ઈન્ડિયન રીપ્રીઝિંગ બેંક સ્થાપવાની મદદનગર બાહર પાડી છે. એ બેંકની યાપણ બે કરોડ રૂપિયાની રાખવા ધારી છે, જેમાંથી પોણા કરોડની કામતના શેર તો શરૂઆતમાં જ લેવાઈ ચુક્યા છે.

અજગર અને પોલીસો—જેલા મેલ માં મળેલ 'હિંદી પંચ'ના એક ચિત્રમાં હિંદીને પોલીસાનું રૂપ આપેલ છે અને માંસવાસને અજગર બતાવ્યો છે. આ અજગર પોલીસાને બીડી ખાઈ જતો ચીતરવામાં આવેલ છે.

કાણુલમાં હિંદુઓનું સંસ્થાન—કાણુલમાં હિંદુઓ વસી શકે તેવા એ ભાગ દાલમાં જેવામાં આવેલ છે. ત્યાં પાંચ ધર્મશાળા જુદા જુદા મથકે ખાંધવામાં આવી છે. હિંદુ સ્ત્રીઓ શહેરમાં જઈ આવી શકે છે હિંદુઓને મુસલમાન જેટલા હક તથા છુટી રીતે દરવા દરવાની તથા રાત્ર્યના હોદાઓ આપવાની ના. અમીરે ગોઠવણો કરી છે.

અલીગઢ કોલેજ—લોર્ડ ક્રોમવેલે અલીગઢ કોલેજની મુલાકાત લીધી હતી. તે વખતે તેમને કોલેજ તરફથી એક માનપત્ર આપવામાં આવ્યું હતું. તેમણે કોલેજમાં ફરેક ફોલો ફરી જુદાં જુદાં ખાતાં તપાસી કોલેજના કામની બહુ તારીફ કરી હતી.

હિંદી પંચમાં રેલીગેટો—માંસવાસ ડેપ્યુટેશનને વિલાપતમાં મળેલ દિવસોજ બતાવવા તા. ૨૭ ડીસેમ્બરના હિંદીપંચમાં અને રેલીગેટો તથા એક ગોરાનું ચિત્ર આપેલ છે અને ગોરાડીનન્સને કુકરનું રૂપ આપ્યું છે. રેલીગેટો તથા ગોરા આ કુકરનો બાલાવે સિદ્ધ કરે છે.

દાકૃત્ય ઉપર હામ—દક્ષિણ હિંદુસ્તાન માં રેલ મરફો વગેરેથી પીકાતી પ્રજા ઉપર પદસાની ખાધોને જખરો ફટકો લાગ્યો છે. મદ્રાસવાળા આરબુથ નોટની કુપંતીએ ૧૭ કરોડ ઉપરાંતનું દેવાનું કાઢ્યું છે. આથી સંખ્યાબંધ લોકો રખડતા થઈ પડ્યા છે. અને કેટલાંક ધર્મદા ખાતાંઓ બંધ થયાં છે.

લાવણપુરના નવાખ—મકે હજ કરવા નીકળ્યા છે. તેઓ પહેલાં મદીનાની મુલાકાત લઈ જાનેવારીની આખરે મકે જશે. રસ્તામાં જાણુવા લાયક જગ્યાઓની તેઓ મુલાકાત લેવાર છે.

વરતમાનપત્રપર કેસ—પંબળના પ્રસિધ્ધ પત્ર પંબળીપર અમુક કહેવાતી નાપાયાદાર બાળતો જાખવા માટે સરકાર તરફથી કેસ ચાલુ છે તેના વખતમાં લાહોર ના ત્રીજુનપત્ર ઉપર પંખા કેસ જેમાં એક હિંદી પંખોએ એવનારનું પુત્ર મર્યા હતું તે કેસની હુકમન જાપવા માટે સરકારે કેસ માંડ્યો છે.

મી. જયજીજીના કાગળ—ગોખાલા વાળા મી. એ. એમ. જયજીજીએ મુંબઈના કેટલાક પ્રસીદ્ધ જગ્યાઓમાં પત્ર લખી એવું જણાવ્યું હતું કે દરોસવાલના હિંદીઓ તરફથી લોર્ડ એલમીનની મુલાકાતને જે ડેપ્યુટેશન

મળ્યું છે તેને ટેકા આપવા માટે મુંબઈમાં એક બહેર-મીટીંગ બોલાવવાની જરૂર છે. (તેમાં ખાસ કરીને) મુસલમાન કામને તેથી મીટીંગ બોલાવવાનો આગ્રહ કરવામાં આવ્યો હતો. તેઓ લખે છે કે કેમિસ આગેવાનોએ એ બાબતમાં કાંઈ નથી કર્યું એ નવાઈ જેવું છે. ક્યાં છે સર શીરોજશાહ? ક્યાં છે મેસર્સ ગોખલે વાળા તથા લીલક? આફરીકાના વસતી કામમાં મુંબઈને કરીને મુસલમાનો છે અને તેટલા માટે મુંબઈના મુસલમાન આગેવાનો ની દરબ છે કે તેમણે એક બહેર મીટીંગ બોલાવી લોર્ડ એલમીન પર કેમક મોકલવો. હું અરજ કરું છું કે મોલવી રીપુડીન અલમદ ઇબ્રાહીમ આદમજી પીરલાહ, સૈયદ કીનુ હદરસ જેવાઓએ આફરીકાના પોતાના રૂબ ધર્મીઓના તરફ દિવસોજ બતાવવાની તક ન મુકવી બેઠાં.

ફટરના તારસમાચાર.

રજાને લીધે પાર્લામેન્ટ કુલ મુદત સુધી બંધ રહેવાની હોવાથી ૨૧મી ડીસેમ્બરથી પાર્લામેન્ટની બેઠકો બંધ પડી છે. તે ૧૨મી ફેબ્રુઆરીએ ઉઘાડશે.

૪,૨૦૦ રૂપેની સ પામણની એક કુકરીને જરૂર પડે તો કામમાં લેવા સાર મોરકકો મોકલવામાં આવી છે.

મુરીસ મીનીફટરની સુચનાથી મોરકકો વાળા સરદાર રેમુલીએ એવો હુકમ કર્યો છે કે તાંજર બહારના મુલતાનના સરકારને ખેરાક પુરો પાડવો.

છટાકીનો નેપલ્સ પાસેનો જવાબામુખી પરંતુ ફરીથી નાશૂત થયો છે તેના મુખમાંથી રાખ વગેરે નીકળવાનું શરૂ થયું છે.

૨૬મી તારીખે લંડનમાં લાવાઓ સાથે ખરસાદનું તોફાન થઈ એ કલાકમાં ૬ ઇંચ જેટલો બરફ પડ્યો છે.

ઇંગ્લીશ સ્પાનલ તથા સ્ટોટલાંડમાં પવન વરસાદનું તોફાન થયું છે. તેથી કરીને કેટલેક ફોલો તારો તુટી ગયા હતા. તથા દરબલ વહેવાર બંધ થયો હતો.

ઉપરનું તોફાન પાલળથી ફ્રાન્સ અને સ્પેન તરફ મથેલું હોય એવ તારો ઉપરથી જણાય છે. એવું જણાવવામાં આવે છે કે સ્પેનમાં મોટી રેલ આવી મોટું નુકશાન થયું છે.

ચીનમાં અવકર રૂઝવળી આફતમાં રાખ કાળોઓને મદદ કરવા માટે એક રૂઝ હુકમ છે. તેમાં મોટા ડાકરોને હુકમ કર્યો છે.

LIFEBUOY SOAP

“તંદુરસ્ત મજાસેં દેશ આવાદ હોતા હૈ.”

અમરસન.

લાયફબોય સાબુન

તંદુરસ્તીકા મિત્ર હૈ. કોઈમી चीज स्वच्छ करनेका और हीसइनफेक्ट करनेका काम एकी साथ करते हૈ. वोह हरदम स्वच्छ हૈ और ताजा करनेका खास गुण धरावतें हૈ. दक्षिण आफरिकाकी रुतुको वोह बहुत अनुकूल होता हૈ.

લાયફબોય સાબુન

રાજાઓકા खास हीसइनफेक्ट साबुन हૈ.

WESTERN INDIA

Army Boot and Equipment Factory,

BOMBAY, India.

PROPRIETORS—

Messrs. Adamjee Peerbhoy & Sons.

MANUFACTURERS OF —

**Military Ammunition Boots, Volunteer Ammunition Boots,
Police Ammunition Boots, Sandals, Gurgabi Shoes, &c**

Military, Volunteer and Police Harness, Saddlery, Accoutrements, etc., etc.

Leathers:—Russian, satin and black waxed calves; harness leathers of all kinds; bag and carriage hood hides; Morocco, etc., etc.

Civilian Boots, shoes, harness and saddlery of every description.

Travelling Requisites:—Overland Trunks; dress cases; suit and shirt-cases; portman-teaux; Gladstone, brief, hand and courier bags; hat boxes; bed straps; soiled-linen bags; stick cases, etc., etc.

Mill Stores:—Single and double leather belting; Ginning rollers and washers; Roller skins; pickers; hose pipe, etc., etc.

Miscellaneous Leather Goods:—Pottee and lace gaiters; collar boxes; brush cases; cigar and cigarette cases; school bags; Peon's bags; Mussacks; Syce's belts; bottle and tumbler cases; luggage labels, etc., etc., etc.

ALL ARTICLES GUARANTEED SOLID LEATHER.

Price List on Application.

ABDOL RAHMAN,
MERCHANT,
POTCHEFSTROOM.
Tel. Add. "RAHMAN."
Box 12.

G. K. Desai,
General Dealer & Importer,
Box 56. Tel. Add. "DESAI."
OLD TOWN, KLERKSDORP.

AYOB MOHAMED & Co
General Merchants & Direct Importers,
MARKET SQUARE,
PIETERSBURG.
Box 124. Tel. Add. "AYOB"

M. A. Karodia & Co.,
GENERAL MERCHANTS,
Dealers in all kinds of
Indian Groceries and Solt Goods
Box 3558.

41 Market Street,
Johannesburg.

Ismail Suliman & Co.,
MERCHANTS & IMPORTERS
Box 1004. Tel. Add. "SULIMAN"
RUSTENBURG.

Branches:

London, NATAL,
Zeylun Market, TRANSVAAL,
Lancaster, }
Stendortfontein } OL. RUSTEN-
Rietfontein } BURG.

E. A. PATEL & Co.,
GENERAL DEALERS
DIRECT IMPORTERS,
Soft Goods, Boots and Shoes, Groceries,
Fancy Goods, Confectionery and Hardware.
Corner Middel & Church Streets
MIDDELBURG, T'vaal.
Tel. Add. "PATEL" P.O. Box 31.
BRANCH AT ROSENEKAL.

NORMAJCY IDOLY,
DIRECT IMPORTER
GENERAL MERCHANT
Box 1004. Tel. Add. "IDOLY"

HAJEE HABIB
CALCUTTA HOUSE,
IMPORTER AND GENERAL DEALER.

A great variety of
Rugs, Blankets, Jersery, Babendulogy, Clothing,
Linen, Socks, etc., Furniture, Groceries,
Rough goods, &c., &c.
SEASON'S NOVELTIES BY EVERY W II
Prices are very moderate & terms are easy.
A trial Solicited
Tel. Add. "HABIB" P. O. Box 51.
338, Prinsloo Street, PRETORIA.

ભાણી પરમાત્મ.
ગીતાની દરેક સમજ ૩૨૧ આપવામાં
આવે છે. આપો અને જુઓ.
૩૫૬ પાલ્મ સ્ટ્રીટ,
ડરબન.

A. E. BHABHA,
GENERAL MERCHANT and DIRECT IMPORTER,
Cor. Church & Middel Streets,
MIDDELBURG, T'VAAL.
Tel. Add. "BHABHA" P.O. Box 30.

S. D. BOBERT,
General Importer, Wholesale and Retail Merchant
Cheapest House in the Market Square.
BRANCHES AT
LOCATION, POTCHEFSTROOM.

EBRAHIM CAMROODEEN.
GENERAL MERCHANT.
(Natal Leaf Tobacco a Speciality.)
111 QUEEN STREET (Fentons's Buildings).
Tel. Add. "CAMROODEEN, Durban."

J. M. H. GOOL.
129 Castle Street, Capetown.
Wholesale Groceries, of all kinds, from
India and England.
Also Exporter of Cape Snook.
NATAL DEPOT:
Messrs. Jubbay & Scripps Cos., Durban.
કચ્છ મિલ દુધી મુલ.
નવરસ મરચાં.
129, કેપ્સ સ્ટ્રીટ.

B. P. EBRAHIM & CO.
Mattress Makers Wholesale Importers.
Dealers in Bedsteads, Sofa, Bedroom
Furniture, Cases, Dressing Pillows, &c.
Market St. (East) Box 1120, Johannesburg.

The largest collection in South Africa of
MILITARY & CIVILIAN
Second-hand Overcoats, Jackets,
Trousers, Coats, Waistcoats, etc.
J. LANDAU,
337 Pine Street, Durban
Head Office: 12 Rensselaers-Boordpale, Pieter-
સેબરસ્ટ્રીટ ૩૩૭, પેટરોડા, ડુરબન
અને યુરોપીયી મનાવનાર મોટી દુકાન.
જે. લેન્ડા.
૩૩૭ પાલ્મ સ્ટ્રીટ, ડરબન
જે. લેન્ડા ૩૩૭ પાલ્મસ્ટ્રીટ

જી. એ. કુવાડીયા.
ફેનરી અને ગાંધી બરોડા દરેક બનાવે
મોલ ચમારે ત્યાંથી મોકલવત આવે મજાકે.
વધારે જાણર માટે પૂછો,
પી.એ.બી.સ. ૨૭૭, જી. એ. કુવાડીયા,
૨૭ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, મેડાનબર.

Ismail Amod Kaje,
GENERAL MERCHANT & DEALER
Market Square, P.O. Box 11.
KRUGERSDORP.

M. S. COOVADIA,
GENERAL MERCHANT
ENGLISH and INDIAN
GROCERIES
Box 270, Tel. Add. "COOVADIA"
JOHANNESBURG.

E. A. BHABHA,
GENERAL MERCHANT,
Box 30. Tel. Add. "BHABHA"
VOLKSRUST.

E. EBRAHIM & Co.,
General Dealers,
Wholesale and Retail,
પ. ઇબ્રાહીમની દુકા.
હોલસેલ ને રીટેલ મરચાં
Corner BURGERS and MARKET STREETS
STANDERTON
Durban Office: 12 Rensselaers-Boordpale, Pieter-

